

BIBLIA

sau

SFÂNTA SCRIPTURĂ

VERSIUNE DIORTOSITĂ DUPĂ SEPTUAGINTA,
REDACTATĂ ȘI ADNOTATĂ DE
BARTOLOMEU VALERIU ANANIA
ARHIEPISCOPUL CLUJULUI
SPRIJINIT PE NUMEROASE ALTE OSTENELI

Sursa: <http://www.biblia.pentruviata.ro/robible>
la randul ei preluata din
Sursa originală: <http://www.dervent.ro/biblia.php>
30 iunie 2012

Introducere

Precuvântare

Biblia sau Sfânta Scriptură este Cartea despre care Dumnezeu spune, prin gura Sfântului Său Prooroc Moise: „ea nu-i pentru voi doar o vorbă goală, ci e însăși viața voastră, și prin cuvântul acesta vă veți îndelunga zilele...“ (Dt 32, 47). Aceeași adevăr ni-l descoperă apoi Însuși Fiul lui Dumnezeu întrupat pentru noi, Domnul nostru Iisus Hristos, când le spune ucenicilor Săi: „Cuvintele pe care Eu vi le-am grădit, ele duh sunt și viață sunt“ (In 6, 63). Așa a înțeles Biserica încă de la întemeierea ei, în ziua Cincizecimii, locul și rolul Sfintei Scripturi în viața ei, cinstind-o ca pe Cuvântul cel viu și spre mântuirea noastră lucrător al lui Dumnezeu. Cultul, teologia, viața duhovnicească, iconografia, într-un cuvânt întreaga viață bisericească ortodoxă este o dumnezeiască rodire a Sfintei Scripturi, așa cum ne-a fost ea încredințată de Sfinții Apostoli și tălmăcitorii de către cei mai adânci cunoșători și râvnitori pliniitori ai învățăturilor ei: Sfinții Părinți.

În Biserica noastră Ortodoxă Română, grija pentru împărtășirea credincioșilor dreptmăritori de frumusețea nepământească și de tot folosul duhovniceșc ale Cuvântului dumnezeiesc în propria lor limbă, s-a manifestat de timpuriu în comparație cu alte neamuri creștine. În fruntea harnicilor și talentaților traducători ai scrierilor biblice s-au situat întotdeauna ierarhi erudiți, care și-au închinat timpul și priceperea acestei sacre strădanii, adăugând nevoinței nevoință, lăsându-ne ca pe o moștenire neprețuită, încă din veacul al XVII-lea, întreaga Biblie în grai românesc, ediție cunoscută sub denumirea de Biblia de la 1688, Biblia lui Șerban sau Biblia de la București.

Pentru realizarea acestui monument unic al credinței noastre dreptmăritoare, dar și al culturii române, vrednicii lui tâlcitorii au luat „lumină și dentr-alte izvoade vechi“, avându-se însă ca temei al traducerii textul „cel elinesc al celor 70 de dascăli“, adică Septuaginta. O vrednică de menționat mărturie în acest înțeles este activitatea tipografică a diaconului Coresi, care pentru a răspândi cuvântul dumnezeiesc scris și românilor din Transilvania, a izbutit să tipărească la Orăștie, în 1582, cărți din Vechiul Testament, într-o scriere cunoscută sub nu-

mele de Palia de la Orăștie, precum și un Liturghier, în 1570. Setea de credință și de limba română l-au determinat și pe vestitul Mitropolit Simeon Ștefan, cunosător și talentat traducător al textului biblic, să tipărească în 1648 pentru prima dată Noul Testament în întregime. În a doua predoslovie a acestei prime traduceri românești integrale a Noului Testament se mărturisea un gând vrednic de toată luarea-aminte: „Noi derept aceea ne-am silit den cât am putut, să izvodim aşa cum să întăleagă toti“. Această mărturisire izvora din împlinirea unui vis nutrit de toți fișii dreptcredincioși români care, aflați în afara dreptului la închinarea părinților lor, căutau și păstrau scrisul românesc ca pe o comoară a finței lor. Dar și Noul Testament de la Alba Iulia, ca și Biblia de la București, încoronau ani buni de muncă a copiștilor din mănăstiri și sate, исcusиți făuritori de manuscrise în limba română, aflate, după vremi, răspândite în toate ținuturile românești. Este, aşadar, cert că Biblia de la București s-a aflat la temelia celorlalte ediții care i-au urmat, răspunzând astfel setei de îndestulare din apă cea vie a Dumnezeiescului Cuvânt în limba vorbită a poporului român, din ce în ce mai bogată și mai mlădioasă în dezvoltarea ei literară. În slujirea acestui scop, s-au încumetat să tâlcuiască Sfânta Scriptură în românește și personalități bisericești impunătoare ale secolului trecut, precum adormitul întru fericire Patriarh al României Nicodim Munteanu (1939-1948), Preotul profesor de Teologie Grigorie Pișculescu (Gala Galaction) – literat și academician, precum și învățatul profesor de Teologie Vasile Radu.

După apariția în anul 1914 a Bibliei Sfântului Sinod, intitulată astfel fiindcă traducerea fusese făcută chiar de membri ai Sfântului Sinod al Bisericii noastre, din îndemnul și cu purtarea de grija a primului Patriarh al României – Miron Cristea (1925-1939) a fost publicată o nouă ediție a Sfintei Scripturi în anul 1936, traducerea fiind realizată de cele trei mari personalități bisericești mai sus pomenite.

În anul 1938 apărea într-o editură de stat Biblia tradusă de Preoții profesori Gala Galaction și Vasile Radu, iar în anul 1944 o nouă ediție sinodală a Sfintei Scripturi vedea lumina zilei, traducerea acesteia aparținând în cea mai mare parte fostului episcop Nicodim Munteanu, la vremea aceea ridicat la slujirea și demnitatea de Patriarh al României.

O grija cu totul aparte față de răspândirea luminii Dumnezeieștii Scripturi – în vremurile de aprigă prigonire a credinței creștine în țara noastră –, a dovedit pururea pomenitul înaintaș al Nostru, Patriarhul Justinian Marina (1948-1977), în timpul arhipăstoririi căruia s-au publicat două ediții ale Bibliei (1968, 1975), ambele în câte un tiraj de 100.000 de exemplare. Noul Testament a fost tipărit în timpul arhipăstoririi aceluiași vrednic Patriarh al României într-un număr de 125.000 de exemplare. În vremea arhipăstoririi fericitelui întru adormire Patriarh Iustin Moisescu (1977-1986), o nouă ediție a Sfintei Scripturi (1982) a fost imprimată într-un tiraj de 100.000 exemplare, iar Noul Testament într-un tiraj de 110.000 exemplare.

Începând cu anul 1988, când a fost publicată o nouă ediție a Bibliei, în colabo-

rare cu Societățile Biblice Unite și într-un tiraj inițial de 100.000 de exemplare, Biblia a fost retipărită de 11 ori, tirajul total al acestei ediții numărând, până în ziua de astăzi, peste 380.000 de exemplare. Noul Testament a fost imprimat, de asemenea, în această perioadă, într-un tiraj de 120.000 de exemplare. Nu trebuie trecut cu vederea nici faptul că, pe lângă toate aceste editări și reeditări ale textului integral al Sfintei Scripturi, neîncetat în Biserica noastră au fost tipărite în tiraje corespunzătoare nevoilor slujitorilor bisericești și ale credincioșilor dreptmăritori Mica Biblie, Sfânta Evanghelie, Apostolul, Psaltirea.

Unor asemenea osteneli înctru aducerea scrierilor biblice cât mai aproape de înțelegerea fiilor Bisericii noastre, în vederea zidirii lor lăuntrice pe piatra cea tare a credinței luminate în Hristos, li s-a adăugat în anii din urmă și râvna, asemănătoare celei a truditorilor mai sus pomeniți, a Înalt Prea Sfințitului Arhiepiscop Bartolomeu al Vadului, Feleacului și Clujului, care a desăvârșit o lucrare ce părea mai presus de puterile unui singur om: anume, o nouă versiune a Sfintei Scripturi în limba română, versiune revizuită după Septuaginta, redactată și bogat comentată de Înalt Prea Sfinția Sa.

Această nouă ediție a Sfintei Scripturi în limba română, denumită prin hotărârea sinodală nr. 255/2001 „ediție jubiliară a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române“, aduce înlesnirea oferită de introducerile în cărțile biblice, belșugul de note și comentarii clarificatoare ale textului sfânt, metodă atât de necesară în zilele noastre când prin tendințele prozelitiste se oferă credincioșilor, cu agresiune, și tălmăciri eronate ale Sfintei Scripturi.

Toate acestea sunt încununarea nevoițelor de o viață ale unui preabinecunoscut teolog, literat, poet și editor – ca fost director al Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă –, personalitate care slujește Biserica noastră și ca Arhipăstor, care a adus un suflu nou și proaspăt vieții bisericești nu numai în cuprinsul uneia dintre cele mai însemnate eparhii ale noastre, ci și în ogorul întregii Ortodoxii românești.

Cu aceste gânduri, binecuvântăm cu îndreptățită și nespusă bucurie apariția acestei noi ediții a Sfintei Scripturi, izvodită de Înalt Prea Sfințitul Bartolomeu spre slava lui Dumnezeu Celui în Treime lăudat și spre o mai înlesnită apropiere de înțelesurile cele adevărate și de mântuire pricinuitoare ale Scripturilor Dumnezeiești, lucrare cu atât mai necesară și mai de de preț astăzi, cu cât s-au înmulțit peste măsură cei care, potrivit Apostolului, „neștiutori și neîntăriți le răstălmăcesc... spre a lor pierzare“ (2 Ptr 3, 16).

Cuvânt lămuritor asupra Sfintei Scripturi

Prolog. Biblia e Cartea care cuprinde cărțile. Biblia, aşadar, e Biblioteca; Biblioteca prin excelență, singură și singulară în dumnezeiasca ei omenitare. Orice bibliotecă din lume poate avea cuvinte despre Dumnezeu; Biblia e însăși rostirea lui Dumnezeu, anume pentru oameni și prin oameni. Inspirată de Duhul Sfânt, ea e Cartea devenită cărti.

Cu omul adamic Creatorul vorbea într'un singur limbaj; omul căzut n'a mai înțeles graiul îngerilor, și'ntru târziu s'a pomenit Moise că tocmai pe el, bâlbâitul, îl trimite Dumnezeu să le grăiască oamenilor cuvintele Sale.

– Cum o voi face, Doamne, de vreme ce sunt gângav?

– Tu, într'adevăr, eşti, dar Aaron, fratele tău, nu e. Eu îți voi spune ție, tu îi vei spune lui, el le va spune oamenilor, și astfel tu vei fi pentru el ceea ce sunt Eu pentru tine¹.

Cuvântul devenise cuvinte, Teologia se făcuse filologie.

A mai trecut o vreme, Moise a mai primit o poruncă:

– Apucă-te și scrie totul într'o carte!²

Și el a scris totul într'o carte. De aici, lunga și dramatica istorie a textului biblic, cu autori sacri sau profani, cu limbi originale sau derivate, cu graiuri uitate sau stâlcite, cu traduceri mai bune sau mai puțin bune, cu copiști atenți sau osteniți, cu tomuri, codici și colecții vrăfuite, cu studii și cercetări savante, cu evaluări semantice și ediții critice..., totul, în ultimă instanță, menit să-i redea filologiei transparenta teologică prin care cuvintele redevin Cuvânt.

Așa stă Biblia în fața cititorului: ca o prescură care poate să rămână pâine dosată, poate deveni anafură sau se poate transfigura în Trup euharistic. Trepte de pătrundere, trepte de cunoaștere; trepte de cunoaștere, trepte de inițiere; trepte de inițiere, trepte de sfîrșenie: „chiar dacă L-am cunoscut pe Hristos după trup, acum nu-L mai cunoaștem astfel”³.

Prin urmare, cititorule, dacă vei deschide Cartea din simplă curiozitate sau deprimere, spre a-ți împlini nevoia de **a ști**, și dacă ai străbătut-o ca pe un simplu act de cultură, fii sigur că n'o vei uita. Dacă ai zăbovit asupră-i cu un oarecare interes lingvistic, vei fi aflat că în ebraică și în greaca veche sunt semănătate cuvinte, fraze și denumiri eterogene, împrumutate din culturile cu care autorii biblici s'au învecinat sau din altele pe care nici ei și nici părinții lor nu le-au știut. Dacă ai citit-o numai ca pe o operă literară, iată că ai gustat într'însa belșug de genuri și specii, poezie lirică și epică, istoriografie, legislație, imnuri sacre și sapiențiale, pagini profetice și apocaliptice, proze scurte și nuclee de roman, scenarii dramatice și eseuri filosofice, sentințe aforistice și incantații prododice... Dacă ai cercetat-o cu un ochi critic necruțător, vei fi descoperit și ceea

¹cf. Ies 4, 10-16

²cf. Ies 17, 14

³2 Co 5, 16

ce, în fapt, căutai: naivități, inadvertențe, lacune, suprapunerii, distorsiuni, interpolări, paralelisme și multe alte metehne care te vor sminti în măsura în care te vei opri aici.

Dacă, pentru nevoie de **a înțelege**, o vei cerceta a doua și a treia oară, mai cu de-amănuntul, cu năcetineli și reveniri, dacă-ți vei pune gândul pe textul din față și pe cele paralele, însemnate alături, atunci cugetul tău va fi în stare să pipăie înțelesurile din spatele cuvintelor, să pătrundă în luminișurile alegorice ale întâmplărilor, să deslușească de ce jertfa lui Avraam, de pildă, s'a petrecut ca fapt istoric la vremea ei⁴, dar „și'n prefigurare“⁵ pentru vremile din urmă. În același timp, reliefurile noilor tale lecturi îți vor deschide calea de acces către întreaga cultură europeană, în tot ce are ea mai înalt și mai frumos de-a lungul ultimului mileniu.

Dar dacă, pentru nevoie de **a cunoaște**, te vei deprinde să o citești nu atât pe dinafară, cât mai ales pe dinlăuntru, dacă susfletul îi se va aprinde în văpaia celor ce se intraripează cu dumnezeiescul dor, atunci dorul acesta îți va descoperi că, de vreme ce toate cărțile acestei Cărți au fost scrise de dragul unui singur personaj, Iisus Hristos, prevestindu-L și vestindu-L, și de vreme ce Iisus Hristos a venit în lume de dragul unei singure făpturi, omul, înseamnă că toată Cartea se îndreaptă spre o singură ființă, care ești tu, cititorule. Dacă o ocobleai, ar fi fost să treci pe-alături de propria ta viață; dar fiindcă îi-ai asumat-o, a fost să te descoperi pe tine sieți. Acum, ajutat de Sfinții Părinți ai Bisericii și, la nevoie, de însemnările din josul paginii, vei pătrunde în adevărurile de credință și în sensurile adânci ale Scripturii, adică în lumina lecturii ei duhovnicești, singura care te ridică deasupra lui **a ști** și deasupra lui **a înțelege**, anume în văzduhul lui **a cunoaște**, acolo unde cuvintele redevin Cuvânt și eternitatea te îmbie la Viață; căci „viața veșnică aceasta este: să Te cunoască pe Tine, singurul Dumnezeu adevărat, și pe Iisus Hristos, pe Care L-ai trimis“⁶.

Odată ajuns aici, nu-ți mai rămâne decât Bucuria.

Canonul biblic. Biblia, în întregul ei, se alcătuiește din două mari secțiuni: Vechiul Testament, care cuprinde istoria mântuirii neamului omenesc de la facerea lumii până spre secolul II î. H.; Noul Testament, care cuprinde viața și învățătura Mântuitorului Iisus Hristos, istoria primelor șase decenii ale creștinismului și istoria mântuirii universale în perspectivă eshatologică.

Totalitatea cărților cuprinse în Sfânta Scriptură constituie „canonul“ biblic. Cu-vântul vine de la grecescul **kanón**, care înseamnă „normă“, „regulă“, „principiu director“. Așadar, o carte canonica este investită cu autoritate normativă în materie de credință; continutul ei dogmatic devine obligatoriu. Această asociere între cuvântul „canon“ și „Sfânta Scriptură“ ca tezaur al credinței a fost făcută mai întâi de Origen (sec. III d. H.) și dusă mai departe de către Sfinții Părinți ai Bisericii.

⁴Fc 22, 1-18

⁵Evr 11, 19

⁶In 17, 3

Pe de altă parte, cuvântul „Biblie“ vine de la grecescul **biblón** (cu genitivul **biblίou**), care la început a însemnat „hârtie (sau orice material) de scris“, apoi și-a generalizat înțelesul de „carte“. Limba latină însă a preluat pluralul substantivului: **biblía** și a făcut din el singularul **bíblia** (cu genitivul **bíbliae**), mutând și accentul pe prima silabă. Aceasta s'a întâmplat tot în vremea lui Origen, dar a devenit un bun comun în secolul următor, mai ales de când Sfântul Ioan Gură de Aur a afirmat că „Biblia este o adunare de multe cărți care, toate la un loc, alcătuiesc una singură“. Să nu se creadă însă că circulația acestui cuvânt a început odată cu Origen. Cu nouă secole înainte, profetul Daniel vorbea de „cărțile“ profetice de dinaintea lui (Dn 9, 2), iar în prima carte a Macabeilor se face menire de „cărțile cele sfinte“ pe care Israelitii le aveau în mâna și cu care se mândgâiau la vreme de necaz (1 Mac 12, 9).

Paralel cu termenul „Biblie“ a circulat și acela de „Scripturi“ sau „Scriptură“. Epoca Vechiului Testament cunoștea trei categorii de cărți sfinte:

a. „Legea“ (Tora), care desemna „Pentateuhul“ sau Cele cinci Cărți ale lui Moise; denumirea venea de la Legea pe care Dumnezeu i-a dat-o lui Moise, prin cele două table, pe muntele Sinai, și care constituia nucleul întregii opere (Iș 20, 2-17); i se mai spunea „Legea lui Moise“ sau, mai târziu, chiar după numele autorului: „Moise“ (Lc 16, 29);

b. „Profetii“, prin care se înțelegeau cărțile profetice;

c. „Scripturile“, denumire pentru celealte categorii de scrieri ale Vechiului Testament: istorice, poetice și sapientiale.

Cu toate acestea, împărțirea avea un caracter foarte general, una și aceeași referință putând trimite la o categorie sau alta; delimitări mai limpezi s'au făcut de-a lungul vremii, pe măsură ce se alcătuia canonul. În Noul Testament, cărțile celui Vechi (care nu s'a numit aşa decât în funcție de cel Nou) sunt întâlnite sub numele de „Scriptură“ (ex. Lc 4, 21) (deși citatul e din cartea profetică a lui Isaia), „Scripturile“ (ca în Mt 21, 42) sau „Sfintele Scripturi“ (Rm 1, 2; 2 Tim 3, 15). În timp, cuvintele grecești **gramma** și **grafé** = „scriere“ au fost preluate de limba latină prin termenul **scriptura** = „scriere“, dar cu același înțeles generic ca al lui **biblia**, ceea ce înseamnă că e corect să se spună: **Biblia sau Sfânta Scriptură**.

Revenind la canonul biblic, e evident că a investi sau a nu investi o carte cu autoritate normativă este un act în parte omenesc, dar el presupune mai întâi existența cărții, respectiv, a cărților.

Acestea însă, în foarte multe cazuri, au fost precedate de o literatură orală pe care ele au preluat-o selectiv și au consemnat-o în genuri distințe sau amestecate. E sigur că Moise, întâiul autor biblic, a relatat evenimentele de dinaintea sa nu numai pe baza unor documente scrise, ci și pe aceea a unor tradiții orale, care se transmită din generație în generație. Tot atât de sigur este că evanđeliștii (mai ales cei ce n'au fost ucenici direcți ai Mântuitorului, cum sunt Marcu și Luca) și-au alcătuit scrierile preluând istorisirile care circulau prin

viu grai. Oralitatea însă presupunea sacralitate, ceea ce făcea ca aceste scrieri să aibă o descendență foarte riguroasă, controlată de sentimentul și certitudinea că ele nu relatează simple fapte omenești, ci, dimpotrivă, evenimente pe care Dumnezeu le-a provocat sau în care S'a implicat direct și personal. Ele erau recitate public în împrejurări solemne și deseori se constituau în imnuri liturgice. Așadar, în momentul în care autorii sacri le consemnau în scris, ele aveau deja investirea unor texte revelate care se integrău în structura unei scrieri de inspirație dumnezeiască. Asistența divină acoperea astfel atât fragmentele vechi-orale cât și pe cele nou-scrise, ceea ce înseamnă că atât Tradiția care a precedat Scriptura cât și Scriptura propriu-zisă poartă în ele atributele insuflării supranaturale, a acelei înrăuriri de deasupra care-l făcea pe autor să asculte de chemarea lui Dumnezeu, să selecteze ceea ce era de selectat din predania orală, să-și redacteze textul în concordanță cu revelația divină – dar și cu natura propriei sale personalități – și să fie sigur că în tot ceea ce scrie nu greșește. Din acest punct de vedere, „toată Scriptura este insuflată de Dumnezeu“ (2 Tim 3, 16), dar termenul de referință „toată“ nu a avut întotdeauna același conținut. A fost nevoie de secole până când autoritatea rabinică mai întâi și autoritatea Bisericii mai apoi să decidă care anume din cărțile Vechiului și Noului Testament poartă în ele atributul inspirației dumnezeiești și pot fi incluse în ceea ce se cheamă „canonul biblic“.

La capătul tuturor acestor cernerî și discernerî s'a putut stabili că Vechiul Testament conține 39 de cărți canonice, recunoscute ca atare de către tradiția iudaică, pe de-o parte, și de Biserica Ortodoxă, pe de alta. Acestora li se adaugă alte 14 cărți, pe care ambele tradiții le consideră doar „bune de citit“, adică ziditoare de suflet, conținutul lor nefiind obligatoriu pentru actul de credință în sine. Numele tuturor cărților canonice și necanonice ale Vechiului Testament se află înscrise în „Cuprinsul“ ediției de față.

Reținem însă și faptul că Biserica Romano-Catolică recunoaște în Vechiul Testament 56 de cărți canonice, adică pe cele 39 canonice și 14 necanonice ale Bisericii Ortodoxe, cărora le adaugă încă 3 titluri. Detaliile acestei probleme rămân, desigur, pe seama specialiștilor, dar se cuvine menționată nuanța că teologii romano-catolici le numesc „protocanonice“ pe cele 39, ca primite de la început în canon (sec. IV), și „deuterocanonice“ pe celelalte, ca acceptate în canon mult mai târziu, prin Conciliul Tridentin (sec. XVI).

La rândul lor, protestanții le recunosc pe cele 39 drept canonice, dar pe cele „bune de citit“ le numesc „apocrife“, denumire sub care ortodocșii cataloghează numai acele scrieri pseudo-biblice pe care Biserica le-a respins constant din structura canonului biblic.

Cât despre Noul Testament, el cuprinde 27 de cărți canonice, recunoscute ca atare încă din secolul IV (Sinodul local din Laodiceea, anul 360) și secolul VIII (Sinodul al VII-lea Ecumenic, anul 787) și rămase astfel în conștiința și practica Bisericilor Ortodoxe și ale celei Romano-Catolice.

Istoria textului biblic. Dacă admitem că toți autorii Bibliei au fost teo-logi

= „cuvântători de Dumnezeu“, e bine de amintit că, prin rostire, teologia lor a devenit filologie. De aci, anevoiosul nostru drum, prin secole și milenii, de a străbate straturile filologice spre a ajunge din nou la teologie. Aceasta este munca îndeosebi a teologilor bibliști, cei ce caută, descoperă și studiază manuscrise, cei ce le alcătuesc în ediții critice, cei ce traduc sau revizuiesc, cei ce compară și comenteză. E drumul pe care cititorul obișnuit al Bibliei, cu cartea'n mâna pe de-a gata, nu-l cunoaște.

Dacă Noul Testament nu ridică probleme textuale majore, textul Vechiului Testament, în schimb, e și astăzi obiectul unor diferențe de opinii și opțiuni, conturate de-a lungul timpului și răspândite pe arii foarte largi, în funcție mai ales de apartenențele confesionale. Cu foarte puține excepții, cărțile Vechiului Testament au fost scrise în limba ebraică, pe durata a douăsprezece secole (se estimează că anul 1250 î. H. este acela în care Moise a primit tablele Legii pe muntele Sinai). Cărțile au fost scrise, desigur, în principal pentru Evrei. Aceștia însă s-au dispersat în timp, marea lor majoritate alcătuind ceea ce se numește „diaspora“ (împrăștiere). Fatalmente, cei din diaspora și-au pierdut limba maternă. Dar nu numai ei; o dată cu întoarcerea din captivitatea babilonică (538 î. H.), nici chiar cei din Palestina nu mai vorbeau ebraica, aceasta fiind înlocuită cu dialectul aramaic (în care a vorbit și Mântuitorul). Pe de altă parte, vastul imperiu al lui Alexandru cel Mare a inaugurat epoca elenistică, în care greaca devenise limba cultă a oricărui cetățean.

Așa se face că în cea de a doua jumătate a secolului III î. H. Ptolemeu al II-lea Filadelful a patronat și finanțat traducerea Bibliei în limba greacă. Aceasta a fost făcută în orașul Alexandria de către 72 de învățăți evrei, aduși din Palestina (câte șase de fiecare trib), fapt pentru care noua versiune a fost numită **Septuaginta**. După tradiție, cei 72 au lucrat separat, sub asistența Duhului Sfânt, versiunile lor dovedindu-se în final identice. Septuaginta a căpătat astfel o mare autoritate, fiind considerată ca al doilea original al Vechiului Testament; deși Sfinții Evangheliști și Sfântul Apostol Pavel cunoșteau ebraica, au preferat să citeze din Septuaginta; pe baza ei s'a răspândit creștinismul primelor secole în Asia Mică și în toată aria Mediteranei. Nu e de mirare deci că Septuaginta a devenit **textus receptus** (textul revelat) al întregului Răsărit european, definit mai târziu ca Ortodoxie.

Cu peste șase sute de ani mai târziu, în secolul IV, Fericitul Ieronim avea să traducă Biblia în limba latină, pentru creștinătatea occidentală, versiune cunoscută sub numele de **Vulgata**. Cele mai multe din cărțile Vechiului Testament (începând cu Psalmii) au fost traduse mai întâi după Septuaginta, apoi după Textul Ebraic. Controversată, chiar de la început, de către contemporanii lui Ieronim (printre care și Fericitul Augustin), Vulgatei i-au trebuit nu mai puțin de douăsprezece secole până să devină **textus receptus** al Bisericii Catolice, decretată astfel de către Papa Clement al VIII-lea în 1592 și rămasă ca atare până astăzi.

Ce s'a întâmplat cu Versiunea Ebraică? Ea a continuat să fie citită în sinagogă,

dar a rămas mai mult pe seama rabinilor și a altor învățați, circulația ei fiind tot mai restrânsă. A mai intervenit o dificultate: După cum se știe, alfabetul ebraic era alcătuit numai din consoane. Pentru pronunțarea corectă a unui cuvânt, vocalele erau intercalate de către cititorul însuși, iar aceasta se făcea prin tradiția orală transmisă de la dascăl la învățăcel. Cu vremea însă, această tradiție s'a tot subțiat, aşa încât noile generații nu mai erau sigure, de pildă, dacă cuvântul **zkhr** din Dt 25, 19 trebuie citit **zekher** = „amintire“, „pomenire“, sau **zakhar** = „bărbat“. Încă din secolul IV Fericitul Ieronim nota că dacă cele trei consoane **dbr** se citesc **dabar**, ele înseamnă „cuvânt“; dar dacă se citesc **deber**, înseamnă „ciumă“⁷. Astfel s'a născut nevoia de a se inventa semnele vocalice care să fie intercalate în sistemul consonantic, operați întreprinsă de către masoreți (de la ebraicul **masora** = tradiție) în secolele VIII-X d. H.; ultima versiune, realizată în jurul anului 900 de către Ben Așer și Ben Neftali, a primit aprobarea autorităților rabinice și s'a constituit în ceea ce se cheamă, până astăzi, **Textul Masoretic** al Vechiului Testament. El stă la baza traducerilor moderne, devenind astfel echivalentul unui *textus receptus* pentru creștinătatea protestantă. Dar nu numai pentru ea; supusă unor îndelungate și severe examene critice textuale, Vulgata și-a pierdut mult din autoritatea inițială, aşa încât chiar traducătorii catolici, unii din ei foarte valoroși, s'au intemeiat pe Textul Masoretic. Desigur, disputa dintre ebriști și eleniști nu se va isprăvi niciodată, fiecare tabără având argumente prin care să demonstreze că limba cultivată de ea este mai bogată, mai nuanțată, mai capabilă să exprime Cuvântul lui Dumnezeu. Ca de obicei, adevărul e pe undeva pe la mijloc, dar nu aceasta e problema cea mai importantă, ci aceea a diferențelor de text. Dacă cele două principale versiuni biblice s'au produs în Răsărit (Septuaginta, în Alexandria Egiptului; Textul Masoretic, în Tiberiada Palestinei), tot aci, în Răsărit, s'au produs și confruntările, iar acestea s'au consumat în contextul mai larg al confruntărilor dintre iudaism și creștinism. Creștinii au băgat de seamă că textele masoretice prezintă unele deosebiri, mai ales în textele profetilor mesianice, care nu puteau fi puse doar pe seama unor rațiuni filologice. Iată un singur exemplu, extras din Deuteronom 8, 3:

SEPTUAGINTA: „Nu numai cu pâine va trăi omul, ci cu tot cuvântul care iese din gura lui Dumnezeu“.

TEXTUL MASORETIC: „Nu numai cu pâine trăiește omul, ci cu tot ceea ce iese din gura lui Dumnezeu“.

Deși, aparent, cele două versiuni sunt foarte apropiate și pot genera exgeze asemănătoare, totuși e lesne de observat că din Textul Masoretic lipsește termenul „cuvântul“ (în grecește **rhéma** = „cuvânt“ ca mijloc de comunicare, înrudit semantic cu **lógos** = „cuvânt“ ca rațiune divină și rostire creatoare). Or, prezența acestui termen poate duce mai ușor la suita: **rhéma – lógos** – Logosul Întrerupat

⁷ Spre exemplificare, asocierea vocalelor cu consoanele **crt** ar da în limba română variante precum: cart, cartă, carte, curte, ceartă, carat, acaret, cirtă, , cort, (a) certa, curat(ă), cerat(ă), cerut(ă) etc.

– Iisus Hristos, ceea ce înseamnă o exgeză hristologică foarte clară. Acum e cazul să reținem că textul e folosit de Iisus în dialogul Său cu diavolul (Mt 4, 4) și că Domnul îl citează după Septuaginta.

E ușor de înțeles, aşadar, de ce creștinii, mai ales cei din Răsărit, au devenit circumspecți față de Versiunea Masoretică, întărindu-și opțiunea pentru Septuaginta. Dar nu numai ei; încă din secolul IV, după ce Ieronim a început să traducă Vulgata din ebraică, Fericitul Augustin îl suspecta că nu crede în caracterul revelat al Septuagintei. În zilele noastre intervine și istoria însăși a textului: față de Versiunea Masoretică (începutul secolului X d. H.), Septuaginta (a doua jumătate a secolului III î. H.) e mai veche cu aproape 12 secole; textul Septuagintei a fost stabilit de învățați evrei cu mult înaintea ivirii creștinismului, deci fără putință unor partizanate polemice; actualele traduceri occidentale au la bază manuscrise masoretice din secolele VIII-X, pe când cei mai vechi codici ai Septuagintei datează din secolul IV (Vaticanus) și chiar III (Freer), deci la distanță de cel puțin o jumătate de mileniu. Dacă s'a constatat că masoreții, din rațiuni de teologie iudaică, au operat intervenții deliberate într-o seamă de texte, nu e mai puțin adevărat că diferențele – mai mult decât notabile – între cele două versiuni se extind pe arii în care orice intenție polemică este exclusă. Se pare că, în această privință, descoperirea (în 1947) și studierea manuscriselor de la Qumran oferă nouățiți mai mult decât surprinzătoare. Cercetări recente ale unor bibliști occidentali – atât catolici cât și protestanți – arată că texte vechi-testamentare contemporane cu Versiunea Alexandrină (sec. III î. H.) sunt mult mai apropiate de aceasta decât de cea Masoretică, ceea ce acreditează ideea că Septuaginta a fost tradusă după un original ebraic care s'a pierdut și pe care masoreții nu l-au avut sub ochi. Aceasta ar însemna:

1. Masoreții sunt mult mai puțin culpabili decât s'a crezut 2. În fapt, autorii noutestamentari citau nu după textul grecesc al Septuagintei, ci după originalul care stătuse la baza acesteia 3. Autoritatea Septuagintei reintră în actualitate. De altfel, încă din vechime, autoritatea ei era atestată și de mediile intelectuale necreștine: în deceniile secolului I d. H., atât filosoful Filon de Alexandria, cât și istoricul Iosif Flaviu, învățați evrei care cunoșteau bine ebraica, preferau să citeze din Septuaginta, versiune pentru care aveau o prețuire atât de înaltă, încât declarau (mai ales primul) că aceasta este versiunea inspirată a Scripturii.

Ca parte a lumii ortodoxe, poporul român și-a avut Biblia tradusă tot după Septuaginta. Cităm pe cele mai importante: **Biblia lui Șerban**, București 1688; **Biblia de Buzău**, 1854-56; **Biblia lui Șaguna** (Sibiu), 1856-58. Dar tot după Septuaginta a fost tradusă și **Biblia lui Bob** (Blaj), 1795, pentru uzul greco-catolicilor. Ultima ediție din marea filiație a apărut la București în 1914, singura „ediție a Sfântului Sinod“.

Marea ruptură s'a produs în 1936, odată cu apariția Bibliei traduse după Textul Masoretic de către Gala Galaction, Vasile Radu și Nicodim Munteanu. Această opțiune a fost motivată de Galaction prin trebuința ca și noi, ortodocșii, să avem textul folosit de sectele neoprotestante, spre a le putea combate mai ușor! E de

mirare, acum, cu câtă ușurință a fost acceptată (sau trecută cu vederea) această motivație, deși patriarhul Nicodim își îngăduise, în 1944, un semnal de alarmă. Așa se face că toate versiunile românești ale Vechiului Testament apărute după ediția Bibliei din 1936 nu sunt decât reluări ale acesteia, cu revizuiri mai mult sau mai puțin importante, mai mult sau mai puțin controlate. Timp de opt decenii, Biserica Ortodoxă Română nu a mai avut o versiune vechitestamentară după Septuaginta; e motivul pentru care atât Părintele Dumitru Stăniloae cât și Părintele Dumitru Fecioru, marii noștri traducători din Sfinții Părinți și din literatura filocalică, au fost nevoiți să-și extragă citatele biblice tot din ediția 1914.

Aceasta însă nu înseamnă că Versiunea Ebraică se cere disprețuită sau ignorată; dimpotrivă, o redactare corectă a textului biblic e de neconceput fără consultarea și folosirea ei, atât pentru reliefarea unor nuanțe de limbaj, cât mai ales pentru transcrierea numelor proprii ebraice, atât patronimice cât și toponimice, nume pe care Septuaginta le redă, în cele mai multe cazuri, prin traducerea înțelesului lor (ex.: „Beer-Şeba“ = „Fântâna-Jurământului“ – Fc 21, 31). E ceea ce facem în lucrarea de față. Mai mult, pentru o imagine cât mai completă a mesajului biblic, deosebirile semnificative dintre Septuaginta și Textul Masoretic sunt menționate în notele și comentariile din josul paginii, Versiunea Ebraică fiindu-ne accesibilă prin cele mai bune traduceri occidentale, precum **La Bible de Jérusalem** (BJ), **La Bible traduite par Emile Osty** (OSTY), **King James Version** (KJV) (care însă a folosit și Septuaginta), **Revised Standard Version** (RSV), **Today's English Version** (TEV), **Traduction Oecuménique de la Bible** (TOB), dar și prin edițiile românești din 1936 și 1938.

În ceea ce privește **Noul Testament**, cele 27 de cărți ale acestuia au fost scrise în limba greacă, cu excepția Evangheliei după Matei, care a fost redactată mai întâi în aramaică (versiune care însă nu a ajuns până la noi) și rescrisă, de către același autor, în grecește.

Dată fiind iuțeala cu care se răspândea creștinismul, e lesne de imaginat și reperzicionea cu care manuscrisele autografe erau copiate în zeci și sute de exemplare pentru aria, din ce în ce mai largă, a comunităților creștine. Așa se explică faptul că o bună parte din ele au înfruntat secolele și că până în zilele noastre au ajuns nu mai puțin de 2500 de manuscrise, dintre care 167 cuprind **Noul Testament** în întregime. Desigur, originalele nu ni s-au păstrat, dar codici precum **Sinaiticus** (sec. IV), **Vaticanus** (sec. IV), **Alexandrinus** (sec. V), **Parisiensis** (sec. V), **Freesianus** (secolele IV-V), ca să cităm doar pe cele mai importante, se constituie în tot atâtea mărturii asupra vechimii textelor noutestamentare. De aici, și imensele posibilități ale filologilor biblici de a alcătui ediții critice tot mai bune și mai utile, pe care le pun la îndemâna traducătorilor. Evoluția acestor ediții, pe de-o parte, și evoluția fiecărei limbi naționale, pe de alta, sunt principalele rațiuni pentru care Biblia se cere tradusă – sau cel puțin revizuită – periodic, spre folosul și desfășarea cititorilor ei.

Sistemul referențial. Orientarea în textele Sfintei Scripturi, precum și cita-

rea acestora se fac cu ajutorul sistemului referențial, adică al cifrelor care individualizează o anumită porțiune de text și o pun în legătură cu cele înrudite. Unitățile acestui sistem sunt capitolul și versetul; cifrele de referință se mai numesc și „trimiteri“.

El a luat naștere în primele patru decenii ale secolului XIII, prin cardinalul řtefan Langton care, pe la 1205, a început împărțirea textului Vulgatei în captoare; opera sa a fost isprăvită în jurul anului 1240 de către călugărul dominican Hugues de Saint Glef.

Împărțirea în versete a fost făcută de tipograful parizian Robert řtefan; textul a apărut astfel, pentru prima oară, în ediția greco-latiană din 1551 a **Noului Testament**, iar pentru a doua oară, în ediția din 1555 a Bibliei latine integrale.

Cade-se a se reține însă că versetul (ca și capitolul, de altfel) e doar o unitate convențională, iar nu o unitate dogmatică în sine; el nu se constituie într'un univers închis, ci, dimpotrivă, cu foarte multe ferestre către marele univers al **Sfinței Scripturi**. Adevărata lectură și dreapta tâlcuire a **Bibliei** se fac numai prin relația text-context, adică citind și gândind textul (versetul) în funcție de ceea ce se spune înainte și după el, ca și în funcție de legăturile lui cu texte asemănătoare foarte îndepărtate. Niciodată partea nu poate fi despărțită de întreg. Dacă un savant din zilele noastre, de exemplu, pretindea că opera sa nu poate fi înțeleasă decât dacă e citită integral, cu atât mai mult – și incomparabil mai mult – **Biblia** sau **Sfânta Scriptură**.

Îndreptar pentru folosirea aparatului ajutător de pe lângă textul biblic

Cărțile sfintei scripturi

În ordinea Cuprinsului

VECHIUL TESTAMENT

Fc	Facerea
Is	Ieșirea
Lv	Leviticul
Nm	Numerele
Dt	Deuteronomul
Ios	Iosua Navi
Jd	Judecători
Rut	Rut
1 Rg	1 Regi
2 Rg	2 Regi
3 Rg	3 Regi
4 Rg	4 Regi
1 Par	1 Paralipomena
2 Par	2 Paralipomena
Ezr	Ezdra
Ne	Neemia
Est	Estera
Iov	Iov
Ps	Psalmii
Pr	Proverbele lui Solomon
Ecc	Ecclesiastul
Cânt	Cântarea Cântărilor
Is	Isaia
Ir	Ieremia
Plg	Plângerile lui Ieremia

În ordinea alfabetică a siglelor

Ag	Agheu
Am	Amos
Avc	Avacum
Avd	Avdia
Bar	Baruh
Bel	Bel și Balaurul
Cânt	Cântarea Cântărilor
Dn	Daniel
Dt	Deuteronomul
Ecc	Ecclesiastul
Epist	Epistola lui Ieremia
Est	Estera
Ezr	Ezdra
3 Ezr	Cartea a treia a lui Ezra
Fc	Facerea
Idt	Iudita
Ioil	Ioil
Iona	Iona
Ios	Iosua Navi
Iov	Iov
Ir	Ieremia
Is	Isaia
Is	Ieșirea
Iz	Iezekiel
Jd	Judecători

Iz	Iezechiel	Lv	Leviticul
Dn	Daniel	1 Mac	1 Macabei
Os	Osea	2 Mac	2 Macabei
Am	Amos	3 Mac	3 Macabei
Mi	Miheia	Mal	Maleahi
Ioil	Ioil	Man	Manase
Avd	Avdia	Mi	Miheia
Iona	Iona	Naum	Naum
Naum	Naum	Ne	Neemia
Avc	Avacum	Nm	Numerele
Sof	Sofonie	Os	Osea
Ag	Agheu	1 Par	1 Paralipomena
Za	Zaharia	2 Par	2 Paralipomena
Mal	Maleahi	Plg	Plângerile lui Ieremia
Tob	Tobit	Pr	Proverbele lui Solomon
Idt	Iudita	Ps	Psalmii
Bar	Baruh	1 Rg	1 Regi
Epist	Epistola lui Ieremia	2 Rg	2 Regi
Tin	Cântarea celor trei tineri	3 Rg	3 Regi
3 Ezr	Cartea a treia a lui Ezdra	4 Rg	4 Regi
Sol	Înțelepciunea lui Solomon	Rut	Rut
Sir	Înțelepciunea lui Isus, fiul lui Sirah	Sir	Înțelepciunea lui Isus, fiul lui Sirah
Sus	Istoria Susanei	Sof	Sofonie
Bel	Bel și Balaurul	Sol	Înțelepciunea lui Solomon
1 Mac	1 Macabei	Sus	Istoria Susanei
2 Mac	2 Macabei	Tin	Cântarea celor trei tineri
3 Mac	3 Macabei	Tob	Tobit
Man	Manase	Za	Zaharia

NOUL TESTAMENT

Mt	Evanghelia după Matei	Ap	Apocalipsa
Mc	Evanghelia după Marcu	1 Co	1 Corinteni
Lc	Evanghelia după Luca	2 Co	2 Corinteni
In	Evanghelia după Ioan	Col	Coloseni
FA	Faptele Apostolilor	Ef	Efeseni
Rm	Romani	Evr	Evrei
1 Co	1 Corinteni	FA	Faptele Apostolilor
2 Co	2 Corinteni	Flm	Filimon
Ga	Galateni	Flp	Filipeni
Ef	Efeseni	Ga	Galateni
Flp	Filipeni	Iac	Iacob
Col	Coloseni	In	Evanghelia după Ioan
1 Tes	1 Tesaloniceni	1 In	1 Ioan
2 Tes	2 Tesaloniceni	2 In	2 Ioan
1 Tim	1 Timotei	3 In	3 Ioan
2 Tim	2 Timotei	Iuda	Iuda
Tit	Tit	Lc	Evanghelia după Luca
Flm	Filimon	Mc	Evanghelia după Marcu
Evr	Evrei	Mt	Evanghelia după Matei
Iac	Iacob	1 Ptr	1 Petru
1 Ptr	1 Petru	2 Ptr	2 Petru
2 Ptr	2 Petru	Rm	Romani
1 In	1 Ioan	1 Tes	1 Tesaloniceni
2 In	2 Ioan	2 Tes	2 Tesaloniceni
3 In	3 Ioan	1 Tim	1 Timotei
Iuda	Iuda	2 Tim	2 Timotei
Ap	Apocalipsa	Tit	Tit

Sigle în notele infrapaginale

BJ	La Bible de Jérusalem
BOB	Biblia de la Blaj 1795
GALA	Biblia de Bucureşti 1938
KJV	King James Version
MIRON	Biblia de Bucureşti 1936
NICOD	Biblia de Bucureşti 1944
OSTY	La Bible trad. Osty
RSV	Revised Standard Version
SINOD	Biblia de Bucureşti 1914
ŞAGUNA	Biblia de Sibiu 1858
ŞERBAN	Biblia de Bucureşti 1688
TEV	Today's English Version
TOB	Traduction Oecuménique de la Bible
Ebr. /T.M.	Versiunea Ebraică / Textul Masoretic
Sept. /LXX	Septuaginta
V.T.	Vechiul Testament
N.T.	Noul Testament
ed.	ediția
=	adică (egal cu)
v.	versetul
vv.	versetele

Cum trebuie citite trimiterile

11)	versetul care trimite
11-12)	versetele care trimit
3,1	capitolul 3, versetul 1
3, 1-7	capitolul 3, versetele 1 până la 7 (inclusiv)
3,1,3	capitolul 3, versetele 1 și 3
3,1-7,12	capitolul 3, versetele 1 până la 7, versetul 12
3, 1-7; 9,5	capitolul 3, versetele 1 până la 7, capitolul 9, versetul 5

(cifrele scrise îngroșat - fără paranteză - indică întotdeauna capitolul)

Facerea

1

Facerea lumii și a omului.

¹ Întru'nceput¹ a făcut² Dumnezeu cerul și pământul³.

² Dar pământul era nedeslușit și ne'mplinit⁴; și întuneric era deasupra

¹În interiorul dimensiunii nemărginite și atemporeale a lui Dumnezeu, atunci când El, prin propria Sa voință și putere, a hotărât ca lumea să aibă un început. „Întru'nceput” (**en arhé**) sugerează că Dumnezeu transcende începutul, că El este anterior oricărei mișcări. **Arhé** însă înseamnă nu numai început, ci și principiu (tradus în Vulgata prin **principium**), adică concepție, regulă, normă, punct de vedere. Textul preconizează ideea înțelepciunii creatoare (Pr 8.22-31), a Logosului (Cuvântului) creator (In 1.1-3).

²Grecul **poiéo** = „a face”, îl traduce pe ebraicul **bara'**, un verb care în VT este întotdeauna folosit pentru a exprima acțiunea creatoare a lui Dumnezeu. Vulgata (și unele versiuni moderne) îl traduc prin „a crea”, echivalentul românesc al lui „a face”. Verbul e mult mai explicit în 2Mac 7.28: Dumnezeu a făcut totul din nimic (ceea ce exclude presupunerea unei materii preexistente). Românescul „a face” înseamnă nu numai a crea (din nimic), ci și a crea în mod organizat, potrivit unui plan, în etape prestabilite și cu o finalitate clară.

³Prin „cerul și pământul” (ebraism) se înțelege rezultatul creației, cosmosul ordonat, „existența întregului univers” (Sf. Vasile cel Mare). Alți Sfinți Părinti înțeleg lumea îngerească și cea materială.

⁴Nedeslușit: invizibil sau de-abia vizibil, ca prin abur. Ne'mplinit: ne'ntocmit pe de-a'ntregul; pustiu; gol; desert, fără viață. Ebraicul **tohu-bohu** sugerează ideea de haos, materie informă, creată din nimic, dar încă neorganizată.

genunii; și Duhul lui Dumnezeu⁵ Se purta pe deasupra apelor.

³Și a zis Dumnezeu⁶: „Să fie lumină!” Si a fost lumină.

⁴Și a văzut Dumnezeu lumina că e frumoasă⁸; și a despărțit Dumnezeu lumina de întuneric.

⁵Și Dumnezeu a numit lumina „ziua”, iar întunericul l-a numit „noapte”. Si a fost seară și a fost dimineață: ziua întâi⁹.

zată, nedeslușită.

⁵În limba greacă, același cuvânt, **pneuma**, înseamnă și „vânt”, și „duh”. Așadar, mișcarea aerului care va face posibilă ivirea pământului; Duhul dătător de viață al lui Dumnezeu.

⁶Rostirea lui Dumnezeu: actul prin care voința Sa devine faptă; participarea cuvântului (Cuvântului) la actul creației; (vezi In 1.1 și note).

⁷Activarea luminii necreate a lui Dumnezeu, Cel ce El însuși este lumină, așa cum lumină este și Cuvântul Său (Logosul) întrupat, Iisus Hristos (In 1.9;8.12;9.5;12.46), vizibilă în momentul schimbării Sale la față (Mt 17.2;Mc 9.3;Lc 9.29). Așadar, nu e vorba de lumina naturală (astrele vor fi create de abia în ziua a patra – vezi versetele 14-19), ci de acea lumină pe care o vor experiența mai târziu isihiaștii și pe care teologia răsăriteană o va cunoaște îndeosebi prin scrierile Sfântului Grigorie Palama.

⁸Ca adjecтив, **kalos** înseamnă „frumos” (v. 4 și 31); ca adverb, înseamnă „bine” (v. 8,10,12,18,21 și 25). „Lumina frumoasă” e opțiunea exegetică a Sfântului Vasile cel Mare. „Frumos” și „bine”, laolaltă, induc ideea de „armonie”.

⁹La Evrei, ziua de 24 de ore începea și se termina la apusul soarelui. Este și ziua liturgică în cultul creștin.

6 Si a zis Dumnezeu: „Să fie o tărie¹⁰ prin mijlocul apelor și să despartă apele de ape!” Si a fost aşa:

7 Dumnezeu a făcut tăria și a despărțit Dumnezeu apele cele de sub tărie de apele cele de deasupra tăriei.

8 Si Dumnezeu a numit tăria „cer”. Si a văzut Dumnezeu că este bine. Si a fost seară și a fost dimineață: ziua a doua.

9 Si a zis Dumnezeu: „Apele de sub cer să se adune într’o singură adunare și să se arate uscatul!” Si a fost aşa: apele de sub cer s’au adunat în adunările lor și s’au arătat uscatul.

10 Si Dumnezeu a numit uscatul „pământ”, iar adunările apelor le-a numit „mări”. Si a văzut Dumnezeu că este bine.

11 Si a zis Dumnezeu: „Pământul să odrăslească verdeață: iarba purtătoare de sămânță, după felul și asemănarea ei, și pom roditor¹¹ care după felu-i să dea rod cu sămânță’n sine pe pământ!” Si a fost aşa:

12 Pământul a odrăslit verdeață: iarba purtătoare de sămânță după felul și asemănarea ei, și pom roditor care după felu-i să dea rod cu sămânță’n sine pe pământ. Si a văzut Dumnezeu că este bine.

13 Si a fost seară și a fost dimineață: ziua a treia.

14 Si a zis Dumnezeu: „Să fie ’ntru tăria cerului luminători care să lumineze pământul¹², să despartă ziua de

¹⁰Firmament; cuvântul original sugerează o boltă cu circumferința pe orizont.

¹¹„Iarbă”, „pom”: singular generic, care cuprinde’n sine specia sau regnul.

¹²Sintagma „care să lumineze pământul” (literal: „spre luminare pe pământ”) se află numai în Septuaginta.

noapte și să fie ei spre semne¹³ și spre anotimpuri și spre zile și spre ani,

15 și să fie ei ’ntru tăria cerului luminători să lumineze pământul!” Si a fost aşa:

16 Dumnezeu i-a făcut pe cei doi luminători mari: luminătorul cel mai mare spre stăpânirea zilei și luminătorul cel mai mic spre stăpânirea nopții, și stelele.

17 Si le-a pus Dumnezeu ’ntru tăria cerului, ca să lumineze pământul,

18 să stăpânească ziua și noaptea și să despartă lumina de întuneric. Si a văzut Dumnezeu că este bine.

19 Si a fost seară și a fost dimineață: ziua a patra.

20 Si a zis Dumnezeu: „Puiască apele puiță de ființe vii¹⁴; și păsări să zboare peste pământ în largul tăriei cerului!” Si a fost aşa:

21 A făcut Dumnezeu ’notătoarele cele mari¹⁵ și toate ființele vii care mișună, și pe care apele le puiesc¹⁶ după felul lor, și toate păsările ’naripate după felul lor. Si a văzut Dumnezeu că este bine.

22 Si le-a binecuvântat Dumnezeu și le-a zis: „Creșteți și înmulțiti-vă și um-

¹³„spre semne” pare a avea o semnificație astrologică. Corelează cu „semnele” astrelor (Is 7.11), care vor precedea sfârșitul lumii (Mt 24.3,29). Următoarele finalități se referă la fixarea calendarului.

¹⁴Ideea generală: ființe din speciile inferioare (moluște, reptile), care se înmulțesc cu mare repezicune. Oricum, viața apare mai întâi în apă, apoi se extinde în aer și pe uscat.

¹⁵Literal: chiții cei mari. Ideea exactă: monștri marini; uriașe reptile sau mamifere acvatice.

¹⁶Metonimie: expresia nu înseamnă că apele erau înzestrăte cu facultatea de a produce ființe vii, ci că ele erau mediul în care se exercita puterea creatoare a lui Dumnezeu.

pleți apele mărilor; și păsările să se înmulțească pe pământ!”

23 **Şi a fost seară și a fost dimineață:** ziua a cincea.

24 **Şi a zis Dumnezeu:** „Să scoată pământul ființe vii după felul lor: dobitoace, târâtoare și fiare sălbatrice după felul lor”. **Şi a fost aşa:**

25 A făcut Dumnezeu fiarele sălbatrice după felul lor, și dobitoacele după felul lor, și toate târâtoarele pământului după felul lor. **Şi a văzut Dumnezeu că este bine.**

26 **Şi a zis Dumnezeu:** „Să facem om după chipul și asemănarea Noastră¹⁷, ca să stăpânească peste peștii mării și peste păsările cerului și peste dobitoace și peste tot pământul și peste toate vietătile ce se târâsc pe pământ!”

27 **Şi l-a făcut Dumnezeu pe om după chipul Său;** după chipul lui Dumnezeu l-a făcut; bărbat și femeie i-a făcut.

28 **Şi Dumnezeu i-a binecuvântat,** zicând: „Creșteți¹⁸ și înmulțiti-vă și umpleți pământul și supuneti-l; și stăpâniți peste peștii mării, peste păsările cerului, peste toate dobitoacele și peste tot pământul, peste toate vietătile ce se târâsc pe pământ!”

29 **Şi a zis Dumnezeu:** „Iată, vă dau vouă toată iarba dătătoare de sămânță

¹⁷Acesta nu este un plural al maiestății, ci un plural grammatical autentic; Sfinții Părinți văd în el prima revelație scripturistică asupra persoanelor Sfintei Treimi.

¹⁸În original, acest verb sugerează, deopotrivă, facultatea de a spori în talie, în fortă, în putere, în număr, și pe aceea de a deveni fecund, rodnic, apt pentru înmulțire. E motivul pentru care unii traducători români (Radu, Galaction, Nicodim) preferă sintagma „Fiți rodnici (roditori)!”; în consonanță cu versiunile occidentale, spre deosebire de cei mai vechi ai noștri, care rețin sensul primar al cuvântului (verbul e același ca în v. 22).

pe fața'ntregului pământ, și tot pomul purtător de rod cu sămânță de pom într'insul; acestea vă vor fi vouă spre hrană.

30 **Şi tuturor fiarelor pământului și tuturor păsărilor cerului și tuturor vietăților ce se târâsc pe pământ, și care au în ele suflare de viață [le dau] toată iarba verde spre hrană”.** **Şi a fost aşa.**

31 **Şi a văzut Dumnezeu toate câte făcuse:** și iată că erau foarte frumoase. **Şi a fost seară și a fost dimineață: ziua a şasea.**

2

Ziua odihnei Domnului. Omul în mijlocul lumii și al raiului. Întâia familie.

1 **Așa s'au împlinit cerul și pământul și toată podoaba lor¹.**

2 **Şi'n ziua a şasea** **Şi-a împlinit² Dumnezeu lucrarea pe care o făcuse;** iar în ziua a șaptea **S'a odihnă de toate lucrurile Sale pe care le făcuse.**

3 **Şi a binecuvântat Dumnezeu ziua a șaptea și a sfînit-o, pentru că în ea S'a odihnă El de toate lucrurile**

¹În Textul Ebraic: „si toată oștirea lor”, cu înțelesul de totalitate a ființelor care populează cerul și pământul. Vulgata păstrează nuanța din Septuaginta: **et omnis ornatus eorum** (și toată podoaba lor), traducându-l astfel pe grecесcul **kosmos**, al cărui înțeles mai complet ar fi: cu toată armonia (ordinea, frumusețea, perfecțunea) lor.

²Verbul **synteleo** (folosit și în versetul precedent) înseamnă a împlini (a rotunji, a desăvârși), dar nu singur, ci în cooperare (**teleo** precedat de **syn**), nuanță care cuprinde ideea embrionară (ca și în 1,26) a unui Dumnezeu treimic, sau cel puțin pe aceea a participării Cuvântului la actul creației (In 1,1-3).

Sale, cele pe care Dumnezeu le-a izvudit făcându-le³.

⁴ Aceasta-i cartea facerii cerului și a pământului, de la facerea lor⁴. În ziua când Domnul Dumnezeu a făcut cerul și pământul,

⁵ pe pământ încă nu era nici un copăcel, și nici o buruiană încă nu odrăslise, pentru că Domnul Dumnezeu nu trimisese încă ploaie pe pământ și încă nu era om ca să lucreze pământul;

⁶ ci numai abur ieșea din pământ și umezea toată fața pământului.

⁷ Si Domnul Dumnezeu l-a zidit pe om din țărână luată din pământ⁵, și a suflat asupra lui suflare de viață și s'a făcut omul întru suflet viu⁶.

³ „A izvodi” îl traduce pe grecescul **árho** = „a face (ceva) primul”, „a face (ceva) pentru prima oară”; „a începe”; prin extensie: „a crea” (ca act pur, fără o altă determinare, spre deosebire de „a face”, care presupune o creație elaborată – uneori în trepte – potrivit unui plan). Ultima poziție are o funcție apozitională, ea explicând cum a făcut Dumnezeu lumea: creând-o din nimic, de vreme ce „a face” (a crea efectiv) devine simultan cu „a izvodi” (a crea în imagineație modelul arhetipal). Prin această nuanță, textul de față îl anticepează cu mult pe cel din 2 Mac 7, 28.

⁴Aici se încheie primul referat biblic asupra creației; de aici începe cel de al doilea, al cărui centru este omul. Pentru a marca hotarul dintre ele, versiunea de față a adoptat felul în care o seamă de versiuni occidentale împart versetul în a și b.

⁵În ebraică: **adam** = om; **adama** = pământ. Aceste două substantive comune îi vor da primului om numele său propriu: Adam.

⁶T. M.: „și s'a făcut omul ființă vie”. „S'a făcut”: a devenit; a trecut în alt mod de existență. În LXX: „și s'a făcut omul întru suflet viu” (**eis psychín zoosan**), care poate fi tradus și: „întru suflet care trăiește”, adică nemuritor. Sufletul omului (altceva decât „viață”) s'a născut din suflarea lui Dumnezeu și l-a învăluit (l-a îmbrăcat) pe om odată cu aceasta, dar și cu tendința de a fi „absorbit”: particula **eis** înseamnă și „întru” (înlăuntru) și „spre” (direcție, scop). În 1 Par 12, 18

⁸ Si Domnul Dumnezeu a sădit un rai⁷ în Eden⁸, spre răsărit, și l-a pus acolo pe omul pe care-l zidise.

⁹ Si Domnul Dumnezeu a făcut să răsară din pământ tot soiul de pomi plăcuți la vedere și buni la mâncare, precum și pomul vietii⁹ în mijlocul raiului și pomul cunoștinței binelui și răului¹⁰.

¹⁰ Si din Eden ieșea un râu care udra raiul, iar de acolo se împărtea în patru brațe.

¹¹ Numele unuia era Fison; acesta înconjoară toată țara Havila, în care se află aur,

¹² iar aurul din țara aceea este bun; tot acolo se găsește bdeliu și piatra de onix.

¹³ Numele râului al doilea este Gihon. Acesta înconjoară tot ținutul Etiopiei.

¹⁴ Si râul al treilea este Tigrul; acesta curge prin fața Asiriei; iar râul al patrulea este Eufratul.

¹⁵ Si Domnul Dumnezeu l-a luat pe

se spune că Duhul „l-a îmbrăcat” pe Amasai, care a rostit o profecie: tot astfel pe Ghedeon (Jd 6, 34). Acest **endýo** înseamnă „a îmbrăca”, cu sensul de a lua complet în stăpânire; „a se îmbrăca” = a intra în posesia cuiva sau a ceva. În acest sens duhovnicesc îl va folosi Pavel în Rm 13, 14: „...îmbrăcați-vă în Domnul Iisus Hristos”, în Ga 3, 27: „...în Hristos văți îmbrăcați” și în Col 3, 12: „...îmbrăcați-vă cu simțăminte de’ndurare, de bunătate...”. Așadar, omul nu e o simplă „ființă vie”, asemenea tuturor celorlalte, ci trup cu suflet viu, aparținând celor două lumi, materială și spirituală. Având un caracter antinomic (în același timp exterior și interior trupului), el este – ontologic – apt și pentru experiențele mistice (extaz și entaz).

⁷În ebraică: **gan** = grădină. Septuaginta îl preferă pe **parádeisos** = paradis, rai, spre a-i sublinia caracterul cu totul special.

⁸Eden: imposibil de localizat geografic, dar cu semnificația de „bucurie”, „desfătare”.

⁹Pomul vietii, simbol al nemuririi.

¹⁰Vezi versetul 17.

omul pe care-l zidise și l-a pus în rai ca să-l lucreze și să-l păzească.

¹⁶ Și Domnul Dumnezeu i-a dat lui Adam poruncă și i-a zis: „Din toți pomii raiului poți să mănânci,

¹⁷ dar din pomul cunoștinței binelui și răului să nu mănânci, căci în ziua în care vei mâncă din el, cu moarte vei muri!”¹¹

¹⁸ Și a zis Domnul Dumnezeu: „Nu este bine să fie omul singur; să-i facem ajutor pe potriva lui”¹².

¹⁹ Și din pământ a mai zidit Domnul Dumnezeu toate fiarele câmpului și toate păsările cerului¹³ și le-a adus la Adam ca să vadă cum le va numi; și oricum va numi Adam toată ființa vie, ea așa se va numi.

²⁰ Și a pus Adam nume tuturor dobitoacelor și tuturor păsărilor cerului și tuturor fiarelor câmpului; dar pentru Adam nu s'a găsit ajutor pe potriva lui.

²¹ Atunci Domnul Dumnezeu a adus asupra lui Adam un somn adânc, și el a adormit; și a luat una din coastele lui și locul ei l-a plinit cu carne.

²² Iar coasta pe care Domnul Dumnezeu o luase din Adam a prefăcut-o¹⁴ în femeie și a adus-o la Adam.

²³ Și a zis Adam: „De data aceasta iată os din oasele mele și carne din carnea mea!; ea se va numi femeie, pentru că a fost luată din bărbatul ei”.

¹¹ Expresia semnifică moartea inevitabilă și totală.

¹² „Pe potriva lui”: ca și cum el ar sta față'n față cu propria sa imagine.

¹³ Indiferent de ordinea creării lor (comp. cu 1, 20-27), toate viețuitoarele au fost făcute pentru om.

¹⁴ Literal: a zidit-o (a folosit-o ca materie pentru o construcție elaborată).

²⁴ De aceea va lăsa omul pe tatăl său și pe mama sa și se va lipi de femeia sa și cei doi vor fi un trup.

²⁵ Adam și femeia lui erau amândoi goi și nu se rușinau.

3

Căderea primilor oameni. Pe-deapsa și făgăduința.

¹ Șarpele însă era cel mai viclean dintre toate fiarele de pe pământ, pe care le făcuse Domnul Dumnezeu. Și a zis șarpele către femeie: „Dumnezeu, a zis el oare: Să nu mâncați roade din tot pomul care este în rai?...”¹.

² Iar femeia a zis către șarpe: „Noi putem mâncă din roada pomilor raiului,

³ dar din roada pomului care este în mijlocul raiului, ne-a zis Dumnezeu: „Din el să nu mâncați și nici să vă atingeți de el, ca să nu muriți”²!

⁴ Atunci șarpele a zis către femeie: „Nu, nu veți muri;

⁵ dar Dumnezeu știe că'n ziua'n care veți mâncă din el vi se vor deschide ochii și veți fi ca niște Dumnezei, cunoscând binele și răul”.

⁶ Și femeia a văzut³ că pomul e bun de mâncat și că plăcut le este ochilor la vedere și că e de dorit spre câștigarea priceperii⁴. Și a luat din roada lui și

¹Frază lăsată intenționat în suspensie spre a fi corectată de femeia însăși, implicând-o astfel în faptă responsabilă: Eva cunoștea porunca nu direct de la Dumnezeu, ci prin soțul ei!

²Cu înțelesul: altfel, veți muri.

³În sensul: a socotit, a chibzuit, dar numai prin faptul că i-a dat crezare șarpei lui, fără vreo altă probă.

⁴Cuvântul **katanoéo** e foarte bogat în sensuri: a pricepe, a înțelege, a remarcă, a-și da

a mâncat; și i-a dat și bărbatului său, care era cu ea, și el a mâncat.

7 Atunci amândurora li s'au deschis ochii și au cunoscut că erau goi; și au cusut frunze de smochin și și-au făcut șorțuri.

8 Și au auzit glasul Domnului Dumnezeu purtându-se prin rai în boarea amurgului; și de la fața Domnului Dumnezeu s'au ascuns Adam și femeia sa printre pomii raiului.

9 Și Domnul Dumnezeu l-a chemat pe Adam și i-a zis: „Adame, unde ești?”

10 Aceasta a zis: „Glasul Tău l-am auzit purtându-se prin rai și m'am temut, pentru că sunt gol, și m'am ascuns”.

11 Și i-a zis Dumnezeu: „Cine ti-a spus ție că ești gol? Nu cumva ai mâncat din pomul din care Eu ti-am poruncit să nu mănânci?”

12 Adam a zis: „Femeia pe care mi-ai dat-o să fie cu mine, ea mi-a dat din pom, și eu am mâncat”.

13 Și a zis Domnul Dumnezeu către femeie: „Cum de-ai făcut una ca asta?” Iar femeia a zis: „Şarpele m'a amăgit, iar eu am mâncat”.

14 Și a zis Domnul Dumnezeu către șarpe: „Pentru că ai făcut aceasta, blestemat să fii între toate dobitoacele și între toate fiarele pământului; pe pântecele tău să te târăști și pământ să mănânci în toate zilele vieții tale!

15 Dușmănie voi pune între tine și femeie, între seminția ta și seminția ei; Acela îți va ținti ție capul, iar tu îi vei ținti Lui călcâiul”⁵.

seama, a observa, a medita, a reflecta, a discerne, a vedea cu claritate, a fi conștient de sine. De aici, și marea putere de seducție a ispитеi.

⁵Lupta dintre om (specia generată de Eva) și diavol (al cărui simbol este șarpele – vezi Ap

16 Iar femeii i-a zis: „Îți voi spori, înmulțindu-le, durerile și geamătul; în dureri vei naște copii; atrasă vei fi către bărbatul tău și el te va stăpâni”.

17 Iar lui Adam i-a zis: „Pentru că ai ascultat de vorba femeii tale și ai mâncat din pomul din care ti-am poruncit: Să nu mănânci!, blestemat va fi pământul din pricina ta. În dureri te vei hrăni din el în toate zilele vieții tale!

18 Spini și pălămidă îți va rodi, și tu cu iarba câmpului te vei hrăni.

19 Întru sudoarea feței tale îți vei mâncă pâinea, până te vei întoarce în pământul din care ești luat; căci pământ ești și în pământ te vei întoarce!”

20 Și Adam i-a pus femeii sale numele Eva⁶, pentru că ea este mama tuturor celor vii.

21 Și Domnul Dumnezeu le-a făcut lui Adam și femeii sale îmbrăcăminte de piele și i-a îmbrăcat.

22 Și a zis Domnul Dumnezeu: „Iată,

20, 20). Textul grecesc folosește verbul **teréo** = a pândi, a urmări, a se ține după, a supraveghea – ceea ce ar sugera o luptă infinită și nedecisă, spre deosebire de Textul Ebraic care e mai concludent. În schimb, Septuaginta începe fraza prin pronumele personal masculin **autós** = El (sau Acela), implicându-l și în segmentul al doilea (autou = al Lui), ceea ce face din acest verset un text profetic, referitor la Mesia, descendent trupesc al Evei și Fiul Mariei (Eva cea nouă). În paralel, Vulgata începe fraza prin pronumele personal feminin **ipsa** (ea), interpretat de exegeti ca referindu-se la Fecioara Maria. Fie că versetul are o dimensiune hristologică (Septuaginta), fie una mariologică (Vulgata), tradiția exegetică a Bisericii l-a supranumit **Protoevanghelia**, întâia deschidere a speranței pentru mântuirea celui căzut.

⁶Eva, transcrierea ebraicului **Hawwa** = Viață. În Septuaginta, literal: „... numele Viață” (Zoé). Numele propriu Eva apare pentru prima oară în 4, 1.

Adam a devenit ca unul din Noi, cunoscând binele și răul. Și acum, ca nu cumva să-și întindă el mâna și să ia roade din pomul vieții, să mănânce și să trăiască în veci...”,

²³ Domnul Dumnezeu l-a scos din raiul Edenului, ca să lucreze pământul din care fusese luat.

²⁴ Și l-a izgonit pe Adam și l-a așezat în fața raiului Edenului; și heruvimi a pus, și sabia de pară rotitoare să păzească drumul către pomul vieții.

4

Cain și Abel; urmașii lor.

¹ Iar Adam a cunoscut-o pe Eva, femeia sa; și ea, zămislind, l-a născut pe Cain și a zis: „Am dobândit om de la Dumnezeu¹”.

² Și l-a mai născut pe fratele său, Abel. Abel era păstor de oi, iar Cain, lucrător de pământ.

³ Și a fost că, după un timp, Cain a adus din roadele pământului jertfă lui Dumnezeu.

⁴ Și a adus și Abel din cele întâinăscute ale oilor sale și din grăsimea lor. Și Domnul a căutat spre Abel și spre darurile lui,

⁵ dar spre Cain și spre darurile lui n'a căutat. Și s'a umplut Cain de mânie și fața-i era posomorâtă.

⁶ Și Domnul Dumnezeu ia zis lui Cain: „De ce te-ai mâniat și de ce-ți este fața posomorâtă?

¹Joc de cuvinte între numele **Qayn** = Cain și verbul **qanah** = a dobândi, a căstiga, a obține. Jubilația femeii care, din serva bărbatului, se descoperă născătoare de om.

⁷ Dacă tu faci bine, nu vei fi oare bine primit?² Dar de nu faci bine, păcatul stă pitit la ușă: pe tine te poftește, dar tu cată săi fii stăpân!”

⁸ Și Cain a zis către Abel, fratele său: „Să ieşim la câmp!” Și a fost că'n timp ce erau ei pe câmp, Cain s'a aruncat asupra lui Abel, fratele său, și l-a omorât.

⁹ Și a zis Domnul Dumnezeu către Cain: „Unde este Abel, fratele tău?” Iar el a zis: „Nu știu; nu cumva sunt eu paznicul fratelui meu?...”.

¹⁰ Și a zis Domnul: „Ce-ai făcut? Glasul săngelui fratelui tău strigă spre Mine din pământ.

¹¹ Și acum, blestemat să fi de pământul ce și-a deschis gura ca să primească din mâna ta săngele fratelui tău.

¹² Când vei munci pământul, el nu-ți va mai da puterea lui; rătăcitor vei fi și fugar pe pământ!”

¹³ Și a zis Cain către Domnul Dumnezeu: „Pedeapsa mea e mai mare decât aş putea eu să duc.

¹⁴ Dacă Tu mă izgonești astăzi de la fața pământului, și de la fața Ta voi fi ascuns; rătăcitor voi fi eu și fugar pe pământ, și va fi că oricine mă va întâlni, mă va ucide”³.

¹⁵ Și i-a zis Domnul Dumnezeu: „Nu așa, ci oricine-l va ucide pe Cain, înșeptită răzbunare va cădea asupră-i”.

²Text dificil, cu variante de traducere. Idee posibilă: Chiar dacă jertfa sa n'a fost primită, Cain ar putea fi acceptat de Dumnezeu în virtutea unor rațiuni care transcend jertfa în sine.

³Despărțindu-l de pământul însângerat, crima îl desparte pe om și de Dumnezeu; prin aceasta, el rămâne vulnerabil, total descoperit, fără nici o apărare. Arheologia biblică pare a recunoaște în Cain pe strămoșul Cheneilor (vezi 15, 19), trib nomad al Canaanului.

Și Domnul Dumnezeu i-a pus lui Cain un semn, ca tot cel care-l va întâlni să nu-l omoare.

¹⁶ Și s'a dus⁴ Cain de la fața lui Dumnezeu și a locuit în ținutul Nod⁵, la răsărit de Eden.

¹⁷ Și Cain a cunoscut-o pe femeia sa; și ea, zămislind, l-a născut pe Enoch; și a zidit o cetate și a numit cetatea după numele fiului său, Enoch.

¹⁸ Iar lui Enoch i s'a născut Irad⁶; lui Irad i s'a născut Maleleil; lui Maleleil i s'a născut Matusal, iar lui Matusal i s'a născut Lameh.

¹⁹ Lameh și-a luat două femei: numele uneia era Ada și numele celeilalte era Sela.

²⁰ Ada l-a născut pe Iabal; acesta a fost tatăl celor ce trăiesc în corturi, la turme.

²¹ Fratele lui se numea Iubal; acesta este tatăl tuturor celor ce cântă din fluiere și din țiteră.

²² Cât despre Sela, ea l-a născut pe Tubal-Cain, care a fost părintele celor ce lucrează arama și fierul. Iar sora lui Tubal-Cain era Noema.

²³ Lameh le-a zis femeilor sale: „Ada și Sela, ascultați glasul meu; femei ale lui Lameh, luați aminte la cuvintele mele: Am ucis un om pentru rana mea și un Tânăr pentru vânătia mea.

²⁴ Dacă pentru Cain fi-va răzbunarea de șapte ori, pentru Lameh de șaptezeci de ori câte șapte”⁷.

⁴ Literal: a ieșit.

⁵ Localitate necunoscută, dar al cărei nume pare a sugera ideea de pribegie, rătăcire, viață nomadă.

⁶ În LXX transcris Gaidad.

⁷ Versetele 23-24 reprezintă textul unui poem străvechi, din vremea când în societatea primară

25 Adam a cunoscut-o iarăși pe Eva, femeia sa; și ea, zămislind, a născut un fiu și i-a pus numele Set, pentru că și-a zis: „Datu-mi-a Dumnezeu un alt văsătar în locul lui Abel, pe care l-a ucis Cain”.

26 Lui Set, de asemenea, i s'a născut un fiu și i-a pus numele Enos. De atunci au început oamenii să cheme numele Domnului Dumnezeu⁸.

5

Patriarhii de dinainte de potop.

¹ Aceasta este cartea neamului lui Adam¹. În ziua când l-a făcut Dumne-

se instituise vendeta săngeroasă: Lameh se lăudă cu propria sa ferocitate spre a-și paraliza adversarii. Inserția poemului e o replică la versetele 13-15.

⁸ Altfel formulat: „De atunci au început oamenii să-L cheme pe Dumnezeu cu numele de Domnul”. E vorba de introducerea numelui divin **Iahvé** (din tetragrama **YHWH**) = „Domn”, pe lângă acela de **Elohim** = „Dumnezeu”; deci: Domnul Dumnezeu. Această tradiție îi plasează originea în generația contemporană cu nepotul lui Adam, în timp ce o alta îi atestă o apariție mult mai târzie, în vremea lui Moise (vezi Iș 3, 13-15). La obârșie, **Iahvé** era un nume propriu; din respect și teamă, Evreii preferau să-l rostească prin echivalentul „Domn”. În limbajul biblic, numele divine sunt folosite astfel: **Iahvé** = Domnul; **Elohim** = Dumnezeu; **Adonai** = Domnul; **Adonai Iahvé** = Domnul Dumnezeu; **Iahvé Elohim** = Domnul Dumnezeu; **Iahvé Sabao** = Domnul Sabao sau **Domnul Atotiiitorul**; **Şaddai** = Puternicul; **El-Olam** = Dumnezeu-Cel-Veșnic.

¹ Variantă de text: „cartea neamului oamenilor”. Genealogiile aveau un rol important în viața triburilor semi-nomade, mai ales în exercitarea funcției preoțești. Cea de față vrea să acopere perioada dintre creație și potop și este, de fapt, o continuare a textului întrerupt la 2, 4a. După numeroși exegeti, cifrele din ea, de tradiție mesopotamică, sunt simbolice și urmăresc, în principal, două idei: a) o perioadă foarte

zeu pe Adam, după chipul lui Dumnezeu l-a făcut.

² Bărbat și femeie i-a făcut; și i-a binecuvântat și i-a numit cu numele de „om” în ziua în care i-a făcut.

³ Adam a trăit două sute treizeci de ani și atunci i s'a născut un fiu după asemănarea sa și după chipul său² și i-a pus numele Set.

⁴ Zilele pe care le-a trăit Adam după nașterea lui Set au fost șapte sute de ani; și i s'a născut fi și fiice.

⁵ Iar de toate, zilele vieții lui Adam au fost nouă sute treizeci de ani; și a murit.

⁶ Set a trăit două sute cinci ani și i s'a născut Enos.

⁷ După nașterea lui Enos, Set a mai trăit șapte sute șapte ani, și i s'a născut fi și fiice.

⁸ Iar de toate, zilele lui Set au fost nouă sute doisprezece ani; și a murit.

⁹ Enos a trăit o sută nouăzeci de ani și atunci i s'a născut Cainan.

¹⁰ După nașterea lui Cainan, Enos a mai trăit șapte sute cincisprezece ani și i s'a născut fi și fiice.

¹¹ Iar de toate, zilele lui Enos au fost nouă sute cinci ani; și a murit.

¹² Cainan a trăit o sută șaptezeci de ani și atunci i s'a născut Maleleil.

lungă între două generații; b) longevitatea e o binecuvântare a lui Dumnezeu asupra oamenilor drepti, iar ea scade pe măsură ce răutarea și păcatul se instalează în lume (între 1000 și 600 de ani de la Adam la Noe, între 600 și 200 de la Noe la Avraam, între 200 și 100 între Avraam și Io-sua Navi, pentru ca de la David încocace să devină „normală”).

² Adam îi transmite întregului neam omenesc chipul pe care el însuși îl primise de la Dumnezeu (vezi 1, 27); „asemănarea” e psiho-somatică.

¹³ După nașterea lui Maleleil, Cainan a mai trăit șapte sute patruzeci de ani și i s'a născut fi și fiice.

¹⁴ Iar de toate, zilele lui Cainan au fost nouă sute zece ani; și a murit.

¹⁵ Maleleil a trăit o sută șaizeci și cinci de ani și atunci i s'a născut Iared.

¹⁶ După nașterea lui Iared, Maleleil a mai trăit șapte sute treizeci de ani și i s'a născut fi și fiice.

¹⁷ Iar de toate, zilele lui Maleleil au fost opt sute nouăzeci și cinci de ani; și a murit.

¹⁸ Iared a trăit o sută șaizeci și doi de ani și atunci i s'a născut Enoch.

¹⁹ După nașterea lui Enoch, Iared a mai trăit opt sute de ani și i s'a născut fi și fiice.

²⁰ Iar de toate, zilele lui Iared au fost nouă sute șaizeci și doi de ani; și a murit.

²¹ Enoch a trăit o sută șaizeci și cinci de ani și atunci i s'a născut Matusalem.

²² Și după nașterea lui Matusalem a umblat Enoch cu Dumnezeu³ două sute de ani și i s'a născut fi și fiice.

²³ Iar de toate, zilele lui Enoch au fost trei sute șaizeci și cinci de ani.

²⁴ Și a umblat Enoch cu Dumnezeu și nu s'a mai aflat, pentru că Dumnezeu îl strămutase⁴.

³ „A umbla cu Dumnezeu” = metaforă pentru omul care trăiește în intimitatea lui Dumnezeu, care-l este bineplăcut (vezi și v. 24; de asemenea, 6, 9).

⁴ În variantă de text: „il luase cu Sine”. Verbul **metatíthemi** înseamnă nu numai a muta, a strămuta, a schimba locul, ci și a preface, a transforma (a trece ceva sau pe cineva dintr'o stare de existență în alta). De aci, exgeza asupra misterului în care Enoch a fost strămutat (fenomen care se va repeta cu profetul Ilie – vezi 4 Rg 2, 3-10 și notele aferente).

²⁵ Matusalem a trăit o sută optzeci și șapte de ani și atunci i s'a născut Lameh.

²⁶ După nașterea lui Lameh, Matusalem a mai trăit șapte sute optzeci și doi de ani și i s'au născut fii și fiice.

²⁷ Iar de toate, zilele lui Matusalem au fost nouă sute șaizeci și nouă de ani; și a murit.

²⁸ Lameh a trăit o sută optzeci și opt de ani și atunci i s'a născut un fiu

²⁹ și l-a numit cu numele de Noe, când: „Acesta ne va mândgâia în osteneala noastră și'n durerea mâinilor noastre, ce vine din pământul pe care Domnul Dumnezeu l-a blestemat”.

³⁰ Și după nașterea lui Noe, Lameh a mai trăit cinci sute șaizeci și cinci de ani și i s'au născut fii și fiice.

³¹ Iar de toate, zilele lui Lameh au fost șapte sute cincizeci și trei de ani; și a murit.

³² Noe era de cinci sute de ani când le-a dat naștere celor trei fii: Sem, Ham și Iafet.

6

Eroii antediluvieni. Noe, singurul om drept. Vestirea potopului; corabia.

¹ Și a fost că după ce au început oamenii a se înmulți pe pământ și li s'au născut fiice,

² fiii lui Dumnezeu, văzând că fiicele oamenilor sunt frumoase, și-au luat dintre ele soții, care pe cine și-a ales¹.

¹Versetele 1-4: text enigmatic; inserția unei străvechi tradiții pe care autorul Genezei nu și-a permis s'o omită. În limbajul biblic, „fii ai lui

³ Dar Domnul Dumnezeu a zis: „Duhul Meu nu va rămâne pururea în oamenii aceștia, pentru că ei sunt numai trup; aşadar, zilele lor vor fi o sută douăzeci de ani!”

⁴ În zilele acelea erau pe pământ urași, și chiar după aceea, când fiii lui Dumnezeu au intrat la fiicele oamenilor și acestea le dăruiau fii: aceștia sunt uriașii din vechime, oamenii cei vestiți.

⁵ Dar Domnul Dumnezeu a văzut că răutatea oamenilor s'a mărit pe pământ și că toată închipuirea din gândul inimii lor era fără'ncetare numai spre rău.

⁶ Și S'a căit Dumnezeu că l-a făcut pe om pe pământ, și S'a măhnit întru inima Sa.

⁷ Și a zis Domnul: „Șterge-voi de pe fața pământului pe omul pe care l-am făcut, de la om pân' la dobitoc și de la târâtoare pân' la păsările cerului, căci Mă căiesc că le-am făcut”.

⁸ Noe însă aflat har în fața Domnului Dumnezeu.

⁹ Iată neamurile lui Noe: Noe era om drept și neprihănit între cei din neamul său; Noe umbla cu Dumnezeu².

¹⁰ Iar lui Noe i s'au născut trei fii: Sem, Ham și Iafet.

¹¹ Pământul însă se stricase în fața lui Dumnezeu și se umpluse pământul de silnicie³.

Dumnezeu" sunt oamenii superiori, evoluati, virtuoși, în timp ce „fii ai oamenilor” sunt cei inferiori, primitivi, instinctuali, păcătoși. Din unirea acestor două „specii” atât de diferite s'au născut „uriașii”, ca o culme a răutății de pe pământ, răutate pe care Domnul o va eradică prin potop.

²Vezi nota de la 5, 22.

³**adikia:** nedreptate, strămbătate, asuprire, agresiune, violență, cruzimea celui puternic față de cel slab.

¹² Și a căutat Domnul Dumnezeu spre pământ, și iată, era stricat; căci tot trupul⁴ își stricase calea sa pe pământ.

¹³ Și Domnul Dumnezeu a zis către Noe: „Sosit-a înaintea feței Mele sfârșitul a tot omul, căci din pricina lor s'a umplut pământul de silnicie; și iată, Eu îi voi pierde, pe ei și pământul.

¹⁴ Ca urmare, tu fă-ți o corabie de lemn din cel tare⁵. În corabie fă încăperi⁶, iar pe dinlăuntru și pe dinafară smoilește-o cu smoală.

¹⁵ Și iată cum să faci corabia: lungimea corăbiei să fie de trei sute de coți⁷, lățimea ei de cincizeci de coți, iar înălțimea de treizeci de coți.

¹⁶ Corăbiei să-i faci acoperiș pe care-l vei încheia la un cot deasupra⁸; iar ușa corăbiei să i-o faci într'o latură; și vei face o punte jos, una în rândul doi și alta în cel de al treilea⁹.

¹⁷ Și iată, Eu voi aduce asupra pământului potopul – apele –, ca să pierd de sub cer tot trupul care are'n el suflare de viață; și tot ce este pe pământ va

⁴ Literal: „toată carneea”, adică orice ființă vie, fie om, fie animal.

⁵ Ebraicul **gofər** (transpus ca atare de primele traduceri engleze) indică o esență de lemn necunoscută nouă. Septuaginta îl traduce prin termenul general **tetrágōnos**, ceea ce indică un lemn de esență tare. Echivalentele moderne mai specifice: „salcâm”, „chiparos”, „răšinoase” sunt fie total inadecvate, fie aproximative.

⁶ Literal: cuiburi.

⁷ Un cot: aproximativ 0, 45 m.

⁸ Text dificil, înțeles neclar. Ideea ar fi: un acoperiș ușor înclinat, a căruia coamă nu va depăși în înălțime un cot de la streașină. Altă traducere: „o fereastră la un cot de la acoperiș”. Oricum, corabia (arca) lui Noe nu are nimic în comun cu structura și formele corăbiei clasice. Septuaginta o desemnează prin substantivul **ki-votós** = ladă cu capac, cufăr.

⁹ Așadar, spațiul cel mare împărțit în trei etaje.

muri.

¹⁸ Dar cu tine voi statornici legământul Meu: tu vei intra în corabie, tu și'imprenă cu tine fiii tăi și femeia ta și femeile fililor tăi.

¹⁹ Și din toate dobitoacele, din toate târâtoarele, din toate fiarele și din tot trupul tu vei aduce'n corabie două câte două¹⁰, ca să le ții în viață împreună cu tine; ele vor fi parte bărbătească și parte femeiască.

²⁰ Din tot soiul de păsări zburătoare după fel și din tot soiul de dobitoace după fel și din tot soiul de târâtoare după fel, două câte două din toate să vină la tine, parte bărbătească și parte femeiască, pentru că'imprenă cu tine să le ții în viață.

²¹ Iar tu ia cu tine din toate bucatele ce se mănâncă și fă-ți acolo strânsură; ele vă vor fi vouă de mâncare, tie și lor”.

²² Și a făcut Noe totul după cum îi potruncise Domnul Dumnezeu; aşa a făcut.

7

Potopol.

¹ Și Domnul Dumnezeu i-a zis lui Noe: „Intră în corabie, tu și toată casa ta¹, căci pe tine te-am văzut că ești drept înaintea Mea în neamul² acesta.

² Din toate animalele curate vei lua cu tine câte șapte perechi, parte bărbătească și parte femeiască, iar din animalele necurate câte o pereche, parte bărbătească și parte femeiască.

¹⁰ În înțelesul: câte două din fiecare specie.

¹ Casa ta: familia ta.

² Neamul: generația.

³ De asemenea, din păsările cerului cele curate să iei câte șapte perechi, parte bărbătească și parte femeiască, iar din toate păsările cele necurate, câte o pereche, parte bărbătească și parte femeiască, ca să le păstrezi lor soiul pe fața'ntregului pământ.

⁴ Căci încă șapte zile, și Eu voi face să plouă pe pământ timp de patruzeci de zile și patruzeci de nopți și voi pierde de pe fața pământului toate ființele pe care le-am făcut".

⁵ Și a făcut Noe toate câte i-a poruncit Domnul Dumnezeu.

⁶ Iar Noe era de șase sute de ani când a venit potopul – apele – asupra pământului.

⁷ Și Noe și fiii săi și femeia sa și femeile fiilor săi au intrat în corabie ca să scape de apele potopului.

⁸ Și din păsările curate și din păsările necurate și din dobitoacele curate și din dobitoacele necurate și din fiare și din toate cele ce se târăsc pe pământ,

⁹ parte bărbătească și parte femeiască, două câte două au intrat cu Noe în corabie, aşa cum Dumnezeu îi poruncise lui.

¹⁰ Și a fost că după cele șapte zile au venit apele potopului asupra pământului.

¹¹ În anul șase sute al vieții lui Noe, în luna a doua, în ziua a douăzeci și șaptea a lunii, în chiar ziua aceea s'a desfăcut toate izvoarele adâncului celui mare³ și jgheaburile⁴ cerului s'a

deschis;

¹² și a plouat pe pământ timp de patruzeci de zile și patruzeci de nopți.

¹³ În chiar ziua aceea a intrat Noe în corabie, precum și Sem, Ham și Iafet, fiili lui Noe, femeia lui Noe și cele trei femei ale filor săi.

¹⁴ Si toate fiarele după fel și toate dobitoacele după fel și toate târâtoarele ce se târăsc pe pământ după fel și toate înaripatele după fel

¹⁵ au intrat la Noe în corabie, două câte două din tot trupul care are'n el suflare de viață.

¹⁶ Si cele ce-au intrat – o parte bărbătească și-o parte femeiască din tot trupul – au intrat precum și poruncise Dumnezeu lui Noe. Si Domnul Dumnezeu i-a închis corabia pe dinafară.

¹⁷ Si a fost potopul pe pământ timp de patruzeci de zile și patruzeci de nopți; și apele au crescut și au ridicat corabia și ea s'a înălțat deasupra pământului.

¹⁸ Si s'au înstăpânit apele și-au tot crescut pe pământ; și corabia se purta pe deasupra apelor.

¹⁹ Si-atât de mult s'au înstăpânit apele pe pământ, încât toți munții cei înalți care erau sub cer s'a acoperit;

²⁰ cu cincisprezece coți s'a ridicat apa deasupră-le și toți munții cei înalți s'a acoperit.

²¹ Si a murit tot trupul ce se mișca pe pământ: păsările, dobitoacele, fiarele, toate vietătile ce mișună pe pământ, și toți oamenii;

²² toate cele ce aveau în nări suflare de viață, toate cele ce erau pe pământ uscat, toate au murit.

a morarului care deschide scoul pentru ca apa acestuia să se prăvălească'n cupele roții.

³Adâncul: genunea (abisul) din 1, 2. E vorba de apele subterane care țășnesc din adâncuri în întămpinarea celor ce se prăvălesc din cer. Totul sugerează refacerea hăului primordial; dacă la început Dumnezeu despărțise apele de ape, acum ele se împreunează din nou, cloicotind.

⁴Textual: cataractele. Imaginea este aceea

²³ Si s'a stins toată fința ce se află pe fața'ntregului pământ, de la om pân' la dobitoc și pân' la târâtoare și pân' la păsările cerului, toate s'au stins de pe pământ; și n'a rămas decât Noe și ce era cu el în corabie.

²⁴ Iar apa a tot crescut pe pământ vreme de o sută cincizeci de zile.

8

Încetarea potopului. Noe ieșe din corabie și-I aduce jertfă lui Dumnezeu.

¹ Si Dumnezeu Si-a adus aminte de Noe și de toate fiarele și de toate dobitoacele și de toate păsările și de toate vietătile mișcătoare câte erau cu el în corabie; și a adus Dumnezeu vânt pe pământ și apele s'au potolit;

² Izvoarele adâncului și jgheaburile cerului s'au închis și ploaia din cer a înceitat.

³ Si apa scădea treptat de pe pământ și după o sută cincizeci de zile apele s'au micșorat.

⁴ Iar în luna a șaptea, în ziua a douăzeci și șaptea a lunii, corabia s'a odihnit pe muntele Ararat¹.

⁵ Iar apele au tot scăzut până în luna a zecea; iar în cea dintâi zi a lunii a zecea s'au arătat vârfurile munțiilor.

⁶ Si a fost că după patruzeci de zile a deschis Noe fereastra corăbiei pe care o făcuse²

⁷ și a trimis corbul să vadă dacă apele au scăzut. Si ieșind acesta, nu s'a

mai întors până ce apele-au secat pe pământ.

⁸ Si după el a trimis porumbelul ca să vadă dacă apele au scăzut de deasupra feței pământului.

⁹ Dar porumbelul, negăsind loc de odihnă pentru picioarele sale, s'a întors la el în corabie; căci încă era apă pe toată fața pământului. Si [Noe] a întins mâna și l-a apucat și l-a băgat la el în corabie.

¹⁰ Si așteptând încă alte șapte zile, din nou a trimis porumbelul din corabie.

¹¹ Si porumbelul s'a întors la el spre seară; și iată, avea în cioc o ramură verde de măslin. Atunci a cunoscut Noe că apele se scurseră de pe fața pământului.

¹² Si încă alte șapte zile așteptând, din nou i-a dat drumul porumbelului; dar acesta nu s'a mai întors la el.

¹³ Si a fost că în anul șase sute unu al vieții lui Noe, în prima zi a lunii întâi, secând apa de pe pământ, a ridicat Noe acoperișul corăbiei și a privit: și iată că apa secase de pe fața pământului.

¹⁴ Iar în luna a doua, în douăzeci și șapte ale lunii, pământul era uscat.

¹⁵ Si Domnul Dumnezeu i-a grăit lui Noe, zicând:

¹⁶ „Ieși din corabie, tu și împreună cu tine femeia ta, fiile tăi și femeile filor tăi;

¹⁷ și toate fiarele care sunt cu tine, și tot trupul: de la păsări și pân' la dobitoace și toate târâtoarele ce se mișcă pe pământ scoate-le împreună cu tine; creșteți și înmulțiti-vă pe pământ³!”

¹ Literal: pe munții Ararat. Lanț muntos în Armenia de astăzi, la sud de Caucaz.

² Vezi nota de la 6, 16, în legătură cu varianta de traducere a acelui verset.

³ Textul LXX reia expresia din 1, 28, ceea ce sugerează o naștere din nou a lumii, aceasta fiind solidară cu omul atât în cădere cât și în mânătire.

18 Și a ieșit Noe, precum și femeia sa și fiți săi și femeile fiilor săi;

19 și toate fiarele, toate dobitoacele, toate păsările și toate târâtoarele care se mișcă pe pământ, după felul lor, au ieșit din corabie.

20 Și Noe l-a zidit Domnului un jertfenic⁴; și a luat din toate animalele cele curate și din toate păsările cele curate și le-a adus ardere-de-tot⁵ pe jertfenic.

21 Și Domnul Dumnezeu a mirodit bună mireasmă și a zis Domnul Dumnezeu în inima Sa: „De-acum nu voi mai blestema pământul din pricina faptelor omului, căci închipuirea inimii omului se pleacă spre rău încă din tineretea lui; și nici nu voi mai pierde toate făpturile vii aşa cum am făcut.

22 De-acum, câte zile va avea pământul, semănat și secerat, frig și căldură, vară și iarnă, ziua și noapte nu vor mai înceta!”

9

Rânduială nouă pe pământ. Le-gământul lui Dumnezeu cu Noe. Noe și fiții săi.

1 Și i-a binecuvântat Dumnezeu pe Noe și pe fiții săi și le-a zis: „Creșteți și înmulțiti-vă și umpleți pământul și stăpâniți-l!”

2 Groaza și frica de voi fie peste toate fiarele pământului, peste toate păsările cerului, peste tot ce se mișcă pe

⁴Altar făcut din pietre așezate unele peste altele.

⁵Ardere-de-tot (holocaust): jertfă în care animalul sacrificat era în întregime mistuit de focul de pe altar. Ofrandă totală, din care jertfitorul nu-și reține nici o parte.

pământ și peste toți peștii mării; pe mâna voastră le-am dat.

3 Tot ce se mișcă și tot ce trăiește fie-vă spre hrană; aşa cum iarba verde, pe toate vi le-am dat.

4 Numai carne cu viață ei – săngele – să nu mâncăți.

5 Cât despre viața voastră – săngele –, pentru ea voi cere socoteală¹ de la toată fiara; și de la fratele omului voi cere socoteală pentru viața omului².

6 Cel ce va vărsa sânge de om, de către om îi va fi săngele vărsat, căci după chipul lui Dumnezeu l-a făcut Dumnezeu pe om³.

7 Voi însă creșteți și înmulțiti-vă și umpleți pământul și stăpâniți-l!”

8 Și i-a grădit Dumnezeu lui Noe și filor săi care erau cu el, zicând:

9 „Iată, Eu încehi legământul⁴ Meu cu voi, cu urmașii voștri de după voi

10 și cu toate ființele vii care sunt cu voi: cu păsările, cu dobitoacele și cu toate fiarele pământului care sunt cu voi, cu toate căte au ieșit din corabie;

11 cu voi încehi acest legământ: nici un trup nu va mai pieri de apele potopului și nici un potop nu va mai fi să pustiască pământul”.

12 Și a zis Domnul Dumnezeu către Noe: „Iată semnul legământului pe care Eu îl fac cu voi și cu toată ființa

¹Literal: o voi cere din mâna...

²Altfel formulat: fiecărui om îi voi cere socoteală pentru viața (sâangele) fratelui său.

³Viața îi aparține lui Dumnezeu, căci El i-a dat-o fiecăruia. A atenta la viața omului înseamnă a atenta la însuși chipul lui Dumnezeu.

⁴Legământ: alianță, învoială, acord, făgăduință, testament. Legământul lui Dumnezeu cu Noe va fi urmat de acela cu Avraam (capitolele 15 și 17) și de acela cu poporul lui Israel (Iș 24).

vie care este cu voi, din neam în neam
și de-a pururi:

¹³ curcubeul Meu îl aşez în nor, ca să fie
el semn al legământului dintre Mine și
pământ.

¹⁴ Și fi-va că ori de câte ori voi aduna nor deasupra pământului și curcubeul Meu se va arăta în nor.

¹⁵ Îmi voi aduce aminte de legământul
Meu pe care l-am încheiat cu voi și cu
toată ființa vie a oricărui trup, și apele
nu vor mai deveni potop ca să nimii-
cească tot trupul.

¹⁶ Fi-va curcubeul Meu în nor și Eu îl voi vedea și-Mi voi aduce aminte de legămantul veșnic dintre Mine și toată ființa vie din tot trupul care este pe pământ!”

¹⁷ Si a zis Dumnezeu lui Noe: „Acesta este semnul legămantului pe care Eu l-am încheiat între Mine și tot trupul care este pe pământ.”

¹⁸ Iar fiile lui Noe care au ieșit din corabie erau Sem, Ham și Iafet. Iar Ham era tatăl lui Canaan.

¹⁹ Aceştia sunt cei trei fii ai lui Noe; din ei s'au răspândit [oamenii] pe 'ntregul pământ.

²⁰ Noe a prins a fi lucrător de pământ și a sădit vie

²¹ Și a băut vin și s'a îmbătat și s'a dezvelit în cortul său

²² Iar Ham, tatăl lui Canaan, a văzut
goliciunea tatălui său și, ieșind afară,
le-a spus celor doi frați ai săi.

²³ Dar Sem și Iafet au luat o haină, și-au pus-o amândoi pe umeri și, mergând cu spatele'nainte, au acoperit goliciunea tatălui lor; cum ei își aveau fețele întoarse înapoi, n'au văzut goliciunea tatălui lor.

24 Când Noe s'a trezit din vin, a înțeles ce-i făcuse fiul său cel mai Tânăr,

25 și a zis: „Blestemat să fie Canaan! Robul robilor le va fi el fraților săi!”

26 Și a zis: „Binecuvântat să fie Domnul, Dumnezeul lui Sem, iar Canaan să fie robul său;

²⁷ să-l înmulțească⁵ Dumnezeu pe Iafet și să locuiască'n corturile lui Sem, iar Canaan să le fie slugă".

28 După potop, Noe a mai trăit trei sute cincizeci de ani.

29 Iar de toate, zilele lui Noe au fost nouă sute cincizeci de ani; și a murit.

10

Obârșia neamurilor răspândite pe pământ.

¹ Iată-i pe urmașii filor lui Noe: Sem, Ham și Iafet, cărora li s-au născut fi din după potop.

² Fiii lui Iafet: Gomer, Magog, Madai, Javan, Tubal, Mesec si Tiras.

³ Fiii lui Gomer: Aşchenaz, Rifat și Togarma.

⁴ Fiii lui Iavan: Elişa și Tarşış, Chitim și Dodanim.

⁵ Din aceştia s-au desprins insulele neamurilor în pământul lor¹, fiecare

⁵ Literal: să-i lărgească (neamul). În ebraică, joc de cuvinte între **yefet** = Iafet și **yafte** = a lărgi. Binecuvântarea implică nu numai creșterea în număr a urmașilor lui Iafet, ci și extinderea lor pe teritorii vaste.

¹După unii comentatori, ramurile care au migrat spre vest și au populat insulele și țărmurile Mediteranei. Fraza însă sugerează și metafora unui pământ plutitor din care se desprind plăuri (vezi 10, 32). Ideea unității primordiale a speciei umane

după limba sa în triburile și'n națiile lor.

6 Fiii lui Ham: Cuș, Mițraim, Put și Canaan.

7 Fiii lui Cuș: Seba, Havila, Sabta, Rama și Sabteca. Fiii lui Rama: Șeba și Dedan.

8 Cuș i-a dat naștere și lui Nimrod; acesta, cel dintâi, a fost puternic pe pământ.

9 El a fost vânător puternic în fața Domnului Dumnezeu; de aceea se spune: „Vânător puternic ca Nimrod în fața Domnului Dumnezeu”².

10 Începutul împărăției lui au fost Babilonul, Ereh, Acad și Calne din ținutul Sinear.

11 Din pământul acela a trecut în Asur și a zidit Ninive, cetatea Rehobot-Ir, Calah

12 – și Resen, între Ninive și Calah –; aceasta e cetatea cea mare³.

13 Din Mițraim s'au născut Ludiții, Anamiții, Lehabiții, Naftuhîții,

14 Patrusiții, Casluhiții – din care au ieșit Filistenii – și Caftoriții.

15 Din Canaan s'au născut: Sidon, întâiul-său-născut, apoi Heteul

16 și Iebuseul, Amoreul, Ghergheseul,

17 Heveul, Archeul, Sineul,

18 Arvadeul, Temareul și Hamateul; apoi s'au răspândit neamurile canaanene.

19 Si ținuturile Canaanenilor se întindeau de la Sidon spre Gherara până la

²În socință lui Dumnezeu, Cel ce-i atestă faima.

³Se crede că această mențiune se referă la Ninive. Totuși, Calah a fost capitala Asiriei în secolele 12-9 î. H. Actuala localitate Nimrud, aproape de confluența Tigrului cu Zabul Superior.

Gaza, iar spre Sodoma, Gomora, Adma și Teboim până la Lașa.

20 Aceștia sunt fiii lui Ham în triburile lor, după limbile lor, în țările lor și'n națiile lor.

21 Si i s'au născut fii și lui Sem⁴, tatăl tuturor fililor lui Ever și fratele mai mare al lui Iafet.

22 Fiii lui Sem: Elam, Asur, Arfaxad, Lud și Aram.

23 Fiii lui Aram: Ut, Hul, Gheter și Maș.

24 Arfaxad i-a dat naștere lui Cainan; Cainan i-a dat naștere lui Șelah; iar Șelah i-a dat naștere lui Ever.

25 Lui Ever i s'au născut doi fii: numele unuia era Peleg, pentru că în zilele lui s'a împărțit pământul; iar numele fratelui său era Ioctan⁵.

26 Lui Ioctan i s'au născut Almodad, Salef, Hațarmavet, Ierah,

27 Hadoram, Uzal și Dicla,

28 Obal, Abimael și Șeba,

29 Ofir, Havila și Iobab. Toți aceștia sunt fiii lui Ioctan.

30 Sălașurile lor se întindeau de la Meșa, spre Sefar, până la muntele răsăritului⁶.

31 Aceștia sunt fiii lui Sem în triburile lor, după limbile lor, în țările lor și'n națiile lor.

⁴După ce a cunoscută structura etnografică a lumii vechi, autorul introduce genealogia semîților, asupra căreia i se va concentra de-acum atenția, pregătind astfel intrarea în scenă a lui Avraam.

⁵În general se admite – cu unele corecțuri – ipoteza că din Peleg se trag semiții din Nord (Mesopotamia), iar din Ioctan, semiții din Sud (Arabia).

⁶Munte necunoscut, în timp ce se speculează că Sefar (Safara) se află pe țărmul de sud-est al Arabiei.

³² Acestea sunt triburile fiilor lui Noe, după urmașii lor și după națiile lor. Din ele s-au răspândit insulele neamurilor⁷ pe pământ după potop.

11

Turnul Babel. Încâlcirea limbilor și împrăștierea popoarelor. Strămoșii lui Avraam.

¹ Pământu'ntreg avea pe-atunci o singură limbă și aceleași cuvinte¹.

² Să a fost că, pornind din părțile Răsăritului, oamenii au găsit un sătes în țara Sinear și s-au aşezat acolo.

³ Să au zis unul către altul: „Hai să facem cărămizi și să le ardem în foc!” Să au folosit cărămidă în loc de piatră, iar smoala în loc de var.

⁴ Să au zis: „Hai să ne clădim un oraș și un turn al cărui vârf să ajungă la cer, și să ne facem un nume, ca să nu mai fim împrăștiați pe fața 'ntregului pământ!”

⁵ Să S'a pogorât Domnul să vadă cetatea și turnul pe care-l zideau fiii oamenilor.

⁶ Să a zis Domnul: „Iată că ei sunt un singur popor și au toți o singură limbă; și acesta-i doar începutul a ceea ce vor face; de-acum nu se vor mai opri de la tot ceea ce și-au pus în gând să facă.

⁷ Hai să ne pogorâm și acolo să le încâlcim² graiul, pentru ca unul altuia să nu-și mai înțeleagă limba”.

⁷ Vezi nota de la v. 5.

¹Această relatare preia o tradiție diferită de aceea a listelor genealogice precedente, care presupun existența mai multor limbi. Totuși, ideea centrală le este comună: diversitatea oamenilor își are originea într'o unitate primordială.

² Verbul **syg-héo**: a răsturna, a întoarce pe dos, a stârni confuzie, a amesteca (în sensul de a tulcura un lichid prin agitarea drojdiei), a în-

⁸ Să de acolo i-a împrăștiat Domnul pe fața 'ntregului pământ și ei au încetat să mai zidească cetatea și turnul.

⁹ E pricina pentru care cetatea aceea s'a numit Babilon³, pentru că acolo a încâlcit Domnul limbile a tot pământul și de acolo i-a împrăștiat Domnul Dumnezeu pe toată fața pământului⁴.

¹⁰ Iată-i acum pe urmașii lui Sem⁵: Sem era de o sută de ani când i s'a născut Arfaxad, la doi ani după potop.

¹¹ După nașterea lui Arfaxad, Sem a mai trăit cinci sute de ani și i s'a născut fii și fiice; și a murit.

¹² Arfaxad a trăit o sută treizeci și cinci de ani și atunci i s'a născut Cainan. După nașterea lui Cainan, Arfaxad a mai trăit trei sute treizeci de ani și i s'a născut fii și fiice; și a murit.

¹³ Cainan a trăit o sută treizeci de ani și atunci i s'a născut Šelah. După nașterea lui Šelah, Cainan a mai trăit trei sute treizeci de ani și i s'a născut fii și fiice; și a murit.

¹⁴ Šelah a trăit o sută treizeci de ani și atunci i s'a născut Ever.

---

câlci, a răvăși, a înnegura, a încurca. În text, obiectul acestui predicat este „graiul” (singular).

³ La origine, ebraicul Babel (**Bab-ili**) înseamnă „poarta lui Dumnezeu”. Printr'o etimologie populară, el devine **balal** = a amesteca, a încâlci, a produce confuzie.

⁴ Sanctificarea orgoliului omenesc de a străpunge cerul (locuința lui Dumnezeu) cu puteri proprii. Cu acest moment se începe nu numai istoria limbilor, ci și istoria mentalităților; când doi oameni „nu vorbesc aceeași limbă” înseamnă că ei gândesc diferit.

⁵ Cu unele diferențe, acest tablou genealogic îl continuă pe cel din capitolul 5 și acoperă perioada dintre Noe și Avraam. El este însă și o paralelă a celui din 10, 21-31, cu deosebirea că pare a se ocupa numai de ramura nordică a semiților, cea din Mesopotamia, din care se va naște Avram.

15 Iar după nașterea lui Ever, Șelah a mai trăit trei sute treizeci de ani și i s'a născut fiu și fiice; și a murit.

16 Ever a trăit o sută treizeci și patru de ani și atunci i s'a născut Peleg.

17 Iar după nașterea lui Peleg, Ever a mai trăit două sute șaptezeci de ani și i s'a născut fiu și fiice; și a murit.

18 Peleg a trăit o sută treizeci de ani și atunci i s'a născut Reu.

19 Iar după nașterea lui Reu, Peleg a mai trăit două sute nouă ani și i s'a născut fiu și fiice; și a murit.

20 Ragav a trăit o sută treizeci și doi de ani și atunci i s'a născut Serug.

21 Iar după nașterea lui Serug, Ragav a mai trăit două sute șapte ani și i s'a născut fiu și fiice; și a murit.

22 Serug a trăit o sută treizeci de ani și atunci i s'a născut Nahor.

23 Iar după nașterea lui Nahor, Serug a mai trăit două sute de ani și i s'a născut fiu și fiice; și a murit.

24 Nahor a trăit șaptezeci și nouă de ani și atunci i s'a născut Terah.

25 Iar după nașterea lui Terah, Nahor a mai trăit o sută douăzeci și cinci de ani și i s'a născut fiu și fiice; și a murit.

26 Terah a trăit șaptezeci de ani și atunci i s'a născut Avram, Nahor și Haran.

27 Iată-i pe urmășii lui Terah: lui Terah i s'a născut Avram, Nahor și Haran. Haran i-a dat naștere lui Lot.

28 Haran a murit în fața lui Terah, tatăl său, în pământul său de naștere, în Urul Caldeilor⁶.

⁶Cetatea Ur (Uru), în Mesopotamia de Sud, pe malul drept al Eufratului, la cca 200 km de Babilon. Locuită la început de Sumerieni, ea a cunoscut o mare înflorire în mileniul III î. H. În

29 Iar Avram și Nahor și-au luat femei; numele femeii lui Avram⁷ era Sarai⁸, iar numele femeii lui Nahor era Milca, fata lui Haran, tatăl Milcăi și al Iscăi.

30 Sarai era stearpă și nu naștea copii.

31 Si i-a luat Terah pe Avram, fiul său, și pe Lot, fiul lui Haran și nepotul său, și pe Sarai, nora sa și femeia lui Avram, fiul său, și i-a scos din Urul Caldeilor ca să meargă în țara Canaanului; și au mers până la Haran⁹ și s'a așezat acolo.

32 De toate, zilele vieții lui Terah în pământul Haran au fost două sute cinci ani; și a murit Terah în Haran.

12

Chemarea lui Avram. Avram în Canaan și în Egipt.

1 Si a zis Domnul către Avram: „Ieși din țara ta și din neamul tău și din casa tatălui tău și vino în țara pe care îți-voi arăta Eu.

2 Si Eu voi face din tine un neam mare; și te voi binecuvânta și-ți voi mări numele și tu vei fi izvor de binecuvântare.

3 Voi binecuvânta pe cei ce te vor binecuvânta, iar pe cei ce te vor blestema îți voi blestema; și'ntru tine se vor binecuvânta toate neamurile pământului”.

primul mileniu era locuită de clanul aramaic al Caldeilor. Identificată de recente cercetări arheologice.

⁷Avram înseamnă „preamărit este tatăl meu”; în text se va numi aşa până la 17, 5 când devine Avraam.

⁸Sarai = Principesa; în text, începând cu 17, 15 se va numi Sarra.

⁹În grafia ebraică (**Charan**), ușor diferit de Haran, fratele lui Avram. Se află în nord-vestul Mesopotamiei; cândva mare centru al culturii aramaice.

4 Și a plecat Avram, aşa cum îi zisese Domnul; cu el s'a dus și Lot. Iar Avram era de săptezeci și cinci de ani când a ieșit din Haran.

5 Și a luat Avram pe Sarai, femeia sa, pe Lot, fiul fratelui său, și toate averile pe care le agonisiseră și toți oamenii¹ pe care-i dobândiseră în Haran, și au ieșit ca să meargă în țara Canaanului și au ajuns în țara Canaan.

6 Și Avram a străbătut țara de-a lungul ei până la locul numit Sihem, până la stejarul Mamvri. Pe-atunci trăiau în țara aceea Canaaneenii.

7 Și Domnul i s'a arătat lui Avram și i-a zis: „Țara aceasta Eu o voi da seminției tale”. Și acolo I-a zidit Avram un jertfelnic Domnului Care i Se arătase.

8 De acolo s'a strămutat în munte, la răsărit de Betel, și și-a întins cortul, având Betelul la apus², iar Hai la răsărit. Și acolo I-a zidit Domnului un jertfelnic și a chemat numele Domnului³.

9 Apoi s'a ridicat Avram și de acolo s'a îndreptat spre Negheb⁴.

10 Și'n țără s'a făcut foamete și Avram s'a coborât în Egipt ca să locuiască acolo, pentru că'n țără se întețise foameata.

11 Și a fost că'n timp ce Avram se aprobia să intre în Egipt, a zis către Sarai, femeia sa: „Stiu că ești femeie frumoasă la chip.

¹ Literal: toate sufletele; se înțeleg servitorii și sclavii.

² Literal: spre mare (Mediterrana). Betel înseamnă „Casa lui Dumnezeu”; actualul Beitin, cca 20 km la nord de Ierusalim.

³ Numele lui Iahvé: vezi nota de la 4, 26.

⁴ Prin Negheb era desemnată partea de sud a Palestinei; cuvântul în sine avea înțelesul general de „tinutul pustiu” sau „miazăziua”.

12 De aceea, când te vor vedea, Egipitenii vor zice: Aceasta-i femeia lui!... Atunci pe mine mă vor ucide, iar pe tine te vor lăsa cu viață.

13 Spune deci că-mi ești soră, pentru ca de dragul trecerii tale să-mi fie mie bine și datorită tie să rămân în viață⁵.

14 Și dacă a sosit Avram în Egipt, au văzut Egiptenii că femeia lui era foarte frumoasă.

15 Și au văzut-o dregătorii lui Faraon⁶ și au lăudat-o în fața lui Faraon și au dus-o în casa lui Faraon.

16 Și de dragul ei s'au purtat bine cu Avram; și avea el oi, vite mari și asini, slugi și slujnice, catâri și cămile.

17 Dar Domnul l-a lovit cu plăgi mari și grele pe Faraon și casa lui din pricina Saraii, femeia lui Avram.

18 Și chemându-l Faraon pe Avram, i-a zis: „Ce mi-ai făcut? De ce nu mi-ai spus că e femeia ta?

19 De ce ai zis: Mi-e soră? – și eu am luat-o de femeie. Acum dar iată-ți femeia! Ia-ți-o și du-te!”

20 Și Faraon le-a dat oamenilor săi porunci cu privire la Avram ca să-l petreacă, pe el și pe femeia lui și toate câte avea; și pe Lot, care era cu el⁷.

⁵ Istoria mentalităților consemnează vremea când viața sotului conta mai mult decât reputația soției. Se pare însă că Egiptenii ignorau obiceiul unor nobili mesopotamieni de a-și proclama pe una din soții drept „soră”, titlu cu poziții privilegiate. Oricum, accentul acestui episod cade nu pe slabiciunea lui Avram, ci pe iconomia divină care-l salvează pe beneficiarul făgăduinței lui Dumnezeu, indiferent de calitatea omului sau a circumstanțelor.

⁶ „Faraon” nu desemna o anume persoană, ci pe regele Egiptului, oricare ar fi fost el; nume generic cunoscut încă din secolul 15 î. H.

⁷ Această ultimă mențiune se află numai în textul Septuagintei.

13

Avram se desparte de Lot.

1 Iar din Egipt s'a suuit Avram la Negheb, el, femeia sa și toate câte avea; și cu Lot, care era cu el.

2 Avram însă era foarte bogat în vite, în argint și în aur.

3 Și din popas în popas a mers Avram de la Negheb până la Betel, până la locul unde-i fuseseră mai înainte cortul, între Betel și Hai,

4 adică spre locul jertfelniciului pe care l făcuse el înainte. Și acolo a chemat Avram numele Domnului.

5 Iar Lot, care mergea împreună cu Avram, avea și el oi și vite mari și corturi.

6 Pământul acela însă nu-i încăpea să locuiască împreună, căci averile lor erau multe și ei nu încăpeau să stea laolaltă.

7 Și s'a făcut o ceartă între păstorii vitelor lui Avram și păstorii vitelor lui Lot... – În pământul acela locuiau peatunci Canaanenii și Ferezeii –.

8 Și Avram i-a zis lui Lot: „Sfadă să nu fie între mine și tine, între păstorii mei și păstorii tăi, căci suntem frați¹.

9 Iată, nu-i oare tot pământul înainte? Desparte-te dar de mine! Și de vei apuca tu la stânga, eu voi apuca la dreapta; iar de vei apuca tu la dreapta, eu voi apuca la stânga”.

10 Și ridicându-și Lot ochii, a primit toată câmpia Iordanului, că toată, până la Toar, era udată de apă ca raiul

¹Textual: oameni frați. Evident, cu înțelesul de „rude”, de vreme ce Lot îi era lui Avram nepot de frate. Coroborează acest text cu nota de la Mt 12, 46.

Domnului și ca pământul Egiptului – aceasta era înainte de a fi nimicit Domnul Sodoma și Gomora.

11 Deci și-a ales Lot toată câmpia Iordanului² și a apucat Lot spre răsărit; și aşa s'au despărțit ei unul de altul:

12 Avram s'a așezat în ținutul Canaan, iar Lot s'a așezat în cetățile din câmpie; și și-a întins corturile până la Sodoma.

13 Dar oamenii Sodomei erau răi și mari păcătoși împotriva lui Dumnezeu.

14 Deci a zis Domnul către Avram, după ce Lot se despărțise de el: „Ridică-ți ochii și, din locul în care ești acum, căută spre miazănoapte și spre miazăzi și spre răsărit și spre apus,

15 că tot pământul pe care-l vezi și-l voi da, tie și seminției tale, pentru vecie.

16 Pe urmașii tăi îi voi face mulți ca pulberea pământului; de va putea cineva să numere pulberea pământului, îi va număra și pe urmașii tăi.

17 Scoală-te; cutreieră pământul acesta'n lung și'n lat, că tie și-l voi da!”

18 Și strămutându-și Avram corturile, a venit și s'a așezat la stejarul Mamvri, care este la Hebron³; și I-a zidit acolo un jertfenic Domnului.

²Partea inferioară a văii Iordanului, a cărei latură nordică se situa cam la 30 km de Marea Moartă; se pare că la sud cuprindea Marea Moartă însăși. În realitate, cucerit de aspectele unei vieți materiale usoare, Lot făcuse o alegeră proastă, după cum se va vedea.

³Stejarul Mamvri, situat cam la 3 km nord de Hebron, va deveni un simbol important nu numai pentru istoria Evreilor, ci și pentru spiritualitatea creștină, mai ales prin episodul relatat în capitolul 18.

14

Războiul celor patru regi. Avram îl scapă pe Lot din robie și este binecuvântat de Melchisedec.

1 Și a fost că în zilele lui Amrafel, regele Senaarului, ale lui Arioc, regele Elasarului, ale lui Kedarlaomer, regele Elamului, și ale lui Tidal, regele Goimilor¹,

2 aceștia au făcut război cu Bera, regele Sodomei, cu Birșa, regele Gomorei, cu Șinab, regele Admei, cu Șember, regele Țeboimului, și cu regele Belei, adică al Țoarului.

3 Toți aceștia din urmă s'au adunat în valea Sidim, care înseamnă marea Sării.

4 Doisprezece ani îi slujiseră ei lui Kedarlaomer, dar în anul al treisprezecelea s'au răscusat.

5 Iar în al paisprezecelea an au venit Kedarlaomer și regii care erau de partea lui și i-au bătut pe Refaimi la Așterot-Carnaim, pe Zuzimi la Ham, și pe Emimi la Șave-Chiriataim;

6 iar pe Horei, în muntele lor Seir și până la El-Paran, care e lângă pustiu.

7 Apoi, întorcându-se, au venit la Ain-Mișpat sau Cadeș și au bătut toate căpeteniile Amaleciților, ca și pe toți Amoreii care locuiau în Hațațon-Tamar.

8 Atunci au ieșit regele Sodomei, regele Gomorei, regele Admei, regele Țeboimului și regele Belei sau Țoarului și s'au bătut în valea Sidim

9 cu Kedarlaomer, regele Elamului, cu Tidal, regele Goimilor, cu Amrafel, re-

gele Senaarului, și cu Arioc, regele Elasarului: patru regi împotriva a cinci.

10 Valea Sidimului însă era plină de ochiuri de smoală; în fuga lor, regele Sodomei și regele Gomorei au căzut în ele, iar cei rămași au fugit în munți.

11 Iar biruitorii au luat toate averile Sodomei și Gomorei și toate bucatele și s'au dus.

12 Dar l-au luat și pe Lot, nepotul lui Avram, și toată averea lui, și s'au dus; căci el trăia în Sodoma.

13 Dar unul din cei scăpați a venit și i-a dat de veste lui Avram Pribagul², care trăia pe atunci la stejarul lui Mamvri Amoreul, fratele lui Eșcol și al lui Aner; aceștia erau fărtații lui Avram.

14 Auzind Avram că Lot, nepotul său, a fost dus în robie, i-a ridicat pe oamenii săi cei mai încercați, născuți în casa lui, în număr de trei sute optsprezeci, și i-a urmărit pe vrăjmași până la Dan.

15 Și năvălind asupra lor în timpul nopții, el și oamenii săi, i-a bătut și i-a alungat până la Hoba, care este în stânga Damascului.

16 Și a adus înapoi toate bunurile din Sodoma; și l-a adus înapoi și pe Lot, nepotul său, precum și averea lui, femeile și oamenii.

17 Și în timp ce el se întorcea după înfrângerea lui Kedarlaomer și a regilor uniți cu acela, regele Sodomei l-a în-

²T. M.: Evreu – Ebreu (în greacă, **Evraios**): descendental lui Ever, urmașul lui Sem (vezi 10, 21; 11, 14). Septuaginta traduce ebraicul **brim** prin **perátes** = „cel ce vine din cealaltă parte” (a Eufratului). Versiunile românești din 1688 și 1914 îl redau prin „trecutul” și „trecătorul”, ceea ce îl apropie de variantele etimologice ce semnifică „rătăcitor”, „pribeag”, „nomad”. Sensul primar pare a nu fi etnic, ci sociologic. Ca etnie, în V. T. cuvântul „Evreu” e echivalent cu „Israelit”.

¹În Septuaginta: „regele neamurilor”. Prin „Goimi” se înțelegeau neamurile neconvertite la iudaism.

tâmpinat în valea Șave, care astăzi se cheamă Valea Regelui.

¹⁸ Si Melchisedec³, regele Salemului, i-a adus pâine și vin; el însă era preot al Dumnezeului-Celui-Preaînalt.

¹⁹ Si l-a binecuvântat Melchisedec pe Avram și a zis: „Binecuvântat să fie Avram de către Dumnezeul Cel-Preaînalt, Ziditorul cerului și al pământului!

²⁰ Si binecuvântat să fie Dumnezeul Cel-Preaînalt, Cel ce i-a dat pe vrăjmașii tăi în mânile tale!” Si [Avram] i-a făcut parte zeciuială din toate.

²¹ Iar regele Sodomei a zis către Avram: „Mie dă-mi oamenii, iar averile ia-le pentru tine!”

²² Dar Avram i-a zis regelui Sodomei: „Iată, mâna mi-o ridic spre Domnul, Dumnezeul-Cel-Preaînalt, Ziditorul cerului și al pământului:

²³ nici o ață sau o curea de încălțăminte nu voi lua din toate câte sunt ale tale, ca să nu zici: Eu l-am îmbogățit pe Avram!,

²⁴ decât numai ceea ce au mâncat tinerii și partea cuvenită fărtașilor care au mers cu mine, Aner, Eșcol și Mamvri; ei să-și ia partea lor!”

15

Legământul lui Dumnezeu cu Avram.

¹ După aceea fost-a'n vedenie cuvântul Domnului către Avram și a zis: „Nu te teme, Avrame; Eu sunt scutul tău, iar răsplata ta va fi foarte mare”.

² Iar Avram a răspuns: „Stăpâne Doamne, ce oare-mi vei da? Că iată, eu mă duc fără să am copil, iar Masek, fiul slujnicei mele, Eliezer din Damasc...”¹

³ Si a zis Avram: „De vreme ce nu mi ai dat urmăși, iată că sluga mea mă va moșteni!”

⁴ Si de'ndată s'a făcut cuvântul Domnului către el și a zis: „Nu acela te va moșteni, ci acela care va odrăsli din coapsele tale, acela te va moșteni!”

⁵ Si l-a scos afară și i-a zis: „Privește la cer și numără stelele, de le poți număra”; și i-a zis: „Aşa va fi seminția ta!”

⁶ Si Avram I-a crezut lui Dumnezeu și aceasta i s'a socotit ca dreptate².

¹Text incomplet pe manuscrisul ebraic deterritorat, abordat de traducători în moduri diferite, dar al cărui sens se limpezește în versetul următor.

²Text important, pe baza căruia Apostolul Pavel își va construi doctrina asupra îndreptățirii prin credință (vezi Rm 4, 3; Ga 3, 6), completată de Iacob (2, 23) cu observația că omul se îndreptăște și prin fapte. În V. T, prin dreptate se înțelegea, în general, dreapta relație dintre om și Dumnezeu ca parteneri de dialog și legământ; supunerea omului față de Lege; totalitatea elementelor prin care un om putea fi socotit „drept” în fața lui Dumnezeu. De vreme ce Avram nu cunoaște Legea (venită de abia prin Moise), dreptatea lui se constituie în încredere că Dumnezeu își va ține făgăduința și că-i va da ceea ce omenește pare imposibil. (În ultimă instanță – conform învățăturii ortodoxe –, îndreptățirea se obține prin har).

³Personaj hieric, cu nume simbolic („rege al dreptății și al păcii”), cumulând atributele regalității și sacerdoțiului. Salemul, în tradiția iudaică, e identificat cu Ierusalimul (**Ieru-Salem**), a cărui divinitate **El Elyon** („Dumnezeul Cel Preaînalt”) este și divinitatea lui Avram. Sfântul Apostol Pavel va recunoaște în Melchisedec prototipul și prefigurarea lui Iisus Hristos (vezi Evr 7, 1-26), iar tradiția patristică va vedea în pâinea și vinul oferite lui Avram imaginea însăși a Euharistiei.

7 Si i-a zis: „Eu sunt Dumnezeul Care te-a scos pe tine din Urul Caldeilor pentru ca să-ți dea pământul acesta să-l moștenești”.

8 Si a zis [Avram]: „Stăpâne Doamne, din ce voi cunoaște că-l voi moșteni?”

9 Iar [Domnul] i-a zis: „Gătește-Mi o juncă de trei ani, o capră de trei ani, un berbec de trei ani, o turturică și un pui de porumbel!”

10 Si le-a luat [Avram] pe acestea toate, le-a tăiat în două și a pus jumătățile una în fața alteia; dar păsările nu le-a tăiat în două.

11 Iar păsările de pradă năvăleau asupra leșurilor, dar Avram le alunga.

12 Și'ntru asfințitul soarelui a căzut peste Avram un somn greu, și iată că 'ntuneric și frică mare l-au cuprins.

13 Și atunci a zis [Domnul] către Avram: „Să știi bine că urmașii tăi vor fi străini într'o țară care nu-i a lor; robiți vor fi și apăsați timp de patru sute de ani;

14 dar pe neamul la care vor robi, Eu îl voi judeca; după aceea ei vor ieși de acolo, cu avere multă.

15 Cât despre tine: te vei petrece'n pace către părinții tăi și îngropat vei fi la mândre bătrâneții.

16 Ei însă numai într'al patrulea neam se vor întoarce aici, căci pân'acum păcatele Amoreilor nu și-au ajuns la vârf³.

17 Iar după ce a asfințit soarele și s'a făcut întuneric, iată cuptor fumegând și pară de foc au trecut printre bucătile acelea⁴.

³Păcatele (oamenilor) încă n'au atins limita răbdării lui Dumnezeu.

⁴Printre jumătățile animalelor jertfite (v. 10).

18 În ziua aceea a încheiat Domnul legământ cu Avram, zicând: „Urmașilor tăi le voi da pământul acesta, de la râul Egiptului până la Râul-cel-Mare, râul Eufratului:

19 pe Chenei, pe Chenezei, pe Chedmo-nei,

20 pe Hetei, pe Ferezei, pe Refaimi,

21 pe Amorei, pe Canaaneni, pe Hevei, pe Gherghesei și pe Iebusei”.

16

Nașterea lui Ismael.

1 Sarai însă, femeia lui Avram, nu-i dăruia copii. Dar avea o slujnică egipteancă, al cărei nume era Agar.

2 Atunci a zis Sarai către Avram: „Iată, mie mi-a încuiat Domnul putința de a naște. Intră dar la slujnica mea; poate că de la ea vei dobândi copii”¹. Si Avram a ascultat de vorba Saraii.

3 Așadar, după ce Avram locuise timp de zece ani în țara Canaan, Sarai, femeia lui Avram, a luat-o pe Agar egipteanca, slujnica sa, și i-a dat-o de femeie lui Avram, bărbatul său.

4 Și el a intrat la Agar; și ea a zămislit; și văzând ea că a zămislit, stăpâna n'a mai avut în ochii ei nici o cătare.

5 Atunci a zis Sarai către Avram: „M'ai făcut de ocară! Eu ți-am dat-o pe slujnica mea la săn, dar de'ndată ce ea a

O ofrandă pe care o mistuie focul însuși al lui Dumnezeu, aşa cum o va face cu jertfa lui Ilie (vezi 3 Rg 18, 38).

¹Variantă de text: „poate că de la ea voi dobândi copii”. Legislația mesopotamă permitea ca o soție sterilă să-i ofere soțului o slujnică prin care atât el cât și ea să aibă copii; în acest caz, copilul nu era al slujnicei, ci al stăpânei. Vezi cazuri asemănătoare la 30, 3; 30, 9.

văzut că a zămislit, eu nu mai am în ochii ei nici o cătare. Dumnezeu să judece 'ntre mine și tine!"²

6 Iar Avram a zis către Sarai: „Iată, slujnica ta e în mâinile tale, fă cu ea ce-ți place!” Și Sarai i-a făcut necazuri și [Agar] a fugit de la fața ei.

7 Și îngerul Domnului a găsit-o la un izvor de apă în pustiu, la izvorul de lângă calea ce duce spre Sur.

8 Și i-a zis îngerul Domnului: „Agar, slujnica Saraii, de unde vii și unde te duci?” Iar ea a răspuns: „Fug de la fața Saraii, stăpâna mea”.

9 Și îngerul Domnului i-a zis: „Întoarce-te la stăpâna ta și supune-te sub mâinile ei!”

10 Și i-a mai zis îngerul Domnului: „Atât de mult îi voi înmulți pe urmașii tăi, încât nu vor putea fi numărăți din pricina numărului”.

11 Și i-a zis îngerul Domnului: „Iată, tu ai zămislit și vei naște un fiu și-i vei pune numele Ismael, pentru că Domnul îl-a auzit necazul³.

12 Acela va fi o sălbăticină de om⁴; mâinile lui împotriva tuturor și mâinile tuturor împotrivă-i, și el se va așeza în fața tuturor fraților săi”.

13 Și L-a numit Agar pe Domnul Cel care îl grăiese: „Tu,-Dumnezeul-vederii”, căci

²Desigur, iritarea Saraii e nejustificată, dar ea demonstrează starea de spirit în căsnicele poligame.

³Numele **Ișmael** înseamnă „Dumnezeu aude”, în timp ce numele Agarei e legat de acela al Agariților (Agarienilor), arabi nomazi din sudul pustiului al Palestinei, teritoriu sub dominație egipteană.

⁴Variantă textuală: „un asin de om”. Ismaelii, identificați cu arabi locuitori ai deșertului, vor fi asemenea asinilor sălbatici: rătăcitori și izolați.

a zis ea: „Oare nu L-am văzut eu aici pe Cel ce m'a văzut?”⁵

14 Iată de ce fântâna aceea se cheamă „Fântâna-Celui-viu-Care-mă vede”; ea se află între Cadeș și Bered.

15 Agar i-a născut lui Avram un fiu; și fiului său pe care i-l născuse Agar i-a pus Avram numele Ismael.

16 Iar Avram era de optzeci și sase de ani când Agar i l-a născut pe Ismael.

17

Tăierea'mprejur, semnul legământului. Vestirea nașterii lui Isaac.

1 Iar când era Avram de nouăzeci și nouă de ani, Domnul i S'a arătat lui Avram și i-a zis: „Eu sunt Dumnezeul tău; mergi în căile Mele și fii desăvârșit și voi încheia legământul Meu între Mine și tine și te voi înmulți foarte”.

3 Atunci a căzut Avram cu fața la pământ, iar Dumnezeu i-a grăit, zicând:

4 „Eu sunt, și iată că legământul Meu e cu tine și tu vei fi tată a mulțime de neamuri;

5 și de-acum nu te vei mai chema cu numele de Avram, ci Avraam va fi numele tău, căci te voi face tată a mulțime de neamuri¹;

⁵În altă traducere: „Oare mai sunt eu în stare să văd după ce L-am văzut?” în sensul: Oare L-am văzut eu într'adevăr și mai sunt vie după ce L-am văzut? Potrivit Legii, omul nu putea să-L vadă pe Dumnezeu și să rămână în viață (vezi Iș 33, 20).

¹„Avram” și „Avraam” par a fi două forme dialectale ale unuia și aceluiași nume. Totuși, prin numele cel nou, Dumnezeu îi conferă lui Avraam, prin legământ, o misiune cu totul specială, indicată prin trimiterea explicativă la asonanța **'av-hamôn** = tatăl mulțimii.

6 și foarte roditor te voi face, foarte; și din tine voi face neamuri, și regi se vor ridica din tine.

7 Legământul Meu îl voi pune între Mine și tine și seminția ta de după tine, intru tot neamul lor, legământ veșnic pentru ca Eu să fiu Dumnezeul tău și al urmașilor tăi de după tine.

8 Și-ți voi da tie și seminției tale de după tine pământu'n care pribegiești acum, tot pământul Canaanului, în stăpânire veșnică, și Eu le voi fi lor Dumnezeu".

9 Și i-a zis Dumnezeu lui Avraam: „Iar tu să păzești legământul Meu, tu și urmașii tăi de după tine'ntru tot neamul lor.

10 Și iată legământul pe care voi îl veții păzi între Mine și tine și urmașii tăi de după tine'ntru tot neamul lor: toți cei de parte bărbătească ai voștri vor fi tăiați împrejur.

11 Vă veți avea tăiată'mprejur carnea pielitei voastre²; și acesta va fi semnul legământului dintre Mine și voi.

12 În a opta zi de la naștere să fie tăiat împrejur tot pruncul de parte bărbătească'ntru tot neamul vostru; născut la voi în casă sau cumpărat cu bani de la orice străin care nu-i din seminția voastră,

13 cu tăiere'mprejur va fi însemnat și cel născut în casa ta, și cel cumpărat cu argintul tău; și legământul Meu în carnea voastră va fi legământ veșnic.

²Literal: „carnea prepușcului vostru”. Circumstansia va fi, până'n zilele noastre, o caracteristică fundamentală a poporului evreu, semnul prin care Dumnezeu își amintește de legământ și prin care piece purtător își menține conștiința apartenenței la poporul ales. Ritualul tăierii'mprejur este strâns legat de punerea numelui. Apostolul Pavel va spiritualiza acest simbol prin' un transfer al semnificațiilor.

14 Iar cel netăiat împrejur, cel de parte bărbătească'ntre voi care'n ziua a opta nu va fi tăiat împrejur în carnea pielitei sale, sufletul acela stârpit va fi din poporul său, pentru că Mi-a călcăt legământul".

15 Și i-a zis Dumnezeu lui Avraam: „Pe Sarai, femeia ta, nu o vei mai chema Sarai, ci Sarra să-i fie numele³.

16 Și o voi binecuvânta și-ți voi da dintr'însa un fiu; și-l voi binecuvânta, și va fi el întru neamuri, și regi de neamuri se vor ridica din el"⁴.

17 Avraam a căzut atunci cu fața la pământ și a râs, zicând întru sine: „E cu putință oare să i se nască fiu celui de o sută de ani?... Și Sarra, cea de nouăzeci de ani, poate ea oare să nască?...”.

18 A zis Avraam către Domnul: „Măcar acest Ismael să trăiască'naintea feței Tale!"

19 Dar Dumnezeu i-a zis lui Avraam: „Așa cum spun Eu: însăși Sarra, femeia ta, îți va naște un fiu și-i vei pune numele Isaac. Eu voi încheia cu el legământul Meu ca legământ veșnic lui și urmașilor săi de după el.

20 Cât despre Ismael, iată că te-am ascultat, iată că-l voi binecuvânta, îl voi face roditor și-l voi înmulți foarte; douăsprezece neamuri⁵ se vor naște din el și-l voi face un mare popor.

21 Dar legământul Meu îl voi încheia cu Isaac, pe care Sarra îl va naște la anul pe vremea aceasta".

³Paralela schimbării de nume a lui Avram. Înțelesul numelui Sarrei rămâne același: Principesă.

⁴În Textul Ebraic, întregul verset se referă la Sarra: „o voi binecuvânta”... „ea va fi'ntru neamuri”... „regi se vor ridica dintr'însa”.

⁵Variantă de text: „doisprezece principi”. Oricum, e vorba de cei doisprezece descendenți ai lui Ismael, nominalizați în 25, 12-16.

22 Și dacă a'ncetăt Dumnezeu să mai vorbească cu el, S'a înălțat de la Avraam.

23 Iar Avraam l-a luat pe Ismael, fiul său, pe toți cei născuți în casa sa, pe toți cei cumpărați cu argintul său – pe toți oamenii de parte bărbătească din casa lui Avraam – și le-a tăiat împrejur carnea pielitei lor, în chiar ziua aceea, aşa cum îi spusese Dumnezeu.

24 Și era Avraam de nouăzeci și nouă de ani când a fost tăiat împrejur în carnea pielitei sale.

25 Iar Ismael, fiul său, era de treisprezece ani când a fost tăiat împrejur în carnea pielitei sale.

26 Avraam și Ismael, fiul său, au fost tăiați împrejur în aceeași zi.

27 Și odată cu ei au fost tăiați împrejur toți cei de parte bărbătească din casa lui Avraam – născuți în casa lui sau cumpărați cu bani de la cei de alt neam.

18

Arătarea treimică de la stejarul Mamvri.

1 Domnul i S'a arătat [lui Avraam] la stejarul Mamvri, pe când el ședea în pragul cortului său sub zăduful amiezei.

2 Și ridicându-și el ochii, s'a uitat; și iată, trei Oameni îi stăteau în față; și de cum I-a văzut, a alergat din pragul cortului său în întâmpinarea Lor și s'a închinat până la pământ¹.

¹Capitolele 18 și 19 cuprind unul din cele mai frumoase episoade ale Vechiului Testament. Na-rația e permanent învăluită într'o aură de mister. Cei Trei vorbesc când la plural, când la singular, și tot aşa Li se vorbește. Sfânta Tradi-

3 Și a zis: „Doamne², dac'am aflat har în ochii Tăi, nu-l ocoli pe robul Tău!

4 Să se aducă puțină apă! Spălați-Vă picioarele și odihniți-Vă sub acest copac;

5 eu voi aduce pâine și veți mâncă, după care Vă veți duce'n calea Voastră, de vreme ce-ați trecut pe la robul Vos-tru!” Zis-au Aceia: „Fă precum ai zis!”

6 Și a alergat Avraam în cort la Sarra și i-a zis: „Ia repede trei măsuri de făinuță de grâu, frământă și fă azime³!”

7 Apoi Avraam a dat fuga la cireadă, a luat un vițel fraged și frumos și l-a dat slugii, care-a dat zor să-l gătească.

8 Și a luat Avraam unt, lapte și vițelul pe care-l gâtise și le-a pus înaintea Lor; și Ei au mâncat în timp ce el stătea alături de Ei, sub copac.

9 Și au zis către el Oamenii aceia: „Unde este Sarra, femeia ta?” Răspunzând, el a zis: „Iată, în cort!”

10 Iar Acela a zis: „Iată, la anul pe vremea asta am să vin din nou pe la tine, și Sarra, femeia ta, va avea un fiu”. Dar Sarra a auzit din ușa cortului, fiind în spatele lui.

tie a Bisericii creștine a identificat aici întâia revelare a Sfintei Treimi (un singur Dumnezeu în trei persoane), credință care a inspirat numeroase capodopere ale iconografiei ortodoxe (printre care celebră icoană a lui Rubliv și fresca de la Surpatele).

²În ebraică: **Iahvē** (indiciu sigur al intuiției lui Avraam, în sensul că Cei Trei nu sunt oameni obișnuiți și că, în fapt, Ei sunt Unul).

³Literal: turte. Pâinișoare nedospite și coapte'n spuză sau între lespezi fierbinți. Tradiția ortodoxă numește toată această scenă „Filoxenia (ospitalitatea) lui Avraam”, devenită model al carității creștine. Deși adiat de intuiții sacre, Avraam îi tratează pe Cei Trei ca pe niște călători osteniți și flămânzi, tratament pe care Ei îl onorează într'o perfectă manieră antropomorfă.

¹¹ Avraam și Sarra însă erau bătrâni, înaintați în vîrstă, iar Sarrei ii încețase rânduiala femeii.

¹² Și Sarra a râs⁴ în sine, zicându-și: „Dacă nu mi-a fost mie pân’acum, dar mite că stăpânul meu e bătrân”...

¹³ Atunci a zis Domnul către Avraam: „De ce a râs Sarra în sine, zicându-și: Oare’intr’adevăr voi naște, aşa bătrâna cum sunt?...

¹⁴ Oare e ceva cu neputință la Dumnezeu? La anul pe vremea asta am să vin pe la tine, și Sarra va avea un fiu!”

¹⁵ Dar Sarra a tăgăduit, zicând: „N’am râs!”, căci se înpăimântase⁵. Acela însă i-a zis: „Ba ai râs!”

¹⁶ Apoi sculându-Se de acolo, Oamenii au cătat spre Sodoma și Gomora; iar Avraam mergea cu Ei să-I petreacă.

¹⁷ Dar Domnul a zis: „Oare-i voi ascunde Eu lui Avraam, sluga Mea, ceea ce am de gând să fac,

¹⁸ de vreme ce Avraam va să devină un popor mare și puternic și printr’însul se vor binecuvânta toate neamurile pământului?

¹⁹ Căci pe el l-am ales Eu să le poruncească filor lui și casnicilor săi de după el să umble’n calea Domnului făcând judecată și dreptate, pentru ca Domnul să aducă asupra lui Avraam toate câte i-a făgăduit”.

²⁰ Și a zis Domnul: „Mare-i strigărea’mpotriva Sodomei și Gomorei, și mari fără margini sunt păcatele lor.

²¹ Așadar, Mă voi pogorî și voi vedea dacă faptele lor se potrivesc cu striga-

⁴În ebraică, joc de cuvinte între numele lui **Yiṭchaq** (Isaac) și verbul **yiṭchaq** = a râde. Vezi și 17, 17; 21, 6.

⁵Acum de-abia își dăduse seama că Cei Trei nu sunt oameni obișnuiți, ci prezențe divine.

rea care’mpotrivă-le a ajuns până la Mine; iar dacă nu, să știu”⁶.

²² Oamenii⁷ au plecat de acolo și mergneau spre Sodoma, în timp ce Avraam încă stătea înaintea Domnului.

²³ Și apropiindu-se Avraam, a zis: „Îl vei pierde Tu oare pe cel drept odată cu cel păcătos? și-i va fi oare celui drept ca și cum ar fi păcătos?

²⁴ Presupunând că’n cetatea aceea sunt cincizeci de drepti, ii vei face să piară? Oare nu vei cruța tot locul acela de dragul celor cincizeci de drepti ce se află’n cetate?

²⁵ Departe de Tine să faci una ca asta: să-l pierzi pe cel drept odată cu cel păcătos și să-i fie celui drept ca și cum ar fi păcătos! Departe de Tine! El, Cel ce judecă tot pământul, nu va face dreptate?”

²⁶ Zis-a Domnul: „Dacă la Sodoma găseșc cincizeci de drepti în sâmul cetății, de dragul lor voi cruța tot locul”.

²⁷ Și răspunzând Avraam, a zis: „Iată, cutez să vorbesc către Domnul meu, eu, care sunt pulbere și cenușă!

²⁸ Să presupunem că din cei cincizeci de drepti lipsesc cinci; din pricina celor cinci vei pierde oare toată cetatea?” El a zis: „Nu, dacă aflu acolo pe cei patruzeci și cinci, nu o voi pierde”.

²⁹ Și din nou I-a grăit [Avraam] și I-a zis: „Dar de se vor găsi acolo patruzeci?” Iar El a zis: „Nu, de dragul celor patruzeci nu o voi pierde”.

³⁰ Și a zis [Avraam]: „Să nu Se mânie Domnul dacă voi mai grăi: Dar de se

⁶Dumnezeu pedepsește numai după dreptate și în cunoștință de cauză, și niciodată din ignoranță sau capriciu.

⁷În context: Din cei trei „Oameni”, numai doi au plecat spre Sodoma, „îngerii” de care va fi vorba în 19, 1-22.

vor găsi acolo doar treizeci?” Iar El a zis: „Dacă aflu acolo treizeci, nu o voi pierde”.

³¹ Și a zis [Avraam]: „Iată că încă mai cutez să-I vorbesc Domnului meu: Dar dacă se vor găsi acolo doar douăzeci” El a zis: Nu, de dragul celor douăzeci nu o voi pierde”.

³² Și [Avraam] a zis: „Să nu Se mânie Domnul meu dacă voi mai grăbi încă o dată: Dar dacă se vor găsi acolo doar zece?” Iar [Domnul] i-a zis: „De dragul celor zece, nu o voi pierde”.

³³ Și dacă Domnul Și-a isprăvit vorba cu Avraam, S'a dus; iar Avraam s'a întors la locul său.

19

Neleguiurile și nimicirea Sodomei.

¹ Cei doi îngeri au ajuns la Sodoma spre seară; iar Lot sedea la poarta Sodomei. Și văzându-I, Lot s'a ridicat să-I întâmpine și s'a plecat cu fața până la pământ

² și a zis: „Rogu-vă, Domnii mei, abateți-Vă pe la casa robului Vostru și rămâneți acolo peste noapte; spălați-Vă picioarele, iar mâine Vă veți scula de dimineață și Vă veți duce'n drumul Vostru”. Ei însă au zis: „Nu, ci vom rămâne în uliță”¹.

³ Dar el a stăruit atât de mult², încât Ei s'a abătut pe la el și au intrat în

¹ Refuz de politețe, în replică la tot atât de politicoasa invitație a fostului nomad care acum poate pofti pe cineva în „casa” lui.

² Verbul grecesc **kataviázo** e mai puternic: a presa, a sili, a constrânge. Lot știa care este vicul capital al sodomitilor și ce primejdie e pentru un străin să rămână noaptea în stradă.

casa lui. Atunci el Le-a făcut ospăt; și azime Le-a copt, iar Ei au mâncat.

⁴ Dar mai înainte ca Ei să se fi culcat, oamenii cetății – sodomii – de la Tânăr până la bătrân, tot poporul până unul, au înconjurat casa

⁵ și l-au chemat afară pe Lot și i-au zis: „Unde sunt bărbații care-au venit la tine-asupra nopții? Adu-ni-i afară, ca să-i cunoaștem³!”

⁶ Lot a ieșit la ei în fața ușii, a închis ușa după el

⁷ și le-a zis: „Nu, fraților, vă rog, nu faceți răul!

⁸ Iată, eu am două fete care n'au cunoscut bărbat; vi le-aduc să faceți cu ele ce vă place⁴, numai Acelor Oameni să nu Le faceți nimic, de vreme ce-au intrat sub acoperișul casei mele!”

⁹ Dar ei au zis către el: „Dă-te la o parte! Ești un venetic, și-acum faci pe judecătorul? Tie-ți vom face mai rău decât lor!” Și s'au năpustit asupra lui Lot și s'au apropiat de ușă s'o spargă.

¹⁰ Dar Oamenii Și-au întins mâna, l-au tras pe Lot la Ei în casă și au încuiat ușa;

¹¹ iar pe oamenii care erau la ușa casei i-au lovit cu orbire, de la mic până mare, aşa că s'au lăsat păgubași să mai caute ușa.

¹² Apoi Oamenii i-au zis lui Lot: „Ai pe cineva din ai tăi aici? Pe ginerii tăi, pe

³ „A cunoaște” în sensul limbajului biblic: a avea legături trupești (pentru prima lui folosire vezi 4, 1). Păcatul împotriva naturii practicat de locuitorii Sodomei și relatat în acest episod a dat naștere termenilor de „sodomie” și „sodomit”; vicul este aspru condamnat de morala creștină.

⁴ Neexistând probabil nici o ieșire dintre două rele, Lot îl alege pe cel mai mic. De notat că fetele nemăritate erau proprietatea tatălui lor.

fiii tăi, pe fetele tale sau pe oricine mai ai în cetate, scoate-i din locul acesta,

¹³ căci Noi avem să nimicim locul acesta, pentru că strigarea'mpotrivă lor s'a suit la fața Domnului, și Domnul Ne-a trimis să-l pierdem".

¹⁴ Atunci i-eșit Lot și a grăit cu ginerii săi, cei ce aveau să le ia⁵ pe fetele lui, și le-a zis: „Sculați-vă și ieșiți din locul acesta, căci Domnul va să piardă cetatea". Ginerilor însă li s'a părut că el glumește.

¹⁵ Iar în revărsatul zorilor, îl zoreau îngerii pe Lot, zicând: „Scoală, ia-ți femeia și pe cele două fete ale tale pe care le ai [aici] și ieși, ca nu cumva să pieri odată cu neleguiurile cetății!"

¹⁶ Cum însă el zăbovea, îngerii l-au apucat de mâină, pe el și pe femeia lui și pe cele două fete ale lui, Domnul având milă de el.

¹⁷ Și a fost că după ce l-au scos afară, [unul din Ei] a zis: „Scapă-ți viața! Să nu te uiți înapoia ta, nici să te oprești în Câmpie⁶, ci scapă la munte, ca nu cumva să fii mistuit împreună cu ei!"

¹⁸ Dar Lot Le-a zis: „Nu, Doamne⁷, Te rog!

¹⁹ Iată că robul Tău a aflat milă'n fața ochilor Tăi și mare-i bunăvoița⁸ pe care-o ai față de mine, mântuindu-mi viața; dar nu voi putea să fug în munte,

⁵Contextul impune adoptarea versiunii ebraice, de vreme ce fiicele lui Lot (cele două și singurele) locuiau în casa tatălui lor, ceea ce înseamnă, în mod sigur, că încă nu erau căsătorite efectiv.

⁶Pentru „Câmpie” vezi 13, 12 și nota de la 13, 11.

⁷Corespondentul ebraicului **Iahvé**.

⁸Literal: îndreptățirea. Prisosul bunăvoiței lui Dumnezeu spre a-l îndreptăți pe Lot la mântuire.

ca nu cumva să mă ajungă prăpădul și să mor.

²⁰ Iată cetatea aceasta: destul de aproape ca să fug în ea, e și destul de neînsemnată. În ea îmi va fi scăparea. Lasă-mă să scap într'însa – aşa-i că ea nu'nseamnă mare lucru? – și să rămân în viață!"

²¹ Și i-a zis: „Iată, de dragul feței tale îți împlinesc și această dorință: nu voi ruina cetatea de care vorbești.

²² Grăbește-te dar și fugi în ea; că Eu nu pot face nimic până nu vei ajunge tu acolo". De aceea s'a și numit cetatea aceea Toar.

²³ Se ridică soarele deasupra pământului când Lot a intrat în Toar.

²⁴ Atunci Domnul a făcut să plouă peste Sodoma și Gomora pucioasă și foc de la Domnul, din cer,

²⁵ și a nimicit cetățile acestea și toată Câmpia și pe toți locuitorii cetăților și tot ce odrăslea din pământ.

²⁶ Femeia lui [Lot] însă s'a uitat înapoi și s'a prefăcut în stâlp de sare⁹.

²⁷ Iar dis-de-dimineață a alergat Avraam la locul unde stătuse'n fața Domnului

²⁸ și, cătând spre Sodoma și Gomora și spre tot ținutul Câmpiei, iată c'a văzut fumegarea pământului ridicându-se ca fumul unui cupitor.

²⁹ Și aşa a fost că, atunci când a prăpădit Dumnezeu toate cetățile din părțile aceleia, Dumnezeu Și-a adus aminte de Avraam și l-a scos pe Lot din mijlocul prăpădului, atunci când a prăpădit Dumnezeu cetățile unde trăia Lot.

⁹Consecința nesupunerii față de porunca din v. 17.

³⁰ Iar Lot a ieșit din Țoar și s'a așezat în munte, împreună cu cele două fete ale sale, căci se temea să locuiască în Țoar; și a locuit într-o peșteră, el și cele două fete ale sale.

³¹ Și cea mai mare a zis către cea mai mică: „Tatăl nostru e bătrân¹⁰, iar în ținutul acesta nu-i nimeni care să intre la noi, aşa cum se obișnuiește'n tot pământul.

³² Haidem dar să-l îmbătăm pe tatăl nostru cu vin și să ne culcăm cu el; și astfel din tatăl nostru să ne ridicăm urmași”.

³³ Și'n noaptea aceea l-au îmbătat pe tatăl lor cu vin; și a intrat cea mai mare și'n chiar noaptea aceea s'a culcat cu tatăl ei; dar el nu și-a dat seama când s'a culcat ea și când s'a sculat.

³⁴ Iar a doua zi a zis cea mai mare către cea mai mică: „Iată, eu m'am culcat azi-noapte cu tatăl meu; să-l îmbătăm și'n noaptea asta cu vin și du-te să te culci și tu cu el; și astfel să ne ridicăm urmași din tatăl nostru!”

³⁵ Și l-au îmbătat pe tatăl lor cu vin și'n noaptea aceea; și a intrat și cea mai mică și s'a culcat cu el; dar el nu și-a dat seama când s'a culcat ea și când s'a sculat.

³⁶ Astfel amândouă fetele lui Lot au rămas grele de la tatăl lor.

³⁷ Cea mai mare a născut un fiu și i-a pus numele Moab, zicând: „Este din tatăl meu”¹¹. Acesta e tatăl Moabiților, care sunt și'n ziua de azi.

¹⁰ În sensul: e prea bătrân spre a mai umbla să ne caute nouă bărbați.

¹¹ Etimologia îi aparține Septuagintei prin aceea că numele lui Moab e apropiat de **mé'ab** = ieșit din tată. Altfel, Vechiul Testament menționează acest nume numai cu înțelesul de cără sau popor.

³⁸ Și a născut și cea mai mică un fiu și i-a pus numele Ben-Ammi, zicând: „Acesta-i fiul neamului meu”¹². Acesta e tatăl Amoniților, care sunt și'n ziua de azi.

20

Avraam în Gherar.

¹ De acolo a plecat Avraam spre ținutul Negheb¹ și s'a așezat între Cades și Șur; și a locuit o vreme în Gherar.

² Și a zis Avraam despre Sarra, femeia sa: „Mi-e soră”, căci se temea să spună: „E femeia mea”, ca nu cumva bărbații acelei cetăți să-l omoare din pricina ei. Iar Abimelec, regele Gherarului, a trimis și a luat-o pe Sarra.

³ Dar Dumnezeu a intrat la Abimelec noaptea'n vis și i-a grăit: „Iată, tu ai să mori din pricina femeii pe care ai luato, căci ea are bărbat”.

⁴ Dar Abimelec, care nu se atinsese de ea, a zis: „Doamne, vei ucide Tu oare chiar și oameni drepti”².

¹² Etimologie oferită de Septuaginta. În ebraică, **Ben'ammi** înseamnă „fiul poporului meu” sau „fiul neamului meu dinspre tată”. Amoniții au ocupat teritoriul din nord-estul Mării Moarte, în jurul localității Rabat-Amon (Dt 3, 11), actualul Aman. Născuți din incest, atât Amoniții cât și Moabiții au fost adversari permanent ai Evreilor, deși erau înruditi cu aceștia prin Lot, strămoșul rămas innocent prin inconștiința cu care săvârșea păcatul.

¹ Despre **Negheb** vezi nota de la 12, 9. Acest capitol este inserția unui document elohist în trama narativă iahvistă și prezintă un eveniment paralel cu cel din 12, 10-20, dar fără să țină seama de cronologia contextului, în sensul că Sarra nu mai era demult femeie Tânără. Accentul principal însă cade pe ideea că Dumnezeu intervine la timp întru apărarea moralei amenințate de precauții premature și inutile.

² Literal: chiar și un neam de (oameni) drepti?

5 Oare acela nu mi-a spus chiar el: E sora mea! Ba și ea mi-a spus: Mi-e frate!... Eu cu inimă curată și cu mâini nevinovate am făcut aceasta".

6 Iar Dumnezeu i-a grăit în vis: „Stiu și Eu că tu cu inimă curată ai făcut aceasta, și Eu sunt Cel ce te-a ferit să păcătuiești împotriva Mea; iată de ce nu ți-am îngăduit să te atingi de ea.

7 Si acum, dă-i omului femeia înapoi, căci el e prooroc și se va ruga pentru tine și vei trăi; dar dacă nu o dai înapoi, să știi că negreșit vei muri, tu și toți ai tăi".

8 Si sculându-se Abimelec a doua zi de dimineață, i-a chemat pe toți slujitorii săi și'n auzul lor a povestit toate aces-tea; și ei, toți oamenii, foarte s'au înfri-coșat.

9 Si l-a chemat Abimelec pe Avraam și i-a zis: „Ce ne-ai făcut? Cu ce ți-am greșit eu de-ai adus asupra mea și-asupra regatului meu un păcat atât de mare? Tu mi-ai făcut un lucru pe care nimeni nu l-ar face!"

10 Si a mai zis Abimelec către Avraam: „Ce-ai urmărit de-ai făcut una ca asta?"

11 Iar Avraam a zis: „Am crezut că prin ținutul acesta lipsește frica de Dumnezeu și că voi fi omorât din pricina femeii mele.

12 Si apoi, ea îmi este într'adevăr soră după tată, dar nu și după mamă³, și mi-a devenit soție.

13 Dar a fost că atunci când Dumnezeu m'a scos din casa tatălui meu ca să pri-be-gesc, am zis către ea: Iată binele pe care mi-l vei face: în tot locu'n care vom merge, zi despre mine: E fratele meu!"

³ Variantă textuală: „e fiica tatălui meu, dar nu și fiica mamei mele".

14 Atunci a luat Abimelec o mie de si-cli de argint, vite mari și mici, robi și roabe, și le-a dat lui Avraam; și i-a înapoiat-o pe Sarra, femeia sa.

15 Si a zis Abimelec către Avraam: „Iată, țara mea îți stă înainte⁴! locu-iesc unde-ți place!"

16 Iar către Sarra a zis: „Iată că-i dau fratelui tău o mie de sicli de argint; aceasta-ți va fi spre cinstea feței tale pentru toți cei din preajma ta: tuturor te-ai dovedit nevinovată"⁵.

17 Avraam s'a rugat lui Dumnezeu, și Dumnezeu a vindecat pe Abimelec, pe femeia lui și pe roabele lui, și ei au de-venit în stare să aibă copii;

18 căci din pricina Sarrei, femeia lui Avraam, Domnul făcuse neroditor tot pântecele din casa lui Abimelec.

21

Nașterea lui Isaac. Ismael e alun-gat.

1 Domnul a cercetat-o pe Sarra după cum îi spusesese, Domnul a făcut pentru Sarra după cum îi vestise.

2 Sarra a zămislit și i-a născut lui Avraam un fiu la bătrânețe, la vremea despre care-i vorbise Dumnezeu.

3 Si Avraam i-a pus numele Isaac fiului ce i se născuse, pe care Sarra i-l născuse.

⁴ În sensul: îți stă la dispoziție.

⁵ Text ebraic deteriorat, de unde mai multe variante de transcriere și traducere. Vulgata a acordat formularea: (cei o mie de sicli) „vor fi ca un val pe ochi pentru cei ce sunt împrejurul tău și pentru lumea toată". Cei o mie de sicli reprezintă reparația pe care regele i-o datorează Sarrei și mărturia că ea este, în continuare, o fe-mie onorabilă.

4 Și Avraam l-a tăiat împrejur pe Isaac, fiul său, în ziua a opta, după cum îi poruncise Dumnezeu.

5 Avraam însă era de o sută de ani când i s'a născut Isaac, fiul său,

6 iar Sarra a zis: „Mi-a dat Dumnezeu de ce să râd; că oricine va auzi de asta, îmi va surâde”¹.

7 Și a adăugat: „Cine i-ar fi putut spune lui Avraam că Sarra va alăpta pruncii la săn? Iată însă că i-am născut fiu la bătrânețele lui!”

8 Și dacă pruncul a crescut, a fost întărcat. Iar Avraam a făcut mare ospăt în ziua'n care-a fost întărcat Isaac, fiul său.

9 Văzând însă Sarra că fiul egiptencei Agar, pe care aceasta i-l născuse lui Avraam, face glume pe seama lui Isaac, fiul ei,

10 a zis către Avraam: „Alung-o pe roaba aceasta, și pe fiul ei!; căci fiul acestei roabe nu va fi moștenitor laolaltă cu fiul meu, cu Isaac!”

11 Dar lui Avraam i-a căzut tare greu cuvântul acesta pe seama fiului său.

12 Dumnezeu însă a zis către Avraam: „Să nu-ți pice greu cuvântul asupra băiatului și asupra roabei [tale]; toate câte-ți va spune Sarra, ascultă de vorba ei, căci numai cei din Isaac se vor numi urmașii tăi.

13 Dar și pe fiul acestei roabe îl voi face neam mare, pentru că și el e din sămânța ta”.

14 Atunci s'a sculat Avraam dis-de-dimineață, a luat pâine și un burduf cu apă și i le-a dat Agarei; și punându-i copilul pe umeri, i-a dat drumul. Iar

¹Expresie de bucurie veselă. Joc de cuvinte asupra numelui de Isaac (vezi nota de la 18, 12).

ea, plecând, a rătăcit prin pustiul Beer-Şeba.

15 Când însă s'a sfârșit apa din burduf, ea și-a părăsit copilul sub una dintre tufe

16 și s'a dus și s'a așezat în preajma lui ca la o bătaie de arc, căci își zicea: „Nu vreau să-mi văd copilul murind”. Și în timp ce ea sedea acolo'n preajmă, el și-a ridicat glasul și a plâns.

17 Și Dumnezeu a auzit glasul copilului de-acolo unde era, și îngerul lui Dumnezeu a chemat-o din cer pe Agar și a zis: „Ce e, Agar? Nu-ți fie teamă, fiindcă Dumnezeu a auzit glasul copilului din locul unde este!

18 Scoală-te, ridică băiatul și ține-l strâns de mână, căci popor mare voi face din el!”

19 Atunci i-a deschis Dumnezeu ochii și ea a văzut o fântână cu apă; și s'a dus și și-a umplut burduful cu apă și i-a dat copilului să bea.

20 Și Dumnezeu era cu băiatul; el a crescut mare, a locuit în pustiu și a devenit vânător cu arcul².

21 În pustiul Faran a locuit, iar mama sa i-a luat femeie din țara Egiptului.

22 Și a fost că'n vremea aceea Abimelech, împreună cu Ahuzat, fratele său de mână³, și cu Ficol, căpetenia oștirii sale, a zis către Avraam: „Dumnezeu e tuine în tot ceea ce faci.

23 Jură-mi acum și aici pe Dumnezeu că nu vei fi răuvoitor, nici cu mine, nici

²Literal: arcaș; săgetător.

³Referința la acest Ahuzat e specifică Septuagintei. Înțelesul propriu al grecесului **nymfagogós** este: „cel ce conduce mireasa la mirele ei”, deci un intim al mirelui; în spete: prietenul (fratele de mână) al lui Abimelech, care i-o adusește acestuia pe Sarra. În înțeles mai larg: om de casă; bărbat de încredere.

cu cel născut din mine, nici cu cel din numele meu, ci că față de mine și de țara'n care te-ai aşezat vei arăta aceeași bunăvoiță pe care am arătat-o eu față de tine!"

²⁴ Răspuns-a Avraam: „Jur!”

²⁵ Avraam însă i-a cerut socoteală lui Abimelec, pentru o fântână⁴ de apă care-i fusese luată cu sila de către slujile lui Abimelec.

²⁶ Dar Abimelec i-a zis: „Nu știu cine ți-a făcut lucrul acesta: nici tu nu mi-ai spus mie nimic, nici eu n'am auzit decât astăzi”.

²⁷ Si a luat Avraam oi și vite și i le-a dat lui Abimelec și au încheiat amândoi un legământ⁵.

²⁸ Apoi Avraam a pus deoparte șapte mielușele din turmă,

²⁹ iar Abimelec i-a zis lui Avraam: „Ce'nseamnă aceste șapte mielușele pe care le-ai pus deoparte?”

³⁰ Răspuns-a Avraam: „Acesta șapte mielușele primește-le din mâna mea pentru ca ele să-mi fie mărturie că eu am săpat această fântână”.

³¹ De aceea s'a și numit locul acela Beer-Şeba, pentru că acolo au jurat ei amândoi⁶.

³² Si astfel au făcut ei legământul de la Beer-Şeba. Iar Abimelec, împreună cu Ahuzat, fratele său de mâna, și cu Ficol, căpetenia oștirii sale, s'au ridicat și s'au întors în țara Filistenilor⁷.

⁴Cf. Textului Ebraic, în concordanță cu v. 30.

⁵O alianță (ca între doi egali).

⁶**Beer-Şeba:** „Fântâna Jurământului”. O speculație etimologică ebraică permite și traducerea: „Fântâna celor șapte” (în referire la versetele 28-30).

⁷Autorul vorbește despre Filisteni din perspectiva epocii sale. În realitate, acest popor –

33 Iar Avraam a sădit o dumbravă⁸ la Beer-Şeba și acolo a chemat numele Domnului, Dumnezeu-Cel-Veșnic.

³⁴ Si a locuit Avraam în țara Filistenilor zile multe, ca străin.

22

Isaac adus spre jertfă. Urmașii lui Nahor.

¹ Si a fost că după toate acestea l-a încercat Dumnezeu pe Avraam¹ și i-a zis: „Avraame, Avraame!” Iar el a răspuns: „Iată-mă!”

² Si [Dumnezeu] i-a zis: „Ia-l pe fiul tău cel dorit, Isaac, cel pe care-l iubești, și du-te în ținutul Moria și adu-l acolo ardere-de-tot pe un munte pe care ți-l voi spune Eu!”

³ Iar Avraam s'a sculat dis-de-dimineață, a pus samarul pe asinul său și a luat cu sine două slugi și pe Isaac, fiul său; și după ce-a tăiat lemnele pentru jertfă s'a ridicat și a plecat spre locul de care-i vorbise Dumnezeu.

⁴ Iar în cea de-a treia zi, ridicându-și Avraam ochii, a văzut locul de departe.

⁵ Si le-a zis Avraam slugilor sale: „Voi rămâneți aici, cu asinul; eu și băiețelul

originar din Marea Egee – a ocupat sudul Palestinei mult după Avraam, către mijlocul secolului 11 î. H.

⁸Mai exact: o cultură vegetală. Textul Ebraic însă se referă la plantarea unui singur copac, din familia **tamarix**, specific desertului, care poate fi și un arbust producător de răsină comestibilă.

¹Episod devenit celebru prin originalitatea, dramatismul și frumusețea lui literară. Sfântul Pavel îi va acorda evenimentului și o dimensiune simbolică, Isaac prefigurând jertfa și învierea lui Iisus (Evr 11, 17-19). Iconografia ortodoxă va introduce „Jertfa lui Avraam” în pictura altarului, ca simbol euharistic.

ne ducem pânăcolo, ne vom încchina și ne vom întoarce la voi".

6 Avraam a luat lemnele cele pentru jertfă și le-a pus pe umerii lui Isaac, fiul său, iar el a luat în mâini focul și cuțitul, și amândoi au plecat împreună.

7 Dar Isaac i-a grăit lui Avraam, tatăl său; i-a zis: „Tată!” Iar acesta a răspuns: „Ce este, fiule?” [Isaac] a zis: „Iată focul și lemnele; dar mielul² pentru jertfă unde este?”

8 Iar Avraam a răspuns: „Dumnezeu va vedea³ El Însuși de mielul pentru jertfă, fiule!” Și s’au dus amândoi mai departe, împreună.

9 Iar dacă au ajuns la locul de care i vorbise Dumnezeu, Avraam a ridicat acolo jertfelnic; a aşezat lemnele pe el, l-a legat pe Isaac, fiul său, și l-a pus pe jertfelnic, deasupra lemnelor.

10 Apoi Avraam și-a întins mâna și a luat cuțitul ca să-și înjunghie fiul.

11 Atunci îngerul Domnului a strigat către el din cer și a zis: „Avraame, Avraame!” El a zis: „Iată-mă!”

12 [Îngerul] a zis: „Să nu-ți ridici mâna asupra băiatului, nici să-i faci vreun rău, căci acum știu că te temi de Dumnezeu și că de dragul Meu nu l’ai crutat nici pe fiul tău cel iubit!”

13 Și ridicându-și Avraam ochii, a privit; și iată un berbec încurcat cu coarnele într’un tufiș. Și ducându-se, Avraam a luat berbecul și l-a adus ca ardere-de-tot în locul lui Isaac, fiul său.

²Înțelesul general al substantivului **prăvăton** este „oaie”, dar, atunci când are o încărcatură simbolică (așa ca în cazul de față), se traduce „miel”.

³Același verb înseamnă „a vedea” și „a se îngriji”, dublă semnificație care pregătește cei doi termeni ai versetului 14.

14 Avraam a numit locul acela Iahvé-ire, adică „Domnul vede”⁴, și de aceea își se zice astăzi: „În munte Domnul va fi văzut”⁵.

15 Și îngerul Domnului a strigat a doua oară din cer către Avraam

16 și a zis: „Juratu-M’am pe Mine Însumi – zice Domnul: de vreme ce tu ai făcut aceasta, și de dragul Meu nu l’ai crutat nici pe fiul tău cel iubit,

17 cu binecuvântare te voi binecuvânta, iar pe urmașii tăi îi voi face numeroși ca stelele cerului și ca nisipul de pe țărmul mării, și urmașii tăi vor stăpâni cetățile dușmanilor lor;

18 și prin urmașul tău se vor binecuvânta toate neamurile pământului, pentru că tu ai ascultat de glasul Meu”.

19 Astfel Avraam s’au întors la slugile sale; și s’au sculat și au mers împreună la Beer-Şeba; și a locuit Avraam în Beer-Şeba.

20 Și a fost că după ce s’au petrecut acestea, i s’au vestit lui Avraam, spunându-i-se: „Iată că și Milca i-a născut fii lui Nahor, fratele tău:

21 pe Uț, întâiul născut, pe Buz, frațele acestuia, și pe Chemuel, tatăl lui Aram;

22 pe Chесed, pe Hazo, pe Pildaș, pe Id-laf și pe Batuel.

23 Iar lui Batuel i s’au născut Rebeca”. Aceștia sunt cei opt fii pe care Milca i-a născut lui Nahor, fratele lui Avraam.

24 Iar țiitoarea lui, al cărei nume era Reuma, i-a născut și ea pe Tebah, pe Gaham, pe Tahaș și pe Maaca.

⁴Sau: „Domnul poartă de grijă” (vezi nota precedentă).

⁵Sau: „Domnul Se va arăta”. În unul și același verset: Dumnezeu-proniator și Dumnezeu-teofanic.

23

Moartea și mormântul Sarrei.

1 Sarra a trăit o sută douăzeci șișapte de ani – aceștia sunt anii vieții Sarrei –

2 și Sarra a murit la Chiriat-Arba, care e în vale – adică în Hebron, în țara Ca-naanului. Și a venit Avraam s'o plângă pe Sarra și s'o jelească.

3 Apoi s'a ridicat Avraam de dinaintea moartei sale și a grăit cu fiii lui Het¹, zicând:

4 „Străin sunt eu între voi și pribegie; dați-mi dar în stăpânire un loc de mormânt între voi, ca s'o strămut pe răposata mea de la mine și s'o îngrop”.

5 Iar fiii lui Het i-au răspuns lui Avraam, zicându-i:

6 „Nu, domnul meu, ci ascultă-ne: Tu ești între noi un voievod al lui Dumnezeu; îngroapă-ți moarta în cel mai ales dintre locurile noastre de îngropare; nimeni dintre noi nu te va opri ca'n locul său de îngropare s'o aşezi pe răposata ta”.

7 Avraam s'a ridicat și s'a plecat până la pământ în fața poporului acelei țări, în fața fiilor lui Het.

8 Si a grăit către ei Avraam, zicând: „Dacă voi din inimă vreți ca eu să-mi îngrop răposata [și s'o strămut] de la mine, atunci ascultați-mă și rugați-l din partea mea pe Efron, fiul lui Tohar,

9 să-mi dea peștera Macpela, pe care o are'n capătul țarinei lui, dar să mi-o

dea pe căți bani face ea, ca s'o am eu în stăpânire ca loc de veci în mijlocul vostru”.

10 Efron însă seudea în mijlocul fiilor lui Het. Și i-a răspuns Efron Heteul lui Avraam, spunându-i în auzul fiilor lui Het și al tuturor celor ce veniseră la poarta cetății lui²:

11 „Nu, domnul meu, ascultă-mă pe mine: Îți dau țarina, și-ți dau și peștera care este în ea; în fața cetățenilor mei îți-o dau: îngroapă-ți răposata”.

12 Avraam însă s'a plecat până la pământ în fața poporului țării

13 și i-a grăit lui Efron în auzul întregului popor al acelui ținut: „O, numai dacă vrea să mă ascultă! Ia de la mine prețul țarinei, și acolo o voi îngropa pe răposata mea”.

14 Efron i-a răspuns lui Avraam, zicându-i:

15 „Domnul meu, ascultă-mă!: Țarina face patru sute de sicli de argint; ce'nseamnă asta între mine și tine? Prin urmare, înmormântează-ți răposata!”

16 Si l-a ascultat Avraam pe Efron; și Avraam i-a cântărit lui Efron argintul pe care-l spusese el în auzul fiilor lui Het: patru sute de sicli de argint în măsurătoarea negustorilor³.

17 Si'n felul acesta țarina lui Efron, care e lângă Macpela, în fața stejarului Mamvri – țarina și peștera din ea

¹Fiii lui Het: Hetiții, popor non-indoeuropean (dar tot semiți), al cărui centru era în Anatolia (Turcia de azi), pentru ca apoi să se extindă din Siria până în sudul Palestinei. Important e faptul că de la ei, prin Avraam, au obținut Evreii întâia lor proprietate în Țara Făgăduinței.

²În cetatea antică, „Poarta” era piața de lângă intrarea principală, loc pentru intrările publice, întâlniri de afaceri, concilii nobiliare și ședințe de judecată. Mai târziu, în imperiul otoman, „Înalta Poartă” desemna capitala însăși, reședința sultanului.

³La cursul și cântarul curent al pieței. Argintul circula nu atât în monede, cât în lingouri, aşa că el era cântărit.

și toți pomii din țarină care se aflau în hotarele ei de jur-împrejur – a trecut

¹⁸ în stăpânirea lui Avraam, în fața fiilor lui Het și a tuturor celor ce veniseră la poarta cetății.

¹⁹ După aceasta Avraam a înmormântat-o pe Sarra, femeia sa, în peștera din țarina Macpela, care e în fața lui Mamvri – adică Hebronul –, în pământul Canaan.

²⁰ Astfel, țarina și peștera din ea, ca loc de îngropare, au trecut de la fiili lui Het în stăpânirea lui Avraam.

24

Căsătoria lui Isaac cu Rebeca.

¹ Avraam era acum bătrân și vechi de zile; și Domnul îl binecuvântase pe Avraam cu de toate.

² Si a zis Avraam către slujitorul cel mai bătrân al casei sale, cel ce cârmuia peste toate ale lui: „Pune-ți mâna sub coapsa¹ mea

³ și jură-mi pe Domnul, Dumnezeul cerului și Dumnezeul pământului, că fiului meu Isaac nu-i vei lua femeie dintre fetele Canaaneenilor în mijlocul căror locuiesc eu,

⁴ ci în țara mea vei merge, unde m'am născut eu, la rudele mele, și de acolo îi vei lua femeie fiului meu Isaac”.

⁵ Iar slujitorul i-a zis: „Dar dacă femeia nu va vrea să vină cu mine în țara aceasta? îl voi întoarce oare pe fiul tău în țara din care tu ai plecat?”

¹Coapsă: denumire eufemistică a sexului. Exprimă un gest ritual de întărire a jurământului prin implicarea forței vitale a bărbatului. În același fel va proceda Israel cu fiul său Iosif (vezi 47, 29). În ambele cazuri, bătrânnii sunt pe patul de moarte.

⁶ Avraam însă a zis către el: „Ia seama ca pe fiul meu să nu-l întorci acolo!

⁷ Domnul Dumnezeul cerului și Dumnezeul pământului, Cel ce m'a luat din casa tatălui meu și din țara în care m'am născut, Cel ce mi-a grăit și Care mi S'a jurat, zicând: „Ție-ți voi da pământul acesta, tie și seminției tale!, El îl va trimite pe îngerul Său înaintea ta, și de acolo îi vei lua tu femeie fiului meu.

⁸ Dar dacă femeia aceea nu va vrea să vină cu tine în țara aceasta, dezlegat vei fi de acest jurământ, numai pe fiul meu să nu-l întorci acolo!”

⁹ Slujitorul și-a pus mâna sub coapsa lui Avraam, stăpânul său, și i s'a jurat asupra acestui lucru.

¹⁰ Si a luat slujitorul cu sine zece cămile din cămilele stăpânlui său și tot felul de daruri scumpe dintr'ale stăpânlui său; și s'a sculat și s'a dus în Mesopotamia, în cetatea lui Nahor.

¹¹ Si și-a făcut cămilele să'ngenunche lângă o fântână din afara cetății, spre seară, la vremea când ies femeile să scoată apă.

¹² Si a zis: „Doamne, Dumnezeul stăpânlui meu Avraam, ușurează-mi astăzi calea și fă milă cu stăpânul meu Avraam!

¹³ Iată, eu stau lângă această fântână la care fetele celor ce locuiesc în cetate ies să scoată apă.

¹⁴ Ei bine, fecioara căreia eu îi voi zice: Apleacă-ți urciorul să beau! și caremi va răspunde: Bea, și-ți voi adăpa și cămilele până se vor sătura!..., ea să fie aceea pe care Tu i-ai rânduit-o robului Tău Isaac, și prin aceasta voi cunoaște că faci milă cu stăpânul meu Avraam...”.

15 Și a fost că mai'nainte de a fi terminat el de vorbit în cugetul său, iată că ieșea cu urciorul pe umăr Rebeca, fata lui Batuel, fiul Milcăi, femeia lui Nahor, fratele lui Avraam.

16 Fata era foarte frumoasă la chip, era fecioară, încă n'o cunoscuse nici un bărbat. Și dacă s'a coborât la fântână, și-a umplut urciorul și a urcat înapoi.

17 Atunci slujitorul lui Avraam a alergat înaaintea ei și i-a zis: „Dă-mi să beau puțină apă din urciorul tău!”

18 Iar ea a zis: „Bea, domnul meu!” Și grăbindu-se să-și apelească urciorul pe braț, i-a dat să bea

19 până ce el n'a mai vrut. Apoi a zis: „Să cămilelor tale le voi scoate apă până ce toate-și vor potoli setea”.

20 Și'n grabă și-a desărtat urciorul în adăpătoare și a alergat iar la fântână să scoată apă, și a adăpat toate cămilele.

21 Iar omul o măsura din ochi și tăcea, dorind să știe dacă Domnul i-a deschis drumul cel bun sau nu.

22 Și a fost că după ce cămilele toate au isprăvit de băut, omul a luat un inel de aur, în greutate de o jumătate de siclu, iar pentru mâinile ei două brățări în greutate de zece sicli de aur²

23 și a întrebat-o, zicând: „A cui fată ești tu? spune-mi, te rog; și dacă'n casa tatălui tău se află oarece loc pentru noi, să rămânem peste noapte?”

24 Iar ea i-a zis: „Sunt fata lui Batuel al Milcăi, pe care ea îl-a născut lui Nahor”.

²Un siclu = 11,424 grame. Inelul era, desigur, pentru nări (vezi Iz 16, 12 și nota de la v. 47). Din versetul 47 reiese că aceste daruri i-au fost înmânate fetei după consumarea dialogului din versetele 23-25.

25 Apoi i-a zis: „Avem din belșug și paie și fân, și loc să rămâneți peste noapte”.

26 Și omul s'a plecat și s'a închinat Domnului și a zis:

27 „Binecuvântat fie Domnul Dumnezeul stăpânului meu Avraam, Cel ce dreptatea și adevărul³ nu Și le-a îndepărtat de la stăpânul meu; Domnul este Cel ce mi-a deschis drumul spre casa fratelui stăpânului meu”.

28 Iar fata a alergat acasă la maică-sa⁴ și a povestit toate acestea.

29 Rebeca însă avea un frate, al cărui nume era Laban. Laban a alergat afară spre omul acela, la fântână.

30 Fost-a deci că dacă a văzut el inelul, precum și brățările la mâinile surorii sale, și dacă a auzit cuvintele Rebecăi, sora sa, care spusese: „Iată cum mi-a vorbit mie omul acela!”, s'a dus la acel om, care sedea'n preajma cămilelor, la fântână,

31 și i-a zis: „Intră, binecuvântatul Domnului!; de ce stai afară? că eu ți-am gătit casă, precum și loc pentru cămilele tale”.

32 Așa că omul a intrat în casă; și [Laban] a despovărat cămilele și le-a dat paie și fân; iar lui și oamenilor care erau cu el, apă să-și spele picioarele.

33 Apoi le-a pus înaainte mâncare, dar el [omul] a zis: „Eu nu voi mâncă până nu voi spune ce am de spus”. „Spune!”, i-a zis [Laban].

34 Atunci el a zis: „Eu sunt slujitorul lui Avraam.

³Dreptatea: faptul că Dumnezeu îl consideră pe Avraam ca pe unul din dreptii Săi; adevărul: credinția lui Dumnezeu față de Avraam, căruia îi dăruise făgăduințele.

⁴Literal: „la casa mamei sale”, expresie din care reiese că Batuel nu mai trăia, fata fiind în grija mamei și a fratelui ei.

35 Domnul l-a binecuvântat foarte pe stăpânul meu și l-a înălțat; și i-a dat turme și cirezi, argint și aur, robi și roabe, cămile și asini.

36 Iar Sarra, femeia stăpânului meu, i-a născut stăpânului meu un fiu la bătrânețele ei, căruia el i-a dat tot ceea ce are.

37 Și stăpânul meu m'a pus să jur, zicând: Fiului meu să nu-i iezi femeie din tre fetele Canaaneenilor, în țara cărora trăiesc,

38 ci mergi la casa tatălui meu și la neamurile mele, și de-acolo ia-i femeie fericitorului meu!

39 Iar eu am zis către stăpânul meu: Poate că femeia nu va vrea să vină cu mine...

40 El însă mi-a răspuns: Domnul înaintea Căruia umblu eu îl va trimite la tine pe îngerul Său, îți va deschide drumul și-i vei lua fiului meu femeie din rudele mele și din casa tatălui meu:

41 atunci vei fi slobod de jurământul meu, când te vei duce la rudele mele; și dacă nu îți-o vor da, dezlegat vei fi de jurământul meu.

42 Așadar, ajungând eu astăzi la fântână, am zis: Doamne, Dumnezeul stăpânului meu Avraam, de va fi ca Tu să-mi deschizi mie drumul pe care merg,

43 iată, eu stau aici la fântână, și fetele locuitorilor cetății vor veni să scoată apă; ei bine, fecioara căreia eu îi voi spune: Dă-mi să beau puțină apă din urciorul tău!

44 și care-mi va zice: Bea, și-ți voi adăpa și cămilele!, aceea să fie femeia pe care Domnul i-a rânduit-o robului Său Isaac, și prin aceasta voi cunoaște că ai făcut milă cu stăpânul meu Avraam.

45 Și a fost că încă nu isprăvisem eu de grăit acestea în mintea mea, când iată că a ieșit Rebeca, cu urciorul pe umăr; ea s'a coborât la fântână și a scos apă. Iar eu i-am zis: Dă-mi să beau!

46 Și ea de'ndată și-a lăsat urciorul de pe umăr, zicând: Bea, și-ți voi adăpa și cămilele! Și am băut eu, iar ea mi-a adăpat și cămilele.

47 Apoi am întrebăt-o și am zis: A cui fată ești tu? spune-mi, te rog! Și ea a zis: Sunt fata lui Batuel, fiul lui Nahor, pe care i l-a născut Milca. Atunci i-am pus inelul⁵, și brățările la mâini.

48 După aceea m'am plecat și m'am închinat Domnului și L-am binecuvântat pe Domnul, Dumnezeul stăpânului meu Avraam, Care m'a călăuzit pe drumul cel drept, ca s'o iau pe fata fratelui stăpânului meu pentru fiul său.

49 Și acum, dacă vreți să arătați milă și credincioșie față de stăpânul meu, spuneți-mio; iar de nu, de asemenea spuneți-mi-o; ca să mă pot înturna la dreapta ori la stânga”.

50 Și răspunzând Laban și Batuel⁶, au zis: „Lucrul acesta vine de la Domnul, iar noi nu-ți putem spune nici de rău, nici de bine.

51 Iată, Rebeca îți stă înainte; ia-o și du-te și să fie ea femeia fiului stăpânului tău, după cum a grăit Domnul!”

52 Și de'ndată ce a auzit cuvintele lor, slujitorul lui Avraam I s'a închinat Domnului până la pământ.

⁵ În Textul Ebraic: i-am pus inelul în nări.

⁶ În realitate, Laban și Milca. Batuel este aici nume substitutiv, al celui ce reprezintă autoritatea paternă și al cărui consumământ este absolut formal, de vreme ce întregul eveniment se consumă prin intervenția directă a lui Dumnezeu (vezi și versetul următor). Altfel, numele lui Batuel nu apare în nici unul din momentele cheie ale logodnei.

53 Slujitorul a scos apoi odoare de arănt și de aur, și haine, și le-a dat Rebecă; de asemenea, daruri bogate a dat fratelui și mamei ei.

54 Și au mâncat și au băut, el și oamenii care erau cu el, și au rămas acolo peste noapte. Iar dacă s-au scutat dimineața, el a zis: „Dați-mi drumul să mă duc la stăpânul meu!”

55 Dar fratele și mama ei au zis: „Să mai rămână fata cu noi măcar vreo zece zile; și apoi se va duce!”

56 El însă le-a zis: „Nu-mi amânați plecarea; de vreme ce Domnul mi-a deschis drumul, lăsați-mă să plec la stăpânul meu!”

57 El a zis: „Să chemăm pe fată și să întrebăm pe ea ce gânduri are”.

58 Și au chemat-o pe Rebeca și i-au zis: „Vrei tu să te duci cu omul acesta?” Iar ea a zis: „Mă voi duce!”

59 Atunci au lăsat-o pe Rebeca, sora lor⁷, să plece împreună cu doica ei, cu slujitorul lui Avraam și cei ce erau cu el.

60 Și au binecuvântat-o pe Rebeca, sora lor, și au zis: „Să devii tu, sora noastră, mii de miriade⁸, iar urmașii tăi să stăpânească cetățile vrăjmașilor lor!”

61 Apoi, sculându-se Rebeca și slujnicele ei și urcându-se pe cămile, l-au urmat pe omul acela; aşa că slujitorul, luând-o pe Rebeca, a plecat.

62 Isaac însă venise din Beer-Lahai-Roi, și locuia în ținutul Negheb⁹.

⁷Pluralul acesta îi implică pe toți membrii familiei al cărei cap fusese Laban.

⁸În ebraică, numele Rebecă și substantivul „miriade” alcătuiesc o asonanță pe care o folosesc cei ce-i fac urările: ea să devină mama unui număr infinit de oameni.

⁹Pentru Negheb vezi nota de la 12, 9.

63 Iar spre seară a ieșit Isaac la câmp să se plimbe și, ridicându-și ochii, a văzut cămilele venind.

64 Iar Rebeca și-a ridicat și ea ochii și l-a văzut pe Isaac și a sărit jos de pe cămilă

65 și i-a zis slujitorului: „Cine este omul acela care vine pe câmp în întâmpinarea noastră?” Iar slujitorul i-a zis: „Acesta-i stăpânul meu!” Atunci ea și-a luat vălul și s-a acoperit.

66 Slujitorul i-a povestit lui Isaac toate lucrurile pe care le făcuse.

67 Și Isaac a dus-o în cortul mamei sale. Și a luat-o pe Rebeca, și aceasta a devenit femeia lui; și el a iubit-o. Și s'a mândgăiat Isaac de pierderea mamei sale, Sarra.

25

A doua căsătorie a lui Avraam. Moartea lui Avraam. Esau și Iacob, fiili lui Isaac.

1 Avraam însă și-a mai luat o femeie, al cărei nume era Chetura.

2 Ea i-a născut pe Zimran, Iocșan, Medan, Madian, Ișbac și Şuah.

3 Lui Iocșan i s'a născut Șeba, Teman și Dedan. Iar fiili lui Dedan au fost: Raguel, Navdeel¹, Așurim, Letuşim și Leumim.

4 Iar fiili lui Madian au fost: Efa, Efer, Enoh, Abida și Eldaa. Aceștia toți au fost fiili Chuturei.

5 Avraam, însă, toate averile sale i le-a dat fiului său Isaac.

¹Raguel și Navdeel sunt menționați numai în Septuaginta.

6 Cât despre fiii țiitoarelor sale, Avraam le-a făcut daruri și, încă fiind el în viață, i-a trimis departe de la Isaac, fiul său, spre răsărit, în ținuturile Soarelui-Răsare.

7 Zilele vietii lui Avraam, câte le-a trăit, au fost o sută șaptezeci și cinci de ani.

8 Și dându-și cea din urmă suflare, a murit Avraam la bătrâneți fericite, bătrân și sătul de zile, și s'a adăugat la poporul său.

9 Iar fiii săi, Isaac și Ismael, l-au îngropat în peștera Macpela, din țarina lui Efron, fiul lui Țohar Heteul, în fața stejarului Mamvri,

10 țarina și peștera pe care Avraam le cumpărase de la fiii lui Het. Acolo sunt îngropați Avraam și Sarra, femeia lui.

11 Și a fost că după moartea lui Avraam l-a binecuvântat Dumnezeu pe Isaac, fiul lui. Isaac locuia la Beer-Lahai-Roi².

12 Iată-i acum și pe urmașii lui Ismael, fiul lui Avraam, cel pe care i l-a născut lui Avraam egipteanca Agar, slujnică Sarrei;

13 și iată numele fiilor lui Ismael, după numele neamurilor lor: întâiul născut al lui Ismael a fost Nebaiot; după el urmează Chedar, Adbeel și Mibsam,

14 Mișma, Duma și Masa,

15 Hadad, Tema, Etur, Nafîș și Chedma.

16 Aceștia sunt fiii lui Ismael și acestea sunt numele lor, după așezările³ lor

și după taberele⁴ lor; doisprezece voievozi, după neamurile lor.

17 Iar anii vieții lui Ismael aceștia sunt: o sută treizeci și șapte; și dându-și suflarea din urmă, a murit și s'a adăugat la neamul său.

18 Iar el⁵ s'a întins de la Havila până la Șur, care este în fața Egiptului, pe drumul ce duce spre Așurim⁶; el și-a făcut așezare în fața tuturor fraților săi.

19 Iar spîta neamului lui Isaac, fiul lui Avraam, aceasta este: lui Avraam i s'a născut Isaac.

20 Isaac însă era de patruzeci de ani când și-a luat de femeie pe Rebeca, fata lui Batuel Arameul din Mesopotamia și sora lui Laban Arameul.

21 Isaac I s'a rugat Domnului pentru Rebeca, femeia sa, că era stearpă; și Domnul l-a ascultat, iar femeia lui, Rebeca, a zămislit.

22 Dar copiii se îmbrânceau într'insa, iar ea a zis: „Dac'aşa-i să-mi fie, de ce mai sunt aşa?...”. Și s'a dus să-L întrebe pe Domnul.

23 Domnul însă i-a zis: „Două neamuri sunt în pântecele tău, și două popoare din pântecele tău se vor împărți; unul va fi mai puternic decât celălalt, iar cel mai mare îi va sluji celui mai mic!”

24 Și când i-a venit Rebecăi vremea să nască, iată că'n pântecele ei erau doi gemeni.

25 Fiul cel întâi-născut a venit afară roșu, păros peste tot ca o pâslă; și i-a

⁴Taberele celor rămași încă nomazi. Cuvântul original indică un loc de popas, în special pentru turme.

⁵El: singular generic (Ismael), în înțelesul „neamul său”.

⁶În numeroase traduceri: Asiria. Mai nou, TOB și Osty corecteaază grafia și lectiunea: e vorba de numele menționat în v. 3.

²Pentru înțelesul acestei denumiri vezi 16, 14.

³Așezările (satele) celor ce adoptaseră viața sedentară.

pus numele Esau⁷.

26 După aceea a ieșit fratele acestuia, ținându-l cu mâna pe Esau de călcâi⁸; și i s'a pus numele Iacob⁹. Iar Isaac era de șaizeci de ani când i s'au născut aceștia din Rebeca.

27 Băieții s'au făcut mari; Esau era vânător încercat, om al câmpiei; Iacob era om liniștit, trăind în corturi.

28 Isaac îl iubea pe Esau, fiindcă-i plăcea vânătul acestuia; Rebeca însă îl iubea pe Iacob.

29 Iacob își fierbea o fiertură când Esau a venit din câmpie, hămesit.

30 Și a zis Esau către Iacob: „Dă-mi să mănânc din această fiertură roșie¹⁰, că sunt hămesit!” Iată de ce s'a numit el Edom.

31 Iacob însă i-a zis lui Esau: „Vinde-mi acum, de'ndată, dreptul tău de'ntâi-născut!”

32 Esau a zis: „Iată, eu stau să mor; la ce-mi e bun dreptul de'ntâi-născut?...”.

33 Iacob i-a zis: „Jură-mi-te-acum, de'ndată!” Și i s'a jurat și i-a vândut lui Iacob dreptul său de întâi-născut.

34 Atunci Iacob i-a dat lui Esau pâine și fiertură de linte, iar acesta a mâncat și a băut, apoi s'a sculat și s'a dus. Și astfel și-a nesocotit Esau dreptul său de'ntâi-născut.

⁷Esau înseamnă păros; în sens mai larg: acoperit cu păr roșu.

⁸Cu semnificația: spre a-l împiedica să se nască primul (cu prerogativele întâiului-născut); gestul îl anunță pe Iacob de mai târziu.

⁹Numele lui Iacob este prescurtarea expresiei **Yaaqob-El** = „Dumnezeu să ocroteasă”.

¹⁰Culoarea fierturii de linte, exprimată în ebraică prin cuvântul **adom** = roșu, e o altă explicație a lui Edom, cel de al doilea nume al lui Esau.

26

Isaac în țara Filistenilor. Le-gământul cu Abimelec.

1 Și a fost o foamete în țară – în afara de foametea cea dintâi, care se întâmplatase în zilele lui Avraam – și Isaac s'a dus în Gherara, la Abimelec, regele Filistenilor.

2 Iar Domnul i S'a arătat și i-a zis: „Să nu te cobori în Egipt, ci locuiește'n țara pe care și-o voi spune Eu.

3 Fă-ți adăpost¹ în țara aceasta, și Eu voi fi cu tine și te voi binecuvânta, că tie și urmașilor tăi vă voi da toate ținuturile acestea și-Mi voi plini jurământul cu care M'am jurat lui Avraam, părintele tău.

4 Pe urmașii tăi îi voi face mulți ca stelele cerului, și urmașilor tăi le voi da toate ținuturile acestea; și'ntru urmașii tăi se vor binecuvânta toate popoarele pământului,

5 pentru că Avraam, părintele tău, a ascultat de cuvântul Meu și a păzit poruncile Mele, povețele Mele, rânduile Mele și legile Mele!”

6 Și a locuit Isaac în Gherara.

7 Dar locuitorii acelui ținut l-au întrebat despre Rebeca, femeia sa, și el a zis: „Aceasta-i sora mea!”, căci s'a temut să spună: „E femeia mea”, ca nu cumva oamenii locului să-l omoare din pricina Rebecăi, pentru că era frumoasă la chip.

8 Și a fost că era el acolo de multă vreme, când Abimelec, regele Filistenilor, uitându-se pe fereastră, l-a văzut

¹În Septuaginta, verbul **paroikéo** = a locui pe lângă cineva, a fi vecinul cuiva; a locui undeva ca rezident.

pe Isaac jucându-se cu Rebeca, femeia sa.

⁹ Atunci l-a chemat Abimelec pe Isaac și i-a zis: „Negreșit, e femeia ta... De ce dar ai zis: Aceasta-i sora mea?” Și Isaac a răspuns: „Pentru că mi-am zis: Nu cumva să fiu omorât din pricina ei”.

¹⁰ I-a zis Abimelec: „De ce ne-ai făcut tu una ca asta? Puțin a lipsit ca vreunul din neamul meu să se fi culcat cu femeia ta, și mare păcat ți-ai fi făcut cu noi”.

¹¹ Atunci a dat Abimelec poruncă la tot poporul său, zicând: „Tot cel ce se va atinge de omul acesta și de femeia lui va fi vinovat de moarte”.

¹² Și a semănat Isaac în pământul acela, și în anul acela a cules însușit. Și Domnul l-a binecuvântat.

¹³ Și omul a ajuns bogat și a tot sporit până ce s'a ridicat foarte sus.

¹⁴ Avea turme de oi, cirezi de vite și ogoare multe, iar Filistenii au început să-l invidieze.

¹⁵ Toate fântânile pe care le săpaseră robii tatălui său în zilele lui Avraam, părintele său, Filistenii le-au stricat și le-au umplut cu pământ.

¹⁶ Atunci a zis Abimelec către Isaac: „Du-te de aici, că te-ai făcut mult prea puternic pentru noi!”

¹⁷ Și s'a dus Isaac de acolo, și-a pus tabăra în valea Gherara și a locuit aici.

¹⁸ Isaac a săpat din nou fântânile de apă pe care le săpaseră robii lui Avraam, părintele său, și pe care le astupaseră Filistenii după moartea lui Avraam, părintele său, și le-a numit cu același nume cu care le numise Avraam, părintele său.

¹⁹ Slugile lui Isaac au săpat în valea

Gherara și au aflat izvor de apă vie².

²⁰ Dar păstorii din Gherara se luau la harță cu păstorii lui Isaac, zicând: „Apa este a noastră!” [Isaac] a numit acea fântână cu numele de Esec, din pricina că se sfădiseră pentru ea³.

²¹ Ridicându-se apoi de acolo, Isaac a săpat o altă fântână, dar se certau și pentru aceasta; și a numit-o cu numele de Sitna⁴.

²² Apoi s'a ridicat și de aici și a săpat o altă fântână, pentru care nu s'au mai certat; și a numit-o cu numele de Rehobot, fiindcă-și zicea: „Datu-ne-a Domnul acum să fim în largul nostru, iar noi vom spori pe pământ”⁵.

²³ De aici s'a urcat la Beer-Şeba.

²⁴ În noaptea aceea i s'a arătat Domnul și i-a zis: „Eu sunt Dumnezeul lui Avraam, părintele tău. Nu te teme, căci Eu cu tine sunt; te voi binecuvânta pe tine și-i voi înmulții pe urmașii tăi, de dragul lui Avraam, părintele tău”.

²⁵ Acolo a zidit jertfelnic și a chemat numele Domnului. Acolo și-a întins el cortul și acolo au săpat slugile lui Isaac o fântână.

²⁶ Și au venit din Gherara la el Abimelec și Ahuzat, fratele său de mâna⁶, și Ficol, căpetenia oștirii sale.

²⁷ Isaac le-a zis: „De ce-ați venit voi la mine, de vreme ce m'ați urât și m'ați alungat de la voi?”

²Apă vie: apă săltătoare, țășnind direct din pârza freatică.

³Ebraicul **eseq** înseamnă ceartă, sfadă, dispută.

⁴**Sitna** = împotrivire.

⁵**Rehobot** = lărgime, spații largi.

⁶Vezi nota de la 21, 22. De altfel, întregul capitol 26 își propune o paralelă între viața lui Isaac și aceea a lui Avraam; subiect al unor evenimente asemănătoare, Isaac este și subiectul acelorași făgăduințe.

²⁸ Iar ei au zis: „Am văzut limpede că Domnul e cu tine și ne-am zis: Să facem un jurământ între noi și tine și să ncheiem cu tine legământ:

²⁹ tu nu ne vei face nici un rău, aşa cum noi nu ne-am atins de tine – și aşa cum ți-am făcut ție numai bine și te-am lăsat să pleci în pace. Tu ești acum binecuvântatul Domnului”.

³⁰ Atunci el le-a făcut ospăt, iar ei au mâncat și au băut.

³¹ Sculându-se apoi a doua zi de dimineață, s’au jurat unul altuia. Si le-a dat drumul Isaac, iar ei s’au dus de la dânsul cu pace.

³² Si a fost că tot în ziua aceea au venit slugile lui Isaac și i-au adus veste despre fântâna pe care o săpaseră și au zis: „Am găsit apă!”

³³ Iar el a numit-o Šibeea⁷. Iată de ce și cetatea se cheamă Beer-Şeba⁸, până în ziua de astăzi.

³⁴ Iar Esau era de patruzeci de ani când și-a luat două femei: pe Iudit, fata lui Beeri Heteul, și pe Basemata, fata lui Elon Heteul.

³⁵ Dar pentru Isaac și Rebeca ele erau prilej de amărăciune⁹.

¹ Si a fost că după ce Isaac a îmbătrânit și ochii săi intrătât slăbiseră, încât nu mai puteau să vadă, l-a chemat pe Esau, fiul său cel mai mare, și i-a zis: „Fiul meu!” Acela a zis: „Iată-mă!”

² Iar el a zis: „Iată, eu am îmbătrânit și ziua morții mele n’o știu.

³ Ia-ți dar uneltele tale, tolba și arcul, și ieși la câmp și vânează-mi ceva vânăt;

⁴ să-mi faci mâncare cum îmi place mie, și adu-mi să mănânc, pentru ca sufletul meu să te binecuvinteze până nu mor”¹.

⁵ Rebeca însă a ascultat ce i-a spus Isaac lui Esau, fiul său. Așadar, când Esau s’au dus la câmp să vâneze ceva pentru tatăl său,

⁶ Rebeca a zis către Iacob, fiul cel mai mic: „Iată, eu l-am auzit pe tatăl tău grăind cu Esau, fratele tău, și zicându-i:

⁷ Adu-mi vânăt și fă-mi o mâncare să mănânc² și să te binecuvintezi în față

¹ Binecuvântarea paternă era decisivă pentru destinul beneficiarului și al urmașilor săi. Întregul capitol reprezintă un text celebru, compilat din cele două tradiții, iahvistă și sacerdotală. În el nu există nici o urmă de dezaprobarare a vicleșugului prin care Iacob obține binecuvântarea lui Isaac în detrimentul propriului său frate care, prin legea naturală, ar fi fost singurul îndreptățit. Istoricește, el vrea să explice superioritatea lui Israel față de Edom (și, în general, față de celealte neamuri). Episodul însă e plinirea profetiei din 25, 23: „cel mai mare îi va sluji celui mai mic”. Chiar când istoria pare absurdă, în spatele ei există și lucrează un plan al lui Dumnezeu, al căruia sens nu se descoperă decât foarte târziu. Acest episod va fi comentat de Apostolul Pavel în Rm 9, 10-24. Esau și Iacob se aflau în pântecele Rebecăi și „înainte de a fi fost ei născuți, și înainte de a fi făcut ei ceva bun sau rău – pentru ca planul lui Dumnezeu cel potrivit alegerii să rămâneă nicioare, nu din fapte, ci de la Cel ce cheamă...”.

²Ceremonialul binecuvântării sau al ju-

27

Iacob îl lipsește pe Esau de binecuvântarea părintească, agonisind-o pentru sine, apoi pleacă la unchiul său Laban.

⁷ Adică „Jurământ”.

⁸Vezi nota de la 21, 31.

⁹Căsătorile mixte nu erau privite cu ochi buni în familiile evreiești; ele alterau nu atât puritatea săngelui, cât pe aceea a credinței religioase.

Domnului înainte ca eu să mor.

8 Acum dar, fiul meu, ascultă ce-am să-ți poruncesc:

9 Du-te la turmă, adu-mi de acolo doi iezi fragezi și frumoși, și voi face din ei mâncare cum îi place tatălui tău;

10 iar tu i-o vei duce tatălui tău și el va mânca, pentru ca tatăl tău să te binecuvinteze înainte de a muri”.

11 Iacob însă a zis către Rebeca, mama sa: „Esau, fratele meu, e om păros, iar eu n'am păr.

12 Nu cumva tatăl meu să mă pipăie, și atunci voi fi în ochii lui ca un înșelător, și'n loc de binecuvântare voi atrage asupră-mi blestem”.

13 Maică-sa i-a zis: „Fie blestemul acela asupra mea, fiul meu; tu numai ascultă de vorba mea și du-te și adumi-i!”

14 Atunci el s'a dus și a luat iezii și i-a adus mamei sale, iar maică-sa a gătit mâncare cum îi plăcea tatălui lui.

15 Rebeca a luat apoi haina lui Esau, fiul ei mai mare, cea mai frumoasă pe care o avea în casa ei, și l-a îmbrăcat pe Iacob, fiul ei cel mai mic;

16 iar cu pieile iezilor i-a înfășurat brațele și părțile goale ale gâtului.

17 Apoi a pus în mâinile lui Iacob, fiul ei, mâncarea și pâinea pe care le pre-gâtise,

18 iar acesta a intrat la tatăl său și a zis: „Tată!” Acela a răspuns: „Iată-mă! Cine ești tu, fiule?”

19 Iacob i-a zis tatălui său: „Eu sunt, Esau, întâiul-tău-născut. Am făcut aşa cum mi-ai spus; scoală-te, aşază-

rământului era precedat de un prânz ritual; vezi și 26, 30-31.

te și mănâncă din vânatul meu, ca să mă binecuvinteze sufletul tău!”

20 Zis-a Isaac către fiul său: „Cum de l'ai găsit aşa repede, fiule?” Iar acesta i-a zis: „Domnul Dumnezeul tău mi l-a scos înainte”.

21 Si Isaac i-a zis lui Iacob: „Apropie-te să te pipăi, fiule, ca să știu dacă tu ești fiul meu Esau, ori nu”.

22 Si s'a apropiat Iacob de Isaac, tatăl său, iar acesta l-a pipăit și a zis: „Glasul este glasul lui Iacob, dar mâinile sunt mâinile lui Esau...”.

23 Dar nu l-a cunoscut, pentru că mâinile lui erau păroase ca mâinile frate-lui său Esau; și l-a binecuvântat.

24 Si a zis: „Ești tu oare fiul meu Esau?...”. Si acela a răspuns: „Eu sunt”.

25 El [Isaac] a zis: „Adu-mi-l aproape, ca să mănânc din vânatul tău, fiule, și să te binecuvinteze sufletul meu!” Si i-a adus și a mâncat; apoi i-a adus vin și a băut.

26 Si i-a zis Isaac, tatăl său: „Apropie-te, fiule, și sărută-mă!”

27 El s'a apropiat și l-a sărutat. Si când a simțit [Isaac] miroslul hainei lui, l-a binecuvântat, zicând: „Iată, miroslul fiului meu e ca miroslul unei țarine bogate, pe care-a binecuvântat-o Domnul.

28 Din roua cerului și din grăsimea pământului să-ți dea Dumnezeu belșug de grâu și de vin.

29 Slujească ție popoarele, închine-se căpeteniile înaintea ta; stăpân să fii peste frații tăi, închine-se ție feciorii mamei tale; blestemat să fie cel ce te va blestema, binecuvântat să fie cel ce te va binecuvânta!”

³⁰ Și a fost că de cum a isprăvit Isaac de binecuvântat pe Iacob, fiul său, și nătuntem ce Iacob de-abia ieșise de la fața tatălui său, Isaac, a venit Esau, fratele lui, de la vânătoare.

³¹ A făcut și el mâncare și i-a adus-o tatălui său. Și a zis către tatăl său: „Ridică-se părintele meu și să mănânce din vânatul fiului său ca să mă binecuvinteze sufletul tău!”

³² Iar Isaac, tatăl său, i-a zis: „Cine ești tu?...”. El a zis: „Eu sunt Esau, fiul tău-cel-întâi-născut”.

³³ Atunci Isaac s'a cutremurat foarte, cu mare cutremur s'a cutremurat și a zis: „Atunci, cine-i acela care-a prins pentru mine vânat și mi l-a adus? iar eu am mâncat din toate înainte ca tu să fi venit, și l-am binecuvântat; și binecuvântat va fi”.

³⁴ Iar Esau, auzind cuvintele tatălui său Isaac, a strigat cu glas mare și amar cloicotitor și i-a zis tatălui său: „Binecuvintea-mă, tată, și pe mine!”

³⁵ Aceasta i-a zis: „Fratele tău a venit cu înselăciune și ți-a luat binecuvântarea”.

³⁶ Iar el [Esau] a zis: „Pe drept cuvânt este el numit cu numele de Iacob, că de două ori m'a înșelat: mi-a răpit dreptul de-întâi-născut, iar acum mi-a răpit binecuvântarea”³. Apoi a zis Esau către tatăl său: „Tată, nu mi-ai păstrat și mie o binecuvântare?”

³⁷ Răspuns-a Isaac și i-a zis lui Esau: „Iată, stăpân l-am făcut peste tine, și pe toți frații săi i-am făcut slugile lui;

³Potrivit unei alte etimologii, numele lui Iacob (**Yaaqov**) are și înțelesul de „a însela”. În redare strictă: „Iacob m'a iacobizat de două ori”. Pe de altă parte, versetul cuprinde și un joc de cuvinte între **bekorah** = „dreptul de-întâi-născut” și **berakah** = „binecuvântare”.

cu grâu și cu vin l-am dăruit. De-acum cu tine ce voi face, fiule?”

³⁸ Și a zis Esau către tatăl său: „Oare numai o binecuvântare ai tu, tată? Binecuvintea-mă, tată, și pe mine!” Și cum Isaac tăcea, Esau și-a ridicat glasul și a plâns.

³⁹ Și răspunzând Isaac, tatăl său, i-a zis: „Iată, de departe de grăsimea pământului îți va fi sălașul, și de departe de roua ce cade din cer;

⁴⁰ din sabia ta vei trăi și fratelui tău îi vei sluji; dar va veni vremea când te vei ridica și vei sfârâma jugul său de pe grumazul tău”⁴.

⁴¹ Și-l ura Esau pe Iacob din pricina binecuvântării cu care-l binecuvântase tatăl său; și a zis Esau în cugetul său: „Numă să se apropie zilele pentru jelierea tatălui meu, ca să-l ucid pe Iacob, fratele meu!”

⁴² Dar cuvintele lui Esau, fiul cel mai mare, i-au fost spuse Rebecăi, iar ea a trimis și l-a chemat pe Iacob, fiul ei cel mai mic, și i-a zis: „Iată că fratele tău Esau vrea să se răzbune pe tine omorându-te.

⁴³ Acum dar, fiule, ascultă la vorba mea: Sus!, fugi în Mesopotamia, la fratele meu Laban, în Haran,

⁴⁴ și stai la el câtva timp, până ce mânia fratelui tău se va potoli,

⁴⁵ până ce supărarea fratelui tău nu va mai fi asupră-ți și el va uita ce i-ai

⁴Binecuvântarea, ca și blestemul, este o formulă ireversibilă și irevocabilă, asupra căreia nu se revine. Totuși, iubirea paternă deschide porția unei speranțe, o speranță care va fi, și ea, onorată. (Edomiții se vor elibera de sub dominația iudaică în secolul 9 î. H.; vezi 4 Rg 8, 20-22). Compară cu „porția” deschisă de Dumnezeu în urma blestemului aruncat asupra protopărintilor noștri Adam și Eva (Fc 3, 15 și nota).

făcut. Atunci voi trimite și te voi lua de acolo. De ce să rămân eu fără voi amândoi într'o singură zi?”⁵

⁴⁶ Apoi Rebeca a zis către Isaac: „Scârbită sunt de viața mea, din pricina fetelor Heteilor. Dacă Iacob își ia și el o femeie dintre fetele acestui ținut, atunci la ce să mai trăiesc?...”.

28

Isaac îi întărește lui Iacob întâia binecuvântare. Esau se căsătorește cu o ismaelită. Scara din visul lui Iacob.

¹ Atunci Isaac l-a chemat pe Iacob, l-a binecuvântat și i-a poruncit, zicând: „Tu nu-ți vei lua femeie dintre fetele Canaaneenilor;

² scoală-te și mergi în Mesopotamia, în casa lui Batuel, tatăl mamei tale, și acolo ia-ți femeie dintre fetele lui Laban, fratele mamei tale;

³ iar Dumnezeul meu să te binecuvinteze și roditor să te facă, și să te înmulțească, și tu vei fi întru adunare de neamuri;

⁴ să-ți dea binecuvântarea lui Avraam, părintele meu, tie și urmășilor tăi de după tine, ca să stăpânești pământul pribegirilor¹ tale, pe care Dumnezeu i-l-a dat lui Avraam!”

⁵ Și'n felul acesta l-a trimis Isaac pe Iacob, iar acesta s'a dus în Mesopotamia, la Laban, fiul lui Batuel Arameul și fratele Rebecăi, mama lui Iacob și a lui Esau.

⁵Dacă Iacob ar fi murit de mâna lui Esau, acesta ar fi trebuit să fugă sau, la rându-i, să fie ucis de un răzbunător.

¹Înțelesul exact: pământul în care acum locuiești ca străin (vezi și nota de la 26, 3).

⁶ Iar dacă Esau a văzut că Isaac l-a binecuvântat pe Iacob și l-a trimis în Mesopotamia să-și ia femeie de acolo, că binecuvântându-l i-a poruncit, zicând: „Tu nu-ți vei lua femeie dintre fetele Canaaneenilor”,

⁷ și că Iacob, ascultându-i pe tatăl său și pe mama sa, s'a dus în Mesopotamia, ⁸ și înțelegând Esau că fetele Canaaneenilor nu-i sunt pe plac lui Isaac, tatăl său,

⁹ s'a dus la Ismael și, pe lângă cele două femei ale sale, și-a luat-o și pe Mahalat, fata lui Ismael, fiul lui Avraam, și sora lui Nebaiot.

¹⁰ Iar Iacob, ieșind din Beer-Şeba, s'a dus la Haran.

¹¹ Ajungând însă într'un oarecare loc, a rămas acolo pentru noapte, căci asfintise soarele. Și luând una din pietrele locului și punându-și-o căpătâi, s'a culcat în locul acela.

¹² Și a avut un vis². Iată, o scară era sprijinită pe pământ, al cărei vârf atingea cerul; iar îngerii lui Dumnezeu se suiau și se pogorau pe ea.

¹³ Și iată că Domnul stătea drept în vîrful ei și a zis: „Nu-ți fie teamă! Eu sunt Domnul, Dumnezeul lui Avraam,

²Acest episod, al visului lui Iacob, sinteză a tradițiilor iahvistă și sacerdotală, își propune să ateste Betelul ca topos sacru, punct de comunicare între pământ și cer. În vizuirea patristică, scara lui Iacob este simbolul prezenței pronitoare a lui Dumnezeu în lume, El păstrându-și, în același timp, transcendența, dar și prefigurarea întrupării Fiului lui Dumnezeu, Care S'a pogorât prin „poarta cerului”. Într'un colind românesc: „Pe o scară de argint/ Se pogoară Domnul Sfânt”, scara fiind simbol al Maicii Domnului. În mistica răsăriteană (Sf. Ioan Scărarul), scara lui Iacob este și simbol al urcușului duhovnicesc pe treptele sfintelor desăvârșiri, aşa cum poate fi contemplat în reprezentarea iconografică de pe biserică mănăstirii Sucevița.

părintele tău, și Dumnezeul lui Isaac. Pământul pe care dormi și-l voi da și urmașilor tăi.

¹⁴ Urmașii tăi vor fi ca pulberea pământului; te vei întinde la apus și la răsărit, la miazănoapte și la miazăzi, și într-o tine se vor binecuvânta toate neamurile³ pământului, și într-o urmășii tăi.

¹⁵ Iată, Eu cu tine sunt și te voi păzi oriunde vei merge; te voi întoarce în țara aceasta și nu te voi părăsi până nu voi plini toate căte și-am spus”.

¹⁶ Iar când s-a trezit din somn, Iacob a zis: „Într-adevăr, Domnul este în locul acesta, și eu n'am știut-o!”

¹⁷ Si s'a nspăimântat și a zis: „Cât e de înfricoșător locul acesta!; el nu-i alt ceva decât casa lui Dumnezeu; aceasta e poarta cerului!”

¹⁸ Iacob s'a sculat dis-de-dimineață, a luat piatra din care și făcuse căpătăi, a pus-o stâlp și a turnat pe vârful ei unde lemn.

¹⁹ Si a numit Iacob locul acela cu numele de Betel⁴; dar la început cetatea aceea se numea Luz.

²⁰ Si a făcut Iacob o făgăduință, zicând: „De va fi Domnul Dumnezeu cu mine și mă va păzi în calea aceasta pe care merg, de-mi va da pâine să mănânc și haine să mă îmbrac

²¹ și de mă voi întoarce sănătos la casa tatălui meu, atunci El, Domnul, va fi Dumnezeul meu,

²² iar piatra aceasta, pe care am pus-o stâlp, va fi pentru mine casă a lui Dumnezeu, și din toate căte-mi vei da Tu mie își voi da zeciuială”.

³ Neamurile = aici, cu înțelesul: familiile, triburile, clanurile.

⁴ Betel se traduce: „Casa lui Dumnezeu”.

29

Iacob sosește la unchiul său Laban și se căsătorește cu Lia și Rahela. Copiii lui Iacob.

¹ Si pornind Iacob din nou la drum, a mers în țara Răsăritului, către Laban, fiul lui Batuel Arameul și fratele Rebecăi, mama lui Iacob și a lui Esau.

² Si s'a uitat, și iată-n câmp o fântână¹; iar lângă ea, trei turme de oi în odihnă, căci din fântâna aceea se adăpau turmele; iar pe gura fântânii era o piatră mare.

³ Când se adunau acolo toate turmele, [ciobanii] prăvăleau piatra de pe gura fântânii și adăpau oile, apoi puneau iarăși piatra la locul ei pe gura fântânii.

⁴ Si le-a zis Iacob: „Fraților, de unde sunteți?” Iar ei au zis: „Suntem din Haran.”

⁵ Si el le-a zis: „Îl cunoașteți voi pe Laban, feierul lui Nahor?” Răspuns-au aceia: „Îl cunoaștem”.

⁶ Zis-a iarăși Iacob: „E sănătos?” Si ei au zis: „Sănătos... Iată că Rahela, fata lui, vine cu oile²”.

⁷ Zis-a Iacob către ei: „Mai e mult din zi și încă nu-i vremea să se adune turmele; adăpați oile și duceți-vă să le pașteți”.

⁸ Iar ei au zis: „N'o putem face până nu se adună toți păstorii³; atunci prăvălim piatra de pe gura fântânii și adăpăm oile”.

¹ În câmp: într-un loc nedeterminat. A nu fi confundată cu fântâna din imediata vecinătate a Haranului, menționată la 24, 11-13.

² Rahela înseamnă „oaie”; într-un echivalent românesc: Mioara.

³ Fântâna era, probabil, proprietatea mai multora, iar apa trebuia împărtită echitabil.

9 Încă nu-și isprăvise el vorba cu ei, când a sosit Rahela, fiica lui Laban, cu oile tatălui său, căci ea păștea oile tatălui său.

10 Și a fost că dacă a văzut-o Iacob pe Rahela, fiica lui Laban, fratele mamei sale, și oile lui Laban, fratele mamei sale, să apropiat Iacob și a prăvălit piatra de pe gura fântânii și a adăpat oile lui Laban, fratele mamei sale.

11 Și a sărutat-o Iacob pe Rahela și și-a ridicat glasul și a plâns.

12 Apoi i-a spus Rahelei că el e frate⁴ cu tatăl ei și că-i fiul Rebecăi; iar ea a alergat și i le-a spus tatălui ei.

13 Și a fost că de'ndată ce a auzit Laban de numele lui Iacob, fiul surorii sale, a alergat în întâmpinarea lui și, îmbrătișându-l, l-a sărutat și l-a adus în casa sa. Acesta i-a povestit lui Laban totul,

14 iar Laban i-a zis: „Tu ești din oasele mele și din carnea mea”. Și a stat [Iacob] la el o lună de zile.

15 Atunci Laban a zis către Iacob: „Îmi vei sluji oare pe degeaba pentru că-mi ești rudă?... Spune-mi, care-ți va fi simbria?”

16 Laban însă avea două fete: pe cea mai mare o chema Lia, iar pe cea mai mică o chema Rahela.

17 Dar Lia avea ochii suferinzi, în timp ce Rahela era bine alcătuită și plăcută la chip.

18 Iacob însă o îndrăgise pe Rahela și a zis: „Îți voi sluji șapte ani pentru Rahela, fiica ta cea mai mică”.

⁴În înțelesul de „rudă”. În realitate, nepot de soră. Același **adelfós**, cu același înțeles de „rudă”, va fi folosit și în Noul Testament cu privire la „frații” lui Isus.

19 Laban i-a zis: „Mai bine s'o dau după tine decât s'o dau după alt bărbat. Rămâi la mine!”

20 Și a slujit Iacob pentru Rahela șapte ani; și i s'au părut a fi doar câteva zile, pentru că o iubea.

21 Apoi a zis Iacob către Laban: „Zilele mi s'au împlinit; dă-mi femeia, ca să intru la ea”.

22 Atunci i-a adunat Laban pe toți oamenii locului și a făcut ospăț⁵.

23 Și dacă s'a făcut seară, Laban a luat-o pe fiica sa Lia și i-a dus-o lui Iacob; iar Iacob a intrat la ea.

24 Laban a dat-o pe roabă sa Zilpa ca roabă fiicei sale Lia.

25 Dar când s'a făcut ziua, iată că era Lia!...⁶ Și a zis Iacob către Laban: „Ce e asta? Ce mi-ai făcut? Nu ţi-am slujit eu oare pentru Rahela? De ce m'ai înșelat?”

26 Răspuns-a Laban: „Prin părțile noastre nu se pomenește s'o dăm pe fata cea mai mică înaintea celei mai mari.

27 Du până la capăt săptămâna acesteia; și ţi-o voi da și pe cealaltă, în schimbul slujbei cu care mă vei sluji încă șapte ani!”

28 Dar Iacob a făcut aşa: A împlinit săptămâna acesteia, iar Laban i-a dat-o pe Rahela, fiica sa, de femeie.

29 Laban a dat-o pe roabă sa Bilha ca roabă fiicei sale Rahela.

30 Și a intrat [Iacob] la Rahela; și a iubit-o pe Rahela mai mult decât pe

⁵Ospățul de nuntă; festivitatea dura șapte zile.

⁶Viclenia lui Laban și eroarea lui Iacob se explică prin obiceiul oriental ca mireasa să nu-și scoată vălul înainte de noaptea nunții.

Lia. Și i-a mai slujit [lui Laban] încă șapte ani.

³¹ Dar văzând Domnul că Lia nu era iubită⁷, i-a deschis putința de a naște; Rahela însă era stearpă.

³² Lia a zămislit și i-a născut lui Iacob un fiu, căruia i-a pus numele Ruben, zicând: „Privit-a⁸ Domnul la umilirea mea; mă va iubi de-acum bărbatul meu”.

³³ Lia a zămislit din nou și i-a născut lui Iacob un al doilea fiu și a zis: „Auzit-a Domnul că nu sunt iubită și mi l-a dat și pe acesta”. Și i-a pus numele Simeon⁹.

³⁴ Și iarăși a zămislit și a născut un fiu și a zis: „De-acum se va lipi de mine bărbatul meu, căci i-am născut trei fii”. De aceea i-a pus acestuia numele Levi¹⁰.

³⁵ Și din nou a zămislit și a născut un fiu și a zis: „De data aceasta Îl voi lăuda pe Domnul!” De aceea i-a pus numele Iuda¹¹. Apoi a încetat să nască.

30

Copiii lui Iacob (continuare). Cum s'a îmbogățit Iacob.

⁷ Literal: „că era urâtă” (obiect al urii); ebraism care nu exprimă sentimentul în sine de ură, ci indică un loc secundar al unei persoane în afectiunea cuiva. Cu acest sens va fi folosit, uneori, și în Noul Testament (vezi Lc 14, 25 și nota).

⁸Numele Ruben e legat de rădăcina verbului „a vedea”.

⁹Numele Simeon e înrudit cu verbul „a auzi”.

¹⁰Etimologic legat de verbul „a se lipi”, „a se atașa”.

¹¹Iuda (**Yehuda**), de la ebraicul **hodah** = a lăuda, a celebra, a cinsti.

¹ Iar Rahela, văzând că ea nu i-a născut lui Iacob nici un fiu, a prins o a invidia pe soră-sa și i-a zis lui Iacob: „Dă-mi copii, că de nu, mor!....”.

² Dar Iacob, aprinzându-se de mânie asupra Rahelei, i-a zis: „Sunt eu oare în locul lui Dumnezeu, Cel ce ți-a stârpit rodul pântecelui?”¹

³ Atunci Rahela a zis către Iacob: „Iat-o pe roaba mea Bilha; intră la ea, și ea va naște pe genunchii mei și prințrînsa voi avea și eu copii”.

⁴ Și i-a dat-o pe Bilha, roaba sa, de femeie, și Iacob a intrat la ea.

⁵ Iar Bilha, roaba Rahelei, a zămislit și i-a născut lui Iacob un fiu.

⁶ Atunci Rahela a zis: „Dumnezeu mi-a făcut dreptate; a ascultat și de glasul meu și mi-a dat un fiu”. De aceea i-a pus numele Dan².

⁷ Bilha, roaba Rahelei, a zămislit din nou și i-a născut lui Iacob un al doilea fiu;

⁸ iar Rahela a zis: „Ajutatu-m'a Dumnezeu în lupta ce-am luptat cu sora mea, și am biruit!” Și i-a pus numele Neftali³.

⁹ Lia însă, văzând că a încetat să nască, a luat-o pe roaba sa Zilpa și i-a dat-o lui Iacob de femeie.

¹⁰ Iacob a intrat la ea, iar Zilpa, roaba Liei, i-a născut lui Iacob un fiu.

---

¹ Ca izvor al vieții, Dumnezeu este Cel ce acordă sau refuză fecunditatea (vezi 16, 2; 29, 31).

²Numele Dan se înrudește cu o rădăcină verbală care vrea să însemne „a judeca” (în favoarea cuiva), „a face dreptate”.

³Neftali e derivat din verbul „a (se) lupta”. Textul Ebraic sugerează un accent mai îndrăzneț: „Cu Dumnezeu m'am luptat” sau: „Luptele lui Dumnezeu am luptat”.

¹¹ Atunci a zis Lia: „Cu noroc!” Și i-a pus numele Gad⁴.

¹² Apoi iarăși a zămislit Zilpa, roaba Liei, și i-a născut lui Iacob un fiu.

¹³ Și a zis Lia: „Ferică de mine, că mă vor ferici femeile!” Și i-a pus numele Așer⁵.

¹⁴ Iar la vremea seceratului grâului s'a dus Ruben și a găsit în țarină mandragore⁶ și i le-a adus Liei, mama sa. Atunci Rahela a zis către Lia: „Dă-mi din mandragorele fiului tău!”

¹⁵ Dar Lia a zis: „Nu-ți ajunge că mi-ai luat bărbatul? Vrei acum să ieși și mandragorele fiului meu?” Rahela a zis: „Dacă-i pe-așa, să se culce el cu tine în noaptea aceasta, în schimbul mandragorelor fiului tău!”

¹⁶ În timp ce Iacob venea seara de la câmp, i-a ieșit Lia înainte și i-a zis: „La mine ai să intri astăzi, că te-am cumpărat cu mandragorele fiului meu!” Și în noaptea aceea s'a culcat cu ea.

¹⁷ Și a ascultat-o Dumnezeu pe Lia; ea a zămislit și i-a născut lui Iacob un al cincilea fiu.

¹⁸ Atunci a zis Lia: „M'a răsplătit Dumnezeu pentru că bărbatul meu i-am

dat-o pe roaba mea”. Și i-a pus copilului numele Isahar, adică Răsplată.

¹⁹ Apoi Lia a mai zămislit o dată și i-a născut lui Iacob un al săselea fiu.

²⁰ Și a zis Lia: „Bună-i dăruirea cu care m'a dăruit pe mine Dumnezeu; la mine va locui de-acum bărbatul meu, că i-am născut șase feciori”. Și i-a pus copilului numele Zabulon⁷.

²¹ După aceea Lia a mai născut o fată și i-a pus numele Dina⁸.

²² Dar Dumnezeu și-a adus aminte de Rahela; a ascultat-o Dumnezeu și i-a deschis pântecele.

²³ Ea a zămislit și i-a născut lui Iacob un fiu. Și a zis Rahela: „Ridicăt-o Dumnezeu ocara de la mine!”

²⁴ Și i-a pus copilului numele Iosif, zicând: „Să-mi adauge Dumnezeu încă un fecior!”⁹

²⁵ Iar după ce l-a născut Rahela pe Iosif, Iacob a zis către Laban: „Lasă-mă să plec, să mă duc la mine, în patria mea.

²⁶ Dă-mi femeile mele și pe copiii mei, pentru care ți-am slujit, ca să mă duc; că tu știi slujba pe care ți-am făcut-o”.

²⁷ Laban însă i-a zis: „Dacă am aflat eu har în fața ta...¹⁰ am cunoscut eu prin semne că Dumnezeu m'a binecuvântat prin venirea ta.

²⁸ Spune-mi ce simbrie vrei, și ți-o voi da!”

²⁹ Iar Iacob i-a zis: „Tu știi cum ți-am

⁴Ebraicul **gad** înseamnă „noroc”.

⁵Adică „fericit”.

⁶Mandragoră: plantă perenă, cu rădăcină cărnoasă și fructe roșii-gălbui. Încă din antichitate, folclorul i-a atribuit proprietăți afrodisiace, propice fecundității. Numele ei ebraic e înrudit cu substantivul „iubire”. În folclorul românesc mătrăguna e centrul și materia unor descântece de dragoste, menite să faciliteze măritișul. Ca plantă medicinală e cunoscută sub numele de atropa belladonna; în doze mari, poate fi nocivă. Plasat în contextul rivalității acerbe dintre cele două femei, episodul din versetele 14-16 reprezintă o inserție folclorică a încercării de a oferi o explicație aparte, savuroasă, pentru nașterea lui Iosif. Totuși, adevărata explicație e pusă, până la urmă, tot pe seama lui Dumnezeu: vezi v. 22.

⁷Numele Zabulon e legat de două rădăcini, una semnificând „dar” (cadou), alta „a locui”.

⁸Vezi istoria Dinei în capitolul 34.

⁹Numele lui Iosif e legat de verbul **yosef** = „a adăuga” (mai precis: „El adaugă”).

¹⁰Fraza neterminată, presupunând rugămintea: „mai rămâi!”.

slujit și cum sunt vitele tale prin purtarea mea de grijă;

30 că puținul pe care-l aveai până fi venit eu să înmulțit peste măsură: cu fiice pas al meu te-a binecuvântat Domnul. Dar acum, când oare am să lucrez eu și pentru casa mea?"

31 Laban i-a zis: „Ce să-ți dau?” Iar Iacob i-a zis: „Nu-mi vei da nimic; de vei face însă ce-ți voi spune eu, am să mai pasc oile tale, și-am să le păzesc¹¹.

32 Să treacă astăzi toate oile tale prin fața noastră și eu voi alege din ele toată oaia seină¹² între miei și tot ce e tărcat și pestriț între capre: asta va fi simbria mea;

33 iar cinstea mea¹³ se va vădi în ziua de mâine, că aceasta-i simbria mea de la tine; tot ce nu va fi pestriț sau tărcat între capre și tot ce nu va fi sein între oi se va socoti că le-am furat¹⁴.

34 „Bine, i-a zis Laban, să fie cum zici tu!”

35 Și în ziua aceea a pus de-o parte țapii cei pestriți și pe cei tărcăți și toate caprele pestrițe și pe cele tărcate – și toate căte aveau pe ele alb – și tot ce era sein între oi, și le-a dat în seama filor săi¹⁵.

¹¹Abilitatea verbală a lui Iacob: prin „nimic”, el întămpină lăcomia lui Laban; adăugând „și-am să le păzesc”, el folosește un verb care poate însemna și „a ține”, „a păstra”, într'un fel de **reservatio mentalis**.

¹²Sein: alburiu; alb impur; brumăriu; negricios. În Textul Ebraic: „tot mielul tărcat și pestriț, tot mielul negru între oi”.

¹³Literal: dreptatea (purtarea nepărată).

¹⁴De regulă, oile erau albe, iar caprele, negre. Oaia neagră și capra albă constituiau excepții. Așadar, opțiunea lui Iacob nu părea deloc o afacere bună.

¹⁵Păstrând în paza sa exemplarele anormale, Laban și-a făcut o socoteală: în turmele rămase pe seama lui Iacob – adică cele normale – se vor

36 Și a hotărât ca depărtarea dintre ele și Iacob să fie cale de trei zile. Iar Iacob a urmat să pască celelalte oi ale lui Laban.

37 Iacob și-a făcut rost de nuiele verzi de plop, de migdal și de paltin, și a crescut pe ele dungi albe, scotând la iveală albul care era în nuiele,

38 și nuielele astfel crestate le-a pus în jgheaburile de adăpat, pentru ca oile, venind să bea, să bea în fața nuielelor din adăpători

39 și să zămislească oile după cum erau nuielele¹⁶; și fătau oile miei tărcăți și dungați și brumării.

40 Iacob alegea mieii de-o parte și-și punea animalele cu față spre ce era pestriț și spre tot ce era negru în turmele lui Laban¹⁷; dar turmele sale le ținea osebite și nu le amesteca cu oile lui Laban.

41 Pe lângă aceasta, de fiecare dată când se mperecheau oile cele viguroase, Iacob le punea sub ochi nuiele pestrițe în adăpători, pentru ca ele să zămislească după cum erau nuielele;

42 dar când zămisleau cele slăbuțe, nu le punea, aşa încât cele slăbuțe i se cuveneau lui Laban, iar cele ce i se cuveneau lui Iacob erau viguroase.

43 Și aşa s'a îmbogățit omul, foarte s'a îmbogățit, peste măsură; și avea naște numai oi albe și capre negre!

¹⁶Principiu fiziologic cunoscut încă din antichitate și aplicat în principal spre a obține cai și căini de o anumită culoare. E prima mărturie despre ceea ce, în zilele noastre, se va numi manipulare genetică!

¹⁷Înțelesul nu e prea clar, de vreme ce între cei doi era o distanță foarte mare (trei zile de mers). O variantă textuală sugerează faptul că, totuși, cei doi s-au apropiat de mai multe ori, în repetele încercări ale lui Laban de a modifica simbria lui Iacob.

multime de vite mărunte și vite mari, roabe și robi, cămile și asini.

31

Iacob pleacă de la unchiul său Laban.

¹ Lui Iacob însă i-au venit la ureche vorbele fiilor lui Laban, care ziceau: „Iacob a luat tot ce era al tatălui nostru, și din cele ale tatălui nostru și-a făcut el tot belșugul acesta....”.

² Și uitându-se Iacob la fața lui Laban, iată că acesta îl privea cu alți ochi decât mai ieri și alaltăieri.

³ Atunci Domnul a zis către Iacob: „Întoarce-te în țara părinților tăi, la neamurile tale, și Eu voi fi cu tine!”

⁴ Trimîțând deci Iacob, le-a chemat pe Rahela și pe Lia la câmp, unde erau turmele

⁵ și le-a zis: „Văd eu pe fața tatălui vostru că el mă privește altfel decât mai ieri și alaltăieri; dar Dumnezeul tatălui meu era cu mine.

⁶ Voi însivă știți că eu l-am slujit pe tatăl vostru cu toată inima;

⁷ dar tatăl vostru m'a înselat și de zece ori mi-a schimbat simbria; Dumnezeu însă nu i-a îngăduit să-mi facă rău:

⁸ când el zicea: Cele pestrițe să-ți fie simbria!, toate oile fătau miei pestriții; iar când zicea: Cele vărgate să-ți fie simbria!, atunci toate oile fătau miei vărgați.

⁹ Și așa a luat Dumnezeu toate vitele de la tatăl vostru și mi le-a dat mie.

¹⁰ Și a fost că odată, la vremea când intrau oile'n călduri, mi-am ridicat ochii

și am văzut în vis: și iată că țapii și berbecii care săreau pe capre și pe oi erau vărgați și bălțați și cenușii.

¹¹ Iar îngerul Domnului mi-a grăit în vis: – Iacobe! Și eu am răspuns: – Ce este?

¹² Zis-a El: – „Ridică-ți ochii și vezi: toți țapii și berbecii care sar pe capre și pe oi sunt vărgați și bălțați și cenușii; căci Eu am văzut tot ce ți-a făcut ție Laban.

¹³ Eu sunt Dumnezeul Cel ce ți s'a arătat în Betel, unde Mi-ai turnat untdelemn pe stâlp și unde Mi-ai făcut făgăduință. Acum ridică-te deci, ieși din țara aceasta și mergi în țara ta de naștere, și Eu voi fi cu tine”.

¹⁴ Atunci Lia și Rahela i-au răspuns și i-au zis: „Mai avem noi oare parte de moștenire în casa tatălui nostru?

¹⁵ Oare n'am fost noi socotite de el ca niște străine?: că ne-a vândut¹ și cu banii noștri s'a ghifituit.

¹⁶ Ca atare, toată avereia pe care Dumnezeu a luat-o de la tatăl nostru este a noastră și a copiilor noștri. Fă dar acum tot ce ți-a spus ție Domnul!”

¹⁷ Atunci s'a sculat Iacob și și-a urcat copiii și femeile pe cămile,

¹⁸ și-a strâns toate turmele și toate bunurile – toată bogăția pe care o agonisise în Mesopotamia – ca să meargă la Isaac, tatăl său, în țara Canaanului.

¹⁹ Dar în timp ce Laban era plecat să-și tundă oile, Rahela a furat idolii² tatălui său.

¹Laban le „vânduse” nu în sensul strict al cuvântului, ci prin aceea că, timp de paisprezece ani, reținuse pentru sine tot ce câștigase din munca lui Iacob, fără să fi pus deoparte ceea ce ar fi trebuit să constituie zestrea fizicelor sale.

²În original: terafimii; idoli mici de lemn, care se țineau în casă; un fel de penăți.

20 Deci Iacob l-a păcălit pe Laban Arameul prin aceea că nu i-a spus că vrea să plece,

21 ci a fugit cu toate câte avea; și când Eufratul, s'a îndreptat spre muntele Galaad.

22 Dar a treia zi i s'a dat de știre lui Laban Arameul că Iacob a fugit.

23 Atunci, luând Laban cu sine pe toți casnicii³ săi, a alergat după el cale de șapte zile și l-a ajuns la muntele Galaad.

24 Dar Dumnezeu a venit la Laban Arameul noaptea în vis și i-a zis: „Ferește-te să vorbești cu Iacob ceva de rău”.

25 Își l-a ajuns Laban pe Iacob. Iacob însă își aşezase cortul pe munte; și tot pe muntele Galaad și l-a aşezat și Laban împreună cu casnicii săi.

26 Laban i-a zis lui Iacob: „Ce-ai făcut? De ce-ai fugit pe ascuns și m'ai jefuit și mi-ai luat fetele ca și cum le-ai fi robit cu sabia?

27 Că dacă mi-ai fi spus, ne-am fi despărțit în veselie și'n cântări de timpane și titere.

28 Nu mi-ai îngăduit nici măcar să-mi sărut nepoții și fetele! Te-ai purtat ca un smintit.

29 Își acum, în puterea mea e să-ți fac rău; dar Dumnezeul tatălui tău mi-a vorbit ieri, zicându-mi: Ferește-te să vorbești cu Iacob ceva de rău!...⁴

30 Să zicem însă că ai plecat fiindcă-ți era dor de casa tatălui tău; dar de ce, atunci, mi-ai furat dumnezeii?...”.

³ Literal: „frații”, în înțelesul de rude, neamuri, oameni apropiatați.

⁴ În Textul Ebraic: „Ferește-te... ceva, de la bine până la rău” („nici de bine, nici de rău”), adică nimic (ca în 24, 50).

31 Iacob a răspuns și i-a zis lui Laban: „De temut mi-a fost teamă, zicându-mi că nu cumva să-ți iei fetele de la mine, și toate câte am.

32 Caută: de vei găsi la mine ceva din ce-i al tău, ia-ți-l!” Si n'au găsit la el nimic. Si i-a zis Iacob: „Cât despre dumnezeii tăi: la cine-i vei afla, acela nu va trăi, aici, în fața casnicilor noștri!”... Iacob însă nu știa că Rahela, femeia sa, îi furase.

33 Laban a intrat atunci în cortul Liei și nu i-a găsit. Si a ieșit din cortul Liei și a căutat în cortul lui Iacob și'n cortul celor două roabe, dar n'a găsit nimic. A intrat apoi și în cortul Rahelei.

34 Rahela însă luase idolii și-i pusese sub samarul cămilei și sedea deasupra lor. Si a scotocit Laban prin tot cortul Rahelei, dar n'a găsit nimic.

35 Iar ea a zis către tatăl său: „Stăpâne, să nu te superi că nu pot să mă ridic în fața ta, fiindcă tocmai acum se întâmplă să am necazul obișnuit al femeilor⁵. Si mai scotocind Laban prin cort, tot n'a găsit idolii.

36 Atunci s'a mâniat Iacob și s'a plâns împotriva lui Laban. Si începând a grăi, Iacob a zis către Laban: „Care-i vina mea și care mi-i păcatul, de te-ai luat după mine

37 și mi-ai răscolit toate lucrurile? Ce-ai găsit tu aici din lucrurile casei tale?: Pune-le aici, înaintea casnicilor tăi și-a casnicilor mei, și să judece ei între mine și tine!

38 Iată, de douăzeci de ani sunt cu tine: oile tale și caprele tale n'au lepădat, berbecii oilor tale nu ți i-am mâncat,

⁵ Abilitatea Rahelei de a-l face pe tatăl ei să nu se apropie sustine, de fapt, sarcasmul implicit al textului la adresa lui Laban, devenit ridicol, dar și la adresa idolilor de sub sezutul femeii.

³⁹ vite sfâșiate de fiare nu ți-am adus⁶, că eu de la mine am plătit și tu din mâna mea ai cerut ce se furase ziua și ce se furase noaptea.

⁴⁰ Ăsta am fost eu: mistuit de căldură ziua, de frig noaptea, somnul nu s'a lipit de ochii mei!

⁴¹ Așa mi-au fost mie cei douăzeci de ani în casa ta: Paisprezece ani ți-am slujit pentru cele două fete ale tale și șase ani pentru vitele tale; iar tu, tu de zece ori⁷ mi-ai schimbat simbria.

⁴² De n'ar fi fost cu mine Dumnezeul părintelui meu Avraam și Frica lui Isaac⁸, tu m'ai trimis acum cu mâinile goale. Dumnezeu însă mi-a văzut umilirea și a văzut munca mâinilor mele și te-a mustrat pe tine ieri".

⁴³ Răspuns-a Laban și a zis către Iacob: „Aceste fete sunt fetele mele, acești copii sunt copiii mei, aceste vite sunt vitele mele, și toate câte le vezi sunt ale mele și ale fetelor mele. Ce pot face eu astăzi pentru ele și pentru copiii pe care ele i-au născut?

⁴⁴ Știi ce? Hai să facem acum noi amândoi un legământ, eu și tu, și să fie el mărturie între mine și tine!"⁹. Iar

---

⁶Păstorul avea dreptul să nu își impună vitele ucise de fiare dacă el prezenta, ca doavadă, resturi ale victimelor.

⁷Cu înțelesul: de foarte multe (nenumărate) ori.

⁸„Frica” lui Isaac (sintagmă întâlnită numai aici și în v. 53): nume străvechi al lui Dumnezeu, cu originea în epoca pre-mozaică, desemnând Divinitatea de care trebuie să ai teamă aşa cum un fiu se teme de părinte. Pe de altă parte, prin asociere cu rădăcini verbale asemănătoare din limbile aramaică, arabă și palmirică, originalul ebraic poate fi tradus și „Casnicul (Rudenia) lui Isaac”, ceea ce ar însemna „Ocrotitorul lui Isaac” (B. W. Anderson).

⁹Fără altă ieșire, Laban propune un contract pentru protecția celor două fiice ale sale.

Iacob i-a zis: „Iată, nu e nimeni cu noi; dar să știi că Dumnezeu este martor între mine și tine”¹⁰.

⁴⁵ Și a luat Iacob o piatră și a pus-o stâlp.

⁴⁶ Apoi a zis Iacob către casnicii săi: „Adunați pietre!” Și au adunat pietre și au făcut o movilă; și au mâncat și au băut acolo pe movila. Apoi a zis Laban către dânsul: „De astăzi, movila aceasta e mărturie între mine și tine”.

⁴⁷ Și Laban a numit-o Iegar-Sahaduta, Movila Mărturiei, iar Iacob a numit-o Galaad, Movila Martorului¹¹.

⁴⁸ Laban i-a zis lui Iacob: „Iată, movila aceasta și stâlpul de față pe care l-am pus astăzi între mine și tine: mărturie ne este movila aceasta, mărturie ne este stâlpul de față”. De aceea i s'a pus numele Galaad, Movila-care-mărturisește,

⁴⁹ care însă a fost numită și Mițpa, adică Veghe, pentru că el a zis: „Finindcă ne vom despărți unul de altul, vegheze Dumnezeu între noi!

⁵⁰ De te vei purta rău cu fetele mele, sau dacă pe lângă fetele mele îți vei lua și alte femei, vezi că, chiar dacă nu-i nimeni cu noi, între noi e martor Dumnezeu!”

⁵¹ Și i-a mai spus Laban lui Iacob: „Iată, movila aceasta și stâlpul de față ne sunt mărturie că de la această mo-

---

¹⁰Precizare specifică textului LXX. În context, atât stâlpul de piatră (v. 45) cât și movila de pietre (v. 46) sunt „mărturii” văzute ale nevăzutului „martor”, Dumnezeu.

¹¹Galaad este echivalentul ebraic al aramaicului Yegar-Sahaduta, cu nuanțele introduse de LXX: pentru Laban, movila era doar semnul unei convenții; pentru Iacob însă era și semnul prezenței lui Dumnezeu (foarte exact: Movila-Martor).

vilă eu nu voi trece spre tine și nici tu nu vei trece spre mine cu gând rău.

⁵² Dumnezeul lui Avraam și Dumnezeul lui Nahor¹², El să judece între noi!” Iar Iacob s-a jurat pe Frica tată-lui său Isaac¹³.

⁵³ Si a’njunghiat Iacob jertfă pe munte și i-a chemat pe casnicii săi și au mâncaț și au băut și au dormit în munte.

⁵⁴ Iar a doua zi s-a sculat Laban dis-de-dimineață, și-a sărutat nepoții și fetele și i-a binecuvântat. Si pornindu-se Laban înapoi, s-a întors la vatra sa¹⁴.

32

Iacob, la Mahanaim, își pregătește întâlnirea cu Esau. Iacob se luptă cu Dumnezeu.

¹ Iar Iacob s-a dus în drumul său. Si cătând el cu ochii, a văzut oștirea lui Dumnezeu adunată’nr’o tabără, și îngerii lui Dumnezeu i-au ieșit în întâmpinare.

² Si dacă i-a văzut Iacob, a zis: „Asta-i tabăra lui Dumnezeu!” Si i-a pus acelui loc numele Mahanaim, adică Două-tabere¹.

³ Iar Iacob a trimis înaintea lui niște soli la Esau, fratele său, în ținutul Seir din țara Edomului,

⁴ și le-a poruncit, zicând: „Iată cum veți vorbi către domnul meu Esau: Așa

¹²Unele variante textuale adaugă: „Dumnezeul părinților lor”.

¹³Vezi nota de la v. 42.

¹⁴În unele variante manuscrise, acest verset e plasat la începutul capitolului următor (vezi, la noi, versiunea Radu-Galaction 1938).

¹⁵Aluzie la versetele 7-8.

grăiește robul tău Iacob: Am locuit împreună cu Laban și am zăbovit la el până acum.

⁵ Am boi și asini, oi, slugi și slujnice, și am trimis să-l vestească pe domnul meu Esau, pentru ca robul tău să afle bunăvoință în ochii tăi”.

⁶ Si dacă solii s’au întors la Iacob, i-au spus: „Am fost la fratele tău Esau; iată, el vine în întâmpinarea ta cu patru sute de oameni”.

⁷ Iar Iacob s’a înspăimântat foarte și s’ă descumpănit². A împărțit oamenii care erau cu el, boii, oile și cămilele în două tabere

⁸ și a zis: „Dacă Esau dă năvală asupra unei tabere și o nimicește, să scape tabăra cealaltă”.

⁹ Apoi Iacob a zis: „Doamne, Dumnezeul părintelui meu Avraam și Dumnezeul tatălui meu Isaac, Tu, Cel ce mi-ai zis: Întoarce-te în țara ta de naștere, și Eu îți voi face bine!,

¹⁰ nu sunt vrednic de toate’ndurările și de toată credincioșia pe care Tu le-ai săvârșit față de robul Tău; că numai cu toiagul am trecut Iordanul acesta, iar acum am devenit Două-tabere.

¹¹ Scapă-mă dar de mâna fratelui meu, de mâna lui Esau; că mă tem ca nu cumva el să vină și să mă lovească, pe mine și pe aceste mame cu copii.

¹² Că Tu ești Cel ce ai zis: Mult bine îți voi face, iar neamul ți-l voi face ca nisipul mării, că nu va putea fi numărat din pricina mulțimii”.

¹³ Si a rămas acolo în noaptea aceea.

²Formulele sale de politețe orientală erau contrazise de prezența celor patru sute de oameni, pe care Iacob a interpretat-o ca fiindu-i osită.

Apoi a luat din bunurile sale și i-a trimis daruri fratelui său Esau:

¹⁴ două sute de capre și douăzeci de țapi, două sute de oi și douăzeci de berbeci,

¹⁵ treizeci de cămile cu lapte și mânjii lor, patruzeci de vaci și zece tauri, douăzeci de asine și zece asini.

¹⁶ Și pe fiecare din aceste turme le-a dat, una câte una, în seama slugilor sale; și le-a zis slugilor sale: „Trecetă înaintea mea, iar între turme lăsați o anume depărtare”³.

¹⁷ Celui dintâi i-a poruncit, zicând: „Când te va întâlni fratele meu Esau și te va întreba: Al cui ești tu?, unde te duci?, ale cui sunt acestea ce merg înaintea ta?,

¹⁸ tu să zici: Ale robului tău Iacob; e un dar trimis lui Esau, stăpânul meu; iată că vine și el după noi!”

¹⁹ Aceeași poruncă i-a dat-o Iacob și celei de a doua slugi, și celei de a treia, și tuturor celor ce mergeau cu turmele: „Așa să-i spuneți lui Esau când îl veți întâlni;

²⁰ veți zice: Iată că și robul tău Iacob vine după noi”. Căci el își zicea: Îl voi îmblânzi cu darurile ce-mi merg înainte, și numai după aceea îi voi vedea față; poate că aşa îmi va face o bună primire.

²¹ Și au pornit darurile înaintea lui, iar el a rămas în noaptea aceea în tabără.

²² Dar peste noapte s'a sculat, le-a luat pe cele două femei ale sale și pe cele două roabe și pe cei unsprezece copii ai săi și a trecut Iabocul prin vad.

³ Planul istetimii: În urma fiecăruia dar, Esau se așteaptă să apară Iacob, dar iată că apare un alt dar!

²³ I-a luat și i-a trecut râul; au trecut apoi și toate bunurile lui.

²⁴ Și dacă rămas Iacob singur, Cineva⁴ S'a luptat cu el până'n revărsatul zorilor.

²⁵ Văzând însă Acela că nu-l poate răpune, i-a atins încheietura soldului, iar încheietura soldului lui Iacob a amortit în timp ce acesta se lupta cu El.

²⁶ Și El i-a zis: „Lasă-Mă să plec, că s'au ivit zorile!” [Iacob] I-a răspuns: „Nu-Ți dau drumul până nu mă vei binecuvânta!”

²⁷ Acela i-a zis: „Care-ți este numele?” Și el a zis: „Iacob”.

²⁸ Zisu-i-a Acela: „De-acum nu-ți va mai fi numele Iacob, ci Israel te vei numi, pentru că ai fost tare cu Dumnezeu; și cu oamenii puternic vei fi”⁵.

²⁹ A întrebat și Iacob, zicând: „Spunemi numele Tău!” Iar Acela a zis: „De ce'ntrebi tu de numele Meu? El e mi-

⁴ Literal: un Om. Pasaj devenit celebru, nu numai prin aura sa de mister, ci și prin implicațiile teologice. În literatura patristică (Origen, Fericitul Ieronim, Sf. Ioan Hrisostom) lupta lui Iacob cu Dumnezeu este un simbol al luptei duhovnicești și al puterii pe care o poate avea rugăciunea stăruitoare. Într-un plan duhovnicesc mai adânc, Dumnezeu acceptă bucuros să fie „constrâns” de stăruința și lupta omului care vrea să facă din El un prizonier, aşa cum Iacob L-a „silit” să-i dea binecuvântarea. „Împărăția cerurilor se ia prin asalt, iar cei ce dau asaltul o cuceresc” (Mt 11, 12). În poezia românească ideea (și experiența) sunt rostite splendid de V. Voiculescu: „Oho, Te-am prins, Doamne, nu mai scapi, /Te țin prizonier... / Bine, zâmbi El, ține-Mă o clipă: /Ah, gemui, pier... / O clipă inima mi se făcuse cer”. (**Prizonierul**).

⁵ **Israel** (semnificații posibile): „Dumnezeu să Se arate puternic” sau: „Cel ce se luptă cu Dumnezeu” sau: „Dumnezeu Se luptă”. Finalul versetului cunoaște câteva variante de traducere; cea de față a ținut seama nu numai de autoritatea edițiilor românești din 1688 și 1914, ci și de sensul pe care i-l acordă Sfântul Ioan Hrisostom.

nunat⁶. Și chiar acolo l-a binecuvântat.

³⁰ Iacob a numit locul acela cu numele Penuel⁷, „căci [și-a zis el] L-am văzut pe Dumnezeu față către față și mânduit a fost sufletul meu!”

³¹ Soarele răsărea deasupră-i când treceuse de Penuel, dar el șchiopăta din pricina șoldului.

³² De aceea nici până astăzi fiii lui Israel nu mănâncă mușchiul⁸ acela ce amortisează încheietura șoldului, pentru că Acel Cineva a atins încheietura șoldului lui Iacob în dreptul acelui mușchi și l-a amortit.

33

Iacob se întâlnește cu Esau. Sosirea la Sucot, apoi la Sichern.

¹ Și ridicându-și Iacob ochii, iată că l-a văzut venind pe Esau, fratele său, având cu el pe cei patru sute de oameni. Atunci Iacob i-a împărțit pe copii între Lia, Rahela și cele două roabe.

² Pe cele două roabe cu copiii lor le-a pus înainte, mai în urmă a pus-o pe Lia cu copiii ei, iar la urmă de tot, pe Rahela și Iosif.

³ Iar el mergea în fruntea lor și de șapte ori s'a închinat până la pământ înainte de a se aprobia de fratele său.

⁶Această ultimă mențiune nu se află în toate versiunile Septuagintei.

⁷Penuel înseamnă „Fața lui Dumnezeu”.

⁸În text poate fi vorba de un mușchi, dar și de un tendon sau de un nerv. Dacă e vorba de un tendon, acesta se află pe cărja femurală, în vecinătatea nervului sciatic. Oricum, această interdicție alimentară nu se mai află în nici o altă parte a Vechiului Testament.

⁴ Dar Esau a alergat în întâmpinarea lui și l-a îmbrățișat și i-a cuprins grumazul și l-a sărutat; și au plâns amândoi.

⁵ Apoi, ridicându-și ochii, a văzut femeile și copiii și a zis: „Ce-ți sunt tie aceștia?” Iar el [Iacob] a zis: „Copiii cu care l-a miluit Dumnezeu pe robul tău”.

⁶ Atunci s'au apropiat roabele, ele cu copiii lor, și s'au închinat;

⁷ apoi s'a apropiat Lia cu copiii ei, și s'au închinat; iar la urmă au înaintat Rahela și Iosif și s'au închinat.

⁸ [Esau] a zis: „Ce-ai tu de gând să faci cu turmele aceleia pe care le-am întâlnit?” Iar el [Iacob] a răspuns: „Ca să afle robul tău bunăvoiță'n fața ta, stăpâne”.

⁹ Esau a zis: „Am și eu multe, frate; pe ale tale ține-le pentru tine!”

¹⁰ Iacob însă a zis: „Dac'am aflat bunăvoiță¹ în fața ta, primește darurile prin mâinile mele; că ți-am văzut față ca și cum ar fi văzut cineva față lui Dumnezeu, aşa de binevoitor mi-ai fost.

¹¹ Primește-mi darurile² ce ți-au fost aduse, că m'a miluit Dumnezeu și am de toate”. Și a stăruit, iar acela a primit.

¹² Acela a zis: „Să ne sculăm și să mergem împreună!”

¹³ Dar el [Iacob] i-a zis: „Domnul meu știe cât de gingești sunt copiii, iar oile și vacile mele sunt de curând fătate; dacă

¹Literal (aici și în alte părți): „Dac'am aflat har” (favoare, generozitate, mărinimie).

²Literal: „binecuvântările”. (În limbajul monahal: „a da de blagoslovenie” = a-i face cuiva un dar).

numai o zi le mâncă de-a sila, ar pieri toată cireada.

¹⁴ Să meargă dar domnul meu înaintea robului său, iar eu voi urma încet, în pas cu vitele de dinaintea mea și în pas cu copiii, până voi ajunge la domnul meu în Seir”.

¹⁵ Atunci Esau a zis: „Să-ți las măcar o parte din oamenii care sunt cu mine”. Iar el [Iacob] a răspuns: „Da’ de ce?... mi-ajunge că am aflat har în fața ta, stăpâne!”

¹⁶ Și în aceeași zi și-a făcut Esau călea'ntoarsă la Seir.

¹⁷ Cât despre Iacob, el s'a dus la Sucot³ și și-a făcut acolo casă pentru sine, iar pentru vitele sale a făcut șuri; de aceea a numit el locul acela cu numele de Sucot⁴.

¹⁸ Iacob a ajuns cu bine⁵ în cetatea Sichem, care e în țara Canaanului, atunci când s'a întors el din Mesopotamia, și s'a așezat în fața cetății.

¹⁹ Iar partea de câmp pe care-și puseșe cortul a cumpărat-o cu o sută de moare⁶ de la fiii lui Hemor, tatăl lui Sichem,

²⁰ a ridicat acolo un jertfelnic și L-a chemat pe Dumnezeul lui Israel⁷.

³La Sucot, adică în direcția opusă Seimului, localitate situată la 2 km nord de Iaboc, între Pe-niel și Iordan.

⁴Sucot = colibă; cort; adăpost primitiv. (E clar că Iacob își propuse o sedere de durată).

⁵Textual: „a ajuns la Salem”. Ebraiștii cred că originalul šalem, care s'ar traduce: „a ajuns cu bine”, „a ajuns întreg și sănătos” a fost redat în versiunile greacă, latină și siriacă prin numele propriu **Salem**.

⁶În Textul Ebraic: „cu o sută de kesite”. Kesiata: monedă veche, cu valoare azi necunoscută.

⁷În Textul Ebraic: ... „un jertfelnic pe care l-a numit El-Elohé-Israel” (denumire care s'ar traduce: „Dumnezeu, Dumnezeul lui Israel”).

34

Dina și Sichem.

¹ Dina, fata pe care Lia i-o născuse lui Iacob, a ieșit să le vadă pe fetele localnicilor.

² Și dacă văzut-o Sichem, feciorul lui Hemor Heveul, stăpânul acelui ținut, a luat-o, s'a culcat cu ea și a necinstit-o.

³ Apoi sufletul i s'a lipit de Dina, fata lui Iacob, i-a căzut dragă fata și i-a vorbit fetei după inima ei.

⁴ Și a zis Sichem către Hemor, tatăl său: „Ia-mi-o pe copila aceasta de femeie!”

⁵ Iacob aflase că fiul lui Hemor o pângăriște pe Dina, fiica sa, dar, întrucât feciorii săi erau cu vitele pe câmp, a tăcut până ce ei s'au întors.

⁶ Iar Hemor, tatăl lui Sichem, a venit la Iacob să vorbească cu el.

⁷ Când au venit însă de la câmp feciorii lui Iacob și au aflat întâmplarea, s'au scârbit și foarte s'au mâniat împotriva celui ce săvârșise în Israel o faptă de ocară, culcându-se cu fata lui Iacob: așa ceva-i de neînchipuit!

⁸ Iar Hemor le-a grăit, zicând: „Sufletul lui Sichem, feciorul meu, s'a îndrăgostit de fata voastră: dați-i-o deci lui de femeie!

⁹ Încuscriți-vă cu noi: dați-le după noi pe fetele voastre, iar pe fetele noastre să le ia feciorii voștri;

¹⁰ sedeți cu noi la un loc, și iată că țara vi se'mbie: așezați-vă'n ea și faceți negoț, agonisiți-vă într'insa moșie”.

¹¹ Iar Sichem a zis către tatăl [Dinei] și către frații ei: „Să aflu eu har în ochii voștri, și vă voi da orice-mi veți spune.

¹² Oricât de mari îi veți hotărî voi prețul și darurile¹, eu vă voi da orice-mi veți spune, numai dată-mi-o mie pe co-pila asta de femeie!”

¹³ Feciorii lui Iacob însă i-au răspuns cu vicleșug lui Sichem, ca și lui Hemor, tatăl său; și au răspuns aşa fiindcă el o necinstise pe Dina, sora lor.

¹⁴ Le-au vorbit Simeon și Levi, frații Dinei, feciorii Liei: „Așa ceva noi nu putem face: s'o dăm pe sora noastră după un bărbat netăiat-împrejur! Așa ceva ar fi pentru noi o mare rușine.

¹⁵ Într'un singur fel veți avea învoirea noastră și vom locui cu voi: dacă vă veți face asemenea nouă, prin aceea că toți bărbății voștri se vor tăia'mprejur.

¹⁶ Atunci ne vom da fetele după voi, iar noi ne vom lua femei dintre fetele voastre, și vom locui împreună cu voi și vom fi ca un singur popor.

¹⁷ Iar dacă nu veți asculta de noi să vă tăiați împrejur, noi ne luăm fetele și ne ducem”.

¹⁸ Vorbele acestea au plăcut lui Hemor și lui Sichem, feciorul lui Hemor,

¹⁹ iar Tânărul n'a zăbovit s'o și facă, îndrăgostit cum era de fata lui Iacob. El era și cel mai cu trecere în casa tatălui său.

²⁰ Și au venit Hemor și Sichem, feciorul său, la poarta cetății lor², și au început a le grăi locuitorilor cetății, zicând:

²¹ „Oamenii aceștia ne sunt prielnici; să se așeze dar în țara noastră și să facă negoț în ea. Iată că țara-i largă, cât le stă'nainte-le; pe fetele lor să ni le

¹Prețul (**mohar**) = un fel de zestre inversă: suma de bani pe care mirele i-o plătea tatălui miresei; darurile = podoabele de preț pe care mirele i le oferea miresei.

²Pentru „Poartă” vezi nota de la 23, 10.

luăm noi de femei, iar pe fetele noastre să le dăm după ei.

²² Numai că oamenii aceștia se încovioresc să locuiască laolaltă cu noi, spre a fi un singur popor, doar dacă și bărbății noștri se vor tăia'mprejur, așa cum sunt ei tăiați împrejur.

²³ Oare turmele lor, averile și vitele lor nu vor fi ele ale noastre? Numai să aibă ei învoirea noastră, și vor locui laolaltă cu noi”.

²⁴ Toți cei ce ieșeau pe poarta cetății lor au ascultat de Hemor și de Sichem, feciorul său, și toți au fost tăiați împrejur, toți cei de parte bărbătească.

²⁵ Și a fost că a treia zi, la vremea când aceștia erau în dureri, cei doi feciori ai lui Iacob, Simeon și Levi, frații Dinei, și-au luat fiecare sabia și au intrat fără teamă în cetate și i-au ucis pe toți bărbății.

²⁶ Prin ascuțișul săbiei i-au trecut și pe Hemor și pe fiul său Sichem, au luat-o pe Dina din casa lui Sichem și s'au dus.

²⁷ Fiii lui Iacob s'au năpustit apoi asupra celor răniți și au jefuit cetatea în care fusese necinstită Dina, sora lor.

²⁸ Le-au luat toate oile, toți boii, toți asinii, tot ce era în cetate și tot ce era în câmp.

²⁹ Toate bogățiile lor, pe toți copiii și pe toate femeile lor le-au dus în robie; și au jefuit tot ce era în cetate și tot ce era prin case.

³⁰ Atunci Iacob a zis către Simeon și către Levi: „Urât m'ăți făcut voi pe mine, ca și cum eu aş fi un rău în ochii locuitorilor acestei țări, ai tuturor, ai Canaanenilor și ai Ferezeilor. Eu nu sunt decât un om cu oameni puțini, așa că ei se vor ridica împotrivă-mi și mă vor ucide și voi fi nimicit, eu și casa mea”.

³¹ Și i-au zis: „Dar ei? să se poarte ei cu sora noastră cum s'ar purta cu o târfă?...”.

35

Iacob la Betel. Nașterea lui Vînămin. Moartea Rahelei. Moartea lui Isaac.

¹ A zis Dumnezeu către Iacob: „Scoalăte și du-te la Betel și locuiește acolo! Acolo fă-I jertfelnic Dumnezeului Care ți S'a arătat când fugeai de la fața lui Esau, fratele tău!”

² Iar Iacob a zis către familia sa și către toți cei ce erau cu el: „Scoateți din mijlocul vostru dumnezeii cei străini care sunt la voi¹, curătiți-vă și vă primeniți.

³ Să ne sculăm și să mergem la Betel, că acolo am să-I fac jertfelnic Dumnezeului Care m'a ascultat în ziua necazului și Care a fost cu mine și m'a păzit în calea'n care am umblat!”

⁴ Iar ei i-au dat lui Iacob toți dumnezeii cei străini, care erau în mâinile lor, și cerceii pe care-i aveau în urechi²; și Iacob i-a ascuns sub stejarul de lângă Sichem, și pierduți i-a făcut până'n ziua de astăzi.

⁵ Și a plecat Israel de la Sichem; iar peste orașele dimprejur s'a făcut o frică a lui Dumnezeu și nu i-au urmărit pe fiili lui Iacob.

⁶ Și dacă Iacob a sosit la Luz – adică la Betel – care se află'n țara Canaanului, el și toți oamenii pe care-i avea,

¹Nu numai idolii aduși de Rahela (31, 19, 30-35), ci și cei proveniți din alte părți, aflați în posesia și adorația casnicilor lui Iacob. În fapt, ruptura cu politeismul.

²Amulete; podoabe cu încărcătură religioasă.

⁷ a zidit acolo un jertfelnic și a numit locul acela El-Bet-El³, pentru că acolo i Se arătase⁴ Dumnezeu când fugă el de Esau, fratele său.

⁸ Atunci a murit Debora, doica Rebecăi, și a fost îngropată mai jos de Betel, sub stejarul pe care Iacob l-a numit Stejarul Plângerii.

⁹ Aici, în Luz, Dumnezeu i S'a arătat lui Iacob a doua oară după întoarcerea lui din Mesopotamia; și l-a binecuvântat Dumnezeu

¹⁰ și i-a zis: „Numele tău e Iacob, dar de acum nu Iacob te vei numi, ci Israel va fi numele tău”.

¹¹ Și i-a mai zis Dumnezeu: „Eu sunt Dumnezeul⁵ tău! Crește și înmulțește! Popoare și multime de neamuri se vor naște din tine, și regi răsări-vor din coapsa ta.

¹² Țara pe care le-am dat-o lui Avraam și lui Isaac ți-o voi da tăie; tăie și urmașilor tăi de după tine voi da pământul acesta”.

¹³ Și S'a înălțat Dumnezeu de la el, din locul în care-i grăiese.

¹⁴ Și a așezat Iacob un stâlp pe locul unde-i grăise Dumnezeu, un stâlp de piatră, și a turnat peste el ofrandă⁶, untdelemn a turnat peste el.

¹⁵ Iar locul unde-i grăise Dumnezeu l-a numit Iacob cu numele Betel.

³Ar însemna: „Dumnezeu-Betel” sau „Dumnezeul-lui-Betel”. Pentru **Betel** vezi nota de la 28, 19. Cât despre **El**, (prescurtarea lui **Elohim**) = Dumnezeu.

⁴În Textul Ebraic, acest verb e la plural, ceea ce în traducere ar fi: „i Se arătaseră Dumnezeu”. Unul din fulgerele Vechiului Testament în intuirea Dumnezeului Treimic.

⁵În ebraică: **El-Şaddai** = Dumnezeu-Atotputernicul.

⁶A făcut o libație.

¹⁶ Apoi a plecat Iacob din Betel și și-a întins cortul dincolo de turnul Gader. Dar a fost că'n timp ce se apropiau ei de⁷ Efrata, Rahela a născut. Iar nașterea i-a fost grea.

¹⁷ Și'n timp ce ea se chinuia să nască, moașa i-a zis: „Curaj, că ai încă un fețior!”

¹⁸ Și a fost că'n timp ce-și dădea sufletul – că trăgea să moară – ea i-a pus copilului numele Ben-Oni, adică Fiul-Durerii-Mele; dar tatăl său l-a numit Veniamin⁸.

¹⁹ Iar dacă a murit, Rahela a fost îngropată în apropiere de calea ce duce la Efrata (adică la Beteleem)⁹;

²⁰ Iacob a ridicat pe mormântul ei un stâlp de piatră; acesta este Stâlpul Mormântului Rahelei, [în ființă] până'n ziua de astăzi.

²¹ Și a fost că'n timp ce Israel locuia în țara aceea¹⁰, a intrat Ruben și s'a culcat cu Bilha, țiitoarea tatălui său; iar Israel a aflat și tare rău i-a părut.

²² Fiii lui Iacob au fost doisprezece.

²³ Fiii Liei: Ruben, întâi-născutul lui Iacob; Simeon, Levi, Iuda, Isahar și Zabulon;

²⁴ fiii Rahelei: Iosif și Veniamin;

⁷ Literal: „când mai aveau o bucătă de drum până la...”. Septuaginta preia ebraicul **ki-brach** = „întindere”, „distanță”, transcriindu-l **havrata**, pe care unele versiuni românești îl redau ca nume propriu. Despre **Efrata** vezi nota de la v. 19.

⁸**Binyamin** = „Fiul-Dreptei” (fiul din latura privilegiată, din locul de cinste).

⁹Efrata: localitate la început distinctă de Beteleem, apoi confundată cu acesta prin faptul că un grup de efrateni s'a strămutat în Beteleem. Nu departe de Rama. Nume legat de acela al Rahelei (vezi Mt 2, 16-18).

¹⁰Dincolo de turnul Gader (vezi v. 16). Unele versiuni ale Septuagintei o menționează drept Migdal-Eder = Turnul Cirezilor.

²⁵ fiii Bilhăi, roaba Rahelei: Dan și Neftali;

²⁶ și fiii Zilpei, roaba Liei: Gad și Așer. Aceștia sunt fiii lui Iacob, care i s'au născut în Mesopotamia¹¹.

²⁷ Apoi a venit Iacob la Isaac, tatăl său, în Mamvri, la Chiriat-Arba – adică Hebron – în țara Canaanului, unde locuise să Avraam și Isaac.

²⁸ Iar zilele pe care le-a trăit Isaac au fost o sută optzeci de ani;

²⁹ și, slăbind, a murit și li s'a adăugat strămoșilor săi, bătrân și încărcat de zile; și l-au îngropat Esau și Iacob, fețiorii săi.

36

Femeile și urmașii lui Esau în Canaan și Seir. Regii și căpeteniile Edomului.

¹ Iar urmașii lui Esau – adică Edom – aceștia sunt:

² Esau și-a luat femei dintre fetele Canaaneeilor: pe Ada, fata lui Elon Heveul, și pe Oholibama, fata lui Ana, fiul lui Țibon Heveul,

³ și pe Basemata, fata lui Ismael și sora lui Nebaiot.

⁴ Ada i l-a născut lui Esau pe Elifaz; Basemata i l-a născut pe Raguel,

⁵ iar Oholibama i-a născut pe Ieuș, pe Ialam și pe Core. Aceștia sunt fiii lui Esau, care i s'au născut în țara Canaanului.

⁶ Esau și-a luat apoi femeile, fiii, fiicele, toți oamenii săi de casă, toate averile,

¹¹Lista provine din tradiția sacerdotală. În realitate, Veniamin se născuse în Canaan (v. 16-18).

toate vitele, tot ce era al lui și tot ce agonisise el în țara Canaanului, și a plecat din Canaan, cât mai departe de Iacob, fratele său,

⁷ fiindcă averile lor erau prea multe pentru ca ei să mai viețuiască la un loc, iar pământul pribegiei lor nu-i mai încăpea din pricina turmelor lor, care erau multe.

⁸ Esau a locuit astfel în muntele Seir. Esau, adică Edom.

⁹ Iată-i acum și pe urmașii ce i s'au născut lui Esau, părintele Edomiților, în muntele Seir.

¹⁰ Numele filor lui Esau sunt acestea: Elifaz, fiul Adei, femeia lui Esau, și Raguel, fiul Basematei, femeia lui Esau.

¹¹ Lui Elifaz i s'au născut feciori: Teman, Omar, Țefo, Gatam și Chenaz.

¹² Timna a fost o țiitoare a lui Elifaz, fiul lui Esau, și i l-a născut lui Elifaz pe Amalec¹. Aceștia sunt copii din Ada, femeia lui Esau.

¹³ Iată-i acum pe feciorii lui Raguel: Nahat și Zerah, Șama și Miza. Aceștia sunt copii din Basemata, femeia lui Esau.

¹⁴ Și iată care-au fost feciorii Oholibamei, fiica lui Ana al lui Țibon, femeia lui Esau: ea i-a născut lui Esau pe Ieuș, pe Ialam și pe Core.

¹⁵ Iată și căpeteniile² fiilor lui Esau: feciorii lui Elifaz, întâi-născutul lui Esau, sunt: căpetenia Teman, căpetenia Omar, căpetenia Țefo, căpetenia Chenaz,

¹⁶ căpetenia Core, căpetenia Gatam și căpetenia Amalec. Acestea sunt că-

peteniile din Elifaz în țara Edomului; aceștia sunt copii din Ada.

¹⁷ Iată-i pe fiii lui Raguel, fiul lui Esau: căpetenia Nahat, căpetenia Zerah, căpetenia Șama și căpetenia Miza. Acestea sunt căpeteniile din Raguel în țara Edomului; aceștia sunt fii din Basemata, femeia lui Esau.

¹⁸ Iată-i și pe fiii Oholibamei, femeia lui Esau: căpetenia Ieuș, căpetenia Ialam și căpetenia Core. Acestea sunt căpeteniile din Oholibama, fata lui Ana și femeia lui Esau.

¹⁹ Aceștia sunt fii lui Esau și acestea sunt căpeteniile lor. Acesta este Edom.

²⁰ Iată-i pe fiii lui Seir Horeeanul, locuitorii țării³: Lotan, Șobal, Țibeon și Ana;

²¹ Dișon, Eter și Dișan. Acestea sunt căpeteniile Horeilor, fii lui Seir, în țara Edomului.

²² Fiii lui Lotan sunt: Hori și Heman, iar sora lui Lotan a fost Timna.

²³ Iată-i pe fiii lui Șobal: Alvan, Mana-hat, Ebal, Șefo și Onam.

²⁴ Și iată-i pe fiii lui Țibeon: Aia și Ana. Acesta este acel Ana care a găsit izvoarele de apă caldă în pustie, când păstera asinii lui Țibeon, tatăl său.

²⁵ Și iată-i pe fiii lui Ana: Dișon și Oholibama, fata lui Ana.

²⁶ Iată-i acum pe fiii lui Dișon: Hem-dan, Eșban, Itran și Cheran.

²⁷ Iată-i pe fiii lui Eter: Bilhan, Zaavan și Acan.

²⁸ Și iată-i pe fiii lui Dișan: Uț și Aran.

²⁹ Iată acum căpeteniile Horeilor: că-petenia Lotan, căpetenia Șobal, că-petenia Țibeon, căpetenia Ana,

¹Strămoșul Amaleciilor, trib nomad din sudul Canaanului și peninsula Sinai (Iș 17, 8-16).

²Căpetenii: șefi de trib.

³Populația horeeană care locuise în muntele Seir îmainte ca Edomiții să-l fi invadat.

³⁰ căpetenia Dișon, căpetenia Eter, căpetenia Dișan. Acestea sunt căpeteniile Horeilor, după clanurile lor, în țara Edomului.

³¹ Iată-i și pe regii care au domnit în Edom încă dinainte ca vreun rege să domnească în Israel⁴:

³² În Edom a domnit Bela, fiul lui Beor; iar cetatea lui se numea Dinhaba.

³³ Bela a murit, iar în locul său a domnit Iobab, fiul lui Zerah din Boțra.

³⁴ Iobab a murit, iar în locul său a domnit Hușam, din țara Temaniților.

³⁵ Hușam a murit, iar în locul său a domnit Hadad, feciorul lui Bedad, care i-a bătut pe Madianiți în câmpul Moab; numele cetății sale era Avit.

³⁶ Hadad a murit, iar în locul său a domnit Samla, din Masreca.

³⁷ Samla a murit, iar în locul său a domnit Șaul, din Rehobotul de lângă râu.

³⁸ Șaul a murit, iar în locul său a domnit Baal-Hanan, fiul lui Acbor.

³⁹ Baal-Hanan, fiul lui Acbor, a murit, iar în locul său a domnit Hadar, fiul lui Varad; numele cetății lui era Pau, iar numele femeii sale era Mehetabel, fiica lui Matred, fiul⁵ lui Mezahab.

⁴⁰ Și iată numele căpeteniilor din Esau, după clanurile lor, după locurile lor, după țările și națiile lor: căpetenia Timna, căpetenia Alva, căpetenia Ietet,

⁴¹ căpetenia Oholibama, căpetenia Ela, căpetenia Pinon,

⁴² căpetenia Chenaz, căpetenia Teman, căpetenia Mibtar,

⁴ Adică încă dinainte de Saul. Monarhia edomită nu era dinastică; fiecare rege își exercita puterea din propria sa capitală.

⁵ În Textul Ebraic: „fica”.

⁴³ căpetenia Magdiel, căpetenia Iram. Acestea sunt căpeteniile lui Edom, după așezările lor în țara pe care o aveau în stăpânire. Acesta-i Esau, părintele Edomiților.

37

Iosif și frații săi.

¹ Iacob a locuit în țara unde trăise ca străin părintele său, în țara Canaanului.

² Iată istoria urmașilor lui Iacob. Iosif era de șaptesprezece ani – deci foarte Tânăr – când păștea oile împreună cu frații săi, cu feciorii Bilhăi și cu feciorii Zilpei, femeile tatălui său; iar el, Iosif, aducea la cunoștință lui Israel, tatăl lor, ceea ce se vorbea rău despre ei.

³ Israel îl iubea pe Iosif mai mult decât pe toți ceilalți fii ai săi, pentru că el era copilul bătrânețelor sale, și-i făcuse o tunică scumpă, cu mâneci lungi¹.

⁴ Frații lui, văzând că tatăl lor îl iubea mai mult decât pe toți ceilalți fii ai săi, au fost cuprinși de ură și nu-i puteau vorbi cu prietenie.

⁵ Iosif a visat un vis și l-a povestit fraților săi,

⁶ zicându-le: „Ascultați visul pe care l-am visat:

⁷ Se făcea că noi legam snopi în țarină; și iată că snopul meu s'a sculat și stătea drept, și iată că snopii voștri s'au strâns roată și i se închinau snopului meu”².

¹Tunică princiară, după moda curților orientale; mânecile lungi făceau haina incomodă pentru lucru.

²E vorba de un vis profetic. Istoria lui Iosif – de altfel, celebră – este, în fapt, istoria icono-

8 Iar frații săi i-au zis: „Nu cumva ai să domnești tu peste noi ca un rege și-ai să ne stăpânești ca un stăpân?”... Și l-au urât încă și mai mult, din pricina viselor lui și din pricina spuselor lui.

9 Și el a mai visat un alt vis și l-a povestit tatălui său și fraților săi, zicând: „Iată, am visat și un alt vis: Soarele și luna și unsprezece stele mi se închină mie”.

10 A povestit tatălui său și fraților săi, iar tatăl său l-a certat și i-a zis: „Ce'nseamnă visul acesta pe care l-am visat? Nu cumva eu și mama ta și frații tăi vom veni și ne vom închină ție până la pământ?”...

11 Frații lui îl invidiau, dar tatăl său punea la inimă spusele.

12 Acuma, frații săi plecaseră să pască oile tatălui lor la Sichem,

13 și Israel i-a zis lui Iosif: „Frații tăi, nu pasc ei oile la Sichem? Vino să te trimitem la ei”. Iar el a zis: „Iată-mă!”

14 Și i-a zis Israel: „Du-te și vezi dacă frații tăi sunt sănătoși, ce fac oile, și să-mi aduci vești!” Și l-a trimis din valea Hebronului, iar el s'a dus la Sichem.

15 În timp ce el rătăcea pe câmp, a dat peste el un om; și omul l-a întrebat: „Ce cauți?”

16 Iar el a zis: „Pe frații mei îi caut. Spune-mi, te rog, unde pasc ei oile?”

17 Omul i-a zis: „Au plecat de aici, căci i-am auzit spunând: Să mergem la Dotan!” Și s'a dus Iosif după frații săi, și i-a găsit la Dotan.

18 Ei însă l-au văzut de departe și, înainte ca el să li se apropie, au uneltit să-l

miei lui Dumnezeu. Evident sau nu, El este Cel ce conduce „întâmplările” oamenilor; chiar când aceștia I se împotrivesc, ei au devenit, fără să fie, instrumente ale planului divin.

omoare,

19 zicând fiecare către fratele său: „Uite că vine visătorul acela de vise!

20 Haideți dar acum să-l omorâm, să-l aruncăm într'o fântână și să spunem că l-a mâncat o fiară sălbatică; și om vedea noi ce se va alege de visele lui!”...

21 Ruben însă a auzit și l-a scos din mâinile lor³ și a zis: „Să nu-i ridicăm viața!”

22 Și le-a zis Ruben: „Nu vărsați sânge! Aruncați-l în fântâna aceea din pusťie, dar mâna să n'o ridicăți asupră-i!” Aceasta, ca să-l scape din mâna lor și să i-l trimite tatălui său.

23 Și a fost că de'ndată ce Iosif a sosit la frații săi, aceștia l-au despuiat pe Iosif de tunica scumpă, cu mâneci lungi, care era pe el,

24 și l-au luat și l-au aruncat în fântână; dar fântâna era goală, n'avea apă.

25 Apoi s'au aşezat să mănânce⁴. Și dacă și-au ridicat privirea, iată că o caravană de Ismaeliți venea de la Galaad, avându-și ei cămilele încărcate cu tămâie și balsam și smirnă, pe care mergeau să le descarce în Egipt.

26 A zis atunci Iuda către frații săi: „Ce căștigăm noi dacă ne vom ucide fratele și-i vom ascunde sângele?

27 Haidem să-l vindem acestor Ismaeliți, aşa încât mâna noastră să nu fie asupră-i; că e fratele nostru și carnea noastră”. Iar frații săi l-au ascultat.

28 Și au trecut niște oameni madianiți⁵,

³De sub puterea (influența lor).

⁴Literal: „să mănânce pâine”. Expresie ebraică pentru „a mânca”, „a sta la masă”, „a prânzi”.

⁵Madianiți (oameni din Madian): trib nomad,

negustori, și l-au tras pe Iosif și l-au scos afară din fântână. Și l-au vândut pe Iosif cu douăzeci de arginți Ismaelitilor, care l-au dus pe Iosif în Egipt.

²⁹ Dar dacă Ruben s'a întors la fântână și nu l-a văzut pe Iosif în groapă, și-a sfâșiat hainele

³⁰ și, întorcându-se spre frații săi, a zis: „Băiatul nu mai este! Iar eu, încotro s'o apuc eu acum?”...

³¹ Atunci ei au luat tunica lui Iosif, au înjunghiat un ied și au muiat tunica în sânge;

³² și au trimis tunica cea scumpă, cu mânci lungi, și i-au adus-o tatălui lor, spunând: „Uite ce-am găsit!, vezi dacă este tunica fiului tău, ori ba!”⁶

³³ Iar el a recunoscut-o și a zis: „Tunica fiului meu!... L-a mâncat o fiară sălbatică..., o fiară l-a sfâșiat pe Iosif!”...

³⁴ Atunci Iacob și-a sfâșiat hainele, și-a încins coapsele cu sac⁷ și multe zile l-a plâns pe fiul său.

³⁵ Și toți fiii săi s'au adunat, și toate fiicele sale, și au venit să-l mângâie; dar el nu voia să se mângâie, ci zicea: „Plângând mă voi pogorî la fiul meu în locașul morților!”⁸ Și tatăl său îl plângea,

³⁶ În timp ce Madianiții îl vindeau pe

în descendența lui Avraam (vezi 25, 2). Amănunt rezultat din întâlnirea a două tradiții. Se pare că Madianiții au mers mai departe împreună cu Ismaelitii, de vreme ce ei i l-au vândut pe Iosif lui Putifar (vezi v. 36).

⁶Întreaga replică vădește mai mult decât ironie: o răutate sadică.

⁷Sac: țesătură aspră, care înlătuia hainele sfâșiate. Și una, și alta: semn de doliu, plângere și durere.

⁸„Locașul morților” încearcă să-l traducă pe ebraicul řeol: spațiu subteran, cufundat în întuneric, în care morții locuiesc ca umbre eterne; ceva asemănător **Hades**-ului grecesc.

Iosif în Egipt lui Putifar, famen⁹ al lui Faraon¹⁰ și mare cămăraș¹¹.

38

Iuda și Tamara.

¹ Si a fost că'n vremea aceea Iuda s'a despărțit¹ de frații săi și s'a aşezat lângă un om din Adulam, care se numea Hira.

² Văzând Iuda acolo pe fata unui Canaanean, care se numea Șua, el a luat-o de soție și a intrat la ea.

³ Iar ea, zămislind, a născut un băiat și i-a pus numele Ir.

⁴ Zămislind iarăși, a născut alt băiat și i-a pus numele Onan.

⁵ Și a mai născut un băiat și i-a pus numele Șela. Când i-a născut pe aceștia, ea era la Chezib.

⁶ Iuda a luat pentru Ir, întâiul-său-născut, o femeie cu numele Tamara.

⁷ Dar Ir, întâiul-născut al lui Iuda, a fost rău în ochii Domnului, iar Dumnezeu a făcut ca el să moară.

⁸ Atunci Iuda i-a zis lui Onan: „Întră la femeia fratelui tău, fă-ți datoria

⁹Famen (eunuc) în înțelesul de „mare dregător”, „demnită de mâna’ntâi”. Curtea regală egipteană nu cunoștea eunucii, nici chiar pentru harem, dar termenul a fost împrumutat din Mesopotamia. Vezi și nota de la FA 8, 27.

¹⁰Faraon: nume generic pentru suveranii Egiptului.

¹¹Şeful aprovizionării generale a Egiptului. Datorită unor transcrieri sau lecționi eronate, termenul a fost tradus când prin „bucătar-șef”, când prin „comandanțul gărzilor”.

¹Literal: „s'a coborât” (de la): și-a lăsat frații în regiunea muntoasă și s'a aşezat la Adulam, între Hebron și Gaza.

de cumnat² și ridică-i urmași fratelui tău”.

9 Știind însă Onan că urmașii nu vor fi ai lui, de căte ori intra la femeia fratelui său își vărsa sămânța pe pământ, ca să nu-i ridice urmași fratelui său.

10 Rea se arăta fapta lui în ochii lui Dumnezeu, Care a făcut ca și el să moară.

11 Atunci a zis Iuda către Tamara, nora sa: „Stai văduvă în casa tatălui tău până ce Șela, fiul meu, se va face mare”; căci își zicea: Nu cumva să moară și acesta, ca și frații lui! Și s'a dus Tamara și a trăit în casa tatălui ei.

12 Și dacă a trecut vreme multă, iată că fata lui Șua, femeia lui Iuda, a murit. Și după ce Iuda s'a alinat, a urcat la Timna, la cei care-i tundeau oile, împreună cu păstorul său Hira din Adulam.

13 Cineva i-a dat de veste Tamarei, nora sa, zicându-i: „Iată, socrul tău merge la Timna să-și tundă oile”.

14 Atunci ea și-a dezbrăcat hainele de văduvie, s'a înfășurat cu un văl și, gătindu-se, a ieșit și așezut la poarta Enaim, care este în drumul spre Timna. Căci vedea că Șela se făcuse mare și ea nu-i fusese dată de soție.

15 Și dacă a văzut-o Iuda, a crezut că-i o desfrânată³; căci ea își avea față acoperită, iar el n'a recunoscut-o.

16 Și abătându-se spre ea din cale, i-a zis: „Lasă-mă să intru la tine!” Căci el nu știa că e nora lui. Iar ea a zis: „Dacă intri la mine, ce-mi dai?”

²Fratele soțului mort fără copii avea obligația de a se însura cu văduva acestuia; primul lor fiu purta numele celui mort și-l moștenea (vezi Dt 25, 5-10). Căsătorie legitimată prin „legea leviratului” (de la latinescul **levir** = „cumnat”).

³Textual: prostituată.

17 El i-a răspuns: „Îți voi trimite un ied din turma mea”. Iar ea a zis: „Bine, dar să-mi dai un zălog⁴ până-l vei trimite”.

18 Răspuns-a Iuda: „Ce zălog să-ți dau?” Și ea a zis: „Inelul⁵ tău, colanul tău⁶ și toiagul pe care-l ai în mână”. Și el i le-a dat și a intrat la ea; și ea a rămas grea de la el.

19 Apoi ea s'a ridicat și s'a dus; și-a scos vălul și s'a îmbrăcat iar cu hainele sale de văduvie.

20 Iuda a trimis iedul prin mijlocirea păstorului său din Adulam, ca să ia zălogul de la femeie, dar n'a găsit-o.

21 Și i-a întrebat pe oamenii locului: „Unde-i desfrânată care sedea lângă drum la Enaim?” Aceia i-au răspuns: „N'a fost aici nici o desfrânată”.

22 El s'a întors la Iuda și a zis: „N'am găsit-o, iar oamenii locului mi-au spus că n'a fost acolo nici o desfrânată”.

23 Atunci Iuda a zis: „Să și le țină! numă să nu ne facem de râs: iată, eu i-am trimis iedul, iar tu n'ai găsit-o”.

24 Și a fost că după vreo trei luni i s'a spus lui Iuda: „Tamara, noru-ta, s'a desfrânat, și iată că a rămas însărcinată din desfrâname”. Iar Iuda a zis: „Scoateți-o, și să fie arsă!”⁷

25 Dar pe când o duceau, ea a trimis să i se spună socrului său: „De la omul că-

⁴Garanție; gaj.

⁵În Textul Ebraic: „inelul cu pecete”; sigiliu purtat pe deget pentru parafarea unor acte, deci un obiect care poate identitatea precisă a posesorului.

⁶Ca și inelul-sigiliu, colanul fi era lui Iacob un însemn de nobilă; nu mai puțin va fi fost toiagul, cu anume podoabe și inițiale gravate în metal.

⁷Arderea de vie era o pedeapsă mai rară, prevăzută în Lv 21, 9 pentru prostituția practicată de fiica unui preot. Oricum, Tamara era încă sub autoritatea socrului ei.

ruia îi aparțin aceste lucruri, de la el sunt eu însărcinată". Și a zis: „Spune ale cui sunt inelul, colanul și toiagul acesta!”⁸

²⁶ Iuda le-a recunoscut și a zis: „Tamara e mai dreaptă decât mine; fiindcă e drept că nu i-am dat-o lui Șela, fiul meu”⁸. Și de atunci n'a mai cunoscut-o.

²⁷ Și a fost că'n vremea când ea era să nască, iată că'n pântecele ei erau doi gemeni.

²⁸ Și a fost că'n timp ce ea năștea, s'a ivit mâna unuia din ei; iar moașa i-a prins mâna și i-a legat un fir de ață roșie, zicând: „Acesta a ieșit întâi”.

²⁹ Dar acesta și-a tras mâna înapoi, și îndată a ieșit fratele lui. Și ea a zis: „Cum de-ai făcut tu spărtură prin gard?...”. Și i-au pus numele Fares⁹.

³⁰ Apoi a ieșit și fratele său, cu firul de ață roșie la mână; și i s'a pus numele Zara¹⁰.

39

Iosif în Egipt. Femeia lui Putifar.

Iosif în temniță.

¹ Așadar, Iosif a fost dus în Egipt, iar Putifar, eunucul lui Faraon și mare cămăraș, bărbat egiptean, l-a cumpărat din mâna Ismaeliților care-l duseseră acolo.

⁸Cu un teribil simț al datoriei, în virtutea conștiinței că ea e principalul instrument al perpetuării neamului, Tamara urmărise un singur scop: să aibă un copil de același sânge cu al soțului decedat.

⁹Fares = „spărtură”, „deschizătură”, „breșă”. Din tribul acestuia, prin Rut, se va naște David.

¹⁰Ebraicul **Zerah** = roșul puternic al zorilor.

² Domnul era cu Iosif; acesta devinea omul izbânzilor și trăia în casa stăpânlui său, egipteanul,

³ iar stăpânul său vedea că Domnul este cu el și că tot ce făcea el, făcea și Domnul să sporească'n mâinile lui.

⁴ Așa că Iosif a aflat trecere în ochii stăpânului său, care l-a plăcut și l-a pus peste casa sa și i-a dat lui Iosif pe mână tot ce avea el.

⁵ Și a fost că după ce l-a pus peste casa sa și peste toate câte avea, de dragul lui Iosif a binecuvântat Domnul casa egipteanului; și era binecuvântarea Domnului peste tot ce avea el în casa și'n tarina sa.

⁶ Pe mână lui Iosif a lăsat el tot ce avea; avându-l pe el, n'avea grijă de nimic în afară de'mbucătura pe care-o mâncă. Iosif era bine făcut la trup și frumos la chip.

⁷ Și a fost că, după toate acestea, femeia stăpânului său și-a pus ochii pe Iosif și i-a zis: „Culcă-te cu mine!”

⁸ Dar el n'a vrut; dimpotrivă, a zis către femeia stăpânului său: „Dacă, datorită mie, stăpânul meu nu duce grijă de nimic în casa lui, dacă pe toate câte le are le-a dat pe mână mea,

⁹ dacă'n casa aceasta nu-i nimeni mai mare decât mine și de la nimic nu sunt oprit fără numai de la tine – pentru că ești femeia lui –, cum să-i fac eu lui un astfel de rău și să păcătuiesc în fața lui Dumnezeu?”

¹⁰ Și cu toate că ea-i vorbea lui Iosif în fiecare zi, el n'o asculta să se culce cu ea, ca să fie cu ea.

¹¹ Dar a fost că'ntr'o bună zi a venit Iosif în casă pentru treburile sale; și cum nimeni dintre ai casei nu era înălăuntru,

¹² ea l-a apucat de haină și i-a zis: „Culcă-te cu mine!” Dar el, lăsându-și haina în mâinile ei, a fugit și a ieșit afară.

¹³ Când a văzut ea că el și-a lăsat haina'n mâinile ei și a fugit și a ieșit afară,

¹⁴ atunci și-a strigat casnicii și le-a zis: „Uitați-vă, ne-a adus un slugoi evreu¹ ca să-și bată joc de noi²; că a venit la mine'nlăuntru și mi-a zis: Culcă-te cu mine! Eu însă am strigat cât am putut,

¹⁵ iar el, dacă auzit că am ridicat glasul și am strigat, și-a lăsat haina la mine, a luat-o la fugă și a ieșit afară...”.

¹⁶ Și a ținut haina la ea până ce stăpânumul a venit la casa lui.

¹⁷ Atunci i-a spus și lui aceeași poveste, zicând: „Slugoil evreu, pe care tu l-ai adus la noi, a venit la mine să-și bată joc de mine și mi-a zis: Am să mă culc cu tine!

¹⁸ Dar când a auzit că mi-am ridicat glasul și am strigat, și-a lăsat haina la mine, a luat-o la fugă și a ieșit afară”.

¹⁹ Și a fost că de'ndată ce stăpânumul lui [Iosif] a auzit cuvintele femeii sale, câte-i spuse se ea, zicând: „Iată cum s'a purtat slugoil tău cu mine!”, s'a aprins de mânie.

²⁰ Și luându-l stăpânumul pe Iosif, l-a aruncat în temniță, în locul unde erau închiși întemnițații regelui, acolo, la popreală.

²¹ Dar Domnul era cu Iosif; milă a revărsat asupră-i și i-a dăruit trecere în ochii mai-marelui temniței.

¹Evrei: nume cu care la început numai străinii (neevreii) îi numeau pe Israeliți. Vezi și nota de la 14, 13.

²Un plural al abilității strategice, menit să-i atragă femeii solidarizarea ruedelor și subalternilor.

²² Iar mai-marele temniței a dat pe mâna lui Iosif temnița și pe toți osândiții care erau în temniță. Și orice era de făcut acolo, el făcea.

²³ Mai-marele temniței nu se mai temea de nimic, fiindcă toate erau pe mâna lui Iosif; fiindcă Domnul era cu el, și tot ce făcea el făcea și Domnul să sporească'n mâinile lui.

40

Iosif tâlcuiește visele dregătorilor lui Faraon.

¹ Și a fost că, la o vreme după aceasta, marele paharnic al regelui Egiptului și marele pitar au greșit împotriva stăpânumului lor, regele Egiptului.

² Și s'a mâniat Faraon pe cei doi dregători¹ ai săi: pe marele paharnic și pe marele pitar,

³ și i-a pus sub pază² în casa căpeteniei gărzii, în temniță unde era închis Iosif.

⁴ Căpetenia gărzii l-a rânduit pe Iosif pe lângă ei, iar el i-a slujit; și pentru câtăva vreme ei au rămas sub pază.

⁵ Într'o noapte însă marele pitar și marele paharnic ai regelui Egiptului, care erau închiși în temniță, au visat amândoi vise; dar fiecare visul său și fiecare vis cu înțelesul lui.

⁶ Când Iosif a intrat la ei dimineață, a văzut că erau abătuți.

⁷ Și i-a întrebat Iosif pe dregătorii lui Faraon, care erau cu el sub pază în casa stăpânumului său: „De ce vă sunt fețele triste pe ziua de azi?”

¹Literal: fameni (eunuci). Vezi nota de la 37, 36.

²În fapt, sub supraveghere controlată.

8 Iar ei au răspuns: „Am visat câte un vis și nu-i nimeni să ni-l tâlcuiască”. Iosif le-a zis: „Oare tâlcuirile nu sunt ele de la Dumnezeu?³ Așadar, spuneți-mi-le mie!”

9 Marele paharnic i-a povestit lui Iosif visul său. A zis: „În somnul meu, o viață de vie era înainte-mi;

10 iar pe viață, trei mlădițe. Si dacă odrăslit, dădea'n vlaștari ciorchini de struguri copți.

11 Paharul lui Faraon era în mâna mea; am luat un strugure, l-am stors în paharul lui Faraon și am dat paharul în mâna lui Faraon”.

12 Iosif i-a zis: „Iată-i tâlcuirea: Cele trei mlădițe sunt trei zile.

13 După trei zile își va aminti Faraon de dregătoria ta și te va pune iarăși în slujbă; și-i vei da lui Faraon paharul în mâna, aşa cum o făceai și înainte, când erai paharnicul său.

14 Dar adu-ți aminte de ce-am fost eu pentru tine, când va fi să-ți meargă ție'n plin; fă-mi binele de a-i aminti lui Faraon de mine și scoate-mă din această închisoare;

15 căci cu vicleșug m'au răpit⁴ din țara Evreilor, și nici aici n'am făcut nimic; cu toate acestea, iată că m'au aruncat în groapa⁵ aceasta”.

³Tâlcuirile îi aparțin lui Dumnezeu, iar nu ghicitorilor de profesie, magicieni idolatri, pe care cei doi demnitari i-ar fi consultat în stare de libertate (vezi 41, 8).

⁴Literal: „m'au furat”.

⁵Cuvântul folosit aici e același ca în 37, 20-24, lákkos putând însemna „fântână”, „puț”, dar și „groapă” sau, prin extindere, „temniță” (o groapă era folosită uneori drept închisoare, vezi Dn 6, 11). Îngropat și înălțat, Iosif capătă astfel și o dimensiune simbolică, aceea de prefigurare a pogorârii și învierii lui Hristos.

16 Si dacă marele pitar a văzut cât de bine a tâlcuit, a zis către Iosif: „Am avut și eu un vis: Se făcea că purtam pe cap trei coșuri cu pâine.

17 Iar în coșul cel mai de deasupra erau tot felul de aluaturi coapte de pitar pentru masa lui Faraon, dar păsările cerului le mâncau din coșul de pe capul meu”.

18 Răspunzând acestuia, Iosif i-a zis: „Iată-i tâlcuirea: Cele trei coșuri sunt trei zile.

19 Încă trei zile, și Faraon îți va lua capul și te va spânzura de un copac, iar păsările cerului se vor înfrunta din carne ta”.

20 Si a fost că în cea de a treia zi, care era ziua de naștere a lui Faraon, acesta a făcut ospăt pentru toți curtenii săi; și'n mijlocul curtenilor săi și-a adus aminte de dregătoria marelui paharnic și de aceea a marelui pitar;

21 pe marele paharnic l-a așezat din nou în dregătoria lui, iar acesta îi dădea lui Faraon paharul în mâna;

22 iar pe marele pitar l-a spânzurat, aşa cum le tâlcuise Iosif.

23 Dar marele paharnic nu și-a mai adus aminte de Iosif; îl uitase.

41

Iosif tâlcuiește visele lui Faraon.

1 Si a fost că după doi ani a avut și Faraon un vis. Se făcea că stătea lângă Râu¹;

¹E vorba de Nil, nume a cărui rădăcină egipteană înseamnă „Râul” sau „Fluviul”. De apele Nilului depindeau în exclusivitate fertilitatea și belșugul agricol.

2 și iată, din Râu au ieșit șapte vaci, frumoase la vedere și grase la trup, și pășteau pe mal.

3 Dar din râu au ieșit după ele alte șapte vaci, urâte la vedere și slabe la trup, și stăteau pe malul Râului lângă celelalte vaci;

4 și vacile cele urâte și slabe la trup le-au înghițit pe cele șapte vaci frumoase la vedere și grase. Atunci Faraon s'a trezit.

5 Apoi iar a adormit și a avut un al doilea vis: Iată că șapte spice de grâu, pline și frumoase, creșteau dintr'un singur pai;

6 dar iată că după ele s'au ivit alte șapte spice, subțiri și pălite de vântul de răsărit;

7 și cele șapte spice subțiri și pălite le-au înghițit pe cele șapte spice frumoase și pline. Atunci s'a trezit Faraon, și iată că era un vis!

8 Iar dacă s'a făcut dimineață, sufletul i s'a tulburat; și a trimis să-i cheme pe toți magii Egiptului și pe toți înțelepții lui; și le-a povestit Faraon visul, dar nu era cine să i-l tâlcuiască lui Faraon.

9 Atunci marea paharnic a prins a-i grăi lui Faraon și i-a zis: „Astăzi îmi aduc aminte de păcatul meu².

10 S'a mâniat odată Faraon pe dregătorii săi și ne-a pus sub pază în casa căpeteniei gărzii, pe mine și pe marea pitar.

11 Amândoi am visat atunci câte un vis în aceeași noapte – și eu, și el –, fiecare având un vis cu însemnare deosebită.

12 Era cu noi acolo un Tânăr evreu, un

rob al căpeteniei gărzii; și dacă i le-am spus, el ni le-a tâlcuit.

13 Și cum ne-a tâlcuit el, aşa s'a și întâmplat: eu am fost din nou aşezat în dregătoria mea, iar acela a fost spânzurat”.

14 Atunci a trimis Faraon și l-a chemat pe Iosif. Și de'ndată l-au scos din temniță, l-au tuns, i-au dat haine curate, și aşa a venit la Faraon.

15 Iar Faraon i-a zis lui Iosif: „Am avut un vis, dar nu-i cine să mi-l tâlcuiască. Eu însă am aflat spunându-se despre tine că numă ce auzi visele, le și tâlcuiești”.

16 Iosif i-a răspuns lui Faraon, zicându-i: „Nu eu, ci Dumnezeu îi va da lui Faraon un răspuns mântuitor”.

17 Faraon i-a grăit apoi lui Iosif, zicându-i: „Iată că n'visul meu stăteam pe malul Râului;

18 și iată că din Râu au ieșit șapte vaci grase la trup și frumoase la vedere și pășteau pe mal;

19 și iată că după ele au ieșit alte șapte vaci, rele și urâte la vedere și slabe la trup, de-o urâtenie cum eu n'am văzut în toată țara Egiptului;

20 iar cele șapte vaci urâte și slabe le-au înghițit pe cele șapte vaci dintâi, frumoase și grase,

21 și măcar că ăacestea intraseră cu totu'n pântecele lor, nu se cunoștea că le intraseră'n pântece: erau tot atât de urâte la vedere ca și la'nceput. Și dacă m'am trezit, am adormit din nou.

22 Și'n visul meu am văzut cum dintr'un singur pai au ieșit șapte spice pline și frumoase.

23 Și după ele au ieșit alte șapte spice, subțiri și pălite de vântul de răsărit;

²În Textul Ebraic: „de păcatele mele” (greșalele împotriva lui Faraon); în Septuaginta: „de păcatul meu” (acela de a-l fi dat uitării pe Iosif).

24 și cele şapte spice subțiri și pălite le-au înghițit pe cele şapte spice frumoase și pline. Le-am spus pe acestea magilor, dar nimeni n'a fost să mi le tâlcuiască".

25 I-a zis Iosif lui Faraon: „Visul lui Faraon este unul: Dumnezeu i-a arătat lui Faraon ceea ce va să facă.

26 Cele şapte vaci frumoase sunt şapte ani, cele şapte spice frumoase sunt şapte ani: visul lui Faraon este unul.

27 Cele şapte vaci urâte și slabe, care au ieșit după ele, sunt şapte ani; cele şapte spice subțiri și pălite de vântul de răsărit sunt şapte ani: vor fi şapte ani de foamete.

28 Aceasta-i cuvântul pe care i l-am spus lui Faraon: Dumnezeu i-a arătat lui Faraon ceea ce va să facă.

29 Iată, vin şapte ani de mare belşug în tot pământul Egiptului.

30 După ei vor veni şapte ani de foamete; uitat va fi tot belşugul în țara Egiptului, foametea va secătui țara,

31 iar belşugul nu va mai fi cunoscut în țară din pricina foametei de după el, că va fi foarte grea.

32 Și dacă visul i s'a arătat lui Faraon de două ori, e pentru că Dumnezeu Și-a hotărât cuvântul și Se grăbește să-l plinească.

33 Și acum, să aleagă Faraon un bărbat priceput și înțelept și să-l așeze peste toată țara Egiptului.

34 Aceasta să facă Faraon, și să așeze ispravnici³ peste țară, pentru ca'n cei şapte ani de belşug să adune a cincea parte din strânsura⁴ Egiptului.

³Guvernatori teritoriali. Iosif se dovedește și bun organizator.

⁴Literal: „din pământul” („roadele pământului”).

35 Să adune ei toate bucatele celor şapte ani buni care vin și să dea grâul pe mâna lui Faraon, iar bucatele să fie puse sub pază prin cetăți;

36 aceste bucate vor fi rezerva țării pentru cei şapte ani de foamete ce vor veni în țara Egiptului, și astfel țara nu va pieri de foame”.

37 Aceste cuvinte au plăcut lui Faraon și tuturor dregătorilor săi.

38 Și le-a zis Faraon tuturor dregătorilor săi: „Am mai găsi noi oare un om ca el, în care să fie duhul lui Dumnezeu?”⁵

39 Apoi a zis Faraon către Iosif: „De vreme ce Dumnezeu ți-a descoperit ție toate acestea, om mai înțelept și mai priceput decât tine nu se află.

40 Tu să fii dar în fruntea casei mele⁶. Tot poporul meu se va supune poruncii tale, iar eu numai prin tronul meu voi fi mai mare decât tine!”

41 I-a zis Faraon lui Iosif: „Iată, eu te pun astăzi peste toată țara Egiptului!”,

42 și și-a scos Faraon inelul din deget și l-a pus în degetul lui Iosif, l-a îmbrăcat în haină de vison, i-a pus la gât colan de aur,

43 și a făcut să fie purtat în cea de a doua sa trăsură, și crainicul striga înainte-i: „Abrek!”⁷ Și'n felul acesta l-a pus peste toată țara Egiptului.

⁵În „duhul lui Dumnezeu” sunt concentrate înțelepciunea, pricepera, știința și șicusința: vezi Iș 31, 3. De notat că în toată această relatare nu sunt implicați zeii Egiptului, ci Dumnezeul lui Israel.

⁶Literal: „peste casa mea”; intendent; ispravnic.

⁷„Abrek” e numai în Textul Ebraic. Cuvânt de origine incertă (poate egipteană), el se traduce fie prin „Atențiu!”, fie prin „Cădeți în genunchi!” Mai târziu, la curtea otomană, facea parte din ceremonialul de investitură a marelui vizir.

⁴⁴ Apoi Faraon a zis către Iosif: „Eu sunt Faraon! În toată țara Egiptului nimeni nu-și va mișca mâna sau piciorul fără ’ncuiu înțarea ta!”

⁴⁵ Și l-a numit Faraon pe Iosif cu numele de Țafnat-Paneah⁸ și i-a dat-o de soție pe Asineta, fiica lui Poti-Fera⁹, marele preot din Iliopolis¹⁰.

⁴⁶ Iosif era de treizeci de ani când s'a înfățișat înaintea lui Faraon, regele Egiptului. Ieșind apoi Iosif de la fața lui Faraon, a cutreierat toată țara Egiptului.

⁴⁷ Și'n cei șapte ani de belșug a rodit pământul cu mare rodnicie.

⁴⁸ Iar el a adunat toate bucatele celor șapte ani care-au fost cu belșug în țara Egiptului și le-a pus prin cetăți, în fiecare cetate punând strânsura câmpurilor dimprejur.

⁴⁹ A strâns Iosif grâu îmbelșugat ca nisipul mării, până ce nu l-au mai putut socoti, de mult ce era.

⁵⁰ Înainte însă de a fi sosit cei șapte ani de foamete, lui Iosif i s'a născut doi fii, aduși pe lume de Asineta, fata lui Poti-Fera, preotul din Iliopolis.

⁵¹ Celui întâi-născut i-a pus Iosif numele Manase, „pentru că [și-a zis el] m'a făcut Dumnezeu să-mi uit toate necazurile și toată casa tatălui meu”;

⁵² iar celuilalt i-a pus numele Efraim, „pentru că [și-a zis el] Dumnezeu m'a făcut roditor în pământul suferinței mele”.

⁵³ Iar după ce au trecut cei șapte ani de belșug care au fost în țara Egiptului,

⁸**Tafnat-Paneah:** nume egiptean care poate însemna „A zis Dumnezeu: El e viu” sau „omul care stie tot”.

⁹O altă formă a numelui lui Putifar.

¹⁰Sau „Heliopolis”; localitate la nord-est de actualul Cairo, centrul cultului lui Ra, zeul solar.

⁵⁴ au prins a veni cei șapte ani de foamete, după cum spusese Iosif. Foamete s'a făcut atunci în toate țările, dar în toată țara Egiptului era pâine.

⁵⁵ Când însă a flămânzit și toată țara Egiptului, atunci poporul a strigat la Faraon să-i dea pâine, dar Faraon a zis către toți Egipcenii: „Duceți-vă la Iosif; ce vă va spune el, aceea faceți!”

⁵⁶ Și dacă foametea s'a întins pe tot cadrul țării, a deschis Iosif toate grănairele și vindea pâine tuturor Egipcenilor.

⁵⁷ Dar toate țările veneau în Egipt să cumpere pâine de la Iosif, căci foametea se întăpânișează tot pământul.

42

Întâia călătorie a fraților lui Iosif în Egipt

¹ Aflând Iacob că este grâu în Egipt, a zis către fiili săi: „Ce vă uitați unul la altul?

² Iată, am auzit că este grâu în Egipt. Coborâți-vă¹ acolo și cumpărați ceva bucate, ca să ne ținem în viață și să nu murim”.

³ Atunci frații lui Iosif, zece din ei, s'au coborât să cumpere grâu din Egipt;

⁴ dar pe Veniamin, fratele lui Iosif, nu l-a trimis Iacob cu frații săi, pentru că și zicea: „Nu cumva să i se întâiple ceva rău!”

⁵ Au venit deci fiili lui Israel să cumpere și ei printre alții care veneau, căci foametea bântuia și'n pământul Canaanului.

¹Din centrul muntos al Palestinei se „cobia”, într-adevăr, spre şesurile Nilului.

6 Iar Iosif era căpetenie peste țară; tot el era cel ce vindea la tot poporul țării. Și dacă au sosit și frații lui Iosif, i s'aui închinat până la pământ.

7 De'ndată ce Iosif și-a văzut frații, i-a recunoscut, dar s'a prefăcut a le fi străin și le-a grăit aspru, zicând: „Voi, de unde-ați venit?” Iar ei au zis: „Din țara Canaanului, să cumpărăm bucate”.

8 Așa că Iosif i-a recunoscut pe frații săi, dar ei nu l-au recunoscut.

9 Atunci Iosif și-a adus aminte de vi sele pe care le visase despre ei și le-a zis: „Voi sunteți spioni. De-aia ați venit, să punete ochii pe punctele slabe ale țării!”

10 Ei au zis: „Nu, domnul nostru! Robii tăi au venit să cumpere bucate.

11 Noi suntem toți feciorii unui singur om, suntem oameni cinstiți, robii tăi nu sunt spioni...”.

12 Iar el le-a zis: „Nul!: să luați la ochi punctele slabe ale țării, de-aia ați venit!...”.

13 Ei au zis: „Noi, robii tăi, suntem doisprezece frați în țara Canaanului, cel mai mic e acum împreună cu tatăl nostru, iar unul nu mai este”².

14 Dar Iosif le-a zis: „E'ntocmai cum v'am spus eu când am zis că sunteți spioni.

15 Veți fi însă puși la'ncercare: Pe viața lui Faraon³, nu veți pleca din locul acesta decât numai dacă fratele vostru cel mai mic va veni aici.

²„Nu mai este”: exprimare prudentă, care nu implică neapărat moartea celui în cauză (vezi și v. 32). Cei zece se simt obligați să dea amănunte familiale spre a dovedi că nu au intenții rele.

³Jurământ obișnuit la Egipteni.

16 Trimiteti pe unul din voi să-l aducă pe fratele vostru; voi însă rămâneți la popreală până ce se va dovedi dacă spusele voastre sunt adevărate ori ba; de nu⁴, pe viața lui Faraon: sunteți într'adevăr spioni”.

17 Și i-a pus sub pază vreme de trei zile.

18 Iar a treia zi le-a zis: „Faceți asta, și veți fi vii – căci eu mă tem de Dumnezeu –⁵

19 De sunteți oameni pașnici, unul dintre voi⁶ să rămână la popreală închisoare, iar voi mergeți și duceți grâul pe care l-ați cumpărat

20 și să mi-l aduceți pe fratele vostru cel mai mic; atunci vor fi spusele voastre vrednice de crezare și nu veți muri”. Iar ei au făcut aşa.

21 Și ziceau unii către alții: „Vai nouă, că'ntr'adevăr am păcătuit împotriva fratelui nostru! căci am văzut cum se zbuciuma sufletu'n el când se ruga de noi, dar noi nu l-am auzit; iată de ce-a venit peste noi această urgie!”

22 Atunci răspunzând Ruben, le-a zis: „Nu v'am spus eu vouă să nu vă faceți păcat împotriva băiatului? Dar voi nu m'ați ascultat, și iată că sângele lui cere răzbunare”.

23 Ei însă nu știau că Iosif înțelege, pentru că el vorbise cu ei prin tălmaci⁷.

24 Atunci Iosif s'a'ndepărtat de ei și a plâns. Apoi a venit din nou la ei și le-a vorbit; și l-a luat dintre ei pe Simeon și l-a legat în fața ochilor lor.

⁴Condițional cu înțeles larg: dacă nu veți accepta proba; dacă, acceptând-o, nu-l veți aduce pe fratele vostru. Strategie prin care Iosif își constrâng frații să i-l aducă pe Veniamin.

⁵Atitudinea lui Iosif se îndulceaște, iar el o motivează.

⁶Literal: „un frate de-al vostru”.

⁷Literal: „între ei era un tălmaci”.

²⁵ După aceea a poruncit Iosif să li se umple sacii cu grâu, argintul fiecărui să i se pună în sacul său, și să li se dea merinde pentru drum. Și li s'a făcut întocmai.

²⁶ Și punându-și ei grâul pe asini, au plecat de acolo.

²⁷ Dar când unul din ei și-a dezlegat sacul ca să-și hrânească asinii la locul de popas, și-a văzut argintul în gura sacului

²⁸ și a zis către frații săi: „Mi s'a înapoiat argintul, iată-l în sacul meu!”... Atunci le-a pierit inima, și cu spaimă ziceau unul către altul: „Ce-a făcut oare Dumnezeu cu noi?”...

²⁹ Iar dacă au venit la Iacob, tatăl lor, în țara Canaanului, i-au povestit toate câte li se întâmplaseră, zicând:

³⁰ „Omul care-i stăpân peste țara aceea ne-a vorbit cu asprime și ne-a pus sub pază, ca și cum noi ne-am fi dus să-i spionăm pământul.

³¹ Dar noi i-am spus: Suntem oameni pașnici, nu suntem spioni;

³² noi suntem doisprezece frați, fi ai aceluiași părinte; e unul care nu mai este, iar cel mai mic este acum împreună cu tatăl nostru în țara Canaanului...

³³ Însă omul care-i stăpân peste țara aceea ne-a zis: Iată cum voi cunoaște eu că sunteți pașnici: Lăsați aici la mine pe unul din frații, luăți-vă grâul pe care l-ați cumpărat pentru familia voastră, și duceți-vă;

³⁴ dar să-l aduceți la mine pe fratele vostru cel mai mic, și atunci voi cunoaște că nu sunteți spioni, că sunteți oameni pașnici; pe fratele vostru⁸ vi-l

voi da îndărăt, iar voi veți putea să cutureați țara pentru negoț”.

³⁵ Dar când ei și-au deșertat sacii, iată că'n sacul fiecărui era punga cu argintul său; și dacă au văzut, ei și tatăl lor, pungile cu argintul lor, au fost cuprinși de spaimă.

³⁶ Și le-a zis Iacob, tatăl lor: „M'ați lăsat fără copii: Iosif nu mai este, Simeon nu mai este, și-acum vreți să mil luați pe Veniamin! Pe mine cade totul...”

³⁷ Dar Ruben i-a grăit tatălui său, zicând: „Dă-mi-l mie în seamă, și eu ți-l voi aduce înapoi; dacă nu ți-l voi aduce, să-i omori pe cei doi feciori ai mei!”

³⁸ Dar el a zis: „Nu! Fiul meu nu se va coborî cu voi [în Egipt], pentru că fratele lui a murit și doar el a rămas⁹. Dacă i se întâmplă vreun rău pe calea'n care-aveți a merge, atunci cu'ntristare îmi veți pogorî căruntețile în locașul morților”¹⁰.

43

A doua călătorie a fraților lui Iosif în Egipt.

¹ Dar foametea se'ntețea pe pământ.

² Și a fost că dacă au isprăvit ei de mâncat grâul pe care-l aduseseră din Egipt, tatăl lor le-a zis: „Duceți-vă din nou de ne cumpărați ceva bucate!”

³ Dar Iuda i-a grăit: „Cu jurământ nis'a jurat nouă omul acela când a zis: – La mine nu veți mai ajunge¹ dacă fratele vostru cel mai mic nu-i cu voi...”

⁹Din cei doi fi ai Rahelei.

¹⁰Pentru „locașul morților” vezi nota de la 37, 35.

¹Literal: „fața mea nu veți vedea-o”...

⁴ Așadar, dacă-l trimiți cu noi pe fratele nostru, ne vom coborî [în Egipt] să-ți cumpărăm bucate;

⁵ dar dacă nu-l trimiți pe fratele nostru cu noi, nu ne vom coborî, căci omul ne-a spus-o: – La mine nu veți mai ajunge dacă fratele vostru cel mai mic nu-i cu voi!”

⁶ Israel a zis: „De ce mi-ați făcut voi mie răul acesta, de a-i fi spus aceluia om că mai aveți un frate?...”.

⁷ El au răspuns: „El, omul acela, este cel ce ne-a întrebat despre noi și despre neamul nostru: – Tatăl vostru mai trăiește? mai aveți voi vreun frate?... Noi i-am răspuns după cum ne-a întrebat. De unde era să știm noi că el ne va zice: – Aduceți-l pe fratele vostru!...”.

⁸ Iuda însă a zis către Israel, tatăl său: „Trimite băiatul cu mine, și ne vom ridică și vom merge ca să trăim și să nu murim, atât noi cât și tu și cei ce sunt în grija noastră.

⁹ Îl iau eu pe răspunderea mea; din mâna mea să-l ceri. Dacă nu ţi-l aduc și nu ţi-l voi înfățișa, vinovat să fiu eu față de tine în toate zilele vieții mele;

¹⁰ că de n'am fi zăbovit atât, ne-am fi întors acum a doua oară”.

¹¹ A zis atunci Israel, tatăl lor: „Dacă-i pe-așa, ei bine, faceți aşa: luați în tărhaturile voastre câte ceva din roadele pământului și duceți-i-le omului în dar: puțin balsam și puțină miere, tămâie și smirnă și migdale și alune.

¹² Luați cu voi argint de două ori mai mult; duceți cu voi argintul care v'a fost pus înapoi în sacii voștri: poate că a fost o greșeală.

¹³ Luați-l pe fratele vostru și porniți la drum: întoarceți-vă la omul acela.

¹⁴ Iar Dumnezeul meu² să vă dea trecre pe lângă omul acela, ca să vi-l dea și pe celălalt frate al vostru, și pe Veniamin. Cât despre mine, de-mi va fi dat să rămân fără copii, să rămân!”

¹⁵ Și luând bărbății cu ei aceste daruri, au luat și argint de două ori mai mult, l-au luat și pe Veniamin, au pornit la drum și s'au coborât în Egipt și i s'au înfățișat lui Iosif.

¹⁶ Dar când Iosif l-a văzut între ei și pe Veniamin, fratele său cel de-o mamă, a zis către iconomul casei sale: „Adu-i pe oamenii aceia în casă, și înjunghie din vite și gătește, pentru că oamenii vor prânzi cumine!”

¹⁷ Iar omul a făcut aşa cum îi spusese Iosif, și i-a adus pe oameni în casa lui Iosif.

¹⁸ Iar oamenii, văzând că sunt aduși în casa lui Iosif, au zis: „Din pricina argintului ce ne-a fost înapoiat în saci data trecută, de aceea ne duc înălăuntru, ca să ne găsească pricina, să se arunce asupra noastră, să ne facă robi și să ne ia asinii”.

¹⁹ Și apropiindu-se ei de iconomul casei lui Iosif, i-au vorbit în ușa casei și i-au zis:

²⁰ „Rugămu-ne, domnule..., a mai fost o dată când noi ne-am coborât aici să cumpărăm bucate;

²¹ dar a fost că dacă am ajuns la locul de popas și ne-am dezlegat sacii, iată că argintul fiecărui era'n gura sacului său, argintul nostru'n chiar greutatea lui; aşa că l-am adus acum îndărăt, noi cu mâinile noastre;

²² iar pentru cumpărăt bucate am adus alti bani; nu știm cine ne-a pus nouă

² În Textul Ebraic: **El-Şaddai** = Dumnezeu-Atotputernicul.

argintul în sacii noștri".

²³ Iar acela le-a zis: „Fiți pe pace, nu vă temeți: Dumnezeul vostru și Dumnezeul părinților voștri este Cel ce'n sacii voștri v'a pus vouă comoară. Cât despre argintul vostru, e la mine'n toată rânduiala". Și le-a adus pe Simeon.

²⁴ Și le-a adus apă să-și spele picioarele, iar pentru asinii lor a dat nutreț.

²⁵ Iar ei și-au pregătit darurile pentru când avea să vină Iosif la amiază, căci aflaseră că vor prânzi acolo.

²⁶ Când Iosif a venit acasă, ei în casă i-au înfățișat darurile pe care le aveau în mâini și i s-au închinat cu fața până la pământ.

²⁷ Iar el i-a întrebat: „Cum vă aflați?” Apoi a zis: „Dar bătrânul vostru tată, de care mi-ați vorbit deunăzi, e sănătos? mai trăiește?”³

²⁸ Ei au zis: „Robul tău, tatăl nostru, e sănătos, încă trăiește”. Și Iosif a zis: „Binecuvântat de Dumnezeu este omul acela!” Iar ei s-au plecat și i s-au închinat.

²⁹ Dar dacă Iosif și-a ridicat ochii, l-a văzut pe Veniamin, fratele său de o mamă, și a zis: „El e fratele vostru cel mai mic, pe care mi-ați spus că l veți aduce la mine?... Și a adăugat: „Dumnezeu să aibă milă de tine, fiule!”⁴

³⁰ Dar Iosif era atât de tulburat încât de dragul fratelui său i se zbătea inima și-l podidea plânsul. Și a fugit în odaie și a plâns acolo.

³ Această a doua întrebare indică faptul că de la prima călătorie a fraților lui Iosif trecuse un oarecare timp.

⁴ Apelativul „fiule” se explică prin diferența de vîrstă, dar și prin ascendența rangului social al lui Iosif.

³¹ Apoi, spălându-și fața, a ieșit; și, stăpânindu-se, a zis: „Aduceți bucatele!”

³² Și lui i s'a pus de-o parte, lor de-o parte, și tot de-o parte Egipcenilor care mâncau cu el, din pricina că Egipcenii nu pot să mănânce la un loc cu Evreii, aceasta fiind pentru Egipteni o neleguire.

³³ Ei s'au așezat în fața lui, cel întâinăscut după dreptul vîrstei sale și cel mai Tânăr după tinerețea lui; și oamenii aceștia se uitau cu mirare unul la altul.

³⁴ El le-a dat porții din bucatele de la masa lui, dar porția lui Veniamin era de cinci ori mai mare decât a fiecăruia din ceilalți. Și au băut și s'au veselit cu el.

44

Veniamin osândit să rămână în Egipt.

¹ Iosif i-a dat poruncă iconomului casei sale, zicându-i: „Umple sacii acestor oameni cu bucate cât vor putea duce, iar argintul fiecăruia să i-l pui în gura sacului.

² Iar cupa mea, cupa de argint, s'o pui în sacul celui mai Tânăr, laolaltă cu baniii lui pentru grâu”. Și a făcut acela după cuvântul lui Iosif, după cum îi spusese el.

³ Iar dimineața, în revărsatul zorilor, le-au dat drumul oamenilor și asinilor lor.

⁴ Dar după ce-au ieșit ei din cetate, iată că nu erau departe când Iosif a zis către iconomul casei sale: „Scoală și fugi după oamenii aceia și, când îi ajungi,

să le zici: De ce mi-ați răsplătit voi binele cu răul?

5 de ce mi-ați furat cupa de argint? nu este ea aceea din care bea stăpânul meu și'n care ghicește¹? Rău ați făcut ce-ați făcut!"

6 Și dacă i-a ajuns, le-a spus cuvintele acestea.

7 Iar ei au răspuns: „De ce grăiește domnul astfel de cuvinte? Departe de robii tăi să fi făcut o astfel de faptă.

8 De vreme ce și argintul pe care l-am găsit în gura sacilor noștri și l-am adus îndărăt tocmai din țara Canaanului, cum era să furăm din casa stăpânului tău argint sau aur?

9 Acela dintre robii tăi la care se va găsi cupa, acela să moară!, iar noi vom fi robii domnului nostru".

10 El a zis: „Începând din această clipă, aşa să fie cum ați spus: acela la care se va găsi cupa, acela va fi robul meu; iar voi, voi veți fi fără vină".

11 Atunci ei s-au grăbit, fiecare, să-și dea sacul jos, și fiecare și-a dezlegat sacul.

12 Iar acela a căutat, începând cu cel mai vârstnic și isprăvind cu cel mai Tânăr; și cupa a fost găsită în sacul lui Veniamin.

13 Atunci ei și-au sfâșiat hainele², și-a pus fiecare sacul pe asin și s-au întors în cetate.

¹ Înzestrat cu darul de a tălmăci visele, Iosif era și practician al unui tip de magie asiatică, interpretând formele pe care le poate lua o picătură de ulei turnată într'o cupă cu apă. Vezi și v. 15.

² În semn de durere, de jale, de disperare; deși li se făgăduise libertatea, frații se declară soli-dari cu Veniamin (altfel decât fuseseră cândva față de Iosif).

14 Iuda și frații săi au intrat la Iosif, care era încă acolo, și i-au căzut cu fața la pământ;

15 iar Iosif le-a zis: „De ce-ați făcut voi o faptă ca aceasta? Oare n'ați știut că un om ca mine poate ghici?"

16 A zis Iuda: „Ce să-i răspundem noi domnului nostru? ce să zicem? cu ce să ne dezvinovățim?... Dumnezeu este Cel ce a descoperit greșeala³ robilor tăi... Iată, acum suntem robii domnului nostru, atât noi cât și acela la care s'a găsit cupa".

17 Iosif însă le-a zis: „Nu, departe de mine să fac aşa ceva! Rob îmi va fi acela la care s'a găsit cupa; cât despre voi, duceți-vă cu pace la tatăl vostru".

18 Atunci Iuda s'a apropiat de el și i-a zis:⁴ „Rogu-mă, doamne!, îngăduie-i robului tău să spună o vorbă'nainte-ți fără ca mânia ta să se-aprindă'mpotriva robului tău, căci tu ești ca și Faraon.

19 Doamne, tu i-ai întrebăt pe robii tăi, zicându-le: – Aveți voi tată sau frate?

20 Iar noi i-am spus domnului nostru: – Avem tată bătrân, cu un fiu mai mic, copilul bătrânețelor sale; fratele acestuia a murit și numai el a rămas de la mama sa, și tatăl său îl iubește.

21 Iar tu ai zis către robii tăi: – Aduceți-l pe acela la mine, ca să-l învăluie ochii mei!⁵

³ Literal: „nedreptatea”. Nu greșeala de a fi furat cupa (vină inexistentă), ci o alta (poate vânzarea însăși a lui Iosif!) pentru care Dumnezeu îi pedepsește acum.

⁴ Versetele 18-34: cuvântarea lui Iuda, una din cele mai frumoase pagini ale Vechiului Testament.

⁵ Verbul original sugerează nu atât nevoia de încredințare asupra unui fapt îndoianic, cât pe aceea de a-și astămpăra un dor și de a-l ocroti pe cel dorit, de a-i purta de grijă.

22 Atunci noi i-am spus domnului nostru: – Băiatul nu-și poate părăsi tatăl; dacă și-ar părăsi el pe tatăl său, acesta ar muri.

23 Tu însă ai zis către robii tăi: – Dacă nu va veni cu voi fratele vostru cel mai mic, la mine nu veți mai ajunge!...

24 Și a fost că dacă ne-am întors noi la robul tău, tatăl nostru, i-am povestit vorbele domnului meu.

25 Iar când tatăl nostru ne-a zis: – Duceți-vă încă o dată de mai cumpărați ceva bucate!,

26 noi i-am răspuns: – Nu ne mai putem duce; dacă însă fratele nostru cel mai mic e cu noi, atunci ne ducem, fiindcă nu mai putem să vedem fața aceluia om dacă nu va veni cu noi și fratele nostru cel mai mic.

27 Atunci robul tău, tatăl nostru, ne-a zis: – Voi știți că femeia mea mi-a născut doi fii;

28 unul s'a dus de la mine, și eu am zis: De bună seamă, a fost sfâșiat!... Și nu l-am mai văzut până'n ziua de azi.

29 Așadar, dacă și pe acesta-l veți lua de dinaintea fetei mele și i se va întâmpla lui ceva rău pe drum, atunci cu întristare îmi veți pogorî cărunteșile în locașul morților...

30 Și acum, dacă eu mă voi întoarce la robul tău, tatăl nostru, fără să fie cu noi băiatul de al cărui suflet e legat suflétul său,

31 atunci, de'ndată ce va vedea că băiatul nu-i cu noi, el va muri, iar robii tăi cu'ntristare vor pogorî cărunteșile robului tău, părintele nostru, în locașul morților.

32 Or, tocmai eu, robul tău, eu l-am luat pe băiat de la părintele nostru și am zis: – Dacă nu ți-l voi aduce și nu-l voi

pune în fața ochilor tăi, vinovat să fiu eu față de părintele meu în toate zilele vieții mele...

33 Acum, așadar, să rămână robul tău, în locul băiatului, rob la domnul meu, iar băiatul să se ducă împreună cu frații săi.

34 Fiindcă eu, cum mă voi duce eu la părintele nostru fără ca băiatul să fie cu noi? Nu, nu vreau să văd nefericirea ce s'ar năpusti asupra părintelui meu!"

45

Iosif li se descoperă fraților săi.

1 Atunci Iosif nu s'a mai putut stăpâni față de toți cei ce erau acolo și a strigat: „Afară de la mine toată lumea!” Așa că nimeni nu rămăsese cu Iosif când el li s'a descoperit fraților săi.

2 Plângând, și-a ridicat el glasul, și toți Egiptenii au auzit, și s'a auzit și'n casa lui Faraon.

3 Și a zis Iosif către frații săi: „Eu sunt Iosif!... Tata mai trăiește?”¹ Frații lui însă nu i-au putut răspunde, căci deodată'ncremeniseră'nainte-i.

4 Și Iosif a zis către frații săi: „Apropiați-vă de mine!” Și ei s'a apropiat. Iar el a zis: „Eu sunt Iosif, fratele vostru, pe care voi l-ați vândut pentru Egipt.

5 Acum însă să nu vă întristați, nici să vă pară rău că m'ați vândut aici, fiindcă spre păstrarea vieții m'a trimis pe mine Dumnezeu înaintea voastră.

6 Că iată, doi ani sunt de când foamea bântuie pe pământ, și încă cinci ani

¹Întrebare consemnată dintr'o altă tradiție redațională. Răspunsul ei se află în cuvântarea lui Iuda (vv. 31-34).

mai sunt în care nici arătură nu va fi, nici seceriș.

7 Căci Dumnezeu m'a trimis înaintea voastră ca să vă păstreze vouă o rămășiță² pe pământ și viața să v'o păzească spre marea urmare³.

8 Așadar, nu voi măți trimis aici, ci Dumnezeu; și El m'a făcut ca un tată lui Faraon, domn peste toată casa lui și stăpânitor peste toată țara Egiptului.

9 Grăbiți-vă dar să vă duceți la tatăl meu și să-i spuneți: – Aşa zice fiul tău, Iosif: Dumnezeu m'a făcut domn peste tot Egiptul; coboară-te la mine, nu zăbovi.

10 Vei locui în ținutul Goșen⁴ și vei fi aproape de mine, tu, feciorii tăi și iiiiilor tăi, oile tale, vitele tale și toate câte sunt ale tale;

11 acolo te voi hrăni – căci vor mai fi încă cinci ani de foamete –, ca să nu pieri tu, nici feciorii tăi, nici toate ale tale...

12 Iată, ochii voștri văd, ca și ochii fratelui meu Veniamin, că gura mea este cea care vă grăiește.

13 Povestîți-i deci părintelui meu toată slava mea cea din Egipt și tot ce-ati văzut, și grăbiți-vă să-l aduceți pe părintele meu aici!"

14 Si căzând el apoi pe grumazul lui Veniamin, fratele său, a plâns; iar Veniamin a plâns și el pe grumazul lui.

²Un grup restrâns, din care poporul se va refacă în timp.

³Anticipare aluzivă a profetiei din 50, 24 (eliberarea din Egipt și întoarcerea în Țara Făgăduinței).

⁴Textual: „Ghesemul Arabiei”. **Goșen**, reședință situată, după toate probabilitățile, în colțul de nord-est al Deltei Nilului. În 47, 11 identificată cu „pământul lui Ramses”.

15 Și i-a sărutat pe toți frații săi și a plâns asupră-le; după care și frații săi au grăit cu el.

16 Iar vestea a pătruns în casa lui Faraon: „Au venit – se spunea – frații lui Iosif!” Iar Faraon și curtenii săi s-au bucurat.

17 Și a zis Faraon către Iosif: „Spunete fraților tăi: – Iată ce să faceti: Încărcați-vă animalele și duceți-vă în țara Canaanului.

18 Luați-l pe tatăl vostru, luați-vă familiile, veniți la mine și vă voi da tot ce e mai bun din țara Egiptului și vă veți hrăni cu grăsimea pământului.

19 Iar tu, tu dă-le această poruncă: – Iată ce să faceti: Luați-vă din țara Egiptului căruțe pentru copiii voștri și pentru femeile voastre, luați-l pe părintele vostru și veniți.

20 Să nu vi se scurgă ochii după bunurile voastre, fiindcă tot ce-i mai bun în țara Egiptului al vostru va fi”.

21 Și iiii lui Israel au făcut aşa. Iar Iosif le-a dat căruțe după porunca regelui Faraon; datu-le-a și merinde pentru drum.

22 Apoi fiecăruia din ei i-a mai dat haine de schimb, iar lui Veniamin i-a dat și trei sute de arginti, precum și cinci rânduri de haine.

23 Iar tatălui său i-a trimis în același fel: zece asini încărcați din toate bunătățile Egiptului și zece asine încărcate cu grâu, cu pâine și cu merinde pentru călătoria tatălui său.

24 Apoi el le-a dat drumul fraților săi, care au plecat; iar el le-a zis: „Să nu vă sfădiți pe cale!”

25 Și dacă au plecat din Egipt, ei au sosit în țara Canaanului, la Iacob, tatăl lor,

²⁶ și i-au adus vestea: „Fiul tău Iosif trăiește, și el e mai mare peste toată țara Egiptului”. Dar inima lui Iacob n'a tresărît, fiindcă el nu-i credea.

²⁷ Când însă ei i-au spus toate cuvintele pe care Iosif le grăise către ei și când a văzut el căruțele pe care Iosif le trimisese ca să-l aducă, atunci duhul lui Iacob, tatăl lor, s'a reînsuflețit:

²⁸ „Ajunge! – a zis Israel –; Iosif, fiul meu, încă trăiește! Mă duc să-l văd până nu mor!”

46

Iacob pleacă în Egipt. Familia lui Iacob. El sosește în Egipt și-l întâlnește pe Iosif.

¹ Astfel a pornit Israel la drum, cu tot ce avea. Sosit la Beer-Şeba, a adus jertfă Dumnezeului tatălui său Isaac.

² Atunci a zis Dumnezeu către Israel noaptea'n vedenie: „Iacob, Iacob!” Iar el a răspuns: „Iată-mă!”

³ Și [Dumnezeu] a zis: „Eu sunt Dumnezeul părinților tăi; nu te teme să te cobori în Egipt, căci acolo voi face Eu din tine popor mare.

⁴ Eu Însumi Mă voi pogorî cu tine în Egipt și tot Eu te voi înlătă¹, iar Iosif

¹ Verbul „a (se) înlătă”, „a (se) sui”, „a (se) urcă”, în opozиie cu „a (se) pogorî”, este folosit numai pentru rațiuni geografice (nivelul muntos al Canaanului față de șesul Egiptului), ci și în virtutea unor sensuri simbolice, duhovnicești: (în Noul Testament „a se sui la Ierusalim” e o expresie frecventă). E același verb folosit la 50, 5-7 (Iosif „se suie” în Canaan să-și îngroape tatăl), dar și cu trimitere (mai explicită în Textul Ebraic) la eliberarea lui Israel din robia Egiptului (cu ample rezonanțe în teologia creștină: eliberarea, – „înlătarea” – omului, prin Iisus Hristos, din robia păcatului și a morții).

își va pune mâinile pe ochii tăi”².

⁵ Iacob și-a ridicat apoi tabăra de la Beer-Şeba, iar fiii lui Israel l-au urcat pe Iacob, tatăl lor, și pe pruncii și femeile lor, în căruțele pe care le trimisese Iosif ca să-l aducă.

⁶ Luându-și ei averile și toate vitele pe care le agonisiseră în țara Canaanului, au venit în Egipt, Iacob și tot neamul său împreună cu el:

⁷ fecciorii săi cu el, și fiile fecciorilor săi, fiicele lui și fetele fecciorilor săi; pe tot neamul său l-a adus cu sine în Egipt.

⁸ Iată acum numele fiilor lui Israel care au venit în Egipt: Iacob și fiili săi. Întâiul-născut al lui Iacob: Ruben.

⁹ Fiii lui Ruben: Enoch, Falu, Hețron și Carmi.

¹⁰ Fiii lui Simeon: Iemuel și Iamin, Ohad și Iachin, Țohar și Saul, fiile canaanencei.

¹¹ Fiii lui Levi: Gherșon, Cahat și Merari.

¹² Fiii lui Iuda: Ir, Onan, Șela, Fares și Zara (dar Ir și Onan au murit în țara Canaanului). Fiii lui Fares au fost Hețron și Hamul.

¹³ Fiii lui Isahar: Tola și Fuva, Iașub și Șimron.

¹⁴ Fiii lui Zabulon: Sered, Elon și Iahleel.

¹⁵ Aceștia sunt fiile Liei, pe care ea i-a născut lui Iacob în Mesopotamia, ca și pe Dina, fata lui: de toți – băieți și fete – treizeci și trei de suflete.

¹⁶ Fiii lui Gad: Țifion, Haghi, Șuni, Etbon, Eri, Arodi și Areli.

² În sensul de a-i inchide ochii, dar și în semn de binecuvântare. Dimensiunea duhovnicească a lui Iosif devine pregnantă.

¹⁷ Fiii lui Aşer: Imna și Ișva, Ișvi, Be-ria și Serah, sora lor. Iar fiii lui Beria: Heber și Malkiel.

¹⁸ Aceștia sunt fiii Zilpei, cea pe care Laban i-a dat-o Liei, fiica sa; pe aceștia i-a născut ea lui Iacob: șaisprezece suflete.

¹⁹ Fiii Rahelei, soția lui Iacob: Iosif și Veniamin.

²⁰ Lui Iosif i s-au născut în țara Egiptului Manase și Efraim, pe care i-a născut Asineta, fiica lui Poti-Fera, preotul cel mare din Iliopolis³. Fiul lui Manase, pe care i l-a născut țiitoarea sa Sira, este Machir; iar lui Machir i s-a născut Galaad. Fiii lui Efraim, fratele lui Manase: Sutalaam și Taam. Iar fiii⁴ lui Sutalaam: Edom.

²¹ Fiii lui Veniamin: Bela, Becher și Așbel; fiii lui Bela: Ghera și Naaman, Ehi, Roș, Mupim, Hupim și Ard.

²² Aceștia sunt fiii Rahelei, pe care ea i-a născut lui Iacob: de toti, paisprezece suflete.

²³ Fiii lui Dan: Huşim.

²⁴ Fiii lui Neftali: Iahțeel, Guni, Iețer și Șilem.

²⁵ Aceștia sunt fiii Bilhăi, pe care La-ban i-a dat-o roabă ficei sale Rahela. Ea i-a născut lui Iacob, de toti, șapte suflete.

²⁶ Iar sufletele care au intrat cu Iacob în Egipt, odrăslite din coapsele lui, fără a le socoti pe femeile fiilor lui Iacob, au fost de toate șaizeci și șase.

³Textul următor, până la sfârșitul versetului, lipsește din originalul ebraic; el se află numai în Septuaginta. Cei cinci urmași ai lui Manase și Efraim vor determina un total de 75 de suflete, tradiție preluată în FA 7, 14.

⁴Pluralul indică faptul că unicul fiu a avut, totuși, mai mulți urmași. Vezi și v. 23.

²⁷ Fiii lui Iosif, care i s-au născut în Egipt: nouă⁵ suflete. Așadar, de toate, sufletele casei lui Iacob, care au venit cu el în Egipt: șaptezeci și cinci.

²⁸ [Iacob] l-a trimis pe Iuda înaintea sa, la Iosif, pentru ca acesta să-l întâmpine la Ieroonpolis, în pământul lui Ramses.

²⁹ Iar Iosif și-a înhămat caii la caretă și a ieșit în întâmpinarea lui Israel, tatăl său, la Ieroonpolis. Și dacă dat cu ochii de el, i-a căzut pe grumaz și mult a plâns pe grumazul său.

³⁰ Și a zis Israel către Iosif: „De-acum pot să mor, că ți-am văzut fața și că mai trăiești”.

³¹ Iar Iosif a zis către frații săi și către familia tatălui său: „Mă duc să-l vestesc pe Faraon și să-i zic: – Frații mei și casa tatălui meu, care erau în țara Canaanului, au venit la mine.

³² Acești oameni sunt păstorii – oameni care trăiesc din creșterea vitelor – și și-au adus cu ei turmele și cirezile și toate câte au... .

³³ Așadar, dacă Faraon vă va chema și vă va zice: – Cu ce vă îndeletniciți?,

³⁴ voi să răspundeuți: – Noi, robii tăi, din tinerețile noastre și până acum suntem crescători de vite, ca și părinții noștri..., în felul acesta veți putea să vă așezați în ținutul Goșen”. Căci Egipcenilor urâciune le este tot păstorul de oī⁶.

⁵În Textul Ebraic: două.

⁶Repulsia Egipcenilor față de oierit e atestată numai în acest document. Oricum, Israelitii urmează să trăiască într'o arie circumscrisă, fără amestec cu băstinașii.

47

Iacob în fața lui Faraon. Așezarea Israeliților în Egipt.

1 Iosif s'a dus de l-a vestit pe Faraon, zicând: „Tatăl meu și frații mei, cu turmele, cu cirezile și cu toate ale lor, au venit din țara Canaanului și iată-i în ținutul Goșen”.

2 Dintre frații săi el luase cinci și i-a înfățișat lui Faraon.

3 Iar Faraon a zis către frații lui Iosif: „Cu ce vă îndeletniciți voi?” Si ei i-au răspuns lui Faraon: „Robii tăi sunt păstori de oi, cum au fost și părinții noștri”.

4 Si i-au mai zis lui Faraon: „Am venit să ne adăpostim¹ în țară pentru că nu se mai găsește pășune pentru vitele robilor tăi, căci foamete mare bântuiează țara Canaanului. Fie-le acum robilor tăi să se așeze în ținutul Goșen”².

5 (a) Iar Faraon a zis către Iosif: „Să se așeze în ținutul Goșen! Iar dacă tu știi că printre ei se află oameni destoinici, punе-i în fruntea turmelor mele”. (b) Iacob și fiii săi au venit la Iosif în Egipt. Iar Faraon, regele Egiptului, a aflat. Si a zis Faraon către Iosif: „Tatăl tău și frații tăi au venit la tine.

6 Iată, pământul Egiptului îți stă'nainte: așează-i pe tatăl tău și pe frații tăi în cel mai bun loc din țară!”

7 Iosif l-a adus în lăuntru pe Iacob, tatăl său, și i l-a înfățișat lui Faraon. Iar

¹ Verbul original exprimă ideea așezării cuiva undeva ca străin; a locui ca rezident.

² Următoarele două versete (5 și 6) reproduc exact versiunea Septuagintei (ediția Alfred Rahlfs), care prezintă o redactare mai corectă față de Textul Ebraic. Începând cu 5b, narația preia o altă tradiție.

Iacob l-a binecuvântat³ pe Faraon.

8 A zis Faraon către Iacob: „Câte sunt zilele anilor vieții tale?”

9 Iacob i-a zis lui Faraon: „Zilele anilor vieții mele de pribegie sunt o sută treizeci de ani. Scurte și rele, zilele anilor vieții mele n'au ajuns zilele anilor de viață ai părinților mei în zilele lor de pribegie”.

10 Si dacă l-a binecuvântat Iacob pe Faraon, a ieșit de la el.

11 Iosif dar i-a așezat pe tatăl său și pe frații săi și le-a dat moșie⁴ în țara Egiptului, în cea mai bună parte a țării, în pământul lui Ramses, aşa cum îi poruncise Faraon.

12 Si Iosif îi hrănea pe tatăl său și pe frații săi și toată casa tatălui său, dându-le tuturor după numărul celor ce țineau de ei.

13 În toată țara însă nu mai era pâine, căci tare mult se'ntețise foame-tea. Țara Egiptului și țara Canaanului se istoviseră de foame.

14 Tot argintul ce se afla în țara Egiptului și în țara Canaanului l-a adunat Iosif pentru grâul pe care-l cumpărau; și a adus Iosif tot argintul în casa lui Faraon.

15 Când cei din țara Egiptului și din țara Canaanului și-au cheltuit toți bani, Egiptenii au venit toți la Iosif și au zis: „Dă-ne pâine! De ce trebuie să murim noi sub ochii tăi pentru că nu mai avem bani?”

16 Iar Iosif le-a zis: „Dacă vi s'au isprăvit banii, aduceți-mi vitele, și vă voi da pâine în schimbul vitelor voastre”.

³L-a salutat, adresându-i și cuvinte de binecuvântare.

⁴Le-a dat stăpânire; i-a pus în posesie.

¹⁷ Și ei și-au adus vitele la Iosif, iar Iosif le-a dat pâine pe cai și pe turme și pe cirezi și pe asini; în anul acela i-a hrănit cu pâine în schimbul tuturor vițelor lor.

¹⁸ Iar dacă anul acela a trecut, au venit la el în anul următor și i-au zis: „Nu vom ascunde de domnul nostru că, de vreme ce banii ni s’au sfârșit iar vitele noastre sunt ale domnului nostru, sub ochii domnului nostru n’au mai rămas decât trupurile și pământurile noastre.

¹⁹ De ce trebuie să murim noi sub ochii tăi, și noi și pământurile noastre? Cumpără-ne pentru pâine, pe noi și pământurile noastre, iar noi și pământurile noastre îi vom fi robi lui Faraon. Tu dă-ne sămânță să semănăm și să trăim și să nu murim și pentru ca ogoarele să nu se părăginească”.

²⁰ Astfel a cumpărat Iosif pentru Faraon tot pământul Egiptenilor, întrucât Egiptenii și-au vândut fiecare pământul său lui Faraon, că-i îmboldea foamea; și toată țara a devenit a lui Faraon.

²¹ Cât despre popor, și l-a făcut lui și rob de la un capăt al Egiptului până la celălalt.

²² Numai pământurile preoților nu le-a cumpărat Iosif, căci preoții își aveau mertic⁵ rânduit de Faraon și se hrăneau din merticul pe care li-l dădea Faraon; iată de ce ei nu și-au vândut pământul.

²³ Zis-a Iosif către toți Egiptenii: „Iată, eu v’am cumpărat astăzi pentru Faraon, pe voi și pământul vostru. Luati-vă sămânță și semănați pământul.

²⁴ Iar la seceriș să dați a cincea

⁵Rație de alimente; subvenție în natură, rânduită prin decret regal.

parte lui Faraon, iar patru părți să vă rămână vouă pentru semănătul ogoarelor, pentru hrana voastră și a celor ce sunt în casele voastre și pentru hrana copiilor voștri”.

²⁵ Iar ei au zis: „Tu ne-ai ținut în viață: Să aflăm noi milă’n ochii domnului nostru și să-i fim robi lui Faraon!”

²⁶ Și din aceasta a făcut Iosif o rânduială care dăinuie până astăzi în țara Egiptului: a cincea parte să i se dea lui Faraon; scutit era doar pământul preoților, care nu era al lui Faraon.

²⁷ Astfel s’ă așezat Israel în țara Egiptului, în ținutul Goșen; și s’au înstăpânat în el și-au tot crescut și foarte s’au înmulțit.

²⁸ Iacob a trăit în țara Egiptului șaptesprezece ani; aşa că zilele lui Iacob, anii vieții sale au fost o sută patruzeci și şapte.

²⁹ Și dacă i s’ă apropiat lui Israel vremea să moară, l-a chemat pe fiul său Iosif și i-a zis: „De-am aflat eu har în ochii tăi, pune-ți mâna sub coapsa mea spre mărturie de’ndurare și credincioșie față de mine: să nu măngropi în Egipt,

³⁰ ci fă-mă să dorm împreună cu părinții mei; scoate-mă din Egipt și’ngroapă-mă în mormântul lor!” Iar el a zis: „Voi face după cum ai spus!”

³¹ Dar [Iacob] a zis: „Jură-mi!” Și i s’ă jurat. Și Israel s’ă închinat rezemându-se pe vârful toiagului⁶.

⁶În Textul Ebraic: „la căpătăiul patului său”. La traducere, ebraicul **mitta** = pat a fost citit **matté** (Osty), devenind în Septuaginta **rábdos** = toiag. Citat astfel în Evr 11, 21. Oricum, din versiunea greacă rezultă că Iacob era bătrân, dar încă pe picioare.

48

Iacob îi binecuvintează pe fiii lui Iosif.

¹ Si a fost că la o vreme după aceasta i s'a spus lui Iosif: „Tatăl tău e bolnav”. Atunci el i-a luat cu sine pe cei doi fii ai săi, pe Manase și pe Efraim, și a venit la Iacob.

² Lui Iacob i s'a dat de veste spunându-i-se: „Iată că Iosif, fiul tău, vine la tine”. Si Israel, adunându-și puterile, s'a așezat pe marginea patului.

³ Si a zis Iacob către Iosif: „Dumnezeu Atotputernicul mi S'a arătat în Luz, în țara Canaanului, și m'a binecuvântat.

⁴ El mi-a zis: Iată, te voi face rodnici și te voi înmulți și voi face din tine adunare de popoare, iar pământul acesta îl voi da urmașilor tăi de după tine în stăpânire veșnică.

⁵ Iar acum, cei doi fii ai tăi, care și s'au născut în țara Egiptului înainte ca eu să fi venit la tine în Egipt, vor fi ai mei: Efraim și Manase vor fi ai mei aşa cum sunt Ruben și Simeon.

⁶ Iar copiii născuți din tine după ei, să fie ai tăi; cu numele fraților lor vor fi chemați la partea lor de moștenire¹.

⁷ În timp ce eu veneam din Mesopotamia, pe drum mi-a murit Rahela, mama ta, în țara Canaanului, cu puțin înainte de a ajunge la Efrata, și am îngropat-o acolo, lângă drumul spre Efrata –adică Betleem”.

⁸ Când Israel i-a zărit pe fiii lui Iosif, a zis: „Cine sunt aceștia?”

¹Ei vor purta numele triburilor Manase și Efraim atunci când li se va trage la sorti partea cuvenită din Țara Făgăduinței (Ios 16-17).Despre ei însă nu știm nimic.

⁹ Răspuns-a Iosif tatălui său: „Aceștia sunt fiii mei, pe care mi i-a dat Dumnezeu aici!” Iar Iacob a zis: „Adu-i la mine ca să-i binecuvînteze!”

¹⁰ Ochii lui Israel însă erau slăbiți de bâtrânețe și nu mai puteau să vadă. Si [Iosif] i-a apropiat pe fiii săi de el, iar el i-a sărutat și i-a îmbrățișat.

¹¹ Si a zis Israel către Iosif: „Nu credeam c'o să-ți mai văd fața, și iată că Dumnezeu mi i-a arătat și pe urmașii tăi”

¹² Atunci Iosif i-a luat de la genunchii tatălui său² și i s'a închinat cu fața la pământ.

¹³ Iosif i-a luat apoi pe cei doi fii ai săi, pe Efraim cu mâna dreaptă [aşa ca el să fie] în stânga lui Israel, iar pe Manase cu mâna stângă [aşa ca el să fie] în dreapta lui Israel, și i-a apropiat de dânsul.

¹⁴ Israel însă și-a întins mâna cea dreaptă și a pus-o pe capul lui Efraim – deși acesta era mai mic –, iar pe cea stângă [și-a pus-o] pe capul lui Manase, încrucișându-și mâinile³.

¹⁵ Si i-a binecuvântat, zicând: „Dumnezeul în fața Căruia au umblat părinții mei Avraam și Isaac, Dumnezeul Care m'a păstorit⁴ pe mine de când mă

²A ține un copil pe genunchi – sau între genunchi – făcea parte din ritualul adoptiunii (vezi 30, 3 și 50, 23).

³Textul Ebraic adaugă: „pentru că Manase era cel mai mare”. De asemenea, verbul sugerează nuanță: „întinzându-și într'adins mâinile”. Ca și în relațiile Cain-Abel, Ismael-Isaac, Esau-Iacob, nu dreptul natural (de întâi-născut) este acela care hotărăște, ci dreptul divin, voința ascunsă a lui Dumnezeu. În cazul de față, tribul lui Efraim va juca un rol decisiv în evenimentele viitoare și va constitui nucleul primului stat israelit.

⁴Verbul implică nuanțele: m'a hrănit, m'a întărit, m'a îndrumat.

știi până'n ziua de azi,

¹⁶ Îngerul care m'a izbăvit pe mine de tot răul⁵ să-i binecuvinteze pe copiii aceştia, și'ntru ei să dăinuiască numele meu și numele părintilor mei Avraam și Isaac, și să crească ei întru multime mare pe pământ!"

¹⁷ Când Iosif însă a văzut că tatăl său și-a pus mâna cea dreaptă pe capul lui Efraim, i-a părut rău și a luat mâna tatălui său ca s'o mute de pe capul lui Efraim pe capul lui Manase.

¹⁸ Și a zis Iosif către tatăl său: „Nu aşa, tată, că cestálalt este întâiul-născut; pe capul său pune-ți mâna ta cea dreaptă!"

¹⁹ Tatăl său însă n'a vrut, ci a zis: „Știu, fiul meu, știu; și el va deveni un popor, și el va fi mare; dar fratele său cel mic va fi mai mare decât el, iar seminția acestuia va fi multime de popoare".

²⁰ Și'n ziua aceea i-a binecuvântat cu aceste cuvinte: „Întru voi se va binecuvânta Israel, zicându-se: – Facă-te Dumnezeu pe tine ca pe Efraim și ca pe Manase!" (l-a pus pe Efraim înaintea lui Manase).

²¹ Apoi a zis Israel către Iosif: „Iată, eu mor; dar Dumnezeu va fi cu voi și vă va întoarce în țara părintilor voștri;

²² eu însă îți dau tie mai mult decât fraților tăi: îți dau Sichernul, pe care eu cu sabia mea și cu arcul meu l-am luat din mânile Amoreilor".

49

Binecuvântările lui Iacob. Moartea sa.

⁵De reținut întreîntreva evocare a lui Dumnezeu.

¹ Iacob i-a chemat pe fiii săi și le-a zis: „Adunați-vă ca să vă spun ce o să vi se întâmpile'n zilele ce vor veni.

² Strângeți-vă și ascultați, o, fii ai lui Iacob, ascultați-l pe Israel, tatăl vostru!

³ Ruben, tu ești întâi-născutul meu, tăria mea și pârga seminției mele, culme de mândrie și culme de putere,

⁴ clocoitor ca apa: tu nu vei fi întâiul; că te-ai suit în patul tatălui tău și atunci l-ai pângărit... s'a urcat în aşternutul meu!...

⁵ Simeon și Levi sunt frați; unelte-ale cruzimii sunt săbiile lor.

⁶ În sfatul lor să nu intre sufletul meu, inima mea¹ să nu ia parte'n adunarea lor, căci ei întru mânia lor au omorât oameni și'ntre pornirea lor au schilotit tauri².

⁷ Blestemată fie-le mânia, căci silnică a fost; blestemată fie-le furia, pentru cruzimea ei. În Iacob îi voi împărți și'n Israel îi voi risipi³.

⁸ Iudo, pe tine te vor lăuda⁴ frații tăi. Mânile tale'n gâtul vrăjmașilor tăi. Închina-se-vor tie feciorii tatălui tău.

⁹ Iuda-mi este pui de leu: de pe pradă, fiul meu, te-ai ridicat. Iată, s'a lăsat pe labe, ca un leu mi s'a culcat, ca o leoaică... Cine va'ndrăzni să-l scoale?

¹⁰ Domnitor nu va lipsi din Iuda, și nici cârmuitor din coapsele lui până va veni

¹Textual: „ficatul meu” (considerat drept sediu al afectelor). În Textul Ebraic: „slava mea”.

²I-au ologit prin tăierea tendoanelor de dinapoa genunchiului; practică menționată în 2 Rg 8, 4.

³Cele două nuanțe desemnează națiunea și, respectiv, teritoriul. Tribul lui Simeon va fi absorbit de acela al lui Iuda, iar tribul lui Levi nu va avea un teritoriu al său.

⁴Joc de cuvinte între numele lui Iuda și ebraicul yodu = a lăuda, a mărturisi, a celebra.

ceea ce i-a fost hărăzit: Cel pe Care neamurile Îl aşteaptă⁵.

¹¹ Acela-și va lega de viață asinul și de coardă mânzul asinei. În vin își va spăla veșmântul, și'n sânge de strugure mantaua⁶.

¹² Ochii-i scapără de vin, dinții săi sunt albi de lapte.

¹³ Zabulon va locui lângă mare; el va fi liman corăbiilor, iar hotarul său se va întinde până la Sidon.

¹⁴ Isahar nu mai poate de bine și s'a culcat în mijlocul țarinilor;

¹⁵ văzând el că odihna-i bună și că pământul este gras, și-a pus umărul la muncă și s'a făcut lucrător de pământ.

¹⁶ Dan își judecă poporul ca pe una din semințiile lui Israel.

¹⁷ Dan va fi șarpe la drum, viperă la potecă; înveninează glezna calului ca să cadă călărețul.

¹⁸ Mântuirea Ta o aştept, Doamne!

¹⁹ Gad: de hoarde va fi hărțuit, dar și el le va hărțui din urmă.

²⁰ Așer: grăsă este pâinea lui, el pe boieri îi va hrăni.

²¹ Neftali: tulpină crescută'n văzduh, în juru-i roind frumusețe.

⁵Text mesianic, atât în redactarea metaforică a Versiunii Ebraice, cât și în aceea, mai transparentă, a Septuagintei. „Ceea ce i-a fost hărăzit”: ceea ce îi aparține, dar i-a fost pus deo-parție, ca rezervă. Mesia este însă un bun universal: prezent în aşteptarea (nădejdea) neamurilor, El rămâne o virtualitate istorică până în momentul intrupării („plinirea vremii”, Ga 4, 4). T. M.: „Sceptru nu va lipsi din Iuda, nici toiac de cărmuitar din coapsele sale, până ce va veni Împăcăitorul, Căruia popoarele I se vor supune”.

⁶Versetele 11 și 12 sunt un fragment dintr'un vechi poem care celebrează viața fericită a tribului lui Iuda, dar și decadența acestuia.

²² Iosif, fiu al mândriei mele, fiu dorit al mândriei mele, fiul meu din urmă, întoarce-te la mine!

²³ Arcașii mi l-au hăituit, împreună-au tras asupră-i și mi l-au silit la luptă.

²⁴ Dar arcul lor s'a frânt întru tărie și brațele li s'au slăbit în vine prin brațul Celui-Tare al lui Iacob, Tăria și Scutul lui Israel.

²⁵ De la Dumnezeul tatălui tău – El să te-ajute! – și de la Cel Atotputernic – El să te binecuvinteze! –, de la El să vină binecuvântările cerului înalt și binecuvântările adâncului de jos, binecuvântările sănului și ale pântecelui.

²⁶ Binecuvântările tatălui tău și ale mamei tale sunt mai puternice decât binecuvântările munțiilor celor din veac și decât binecuvântările dealurilor celor veșnice. Fi-vor ele pe capul lui Iosif, pe creștetul celui osebit între frații săi.

²⁷ Veniamin: lup răpitor, dimineață și va mâncă prada, pradă va'mpărți seara”.

²⁸ Toți aceștia sunt cei doisprezece fi ai lui Iacob și pe acestea le-a spus tatăl lor și i-a binecuvântat: pe fiecare cu binecuvântarea sa, aşa i-a binecuvântat.

²⁹ Si le-a zis: „Eu mă voi adăuga la poporul meu. Să mă îngropați lângă părintii mei, în peștera din țarina lui Efron Heteul,

³⁰ în peștera din țarina Macpela, în fața lui Mamvri, în pământul Canaanului, pe care a cumpărat-o Avraam de la Efron Heteul ca loc de veci;

³¹ acolo i-au îngropat pe Avraam și pe Sarra, femeia sa, acolo i-au îngropat pe Isaac și pe Rebeca, femeia sa; și tot acolo am îngropat-o eu pe Lia;

³² țarina și peștera din ea au fost cum-părate de la feciorii lui Het".

³³ Și dacă Iacob a sfârșit să le dea porunci fiilor săi, și-a întins picioarele în pat, și-a dat suflarea cea din urmă și s'a adăugat la poporul său.

50

Înmormântarea lui Iacob. Moar-tea lui Iosif.

¹ Atunci Iosif, căzând pe fața tatălui său, l-a plâns și l-a sărutat.

² Iosif le-a poruncit apoi doctorilor care erau în slujba lui să-l îmbălsămeze pe tatăl său; și doctorii l-au îmbălsamat pe Israel¹.

³ După ce s'au împlinit patruzeci de zile – că atâtea zile trebuie pentru îmbălsămarea – l-au plâns Egiptenii șaptezeci de zile.

⁴ Iar dacă au trecut zilele plângerii, le-a zis Iosif curtenilor lui Faraon²: „Dac'am aflat eu har în ochii voștri, spuneți-i din partea mea lui Faraon:

⁵ – Înainte de a muri, tatăl meu m'a pus să-i jur, zicându-mi: În mormântul pe care mi l-am săpat eu în țara Canaanului, acolo să măngropi... Așadar, lasăm acum să mă sui ca să-l îngrop pe tatăl meu, și mă voi întoarce”.

⁶ Iar Faraon a răspuns: „Suite-te și-l îngroapă pe tatăl tău, aşa cum te-a juraț el”.

⁷ Și s'a suit Iosif să-l îngroape pe tatăl său; și împreună cu el s'au suit toți slu-

jitorii lui Faraon și bătrânii casei sale și toți bătrânii din țara Egiptului

⁸ și toată familia lui Iosif, frații săi și toată familia tatălui său și neamul lui. Nu și-au lăsat în ținutul Goșen decât copiii, oile și vitele.

⁹ Cu el au plecat, de asemenea, căruțe și călăreți: caravana devenise uriaș.

¹⁰ Și ajungând ei la aria lui Atad, de dincolo de Iordan, au plâns acolo cu mare plângere tânguitoare; și l-a jelit Iosif pe tatăl său timp de șapte zile.

¹¹ Văzând plângerea de la aria lui Atad, Canaaneenii, locuitorii acelui ținut, au zis: „Amarnică e plângerea aceasta la Egipteni”. De aceea i s'a dat locului aceluia numele Abel-Mițraim, adică Plângerea-Egiptenilor, care loc e dincolo de Iordan.

¹² Așa au făcut fiii lui [Iacob] cu el, după cum le poruncise:

¹³ l-au dus fiii săi în țara Canaanului și l-au îngropat în peștera din țarina Macpela, cea de lângă Mamvri, pe care Avraam o cumpărase, cu țarină cu tot, de la Efron Heteul, ca loc de veci.

¹⁴ Iosif s'a întors apoi în Egipt, el și frații lui și toți cei ce se suiseră cu el să-și îngroape tatăl.

¹⁵ Când însă frații lui Iosif au văzut că tatăl lor e mort, au zis: „S-ar putea ca Iosif să-și aducă aminte de nelegiuirea noastră și să-și răzbune răul pe care noi îl-am făcut...”.

¹⁶ Și i-au trimis vorbă lui Iosif, zicându-i: „Înainte de a muri, tatăl tău a dat o strănică poruncă:

¹⁷ – Așa să-i spuneți lui Iosif: Iartă-le [fraților tăi] greșala și păcatul, că rău ți-au făcut ei tie... Iartă deci greșala celor ce sunt robii Dumnezeului tatălui

¹ Îmbălsămarea – prin care un cadavru devine mumie – era o veche practică a Egiptenilor.

² Iosif nu s'a dus el însuși la Faraon din cauza impurității pe care o implică starea de doliu.

tău!” Și a plâns Iosif când i s’au spus acestea.

¹⁸ Și venind ei înșiși la el, au zis: „Noi suntem, iată, robii tăi”.

¹⁹ Dar Iosif le-a zis: „Nu vă temeți, fiindcă și eu sunt al lui Dumnezeu.

²⁰ Voi mi-ați vrut mie răul, dar Dumnezeu mi-a vrut binele, aşa ca El să plinească ceea ce se’ntâmplă acum: să țină’n viață un popor numeros”.

²¹ Și le-a mai zis: „Nu vă temeți! Eu vă voi hrăni până la capăt, pe voi și pe copiii voștri”. Și i-a mângâiat și le-a vorbit pe inima lor.

²² Iosif a locuit în Egipt, el și frații săi și toată casa tatălui său. Și a trăit Iosif o sută zece ani.

²³ Și i-a văzut Iosif pe urmașii lui Efraim până la al treilea neam; iar copiii lui Machir, fiul lui Manase, s’au născut pe genunchii lui Iosif³.

²⁴ Iosif le-a vorbit aşa fraților săi: „Eu mor, dar pe voi vă va cerceta Dumnezeu și vă va strămuta din pământul acesta în pământul pe care cu jumătate l-a făgăduit Dumnezeu părinților noștri, lui Avraam și lui Isaac și lui Iacob”.

²⁵ Și i-a jurat Iosif pe fiii lui Israel zicând: „Atunci, când vă va cerceta Dumnezeu, amintiți-vă de osemintele mele și duceți-le cu voi!”

²⁶ Și a murit Iosif, în vîrstă de o sută zece ani. L-au îmbălsămat și l-au pus într’un sicriu, în Egipt.

---

³Literal: „pe coapsele”. Vezi nota de la 48, 12.

Ieșirea

1

Evreii sunt asupriți în Egipt.

1 Iată numele fiilor lui Israel veniți în Egipt împreună cu Iacob, tatăl lor – fiecare cu toată casa sa:

2 Ruben, Simeon, Levi și Iuda,

3 Isahar, Zabulon și Veniamin,

4 Dan, Neftali, Gad și Așer.

5 Iosif se afla mai demult în Egipt. Dar sufletele odrăslite din [coapsele lui] Iacob erau, de toate, săptezeci și cinci¹.

6 Apoi Iosif a murit, precum și toți frații săi și toți cei din vremea aceea.

7 Iar fiii lui Israel s-au prăsit în număr mare și s-au tot înmulțit și-au tot crescut și au devenit foarte puternici; se umpluse țara de ei.

8 Atunci s'a ridicat peste Egipt un alt rege care nu-l cunoscuse pe Iosif.

9 Aceasta a zis către poporul său: „Iată că neamul fiilor lui Israel e mult mai numeros și mult mai puternic decât noi.

10 Haideți dar să luăm împotrivă-le măsuri iscusite, în aşa fel încât să nu se

mai înmulțească; altfel, la vreme de război se vor uni și ei cu vrăjmașii noștri, ne vor birui și-apoi vor ieși din țară”.

11 Și astfel au pus peste ei vătafi de corvoadă, pentru ca prin munci grele să le facă viața grea; și i-au zidit lui Faraon cetăți-grânare: Pitom și Ramses și On, adică Iliopolis².

12 Dar cu cât erau mai apăsați, cu atât ei se înmulțeau și devineau mai puternici, aşa că pe Egipteni i-a prins groaza de fiili lui Israel.

13 Ca atare, Egiptenii îi puneau pe fiili lui Israel la muncă silnică

14 și le făceau viața amară prin lucrări grele: la frământatul lutului, la cărămidărie și la tot felul de munci pe câmp; aşadar, prin orice fel de muncă la care-i sileau cu strășnicie.

15 Apoi regele Egiptului le-a grăit moașelor evreice, dintre care una se numea Șifra și alta Pua,

16 și le-a zis: „Când moști la evreice, luați seama când sunt să nască: de va fi băiat, omorâți-l; iar de va fi fată, s'o cruțați”.

¹Textul Ebraic: săptezeci (conform tradiției care-i conferea acestui număr și o valoare simbolică). Septuaginta însă, urmărind atestarea **tuturor** urmașilor lui Israel, adaugă pe cei doi fii și pe nepotul lui Efraim, pe fiul și pe nepotul lui Manase, totalizând astfel 75 (vezi și Fc 46, 27), cifră preluată și de Noul Testament (FA 7, 14).

²Cetăți situate la est de Delta Nilului, adică în imediata vecinătate a ținutului Goșen. Termenul „cetăți-grânare” poate indica nu numai locuri de însilozare a alimentelor, ci și garnizoane militare. Cetatea On sau Iliopolis este indicată numai în Septuaginta.

¹⁷ Moașele însă s'au temut de Dumnezeu: ele n'au făcut precum le poruncise regele Egiptului, ci i-au lăsat pe băieți în viață.

¹⁸ Atunci regele Egiptului le-a chemat pe moașe și le-a zis: „De ce-ați făcut voi lucrul acesta, de i-ați lăsat în viață pe băieți?”

¹⁹ Moașele i-au răspuns lui Faraon: „Femeile evreice nu sunt ca egiptenele³; ele nasc înainte de a le veni moașele”.

²⁰ Iar Dumnezeu le-a făcut bine moașelor; poporul [lui Israel] se înmulțea și foarte se întărea.

²¹ Și fiindcă moașele s'au temut de Dumnezeu, El le-a întărit casele.

²² Atunci Faraon i-a poruncit întregului său popor: „Tot copilul de parte bărbătească ce li se va naște Evreilor să-l aruncați în Nil⁴; pe fete însă, pe toate, să le lăsați în viață”.

2

Nașterea și tinerețea lui Moise. El ucide un egiptean și fugă în Madian. Dumnezeu își amintește făgăduința.

¹ Și era un oarecare din seminția lui Levi care și-a luat femeie dintre fetele lui Levi.

² Iar ea a zămislit și a născut un băiat; și văzându-l cât e de frumușel, l-a ascuns vreme de trei luni.

³ Dar fiindcă nu putea să-l mai țină ascuns, mama sa a luat o lădiță de pa-

³Textul Ebraic adaugă și motivația: „ele sunt viguroase”.

⁴Literal: în Fluviu (râul prin excelență al Egiptului).

pură'mpletită¹, a uns-o cu catran și cu smoală, a pus copilul în ea și a așezat-o în păpușă, la marginea Râului.

⁴ Iar sora acestuia îl pândea de deosebit, să vadă ce i se va întâmpla.

⁵ Atunci fata lui Faraon s'a coborât la Râu să se scalde, în timp ce slujnicele ei se preumbilă de-a lungul râului. Și văzând ea lădiță în păpușă, și-a trimis slujnica de-a luat-o.

⁶ Și dacă deschis-o, a văzut în lădiță un copil plângând. Fetei lui Faraon i s'a făcut milă de el și a zis: „Acesta-i dintre pruncii Evreilor”.

⁷ Dar sora sa a zis către fata lui Faraon: „Vrei să mă duc să-ți chem o doică dintre femeile Evreilor ca să-ți alăpteze copilul?”

⁸ Fata lui Faraon i-a zis: „Du-te!” Iar copila s'a dus și a chemat-o pe mama pruncului.

⁹ Atunci fata lui Faraon i-a zis: „Ia-mi copilul acesta și alăptează-mi-l, iar eu am să-ți dau plata cuvenită!” Femeia a luat copilul și l-a alăptat.

¹⁰ Și dacă băiatul a crescut, ea i l-a adus fetei lui Faraon. El i-a fost acesea ca un fiu, iar ea i-a pus numele Moise, pentru că zicea: „Din apă l-am scos”².

¹Coș alungit, cu capac; sicriș, arcă. Textul Ebraic folosește aici același cuvânt ca pentru corabia (arca) lui Noe, vasul mânătitor al omenirii. Chiar în Septuaginta, grecescul **thibe** e derivat din ebraicul **teva** și se află numai aici, în versetele 3, 5 și 6.

²În ebraică: **Mošé**, derivat din verbul **maša** = „a scoate din”. Etimologie populară, care vrea să sugereze că Moise e primul mânătitor. E greu însă de presupus că fiica lui Faraon cunoștea ebraica. Majoritatea lingviștilor biblici sunt de acord că numele e de origine egipteană: **mosis** sau **moses** = „fiu”, și poate fi întâlnit, întreg sau prescurtat, în numele unor divinități sau faraoni: **Tuth-mosis** = fiul lui Thot, **Ramses** = fiul lui Ra.

¹¹ Și a fost că după multă vreme, când se făcuse mare, Moise a ieșit la frații săi, fiili lui Israel, și le-a văzut corvezile. A văzut cum un egiptean îl bătea pe un evreu, unul dintre frații săi, dintre fiili lui Israel.

¹² Uitându-se de jur-împrejur și văzând că nu-i nimeni prin preajmă, el l-a ucis pe egiptean și l-a ascuns în nisip.

¹³ A doua zi a ieșit din nou și a văzut doi evrei certându-se și i-a zis celui ce purta vina: „De ce-l bați tu pe aproapele tău?...”.

¹⁴ Acela însă i-a răspuns: „Cine te-a pus pe tine domn și judecător peste noi? Nu cumva vrei să mă omori și pe mine aşa cum l-ai omorât ieri pe egiptean?” Și s'a spăimântat Moise și a zis: „Ieșit-a oare la lumină fapta pe care am făcut-o?”

¹⁵ Faraon însă a aflat despre această faptă și căuta să-l ucidă pe Moise, dar Moise a fugit de fața lui Faraon și s'a dus să locuiască în țara Midian. Și dacă sosit în țara Midian, s'a oprit la o fântână.

¹⁶ Preotul din Midian avea șapte fete, care pășteau oile tatălui lor, Ietro³. Și venind ele acolo, au scos apă până ce au umplut adăpătorile, ca să adape oile lui Ietro, tatăl lor.

¹⁷ Dar au venit păstorii și le-au alungat. Atunci Moise s'a ridicat, le-a luat apărarea, a scos apă și le-a adăpat oile.

¹⁸ Dar când ele au venit la Raguel, tatăl lor⁴, acesta le-a zis: „Cum de-ați venit voi astăzi atât de devreme?”

¹⁹ Iar ele au zis: „Un oarecare egiptean

³Numele propriu al preotului din Midian e redat aici numai de textul Septuagintei.

⁴După toate probabilitățile, un al doilea nume al socrului lui Moise. Cert rămâne acela de Ietro.

ne-a apărat de păstori, a scos apă și ne-a adăpat oile”.

²⁰ Zis-a el către fiicele sale: „Unde e? cum de l-ați lăsat aşa? Chemați-l să mănânce!⁵”

²¹ Și a rămas Moise la omul acela, iar el i-a dat-o pe Sefora, fiica sa, de soție.

²² Ea a zămislit și a născut un fiu, iar Moise i-a pus numele Gherșom, zicând: „Străin⁶ sunt eu în țară străină”. Și dacă zămislit iarăși, ea a mai născut un fiu, iar el i-a pus numele Eliezer, zicând: „Dumnezeul părintelui meu mi-a fost ajutor și m'a scăpat din mâna lui Faraon”.

²³ Și dacă a trecut îndelungată vreme, regele Egiptului a murit. Iar fiili lui Israel găseau sub povara muncilor. Și au strigat, iar strigarea lor s'a urcat de sub povara muncilor până la Dumnezeu.

²⁴ Și le-a auzit Dumnezeu suspinele și și-a adus aminte Dumnezeu de legămantul pe care-l făcuse cu Avraam, cu Isaac și cu Iacob.

²⁵ Și a cătat Dumnezeu spre fiili lui Israel și li s'a făcut cunoscut.

3

Chemarea lui Moise.

1 Moise păștea oile lui Ietro, socrul său, preotul din Midian. Și dacă și-a mănat el turma până dincolo de pustie, a

⁵Literal: „să mănânce pâine”. Expresie ebraică pentru „a lua masa”, „a prânzi”.

⁶În sensul de „rezident”, „locuitor temporar”.

⁷Această a doua jumătate a versetului se află numai în unele versiuni ale Septuagintei (printre care și ediția de Frankfurt 1597), în acord cu 18, 4.

ajuns la muntele lui Dumnezeu, la Horeb¹;

² iar îngerul Domnului² i S'a arătat într'o pară de foc din mijlocul unui rug; și [Moise] a băgat de seamă că rugul ardea, dar rugul nu se mistuia³.

³ Atunci Moise și-a zis: „Ia să fac eu cățiva pași ca să văd această mare venie: ce-o fi asta, că rugul nu se mistuie...”.

⁴ Când însă Domnul a văzut că el se apropie să vadă, i-a făcut Domnul chemare din mijlocul rugului, zicând: „Moise! Moise!” Si el a răspuns: „Ce este?”

⁵ Domnul a zis: „De-aici mai departe să nu te-apropii!”; scoate-ți încălțăminteau din picioare, că locul pe care stai este pământ sfânt!”

⁶ Si i-a zis: „Eu sunt Dumnezeul tatălui tău, Dumnezeul lui Avraam și Dumnezeul lui Isaac și Dumnezeul lui Iacob!” Iar Moise și-a întors⁴ fața, fiindcă se temea să se uite deschis către față lui Dumnezeu.

⁷ Si a zis Domnul către Moise: „Văzut am necazul poporului Meu în Egipt, i-

¹Muntele Horeb este unul și același cu muntele Sinai, locul în care a fost dată Legea (19, 18-20; Dt 4, 15).

²„Îngerul Domnului”: Domnul Însuși, în chipul în care li Se face El accesibil oamenilor (vezi Fc 16, 7-14).

³Scenă celebră, în care Moise Îl descoperă pe Dumnezeul făgăduințelor, iar Acesta îi Se descoperă ca fiind mai presus de orice nume. Rug: tufiș, arbust. În rugul aprins și nemistuit mistica răsărîteană a văzut prefigurarea Sfintei Maria, Fecioara Născătoare și rămasă fecioară, prin care Dumnezeu li S'a arătat oamenilor în persoana Fiului Său. În Dt 33, 16 Dumnezeu e numit „Cel ce S'a arătat în rug” (Septuaginta) sau „Cel ce locuiește în rug” (Textul Ebraic).

⁴În Textul Ebraic: „și-a acoperit”; „și-a ascuns”.

am auzit strigătul de sub apăsarea celor ce-l muncesc; da, îi cunosc durerea.

⁸ M'am pogorât dar să-l scap din mâna Egipcenilor, să-l scot din țara aceasta și să-l duc într'un pământ roditor și larg, în țara unde curge lapte și miere, în ținutul Canaaneenilor, al Heteilor, al Amoreilor, al Ferezeilor, al Ghergheseilor, al Heveilor și al Iebuseilor⁵.

⁹ Iată dar că strigarea filor lui Israel a ajuns acum până la Mine, și am văzut apăsarea cu care-i apasă Egipcenii.

¹⁰ Si acum, vino să te trimit la Faraon, regele Egipctului, și să scoți din țara Egipctului pe poporul Meu, pe fiii lui Israel”.

¹¹ Moise I-a zis lui Dumnezeu: „Cine sunt eu, ca să mă duc eu la Faraon, regele Egipctului, și să-i scot eu pe fiii lui Israel din țara Egipctului?...”⁶

¹² Iar Dumnezeu i-a grăit lui Moise: „Eu voi fi cu tine, și acesta-ți va fi semnul că Eu sunt Cel ce te trimit: în aceea că-l vei scoate pe poporul Meu din țara Egipctului și că vă veți închinde lui Dumnezeu în muntele acesta”.

¹³ Si a zis Moise către Dumnezeu: „Iată, eu mă voi duce la fiii lui Israel și le voi zice: – Dumnezeul părintilor voștri m'a trimis la voi... Dar dacă ei îmi vor zice: Cum îl cheamă?, eu ce să le spun?”

¹⁴ Zisu-i-a Dumnezeu lui Moise: „Eu sunt Cel ce este”⁷. Apoi i-a zis: „Așa

⁵Populații palestiniene non-semitice; Canaanenii și Amoreii se aflau acolo înainte de venirea Israelitilor.

⁶Moise nu mai era acum decât un fugar din Egipt și un păstor în Madian, elemente care-i justificau smerenia în fața lui Dumnezeu.

⁷Text fundamental pentru modul în care Dumnezeu Se definește pe Sine. Definiția e concentrată în celebra tetragramă YHWH (care se

să le spui filor lui Israel: Cel ce este, El m'a trimis la voi!"

¹⁵ Apoi a zis Dumnezeu iarăși către Moise: „Așa să le spui filor lui Israel: – Domnul⁸, Dumnezeul părinților voștri, Dumnezeul lui Avraam, Dumnezeul lui Isaac și Dumnezeul lui Iacob, El m'a trimis la voi; Aceasta-i numele Meu de-a pururi; aceasta-i pomenirea Mea din neam în neam...”

¹⁶ Așadar, du-te și adună-i pe bătrâni filor lui Israel și spune-le: – Domnul, Dumnezeul părinților voștri, Dumnezeul lui Avraam și Dumnezeul lui Isaac și Dumnezeul lui Iacob, mi s'a arătat și a zis: Îndeaproape v'am cercetat pe voi și căte vi se'ntâmplă vouă în Egipt!

¹⁷ Și mi-a mai zis: Din prigoana Egipcenilor vă voi ridica în pământul Canaanenilor, al Heteilor, al Amoreilor, al Ferezeilor, al Ghergheseilor, al Heveilor și al Iebuseilor, în țara unde curge lapte și miere...

¹⁸ Ei îți vor asculta glasul, iar tu și bătrâni lui Israel veți intra la Faraon, regele Egipcului, și-i veți zice: – Domnul, Dumnezeul Evreilor, ne-a chemat; ca atare, ne vom duce în pustie, cale de trei zile, ca să-I aducem jertfă Dumnezeului nostru...

poate citi **IAHVÉ** sau, mai rar, IEHOVA), al cărei nucleu e verbul „a fi”. Textul Ebraic are câteva variante de traduceri: „Eu sunt Cel ce sunt” (misterul lui Dumnezeu Care refuză să-și dezvăluie numele); „Eu sunt ceea ce sunt” (ființă prin ea însăși); „Eu sunt fiindcă sunt” (care conține în sine propria-i cauzalitate) și chiar „Eu sunt Cel ce voi fi” (**TOB**) (Cel pe Care oamenii îl vor percepe prin revelații succesive). Septuaginta preferă sensul „Eu sunt Cel ce este” (Dumnezeu este existența în sine, singura realitate adeverată și cauza unică a tuturor realităților); astăzi traduce și Biblia de Ierusalim, revendicându-și aplicarea unei riguroase sintaxe ebraice.

⁸Iahvé.

¹⁹ Eu însă știu că Faraon, regele Egipului, nu vă va lăsa să plecați dacă nu va fi silit de o mâna tare.

²⁰ Voi întinde deci mâna Mea și voi lovi Egipciul cu tot felul de minuni pe care le voi face în mijlocul lui; după care vă va lăsa să plecați.

²¹ Voi face ca poporul acesta să aibă treccere în ochii Egipcenilor și, când veți pleca, nu veți ieși cu mâinile goale;

²² fiecare femeie va cere de la vecina ei și de la casnica ei lucruri de argint, lucruri de aur și haine, și le veți pune pe fiile voștri și pe fetele voastre, și-i veți despuia pe Egipeni”.

4

Moise capătă puterea de a face semne; pleacă din Midian în Egipt, unde i se alătură Aaron.

¹ Moise a răspuns și a zis: „Dar dacă nu mă vor crede și nu vor asculta de glasul meu, ci vor zice: – Nu ţi s'a arătat ție Dumnezeu!, ce să le spun?”

² Zisu-i-a Domnul: „Ce ai tu în mâna?” Și el a răspuns: „Un toiag”.

³ „Aruncă-l jos!” i-a zis. Și Moise a aruncat toiagul jos, și toiagul s'a făcut șarpe. Iar Moise a fugit de el.

⁴ Și a zis Domnul către Moise: „Întinde mâna și apucă-l de coadă!” Și și-a întins mâna și l-a apucat de coadă și'n mâna lui s'a făcut toiag.

⁵ „[Asta], ca să te credă că ți s'a arătat ție Dumnezeul părinților lor, Dumnezeul lui Avraam, Dumnezeul lui Isaac și Dumnezeul lui Iacob!”

⁶ Și i-a mai zis Domnul: „Vâră-ți mâna'n sân!” El și-a vârât mâna'n sân.

Dar când a scos-o din sân, iată că mâna îi era albă de lepră, ca zăpada.

7 [Domnul] i-a zis: „Vâră-ți din nou mâna'n săn!” El și-a vărât mâna'n săn; dar când a scos-o din sân, iată că ea din nou se făcuse aşa cum era tot trupul.

8 „Dacă nu te vor crede și nu vor asculta de glasul întâiului semn, te vor crede prin glasul celui de al doilea;

9 dar dacă nu te vor crede nici după amândouă semnele și nu vor asculta de glasul tău, atunci să iei apă din Nil și s'o verși pe uscat; acolo, pe uscat, apa luată din Nil¹ se va preface'n sânge”.

10 Atunci Moise a zis către Domnul: „Iartă-mă, Doamne, dar eu nu-s făcut pentru vorbă – și asta, nu de ieri sau de-alătăieri, nici de când ai prins Tu să grăiești cu robul Tău –; gura mi-i gângavă, limba mi-i încâlcită...”.

11 Dumnezeu însă a zis către Moise: „Cine i-a dat omului gură? și cine-l face mut sau surd, văzător sau nevăzător? Oare nu Eu, Dumnezeu?

12 Și acum, du-te: Eu sunt Cel ce-ți voi deschide gura și te voi învăța ce să grăiești”.

13 Zis-a Moise: „Rogu-mă, Doamne: alege pe un altul, care să poată și pe care să-l trimiți!”

14 Atunci s'a aprins mânia Domnului asupra lui Moise; și i-a zis: „Oare nu-i pe lume Aaron, fratele tău, levitul?: Eu știi că el cu grai va grăi'n locul tău. Iată, el îți va ieși în întâmpinare; și când te va vedea, bucura-se-va el în inima sa;

15 iar tu vei grăi către el și-i vei pune'n gură cuvintele Mele, iar Eu voi deschide gura ta și voi deschide gura lui și vă voi învăța ce să faceți.

16 El e cel ce va grăi către popor în locul tău, aşa că el va fi gura ta, iar tu vei fi pentru el ceea ce e pentru tine Dumnezeu.

17 Cât despretoiagul acesta care se prefăcuse'n şarpe², ia-l în mâna: prin el vei face semnele”.

18 Moise a plecat, s'a întors la Ietro, so-crul său, și i-a zis: „Eu plec; mă duc înapoi până'n Egipt, la frații mei, ca să văd dacă mai trăiesc”. Iar Ietro i-a zis lui Moise: „Umblă sănătos!”

19 Între timp³, regele Egiptului murise. Iar Domnul i-a zis lui Moise în Midian: „Du-te, întoarce-te în Egipt, că au murit toți cei ce-ți căutau viața⁴!”

20 Atunci Moise și-a luat femeia și copiii, i-a pus pe asini și s'a întors în Egipt; a luat Moise șitoiagul în mâna, cel de la Dumnezeu.

21 Și a zis Domnul către Moise: „Mergând să te'ntorci în Egipt, ia seama ca toate minunile pe care Eu le-am pus în mâna ta, pe toate să le faci în fața lui Faraon. Eu însă îi voi învârtoșa inima, iar el nu va da drumul poporului.

22 Dar tu să-i spui lui Faraon: „Aşa grăiește Domnul: – Israel este fiul Meu cel întâi-născut.

23 Eu îți-am spus ție: Lasă-Mi poporul să Mi se'nchine!; dar tu n'ai vrut să-i dai drumul; aşadar, ia seama: Eu îți voi ucide pe fiul tău cel întâi-născut”.

24 Și a fost că'n timpul drumului, la un

²Precizarea: „care se prefăcuse'n şarpe” lipsește din Textul Ebraic. După o tradiție rabinică, n-ar fi vorba detoiagul din versetul 2, ci de un altul, dat anume de Dumnezeu lui Moise.

³Literal: „După zilele acelea multe”. Această determinare lipsește dintr'o seamă de variante manuscrise.

⁴Cei ce căutau să te omoare. Expresia va fi folosită și în Mt 2, 20.

popas de noapte, îngerul Domnului⁵ i-a ieșit înainte [lui Moise] și l-a omorât.

²⁵ Dar Sefora, luând un cuțit de piatră, l-a tăiat împrejur pe fiul său și, căzându-i la picioare, a zis: „Stătut-a sângelile tăierii” împrejur a fiului meu⁶.

²⁶ Și s'a dus [Domnul] de la el, pentru că ea zise: „Stătut-a sângelile tăierii” împrejur a fiului meu”.

²⁷ Și a zis Domnul către Aaron: „Mergi în întâmpinarea lui Moise în pustie!” Acesta s'a dus, l-a întâlnit în muntele lui Dumnezeu și s'a sărutat amândoi.

²⁸ Atunci i-a istorisit Moise lui Aaron toate cuvintele Domnului cu care Acesta-l trimisese, și toate semnele pe care El îi poruncise [să le facă].

²⁹ Și s'a dus Moise și Aaron și i-au adunat pe toți bătrâni filii lui Israel,

³⁰ iar Aaron le-a spus toate cuvintele pe care Domnul i le grăiese lui Moise; și a făcut [Moise] semnele⁷ în fața poporului;

³¹ și poporul a crezut și s'a bucurat că Domnul i-a cercetat pe fiili lui Israel și că le-a văzut necazul; și, plecându-se poporul, s'a închinat.

⁵ Într-o seamă de texte ebraice: „Domnul”. Vezi nota de la 3, 2.

⁶ În Varianta Ebraică: „Tu-mi ești un soț săngheros” sau: „Tu-mi ești un soț de/prin sânge”. Se pare că circumcisie era practicată încă înainte de epoca bronzului (vezi folosirea tradițională a cuțitului de piatră). Episodul enigmatic din versetele 24-26 exprimă superstiția pagână (Sefora era o madianită!) după care ritualul (premarital) al circumcisiei, însotit de o anume formulă magică, avea puterea de a alunga duhurile inopertune. E stuărtașul animist din care avea să se limpezească religia lui Israel, monoteistă.

⁷Semnele din versetele 2-9.

5

Moise la Faraon.

¹ După aceea Moise și Aaron au intrat la Faraon și i-au zis: „Așa grăiește Domnul Dumnezeul lui Israel: – Dă-i drumul poporului Meu, ca să Mă prăznuiască¹ în pustie!”

² Faraon a zis: „Cine este acela de al cărui glas să ascult eu și să le dau drumul fiilor lui Israel? Nu-l cunosc pe Domnul, iar pe Israel nu-l voi lăsa să plece!”

³ Ei i-au zis: „Dumnezeul Evreilor ne-a poruncit² să mergem cale de trei zile în pustie și să-I aducem jertfă Domnului Dumnezeului nostru, ca să nu se abată asupră-ne moarte sau măcel”.

⁴ Iar regele Egiptului le-a zis: „Moise și Aaron, de ce-mi abateți voi poporul de la lucru?... Fiecare din voi să meargă la treaba lui!”

⁵ Și a mai zis Faraon: „Iată, prea s'a înmulțit poporul acesta ca să-l scutim de muncă!”

⁶ Și le-a poruncit Faraon vătafilor și scribilor³ și le-a zis:

⁷ „De-acum să nu-i mai dați poporului paie pentru facerea cărămizilor, așa ca mai'nainte⁴; de-acum să se ducă ei să-si adune paie.”

⁸ Dar să-i siliți să facă tot atâtea cărămizi ca mai'nainte; să nu le scădeți nimic, fiindcă stau degeaba, și de aceea

¹ Verbul ebraic indică o sărbătorire la capătul unui pelerinaj, cum sunt la noi hramurile marilor mănăstiri sau Paștile la Ierusalim.

² Ne-a chemat prin poruncă. Acțiunea de a cita pe cineva în justiție prin mandat obligatoriu.

³ Scribii erau evrei desemnați de vătaffi (supraveghetori) egipci să țină evidență personalului, zilelor de lucru și producției. Vezi v. 14.

⁴ Literal: „ca ieri și ca alătăieri”.

strigă și zic: – Haideți să-l aducem ierfă Dumnezeului nostru!

⁹ Să simtă poporul acesta povara corvezii; de ea să-și vadă, iar nu de vorbe goale!"

¹⁰ Au ieșit atunci vătafii și scribii și au zis către popor: „Aşa grăiește Faraon: – Nu vă mai dău paje;

¹¹ mergeți voi însivă și adunați-vă paie de pe unde veți găsi, dar din lucrul vostru nimic nu va se va scădea!"

¹² Atunci s'a răspândit poporul în tot Egiptul ca să strângă miriștile pentru paje⁵.

¹³ Iar vătaffi îi zoreau, zicând: „Faceți-vă porția zilnică de lucru ca și atunci când vi se dădeau paje!”

¹⁴ Iar pe scribii poporului, cei dintre fiii lui Israel, puși peste ei de vătafi lui Faraon, îi băteau, zicând: „De ce nici pentru azi nu văți făcut numărul de cărămizi ca mai'nainte?...”.

¹⁵ Dar scribii fiilor lui Israel au venit la Faraon și i-au strigat, zicând: „De ce faci tu așa cu slujbașii tăi?

¹⁶ Paie nu li se dau slujbașilor tăi, dar ni se spune: – Faceți cărămidă!... Și iată că slujbașii tăi sunt bătuți; oare nu-i aceasta o nedreptate față de poporul tău?”

¹⁷ Iar el le-a zis: „Sunteți niște leniști!, niște trântori sunteți, și de aceea ziceți: – Haidem să-I aducem jertfa Dumnezeului nostru...

¹⁸ Ei nu!, duceți-vă și munciți! Paie nu vi se vor da, dar tot atâtea cărămizi veți face!"

⁵La seceriș, localnicii recoltau doar spicale, lăsând pe miriște paiele aproape întregi. Acestea, deci, mai trebuiau secerate o dată (sau smulse) și apoi tocate spre a fi amestecate în lutul cărămizilor de chirpici.

¹⁹ Scribii filor lui Israel și-au dat seama de starea proastă'n care se aflau când li se spusese: „Numărul zilnic de cărămizi nu se va micsora!”

20 Si dac'au ieșit de la Faraon, i-au înțâlnit pe Moise și pe Aaron care veneau să-i întâmpine

21 și le-au zis: „Vadă-vă Dumnezeu, El să vă judece!, că urâciune-ați făcut din noi în fața lui Faraon și-a slugilor lui, și le-ati dat în mâna sabie să ne omoare”.

22 Atunci Moise s'a întors la Domnul și a zis: „Doamne, de ce i-ai făcut Tu atâtă rău acestui popor? de ce m'ai trimis Tu pe mine?

²³ Că iată, de când m'am dus eu la Faraon să-i vorbesc în numele Tău, de atunci s'a pornit el împotriva acestui popor, poporul Tău pe care Tu nu l-ai eliberat".

6

Moise, a doua oară în fața lui Faraon. Neamul său.

¹ A zis atunci Domnul către Moise: „Acum vei vedea ce-am să-i fac Eu lui Faraon: silit de mâna tare, îi va lăsa să plece; silit de braț înalt, îi va alunga din tara lui”.

² Dumnezeu a grăit către Moise și i-a zis: „Eu sunt Domnul¹.

³ Lui Avraam, lui Isaac și lui Iacob M'am arătat ca Dumnezeu Atotputernic², dar numele Meu de Domnul nu li l-am arătat.

¹Iahv . Asupra numirilor lui Dumnezeu vezi nota de la Fc 4, 26. De altfel, fragmentul cuprins între 6, 2 și 7, 7 este o variantă a chemării lui Moise, paralelă cu cea de pînă aici, f t  de care prezintă asemănări si deosebiri.

²El-Saddai, numele sub care-L cunosteau pa-

⁴ Am încheiat cu ei legământ să le dău pământul Canaanului, pământul în care-au pribegit și-au locuit ca străini.

⁵ Eu Însumi am auzit suspinul fiilor lui Israel pe care-i țin Egiptenii în robie, și Mi-am adus aminte de legământul Meu cu voi.

⁶ Mergi dar și vorbește-le fiilor lui Israel și spune-le: – Eu sunt Domnul, Eu vă voi scoate de sub stăpânirea Egiptenilor și vă voi elibera din robia lor; cu braț înalt și prin mari pedepse vă voi răscumpără –

⁷ și vă voi lua drept popor al Meu și voi fi Dumnezeul vostru; și voi veți cunoaște că Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru, Cel ce v'a scos de sub stăpânirea Egiptenilor.

⁸ Să vă voi duce'n țara pe care-am jurat³ să o dau lui Avraam, lui Isaac și lui Iacob; vouă vă voi da-o ca moștenire; Eu sunt Domnul!"

⁹ Iar Moise'ntocmai aşa le-a grăit fiilor lui Israel, dar ei nu l-au ascultat pe Moise din pricina deznașdejdi și a grelelor corvezi.

¹⁰ Să iarăși a grăit Domnul către Moise și i-a zis:

¹¹ „Du-te și spune-i lui Faraon, regele Egiptului, să-i lase pe fiii lui Israel să plece din țara lui!"

¹² Dar Moise a grăit înaintea Domnului și a zis: „Iată, fiii lui Israel nu m'au ascultat; cum dar mă va asculta Faraon?... că mai sunt și gângav".

¹³ Domnul însă le-a grăit lui Moise și Aaron și le-a poruncit să-i spună lui

triarhii pe Dumnezeu și care acum este înlocuit cu Iahvé (Domnul).

³ Literal: „mi-am întins mâna”, în sensul: am jurat prin ridicarea mâinii.

Faraon, regele Egiptului, să-i lase pe fiii lui Israel să plece din țara Egiptului.

¹⁴ Iată-i acum pe începătorii neamurilor lor părinți: Fiii lui Ruben, întâi-născutul lui Israel: Enoch și Falu, Hetur și Carmi. Aceasta-i familia lui Ruben.

¹⁵ Fiii lui Simeon: Iemuel și Iamin, Ohad și Iachin, Tohar și Saul cel [născut] din canaaneancă⁴. Acestea-s familiile lui Simeon.

¹⁶ Să iată numele fiilor lui Levi după neamurile lor: Gherșon, Cahat și Merari. Anii vietii lui Levi au fost o sută treizeci și şapte.

¹⁷ Fiii lui Gherșon: Libni și Simei, cu familiile lor.

¹⁸ Fiii lui Cahat: Amram, Ițhar, Hebron și Uziel. Anii vietii lui Cahat au fost o sută treizeci și trei de ani.

¹⁹ Fiii lui Merari: Mahli și Muši. Acestea-s familiile lui Levi, după neamurile lor.

²⁰ Amram a luat-o de femeie pe Iochebed, fata unchiului său, iar aceasta i-a născut pe Aaron și pe Moise, precum și pe Mariam, sora lor. Anii vietii lui Amram au fost o sută treizeci și şapte de ani.

²¹ Fiii lui Ițhar: Core, Nefeg și Zicri.

²² Fiii lui Uziel: Misael, Elțafan și Sitti.

²³ Aaron și-a luat de soție pe Elisabeta, fata lui Aminadab și sora lui Nason; aceasta i-a născut pe Nadab și pe Abiud, pe Eleazar și pe Itamar.

⁴Textual: „cel din [femeia] feniciană”. La începutul istoriei Evreilor, Fenicia și Canaanul erau sinonime. Mențiune destinață să atragă atenția că în neamul lui Israel să a strecurat sănge străin.

²⁴ Fiii lui Core: Asir, Elcana și Abiasaf. Acestea sunt familiile lui Core.

²⁵ Eleazar, fiul lui Aaron, și-a luat de femeie pe una din fiicele lui Putiel, iar aceasta i l-a născut pe Finees. Aceștia sunt începătorii neamurilor părintești ale leviților.

²⁶ Acestui Aaron și acestui Moise le-a spus Dumnezeu să-i scoată pe fiii lui Israel, împreună cu armia lor⁵, din țara Egiptului.

²⁷ Aceștia sunt cei ce i-au spus lui Faraon, regele Egiptului, să-i lase pe fiii lui Israel să plece din țara Egiptului: ei sunt același Aaron și același Moise.

²⁸ În ziua'n care i-a grăit Domnul lui Moise în țara Egiptului,

²⁹ Domnul i-a vorbit lui Moise, zicând: „Eu sunt Domnul. Spune-i lui Faraon, regele Egiptului, tot ceea ce-ți spun Eu!”

³⁰ Iar Moise a zis în fața Domnului: „Iată, eu sunt greoi la vorbă; cum dar mă va asculta pe mine Faraon?”

7

Încă o chemare către Moise. Întâia plagă asupra Egiptului: apa Nilului se preface'n sânge.

¹ Domnul i-a răspuns lui Moise prin a-i zice: „Iată, Eu i te dau lui Faraon pe tine drept Dumnezeu, iar Aaron, frațele tău, va fi proorocul tău.

² Așadar, tu îi vei grăi lui ăAaronî toate câte îți voi porunci Eu, iar Aaron, frațele tău, va vorbi către Faraon, ca să-i lase pe fiii lui Israel să iasă din țara lui.

⁵ Literal: „cu puterea lor”; putere armată (existentă sau, mai departe, în perspectiva organizării).

³ Eu însă voi învârtoșa inima lui Faraon și voi înmulți semnele și minunile Mele în țara Egiptului.

⁴ Faraon nu vă va asculta, dar Eu îmi voi pune mâna asupra Egiptului și prin pedepse mari îmi voi scoate armiile și poporul, pe fiili lui Israel, din țara Egiptului.

⁵ Atunci vor cunoaște toți Egiptenii că Eu sunt Domnul, când Eu îmi voi întinde mâna împotriva Egiptului și-i voi scoate pe fiili lui Israel din mijlocul lui”.

⁶ Moise și Aaron au făcut după cum le poruncise Domnul; aşa au făcut.

⁷ Când i-au vorbit lui Faraon, Moise era de optzeci de ani, iar Aaron, fratele lui, de optzeci și trei de ani.

⁸ Grăit-a Domnul către Moise și Aaron:

⁹ „Dacă Faraon vă va zice: – Dați-ne semn sau minune!, atunci tu să-i zici fratelui tău Aaron: – Ia toiagul și aruncă-l jos în fața lui Faraon și'n fața slujitorilor lui!, și acesta se va preface'n balaur”¹.

¹⁰ S'au dus deci Moise și Aaron la Faraon și la slujitorii lui și au făcut aşa cum le poruncise Domnul: Aaron și-a aruncat toiagul în fața lui Faraon și'n fața slujitorilor săi, iar acesta s'a prefăcut în balaur.

¹¹ Faraon i-a chemat și el pe înțeleptii Egiptului și pe vrăjitori; iar vrăjitorii Egiptenilor au făcut și ei la fel prin vrăjile lor:

¹² fiecare din ei și-a aruncat toiagul, iar acesta s'a prefăcut în balaur. Dar toiagul lui Aaron a înghițit toiegele lor.

¹ Dragon; șarpe mare, uriaș. Cuvânt diferit de cel din 4, 3, dar același cu cel din Ps 90, 13. Termenul ebraic sugerează chiar o reptilă gigantică, de tipul crocodilului.

¹³ Atunci inima lui Faraon s'a învârtoșat, iar el nu i-a ascultat, aşa cum spusește Domnul.

¹⁴ Zis-a Domnul către Moise: „Inima lui Faraon se lasă greu: el nu vrea să lase poporul să plece.

¹⁵ Du-te la Faraon de dimineață, când el are să iasă la apă; să-i stai în cale pe malul Nilului², să iei în mâna toiagul care s'a prefăcut în șarpe

¹⁶ și să-i grăiești: – Domnul, Dumnezeul Evreilor, m'a trimis la tine să-ți spun: Dă-i drumul poporului Meu, ca să-Mi facă slujbă în pustie!, și iată că până acum tu nu ai ascultat.

¹⁷ Aşa zice Domnul: – Din aceasta vei cunoaște că Eu sunt Domnul: iată că eu, cu toiagul acesta care e'n mâna mea, cu el voi lovi apa Nilului, și ea se va preface'n sânge;

¹⁸ peștele din Râu va muri, Râul se va împuți, iar Egipcenii nu vor mai putea să bea apă din Nil”.

¹⁹ Si a mai zis Domnul către Moise: „Să-i spui lui Aaron, fratele tău: – Ia-ți toiagul în mâna și întinde-ți mâna peste apele Egiptului: peste râurile lor, peste șanțurile³ lor, peste iazurile lor și peste orice adunare de apă, și ele să fie sânge; și sânge va fi în toată țara Egiptului, în lemne chiar, și'n pietre”.

²⁰ Si au făcut Moise și Aaron aşa cum le poruncise Domnul: [Aaron] și-a ridicattoiagul, și sub ochii lui Faraon și sub ochii slujitorilor acestuia a lovit apele care erau în Nil, și toate apele care erau în Nil s'au prefăcut în sânge,
²¹ și peștele din râu a murit, Nilul s'a

²Literal: „pe malul Râului”. Vezi nota de la 1, 22.

³Canalele dintre brațele Deltei; canalele de irigație din interiorul țării.

împuțit și Egipcenii nu puteau să bea apă din Nil. Sânge era în toată țara Egiptului.

²² Dar la fel au făcut și magii Egipcenilor prin vrăjile lor, iar inima lui Faraon s'a învârtoșat, și el nu i-a ascultat pe Moise și pe Aaronî, aşa cum spusește Domnul.

²³ Faraon s'a întors și a intrat în casă și n'a ținut seamă de aceasta.

²⁴ Toți Egipcenii au săpat atunci în preajma Nilului pentru apă de băut, căci din râu nu puteau să bea apă.

²⁵ Se împliniseră șapte zile de când Domnul lovise Nilul⁴.

8

Alte trei plăgi asupra Egiptului: broaște, Tânără și Tăuni.

¹ Atunci a zis Domnul către Moise: „Întră la Faraon și zi-i: – Aşa grăiește Domnul: Dă-i drumul poporului Meu, ca să-Mi slujească.

² Dar dacă nu vei vrea să-i dai drumul, iată că Eu voi lovi cu broaște toate ținuturile tale.

³ Nilul va colcăi de broaște; ele se vor urca și vor intra în casele tale, în odăile tale de dormit, pe paturile tale, în casele slugilor tale și'ntr'ale poporului tău, în cuptoarele tale și'n covetile tale cu aluat;

⁴ pe tine, pe poporul tău și pe toate slujile tale se vor urca broaște”.

⁴Într'o seamă de texte ebraice, ca și în unele versiuni ale Septuagintei (inclusiv ediția lui Alfred Rahlfs), următoarele patru versete îi aparțin capitolului 7, cu numerotarea 26, 27, 28, 29. Pentru concordanța cu principalele ediții românești de până acum, versiunea de față păstrează ordinea acestora.

5 Si a zis Domnul către Moise: „Spune-i lui Aaron, fratele tău: – Întinde-ți mâna cu toiagul tău peste râuri, peste sănțuri și peste iazuri și fă broaștele să se urce pe țara Egiptului!”

6 Si și-a întins Aaron mâna peste apele Egiptului: broaștele s-au urcat și au acoperit pământul Egiptului.

7 Dar la fel au făcut și magii Egiptenilor prin vrăjile lor: au făcut broaștele să se urce pe pământul Egiptului.

8 Faraon i-a chemat atunci pe Moise și pe Aaron și a zis: „Rugați-vă Domnului pentru mine să’ndepărteze broaștele de la mine și de la poporul meu, iar eu îi voi da drumul poporului, ca să-i jertfească Domnului!”

9 Moise însă a zis către Faraon: „Hotărăște tu însuți când să mă rog pentru tine, pentru slugile tale și pentru poporul tău, ca să piară broaștele de la tine, de la poporul tău și din casele voastre, și numai în Nil să rămână”.

10 Iar el a zis: „Mâine”. Zis-a [Moise]: „Fie după cuvântul tău, ca să știi că nimeni nu este ca Domnul, Dumnezeul nostru.

11 Se vor îndepărta broaștele de la tine, din casele tale, de prin curți, de la slugile tale și de la poporul tău, și numai în Nil vor rămâne”.

12 Moise și Aaron au ieșit apoi de la Faraon, iar Moise a strigat către Domnul ca să piară broaștele, aşa cum îi făgăduise lui Faraon.

13 Si a făcut Domnul după cuvântul lui Moise și au murit broaștele de prin case, de prin curți și de prin țarini;

14 și le-au adunat grămezi-grămezi și s’aumpuțit pământul.

15 Văzând însă Faraon că se câștigă

timp, și-a îngreuiat inima și nu i-a ascultat, aşa cum spusesese Domnul.

16 Atunci a zis Domnul către Moise: „Spune-i lui Aaron: – Întinde-ți mâna cu toiagul și lovește țărâna pământului și vor fi Tânărari pe oameni, pe vite și’n tot pământul Egiptului”.

17 Aaron și-a întins mâna cu toiagul și a lovit țărâna pământului și au fost atunci Tânărari pe oameni și pe vite. În toată țara Egiptului, toată țărâna pământului se făcuse Tânărari.

18 Au încercat și magii prin vrăjile lor să scoată¹ Tânărari, dar n’au fost în stare; au fost atunci Tânărari pe oameni și pe vite.

19 Si au zis magii către Faraon: „Acesta-i degetul lui Dumnezeu!” Dar inima lui Faraon s’au invârtosat și nu i-a ascultat [pe Moise și pe Aaron], aşa cum spusesese Domnul.

20 Zis-a Domnul către Moise: „Scoalăte mâine de dimineață și stai înaintea lui Faraon la vremea când el are să iasă la apă, și să-i spui: – Aşa grăiește Domnul: Dă-i drumul poporului Meu, ca să-Mi slujească în pustie!

21 Dar dacă nu-i vei da drumul poporului Meu, iată că asupra ta, asupra slugilor tale, asupra poporului tău și asupra caselor voastre voi trimite Tânuni², și se vor umple casele Egiptenilor de Tânuni, și chiar pământul pe care trăiesc.

¹Să-i scoată din țărână (asemenea lui Aaron), pe principiu: cel ce poate să-i aducă, poate să-i și alunge!

²Literal: „muscă câinească”. Termenul ebraic indică numele colectiv al unei specii de insecte dăunătoare, dar greu de identificat; foarte prolifică, specia implică și ideea de viermuială. Vulgata traduce: **omne genus muscarum** = „tot felul de muște”. „Tânun” e mai apropiat: insectă vătămătoare, prolifică și agresivă.

²² Dar în ziua aceea voi osebi³ ținutul Goșen, în care se află poporul Meu, prin aceea că acolo nu vor fi deloc tăuni, pentru ca tu să știi că Eu, Domnul, Eu sunt Domnul întregului pământ.

²³ Face-voi deosebire între poporul Meu și poporul tău; semnul acesta va fi chiar mâine pe pământ”.

²⁴ Domnul a făcut aşa: mulțime mare de tăuni au venit în casa lui Faraon, în casele slugilor lui și'n toată țara Egiptului; de-atâția tăuni se prăpădea pământul.

²⁵ Faraon i-a chemat atunci pe Moise și Aaron și a zis: „Mergeți și aduceți jertfă Dumnezeului vostru aici în țară!”

²⁶ Moise însă a zis: „Aşa ceva nu-i cu putință: cele ce aducem noi jertfă Domnului, Dumnezeului nostru, sunt urâciune'n fața Egiptenilor; dacă noi vom jertfi sub ochii Egiptenilor ceea ce pentru ei e urâciune, ne vor ucide cu pietre.

²⁷ Ca atare, cale de trei zile ne vom duce'n pustie, și acolo-I vom aduce jertfă Domnului, Dumnezeului nostru, aşa cum ne-a grăit nouă Domnul”.

²⁸ Zis-a Faraon: „Bine; am să vă las să ieșiți, ca să-i aduceți jertfă Domnului, Dumnezeului vostru, în pustie; dar să nu vă'ntindeți a merge prea departe. Rugați-vă dar Domnului pentru mine!”

²⁹ Iar Moise a zis: „Iată, de cum voi ieși de la tine, mă voi ruga la Dumnezeu, și chiar mâine se vor îndepărta tăunii de la tine, de la slugile tale și de la poporul tău; dar tu, Faraon, să nu ne mai înseli

³ Verbul **paradoxázo** înseamnă „a osebi”, „a distinge”, „a pune de-o parte”, „a trage un hotar între”, dar și „a slăvi”, „a glorifica”, „a face pe cineva celebru”, „a consacra pe cineva în mod extraordinar, neobișnuit”.

prin aceea că nu vei lăsa poporul să-I aducă jertfă Domnului!”

³⁰ Și dacă ieșit Moise de la Faraon, să rugat la Dumnezeu.

³¹ Iar Domnul a făcut după cuvântul lui Moise: a îndepărta tăunii de la Faraon, de la slugile lui și de la poporul său; n'a mai rămas nici unul.

³² Dar Faraon și-a îngreuiat și de data aceasta inima: n'a lăsat poporul să se ducă.

9

Alte trei plăgi asupra Egiptului: molimă în vite, bube pe Egipteni, grindină.

¹ Atunci a zis Domnul către Moise: „Întră la Faraon și spune-i: – Acestea zice Domnul, Dumnezeul Evreilor: Lasă-Mi poporul să iasă, ca să-Mi slujească!

² Dar dacă tu nu vei vrea să-Mi lași poporul să iasă, ci încă-l vei mai ține,

³ iată, mâna Domnului¹ va fi peste vitele tale care sunt în câmp, peste cai, peste asini, peste cămile, peste cirezi și peste turme: o molimă² va fi, cumplită.

⁴ Dar atunci, în ziua aceea, în chip minunat voi osebi³ Eu vitele Israelitilor de vitele Egiptenilor: dintre vitele fililor lui Israel, din toate, nu va muri nici una”.

⁵ Și a pus Domnul soroc, zicând: „Mâine va face Domnul fapta aceasta pe pământ!”

¹ „Mâna Domnului”, în general: puterea lui Dumnezeu; aici: biciul divin care pedepsește.

² Literal: „moarte”. Termenul ebraic indică o boală generală, rapidă și necruțătoare, asemenea ciumei.

³ Același verb ca în 8, 22; vezi nota.

6 Si chiar de-a doua zi a făcut Domnul fapta aceasta: toate vitele Egiptenilor au murit, dar din vitele fiilor lui Israel n'a murit nici una.

7 Faraon a trimis atunci [să vadă] și iată că dintre vitele fiilor lui Israel, din toate, nu murise nici una. Inima lui Faraon s'a îngreuiat: el n'a lăsat poporul să se ducă.

8 Domnul a grădit cu Moise și Aaron, zicând: „Luați-vă câte o mâna plină de spuză din cupitor, iar Moise s'o arunce spre cer în fața lui Faraon și a slugilor lui:

9 ea se va preface'n pulbere peste toată țara Egiptului; buboaiet vor fi pe oameni și pe vite, bășici usturătoare pe oamenii și vitele din tot Egiptul”.

10 Deci, au luat ei spuză din cupotor, au mers în fața lui Faraon, iar Moise a azvârlit-o spre cer: pe oameni și pe vite s'au deschis buboaiet cu puroi.

11 Iar magii n'au putut să stea'n fața lui Moise din pricina buboaielor, că buboaiet erau și pe magi ca pe toată țara Egiptului.

12 Iar Domnul a învârtoșat inima lui Faraon: acesta nu i-a ascultat [pe Moise și Aaron], aşa cum Domnul îi spuse lui Moise.

13 Zis-a Domnul către Moise: „Să te scoli mâine de dimineață, să i te înfațișezi lui Faraon și să-i zici: – Aşa grăiește Domnul, Dumnezeul Evreilor: Dă-i drumul poporului Meu, ca să-Mi slujească;

14 fiindcă de data aceasta voi trimite toate loviturile Mele asupra inimii tale, asupra slugilor tale și a poporului tău, pentru ca tu să vezi că'n tot pământul nu este altul asemenea Mie.

15 Dacă Eu de la'nceput Mi-aș fi întins

mâna și te-aș fi lovit cu moarte, pe tine și pe poporul tău, tu ai fi fost șters de pe fața pământului;

16 dar iată pentru ce te-am cruțat: pentru că'ntre tine să-Mi arăt puterea și pentru că numele Meu să se vestescă'n tot pământul.

17 Acum însă tu din nou îi stai poporului Meu împotrivă și nu-l lași să plece.

18 Iată: mâine, la ceasul acesta, Eu voi face să plouă grindină multă și grea cum n'a mai fost în Egipt de la'ntemeierea lui și până'n ziua de azi.

19 Așadar, grăbește-te acum să-ți aduni turmele și toate câte le ai în câmp; fiindcă toți oamenii și toate vitele care vor fi în câmp și nu vor intra în casă, loviți vor fi de grindină și vor muri”.

20 Aceia dintre robii lui Faraon care s'au temut de cuvântul Domnului și-au adunat turmele acasă,

21 dar cei ce'n cugetul lor n'au luat aminte la cuvântul Domnului, aceia și-au lăsat vitele pe câmp.

22 Si a zis Domnul către Moise: „Întinde-ți mâna spre cer: grindină va fi peste tot pământul Egiptului, peste oameni, peste vite și peste toată iarpa câmpului”.

23 Moise și-a întins mâna⁴ spre cer, iar Domnul a slobozit tunete și grindină; foc curgea pe pământ; în toată țara Egiptului a plouat Domnul cu grindină.

24 Grindină era, și foc se'nvăpăia prin grindină, o grindină multă și grea cum n'a mai fost în Egipt din clipa'n care s'a făcut el popor.

25 În toată țara Egiptului a lovit grindina tot ce era pe câmp, de la om la

⁴În Textul Ebraic: „toiagul”.

dobitoc, toată iarba câmpului a bătut-o grindina și toți copacii câmpului i-a sfârtecat grindina.

²⁶ Numai în ținutul Goșen, unde se aflau fiii lui Israel, acolo n'a fost grindină.

²⁷ Faraon a trimis atunci să-i cheme pe Moise și pe Aaron și le-a zis: „De data asta am păcătuit: Domnul este Cel ce are dreptate, iar eu și poporul meu suntem vinovați.

²⁸ Rugați-vă dar pentru mine la Domnul: să'nceteze tunetele lui Dumnezeu, să'nceteze grindina și focul; eu vă voi lăsa să plecați, iar voi mai mult nu veți rămâne”.

²⁹ Moise i-a zis: „De'ndată ce voi ieși din oraș îmi voi ridica mâna spre Domnul: tunetele vor înceta, grindina și ploaia nu vor mai fi, pentru că tu să cunoști că al Domnului e pământul.

³⁰ Eu știu însă că tu și slugile tale încă nu vă temeți de Domnul”.

³¹ Inul și orzul se stricaseră, pentru că orzul era înspicat și inul în floare;

³² dar grâul și ovăzul nu s'au stricat, căci ele erau târzii⁵.

³³ Și dacă ieșit Moise de la Faraon și din cetate, și-a ridicat mâinile către Domnul: tunetele și grindina au conținut, ploaia pe pământ nu s'a mai vărsat.

³⁴ Dar Faraon, văzând că ploaia, grindina și tunetele au încetat, n'a încetat el să păcătuiască: și-a îngreuiat inima, el și slugile sale.

³⁵ Inima lui Faraon s'a învârtosat: el nu i-a lăsat pe fiii lui Israel să plece, aşa cum Dumnezeu îi grăise lui Moise.

⁵ Amănunt care plasează calamitatea în luna ianuarie.

10

Alte două plăgi asupra Egiptului: lăcustele, întunericul.

¹ Și a grăit Domnul către Moise, zicând: „Intră la Faraon, că Eu i-am învârtoșat inima, pe a lui și pe a slugilor lui, pentru că, drept urmare, aceste semne să vină peste ei;

² ca să povestiți voi în auzul filor voștri și al filor fililor voștri despre cum i-am jucat¹ Eu pe Egipteni și despre semnele Mele pe care le-am făcut în mijlocul lor, și să cunoașteți că Eu sunt Domnul”.

³ Și au intrat Moise și Aaron la Faraon și i-au zis: „Așa grăiește Domnul, Dumnezeul Evreilor: – Până când ai tu de gând să nu te smerești în fața Mea? Lasă-Mi poporul să plece, ca să-Mi slujească Mie!

⁴ Dar dacă nu-Mi vei lăsa poporul să plece, iată că mâine, la ceasul acesta, în toate hotarele tale voi aduce mulțime de lăcuste;

⁵ ele vor acoperi fața pământului, iar tu nu vei putea să-ți mai vezi țara; ele vor mâncă tot ce-a mai scăpat pe pământ, tot ce v'a mai rămas în urma grindinei; vor mâncă tot pomul care vă crește vrouă pe câmp;

⁶ îți vor umple casele, pe ale tale și pe ale tuturor slugilor tale și toate casele din toată țara Egipenilor, aşa cum

¹ Verbul **empáizo** înseamnă „a se juca”, „a zburda”, „a se zbengui”, dar și „a-și bate joc de cineva”, „a batjocori” (ca în Mt 20, 19; 27, 29). Ideea textului de față nu este aceea a unei întreceri între două forțe egale (ca în unele traduceri), ci că Dumnezeul lui Israel e atât de puternic, încât își permite să-i joace pe degete pe cei ce se cred egali cu El (aceasta, nu fără ca fiii lui Israel să jubileze). Dumnezeu este Cel ce controlează evenimentele istorice.

n'au văzut părinții tăi și nici părinții părinților tăi, de când sunt ei pe pământ și până'n ziua de astăzi". Și s'a întors Moise și a ieșit de la Faraon.

7 Iar slugile lui Faraon au zis către el: „Până când ne vom poticni noi de toate astea? Dă drumul oamenilor, ca să-i slujească Dumnezeului lor!; sau vrei să-ți vezi Egiptul pierind?”

8 I-au întors pe Moise și pe Aaron la Faraon, iar acesta le-a zis: „Duceți-vă și sluijiți-I Domnului, Dumnezeul vostru... dar cine și care sunt cei ce vor merge?”

9 Răspuns-a Moise: „Vom merge cu tinerii noștri, cu bătrâni noștri, cu fiii noștri, cu fiicele noastre, cu turmele noastre și cu cirezile noastre, căci e sărbătoarea Domnului, Dumnezeului nostru”².

10 Dar [Faraon] le-a zis: „Fie-așa! Dumnezeu cu voi! Dar cum oare v'ăș da eu drumul să vă duceți împreună cu bunurile voastre?... Vedeți, voi punetă ceva la cale... ”

11 Ei bine, nu, nu aşa! Duceți-vă, dar numai bărbații, și sluijiți-I lui Dumnezeu, că asta urmăriți!”³ Și i-au dat afară de la Faraon.

12 Și a zis Domnul către Moise: „Întinde-ți mâna peste țara Egiptului: peste țără vor năvăli lăcustele și vor mâncă toată iarbă pământului și toată roada pomilor care-a rămas nestricată de grindină”.

² Ca în toate cazurile asemănătoare, sintagma „Dumnezeul nostru” are valoare de apozitie (precizează calitatea substantivului precedent). Textual, citește: „e sărbătoarea lui **Iahvé**, (Cel ce este) Dumnezeul nostru”. Despre numele divinerevezi nota de la Fc 4, 26.

³ Motivarea lui Faraon e intemeiată: lui Dumnezeu nu-l puteau „sluji” decât bărbații (cf. 23, 17; 34, 23).

13 Moise și-a ridicat atunci toiagul spre cer, iar Domnul a adus asupra pământului vânt de la răsărit, toată ziua aceea și toată noaptea; iar când s'a făcut ziua, vântul de la răsărit a adus lăcustele.

14 Și au năvălit ele în toată țara Egiptului; în toate hotarele Egiptului s'au așternut, mulțime multă; nici înainte n'au mai fost lăcuste ca atunci, nici că vor fi după aceea.

15 Toată fața pământului au acoperit-o, și pământul s'a pustiit: au mâncat toată iarbă pământului și toată roada pomilor care mai rămăsese în urma grindinei; nimic n'a mai rămas verde'n toată țara Egiptului, nici în copaci, nici în iarbă câmpului.

16 Atunci Faraon s'a grăbit să-i cheme pe Moise și Aaron și le-a zis: „Greșit-am în fața Domnului, Dumnezeul vostru, și'n fața voastră!

17 Iertați-mi acum înc'o dată greșala, și rugați-vă Domnului, Dumnezeul vostru, ca să-mi ia de pe cap prăpădul acesta!”⁴

18 Și dacă ieșit de la Faraon, Moise I s'a rugat lui Dumnezeu:

19 Domnul a stârnit vânt puternic de la apus, iar acesta a dus lăcustele și le-a aruncat în Marea Roșie; în toată țara Egiptului n'a mai rămas nici o lăcustă.

20 Dar Domnul a învârtoșat inima lui Faraon, iar acesta nu i-a lăsat pe fiii lui Israel să plece.

21 Atunci a zis Domnul către Moise: „Întinde-ți mâna spre cer: întuneric se va face'n țara Egiptului, un întuneric să-l lipăi cu mâna”.

22 Moise și-a întins mâna spre cer: întuneric beznă s'a făcut în toată țara

⁴ Literal: „moartea aceasta”.

Egiptului și negură groasă, timp de trei zile,

²³ că nu se vedea om cu om⁵; timp de trei zile nimeni nu s'a urnit de unde era; dar la fiii lui Israel era lumină peste tot unde locuiau ei.

²⁴ Atunci i-a chemat Faraon pe Moise și pe Aaron și le-a zis: „Duceți-vă, slujiți-I Domnului, Dumnezeului vostru; doar turmele și cirezile voastre să rămână aici; copiii însă pot merge cu voi”.

²⁵ Dar Moise a zis: „Ba nu, ci tu să ne dai vite pentru jertfele și arderile-de-tot pe care noi I le vom aduce Domnului, Dumnezeului nostru.

²⁶ Vor merge deci cu noi și vitele noastre, din care nu va rămâne nici măcar o unghie, căci din ele avem noi să-I aducem jertfă Domnului, Dumnezeului nostru; că nici noi nu știm ce anume jertfe Îi vom aduce Domnului, Dumnezeului nostru, decât după ce vom ajunge acolo”.

²⁷ Domnul a învârtoșat inima lui Faraon, iar acesta n'a vrut să-i lase să plece.

²⁸ A zis Faraon [către Moise]: „Du-te de aici! Și bagă de seamă: să nu cumva să mai dai vreodată ochii cu mine⁶, căci în ziua'n care vei da ochii cu mine, atunci vei muri”.

²⁹ Răspuns-a Moise: „Fie-așa cum ai zis: De-acum n'o să mai dau ochii cu tine pe față!...”.

11

Vestirea plăgii a zecea.

⁵Literal: „nimeni nu l-a văzut pe fratele său”.

⁶Literal: „îmi vei vedea față”.

¹ Si a zis Domnul către Moise: „Încă o plagă¹ voi mai aduce asupra lui Faraon și asupra Egiptului, după care vă vor da drumul de aici; iar când vă vor da drumul, o vor face de tot: vă vor alunga.

² Spune-i dar poporului, în taină, la ureche: piece bărbat să ceară de la vecinul său și piece femeie să ceară de la vecina ei² lucruri de argint și de aur și haine”.

³ Iar Domnul a făcut ca poporul Său să aibă trecere în ochii Egipcenilor: aceștia le-au dat cu'mprumut. Dar și Moise devenise om de mare vază în ochii Egipcenilor, în ochii lui Faraon și ai tuturor slujitorilor acestuia.

⁴ Si a zis Moise³: „Așa grăiește Domnul: – Pe la miezul nopții voi trece prin Egipt.

⁵ Și'n țara Egiptului va muri tot cel întâi-născut, de la întâi-născutul lui Faraon, cel ce-i urmează la tron, până la întâi-născutul roabei de la râșniță⁴ și până la tot întâi-născutul dobitoacelor.

⁶ Plângere mare va fi în toată țara Egiptului, cum n'a mai fost și nu va mai fi.

⁷ Dar împotriva fiilor lui Israel, a tuturor, nici măcar un câine nu va lătra

¹Cuvântul „plagă” a mai fost folosit în Fc 12, 17. Aici e singurul loc din Iș unde-l întâlnim. El înseamnă, literal, „lovitură”; prin extindere: „pedeapsă”; dar și „rană” (provocată de o lovitură).

²Vecini, desigur, egipteni. Vezi 3, 21-22.

³În fapt, continuarea lui 10, 29: Moise i se adresează tot lui Faraon (vezi v. 8).

⁴Râșniță: moară primitivă, alcătuită dintr-o piatră de bază, fixă, și una deasupra, mobilă, rotită pe un ax. Sclava sedea în genunchi și învărtea piatra de deasupra, sub care se zdrobeau grăunțele.

la ei, nici la om și nici la dobitoc⁵, ca să cunoașteți ce minunată deosebire⁶ face Domnul între Egipteni și Israeliți.

8 Toți acești slujitori ai tăi vor striga către mine și mi se vor încchina, zicând: – Pleacă, tu și tot poporul tău pe care-l cârmuiște!... După care voi pleca”. și a ieșit Moise de la Faraon, fierbând de mânie.

9 Apoi a zis Domnul către Moise: „Faraon nu vă va asculta, pentru că semnele și minunile Mele să se înmulțească în țara Egiptului!”

10 Așadar, Moise și Aaron au făcut în fața lui Faraon toate semnele și minunile acestea, dar Domnul a învârtoșat inima lui Faraon: el n'a vrut să-i lase pe fiili lui Israel să plece din țara Egiptului.

12

Mielul pascal. Sărbătoarea azimelor. Sărbătorirea Paștelui. Moartea întăilor-născuți ai Egiptenilor. Plecarea Israeliților.

1 Grăйт-a Domnul către Moise și Aaron în țara Egiptului și le-a zis

2 „Luna aceasta să fie pentru voi începutul lunilor, să fie întâia între lunile anului.

3 Vorbește deci la toată obștea fiilor lui Israel și spune-le: – În ziua a zecea a acestei luni, fiecare cap de familie să ia câte un miel; un miel pentru fiecare casă.

⁵Plecarea Israeliților se va face pe tăcute, într-o liniste totală: nici măcar câinii nu vor da, ca de obicei, alarma.

⁶Vezi nota de la 8, 22.

4 Iar dacă ntr-o casă vor fi prea puțini pentru un miel întreg, să-l ia împreună cu vecinul cel mai apropiat ca număr de suflete: fiecare să socotească anume câți sunt de trebuință și să mănânce în întregime un miel.

5 Mielul să vă fie de un an, parte bărbătească și fără meteahnă; veți lua fie un miel, fie un ied.

6 Să-l țineți până în ziua a paisprezecea a acestei luni¹, și atunci toată adunarea obștii fiilor lui Israel să-l înjunghie spre seară².

7 Să ia din sângele lui și să ungă amândoi stâlpii ușii și pragul de sus, în casele unde-l vor mânca.

8 În chiar noaptea aceea să mănânce carnea, friptă la foc; s'o mănânce cu azimă și ierburi amare.

9 Din el să nu mâncați ceva crud sau fierb în apă, ci numai fript la foc, capul cu picioarele și măruntaiele.

10 Din el să nu lăsați nimic pe-a doua zi, os din el să nu zdrobiți³. Ceea ce va rămâne pe-a doua zi, să ardeți în foc.

11 Si iată cum să fiți când îl mâncați: cu coapsele ncinse, cu sandalele n picioare și cu toiagul în mână⁴; și să-l mâncați în grabă: e Paștile⁵ Domnului.

¹Când pe cer e luna plină a primăverii.

²În Textul Ebraic, literal: „între cele două seri”. Expresie obscură, interpretată în mai multe variante. Septuaginta preferă „spre seară” (înainte de apusul soarelui).

³Text mesianic, cu rezonanță clară în In 19, 36.

⁴Tinuta: gata de drum (pentru plecarea ce se apropie).

⁵Etimologia cuvântului Paști (în românește, de la grecescul pásha) e necunoscută. Ebraicul **pésah** e legat de verbul **pasah** = „a șchiopăta”, „a sări”, „a juca într'un picior”, „a sări peste” (a omite), „a crucea”. Vulgata îl explică: **id est transitus Domini** = „adică trecerea Domnului”,

¹² În noaptea aceea voi trece peste țara Egiptului; voi lovi pe tot întâi-născutul în țara Egiptului, de la om până la dobitoc, și din toți dumnezeii Egiptenilor voi face pedeapsă⁶, Eu, Domnul.

¹³ Sâangele va fi semn pentru voi, pe casele în care vă veți afla: Eu voi vedea sâangele și vă voi ocroti⁷ și nu va fi ntre voi rană nimicitoare când voi lovi țara Egiptului.

¹⁴ Ziua aceasta să vă fie vouă spre menire și s'o prăznuți ca pe o sărbătoare a Domnului, din neam în neam – ca așezare veșnică –, aşa s'o prăznuți.

¹⁵ Timp de şapte zile să mâncăți azime; încă din ziua'ntâia să'ndepărtați din casele voastre dospitura, căci cine va mâncă dospit din ziua'ntâia până'n ziua a şaptea, sufletul acela va fi stârpit din Israel.

¹⁶ Ziua întâia se va numi sfântă, iar ziua a şaptea tot sfântă vă va fi; – în ele să nu faceți nici o muncă slujitoare, în afara celor care-i trebuie fiecăruia spre a se hrăni – numai aceasta puteți face.

sens referitor la faptul că Dumnezeu, în noaptea aceea, a trecut (a străbătut) Egiptul. Primul sens s'ar referi la faptul că, trecând, Domnul „a sărit peste”, „a crățat” casele fiilor lui Israel. Fără a nega aceste sensuri, literatura patristică raportează cuvântul și la „trecerea” lui Israel prin Marea Roșie, adică de la robie la libertate. Evenimentul istoric este, în același timp, și o prefigurare: el îl anticepează pe Iisus Hristos, Cel ce „din moarte la viață și de pe pământ la cer ne-a trecut pe noi” (din Canonul Învierii).

⁶Sensul exact: și voi pedepsi după cum merită (ca pe unii ce n'au fost în stare să-i apere pe Egipteni).

⁷Literal: „vă voi acoperi”. În Textul Ebraic: „voi sări peste (dincolo) de voi”, vă voi ocoli, vizuire care-l implică în act pe Domnul-Însuși. Septuaginta preferă acordul cu v. 23: Nimicitorul (îngerul Domnului) este cel ce execută pedeapsa, iar Domnul este Cel ce apără (acoperă, protejează, ascunde victimă de ochii executorului).

¹⁷ Păziți Sărbătoarea Azimelor⁸, fiindcă'n ziua aceea am scos Eu armia⁹ voastră din țara Egiptului; din neam în neam să păziți ziua aceasta, ca așezământ veșnic.

¹⁸ Începând din seara celei de a paisprezecea zi a lunii întâia și până'n seara zilei a douăzeci și una a aceleiași luni, veți mâncă azime¹⁰.

¹⁹ Timp de şapte zile să nu se afle dospitură'n casele voastre; tot cel ce va mâncă dospit, sufletul acela va fi stârpit din obștea lui Israel, fie el venetic sau moșnean al pământului.

²⁰ Tot ce e dospit să nu mâncăți; în toate așezările voastre veți mâncă azimă”.

²¹ Apoi i-a chemat Moise pe toți bătrânnii fiilor lui Israel și le-a zis: „Duceți-vă și luati-vă miei după cum vă sunt familiile și'njunghiați mielul de Paști¹¹.

²² Luați un mănușchi de isop, muiata-l în sâangele de lângă ușă, și ungeți pragul de sus și amândoi stâlpii ușii cu sâangele cel de lângă ușă; iar voi să nu ieșiți nici unul pe ușa casei până dimineața.

²³ Domnul va trece să-i lovească pe Egipteni și va vedea sâangele de pe pragul de sus și de pe cei doi stâlpi ai ușii și va trece Domnul pe lângă ușă și nu-l va lăsa pe Nimicitor¹² să intre'n casele voastre ca să lovească.

²⁴ Păziți-le pe acestea ca pe un așezământ pentru tine și pentru copiii tăi¹³,

⁸Cf. Textul Ebraic. În Septuaginta, literal: „păziți această poruncă”.

⁹Despre „oastea” lui Israel vezi 6, 26 și nota.

¹⁰Azime: pâini nedospite.

¹¹Literal: „înjunghiați Paștile”.

¹²Nimicitor: executor al pedepselor divine. Menționat și la 1 Co 10, 10.

¹³Plural-singular: alternanță între adresarea

din neam în neam.

25 Așadar, după ce veți intra în țara pe care Domnul vă va da-o vouă aşa cum a zis, să păziți rânduiala aceasta.

26 Și de va fi să vă'ntrebe copiii voștri: – Ce-i cu rânduiala aceasta?,

27 voi să le spuneți: – Aceasta este jertfa de Paști pentru Domnul Cel ce'n Egipt a ocrotit casele fiilor lui Israel, când El a lovit Egiptul iar casele noastre le-a măntuit". Și s'a plecat poporul și s'a'ncchinat.

28 Și mergând fiii lui Israel, au făcut aşa cum Domnul le poruncise lui Moise și Aaron; aşa au făcut.

29 Și a fost că la miezul nopții i-a lovit Domnul pe toți întâi-născuții în țara Egiptului, de la întâi-născutul lui Faraon, care trebuia să stea pe tron, până la întâi-născutul robului din temniță, și pe toți întâi-născuții dobitoacelor.

30 Și s'a sculat noaptea Faraon, toate slugile lui și toți Egiptenii; și bocet mare s'a făcut în toată țara Egiptului, că nu era casă'n care să nu fie mort.

31 În aceeași noapte i-a chemat Faraon pe Moise și Aaron și le-a zis: „Sculați-vă și ieșiți din mijlocul poporului meu!; și voi, și fiii lui Israel!; și duceți-vă de-i faceți slujbă Domnului, Dumnezeului vostru, precum ati zis!

32 Luați-vă și turmele, și cirezile, și duceți-vă!... Binecuvântați-mă și pe mine!"

33 Egiptenii sileau acum poporul să iasă grabnic din țară, căci ziceau: „O să pierim cu toții!"

34 Poporul și-a luat frământătura până a nu se dospi, [purtând] pe umeri covețile învelite'n haine.

către obște și cea către fiecare ins în parte; va fi întâlnită frecvent în cărțile Pentateuhului.

35 Fiii lui Israel au făcut după cuvântul lui Moise: au cerut de la Egipteni lucruri de argint și lucruri de aur și haine.

36 Domnul i-a dat poporului Său trecere în ochii Egiptenilor, iar aceștia le-au dat tot ce-au cerut; și i-au despuiat pe Egipteni.

37 Fiii lui Israel au plecat din Ramses spre Sucot¹⁴, ca la șase sute de mii de bărbați pedeștri¹⁵, afară de copii.

38 Și'mpreună cu ei s'a ridicat și multă adunătură [de oameni], precum și turme și cirezi și vite multe foarte.

39 Iar din frământătura pe care-o scose-seră din Egipt au copt în spuză azime, că ea nu se dospise; zoriți de Egipteni, ei nu putuseră zăbovi nici măcar să-și facă de mâncare pentru drum.

40 Sederea filor lui Israel în Egipt și'n țara Canaanului a fost de patru sute treizeci de ani¹⁶.

41 Și a fost că la capătul celor patru sute treizeci de ani, toată armia Domnului a ieșit din țara Egiptului.

42 Noapte de priveghere i-a fost aceasta Domnului, ca să-i scoată pe ei din țara Egiptului; această noapte în care Domnul a stat de veghe, pe ea o vor păzi toți fiii lui Israel, din neam în neam.

43 Zis-a Domnul către Moise și Aaron: „Iată rânduiala Paștelui: Nimeni din cei de alt neam nu va mâncă din el;

¹⁴Localitate încă neidentificată, alta decât cea din Fc 33, 17.

¹⁵În stare să poarte arme.

¹⁶Textul Ebraic (în tradiția sacerdotală) dă această cifră numai pentru sederea în Egipt. Septuaginta însă precizează: „și'n Țara Canaanului", mențiune cu care Sfântul Pavel va fi de acord în Ga 3, 17. Potrivit aserțiunilor din Fc 15, 13 și FA 7, 6, sederea Evreilor în Egipt a durat patru sute de ani.

⁴⁴ dar din el va mânca tot robul cumpărat cu bani, după ce-l vei tăia'mprejur.

⁴⁵ Străin sau simbriaş nu va mânca din el.

⁴⁶ Să se mănânce în aceeaşi casă; din carnea lui nu vei scoate afară din casă; os dintr'însul să nu zdrobiți.

⁴⁷ Pe asta s'o facă toată obștea fiilor lui Israel.

⁴⁸ Iar dacă vreun străin aşezat între voi va vrea să-I facă Domnului jertfă pascală¹⁷, îi vei tăia'mprejur pe toți ai lui, de parte bărbătească, și numai atunci să se apropiie ca să facă aceasta, și el va fi atunci ca și un moșnean al pământului; dar tot cel netăiat împrejur nu va mânca din el;

⁴⁹ o singură lege va fi și pentru băstinaș, și pentru străinul ce se va așeza la voi!"

⁵⁰ Și au făcut fiii lui Israel aşa cum Domnul le poruncise lui Moise și Aaron; aşa au făcut.

⁵¹ Și a fost că atunci, în ziua aceea, i-a scos Domnul pe fiii lui Israel din țara Egiptului, împreună cu armia lor.

lui Israel: de la om până la dobitoc, el este al Meu!"

³ Iar Moise a zis către popor: „Să vă aduceți aminte de ziua aceasta'n care voi ati ieșit din țara Egiptului, din casa robiei, căci cu mână tare v'a scos pe voi Domnul de acolo: să nu mâncați dospit.

⁴ Într'adecăru, voi astăzi ieșiți, în luna Spicului².

⁵ Și va fi că după ce Domnul, Dumnezeul tău, te va duce în țara Canaanenilor, a Heteilor, a Amoreilor, a Heveilor, a Iebuseilor, a Ghergheseilor și a Ferezeilor, pe care El li S'a jurat părinților tăi să ţi-o dea, țara'n care curge lapte și miere, vei face slujba aceasta în această lună.

⁶ Șapte zile să mânânci azime, iar ziua a șaptea este sărbătoarea Domnului:

⁷ Azime să mâncați în cele șapte zile; dospitură nu se va găsi la tine, nici aluat în toate hotarele tale.

⁸ În ziua aceea să-i povestești fiului tău, zicând: – Aceasta-i de dragul a ceea ce a făcut Domnul pentru mine, când am ieșit eu din Egipt.

⁹ Să fie aceasta ca un semn pe mâna ta și ca o aducere aminte'n fața ochilor tăi³, pentru ca legea Domnului să fie'n gura ta; căci cu mână tare te-a scos Domnul Dumnezeu din Egipt.

al pântecelui matern. Prin această sfintire, primul-născut al omului devinea proprietatea lui Dumnezeu; primul-născut al animalului îi era destinat tot lui Dumnezeu, dar ca animal de jertfă.

² Literal: „în luna celor noi”. În Textul Ebraic: „în luna Abib”, ceea ce se traduce: „în luna spicului”. Pentru această explicație vezi 9, 32 și nota. E prima lună a anului evreiesc, numită mai târziu Nisan.

³Acest ritual să devină permanent și de neșters, ca un tatuaj și ca o obsesie.

13

Întâi-născuții și Azimele. Drum spre Marea Roșie. Stâlpul de nor și stâlpul de foc.

¹ Domnul i-a grăit apoi lui Moise și i-a zis:

² „Sfințește-Mi¹ pe tot întâiul-născut, pe cel dintâi la sânul mamei între fiii

¹⁷Literal: „să-I facă Domnului Paștele”.

¹A sfinti, a consacra, cu ideea de a pune deosebită, a păstra în rezervă, a-i hărăzi cuiva un anume scop. Dătător de viață, Dumnezeu re-vendică pentru Sine pârga vieții, întâiul fruct

¹⁰ Să păziți dar legea aceasta din an în an, la vremea rânduită.

¹¹ Și va fi că după ce Domnul, Dumnezeul tău, te va duce în țara Canaaneeilor, aşa cum li S'a jurat El părinților tăi, și ti-o va da tie,

¹² atunci să-I osebești Domnului pe tot întâi-născutul⁴ de parte bărbătească, și tot ce se naște'ntâi din turmele sau din cirezile tale: partea bărbătească să I-o încagini Domnului.

¹³ Pe tot întâi-născutul de la asină să-l dai în schimbul unui miel⁵; iar de nul vei schimba, să-l răscumperi⁶. Pe tot întâi-născutul din om, între fiii tăi, îl vei răscumpără.

¹⁴ Iar dacă fiul tău te va întreba cândva, zicând: – Ce'nseamnă aceasta?, tu să-i spui: – Cu mâna tare ne-a scos Domnul din țara Egiptului, din casa robiei.

¹⁵ Când Faraon se'ncăpătâna să nu ne lasă să plecăm, Domnul i-a ucis pe toți întâii-născuți în țara Egiptului, de la'ntâi-născutul omului până la'ntâi-născutul dobitocului. Iată de ce jertfesc eu Domnului pe tot întâi-născutul de parte bărbătească, și de ce pe tot întâi-născutul din fiii mei îl răscumpăr.

¹⁶ Să fie dar aceasta ca un semn pe mâna ta, neclintit în fața ochilor tăi: Cu mâna tare ne-a scos pe noi Domnul din Egipt!"

¹⁷ Iar după ce Faraon a dat drumul poporului, Dumnezeu nu i-a'ndrumat pe

⁴ Literal: „cel ce deschide pântecele”.

⁵ Asinul, animal necurat, nu poate fi adus jertfă; deși mult mai valoros, el va fi dat în schimbul unui miel ce va fi jertfit în locul lui.

⁶Să dai o sumă de bani cu care poți cumpăra un animal de jertfă. În Textul Ebraic: „dacă nu-l vei răscumpără, să-i rupi gâtul” (să-l omori fără să curgă sânge, ca nu cumva uciderea lui să fie luată drept jertfă).

calea dinspre țara Filistenilor, cu toate că era mai scurtă⁷, căci a zis Dumnezeu: „Nu cumva poporul, dacă va vedea război, să aiăbă păreri de rău și să se'ntoarcă în Egipt”.

¹⁸ Ci Dumnezeu a făcut poporul să ocolească pe calea pustiului, spre Marea Roșie. În al cincilea neam au ieșit fiii lui Israel din țara Egiptului.

¹⁹ Atunci a luat Moise cu sine osemintele lui Iosif, căci cu jurământ îi legase Iosif pe fiii lui Israel: „Cu adevărat vă va cerceta Domnul; atunci să luați cu voi și osemintele mele de aici”.

²⁰ Și dacă au purces fiii lui Israel din Succot, și-au aşezat tabăra la Etam, la capătul pustiului.

²¹ Iar Domnul îi călăuzea mergândule'nainte și arătându-le calea: ziua, în stâlp de nor; noaptea, în stâlp de foc⁸.

²² Și n'a lipsit stâlpul de nor, ziua, nici stâlpul de foc, noaptea, de dinaintea'ntregului popor.

14

Egiptenii în urmărirea Israeliților. Trecerea prin Marea Roșie.

¹ Domnul a grăit către Moise și i-a zis:

² „Spune-le fiilor lui Israel să se întoarcă¹ și să-și aşeze tabăra în fața Pi-Hahirotului, între Migdol și mare, în preajma lui Baal-Țefon. Acolo, lângă mare, acolo să tăbărăți.

⁷ De-a lungul coastei Mediteranei, patru-cinci zile de mers până'n Canaan.

⁸ Textul Ebraic adaugă: „ca să poată merge și ziua și noaptea”, adaos pe care Septuaginta nu-l consideră necesar.

¹ „Să se întoarcă”, în sensul: să ocolească. Textul e o reluare a istorisirii din 13, 18, cu unele detalii toponimice.

3 Că Faraon îi va spune poporului său:
– Fiii aceştia ai lui Israel s’au rătăcit
prin țară; i-a închis pustiul...

4 Eu însă voi învârtoșa inima lui Faraon, iar el se va pune pe urmele lor. Și Mă voi preamări Eu în Faraon² și n’toată oastea lui și vor cunoaște Egiptenii, toți vor cunoaște, că Eu sunt Domnul!” Și au făcut aşa.

5 I s’ă dat de știre regelui Egiptului că poporul [evreu] a fugit. Atunci inima lui Faraon și a slujitorilor lui s’ă schimbat în privința poporului; ei au zis: „Ce-am făcut, că i-am lăsat pe fiii lui Israel să se ducă, și de-acum nu vor mai munci pentru noi?...”.

6 Și-a înhămat deci Faraon carele de război și și-a luat poporul cu sine.

7 A luat șase sute de care alese și toată călărimea Egiptenilor și căpeteniile lor.

8 Iar Domnul a învârtoșat inima lui Faraon, regele Egiptului, și pe a slujitorilor lui, și au alergat pe urmele fiilor lui Israel; dar fiii lui Israel ieșiseră cu mâna’naltă³.

9 Și au alergat după ei Egiptenii cu toți caii și carele lui Faraon, cu călăreții și cu toată oastea lui, și i-au ajuns când ei își așternuseră tabăra la mare, lângă Pi-Hahirot, în fața lui Baal-Tefon.

10 Și dacă Faraon s’ă apropiat, fiii lui Israel și-au ridicat ochii și i-au văzut pe Egipteni tăbărăți înapoia lor; și foarte s’au însământat fiii lui Israel și au strigat către Domnul.

11 Și i-au zis lui Moise: „Oare nu erau

²Înfrântul Faraon va fi cel ce instrumentează slava biruitorului Dumnezeu.

³„Cu mâna’naltă”: gest de libertate; plecaseră fluturând din mâini, fără să le pese (e altceva decât „brațul înalt” al lui Dumnezeu).

morminte’n țara Egiptului? de ce ne-ai adus să murim aici, în pustie? Ce-ai făcut tu cu noi, că ne-ai scos din Egipt?

12 Oare nu asta-ți spuneam noi în Egipt, zicându-ți: – Lasă-ne să robim Egiptenilor?... Că mai bine era să le fim robi Egiptenilor decât să murim în pustia aceasta!”

13 Moise însă a zis către popor: „Nu vă temeți! Țineți-vă bine și veți vedea mântuirea pe care Domnul o va face astăzi asupră-vă: pe Egiptenii pe care-i vedeți astăzi nu-i veți mai vedea în veacul vecilor.

14 Domnul se va lupta pentru voi; vouă nu vă rămâne decât să fiți liniștiți”.

15 Atunci a zis Domnul către Moise: „Ce strigi către Mine? Spune-le fiilor lui Israel să pornească!,

16 iar tu ridică-ți toiagul, întinde-ți mâna asupra mării și despici-o!: să treacă fiii lui Israel prin mijlocul mării ca pe uscat!

17 Iată, Eu voi învârtoșa inima lui Faraon și pe a tuturor Egiptenilor, ca să se ia după ei; și ’ntru el, în Faraon, ca și ’n toată oastea lui și ’n carele lui și ’n călăreții lui va fi ca Eu să Mă preamăresc;

18 și-atunci când Eu Mă voi preamări în Faraon și ’n carele lui și ’n călăreții lui, atunci vor cunoaște Egiptenii, toți vor cunoaște, că Eu sunt Domnul!”

19 Atunci îngerul lui Dumnezeu, care mergea înaintea taberei fiilor lui Israel, s’ă mutat⁴ și mergea în urma lor; și s’ă mutat și stâlpul norului de dinaintea lor și le-a stat în urmă⁵,

⁴Verbul sugerează: s’ă mutat ridicându-se prin văzduh.

⁵„Îngerul lui Dumnezeu” și „stâlpul de nor” sunt sinonime și simbolizează prezența ocroti-

²⁰ intrând astfel și stând între tabăra Egipcenilor și tabăra fiilor lui Israel; și intuneric s'a făcut și negură⁶, și noaptea s'a scurs fără că nătimpul noptii să se poată aprobia unii de alții.

²¹ Moise și-a întins mâna asupra mării, iar Domnul a mânăsat⁷ mareea toată noaptea cu vânt puternic de la răsărit; și a făcut din mare uscat, că apele se despicaseră.

²² Iar fiile lui Israel mergeau prin mijlocul mării ca pe uscat: apele le erau perete de-a dreapta și perete de-a stânga.

²³ Dar Egipcenii s-au pus pe urma lor, și au intrat după ei toți caii lui Faraon, carele și călăreții lui, în mijlocul mării.

²⁴ Dar în strajă dimineții a căutat Domnul din stâlpul cel de foc și de nor spre tabăra Egipcenilor și a umplut tabăra Egipcenilor de spaimă.

²⁵ Si le-a împiedicat roțile carelor, încât cu anevoie-i mai duceau. Atunci au zis Egipcenii: „Să fugim de la fața lui Israel, că Domnul Se luptă pentru ei cu Egipcenii!”

²⁶ Iar Domnul a zis către Moise: „Întinde-ți mâna asupra mării: apele să se ștearcă asupra Egipcenilor, asupra carelor și călăreților lor”.

²⁷ Si și-a întins Moise mâna asupra mării⁸: spre ziua să a întors apa la locul ei,

toare a Domnului (**Iahvé**) asupra poporului israelit.

⁶Textul Ebraic, foarte dificil, sugerează și traducerea: (datorită norului) „noaptea era întuneric într-o parte și lumină în cealaltă” (**Symahus**).

⁷Imagine grandioasă: vântul e harapnicul cu care Dumnezeu mâna telegarii mării, alergându-i.

⁸Dubla mișcare a toiagului lui Moise a devenit în imnografia creștină simbol și prefigurare a Sfintei Cruci: pe verticală când a despicate apele, pe orizontală când le-a readunat.

iar Egipcenii fugeau pe sub apă; și i-a înecat Domnul pe Egipteni în mijlocul mării.

²⁸ Iar apele s'au tras la loc și au acoperit carele și călăreții și ntreaga oaste a lui Faraon, care intrase după ei în mare, și n'a rămas nici unul.

²⁹ Fiii lui Israel însă au trecut prin mare ca pe uscat, apa fiindu-le perete de-a dreapta și perete de-a stânga.

³⁰ Așa l-a mantuit Domnul în ziua aceea pe Israel din mâinile Egipcenilor; și i-a văzut Israel pe Egipteni morți pe malurile mării.

³¹ Văzut-a Israel mâna cea tare pe care Domnul a întins-o împotriva Egipcenilor, și s'a temut poporul de Domnul și I-a crezut lui Dumnezeu și lui Moise, servul Său.

15

Cântarea lui Moise. Apa din Mara.

¹Atunci Moise și fiile lui Israel l-au cântat lui Dumnezeu această cântare¹; au zis: „Să-I cântăm Domnului, căci cu slavă S'a preamarit; cal și călăreț, în mare i-a aruncat!

²Ajutor și ocrotitor mi S'a făcut mie spre mântuire; Aceasta-i Dumnezeul meu, pe El îl voi preamarit, Dumnezeul părintelui meu, pe El îl voi înmăルta.

³Domnul Cel ce surpă războaie, Domnul este numele Lui.

¹Imn devenit celebru și intrat foarte de timpuriu în imnografia creștină. Având o triplă dimensiune – poetică, istorică și profetică –, el cântă nu numai eliberarea Evreilor din robia egipteană și trecerea lor prin Marea Roșie (vv. 4-12), ci și drumul lor prin pustie spre Țara Făgăduinței (vv. 13-16) și chiar regăsirea lor în templul din Ierusalim (vv. 17-18).

4 Carele lui Faraon și oștirea lui le-a aruncat în mare, pe aleșii călăreți, pe căpitani, i-a cufundat în Marea Roșie:

5 cu marea i-a acoperit, în adâncuri ca o piatră s'au adâncit.

6 Dreapta Ta, Doamne, s'a preamărit întru tărie, mâna Ta cea dreaptă, Doamne, pe vrăjmași i-a sfărâmat.

7 Cu mulțimea slavei Tale ai surpat pe cei potrivnici: mânia Ti-ai dezlănțuit-o și i-a mistuit ca pe niște paie.

8 Prin suflarea mâniei Tale s'a despicat apa; închegatu-s'au apele ca un perete, închegatu-s'au valurile'n inima mării.

9 Vrăjmașul zicea: – Îi voi alerga și-i voi prinde, pradă voi împărți, sufletul meu l voi sătura, cu sabia voi ucide, brațul meu îi va stăpâni...

10 Trimis-ai Tu suflarea Ta: marea i-a înghițit, afundatu-s'au ca plumbul în apele adâncului.

11 Doamne, cine-i asemenea Tie'ntre dumnezei? cine-i asemenea Tie, preamărit întru sfinți, minunat întru slavă, făcător de minuni?

12 Întinsu-Ti-ai dreapta și i-a'nghițit pământul!

13 Cu dreptatea Ta călăuzit-ai acest popor și l-ai izbăvit, cu puterea Ta l-ai chemat spre locașul Tău cel sfânt.

14 Auzit-au neamurile și s'au cutremurat; dureri² i-au cuprins pe cei ce locuiesc în Filisteea.

15 Atunci capii Edomului au fost cuprinși de spaimă, pe mai-marii Moabului cutremur i-a cuprins, celor ce locuiesc în Canaan, tuturor, le-a pierit inima.

²Cu nuanță: dureri ale femeii care naște (ca în Ps 47, 6).

16 Cădea-vor peste ei cutremur și frică, puterea brațului Tău îi va încremeni pân'ce va trece poporul Tău, Doamne, pân'ce va trece acest popor pe care Tu Ti l-ai agonisit.

17 Tu-l vei duce și Tu-l vei răsădi în muntele moștenirii Tale, în locașul pe care Tu, Doamne, Ti l-ai zidit, pe care Tu, Doamne, Ti l-ai sfințit, pe care mâinile Tale l-au gătit.

18 Împărăți-va Domnul în veac și în veacul veacului!

19 Căci caii lui Faraon, cu carele și călăreții lui, au intrat în mare, dar Domnul a'ntors asupră-le apele mării, în timp ce fiii lui Israel au trecut prin mare ca pe uscat".

20 Mariam proorociță, sora lui Aaron³, a luat timpanul⁴ în mâna sa, și toate femeile au ieșit după ea cu timpane și dănuind.

21 Si Mariam făcea'nceputul, zicând: „Să-I cântăm Domnului, căci cu slavă S'a preamărit; cal și călăreț, în mare i-a aruncat!"⁵

22 Moise i-a ridicat apoi pe fiii lui Israel de la Marea Roșie și i-a dus în pustia Sur. Trei zile-au mers ei prin pustie fără să dea de apă.

23 Au ajuns apoi la Mara, dar n'au putut să bea apă din Mara, că era amară; iată de ce locul acela a fost numit Mara⁶.

³Deci, și a lui Moise. Proorociță: femeie inspirată, căreia Dumnezeu îi transmite mesaje (vezi Nm 12, 1-2); înzestrată și cu darul poetic: proorociță Debora, asemenea lui Mariam, va alcătui și ea un imn (Jd 5).

⁴Timpan (de la grecescul **týmpanon**): instrument muzical asemenea unei tamburine.

⁵În fapt, nucleul Cântării lui Moise. E posibil ca aceste două versuri să fi alcătuit un refren prin care femeile celebrau, și ele, biruința.

⁶În ebraică: **mar** = „amar”, „amărăciune”.

²⁴ Iar poporul murmura'mpotriva lui Moise și zicea: „Ce vom bea?”

²⁵ Atunci Moise a strigat către Domnul, iar Domnul i-a arătat un lemn; el l-a aruncat în apă, iar apa s'a îndulcit. Acolo i-a pus [Domnul] rânduieli și porunci [poporului Său] și acolo l-a pus la'ncercare și i-a zis:

²⁶ „Dacă'ntr'adecă vei asculta de glasul Domnului, Dumnezeului tău, și vei face numai ceea ce e drept în ochii Lui, dacă-ți vei pleca auzul la poruncile Lui și vei păzi rânduielile Lui, atunci nu voi aduce asupra ta nici una din bolile pe care le-am adus asupra Egiptenilor, că Eu sunt Domnul Care te vindecă”.

²⁷ Apoi au venit în Elim. Și erau acolo douăsprezece izvoare de apă și săptezece de palmieri. Și au tăbărât acolo, lângă apă.

16

Prepelite și mană.

¹ Și dacău plecat din Elim, toată obștea fiilor lui Israel a ajuns în pustia Sin, care este între Elim și Sinai, în ziua a cincisprezecea a celei de a doua luni după ieșirea lor din țara Egiptului.

² Aici toată obștea fiilor lui Israel a cârtit împotriva lui Moise și Aaron.

³ Au zis către ei fiii lui Israel: „Mai bine-am fi murit bătuți de Domnul în țara Egiptului, când ședeam împrejurul căldărilor cu carne și mâncam pâine pe săturate, decât să ne fi adus voi în acest pustiu pentru ca toată obștea aceasta să moară de foame...”.

⁴ Domnul însă a zis către Moise: „Iată, Eu voi face să plouă pentru voi pâine

din cer. Așadar, va ieși poporul și va aduna în fiecare zi atât cât trebuie pentru o zi, ca să-i pun la'ncercare; vor umbra ei după legea Mea, sau nu?

⁵ Dar va fi că'n ziua a şasea, când ei vor pregăti¹ ceea ce au strâns, [vor vedea că] e de două ori mai mult decât adunau într'o altă zi pentru o zi”².

⁶ Atunci au zis Moise și Aaron către toată adunarea fiilor lui Israel: „Diseară veți cunoaște că Domnul este Cel ce v'a scos pe voi din țara Egiptului,

⁷ iar mâine-dimineață veți vedea slava Domnului; că El a auzit cârtirea voastră'mpotriva lui Dumnezeu; fiindcă noi, ce suntem noi ca să cărtiți împotriva noastră?”

⁸ Și a mai zis Moise: „Când Domnul vă va da seara carne să mâncați și dimineața pâine să vă săturați, aceasta va fi pentru că Domnul v'a auzit cârtirea'mpotriva noastră; fiindcă noi, ce suntem noi?: nu'mpotriva noastră vă este cârtirea, ci'mpotriva lui Dumnezeu”.

⁹ Moise i-a zis apoi lui Aaron: „Spune la toată adunarea fiilor lui Israel: – Apropiați-vă'naintea lui Dumnezeu, fiindcă El v'a auzit cârtirea”.

¹⁰ Și'n timp ce Aaron vorbea către toată adunarea fiilor lui Israel, ei au căutat spre pustie: și iată, slava Domnului s'a arătat în nor.

¹¹ Și a grăit Domnul către Moise și a zis:

¹² „Am auzit cârtirea fiilor lui Israel. Spune-le dar: – Seara carne veți mâncă, iar dimineața vă veți sătura de

¹ Ca să mănânce.

² Cantitate dublă, în vederea Sabatului de a două zi (vezi v. 26).

pâine, și veți cunoaște că Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru".

¹³ Iar dacă s'a făcut seară, s'au ridicat prepeleite și au acoperit tabăra; iar dimineața, după ce s'a luat roua dimprejurul taberei,

¹⁴ iată că pe fața pustiei se afla ceva mărunt ca niște grăunțe, ceva albicios ca grindina pe pământ.

¹⁵ Si văzând-o fiii lui Israel, au zis unul către altul: „Ce e asta³?” Că nu știau ce e. Iar Moise le-a zis: „Aceasta e pâinea pe care vă dat-o Dumnezeu ca hrană.

¹⁶ Iată cuvântul pe care vi l-a poruncit Domnul: Strângeți dintr'insa fiecare cât îi trebuie să mănânce – un omer⁴ de fiecare om – după numărul sufletelor voastre; fiecare să adune pentru cei pe care-i are în cortul său!”

¹⁷ Fiii lui Israel au făcut aşa: unii au adunat mai mult, alții mai puțin;

¹⁸ dar măsurând cu omerul, celui ce avea mai mult nu i-a prisosit, iar celui ce avea mai puțin nu i-a lipsit: fiecare adunase atâtă cât li se cuvenea celor ce erau cu el.

¹⁹ Zis-a Moise către ei: „Nimeni să nu lase din ea până dimineață”.

²⁰ Ei însă n'au ascultat de Moise, ci unii au lăsat din ea până'n dimineața următoare; dar a făcut viermi și s'a stricat. Iar Moise s'a mâniat pe ei.

²¹ Așadar, fiecare aduna dis-de-dimineață după cât îi trebuia; că dacăncepea soarele să dogorească, [mana neculeasă] se topea.

³ În Textul Ebraic: **man-hu**; cuvânt de origine necunoscută și semnificație incertă, prin care se explică numele de „mană” pe care Israelitii l-au dat acestui fel de hrană (vezi v. 31).

⁴Omer: ceva mai mult de 2 litri.

²² Si a fost că'n ziua a şasea au adunat de două ori mai multă hrană: câte două omere de fiecare. Iar capii adunării au venit toți să-l îmstiinteze pe Moise.

²³ Moise le-a zis: Iată ce-a zis Domnul: „Mâine e Sâmbătă⁵, zi de sfântă odihnă încchinată Domnului; ce aveți de copt, coaceți; ce aveți de fierăt, fierbeți; iar ceea ce prisosește puneti deoparte și păstrați totul pe a doua zi”.

²⁴ Si dacă au lăsat ei din acestea până dimineață, aşa cum le poruncise Moise, nici că s'au stricat, nici că au făcut viermi.

²⁵ Apoi a zis Moise: „Mâncăți-o astăzi, căci astăzi este odihna încchinată Domnului; astăzi n'o veți afla pe câmp.

²⁶ Sase zile veți aduna, dar ziua a şaptea e zi de odihnă: n'o veți afla”.

²⁷ Si a fost că'n ziua a şaptea au ieșit unii din popor să adune, și n'au găsit.

²⁸ Atunci Domnul a zis către Moise: „Până când vă veți încăpățâna voi să nu ascultați de poruncile Mele și de legea Mea?

⁵Sâmbătă – în ebraică: **Sabbath** = „odihnă”. La origine, ziua cu care se încheia săptămâna de şapte zile. Verbul derivat însemna la început „a încheia”, „a termina”, „a isprăvi”, „a înceta de a mai...”, „a pune capăt”; mai apoi: „a fi inactiv”, „a nu lucra”, „a se odihni”. La Evrei, zi riguroasă de odihnă (reținere absolută de la activitățile fizice), rigurozitate împinsă uneori până la formalism, ceea ce-L va face pe Domnul Iisus să desființeze (vezi Mt 12, 8; Mc 2, 27; Lc 6, 5; 13, 15-16). Sfântul Apostol Pavel, în asemenea, va nega obligativitatea Sabatului (Col 2, 16-23; Evr 4, 4-11). Creștinii îl vor înlocui cu ziua de Duminică (Domini Dies = Ziua Domnului), „ziua cea dintâi a săptămânnii”. În această primă zi a arătat Dumnezeu lumina (Fc 1, 3-5) și tot în ea a înviat Domnul Iisus, „Lumina lumii” (In 9, 5). Încă din epoca apostolică, Duminica era ziua în care creștinii săvârșeau Euharistia, „frângerea pâinii”, cuminecarea (vezi FA 20, 7 și nota).

²⁹ Vedeți: fiindcă Domnul v'a dat vouă această zi spre odihnă, de aceea vă dă El în ziua a şasea pâine pentru două zile; rămâneți fiecare în casele voastre: în ziua a şaptea să nu iasă nimeni din locu'n care se află".

³⁰ Și s'a odihnit poporul în ziua a șaptea.

³¹ Fiii lui Israel au numit-o mană; aceasta era ca sămânța de coriandru⁶; era albă, iar gustul îi era ca al unei turte cu miere.

³² Și Moise a zis: „Iată ce a poruncit Domnul: Umpleți cu mană un omer, spre păstrare'n viitor urmașilor voștri, ca să vadă pâinea pe care ați mâncat-o în pustie când Domnul v'a scos pe voi din țara Egiptului”.

³³ Iar către Aaron a zis Moise: „Ia un vas de aur și toarnă'n el un omer plin cu mană și pune-l înaintea lui Dumnezeu, ca să se păstreze'n viitor pentru urmașii voștri!”

³⁴ Și l-a pus Aaron înaintea Mărturiei⁷, ca să fie păstrat, aşa cum Domnul îi poruncise lui Moise.

³⁵ Iar fiii lui Israel au mâncat mană timp de patruzeci de ani, până ce-au ajuns în țară locuită; mană au mâncat până ce-au ajuns în hotarele țării Canaanului.

³⁶ Omerul era a zecea parte din trei veđre⁸.

⁶Coriandru: plantă umbeliferă (**coriandrum sativum**) al cărei fruct, aromat asemenea chimenului, are un diametru de 5 mm. Comparația de aici se referă nu la culoarea, ci la mărimea grăuntelui de mană.

⁷ Adică, de fapt, în Chivotul Mărturiei (sau al Legământului). În acesta erau păstrate Tablele Legii, toiagul lui Aaron și urna cu mană, tradiție ce va fi consemnată de Apostolul Pavel în Evr 9, 4.

⁸O vadră: ceva peste 10 litri. În Textul

17

Apă din piatră. Biruința asupra Amaleciților.

¹ Obștea fiilor lui Israel, toată, și-a ridicat tabăra din pustia Sin, după porunca Domnului; au tăbărât apoi la Rafidim, dar poporul nu avea apă de băut.

² Și poporul îi căta pricina lui Moise; îi zicea: „Dă-ne apă să bem!” Iar Moise le-a zis: „De ce-mi cătați voi mie pricina? de ce-L ispitii voi pe Domnul¹?“

³ Iar poporul, însetat acolo de apă, murmura'mpotriva lui Moise, zicându-i: „Ce-i asta?: ne-ai scos din Egipt ca să ne omori cu setea, pe noi, pe copiii noștri și turmele noastre?...“

⁴ Iar Moise a strigat către Domnul și a zis: „Ce să mă fac eu cu poporul acesta? Încă puțin, și mă vor ucide cu pietre“.

⁵ Zis-a Domnul către Moise: „Treci în fruntea poporului acestuia, ia cu tine pe cătiva din bătrâni poporului, dar ia în mană și toiagul cu care ai lovit Nilul, și mergi!

⁶ Iată, Eu îți voi aține calea acolo, pe stâncă, la Horeb; tu vei lovi stâncă, iar din ea va curge apă și va bea poporul Meu”. Și'ntocmai aşa a făcut Moise sub ochii fiilor lui Israel.

⁷ Locul acela a fost numit Masa-și-Meriba², din pricina cărtelii fiilor lui Israel și pentru că acolo-L ispitiseră ei pe Domnul, zicând: „Oare este Domnul în mijlocul nostru sau nu?“

Ebraic: „a zecea parte dintr'o efa“.

¹A-L ispitii pe Dumnezeu: a te îndoi de puterea sau de bunătatea Lui și a-I cere să Și le dovedească printr'o minune; a-L pune la încercare.

²Ar însemna „Cârteală-și-Ispite“.

8 Apoi a venit Amalec³ și se bătea cu Israel la Rafidim.

9 Iar Moise a zis către Iosua⁴: „Alegeți bărbați voinici și du-te mâine de te luptă cu Amalec! Cât despre mine, eu voi sta în vârful muntelui, cu toiașul lui Dumnezeu în mâna mea”.

10 A făcut deci Iosua după cum îi spuse Moise și a ieșit să se bată cu Amalec, în timp ce Moise, Aaron și Or s-au uit în vârful muntelui.

11 Și a fost că atunci când Moise își ridică mâinile, biruia Israel; iar când își lăsa mâinile, biruia Amalec.

12 Cum însă mâinile lui Moise se îngreiau, ei au luat o piatră și au pus-o sub el; el s'a așezat pe ea, iar Aaron și Or îi sprijineață mâinile, unul de-o parte și altul de alta; și au stat mâinile lui rezemate până'n asfințitul soarelui.

13 Și a zdrobit Iosua pe Amalec și tot poporul său, trecându-i prin ascuțișul săbiei.

14 Atunci a zis Domnul către Moise: „Scrie aceasta'ntr'o carte⁵, spre aducere aminte, și spune-i lui Iosua că pomeniarea lui Amalec o voi șterge din cele ce sunt sub cer”.

15 Moise I-a ridicat atunci Domnului un jertfelnic și l-a numit Iahvé-Nissi⁶,

16 căci „cu mâna tainică îl va bate Domnul pe Amalec din neam în neam”.

³Nume generic pentru Amaleciti, popor descendant din Edom (vezi Fc 36, 1 și 12). Așezați la nord de Cadeș, ei își revendicau, probabil, oaza de la Rafidim.

⁴Prima mențiune a lui Iosua (Navi), Tânărul războinic care-i va succeda lui Moise și va cucerii Canaanul.

⁵E pentru întâia oară când Moise e menționat ca autor al cărților lui; chiar dacă nu putem ști de care anume carte e vorba aici, faptul rămâne semnificativ.

⁶Iahvé-Nissi = „Domnul este steagul meu”.

18

Ietro la Moise.

1 Dar Ietro, preotul din Madian, socrul lui Moise, a auzit de toate căte le făcuse Domnul pentru poporul Său, că anume Domnul îl scosese pe Israel din Egipt.

2 Atunci Ietro, socrul lui Moise, a luat-o pe Sefora, femeia lui Moise, pe care acesta i-o lăsase'n seamă,

3 ca și pe cei doi fii ai ei – dintre care unul se chama Gherșom, după spusa: „străin sunt eu în țară străină”¹,

4 iar pe altul îl chama Eliezer, după spusa: „Dumnezeul părintelui meu mi-a fost într'ajutor și m'a scăpat din mâna lui Faraon”.

5 Așadar Ietro, socrul lui Moise, împreună cu fiili și cu femeia acestuia, a venit la Moise în pustie, acolo unde-și așezase el tabăra, la muntele lui Dumnezeu.

6 Și i s'a dat de veste lui Moise prin cuvintele: „Iată că vine la tine Ietro, socrul tău, avându-i cu el pe femeia ta și pe cei doi feciori ai tăi”.

7 Deci a ieșit Moise în întâmpinarea socrului său, s'a plecat înaintea lui și l-a îmbrățișat și s'a sărutat unii pe alții; apoi l-a poftit în cort.

8 Și i-a povestit Moise socrului său tot ceea ce Domnul le făcuse lui Faraon și Egipcenilor de dragul lui Israel, toate necazurile ce se abătuseră asupra lor pe drum și cum i-a scăpat Domnul din mâna lui Faraon și din mâna Egipcenilor.

9 Și s'a minunat Ietro de tot binele pe care li-l făcuse Domnul, anume că i scăpase din mâna Egipcenilor și din mâna lui Faraon.

¹Vezi nota de la 2, 22.

10 Si a zis Ietro: „Binecuvântat fie Domnul, că El v'a scăpat din mâna Egiptenilor și din mâna lui Faraon!

11 Acum știu și eu că mare este Domnul peste toți dumnezeii, pentru că i-a smerit”.

12 Apoi Ietro, socrul lui Moise, l-a adus lui Dumnezeu ardere-de-tot și jertfe. Și au venit Aaron și toți bătrânii lui Israel pentru ca'n fața lui Dumnezeu să stea la masă² cu socrul lui Moise.

13 Si a fost că a doua zi a șezut Moise să judece poporul; și a stat poporul înaintea lui Moise de dimineață până seara.

14 Si dacă Ietro, socrul lui Moise, a văzut tot ceea ce făcea el pentru popor, i-a zis: „Ce faci tu cu poporul? De ce șezi tu singur, pe de-o parte, și, pe de alta, tot poporul stă înaintea ta de dimineață până seara?”

15 Iar Moise a zis către socrul său: „Poporul vine la mine să ceară judecata lui Dumnezeu.

16 Când se ivesc între ei neînțelegeri, vin la mine; eu cercetez pe fiecare și-i învăț poruncile lui Dumnezeu și legile Lui”.

17 Iar socrul lui Moise a zis către el: „Ce faci tu, nu faci bine,

18 că și tu te vei slei, și poporul acesta care-i cu tine; grea e pentru tine treaba aceasta, și nu vei putea s'o faci singur.

19 Acum dar ascultă-mă pe mine!; am să-ți dau un sfat; apoi, Dumnezeu cu tine! Tu să-i ffi poporului ceea ce trebuie să-i ffi față de Dumnezeu: să-l înfățișezi lui Dumnezeu, tu, trebuințele lor;

20 iar lor să le arăți poruncile și legile

²Literal: „să mănânce pâine”, expresie ebraică pentru „a mânca”, „a sta la masă”.

Lui, să le descoperi căile pe care să umble și faptele pe care să le facă.

21 Acum: din întregul popor alege-ți oameni destoinici și temători de Dumnezeu, oameni drepti, care urăsc trufia, și pune-i căpetenii peste mii, căpetenii peste sute, căpetenii peste cincizeci, căpetenii peste zeci.

22 Aceștia, ei să judece poporul în toată vremea: pricinile grele să le aducă la tine, iar pe cele mici să le judece ei. Ei te vor ajuta astfel, ușurându-ți povara.

23 De vei face lucrul acesta, Dumnezeu te va întări, tu vei putea să faci față, iar poporul acesta'ntreg va ajunge cu pace la locul său”.

24 Si a ascultat Moise de cuvântul socrului său și a făcut tot ceea ce i-a spus.

25 Așadar, din întreg Israelul a ales Moise oameni destoinici și i-a pus căpetenii peste mii, căpetenii peste sute, căpetenii peste cincizeci și căpetenii peste zeci.

26 Aceștia, ei judecau poporul în toată vremea; toate pricinile grele le aduceau la Moise, iar pe cele usoare, pe toate, le judecau ei.

27 Moise l-a lăsat apoi pe socrul său să plece, iar acesta s'a dus în țara lui.

19

Sosirea în pustia Sinai. Pregătiri pentru primirea Legii.

1 Iar în cea de a treia lună de la ieșirea filor lui Israel din țara Egiptului, în chiar ziua aceea¹ au ajuns ei în pustia Sinai.

¹Dată imprecisă; se crede că cea exactă a dispărut din vechile manuscrise ebraice.

2 Au plecat deci de la Rafidim, au ajuns în pustia Sinai, și acolo a tăbărât Israel, în fața muntelui².

3 Și s'a suit Moise în muntele lui Dumnezeu; iar Domnul l-a strigat din munte și i-a zis: „Iată ce vei grăi tu către casa lui Iacob și ce le vei da de veste fiilor lui Israel:

4 – Voi cu ochii voștri ați văzut ce le-am făcut Eu Egiptenilor, cum v'am purtat Eu pe aripi de vultur și v'am adus la Mine³.

5 Acum: dacă veți asculta de glasul Meu și veți păzi legământul Meu, voi Îmi veți fi Mie popor ales dintre toate neamurile, că al Meu este tot pământul;

6 Îmi veți fi preoție împărătească⁴ și

²Adică în fața (sau în imediata vecinătate) a „muntelui lui Dumnezeu”, Sinai (după tradiția elohistă: Horeb – vezi 3, 1 și nota). Localizat în sudul peninsulei cu același nume. Munte devenit celebru prin aceea că în el i S'a descoperit Dumnezeu lui Moise și li s'a dat Israelitilor Legea. Pentru Sfântul Apostol Pavel, Sinaiul va fi simbolul Legii care a fost desființată prin Iisus Hristos (vezi Ga 4, 24-31).

³Adică la „muntele lui Dumnezeu”, Sinai.

⁴Textual: **basileion hierátevma**. În context, cele trei trepte: „popor ales” în vederea unei misiuni speciale, selecționat de Cel ce, ca Împărat suprem, stăpânește „tot pământul”; pentru îndeplinirea misiunii, poporul ales e înzestrat cu o „preoție împărătească”, preoție conferită de Împăratul-Dumnezeu (în fapt, întregul text e o pregătire pentru instituirea templului și a preoției levitice); prin prezența și lucrarea acestei preoții, poporul ales devine el însuși „neam sfânt”. Textul Ebraic permite traducerii cu accentul nu pe preoție, ci pe împărăție: „împărăție preoțească” sau „împărăție de preot” (în Vulgata: **regnum sacerdotale**), de unde interpretarea de sorginte apuseană că ar fi vorba de instituirea unei „preoții universale”, în virtutea căreia orice membru al comunității este preot. În fața acestei interpretări, romano-catolicii glosează în sensul că o „împărăție de preot” nu înseamnă că e „alăturiță din preot”, ci „condusă de preot” (de aici,

neam sfânt!... Acestea sunt cuvintele pe care le vei spune fiilor lui Israel”.

7 Și venind Moise, i-a chemat pe bătrâni poporului și le-a spus toate cuvintele acestea pe care le poruncise Domnul.

8 Atunci tot poporul, răspunzând într'un glas, a zis: „Toate căte a zis Dumnezeu vom face și vom fi ascultători!” Iar cuvintele poporului le-a dus Moise la Dumnezeu.

9 Domnul a zis către Moise: „Iată, Eu voi veni la tine într'un stâlp de nor, pentru ca poporul să Mă audă vorbind cu tine, și astfel și pe tine să te creadă pururea”. Iar Moise l-a spus Domnului cuvintele poporului.

10 Și a zis Domnul către Moise: „Coboără-te! Atrage-i poporului luarea-aminte; supune-i curățirii⁵ astăzi și mâine; să-și spele hainele,

11 și să fie gata pentru cea de a treia zi, căci în ziua a treia Se va pogorî Domnul pe muntele Sinai, în fața'ntregului popor.

12 Vei pune poporul dincolo printr'un hotar de jur-împrejur și-i vei spune: – Păziți-vă: nu vă suitați în munte și nu vă atingeți de hotarul lui; că tot cel ce se va atinge de munte, cu moarte va muri:

13 pe acela nu mână-l va atinge, ci cu pietre va fi ucis sau cu săgeată va fi săgetat; om sau dobitoc, nu va rămâne'n

deschiderea spre teocrație). Expresia din Septuaginta e citată aidomă în 1 Ptr 2, 9, în acord cu sintagma „preoție sfântă” din 1 Ptr 2, 5, în sensul că vechea preoție, cea din umbra Legii, devine cu adevărat „împărătească” și „sfântă” prin Cel ce o conferă, Iisus Hristos, Împărat și Arhieru. În același sens o folosește și Sfântul Vasile cel Mare în una din rugăciunile sale liturgice (anamneza din Liturghia ce-i poartă numele).

⁵Literal: „curățește-i” (oficială, prin poruncă, actul purificărilor rituale).

viață. Dar când tunetele și trâmbițele și norul se vor îndepărta de pe munte, ei se vor sui în munte”.

¹⁴ Și dacă s'a coborât Moise din munte la popor, el a sfîntit poporul, iar ei și-au spălat hainele.

¹⁵ Apoi el i-a zis poporului: „În trei zile să fiți gata, de femei să nu vă apropiați!”

¹⁶ Și a fost că'n ziua a treia, încă de dimineață, tunete s'au făcut pe muntele Sinai, și fulgere și nor înnegurat și sunet puternic de trâmbiță; și tot poporul din tabără a fost cuprins de spaimă.

¹⁷ Iar Moise a scos poporul să-L întâmpine pe Dumnezeu în afara taberei; și s'au oprit la poala muntelui.

¹⁸ Iar muntele Sinai fumega tot, că pe el Se pogorâse Dumnezeu în foc; și fum se înălța ca fumul de cuptor; și tot poporul⁶ era prins de cutremur.

¹⁹ Sunetul trâmbiței se făcea din ce în ce mai tare; Moise grăia, iar Dumnezeu îi răspundea cu glas.

²⁰ Pogorâtu-S'a deci Domnul pe muntele Sinai, pe vârful muntelui. Și Domnul l-a chemat pe Moise în vârful muntelui, iar Moise s'a suit.

²¹ Grăit-a Domnul către Moise: „Coboară-te! Atrage-i poporului luarea-aminte să nu dea buzna spre Domnul ca să vadă⁷: mulți dintre ei vor cădea.

⁶Ebr.: „muntele”; (totuși, în unele manuscrise: „poporul”).

⁷Sensul exact al verbului **katanoéo**: „a vedea (a contempla) spre a înțelege”; „a privi spre a-ți căstiga pricepere”; „a înțelege”. Folosit în Fc 3, 6 în legătură cu pomul cunoștinței binelui și răului. În textul de față: nu numai că ochii omului nu pot suporta slava lui Dumnezeu, dar nici vedereia lui lăuntrică, de creatură, nu poate accede la ființă intimă a lui Dumnezeu, la esența Lui.

²² Chiar și preoții, care se apropie de Domnul Dumnezeu, să se sfîntească, pentru ca nu cumva Domnul să Se'ndepărteze de la ei”.

²³ A zis Moise către Dumnezeu: „Nu va putea poporul să se suie în muntele Sinai, pentru că Tu ne-ai atras luarea-aminte, zicând: – Hotărniceste muntele și sfîntește-l!”

²⁴ Iar Domnul i-a răspuns: „Du-te, coboară-te, apoi te vei sui, tu și Aaron împreună cu tine. Dar preoții și poporul să nu se repeadă a se sui la Domnul, ca nu cumva Domnul să-i părăsească”.

²⁵ Și s'a coborât Moise la popor și le-a spus...⁸

20

Cele zece porunci.

¹ Grăit-a Domnul toate cuvintele acestea, zicând:

² „Eu sunt Domnul, Dumnezeu tău, Cel ce te-a scos din țara Egiptului, din casa robiei.

³ Să nu ai alți dumnezei în afara de Mine.

⁴ Să nu-ți faci chip cioplit¹, și nici vreo asemănare cu ceva din căte sunt în cer, acolo sus, ori din căte sunt pe pământ, aicea jos, ori din căte sunt în apele de

⁸ În concordanță și cu Textul Ebraic: frază întreruptă, rămasă neisprăvită; autorul s'a grăbit să introducă marele și importantul capitol al De-calagogului. În fapt, primul verset al capitolului următor e continuarea versetului 19 al capitolului de față.

¹Textual: „idol” (**eídolon**); prin definiție, statuie sau statuetă sculptată, ca reprezentare a unei zeități.

sub pământ².

5 Să nu te îinchini lor, și nici să le slujești; că Eu, Domnul, Dumnezeul tău, Eu sunt un Dumnezeu gelos³, Cel ce vina părintilor o dă pe seama copiilor până la al treilea și-al patrulea neam pentru cei ce Mă urăsc,

6 dar Mă milostivesc până la miilea neam spre cei ce Mă iubesc și-Mi păzesc poruncile.

7 Să nu iezi numele Domnului, Dumnezeului tău, în deșert, că nu va lăsa Domnul nepedepsit pe cel ce ia în deșert numele Lui.

8 Adu-ți aminte de ziua odihnei, ca să o săfîntești.

9 Șase zile să lucrezi; în ele fă-ți toate treburile,

10 dar ziua a șaptea este odihna Domnului, Dumnezeului tău; în ea să nu faci nici o muncă, nici tu, nici fiul tău, nici fiica ta, nici sluga ta, nici slujnica ta, nici boul tău, nici asinul tău, nici orice dobitoc al tău, nici străinul ce po- posește la tine,

11 fiindcă în șase zile a făcut Domnul cerul și pământul, marea și toate cele ce sunt într-însele, iar în ziua a șaptea

² Această interdicție făcea din Israel un unicat în întregul său context uman. De reținut însă că textul se completează prin prima frază a versetului următor; porunca nu interzice opera de artă, ci transformarea acesteia în idol.

³ Grecescul **zelos** înseamnă „zel”, „ardoare”, „râvnă”, dar și „gelozie”, „emulație”, „rivalitate”; **zelotés** înseamnă „zelos” sau „gelos”; sensul e dictat de context. În cazul de față, Dumnezeu își revendică în exclusivitate fidelitatea și iubirea celor cu care a încheiat legământul; în caz de trădare cu alții „dumnezel”, El își atribuie chiar pormirile temperamentale ale unui acces de gelozie. Sfântul Apostol Pavel va vorbi despre o „gelozie a lui Dumnezeu”: vezi 2 Co 11, 2 și notele în context.

Să odihnit. De aceea a binecuvântat Dumnezeu ziua a șaptea și a sfînțit-o.

12 Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta, ca să-ți fie ție bine și să trăiești ani mulți pe pământul pe care Domnul Dumnezeu îți-l va da⁴.

13 Să nu ucizi.

14 Să nu te desfrânezi⁵.

15 Să nu furi.

16 Să nu mărturisești strâmb împotriva aproapelui tău.

17 Să nu râvnești la casa aproapelui tău; să nu râvnești la femeia aproapelui tău, nici la ogorul lui, nici la sluga lui, nici la slujnica lui, nici la boul său, nici la asinul său și la nici unul din dobitoacele lui și la nimic din câte sunt ale aproapelui tău”.

18 Și tot poporul vedea fulgerele și tunetele și sunetul de trâmbiță și muntele fumegând: cuprins fiind de spaimă, poporul întreg se ținea departe.

19 Și au zis către Moise: „Vorbește-ne tu, dar Dumnezeu să nu vorbească spre noi, ca nu cumva să murim”.

20 Iar Moise le-a zis: „Îndrăzniți, că iată de ce-a venit Dumnezeu la voi: ca să vă pună la'ncercare, ca să fie frica Lui întru voi pentru ca voi să nu păcatuiți”.

21 Și a stat poporul departe, iar Moise a intrat în întunericul unde era Dumnezeu.

22 Și a zis Domnul către Moise: „Iată ce să-i vorbești casei lui Iacob și iată ce să le vestești fiilor lui Israel: – Voi însivă ați văzut că din cer am grăit cu voi.

⁴ „Cea dintâi poruncă urmată de făgăduință” (Ef 6, 2).

⁵ În sensul de a nu săvârși adulter.

23 Să nu vă faceți dumnezei de argint, și nici dumnezei de aur să nu vă faceți.

24 Mie să-Mi faceți jertfelnic de pământ; pe el să vă punete arderile-de-tot, jertfele pentru mântuire, oile și vițeii, în tot locul unde Eu voi face să fie numit numele Meu: acolo voi veni la tine și te voi binecuvânta⁶.

25 Iar de-Mi vei face jertfelnic de piatră, să nu-l zidești din pietre cioplite, fiindcă ți-ai pus tu dalta pe ele și ele s-au pângărit.

26 Iar la jertfelnicul Meu să nu te urci pe trepte, ca nu cumva acolo, pe ele, să ți se descopere goliciunea”⁷.

21

Rânduieli pentru casnici și uceri; dreptul de azil.

1 „Iată acum rânduielile pe care tu le vei pune'n fața lor:

2 De vei cumpăra rob evreu, el să-ți luceze șase ani, iar în anul al șaptelea îl vei lăsa liber fără să-i ceri plată¹.

3 Dacă intrat singur, singur va ieși; dacă venit cu femeie, odată cu el va pleca și femeia sa.

4 Dacă însă femeia i-a fost dată de către stăpân și ea va fi născut fii sau fiice, atunci femeia și copiii vor fi ai stăpânlui său; el va pleca singur.

¹Ca și la 12, 24, alternanță plural-singular: poruncă pentru întreaga comunitate și pentru fiecare ins în parte.

7La început, preotul israelit care aducea jertfa avea pe el doar o bucată de pânză împrejurul coapselor, după modelul egiptean. Mai târziu, când altarele erau înalte și cu trepte de acasă, preoții erau obligați să poarte pe dedesubt pantaloni (vezi 28, 38).

¹Literal: „în dar”; „pe gratis”.

5 Dar dacă robul se va'mpotrivi², zicând: – Îmi iubesc stăpânul, femeia și copiii; nu vreau să plec în libertate...,

6 atunci stăpânul său îl va aduce la judecata lui Dumnezeu; îl va aduce la ușă, pe prag, îi va găuri urechea cu o undrea, iar el îi va sluji în veci.

7 Dacă cineva își va vinde fata ca fată'n casă³, ea nu va ieși cum pleacă robii.

8 Dacă stăpânului nu-i va plăcea aceea pe care el de bunăvoie și-a ales-o, o poate elibera pe bani; dar la neam străin nu are voie s'o vândă, de vreme ce el s'a purtat cu ea necinstit.

9 Dacă i-a rânduit-o fiului său, se va purta cu ea după rânduiala fivelor.

10 Dar dacă el își mai ia o alta, pe ea să n'o lipsească de hrana, de îmbrăcăminte și de traiul ei cu bărbatul.

11 Iar dacă el nu va face pentru ea aceste trei lucruri, ea poate pleca de la el fără să plătească nimic, fără să-i dea bani.

12 De va lovi cineva pe altul și acela va muri, să fie dat morții⁴.

13 Iar de nu va fi fost cu voia lui, ci Dumnezeu i-l-a adus în mâna⁵, îți voi da Eu loc unde să fugă ucigașul⁶.

14 Dacă însă cineva va merge până acolo încât să-l omoare pe aproapele său cu vicleșug și va fugi la altar, chiar și de la altarul Meu să-l iei și să-l omori.

²Literal: „dacă va răspunde”, în replică la o anume situație, propunând modificarea ei.

³În sensul: servitoare-ibovnică.

⁴Cu acest verset se instituie „legea talionului”, mai pregnantă în vv. 23-25.

⁵Crima fără premeditare; în acest caz, impactul dintre ucigaș și victimă e pus pe seama lui Dumnezeu.

⁶Se instituie dreptul de azil. Locul de refugiu avea, de obicei, un sanctuar.

15 Cel ce va lovi pe tatăl său ori pe mama sa să fie dat morții.

16 Cel ce va blestema pe tatăl său ori pe mama sa să fie omorât.

17 Cel ce va răpi pe cineva dintre fiii lui Israel – fie că-l va vinde ca rob, fie că acela va fi găsit în mâinile lui – să fie omorât.

18 Dacă doi oameni se vor certa și dacă unul din ei îl va lovi pe celălalt cu o piatră sau cu pumnul și acela nu va muri, ci va cădea la pat,

19 dacă omul se va scula și va umbla pe-afară cu ajutorultoiagului, atunci nevinovat va fi cel ce l-a lovit; îi va plăti doar timpul cât n'a fost în stare să muncească și costul îngrijirii.

20 Dacă cineva va lovi cu bâta pe robul său sau pe slujnica sa și va muri sub mâna lui, prin judecată va fi pedepsit;

21 dar dacă [cel lovit] va mai trăi o zi sau două, el nu va fi pedepsit, fiindcă aci sunt banii lui.

22 Dacă doi oameni, luându-se la bătaie, vor lovi o femeie însărcinată și aceasta va lepăda pruncul ne'mplinit⁷, [vinovatul] va fi pus să plătească despăgubirea pe care o va cere bărbatul femeii; va plăti atât cât se cuvine;

23 dar dacă [pruncul] va fi împlinit, atunci se va da suflet pentru suflet,

24 ochi pentru ochi, dinte pentru dinte, mâna pentru mâna, picior pentru picior,

25 arsură pentru arsură, rană pentru rană, vânătăie pentru vânătăie.

26 Dacă va lovi cineva ochiul robului său sau ochiul slujnicei sale și aceia vor orbi, liberi să-i lase pentru ochiul lor.

27 Iar dacă va rupe dintele robului său sau al roabei sale, pentru dintele lor să-i lase liberi.

28 Dacă un taur va împunge un bărbat sau o femeie și le va pricinui moartea, taurul va fi ucis cu pietre, carnea lui nu va fi mâncată, iar stăpânul taurului va fi nevinovat.

29 Dacă însă taurul obișnuia de mai'nainte să împungă, dar stăpânul său, deși înștiințat, nu l-a ținut închis, dacă taurul va omorî bărbat sau femeie, atunci va fi ucis cu pietre, iar stăpânul său va fi și el dat morții;

30 dar dacă i se va pune preț de răscumpărare, atunci pentru răscumpărarea sufletului său va da cât i se va cere.

31 După această rânduială se va face și când taurul împunge băiat sau fată.

32 Iar dacă taurul va împunge rob sau roabă, stăpânului lor i se vor plăti treizeci de sicli de argint, iar taurul va fi ucis cu pietre.

33 De va destupa cineva o fântână sau dacă va săpa o fântână și nu o va acoperi și va cădea în ea un vițel sau un asin,

34 stăpânul fântânii îi va plăti; stăpânului lor îi va da bani, iar stârvul va fi al lui.

35 Dacă taurul cuiva va împunge taurul vecinului și-l va face să moară, ei vor vinde taurul cel viu și vor împărți banii între ei; tot între ei vor împărți și taurul mort.

36 Dar dacă se va fi știut că taurul obișnuia de mai'nainte să împungă, dar stăpânul său, deși înștiințat, nu l-a ți-

⁷Sensul exact: fără să aibă infățișare de om; în stare încă embrionară, când copilul – după concepția vremii – încă nu devenise persoană (Textul Ebraic însă vizează cu precădere vătămarea mamei). Vezi și versetul următor.

nut închis, atunci acesta va plăti taur pentru taur, iar stârvul va fi al lui.

22

Pedeapsa pentru furt și alte păcate¹.

1 De va fura cineva un vițel sau o oaie și le va înjunghia sau le va vinde, cinci viței va plăti pentru un vițel și patru oi pentru o oaie.

2 Dacă cineva va prinde hoțul asupra faptei și-l va lovi de moarte, nu i se va socoti omor.

3 (a) Dar dacă a ucis după ce i-a răsărิต soarele, vinovat este: pentru moarte cu moarte va muri². (b) Dar dacă nu va avea cu ce să plătească furtul, să fie vândut.

4 Iar dacă hoțul va fi prinș, și cele furate vor fi găsite la el vii – de la asin până la oaie –, să plătească îndoit.

5 Dacă cineva păgubește țarină sau vie lăsând vitele să pască țarina altuia, va plăti din țarina sa după cât a stricat; iar dacă a păscut toată țarina, va plăti cu ce are mai bun în țarina sa și cu ce are mai bun în via sa.

6 Dacă izbucnește un foc și, întâlnind mărăcini, se întinde și arde clăi sau snopi sau holdă, va plăti cel ce a aprins focul.

¹În Textul Ebraic, versetul 1 al acestui capitol este versetul 37 al capitolului precedent; de asemenea, în ediția Rahlfs a Septuagintei. Pentru concordanța cu edițiile clasice românești, am păstrat structura acestora.

²Prin transcrieri neglijente ale vechilor manuscrise, versetele 3 b și 4 au fost deplasate de la locul lor firesc, adică imediat după versetul 1. Cititorul e rugat să le trateze ca atare.

7 Dacă-i dă cineva vecinului său bani sau lucruri să le păstreze și ele sunt furate din casa acestui om, atunci hoțul, de va fi găsit, îndoit să le plătească;

8 iar dacă hoțul nu va fi găsit, atunci stăpânul casei va veni în fața lui Dumnezeu și va jura'ntru adevăr că n'a ascuns nimic din lucrurile aproapelui său.

9 Oricare-ar fi lucrul împrincipiului – un vițel, un asin, o oaie sau o haină sau un oarecare lucru pierdut despre care cineva spune că-i al lui – pricina amândurora va fi adusă în fața lui Dumnezeu; cel ce prin Dumnezeu e dovedit, acela îndoit îi va plăti aproapelui său.

10 Dacă cineva îi dă aproapelui său un asin sau un bou sau o oaie sau o altă vită să i-o păzească și dacă aceea suferă o vătămare sau moare sau e furată și nu există martori,

11 între cei doi să se facă jurământ în fața lui Dumnezeu cum că el [paznicul] nu și-a făcut parte din vita aproapelui său; pe aceasta o va lua stăpânul său de bună, iar el nu va plăti nimic.

12 Dacă [vita] i se fură, îi va plăti despăgubire stăpânului său;

13 iar dacă fost sfâșiată de fiare, să-i aducă dovdă și nu va plăti.

14 Dacă cineva o cere cu'mprumut [vita] de la vecinul său și ea suferă vătămare sau moare sau e furată și stăpânul ei n'a fost de față, el o va plăti;

15 dar dacă stăpânul ei a fost de față, nu o va plăti; dacă e simbriaș, ea va intra în socoteala simbriei.

16 Dacă cineva înșală o fecioară nelogodită și se culcă cu ea, o va înzestra înzestrându-și-o ca soție;

17 dar dacă tatăl ei nicicum nu se va învoi să i-o dea de soție, atunci el îi va

plăti tatălui atâtia bani câți se cer pentru zestrea fecioarelor.

18 Pe vrăjitorii să nu-i lăsați să trăiască.

19 Tot cel ce se împreună cu dobitoc să fie omorât.

20 Cel ce jertfește dumnezeilor, și nu numai singurului Domn, cu moarte să piară³.

21 Pe străin să nu-l prigonești, nici să-l apeși, căci și voi ați fost străini în țara Egiptului.

22 Cu nici o văduvă și cu nici un sărac să nu vă purtați rău;

23 că, dacă voi le veți face rău și ei vor striga către Mine, Eu le voi auzi glasul

24 și-Mi voi aprinde mânia și vă voi ucide cu sabia și vor fi femeile voastre văduve și copiii voștri săraci de părinți.

25 Dacă-l împrumuți cu bani pe fratele sărac de lângă tine, nu-l zori⁴ și nu-i punе camătă.

26 Dacă aproapelui tău îi vei lua ca zălog haina, să i-o dai înapoi înainte de asfințitul soarelui,

27 căci ea e învelitoarea lui, e singurul vestmânt cu care să-și acopere goliciunea⁵: în ce va dormi el? Așadar, dacă el va striga către Mine, Eu îl voi auzi, că milostiv sunt Eu.

28 Pe dregători să nu-i defaimi, pe mai marii poporului tău să nu-i vorbești de rău.

³În Textul Ebraic: „să fie lovit de anatemă”, adică: să I se ceară lui Dumnezeu, prin blestem, ca el să piară.

⁴În tot Vechiul Testament, verbul **katepeigo** e folosit numai aici și înseamnă „a presa pe cineva să facă ceva”. În Textul Ebraic: „nu te purta cu el ca un creditor”.

⁵„Goliciunea”, dublu sens: goliciunea trupului neocrotit de haină; goliciunea care-l face pe om indecent.

29 Nu întârzia în a-Mi aduce pârga ariei tale și a teascului tău; pe cei întâinăscuți dintre fiii tăi să Mi-i dai Mie.

30 Tot aşa vei face cu vițelul tău, cu oaia ta, cu animalul tău de povară: șapte zile va fi cu maică-sa, iar în ziua a opta Mi-l vei da Mie.

31 Oameni sfinți îmi veți fi: să nu mâncăți carnea dobitocului sfâșiat de fiară⁶; aruncați-o la căini!

23

Cum se face dreptatea. Despre sărbători. Rânduieri și porunci pentru intrarea în Canaan.

1 Să nu-ți pleci urechea la zvon desert; să nu iezi partea celui vinovat făcându-te martor mincinos.

2 Să nu te iezi după cei mai mulți în a face rău; când ești martor, să nu te abați în partea celor mulți ca să abați judecata;

3 nici chiar săracului să nu-i fii părtinitor la judecată.

4 De vei întâlni boul dușmanului tău – sau asinul său – rătăcit, să-l întorci și să i-l duci.

5 De vei vedea asinul vrăjmașului tău căzut sub povară, să nu te faci că nu-l vezi, ci ridică-l împreună cu el.

6 Să nu strâmbi judecata săracului când se judecă.

7 Ferește-te de fapta nedreaptă; pe cel nevinovat și pe cel drept să nu-l ucizi; celui nedrept să nu-i dai dreptate de dragul unor daruri.

⁶E vorba de sfințenia rituală. Carnea animalelor sfâșiate de fiare era presupusă ca încă mai având în ea sânge; consumarea săngelui era drastic interzisă de Lege (vezi Lv 7, 26-27).

8 Daruri să nu primești, căci darurile orbesc ochii celor ce văd și strâmbă principiile cele drepte.

9 Pe străin să nu-l apăsați, căci voi știți cum e sufletul pribegiei, că și voi ati fost pribegi în țara Egiptului.

10 Șase ani să-ți semeni țarina și să-i aduni roadele,

11 iar în al șaptelea îi vei da odihnă, lăsând-o nelucrată; din ceea ce a rămas se vor hrăni săracii neamului tău și vor mâncă fiarele câmpului. Tot aşa vei face cu via ta și cu măslinii tăi.

12 Treburile tale să-ți le faci în șase zile, iar în ziua a șaptea te vei odihni, ca să se odihnească și boul tău și asinul tău, și ca să răsuflă fiul roabei tale¹ și străinul care-i cu tine.

13 Pe toate câte vi le-am spus păziți-le. Numele altor dumnezei să nu le pomeniți, nici să se audă ele din gura voastră.

14 De trei ori în an să-Mi serbați:

15 Să păziți sărbătoarea Azimelor: șapte zile veți mâncă azime după cum ți-am poruncit, la vremea rânduită din luna lui Abib², căci în acea lună ai ieșit din Egipt. Înaintea Mea să nu te înfățișezi cu mâna goală.

16 Vei păzi sărbătoarea Secerișului, a celor dintâi roade din cele ce vei semăna în țarina ta; apoi sărbătoarea Culesului, toamna³, când îți aduni munca de pe câmp.

17 De trei ori pe an, toti cei de parte bărbătească se vor înfățișa înaintea Domnului, Dumnezeului tău,

18 fiindcă atunci când pe păgâni îi voi alunga de la fața ta și-ți voi lărgi hotările, nimeni nu-ți va râvni pământul⁴; sănge din jertfa Mea să nu jertfești pe ceva dospit, și nici grăsimea sărbătorii Mele să nu rămână până dimineața.

19 Pârga celor dintâi roade ale țarinii tale să o aduci în casa Domnului, Dumnezeului tău. Miel să nu fierbi în laptele mamei lui!

20 Iată, Eu îl trimit pe îngerul Meu înaintea feței tale, ca să te păzească pe cale, să te ducă în țara pe care ți-am gătit-o.

21 Ia aminte asupră-ți și ascultă de el și să nu-i fii necredincios; că nu te va cruta, fiindcă numele Meu este deasupră-i.

22 Dacă-ntr'adecăvar Îmi vei asculta glasul și vei face toate câte vă voi porunci și vei păzi legământul Meu, Îmi veți fi popor ales dintre toate neamurile, că al Meu este'ntreg pământul; iar voi Îmi veți fi preoție împărătească și neam sfânt. Iată cuvintele pe care le vei spune filor lui Israel: Dacă-ntr'adecăvar Îmi veți asculta glasul și veți face tot ceea ce-ți voi spune⁵, voi fi dușmanul dușmanilor tăi și potrivnicul potrivnicilor tăi.

23 Căci îngerul Meu, povătitorul tău, va merge cu tine și te va duce la Amorei și la Hetei și la Ferezei și la Canaanenei și la Gherghesei și la Hevei și la Iebusei și Eu îi voi stârpi.

24 Nu te vei încchina dumnezeilor lor și nici le vei sluji, nici vei face după fap-

⁴Această ultimă propoziție se află numai în unele ediții ale Septuagintei, inclusiv cea din Frankfurt 1597 (după care a fost tradusă Biblia lui Șerban).

⁵În text și context: de remarcat alternanțele între singular și plural; vezi și nota de la 12, 24.

¹Expresie pentru rob în general.

²Textual: „din luna întâi”; vezi și 12, 18.

³Textual: „la ieșirea anului”. Anul evreiesc era perioada dintre două toamne.

tele lor, ci'ntru totul le vei dărâma ca-piștile și'ntru totul le vei zdrobi stâlpii⁶.

25 Să slujești Domnului Dumnezeului tău, și Eu îți voi binecuvânta pâinea și vinul și apa și voi îndepărta slăbiciunea din mijlocul vostru.

26 Nimic neroditor sau sterp nu va fi pe pământul tău; numărul zilelor tale Eu îl voi plini.

27 Frica o voi trimite să meargă'nainte-ți, groază voi pune'n toate neamurile asupra căroră vei merge, pe toți potri-vnicii tăi și voi pune pe fugă.

28 Viespi voi trimite să meargă'nainte-ți, [cu ele] și voi alunga pe Amorei și pe Hevei și pe Iebusei și pe Canaaneni și pe Hetei de la tine.

29 Dar nu-i voi alunga într'un singur an, ca nu cumva pământul să devină pustiu și fiarele pământului să se înmulțească asupră-ți;

30 ci-i voi alunga de la tine pe'ncetul cu'ncetul, până ce tu te vei înmulți și vei lua'n moștenire pământul.

31 Întinde-voi hotarele tale de la Marea Roșie până la Marea Filistenilor⁷ și de la pustie⁸ până la Râul cel Mare al Eufratului și da-voi în mâinile voastre pe cei ce locuiesc în țară și-i voi alunga de la tine.

32 Să nu faci legământ cu ei, nici cu dumnezeii lor.

33 Să nu locuiască ei în țara ta, ca să nu te facă să păcătuiești împotrivă-Mi; că de vei sluji dumnezelilor lor, aceștia îți vor fi tie capcană".

⁶Stâlpii: pietre'n forme alungite, înfisite'n pământ, reprezentând anumite zeități.

⁷Marea Mediterană.

⁸Sudul Palestinei.

24

Moise se suie a doua oară în mun-tele Sinai.

1 Iar lui Moise i-a zis: „Suie-te la Domnul, tu și Aaron, Nadab, Abiud¹, pre-cum și saptezeci dintre bătrâni lui Israel: ei de departe I se vor încrina Domnului.

2 Numai Moise singur se va aprobia de Dumnezeu, dar ei nu se vor aprobia, iar poporul nu se va sui împreună cu ei".

3 A venit Moise și a adus la cunoștința poporului toate cuvintele lui Dumnezeu și toate rânduile. Iar poporul întreg a răspuns într'un glas: „Toate cuvintele pe care le-a grăit Domnul le vom face și le vom asculta!"

4 Iar Moise a scris toate cuvintele Domnului². Si sculându-se Moise dis-de-dimineață, a zidit jertfelnic sub munte, cu doisprezece stâlpi pentru cele două-sprezece seminții ale lui Israel.

5 Si i-a trimis pe tinerii filor lui Israel să aducă arderi-de-tot și să-I jertfească Domnului Dumnezeu viței ca jertfă de mântuire.

6 Si luând Moise jumătate din sânge, l-a turnat într'un vas, iar cealaltă ju-mătate de sânge a vărsat-o peste jertfelnic.

7 Apoi a luat cartea Legământului și a citit-o în auzul poporului; iar ei au zis: „Toate câte a grăit Domnul le vom face și le vom asculta!"

8 Si luând Moise săngele, a stropit porosul, zicând: „Acesta este săngele Le-gământului pe care Domnul l-a înche-

¹Nadab și Abiud: fiii lui Aaron (vezi 6, 23).

²A doua mențiune despre activitatea literară a lui Moise (prima a fost la 17, 14).

iat cu voi, potrivit tuturor acestor cunvințe”³.

9 Și s'au suit Moise și Aaron, Nadab, Abiu și șaptezeci dintre bătrâni lui Israel

10 și au văzut locul unde stătea Dumnezeul lui Israel⁴: sub picioarele Lui era ca un aşternut din lespezi de safir, tot atât de curat precum adâncul cerului.

11 Iar dintre aleșii lui Israel nu a pierit nici unul; au fost văzuți la locul lui Dumnezeu și au mâncat și au băut⁵.

12 Și a zis Domnul către Moise: „Suiete la Mine în munte și stai acolo, că am să-ți dau tablele de piatră: legea și poruncile pe care Eu le-am scris ca să le pun lor⁶ lege”.

13 Și sculându-se Moise împreună cu Iosua, apropiatul său, s'au suit în muntele lui Dumnezeu,

14 iar bătrânilor le-a zis: „Așteptați aici în liniște până ne vom întoarce la voi. Iată, Aaron și Or sunt cu voi; dacă are cineva ceva de judecat, să vină la ei”.

15 S'au suit deci Moise și Iosua în munte; și norul a acoperit muntele.

16 Și slava lui Dumnezeu s'a pogorât pe muntele Sinai, pe care norul l-a acoperit timp de șase zile. Iar în cea de a

³Cuvintele din carte (v. 4).

⁴În Versiunea Ebraică: „L-au văzut pe Dumnezeul lui Israel”; expresie cu totul singulară și uimitoare, întrucât „nu va putea omul să-Mi vadă față (să Mă vadă) și să trăiască” (33, 20). Textul Septuagintei precizează că oamenii au văzut numai „locul unde stătea Dumnezeu”, anume doar ceea ce părea a fi aşternutul tronului Său (vezi restul versetului).

⁵„Au mâncat și au băut”: semn că erau vii, dar poate fi vorba și de un prânz ritual, cu care se încheia de obicei un legământ, o alianță, un contract, un armistițiu (vezi alianța dintre Israel și Abimelec – Fc 26, 26-31 și pe aceea dintre Iacob și Laban – Fc 31, 54).

⁶„Lor”: poporului.

șaptea zi l-a chemat Domnul pe Moise, din mijlocul norului.

17 Dar chipul slavei Domnului era în ochii fiilor lui Israel ca un foc arzând pe vârful muntelui.

18 Și a intrat Moise în mijlocul norului și s'a suit în munte; și a stat acolo, în munte, patruzeci de zile și patruzeci de nopți.

25

Rânduieli pentru cortul adunării: chivotul mărturiei, masa pâinilor, sfeșnicul cu șapte brațe.

1 Și a grădit Dumnezeu către Moise, zicând:

2 „Spune-le fiilor lui Israel: Să-Mi aduceți prinoase; de la tot omul pe care-l lasă înima să dea, să-Mi strângeți prinoasele.

3 Iată prinoasele pe care le vei strânge de la ei: aur, argint și aramă;

4 mătase viorie, vișinie și stacojie, pânză de în topit și păr de capră;

5 piei de berbec vopsiteⁿ roșu, piei de culoarea iachintului¹ și lemn de salcâm²;

6 [untdelemn pentru candele, miresme pentru mir și pentru tămâia cea bine-mirosoitoare;]³

7 pietre de sardiu și pietre scumpe ferecate de pus la efodul și pieptarul⁴ preotului.

¹Iachint: un fel de safir sau ametist, albastru-violet. În Textul Ebraic: „piei de delfin”.

²Textual: „lemn care nu putrezește”; identificat cu salcâmul, cunoscut prin durabilitatea lui.

³Acest verset lipsește din textul grecesc; edițiile românești l-au preluat din versiunile ebraice.

⁴„Efod”: parte din veșmântul preoțesc; făcut din mătase scumpă, încrustată cu pietre preți-

8 Îmi vei face Mie locaș sfânt și Eu Mă voi arăta întru voi.

9 Chipul cortului și chipul tuturor obiectelor lui le vei face potrivit izvoadelor pe care Eu îți le voi arăta în munte: aşa să le faci!

10 Chivotul mărturiei⁵ îl vei face din lemn de salcâm: lung de doi coti și jumătate, larg de un cot și jumătate și înalt de un cot și jumătate⁶.

11 Îl vei sufla cu aur curat; pe dinăuntru și pe din afară îl vei sufla. Și-i vei face împrejur cingătoare de aur, din zimți împletită.

12 Și-i vei face patru inele de aur și i le vei prinde în cele patru colțuri de jos: două inele pe o latură și două inele pe cealaltă latură.

13 Vei face pârghii din lemn de salcâm și le vei sufla cu aur.

14 Pârghiile ai să le vâri prin inelele din colțurile de jos ale chivotului, ca să poată fi chivotul ridicat pe ele.

15 Pârghiile vor fi mereu în inelele chivotului.

16 Înlăuntrul chivotului vei pune mărturiile pe care îți le voi da.

17 Îl vei face un acoperământ al ispășirii⁷, din aur curat, lung de doi coti și jumătate, și lat de un cot și jumătate.

oase, era purtat pe umăr. „Pieptar” (hošen): altă parte de vesmânt preotesc, atașată de efod prin inele de aur.

5 „Chivot” (*kivvótos*) traduce un cuvânt ebraic care înseamnă „ladă cu capac”, „cu fără”, „siceru”. Folosii mai întâi pentru a desemna corabia lui Noe (Fc 6, 14). Vulgata îl traduce prin arca = „arca” (cu același înțeles). În cultul creștin ortodox, chivotul este macheta miniaturală a unei biserică, așezată în altar pe sfânta masă, în care se păstrează Împărtășanía pentru bolnavi. „Chivotul mărturiei”: semnul (mărturia) prezenței lui Dumnezeu.

⁶Un „cot”: aproximativ 45 cm.

⁷Mai târziu, *ilastérion* va deveni o masă pe

18 Vei face doi heruvimi⁸ din aur lucrat cu ciocanul⁹ și-i vei pune pe acoperământul ispășirii, la amândouă capetele;

19 un heruvim va fi la un capăt și un heruvim la celălalt capăt al acoperământului.

20 Heruvimii vor fi deasupra, cu aripile întinse, cu aripile umbrind¹⁰ acoperământul, cu fețele una spre cealaltă; fețele heruvimilor vor fi îndreptate spre acoperământ.

21 Acoperământul să-l pui pe chivot, deasupra; iar în chivot vei pune mărturiile pe care îți le voi da.

22 De acolo Mă voi face și cunoscut și de acolo, de deasupra acoperământului, dintre cei doi heruvimi ce vor fi pe chivotul mărturiei, de acolo îți voi vorbi Eu și despre toate câte-ți voi porunci pentru fiili lui Israel.

care marele preot aduce jertfa de ispășire („acoperirea” păcatelor), prin stropire cu sânge. Folosit și de Sfântul Pavel în Rm 3, 25 (vezi nota).

⁸Simbol al prezenței lui Dumnezeu „Cel ce săde pe heruvimi” (1 Rg 4, 4; 2 Rg 6, 2; 4 Rg 19, 15).

⁹Lucrat prin cizelare; precizare menită să elime presupu-nerea că imaginile sacre ar fi fost „chipuri cioplite” (interzise prin Decalog – 20, 4). E motivul pentru care cultul creștin ortodox admite icoana, cizelura și basorelieful, dar respinge statuia.

¹⁰**syskiázo** = „a acoperi cu umbră”, „a cufunda în umbră”. Prin lipsa de realism a imaginii, conotația duhovnicească e evidentă: Dumnezeu, „Cel ce săde pe heruvimi”, prin aripile acestora își face simțită prezența în simbol. Folosind un verb cu aceeași rădăcină: **episkiázo** = „a umbri”, Noul Testament va conota acțiunea prin care Dumnezeu își exercită puterea sau își revarsă harul asupra uneia sau mai multor persoane: Puterea Celui-Preaînalt o va „umbri” pe Fecioara Maria, făcând-o să zămislească de la Duhul Sfânt (Lc 1, 35), norul luminos al schimbării la față îi va „umbri” pe apostoli (Mt 17, 5; Mc 9, 7), umbra lui Petru îi va „umbri”, vindecătoare, pe bolnavii Ierusalimului (FA 5, 15).

23 Vei face o masă din lemn de salcâm: lungă de doi coți, lată de un cot, înaltă de un cot și jumătate.

24 O vei sufla cu aur curat și-i vei face împrejur cincătoare de aur din zimți împletități.

25 Un brâu¹¹ de-o palmă să-i faci împrejur, iar peste brâu, de jur-împrejur, vei face o mpletitură de zimți.

26 Vei face patru inele de aur și vei prinde inelele de cele patru colțuri unde-i sunt picioarele,

27 în josul brâului, iar inelele vor fi toarte pentru pârghiile cu care va fi purtată masa.

28 Pârghiile să le faci din lemn de salcâm și le vei polei cu aur curat; cu ele va fi purtată masa.

29 Să numai pentru ea vei face blidele, cătuile, ibricele și cănile din care se toarnă; din aur curat le vei face.

30 Pe masă vei pune pâinile punerii înainte¹², de-a pururi înaintea Mea.

31 Vei face sfeșnic din aur curat. Sfeșnicul să-l faci bătut din ciocan: fusul, brațele, cupele, nodurile și florile lui vor fi cu el un singur trup.

32 Din laturile lui vor ieși șase brațe: trei brațe ale sfeșnicului, dintr-o latură, și trei brațe ale sfeșnicului, din cealaltă latură.

33 Pe un braț, trei cupe'n chip de migdală, fiecare cu nodul și floarea ei; la fel pe fiecare braț care iese din sfeșnic.

¹¹După unii: bordură pentru protejarea obiectelor de pe masă; după alții: stinge de unire a picioarelor mesei, care să-i asigure stabilitatea. Optăm pentru sensul prim.

¹²Pâinile-ofrandă; pâinile-producere. În echivalentul liturgic ortodox: prescurtile (aduse ca prinoase la altar).

34 Sfeșnicul va avea patru cupe'n chip de migdală, fiecare cu nodul și floarea ei,

35 nodul de sub cele două brațe, nodul de sub cele patru brațe, deci la cele șase brațe care ies din sfeșnic.

36 Nodurile și ramurile care ies dintr'insul vor fi toate dintr'un singur metal bătut cu ciocanul: aur curat.

37 Îi vei face șapte candele și-i vei pune luminile și ele vor lumina latura din fața lui.

38 Mucările și tăvițele i le vei face din aur curat.

39 Dintr'un talant¹³ de aur curat se va face totul.

40 Ia seama să faci totul după izvodul ce ți-a fost arătat în munte.

26

Cortul adunării și cele ale lui.

1 Cortul să-l faci din zece scoarțe de în¹ topit, țesut în violet, în purpuriu și'n stacoiu; cu heruvimi le vei face, lucrați cu icsusință².

2 Lungimea unei scoarțe va fi de douăzeci și opt de coți, iar lățimea unei scoarțe va fi de patru coți: scoarțele vor avea toate aceeași măsură.

3 Cinci scoarțe vor fi îngemănate la un loc, celelalte scoarțe vor fi și ele îngemănate la un loc.

¹³Un talant: aproximativ 35 kg.

¹Textual: „vizon”, pânză de in de India, țesătură foarte fină și scumpă, cu firul răsucit după fierbere (topire).

²În Textul Ebraic: „operă de artist”, ceea ce înseamnă lucrare de țesător icsusit; aşadar, chirurile heruvimilor erau parte din țesătura însăși.

⁴ Cheotori de mătase violetă vei face pe marginea de'ngemănare a fiecărei scoarțe, și tot aşa pe cealaltă margine de'ngemănare a scoarței următoare.

⁵ Cincizeci de cheotori vei face la o scoarță și cincizeci de cheotori vei face pe marginea scoarței de'ngemănare, aşa ca ea să se lege de cealaltă scoarță prin cheotorile ce stau față'n față.

⁶ Vei face cincizeci de copci de aur; cu copcile vei lega o scoarță de cealaltă, aşa că'ntregul cort va fi un singur tot.

⁷ Peste cort vei face un îveliș de păr de capră; unsprezece îvelișuri vei face.

⁸ Lungimea unui îveliș va fi de treizeci de coți, iar lățimea unui îveliș va fi de patru coți; cele unsprezece îvelișuri vor avea toate aceeași măsură.

⁹ Cinci îvelișuri le vei uni la un loc și tot la un loc pe celelalte șase îvelișuri. Pe cel de al șaselea îveliș îl vei îndoi în partea din față a cortului.

¹⁰ Vei face cincizeci de cheotori la un îveliș, pe marginea îngemănării, și tot cincizeci de cheotori vei face pe marginea celuilalt îveliș, ca să se poată îngemăna cu primul.

¹¹ Și vei face cincizeci de copci de aramă; copcile le vei vârî în cheotori, aşa încât îvelișurile se vor îngemăna și vor alcătui un singur tot.

¹² Cât despre ceea ce prisosește din îvelitorile cortului, jumătatea de îveliș care prisosește va atârna pe partea de dinapoi a cortului.

¹³ De-a lungul acoperișului, de-o parte și de alta, ceea ce prisosește din îvelitori va atârna pe pereții cortului, un cot într'o latură și un cot în cealaltă, ca să-l acopere.

¹⁴ Cortului îi vei face apoi un acoperiș din piei de berbec vopsite'n roșu; iar

pe deasupra, peste el, un acoperământ din piei de culoarea iachintului³.

¹⁵ Îi vei face cortului pilaștri din lemn de salcâm.

¹⁶ Fiecare pilastru va fi lung de zece coți; lat de un cot și jumătate va fi fizicare pilastru.

¹⁷ Fiecare pilastru va avea două cepuri, unul în dreptul altuia; aşa vei face la toti pilaștrii cortului.

¹⁸ Cortului îi vei face douăzeci de pilaștri pentru latura dinspre miazăzi.

¹⁹ Sub cei douăzeci de pilaștri vei face patruzeci de tălpice de argint: câte două tălpice sub un pilastru, pentru cele două cepuri ale lui, și două tălpice sub un alt pilastru, pentru cele două cepuri ale lui.

²⁰ Iar pentru cealaltă latură, cea de miazanoapte, vei face douăzeci de pilaștri.

²¹ Vei face și pentru ei patruzeci de tălpice de argint, câte două tălpice sub un pilastru și două tălpice pentru alt pilastru.

²² Iar pentru partea dindărăt a cortului, care vine spre asfințit⁴, vei face șase pilaștri.

²³ Doi pilaștri vei face pentru unghiuurile cortului, în spate;

²⁴ ei vor fi deopotrivă'n partea de jos și deopotrivă se vor îngemăna cu capetele de sus. Așa vor fi: amândoi la fel și amândoi întocmai pentru amândouă unghiuurile.

²⁵ Așa că vor fi opt pilaștri cu șaisprezece tălpice de argint, două tălpice sub

³Vezi nota de la 25, 5.

⁴Literal: „spre mare” (adică spre Mediterana).

un pilastru și două tălpice sub alt pilastru, în cele două laturi.

²⁶ Si vei face bârne din lemn de salcâm: cinci bârne pentru pilaștrii dintr'o parte a cortului,

²⁷ cinci bârne pentru pilaștrii din cealaltă parte a cortului și cinci bârne pentru pilaștrii din partea dindărât a cortului, cea dinspre asfințit.

²⁸ Bârna de la mijloc va trece prin mijlocul pilaștrilor de la un capăt pân'la celălalt [al peretelui].

²⁹ Pilaștrii îi vei îmbrăca în aur; inelelor, prin care se vâră bârnele, le vei face din aur; tot în aur vei îmbrăca și bârnele.

³⁰ Cortul aşa-l vei ridica, după izvodul ce ți s'a arătat în munte.

³¹ Vei face o perdea⁵ țesută'n violet, purpuriu și stacojiu, în in topit; cu he-ruvimi o vei face, lucrați cu исcusință.

³² O vei atârna de patru stâlpi de salcâm îmbrăcați în aur, cu vârfuri de aur și cu tălpicile, patru, de argint.

³³ Vei pune aşadar perdeaua pe stâlpi. Iar în spatele perdelei vei pune înlá-untru chivotul mărturiei. Perdeaua va fi astfel pentru voi despărțitură între sfânta și sfânta-sfintelor⁶.

³⁴ Cu perdeaua vei ascunde astfel privirilor chivotul mărturiei din sfânta-sfintelor.

³⁵ Masa o vei așeza dincoace, în fața perdelei, iar sfeșnicul îl vei pune în fața

mesei, dar într'o latură a cortului, cea dinspre miazăzi, în timp ce masa o vei așeza în partea cortului cea dinspre miazănoapte.

³⁶ În ușa cortului vei face un văl țesut în violet, purpuriu și stacojiu, în in topit cu alesături de fir în țesătură.

³⁷ Vălului îi vei face cinci stâlpi de salcâm, pe care-i vei îmbrăca în aur; capetele le vor fi de aur, iar pentru ei vei turna cinci tălpice de aramă.

27

Altarul jertfelor și împrejmuirea cortului.

¹ Vei face un jertfelnic din lemn de salcâm, lung de cinci coți și lat de cinci coți – jertfelnicul va fi pătrat –, și de trei coți înăltimea.

² Coarnele i le vei face în cele patru unghiiuri; coarnele vor fi dintr'un trup cu el. Îl vei îmbrăca în aramă.

³ Jertfelnicului îi vei face un brâu; iar învelitoarea lui, și cupele lui și furculițele lui și vătraiul lui, toate uneltele acestea le vei face din aramă.

⁴ Să-i faci o împletitură ca o plasă de aramă, iar împletiturii îi vei face patru inele de aramă la cele patru colțuri,

⁵ pe care le vei pune sub încheietura jertfelnicului: plasa va acoperi astfel doar jumătate din jertfelnic.

⁶ Jertfelnicului îi vei face pârghii din lemn de salcâm, pe care le vei fereca în aramă.

⁷ Pârghiile le vei trece prin inele, de o parte și de alta a jertfelnicului, ca să poată fi purtat.

⁵În grecește: **katapétasma** = „perdea”, „draperie”. Echivalentul ei liturgic din cultul ortodox e impropriu numit uneori „catapeteasmă” (perdea); mult mai potrivit e „iconostas” sau „tâmplă” (aceasta, de la **templum**).

⁶Corespunzând în arhitectura liturgică ortodoxă: „sfânta” = naosul; „sfânta-sfintelor” = altarul.

8 Să-l faci ca un buduroi îmbrăcat în scânduri¹. După cum și s'a arătat în munte, aşa-l vei face.

9 Cortului îi vei face o curte. Pe partea dinspre miazăzi, curtea va fi alcătuită din pânze de în topit, lungi de o sută de coți pentru o singură latură.

10 Acestora le vei face douăzeci de stâlpi cu douăzeci de tălpice de aramă, ale căror belciuge și verigi vor fi de argint.

11 Tot aşa și pe latura dinspre miazănoapte: pânzele vor avea o sută de coți în lungime, iar la ele douăzeci de stâlpi cu douăzeci de tălpice de aramă, ale căror belciuge și verigi vor fi de argint.

12 În latul curții, pe partea dinspre asfințit, ea va avea pânze pe cincizeci de coți, cu zece stâlpi și zece tălpice.

13 Tot de cincizeci de coți vor fi pânzele în lățimea dinspre răsărit a curții, și tot cu zece stâlpi și zece tălpice;

14 cincisprezece coți de pânze vor fi într'o latură, cu cei trei stâlpi și cu cele trei tălpice ale lor,

15 iar în cealaltă latură vor fi pânze tot de cincisprezece coți, cu cei trei stâlpi și cu cele trei tălpice ale lor;

16 cât despre poarta curții, ea va avea o pânză de douăzeci de coți, măiestru lucrătă'n mătase violetă, purpurie și sta-cojie, bătută'n urzeală de în topit; ea va avea patru stâlpi cu patru tălpice.

17 Toți stâlpii curții, de jur-împrejur, vor fi ferecați cu argint; vârfurile le vor fi de argint; tălpicele, de aramă.

18 Așadar, împrejmuirea curții va fi, în amândouă laturile, de o sută de coți; lățimea, în amândouă capetele, de

cincizeci de coți; iar înălțimea, de cinci coți... de în topit, cu tălpicele lor de aramă.

19 Toate lucrurile, toate uneltele și toți țărășii curții vor fi de aramă.

20 Tu poruncește-le fiilor lui Israel să-ți aducă untdelemn curat pentru candela, stors din măslini, aşa încât lumina să ardă'n toată vremea:

21 În cortul mărturiei, în afara perdelei ce se află'n față Legământului, acolo o vor întreține Aaron și fiili săi, de seara până dimineață, înaintea Domnului; lege veșnică pentru cei de după voi, de la fiili lui Israel, din neam în neam.

28

Veșmintele lui Aaron și ale preoților.

1 Adu-i la tine pe Aaron, fratele tău, și pe fiili săi din mijlocul fiilor lui Israel, ca să-Mi fie preoți: Aaron, precum și Nadab, Abiud, Eleazar și Itamar, fiili lui Aaron.

2 Îi vei face lui Aaron, fratele tău, veșminte sfințite, spre cinste și mărire.

3 Tu vei vorbi către toți cei înțelepți în cuget, pe care Eu i-am umplut de duhul înțelepciunii și al priceperii¹, iar ei îi vor face lui Aaron veșmânt de sfințenie'ntru sfințire², cu care să-Mi slujească.

4 Iată dar veșmintele pe care le vor face: pieptar, efod, mantă, tunica brodată, tiară și brâu. Veșminte sfinte îi

¹Desigur, meșteri искусиți (de care va fi vorba și la 31, 1-6), dar considerăți ca niște harismatici; cel ce produce opere menite sfințeniei e mai mult decât un simplu meșteșugar.

²Ca și Aaron, veșmântul devine sfânt prin acțul sfințirii.

¹Ideeaa este aceea de scobitură în lemn sau de trunchi găunos. În locurile de popas, golul era, probabil, umplut cu pietre sau nisip.

vor face lui Aaron, fratele tău, precum și fiilor săi, ca să-Mi slujească ei ca preoți.

5 Pentru aceasta vor face rost de fir de aur, de mătase violetă, purpurie și stacojie, precum și de in topit.

6 Efodul îl vor face de in topit și răsucit, lucrare de mare șcusință.

7 Acesta va fi din două bucăți: una pe piept și alta pe spate, unite'ntre ele la umeri;

8 galonul efodului, care vine peste el ca și cum ar veni din el, va fi lucrat din fir de aur curat, din mătase violetă, purpurie și stacojie și din in topit.

9 Vei lua două pietre, pietre de smarald, și vei săpa în ele numele fiilor lui Israel:

10 șase nume pe o piatră și alte șase nume pe cealaltă piatră, înșirați după cum s'au născut ei.

11 Precum fac săpătorii în piatră, care săpă pecetă, așa vei săpa cele două pietre cu numele fiilor lui Israel³.

12 Cele două pietre le vei pune pe umerii efodului: pietre de pomenire fiilor lui Israel: Aaron deci va purta pe amândoi umerii săi numele fiilor lui Israel înaintea Domnului, spre pomenirea lor.

13 Vei face paftale⁴ de aur curat

14 și două lânțișoare vei face, tot de aur curat, răsucite ca sfiera și înflorate ca floarea; lânțișoarele cele răsucite le vei prinde de paftalele de pe umeri, în partea din față.

³Textul Ebraic adaugă: „și le vei așeza în cuișoare de aur curat”, adăos pe care Septuaginta îl consideră drept o anticipare a versetelor 13-14.

⁴Literal: „paveze”; agrafe în formă de scut. Textul Ebraic indică locașurile („cuibușoarele”) în care sunt montate pietrele prețioase.

15 Vei face un pieptar⁵ al judecăților, lucrat cu șcusință, la fel cu efodul: din fir de aur, din mătase violetă, purpurie și stacojie și din in topit.

16 Acesta va fi înădit în patru colțuri, lung de o palmă și lat de o palmă.

17 Pe el să așezi o înfloritură de pietre scumpe, rânduite'n patru rânduri. Un rând de pietre va fi: un sardiu, un topaz și un smarald: acesta-i rândul înătâi;

18 în rândul al doilea: un rubin, un safir și un diamant;

19 în rândul al treilea: un opal, o agată și un ametist;

20 și în rândul al patrulea: un hrisolit, un onix și un iaspis; toate, după rânduiala lor, ferecate în aur și'n cuiușoare de aur.

21 Pietrele vor fi douăsprezece, potrivit cu numele celor doisprezece fii ai lui Israel săpate'n cele două pietre de pe umeri după numele lor și după rânduiala'n care s'au născut. Pe fiecare vei săpa, ca'ntr'o pecete, câte un nume din cele douăsprezece seminții.

22 Pentru pieptar vei face lânțișoare de aur curat, răsucite ca sfiera.⁶

⁵Veșmânt desemnat în Septuaginta prin termenul **logēion** (derivat din **lógos**), care înseamnă „avansenă” (locul de unde vorbeau actorii teatrului antic), dar și „tribunal”. Sumara descriere de mai jos conturează o bucată de stofă înădită, purtată pe piept; în înăditure ei, ca într'un fel de buzunar, erau adăpostite oracolele Urim și Tumim, prin mijlocirea căror marele preot putea să cunoască „judecățile” (hotărârile) lui Dumnezeu.

⁶Textul Ebraic prezintă în continuare, de-a lungul a șase versete, o descriere de amănunt: 23 Pentru pieptar vei face două inele de aur; cele două inele de aur le vei prinde de cele două colțuri de sus ale pieptarului. 24 Cele două lânțișoare împălitite din aur le vei trece prin cele două inele de la colțurile de sus ale pieptarului. 25

²³ Astfel Aaron, când va intra în sfânta, va purta numele fiilor lui Israel pe pieptarul judecății, spre pomenire înațiea Domnului.

²⁴ Pe pieptarul judecății vei pune lânțișoarele răsucite; pe amândouă marginile pieptarului le vei pune.

²⁵ Iar cele două paftale le vei aşeza pe amândoi umerii efodului, în partea din față.

²⁶ În pieptarul judecății vei pune Urim și Tumim⁷; când Aaron va intra în sfânta înfățișându-se înaintea Domnului, ele vor fi pe inima lui; astfel va purta Aaron pururea la inima sa judecățile fiilor lui Israel înaintea Domnului.

²⁷ Vei face și o mantă, tot de mătase violetă.

²⁸ Gura ei va fi la mijloc, sus, tăiată dintr'insa, și va avea'mprejur un guler

Cele două capete ale lânțișoarelor le vei prinde de cele două cibușoare de pe umerii efodului, în partea din față. ²⁶ Vei face două inele de aur și le vei pune la colțurile de jos ale pieptarului, pe marginea dinlăuntru, întoarsă spre efod. ²⁷ Vei face două inele de aur și le vei pune pe cei doi umeri ai efodului, dedesupră și'n față, la încheieturi, peste cingătoarea efodului. ²⁸ Inelele pieptarului se vor lega de inelele efodului printr'un șnur de mătase violetă, așa încât să stea peste cingătoarea efodului: în acest fel, pieptarul nu se va mișca de pe efod. Din această inserție rezultă un decalaj în numerotarea versetelor. Ediția Rahlf's a Septuagintei notează decalajul, dar menține numerotarea, sărind de la v. 22 la v. 29, însă adăugându-i acestuia un 29 a: Textul Măsooret rezumat aici în versetele 24 și 25.

Urim și Tumim: două cuvinte ebraice cu etimologii și sensuri incerte, care s-ar putea traduce prin „Lumini și Desăvârșiri”. Septuaginta le traduce prin „Arătarea și Adevărul”. Nu știm dacă ele erau obiecte (geme sau zaruri) ori numai cuvinte scrise înlăuntrul pieptarului. Oricum, aveau o funcție oraculară: prin mijlocirea lor obținea marele preot răspunsuri dumnezeiești, prin „da” sau „nu”, în împrejurări excepționale.

lucrat cu măiestrie și făcând un singur corp cu manta, ca să nu se deșire.

²⁹ Iar pe la poale îi vei face de jurîmprejur un fel de rodii mărunte, rodii'nflorate'n mătase violetă, stacojie, vișinie și'n in topit; asta, pe poalele mantei;

³⁰ iar printre rodii vei pune'n același chip clopoței de aur, de jur-împrejur: o rodie de aur și-un clopoțel de aur, ca o floare rotită pe poalele mantei.

³¹ Ea va fi pe Aaron când acesta va face slujbă, și auzit le va fi clinchetul când el va intra în sfânta, înaintea Domnului, și când va ieși, așa ca el să nu moară.

³² Vei face o tăbliță de aur curat⁸ și vei săpa în ea, ca'ntr'o pecete: Sfințenia Domnului,

³³ și s'o prinzi de tiară⁹ cu un șnur de mătase violetă, în partea din față a tiarei.

³⁴ Ea va fi pe fruntea lui Aaron, și Aaron va purta păcatele celor ce au adus jertfe – prinoasele afierosite de fiii lui Israel și toate darurile din jertfele lor; ea le va fi pe fruntea lui Aaron ca o jertfă de-a pururi bineprimită înaintea Domnului.

³⁵ Tunica cu ciucuri o vei face din în topit, și tot din în topit vei face tiara; și brâu vei face, totul lucrat cu măiestrie.

³⁶ Si fililor lui Aaron le vei face tunici și

⁸Cuvântul original indică o placă alungită, în formă de potcovă (așa cum îl traduce Biblia din 1688); în fapt, o diademă, menită să-i ateste marelui preot un rol nu numai sacerdotal, ci și princiar.

⁹Tiară; coroana sacerdotală a marelui preot. Între ebraicul **kidar**, grecescul **mitra** și echivalentul occidental turban, versiunea de față preferă, ca mai potrivit, termenul lui Ieronim, **tiara** (Vulgata).

brâie; și tiare le vei face, spre cinstire și mărire.

³⁷ Cu acestea îl vei îmbrăca pe Aaron, fratele tău, precum și pe fiii lui; îi vei unge, le vei umple mâinile¹⁰ și-i vei sfînti ca să-Mi fie preoți.

³⁸ Le vei face pantaloni de în, de la brâu până sub genunchi, ca să-și acopere goliunea trupului¹¹;

³⁹ Aaron și fiili săi îi vor purta ori de câte ori vor intra în cortul mărturiei sau când vor merge să slujească la jertfelnicul din sfânta, ca să nu-și atragă asupră-le păcat și să moară. Lege veșnică va fi aceasta pentru el și pentru urmașii săi de după el.

29

Sfințirea lui Aaron și a fiilor săi: pregătirea; spălarea, îmbrăcarea și ungerea; jertfele; transmiterea veșmintelor. Sfințirea altarului și jertfele neconitenite.

¹ Iată ce vei face asupră-le spre a-i sfînti ca să-Mi fie Mie preoți: Vei lua un vițel din cireașă, doi berbeci fără meatehnă,

² pâini-azime frământate în untdelemn și turte-azime unse cu untdelemn; le vei face din făinuță de grâu.

³ Le vei pune într'un paner, și'n paner le vei aduce odată cu vițelul și cu cei doi berbeci.

¹⁰Ritualul prin care, pentru prima oară, în mâinile preotului erau puse bucățile de carne ce trebuiau aduse ca jertfă.

¹¹Vezi nota de la 20, 26. Porunca presupune existența unui altar cu trepte, aşa cum va fi mai târziu în templul din Ierusalim.

⁴ Îi vei aduce pe Aaron și pe fiili săi la intrarea cortului mărturiei și-i vei spăla cu apă.

⁵ Vei lua sfintele veșminte și-l vei îmbrăca pe Aaron, fratele tău, cu tunica și cu manta, cu efodul și cu pieptarul, încingându-i pieptarul peste efod;

⁶ pe cap îi vei pune tiara, iar pe tiară vei prinde tăblița Sfințeniei.

⁷ Vei lua apoi untdelemnul de ungere, i-l vei turna pe cap și-l vei unge.

⁸ Vei aduce și pe fiili săi și-i vei îmbrăca cu tunicele,

⁹ îi vei încinge cu brâiele și le vei pune tiarele și-Mi vor fi Mie preoți în veac. Si vei umple mâinile lui Aaron și mâinile fiilor săi.

¹⁰ Vei aduce apoi vițelul în fața cortului mărturiei. Acolo, la ușa cortului mărturiei, în fața Domnului, Aaron și fiili săi își vor pune mâinile pe capul vițelului

¹¹ și acolo, în fața Domnului, la ușa cortului mărturiei, acolo vei înjunghia vițelul.

¹² Vei lua din sâangele vițelului și-l vei pune tu, cu degetul tău, pe coarnele jertfelnicului; iar sâangele rămas îl vei turna pe tot la poala jertfelnicului.

¹³ Vei lua toată grăsimea ce acoperă măruntiale, vei lua prapurul ficatului și amândoi rărunchii cu grăsimea de pe ei și le vei arde pe jertfelnic.

¹⁴ Iar carneea vițelului, pielea și necurătenile lui le vei arde cu foc în afara taberei: jertfă pentru păcat.

¹⁵ Vei lua apoi întâiul berbec, iar Aaron și fiili săi își vor pune mâinile pe capul berbecului.

¹⁶ Tu vei înjunghia berbecul, îi vei lua sâangele și-l vei turna de jur-împrejurul jertfelnicului.

¹⁷ Berbecul îl vei despica în două bucati; măruntaiele și picioarele i le vei spăla cu apă și le vei pune deasupra celor două bucăți, împreună cu capul.

¹⁸ Apoi vei arde berbecul, tot, pe jertfelnic, aducându-I Domnului ardere-de-tot întru miros de bună mireasmă; jertfă Îi este Domnului.

¹⁹ Vei lua apoi pe cel de al doilea berbec; Aaron și fiii săi își vor pune mâinile pe capul berbecului.

²⁰ Tu îl vei înjunghia, apoi vei lua din sângele lui și-l vei pune pe pulpa urechii drepte a lui Aaron, pe degetul mare al mâinii lui celei drepte, pe degetul mare al piciorului său celui drept, precum și pe pulpele urechilor drepte ale fiilor săi și pe degetele mari de la mâinile lor drepte și pe degetele mari de la picioarele lor drepte.

²¹ Vei lua din sângele de pe jertfelnic și din untdelemnul de ungere și vei stropi asupra lui Aaron și asupra veșmintelor lui și, odată cu el, asupra fiilor săi și asupra veșmintelor fiilor săi; și se va sfînti, el și veșmintele lui, precum și fiii săi și veșmintele fiilor săi împreună cu el. Iar sângele rămas al berbecului îl vei turna de jur-împrejurul jertfelnicului.

²² Din berbec vei lua grăsimea, seul de pe măruntaie, prapurul ficatului, amândoi rărunchii cu grăsimea de pe ei, precum și soldul drept – căci aceasta-i împlinirea¹ –;

²³ iar din panerul cu pâine nedospită ce este pus înaintea Domnului [vei lua] o pâine din cele cu untdelemn și o turtă

²⁴ și pe toate le vei pune în mâinile lui Aaron și în mâinile fiilor săi, ca să le

¹Ebr: „căci acesta-i berbec al sfîntirii” (preotului).

afierosească² Domnului.

²⁵ Le vei lua apoi din mâinile lor și le vei arde pe jertfelnic, ardere-de-tot întru miros de bună mireasmă înaintea Domnului; jertfă Îi este Domnului.

²⁶ Din berbecul împlinirii – care este al lui Aaron – vei lua pieptul și-l vei afierosi Domnului; aceasta va fi partea ta.

²⁷ Si vei sfînti pieptul cel afierosit și soldul afierosirii, care au fost afierosite și luate din berbecul împlinirii, adică din ceea ce este pentru Aaron și pentru fiii săi,

²⁸ și-i va fi lui Aaron și fiilor săi îndatorire veșnică din partea fiilor lui Israel; aceasta-i afierosire și ea însăși osebire din jertfele de mânătuire ale fiilor lui Israel: afierosire Domnului.

²⁹ Veșmintele sfântului – adică ale lui Aaron – vor fi după el ale fiilor săi, în ele să fie unși și sfîntiți.

³⁰ Timp de șapte zile le va purta preotul care-i va urma dintre fiii săi și care va intra în cortul mărturiei să slujească-ntru cele sfinte.

³¹ Vei lua deci berbecul împlinirii și-i vei fierbe carnea într'un loc sfânt,

³² iar Aaron și fiii săi să mănânce carnea berbecului și pâinile cele din paner, acolo, lângă ușile cortului mărturiei;

³³ pe acestea să le mănânce, prin care li s'a făcut sfîntirea și au dobândit preoția; și nimeni altcineva să nu mănânce, fiindcă sunt sfinte.

²A afierosi: de la **aforízo** = „a separa”, „a desparti”, „a osebi”, „a pune de-o parte”; de unde: a dedica, a consacra ceva (sau pe cineva) cuiva; a oferi prinos. În ebraică: „ca să le aducă, legânându-le...”. Gest ritual prin care ofranda îl era întinsă lui Dumnezeu și primită înapoi, ca de la El.

³⁴ Iar dacă din carnea de jertfă a împlinirii sau din pâine va rămâne ceva până dimineața, cu foc le vei arde și nu vor fi mâncate, fiindcă sunt sfințite.

³⁵ Prin urmare, aşa vei face cu Aaron și cu fiii săi, aşa cum ţi-am poruncit: săpte zile să țină sfîntirea lor.

³⁶ În ziua curățirii vei aduce un vițel ca jertfă pentru păcat și vei curăți jertfelnicul când tu însuți te vei sfînti pe el și-l vei unge pentru a lui sfîntire.

³⁷ Timp de săpte zile vei curăți jertfelnicul și-l vei sfînti, și va fi jertfelnicul o sfântă-a-sfintelor; tot cel ce se va atinge de jertfelnic se va sfînti.

³⁸ Iată ce vei aduce tu pe jertfelnic: doi miei de câte un an, fără meteahnă; în fiecare zi îi vei aduce, necurmat, jertfă necontenită;

³⁹ un miel îl vei aduce dimineața, iar pe cel de al doilea miel îl vei aduce'n amurg,

⁴⁰ împreună cu o zecime dintr'o efă³ de făinuță de grâu, frământată cu a patra parte dintr'un hin⁴ de untdelemn curat; iar pentru turnare⁵, a patra parte dintr'un hin de vin la un miel.

⁴¹ Pe cel de al doilea miel îl vei aduce'n amurg, ca și pe cel jertfit de dimineață, și cu aceeași turnare de vin; întru miros de bună mireasmă îl vei aduce jertfă Domnului,

⁴² jertfă necontenită din neam în neamurile voastre, lângă ușile cortului mărturiei de dinaintea Domnului, acolo unde Mă voi arăta Eu ţie ca să-ți grăiesc.

⁴³ Acolo le voi da Eu întâlnire fililor lui

³O efă: 36,4 litri.

⁴Un hin: 6,06 litri.

⁵Libație rituală.

Israel și va fi [locul] sfîntit prin slava Mea.

⁴⁴ Voi sfînti cortul mărturiei și jertfelnicul; și pe Aaron și pe fiii săi îi voi sfînti, ca să-Mi slujească Mie ca preoți.

⁴⁵ Si pe nume Mă voi numi⁶ întru fiii lui Israel și le voi fi lor Dumnezeu;

⁴⁶ și vor cunoaște că Eu, Domnul, Eu sunt Dumnezeul lor, Cel ce i-am scos din țara Egiptului, pentru ca pe nume să Mă numesc întru ei și să le fiu Dumnezeu.

30

Altarul tămâierii.

¹ „Vei face un altar al tămâierii; din lemn de salcâm îl vei face.

² Un cot îi va fi lungimea, un cot lățimea – va fi pătrat – și doi coți înălțimea; coarnele vor fi un singur trup cu el.

³ Îl vei îmbrăca în aur curat: grătarul de deasupra, pereții de jur-împrejur și coarnele; și-i vei face'mprejur o cunună de aur împletită.

⁴ Sub cununa lui împletită să-i faci două inele de aur curat pe cele două laturi; de-o parte și de alta le vei face, iar prin ele vor fi trecute pârghiile cu care va fi purtat.

⁵ Pârghiile să le faci din lemn de salcâm și să le îmbraci cu aur.

⁶În Textul Ebraic: „voi locui” (în mijlocul lor). Septuaginta corelează verbul cu numele propriu „Domnul” (**Iahvē**) din versetul următor: Dumnezeu este Cel ce Se identifică în propriul Său nume, un nume care, în același timp, înseamnă și prezența Sa reală în mijlocul celor ce-i cunosc identitatea.

6 Si-l vei așeza în fața perdelei de dinaintea chivotului mărturiilor, acolo unde Mă voi arăta Eu ție.

7 Aaron va arde pe el tămâie mărunță, cu mireasmă plăcută; dis-de-dimineață va tămâia, când pregătește candelete.

8 Iar seara, când Aaron va aprinde candelete, iarăși va arde pe el miresme: tămâiere de-a pururi ne'nteruptă înaintea Domnului, din neam în neamurile lor.

9 Pe el să nu aduceți nici un alt fel de tămâiere¹ sau de prinoase, și nici turfare nu veți turna² peste el.

10 Pe coarnele lui va aduce Aaron jertfa de ispășire o dată pe an; o dată pe an, în ziua ispășirii, cu săngele din jertfa de curățire a păcatelor va face el curățirea, din neam în neamurile voastre; sfântă-a-sfintelor Îi este Domnului".

11 Si a grăit Domnul către Moise, zîcând:

12 „Dacă vei face numărătoarea³ fiilor lui Israel, la socotirea lor să-I dea fiecare Domnului o răscumpărare pentru viața lui, pentru ca să nu cadă asuprăle vreo nenorocire în timpul numărăturui.

13 Si iată ce va da cel ce va fi supus numărătorii: o jumătate de siclu – socotit siclul sfânt⁴, de douăzeci de ghere un siclu –; darea către Domnul va fi astfel o jumătate de siclu.

¹ Adică tămâiere profană, fără scopuri rituale.

² Mai exact: nu veți vârsa libății.

³ Recensământul.

⁴ „Siclu” (Ieronim) îl traduce pe ebraicul **שֶׁקֶל**; în LXX: **didrahma**. „Siclul sfânt”: moneda cu care se plătea darea către templu, de douăzeci de ghere, spre deosebire de siclul mesopotamian, de douăzeci și patru de ghere.

14 Tot cel ce intră la numărătoare, de la douăzeci de ani în sus, Îi va da Domnului această dare.

15 Bogatul nu va da mai mult, nici săracul mai puțin de jumătate de siclu ca dare către Domnul pentru răscumpărarea sufletului⁵.

16 Argintul dat de fiii lui Israel spre răscumpărare îl vei da pentru trebuințele cortului mărturiei: filor lui Israel le va fi pomenire înaintea Domnului pentru ispășirea sufletelor voastre”.

17 Si a grăit Domnul către Moise, zîcând:

18 „Vei alcătui o baie de aramă, cu tălpica tot de aramă, să fie pentru spălat; o vei pune între cortul mărturiei și jertfelnic. Vei turna într'insa apă

19 și dintr'insa își vor spăla Aaron și fiii săi mâinile și picioarele cu apă.

20 Când vor intra în cortul mărturiei se vor spăla cu apă, și astfel nu vor muri; sau când se vor aprobia de jertfelnic ca să slujească și să-I aducă Domnului ardere-de-tot,

21 să-și spele cu apă mâinile și picioarele; când vor intra deci în cortul mărturiei să se spele cu apă, ca să nu moară. Si va fi aceasta lege veșnică pentru el și pentru urmașii săi de după el”.

22 Si a grăit Domnul către Moise, zîcând:

23 „Vei lua mirodenii: cinci sute de sicli de smirnă aleasă; pe jumătate, adică două sute cincizeci de sicli, scortișoară binemirosoitoare; două sute cincizeci de sicli, trestie binemirosoitoare;

⁵ Se consideră că recensământul e o necesitate social-economică, dar și un păcat împotriva lui Dumnezeu, singurul îndreptățit să cunoască numărul real al supușilor Săi.

24 casie⁶, cinci sute de sicli – socotiți după siclul sfânt – precum și un hin de untdelemn de măslini.

25 Din ele vei face untdelemn pentru ungere sfântă, mir înmiresmat după meșteșugul făcătorilor de arome; acesta va fi untdelemn pentru ungere sfântă.

26 Cu el vei unge cortul mărturiei și chivotul mărturiei

27 și sfeșnicul cu toate ale lui și altarul tămâierii

28 și jertfelnicul arderii-de-tot cu toate ale lui și masa cu toate ale ei și baia cu tălpica ei

29 și le vei sfînti și vor fi ele sfinte-ale-sfintelor: tot cel ce se va atinge de ele se va sfînti.

30 Cu el îi vei unge și pe Aaron și pe fiili săi, și-i vei sfînti, ca să-Mi slujească Mie ca preoți.

31 Iar fiilor lui Israel le vei spune: – Untdelemn de uns cu ungere sfântă fiu acesta, din neam în neamurile voastre.

32 Trup omenesc⁷ nu va fi uns cu el, și nici nu vă veți face ceva asemănător felului în care a fost el alcătuit: acesta-i lucru sfânt, și sfânt e și pentru voi.

33 Acela care-și va face ceva asemănător, sau acela care va da din el cui nu trebuie să-i dea, stârpit va fi din neamul său”.

34 Și a zis Domnul către Moise: „Fă-ți rost de mirodenii: răsină, oniha, galban miroitor și tămâie curată (din fiecare aceeași măsură)

⁶ „Casie”: specie de arbore oriental, folosit și în medicină (**Cassia fistula**).

⁷ În sensul: trupul unui om oarecare, al unui profan (vezi versetul următor).

35 și din ele vei face tămâie binemiroitoare, Facerea a făcătorilor de mir, lucheru curat și sfânt.

36 O vei tăia’n bucatele mărunte și o vei pune’n în fața mărturiilor, în cortul mărturiei, acolo unde Eu Mă voi arăta ție. Lucru preașfânt va fi acesta pentru voi.

37 Pentru voi nu o veți face după aceastăntocmire, căci pentru voi ea e sfîntenie afierosită Domnului.

38 Oricine-și va face ceva asemănător spre’nmiresmarea lui, acela va fi stârpit din neamul său”.

31

Meșterii cortului. Serbarea zilei de odihnă. Tablele legii.

1 Și a grăit Domnul către Moise, zîcând:

2 „Iată, Eu l-am chemat anume pe Bețaleel, fiul lui Uri, fiul lui Or, din seminția lui Iuda,

3 și l-am umplut de duhul cel dumneziesc al înțelepciunii, al priceperii și al științei întru tot meșteșugul,

4 ca să fie el mai mare peste meșteri și să lucreze aurul și argintul și arama și inul topit,

5 să șlefuiască pietre scumpe, și să sape’n lemn și să lucreze’n felurite chirpuri.

6 Și’mpreună cu el i-am rânduit pe Oholiab, fiul lui Ahisamac, din seminția lui Dan; și tuturor celor înțelepti cu inima le-am dat înțelepciune, și ei vor face toate câte și-am poruncit Eu ție:

7 cortul mărturiei, chivotul legământului și acoperământul de deasupra lui, precum și’ntocmirea cortului,

8 altarul tămâierii, masa și toate vasele ei, sfeșnicul cel de aur curat cu toate obiectele lui,

9 baia împreună cu tălpica ei,

10 veșmintele cele pentru slujbă ale lui Aaron și veșmintele fiilor săi rânduiți să-Mi slujească Mie,

11 mirul pentru ungere, tămâia cea binemirosoare pentru locul cel sfânt; pe toate le vor face ei aşa cum ţi-am poruncit Eu ţie".

12 Și a grăit Domnul către Moise, zîcând:

13 „Poruncește-le tu fiilor lui Israel: – Băgați de seamă și păziți zilele Mele de odihnă, căci ele sunt semn între Mine și voi din neam în neam, pentru ca voi să știți că Eu, Domnul, Eu sunt Cel ce vă sfîrșește.

14 Păziți aşadar ziua de odihnă, căci sfântă îi este ea Domnului și vouă; cel ce o va întina, acela cu moarte va fi omorât, și tot cel ce va face întrînsa vreo lucrare, sufletul acela va fi stârpit din neamul său.

15 Lucrul să ţi-l faci în şase zile; a şaptea zi, cea de odihnă, odihnă sfântă va fi ea pentru Domnul; tot cel ce va lucra în ziua odihnei, cu moarte va fi omorât.

16 Vor păzi aşadar fiii lui Israel zilele odihnei, și vor face aceasta din neam în neam: legământ veşnic,

17 veşnic semn între Mine și fiii lui Israel, pentru că'n şase zile a făcut Domnul cerul și pământul, iar în ziua a şaptea a încetat și S'a odihnit".

18 Și de'ndată ce a contenit să-i grăiescă lui Moise'n muntele Sinai, i-a dat cele două table ale Legii, table de piatră, scrise cu degetul lui Dumnezeu.

32

Vițelul de aur.

1 Văzând însă poporul că Moise întârzie să se coboare din munte, s'a adunat la Aaron și i-a zis: „Scoalăte, tu, și fă-ne nouă dumnezei care să meargă naintea noastră, căci cu Moise, cu omul acela care ne-a scos din țara Egiptului, nu știm ce s'a întâmplat".

2 Iar Aaron le-a zis: „Scoateți cerceii de aur din urechile femeilor și fetelor voastre și aduceți-i la mine".

3 Atunci întregul popor a scos cerceii cei de aur din urechile femeilor și i-a adus la Aaron.

4 Și el i-a luat din mâinile lor, i-a topit în tipar și a făcut din ei un vițel turnat și le-a zis: „Iată-i pe dumnezeii tăi, Israele, cei ce te-au scos din țara Egiptului!"¹

5 Văzând aceasta, Aaron a zidit în fața lui un jertfelnic; și a strigat Aaron și a zis: „Mâine este sărbătoarea Domnului!"

6 A doua zi s'au sculat ei de dimineață și au adus arderi-de-tot și jertfe de mântuire; apoi a șezut poporul de a mâncat și a băut și pe urmă s'a sculat să joace.

7 Atunci a grăit Domnul către Moise: „Grăbește de te pogoară de aici, căci poporul tău, pe care l-ai scos din țara Egiptului, s'a ticăloșit.

8 Curând s'au abătut de la calea pe care le-ai poruncit-o, și-au făcut un vițel

¹În Versiunea Ebraică aceste cuvinte sunt rostit de popor și se referă la un singur „dumnezeu”. În Septuaginta, rostit de Aaron, textul capătă o notă de ironie amară, că'n deznădejdea unei înfrângeri: deși idolul este unul, Aaron folosește pluralul limbajului politeist.

turnat și i s'a încinat și i-au adus jertfe, zicând: – Iată-i pe dumnezei tăi, Israele, care te-au scos din țara Egiptului!”².

⁹ [Și i-a zis Domnul lui Moise: „L-am văzut pe poporul acesta și, iată: e un popor tare de cerbice.”]³

¹⁰ Și acum, lasă-Mă!: aprindă-se mânia Mea asupră-le și-i voi da pierzării, iar din tine voi face un mare popor!”

¹¹ Moise însă s'a rugat în fața Domnului Dumnezeu și l-a zis: „Pentru ce, Doamne, să se-aprindă mânia Ta asupra poporului Tău pe care Tu l-ai scos din țara Egiptului cu putere mare și cu brațul Tău cel înalt?

¹² de ce să spună Egiptenii: – Cu vițeleșug i-a scos, ca să-i ucidă în munți și să-i șteargă de pe fața pământului?... Așadar, potolește-Ți aprinderea mâniei și fii bland cu răutatea poporului Tău.

¹³ Adu-Ți aminte de Avraam și de Isaac și de Iacob, robii Tăi, cărora Te-ai jurat Tu pe Tine Însuți și le-ai zis: – Înmulțivoi seminția voastră multă ca stelele cerului!... Și tot pământul acesta, pe care tot Tu ai spus că-l vei da urmașilor lor, fie ca ei să-l stăpânească în veci!”

¹⁴ Atunci Domnul Și-a îmblânzit urgia pe care spusesese c'va va abate asupra poporului Său.

¹⁵ Și întorcându-se Moise, s'a coborât din munte, având în mâinile sale cele două table ale Legii: table de piatră, scrise pe amândouă părțile – pe o parte și pe alta erau scrise.

¹⁶ Tablele acestea erau lucrul lui Dumnezeu și scrisul era scrisul lui Dumne-

²În ochii lui Dumnezeu, Aaron s'a făcut solidar cu păcatele poporului.

³Acest verset lipsește în Septuaginta.

zeu, săpat pe table.

¹⁷ Atunci, auzind Iosua zarva poporului răsunând, a zis către Moise: „În tabără e strigăt de război...”.

¹⁸ Iar Moise a zis: „Acesta nu-i strigăt de biruitori, nici strigăt de biruți puși pe fugă; eu aud strigătele de oameni beți”.

¹⁹ Și dacă s'a apropiat de tabără, a văzut vițelul și jocurile; și aprinzându-se Moise de mânie, a aruncat din mâinile sale cele două table și le-a sfârâmat la poala muntelui.

²⁰ Apoi a luat vițelul pe care-l făcuseră ei, l-a ars în foc și l-a pisat mărunt și l-a presărat în apă și le-a dat-o filor lui Israel să o bea.

²¹ Și a zis Moise către Aaron: „Ce ți-a făcut ție poporul acesta, de-ai abătut asupră-i un păcat atât de mare?”

²² Iar Aaron i-a răspuns lui Moise: „Nu te scârbi, doamne, că știi tu cum e poporul acesta când se pornește.

²³ Căci ei mi-au zis: – Fă-ne nouă dumnezei care să meargă-naintea noastră, căci cu Moise, cu omul acela care ne-a scos din țara Egiptului, nu știm ce s'a întâmplat.

²⁴ Atunci eu le-am zis: – De la cine are aur, adunați-l! Și ei l-au adunat și mi l-au dat mie și eu l-am aruncat în foc și a ieșit vițelul acesta...”.

²⁵ Și văzând Moise că poporul scăpase din frâu, căci Aaron îi slăbise frâul spre bucuria dușmanilor lor,

²⁶ a stat în poarta taberei și a zis: „Cine este pentru Domnul, să vină la mine!” Și s'a adunat la el toți fiii lui Levi.

²⁷ Și le-a zis: „Aşa zice Domnul, Dumnezeul lui Israel: – Puneți-vă fiecare sabia la șold și străbateți tabăra de la

o poartă la cealaltă și ucideți: fiecare pe fratele său, fiecare pe fărtatele său, fiecare pe aproapele său!"

²⁸ Și au făcut fiii lui Levi aşa cum le poruncise Moise. În ziua aceea au căzut din popor ca la trei mii de oameni.

²⁹ Și Moise le-a spus: „Domnului I-atî încchinat voi astăzi mâinile⁴, fiecare cu prețul fiului său ori cu al fratelui său, pentru ca El să vă dea binecuvântare!"

³⁰ Iar a doua zi a zis Moise către popor: „Mare păcat ati făcut! Mă voi sui eu acum la Dumnezeu, ca să mă rog pentru păcatul vostru".

³¹ Și s'a întors Moise la Domnul și a zis: „O, Doamne, poporul acesta a săvârșit păcat mare, făcându-și dumnezei de aur.

³² Și acum, dacă vrei să le ierți păcatul, iartă-l; iar de nu, șterge-mă pe mine din carte Ta, pe care Tu ai scris-o!"⁵

³³ Zis-a Domnul către Moise: „Pe cei ce au păcatuit în fața Mea, pe aceia îi voi șterge din carte Mea.

³⁴ Tu însă du-te acum și du poporul acesta la locul pe care îl-am spus. Iată, îngerul Meu va merge înaintea feței tale. Cât despre păcatul lor, îl voi pedepsi în ziua pe care Eu o voi socoti".

³⁵ Domnul a lovit poporul din pricina vițelului pe care și-l făcuse – pe care-l făcuse Aaron.

⁴ Literal: „v'atî umplut mâinile”, în sensul: ati fost consacrați Domnului. Ca răspplată pentru ce-au făcut, leviții primesc investitura preotească. Pentru expresie vezi 29, 24.

⁵ Expresia nu este: „șterge-mă și pe mine” (ideea de solidaritate) ca în unele traduceri, ci: „șterge-mă pe mine” (în locul celor ce-au greșit = ideea de jertfă). O declaratie atât de emoționantă nu va mai fi întâlnită decât la Apostolul Pavel în Rm 9, 3.

33

Poruncă pentru plecare. Cortul adunării. Rugăciunea lui Moise în dorința de a vedea slava Domnului.

¹ Și a zis Domnul către Moise: „Dute de aici, tu și poporul tău pe care l-am scos din țara Egiptului și suțină-ți-vă în țara pentru care Eu M'am jurat lui Avraam, lui Isaac și lui Iacob, zicând: – Urmașilor voștri le-o voi da!

² Eu îl voi trimite pe îngerul Meu înaintea feței tale și-i voi izgoni pe Canaaneni, pe Amorei, pe Hetei, pe Ferezei, pe Gherghesei, pe Hevei și pe Iebusei, și te voi duce în țara unde curge lapte și miere. Dar Eu nu mă voi sui împreună cu tine¹, fiindcă tu ești popor îndărătnic și s-ar putea să te nimicesc pe drum!"

⁴ Auzind poporul acest cuvânt grozav, a plâns cu lacrimi, și nimeni nu și-a mai pus podoabele.

⁵ Și a zis Domnul către Moise: „Spune-le fiilor lui Israel: – Voi, popor îndărătnic, vedeți să nu aduc Eu peste voi o altă bătaie și să vă dau pierzări! Scoateți acum de pe voi hainele voastre cele de slavă și podoabele voastre, și vă voi arăta ce-am să fac Eu cu voi".

⁶ Și fiii lui Israel și-au scos podoabele și și-au dezbrăcat hainele cele slăvite acolo, la muntele Horeb².

⁷ Iar Moise, luându-și cortul, l-a întins afară din tabără, departe de ea, și l-a numit cortul mărturiei³; și a fost că tot

¹ Schimbare de ton: Dumnezeu îl se adresează poporului.

² Horeb: un alt nume pentru Sinai.

³ În Textul Ebraic: „cortul întâlnirii” (dintre Dumnezeu și Moise).

cel care-L căuta⁴ pe Domnul, venea la cort, în afara taberei.

8 Și când Moise mergea spre cortul cel din afara taberei, tot poporul se ridică'n picioare și fiecare privea din ușa cortului său și-l urmărea cu ochii pe Moise până ce el intra în cort.

9 Iar după ce intra Moise în cort, stâlpul cel de nor se pogora și stătea la intrarea cortului și-i vorbea lui Moise.

10 Și'ntregul popor vedea stâlpul cel de nor stând la intrarea cortului, și'ntregul popor se ridică'n picioare și fiecare se'ncchina din ușa cortului său.

11 Domnul grăia cu Moise față către față⁵, aşa cum ar grăi cineva cu prietenul său. Apoi [Moise] se întorcea în tabără, dar Tânărul său slujitor Iosua, fiul lui Navi, nu părăsea cortul.

12 Și a zis Moise către Domnul: „Iată, Tu îmi spui: – Du-l pe poporul acesta!, dar nu mi-ai arătat pe cine ai să trimiti împreună cu mine, ci mi-ai spus: – Pe tine te știu mai mult decât pe toți, și har ai aflat tu la Mine.

13 Așadar, dac'am aflat eu har în ochii Tăi, arată-mi-Te mie pe Tine Însuți, să Te văd eu lămurit⁶, ca să aflu eu har în ochii Tăi și să cunosc că acest neam e poporul Tău”.

14 Și i-a zis [Domnul]: „Voi merge înaintea ta și te voi odihni!”

⁴zeteo = a căuta pe cineva cu scopul de a-l întâlni, de a-l întreba, de a-l cerceta, de a afla ceva de la el. Sens oracular.

⁵Expresia nu trebuie înțeleasă literal, de vreme ce Dumnezeu îi vorbea lui Moise din mijlocul norului. „Față către față” înseamnă că-i vorbea direct, fără intermediari, într'un limbaj accesibil.

⁶Adverbul implică ideea de a cunoaște ceva sau pe cineva în mod limpede, direct și distinct, fără putință de îndoială.

15 Zis-a Moise către Domnul: „Dacă nu vei merge Tu Însuți cu noi, atunci pe mine să nu mă scoți de aici;

16 căci prin ce se va cunoaște cu adevărat că eu și poporul Tău am aflat har în ochii Tăi, dacă nu prin aceea că Tu vei merge împreună cu noi? Atunci eu și poporul Tău vom fi cei mai slăviți dintre toate neamurile de pe pământ”.

17 Și a zis Domnul către Moise: „Voi face și ceea ce zici tu, pentru că tu ai aflat har în ochii Mei și te cunosc pe tine mai mult decât pe toți”.

18 Și [Moise] a zis: „Arată-mi slava Ta!”

19 [Domnul] i-a zis: „Eu îmi voi trece slava pe dinaintea ta, și'n față ta voi rosti numele Meu: „Domnul”⁷, și-l voi milui pe cel de care-Mi va fi milă și Mă voi îndura de cel ce-Mi este de'ndurare”.

20 Și a zis: „Față Mea însă nu vei putea s'o vezi; că nu va putea omul să-Mi vadă față și să trăiască”.

21 Și iarăși a zis Domnul: „Iată, e un loc aici la Mine; șezi pe stâncă

22 și când va trece slava Mea, Eu te voi pune în scobitura stâncii și cu mâna Mea te voi acoperi până ce voi trece;

23 iar când îmi voi lua mâna de pe tine, tu îmi vei vedea spatele; dar față Mea nu îți se va arăta”.

34

Noile table ale Legii. Moise coboră din munte cu față strălucind.

1 Zis-a Domnul către Moise: „Cioplește două table de piatră, ca și cele dintâi, și suie-te la Mine în munte și voi scrie

⁷Adică: „Iahvé”.

pe table cuvintele care erau pe tablele dintâi, cele pe care tu le-ai sfărâmat.

² Să fii gata dis-de-dimineață și te vei sui în muntele Sinai și vei sta înaintea Mea acolo, pe vârful muntelui.

³ Dar nimeni să nu se suie cu tine și nici să se arate'n tot cuprinsul muntelui: nici oi, nici vite mari să nu pască'n apropierea acelui munte".

⁴ Deci a cioplit Moise două table de piatră la fel cu cele dintâi; și pornindu-se dis-de-dimineață, s'a suit în muntele Sinai, aşa cum îi poruncise Domnul; și a luat Moise cu sine cele două table de piatră.

⁵ Atunci S'a pogorât Domnul în nor și a stătut acolo înainte-i; și [Moise] a cheamat numele Domnului.

⁶ Și Domnul i-a trecut pe dinainte strigând: „Domnul, Dumnezeu îndurat și milostiv și'ndelung-răbdător și mult-milostiv și adevărat,

⁷ Cel ce păzește dreptatea și face milă cu mii și mii, Cel ce șterge fărădelegile și nedreptățile și păcatele, dar nu-l lasă nepedepsit pe cel vinovat, fărădelegile părintilor ținându-le asupra copiilor și asupra copiilor copiilor, asupra celui de al treilea și al patrulea neam!"

⁸ Atunci Moise s'a plecat de'ndată la pământ și s'a închinat,

⁹ zicând: „Dac'am aflat eu har în fața Ta, să meargă Domnul meu împreună cu noi, căci poporul acesta e tare de cerbice¹; Tu vei lua asupră-Ți păcatele și fărădelegile noastre, iar noi vom fi ai Tăi".

¹⁰ Și a zis Domnul către Moise: „Iată, Eu închei legământ în fața'ntregului

¹ „Tare de cerbice” (cu gâtul țeapân, cu ceafa grosă): îndărătnic, încăpățănat, lipsit de flexibilitate, fără simțul nuanțelor.

tău popor: Face-voi lucruri slăvite aşa cum nu s'au făcut în tot pământul și'n tot neamul, și tot poporul în mijlocul căruia ești tu va vedea lucrurile Domnului, că minunate² sunt [lucrurile] pe care Eu le voi face asupră-ți.

¹¹ Tu ia aminte la tot ce-ți poruncesc!: Iată, Eu îi alung de dinaintea voastră pe Amorei, pe Canaaneeni, pe Hetei, pe Ferezei, pe Hevei, pe Gherghesei și pe Iebusei.

¹² Ia aminte să nu faci legături cu cei ce locuiesc în țara'n care intri, ca nu cumva ei să devină'n mijlocul vostru capcane.

¹³ [Dimpotrivă], capiștile³ lor să le dărâmați, stâlpii lor să-i zdrobiți, sfintele lor crânguri⁴ să le tăiați, chipurile cele cioplate ale dumnezeilor lor să le ardeți în foc.

¹⁴ Voi nu vă veți închîna la alți dumnezei, căci Domnul e Dumnezeul al cărui nume e „Gelosul”⁵, un Dumnezeu gelos.

¹⁵ Nu cumva să-ți faci legături cu cei ce locuiesc în țara aceea; că altfel, ei se vor desfrâna pe potriva dumnezeilor lor și vor aduce jertfe dumnezeilor lor și te vor pofti și tu vei mâncă din jertfele lor;

² În Versiunea Ebraică: „înfricoșătoare”. Septuaginta echivalează prin **thaumastá** = minunate, uimitoare, extraordinare (lucruri menite să stârnească nu groaza, ci admirăția).

³ Capiște: altar, jertfelnic, templu.

⁴ Grecescul **álos** = „copac” înseamnă îndeosebi „copac consacrat” și, prin generalizare, orice perimetru vegetal dedicat unei zeițăti. Textul Ebraic folosește cuvântul **așera**, care desemna emblema Astartei, zeița erosului și a fecundității, al cărei cult orgiastic se consuma uneori în crânguri sau desisuri destinate anume.

⁵ În legătură cu gelozia lui Dumnezeu vezi nota de la 20, 5.

¹⁶ și dintre fetele lor vei lua neveste pentru fiii tăi, și dintre fetele tale vei da după fiii lor, și fetele tale se vor desfrâna pe potriva dumnezeilor lor, și fiii tăi se vor desfrâna pe potriva acelorași dumnezei.

¹⁷ Să nu-ți faci dumnezei turnați.

¹⁸ Vei păzi sărbătoarea Azimelor: șapte zile să mânânci azime, aşa cum ți-am poruncit Eu, la vremea rânduită din luna lui Abib; că'n luna lui Abib ai ieșit tu din Egipt.

¹⁹ Tot întâi-născutul de parte bărbătească va fi al Meu; tot aşa, întâi-născutul vacii și întâi-născutul oii.

²⁰ Pe întâi-născutul asinei să-l dai în schimbul unui miel; iar de nu-l vei schimba, să-i dai prețul. Pe tot întâi-născutul fiilor tăi îl vei răscumpără. Înaintea Mea să nu te înfățișezi cu mâna goală.

²¹ Șase zile să lucrezi, iar în ziua a șaptea să te odihnești; nu vei semăna și nu vei secera.

²² În sărbătoarea Săptămânilor Îmi vei aduce pârga din secerișul grâului, ca și'n sărbătoarea Culesului, la mijlocul anului.

²³ De trei ori pe an, toți ai tăi de parte bărbătească să se înfățișeze înaintea Domnului Dumnezeului lui Israel;

²⁴ căci, când voi alunga neamurile de dinaintea fetei tale și-ți voi lărgi hotarele, nimeni nu-ți va pofti pământul, atunci când de trei ori pe an te vei sui să te'nfățișezi înaintea Domnului Dumnezeului tău.

²⁵ Sâangele celor jertfite Mie nu-l vei înjunghia pe dospitură; jertfa de la sărbătoarea Paștilor să nu rămână până a doua zi.

²⁶ Pârga roadelor țarinii tale o vei aduce în casa Domnului Dumnezeului tău. Miel să nu fierbi în laptele mamei sale".

²⁷ Și a zis Domnul către Moise: „Scrieti cuvintele acestea; că pe temeiul acestor cuvinte închei Eu legământ cu tine și cu Israel!"

²⁸ Și a stat Moise înaintea Domnului patruzeci de zile și patruzeci de nopți; pâine n'a mâncat și apă n'a băut. Și a scris pe table cuvintele legământului: cele zece porunci.

²⁹ Iar când s'a coborât Moise din munte, iată că cele două table erau în mâinile lui. Și coborându-se din munte, Moise nu știa că fața sa strălucea de când grăise [Dumnezeu] cu el.

³⁰ Dar Aaron și toți bătrâniile lui Israel, văzându-l pe Moise că are fața'ncărcată de slavă, s'au temut să se apropie de el.

³¹ Atunci Moise i-a chemat; și au venit la el Aaron și toți capii obștii; și Moise a grăit cu ei.

³² După aceasta s'au apropiat de el toți fiile lui Israel, iar el le-a spus tot ce-i poruncise Domnul în muntele Sinai.

³³ Și când a încetat să le mai vorbească, el și-a acoperit fața cu un văl.

³⁴ Și când intra Moise în fața Domnului ca să-I vorbească, atunci el își ridică vălul până când ieșea; iar la ieșire le spunea fiilor lui Israel cele ce-i poruncise Domnul.

³⁵ Fiii lui Israel vedea că fața lui Moise era plină de slavă; iar Moise își punea iar vălul pe față până când intra să-I vorbească [Domnului].

35

Ziua odihnei. Daruri pentru Domnul. Chemarea meșterilor.

1 Atunci a adunat Moise toată obștea fiilor lui Israel și le-a zis¹: „Iată lucrurile pe care-a poruncit Domnul să le faceți:

2 Săse zile să lucrezi, iar ziua a șaptea să-ți fie sfântă, zi de odihnă, odihna Domnului; tot cel ce va lucra într-însa va fi omorât.

3 În ziua odihnei să nu aprindeți foc în sălașurile voastre. Eu sunt Domnul!”

4 Și a grăit Moise către toată obștea fiilor lui Israel, zicând: „Iată ce a mai poruncit Domnul:

5 Din cele ce sunt ale voastre aduceți-I daruri Domnului: pârgă să-I aducă fiecare Domnului, cât îl lasă inima: aur, argint și aramă;

6 mătase viorie, vișinie și stacojie, pânză de în topit și păr de capră;

7 piei de berbec vopsite'n roșu, piei de culoarea iachintului și lemn de salcâm;

8 untdelemn de candelă, mirosme pentru ungere și aromate pentru tămâie,

9 pietre de sardiu, pietre pentru prins la efod, la pieptar și la tunica.

10 Tot cel cu minte înteleaptă dintre voi să vină și să facă toate câte a poruncit Domnul:

11 cortul și amânuntele lui, acoperămintele, grinziile, zăvoarele și stâlpii;

12 chivotul mărturiei și drugii lui, acoperămantul ispășirii și perdeaua; și pânzele curții cu stâlpii ei, și pietrele

de smarald, tămâia și mir pentru ungere;

13 masa cu toate vasele ei și pâinile punerii-înainte;

14 sfeșnicul pentru luminat cu toate obiectele lui, candelete lui și untdelemnul de ars;

15 altarul tămâierii cu drugii lui, untdelemnul pentru ungere, mirosmele pentru tămâiere și perdeaua de la intrarea cortului;

16 jertfelnicul pentru arderile-de-tot, cu vatra lui de aramă, cu drugii lui, cu toate obiectele lui; și baia și tâlpica ei, **17** perdealele curții, stâlpii ei cu tâlpicele lor, acoperămantul de la intrarea în curte,

18 țărușii cortului, țărușii curții cu funiile lor;

19 sfintele veșminte ale lui Aaron preotul – veșminte în care se fac sfintele slujbe –, tunicele de slujbă pentru fiii lui Aaron, și untdelemnul pentru ungere și aromatele pentru tămâiere”.

20 După aceea, toată obștea fiilor lui Israel a plecat de la Moise.

21 Și a adus fiecare cât îl lasă inima și ce-l îndemna cugetul să-I aducă Domnului în dar pentru tot ce-i trebuia cortului mărturiei și pentru toată podoaba lui și pentru toate veșmintele sfintelor slujbe.

22 Și aduceau bărbații de la femeile lor ceea ce-l lasă cugetul pe fiecare; au adus verigi, cercei, inele, brățări, salbe și tot felul de lucruri de aur; și toate I se aduceau Domnului ca prinoase de aur.

23 Și mai aduceau, cei care aveau, mătase și piei vopsite'n roșu și piei vopsite'n vânăt.

¹Capitolele 35-40 reiau textul din capitolele 25-31, cu unele prescurtări sau adăugiri, spre a sublinia că poruncile lui Dumnezeu sunt puse în aplicare. Notele de acolo sunt valabile și pentru aceste pagini.

²⁴ Iar cei ce aveau argint sau aramă I le aduceau Domnului ca daruri; de asemenea, cei ce aveau lemn de salcâm îl aduceau pentru toate cele de trebuință.

²⁵ Toate femeile iscusite'n țesături torceau cu mâinile lor și aduceau tort și mătase viorie, vișinie și stacojie, precum și în topit și răsucit.

²⁶ Si toate femeile pricepute și cu trăgere de inimă torceau păr de capră.

²⁷ Căpeteniile au adus pietre de smarald și pietre scumpe de pus la efod și la pieptar,

²⁸ precum și miresme, untdelemn pentru candele și pentru ungere, miresme pentru tămâiere.

²⁹ Așadar, toți fiii lui Israel, bărbat sau femeie, cei pe care-i îndemna inima, I-au adus daruri Domnului; și veneau și lucrau tot ceea ce Domnul poruncise, prin Moise, să se facă.

³⁰ Apoi a zis Moise către fiii lui Israel: „Iată, Domnul l-a chemat anume pe Betaleel, fiul lui Uri al lui Or, din seminția lui Iuda,

³¹ și l-a umplut de duhul dumnezeiesc al înțelepciunii, al priceperii, al științei și a toată iscusință,

³² ca să fie el mai mare peste meșteri și, după ntreaga rânduială a acestui meșteșug, să lucreze aurul și argintul și arama,

³³ să cioplească piatra, să pregătească lemnele și să facă tot felul de lucruri iscusite.

³⁴ Si priceperea i-a sporit-o nu numai lui, ci și lui Oholiab, fiul lui Ahisamac, din seminția lui Dan.

³⁵ Pe ei i-a umplut de înțelepciune, ca să facă orice lucru de săpător și de țesă-

tor iscusit, de cusător pe pânză de mătase viorie, vișinie și stacojie, pe pânză de în topit, să facă ei tot felul de țesături și să plăsmuiască tot ce'n ele este măiestrit”.

36

Moise primește darurile poporului. Facerea cortului sfânt.

¹ Așadar, Betaleel, Oholiab și toți pricepuții căror Domnul le dăduse înțelepciune și iscusință întru a și să facă tot felul de lucruri pentru locașul cel sfânt, au făcut totul după cum le poruncise Domnul.

² Iar Moise i-a chemat pe Betaleel, pe Oholiab și pe toți pricepuții căror le dăduse Domnul iscusință, ca și pe toți cei pe care-i trăgea inima să vină și să lucreze de bunăvoie.

³ Si au luat ei de la Moise, ca să le lucreze, toate prinoasele pe care fiile lui Israel le aduseseră pentru lucrările sfântului locaș; la acea vreme încă se mai primeau prinoase de la cei ce le aduceau dis-de-dimineață.

⁴ Atunci toți meșterii care lucrau la sfântul locaș, lăsându-și fiecare lucrul cu care se îndeletnicea, au venit¹ și i-au spus lui Moise: „Poporul aduce mult mai mult decât trebuie pentru lucrările poruncite de Domnul să fie făcute”.

⁵ Atunci Moise a dat porunci și s'a strigat în tabără: – Nici bărbat și nici fe-

¹ De aici și până la 40, 35 același material e ordonat diferit pe versete, în funcție de variantele manuscriselor ebraice sau grecești pe care au lăsat traducătorii. Întrucât ediția Rahlfs adoptă, și ea, o linie diferită, versiunea de față rămâne fidelă edițiilor București 1688 – București 1914 și tuturor celor intermediare, prin care s'a stat tornicit tradiția biblică românească.

meie să nu mai aducă daruri pentru sfântul locaș!... Iar poporul s'a oprit și n'a mai adus.

6 Căci material era destul pentru toate lucrările ce trebuiau făcute; ba mai și prisosea.

7 Atunci toți meșterii care lucrau la cort au făcut pentru cort zece scoarțe de în topit și de mătase violetă, purpurie și stacojie; și'n țesătura lor au făcut heruvimi, lucrați cu îscusință.

8 Lungimea unei scoarțe era de douăzeci și opt de coți, iar lățimea unei scoarțe era de patru coți. Toate scoarțele aveau aceeași măsură.

9 Cinci scoarțe au fost prinse una de alta de-o parte, iar celelalte cinci au fost prinse una de alta în cealaltă parte.

10 Apoi au făcut cheotori de mătase violetă pe marginea scoarței din marginea jumătății întâi de acoperiș, unde trebuia unită cu jumătatea a două; de asemenea, au făcut și pe marginea jumătății a două, unde aceasta trebuia unită cu cea dintâi; cincizeci de cheotori au făcut la o jumătate de acoperământ și cincizeci de cheotori au făcut la cealaltă, și cheotorile acestea erau unele în dreptul altora.

11 Au mai făcut cincizeci de copci de aur, și cu copcile acestea au unit scoarțele cele împreunate, și astfel s'a alcătuit acoperișul cortului.

12 Apoi au făcut unsprezece învelișuri de păr de capră, care să acopere cortul pe deasupra.

13 Lungimea unui înveliș era de treizeci de coți, iar lățimea de patru coți; toate cele unsprezece învelișuri aveau aceeași măsură; cinci învelișuri erau unite de-o parte, iar celelalte sase erau

unite de cealaltă parte.

14 Au făcut cincizeci de cheotori la un înveliș, pe marginea îngemănării cu celălalt, și tot cincizeci de cheotori au făcut pe marginea celuilalt înveliș, care se unea cu primul.

15 Și au făcut cincizeci de copci de aramă; copcile le-au prins de cheotori și au împreunat învelișurile, care s'au făcut una.

16 Apoi i-au făcut cortului un acoperiș din piei de berbec vopsite'n roșu, iar deasupra acestuia, un acoperiș din piei de culoarea iachintului.

17 I-au făcut cortului pilaștri din lemn de salcâm.

18 Fiecare pilastru avea lungimea de zece coți, iar lățimea de un cot și jumătate.

19 Fiecare pilastru avea două cepuri, așezate unul în dreptul celuilalt.

20 Așa au făcut toți pilaștrii cortului: douăzeci de pilaștri pentru latura de miazăzi; sub acești douăzeci de pilaștri au făcut patruzeci de tălpice de argint,

21 câte două tălpice la fiecare pilastru, pentru cele două cepuri ale lui.

22 Pentru latura a două, cea dinspre miazănoapte, au făcut alți douăzeci de pilaștri, iar acestora le-au făcut patruzeci de tălpice de argint, câte două tălpice de fiecare pilastru, pentru cele două cepuri ale lui;

23 iar pentru partea dindărăt a cortului, cea dinspre asfințit, au făcut sase pilaștri.

24 Au mai făcut doi pilaștri pentru cele două unghiuri din spate ale cortului.

25 Acestea erau unite jos și sus, așa încât alcătuiau un întreg.

²⁶ Si aşa, cu cei doi pilaștri de la cele două unghiuri din partea de dindărăt a cortului s'au făcut opt pilaștri, iar aceştia aveau întru totul șaisprezece tălpice de argint, câte două tălpice sub fiecare pilastru.

²⁷ Apoi au făcut cinci bârne din lemn de salcâm pentru pilaștrii de pe o latură a cortului,

²⁸ și cinci bârne pentru pilaștrii de pe cealaltă latură;

²⁹ și cinci bârne pentru pilaștrii din partea de dinapoi a cortului, cea din spre asfințit,

³⁰ iar bârna din mijloc trecea prin pilaștri de la un capăt la celălalt [al peretelui].

³¹ Pilaștrii i-au îmbrăcat cu aur.

³² Inelele, prin care se vârau bârnele, le-au făcut de aur; și tot cu aur au îmbrăcat și bârnele.

³³ După aceea au făcut o perdea de în topit, țesut în violet, purpuriu și stacojiu, iar pe ea au făcut chipuri de heruvimi, alese cu îscusință;

³⁴ și au atârnat-o de patru stâlpi din lemn de salcâm, îmbrăcați cu aur, cu vârfurile de aur și cu tălpicile, patru, de argint.

³⁵ Pentru intrarea cortului au făcut un văl țesut în violet, purpuriu și stacojiu, în în topit, cu alesături.

³⁶ Pentru ea au făcut cinci stâlpi, cu vârfurile îmbrăcate'n aur.

³⁷ Iar pentru ei au turnat cinci tălpice de aramă.

¹ Bețaleel a făcut apoi chivotul, din lemn de salcâm, lung de doi coți și jumătate, larg de un cot și jumătate și înalt tot de un cot și jumătate;

² l-a îmbrăcat cu aur curat pe dinlăuntru și pe dinafără, iar împrejur i-a făcut o cingătoare de aur, din zimți împletiți.

³ A turnat pentru el patru inele de aur, pentru cele patru colțuri de jos ale lui: două inele pe o latură și două inele pe cealaltă latură.

⁴ A făcut două pârghii din lemn de salcâm, le-a îmbrăcat cu aur

⁵ și le-a vârât prin inelele de pe laturile chivotului, pentru ca chivotul să fie astfel purtat.

⁶ Deasupra chivotului a făcut acoperământul ispășirii, din aur curat: lung de doi coți și jumătate și lat de un cot și jumătate.

⁷ A făcut doi heruvimi de aur, lucrați din ciocan, și i-a pus la amândouă capetele acoperământului ispășirii,

⁸ un heruvim la un capăt și altul la celălalt capăt al acoperământului ispășirii.

⁹ Cei doi heruvimi își întindeau ariile deasupra și umbreau cu ele acoperământul ispășirii, iar fețele lor erau îndreptate una către alta, privind spre acoperământ.

¹⁰ A făcut apoi masa, din lemn de salcâm, lungă de doi coți, lată de un cot și înaltă de un cot și jumătate.

¹¹ A îmbrăcat-o cu aur curat și i-a făcut împrejur o cingătoare de aur, din zimți împletiți.

¹² Tot împrejur i-a făcut un brâu, înalt de o palmă, iar împrejurul brâului a făcut din aur o'mpletitură de zimți.

37

Sfintele odoare din cort.

¹³ A turnat pentru ea patru inele de aur și le-a prins în cele patru colțuri ale picioarelor, sub cingătoarea împletită.

¹⁴ Prin inele erau trecute pârghiile cu ajutorul cărora să fie purtată masa.

¹⁵ Pârghiile de purtat masa le-a făcut din lemn de salcâm și le-a îmbrăcat cu aur.

¹⁶ A făcut vase trebuitoare pentru masă: talere, cătui, ibrice și cupe pentru turnat, toate din aur curat.

¹⁷ A făcut și sfeșnicul, din aur curat, lucrat din ciocan:

¹⁸ fusul, brațele, cupele, nodurile și florile lui erau cu el un singur trup.

¹⁹ Din el ieșeau șase brațe: trei brațe dintr-o parte și trei brațe din cealaltă parte;

²⁰ un braț avea trei cupe în chip de migdală, cu nodurile și florile lor;

²¹ alt braț avea trei cupe tot în chip de migdală, cu nodurile și florile lor;

²² aşa aveau toate cele șase brațe care ieșeau din sfeșnic.

²³ Iar pe fusul sfeșnicului erau patru cupe în chip de migdală, cu nodurile și florile lor.

²⁴ Cele șase brațe care ieșeau din sfeșnic aveau: un nod sub primele două brațe, un nod sub alte două brațe și un nod sub ultimele două brațe.

²⁵ Brațele și cupele erau, toate, din aur curat, lucrat din ciocan.

²⁶ I-a făcut apoi cele șapte candele, cu mucări

²⁷ și tăvițe de aur curat.

²⁸ Dintr'un talant de aur curat l-a făcut, cu toate ale lui.

²⁹ A făcut altarul tămâierii, din lemn de salcâm, lung de un cot, lat de un

cot – adică pătrat – și înalt de doi coți; coarnele lui erau un singur trup cu el; ³⁰ și l-a îmbrăcat cu aur curat: grătarul de deasupra, pereții de jur-împrejur și coarnele;

³¹ iar împrejur i-a făcut cununa de aur, împletită. Sub cununa lui împletită i-a făcut două inele de aur curat și i le-a prins de-o parte și de alta, pentru ca prin ele să fie trecute pârghiile cu ajutorul cărora să-l poarte.

³² Pârghiile le-a făcut din lemn de salcâm și le-a îmbrăcat cu aur.

³³ A făcut și undelemn pentru sfânta ungere, precum și tămâia, din mirodenii curate, după meșteșugul făcătorilor de mir.

38

Curtea cortului și lucrurile din ea.

¹ A făcut jertfelnicul pentru arderile-de-tot, din lemn de salcâm, lung de cinci coți, lat de cinci coți – adică cu față pătrată – și înalt de trei coți.

² I-a făcut patru coarne, ce ieșeau din el în cele patru colțuri, și le-a îmbrăcat cu aramă.

³ Jertfelnicului i-a făcut un brâu; iar învelitoarea și cupele și furculițele și vătraiul lui, pe toate le-a făcut din aramă.

⁴ I-a făcut o împletitură ca o plasă de aramă.

⁵ I-a făcut patru inele de aramă pentru cele patru colțuri, sub împletitura de aramă, aceasta fiind până la mijlocul jertfelnicului.

⁶ Jertfelnicului i-a făcut pârghii din lemn de salcâm, pe care le-a îmbrăcat cu aramă; pârghiile le treceau prin

inelele din laturile jertfelnicului, ca să poată fi purtat.

7 Jertfelnicul l-a făcut ca un buduroi îmbrăcat în scânduri.

8 A făcut apoi baia de aramă, cu tălpice ei tot de aramă; și a făcut-o din oglinziile femeilor postitoare, ale celor ce au postit la intrarea cortului mărturiei.

9 După aceea a făcut curtea. Spre miazăzi curtea era alcătuită din pânze de în topit, lungi de o sută de coți.

10 Și la ele, douăzeci de stâlpi cu douăzeci de tălpice de aramă, ale căror belciuge și verigi erau de argint;

11 pe latura de miazănoapte pânzele erau de o sută de coți; la ele, douăzeci de stâlpi cu douăzeci de tălpice de aramă, ale căror belciuge și verigi erau de argint;

12 în partea dinspre asfințit, pânze de cincizeci de coți; la ele, zece stâlpi cu zece tălpice de aramă, ale căror belciuge și verigi erau de argint;

13 iar în partea dinspre răsărit, pânze de cincizeci de coți;

14 pânze de cincisprezece coți într'o latură, la trei stâlpi cu trei tălpice de aramă;

15 cincisprezece coți de pânze în cealaltă latură, și trei stâlpi cu trei tălpice de aramă.

16 Toate pânzele cortului erau făcute din în topit și răsucit.

17 Iar stâlpii aveau tălpicele de aramă, belciugele și verigile le erau de argint, vârfurile le erau îmbrăcate în argint; toți stâlpii curții, de jur-împrejur, erau legați între ei prin legături de argint.

18 Iar perdeaua de la poarta curții a făcut-o din în topit lucrat în violet, purpuriu și stacojiu, cu alesături, lungă

de douăzeci de coți și înaltă de cinci coți, pe toată întinderea, potrivind-o cu pânzele curții.

19 I-a făcut patru stâlpi cu patru tălpice de aramă, ale căror belciuge și verigi erau de argint și ale căror vârfuri erau îmbrăcate tot în argint.

20 Toți țărușii dimprejurul curții erau de aramă.

21 Iată acum socotelile cortului mărturiei, cel ce a fost făcut după porunca lui Moise, prin grija leviților îndrumați de Itamar, fiul preotului Aaron.

22 Dar cel ce a lucrat tot ceea ce Domnul îi poruncise lui Moise a fost Bețaleel, fiul lui Uri al lui Or, din seminția lui Iuda,

23 precum și Oholiab, fiul lui Ahisamac, din seminția lui Dan, mai-mare peste țesături și cusături și alesături în pânză de în topit și'n mătase violetă, purpurie și stacojie.

24 Tot aurul întrebuințat pentru locașul sfânt și pentru toate ale lui a fost aur din prinoase: douăzeci și nouă de talanți și șapte sute treizeci de sicli de aur, socotit după siclul sfânt.

25 Iar argintul adus în dar de la oamenii cei numărați ai obștii a fost o sută de talanți și o mie șapte sute șaptezeci și cinci de sicli – o drahmă de fiecare, adică o jumătate de siclu socotit după siclul sfânt –,

26 deci de la cei trecuți prin numărătoare: șase sute trei mii cinci sute cincizeci de oameni, de la douăzeci de ani în sus.

27 O sută de talanți de argint s'au întrebuințat la turnarea tălpicelor [de la pilaștrii] cortului și a tălpicelor [de la stâlpii] vălului:

28 o sută de tălpice din o sută de talanți, câte un talant la o tălpică;

29 iar pe cei o mie șiște sute șiștezeci și cinci de sicli i-au întrebuințat la verigile stâlpilor și la îmbrăcarea vârfurilor lor cu care-au fost împodobiți.

30 Iar arama adusă în dar a fost de trei sute șiștezeci de talanți și două mii patru sute de sicli.

31 Din ea au făcut tălpice pentru stâlpii de la intrarea cortului mărturiei, jertfelnicul cel de aramă cu împletitura lui, precum și toate uneltele jertfelnicului,

32 tălpicele de jur-împrejurul curții, tălpicele pentru stâlpii de la intrarea curții, toți țăruișii cortului și toți țăruișii dimprejurul curții.

ele săpate numele fiilor lui Israel, aşa cum se sapă o pecete.

6 Si le-au pus la încheieturile efodului, pe umeri, întru pomenirea fiilor lui Israel, aşa cum Domnul îi poruncise lui Moise.

7 Au făcut apoi pieptarul, lucrat cu icsusință, asemenea efodului, din fir de aur și în mătase violetă, purpurie și stacojie și'n pânză de in topit; pieptarul l-au făcut îndoit în patru colțuri, lung de o palmă și lat de o palmă,

8 și'n el au țesut patru rânduri de pietre scumpe; în rândul cel dintâi: un sardiu, un topaz și un smarald;

9 în rândul al doilea: un rubin, un safir și un diamant;

10 în rândul al treilea: un opal, o agată și un ametist;

11 și în rândul al patrulea: un hrisolit, un onix și un iaspis. Ele erau prinse'n cuibușoare de aur și legate'ntre ele cu aur.

12 Pe pietrele acestea erau săpate, ca pe o pecete, numele celor douăsprezece seminții ale lui Israel, fiecare din cele douăsprezece seminții cu numele ei.

13 Pieptarului i-au făcut lăntișoare de aur curat, răsucite ca sfoara.

14 Au mai făcut două paftale de aur și două inele de aur;

15 pe cele două inele le-au prins de cele două colțuri de sus ale pieptarului;

16 pe cele două capete ale lăntișoarelor le-au agățat de cele două inele din colțurile pieptarului;

17 pe celelalte două capete ale celor două lăntișoare le-au agățat de cele două paftale, iar pe acestea le-au prins de încheieturile pieptarului, în față.

39

Veșmintele preoțești.

1 Iar din mătase violetă, purpurie și stacojie i-au făcut lui Aaron veșminte de slujbă, ca să slujească cu ele în locașul cel sfânt, aşa cum Domnul îi poruncise lui Moise.

2 Efodul l-au făcut din fir de aur, din mătase violetă, purpurie și stacojie și din in topit:

3 foițele de aur le-au tăiat în fire subțiri ca firul de păr, pe care cu icsusință le-au țesut în mătasea violetă, purpurie și stacojie și'n pânza de in topit și răsucit, lucrare de mare meșteșug.

4 Efodul era făcut din două bucăți unite'ntre ele, și pe de-a'ntregul țesut din aur în mătase violetă, purpurie și stacojie și'n pânză de in topit, aşa cum Domnul îi poruncise lui Moise.

5 Au lucrat două pietre de smarald, le-au prins în cuibușoare de aur, având pe

¹⁸ Au mai făcut două inele de aur și le-au prins de celelalte două colțuri ale pieptarului, pe cealaltă parte, cea din spate efod;

¹⁹ și au mai făcut încă două inele de aur și le-au prins de cele două încheieturi ale efodului, dedesubt și'n față, unde se unesc, adică ceva mai sus de brâul efodului.

²⁰ Inelele pieptarului le-au legat de inelele efodului printr'un șnur de mătase violetă, ca să stea nemîșcat deasupra efodului, așa cum Domnul îi poruncise lui Moise.

²¹ Au făcut și manta, cea care vine sub efod, țesută din purpură violetă.

²² Gura acesteia se afla în partea de sus; împrejurul gurii era un guler, iar acesta avea de jur-împrejur un tiv, ca să nu se destrame.

²³ La mantă i-au făcut pe poale un fel de rodii mărunte și'nflorate, de mătase violetă, purpurie și stacojie, și de in topit.

²⁴ I-au mai făcut și clopoței de aur, pe care i-au pus printre rodiiile de la poalele mantei, de jur-împrejur,

²⁵ clopoței de aur și rodii'nflorate pentru slujba pe care Domnul i-o poruncise lui Moise.

²⁶ Au făcut apoi pentru Aaron și pentru fiii săi tunici subțiri de in topit, țesută aleasă,

²⁷ tiară de in topit, turbane tot de in topit și pantaloni de in topit

²⁸ și brâie de in topit și de mătase violetă, purpurie și stacojie, țesută cu aleșături, așa cum Domnul îi poruncise lui Moise.

²⁹ Au făcut și tăblița de aur curat, în semnul sfințeniei, și au scris pe ea li-

tere săpate ca'n pecete: Sfințenia Domnului.

³⁰ Și au pus peste ea un șnur de mătase violetă, ca să stea pe deasupra tiarei, așa cum Domnul îi poruncise lui Moise.

³¹ Așa s'au sfârșit toate lucrările de la cortul mărturiei. Așa le-au făcut fiii lui Israel pe toate, întocmai cum Domnul îi poruncise lui Moise.

³² Apoi au adus la Moise cortul cu toate ale lui, cu belciugile, pilaștrii, pârghiile, stâlpii și tălpicele lui,

³³ cu acoperăminte lui cele din piei de berbec vopsite'n roșu și cu acoperișurile cele din piei de culoarea iachintului,

³⁴ și perdeaua cea din mijloc și chivotul mărturiei cu pârghiile lui și cu acoperământul ispășirii,

³⁵ masa cu toate cele de trebuință pentru ea, pâinile punerii-înainte,

³⁶ sfeșnicul cel de aur curat, cu candelile lui și cu toate ale lui, și untdelemn de candelă,

³⁷ altarul tămâierii, mirul pentru ungere, mireasme pentru tămâiere, tămâie binemirosoitoare,

³⁸ vălul de la intrarea cortului,

³⁹ jertfelnicul cel de aramă, cu grătarul lui, cu pârghiile lui și cu toate celelalte ale lui, baia cu tălpica ei,

⁴⁰ pânzele curții, stâlpii ei cu tălpicele lor, perdeaua de la intrarea curții, funiile și țărușii ei

⁴¹ și toate lucrurile trebuitoare la slujbă în cortul mărturiei,

⁴² veșmintele de slujit în sfântul locaș, sfintele veșminte ale lui Aaron, și veșmintele de slujbă ale fiilor lui. Toate aceste lucruri le făcuseră fiii lui Israel așa cum Domnul îi poruncise lui Moise.

⁴³ Și a privit Moise toate lucrurile; și iată că erau făcute aşa cum Domnul îi poruncise lui Moise, aşa le făcuseră. Și Moise i-a binecuvântat.

40

Sfințirea cortului.

¹ Și a grăit Domnul către Moise, zînd:

² „În ziua cea dintâi a primei luni vei întinde cortul mărturiei.

³ În el vei pune chivotul mărturiei, iar chivotul îl vei acoperi cu perdeaua.

⁴ Vei aduce înláuntru masa, iar pe ea vei pune toate cele ale ei.

⁵ Și sfeșnicul îl vei aduce înláuntru și-i vei aprinde candelele. Altarul cel de aur al tămâierii îl vei pune'n fața chivotului mărturiei,

⁶ iar perdeaua o vei pune la intrarea în cort. Jertfelnicul arderilor-de-tot îl vei pune dinaintea intrării în cortul mărturiei.

⁷ Între cort și jertfelnic vei așeza baia, în care vei turna apă.

⁸ Împrejur vei așeza curtea, iar la intrarea curții vei atârna perdeaua.

⁹ Vei lua mir de ungere și vei unge cortul și toate cele ce sunt în el și-l vei sfînti, pe el și toate lucrurile lui, și sfinte vor fi. Vei unge jertfelnicul arderilor-de-tot și toate lucrurile lui; și-l vei sfînti, și preasfânt va fi.

¹⁰ Vei unge baia și tâlpica ei și o vei sfînti.

¹¹ Îi vei aduce apoi pe Aaron și pe fiii săi la ușile cortului mărturiei

¹² și-i vei spăla cu apă. Pe Aaron îl vei îmbrăca în sfintele veșminte și-l vei

unge și-l vei sfînti, și el Mie-Mi va sluji ca preot. Și pe fiii săi îi vei aduce și-i vei îmbrăca în tunici și-i vei unge aşa cum l-ai uns pe tatăl lor, și ei Mie-Mi vor sluji ca preoți.

¹³ Această ungere le va fi lor veșnică ungere de preoție, din neam în neam".

¹⁴ Iar Moise a făcut totul aşa cum îi poruncise Domnul.

¹⁵ În luna întâi a celui de al doilea an de la ieșirea lor din Egipt, în ziua cea dintâi a lunii, atunci a fost cortul așezat.

¹⁶ Moise a fost cel ce a așezat cortul; el i-a pus tâlpicele, încheieturile de sus cu belciugele lor,

¹⁷ a ridicat pilaștrii, a întins scoarțele cortului, i-a pus cortului acoperișurile de deasupra, aşa cum Domnul îi poruncise lui Moise.

¹⁸ A luat apoi Mărturiile¹ și le-a pus în chivot, iar chivotului i-a petrecut pârghiile.

¹⁹ A dus apoi chivotul în cort, a atârnat perdeaua și astfel a acoperit chivotul mărturiei, aşa cum Domnul îi poruncise lui Moise.

²⁰ După aceea a așezat masa în cortul mărturiei, în partea de miazănoapte a cortului, în afara perdelei,

²¹ iar pe ea a pus pâinile-punerii dinaintea-Domnului, aşa cum Domnul îi poruncise lui Moise.

²² Sfeșnicul l-a așezat în cortul mărturiei, în fața mesei, în partea de miazăzi a cortului,

²³ și i-a aprins candelele'n fața Domnului, aşa cum Domnul îi poruncise lui Moise.

¹Tablele Legii.

24 A aşezat altarul cel de aur în cortul adunării, în faţa perdelei,

25 şi a aprins pe el tămâie binemirostoare, aşa cum Domnul îi poruncise lui Moise.

26 Jertfelnicul arderilor-de-tot l-a aşezat la intrarea cortului mărturiei, iar pe el a adus arderi-de-tot şi prinoase, aşa cum Domnul îi poruncise lui Moise.

27 Apoi a aşezat baia între cortul mărturiei şi jertfelnic şi a turnat în ea apă,

28 pentru ca Moise, Aaron şi fiii săi să-şi spele'n ea mâinile şi picioarele;

29 când intrau ei în cortul mărturiei sau când se apropiau de jertfelnic ca să slujească, se spălau din ea, aşa cum Domnul îi poruncise lui Moise.

30 Împrejurul cortului a aşezat curtea, iar la intrarea curții a atârnat perdeaua.

31 Şi astfel a isprăvit Moise toate lucrările. Atunci un nor a acoperit cortul mărturiei, şi cortul s'a umplut de slava Domnului.

32 Iar Moise nu putea să intre'n cortul mărturiei, pentru că norul îl umbrea de deasupra, iar cortul se umpluse de slava Domnului.

33 Când norul se ridica de pe cort, fiii lui Israel porneau la drum cu toate ale lor;

34 dar dacă norul nu se ridica, ei nu plecau până'n ziua când norul se ridica.

35 Pentru că norul Domnului stătea deasupra cortului în timpul zilei, iar noaptea foc era deasupră-i; şi aceasta, sub ochii tuturor fiilor lui Israel şi pe toată durata drumului lor.

Leviticul

1

Rânduiala jertfelor. Arderea-de-tot.

¹ Domnul l-a chemat pe Moise și i-a grăit din cortul mărturiei, zicând:

² „Grăiește tu către fiii lui Israel și spune-le: – Dacă¹ cineva dintre voi va aduce daruri² Domnului, și dacă ele sunt dintre animale, darul să-l aducă din cireada sau din turma voastră.

³ Dacă darul său va fi o ardere-de-tot³ din vite mari, el va fi parte bărbătească fără meteahnă; la intrarea cortului mărturiei îl va aduce, ca să fie el aducere bineplăcută înaintea Domnului.

⁴ Își va pune mâna pe capul jertfei⁴, pentru ca să-i fie bine primită și milostiv să-i fie celui ce o aduce.

⁵ Apoi va înjunghia vițelul înaintea Domnului, iar fiii lui Aaron, preoții, vor aduce sângele; cu sângele vor

¹ „Dacă”: nu în sens condițional, ci în sens circumstanțial (când).

² Grecescul **doron** = „dar” îl traduce pe ebraicul **gorban**, care înseamnă ofrandă de orice fel, chiar și dintre cele ce nu sunt destinate sacrificării pe jertfelnici.

³ „Ardere-de-tot” = holocaust; jertfă de animal, după arderea căreia nu mai rămâne decât cenusa.

⁴ „Jertfă” în sensul: vietatea ce urmează să fie jertfă.

stropi, de jur-împrejur, jertfelnicul ce se află la intrarea cortului mărturiei.

⁶ Jertfa arderii-de-tot o va jupui și o va tăia’n bucăți.

⁷ Fiii lui Aaron, preoții, vor aprinde foc pe jertfelnic, iar pe foc vor pune lemn.

⁸ Pe lemnele ce sunt pe focul de pe jertfelnic vor pune fiii lui Aaron, preoții, bucătile, capul și grăsimea;

⁹ iar măruntaiele și picioarele, după ce le vor spăla cu apă, le vor pune preoții pe jertfelnic drept aducere, jertfă, mireasmă plăcută Domnului.

¹⁰ Iar dacă darul adus de el Domnului va fi din vite mici, parte bărbătească fără meteahnă va fi dintre miei sau iezi spre ardere-de-tot; își va pune mâna pe capul lui

¹¹ și-l va înjunghia înaintea Domnului, în partea de miazănoapte a jertfelnicului; iar fiii lui Aaron, preoții, vor stropi cu sângele jertfelnicul de jur-împrejur.

¹² Îl vor tăia apoi în bucăți, despărțind capul și grăsimea; iar preoții le vor pune pe lemnele ce sunt pe focul de pe jertfelnic;

¹³ măruntaiele și picioarele vor fi spălate cu apă, iar preotul le va aduce pe toate și le va pune pe jertfelnic: aducere, jertfă, mireasmă plăcută Domnului.

¹⁴ Dacă darul adus de el Domnului va fi din păsări, darul său va fi din turturele

sau din pui de porumbel.

¹⁵ Preotul va aduce [pasărea] pe jertfelnic; îi va întepa capul în apropierea gâțului și o va pune pe jertfelnic, iar săngele îl va scurge spre poala jertfelnicului.

¹⁶ Gușa și penele le va scoate și le va arunca lângă jertfelnic, în partea din-spre răsărit, la locul cenușii.

¹⁷ Apoi îi va frânge aripile fără a le desprinde de trup, și o va pune preotul pe jertfelnic, pe lemnele ce sunt pe foc: aducere, jertfă, mireasmă plăcută Domnului.

2

Jertfele de mâncare.

¹ Dacă cineva îi va dăruui Domnului prinos de pâine¹, darul său să fie din făină curată, peste care va turna untdelemn și peste care va pune tămâie; aceasta-i jertfă.

² Apoi le-o va aduce fiilor lui Aaron, preoților. Unul din ei va lua o mâna plină de făină cu untdelemnul și cu toată tămâia ei și o va arde pe jertfelnic spre pomenire: jertfă, mireasmă plăcută Domnului.

³ Iar ceea ce rămâne, va fi a lui Aaron și a fiilor săi; aceasta e sfîntenie mare din jertfele Domnului.

⁴ Dacă însă jertfa e prinos de pâine coaptă în cupitor, darul către Domnul va fi prinos de pâini nedospite, frâmântate cu untdelemn, și de turte nedospite, unse cu untdelemn.

¹ „Prinosul de pâine” are un înțeles mai larg: orice prinos din produsele pământului.

⁵ Dacă darul tău este prinos de pâine copt în tigaie, să fie de făină frâmântată cu untdelemn și nedospită.

⁶ Îl vei rupe în bucăți și vei turna peste el untdelemn; jertfă îi este Domnului.

⁷ Dacă darul tău este prinos de pâine pregătit în spuză², el va fi făcut din făină cu untdelemn.

⁸ Astfel pregătită din acestea, jertfa îi va fi adusă Domnului; ea va fi adusă la preot, iar el o va aduce la jertfelnic.

⁹ Preotul va lua din jertfă partea menită pomenirii și o va pune preotul pe jertfelnic: jertfă, mireasmă plăcută Domnului;

¹⁰ iar ceea ce rămâne din jertfă va fi pentru Aaron și fiilor săi; acestea-s sfîntenie mare din jertfele Domnului.

¹¹ Orice prinos de pâine pe care-l aduceți Domnului va fi nedospit; din tot ce e dospit, ca și din orice fel de miere³, nu-I veți aduce Domnului ca dar de jertfă.

¹² I le puteți însă aduce Domnului ca prinos de pârgă⁴, dar pe jertfelnic să nu le puneteți ca mireasmă bineplăcută Domnului.

¹³ Toate prinoasele tale de pâine le vei săra cu sare⁵; sarea legământului tău

² „În spuză” sau pe vatră încinsă, pe plită.

³ Interdicție insistentă asupra aluatului dospit, acesta fiind simbol al alterării, așa cum îl va folosi și Iisus (vezi Mt 16, 12 și nota, precum și locurile paralele). Cât despre „miere”, termenul ebraic cuprindea și sururile de fructe obținute prin fierberea acestora. Oricum, mierea făcea parte din jertfele rituale ale Canaanenilor, Egiptenilor și Asiro-Babilonienilor, ceea ce poate fi o rațiune a interdicției iudaice.

⁴ „Pârgă”: primele roade care se coc într-o cultură vegetală; de obicei, pârgă exprimă multu-mirea față de Dumnezeu.

⁵ Încă din timpurile foarte vechi, sarea era mai mult decât condimentul care dă gust bucatelor

cu Domnul să nu lipsească din prinoasele tale; pe toate darurile tale adu-I Domnului Dumnezeului tău și sare.

¹⁴ Dacă-I veți aduce Domnului jertfă din pârga roadelor, adu-I grăunțe proaspăt frecate din spice și prăjite pe foc; aceasta va fi jertfă din pârga roadelor;

¹⁵ peste ea vei turna untdelemn și vei pune pe ea tămâie; aceasta-i jertfă.

¹⁶ Iar partea ei menită pomenirii o va aduce preotul din grăunțele cu untdelemn, împreună cu toată tămâia; aceasta este jertfă Domnului.

3

Jertfele de mulțumire.

¹ Dacă însă darul cuiva va fi jertfă de mulțumire¹ și se va aduce din vite mari, fie parte bărbătească, fie parte femeiască, din cele fără meteahnă îl va aduce înaintea Domnului.

² Își va pune mâna pe capul jertfei și o va îngunjha înaintea Domnului, la intrarea cortului mărturiei; iar fiii lui Aaron, preoții, îi vor turna sângele

---

sau le conservă: ea era simbolul prieteniei, al comuniunii, al frățietății. E simbolul păstrat până astăzi în întăripinarea cuiva cu pâine și sare. Sacralitatea simbolului e foarte vizibilă în expresia: „sarea legământului cu Domnul” (sau: „sarea legământului Domnului”), imediat următoare, idee reluată și în Nm 18, 19.

¹Ebraiștii încă nu sunt de acord dacă termenul original trebuie tradus: „jertfă de pace (împăcare)” sau: „jertfă de mulțumire” (sensul ultim e adoptat și de istoricul evreu Iosif Flaviu). Septuaginta folosește sintagma **thysía soteriou**, ceea ce, în traducere literală, ar însemna „jertfă de mântuire”, sens conferit de cei vechi ritualului prin care cineva le mulțumea zeilor la capătul unei încercări, precum vindecarea dintr-o boală, ajungerea cu bine dintr-o călătorie etc.

pe jertfelnicul arderilor-de-tot, de jurimprejur.

³ Din jertfa de mulțumire I se va afierosi Domnului: grăsimea care acoperă intestinele și toată grăsimea de deasupra intestinelor;

⁴ cei doi rinichi cu grăsimea de pe ei, precum și cea de pe solduri; odată cu rinichii va scoate și seul de pe ficat.

⁵ Fiii lui Aaron, preoții, le vor pune pe jăratic ca ardere-de-tot, anume deasupra lemnelor de pe focul de pe jertfelnic; jertfă este aceasta, mireasmă plăcută Domnului.

⁶ Iar dacă cineva îl va aduce Domnului jertfă de mulțumire din vite mici, fie parte bărbătească, fie parte femeiască, s’o aducă din cele fără meteahnă.

⁷ Dacă darul său va fi un miel, să-l aducă înaintea Domnului,

⁸ să-și pună mâna pe capul jertfei sale și s’o îngunjhe la intrarea cortului mărturiei; iar fiii lui Aaron, preoții, îi vor turna sângele pe jertfelnic, de jurimprejur.

⁹ Din jertfa de mulțumire îl va afierosi lui Dumnezeu grăsimea și partea dintre solduri, întreagă și nesfârâmată (împreună cu mușchii de lângă siră), precum și grăsimea de pe intestine;

¹⁰ cei doi rinichi cu grăsimea de pe ei, precum și cea de pe solduri, seul de pe ficat (pe care-l va desprinde împreună cu rinichii).

¹¹ Iar preotul le va aduce pe jertfelnic: miros de bună mireasmă; ardere Domnului.

¹² Dacă însă jertfa sa este din capre, s’o aducă înaintea Domnului,

¹³ să-și pună mâna pe capul ei și s’o îngunjhe la intrarea cortului mărturiei;

iar fiii lui Aaron, preoții, să-i toarne sângele pe jertfelnic, de jur-împrejur.

¹⁴ Din ea îi va afierosi Domnului: grăsimea de pe intestine, toată grăsimea care acoperă intestinele,

¹⁵ amândoi rinichii cu grăsimea de pe ei, precum și cea de pe șolduri, seul de pe ficat (pe care-l va desprinde împreună cu rinichii),

¹⁶ iar preotul le va aduce pe jertfelnic: jertfă cu bună mireasmă Domnului. Toată grăsimea este a Domnului.

¹⁷ Aceastai lege veșnică pentru toți urmașii voștri din toate așezările voastre: nici grăsime și nici sânge să nu mâncați!"

4

Jertfele pentru păcat.

¹ Și a grăit Domnul către Moise și a zis:

² „Grăiește tu către fiii lui Israel și spune-le: – Dacă din neștiință va păcătui cineva împotriva poruncilor Domnului și va face ce nu se cuvine călcând vreuna din ele,

³ și dacă cel ce a păcătuit este arhiereu care a primit mirungerea și care deci a tras și poporul în păcat, pentru păcatul pe care el l-a săvârșit îi va aduce Domnului un vițel fără meteahnă, ca jertfă pentru păcat.

⁴ Vițelul îl va aduce înaintea Domnului, la intrarea cortului mărturiei; își va pune mâna pe capul vițelului și va îngunghia vițelul înaintea Domnului.

⁵ Preotul cel miruns, ale cărui mâini sunt sfintite, va lua din sângele vițelului și-l va aduce în cortul mărturiei.

⁶ Preotul își va muia degetul în sânge și de șapte ori va stropi cu sânge înaintea Domnului, spre perdeaua cea sfântă¹.

⁷ Din sângele vițelului va unge preotul coarnele altarului tămâierii, cel ce se află'n fața Domnului în cortul mărturiei; iar tot ce-a mai rămas din sângele vițelului îl va turna la temelia jertfelnicului arderii-de-tot, care se află la intrarea cortului mărturiei.

⁸ Vițelului jertfit pentru păcat îi va lua toată grăsimea, atât cea de pe intestine, cât și cea care acoperă intestinele;

⁹ cei doi rinichi cu grăsimea de pe ei, precum și cea de pe șolduri, seul de pe ficat (pe care-l va scoate împreună cu rinichii),

¹⁰ – așa cum se ia din vițelul jertfei de mulțumire – și le va arde preotul pe jertfelnicul arderiide-tot.

¹¹ Iar pielea vițelului, și toată carnea lui împreună cu capul și cu picioarele, cu măruntaiele și cu necurățenia lui,

¹² întregul vițel îl va scoate afară din tabără, la loc curat, unde se aruncă cenușa, și-l va arde pe foc de lemn; unde se aruncă cenușa, acolo să-l ardă.

¹³ Dacă însă întreaga obște a lui Israel va păcătui ceva și fapta a rămas ascunsă de ochii adunării, dacă ei au săvârșit ceva împotriva poruncilor Domnului, ceva ce nu trebuia făcut,

¹⁴ când se va afla păcatul pe care ei l-au săvârșit, atunci obștea va aduce drept jertfă pentru păcat un vițel fără meteahnă; acesta va fi adus în fața cortului mărturiei,

¹⁵ iar bătrâni obștii își vor pune mâinile pe capul vițelului, înaintea Dom-

¹ Perdeaua ce despărțea sfânta de sfânta-sfintelor (Iș 26, 31-33); catapeteasma, în spatele căreia era locul cel sfânt al Domnului.

nului,

¹⁶ și naintea Domnului vor înjunghia vițelul; iar preotul cel uns va aduce din sângele vițelului în cortul mărturiei.

¹⁷ Preotul își va muia degetul în sângele vițelului, și deșapte ori va stropi naintea Domnului, spre perdeaua de la sfânta-sfintelor.

¹⁸ Din acest sânge va unge preotul coarnele altarului tămâierii, cel ce se află'n fața Domnului în cortul mărturiei, iar tot ce-a rămas din sânge îl va turna la temelia jertfelnicului arderii-de-tot, care se află la intrarea cortului mărturiei.

¹⁹ Toată grăsimea lui o va scoate din el și o va arde pe jertfelnic;

²⁰ și va face cu vițelul acesta ceea ce s'a făcut cu vițelul adus pentru păcat; întocmai să facă. Și așa să se roage² preotul pentru ei, iar păcatul lor va fi trecut cu vederea³.

²¹ Părțile rămase din vițel le va scoate afară din tabără și le va arde așa cum a ars și vițelul de care s'a vorbit mai sus. Aceasta, pentru păcatul de obște.

²² Iar dacă va păcătui o căpetenie, când vreuna din poruncile Domnului Dumnezeului său, și din neștiință a păcătuit făcând ceea ce nu trebuia să facă,

²³ atunci, când el își va cunoaște păcatul pe care l-a săvârșit, va aduce jertfă pentru păcat un țap, parte bărbătească fără meteahnă.

²⁴ Își va pune mâna pe capul țapului și-l va înjunghia în locul unde se înjun-

² **exiláskomai** = „a ispăși”, „a răscumpără”, dar și „a se rugă” (prin mijlocirea sau făgăduința unui ritual ispășitor); vezi Iș 32, 30 și contextul.

³ Sensul exact: va fi lăsat deoparte, părăsit, dat uitării pentru moment.

ghie arderiledetot, înaintea Domnului; aceasta este jertfă pentru păcat.

²⁵ Din sângele jertfei pentru păcat va unge preotul coarnele jertfelnicului arderii-de-tot, iar ceea ce a rămas din sânge îl va turna la temelia jertfelnicului arderii-de-tot.

²⁶ Toată grăsimea o va aduce pe jertfelnic, așa cum se face cu grăsimea jertfei de mulțumire, și așa se va ruga preotul pentru păcatul aceluia, iar [păcatul] aceluia i se va trece cu vederea.

²⁷ Dacă însă un om din poporul de rând⁴ va păcătui din neștiință împotriva uneia din toate poruncile Domnului și va face ceva ce nu trebuia să facă și astfel va greși,

²⁸ după ce-și va cunoaște păcatul pe care l-a săvârșit, va aduce' n dar din caprele sale, dar o capră fără meteahnă, parte femeiască, drept jertfă pentru păcatul pe care l-a săvârșit;

²⁹ își va pune mâna pe capul jertfei aduse pentru păcatul său; capra adusă ca jertfă pentru păcat o va înjunghia acolo unde se înjunghie jertfele arderii-de-tot.

³⁰ Cu degetul său, preotul va lua din sângele ei și va unge coarnele jertfelnicului arderii-de-tot, iar sângele rămas îl va turna la temelia jertfelnicului.

³¹ Toată grăsimea ei o va desprinde așa cum se desprinde grăsimea de pe jertfa de mulțumire, și o va arde preotul pe jertfelnic, spre mireasmă bineplăcută Domnului; așa se va ruga preotul pentru el, iar lui i se va trece [păcatul] cu vederea.

³² Dar dacă cineva vrea să aducă drept

⁴ Literal: „un suflet din poporul țării”, adică un om de rând, fără funcții sau demnități sociale.

jertfă pentru păcat o oaie, parte femeiască va aduce, fără meteahnă,

³³ își va pune mâna pe capul jertfei pentru păcat și o va înjunghia acolo unde înjunghie jertfele arderii-de-tot.

³⁴ Cu degetul său, preotul va lua din sângele jertfei pentru păcat și va unge coarnele jertfelnicului arderii-de-tot, iar sângele rămas îl va turna la temelia jertfelnicului arderii-de-tot.

³⁵ Toată grăsimea ei o va desprinde aşa cum se desprinde grăsimea de pe mielul adus ca jertfă de mulțumire, și o va pune preotul pe jertfelnic ca ardere-de-tot adusă Domnului; aşa se va ruga preotul pentru el, pentru păcatul pe care l-a săvârșit, iar lui i se va trece cu vederea.

5

Jertfe pentru vinovătie.

¹ Dacă cineva va păcatui prin aceea că, fiind pus să jure ca martor, nu va spune ce a auzit sau ce știe, și astfel va lua păcatul asupră-și;

² sau dacă cineva se va atinge de ceva necurat – fie stârv de fieră necurată, fie stârv de animal necurat, fie stârv de târâtoare necurată,

³ fie că se va atinge de necurătenie omenescă sau de orice fel de necurătenie care spurcă –, dacă acela n'a știut, dar după aceea va afla, și prin aceasta se va face vinovat;

⁴ sau dacă cineva cu buzele sale se va jura pripit să facă ceva – fie rău, fie bine –, în orice împrejurare în care omul se jură fără să se gândească, uitând de sine, dar după aceea își va da seama că a păcatuit în una din acestea;

5 acela își va mărturisi păcatul pe care l-a săvârșit

6 aducându-I Domnului jertfă pentru păcatul pe care l-a săvârșit: parte femeiască din turmă, fie o mielușea, fie o iadă, ca jertfă pentru păcat; aşa se va ruga preotul pentru păcatul aceluia, iar aceluia i se va trece cu vederea păcatul.

⁷ Iar de nu va fi în stare să aducă ceva din turmă, atunci pentru păcatul săvârșit de el să-I aducă Domnului două turturtele sau doi pui de porumbel: unul, jertfă pentru păcat; iar altul, ardere-de-tot.

⁸ Le va aduce la preot, iar preotul va jertfi mai întâi pe cea pentru păcat, înțepându-i capul în apropierea gâtului, dar fără să despartă capul de trup;

⁹ apoi cu sângele acestei jertfe pentru păcat va stropi peretele jertfelnicului, iar sângele rămas îl va scurge la temelia jertfelnicului. Aceasta-i jertfă pentru păcat.

¹⁰ Iar pe cealaltă pasăre o va aduce ca ardere-de-tot, după rânduială; aşa se va ruga preotul pentru el, iar lui i se va trece cu vederea păcatul pe care l-a săvârșit.

¹¹ Dacă însă nu-i va da mâna să aducă nici măcar o pereche de turturtele sau doi pui de porumbel, atunci pentru păcatul pe care l-a săvârșit va aduce a zecea parte dintr'o efă¹ de făină curată, ca jertfă pentru păcat, dar fără să toarne pe ea undelemn și fără să pună pe ea tămâie, căci aceasta-i jertfă pentru păcat².

¹, „A zecea parte dintr'o efă”: 3,64 litri (în măsură de capacitate).

²Spre deosebire de prinosul de pâine; vezi 2, 1.

¹² O va aduce la preot, iar preotul va lua din ea o mâna plină și I-o va aduce Domnului, spre pomenire, pe jertfelniciul arderii-de-tot; aceasta-i jertfă pentru păcat.

¹³ Astfel se va ruga preotul pentru el – pentru vreunul din acele păcate ce i s’ar fi întâmplat³ – și păcatul îi va fi trecut cu vederea. Rămășița [de faină] va fi a preotului, ca la prinosul de mâncare”.

¹⁴ Domnul a grăit către Moise, zicându-i:

„Dacă va greși cineva din uitare, sau dacă din neștiință va păcătui cu privire la cele afierosite Domnului⁴, pentru păcatul său îl va aduce Domnului un berbec fără meteahnă, luat din turma sa, pe care tu îl vei prețui în sicli de argint, după prețul sclului sfânt⁵. E jertfă pentru păcat.

¹⁶ Pentru ceea ce a păcătuit el cu privire la lucrul cel sfânt, va plăti prețul acestuia și va mai adăuga a cincea parte din preț și i-o va da preotului, iar preotul se va ruga pentru el jertfind berbecul cel pentru păcat, și i se va trece cu vederea.

¹⁷ Oricine va păcătui călcând vreuna din toate poruncile Domnului și va face ce nu se cuvine să facă, chiar dacă din neștiință va greși, păcat va avea asupră-și.

¹⁸ Acela va aduce la preot, din turma sa, drept jertfă pentru vină, un berbec fără meteahnă, pe care tu îl vei prețui ca atare; preotul se va ruga astfel

³Păcatele enumerate în versetele 1-5.

⁴Diversele prinoase sau jertfe datorate lui Dumnezeu, pe care cineva a omis să le aducă.

⁵„Sclul sfânt”: moneda cu care se plătea darea către templu. Pentru detalii vezi nota de la Iș 30, 13.

pentru el, pentru neștiința lui, că din neștiință a greșit, și i se va trece cu vederea;

¹⁹ aceasta, pentru că el într’adevăr a greșit în fața Domnului”.

6

Alte jertfe.¹

¹ Si a grăit Domnul către Moise, zicând:

„Dacă va păcătui cineva și din nebagare de seamă va nesocoti poruncile Domnului, fie că’n față aproapelui său² va tăgădui ceea ce acesta i-a încredințat sau i-a plătit ca simbrie sau ceea ce i-a fost furat, fie că-l va însela cu ceva pe aproapele său,

fie că va găsi un lucru pierdut și-l va tăgădui; dacă va jura strâmb pentru oricare din lucrurile care-l fac pe om să păcătuiască, păcat va avea.

⁴ Si dacă a păcătuit sau a greșit, el va întoarce îndărăt ceea ce a răpit sau ceea ce a îmșelat sau ceea ce i-a fost încredințat, sau ceea ce a fost pierdut și găsit de el sau orice lucru în privința căruia s’au jurat strâmb. Pe de-a’ntregul îl va plăti, și pe deasupra va mai adăuga a cincea parte din preț către cel al căruia este lucrul; aceluia îi

¹În Textul Ebraic, următoarele șapte versete fac parte din capitolul 5, drept versetele 20-26, ordine pe care o adoptă și ediția Rahlf's a Septuagintei și aşa cum se află în traducerile BJ, TOB, OSTY și, la noi, 1938 (GALA). Versiunea de față preferă structura edițiilor românești clasice, și aşa cum se află și în versiunile engleze KJV, RSV și TEV.

²„Aproapele” are aici (și în contexte asemănătoare) sensul de fiu al lui Israel, israelit, compatriot, concetățean.

va da în chiar ziua'n care vina sa va fi vădită.

5 Iar pentru greșala sa va aduce din turmă un berbec fără metehahnă, prețuit după măsura păcatului.

6 Preotul se va ruga pentru el înaintea Domnului, iar lui i se vor trece cu vedere toate câte a făcut și a greșit".

7 Și a grăit Domnul cu Moise și a zis:

8 „Poruncește lui Aaron și filor lui, zicându-le:

9 Aceasta este rânduiala arderii-de-tot: arderea-de-tot va arde pe jertfelnic fără'ncetare toată noaptea, până dimineața: focul jertfelnicului va arde pe el și nu se va stinge.

10 Preotul se va îmbrăca în haina de in, iar împrejurul trupului său își va pune pantalonii de in; scrumul grăsos care-a rămas pe jertfelnic din mistuirea arderii-de-tot îl va ridica

11 și-l va pune alături de jertfelnic. Își va dezbrăca haina și va îmbrăca o altă haină, după care va scoate cenușa în afara taberei, la loc curat.

12 Dar focul pe jertfelnic va arde și nu se va stinge; dis-de-dimineață, preotul va pune pe el lemn și va clădi deasupră-i arderea-de-tot și va arde grăsimea jertfei de mulțumire.

13 Focul va arde ne'ncetat pe jertfelnic și nu se va stinge.

14 Iată acum rânduiala prinosului [de pâine] pe care fiii lui Aaron îl vor aduce înaintea Domnului, la jertfelnic:

15 Preotul va lua dintr'insul o mână de făină curată, cu undelemnul ei și cu toată tămâia de deasupra prinosului, și le va arde pe jertfelnic întru miros de bună mireasmă, pomenire înaintea Domnului.

16 Iar rămășița o va mâncă Aaron cu fiii săi; nedospită s'o mănânce, în locul cel sfânt: în curtea cortului mărturiei, acolo s'o mănânce.

17 Nedospită se va coace. Pe aceasta Eu le-am dat-o din cele ce I se aduc Domnului. Sfințenie mare este aceasta, așa cum e jertfa pentru păcat și jertfa pentru greșală.

18 Din ea va mâncă toată partea bărbătească din tagma preoților: lege veșnică este aceasta, pentru tot neamul vostru, cu privire la cele ce I se aduc Domnului. Tot cel ce se va atinge de ele se va sfînti".

19 Și i-a grăit Domnul lui Moise, zicându-i:

20 „Iată darul pe care Aaron și fiii săi I-l vor aduce Domnului în ziua'n care îl vei unge: a zecea parte dintr'o efă de făină curată, ca jertfă necontenită, jumătate dimineață și jumătate seara.

21 În tigaie va fi gătită, cu undelemn; îmbibată o va aduce și sfârămată, jertfă din fărâmuri, jertfă cu bună mireasmă înaintea Domnului.

22 Pe aceasta s'o săvârșească preotul care va fi uns drept urmaș al său dintră fiii lui [Aaron]. Lege veșnică: ea va fi arsă de istov.

23 Întreaga jertfă a preotului va fi ardere-de-tot și nu va fi mâncată".

24 Și i-a grăit Domnul lui Moise, zicându-i:

25 „Spune lui Aaron și filor săi astfel: – Iată rânduiala jertfei pentru păcat: În locul unde se'njunghie jertfele arderii-de-tot, acolo vor fi înjunghiate'naintea Domnului și cele pentru păcat. Aceasta-i sfințenie mare.

26 Preotul care o aduce, el o va mâncă; în locul cel sfânt s'o mănânce, în curtea

cortului mărturiei.

²⁷ Tot cel ce se va atinge de carnei ei se va sfînti; iar dacă haina cuiva va fi străpînată cu sângele țâșnit din ea, va fi spălată în locul cel sfânt.

²⁸ Oala de lut în care a fost fiartă, va fi spartă; iar dacă a fost fiartă în vas de aramă, acesta va fi frecat și spălat cu apă.

²⁹ Toți cei de parte bărbătească din tagma preoților vor mâncă din ea. Sfîntenie mare este înaintea Domnului.

³⁰ Dar orice jertfă pentru păcat, din al cărei sânge s'a adus în cortul mărturiei pentru rugăciuni de ispășire în locul cel sfânt, nu va fi mâncată; în foc va fi arsă³.

7

Jertfe de ispășire.

¹ Iată rânduiala jertfei pentru vinovătie: aceasta-i sfîntenie mare.

² În locul unde se face njunghiera arderii-de-tot, acolo va fi înjunghiat și berbecul adus înaintea Domnului ca jertfă pentru vinovătie; iar sângele va fi vărsat la temelia jertfenicului, de jur-imprejur.

³ Din el va fi adusă toată grăsimea, precum și şalele, grăsimea de pe intestine și grăsimea de deasupra intestinelor,

⁴ amândoi rinichii cu grăsimea de pe ei aceea care este pe coapse, precum și

³ Urmând, probabil, versiunea Septuagintei de Frankfurt (1597), edițiile românești din 1688 și 1914 includ următoarele 10 versete în capitolul 6, acesta având deci un total de 40 de versete. În acord cu toate celelalte traduceri românești și străine (inclusiv cele engleze), versiunea de față urmează ediția Rahlfis.

grăsimea de pe ficat, pe care o va ridica odată cu rinichii.

⁵ Pe acestea le va arde preotul pe jertfelnic, ca jertfă Domnului; aceasta-i jertfă pentru vinovătie.

⁶ Toți cei de parte bărbătească din tagma preoților vor mâncă din ea; în locul cel sfânt o vor mâncă, de vreme ce ea-i sfîntenie mare.

⁷ La jertfa pentru vinovătie va fi aceeași rânduială ca și la jertfa pentru păcat: ea¹ îi revine preotului care s'a rugat pentru el.

⁸ Când preotul va aduce jertfa arderii-de-tot a cuiva, pielea arderii-de-tot îi revine preotului.

⁹ Toată jertfa care se va coace în cupitor, toată jertfa gătită pe plită sau în tigaie îi revine preotului care o aduce.

¹⁰ Tot prinosul [de pâine] frământat cu untdelemn sau uscat le revine tuturor fiilor lui Aaron, fiecăruia deopotrivă.

¹¹ Iată acum rânduiala jertfei de mulțumire care I se aduce Domnului:

¹² Dacă jertfa ce se aduce va fi de lăudă, atunci să se aducă pâini de făină curată, frământată cu untdelemn, turte nedospite unse cu untdelemn și făinuță de grâu frământată cu untdelemn;

¹³ în afara acestora, vor fi aduse și pâini dospite², ca adaos la jertfa de laudă mulțumitoare.

¹ În întreaga lectură a Leviticului trebuie ținut seama de faptul că, atât în limba ebraică cât și în cea greacă, unul și același cuvânt însemnă „jertfă” = act ritual, „jertfă” = victimă sau ofranda sacrificată și „jertfă” = vina pentru care se aduce jertfa. Greaca Septuagintei încearcă o diferențiere între **thysía** = jertfa-ritual și **kár-poma** = jertfa-victimă, dar, în fapt, sensurile se întrepătrund.

² Pâini menite a fi consumate, ca hrană, la prânzul de după aducerea jertfei.

¹⁴ Din toate aceste daruri ale sale, unul îi va fi adus Domnului ca parte osebită; ea îi va reveni preotului care a vărsat sângele jertfei de mulțumire.

¹⁵ Cărnurile jertfei de laudă mulțumitoare îi vor reveni tot lui, dar vor fi mâncate în chiar ziua'n care se vor aduce, din ele nerămâñând nimic pe a doua zi.

¹⁶ Dacă însă jertfa ce se aduce va fi de făgăduință sau un dar de bunăvoie, ea va fi mâncată în ziua aducerii ei, dar [ceea ce rămâne se poate mâncă] și a doua zi.

¹⁷ Dacă însă din carnea jertfei va rămâne ceva și pe a treia zi, să fie arsă'n foc.

¹⁸ Dar dacă cineva va mâncă din aceste cărnuri în cea de a treia zi, atunci darul său nu va fi primit și nu i se va ține în seamă, căci urâciune este; oricine va mâncă din ele, păcat va avea asupră-și.

¹⁹ Cărnurile care-au fost atinse de ceva necurat nu vor fi mâncate, ci arse cu foc. Cărnurile [celealte] vor fi mâncate de tot cel curat.

²⁰ Dacă însă vreun om, știindu-se pe sine necurat, va mâncă din cărnurile jertfei de mulțumire, care este a Domnului, acela va fi stârpit din poporul său.

²¹ Si tot cel ce se va atinge de ceva necurat – necurătenie omenească, animal necurat sau orice altfel de lucru sau ființă necurată – și totuși va mâncă din cărnurile jertfei de mulțumire, care este a Domnului, acela va fi stârpit din poporul său".

²² Si a grăit Domnul către Moise și a zis:

²³ „Spune-le fiilor lui Israel aşa: – Grăsimea de bou sau de oaie sau de capră

să nu mâncăți.

²⁴ Grăsimea de mortăciune, ca și aceea a animalului sfâșiat de fieră, poate fi folosită pentru orice, dar de mâncat nu va fi mâncată.

²⁵ Tot cel ce va mâncă grăsimea de la vîtele aduse ca jertfă Domnului, acela va fi stârpit din poporul său.

²⁶ Sânge să nu mâncăți în nici unul din sălașurile voastre, nici de animale, nici de păsări.

²⁷ Tot cel ce va mâncă sânge, acela va fi stârpit din poporul său".

²⁸ Si a grăit Domnul către Moise și a zis:

²⁹ „Grăiește tu către fiii lui Israel și spune-le: – Cel ce-I va aduce Domnului jertfă de mulțumire, o parte din darul său de mulțumire I-o va afierosi Domnului;

³⁰ cu mânile sale îi va aduce el jertfă Domnului: grăsimea de pe pieptul jertfei și seul de pe ficat; pe acestea le va aduce ca dar înaintea Domnului.

³¹ Grăsimea o va arde preotul pe jertfelnic, iar pieptul va fi al lui Aaron și al filior săi.

³² Soldul cel drept din jertfele de mulțumire pe care le aduceți i-l veți da preotului.

³³ Aceluia dintre fiii lui Aaron care a adus pe jertfelnic sângele și grăsimea jertfei de mulțumire, lui îi va reveni soldul cel drept;

³⁴ căci Eu am luat de la fiii lui Israel, din jertfele lor de mulțumire, atât pieptul cât și soldul cel drept, și le-am dat lui Aaron preotul și filior săi: rânduială veșnică pentru fiii lui Israel.

³⁵ Aceste părți din jertfele Domnului li s'au cuvenit lui Aaron și filior săi, din

ziua'n care ei au fost rânduiți ca preoți să-I slujească Domnului,

³⁶ și pe care a poruncit Domnul să li se dea de către fiii lui Israel din ziua ungerii lor. Aceasta este hotărâre veșnică în neamul lor".

³⁷ Aceasta este rânduiala arderii-de-tot, a prinoaselor de pâine și a jertfelor pentru păcat, pentru vinovătie, pentru sfîntirea preoților și a jertfei de mulțumire,

³⁸ aşa cum Domnul i-a dat-o lui Moise pe muntele Sinai în ziua'n care El le-a poruncit fiilor lui Israel să-și aducă pri-noasele înaintea Domnului, acolo, în pustia Sinai.

8

Sfîntirea lui Aaron și a fiilor săi.

¹ Si a grăit Domnul către Moise, zîcând:

² „Ia-i pe Aaron și pe fiii săi, veșmintele, mirul de miruit, vițelul de jertfă pentru păcat, cei doi berbeci și coșul cu azimele,

³ și adună toată obștea la ușa cortului mărturiei".

⁴ Si a făcut Moise aşa cum îi poruncise Domnul și a adunat obștea la ușa cortului mărturiei.

⁵ Si a zis Moise către obște: „Iată ce poruncește Domnul să se facă!"

⁶ I-a adus Moise pe Aaron și pe fiii săi și i-a spălat cu apă.

⁷ L-a îmbrăcat cu tunica, l-a încins cu brâul, l-a îmbrăcat apoi în mantă, i-a pus efodul, l-a încins cu brâul efodului și i-a strâns cu el efodul;

8 peste el a pus pieptarul, iar în pieptar a așezat Urim și Tumim¹;

⁹ pe cap i-a pus tiara, iar la tiară, în partea ei de dinainte, i-a prins tâblița cea de aur, diadema sfînteniei, aşa cum Domnul îi poruncise lui Moise.

¹⁰ Apoi a luat Moise mirul de miruit și din el a stropit de șapte ori asupra jertfelnicului și a miruit jertfelnicul și l-a sfîntit, pe el și toate obiectele lui, precum și baia cu tălpica ei, și pe ele le-a sfîntit; apoi a uns cortul și pe toate ale lui și le-a sfîntit.

¹² Moise a turnat mir pe capul lui Aaron și l-a uns și l-a sfîntit.

¹³ Apoi i-a adus Moise pe fiii lui Aaron, i-a îmbrăcat în tunici, i-a încins cu brâie și le-a pus turbane, aşa cum Domnul îi poruncise lui Moise.

¹⁴ A adus Moise vițelul menit jertfă pentru păcat, iar Aaron și fiii săi și-au pus mâinile pe capul vițelului de jertfă pentru păcat;

¹⁵ Moise l-a înjunghiat, apoi cu degetul său a luat din sânge și a uns coarnele jertfelnicului de jur-împrejur și a curățit jertfelnicul; iar sâangele rămas l-a vărsat la temelia jertfelnicului; și aşa l-a sfîntit pentru ca să poată aduce deasupră-i rugăciuni de ispășire.

¹⁶ Moise a luat toată grăsimea de pe măruntaie, seul de pe ficat, amândoi rinichii cu grăsimea lor, și le-a ars pe jertfelnic.

¹⁷ Iar vițelul, pielea lui, carnea și necurătenia lui le-a ars cu foc în afara taberei, aşa cum Domnul îi poruncise lui Moise.

¹⁸ Apoi Moise a adus berbecul cel pentru arderea-de-tot, iar Aaron și fiii săi

¹ Literal: „Arătarea și Adevarul”. Despre Urim și Tumim vezi nota de la Iș 28, 26.

și-au pus mâinile pe capul berbecului.

¹⁹ Moise a'njunghiat berbecul și a stropit cu sânge jertfelnicul de jurimprejur.

²⁰ A tăiat apoi berbecul în bucăți și a jertfit, prin ardere, bucătile, căpățâna și grăsimea,

²¹ iar măruntaiele și picioarele le-a spălat cu apă. Și a ars Moise tot berbecul pe jertfelnic: ardere-de-tot, întru miroș de bună mireasmă, jertfă Domnului, aşa cum Domnul îi poruncise lui Moise.

²² După aceea a adus Moise și al doilea berbec, berbecul cel pentru sfintire, iar Aaron și fiii săi și-au pus mâinile pe capul berbecului.

²³ Moise l-a înjunghiat, apoi a luat din sângele lui și a pus pe pulpa urechii drepte a lui Aaron, pe degetul cel mare de la mâna lui cea dreaptă și pe degetul cel mare de la piciorul său cel drept.

²⁴ Apoi i-a adus Moise pe fiii lui Aaron și a pus sânge pe pulpa urechii lor celei drepte, pe degetul cel mare de la mâna lor cea dreaptă și pe degetul cel mare de la piciorul lor cel drept; și a stropit Moise jertfelnicul cu sânge de jurimprejur.

²⁵ După aceea a luat Moise grăsimea, șalele și toată grăsimea de pe măruntaie, seul de pe ficat, amândoi rinichii cu grăsimea lor și șoldul cel drept;

²⁶ iar din coșul cu pâinile punerii-înaintea-Domnului a luat o azimă, o pâine cu untdelemn și o turtă și le-a așezat peste grăsime și peste șoldul drept;

²⁷ și pe toate acestea le-a pus pe mâinile lui Aaron și pe mâinile fiilor săi, iar ei le-au dus ca dar înaintea Domnului.

²⁸ Apoi Moise le-a luat din mâinile lor și le-a pus pe jertfelnic ca ardere-detot pentru sfintire, întru miroș de bună mireasmă, jertfă Domnului.

²⁹ Luând apoi pieptul, Moise l-a ridicat ca dar înaintea Domnului; din berbecul sfintirii preoțești, aceasta era parte a lui Moise, aşa cum Domnul îi poruncise lui Moise.

³⁰ Moise a luat apoi mir de miruit și sânge de pe jertfelnic și a stropit pe Aaron și veșmintele lui, pe fiii acestuia și veșmintele fiilor săi împreună cu el; și aşa a sfînit pe Aaron și veșmintele lui și, împreună cu el, pe fiii acestuia și veșmintele fiilor săi.

³¹ Apoi a zis Moise către Aaron și către fiii acestuia: „Fierbeți carnea la loc sfânt, în curtea cortului mărturiei, și acolo s'o mâncăți, odată cu pâinea cea din coșul sfintirii preoțești, după cum mi s'a poruncit mie și mi s'a zis: Aaron și fiii săi le vor mâncă!

³² Iar rămășițele de carne și de pâine le veți arde cu foc.

³³ Timp de șapte zile să nu vă'ndepărtați de la intrarea cortului mărturiei, până se vor împlini zilele sfintirii voastre; căci în șapte zile vi se vor sfînti mâinile.

³⁴ Așa cum s'a făcut astăzi, întocmai a poruncit Domnul să se facă, pentru că voi să vă puteți ruga.

³⁵ Timp de șapte zile veți şedea la intrarea cortului mărturiei, ziua și noaptea, și veți păzi paza Domnului², ca să nu muriți: aşa mi-a poruncit mie Domnul Dumnezeu”.

³⁶ Aaron și fiii săi au făcut tot ceea ce Domnul îi poruncise lui Moise.

²Veți păzi ceea ce Dumnezeu a poruncit să păziți.

9**Jertfa lui Aaron.**

1 În ziua a opta a chemat Moise pe Aaron, pe fiii acestuia și pe bătrâniile lui Israel.

2 Și a zis Moise către Aaron: „Ia-ți din cireadă un vițel spre jertfă pentru păcat, și un berbec spre ardere-de-tot, amândoi fără metehană, și adu-i înaintea Domnului.

3 Iar bătrânilor lui Israel grăiește-le așa: – Luați din turma de capre un țap, ca jertfă pentru păcat, un berbec, un vițel și un miel, de un an, toți fără metehană, ca să fie aduși ardere-de-tot,

4 precum și un bou și un berbec pentru jertfă de mulțumire înaintea Domnului, și făinuță de grâu amestecată cu untdelemn, căci astăzi Se va arăta Domnul întru voi”.

5 Ei au luat ceea ce poruncise Moise [spre a fi adus] înaintea cortului mărturiei; și a venit toată obștea și a stat înaintea Domnului.

6 Atunci a zis Moise: „Iată lucrul pe care vi l-a poruncit Domnul; faceți-l, și slava Domnului se va arăta întru voi”.

7 Și a zis Moise către Aaron: „Apropiete de jertfelnici și adu jertfă pentru păcatul tău și adu-ți arderea-de-tot, și roagă-te pentru tine și pentru casa ta; apoi adu darurile poporului și roagă-te pentru ei, așa cum a poruncit Domnul!”

8 Și s'a apropiat Aaron de jertfelnici și a'njunghiat vițelul menit să fie jertfă pentru păcatul său.

9 Fiii lui Aaron i-au adus săngele, iar el și-a muiat degetul în sânge și a uns coarnele jertfelnicului, iar săngele rămas l-a vărsat la temelia jertfelnicului.

10 Grăsimea, rinichii și seul de pe ficatul jertfei pentru păcat le-a adus pe jertfelnici, așa cum Domnul îi poruncise lui Moise,

11 iar carne și pielea le-a ars cu foc în afara taberei.

12 Apoi a'njunghiat jertfa cea pentru arderea-de-tot; fiii lui Aaron i-au adus săngele, iar el l-a turnat pe jertfelnic de jur-împrejur.

13 I-au adus apoi jertfa menită ardere-de-tot, ale cărei bucăți le-a pus, împreună cu căpătâna, pe jertfelnici,

14 iar măruntaiele și picioarele, spălate cu apă, le-a pus peste arderea-de-tot, pe jertfelnici.

15 Apoi a adus prinosul poporului: a luat țapul menit spre jertfă pentru păcatul poporului, l-a înjunghiat și l-a adus ca jertfă pentru păcat, așa cum făcuse și cu [jertfa] cea dinaintea¹.

16 A adus arderea-de-tot, și a făcut-o după rânduială².

17 A adus, de asemenea, prinos de pâine: luând din el o mâncă plină, l-a ars pe jertfelnici, pe lângă arderea-de-tot cea de dimineață.

18 Apoi a'njunghiat boul și berbecul pentru jertfa de mulțumire a poporului; fiii lui Aaron i-au adus săngele, iar el l-a vărsat de jur-împrejurul jertfelnicului.

19 Grăsimea boului și a berbecului, șalele și grăsimea de pe măruntaie, amândoi rinichii cu grăsimea lor și seul de pe ficat,

¹Cea descrisă în versetele 8-11.

²Precizare cu valoare de aversment în legătură cu ceea ce se va relata în capitolul următor despre abaterea de la rânduială a lui Nadab și Abiud.

20 grăsimile acestea le-a pus pe piepturi și a aşezat grăsimile pe jertfelnic;
21 iar pieptul și soldul drept le-a ridicat Aaron ca aducere înaintea Domnului, aşa cum Domnul îi poruncise lui Moise.

22 Și ridicându-și Aaron mâinile asupra poporului, i-a binecuvântat; apoi s'a coborât, după ce săvârșise jertfa pentru păcat, arderea-de-tot și jertfa de mulțumire.

23 Au intrat apoi Moise și Aaron în cortul mărturiei, iar când au ieșit au binecuvântat poporul întreg. Și slava Domnului i s'a arătat întregului popor:

24 foc a ieșit de dinaintea Domnului și a mistuit arderile-de-tot și grăsimile de pe jertfelnic. Și întregul popor a văzut și s'a uimit³ și a căzut cu fața la pământ⁴.

10

Greșala și pedeapsa lui Nadab și Abiud.

1 Nadab și Abiud, cei doi fii ai lui Aaron¹, și-au luat fiecare cădelnița, au pus în ele foc și deasupra tămâie și au adus înaintea Domnului foc străin, care nu le fusese poruncit de Domnul².

³În Textul Ebraic: „a scos strigăte de bucurie”.

⁴A cădea cu fața la pământ: semn de adorație.

¹Primii doi fii ai lui Aaron, din cei patru; vezi Iș 6, 23.

²„Foc străin” s'ar tâlcui prin „jertfă lipsită de sfîntenie”, „sacrificiu profan” sau „ofrandă în afara rânduierii”; aceasta, probabil, datorită faptului că cei doi se hotărâseră să tămâieze din inițiativă proprie, în afara timpului prescris și fără o învoie expresă din partea lui Moise sau a lui Aaron. Oricum, accentul cade pe ideea că dispozițiile Legii trebuie aplicate în mod foarte riguros, fără nici o abatere. Este și o prefigurare

2 Foc a ieșit atunci de dinaintea Domnului și i-a mistuit și au murit amândoi în fața Domnului.

3 Iar Moise a zis către Aaron: „Iată ce a voit să spună Domnul când a zis: – Întru cei ce se apropiu de Mine Mă voi sfînti, și'ntru toată adunarea Mă voi preamări”³. Aaron s'a făcut ca pământul⁴.

4 Moise i-a chemat atunci pe Misael și Elțafan, fiili lui Uziel, unchiul lui Aaron, și le-a zis: „Veniți de-i scoateți pe frații voștri de dinaintea [locului] celui sfânt și duceți-i afară din tabără!”

5 Iar aceștia s'a dus și i-au scos în tunicele lor afară din tabără, aşa cum spuse Moise.

6 Moise a grăit apoi către Aaron și către Eleazar și Itamar, fiili rămași ai acestuia: „Capetele să nu vi le descoperiți și veșmintele să nu vi le sfâșiați, ca să nu muriți și ca să nu atrageți mânia asupra întregii obști; dar frații voștri, toată casa lui Israel, să plângă arderea pe care Domnul a aprins-o.

7 Din ușa cortului mărturiei să nu ieșiți, ca să nu muriți, căci aveți pe voi

a principiului „ascultării” din viața monahală de mai târziu, potrivit căruia novicele nu are îngăduința de a face ceva din propria sa inițiativă, ci numai în conformitate cu ceea ce-i poruncește părintele său duhovnicesc („tăierea voii”).

³Textul citat nu se află în nici o altă parte a Bibliei, ceea ce înseamnă că, în afara celor consimilate în scris, există și un depozit al memoriei (Tradiția). „Cei ce se apropiu de Mine” = preoții; „Mă voi preamări” = îmi voi arăta slava și puterea prin foc mistitor.

⁴Pentru a exprima starea sufletească a lui Aaron, traducerile din ebraică oscilează între „a tăcut” și „s'a tânguit”, datorită jocului dintre două verbe omonime. Septuaginta folosește verbul **katanysso**, care înseamnă „a tăcea” („a amuți”, „a rămâne mut”), dar numai ca derivat al sensului primar „a fi străpuns de durere”.

mirul de ungere cel de la Domnul!” Iar ei au făcut după cuvântul lui Moise.

8 Domnul i-a grăit lui Aaron, zicându-i:

9 „Vin și băutură tare să nu bei, nici tu și nici fiii tăi, când intrați în corful mărturiei sau vă apropiati de jertfelnice, pentru ca să nu muriți acesta-i aşezământ veșnic de-a lungul tuturor neamurilor voastre,

10 și pentru ca să puteți deosebi între ceea ce este sfânt și ceea ce nu este sfânt, între ceea ce e necurat și ceea ce e curat,

11 și pentru ca să-i învățați pe fiii lui Israel toate legiuirile pe care Domnul le-a grăit prin Moise”.

12 Iar Moise a zis către Aaron și către fiii rămași ai acestuia, Eleazar și Itamar: „Luați prinosul de pâine rămas din jertfele Domnului și mâncăți-l nedospit, lângă jertfelnice, că acesta-i sfîntenie mare.

13 Dar în loc sfânt să-l mâncăți, aşa cum s'a legiuuit pentru tine și pentru fiii tăi despre jertfele [aduse] Domnului; căci aşa mi s'a dat mie poruncă.

14 Cât despre pieptul ridicat în dar și șoldul adus ca prinos, pe acestea să le mâncăți în loc sfânt, tu și fiii tăi și casa ta, aşa cum s'a legiuuit pentru tine și pentru fiii tăi despre jertfele de mulțumire ale fiilor lui Israel.

15 Șoldul adus ca prinos și pieptul ridicat în dar vor fi aduse înaintea Domnului ca părți deosebite de grăsimile jertfelor arse, iar aceasta va fi lege veșnică pentru tine, și împreună cu tine pentru fiii tăi și pentru fricele tale, aşa cum Domnul i-a poruncit lui Moise”.

16 **S**i a căutat Moise să vadă ce e cu țapul afierosit ca jertfă pentru păcat, și iată că fusese ars! Si s'a mâniat Moise

pe Eleazar și pe Itamar, fiii cei rămași ai lui Aaron, și a zis:

17 „De ce n'ați mâncat voi jertfa pentru păcat, și anume în loc sfânt? Că sfîntenie mare este aceasta, și vouă v'a fost dată s'o mâncăți, ca să ridicați păcatul obștii și să vă rugați pentru ei în fața Domnului;

18 iată că sângele ei nu s'a dus înăuntru locului celui sfânt; acolo, în locul cel sfânt trebuia ca voi s'o mâncăți, aşa cum mi-a poruncit mie Domnul”.

19 Aaron însă a zis către Moise: „Iată, astăzi și-au adus ei jertfa pentru păcat și arderea lor de tot înaintea Domnului, iar mie mi s'au întâmplat cele ce știi; ei bine, de-aș mâncă eu astăzi din jertfa pentru păcat, oare plăcut I-ar fi lucrul acesta Domnului?”

20 Iar Moise a auzit; și i-a plăcut.

11

Animale curate și necurate.

1 **S**i a grăit Domnul către Moise și Aaron, zicând:

2 „Grăiți către fiii lui Israel și spuneți-le: – Iată animalele pe care le puteți mâncă, din toate dobitoacele care sunt pe pământ:

3 Puteți mâncă orice animal cu unghie despicate și care are copita despărțită'n două și își rumegă mâncarea.

4 Dar și din cele ce rumegă sau din cele ce-si au unghie despicate sau copita despărțită'n două nu le veți mâncă pe acestea: cămila, pentru că ea rumegă, dar copita n'o are despicată; aceasta e necurată pentru voi;

5 iepurele de stâncă¹ rumegă, dar laba n'o are despicate; acesta este necurat pentru voi;

6 iepurele de câmp rumegă, dar laba n'o are despicate; acesta este necurat pentru voi;

7 porcul are unghia despicate și copita despărțită'n două, dar nu rumegă; acesta este necurat pentru voi;

8 din carnea acestora să nu mâncați și de stârvurile lor să nu vă atingeți, căci acestea sunt necurate pentru voi.

9 Iată acum viețuitoarele care sunt în apă și din care puteți mâncă: din toate câte au aripi și solzi, fie că sunt în râuri, în mări sau în bălti, din acestea puteți mâncă;

10 dar toate câte nu au aripi și solzi și care sunt în ape – mări sau râuri – tot ceea ce puiesc apele și mișună ca vieță prin ape,

11 spurcate sunt și spurcate să vă fie: din carne lor să nu mâncați și de stârvurile lor să vă fie greață.

12 Toate vietățile din ape, care n'au aripi și solzi, spurcăiuni să vă fie.

13 Dintre păsări, de acestea să vă fie greață și din ele să nu mâncați, fiindcă sunt spurcate: vulturul, zgriptorul² și vulturul-de-mare;

14 șoimul și eretele cu soiurile lor;

15 corbul cu soiurile lui;

16 struțul, cucuveaua, rândunica și uliu cu soiurile lui;

¹Animal identificat cu **hyrax syriacus** (cf. Versiunii Ebraice) sau cu **lepus timidus** (cf. Septuagintei), iepure sălbatic cu laba catifelată. Deși nu rumegă, mișcarea ritmică a buzei de jos îl arată că face-o.

²Zgriptorul: vulturul bărbos. De altfel, identificarea păsărilor necurate nu e întotdeauna foarte precisă, iar ordinea enumerării lor cu noaște variante.

17 huhurezul, pescarul și ibisul;

18 lebăda, pelicanul și cocorul;

19 cocostârcul, bâtlanul cu soiurile lui; pupăza și liliacul.

20 Toate insectele înaripate care umblă'n patru picioare, spurcate sunt pentru voi;

21 Dar din cele înaripate care umblă'n patru picioare puteți mâncă numai pe acele care au fluierele picioarelor de dinapoi mai lungi, ca să poată sări pe pământ;

22 din acestea puteți mâncă: lăcusta și soiurile ei, cosașul și soiurile lui, căluțul și soiurile lui, și lăcusta-de-iarbă cu soiurile ei³.

23 Orice altă insectă înaripată care are patru picioare este spurcată pentru voi și [mâncând-o] vă veți spurca.

24 Tot cel ce se va atinge de stârvurile lor, necurat va fi până seara;

25 și tot cel ce va lua în mâini ceva din stârvurile lor, să-și spele hainele, și necurat va fi până seara.

26 Tot animalul cu copita despicate, dar fără s'o aibă despărțită'n două unghii și care nu rumegă, necurat e pentru voi; tot cel ce se va atinge de stârvul acestuia, necurat va fi până seara.

27 Dintre patrupede, tot cel ce are călcătura pe talpa labei⁴ e necurat pentru voi; tot cel ce se va atinge de stârvul lor, necurat va fi până seara;

28 cel ce va umbla cu stârvul lor, să-și spele haina și necurat va fi până seara, căci ele sunt necurate pentru voi.

³În fapt, patru specii de lăcuste, din cele nouă care sunt menționate în Vechiul Testament și pentru care limbile moderne nu au echivalente lexicale pe măsură.

⁴Adică patruped fără copită, cu talpa moale, cum e câinele, pisica, ursul, maimuța etc.

29 Dintre dobitoacele ce mișună pe pământ, iată care sunt necurate pentru voi: cărtița, șoarecele și orice fel de șopârlă;

30 gușterul, șopârlița, crocodilul, salamandra și cameleonul;

31 dintre tot ce mișună pe pământ, acestea sunt necurate pentru voi; tot cel ce se va atinge de stârvurile lor, necurat va fi până seara.

32 Tot lucrul pe care va cădea stârvul vreunei din acestea – vas de lemn sau haină sau piele sau sac – necurat va fi; să-l punete în apă, și necurat va fi până seara; apoi va fi curat.

33 Dacă vreuna din ele va cădea într'un vas de lut, toate cele din el sunt necurate; iar vasul să-l spargeți.

34 Orice lucru de mâncare peste care va cădea apă din acel vas, necurat va fi; și toată băutura care-ar fi de băut dintr'un asemenea vas, necurată va fi.

35 Tot lucrul peste care va cădea ceva din stârvul acestora, necurat va fi; cupătoarele sau sobele vor fi fărâmate, că necurate sunt și necurate vor fi pentru voi.

36 Cu toate acestea, izvoarele apelor, lacurile și băltile vor fi curate; dar cel ce se va atinge de mortăciunile din ele, acela necurat va fi.

37 Dacă ceva din stârvurile acestora va cădea pe sămânța de semănat, aceasta curată va fi;

38 dar dacă ceva din stârvurile lor va cădea pe sămânță după ce aceasta a fost muiată în apă, atunci [sămânța] necurată va fi pentru voi.

39 Dacă moare vreunul din animalele îngăduite să le mâncă și dacă cineva se va atinge de stârvul lui, acela necurat va fi până seara;

40 cel ce va mâncă din stârvul acestuia să-și spele hainele, și necurat va fi până seara; cel ce-i va căra stârvul, să-și spele hainele, să se spele și el cu apă, și necurat va fi până seara.

41 Toată vietatea ce mișună pe pământ, spurcăciune să vă fie; să nu mâncați.

42 Tot ce se tărăște pe pântece și tot ce umblă necontenit în patru picioare și cele cu picioare multe ce se tărăsc pe pământ, să nu mâncați, că spurcate sunt pentru voi.

43 Să nu vă spurcați pe voi însivă cu vreo vietate tărătoare; să nu vă întinăti cu ele, ca nu cumva prin ele să deveniți necurăți.

44 Fiindcă Eu, Domnul, Eu sunt Dumnezeul vostru; voi vă veți sfînti, și sfînti veți fi, fiindcă sfânt sunt Eu, Domnul, Dumnezeul vostru; să nu vă întinăti pe voi însivă cu vreo vietate din cele ce se tărăsc pe pământ,

45 căci Eu sunt Domnul, Cel ce v' am scos pe voi din țara Egiptului ca să vă fiu vouă Dumnezeu; fiți voi sfînti, pentru că sfânt sunt Eu, Domnul".

46 Aceasta este legea privitoare la animale, la păsări, la toate vietătile ce se mișcă în apă și la toate vietătile ce mișună pe pământ,

47 cea prin care se poate face deosebirea între cele necurate și cele curate, între vietătile ce pot fi mâncate și vietătile ce nu pot fi mâncate.

12

Curățirea femeilor după naștere.

1 Si i-a grădit Domnul lui Moise, zicând:

2 „Grăiește-le filor lui Israel și spune-le: – Dacă o femeie va zămisli și va

naște băiat, necurată va fi timp de șapte zile; necurată va fi aşa cum este în zilele necazului ei.

3 În ziua a opta, pruncul va fi tăiat împrejur,

4 iar ea va mai sedea treizeci și trei de zile spre a se curăți de sângele ei cel necurat; de nimic sfânt să nu se atingă și în locașul cel sfânt să nu meargă până ce i se vor împlini zilele curățirii.

5 Iar dacă va naște fată, necurată va fi timp de două săptămâni, aşa cum este în zilele necazului ei; apoi va mai sedea timp de șaizeci și șase de zile spre a se curăți de sângele ei cel necurat.

6 După ce se vor împlini zilele curățirii ei, pentru fiu sau pentru fiică, va aduce preotului, la intrarea cortului mărturiei, un miel de un an ca ardere-de-tot și un pui de porumbel sau o turturea ca jertfă pentru păcat,

7 iar preotul le va aduce ca jertfă înaintea Domnului și se va ruga pentru ea și astfel o va curățî de curgerea sângei lui ei. Aceasta e rânduiala pentru cea care a născut băiat sau fată.

8 Iar de nu-i va da mâna să aducă un miel, va lua două turturele sau doi pui de porumbel, unul pentru ardere-de-tot și altul jertfă pentru păcat, și se va ruga pentru ea preotul, și curată va fi".

13

Lepra la oameni și pe veșminte¹.

¹Cuvântul ebraic **carāath** desemna nu numai lepra în sine, aşa cum este ea definită astăzi, ci și orice boală a pielii, ulceroasă sau nu, și chiar mucegaiurile ce apar pe haine sau perete, producând degradarea acestora. Capitolele

1 Si a grăit Domnul către Moise și Aaron, zicându-le:

2 „Dacă pe pielea unui om se va ivi semn de umflătură sau de pecigine sau de pete lucioase, sau dacă pe pielea trupului său se va arăta o rană ca de lepră, să fie adus la Aaron preotul sau la un preot din fiili lui.

3 Preotul va cerceta rana de pe pielea trupului acestuia, și de va vedea că perii de pe rană s'au făcut albi și că rana s'a adâncit în piele, aceea este rană de lepră; preotul, după ce l-a cercetat, îl va declara necurat.

4 Dacă pata albă de pe piele e lucioasă, dar nu și adâncită mai jos decât pielea, și dacă perii de pe ea nu s'au făcut albi, ci sunt negri, preotul îl va închide pe cel cu rana timp de șapte zile.

5 În ziua a șaptea va cerceta preotul rana; dacă'n față ochilor săi rana a rămas ca înainte și nu s'a întins pe piele, preotul îl va închide alte șapte zile.

6 După cele alte șapte zile îl va cerceta preotul din nou; dacă rana va fi palidă și nu se va fi întins pe piele, preotul îl va declara curat: aceasta-i o bubă, iar cel ce o are își va spăla hainele și va fi curat.

7 Dar dacă buba se va întinde pe piele după ce omul i s'a arătat preotului spre a-l declara curat, el i se va arăta preotului pentru a doua oară,

8 iar preotul îl va cerceta din nou; dacă buba s'a întins pe piele, preotul îl va declara necurat: e lepră.

13 și 14 constituie un veritabil tratat de diagnosticare și tratare a leprei. În diagnostic, preotul avea putere de decizie. Leprosul era considerat impur și din punct de vedere spiritual, impuritate ce atragea și interdicția de a aduce jertfe la altar.

9 Dacă pe trupul unui om se va ivi semn de lepră, acela să vină la preot.

10 Preotul va cerceta: dacă umflătura de pe piele va fi albă și părul de pe ea se va fi albit și dacă'n umflătură crește carne vie,

11 aceea e lepră învechită pe pielea trupului său; preotul îl va declara necurat și nu-l va închide, căci este necurat².

12 Dacă însă lepra va înflori pe piele și dacă va acoperi lepra toată pielea bolnavului, de la cap până la picioare, cât poate preotul să vadă cu ochii,

13 și dacă preotul va vedea că lepra a acoperit toată pielea trupului, atunci îl va declara pe bolnav curat, pentru că tot s'a schimbat în alb și deci este curat³.

14 Dar în ziua când se va ivi pe el carne vie, va fi necurat,

15 iar preotul, văzând carnea vie, îl va declara necurat, căci carnea vie este necurată: e lepră.

16 Iar dacă se va schimba carnea cea vie și va deveni albă, bolnavul va veni la preot;

17 preotul îl va cerceta: dacă rana s'a schimbat în alb, atunci preotul să-l declare curat, căci e curat.

18 Dacă cineva a avut pe pielea trupului o bubă care s'a vindecat,

19 dar pe locul bubei s'a ivit o umflătură albă sau o pată cu luciu alb-roșiatic, să se arate preotului;

20 preotul îl va cerceta: dacă pata se vede ceva mai adâncă decât pielea și

dacă părul de pe ea s'a schimbat în alb, preotul îl va declara necurat: aceasta-i lepră înflorită'n bubă.

21 Dacă însă preotul va vedea că părul [de pe rană] nu este alb și ea nu este mai adâncă decât pielea trupului și că a devenit palidă, atunci preotul îl va închide pe bolnav timp de şapte zile.

22 Dacă rana se va lăti tare pe piele, preotul îl va declara necurat: e lepră înflorită'n bubă.

23 Iar dacă pata va sta pe loc și nu se va lăti, aceasta-i doar o urmă de bubă; preotul îl va declara curat.

24 Dacă trupul cuiva are pe piele o arsură de foc și dacă'n locul arsului vindecate se va ivi o pată lucie roșiatică-albicioasă sau albă,

25 și dacă preotul, cercetându-l, va vedea că părul de pe acea pată s'a schimbat în alb și că pata e adâncită mai jos decât pielea, aceea este lepră înflorită'n arsură; preotul îl va declara necurat, căci e boala leprei.

26 Dacă însă preotul va vedea că părul de pe pată nu este alb și că ea nu este adâncită mai jos decât pielea și că a devenit palidă, preotul îl va închide pe timp de şapte zile.

27 Preotul îl va cerceta în cea de a şaptea zi: dacă pata s'a lătit tare pe piele, preotul îl va declara necurat, că aceea este lepră înflorită'n rană;

28 dar dacă pata stă pe loc și nu se va lăti pe piele și devine palidă, aceea este coaja arsului, iar preotul îl va declara curat, fiindcă aceea-i o arsură cojită.

29 Dacă la un bărbat sau la o femeie se va ivi semn de lepră pe cap sau pe bărbie,

30 preotul va cerceta semnul: dacă va vedea că pata e mai adâncă decât pie-

²Semnele leprei sunt atât de evidente, încât nu mai e nevoie de ținerea bolnavului în carantină.

³Dacă lepra s'a generalizat, înseamnă că toată crusta albă va cădea de pe corp: semn de vindecare.

lea și că părul de pe ea se subțiază'n gălbui, atunci preotul îl va declara necurat, că aceea este chelbe: lepra capului sau lepra bărbiei.

31 Dacă însă preotul, la cercetarea petei de chelbe, va vedea că ea nu este mai adâncă decât pielea și că părul de pe ea nu este gălbui, atunci preotul îl va închide pe cel cu pata de chelbe timp de șapte zile.

32 În cea de a șaptea zi va cerceta preotul pata: dacă chelbea nu s'a întins și părul de pe ea nu este gălbui și nici nu e chelbea mai adâncă decât pielea,

33 atunci [omul] își va rade pielea – dar fără să-și radă și partea chelboasă –, iar preotul îl va închide pe cel cu chelbea pentru alte șapte zile.

34 În cea de a șaptea zi va cerceta preotul chelbea: dacă, după ce [omul] s'a ras, chelbea nu se va fi întins pe piele și nu se va fi adâncit mai jos decât pielea, preotul îl va declara curat, iar acela, spălându-și hainele, curat va fi.

35 Dacă însă chelbea i s'a lățit pe piele după ce el a fost declarat curat

36 și dacă preotul va vedea că chelbea se lătește pe piele, atunci preotul nici măcar nu va mai cerceta dacă părul e gălbui: acela e necurat.

37 Dacă însă, dimpotrivă, și chiar sub ochii lui, chelbea stă pe loc și se ivește pe ea păr negru, atunci chelbea s'a vindecat, [omul] e curat, și curat îl va declara preotul.

38 Dacă un bărbat sau o femeie va avea pe pielea trupului pete lucii, pete albe,

39 și dacă preotul va vedea că pe pielea trupului aceluia petele lucii bat în alb-palid, aceea e pecingine înflorită pe piele: omul e curat.

40 Dacă cuiva i-a căzut părul de pe cap, acela e un om pleșuv și e curat.

41 Dacă părul i-a căzut din partea de dinainte a capului, aceea e pleșuvie a frunții, iar [omul] e curat.

42 Dar dacă pe pleșuvia din partea de dinainte sau de dinapoi se ivește o rană albă sau roșiatică, înseamnă că pe pleșuvia lui din față sau din spate a'nflorit lepra.

43 Preotul îl va cerceta: de va vedea că umflătura rănii de pe pleșuvia lui din față sau din spate e de un alb care bate'n roșu, cu aceeași înfățișare ca a leprei de pe pielea trupului,

44 aceasta'nseamnă că omul e lepros: necurat este, iar preotul îl va declara necurat în rana capului său.

45 Leprosul pe care se află o astfel de rană își va avea hainele sfâșiate, capul descoperit, o învelitoare'n jurul gurii și va striga: – Necurat!⁴

46 Câte zile va dura pe el o astfel de rană, el e necurat, necurat va fi; va trăi deoparte, locuința lui va fi în afara taberei.

47 Dacă boala leprei va fi pe o haină, fie ea haină de lână sau haină de in,

48 sau pe urzeală, sau pe bătătură de in sau de lână, sau pe piele sau pe vreun lucru de piele,

49 și dacă o pată verzuie sau roșiatică se va ivi pe haină sau pe piele, pe urzeală sau pe bătătură, sau pe vreun lucru de piele, aceea este o rană a leprei și-i va fi arătată preotului.

⁴Literal: „necurat se va chema pe sine”. În acest sens, Textul Ebraic e mai explicit, cuvântul „necurat” e repetat. Ca un mort printre cei vii, leprosul va avea semne distinctive, de doliu, se va căină pe sine și-i va avertiza pe ceilalți să se țină la distanță.

50 Preotul va cerceta pata, iar [lucrul atins de] pată îl va închide pe timp de şapte zile.

51 În cea de a şaptea zi, preotul va cerceta pata: dacă rana se va fi întins pe haină, sau pe urzeală, sau pe bătătură, sau pe piele, sau pe vreun lucru de piele, aceasta este lepră statornică; lucrul e necurat.

52 El va arde haina, sau urzeala, sau bătătura de lână sau de in, sau orice fel de lucru din piele pe care va fi rana, fiindcă aceea este lepră statornică, şi'n foc va fi arsă.

53 Iar dacă preotul va vedea că pata nu s'a întins pe haină, sau pe urzeală, sau pe bătătură, sau pe orice fel de lucru din piele,

54 atunci preotul va porunci ca lucrul pe care s'a ivit pata să fie spălat, apoi îl va închide, a doua oară, pentru şapte zile.

55 Dacă preotul va vedea că, chiar după ce a spălat-o, pata nu şi-a schimbat starea, deşi nu s'a întins, atunci lucrul este necurat: el va fi cu totul ars în foc, căci [lepra] a pătruns în haine sau în urzeală sau în bătătură.

56 Dacă însă preotul va vedea că pata, după spălarea ei, a devenit palidă, atunci preotul o va rupe de la haină, sau din piele, sau din urzeală, sau din bătătură.

57 Iar dacă din nou se va ivi pe haină, sau pe bătătură, sau pe urzeală, sau pe vreun lucru de piele, aceea este lepră înflorită: lucrul pe care s'a ivit pata va fi ars în foc.

58 Dacă însă haina, sau urzeala, sau bătătura, sau lucrul de piele va fi spălat şi [prin spălare] pata de pe el se duce, [lucrul] va fi spălat a doua oară

şi va fi curat.

59 Aceasta este rânduiala pentru pata de lepră ce se va ivi pe haină de lână sau de in, sau pe urzeală, sau pe bătătură, sau pe vreun lucru de piele, în ce priveşte chipul ca ele să fie declarate curate sau necurate".

14

Curătirea leprei.

1 Şi a grăit Domnul către Moise, zîndând:

2 „Iată legea pentru cel lepros în ziua curătirii lui: el va fi dus la preot,

3 iar preotul va ieşi afară din tabără; de va vedea preotul că pata de lepră s'a vindecat de pe cel lepros,

4 atunci preotul va porunci să fie luate pentru cel curătit două păsări vii, curate, lemn de cedru, aşă roşie răsucită şi isop.

5 Preotul va porunci ca una din păsări să fie 'njunghiată într'un vas de lut, deasupra unei apeurgătoare.

6 Apoi va lua pasărea cea vie, lemnul de cedru, aşă cea roşie şi isopol, şi le va muia, împreună cu pasărea cea vie, în sâangele păsării 'njunghiate deasupra apeiurgătoare;

7 va stropi de şapte ori pe cel ce s'a curătit de lepră şi-l va declara curat, iar păsării celei vii îi va da drumul în câmp.

8 Iar cel curătit să-şi spele hainele, să-şi tundă tot părul, să se îmbăieze'n apă, şi va fi curat. Apoi să intre în tabără, dar timp de şapte zile va locui în afara casei sale.

9 În ziua a şaptea îşi va rade tot părul de pe cap, îşi va rade barba şi sprânce-nele; îşi va rade tot părul, îşi va spăla

hainele, își va îmbăia trupul în apă, și va fi curat.

¹⁰ În ziua a opta va lua doi miei fără meteahnă, de câte un an, o mielușea fără meteahnă, de un an, și trei zecimi dintr'o efă de făină curată, frământată cu untdelemn, pentru prinosul de pâine, și un log¹ de untdelemn.

¹¹ Preotul cel ce face curățirea îl va duce pe omul ce se curățește, împreună cu [prinoasele] acestea, înaintea Domnului, la intrarea cortului mărturiei;

¹² acolo va lua preotul un miel și-l va aduce drept jertfă pentru vinovătie, și logul de untdelemn, și vor fi acestea aducere înaintea Domnului.

¹³ Mielul îl va înjunghia în locul unde se'njunghie arderile-de-tot și jertfele pentru păcat, în loc sfânt; fiindcă jertfa pentru vinovătie, ca și jertfa pentru păcat, este a preotului, că-i sfințenie mare.

¹⁴ Preotul va lua apoi din săngele jertfei pentru vinovătie și va pune preotul pe pulpa urechii drepte a celui ce se curățește, pe degetul cel mare de la mâna lui cea dreaptă și pe degetul cel mare de la piciorul său cel drept.

¹⁵ Preotul va lua apoi din logul de untdelemn și-și va turna în palma sa cea stângă.

¹⁶ Preotul își va muia degetul mâinii sale celei drepte în untdelemnul din palma sa cea stângă, și cu degetul său va stropi de șapte ori cu acest untdelemn înaintea Domnului.

¹⁷ Iar untdelemnul rămas în palma sa îl va pune preotul pe pulpa urechii drepte a celui ce se curățește, pe degetul cel mare de la mâna lui cea dreaptă și pe degetul cel mare de la piciorul său cel drept.

și pe degetul cel mare de la piciorul său cel drept, pe deasupra săngelui din jertfa pentru vinovătie;

¹⁸ iar untdelemnul rămas în palma preotului îl va turna preotul pe capul celui ce se curățește și se va ruga preotul pentru el înaintea Domnului.

¹⁹ Preotul va săvârși astfel jertfa pentru păcat, se va ruga pentru cel ce a venit să se curețe de necurăția lui, și apoi va'njunghia jertfa arderii-de-tot.

²⁰ Preotul va aduce arderea-de-tot și prinosul de pâine pe jertfelnic înaintea Domnului; astfel se va ruga preotul pentru acela, iar acela va fi curat.

²¹ Dacă însă acela va fi sărac și nu-i va da mâna, va lua doar un miel de un an și-l va aduce jertfă pentru vinovătie, ca să se roage pentru el, a zecea parte dintr'o efă de făină frământată cu untdelemn, pentru prinosul de pâine, un log de untdelemn

²² și două turturele – sau doi pui de porumbel, după cum îi va da mâna –: una, jertfă pentru păcat; alta, ardere-de-tot.

²³ În cea de a opta zi, spre curățirea sa le va aduce la preot înaintea Domnului, la ușa cortului mărturiei.

²⁴ Iar preotul, luând mielul de jertfă pentru vinovătie și logul de untdelemn, le va aduce prinos înaintea Domnului.

²⁵ Apoi va'njunghia mielul de jertfă pentru vinovătie; și va lua preotul din săngele jertfei pentru vinovătie și va pune pe pulpa urechii drepte a celui ce se curățește, pe degetul cel mare de la mâna lui cea dreaptă și pe degetul cel mare de la piciorul său cel drept.

²⁶ Din untdelemn va turna preotul în palma sa cea stângă;

¹Un log: aproximativ o jumătate de litru.

27 și cu degetul mâinii sale drepte de șapte ori va stropi preotul înaintea Domnului cu untdelemn din palma sa cea stângă;

28 și tot din untdelemnul care este'n palma sa va pune preotul pe pulpa urechii drepte a celui ce se curățește și pe degetul cel mare de la mâna lui cea dreaptă și pe degetul cel mare de la piciorul său cel drept, pe locurile [unde-a pus] și sânge din jertfa pentru vinovătie;

29 iar untdelemnul care i-a rămas în palmă îl va turna preotul pe capul celui ce se curățește, și se va ruga preotul pentru el înaintea Domnului.

30 Iar turturtelele – sau puii de porumbel, după cum îi va fi dat mâna – le va aduce:

31 una, jertfă pentru păcat, iar alta, ardere-de-tot, împreună cu prinosul de pâine; și aşa se va ruga preotul înaintea Domnului pentru cel ce se curățește.

32 Aceasta este legea pentru cel cu rană de lepră și căruia nu-i dă mâna să aducă tot ce se cere pentru curățirea sa".

33 Și a grăit Domnul către Moise și Aaron, zicând:

34 „După ce veți intra în țara Canaanenilor, pe care Eu am să v' o dau vouă ca moștenire, și dacă voi aduce rană de lepră în casele din țara moștenirii voastre,

35 atunci stăpânul casei îi va da de veste preotului, zicând: – În casa mea s'a ivit ceva ce seamănă cu o pată [de lepră].

36 Atunci preotul va porunci ca acea casă să fie golită mai înainte de a intra el, preotul, să cerceteze pata, pen-

tru ca nimic din ceea ce este în casă să nu devină necurat, după care preotul va intra să cerceteze casa.

37 El va cerceta pata de pe pereții casei: dacă pata i se arată a avea petice verzui sau roșiatice adâncite'n perete,

38 el va ieși din casă până la ușa casei și va închide casa pentru șapte zile.

39 În cea de a șaptea zi se va întoarce preotul și va cerceta casa: de va vedea că pata s'a întins pe pereții casei,

40 preotul va porunci să fie scoase pieptrele pe care este boala², să fie aruncate afară din oraș, la loc necurat,

41 casa să fie răzuită pe dinlăuntru, de jur-împrejur, iar tencuiala-răzătură să fie aruncată afară din oraș, la loc necurat.

42 Vor aduce apoi alte pietre cioplite și le vor pune în locul pietrelor [celor dințai], și vor lua altă tencuială și vor tencui casa.

43 Dacă boala se va ivi din nou și va pătrunde în casă după ce s'au scos pieptrele și după ce casa a fost răzuită și tencuită,

44 atunci preotul va veni din nou: dacă va vedea că boala s'a răspândit în casă, aceasta'nseamnă că'n casă-i lepră statornică; [aşadar], e necurată.

45 Casa aceea va fi dărâmată, iar pieptrele, lemnul și toată tencuiala ei să fie scoase afară din oraș, la loc necurat.

46 Cel ce va intra în casa aceea pe durata'n care va fi închisă, acela necurat va fi până seara;

47 cel ce va dormi în casă, să-și spele hainele, și necurat va fi până seara; cel

²În funcție de context, unul și același cuvânt, **afé**, poate însemna „semn”, „pată”, „rană” sau „plagă”, „boală” și chiar, de-a dreptul, „lepră”.

ce va mâncă în casă, să-și spele hainele, și necurat va fi până seara.

⁴⁸ Dacă însă preotul intră și vede că boala nu s'a întins în casă după ce casa a fost din nou tencuită, preotul o va declara curată, căci boala a trecut.

⁴⁹ El va lua, spre curățirea casei, două păsări vii, curate, lemn de cedru, ată roșie răsucită și isop;

⁵⁰ va'njunghia o pasăre într'un vas de lut, deasupra unei ape curgătoare.

⁵¹ Va lua lemnul de cedru, ată, isopul și pasărea vie și le va muia în sângele păsării înjunghiate deasupra apei curgătoare și va stropi casa de şapte ori.

⁵² Și va curăți astfel casa cu sângele păsării, cu apă curgătoare, cu pasărea cea vie, cu lemnul cel de cedru, cu ată roșie răsucită și cu isop,

⁵³ iar păsării celei vii îi va da drumul în afara cetății, la câmp; și se va ruga pentru casă, iar ea curată va fi.

⁵⁴ Aceasta este legea pentru orice pată de lepră și pentru chelbe,

⁵⁵ pentru lepra de pe haine și pentru cea de pe case,

⁵⁶ pentru umflături, pecingine și pete lucii,

⁵⁷ ca să se știe ziua'n care [cineva] e necurat și ziua'n care va să fie curățit; aceasta-i legea pentru lepră".

15

Rânduieli pentru necurăția bărbaților și a femeilor.

¹ Și a grădit Domnul către Moise și către Aaron, zicând:

² „Grăiește către fiii lui Israel și spune-le: Când un bărbat, oricare-ar fi el, va

avea scurgere din trupul său¹, scurgearea lui este necurată.

³ Iată care este legea privitoare la necurăția lui: fie că din trup se face scurgere de sămânță, fie că ea s'a oprit a se mai surge din trup, aceasta-i necurăție într'însul pe toată durata scurgerii ei din trup sau a încetării de a se mai surge; necurăție îi este.

⁴ Orice pat pe care va dormi cel ce are scurgere este necurat; tot lucrul pe care va ședea cel ce are scurgere este necurat.

⁵ Omul care se va atinge de patul aceluia își va spăla hainele, se va îmbăia în apă, și necurat va fi până seara.

⁶ Cel ce șade pe lucrul pe care-a șezut cel ce are scurgere, acela-și va spăla hainele, se va îmbăia în apă, și necurat va fi până seara.

⁷ Cel ce se va atinge de trupul celui ce are scurgere își va spăla hainele, se va îmbăia în apă, și necurat va fi până seara.

⁸ Dacă cel ce are scurgere va scuipa pe cel curat, acesta-și va spăla hainele, se va îmbăia în apă, și necurat va fi până seara.

⁹ Oricare din șeile pe care va călări cel ce are scurgere, necurată va fi până seara.

¹⁰ Tot cel ce se atinge de câte-au fost sub acela, necurat va fi până seara; iar cel ce le va ridica, își va spăla hainele,

¹ Întregul capitol 15 se ocupă cu eliminările, normale sau patologice, din sistemul genital al omului. Ceea ce pare a fi doar o problemă de igienă corporală este, în realitate, legiferarea comportamentului uman în sfera de taină a vieții înseși: fecunditatea și reproducerea. De aici, caracterul sacral al tuturor acestor interdicții formale și prescripțiilor rituale.

se va îmbăia în apă, și necurat va fi până seara.

¹¹ Cel ce va fi atins de cel ce are scurgere fără ca acela să-și fi spălat mâinile cu apă, își va spăla hainele, se va îmbăia în apă, și necurat va fi până seara.

¹² Vasul de lut de care s'a atins cel ce are scurgere, va fi spart; vasul de lemn va fi spălat cu apă, și curat va fi.

¹³ Iar când cel ce are scurgere se va curăță de scurgerea sa, să-și socotească șapte zile pentru curățirea sa; el își va spăla hainele, își va îmbăia trupul în apă², și curat va fi.

¹⁴ În cea de a opta zi va lua cu sine două turturtele – sau doi pui de porumbel –, le va aduce în față Domnului, la ușa cortului mărturiei, și i le va da preotului;

¹⁵ iar preotul le va jertfi: una, pentru păcat, iar una, ardere-de-tot; astfel se va ruga preotul pentru el înaintea Domnului, pentru scurgerea lui.

¹⁶ Dacă un om va avea descărcare seminală în timpul somnului, își va îmbăia întregul trup în apă, și necurat va fi până seara.

¹⁷ Orice haină și orice piele atinsă de scurgerea seminală va fi spălată cu apă, și necurată va fi până seara.

¹⁸ Dacă o femeie se va culca cu un bărbat și el va avea descărcare de sămânță, fiecare din ei se va îmbăia în apă, și necurați vor fi până seara.

¹⁹ Când o femeie are curgere de sânge – curgerea [firească] din trupul său –, timp de șapte zile va rămâne în necurăția ei. Tot cel ce se va atinge de ea, necurat va fi până seara.

²⁰ Tot lucrul pe care se va culca ea în

timpul necurăției va fi necurat, și tot lucrul pe care va ședea, necurat va fi.

²¹ Tot cel ce se va atinge de patul ei își va spăla hainele, se va îmbăia în apă, și necurat va fi până seara.

²² Tot cel ce se va atinge de vreun lucru pe care a șezut ea, își va spăla hainele, se va îmbăia în apă, și necurat va fi până seara.

²³ Iar de se va atinge cineva de ceva din patul ei sau de lucrul pe care a șezut ea, acela necurat va fi până seara.

²⁴ De se va culca cineva cu ea, necurăția ei îl va atinge și pe el; necurat va fi el timp de șapte zile, și orice pat pe care va dormi, necurat va fi.

²⁵ Dacă femeia va avea curgere de sânge timp de mai multe zile, și nu în timpul necurăției sale [firești], sau dacă ea are curgere în prelungirea necurăției sale [firești], atunci, în tot timpul cât îi va curge necurăția, ea va fi necurată ca și în timpul necurăției sale [firești].

²⁶ Orice pat pe care va dormi în timpul curgerii ei va fi necurat aşa cum e patul în timpul necurăției sale [firești], și orice lucru pe care va ședea ea va fi necurat aşa cum necurat este în timpul necurăției sale [firești].

²⁷ Tot cel ce se va atinge de acel [lucru], necurat va fi; el își va spăla hainele, își va îmbăia trupul în apă, și necurat va fi până seara.

²⁸ Când ea va fi curățită de curgerea ei, să-și socotească șapte zile, și după aceea curată va fi.

²⁹ În cea de a opta zi va lua cu sine două turturtele – sau doi pui de porumbel – și i le va aduce preotului, la ușa cortului mărturiei;

²În unele manuscrise (ebraice și grecești): „în apă curgătoare”.

30 iar preotul le va jertfi: una, pentru păcat, iar una, ardere-de-tot; și astfel se va ruga preotul în fața Domnului pentru ea, pentru curgerea ei cea necurată.

31 Așa să-i feriți pe fiii lui Israel de necurătenia lor, ca să nu moară ei în propria lor necurăție prin aceea că-Mi spurcă locașul care este'n mijlocul lor.

32 Aceasta este legea pentru cel ce are scurgere, sau pentru cel ce are descărcare seminală care-l face necurat,

33 sau pentru aceea care-i bolnavă'ntru necurăția ei [firească]; adică pentru oricine, bărbat sau femeie, care are o curgere, ca și pentru bărbatul ce se culcă cu o femeie în stare de necurăție".

16

Ziua cea mare a ispășirii.

1 Domnul a vorbit cu Moise după moartea celor doi fii ai lui Aaron, cei ce muriseră pentru că au adus foc străin în fața Domnului.

2 Și a zis Domnul către Moise: „Spune-i lui Aaron, fratele tău, să nu intre ori când în locașul cel sfânt de după perdea¹, în fața acoperământului ispășirii² ce se află pe chivotul mărturiei, dacă el vrea să nu moară; căci Eu Mă voi arăta în nor deasupra acoperământului ispășirii.

3 Iată cum anume va intra Aaron în locașul cel sfânt: cu un tăuraș ca jertfă pentru păcat, și cu un berbec pentru ardere-de-tot.

¹ Perdeaua care, în cortul mărturiei, despărțea sfânta de sfânta-sfintelor; catapeteasma.

² Pentru **īlastérion** vezi nota de la Iș 25, 17, ca și pe aceea de la Rm 3, 25. În cort, **īlastérion** era un acoperământ; în templu va deveni o masă.

4 El se va îmbrăca în tunica de în sfîntit, va purta pe trup pantaloni de în, încins va fi cu brâu de în, și tiară de în va avea pe cap; acestea sunt veșmintele sfinte: el își va îmbăia tot trupul în apă, și numai aşa să se îmbrace cu ele.

5 Iar de la obștea filor lui Israel, din turma lor va lua doi țapi ca jertfă pentru păcat și un berbec pentru ardere-de-tot.

6 Aaron va aduce tăurașul ca jertfă pentru propriul său păcat, și astfel se va ruga pentru sine și pentru casa sa³.

7 Apoi va lua cei doi țapi și-i va pune'n fața Domnului, la ușa cortului mărturiei.

8 Aaron va arunca sorți asupra celor doi țapi: un sorț pentru cel menit Domnului și un sorț pentru cel menit lui Ducă-se-pe-pustii⁴.

³ Prin „casa sa” se înțelege aici nu atât familia lui Aaron, cât întregul cin preoteșc (Aaron și urmașii săi întru preoție).

⁴ Traducem prin „Ducă-se-pe-pustii” literalul **apopompaios** = „cel menit (făcut, ales) să fie alungat”. La rândul său, acesta îl traduce pe ebraicul **azazel**, cuvânt enigmatic, folosit de numai patru ori în cărțile canonice ale Vechiului Testament: o dată aici, de două ori în v. 10 și o dată în v. 26; Vulgata îl redă prin **emissarius** = „cel trimis”. În absolut toate vechile traduceri ale Textului Ebraic (Septuaginta, Vulgata, Aquila, Symachus), echivalentul lui **azazel** e înțeles pe ideea că termenul e un determinativ al țăpului (pe care s'a aruncat sorțul): cel ce urmează să fie alungat. Exegetii moderni ai Leviticului (printre care și Ion V. Georgescu) opinează că termenul **Azazel** desemnează numele unui demon care locuiește în pustie (sălașul diavolilor) și căruia țăpul va trebui să-i ducă înăpoi povara păcatelor pe care acela le-a inspirat. Obiecția că o astfel de lectură ar sugera o concepție dualistă (Dumnezeu-Diavol), cu totul străină monoteismului iudaic, e amendată prin observația că țăpul a fost mai întâi adus „în fața Domnului” (v. 10) și că, prin urmare, țăpul destinat lui Azazel nu reprezintă o alternativă, ci o decizie a lui Dumnezeu, cu stirea și îngăduința Căruia

9 Va lua Aaron țapul cel sortit Domnului și-l va aduce jertfă pentru păcat,

10 iar țapul asupra căruia a căzut sorțul: „al lui Ducă-se-pe-pustii” îl va pune viu înaintea Domnului, ca să se roage asupră-i și să-i dea drumul în pustie; în pustiu îl va lăsa să plece⁵.

11 Aaron va aduce apoi tăurașul de jertfă pentru propriul său păcat și se va ruga pentru sine și pentru casa sa; va înjunghia tăurașul de jertfă pentru păcatul său.

12 Va lua cărbuni aprinși de pe jertfelnicul cel de dinaintea Domnului, o cădelniță plină, și tămâie pisată mărunt, binemirosoare, două mâini pline, și le va aduce înláuntrul perdelei⁶;

13 va pune tămâia pe focul cel de dinaintea Domnului, iar norul de fum va acoperi acoperământul ispășirii, cel ce se află pe chivotul mărturiei; și astfel el nu va muri.

14 Va lua apoi din sâangele tăurașului, și cu degetul său va stropi spre răsărit, peste acoperământul ispășirii; iar în fața acoperământului ispășirii va stropi de șapte ori cu sânge, el, cu degetul său.

15 Va înjunghia apoi în fața Domnului țapul de jertfă pentru păcatul poporului; sâangele i-l va duce înláuntrul perdelei, iar cu sâangele acela va face ceea ce a făcut și cu sâangele tăurașului, stropind cu el pe acoperământul ispășirii și'n fața acoperământului.

---

operează'n lume Satana (vezi cazul lui Iov, dar și Fc 3). Acesta deci ar fi primul text care dezvăluie existența unei demonologii a Vechiului Testament.

„A lăsa (să plece)” îl traduce aici pe **afiemi**, folosit în Levitic cu sensul de a trece cu vederea păcatele cuiva; a le ierta.

⁶Adică în sfânta-sfintelor.

16 Așa se va ruga el în locașul cel sfânt pentru necurăția fiilor lui Israel, pentru neleguiurile lor și pentru toate păcatele lor. Așa va face el și pentru cortul mărturiei, cel ce se află în mijlocul necurăției lor.

17 Nici un om nu va fi în cortul mărturiei, de când va intra el să se roage în locașul cel sfânt și până va ieși. Așa se va ruga el pentru sine, pentru casa sa și pentru toată obștea fiilor lui Israel.

18 Apoi va ieși la jertfelnicul cel de dinaintea Domnului și se va ruga pentru el; și va lua din sâangele tăurașului și din sâangele țapului și va unge coarnele jertfelnicului de jur-împrejur;

19 și de șapte ori cu degetul său va stropi cu sânge și-l va curăți de necurățile fiilor lui Israel și-l va sfînti.

20 Iar după ce va sfârși să se roage pentru locașul cel sfânt, pentru cortul mărturiei și pentru jertfelnic, va face curățirea preoților; și va aduce țapul cel viu,

21 și Aaron își va pune mâinile pe capul țapului celui viu și va mărturisi asupra lui toate fărădelegile fiilor lui Israel, toate nedreptățile și toate păcatele lor; și punându-le pe acestea pe capul țapului, îl va trimite'n pustie prinț'un om anume.

22 Si țapul va purta asupră-și în pământ neumblat toate neleguiurile lor; și vor lăsa țapul slobod în pustie.

23 După aceea va intra Aaron în cortul mărturiei și-și vadezbrăca tunica de în cu care se îmbrăcăse la intrarea în locul cel sfânt, și o va lăsa acolo;

24 în locul cel sfânt își va îmbăia trupul în apă, își va îmbrăca haina sa și, ieșind, va săvârși arderea-de-tot pentru sine și arderea-de-tot pentru popor,

și astfel se va ruga pentru sine și pentru casa sa și pentru popor, ca și pentru preoți.

25 Iar grăsimea jertfei pentru păcat o va arde pe jertfelnic.

26 Cel ce a lăsat în pustie țapul sortit să fie lăsat, își va spăla hainele, își va îmbăia trupul în apă și numai atunci va intra în tabără.

27 Iar vițelul de jertfă pentru păcat și țapul de jertfă pentru păcat, al căror sânge a fost adus înălăuntru pentru curățirea locașului sfânt, vor fi scoși afară din tabără și niciun foc vor fi arse pielea, carneea și necurătenia lor.

28 Cel ce le va arde își va spăla hainele, își va îmbăia trupul în apă, și numai după aceea va intra în tabără.

29 Aceasta va fi pentru voi lege veșnică: în luna a șaptea, în ziua a zecea a lunii, să vă smeriți sufletele și nici o muncă să nu faceți, nici băstinașul și nici străinul care s'a așezat între voi,

30 căci în ziua aceasta se face rugăciune de ispășire pentru voi ca să vă curățiți de toate păcatele voastre, și curați veți fi înaintea Domnului.

31 Aceasta va fi pentru voi ziua zilelor de odihnă: vă veți smeri sufletele. Aceasta-i lege veșnică.

32 Rugăciunea [de ispășire] o va face preotul care a primit ungerea și ale cărui mâini îl învrednicește să slujească după tatăl său⁷. El se va îmbrăca în haina de in, cu haina cea sfântă;

33 el se va ruga în sfânta-sfintelor, el va face curățirea cortului mărturiei și a jertfelnicului, el se va ruga pentru preoți și pentru toată obștea.

⁷Textul exprimă caracterul ereditar al funcției de mare-preot (arhiereu).

34 Aceasta va fi pentru voi lege veșnică: fililor lui Israel li se vor face rugăciuni de ispășire pentru păcatele lor; o dată pe an se vor face”, aşa cum Domnul îi poruncise lui Moise.

17

Locul jertfelor. Oprirea de a mâncă sânge.

1 Grăbit-a Domnul către Moise, zicând:¹

2 „Vorbește lui Aaron și fiilor săi și tuturor fiilor lui Israel și spune-le: Iată cuvântul pe care l-a poruncit Domnul, zicând:

3 Orice om dintre fiii lui Israel – sau dintre străinii ce s-au lipit de voi care va înjunghia bou sau oaie sau capră în tabără, sau care va înjunghia afară din tabără,

4 și nu le va înfățișa înaintea cortului mărturiei spre a le aduce ardere-de-tot sau jertfă de mulțumire plăcută Domnului, cu miros de bună mireasmă; sau care le va înjunghia afară din tabără și nu le va aduce la ușa cortului mărturiei spre a face din ele jertfă Domnului înaintea locașului Domnului, omul acela va fi socotit ca un vârsător de sânge: sânge a vârsat, pieri-va sufletul aceluia din poporul său.²

¹În studiile introductive asupra Leviticului, capitolele 17-26 sunt cunoscute drept „Legea sfînteniei”, din pricina structurii lor compacte în jurul unei idei centrale. Sfîntenia lui Dumnezeu constă îndeosebi în transcendența și inaccesibilitatea Lui: sfîntenia omului este derivată din aceea a lui Dumnezeu în măsura în care omul se apropiie de El, îi îndeplinește prescripțiile rituale și păzește legea morală.

²Sacrificarea unui animal în afara ritualului era taxată drept crimă.

5 Aceasta, pentru ca fiii lui Israel, în loc să-și înjunghie jertfele în câmp, să I le aducă Domnului la ușa cortului mărturiei, la preot, și să I le înjunghie Domnului ca jertfă de mulțumire.

6 Și va stropi preotul cu sânge jertfelnicul de jur-imprejur, înaintea Domnului, la ușa cortului mărturiei, iar grăsimea o va arde întru miros de bună minreasă Domnului.

7 Ei nu-și vor mai înjunghia jertfele pentru [idolii cei] găunoși³, după care umblă desfrânându-se⁴. Aceasta să vă fie vouă lege veșnică întru neamurile voastre.

8 Mai spune-le: Dacă un om dintre fiii lui Israel sau dintre fiii străinilor care locuiesc între ei va face ardere-de-tot sau jertfă

9 și nu o va aduce la ușa cortului mărturiei spre a o jertfi Domnului, omul acela va fi stârpit din poporul său.

10 Dacă un om dintre fiii lui Israel – sau dintre străinii care locuiesc între voi – va mâncă orice fel de sânge, îmi voi înțoarce fața Mea împotriva celui ce va mâncă sânge și-l voi stârpi din poporul său;

11 căci viața oricărui trup este în sângele său, iar Eu vi l-am dat pentru jertfelnic, pentru ca el să fie ispășire sufletelor voastre; căci sângele este cel ce se roagă pentru ispășirea sufletului⁵.

³Entități nefolosoare, fără conținut, pline de dezertăciune. Termenul ebraic sugerează ideea de țap, catăr, ipostază a zeului Pan.

⁴Deoarece Domnul era, prin excelенță, mirele poporului lui Israel, închinarea la idoli era calificată ca desfrâñare. Vezi și Iș 34, 15-16.

⁵Ca principiu vital, sângele îi aparține lui Dumnezeu, Creatorul vieții: ca atare, el devine mijlocul prin care Dumnezeu îi oferă omului posibilitatea de a se purifica.

12 De aceea le-am spus fiilor lui Israel: – Nimeni din voi să nu mănânce sânge, și nici străinul care locuiește'ntre voi să nu mănânce sânge.

13 Și oricine dintre fiii lui Israel – sau dintre străinii care locuiesc la voi – va vâna fieră sau pasăre care se mănâncă, acela să-i verse sângele și să-l acopere cu pământ.

14 Căci viața oricărui trup este în sângele său, și le-am spus fiilor lui Israel: Să nu mâncați sângele nici unui trup, pentru că sângele este viața oricărui trup: oricine-l mănâncă va fi stârpit.

15 Tot omul – băstinaș ori străin – care va mâncă mortăciune sau animal sfâșiat de fieră, acela își va spăla hainele, se va îmbăia în apă, și necurat va fi până seara, după care va fi curat;

16 dar de nu-și va spăla hainele și nu-și va îmbăia trupul în apă, neleguire va purta asupră-și".

18

Oprirea însotirilor neleguite.

1 Și a grăit Domnul către Moise, zicând:

2 „Vorbește-le fiilor lui Israel și spune-le: Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru¹.

3 După datinile pământului Egiptului, în care-ați rătăcit, să nu faceți; după datinile pământului Canaanului, în care-am să vă duc, să nu faceți; nici după rânduielile lor să nu umblați.

¹Această formulă, prin care Dumnezeu-Iahvă își reafirmă suprema Sa autoritate asupra filor lui Israel, va fi repetată ritmic de-a lungul capitolelor 18-26.

4 Ci rânduielile Mele le veți plini și poruncile Mele le veți păzi și ntru ele veți umbla: Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru!

5 Păziți toate poruncile Mele și toate rânduielile Mele; pe ele să le țineți, căci omul care le plinește viu va fi ntru ele: Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru!

6 Nimeni să nu se apropie de vreo rudă de sânge cu gândul de a-i descoperi goliciunea. Eu sunt Domnul!

7 Goliciunea tatălui tău și goliciunea mamei tale să n'o descoperi; ea este mama ta: goliciunea să nu i-o descoperi!

8 Goliciunea femeii tatălui tău să n'o descoperi: e goliciunea tatălui tău!

9 Goliciunea surorii tale, a fiicei tatălui tău sau a fiicei mamei tale – fie că s'a născut în casă, fie în afara ei – să n'o descoperi.

10 Goliciunea fiicei fiului tău sau a fiicei fiicei tale să n'o descoperi: goliciunea lor e propria ta goliciune.

11 Goliciunea fiicei femeii tatălui tău să n'o descoperi: soră-ți este după tată, să nu-i descoperi goliciunea.

12 Goliciunea surorii tatălui tău să n'o descoperi: e ruda tatălui tău.

13 Goliciunea surorii mamei tale să n'o descoperi: e ruda mamei tale.

14 Goliciunea fratelui tatălui tău să n'o descoperi și la femeia lui să nu intri, pentru că rudă-ți este.

15 Goliciunea nurorii tale să n'o descoperi: este femeia fiului tău, să nu-i descoperi goliciunea.

16 Goliciunea femeii fratelui tău să n'o descoperi: e goliciunea fratelui tău.

17 Goliciunea unei femei și pe a fiicei sale să nu le descoperi; pe fiica fiului ei și pe fiica fiicei sale să nu le iei spre a le descoperi goliciunea, că sunt rudele tale; aceasta-i neleguiure.

18 Să nu iei țiitoare pe sora femeii tale spre a-i descoperi goliciunea'n timp ce aceasta-i încă vie.

19 Să nu te apropii de femeie spre a-i descoperi goliciunea în vremea regulii ei.

20 Și cu femeia aproapelui tău să nu te culci trupește, ca să te spurci cu ea.

21 Pe nici unul din copiii tăi să nu-l dai spre slujire lui Moloh², ca să nu pângărești numele Meu cel sfânt. Eu sunt Domnul!

22 Să nu te culci cu bărbat ca și cum teai culca cu o femeie; aceasta-i urâciune.

23 Nici cu dobitoc să nu te culci, ca să nu devii spurcat; nici femeia să nu stea la dobitoc ca să se'mpreuneze cu el; aceasta-i urâciune.

24 Să nu vă întinați cu nimic din acestea, căci cu toate acestea s'au întinat păgânii pe care Eu îi izgonesc de dinaintea fetei voastre.

25 Că s'a spurcat pământul³, Eu le-am pedepsit neleguiurile, iar pământul i-a

²Ebraicul **Molech** însemna „rege”, dar era scris în aşa fel încât vocalele anume aşezate între consoane să-i schimbe lectura și sensul în „lucru de rușine”. Septuaginta preferă să-l traducă în sensul primar: „domn”. Moloh era un zeu al Canaanenilor, căruia i se sacrificau copii prin aruncarea lor în foc, ritual interzis foarte lîmpejd în 20, 2-5. O astfel de jertfă adusă unui asemenea „domn” însemna o trădare a singurului Domn: Dumnezeul lui Israel.

³E vorba de pământul (țara) Canaanului, spurcat de păgânii pe care Domnul îi va alunga spre a le face loc fiilor lui Israel (vezi v. 3). Dreptul de proprietate are un temei moral: moștenește doar cel ce este vrednic de moștenire. Înțelesul însă poate fi mult mai larg, aşa cum îl va

urât⁴ pe cei ce-l locuiesc.

26 Dar voi să păziți toate legile Mele și toate poruncile Mele, și nimic să nu faceți din toate ticăloșiiile acestea, nici băstinașul, nici străinul care trăiește între voi.

27 Că toate urăciunile acestea le-au făcut oamenii pământului care-au fost înainte de voi: și s'a spurcat pământul.

28 Aceasta, pentru ca nu cumva și pe voi să vă urască pământul atunci când îl veți întina, aşa cum a urât neamurile de dinainte de voi.

29 Fiindcă tot cel ce va săvârși ceva din toate spurcăciunile acestea, acel suflet care le va face stârpit va fi din poporul său.

30 Așadar, păziți poruncile Mele și nimic să nu faceți din obiceiurile cele spurcate, aşa cum au făcut cei de dinaintea voastră, nici să vă întinăți întru ele: Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru!"

4 Nu vă'nturnați către idoli, iar dumnezei turnați să nu vă faceți: Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru!

5 De veți aduce Domnului jertfă de mulțumire, să o aduceți de bunăvoie;

6 s'o mâncăți în ziua jertfirii, precum și a doua zi, iar ce va rămâne pentru a treia zi să ardeți cu foc;

7 dar de va mâncă cineva a treia zi: spurcată este, și primită nu va fi;

8 cel ce va mâncă, păcat va purta asupră-și, că a spurcat lucrul cel sfânt al Domnului: sufletul acela stârpit va fi din poporul său.

9 Când vă veți secera holdele'n țara voastră, marginea holdei să n'o secerăți pân' la capăt, iar ceea ce cade din secera ta să nu aduni;

10 nici via ta să n'o culegi a doua oară, și nici broboanele viei tale să nu le aduni; lasă-le pe acestea săracului și străinului: Eu sunt Domnul, Dumnezeul tău.

11 Să nu furați, să nu mințiți, și nimenei să nu-și înșele aproapele.

12 Să nu vă jurați strâmb pe numele Meu și să nu pângăriți numele cel sfânt al Dumnezeului vostru: Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru.

13 Să nu nedreptășești pe aproapele și să nu-l jefuișești; plata simbriașului tău să nu doarmă la tine pân'a doua zi.

14 Pe surd să nu-l grăiești de rău, în calea orbului să nu puipiatră de potincire; teme-te de Domnul, Dumnezeul tău: Eu sunt Domnul, Dumnezeul tău.

15 La judecată să nu fiți nedrepti; nu căta la fața săracului, iar fața celui puternic n'o lăuda, ci'ntru dreptate să-l judeci pe aproapele tău.

16 Să nu umbli cu vicleșug în neamul tău, nici să te ridici asupra sâ-

19

Porunci pentru viața de fiecare zi.

1 Grăit-a Domnul către Moise, zicând:

2 „Vorbește la toată obștea fiilor lui Israel și spune-le: – Fiți sfinți, că sfânt sunt Eu, Domnul, Dumnezeul vostru!

3 Fiecare să se teamă de tatăl său și de mama sa, iar zilele Mele de odihnă să le păziți: Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru!

descoperi Iisus Hristos vorbind despre Împărăția lui Dumnezeu.

⁴În Textul Ebraic: i-a vărsat; i-a scuipat afară; i-a vomat.

gelui aproapelui tău: Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru!

17 Să nu-l urăști pe fratele tău în inimă ta; îl vei mustra însă pe aproapele tău, ca nu cumva din pricina lui să portă asupră-ți păcat.

18 Să nu te răzbuni cu mâna ta și să nu portă pică pe fiii poporului tău, ci să-l iubești pe aproapele tău ca pe tine însuți: Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru!

19 Voi să păziți legea Mea! În cireada ta să nu'mpreunezi [vite de] două soiuri; ogorul tău să nu-l semeni deodată cu două soiuri de semințe; cu haină țesută din două soiuri de fire să nu te îmbraci¹.

20 De se va culca cineva trupește cu o femeie care e roabă, dar care e logodită cu un alt bărbat și încă nerăscumpărată sau căreia încă nu i s'a dat libertatea, cercetare se va face asupră-le; dar nu vor fi dați morții, pentru că ea nu era liberă;

21 dar el îi va aduce Domnului, la ușa cortului mărturiei, jertfă de vinovăție: un berbec va aduce, ca jertfă pentru vina sa;

22 preotul se va ruga pentru el, pentru păcatul său, aducând berbecul înaintea Domnului, iar păcatul pe care l-a făcut îi va fi iertat.

23 Când veți intra în țara pe care v'o dă vouă Domnul, Dumnezeul vostru, și când veți fi sădit tot felul de pomi pentru hrană, necurăția lor s'o curățați împ-

¹E posibil ca aceste interdicții (de altfel, nemotivate) să se refere la unele practici magice care cultivau amestecuri dintre cele mai ciudate. Ele însă, în mod sigur (vezi începutul versetului), se constituie într'o metaforă pentru puritatea omogenă a legii lui Dumnezeu.

prejur²: necurată va fi roada lor pentru voi timp de trei ani; să n'o mâncăți;

24 în anul al patrulea toată roada lor va fi sfântă, prin os de laudă Domnului;

25 iar în anul al cincilea veți mâncă din roada lor, și astfel rodirea lor o veți îmbelșuga: Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru!

26 Să nu mâncăți pe munți³, nici să descântați, nici în zborul păsărilor să ghiiciți⁴.

27 Să nu vă'ncrețiți părul capului, nici să vă stricați fața bărbii.

28 În trupul vostru să nu faceți tăieturi pentru sufletele morților, nici să scrieți pe voi cu împunsături de ac; Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru!

29 Să nu-ți pângărești fiica, făcând din ea o desfrânată, ca nu cumva pământul să cadă'n desfrânanare și ca nu cumva pământul să se umple de fărădelege.

30 Zilele Mele de odihnă le veți păzi, de locașul Meu cel sfânt vă veți teme: Eu sunt Domnul!

31 Să nu alergați la cei ce cheamă morții⁵, pe la vrăjitori să nu umblați, finind că ei vă întinează; Eu sunt Domnul,

²În Versiunea Ebraică: „roada lor s'o socotiti netăiată'mprejur” (adică necurată, asemenea păgânilor).

³Ebr.: „Să nu mâncăți cu sânge”; sau: „să nu mâncăți deasupra săngelui”. „A nu mâncă pe munți” poate fi o aluzie la vulturul care-și sfâșie prada sus, pe înălțimea stâncilor; dar, în context, se poate referi și la anume ritualuri magice.

⁴A ghici în zborul păsărilor era practica augurilor.

⁵Literal: „la ventriloc”; la cei ce vorbesc din pântece, nefiresc, ca din altă lume. Termenul ebraic se poate referi atât la spiritele care sunt chemate, cât și la necromanții care le invocă prin mediumitate. Practicarea spiritismului e condamnată și în 20, 27; Dt 18, 11; 1 Rg 28, 7-20; 4 Rg 21, 6; 23, 24; Is 8, 19; 19, 3; 29, 4; 1 Par 10, 13; 2 Par 33, 6.

Dumnezeul vostru!

³² Înaintea celui cărunt să te scoli, să cinstești fața bătrânlui și să te temi de Domnul, Dumnezeul tău: Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru!

³³ De se va aşeza vreun străin în țara voastră, să nu-l strămtorați.

³⁴ Străinul care s'a aşezat la voi să vă fie ca un băstinaș de-al vostru; să-l iubești ca pe tine însuți, că și voi ati fost străini în țara Egiptului: Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru!

³⁵ Să nu faceti nedreptate, fie la judecată, fie la măsurat, fie la cântărit, fie la turnat.

³⁶ Cântarul vostru să fie drept, greutătile drepte, efa dreaptă și hinul drept: Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru, Cel ce v'am scos din țara Egiptului.

³⁷ Să păziți legea Mea întreagă, toate rânduielile Mele, și să le pliniți: Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru!"

20

Păcate și pedepse.

¹ Grăit-a Domnul către Moise, zicând:

² „Spune-le fiilor lui Israel: – Dacă cineva dintre fiii lui Israel și dintre străinii care trăiesc printre Israeliți va da pe careva din copiii săi lui Moloh¹, acela să fie dat morții: neamul băstinașilor să-l ucidă cu pietre.

³ Iar Eu îmi voi întoarce fața împotriva omului aceluia și-l voi stârpi din poporul său, pentru că a dat pe vreunul din copiii săi lui Moloh, aşa încât locul Meu cel sfânt să-l intineze și numele Meu cel sfânt să-l necinstească.

⁴ Iar dacă oamenii pământului își vor închide ochii asupra aceluia om care va fi dat pe cineva din copiii săi lui Moloh,

⁵ Eu fața Mi-o voi întări atât împotriva aceluia om cât și împotriva neamului său și-i voi stârpi din poporul său pe el și pe toți cei ce intr'un gând cu el se unesc să se desfrâneze cu idolii lui Moloh.

⁶ Dacă vreun suflet va alerga la cei ce cheamă morții sau la vrăjitori ca să se desfrâneze după ei, Eu îmi voi întări fața împotriva sufletului aceluia și-l voi stârpi din poporul său.

⁷ Sfinți veți fi voi, fiindcă sfânt sunt Eu, Domnul, Dumnezeul vostru.

⁸ Păziți rânduielile Mele și pliniți-le: Eu sunt Domnul, Cel ce vă sfîntește!

⁹ Cel ce va blestema² pe tatăl său sau pe mama sa să fie dat morții; de vreme ce a blestemat pe tatăl său sau pe mama sa, vinovat este.

¹⁰ Omul care va săvărși adulter cu femeie măritată, adică cel ce săvărșește adulter cu femeia aproapelui său, acela să fie dat morții, el, adulterul, dar și ea, adultera.

¹¹ Cel ce se va culca cu femeia tatălui său, acela goliciunea tatălui său a descoperit-o; amândoi să fie omorâți, căci [amândoi] sunt vinovați.

¹² De se va culca cineva cu nora sa, amândoi să fie omorâți: s'au purtat ca niște păgâni, aşa că sunt vinovați.

¹³ De se va culca cineva cu bărbat ca și cum s'ar culca cu o femeie, amândoi au săvărșit urâciune: vor fi omorâți, că vinovați sunt.

¹⁴ Dacă cineva își va lua femeie, dar și pe mama ei de femeie, aceasta-i nelegiuire; cu foc să fie arși, atât el cât și

¹ Pentru „Moloh” vezi nota de la 18, 21.
² În unele nuanțe: cel ce va grăi de rău; cel ce va insulta.

ele, pentru ca'ntre voi să nu fie fărădelegi.

¹⁵ Cel ce se va împreuna cu dobitoc, acela să fie omorât; veți ucide și dobitocul.

¹⁶ Dacă femeia se va duce la vreun dobitoc ca să se'impreeuneze cu el, să ucideți atât femeia cât și dobitocul; cu moarte să fie omorâți, că vinovați sunt.

¹⁷ Dacă cineva-și va lua [de femeie] pe sora sa, fie după tată, fie după mamă, și-i va vedea goliciunea aşa cum și ea va vedea goliciunea lui, aceasta-i [faptă de] ocară; stârpiți să fie sub ochii fiilor poporului lor. El a descoperit goliciunea surorii sale, păcatul e asupră-le.

¹⁸ Bărbatul care se va culca cu femeie în timpul curgerii ei și-i va descoperi goliciunea, acela i-a descoperit izvorul, iar ea și-a descoperit curgerea săngelui: amândoi să fie stârpiți din neamul lor.

¹⁹ Goliciunea surorii mamei tale și a surorii tatălui tău să n'o descoperi, căci aceasta'nseamnă a descoperi trupul cuiva înrudit; păcat vor avea amândoi.

²⁰ Cel ce se va culca cu rudenia sa descoferă goliciunea rudeniei sale: fără copii să moară amândoi!

²¹ De va lua cineva pe femeia fratei său, urâciune este, că a descoperit goliciunea fratelui său: fără copii să moară!

²² Păziți toate rânduielile Mele și toate hotărârile Mele pliniți-le, ca să nu vă urască pământul în care vă duc să-l locuiți.

²³ Să nu umblați după legile neamurilor pe care Eu le alung din fața voastră, că ele pe toate acestea le-au făcut, iar Eu de ele M'am scârbit.

²⁴ Eu sunt Cel ce v'a spus: Voi veți moșteni pământul lor și Eu vă voi da să-l moșteniți, pământul în care curge lapte și miere. Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru, Cel ce v'am osebit din toate neamurile;

²⁵ voi veți osebi³ între animalele curate și necurate, între păsările curate și necurate; să nu vă spurcați sufletele cu dobitoacele sau cu păsările sau cu toate cele ce se târăsc pe pământ, pe care Eu vi le-am deosebit ca necurate.

²⁶ Să-Mi fiți sfinți, că sfânt sunt Eu, Domnul, Dumnezeul vostru, Cel ce v'am osebit pe voi dintre toate neamurile, ca să fiți ai Mei.

²⁷ Bărbatul sau femeia care va chema morți sau care va face vrăji, cu moarte să moară: cu pietre să-i ucideți, că vinovați sunt!"

21

Sfințenia preoților.

¹ Zis-a Domnul către Moise: „— Grăiește tu preoților, fiii lui Aaron, și spune-le: Nimeni din voi să nu se spurce prin atingere de mort dintre ai săi,

² în afara de ruda cea mai apropiată: tată, mamă, fi, fiice, frate,

³ sau de sora sa fecioară (care-i este aproape pentru că nu a cunoscut bărbat); de aceștia se poate atinge.

⁴ De nimenei altul din poporul său să nu se atingă, ca să nu se spurce.

³ Septuaginta sugerează că textul acestui verset nu e o simplă repetare a restricțiilor din 11, 43-45, ci o alegorie asupra situației speciale a lui Israel în raport cu neamurile păgâne.

5 La mort să nu vă radeți capul, să nu vă tundeți colțurile bărbii și nici să vă faceți tăieturi pe trup.

6 Sfinți vor fi ei pentru Dumnezeul lor: să nu pângărească numele Dumnezeului lor, pentru că ei sunt cei ce aduc jertfe Domnului, daruri Dumnezeului lor, și sfinți vor fi.

7 Să nu-și ia de soție femeie desfrânată sau pângărită, nici femeie lepădată de bărbatul ei, căci sfânt este el [preotul] pentru Domnul, Dumnezeul său.

8 Cinstește-l ca pe un sfânt, căci el este cel ce-I aduce daruri Domnului, Dumnezeului tău; sfânt să vă fie, că sfânt sunt Eu, Domnul, Cel ce-i sfîntesc pe ei.

9 Dacă fiica unui preot se va pângări prin desfrânare, ea pângărește numele tatălui său: cu foc să fie arsă!

10 Preotul care-i mai mare între frații săi, pe capul căruia s'a turnat mirul de ungere și care-a fost sfîntit să poarte veșminte, capul nu și-l va descoperi și veșmintele nu și le va sfâșia

11 și nici la mort nu va intra: nici chiar de tatăl său sau de mama sa nu se va atinge.

12 Din locașul cel sfânt nu va ieși, și nici va pângări locașul Dumnezeului său, căci sfântul mir de ungere al Dumnezeului său este asupră-i: Eu sunt Domnul!

13 Aceasta își va lua de femeie o fecioară din spîta sa.

14 Dar văduvă sau lepădată sau pângărită sau desfrânată să nu ia; numai fecioară din spîta sa să-și ia de femeie;

15 să nu-și pângărească seminția întru poporul său, căci Eu sunt Domnul, Cel care-l sfîntesc!”

16 Și a grăit Domnul către Moise, zicând:

17 „Spune-i lui Aaron: Nimeni dintre urmașii tăi ce vor fi din neam în neam și care va avea'ntru sine un cusur¹ să nu se apropie să-I aducă daruri Dumnezeului său.

18 Tot omul cu meteahnă să nu se apropie, fie el orb sau șchiop sau ciung sau cu urechile tăiate

19 sau cu mâna ruptă sau cu piciorul rupt

20 sau ghebos sau cu albeață la ochi sau cu ochi fără gene sau cu pecingine sau cu una din părțile bărbătești vătămată.

21 Nimeni din seminția preotului Aaron, care va avea vreo meteahnă, să nu se apropie spre a aduce jertfă Domnului; are meteahnă?: să nu se apropie spre a-I aduce daruri Dumnezeului său!

22 El poate mânca din darurile lui Dumnezeu, din cele preasfinte și din cele sfinte²,

23 dar aproape de perdea³ să nu vină și de jertfelnic să nu se apropie: el are meteahnă, pricină pentru care el nu va întina locașul cel sfânt al Dumnezeului său: Eu sunt Domnul, Cel ce-i sfîntesc pe ei!”

24 Pe acestea deci le-a grăit Moise către Aaron și către fiii săi și către toți fiii lui Israel.

¹Cuvântul original e mult mai cuprinzător; desi în context el se referă la un defect fizic (cusur, meteahnă, infirmitate), înțelesul său cuprinde și aria morală (prihană). Dumnezeu a creat lumea perfectă; ca atare, și imaginea Sa întrupată în preot trebuie să fie integrală, neștirbită.

²Jertfe și prinoase.

³Catapeteasma dintre sfânta și sfânta-sfintelor.

22

Cum anume se vor înfrippta preoții și mirenii din cele sfinte; însușirile jertfelor.

1 Si a grăit Domnul către Moise, zicând:

2 „Spune lui Aaron și fiilor săi: Să se ferească de lucrurile cele sfinte pe care Mi le jertfesc fiii lui Israel și să nu pângărească numele Meu cel sfânt: Eu sunt Domnul!

3 Spune-le: În neamurile voastre, tot omul din seminția voastră care va avea pe sine vreo necurătie când se va apropiă de cele sfinte pe care fiii lui Israel le afierosesc Domnului, sufletul acelui va fi stârpit de dinaintea Mea: Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru!

4 Omul din seminția preotului Aaron, care este lepros sau are scurgere, să nu mânânce din cele sfinte până ce se va curăți. De asemenea, cel ce se va întina prin atingere de mort, sau cel ce are scurgere seminală,

5 sau cel ce se va atinge de vreo vîteze necurată care să-l întîneze, sau de vreun om care l-ar întina prin orice fel de necurătie a lui,

6 cel ce s'a atins de acestea, necurat va fi până seara: să nu mânânce din cele sfinte înainte de a-și fi îmbăiat trupul în apă;

7 dar după ce va apune soarele, curat va fi: va putea să mânânce din cele sfinte, că a lui este pâinea.

8 Mortaciune și animal sfâșiat de fieră să nu mânânce, ca să nu se spurge prin ele; Eu sunt Domnul!

9 Ei să păzească poruncile Mele, ca nu cumva din pricina lor să aibă asupră-le păcat și din pricina lor să moară când

le vor pângări; Eu sunt Domnul, Dumnezeu, Cel ce-i sfîntesc pe ei.

10 Nici un străin¹ să nu mânânce din cele sfinte: nici oaspetele preotului și nici simbriașul nu vor mâncă din cele sfinte.

11 Dar dacă preotul își va cumpăra un rob pe banii lui, acela să mânânce din pâinea lui; de asemenea, cei născuți în casa lui să mânânce din pâinea lui.

12 Dacă fiica preotului se va mărîta cu bărbat de neam străin, nici ea nu va mâncă din pârga celor sfinte.

13 Când însă fiica preotului va rămâne văduvă sau va fi alungată fără să fi fost însărcinată și se va întoarce în casa tatălui ei, atunci ea va putea, ca și'n tinerețe, să mânânce din pâinea tatălui său; dar dintre străini nimeni să nu mânânce.

14 Omul care din neștiință va mâncă din cele sfinte, va adăuga a cincea parte din [prețul] celor sfinte și-i va întoarce preotului jertfa,

15 ca să nu spurge ei cele sfinte ale fiilor lui Israel, pe care aceștia le afierosesc Domnului,

16 și să nu-și atragă asupră-le fărădelegea, chiar din greșeală, de a fi mâncat din lucrurile lor cele sfinte, căci Eu sunt Domnul, Cel ce le sfîntesc!”

17 Grăit-a Domnul către Moise, zicând:

18 „Vorbește lui Aaron, fiilor lui și la toată adunarea lui Israel și spune-le: Dacă cineva dintre fiii lui Israel – sau dintre străinii ce locuiesc printre ei în Israel – își va aduce prinoasele ca plinire a unei făgăduințe sau ca prinos de bunăvoie adus Domnului spre ardere-de-tot,

¹ „Străin”: de altă etnie (alogen), dar și străin de tagma preotească (mirean, laic, profan).

¹⁹ primite vor fi numai [darurile] fără meteahnă, parte bărbătească din vitele mari, sau din oi, sau din capre.

²⁰ Pe nici una din căte au meteahnă în sine să n'o aduceți Domnului, că nu vă va fi primită.

²¹ Dacă cineva, plinind o făgăduință sau jertfă la alegere ori la sărbătorile voastre, Îi va aduce Domnului jertfă de mulțumire din boi sau din oi, aceea va fi fără meteahnă ca să fie primită; nici o meteahnă nu va avea.

²² Animal orb sau vătămat sau cu limba tăiată sau cu negi sau râios sau cu pecingine să nu aduceți Domnului, și din acestea să nu dați spre a fi primite la jertfelnicul Domnului.

²³ Bou sau oaie cu urechile tăiate sau cu coada tăiată poți înjunghia pentru tine, dar la rugăciune nu-ți vor fi primite.

²⁴ Animal cu părțile bărbătești strivite, sfărâmate, tăiate sau smulse să nu aduceți Domnului; aşa ceva'n țara voastră să nu faceți.

²⁵ Nici din mâinile celor de alt neam să nu aduceți vreun astfel de animal ca dar Dumnezeul vostru: vătămat și cu meteahnă, el nu va fi primit".

²⁶ Și a grăit Domnul către Moise, zicând:

²⁷ „Când se va naște vițel sau miel sau ied, șapte zile va sta cu mama lui: iar începând cu ziua a opta, el va putea fi adus jertfă Domnului.

²⁸ Vacă sau oaie să nu înjunghiați în aceeași zi cu puiul ei.

²⁹ Când îi aduceți Domnului jertfă de bucurie, s'o aduceți în aşa fel, încât ea să vă fie primită.

³⁰ S'o mâncăți în aceeași zi; din carnea

ei să nu lăsați până'n dimineața următoare; Eu sunt Domnul!

³¹ Să păziți poruncile Mele și să le pliniți: Eu sunt Domnul!

³² Să nu spurcați numele Meu cel sfânt, ci sfînțit să fiu Eu în mijlocul filor lui Israel; Eu sunt Domnul, Cel ce vă sfîntesc pe voi,

³³ Cel ce v'am scos din țara Egiptului ca să fiu Dumnezeul vostru: Eu sunt Domnul!"

23

Despre sărbători.

¹ Grăit-a Domnul către Moise, zicând:

² „Vorbește fiilor lui Israel și spune-le: Sărbătorile Domnului în care veți chema adunările sfinte sunt sărbătorile Mele.

³ Șase zile să lucrați, iar ziua a șaptea este ziua odihnei, odihnă sfântă, pentru Domnul; nici o muncă să nu faceți: Domnului Îi este odihnă în toate locuințele voastre.

⁴ Iată sărbătorile Domnului, numite sfinte, pe care le veți vesti la vremea lor:

⁵ În luna întâi¹, în ziua a paisprezecea a lunii, în amurg², sunt Paștile Domnului,

⁶ iar în ziua a cincisprezecea a aceleiași luni este sărbătoarea Azimelor Domnului: timp de șapte zile veți mâncă azime.

¹Luna Nisan (martie-aprilie), numită cândva și „luna secerișului” (Abib).

²Spre deosebire de Is 12, 6 (vezi nota), Septuaginta traduce aici literal: „între cele două seri”. Exegetii plasează acest timp între momentul când soarele dispără sub orizont și căderea propriu-zisă a nopții.

7 Ziua cea dintâi va fi pentru voi adunare sfântă: nici o muncă nu veți face.

8 Timp de şapte zile să-I aduceți Domnului arderi-de-tot; ziua a şaptea să vă fie adunare sfântă; nici o muncă lucrătoare³ nu veți face!"

9 Și a grăit Domnul către Moise, zîcând:

10 „Vorbește fiilor lui Israel și spune-le: – Când veți intra în țara pe care Eu v' o dău și-i veți face secerișul, veți aduce la preot un snop, pârga secerișului vostru,

11 iar el va aduce snopul înaintea Domnului, pentru a fi primit în numele vostru; preotul îl va aduce în dimineața de după ziua odihnei.

12 În aceeași zi în care aduceți snopul îl veți aduce Domnului ca ardere-de-tot un miel de un an, fără meteahnă,

13 precum și prinosul Său de pâine: două zecimi de faină curată, frământată cu untdelemn – jertfă Domnului, mireasmă bineplăcută Domnului –; și turnare⁴: un sfert de hin de vin.

14 Până'n ziua aceasta, când îl veți aduce Dumnezeului vostru darurile, pâine nouă să nu mâncăți, și nici grăunte frecate din spic. Aceasta-i lege veșnică'ntru neamurile voastre, oriunde va fi să locuiți.

15 Începând cu cea de a doua zi de după Sâmbătă, cu ziua'n care veți aduce snopul punerii-înainte, să numărați şapte săptămâni întregi;

16 cincizeci de zile veți număra până'n prima zi de după cea de a şaptea Sâmbătă.

³ „Muncă lucrătoare”: muncă brută sau muncă grea sau muncă productivă, spre deosebire de „ziua odihnei” (Sabatul), în care era interzisă **orice fel** de muncă.

⁴Libație.

bătă, și atunci să-I aduceți Domnului un nou prinos de pâine.

17 Pâini să aduceți din locuințele voastre, spre punere'nainte: două pâini din câte două zecimi [de efă] de faină curată; coapte cu aluat, ele îi vor fi Domnului pârgă.

18 Odată cu pâinile veți mai aduce şapte miei de câte un an, fără meteahnă, un junc din cireadă și doi berbeci fără meteahnă; aceştia îi vor fi Domnului ardere-de-tot, cu prinoasele lor și cu turnările lor, jertfă cu mireasmă bineplăcută Domnului.

19 Din turma de capre veți jertfi un țap ca jertfă pentru păcat, dar și doi miei de câte un an ca jertfă de mulțumire, împreună cu pâinile din pârgă.

20 Pe acestea le va aduce preotul înaintea Domnului, împreună cu pâinile cele din pârgă, cu cei doi miei: sfinte îi vor fi ele Domnului, și vor fi ale preotului care le pune-înainte.

21 În chiar ziua aceea veți chema adunarea; sfântă să vă fie; nici o muncă lucrătoare nu veți face. Aceasta-i lege veșnică'ntru neamurile voastre, oriunde va fi să locuiți.

22 Iar când veți secera holdele pământului vostru, marginea holdei tale să n'o seceri până capăt, iar ceea ce cade din secera ta să nu aduni: lasă-le săracului și străinului!; Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru!"

23 Și a grăit Domnul către Moise, zîcând:

24 „Spune-le fiilor lui Israel: – În luna a şaptea⁵, ziua cea dintâi a lunii să vă fie

⁵ „Luna a şaptea”, numită și Tişri, era toamna, în actualele septembrie-octombrie. Prima ei zi era marcată de lună nouă; ea va deveni „Ziua Anului”, când începea, de fapt, anul ebraic.

zi de odihnă, sărbătoare a Trâmbițelor și adunare sfântă;

25 nici o muncă lucrătoare nu veți face, ci ardere-de-tot Îi veți aduce Domnului!"

26 Apoi a grăit Domnul către Moise, zicând:

27 „Cea de a zecea zi a lunii a șaptea este zi de ispășire; adunare sfântă să vă fie; să vă smeriți sufletele și să-I aduceți Domnului ardere-de-tot;

28 nici o muncă să nu faceți în ziua aceasta, fiindcă ea este zi de ispășire: pentru ispășirea voastră vă veți ruga înaintea Domnului, Dumnezeul vostru.

29 Tot sufletul care nu se va smeri în ziua aceasta va pieri din mijlocul poporului său;

30 și tot sufletul care'n aceeași zi va lura, pe acela Eu îl voi stârpi din mijlocul poporului său.

31 Nici o muncă să nu faceți!: aceasta-i lege veșnică'ntru neamurile voastre, oriunde va fi să locuiți.

32 Zi a zilelor de odihnă va fi pentru voi: să vă smeriți sufletele; începând cu seara celei de a nouă zi a lunii, din seara aceea până'n seara zilei următoare vă veți serba odihna".

33 Grăit-a Domnul către Moise, zicând:

34 „Spune-le fiilor lui Israel: – Ziua a cincisprezecea a celei de a șaptea luni este sărbătoarea Corturilor, șapte zile [închinat] Domnului.

35 În prima zi, adunare sfântă: nu veți face nici o muncă lucrătoare.

36 Timp de șapte zile Îi veți aduce Domnului arderi-de-tot, iar cea de a opta să vă fie adunare sfântă: să-I aduceți Domnului arderi-de-tot; este ziua ieși-

rii ădin sărbătoarei: nici o muncă lucrătoare să nu faceți!

37 Acestea sunt sărbătorile Domnului, când veți chema sfintele adunări spre a-I aduce Domnului jertfe, arderi-de-tot cu prinoasele lor și cu turnările lor în fiecare zi,

38 acestea, pe lângă zilele de odihnă ale Domnului, pe lângă darurile voastre, pe lângă plinirea făgăduințelor voastre și pe lângă tot ceea ce de bunăvoie-I aduceți Domnului.

39 Pe de altă parte, în ziua a cincisprezecea a aceleiași luni, a șaptea după ce vă strâneță roadele pământului, timp de șapte zile să țineți sărbătoare Domnului: în ziua întâia, odihnă; în ziua a opta, odihnă.

40 În ziua întâi veți lua roade de pomi frumoși, stâlpări de finic, ramuri de copaci tufoși și de sălcii de râu și timp de șapte zile vă veți veseli înaintea Domnului, Dumnezeul vostru.

41 Șapte zile pe an veți prăznui această sărbătoare: aceasta-i lege veșnică'ntru neamurile voastre; în luna a șaptea o veți serba.

42 Timp de șapte zile veți locui în corturi; tot băstinașul în Israel va locui în corturi,

43 pentru ca urmașii voștri să știe că'n corturi i-am așezat Eu pe fiili lui Israel când i-am scos din țara Egiptului; Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru!"

44 Astfel le-a grăit Moise fiilor lui Israel despre sărbătorile Domnului.

24

Sfeșnicul și păinile punerii-înainte. A numi numele Domnu-

lui. Legea talionului.

1 **Şi a grăit Domnul către Moise, zicând:**

2 „Porunceşte-le fiilor lui Israel să-ti aducă untdelemn de măslinie, curat și lîmpede, pentru candele, ca să ardă sfeșnicul necontenit.

3 În fața perdelei din cortul mărturiei, acolo îl vor aprinde Aaron și fiii săi înaintea Domnului, ca să ardă ncontinuu, de seara până dimineața. Aceasta-i lege veșnică ntru neamurile voastre.

4 În sfeșnicul cel curat, acolo veți arde candele înaintea Domnului, până dimineața.

5 **Şi veți lua faină curată și veți face din ea douăsprezece pâini; fiecare pâine va fi [făcută] din două zecimi [de efă].**

6 **Şi le veți pune pe două rânduri, câte șase pâini în rând, pe masa cea curată de dinaintea Domnului;**

7 **pe fiecare rând veți pune tămâie curată și sare, pentru că mpreună cu pâinile să fie spre pomenire înaintea Domnului.**

8 În ziua odihnei le veți pune de-a pururi înaintea Domnului din partea fiilor lui Israel; aceasta-i lege veșnică.

9 Ele vor fi ale lui Aaron și ale fiilor săi, iar ei le vor mâncă la loc sfânt, că preasfinte le sunt ele din ceea ce I se jertfește Domnului prin veșnic legământ”.

10 **Iar fiul unei israelite, care însă ntre Israeliți era fiul unui egiptean, a ieșit în mijlocul fiilor lui Israel, și fiul israelitei s'a luat la ceartă n tabără cu un israelit.**

11 **Fiul israelitei a numit Numele pe nume¹ și L-a blestemat; și a fost adus**

la Moise (iar numele mamei lui era ře-lomít, fata lui Dibri, din neamul lui Dan).

12 **Şi l-au pus sub pază, ca să-l judece după cum va porunci Domnul.**

13 **Atunci a grăit Domnul către Moise zicând:**

14 „Scoate-l afară din tabără pe cel ce a rostit blestemul. Toți cei ce au auzit să-și pună mânile pe capul lui, și obștea ntreagă să-l ucidă cu pietre.

15 **Apoi grăiește către fiii lui Israel și spune-le: – Omul care-l va blestema pe Dumnezeu își va agonisi păcat.**

16 **Cel ce pe nume va numi numele Domnului, acela cu moarte să moară: obștea ntreagă să-l ucidă cu pietre. Fie că-i venetic, fie că-i băştinaş, dacă pe nume va numi numele Domnului, acela să fie ucis.**

17 **De va lovi cineva un om și acesta va muri, să fie omorât.**

18 **De va lovi cineva de moarte un dobitoc, acela să plătească viață pentru viață.**

19 **Dacă va vătăma cineva pe aproapele său: ce a făcut el, să i se facă și lui,**

20 **frântură pentru frântură, ochi pentru ochi, dintă pentru dintă; aşa cum l-a vătămat el pe altul, întocmai să i se facă și lui.**

21 **Cel ce va lovi de moarte un om, cu moarte va fi ucis.**

22 **O singură dreptate să aveți, atât pentru cel străin cât și pentru băştinaș; Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru!”**

să pronunțe numele Domnului aşa cum era cuprins în tetragrama sacră **YHVH** = IaHVeH; acesta era înlocuit, simplu, prin perifraza **NUMELE**. Rostirea numelui divin ca atare se socotea blasfemie.

¹A fost o vreme când Israeliții nu cutezau

²³ Moise le-a grăit apoi fiilor lui Israel: iar ei l-au scos afară din tabără pe cel ce blestemase și l-au ucis cu pietre. Așadar, fiii lui Israel au făcut aşa cum Domnul îi poruncise lui Moise.

25

Anul jubileu.

¹ Grăit-a Domnul către Moise în muntele Sinai, zicând:

² „Vorbește tu către fiii lui Israel și spune-le: – După ce veți intra în țara pe care Eu v' o dau, pământul pe care Eu vi-l dau se va odihni întru odihna Domnului.

³ Sase ani să-ți semeni ogorul, șase ani să-ți lucrezi via și să le aduni roadele,

⁴ dar cel de al șaptelea an să fie an de odihnă a pământului, odihna Domnului: ogorul să nu ți-l semeni și via să nu ți-o tai.

⁵ Ceea ce'n ogorul tău va crește de la sine să nu seceri, și strugurii de pe vițele tale netăiate¹ să nu-i culegi: an de odihnă să-i fie pământului.

⁶ În vremea odihnei pământului, roadele lui² vă vor hrăni, pe tine, pe robul tău și pe roaba ta, pe simbriașul tău și pe străinul care locuiește la tine;

⁷ de asemenea, pentru vitele tale și

¹ Literal: „strugurii celui sfînit al tău”; e traducerea ebraicului: „strugurii nazireului tău”. Nazireul era un fel de monah al Vechiului Testament, ale cărui voturi includeau și netunderea părului (vezi Nm 6, 5). Vițele netăiate ale viei sunt asemănătoare cu pletele lungi ale nazireului, persoană afierosită Domnului, sfînită prințo slujire aparte.

² Roadele care cresc spontan, prin binecuvântarea lui Dumnezeu, fără ca pământul să fie cultivat.

pentru fiarele de pe pământul tău, toată roada lui va fi spre mâncare.

⁸ Îți vei socoti șapte săptămâni de ani, de șapte ori câte șapte ani, aşa ca toate cele șapte săptămâni de ani să-ți dea patruzeci și nouă de ani.

⁹ În cea de a zecea zi a lunii a șaptea, glas de trâmbițe va răsuna în tot pământul vostru; în ziua ispășirii³, atunci cu trâmbițe veți vesti în tot pământul vostru.

¹⁰ Si veți sfînți anul al cincizecilea, și'n toată țara voastră veți vesti eliberare⁴ pentru toți cei ce locuiesc într'insa. An jubileu⁵ să vă fie: fiecare se va întoarce la moșia lui, fiecare se va întoarce la familia sa.

¹¹ An jubileu să vă fie vouă acest an, al cincizecilea: nu veți semăna, nu veți secera ceea ce crește de la sine, nu veți culege poama de pe vițele netăiate,

¹² fiindcă acesta-i jubileu; sfânt va fi pentru voi, din câmp îi veți mâncă roadele.

¹³ În anul jubileu se va întoarce fiecare la moșia sa.

¹⁴ Dacă vei vinde ceva aproapelui tău, sau dacă vei cumpăra ceva de la aproapele tău, nimeni să nu-și înșeale aproapele.

³ Vezi 16, 29-31. Pentru o vreme, această zi era începutul anului. Acum ea devine momentul solemn prin care se deschide cel de al cincizecilea an.

⁴ Cuvânt original bogat în sensuri: „plecare” (a corăbiilor în larg, a unui roi din stup); „iertare de pedeapsă”; „iertarea unei datorii”; „eliberare” a sclavilor sau a prizonierilor de război sau a militariilor în termen.

⁵ Textual: „An al semnalului de eliberare”. Îl traduce pe ebraicul **yovel**, care înseamnă „berbec”. De aici, cornul de berbec din care se făcea trâmbița aceluia timp, instrument muzical cu care era proclamată eliberarea (v. 9). Tot de aici: **yobél** = jubileu.

15 De la aproapele tău vei cumpăra ținând seama de anii ce s'au scurs de la jubileu, iar el îți va vinde ținând seama de numărul anilor în care s'a cules.

16 Cu cât vor fi ani mai mulți, cu atât îți vei ridica prețul; și cu cât vor fi mai puțini, cu atât și-l vei micșora, de vreme ce el îți vinde după un anumit număr de strânsuri ale roadelor.

17 Nimeni să nu-l înșele pe aproapele său, ci teme-te de Domnul, Dumnezeul tău: Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru.

18 Faceți tot ceea ce am rânduit Eu, păziți poruncile Mele și pliniți-le, și veți locui liniștiți pe pământ.

19 Pământul își va da roadele sale, voi veți mâncă pe săturate și veți trăi liniștiți pe el.

20 Iar de veți zice: Oare ce vom mâncă în acest al șaptelea an, de vreme ce nu vom semăna și nu ne vom culege roadele?,

21 [ei bine,] în cel de al șaselea an Eu voi trimite binecuvântarea Mea, în aşa fel încât el își va da roadele pentru trei ani.

22 Când voi veți semăna, în anul al optulea, voi încă veți mâncă din strânsura cea veche; până în cel de al nouălea an, anume până ce va veni strânsura lui, veți mâncă din cele vechi, din anii trecuți.

23 Pământul nu va fi vândut pe totdeauna⁶, fiindcă pământul este al Meu; cât despre voi, față de Mine voi străini sunteți și venetici.

⁶Cu înțelesul: definitiv, ferm, fără putință de întoarcere. De altfel, liniile de forță ale tuturor acestor prescripții sunt două: 1) odată intrați în țara Canaanului, fiil lui Israel trebuie să-și păstreze libertatea de după ieșirea lor din Egipt; 2) pământurile nu trebuie înstrăinăte.

24 În tot pământul moștenirii voastre, răscumpărare îi veți da pământului.

25 Dacă fratele tău, care e cu tine, va sărăci și va vinde ceva din moștenirea⁷ sa, atunci cel ce-i este rudă mai apropiată să vină și să răscumpere ceea ce fratele său a vândut.

26 Dacă însă cineva nu are rude, dar e cu dare de mâna și află cât îi trebuie pentru răscumpărare,

27 atunci să-și numere anii de când a vândut, și ceea ce trece să-i întoarcă aceluia căruia i-a vândut, iar el se va întoarce la moșia sa;

28 dar dacă nu are cât trebuie să-i întoarcă, atunci ceea ce vânduse rămâne în mâna cumpărătorului până la anul jubileu; atunci, în anul jubileu, [vânzarea] va fi eliberată⁸, iar vânzătorul se va întoarce la moșia lui.

29 Dacă cineva vinde o casă de locuit într-un oraș împrejmuit cu zid, o poate răscumpăra până lamplinirea unui an de când a vândut-o; dreptul său de răscumpărare durează un an.

30 Iar dacă nu o răscumpără până lamplinirea unui an întreg, atunci casa ce se află în oraș împrejmuit cu zid va fi pentru totdeauna a celui ce a cumpărat-o și a urmașilor săi: nici chiar în anul jubileu nu va ieși din ea.

31 Dar casele satelor care nu au zid de'mprejmuire vor fi socotite precum țarinile țării: ele pot fi răscumpărate oricând, iar în anul jubileu vor fi eliborate.

32 Cât despre orașele leviților⁹: leviții

⁷ „Moștenire” în sensul de „stăpânire”, „posessie”, „proprietate”, „bun care-i aparține”.

⁸ Literal: „va ieși”; va fi prescrisă.

⁹ Leviții nu aveau drept de proprietate personală, dar posedau „orașe” guvernate de legislație proprie.

vor putea oricând să răscumpere casele din cetățile care sunt în stăpânirea lor.

33 Cel ce va cumpăra de la leviți, în anul jubileu va ieși din casa ce i s'a vândut în orașul din stăpânirea lor, căci casele din orașele leviților le sunt lor moșie între fiii lui Israel.

34 Ogoarele dimprejurul orașelor lor nu pot fi vândute, fiindcă acestea le sunt lor moștenire veșnică.

35 Dacă fratele tău va scăpăta și nu va putea să țină pas cu tine, ajută-l ca pe un străin și venetic¹⁰, ca să trăiască și el pe lângă tine.

36 Să nu iei de la el camătă, nici mai mult decât ai dat, ci să te temi de Dumnezeul tău, – Eu sunt Domnul –, ca să trăiască și fratele tău pe lângă tine.

37 Argintul tău să nu i-l dai lui cu camătă, nici hrana ta să i-o dai pentru câștig.

38 Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru, Cel ce v'am scos din țara Egiptului ca să vă dau țara Canaanului și să vă fiu vouă Dumnezeu.

39 Iar dacă fratele tău va sărăci și îi se va vinde tie, să nu-l pui la muncă de rob,

40 ci să-ți fie ca un simbriaș sau ca un venetic și să-ți lucreze până la anul jubileu;

41 iar în anul jubileu va pleca de la tine, el și copiii săi împreună cu el, și va merge la neamul său și se va întoarce la moșia lui cea părintească.

42 De vreme ce ei sunt robii Mei, pe care Eu i-am scos din țara Egiptului, ei nu vor fi vânduți cum se vând robii.

¹⁰Dacă nu de la egal la egal, cel puțin prin pororâmânt, aşa cum băştinașii trebuie să-i trateze pe străinii care s'au așezat la ei; vezi 19, 33-34.

43 Să nu-l împovărezi cu sarcini grele, ci să te temi de Domnul, Dumnezeul tău.

44 Cât despre robii și roabele pe care tu îi poți avea: rob și roabă îți vei cumpăra de la neamurile dimprejurul vostru.

45 Dar și dintre copiii străinilor care s'au așezat la voi, și dintre ei puteți cumpăra, precum și dintre neamurile lor care sunt cu voi și care s'au născut pe pământul vostru; ei vor fi avereala voastră,

46 îi puteți lăsa moștenire fiilor voștri de după voi, înstăpâniți¹¹ vor fi de voi pentru vecie. Dar pe cineva dintre frații voștri, dintre cei ce sunt fiii lui Israel, nimeni să nu-l împovăreze pe fratele său cu sarcini grele.

47 Dacă străinul sau veneticul de lângă tine s'a îmbogățit, dar fratele tău de lângă tine, devenit sărac, i se va vinde străinului sau veneticului care prin naștere se află lângă tine,

48 atunci, după ce el s'a vândut, va putea fi răscumpărat; unul din frații lui va putea să-l răscumpere:

49 fie unchiul său, fie feciorul său va putea să-l răscumpere, sau o rudă apropiată din neamul său va putea să-l răscumpere; sau, dacă-i dă mâna, se va răscumpăra singur.

¹¹Textul Ebraic adaugă: „puteți face din ei robii” sau: „îi veți avea ca pe niște robii”. Septuaginta însă reține o nuanță prin folosirea adjecтивului **katóhimos** (de altfel, folosit numai în acest loc și nicăieri altundeva în Vechiul Testament), cuvânt care înseamnă „locuit sau posedat de un zeu”, deci un ins asupra sau în interiorul căruia s'a înstăpânat o divinitate. Nuanța traduce ideea că robul unui iudeu se află, totuși, sub stăpânirea Domnului acestuia (de vreme ce iudeul însuși este robul lui Dumnezeu). Totul, pe principiu fundamental că Evreii îl apartin Domnului lor.

50 El se va socoti cu cel ce l-a cumpărat, din anul când i s'a vândut până la anul jubileu, iar prețul vânzării sale se va socoti după numărul anilor: câtă i-a slujit, atât i se va plăti, după plata unui simbriaș.

51 Iar dacă vor fi ani mai mulți, după numărul lor își va plăti răscumpărarea din banii pentru care se vânduse.

52 Dar dacă până la anul jubileu vor fi ani mai puțini, după numărul lor se va socoti.

53 Îi va fi ca un simbriaș tocmit cu anul: acela nu-l va împovăra cu sarcini grele sub ochii tăi.

54 Dar dacă el nu se va răscumpăra în acest chip, atunci el va ieși în anul jubileu, el și copiii lui.

55 Căci Mie Îmi sunt robi fiii lui Israel; ei sunt servii Mei, ei, pe care Eu i-am scos din țara Egiptului. Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru!

26

Binecuvântări și blesteme.

1 Să nu vă faceți idoli, nici chipuri cioplite; nici stâlp să nu vă ridicați; în țara voastră să nu puneți piatră'n semn de veghe ca să vă închinăți ei!; căci Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru!

2 Zilele Mele de odihnă să le păziți, de locașul Meu cel sfânt să vă temeți: Eu sunt Domnul.

3 De veți umbla întru poruncile Mele și dacă învățăturile Mele le veți păzi și le veți face,

4 vă voi da ploile la vremea lor: pământu-și va da belșugul, pomii câmpului își vor da roadele lor.

5 Treierișul vostru va dura până culesul viilor, culesul viilor va dura până semănat; pâinea voastră o veți mâncă întru'ndestulare, și cu'ntemeteiere veți locui pe pământul vostru.

6 Război prin țara voastră nu va trece, pace voi dărui pământului vostru; veți dormi fără ca cineva să vă sperie, fia-rele cele rele din pământul vostru le voi nimici.

7 Pe vrăjmașii voștri îi veți pune pe fugă, de sabie cădea-vor în fața voastră.

8 Cinci din voi vor goni o sută, o sută din voi vor goni zece mii; de sabie vor cădea vrăjmașii voștri'n fața voastră.

9 Căuta-voi asupra voastră și vă voi spori și vă voi înmulții și voi întări legământul Meu cu voi.

10 Veți mâncă vechea strânsură și foarte veche, iar pe cele vechi le veți da la o parte spre a le face loc celor noi.

11 Legământul Meu îl voi pune'nrtru voi, sufletul Meu nu se va scârbi de voi.

12 Voi umbla printre voi, Eu vă voi fi vrouă Dumnezeu și voi Îmi veți fi Mie popor.

13 Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru, Cel ce v'am scos din țara Egiptului la vremea când erați acolo robi; zdrobit-am legătura jugului vostru, de-acolo v'am scos cu graiul deschis¹.

14 Dar dacă nu Mă veți asculta și dacă nu veți îndeplini aceste porunci ale Mele,

¹ „Cu graiul deschis” îl traduce pe **parresía**, care înseamnă „libertatea de a vorbi deschis”, de a grăi cu îndrăznire. Folosit de numai cinci ori în Vechiul Testament, cuvântul devine mult mai frecvent în cel Nou, aşa cum îl vom afla, de pildă, în FA 2, 29; 4, 29 sau Ef 6, 20. Aici el sugerează faptul că lipsa de libertate presupune, printre altele, și interdicția de a vorbi ceea ce gândești.

15 și lor nu vă veți supune și nici judecăților Mele, dacă sufletul vi se va îngreua în aşa chip, încât să nu-Mi îndepliniți poruncile și să-Mi încalcați legământul,

16 atunci iată ce-am să vă fac Eu vouă: lipsurile le voi abate-asupra voastră – și râia, gălbinarea ce vă sleiește ochii și vă istovește sufletul; în zadar vă veți semăna semințele, că dușmanii voștri le vor mâncă.

17 Îmi voi întoarce fața împotriva voastră și veți cădea înaintea vrăjmașilor voștri; cei ce vă urăsc vor domni peste voi și veți fugi când nimeni nu vă va alunga.

18 Dacă nici aşa nu Mă veți asculta, atunci de șapte ori mai mult vă voi pedepsi pentru păcatele voastre.

19 Voi surpa semeția mândriei voastre, cerul vostru-l voi face ca fierul, iar pământul vostru ca arama².

20 În zadar vă veți cheltui puterile, că pământul vostru nu-și va da sămânța, nici pomii țarinii voastre nu-și vor da poamele.

21 Dacă și după acestea veți merge împotrivă-Mi și nu veți vrea să Mă ascultați, atunci de șapte ori mai mult vă voi lovi pentru păcatele voastre.

22 Voi trimite-asupra voastră fiarele câmpului, care vă vor lipsi de copii și vă vor prăpădi vitele; vă voi face atât de puțini, încât vi se vor pustii cărările.

23 Dacă nici după aceasta nu vă veți îndrepta, ci tot împotriva Mea veți merge,

24 atunci cu mânie mare veni-voi asupra voastră și de șapte ori mai mult vă

²Contrariul versetului 4: un cer care refuză să plouă, un pământ incapabil de germinație.

voi lovi pentru păcatele voastre.

25 Voi aduce-asupra voastră sabie răzbunătoare spre răzbunarea Legământului; și veți fugi prin cetățile voastre, dar Eu moarte voi trimite'n mijlocul vostru și veți fi dați în mâinile dușmanilor.

26 Când Eu vă voi smeri cu lipsa de pâine, zece femei vă vor coace pâinile'ntr'un singur cuptor și vă vor da pâinea cu cântarul și veți mâncă și nu vă veți sătura.

27 Dacă nici după acestea nu Mă veți asculta și tot împotriva Mea veți merge,

28 atunci cu mânie mare veni-voi asupra voastră și de șapte ori mai mult vă voi lovi pentru păcatele voastre:

29 din carnea fiilor voștri veți mâncă, și din carnea fricelor voastre.

30 Pustiu voi face'mprejurul stâlpilor voștri, strica-voi idolii de lemn făcuți cu mâinile voastre; pune-voi oasele voastre peste oasele idolilor voștri, intr'atât de supărat va fi sufletul Meu pe voi.

31 Cetățile vi le voi lăsa pustii, pustiu voi face din sfintele voastre locașuri și nu voi mirosi miresmele jertfelor voastre.

32 Pustii-voi țara voastră, că se vor mira de ea vrăjmașii voștri, ei, cei ce vor locui într'însa!,

33 iar pe voi vă voi risipi printre neamuri, și sabia vă va topi din fugă, și va fi pământul vostru pustiu și pustiite vor fi cetățile voastre.

34 Atunci pământul se va bucura de Sâmbetele sale de-a lungul pustirii sale, când voi veți fi în pământul vrăjmașilor voștri; atunci pământul se va odihni și se va bucura de odihnă lui.

³⁵ De-a lungul pustiirii sale el se va odihni cât nu s'a odihnă în zilele voastre de odihnă din vremea când locuați pe el.

³⁶ Iar celor rămași dintre voi, frică voi trimite'n inima lor pe pământul vrăjmașilor lor; până și freamățul frunzei mișcătoare-i va pune pe fugă, și vor fugi ca de sabie și vor cădea când nimeni nu-i va fugări;

³⁷ ca'ntr'o fugă din război se vor împiedica unii de alții când nimeni nu-i va urmări. Nu, nu veți fi în stare să vă'mpotriți vrăjmașilor voștri;

³⁸ veți pieri printre neamuri, pământul vrăjmașilor voștri vă va mâncă.

³⁹ Iar cei ce vor rămâne după voi, din pricina păcatelor voastre³ vor pieri; în pământul vrăjmașilor lor se vor topi.

⁴⁰ Atunci își vor mărturisi ei fărădelegile lor și fărădelegile părintilor lor: cum M'au lăsat ei pe Mine de-o parte și cum s'au făcut că nu Mă văd și cum s'au mișcat ei împotriva Mea,

⁴¹ pentru care și Eu venit-am asuprăle cu mânie mare, și-i voi da pierzării în pământul vrăjmașilor lor; atunci inima lor cea netăiată'mprejur se va rușina, atunci se vor căi pentru păcatele lor.

⁴² Atunci Îmi voi aduce aminte de legământul Meu cu Iacob, de legământul Meu cu Isaac; și de legământul Meu cu Avraam Îmi voi aduce-aminte, și de pământ Îmi voi aminti.

⁴³ Dar pământul va fi părăsit de ei și pământul se va odihni'ntru Sâmbetele sale când în urma lor va fi pustiu, iar ei

³Într'o seamă de variante ebraice și grecești: „din pricina păcatelor lor”. În schimb, ele adaugă (în același verset): „și pentru păcatele părintilor lor”.

se vor împovăra cu propriile lor fărădelegi, pentru că Mi-au nesocotit rânduielile, iar poruncile Mele le-au supărat sufletul.

⁴⁴ Si totuși, chiar și atunci, când vor fi ei pe pământul vrăjmașilor, Eu nu-i voi trece cu vederea și nu Mă voi scârbi de ei până'ntr'atât, încât să-i nimicesc și să stric legământul Meu cu ei: Eu sunt Domnul, Dumnezeul lor!

⁴⁵ De dragul lor Îmi voi aduce-aminte de legământul cel dintâi, când sub ochii neamurilor i-am scos din țara Egiptului, ca să fiu Dumnezeul lor. Eu sunt Domnul!"

⁴⁶ Acestea sunt rânduielile și poruncile și legile pe care Domnul le-a așezat între El și fiii lui Israel în muntele Sinai, prin Moise.

27

Făgăduințe și zeciuieri.

¹ Si a grăit Domnul către Moise, zicând:

² „Vorbește fiilor lui Israel și spune-le: – Când cineva I se va făgădui Domnului, prețul sufletului său să-l socotești astfel¹:

³ Prețul unui bărbat între douăzeci și șaizeci de ani va fi de cincizeci de sicli de argint, după siclul sfânt;

⁴ iar dacă este femeie, prețul va fi de treizeci de sicli.

¹Prin anume voturi – sau făgăduințe – o persoană I se dedica lui Dumnezeu și devinea astfel proprietatea Sa. La un moment dat însă ea putea fi scutită de obligațiile asumate și „eliberată” în schimbul unei sume de bani. Asemenea făgăduințe erau făcute nu numai pentru oameni, ci și pentru o seamă de bunuri materiale (animale, case, pământuri).

5 Dacă-i vorba de cineva între cinci și douăzeci de ani, prețul va fi de douăzeci de sicli pentru bărbat și zece sicli pentru femeie.

6 Dacă-i vorba de cineva între o lună și cinci ani, prețul va fi de cinci sicli de argint pentru bărbat și de trei sicli de argint pentru femeie.

7 De la șaizeci de ani în sus, prețul va fi de cincisprezece sicli de argint pentru bărbat și zece sicli pentru femeie.

8 Iar dacă este sărac și nu e'n stare să plătească prețul, va fi adus la preot și-l va prețui preotul; preotul îl va prețui după mijloacele celui ce a făcut făgăduință.

9 Dacă însă va fi un animal din cele ce se aduc jertfă Domnului, tot ce se aduce Domnului va fi lucru sfânt;

10 el nu va fi înlocuit, nici unul bun cu unul rău, nici unul rău cu unul bun. Dacă cineva înlocuiește un animal cu un altul, sfânt va fi și animalul, și înlocuitorul lui.

11 Dacă-i vorba de un animal necurat, din cele ce nu se aduc jertfă Domnului, animalul va fi adus la preot,

12 iar preotul îl va prețui de bun sau de rău; și cum îl va prețui preotul, aşa va fi.

13 De vrea cineva să-l răscumpere, atunci la prețul lui va adăuga o cincime.

14 Dacă cineva îl va afierosi² Domnului casa, preotul o va prețui de bună sau de rea; și cum o va prețui preotul, aşa va rămâne.

15 Dacă cel ce și-a afierosit casa va dori s'o răscumpere, atunci la prețul ei va adăuga argint o cincime, și a lui va fi.

² „A afierosi” = a dedica lui Dumnezeu (pe sine, o persoană sau un bun material).

16 Dacă cineva îl va afierosi Domnului o țarină din moșia sa, prețuirea se va face după sămânța cu care ea se seamănă: cincizeci de sicli de argint pentru o măsură de orz.

17 Dacă țarina și-o va afierosi în chiar anul jubileu, ea va rămâne la prețul ei.

18 Dar dacă-și afierosește țarina după anul jubileu, atunci preotul îi va socoti prețul după numărul anilor ce mai rămân până la anul jubileu, și va scădea din prețul ei.

19 Dacă însă va vrea să-și răscumpere țarina cel ce a afierosit-o, atunci el va adăuga la prețul ei o cincime, și a lui va rămâne.

20 Iar dacă el nu-și răscumpără țarina, ci o vinde altui om, atunci ea nu mai poate fi răscumpărată,

21 ci de'ndată ce va trece anul jubileu, țarina va fi lucru afierosit Domnului aşa cum e o țarină închinată; ea va veni moșie a preotului.

22 Iar dacă cineva îl va afierosi Domnului o țarină cumpărată, care deci nu este din țarinile moșiei lui,

23 preotul îi va socoti prețul deplin până la anul jubileu, iar acela va plăti prețul chiar atunci, în ziua aceea, ca afierosire Domnului.

24 În anul jubileu, țarina se va întoarce la cel de la care fusese cumpărată și care o avusese ca moșie'n stăpânirea lui.

25 Toate prețurile vor fi făcute după siclul sfânt; siclul să aibă douăzeci de ghere³.

26 Totuși, nimeni nu va putea să afierosească pe întâi-născuții din animale,

³Pentru „siclu” și „gheră” vezi nota de la Iș 30, 13.

cei ce, ca întâi-născuți, sunt ai Domnului: fie bou, fie oaie, al Domnului este⁴.

27 Iar de va fi dintre dobitoacele necurate, va putea fi răscumpărat după prețul lui, la care se va adăuga o cincime, și va fi al celui ce-l răscumpără; iar de nu va fi răscumpărat, poate fi vândut la chiar prețul lui.

28 Tot ceea ce omul îi va dărui Domnului din ceea ce are el fie om, fie dobitoc, fie țarină din moșia sa nu se vinde și nici nu se răscumpără. Toată dania cea sfântă, sfântă îi este Domnului;

29 și tot cel ce de la oameni a fost afierosit prin punere deoparte, acela nu poate fi răscumpărat, ci va fi dat morții⁵.

30 Toată dijma⁶ pământului – fie din sămânța ogorului, fie din roada pomilor – este a Domnului; sfântă îi este Domnului.

31 Iar dacă cineva dorește să-și răscumpe dijma, la prețul ei va adăuga o cincime, și a lui va fi.

32 Toată dijma din cirezi și din turme, din tot ceea ce trece numărat pe sub toiac⁷, este afierosit Domnului;

33 ce e bun nu va fi înlocuit cu ce e rău, nici ce e rău cu ce e bun; dacă însă cineva îl înlocuiește, atunci atât animalul înlocuit cât și înlocuitorul său va fi lucru sfânt: nu vor putea fi răscumpărați”.

⁴Întâi-născuții (chiar din animale) îi aparțin de drept Domnului, așa că ei nu mai pot fi afierosita două oară. Vezi Iș 13, 2 §.a.

⁵Avertisment pentru cei ce cu prea mare ușurință depun voturi de afierosire Domnului.

⁶„Dijmă” = zeciuaială; a zecea parte din recoltă, cantitate ce intră, de obicei, în tranzacțiile agricole.

⁷La intrarea sau ieșirea din adăpost, animalele trec la numărătoare pe sub toiacul celui ce le păzește.

34 Acestea sunt poruncile pe care Domnul i le-a poruncit lui Moise pentru fiii lui Israel, pe muntele Sinai.

Numerele

1

Luptătorii lui Israel.

¹ În cel de al doilea an de la ieșirea lor din țara Egiptului, în ziua întâi a lunii a doua grăit-a Domnul către Moise în pustia Sinai, în cortul mărturiei, zîcând:

² „Numărăți toată obștea fiilor lui Israel după neamurile lor¹, după familiile lor², socotindu-le numărul după numele lor, om cu om, tot bărbatul de la douăzeci de ani în sus, tot cel ce poate ieși la oaste în Israel, toți să fie numărăți de tine și de Aaron după armele lor.

⁴ Cu voi va mai fi câte un om din fiecare neam, bărbatul cel mai de seamă în familia sa.

⁵ Iată numele bărbaților care vor fi cu voi: Din Ruben: Elițur, fiul lui Ședeur; ⁶ din Simeon: Șelumiel, fiul lui Țurișadai;

⁷ din Iuda: Naason, fiul lui Aminadab;

⁸ din Isahar: Natanael, fiul lui Țuar;

⁹ din Zabolon: Eliab, fiul lui Helon;

¹⁰ din fiii lui Iosif: Elișama, fiul lui Amihud, din Efraim; și Gamaliel, fiul lui Pedațur, din Manase;

¹A se înțelege: după clanurile lor. Un clan cuprindea mai multe familii.

²Literal: „după casele lor părintești”, ceea ce indică descendenții unui părinte comun.

¹¹ din Veniamin: Abidan, fiul lui Ghe-deon;

¹² din Dan: Ahiezer, fiul lui Amışadai;

¹³ din Așer: Paghiel, fiul lui Ocran;

¹⁴ din Gad: Eliasaf, fiul lui Raguel;

¹⁵ din Neftali: Ahira, fiul lui Enan.

¹⁶ Aceștia sunt cei aleși din obște, capii seminților strămoșești, căpeteniile peste mii în Israel”.

¹⁷ Moise și Aaron i-au luat pe bărbații aceștia ce fuseseră numiți pe numele lor,

¹⁸ au adunat toată obștea în ziua cea dintâi a lunii a doua din anul al doilea, și au înscris, după spîta neamurilor lor, pe toți bărbații de la douăzeci de ani în sus, pe seminții, pe familii și pe numele lor, om cu om.

¹⁹ Numărătoarea aceasta a făcut-o Moise în pustia Sinai, aşa cum îi poruncise Domnul.

²⁰ Fiii lui Ruben – întâiul-născut al lui Israel – după neamurile lor, după rudenia lor, după familiile lor, socotindu-i om cu om după numărul numelor lor, toți bărbații de la douăzeci de ani în sus, toți cei în stare să poarte arme:

²¹ din seminția lui Ruben au fost numărăți patruzeci și sase de mii cinci sute.

²² Fiii lui Simeon, după neamurile lor, după rudenia lor, după familiile lor, socotindu-i om cu om după numărul

numelor lor, toți bărbații de la douăzeci de ani în sus, toți cei în stare să poarte arme:

²³ din seminția lui Simeon au fost numărați cincizeci și nouă de mii trei sute.

²⁴ Fiii lui Gad, după neamurile lor, după rudenia lor, după familiile lor, socotindu-i om cu om după numărul numelor lor, toți bărbații de la douăzeci de ani în sus, toți cei în stare să poarte arme:

²⁵ din seminția lui Gad au fost numărați patruzeci și cinci de mii șase sute cincizeci.

²⁶ Fiii lui Iuda, după neamurile lor, după rudenia lor, după familiile lor, socotindu-i om cu om după numărul numelor lor, toți bărbații de la douăzeci de ani în sus, toți cei în stare să poarte arme:

²⁷ din seminția lui Iuda au fost numărați șaptezeci și patru de mii șase sute.

²⁸ Fiii lui Isahar, după neamurile lor, după rudenia lor, după familiile lor, socotindu-i om cu om după numărul numelor lor, toți bărbații de la douăzeci de ani în sus, toți cei în stare să poarte arme:

²⁹ din seminția lui Isahar au fost numărați cincizeci și patru de mii patru sute.

³⁰ Fiii lui Zabulon, după neamurile lor, după rudenia lor, după familiile lor, socotindu-i om cu om după numărul numelor lor, toți bărbații de la douăzeci de ani în sus, toți cei în stare să poarte arme:

³¹ din seminția lui Zabulon au fost numărați cincizeci și șapte de mii patru sute.

³² Dintre fiii lui Iosif, fiii lui Efraim, după neamurile lor, după rudenia lor, după familiile lor, socotindu-i după numărul numelor lor, toți bărbații de la douăzeci de ani în sus, toți cei în stare să poarte arme:

³³ din seminția lui Efraim au fost numărați patruzeci de mii cinci sute;

³⁴ fiii lui Manase, după neamurile lor, după rudenia lor, după familiile lor, socotindu-i om cu om după numărul numelor lor, toți bărbații de la douăzeci de ani în sus, toți cei în stare să poarte arme:

³⁵ din seminția lui Manase au fost numărați treizeci și două de mii două sute.

³⁶ Fiii lui Veniamin, după neamurile lor, după rudenia lor, după familiile lor, socotindu-i om cu om după numărul numelor lor, toți bărbații de la douăzeci de ani în sus, toți cei în stare să poarte arme:

³⁷ din seminția lui Veniamin au fost numărați treizeci și cinci de mii patru sute.

³⁸ Fiii lui Dan, după neamurile lor, după rudenia lor, după familiile lor, socotindu-i om cu om după numărul numelor lor, toți bărbații de la douăzeci de ani în sus, toți cei în stare să poarte arme:

³⁹ din seminția lui Dan au fost numărați șaizeci și două de mii șapte sute.

⁴⁰ Fiii lui Așer, după neamurile lor, după rudenia lor, după familiile lor, socotindu-i om cu om după numărul numelor lor, toți bărbații de la douăzeci de ani în sus, toți cei în stare să poarte arme:

⁴¹ din seminția lui Așer au fost numărați patruzeci și una de mii cinci sute.

42 Fiii lui Neftali, după neamurile lor, după rudenia lor, după familiile lor, socotindu-i om cu om după numărul numelor lor, toți bărbații de la douăzeci de ani în sus, toți cei în stare să poarte arme:

43 din seminția lui Neftali au fost numărați cincizeci și trei de mii patru sute.

44 Acestea sunt numerele ieșite din numărătoarea făcută de Moise și Aaron împreună cu cei doisprezece bărbați, căpeteniile lui Israel, câte un bărbat pentru fiecare seminție, după neamul strămoșesc.

45 Așadar, întregul număr al fiilor lui Israel, cu armele lor, al celor de la douăzeci de ani în sus, al tuturor celor în stare să iasă la război întru Israel,

46 a fost de șase sute trei mii cinci sute cincizeci.

47 Cu ei însă nu au fost numărați și leviții după seminția părinților lor.

48 Și a grăit Domnul către Moise, zicând:

49 „Vezi ca seminția lui Levi să n'o treci la numărătoare; numărul lor să nu-l socotești între fiii lui Israel;

50 ci pe leviți rânduiește-i la cortul mărturiei și la toate lucrurile lui și la toate câte sunt în el. Ei vor purta cortul cu toate lucrurile lui, vor sluji în el, și împrejurul cortului își vor așeza tabăra.

51 Când va fi să plece cortul, leviții îl vor strângă; când va fi să se opreasă, leviții îl vor întinde; străinul³ care se

³ „Străinul” cu sensul: „profanul”; cel ce nu este nici preot, nici levit; cel ce nu este învestit cu sacerdoție și care, profanând locul cel sfânt al prezenței lui Dumnezeu, urmează să moară; vezi Iș 19, 12.

va aprobia va fi omorât.

52 Fiii lui Israel vor tăbărî fiecare în tabăra sa, fiecare sub steagul său și sub armele sale.

53 Iar leviții își vor așeza tabăra în apropiere, împrejurul cortului mărturiei, ca nu cumva păcat să fie întru fiii lui Israel⁴; ei, leviții, vor fi straja cortului mărturiei”.

54 Și au făcut fiii lui Israel după tot ceea ce Domnul le poruncise lui Moise și Aaron; aşa au făcut.

2

Tabăra poporului lui Israel.

1 Grăit-a Domnul către Moise și Aaron, zicând:

2 „Fiii lui Israel să-și așeze fiecare tabăra lângă steagul său, în preajma semnelor familiei sale; își vor așeza taberele cu fața spre cortul mărturiei și împrejurul lui¹.

3 Întâi, spre răsărit, va poposi tabăra lui Iuda, cu armile ei; căpetenia filor lui Iuda este Naason, fiul lui Aminadab,

4 cu oștenii săi în număr de saptezeci și patru de mii șase sute.

⁴Ebr.: „ca nu cumva Mânia (Domnului) să fie asupra obștii fiilor lui Israel”. Septuaginta relatează cauza Mâniei, nu efectul păcatului.

¹Întregul capitol e dedicat modului în care cele douăsprezece triburi ale lui Israel își aşază taberele pe durata unui popas. Schema întregii tabere e un pătrat pe ale cărui laturi se află câte trei triburi, două din ele avându-și la mijloc pe cel principal. În mijlocul păratului se află cortul mărturiei, străjuit de leviți. Principiul dominant este acela că întotdeauna Dumnezeu – prezent, activ și grăitor în cortul mărturiei – Se află în centrul poporului.

5 Alături va poposi seminția lui Isahar; căpetenia fiilor lui Isahar este Nata-nael, fiul lui Țuar,

6 cu oștenii săi în număr de cincizeci și patru de mii patru sute.

7 De cealaltă parte va poposi seminția lui Zabulon; căpetenia fiilor lui Zabu-lon este Eliab, fiul lui Helon,

8 cu oștenii săi în număr de cincizeci și șapte de mii patru sute.

9 Toți cei numărați în tabăra lui Iuda, o sută optzeci și șase de mii patru sute după armiile lor, vor porni întâi.

10 Spre miazăzi va fi tabăra lui Ruben, cu armiile ei; căpetenia fiilor lui Ruben este Elițur, fiul lui Ședeur,

11 cu oștenii săi în număr de patruzeci și șase de mii cinci sute.

12 Lângă el va poposi seminția lui Si-meon; căpetenia fiilor lui Simeon este Șelumiel, fiul lui Țurișadai,

13 cu oștenii săi în număr de cincizeci și nouă de mii trei sute.

14 De cealaltă parte va poposi semin-ția lui Gad; căpetenia fiilor lui Gad este Eliasaf, fiul lui Raguel,

15 cu oștenii săi în număr de patruzeci și cinci de mii șase sute cincizeci.

16 Toți cei numărați în tabăra lui Ru-ben, o sută cincizeci și una de mii pa-tru sute cincizeci după armiile lor, vor porni în rândul al doilea.

17 Atunci va porni cortul mărturiei, cu tabăra leviților în mijlocul celor-lalte tabere; cum au poposit, aşa vor și pleca, fiecare ținându-se de rândul său.

18 Spre apus va poposi tabăra lui Efraim cu armiile ei; căpetenia fiilor lui Efraim este Elișama, fiul lui Ami-hud,

19 cu oștenii săi în număr de patruzeci de mii cinci sute.

20 Lângă ea se va așeza seminția lui Manase; căpetenia fiilor lui Manase este Gamaliel, fiul lui Pedațur,

21 cu oștenii săi în număr de treizeci și două de mii două sute.

22 De cealaltă parte se va așeza semin-ția lui Veniamin; căpetenia fiilor lui Ve-niamin este Abidan, fiul lui Ghedeon,

23 cu oștenii săi în număr de treizeci și cinci de mii patru sute.

24 Toți cei numărați în tabăra lui Efraim, o sută opt mii o sută după ar-miile lor, vor porni în al treilea rând.

25 La miazănoapte se va așeza tabăra lui Dan cu armiile ei; căpetenia fiilor lui Dan este Ahiezer, fiul lui Amışadai,

26 cu oștenii săi în număr de șaizeci și două de mii șapte sute.

27 Lângă el își va așeza tabăra seminția lui Așer; căpetenia fiilor lui Așer este Paghiel, fiul lui Ocran,

28 cu oștenii săi în număr de patruzeci și una de mii cinci sute.

29 De cealaltă parte își va așeza tabăra seminția lui Neftali; căpetenia fiilor lui Neftali este Ahira, fiul lui Enan,

30 cu oștenii săi în număr de cincizeci și trei de mii patru sute.

31 Toți cei numărați în tabăra lui Dan, o sută cincizeci și șapte de mii șase sute după armiile lor, vor porni cei din urmă, când le este rândul”.

32 Aceasta este numărul fiilor lui Israel după familiile lor strămoșești; întru to-tul, numărul celor socotiți în tabere după armiile lor: șase sute trei mii cinci sute cincizeci.

33 Iar leviții nu au fost numărați cu ei, aşa cum Domnul îi poruncise lui Moise.

³⁴ Și au făcut fiii lui Israel tot ceea ce Domnul îi poruncise lui Moise: aşa îşi aşezau taberele în rândurile rânduite, și tot aşa porneau, fiecare ținându-se de rudenia sa și de neamul părinților săi.

3

Numărătoarea leviților și slujbele lor.

¹ Iată-i pe urmașii lui Aaron și pe ai lui Moise, la vremea când a grăit Domnul cu Moise pe muntele Sinai.

² Iată numele fiilor lui Aaron: Nadab, întâiul-născut, Abiud, Eleazar și Itamar.

³ Acestea sunt numele fiilor lui Aaron, preoții cei cu capetele unse și cu mâinile sfîntite spre slujirea preoțească.

⁴ Nadab și Abiud au murit în fața Domnului, atunci când au adus ei foc străin înaintea Domnului, în pustia Sinai¹. Ei n'au avut copii, aşa că Eleazar și Itamar au fost cei ce s'au rânduit împreună cu Aaron, tatăl lor.

⁵ Atunci a grăit Domnul către Moise, zicând:

⁶ „Ia seminția lui Levi și pune-o la îndemâna lui Aaron preotul, ca să-l ajute'n slujbă.

⁷ Ei vor păzi ce are el de păzit și ceea ce au de păzit fiii lui Israel înaintea cortului mărturiei, făcând slujbele cortului.

⁸ Ei vor păzi toate lucrurile cortului mărturiei și vor lua asupră-le sarcinile fiilor lui Israel, făcând slujbele cortului.

⁹ Pune-i pe leviți la îndemâna lui Aaron și a fiilor săi, preoții; ei îmi vor fi dăruitori Mie, ei dintre fiii lui Israel.

¹⁰ Iar pe Aaron și pe fiii săi îi vei pune mai-mari peste cortul mărturiei; în grija lor va fi slujba preoțească și toate cele ce sunt pe jertfelnic și în-lăuntrul perdelei²; străinul care se va aprobia va fi omorât”.

¹¹ Și a grăit Domnul către Moise, zicând:

¹² „Iată, din mijlocul fiilor lui Israel Eu i-am luat pe leviți în locul a tot întâi-născutul, cel ce se naște'ntâi între fiii lui Israel; în schimbul lor vor fi, și ai Mei vor fi leviții;

¹³ fiindcă toți întâi-născuții sunt ai Mei; în ziua'n care i-am lovit pe toți întâi-născuții din țara Egiptului Mi i-am sfîntit Mie pe toți întâi-născuții din Israel, de la om până la dobitoc; ai Mei vor fi! Eu sunt Domnul!”

¹⁴ Și a grăit Domnul către Moise în pustia Sinai, zicând:

¹⁵ „Numără-i pe fiii lui Levi, după familiile lor părintești, după rudenia lor; îi vei număra pe toți cei de parte bărbătească, de la o lună'n sus”.

¹⁶ Moise și Aaron i-au numărat după cuvântul Domnului, aşa cum le poruncise Domnul.

¹⁷ Iată acum numele fiilor lui Levi: Gherșon, Cahat și Merari.

¹⁸ Și iată numele fiilor lui Gherșon, după rudeniile lor: Libni și Simei.

¹⁹ Fiii lui Cahat, după rudeniile lor: Amram, Ițhar, Hebron și Uziel.

²⁰ Fiii lui Merari, după rudeniile lor: Mahli și Muși. Acestea sunt neamurile

² „Înlăuntrul perdelei”: în spatele catapetesmei; în sfânta-sfintelor; vezi İş 26, 31 și nota.

¹ Vezi istoria lui Nadab și Abiud în Lv 10, 1-7.

lui Levi, după familiile lor părintești.

21 De Gherșon se țin neamul lui Libni și neamul lui Șimei; aceste neamuri sunt ale lui Gherșon.

22 Cei numărați ai lor, socotindu-se toți cei de parte bărbătească de la o lună'n sus, cei numărați ai lor au fost șapte mii cinci sute.

23 Fiii lui Gherșon își așezau tabăra în spatele cortului, spre asfintit.

24 Căpetenia casei părintești a neamului lui Gherșon era Eliasaf, fiul lui Lael.

25 La cortul mărturiei, fiii lui Gherșon aveau în seamă cortul și acoperământul lui, vălul de la ușa cortului adunării,

26 pânzele curții, perdeaua de la intrarea'n curtea cortului, precum și toate obiectele lui.

27 De Cahat se țin neamul lui Amram, neamul lui Ițhar, neamul lui Hebron și neamul lui Uziel; aceste neamuri sunt ale lui Cahat.

28 Socotindu-i pe toți cei de parte bărbătească de la o lună'n sus, numărul celor ce aveau în seamă sfântul locaș era de opt mii trei sute.

29 Neamurile fiilor lui Cahat își așezau tabăra într'o latură a cortului, spre mișăzi.

30 Căpetenia casei părintești a neamului lui Cahat era Elțafan, fiul lui Uziel.

31 În paza lor se aflau chivotul, masa, sfeșnicul, jertfelnicul, obiectele pentru sfintele slujbe, perdeaua cu toate ale ei.

32 Căpetenie peste căpeteniile leviților era Eleazar, fiul preotului Aaron, rânduit să privegheze pe cei ce aveau în seamă sfântul locaș.

33 De Merari se țin neamul lui Mahli și neamul lui Muși; aceste neamuri sunt ale lui Merari;

34 socotindu-i pe toți cei de parte bărbătească de la o lună'n sus, numărul lor era de șase mii două sute.

35 Căpetenie peste casa părintească a neamului lui Merari era Turiel, fiul lui Abihael. Ei își așezau tabăra într'o latură a cortului, spre miazănoapte.

36 Fiii lui Merari aveau în seamă pilăstrii cortului, zăvoarele, stâlpii și tălpicele lui, și toate lucrurile și uneltele lor,

37 stâlpii curții de jur-împrejur, cu tălpicele, țărușii și frânghiile lor.

38 Iar în partea din față a cortului mărturiei, spre răsărit, își așezau tabăra Moise, Aaron și fiii acestuia, în seama căroră se afla sfântul locaș pe care-ar fi trebuit să-l aibă'n seamă fiii lui Israel. Străinul ce se va aprobia va fi omorât.

39 Întru totul, numărul leviților numărați de Moise și Aaron din porunca Domnului, după neamurile lor, parte bărbătească de la o lună'n sus, au fost douăzeci și două de mii.

40 Și a grăit Domnul către Moise: „Numără-i pe toți întâi-născuții de parte bărbătească dintre fiii lui Israel, de la o lună'n sus, și fă-le numărul după nume.

41 Și pe leviți îi vei lua pentru Mine – Eu sunt Domnul – în locul tuturor întâi-născuților din fiii lui Israel, iar vitele leviților în locul tuturor întâi-născuților din vitele fiilor lui Israel”.

42 Atunci Moise i-a numărat, după cum îi poruncise Domnul, pe toți întâi-născuții dintre fiii lui Israel.

43 De toți, întâi-născuții de parte bărbătească de la o lună'n sus, după nu-

mărul numelor, au fost douăzeci și două de mii două sute șaptezeci și trei.

44 Și a grăit Domnul către Moise, zicând:

„Ia-i pe leviți în locul tuturor întâi-născuților din fiii lui Israel, și vitele leviților în locul vitelor lor. Leviții vor fi ai Mei. Eu sunt Domnul!

46 Pentru răscumpărarea celor două sute șaptezeci și trei de întâi-născuți ai fiilor lui Israel care trec peste numărul leviților

47 vei lua câte cinci sicli de cap; îi vei lua socotî după siclul sfânt, adică douăzeci de ghere într'un siclu,

48 și argintul acesta îl vei da lui Aaron și fiilor săi ca răscumpărare pentru cei ce sunt peste număr”.

49 Iar Moise a luat argintul de răscumpărare a celor ce treceau de numărul leviților,

50 de la întâi-născuți ai fiilor lui Israel a luat el argintul: o mie trei sute șaisprezece și cinci de sicli, după siclul sfânt.

51 Și, după cuvântul Domnului, argintul pentru răscumpărarea celor ce prisoseau a fost dat de Moise lui Aaron și fiilor acestuia, aşa cum Domnul îi poruncise lui Moise.

4

Slujbe deosebite ale leviților și numărul lor.

1 Și a grăit Domnul către Moise și Aaron, zicând:

2 „Dintre fiii lui Levi numără-i pe fiii lui Cahat după neamurile lor și după familiile lor părintești,

3 de la douăzeci și cinci de ani în sus până la vîrstă de cincizeci de ani: toți

cei ce pot intra la slujbă¹ să facă tot ce se cere în cortul mărturiei.

4 Iată slujba fiilor lui Cahat în cortul mărturiei: sfânta-sfintelor.

5 Când va pleca tabăra, Aaron și fiii săi vor intra și vor lua perdeaua adumbritoare² și vor înveli cu ea chivotul mărturiei.

6 Deasupra vor pune un acoperământ de piele'n culoarea iachintului³, iar peste el vor așterne un înveliș de lână violetă; apoi îi vor pune pârghiile.

7 Pe masa pâinilor punerii-înainte vor așterne o față de masă violetă, iar deasupra vor pune blidele, talerele, ibricele și cupele turnării lor; pe ea vor fi și pâinile cele de-a pururi.

8 Peste acestea vor pune o poală stacojie, iar pe deasupra ei vor așterne un acoperământ de piele'n culoarea iachintului; apoi îi vor pune pârghiile.

9 Vor lua o îmbrăcăminte'n culoarea iachintului și vor acoperi sfesnicul luminiilor și candelele lui, cleștele lui, mucările lui și toate vasele cele pentru untdelemn folosite'n slujbă.

10 Și-l vor acoperi, pe el și toate obiectele lui, cu un acoperământ de piele'n

¹Ebr.: „toți cei apti pentru serviciul militar”. Leviții erau scuși de acest serviciu în schimbul slujbelor religioase. În Varsiunea Ebraică, vîrstă minimă este de 30 de ani; textul Septuagintei însă concordă cu Nm 8, 23-26: serviciul militar începea la 25 de ani și se încheia la 50.

²Perdeaua (catapeteasma) care „adumbrea” sfânta-sfintelor, despărțind-o de sfânta. Pentru termenul „a umbri”, „a adumbri” vezi nota de la Iș 25, 20.

³„Piele'n culoarea iachintului”: vezi nota de la Iș 25, 5. Termenul ebraic e tradus deseori prin „piele de delfin” („vițel de mare”). În ritualul ebraic, culorile aveau nu numai un rol practic, acela de a deosebi cu ușurință rostul și folosirea diferitelor obiecte, ci și o încărcătură simbolică.

culoarea iachintului, și-l vor pune pe targă.

¹¹ Peste jertfelnicul cel de aur vor pune o îmbrăcăminte'n culoarea iachintului și-l vor acoperi cu un acoperământ de piele'n culoarea iachintului; apoi îi vor pune pârghiile.

¹² Vor lua toate lucrurile ce se folosesc la slujbe'n locașul cel sfânt, le vor așeza într'un încelis de culoarea iachintului și le vor acoperi cu un acoperământ de piele'n culoarea iachintului; apoi le vor pune pe targă.

¹³ Acoperământ vor pune și peste jertfelnic⁴; cu îmbrăcăminte stacojie îl vor acoperi.

¹⁴ Vor pune pe el toate obiectele ce se folosesc la slujbă: vătraiul, furculițele, lopețile, cănile de stropit și toate lucrurile jertfelnicului; îi vor pune deasupra un acoperământ de piele'n culoarea iachintului, apoi îi vor pune pârghiile. Vor lua apoi o îmbrăcăminte stacojie și vor acoperi baia și tălpica ei; deasupra lor vor pune un acoperământ de piele'n culoarea iachintului, apoi le vor așeza pe targă.⁵

¹⁵ După ce Aaron și fiii săi vor fi terminat de acoperit locașul cel sfânt și toate lucrurile sfântului locaș, la vremea când tabăra urmează să plece la drum vor veni fiii lui Cahat să le poarte; ei însă nu se vor atinge de cele sfinte, ca să nu moară. Acestea sunt lucrurile cortului mărturiei pe care le vor purta fiii lui Cahat.

¹⁶ – Eleazar, fiul preotului Aaron, va avea sub veghea sa untdelemnul pentru sfeșnic, aromatele de tămâiat, da-

rul zilnic de pâine, mirul de ungere, cortul întreg și toate câte sunt în el, locașul cel sfânt și toate lucrurile lui –".

¹⁷ Și a grăit Domnul către Moise și Aaron, zicând:

¹⁸ „Să nu lăsați să se stingă dintre leviți sămânța neamului lui Cahat;

¹⁹ iată ce trebuie să le faceți pentru că ei să trăiască și să nu moară când se vor aprobia de lucrurile cele mai sfinte: Aaron și fiii săi vor veni și-l vor pune pe fiecare din ei la slujba lui și la sarcina lui;

²⁰ dar ei nu vor intra să dea cu ochii de cele sfinte, când acestea sunt încelite; altfel, vor muri".

²¹ Și a grăit Domnul către Moise, zicând:

²² „Numără-i și pe fiii lui Gherșon, după familiile lor părintești și după neamurile lor;

²³ numără-i pe cei ce au vîrstă între douăzeci și cinci și cincizeci de ani: toți cei ce pot intra în slujbă spre a face tot ce se cere în cortul mărturiei.

²⁴ Iată slujba neamurilor lui Gherșon, ce anume să facă și să poarte:

²⁵ Vor purta perdealele cortului, cortul mărturiei, încelitoarea lui, acoperișul de culoarea iachintului de deasupra lui, vălul de la intrarea cortului mărturiei,

²⁶ pânzele curții, perdeaua intrării de la poarta curții de dimprejurul cortului și jertfelnicului, frânghiile lor și toate lucrurile lor de slujbă – tot ce trebuie pentru ca ei să-și facă slujba.

²⁷ Toate slujbele filor lui Gherșon se vor face după porunca lui Aaron și a filor săi, în tot ceea ce au ei de făcut și de purtat; veți veghea ca fiecare să-și

⁴Ebr.: „vor curăți jertfelnicul de cenușă”.

⁵Această ultimă frază îi e proprie Septuaginței.

ducă la îndeplinire ceea ce i s'a încredițat.

²⁸ Aceasta este slujba filor lui Gherșon la cortul mărturiei, ce anume au ei de făcut sub veghea lui Itamar, fiul lui Aaron preotul.

²⁹ Cât despre fiii lui Merari, îi vei număra după neamurile și după familiile lor părintești,

³⁰ de la douăzeci și cinci de ani în sus până la cincizeci, pe aceștia să-i numeri: pe toți cei ce pot intra în slujba cortului mărturiei.

³¹ În seama lor, să le poarte, sunt toate lucrurile din cortul mărturiei: pilaștrii cortului cu pârghiile, bârnele și tălpicele lor, acoperământul, funile cu țărușii lor;

³² stâlpii curții, cei dimprejurul ei, cu tălpicele lor, țărușii, frânghiile și toate uneltele cu tot ce ține de lucrarea lor. Veți număra pe nume toate lucrurile ce sunt în seama lor să le poarte.

³³ Aceasta este slujba neamului fiilor lui Merari la cortul mărturiei, ce anume au ei de făcut sub veghea lui Itamar, fiul lui Aaron preotul".

³⁴ Moise, Aaron și căpeteniile obștii iau numărat pe fiii lui Cahat după neamurile lor și după familiile lor părintești,

³⁵ de la douăzeci și cinci de ani în sus până la cincizeci, pe toți cei ce pot intra în slujba cortului mărturiei!

³⁶ Si s'au găsit la numărătoare, după rudenia lor, două mii șapte sute cincizeci.

³⁷ Aceasta este numărul neamului lui Cahat, al tuturor celor ce slujeau la cortul mărturiei, așa cum i-au numărat Moise și Aaron după porunca Domnului dată prin Moise.

³⁸ Au fost numărați apoi fiii lui Gherșon, după rudenia lor și după familiile lor părintești,

³⁹ de la douăzeci și cinci de ani în sus până la cincizeci, toți cei ce pot intra în slujba cortului mărturiei.

⁴⁰ Si s'au găsit la numărătoare, după rudenia lor și după familiile lor părintești, două mii șase sute treizeci.

⁴¹ Aceasta este numărul neamului lui Gherșon, al tuturor celor ce slujeau în cortul mărturiei, așa cum i-au numărat Moise și Aaron după porunca Domnului.

⁴² A fost numărat după aceea și neamul fiilor lui Merari, după rudeniile și după familiile lor părintești,

⁴³ de la douăzeci și cinci de ani în sus până la cincizeci, toți cei ce pot intra în slujba cortului mărturiei.

⁴⁴ Si s'au găsit la numărătoare, după rudenia lor și după familiile lor părintești, trei mii două sute.

⁴⁵ Aceasta este numărul neamului din fiii lui Merari, pe care i-au numărat Moise și Aaron după porunca Domnului cea dată prin Moise.

⁴⁶ De toți, levitii numărați de Moise și de Aaron și de căpeteniile lui Israel, după neamurile și după familiile lor părintești,

⁴⁷ de la douăzeci și cinci de ani în sus până la cincizeci, toți cei ce pot intra la slujbă să facă tot ce se cere pe seama lor în cortul mărturiei,

⁴⁸ ei, cei numărați, au fost opt mii cinci sute optzeci.

⁴⁹ După porunca Domnului cea dată prin Moise, fiecare bărbat a fost numărat după slujba sa și după sarcina sa: așa au fost ei numărați, după cum Domnul ii poruncise lui Moise.

5**Cei necurați, afară din tabără! Femeia bănuitură de adulter.**

1 Si a grăit Domnul către Moise, zicând:

2 „Poruncește-le fiilor lui Israel să-l scoată afară din tabără pe tot leprosol, pe tot cel atins de scurgere și pe tot cel întinat prin atingere de mort;

3 fie că-i bărbat, fie că-i femeie, să-i puneteți în afara taberei, pentru ca ei să nu-și pângărească taberele în mijlocul căror locuiesc Eu”.

4 Iar fiii lui Israel au făcut aşa: i-au scos afară din tabără. Întocmai cum Domnul îi poruncise lui Moise, aşa au făcut fiii lui Israel.

5 Si a grăit Domnul către Moise, zicând:

6 „Vorbește către fiii lui Israel și spune-le: Când un bărbat sau o femeie va săvârși împotriva altcuiva vreunul din păcatele pe care oamenii le fac fără să le ia în seamă¹, dar sufletul aceluia va fi vinovat,

7 să-și mărturisească păcatul pe care l-a făcut, iar celui față de care a păcătuit îi va întoarce totul pe de-a'ntregul, la care va mai adăuga a cincea parte.

8 Dacă însă omul nu are pe nimeni apropiat căruia să i se dea prețul pentru răul făcut, atunci prețul îl se cuvine Domnului și va fi al preotului, pe lângă berbecul de ispășire prin care acesta se va ruga pentru ispășirea lui.

9 Si toată pârga din toate cele ce'ntru fiii lui Israel îl se sfîntesc Domnului prin aducere la preot, va fi a acestuia; ale lui vor fi cele sfîntite ale fiecăruia;

¹Ebr.: „... pe care oamenii le fac încălcându-și credințioșia față de Domnul...”.

10 orice-i va da cineva preotului, al lui va fi”.

11 Si a grăit Domnul către Moise, zicând:

12 „Grăiește către fiii lui Israel și spune-le: – Dacă femeia unui bărbat va călca alături și-l va înșela

13 prin aceea că cineva s'a culcat cu ea trupește și ea se ferește de privirea bărbatului său și va tăgădui, fiind ea pângărită fără ca'mpotriva ei să fie vreo mărturie și fără ca ea să fi rămas în-sărcinată²,

14 dacă el va fi cuprins de duhul geloziei și-și va bănu femeia fiind ea pângărită sau dacă va fi cuprins de duhul geloziei și-și va bănu femeia fără ca ea să fi fost pângărită,

15 atunci bărbatul își va aduce femeia la preot și va aduce jertfa ce se cere pentru ea, o zecime dintr'o efă de făină de orz, dar să nu toarne deasupra untdelemn, nici să pună tămâie, pentru că aceasta este jertfă de bănuială, jertfă de amintire, care amintește păcatul.

16 Preotul o va aduce și o va pune înaintea Domnului.

17 Apoi va lua preotul apă vie, curată³, într'un vas de lut, va lua țărână din

²Ebr., ultima propoziție: „și fără ca ea să fi fost prinsă asupra faptului”. În variantă de traducere: („fără ca'mpotriva ei să fie vreo mărturie”), „de vreme ce n'a fost prinsă asupra faptului”.

³Ebr.: „apă sfântă”, expresie unică în Vechiul Testament, cu sens incert: fie păstrată într'un loc sfânt (un sanctuar), fie adusă dintr'un izvor sfîntit. „Apa vie” nu presupune neapărat sacralitatea; ea este „apă curgătoare”, „apă de izvor” sau, în orice caz, apă scoasă dintr'o fântână de mare adâncime, cât mai aproape de pârza freatică, „apa vie” prin excelență. Vezi și Lv 14, 5-6; Nm 19, 17.

pământul de dinaintea cortului mărturiei și o va pune în apă.

¹⁸ Preotul va pune femeia în fața Domnului, va descoperi capul femeii și-i va pune pe palme prinosul de amintire, jertfa de bănuială, în timp ce el, preotul, va avea în mâini apa muștrării, cea care aduce acest fel de blestem.

¹⁹ Preotul o va supune jurământului, spunându-i femeii: Dacă n'a dormit nimeni cu tine și dacă tu nu te-ai abătut pângărindu-te cu altul în timp ce te aflai sub puterea bărbatului tău, curată să rămâi din această apă a muștrării, care aduce blestem;

²⁰ dar dacă tu, având bărbat, te-ai abătut sau te-ai pângărit, și altcineva de căt bărbatul tău s'a culcat cu tine

²¹ – preotul o va supune pe femeie aces-tui fel de jurământ cu blestem și-i va zice femeii: – De blestem și de jurământ facă-ți Domnul parte'n mijlocul poporului tău: deie Domnul să-ți cadă coapsa, iar pântecele tău să se umfle;

²² apa aceasta blestemată să intre'n măruntiale tale ca să ţi se umfle pântecele și să-ți cadă coapsa! Iar femeia va zice: Amin, amin⁴!

²³ Preotul va scrie apoi blestemele acestea pe o hârtie și le va muia în apa cea blestemată a muștrării

²⁴ și-i va da femeii să bea apa cea blestemată a muștrării, iar apa cea blestemată a muștrării va pătrunde într'insa.

²⁵ Preotul va lua apoi din mâinile femeii jertfa de bănuială și va pune jertfa înaintea Domnului și o va aduce la jertfelnic.

⁴ „Amin” = „Așa să fie” sau „Adevărat”.

²⁶ Preotul va lua o parte din jertfa ei de amintire și o va aduce pe jertfelnic, după care îi va da femeii să bea apa.

²⁷ Dacă ea se va fi pângărit și va fi ascuns aceasta de bărbatul ei, apa cea blestemată a muștrării va pătrunde într'insa și pântecele ei se va umfla și-i va cădea coapsa și întă de blestem va fi ea în mijlocul poporului său.

²⁸ Dar dacă femeia nu se va fi pângărit și va fi curată, nevinovată va fi și va avea urmași.

²⁹ Aceasta este legea geloziei, pentru femeia care, având bărbat, va călca alături și se va pângări,

³⁰ sau pentru omul cuprins de duhul geloziei și care și-ar bănu femeia: își va aduce femeia înaintea Domnului, iar preotul o va supune pe de-a'ntregul acestei rânduieli.

³¹ Bărbatul va fi liber de păcat, dar ea, femeia, își va purta păcatul asupră-și".

6

Nazireii. Rostirea binecuvântării preoțești.

¹ Si a grăit Domnul către Moise, zicând:

² „Vorbește către fiili lui Israel și spune-le: – Dacă cineva, bărbat sau femeie, cu făgăduință se va făgădui să trăiască'n curăție¹ pentru Domnul,

³ să se'nfrâneze de la vin și de la băutură tare; oțet de vin și oțet de băutură

¹ În Textul Ebraic: „să facă făgăduință de nazireu”. Nazireatul era un vot de abstență temporară, practicat în special de bărbați (deși acest verset face mențiune și de un nazireat al femeiei, cele următoare se ocupă numai de obligațiile bărbatului). Un astfel de vot va face și Sfântul Apostol Pavel: vezi FA 18, 18 și nota.

tare să nu bea, și nimic din cele făcute din struguri să nu bea; nici struguri proaspeți sau uscați să nu mănânce.

⁴ Pe toată durata făgăduinței sale să nu se hrănească cu ceva crescut din viața de vie, de la a bea vin de struguri până la mâncă sămburi.

⁵ Pe toată durata făgăduinței sale, brici nu-i va trece pe cap; până lamplinirea zilelor cu care el I s'a făgăduit Domnului, sfânt va fi și va lăsa pletele capului să-i crească'n voie.

⁶ Pe toată durata pentru care I s'a făgăduit Domnului, de trupul unui mort nu se va aprobia;

⁷ chiar dacă tatăl său va muri, sau mama sa, sau fratele său, sau sora sa, să nu se spurce prin ăatingerea deî ei, pentru că sfîntirea Dumnezeului său e peste el, pe capul său.

⁸ Pe toată durata făgăduinței sale, sfânt îi este Domnului.

⁹ Dacă însă va muri cineva lângă el cu moarte de năprasnă, adică fără veste, și prin aceasta-și va întina capul său de nazireu, atunci el să-și tundă capul în ziua curățirii sale; în ziua a șaptea să și-l tunda.

¹⁰ Iar în ziua a opta va aduce la preot două turturele sau doi pui de porumbel, la ușa cortului mărturiei,

¹¹ iar preotul va aduce spre jertfă una pentru păcat și una ca ardere-de-tot, și-l va curăță preotul de păcatul atingerii de mort. În chiar ziua aceea el își va sfînti capul

¹² și-I va afierosi Domnului zilele făgăduinței sale și va aduce un miel de un an ca jertfă pentru păcat: zilele de până atunci nu i se vor mai socoti, pentru că și-a'ntinat capul său de om făgăduit.

¹³ Iată legea pentru cel ce s'a făgăduit pe sine: În ziua când i se'mplinește vremea pentru care s'a făgăduit, el va fi adus la ușa cortului mărturiei

¹⁴ și-I va aduce Domnului darul său: un miel de un an, fără meteahnă, ca ardere-de-tot; o mioară de un an, fără meteahnă, ca jertfă pentru păcat, și un berbec fără meteahnă, ca jertfă de mulțumire,

¹⁵ și un coș cu azime din făină curată, pâini frământate cu untdelemn și turte nedospite unse cu untdelemn, cu prinoasele lor de pâine și cu turnările lor;

¹⁶ preotul le va aduce înaintea Domnului, iar el² le va aduce ca jertfă pentru păcat și ca ardere-de-tot.

¹⁷ Berbecul îl va aduce Domnului ca jertfă de mulțumire, peste coșul cu azime, apoi preotul va aduce pentru el³ priniosul de pâine și turnarea.

¹⁸ Atunci și acolo, la intrarea cortului mărturiei, cel cu făgăduința își va tunde părul capului și-l va pune pe focul de sub jertfa de mulțumire.

¹⁹ Preotul va lua apoi șoldul, odată fier, al berbecului, o pâine nedospită din coș și o turtă nedospită și le va pune pe mâinile celui cu făgăduința, după ce acesta își va fi tuns capul,

²⁰ și le va ridica preotul ca aducere înaintea Domnului: lucru sfânt e acesta, și el va fi al preotului, pe lângă pieptul cel ridicat și pe lângă șoldul aducerii; după care cel cu făgăduința poate să bea vin.

²¹ Aceasta este legea celui ce prin făgăduință s'a făgăduit pe sine, aceasta-i

²După cei mai numeroși exegeti, acest „el” se referă la nazireu.

³Pentru nazireu.

jertfa sa către Domnul pentru propria sa făgăduință, ea neavând nici o legătură cu darea lui de mâna⁴; după puterea făgăduinței cu care se va făgădui, aşa va lucra și legea curățirii sale”.

22 Domnul a grăit către Moise, zicând:
 23 „Vorbește tu către Aaron și către fiile săi și spune-le: Iată cum îi veți binecuvânta pe fiile lui Israel; le veți zice aşa:
 24 Domnul să te binecuvinteze și să te păzească!

25 Domnul să-și lumineze fața spre tine și să te miluiască!

26 Domnul să-și ridice fața spre tine și să-ți dăruiască pace!

27 Așa vor pune ei numele Meu asupra fiilor lui Israel și Eu, Domnul, îi voi binecuvânta”⁵.

7

Jertfe și daruri ale căpeteniilor lui Israel la sfîntirea cortului.

1 Si a fost că'n ziua când a sfârșit Moise de ridicat cortul, l-a uns și l-a sfînit, pe el și toate lucrurile lui, precum și jertfelnicul cu toate obiectele lui. Când le-a miruit și le-a sfînit, mai-marii lui Israel au adus daruri; ei erau

2 cele douăsprezece căpetenii ale caselor lor părinți, mai-marii seminților, cei ce fuseseră mai-mari peste cei numărați.

3 Si au adus darurile lor în fața Domnului: șase care acoperite și doisprezece boi, câte un car de la două căpetenii și

⁴Cantitatea și valoarea jertfelor sunt independente de starea materială a celui ce le aduce.

⁵Versetul 27 lipsește din unele ediții ale Septuagintei (inclusiv Rahlfs). În altele, el face parte din versetul 26.

câte un bou de la fiecare; și le-au adus înaintea cortului.

4 Si a grăit Domnul către Moise, zicând:

5 „Primește-le din partea lor, și vor fi ele folosite în slujba cortului mărturiei. Dă-le levitilor, fiecăruia după slujba sa”.

6 Si luând Moise carele și boii, le-a dat levitilor:

7 două care și patru boi le-a dat filor lui Gherșon, după slujba lor;

8 patru care și opt boi le-a dat filor lui Merari, după slujba lor de sub îndrumarea lui Itamar, fiul lui Aaron preotul.

9 Dar filor lui Cahat nu le-a dat, pentru că ei, având în seamă lucrurile sfinte, le purtau pe umeri.

10 Căpeteniile au adus și daruri pentru înnoirea jertfelnicului, în chiar ziua'n care a fost uns; acolo, în fața jertfelnicului, și-au adus mai-marii darurile.

11 Si a zis Domnul către Moise: „În fiecare zi, la rând, câte o căpetenie să-și aducă darurile pentru sfîntirea jertfelnicului”.

12 Cel ce și-a adus darul în prima zi a fost Naason, fiul lui Aminadab, căpetenia seminției lui Iuda.

13 Darul său cuprindea: un blid de argint în greutate de o sută treizeci de sicli și o cupă de argint de saptezeci de sicli, după siclul sfânt, amândouă pline cu făinuță de grâu frământată cu undelemn, pentru jertfă;

14 o cădelniță de aur de zece sicli, plină cu tămâie;

15 un junc, un berbec și un miel de un an pentru ardere-de-tot;

16 un țap, jertfă pentru păcat;

17 iar ca jertfă de mulțumire: două juninci, cinci berbeci, cinci țapi și cinci mielușele de un an. Acesta-i darul lui Naason, fiul lui Aminadab.

18 În ziua a doua și-a adus darul Natanael, fiul lui Țuar, căpetenia seminției lui Isahar.

19 El a adus în dar: un blid de argint în greutate de o sută treizeci de sicli și o cupă de argint de șaptezeci de sicli, după siclul sfânt, amândouă pline cu făinuță de grâu frământată cu undelemn, pentru jertfă;

20 o cădelniță de aur de zece sicli, plină cu tămâie;

21 un junc, un berbec și un miel de un an pentru ardere-de-tot;

22 un țap, jertfă pentru păcat;

23 iar ca jertfă de mulțumire: două juninci, cinci berbeci, cinci țapi și cinci mielușele de un an. Acesta-i darul lui Natanael, fiul lui Țuar.

24 În ziua a treia și-a adus darul căpetenia filor lui Zabulon: Eliab, fiul lui Helon.

25 Darul său cuprindea: un blid de argint în greutate de o sută treizeci de sicli și o cupă de argint de șaptezeci de sicli, după siclul sfânt, amândouă pline cu făinuță de grâu frământată cu undelemn, pentru jertfă;

26 o cădelniță de aur de zece sicli, plină cu tămâie;

27 un junc, un berbec și un miel de un an pentru ardere-de-tot;

28 un țap, jertfă pentru păcat;

29 iar pentru jertfa de mulțumire: două juninci, cinci berbeci, cinci țapi și cinci mielușele de un an. Acesta-i darul lui Eliab, fiul lui Helon.

30 În ziua a patra și-a adus darul căpetenia filor lui Ruben: Elițur, fiul lui Ședeur.

31 Darul său cuprindea: un blid de argint în greutate de o sută treizeci de sicli și o cupă de argint de șaptezeci de sicli, după siclul sfânt, amândouă pline cu făinuță de grâu frământată cu undelemn, pentru jertfă;

32 o cădelniță de aur de zece sicli, plină cu tămâie;

33 un junc, un berbec și un miel de un an pentru ardere-de-tot;

34 un țap, jertfă pentru păcat;

35 iar pentru jertfa de mulțumire: două juninci, cinci berbeci, cinci țapi și cinci mielușele de un an. Acesta-i darul lui Elițur, fiul lui Ședeur.

36 În ziua a cincea și-a adus darul căpetenia filor lui Simeon: Șelumiel, fiul lui Țurișadai.

37 Darul său cuprindea: un blid de argint în greutate de o sută treizeci de sicli și o cupă de argint de șaptezeci de sicli, după siclul sfânt, amândouă pline cu făinuță de grâu frământată cu undelemn, pentru jertfă;

38 o cădelniță de aur de zece sicli, plină cu tămâie;

39 un junc, un berbec și un miel de un an pentru ardere-de-tot;

40 un țap, jertfă pentru păcat;

41 iar pentru jertfa de mulțumire: două juninci, cinci berbeci, cinci țapi și cinci mielușele de un an. Acesta-i darul lui Șelumiel, fiul lui Țurișadai.

42 În ziua a șasea și-a adus darul căpetenia filor lui Gad: Eliasaf, fiul lui Raguel.

43 Darul său cuprindea: un blid de argint în greutate de o sută treizeci de

43 sicli și o cupă de argint de șaptezeci de sicli, după siclul sfânt, amândouă pline cu făinuță de grâu frământată cu undelemn, pentru jertfă;

44 o cădelniță de aur de zece sicli, plină cu tămâie;

45 un junc, un berbec și un miel de un an pentru ardere-de-tot;

46 un țap, jertfă pentru păcat;

47 iar pentru jertfa de mulțumire: două juninci, cinci berbeci, cinci țapi și cinci mielușele de un an. Acesta-i darul lui Eliasaf, fiul lui Raguel.

48 În ziua a șaptea și-a adus darul căpetenia fiilor lui Efraim: Elișama, fiul lui Amihud.

49 Darul său cuprindea: un blid de argint în greutate de o sută treizeci de sicli și o cupă de argint de șaptezeci de sicli, după siclul sfânt, amândouă pline cu făinuță de grâu frământată cu undelemn, pentru jertfă;

50 o cădelniță de aur de zece sicli, plină cu tămâie;

51 un junc, un berbec și un miel de un an pentru ardere-de-tot;

52 un țap, jertfă pentru păcat;

53 iar pentru jertfa de mulțumire: două juninci, cinci berbeci, cinci țapi și cinci mielușele de un an. Acesta-i darul lui Elișama, fiul lui Amihud.

54 În ziua a opta și-a adus darul căpetenia fiilor lui Manase: Gamaliel, fiul lui Pedațur.

55 Darul său cuprindea: un blid de argint în greutate de o sută treizeci de sicli, o cupă de argint de șaptezeci de sicli, după siclul sfânt, amândouă pline cu făinuță de grâu frământată cu undelemn, pentru jertfă;

56 o cădelniță de aur de zece sicli, plină cu tămâie;

57 un junc, un berbec și un miel de un an pentru ardere-de-tot;

58 un țap, jertfă pentru păcat;

59 iar pentru jertfa de mulțumire: două juninci, cinci berbeci, cinci țapi și cinci mielușele de un an. Acesta-i darul lui Gamaliel, fiul lui Pedațur.

60 În ziua a noua și-a adus darul căpetenia fiilor lui Veniamin: Abidan, fiul lui Ghedeon.

61 Darul său cuprindea: un blid de argint în greutate de o sută treizeci de sicli și o cupă de argint de șaptezeci de sicli, după siclul sfânt, amândouă pline cu făinuță de grâu frământată cu undelemn, pentru jertfă;

62 o cădelniță de aur de zece sicli, plină cu tămâie;

63 un junc, un berbec și un miel de un an pentru ardere-de-tot;

64 un țap, jertfă pentru păcat;

65 iar pentru jertfa de mulțumire: două juninci, cinci berbeci, cinci țapi și cinci mielușele de un an. Acesta-i darul lui Abidan, fiul lui Ghedeon.

66 În ziua a zecea și-a adus darul căpetenia fiilor lui Dan: Ahiezer, fiul lui Amișadai.

67 Darul său cuprindea: un blid de argint în greutate de o sută treizeci de sicli și o cupă de argint de șaptezeci de sicli, după siclul sfânt, amândouă pline cu făinuță de grâu frământată cu undelemn, pentru jertfă;

68 o cădelniță de aur de zece sicli, plină cu tămâie;

69 un junc, un berbec și un miel de un an pentru ardere-de-tot;

70 un țap, jertfă pentru păcat;

71 iar pentru jertfa de mulțumire: două juninci, cinci berbeci, cinci țapi și cinci mielușele de un an. Acesta-i darul lui Ahiezer, fiul lui Amișadai.

72 În ziua a unsprezecea și-a adus darul căpetenia filor lui Așer: Paghiel, fiul lui Ocran.

73 Darul său cuprindea: un blid de argint în greutate de o sută treizeci de sicli și o cupă de argint de șaptezeci de sicli, după siclul sfânt, amândouă pline cu făinuță de grâu frământată cu undelemn, pentru jertfă;

74 o cădelniță de aur de zece sicli, plină cu tămâie;

75 un junc, un berbec și un miel de un an pentru ardere-de-tot;

76 un țap, jertfă pentru păcat;

77 iar pentru jertfa de mulțumire: două juninci, cinci berbeci, cinci țapi și cinci mielușele de un an. Acesta-i darul lui Paghiel, fiul lui Ocran.

78 În ziua a douăsprezecea și-a adus darul căpetenia filor lui Neftali: Ahira, fiul lui Enan.

79 Darul său cuprindea: un blid de argint în greutate de o sută treizeci de sicli și o cupă de argint de șaptezeci de sicli, după siclul sfânt, amândouă pline cu făinuță de grâu frământată cu undelemn, pentru jertfă;

80 o cădelniță de aur de zece sicli, plină cu tămâie;

81 un junc, un berbec și un miel de un an pentru ardere-de-tot;

82 un țap, jertfă pentru păcat;

83 iar pentru jertfa de mulțumire: două juninci, cinci berbeci, cinci țapi și cinci mielușele de un an. Acesta-i darul lui Ahira, fiul lui Enan.

84 Acestea au fost darurile din partea căpeteniilor lui Israel la sfîntirea jertfelnicului, în ziua când acesta a fost miruit: douăsprezece blide de argint, douăsprezece cupe de argint, douăsprezece cădelnițe de aur,

85 fiecare blid având o sută treizeci de sicli și fiecare cupă câte șaptezeci de sicli. Întru totul, argintul acestor vase: două mii patru sute de sicli, după siclul sfânt;

86 douăsprezece cădelnițe de aur, pline cu tămâie, de câte zece sicli fiecare, după siclul sfânt; întru totul, aurul cădelnițelor: o sută douăzeci de sicli.

87 Vitele pentru arderi-de-tot au fost de toate: doisprezece junci, doisprezece berbeci și doisprezece miei de un an, împreună cu prinoasele de pâine și cu turnările lor. Ca jertfă pentru păcat, doisprezece țapi.

88 Vitele pentru jertfa de mulțumire au fost, laolaltă: douăzeci și patru de juninci, șaizeci de berbeci, șaizeci de țapi și șaizeci de mielușele de un an și fără meteahnă. Acestea au fost darurile la sfîntirea jertfelnicului, dupămplinirea celor rânduite și după ce el a fost miruit.

89 Când Moise intra în cortul mărturiei ca să-I grăiască, el auzea glasul Domnului vorbind cu el de deasupra acoperământului ispășirii de pe chivotul mărturiei, dintre cei doi heruvimi; și el lî vorbea¹.

¹Verset izolat, fără aparentă legătură cu contextul: el însă confirmă modalitatea prin care Moise a primit toate poruncile de mai sus, precum și plinirea făgăduinței din Iș 25, 22. În ce privește ultima propoziție a versetului, textul original (atât cel ebraic cât și cel grecesc) nu acordă o anume determinare pronumeului personal, aşa încât traducerile oscilează între „El (Domnul) lî vorbea” (lui Moise) și „el (Moise) lî

8**Sfințirea leviților.**

1 Și a grăit Domnul către Moise, zîcând:

2 „Vorbește-i lui Aaron și spune-i: – Când vei aprinde candeletele, cele șapte candelete vor lumina partea sfeșnicului cea de dinainte”.

3 Și a făcut Aaron aşa: candeletele sfeșnicului le-a aprins în partea lui cea din față, aşa cum Domnul îi poruncise lui Moise.

4 Iată cum era meșteșugit sfeșnicul: din aur ciocănît – și fusul și florile îi erau lurate din ciocan; după izvodul pe care Domnul i-l arătase lui Moise, aşa a făcut el sfeșnicul.

5 Și a grăit Domnul către Moise, zîcând:

6 „Ia-i pe leviți din mijlocul fiilor lui Israel și supune-i curățirii.

7 Iată ce le vei face ca să fie curați: să-i stropești cu apă curățirii, să-și treacă ei briciul peste tot trupul lor și să-și spele hainele; atunci vor fi curați.

8 Apoi ei vor lua un junc și prinosul său de făinuță de grâu frământată cu undelemn, în vreme ce tu vei lua un al doilea junc ca jertfă pentru păcat.

9 Îi vei aduce pe leviți înaintea cortului mărturiei și vei aduna toată obștea fiilor lui Israel.

10 Pe leviți îi vei aduce’n fața Domnului, iar fiili lui Israel își vor pune mâinile pe leviți.

11 Aaron îi va osebi pe leviți ca afiersire’n fața Domnului, pe ei, dintre fiii

vorbea” (Domnului). Contextul însă impune varianta a doua: comunicarea dintre om și Dumnezeu nu înseamnă monologul Acestuia, ci dialogul celor doi.

lui Israel, și ei vor fi cei ce vor lucra lucrurile Domnului.

12 Leviții își vor pune mâinile pe capetele juncilor, iar tu vei aduce: pe unul ca jertfă pentru păcat, pe celălalt ca ardere-de-tot Domnului, rugându-te astfel pentru ispășirea lor.

13 Îi vei pune pe leviți în fața Domnului și’n față lui Aaron și’n față fiilor săi și-i vei aduce ca afiersire’n fața Domnului.

14 Așa-Mi vei pune tu deoparte pe leviți din mijlocul fiilor lui Israel, și ei vor fi ai Mei.

15 După aceasta vor intra leviții să lucreze ceea ce au de lucrat în cortul mărturiei. Așa vei face curățirea lor și-i vei aduce înaintea Domnului.

16 Căci în dar îmi sunt dăruiți Mie dintre fiii lui Israel, în locul tuturor celor întâi-născuți – al celor ce ies întâi din pântece; pentru Mine Mi i-am luat dintre fiii lui Israel;

17 căci al Meu este tot întâi-născutul întru fiii lui Israel, fie că-i om, fie că-i dobitoc, pentru că Eu Mi i-am sfînit Mie în ziua când în țara Egiptului am lovit pe tot întâi-născutul,

18 și i-am luat pe leviți în locul tuturor celor întâi-născuți între fiii lui Israel;

19 și’n dar i-am dat pe leviți lui Aaron și fiilor săi, dintre fiii lui Israel, pentru ca ei să facă ceea ce fiii lui Israel au de făcut în cortul mărturiei și să se roage pentru fiii lui Israel, pentru ca’ntre fiii lui Israel să nu fie nici o lovire când s’ar aprobia de locașul cel sfânt”.

20 Moise și Aaron și toată obștea fiilor lui Israel au făcut cu leviții aşa cum Domnul îi poruncise lui Moise’n privința leviților; aşa au făcut cu ei fiii lui Israel.

²¹ Și s'au curățit leviții și și-au spălat hainele, iar Aaron i-a adus pe ei ca dar înaintea Domnului și s'a rugat pentru ei Aaron, ca să fie ei curați.

²² După aceasta au intrat leviții să-și facă slujba în cortul mărturiei, în fața lui Aaron și'n fața fiilor săi. Așa cum Domnul îi poruncise lui Moise'n privința leviților, aşa au făcut în privința lor.

²³ Și a grăit Domnul către Moise, zîcând:

²⁴ „Aceasta este legea leviților: De la douăzeci și cinci de ani în sus vor intra să slujească în cortul mărturiei;

²⁵ iar la cincizeci de ani vor înceta din slujbă și nu vor mai lucra,

²⁶ ci'n cortul mărturiei îi vor veghea pe frații lor să-și facă fiecare slujba lui, dar de lucrat nu vor mai lucra. Așa să faci cu leviții, cum anume să-și păzească slujba”.

9

Sărbătorirea Paștilor în pustia Sinai. Norul.

¹ Și i-a grăit Domnul lui Moise în pustia Sinai, în cel de al doilea an de după ieșirea lor din țara Egiptului, în luna întâi, și i-a zis:

² „Spune-le fiilor lui Israel să facă Paștile la vremea lor.

³ La vreme le veți face în cea de a paisprezecea zi a lunii întâi, spre seară; după legea lor și după rânduiala lor le veți face”.

⁴ Iar Moise le-a spus fiilor lui Israel să facă Paștile.

⁵ Începându-le în cea de a paisprezecea zi a lunii, în pustia Sinai, aşa le-au fă-

cut fiii lui Israel, după cum Domnul îi poruncise lui Moise.

⁶ Au venit însă bărbații care erau necurați din pricină că se atinseseră de trup de om mort și care deci nu puteau să facă Paștile în ziua aceea; în chiar ziua aceea s'au infătișat înaintea lui Moise și Aaron

⁷ și acei bărbați i-au zis¹: „Noi suntem necurați, pentru că ne-am atins de trup de om mort; de ce să nu fim lăsați să-I aducem Domnului darul la vremea lui în mijlocul fiilor lui Israel?”

⁸ Și a zis Moise către ei: „Stați aici, iar eu voi auzi ce poruncește Domnul pentru voi!”

⁹ Și a grăit Domnul către Moise, zîcând:

¹⁰ „Vorbește tu către fiii lui Israel și spune-le: – Dacă cineva din voi sau din urmașii voștri va fi necurat prin atingere de trup de om mort, sau va fi de parte în călătorie, acela va face și el Paștile Domnului;

¹¹ aceștia însă le vor face în cea de a doua lună, în ziua a paisprezecea, spre seară; să le mânânce cu azime și cu ierburi amare;

¹² și nu vor lăsa din ele până'n dimineața următoare, nici os nu vor zdrobi; după rânduiala Paștilor le vor face.

¹³ Dar omul curat, care nu se află de parte'n călătorie, dar va zăbovi să facă Paștile, sufletul acela se va stârpi din poporul său, pentru că nu I-a adus Domnului darul la vremea lui; omul acela își va purta păcatul asupră-și.

¹⁴ Iar dacă un străin se va aprobia de voi și se va așeza în țara voastră și va face Paștile Domnului, după legea Paștilor și după rânduiala lor să le facă: o

¹I s'au adresat lui Moise.

singură lege să fie, și pentru străin, și pentru băstinaș".

15 În ziua când a fost așezat cortul, norul a acoperit cortul, casa mărturiei; începând de seara, el era peste cort ca o vedere de foc, până dimineață.

16 Așa era'ntotdeauna: ziua îl acoperea norul; noaptea, o vedere de foc.

17 Oridecâteori se ridică norul de deasupra cortului, fiindcă Israel porneau la drum; în locul unde se oprea norul, acolo-și așezau tabăra fiindcă Israel.

18 La porunca Domnului își așezau fiindcă lui Israel tabăra, la porunca Domnului porneau la drum; atâtă vreme cât norul umbrea deasupra cortului, fiindcă lui Israel stăteau pe loc.

19 Când norul stătea deasupra cortului o vreme mai îndelungată, fiindcă lui Israel păzeau rânduiala lui Dumnezeu și nu pleau la drum.

20 Uneori se întâmpla ca norul să rămână deasupra cortului doar câteva zile: la glasul Domnului se opreau cu tabăra și la porunca Lui pleau la drum.

21 Alteori norul stătea numai de seara până dimineață: de'ndată ce norul se ridică dimineață, porneau și ei la drum; iar dacă aceasta se'ntâmplă după o zi și o noapte, pleau atunci.

22 Fie că norul umbrea deasupra o zi sau o lună sau mai mult, fiindcă Israel rămâneau pe loc și nu pleau la drum.

23 Că din porunca Domnului se opreau cu tabăra și din porunca Domnului porneau la drum; ei păzeau rânduiala Domnului după porunca pe care Domnul le-o dăduse prin Moise.

10

Cele două trâmbițe de argint. Israeliții pleacă la drum.

1 Si a grădit Domnul către Moise, zîndcă:

2 „Fă-ți două trâmbițe de argint; din ciocan să le faci. Le vei avea pentru chemarea obștii și pentru plecarea taberelor.

3 Când se va trâmbița din ele, toată obștea tău se va aduna la ușa cortului mărturiei.

4 Dar dacă se va trâmbița numai din una, la tine se vor aduna toate căpeteniile, mai-marii neamurilor lui Israel.

5 Când veți da semn din trâmbiță¹, vor porni taberele cele dinspre răsărit.

6 Când veți da al doilea semn de trâmbiță, vor porni taberele cele dinspre mișăzăzi. Când veți da al treilea semn de trâmbiță, vor porni taberele cele dinspre apus². Iar când veți da al patrulea semn de trâmbiță, vor porni taberele cele dinspre mișănoapte³. Așa vor porni la drum, cu semn de trâmbiță.

7 Când însă chemați adunarea, veți trâmbița, dar nu cu semn [de plecare].

¹În unele versiuni ebraice: „când veți suna alarmă” sau „când veți suna cu strigăte”. Text nu îndeajuns de clar, care sugerează emiterea unor strigăte de război, de pornire la luptă, menite să-i încurajeze pe luptători și să-i sperie pe adversari, strigăte cu care însă era aclamat un rege sau de care era însotită purtarea chivotului. Cu toate acestea, se pare că nu e vorba de voci omenești, ci de o anume modulară a sunetului de trâmbiță, într'un fel de triluri cloicotitoare.

²Literal: „cele dinspre mare”.

³Semnalele de plecare pentru taberele dinspre apus și mișănoapte sunt proprii Septuagintei; ele lipsesc din Textul Ebraic.

8 Din trâmbițe vor suna preoții, fiii lui Aaron; aceasta va fi vouă lege veșnică'ntru neamurile voastre.

9 Iar când în țara voastră veți ieși la război împotriva vrăjmașilor ce vi se'mpotrivesc, veți da un anume semn de trâmbiță; atunci Își va aduce aminte de voi Domnul, iar voi veți fi mândruți de vrăjmașii voștri.

10 În zilele voastre de bucurie, în sărbătorile voastre și la nceputurile voastre de lună veți trâmbița din trâmbițe la arderile-voastre-de-tot și la jertfele voastre de mulțumire, și prin aceasta veți fi pomeniți în fața Dumnezeului vostru. Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru".

11 În anul al doilea, în luna a doua, în douăzeci ale lunii, s'a ridicat norul de deasupra cortului mărturiei.

12 Și au plecat fiii lui Israel din pustia Sinai, cu toate ale lor, și norul s'a oprit în pustia Paran⁴.

13 Aceasta a fost întâia plecare după porunca lui Dumnezeu dată prin Moise.

14 Întâi au pornit rândurile din tabăra fiilor lui Iuda, cu armiile lor; peste armiile lor era Naason, fiul lui Aminadab.

15 Peste armiile seminției lui Isahar era Natanael, fiul lui Tuar;

16 iar peste armiile seminției fiilor lui Zabulon era Eliab, fiul lui Helon.

17 Cortul a fost apoi desfăcut și au plecat fiii lui Gherșon și fiii lui Merari, purtătorii cortului.

18 După aceea au pornit rândurile din

tabăra lui Ruben cu armiile lor; peste armiile lor era Elițur, fiul lui Ședeur;

19 peste armiile seminției lui Simeon era Șelumieli, fiul lui Țurișadai;

20 iar peste armiile seminției fiilor lui Gad era Eliasaf, fiul lui Raguel.

21 După aceea au plecat fiii lui Cahat, cei ce duceau lucrurile sfinte⁵; cortul trebuia să fie aşezat înainte de sosirea lor.

22 Apoi au pornit rândurile din tabăra fiilor lui Efraim cu armiile lor; peste armiile lor era Elișama, fiul lui Amihud.

23 Peste armiile fiilor lui Manase era Gamaliel, fiul lui Pedațur;

24 iar peste armiile fiilor lui Veniamin era Abidan, fiul lui Ghedeon.

25 În urma tuturor au pornit rândurile din tabăra fiilor lui Dan cu armiile lor; peste armiile lor era Ahiezer, fiul lui Amișadai;

26 peste armiile fiilor lui Așer era Paghiel, fiul lui Ocran;

27 iar peste armiile fiilor lui Neftali era Ahira, fiul lui Enan.

28 Acestea sunt oștile fiilor lui Israel la vremea când au pornit la drum cu armiile lor.

29 Și a zis Moise către Hobab, fiul lui Raguel, madianitul, socrul lui Moise: „Noi plecăm spre locul acela despre care Domnul a zis: – Pe acesta vouă vi-l voi da!... Vino cu noi și-ți vom face bine, căci Domnul pe cele bune le-a grăit despre Israel”.

30 Iar acela i-a zis: „De aici nu plec de căt în țara mea și la neamul meu”.

31 Dar [Moise] a zis: „Nu ne lăsa!; tu cu

⁴Pustia Paran: regiunea de nord a peninsulei Sinai, între Egipt, sudul Palestinei și ținutul Edomului.

⁵Pentru „lucrurile sfinte” ce se aflau pe seama fiilor lui Cahat vezi 3, 31.

noi ai fost în pustie și între noi se cade să'mbâtrânești⁶.

³² Dacă mergi cu noi, binele pe care ni-l va face nouă Domnul și-l vom face și noi tîie".

³³ Plecând ei de la muntele Domnului, au mers cale de trei zile; iar chivotul legământului Domnului mergea înaintea lor cale de trei zile, ca să le caute loc de odihnă.

³⁴ Când se ridică chivotul, Moise zicea: „Scoală-Te, Doamne, ca să se risipească vrăjmașii Tăi și să fugă de la fața Ta toți cei ce Te urăsc pe Tine!"

³⁵ Iar când se oprea, el zicea: „Întoarce-Te, Doamne, spre mulțimea miilor lui Israel!"

³⁶ Și norul Domnului îi umbrea ziua, oridecători plecau din locul de popas⁷.

11

Murmure'n popor; plângeri împotriva manei. Mijlocirea lui Moise. Cei șaptezeci de bâtrâni. Prepelitele.

¹ Și s'a pornit poporul cu rea cărtire împotriva Domnului; iar Domnul a auzit și cu urgie S'a mâniat: foc de la Domnul s'a aprins între ei și le-a mistuit o parte din tabără.

² Poporul a strigat atunci către Moise, iar Moise l s'a rugat Domnului și focal a'ncetat.

³ Iar locul acela a fost numit Pârjol¹,

⁶Textul Ebraic e mai concret: „Nu ne lăsa; tu cunoști cum (unde) ne putem noi așeza tabără în pustie, aşa că tu vei fi ochii noștri (călăuzitorii)”.

⁷În Textele Masoretice acest verset ocupă poziția lui 34, ca antepenultimul al capitolului.

¹Ebr.: Tabera.

căci acolo s'a aprins între ei foc de la Domnul.

⁴ Dar adunătura² [de oameni] ce se află printre ei s'a aprins de poftă; și chiar fiii lui Israel s'au pus pe plâns și ziceau: „Cine ne va hrăni cu carne?

⁵ Că iată, ne aducem aminte de peștele pe care-l mâncam pe nimic în Egipt, și de castravete și de pepeni și de ceapă și de praz și de usturoi;

⁶ iar acum, iată că ni s'a uscat sufletul de tot, că ochii noștri nu mai văd nimic în afară de mană...".

⁷ Mana era ca sămânța de coriandru³ și arăta ca înfățișarea cristalului.

⁸ Poporul se ducea și o aduna, o râșneau în râșnițe sau o pisau în piuă, o fierbeau în căldări și făceau din ea turte: dulceața ei era ca gustul turtelor cu untdelemn.

⁹ Noaptea, când cădea roua pe tabără, cădea peste ea și mana.

¹⁰ Iar Moise i-a auzit cum plângneau prin neamurile lor, fiecare la ușa lui; atunci cu mare mânie S'a mâniat Domnul, iar lui Moise rău i-a căzut la inimă.

¹¹ Și a zis Moise către Domnul: „De cel întristezi Tu pe robul Tău și de ce oare n'am aflat eu milă'n fața ochilor Tăi, de mi-ai pus Tu'n spinare tot poporul acesta?

¹² Oare eu sunt cel ce-a zămislit tot poporul acesta, oare eu sunt cel ce l-a născut, pentru ca Tu să-mi zici: – Ia-i la sânul tău aşa cum îl ia doica pe sugar

²Termen folosit numai aici și la Iș 12, 38: amestecătură de ne-evrei (egipteni, semiți și alte neamuri) care plecasează împreună cu ei din Egipt. La ei și la poftele lor se va referi Pavel în 1 Co 10, 6.

³Pentru „coriandru” vezi nota de la Iș 16, 31.

și du-i spre pământul pe care Tu cu jumânt l-ai făgăduit părinților lor!?”⁴

¹³ De unde să iau eu carne și să dau la tot poporul acesta? Că mi se plâng, zicând: – Dă-ne carne să mâncăm!

¹⁴ Eu singur nu voi putea să duc tot poporul acesta; e prea greu pentru mine!

¹⁵ Dacă astă-mi faci Tu mie, atunci mai bine omoară-mă dacă am aflat milă'n fața ochilor Tăi, ca să nu-mi mai văd nenorocirea!"

¹⁶ Și a zis Domnul către Moise: „Adună-Mi șaptezeci de bărbați dintre bătrâni lui Israel, pe care tu îi știi că sunt bătrâni ai poporului și că turari ai lui, și du-i la cortul mărturiei și vor sta cu tine acolo.

¹⁷ Eu Mă voi pogorî și voi vorbi cu tine acolo și voi lua din duhul care este peste tine și voi pune peste ei; și ei vor purta'mpreună cu tine povara poporului, ca să n'o mai duci de unul singur.

¹⁸ Iar poporului spune-i: – Curăță-i-vă pentru ziua de mâine și veți avea să mâncăți carne, de vreme ce-ati plâns în fața Domnului, zicând: Cine ne va hrăni cu carne?, că ce bine ne era nouă în Egipt!... Ei bine, Domnul vă va da carne să mâncăți, și carne veți mâncă;

¹⁹ și nu doar o zi veți mâncă, nici două zile, nici numai cinci zile, nici doar zece zile sau douăzeci de zile,

²⁰ ci până o lună de zile veți mâncă, până să vă dea pe nas și-o să vă fie scârbă, pentru că nu L-ați luat în seamă pe Domnul Cel ce este'ntru voi și v-ați plâns în fața Lui, zicând: – La ce bun am ieșit noi din Egipt?"

²¹ Și a zis Moise: „Șase sute de mii de pedeștri numără poporul acesta'n care

⁴Trecere de la vorbirea indirectă la cea directă.

sunt eu, și Tu zici: Carne le voi da să mănânce, și vor mâncă o lună de zile...

²² Oare li se vor înjunghia atâtea oi și atâtia boi încât să le ajungă? sau toți peștii mării li se vor aduna ca să-i îndestuleze?..."

²³ Zis-a Domnul către Moise: „Dar mână Domnului? ea nu va fi destulă? Acum vei vedea dacă spusa Mea se va plini sau nu".

²⁴ Atunci a ieșit Moise și i-a spus poporului cuvintele Domnului. Și a adunat șaptezeci de bărbați dintre bătrâni poporului și i-a pus împrejurul cortului.

²⁵ Și S'a pogorât Domnul în nor și i-a vorbit; și a luat din duhul care era peste el și a pus peste cei șaptezeci de bărbați, bătrâni. Și a fost că de'ndată ce duhul s'a odihnit peste ei, au profetit; apoi n'au mai făcut-o⁵.

²⁶ Doi bărbați însă rămăseseră în tabără; pe unul îl chema Eldad și pe celălalt îl chema Medad. Și duhul s'a odihnit peste ei; cu toate că erau înscriși, ei nu veniseră la cort, și au profetit în tabără.

²⁷ Atunci a alergat un Tânăr și i-a spus lui Moise, zicând: „Eldad și Medad profetesc în tabără".

²⁸ Și răspunzând Iosua, fiul lui Navi, cel ales dintre apropiații lui Moise, a zis: „Domnul meu Moise, oprește-i!"

²⁹ Moise însă i-a zis: „Nu cumva ești gelos pe mine? O, de-ar fi toți profeti în poporul Domnului când Își trimite Domnul duhul peste ei!"

³⁰ Apoi s'a întors Moise în tabără, el și bătrâni lui Israel.

⁵În înțelesul primar: „a profeti” = a vorbi în stare de extaz. În cazul de față, o harismă simplă și temporară, ca o prefigurare a Duhului pe Care Domnul Iisus va avea să-L aducă în Biserica Sa.

³¹ Atunci s'a stârnit vânt de la Domnul, a adus prepelițe dinspre mare⁶ și le-a așternut pe tabără, pe'ntinderea unei zile de drum într'o parte și a unei zile de drum în cealaltă parte, de jur împrejurul taberei, într'un strat ca de doi coți de la pământ.

³² Si sculându-se poporul, toată ziua aceea și toată noaptea și toată ziua următoare au adunat prepelițe; și cine-a strâns mai puțin, tot a adunat zece coșuri; și le-au întins în jurul taberei ca să se zvânte.

³³ Si'n timp ce carnea încă le era'ntre dinți și n'o isprăviseră de mestecat, s'a aprins mânia Domnului asupra poporului, și a lovit Domnul poporul cu louire mare foarte.

³⁴ Iar numele acelui loc s'a chemat Chivrot-Hataava⁷, căci acolo i-au pus în mormânt pe cei cuprinși de poftă.

³⁵ Poporul a plecat apoi din Chivrot-Hataava la Hașerot; și s'a opriț în Hașerot.

12

Mariam cârtește'mpotriva lui Moise și e lovită cu lepră.

¹ Mariam¹ și Aaron vorbeau însă împotriva lui Moise din pricina femeii etiopience pe care Moise și-o luase; căci el își luase, într'adevăr, o etiopiancă.

² Ei ziceau: „Oare numai lui Moise i-a grăйт Domnul? Nu ne-a grăйт El oare și

⁶Vânt dinspre Marea Mediterană sau Golful Aqaba; curent de aer care a adus mulțimea păsărilor migratoare. Această minune este amintită și în Ps 77, 26-30.

⁷Se traduce: „Mormintele Poftei”.

¹Proorociță Mariam, sora lui Aaron și a lui Moise (vezi Iș 15, 20-21).

nouă?” Iar Domnul a auzit.

³ Dar omul Moise era foarte bland, mai mult decât toți oamenii care sunt pe pământ.

⁴ Si de'ndată a zis Domnul către Moise și către Aaron și către Mariam: „Ieșiti voi căteșitrei la cortul mărturiei”. Si au ieșit tustrei la cortul mărturiei.

⁵ Atunci S'a pogorât Domnul într'un stâlp de nor și a stat la intrarea cortului mărturiei și i-a chemat pe Aaron și pe Mariam; și au ieșit amândoi.

⁶ Si le-a zis: „Ascultați cuvintele Mele: De este'ntre voi cineva profet al Domnului, aceluia'n vedenie Mă arăt și'n somn ii vorbesc.

⁷ Nu tot aşa-i cu robul Meu Moise: credincios e el în toată casa Mea;

⁸ lui ii vorbesc gură către gură, aievea și nu prin ghicituri², iar el vede slava Domnului³.

⁹ Si s'a aprins mânia Domnului asupra lor; El a plecat,

¹⁰ a plecat și norul de deasupra cortului, și iată că Mariam era leproasă, [albă] cum e zăpada. Aaron s'a uitat la Mariam, și iată că era leproasă!

¹¹ Atunci a zis Aaron către Moise: „Rogu-mă, domnul meu, să nu ne socotești păcatul acesta, fiindcă n'am știut că păcatuum!

¹² Te rog, să nu se facă ea asemenea morții, ca un prunc ce iese mort din

²Literal: „nu prin enigme”. E vorba de un limbaj limpede și direct, fără încifrări.

³În ebr.: „chipul (forma, silueta, conturul) Domnului”. În ambele versiuni, ceea ce poate Moise să vadă e altceva decât „fața” (**прóсопон**) lui Dumnezeu, pe care nimeni n'o poate vedea fără să moară (vezi Iș 33, 20-23). Expresia „slava Domnului” se află și în versiunea siriacă. Cum de nu v'ati temut să cărtiți împotriva robului Meu Moise?”

pântecele mamei sale, cu trupul pe jumătate ros!"

¹³ Atunci a strigat Moise către Domnul și a zis: „Dumnezeule, Te rog, vindec-o!"

¹⁴ Domnul însă a zis către Moise: „Dacă tatăl ei ar fi scuipat-o'n obraz, oare n'ar fi trebuit ea să se rușineze timp de șapte zile? Așadar, șapte zile să fie ținută în afara taberei, și numai după aceea să intre".

¹⁵ Și a fost ținută Mariam în afara taberei timp de șapte zile; și poporul n'a plecat la drum până ce Mariam s'a curățit⁴.

¹⁶ După aceasta a pornit poporul de la Hașerot și a poposit în pustia Paran.

13

Iscoadele trimise în Canaan.

¹ Acolo a grăit Domnul cu Moise și i-a zis:

² „Trimite oameni ca să iscodească pământul Canaaneenilor pe care-l voi da Eu filor lui Israel spre moștenire; vei trimite câte un bărbat din fiecare seminție părintească, fiecare din ei fiind căpătenie'ntre ele".

³ Moise i-a trimis deci pe aceștia din pustiul Paran, după cuvântul Domnului; toți aceștia erau căpetenii dintre fiii lui Israel.

⁴ Iată acum și numele lor: din seminția lui Ruben: Șammua, fiul lui Zahur;

⁵ din seminția lui Simeon: Safat, fiul lui Hori;

⁶ din seminția lui Iuda: Caleb, fiul lui Iefone;

⁷ din seminția lui Isahar: Igal, fiul lui Iosif;

⁸ din seminția lui Efraim: Osia, fiul lui Navi;

⁹ din seminția lui Veniamin: Palti, fiul lui Rafu;

¹⁰ din seminția lui Zabulon: Gadiel, fiul lui Sodi;

¹¹ din Manase, seminția lui Iosif: Gadi, fiul lui Susi;

¹² din seminția lui Dan: Amiel, fiul lui Ghemali;

¹³ din seminția lui Așer: Setur, fiul lui Mihael;

¹⁴ din seminția lui Neftali: Nahbi, fiul lui Vofsi;

¹⁵ din seminția lui Gad: Gheuel, fiul lui Machi.

¹⁶ Acestea sunt numele bărbaților pe care i-a trimis Moise să iscodească țara. Iar pe Osia, fiul lui Navi, Moise l-a numit Iosua¹.

¹⁷ Pe aceștia trimițându-i Moise să iscodească pământul Canaanului, le-

¹Ebraicul **Yehoșua**, din care derivă **Iosua** și **Iisus**, derivă din tetragrama divină YHWH, adică Yahvé = „Domnul”, numele pe care Dumnezeu îl-a descoperit lui Moise pe muntele Horeb (Iș 3, 14-15). În timp ce „Osia” înseamnă, simplu, „mântuire” (numai cu presupunerea că ea vine de la Dumnezeu), „Iosua” înseamnă „Domnul este mântuire” sau „Domnul mântuiește”. Schimbarea numelui lui Osia semnifică, pe de o parte, că un astfel de nume nu putea să existe înaintea revelației de pe Horeb și, pe de alta, rolul pe care Moise îl atribuie lui Iosua, acela de secund al său. E posibil ca schimbarea numelui să fi avut loc cu mult înaintea acestui moment, aici fiind menționată anume în legătură cu trimiterea lui Iosua ca iscoadă în Canaan (el va fi acela care, în final, va cucerii Canaanul); cu numele cel nou e pomenit în Iș 17, 9-14; 24, 13; 32, 17 și 33, 11.

⁴A se curăți de lepră = a se vindeca. De reținut etapele morale ale întregului episod: păcat – pedeapsă – pocăință – mijlocire – penitență – iertare.

a zis: „Suiți-vă prin pustia² aceasta, urcați-vă pe munte³

¹⁸ și cercetați ce pământ este, ce popor locuiește în el: de este tare sau slab, numeros sau puțin numeros;

¹⁹ cum este țara pe care o locuiește: bună sau rea, cum sunt orașele în care trăiește el: cu ziduri sau fără ziduri;

²⁰ cum este pământul: gras sau sterp, de sunt pe el copaci sau nu. Țineți-vă tari⁴ și luați din roadele pământului”. Era la vremea când încep a se coace strugurii.

²¹ Și suindu-se ei, au cercetat țara, începând de la pustiul Tin până la Rehob, care se deschide spre Hamat.

²² Apoi, suindu-se prin pustie, au mers până la Hebron, unde trăiau Ahiman, Šesai și Talmai, urmașii lui Enac⁵. Hebronul fusese zidit cu șapte ani înaintea orașului egiptean Țoan.

²³ Apoi au venit până la valea Strugurului, au cercetat-o și au tăiat de acolo o viță de vie cu un strugure pe ea și-l duceau pe pârghia unei prăjini; de asemenea, au luat din rodii și din smochine.

²⁴ Locul acela l-au numit ei Valea Eșcol⁶, de la strugurile pe care-l tăiaseră de acolo fiili lui Israel.

²Ebr.: Negheb; regiunea sudică a Canaanului, vecină cu partea de sus a peninsulei Sinai. Vezi nota de la Fc 12, 9.

³Regiunea munțoasă dintre Beer-Šeba, Hebron și Ierusalim.

⁴În sensul: Nu vă lăsați!, rămâneți legați unul de altul și de cauza comună; perseverați în ceea ce ati început. Verbul **proskartereo** e folosit numai aici, în tot Vechiul Testament.

⁵Despre Enaciți se știe că locuiau în munții Iudeii înainte de sosirea Evreilor.

⁶Potrivit unei etimologii populare, **Eškol** înseamnă „struguri”. Valea Eșcol se află la nord de Hebron.

²⁵ Și dacă au cercetat ei țara, s'au întors după patruzeci de zile.

²⁶ Și, mergând, au venit la Moise și la Aaron și la toată obștea fiilor lui Israel, la Cadeș, în pustia Paran. Și au dat seamă'n fața lor și'n fața'ntregii adunări, și le-au arătat roadele pământului.

²⁷ Și le-au povestit, zicând: „Am fost în țara unde ne-ați trimis, pământu'n care curge miere și lapte, și iată roadele lui.

²⁸ Numai că poporul care locuiește în ea este curajos și orașele sunt întărite și foarte mari, ba și pe urmașii lui Enac i-am văzut acolo.

²⁹ În partea de miazăzi a țării locuiește Amalec; Heteii, Heveii, Iebuseii și Amoreii locuiesc în munți, iar Canaaneeenii locuiesc pe lângă mare și pe lângă râul Iordanului”.

³⁰ Caleb însă a liniștit poporul în fața lui Moise, zicând: „Nu, ci să ne ridicăm și să cuprindem [țara], că-i vom putea birui!”

³¹ Dar oamenii care fuseseră cu el au zis: „Să nu ne ridicăm, că nu vom putea noi să ne ridicăm împotriva acelui popor, fiindcă e mult mai tare decât noi”.

³² Și au împrăștiat printre fiili lui Israel zvonuri rele despre pământul pe care-l iscoduseră, zicând: „Pământul pe care l-am străbătut noi ca să-l iscudim este un pământ care-și mănâncă locuitorii, iar oamenii pe care i-am văzut acolo sunt toți niște namile.

³³ Acolo am văzut noi uriași⁷; noi păream pe lângă ei ca niște lăcuste, aşa păream noi în ochii lor”.

⁷Textul Ebraic precizează: „pe urmașii lui Enac, cei ce se trag din neamul uriașilor”.

14

Poporul cărăște, Domnul Se mânie, Moise se roagă. Iertare și pedeapsă.

1 Atunci toată adunarea s'a ridicat cu strigare; și'n noaptea aceea toată, poporul a plâns.

2 Fiii lui Israel, toți, au cârtit împotriva lui Moise și a lui Aaron, și'ntreaga obște le-a zis: „Mai bine-am fi murit noi în pământul Egiptului sau am muri în pustiul acesta!

3 La ce ne duce Domnul în această țară: să cădem în război? iar femeile și copiii noștri să ajungă pradă?... Mai bine ar fi de pe-acum să ne întoarcem în Egipt”.

4 Și au zis unii către alții: „Să ne facem noi o căpetenie și să ne întoarcem în Egipt!”

5 Atunci Moise și Aaron au căzut cu fața la pământ înaintea'ntregii adunări a fiilor lui Israel.

6 Iar Iosua, fiul lui Navi, și Caleb al lui Iefone, care erau dintre cei ce îscodiseră țara, și-au sfâșiat hainele

7 și au zis către'ntreaga adunare a fiilor lui Israel: „Pământul pe care l-am cercetat noi este bun, foarte bun.

8 Dacă Domnul e cu noi și ne va duce în țara aceea și ne-o va da nouă, acolo e pământul în care curge lapte și miere.

9 Așadar, nu stați voi împotriva Domnului, și nici nu vă temeți de poporul acelei țări, căci el va ajunge să ne fie nouă de mâncare: vremea lor a trecut, Domnul e cu noi, nu vă temeți de ei!”

10 Atunci toată adunarea a zis să-i ucidă cu pietre, dar iată că slava Domnului li s'a arătat tuturor fiilor lui

Israel în norul de deasupra cortului mărturiei.

11 Și a zis Domnul către Moise: „Până când Mă va înfrunta poporul acesta? până când nu-Mi va da crezare, în ciuda tuturor minunilor pe care le-am făcut în mijlocul lui?

12 Cu moarte-l voi lovi și-l voi nimici, iar pe tine și casa tatălui tău vă voi face neam mare și mai puternic decât acesta!”

13 Moise însă a zis către Domnul: „Da, dar Egiptenii au aflat cum Tu cu puterea Ta l-am scos pe poporul acesta din mijlocul lor,

14 iar locuitorii acestei țări¹ au auzit² și ei că Tu ești Domn întru poporul acesta, că Tu, Doamne, i Te arăți cătătură'n cătătură, că norul Tău stă deasupra lor și că Tu mergi înaintea lor în stâlp de nor ziua și'n stâlp de foc noaptea.

15 Dacă Tu vei face ca poporul acesta să piară ca un singur om, atunci neamurile care au auzit de numele Tău vor zice:

16 Domnul³ n'a fost în stare să-l ducă pe poporul acesta în țara pe care i-a jurat-o, iată de ce i-a omorât pe ei în pustie...

17 Așadar, înalță-se acum puterea Ta, Doamne, după cum Tu Însuți ai grăit, zicând:

18 Domnul este īndelung-răbdător, mult-milostiv și adevărat, Cel ce șterge fărădelegile, nedreptățile și păcatele, și cu curăție nu-l va curăță pe cel vinovat, ci nelegiuirile părinților le va strămuta în copii până la al treilea

¹Tara Canaanului.

²Au aflat de la Egipteni.

³„Domnul” = Iahvé (Dumnezeul lui Israel).

și al patrulea neam⁴.

¹⁹ Iartă păcatul acestui popor, după mare mila Ta și după cum ai suferit Tu poporul acesta din Egipt până'n ziua de azi".

²⁰ Zis-a Domnul către Moise: „Milostivile sunt lor, după cuvântul tău;

²¹ dar viu sunt Eu și viu e numele Meu și de slava Domnului e plin întreg pământul:

²² toți bărbații câți Mi-au văzut slava și minunile pe care le-am făcut în țara Egiptului și'n această pustie și care de zece ori⁵ M'au pus prin aceasta la'ncercare și n'au ascultat glasul Meu,

²³ aceia nu vor vedea țara pe care Eu am jurat-o părinților lor; ci numai copiilor lor, care sunt aici cu Mine, care nu știu ce este binele și ce este răul, și tuturor nevârstnicilor neștiutori, lor le voi da țara⁶, iar toți cei ce M'au întărât nu o vor vedea.

²⁴ Cât despre robul Meu Caleb, de vreme ce'ntru el a fost alt duh și pentru că el Mi-a urmat Mie, pe el îl voi duce în țara unde-a fost, și seminția lui o va moșteni.

²⁵ Întrucât însă Amaleciții și Canaanenii locuiesc pe vale, mâine să vă întoarceți și să vă îndreptați către pustie cu fața spre Marea Roșie"⁷.

²⁶ Si a grăit Domnul către Moise și Aaron, zicând:

⁴Citat liber din Iș 34, 6-7.

⁵„De zece ori”, număr simbolic: de nenumărate ori.

⁶Excepția cuprinsă între cuvintele „ci numai (...) țara” lipsește din Textul Masoretic.

⁷Literal: „pe calea Mării Roșii”, adică în direcția drumului pe care Evreii ieșiseră din Egipt. Se pare că e vorba de golful Aqaba. Oricum, o indicație foarte generală.

²⁷ „Până când această obște rea, care cărțește'mpotrivă-Mi? Căci am auzit cărtirea cu care fiii lui Israel cărtesc împotrivă Mea.

²⁸ Așadar, spune-le: – Viu sunt Eu, zice Domnul. Așa cum voi ați grăit în auzul Meu, întocmai vă voi face vouă:

²⁹ În această pustie vă vor cădea oasele, vouă tuturor, aşa numărăți cum sunteți de la douăzeci de ani în sus, voi, cei ce ați cărtit împotrivă Mea.

³⁰ Nu, voi nu veți intra în țara'n care cu mâna ridicată M'am jurat să vă așez; nimeni în afară de Caleb, fiul lui Iefone, și de Iosua, fiul lui Navi.

³¹ Pe copiii voștri, despre care voi ziceați că vor ajunge pradă, pe ei îi voi duce acolo'n țară și ei vor moșteni pământul de care voi v'ați ferit,

³² în timp ce oasele voastre vor rămâne'n pustia aceasta.

³³ Patruzeci de ani vor fi copiii voștri rătăcitorii⁸ prin pustie și vor purta povara desfrânării⁹ voastre până ce oasele voastre se vor topi toate în pustie.

³⁴ După numărul celor patruzeci de zile în care-ați iscodit voi țara, patruzeci de ani veți purta povara păcatelor voastre, un an pentru o zi, și veți cunoaște lăuntrul¹⁰ mâniei Mele.

⁸Literal: păstori nomazi. Sinaiul nu e un desert total, așa încât prezintă unele șanse de supraviețuire.

⁹Cuvântul „desfrânare” e folosit aici în sensul limbajului profetic: infidelitate față de Dumnezeu. Iahvé fiind unicul mire al poporului lui Israel, închinarea la alți dumnezei (idolatria) era echivalentă cu adulterul.

¹⁰În Textul Masoretic: (și veți cunoaște) „ce'nseamnă să Mă părăsiți”; „ce'nseamnă să Mă lepăd Eu de voi”; „cum e când vă stau Eu împotrivă”; „ce'nseamnă să-Mi cădeți în dizgrație”. Septuaginta folosește termenul **thymós** care'nseamnă și „furie violentă”, ceea ce ar duce

³⁵ Eu, Domnul, am grăit!, da, aşa voi face cu această obşte rea care s'a răzvrătit împotrivă-Mi: în pustia aceasta se vor topi; acolo vor muri".

³⁶ Cât despre oamenii pe care Moise îi trimisese să iscodească țara și care la întoarcere au defăimmat-o în fața adunării spunând vorbe rele despre țara aceea,

³⁷ oamenii care-au vorbit țara de rău au murit de grea lovire'n fața Domnului.

³⁸ Iosua, fiul lui Navi, și Caleb, fiul lui Iefone, au fost singurii care-au rămas vii dintre bărbații ce merseră să iscodească țara.

³⁹ Cuvintele acestea le-a spus Moise înaintea tuturor fiilor lui Israel, și a plâns poporul foarte.

⁴⁰ Și sculându-se ei dis-de-dimineață, s'au urcat pe vârful muntelui, zicând: „Iată-ne!, noi ne vom sui la locul de care ne-a grăit Domnul; căci am păcătuit!”¹¹

la un pleonasm: (veți cunoaște) „furia mâniei Mele”. Dar sensul primar și esențial al lui *thy-mós* este acela de „suflu”, „suflet”, „principiu de viață”, de unde: principiu al voinței, al inteligenței, al sentimentelor și pasiunilor. Sensul teologic: suferința de durată îi este dată omului nu ca o răzbunare divină, ci ca un răgaz în care el poate descoperi rațiunea intimă, lăuntrică, a mâniei lui Dumnezeu asupră-i, descoperire menită să scoată suferința de sub incidența absurdului.

¹¹O seamă de traduceri, române și străine, consideră inopertune prezența și funcțiunea particulei „căci”, de vreme ce ea sugerează păcatul drept cauză a victoriei, și încearcă formulări precum: „deși am păcătuit” sau: „ne vom sui la locul acela, în legătură cu care ne-a spus Domnul că am păcătuit”. Traducerea corectă însă implică următoarea interpretare: tocmai de aceea ne asumăm riscul unei confruntări (al unei probe de foc), fiindcă am păcătuit; judecata lui Dumnezeu este aceea care alege între izbândă sau înfrângere.

⁴¹ Moise însă le-a zis: „De ce călcați voi porunca Domnului? Asta nu vă va da izbândă.

⁴² Nu vă suitați, căci Domnul nu-i cu voi și veți cădea în fața vrăjmașilor voștri;

⁴³ căci Amaleciții și Canaaneeenii sunt acolo, în fața voastră, și veți cădea de sabie; de vreme ce v'ati împotrivit și n'ați ascultat de Domnul, nici Domnul nu va fi cu voi”.

⁴⁴ Dar ei au trecut peste asta și s'au urcat pe vârful muntelui; dar chivotul legii Domnului și Moise nu s'au urnit din tabără.

⁴⁵ Iar Amaleciții și Canaaneeenii care trăiau în muntele acela s'au coborât și i-au înfrânt și i-au măcelărît până la Horma; și s'au întors în tabără.

15

Felurite jertfe. Pedeapsă pentru călcarea zilei de odihnă.

¹ Si a grăit Domnul către Moise, zicând:

² „Vorbește fiilor lui Israel și spune-le: – Când veți intra în țara'n care veți locui și pe care Eu v'o dau,

³ și când îi veți aduce Domnului jertfe, ardere-de-tot, sau jertfă de făgăduință sau de bunăvoie, sau când la sărbătorile voastre îi veți aduce Domnului mireasmă plăcută din cirezi sau din turme,

⁴ cel ce aduce darul său Domnului să aducă jertfă de pâine a zecea parte dintr'o efă¹ de făinuță de grâu frământată cu un sfert de hin² de untdelemn,

¹O zecime de efă era egală cu 3,64 litri (folosită ca măsură de capacitate).

²Un hin = 6,06 litri.

5 iar vin pentru turnare, un sfert de hin veți aduce la arderea-de-tot sau la altă jertfă; aceasta e aducerea pe care o veți face pentru fiecare miel, întru miroș de bună mireasmă Domnului.

6 Iar pentru un berbec, când îl veți aduce ca ardere-de-tot sau ca o jertfă oarecare, veți jertfi și două zecimi dintr'o efă de făinuță de grâu frământată cu o treime dintr'un hin de untdelemn,

7 iar vin pentru turnare, o treime de hin veți aduce întru miroș de bună mireasmă Domnului.

8 De veți aduce un taur ca ardere-de-tot sau ca jertfă de făgăduință sau ca jertfă de mântuire,

9 atunci pe lângă junc veți aduce ca prinos de pâine trei zecimi dintr'o efă de făinuță de grâu frământată cu o jumătate dintr'un hin de untdelemn,

10 precum și vin pentru turnare o jumătate de hin, jertfă întru miroș de bună mireasmă Domnului.

11 Așa veți face pentru fiecare junc sau pentru fiecare berbec sau pentru fiecare cap de vită ales dintre oi sau dintre capre;

12 după numărul jertfelor aduse, așa veți face pentru fiecare: după numărul lor.

13 Așa va face tot băştinașul când Îi va aduce Domnului astfel de jertfe întru miroș de bună mireasmă.

14 Iar dacă printre voi se va afla un străin locuind în țara voastră, sau dacă un oarecare se va afla în neamurile voastre și-I va aduce Domnului jertfă întru miroș de bună mireasmă: cum faceti voi, așa va face și el. Așa va face obștea Domnului:

15 o singură lege va fi, atât pentru voi, cât și pentru străinii care s'au așezat între voi, lege veșnică ntru neamurile³ voastre: cum sunteți voi, așa va fi și străinul înaintea Domnului.

16 O singură lege și un singur drept va fi, atât pentru voi, cât și pentru străinul care locuiește la voi".

17 Și a grăit Domnul către Moise, zicând:

18 „Vorbește fiilor lui Israel și spune-le:
– Când veți intra în țara'n care Eu vă voi duce

19 și veți mâncă din pâinea acelei țări, prinoase din prinos Îi veți afierosi⁴ Domnului.

20 Drept pârgă din rodul grâului vostru veți aduce o turtă; o veți aduce așa cum aduceți prinosul din arie

21 ca pârgă din rodul grâului vostru; așa I-o veți aduce Domnului, din neam în neam.

22 Dacă însă veți greși și nu veți împlini toate poruncile acestea pe care Domnul le-a rostit către Moise

23 așa cum vi le-a poruncit Domnul prin Moise din ziua când a'nceput Domnul a vă porunci, vouă, și mai departe'n neamurile voastre –

24 astfel va fi: dacă greșala e fără de voie și fără știință obștii, atunci toată obștea să aducă din cireadă un junc fără metehană, ardere-de-tot, întru miroș bine plăcut Domnului, cu dar

³ „Neamurile”, aici: generațiile.

⁴ „Afierosi” este partea dintr'un întreg care capătă o destinație anume. „A afierosi” înseamnă a-i atribui acelei părți o destinație sacră, a o încrina lui Dumnezeu. În cazul de față, pâine din pâinea Canaanului (în versetul precedent s'a precizat: „țara în care Eu vă voi duce”, spre a i se aminti omului că totul I se datorează lui Dumnezeu).

de pâine, cu turnarea lui după rânduială; iar din turma de capre, un țap ca jertfă pentru păcat.

25 Preotul se va ruga pentru toată obștea fiilor lui Israel; și li se va ierta, fiindcă fără de voie au greșit și și-au adus prinosul ca jertfă Domnului pentru păcatul pe care fără de voie l-au făcut înaintea Domnului.

26 Atunci iertată va fi întreaga obște a fiilor lui Israel, precum și străinul care trăiește între voi, pentru că ntreag poporul a greșit din neștiință.

27 Dacă cel ce a greșit din neștiință este un singur suflet, va aduce o capră de un an ca jertfă pentru păcat.

28 Și se va ruga preotul pentru cel ce din neștiință a greșit înaintea Domnului; și în urma rugăciunii i se va ierta.

29 Fie că e vorba de băştinașul din Israel, fie că e vorba de străinul care locuiește la voi, o singură lege va fi pentru cel ce păcătuiește din neștiință.

30 Dar cel ce va păcătui din trufie⁵, ori că-i dintre băştinași, ori că-i dintre străini, acela îl defaimă pe Domnul; sufletul⁶ acela va fi stârpit din poporul său.

31 De vreme ce a nesocotit cuvântul Domnului și I-a călcăt poruncile, omul acela va fi nimicit: păcatul său este ntru el”.

32 La vremea când fiii lui Israel erau în pustie, au găsit un om adunând lemne în ziua odihnei.

33 Iar cei ce l-au găsit adunând lemne în ziua odihnei l-au adus în fața lui Mo-

ise și Aaron și a'ntregii adunări a filor lui Israel.

34 Și l-au pus sub pază, pentru că încă nu era hotărât ce anume să-i facă.

35 Atunci a grăit Domnul către Moise, zicând: „Acest om trebuie dat morții; întreaga obște să-l ucidă cu pietre afară din tabără!”

36 Și întreaga obște l-a scos în afara taberei; acolo, afară din tabără, întreaga obște l-a ucis cu pietre, aşa cum Domnul îi poruncise lui Moise.

37 Și a grăit Domnul către Moise, zicând:

38 „Vorbește fiilor lui Israel și spune-le să-și facă ciucuri la poalele hainelor lor din neam în neam, iar pe deasupra ciucurilor de la poalele hainelor să pună un şiret de mătase violetă.

39 Și va fi că'n ciucurii aceștia vă veți uita spre a vă aduce aminte de toate poruncile Domnului ca să le pliniți și spre a nu mai rătăci după cugetele voastre și după ochii voștri, întru care voi vă desfrânați⁷ urmându-i.

40 Astfel vă veți aduce aminte de toate poruncile Mele și le veți plini, și veți fi voi sfinți în fața Dumnezeului vostru.

41 Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru, Cel ce v'am scos din țara Egiptului ca să fiu Dumnezeul vostru, Eu, Domnul, Dumnezeul vostru”.

16

Răzvrătirea lui Core, Datan și Abiron.

1 Atunci Core, fiul lui Ițhar, fiul lui Cahat, fiul lui Levi, împreună cu Datan și

⁵Textual: „cu mâna trufașă”. Ebr.: „cu mâna înaltă”. A păcatui cu brațul ridicat însemnă o înfruntare conștientă a lui Dumnezeu.

⁶„Și aici, prin „suflet” se înțelege „persoană”.

⁷Sensul profetic al lui „a se desfrâna”: „a se închinde la idoli”.

cu Abiron, fiul lui Eliab, și împreună cu On, fiul lui Felet, din seminția lui Ruben, s'au vorbit între ei

² și s'au ridicat împotriva lui Moise împreună cu două sute cincizeci de bărbați dintre fiili lui Israel, capi ai adunării, aleși ai sfatului, oameni de seamă.

³ Adunându-se aceștia, împotriva lui Moise și Aaron, le-au zis: „Destul cu voi! De vreme ce ntreaga obște, de vreme ce toți sunt sfinți și Domnul este întru ei, de ce vă urcați voi deasupra adunării Domnului?!”¹

⁴ Auzind acestea, Moise a căzut cu fața la pământ

⁵ și a grăit către Core și către toată ceata lui, zicând: „Dumnezeu este Cel ce-a socotit și Cel ce-a cunoscut pe cei ce sunt ai Lui și pe cei ce sunt sfinți, El este Cel ce și I-a apropiat; iar pe cei ce nu i-a ales să fie ai Săi, pe aceia nu și I-a apropiat.

⁶ Iată ce să faceți: Core și toată ceata lui, luați-vă cădelnițe,

⁷ iar mâine să puneti în ele foc și să vărsați în ele tămâie'n fața Domnului: omul pe care-l va alege Domnul, acela va fi sfânt. Acum ajunge, fii ai lui Levi!”²

⁸ Și a zis Moise către Core: „Așultați voi la mine, fii ai lui Levi:

⁹ Este oare prea puțin pentru voi că Dumnezeul lui Israel vă asebit din obștea lui Israel și vă apropiat de Sine pentru ca voi să faceți slujbele în cortul

Domnului și pentru ca voi să stați înaintea adunării Domnului spre a-i sluji?

¹⁰ El te-a apropiat pe tine, și împreună cu tine pe toți frații tăi, fiili lui Levi, iar voi încă mai vreți și preoție?

¹¹ Ei bine, împotriva lui Dumnezeu văți adunat², tu și toată ceata ta! Și ce este Aaron să cârtiți împotrivă-i?”

¹² Atunci a trimis Moise să-i cheme pe Datan și pe Abiron, fiili lui Eliab. Ei însă au zis: „Nu ne vom duce!

¹³ Oare puțin lucru e că ne-ai ridicat din țara'n care curge lapte și miere ca să ne omori în pustie? mai vrei să fi și stăpân peste noi?

¹⁴ Dusu-ne-ai tu oare'n țara unde curge lapte și miere și datu-ne-ai tu oare moștenire de holde și vii? Vrei să runci cu praf în ochii acestor oameni? Nu mergem!”

¹⁵ Și s'a mâniat Moise foarte și a zis către Domnul: „Nu căuta spre jertfa lor! Eu n'am poftit nimic din ceea ce-i al lor și pe nimeni din ei n'am asuprit”.

¹⁶ Apoi a zis Moise către Core: „Sfințește-ți ceata, iar mâine să fiți gata'n fața Domnului: tu cu ai tăi, și Aaron.

¹⁷ Luați-vă fiecare cădelnițe, puneti în ele tămâie și aduceți-vă fiecare cădelniță'n fața Domnului, două sute cincizeci de cădelnițe. Tu și Aaron, fiecare cu cădelnița sa”.

¹⁸ Și și-a luat fiecare cădelniță, au pus în ele foc și peste el tămâie. Moise și Aaron au stătut la intrarea cortului mărturiei,

¹Motivația religioasă a acestei răzvrătiri este o proastă înțelegere asupra preoției universale, ca reprezentând prin sine calitatea de preot a fiecărui om (în acest sens, vezi nota de la Iș 19, 6). Episodul ne permite să percepem și o răscoală (politică) împotriva lui Moise, dar ea e în principal îndreptată împotriva lui Aaron, cel ce detinea calitatea de mare preot, în timp ce levii erau doar slujitori de rând.

²De vreme ce Aaron fusese rănduit preot de Dumnezeu Însuși, o răscoală împotriva lui însemna o răzvrătire împotriva lui Dumnezeu.

¹⁹ dar Core și-a strâns adunarea lui³, toată/mpotriva lor la ușa cortului mărturiei. Iar slava Domnului s'a arătat la toată adunarea.

²⁰ Si a grăit Domnul către Moise și Aaron, zicând:

²¹ „Osebiți-vă din mijlocul acestei adunări: îi voi topi într'o singură clipă”.

²² Iar ei au căzut cu fețele la pământ și au zis: „Dumnezeule, Dumnezeul duhurilor și a tot trupul, pentru păcatul unui singur om va fi oare peste'ntreaga obște mânia Domnului?”

²³ Domnul însă i-a zis lui Moise:

²⁴ „Vorbește către obște și spune-i: – Depărtați-vă de'mprejurimile locuinței lui Core, Datan și Abiron!”

²⁵ Si s'a sculat Moise și s'a dus la Datan și Abiron; și impreună cu el s'a dus toți bătrânii lui Israel.

²⁶ Si i-a grăit adunării, zicând: „Depărtați-vă de corturile acestor oameni netrebnici; de nimic din ce este al lor să nu vă atingeți, ca să nu pieriți impreună cu ei în întregul lor păcat!”

²⁷ Iar ei s'a depărtat din preajma cortului lui Core, Datan și Abiron; iar Datan și Abiron ieșiseră și stăteau la ușile corturilor lor, cu femeile, cu copiii și cu bunurile lor.

²⁸ Zis-a Moise: „Cum că Domnul m'a trimis pe mine să fac toate lucrurile acestea și cum că nu de la mine le fac, aşa veți cunoaște:

²⁹ dacă aceștia vor muri aşa cum mor toți oamenii, și dacă certarea lor va

³Această particularizare: „adunarea lui” aparține numai Septuagintei. Versiunea Masoretică sugerează că răzvrătitul Core ar fi mobilitat întreaga adunare a lui Israel împotriva celor doi, ceea ce e puțin probabil. În cel mai bun caz, Core și-a mai adăugat o seamă de partizani pe lângă cei două sute cincizeci.

fi precum certarea tuturor oamenilor, atunci nu Domnul m'a trimis;

³⁰ dar dacă Domnul va lucra în chip neobișnuit, și dacă pământu-și va deschide gura și-i va înghiți, pe ei și casele lor și corturile lor și tot ce e al lor, și dacă ei de vii se vor pogorî la iad⁴, atunci veți cunoaște că oamenii aceștia L-au mâniat pe Domnul”.

³¹ De cum a isprăvit el de spus toate lucrurile acestea, pământul li s'a crăpat acelora sub picioare

³² și s'a deschis pământul și i-a înghițit, pe ei și casele lor, pe toți oamenii de partea lui Core cu toate bunurile lor.

³³ De vii s'a pogorât la iad, ei cu toate ale lor, și i-a acoperit pământul și au pierit din mijlocul adunării.

³⁴ La strigătele lor au fugit toți Israeliții ce se aflau în preajma lor, zicând: „Să nu ne înghită și pe noi pământul!”

³⁵ Foc a ieșit apoi de la Domnul și i-a mistuit pe cei două sute cincizeci de bărbați care aduseseră tămâie.

³⁶ ⁵Si a grăit Domnul către Moise și către Eleazar, fiul preotului Aaron:

³⁷ „Luati cădelnițele cele de aramă din mijlocul celor arși; iar focul acesta străin să-l risipiți mai încolo, căci s'a sfînit cădelnițele păcătoșilor acestora'ntru sufletele lor.

³⁸ Din ele să faceți foi bătute'n ciocan pentru acoperit jertfelnicul, fiindcă ele au fost aduse înaintea Domnului și

⁴Literal: Hades; Ŝeol; locuința morților.

⁵În Versiunea Ebraică, versetele 36-50 ale acestui capitol fac parte din capitolul 17. Este ordinea pe care o adoptă și LXX ediția Rahlfs. Versiunea de față însă păstrează nu numai ordinea românească din edițiile 1688 (Şerban), 1795 (Bob), 1858 (Şaguna), 1914 (Sf. Sinod) și 1936 (Miron), dar și pe aceea din versiunile engleze KJV și RSV în ediția Nashville 1953.

s'au sfîntit și semn au devenit pentru fiii lui Israel".

³⁹ A luat deci Eleazar, fiul preotului Aaron, cădelnițele cele de aramă pe care le aduseseră cei ce-aveau să fie arși

⁴⁰ și le-a pus în foi ca acoperământ jertfelnicului, ca să-și aducă aminte fiii lui Israel că nimeni din alt neam, care nu e din seminția lui Aaron, să nu se apropie spre a aduce tămâiere'n fața Domnului și să nu fie precum Core și ceata lui, aşa cum Domnul grăise prin Moise.

⁴¹ A doua zi însă toată obștea fiilor lui Israel a cârtit împotriva lui Moise și a lui Aaron, zicând: „Voi sunteți cei ce ati omorât poporul Domnului!"

⁴² Si a fost că'n timp ce obștea se îndrepta împotriva lui Moise și Aaron, aceștia s'au întors către cortul mărturiei, și iată că norul l-a acoperit și slava Domnului s'a arătat.

⁴³ Moise și Aaron au venit în fața cortului mărturiei,

⁴⁴ iar Domnul a grăit către Moise și Aaron, zicând:

⁴⁵ „Osebiți-vă din sânul acestei adunări, că'ntr'o clipă o voi pierde". Iar ei au căzut cu fața la pământ.

⁴⁶ Si a zis Moise către Aaron: „Ia-ți cădelnița, pune în ea foc de pe jertfelnic, aruncă peste el tămâie și du-te degrab în tabără și roagă-te pentru ei; că mânie a ieșit de la fața Domnului și-anceput să prăpădească poporul".

⁴⁷ Atunci Aaron a luat aşa cum îi zise Moise și a alergat la obște; și iată că'ncepuse prăpădul în popor; și a pus tămâia și s'a rugat pentru popor

⁴⁸ și a stat el aşa în mijlocul morților și-al viilor, și prăpădul a'ncetat.

⁴⁹ Iar morții, cei ce au murit atunci în prăpădul acela, au fost paisprezece mii

șapte sute de oameni, în afără de cei ce muriseră din pricina lui Core.

⁵⁰ Aaron s'a întors apoi lângă Moise, la intrarea cortului mărturiei: prăpădul încetase.

17

Adeverirea preoției lui Aaron: toiaugul odrăslit.

¹ Si a grăit Domnul către Moise, zicând:

² „Vorbește-le fiilor lui Israel și ia de la ei câte un toiag, un toiag de fiecare casă părintească¹, de la toți mai-marii lor după casele lor părintești, întru totul douăsprezecete toiege, și numele fiecaruia scrie-l pe toiagul său.

³ Cât despre numele lui Aaron, să-l scrii pe toiagul lui Levi, căci un toiag va fi pentru fiecare cap de casă părintească.

⁴ Si le vei pune în cortul mărturiei, în fața chivotului mărturiei, acolo unde Mă arăt Eu tie.

⁵ Si omul al cărui toiag va odrăsliti, el e cel pe care l-am ales; și aşa voi risipi de la Mine cărtirea fiilor lui Israel cu care cărtesc împotriva voastră".

⁶ Iar Moise le-a grăit fiilor lui Israel; și toate căpeteniile lor i-au dat toiegele, câte un toiag de fiecare căpetenie, adică douăsprezecete toiege, după cele douăsprezecete seminții ale lor; iar toiagul lui Aaron era printre toiegele lor.

⁷ Apoi Moise a pus toiegele înaintea Domnului, în cortul mărturiei.

¹Prin „casă părintească” se înțelege aici „seminție”, „trib”; e vorba de cele douăsprezecete seminții ale lui Israel.

8 Si a fost că a doua zi au intrat Moise și Aaron în cortul mărturiei; și iată că pentru casa lui Levi toiagul lui Aaron odrăslise și nmugurise și nfluorise și făcuse migdale.

9 Atunci Moise a scos toate toiegele de dinaintea Domnului înaintea tuturor fiilor lui Israel; și au văzut, și fiecare și-a luattoiagul său.

10 Si a zis Domnul către Moise: „Punetoiagul lui Aaron în fața [chivotului] mărturiei, să fie păstrat ca semn pentru fiii neascultării: vor înceta să mai cârtească mpotrivă-Mi și nu vor muri”.

11 Iar Moise și Aaron au făcut aşa cum Domnul îi poruncise lui Moise; întocmai au făcut.

12 Si au zis fiii lui Israel către Moise: „Iată că ne-am topit, iată c'am pierit, iată că ne-am potopit!;

13 tot cel ce se atinge de cortul Domnului, moare. Muri-vom oare până la unul?...”.

18

Slujba și veniturile preoților și levitilor.

1 Zis-a Domnul către Aaron: „Tu și fiii tăi, și impreună cu tine casa tatălui tău¹, voi veți purta păcatele cele mpotrivă sfântului locaș; tu și fii tăi veți purta păcatele cele mpotrivă preoției voastre².

¹ „Casa tatălui său”: întreaga seminție a lui Levi.

² Literal: „păcatele sfântului locaș” (mai sus) și „păcatele preoției voastre”. Textul se referă la răspunderea fiecărui pentru orice păcat săvârșit mpotrivă sfântului locaș (care fusese dat în grija levitilor) sau mpotrivă preoției (cu care fu seră investiți Aaron și fiii săi).

2 Apropie-ți pe frații tăi, ramura lui Levi, seminția tatălui tău, ca să fie pe lângă tine și să te ajute când tu și impreună cu tine fiii tăi veți fi înaintea cortului mărturiei.

3 Ei își vor lua asupra-le cele rânduite pentru tine și cele rânduite pentru cort; nu se vor aprobia însă nici de lucrurile cele sfinte și nici de jertfelnici, ca să nu moară, ei și voi impreună cu ei.

4 Ei vor fi deci pe lângă tine și vor avea în seamă cele rânduite pentru cortul mărturiei și pentru toate lucrările la cort; iar altul să nu se apropie de tine.

5 Si veți păzi rânduielile sfintelor slujbe, și pe cele ale jertfelnicului, și mânia nu va mai veni asupra fiilor lui Israel;

6 că dintre fiii lui Israel i-am luat pe frații voștri, pe leviți, ca dar afierosit Domnului, să facă ei slujbele la cortul mărturiei;

7 iar tu și fiii tăi impreună cu tine să vă îndepliniți preoția după toată rânduiala jertfelnicului și a celor din lăuntru catapetesmei; să săvârșiți slujbele darului vostru preoțesc. Străinul ce se va aprobia va fi dat morții”.

8 Zis-a Domnul către Aaron: „Iată, Eu am dat în seama voastră pârga Mea din toate cele nchinante Mie de la fiii lui Israel: tie și le-am dat pe acestea, și cinului tău și fiilor tăi de după tine, prin lege veșnică.

9 Iată ce va fi al vostru din cele preasfinte: din aducerii, din toate darurile lor de pâine, din toate jertfele lor pentru greșală și din toate jertfele lor pentru păcat, din toate cele sfinte câte-Mi aduc ei Mie, ale tale vor fi și ale fiilor tăi.

¹⁰ În locul cel preasfânt le veți mâncă; numai bărbății le vor mâncă, tu și fiii tăi; sfinte să-ți fie.

¹¹ Veți mai avea parte: din pârga darurilor lor, din toate cele ce aduc fiii lui Israel; tie îi le-am dat și fiilor tăi și fiicelor tale care sunt cu tine; lege veșnică: tot cel curat din casa ta va mâncă din ele.

¹² Toată pârga unتلui-de-lemn și toată pârga vinului și a grâului, pârga din tot ceea ce I se aduce Domnului, tie îți am dat-o.

¹³ Întâile roade ale pământului lor, toate, pe care ei le vor aduce Domnului, ale tale vor fi; tot cel curat din casa ta va mâncă din ele.

¹⁴ Tot darul pe care fiii lui Israel Mi-l vor afierosi Mie, al tău va fi.

¹⁵ Tot întâi-născutul din tot trupul, ce I se aduce Domnului, fie din oameni, fie din dobitoace, al tău va fi; dar întâiul-născut dintre oameni va fi răscumpărat³; răscumpărat va fi și întâi-născutul dintre dobitoacele necurate⁴;

¹⁶ iar prețul răscumpărării lui, socotit de la o lună după naștere, este de cinci sicli de argint, după siclul sfânt, care are douăzeci de ghere.

¹⁷ Însă întâi-născutul vacilor, întâi-născutul oilor și întâi-născutul caprelor nu se răscumpără: ei sunt sfinți; săngele lor îl vei turna pe jertfelnic, iar grăsimea lor o vei aduce jertfă întru miros de bună mireasmă Domnului;

¹⁸ carnea lor însă este a ta, și tot ale tale vor fi pieptul punerii-înainte și șoldul drept.

³Eliberat în schimbul unei sume.

⁴În virtutea faptului că animalul necurat nu poate fi adus ca jertfă; vezi Iș 13, 13 și nota.

¹⁹ Toate prinoasele din lucrurile sfinte pe care fiii lui Israel I le aduc Domnului îi le-am dat tie și fiilor tăi și fiicelor tale care sunt cu tine, prin lege veșnică; aceasta-i legământ de sare⁵, veșnic, înaintea Domnului, tie și urmașilor tăi de după tine”.

²⁰ Zis-a Domnul către Aaron: „În țara lor tu nu vei avea moștenire, nici parte nu vei avea între ei: Eu sunt partea ta și moștenirea ta între fiii lui Israel.

²¹ Cât despre fiii lui Levi, iată că le-am dat toată zeciuiala în Israel, în schimbul slujbelor lor, al slujbelor pe care le fac la cortul mărturiei.

²² Iar fiii lui Israel nu vor mai veni ei la cortul mărturiei, ca să nu cadă'n păcat aducător de moarte;

²³ la cortul mărturiei vor face slujbe numai leviții, și numai ei își vor purta păcatele; aceasta-i lege veșnică'nrtru neamurile lor; și'ntre fiii lui Israel ei nu vor moșteni moșie,

²⁴ căci zeciuiala filor lui Israel, pe care aceștia I-o aduc Domnului ca dar, pe aceea le-am dat-o leviților ca parte; iată de ce le-am spus că'ntre fiii lui Israel nu vor moșteni moșie”.

²⁵ Și a grăit Domnul către Moise, zicând:

²⁶ „Vorbește leviților și spune-le: Când veți lua de la fiii lui Israel zeciuiala pe care Eu v'am dat-o ca parte, din ea îi veți aduce Domnului o zecime: zeciuială din zeciuială.

²⁷ Aducerile voastre se vor socoti ca acelea din arie și din teasc⁶.

⁵Sarea fiind prin excelență nestricăcioasă, ea a devenit simbolul perpetuității; un „legământ de sare” constituia un contract ce nu poate fi căusat. Vezi Lv 2, 13 și nota.

⁶În sensul: asemenea oricărui fiu al lui Israel,

28 Așa încât și voi îi veți aduce Domnului prinoase din toate zeciuielile pe care le veți lăua de la fiii lui Israel; prințos Domnului veți da din ele preotului Aaron.

29 Din toate cele dăruite vouă să-I aduceți prințos Domnului; și din toată pârga, cele sfintite dintr'însa.

30 Și să le spui: Când veți aduce pârga din ele, li se va socoti leviților ca roada de la arie și ca aducerile de la teasc.

31 Pe aceasta o veți mânca oriunde, voi și fiii voștri și familiile voastre, căci aceasta vă este plata pentru munca la cortul mărturiei.

32 Pentru aceasta nu veți avea păcat, de vreme ce veți aduce pârga dintr'însa; pe cele sfinte ale lui Israel nu le veți întina și nu veți muri".

19

Apa care curăță întinarea.

1 Grăit-a Domnul către Moise și Aaron, zicând:

2 „Iată rânduiala legii pe care a dat-o Domnul când a zis: Spune fiilor lui Israel să-ți aducă o junincă roșie, fără meteahnă și fără cusur și care să nu fi purtat jug;

3 i-o vei da lui Eleazar, preotul; el o va scoate afară din tabără, la loc curat, și o va înjunghia înaintea lui.

4 Eleazar, preotul, va lua din sângele ei, și cu sângele ei de șapte ori va stropi partea de dinainte a cortului mărturiei.

levitul se poate bucura de tot ceea ce i-a rămas după ce a dat zeciuiala. Despre pârga din arie și din teasc vezi Iș 22, 29.

5 Apoi sub ochii lui o vor arde de tot; de tot îi vor arde pielea și carne și sângele și necurătenia.

6 Luând apoi preotul lemn de cedru, isop și ată de lână roșie, le va arunca pe focu'n care arde juninca.

7 După aceea preotul își va spăla hainele, își va spăla trupul cu apă și va intra în tabără și necurat va fi până seara.

8 Iar cel ce a ars-o își va spăla hainele, își va spăla trupul cu apă și necurat va fi până seara.

9 Un om curat va strânge cenușa junincii și o va pune afară din tabără, la loc curat; păstrată va fi pentru obștea fiilor lui Israel spre a face cu ea apă de stropire; spre curățire este.

10 Cel ce a adunat cenușa junincii își va spăla hainele și necurat va fi până seara. Lege veșnică va fi aceasta pentru fiii lui Israel și pentru străinii ce locuiesc la ei.

11 Cel ce se atinge de mort, de leșul unui om, oricare ar fi el, necurat va fi șapte zile.

12 Acesta se va curăți în ziua a treia și în ziua a șaptea și va fi curat; dar dacă nu se va curăți în ziua a treia și în ziua a șaptea, nu va fi curat.

13 Tot cel ce se atinge de mort, de trupul mort al unui om, și nu se va curăți, acela a pângărit cortul Domnului; omul acela stârpit va fi din Israel, căci cu apă de stropire nu s'a stropit și necurat este, și necurăția lui e încă într'însul.

14 Iată legea: De va muri un om într'o casă, tot cel ce va intra în casa aceea și câte sunt în casă vor fi necurate șapte zile.

¹⁵ Tot vasul descoperit, care nu are capac și nici nu e legat la gură, necurat este.

¹⁶ Tot cel ce se atinge în câmp de un om ucis cu sabia, sau de mort, sau de os de om, sau de mormânt, necurat va fi șapte zile.

¹⁷ Pentru cel necurat se va lua din cenușa jertfei arse pentru curătire și se va turna peste ea, într'un vas, apă vie;

¹⁸ un om curat va lua isop, îl va muia în apă și va stropi casa, lucrurile și oamenii căți vor fi acolo, ca și pe cel ce s'a atins de os omenesc sau de om ucis cu sabia sau de mort sau de mormânt.

¹⁹ Omul curat îl va stropi pe cel necurat în ziua a treia și în ziua a șaptea; în ziua a șaptea îl va curăți și-și va spăla hainele și-și va scălda trupul în apă și necurat va fi până seara.

²⁰ Dar omul care-i necurat și nu se va curăți, omul acela stârpit va fi din sănul adunării, de vreme ce a spus cat locașul Domnului; întrucât el nu a fost stropit cu apă curățitoare, necurat este.

²¹ Lege veșnică să vă fie: cel ce a stropit cu apă curățitoare își va spăla hainele; iar cel ce s'a atins de apa curățitoare, necurat va fi până seara.

²² Tot ceea ce-i atins de cel necurat, necurat va fi; și tot cel ce va atinge acel ceva, necurat va fi până seara”.

20

Moartea Mariamei. Apa din piatră. Moartea lui Aaron.

¹ În luna întâi au ajuns fiii lui Israel, toată obștea, în pustia Sin și s'a aşezat

poporul la Cadeș. Acolo a murit Mariam¹ și acolo a fost îngropată.

² Cum însă acolo nu era apă pentru obște, s'au adunat împotriva lui Moise și a lui Aaron.

³ Și-l blestema poporul pe Moise și zicea: „O, de-am fi pierit și noi când au pierit frații noștri înaintea Domnului!

⁴ De ce-ați adus voi obștea Domnului în pustiul acesta, ca să ne omorâți, și pe noi și vitele noastre?

⁵ De ce ne-ați scos voi din Egipt ca să ajungem în acest loc rău? În locul acesta nici că se poate semăna, aici nu se află nici smochini, nici vii, nici rodii, și nici măcar apă de băut!”

⁶ Și plecând Moise și Aaron din fața poporului, au venit la ușa cortului mărturiei și au căzut cu fețele la pământ; și li s'a arătat slava Domnului.

⁷ Și a grăit Domnul către Moise, zicând:

⁸ „Ia-ți toiagul și adună obștea, tu și Aaron, fratele tău, și'n fața lor îi veți spune stâncii să-și dea apele; și le veți scoate apă din stâncă și veți adăpa obștea și vitele ei”.

⁹ A luat deci Moisetoiagul de dinaintea Domnului, așa cum poruncise Domnul.

¹⁰ Și au adunat Moise și Aaron adunarea'n fața stâncii; și a zis către obște: „Ascultați, voi, neascultătorilor: oare din stâncă aceasta vă vom scoate apă?”

¹¹ Și ridicându-și Moise mâna, cu toiagul său a lovit stâncă de două ori: și a ieșit apă multă și a băut obștea, precum și vitele ei.

¹² Atunci a zis Domnul către Moise și Aaron: „Pentru că n'ați crezut că prin

¹ Mariam, sora lui Moise și a lui Aaron, menționată ca prorociță în Iș 15, 20-21 și ca răzvrătită în Nm 12.

voi Mă sfîntesc Eu² în fața fiilor lui Israel, ei bine!: nu voi veți duce această obște în țara pe care i-am dat-o!”

¹³ Aceasta este apa Meriba, [numită astfel] fiindcă aici s-au certat fiii lui Israel înaintea Domnului³, iar El S'a sfîntit întru ei.

¹⁴ Din Cadeș a trimis Moise soli la regele Edomului ca să-i spună: „Așa zice fratele tău Israel: Tu știi toate greutățile pe care le-am îndurat,

¹⁵ cum s-au coborât părinții noștri în Egipt și cum am pribegit noi îndelung în Egipt și cum ne-au chinuit Egipetnii, pe noi și pe părinții noștri.

¹⁶ Dar noi am strigat către Domnul, iar Domnul ne-a auzit strigarea: înger a trimis de ne-a scos pe noi din Egipt. Acum ne aflăm în Cadeș, orașul de lângă hotarele tale.

¹⁷ Lasă-ne să trecem prin țara ta. Nu vom trece nici prin ogoare, nici prin vii, nici apă că vom bea din fântânile tale; ci vom merge pe calea împărătească⁴, fără să ne abatem nici la dreapta, nici la stânga, până ce vom trece de hotarele tale”.

¹⁸ Edom însă i-a răspuns: „Nu veți trece pe la mine!; altminteri, cu război voi ieși înainte-ți”.

² Literal: „că Mă sfîntiți”, în sensul: că prin voi se poate arăta întreaga Mea putere și măntuire. Textul e o consecință a cuvintelor lui Moise din v. 10, care exprimă o îndoială; tot o urmare a îndoielii poate fi și faptul că, deși nu i se poruncise astfel, Moise a lovit stârca nu o dată, ci de două ori (v. 11). Fie că e vorba de acest text, fie că-l considerăm pe cel din Dt 32, 50-52, pedeapsa e o urmare a necredinței.

³ Meriba, nume derivat din ebraicul **riyv** = „a căuta ceartă” (aluzie la versetele 3-4).

⁴ „Calea împărătească”: „în drumul regelui”, adică drumul principal ce străbatea țara, de obicei bine păzit de gărzile regale.

¹⁹ Zisu-i-au fiii lui Israel: „Vom trece pe lângă munte, iar de vom bea din apa ta, eu sau vitele mele, îți vom plăti: aproape o nimică-i să trecem pe lângă munte”.

²⁰ Dar acela a răspuns: „Nu vei trece pe la mine!” Si a ieșit Edom înaintea lor cu gloată mare și cu braț puternic.

²¹ Si dacă Edom nu s'a învoit să-l lase pe Israel să treacă prin hotarele sale, Israel s'a depărtat de la el.

²² Atunci fiii lui Israel, toată obștea, și-au ridicat tabăra din Cadeș și au venit la muntele Hor⁵.

²³ Iar în muntele Hor, care e lângă hotarele țării lui Edom, a grădit Domnul către Moise și Aaron, zicând:

²⁴ „Aaron se va adăuga⁶ la poporul său; că nu veți intra în țara pe care Eu le-am dat-o ca moștenire fiilor lui Israel, iar aceasta pentru că tare M'ăți supărat la apa Meriba.

²⁵ Ia-l pe fratele tău Aaron și pe Eleazar, fiul său, și'n fața întregii adunări îi vei sui pe muntele Hor.

²⁶ Acolo-l vei dezbrăca pe Aaron de vesmintele și-l vei îmbrăca pe Eleazar, fiul său; atunci se va adăuga Aaron și va muri acolo”.

²⁷ Si a făcut Moise așa cum îi poruncise Domnul: sub ochii întregii adunări i-a suiat pe muntele Hor.

²⁸ Moise l-a dezbrăcat pe Aaron de vesmintele și-l-a îmbrăcat cu ele pe Eleazar, fiul acestuia. Si a murit Aaron acolo, în

⁵ Muntele Hor, localizat între Cadeș și Negheb (pentru Negheb, vezi nota de la Fc 12, 9), dincolo de hotarul nordvestic al Edomului. Așadar, Aaron avea să moară în imediata vecinătate sudică a țării Canaan.

⁶ „A se adăuga la poporul său”: expresie vechi-testamentară pentru „a muri”.

vârful muntelui. Iar Moise și Eleazar s-au pogorât din munte.

²⁹ Toată obștea a văzut atunci că Aaron murise, și toată casa lui Israel l-a plâns timp de treizeci de zile.

21

Şarpele de aramă.

¹ Auzind însă regele canaaneean din Arad, care locuia Neghebul, că Israel vine pe drumul dinspre Atarim, a ridicat război asupra lui Israel și multă robime dintre ei a robit.

² Atunci Israel l-a făcut Domnului făgăduință și a zis: „Dacă-mi vei da pe poporul acesta sub mâna mea, Ti-l voi aduce'n dar¹, pe el și cetățile lui”.

³ Și a ascultat Domnul glasul lui Israel și i-a dat pe Canaaneeenii sub mâna lui, iar el i-a adus în dar Domnului, pe ei și orașele lor, și i-a pus locului acela numele Hormă².

⁴ De la muntele Hor au apucat pe calea cea dinspre Marea Roșie, ca să ocolească țara lui Edom. Dar pe drum poporul a început să-și piardă răbdarea.

⁵ Și grăia poporul împotriva lui Dumnezeu și împotriva lui Moise, zicând: „Ne-ai scos din Egipt ca să ne omori în pustie? Că aici nu este nici pâine, nici

¹ Literal: „îl voi da anatemei”, în sensul: „Îl voi dărui lui Dumnezeu”. O astfel de făgăduință făcea parte din ritualul războiului sfânt: întreaga pradă de război 0 oameni, animale și lucruri 0 îl apartineau Domnului, dar, pentru că nu cumva juruința să fie călcată prin eventuala folosire a prăzii, aceasta era supusă nimicirii totale. De aici, transferul semantic: a-l da pe cineva anatemei = a-l da pierii (blestemul de a se alege din el praful și pulberea).

²Cuvântul Hormă e în relație cu ebraicul **cherem** = „anatemă” = ofrandă votivă = nimicire.

apă, și sufletul ni s'a scârbit de această hrană sărăcăcioasă³.

⁶ Atunci a trimis Domnul asupra poporului șerpii ucigași⁴ care mușcau poporul; și mult popor a murit dintre fiii lui Israel.

⁷ Și ducându-se poporul la Moise, a zis: „Păcătuit-am vorbind împotriva Domnului și împotriva ta; roagă-te tu Domnului, ca să-ndepărteze șerpii de la noi”. Și Moise l s'a rugat Domnului pentru popor.

⁸ Iar Domnul a zis către Moise: „Fă-ți un șarpe și pune-l pe un stâlp⁵; și va fi că tot omul atins de mușcătură șerpească, de se va uita la el, va trăi”.

⁹ Și a făcut Moise un șarpe de aramă și l-a pus pe un stâlp; și când un șarpe mușca vreun om, acela privea la șarpele cel de aramă și trăia.

¹⁰ Fiii lui Israel s-au ridicat apoi de acolo și și-au pus tabăra la Obot.

¹¹ Iar după ce s'au ridicat și din Obot, și-au așezat tabăra la Iie-Abarim, dincolo, în pustia din fața Moabului, către soare-răsare.

¹² De acolo s'au ridicat și și-au pus tabăra în valea Zared.

¹³ Ridicându-se apoi și de acolo, și-au

³Hrana sărăcăcioasă: mana (vezi și 11, 5-6).

⁴În ebr.: „șerpi arzători” sau „șerpi focosi”, probabil din pricina mușcăturilor resimțite ca niște arsuri.

⁵Cuvântul original, atât în ebraică (**nés**) cât și în greacă (**semeion**) înseamnă „steag”, „drapel”, „fanion” (steagul de pe cortul unui general, pavilionul unei nave). Prin asociere, cuvântul a însemnat apoi prăjina care susține steagul, stâlpul care poartă emblema. În principal, însă, grecul **semeion** se traduce „semn”; prin extensie, „semnificație”. Valoarea simbolică (semnificativă) a acestui episod vechitestamentar va fi consemnată în In 3, 14, el prefigurând mantuitorarea înălțare pe cruce a lui Iisus Hristos.

așezat tabăra dincolo de Arnon, în pustia care e în afara hotarelor Amoreilor; căci Arnonul este hotarul Moabului, între Moab și Amorei.

14 De aceea se și zice la carte:

15 „Războiul Domnului a'nvăpăiat Zoolbul și curgerile Arnonului iar curgerile le-a dus în locașul Arului și le-a făcut vecine cu hotarul Moabului”⁶.

16 De acolo s-au îndreptat spre Beer. Aceasta-i fântâna⁷ despre care a zis Domnul lui Moise: „Adună poporul și le voi da apă să bea”.

17 Atunci a cântat Israel la fântână cântarea aceasta: „Cântați-i:

18 Fântâna pe care voievozii au săpat-o, pe care'mpărații neamurilor au deschis-o întru'mpărația lor, întru stăpânia lor”.

19 Din Beer [au mers] la Matana, de la Matana la Nahaliel, de la Nahaliel la Bamot;

20 iar de la Bamot la dumbrava din câmpia Moabului, spre vârful muntelui Fazga, cel ce cată spre fața pustiei.

21 De acolo a trimis Moise soli la Sihon, regele Amoreilor, cu vorbe de pace, zîcând:

⁶În Versiunea Ebraică versetele 14 și 15 exprimă un citat din „Cartea Războaielor Domnului”, o veche culegere de texte epice, astăzi pierdută; de altfel, fragmentul menționează două nume (**Maheb și Sufa**) complet necunoscute, într'un context obscur. Septuaginta oferă un text mai lîmpejdă, asupra unui război al lui Iahv , în care verbul **flogizo** = „a învăp ăia”, „a nimici prin foc”, „a arde” (cu nuanță „a mâna pe cineva sau ceva cu bici de flac ără”) este folosit aproape aidoma ca în Is 9, 24 (focul ca factor dinamic al apei): Zoobul este un affluent al Arnonului, iar acesta, la rândul său, își adună apele în bazinul orașului Ar, localitate situată pe hotarul nordic al Moabului.

⁷Beer înseamnă „fântână”, „pu t”.

22 „Vom trece prin  ara ta. Pe cale vom trece, nu ne vom abate nici în țarină, nici în vie, nici apă din fântâna ta nu vom bea; pe calea'mpărătească vom merge, pînă ce vom trece de hotarele tale”.

23 Dar Sihon nu l-a lăsat pe Israel să treacă prin hotarele lui; și-a adunat Sihon tot poporul și a ie it în pustie să stea'mpotriva lui Israel și, ajungând la Iaha , s a luptat cu Israel.

24 Dar Israel l-a bătut m c l rindu-l cu sabia, și i-a cuprins  ara de la Arnon până la Iaboc, până la fiii lui Amon, căci Iazir este hotarul fiilor lui Amon.

25 Și a luat Israel toate cetăile acestea și s a a ezat în toate cetăile Amoreilor, în He bon și în toate satele ce țineau de el.

26 Căci He bonul era cetatea lui Sihon, regele Amoreilor. Acesta se luptase cu fostul rege al Moabului și-i luase toată  ara, de la Aroer până la Arnon.

27 De aceea și zic poe ii⁸: „Veni  la He bon, ca să se zidească și să se întăreasă cetatea lui Sihon.

28 Că foc a ie it din He bon și flac ără din cetatea lui Sihon și a ng hi t până la Moab și a mistuit z voaiele⁹ Arnonului.

29 Vai  ie, Moab! Pierit-a poporul lui Chemoș! Feciorii lui s au risipit, fetele lui ajuns-au roabe la Sihon, regele Amoreilor!

30 De la He bon pierit-au pruncii până

⁸Literal: „cei ce vorbesc în ghicituri” (în enigme, proverbe, parabile). Poemul ce urmează pare a fi o baladă amorean  despre care nu se  tie sigur dacă fusese sau nu inclusă în „Cartea Războaielor Domnului”. Oricum, textul era menit să demonstreze că Moabiți î i pierduseră de multă vreme drepturile asupra acestui teritoriu.

⁹Literal: semnele de hotar.

la Dibon, chiar și femeile-au fost arse de foc în Moab”¹⁰.

³¹ Si aşa s'a aşezat Israel în toate cetățile Amoreilor.

³² De acolo a trimis Moise să iscodească Iazirul, pe care l-a luat împreună cu satele lui și i-a alungat pe Amoreii care locuiau acolo.

³³ Si întorcându-se, s'a suiat în cale spre Vasan. Iar Og, regele Vasanului, le-a ieșit înainte la Edrei, cu tot poporul său, ca să se războiască cu ei.

³⁴ Si a zis Domnul către Moise: „Să nu te temi de el, că'n mâinile tale l-am dat, pe el și tot poporul lui și toată țara lui, și vei face cu el aşa cum ai făcut cu Sihon, regele Amoreilor, cel ce locuia în Hešbon”.

³⁵ Si l-a bătut, pe el, pe fiii lui și tot poporul lui, de nă lăsat viu pe nici unul din ai lui, și le-a cuprins țara.

22

Istoria lui Balaam.

¹ Si dac'au plecat de acolo, fiii lui Israel și-au pus tabăra la apus de Moab, lângă Iordan, în fața Ierihonului.

² Iar Balac, fiul lui Sefor, a văzut tot ceea ce Israel le făcuse Amoreilor.

³ Si tare s'a nfricoșat Moab de poporul acesta, pentru că era mult la număr; și s'a ngrozit Moab în fața fiilor lui Israel.

⁴ Si a zis Moab către bătrânii Madianului¹: „Gloata asta va'nghiți acum tot

¹⁰Ebr., varianta: „Pierit-au pruncii până la Dibon, femeile până la Nofa, bărbații până la Me-deba”.

¹Madian, regiune situată în nord-vestul Arabei; asupra legăturilor lui Moise cu Madianul vezi Iș 3, 1; 18, 1. La vremea aceea însă rege al Moabiților era Balac, fiul lui Sefor.

ce e'mprejurul nostru aşa cum înghitite boul verdeața de pe câmp”.

⁵ Acesta a trimis soli la Balaam, fiul lui Beor, în Petor – care se află pe Râu², în țara fiilor poporului său – ca să-l cheme, spunându-i: „Iată, a ieșit un popor din Egipt și a acoperit fața pământului și iată că stă'mpotriva mea.

⁶ Vino deci acum și blesteamă-mi poporul acesta, că-i mai tare decât mine; poate că atunci voi fi în stare să ucid o parte din el și să-l alung din țară. Eu știu că cel pe care tu îl binecuvintezi este binecuvântat și cel pe care tu îl blestem este blestemat”³.

⁷ S'au dus deci bătrâni din Moab și bătrâni din Madian cu mâinile pline de daruri pentru vrăji⁴; și ajungând la Balaam, i-au spus cuvintele lui Balac.

⁸ Iar el le-a zis: „Rămâneți aici peste noapte, iar eu vă voi răspunde prin ceea ce-mi va spune Domnul”. Si au rămas căpeteniile lui Moab la Balaam.

⁹ Atunci a venit Dumnezeu la Balaam⁵ și a zis: „Ce e cu oamenii aceştia care sunt la tine?”

¹⁰ Iar Balaam a zis către Dumnezeu: „Balac, fiul lui Sefor, regele Moabului, i-a trimis la mine să-mi spună:

¹¹ Iată, a ieșit din Egipt un popor și a acoperit fața pământului și iată că stă'mpotriva mea; vino dar de mi-

²Prin „Râu” se înțelege, aici, Eufratul.

³Asupra irreversibilității binecuvântării sau blestemului vezi istoria fraților Esau și Iacob în Fc 27.

⁴Literal: „purtând ghiciturile în mâinile lor”. În speță, darurile cu care erau plătiți vrăjitorii, ghicitorii, prezcătorii, cei ce tălcuiau oracolele (vezi și 1 Rg 9, 6-8).

⁵Dumnezeu i S'a arătat printr'un vis sau printr'o vedenie.

l blesteamă, doar l-aș putea birui și alunga din țară”.

¹² Dumnezeu însă a zis către Balaam: „Nu te vei duce cu ei și nici nu vei bles tema poporul acela, că este binecuvântat”.

¹³ Dimineața s-a sculat Balaam și a zis către bătrâni lui Balac: „Duceți-vă la stăpânul vostru, că nu mă lasă Dumnezeu să merg cu voi”.

¹⁴ Sculându-se deci căpeteniile Moabului, au venit la Balac și i-au spus: „Balaam n'a vrut să vină cu noi”.

¹⁵ Atunci Balac a trimis alți bătrâni, mai mulți și mai însemnați decât aceia.

¹⁶ Și venind aceștia la Balaam, i-au zis: „Așa grăiește Balac al lui Sefor: Rogu-te, nu pregetă să vii până la mine,

¹⁷ căci cu cinste mare te voi cinsti și-ți voi face toate câte-mi vei spune, numă’ vino de-mi blesteamă poporul acesta”.

¹⁸ Iar Balaam, răspunzând, a zis către bătrâni lui Balac: „Chiar de mirar da Balac casa sa plină de argint și de aur, nu pot să calc porunca Domnului Dumnezeului meu și să fac ceva mic sau mare, după bunul meu plac.

¹⁹ Acum însă rămânești și voi aici peste noapte, ca să știu ce-mi va mai spune Domnul”.

²⁰ Și a venit Dumnezeu la Balaam noaptea și i-a zis: „De vreme ce oamenii aceștia au venit să te cheme, scoalăte și du-te cu ei; dar numai ceea ce-ți voi spune Eu, aceea să fac!”

²¹ A doua zi s-a sculat Balaam, și-a pus samarul pe asina sa și s-a dus cu bătrâni Moabului.

²² Dar se aprinsese mânia lui Dumnezeu pentru că s'a dus, iar îngerul lui

Dumnezeu⁶ s'a sculat ca să-l împiedice în timp ce el ședea pe asina sa, însotit de două slugi ale sale.

²³ Asina l-a văzut atunci pe îngerul lui Dumnezeu proptit în drum, cu sabia ridicată'n mâna; asina s'a abătut din drum și a luat-o pe câmp; iar el își bătea asina cu toiagul, ca s'o întoarcă la drum.

²⁴ Dar îngerul lui Dumnezeu a stat în drumeagul dintre răzoarele viilor, cu gard într'o parte și gard în celaltă;

²⁵ iar asina, văzându-l pe îngerul lui Dumnezeu, s'a tras către gard și i-a strâns lui Balaam piciorul în gard, iar el a'nceput din nou s'o bată.

²⁶ Îngerul lui Dumnezeu însă a mers mai departe și a stat la loc strâmt, unde nu era chip să te abați nici la dreapta, nici la stânga.

²⁷ Iar asina, văzându-l pe îngerul lui Dumnezeu, s'a culcat sub Balaam; și s'a mâniat Balaam și-și bătea asina cu toiagul.

²⁸ Dar Dumnezeu a deschis gura asinei, iar ea a zis către Balaam: „Ce țiam făcut eu, de mă bați acum pentru a treia oară?”

²⁹ Iar Balaam a zis către asină: „Pentru că ți-ai râs de mine; de-aș fi avut cuțit în mâna, pe loc te-aș fi ucis”.

³⁰ A zis asina către Balaam: „Au nu sunt eu asina ta, pe care-ai umblat din

⁶ În limbajul V.T. „îngerul lui Dumnezeu” înseamnă manifestarea sensibilă a lui Dumnezeu, prin care El devine accesibil oamenilor. Pe de altă parte, versetul de față pare a contrazice versetul 20. Chiar dacă, filologic, aici poate fi punctul de interferență a două documente din două tradiții diferite (vezi Introducerea la Pentateuh), ideea centrală este aceea că logica lui Dumnezeu n'o urmează neapărat pe aceea a oamenilor, că numai El este liantul tainic dintre aparență și esență.

tinerețile tale și până'n ziua de azi? Crezi oare că din nesăbuință ți-am făcut ție asta?" Iar el a zis: „Nu".

³¹ Atunci Dumnezeu a deschis ochii lui Balaam, iar acesta l-a văzut pe îngерul Domnului proptit în drum, cu sabia ridicată'n mâna; și s'a plecat și s'a'ncchinat în fața lui.

³² Iar îngerul lui Dumnezeu i-a zis: „De ce ți-ai bătut acum asina pentru a treia oară? Iată, eu am ieșit să te împiedic, deoarece acest drum al tău nu-mi e pe plac;

³³ și asina, văzându-mă, de trei ori s'a abătut pân'acum de dinainte-mi; dacă ea nu s'ar fi abătut, acum eu pe tine te-aș fi ucis, iar pe ea aş fi cruțat-o".

³⁴ Zis-a Balaam către îngerul Domnului: „Păcătuit-am, că n'am știut că tu erai proptit în drumul meu. Iar acum, dacă asta nu-ți place, mă voi întoarce".

³⁵ Zis-a îngerul lui Dumnezeu către Balaam: „Du-te cu oamenii aceştia, dar să grăiești numai ceea ce-ți voi spune eu!" Si s'a dus Balaam cu bătrânilor lui Balac.

³⁶ Când a auzit Balac că vine Balaam, i-a ieșit în întâmpinare în orașul moabit care este lângă hotarul de la Arnon, chiar la hotar.

³⁷ Si a zis Balac către Balaam: „Oare n'am trimis eu la tine să te cheme? De ce n'ai venit la mine? Crezut-ai cumva că eu nu pot să te cinstesc?"

³⁸ Si a zis Balaam către Balac: „Iată, am venit la tine. Crezi tu că eu pot acum să-ți spun orice? Cuvântul pe care mi-l va pune Dumnezeu în gură, pe acela-l voi grăi!"

³⁹ Apoi s'a dus Balaam cu Balac și au venit la Kiriat-Huțot.

⁴⁰ Atunci a'njunghiat Balac oi și boi și i-a trimis lui Balaam și bătrânilor care

erau cu el.

⁴¹ Si a fost că a doua zi de dimineață l-a luat Balac pe Balaam și l-a suit pe Bamot-Baal⁷, și i-a arătat de acolo o parte din popor.

23

Balaam îi binecuvintează pe Israeliți.

¹ Atunci a zis Balaam către Balac: „Zidește-mi aici șapte jertfelnice și pregătește-mi șapte viței și șapte berbeci".

² Si a făcut Balac după cum zisește Balaam și au jertfit câte un vițel și câte un berbec pe fiecare jertfelnic.

³ Apoi a zis Balaam către Balac: „Stai lângă jertfa ta. Eu mă duc, că poate mi Se va arăta Dumnezeu în întâmpinare; și ce-mi va descoperi El, aceea îți voi spune". Si a rămas Balac lângă jertfa sa, iar Balaam s'a dus să-L întrebe pe Dumnezeu, și s'a dus de-a dreptul¹.

⁴ Si i S'a arătat Dumnezeu lui Balaam și a zis Balaam către El: „Am zidit șapte jertfelnice și am ridicat câte un vițel și câte un berbec pe fiecare jertfelnic".

⁵ Iar Domnul a pus cuvânt în gura lui Balaam² și a zis: „Întoarce-te la Balac,

⁷ „Bamot”: vezi 21, 19-20. „Bamot-Baal” s-ar traduce: „Înăltările lui Baal”. „Baal”: zeu al soarelui, idol fenician, adorat temporar de Israeliți în epoca judecătorilor (Jd 2, 1023) și a regilor (Rg 18 §.a.).

¹Sensul exact: „fără abatere”, „fără să aibă îndoieli”, „fără nici o șovăire lăuntrică”. În Versiunea Ebraică: „s'a dus într'un loc înalt” sau: „pe un munte golaș”.

²A pune Dumnezeu cuvânt în gura cuiva: a-l înzestra cu darul profetic. Vezi expresia în 22, 38, precum și în Ir 1, 9.

și aşa să-i spui!”

6 **Şi s'a întors la el, și iată că el stătea lângă arderile-lui-de-tot, și toate căpeteniile Moabului erau cu el.** **Şi Duhul lui Dumnezeu a fost peste [Balaam], iar el și-a rostit poemul³, zicând:**

7 „Din Mesopotamia m'a chemat Balac, regele Moabului, din munții Răsăritului, zicând: Vino și mi-l blesteamă pe Iacob, vino și mi-l osândește pe Israel!

8 Cum îl voi blestema pe cel ce Dumnezeu nu-l blesteamă? Cum îl voi osândi pe cel ce Dumnezeu nu-l osândește?

9 Că de pe vârful munțiilor îl voi vedea, și de pe dealuri îl voi cunoaște: iată un popor care locuiește deoparte, cel ce cu alte neamuri nu se numără.

10 **Cine-a numărat seminția lui Iacob? și cine va socoti puzderia lui Israel? Să moară sufletul meu ca sufletele dreptilor, fie urmașii mei precum urmașii lor!**”

11 Atunci a zis Balac către Balaam: „Ce mi-ai făcut? Eu te-am chemat să-mi blestemă vrăjmașii, și iată că tu cu binecuvântare i-ai binecuvântat!”...

12 **Zis-a Balaam către Balac: „Oare nu ceea ce-mi va pune Dumnezeu în gură trebuie să spun eu cu grijă?”**

13 **Iar Balac a zis către el: „Vino acum cu mine în alt loc, de unde nu vei vedea [poporul] întreg, ci numai o parte din el vei vedea; nu pe toti îi vei vedea, și de-acolo să mi-l blestemă”...**

14 **Şi l-a dus într'o măgură, de pe vârful muntelui Fazga, și a zidit acolo șapte jertfelnice și a pus câte un vițel și câte un berbec pe fiecare jertfelnic.**

³Grecescul **parabolé** traduce aici ebraicul **mašal**, care înseamnă poem, incantație, proză ritmată.

15 **Şi a zis Balaam către Balac: „Stai aici lângă jertfa ta, iar eu mă duc să-L întreb pe Dumnezeu”.**

16 **Şi l-a întâmpinat Dumnezeu pe Balaam și a pus cuvânt în gura lui și a zis: „Întoarce-te la Balac, și aşa să-i spui”.**

17 **Şi s'a întors la el. Iar acela stătea lângă jertfa sa, cu toate căpeteniile Moabului. Și l-a întrebat Balac: „Ce ți-a spus Domnul?”**

18 **Iar el și-a rostit poemul, zicând: „Scoală-te, Balac, și ascultă, pleacă-ți urechea la mine, fiule al lui Sefor!**

19 **Dumnezeu nu-i ca omul, să se clatine, nici ca fiul omului, să se'ngrozească. Zis-a El oare fără să facă? spune-va El fără să'mplinească?**

20 **Iată, primit-am să binecuvîntez și voi binecuvânta și nu voi reveni.**

21 **Sleire nu va fi în Iacob, nici necaz în Israel; Domnul Dumnezelui său este cu el, lumini de voievozi în mijlocul lui.**

22 **Dumnezeu Care l-a scos din Egipt îi este lui precum cornul inorogului⁴.**

23 **De vreme ce'n Iacob nu-i vrăjitorie, și nici descântec în Israel, la vreme li se va spune lui Iacob și lui Israel cele ce va'mplini Dumnezeu!**

24 **Iată popor ce se va ridica precum un pui de leu, precum un leu se va semeți: somn nu va avea pân'ce prada nu și-a sfâșiat-o și pân'ce săngele răniților nu l-a băut”.**

25 **Zis-a Balac către Balaam: „Dacă de blestemat nu mi-l blestemă, cel puțin nu-l binecuvânta!”**

26 **Iar Balaam, răspunzând, a zis către Balac: „Nu ți-am grăit eu oare că**

⁴Inorog: animal fabulos unicorn, simbol al puterii invincibile.

nu voi face decât ceea ce-mi va spune Domnul?"

²⁷ Atunci a zis Balac către Balaam: „Hai să te duc în alt loc, și de-I va plăcea lui Dumnezeu, blesteamă-l de acolo".

²⁸ Și l-a luat Balac pe Balaam pe vârful lui Peor, care privește spre pustie.

²⁹ Aici Balaam a zis către Balac: „Zidește-mi șapte jertfelnice și pregătește-mi șapte viței și șapte berbeci".

³⁰ Și a făcut Balac aşa cum a zis Balaam și a pus câte un vițel și câte un berbec pe fiecare jertfelnic.

6 Ca niște văi umbroase, ca niște grădini lângă râuri, ca niște corturi sădite de Domnul, ca niște cedri pe lângă ape!

7 Un Om va odrăsli din seminția lui și neamuri multe va stăpâni² și împărația lui se va înălța mai mult decât a lui Gog³ și mult va crește împărația sa.

8 Dumnezeu l-a scos din Egipt, fi-va slava lui precum a inorogului; mâncava neamurile ce-i stau împotrivă, oasele lor le va sfărâma și cu săgetile sale-i va săgeta pe vrăjmași.

9 Culcându-se s'a odihnit ca un leu, ca un pui de leu: cine-l va scula? Binecuvântați să fie cei ce te binecuvintează, blestemați să fie cei ce te blestează!"

10 Atunci s'a mâniat Balac pe Balaam; și, frângându-și mâinile, a zis Balac către Balaam: „Eu te-am chemat să-mi blestem pe vrăjmașii mei, dar tu, iată, de trei ori i-ai binecuvântat pân'acum.

11 Fugi dar în țara ta! Am zis că te voi cinsti; dar iată că Domnul te-a lipsit de slavă".

12 Balaam însă a zis către Balac: „Oare nu le-am spus eu și solilor tăi pe care i-ai trimis la mine:

²Text cu evidentă dimensiune profetică, asupra lui Mesia ca Împărat, pe care însă Versiunea Ebraică îl redă diferit, la modul impersonal: „Apa se revarsă din ciuturile lui, în ape'mbelüşgate îi este seminția". Profetismul textului însă e în perfectă concordanță cu Fc 49, 10, dar și cu v. 17 al prezentului capitol; acesta este motivul pentru care, probabil, BJ părăsește aici Versiunea Ebraică și preferă să traducă după Septuaginta.

³În ebr.: „Agag”, rege amalecit învins de Saul (1 Rg 15, 7-8); vizuirea istoricistă precară, deoarece Amaleciții nu au fost niciodată o mare putere. Septuaginta preferă comparația cu Gog, a cărui istoricitate are și o valență simbolică, reprezentând orice fel de adversitate organizată împotriva lui Dumnezeu (vezi nota de la Ap 20, 8).

24

Proorocia lui Balaam.

1 Văzând Balaam că plăcut îi este Domnului să-l binecuvinteze pe Israel, n'a mai alergat, ca'n alte dăți, după semne prevestitoare, ci s'a întors cu fața spre pustie.

2 Și ridicându-și Balaam ochii, l-a văzut pe Israel așezat în tabără după semințile sale; și Duhul lui Dumnezeu a fost peste el

3 și și-a rostit poemul, zicând: „Așa zice Balaam, fiul lui Beor, așa grăiește bărbatul cel ce vede cu adevărat;

4 așa glăsuiește cel ce aude cuvintele lui Dumnezeu, cel ce cu ochii deschiși a văzut în somn¹ vedenia Celui-Atotputernic:

5 Cât de frumoase sunt sălașurile tale, Iacobe, și corturile tale, Israele!

¹În somn, dar avându-și ochii deschiși: în stare de extaz.

¹³ Chiar de mi-ar da Balac casa sa plină de argint și de aur, nu voi putea să calc porunca Domnului și să fac ceva bun sau rău după bunul meu plac; ce-mi va spune mie Domnul, aceea voi grăi!?

¹⁴ Și acum, iată că alerg spre țara mea, dar vino să-ți spun ce va face poporul acesta cu poporul tău în vremile ce-au să vină.”

¹⁵ Și și-a urmat Balaam poemul, zicând: „Aşa grăiește Balaam, fiul lui Beor, aşa grăiește bărbatul cel ce vede cu adevărat,

¹⁶ cel ce aude cuvintele lui Dumnezeu, cel ce știe știința Celui-Preaînalt, cel ce cu ochii deschiși a văzut în somn vedenia lui Dumnezeu:

¹⁷ I-l voi arăta, dar nu acum; îl fericesc, dar nu mi-i aproape.⁴ o Stea va răsări din Iacob, un Om se va ridica din Israel și va zdrobi căpeteniile Moabului, și pe toți fiili lui Set îi va prăda.

¹⁸ Lua-va'n stăpânire pe Edom, și'n stăpânire-l va lua pe Esau, vrăjmașul său, și Israel își va arăta puterea.

¹⁹ Din Iacob se va ridica și-i va pierde pe cei ce-au scăpat din cetate”.

²⁰ Apoi, văzându-l pe Amalec, și-a urmat poemul, zicând: „Amalec, cel dintâi dintre neamuri, dar și seminția lui va pieri”.

²¹ Văzându-l apoi pe Cheneu, și-a urmat poemul, zicând: „Tare-ți este locașul, dar chiar dacă-ți vei pune cuibul în stâncă

²² și chiar dacă lui Beor i se va face cuib învăluit, Asirienii⁵ te vor robi”.

⁴T. M.: „Îl văd, dar nu e acum; îl privesc, dar nu e aproape”. Evidență caracter profetic.

⁵Aici, ca în multe alte părți, poate fi vorba de Asirieni, dar nu poate fi exclusă nici referirea la Asurim, menționat în Fc 25, 3; vezi nota de la Fc

²³ Iar când l-a văzut pe Og, și-a urmat poemul, zicând: „Vai, vai, cine va mai trăi când Dumnezeu va aduce acestea?

²⁴ că va scăpa din mâna Cheteilor, îl va asupri pe Asurim, îi va împila pe Evrei, dar și el odată va pieri”.

²⁵ Sculându-se apoi Balaam, s'a dus înapoi în țara sa; și s'a dus și Balac întru ale sale.

25

Pedeapsa pentru idolatrie și desfrâname.

¹ Atunci s'a așezat Israel în Sítim, iar poporul s'a dedat la desfrâname cu fețele din Moab.

² Acestea îi povestea la jertfele idolilor lor, iar poporul mâncă din acele jertfe și se închina la idolii lor¹.

³ Și i s'a închinat Israel lui Baal-Peor, și s'a aprins mânia lui Dumnezeu asupra lui Israel.

⁴ Și a zis Domnul către Moise: „Ia pe toate căpeteniile poporului și dă-I-le Domnului în vîleag² la fața soarelui, pentru ca aprinderea mâniei Domnului să se abată de la Israel”.

^{25, 18.}

¹Pe de-o parte, cultul lui Baal presupunea și anumite ritualuri orgiastice, în care femeile îi antrenau pe participanți; pe de alta, în limbajul Vechiului Testament se operează transferul semantic de la prostituția propriu-zisă la prostituția sacră, prin care infidelitatea față de Iahvé este echivalentă cu adulterul.

²Versiunea Ebraică folosește un cuvânt cu sens incert, tradus fie prin „spânzurați-le”, fie prin „trageti-le în țepă”. Grecescul **paradeigmatizo** din Septuaginta înseamnă „a da pe cineva în vîleag” (ca exemplu rău), „a-i aplica cuiva o pedeapsă exemplară”, „a-i descoperi cuiva partea negativă”; e folosit în Iz 13, 22, dar și în Mt 1, 19.

5 Atunci a zis Moise către neamurile lui Israel: „Ucidetă fiecare pe casnicul său care i s-a închinat lui Baal-Peor!”

6 Iată însă că un om dintre fiii lui Israel a venit și l-a apropiat pe fratele său de o madiancă³, sub ochii lui Moise și sub ochii întregii obști a fiilor lui Israel, în timp ce ei plângneau la ușa cortului mărturiei.

7 Si văzând aceasta Finees, fiul lui Eleazar, fiul lui Aaron preotul, s'a scutat din mijlocul adunării și, luându-și în mâna lancea,

8 a intrat pe urma israelitului în culcuș și i-a străpuns pe amândoi, pe bărbatul israelit, precum și pe femeie prin josul pântecelui ei; și a încetat pedeapsa⁴ de deasupra fiilor lui Israel.

9 Cei ce au murit de pedeapsa aceasta au fost douăzeci și patru de mii.

10 Si a grăit Domnul către Moise, zicând:

11 „Finees, fiul lui Eleazar, fiul lui Aaron preotul, a potolit mânia Mea de deasupra fiilor lui Israel prin aceea că'ntre ei a gelozit în locul geloziei Mele, aşa că Eu nu i-am nimicit pe fiii lui Israel în gelozia⁵ Mea.

12 Drept aceea, am zis: Iată că am încheiat cu el legământ de pace;

13 și-va pentru el și pentru urmășii săi legământ de preoție veșnică pentru aceea că a gelozit în locul Dumnezeului său și s'a rugat pentru fiii lui Israel”.

³Se presupune că madianca era cunoscută, dar numele ei va fi pomenit de abia în versetul 15.

⁴Natura acestei pedepse nu ne e cunoscută.

⁵În funcție de context, grecescul **zelos** înseamnă „zel”, „râvnă” sau „gelozie”. Adulterul lui Israel cu popoarele idolatre ale Canaanului era de natură să stârnească gelozia lui Iahvé, singurul îndreptățit la credințioșie.

14 Omul israelit care a fost ucis împreună cu madianca se numea Zimri, fiul lui Salu, mai-mare peste casa seminției lui Simeon;

15 iar numele madianicei ucise era Cozbi, fiica lui Tur, mai-mare peste neamurile lui Omot, casă părintească din Madian.

16 Si a grăit Domnul către Moise, zicând: „Vorbește către fiii lui Israel și spune-le:

17 Fiți dușmanii Madianiților și omorâți-i,

18 că ei vă să dușmănesc pe voi prin violențile cu care-au violențiat prin Peor și prin Cozbi, fiica unei căpetenii din Madian, sora lor care-a fost ucisă în ziua când s'a făcut ucidere din pricina lui Peor”.

26

Numărarea din nou a poporului.

1 Si a fost că după această pedeapsă a grăit Domnul către Moise și către Eleazar, fiul lui Aaron preotul, zicând:

2 „Numărați întreaga obște a fiilor lui Israel, de la douăzeci de ani în sus, după familiile lor, pe toți cei buni de război în Israel”¹.

3 Atunci Moise și Eleazar preotul le-au grăit în sesurile Moabului, la Iordan, în dreptul Ierihonului, zicând:

4 „... de la douăzeci de ani în sus” – aşa cum i-a grăit Domnul lui Moise².

¹Acest al doilea recensământ, după cel relatat în capitolile 1 și 3, își propune să evaluateze, pe de-o parte, forța armată ce urmează să cucerească țara Canaanului și, pe de alta, numărul și starea celor ce vor primi pământ.

²Manuscrise degradate, text fragmentar (versetul 4).

Iată fiii lui Israel care au ieșit din țara Egiptului³:

5 Ruben, întâiul-născut al lui Israel. Fiii lui Ruben: Enoch și neamul lui Enoch; din Falu, neamul Faluiților.

6 Din Hețron, neamul Hețroniților; din Carmi, neamul Carmiților.

7 Acestea sunt neamurile lui Ruben; și s'au numărat patruzeci și trei de mii săpte sute treizeci.

8 Fiul lui Falu: Eliab.

9 Fiii lui Eliab: Nemuel, Datan și Abiron. Datan și Abiron sunt aceia care s'au răznit de obște și s'au ridicat împotriva lui Moise și a lui Aaron împreună cu părtașii lui Core, când aceștia au stârnit răzvrătire împotriva Domnului.

10 și și-a deschis pământul gura și i-a înghițit, pe ei și pe Core; și împreună cu ei au murit și părtașii lor, când focul a mistuit două sute cincizeci de oameni; și au rămas ei ca pildă.

11 Dar fiile lui Core n'au murit.

12 Fiii lui Simeon, după familiile lor: din Iemuel, neamul Iemuelilor; din Iamin, neamul Iaminilor; din Iachin, neamul Iachinilor;

13 din Zerah, neamul Zerahilor; din Saul, neamul Sauliților.

14 Acestea sunt neamurile cele din Simeon, la a căror numărătoare s'au găsit douăzeci și două de mii două sute.

³În enumerarea celor douăsprezece seminții ale lui Israel, Versiunea Ebraică prezintă o ordine ușor diferită de aceea a Septuagintei, motiv pentru care ediția Rahlf's adoptă o dublă numerotare a versetelor. Datele însă sunt aceleași. Din ele rezultă că, față de primul recensământ, numărul celor din semințile lui Ruben, Simeon, Gad, Efraim și Neftali descrescuse, în timp ce al celorlalte se mărise.

15 Fiii lui Gad, după neamurile lor: din Țefon, neamul Țefonienilor; din Haghi, neamul Haghiților; din Șunie, neamul Șunienilor;

16 din Ozni, neamul Oznienilor; din Eri, neamul Erienilor;

17 din Arod, neamul Arodeilor; din Areli, neamul Arelienilor.

18 Acestea sunt neamurile fiilor lui Gad, la a căror numărătoare s'au găsit patruzeci de mii cinci sute.

19 Fiii lui Iuda: Ir și Onan, Șela, Fares și Zara; însă Ir și Onan au murit în țara Canaanului.

20 și fiile lui Iuda, după neamurile lor: din Șela, neamul Șelaenilor; din Fares, neamul Fareseilor; din Zara, neamul Zaraenilor.

21 Fiii lui Fares: din Hesron, neamul Hesroneilor; din Hamul, neamul Hamulienilor.

22 Acestea sunt neamurile din Iuda, la a căror numărătoare s'au găsit șaptezeci și șase de mii cinci sute.

23 Fiii lui Isahar, după neamurile lor: din Tola, neamul Tolaenilor; din Fuva, neamul Fuvaenilor;

24 din Iașub, neamul Iașubienilor; din Șimron, neamul Șimronienilor.

25 Acestea sunt neamurile din Isahar, la a căror numărătoare s'au găsit șaizezi și patru de mii trei sute.

26 Fiii lui Zabulon, după neamurile lor: din Sered, neamul Seredienilor; din Elon, neamul Elonenilor; din Iahleil, neamul Iahleililor.

27 Acestea sunt neamurile din Zabulon, la a căror numărătoare s'au găsit șaizezi de mii cinci sute.

28 Fiii lui Iosif: Manase și Efraim.

29 Fiii lui Manase, după neamurile lor: din Machir, neamul Machirienilor; din Machir s'a născut Galaad și din Galaad este neamul Galaadenilor.

30 Fiii lui Galaad: din Iezer, neamul Iezerienilor; din Helec, neamul Helecieneilor;

31 din Asriel, neamul Asrielienilor; din Șechem, neamul Șechemienilor;

32 din Șemida, neamul Șemidienilor; din Hefer, neamul Heferienilor.

33 Salfaad, fiul lui Hefer, n'a avut fii, ci numai fice; numele ficelor lui Salfaad: Mahla, Noa, Hogla, Milca și Tirța.

34 Acestea sunt neamurile lui Manase, la a căror numărătoare s'au găsit cincizeci și două de mii șapte sute.

35 Fiii lui Efraim, după neamurile lor: din Șutelah, neamul Șutelahienilor; din Becher, neamul Becherienilor; din Tahan, neamul Tahanienilor.

36 Iar fiii lui Șutelah: din Eran, neamul Eranienilor.

37 Acestea sunt neamurile fiilor lui Efraim, la a căror numărătoare s'au găsit treizeci și două de mii cinci sute. Aceștia sunt fiii lui Iosif după neamurile lor.

38 Fiii lui Veniamin, după neamurile lor: din Bela, neamul Belaenilor; din Așbel, neamul Așbelienilor; din Ahiram, neamul Ahiramienilor;

39 din Șefufam, neamul Șefufamienilor; din Hufam, neamul Hufamienilor.

40 Iar fiii lui Bela: Ard și Naaman: din Ard, neamul Ardienilor și din Naaman, neamul Naamanienilor.

41 Aceștia sunt fiii lui Veniamin după neamurile lor, la a căror numărătoare s'au găsit patruzeci și cinci de mii șase sute.

42 Fiii lui Dan, după neamurile lor: din Șuham, neamul Șuhamienilor. Acestea sunt familiile lui Dan, după neamurile lor.

43 Și neamurile lui Șuhan, la numărătoarea lor, au fost de toate șaizeci și patru de mii patru sute.

44 Fiii lui Așer, după neamurile lor: din Imna, neamul Imnaenilor; din İşba, neamul İşbaenilor; din Verie, neamul Verienilor.

45 Din fiii lui Verie: din Heber, neamul Heberienilor; din Malchiel, neamul Malchieliilor.

46 Și numele ficei lui Așer a fost Serah.

47 Acestea sunt neamurile fiilor lui Așer, la a căror numărătoare s'au găsit cincizeci și trei de mii patru sute.

48 Fiii lui Neftali, după neamurile lor: din İahțeel, neamul İahțeienilor; din Guni, neamul Gunienilor.

49 Din Iețer, neamul Iețerenilor; din Șilem, neamul Șilemienilor.

50 Acestea sunt neamurile lui Neftali, după familiile lor, la a căror numărătoare s'au găsit patruzeci și cinci de mii patru sute.

51 Iată numărul fiilor lui Israel, al celor ce au intrat la numărătoare: șase sute una mii șapte sute treizeci.

52 Apoi a grăit Domnul către Moise, zicând:

53 „Acestora li se va împărți pământul, să-l moștenească după numărul numerelor lor;

54 celor mai mulți le vei da moșie mai mare, iar celor mai puțini le vei da moșie mai mică; fiecăruia să i se dea moșie potrivit cu ceea ce s'a socotit la numărătoare.

⁵⁵ Pământul se va împărți prin sorti, anume după neamul seminților lor să și primească și părțile:

⁵⁶ prin sorti vei împărți moșia între cei mulți și cei puțini".

⁵⁷ Iată-i acum pe fiii lui Levi, după neamurile lor: din Gherșon, neamul Gherșonienilor; din Cahat, neamul Cahati-enilor; din Merari, neamul Merarienilor.

⁵⁸ Iată neamurile fiilor lui Levi: neamul lui Libni, neamul lui Hebron, neamul lui Mahli, neamul lui Muši și neamul lui Core. Din Cahat s'a născut Amram.

⁵⁹ Femeia acestuia se numea Iochebed, fiica lui Levi, pe care femeia lui Levi i-a născut-o în Egipt; iar ea i-a născut lui Amram pe Aaron, pe Moise și pe Mairiam, sora lor.

⁶⁰ Lui Aaron i s'a născut: Nadab și Abiud, Eleazar și Itamar.

⁶¹ Dar Nadab și Abiud au murit când au adus foc străin înaintea Domnului, în pustia Sinai.

⁶² Si s'a numărat toți cei de parte bărbătească de la o lună în sus și s'a găsit douăzeci și trei de mii; căci aceștia nu fuseseră numărați împreună cu fiii lui Israel, pentru că nu li s'a dat moștenire printre fiii lui Israel.

⁶³ Aceștia sunt cei numărați de Moise și de Eleazar preotul, cei ce i-au numărat pe fiii lui Israel în șesurile Moabului, lângă Iordan, în dreptul Ierihonului.

⁶⁴ Printre ei nu se afla nici unul din fiii lui Israel numărați de Moise și de preotul Aaron în pustia Sinai,

⁶⁵ căci Domnul le spusese acestora că vor muri toți în pustie – și n'a rămas

din ei nici unul, în afară de Caleb, fiul lui Iefone, și de Iosua al lui Navi.

27

Fiicele lui Salfaad. Legea asupra dreptului de moștenire al fiicelor. Iosua ca succesor al lui Moise.

¹ Atunci au venit fetele lui Salfaad, fiul lui Hefer, fiul lui Galaad, fiul lui Machir, din neamul lui Manase, fiul lui Iosif (iata și numele lor: Mahla, Noa, Hogla, Milca și Tirța).

² Si stând ele înaintea lui Moise, a lui Eleazar preotul, înaintea căpeteniilor și înaintea întregii adunări, la ușa corutului mărturiei, au zis:

³ „Tatăl nostru a murit în pustie; el n'a făcut parte din adunătura celor ce s'au ridicat împotriva Domnului, adică adunătura lui Core, ci a murit din pricina propriilor sale păcate, iar feciori nu i s'a născut.

⁴ Așadar, pentru ca numele tatălui nostru să nu piară din neamul său pentru aceea că nu are fi, dați-ne și nouă moșie între frații tatălui nostru!”

⁵ Moise însă a adus pricina lor înaintea Domnului;

⁶ iar Domnul a grăit către Moise, zîcând:

⁷ „Drept au grăit fetele lui Salfaad: dăle să aibă moștenire între frații tatălui lor: fă-le ca parte moșia tatălui lor.

⁸ Iar fiilor lui Israel să le grăiești așa: De va muri cineva fără să aibă feciori, moșia lui i-o veți da fiicei sale.

⁹ Iar de nu are nici fiică, moșia lui să i-o dați fratelui său.

¹⁰ Iar dacă nu va avea nici frați, moșia o veți da fratelui tatălui său.

¹¹ Iar dacă tatăl său nu are frați, moșia o veți da rudeniei celei mai apropiate din neamul lui, ca să moștenească cele ce sunt ale lui. Aceasta va fi pentru fiii lui Israel o rânduială de drept: aşa cum Domnul i-a poruncit lui Moise¹.

¹² Apoi a zis Domnul către Moise: „Suie-te pe muntele de dincolo (același muntele Nebo)², și privește țara Canaanului pe care Eu le-o dau fililor lui Israel ca moștenire.

¹³ Iar după ce o vei vedea, te vei adăuga și tu la poporul tău, aşa cum s'a adăugat Aaron, fratele tău, pe muntele Hor,

¹⁴ pentru că v'ăți împotrivat poruncii Mele în pustia Sin la vremea nărătării obștești asupra sfințeniei Mele: nu ati făcut în aşa fel, încât sfințenia Mea să se arate sub ochii lor prin ape³ (adică la apele Meriba⁴ de la Cadeș, în pustia Sin)".

¹⁵ Zis-a Moise către Domnul:

¹⁶ „Domnul, Dumnezeul duhurilor și a tot trupul, să rânduiască peste obștea aceasta un om

¹⁷ care'n fruntea ei să iasă și'n fruntea ei să intre, care să-i ducă și să-i aducă, pentru ca să nu rămână obștea Domnului ca niște oi fără păstor".

¹⁸ Iar Domnul a zis către Moise: „Iați pe Iosua, fiul lui Navi, om cu duh într'insul, pune-ți mâinile peste el

¹Ceea ce cade sub incidentă expresiei: „aşa cum Domnul i-a poruncit lui Moise” are putere de lege și nu poate fi pus în discuție.

²În Versiunea Ebraică: „Suie-te pe muntele Abarim”. În fapt, Abarim era un lanț muntos (etimologic: „cei ce se află de celală parte”) ce se întindea de-a lungul coastei de est a Mării Moarte, între hotarul Moabului la sud și vârful Nebo la miaza noapte.

³Asupra sfințeniei Domnului prin ape vezi nota de la 20, 12.

⁴„Meriba”: vezi nota de la 20, 13.

¹⁹ și du-l în fața lui Eleazar preotul; și'n fața întregii adunări îi vei da porunci și'n fața lor vei da porunci asupră-i; ²⁰ și dă-i ceva din măreția ta, pentru că'n felul acesta fiii lui Israel să asculte de el.

²¹ El va sta în fața lui Eleazar preotul, pe care'n fața Domnului îl va întreba despre rostirea prin Urim⁵: prin rostirea acestuia va ieși și prin rostirea acestuia va intra, el și'mpreună cu el toți fiii lui Israel: toată obștea”.

²² Si a făcut Moise aşa cum i-a poruncit Domnul Dumnezeu: l-a luat pe Iosua și l-a pus în fața lui Eleazar preotul și'n fața întregii adunări.

²³ Si-a pus mâinile peste el și l-a rânduit aşa cum Domnul poruncise prin Moise.

28

Noi rânduieli pentru o seamă de jertfe.

¹ Si a grăit Domnul către Moise, zicând:

² „Dă porunci fililor lui Israel; grăiește către ei și spune-le: – Vă veți îngrijii ca darurile Mele, dările Mele, jertfele Mele cele intru miroș cu bună mireasmă să-Mi fie aduse la sărbătorile Mele.

³ Spune-le: Iată jertfele pe care trebuie să le aduceți Domnului: miei de câte

⁵Literal: „despre rostirea arătării”, „arătarea” (descoperirea, vădarea) fiind cuvântul cu care Septuaginta îl traduce pe ebraicul Urim (asupra căruia vezi nota de la Iș 28, 26). Neavând nici preoție și nici dar profetic, Iosua nu poate fi un pandant al lui Moise; el va cunoaște rostirile lui Dumnezeu numai prin mijlocirea marelui preot care, la rândui, le va cunoaște prin intermediul oracolului.

un an, fără meteahnă, doi pe zi, ardere-de-tot neconitenită;

⁴ un miel îl veți jertfi dimineața, iar pe cel de al doilea miel îl veți jertfi seara.

⁵ Jertfă de pâine să aduci a cecea parte dintr'o efă de făinuță de grâu frământată cu un sfert de hin de untdelemn:

⁶ ardere-de-tot neconitenită, care-a fost săvârșită pe muntele Sinai, întru miros cu bună mireasmă Domnului.

⁷ Turnarea ei va fi un sfert de hin de vin la un miel; și turnarea de vin către Domnul o vei turna în loc sfânt.

⁸ Pe cel de al doilea miel îl vei aduce spre seară, cu darul lui de pâine și cu turnarea lui; întru miros cu bună mireasmă îl vei aduce Domnului.

⁹ Iar în ziua odihnei veți aduce doi miei de câte un an, fără meteahnă, cu două zecimi dintr'o efă de făinuță de grâu frământată cu untdelemn, precum și turnare,

¹⁰ ardere-de-tot pentru fiecare Zi a Odihnei, în afară de arderea-de-tot cea neconitenită și de turnarea ei.

¹¹ La fiecare zi'ntâi a lunii Îi veți aduce Domnului ardere-de-tot: doi viței din cireadă, un berbec și șapte miei de câte un an, fără meteahnă,

¹² trei zecimi dintr'o efă de făinuță de grâu frământată cu untdelemn pentru fiecare vițel și două zecimi dintr'o efă de făinuță de grâu frământată cu untdelemn pentru berbec

¹³ și câte o zecime dintr'o efă de făinuță de grâu frământată cu untdelemn, ca dar de pâine la fiecare miel. Aceasta este ardere-de-tot, mireasmă plăcută, jertfă Domnului.

¹⁴ Turnare la ele: jumătate de hin de vin la fiecare vițel, o treime de hin la

berbec și un sfert de hin la fiecare miel. Aceasta este ardere-de-tot pentru fiecare început de lună, la toate lunile anului.

¹⁵ Să mai aduceți Domnului și un țap ca jertfă pentru păcat; aceasta, împreună cu turnarea ei, va fi adusă în afară de arderea-de-tot cea neconitenită.

¹⁶ În ziua a paisprezecea a lunii întâi sunt Paștile Domnului.

¹⁷ În ziua a cincisprezecea a acestei luni e sărbătoare. Șapte zile veți mâncă azime.

¹⁸ În ziua întâi veți avea adunare sfântă¹ și nu veți face nici o muncă slujitoare².

¹⁹ Îi veți aduce Domnului jertfă, ardere-de-tot: doi viței din cireadă, un berbec și șapte miei de câte un an; aceștia să fie fără meteahnă.

²⁰ Cu ei să aduceți dar de pâine: făinuță de grâu frământată cu untdelemn, trei zecimi de efă la fiecare vițel, două zecimi de efă la berbec

²¹ și câte o zecime de efă pentru fiecare din cei șapte miei.

²² Veți aduce și un țap ca jertfă pentru păcat, pentru ispășirea voastră.

²³ Pe acestea să le aduceți în afara arderii-de-tot de dimineață, care este ardere-de-tot neconitenită.

¹E vorba de „adunarea sfântă” prescrisă în Lv 23, 2; era o convocare specială, în afara celor obișnuite la alte sărbători, când întreaga obște a lui Israel se aduna împrejurul altarului.

²Prin „munca slujitoare” (*έργον λατρεύτον*) se înțelegea numai munca propriu-zisă, productivă, nu și treburile mărunte, menite să-i asigure omului nevoia elementară de a se hrăni; această precizare e făcută în Iș 12, 16. Atunci când și acestea din urmă erau interzise, se folosea expresia „nici o muncă” sau „nici un fel de lucrare” (ca în Nm 29, 7, unde repaosul total e motivat și prin postire).

²⁴ Tot aşa să aduceți și în fiecare din cele șapte zile: prinos de pâine, jertfă, mireasmă plăcută Domnului; aceasta, pe lângă arderea-de-tot cea neconținută, cu turnarea ei.

²⁵ În ziua a șaptea veți avea adunare sfântă; în ea nu veți face nici o muncă slujitoare.

²⁶ În ziua celor dintâi roade³, când îl aduceți Domnului prinosul nou de pâine, [în sărbătoarea] Săptămânilor, veți avea adunare sfântă și nu veți face nici o muncă slujitoare.

²⁷ Veți aduce arderi-de-tot întru miros de bună mireasmă Domnului: doi viței din cireadă, un berbec și șapte miei de câte un an, fără meteahnă.

²⁸ Cu ei să aduceți prinos de pâine: făinuță de grâu frâmântată cu untdelemn, trei zecimi dintr-o efă la fiecare vițel, două zecimi de efă la berbec

²⁹ și o zecime de efă la fiecare din cei șapte miei.

³⁰ Veți aduce și un țap ca jertfă pentru păcat, spre ispășirea voastră.

³¹ Pe acestea, cu turnările lor, Mi le veți aduce pe deasupra arderilor-de-tot neîncetate și a prinoaselor de pâine – curate să vă fie – cu turnările lor.

29

Jertfe la zilele întâi, a zecea și a cincisprezecea din luna a șaptea.

¹ În ziua întâi a lunii a șaptea veți avea adunare sfântă; nu veți face nici o

³Pârga produselor agricole, din care I se aduc prinoase Domnului (tradiție perpetuată și în ritualul creștin). Se mai numea și sărbătoarea Sacerișului (vezi Iș 23, 16), precum și sărbătoarea Săptămânilor (Iș 34, 22).

muncă slujitoare; aceasta-i pentru voi o Zi a Trâmbițării¹.

² Veți aduce ardere-de-tot întru miros de bună mireasmă Domnului: un vițel, un berbec și șapte miei de câte un an, fără meteahnă.

³ La ei, ca prinos de pâine: făinuță de grâu frâmântată cu untdelemn, trei zecimi de efă la vițel, două zecimi de efă la berbec

⁴ și câte o zecime de efă la fiecare din cei șapte miei.

⁵ Din turma de capre veți aduce un țap ca jertfă pentru păcat, spre ispășirea voastră.

⁶ [Toate acestea], în afara arderilor-de-tot de la început de lună, cu prinosul de pâine și turnarea lor, și în afara arderilor-de-tot neconținute, cu prinosul de pâine și turnarea lor după rânduială, întru miros de bună mireasmă Domnului.

⁷ În ziua a zecea a acestei luni veți avea adunare sfântă; vă veți întrista sufletele² și nici o muncă să nu faceți.

⁸ Îl veți aduce Domnului ardere-de-tot întru miros de bună mireasmă: un vițel, un berbec și șapte miei de câte un an, fără meteahnă.

⁹ La ei veți aduce prinos de pâine: făinuță de grâu frâmântată cu untdelemn, trei zecimi de efă la vițel, două zecimi de efă la berbec

¹⁰ și câte o zecime de efă la fiecare din cei șapte miei.

¹Literal: „Semn”, „Semnal”. Strigăte de război (vezi 10, 5 și nota) devenite aclamații religioase. Luna a șaptea (septembrie-octombrie) reprezenta începutul anului calendaristic și avea foarte numeroase sărbători.

²Întristarea sau smeruirea sufletului (cf. Lv 16, 29) presupunea o stare de penitență în care se includea și postul.

¹¹ Iar la turma de capre veți aduce un țap ca jertfă pentru păcat, spre ispășirea voastră; [toate acestea], pe lângă jertfa pentru păcat din ziua Ispășirii și pe lângă arderea-de-tot cea necontenită cu darul ei de pâine și turnarea ei după rânduială, întru miroș de bună mireasmă Domnului.

¹² În ziua a cincisprezecea a lunii a șaptea veți avea adunare sfântă; nici o muncă slujitoare nu veți face și timp de șapte zile îi veți sărbători sărbătoare Domnului.

¹³ În prima zi veți aduce ardere-de-tot, jertfă, bună mireasmă plăcută Domnului: treisprezece viței din cireadă, doi berbeci și paisprezece miei de câte un an; dar să fie fără meteahnă.

¹⁴ Cu ei, ca prinos de pâine, veți aduce făinuță de grâu frământată cu undelenm: trei zecimi de efă la fiecare din cei treisprezece viței, două zecimi de efă la fiecare din cei doi berbeci

¹⁵ și câte o zecime de efă la fiecare din cei paisprezece miei;

¹⁶ iar din turma de capre, un țap ca jertfă pentru păcat, în afara arderii-de-tot necontenite, cu prinosul de pâine și cu turnarea ei.

¹⁷ A doua zi, doisprezece viței, doi berbeci și paisprezece miei de câte un an, fără meteahnă,

¹⁸ cu prinosul de pâine și cu turnarea lor pentru viței, pentru berbeci și pentru miei, după numărul lor, aşa cum e rânduit;

¹⁹ iar din turma de capre, un țap ca jertfă pentru păcat, în afara de arderea-de-tot necontenită, cu prinosul ei de pâine și cu turnarea ei.

²⁰ A treia zi: unsprezece viței, doi berbeci și paisprezece miei de câte un an,

fără meteahnă,

²¹ cu prinosul de pâine și cu turnarea lor pentru viței, pentru berbeci și pentru miei, după numărul lor, aşa cum e rânduit;

²² iar din turma de capre, un țap ca jertfă pentru păcat, în afara de arderea-de-tot necontenită cu prinosul ei de pâine și cu turnarea ei.

²³ A patra zi: zece viței, doi berbeci și paisprezece miei de câte un an, fără meteahnă,

²⁴ cu prinosul de pâine și cu turnarea lor pentru viței, pentru berbeci și pentru miei, după numărul lor, aşa cum e rânduit;

²⁵ iar din turma de capre, un țap ca jertfă pentru păcat, pe lângă arderea-de-tot necontenită, cu prinosul ei de pâine și cu turnarea ei.

²⁶ În ziua a cincea: nouă viței, doi berbeci și paisprezece miei de câte un an, fără meteahnă,

²⁷ cu prinosul lor de pâine și cu turnarea lor pentru viței, pentru berbeci și pentru miei, după numărul lor, aşa cum e rânduit;

²⁸ iar din turma de capre, un țap ca jertfă pentru păcat, pe lângă arderea-de-tot necontenită cu prinosul ei de pâine și turnarea ei.

²⁹ În ziua a șasea: opt viței, doi berbeci și paisprezece miei de câte un an, fără meteahnă,

³⁰ cu prinosul lor de pâine și cu turnarea lor pentru viței, pentru berbeci și pentru miei, după numărul lor, aşa cum e rânduit;

³¹ iar din turma de capre, un țap ca jertfă pentru păcat, pe lângă arderea-de-tot necontenită cu prinosul ei de pâine și cu turnarea ei.

³² În ziua a șaptea: șapte viței, doi berbeci și paisprezece miei de câte un an, fără meteahnă,

³³ cu prinosul lor de pâine și cu turnarea lor pentru viței, pentru berbeci și pentru miei, după numărul lor, aşa cum e rânduit;

³⁴ iar din turma de capre, un țap ca jertfă pentru păcat, pe lângă ardereade-tot necontentă cu prinosul ei de pâine și cu turnarea ei.

³⁵ În ziua a opta, încheierea sărbătorii; nici o muncă slujitoare nu veți face^{ntr}insa;

³⁶ arderi-de-tot îi veți aduce Domnului, jertfă cu bună mireasmă: un vițel, un berbec și șapte miei de câte un an, fără meteahnă,

³⁷ cu prinosul lor de pâine și cu turnarea lor pentru vițel, pentru berbec și pentru miei, după numărul lor, aşa cum e rânduit;

³⁸ iar din turma de capre, un țap ca jertfă pentru păcat, pe lângă ardereade-tot necontentă cu prinosul ei de pâine și cu turnarea ei.

³⁹ Pe acestea toate îi le veți aduce Domnului în sărbătorile voastre, pe lângă jertfele voastre de făgăduință, în afara jertfelor voastre de bunăvoie și pe deasupra arderilor-voastre-de-tot și a pri-noaselor și a turnărilor și a jertfelor voastre de mântuire”.

30

Despre făgăduințe.

¹ Moise le-a vorbit fiilor lui Israel după tot ceea ce Domnul îi poruncise lui Moise¹.

¹Acest verset reprezintă, de fapt, încheierea

² Si a grăit Moise către mai-marii peste semințiiile fiilor lui Israel și le-a zis: „Iată lucrul pe care-l poruncește Domnul:

³ Omul care va face făgăduință Domnului sau cu jurământ se va jura să-i pună sufletului său o anume legătură², să nu-și calce cuvântul: tot ce i-a ieșit din gură să facă întocmai³.

⁴ Dacă vreo femeie îi va face Domnului făgăduință și-și va lua asupră-și legământ la vremea când, încă Tânără fiind, trăiește în casa tatălui ei

⁵ și dacă tatăl ei, auzindu-i făgăduințele și legămintele pe care și le-a pus asupră-și, va tăcea asupră-le, atunci toate făgăduințele ei stau în picioare și orice legământ asupra sufletului ei rămâne drept.

⁶ Dar dacă tatăl ei nu va fi de aceeași părere în ziua când le-a auzit, atunci toate făgăduințele ei și toate legămintele pe care și le-a pus asupră-și sunt fără pret: Domnul o va ierta, pentru că tatăl ei nu a fost de aceeași părere.

⁷ Dacă însă ea este măritată și și-a luat asupră-și o făgăduință sau prin cuvântul gurii sale și-a pus sieși legământ

⁸ și dacă bărbatul ei, auzindu-le, va tăcea asupră-le în ziua când le-a auzit, atunci toate făgăduințele ei stau în picioare și orice legământ asupra sufletului ei rămâne drept.

capitolului precedent.

²În context: prin „făgăduință” se înțelegea un anume vot prin care omul se obliga să-I facă lui Dumnezeu unul sau mai multe daruri (acestea fiind puse deoparte în acest scop); prin „legământ” se înțelegea votul cuiva de a-și impune temporar o anumită abstență, parțială sau totală, cum era, de pildă, nazireatul (vezi capitolul 6).

³E vorba de sfîrșenia cuvântului dat, mai ales în împrejurări solemne.

9 Dar dacă bărbatul ei nu va fi de aceeași părere în ziua când le-a auzit, atunci toate făgăduințele și toate legămintele pe care și le-a pus asupră-și sunt fără preț: Domnul o va ierta, pentru că bărbatul ei nu a fost de aceeași părere.

10 Făgăduința văduvei și a celei lăsate de bărbat – orice legământ și-ar pune ea asupra sufletului ei – rămân în picioare.

11 Dacă însă ea a făcut făgăduință ori și-a pus asupră-și legământ la vremea când se afla în casa bărbatului ei

12 și dacă bărbatul ei, auzindu-le, va săcea și nici nu se va împotrivi, atunci toate făgăduințele ei stau în picioare și orice legământ asupra sufletului ei rămâne drept.

13 Dacă însă bărbatul ei nu va fi de aceeași părere de'ndată ce le-a auzit, atunci tot ceea ce a ieșit de pe buzele ei – făgăduințe sau legăminte asupra sufletului ei – sunt fără preț: Domnul o va ierta, pentru că bărbatul ei nu a fost de aceeași părere.

14 Orice făgăduință și orice legătură întărită cu jurământ pentru întristarea sufletului ei⁴, bărbatul ei o poate întări și tot bărbatul ei o poate desființa.

15 Dacă însă bărbatul ei a săcut asupra acestora până'n ziua următoare, prin aceasta el i-a întărit ei toate făgăduințele și toate legămintele ce sunt asupra ei; le-a întărit pentru că el a săcut asupră-le în ziua când le-a auzit.

16 Dar dacă bărbatul le-a desființat după ziua în care le-a auzit, atunci el va purta asupră-și păcatul".

⁴Asupra „întristării sufletului” vezi nota de la 29, 7.

17 Acestea sunt poruncile pe care Domnul i le-a rânduit lui Moise asupra [legăturilor] dintre un bărbat și femeia lui, dintre un tată și fiica sa la vremea când ea, încă Tânără fiind, trăiește în casa tatălui ei.

31

Nimicirea Madianiților; măcelăria femeilor.

1 Si a grăit Domnul către Moise, zicând:

2 „Pedepsește-i pe Madianiți cu răzbunarea fiilor lui Israel¹; apoi te vei adăuga la poporul tău”.

3 Iar Moise i-a grăit poporului, zicând: „Înarmați dintre voi oameni pentru război, și'n fața Domnului războiți-vă împotriva Madianiților, pentru ca răzbunarea Domnului să fie asupra lui Madian.

4 Câte o mie veți trimite la război din fiecare seminție, din toate semințile fiilor lui Israel²”.

5 Si din miile lui Israel s'au numărat câte o mie din fiecare seminție: douăsprezece mii de oameni înarmați pentru război.

6 Pe această i-a trimis Moise la război, câte o mie de fiecare seminție; și cu ei l-a trimis pe Finees, fiul lui Eleazar, fiul lui Aaron, preotul³; în mâinile lor

¹Această poruncă este o urmare a celei rostite la sfârșitul capitolului 25 împotriva Madianiților, care-i atacaseră pe Israeliti prin violențe.

²Nu se poate ști dacă Finees avea rolul de conducător militar sau numai de căpitanie religioasă. Oricum, Eleazar a rămas în tabără spre a nu se spurca prin eventuala atingere a cadavrelor de pe câmpul de luptă (vezi interdicția din 19, 13).

³Plural generic, în timp ce Versiunea Ebraică

aveau lucrurile sfinte și trâmbițele de semnal.

⁷ Și s'au războit împotriva lui Midian, aşa cum Domnul îi poruncise lui Moise, și i-au ucis pe toți cei de parte bărbătească.

⁸ Și împreună cu răniții lor i-au ucis pe regii lui Midian: Evi, Rechem, Tur, Hur și Reba – cinci regi madiani –, după care l-au ucis cu sabia pe Balaam, fiul lui Beor.

⁹ Iar pe femeile din Midian le-au dus în robie împreună cu copiii și bunurile lor⁴; iar vitele și turmele și avuțile lor le-au luat pe toate pradă.

¹⁰ Toate cetățile n'care locuiau ei și toate satele lor le-au ars cu foc.

¹¹ Toată prada și tot ce-au apucat să jefuiască, de la om până la dobitoc, au luat cu ei.

¹² Robii, jafurile și prada le-au adus la Moise, la preotul Eleazar și'n fața fiilor lui Israel, în tabără din șesul Moabului, care este lângă Iordan, în apropierea Ierihonului.

¹³ Iar Moise, Eleazar preotul și toți capii adunării au ieșit să-i întâmpine în afara taberei.

¹⁴ Atunci s'a mâniat Moise pe căpeteniile oștirii – pe căpeteniile miilor și pe sutași – care se întorsese către război.

¹⁵ Zisu-le-a Moise: „De ce le-ați prinș voi de vii pe cele ce sunt parte femeiască?

¹⁶ Pentru că ele sunt cele ce, după sfatul lui Balaam, i-au făcut pe fiii lui

se referă numai la mâinile lui Finees. „Lucrurile sfinte” puteau fi vase ale cortului, veșmintă sau chiar chivotul însuși.

⁴ Literal: „împreună cu tot ce ținea de ele”.

Israel să se lepede de cuvântul Domnului și să-l calce de dragul lui Peor, din care pricină a venit pedeapsă ntru obștea Domnului.

¹⁷ Ucideți dar acum toți copiii de parte bărbătească și ucideți toate femeile care au cunoscut bărbat;

¹⁸ iar pe fetele care n'au cunoscut bărbat cruțați-le⁵.

¹⁹ Cât despre voi, timp de șapte zile veți ședea în afara taberei; tot cel ce-a ucis pe cineva și tot cel ce s'a atins de un rănit se va curăță în ziua a treia și în ziua a șaptea, voi și cei pe care i-ați luat robi.

²⁰ De asemenea, veți curăță toate hainele, toate lucrurile de piele, tot ce este făcut din păr de capră și toate vasele de lemn”.

²¹ Apoi a zis Eleazar preotul către oștenii care veniseră din război: „Iată porunca legii pe care Domnul i-a dat-o lui Moise:

²² Lăsând la o parte aurul, argintul, arama, fierul, plumbul și cositorul,

²³ tot ce trece prin foc va fi lămurit prin foc și cu apă curățitoare⁶ va fi curățit; iar ceea ce nu trece prin foc va trece prin apă⁷.

²⁴ În ziua a șaptea vă veți spăla hainele spre curățire, după care veți intra în tabără”.

²⁵ Și a grădit Domnul către Moise, zicând:

²⁶ „Tu, împreună cu Eleazar preotul și cu căpeteniile seminților obștii numărăți prada de război pe cap de om și de vită.

⁵ Textul Ebraic adaugă: „păstrați-le vii pentru voi”.

⁶ Apă lustrală, sfinită, purificatoare.

⁷ De data aceasta, prin apă simplă, obișnuită.

27 Prada o veți împărți pe din două între oștenii care-au fost în război și între toată obștea.

28 De la oștenii care-au fost la război pune deoparte pentru Domnul câte un suflet din cinci sute, atât din oameni cât și din vite, din oi și din asini;

29 pe acestea le vei lua din jumătatea ce li se cuvine lor și să i le dai lui Eleazar preotul, ca dar de pârgă Domnului.

30 Iar din jumătatea cuvenită fiilor lui Israel vei lua câte unul din cincizeci, atât din oameni cât și din vite, din oi și din asini, și le vei da leviților care sunt rânduiți să slujească la cortul Domnului".

31 Și au făcut Moise și Eleazar preotul și-a cum Domnul îi poruncise lui Moise.

32 Ceea ce-a rămas din prăzile aduse de războinici au fost: șase sute șaptezeci și cinci de mii de oi;

33 șaptezeci și două de mii de vite;

34 șaizeci și una de mii de asini;

35 ființe omenești, femei care n'au cunoscut bărbat: de toate, treizeci și două de mii de suflete.

36 Partea-jumătate a celor ce fuseseră la război, bob-numărat, a fost de trei sute treizeci și șapte de mii cinci sute de oi.

37 Dintre oi au fost puse deoparte, pentru Domnul, șase sute șaptezeci și cinci;

38 vite: treizeci și șase de mii; puse deoparte pentru Domnul: șaptezeci și două;

39 asini: treizeci de mii cinci sute; puși deoparte pentru Domnul: șaizeci și unul;

40 oameni: șaisprezece mii; puși deoparte pentru Domnul: treizeci și două

de suflete.

41 Partea Domnului, darea către Dumnezeu, i-a dat-o Moise lui Eleazar preotul, aşa cum Domnul îi poruncise lui Moise.

42 Iar partea-jumătate a fiilor lui Israel, pe care Moise a osebit-o de la cei ce fuseseră la război,

43 această jumătate a întregului a fost: oi: trei sute treizeci și șapte de mii cinci sute;

44 vite: treizeci și șase de mii;

45 asini: treizeci de mii cinci sute;

46 ființe omenești: șaisprezece mii.

47 Din această jumătate a fiilor lui Israel a luat Moise câte unul din cincizeci, atât din oameni cât și din vite, și le-a dat leviților care sunt rânduiți să slujească la cortul Domnului, și-a cum Domnul îi poruncise lui Moise.

48 Atunci au venit la Moise căpeteniile oștirii – căpeteniile peste mii și sutășii –

49 și i-au zis lui Moise: „Servii tăi au numărat pe oștenii ce ne-au fost îndreptați, și dintre ei n'a lipsit nici măcar unul.

50 Iată că și noi I-am adus Domnului prinos, fiecare ce-am găsit de aur: lânțuguri, brățări, inele, cercei și salbe, ca să te rogi pentru noi înaintea Domnului".

51 Moise și Eleazar au luat de la ei aurul, toate acestea giuvaiere lucrare din el.

52 Tot aurul care I-a fost adus Domnului prinos de către căpeteniile peste mii și peste sute a fost de șaisprezece mii șapte sute cincizeci de sicli.

53 Cât despre oștenii de rând, fiecare a prădat pentru el.

⁵⁴ Moise și Eleazar preotul au primit aurul de la căpeteniile peste mii și peste sute și l-au dus în cortul mărturiei, spre pomenirea fiilor lui Israel înaintea Domnului.

32

Israel începe să se așeze în țara Canaanului.

¹ Fiii lui Ruben și fiii lui Gad aveau turme multe, foarte multe. Și văzând că ținutul Iazer și ținutul Galaad sunt un loc numai bun pentru turme,

² au venit fiii lui Gad și fiii lui Ruben și au grăit cu Moise, cu Eleazar preotul și cu căpeteniile obștii și au zis:

³ „Atarotul, Dibonul, Iazerul, Nimra, Hesbonul, Eleale, Sevam, Nebo și Beon,¹

⁴ ținutul pe care Domnul l-a așternut² înaintea obștii lui Israel, e un pământ numai bun pentru turme, iar robii tăi au turme”.

⁵ Și au mai zis: „De-am aflat trecere în ochii tăi, dă ținutul acesta’n stăpânire robilor tăi, și să nu ne treci peste Iordan”.

⁶ Moise însă a zis către fiii lui Gad și către fiii lui Ruben: „Frații voștri vor merge la război, iar voi să rămâneți aici?”

⁷ De ce’ndoiti voi inima fiilor lui Israel, să nu treacă’n țara pe care Domnul le-o dă?

¹Localități în regiunea transiordaniană cuprinsă între Iaboc și Arnon.

²Literal: „l-a dat” (cu nuanța: „l-a predat”, „l-a transmis”). În Textul Ebraic: „l-a lovit”, aluzie probabilă la războiul împotriva Madianiilor (cap. 31).

⁸ Așa au făcut părinții voștri când i-am trimis din Cadeș-Barnea să cerceteze țara:

⁹ Au mers până’n valea Eșcol și, după ce-au văzut ținutul, au îndoit inima fiilor lui Israel, să nu intre ei în țara pe care Domnul le-o dă.

¹⁰ În aceeași zi însă s’a aprins mânia Domnului, Care S’a jurat, zicând:

¹¹ – Nu, oamenii aceștia, care s’au suit din Egipt de la vârsta de douăzeci de ani și mai sus și care deci cunosc binele și răul³, nu vor vedea pământul pe care Eu prin jurământ l-am făgăduit lui Avraam și lui Isaac și lui Iacob, pentru că ei nu Mi-au urmat Mie,

¹² în afară de Caleb, fiul lui Iefone Cheñezeul⁴, și de Iosua, fiul lui Navi, pentru că aceștia I-au urmat Domnului...

¹³ Și s’a aprins atunci mânia Domnului asupra lui Israel și timp de patruzeci de ani i-a tot învârtit⁵ prin pustie, până când s’a stins tot neamul⁶ care făcuse rele’n fața Domnului.

¹⁴ Și iată că acum în locul părinților voștri vă’ti ridicat voi, un pumn de oameni păcătoși, ca să sporiți, o dată mai mult, iuțimea mâniei Domnului asupra lui Israel

¹⁵ prin aceea că, abătându-vă voi din cale-I, Îl veți face să-l lase [pe Israel]

³Sintagma: „care cunosc binele și răul” îi e proprie Septuagintei și are menirea de a sublinia responsabilitatea morală a celor ce au ales neascultarea, cu toate consecințele ei.

⁴„Chenezeul”: precizare singulară, în sensul că Iefone făcea parte din tribul edomit al lui Chenaz, urmaș al lui Esau, menționat în Fc 36, 11.

⁵Acesta este singurul loc din Vechiul Testament în care e folosit cuvântul **katarrembevo** = „a face să se învârtească în toate direcțiile”; aşadar, nu e o învârtire circulară, ci una labirintică, sinuoasă, cu multe meandre într’un spațiu relativ restrâns.

⁶Aici „neamul” în sensul de generație.

și mai mult în pustie, și astfel pe această'ntreagă obște o veți face să trăiască'n necurmată nelegiuire".

¹⁶ Iar ei, apropiindu-se de el, au zis: „Vom face aici stâni pentru turmele noastre și cetăți pentru copiii noștri;

¹⁷ iar noi, noi ne vom înarma și vom merge'n fruntea fiilor lui Israel până ce-i vom duce'n locul care este al lor, în timp ce copiii noștri vor rămâne în cetățile întărite, la adăpost de oamenii locului.

¹⁸ Nu ne vom întoarce la casele noastre până când fiii lui Israel nu vor intra fiecare în moștenirea sa;

¹⁹ că noi nu vom moșteni'mpreună cu ei dincolo de Iordan și nici mai departe, de vreme ce moștenirea ne-am luat-o dincoace de Iordan, spre răsărit".

²⁰ Atunci a zis Moise către ei: „De veți face aceasta, de veți merge înarmați la război în fața Domnului⁷,

²¹ de va trece fiecare din voi înarmat peste Iordan în fața Domnului până ce dușmanul va pieri de la fața Sa

²² și țara va fi supusă'naintea feței Domnului, atunci vă veți întoarce și nevinovați veți fi'naintea Domnului și'naintea lui Israel și veți avea ținutul acesta moștenire'naintea Domnului.

²³ Iar de nu veți face aşa, veți păcătui în fața Domnului și vă veți cunoaște păcatul atunci când vă vor cuprinde relele.

²⁴ Zidiți-vă cetăți pentru copiii voștri și stâni pentru oile voastre și faceți cele ce-ați rostit cu gura voastră".

⁷ „În fața Domnului” sau „înaintea Domnului”: expresie repetată prin care se sugerează prezența lui Dumnezeu în oastea luptătoare, fie prin chivotul mărturiei (care însoțea campaniile militare), fie prin anumite porunci inspirate comandanților.

²⁵ Zis-au fiii lui Gad și fiii lui Ruben către Moise: „Robii tăi vor face aşa cum poruncește stăpânul nostru.

²⁶ Copiii noștri, femeile noastre, turmele noastre și toate vitele noastre vor rămâne aici în cetățile Galaadului;

²⁷ iar robii tăi, înarmați cu toții și pregătiți, vor merge'n fața Domnului la război, aşa cum spune stăpânul".

²⁸ Atunci Moise a dat asupră-le porunci lui Eleazar preotul, lui Iosua, fiul lui Navi, și căpeteniilor peste semințiile fililor lui Israel

²⁹ și le-a zis Moise: „Dacă fiii lui Gad și fiii lui Ruben vor trece cu voi peste Iordan, intrărmându-se cu toții pentru război în fața Domnului, de'ndată ce voi veți stăpâni țara de dinaintea voastră le veți da ținutul Galaad în stăpânie.

³⁰ Iar dacă ei nu vor merge cu voi înarmați pentru război în fața Domnului, atunci pe copiii lor, pe femeile lor și vitele lor le veți trece'naintea voastră în țara Canaanului și acolo, în țara Canaanului, vor primi ei moștenire'mpreună cu voi".

³¹ Iar fiii lui Gad și fiii lui Ruben au răspuns și au zis: „Aşa cum Domnul le-a spus robilor tăi, întocmai vom face:

³² înarmați în fața Domnului vom trece'n țara Canaanului, iar partea noastră de moșie ne-o veți da dincoace de Iordan".

³³ Atunci Moise le-a dat – filor lui Gad, filor lui Ruben și la jumătate din seminția lui Manase, fiul lui Iosif – regatul lui Sihon, regele Amoreilor, și regatul lui Og, regele Vasanului, țara și cetățile cu pământurile lor, orașele țării de jur-împrejur.

³⁴ Fiii lui Gad au zidit Dibonul, Atarotul, Aroerul,

³⁵ Atarot-Şofanul, Iazerul, Iogbeha,

³⁶ Bet-Nimra și Bet-Haran, cetăți întărite, precum și stâni pentru oi.

³⁷ Fiii lui Ruben au zidit Hesbonul, Eleale, Chiriataimul,

³⁸ Nebo, Baal-Meonul – ale căror nume au fost schimbate – și Sibma; orașelor pe care le-au zidit ei le-au dat nume după numele lor.

³⁹ Iar fiii lui Machir, fiul lui Manase, s'a dus în Galaad și l-au luat în stăpânire și i-au nimicit⁸ pe Amoreii care erau acolo.

⁴⁰ Iar Moise a dat Galaadul lui Machir, fiul lui Manase, care s'a așezat acolo.

⁴¹ Iair, fiul lui Manase, s'a dus și le-a luat sălașurile⁹ și le-a numit Sălașurile lui Iair.

⁴² Iar Nobah s'a dus și a luat în stăpânire Chenatul și satele care țineau de el și l-a numit după numele său: Nobah.

33

Drumul și popasurile lui Israel între Egipt și Iordan. Porunci pentru împărțirea Canaanului.

¹ Iată acum popasurile fililor lui Israel, după ce au ieșit ei din țara Egiptului, împreună cu oştirile lor, sub mâna lui Moise și Aaron.

² Moise este cel ce, din porunca Domnului, a scris pornirile și popasurile

lor; iar popasurile călătoriei lor sunt acestea:

³ În luna întâi, în cea de a cincisprezecea zi a lunii întâi, a doua zi de Paști, fiii lui Israel au ieșit, cu mâna înaltă¹, sub ochii înșiși ai tuturor Egipcenilor,

⁴ în timp ce Egipcenii îi îngropau pe toți cei ce muriseră dintre ei, pe toți întâinăscuții pe care-i lovise Domnul în țara Egiptului: când și asupra dumnezeilor lor a făcut Domnul izbândă.

⁵ Și dacă fiii lui Israel au pornit din Ramses², au poposit în Sucot.

⁶ Pornind apoi din Sucot, au tăbărât la Etam, care este la marginea pustiului.

⁷ Din Etam au pornit și s'a îndrepătat spre Pi-Hahirot, care este în fața Baal-Tefonului, și și-au așezat tabăra în dreptul Migdolului.

⁸ Pornind apoi din Pi-Hahirot, au trecut prin mijlocul mării în pustie și, mergând cale de trei zile prin pustiul Etam, și-au așezat tabăra la Mara.

⁹ Plecând de la Mara, au venit la Elim. În Elim însă erau douăsprezece izvoare de apă și săpetzeci de finici și au tăbărât acolo lângă apă.

¹⁰ Pornind apoi din Elim, au tăbărât lângă Marea Roșie.

¹¹ Au pornit apoi de la Marea Roșie și au tăbărât în pustiul Sin.

¹² Pornind din pustiul Sin, au poposit la Dofca.

¹ „Cu mâna înaltă”: expresie a libertății; vezi și nota de la Iș 14, 8.

²Ramses, localitate menționată în Iș 1, 11, situată la est de Delta Nilului, adică în imediata vecinătate a ținutului Goșen. În următoarele versete (până la 49 inclusiv) sunt enumerate patruzeci de etape ale călătoriei lui Israel prin pustie; numele unor locuri se află numai în această recapitulare.

⁸Ebr.: „i-au depoședat”.

⁹Sălașuri: mici tabere de corturi sau de colibe rudimentare folosite de semi-nomazi.

- ¹³ Pornind din Dofca, au tăbărât la Aluș.
- ¹⁴ Pornind din Aluș, și-au așezat tabăra la Rafidim; acolo nu avea poporul apă de băut.
- ¹⁵ Pornind din Rafidim, au tăbărât în pustiul Sinai.
- ¹⁶ Iar după ce au pornit din pustiul Sinai, au poposit la Chibrot-Hataava.
- ¹⁷ Pornind din Chibrot-Hataava, au tăbărât în Hașerot.
- ¹⁸ Pornind din Hașerot, au poposit la Ritma.
- ¹⁹ Pornind din Ritma, și-au așezat tabăra la Rimon-Peret.
- ²⁰ Pornind din Rimon-Peret, au tăbărât la Libna.
- ²¹ Pornind din Libna, au tăbărât la Risa.
- ²² Pornind din Risa, și-au așezat tabăra la Chehelata.
- ²³ Pornind din Chehelata, au tăbărât pe muntele Şafer.
- ²⁴ Pornind de pe muntele Şafer, au poposit în Harada.
- ²⁵ Pornind din Harada, au tăbărât la Machelot.
- ²⁶ Pornind din Machelot, au poposit în Tahat.
- ²⁷ Pornind din Tahat, s'au așezat cu tabăra în Tarah.
- ²⁸ Pornind din Tarah, au tăbărât în Mitca.
- ²⁹ Pornind din Mitca, au tăbărât la Hașmona.
- ³⁰ Pornind din Hașmona, au poposit la Moserot.
- ³¹ Pornind din Moserot, și-au așezat tabăra la Bene-Iaacan.
- ³² Pornind din Bene-Iaacan, au tăbărât la Hor-Hagghidgad.
- ³³ Pornind din Hor-Hagghidgad, au poposit la Iotbata.
- ³⁴ Pornind din Iotbata, au tăbărât la Abrona.
- ³⁵ Pornind din Abrona, și-au așezat tabăra la Ețion-Gheber.
- ³⁶ Pornind din Ețion-Gheber, au poposit în pustiul Sin. Plecând din pustiul Sin, au tăbărât în pustiul Faran, adică la Cadeș,
- ³⁷ iar din Cadeș au purces și au poposit la muntele Hor, în apropiere de țara Edomului.
- ³⁸ Aici s'a suit Aaron preotul în muntele Hor, din porunca Domnului, și a murit acolo, în anul al patruzecelea de la ieșirea filor lui Israel din țara Egiptului, în luna a cincea, în prima zi a lunii.
- ³⁹ Aaron era de o sută douăzeci și trei de ani când a murit în muntele Hor.
- ⁴⁰ Atunci Canaaneanul, regele Aradului, care locuia în țara Canaanului³, a auzit despre venirea filor lui Israel.
- ⁴¹ Aceștia însă, plecând de la muntele Hor, au tăbărât la Țalmona.
- ⁴² Pornind din Țalmona, au poposit la Punon.
- ⁴³ Pornind din Punon, au tăbărât la Obot.
- ⁴⁴ Pornind din Obot, au poposit la Iie-Abarim, dincoace de hotarele lui Moab.
- ⁴⁵ Pornind de la Iie-Abarim, au tăbărât la Dibon-Gad.
- ⁴⁶ Pornind de la Dibon-Gad, au poposit la Almon-Diblataim.

³Ebr. precizează: „în Negheb” (adică în partea de miazăzi a Canaanului).

⁴⁷ Pornind de la Almon-Diblataim, au tăbărât în munții Abarim, în fața lui Nebo.

⁴⁸ Pornind de la munții Abarim, au pozit în sesurile Moabului, la Iordan, în fața Ierihonului.

⁴⁹ Și pornind din sesurile Moabului, și-au aşezat tabăra la Iordan, între Bet-IEșimot și Abel-Şitim, spre apus de Moab.

⁵⁰ Grăit-a Domnul cu Moise în sesurile Moabului, la Iordan, în fața Ierihonului, zicând:

„Vorbește fiilor lui Israel și spune-le: – Când veți trece peste Iordan, în țara Canaanului,

⁵² să-i nimici⁴ din fața voastră pe toți locuitorii țării, și să le stricați toate jertfelnicele, să le nimiciți toți idolii cei turnați, și toți stâlpii lor să-i sfărâmați.

⁵³ Și după ce-i veți nimici pe toți locuitorii țării, voi să locuiți într'însa, căci vouă v'am dat pământul lor ca moștenire.

⁵⁴ Pământul lor îl vei împărți prin sorti, după semințile voastre: celor mai numeroși le veți da o moștenire mai mare, iar celor mai puțin numeroși le veți da o moștenire mai mică; fiecăruia undei va cădea sorțul, acolo să-i fie partea. După neamurile voastre părintești veți împărți moșia.

⁵⁵ Dar dacă nu-i veți nimici din fața voastră pe locuitorii țării, atunci cei rămași din ei vor fi spini în ochii voștri și bolduri în coastele voastre, și vrăjmași au să vă fie'n țara'n care veți trăi,

⁵⁶ și ce-aveam Eu de gând să le fac lor, vouă vă voi face".

⁴Ebr.: „să-i alungați”; în variantă: „să-i depoziți”.

34

Hotarele țării Canaanului; cei ce o vor împărți.

¹ Grăit-a Domnul către Moise, zicând:

² „Poruncește fiilor lui Israel și spune-le: – Iată, veți intra în țara Canaan; aceasta va fi moștenirea voastră; iată țara Canaanului după hotarele ei:

³ Latura de la miazăzi o veți avea începând de la pustiul Sin, care se învecinează cu Edomul. Hotarul de miazăzi îl veți avea începând cu coasta dinspre răsărit a Mării Sărate:

⁴ hotarul se va îndrepta spre miazăzi, către înăltimea Acravimului, va trece prin Sin și se va întinde până la miazăzi de Cadeș-Barnea, apoi va merge către Hațar-Adar, trecând la Ațmon.

⁵ De la Ațmon, hotarul se va îndrepta spre Râul Egiptului¹ și se va pogorî până la mare.

⁶ Iar hotar dinspre apus vă va fi Marea cea Mare². Acesta va fi hotarul vostru dinspre asfințit.

⁷ Iar spre miazănoapte, hotarul vostru să-l trageți de la Marea cea Mare până la muntele Hor;

⁸ de la muntele Hor să-l trageți spre Hamat, și hotarul va atinge Țedadul.

⁹ De acolo va merge hotarul către Tifron și va atinge Hațar-Enan. Acesta să vă fie hotarul de miazănoapte.

¹⁰ Iar hotarul dinspre răsărit să-vil trageți de la Hațar-Enan către Șefam;

¹¹ de la Șefam hotarul se va pogorî spre Ribla, pe la răsărit de Ain, mergând de-

¹După o seamă de comentatori, brațul răsăritean al Nilului.

²Mediterana.

a lungul malului Mării Chineret³, pe partea de răsărit.

¹² De aici hotarul se va pogorî pe Iordan și se va sfârși la Marea Sărata⁴. Aceasta va fi țara voastră, după hotarele ei de jur-împrejur”.

¹³ Atunci a dat Moise poruncă fiilor lui Israel și a zis: „Iată țara pe care voi o veți moșteni prin sorti, aceea pe care Domnul a poruncit să li se dea la nouă seminții și la jumătate din seminția lui Manase.

¹⁴ Căci seminția fiilor lui Ruben și seminția fiilor lui Gad, după casele lor părintești, precum și jumătate din seminția lui Manase și-au primit partea lor.

¹⁵ Două seminții întregi și o jumătate de seminție și-au primit partea dincolo de Iordan⁵, la răsărit de Ierihon, spre soare-răsare”.

¹⁶ Grăit-a Domnul cu Moise, zicând:

¹⁷ „Iată numele bărbăților care vă vor împărți pământul ca moștenire: Eleazar preotul și Iosua, fiul lui Navi.

¹⁸ Veți mai lua și câte o căpetenie de fiecare seminție, să vă împartă pământul ca moșie.

¹⁹ Numele acestor bărbăți sunt: Caleb, fiul lui Iefone, pentru seminția lui Iuda;

²⁰ Samuel, fiul lui Amihud, pentru seminția fiilor lui Simeon;

²¹ Elidad, fiul lui Chislon, pentru seminția lui Veniamin;

³Chineret se va numi mai târziu lacul Gheniaret sau Marea Tiberiadei (deseori menționate în Noul Testament).

⁴Marea Moartă.

⁵Versetul e formulat ca o anticipație (profetie sigură), ca și cum autorul s-ar fi aflat deja pe teritoriul Canaanului.

²² căpetenia Buchi, fiul lui Iogli, pentru seminția fiilor lui Dan;

²³ căpetenia Haniel, fiul lui Efod, pentru seminția fiilor lui Manase;

²⁴ căpetenia Chemuel, fiul lui Șiftan, pentru seminția fiilor lui Efraim;

²⁵ căpetenia Elițafan, fiul lui Parnac, pentru seminția fiilor lui Zabulon;

²⁶ căpetenia Paltiel, fiul lui Azan, pentru seminția fiilor lui Isahar;

²⁷ căpetenia Ahihud, fiul lui Șelomi, pentru seminția fiilor lui Așer;

²⁸ căpetenia Pedael, fiul lui Amihud, pentru seminția fiilor lui Neftali”.

²⁹ Aceștia sunt cei cărora le-a poruncit Domnul să le împartă fiilor lui Israel țara Canaanului.

35

Cetățile levitilor și cetățile de scăpare.

¹ Grăit-a Domnul cu Moise în sesurile Moabului, la Iordan, în fața Ierihonului, zicând:

² „Poruncește fiilor lui Israel să le dea levitilor, din moștenirea pe care ei o stăpânesc, cetăți de locuit; și le veți da levitilor și țarinile de lângă și dimprejurul cetăților.

³ Cetățile vor fi pentru locuit; iar locurile de dincolo de ziduri vor fi pentru turmele lor și pentru toate vitele lor.

⁴ Locurile de pe lângă cetățile pe care le veți da levitilor se vor întinde împrejur, plecând de la ziduri, pe o rază de două mii de coti¹.

¹Un cot era egal cu aproximativ 45 centimetri.

5 Veți măsura în afara cetății latura dinspre răsărit: două mii de coți; latura dinspre miazăzi: două mii de coți; latura dinspre apus: două mii de coți; și latura dinspre miazănoapte: două mii de coți, cetatea fiind în mijloc; acestea vor fi pământurile lor de pe lângă cetăți.

6 Cetățile pe care le veți da levitilor vor fi cele șase cetăți de scăpare, unde să poată fugi cel ce ucide²; pe lângă ele, încă patruzeci și două de cetăți.

7 Cetățile pe care le veți da levitilor vor fi, de toate, patruzeci și opt de cetăți, ele și țarinile lor.

8 În privința cetăților pe care le veți da din moștenirea filor lui Israel: de la cei ce au mult, multe; de la cei ce au puțin, puține; fiecare le va da levitilor cetăți după moștenirea pe care a moștenit-o".

9 Grăit-a Domnul către Moise, zicând:

10 „Vorbește către fiili lui Israel și spune-le: Veți trece Iordanul, în țara Canaanului;

11 să vă rânduiți cetățile care au să vă fie de scăpare, pentru căn ele să fugă tot ucigașul care a ucis pe cineva fără să fi vrut.

12 Cetățile acestea vă vor fi vouă scăpare de rudeniile celui ucis, aşa încât ucigașul să nu fie omorât înainte de a fi stat în fața adunării, la judecată.

13 Cetățile pe care le veți da, cele șase cetăți, vă vor fi de scăpare.

14 Trei cetăți veți da dincolo de Iordan, și trei cetăți le veți da în țara Canaan

15 și vor fi cetăți de scăpare. Atât pentru fiili lui Israel cât și pentru străini și

pentru cei ce s'au așezat la voi, ele vor fi cetăți de scăpare în care să fugă tot cel ce a ucis pe cineva fără să fi vrut.

16 Dacă l-a lovit cu armă de fier și acela a murit, ucigaș este acesta: ucigașul va fi dat morții.

17 Dacă l-a lovit având în mâna o piatră care poate ucide și acela a murit, ucigaș este acesta: ucigașul va fi dat morții.

18 Sau dacă l-a lovit având în mâna ceva de lemn care poate ucide și acela a murit, ucigaș este acesta: ucigașul va fi dat morții.

19 Rudenia de sânge ăă celui ucisî este cel care-l va ucide pe ucigaș; de cum îl va întâlni, îl va ucide.

20 Dacă-l va lovi din ură, sau dacă din răutate va arunca în el cu ceva și acela a murit,

21 sau dacă din invidie l-a lovit cu mâna și acela a murit, cel ce a lovit va fi dat morții, că ucigaș este. Cel ce este rudă de sânge cu cel ucis îl va ucide pe ucigaș de'ndată ce-l va întâlni.

22 Dacă însă a lovit pe cineva din nebăgare de seamă sau dacă nu din răutate a aruncat cu ceva în el,

23 sau dacă, fără să-l fi văzut, a azvârlit o piatră asupră-i și acela a murit, dar acesta nu i-a fost dușman și nici n'a'ncercat să-i facă rău,

24 atunci adunarea după aceste rânduieri va judeca între ucigaș și ruda de sânge a celui ucis

25 și adunarea îl va scoate pe ucigaș din mâinile rudeniei celui ucis; apoi adunarea îl va face să se întoarcă în cetatea lui de scăpare, unde fugise, iar el va locui acolo până la moartea marelui preot care este miruit cu mir sfînțit³.

²Se instituie dreptul de azil, dar numai pentru criminalii care au ucis fără voie și fără intenție (vezi mai departe).

³Înscăunarea unui nou arhier era prilej de

²⁶ Dacă ucigașul va ieși din hotarele cetății de scăpare' n care fugise

²⁷ și dacă ruda de sânge a celui ucis îl va găsi în afara cetății lui de scăpare și dacă ruda celui ucis îl va ucide pe ucigaș, acesta nu este vinovat;

²⁸ fiindcă acela trebuie să șadă în cetatea sa de scăpare până la moartea marelui preot; numai după moartea marelui preot va putea ucigașul să se întoarcă în ținutul unde-și are moșia.

²⁹ Acestea să vă fie rânduieli de judecată din neam în neamurile voastre și'n toate locurile unde veți trăi.

³⁰ În privința celui ce ucide om, ucigașul va fi ucis potrivit unor mărturii; dar nimeni nu va fi dat morții pe temeiul unei singure mărturii.

³¹ De la cel ce a ucis să nu primiți răscumpărare pentru viața lui; cel vinovat de moarte va fi dat morții.

³² De la cel fugit în cetate de scăpare să nu primiți răscumpărare care să-i îngăduie să locuiască în ținutul său înainte de moartea marelui preot.

³³ Să nu spurcați pământul pe care locuți; căci săngele este cel ce spurcă pământul, iar pământul nu se va curăța de săngele vărsat pe el decât cu săngele celui ce l-a vărsat.

³⁴ Să nu spurcați pământul pe care-l locuți, pe care și Eu îl locuiesc întru voi; căci Eu, Domnul, Eu locuiesc întru fiii lui Israel".

amnistie pentru crimele de omucidere, când ucigașii puteau ieși fără teamă de sub ocrotirea cetăților de azil, întorcându-se acasă (v. 28).

36

Rânduială pentru neînstrăinarea moșilor la căsătoria fetelor.

¹ Atunci au venit căpeteniile familiilor din seminția fiilor lui Galaad, fiul lui Machir, fiul lui Manase, din seminția fiilor lui Iosif, și au grăit înaintea lui Moise și înaintea lui Eleazar preotul și înaintea căpeteniilor urmașilor fiilor lui Israel și au zis:

² „Domnul a poruncit stăpânului nostru să dea, prin sorti, pământ de moștenire fiilor lui Israel; și tot stăpânului nostru i s'a poruncit de la Domnul ca moștenirea lui Salfaad, fratele nostru, să le-o dea ficelel acestuia.

³ Dacă însă ele vor deveni femei ale cuiva din semințile fiilor lui Israel, atunci partea lor va fi desprinsă din moșia părinților noștri și, în timp ce se va adăuga la moșia seminției celor după care se vor mărita, ea se va desprinde din moșia noastră ce ni s'a cunvenit prin sorti.

⁴ Si chiar în anul de jubileu al fiilor lui Israel, partea lor se va adăuga la moșia acelei seminții în care ele s-au măratit, și partea lor se va șterge din moșia seminției părinților noștri"¹.

⁵ Așadar, din porunca Domnului le-a poruncit Moise fiilor lui Israel, zicând: „Drept grăiește neamul fiilor lui Iosif.

⁶ Iată ce poruncește Domnul pentru fii cele lui Salfaad: să se mărite cu cine le place, dar numai după cei din neamul părintelui lor.

⁷ În acest fel moșia fiilor lui Israel nu se

¹ Despre anul jubileu vezi Lv capitolul 25. La jubileu se retrocedau pământurile vândute și cumpărate, dar legea nu prevăzuse nimic asupra celor moștenite.

va strămuta de la un neam la altul, ci fiii lui Israel vor rămâne legați fiecare de moșia sa părintească.

⁸ Așa că orice fată care stăpânește o moștenire în una din semințile fiilor lui Israel va trebui să se mărite cu cineva din neamul părintelui ei, pentru ca fiii lui Israel să moștenească fiecare moșia sa părintească,

⁹ iar moșia să nu se strămute de la un neam la altul, ci fiii lui Israel să rămână fiecare lipit de moșia sa".

¹⁰ După cum i-a poruncit Domnul lui Moise, așa au făcut fizicele lui Salfaad:

¹¹ Mahla, Tirta, Hogla, Milca și Noa, fizicele lui Salfaad, s'au măritat după fiii unchiului lor;

¹² ele s'au măritat după cei din neamul lui Manase, fiul lui Iosif, iar moștenirea lor s'a adăugat la moșia neamului din seminția tatălui lor.

¹³ Acestea sunt poruncile și așezămintele și rânduile pe care le-a dat Domnul, prin mâna lui Moise, în scăpătatul Moabului², la Iordan, în fața Ierihonului.

---

²Ebr.: „în șesurile Moabului”. Septuaginta folosește termenul **dysmē**, a cărui semnificație e dublă: 1) apusul soarelui (sau al astrelor), ca punct cardinal; 2) declinul (unei vieți, al unui popor, al unei civilizații). E de crezut că autorul le-a avut în vedere pe amândouă, dar că accentul cade pe înțelesul figurativ: sfârșitul Moabului, principalul adversar al Israelitilor; precizările ce urmează sunt, și ele, semnificative: Iordanul care trebuie trecut și Ierihonul care se cere cucerit.

Deuteronomul

1

Binefacerile lui Dumnezeu; nemulțumirea poporului.

¹ Iată cuvintele pe care le-a grăit Moise către întregul Israel¹, dincolo de Iordan, în pustiul Araba, din fața Sufei, între Paran, Tofel, Laban, Hașerot și Di-Zahab,

² cale de unsprezece zile de la Horeb, în drumul de la muntele Seir, către Cadeș-Barnea.

³ Fost-a că'n anul al patruzecilea, luna a unsprezecea², în ziua cea dintâi a acestei luni a grăit Moise către totii fiili lui Israel după toate câte-i poruncise Domnul pentru ei.

⁴ Aceasta, după ce-l bătuse pe Sihon, regele Amoreilor, care locuia în Hešbon, și pe Og, regele Vasanului, care locuia în Aștarot și în Edreea.

⁵ Acolo, dincolo de Iordan, în ținutul Moabului, acolo a'nceput Moise să'nfătișeze limpede³ această Lege, zi-

¹ „Întregul Israel” sau „tot Israelul” semnifică, de obicei, adunarea tuturor „fiilor lui Israel” (v. 3) într'un anume loc spre a li se citi, periodic, legea dată de Domnul prin Moise.

²Luna Șebat (ianuarie-februarie), în cel de al patruzecilea an de la ieșirea din Egipt.

³Verbul **diasaféo**, folosit numai aici în V. T., înseamnă a face lumină într'o chestiune oarecare, a face pe cineva să vadă limpede, a da cuiva instrucțiuni precise. Așadar, Legea de pe Sinai este reluată și completată într'o amplă expunere

când:

⁶ „Domnul Dumnezeul nostru ne-a grăit nouă pe Horeb și a zis: – Destul ati locuit în muntele acesta!

⁷ Întoarceți-vă și porniți la drum; duceți-vă în muntele Amoreilor și la toti vecinii lor: în Araba⁴, în Munte, în Țara-de-Jos⁵, în Negheb⁶ pe mălurile mării, în ținutul Canaanenilor și'n preajma Libanului pân'la râul cel mare al Eufratului.

⁸ Iată, datu-v'am țara pe mâna: intrați într'însa și luați în stăpânire pământul pe care Domnul li S'a jurat părinților voștri, lui Avraam și lui Isaac și lui Iacob, să li-l dea, lor și urmașilor lor de după ei.

⁹ În vremea aceea v'am zis: Nu pot să vă duc singur.

¹⁰ Domnul, Dumnezeul vostru, v'a înmulțit și iată-vă astăzi numeroși ca stelele cerului.

¹¹ Domnul, Dumnezeul părinților voștri, să vă înmulțească de o mie de ori

care cuprinde nu numai texte de lege propriu-zise, ci și o seamă de clarificări asupră-le.

⁴Araba (sau Arabah): cu acest nume e desemnată valea Iordanului de lângă țărmul nordic al Mării Moarte.

⁵Țara-de-Jos: zona deluroasă dintre Munte (centrul muntos al Palestinei) și țărmul Mediteranei.

⁶Negheb: vezi nota de la Fc 12, 9 (partea de sud a Palestinei, desemnată uneori prin „câmpie”, „ținutul pustiu” sau „miazăziu”).

mai mult decât sunteți acum și să vă binecuvinteze după cum vă grăit!

12 Cum voi putea eu de unul singur să vă port durerea și povara și neînțelegările dintre voi?

13 Alegeți-vă dintre voi bărbați înțelepti, pricepuți și încercați, pentru fiecare din semințiile voastre, și-i voi pune căpetenii peste voi.

14 Atunci mi-ați răspuns, zicând: Bun lucru este ce-ai zis tu să facem!

15 Și am luat dintre voi bărbați înțelepti, pricepuți și încercați și i-am pus peste voi: căpetenii peste mii, peste sute, peste cincizeci, peste zeci, și condeieri judecătorilor voștri⁷.

16 Și le-am poruncit atunci judecătorilor voștri, zicând: Să ascultați ceea ce se întâmplă'n mijlocul fraților voștri și să judecați drept între un om și fratele lui și străinul din casa lui.

17 În judecată să nu cauți la fața omului: pe cel mic să-l judeci ca și pe cel mare; de fața omului să nu te temi, căci judecata este a lui Dumnezeu. Iar dacă o pricină va fi prea grea pentru voi, o veți aduce la mine și o voi asculta eu.

18 La vremea aceea v'am dat porunci asupra a tot ceea ce trebuie să faceți.

19 Și dac'am plecat de la Horeb, am mers prin tot pustiul acesta mare și înfricoșător pe care l-ați văzut, îndreptându-ne spre muntele Amoreilor, după cum ne poruncise nouă Domnul, Dumnezeul nostru, și am ajuns la Cadeș-Barnea.

20 Atunci am zis către voi: Ați ajuns la muntele Amoreilor, pe care Domnul, Dumnezeul nostru, ni-l dă nouă.

⁷ Condeieri (literal: „scribi”): grefieri pentru instanțele de judecată. Mențiune proprie Septuagintei.

21 Vedeti: Domnul, Dumnezeul vostru, vă dat pe mâna pământul [acesta]; suți-vă și luați-l în stăpânire, după cum vă spus vouă Domnul, Dumnezeul părinților voștri; nu vă temeți și nici nu vă nspăimântați!

22 Iar voi ați venit cu toții la mine și ați zis: Să trimitem câțiva oameni înaintea noastră: să iscodească ținutul și să ne aducă știri despre drumul pe care să ne suim și despre cetățile în care să intrăm.

23 Mie mi-a plăcut cuvântul acesta și am luat dintre voi doisprezece bărbați, câte unul din fiecare seminție.

24 Aceștia s'au dus și s'au suit în munte și au ajuns până la valea Eșcol⁸ și au iscodit-o.

25 Au luat din roadele pământului și ni le-au pus nouă înainte, zicând: Bun e pământul pe care ni-l dă nouă Domnul, Dumnezeul nostru.

26 Voi însă n'ați vrut să vă suți, ci v'ați împotravit poruncii Domnului, Dumnezeului vostru.

27 Ați cărtit prin corturile voastre și ați zis: Din urămpotrivă noastră ne-a scos pe noi Domnul din țara Egiptului, că să ne dea în mâinile Amoreilor și să ne nimicească.

28 Unde să ne suim? Frații voștri v'au îngrozit inima, zicând: Poporul acela-i mare și numeros și mai puternic decât noi; cetățile sunt mari și zidite până la cer; chiar și pe urmașii lui Enac⁹ i-am văzut acolo.

⁸LXX literal: „valea Strugurelui”. Ebraicul **Eškol** înseamnă „strugure”; ținut cu podgorii, nu departe de Hebron.

⁹LXX literal: „fiii uriașilor”. Aluzie la Nm 13, 28, dar și la Nm 13, 33, text în care „fiii lui Enac” sunt descriși ca niște giganți.

29 Atunci v'am zis: Nu vă temeți de ei și nici să vă speriați.

30 Domnul, Dumnezeul vostru, Cel ce merge înaintea voastră, El împreună cu voi îi va birui¹⁰, aşa cum intru toate v'a făcut El vouă în țara Egiptului

31 precum și'n pustiul acesta, în care ați văzut cum Domnul, Dumnezeul tău, te-a hrănit pe tine – aşa cum un om și l-ar hrăni pe fiul său – de-a lungul drumului întreg pe care l-ați umblat până ce ați poposit în locul acesta.

32 Voi însă nici aşa nu L-ați crezut pe Domnul, Dumnezeul vostru,

33 Cel ce'n drumul acesta vă merge'nainte să vă caute vouă loc de popas, cu foc îndrumându-vă noaptea spre a vă arăta calea pe care să mergeți, iar ziua cu nor.

34 Dar Domnul a auzit sunetul vorbelor voastre și S'a mâniat și S'a jurat, zicând:

35 Nu, nici măcar unul dintre oamenii aceștia nu va vedea pământul cel bun pe care Eu M'am jurat să-l dau părinților lor,

36 În afară de Caleb, fiul lui Iefone¹¹; el îl va vedea, lui îi voi da pământul pe care s'a suit, lui și fiilor săi, pentru că el intru toate I s'a supus Domnului.

37 Din pricina voastră S'a mâniat și pe

¹⁰Ebr.: „El se va bate pentru voi”. Începând cu versetul următor, autorul introduce pasajele în care pronumele personal referitor la Israelitii alterneză între plural și singular, uneori printre gramatică ciudată dar bine condusă, în interiorul aceleiași fraze. Teologic, aceasta înseamnă: 1) voi, fii ai lui Israel; 2) tu, Israele, ca popor ales și unitar; 3) tu, israelitule, ca individ și persoană. Relația omului cu Dumnezeu se consumă nu numai individual, ci și în contextul neamului căruia îi aparține (ca și, de altfel, în contextul întregii omeniri).

¹¹Despre Caleb vezi Nm 13, 30; 14, 24.

mine Domnul și a zis: Nici tu nu vei intra acolo!

38 Iosua, fiul lui Navi, cel ce-ți stă înainte¹², el va intra acolo; pe el să-l întărești, căci el îi va împărți lui Israel [pământul] prin sorti¹³;

39 Și copiii voștri, despre care voi ziceați că vor fi de pradă, și prinții voștri care'n ceasul de față încă nu știu să aleagă'ntre bine și rău, ei vor intra acolo; lor îl voi da și ei îl vor moșteni...

40 Iar voi, întorcându-vă, v'ați aşezat tabăra în pustie, pe calea ce duce spre Marea Roșie.

41 Și mi-ați răspuns, zicând: Păcatuitam în fața Domnului, Dumnezeului nostru! Ne vom sui și vom lupta întotdeauna cum ne-a poruncit Domnul, Dumnezeul nostru!... Și dacă v'ați luat fiecare armele de luptă, v'ați adunat și vă suiați la munte!

42 Dar Domnul mi-a zis: Spune-le: Nu vă suitați și nu vă luptați, finindcă Eu nu sunt cu voi; altfel, veți pieri în fața vrăjmașilor voștri!

43 Și eu v'am spus, dar voi nu m'ați ascultat, ci v'ați împotravit poruncii Domnului și cu semetie v'ați suit în munte.

44 Dar ieșindu-vă'nainte poporul amoroș care locuia în muntele acela, v'a pus pe fugă aşa cum fac albinele și v'a măcelărit de la Seir până la Horma.

45 Atunci v'ați așternut la pământ și-ați plâns în fața Domnului, dar Domnul nu v'a ascultat glasul și nu v'a luat în seamă.

¹²„Cel ce-ți stă înainte”: cel ce întotdeauna e gata să-ți primească poruncile. Menționat pentru prima oară în Is 17, 9-16 drept comandant de oaste, Iosua va deveni succesor al lui Moise la conducerea Israelitilor și va cucerii Canaanul.

¹³Referire la dispoziția din Nm 33, 54.

46 Și ați locuit în Cadeș zile multe, că multe au fost zilele cât ați șezut voi acolo.

2

Străbătând ținuturile Edomiților, Moabiților și Amoniților. Înfrângerea regelui Sihon.

1 Apoi, întorcându-ne noi, am pornit prin pustie spre Marea Roșie, după cum îmi grăise Domnul, și timp de multe zile am mers împrejurul muntei Seir.

2 Iar Domnul a zis către mine:

3 Ajunge de când umblați împrejurul acestui munte! Înturnați-vă dar spre miaza noapte!

4 Dă poruncă poporului și zi: Voi acum veți trece prin hotarele fiilor lui Esau¹, frații voștri, care locuiesc în Seir; ei se vor înfricoașa de voi și foarte se vor teme,

5 dar voi să nu ridicați război împotrivă-le, pentru că din pământul lor nu vă voi da nici măcar o urmă de picior: muntele Seir l-am dat în stăpânirea fiilor lui Esau.

6 Mâncarea cu care vă hrăniți s'o cumpărați de la ei cu bani, și tot pe bani să vă cumpărați de la ei apa pe care-o beți.

7 Căci Domnul, Dumnezeul nostru, te-a binecuvântat pe tine în tot lucrul mâinilor tale; El știe cum ai străbătut pustia aceasta întinsă și înfricoșătoare; iată, de-a lungul a patruzeci de ani

¹ „Fiii (sau urmașii) lui Esau”: Edomiții; descendenții fratelui lui Iacob, care se numea și Edom (vezi Fc 36, 1).

Domnul Dumnezeul tău a fost cu tine și n'ai dus lipsă de nimic.

8 Și am trecut pe-alături de frații noștri, fiii lui Esau, care locuiau în Seir, pe-alături de drumul Arabei, de la Elat și Ețion-Gheber; pe urmă ne-am întunat și am apucat pe calea pustiei Moabului.

9 Dar Domnul mi-a zis: Nu vă puneți în dușmanie cu Moabiții și să nu porniți război asupră-le, pentru că din pământul lor nu vă voi da nimic în stăpânire: Arul l-am dat în stăpânire fiilor lui Lot.

10 Înainte au locuit acolo Emimii, popor mare, numeros și înalt la statură, ca fiii lui Enac;

11 și ei treceau drept Refaimi, ca fi ai lui Enac, dar Moabiții i-au numit Emimi.

12 În Seir au trăit mai înainte și Horeii; dar fiii lui Esau i-au alungat și i-au nimicit de dinainte-le și s'au aşezat ei în locul lor, aşa cum a făcut și Israel cu pământul moștenirii sale, cel pe care Domnul i l-a dat...

13 Acum, sculați-vă!, porniți-vă și treceți valea Zared! Și am trecut valea Zaredului.

14 De atunci, de când am plecat de la Cadeș-Barnea și până când am trecut valea Zaredului, s'au scurs treizeci și opt de ani, până ce-au pierit din tabără toți cei ce erau atunci buni de război, aşa cum li se jurase Dumnezeu;

15 că mâna Domnului a fost asupră-le ca să-i topească din mijlocul taberei, până ce-au pierit de tot.

16 Și a fost că dacă murit toți cei ce erau atunci buni de război și dacă pierit ei din mijlocul poporului,

17 mi-a grătit mie Domnul, zicând:

¹⁸ Astăzi vei trece pe lângă hotarele lui Moab spre Ar²;

¹⁹ veți fi foarte aproape de Amoniți, dar să nu vă puneti cu ei în dușmanie și să nu porniți război asupră-le, pentru că din pământul fiilor lui Amon nu-ți voi da nimic în stăpânire: stăpânirea le-am dat-o fiilor lui Lot”.

²⁰ (Acesta era socotit și el a fi pământul Refaimilor, căci Refaimii îl locuiesc mai înainte; Amoniții îi numeau Zomzomimi³,

²¹ popor mare, numeros și mai puternic decât voi, precum fiii lui Enac; Domnul însă l-a nimicit de dinaintea [Amoniților], aşa că aceștia s-au înstăpânit și locuiesc în ținuturile lor până în ziua de azi,

²² aşa cum Domnul le-a făcut fiilor lui Esau, cei ce locuiau în Seir, când i-a prăpădit de dinainte-le pe Horei și le-au luat în stăpânire ținuturile și s-au aşezat în ele până în ziua de azi;

²³ și [cum le-a făcut] și Heveilor, cei ce locuiau în sate până la Gaza: i-au nimicit Caftorimii, cei ce plecasează din Caftorim⁴, și s-au aşezat în locul lor).

²⁴ Acum, aşadar, sculați-vă!, porniți-vă și treceți valea Arnonului! Iată, și l-am dat în mâna pe Sihon Amoreul, regele Hešbonului, precum și țara lui; începeți înstăpânirea, fă război cu el!

²⁵ Chiar de astăzi Eu încep să semăn spaimea de tine și frica de tine înaintea

²Despre Ar vezi nota de la Nm 21, 15. În Veriunea Ebraică: „vei trece hotarul Moabului pe la Ar”. În LXX ed. Rahlf: „la Seir”.

³„Zomzomimi”: „cei ce murmură”, cărtiori. Par a fi identici cu Zuzimii menționați în Fc 14, 5.

⁴Septuaginta transcrie „Capadocienii” și „Capadoccia”. „Caftor”: locul de obârșie al Filistenilor (cf. Ir 47, 4); o seamă de cercetători îl plasează în insula Creta.

tuturor neamurilor ce se află sub cer: cei ce vor auzi de numele tău se vor tulbură și se vor îngrozi înainte-ți.

²⁶ Din pustiul Chedemot am trimis soli la Sihon, regele Hešbonului, cu aceste cuvinte de pace:

²⁷ Trece-voi prin țara ta; voi merge numai pe drum, fără să mă abat nici la dreapta și nici la stânga;

²⁸ tu pe bani îmi vei vinde mâncarea cu care să mă hrănesc, și tot pe bani apa pe care s-o beau; nu vreau decât să trec pe picioare,

²⁹ aşa cum au făcut pentru mine fiii lui Esau care trăiesc în Seir și Moabiții care locuiesc în Ar; aceasta, numai până voi trece Iordanul în țara pe care ne-o dă nouă Domnul, Dumnezeul nostru.

³⁰ Dar Sihon, regele Hešbonului, n'a vrut ca noi să trecem pe la el, pentru că Domnul, Dumnezeul tău, i-a învârtoșat duhul și i-a împietrit inima, aşa ca el să fie dat în mâinile tale, aşa cum este acum.

³¹ Atunci mi-a zis Domnul: Iată, am început să ți-l dau în mâna pe Sihon Amoreul, regele Hešbonului, precum și țara lui; începe-ți înstăpânirea peste pământul său!

³² Iar Sihon, regele Hešbonului, ne-a ieșit înainte la Iahaț, el și tot poporul său, gata de luptă.

³³ Dar Domnul, Dumnezeul nostru, ni l-a dat pe mâna și l-am bătut, pe el și pe fiii lui și tot poporul lui.

³⁴ Atunci, la vremea aceea, i-am luat noi toate cetățile; fiecare cetate am nimicit-o, iar din bărbații lor și din femeile lor și din copiii lor n'am lăsat pe nimeni viu.

35 Numai vitele le-am luat ca pradă, precum și ceea ce se jefuise din cetățile pe care le cuceriserăm.

36 De la Aroer, care se află pe malul râului Arnon, și de la cetatea cea din vale până la muntele Galaad n'a fost cetate care să ne fi scăpat; Domnul Dumnezeu a dat totul în mâinile noastre.

37 Numai de pământul fiilor lui Amon nu ne-am apropiat: de malul întreg al râului Iaboc, de cetățile ce sunt pe munte și de nimic din ceea ce ne-a poruncit nouă Domnul, Dumnezeul nostru.

3

Biruința asupra lui Og, regele Vasanului.

1 Întorcându-ne acolo, ne-am suiat pe calea ce duce spre Vasan. Iar Og, regele Vasanului, ne-a ieșit înainte la Edreea, el și tot poporul său, gata de luptă.

2 Dar Domnul mi-a zis: Nu te teme de el, că'n mâinile tale l-am dat, pe el și tot poporul lui și toată țara lui; vei face cu el ce-ai făcut cu Sihon, regele Amoreilor, cel ce locuia în Heșbon.

3 Domnul, Dumnezeul nostru, l-a dat în mâinile noastre și pe Og, regele Vasanului, cu tot poporul lui, și l-am bătut până n'a mai rămas din el sămânță.

4 Atunci, la vremea aceea, i-am luat noi toate cetățile; n'a fost cetate pe care noi să n'o fi luat de la ei: șaizeci de cetăți, tot ținutul din preajma Argobului, [ce se ținea] de regele Og al Vasanului,

5 toate, cetăți întărite, cu ziduri înalte, cu porți și zăvoare; nu punem la soco-

teală și cetățile neîntărite¹, care erau foarte multe.

6 Le-am nimicit aşa cum făcuserăm și cu Sihon, regele Hešbonului; fiecare cetate am nimicit-o: bărbați, femei și copii.

7 Iar toate vitele și ceea ce se jefuise de prin cetăți ni le-am luat ca pradă.

8 Atunci, la vremea aceea, am luat noi din mâinile celor doi regi ai Amoreilor țara de dincoace de Iordan, de la râul Arnonului până la muntele Hermon

9 (Sidonienii numesc Hermonul Sirion, iar Amoreii îl numesc Senir),

10 toate cetățile din ses, tot Galaadul și tot Vasanul, până la Salca și Edreea, cetăți în țara lui Og al Vasanului.

11 Căci numai Og, regele Vasanului, doar el mai rămăsese din Refaimi. Iată patul lui, pat de fier, încă se mai află în Rabotul fiilor lui Amon: de nouă coți în lungime și de patru coți în lățime, coți bărbătești.

12 Atunci, la vremea aceea, am luat noi în stăpânire ținutul acesta. De la Aroer, care este lângă râul Arnon, precum și jumătate din muntele Galaadului cu cetățile lui l-am dat [semințiilor] lui Ruben și Gad;

13 iar ceea ce a rămas din Galaad, precum și tot Vasanul, țara lui Og, le-am dat la jumătate din seminția lui Manase (tot ținutul Argob și tot Vasanul acela se socotea a fi țara Refaimilor);

14 Iair, fiul lui Manase, a luat tot ținutul Argob până la hotarele Gheșuriților și Maacatitilor; iar [sălașurile] Vasanului le-a numit după numele său: sălașurile lui Iair, [aşa cum sunt] până astăzi).

¹ Literal: „cetățile Ferezeilor”: ale celor ce locuiau la țară, în așezări lipsite de fortificații.

- 15 Lui Machir i-am dat Galaadul;
- 16 iar [semințiilor] lui Ruben și Gad le-am dat de la Galaad până la râul Arnon (hotarul e pe mijlocul râului) și până la râul Iaboc (râul este hotarul fililor lui Amon),
- 17 precum și Araba, cu Iordanul drept hotar, de la Chineret până la Marea Araba, Marea Sărătă, la poalele muntelui Fazga, spre soare-răsare.
- 18 În acea vreme v'am poruncit eu vouă, zicând: Domnul, Dumnezeul vostru, v'a dat pământul acesta ca să-l stăpâniți; voi toți, cei destoinici, înarmați-vă și mergeți înaintea fraților voștri, fiii lui Israel.
- 19 Numai femeile voastre, copiii voștri și vitele voastre (știu că aveți vite multe) să rămână în cetățile voastre pe care vi le-am dat,
- 20 până când Domnul Dumnezeu le va da fraților voștri odihnă așa ca și vouă, și până când își vor lua și ei în stăpânire pământul pe care Domnul, Dumnezeul vostru, li-l dă peste Iordan; atunci vă veți întoarce fiecare la moșia sa pe care eu v'am dat-o.
- 21 Și tot în vremea aceea i-am poruncit lui Iosua, zicând: Cu ochii voștri ați văzut tot ceea ce Domnul, Dumnezeul nostru, a făcut cu acești doi regi; tot așa va face Domnul, Dumnezeul nostru, și cu toate regatele prin care vei trece.
- 22 Nu vă temeți de ele, fiindcă Domnul, Dumnezeul vostru, Însuși El Se va lupta pentru voi.
- 23 În vremea aceea m'am rugat Domnului, zicând:
- 24 Doamne, Doamne, Tu ești Cel ce ai început să-i arăți robului Tău tăria Ta și puterea Ta, mâna cea tare și brațul

cel înalt; cine este oare Dumnezeu, în cer sau pe pământ, Care să facă așa cum Tu ai făcut și așa cum Tu ai întărit?

25 Ajută-mă dar să trec și să văd pământul cel bun care este peste Iordan, muntele acela frumos și Libanul.

26 Din pricina voastră însă Domnul nu m'a luat în seamă și nu m'a ascultat; și mi-a zis Domnul: Ajunge!; de-acum să nu mai vorbești de lucrul acesta!

27 Suie-te pe vârful Fazgăi și uită-te cu ochii tăi spre apus și spre miazănoapte și spre miazăzi și spre răsărit și vezi cu ochii tăi; căci tu nu vei trece Iordanul acesta.

28 Dă-i porunci lui Iosua: întărește-l și îmbărbătează-l, căci el va merge înaintea acestui popor și el va da în stăpânire tot pământul pe care l-aî văzut.

29 Așa că noi am rămas în vale, aproape de templul lui Bet-Peor.

4

Supunerea față de Lege.

- 1 Și acum¹, Israele, ascultă hotărârile și rânduielile pe care vă învăț eu astăzi să le pliniți, pentru ca voi să trăiți și să vă înmulțiți și, întrând, să moșteniți pământul pe care vi-l dă vouă Domnul, Dumnezeul părintilor voștri.
- 2 Să nu adăugați nimic la cuvântul pe care vi-l poruncesc eu, nici să lăsați ceva din el; păziți poruncile Domnului, Dumnezeului vostru, pe care vi le poruncesc eu astăzi.

¹ Introducere concluzivă: Moise a încheiat expunerea unor evenimente istorice și trece acum la infățișarea actelor normative care vor alcătui „A Doua Lege”.

³ Ochii voștri au văzut toate câte a făcut Domnul, Dumnezeul nostru, cu Baal-Peor: Domnul, Dumnezeul vostru, a nimicit dintre voi pe tot omul care i-a urmat lui Baal-Peor;

⁴ dar voi, cei ce văți lipit de Domnul, Dumnezeul vostru, toți sunteți vii până în ziua de astăzi.

⁵ Iată, v'am învățat rânduieli și legi după cum mi-a poruncit mie Domnul, pentru ca voi aşa să le pliniți în țara'n care mergeți s'o moșteniți.

⁶ Le veți păzi și le veți plini, că aceasta este înțelepciunea voastră și pricepera înaintea tuturor neamurilor care vor auzi vorbindu-se de toate legiuirile acestea și vor zice: Iată popor înțelept și îscusit, neamul acesta mare!

⁷ Într'adevăr, care este oare marele neam căruia să-i fie dumnezeii atât de aproape aşa cum intru toate ne este nouă Domnul, Dumnezeul nostru, ori de câte ori îl chemăm?

⁸ Sau care este marele neam căruia să i se fi dat rânduieli și hotărâri drepte aşa cum este toată Legea aceasta pe care o pun eu astăzi în fața voastră?

⁹ Bagă de seamă asupră-ți și păzește-ți cu putere sufletul; să nu uiți nimic din lucrurile pe care le-au văzut ochii tăi și să nu-ți iasă ele de la inimă în toate zilele vieții tale; și să-i înveți pe fiili tăi și pe fiili fiilor tăi²

¹⁰ – ziua în care ati stătut înaintea Domnului, Dumnezeului vostru, la Horeb, ziua adunării când mi-a zis mie Domnul: Adună la Mine poporul ca să asculte cuvintele Mele și să învețe a se teme de Mine în toate zilele pe care le

²În sensul: să povestești urmășilor tăi despre toate lucrurile pe care le-ai văzut; principiul predaniei orale, din generație în generație.

vor trăi ei pe pământ, și să-i învețe și pe fiili lor!

¹¹ Atunci văți apropiat și ați stătut la poalele muntelui; iar muntele ardea cu foc până'n cer³; întuneric⁴, beznă, visitor, vuiet mare⁵!

¹² Iar Domnul v'a grăit din mijlocul focului⁶; glasul cuvintelor Lui l-ați auzit, dar vreo asemănare⁷ n'ați văzut; nimic, în afară de glas.

¹³ Atunci v'a vestit El legământul Său pe care v'a poruncit să-l pliniți, adică cele zece porunci pe care le-a scris pe două table de piatră.

¹⁴ În vremea aceea mi-a poruncit Domnul să vă învăț rânduielile și legile pe care voi să le pliniți în țara în care intrați ca s'o moșteniți.

¹⁵ – Păziți-vă cu strășnicie sufletele; de vreme ce n'ați văzut vreo asemănare atunci când Domnul v'a grăit la Horeb, în munte, din mijlocul focului,

¹⁶ să nu cădeți în neleguierea de a vă face vreun chip cioplit, nici vreo înfățișare, nici vreo asemănare, fie ea bărbătească sau femeiască,

¹⁷ nici asemănarea vreunei fiare din

³Ebr.: „până'n inima cerului”.

⁴Compară cu Iș 20, 21: „iar Moise a intrat în întunericul unde era Dumnezeu”.

⁵Versiunea Ebraică omite „vuiet mare”. De altfel, Textul Ebraic cunoaște mai multe variante de traducere: „întuneric, nori și întunecime” (KJV); „întuneric, nor și întunecime” (RSV); „întunericul norilor și al nopții'ntunecoase” (TOB); „ceru'ntunecat de nori negri” (BJ); „întuneric, nor și strat noros de'ntuneric” (OSTY); „cer înconjurat de întuneric, de nori și de beznă” (GALA). Septuaginta întregește vizualul cu auditivul, dincolo de care se consumă experiența mistică a lui Moise.

⁶Unele versiuni ale LXX adaugă: „în munte”.

⁷**homoīoma** = ceea ce seamănă cu cineva sau ceva; imagine. Deseori tradus prin „formă”, „chip”.

cele ce sunt pe pământ, nici asemănarea vreunei păsări înaripate care zboră sub cer,

¹⁸ nici asemănarea vreunei vietuitoare ce se tărăște pe pământ, nici asemănarea vreunui pește din apele de sub pământ.

¹⁹ Sau, de vei privi la cer și vei vedea soarele și luna și stelele și toată podoaba cerului⁸, să nu cumva să te'ñșeli și să te îñchini lor, nici să le slujești, lor, celor pe care Domnul, Dumnezeul tău, le-a împărtit tuturor neamurilor de sub cer⁹.

²⁰ Pe voi însă v'a luat asupră-Și Dumnezeu și v'a scos din cuptorul cel de fier¹⁰, din Egipt, ca să-I fiți Lui popor de moștenire aşa cum sunteți acum.

²¹ Dar Domnul Dumnezeu S'a mâniat pe mine din pricina vorbelor voastre și S'a jurat că eu nu voi trece Iordanul acesta și nu voi intra în țara pe care Domnul Dumnezeu îți-o dă ție ca moștenire.

²² Da, eu voi muri în ținutul acesta; eu nu voi trece Iordanul acela, în timp ce voi veți trece și veți lua în stăpânire pământul acela bun.

²³ Luați aminte asupră-vă, ca nu cumva să uitați legământul pe care

⁸Pentru „podoaba cerului” vezi nota de la Fc 2, 1.

⁹Elementele naturale sunt un bun comun al tuturor neamurilor, în timp ce Dumnezeu îl descorește numai poporului ales. Întregul episod reprezintă o puternică pledoarie pentru monoteism, un monoteism despovărat de orice urmă de idolatrie.

¹⁰„Cuptorul cel de fier”, metaforă pentru groaznicile chinuri îndurate de Israel în Egipt. Dacă însă, potrivit unor filologi, se traduce „cupitorul cel pentru fier” (furnal), atunci exegiza implică ideea purificării poporului ales în urma trecerii lui prin probele de foc ale Egiptului.

Domnul, Dumnezeul vostru, l-a încheiat cu voi, și să nu vă faceți chip cioplit asemănător cu ceva din cele pe care Domnul, Dumnezeul tău, îți-a poruncit [să nu le asemeni]¹¹.

²⁴ Căci Domnul, Dumnezeul tău, este foc mistitor, Dumnezeu gelos¹²!

²⁵ Iar de îți se vor naște fi și nepoți¹³ și dacă, îmbătrânind voi în țară, veți săvârși fărădelege și vă veți face orice fel de chip cioplit și veți făptui ceea ce e rău în ochii Domnului, Dumnezeului vostru, ca să-L mâniați,

²⁶ iau ca martori astăzi cerul și pământul împotriva voastră, că repede și de tot veți pieri din țara spre care treceți Iordanul ca s'o moșteniți; nu, multă vreme nu veți trăi într-însa, ci cu de-săvârșire veți pieri¹⁴.

²⁷ Domnul vă va împrăștia prin toate neamurile și nu veți rămâne decât puțini la număr în neamurile printre care Domnul vă va risipi.

²⁸ Acolo veți sluji la dumnezei străini, la lucruri făcute de mâini omenești din lemn și din piatră, care nu văd și nici nu aud, care nu mânâncă și nici nu simt¹⁵.

¹¹E vorba de animalele și elementele naturii enumerate în vv. 16-19, versete care, de altfel, nu sunt altceva decât detalierea poruncii a două (Iș 20, 4-5; Dt 5, 8-10). Toate aceste animale și elemente făceau parte din cultele idolatre ale Egiptenilor, Asiro-Babylonienilor și ale popoarelor din Canaan.

¹²Pentru „Dumnezeu gelos” vezi nota de la Is 20, 5. Expresia se repetă aici în același context (Dumnezeu nu admite „mariajul sau adulterul spiritual” cu nici o altă divinitate).

¹³Literal: „și fiu din fiii tăi”.

¹⁴În sensul: veți pieri ca națiune.

¹⁵Deseori tradus prin „nu miros” sau „nu au miros”. Verbul **osfraino** înseamnă „a simți”, cu nuanța simțului olfactiv al căinelui care diserne prin miros.

29 De acolo Îl veți căuta pe Domnul, Dumnezeul vostru, și-L veți afla numai dacă-L vei căuta din toată inima ta și din tot sufletul tău întru necazul tău,

30 atunci când în cele din urmă te vor ajunge toate cuvintele acestea și te vei întoarce la Domnul, Dumnezeul tău, și glasul Său îl vei auzi;

31 că Dumnezeu îndurat este Domnul, Dumnezeul tău, Care nu te va părăsi și nu te va da pierzări și nici nu va uita legământul săncheziată cu părinții tăi, acela pentru care li S'a jurat.

32 Întrebați zilele care-au fost, cele de dinainte de voi, din ziua când a făcut Dumnezeu om pe pământ, întrebați de la o margine a cerului până la marginea cerului, întrebați dacă s'a mai petrecut vreun lucru tot atât de mare ca acesta și dacă s'a mai auzit ceva la fel,

33 dacă un neam oarecare a mai auzit vreodată glasul Dumnezeului Celui viu¹⁶ grăind din mijlocul focului, aşa cum l-ați auzit voi fără să fi murit¹⁷;

34 sau dacă Dumnezeu a mai încercat vreodată să vină și să-și ia popor din mijlocul altui popor prin încercări și prin semne și prin minuni și prin război și prin mâna tare și prin braț înalt și prin vedenii mari¹⁸, aşa cum Domnul, Dumnezeul nostru, a făcut în Egipt în fața ochilor tăi,

35 pentru ca tu să știi că Domnul, Dumnezeul tău, doar El este Dumnezeu, și că'n afară de El un altul nu este.

36 Din cer și-a făcut auzit glasul Său ca

¹⁶În Versiunea Ebraică: „glasul unui zeu” sau „glasul lui Dumnezeu”. Expresia: „Dumnezeului celui viu” e specifică Septuagintei.

¹⁷Literal: „și ati rămas vii”.

¹⁸Ebr.: „prin mari ingroziri”. Aici „vedenii” în sensul de manifestări spectaculoase menite să uimească și să năspăimânte.

să te înevețe, pe pământ și-a arătat focul Său cel mare, iar tu I-ai auzit cuvintele din mijlocul focului.

37 Pentru că El i-a iubit pe părinții tăi și v'a ales pe voi, urmașii lor de după ei, și El însuși cu puterea Lui cea mare te-a scos din Egipt

38 ca să nimicească de dinainte-ți neamuri mai mari și mai tari decât tine și să te ducă în țara lor și să îi dea tie moștenire, aşa cum o ai astăzi.

39 Cunoaște dar astăzi și adu-ți aminte în inima ta că Domnul, Dumnezeul tău, El este Dumnezeu sus în cer și jos pe pământ și că'n afară de El un altul nu este.

40 Să-I păzești hotărările și rânduielile pe care îi le poruncesc eu astăzi, ca să-ți fie bine, tie și fiilor tăi de după tine, și să trăiți îndelungate zile pe pământul pe care Domnul, Dumnezeul tău, îl dă pentru totdeauna”.

41 Atunci a ales Moise trei cetăți de dincolo de Iordan, spre soare-răsare¹⁹,

42 pentru ca în ele să poată fugi ucigașul cel ce fără voie și-a ucis aproapele, adică fără să-i fi fost aceluia dușman cu o zi sau două înainte; dacă va fugi el în una din aceste cetăți, va scăpa cu viață:

43 Bețer, în pustia din şes, pentru cei din Ruben; Ramot, în Galaad, pentru cei din Gad; și Golan, în Vasan, pentru cei din Manase.

44 Iată legea pe care Moise a pus-o în fața fiilor lui Israel.

45 Si iată mărturiile, hotărările și rânduielile pe care Moise le-a rostit fiilor lui Israel în pustie, când au ieșit din Egipt,

¹⁹În Transiordania de astăzi.

⁴⁶ dincolo de Iordan, în vale, față'n față cu Bet-Peorul, în țara lui Sihon, regele Amoreilor, care a trăit în Hešbon, cel pe care-l bătuseră Moise și fiii lui Israel după ieșirea lor din Egipt

⁴⁷ și s'au înstăpânat în țara lui, ca și în țara lui Og, regele Vasanului, cei doi regi ai Amoreilor ce se aflau dincolo de Iordan, spre soare-răsare,

⁴⁸ de la Aroer, care este pe malul râului Arnon, până la muntele Sihon (adică Hermon),

⁴⁹ cu toată Araba de dincolo de Iordan, spre soare-răsare²⁰, la poalele muntei lui Fazga.

5

Întărirea celor zece porunci. Purtarea lui Israel și cuvântarea lui Moise.

¹ Moise a chemat tot Israelul și le-a zis: „Așculta, Israele, poruncile și rânduieile pe care le grăiesc eu astăzi în auzul urechilor voastre; le veți învăța și le veți păzi întru faptă.

² Domnul, Dumnezeul vostru, a încheiat cu voi legământ în Horeb.

³ Nu cu părinții voștri a încheiat Domnul legământul acesta, ci cu voi, cu voi cei ce sunteți astăzi aici cu toții vii¹.

⁴ Față către față a grăit Domnul cu voi, în munte, din mijlocul focului;

²⁰Versiunea Ebraică adaugă: „până la Marea Arabă” (în concordanță cu 3, 17).

¹Idee înaltă asupra simultaneității generațiilor în fața lui Dumnezeu; prin eternitatea Lui și conviețuirea în El, oricare generație devine contemporană cu cele ce au precedat-o și cu cele ce-i urmează. Prințipiu preluat și dezvoltat de Părintele Stăniloae în teologia responsabilității solidare la Judecata de Apoi.

⁵ iar eu în acest timp stăteam între Domnul și voi ca să vă spun cuvântul Domnului, de vreme ce voi v'ati temut de fața focului și nu v'ati suit în munte. El a zis²:

⁶ Eu sunt Domnul, Dumnezeul tău, Cel ce te-am scos din țara Egiptului, din casa robiei.

⁷ Să nu ai alți dumnezei în afara de Mine.

⁸ Să nu-ți faci chip cioplit, nici vreo asemănare cu ceva din câte sunt în cer, acolo sus, ori din câte sunt pe pământ, aicea jos, ori din câte sunt în apele de sub pământ³;

⁹ să nu te încini lor, nici să le slujești; că Eu, Domnul, Dumnezeul tău, Eu sunt un Dumnezeu gelos, Cel ce vina părinților o dă pe seama copiilor până la al treilea și-al patrulea neam pentru cei ce Mă urăsc,

¹⁰ dar Mă milostivesc până la miilea neam spre cei ce Mă iubesc și-Mi păzesc poruncile.

¹¹ Să nu iei numele Domnului, Dumnezeului tău, în deșert, că nu va lăsa Domnul nepedepsit pe cel ce ia în deșert numele Lui.

¹² Păzește ziua odihnei, ca s'o sfintești, așa cum ți-a poruncit tie Domnul, Dumnezeul tău.

¹³ Șase zile să lucrezi; în ele fă-ți toate treburile,

¹⁴ dar ziua a șaptea este odihna Domnului, Dumnezeului tău; în ea să nu faci nici o muncă, nici tu, nici fiul tău,

²Versetele 6-21 reprezintă repetarea Decaloului din Iș 20, 2-17, cu o seamă de adasuri și diferențe întregitoare.

³„Apele de sub pământ”: e vorba de apele subterane, dar și de acelea pe care, potrivit cosmologiei biblice, stă pământul.

nici fiica ta, nici robul tău, nici roabă ta, nici boul tău, nici asinul tău, nici orice dobitoc al tău, nici străinul ce locuiește la tine⁴, pentru ca robul tău și roabă ta să se odihnească întocmai ca și tine⁵.

15 Adu-ți aminte că slugă ai fost în țara Egiptului și că Domnul, Dumnezeul tău, te-a scos de acolo cu mâna tare și cu braț înalt; iată de ce îți-a poruncit ție Domnul, Dumnezeul tău, să păzești ziua odihnei și s-o sfîntești.

16 Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta, aşa cum îți-a poruncit Domnul, Dumnezeul tău, ca să-ți fie ție bine și să trăiești ani mulți pe pământul pe care Domnul, Dumnezeul tău, îți-l dă ție.

17 Să nu ucizi.

18 Să nu te desfrânezi.

19 Să nu furi.

20 Să nu mărturisești strâmb împotriva aproapelui tău prin mărturie minciinoasă.

21 Să nu râvnești la femeia aproapelei tău; să nu râvnești casa aproapelui tău, nici țarina lui, nici robul lui, nici roabă lui, nici boul lui, nici asinul lui, nici orice dobitoc al lui, nici nimic din cele ce sunt ale aproapelui tău!

22 Cuvintele acestea le-a grăit Domnul către toată adunarea voastră, în munte, din mijlocul focului, al norului, al intunericului și al furtunii, cu glas

⁴Ebr.: „străinul ce se află'n porțile tale” = ce se află'n cetățile (așezările) tale. „Poarta” cetății antice orientale domina o piață unde se țineau întrunirile, judecățile obștești și orice alte acțiuni de interes public. În imperiul otoman „Înalta Poartă” desemna însăși capitala.

⁵De la „pentru ca...”, completare în spiritul umanitar general al Deuteronomului. În unele variante ale Septuagintei, robului și roabei i se adaugă: „și dobitocul tău”.

de tunet, și altceva nă mai grăit; și le-a scris pe două table de piatră și mi le-a dat mie.

23 Și a fost că după ce I-ati auzit glasul din mijlocul focului⁶ – și muntele ardea în pară de foc –, văți apropiat de mine toate căpeteniile seminților voastre, cu bătrânnii voștri,

24 și ați zis: Iată, Domnul, Dumnezeul nostru, ne-a arătat slava Sa⁷, iar noi I-am auzit glasul din mijlocul focului; azi am văzut cum va grăi Dumnezeu către om și acesta va rămâne viu.

25 Acum, însă, noi nu vrem să murim; că focul acesta mare ne va mistui; de vom mai auzi glasul Domnului, Dumnezeului nostru, vom muri.

26 Căci este oare vreun om care să audă glasul Dumnezeului Celui viu grăind din mijlocul focului, cum am auzit noi, și să rămână viu?

27 Apropie-te dar tu și ascultă câte-ți va spune ție Domnul, Dumnezeul nostru, și apoi ne vei spune tu nouă toate câte îți-a grăit Domnul, Dumnezeul nostru, și noi le vom asculta și le vom plini...

28 Iar Domnul a auzit glasul cuvintelor voastre grăind către mine și mi-a zis Domnul: Auzit-am glasul cuvintelor acestui popor, pe care l-au grăit către tine; tot ce-au grăit este bine.

29 Numai de-ar avea într'înșii aceeași inimă să se teamă de Mine și'n toată vremea să-Mi păzească poruncile, ca să le fie bine, și lor, și fiilor lor în veac!

30 Du-te și spune-le: Întoarceți-vă la sălașele voastre!

31 Tu însă rămâi aici cu Mine, iar Eu îți voi spune toate poruncile, hotărârile și

⁶Ebr.: „din mijlocul intunericului”.

⁷Textul Ebraic adaugă: „și măreția Sa”.

rânduielile pe care tu trebuie să-i înveți să le păzească în țara pe care Eu le-o dau s'o moștenească.

32 Așadar, aveți grija să faceți aşa cum v'a poruncit Domnul, Dumnezeul vostru, și să nu vă abateți nici la dreapta, nici la stânga!

33 Umblați în calea pe care v'a poruncit-o Domnul, Dumnezeul vostru, ca să vă dea odihnă⁸ și să vă fie bine și s'aveți îndelungare de zile în țara pe care o veți moșteni.

6

Iubirea față de Dumnezeu și paza poruncilor Sale.

1 Iată poruncile, hotărârile și rânduielile pe care Domnul, Dumnezeul vostru, mi-a poruncit să vă învăț, pentru ca voi aşa să faceți în țara spre care mergeți s'o moșteniți,

2 ca să vă temeți de Domnul, Dumnezeul vostru, și toate hotărârile Lui și poruncile Lui pe care și le poruncesc eu astăzi să le păzești, tu și fiii tăi și fiili feciorilor tăi, în toate zilele vieții tale, ca să trăiți în îndelungare de zile.

3 Ascultă, Israele, și silește-te să le plinești, ca să-ți fie bine și să vă înmulțiți foarte, precum și-a grăit Domnul, Dumnezeul părinților tăi, că-ți va da pământul unde curge lapte și miere.

4 Acestea sunt hotărârile și rânduielile pe care Domnul Dumnezeu le-a poruncit fililor lui Israel în pustie, după ie-

șirea lor din țara Egiptului¹: Ascultă, Israele: Domnul, Dumnezeul nostru, este singurul Domn².

5 Să-L iubești pe Domnul, Dumnezeul tău, din toată inima ta, din tot sufletul tău și din toată puterea ta.

6 Cuvintele acestea pe care și le spun eu astăzi să fie în inima ta și în sufletul tău;

7 să le sporești în fința filor tăi și să le vorbești de ele când șezi acasă, când mergi pe cale, când te culci și când te scoli.

8 Să le legi ca semn la mâna și neclinate să-ți fie înaintea ochilor³.

9 Să le scrii pe ușorii casei tale și pe

¹ Această frază se află numai în Septuaginta (uneori inclusă în versetul 3). Ea introduce, în special, amănuntele privitoare la respectarea primei porunci.

² Text important și (poate tocmai de aceea) cu mai multe variante de traduceri după Textul Ebraic: „Domnul, Dumnezeul nostru, este un Domn”; „Domnul, Dumnezeul nostru, Domnul este unul”; „Domnul este Dumnezeul nostru, Domnul este singur”; „Domnul este Dumnezeul nostru, Domnul El unul”. Preferința unor traducători pentru varianta (cu nuanțele ei): „Domnul, Dumnezeul nostru, este Domnul unul” pune accentul pe ideea că Dumnezeu este indivizibil, că adică El nu poate fi multiplicat în asemănările idolești ale popoarelor pagâne. Textul Septuagintei însă e citat aidoma, chiar de Domnul Iisus, în Mc 12, 29, ceea ce-i conferă o autoritate indisutabilă; el atestă, o dată mai mult, monoteismul pe care Dumnezeu Se străduiește să-l impună poporului ales.

³ Cea de a doua jumătate a versetului, în Versiunea Ebraică: „și-ți vor fi ca o panglică/mprejurul frunții tale”. Interpretarea literală a acestui verset a creat mai târziu „filacteriile” (vezi Mt 23, 5 și nota), adică punguțele de stofă în care erau cusute texte sacre scrise pe petice de pergament, purtate cu ostentație de farisei, ca și de alți iudei evlavioși, spre a-și arăta atașamentul față de Lege. Diferența de text (compară și cu Iș 13, 16) poate indica faptul că la vremea redactării Septuagintei filacteriile nu existau.

⁸Ebr.: „ca să trăiți” (să fiți vii). Aici însă e vorba de calea lui Dumnezeu, cea care-l adună pe om de pe drumurile sale rătăcitoare, nesigure, în derivă, calea la capătul căreia îl aşteaptă odihna.

porțile tale.

¹⁰ Iar când Domnul, Dumnezeul tău, te va duce în țara pentru care li s'a jurat părinților tăi – lui Avraam, lui Isaac și lui Iacob – că și-o va da: cetăți mari și frumoase pe care nu tu le-ai zidit,

¹¹ case pline de toate bunătățile, pe care nu tu le-ai umplut, fântâni săpate pe care nu tu le-ai săpat, vii și măslini pe care nu tu i-ai sădit; când vei mâncă și te vei sătura,

¹² atunci ia seama să nu-L uiți pe Domnul Cel ce te-a scos din țara Egiptului, din casa robiei.

¹³ De Domnul, Dumnezeul tău, să te temi, numai Lui să-I slujești, de El să te lipești și doar pe numele Lui să te juri⁴.

¹⁴ Să nu mergeți pe urmele altor dumnezei, dintre dumnezeii neamurilor dimprejurul vostru,

¹⁵ că Dumnezeu gelos este Domnul, Dumnezeul tău, Cel ce este n mijlocul tău: nu cumva să se aprindă asupră-ți mânia Domnului, Dumnezeului tău, și să te piardă de pe fața pământului.

¹⁶ Să nu-L ispитеști pe Domnul, Dumnezeul tău⁵, aşa cum L-ați ispiti la Masa⁶.

¹⁷ Cu strășnicie să păzești poruncile

⁴ Invocarea numelui lui Iahvē într'un jurământ era nu numai o garanție asupra sincerității, ci și o mărturisire sinceră a credinței în singurul Dumnezeu adevărat ca supremă autoritate morală.

⁵Ebr., plural: „Să nu-L ispiti pe Domnul, Dumnezeul vostru”. Domnul Iisus însă, în convorbirea Sa cu diavolul (Mt 4, 7; Lc 4, 12), va cita după Septuaginta. A nu-L ispiti pe Dumnezeu înseamnă a nu-L pune la încercare, a nu-L supune la probe, a nu-I cere dovezi asupra puterii Sale; altfel, ar însemna că te îndoiești de El.

⁶Vezi episodul din Iș 17, 2-7, când Israel s'a îndoit de prezența Domnului în mijlocul său.

Domnului, Dumnezeul tău, mărturile și hotărârile Lui pe care îi le-a poruncit.

¹⁸ Să faci ceea ce este plăcut și bun în ochii Domnului, Dumnezeul tău, ca să-ți fie bine și să intre și să moștenești pământul cel bun pe care Domnul cu jurământ l-a făgăduit părinților voștri,

¹⁹ alungând de dinaintea feței tale pe toți vrăjmașii tăi, după cum a grăit Domnul.

²⁰ Si va fi că de te va întreba mâine fiul tău, zicând: Ce e cu aceste mărturii și hotărâri și rânduieli pe care Domnul, Dumnezeul nostru, ni le-a poruncit nouă?

²¹ Îi vei răspunde fiului tău: Robi îi eram lui Faraon în țara Egiptului, iar Domnul ne-a scos de acolo cu mâna tare și cu braț înalt.

²² Acolo, sub ochii noștri, făcut-a Domnul semne și minuni mari și groaznice asupra Egiptului, asupra lui Faraon și a casei lui,

²³ iar pe noi ne-a scos de acolo ca să ne aducă în lăuntru spre a ne da pământul pe care cu jurământ le-a făgăduit părinților noștri că-l va da.

²⁴ Atunci ne-a poruncit Domnul să plinim toate hotărârile acestea, să ne temem de Domnul, Dumnezeul nostru, ca să ne fie nouă bine în toate zilele și să rămânem în viață aşa cum suntem azi.

²⁵ Si milă va face cu noi⁷ dacă ne vom sili să plinim toate poruncile acestea în

⁷Ebr.: „Si dreptatea noastră va fi”; sau: „Si dreptate va fi pentru noi”; sau: „Așa va fi dreptatea noastră”; sau: „Si noi vom fi drepti”; sau: „Si va fi pentru noi un fapt de dreptate”... Așadar, credincioșia față de Lege îi conferă omului un anume statut în fața lui Dumnezeu, acela de „drept”, adică vrednic de mântuire. Întemeindu-

față Domnului, Dumnezeului nostru, să cum El ne-a poruncit.

7

Israel trebuie să-i nimicească pe Canaaneni și să le ardă idoli.

1 Când Domnul, Dumnezeul tău, te va face să intri în țara'n care vei intra s'o moștenești și va șterge de dinaintea feței tale neamuri mari și numeroase: Heteii, Ghergheseii, Amoreii, Canaanenii, Ferezeii, Heveii, Iebuseii – șapte neamuri mai numeroase și mai puternice decât voi –

2 și când Domnul, Dumnezeul tău, îi va da în mâinile tale și-i vei bate, atunci să-i stârpești de istov¹, să nu faci cu ei nici o înțelegere și nici să le arăți vreo milă.

3 Să nu te încuscrești cu ei: pe fiica ta să n'o dai după fiul lui, iar pe fiica lui să nu o iei pentru feciorul tău,

4 că aceasta îl va face pe fiul tău să se'ndepărteze de Mine și să slujească

se însă pe textul Septuagintei, Apostolul Pavel va demonstra că păzirea Legii, fiind imposibilă în totalitatea ei și în amanuntele ei, nu-l poate face pe om „drept” (fără cusur) în fața lui Dumnezeu și că întotdeauna el îi mai rămâne lui Dumnezeu dator cu ceva; această datorie este „radicată” nu prin „faptele Legii”, ci prin mila lui Dumnezeu. Așadar, în ultimă instanță, mântuirea e opera Harului (vezi îndeosebi epistolele către Romani și Galateni).

În Textul Ebraic: „să-i dai anatemei”. „A da anatemei” era expresia folosită pentru prăzile de război (oameni și bunuri) care-I erau oferite în întregime Domnului, ca semn de recunoștință, fără ca biruitorul să aibă dreptul de a se înfripta din ele. Dar, pentru ca el să nu fie cumva ispitit s'o facă, atunci erau totalmente distruse: robii, uciși; bunurile, arse. De aici, expresia „a da anatemei” a devenit echivalentă cu „a nimici”, „a stârpi”, „a da pierzării”; a anatemiza pe cineva = a-l blestema la pieire.

altor dumnezei; atunci se va aprinde mânia Domnului asupra voastră și degrabă te va pierde.

5 Dar iată cum să le faceți: capiștile lor să le dărâmați, stâlpii lor să-i zdrobiți, sfintele lor crânguri² să le tăiați, chipurile cele cioplite ale dumnezelor lor să le ardeți în foc;

6 că popor sfânt îi ești tu Domnului, Dumnezeul tău; pe tine te-a ales Domnul, Dumnezeul tău, să-I fii poporul Său ales mai mult decât toate neamurile de pe fața pământului.

7 Si dacă Domnul v'a ales și v'a osebit, aceasta nu pentru că voi ați fi mai numeroși decât toate neamurile – căci voi sunteți mai puțini decât toate neamurile.

8 Dar pentru că Domnul vă iubește și pentru că El își ține jurământul cu care li S'a jurat părinților voștri, de aceea v'a scos Domnul cu mâna tare și cu braț înalt și te-a scăpat din casa robiei, din mâna lui Faraon, regele Egiptului.

9 Si vei cunoaște că Domnul, Dumnezeul tău, El este Dumnezeu, Dumnezeu credincios³; Cel ce păzește legământul și mila pân'la al mirea neam către cei ce-L iubesc și-I păzesc poruncile;

10 dar celor ce-L urăsc le plătește fiecăruia⁴; fără'ntârziere îi va nimici pe cei

²Pentru „sfintele lor crânguri” vezi nota de la Is 34, 13.

³„Dumnezeu credincios”: plin de credincioșie; leal; cel ce nu-și calcă niciodată cuvântul.

⁴Literal: „după față”. Grecescul **prósopon** înseamnă „față”, dar și „persoană” (limba română păstrează acest înțeles în expresia „față bisericăescă”). Așadar, pe deapsa dumnezelasă are în vedere răspunderea personală a fiecăruia din cei ce-L urăsc pe Dumnezeu, în timp ce versetul precedent atestă mila infinită și nediscriminatorie a lui Dumnezeu, cu efecte și asupra

ce-L urăsc, fiecăruia'n parte îi va plăti.
 11 Păzește dar aceste porunci, hotărâri și rânduieli, cele pe care-ți poruncesc astăzi să le plinești.

12 Și va fi că dacă veți asculta rânduile acestea și le veți ține și le veți plini, atunci și Domnul, Dumnezeul tău, își va ține legământul și mila față de tine, aşa cum li S'a jurat părinților tăi;

13 te va iubi, te va binecuvânta, te va înmulți; va binecuvânta rodul pântecelui tău și rodul pământului tău, pâinea ta, vinul tău, untdelemnul tău, cirezile vitelor tale și turmele oilor tale pe pământul acela pe care Domnul li S'a jurat părinților tăi că ți-l va da.

14 Și vei fi binecuvântat mai mult decât toate neamurile; nimeni nu va fi'ntru tine bărbat fără rod sau femeie stearpă, și nici între vitele tale.

15 Domnul va îndepărta de la tine toată neputința; nici una din bolile cele rele ale Egiptului, pe care tu le-ai văzut și le-ai cunoscut, nu le va pune asupră-ți, ci le va pune asupra celor ce te urăsc.

16 Vei mâncă toate prăzile neamurilor⁵ pe care Domnul, Dumnezeul tău, ți le va da; ochiul tău să nu le cruce, iar tu să nu slujești dumnezeilor lor: aceasta-ți va fi tie piedică.

17 Iar dacă vei zice'n cugetul tău: Neamul acesta-i mai numeros decât mine, cum voi putea să-i nimicesc?,

18 să nu te temi de ei, ci adu-ți aminte de ceea ce le-a făcut Domnul, Dumnezeul tău, lui Faraon și tuturor Egiptenilor,

descendenților. Idee mult mai generoasă decât în Is 34, 7, unde pedeapsa divină îi poate lovi și pe urmași, dar numai până la al treilea și al patrulea neam (față de beneficiarii milei, care sunt mii și mii).

⁵Ebr.: „vei devora toate neamurile...”.

19 de marile încercări pe care le-au văzut ochii tăi, de semnele acelea și de minunile cele mari, de mâna cea tare și de brațul cel înalt, de cele prin care Domnul, Dumnezeul tău, te-a scos afară; aşa va face Domnul, Dumnezeul tău, cu toate neamurile în fața căror te temi.

20 Chiar și viespile le va trimite Domnul, Dumnezeul tău, asupra lor până ce vor pieri cei ce-au rămas și s'au ascuns de tine.

21 Nu te teme'n fața lor, că Domnul, Dumnezeul tău, este'ntru tine, Dumnezeu mare și puternic.

22 Domnul, Dumnezeul tău, va potopi de dinaintea ta popoarele acestea puțin câte puțin; nu vei putea să le nimicești dintr'o dată, ca să nu se pustiască pământul și să se înmulțească împotriva ta fiarele sălbaticie⁶.

23 Domnul, Dumnezeul tău, ți le va pune'n mâna, iar tu le vei da pierzării cu pierdere mare, până le vei stârpi.

24 Pe regii lor îi va da în mâinile voastre, iar numele lor va pieri din locul acela; nimeni în fața ta nu va putea să ți se'mpotrivească, până-i vei stârpi.

25 Chipurile cele cioplite ale dumnezeilor lor să le ardeți cu foc; să nu râvnești la argintul și nici la aurul de pe ele; să nu le iei pentru tine, ca să nu greșești din pricina lor: că urâciune este aceasta înaintea Domnului, Dumnezeului tău.

26 Urâciune să nu duci în casa ta, ca nu cumva să cazi și tu sub blestemul care este ea⁷; dimpotrivă, ca de-o scârbă

⁶Versiunea Ebraică omite: „să nu se pustiască pământul”.

⁷Literal: „ca nu cumva să fii și tu anatema că și ea”; vezi nota de la 7, 2.

să te scârbești și ca pe-o urâciune s'o urăști, că blestemată este.

8

Îndemn către popor să nu uite binefacerile lui Dumnezeu.

¹ Siliți-vă să pliniți toate poruncile acestea pe care vi le poruncesc eu astăzi, ca să fiți vii și să vă înmulțiți și să intrați și să moșteniți pământul pe care Domnul, Dumnezeul vostru, cu jumătatea l-a făgăduit părintilor voștri.

² Îți vei aduce aminte de toată calea pe care Domnul, Dumnezeul tău, te-a purtat prin pustie¹ ca să te chinuie și să te încerce și pentru ca ascunsurile inimii tale să se cunoască: păzi-vei tu poruncile Sale, sau nu?

³ Te-a chinuit, te-a informat și te-a hrănит cu mana pe care părintii tăi n' o cunoscuseră², ca să-ți arate că nu numai cu pâine va trăi omul, ci că omul va trăi cu tot cuvântul care iese din gura lui Dumnezeu³.

¹Ebr. adaugă: „pe durata acestor patruzeci de ani”.

²Ebr.: „mana pe care tu n'ai cunoscut-o și pe care n' o cunoscuseră nici părintii tăi”.

³Ebr.: „ci cu tot ceea ce iese din gura Domnului”, omitându-se astfel „cuvântul”. Textul Septuagintei însă va fi citat aiodama de Însuși Iisus Hristos în convorbirea Sa cu diavolul (Mt 4, 4). Referința expresă la „cuvântul” lui Dumnezeu e o trimitere directă la puterea creatoare a Acestuia. Cel ce a făcut lumea („cerul și pământul”) prin cuvânt. Evanghelistul Ioan, prin transferul semantic dintre **hréma** și **lógos**, va identifica în acest „cuvânt” pe Fiul lui Dumnezeu („Cuvântul”), devenit, prin intrupare, Iisus Hristos (In 1, 1-3). Puși în situația de a nu putea să-și procure hrana prin mijloace proprii (cultivarea pământului), Evrei aveau să-și dea seama că Dumnezeu îi poate hrăni direct, cu mană, o mană însă pe care mai întâi a anunțat-o prin cuvânt („Eu

⁴ Iată că'n patruzeci de ani hainele de pe tine nu s'au ros, picioarele nu ti s'au umflat.

⁵ Si vei cunoaște cu inima ta că, aşa cum omul îl ceartă⁴ pe fiul său, tot astfel Domnul, Dumnezeul tău, te ceartă pe tine,

⁶ și [astfel] vei păzi poruncile Domnului, Dumnezeului tău, umblând în căile Lui și temându-te de El.

⁷ Că Domnul, Dumnezeul tău, te va face să intre într-o țară bună și cuprinsă, unde-s pâraie de apă și izvoare ale adâncurilor ce țâșnesc prin câmpuri și prin munți,

⁸ țară de grâu și de orz, țară de vii, de smochini și rodii, țară de măslini, undelemn și miere,

⁹ țară'n care nu-ți vei legumi pâinea⁵ și

voi face să plouă pentru voi pâine din cer” – Is 16, 4). Cum la Dumnezeu nu există virtualitate („pe cele ce nu sunt le cheamă ca și cum ar fi” – vezi Rm 4, 17 și nota), orice lucru ia ființă în chiar clipa când Dumnezeu l-a rostit. Așadar, prin succesiunea textuală: „nu numai... ci cu tot cuvântul” (iar nu: „ci și cu tot cuvântul...”) nu trebuie înțeleas un paralelism între „pâine” și „cuvânt”, că adică omul s'ar hrăni cu cuvântul lui Dumnezeu, „pe lângă” pâine, ci sensul integrator, prin care cuvântul lui Dumnezeu devine (sau este) pâine. Hrana materială se află înăuntru celei duhovnicești („căutați mai întâi împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui, și toate acestea (hrană, îmbrăcăminte, n. n.) vi se vor adăuga” – Mt 6, 33). În ultimă instanță, Iisus Se va identifica pe Sine Însuși ca atare: „Eu sunt Pâinea vieții” (In 6, 35), anunțând, de fapt, Pâinea euharistică. Sfinții Părinți acordă spații largi dimensiunii duhovnicești a acestui verset.

⁴Sensul prim al grecесcului **paidévo** este acela de a crește un copil, de a-l forma, a-l instrui, a-l educa. Numai legat de acesta a derivat cel de al doilea: „a certă”, „a pedepsi”, „a-i da o lectie”; așadar, a certă pe cineva cu scopul de a-l îndrepta. Despre Dumnezeu ca educator, Clement Alexandrinul va scrie o carte anume: Pedagogul.

⁵... nu din săracie sau cu zgârcenie îți vei

de nimic nu vei duce lipsă, țară'n care pietrele sunt fier și din ai cărei munți vei scoate⁶ aramă.

10 Vei mânca și te vei sătura și-L vei binecuvânta pe Domnul, Dumnezeul tău, pentru țara cea bună pe care ți-a dat-o.

11 Ia aminte să nu-L uiți pe Domnul, Dumnezeul tău, nepăzindu-i poruncile și rânduielile și hotărările pe care ți le poruncesc eu astăzi,

12 ca nu cumva după ce vei mânca și te vei sătura și-ți vei zidi case frumoase și vei trăi în ele,

13 după ce turmele și cirezile tale se vor înmulți, după ce-ți va spori argintul și aurul, după ce toate ale tale-ți vor spori,

14 să nu ți se'nalte inima⁷ și să-L uiți pe Domnul, Dumnezeul tău, Cel ce te-a scos din țara Egiptului, din casa robiei,

15 Cel ce te-a purtat prin pustiul cel mare și înfricoșător, unde sunt șerpi veninoși, scorpioni și locuri arse de soare și fără de apă, Cel ce-a scos pentru tine izvor din stâncă de cremene,

16 Cel ce te-a hrănit în pustie cu o mană pe care tu n'o cunoșteai și nici părinții tăi n'o cunoscuseră, ca să te chinuie și să te'ncerce și'n cele din urmă să-ți facă bine.

17 Să nu zici în inima ta: Tăria mea și vigoarea mâinii mele, ele mi-au făurit

mânca pâinea; nu vei socoti și nici nu-ți vei mi-cșora îmbucăturile, gândind să-ți mai rămână și pe mâine.

⁶Verbul **metallévo**, folosit numai aici în V. T., își are sensurile legate de existența, săparea sau exploatarea unei mine (din care se extrag metalele). Poetul V. Voiculescu își va asemăna sufletul cu o mină în care Dumnezeu („Minerul”) căută aur.

⁷În sensul: să nu se umfle de mândrie.

această putere mare⁸...

18 Dimpotrivă, să-ți aduci aminte de Domnul, Dumnezeul tău, că El ți-a dat tărie să devi⁹ puternic spre a-și întări legământul cu care li S'a jurat părintilor tăi, aşa cum [este el] acum.

19 Si va fi că dacă-L vei uita pe Domnul, Dumnezeul tău, și vei merge după alți dumnezei și lor le vei sluji și lor te vei închina, vă încredințez eu astăzi, pe cer și pe pământi, că'ntru totul veți pieri.

20 Precum acele neamuri pe care Domnul Dumnezeu le face să piară de dinaintea voastră, aşa veți pieri, pentru că n'ați ascultat de glasul Domnului, Dumnezeului vostru.

9

Moise le amintește Israeliților fărădelegile lor din trecut.

1 Asculță, Israele: Tu treci astăzi Iordanul ca să intri și să iezi în stăpânire neamuri mari și mult mai puternice decât tine, cetăți mari cu ziduri până la cer,

2 popor mare și numeros și înalt la statură, fiili lui Enac, pe care tu îi știi și despre care ai auzit spunându-se: Cine poate să li se'mpotrivească filor lui Enac¹?

3 Astăzi vei cunoaște că Domnul, Dumnezeul tău, este Cel ce merge înaintea ta; foc mistuitar, El îi va surpa, El îi va pune pe fugă de dinainte-ți, El îi va

⁸Ebr.: „această bogătie” (belșugul Canaanului).

⁹Sintagma „pe cer și pe pământ” e proprie Septuagintei.

¹Despre „fiil (urmașii) lui Enac” vezi notele de la Nm 13, 33 și Dt 1, 28.

nimici degrab, aşa cum ţi-a grăit ţie Domnul.

4 După ce Domnul, Dumnezeul tău, va nimici aceste neamuri de dinaintea feței tale, tu să nu zici în inima ta: Din pricina dreptății mele m'a adus Domnul să moștenesc acest pământ bun!, de vreme ce din pricina fărădelegilor lor va nimici Domnul aceste neamuri de dinaintea feței tale.

5 Nu din pricina dreptății tale și nu din pricina curăției inimii tale vei intra tu să le moștenești pământul, ci din pricina păgânătății lor va nimici Domnul aceste neamuri de dinaintea feței tale, și pentru ca să'ntăreasă legământul cu care Domnul li S'a jurat părinților voștri, Avraam, Isaac și Iacob.

6 Și vei cunoaște astăzi că nu din pricina dreptății tale îți dă Domnul, Dumnezeul tău, pământul acesta bun să-l moștenești, de vreme ce tu ești un popor tare la cerbice².

7 Adu-ți aminte și nu uita cât L-ai mâniat tu pe Domnul, Dumnezeul tău, în pustie: din ziua când ați ieșit din Egipt și pân' ce-ați poposit în locul acesta, voi n'ați contenit să nu vă'ncredeți în Domnul.

8 La Horeb L-ați mâniat pe Domnul, iar Domnul într'atât S'a întărâtat asupră-vă încât voia să vă dea pierzării.

9 Când m'am suit eu în munte să iau tablele de piatră, tablele legământului pe care Domnul l-a încheiat cu voi, am stat în munte patruzeci de zile și patruzeci de nopți; pâine n'am mâncat și apă n'am băut.

10 Domnul mi-a dat două table de pia-

tră scrise cu degetul lui Dumnezeu; pe ele erau scrise toate cuvintele pe care Domnul vi le-a grăit în munte, din mijlocul focului, în ziua adunării.

11 Și a fost că, după patruzeci de zile și patruzeci de nopți, mi-a dat Domnul cele două table de piatră, tablele legământului.

12 Și mi-a zis Domnul: Scoală-te și te pogoară repede de aici, că poporul tău s'a ticăloșit³, cel pe care tu l-ai scos din țara Egiptului; repede s'au abătut de la calea pe care le-am poruncit-o: și-au făcut loruși chip turnat.

13 Și mi-a grăit Domnul: De mai multe ori ţi-am grăit și am zis: Am văzut poporul acesta, și iată că-i popor tare la cerbice.

14 Lasă-Mă dar acum să-i nimicesc și numele să li-l sting de sub cer, iar pe tine te voi face neam mare și tare și mai numeros decât acesta...

15 Eu atunci m'am întors și m'am pogorât din munte, iar muntele ardea în foc, iar cele două table ale mărturilor erau în amândouă mâinile mele.

16 Și văzând că voi păcătuiserăți înaintea Domnului, Dumnezeului vostru, că v'ați făcut un vițel turnat și că atât de repede v'ați abătut de la calea pe care Domnul vă poruncise s'o urmați,

17 am luat cele două table și le-am aruncat din mâinile mele și'n fața voastră le-am sfârâmat.

18 Și pentru a doua oară m'am rugat înaintea Domnului; ca și întâia oară, patruzeci de zile și patruzeci de nopți n'am mâncat pâine și n'am băut apă, din pricina păcatelor voastre cu care-ați păcatuit făcând ceea ce e rău înain-

² „Tare la cerbice”: cu ceafa groasă; inflexibil; îndărătnic; încăpățânat.

³ Literal: „s'a nelegiuit”; trăiește în fărădelege.

tea Domnului, Dumnezeului vostru, ca să-L mâniați.

¹⁹ Îngrozit eram de mânia și de urgia cu care Domnul Se mâniase pe voi într'atât încât voia să vă nimicească. Iar Domnul m'a ascultat și de data aceasta.

²⁰ Chiar și pe Aaron Se mâniase Domnul foarte tare, încât și pe el voia să-l dea pierzării; atunci, în chiar vremea aceea, eu m'am rugat și pentru Aaron.

²¹ Iar păcatul vostru, vițelul pe care-l făcuserăți, l-am luat, l-am ars cu foc, l-am zdrobit și l-am pisat bine până ce să a făcut mărunt și arăta ca praful, iar praful l-am aruncat în pârâul ce se cobora din munte.

²² Și la Tabera⁴, și la Masa⁵, și la Chivrot-Hataava⁶ L-ați mâniat pe Domnul, Dumnezeul vostru.

²³ Când Domnul v'a trimis din Cadeș-Barnea, zicând: Suiți-vă și moșteniți pământul pe care Eu vi l-am dat..., voi văți împotrivit poruncii Domnului, Dumnezeului vostru, și nu I-ați dat crezare și n'ați ascultat de glasul Său.

²⁴ Neascultători de Domnul ați fost din ziua'n care El vi S'a făcut cunoscut⁷.

²⁵ Patruzeci de zile și patruzeci de nopți m'am rugat⁸ eu înaintea Domnu-

lui, atât m'am rugat – căci Domnul Se rostise să vă nimicească –

²⁶ și m'am rugat lui Dumnezeu, zicând: Doamne, Doamne, Împărat al dumnezeilor⁹, nu-l da pierzării pe poporul Tău – moștenirea Ta – pe care l'ai eliberat cu puterea Ta cea mare, pe cei ce Tu i'ai scos din țara Egiptului cu marea Ta putere, cu mâna Ta cea tare și cu brațul Tău cel înalt!

²⁷ Adu-ți aminte de Avraam, Isaac și Iacob, robii Tăi, cărora Te-ai jurat pe Tine Însuți; nu te uita la cerbicia aces-tui popor, la reaua lui credință, la păcatele lui,

²⁸ ca nu cumva cei ce trăiesc în țara din care Tu ne-ai scos să zică: Pentru că Domnul n'a fost în stare să-i ducă'n țara pe care le-o spusese și pentru că [astfel] i-a urât, de aceea i-a scos, ca să-i omoare'n pustie...

²⁹ Ei sunt poporul Tău – moștenirea Ta – pe care i'ai scos din țara Egiptului cu marea Ta putere, cu mâna Ta cea tare și cu brațul Tău cel înalt.

⁴Pentru „Tabera” vezi Nm 11, 3 și nota.

⁵Vezi Iș 17, 1-7.

⁶Vezi Nm 11, 31-34.

⁷Ebr.: „din ziua'n care eu v'äm cunoscut”; formulare ce exprimă o constatare a lui Moise și limitată la durata relației dintre acesta și poporul ales. Septuaginta pune constatarea pe seama lui Dumnezeu Însuși și, într'o interpretare mai largă, o împinge până la începutul neamului omenesc, știut fiind că Dumnezeu i S'a descoperit (S'a făcut cunoscut) omului încă din epoca paradisiacă, atunci când s'a manifestat înțâia și marea neascultare a acestuia față de Creatorul său.

⁸Ebr.: „m'am prosternat”; „am căzut cu fața

la pământ”. Septuaginta folosește verbul déo = „a se ruga”, din care derivă substantivul déisis = „rugăciune”, dar cu particularitatea că e o rugăciune pentru cei ce sunt în nevoie și au trebuință de mijlocire.

⁹Expresia „Împărat al dumnezeilor”, proprie Septuagin-tei, nu se află în Textul Masoretic (ca „Dumnezeu al dumnezeilor” cum este întâlnită în 10, 17, ca și în Ps 135, 2). Ea nu vrea să însemne că Domnul ar fi mai-marele zeilor, într'o ierarhie pseudo-religioasă, ci că Dumnezeu Unicul și Atotputernicul dispune de dumnezeii cei minciinoși în mod discretional. De altfel, în numele Unicului Dumnezeu sfârâmase Moise vițelul de aur, falsul dumnezeu al Israelitilor.

10

Alte table ale Legii și chivotul lor. Alegerea leviților. Credințioșia față de Dumnezeu. Tăierea'mprejur a inimii.

¹ În vremea aceea mi-a zis Domnul: Cioplește-ți două table de piatră cum au fost cele dintâi și suie-te la Mine în munte; apoi îți vei face un chivot de lemn.

² Eu voi scrie pe table cuvintele care au fost pe tablele cele dintâi, pe care tu le-ai sfărâmat, iar tu le vei pune în chivot...

³ Eu am făcut un chivot din lemn de salcâm, am cioplit două table de piatră cum fuseseră cele dintâi și m'am suit în munte, iar cele două table erau în mâinile mele.

⁴ El a scris pe table întocmai după cum fusese scris pe cele dintâi, cele zece porunci pe care vi le spuseste Domnul în munte, din mijlocul focului¹, iar Domnul mi le-a dat mie.

⁵ Și întorcându-mă eu, m'am pogorât din munte și am pus tablele în chivotul pe care-l făcusem – acolo unde se află – aşa cum îmi poruncise Domnul².

⁶ (Fiii lui Israel au plecat din Beerot-Bene-Iaacan la Mosera. Acolo a murit Aaron și acolo a fost îngropat; iar Eleazar, fiul său, a devenit preot în locul lui.

⁷ De acolo au plecat la Gudgod, și din

Gudgod la Iotbata, pământ cu ape curgătoare.

⁸ În vremea aceea a pus Domnul deoară seminția lui Levi, ca să poarte chivotul legământului Domnului, să stea înaintea Domnului ca să slujească, să se roage și să binecuvinteze întru numele Lui; aceasta, până'n ziua de astăzi.

⁹ De aceea nu au leviții parte și nici moștenire cu frații lor; moștenirea lor este Însuși Domnul, aşa cum El Însuși le-a spus-o.)

¹⁰ Am stat eu în munte patruzeci de zile și patruzeci de nopți; iar Domnul m'a ascultat și de data aceasta: Domnul n'a vrut să vă nimicească.

¹¹ Mi-a zis Domnul: Scoală-te și mergi înaintea poporului acestuia, ca să intre și să moștenească țara pe care M'am jurat părinților lor că le-o voi da.

¹² Și acum, Israele, ce anume cere de lătine Domnul, Dumnezeul tău, fără numai să te temi de Domnul, Dumnezeul tău, să umbli în toate căile Lui, să-L iubești, să slujești Domnului, Dumnezeului tău, din toată inima ta și din tot sufletul tău,

¹³ să păzești poruncile Domnului, Dumnezeului tău, și hotărările Lui pe care îți le spun eu astăzi ca să-ți fie ție bine?

¹⁴ Iată, al Domnului, Dumnezeului tău, este cerul și cerul cerului, pământul și toate câte sunt într'însul;

¹⁵ dar numai pe părinții voștri i-a ales Domnul ca să-i iubească, și pe urmașii lor de după ei, pe voi vă ales El mai mult decât toate neamurile, aşa [cum este] în ziua de azi.

¹⁶ Tăiați-vă'mprejur învârtoșarea ini-

¹Ebr. adaugă: „în ziua adunării”.

²Următoarele patru versete (6-9) reprezintă o digresiune asupra unui itinerar preluat dintr-o tradiție ușor diferită față de cea consemnată în Nm 33, 30-38 (acolo, de pildă, se relatează că moartea lui Aaron a avut loc în muntele Hor). Pentru o mai bună explicitare am pus textul în paranteză.

mii voastre³, și cerbicea voastră n'o mai întăriți⁴.

17 Căci Domnul, Dumnezeul vostru, El este Dumnezeul dumnezeilor și Domnul domnilor, Dumnezeul cel mare și puternic și temut⁵, Cel ce nu caută la față⁶ și nici nu primește daruri⁷,

18 Cel ce face dreptate străinului⁸ și orfanului și văduvei, Cel ce iubește pe străin dându-i pâine și haină.

19 Să-l iubiți pe cel străin, pentru că și voi ați fost străini în țara Egiptului.

20 De Domnul, Dumnezeul tău, să te temi, Lui să-I slujești, de El să te lipești și pe numele Lui să te juri.

3Ebr.: „Tăiați-vă’mprejur inima voastră”. Diferență de nuantă, în care Septuaginta oferă metaforă întreagă. Tăierea’mprejur era semnul exterior, corporal, care atesta apartenența la poporul lui Dumnezeu (Fc 17, 10). Mai importantă însă decât aceasta trebuie să fie circumcizia spirituală, aceea care desprinde și aruncă învârtoșarea inimii (inima considerată ca sediu al minții, voinței și sensibilității), adică acea coajă grosolană care-L separă pe Dumnezeu de miezul ființei omenești. Circumcizia învârtoșării inimii este prezentată aici ca lucrare a omului; circumcizia inimii este prezentată în 30, 6 ca lucrare a lui Dumnezeu; luate împreună, cele două lucrări realizează synergia, adică împreună-lucrarea din relația Dumnezeu-om. Apelul la lepădarea învârtoșării inimii va fi făcut și de proorocul Ieremia (4, 4) și reluat, cu accente definitive, de către Pavel (Rm 2, 29); Apostolul va merge până într’acolo încât va declară inutilitatea circumciziei fizice și înlăuirea acesteia cu circumcizia duhovnicească, botezul, singura poartă de intrare în Biserica lui Hristos.

⁴Renunțați la încăpătânare.

5Enumerarea unor atribute menite să demonstreze că Iahvé este unicul și atotputernicul Dumnezeu într’o lume idolatră.

⁶A nu căuta la fața omului = a fi imparțial.

7n sensul: nu poate fi mituit; Dumnezeu este incoruptibil.

8„străin” în înțelesul de rezident; venetic; cel de alt neam care a cerut azil și a fost acceptat într’o comunitate (familie, trib, națiune). Vezi acest sens la Iș 12, 48, 49; 20, 10 etc.

21 El e fala ta și El e Dumnezeul tău, El, Cel ce’n mijlocul tău a făcut acele lucruri mari și slăvite pe care le-au văzut ochii tăi.

22 Cu numai șaptezeci și cinci de suflete⁹ s’au coborât părinții tăi în Egipt, iar acum Domnul, Dumnezeul tău, te-a făcut numeros ca stelele cerului.

11

Îndemnuri la paza poruncilor Domnului.

1 Să-L iubești pe Domnul, Dumnezeul tău, și’n toate zilele să păzești ceea ce ți-a spus El să păzești, hotărârile Lui și judecătile Lui.

2 Voi cunoașteți astăzi (căci nu [e vorba] de copiii voștri, care nu cunosc pentru că n’au văzut)¹, voi cunoașteți certarea Domnului, Dumnezeului tău, slava Lui, mâna cea tare și brațul cel înalt,

3 precum și semnele Lui și minunile pe care le-a făcut în mijlocul Egiptului împotriva lui Faraon, regele Egiptului, și asupra țării lui întregi,

4 ce a făcut El cu oastea Egiptenilor, cu carele lor și călărimea lor, cum a învăluit peste ei apele Mării Roșii atunci când alergau în urmărire voastră, și cum i-a nimicit Domnul Dumnezeu până’n ziua de astăzi;

5 ce a făcut El pentru voi în pustie până la sosirea voastră în locul acesta;

6 ce a făcut El cu Datan și Abiron, fiii lui Eliab, fiul lui Ruben, când pământul și-a deschis gura și i-a’nghițit în

⁹În Versiunea Ebraică (și chiar în unele ediții ale Septuagintei): „șaptezeci de suflete”. Asupra acestei nepotriviri vezi nota de la Iș 1, 5.

¹Reluarea ideii din 5, 3 (vezi nota).

mijlocul a tot Israelul, pe ei, familiile lor, corturile lor și toată ființa ce se ținea de ei,

⁷ căci ochii voștri sunt cei ce au văzut toate lucrurile Domnului cele mari pe care El le-a făcut astăzi întru voi.

⁸ Să păziți toate poruncile Lui pe care vi le poruncesc eu astăzi, ca să fiți vii și să vă înmulțiți și să intrați și să moșteniți pământul spre care veți trece Iordanul, acolo!², să-l moșteniți,

⁹ ca să dăinuiți îndelung în țara pe care Domnul li S'a jurat părinților voștri să le-o dea, lor și urmașilor lor de după ei, țara'n care curge lapte și miere.

¹⁰ Căci pământul la care mergi tu ca să-l stăpânești nu este ca pământul Egiptului din care ați ieșit, acolo unde, după ce semănai sămânța, îl adăpai cu picioarele³, ca pe o grădină de legume; ¹¹ ci pământul la care mergi tu să-l moștenești e pământ cu munți și văi, care se adapă din ploaia cerului,

¹² un pământ asupra căruia Domnul, Dumnezeul tău, veghează pururea; ochii Domnului, Dumnezeul tău, sunt asupră-i de la'nceputul anului pân'la sfârșitul anului.

¹³ Si va fi că dacă veți asculta cu luare-aminte toate poruncile pe care și le poruncesc eu astăzi: să-L iubești pe Domnul, Dumnezeul tău, și să-I slujești din toată inima și din tot sufletul tău,

¹⁴ El îi va da pământului tău ploaie la vreme, timpurie și târzie, și tu îți vei aduna grâul și vinul și untdelemnul tău,

² „acolo!” pare a indica gestul prin care Moise arată Țara Făgăduinței, în care el, totuși, nu va ajunge. Amânunt specific Septuaginei.

³ Aluzie la tehnica irigațiilor egiptene: fie o roată hidraulică acționată prin pedalare, fie șanțuri scobite și astupate cu picioarele.

¹⁵ și'n tarinile tale va da iarbă pentru animalele tale. Dar dacă vei mâncă și te vei sătura,

¹⁶ ia aminte la tine însuți ca nu cumva să te-apuce mărinimia⁴, să călcăți pe-alături, să slujiți pe la dumnezei străini și să vă închinați lor,

¹⁷ să-L aprindeți pe Domnul asuprăvă cu mânie și să vă'nchidă cerul ca să nu fie ploaie, și pământul să nu-și dea roadele, iar voi să pieriți degrabă de pe pământul cel bun pe care vi l-a dat vouă Domnul.

¹⁸ Puneți dar aceste cuvinte în inima voastră și'n sufletul vostru; legați-le ca semn la mâna și neclintite să le aveți înaintea ochilor⁵.

¹⁹ Dați-le ca învățătură filor voștri; vorbește-le de ele când șezi acasă, când mergi pe cale, când te culci și când te scoli.

²⁰ Să le scrieți pe ușorii caselor voastre și pe porțile voastre,

²¹ pentru ca zilele voastre și zilele copiilor voștri în țara pe care Domnul li S'a jurat părinților voștri că le-o va da să sporească precum zilele cerului deasupra pământului.

²² Si va fi că dacă'ntru auz veți auzi toate poruncile acestea pe care vă poruncesc eu astăzi să le pliniți: să-L iubiți pe Domnul, Dumnezeul vostru, să

⁴ Literal: „să nu ţi se lătească inima”. Expressie ironică la adresa celui ce se îndestulează uitându-L pe Cel ce i-a dat belșugul și arătându-și disponibilitatea pentru un fel de ecumenism „avant la lettre”. Textul Masoretic, pe lângă faptul că izolează fraza precedentă, legând-o concluziv de prima parte a versetului 15, folosește o expresie mai directă: „ia seama ca nu cumva să-ți fie inima înselată”.

⁵ Pentru varianta masoretică vezi nota de la 6, 8.

umblați în toate căile Lui și să vă lipiți de El,

²³ atunci Domnul va alunga toate popoarele acestea de la fața voastră și veți stăpâni popoare mai mari și mai puternice decât voi.

²⁴ Tot locul pe care va călca talpa piciorului vostru, al vostru va fi: de la pustie și de la Liban, de la râul cel mare, râul Eufratului, și până la marea cea dinspre apus vor fi hotarele voastre.

²⁵ Nimici nu va putea să vă stea împotriva; frica de voi și tremurul de voi le va pune Domnul, Dumnezeul vostru, pe fața întregului ținut pe care veți călca, aşa cum El, Domnul, vă grăit.

²⁶ Iată, eu vă pun astăzi înainte binecuvântare și blestem:

²⁷ Binecuvântare, dacă veți asculta de poruncile Domnului, Dumnezeului vostru, pe care vi le poruncesc eu astăzi;

²⁸ blestem, dacă nu veți asculta de poruncile Domnului, Dumnezeului vostru, pe care vi le poruncesc eu astăzi, ci vă veți abate de la calea pe care vă poruncesc eu astăzi și veți merge să slujiti la dumnezei străini, pe care nu-i sătiști⁶.

²⁹ Când Domnul, Dumnezeul tău, te va duce în țara spre care te îndreptă ca să ieși în stăpânire, binecuvântarea o vei pune în muntele Garizim și blestemul în muntele Ebal⁷.

⁶Binecuvântarea și blestemul devin efective nu prin ele însese, ci prin opțiunea omului față de bine sau rău. Ca și în cazul primilor oameni în rai, călcarea poruncii lui Dumnezeu atrage după sine blestemul.

⁷Acest verset anunță instaurarea ceremoniilor rituale prezentate în capitolul 27.

³⁰ (Iată, nu sunt aceștia dincolo de Iordan, înapoi drumului dinspre soare-apune, în țara Canaanenilor care locuiesc la apus de Ghilgal, aproape de stejarul Mamvri⁸?).

³¹ Și pentru că voi treceți Iordanul spre a intra să moșteniți țara pe care Domnul, Dumnezeul vostru, vă dă ca moștenire veșnică, să stăpâniți și să trăiți într-însa,

³² dați-vă silința să pliniți toate poruncile Lui și toate hotărârile acestea pe care vi le pun eu astăzi înainte.

12

Locul adevăratei slujiri lui Dumnezeu.

¹ Iată poruncile și hotărârile pe care vă veți strădui să le pliniți în țara pe care Domnul, Dumnezeul părinților voștri, vă dă spre moștenire pe toată durata zilelor căte le veți trăi voi pe pământ.¹

² Să pustiiți toate locurile unde popoarele pe care le veți stăpâni au slujit dumnezeilor lor, cele din munții înalți, cele de pe dealuri și cele de sub copaci umbrosi.

³ Să le dărâmați altarele; să le zdrobiți stâlpii; sfintele lor crânguri² să le tăiați; chipurile cele cioplite ale dumneze-

⁸Literal: „stejarul cel înalt”; pe numele său, Mamvri, pomenit pentru prima oară în Fc 12, 6.

¹În fapt, aici începe cea de „a doua Lege”. Prin conținutul lor, capitolele 12-26 poartă și numele de „Codul Deuteronomic”. Acest Cod este, în mare măsură, o reluare a Legii mai vechi, cu o seamă de amănunte, precizări și adaosuri la măsura evoluției pe care societatea israelită o va cunoaște în Țara Făgăduinței.

²Despre „sfintele lor crânguri” vezi nota de la Iș 34, 13.

ilor lor să le mistuiți în foc, iar numele lor să-l stârpiți din locul acela.

4 Nu tot aşa însă îi veţi face Domnului, Dumnezeului vostru,

5 ci în locul pe care Domnul, Dumnezeul vostru, îl va alege în una din cetătile voastre spre a I se rosti numele și a fi chemat, acolo Îl veți căuta, acolo veți intra,

6 acolo vă veți aduce arderile-de-tot și jertfele și pârga și făgăduințele și darurile cele de bunăvoie și pe întâia-născuții din cirezile voastre și din turmele voastre;

7 acolo veți mâncă în fața Domnului, Dumnezeului vostru, acolo vă veți bucura, voi și casnicii voștri, de tot ce'nceamnă lucrul mâninilor voastre, aşa cum te-a binecuvântat pe tine Domnul, Dumnezeul tău.

8 Acolo nu veți face nimic din ceea ce faceți voi acum aici, fiecare după cum îi place lui;

9 căci pân'acum încă n'ați intrat în odihna și'n moștenirea pe care v'o dă Domnul, Dumnezeul vostru.

10 După ce veți trece Iordanul și vă veți așeza în țara pe care v'o dă vouă ca moștenire Domnul, Dumnezeul vostru, când El vă va odihni dinspre partea tuturor vrăjmașilor care vă mpresoară și când veți locui la adăpost de spaime,

11 atunci, în locul pe care Domnul, Dumnezeul vostru, îl va alege spre a I se chema numele, acolo veți aduce tot ceea ce vă poruncesc eu astăzi: arderile-voastre-de-tot, jertfele voastre, zeciuilele voastre, pârga ridicată de mâninile voastre, și toate cele alese din darurile pe care I le veți făgădui Domnului, Dumnezeului vostru.

12 Să vă veseliți în fața Domnului,

Dumnezeului vostru, voi și fiii voștri și ficele voastre și robii voștri și roabele voastre, precum și levitul cel din portile voastre³, de vreme ce el n'are parte și moștenire cu voi.

13 Ferește-te ca nu cumva să-ți aduci arderile-de-tot în orice loc pe care-ți cad ochii,

14 ci numai în locul pe care Domnul, Dumnezeul tău, îl va alege în una din cetățile tale; acolo-ți vei aduce arderile-de-tot și acolo vei plini tot ceea ce-ți poruncesc eu astăzi.

15 Totuși, ori de câte ori îți va fi poftă, poți să înjunghii și să mănânci carne în oricare cetate, după binecuvântarea pe care îi-a dat-o Domnul, Dumnezeul tău; atât cel necurat cât și cel curat vor putea să mănânce din ea, aşa cum [se mânâncă] cea de căprioară și cea de cerb⁴.

16 Numai săngele să nu-l mâncăți, ci să-l vărsați pe pământ precum apa.

17 Nu-ți va fi îngăduit să mănânci în cetățile tale zeciuiala din grâul tău, din vinul tău și din untdelemnul tău, nici întâi-născuții cirezilor tale și pe ai turmelor tale, nici prinoasele voastre de făgăduință, câte le veți făgădui, nici darurile voastre cele de bunăvoie, nici pârga'n ridicarea mâninilor voastre,

18 ci'n locul acela pe care-l va alege Domnul, Dumnezeul tău, acolo le vei mâncă în fața Domnului, Dumnezeului tău, tu și fiul tău și fica ta și robul tău și roaba ta, levitul și străinul care este'n cetățile tale; și'n fața Domnului, Dumnezeului tău, te vei veseli de toate câte-au făcut mâninile tale.

³Adică „cel din cetățile voastre”.

⁴Vânatul constituia o „hrană profană”; carnea nu era supusă nici unei interdicții sau restricții rituale, putând fi consumată oricând și oriunde.

¹⁹ Ia seama să nu-l părăsești pe levit, în toată vremea cât vei trăi pe pământ.

²⁰ Iar dacă Domnul, Dumnezeul tău, îți va lărgi hotarele, aşa cum îți-a spus, și dacă tu vei zice: – Am să mănânc carne..., [și aceasta] pentru că sufletul tău dorește să mănânce carne, mânâncă’nt’adecăvar carne după pofta sufletului tău.

²¹ Dacă locul pe care Domnul, Dumnezeul tău, l-a ales să I se cheme’nr’însul numele va fi departe de tine, atunci să’njunghii din cirezile tale și din turmele pe care îți le-a dat Dumnezeul tău, aşa cum îți-am poruncit eu, și’n cetățile tale să mănânci după pofta sufletului tău.

²² Cum se mânâncă cerbul și căprioara, aşa le vei mâncă; și cel necurat din mijlocul tău, și cel curat deopotrivă vor mâncă.

²³ Dar ia bine seama să nu mănânci sânge, pentru că sângele este suflet; să nu mănânci sufletul laolaltă cu carne;

²⁴ să nu-l mâncăți, ci să-l vărsați pe pământ precum apa;

²⁵ să nu-l mănânci, ca să-ți fie bine, și copiilor tăi de după tine, de vei face [astfel] ce e bun și plăcut în fața Domnului, Dumnezeului tău.

²⁶ Numai sfintele tale prinoase, de le vei avea, și darurile tale de făgăduință, pe acelea le vei lua și vei veni la locul pe care Domnul, Dumnezeul tău, și l-a ales ca într’însul să I se cheme numele.

²⁷ Îți vei face arderile-tale-de-tot; cărnurile le vei aduce pe jertfelnicul Domnului, Dumnezeului tău; sângele jertfelor tale îl vei vărsa la temelia jertfelnicului Domnului, Dumnezeului tău, iar cărnurile le vei mâncă.

²⁸ Păzește și ascultă, și vei plini tot

ceea ce-ți poruncesc eu și astăzi, ca să-ți fie bine, și copiilor tăi în veac, de vei face [astfel] ce e bun și plăcut în fața Domnului, Dumnezeului tău.

²⁹ Când Domnul, Dumnezeul tău, va pierde de la fața ta neamurile la care tu mergi să le iei pământu’n stăpânire, după ce te vei întări asupră-le și le vei locui țara,

³⁰ atunci ia seama asupră-ți ca, după ce ele vor pieri de dinainte-ți, nu cumva să te ispiteză a călca pe urmele lor; să nu te ispiteză spre dumnezeii lor, zicând: – Cum oare le-au slujit neamurile acestea dumnezelor lor? Si eu voi face la fel!...

³¹ Să nu-I faci aşa Domnului, Dumnezeului tău; căci urâciunile pe care Domnul le-a urât, pe acelea le-au făcut ele dumnezelor lor: că chiar și pe fiii lor și pe fiicele lor le-au ars cu foc dumnezelor lor⁵.

³² ⁶Tot cuvântul pe care îl poruncesc eu astăzi, pe acela să-l păzești întru faptă; nimic să nu-i adaugi și de nimic să nu-l lipsești.

13

Pedeapsirea celor ce îndeamnă la idolatrie.

⁵E vorba de jertfele umane (îndeosebi copii) pe care neamurile păgâne ale Canaanului i le aduceau lui Moloh. Vezi Lv 18, 21 și nota.

⁶În Versiunea Ebraică, acest verset este primul din capitolul următor (care va avea, deci, 19 versete). Tot aşa e situat în Septuaginta editia Rahlfs. Versiunea de față păstrează însă ordinea din alte versiuni, mai vechi, ale Septuagintei, aşa cum se află în edițiile românești ale Bibliei (București 1688, Blaj 1795, Sibiu 1858, București 1914 și 1936), dar și în versiunile engleze King James și Revised Standard (nu însă și în Today's).

¹ De se va ridica în mijlocul tău prooroc sau visător de vise și-ți va da semn sau minune,

² iar semnul sau minunea de care el și-a vorbit va veni într'adevăr, dacă atunci el îți va zice: – Să mergem și să slujim la alți dumnezei..., pe care voi nu-i știți,

³ să nu ascultați de cuvintele acelui prooroc sau de ale celui ce a visat visul acela¹; că [prin aceasta] vănceară Domnul, Dumnezeul vostru, ca să afle dacă pe Domnul, Dumnezeul vostru, îl iubiți din toată inima voastră și din tot sufletul vostru.

⁴ Pe urmele Domnului, Dumnezeului vostru, să umblați și de El să vă temeți; poruncile Lui să le păziți și de glasul Său să ascultați; Lui să-I slujiți și de El să vă lipiți.

⁵ Iar pe proorocul acela sau pe cel ce a visat visul să-l dați morții, pentru că el și-a vorbit cu scopul de a te abate de la Domnul, Dumnezeul tău, Cel ce te-a scos din țara Egiptului și te-a eliberat din casa robiei, dorind să te scoată din calea pe care Domnul, Dumnezeul tău, și-a poruncit să mergi; să-l faceți pe cel rău să piară dintre voi.

⁶ Dacă fratele tău dinspre tată sau fra-

¹ De obicei, spusele unui profet sunt întărite, spre mai multă crezare, de semne și minuni cu care el le asociază, aşa cum a făcut, de pildă, Moise (vezi Iș 4, 30-31). Dar de la același Moise știm că și vrăjitorii lui Faraon au fost în stare să facă aceleași semne (Iș 7, 11). Dacă deci profetii minciinoși au puterea de a-și asocia profetiile cu anumite semne, nu semnale sau minunile constituie principalul criteriu al credibilității, ci conținutul profetilor, dacă ele adică sunt în acord cu autentică învățătură descoperită de Dumnezeu. În asemenea cazuri, credinciosului i se cere un foarte puternic simț al discernământului (facultatea „deosebirii duhurilor” – 1Co 12, 10), spre a nu se lăsa înșelat.

tele tău dinspre mamă sau fiul tău sau fica ta sau femeia de la sânul tău sau prietenul tău care-i una cu sufletul tău te va ruga în taină, zicând: – Să mergem și să slujim altor dumnezei..., pe care tu nu i-ai știut, nici tu și nici părinții tăi,

⁷ unora dintre dumnezeii neamurilor din preajma voastră, aproape de tine sau departe de tine, de la o margine a pământului până la marginea pământului,

⁸ să nu te îvoiești cu el, nici să asculta de el; ochiul tău să nu i se facă milă de el, să nu te ținănduri de el și nici să-l tăinuiești;

⁹ ci dă-l cu totul pe fată²; mâna ta să fie cea dintâi asupră-i ca să-l omoare, și apoi mâinile poporului întreg.

¹⁰ Cu pietre-l vor ucide și va muri, pentru că a'ncercat să te abată de la Domnul, Dumnezeul tău, Cel ce te-a scos din țara Egiptului, din casa robiei.

¹¹ Si dacă'ntregul Israel va auzi, se va teme, și o altă asemenea faptă rea nu se va mai face'n mijlocul vostru.

¹² Iar dacă'n vreuna din cetățile pe care Domnul, Dumnezeul tău, îl le dă ca să le locuiești vei auzi spunându-se

¹³ că dintre voi au ieșit oameni nelegiuți care-i stârnesc pe locuitorii cetății lor, zicând: – Să mergem și să slujim altor dumnezei..., pe care voi nu i-ați știut,

¹⁴ caută, cercetează și întreabă bine, și de va fi adevărat lucrul acela, cum că'ntre voi s'a petrecut acea urâciune,

¹⁵ de tot să-i ucizi pe locuitorii acelei cetăți cu lovire de sabie, și s'o stârpești

² În sensul: denunță-l în fața tuturor (secvență absentă din Textul Ebraic).

de istov³, pe ea și tot ce este în ea⁴.

¹⁶ Prăzile ei adună-le pe toate în mijlocul pieței, iar cetatea arde-o în întregime cu foc, pe ea și toată prada ei, înațiea Domnului, Dumnezeul tău: nelocuită fie'n veci, și a doua oară să nu se mai zidească.

¹⁷ Nimic din cele blestemate⁵ să nu se lipească de mâna ta, ca să-și potolească Domnul iuțimea mâniei Sale și să-ți dea milă și să se'ndure de tine și să te înmulțească, așa cum li S'a jurat părinților tăi,

¹⁸ de vei asculta glasul Domnului, Dumnezeului tău, și de vei păzi toate poruncile Lui câte ți le poruncesc eu astăzi, făcând ce este bun și plăcut înaintea Domnului, Dumnezeului tău.

14

Jelanii oprite. Mâncăruri curate și necurate.

¹ Fii sunteți ai Domnului, Dumnezeului vostru; să nu vă curățați¹ deasupra mortului, nici să vă radeți între ochi².

³Pentru expresia „a stârpi de istov” vezi nota de la 7, 2.

⁴Textul Ebraic adaugă: „chiar și vitele ei să le treci prin ascuțișul săbiei”.

⁵Din cele date anatemei, sortite pieirii.

Întregul verset se referă la unele rituri funerare practice de neamurile Canaanului, rituri pe care Legea lui Dumnezeu le interzice. În legătură cu primul, Versiunea Ebraică denunță practicarea unor incizii corporale, practică la care se face aluzie și în Lv 19, 28. Septuaginta însă folosește verbul foiváo (de altfel, singura dată în întreg V. T.) = a purifica, a deveni strălucitor (prin purificare), ceea ce asemănător cu expresia „a străluci de curătenie”, ceea ce n’ar exclude ritualul unei purificări prin incizare. Ideea „curățirii” introduce astfel întregul capitol 14.

²Poate fi vorba de raderea smocului de păr

² Că popor sfânt Îi ești tu Domnului, Dumnezeului tău, și pe tine te-a osebit Domnul, Dumnezeul tău, să-I fii popor ales între toate neamurile căte se află pe fața pământului.

³ Nimic spurcat³ să nu mâncăți.

⁴ Iată animalele pe care le puteți mâncă: vițelul din vaci,

⁵ mielul din oi și iedul din capre⁴; cerbul, gazela, antilopa, bivolul, țapul sălbatic, bourul și girafa⁵.

⁶ Orice animal care are copita despicată, cu copita adică despărțită⁶ două unghii, și care face parte dintre rume-gătoare, îl puteți mâncă.

⁷ Dintre cele ce rumegă și dintre cele cu copita despicată și din cele cu unghiile despărțite să nu mâncăți: cămila, ie-purele și ariciul, cele ce rumegă fără să aibă copita despicată; acestea pentru voi sunt necurate;

⁸ și porcul, pentru că, deși are copita despicată și despărțită⁶ două unghii, nu rumegă; necurat e pentru voi. Din cărnurile acestora să nu mâncăți, de stârvurile lor să nu vă atingeți.

⁹ Din toate [vietăile] care sunt în apă le puteți mâncă pe acelea care au aripi

dintre sprâncene. Traducătorii din ebraică, deși pornesc de la textualitatea expresiei „între ochi”, glosează pe ideea tunderii părului de pe frunte (cum am zice noi astăzi, tunderea „bretonului”), sau pe aceea a raderii părului din porțiunea frontală a capului.

³ „Spurat” e mai puternic decât „necurat” și are aici un conținut religios-moral: ceea ce este „urâciune” în fața Domnului, termen care condamnă orice formă de idolatrie (vezi 7, 25).

⁴Ebr.: „boul, oaia și capra”. Același înțeles îl are și textul Septuagintei, dar cu o nuanță specială asupra puritatii soiului.

⁵ Literal: „cămila-panteră”. Acest fel de interdicții alimentare, enumerate mai jos, sunt mai explicite în Lv 11; unele sunt reluate aici, dar nu toate vietăile pot fi identificate foarte precis.

și solzi; pe acestea le puteți mâncă,
 10 dar pe nici una din cele ce nu au aripi
 și solzi să n’o mâncăți; acestea pentru
 voi sunt necurate.

11 Orice pasăre curată o puteți mâncă.

12 Dar dintre zburătoare să nu le mâncăți pe acestea: vulturul, zgriptorul și vulturul-de-mare;

13 șoimul și eretele cu soiurile lor;

14 corbul cu soiurile lui;

15 struțul, cucuveaua, precum și pescărușul cu soiurile lui,

16 bâtlanul, cocorul și ibisul;

17 huhurezul, vultanul cu soiurile lui, pupăza, bufnița,

18 pelicanul, cormoranul cu soiurile lui, lebăda și liliacul.

19 Toate insectele înaripate sunt necurate pentru voi; să nu mâncăți din ele.

20 Orice zburătoare curată o puteți mâncă.

21 Să nu mâncăți nici o mortăciune; dă-o străinului ce se află în cetățile tale, s’o mănânce el; sau dă-o celui de alt neam⁶; că popor sfânt îl ești tu Domnului, Dumnezeului tău. Miel⁷ să nu fierbi în laptele mamei sale.

22 Să pui deoparte zeciuială din toată roada semințelor tale, roada țarinei tale de la an la an,

23 și s’o mănânci în fața Domnului, Dumnezeului tău, în locul pe care Domnul, Dumnezeul tău, îl va alege pentru ca’nr’însul să I se cheme numele; adu zeciuieți din grâul tău, din vinul tău, din untdelemnul tău, și pe

întai-născuții cirezilor tale și ai turmeilor tale, ca să te înveți a te teme de Domnul, Dumnezeul tău, în toate zilele.

24 Dar dacă drumul va fi prea lung pentru tine și dacă nu le vei putea duce pentru că locul pe care Domnul, Dumnezeul tău, l-a ales spre a I se cheme într’însul numele îți e departe, atunci, pentru că Domnul, Dumnezeul tău, te-a binecuvântat,

25 vinde-le pe argint, ia argintul în mâinile tale și mergi la locul pe care Domnul, Dumnezeul tău, îl va alege,

26 și cu argintul acela cumpără tot ce va pofti sufletul tău: și din boi, și din oi, și din vin, și din sickeră, și din tot ce-ți va pofti sufletul tău, și mânâncă acolo, în fața Domnului, Dumnezeului tău, și te veseleste, tu și familia ta,

27 dar și levitul care este’n cetățile tale, pentru că el nu are parte și nici moștenire împreună cu tine.

28 După trei ani să scoți toate zeciuilele roadelor tale din anul acela și să le pui în cetățile tale;

29 atunci să vină levitul – căci el nu are parte și moștenire împreună cu tine – și străinul și orfanul și văduva, cei ce se află în cetățile tale, și să mânânce și să se satură, pentru ca Domnul, Dumnezeul tău, să te binecuvinteze întru tot lucrul pe care-l vei face.

15

Anul iertării. Întai-născuții.

1 În anul al şaptelea¹ vei face iertare.

⁶Textul Masoretic adaugă: „sau vinde-i-o celui de alt neam”.

⁷Ca și la Iș 23, 19; 34, 26, Textul Masoretic preferă „ied”.

¹Adică la capătul unui ciclu de şapte ani. Legea pentru iertarea datoriilor și eliberarea

2 Iată care este rânduiala iertării: Vei ierta întreaga datorie pe care îl-o dătorează aproapele tău și fratele tău; să nu o ceri înapoi, pentru că iertare I s-a chemat Domnului, Dumnezeul tău.

3 De la cel străin cere ceea ce-i al tău asupră-i; dar fratelui să-l iertă datoria pe care el o are către tine.

4 Că'n mijlocul tău nu va fi sărman (pentru că Domnul, Dumnezeul tău, te va binecuvânta în țara pe care îl-o dă să o stăpânești ca moștenire)

5 numai dacă veți asculta cu luare-aminte glasul Domnului, Dumnezeului vostru, ca să păziți și să pliniți toate poruncile acestea pe care îl le poruncesc eu astăzi.

6 Căci Domnul, Dumnezeul tău, te va binecuvânta după cum îl-a spus: tu vei împrumuta² neamuri multe, dar tu nu te vei împrumuta; și peste multe neamuri vei fi stăpân, dar ele pe tine nu te vor stăpâni.

7 Iar dacă'n țara pe care Domnul, Dumnezeul tău, îl-o dă, dacă'n vreuna din cetățile tale va fi'n mijlocul tău cineva sărac, să nu-l învârtosezi inima, nici

sclavilor urmează ritmul anului sabatic pentru odihna pământului, stabilit în Iș 23, 10-11.

²LXX folosește verbul daneízo = „a împrumuta bani cu dobândă”, așa cum e folosit aici, ca și în versetele 8 și 10, precum și în cap. 28 vv. 12 și 44. Traducerile Textului Masoretic însă introduc și ideea unui amanet (gaj, garanție, zălog) pe care creditorul îl deține de la debitor și care trebuie restituit odată cu iertarea datoriei. După unii interpreți, amanetul putea fi chiar unul din copiii debitorului, care trebuia să muncească în contul datoriei neachitate. În altă ordine de idei, versetele 1-11 cunosc două variante de interpretare, în funcție de formularea traducerii după T. M.: pe de-o parte, aceea a rabinilor talmudiști, care văd o iertare radicală și definitivă a datoriilor, și, pe de alta, aceea a moderărilor, care cred că iertarea era doar temporară, pe durata anului sabatic, așa cum pare a sugera versetul 9.

să-ți închizi mâna de dinaintea frate-lui tău celui lipsit;

8 dimpotrivă, deschide-ți mâinile amândouă și împrumută-l cu oricât îl va trebui și pentru orice are lipsă.

9 Ia aminte asupră-ți, ca nu cumva'n ascunzișul inimii tale să fie gând nelegiuit care să zică: – Se apropie anul al șaptelea, anul iertării..., și să cați cu ochi rău asupra fratelui tău celui lipsit și să nu-l dai; că el va striga'mpotrivă către Domnul, și mare păcat va fi întru tine.

10 Dă-l, dă-l și împrumută-l cu cât îl cere și după cum are trebuință; iar când îl dai, să nu îl se strângă inima; că pentru aceasta te va binecuvânta Domnul, Dumnezeul tău, întru toate faptele tale și'ntru totul, oriunde mâinile tale vor lucra.

11 Că săraci nu vor lipsi de pe pământ; de aceea-ți poruncesc eu ție să faci această faptă și-ți spun: Deschide, deschide-ți mâna către fratele tău, către săracul tău și către sărmanul tău din țara ta!

12 De îl se va vinde ție fratele tău, evreu sau evreică, șase ani îl va sluji, iar în al șaptelea îl vei lăsa să plece de la tine liber.

13 Iar când îl vei lăsa să plece de la tine liber, nu-l lăsa să plece cu mâna goală,

14 ci dă-l cu dănicie din turmele tale și din grăul tău și de la teascul tău; după cum te-a binecuvântat pe tine Domnul, Dumnezeul tău, așa dă-l și lui.

15 Adu-ți aminte că și tu ai fost rob în țara Egiptului și că Domnul, Dumnezeul tău, te-a scos de acolo; iată de ce-ți poruncesc eu ție să faci fapta aceasta.

16 Iar dacă acela îl va zice: – Nu mă duc de la tine!..., pentru că te-

a'ndrägit, pe tine și casa ta, de vreme ce-i este bine la tine,

¹⁷ să iei undreaua și să-i găurești urechea lipită de canatul ușii, și-ți va fi el rob în veci. Tot aşa vei face și cu slujnica ta.

¹⁸ Să nu-ți vină greu când îl vei lăsa să plece liber de la tine, fiindcă'n șase ani el ți-a slujit pentru simbria pe un an a unui simbriAŞ³; și te va binecuvânta Domnul, Dumnezeul tău, în toate căte vei face.

¹⁹ Tot întâi-născutul de parte bărbătească ce se va naște în cirezile tale și'n turmele tale îl vei încchina Domnului, Dumnezeului tău; cu boul tău cel întâi-născut să nu lucrezi, și pe întâi-născutul oilor tale să nu-l tunzi.

²⁰ Îl vei mâンca, tu și familia ta, an de an, în fața Domnului, Dumnezeului tău, în locul pe care Domnul, Dumnezeul tău, îl va alege.

²¹ Dacă însă are'n el o meteahnă, dacă-i șchiop sau orb sau rău vătămat, să nu-l jertfești Domnului, Dumnezeului tău,

²² ci să-l mânânci în cetăile tale; atât cel necurat cât și cel curat pot să-l mânânce, ca pe o căprioară sau ca pe un cerb.

²³ Numai sânge să nu mânânci, ci să-l verși pe pământ precum apa.

¹ Să păzești luna Spicului¹ și să-I faci Domnului, Dumnezeului tău, Paștile, pentru că în luna Spicului te-a scos Domnul, Dumnezeul tău, din Egipt, noaptea.

² Paștile² să I le jertfești Domnului, Dumnezeului tău, din turme și din cirezi, în locul pe care Domnul îl va alege pentru ca'ntr'însul să I se cheme numele.

³ Împreună cu ele să nu mânânci dospitură; timp de șapte zile să mânânci cu ele azimă, pâinea durerii – că'n mare grabă ati ieșit voi din Egipt, noaptea –, aşa încât de-a lungul vietii voastre'ntregi să vă aduceți aminte de ziua când ati ieșit din țara Egiptului.

⁴ Timp de șapte zile să nu se afle la tine dospitură'n tot ținutul tău, iar din cărnurile pe care le-ai jertfit seara, în ziua cea dintâi, să nu rămână până dimineața.

⁵ Nu-ți va fi îngăduit să jertfești Paștile în oricare dintre cetăile tale pe care Domnul, Dumnezeul tău, ți le dă,

⁶ ci numai în locul pe care Domnul, Dumnezeul tău, îl va alege pentru ca'ntr'însul să I se cheme numele, acolo să jertfești Paștile, seara, în asfințitul soarelui, la vremea când ai ieșit tu din țara Egiptului.

⁷ Acolo vei fierbe³ și vei frige și vei mâнca, în locul pe care Domnul, Dumnezeul tău, îl va alege, iar dimineața te vei întoarce și vei merge la sălașurile tale.

¹Pentru „luna Spicului” („Abib”) vezi nota de la Iș 13, 4.

²„Paștele”, aici: animalul sacrificiat în cinstea Domnului.

³Se pare că interdicția de a fierbe, prevăzută la Iș 12, 9, e depășită prin Codul Deuteronomic.

16

Cele trei sărbători: a Paștilor, a Săptămânilor, a Corturilor.

³Ebr.: „În șase ani ți-a slujit de două ori cât plata unui simbriAŞ”; sau: „în șase ani el ți-a slujit la jumătate din prețul unui slujitor plătit”.

8 Sase zile vei mâncă azime, iar ziua a şaptea, ca încheiere⁴, e sărbătoarea [închinată] Domnului, Dumnezeului tău; să nu faci în ea nici o lucrare, în afară de cele ce i se fac sufletului⁵.

9 Să-ti numeri şapte săptămâni întregi; de când începe secera să secere, de atunci vei începe să numeri şapte săptămâni.

10 Îi vei sărbători Domnului, Dumnezeului tău, sărbătoarea Săptămânilor, după cum îți dă mâna, din cele ce-ți vor fi date prin binecuvântarea Domnului, Dumnezeului tău;

11 şi te vei veseli în faţa Domnului, Dumnezeului tău, tu, fiul tău şi fiica ta, robul tău şi roaba ta, levitul din cetăatile tale, străinul, orfanul şi văduva, cei care vor fi în mijlocul vostru, în locul pe care Domnul, Dumnezeul tău, îl va alege pentru ca'ntr'insul să I se cheme numele.

12 Adu-ți aminte că ai fost rob în tara Egiptului; păzeşte şi plineşte poruncile acestea.

13 Sărbătoarea Corturilor s'o serbezi în şapte zile, când vei fi adunat strânsura din aria ta şi din teascul tău.

14 Şi te vei veseli în sărbătoarea ta, tu, fiul tău şi fiica ta, robul tău şi roaba ta, levitul şi străinul, orfanul şi văduva, cei ce sunt în cetăatile tale.

15 Şapte zile îi vei sărbători Domnului, Dumnezeului tău, în locul pe care

⁴Literal: „ieşire” (din sărbătoarea Azimelor). Ebr.: „adunare solemnă”. În toate relatările, sărbătoarea Azimelor este strâns legată de aceea a Paştilor.

⁵Menţiunea: „în afară de cele ce i se fac sufletului” lipseşte din Textul Masoretic. Pe această excepție însă se vor rezema toate minunile pe care Iisus le va face în zi de Sâmbătă, toate îndreptate mai întâi spre vindecarea sufletului.

Domnul, Dumnezeul tău, îl va alege pentru ca'ntr'insul să I se cheme numele; dacă Domnul, Dumnezeul tău, te va binecuvânta în toate roadele tale şi'n tot lucrul mânărilor tale, tu vei fi veselindu-te.

16 De trei ori pe an, toți ai tăi de parte bărbătească se vor înfățişa înaintea Domnului, Dumnezeului tău, în locul pe care-l va alege El: la sărbătoarea Azimelor, la sărbătoarea Săptămânilor şi la sărbătoarea Corturilor. În faţa Domnului, Dumnezeului tău, să nu te înfățişezi cu mânile goale,

17 ci fiecare după cum îi dă mâna, după cum îi s'a dat şi tie prin binecuvântarea Domnului, Dumnezeului tău.

18 În toate cetăatile tale, pe care Domnul, Dumnezeul tău, îi le dă, îți vei pune judecători şi condeieri⁶, după seminții, ca să judece poporul cu judecată dreaptă.

19 Ei nu vor face abateri de la judecată, nu vor căta la faţa omului şi nici nu vor primi daruri, căci darurile orbesc ochii înțeleptilor şi strâmbă pricinile dreptiilor.

20 Pe cel drept cu dreptatea să-l urmăreşti, pentru ca voi să trăiţi şi să intraţi şi să moşteniţi ţara pe care Domnul, Dumnezeul tău, îi-o dă.

21 Să nu-ți sădeşti tie crâng⁷, şi nici ceva de lemn, orice ar fi, lângă jertfelnii-

⁶Ca şi la 1, 15, e vorba de grefierii care-i asistau pe judecători; ei însă puteau fi şi persoane instruite cu rol de sfetnici pe lângă cărmuitori, judecători şi căpetenii militare (29, 10; 20, 5, 8, 9).

⁷Despre (sfintele) crânguri vezi nota de la Is 34, 13. Chiar dacă un asemenea crâng e sădit pentru trebuințele proprii, simplul fapt că el se află în vecinătatea altarului sacru i-ar putea conferi o aură de sacralitate, ceea ce ar fi un pas către idolatrie.

cul pe care I-l vei face Domnului, Dumnezeului tău.

²² Si nici stâlp să nu-ți întărești, cel pe care Domnul, Dumnezeul tău, l-a urât.

17

Idolatrii. Judecătorii. Regii.

¹ Domnului, Dumnezeului tău, să nu-I jertfești vițel sau oaie cu meteahnă, sau cu oarecare beteșug, că urâciune este aceasta înaintea Domnului, Dumnezeului tău.

² Dacă în vreuna din cetățile tale pe care ti le dă Domnul, Dumnezeul tău, se va afla bărbat sau femeie făcând ceea ce e rău în ochii Domnului, Dumnezeului tău, călcând legământul Lui, și mergând să slujească altor dumnezei și să se încine lor, soarelui sau lunii sau la orice [lucru] din cele ce alcătuiesc podoaba cerului¹ – adică la ceea ce nu ti-am poruncit Eu² –,

⁴ când ti se va spune aceasta și vei auzi, să cercetezi cu toată grijă și, dacă lucrul acesta se adeverește, anume că o astfel de urâciune s'a petrecut în Israel,

⁵ atunci pe bărbatul acela, sau pe femeia aceea, pe cei ce au făcut acest lucru rău, scoate-i în fața portilor tale³ și ucide-i cu pietre și ei vor muri.

¹Ebr.: „oștirea cerului”. Vezi explicația în nota de la Fc 2, 1; expresie folosită și la Dt 4, 19. Aici, nuanța: oricât ar fi acel lucru de strălucit și atrăgător, să nu te încini lui.

²Aici „Eu” se referă la Domnul, care vorbește prin gura lui Moise.

³Adică în afara cetății, pentru ca aceasta să nu fie întinată de cadavrul celui ucis. (De altfel, în piața de lângă poartă se făceau și judecățile publice).

⁶ Cel osândit la moarte va fi ucis pe temeiul a doi sau trei martori; pe temeiul unui singur martor nu va fi ucis.

⁷ Mâna martorilor va fi cea dintâi asupră-i ca să-l ucidă, și numai după aceea mâna'ntregului popor; și [astfel] voi însivă veti azvârli răul din voi.

⁸ Iar dacă'ntr'o judecată va fi o prință pe care să n'o poți lesne dezlegă – ceva între sânge și sânge, între judecată și judecată, între rană și rană, între'nfruntare și'nfruntare – lucruri de judecat în cetățile tale, atunci scoală-te și du-te la locul pe care Domnul, Dumnezeul tău, îl va alege pentru ca'ntr'insul să I se cheme numele

⁹ și mergi la preoții leviți și la judecătorul care va fi în zilele acelea, iar ei vor cerceta și-ți vor spune ce a hotărât judecata⁴.

¹⁰ Si vei face după cuvântul pe care ei ti-l vor spune în chiar locul pe care Domnul, Dumnezeul tău, îl va alege pentru ca'ntr'insul să I se cheme numele, și te vei sili să plinești toate căteți vor rândui ei.

¹¹ După legea și după hotărârea rostită de ei vei face; nu te vei abate, nici la dreapta și nici la stânga, de la cuvântul pe care ti-l vor spune ei.

¹² Iar omul ce se va semăti pân'acolo, încât să nu asculte de preotul care pururea slujește numelui Domnului, Dumnezeului tău, sau de judecătorul care va fi în zilele acelea, omul acela va muri, și [astfel] vei azvârli răul din Israel.

¹³ Si dacă'ntregul popor va auzi, se va teme și nu se va mai păgâni.

⁴Acest fapt nu sugerează criterii de judecată pentru cel indecis, ci pronunță el-însuși o sentință.

¹⁴ Când vei intra în țara pe care Domnul, Dumnezeul tău, îți-o dă de moștenire, când o vei lua în stăpânire și vei locui într'însa și vei zice: – Îmi voi pune peste mine rege, ca și celelalte neamuri dimprejurul meu...,

¹⁵ atunci să-ți pui rege peste tine pe acela pe care-l va alege Domnul, Dumnezeul tău: dintre frații tăi să-ți pui rege peste tine; să nu pui peste tine rege de alt neam, că acela nu este frațele tău.

¹⁶ Numa' să nu țină mulți cai, nici să'ntoarcă poporul în Egipt, pentru că să-și înmulțească el caii⁵, căci Domnul a zis: – Pe calea aceasta nu vă veți mai întoarce!

¹⁷ Să nu țină multe femei, ca nu cumva să-i devină inima schimbătoare, nici argint și aur să-și înmulțească peste măsură.

¹⁸ Și de'ndată ce va ședea pe tronul regatului său, el să-și scrie pentru sine această A Doua Lege⁶ din carte ce se află la preoții-leviți.

¹⁹ S'o aibă cu sine și s'o citească în toate zilele vieții sale, spre a învăța să se teamă de Domnul, Dumnezeul său, să păzească toate poruncile acestea și să plinească aceste hotărâri,

²⁰ așa încât inima lui să nu se înalte pe deasupra fraților săi, să nu se abată el de la porunci, nici la dreapta și nici la stânga, și să fie'ntru ani îndelungați, el și iiii săi intru iiii lui Israel.

⁵Un rege cu o armată (în special cavalerie) prea puternică e expus îngâmăfări și, ca urmare, neascultării față de Dumnezeu.

⁶Ebr.: „va scrie pentru sine, într'o carte, o copie de pe această Lege”. Expresia „A Doua Lege” (Deuterónómion) e specifică Septuagintei și a devenit titlul întregii cărți.

18

Veniturile preoților. Despre vrăjile de orice fel. Vestire mesianică.

¹ Preoții, leviții și toată seminția lui Levi nu vor avea parte și nici moștenire cu Israel; moștenirea lor sunt jertfele Domnului: cu acelea se vor hrăni.

² [Levi] nu va avea moștenire între frații săi; moștenirea lui este Domnul, aşa cum i s'a spus.

³ Iată care e dreptul preoților din partea poporului, din partea celor ce aduc jertfe, fie bou, fie oaie: preotului îi vei da și soldul, fălcile și stomacul¹.

⁴ De asemenea, pârga grâului tău și pe a vinului tău și pe a untdelemnului tău, precum și pârga de la tunderea oilor tale i le vei da lui,

⁵ că pe el l-a ales Domnul, Dumnezeul tău, din toate semințile tale, să stea înaintea Domnului, Dumnezeului tău, ca să slujească și să binecuvinteze² întru numele Domnului, el și iiii săi intru iiii lui Israel de-a pururi³.

⁶ Dacă un levit va veni din vreuna din cetățile voastre, de oriunde s-ar afla iiii lui Israel, de acolo unde locuiește el, și-i poftește sufletul să vină în locul pe care-l va alege Domnul,

⁷ el va sluji numelui Domnului, Dumnezeului tău, întocmai ca și toți frații săi, leviții, care stau acolo înaintea Domnului;

¹ „Stomacul” (énystron): al patrulea stomac al rumegă-toarelor, în care se termină digestia, considerat în bucătărie ca o delicatesă; nuanță specificată numai în acest loc.

² „și să binecuvinteze” lipsește din Textul Măsogetic.

³ „de-a pururi”, literal: „în toate zilele”, nu se află în toate variantele Septuagintei.

8 el va avea ca hrană parte egală, pe lângă ceea ce vine din moștenirea părintească.

9 Iar după ce vei intra tu în țara pe care îți-o dă ție Domnul, Dumnezeul tău, să nu te înveți a face aceleași urâciuni pe care le fac acele neamuri.

10 Întru tine să nu se afle nimeni care să-și treacă fiul sau fiica prin foc⁴, nici unul care vestește prevestind⁵, nici un preziecător⁶ sau ghicitor⁷ sau vrăjitor⁸

11 sau vreunul care descântă farmece sau care cheamă spirite⁹ sau care citește minunățiile¹⁰ sau care vorbește cu morții¹¹.

12 Căci urâciune este înaintea Domnului tot cel ce face acestea, și din pricina unor astfel de urâciuni îi va nimici Domnul, Dumnezeul tău, de la fața ta.

13 Tu însă fii desăvârșit în fața Domnului, Dumnezeului tău.

14 Că neamurile acestea, pe care tu le vei moșteni, ascultă de vrăjitori și de prevestitori; dar ție Domnul, Dumnezeul tău, nu îți le îngăduie.

15 Prooroc ca mine îți va ridica Domnul,

⁴Vezi nota de la 12, 31.

⁵Expresia se referă la practica oraculară a celor ce „prevestesc” în stare de transă (mediumnitate). Următoarele categorii nu au caracteristici foarte distincte, dar toate fac parte din categoria mai largă a practicilor magice.

⁶Se pare că e vorba (cel puțin după termenul ebraic) de categoria astrologilor.

⁷Grecul oioonizómenos (de la oioonízomai) se referă la cel ce ghicește interpretând zborul sau strigătul păsărilor; la Romani se numea augur (care însă îl desemna și pe cel ce prezicea prin tâlcuirea viselor).

⁸Practicant al magiei negre, de orice fel.

⁹Categoria spiritiștilor de orice fel; vezi nota de la Lv 19, 31.

¹⁰Cel ce interpretează evenimentele sau întămplările extraordinare.

¹¹Practica necromaniei.

Dumnezeul tău, dintre frații tăi¹²; de El să ascultați.

16 – Este’ntocmai ceea ce tu ai cerut în Horeb de la Domnul, Dumnezeul tău, în ziua adunării, zicând: Mai mult să nu mai auzim glasul Domnului, Dumnezeului nostru, iar focul acesta mare să nu-l mai vedem, ca să nu murim.

17 Și a zis Domnul către mine: Bine-au zis ce-au zis.

18 Prooroc asemenea ție le voi ridica dintre frații lor și voi pune cuvintele Mele în gura Lui și El le va grăi după cum îi voi porunci Eu¹³.

19 Iar omul care nu va asculta de cuvântul lui, de oricâtă va grăi Proorocul acela întru numele Meu, Eu sunt Cel ce-i va cere socoteala.

20 Iar proorocul care va îndrăzni să grăiască în numele Meu cuvânt pe care nu Eu i-am poruncit să-l grăiască, și care va grăi în numele altor dumnezei, acel prooroc va muri –.

21 Iar dacă vei zice’ntru inima ta:

¹²Textul Masoretic adaugă: „din mijlocul vostru”. Textul profetic fundamental prin care se anunță venirea lui Mesia. Pe el se vor întemeia Sfinții Apostoli, mai întâi prin predica lui Petru (FA 3, 12-26) în a argumenta că Iisus Hristos ca Mântuitor a fost vestit chiar de Moise. Reținem și faptul că Petru, prin Evanghelistul Luca, citează după Septuaginta.

¹³Ebr.: „El le va grăi tot ceea ce-I voi porunci Eu”. Textul Septuagintei se referă nu la cantitățile, ci la domeniul și modalitatea în care Iisus preia și predă cuvintele Tatălui: „Cuvântul pe care îl auziți nu este al Meu, ci al Tatălui Care M'a trimis” (In 14, 24); „Încă multe am a vă spune, dar nu le puteți purta acum” (In 16, 12); „dar Mângâietorul, Duhul Sfânt, pe Care Tatăl îl va trimite întru numele Meu, Acela vă va învăța toate” (In 14, 26). Așadar, textul Septuagintei nu face din predica lui Iisus o operă închisă, ci deschide perspectiva pneumatologică pe care se întemeiază predica Apostolilor și întreaga Sfântă Tradiție a Bisericii.

Cum vom cunoaște cuvântul pe care nu Domnul l-a grăit?:

²² Când proorocul a grăit în numele Domnului, dar ceea ce a spus el nu se va plini și nu se va întâmpla, atunci nu Domnul a grăit cuvântul acela; din duh păgân¹⁴ a vorbit acel prooroc; să nu vă ţineți de el.

19

Cetățile de scăpare. Pedepsirea martorilor mincinoși.

¹ Când Domnul, Dumnezeul tău, va nimici neamurile al căror pământ îl dă tie Domnul, Dumnezeul tău, când le vei moșteni și vei locui în cetățile și'n casele lor,

² atunci în mijlocul țării pe care Domnul, Dumnezeul tău, îl-o dă tie, îți vei alege trei cetăți.

³ Calea [cea mai bună] tu s'o socotești¹; împarte în trei părți pământul țării pe care îl-o împarte tie Domnul, Dumnezeul tău; acolo va fi scăpare pentru tot

¹⁴ „duh păgân” însearcă să-l traducă pe asevia = impietate, sacrilegiu; lipsă de evlavie; impostură; cutezanță (obraznicia) de a te da drept ceea ce nu ești, de a vorbi în numele altuia fără să ai mandat.

¹ Traducerile după Textul Masoretic oscilează între: „Să-ți pregătești o cale”; „Vei pregăti drumurile”; „Vei ține'n stare bună calea lor de acces”; „Vei stabili un plan al drumurilor”; „Vei ține drumurile'n stare bună”; „Să-ți faci drum”, toate convergând către ideea unui sistem rutier prin care fugarii să aibă acces la cetățile de azil. Septuaginta folosește verbul stoházomai (de altfel, numai aici în tot V. T.) = a socoti, a chibzui, a judeca asupra a ceea ce poate fi mai bun, ceea ce înseamnă că termenul „calea” are sens metaforic: modalitate, fel de a lucra. Cu alte cuvinte, dacă Moise primește de la Domnul porunci precise și deseori foarte amănunțite, el se bucură și de propriul său liber arbitru.

ucigașul.

⁴ Iată acum rânduiala privitoare la ucigașul care va fugi acolo și va trăi: tot cel ce fără voie îl va lovi pe aproapele său, fără să fi avut mai înainte vreo ură asupră-i;

⁵ cel ce va intra cu aproapele său în pădure să taie lemne și, dacă cel ce taie lemne ridică mâna cu securea, iar securea sare din coadă și-l lovește pe aproapele lui și acela moare, cestălalt va putea să fugă în una din aceste cetăți și va scăpa cu viață;

⁶ aceasta, ca nu cumva ruda celui ucis să alerge cu inima'nfierbântată pe urmele ucigașului și, dacă drumul va fi mai lung, să-l ajungă și să-l omoare, măcar că acesta nu e vinovat de moarte, pentru că nu avusese mai'nainte vreo ură asupră-i.

⁷ Iată, prin urmare, de ce-ți dau eu tie această poruncă: – Alege-ți trei cetăți.

⁸ Iar când Domnul, Dumnezeul tău, îți va lărgi hotarele, aşa cum li S'a jurat părintilor tăi, și când El, Domnul, îți va da toată țara pe care a zis că le-o va da părintilor tăi,

⁹ dacă te vei sili să plinești toate poruncile acestea pe care îl le poruncesc eu astăzi, iubindu-L pe Domnul, Dumnezeul tău, și umblând în toate căile Lui în toate zilele, atunci la aceste trei cetăți îți vei mai adăuga încă trei,

¹⁰ și astfel nu se va vărsa sânge nevinovat în țara pe care Domnul, Dumnezeul tău, îl-o dă s'o moștenești, și'n mijlocul tău nu va fi [nimeni] vinovat de sânge.

¹¹ Iar dacă'n mijlocul tău va fi vreun om care-și urăște aproapele și-l pândește, și dacă va sări asupră-i și-l va lovi și acela moare, și dacă apoi va fugi în vre-

una din cetățile acestea,

¹² atunci bătrânii cetății lui vor trimite și-l vor lua de acolo și-l vor da pe mâna ruelor mortului, iar acestea îl vor ucide.

¹³ Ochiului tău să nu-i fie milă de el; săngele nevinovat îl vei spăla astfel din Israel și bine-ți va fi.

¹⁴ Să nu muți pietrele de hotar ale aproapelui tău, cele pe care le-au pus părinții tăi în moșia pe care tu ai moștenit-o în țara pe care Domnul, Dumnezeul tău, îl-o dă s'o moștenești.

¹⁵ Un singur martor nu e de-ajuns să depună mărturie împotriva unui om pentru o oarecare nedreptate sau oarecare greșală sau oarecare păcat pe care-l va fi făcut, ci prin spusa a doi martori sau prin spusa a trei martori se va statornici tot ce se spune².

¹⁶ De se va ridica martor nedrept asupra cuiva, înviniindu-l de neleguire,

¹⁷ cei doi împriincinăți vor sta înaintea Domnului și înaintea preoților și înaintea judecătorilor ce vor fi în zilele acelea,

¹⁸ iar judecătorii vor cerceta cu deamănumul și, dacă vor găsi că acela a depus mărturie strâmbă și că'ntru nedreptate a stat împotriva fratelui său,

¹⁹ să-i faceți precum gândise el să-i facă rău fratelui său; și veți alunga răul dintre voi.

²⁰ Iar ceilalți, auzind, se vor teme și nu se vor mai apuca să facă un astfel de rău în mijlocul vostru.

² Depozițiile a doi sau trei martori nu constituie o sentință, ci doar elementele prin care se definește capul de acuzare; cu alte cuvinte, martorii nu li se substituie judecătorilor. Prințipiu va fi recomandat de Însuși Domnul Iisus pentru aplanarea litigiilor (Mt 18, 16).

²¹ Ochiului tău să nu-i fie milă de el: suflet pentru suflet, ochi pentru ochi, dinte pentru dinte, mâna pentru mâna, picior pentru picior; precum cineva îl va da de răpă pe fratele său, aşa să-l dați voi pe el.³

20

Regulile războiului și ale luptătorilor.

¹ Când vei ieși la război asupra dușmanilor tăi și vei vedea cai, care de luptă și gloată mai multă decât ai tu, să nu te temi de ei, căci cu tine este Domnul, Dumnezeul tău, Cel ce te-a scos din țara Egiptului.

² Iar când vei fi aproape de luptă, să vină preotul și să-i vorbească poporului, spunându-i:

³ Ascultă, Israele, voi mergeți astăzi la război asupra dușmanilor voștri; inima să nu vă slăbească, nu vă temeți, nu vă speriați, nu șovați în fața lor.

⁴ Că Domnul, Dumnezeul vostru, Cel ce împreună cu voi merge înaintea voastră, împreună cu voi îi va bate pe dușmani voștri¹ [și] vă va mantui.

³ Ultima frază lipsește din Textul Masoretic, ca și din unele ediții ale Septuagintei (inclusiv Rahlf's). Ea pecețuieste celebra lege a talionului, pe care Iisus, pornind chiar de la această frază, o va răsturna prin inversarea subiecților: „Pe toate căte voiți să vi le facă vouă oamenii, întocmai faceți-le și voi lor” (vezi Mt 7, 12 și nota). Cap.20

¹Ebr.: (Domnul) „merge cu voi ca să Se lupte pentru voi” (vezi și 1, 30). În textul Septuagintei, Domnul nu i Se substituie omului (precum în cazul ieșirii lui Israel din Egipt, când Domnul, prin minuni, „Se luptă” în locul său – Is 14, 14 –, omul fiind neajutorat), ci i se alătură în semn de solidaritate, ceea ce, în fapt, prefigurează synergia = conlucrarea dintre Dumnezeu și om, indispensa-

5 Cărturarii² vor grăi și ei către popor, zicând: Cine e omul care și-a zidit casă nouă și n'a sfînțit-o³? să se ducă și să se întoarcă la casa lui, ca nu cumva să moară'n bătălie și să i-o sfînțească altul.

6 Cine e omul care și-a sădit vie și încă nu s'a bucurat de ea? să se ducă și să se întoarcă la casa lui, ca nu cumva să moară'n bătălie și un altul să se bucure de ea.

7 Cine e omul care s'a logodit cu o femeie și n'a luat-o? să se ducă și să se întoarcă la casa lui, ca nu cumva să moară'n bătălie și s'o ia altul.

8 De asemenea, cărturarii vor mai grăi către popor, zicând: Cine e omul care se nspăimântă și-i pușintel la inimă? să se ducă și să se întoarcă la casa lui, ca nu cumva să mpușineze și inima fratelui său aşa cum e a lui.

9 Și va fi că după ce cărturarii vor încheta să-i vorbească poporului, atunci pe mai-marii oștirii îi vor pune'nainte să călăuzească poporul.

10 Când te vei aprobia de o cetate ca să te bați cu ea, mai întâi s'o îmbii la pace.

11 Dacă-ți vor răspunde cu pace și-ți vor deschide, atunci tot poporul ce se află într'insa îți va plăti bir și-ți va fi supus⁴.

bilă în procesul măntuirii, aşa cum va fi dezvoltată în teologia Sfinților Părinți ai Răsăritului.

² Literal: „scribib”; grămăticii. Idem în Textul Masoretic. Versiunile engleze preferă să traducă: „ofiterii”. Con-textul însă indică mai degrabă categoria acelor „condeieri” sau grefierii (vezi 1, 15 și nota) care erau familiari cu legile.

³ Termenul se referă și la mișcările din următoarele două versete și indică acțiunea de a inaugura ceva nou ca act sacramental. E singurul text asupra inaugurării sacramentale a unei case particulare; același verb (kainízo) e folosit la 3 Rg 8, 63 spențu sfînțirea casei Domnului.

⁴Ebr.: (poporul) „va fi silit la muncă forțată

12 Dar dacă nu te va asculta și va face război asupră-ți, atunci s'o împresori;

13 și când Domnul, Dumnezeul tău, o va da în mâinile tale, tot ce este'ntr'insa parte bărbătească s'o ucizi cu tăișul săbiei,

14 în afara de femei⁵ și de bunuri și de vitele toate și de tot ce este'n cetate; toate averile să-ți le iei ca pradă, și tu vei mâncă de la dușmanii tăi toată prada pe care Domnul, Dumnezeul tău, îți-o dă ție.

15 Așa vei face cu toate cetățile care sunt foarte departe de tine și care nu sunt dintre cetățile acestor neamuri.

16 Dar în cetățile acestor neamuri pe care Domnul, Dumnezeul tău, îți le dă să le moștenești pământul, să nu lași în viață nimic din tot ce suflă,

17 ci de istov să-i dai pieiri⁶, pe Hetei și pe Amorei, pe Canaaneeni și pe Ferezei, pe Hevei, pe Iebusei și pe Gherghesei, aşa cum ță-a poruncit ție Domnul, Dumnezeul tău,

18 ca nu cumva ei să vă învețe să faceti toate urâciunile pe care le-au făcut pentru dumnezeii lor, și să păcătuți astfel în fața Domnului, Dumnezeului vostru.

19 Dacă, luptându-te să cucerești o cetate, o vei ține împresurată mai multe zile, să nu-i strici pomii, nici să te pui pe ei cu securea; din pom să mânânci, dar de tăiat să nu-l tai; oare pomul ce stă'n pământ este el om să poată fugi de dinainte-ți la adăpost în țarc?

și-ți va sluji”.

⁵T. M. adaugă: „și de copii”. Totuși, „toată partea bărbătească” din versetul precedent îi presupune și pe pruncii de sex masculin (viitorii soldați).

⁶Literal: „să-i dai anatemei”. Pentru această expresie vezi nota de la 7, 2.

20 Numai copacul pe care-l știi că nu face roadă bună de mâncat, pe acela poți să-l strici și să-l tai, ca să-ți durezi întăriri de'mpresurare asupra cetății care se războiește cu tine, până ce îți se va preda.

21

Ispășirea unui omor al cărui făptuș e necunoscut. Căsătoria cu femei aflate în robie. Dreptul întâiului-născut. Fiii nesupuși.

1 Dacă pe pământul pe care Domnul, Dumnezeul tău, îl-dă ţie să-l moștenești se va găsi om ucis zăcând în câmp și nu se știe cine l-a ucis,

2 bătrâni tăi și judecătorii tăi vor ieși și vor măsura [depărtarea] până la cetețile dimprejurul celui ucis;

3 iar bătrâni cetății celei mai apropiate de cel ucis vor lua o junincă ce n'a fost pusă la muncă și n'a tras la jug;

4 și bătrâni acelei cetăți vor aduce juninca într'o râpă sălbatică¹, într'un loc care n'a fost lucrat, nici măcar semănat, și acolo'n râpă vor tăia gâtul junincii.

5 Apoi să vină preoții, leviții, – că pe ei i-a ales Domnul, Dumnezeul tău, să-I stea înainte și să binecuvinteze'ntru numele Lui, și prin cuvântul lor se va judeca toată'mpotrivirea și toată vătămarea –,

6 și toți bătrâni cetății celei mai apropiate de cel ucis își vor spăla mâinile pe capul junincii celei tăiate'n râpă.

7 Si răspunzând, vor zice: Mâinile noastre n'au vărsat sâangele acesta, și ochii noștri n'au văzut;

8 fii milostiv poporului Tău, Israel, pe care Tu, Doamne, l-ai răscumpărat din țara Egiptului; ca să nu fie sânge nevinovat întru poporul Tău, Israel!... Si li se va ierta lor păcatul săngelui.

9 Tu, aşadar, vei ridica sâangele nevinovat din mijlocul vostru dacă voi veți face ce este bun și plăcut înaintea ochilor Domnului, Dumnezeului tău.

10 Când vei ieși la război în fața dușmanilor tăi și când Domnul, Dumnezeul tău, îl-i va da în mâinile tale și vei lua robi dintre ei ca pradă,

11 dacă printre robi vei vedea femeie frumoasă la chip și-ți va cădea dragă și vei vrea să îl-o iei de soție,

12 o vei aduce în casa ta, îi vei rade capul, îi vei tăia unghiile,

13 și vei lăua de pe ea haina de robie². Ea va locui în casa ta și timp de o lună își va plângere pe tatăl ei și pe mama sa; după aceea vei intra la ea și vei locui cu ea și-ți va fi ţie femeie.

14 Iar dacă după aceea n'o mai vrei, s'o lași liberă; dar să n'o vinzi pe bani: să nu faci din ea o sclavă, de vreme ce ai umilit-o.

15 De va avea cineva două femei, una iubită și alta neiubită³, și atât cea iubită cât și cea neiubită îi vor naște fii, iar întâiul-născut va fi al celei neiubite,

16 acela, în ziua când își va împărți averea către fiii săi, nu va putea să-l socotească pe fiul femeii iubite drept întâi-născut în dauna fiului celei neiubite,

²Simbolismul acestor acte, desigur, rituale (raderea capului, tăierea unghiilor și lepădarea hainei de sclavă) nu ne este cunoscut. (Potrivit Textului Ebraic, acestea sunt făcute de către femeia însăși).

³Textual: „urătă” (contrariul sentimentului de iubire); ebraism cu semnificația: mai puțin iubită.

¹Ebr.: „la o apă curgătoare”.

care este întâiul-născut,

¹⁷ ci-l va recunoaște drept întâi-născut pe fiul celei neiubite; acestuia îi va da parte îndoită din toate câte va avea, de vreme ce acesta este pârga fiilor lui, și lui i se cuvin cele ce se cuvin întâiului-născut.

¹⁸ De va avea cineva fiu neascultător și îndărătnic, care nu ascultă de vorba tatălui său și de vorba mamei sale, și dacă aceștia îl ceartă, dar el nu-i ascultă,

¹⁹ atunci tatăl său și mama sa îl vor prinde și-l vor duce la bătrânnii cetății lor, la poarta acelui loc,

²⁰ și vor zice către bărbății cetății lor: – Acest fiu al nostru este neascultător și îndărătnic, nu ascultă de vorba noastră; e lacom și bețiv...

²¹ Atunci bărbății cetății lui îl vor ucide cu pietre, iar el va muri. Și vei stârpi pe cel rău din mijlocul vostru, iar ceilalți vor auzi și se vor teme.

²² De va fi'ntru cineva păcat vrednic de moarte și-l veți osândi să moară spânzurat de copac,

²³ trupul său să nu rămână peste noapte pe copac, ci în chiar ziua aceea să-l îngropați, de vreme ce blestemul este de Dumnezeu tot cel spânzurat pe lemn⁴; în felul acesta nu veți pângări pământul pe care Domnul, Dumnezeul tău, și-l dă să-l moștenești.

22

Alte porunci.

⁴Ebr.: „cel spânzurat este un blestem al lui Dumnezeu”. Sfântul Pavel va cita textul din memorie, dar după Septuaginta (Ga 3, 13).

¹Când vezi boul fratelui tău sau oaia lui rătăcind pe drum, să nu le treci cu vederea, ci întoarce-le din drum și diuile fratelui tău.

²Dar dacă fratele tău nu este aproape de tine, sau nu-l cunoști, du-le la tine'n adăpost și să stea la tine până ce frațele tău le va căuta; atunci i le vei da.

³Așa să faci și cu asinul său, așa să faci cu haina lui, așa să faci cu tot ce a pierdut fratele tău; din toate câte a pierdut el și vei găsi tu, nimic să nu treci cu vederea.

⁴Când vei vedea asinul fratelui tău sau boul său căzuți în drum, să nu-i treci cu vederea, ci să-i ridici împreună cu el.

⁵Femeia să nu se îmbrace în haine bărbătești, nici bărbatul să nu se îmbrace cu haine femeiești; că tot cel ce face aceasta e urâciune'n ochii Domnului, Dumnezeului tău.

⁶Dacă'n fața ta se va ivi un cuib de pasăre, fie'n potecă, fie într'un copac, fie pe pământ, cu pui sau cu ouă și cu mama lor sezând pe pui sau pe ouă, să n'o prinzi pe mamă împreună cu puii;

⁷mamei dă-i drumul; doar puii să-i iezi pentru tine, ca să-ți fie tie bine și să trăiești zile multe.

⁸De vei zidi casă nouă, fă-i la streașină o apărătoare de jur-împrejur, ca să nu faci în casa ta omor dacă va cădea cineva de pe ea.

⁹Via ta să nu ți-o semeni cu [semințe] de două feluri, ca nu cumva, la strânsură, sămânța pe care ai semănat-o să se afierosească împreună cu roadele viei tale¹.

¹În sensul: nu cumva întreaga recoltă să-I fie închinată Domnului (să capete un caracter sacru) și să nu poată fi folosită pentru consumul obișnuit, profan.

- 10 Să nu ari cu bou și cu asin la un loc.
- 11 Să nu te îmbraci cu haină țesută amestecat din lână și din in.
- 12 Fă-ți ciucuri la cele patru laturi ale hainelor tale cu care te îmbraci².
- 13 De-și va lua cineva femeie și va trăi cu ea, dar apoi o va urâ
- 14 și va aduce asupră-i vorbe de îvinuire și-i va scoate nume rău și va zice: – Am luat-o pe femeia aceasta și, întrând eu la ea, n'am găsit-o fecioară...,
- 15 atunci tatăl fetei și mama ei o vor lua și vor arăta semnele fecloriei fetei în fața bătrânilor, în poartă.
- 16 Iar tatăl fetei le va zice bătrânilor: – Pe această fiică a mea am dat-o de femeie acestui om, iar el a urât-o;
- 17 acum el aruncă asupra ei vorbe de îvinuire, zicând: Pe fata ta n'am găsit-o fecioară...; dar iată, acestea sunt semnele fecloriei fricei mele! și vor intinde veșmântul ei³ înaintea bătrânilor cetății.
- 18 Atunci bătrânnii acelei cetăți îl vor lua pe omul acela și-l vor pedepsi;
- 19 îl vor îndatora să plătească o sută de sicli de argint pe care-i vor da tatălui fetei, pentru că a scos nume rău unei fecioare israelite; ea îi va deveni lui soție, iar el nu va putea s'o izgonească toată viața.
- 20 Dar dacă cele spuse vor fi adevărate și dacă asupra fetei nu s'au găsit semnele fecloriei,
- 21 atunci fata să fie scoasă la ușa casei tatălui ei; oamenii acelei cetăți o vor

²Ebr.: „cu care te acoperi”, dar poate fi vorba de acoperirea trupului, nu de învelitoare. Detalii și explicații asupra acestei porunci sunt date în Nm 15, 37-41.

³Cămașa nupțială.

ucide cu pietre, iar ea va muri, pentru că a făcut întinare întru fiii lui Israel, desfrâñându-se în casa tatălui ei. și așa vei stârpi răul din mijlocul tău.

22 De se va găsi cineva dormind cu femeie măritată, pe amândoi să-i ucideți: și pe bărbatul care a dormit cu femeia, și pe femeie. și așa vei stârpi răul din Israel.

23 De va fi vreo fată fecioară logodită cu bărbat, și cineva o va întâlni în cetate și se va culca cu ea,

24 pe amândoi îi veți scoate la poarta cetății lor și vor fi uciși cu pietre: pe fată o vor ucide pentru că n'a strigat în cetate, iar pe bărbat pentru că a umilit-o pe femeia aproapelui său. și așa vei stârpi răul din mijlocul tău.

25 Dacă pe fata cea logodită o va afla bărbatul acela în câmp și, silind-o, se va culca cu ea, să-l ucideți numai pe cel ce s'a culcat cu ea;

26 iar fetei să nu-i faci nimic; asupra ei nu este vină de moarte, căci aceasta este ca și cum cineva s'ar ridica asupra aproapelui său și l-ar omorî;

27 pentru că el a aflat-o în câmp: fata cea logodită va fi strigat, dar n'a fost cine s'o ajute.

28 De va întâlni cineva o fată fecioară, dar care nu-i logodită, și, silind-o se va culca cu ea și vor fi descoperiți,

29 atunci cel ce s'a culcat cu ea îi va da tatălui fetei cincizeci de sicli de argint, iar ea îi va deveni lui soție, pentru că el a umilit-o, și nu va putea s'o izgonească toată viața.

30 Un bărbat să n'o ia pe femeia tatălui

său⁴, și nici să ridice acoperământul⁵ tatălui său⁶.

23

Cei din adunarea Domnului.

1 Famenul și scopul nu vor intra în adunarea Domnului.

2 Cel născut din desfrânată nu va intra în adunarea Domnului.

3 Amonit și moabit nu va intra în adunarea Domnului; chiar după al zecelea neam și până'n veci, el nu va intra în adunarea Domnului,

4 pentru că ei nu v'au întâmpinat cu pâine și cu apă când erați pe drum venind din Egipt, și pentru că l-au plătit împotriva ta pe Balaam, fiul lui Beor, din Petorul Mesopotamiei, ca să te blestemem.

5 Dar Domnul, Dumnezeul tău, n'a voit să-l asculte pe Balaam; ci Domnul, Dumnezeul tău, a preschimbat blestemele în binecuvântare, pentru că Domnul, Dumnezeul tău, te-a iubit.

6 Cât vei trăi, în veci să nu le grăiești cuvinte de pace sau de folos.

⁴ „Femeia tatălui său”: alta decât mama (în căsnicele poligame). Vezi asemenea cazuri la Fc 35, 21; 49, 4.

⁵ „A ridica acoperământul”: expresie eufemistică; ea se referă la gestul unui bărbat de a-și ridica poala hainei asupra unei femei, ca semn că dorește s'o aibă (ca soție sau țiitoare). Simbol de posesie, dar și de protecție. Expressia e mai limpede, prin context, în Rut 3, 9.

⁶Versiunea Ebraică aşază acest ultim verset la începutul capitolului următor, el devenind astfel 23, 1. Totuși, prin conținut, el aparține capitolului 22; aşa îl are Septuaginta (cu excepția ediției Rahlf's) și tot astfel îl numerotează versurile engleză KJV și RSV.

7 Pe edomit să nu-l urăști, fiindcă el e fratele tău¹; să nu-l urăști pe egiptean, că străin ai fost în țara lui².

8 Fiii ce li se vor naște în cel de al treilea neam vor intra în adunarea Domnului.

9 Când vei ieși cu oaste asupra dușmanilor tăi, ferește-te de tot lucrul rău.

10 Dacă va fi la tine om care să nu fie curat de pe urma ispitirii lui în visul de noapte, acela să iasă afară din tabără, nu va intra în tabără,

11 ci spre seară să-și spele trupul cu apă, iar după asfintițul soarelui va intra în tabără.

12 Pentru nevoia de a ieși afară să ai un loc în afara taberei.

13 Să ai la brâu un țăruș cu care să sapi atunci când ieși afară și cu care să-ți acoperi necurătenile;

14 că Domnul, Dumnezeul tău, umblă prin tabără ta ca să te libereze și să ți-i dea pe dușmani la picioare; pentru aceea să fie tabără ta sfântă, ca nu cumva, văzând El la tine ceva nerușinat, să-și întoarcă fața de la tine.

15 Pe robul care a fugit de la stăpânul său la tine să nu-l dai [pe mâna] stăpânlui său;

16 el va locui cu tine; între voi va locui, oriunde-i va plăcea lui; să nu-l necăjești.

17 Dintre ficele lui Israel să nu fie

¹Edomiții erau descendenții lui Edom-Esau, fratele lui Iacob.

²Motivarea indică o atitudine mult mai binevoitoare a legiuitorului față de Egiptenii care, totuși, în ultimă instanță, au fost un instrument al lui Dumnezeu în planul Său general. Textul nu mai folosește cuvântul „slugă” (oikétes), ca în 5, 15, ci „străin” (pároikos), cu înțelesul: rezident; străin care locuiește temporar într'o țară, cetate sau familie; imigrant (vezi Lc 24, 18 și nota).

desfrânată³, nici desfrânat dintre fiii lui Israel.

¹⁸ Vrăjitoare să nu fie dintre fiicele lui Israel, nici descântător de vrăjă⁴ dintre fiii lui Israel.

¹⁹ Plata desfrânamei și prețul câinelui⁵ să nu le aduci în casa Domnului, Dumnezeul tău, pentru vreo oarecare făgăduință, căci acestea amândouă sunt urâciune înaaintea Domnului, Dumnezeului tău.

²⁰ De la fratele tău să nu iei camătă; nici camătă de la bani, nici camătă de la bucate, nici camătă de la orice lucru cu care-l împrumuți.

²¹ De la cel străin, da, să iei camătă; dar de la fratele tău să nu iei camătă, pentru ca Domnul, Dumnezeul tău, să te binecuvinteze în tot ceea ce vei face tu în țara'n care intri s'o moștenești.

²² Dacă te-ai legat față de Domnul,

³Textul Masoretic lasă posibilitatea unei speculații lingvistice în virtutea căreia numeroase versiuni occidentale moderne traduc „prostituată sacră”, cu referire la prostituția de acest fel practicată de popoarele Canaanului; speculația se extinde și asupra bărbatului. Din aceasta s’ar înțelege că interdictia se limitează numai la această categorie de desfrâname și desfrânații. Septuaginta nu face această separare, așa cum n’o face nici Vulgata, textele lor fiind în concordanță cu 1 Co 6, 9.

⁴Acest verset, în întregime, lipsește din Textul Masoretic (ca și din Vulgata), fiindu-i propriu Septuagintei. Ediția Rahlfis îl include, ca parte a două, în versetul 17, dar aici s’apărăt numerotarea din vechile ediții românești. Cât despre sintagma „descântător de vrăjă”, ea însearcă să-l traducă pe teliskómenos (derivat din verbul telísko, folosit până acum numai la Nm 25, 3, 5 cu sensul de a se încrina la idoli); novice al unui cult esoteric, din categoria misterelor frigiene, novice care ajunge la capătul inițierii prin anumite invenții vrăjitorești.

⁵„Câine”: metaforă pentru prostitutul masculin, pervertitul sexual de orice fel; vezi și nota de la Ap 22, 15.

Dumnezeul tău, cu o făgăduință, să nu întârzi în a o plini, căci Domnul, Dumnezeul tău, nu va întârzia s’o ceară de la tine, și păcat vei avea întru tine.

²³ Dar dacă nu vei vrea să făgăduiești, întru tine păcat nu va fi.

²⁴ Pe cele ce ies de pe buzele tale să le păzești și să le plinești întocmai cum te-ai făgăduit Domnului, Dumnezeului tău, ele fiind un dar rostit cu gura ta.

²⁵ Dacă vei intra în holda aproapelui tău, adună spice cu mâinile tale, dar secera să n’o pui în holda aproapelui tău.

²⁶ Dacă vei intra în via aproapelui tău, poți mâncă struguri după poftă, până te saturi, dar în paner să nu pui.

24

Legiuiri casnice.

¹De-și va lua cineva femeie și va locui împreună cu dânsa¹ și de se va întâmpla ca ea să nu afle bunăvoiință'n ochii lui pentru că el a aflat într'insa ceva ce nu-i place², să-i scrie carte de despărțire, să i-o dea în mâna și s'o scoată din casa lui.

²Iar dacă ea, ducându-se, se va mărita cu un alt bărbat

¹Subînteleas: ei vor locui ca sot și sotie.

²Termen ambigu în ebraică, tradus foarte diferit, de la „ceva necurat” (KJV) până la „ceva scandalos” (OSTY) și tot atât de divers interpretat de școlile rabinice, de la a nu-i plăcea bărbatului cum i s’ă gătit mâncarea și până la situația că o altă femeie îi place mai mult. Septuaginta folosește áshemon = „rău conformat”, „diform” (fizic); „de neadmis”, „indecent”, „rușinos” (moral). Oricum, obiecția soțului constituie motiv de divorț. Iisus însă va stabili că singurul motiv de divorț e adulterul (Mt 19, 3-9); legea lui Moise era doar un pogorâmant față de slăbiciunea firii omenești.

3 și dacă acest al doilea bărbat o va urî și el, să-i scrie carte de despărțire și să i-o dea în mâna și s'o scoată din casa lui; sau dacă acest al doilea bărbat care și-o luase de soție va muri,

4 atunci bărbatul ei dintâi, cel ce-i dăduse drumul, nu va putea să se răzgândească și să și-o ia din nou de soție după ce ea s'a pângărit; că urâciune este aceasta înaintea Domnului, Dumnezeului tău, și să nu pângărești pământul pe care Domnul, Dumnezeul vostru, vi-l dă ca moștenire.

5 Dacă cineva și-a luat femeie de curând, să nu iasă la război, și nici vreo sarcină să i se pună; ci timp de un an să fie [de toate] scutit în familia sa, ca să-și bucure femeia pe care a luat-o.

6 Să nu iei drept zălog moara, nici măcar piatra ei de deasupra, că prin aceasta iei ca zălog însăși viața.

7 De se va afla că cineva dintre fiii lui Israel l-a răpit pe vreunul din frații săi și, supunându-l silniciei, l-a vândut, tâlharul acela să moară; și să stârpești răul din mijlocul vostru.

8 Asupra unei răni de lepră ia bine seama la ce faci, să păzești întocmai și să plinești totul după legea pe care v' o spun vouă preoții, leviții; aveți grijă: precum v'am poruncit eu, aşa să faceți!

9 Adu-ți aminte ce i-a făcut Domnul, Dumnezeul tău, Mariamei când voi erați pe drum la ieșirea din Egipt.

10 Dacă l-ai îndatorat pe aproapele tău cu orice fel de datorie, în casa lui să nu intri ca să iei de la el zălog;

11 afară să stai, iar omul pe care l-ai îndatorat îți va aduce el zălog, acolo, afară.

12 Iar dacă omul va fi sărac, să nu te culci având zălogul lui asupră-ți,

13 ci să-i întorci zălogul la asfințitul soarelui, ca să doarmă el în haina sa și să te binecuvinteze și să-ți fie tie ca milostenie înaintea Domnului, Dumnezeului tău.

14 Să nu oprești plata celui sărac și nevoiaș dintre frații tăi, nici pe aceea a străinului care trăiește în cetățile tale,

15 ci plata să i-o dai în aceeași zi, înainte de asfințitul soarelui, de vreme ce el este sărac și în ea îi e nădejdea; ca nu cumva să strige el către Domnul împotriva ta și să fie păcat întru tine.

16 Părintii să nu fie dați morții pentru vina copiilor, și nici copiii să nu fie dați morții pentru vina părinților: fiecare să moară pentru păcatul său.

17 Să nu sucești dreptatea străinului, nici pe a orfanului și nici pe a văduvei; haina văduvei să n'o iei zălog;

18 adu-ți aminte că rob ai fost în țara Egiptului și că Domnul, Dumnezeul tău, te-a scos de acolo; iată de ce-ți poruncesc eu să faci lucrul acesta.

19 Când vei secera holda în țarina ta și vei uita vreun snop în țarină, să nu te întorci să-l iei; el va fi al săracului și al străinului și al orfanului și al văduvei, pentru ca Domnul, Dumnezeul tău, să te binecuvinteze întru toate lucrurile mâninilor tale.

20 Când vei culege măslinile, să nu te întorci să aduni pe cele ce îți-au rămas în urmă; ele vor fi ale străinului și ale orfanului și ale văduvei.

21 Când îți vei culege via, să nu culegi pe urmă și ceea ce îți-a scăpat; să-i fie străinului și orfanului și văduvei.

22 Adu-ți aminte că rob ai fost în țara Egiptului; iată de ce-ți poruncesc eu să faci lucrul acesta.

25

Măsuri de pază.

1 De se va întâmpla o neînțelegere între oameni și vor veni la judecată și se vor judeca, celui drept i se va da dreptate, iar cel vinovat va fi osândit.

2 Dacă celui vinovat i se va cuveni bătaie, judecătorii vor porunci să-l întindă jos și să fie bătut în fața lor, după măsura vinovăției lui.

3 Patruzeci de lovitură i se pot da, dar mai multe, nu¹; că, dacă i se vor da mai multe, atunci fratele tău va fi schilodit în chiar fața ochilor tăi.

4 Să nu legi gura boului care treieră.

5 Dacă vor locui frați în același loc și unul din ei va muri fără ca din el să rămână urmaș, atunci femeia celui mort să nu se mărite cu bărbat din afară; fratele bărbatului ei va intra la ea și o va lua de femeie și va locui împreună cu ea².

6 Și va fi că pruncul ce se va naște va purta numele celui mort, și astfel numele acestuia nu se va stinge din Israel.

7 Dar dacă omul nu va voi s'o ia pe femeia fratelui său, să iasă femeia la poarta cetății, în fața bătrânilor, și să zică: Cumnatul meu nu vrea să înalte numele fratelui său în Israel; fratele bărbatului meu nu m'a vrut.

8 Atunci bătrâni cetății lui îl vor chema și vor sta de vorbă cu el; și dacă el se va ridica și va zice: Nu vreau s'o iau!,

¹ La această limită se va referi Apostolul Pavel, căruia i se aplicase pedeapsa maximă; vezi nota de la 2 Co 11, 24.

² Despre „căsătoria de levirat” vezi nota de la Fc 38, 8. La ea se vor referi saducheii în tentativa lor de a-L „prinde” pe Iisus în cuvânt (vezi Mt 22, 23-27; Mc 12, 18-23; Lc 20, 27-33).

atunci cumnata lui va veni la el acolo, în fața bătrânilor, îi va scoate sandala de la un picior, îl va scuipa în obraz și va zice: Aşa i se face omului care nu zidește casa fratelui său!...;

10 iar numele lui în Israel se va chema: «Casa celui c'un picior desculț...»

11 Dacă doi bărbați se iau undeva la hartă – om cu fratele său –, iar femeia unuia dintre ei va veni să-l scoată pe bărbatul ei din mâna celui ce-l bate și, întinzându-și mâna, îl va apuca pe acesta de părțile lui rușinoase,

12 să-i tai mâna; ochiului tău să nu-i fie milă de ea.

13 În sacul tău să n'ai pentru cântar greutăți și greutăți, mari și mici.

14 În casa ta să nu fie măsură și măsură, mare și mică.

15 Pentru cântar să ai greutate adevărată și dreaptă, iar măsura ta să fie adevărată și dreaptă, ca să trăiești zile multe pe pământul pe care Domnul, Dumnezeul tău, îți-l dă ca moștenire;

16 că urâciune este înaintea Domnului, Dumnezeului tău, tot cel ce face acestea – cel ce face strâmbătate.

17 Adu-ți aminte de câte ți-a făcut ție Amalec când erai pe drum la ieșirea din Egipt,

18 cum ți-a stat la drum împotrivă și ți-a retezat partea de dinapoi a oastei³ – pe cei slăbiți din spatele tău – în timp ce tu erai înfometat și sleit; și nu s'a temut de Dumnezeu.

19 Și va fi că atunci când Domnul, Dumnezeul tău, te va odihni din spate partea tuturor vrăjmașilor tăi de

³ Ariergarda. Despre lupta cu Amaleciții vezi Iș 17, 8-13.

primpreguru-ți, în țara pe care Domnul, Dumnezeul tău, ți-o dă s'o moștenești, numele lui Amalec să-l stingi de sub cer. Si să nu uiți!

26

Pârga roadelor.

¹ După ce vei intra în țara pe care Domnul, Dumnezeul tău, ți-o dă ca moștenire, când tu o vei stăpâni și vei locui într'insa,

² să iei din pârga roadelor pământului tău pe care ți-l dă ție Domnul, Dumnezeul tău, și s'o pui într'un paner și să mergi la locul pe care Domnul, Dumnezeul tău, îl va alege spre a I se chema numele.

³ Vei merge la preotul care va fi în zilele acelea și-i vei spune: Astăzi mărturisesc înaintea Domnului, Dumnezeului meu, că am intrat în țara pe care Domnul li S'a jurat părinților noștri că ne-o va da nouă.

⁴ Preotul va lua panerul din mâinile tale și-l va pune înaintea jertfelnicului Domnului, Dumnezeului tău,

⁵ iar tu, cuvântând, vei zice în fața Domnului, Dumnezeului tău: Tatăl meu a părăsit Siria¹, s'a coborât în Egipt cu puțini oameni și a pribegit

¹Ebr.: „Tatăl meu era un arameu pribieg”. Referire la Iacob, părintele celor douăsprezece seminții, ai căruia strămoși erau aramei din Mesopotamia (vezi Fc 25, 20; 28, 5). KJV traduce: „Tatăl meu era un sirian gata să piară”, preluând adverbul ebraic nu numai în sensul de „pribieg”, „rătăcitor”, „nomad”, ci și în acela de „om pierdut”, deznădăjduit, răzlețit de ai săi. Oricum, e vorba de diferență dintre pribiegul și oropsitul (în Egipt) de odinioară și proprietarul funciar de acum.

acolo; și acolo a devenit neam mare, puternic și numeros.

⁶ Dar Egipcenii ne-au chinuit și ne-au umilit și au pus asupră-ne grele poveri.

⁷ Și am strigat către Domnul, Dumnezeul părinților noștri; iar Domnul ne-a auzit strigarea și ne-a văzut umilința și osteneala și necazul.

⁸ Și ne-a scos Domnul din Egipt, El Însuși cu puterea Lui cea mare, cu mâna tare și cu braț înalt, cu vedenii mari, cu semne și minuni;

⁹ și ne-a adus în locul acesta și ne-a dat pământul acesta, țara'n care curge miere și lapte.

¹⁰ Acum, iată, am adus pârga roadelor pământului pe care Tu, Doamne, mi-l ai dat, ale pământului din care curge miere și lapte... Și o vei lăsa acolo, înaintea Domnului, Dumnezeului tău, și acolo te vei închina înaintea Domnului, Dumnezeului tău.

¹¹ Și să te veselești de toate bunătățile pe care Domnul, Dumnezeul tău, îl le-a dat, ție și casei tale: tu și levitul și străinul care este cu tine.

¹² Când vei fi isprăvit de dat toate zeciuile din roadele pământului tău, în cel de al treilea an², a doua zeciuială o vei da levitului și străinului și orfanului și văduvei, și vor mâncă ei în cetățile tale și se vor sătura.

¹³ Și să grăiești în fața Domnului, Dumnezeului tău: Pe cele afierosite³ le-am luat din casa mea și le-am dat levitului și străinului și orfanului și văduvei, după toate poruncile Tale pe

²T. M. adaugă precizarea: „care este anul zeciuiei”; referire la 14, 28-29.

³Literal: „Pe cele sfinte”. Odată închinat Domnului, darurile capătă dimensiunea sacralității, devin sfinte și-I aparțin lui Dumnezeu.

care Tu mi le-ai poruncit; porunca Ta n'am călcat-o și nici n'am dat-o uitării.

¹⁴ Din ele'n întristare n'am mâncat, din ele'ntru necurătie n'am cheltuit, din ele celui mort eu nu i-am dat; de glasul Domnului, Dumnezeul meu, am ascultat, după cum Tu mi-ai poruncit am făcut.

¹⁵ Caută deci din casa Ta cea sfântă, din cer, și binecuvintea-l pe Israel, poporul Tău, și pământul pe care l-am dat lor, după cum te-ai jurat părintilor noștri că ne vei da o țară în care curge lapte și miere.

¹⁶ În ziua aceasta ți-a poruncit Domnul, Dumnezeul tău, să plinescă toate hotărârile acestea și rânduielele; să le păziți și să le pliniți din toată inima voastră și din tot sufletul vostru.

¹⁷ Tu astăzi L-am ales pe Dumnezeu să fie Dumnezeul tău⁴; să umbli în căile Lui, să-I păzești hotărârile și rânduielele, să ascultă de glasul Lui.

¹⁸ Tot astăzi Domnul te-a ales⁵ pe tine să-I fii popor ales, aşa cum ți-a spus, ca să păzești toate poruncile Lui;

¹⁹ și să fii tu mai presus decât toate neamurile, aşa cum te-a făcut El să fii: famos și mândru și slăvit; ca să-I fii Domnului, Dumnezeului tău, popor sfânt⁶, aşa cum a grăit El”.

⁴

⁵ A doua folosire a verbului airéo, de unde se vede că Dumnezeu și omul se aleg reciproc, un parteneriat pe care teologia creștină îl va defini drept synergie = conlucrarea dintre Dumnezeu și om.

⁶Treptele: „popor ales”, „preotie împărătească” și „neam (aici „popor”) sfânt” sunt arătate mai pe larg în nota de la Iș 19, 6.

27

Scrierea Legii pe pietre; cele două-sprezece blesteme asupra celor ce o calcă.

¹ Moise și bătrânii lui Israel¹ i-au poruncit poporului, zicând: „Să păziți toate poruncile acestea pe care vi le pronunțești eu astăzi.

² Si va fi că'n ziua când veți trece Iordanul în țara pe care Domnul, Dumnezeul tău, ți-o dă ție, îți vei așeza pietre mari și le vei văruia cu var;

³ și pe pietrele acestea să scrii toate cuvintele acestei Legi, atunci când vei trece Iordanul ca să intre în țara pe care Domnul, Dumnezeul părintilor tăi, ți-o dă, țară'n care curge miere și lapte, aşa cum a grăit Domnul, Dumnezeul părintilor tăi.

⁴ După ce veți fi trecut Iordanul, să puneti pietrele acestea, pe care vi le pronunțești eu astăzi, pe muntele Ebal și să le văruiați cu var.

⁵ Să-I zidești acolo jertfelnic Domnului, Dumnezeului tău, jertfelnic făcut din pietre; deasupra lor să nu pui fier².

⁶ Din pietre întregi să-I zidești jertfelnic Domnului, Dumnezeului tău, și arderi-de-tot să-I aduci pe el Domnului, Dumnezeului tău.

⁷ Să jertfești acolo și jertfă de mântuire; și să mănânci și să te saturi și să te veseliști în fața Domnului, Dumnezeului tău.

⁸ Pe pietre să scrii toată Legea aceasta, în scriere foarte lămurită”.

¹Acesta e singurul loc în care „bătrânii lui Israel” îi sunt asociați lui Moise în rostirea poruncilor. În cele ce urmează se reia alternanța dintre pluralul și singularul verbelor.

²A nu pune fier: a lăsa totul în stare naturală, fără intervenția forjei și ciocanului.

9 Moise, împreună cu preoții, leviții, a grăit către tot Israelul, zicând: „Taci și-ascultă, Israele: în ziua aceasta ai devenit popor Domnului, Dumnezeului tău.

10 Ascultă glasul Domnului, Dumnezeului tău, și plinește toate poruncile și hotărârile Lui, câte și le poruncesc eu astăzi”.

11 În ziua aceea i-a poruncit Moise poporului, zicând:

12 „După ce veți fi trecut Iordanul, următorii vor sta pe muntele Garizim, ca să binecuvinteze poporul: Simeon, Levi, Iuda, Isahar, Iosif și Veniamin;

13 iar Ruben, Gad, Așer, Zabulon, Dan și Neftali vor sta pe muntele Ebal ca să blestemem.

14 Și începând leviții, vor zice cu glas mare către tot Israelul:

15 Blestemat să fie omul care va face chip cioplit sau turnat – urâciune înațiea Domnului, lucru de mâna de meșter – și-l va pune'n loc ascuns! Și, răspunzând întregul popor, va zice: Amin³!

16 Blestemat să fie cel ce nu cinstește pe tatăl său și pe mama sa! Și'ntregul popor va zice: Amin!

17 Blestemat să fie cel ce mută hotarul aproapelui! Și'ntregul popor va zice: Amin!

18 Blestemat să fie cel care-l face pe orb să rătăcească'n cale! Și'ntregul popor va zice: Amin!

19 Blestemat să fie cel ce strâmbă judecata străinului și pe a orfanului și pe a văduvei! Și'ntregul popor va zice: Amin!

20 Blestemat să fie cel ce se culcă cu femeia tatălui său, pentru că a ridicat acoperământul tatălui său! Și'ntregul popor va zice: Amin!

21 Blestemat să fie cel ce se culcă cu orice fel de dobitoc! Și'ntregul popor va zice: Amin!

22 Blestemat să fie cel ce se culcă cu sora lui dinspre tată sau cu cea dinspre mamă! Și'ntregul popor va zice: Amin!

23 Blestemat să fie cel ce se culcă cu soacra sa! Și'ntregul popor va zice: Amin! Blestemat să fie cel ce se culcă cu sora femeii sale! Și'ntregul popor va zice: Amin!

24 Blestemat să fie cel care-l lovește cu vicleșug pe aproapele său! Și'ntregul popor va zice: Amin!

25 Blestemat să fie cel ce primește daruri ca să ucidă suflet din sânge nevinovat! Și'ntregul popor va zice: Amin!

26 Blestemat să fie tot omul care nu va fi statornic în toate cuvintele Legii acesteia, ca să le plinească! Și'ntregul popor va zice: Amin!

28

Binecuvântări și blesteme pentru cei ce păzesc sau calcă Legea.

- 1 Și va fi că după ce veți fi trecut Iordanul în țara pe care v'o dă Domnul, Dumnezeul vostru, dacă veți asculta cu luare-aminte glasul Domnului, Dumnezeului vostru, ca să păziți și să pliniți toate poruncile acestea pe care și le poruncesc eu astăzi, atunci Domnul, Dumnezeul tău, te va înălța mai presus decât toate neamurile pământului.
- 2 Dacă'ntru auz vei auzi glasul Domnului, Dumnezeului tău, asupra ta vor

³ „Amin!” = „Fie!”; „Așa să fie!”; „Adevărat!”.

veni toate binecuvântările acestea și te vor afla:

3 Binecuvântat să fii în cetate și binecuvântat să fii în țarină!

4 Binecuvântate fie roadele pântecelui tău și roadele pământului tău și cirezile tale și turmele tale!

5 Binecuvântate fie hambarele tale și prisosurile tale!

6 Binecuvântat să fii când intri și binecuvântat să fii când ieși!

7 Pe vrăjmașii tăi ce stau împotrivă-ți să ț-i dea Domnul, Dumnezeul tău, înfrântă la picioare; pe o cale să vină asupră-ți, pe șapte căi să fugă de tine!

8 Să-ți trimită Domnul binecuvântare în hambarele tale și întru tot ce lucează mâinile tale asupra țării pe care ți-o dă ție Domnul, Dumnezeul tău!

9 Domnul Dumnezeu să te facă Sieși popor sfânt, aşa cum li S'a jurat părinților tăi, dacă vei asculta de glasul Domnului, Dumnezeului tău, și vei umbla în căile Lui!

10 Toate neamurile pământului vor vedea că tu ești numit cu numele Domnului, Dumnezeului tău, și se vor teme de tine.

11 Domnul, Dumnezeul tău, te va umple de bunătăți: roadele pântecelui tău, roadele vitelor tale și roadele pământului tău în țara pe care Domnul li S'a jurat părinților tăi să ți-o dea.

12 Să-ți deschidă Domnul vistieria Sa cea bună, cerul, ca să-i dea pământului tău ploaie la vreme, să binecuvinteze tot lucrul mâinilor tale; tu vei împrumuta neamuri multe, dar tu nu te vei împrumuta; și peste multe neamuri vei fi stăpân, dar ele pe tine nu te vor stăpâni.

13 Domnul, Dumnezeul tău, te va pune'n frunte, nu la coadă, și vei fi deasupra, iar nu dedesubt, dacă vei asculta de poruncile Domnului, Dumnezeului tău, pe care ți le poruncesc eu astăzi, ca să le ții și să le plinești,

14 și dacă nu te vei abate nici la dreapta și nici la stânga de la nici unul din cuvintele pe care ți le poruncesc eu astăzi, să mergi cumva după dumnezei străini ca să le slujești.

15 Și va fi că dacă nu vei asculta de glasul Domnului, Dumnezeului tău, și nu vei păzi și nu vei plini toate poruncile Lui pe care ți le poruncesc eu astăzi, veni-vor peste tine toate blestemele acestea și te vor prinde:

16 Blestemat să fii în cetate și blestemat să fii în țarină!

17 Blestemeate fie hambarele tale și prisosurile tale!

18 Blestemeate fie roadele pântecelui tău și roadele pământului tău, ale cirezilor tale și ale turmelor tale!

19 Blestemat să fii când intri și blestemat să fii când ieși!

20 Trimită Domnul asupră-ți lipsuri și foamete și sleire în toate și peste tot unde-ți vei pune mâna să facă ceva, până vei fi stârpit, până vei pieri degrab pentru răutatea faptelor tale, că M'ai părăsit.

21 Moartea s'o lipescă Domnul de tine până te va topi din țara'n care intri s'o moștenești.

22 Bată-te Domnul cu sfârșeală și cu lingoare și cu friguri și cu fierbințeli și cu omor și cu vătămare de vânt rău și cu tăciune, iar ele să te fugărească până ce vei pieri.

23 Cerul de deasupră-ți să fie aramă, pământul de sub tine să fie fier.

²⁴ Praf să-i dea Domnul pământului tău în loc de ploaie, pulbere din cer să cadă peste tine până ce degrab te va nimici.

²⁵ Dea Domnul să fii sfârtecat în fața dușmanilor tăi; pe o cale să le ieși înainte, pe șapte căi să fugi de ei, și împrăștiat să fii prin toate împărățiile pământului.

²⁶ Morții voștri să fie hrana păsărilor cerului și fiarelor pământului, de care nimeni nu va fi să-i apere.

²⁷ Bată-te Domnul cu bubă egipteană'n șezut și cu râie sălbatică și cu mâncărimi de care să nu te poți vindeca.

²⁸ Bată-te Domnul cu minte bezmetică și cu orbire și cu ieșirea din miști!

²⁹ Ziua'n amiază să pipăi cum pipăie orbu'n întuneric; să n'ai noroc în drumurile tale; năpăstuit și jefuit să fii de-a lungul zilelor tale și nimeni să-ți fie spre ajutor.

³⁰ Femeie să-ți iei, dar alt bărbat s'o țină; casă să zidești, dar în ea să nu trăiești; vie să sădești, dar de cules să n'o culegi.

³¹ Boul tău să fie'njunghiat sub ochii tăi, dar din el să nu mănânci; asinul cu de-a sila să-ți fie luat, dar înapoi să nu-ți fie adus; oilă tale să fie date vrăjmașilor tăi, și nimeni să-ți fie într'ajutor.

³² Fiii tăi și fiicele tale să fie dați altui neam; ochii tăi să sece uitându-se la ei, dar brațul tău să nu aibă nici o putere.

³³ Roadele pământului tău și toate ostenele tale să le mănânce un neam pe care tu nu-l cunoști; năpăstuit și asuprit să fii în toate zilele tale!

³⁴ Mintea-ți va ieși din țățâni din pricina priveliștilor la care ochii tăi vor privi.

³⁵ Bată-te Domnul cu bubă rea peste genunchi și pulpe; din tălpile picioarelor tale și până'n creștetul capului să nu te poți vindeca!

³⁶ Ducă-te Domnul, pe tine și pe regele tău pe care-l vei pune peste tine, ducă-te la neamul pe care nu l-ai cunoscut – nici tu, nici părinții tăi – și-acolo vei sluji la dumnezei străini, la lemne și la pietre;

³⁷ și fi-vei acolo de râs și de arătat cu degetul și de pomină prin toate neamurile la care Domnul te va duce.

³⁸ Sămânță multă vei semăna în tarină, dar puțină vei culege, pentru că o vor mânca lăcustele;

³⁹ vie îți vei sădi și o vei lucra, dar vin dintr'însa nu vei bea și nici te vei veseli, pentru că o va mânca viermele.

⁴⁰ Măslini vei avea în toate hotarele tale, dar cu undelemn nu te vei unge, pentru că măslinile tale vor cădea.

⁴¹ Fii și fifice vei naște, dar nu vor fi ai tăi, pentru că vor fi duși în robie.

⁴² Toți pomii tăi și roadele pământului se vor topi ofilindu-se.

⁴³ Străinul cel ce este'n mijlocul tău se va ridica deasupră-ți foarte sus, iar tu te vei coborî din ce în ce mai jos;

⁴⁴ el te va împrumuta pe tine, dar tu pe el nu-l vei împrumuta; el va fi cap, iar tu vei fi coadă.

⁴⁵ Veni-vor peste tine toate blestemele acestea și te vor fugări și te vor prinde până vor surpa și până vor stârpi, pentru că n'ai ascultat de glasul Domnului, Dumnezeului tău, ca să-I păzești poruncile și hotărârile pe care îi le-a poruncit.

⁴⁶ Si vor fi'ntru tine semne și minuni, fi-vor ele'n neamul tău până în veac,

⁴⁷ pentru că nu I-ai slujit Domnului, Dumnezeului tău, cu bucurie și cu inimă bună pentru toate'mbelșugările.

⁴⁸ Ci vrăjmașilor tăi, pe care Domnul îi va trimite asupră-ți, lor le vei sluji în foame și'n sete și'n golătate și'n tot felul de lipsuri; și jug de fier vor pune pe grumazul tău, până ce te vor nimici.

⁴⁹ Aduce-va Domnul asupră-ți un neam de departe, de la marginea pământului, ca pe un vultur ce se aruncă, neam a cărui limbă tu n'o vei înțelege,

⁵⁰ neam neobrăzat, care nu se va sfii de obrazul bătrânlui, iar de cel Tânăr nu-i va fi milă.

⁵¹ El va mâncă roadele vitelor tale și roadele pământului tău și nu-ți va lăsa nici grâu, nici vin, nici untdelemn, nici cirezile vacilor tale și nici turmele oilor tale, nimic pân'ce te va nimici.

⁵² În toate cetățile tale te va zdrobi până ce în toată țara ta se vor surpa zidurile tale cele înalte și tari în care ai nădăjduit; și te va împila în toate cetățile tale pe care și le-a dat și Domnul, Dumnezeul tău.

⁵³ În strâmtorarea și'n necazul cu care te va chinui vrăjmașul tău vei mâncă rodul pântecelui tău, carnea fiilor tăi și pe a ficelor tale pe care și i-a dat Domnul, Dumnezeul tău¹.

⁵⁴ Cel alintat și gingăș foarte'n mijlocul tău va căta cu ochi rău asupra fratelui său și asupra femeii de la sânum său și asupra celor din urmă fii care-i vor fi rămas,

⁵⁵ ca nu cumva vreunua din ei să-i dea carne din copiii lui pe care el îi

va mâncă, fiindcă nimic nu i-a rămas de dat în strâmtorarea și'n necazul cu care te vor chinui vrăjmașii tăi în toate cetățile tale.

⁵⁶ Cea alintată și gingășă foarte'n mijlocul vostru, al cărei alint și a cărei gingășie n'au cutezat să-i facă piciorul sătingă pământul, va căta cu ochi rău asupra bărbatului de la sânum ei și asupra fiului ei și asupra ficei sale,

⁵⁷ ca nu cumva să le dea căița² ieșită dintre coapsele ei și pruncul pe care l-a născut; că din pricina lipsei de toate îi va mâncă pe ascuns în strâmtorarea ei și în necazul cu care te va chinui vrăjmașul tău în cetățile tale.

⁵⁸ Dacă nu veți da ascultare, să pliniți toate cuvintele acestei Legi, cele ce sunt scrise în cartea aceasta, și dacă nu vă veți teme de numele acesta cinsit și minunat: Domnul, Dumnezeul tău,

⁵⁹ atunci Domnul își va face parte de rănilor tale și de rănilor urmășilor tăi, răni mari și nemaipomenite³, de boli rele și statornice,

⁶⁰ și va aduce asupră-ți toate plăgile cele rele ale Egiptului – în fața căroror tu te-ai temut – și se vor lipi de tine.

---

² „Căița”: placenta. Termen folosit și în Versiunea Ebraică, pe care, totuși, unii tâlmăcitori români (Radu, Gala) îl traduc prin „fătul”. Septuaginta folosește termenul ὥριον = „placentă”, care însă uneori e folosit în locul lui κόριον = „copilă” (Morrish). Având în vedere că ᥍ριον este folosit numai aici în tot V. T., faptul că succesiunea imediată este „pruncul”, că cei vechi ai noștri (ȘERBAN, BOB, ȘAGUNA, SINOD) l-au tradus prin „soartea” (casa sau cămașa copilului, placenta), optăm pentru „căiță”; textul exprimă teribila situație-limită în care suferința (întru necredință) îl poate dezumaniza chiar pe omul cel mai pur, mai delicat, mai neprihănit.

³ Pentru „nemaipomenite” (minunate, ieșite din comun) vezi nota de la Iș 34, 10.

---

¹ Istorul Iosif Flaviu relatează că, în timpul asediului din anul 70 al armatei romane, locuitorii Ierusalimului ajunseră să-și mănânce copiii.

61 Mai mult, toate bolile și toate plăgile care nu sunt scrise în cartea acestei Legi le va aduce Domnul asupra ta, până te va nimici.

62 Și puțini veți rămâne la număr – voi, cei ce mai nainte erați mulți ca stelele cerului – pentru că tu n'ai ascultat de glasul Domnului, Dumnezeului tău.

63 În ce chip S'a bucurat Domnul de voi, ca să vă facă binele și să vă înmulțească, tot așa Se va bucura Domnul de voi ca să vă nimicească; aruncați veți fi din țara în care mergeți s'o moșteniți.

64 Domnul, Dumnezeul tău, te va împărația prin toate neamurile, de la o margine a pământului până la celalătă, și acolo vei sluji altor dumnezei – lemnelor și pietrelor – pe care nici tu și nici părinții tăi nu i-ați știut⁴.

65 Dar nici între neamurile acestea nu vei avea odihnă, nici odihnă va fi pentru talpa piciorului tău, că-ți va da Domnul acolo inimă sperioasă și ochi sleiți și suflet istovit.

66 Fi-va viața ta spânzurată'n față ochilor tăi și te vei teme ziua și noaptea, și vietii tale nu-i vei da crezare.

67 De frica inimii tale ce te va'nfrica și de vedeniile pe care cu ochii tăi le vei vedea, vei zice dimineața: O, de s'ar face seară!, iar seara vei zice: O, de s'ar face dimineață!...

68 Și te va întoarce Domnul în Egipt pe corăbii pe calea despre care ți-am spus: De-acum tu n'o vei mai vedea!... Și acolo vă veți vinde vrăjmașilor voștri, să le fiți robi și roabe; și nu va fi cine să vă cumpere".

⁴Versetele 64-68 anunță, în principal, captivitatea babilonică (597-538 î. H.), cu o uimitoare clarviziune asupra evenimentelor și stării de spirit.

29

Înnoirea legămantului.

1 ¹Iată cuvintele legămantului pe care Domnul i-a poruncit lui Moise să-l încheie cu fiii lui Israel în țara Moabului, pe lângă legămantul pe care-l făcuse cu ei în Horeb.

2 Moise i-a chemat pe toți fiii lui Israel și le-a zis: „Voi ați văzut toate câte'n față ochilor voștri a făcut Domnul în țara Egiptului cu Faraon și cu slugile lui și cu toată țara lui,

3 marile'ncercări pe care le-au văzut ochii tăi: semnele și minunile cele mari, mâna cea tare și brațul cel înalt;

4 dar până'n ziua de astăzi nu v'a dat Domnul Dumnezeu inimă să înțelegeți și ochi să vedeti și urechi să auziți.

5 Patruzeci de ani v'a purtat prin pusťie; hainele voastre nu s'au învechit, încălțăminte nu s'au stricat în picioarele voastre.

6 Pâine n'ați mâncat, vin și sicheră n'ați băut, ca să știți că Acesta este Domnul, Dumnezeul vostru.

7 Când însă ați ajuns la locul acesta, au ieșit cu război împotriva voastră Sihon, regele Hešbonului, și Og, regele Vasanului.

8 Dar noi i-am bătut și le-am luat țara și am dat-o de moștenire lui Ruben și lui Gad și la jumătate din neamul lui Manase.

¹Versiunea Ebraică aşază acest verset la sfârșitul capitolului precedent, ca verset 69. În cazul acesta el e concluziv, iar începutul său poate fi tradus: „Acestea sunt cuvintele...”. Vulgata îl aşază aici, la început, ca introducere-titlu la capitolele 29-30. Tot aici se află și în traducerile românești – chiar și în cele după Textul Ebraic. Versiunea de față îl păstrează astfel, deși ediția Rahlf's a Septuagintei îl înregistrează drept versetul 69 al capitoului 28.

9 Păziți dar și pliniți toate cuvintele acestui legământ, ca să cunoașteți toate câte veți face.

10 Voi stați astăzi cu toții înaintea feței Domnului, Dumnezeului vostru: căpeteniile neamurilor voastre, bătrâni voștri, judecătorii voștri, condeierii voștri, toți bărbații lui Israel,

11 femeile voastre, copiii voștri și străinul tău ce se află'n tabăra voastră, de la tăietorul de lemne până cărătorul de apă,

12 ca să pătrundeți în legământul Domnului, Dumnezeului vostru, și'n blestemele Lui², câte le pune Domnul, Dumnezeul tău, astăzi asupra ta;

13 ca să te întărească Sieși popor, și El să fie Dumnezeul tău, aşa cum și-a spus El tie și cum li S'a jurat părinților tăi: lui Avraam, lui Isaac și lui Iacob.

²T. M. e tradus diferit: „ca să poti tu intra în legământ cu Domnul, Dumnezeul tău, și'n jurământul Lui” (KJV); „ca să poti tu intra în juratul legământ al Domnului...” (RSV); „să treci tu în legământul Domnului, Dumnezeului tău, jurat cu blestem...” (BJ); „pentru ca tu să treci în legământul Domnului, Dumnezeului tău, rostit cu blesteme...” (TOB); „pentru ca tu să treci în legământul Domnului, Dumnezeului tău, [acest legământ însotit de] blestem...” (OSTY); „ca să închei legământ cu Domnul, Dumnezeul tău, și să ai parte de jurământul-legământ...” (RADU); „ca să intri în legământul cu Domnul Dumnezeul tău și în jurământul pe care îl va întări...” (GALA). Cele mai multe comentarii pe marginea acestor versiuni se referă la străvechiul ritual prin care legământul (contractul) dintre doi parteneri era însotit de blestemele pe care și le lăua fiecare asupră-și pentru cazul când n-ar mai respecta înțelegerea. Din această perspectivă e imposibil de admis că Dumnezeu, ca partener al legământului, și-ar asuma un astfel de blestem, deoarece El niciodată nu-și calcă făgăduința. Mult mai lipsede, Septuaginta se referă, în fapt, la cele două alternative ale omului: legământ însotit de făgăduințe și binecuvântări în caz de credincioșie; legământ însotit de blesteme în caz de trădare. Vezi nota de la 26, 17.

14 Și nu numai vouă să pun eu înainte acest legământ și blestemul acesta,

15 ci și celor ce sunt astăzi aici împreună cu voi înaintea Domnului, Dumnezeului vostru, precum și celor ce nu sunt astăzi aici împreună cu voi³.

16 Că voi știți cum am trăit noi în țara Egiptului și cum am trecut prin neamurile cu care ne-am petrecut

17 și ati văzut urâciunile lor și idolii lor – lemn și piatră, argint și aur – care sunt la ele.

18 Printre voi să nu fie nimeni – bărbat sau femeie sau familie sau neam – care să cugete cumva să se abată de la Domnul, Dumnezeul vostru, și să meargă să slujească dumnezeilor acelor neamuri. Printre voi să nu fie vreo rădăcină care odrăsește deasupră-i fiere și amărăciune,

19 cineva care să audă cuvintele acestui blestem și să cugete într-o inimă sa, zicând: – Dreptatea-i de partea mea, de vreme ce eu intru rătăcirea inimii mele umblu...⁴, pentru că nu cumva păcatoul să-l nimicească pe cel nepăcătos;

20 spre unul ca acesta nu va vrea Dumnezeu să se milostivească; dimpotrivă, de abia atunci se va aprinde mânia Domnului și gelozia Lui⁵, asupra aceluia om, peste care vor cădea toate blesamentele acestui legământ – cele ce sunt scrise în cartea aceasta –, căruia Domnul îi va șterge numele de sub cer

³Alții decât cei enumerați în vv. 10 și 11. Pentru simultaneitatea generațiilor în fața lui Dumnezeu vezi nota de la 5, 3.

⁴Cugetul celui ce crede că el e măsura tuturor lucrurilor.

⁵Pentru „gelozia” lui Dumnezeu vezi nota de la 4, 24. A-idoli nu se numără printre bunurile pe care Dumnezeu le-a împărtit oamenilor. Vezi și nota de la 4, 19.

21 și pe care Domnul îl va însingura spre nenorociri – pe el, dintre toți fiii lui Israel – după toate blestemele legămantului, cele ce sunt scrise în această carte a Legii.

22 Iar neamul de după voi, fiți voștri, cei ce se vor ridica în urma voastră, precum și străinul ce va veni din țară'ndepărtată, vor zice văzând plăgile acelei țări și bolile ei pe care Domnul le-a trimis asupră-i

23 – sare și pucioasă, tot pământul este ars; pe el nu se va semăna, el nimic nu va rodi, nici va crește pe el verdeață, aidoma cu Sodoma și Gomora, cu Adma și Teboimul, pe care Domnul le-a stârnit întru aprindere și mânie –

24 da, toate neamurile vor zice: – De ce a făcut Domnul aşa cu țara aceasta? Ce'nseamnă oare această mare aprindere a mâniei?...

25 Și vor răspunde: – Pentru că au părăsit legămantul Domnului, Dumnezeului părinților lor, pe care El l-a încheiat cu părinții lor când i-a scos din țara Egiptului,

26 și s'au dus de au slujit la dumnezei străini și li s'au închinat lor, pe care ei nu i-au cunoscut și care nu le-au fost datei ca partea.

27 De aceea cu aprindere S'a mâniat Domnul asupra țării aceleia, ca să aducă asupră-i toate blestemele scrise în cartea acestei Legi;

28 cu mânie și cu urgie și cu aprindere mare foarte i-a smuls pe ei Domnul din țara lor și i-a aruncat în altă țară, aşa cum sunt acum.

29 Lucrurile ascunse sunt la Domnul, Dumnezeul nostru, dar cele descorebite sunt la noi și'n veac la fiili noștri, ca să plinim noi toate cuvintele acestei

Legi.

30

Iertare celor ce se pocăiesc, osândă celor împietriți.

1 Și va fi că, după ce vor veni asuprăți toate cuvintele acestea – binecuvântarea și blestemul pe care îl le-am pus înainte și pe care le vei cugeta cu inima ta prin toate neamurile de oriunde te va împrăștia Domnul, Dumnezeul tău, **2** dacă te vei întoarce la Domnul, Dumnezeul tău, și dacă din toată inima ta și din tot sufletul tău vei asculta glasul Său întru toate căte-ți poruncesc eu tie astăzi,

3 atunci Domnul îți va vindeca păcatele și te va milui și iarăși te va aduna de prin toate neamurile'n care Domnul, Dumnezeul tău, te-a împrăștiat.

4 Dacăi fi tu împrăștiat de la o margine a cerului până la cealaltă margine a cerului, chiar și de acolo te va aduna Domnul, Dumnezeul tău, și de acolo te va lua;

5 și te va aduce Domnul, Dumnezeul tău, în țara pe care-au moștenit-o părinții tăi; tu o vei moșteni, iar El îți va da binele și te va înmulții mai mult decât pe părinții tăi.

6 Domnul va curățî'mprejur¹ inima ta și inima urmașilor tăi, aşa ca tu să-L iubești pe Domnul, Dumnezeul tău, din toată inima ta și din tot sufletul tău, ca să trăiești.

7 Atunci Domnul, Dumnezeul tău, va întoarce blestemele acestea asupra

¹Ebr.: „va tăia'mprejur”. Pentru expresia de față vezi nota de la Lv 19, 23.

vrăjmașilor tăi și asupra celor ce te-au urât și te-au prigonit.

8 Iar tu te vei întoarce și vei asculta glasul Domnului, Dumnezeului tău, și vei plini poruncile Lui pe care îți le poruncesc eu astăzi.

9 Domnul, Dumnezeul tău, îți va purta de grijă întru tot lucrul măinilor tale, întru roadele pântecelui tău, întru prăsila vitelor tale și întru roadele pământului tău; că Domnul, Dumnezeul tău, Se va întoarce și El, ca să Se bucure de tine și să-ți facă binele, aşa cum S'a bucurat de părinții tăi,

10 dacă tu vei asculta de glasul Domnului, Dumnezeului tău, și vei păzi și-I vei plini poruncile și hotărârile și rânduielile care sunt scrise în carteia acestei Legi și dacă te vei întoarce la Domnul, Dumnezeul tău, din toată inima ta și din tot sufletul tău.

11 Căci porunca aceasta pe care îți-o poruncesc eu astăzi nu este mai sus de tine, și nici de tine departe.

12 Ea nu este în cer, ca să zici: – Cine dintre noi se va sui în cer și ne-o va aduce, pentru ca noi să o auzim și să o plinim?...;

13 și nu este nici peste mare, ca să zici: – Cine dintre noi va trece marea și ne-o va aduce, pentru ca noi să o auzim și să o plinim?... .

14 Ci cuvântul este foarte aproape de tine; el e'n gura ta și'n inima ta și'n măinile tale: numă să-l plinești!

15 Iată, eu astăzi îți-am pus înainte viața și moartea, binele și răul.

16 Dacă vei asculta de poruncile Domnului, Dumnezeului tău, pe care îți le poruncesc eu astăzi: să-L iubești pe Domnul, Dumnezeul tău, să umbli în toate căile Lui, să-I păzești hotărârile

și rânduielile, veți trăi și vă veți înmulți și Domnul, Dumnezeul tău, te va binecuvânta în întreaga țară'n care vei intra s'o moștenești.

17 Dar dacă inima ta se va schimba și dacă tu nu vei asculta, ci, lăsându-te înșelat, te vei închină la alți dumnezei și le vei sluji,

18 îți spun eu ție astăzi: Veți pieri de istov; zile multe nu veți trăi în țara pe care Domnul Dumnezeu îți-o dă, spre care treceți voi acum Iordanul ca s'o moșteniți.

19 Cerul și pământul le iau astăzi ca martori împotriva voastră: v'am pus în față viața și moartea, binecuvântarea și blestemul. Alege viața, ca să trăiești, tu și urmășii tăi!

20 Iubește-L pe Domnul, Dumnezeul tău, și ascultă-I glasul și lipește-te de El, că aceasta este viața ta și'ndelungarea zilelor tale, de a locui pe pământul pentru care Domnul, Dumnezeul tău, li S'a jurat părinților tăi, lui Avraam, lui Isaac și lui Iacob, să li-l dea".

31

Moise îl rânduiește pe Iosua Nava ca urmaș al său.

1 Si dacă sfârșit Moise de grăit cuvintele acestea către toți fiili lui Israel,

2 le-a zis: „Eu sunt acum de o sută douăzeci de ani; de-acum nu mai pot să intru și să ies, iar Domnul mi-a zis: – Tu nu vei trece Iordanul acesta.

3 Domnul, Dumnezeul tău, Cel ce merge'n fața ta, El va nimici neamurile acestea de dinainte-ți, pentru ca tu să le moștenești; iar Iosua este cel ce

va merge înaintea ta, precum a grăit Domnul.

⁴ Domnul va face cu ei cum a făcut cu Sihon și cu Og, cei doi regi ai Amoreilor, care erau dincolo de Iordan, precum și cu țara lor în care i-a nimicit.

⁵ Și după ce Domnul vi-i va da vouă, să faceți cu ei aşa cum v'am poruncit.

⁶ Îmbărbătează-ți și întărește-te, nu-ți fie teamă, nu te speria de ei și nici nu te'ngrozi; că Domnul, Dumnezeul tău, Cel ce merge înaintea ta împreună cu tine, nu te va lăsa și nu te va părăsi".

⁷ Și l-a chemat Moise pe Iosua și i-a zis în fața'ntregului Israel: „Îmbărbătează-ți și întărește-te, că tu ești cel ce vei intra cu poporul acesta în țara pe care Domnul li S'a jurat părinților voștri să le-o dea; tu ești cel ce le-o vei da ca moștenire.

⁸ Domnul, Cel ce'mpreună cu tine merge'nainte, El este Cel ce nu te va lăsa și nu te va părăsi; nu te teme și nici nu te'ngrozi!"

⁹ Cuvintele acestei Legi le-a scris Moise într'o carte, pe care a dat-o preoților, fiilor lui Levi, cei ce purtau chivotul legământului Domnului, precum și bătrânilor fiilor lui Israel.

¹⁰ În ziua aceea le-a poruncit Moise, când: „După șapte ani, la vremea anului iertării, la sărbătoarea Corturilor,

¹¹ când tot Israelul se va aduna să se înfățișeze înaintea Domnului, Dumnezeului tău, în locul pe care-l va alege Domnul, să citiți Legea aceasta înaintea întregului Israel, în auzul lor.

¹² Să aduni poporul, bărbații, femeile, copiii, precum și pe străinii ce se vor afla în cetățile voastre, ca să audă și să învețe a se teme de Domnul, Dumnezeul vostru, și, auzind, să plinească

toate cuvintele acestei Legi.

¹³ Și fiili lor, care nu știu, vor auzi și vor învăța a se teme de Domnul, Dumnezeul vostru, în toate zilele câte vor trăi ei pe pământul spre care voi treceți Iordanul ca să-l moșteniți".

¹⁴ Și a zis Domnul către Moise: „Iată, zilele morții tale s'au apropiat; cheamă-l pe Iosua și stați la ușile cortului mărturiei, ca să-i dau porunci". Și au venit Moise și Iosua la cortul mărturiei și au stat la ușile cortului mărturiei.

¹⁵ Și Domnul S'a pogorât într'un nor, și a stat la ușile cortului mărturiei; iar stâlpul de nor a stat la ușile cortului mărturiei.

¹⁶ Și a zis Domnul către Moise: „Iată, tu vei adormi împreună cu părinții tăi, iar poporul acesta se va scula și se va desfrâna după dumnezeii străini ai țării în care intră, iar pe Mine Mă vor părăsi și vor călca legământul Meu pe care l-am încheiat cu ei.

¹⁷ În ziua aceea Mă voi aprinde cu mânie'mpotrivă-le și-i voi părăsi și-Mi voi întoarce fața de la ei, iar ei le vor fi altora spre hrană¹; și-l vor ajunge multime de rele și de necazuri și va zice'n ziua aceea: Pentru că Domnul, Dumnezeul meu, nu este'ntru mine, de aceea m'au ajuns relele acestea!...

¹⁸ Dar Eu Îmi voi întoarce, da, în ziua aceea Îmi voi întoarce fața de la ei, din pricina tuturor răutăților pe care le-au făcut, că s'au dus la dumnezei străini.

¹⁹ Iar acum, scrieți cuvintele acestei cântări și puneti-i pe fiili lui Israel s'o învețe; puneti-o în gura lor, pentru ca

¹Sau: „vor fi devorați”. Reversul situației din 7, 16.

ea, cântarea aceasta, să-Mi fie spre mărturie îtru² fiii lui Israel.

20 Căci Eu îi voi duce la pământul cel bun, cel pentru care M'am jurat părinților lor să li-l dau, pământ din care curge lapte și miere; ei vor mâncă și, săturându-se, se vor îmbuiba și se vor întoarce către dumnezei străini și le vor sluji, iar pe Mine Mă vor mânia și vor strica legământul Meu, cel pe care Eu l-am dat lor.

21 Și va fi că, după ce-i vor ajunge multime de rele și necazuri, cântarea aceasta va fi mărturie împotriva lor, căci ea nu va fi uitată din gura lor și din gura urmașilor lor; că Eu le cunosc răutatea, câte vor face ei aici și acum, mai'nainte chiar de a-i fi dus Eu la pământul cel bun pentru care M'am jurat părinților lor".

22 Și a scris Moise cântarea aceasta în chiar ziua aceea și i-a pus pe fiii lui Israel s'o învețe.

23 Iar Moise i-a poruncit lui Iosua, fiul lui Navi, zicând: „Îmbărbătează-te și întărește-te, că tu ești cel ce îi vei duce pe fiii lui Israel în țara pentru care Domnul li S'a jurat, iar El va fi cu tine”³.

24 După ce Moise a isprăvit de scris în carte până la capăt toate cuvintele acestei Legi,

25 le-a poruncit leviților care purtau

chivotul legământului Domnului, zicând:

26 „Luați Cartea acestei Legi și puneti-o alături de chivotul legământului Domnului, Dumnezeului vostru, și va fi ea acolo spre mărturie'nrtru tine.

27 Că Eu îți cunosc îndărătnicia și'nvârtoșarea cerbicei; că, dacă acum, când eu sunt cu voi încă viu, I-ați stat împotrivă lui Dumnezeu, cum veți fi altfel după moartea mea?

28 Aduceți-i la mine pe mai-marii seminților voastre și pe bătrâni voștri și pe judecătorii voștri și pe condeieri voștri, pentru ca'n auzul lor să rostesc toate cuvintele acestea și să le pun înainte-le ca martori cerul și pământul.

29 Că știu eu că după moartea mea veți face tot felul de nelegiuri și vă veți abate de la calea pe care v'am poruncit-o; în zilele cele de apoi vă vor ajunge relele, pentru că voi veți face răul în fața Domnului și-L veți mânia cu lucrul măinilor voastre”.

30 Și'n auzul întregii adunări a lui Israel a rostit Moise cuvintele cântării acesteia, până la sfârșit:

32

Cântarea lui Moise¹.

¹ „Cântarea lui Moise” e una din cele mai frumoase pagini poetice ale Vechiului Testament, intrată de timpuriu în cultul creștin. Ea cuprinde relația dramatică dintre Domnul (Iahvé) și poporul Său cel ales. În ciuda binefacerilor revărsate de Domnul asupră-i, Israel îi devine necredincios prin veșnică sa aplecare spre idolatrie. Mâniat, Domnul îl pedepsește, dar, bun, nul dă pierzării; până la urmă, puterea lui Dumnezeu este aceea care învinge. Comentatorii occidentali notează că textul Versiunii Ebraice e

²Ebr.: „împotriva”; tot aşa în versetul 26.

³În Textul Masoretic acest verset e formulat astfel: „El (adică Moise, preluat din versetul precedent) i-a poruncit lui Iosua, fiul lui Navi: Fii tare și curajos, că tu îi vei duce pe fiii lui Israel în țara pe care Eu M'am jurat să le-o dau, și Eu voi fi cu tine”. Evident, personajul e Moise, dar cuvintele sunt ale lui Dumnezeu, rostită însă la persoana întâi. Spre a evita confuzia, unii traducători l-au înlocuit pe „El” (Moise) cu „Domnul”.

1 „Ia aminte, cerule, și voi grăi, graiuri din gura mea audă pământul!

2 Rostirea să mi-o aştepte ca pe-o ploaie, ca roua să mi se pogoare cuvintele, ca ploaia răpăind pe pășune, ca bruma pălind pe căpițe².

3 Că numele Domnului l-am chemat, dați slavă Dumnezeului nostru!

4 Dumnezeu: adevărate-s lucrurile Sale, toate căile Lui sunt drepte. Credincios e Dumnezeu, nedreptate nu se află'ntru El; drept și sfânt este Domnul.

5 Greșit-au: nu sunt ai Săi fiii cei cu prihană – neam îndărătnic și răzvrătit.

6 Cu acestea-I răsplătiți voi Domnului, popor nebun și nemintos?! Oare nu e El, Tatăl tău, Cel ce te-a agonisit, Cel ce te-a făcut și te-a zidit?

7 Aduceți-vă aminte de zilele veacului, socotiți anii'ndărăt din neam în neam; întreabă-l pe tatăl tău și-ți va povesti, întreabă-i pe bătrâni tăi și-ți vor spune³:

8 Atunci când Cel-Preaînalt a împărțit neamurile, când i-a semănat pe fiii lui Adam, a pus hotarele neamurilor după numărul îngerilor lui Dumnezeu⁴;

foarte deteriorat, ceea ce face ca traducerile să recurgă deseori la parafraze și aproximății; nu o dată ei recurg la limpezimea Septuagintei.

²Puterea cuvântului și modalitățile lui (line, dulci, aspre sau pedepsitoare) de a se rosti.

³Incursiune în istoria deja consumată a lui Israel.

⁴În Textul Masoretic: „după numărul filor lui Israel”. Toți exegetii însă (inclusiv Ernest Wright) sunt de acord că textul Septuagintei „reflectă, în mod aproape sigur, textul original ebraic”. El se află în consonanță nu numai cu contextul imediat, dar și cu texte mai îndepărtate cum ar fi Ps 81; Ps 88, 7; Dn 10, 13, din care reiese că Dumnezeu i-a rânduit fiecărui neam un înger păzitor și că toate entitățile cerești, ori-

9 partea Domnului a devenit poporul lui Iacob, partea lui de moștenire, Israel.

10 Îndestulatu-l-a pe el în pustie, în arzătoare sete, în loc fără apă, împrejmuitu-l-a și l-a călăuzit și l-a păzit ca pe lumina ochiului Său.

11 Ca un vultur ce-și umbrește cuibul întinzându-și dorul aripelor spre pui, aşa i-a luat ducându-i pe grumajii Săi⁵.

12 Domnul singur i-a povățuit, dumnezeu străin nu s'a aflat cu ei.

13 Urcatuci-i-a pe ei la tăria pământului, cu roada țarinilor i-a hrănit; miere din piatră supt-au și untdelemn din stâncă vârtoasă⁶,

14 unt de vacă și lapte de oaie cu grăsimea mieilor și-a berbecilor⁷, a vițelor și-a iezilor, cu grăsime din măduva grâului; și sănge de strugure-au băut: vin.

15 A mâncat Iacob și s'a săturat și s'a lepădat de Cel-Iubit, s'a îngroșat, s'a îngrășat și s'a lăbărțat și L-a părăsit pe Dumnezeu Cel ce l-a făcut și s'a îndepărtat de la Dumnezeu, mântuitorul său.

care le-ar fi numele și rangul, se află în subordinea lui Dumnezeu. Apostolul Pavel va folosi această temă în Epistola către Evrei, capitoalele 1 și 2, spre a demonstra că, în calitatea Sa de Fiul al lui Dumnezeu (și, deci, El Însuși Dumnezeu), Iisus Hristos e mai presus de toate entitățile cerești. De notat că numeroși traducători din ebraică (RSV, BJ, RADU, GALA) au preferat textul Septuagintei, în timp ce alții (KJV, TOB, OSTY) au rămas pe Textul Masoretic.

⁵Imaginea grandioasă a vulturului care-și învață puii să zboare.

⁶Mierea albinelor sălbaticice, cu fagurii adăpostiți în clonțani (vezi și Ps 80, 16); untdelemn din măslini ce cresc în locuri pietroase.

⁷T. M. precizează: „a berbecilor de Vasan” (din regiunea vestită pentru mulțimea și frumusețea turmelor).

¹⁶ Mâniatru-M'a'ntru [dumnezei] străini⁸, întru urâciunile lor M'a amărât;

¹⁷ el nu lui Dumnezeu I-a adus jertfe, ci diavolilor le-a adus, dumnezelor pe care ei nu i-au știut, cei noi și de curând veniți, pe care părinții lor nu i-au știut.

¹⁸ Pe Dumnezeu Cel ce te-a născut Lai părăsit și Lai uitat pe Dumnezeul Care te hrănește.

¹⁹ Văzut-a Domnul și S'a stârnit și prin mânie S'a'ntărâtat asupra filor și ficeilor Sale.

²⁰ Si a zis: – Întoarce-voi fața Mea de la ei și le voi arăta cum va fi la urmă; că neam îndărătnic e acesta, fii lipsiți de credințioșie.

²¹ Ei Mi-au întărâtat gelozia prin cei ce nu sunt Dumnezeu, mânia Mi-au aprins-o prin idolii lor; le voi întărâta și Eu gelozia prin cei ce nu-s popor, printre'un popor nerod îi voi obijdui⁹.

²² Că foc s'a aprins din mânia Mea; arde-va până la iadul cel mai de jos, va mistui pământul și roadele lui, temeliile munților le va pârjoli.

²³ Rele voi aduna asupră-le și'ntru ei Îmi voi sfârși săgețile toate.

²⁴ Sleiți vor fi de foame și de păsări hul-pave și de nevindecată gârbovire; dinții de fieră voi trimite/mpotrivă lor, cu mânia târâtoarelor pământului.

²⁵ Din afară-i va stârpi sabia, din lăuntrul cămărilor, frica: pe Tânăr și pe fecioară, pe sugar și pe bătrânul de-alături.

²⁶ Zis-am: Îi voi împrăștia și voi face să piară amintirea lor dintre oameni...

⁸Ebr.: „I-au stârnit gelozia prin [dumnezei] străini” (aici v. 21).

⁹Versetul va fi citat parțial, din memorie, de Apostolul Pavel în Rm 10, 19.

²⁷ Aceasta, dacă n'ar fi mânia vrăjămașilor, ca nu cumva aceștia să dăinuie prea mult ca nu cumva potrivnicii să sără-asupra lor și să zică: – Mâna noastră'naltă este și nu Domnul a făcut acestea toate...

²⁸ Că-i neam ce și-a pierdut capul, în ei nu e știință;

²⁹ ei n'au gândit ca să'nțeleagă: cum să le ia pe toate din veac ce va să vină.

³⁰ Cum oare va fugări unul o mie și doi vor goni zece mii, dacă Dumnezeu nu Și-ar fi luat mâna de pe ei, dacă Domnul nu i-ar fi lăsat?

³¹ Că dumnezeii lor nu sunt ca Dumnezeul nostru, iată ceea ce dușmanii noștri nu pot să priceapă.

³² Că via lor este din via Sodomei, viața lor, din viața Gomorei; strugurele lor, strugure de fiere, poamă le e de amărăciune;

³³ vinul lor, suflare de balaur, suflare de aspidă ne'mblânzită.

³⁴ Oare nu sunt acestea, iată, adunate la Mine, pecetluite'n vistieriile Mele?

³⁵ În ziua răzbunării voi plăti, la vremea când piciorul lor va luneca; fiindcă aproape-i ziua pieirii lor, ceea ce vi s'a pregătit e de față.

³⁶ Că Domnul îl va judeca pe poporul Său și Se va pleca spre robii Săi văzându-i vlăguți și părăsiți în primejdii și neputincioși.

³⁷ Atunci a zis Domnul: – Unde sunt dumnezeii lor spre care au nădăduit,

³⁸ din ale căror jertfe voi mâncăți grăsimea și din ale căror turnări¹⁰ beti vinul? Scoală-se și să vă ajute și să vă fie paveze!

¹⁰„turnări” = libații; acte rituale prin care se vărsă pe pământ sau pe carneajertelor vin (sau alte lichide aduse în cinstea zeilor).

39 Vedeti, vedeti că Eu sunt și că'n afară de Mine nu este un alt Dumnezeu; Eu voi ucide și voi face viu, Eu voi răni și voi vindeca și nu-i nimeni care să scoată din mâinile Mele.

40 Că mâna Mea Mi-o voi ridica în cer și pe dreapta Mea Mă voi jura și voi zice: – Viu sunt Eu în veac!

41 Că sabia ca pe un fulger Mi-o voi ascuți și mâna Mea va prinde'nr'însa judecata și cu pedeapsă voi plăti vrăjmașilor Mei, și celor ce Mă urăsc le voi plăti.

42 Săgetile Mi le voi îmbăta de sânge și sabia Mea carne va mânca și sânge de răniți și de robiți, din capetele capilor dușmani.

43 Veseliți-vă, voi, ceruri, împreună cu El, Lui să I se'ncchine toți fiii lui Dumnezeu! Veseliți-vă, voi, neamuri, împreună cu poporul Său, întărească-se pentru El toți îngerii lui Dumnezeu! Că El va răzbuna săngele fiilor Săi și cu răzbunare le va plăti vrăjmașilor Săi, și celor ce-L urăsc le va plăti și va curăți Domnul pământul poporului Său”¹¹

44 Moise a scris această cântare în chiar ziua aceea și i-a pus pe fiii lui Israel s'o învețe. Și a venit Moise și a grăit toate cuvintele acestei Legi în aurul poporului, el și Iosua, fiul lui Navi.

45 Iar după ce Moise a sfârșit de spus toate cuvintele acestea în fața'ntregului Israel, le-a zis:

¹¹Acest verset e formulat astfel în Versiunea Ebraică: „Voi, neamuri, lăudați-l pe poporul Său, căci El va răzbuna săngele servilor Săi, răzbunarea o va'ntoarce asupra potrivnicilor Săi și va curăți pământul poporului Său”. Versiunea Septuagintei este atestată de manuscrisele de la Qumran, ceea ce i-a făcut, probabil, pe traducătorii BJ s'o adopte ca atare.

46 „Puneti la inimă toate cuvintele pe care vi le mărturisesc eu astăzi și porunciți-le fiilor voștri să păzească și să plinească toate cuvintele acestei Legi;

47 că ea nu-i pentru voi doar o vorbă goală, ci e însăși viața voastră, și prin cuvântul acesta vă veți îndelunga zilele pe pământul spre care treceți Iordanul ca să-l moșteniți”.

48 Tot în ziua aceea a grăit Domnul cu Moise, zicând:

49 „Suie-te în muntele acesta Abarim, muntele Nebo, care este în țara Moabului, față'n față cu Ierihonul, și vezi țara Canaanului, pe care-o dau eu ca moștenire fiilor lui Israel,

50 și mori acolo, în muntele pe care te sui, și te adaugă la poporul tău, în același chip în care Aaron, fratele tău, a murit în muntele Hor și s'a adăugat la poporul său,

51 pentru că n'ați ascultat de cuvântul Meu în mijlocul fiilor lui Israel, la apa Meribei, la Cadeș, în pustia Sin, pentru că nu M'ați arătat pe Mine sfânt¹² întru fiii lui Israel;

52 că vei vedea țara cum îți stă'nainte, dar într'însa nu vei intra”¹³.

33

Moise binecuvintează poporul și proorocește.

1 Si iată binecuvântarea¹ cu care Mo-

¹²Literal: „pentru că nu M'ați sfînțit”. Pentru aceasta vezi nota de la Nm 20, 12.

¹³T. M. adaugă: „în țara pe care Eu le-o dau filor lui Israel”.

¹Această binecuvântare a lui Moise este oarecum asemănătoare cu aceea a lui Iacob (Fc 49),

ise, omul lui Dumnezeu², i-a binecuvântat pe fiii lui Israel înainte ca el să fi murit.

2 Si a zis: „Din Sinai venit-a Domnul și din Seir ni S'a arătat; din muntele Paran și din Cadeș S'a sârguit cu zeci de mii de îngeri: de-a dreapta Sa, împreună cu El.

3 El și-a cruțat poporul: toți cei sfințiti³, sub mâinile Tale, sub Tine se află. Din cuvintele Lui au primit Legea

4 pe care ne-a poruncit-o nouă Moise, moștenire adunărilor lui Iacob.

5 Rege va fi întru cel-iubit, că s'au adunat mai-marii neamurilor împreună cu semințile lui Israel.

6 Să trăiască Ruben și să nu moară; și Simeon să fie mult la număr!”

7 Si iată pentru Iuda: „Așculta, Doamne, glasul lui Iuda, și fă-l să vină la poporul său; mâinile sale-l vor face osebit, Tu îi vei fi ajutor împotriva vrăjmașilor lui”.

8 Iar lui Levi i-a zis: „Lui Levi dați-i Urimul său și Tumimul său⁴, bărbatului celui cuvios pe care [Domnul] l-a ncercat la Masa și l-a certat la apa Meribe;

9 celui ce-i zice tatălui său și mamei sale: – Nu te-am văzut!..., și pe frații săi nu i-a cunoscut și pe fiii săi nu i-a știut. Că ei au păzit cuvintele Tale și au ținut legământul Tău;

și totuși diferă, în sensul că în „destinile” unor triburi au survenit schimbări. Fiecare seminție este numită, ca și acolo, cu numele strămoșului.

2 „Omul lui Dumnezeu”: denumire pentru prooroci (1 Rg 2, 27; 9, 6) sau pentru trimișii Domnului (Jd 13, 6, 8).

3 Fiii lui Israel; totalitatea poporului ales.

4 Despre Urim și Tumim vezi nota de la Is 28,

26. Si aici, textual: „Arătările și Adevarul”.

10 îi vor arăta lui Iacob hotărârile Tale și Legea ta lui Israel; de teama mâniei Tale pune-vor de-a pururi tămâie pe jertfelnicul Tău.

11 Binecuvîntează, Doamne, puterea lui și primește lucrurile mâinilor lui; frânge șalele vrăjmașilor săi ce se ridică împotriva lui și pe ale celor ce-l urăsc: să nu se mai ridice!”

12 Iar lui Veniamin i-a zis: „Iubit de Domnul, fără de frică va locui: Dumnezeu în toată ziua umbrește⁵ deasupră-i, între umerii săi S'a odihnit⁶.

13 Lui Iosif i-a zis: „Din binecuvântarea Domnului pământul lui, din roadele cerului și din rouă și din adâncurile izvoarelor de jos;

14 din roadele pe care soarele și luna le fac să odrăslească,

15 din ce-i mai bun al munților bătrâni, din ce-i mai bun al dealurilor vesnice,

16 din roadele îmbelșugatului pământ. [Darurile] plăcute Celui ce S'a arătat în rug⁷ să vină peste capul lui Iosif, pe creștetul celui mărit între frați.

⁵ Verbul skiázo = „a umbri” (figurativ: „a ocroti”) are în limbajul biblic și o semnificație duhovnicească: prezența sau acțiunea prin care hrul sau puterea lui Dumnezeu lucrează asupra oamenilor. Norul care „umbrea” deasupra cortului mărturiei reprezenta una din lucrările Domnului asupra Israelitilor (Nm 9, 18, 22; 10, 36). Aceeași lucru se manifestă în Noul Testament: asupra Fecioarei Maria (Lc 1, 35), asupra Sfinților Apostoli pe muntele Tabor (Mt 17, 5; Mc 9, 7), asupra suferinților prin Apostolul Petru (FA 5, 15).

⁶ „Umerii” = metaforă pentru munții sau colinile ce mărginesc o vale în care se află un sanctuar al seminției lui Veniamin (după unii comenatorii, chiar templul din Ierusalim). Metafora însă poate prefigura și locul anatomic, pe corpul uman, unde se concentrează rugăciunea inimii: acela pe care se odihnește soldul lăutei, sub bărbie, sub ochii plecați ai celui ce se roagă, aşa cum va sugera Evagrie Ponticul.

⁷ Aluzie la Domnul Cel ce i S'a arătat lui Moise

¹⁷ Cel întâi-născut al taurului⁸, lui fie-i frumusețea; și coarnele inorogului⁹, coarnele lui – cu ele va împunge neamurile până la marginea pământului. Acestea sunt zecile de mii ale lui Efraim, acestea sunt miile lui Manase”.

¹⁸ Iar lui Zabulon i-a zis: „Veselește-te, Zabulon, în ieșirea ta, și tu, Isahar, în curturile tale!

¹⁹ Neamuri vor surpa și [numele Domnului] acolo-l veți chema și veți jertfi jertfele dreptății; că vei suge bogăția mării și mărfurile celor ce locuiesc pe țărmuri”.

²⁰ Lui Gad i-a zis: „Binecuvântat este Cel ce lărgește hotarele lui Gad; ca un leu s'a odihnit, sfârâmând brațul și capul.

²¹ El și-a văzut pârga, fiindcă acolo li s'a mpărtit moșie căpeteniilor celor ce s'au adunat împreună cu mai-marii poopoarelor. Dreptate a făcut Domnul, și judecata Sa cu Israel”.

²² Iar lui Dan i-a zis: „Dan, pui de leu care se aruncă din Vasan”.

²³ Lui Neftali i-a zis: „Neftali, sațul roadelor celor bineprimite, sătul de binecuvântarea Domnului, Marea și Miazăzia va moșteni”.

²⁴ Lui Așer i-a zis: „Binecuvântat fie Așer între fi; bineprimit va fi de frații săi, piciorul său în untdelemn și-l va întinge:

²⁵ fier și aramă-i vor fi încălțările; tăria ta, cât zilele tale!

în rugul care ardea fără să se mistuie (Iș 3, 2).

⁸Taurul, simbol al puterii; uneori, atribut divin. Versetul pare a-i conferi lui Iosif privilegiul unui întâi-născut.

⁹Despre „inorog” vezi nota de la Nm 23, 22.

²⁶ Nimeni nu-i ca Dumnezeul celui iubit, Cel ce merge pe ceruri ca să-ți vină'n ajutor, Cel ce'ntru tărie-i plin de strălucire¹⁰.

²⁷ Puterea lui Dumnezeu te va acoperi; jos, sub tăria brațelor veșnice îl va izgoni de la fața ta pe vrăjmaș, zicând: – Piei!...

²⁸ Si va locui Israel fără frică singur pe moșia lui Iacob, moșie cu grâu și cu vin și cu cerul doldora de rouă.

²⁹ Ferice de tine, Israele! Care popor este asemenea ție, măntuit de Domnul?: cu pavăză te va ocroti Cel ce te ajută; sabia ta, lauda ta! Vrăjmașii tăi te vor însela, dar tu vei călca peste grumajii lor!”

34

Moartea lui Moise.

¹ Si s'a suit Moise din șesurile Moabului în muntele Nebo, pe vârful Fazga, care este față'n față cu Ierihonul. Si Domnul i-a arătat tot ținutul Galaad, până la Dan,

² și tot ținutul lui Neftali și tot ținutul lui Efraim și al lui Manase și tot ținutul lui Iuda, până la marea de dincolo de zare¹,

³ și Neghebul² și împrejururile Ierihonului, cetatea Palmierilor, până la Toar.

⁴ Si a zis Domnul către Moise: „Iată țara pentru care M'am jurat lui

¹⁰ „Tărie” (aici ca la Fc 1, 6): firmament; bolta cerului.

¹Ebr.: „până la marea dinspre apus” (adică Măditernană).

²Literal: „pustiul”. Partea de sud a Canaanului; vezi și nota de la Fc 12, 9.

Avraam, lui Isaac și lui Iacob, zicând:
– Seminției tale o voi da... Iată, le-am arătat-o ochilor tăi; dar tu intrănsa nu vei intra!"

5 Și a murit Moise, robul lui Dumnezeu, acolo, în ținutul Moabului, după cum îi spusese Domnul.

6 Și l-au îngropat în vale, în ținutul Moabului, aproape de templul lui Peor³, dar mormântul său nimeni nu-l știe, nici până'n ziua de astăzi⁴.

7 Și era Moise de o sută douăzeci de ani când a murit; vederea nu i se înnegruase, nici gura nu i se zbârcise.

8 Și l-au plâns fiii lui Israel pe Moise, în sesurile Moabului, la Iordan, aproape de Ierihon, timp de treizeci de zile, până s'au sfârșit zilele jelitului în plângerea după Moise.

9 Iar Iosua, fiul lui Navi, s'a umplut de duhul întelepciunii, pentru că Moise își pusese mâinile peste el⁵. Iar fiii lui Israel i s'au supus și au făcut aşa precum Domnul poruncise prin Moise.

10 Și nu s'a mai ridicat în Israel prooroc ca Moise, pe care Domnul să-l fi cunoscut față către față⁶,

11 întru toate semnele și minunile pe care Domnul l-a trimis să le facă în țara Egiptului, lui Faraon și slugilor lui și țării lui întregi,

³Adică: templul lui „Bet-Peor”, zeitate păgână, pomenită și la 3, 29.

⁴Mormântul lui Moise rămâne o taină pe seama căreia tradițiile rabinice au făcut numeroase speculații. În general, creștinii admit punctul de vedere că această taină făcea parte din planul lui Dumnezeu, ca nu cumva Evreii, atât de aplecați spre idolatrie, să facă din trupul lui Moise un obiect de adorație, divinizându-l.

⁵Pentru investirea lui Iosua ca urmaș al lui Moise vezi Nm 27, 18-23.

⁶„Să-l fi cunoscut față către față”: să fi vorbit cu el direct, fără mijlocitori, impede și cu urmări.

12 precum și'ntru minunile cele mari și'ntru mâna cea tare pe care Moise le-a săvârșit în fața'ntregului Israel.

Iosua Navi

1

Domnul îl îmbărbătează pe Iosua Navi pentru trecerea Iordanului.

1 Si a fost că după moartea lui Moise a grăit Domnul către Iosua, fiul lui Navi¹, ajutătorul² lui Moise, zicând:

2 „Moise, robul Meu, a murit. Ridică-te dar și treci Iordanul, tu și tot poporul acesta, în țara pe care Eu le-o dau.

3 Tot locul pe care-l va călca talpa piciorului vostru vi-l dau, aşa cum i-am grăit lui Moise.

4 Pustiul³ și Antilibanul până la mărele râu al Eufratului și până la marea cea mai îndepărtată dinspre soare-apune, acelea vor fi hotarele voastre⁴.

5 Nu va fi om care să vă stea împotrivă, pe toată durata zilelor vieții tale; aşa cum am fost cu Moise, întocmai voi fi și cu tine: nu te voi părăsi și nu te voi trece cu vederea.

6 Întărește-te și îmbărbătează-te, căci tu îi vei împărți acestui popor pământul.

¹Începutul cărții are tonul unei continuări a Deuteronomului: Iosua e un personaj deja cunoscut.

²Sensul principal al cuvântului hipourgós (folosit numai aici în V.T.) este „cel ce asistă (pe cinea),” „cel ce ajută”, „auxiliar”.

³„Pustiul”: ținutul Negheb, în sudul Iudeei.

⁴Munții Antiliban la nord, Neghebul la sud, Eufratul la est și Mediterana la vest: întinderea ideală a țării Canaanului.

tul pe care Eu M'am jurat părinților voștri să li-l dau.

7 Întărește-te dar și îmbărbătează-te, ca să păzești și să faci aşa cum îți-a poruncit Moise, sluga Mea, și de la ele să nu te abați nici la dreapta, nici la stânga, pentru că să fii tu înțelept în tot ceea ce vei face.

8 Iar cartea acestei legi să nu lipsească, ci întru ea să cugetezi ziua și noaptea, pentru că tu să înțelegi cum anume să faci toate lucrurile care sunt scrise [în ea]; atunci vei păși drept și-ți vei face căile ușoare și atunci vei fi înțelept.

9 Iată, Eu îți poruncesc: Întărește-te și îmbărbătează-te!; să nu te sperii, și nici să ai teamă, căci Domnul, Dumnezeul tău, este cu tine în toate locurile unde vei merge”.

10 Iar Iosua le-a poruncit scribilor poporului⁵, zicând:

11 „Treceți prin mijlocul taberei poporului și porunciți-i poporului, zicând: Pregăti-vă merinde; căci încă trei zile, și veți trece Iordanul acesta ca să intrați spre a lua în stăpânire pământul pe care vi-l dă vouă Domnul, Dumnezeul părinților voștri!”

12 Iar către Ruben și către Gad și către jumătate din neamul lui Manase⁶ a zis Iosua:

⁵„Scribi”: funcționari știitori de carte, la dispoziția conducerilor politici sau religioși.

⁶Triburile lui Ruben și Gad, precum și jumă-

¹³ „Aduceți-vă aminte de cuvântul Domnului pe care Moise, robul Domnului, vi l-a poruncit, zicând: Domnul, Dumnezeul vostru, El vă dat odihnă și vă dat pământul acesta.

¹⁴ Femeile voastre și copiii voștri și vitele voastre să locuiască pe pământul pe care El vi l-a dat. Iar voi toți, cei ce sunteți în stare, să mergeți cu bună rânduială înaintea fraților voștri și să vă luptați laolaltă cu ei

¹⁵ până când Domnul, Dumnezeul vostru, le va da fraților voștri odihnă, aşa cum vă dat și vouă, și până când vor moșteni și ei pământul pe care li-l dă Domnul, Dumnezeul nostru; și veți merge fiecare la moșia sa pe care Moise vă dat-o dincolo de Iordan, spre soare-răsare”.

¹⁶ Iar ei, răspunzându-i lui Iosua, i-au zis: „Vom face tot ceea ce ne vei porunci și vom merge peste tot unde ne vei trimite;

¹⁷ În orice am ascultat de Moise vom asculta și de tine, numai să fie cu tine Domnul, Dumnezeul nostru, aşa cum a fost El cu Moise.

¹⁸ Iar omul care nu își se va supune ție și care nu își va asculta cuvintele pe care tu îi le vei porunci, acela să moară; doar atât, tu fii tare și îmbărbătează-te!”

2

Iosua trimite iscoade în Canaan.

¹ Iosua, fiul lui Navi, a trimis din Sîtim doi tineri să iscodeasă [țara], zicându-le: „Duceți-vă și vedeți țara și Ierih-

tate din acela al lui Manase, aveau deja așezări statornice, încă din vremea lui Moise (vezi Dt 3, 12-13).

nul¹!” Și ducându-se acei doi tineri, au venit în Ierihon; și au intrat în casa unei femei desfrâname, al cărei nume era Rahab, și s’au odihnit acolo.

² Dar regelui Ierihonului i s’au dat de știre cum că aici au intrat niște bărbați dintre fiii lui Israel, ca să iscodeasă țara.

³ Iar regele Ierihonului a trimis și a grăit către Rahab, zicând: „Scoate-i afară pe bărbații care îți-au intrat azinoapte în casă, fiindcă ei au venit să iscodeasă țara!”

⁴ Dar femeia, luându-i pe cei doi bărbați, i-a ascuns și le-a grăit [trimișilor regelui], zicând: „Au intrat la mine niște bărbați, dar n’am știut de unde sunt;

⁵ iar la vremea întunericului, când poarta s’ă închis, bărbații aceia au ieșit, dar eu nu știu unde s’au dus; alergați după ei și-i veți prinde!”...

⁶ Iar ea s’au suit la ei, deasupra casei², și i-a ascuns între niște snopi de in pe care ea îi pusese acolo, pe acoperișul casei.

⁷ Iar oamenii³ au alergat după ei pe calea Iordanului, până la vad; și poarta s’ă închis⁴.

⁸ Și a fost că atunci când oamenii care umblau după ei s’au dus, și mai înainte

¹Ierihon: principala cetate a Canaanului, situată la capătul sudic al Văii Iordanului, localitate din care astăzi au rămas doar ruinele pe care le cercetează arheologii. (Noul Ierihon, acela al Noului Testament, a fost ridicat de către Irod cel Mare pe un alt amplasament.)

²E vorba de un acoperiș de casă palestiniană, drept și întins ca o terasă.

³Trimișii regelui.

⁴A fost închisă poarta cetății, ceea ce a obligat-o pe femeie să-și scape protejații pe ferestra din zid (v. 15).

ca ei⁵ să fi adormit, ea s'a urcat la ei pe acoperișul casei și le-a zis:

9 „Eu știu că Domnul v'a dat vouă țara; că frica de voi a căzut asupră-ne;

10 fiindcă noi am auzit cum a secat Domnul Dumnezeu Marea Roșie de dinaintea voastră, atunci când ați ieșit din țara Egiptului, precum și tot ceea ce El le-a făcut celor doi regi ai Amoreilor de dincolo de Iordan, lui Sihon și lui Og, pe care voi i-ați nimicit.

11 Și dacă am auzit noi acestea, inima ni s'a înfricoșat și în nici unul dintre noi n'a mai rămas curaj în fața voastră, căci Domnul, Dumnezeul vostru, este Dumnezeu sus în cer și jos pe pământ.

12 Și acum, jurați-mi pe Dumnezeu că aşa cum am făcut eu milă cu voi, tot astfel să faceți și voi milă cu casa tatălui meu:

13 că anume veți lăsa cu viață casa tatălui meu și pe mama mea și pe frații mei și pe surorile mele și toată casa mea și tot ce au ei, și că sufletul meu îl veți izbăvi din moarte”.

14 Și i-au zis bărbății: „Viața noastră pentru a voastră, chiar și cu moarte!” Iar ea a zis: „Când Domnul vă va da cetatea, să faceți cu mine milă și adevară!”

15 Și le-a dat drumul pe fereastră⁶

16 și le-a zis: „Duceți-vă la munte, ca nu cumva să dea de voi cei ce vă urmăresc, și stați ascunși acolo vreme de trei zile, până ce urmăritorii se vor întoarce de către voi, și apoi vă veți duce în calea voastră”.

⁵Spionii.

⁶T.M. completează: „... i-a coborât cu o funie pe fereastră, căci îi era casa în zidul cetății și în zidul cetății locuia”.

17 Și i-au zis bărbății: „Liberi suntem noi de acest jurământ al tău⁷:

18 Iată, noi vom intra într'o parte a cetății, iar tu să pui semn: această funie roșie să o legi la fereastra prin care neai dat drumul: iar pe tatăl tău și pe mama ta și pe frații tăi și toată casa tatălui tău să-i aduni la tine, în casa ta.

19 Și va fi că tot cel ce va ieși în afara ușii casei tale, vina lui va fi asupră-i, iar noi vom fi liberi de acest jurământ; iar pentru căți vor fi împreună cu tine în casa ta, noi vom fi vinovați dacă mâna de om se va atinge de ei.

20 Dar dacă vreunul ne va vătăma, sau dacă va da pe față aceste cuvinte ale noastre, liberi vom fi noi de jurământul acesta cu care ne-ai jurat”.

21 Iar ea le-a zis: „Fie după cuvântul vostru!” Și le-a dat drumul, iar ei au plecat.

22 Și au ajuns la munte și au rămas acolo vreme de trei zile; iar cei ce i urmăreau au scotocit toate drumurile, dar nu i-au aflat.

23 Și întorcându-se cei doi tineri, s'au coborât de la munte; și s'au dus la Iosua Navi și i-au povestit toate câte li se întâmplaseră.

24 Și i-au zis lui Iosua: „Domnul a dat în mâna noastră toată țara aceea și toți locuitorii acelei țări tremură de frica noastră”.⁸

⁷Formulă a unui jurământ condiționat de poziția părții celeilalte; în cazul de față, condiția constă în instrucțiunile ce urmează.

⁸Cei doi spioni nu aduceau informații de ordin militar sau economic, ci asupra stării de spirit a locuitorilor; importantă era demobilizarea interioară a acestora, ceea ce-l va face pe Iosua să adopte o strategie corespunzătoare. Totul va începe de la desfrânata Rahab, eroina acestui epi-

3**Trecerea Iordanului.**

¹ Si sculându-se Iosua dis-de-dimineață, a plecat din Șitim. Si au venit până la Iordan¹ si au poposit acolo mai înainte de a trece.

² Si a fost că după trei zile au trecut scribii prin tabără

³ si i-au poruncit poporului, zicând: „Când veți vedea chivotul² legământului Domnului, Dumnezeului vostru, și pe preoții voștri și pe leviți purtându-l, să vă ridicați din locurile voastre și să mergeți după ei.

⁴ Dar între voi și el să fie o depărtare: voi să fiți cam la două mii de coti³; să nu vă apropiăți de el, pentru ca să știți calea pe care veți merge, fiindcă voi niciodată n'ăți mai umblat pe calea aceasta”.

⁵ Iar Iosua i-a zis poporului: „Pentru mâine să fiți curați, căci mâine va face Domnul minuni între voi”.

⁶ Iar preoților le-a zis Iosua: „Ridicați chivotul legământului Domnului și mergeți înaintea poporului!” Si ridicând preoții chivotul legământului Domnului, mergeau înaintea poporului.

⁷ Si a zis Domnul către Iosua: „În ziua aceasta voi începe a te înălța pe tine în

sod, care se va desprinde de neamul ei și va deveni o fiică a lui Israel, înscriindu-se chiar în arboarele genealogic al lui Iosif, logodnicul Mariei (vezi Mt 1.5).

¹T. M. precizează: „... el și toți fiii lui Israel”.

²Despre chivot vezi nota de la Iș 25, 10.

³Distanță de aproximativ un kilometru. Prin legea lui Moise, oamenii din popor nu aveau voie să se apropie de lucrurile sfinte; pe de altă parte, se cerea evitată îmbulzeala și, deci, lipsa de perspectivă.

fața tuturor fiilor lui Israel, ca să cunoască ei că aşa cum am fost cu Moise, tot astfel voi fi și cu tine.

⁸ Si acum, poruncește-le preoților care poartă chivotul legământului, zicându-le: De cum veți intra pe o parte a apei Iordanului, stați în Iordan!”

⁹ Si a zis către fiii lui Israel: „Apropiați-vă aici și auziți cuvântul Domnului, Dumnezeului vostru!

¹⁰ Întru aceasta veți cunoaște că'ntru voi se află Dumnezeu-Cel-Viu și că El va nimici de dinaintea voastră pe Canaan și pe Heteu și pe Ferezeu și pe Heveu și pe Amoreu și pe Ghergheșeu și pe Iebuseu.

¹¹ Iată, chivotul legământului Domnului-a-tot-pământul va trece Iordanul înaintea voastră.

¹² Alegeti dintre fiii lui Israel doisprezece bărbați: câte unul din fiecare seminție.

¹³ Si va fi că de îndată ce picioarele preoților care poartă chivotul legământului Domnului-a-tot-pământul se vor opri în apa Iordanului, apa Iordanului de sub ele se va duce la vale, iar apa care vine la vale se va opri”.

¹⁴ Si poporul s'a ridicat din corturi ca să treacă Iordanul, iar preoții au ridicat chivotul legământului Domnului înaintea poporului.

¹⁵ Si când preoții care purtau chivotul legământului Domnului au intrat în Iordan și când picioarele preoților care purtau chivotul legământului Domnului se afundau într'o parte a apei Iordanului (Iordanul se umflă acum în toată matca lui, ca în zilele secerișului de grâne),

¹⁶ atunci apele care veneau din sus s'au oprit; un cheag se oprișe foarte

departe, până spre ținutul Chiriat-Iearim; iar cele de din vale s'au scurs în marea Arabă – Marea Sărată – până ce s'au dus de tot; iar poporul stătea față'n în față cu Ierihonul⁴.

¹⁷ Iar preoții care purtau chivotul legământului Domnului au stătut pe uscat în mijlocul Iordanului; și toți fiii lui Israel treceau pe uscat, până ce întregul popor, până la cel din urmă, a trecut Iordanul.

4

Cele douăsprezece pietre spre amintire. Sfârșitul trecerii Iordanului. Sosirea la Ghilgal.

¹ Si după ce întregul popor a trecut Iordanul, Domnul i-a grăit lui Iosua, zicând:

² „Ia bărbați din popor, câte unul din fiecare seminție¹.

³ Si poruncește-le, zicând: Luați din mijlocul Iordanului douăsprezece pietre și aduceți-le cu voi și puneti-le în tabăra voastră, acolo unde veți tăbări la noapte!”

⁴ Si chemând Iosua doisprezece bărbați fruntași dintre fiii lui Israel, câte unul de fiecare seminție,

⁵ le-a zis: „Înaintați în fața mea, înaintea feței Domnului, până'n mijlocul Iordanului, și fiecare să ia de acolo câte

⁴Locuitorii Ierihonului – inclusiv Rahab (vezi 2, 10) – aflaseră de minunata trecere a Israelitilor prin Marea Roșie. Acum și aici se petrece o minune asemănătoare: ambele sunt făcute de unul și același Dumnezeu în favoarea unuia și aceluiași popor. Demobilizarea lăuntrică a adversarilor din față va spori.

¹Deci, doisprezece.

o piatră și s'o ridice pe umeri, după numărul celor douăsprezece seminții ale lui Israel,

⁶ pentru ca acestea să vă fie semn de-a pururi; pentru ca, atunci când fiul tău te va întreba mâine, zicând: Ce înseamnă pentru voi aceste pietre?,

⁷ tu îl vei lămuri pe fiul tău, zicând: Râul Iordanului a secat de dinaintea chivotului legământului Domnului-a-tot-pământul, atunci când l-a trecut!... Si pietrele acestea le vor fi spre amintire fiilor lui Israel în veci.”

⁸ Iar fiii lui Israel au făcut aşa cum i-a poruncit Domnul lui Iosua. Si au luat din mijlocul Iordanului douăsprezece pietre (aşa cum Domnul îi poruncise lui Iosua când fiii lui Israel și-au încheiat trecerea) și le-au adus cu ei în tabără și le-au aşezat acolo.

⁹ Iar Iosua a aşezat, de asemenea, alte douăsprezece pietre în chiar Iordanul însuși, anume în locul de sub picioarele preoților care purtau chivotul legământului Domnului; ele sunt acolo până'n ziua de astăzi.

¹⁰ Iar preoții care purtau chivotul legământului Domnului au stătut în Iordan până când Iosua a isprăvit tot ceea ce Domnul îi poruncise să spună poporului; și poporul s'a grăbit și a trecut.

¹¹ Si a fost că după ce a trecut tot poporul, a trecut și chivotul legământului Domnului; și pietrele înaintea lor².

¹² Iar fiii lui Ruben și fiii lui Gad și jumătate din seminția lui Manase, bine înarmați, au trecut înaintea filior lui Israel, așa cum le poruncise Moise.

¹³ Patruzeci de mii, pregătiți de luptă,

²Primele douăsprezece pietre au fost strămutate în tabăra din Ghilgal (vezi v. 20). T. M.: „... cu preoții în fruntea poporului”.

au trecut prin fața Domnului să se războiască împotriva cetății Ierihonului.

¹⁴ În ziua aceea l-a preamărit Domnul pe Iosua în fața întregului neam al lui Israel; și s'au temut de el, aşa cum se temuseseră și de Moise, pe toată durata vieții lui.

¹⁵ Și a grăit Domnul către Iosua, zicând:

¹⁶ „Poruncește-le preoților care poartă chivotul legământului Domnului să iasă din Iordan!”

¹⁷ Iar Iosua le-a poruncit preoților, zicând: „Ieșiți din Iordan!”

¹⁸ Și a fost că după ce preoții care purtau chivotul legământului Domnului au ieșit din Iordan și au atins pământul cu picioarele, apa Iordanului a năvălit la locul ei și curgea ca mai înainte peste toate malurile lui.

¹⁹ Poporul a ieșit din Iordan în ziua a zecea a primei luni³; și fiii lui Israel și-au așezat tabăra la Ghilgal⁴, în ținutul dinspre răsărit față de Ierihon.

²⁰ Iar cele douăsprezece pietre pe care Iosua le luase din Iordan le-a așezat în Ghilgal; și le-a grăit fiilor lui Israel, zicând:

²¹ „Când fiii voștri vă vor întreba, zicând: Ce sunt pietrele acestea?,

²² voi le veți povesti fiilor voștri că Israel a trecut Iordanul acesta pe uscat

²³ atunci când Domnul, Dumnezeul nostru, a secat apa Iordanului de di-

naintea lor până când l-am trecut, aşa cum Domnul, Dumnezeul nostru, a făcut cu Marea Roșie, pe care Domnul, Dumnezeul nostru, a secat-o de dinaintea noastră până ce am trecut-o;

²⁴ pentru ca să cunoască toate neamurile pământului că tare este puterea Domnului, și pentru ca voi în toată vremea să-L cinstiți pe Domnul, Dumnezeul vostru.”

5

Spaimă în Canaan. Tăierea împrejur. Serbarea Paștilor în Țara Făgăduinței. Îngerul Domnului la Iosua.

¹ Și a fost că de îndată ce regii Amoreilor, care erau dincolo de Iordan, precum și regii Feniciei, care erau lângă mare, au auzit că Domnul Dumnezeu a secat râul Iordanului de dinaintea fiilor lui Israel până ce ei l-au trecut, inițiile lor au slăbit, mintile li s'au topit și nici un curaj nu mai era în ei de dinaintea fiilor lui Israel.

² Și în vremea aceasta a zis Domnul către Iosua: „Fă-ți cuțite de piatră, din piatră ascuțită, și aşază-te și taie-i împrejur pe fiii lui Israel a două oară!”

³ Iar Iosua și-a făcut cuțite de piatră, cu muchiile ascuțite, și i-a tăiat împrejur pe fiii lui Israel la locul ce se cheamă „Dealul-celor-netăiați-împrejur¹”.

⁴ În acest chip i-a tăiat Iosua împrejur pe fiii lui Israel: căți erau născuți pe cale și căți nu au fost tăiați împrejur dintre cei ce ieșiseră din Egipt,

³Luna Nisan (martie-aprilie). În ziua a zecea a acestei luni începeau pregătirile pentru serbarea Paștilor (vezi Iș 12, 3), eveniment ce va avea loc, și aici, în curând.

⁴Ghilgal (al cărui nume înseamnă „cerc de pietre”) devine punct de pornire și centru de referință pentru cucerirea Canaanului. Din vechea așezare nu se mai vede aproape nimic.

¹T. M.: „Dealul Prepuțurilor”. Circumcizia era practicată, din timpuri străvechi, și de unii băstinași ai Canaanului.

5 pe toți aceștia i-a tăiat Iosua împrejur;

6 căci patruzeci și doi de ani² s'a tot învârtit Israel prin pustie, pricină pentru care cei mai mulți dintre luptătorii ieșiți din țara Egiptului erau netăiați împrejur, cei ce nu s'au supus poruncilor lui Dumnezeu și cărora Domnul le-a rânduit să nu vadă țara din care curge lapte și miere, aceea pe care Domnul Se jurase față de părinții lor să ne-o dea nouă;

7 și'n locul acelora i-a pus pe fiii lor, cei pe care Iosua i-a tăiat împrejur, ei nefiind tăiați împrejur fiindcă erau născuți pe cale și, deci, netăiați împrejur³.

8 Iar după ce au fost tăiați împrejur au șezut acolo, liniștiți, în tabără, până ce s'au vindecat.

9 Si a zis Domnul către Iosua, fiul lui Navi: „În această zi am ridicat de la voi ocara Egiptului⁴”. Si locul acela l-a numit Ghilgal.

10 Iar fiii lui Israel au făcut Paștile în cea de a paisprezecea zi a lunii, spre seară, nu departe de Ierihon⁵, de partea cealaltă a Iordanului, în câmp.

11 Iar a doua zi de Paști au mâncat azime și pâine nouă din grâul pământului.

12 În ziua aceasta, după ce au mâncat

²T. M.: „... patruzeci de ani”: cifră rotundă pentru durata rătăcirii lui Israel prin pustiu; în fapt, durata unei generații.

³Vechea generație, care încă mai purta tarele și nostalgia Egiptului idolatru, fusese rânduită să moară pe drum; acum legea circumciziei i se aplică noi generații, din care nu lipseau războinici.

⁴„Ocara Egiptului”: rușinea de a nu fi circumcis (vezi Fc 34, 14).

⁵Această ultimă mențiune, proprie Septuagintei, prefigurează metaforic căderea Ierihonului, care se va petrece curând.

din grâul pământului, a încetat să mai cadă mană; iar fiii lui Israel n'au mai avut mană; și în anul acela au adunat din roadele țării Fenicienilor.

13 Si a fost că atunci când Iosua era la Ierihon⁶, s'a uitat cu ochii săi și a văzut un om stând înaintea lui, având în mâna o sabie goală. Si, apropiindu-se Iosua, i-a zis: „Ești de-al nostru, sau dintre dușmanii noștri?”

14 Iar acela i-a zis: „Eu sunt voievodul oștilor Domnului; acum am venit”... Iar Iosua a căzut cu fața la pământ și i-a zis: „Stăpâne, ce-i poruncești robului tău?”

15 Iar voievodul Domnului a zis către Iosua: „Dezleagă-ți încălțăminte din picioare, căci locul pe care stai e sfânt”.⁷

6

Luarea Ierihonului.

1 Ierihonul era strașnic închis și întărit, și nimeni nu ieșea din el și nimeni nu intra.

2 Si a zis Domnul către Iosua: „Iată, Eu dău Ierihonul în puterea ta, și pe regele lui în el și pe cei vârtoși în putere.

3 Si pune-i pe războinici să-l încunjore.

4 Înconjurați cetatea o dată pe zi; aceasta să faceți timp de șase zile.

⁶Adică în preajma Ierihonului, aproape de Ierihon (în Ghilgal).

⁷T. M. adaugă: „Si Iosua a făcut aşa”. Episodul reiterează momentul similar din Iș 3, 5, atestându-l pe Iosua ca urmă legitim al lui Moise.

Şapte preoţi vor purta înaintea chivotului şapte trâmbiţe din corn de berbec, iar în ziua a şaptea să ocoliţi cetatea de şapte ori, şi preoţii să sună din trâmbiţe¹.

5 Şi va fi că atunci când veţi striga cu trâmbiţe de strigare, să strige tot poporul deodată. Şi când ei vor striga, zidurile cetăţii vor cădea singure; şi tot poporul va intra înlăuntru, fiecare avândându-se de-a dreptul în cetate.”

6 Şi a intrat Iosua Navi la preoţi
7 şi le-a zis: „Porunci-i poporului să umble de jur-împrejur şi să înconjoare cetatea; iar războinicii să meargă înaintea [chivotului] Domnului;

8 şapte preoţi, purtând şapte trâmbiţe sfinte, să treacă înaintea [chivotului] Domnului şi să trâmbiţeze puternic, iar chivotul legământului Domnului să-i urmeze.

9 Războinicii, ţinând aproape, să meargă înainte, iar preoţii, sunând din trâmbiţe, precum şi cei de dinapoia oastei, în urma chivotului legământului Domnului, să meargă sunând din trâmbiţe.”

10 Iar poporului i-a poruncit Iosua, zicând: „Să nu strigaţi, şi nimeni să nu vă audă glasul, şi cuvânt din gura voastră să nu iasă până în ziua în care eu vă voi porunci să strigaţi: atunci să strigaţi!”

11 Şi, înconjurând cetatea cu chivotul legământului Domnului, îndată s'au întors în tabără şi acolo au rămas peste noapte.

12 Iar a doua zi s'a sculat Iosua dis-de-dimineaţă, iar preoţii au ridicat chivotul legământului Domnului.

¹Versetul 4: text lacunar în LXX şi preluat din T. M.

13 Şi cei şapte preoţi care purtau cele şapte trâmbiţe mergeau aproape înaintea [chivotului] Domnului şi sunau din trâmbiţe, iar după ei mergeau războinicii şi toată gloata rămasă înapoia chivotului legământului Domnului; iar preoţii buciumau din trâmbiţe.

14 Şi ntreaga gloată de dinapoï a înconjurat cetatea, din aproape'n mai aproape, după care s'a întors în tabără; aşa a făcut vreme de şase zile.

15 Şi a fost că în ziua a şaptea s'a sculat dis-de-dimineaţă şi'n ziua aceea au înconjurat cetatea de şapte ori: de şapte ori au înconjurat-o numai în ziua aceea.

16 Şi a fost că atunci când au înconjurat cetatea a şaptea oară, preoţii au buciumat din trâmbiţe, iar Iosua a zis către fiili lui Israel: „Strigaţi!, căci Domnul v'a dat cetatea!

17 Şi toată cetatea aceasta, cu tot ce se află în ea, îi va fi afierosită Domnului Atotțitorului², în afară de desfrânată Rahab; pe ea s'o cruşaţi, şi tot ceea ce se află în casa ei.

18 Iar voi feriţi-vă cu tot dinadinsul de ceea ce e dăruit, ca nu cumva pofta să vă împingă a lua ceva din danie şi să punetei tabără lui Israel sub blestem şi să ne daţi pierzării.

²Literal: „... îi va fi anatema Domnului”. Substantivul anáthema înseamnă, pe de-o parte, „ofrandă adusă Divinităţii ca urmare a unei făgăduinţe” (ofrandă votivă) şi, pe de alta, „blesistem”. Ca şi în vremea lui Moise, prada de război (oameni şi bunuri) îi era făgăduită în întregime Domnului, cuceritorii neavând dreptul să-şi insuşească absolut nimic. Dar, pentru ca nu cumva ei să fie ispitiţi s'o facă, prada era „nimicită de istov”, adică distrusă în întregime. În funcţie de context, „a anatemiza” sau „da anatemei” se traduce „a oferi în dar”, „a afierosi”, sau „a nimici”, „a da pierzării”. Un om anatemizat (sau dat anatemei) e blestemat să piară.

¹⁹ Si tot argintul și aurul și arama și fierul îi vor fi sfinte Domnului și vor fi duse în vistieria Domnului”.

²⁰ Si a strigat poporul, iar preoții au buciumat din trâmbițe; și când poporul a auzit sunetul trâmbițelor, întregul popor a strigat deodată cu strigăt mare și puternic; și întregul zid s'a prăbușit de jur-împrejur³; și întregul popor a năvălit în cetate.

²¹ Si Iosua a dat-o nimicirii, cu tot ce se afla în ea, bărbat și femeie și Tânăr și Bătrân și Vițel și oacie și asin, totul prin ascuțișul săbiei.

²² Iar celor doi tineri care iscudiseră țara le-a zis Iosua: „Intrați în casa femeii și scoateți-o de acolo cu tot ce are ea.”

²³ Iar cei doi tineri care iscudiseră cetatea au intrat în casa femeii și au scos-o pe desfrânata Rahab și pe tatăl ei și pe mama ei și pe frații ei și rudeniile ei și tot ce era al ei; și au așezat-o în afara taberei lui Israel⁴.

²⁴ Iar cetatea, cu tot ce se afla în ea, au ars-o cu foc⁵, în afară de argint și de

³Cercetările arheologice au constatat că vechiul Ierihon avea două rânduri de ziduri, exterior și interior, și că ele, într'adevăr, s'au prăbușit pe propriile lor temelii. Cei mai puțin credincioși, fără să excludă intervenția lui Dumnezeu, bănuiesc că a fost un cutremur; pe de altă parte, se poate prezuma că, făcând legătura între un strigăt puternic, multiplu și simultan și prăbușirea zidurilor, Dumnezeu i-a descoperit omului, pentru prima oară, fenomenul de rezonanță. Cât privește cele săse zile precedente, ele erau parte din războiul psihologic, menit să sporească, până la paroxism, spaima celor ce priveau niște procesiuni aparent neagresive, fără să știe ce se poate întâmpla.

⁴Tabăra fiilor lui Israel era loc sacru, în care păgânii nu aveau acces.

⁵Cercetările arheologice au descoperit și urmele incendiului. Rămășițele din gropile de grâu indică faptul că luarea Ierihonului s'a petrecut

aur și de aramă și de fier, pe care le-au dat să fie duse în vistieria Domnului.

²⁵ Iar pe Rahab desfrânata, cu toată casa tatălui ei, i-a lăsat Iosua vii, și a făcut ca ea să locuiască în Israel până'n ziua de astăzi, fiindcă ea a ascuns iscoadele pe care Iosua le trimise să iscodească Ierihonul.

²⁶ Si'n ziua aceea, Iosua i-a jurat pe ei în fața Domnului, zicând: „Blestemat în fața Domnului să fie omul care va zidi această cetate!; temelia să i-o pună pe întâiul-său-născut și să-i așeze porțile pe fiul său cel mai Tânăr!” Si aşa a făcut Ozan din Betel: i-a pus temeliile pe Abiron, fiul său cel întâi-născut, și i-a așezat porțile pe fiul său cel mai Tânăr, care scăpase cu viață⁶.

²⁷ Si Domnul a fost cu Iosua, iar numele acestuia era în toată țara.

7

Greșala și pedeapsa lui Acan.

¹ Dar fiili lui Israel au făcut o mare neglijuire prin aceea că au luat din cele afierosite¹; fiindcă Acan, fiul lui Carmi, fiul lui Zabdi, fiul lui Zerah, din seminția lui Iuda, a luat din cele date anatemei; și cu urgie S'a mâniat Domnul pe fiili lui Israel².

² Iar Iosua a trimis din Ierihon câțiva bărbați la Ai³, [cetate] ce se află

curând după seceriș.

⁶Acest blestem s'a împlinit în secolul IX î. H., când Hiel din Betel a încercat să rezidească Ierihonul (vezi 3Rg 16.34).

¹Vezi nota de la 6.17.

²Păcatul unuia singur s'a răsfrânt asupra tuturor. Acest păcat va fi pricina tainică a înfrângerii din istorisirea care urmează.

³„Ai” înseamnă „Ruina”; cercetările arheolo-

aproape de Betel, zicându-le: „Iscodiți Aiul!” Și s’au suit bărbații și au iscudit Aiul.

³ Și s’au întors la Iosua și i-au zis: „Să nu meargă întregul popor, ci să meargă doar ca la două sau trei mii de bărbați și să ia cetatea prin împresurare; nu duce acolo tot poporul, căci [dușmanii] sunt puțini”.

⁴ Și s’au dus ca la trei mii de bărbați, dar ei au fugit de dinaintea bărbaților din Ai.

5 Iar bărbații din Ai au ucis dintre ei până pe la vreo treizeci și șase de bărbați și i-au gonit de la poartă și i-au nimicit pe râpa dealului; iar inima poporului a slăbit și s’ă făcut ca apa.

6 Iar Iosua și-a sfâșiat hainele; și a căzut Iosua cu fața la pământ înaintea Domnului până seara, el și bătrâni lui Israel, și și-au pus cenușă pe cap.

7 Și a zis Iosua: „Doamne, mă rog: De ce robul Tău a trecut poporul acesta peste Iordan?: Ca să-l dai pe mâna Amoreilor, să ne nimicească? Mai bine am fi rămas și ne-am fi așezat dincolo de Iordan!

8 Și ce voi grăi eu după ce Israel a dat dosul⁴ din fața dușmanilor săi?

9 Că dacă vor auzi Canaanenii și toți locuitorii țării, ne vor împresura și ne vor nimici de pe pământ; și ce vei face Tu pentru numele Tău cel mare?”

10 Și a zis Domnul către Iosua: „Ridică-te! de ce ai căzut cu fața la pământ?

11 Poporul a păcătuit și a călcat le-gământul pe care Eu l-am făcut cu ei; au furat din bunurile blestemate și le-au dus în ascunzișurile lor.

gice l-au identificat la doi kilometri sud-est de Betel (cca 15 km nord de Ierusalim).

⁴ Literal: „și-a întors grumazul”.

12 Și fiii lui Israel nu vor fi în stare să stea în fața vrăjmașilor lor; ei vor da dosul de dinaintea dușmanilor lor, fiindcă ei s’au așezat sub blestem; dacă nu veți ridica din mijlocul vostru ceea ce e blestemat, Eu nu voi mai fi cu voi.

13 Scoală-te, sfîntește poporul și spune-le: Sfîntiți-vă pentru mâine!; acestea zice Domnul, Dumnezeul lui Israel: Blestemul este'ntru voi, Israele; nu veți fi în stare să stați în fața vrăjmașilor voștri până când veți ridica din mijlocul vostru ceea ce e blestemat.

14 Mâine dimineață să vă adunați toți laolaltă, din toate semințiiile; și va fi că seminția pe care Domnul o va arăta, voi o veți aduce pe familii, și familia pe care Domnul o va arăta, voi o veți aduce pe gospodării; și gospodăria pe care Domnul o va arăta, voi o veți aduce om cu om;

15 și omul care va fi dat pe față, acela va fi ars cu foc, el și toate câte sunt ale lui, fiindcă el a călcat legământul Domnului și a făcut nelegiuire întru Israel”.

16 Și s’ă sculat Iosua dis-de-dimineață și a adus poporul după semințiiile lui, și seminția lui Iuda a fost dată pe față.

17 Și ea a fost adusă pe familii, și a fost arătată familia lui Zerah; și a fost adus om cu om;

18 și a fost arătat Acan, fiul lui Carmi, fiul lui Zabdi, fiul lui Zerah.

19 Și a zis Iosua către Acan: „Dă slavă astăzi Domnului, Dumnezeului lui Israel, și mărturisește-te și spune-mi mie ce ai făcut, și nu-mi ascunde nimic!”

20 Iar Acan i-a răspuns lui Iosua și a zis: „Adevărat, eu am păcătuit în fața Domnului, Dumnezeului lui Israel; aşa și aşa am făcut:

21 În timpul prădării am văzut o mantie brodată și două sute de drahme de argint și o pană de aur în greutate de cincizeci de drahme și, poftindu-le, le-am luat și le-am ascuns în pământ, în cortul meu; și argintul este pus dedesubtul lor".

22 Atunci Iosua a trimis vestitori, iar aceia au alergat la cort, în tabără; și pe acestea le-au aflat ascunse în cortul lui, și argintul sub ele.

23 Și le-au scos din cort și le-au adus la Iosua și la bătrânii lui Israel și le-au pus înaintea Domnului.

24 Iar Iosua l-a luat pe Acan, fiul lui Zerah, și argintul și mantia și pana de aur și pe fiul lui și pe fiicele lui și boii și asinii și oile lui și cortul lui și tot ceea ce avea el; și tot poporul era cu el; și i-a dus la Emec-Acor.

25 Și i-a zis Iosua lui Acan: „De ce neai nimicit tu pe noi? Nimicească-te pe tine Domnul astăzi!" Și întregul Israel l-a ucis cu pietre⁵.

26 Și au îngărmădit deasupră-i un morțan de pietre; Iar Domnul Și-a potolit aprinderea mâniei Sale. De aceea l-a numit Emec-Acor⁶ până'n ziua de astăzi.

8

Împresurarea și luarea cetății Ai.

1 Și a zis Domnul către Iosua: „Să nu-ți fie teamă, și nici să te'nspăimântă! Ia-i cu tine pe toți războinicii și secoală-te și suie-te la Ai; iată că ți l-am dat în mâna pe regele Aiului, cu toată țara.

⁵T. M. adaugă: „Și după ce i-au ucis cu pietre i-au ars cu foc" (concordanță cu v. 15).

⁶În ebraică: „Valea Nefericirii".

2 Și vei face cu Aiul ceea ce ai făcut cu Ierihonul și cu regele lui; veți ține însă pentru voi și veți împărți prada de vite; și punete-i-vă oameni de pândă înapoia cetății".

3 Și s'a sculat Iosua și întregul popor bun de război ca să meargă la Ai. Iar Iosua a ales treizeci de mii de bărbați puternici și i-a trimis noaptea.

4 Și le-a poruncit, zicând: „Stați la pândă înapoia cetății; să nu vă duceți prea departe de cetate și cu toții să fiți gata.

5 Iar eu și toți cei ce sunt cu mine ne vom aprobia de cetate; și va fi că după ce locuitorii Aiului vor ieși împotriva noastră, aşa cum au făcut-o înainte, noi vom fugi din fața lor.

6 Și când se vor lua după noi, noi îi vom trage departe de cetate, iar ei vor zice: „Aștia fug de dinaintea noastră aşa cum au făcut-o și altădată..."

7 Noi vom fugi de ei, iar voi vă veți ridică din pândă și veți intra în cetate.

8 Veți face după cum v'am spus: iată, v'am dat poruncă!"

9 Și Iosua i-a trimis, iar ei s'a dus să se aşeze la pândă: și s'a aşezat între Betel și Ai, la apus de Ai.

10 Iar Iosua s'a sculat a doua zi devreme și a cercetat poporul trecându-i pe dinainte. Și s'a ridicat, el și bătrânii, în fruntea poporului, împotriva Aiului.

11 Și toți războinicii s'a ridicat cu el și au înaintat și au venit dinspre răsărit împotriva cetății;

12 iar cei ce pândeau cetatea se aflau spre apus.¹

¹T. M. adaugă: „Și a aşezat tabăra spre miazănoapte de Ai; iar între el și Ai era o vale".

¹³ Iar el a așezat poporul tot într'o singură tabără, care se întindea în partea de miazănoapte a cetății, aşa încât coada taberei ajungea până spre partea de apus a cetății. Iar Iosua a fost, în noaptea aceea, în mijlocul văii.²

¹⁴ Si a fost că atunci când regele Aiului a văzut, el s'a grăbit și a ieșit, el și bărbătii cetății, împotriva lor la război, și tot poporul era cu el; dar nu știa că împotriva lui sunt oameni la pândă, ascunși în spatele cetății.

¹⁵ Iar Iosua și ntregul Israel s'au tras îndărăt, ca și cum le-ar fi fost frică, și fugneau pe calea ce ducea spre pustiu.

¹⁶ Iar ei au alergat după fiii lui Israel și i-au gonit de dinapoi, îndepărându-se astfel de cetate;

¹⁷ și în Ai n'a rămas nici unul care să nu alerge după fiii lui Israel; și, lăsând cetatea deschisă, ii fugăreau pe fiii lui Israel.

¹⁸ Atunci Domnul a zis către Iosua: „Întinde-ți mâna spre cetate, cu lancea pe care o ai în mână, că în mânile tale am dat-o; iar oamenii de la pândă să se ridice degrabă din locul unde sunt!” Si și-a întins Iosua mâna cu lancea asupra cetății.

¹⁹ Si când Iosua și-a întins mâna, oamenii de la pândă s'au ridicat degrabă din locul unde erau și au intrat în cetate și au luat-o; și, grăbindu-se, au dat foc cetății.

²⁰ Iar când locuitorii Aiului au cătat înapoi, atunci au văzut fumul ridicându-se din cetate spre cer, dar nu mai aveau unde să fugă, încocace sau în colo...³

²Versetul 13: text lacunar în LXX; preluat din T. M.

³T. M. adaugă: „... căci poporul care fugea

²¹ Si văzând Iosua și ntregul Israel că pândarii luaseră cetatea și cum fumul cetății se ridica până la cer, s'au întors și i-au lovit pe oamenii Aiului.

²² Iar ceilalți au ieșit din cetate ca să-i întâlnеască; iar aceștia [Aiții] se aflau în mijlocul taberei lui Israel, între unii de-o parte și alții de alta. Si i-au ucis, până ce n'a mai rămas dintre ei nici unul scăpat cu viață sau cu fuga.

²³ Iar pe regele Aiului l-au prins viu și l-au adus la Iosua.

²⁴ Si a fost că atunci când fiii lui Israel au încetat să-i ucidă pe toți cei ce se aflau în Ai și năcăpuri și pe povârnișul muntelui și de peste tot unde-i fugăriseră și unde-au căzut, până la unul, sub ascuțișul săbiei, atunci Iosua s'a întors la Ai și l-a trecut prin ascuțișul săbiei.

²⁵ Cei ce-au căzut în ziua aceea, bărbăți și femei, au fost douăsprezece mii: toți locuitorii Aiului.

²⁶ Iar Iosua nu și-a lăsat în jos mâna pe care o întinsese împreună cu lancea până ce nu i-a nimicit pe toți locuitorii Aiului,⁴

²⁷ în afară de vitele și de prăzile ce se aflau în cetate, pe care fiii lui Israel le-au împărțit între ei după porunca Domnului, aşa cum Domnul ii poruncise lui Iosua.

²⁸ Iar Iosua a ars cetatea și a prefăcut-o în movilă pe veci nelocuită, aşa cum se vede și astăzi.

²⁹ Iar pe regele Aiului l-a spânzurat de un copac cu două trunchiuri gemene; și a stat el spânzurat de copac până

spre pustiu se întorsese împotriva celor ce-l urmăreau”.

⁴Versetul 26: text lacunar în LXX; preluat din T. M.

seara; iar la apusul soarelui a dat Iosua poruncă și l-au luat de pe copac și l-au aruncat într'o groapă; și au pus peste el o grămadă mare de pietre, aşa cum se vede și astăzi.⁵

³⁰ Atunci Iosua I-a zidit Domnului, Dumnezeului lui Israel, un jertfelnic în muntele Ebal,⁶

³¹ aşa cum Moise, sluga Domnului, le poruncise filor lui Israel și cum este scris în legea lui Moise: jertfelnic de pietre întregi,⁷ peste care n'a fost pus nimic de fier; și acolo i-a adus Domnului ardere-de-tot și jertfa de mântuire.⁸

³² Iar Iosua a scris pe pietre⁹ Deuteronomul, legea lui Moise, în fața filor lui Israel¹⁰.

³³ Și tot Israelul, cu bătrâniilor lor, cu judecătorii și grămaticei lor, cu toți băstinașii și veneticii lor, mergeau pe aproape, de-o parte și de alta în preajma chivotului, iar preoții și leviții purtau chivotul legământului Domnului; jumătate din ei erau aproape de muntele Garizim și jumătate erau aproape de muntele Ebal, aşa cum poruncise

⁵ În textul Septuagintei, versetele următoare (30-35) ale acestui capitol sunt inserate în capitolul următor drept versetele 2b-2f. Versiunea de față le introduce aici, în concordanță nu numai cu Textul Masoretic, ci și cu vechile ediții românești.

⁶ Muntele Ebal se află la nord de Sichem și are o înălțime de 938 m.

⁷ De ce pietre întregi?: Pentru că cele cioplite erau profanate de unealta omului și, pe de altă parte, puteau fi luate drept idoli (chipuri cioplite).

⁸ Din „arderea-de-tot” (holocaust) nu rămânea decât scrumul, cenușa; din „jertfa” propriu-zisă era arsă doar o parte, cealaltă rămânând în folosință preoților.

⁹ Altele decât acelea ale jertfelnicului.

¹⁰ E vorba de un dublet al Deuteronomului, copiat din carteia pe care o păstrau preoții-leviți, prescripție consemnată în Dt 17, 18.

Moise, sluga Domnului, spre a-l binecuvânta mai întâi pe poporul lui Israel.

³⁴ Apoi a citit Iosua toate cuvintele acestei legi, binecuvântările și blestemele, aşa cum toate erau scrise în legea lui Moise.

³⁵ Din toate câte-i poruncise Moise lui Iosua n'a fost nici un cuvânt pe care Iosua să nu-l fi citit în auzul întregii adunări a filor lui Israel, al bărbaților și al femeilor și al copiilor și al străinilor¹¹ care făceau drumul împreună cu Israel.

9

Înțelegeri împotriva lui Israel. Vicleșugul Gabaoniților.

¹ Iar când au auzit regii Amoniților, cei de dincolo de Iordan, cei ce se aflau la munte și'n câmpie și pe țărmul mării celei mari și cei ce erau lângă Antiliban și Heteii și Canaaneeii și Ferezeii și Heveii și Amoreii și Ghergheseii și Iebuseii,

² atunci s'au adunat laolaltă pentru ca toți să facă război împotriva lui Iosua și a lui Israel.

³ Iar locuitorii Gabaonului, auzind despre toate lucrurile pe care Domnul le făcuse cu Ierihonul și Aiul,

⁴ au pus la cale și ei un vicleșug,¹ că s'au dus și și-au agonisit merinde și s'au pregătit; și-au pus pe asini saci vechi și vin în burduri vechi, rupte și cârpite,

¹¹ „Străinii” sau „veneticii” erau păgâni acceptați în obștea lui Israel ca rezidenți, adică pe cale de a se converti; prozeliti.

¹ Gabaoniții credeau că viclenia strategică cu care Iosua cucerise Aiul le poate servi drept model!

5 și'n picioare încălțăminte și sandale vechi și peticite, și pe ei îmbrăcăminte vechi, iar pâinile din merindele lor erau uscate, mucede și roase.

6 Si au venit la Iosua, în tabăra lui de la Ghilgal, și au grăit către Iosua și către tot Israelul: „Am venit dintr'o țară de departe; și acum, încheiați cu noi un legământ”.

7 Iar fiii lui Israel au zis către Hevei: „Luați aminte, ca nu cumva să locuiți printre noi; atunci, cum am putea să încheiem cu voi un legământ?”

8 Iar ei au zis către Iosua: „Noi suntem robii tăi”. Dar Iosua le-a zis: „De unde sunteți? și de unde ati venit?”

9 Iar ei au răspuns: „Robii tăi au venit dintr'o țară foarte îndepărtată, în numele Domnului, Dumnezeul tău, căci noi am auzit de numele Lui și de toate câte a făcut El în Egipt

10 și despre toate câte a făcut El cu regii Amoreilor, cei de dincolo de Iordan, și cu Sihon, regele Hešbonului, și cu Og, regele Vasanului, cel ce locuia în Aștarot și Edreea.

11 Si dac'am auzit, bătrânii noștri și toți locuitorii țării noastre au grăit către noi, zicând: Luați-vă merinde de drum și mergeți în întâmpinarea lor și să le spuneți: Noi suntem robii voștri; și acum, încheiați cu noi un legământ!

12 Pâinile acestea erau calde când le-am luat să ne fie merinde, în ziua'n care am plecat să venim la voi; acum sunt uscate și roase.

13 Când am umplut noi aceste burduri cu vin, ele erau noi; acum s'au rupt. Aceste haine și încălțăminte ale noastre s'au învechit din pricina drumului neobișnuit de lung...”.

14 Iar căpeteniile au luat din merindele

lor, dar pe Domnul nu L-au întrebăt.

15 Iar Iosua a făcut pace cu ei; și cu ei au făcut legământ că nu-i vor ucide, iar căpeteniile s'au legat față de ei cu jurământ.

16 Si a fost că dacău trecut trei zile după ce încheiaaseră cu ei un legământ, au aflat că le sunt aproape vecini și că locuiesc între ei.

17 Si au pornit fiii lui Israel și au venit la cetățile lor; iar cetățile lor erau Gabbaonul, Chefira, Beerot și cetatea Iearim.

18 Dar fiii lui Israel nu s'au bătut cu ei, deoarece toate căpeteniile lor li se jura-seră pe Domnul, Dumnezeul lui Israel; și ntreaga obște a cărtit împotriva căpeteniilor.

19 Iar căpeteniile au zis către obște: „Noi ne-am legat față de ei cu jurământ pe Domnul, Dumnezeul lui Israel, și acum nu ne putem atinge de ei.

20 Dar le vom face astfel: Îi vom prinde de vii și-i vom ține în viață; în acest fel nu va fi peste noi mânia Domnului din pricina jurământului cu care ne-am legat în fața lor;

21 ei vor trăi și vor fi tăietori de lemne și cărători de apă pentru toată obștea, aşa cum le-au spus căpeteniile”.

22 Iar Iosua i-a chemat și le-a zis: „De ce m'ați înșelat voi, zicând: Noi trăim foarte departe de voi..., în timp ce voi sunteți învecinați cu cei ce locuiesc printre noi?

23 Si acum, blestemați să fiți: rob să nu lipsească dintre voi, nici tăietor de lemne și nici cărător de apă pentru mine și Dumnezeul meu!”

24 Iar ei i-au răspuns lui Iosua, zicând: „Ni s'a spus că Domnul, Dumnezeul tău, i-a poruncit lui Moise, sluga

Sa, să vă dea vouă această țară, iar pe noi să ne dați pieirii, pe noi și pe toți cei din fața voastră care locuiesc în ea; și foarte ne-am temut pentru viața noastră; de frica voastră am făcut noi aceasta.

²⁵ Si acum, iată, noi suntem în puterea voastră; faceți cu noi ce vă place și cum vi se pare!"

²⁶ Si le-au făcut aşa: În ziua aceea i-a scăpat Iosua din mâna fiilor lui Israel și nu i-au omorât.

²⁷ Sîn ziua aceea i-a făcut tăietori de lemne și cărători de apă pentru toată obștea și pentru jertfelnicul lui Dumnezeu. Drept urmare, locuitorii Gabaonului au devenit tăietori de lemne și cărători de apă la jertfelnicul lui Dumnezeu până'n ziua de astăzi, ca și pentru locul pe care Domnul l-ar alege.

10

Cucerirea sudului Palestinei: bătălia de la Gabaon; urmărirea și uciderea celor cinci regi; luarea mai multor cetăți.

¹ Auzind însă Adoni-Țedec, regele Ierusalimului, că Iosua a luat cetatea Ai și a nimicit-o, că aşa cum făcuse cu Ierihonul și cu regele lui, întocmai a făcut cu Aiul și cu regele lui, și că locuitorii Gabaonului au mers de bunăvoie la Iosua și la Israel și că au rămas între ei,

² s'a temut foarte, fiindcă știa că Gabaonul este cetate tare ca o metropolă și că toți oamenii ei sunt puternici.

³ Si a trimis Adoni-Țedec, regele Ierusalimului, la Hoham, regele Hebronului, la Piream, regele Iarmutului, la Iafia, regele Lachișului, și la Debir, regele Eglonului, zicând:

⁴ „Veniți la mine și ajutați-mă să bat Gabaonul, căci s'a închinat lui Iosua și fililor lui Israel!"

⁵ Si au venit acei cinci regi ai Amoreilor: regele Ierusalimului și regele Hebronului și regele Iarmutului și regele Lachișului și regele Eglonului, ei și tot poporul lor. Si au împresurat Gabaonul și-l loveau.

⁶ Iar locuitorii Gabaonului au trimis la Iosua, în tabăra din Ghilgal, zicând: „Să nu-ți iezi mâna de pe robii tăi! Vino la noi degrabă și ajută-ne și scapă-ne!; că împotriva noastră s'au adunat toți regii Amoreilor care locuiesc la munte".

⁷ Si a plecat Iosua din Ghilgal, și împreună cu el tot poporul războinic, piece om puternic în tărie.

⁸ Si a zis Domnul către Iosua: „Nu-ți fie frică de ei, fiindcă Eu i-am dat în mâinile tale; nimeni dintre ei nu va rămâne'n fața voastră".

⁹ Sîn vremea aceea a sosit Iosua asupra lor pe neașteptate, că toată noaptea făcuse drumul din Ghilgal.

¹⁰ Iar Domnul i-a lovit cu spaimă în fața lui Israel; și cu zdroabă mare i-a zdrobit Domnul la Gabaon. Si i-au fugărit pe calea ce urcă spre Bet-Horon și i-au bătut până la Azeca și până la Macheda.

¹¹ Sîn timp ce ei fugeau din fața fiilor lui Israel pe povârnișul Bet-Horon, Domnul a aruncat asupră-le pietre de grindină, din cer până la Azeca; și mai mulți au fost cei uciși de grindină decât cei uciși în bătălie de săbiile filor lui Israel.

¹² Atunci Iosua a grăit către Domnul, în ziua în care Domnul i-a dat pe Amorei în puterea lui Israel, când i-a nimi-

cit în Gabaon și au fost zdrobiți de dinaintea fiilor lui Israel. Și a zis Iosua: „Să stea soarele deasupra Gabaonului și luna deasupra văii Aialonului¹!”

¹³ Și soarele și luna s-au oprit pe loc până când Domnul S'a răzbunat pe vrăjmașii lor.² Și s'a oprit soarele în mijlocul cerului; și nu s'a mișcat spre asfintit până la sfârșitul unei zile.³

¹⁴ Iar o zi ca aceea n'a mai fost nici înainte și nici după, aşa ca Domnul să asculte de cuvântul omului; că s'a luptat Domnul de partea lui Israel.

¹⁵ Și Iosua, și tot Israelul împreună cu el, s'a întors în tabără la Ghilgal.

¹⁶ Iar acești cinci regi au fugit și s-au ascuns în peștera din Macheda⁴.

¹⁷ Iar lui Iosua i s'a spus: „Cei cinci regi au fost aflați ascunși în peștera din Macheda”.

¹⁸ Și a zis Iosua: „Prăvăliți pietre mari pe gura peșterii și punetei oameni să le păzească!

¹⁹ Iar voi nu stați aici, ci goniți-i din urmă pe dușmanii voștri și loviți par-

¹Aialonul: localitate situată la 15 km vest de Gabaon.

²T. M. adaugă: „Oare nu despre aceasta se scrie în Cartea Dreptului?” „Cartea Dreptului” (menționată și în 2Rg 1.18) era, după toate probabilitățile, un poem eroic care s'a pierdut, aşa cum pierdută era și „Cartea Războaielor Domnului” (vezi nota de la Nm 21.15). Așadar, Iosua preia citatul și i-L rostește Domnului ca pe o rugăciune.

³Aceasta ar însemna o zi în plus, fără să fi fost precedată de o noapte. Iosua urmărea o victorie totală într'un război foarte greu (cinci armate contra una), iar pentru aceasta avea nevoie de timp. Ca orice altă minune din Sfânta Scriptură, și aceasta trebuie acceptată ca atare, printr'un act de credință pură; orice încercare de a o explica rațional e sortită eșecului.

⁴Macheda (menționată și în v. 10) se afla la sud de Gabaon, între Lachî și Hebron. Nume cu rezonanță epică, prin istorisirea care urmează.

tea lor de dinapoi⁵ și să nu vă fie milă de ei și nu-i lăsați să intre în cetățile lor, căci Domnul, Dumnezeul nostru, i-a dat în mâinile noastre”.

²⁰ Și a fost că atunci când Iosua și fiii lui Israel au încetat să-i taie într'un măcel care i-a nimicit de istov, cei ce scăpară cu viață au fugit în cetăți tari.

²¹ Și întregul popor s'a întors cu sănătate la Iosua, în Macheda, și limba nici unuia dintre fiii lui Israel n'a murmurat⁶.

²² Și a zis Iosua: „Deschideți peștera și scoateți-i afară pe cei cinci regi!”

²³ Și i-au scos afară din peșteră pe cei cinci regi: regele Ierusalimului, regele Hebronului, regele Iarmutului, regele Lachișului și regele Eglonului.

²⁴ Și după ce i-au scos în fața lui Iosua, atunci Iosua a chemat laolaltă întregul Israel și căpeteniile luptătoare care veniseră cu el, zicându-le: „Înaintați și punetei-vă picioarele pe grumajii lor!” Iar ei au venit și și-au pus picioarele pe grumajii lor⁷.

²⁵ Și le-a zis Iosua: „Nu vă temeți de ei și nici să vă însăşimântați! Îmbărbătați-vă și întăriți-vă, că aşa le va face Domnul tuturor vrăjmașilor voștri, cu care voi vă veți bate”.

²⁶ Și Iosua i-a bătut și i-a spânzurat de cinci copaci. Și au stat spânzurați până seara.

²⁷ Și a fost că spre apusul soarelui, Io-

⁵Adică să separe ariergarda de corpul ostirii. Tactică folosită cândva de Amaleciți împotriva lui Israel (menționată în Dt 25, 18).

⁶Israelitii, veșnic puși pe căreală împotriva mai-marilor lor – și a Domnului –, nu aveau acum nici un motiv să o facă. T. M.: „Să nimeni nu și-a îndreptat limba împotriva filor lui Israel”.

⁷Gest simbolic al victoriei totale, obișnuit la faraonii Egiptului și regii Babilonului.

sua a poruncit și i-au coborât de pe copaci și i-au aruncat în peștera în care fugiseră și au prăvălit pietre peste peșteră, aşa cum se vede și astăzi.⁸

²⁸ Și'n aceeași zi au cucerit Macheda, iar pe locuitori i-au trecut prin ascuțișul săbiei, și de istov au nimicit tot ce era viu în ea; și nimeni în ea n'a rămas care să fi scăpat cu viață sau cu fuga. Iar cu regele Machedei a făcut aşa cum făcuse și cu regele Ierihonului.

²⁹ Iar Iosua, și tot Israelul cu el, au plecat din Macheda la Libna; și au împresurat Libna.

³⁰ Și a dat-o Domnul în mâinile lui Israel; și au luat-o, pe ea și pe regele ei, iar pe locuitorii ei i-au trecut prin ascuțișul săbiei, precum și tot ce era suflare în ea; nimeni n'a scăpat cu viață sau cu fuga; iar cu regele ei au făcut ceea ce făcuseră cu regele Ierihonului.

³¹ Iar Iosua, și tot Israelul cu el, au plecat din Libna la Lachiș; și a împresurat-o și a pornit război asupră-i.

³² Iar Domnul a dat Lachișul în mâinile lui Israel; și l-au luat în ziua următoare, iar pe locuitorii din el i-au trecut prin ascuțișul săbiei; și au dărâmat cetatea, aşa cum făcuseră cu Libna.

³³ Atunci Horam, regele Ghezerului, s'a ridicat în ajutorul Lachișului; iar Iosua l-a izbit cu ascuțișul săbiei, pe el și poporul său, că dintre ei n'a rămas nici unul care să fi scăpat cu viață sau cu fuga.

³⁴ Iar Iosua, și tot Israelul cu el, au plecat din Lachiș la Eglon și l-au împre-

surat și au pornit război asupră-i; iar Domnul l-a dat în mâinile lui Israel;

³⁵ și în chiar ziua aceea l-au luat, iar pe locuitori i-au trecut prin ascuțișul săbiei; și'n ziua aceea au ucis tot ce era viu în el, aşa cum făcuseră în Lachiș.

³⁶ Iar Iosua, și tot Israelul cu el, au plecat de la Eglon la Hebron și l-au împresurat;

³⁷ și l-au luat și l-au trecut prin ascuțișul săbiei, și pe regele lui și toate satele lui; și n'a scăpat nimic din ceea ce era viu în el; precum făcuseră cu Eglonul, aşa au făcut și cu el, nimicindu-l, pe el și tot ce se afla în el.

³⁸ Iar Iosua, și tot Israelul cu el, s'au întors la Debir și l-au împresurat;

³⁹ și l-au luat, pe el și pe regele lui și satele lui și l-au trecut prin ascuțișul săbiei; și l-au nimicit, și tot ce era suflare în el; și n'au lăsat în el pe nimeni care să fi scăpat cu viață; precum făcuseră cu Hebronul și cu regele acestuia, aşa au făcut cu Debirul și cu regele lui.

⁴⁰ Și a lovit Iosua tot pământul ținutului muntos și Neghebul și ținutul ses și Asidotul și pe regii lui; nimic din ele n'a rămas care să fi scăpat viu; și de istov au nimicit tot ce era viu, aşa cum a poruncit Domnul, Dumnezeul lui Israel,

⁴¹ din Cadeș-Barnea până la Gaza și tot ținutul Goșen până la Gabaon.

⁴² Pe toți regii acestora și ținuturile lor le-a lovit Iosua o dată pentru totdeauna, căci Domnul, Dumnezeul lui Israel, S'a luptat de partea lui Israel⁹.

⁸Campania-fulger a lui Iosua este relatată în șase episoade scurte, redactate aproape la fel, ca niște rapoarte de luptă, peste tot reliefându-se faptul că adevăratul învingător este Domnul, Cel ce Se luptă de partea poporului Său.

⁹T. M. conchide în v. 43: „Iar Iosua, și tot Israelul cu el, s'au întors în tabără la Ghilgal”.

11

Cucerirea nordului Palestinei: bătălia de la apele Merom; luarea Hațorului și a altor cetăți; încheiere.

1 Si dacă auzit de aceasta Iabin, regele Hațorului, a trimis la Iobab, regele Madonului, la regele Șimronului și la regele Acșafului

2 și la regii dinspre marele Sidon, la munte, și la Araba, în preajma Chinarotului¹, și la câmpie și în ținutul Dor

3 și la Canaanenii cei de pe țărmul de la răsărit, și la Amoreii de pe țărmul mării, și la Hetei și la Ferezei și la Iebuseii din munți și la Heveii cei de sub Hermon, în ținutul Mițpa.

4 Si au ieșit aceștia, ei și regii lor și popor mult, numeros ca nisipul de pe țărmul mării, și cai și foarte multe care de luptă.

5 Toți regii aceștia s'au adunat laolaltă și au venit într'un singur loc și și-au aşezat tabăra la apele Merom², ca să se bată cu Israel.

6 Si a zis Domnul către Iosua: „Nu te teme de ei, căci mâine, la ceasul acesta, Eu pe toți îi voi da lui Israel ca să-i ucidă; cailor le vei tăia vinele, iar calele de luptă le vei arde'n foc”.

7 Iar Iosua și toți războinicii au năvălit asupră-le năprasnic la apele Merom și s'au repezit în ei în ținutul muntos.

8 Si Domnul i-a dat în mâna lui Israel; acesta i-a lovit și i-a fugărit până la

¹ „Chinarot”: variantă a toponimului Chine-ret.

² „Apele Merom”: izvoare sau cursuri de apă situate în jumătatea de nord a Galileei, după toate probabilitățile la aproximativ 6 km nord-vest de localitatea Safed; zona în care Iosua a căstigat bătălia împotriva unei noi coaliții palestiniene.

marele Sidon și până la Misrefot-Maim și până în câmpurile de la Mițpa, spre răsărit; și i-a nimicit până ce nici unul din ei n'a mai rămas să scape cu viață sau cu fuga.

9 Iar Iosua le-a făcut așa cum îi poruncise Domnul: cailor le-a tăiat vinele, iar carele de luptă le-a ars în foc.

10 Si'n vremea aceea s'a întors Iosua și a luat Hațorul, iar pe regele lui l-a ucis cu sabia. Până atunci, Hațorul fusese căpetenia tuturor acestor regate.

11 Si toată suflarea cetății au trecut-o prin ascuțișul săbiei, și i-au nimicit pe toți și n'a mai rămas în ea nimic din ce era viu; și au ars Hațorul cu foc.

12 Si a luat Iosua toate cetățile acestor regate, ca și pe regii lor, pe care i-a trecut prin ascuțișul săbiei și i-a nimicit, așa cum poruncise Moise, sluga Domnului.

13 Dar Israel nu a ars nici una dintre cetățile întărite, în afara de Hațor, pe care Iosua a ars-o.

14 Fiii lui Israel au luat pentru ei toate prăzile, iar pe oameni i-au trecut prin ascuțișul săbiei până ce i-au nimicit de istov: pe nimeni din ei nu l-au lăsat cu suflare.

15 Așa cum Domnul îi poruncise lui Moise, sluga Sa, întocmai îi poruncise Moise lui Iosua; așa a făcut Iosua, fără să lase pe dinafară nimic din ceea ce Domnul îi poruncise lui Moise.

16 Si a luat Iosua toată țara muntoasă și ținutul Negheb și tot ținutul Goșen și ținutul de ses și pe cel dinspre apus și muntele lui Israel și ținuturile joase dinspre munte,

17 de la muntele Pele, care se întinde spre Seir, până la Baal-Gad, și plaiurile Libanului, la poalele Hermonului;

și i-a prins pe toți regii lor și i-a bătut și i-a omorât.

¹⁸ Zile multe s'a războit Iosua cu regii aceștia.

¹⁹ Și n'a fost cetate pe care să n'o fi cucerit fiii lui Israel³; pe toate le-au luat prin război.

²⁰ Că de la Domnul a fost ca inima lor să se întărească în a ieși cu război împotriva lui Israel, pentru ca să fie ei nimiciți de istov și nici o milă să nu fie asupră-le, ci să fie dată pieirii, aşa cum Domnul îi grăiese lui Moise.

²¹ Și'n vremea aceea a venit Iosua și i-a nimicit cu totul pe Enachimii⁴ cei de dincolo de ținutul muntos, din Hebron și din Debir și din Anab și din tot muntele lui Israel și din tot muntele lui Iuda, împreună cu cetățile lor; și i-a nimicit Iosua întru totul.

²² Fiii lui Israel n'au cruceat pe nici unul dintre Enachimi; din ei însă au rămas în Gaza, în Gat și Așdod.

²³ Și a luat Iosua toată țara, aşa cum Domnul îi poruncise lui Moise. Și Iosua le-a dat-o ca moștenire lui Israel, prin împărțire, după semințile lor. Și s'a odihnit pământul de război.

12

Regii învinși, la răsărit și la apus de Iordan.

¹ Aceștia sunt regii țării, pe care fiii lui Israel i-au bătut și ale căror pământuri le-au moștenit dincolo de Iordan, spre

³T. M. adaugă: „... în afară de Heveii care locuiau în Gabaon” (în concordanță cu 9, 7).

⁴Enachimii: populație tribală, descendență din Enac, strămoșul uriașilor; cunoscuți în V. T. și drept „fiii lui Enac” (vezi Dt 1.28 și nota).

răsărit, de la valea Arnonului până la muntele Hermon, și tot ținutul Arabei dinspre răsărit:

² Sihon, regele Amoreilor, care locuia în Hešbon și domnea de la Aroer, ce se afla pe povârnișul văii Arnonului, și de la jumătatea Galaadului până la [râul] Iaboc, hotarele fiilor lui Amon;

³ și Araba până la marea Chinerot, spre răsărit, și până la marea Arabei; Marea Sărătă spre răsărit, pe calea către Bet-Îeșimot, de la Teman, la poalele muntelui Fazga;

⁴ Og, regele Vasanalui, care locuia în Aștarot și în Edreea, rămas cel din urmă dintre uriași¹

⁵ și care domnea de la muntele Hermon și de la Salca și peste tot ținutul Vasanalui spre hotarele Gheșurului și Maacului, și peste jumătate din Galaad, până la hotarele lui Sihon, regele Hešbonului.

⁶ Pe aceștia i-au ucis Moise, sluga Domnului, și fiii lui Israel; iar Moise i-a dat ca moștenire lui Ruben și lui Gad și la jumătate din seminția lui Manase.

⁷ Și aceștia sunt regii Amoreilor, pe care Iosua și fiii lui Israel i-au ucis dincolo de Iordan, de la Baal-Gad, în valea Libanului, și până la muntele Pele, cum te urci spre Seir; iar Iosua a dat [pământul] seminților lui Israel, să-l moștenească după cum le cade:

⁸ la munte, la câmpie, în Araba, în Asidot, în pustie, în Negheb; pe Heteu și pe Amoreu și pe Canaanean și pe Fezezeu și pe Heveu și pe Iebuseu;

⁹ pe regele Ierihonului și pe regele Aiului, care este aproape de Betel,

¹E vorba de Refaimi, care, asemenea Enachimilor, treceau drept uriași.

¹⁰ pe regele Ierusalimului și pe regele Hebronului,
¹¹ pe regele Iarmutului și pe regele La-chișului,
¹² pe regele Eglonului și pe regele Ghe-zerului,
¹³ pe regele Debirului și pe regele Ghe-derului,
¹⁴ pe regele Hormei și pe regele Aradui,
¹⁵ pe regele Libnei și pe regele Adula-mului,
¹⁶ pe regele Machedei și pe regele Be-telului²,
¹⁷ pe regele Tapuahului și pe regele He-ferului,
¹⁸ pe regele Afecului și pe al Šaronului,
¹⁹ pe regele Haṭorului,
²⁰ pe regele Šimron-Meronului, pe re-gele Madonului, pe regele Acşafului,
²¹ pe regele Chedeșului, pe regele Taa-nacului,
²² pe regele Meghiddonului, pe regele Iocneamului de lângă Carmel,
²³ pe regele Dorului de lângă Nafat-Dor, pe regele Goimilor din Ghilgal,
²⁴ pe regele Tirței. De toți, treizeci și unu de regi.

13

Împărțirea pământului la răsărít de Iordan.

¹ Iosua era bătrân și îndelungat în zile; și a zis Domnul către Iosua: „Tu ai îm-bătrânit, ești înaintat în vîrstă, dar

² „... și pe regele Betelului”: text lacunar în LXX; preluat din T. M.

pământ care să fie împărțit ca moștenire e încă foarte mult.

² Aceasta e pământul care rămâne: Ho-tarele Filistenilor, Gheșurul și Canaanul;

³ de la ținutul nelocuit din fața Egip-tului până la hotarele Ecronului, de-a stânga Canaaneenilor, se socotesc cele cinci principate ale Filistenilor: Gaza, Așdod, Ascalon, Gat și Ecron;

⁴ și [ținutul] Heveilor: de la Teman la ținutul Canaan din fața Gazei, și ținu-turile sidoniene până la Afeca și până la hotarele Amoreilor.

⁵ Si tot ținutul filisteian Ghebla și tot Libanul spre soare-răsare, de la Baal-Gad, la poalele muntelui Her-mon, până la intrarea Hamatului;

⁶ pe toți locuitorii ținutului muntos, de la Liban până la Misrefot-Maim, pe toți Sidonienii și voi nimici de dinain-tea lui Israel; dar tu să-i dai lui Israel [pământul] prin sorti, aşa cum ți-am poruncit Eu ție.

⁷ Si acum, împarte pământul acesta, ca moștenire prin sorti, la nouă seminții și la jumătate din seminția lui Manase; de la Iordan până la Marea cea Mare, înspre apus, să li-l dai lor: Marea cea Mare va fi hotarul”.

⁸ Iar celor două seminții, a lui Ruben și a lui Gad, și la jumătate din seminția lui Manase le-a dat Moise pe cel de din-cole de Iordan; Moise, sluga lui Dum-nezeu, li l-a dat spre răsărit,

⁹ de la Aroer, care e pe malul râului Ar-non, și cetatea cea din mijlocul văii și Medeba întreagă, până la Dibon,

¹⁰ precum și toate cetățile lui Si-hon, regele Amoreilor, care a stăpânit din Hešbon până la hotarele fililor lui Amon;

¹¹ și ținutul Galaadului și hotarelor Gheșuriților și ale Maacatienilor, tot muntele Hermonului și întregul ținut al Vasanului, până la Salca;

¹² întregul regat al lui Og din ținutul Vasanului, care a domnit în Aștarot și în Edreea, cel rămas dintre uriași, pe care Moise l-a bătut și l-a nimicit.

¹³ Dar fiii lui Israel nu i-au nimicit pe Gheșureni și pe Maacatieni și pe Canaaneeni; iar regele Gheșurenilor și al Maacatienilor locuiește până azi printre fiii lui Israel.

¹⁴ Doar seminției lui Levi nu i s'a dat moștenire: Domnul, Dumnezeul lui Israel, El e moștenirea lor, aşa cum le-a spus Domnul¹. și aceasta e împărțirea pe care Moise le-a făcut-o fiilor lui Israel la Araba Moabului, dincolo de Iordan, spre Ierihon.

¹⁵ Pământul i l-a dat Moise seminției lui Ruben, după familiile lor.

¹⁶ Hotarele lor au fost de la Aroer, care este față'n față cu valea Arnonului, precum și cetatea ce se află în valea Arnonului, și tot șesul până la Medeba

¹⁷ și până la Hešbon și toate cetățile din șes, și Dibonul și Bamot-Baal și Bet-Baal-Meon

¹⁸ și Vasanul și Chedemotul și Mefaa-tul

¹⁹ și Chiriataim, Sibma și Țeret-Iașahar în muntele Emec;

²⁰ și Bet-Peor și poalele muntelui Fazga și Bet-Ieșimot;

²¹ și toate cetățile din șes și tot regatul lui Sihon, regele Amoreilor, pe care l-a ucis Moise, pe el și pe căpeteniile

Madianului: Evi, Rechem, Țur, Hur și Reba, căpeteniile de pe lângă Sihon, și pe locuitorii ținutului.

²² Iar pe Balaam al lui Beor, vrăjitorul, l-au ucis în luptă.

²³ Iar hotarele lui Ruben erau: însuși Iordanul era hotar; aceasta-i moștenirea fiilor lui Ruben, după familiile lor, după cetățile și satele lor.

²⁴ Moise, de asemenea, le-a dat moștenire fiilor lui Gad, după familiile lor.

²⁵ În hotarele lor erau: Iezerul și toate cetățile Galaadului și jumătate din ținutul fiilor lui Amon, până la Aroer, care se află în fața cetății Raba;

²⁶ și de la Hešbon până la Ramat-Mițpa și Betonim, și de la Mahanaim până la hotarele Debirului,

²⁷ și Bet-Haram și Bet-Nimra și Sucot și Țafon și restul regatului lui Sihon, regele Hešbonului. Hotarul lui era Iordanul, până la marea Chineret, dincolo de Iordan, spre răsărit.

²⁸ Aceasta e moștenirea fiilor lui Gad, după familiile, cetățile și satele lor.

²⁹ Moise a dat [moștenire] și la jumătate din seminția lui Manase.

³⁰ Iar hotarele lor au fost de la Mahanaim, cu tot regatul Vasanului, cu tot regatul lui Og, regele Vasanului, și cu toate satele Iairului – care se află în ținutul Vasanului –: șaizeci de cetăți.

³¹ Iar jumătate din Galaad, cu Aștarotul și Edreea, – cetățile regale ale lui Og în ținutul Vasanului – i-a fost dată fiilor lui Machir, fiul lui Manase, adică la jumătate din fiii lui Machir, fiul lui Manase, după familiile lor.

³² Aceștia sunt cei cărora le-a dat Moise moștenire în șesul Moabului, dincolo de Iordan, în fața Ierihonului, spre răsărit. Dar seminției lui Levi nu i-a dat

¹Tribul lui Levi avea un statut special, stabilit de către Moise (Nm 18, 21-24; Dt 10, 9); ei se întrețineau din ofrandele aduse lui Dumnezeu.

Moise moștenire: Domnul, Dumnezeul lui Israel, El este moștenirea lor, aşa cum le-a grăit.²

14

Împărțirea pământului la apus de Iordan.

1 Aceştia sunt aceia dintre fiii lui Israel care au primit moștenire în țara Canaanului, cărora Eleazar preotul și Iosua, fiul lui Navi, și capii de familie ale seminților filor lui Israel le-au împărțit ca moștenire¹.

2 Ei și-au primit moștenirea prin sorți, aşa cum Domnul, prin mâna lui Iosua, le-a poruncit celor nouă seminții și la o jumătate de seminție

3 dincolo de Iordan. Dar Leviții nu aveau parte printre ei.

4 Fiindcă fiii lui Iosif erau două seminții: Manase și Efraim; iar pentru Leviții nu era în țară nici o parte care să le fi fost dată, ci doar cetăți de locuit, precum și împrejurimile acestora pentru vitele lor, cu vite cu tot.

5 Precum Domnul îi poruncise lui Moise, aşa au făcut fiii lui Israel și au împărțit pământul.

6 Iar fiii lui Iuda au venit la Iosua în Ghilgal; și i-a grăit Caleb, fiul lui Iefone Chenezeul: „Tu știi cuvântul pe care Domnul l-a grăit către Moise, sluga lui Dumnezeu, în privința mea și a ta, la Cadeș-Barnea.

7 Că eu aveam patruzeci de ani când Moise, sluga lui Dumnezeu, m'a trimis

²A doua frază a acestui verset e preluată din T. M.

¹Sunt puse în aplicare instrucțiunile cuprinse în Nm 34, 16-29.

din Cadeș-Barnea să îscodesc această țară; iar eu i-am răspuns după gândul său².

8 Frații mei, cei ce s'au suit împreună cu mine, au însă spaimătat inima poporului; eu însă L-am urmat întocmai pe Domnul, Dumnezeul meu.

9 În ziua aceea s'a jurat Moise, zicând: Pământul în care te-ai dus îți va fi moștenire, și și filor tăi în veci, fiindcă tu L-ai urmat întocmai pe Domnul, Dumnezeul nostru.

10 Si acum, iată că Domnul m'a ținut viu, aşa cum a grăit; patruzeci și cinci de ani sunt acum de când Domnul a grăit cuvântul acesta către Moise, la vremea când Israel umbla prin pustie; și acum, iată, eu am optzeci și cinci de ani

11 și sunt încă tare, ca atunci când m'a trimis Moise; tare sunt și acum să ies și să intru în război.

12 Si acum, cer de la tine muntele acesta, aşa cum a zis Domnul în ziua aceea; că tu ai auzit cuvântul acesta în ziua aceea. Enachimii sunt și acum acolo, cu cetăți mari și tari; aşadar, dacă Domnul va fi cu mine, eu îi voi nimici, aşa cum mi-a spus mie Domnul.”

13 Iar Iosua l-a binecuvântat; și a dat Hebronul ca moștenire lui Caleb, fiul lui Iefone Chenezeul.

14 Si de atunci până în ziua de astăzi i-a fost Hebronul moștenire lui Caleb, fiul lui Iefone Chenezeul, fiindcă el a ascultat de porunca Domnului, Dumnezeul lui Israel.

15 Mai înainte Hebronul se numea Chiriat-Arba, cetatea-metropolă a

²Pentru istoria spionării Canaanului vezi Nm 13-14.

Enachimilor. Și s'a liniștit pământul de război.

15

Partea lui Iuda.

¹ Iar hotarele seminției lui Iuda, după familiile lor, au fost de la hotarele Idu-miei, de la pustiul Sin, până la Cadeș, spre miazăzi-apus.

² Hotarul lor de miazăzi merge până la partea Mării Sărate, de unde începe pintenul ce se lasă spre miazăzi;

³ înaintează către suișul Acravimului, trece prin pustiul Sin, iar dinspre miazăzi se urcă spre Cadeș-Barnea, ieșe pe la Hețron, înaintează până la Adar și se întoarce pe calea dinspre apus de Cadeș;

⁴ trece prin Ațmon și ieșe la valea Egip-tului; capătul acestui hotar este marea. Aceasta este hotarul dinspre miazăzi.

⁵ Iar hotarul lor de răsărit e toată Marea Sărătă până la Iordan. Iar hotarul de miazănoapte pleacă de la hotarul Mării și de la Iordan;

⁶ se urcă spre Bet-Hogla, trece pe la miazănoapte de Bet-Araba și merge în sus până la piatra lui Bohan, fiul lui Ruben;

⁷ hotarul merge mai departe spre Debir, prin cea de-a patra parte a văii Acor, și se coboară spre Ghilgal, care se află în fața Adumimului, în partea de miazăzi a văii; trece apoi pe la apele En-Şemeș¹ și se prelungeste până la En-Roghel².

⁸ Hotarul merge în sus spre valea Ben-Hinom, prin spatele Iebusului, spre miazăzi; acesta este Ierusalimul; și se termină hotarul în vârful muntelui ce se află'n fața văii Hinom, spre apus, la marginea dinspre miazănoapte a văii Refaim.

⁹ Din vârful muntelui, hotarul se îndreaptă spre izvorul apelor Neftoah și merge spre muntele Efron; apoi se încovoie spre Baala: aceasta este cetatea Chiriat-Iearim.

¹⁰ Hotarul se întoarce apoi de la Baala spre mare și se îndreaptă spre muntele Seir prin partea din spate, de miazănoapte, a cetății Iearim; acesta e Che-salonul; și, coborându-se spre cetatea Bet-Şemeș, trece spre miazăzi;

¹¹ de aici, hotarul trece prin partea de miazănoapte a Ecronului și se îndreaptă spre Șicron, se încovoie spre miazăzi și se îndreaptă spre Iabneel; iar capătul hotarului e marea; hotarul dinspre apus îl alcătuiește marea, adică Marea cea Mare³.

¹² Acestea sunt hotarele de peste tot ale fiilor lui Iuda, după familiile lor.

¹³ Iar lui Caleb, fiul lui Iefone, i-a dat parte în mijlocul fiilor lui Iuda, după cum poruncise Dumnezeu; și i-a dat Iosua cetatea Chiriat-Arba, cetateametropolă a lui Enac, care este Hebronul.

¹⁴ Acolo i-a nimicit Caleb, fiul lui Iefone, pe cei trei fii ai lui Enac: pe Șesai, pe Ahiman și pe Talmai.

¹⁵ De acolo a pornit Caleb asupra celor ce locuiau în Debir; numele Debirului era mai înainte Chiriat-Sefer⁴.

¹LXX traduce: „Izvoarele Soarelui”.

²LXX traduce: „Izvorul Piuarului”.

³Mediterana.

⁴LXX traduce: „Cetatea Literelor” (care poate fi și „Cetatea Cărții” sau „Cetatea Scribului”).

16 Și a zis Caleb: „Celui ce va lua și va nimici Cetatea Literelor, aceluia îi voi da de soție pe fiica mea Acsa”.

17 Și a luat-o Otniel, fiul lui Chenaz, fratele mai mic al lui Caleb; iar Caleb i-a dat-o de soție pe Acsa, fiica sa.

18 Și a fost că'n timp ce ea își făcea ieșirea, s'a sfătuin cu el, zicând: „Îi voi cere tatălui meu o țarină!” Și a strigat de pe asin. Iar Caleb i-a zis: „Ce tăi-a venit?”

19 Ea i-a răspuns: „Dă-mi o binecuvântare, că mi-ai dat pământ ca din se-cetă⁵; dă-mi și izvoarele de apă!” Și i-a dat Izvoarele de sus și Izvoarele de jos.

20 Aceasta este moștenirea seminției fiilor lui Iuda, după neamurile lor.

21 Iar cetățile lor erau cetăți ale seminției fiilor lui Iuda, din hotarele Edomului spre pustiu: Cabteel, Eder și Iagur;

22 China, Dimona și Adada;

23 Chedeș, Hațor și Itnan;

24 Zif, Telem și Bealot;

25 Hațor-Hadata, Cheriot-Hețron, adică Hațor;

26 Amam, Şema și Molada;

27 Hațar-Gada, Heșmon și Bet-Palet;

28 Hațar-Şual, Beer-Şeba și Biziotia, cu împrejurimile și satele lor;

29 Baala, Iim și Atem;

30 Eltolad, Chesil și Horma;

31 Ticlag, Madmana și Sansana;

32 Lebaot, Șilhim, Ain și Rimon; de toate, douăzeci și nouă de cetăți, cu satele lor⁶.

⁵Literal: „din Negheb” (acesta fiind ținutul pustiu din sudul Palestinei).

⁶În realitate, sunt treizeci și cinci. Se presupune că cineva a corectat lista celor douăzeci și nouă de cetăți adăugând încă șase, dar neglijând să corecteze și totalul.

33 Iar la ses: Eștaol, Țora și Așna;

34 Zanuah, En-Ganim, Tapuah și Enam;

35 Iarmut, Adulam, Soco și Azeca;

36 Șaaraim, Aditaim și Ghedera cu împrejurimile ei: paisprezece cetăți, cu satele lor.

37 Țenan, Hadaşa și Migdal-Gad;

38 Dilean, Mițpa și Iocteel;

39 Lachiș, Boțcat și Eglon;

40 Cabon, Lahmas și Chitlis;

41 Ghederot, Bet-Dagon, Naama și Macheda: săisprezece cetăți, cu satele lor.

42 Libna, Eter și Așan;

43 Iftah, Așna și Nețib;

44 Cheila, Aczib și Mareșa: nouă cetăți, cu satele lor.

45 Ecron, cu împrejurimile și satele ei;

46 și de la Ecron spre mare, tot ce se află în apropiere de Așdod, cu satele lor;

47 Așdod, cu împrejurimile și satele ei; Gaza, cu satele și împrejurimile ei, până la râul Egiptului și până la Marea cea Mare, care-i este hotar.

48 La munte: Șamir, Iatir și Soco;

49 Dana și Cetatea Literelor, adică Debir;

50 Anab, Eștempo și Anim;

51 Goșen, Holon și Ghilo: unsprezece cetăți, cu satele lor;

52 Anab, Duma și Eșean;

53 Ianum, Bet-Tapuah și Afeca;

54 Humta, Chiriat-Arba, adică Hebron, și Țior: nouă cetăți, cu satele lor.

55 Maon, Carmel, Zif și Iuta;

56 Izreel, Iocdeam și Zanuah;

57 Cain, Ghibea și Timna: zece cetăți, cu satele lor.

58 Halhul, Bet-Tur și Ghedor;

59 Maarat, Bet-Anot și Eltecon: șase cetăți, cu satele lor. Tecoa, Efrata – sau Betleem –, Peor, Etam, Culon, Tatam, Sores, Carem, Galem, Betir și Manah: unsprezece cetăți, cu satele lor.

60 Chiriat-Baal – sau Chiriat-Iearim – și Harabah: două cetăți, cu satele și împrejurimile lor.

61 În pustiu: Bet-Araba, Midin și Se-caca;

62 Nibșan, Ir-Melah și En-Gaddi: șase cetăți, cu satele lor.

63 Iebuseii însă locuiau în Ierusalim, iar fiili lui Iuda nu i-au putut nimici; și trăiesc Iebuseii în Ierusalim până'n ziua de astăzi.

16

Partea fililor lui Efraim.

1 Apoi hotarul fililor lui Iosif: De la Iordan, lângă Ierihon, dinspre răsărit, urcă de la Ierihon până'n ținutul muntos, până'n pustiul ce se întinde de la Ierihon până la Betel,

2 ieșe din Betel spre Luz, trece hotarul Archienilor

3 și se întoarce spre apus la hotarele lui Iaflet până la hotarele Bet-Horonului de jos și până la Ghezer și se înfundă în țărmul mării.

4 Iar Efraim și Manase, fiili lui Iosif, și au luat partea de moștenire.

5 Hotarele fililor lui Efraim, după familiile lor, au fost acestea: Hotarul moștenirii lor era la răsărit Atarot-Adar până la Bet-Horonul de sus și Ghezer;

6 apoi trecea spre apus, pe la miază-noapte, la Micmetat, se întorcea spre

răsărit la Taanat-Șilo și trecea pe la răsărit de Ianoah;

7 de la Ianoah se cobora la Atarot și la Naarata, atingând Ierihonul, și ieșea la Iordan;

8 de la Tapuah mergea hotarul spre apus, către pârâul Cana, și se termina în țărmul mării. Aceasta este moștenirea seminției lui Efraim, după familiile lor.

9 Și fiilor lui Efraim li s-au mai dat cetăți și în partea fililor lui Manase; acele cetăți erau cu satele lor.

10 Dar Efraimiții nu i-au nimicit pe Canaanenii care locuiau în Ghezer; și au trăit Canaanenii între Efraimiți până'n ziua aceasta, când a venit Faraon, regele Egiptului, și a luat cetatea și a ars-o cu foc, iar pe Canaanenii și pe Ferezei și pe locuitorii Ghezerului i-a ucis. Iar Faraon i-a dat-o de zestre ficei sale¹.

17

Partea lui Manase.

1 Iar hotarele seminției fililor lui Manase (acesta fiind întâiul-născut al lui Iosif) i-au căzut lui Machir (acesta fiind întâiul-născut al lui Manase), tatăl lui Galaad, care fusese războinic: Galaa-dul și Vasanul;

2 dar și celorlalți fi ai lui Manase, după familiile lor: filii lui Abiezer și filii lui Helec și filii lui Asriel și filii lui Sichem și filii lui Hefer și filii lui Semida; aceștia sunt fiili de parte bărbă-tească, după familiile lor.

¹Această ultimă mențiune, proprie Septuagintei, se conjugă cu cea asemănătoare din 3 Rg 9, 16-17: Fiica lui Faraon devenise soția regelui Solomon.

³ Iar Salfaad, fiul lui Hefer, fiul lui Galaad, fiul lui Machir, fiul lui Manase, nu avea fii, ci doar fiice; iată numele fiicelor lui Salfaad: Mahla, Noa, Hogla, Milca și Tirța.

⁴ Acestea au venit în fața lui Eleazar preotul și în fața lui Iosua și în fața dreptorilor și au zis: „Prin mâna lui Moise, Dumnezeu a poruncit să ni se dea o moștenire în mijlocul fraților noștri”. Si li s'a dat moștenire, după porunca Domnului, între frații tatălui lor.

⁵ Si sortul lor a căzut de la Anasa și de la Labec până la ținuturile Galaadului și Vasanului, care erau dincolo de Iordan;

⁶ fiindcă fiicele fiilor lui Manase au moștenit o parte în mijlocul fraților lor, dar ținutul Galaadului le-a devenit moșie celorlalți fii ai lui Manase.

⁷ Iar hotarul fiilor lui Manase pleca de la Așer către Micmetat, care e în fața fiilor lui Sichem, și înainta spre hotarul lui Iamin și Iasib, la fântâna lui Tapuah;

⁸ aceasta i-a căzut lui Manase, pe când [cetatea] Tapuah, de la hotarul lui Manase, li s'a cuvenit fiilor lui Efraim.

⁹ De aici se coboară hotarul pe valea Canei, spre latura de miazăzi a văii Ariel (acolo se află arborele de trebentină care-i aparține lui Efraim), adică între cetatea lui Manase și hotarul acestuia, pe partea de miazănoapte a râului, sfârșindu-se apoi în mare;

¹⁰ în acest fel, partea lui Efraim se află spre miazăzi, în timp ce partea lui Manase se află la miazănoapte, amândouă fiind hotărnicite de mare; aceasta din urmă se mărginește la miazănoapte cu Așer, și tot acolo, spre răsărit, cu Isahar.

¹¹ În partea lui Așer și a lui Isahar, i se cuvin lui Manase: Bet-Şean cu satele lui, Ibleam cu satele lui, locuitorii din Dor și din satele lui, locuitorii din Taanac și din satele lui, locuitorii din Meghiddon și din satele lui, precum și a treia parte din Nefet, cu satele lui.

¹² Dar fiii lui Manase n'au putut să nimicească aceste cetăți, și aşa au început Canaanenii să locuiască în ținutul acesta.

¹³ Si a fost că după ce fiii lui Israel s'au întărit, ei i-au supus pe Canaanenii, dar de omorât nu i-au omorât.

¹⁴ Dar fiii lui Iosif i s'au plâns lui Iosua, zicând: „De ce ne-ai dat o singură moșie și un singur sort, de vreme ce noi suntem un popor numeros, aşa cum ne-a binecuvântat Dumnezeu?”

¹⁵ Iar Iosua le-a zis: „Dacă sunteți popor numeros, suiți-vă la păduri și curățați-vă locuri în ținutul Ferezeilor și Refaimilor, dacă muntele lui Efraim vă e strâmt!”

¹⁶ Dar fiii lui Iosif au zis: „Muntele lui Efraim nu ne place, din pricina că băştinașii Canaanenii au călărime pe sprânceană și care de fier, atât cei din Bet-Şean și din satele lui, cât și cei din valea lui Izreal”.

¹⁷ Iar Iosua a zis către fiii lui Iosif, adică lui Efraim și lui Manase: „Dacă sunteți popor numeros și aveți putere multă, atunci voi nu veți avea moșie!;

¹⁸ căci a voastră va fi pădurea – căci pădure este! – și o veți curăța și a voastră va fi până la marginile ei; iar pe Canaanenii îi veți nimici: au ei călărime pe sprânceană, dar voi sunteți mai tari decât ei!”

18

Moștenirea seminției lui Veniamin.

¹ Atunci s'a strâns toată obștea fiilor lui Israel în Șilo¹; și acolo și-au întins corul mărturiei²; și țara le era supusă.

² Dintre fiii lui Israel mai rămăseră săpte seminții care nu-și primiseră moștenire.

³ Iar Iosua le-a zis fiilor lui Israel: „Până când vă veți codi să moșteniți pământul pe care vi l-a dat Domnul, Dumnezeul nostru?

⁴ Alegeți dintre voi câte trei oameni din fiecare seminție; ei să se ridice și să străbată țara și apoi o vor descrie în fața mea, ca să pot împărți aşa cum se cuvine”.

⁵ Și au venit la el; iar el le-a împărțit săpte părți, [zicând]: „Iuda să le fie hotarul de miazăzi, iar fiii lui Iosif să le fie hotarul de miazănoapte;

⁶ aşadar, voi veți împărți pământul în săpte părți și veți veni apoi aici la mine, iar eu vă voi trage sorti în fața Domnului, Dumnezeului nostru.

⁷ Căci fiii lui Levi nu au parte între voi, de vreme ce partea lor este însăși preoția Domnului; căt despre Gad și Ruben și jumătate din seminția lui Manase, ei și-au primit moștenirea dincolo de Iordan, spre răsărit, aceea pe care le-a dat-o Moise, sluga Domnului”.

⁸ Și sculându-se bărbații aceia, s'a dus; iar Iosua le-a poruncit bărbați-

¹ Șilo, situat la 18 km nord de Betel, devine al doilea centru al fiilor lui Israel în Canaan, după Ghilgal.

² „Cortul mărturiei”: chivotul mărturiei instituit de Moise ca semn al prezenței lui Dumnezeu (vezi Iș 25).

lor ce se duceau să străbată țara, zicând: „Mergeți și cercetați pământul; străbateți-l, apoi veniți la mine, pentru ca aici, în Șilo, să vă trag sorti în fața Domnului”.

⁹ Iar bărbații aceia s'a dus și au străbatut pământul; și l-au văzut și l-au descris într'o carte după cetățile lui³, și l-au împărțit în săpte părți și s'a întors la Iosua în tabără, la Șilo.

¹⁰ Iar Iosua a aruncat sorti în Șilo, în fața Domnului; și acolo le-a împărțit Iosua fiilor lui Israel moștenire, în fața Domnului.

¹¹ Cel dintâi a ieșit sortul seminției lui Veniamin, după familiile ei: hotarele moșiei lor au ieșit între fiii lui Iuda și fiii lui Iosif.

¹² Hotarul lor de miazănoapte începe de la Iordan, urcă spre miazănoapte pe lângă Ierihon, urcă prin munte spre apus și se termină în pustiul Bet-Aven;

¹³ de acolo merge hotarul spre Luz, prin spatele Luzului, – acesta fiind Betelul; apoi coboară hotarul spre Atarot-Adar, merge spre muntele dinspre miazăzi de Bet-Horonul de jos,

¹⁴ trece și se îndreaptă spre partea dinspre mare, pe la miazăzi, de la muntele din fața Bet-Horonului până unde se termină, la Chiriat-Baal, adică Chiriat-Iearim, cetatea fiilor lui Iuda; aceasta este partea dinspre apus.

¹⁵ Iar partea de miazăzi: de la Chiriat-Baal merge hotarul spre mare, până la izvorul apei Neftoah;

¹⁶ apoi se coboară prin fața pădurii lui Hinom, care se află pe partea de miazănoapte față de Emec Refaim, se cobo-

³Au alcătuit un plan al teritoriului, cetățile fiind puncte de reper.

ară din nou prin miazăzi față de Iebus și merge spre En-Roghel;

¹⁷ înaintează apoi spre En-Şemeş și înaintează spre Ghelilot, care este în față urcușului spre Adumim, și se coboără spre piatra lui Bohan, a filor lui Ruben;

¹⁸ apoi trece pe la miazănoapte de Harabah și se coboără la hotarul mării Arabă;

¹⁹ de acolo trece pe lângă Bet-Hogla, pe la miazănoapte, și se termină în cornul de miazănoapte al Mării Sărate, la vărsarea Iordanului. Acesta e hotarul de miazăzi.

²⁰ Iar hotarul de răsărit este Iordanul. Aceasta este moștenirea fiilor lui Veniamin, acestea sunt hotarele lor, de jur împrejur, după familiile lor.

²¹ Iar cetățile fiilor lui Veniamin, după familiile lor, erau: Ierihonul, Bet-Hogla, și Emec-Chețit;

²² Bet-Harabah, Temaraim și Betel;

²³ Avim, Para și Ofra;

²⁴ Chefar-Amonai, Ofni și Gheba: douăsprezece cetăți, cu satele lor;

²⁵ Gabaon, Rama și Beerot;

²⁶ Mițpa, Chefira și Moța;

²⁷ Rechem, Irpeel și Tareala;

²⁸ Tela, Elef și Iebus (adică Ierusalimul): paisprezece cetăți, cu satele lor. Aceasta este moștenirea fiilor lui Veniamin, după familiile lor.

¹ Al doilea sorț a căzut pentru fiii lui Simeon; partea lor de moștenire a fost între hotarele părții fiilor lui Iuda¹.

² Moștenirea lor era: Beer-Şeba, Şeba și Molada;

³ Hațar-Şual, Bala și Ațem;

⁴ Eltolad, Betul și Horma;

⁵ Ticlag, Bet-Marcabot și Hațar-Susa;
⁶ Bet-Lebaot și țarinile lor: treisprezece cetăți, cu satele lor²;

⁷ Ain, Rimon, Eter și Așan: patru cetăți, cu satele lor;

⁸ și toate satele ce se aflau împrejurul acestor cetăți, până la Baalat-Beer-Ramat, mergând spre miazăzi. Aceasta este moștenirea seminției fiilor lui Simeon, după familiile lor.

⁹ Moștenirea fiilor lui Simeon [era parte] din partea fiilor lui Iuda, fiindcă partea fiilor lui Iuda era mai mare decât a lor; de aceea fiii lui Simeon au primit parte din moșia lor.

¹⁰ Al treilea sorț i-a căzut lui Zabulon, după familiile lor; hotarul moștenirii lor mergea până la Sarid,

¹¹ se urca spre apus până la Maraala și atingea Dabeștelul în valea de dinaintea Iocneamului;

¹² de la Sarid se întorcea înapoi, spre răsărit, până la hotarul ținutului Chislot-Tabor, de unde trecea spre Dabrat și se urca spre Iafia;

¹³ se îndrepta apoi la răsărit spre Ghet-Hefer, la Ita-Cațin și mergea spre Rimon, Metora și Nea

¹⁴ și se întorcea de la miazănoapte spre Hanaton și ieșea la Iftah-El;

¹Teritoriul tribului lui Simeon nu va avea hotare proprii, ci făcea parte din lotul cel mare al tribului lui Iuda.

²În T. M. se adaugă: Şaruhen. Explicația, în nota de la 15, 32.

19

Moștenirea seminților lui Simeon, Zabulon, Isahar, Așer, Neftali și Dan. Partea lui Iosua.

15 apoi la Catat, Nahalal, Șimron, Idala și Betleem: douăsprezece cetăți, cu satele lor³.

16 Aceasta este moștenirea seminției fililor lui Zabulon, după familiile lor: cetățile cu satele lor.

17 Al patrulea sorț i-a căzut lui Isahar.

18 În hotarul lor erau cuprinse: Izreel, Chesulot și Șunem;

19 Hafaraim, Șion și Anaharat;

20 Harabit, Chișion și Ebeț;

21 Remet, En-Ganim, En-Hada și Bet-Pațet;

22 hotarul atingea Taborul, Șahațima și Bet-Şemeș, iar capătul lui era Iordanul.

23 Aceasta este moștenirea seminției fililor lui Isahar, după familiile lor: cetățile cu satele lor⁴.

24 Al cincilea sorț i-a căzut lui Așer, după familiile lor.

25 Hotarul lor trecea prin Helcat, Hali, Beten și Acșaf,

26 Alamalec, Amead și Mișeal; hotarul lor atingea spre apus Carmelul și Șihor-Libnat,

27 după care se întorcea dinspre soare-răsare către Bet-Dagon și atingea hotarul lui Zabulon și Iftah-El la miazănoapte și intra în hotarul Asatei la Bet-Emec și Neiel și mergea la Cabul

28 și mai departe la Abdon, Rehob, Hamon și Cana, până la marele Sidon;

29 hotarul se întorcea apoi îndărăt la Rama, la fântâna lui Masfasat și la Tiriensi, după care se încovoia spre Hosa, spre mare, Mahaleb și Aczib;

³Nici aici, totalul de douăsprezece nu corespunde enumerării; asemenea, în T. M.

⁴T. M. consemnează și totalul: șaisprezece cetăți.

30 după aceea, Aco, Afec și Rehob.

31 Aceasta este moștenirea seminției fililor lui Așer, după familiile lor: cetățile cu satele lor.

32 Al șaselea sorț i-a căzut lui Neftali.

33 Hotarul lor mergea de la Helef și de la pădurea Țaananim către Adami-Necheb și Iabneel până la Lacum și se isprăvea în Iordan;

34 hotarul se întorcea apoi spre apus către Aznot-Tabor și de acolo mergea spre Hucoc și se învecina la miazăzi cu ținutul Zabulonului, spre apus cu ținutul lui Așer, iar spre soare-răsare cu Iordanul.

35 Cetății întărite erau Țidim, Țer, Hamat, Racat și Chineret;

36 Adama, Rama și Hațor;

37 Chedes, Edreea și En-Hațor;

38 Ireon, Migdal-El, Horem, Bet-Anat și Bet-Şemeș.

39 Aceasta este moștenirea seminției fililor lui Neftali.

40 Al șaptelea sorț i-a căzut lui Dan.

41 Hotarul lor cuprindea: Țora, Eștaol și Ir-Şemeș;

42 Șaalabim, Aialon și Itla;

43 Elon, Timnata și Ecron;

44 Elteche, Ghibeton și Baalat;

45 Iehud, Bene-Berac și Gat-Rimon;

46 Me-Iarcon și Haracon, la apusul cărora hotarul se învecina cu Ioppe.

47 Aceasta este moștenirea seminției fililor lui Dan, după familiile lor, acestea sunt cetățile lor, cu satele lor. Dar fiile lui Dan nu i-au izgonit pe Amoreii care le făcuseră necazuri în munți; iar Amoreii nu le-au îngăduit să coboare la vale, ci le-au luat cu de-a sila hotarul porției lor.

⁴⁸ Atunci s'au dus fiii lui Dan și au purtat război împotriva Leșemului și l-au luat și l-au lovit cu ascuțișul săbiei; și au locuit în el și l-au numit „Leșemul-lui-Dan”, după numele lui Dan, tatăl lor. Iar Amoreii au locuit pe mai departe în Edom și în Salamin⁵; dar mâna lui Efraim i-a stăpânit și au devenit supușii săi.

⁴⁹ După ce au luat în stăpânire pământul, după hotarele lor, fiii lui Israel i-au dat între ei moștenire lui Iosua, fiul lui Navi,

⁵⁰ așa cum poruncise Dumnezeu; și i-au dat cetatea pe care o ceruse, Timnat-Serah, care se află în muntele lui Efraim; iar el a zidit cetatea și a locuit în ea.

⁵¹ Acestea sunt părțile pe care Eleazar preotul și Iosua, fiul lui Navi, și capii familiilor le-au împărțit, prin tragere la sorti, fiilor lui Israel, în Silo, înaintea feței Domnului, la intrarea cortului mărturiei; iar aceștia s'au dus să-și ia în stăpânire pământul⁶.

20

Cetățile de scăpare.

¹ Si i-a grăit Domnul lui Iosua, zicând: ² „Vorbește-le fiilor lui Israel și spune-le: Rânduiți cetățile în care să scape fugarii, despre care Eu v'am grăit prin Moise¹;

³ ca să poată scăpa acolo ucigașul care fără voia lui a luat viața cuiva, fără să

fi avut înainte un astfel de gând. Si vă vor fi ele cetăți de scăpare, ca nu cumva ucigașul să fie omorât de rudele celui ucis mai înainte de a fi fost el adus în fața adunării, pentru judecată.

⁴ Acela, după ce a fugit în una din aceste cetăți, va sta la poarta cetății² și va spune ce are de spus în fața bătrânilor acelei cetăți, iar obștea îl va primi și-i va da un loc, iar el va locui cu ei.

⁵ Iar dacă ruda celui ucis va alerga în căutarea lui, ei nu-l vor da pe ucigaș în mâinile ei, pentru că el din neștiință l-a lovit pe aproapele său, iar nu pentru că mai înainte l-ar fi urât.

⁶ Si va locui el în cetatea aceea până când va sta la judecată în fața adunării sau până când va muri arhiereul acelor zile³; atunci ucigașul se va întoarce și se va duce în cetatea sa și la casa lui, de unde fugise”.

⁷ Iar el [Iosua] a rânduit Chedeșul în Galileea, în muntele lui Neftali, și Sichemul în muntele lui Efraim și Chiriat-Arba – adică Hebronul – în muntele lui Iuda.

⁸ Iar dincolo de Iordan, în fața Ierihonului, spre răsărit, a rânduit: Bețerul, în șesul pustiului din seminția lui Ruben; Ramot, în Galaad, în seminția lui Gad, și Golan, în Vasan, în seminția lui Manase.

⁹ Acestea sunt cetățile rânduite pentru toți fiii lui Israel și pentru străinii ce locuiesc printre ei⁴, pentru ca acolo să fugă cel ce fără voie a luat viața cuiva, ca nu cumva ruda celui ucis să-l

⁵ Amănunt propriu Septuagintei.

⁶ T. M. conchide altfel: „Si așa s'a isprăvit împărțirea pământului”.

¹ E vorba de azilul oferit ucigașilor fără voie, rânduială stabilită prin legea dată lui Moise (Iș 21, 13).

² „Poarta cetății”: în cetatea antică, piața în care se țineau adunările publice, se făceau tranzacțiile comerciale și se judecau procesele.

³ Moartea arhierului era prilej de amnistiere.

⁴ Străinii rezidenți sau prozeliti.

omoare înainte de a fi stat el la judecată în fața adunării.

21

Cetățile levitilor.

1 Capii de familie ale fiilor lui Levi au venit atunci la Eleazar preotul și la Iosua, fiul lui Navi, și la capii de familie din semințiile lui Israel.

2 Și le-au grăйт în Șilo, în țara Canaanului, zicând: „Domnul a poruncit prin Moise să ni se dea cetăți în care să locuim, precum și împrejurimile lor pentru vitele noastre”.

3 Iar fiii lui Israel le-au dat levitilor, din părțile lor, după porunca Domnului, următoarele cetăți, cu împrejurimile lor.

4 Și sortul a ieșit pentru fiii lui Cahat. Iar fiii lui Aaron, preoții leviti, au avut prin sorti treisprezece cetăți din seminția lui Iuda și din seminția lui Simeon și din seminția lui Veniamin.

5 Iar celorlalți fi ai lui Cahat li s'au dat, prin sorti, zece cetăți din seminția lui Efraim și din seminția lui Dan și din jumătate din seminția lui Manase.

6 Iar fiilor lui Gherșon li s'au dat treisprezece cetăți din seminția lui Isahar și din seminția lui Așer și din seminția lui Neftali și din jumătate din seminția lui Manase în Vasan.

7 Iar fiii lui Merari, după familiile lor, au avut prin sorti douăsprezece cetăți din seminția lui Ruben și din seminția lui Gad și din seminția lui Zabulon.

8 Fiii lui Israel le-au dat levitilor cetățile și împrejurimile lor, aşa cum Domnul îi poruncise lui Moise.

9 Seminția fiilor lui Iuda și seminția fiilor lui Simeon și parte din seminția fiilor lui Veniamin au dat cetățile acestea;

10 și ele li s'au rânduit fiilor lui Aaron din familia lui Cahat a fiilor lui Levi, fiindcă acestea au ieșit întâi la sorti.

11 Și le-au dat: Chiriat-Arba, metropola fiilor lui Enac, adică Hebronul, în ținutul muntos al lui Iuda, cu împrejurimile ei;

12 dar țarinile cetății și satele ei le-a dat Iosua fiilor lui Caleb, fiul lui Iefone, să le stăpânească.

13 Iar fiilor lui Aaron le-a dat cetatea de scăpare a ucigașilor: Hebronul și împrejurimile lui, Libna și împrejurimile ei;

14 Iatirul și împrejurimile lui, Eștemoa și împrejurimile ei;

15 Holonul și împrejurimile lui, Debirul și împrejurimile lui;

16 Ainul și împrejurimile lui, Iuta și împrejurimile ei, Bet-Semeșul și împrejurimile lui: nouă cetăți din aceste două seminții.

17 Iar din seminția lui Veniamin: Gabaoșul și împrejurimile lui, Gheba cu împrejurimile ei;

18 Anatotul și împrejurimile lui, Almonul cu împrejurimile lui: patru cetăți.

19 Toate cetățile fiilor lui Aaron, preoții: treisprezece.

20 Iar familiilor fiilor lui Cahat, levitilor – celor rămași dintre fiii lui Cahat – li s'au dat cetăți din hotarele seminției lui Efraim.

21 Li s'a dat cetatea de scăpare a ucigașilor, Sichemul, cu împrejurimile ei, și Ghezerul cu împrejurimile ei;

²² Chibțaimul cu împrejurimile lui și Bet-Horonul cu împrejurimile lui: patru cetăți.

²³ Din seminția lui Dan: Elteche cu împrejurimile lui și Ghibetonul cu împrejurimile lui;

²⁴ Aialonul cu împrejurimile lui și Gat-Rimonul cu împrejurimile lui: patru cetăți.

²⁵ Din jumătatea seminției lui Manase: Taanacul cu împrejurimile lui și Ibleam¹ cu împrejurimile lui: două cetăți.

²⁶ De toate, zece cetăți, cu împrejurimile lor, pentru familiile celorlalți fii ai lui Cahat.

²⁷ Iar fiilor lui Gherșon, leviții: două cetăți din cealaltă jumătate a seminției lui Manase, cetăți puse deoparte pentru scăparea ucigașilor: Golanul, în tînțutul Vasanului, cu împrejurimile ei, și Beștra cu împrejurimile ei.

²⁸ Din seminția lui Isahar: Chișionul cu împrejurimile lui și Dabrat cu împrejurimile lui;

²⁹ Iarmutul cu împrejurimile lui și En-Ganimul cu împrejurimile lui: patru cetăți.

³⁰ Din seminția lui Așer: Mișalul cu împrejurimile lui și Abdonul cu împrejurimile lui;

³¹ Helcatul cu împrejurimile lui și Re-hobul cu împrejurimile lui: patru cetăți.

³² Din seminția lui Neftali: Chedeșul Galileii, cetate pusă deoparte pentru scăparea ucigașilor, cu împrejurimile ei, Hamot-Dorul cu împrejurimile lui și

Cartanul cu împrejurimile lui: trei cetăți.

³³ Toate cetățile [fiilor] lui Gherșon, după familiile lor, au fost treisprezece.

³⁴ Celorlalți leviți din fiii lui Merari: din seminția lui Zabulon: Iocneamul cu împrejurimile lui și Carta cu împrejurimile ei;

³⁵ Dimna cu împrejurimile ei și Nahalalul cu împrejurimile lui: patru cetăți.

³⁶ De cealaltă parte a Iordanului, în fața Ierihonului, din seminția lui Ruben: Beterul, cetate de scăpare pentru ucigași, cu împrejurimile ei, în pustiul Miso², Iahța cu împrejurimile ei;

³⁷ Chedemotul cu împrejurimile lui și Mefaațul cu împrejurimile lui: patru cetăți.

³⁸ Din seminția lui Gad: cetățile de scăpare pentru ucigași: Ramot-Galaad cu împrejurimile lui și Mahanaimul cu împrejurimile lui;

³⁹ Hesbonul cu împrejurimile lui și Izzerul cu împrejurimile lui; de toate, patru cetăți.

⁴⁰ Toate cetățile [date] fiilor lui Merari, după familiile lor rămase din seminția lui Levi, adică părțile ce li s-au cuvenit: douăsprezece cetăți.

⁴¹ Iar toate cetățile date leviților între fiii lui Israel au fost patruzeci și opt de cetăți cu împrejurimile lor;

⁴² fiecare cetate cu împrejurimile ei: întocmai la toate aceste cetăți. Așa a sfârșit Iosua să împartă țara în hotarele ei. Iar fiii lui Israel i-au dat lui Iosua partea lui; după porunca Domnului i-au dat cetatea pe care o ceruse,

¹În T. M.: „... și Gat-Rimonul...”; din eroare redațională, repetarea numelui din versetul precedent.

²Textual: „... în pustiu, Miso...”. Printre eroare ortografică, numele pustiului devine nume de cetate. Corectat după T. M.

Timnat-Serah, în muntele lui Efraim. Și Iosua a zidit cetatea și a locuit în ea. Iar Iosua a luat cuțitele de piatră cu care îi tăiase împrejur pe fiii lui Israel – cei născuți pe cale în pustie, căci în pustie nu fuseseră tăiați împrejur – și le-a pus în Timnat-Serah³.

⁴³ Așa i-a dat Domnul lui Israel toată țara pe care Se jurase să le-o dea părinților lor; iar ei au moștenit-o și au locuit în ea.

⁴⁴ Și le-a dat Domnul odihnă de jur împrejur, așa cum li Se jurase părinților lor: dintre toți vrăjmașii lor, nimeni nu le-a stat împotrivă; pe toți vrăjmașii lor i-a dat Domnul în mânile lor.

⁴⁵ N'a rămas neîmplinit nici un cuvânt din toate cuvintele bune pe care Domnul le-a grăit către fiii lui Israel; toate s-au împlinit.

22

Triburile lui Ruben, Gad și jumătate din al lui Manase se întorc dincolo de Iordan.

¹ Atunci i-a chemat Iosua pe fiii lui Ruben și pe fiii lui Gad și jumătate din seminția lui Manase

² și le-a zis: „Voi ati auzit tot ceea ce Moise, sluga Domnului, v'a poruncit, iar voi ati ascultat cuvântul meu întru toate câte eu v'am poruncit.

³ În această vreme'ndelungată¹ nu iati lăsat pe frații voștri, și până'n ziua de astăzi ati păzit porunca Domnului, Dumnezeului vostru.

³Această ultimă frază, proprie Septuagintei, este concluzia relatării din 5, 2-8.

¹Literal: „în aceste zile multe”: durata cuceririi Canaanului.

⁴ Iar acum, Domnul, Dumnezeul nostru, i-a odihnit pe frații voștri, așa cum le-a spus; aşadar, întoarceți-vă acum și mergeți la casele voastre și'n țara moștenirii voastre pe care Moise, sluga Domnului, v'a dat-o dincolo de Iordan.

⁵ Dar fiți cu mare luare-aminte să faceți poruncile și legea pe care Moise, sluga Domnului, v'a poruncit să le facete: Să-L iubiți pe Domnul, Dumnezeul vostru, și să umblați în toate căile Lui, să-I păziți poruncile și să vă lipiți de El și să-I slujiți din tot cugetul vostru și din toată inima voastră”.

⁶ Și Iosua i-a binecuvântat și le-a dat drumul; iar ei s-au dus la casele lor.

⁷ Iar unei jumătăți din seminția lui Manase i-a dat Iosua o parte în ținutul Vasanului, iar celeilalte jumătăți i-a dat Iosua parte cu frații săi dincoace de Iordan, lângă mare; după aceea Iosua le-a dat drumul la casele lor și i-a binecuvântat.

⁸ Iar ei s-au dus la casele lor cu avuții multe și cu foarte multe vite și cu argint și cu aur și cu aramă și cu fier și cu foarte multă îmbrăcăminte; prada pe care o luaseră de la dușmani au împărțit-o cu frații lor.

⁹ Astfel că fiii lui Ruben și fiii lui Gad și jumătate din seminția lui Manase s-au întors de la fiii lui Israel din Silo, care se află în țara Canaan, ca să meargă în Galaad, în ținutul moștenirii lor, pe care-l dobândiseră, din porunca Domnului, prin mâna lui Moise.

¹⁰ Și au venit în Galaadul Iordanului, care se află în țara Canaan. Iar fiii lui Ruben și fiii lui Gad și jumătate din seminția lui Manase au zidit acolo jertfelnice lângă Iordan, jertfelnice mari la

vedere².

¹¹ Si auzind fiii lui Israel, au zis: „Iată, fiii lui Ruben și fiii lui Gad și jumătate din seminția lui Manase au zidit jertfelnic la hotarele țării Canaan, la Galaadul Iordanului, față'n față cu fiii lui Israel”³.

¹² Si toți fiii lui Israel s'au adunat în Silo, să se ridice și să se bată cu ei.

¹³ Fiii lui Israel l-au trimis la fiii lui Ruben și la fiii lui Gad și la fiii jumătății din seminția lui Manase, în ținutul Galaad, pe Finees, fiul lui Eleazar, fiul lui Aaron, marele preot,

¹⁴ și împreună cu el zece dintre bărbații de frunte: un cap de familie din fiecare seminție a lui Israel (capii de familie sunt fruntașii miilor lui Israel).

¹⁵ Aceștia s'au dus la fiii lui Ruben și la fiii lui Gad și la acea jumătate din seminția lui Manase, în ținutul Galaad, și le-au grăit:

¹⁶ „Așa grăiește toată obștea Domnului: Ce înseamnă această nelegiuire pe care voi ați făcut-o în fața Dumnezeului lui Israel, să vă întoarceți astăzi de la Domnul prin aceea că văți zidit jertfelnic, așa ca să stați voi astăzi împotriva Domnului”⁴?

¹⁷ Mic este oare pentru voi păcatul din Peor, că nici până'n ziua de azi nu ne-am curățit de el, cu toate că a fost deapsă mare în obștea Domnului⁵?

² Construcție vizibilă de departe.

³ „Fiii lui Israel” (în context): majoritatea triburilor israeliene ce se așezaseră în dreapta Iordanului și care mono-polizaseră dreptul de a avea un altar de închinare, cel din Silo.

⁴ Acuzație gravă, exprimată prin termenul **apostătes** = „răzvrătit”, „rebel”, „cel ce se ridică sau stă împotriva” (folosit și în Nm 14, 9).

⁵ Aluzie la istorisirea din Nm 25: ajunși în Moab, fiii lui Israel au căzut în idolatrie,

¹⁸ Si voi văți răzvrătit astăzi împotriva Domnului; și va fi că dacă voi stați astăzi împotriva Domnului, mâine fi va urgia peste întregul Israel.

¹⁹ Si acum, dacă ținutul moștenirii voastre vă este mic, treceți în ținutul moștenirii Domnului, unde se află corul Domnului, și primiți o moștenire printre noi; și nu stați împotriva lui Dumnezeu, și nici împotriva noastră să nu stați prin aceea că văți zidit un jertfelnic în afară de jertfelnicul Domnului, Dumnezeului nostru.

²⁰ Oare Acan, fiul lui Zerah, n'a făcut el nelegiuire când a luat din cele afierosite și a adus mânia peste întreaga obște a lui Israel? Si el era unul singur, dar nu singur a murit în păcatul său⁶!“

²¹ Atunci fiii lui Ruben și fiii lui Gad și jumătate din seminția lui Manase au răspuns; și au grăit către fruntașii miilor lui Israel, zicând:

²² „Dumnezeul Dumnezeu este Domnul, și Dumnezeul Dumnezeu⁷ știe, și însuși Israel va cunoaște: dacă noi am făcut păcatul răzvrătirii în fața Domnului, atunci El să nu ne cruce astăzi!

²³ Si dacă noi am zidit jertfelnic pentru ca să stăm împotriva Domnului, Dumnezeului nostru, sau pentru ca să aducem pe el arderi-de-tot sau pentru ca să aducem pe el jertfă de mântuire, Domnul să cerceteze!

²⁴ Dar noi am făcut aceasta de teamă ca nu cumva fiii voștri să le spună mâine adorându-l pe Baal-Peor, fapt pentru care au fost aspru pedepsiți.

⁶ Păcatul lui Acan, în 7, 1: nelegiuirea unui membru al comunității atrage pedepsirea întregii comunități.

⁷ Dumnezeul Dumnezeu: superlativul absolut pentru Cel ce este Domnul. T. M.: „Dumnezeul dumnezeilor”.

fiilor noștri: Ce aveți voi de-a face cu Domnul, Dumnezeul lui Israel?;

²⁵ că Domnul a așezat hotar între noi și voi, chiar Iordanul, iar voi nu aveți parte cu Domnul... Si astfel fiii voștri îi vor înstrăina pe fiii noștri, aşa ca ei să nu I se închine Domnului.

²⁶ De aceea am zis: Să facem aşa: să zidim jertfelnicul acesta, nu pentru a aduce jertfe de ardere și nici pentru jertfe de rând,

²⁷ ci pentru ca să fie el mărturie între noi și voi și între fiii noștri de după noi că putem să-I facem Domnului slabă în fața Lui prin jertfele noastre de ardere și prin jertfele noastre de rând și prin jertfele noastre de mântuire; și astfel fiii voștri nu le vor zice mâine fiilor noștri: Voi nu aveți parte cu Domnul!

²⁸ Si am zis: Dacă va fi vreodată ca ei să vorbească astfel către noi sau către urmașii noștri de mâine, atunci aceștia vor zice: Iată asemănarea jertfelnicului Domnului pe care părinții noștri l-au făcut nu pentru jertfe de ardere și nici pentru jertfele noastre de rând, ci pentru ca el să fie mărturie între voi și noi și între fiii noștri.

²⁹ Departe de noi, aşadar, să ne abatem astăzi de la Domnul și să stăm împotriva Domnului zidindu-ne jertfelnic pentru jertfe de ardere și pentru jertfele de pace și pentru jertfele de mântuire în afara jertfelnicului Domnului, Dumnezeului nostru, care se află în fața cortului Său!"

³⁰ Si după ce Finees preotul și mai marii obștii și capii peste miile lui Israel care erau cu ei au auzit cuvintele grăite de fiili lui Ruben și de fiili lui Gad și de jumătate din seminția lui Manase, le-a plăcut.

³¹ Atunci Finees, fiul lui Eleazar preotul, a zis către fiili lui Ruben și către fiili lui Gad și către jumătate din seminția lui Manase: „Azi am cunoscut că Domnul e cu noi, de vreme ce voi n'ați făcut această nelegiuire în fața Domnului și i-ați cruțat pe fiili lui Israel de mâna Domnului”.

³² Așa că Finees, fiul lui Eleazar preotul, și dregătorii s'au întors de la fiili lui Ruben și de la fiili lui Gad și de la jumătate din seminția lui Manase din ținutul Galaadului în țara Canaanului, la fiili lui Israel, și le-au spus cuvintele.

³³ Si le-a plăcut aceasta fiilor lui Israel. Iar ei au grăit către fiili lui Israel și L-au binecuvântat pe Dumnezeul fiilor lui Israel și le-au spus să nu se mai ridice cu război asupra lor spre a nimici ținutul fiilor lui Ruben și al fiilor lui Gad și a jumătate din seminția lui Manase; aşa că ei au locuit în el.

³⁴ Iar Iosua a dat un nume jertfelnicului lui Ruben și al lui Gad și al jumătății din seminția lui Manase; și a zis: „Acesta-i în mijlocul lor o «Mărturie» că Domnul este Dumnezeul lor”⁸.

23

Iosua vorbește întregului Israel.

¹ Si a fost că la vreme'ndelungată după ce Domnul Dumnezeu L-a odihnit pe

⁸Numele propriu-zis a dispărut din Versiunea Ebraică; T. M. îl preia din Versiunea Siriacă; se presupune că el a fost „Ed”, adică „Mărturie”. În LXX: **Martírion** = „Mărturie”. În Fc 31, 47-48 cuvântul Galaad este tradus prin „Movila Maritorului” (vezi nota). Pe de altă parte, T. M. pune denumirea nu pe seama lui Iosua, ci pe aceea a noilor ocupanți ai Galaadului: „Acesta este mărturie între noi că Domnul este Dumnezeul nostru”.

Israel de toți vrăjmașii lui de primprejur, Iosua, îndelungat în zile, a îmbătrânit;

2 și i-a chemat Iosua pe toți fiii lui Israel și pe bătrâni lor și dregătorii lor și pe cărturarii lor și pe judecătorii lor și le-a zis: „Eu, îndelungat în zile, am îmbătrânit.

3 Iar voi ați văzut tot ceea ce Domnul, Dumnezeul nostru, le-a făcut tuturor acestor neamuri ce ne-au stat în față; căci Dumnezeul vostru, El este Cel ce S'a luptat pentru voi.

4 Vedeți cum eu v'am aruncat înainte aceste neamuri care v'au rămas prin sorti pentru semințiile voastre, toate neamurile pe care eu le-am nimicit, începând de la Iordan și până la Marea cea Mare dinspre soare-apune.

5 Iar Domnul, Dumnezeul nostru, le va nimici de dinaintea voastră până ce vor pieri de istov; și va trimite asupră-le fiarele sălbaticice până ce le va nimici de dinaintea voastră, pe ele și pe regii lor, iar voi veți moșteni pământul lor, aşa cum Domnul, Dumnezeul vostru, v'a grăit vouă.

6 De aceea, străduiți-vă să păziți și să faceți toate cele scrise în cartea legii lui Moise, neabătându-vă nici la dreapta, nici la stânga;

7 și să nu umblați laolaltă cu neamurile care-au rămas cu voi; numele dumnezelor lor să nu le pomeniți între voi; să nu le slujiți și nici să vă încchinați la ei; 8 ci numai de Domnul, Dumnezeul vostru, să vă lipiți, aşa cum ati făcut până'n ziua de acum.

9 Domnul a surpat de dinaintea voastră neamuri mari și tari, și nimeni, până'n ziua de azi, n'a fost în stare să vă stea împotrivă:

10 unul din voi a gonit o mie, căci Domnul, Dumnezeul vostru, El este Cel ce S'a războit pentru voi, aşa cum El v'a grăit.

11 Luați aminte și puneți la inimă: să-L iubiți pe Domnul, Dumnezeul vostru!

12 Că dacă vă veți abate și vă veți împreuna cu neamurile care-au rămas cu voi, dacă vă veți încuscri cu ei și vă veți amesteca împreună cu ei, și ei împreună cu voi,

13 atunci să știți că Domnul nu va mai nimici de dinaintea voastră aceste neamuri; și ele vor fi pentru voi lațuri și pietre de potincire și cuie'n călcâie și țepușe'n în ochi, până ce voi veți pieri de pe acest pământ bun pe care vi l-a dat Domnul, Dumnezeul vostru¹.

14 Eu însă mă grăbesc alergându-mi calea², aşa cum fac toți pământenii. Dar voi să știți în inima voastră și'n sufletul vostru că din toate cuvintele cele bune pe care Domnul, Dumnezeul vostru, vi le-a grăit, nici un cuvânt n'a căzut³; din toate câte vă priveau, nici unul n'a lipsit.

15 Si va fi că aşa cum v'au venit toate cuvintele cele bune pe care Domnul, Dumnezeul vostru, le-a grăit despre voi, tot astfel Domnul, Dumnezeul vos-

¹ Neamestecul cu neamurile păgâne nu vinează puritatea săngelui (prozelitii erau ne-evrei care devineau evrei prin adoptarea credinței), ci puritatea religioasă: neamul care-L pierde pe Dumnezeu va fi nimicit de cei fără Dumnezeu. Cuvântarea lui Iosua este o puternică pleoarie pentru păstrarea monoteismului.

² Călătoria pe calea vietii e asemănătă cu o alergare continuă, care-și accelerează ritmul în ultima etapă. Așa o vedea și Pavel, către sfârșitul vieții: „... alergarea mi-am împlinit-o”; vezi 2 Tim 4, 7 (în ediția revizuită).

³ Eficiența cuvintelor lui Dumnezeu poate fi evidentă prin stabilitatea lor. Ebr.: „... nici un cuvânt n'a fost zadarnic”.

tru, va aduce peste voi toate cuvintele cele rele, până ce vă va nimici de pe acest pământ bun pe care Domnul, Dumnezeul vostru, vă l-a dat,

¹⁶ atunci când veți călca legământul Domnului, Dumnezeului nostru, pe care El ni l-a poruncit, și vă veți duce și veți sluji la dumnezei străini și vă veți încinha la ei”⁴.

24

Iosua le vorbește seminților. Moartea lui Iosua și a lui Eleazar.

¹ Să adunat Iosua toate semințile lui Israel în Sichem¹ și i-a chemat pe bătrâni lor și pe cărturarii lor și pe judecătorii lor și au stat în fața lui Dumnezeu².

² Să a zis Iosua către tot poporul: „Așa grăiește Domnul, Dumnezeul lui Israel: Părinții voștri au locuit la început dincolo de Râu³: Terah, tatăl lui Avraam și tatăl lui Nahor; și au slujit la dumnezei străini.

³ Dar Eu l-am luat pe Avraam, părintele vostru, din cealaltă parte a Râului și l-am călăuzit prin toată țara Canaanului și i-am înmulțit sămânța și l-am dat pe Isaac;

⁴ iar lui Isaac, pe Iacob și pe Esau. Lui Esau i-am dat ca moștenire muntele Seir, iar Iacob și fiii săi s-au coborât în

⁴T. M. începe versetul cu condiționalul „Dacă”... și conchide: „... atunci se va aprinde asupra voastră mânia Domnului și veți pieri curând din țara aceasta bogată pe care vă a dat-o Domnul”.

⁵Sichem: loc sfânt, de care era legată istoria patriarhilor. Iosua se strămutase din Silo.

⁶Nu în fața cortului (care se afla în Silo), ci în fața unui altar improvizat (vezi versetul 26).

⁷Adică dincolo de Eufrat, în Mesopotamia.

Egipt și au devenit neam mare și numeros și tare; iar Egipcenii le-au făcut necazuri.

⁵ Să am lovit Egiptul cu semnele pe care le-am făcut între ei⁴...”.

⁶ Iar după aceasta [Dumnezeu]⁵ i-a scos pe părinții voștri din Egipt; și au intrat în Marea Roșie, în timp ce Egipcenii alergau de dinapoaia părinților noștri, cu care de luptă și cu cai, până la Marea Roșie.

⁷ Iar noi am strigat către Domnul, iar El a dat nor și negură între noi și Egipcenii; și a adus marea peste ei și i-a acoperit. Ochii voștri au văzut câte a făcut Domnul în Țara Egiptului. Să ati fost vreme’ndelungată în pustie.

⁸ Să vă adus în țara Amoreilor, a celor ce locuiau dincolo de Iordan⁶; și Domnul i-a dat în mâinile voastre și le-ați moștenit țara și i-ați nimicit de dinaintea voastră.

⁹ Să ridicat apoi Balac, fiul lui Sefor, regele Moabului, și să rânduit cu oaste împotriva lui Israel; și a trimis și l-a chemat pe Baalam să ne blestemem;

¹⁰ dar Domnul, Dumnezeul vostru, năvrut să vă nimicească: acela ne-a binecuvântat cu mare binecuvântare și ne-a izbăvit de mâinile lor, iar pe ei ni i-a dat nouă.

¹¹ Să ati trecut Iordanul și ati venit la Ierihon; iar locuitorii Ierihonului s-au luptat împotriva voastră: Amoreul și Canaaneanul și Ferezeul și Heveul și Iebuseul și Heteul și Ghergheseul; dar Domnul i-a dat în mâinile voastre.

⁴În T. M. fraza e precedată de: „Dar Eu i-am trimis pe Moise și pe Aaron...”.

⁵Registrul cuvântării se schimbă de la vorbere indirectă la cea directă.

⁶T. M. adaugă: „... iar ei au ieșit în fața voastră cu război”.

¹² Si El a trimis înaintea voastră viespi și i-a gonit de dinaintea voastră – pe cei doi regi ai Amoreilor –, nu cu sabia ta și nu cu arcul tău.

¹³ Si vă dat pământul pe care nu voi văti ostenit și cetățile pe care nu voi le-ați zidit: văti așezat în ele și ati mânca din viile și din măslinii pe care nu voi i-ați sădit.

¹⁴ Si acum, temeți-vă de Domnul și sluijiți-L cu neabatere și cu dreptate; și lepădați-i pe dumnezeii străini cărora le-au slujit părinții voștri dincolo de Râu și în Egipt; și sluijiți-I Domnului.

¹⁵ Dar dacă nu vă place să-I sluijiți Domnului, atunci alegeți-vă acum cui anume veți sluiji: dumnezeilor părinților voștri de dincolo de Râu sau dumnezeilor Amoreilor în a căror țară locuți; dar eu și casa mea îi vom sluiji Domnului, că sfânt este!

¹⁶ Iar poporul, răspunzând, a zis: „Departe de noi gândul de a-L părăsi pe Domnul și de a sluiji la dumnezei străini!

¹⁷ Domnul, Dumnezeul nostru, El este Dumnezeu; El ne-a scos, pe noi și pe părinții noștri, din țara Egiptului⁷, El ne-a păzit în toată calea pe care am umblat și printre toate neamurile prin care am trecut.

¹⁸ Domnul a izgonit din fața noastră pe Amoreu și toate neamurile care locuiau în țara aceasta; iar noi îi vom sluiji Domnului, căci El este Dumnezeul nostru!”

¹⁹ Iar Iosua a zis către popor: „Nu-I veți putea sluiji Domnului, fiindcă Dumne-

zeu este sfânt; și, gelos fiind⁸, nu vă va trece cu vederea păcatele și neleguirile.

²⁰ De câte ori Îl veți părăsi pe Domnul și veți sluiji la dumnezei străini, de atâtea ori El va veni și vă va necăji și vă va nimici, de vreme ce El, dimpotrivă, vă făcut bine.”

²¹ Iar poporul a zis către Iosua: „Nu, ci Domnului îi vom sluiji!”

²² Iar Iosua a zis către popor: „Voi sunteți martori împotriva voastră, de vreme ce voi L-ați ales pe Domnul să-I sluiji⁹.

²³ Si acum, aruncați-i pe dumnezeii străini ce se află printre voi și îndreptați-vă inima spre Domnul, Dumnezeul lui Israel!”

²⁴ Iar poporul a zis către Iosua: „Domnului, Dumnezeul nostru, îi vom sluiji, și de glasul Lui vom asculta!”

²⁵ În ziua aceea a făcut Iosua un legământ cu poporul și i-a dat lege și porunci în Sichem, în fața cortului Dumnezeului lui Israel¹⁰.

²⁶ Si a scris aceste cuvinte în cartea legii lui Dumnezeu¹¹; și a luat o piatră mare și a așezat-o sub stejar, înaintea

⁸Căderea filor lui Israel în idolatrie era asemănătă cu infidelitatea unei femei față de soțul ei, act care stârnește gelozia și răzbunarea acestuia. Temă anunțată în Dt 32, 21 și reluată, cu deosebită amploare, de aproape toți profetii Vechiului Testament.

⁹Textul sună a profetie neagră, prevestind repetatele abateri de la monoteism ale filor lui Israel de-a lungul secolelor următoare. T. M. adaugă: „Ei au răspuns: «Suntem martori!»”.

¹⁰Ca reprezentant al lui Dumnezeu și urmaș legitim al lui Moise, Iosua era îndreptățit să continue opera legislativă a înaintașului său.

¹¹Nu se știe dacă „aceste cuvinte” cuprindeau legea și poruncile, sau cuvântările lui Iosua către popor.

⁷T. M. adaugă: „din casa robiei și a făcut semne mari sub ochii noștri... ”.

Domnului¹².

²⁷ Si a zis Iosua către poporul întreg: „Iată, piatra aceasta va fi martor între voi, căci ea a auzit toate cuvintele Domnului, cele pe care El ni le-a grăit astăzi; și ea va fi între voi mărturie în zilele de apoi, oridecători îi veți minți Domnului, Dumnezeului meu¹³”.

²⁸ Atunci Iosua a eliberat poporul; și fiecare s'a dus la locul său.

²⁹ Si a fost că după aceea a murit Iosua, fiul lui Navi, robul Domnului, în vîrstă de o sută și zece ani.

³⁰ Si l-au îngropat între hotarele moștenirii sale, în Timnat-Serah, în muntele lui Efraim, la miazănoapte de muntele GaaS. Si împreună cu el au pus – în mormântul în care l-au îngropat – cuțitele de piatră cu care îi tăiase împrejur pe fiii lui Israel în Ghilgal, după ce îi adusese din Egipt, aşa cum îi poruncise Domnul; și ele sunt acolo până astăzi.

³¹ Israel l-a slujit Domnului în toate zilele lui Iosua și'n toate zilele bătrânilor care au trăit încă multă vreme în urma lui Iosua și care au văzut toate lucrurile pe care Domnul le-a făcut pentru Israel.

³² Iar fiii lui Israel au adus din Egipt osemintele lui Iosif și le-au îngropat în Sichem, în partea de țarină pe care Iacob o cumpărase cu o sută de mioare de la Amoreii ce locuiau în Sichem și pe care i-o dăduse lui Iosif ca parte.

¹²În cartea Facerii 35, 4 se vorbește de „stejarul de lângă Sichem”. Piatra pusă acum de Iosua simboliza, pe de o parte, definitiva îngopare a idolilor și, pe de alta, un altar de închinare Domnului.

¹³Întrucât Iosua prevăzuse căderile idolatre ale fililor lui Israel și se delimitase de aceștia (v. 15), el preferă să spună: „... Dumnezeului meu”. T. M.: „... Dumnezeului vostru”.

³³ Si a fost că după aceea a murit și Eleazar, fiul lui Aaron arhiereul, și l-au îngropat în Ghibeea lui Finees, fiul său, pe care el i-o dăduse în muntele lui Efraim.

³⁴ În ziua aceea au luat fiii lui Israel chivotul lui Dumnezeu și l-au purtat printre ei, de jur-împrejur; iar Finees a fost preot în locul lui Eleazar, tatăl său, până când a murit și a fost îngropat în Ghibeea, cetatea sa.

³⁵ Iar fiii lui Israel s'a dus fiecare la locul său și'n cetatea sa. Dar fiii lui Israel s'a închinat la Astarte și la Aștarot și la dumnezeii neamurilor dimprejurul lor; și Dumnezeu i-a dat în mâinile lui Eglon, regele Moabului, care i-a stăpânit vreme de optsprezece ani¹⁴.

¹⁴Versetul 35 e propriu Septuagintei. Unii traducători ai Textului Masoretic (BJ, OSTY) îl inserează ca notă infra-paginală.

Judecători

1

Cucerirea Canaanului.

1 Si a fost că, după moartea lui Iosua,¹ fiii lui Israel l-au întrebat pe Domnul², zicând: „Cine se va ridica pentru noi împotriva Canaanenilor, ca să se bată cu ei?”

2 Iar Domnul le-a zis: „Iuda se va ridica; iată, în mâna lui am dat țara”.

3 Si a zis Iuda către Simeon, fratele său³: „Ridică-te cu mine în moșia mea și să facem război împotriva Canaanenilor; apoi voi merge și eu cu tine, în moșia ta”. Iar Simeon a mers cu el.

4 Si s'a ridicat Iuda, iar Domnul i-a dat în mâinile lor pe Canaaneni și pe Ferezei; și dintre ei au lovit la Bezec⁴ zece mii de bărbați.

5 Iar în Bezec au dat peste Adoni-Bezec⁵ și au făcut război cu el; și i-au

¹Noile evenimente se desfășoară după moartea lui Iosua, deși numele și decesul acestuia vor fi reluate, anamnetic, în capitolul 2.

²Întrebare făcută, probabil, de către un preot, prin Urim și Tumim (vezi nota de la Is 28, 26).

³Iuda și Simeon erau născuți din aceeași mamă, Lia (Fc 29, 33, 35). În textul de față, eponimi ai triburilor respective, cele două din sud, care vor avea o istorie oarecum aparte față de cele nordice.

⁴Bezec: localitate situată, după toate probabilitățile, pe locul actualului Bet-Şean.

⁵Adoni-Bezec înseamnă „Bezec-e-domnul meu” (personaj diferit de Adoni-Bezec (Adoni-Tepec), regele Ierusalimului, din Ios 10, 3).

bătut pe Canaaneni și pe Ferezei.

6 Iar Adoni-Bezec a fugit, dar ei au alergat după el și l-au prins și i-au tăiat degetele de la mâini și degetele de la picioare.

7 Si a zis Adoni-Bezec: „Şaptezeci de regi avându-și tăiate degetele de la mâini și degetele de la picioare adunau fărâmituri de sub masa mea; prin urmare, aşa cum le-am făcut eu lor, tot astfel mi-a răsplătit mie Dumnezeu”. Si l-au adus în Ierusalim și a murit acolo.

8 Iar fiii lui Israel au făcut război împotriva Ierusalimului și l-au luat și l-au trecut prin ascuțişul săbiei, iar cetatea au ars-o cu foc.

9 Iar după aceasta s'au coborât fiili lui Iuda să bată război împotriva Canaanenilor care locuiau la munte și în ținutul din miazați și în cel dinspre câmpie.

10 Si a mers Iuda împotriva Canaanenilor care locuiau în Hebron, iar Hebronul i-a ieșit împotrivă (iar numele cel vechi al Hebronului era Chiriat-Arba); și i-au bătut pe Șeșai și pe Ahiman și pe Talmai, rămașițele lui Enac⁶.

11 Iar de acolo s'au suit împotriva celor ce locuiau în Debir (al cărui nume fu-

⁶Ultimii urmași ai Enachimilor, oameni fabuloși, cu statură gigantică.

sese mai înainte Chiriat-Sefer, Cetatea Cărturarilor).

¹² A zis Caleb: „Cel ce va lovi Cetatea Cărturarilor și o va lăua, aceluia îi voi da de soție pe fiica mea Acsa”.

¹³ Și a lăuat-o Otniel, fiul cel mai Tânăr al lui Chenaz, fratele lui Caleb; iar Caleb i-a dat-o de soție pe Acsa, fiica sa.

¹⁴ Și a fost că'n timp ce ea mergea, Otniel a îndemnat-o să ceară o țarină de la tatăl ei; și ea cărtea și striga de pe asin: „Mai dat în ținutul din miazăzi!...”. Dar Caleb i-a zis: „Ce ți-a venit?”

¹⁵ Iar Acsa i-a zis: „Dă-mi, te rog, o binecuvântare, că m'ai trimis într'un ținut din miazăzi: dă-mi și izvoarele de apă!” Iar Caleb i-a dat, după inima ei, Izvoarele cele de sus și cele de jos.

¹⁶ Iar fiii lui Hobab Cheneul, socrul lui Moise, s'au suiat din cetatea Palmierilor, cu fiii lui Iuda, în pustia ce se află la miazăzi de Iuda, la miazăzi de Arad, și s'au dus și au locuit cu poporul.

¹⁷ Și a mers Iuda împreună cu Simeon, fratele său, și i-a bătut pe Canaanenii care locuiau în Țefat și i-au dat pierzării; iar cetății i-au pus numele Pierzanie⁷.

¹⁸ Dar Iuda nu a lăuat Gaza, nici împrejurimile ei, nici Ascalonul sau hotarele lui, nici Ecroneul și nici hotarele lui, nici Azotul sau împrejurimile lui.⁸

⁷ În Codex Vaticanus: Anathema, cuvântul original care se traduce Pierzanie. Anathema era prada de război dedicată în întregime lui Dumnezeu; pentru ca însă nu cumva vreunul dintre luptători să fie ispitit a-și însuși ceva, ea era nimicită fără nici o cruce.

⁸ Negăția se află în amândoi codicii LXX: Alexandrinus și Vaticanus; T. M. relatează cuceriri succesive. Cetățile însă vor fi supuse sub regele David.

¹⁹ Și Domnul era cu Iuda; acesta a lăuat muntele, fiindcă pe locuitorii din vale n'a putut să-i nimicească, ei fiind ocrotiți de Rahab.⁹

²⁰ Hebronul i l-au dat lui Caleb, așa cum spusesese Moise; și acolo a moștenit el cele trei cetăți și acolo i-a omorât pe cei trei fi și ai lui Enac.

²¹ Dar fiii lui Veniamin nu i-au scos pe Iebuseii care locuiau în Ierusalim, astfel că Iebuseii locuiesc până astăzi în Ierusalim împreună cu fiii lui Veniamin.

²² Fiii lui Iosif s'au suiat la Betel; și Domnul era cu ei.

²³ Și au împresurat Betelul și l-au dărămat; iar numele cel vechi al cetății era Luz.

²⁴ Iar iscoadele văzând un om ieșind din cetate, l-au prinse și i-au zis: „Arată-ne pe unde să intrăm în cetate și vom face milă cu tine”.

²⁵ Și el le-a arătat pe unde să intre în cetate; iar ei au izbit cetatea cu ascuțișul săbiei; iar pe omul acela și pe rudele lui i-au lăsat liberi.

²⁶ Și a mers omul acela în ținutul Heteilor și a zidit acolo o cetate pe care a numit-o Luz; acesta e numele ei până în ziua de astăzi.

²⁷ Manase, de asemenea, nu i-a alungat pe cei din Bet-Şean, care este o

⁹ Rahab: desfrâñata din Ierihon, față de care Israelitii aveau obligații morale (Ios 6, 25). T. M. motivează diferit: „... de vreme ce ei aveau care de fier”.

cetate a Scitilor¹⁰, nici orașele¹¹ ei și nici împrejurimile ei; nici pe cei ce locuiau în Taanac, nici orașele acestuia; nici pe locuitorii din Dor, nici orașele acestuia; nici pe locuitorii din Balac și nici împrejurimile sau orașele lui, nici pe locuitorii Meghiddonului și nici împrejurimile sau orașele acestuia, nici pe locuitorii Ibleamului și nici împrejurimile sau orașele acestuia; iar Canaanenii au început să locuiască în această țară.

28 Și a fost că după ce Israel s'a întărit, i-a făcut pe Canaaneni să-i plătească bir, dar de alungat nu i-a alungat.

29 Nici Efraim nu i-a alungat pe Canaanenii care locuiau în Ghezer; iar Canaanenii au locuit în mijlocul lui și-i plăteau bir.

30 Nici Zabulon nu i-a alungat pe cei ce locuiau în Chitron, nici pe cei ce locuiau în Nahalol; iar Canaanenii au locuit în mijlocul lui și-i plăteau bir.

31 Nici Așer nu i-a alungat pe cei ce locuiau în Aco, care-i plăteau bir, nici pe locuitorii din Dor, nici pe locuitorii din Sidon, nici pe locuitorii din Mahaleb, din Aczib, din Helba, din Afec și din Rehob.

32 Și a trăit Așer în mijlocul Canaanenilor care locuiau în țara aceea, de vreme ce nu i-a izgonit.

33 Nici Neftali nu i-a alungat pe locuitorii din Bet-Şemeş, nici pe locuitorii

¹⁰ „... o cetate a Scitilor”: mențiune proprie Septuagintei; una și aceeași cu Schitopolis. Scitii (numiți în V. T. și Aschenazi – Fc 10, 3): popor nomad, din care unele triburi au plecat din sudul Rusiei și au pătruns în Asia și în Orientul Mijlociu. Pavel îi va menționa ca fiind cei mai îndepărtați dintre „barbari” (adică dintre cei ce nu vorbeau limba greacă), ceea ce înseamnă că locuiau în nordul Mării Negre.

¹¹ Textual: „ficele” = orașe subordonate; filiale.

din Bet-Anat; și a trăit Neftali în mijlocul Canaanenilor care locuiau în țara aceea; dar locuitorii din Bet-Şemeş și din Bet-Anat i-au devenit plătitori de bir.

34 Amoreii însă i-au împins pe fiii lui Dan în munte, fiindcă nu le-au îngăduit să se coboare la vale.

35 Așa au început Amoreii să locuiască în muntele Mirtilor, unde trăiesc urși și vulpi, în Aialon și în Shaalbim; dar mâna filor lui Iosif a fost puternică asupra Amoreilor, așa încât aceștia i-au devenit birnici.

36 Iar hotarul Amoreilor a fost de la urcușul spre Acravim, de la stâncă și mai sus de ea.

2

Îngerul Domnului vestește nenocirii peste Israel. Moartea lui Iosua. Israeliții îl trădează pe Dumnezeu, Acestea îi pedepsește.

1 Și îngerul Domnului¹ s'a suiat de la Ghilgal² la Locul Plângerilor³ și la Bel-tele și la casa lui Israel și le-a zis: „Așa grăiește Domnul: Eu v'am scos din țara Egipțului și v'am adus în țara pe care m'am jurat față de părinții voștri să v'o dau vouă, zicând: În veac nu voi

¹ E vorba de îngerul pe care Domnul l-a rânduit să-i călăuzească pe lungul și anevoiosul lor drum din Egipt până în Țara Făgăduinței (vezi Iș 23, 20-22). Dacă insuccesele Israeliților menționate în capitolul precedent aveau explicații de natură istorică, acest episod (versetele 1-5) introduce și explicațiile de natură religioasă.

² Ghilgal: prima tabără a Israeliților în Canaan, de unde Iosua și-a pornit campania militară.

³ „Locul Plângerilor”: mențiune proprie Septuagintei.

călca legământul pe care l-am făcut cu voi!

² Dar nici voi să nu faceți vreun legământ cu cei ce locuiesc în această țară și nici să nu vă încinăți dumnezeilor lor; dimpotrivă, chipurile lor cele cioplite să le nimiciți, jertfelnicele lor să le surpați!... Dar voi n'ați ascultat de glasul Meu, de vreme ce ati făcut toate aceste lucruri.

³ Iar Eu am zis: Nu-i voi alunga de dinaintea voastră, ci ei vor fi să vă facă necazuri, iar dumnezeii lor să vă fie piatră de potincnire⁴.

⁴ Și a fost că după ce a grăit îngerul Domnului aceste cuvinte către toți fiii lui Israel, poporul și-a ridicat glasul și a plâns.

⁵ De aceea au numit locul acela „al Plângerilor”; și I-au adus acolo jertfă Domnului.

⁶ Și Iosua a dat drumul poporului, iar fiii lui Israel s-au dus fiecare la moștenirea sa, să-și moștenească pământul.

⁷ Iar poporul I-a slujit Domnului în toate zilele lui Iosua și'n toate zilele bătrânilor care-au trăit îndelung după Iosua și care-au cunoscut toate lucrurile cele mari pe care Domnul le-a făcut în Israel.

⁸ Iar Iosua, fiul lui Navi, sluga Domnului, a murit în vîrstă de o sută zece ani.

⁹ Și l-au îngropat în hotarul moștenirii sale, la Timnat-Heres, în muntele lui Efraim, la miazănoapte de muntele GaaS;

¹⁰ și toată generația aceea s'a adăugat la părintii lor; și după ei s'a ridicat o altă generație, care nu L-a recunoscut pe Domnul și nici lucrurile pe care Domnul le făcuse cu Israel.

¹¹ Și fiii lui Israel au făcut rău în fața Domnului și s'au încinat baalilor.⁴

¹² Și L-au părăsit pe Domnul, Dumnezeul părintilor lor, Cel ce îi scosese din țara Egiptului, și au mers după dumnezei străini, dumnezeii popoarelor din jurul lor, și li s'au încinat și L-au mâniat pe Domnul;

¹³ și L-au părăsit și le-au slujit lui Baal și Astartelor.

¹⁴ Și Domnul S'a mâniat cu mare aprindere asupra lui Israel; și i-a dat pe mâna prădătorilor, care i-au jefuit; și i-a vândut în mâna dușmanilor lor de primprejur, iar ei n'au mai fost în stare să stea împotriva vrăjmașilor lor,

¹⁵ împotriva celor cu care mergeau mâna'n mâna⁵; dimpotrivă, mâna Domnului era împotriva lor, spre rău – aşa cum Domnul grăise și aşa cum Domnul li Se jurase; și El a adus peste ei necazuri mari.

¹⁶ Și Domnul le-a ridicat judecători⁶; și Domnul i-a mântuit din mâna celor ce-i prădau.

¹⁷ Dar ei nici de judecătorii lor n'au ascultat, ci s'au desfrânat umblând după alți dumnezei și li s'au încinat aces-tora; și repede s'au întors din calea în care părintii lor umblaseră să asculte

⁴Baali: = zeii canaaneeeni ai pământului și fertilității.

⁵Dacă, în virtutea credinței lor monoteiste, fiii lui Israel fuseseră capabili de victorie asupra unor forțe armate, decadența religioasă îi pune în fața crimei organizate, căreia nu-i pot rezista, ca unii ce deveniseră aliați ai propriilor lor inamici.

⁶Aici este introdusă tema judecătorilor, pe care Dumnezeu îi rânduiește la vreme și vremi de criză morală, aşa cum va face, mai târziu, cu profetii. În acest sens, judecătorii nu erau magistrați care să cumpănească și să împartă dreptatea, ci conducători, eroi, salvatori.

de cuvintele Domnului; ei n'au făcut aşa.

¹⁸ Si de vreme ce Domnul le ridicase judecători, Domnul era cu judecătorul și i scăpa de mâna dușmanilor lor în toate zilele judecătorului; fiindcă Domnului îi părea rău de suspinul lor, pricinuit de către cei care-i împresurau și le făceau necazuri.

¹⁹ Dar după ce judecătorul murea, ei se întoarceau și se stricau mai rău decât părinții lor, mergând după dumnezei străini, slujindu-le și închinându-se lor; ei nu și-au părăsit izvodirile,⁷ și nici căile lor cele rele.

²⁰ Si tare S'a mâniat Domnul asupra lui Israel și a zis: „De vreme ce neamul acesta a părăsit legământul pe care Eu l-am poruncit părinților lor și n'au ascultat de glasul Meu,

²¹ nici Eu nu voi mai izgoni de dinaintea lor pe nimeni dintre neamurile lăsate de Iosua,

²² lăsate ca prin ele să fie Israel pus la'ncercare și să vadă dacă va ține sau nu calea Domnului, să meargă pe ea aşa cum au păzit-o părinții lor”.

²³ Domnul este Cel ce a lăsat aceste neamuri, și nu le-a nimicit degrabă și nici nu le-a dat în mâna lui Iosua.

3

Otniel, Aod și Samgar.

¹ Iată neamurile pe care Domnul le-a lăsat pentru ca prin ele să-l pună la'ncercare pe Israel, cele ce nu cunoșteau războaiele Canaanului,

⁷ „Izvodire”: procesul prin care oamenii își imaginau zeități și idoli.

² doar de dragul generațiilor lui Israel, ca să le învețe războiul, ceea ce ele nu știau mai dinainte:

³ Cele cinci stăpâniri ale Filistenilor și toți Canaanenii și Sidonienii și Heveii care locuiau în Liban, de la muntele Baal-Hermon până la Hamat.

⁴ Le-a lăsat pentru ca prin ele să-l pună pe Israel la'ncercare, să știe dacă ei vor asculta de poruncile Domnului, pe care Acesta le dăduse părinților lor prin mâna lui Moise.

⁵ Si au locuit fiii lui Israel în mijlocul Canaanenilor și al Heteilor și al Amoreilor și al Ferezeilor și al Heveilor și al Ghergheseilor și al Iebuseilor.

⁶ Pe fetele acelora și le-au luat de felei, iar pe fetele lor le-au dat după fiii acelora, și au slujit dumnezeilor lor.

⁷ Rău au făcut fiii lui Israel în fața Domnului și L-au uitat pe Domnul, Dumnezeul lor, și au slujit baalilor și tușișurilor¹.

⁸ Si Domnul S'a mâniat cu aprindere pe fiii lui Israel; și i-a dat în mâinile lui Cușan-Rișeataim, regele Siriei-Râurilor²; și fiii lui Israel i-au slujit lui Cușan-Rișeataim vreme de opt ani.

⁹ Fiii lui Israel au strigat către Domnul, iar Domnul i-a ridicat lui Israel un mântuitor care l-a mântuit, și anume pe Otniel, fiul lui Chenaz, fratele mai mic al lui Caleb.

¹⁰ Duhul Domnului a fost peste el³; el

¹Tușișurile – sau crângurile – erau locuri ale sacrălității păgâne, unde aveau loc, de obicei, ritualuri orgiastice.

² „Siria-Râurilor”: Mesopotamia. Cât despre Cușan-Rișeataim (care ar însemna: „Cușit-cu-îndoială răutate”), este o poreclă care nu duce la numele adeverat, deci prin care purtătorul lui era luat în râs.

³ „Duhul Domnului... ”: Alegere, misiune și

a fost judecător peste Israel și a ieșit la război și Domnul i l-a dat în mâna pe Cușan-Rișeataim, regele Siriei⁴, și mâna lui a fost puternică asupra lui Cușan-Rișeataim.

11 Si țara a fost liniștită vreme de patruzeci de ani; și a murit Otniel, fiul lui Chenaz.

12 Dar fiii lui Israel s-au ținut în a face rău în fața Domnului, iar Domnul l-a întărit pe Eglon, regele Moabului, împotriva lui Israel, de vreme ce ei făceau rău în fața Domnului.

13 Si i-a adunat la sine pe toți fiii lui Amon și Amalec; și s-au pornit și l-au bătut pe Israel și au pus stăpânire pe cetatea Palmierilor.

14 Si fiii lui Israel i-au slujit lui Eglon, regele Moabului, vreme de opt-sprezece ani.

15 Fiii lui Israel au strigat către Domnul, iar Domnul le-a ridicat mântuitor pe Aod, fiul lui Ghera, fiul lui Iemени⁵, bărbat în stare să folosească de opotrivă atât mâna dreaptă cât și pe cea stângă; prin mâna lui au trimis fiii lui Israel daruri lui Eglon, regele Moabului.

16 Iar Aod și-a făcut un pumnal cu două tăișuri, lung de o palmă, și l-a încins sub haină, la șoldul drept.

17 Si mergând el, i-a dus lui Eglon, regele Moabului, darurile, iar Eglon era un om foarte plăcut⁶.

învestitura divină.

⁴T. M.: „regele Mesopotamiei”.

⁵„Fiul lui Iemeni” = din neamul lui Veniamin. Numele celui mai mic fiu al lui Iacob pare înrudit cu Binu-Jamina, numele străvechi al unui trib de Beduini din Mesopotamia. T. M.: „Veniamin” (din tribul lui Veniamin).

⁶Grecescul **asteios** înseamnă „plăcut”. T. M.: „gras”. În mentalitatea vremii, omul gras era

18 Si a fost că după ce Aod a sfârșit de înmânat darurile, i-a mânat afară pe cei ce le pertaseră.

19 Iar el, întorcându-se de la idolii din Ghilgal, a zis: „O, rege, am să-ți spun un cuvânt de taină”. Iar Eglon i-a zis: „Taci!...”. Si i-a scos afară, de pe lângă sine, pe toți cei ce se deoseau împrejurul său.

20 Si Aod a intrat la el – iar acela se deosebă de unul singur în foisorul său de vară; și a zis Aod: „O, rege, eu am pentru tine un cuvânt de la Dumnezeu”. Atunci Eglon s-a sculat de pe scaunul său și a stătut aproape de el.

21 Si a fost că de-ndată ce regele s-a sculat, Aod și-a întins mâna stângă, a luat pumnalul de la șoldul său cel drept și l-a împlânat în pântecele lui Eglon

22 atât de puternic, încât și mânerul a intrat după limba pumnalului, iar grăsimea a astupat rana în urma ascuțisului, de vreme ce el nu a scos pumnalul din pântecele aceluia.

23 Iar Aod a ieșit în tindă printre paznici, închizând după sine ușile foisorului și încindu-le.

24 Si după ce a ieșit el, au intrat sluji torii regelui și, văzând ușile foisorului înciate, au zis: „Nu cumva a ieșit să se legene în scaunul din foisorul de vară?”

25 Si li s'a urât de-atâta aşteptare; și văzând ei că nimeni nu deschide ușile foisorului, au luat cheia și au deschis; și, iată, stăpânul lor zacea pe pământ, mort.

26 Si până să se dumerească ei, Aod a fugit fără ca cineva să prindă de veste; și, trecând pe lângă chipurile cioplite, a scăpat în Seira.

și plăcut (citadin bine hrănit); termenul ebraic, mai direct, este și mai propriu.

²⁷ Si a fost că de îndată ce Aod a venit în țara lui Israel, el a trâmbițat din corn în muntele lui Efraim; iar fiii lui Israel s'au coborât din munte împreună cu el, avându-l în frunte.

²⁸ Iar el a zis către ei: „Veniți după mine, căci Domnul Dumnezeu i-a dat pe vrăjmașii noștri, pe Moab, în mâna noastră”. Si s'au coborât după el și au cuprins vadurile Iordanului dinspre Moab, și n'au lăsat pe nimeni să treacă.

²⁹ Si'n ziua aceea au ucis din Moab ca la zece mii de bărbați, pe piece războinic ce se afla între ei și pe piece voinic; și nici un om n'a scăpat.⁷

³⁰ Așa s'a umplut Moab de rușine sub mâna lui Israel în ziua aceea. Si țara a avut odihnă vreme de optzeci de ani; iar Aod i-a judecat⁸ până a murit.

³¹ Iar după el s'a ridicat Samgar, fiul lui Anat, care i-a ucis pe Filisteni, ca la vreo șase sute de bărbați, cu un fier de plug desprins în urma boilor; și el, de asemenea, l-a mântuit pe Israel.

4

Debora și Barac.

¹ Dar fiii lui Israel s'au ținut în a face răul în fața Domnului; Aod însă murise.

² Si Domnul i-a dat în mâna lui Iabin, regele Canaanului, care domnea în Haṭor; iar căpetenia oastei lui era Sisera, care locuia în Haroșet-Goim.

³ Fiii lui Israel au strigat către Domnul; fiindcă acela avea nouă sute de

⁷ Ca și, mai târziu, Filistenii lui Goliat, armata rămasă fără comandant intră în derută și poate fi ușor nimicită.

⁸I-a condus.

care ferecate și cu mare strășnicie i-a asuprit pe fiii lui Israel vreme de douăzeci de ani.

⁴ Si Debora, o proorociță¹, soția lui Lapidot – ea era judecător² în Israel la vremea aceea.

⁵ Si ea locuia sub palmierul Deborei, între Rama și Betel, în muntele lui Efraim; la ea veneau fiii lui Israel să se judece.

⁶ Si Debora a trimis și l-a chemat pe Barac, fiul lui Abinoam, din Chedeșul Neftalimului, și i-a zis: „Oare nu ție și-a poruncit Domnul, Dumnezeul lui Israel, să te duci în muntele Tabor și să iezi cu tine zece mii de bărbați dintre fiii lui Neftali și dintre fiii lui Zabulon?...”

⁷ Iar Eu îl voi aduce la tine, la pârâul Chișon, pe Sisera, căpetenia oștirii lui Iabin, și carele lui și gloatele lui, și și-l voi da în mâna”.

⁸ Si i-a zis Barac: „Dacă tu vei veni împreună cu mine, mă voi duce; dar dacă nu vei merge, nu mă voi duce; fiindcă eu nu cunosc ziua în care Domnul îi va deschide îngerului Său un drum alături de mine”.

⁹ Iar Debora a zis către el: „Negreșit, voi merge împreună cu tine, dar să știi că nu a ta va fi biruința pe calea pe care mergi, căci în mâna de femeie îl va da Domnul pe Sisera”. Si s'a ridicat Debora și a mers împreună cu Barac la Chedes.

¹⁰ Si Barac i-a chemat pe Zabulon și pe Neftali la Chedeș; și i-au venit la pi-

¹ Debora înseamnă „albină”. „Proorociță”: inspirată de Dumnezeu (așa cum fusese Mariam, sora lui Moise – Iș 15, 20).

² Contextul o prezintă pe Debora nu ca pe o căpetenie politică, ci ca pe un magistrat care împarte dreptatea.

cioare zece mii de bărbați; iar Debora a mers cu el.

¹¹ Dar Heber Cheneul s'a despărțit de fiii lui Hobab, socrul lui Moise, și și-a întins cortul la stejarul Țaanaim, aproape de Chedes.

¹² Atunci i s'a spus lui Sisera că Barac, fiul lui Abinoam, s'a suit în muntele Tabor.

¹³ Iar Sisera a chemat toate carele sale – nouă sute de care ferecate – și tot poporul pe care-l avea, de la Haroșet-Goim la pârâul Chișon.

¹⁴ Iar Debora a zis către Barac: „Scoală-te, căci aceasta e ziua în care Domnul l-a dat pe Sisera în mâna ta, fiindcă Domnul va merge înaintea ta”.

Iar Barac s'a coborât din muntele Tabor; și cu el, cei zece mii de bărbați.

¹⁵ Atunci Domnul l-a îngrozit pe Sisera – cu toate carele lui și cu toată oștirea lui – în fața ascuțişului săbiei cu care îl întâmpina Barac; și a sărit Sisera din carul său și fugea cu picioarele.

¹⁶ Iar Barac i-a fugărit carele și oștirea până la Haroșet-Goim; și toată oștirea lui Sisera a căzut sub ascuțisul săbiei și nimeni n'a rămas.

¹⁷ Iar Sisera a fugit cu picioarele până la cortul Iaelei, femeia lui Heber Cheneul – căci între Iabin, regele Hațorului, și casa lui Heber Cheneul era pace.

¹⁸ Iar Iaela i-a ieșit înainte lui Sisera și i-a zis: „Abate-te, domnul meu, abate-te la mine, nu-ți fie teamă!” Iar el s'a abătut la ea, în cort; și ea l-a acoperit cu o mantie de-a ei.

¹⁹ Și i-a zis Sisera: „Dă-mi puțină apă să beau, că sunt însetat!” Iar ea a desfăpat un burduf cu lapte și i-a dat să bea și l-a acoperit.³

³Femeia știa că laptele aduce somn...

²⁰ Sisera i-a zis: „Stai în ușa cortului, și dacă va veni cineva la tine și te va întreba: – Este vreun om aici?, tu să-i spui: – Nu este!”

²¹ Atunci Iaela, femeia lui Heber, a luat un țăruș de la cort și a luat și un mai în mâna și a intrat la el, tiptil; și i-a pus țărușul pe tâmplă și l-a izbit cu maiul și i-a străpuns creierii până'n pământ; iar el a leșinat și s'a întunecat și a murit.

²² Și, iată, Barac îl urmărea pe Sisera; iar Iaela i-a ieșit înainte și i-a zis: „Vino, și ți-l voi arăta pe bărbatul pe care-l cauți!” Și a intrat cu ea: șî, iată, Sisera zăcea mort, cu țărușul înfipt în tâmplă.

²³ Așa l-a umilit Dumnezeu în ziua aceea pe Iabin, regele Canaanului, în fața fiilor lui Israel.

²⁴ Și mâna fiilor lui Israel a înaintat din ce în ce mai mult împotriva lui Iabin, regele Canaanului, până ce l-a nimicit.

5

Cântarea Deborei și a lui Barac.

¹ În ziua aceea, Debora și Barac, fiul lui Abinoam, au cântat, zicând:¹

² „Descoperire'n Israel când tot popo-

¹Acesta este unul din cele mai vechi texte poetice ale Vechiului Testament; a fost alcătuit la scurtă vreme după ce s'au petrecut evenimentele din capitolul precedent, lăudând triburile care au răspuns chemării Deborei și mustrându-le pe cele care n'au răspuns. Din cauza vechimii, Textul Ebraic e în mare parte deteriorat și ridică mari dificultăți de traducere, dificultăți resimțite și în Septuaginta. Versiunea de față reține ceea ce e mai limpede în codicii Alexandrinus și Vaticanus.

rul'n luptă se îndeamnă!¹² Pe Domnul binecuvântați-L!

³ Auziți, voi, regi, și luați aminte, voi, satrapi: Eu Domnului îi voi cânta, cântări voi înălța Dumnezeului lui Israel.³

⁴ Doamne, când ai ieșit Tu din Seir⁴ și când treceai prin padina Edomului, pământul se cutremura, cerul se tulbură și norii picuri picurau, de ploaie;

⁵ munții se clătinau de fața lui Elohim⁵, Domnul, Sinaiul acesta de fața Domnului, Dumnezeului lui Israel.

⁶ În zilele lui Șamgar, fiul lui Anat, în zilele Iaelei pustii făcut-au căile, iar ei umblau pe-alături, pe strâmbe căi umblau.⁶

⁷ În Israel slăbeau vitejii, se sleiau pân' ce s'a ridicat Debora, pân' ce s'a ridicat în Israel o mamă.

⁸ Ales-au dumnezei străini, războiu-
atunci bătea la porți: nici pavăză, nici
suliță, nimic în cele patruzeci de mii
ale lui Israel!

² Descoperirea constă în aceea că Însuși Domnul, prin ingerul Său, participă la lupta voluntară a poporului.

³ „Cântări” („psalmodii”) acompaniate de unul sau mai multe instrumente muzicale.

⁴ Seir: masiv muntos la sud de Marea Moartă, populat de Edomiții care se întindeau (potrivit unor texte egiptene) până în Sinai, fostul „sălaș” al Domnului. De acolo ieșise El în fruntea poporului Său (vezi Ps 67, 7). De obicei, arătările lui Dumnezeu sunt însotite de mișcări cosmice extraordinare, precum cele ce urmează.

⁵ Elohim (Eloï): mențiune proprie Septuagintei (Codex Vaticanus). În limbajul și teologia Vechiului Testament, folosirea acestui nume era menită să ateste faptul că Dumnezeu (Elohim), Creatorul lumii, este Domnul (Iahvē) absolut al propriei Sale creații, precum și Suveranul istoriei (B. W. Anderson) (Vezi și nota de la Fc 4, 26).

⁶ Îndepărtarea de Dumnezeu provoacă pustiu și sleire.

⁹ În ce-i e rânduit lui Israel, acolo-mi este inima. Voi, cei din popor, voioși de luptă, pe Domnul binecuvântați-L!

¹⁰ Voi, cei ce'n amiază călăriți pe cenușiile asine,⁷ voi, cei ce stați pe tron de judecată și bateți drumul laolaltă cu cei ce judecă din mers, gândiți-vă!

¹¹ Voioase sunete vor înălța cei din taraful veselelor hore; acolo vor grăi de fapte drepte. O, Doamne fă să se'nmulțească dreptățile în Israel! Atunci poporul Domnului s'a coborât acasă, în cetăți.

¹² Trezește-te, deșteaptă-te, Debora, trezește-te deșteaptă-te și cântă! Ridică-te, Barac, și fă-ți-i robi pe cei ce te-au robit, tu, fiu al lui Abinoam!

¹³ Atunci s'a preamarit puterea lui. O, Doamne, umilește-i pe cei mai tari ca mine!⁸

¹⁴ El, Efraim, i-a smuls din rădăcini în Amalec; Veniamin, în spate, cu ai săi; Machir s'a coborât cu mine să-și caute dușmanii; din Zabulon s'au coborât acei ce poartă pană pentru scris.

¹⁵ Și prinții din Isahar sunt cu Debora și Barac, aşa că pedestrașii lui Barac trimiși au fost de către el în vale, în partea de moșie a lui Ruben. Grele'ncercări pentru o biată inimă!⁹

¹⁶ De ce ședeau ei oare între stâni?: s'audă behăitul turmelor pentru oștiile lui Ruben. Grele'ncercări pentru o biată inimă!

⁷ În antichitate, conducătorii de popoare mergeau călare pe asin.

⁸ În cele ce urmează, campania militară a lui Barac e prezentată de un martor ocular, cu amănunte care lipsesc din capitolul 4, unde istorisirea e condensată pe esențial.

⁹ Nu toate triburile lui Israel au răspuns cheamării lui Barac, ceea ce provoacă deziluzie, amăraciune.

¹⁷ Peste Iordan e Galaad, acolo corturile și le-a'ntins. De ce rămâne Dan în luntri? Așer stă jos pe țărmul mării, în porturi corturi și-a întins.

¹⁸ Și Zabulon, popor care-și aruncă viața către moarte, și Neftali pe dealul din câmpie.

¹⁹ Regi au venit la ei și s-au întins în rânduri de bătaie. Atunci încoronății Canaanului s-au războit la Taanac, pe apa Meghiddonului, dar n'au luat nici o pradă de argint.

²⁰ Stelele'n cer s'au rânduit de luptă și s'au bătut cu oastea lui Sisera.¹⁰

²¹ Pârâul Chișon i-a aruncat la mal, vechiul pârâu, pârâul lui Chișon... Puternicul meu suflet îl va călcă'n picioare!

²² Când unghiile sailor s'au rupt, vitejii lor fugeau mâncând pământul

²³ să blestemem cetatea lui Meroz.¹¹

²⁴ O, binecuvântată fie'ntre femei Iaela,¹² femeia lui Heber Cheneul! O, binecuvântată fie ea peste femeile din corturi!

²⁵ Acela¹³ apă i-a cerut, ea lapte dintr'un blid i-a dat și unt cu care prinții se hrănesc.

²⁶ Și mâna stângă la țăruș a'ntins'o și dreapta ei la maiul de bătut: cu maiul pe Sisera l-a izbit și capul i l-a sfredelit și tâmpalele c'un singur cui i le-a străpuns.

---

¹⁰E vorba de un război sfânt, cu participare cosmică!

¹¹Meroz: cetate în tribul lui Neftali, ai cărei locuitori n'au sărit să-L sprijine pe Domnul în război. O, blestemați-o!, grăiese inger de la Domnul, cu greu blestem să-i blestemă pe cei ce locuiesc într'insa, că n'au venit în ajutorul Domnului, pe Domnul să-L ajute'ntre viteji.

¹²Iaela: eroina care-l va ucide, cu cruzime, pe comandantul Sisera.

¹³„Acela”: Sisera.

²⁷ El i s'a zvârcolit chiar la picioare, chiar la picioare i-a murit: cum a intrat, aşa s'a dus...

²⁸ Mama lui Sisera pe fereastră se tot uita, și iată că a strigat:¹⁴ De ce'ntârzie carul său să vină? de ce în drum nu i se-arată carele?...

²⁹ Femeile'ntelepte-i răspundeau,¹⁵ dar ea din nou se întreba în sine:

³⁰ Au nu cumva el stă și'mparte prăzi? El va fi dănic fiecărui om. Haine pestrițe, prăzi pentru Sisera,¹⁶ haine pestrițe, pradă de tot felul, și țesături cu aur înflorite sunt prăzi bogate pe grumazul său...

³¹ Doamne, aşa să piară toți vrăjmașii Tăi! Iar cei ce Te iubesc să fie ca răsăritul soarelui puternic!"

³² Și patruzeci de ani a fost în țară pace.

6

Ghedeon.

¹ Si fiii lui Israel au făcut răul în fața Domnului, iar Domnul i-a dat în mâna Madianiților vreme de șapte ani.

² Mâna lui Madian apăsa greu asupra lui Israel; și din pricina Madianiților și-au făcut fiii lui Israel ascunzători în munți și bârloguri și vizuini în stâncă.

³ Si era că după ce fiii lui Israel semănu, Madianiții și Amaleciții și alții de la răsărit se ridicau

---

¹⁴Schimbare de decor: palatul lui Sisera, unde mama, scuturată de neliniști, și-l imaginează, totuși, victorios. Relatare din care nu lipsește sadismul învingătorului care jubilează.

¹⁵„Femeile'ntelepte”: doamnele de onoare, a căror menire era să-și încurajeze stăpâna...

¹⁶„Haine pestrițe”: straii cu broderii multicolore, făcute anume pentru nobili.

4 și tăbărau pe ei și le stricau recoltele până la Gaza și pe pământul lui Israel nu lăsau nimic cu care omul să-și poată ține viața sau oaia sau boul sau asinul;

5 că aceia tot veneau, ei și animalele lor, aducându-și și corturile; ca lăcuștele veneau, ei și nenumăratele lor cămile, veneau pe pământul lui Israel și-l lăsau pustiu.

6 Si tare a sărăcit Israel din pricina Madianitilor.

7 Atunci Israel a strigat către Domnul. Și a fost că atunci când fiii lui Israel au strigat către Domnul, de răul Madianitilor,

8 Domnul a trimis un bărbat, un profet, la fiile lui Israel, iar acesta le-a zis: „Așa grăiește Domnul, Dumnezeul lui Israel: Eu sunt Cel ce v'am ridicat din țara Egiptului și v'am scos din casa robiei

9 și v'am izbăvit din mâna Egiptului și din mâna tuturor celor ce vă necăjeau; și i-am alungat de dinaintea voastră, iar pământul lor vi l-am dat vouă.

10 Si v'am zis: Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru; nu vă temeți de dumnezeii Amoreilor în a căror țară locuiți! Dar voi n'ați ascultat de glasul Meu.”

11 Atunci a venit un înger al Domnului și a șezut sub un stejar care se afla la Ofra¹ în țarina lui Ioaș, tatăl lui Abiezzer; iar Ghedeon, fiul său, îmblătea²

¹Ofra (LXX îl transcrie, incorect, „Efrata”): orașel situat pe teritoriul tribului Manase, în Cisiordania.

²„A îmblăti”: a treiera grâul bătând spicile cu un băt. Spre a se feri de privirile dușmanilor, Ghedeon făcea această treabă într'un lin, adică într'o cuvă de lemn, cu pereți înalți (nu chiar săpată în stâncă), din care, în mod normal, se obținea vinul prin zdrobirea strugurilor cu picioarele desculțe și bine spălate.

grâu într'un lin, ca să scape cu fuga de dinaintea Madianitilor.

12 Iar îngerul Domnului i s'a arătat,³ zicând: „Domnul este cu tine, cel tare'n tărie”.

13 Iar Ghedeon i-a zis: „Cu mine, Domnul meu? Dar dacă Domnul este cu noi, de ce au căzut asupră-ne toate relele acestea? Si unde sunt toate minunile Lui, despre care părinții noștri ne povesteau, zicând: Oare nu Domnul ne-a scos pe noi din Egipt?... Acum însă Domnul ne-a lepădat și ne-a dat în puterea lui Madian...”.

14 Dar îngerul Domnului s'a întors spre el și i-a zis: „Du-te cu această putere pe care o ai,⁴ și-l vei măntui pe Israel din mâna lui Madian! Iată, Eu te-am trimis!”

15 Dar Ghedeon i-a zis: „Pe mine, Doamne?... Cum îl voi măntui eu pe Israel? Iată, neamurile mele⁵ sunt mai slabe în [tribul lui] Manase, iar eu sunt cel mai Tânăr în casa tatălui meu!”⁶

16 Iar Domnul i-a zis: „Eu voi fi cu tine și-l vei bate pe Madian ca pe un om”.

17 Si i-a zis Ghedeon: „Dac'am aflat milă în ochii tăi și dacă vei face astăzi pentru mine tot ceea ce mi-ai spus,

18 să nu pleci de aici până când eu mă voi întoarce la tine și voi aduce jertfă și voi jertfi în fața ta”. Iar acela i-a zis:

³Trimiterea unui înger este modalitatea perceptibilă prin care Dumnezeu le transmite oamenilor anumite mesaje.

⁴E vorba de puterea fizică, la care se adaugă aceea a lui Dumnezeu Care-l trimite.

⁵Literal: „mia mea”, cifră simbolică pentru noțiunea de „clan”.

⁶Asemenea lui Moise (Iș 3, 11) și Ieremia (Ir 1, 6) în fața chemării Domnului, Ghedeon opune la început rezistență.

„Eu sunt⁷; voi rămâne până când te vei întoarce”.

¹⁹ Și Ghedeon s'a dus și a pregătit un ied dintre capre, iar dintr'o efă de făină a făcut azime; carnea a pus-o în coș, iar zeama a turnat-o într'o oală, și i le-a adus sub stejar și s'a apropiat.

²⁰ Iar îngerul Domnului i-a zis: „Ia carnea și azimele și pune-le pe piatră, iar zeama toarn-o deasupra”. Iar el a făcut aşa.

²¹ Iar îngerul Domnului a întins vârful toiagului pe care-l avea în mâna și a atins carnea și azimele; și foc a ieșit din piatră și a mistuit carnea și azimele. Și îngerul Domnului s'a dus de sub ochii lui.

²² Și a văzut Ghedeon că acela fusese îngerul Domnului; și a zis Ghedeon: „Vai, vai, Doamne al meu, Doamne!, că l-am văzut pe îngerul Domnului față către față!”

²³ Și i-a zis Domnul: „Pace ţie!; nu te teme, nu vei muri!”⁸

²⁴ Și Ghedeon l-a zidit acolo Domnului un altar și l-a numit Pacea Domnului; el se află până azi în Ofra lui Abiezer.

²⁵ Și a fost că în noaptea aceea i-a zis Domnul: „Ia un tăuraș din cireada tatălui tău și un taur deșapte ani; și vei dărâma jertfelnicul lui Baal, care e al tatălui tău, și vei tăia tufișul de lângă el.”⁹

²⁶ Și-I vei zidi Domnului, Dumnezeu-

⁷ „Eu sunt”: formulă prin care Dumnezeu Se definește pe Sine (vezi Iș 3, 14: „Eu sunt Cel ce este”).

⁸ Credința era că un om nu-L poate vedea pe Dumnezeu fără să moară din această pricina (Iș 20, 19; mai explicit: Iș 33, 20).

⁹ În cultul lui Baal, tufișurile erau locuri sacre unde se petreceau, de obicei, ritualurile orgiastice.

lui tău, un jertfelnic pe vârful muntelui Maoz, în bună rânduială, și vei lua taurul cel de al doilea și-l vei aduce ardere-de-tot cu lemnele tufișului pe care-l vei tăia”.

²⁷ Și a luat Ghedeon zece bărbați dintre slujitorii săi și a făcut așa cum i-a spus Domnul; dar s'a temut să o facă ziua, de teama casei tatălui său și a oamenilor cetății, și a făcut-o noaptea.

²⁸ Iar oamenii cetății s'au sculat a doua zi dis-de-dimineață; și, iată, jertfelnicul lui Baal era dărâmat, iar tufișul de alături tăiat; și au văzut taurul cel de al doilea adus ardere-de-tot pe jertfelnicul cel nou-zidit.

²⁹ Și au zis unul către altul: „Cine a făcut lucrul acesta?” Și au cercetat și au întrebat și au aflat că Ghedeon, fiul lui Ioaș, a făcut lucrul acesta.

³⁰ Iar oamenii cetății au zis către Ioaș: „Scoate-l afară pe fiul tău!: să moară, de vreme ce a dărâmat jertfelnicul lui Baal și a tăiat tufișul de lângă el!”

³¹ Dar Ioaș a zis către oamenii ce se ridicaseră asupră-i: „Voi vreți acum să-l răzbunați pe Baal? Oare voi îl veți mândru? Oricine îi va lua partea, acela să moară dimineața asta! Dacă el este dumnezeu, să se apere singur pe sine că i-a dărâmat cineva jertfelnicul!”

³² Și'n ziua aceea l-au numit [pe Ghedeon] Ierubaal¹⁰, zicând: „Să se apere Baal de el însuși, că i s'a dărâmat jertfelnicul!”

³³ Atunci toți Madianiții și Amaleciții și fiii răsăritului său adunat laolaltă și și-au pus tabăra în valea Izreel.

¹⁰ Conform unor etimologii populare, Ierubaal ar însemna: „Baal să se apere” sau: „Baal să se preamărească”.

³⁴ Iar Duhul lui Dumnezeu l-a îmbrăcat pe Ghedeon; el a trâmbițat din corn, iar Abiezer i-a venit într'ajutor.

³⁵ Și a trimis vestitorii la tot [tribul lui] Manase și la Așer și la Zabulon și la Neftali; și a ieșit în întâmpinarea lor.

³⁶ Și a zis Ghedeon către Dumnezeu: „Dacă Tu îl vei mântui pe Israel prin mâna mea, aşa cum ai zis,

³⁷ iată, eu pun un maldăr de lână pe arie; și dacă roua va fi numai pe maldărul de lână, iar încolo, peste tot locul, uscăciune, atunci voi ști că prin mâna mea îl voi mântui pe Israel, aşa cum ai spus”.

³⁸ Și a făcut aşa. Și s'a sculat Ghedeon dis-de-dimineață și a stors lâna, iar roua a curs din lână: un blid plin cu apă.

³⁹ Și a zis Ghedeon către Dumnezeu: „Să nu se aprindă mânia Ta asupră-mi dacă voi mai grăi încă o dată; voi mai face încă o dată încercare cu lâna: să fie uscăciune numai pe lână, iar peste tot locul să fie rouă!”

⁴⁰ Și aşa a făcut Dumnezeu în noaptea aceea: uscăciunea a fost numai pe lână, iar peste tot locul a fost rouă.

7

Lupta lui Ghedeon împotriva Madianiților.

¹ Ierubaal – adică Ghedeon – s'a sculat dis-de-dimineață, precum și întregul popor care era cu el, și și-au așezat tabăra la En-Harod; iar tabăra Madianiților și Amaleciților se afla spre mia-zănoapte de el, pe colina Moré, cea din ses.

² Și a zis Domnul către Ghedeon: „Poporul care este cu tine e numeros; de aceea Eu nu-i voi da pe Madianiți în mâna lor, ca nu cumva Israel să se laude împotriva Mea, zicând: Mâna mea este aceea care m'a mântuit!...”.

³ Și i-a zis Domnul: „Vorbește aşa ca să audă tot poporul și zi: Cine este însăspăimântat sau fricos?: Acela să se întoarcă îndărăt din muntele Galaad!” Și s'au întors din popor douăzeci și două de mii și au rămas zece mii.

⁴ Și a zis Domnul către Ghedeon: „Încă e mult popor; coboară-i la apă, iar Eu și-i voi alege: și va fi că acela asupra căruia Eu îți voi spune: – Acesta să meargă cu tine!, el va merge cu tine; iar acela despre care Eu îți voi spune: – Acesta nu va merge cu tine!, acela nu va merge cu tine”.

⁵ Iar el a coborât poporul la apă. Și a zis Domnul către Ghedeon: „Pe tot cel ce va linchi apa cu limba, aşa cum linchește câinele, să-l pui de-o parte; iar pe tot cel ce se va pune în genunchi să bea apă, să-l pui de altă parte”.

⁶ Și numărul celor ce au linchit apa din mâna dusă căuș la gură au fost trei sute de bărbați; iar restul poporului s'a pus în genunchi să bea apă.

⁷ Și Domnul i-a zis lui Ghedeon: „Cu acești trei sute de bărbați care au linchit vă voi mântui și-i voi da pe Madianiți în mâna ta; iar restul poporului să se ducă fiecare la casa lui”.¹

⁸ Și au luat merindele poporului în mâna lor, precum și trâmbițele; iar pe

¹ Proba era de ordin psihologic: nu e un bun luptător acela care se repede cu lăcomie să bea apă din râu, cu ochii închiși sau cufundați în unde; bun luptător este acela care bea cumpătat, stând în picioare, în stare de veghe, cu privirea roată împrejur.

acei bărbați ai lui Israel i-a trimis pe fiecare la cortul său; dar pe cei trei sute de bărbați i-a îmbărbătat. Iar tabăra Medianitilor era acolo, dedesubt, în vale.

9 Și a fost că'n noaptea aceea a zis Domnul către Ghedeon: „Scoală-te și te coboară de'ndată la tabără, că ți-am dat-o în mâna!

10 Dar dacă te temi să cobori singur, atunci coboară-te la tabără tu și Pura, sluga ta.

11 Iar tu vei auzi ce vor spune, și după aceea mânilor tale se vor întări și te vei coborî asupra taberei". Iar el și Pura, sluga lui, s'au coborât în apropierea celor cincizeci care străjuiau la margine.

12 Medianitii și Amaleciti și toți fiile răsăritului tăbărâseră în vale, mulți ca lăcustele; cămilele lor erau nenumărate, multe ca nisipul de pe țărmul mării.

13 Și dacă a sosit Ghedeon, iată că un bărbat îi povestea vecinului său un vis, zicând: „Am visat un vis; și, iată, o pâine de orz se rostogolea prin tabără Medianitilor și a venit până la un cort și l-a lovit și l-a răscut și l-a dezghinat și l-a doborât...”.

14 Iar vecinul său i-a zis: „Asta nu poate fi altceva decât sabia lui Ghezon, fiul lui Ioaș, bărbat din Israel; Dumnezeu i-a dat în mâna pe Medianitii și toată tabără”.²

15 Și a fost că după ce a auzit Ghedeon povestirea visului și tâlcuirea lui, I s'a încchinat Domnului și s'a întors în tabără lui Israel și a zis: „Sculați-vă, căci Domnul a dat tabără Medianitilor în

²Visul și tâlcuirea lui demonstrează că adversarii lui Israel sunt demobilizați lăuntric, proces psihologic pe care contează orice luptător.

mâna noastră!"

16 Și i-a împărțit pe cei trei sute de oameni în trei cete; și'n mânilile fiecărui a pus o trâmbiță și o ulcică goală, și'n ulcică o făclie.

17 Și le-a zis: „Cum mă veți vedea pe mine, aşa să faceți și voi; iată, eu mă duc în mijlocul taberei: cum voi face eu, aşa să faceți și voi.

18 Eu voi suna din trâmbiță, iar voi toti, împreună cu mine, veți suna din trâmbițe de jur-împrejurul întregii tabere și veți striga: Pentru Domnul și pentru Ghedeon!"

19 Iar Ghedeon și suta de bărbați care erau cu el au venit în apropierea taberei la începutul străjii de miezul nopții³ și au trezit străjile și sunau din trâmbițe și învârteau prin aer ulcelele pe care le aveau în mâini.

20 Și cele trei cete au sunat din trâmbițe și au spart ulcelele și țineau în mâna stângă fâcliile și'n mâna dreaptă trâmbițele din care trâmbițau în timp ce strigau: „O sabie pentru Domnul și pentru Ghedeon!"

21 Și fiecare om a stat pe locul său de jur-împrejurul oștirii; iar oștirea toată, alergând, a dat semnal și a fugit.⁴

22 Și cei trei sute de bărbați au sunat din trâmbițe, iar Domnul a pus o sabie în mâna fiecărui om din întreaga oștire împotriva vecinului său, aşa încât se tăiau unii pe alții; și a fugit oștirea către Terera până la Betșita și până la Abel-Mehola, aproape de Tabat.

³Literal: „la începutul străjii de mijloc" (din cele trei ale nopții).

⁴Ivit năprasnic în puterea nopții, fantasticul spectacol al unui cerc de torte ce se învârteau prin văzduh și păreau că trâmbițează – și fac pământul să plesnească – era de natură să provoace derută și panică în tabără adversă.

²³ Atunci au fost chemați bărbații israeliteni din [triburile] Neftali și Așer și din întregul Manase și-i fugăreau pe Madianiți.

²⁴ Iar Ghedeon a trimis vestitori în tot muntele lui Efraim, zicând: „Coborâtivă înaintea Madianiților și luati-le apa⁵ până la Betbara și Iordan!” Și fiecare bărbat din Efraim a dat strigare și au luat apa, până la Betbara și Iordan.

²⁵ Și au prins două căpetenii ale Madianiților: pe Oreb și pe Zeeb; pe Oreb l-au ucis la Tur-Oreb, iar pe Zeeb la Iecheb-Zeeb.⁶ Și i-au urmărit pe Madianiți, iar capetele lui Oreb și Zeeb le-au dus la Ghedeon, dincolo de Iordan.

8

Biruința lui Ghedeon asupra Madianiților. Sfârșitul misiunii sale.

¹ Iar bărbații din Efraim au zis către Ghedeon: „Ce ne-ai făcut tu nouă, că nu ne-ai chemat când ai mers să te războiești cu Madianiții?...”. Și s'au cerat strașnic cu el.

² Iar Ghedeon le-a zis: „Ce-am făcut eu acum față de ce-ați făcut voi? Oare nu-i mai bună toată roada din via lui Efraim decât un ciorchine din via lui Abiezer?¹

⁵ Strategia de a-i lăsa pe fugari fără apă, ocupând punctele de aprovisionare.

⁶ Oreb înseamnă „Corb”, Zeeb înseamnă „Lup”; locurile unde au fost uciși au căpătat numele lor.

¹ Efraimiții nu fuseseră invitați să ia parte la campanie decât în ultimul moment (vezi 7, 24-25), dar lor le revenea meritul de a-i fi prins pe Oreb și Zeeb, o captură mai importantă decât toate isprăvile celorlalte triburi. Ciorchinele e strugurășul stafidit care a rămas pe viță în urma culesului viei (cuvânt folosit și în Mi 7, 1).

³ În mâna voastră i-a dat Domnul pe Oreb și Zeeb, căpeteniile Madianiților; ce-am putut face eu față de ce-ați făcut voi?” Și dacă el le-a grăit cuvântul acesta, li s'a potolit mânia îndreptată asupră-i.

⁴ Și Ghedeon a venit la Iordan și l-a trecut, el și cei trei sute de bărbați care erau cu el, flămânci, dar tot urmărind.

⁵ Și a zis către oamenii din Sucot: „Dați pâine pentru hrana acestui popor care este cu mine, că e flămând; iar eu de'ndată alerg în urmărirea lui Zebah și Talmuna, regii Madianului”.

⁶ Dar mai-marii Sucotului au zis: „Sunt oare acum mânile lui Zebah și Talmuna în mâna ta, ca să-i dăm oastei tale pâine?...”.

⁷ Iar Ghedeon a zis: „Prin urmare, când Domnul îi va da în mâna mea pe Zebah și pe Talmuna, atunci și eu vă voi scărpina trupurile cu spinii pustiului și cu ciulini”.

⁸ Și de acolo s'a suiat la Penuel, și tot aşa le-a grăit celor de acolo; iar oamenii din Penuel i-au răspuns aşa cum îi răspunseseră cei din Sucot.

⁹ Și a zis Ghedeon către oamenii din Penuel: „Când mă voi întoarce cu pace, atunci voi dărâma turnul acesta!”

¹⁰ Iar Zebah și Talmuna se aflau în Carcor; și oastea lor era cu ei, ca la vreo cincisprezece mii, toți cei care mai rămăseseră din toată oștirea răsăritului; iar cei ce căzuseră au fost o sută douăzeci de mii de bărbați purtători de sabie.

¹¹ Și s'a suiat Ghedeon pe calea celor ce locuiesc în corturi², la răsărit de Nobah și de Logbeha; și a lovit oștirea, dar oștirea nu avea grijă.

² Adică pe calea nomazilor.

¹² Zebah și Țalmuna au fugit, dar el s'a luat după ei și i-a prins pe cei doi regi ai Midianului, adică pe Zebah și pe Țalmuna, și a tulburat întreaga știre.

¹³ Și Ghedeon, fiul lui Ioaș, s'a întors din război pe urcușul dinspre Heres.

¹⁴ Și a prins o slugă dintre ale locuitorilor din Sucot și a întrebat și a scris numele mai-marilor și pe ale bătrânilor lui³: șaptezeci și patru de bărbați.

¹⁵ Și a mers Ghedeon la mai-marii Sucotului și le-a zis: „Iată Zebah și Țalmuna, din pricina cărora m'ați luat peste picior, zicând: Sunt oare acum mâinile lui Zebah și Țalmuna în mâna ta, ca să dăm pâine oamenilor tăi flămânzi?...”.

¹⁶ Și i-a luat pe mai-marii și pe bătrâni cetății și i-a bătut cu spinii pustiului și cu ciulini: cu ei i-a pedepsit pe bărbații cetății.

¹⁷ Si turnul din Penuel l-a dărâmat, iar pe bărbații cetății i-a ucis.

¹⁸ Și a zis către Zebah și Țalmuna: „Ce fel de bărbați erau aceia pe care i-ați omorât în Tabor?” Iar ei au zis: „Cum arăți tu, aşa arătau și ei: asemănarea unui fiu de rege”.

¹⁹ Și a zis Ghedeon: „Aceia erau frații mei și fiii maicii mele”. Și li s'a jurat: „Viu este Domnul!: Dacă voi i-ați fi lăsat cu viață, eu nu v'ăs ucide”.

²⁰ Și i-a zis lui Ieter, fiul său cel întâi-născut: „Scoală-te și ucide-i!” Dar fiul său nu și-a scos sabia, fiindu-i teamă, deoarece era încă foarte Tânăr.

²¹ Iar Zebah și Țalmuna i-au zis: „Scoală-te și cazi asupra noastră, căci puterea ta este aceea a unui bărbat!”

³ „Mai-marii” erau șefii executivi ai comunității; „bătrâni” alcătuiau sfatul înțeleptilor, având și atribuții administrative.

Și Ghedeon s'a sculat și i-a ucis pe Zebah și pe Țalmuna și a luat lunițele⁴ de la gâțul cămilelor lor.

²² Iar bărbații lui Israel au zis către Ghedeon: „Domnește peste noi, tu și fiul tău și fiul fiului tău, căci tu ne-ai mântuit din mâna Midianișilor!”

²³ Dar Ghedeon le-a zis: „Eu nu voi domni, și nici fiul meu nu va domni între voi, ci Domnul va domni asupra voastră”.

²⁴ Și le-a zis Ghedeon: „Vă voi cere ceva: Fiecare bărbat să-mi dea câte un cercel din prăzile lui”. Aceasta, fiind că ei, fiind ismaeliți, aveau cercei de aur.⁵

²⁵ Iar ei au zis: „Negreșit, vom da”. Și fiecare bărbat, întinzându-și haina, a pus pe ea un cercel din prada sa.

²⁶ Și greutatea cerceilor de aur pe care el îi ceruse a fost de o mie șapte sute de sicli⁶, în afară de lunițe și de lânțuguri și de straiele de porfiră pe care le purtau regii Midianului și'n afară de lanțurile care erau la gâțurile cămilelor.

²⁷ Ghedeon și-a făcut din ele un efod și l-a pus în cetatea sa, Ofra, cu care tot poporul de după el s'a desfrânat și care a devenit piatră de poticnire pentru Ghedeon și casa lui.⁷

⁴ „Lunițele”: Ornamente circulare sau, mai probabil, în formă de semilună.

⁵ Termenul „ismaeliți” (urmașii lui Ismael, fiul egiptencei Agar) e folosit aici pentru „nomazi”. Aceștia, asemenea țiganilor corturari de astăzi, aveau cultul podoabelor de aur. Numărându-se printre învinși, comorile lor deveniseră pradă de război (foarte bogată, după cum se va vedea).

⁶ Aproximativ douăzeci de kilograme!

⁷ Efodul era un vesmânt preoțesc instituit de Moise. Sensul de aici al cuvântului este incert. Se pare că e vorba de un idol cu înfățișare de statuie sau de săculeț sau altceva de acest fel, pe

²⁸ Așa au fost Madianiții umiliți în fața lui Israel, și de atunci nu și-au mai ridicat capul. Și în zilele lui Ghedeon a fost pace în țară vreme de patruzeci de ani.

²⁹ Și s'a dus Ierubaal, fiul lui Ioaș, și a locuit în casa lui.

³⁰ A avut Ghedeon șaptezeci de fii născuți din coapsa lui, fiindcă avea multe femei.

³¹ Iar țiitoarea lui era în Sichem; și i-a născut și ea un fiu, căruia i-a pus numele Abimelec.

³² Ghedeon, fiul lui Ioaș, a murit în cetatea sa și a fost îngropat în mormântul lui Ioaș, tatăl său, în Ofra lui Abiezzer.

³³ Și a fost că după ce a murit Ghedeon, fiii lui Israel s'au întors și s'au desfrânat cu baalii și și-au făcut un legământ cu Baal-Berit, cum că el este dumnezeul lor.

³⁴ Și fiii lui Israel nu și-au mai adus aminte de Domnul, Dumnezeul lor, Cel ce i-a mântuit din mâna tuturor vrăjășilor lor de primperejuri.

³⁵ Și nu s'au purtat cu milă față de casa lui Ierubaal – adică Ghedeon –, după tot binele pe care el i-l făcuse lui Israel.

Sichem² la frații mamei sale și a grăit către ei și către toate rudenile din casa tatălui mamei sale, zicând:

² „Spunetă în auzul tuturor oamenilor din Sichem, zicând: Cum e mai bine pentru voi?: Să vă stăpânească șaptezeci de bărbați, adică toți fiii lui Ierubaal, sau să vă stăpânească un singur bărbat? Și amintiți-vă că eu sunt osul vostru și carneea voastră!”

³ Și frații mamei sale au vorbit despre el, în auzul tuturor oamenilor din Sichem, toate aceste cuvinte. Iar ei și-au plecat inimile spre Abimelec, fiindcă ziceau: „El e fratele nostru”.

⁴ Și i-au dat șaptezeci de arginți din casa lui Baal-Berit, iar Abimelec și-a tocmit cu ei niște oameni de nimic și fără căpătăi, care s'au și dus cu el.

⁵ Și s'a dus la casa tatălui său, în Ofra, și i-a ucis pe toți frații săi, adică pe fiii lui Ierubaal, șaptezeci de bărbați, pe o piatră; dar a rămas Iotam, fiul cel mai mic al lui Ierubaal, fiindcă se ascunse.³

⁶ Și s'au adunat toți bărbații din Sichem și toată casa Bet-Milo⁴ și s'au dus și l-au făcut pe Abimelec rege la stejarul Așezării⁵, lângă Sichem.

²Sichem: vechi oraș canaanean, situat la cca 50 km nord de Ierusalim; în el își avuseseră sălaș patriarhii Avraam, Iacob și fiii acestuia. Osemintele lui Iosif, aduse din Egipt, aci fuseseră îngropate (Ios 24, 32), și tot aci își ținuse Iosua Navi cuvântarea de rămas-bun (Ios 24, 1, 25). Cu toate acestea, populația orașului era canaaneană, neam din care făcea parte și țiitoarea lui Ghedeon, mama lui Abimelec, acesta fiind, aşadar, jumătate israelit și jumătate canaanean.

³ De fapt erau șaptezeci și doi, dar naratorul reține doar numărul celor uciși de Abimelec.

⁴Milo (Bet-Milo): clădire în care se țineau adunările consiliului cetății.

⁵„Stejarul Așezării”: Sub acest stejar pusese Iosua o piatră funerară (Ios 24, 26); aşadar, locul

9

Abimelec.

¹ Abimelec, fiul lui Ierubaal¹, s'a dus în

care urmașii lui Ghedeon l-au adorat ca pe un zeu, săvârșind astfel „desfrânare” față de Dumnezeul lor.

¹Ghedeon nu mai apare cu numele său adevarat, ci cu porecla sa (poate din cauză că făcuse efodul menționat în 8, 27, obiect de idolatrie).

7 Si i s'a spus lui Iotam, iar el s'a dus și a stat pe vârful muntelui Garizim și și-a ridicat glasul și a plâns și le-a zis:⁶ „Ascultați-mă, bărbați ai Sichemului, și Dumnezeu vă va asculta!

8 S'au dus cândva copaci să-și ungă un rege. Si i-au zis măslinului: Domnește peste noi!

9 Dar măslinul le-a răspuns: Oare-mi voi lăsa eu grăsimea cu care oamenii îl preamăresc pe Dumnezeu⁷, ca să mă duc să domnesc peste copaci?

10 Si au zis copacii către smochin: Vino și domnește peste noi!

11 Dar smochinul le-a răspuns: Oare-mi voi lăsa eu dulceața și roada mea cea bună, ca să mă duc să domnesc peste copaci?

12 Si au zis copacii către viță: Vino și domnește peste noi!

13 Dar vița le-a răspuns: Oare-mi voi lăsa eu vinul – veselia lui Dumnezeu și a oamenilor – ca să mă duc să domnesc peste copaci?

14 Apoi copacii toți au zis către mărăcine: Vino și domnește peste noi!

15 Iar mărăcinele le-a zis copacilor: Dacă'ntr'adevăr mă ungeți rege peste voi, veniți, sedeți la umbra mea!; dacă nu, să iasă foc din mine și să mistuie cedrii Libanului!

16 Si acum, dacă voi intru adevăr și cu desăvârșire ati lucrat și l-ați pus pe Abimelec să domnească, și dacă ati făcut bine cu Ierubaal și casa lui, și dacă i-ați făcut-o ca să-i răsplătiți binele pe care el, cu mâna lui, vi l-a făcut

avea o anume sacrilitate.

⁶Rostirea lui Iotam este în Biblie întâia fabulă cu personaje din lumea vegetală și animală.

⁷În T. M. și Codex Alexandrinus: „... prin care'ntru mine se preamăresc Dumnezeu și oamenii”.

17 – căci tatăl meu s'a bătut pentru voi, și viața și-a pus-o în primejdie și v'a mantuit din mâna Madianiților,

18 dar voi v'ați ridicat astăzi împotriva casei tatălui meu și i-ați omorât pe fiili (șaptezeci de bărbați) pe o piatră și l-ați făcut rege peste locuitorii Sichemului pe Abimelec, fiul slujnicei lui, fiindcă el e fratele vostru –,

19 ei bine, dacă intru adevăr și desăvârșire ati lucrat astăzi față de Ierubaal și casa lui, veseliți-vă intru Abimelec, iar el să se veselească intru voi!;

20 dar dacă nu, foc să iasă din Abimelec și să-i mistuie pe oamenii Sichemului și casa Milo; și foc să iasă din oamenii Sichemului și din casa Milo și să-l mistuie pe Abimelec!”

21 Si Iotam a fugit și, mergând pe căi ocolite, s'a dus la Beer și a trăit acolo, ferindu-se de Abimelec, fratele său.

22 Iar Abimelec a domnit peste Israel vreme de trei ani.

23 Dar Dumnezeu a trimis un duh rău⁸ între Abimelec și locuitorii Sichemului, iar locuitorii Sichemului s'au purtat ca niște trădători față de casa lui Abimelec,

24 ca să aducă la lumină nedreptatea făcută celor șaptezeci de fi ai lui Ierubaal, iar săngele lor să-l arunce asupra lui Abimelec, fratele lor, care i-a ucis, și pe bărbații Sichemului, care i-au îmbărbătat mâna să-și ucidă frații.

25 Si locuitorii Sichemului i-au pus pândari pe crestele munților și-i jefuiau pe toți cei ce treceau pe acolo. Si i s'a dat de știre lui Abimelec.

⁸Sensul nu e acela de a fi trimis o ființă rea (un inger rău sau un demon), ci de a fi provocat o anume stare de spirit, defavorabilă, între conducător și conduși.

26 Atunci a venit în Sichem Gaal, fiul lui Ebed⁹, și frații săi, iar locuitorii Sichemului s'au încrezut în ei.

27 Și au ieșit la câmp și au cules viile și au călcat strugurii și s'au veselit; și au intrat în casa dumnezeului lor și au mâncat și au băut și l-au blestemat pe Abimelec.

28 Și a zis Gaal, fiul lui Ebed: „Cine e Abimelec și cine e fiul Sichemului, ca să-i slujim? Oare nu e el fiul lui Ierubaal și oare Zebul, ajutorul său, nu e oare sluga lui, el, fiul lui Hemor, tatăl lui Sichem?... De ce trebuie să-i slujim noi lui?”¹⁰

29 Dacăr fi țara asta pe mâna mea!..., atunci l-aș alunga pe Abimelec și i-aș zice: Înmulțește-ți oastea și ieși!”

30 Iar Zebul, mai-marele cetății, a auzit cuvintele lui Gaal, fiul lui Ebed, și s'a mâniat foarte.

31 Și a trimis în taină soli la Abimelec, zicând: „Iată, Gaal, fiul lui Ebed, a venit cu frații lui în Sichem și au întărât cetatea împotriva ta.

32 Și acum, ridică-te noaptea, tu și poporul care este cu tine, și pândește dimineața în câmp.

33 Și va fi că dimineața, în răsăritul soarelui, te vei porni și vei năvăli asupra cetății; și când el, împreună cu poporul care e de partea lui, se va porni împotriva ta, fă-i după cum îți dă mâna!”

⁹Acest Gaal pare un aventurier care abuzează de încrederea oamenilor, le percepce problemele și le face jocul. El apare la vremea culesului viilor, când se făcea și petrecerile recoltei. Abimelec nu locuia în Sichem, aşa că el n'a fost de față la petrecere.

¹⁰Gaal încearcă să atâțe orgoliul nobilimii Sichemului împotriva unui „rege” pe jumătate israelit.

34 Iar Abimelec s'a ridicat noaptea, împreună cu tot poporul care era de partea lui, și au stat la pândă asupra Sichemului în patru cete.

35 Și dacă s'a făcut dimineață, a ieșit Gaal, fiul lui Ebed, și a stat în poarta cetății; iar Abimelec s'a ridicat din pândă, laolaltă cu poporul care era cu el.

36 Iar Gaal, fiul lui Ebed, a văzut poporul și a zis către Zebul: „Iată, popor se coboară de pe creasta munților...”. Dar Zebul i-a zis: „Tu vezi umbra munților ca și cum ar fi oameni!...”.

37 Gaal însă a mai grăit, zicând: „Iată, popor se coboară dinspre asfințit, mergând drept prin mijloc, o parte vine pe calea stejarului Văzătorilor și o alta pe calea Meonim...”.

38 Atunci Zebul i-a zis: „Unde-ți este acum gura care zicea: Cine este Abimelec, ca să-i slujim noi lui? Oare nu acesta-i poporul pe care l-a disprețuit? Du-te acum și bate-te cu el!”

39 Iar Gaal a ieșit în fruntea bărbătilor din Sichem și s'a bătut cu Abimelec, dar Abimelec l-a pus pe fugă.

40 Și a fugit de dinaintea lui, și mulți au căzut uciși până la poarta cetății.

41 Și Abimelec a intrat în Aruma, iar Zebul i-a alungat pe Gaal și pe frații săi, aşa ca ei să nu mai locuiască în Sichem.

42 Și a fost că a doua zi a ieșit poporul la câmp. Și i s'a dat de veste lui Abimelec.

43 Iar el a luat poporul și l-a împărțit în trei cete și le-a pus la pândă în câmp. Și s'a uitat, și, iată, poporul ieșea din cetate; iar el s'a ridicat împotriva lor și i-a bătut.

44 Atunci Abimelec și căpeteniile care erau cu el s'au avântat și apoi s'au oprit

la poarta cetății, iar celelalte două cete s'au năpustit asupra tuturor celor ce se aflau în câmp și i-au bătut.

⁴⁵ Și'n toată ziua aceea s'a luptat Abimelec împotriva cetății; și a luat cetatea și a ucis poporul care se afla în ea și a dărâmat cetatea și a presărat-o cu sare.¹¹

⁴⁶ Și auzind oamenii toți care se aflau în turnul Sichemului¹², au venit la adunarea lui Baal-Berit¹³.

⁴⁷ Și i s'a spus lui Abimelec că acolo s'au adunat toți oamenii din turnul Sichemului.

⁴⁸ Atunci Abimelec s'a suit în muntele Salmon, el și tot poporul care era cu el; și a luat Abimelec în mâna un topor și a tăiat o sarcină de lemn și, ridicând-o, și-a pus-o pe umăr și a zis către poporul ce se afla cu el: „Ce m'ați văzut pe mine făcând, faceți repede ca mine!”

⁴⁹ Și au tăiat și ei, fiecare, câte o sarcină; și, ridicând-o, au mers după Abimelec și le-au pus deasupra locului de adunare și le-au dat foc; și astfel au murit toți oamenii din turnul Sichemului, ca la o mie de bărbați și de femei.

⁵⁰ Apoi s'a dus Abimelec la Teveț și a împresurat Tevețul și l-a luat.

⁵¹ Dar în mijlocul cetății era un turn puternic; și au fugit în el toți bărbații și femeile cetății și au închis ușa după ei și s'au urcat pe acoperișul turnului.

⁵² Iar Abimelec a ajuns la turn și l-a împresurat; și s'a apropiat de ușa turnului, ca să-i dea foc și să ardă.

¹¹Pământul sărat este sau devine steril. Pe astfel de ruine nu mai crește nici iarbă.

¹²Se pare că acest turn se afla în afara cetății. În el ședea cei ce se refugiaseră în vremea luptelor.

¹³Baal-Berit: zeul menționat în v. 4.

⁵³ Dar o femeie a aruncat de sus o bucată de piatră de râșniță în capul lui Abimelec și i-a spart țeasta.

⁵⁴ Iar Abimelec l-a strigat de'ndată pe Tânărul care-i purta armele și i-a zis: „Scoate-ți sabia și ucide-mă, ca nu cumva să se spună vrodată: „L-a omorât o muieră!” Iar Tânărul l-a înjunghiat, și el a murit.

⁵⁵ Și văzând bărbații din Israel că Abimelec a murit, s'au dus fiecare la casa lui.

⁵⁶ Așa i-a plătit Dumnezeu lui Abimelec răul pe care i-l făcuse tatălui său, omorându-i pe cei șaptezeci de frați ai săi.

⁵⁷ Și tot răul bărbaților Sichemului l-a plătit Dumnezeu asupra capului lor: asupra lor a venit blestemul lui Iotam, fiul lui Ierubaal.

10

Israel învins de Filisteni.

¹ După Abimelec, spre mânăuirea lui Israel s'a ridicat Tola, fiul lui Pua, fiul lui Dodo¹, din seminția lui Isahar; el locuia în Șamir, pe muntele lui Efraim.

² I-a fost judecător lui Israel vreme de douăzeci și trei de ani și a murit și a fost îngropat la Șamir.

³ Și după el s'a ridicat Iair din Galaad și i-a fost judecător lui Israel vreme de douăzeci și doi de ani.

⁴ Și i s'a născut treizeci și doi de fii, care călăreau pe treizeci și doi de cai tineri și aveau treizeci și două de cetăți; pe acestea le-au numit „orașele lui

¹Septuaginta traduce literal numele lui Dodo (Dod): „unchiul”.

Iair”, până’n ziua de azi; ele se află în Galaad.

5 Și Iair a murit și a fost îngropat la Camon.

6 Dar fiii lui Israel au continuat să facă răul în fața Domnului, slujind baalilor și Astartelor și dumnezeilor Amoreilor și dumnezeilor Sidonului și dumnezeilor Moabului și dumnezeilor Filistenilor; și L-au părăsit pe Domnul și nu I-au slujit.²

7 Iar Domnul cu aprindere S'a mâniat pe Israel; și i-a dat în mâna Filistenilor și'n mâna fiilor lui Amon,

8 care i-au necăjit și i-au asuprit la acea vreme pe fiii lui Israel timp de optsprezece ani: pe toți fiii lui Israel de dincolo de Iordan, în ținutul Amoreului, în Galaad.

9 Fiii lui Amon au trecut Iordanul ca să se bată cu [triburile] Iuda și Veniamin și Efraim, aşa că fiii lui Israel erau foarte strâmtorați.

10 Și au strigat fiii lui Israel spre Domnul, zicând: „Am păcătuit împotriva Ta, că L-am părăsit pe Dumnezeul nostru și i-am slujit lui Baal”.

11 Iar Domnul a zis către fiii lui Israel: „Oare nu v'am mântuit Eu pe voi din mâna Egiptului și a Amoreilor și a fiilor lui Amon și a Moabului și a Filistenilor

12 și a Sidonienilor și a lui Amalec și a lui Midian, atunci când aceștia v'au asuprit și când voi ați strigat spre Mine?

13 Dar voi M'ați părăsit și ați slujit la dumnezei străini; de aceea, nu vă voi

²Recăderea Israeliților în idolatrie anunță alte pedepse; cauza acestora e de ordin religios-moral. Dar, în virtutea iconomiei divine, tot ele anunță un nou mântuitor.

mai mântui.

14 Duceți-vă și strigați la dumnezeii pe care i-ați ales, pentru ca ei să vă mântuiască la vremea necazului vostru!”

15 Și au zis fiii lui Israel către Domnul: „Am păcătuit, fă cu noi ce-Ți place, doar de această dată mântuiește-ne!”

16 Și i-au lepădat din mijlocul lor pe dumnezeii străini și I-au slujit numai Domnului, Căruia I-a părut rău de necazurile lor.

17 Iar fiii lui Amon s'au ridicat și și-au pus tabăra în Galaad; dar și fiii lui Israel s'au adunat laolaltă și și-au pus tabăra la Mițpa.

18 Și au zis poporul și mai-marii Galaadului, fiecare către vecinul său: „Cine oare este acela care va începe să se bată cu fiii lui Amon și va fi căpetenie peste toți cei ce locuiesc în Galaad?”

11

Istoria lui Ieftae.

1 Iar Ieftae Galaaditul era puternic în vîrtute¹; era fiul unei desfrâname care i l-a născut lui Galaad pe Ieftae².

2 Dar femeia lui Galaad i-a născut fiu. Și după ce fiii femeii au crescut, aceștia l-au alungat pe Ieftae, zicându-i: „Tu nu vei avea moștenire în casa tatălui nostru, de vreme ce ești fiu de țitoare”.

3 Iar Ieftae a fugit de dinaintea fraților săi și a locuit în ținutul Tob. Și'n jurul

¹T. M.: „războinic viteaz”.

²Galaad era numele unei regiuni, dar în 5, 17 pare a fi numele unui trib. În acest caz, „Galaad” din textul de față este un eponim: Ieftae e un bastard pe care o desfrânată îl dăruiește Galaaditul prin Galaad. Nefind copil legitim, el nu avea drept de moștenire, fapt pentru care s'a refugiat în Tob.

lui Ieftae s'au adunat oameni de nimic și au mers cu el.

4 **Şi a fost că la vremea când fiii lui Amon se pregăteau să se bată cu Israel,** **5 bătrâni** **Galaadului au mers să-l aducă pe Ieftae din ținutul Tob.**

6 **Şi i-au zis lui Ieftae: „Vino și fii căpetenia noastră, și ne vom bate cu fiili lui Amon!”**

7 **Şi a zis Ieftae către bătrâni** **Galaadului: „Oare nu voi mări urât și mări goni din casa tatălui meu și mări alungat de la voi? De ce veniți la mine acum, când sunteți la necaz?”**

8 **Iar bătrâni** **Galaadului i-au zis lui Ieftae: „Tocmai de aceea ne-am întors acum la tine, ca să mergi cu noi și să te luptă cu fiili lui Amon și ne vei fi căpetenie peste toți cei ce locuiesc în Galaad”.**

9 **Şi a zis Ieftae către bătrâni** **Galaadului: „Dacă voi mă întoarceți spre a mă lupta cu fiili lui Amon și dacă Domnul îi va da în mâinile mele, atunci eu voi fi căpetenia voastră”.**

10 **Şi au zis bătrâni** **Galaadului către Ieftae: „Domnul să fie martor între noi că vom face după cuvântul tău!”**

11 **Şi a mers Ieftae cu bătrâni** **Galaadului; și poporul l-a pus căpetenie și cărmuiitor peste ei;** **iar Ieftae a grăit toate cuvintele sale în fața Domnului, în Mițpa.**

12 **Apoi Ieftae a trimis soli la regele fiilor lui Amon, zicând: „Ce ai tu cu mine, că ai venit împotrivă-mi să te bați în țara mea?”**

13 **Iar regele fiilor lui Amon le-a răspuns solilor lui Ieftae: „Fiindcă Israel, atunci când s'a suit din Egipt, a luat pământul meu, de la Amon până la Iacob și Iordan; iar acum, întoarce-mi-cu pace, și voi pleca”.**

14 **Şi dacă solii s'au întors la Ieftae, acesta a trimis din nou soli la regele fiilor lui Amon,**

15 care i-au zis: „Aşa grăieşte Ieftae³: **Israel nu a luat pământul lui Moab, și nici pământul fiilor lui Amon,**

16 deoarece, atunci când a ieșit din Egipt, Israel a mers prin pustie până la Marea Roșie, după care a venit la Cadeș.

17 Atunci a trimis Israel soli la regele Edomului, zicând: Lasă-mă să trec prin țara ta!, dar regele Edomului nu l-a ascultat. A trimis apoi și la regele Moabului, dar nici acesta n'a vrut. Atunci Israel s'a aşezat la Cadeș.

18 Apoi ei au călătorit prin pustie și au ocolit țara Edomului și țara Moabului; și au venit spre răsărit de țara Moabului și și-au aşezat tabăra dincolo de Arnon și n'au trecut de hotarul lui Moab, căci Arnon este hotarul Moabului.

19 Atunci a trimis Israel soli la Sihon, regele Amoreilor, regele Hešbonului, și i-a zis Israel: Lasă-mă să trec prin țara ta către locul meu!

20 Dar Sihon n'a vrut să-l lase pe Israel să treacă prin hotarele lui; dimpotrivă, Sihon și-a adunat tot poporul și și-au aşezat tabăra la Iahaț și s'a bătut cu Israel.

21 Dar Domnul, Dumnezeul lui Israel,

³În cele ce urmează, Ieftae aduce argumente: 1) de ordin istoric: Israel nu a intrat în Canaan ca un cuceritor care, pur și simplu, invadăază un teritoriu, ci ca un proprietar care nu cere altceva decât să-și croiască drum către locul din care plecase (vv. 15-22); 2) de ordin religios: fiecare popor moștenește teritoriul pe care îl-a hărăzit divinitatea în care crede (vv. 23-24); 3) de ordin juridic, și anume principiul prescripției: dacă un teritoriu nu e revendicat de nimeni pe o anumită durată, el devine proprietatea celui care îl folosește (vv. 25-26).

l-a dat pe Sihon, împreună cu tot poporul său, în mâna lui Israel și l-au bătut; iar Israel a moștenit tot pământul Amoreilor care locuiau în țara aceea,
22 de la Arnon până la Iaboc și din pustie până la Iordan.

23 Și acum, Domnul, Dumnezeul lui Israel, l-a înlăturat pe Amoreu de dina-intea poporului Său Israel; dar tu ești oare acela care îl va moșteni?

24 Nu vei moșteni tu oare ceea ce ți-a dat Chemoș, dumnezeul tău? Așa și noi: suntem moștenitorii tuturor acelora pe care Domnul, Dumnezeul nostru, i-a înlăturat din fața noastră și ni-i-a dat moștenire.

25 Și acum, ești tu mai bun decât Balac, fiul lui Sefor, regele Moabului? A făcut el oare război cu Israel? l-a biruit?,

26 atunci când Israel locuia în Hešbon și'n hotarele lui și'n ținutul Aroer și'n hotarele lui și'n toate cetățile de pe lângă Iordan, vreme de trei sute de ani? de ce nu le-ați luat în atâta amar de vreme?

27 Și acum, eu n'am păcătuit împotriva ta, dar tu ești nedrept față de mine pre-gătind un război împotrivă-mi. Dom-nul, Judecătorul, El să judece astăzi între fiii lui Israel și fiii lui Amon!"

28 Dar regele fiilor lui Amon n'a as-cultat de cuvintele lui Ieftae, pe care acesta i le trimisese.

29 Și Duhul Domnului a venit peste Ieftae. Aceasta a străbătut Galaadul și ținutul lui Manase, a ajuns la Mițpa Galaadului, iar de la Mițpa Galaadului spre cealaltă latură a fiilor lui Amon.

30 Atunci I-a făcut Ieftae o făgăduință Domnului și a zis: „Dacă-mi vei da în mâna pe fiii lui Amon,

31 atunci va fi că oricine va ieși primul pe ușa casei mele să mă întâmpine când mă voi întoarce cu pace de la fiii lui Amon, acela va fi al Domnului: îl voi aduce ardere-de-tot".⁴

32 Și a mers Ieftae înainte ca să-i întâmpine pe fiii lui Amon și să războie cu ei, iar Domnul i-a dat în mâna lui.

33 Și i-a bătut de la Aroer până spre Minit, în douăzeci de cetăți, și până la Abel-Cheramim, cu mari pagube; iar fiii lui Amon au fost umiliți în fața fililor lui Israel.

34 Și dacă s'a întors Ieftae în Mițpa, la casa lui, iată că fiica lui a ieșit să-l întâmpine cu timpane și jocuri; ea era singurul său copil, el nemaiavând un altul, nici băiat, nici fată.

35 Și a fost că'n clipa când a văzut-o, el și-a sfâșiat hainele și a zis: „Vai, vai, fiica mea, tu mi-ai răsturnat totul, tu îmi dai totul peste cap: că împotriva ta mi-am deschis eu gura către Domnul, și nu voi putea să-mi iau cuvântul înapoi!...".⁵

36 Iar ea i-a zis: „Tată, ți-ai deschis tu gura către Domnul?: Fă cu mine după cuvântul care ți-a ieșit din gură,

⁴Făgăduințele nu erau obligatorii în Israel, dar, odată făcute, trebuiau duse la îndeplinire. Făgăduință este, de obicei, condiționată, având caracterul unui contract între om și Dumnezeu; primul exemplu de acest fel ni-l oferă Iacob (Fc 28, 20-22). Sacrificiile umane erau însă interzise prin lege, și tocmai în aceasta constă insolitul făgăduinței lui Ieftae, explicabilă numai prin marea miză pe care el o pune în joc: victoria asupra Amonișilor: dacă Dumnezeu îi va dărui ceea ce e mai bun, el nu-l poate oferi, în schimb, decât tot ceea ce e mai bun! Cu toate acestea, votul său e făcut în pripă și e greu de presupus că s'a gândit la propria sa fiică.

⁵Ieftae își dă seama că prețul victoriei e prea mare și că toată bucuria lui s'a spulberat. Cu toate acestea, rămâne neclintit în credință și onoare.

de dragul căruia te-a răzbunat Domnul împotriva vrăjmașilor tăi dintre fiii lui Amon!”⁶

³⁷ Si a mai zis ea către tatăl său: „Tată, fă pentru mine lucrul acesta: Lasă-mă două luni, să mă duc pe munți în sus și în jos și să-mi plâng fecoria, eu și însoțitoarele mele!”

³⁸ Iar el i-a zis: „Du-te!” Si a lăsat-o liberă timp de două luni, iar ea s'a dus, împreună cu însoțitoarele ei, și și-a plâns fecoria în munți.

³⁹ Si dacă acele două luni s'au sfârșit, ea s'a întors la tatăl ei, iar el a plinit asupra ei făgăduința pe care o făcuse⁷. Si ea n'a cunoscut bărbat.

⁴⁰ Si s'a făcut un obicei în Israel: fiicele lui Israel se adunau în fiecare an s'o plângă pe fiica lui Ieftae: patru zile pe an.⁸

⁶ Deși tatăl nu-i explică anume despre ce e vorba, copila pricpe și-și asumă jertfa.

⁷ Aici arta naratorului e desăvârșită: deși e vorba de un holocaust (înjunghierea victimei și arderea ei totală, până la cenușă), autorul evită ispita unui tablou dramatic, răscolitor, terifiant (ca acela al Ifigeniei din opera lui Euripide), și expediază totul în câteva cuvinte seci și concluziente, apelând la imaginația și participarea lăuntrică a cititorului.

⁸Acest obicei e menționat numai aici în V. T., și e probabil că n'a avut viață lungă. Dincolo și deasupra lui, însă, acest crâmpel de istorie deschide perspectiva unei ample analize teologice: Dumnezeu acceptă provocarea omului, acceptând în același timp și soluția. Dilematic: salvează o ființă umană sacrificându-și poporul, sau își salvează poporul sacrificând o ființă umană?... Mult mai târziu, arhieul Caiafa, inspirat de Dumnezeu, va enunța principiul că „de folos ne este să moară un om (adică Iisus, n. n.) pentru popor, iar nu tot neamul să piara” (In 11, 50).

12

Istoria lui Ieftae. Nemulțumirea și înfrângerea Efraimișilor. Moartea sa. Trei judecători mărunti.

¹ Dar bărbătii lui Efraim s'au adunat și au venit la Țefon¹ și i-au zis lui Ieftae: „De ce te-ai dus tu să te lupți cu fiii lui Amon fără să ne fi chemat și pe noi să mergem cu tine?: Cu foc îți vom arde casa, grămadă peste tine!”

² Iar Ieftae le-a zis: „Eu eram războinic, eu și poporul meu, iar fiii lui Amon mă umileau de moarte; atunci v'am strigat, dar voi nu m'ăți scăpat din mâinile lor.

³ Atunci, văzând eu că voi nu-mi sunteți de nici un ajutor, mi-am pus sufletul în mâină și mi-am croit drum până la fiili lui Amon, iar Domnul mi i-a dat în mâină. De ce oare v'ăți ridicat voi astăzi împotriva mea, să vă războiți cu mine?”

⁴ Si i-a adunat Ieftae pe toți bărbătii galaadiți ca să se bată cu Efraim; și i-au bătut bărbătii Galaadului pe Efraimiști, fiindcă aceștia le ziseseră: „Voi sunteți niște fugari din Efraim: Galaadul se află între Efraim și Manase...”.

⁵ Si Galaadiții au pus mâna pe vadul Iordanului înaintea Efraimișilor. Iar fugarii dintre Efraimiști le ziceau: „Lăsați-ne să trecem!” Iar oamenii Galaadului ziceau: „Ești cumva Efraimit?” Iar acela zicea: „Nu!”

⁶ Atunci ei îi ziceau: „Zi: „Sibbole!”! Dar acela nu putea să-l rostească întocmai², iar ei îl luau și-l ucideau acolo,

¹Tefon (menționat în Nm 26, 15): oraș în teritoriul lui Gad, în Transiordania, la nord de Succot.

²T. M.: „Acela zicea: «Sibbole»” (se vede că

la vadul Iordanului. La acea vreme au căzut din Efraim patruzeci și două de mii.

7 Ieftae i-a fost judecător lui Israel vreme de șase ani. Și a murit Ieftae Galaaditul și a fost îngropat în Galaad, cetatea sa.

8 După el, cel care l-a cârmuit pe Israel ca judecător a fost Ibțan din Betleem.

9 Acestuia i s'au născut treizeci de băieți și treizeci de fete; pe acestea le-a dat la casele lor, iar pentru băieți a adus din afară treizeci de fete. El i-a fost judecător lui Israel vreme de șapte ani.

10 Și a murit Ibțan și a fost îngropat în Betleem.

11 Iar după el a fost în Israel judecător Elon din Zabulon, vreme de zece ani.

12 Și a murit Elon Zabuloneanul și a fost îngropat în Aialon, în ținutul lui Zabulon.

13 După el a fost în Israel judecător Abdon, fiul lui Hilel Piratonitul.

14 Acesta a avut patruzeci de fi și treizeci de nepoți, care călăreau pe șaptezeci de cai tineri. I-a fost judecător lui Israel vreme de opt ani.

15 Și a murit Abdon, fiul lui Hilel Piratonitul, și a fost îngropat în Piraton, în ținutul lui Efraim, pe muntele lui Amalec.

13

Nașterea lui Samson.

1 Fiii lui Israel au făcut iarăși răul în fața Domnului, iar Domnul i-a dat în

Efraimiții, asemenea grecilor, nu-l puteau pronunța pe „S”. „Sibbolet” înseamnă „spic”.

mâna Filistenilor vreme de patruzeci de ani.

2 Era pe atunci un om din Țora, din seminția lui Dan, al cărui nume era Manoe; femeia lui era stearpă și nu năștea.

3 Dar îngerul Domnului i s'a arătat femeii și i-a zis: „Iată, tu ești stearpă și n'ai născut, dar vei zămisli și vei naște fiu.

4 Și acum, să fii cu mare grija: să nu bei vin sau băutură tare și să nu mănânci nimic din ceea ce este necurat.

5 Că, iată, vei zămisli și vei naște fiu: brici de capul său nu se va atinge, căci nazireu¹ îi va fi pruncul, încă din pântece, lui Dumnezeu, și el va începe să-l mântuiască pe Israel din mâna Filistenilor”.

6 Femeia s'a dus și i-a spus bărbatului ei, zicând: „Un om al lui Dumnezeu a venit la mine – iar infățișarea lui era ca aceea a unui înger al lui Dumnezeu –, și l-am întrebat de unde este, dar numele său nu mi l-a spus.

7 Și mi-a zis: Iată, vei zămisli și vei naște fiu; și acum, să nu bei vin sau băutură tare și să nu mănânci nimic din ceea ce este necurat², căci nazireu îi va

¹Nazireul era în Israel bărbatul (foarte rar femeia) care îl se dedica în mod special lui Dumnezeu – pe viață sau pe termen limitat –, făgăduind să nu-și taie părul, să nu bea vin sau băuturi tari și să nu se atingă de cadavre. Nazireatul implică, pe totă durata lui, și o anume sfîntenie. Regulile nazireatului au fost instituite prin legea lui Moise (Nm 6, 1-21). Nazireul era, aşadar, un harismatic, înzestrat cu daruri dumneziești și avea de îndeplinit o misiune sacră: profet, în cazul lui Samuel; apostol, în cazul lui Pavel; războinic, în cazul lui Samson; acesta din urmă a fost rânduit astfel chiar de Dumnezeu, aşa cum arată textul de față.

²Lucrurile necurate erau cele interzise prin legea lui Moise.

fi pruncul, încă din pântece, lui Dumnezeu, până în ziua morții sale".

⁸ Iar Manoe I s'a rugat Domnului, când: „O, Doamne, omul acela al lui Dumnezeu, pe care Tu l-ai trimis la noi, să vină din nou și să ne învețe ce anume să-i facem pruncului care se va naște".

⁹ Și a auzit Dumnezeu glasul lui Manoe: îngerul lui Dumnezeu a venit din nou la femeie, la vremea când ea se afla la câmp și bărbatul ei nu era cu dânsa.

¹⁰ Și femeia a alergat în grabă și i-a spus bărbatului ei: „Iată, mi s'a arătat omul care a venit la mine în ziua aceea!"

¹¹ Iar Manoe s'a sculat și a mers după femeia sa; și a venit la bărbatul acela și i-a zis: „Tu ești omul care i-a vorbit femeiei mele?" Iar îngerul a zis: „Eu sunt".

¹² Și a zis Manoe: „Acum, dacă vorba ta se va plini, ce trebuie făcut cu copilul, și de ce să se ferească?"

¹³ Iar îngerul Domnului a zis către Manoe: „De tot ce i-am spus femeii, de aceea să se ferească:

¹⁴ Să nu mănânce nimic din ceea ce iese din viața de vie; să nu bea vin sau băutură tare; să nu mănânce nimic din ceea ce este necurat; să păzească tot ceea ce i-am poruncit ei³".

¹⁵ Și a zis Manoe către îngerul Domnului: „Nu-ți vom da drumul să pleci până când vom găti un ied".

¹⁶ Dar îngerul Domnului a zis către Manoe: „Dacă nu mă lași să plec, nu voi mâncă din pâinea ta; iar dacă vei vrea să faci o ardere-de-tot, pe aceea

³ Desigur, restricțiile impuse femeii (v. 4) erau numai pentru durată sarcinii; ale copilului, însă, pe viață (cu toate că acesta nu le va respecta!).

Domnului să I-o aduci"; fiindcă Manoe nu-și da seama că acela este îngerul Domnului.

¹⁷ Și a zis Manoe către îngerului Domnului: „Care-ți este numele? – Pentru ca, după ce cuvântul tău se va plini, să te preamărim".

¹⁸ Dar îngerul Domnului i-a zis: „De ce'ntrebi tu de numele meu? Că e minunat!"⁴

¹⁹ Atunci Manoe a luat un ied și jertfa de carne și I le-a adus Domnului pe o stâncă. Iar acela a făcut un lucru minunat sub ochii lui Manoe și ai femeiei sale:

²⁰ Când flacăra s'a ridicat de pe jertfelnic spre cer, în flacără s'a ridicat și îngerul Domnului; iar Manoe și femeia sa, văzând aceasta, au căzut cu fața la pământ.

²¹ Iar îngerul Domnului nu li s'a mai arătat lui Manoe și femeii sale. Atunci Manoe a știut că acela fusese îngerul Domnului.

²² Și a zis Manoe către femeia sa: „Negrăsit vom muri, de vreme ce L-am văzut pe Dumnezeu...".⁵

²³ Iar femeia i-a zis: „Dacă Dumnezeu ar fi vrut să ne omoare, n'ar fi permis din mâna noastră ardere-de-tot și jertfă de carne și nu ne-ar fi arătat toate aceste lucruri, și nici nu ar fi făcut cu noi ceea ce până acum nu s'a mai auzit".

²⁴ Și femeia a născut un fiu și i-a pus numele Samson⁶. Și pruncul a crescut, iar Dumnezeu l-a binecuvântat.

⁴Răspuns identic cu acela pe care îngerul Domnului i-l dăduse lui Iacob la aceeași întrebare (Fc 32, 29).

⁵„Nu va putea omul să-Mi vadă fața și să trăiască" (Iș 33, 20).

⁶Samson (în ebraică) înseamnă „Soare" (sau

²⁵ Si Duhul Domnului a început a Se avânta împreună cu el⁷ în tabăra lui Dan, între Țora și Eștaol.

14

Samson se însoară cu o filisteancă. Ghicitoarea lui Samson.

¹ Samson s'a coborât la Timna¹; iar în Timna a văzut o femeie dintre fiicele Filistenilor și i-a plăcut.

² Si s'a suit și le-a spus tatălui său și mamei sale, zicând: „Am văzut în Timna o femeie dintre fiicele Filistenilor; aşadar, luati-mi-o de femeie!”

³ Dar tatăl său, ca și mama sa, i-a zis: „Oare printre fiicele fraților tăi² și'n tot poporul meu nu-i nici o femeie? De ce să te duci tu și să-ți iezi femeie dintre Filisteni, de la cei ce sunt netăiați-împrejur³?“ Iar Samson a zis către tatăl său: „Pe aceasta să mi-o iezi, fiindcă ochii mei pe ea au plăcut-o!“

⁴ Dar tatăl său și mama sa nu știau că de la Domnul este aceasta, că adică el caută să se răzbune pe Filisteni – fi-

„Solarul”, „Cel-ce-vine-din Soare”) și era un nume obișnuit la populația canaaneană.

⁷ Sensul exact al verbului *synekporévomai* (folosit numai aici în V. T.) este: „a înainta (a avansa) împreună cu”. Așadar, impulsul nu venea de la Samson, cu efect asupra Duhului, ci invers. T. M.: „Si Duhul Domnului a început să-l stârnească” (să-l agite, să-l răscolească).

¹Timna: orășel în ținutul lui Dan, la hotarul cu ținutul lui Iuda, cucerit de Filisteni. Era situat, cumva, în „țara de jos”, ceea ce explică termenii „s'a coborât”, „s'a suit” (ca în relația Ierihon-Ierusalim).

²„... printre fiicele fraților tăi” înseamnă: printre tinerele de același neam cu tine (din aceeași trib sau clan).

³Este evidentă nota de dispreț a primilor față de „cei netăiați-împrejur”.

îndcă la acea vreme Israel se afla sub stăpânirea Filistenilor.⁴

⁵ Așadar, Samson, împreună cu tatăl său și cu mama sa, s'a dus la Timna. Si dacă a ajuns el la viile Timnei, acolo i-a ieșit înainte un leu Tânăr răcnind la el.

⁶ Atunci Duhul Domnului S'a repezit⁵ asupră-i, iar el a sfâșiat leul ca pe un ied, fără să aibă nimic în mâini. Dar tatălui și mamei sale nu le-a spus ce făcuse.

⁷ Apoi s'a coborât și i-a vorbit femeiei, iar ea a plăcut în ochii lui Samson.

⁸ Si după câtăva vremi s'a întors ca s'o ia. Si s'a abătut să vadă stârvul leului; și iată că'n gura leului era un roi de albine, și miere⁶.

⁹ Si a luat-o în mâinile sale și mergea mâncând. Si a venit la tatăl său și la mama sa și le-a dat, iar ei au mâncat; dar nu le-a spus că din gura leului luate mierea.

¹⁰ Si s'a coborât tatăl său la femeie, iar Samson a făcut acolo un ospăț de șapte zile, căci aşa făcea tinerii.

¹¹ Si a fost că atunci când l-au văzut cei de acolo, au ales treizeci de nuntași; și aceștia erau împreună cu el.

¹² Iar Samson le-a zis: „Am să vă spun o ghicitoare; și dacă'n aceste șapte zile ale ospățului mi-o veți descoperi și mi-o veți dezlegă, vă voi da treizeci de

⁴Cererea lui Samson, aparent capricioasă, facea parte din planul lui Dumnezeu.

⁵**hállomai**: „a sări”, „a se năpusti”, „a se arunca”, „a se repezi” (asupra cuiva); cuvânt rar în V. T.; asociat cu „Duhul Domnului” și folosit numai aici și în 15, 14.

⁶Un roi de albine sălbaticice își făcuse „buduroi” din hârca leului care, între timp, devenise schelet.

trâmbă de pânză și treizeci de rânduri de haine;

¹³ dar dacă nu veți fi în stare să mi-o descoperiți, atunci voi îmi veți da mie treizeci de trâmbă de pânză și treizeci de rânduri de haine". Iar ei au zis: „Spune-ne ghicitoarea, s' o auzim!"

¹⁴ Atunci el le-a zis: „Din cel ce mânăncă a ieșit mâncare și din cel puternic a ieșit dulceață". Dar ei, timp de trei zile, n'au putut să-i ghicească ghicitoarea.

¹⁵ Și a fost că'n cea de a patra zi au zis ei către femeia lui Samson: „Păcălește-l pe bărbatul tău ca să-ți dezlege ghicitoarea; că dacă nu, cu foc te vom arde, pe tine și casa tatălui tău; oare de aceea ne-ați chemat, ca să ne sărăciți?"

¹⁶ Atunci femeia lui Samson a plâns în fața lui și i-a zis: „Tu nu faci decât să mă urăști, nu să mă iubești, de vreme ce ghicitoarea pe care le-ai pus-o filor poporului meu nu mi-o spui și mie...". Iar Samson i-a zis: „Dacă eu n'am spus-o nici tatălui meu și nici mama mele, cum o să-ți-o spun tie?

¹⁷ Și ea i s'a tot plâns în acele șapte zile cât a durat ospățul. Și a fost că în cea de a șaptea zi, de vreme ce ea nu-l slăbea, i-a spus; iar ea le-a spus-o filor poporului său.

¹⁸ Iar în ziua a șaptea, înainte de asfințitul soarelui, oamenii cetății i-au zis: „Ce e mai dulce decât mierea și ce e mai puternic decât leul?" Iar Samson le-a zis: „Dacă nu mi-ați fi pus juninca să are, ghicitoarea nu mi-ați fi ghicit-o".

¹⁹ Atunci s'a năpustit asupră-i Duhul Domnului; și s'a coborât el în Ascalon și acolo a bătut treizeci de oameni și le-a luat hainele, iar rândurile de haine le-a dat celor ce-i spuseseră ghicitoa-

rea. Cu mare aprindere s'a mâniat atunci Samson și s'a suit în casa tatălui său.

²⁰ Cât despre femeia lui Samson, ea s'a măritat cu fratele lui de mână⁷, care-i era prieten.

15

Samson se răzbună.

¹ Și a fost că după câtva timp, la vremea secerișului, Samson s'a dus să-și vadă femeia, aducând cu el un ied. Și a zis: „Vreau să intru la femeia mea, în odaia ei de culcare". Dar tatăl ei nu l-a lăsat să intre.

² Și a zis tatăl ei: „Am crezut că'ntr'adevăr ai urât-o și i-am dat-o unuia din prietenii tăi. Iată, sora ei mai Tânără nu e oare mai bună decât ea? Să fie a ta în locul ei".

³ Iar Samson le-a zis: „Nevinovat voi fi eu de acum în fața Filistenilor, de vreme ce le voi face rău!"

⁴ Și ducându-se Samson, a prins trei sute de vulpi și le-a legat câte două coadă de coadă și, luând fâclii, a legat câte o fâclie între două cozi.

⁵ Și, aprinzând fâcliile, a dat drumul vulpilor în holdele Filistenilor; și a ars totul, de la grâul de pe arie până la grâul încă nesecarat și chiar până la vii și măslini.

⁶ Iar Filistenii au zis: „Cine a făcut asta?...". Și li s'a spus: „Samson, ginerale Timneanului, pentru că acela i-a luat femeia și a dat-o după un fărtat

⁷ Înțelesul propriu al cuvântului nymphagogós: „cel ce, la nuntă, conduce mireasa la mirele ei”; deci, un intim și om de încredere al mirelui; în tradiția populară românească: „frate de mână”. Termen folosit și la Fc 21, 22 (vezi nota).

de-al lui". Iar Filistenii s'au dus și au ars-o cu foc, pe ea și casa tatălui ei.

⁷ Samson însă le-a zis: „Cu toate că asta ați făcut voi cu ea, eu tot mă voi răzbuna pe voi, și doar după aceea voi fi liniștit”.

⁸ Și le-a dat o bătaie strășnică, lovindu-i peste fluiere și peste coapse. Apoi s'a dus de acolo și a locuit într'o peșteră din stâncă Etam.

⁹ Iar Filistenii s'au suit și și-au aşezat tabăra în [ținutul] lui Iuda și s'au întins până la Lehi.

¹⁰ Iar oamenii din Iuda le-au zis: „De ce-ați venit împotriva noastră?” Filistenii au răspuns: „Am venit să-l legăm pe Samson și să-i facem ce ne-a făcut el”.

¹¹ Trei mii de oameni din Iuda s'au dus atunci la gura stâncii Etam și i-au zis lui Samson: „Oare nu știi că Filistenii sunt stăpâni peste noi? De ce ne-ai făcut tu asta?” Iar Samson le-a zis: „Cum mi-au făcut ei mie, aşa le-am făcut eu lor”.

¹² Dar ei i-au zis: „Noi am venit să te legăm și să te dăm în mâinile Filistenilor”. Iar el le-a zis: „Jurați-mi că nu vă veți arunca asupră-mi!”

¹³ Iar ei au zis: „Nu, ci doar te vom lega strâns și te vom da în mâna lor, dar de ucis nu te vom ucide”. Și l-au legat cu două funii noi și l-au dus de la stâncă aceea.

¹⁴ Și dacă a ajuns el la Lehi, Filistenii strigau de bucurie, și i-au ieșit, alergând, înainte. Dar Duhul Domnului S'a repezit asupră-i, iar funiile cu care-i erau legate brațele s'au făcut ca niște călții apucați de foc: legăturile de pe brațele lui s'au topit.

¹⁵ Și găsind el o falcă de măgar arun-

cată prin preajmă, și-a întins mâna, a apucat-o și a omorât cu ea o mie de bărbați.

¹⁶ Și a zis Samson: „Cu o falcă de măgar i-am dat gata, cu o falcă de măgar am ucis o mie”.

¹⁷ Și a fost că după ce a încetat să grăiescă, a aruncat din mâna falca și a numit locul acela Ramat-Lehi¹.

¹⁸ Și era el foarte însetat. Și a strigat către Domnul, zicând: „Tu ai binevoit a da această mare mântuire prin mâna robului Tău, iar acum eu voi muri de sete și voi cădea în mâna celor netăiați-imprejur...”.

¹⁹ Atunci Dumnezeu a făcut să se ivească o deschizătură în falcă, și din ea a ieșit apă². Iar el a băut și duhul i-a revenit și s'a înviorat; de aceea s'a numit el [locul acela] Izvorul-celui-ce-se-roagă, până'n ziua de azi.

²⁰ Și el i-a fost judecător lui Israel, în zilele Filistenilor, vreme de douăzeci de ani.

16

Porțile Gazei. Trădat de Dalila, Samson se răzbună.

¹ Ducându-se Samson la Gaza, a văzut acolo o femeie desfrânată și a intrat la ea.

² Iar celor din Gaza li s'a dat de veste: „Samson a venit aici!” Iar ei l-au împresurat; și toată noaptea l-au pândit la

¹S'ar traduce după T. M.: „Dâlma-Fălcii”. După LXX: „Ridicarea-Fălcii”.

²Dintr'un schelet de leu, miere, dintr'un schelet de asin, apă, iată puterea lui Dumnezeu de a converti simbolurile morții în viață aievea. T. M.: „Dumnezeu a despicate stâncă din Lehi și a ieșit apă”.

poarta cetății; și toată noaptea nu s'au mișcat, zicându-și: „Să aşteptăm până se luminează de ziua, și atunci îl vom omori”.

³ Iar Samson a dormit până la miezul nopții; iar la miezul nopții s'a sculat și a apucat amândouă ușile din poarta cetății împreună cu amândoi stâlpii și, ridicându-le cu zăvor cu tot, și le-a pus pe umăr și le-a dus în vîrful muntelui din fața Hebronului și le-a lăsat acolo.

⁴ Și a fost că după aceea el a iubit o femeie din Valea Sorecului de șes, al cărei nume era Dalila.

⁵ Iar mai-marii Filistenilor s'au suit la ea și i-au zis: „Ispitește-l și vezi în ce anume stă tăria lui cea mare, cum anume îl vom birui și-l vom lega ca să-l umilim; iar noi îți vom da, fiecare bărbat, câte o mie și o sută de arginti”.

⁶ Și a zis Dalila către Samson: „Spunemi, te rog, în ce anume stă tăria ta cea mare și cu ce poți fi legat ca să fii umilit?”

⁷ Iar Samson i-a răspuns: „Dacă mă vor lega cu șapte vine crude, neuscate, atunci voi deveni slab și voi fi ca unul din oamenii obișnuiți”.

⁸ Atunci mai-marii Filistenilor i-au adus ei șapte vine crude, neuscate, iar ea l-a legat cu ele.

⁹ Cei puși de ea să pândească ședeau în cămară. Iar ea a zis către el: „Filistenii vin asupra ta, Samsoane!” Iar el a rupt vinele ca și cum ar fi rupt cineva o ață de câlții atinsă de foc; astfel că tăria lui a rămas o taină.

¹⁰ Atunci Dalila a zis către Samson: „Iată că m'ai înșelat și mi-ai spus minciuni; acum însă să-mi spui: cu ce poți fi legat?”

¹¹ Iar el i-a zis: „Dacă mă vor lega

strâns în funii noi, cu care nimeni și nimic n'a mai fost legat, atunci voi deveni slab și voi fi ca unul din oamenii obișnuiți”.

¹² Atunci Dalila a luat niște funii noi și l-a legat cu ele; cei puși de ea să stea la pândă au ieșit din cămară, iar ea a zis către el: „Filistenii vin asupra ta, Samsoane!” Dar el ca pe o ață și-a rupt funiile de pe brațe.

¹³ Și a zis Dalila către Samson: „Iată că m'ai înșelat și mi-ai spus minciuni; acum însă te rog să-mi spui drept: cu ce anume poți fi tu legat?” Iar el i-a zis: „Dacă vei împleti cu fir de urzeală¹ cele șapte șuvițe ale capului meu și dacă le vei prinde cu un cui în perete, atunci eu voi fi slab ca orice om obișnuit”.

¹⁴ Și a fost că atunci când el dormea, Dalila a luat cele șapte șuvițe ale capului său și le-a împletit cu fir de urzeală și le-a prins cu un cui în perete și i-a zis: „Samsoane, Filistenii vin asuprăti!” Iar el, trezindu-se din somn, a smuls din perete cuiul cu împletitura.

¹⁵ Și a zis Dalila către Samson: „Cum de spui tu: «Te iubesc», de vreme ce inima ta nu este cu mine? Iată, a treia oară m'ai înșelat și nu mi-ai spus în ce anume stă tăria ta cea mare”.

¹⁶ Și a fost că tot necăjindu-l ea fărăncetare și neslăbindu-l, sufletul lui a slăbit până la moarte.

¹⁷ Atunci i-a vorbit el din toată inima și i-a zis: „Brici nu s'a atins de capul meu, căci sfânt al lui Dumnezeu sunt eu încă din pântecele maicii mele; aşadar, dacă aş fi ras, atunci tăria mea se va îndepărta de la mine și voi deveni slab și voi fi ca unul din oamenii obiș-

¹ „Fir de urzeală”: de obicei, fir de tort (in sau cânepă), puternic, rezistent.

nuiți".

¹⁸ Și văzând Dalila că el îi vorbise din toată inima, a trimis și i-a chemat pe mai-marii Filistenilor, zicând: „Mai veniți o dată, acum!, că mi-a vorbit din toată inima!” Și au venit la ea toți mai-marii Filistenilor, aducând în mânile lor banii.

¹⁹ Și l-a făcut Dalila pe Samson să adoarmă pe genunchii ei; și a chemat un om, iar acela i-a ras cele șapte șuvițe de pe cap și anceput să-l umilească², iar tăria s'a îndepărta de el.

²⁰ Și a zis Dalila: „Samsoane, Filistenii vin asupră-ți!” Iar el s'a trezit din somn și a zis: „Voi ieși din asta ca și altădată și mă voi scutura...”. El însă nu știa că Domnul Se îndepărta de el.

²¹ Iar Filistenii l-au prins și i-au scos ochii și l-au adus în Gaza și l-au legat cu cătușe de aramă. Și trăgea la râșniță în casa temniței³.

²² După ce însă a fost ras, părul capului a început să-i crească.

²³ Iar mai-marii Filistenilor s'au adunat să-i aducă mare jertfă lui Dagon, dumnezeul lor, și să se veselească. Și au zis: „Dumnezeu ni l-a dat în mâna pe Samson, vrăjmașul nostru”.

²⁴ Și văzându-l poporenii, aduceau laude dumnezeului lor, zicând: „Dumnezeul nostru ni l-a dat în mâna pe

²După cât se pare, slăbirea fizică era asociată cu demobilizarea interioară prin aceea că chipul femeiei se arăta deja triumfător, aşa cum Samson avea să-l vadă când se va trezi.

³Aceasta putea fi o râșniță (moară) pentru cereale sau pentru piatră. Regele Sedechia va avea aceeași soartă: după ce-i va scoate ochii și-l va încătuşa, Nabucodonosor îl va ține, pentru tot restul vieții, „în casa morii” (Ir 52, 11). Muncă umilitoare, rezervată, de obicei, femeilor și sclavilor.

vrăjmașul nostru, pe cel ce ne pustia pământul și ne sporea răniții!”

²⁵ Și în vreme ce inima lor se veseloa, ei au zis: „Chemați-l pe Samson din casa temniței și să joace în fața noastră!” Și l-au chemat pe Samson din casa temniței, iar el a jucat în fața lor; și își bătea joc de el și l-au pus între doi stâlpi⁴.

²⁶ Iar Samson a zis către Tânărul care-l ducea de mâna: „Lasă-mă să pipăi stâlpii pe care se susține casa și să mă reazim pe ei!”

²⁷ Iar casa era plină de bărbați și de femei; se aflau acolo toți mai-marii Filistenilor, iar pe acoperiș erau ca la trei mii de bărbați și femei uitându-se la batjocorirea lui Samson.

²⁸ Iar Samson a strigat către Domnul, zicând: „Doamne, Doamne,⁵ adu-Ți aminte de mine și întăreste-mă, Dumnezeule, și de astă dată, ca să le plătesc Filistenilor cu vârf și îndesat pentru ochii mei amândoi!”

²⁹ Și rezemându-se Samson în cei doi stâlpi ai casei, cei ce țineau zidirea pe ei, s'a proptit în ei, în unul cu dreapta și în celălalt cu stânga.

³⁰ Și a zis Samson: „Sfârșească-mi-se viața odată cu a Filistenilor!” Și s'a opintit cu toată puterea, iar casa a căzut peste mai-mari și peste tot poporul ce se afla în ea; iar morții pe care Samson i-a ucis la moartea sa au fost mai mulți decât aceia pe care-i ucisese în viață lui.

³¹ Atunci s'au coborât frații săi și toată casa tatălui său și l-au luat; și, suinduse, l-au îngropat între Țora și Eștaol, în mormântul lui Manoe, tatăl său. Și a

⁴Scena se petrece în marele templu al lui Dagon.

⁵Textual: „Adonai, Iahvé”.

fost el judecător în Israel timp de douăzeci de ani.

17

Mica își face pe seama lui o casă de rugăciune.

¹ Era un om din muntele lui Efraim, care se numea Mica.

² Și a zis el către mama sa: „Cei o mie și o sută de arginți care ți s’au luat și din pricina cărora tu ai rostit un bles tem – l’ai spus chiar în auzul meu –, iată, argintul e la mine: eu l-am luat”. Iar mama sa a zis: „Binecuvântat să fie fiul meu înaintea Domnului!”

³ El i-a înapoiat mamei sale cei o mie și o sută de arginți, iar mama sa a zis: „Argintul l-am afierosit Domnului din partea mea pentru fiul meu, ca să fac din el un chip cioplit, un chip turnat; acum ți-l dau tăie”.¹

⁴ Dar el i-a înapoiat argintul mamei sale. Iar mama sa a luat două sute de arginți și i-a dat argintarului; iar acela a făcut un chip cioplit, chip turnat; acesta se afla în casa lui Mica.

⁵ Iar casa lui Mica era în ochii lui casa lui Dumnezeu²; și a făcut un efod³ și un terafim⁴ și și-a pus mâna pe unul din fiii săi, iar acela i-a devenit preot.

¹Tot acest episod (ca și capitolul următor) ilustrează starea de confuzie care domnea atunci în Israel, de la debosularea credinței până la pervertirea moravurilor.

² Centrele cultice fiind foarte puține în Israel (Silo, Ghilgal, Betel, Mițpa), oamenii au început să credă că fiecare își poate face un locaș de închinare pe cont propriu, cu obiecte, „sacre” și cu o „preoție” improvizată.

³ „Efod”: un fel de buzunar din țesătură în care erau ținuți, probabil, sortii prin care se făcea consultarea zeilor.

⁴ „Terafimi”: zei casnici, ocrotitori ai familiei,

⁶ În zilele acelea nu era rege în Israel; de aceea fiecare om făcea ceea ce i se părea lui că e drept⁵.

⁷ Se afla pe atunci un Tânăr în Betleemul seminției lui Iuda; era levit și locuia acolo.

⁸ Iar omul acela a plecat din Betleem, cetatea a lui Iuda, să se aşeze unde va găsi un loc. Și a venit până la muntele lui Efraim și la casa lui Mica, adică la capătul drumului.

⁹ Iar Mica l-a întrebat: „De unde vii?” El a răspuns: „Eu sunt levit din Betleemul lui Iuda și merg să mă aşez oriunde voi găsi un loc”.

¹⁰ Iar Mica i-a zis: „Sezi cu mine, și să-mi fii părinte și preot; și-ți voi da zece arginți pe an și un rând de haine și cele pentru trai”.

¹¹ Și levitul a mers și a început să locuiască cu omul acela; și Tânărul i-a devenit ca unul din fiii săi.

¹² Iar Mica și-a pus mâna pe capul levitului, iar Tânărul i s-a făcut preot; și a rămas în casa lui Mica.

¹³ Și a zis Mica: „Acum știu că Domnul îmi va face bine, fiindcă levitul mi-a devenit mie preot”.

18

Fiii lui Dan cuprind cetatea Lais și cad în idolatrie.

ale căror chipuri străjuiau vatra. Mici ca dimensiuni, ei puteau fi furăți, ceea ce făcuse, cândva, Rahela (vezi Fc 31, 19).

⁵Punând anarhia pe seama lipsei de autoritate statală, autorul crede că numai instaurarea monarhiei ar putea soluționa criza. Din păcate, istoria regilor lui Israel avea să-i dea dreptate doar parțial.

1 În zilele acelea nu era rege în Israel; și'n zilele acelea seminția lui Dan își căuta moșie unde să locuiască – fiindcă până la acea vreme încă nu-i căzuse parte deplină între neamurile fililor lui Israel.¹

2 Iar fiii lui Dan au trimis din neamurile lor cinci bărbați, unul și unul, din Tora și din Eștaol, să iscodească țara și s'o cerceteze. Si le-au zis: „Mergeți și cercetați țara!” Iar ei au mers până la muntele lui Efraim, până la casa lui Mica; și s'au odihnit ei acolo, în casa lui Mica.

3 Acolo au recunoscut glasul Tânărului levit și s'au abătut pe la el și l-au întrebăt: „Cine te-a adus aici? și ce faci tu aici? și ce ai tu aici?”

4 Iar el le-a răspuns: „Așa și aşa a făcut Mica pentru mine și m'a tocmit cu simbrie, iar eu i-am devenit preot”.

5 Eh i-au zis: „Întreabă-L tu acum pe Dumnezeu, iar noi vom ști dacă vom avea izbândă pe calea pe care mergeți”.

6 Iar preotul le-a zis: „Mergeți în pace! calea pe care mergeți e în fața Domnului”.

7 Cei cinci bărbați s'au dus și au ajuns la Laiș². Si au văzut că poporul de acolo locuia liniștit și fără grijă, în felul Sidonienilor, sezând fără frică; nimici nu avea ceva cu cineva în țară, nici că era cineva care să stoarcă averi; erau departe de Sidonieni și nu aveau nimic de-a face cu Sirienii.

¹ În realitate, fiii lui Dan își primiseră partea, dar n'au fost în stare să și-o țină, datorită faptului că Amoreii i-au împins către munte (1, 34).

²Laiș, denumit mai târziu Dan: un mic stat aramaic, locuit de cetăteni pașnici, care se îndelniceau mai degrabă cu negustoria decât cu politica.

8 Cei cinci oameni au venit la frații lor în Tora și Eștaol și le-au zis: „Ce mai stați?”

9 Si le-au zis: „Sculați-vă și să mergeți împotriva lor, căci noi am văzut pământul, și iată că este foarte bun, dar vouă nu vă pasă; nu mai amânați plecarea: intrați ca să luati în stăpânire țara!

10 Si oriunde vă veți duce veți da peste un popor la locul lui; țara e întinsă, căci Dumnezeu a dat-o în mâna voastră: un loc unde nu lipsește nimic din cele ce sunt pe pământ”.

11 Si au pornit din neamurile lui Dan, anume din Tora și Eștaol, șase sute de bărbați încinși cu arme de război.

12 Si s'au suit și au tăbărât la Chiriat-Iearim, în ținutul lui Iuda; de aceea s'a numit locul acela Tabăra-lui-Dan, până'n ziua de azi; iată, el este în spațele lui Chiriat-Iearim.

13 Iar de acolo au străbătut până la muntele lui Efraim și au venit la casa lui Mica.

14 Iar cei cinci bărbați care veniseră să iscodească țara Laiș au răspuns și au zis către frații lor: „Știți voi oare că în locul acesta se află un efod și un terafim³ și un chip cioplit și un chip turnat⁴?... Prin urmare, știți acum ce să faceți!”

15 Si au făcut o mișcare și au intrat în casa Tânărului, levitul, în casa lui Mica, și l-au întrebat de sănătate.⁵

16 Iar cei șase sute de bărbați dintre fiii

³Vezi 17, 5.

⁴Textul din 17, 4-5, ambiguu, pare a vorbi de un singur idol, probabil un chip cioplit în lemn și îmbrăcat apoi, prin turnare, cu argint. Aici însă e vorba de doi.

⁵Literal: „... l-au întrebat de pace”.

lui Dan, încinși cu armele lor de război, stăteau la ușile porții.

¹⁷ Iar cei cinci bărbați care merseră să iscodească țara s'au ridicat

¹⁸ și au intrat în casa lui Mica; iar preotul sedea acolo. Și au luat chipul cioplit și efodul și terafimul și chipul cel turnat. Iar preotul le-a zis: „Ce faceti?”

¹⁹ Ei i-au răspuns: „Taci! Pune-ți mâna la gură și vino cu noi și ne vei fi părinte și preot. Mai bine este oare să fii preot în casa unui singur om decât să fii preot al unui neam și al unei case în Israel?”

²⁰ Iar inima preotului s'a veselit; el a luat efodul și terafimul și chipul cel cioplit și chipul cel turnat și s'a dus în mijlocul poporului.

²¹ Așa s'au întors ei și au plecat, punându-și copiii și avutul și lucrurile înainte.

²² Si dacă s'au îndepărtat ei de casa lui Mica, iată că Mica și oamenii care locuiau în vecinătatea lui au strigat și i-au ajuns pe fiii lui Dan.

²³ Si au strigat către fiii lui Dan. Iar fiii lui Dan, întorcându-și fețele, au zis către Mica: „Ce te-a apucat, de strigi așa?”

²⁴ Iar Mica a zis: „Voi mi-ați luat chipul cel cioplit – pe care eu mi l-am făcut – și preotul mi l-ați luat și v'ati dus; și acum îmi spuneți: de ce strigi?...”.

²⁵ Iar fiii lui Dan i-au zis: „Tacă-ți gura!, ca nu cumva să-ți sară'nainte oameni cu sufletul amărât și să-ți pierzi viața, pe a ta și viața casei tale!”

²⁶ Fiii lui Dan s'au dus în drumul lor, iar Mica, văzând că ei sunt mai tari decât el, s'a întors la casa lui.

²⁷ Așa că fiii lui Dan au luat cele făcute de Mica și pe preotul lui și au venit la

Laiș, împotriva unui popor care trăia liniștit și fără grijă, și i-au trecut prin ascuțișul săbiei, iar cetatea au ars-o cu foc.

²⁸ Si n'a fost nimeni care să-i scape, căci de Sidon erau departe, și nici nu aveau ceva de-a face cu alții. Aceasta s'a petrecut în valea Bet-Rehob; și au rezidit cetatea și au locuit în ea.

²⁹ Cetatea au numit-o Dan, după numele lui Dan, părintele lor, care i se născuse lui Israel; numele cel vechi al cetății fusese Laiș.

³⁰ Fiii lui Dan și-au ridicat chipul cel cioplit, să fie al lor. Iar Ionatan, fiul lui Gherșom, fiul lui Moise⁶, el și fiii săi i-au fost preoți seminției lui Dan până în ziua strămutării din țara aceea.⁷

³¹ Iar chipul cel cioplit făcut de Mica a rămas la ei de-a lungul tuturor zilelor când casa lui Dumnezeu se afla în Silo.

19

Nelegiuirea din Ghibeea.

¹ Si a fost că'n zilele acelea, când nu era rege în Israel,¹ un bărbat levit care locuia pe coasta muntelui lui Efraim și-a luat o țiitoare² din Betleemul lui Iuda³.

⁶Dintr'o eroare de transcriere, în LXX: „fiul lui Manase” Se știe însă că Gherșom era fiul lui Moise (Is 2, 22).

⁷Poate fi vorba de prima deportare ordonată de Tiglatfalasar al III-lea în anul 734 (sau 733) î. H.

¹Mențiune menită să arate cauza decăderii politice și morale a lui Israel.

²Literal: „o femeie țiitoare”. În contextul vremii, cuvântul „țiitoare” nu avea în el nimic infamant; aceasta era un fel de „soție suplimentară”, cu un statut aparte. Avraam avusese mai multe țiitoare (Fc 25, 6), Ghedeon avusese și el una (Jd 8, 31).

³Din Betleemul lui Iuda, altul decât Betlee-

² Dar țiitoarea s'a mâniat pe el și l-a părăsit, ducându-se la casa tatălui ei din Betleemul lui Iuda; și a rămas acolo patru luni.

³ Iar bărbatul ei s'a sculat și s'a dus la ea să-i vorbească după inima ei, să se împace cu ea și s'o aducă acasă. Și, luanând cu sine pe sluga lui și doi asini, s'a dus la casa tatălui ei.

⁴ Și dacă l-a zărit tatăl tinerei, i-a ieșit cu bucurie înainte. Și socrul său, tatăl tinerei, l-a dus înăuntru; iar el a șezut cu dânsul trei zile și a mâncat și a băut și a dormit acolo.

⁵ Și a fost că în ziua a patra, trezindu-se dis-de-dimineață, s'a sculat să plece. Iar tatăl tinerei a zis către ginerele său: „Întărește-ți inima cu o bucătă de pâine, și apoi plecați”.

⁶ Și au șezut amândoi și au mâncat împreună și au băut. Și a zis tatăl tinerei către bărbat: „Mai rămâi, rogu-te, și inima ta să se veselească!”

⁷ Și dacă omul s'a ridicat să plece, socrul său nu l-a lăsat. Și din nou așezându-se, a rămas acolo.

⁸ În cea de a cincea zi, sculându-se el dis-de-dimineață ca să plece, tatăl tinerei i-a zis: „Întărește-ți inima cu pâine și pregătește-te de drum ca un ostaș⁴ până ce ziua se va pleca!” Și au mâncat amândoi și au băut.

⁹ Și omul s'a sculat să plece, el și țiitoarea lui și sluga lui, dar socrul său, tatăl tinerei, i-a zis: „Iată, ziua s'a plecat spre seară; mai rămâi aici, și inima ta să se veselească; iar mâine de dimi-

---

mul lui Zabulon (Ios 19, 15) plecase și levitul adăpostit de Mica (17, 7-8).

⁴stratévo = „a servi sau a se comporta ca un ostaș” (cu grija pentru rezistența lui fizică). Argument menit să convingă.

neață veți porni pe calea voastră și vei merge la locuința ta”.

¹⁰ Dar omul n'a vrut să mai rămână, ci, ridicându-se, au pornit la drum. Și au venit până aproape de Iebus – adică Ierusalim⁵ –, având cu el o pereche de asini înseuatați și alături pe țiitoarea lui.

¹¹ Și au ajuns la Iebus, când ziua era aplecată mult spre asfințit.⁶ Iar Tânărul a zis către stăpânul său: „Vino, te rog, să ne abatem în această cetate a Iebușilor și să rămânem în ea peste noapte!”

¹² Dar stăpânul său i-a zis: „Nu ne vom abate noi în cetate străină, în care nu se află nimeni din fiii lui Israel, ci vom merge până la Ghibea⁷”.

¹³ Și i-a zis Tânărului: „Vino, și să ne apropiem de unul din aceste locuri și să poposim în Ghibea sau în Rama”.

¹⁴ Și au trecut și au mers; și soarele le-a apus aproape de Ghibea, care se află în ținutul lui Veniamin.

¹⁵ Și acolo s'au abătut din drum, ca să intre și să poposească în Ghibea. Și au intrat și au șezut în ulița cetății, dar nu era nimeni care să-i îndrume spre o casă în care să rămână.

¹⁶ Iată însă că un om bătrân venea spre seară de la munca lui de pe câmp. Omul acesta era și el din muntele lui Efraim și locuia în Ghibea; iar oamenii locului erau fi ai lui Veniamin.

¹⁷ Și dacă el și-a ridicat ochii, a văzut

---

⁵Ierusalimul se numea, de multă vreme, Ierusalim, dar autorul îl numește Iebus, adică oraș locuit de Iebusei (vezi Ios 15, 8), pregătind astfel următoarele două versete.

⁶De la Betleem la Ierusalim sunt cam două ore de mers.

⁷Ghibea: cetate situată la 6 km nord de Ierusalim.

un călător în ulița cetății. Si i-a zis bătrânul: „Unde mergi și de unde vii?”

¹⁸ Acela i-a răspuns: „Suntem în trece de la Betleemul lui Iuda până în laturile muntelui lui Efraim – că eu de acolo sunt; m'am dus până la Betleemul lui Iuda și mă întorc la casa mea, dar aici nu e nimeni care să mă ducă spre o casă.

¹⁹ Pentru asinii noștri am paie și hrană, am pâine și vin pentru mine și pentru slujnica mea și pentru Tânărul ce se află cu robii tăi; nu avem lipsă de nimic”.

²⁰ Si a zis bătrânul: „Pace tăie! lipsurile tale le iau eu asupră-mi, dar nu cumva să rămăi în uliță”⁸

²¹ Si i-a adus în casa lui și a făcut loc pentru asini; și le-a spălat picioarele⁹ și au mâncat și au băut.

²² Si dacă și-au desfătat inima, iată că bărbații cetății, fi ai neleguiiților, au încurjurat casa și au bătut la ușă și au zis către bătrân, stăpânul casei: „Scoate-l pe omul care a intrat în casa ta, ca să-l cunoaștem”¹⁰.

²³ Atunci a ieșit la ei stăpânul casei și le-a zis: „Nu, frațiilor, nu faceți rău, de vreme ce acest om a intrat în casa mea; să nu faceți nebunia aceasta!

²⁴ Iată, eu am o fată fecioară, iar el are o țiitoare; le voi scoate afară, umiliți-le și faceți cu ele după cum vă taie poftă; dar cu acest bărbat să nu faceți o astfel de faptă nebunească!”

⁸ De aici, istorisirea e un ecou al episodului din Fc 19, 2-11, întâmplare care a dus la nimicirea Sodomei și Gomorei.

⁹ Spălarea picioarelor făcea parte din ritualul ospetiei.

¹⁰ „A cunoaște” are aici sensul biblic: a avea relații intime. Așadar, e vorba, ca și în Sodoma, de homosexuali.

²⁵ Oamenii însă n'au vrut să-l asculte; atunci bărbatul a luat-o pe țiitoarea lui și a scos-o afară; iar aceia au cunoscut-o și și-au bătut joc de ea toată noaptea, până dimineață, și i-au dat drumul când se lumina de ziua.

²⁶ Iar spre ziua a venit femeia și s'a prăbușit la ușa casei omului unde era bărbatul ei, până s'a luminat.

²⁷ Si dacă s'a luminat de ziua, bărbatul ei a deschis ușa casei și a ieșit că să plece'n drumul său; iată însă că femeia lui, țiitoarea, zăcea prăbușită la ușa casei, cu mâinile pe prag.

²⁸ Iar el i-a zis: „Scoală-te, să mergem!” Dar ea nu i-a răspuns: murise. Iar el a luat-o și a pus-o pe asin și, ridicându-se, s'a dus la casa lui.

²⁹ Si dacă a intrat în casă, a luat sabia și, apucându-și țiitoarea, a tăiat-o în douăsprezece bucăți, pe care le-a trimis în toate hotarele lui Israel.

³⁰ Si a fost că tot cel ce vedea acestea zicea: „Așa ceva nu s'a petrecut și nici nu s'a văzut din ziua în care fiii lui Israel au ieșit din țara Egiptului și până'n ziua de azi! Luați seama și rostiți-vă!”

20

Pedepsirea neleguiirii din Ghebeea.

¹ Atunci au ieșit toți fiii lui Israel; și toată obștea, ca un singur om, de la Dan până la Beer-Şeba, cu țara Galaadului, s'a adunat la Domnul, în Mițpa.¹

¹ Un altar al Domnului se afla în Mițpa lui Venniamin (care nu trebuie confundat cu Mițpa Galaadului). De altfel, redactarea acestui capitol e defectuoasă; text încărcat, deseori redundant sau lacunar, cu o seamă de inadvertențe și exagera-

² Toate neamurile lui Israel, obștea întregului popor a stat în adunarea poporului lui Dumnezeu: patru sute de mii de bărbați pedestri, purtători de sabie.

³ Iar fiii lui Veniamin au auzit că fiii lui Israel s-au suit la Mițpa. Și dacă fiii lui Israel au venit, au zis: „Spuneți-ne, unde s'a petrecut acest rău?”

⁴ Și răspunzând levitul, bărbatul femeii care murise, a zis: „Eu și țiitoarea mea am venit în Ghibea lui Veniamin ca să rămânem peste noapte.

⁵ Dar oamenii din Ghibea s-au ridicat împotriva mea și au înconjurat casa, noaptea, împotriva mea; pe mine au vrut să mă omoare², iar pe țiitoarea mea au umilit-o și și-au bătut joc de ea, iar ea a murit.

⁶ Iar eu am apucat-o pe țiitoarea mea și am tăiat-o în bucăți și le-am trimis în toate hotarele moștenirii fiilor lui Israel; aceasta, pentru că ei au făcut în Israel o astfel de nebunie și o asemenea rușine.

⁷ Iată, voi toți sunteți fiii lui Israel: rostiți-vă și sfătuți-vă aici, între voi”.

⁸ Atunci întregul popor s'a ridicat ca un singur om, zicând: „Nimeni dintre noi nu se va întoarce la cortul său și nimeni dintre noi nu se va întoarce la casa lui!

⁹ Și acum, iată ce avem de făcut în Ghibea: Vom merge împotrivă-i prin tragere la sorti:

¹⁰ Din fiecare seminție a lui Israel vom lăsa câte zece bărbați la o sută și câte o sută la o mie și câte o mie la zece mii,

rări (inclusiv numărul participanților la război, din ambele părți).

²Din istorisirea în sine a evenimentului nu reiese această intenție; levitul are în minte, probabil, violența cu care fusese împresurată casa.

ca să aducă hrană pentru poporul ce va merge în Ghibea lui Veniamin ca să-i plătească pe măsura rușinii pe care ea a făcut-o în Israel”.³

¹¹ Și toți oamenii lui Israel s'au adunat în cetate ca un singur om.

¹² Iar semințile lui Israel au trimis oameni în întreaga seminție a lui Veniamin, zicând: „Ce este răul acesta care s'a făcut între voi?

¹³ Dați-ni-i dar acum pe acei oameni, fiii neleguiților din Ghibea, ca să-i ucidem și să curățim răul din Israel!” Dar fiii lui Veniamin n'au vrut să ia seama la glasul fraților lor, fiii lui Israel.

¹⁴ Dimpotrivă, fiii lui Veniamin s'au adunat de prin cetățile lor la Ghibea, spre a ieși să se bată cu fiii lui Israel.

¹⁵ Numărul fiilor lui Veniamin care au ieșit în ziua aceea de prin cetățile lor a fost de douăzeci și cinci de mii – fiecare bărbat fiind purtător de sabie –, în afara locuitorilor din Ghibea, al căror număr era de şapte sute de bărbați aleși din întregul popor,

¹⁶ icsuși în a-și folosi deopotrivă amândouă mâinile; toți aceștia erau aruncători cu praștia, putând să nimereasă cu piatra, fără greș, un fir de păr.

¹⁷ Și tot Israelul, în afară de fiii lui Veniamin, a numărat patru sute de mii de bărbați aleși pe sprâncenă, purtători de sabie; toți aceștia erau războinici.

¹⁸ Și s'au ridicat și au venit la Betel și L-au întrebat pe Dumnezeu⁴. Au zis

³Poporul știe, totuși, că nu e vorba de o simplă tentativă de omor, ci de o faptă infamantă care se răsfrângă asupra întregului Israel.

⁴L-au întrebat, probabil, prin Urim și Turim,

fiii lui Israel: „Cine va merge în fruntea noastră ca să se bată cu fiii lui Veniamin?” Iar Domnul a zis: „Iuda va fi în frunte, conducător”.⁵

¹⁹ Iar fiii lui Israel s’au ridicat a doua zi și au tăbărât lângă Ghibeaa.

²⁰ Toți bărbații lui Israel au ieșit la război împotriva lui Veniamin și s’au rânduit laolaltă împotriva Ghibeii.

²¹ Dar fiii lui Veniamin au ieșit din Ghibeaa și au culcat la pământ, în ziua aceea, douăzeci și două de mii de bărbați din rândurile lui Israel.

²² Dar fiii lui Israel s’au îmbărbătat și s’au rânduit din nou pentru luptă acolo unde se rânduise că în prima zi.

²³ Și s’au ridicat fiii lui Israel și până seara au plâns în fața Domnului. Și L-au întrebat pe Domnul, zicând: „Oare ne vom mai aprobia noi să ne batem cu frații noștri, fiii lui Veniamin?” Domnul a zis: „Ridicați-vă împotriva lor!”

²⁴ Iar fiii lui Israel s’au apropiat a doua zi de fiii lui Veniamin.

²⁵ Dar în aceeași zi, a doua, fiii lui Veniamin le-au ieșit înainte din Ghibeaa și au culcat la pământ încă optzprezece mii de bărbați din rândurile lui Israel; toți aceștia erau purtători de sabie.

²⁶ Toți fiii lui Israel și întregul popor s’au ridicat atunci și au venit la Betel și au plâns și au șezut acolo în fața Domnului; și n ziua aceea au ajunat până seara și au adus înaintea Domnului arderi-de-tot și jertfe de mântuire

²⁷ – căci acolo era în acele zile chivotul legămantului Domnului,

modalitatea preotească de a cunoaște voia lui Dumnezeu (vezi v. 28). Mențiunea introduce ideea că războiul care va începe, deși fratricid, e un război sfânt, menit să aplice justiția divină.

⁵Iuda: tribul lui Iuda.

²⁸ iar Finees, fiul lui Eleazar, fiul lui Aaron, stătea pe atunci înaintea lui –; și L-au întrebat fiii lui Israel pe Domnul, zicând: „Oare vom mai ieși noi să ne batem cu frații noștri, fiii lui Veniamin?” Iar Domnul le-a răspuns: „Ridicați-vă!: mâine îi voi da în mâinile voastre!”

²⁹ Fiii lui Israel au pus atunci oameni la pândă împrejurul Ghibeii.⁶

³⁰ Și n ziua a treia s’au ridicat fiii lui Israel împotriva fiilor lui Veniamin și s’au rânduit împotriva Ghibeii, aşa cum o mai făcuseră de două ori.

³¹ Iar fiii lui Veniamin au ieșit în fața poporului, lăsând cetatea goală; și au început, ca și mai înainte, să lovească și să rănească poporul, între drumurile care duc unul spre Betel și altul spre Ghibeaa,⁷ în câmp: [au ucis] ca la treizeci de bărbați din Israel.

³² Și au zis fiii lui Veniamin: „Cad în fața noastră, ca la’nceput!...”. Dar fiii lui Israel au zis: „Haideți să fugim, ca să-i scoatem afară din cetate, la drumiuri!” Și au făcut aşa.

³³ Și toți bărbații lui Israel s’au ridicat de pe locurile lor și s’au rânduit la Baal-Tamar⁸; iar pândarii lui Israel au alergat de pe locurile lor, dinspre partea de apus a Ghibeii.

³⁴ Și au venit asupra Ghibeii zece mii de oameni, aleși pe sprânceană din întregul Israel; și bătălia devinea crâncenă; și ei [fiii lui Veniamin] nu știau că nenorocirea vine asupră-le.

⁶Strategie după modelul cuceririi cetății Ai (Ios 8, 3-25).

⁷Drumul se bifurcă la aproximativ 6 km nord-vest de Ghibeaa.

⁸Baal-Tamar: localitate la nord-vest de Ghibeaa.

³⁵ Și Domnul l-a lovit pe Veniamin în fața fiilor lui Israel; și'n ziua aceea fiii lui Israel au nimicit din Veniamin douăzeci și cinci de mii și o sută de oameni, toți purtători de arme.

³⁶ Iar fiii lui Veniamin au văzut că sunt înfrânti. Iar Israelitenii le-au deschis Veniaminiților drumul, căci ei se bizuau pe oamenii de pândă pe care-i pușeaseră împotriva Ghibeii.

³⁷ Și când aceia se retrăgeau, pândarii s'au pornit și s'au revărsat asupra Ghibeii; toți pândarii s'au repezit și au trecut întreaga cetate prin ascuțișul săbiei.

³⁸ Iar fiii lui Israel aveau un semnal de luptă cu oamenii de pândă: aceia să ridice din cetate un stâlp de fum.

³⁹ Atunci fiii lui Israel au văzut că pândarii luaseră Ghibeea și s'au rânduit în linie de bătaie; dar și fiii lui Veniamin au început să lovească și au rănit ca la vreo treizeci de oameni dintr'ai lui Israel; căci ziceau: „Negreșit, vor cădea de dinaintea noastră, aşa cum s'a petrecut în prima luptă...”.

⁴⁰ Semnalul însă se ridică din ce în ce mai înalt deasupra cetății, ca un stâlp de fum. Și dacă fiii lui Veniamin s'au uitat îndărăt, iată că nimicirea cetății se urca până la cer...

⁴¹ Atunci oamenii lui Israel s'au întors înapoi; iar fiii lui Veniamin s'au speriat văzând că nenorocirea s'a apropiat de ei.

⁴² Și au întors spatele de dinaintea fiilor lui Israel, pe calea pustiei, și au fugit, dar lupta i-a luat din toate părțile: cei din cetate i-au nimicit în chiar mijlocul lor.

⁴³ Fiilor lui Veniamin le-au tăiat calea și i-au fugărit de la Menoha, din

aproape' n mai aproape, până ce au ajuns dincolo de Ghibeea, spre răsărit.

⁴⁴ Dintre fiii lui Veniamin au căzut atunci optsprezecetă mii de oameni, toți fiind bărbăti puternici.

⁴⁵ Iar ceilalți, văzând, au fugit în pustie la stâncă lui Rimon⁹; dar fiii lui Israel au cules din ei, pe cale, cinci mii de oameni; și, urmăridu-i până la Ghideom, au ucis dintre ei încă două mii de bărbăti.

⁴⁶ Și toți cei ce au căzut din Veniamin au fost douăzeci și cinci de mii de oameni, care'n ziua aceea purtau sabie; toți aceștia, bărbăti puternici.

⁴⁷ Iar ceilalți, văzând, au fugit în pustie la stâncă lui Rimon, șase sute de oameni; și au șezut acolo, la stâncă lui Rimon, vreme de patru luni.

⁴⁸ Iar fiii lui Israel s'au întors către fiii lui Veniamin și i-au trecut prin ascuțișul săbiei, de la cetate până la pășunea cirezilor și până la orice s'a putut afla în fiecare cetate; și au ars cu foc toate cetățile pe care le-au aflat.

21

Seminția lui Veniamin se reface.

¹ Fiii lui Israel s'au jurat în Mițpa, zicând: „Nimeni dintre noi să nu-și dea fata de nevastă vreunua din Veniamin!”

² Și s'a dus tot poporul la Betel și a șezut acolo până seara înaintea lui Dumnezeu și și-au ridicat glasul și au plâns cu plângere mare.

³ Și au zis: „De ce, Doamne, Dumnezeul lui Israel, de ce s'a făcut aceasta,

⁹Rimon: la cca 50 km nord-est de Ghibeea.

ca să piară astăzi din Israel o seminție?"

4 **S**i a fost că a doua zi s'a sculat poporul dis-de-dimineată și a zidit acolo altar și au adus ardere-de-tot și jertfă de mântuire.

5 **S**i au zis fiii lui Israel: „Cine oare, din toate semințile lui Israel, nu a venit la Domnul în această adunare?” Căci era un jurământ mare împotriva celor ce nu s'a suit la Domnul în Mițpa, zicând: „Unul ca acela să fie dat morții!”

6 Dar fiii lui Israel s'a mulcomit asupra lui Veniamin, fratele lor, și au zis: „Azi a pierit o seminție din Israel!¹

7 Ce vom face oare ca să le dăm neveste celor ce au rămas? Că noi ne-am jurat față de Domnul că nu le vom da soții dintre fetele noastre”.

8 **S**i au zis: „Cine, din neamurile lui Israel, nu s'a suit la Domnul în Mițpa?” **S**i, iată, la adunare nu venise în tabără nici un om din Iabeș-Galaad...

9 **S**i a fost numărat poporul: acolo nu se afla nici un om dintre locuitorii Iabeș-Galaadului.

10 Iar adunarea a trimis acolo douăsprezece mii de bărbați dintre cei mai puternici și le-a poruncit, zicând: „Duceți-vă și treceți-i prin ascuțișul săbiei pe toți locuitorii Iabeș-Galaadului.

11 **S**i aşa veți face: Pe fiece bărbat, ca și pe fiece femeie care a cunoscut culcuș de bărbat, să-i dați pierii; dar pe fecioare să le cruceți!” Iar ei au făcut aşa.

12 **S**i printre locuitorii Iabeș-Galaadului au găsit patru sute de fete fecioare, care nu cunoscuseră

culcuș de bărbat, și le-au adus în tabără la Șilo, în ținutul Canaan.

13 Atunci toată adunarea a trimis și le-a grădit fiilor lui Veniamin ce se aflau la stânca Rimon și i-a chemat la pace.

14 **S**i'n vremea aceea s'a întors fiii lui Veniamin la fiii lui Israel; iar aceștia le-au dat de neveste pe fetele pe care le adunaseră vii din Iabeș-Galaad; iar acelora le-a plăcut aceasta.

15 Iar poporul s'a mulcomit asupra lui Veniamin, că făcuse Domnul o spărtură în semințile lui Israel.

16 **S**i au zis bătrânnii adunării: „Ce vom face oare ca să le dăm neveste celor ce au rămas, de vreme ce femeile din seminția lui Veniamin au fost nimicite?”

17 **S**i au zis: „O moștenire trebuie să fie pentru cei ce au rămas, ca să nu piară o seminție din Israel”;

18 căci noi nu vom putea să le dăm soții dintre fetele noastre, de vreme ce fiii lui Israel s'a jurat, zicând: „Blestemat să fie cel ce-i va da soție lui Veniamin!”

19 **S**i au zis: „Iată, acum e sărbătoarea anuală a Domnului², în Șilo, care se află la miazănoapte de Betel și la răsărit de drumul care duce de la Betel la Sichem și la miazăzi de Levona”.

20 **S**i le-au poruncit fiilor lui Veniamin, zicând: „Mergeți și ascundeți-vă în vii!;

21 și când veți vedea că fetele locuitorilor din Șilo ies dănuind la joc, ieșiți din vii, și fiecare bărbat să-și ia femeie dintre ficele din Șilo și să vă duceți în ținutul lui Veniamin.

22 **S**i va fi că atunci când părinții sau frații lor vor veni la noi³ să se plângă,

¹Campania lui Israel împotriva lui Veniamin fusese, practic, un război de exterminare.

²Poate fi vorba de sărbătoarea recoltei (Lv 23, 39).

³Textual: „... la voi”. Corectat după T. M.

noi le vom zice: „Iertați-i, de dragul nostru!; că nici noi nu i-am luat fiecăruia bărbat o femeie ca pradă de război, nici voi nu le-ați dat atunci când v'au cerut; aşa că și voi aveți o vină”.

²³ Iar fiii lui Veniamin au făcut aşa; și și-au luat femei, după numărul lor, dintre dăntuitoarele pe care le-au apucat. Și au plecat și s'au întors la moșia lor și au rezidit cetățile și au locuit în ele.

²⁴ Și'n vremea aceea s'au dus de acolo fiii lui Israel, fiecare la seminția lui și la neamurile lui, fiecare la moștenirea lui.

²⁵ În zilele aceleia nu era rege în Israel; de aceea fiecare om făcea ceea ce i se părea în fața ochilor lui că e drept.⁴

---

⁴Concluzie care pregătește epoca regilor lui Israel.

Rut

1

Noemina în țara Moabului; Rut nu se des-partea de ea, ci merg împreună la Betleem.

¹ Să a fost că'n zilele când cârmuiau judecătorii¹ s'a făcut foamete în țară. Iar un om din Betleemul lui Iuda² s'a dus să locuiască în câmpia Moabului³, el și femeia lui și cei doi fi ai lor.

² Numele bărbatului era Elimelec⁴, numele femeii sale era Noemina, iar numele celor doi feciori ai lor erau Mahlon și Chilion. Aceștia erau Efrateni din Betleemul lui Iuda. Să au venit în câmpia Moabului și au rămas acolo.

³ Dar Elimelec, bărbatul Noeminei, a murit, iar ea a rămas cu cei doi fi ai săi.

---

¹E de observat arta naratorului de a-și pregăti cititorul printre introducere pe cât de succintă (de numai cinci versete) pe atât de cuprinzătoare (timp, loc, personaje, circumstanțe, acestea din urmă fiind două dezastre: o secetă și o moarte întreîntă).

²Betleemul lui Iuda (deosebit de Betleemul lui Zabulon) se mai numea și Efrata (vezi versetul următor).

³Câmpia Moabului: un platou transordanian cu o înălțime de cca 700-800 m; regiune fertilă.

⁴Numele personajelor implicate în istorisire au și o semnificație simbolică: Elimelec = „Dumnezeul meu e rege”; Noemina (sau Noemi) = „Dulceața mea”; Mahlon = „Moliciune”; Chilion = „Sleire”; Orfa = „Cea care întoarce spatele”; Rut = „Prietena”.

⁴ Aceștia și-au luat femei moabitence; pe una o chema Orfa, iar numele celeilalte era Rut. Să au locuit acolo vreo zece ani.

⁵ Mahlon și Chilion au murit amândoi, să că femeia a rămas și fără bărbatul ei, și fără cei doi fii.

⁶ Iar ea s'a ridicat împreună cu amândouă nurorile ei și s'a întors din câmpia Moabului; aceasta, deoarece în câmpia Moabului s'a auzit că Domnul Să-a cercetat poporul, dându-i pâine.

⁷ A ieșit ea din locul unde se afla; și, împreună cu ea, amândouă nurorile ei; și mergeau pe cale, să se întoarcă în țara lui Iuda.

⁸ Să a zis Noemina către amândouă nurorile ei: „Duceți-vă și vă întoarceți fiecare la casa ei părintească, și să facă Domnul milă cu voi, aşa cum și voi ați făcut cu cei morți și cu mine;

⁹ să vă dea Domnul să aveți odihnă, fiecare în casa bărbatului ei!”⁵ Să le-a sărutat. Iar ele, înălțându-și glasul, au plâns.

¹⁰ Să i-au zis: „Nu! Cu tine ne vom întoarce la poporul tău!”

¹¹ Dar Noemina le-a zis: „Întoarceți-vă, ficele mele!; de ce să mergeți cu mine?

---

⁵Noemina consideră că cele două nurori au petrecut-o îndeajuns. Odată cu sărutarea de rămas-bun, ea le dă și dezlegare de a se recăsători.

Oare'n pântecele meu mai sunt încă fii care să vă fie bărbați?

¹² Așadar, întoarceți-vă, ficele mele, căci eu am îmbătrânit și nu mai pot avea bărbat. Chiar însă dacă vă spune că încă sunt la vârsta măritișului și că aş naște fii,

¹³ veți aștepta voi oare până ce ei vor crește mari? Vă veți păstra oare pentru ei, ca să nu vă măritați după alt bărbat?... Nu, ficele mele, că tare m'am amărât eu de grija voastră; că Domnul S'a îndepărtat de mine".⁶

¹⁴ Iar ele, înăltându-și glasul, iarăși au plâns. Apoi Orfa și-a sărutat soacra și s'a întors la poporul ei, iar Rut a mers cu aceasta.

¹⁵ Și a zis Noemina către Rut: „Iată, cumnata ta s'a întors la poporul ei și la dumnezeii săi; întoarce-te dar și tu după cumnata ta”.

¹⁶ Dar Rut i-a zis: „Departe de mine gândul de a te părăsi sau de a mă întoarce de lângă tine; unde vei merge tu, voi merge și eu; unde te vei așeza tu, mă voi așeza și eu; poporul tău va fi poporul meu, iar Dumnezeul tău va fi Dumnezeul meu;”⁷

¹⁷ și unde vei muri tu, voi muri și eu, și acolo mă voi îngropă. Așa să-mi facă mie Domnul, și chiar mai mult; că numai moartea mă va despărți de tine”.

⁶Noemina se referă la căsătoria de levirat, legiferată de Moise (Dt 25, 5-10), dar practicată de Evrei cu mult înainte (Fc 38, 7-30), o lege în virtutea căreia fratele soțului mort avea obligația de a se însura cu văduva acestuia; primul lor fiu purta numele celui mort și-l moștenea. Aceasta, în fapt, este firul roșu al istorisirii de față.

⁷Rut se predă cu totul destinului pe care și l-a ales, în ciuda faptului că Moise interzise acceptarea unui moabit în adunarea Domnului (Dt 23, 3).

¹⁸ Văzând atunci Noemina că ea stăruie să-i meargă alături, a încetat să mai îndemne.

¹⁹ Și au mers amândouă până ce au sosit în Betleem. Și a fost că după ce au venit în Betleem să auzit de ele în toată cetatea; și ziceau: „Oare aceasta este Noemina?”⁸

²⁰ Dar ea le-a zis: „Nu mă chemați Noemina, ci chemați-mă Amărâta, că mult m'a amărât pe mine Atotputernicul”⁹.

²¹ Îndestulată m'am dus, dar cu mâinile goale m'a întors Domnul. De ce mă chemați Noemina? Căci Domnul m'a umilit și Cel-Atotputernic mi-a făcut necazuri”.

²² Așa s'au întors Noemina și Rut Moabiteanca, nora ei, din câmpia Moabului. Și au sosit la Betleem când se începea seceratul orzului.¹⁰

2

Rut adună spice în holda lui Booz.

¹ Noemina cunoștea un om care fusese un apropiat al soțului ei.¹ Omul acela era foarte cuprins, din neamul lui Eliamelec, iar numele său era Booz.²

⁸După zece ani de absență și suferință, Noemina părea de nerecunoscut.

⁹„Amărâta”, în contrast cu numele ei adevărat, „Dulceață”, în ebraică, „Mara”.

¹⁰Adică în prima jumătate a lunii mai.

¹Arta naratorului se vădește și aici, și în cele ce urmează: relația Booz-Noemina e prezentată progresiv: cunoștință de-aproape (**gnórimos**) (2, 1), rudă apropiată (**anhistéus**) (2, 20) și – **deus ex machina!** – rudă foarte apropiată (**anhistéus engón**) (3, 12).

²Booz e un nume a cărui etimologie sau semnificație n'a putut fi stabilită. Oricum, Booz va fi numele stâlpului din stânga al templului din Ierusalim (3 Rg 7, 21).

² Iar Rut, Moabiteanca, a zis către Noemina: „Mă duc în holdă să adun spicile care rămân în urma aceluia la care voi avea trecere”. Iar ea i-a zis: „Du-te, fiica mea!”³

³ Și s'a dus. Și, mergând, aduna în holdă pe urma secerătorilor. Și s'a întâmplat să nimerească în holda lui Booz, cel din neamul lui Elimelec.

⁴ Și, iată, Booz a venit din Betleem și le-a zis secerătorilor: „Domnul să fie cu voi!” Iar ei i-au răspuns: „Domnul să te binecuvinteze!”

⁵ Și a zis Booz către servul său, care era vătaf peste secerători: „Cine este Tânără aceasta?”

⁶ Iar servul, care era vătaf peste secerători, i-a răspuns: „Tânără este moabiteanca aceea care s'a întors cu Noemina din câmpia Moabului.

⁷ Ea a zis: Lasă-mă să adun și să culeg de printre snopi în urma secerătorilor!... Și, de când a venit, de azi dimineață până acum, nu s'a odihnit nici măcar atât în holdă”.

⁸ Atunci Booz a zis către Rut: „N'ai auzit, fiica mea?: Să nu mergi să culegi în altă holdă; să nu te duci de aici, ci rămâi la un loc cu tinerele mele⁴.

⁹ Și ia aminte la holda în care seceră ei, și mergi pe urma lor; că, iată, eu le-am poruncit băiețandrilor să nu se atingă de tine; iar când îți va fi sete, mergi la

³ Legea lui Moise le permitea săracilor să adune spicile rămase în urma secerătorilor (Lv 19, 9; 23, 22; Dt 24, 19). Mai mult, proprietarii erau obligați să le ofere sărmanilor această posibilitate. Practic, însă, ea rămânea un act de bunăvoiță.

⁴ Aceste tinere erau, de fapt, slujnicele (cu simbrie sau fără) ale lui Booz; el însă le numește astfel din delicatețe față de Rut, ca nu cumva aceasta să se simtă umiliată.

vase și bea de unde ei, băiețandrii, vor scoate apă”.⁵

¹⁰ Iar ea, căzând înaintea lui cu fața la pământ, i-a zis: „Cum se face oare ca am aflat atâtă trecere⁶ în ochii tăi, în-cât să mă iei în seamă, de vreme ce eu sunt o străină?”

¹¹ Și răspunzând Booz, i-a zis: „Mi s'au spus multe și de toate despre cum te-ai purtat tu cu soacra ta după ce ti-a murit bărbatul, despre cum i-ai lăsat tu pe tatăl tău și pe mama ta și țara'n care te-ai născut și ai venit la un popor pe care înainte nu l-ai știut.

¹² Domnul să-ți răsplătească lucrarea!; multă să-ți fie răsplata de la Domnul, Dumnezeul lui Israel, la Care ai venit să-ți pui încrederea sub aripile Lui”.⁷

¹³ Iar ea a zis: „Aflat-am trecere în ochii tăi, doamne, că m'ai alinat și ai grăbit pe inima slujnicei tale!; și, iată, eu voi fi ca una din slujnicele tale”.⁸

¹⁴ Și i-a zis Booz: „Acum e vremea mesei; apropie-te aici și mănâncă pâine și înmoie-ți bucătura în oțet⁹”. Rut a șezut de-o parte de secerători, Booz i-a dat pâine, iar ea a mânca și s'a săturat, iar ce-a rămas a pus de-o parte.

¹⁵ Și s'a ridicat să culeagă. Iar Booz le-a poruncit băiețandrilor: „Lăsați-o să

⁵ Un pas înainte spre sentimentul că Rut trebuie să se considere printre casnicii lui Booz.

⁶ Literal: „... atâtă har”; atâtă bunăvoiță.

⁷ „... sub aripile Lui”: superbă metaforă pentru ocrotirea oferită omului de către Dumnezeu; vezi și Ps 16, 8; 35, 7; 56, 1; 60, 4; 62, 7; 90, 4. Expressia pregătește însă, aici, o conotație aparte.

⁸ Gingășiei lui Booz î se răspunde cu smerenie.

⁹ Ceea ce se numește aici, generic, „oțet” era apă în care se punea puțin oțet de vin, obținându-se astfel o gustoasă băutură răcoritoare.

adune și de printre snopi, și să n'o umiliți.

¹⁶ Mai mult, dați-i o mâna de ajutor și lăsați-i într'adins din ce s'a secerat; lăsați-o să mânânce și să culeagă și să n'o țineți de rău!"

¹⁷ Așa că ea a adunat în holdă până seara. Și a îmblătit¹⁰ ceea ce adunase și a fost ca la o efă¹¹ de orz.

¹⁸ Și, luându-l, a intrat în cetate, iar soacra ei a văzut ce adunase. Iar Rut a adus și i-a dat ceea ce a rămas după ce ea se săturase.

¹⁹ Si a întrebăt-o soacra: „Unde ai adunat astăzi? și unde ai lucrat? Binecuvântat să fie cel ce te-a luat în seamă!" Iar Rut i-a spus soacrei sale unde a lucrat și a zis: „Numele omului la care am lucrat astăzi este Booz".

²⁰ Si a zis Noemina către nora ei: „Binecuvântat este prin el Domnul,¹² că El n'a încetat să facă milă cu cei vii și cu cei morți¹³!" Și i-a zis Noemina: „Apropie-se omul de noi!; e una din rudele noastre de-aproape...".

²¹ Iar Rut a zis către soacra sa: „Da, și mi-a mai zis: „Tine-te aproape de tinerile mele până ce oamenii îmi vor termina tot secerișul!"

²² Si a zis Noemina către Rut, nora sa: „E bine, fiica mea, e bine că ai mers cu tinerele lui; aşa că nimeni n'o să se împiedice de tine într'o altă holdă".

²³ Și Rut s'a prins cu tinerele lui Booz să adune până se va termina secerișul orzului și al grâului.

¹⁰ „A îmblăti” = a treiera spicale bătându-le cu bâta.

¹¹ O efă: 38, 80 litri.

¹² Literal: „Binecuvântat îi este el Domnului".

¹³ Căsătoria de levirat era menită să-l împace și pe cel mort, asigurându-i o succesiune (spre a nu i se stinge numele și neamul).

3

îndemnată de Noemina, Rut se culcă la picioarele lui Booz adormit. Rut la Noemina.

¹ Și locuia împreună cu soacra ei. Iar Noemina, soacra ei, i-a zis: „Fiica mea, oare nu-ți voi căuta eu un loc de tihنă, ca să-ți fie bine?

² Acuma, Booz, cu ale cărui tinere ai fost, nu ne este oare apropiat? Iată, în noaptea aceasta el are să vânture orzul pe arie.¹

³ Dar tu spală-te, unge-te, pune-ți străiele pe tine² și du-te pe arie; dar să nu i te descoperi omului până ce el va fi sfărșit de mâncat și de băut.

⁴ Și va fi că atunci când el se va culca, tu vei afla locul unde doarme; mergi acolo, dezvelește-i picioarele, iar el îți va spune ce să faci.³

⁵ Iar Rut i-a zis: „Voi face tot ce mi-ai spus".

⁶ Și s'a coborât la arie și a făcut tot ceea ce îi poruncise soacra ei.

⁷ Iar Booz a mâncat și a băut și inima i s'a veselit⁴; și s'a dus de s'a culcat lângă un stog. Iar Rut s'a furăsat până la el și i-a ridicat poala așternutului de pe picioare⁵.

⁸ Și a fost că la miezul nopții s'a speriat omul și s'a tulburat: Iată, o femeie sădeea culcată la picioarele lui!

¹ Vânturatul se făcea mai ales noaptea, când bătea vântul.

² Ritualul cu care o mireasă se pregătea să-și întâmpine mirele.

³ Scena pare frivolă doar pentru nefericita mentalitate modernă; în mentalitatea arhaică ea avea o dimensiune sacrală.

⁴ „... inima i s'a veselit”, în sensul că se simțea bine, și nimic mai mult.

⁵ Adică poala mantiei cu care el se învelise.

9 Și i-a zis: „Cine ești?” Ea i-a zis: „Eu sunt Rut, slujnica ta; întinde-ți aripa peste slujnica ta, că-mi ești rudă.”⁶

10 Iar Booz a zis: „Binecuvântata Domnului Dumnezeu să fii tu, fiica mea, de vreme ce fapta bună de pe urmă ți-ai făcut-o mai bună decât cea dintâi; că nu te-ai dus după om Tânăr, fie el sărac sau bogat.

11 Și acum, fiica mea, nu-ți fie teamă; orice-mi vei spune tu, aceea voi face; fiindcă tot neamul poporului meu știe că ești femeie vrednică.

12 Și acum, eu îți sunt, într'adevăr, rudenie: cu toate acestea, este o rudă mai aproape decât mine⁷.

13 Rămâi aici peste noapte; iar mâine fi-va că dacă el, fiind rudă mai apropiată, va vrea să te ia, bine! dar dacă nu, o fac eu – viu e Domnul!; acum, dormi până dimineață!”

14 Iar ea a dormit la picioarele lui până dimineață. Și s'a scusat devreme, la îngînatul zorilor, când încă nu se cunoaște om cu om.⁸ Iar Booz i-a zis: „Să nu se știe că o femeie a venit pe arie”.

15 Și i-a zis: „Adu încocace șorțul pe

⁶ „... întinde-ți aripa peste slujnica ta”: invocație rituală prin care Rut îi cerea lui Booz să ia de soție în virtutea legii leviratului. Ritualul constă în aceea că bărbatul își întindea poala mantiei asupra femeii. Aici însă e folosit cuvântul „aripă” spre a-l lega de 2, 12: Bărbatul devine ocrotitorul femeii sale aşa cum Dumnezeu este, în general, ocrotitorul omului; căsnicia capătă astfel o conotație divină.

⁷ Noutatea intervine brusc, ca și cum ar vrea să provoace o răsturnare de situație. Ea este însă, cum se va vedea, mai mult decât un precedeu literar.

⁸ T. M.: „... înainte de a se fi putut ei cunoaște unul pe altul”. Textul însă se referă la momentul plecării lui Rut; deși întâlnirea lor fusese castă, ea nu trebuia să dea naștere la bănuili (mai ales pentru ceea ce avea să se întâmple în ziua aceea).

care-l portă!” Ea l-a ținut, iar el i-a măsurat șase măsuri de orz; și i l-a pus pe grumaz, iar ea a venit apoi în cetate.

16 Și a intrat Rut la soacra ei, iar aceasta i-a zis: „Cum e, fiica mea?” Iar ea i-a spus tot ceea ce omul făcuse pentru ea.

17 Și i-a zis: „El mi-a dat aceste șase măsuri de orz; că mi-a zis: „Să nu te duci la soacra ta cu mâna goală”.

18 Iar ea i-a zis: „Mai șezi, fiica mea, până când vei ști cum se va sfârși treaba; că omul nu va avea odihnă până ce treaba nu se va sfârși astăzi”.

4

Booz se căsătorește cu Rut.

1 Booz a ieșit la poartă și ședea acolo.¹ Și, iată, ruda aceea despre care pomenise Booz trecea pe acolo. Și i-a zis Booz: „Abate-te din drum și aşază-te aici!” Iar acela s'a abătut din drum și s'a aşezat.

2 Și a luat Booz zece oameni dintre bătrâni cetății și a zis: „Şedeți aici!” Iar ei au șezut.

3 Iar Booz i-a zis rudei: „Noemina, care s'a întors din câmpia Moabului, vrea să vândă partea de țarină care este a fratelui nostru² Elimelec.

4 Și am zis că te voi însțiința, zicând: Răscumpăr-o³ în fața celor ce sunt așe-

¹ E vorba de poarta cetății, în fața căreia se afla piata unde se făcea adunările și judecătile publice.

² În limbajul biblic, cuvântul „frate” are un înțeles foarte larg, de la frate propriu-zis, de sânge, până la văr, rudă apropiată, la membru al comunității locale sau al întregului Israel.

³ Sensul grecescului **anhistévo** e complex: „a-și exercita (cineva) dreptul de rudă apropiată”,

zați aici și în fața bătrânilor poporului meu; dacă vrei s'o răscumperi, răscumpăr-o; dar dacă nu vrei s'o răscumperi, spune-mi ca să știu; că în afară de tine nu este o rudă mai apropiată, iar eu sunt după tine". Iar acela a zis: „Sunt aici, eu o voi răscumpără”.

⁵ Și a zis Booz: „În ziua în care vei lua țarina din mâna Noeminei, trebuie s'o iei și pe Rut Moabiteanca, femeia celui răposat, ca să ridici numele mortului în moștenirea lui”.

⁶ Iar ruda aceea a zis: „Nu voi putea s'o răscumpăr pentru mine, ca să nu-mi stric moștenirea; răscumpără tu pentru tine dreptul meu, că eu nu voi putea să-l răscumpăr”.⁴

⁷ În vremile de demult era în Israel obiceiul ca, la o răscumpărare sau o târguială, pentru ca lucrul să fie bine aşezat, omul își dezlegă sandala și i-o da celuilalt, care-i răscumpără dreptul; aceasta era mărturie în Israel.

⁸ Așadar, ruda i-a zis lui Booz: „Cum-pără pentru tine dreptul meu!” Și și-adezlegat sandala și i-a dat-o.⁵

⁹ Iar Booz a zis către bătrâni și către tot poporul: „Sunteți astăzi martori că am cumpărat din mâna Noeminei tot ceea ce era al lui Elimelec și tot ceea ce era al lui Chilion și tot ceea ce era al lui Mahlon.

¹⁰ Mai mult, și pe Rut Moabiteanca,

imposibil de tradus ca atare. Echivalentul e în funcție de obiect: a vinde, a cumpăra (sau a răscumpără sau a moșteni) o țarină, a o lua de soție pe văduva celui mort, a-i transmite fiului numele și moștenirea mortului etc.

⁴Ruda (căruia nu i se dă numele) a intuit dorința lui Booz de a se căsători cu Rut și se retrage delicat. Cei doi bărbați au un comportament de mare finețe.

⁵Gest ritual-simbolic prin care cineva îi ceda altuia un drept al său.

femeia lui Mahlon, am răscumpărat-o spre a-mi fi soție, pentru ca eu să ridic numele celui răposat în moștenirea lui și să nu piară numele mortului dintre frații lui și din spîta poporului său. Voi sunteți astăzi martori”.

¹¹ Și a răspuns tot poporul ce se află în poartă: „Să dea Domnul ca femeia care merge în casa ta să fie ca Rahela și ca Lia, cele ce amândouă au întemeiat casa lui Israel și au făcut Efrata puternică și vor face din Betleem un nume.⁶

¹² Casa ta să devină precum casa lui Fares, pe care Tamara i l-a născut lui Iuda⁷, din a cărui sămânță să-ți dea tie Domnul prin această Tânără femeie!”

¹³ Atunci Booz a luat-o pe Rut, iar ea i-a devenit soție. El a intrat la ea, iar Domnul i-a dat ei rod și a născut un fiu.

¹⁴ Și au zis femeile către Noemina: „Binecuvântat este Domnul, Cel ce n'a răbdat să-ți se stingă rudenia, ci a făcut ca numele tău să fie rostit în Israel!

¹⁵ Aceasta-i cel ce sufletul tău-l va întoarce la sine și-ți va hrăni bătrânețele, că nora ta, cea care te-a iubit, a născut un fiu care-ți este mai bun decât șapte fili”.

¹⁶ Iar Noemina a luat pruncul și l-a pus la sânul ei și i-a fost ca o doică.⁸

¹⁷ Și vecinele i-au dat un nume, zicând: „Un fiu i s'a născut Noeminei”. Și i-au pus numele Obed; acesta este tatăl lui

⁶Lia și Rahela: cele două soții ale lui Israel (Fc 35, 22-24). În apropiere de Betleem (Efrata) și de Rama se află mormântul Rahelei (Fc 35, 19). De Betleem vor fi legate numele lui Iesee și David, precum și al „fiului lui David”, Iisus Hristos.

⁷Fares, strămoș al lui Booz, fusese rodul unei căsătorii de levirat; istoria despre Iuda și Tamara în Fc 38.

⁸Gestul nu indică o adoptie (de fapt, Noemina devenise mama legală a pruncului), ci protecție.

Iesei, tatăl lui David.⁹

¹⁸ Și acestea sunt generațiile lui Fares:
Fares i-a dat naștere lui Hețron,

¹⁹ Hețron i-a dat naștere lui Aram,
Aram i-a dat naștere lui Aminadab,

²⁰ Aminadab i-a dat naștere lui Naason,
Naason i-a dat naștere lui Salmon,

²¹ Salmon i-a dat naștere lui Booz, Booz
i-a dat naștere lui Obed,

²² Obed i-a dat naștere lui Iesei, iar Iesei i-a dat naștere lui David.

---

⁹ De obicei, numele unui nou-născut era dat de mamă și, uneori, de tată. Aici se petrece un fapt neobișnuit: comunitatea se implică în nașterea pruncului, cu convingerea că evenimentul o privește direct. Obed înseamnă „Cel-ce-slujește”. Prin el, Rut devine bunica regelui David și strămoșă a lui Iisus (Mt 1, 5-6, 16).

Cartea întâi a Regilor

1

Nașterea lui Samuel.

¹ Era un om la Ramatai¹, un țufit din muntele lui Efraim², al cărui nume era Elcana, fiul lui Ieroham, fiul lui Elihu, fiul lui Tohu, fiul lui Țuf efraimitul.

² Acesta avea două femei;³ numele uneia era Ana, iar numele celeilalte era Penina. Penina avea copii, dar Ana nu avea nici unul.

³ Omul acela se suia în fiecare an din cetatea sa, din Ramataim, la Șilo⁴, să se închine și să-I aducă jertfe Domnului, lui Dumnezeu Atotăitorul⁵. Preoți acolo erau Eli și cei doi fi ai săi, Ofni și Finees.

⁴ Și a fost că într'o zi Elcana a adus jertfă; și le-a dat porții femeii sale Penina și fiilor ei și fricelor ei⁶.

¹Ramataim (= „Cele-două-înăltimi”), localitate numită în alte locuri vechitestamentare Rama, este Arimateea Noului Testament (Mt 27, 57; In 19, 38); nu departe de Betleem (Efrata).

²Muntele lui Efraim: regiune deluroasă în mijlocul Palestinei, în ținutul lui Țuf, unde se stabilise tribul lui Efraim.

³Bigamia sau poligamia nu erau interzise la Evrei; o practicaseră Avraam și Iacob, o va practica David și Solomon.

⁴ Șilo: cel mai important centru religios al epocii, la aproximativ 35 km nord de Ierusalim.

⁵Textual: Dumnezeu-Sabaot (vezi nota de la Fc 4, 26).

⁶După sacrificarea animalului, o parte era a

⁵ Dar Anei i-a dat o porție mai bună, fiindcă ea nu avea copil; Elcana o iubea pe Ana mai mult decât pe cealaltă, dar Domnul încisese pântecele acesteia;

⁶ că Domnul nu i-a dat nici un prunc în necazul ei și după măsura amărăciunii ei; și tare era ea întristată din această pricina, că Domnul îi încuiase pântecele încât să nu-i dea prunc.

⁷ Așa făcea ea în fiecare an când se suia la casa Domnului: se întrista și plângea și nu mâncă.

⁸ Iar Elcana, bărbatul ei, i-a zis: „Ano!” Iar ea i-a răspuns: „Iată, eu sunt, domnul meu!” El a zis: „Ce e cu tine? de ce plângi? de ce nu mănânci? de ce ţi se zbate inima? Oare nu-ţi sunt eu mai bun decât zece copii?...”.

⁹ După ce au mâncat ei în Șilo, Ana s'a ridicat și a stat înaintea Domnului. Iar preotul Eli sedea la pragul locașului Domnului.

¹⁰ Și ea, cu sufletul măhnit, I s'a rugat Domnului și a plâns.

¹¹ Și i-a făcut Domnului făgăduință, zicând: „Doamne, Doamne, Dumnezeule, Atotăitorule⁷, dacă vei vrea să ca-

Domnului, iar o alta rămânea la dispoziția celui ce adusese jertfa (de regulă, capul familiei), din care acesta le făcea porții alor săi.

⁷Pentru ca rugăciunea ei să se facă auzită, femeia rostește – în versiunea grecească – aproape toate numele lui Dumnezeu: Adonai, Iahvé (Kýrie), Elohim, Sabaot.

uți spre smerenia roabei Tale⁸ și-ți vei aduce aminte de mine și-i vei da roabei Tale un copil de parte bărbătească, eu și-l voi dărui Tie, în fața Ta, până în ziua morții sale: vin și băutură tare nu va bea, și brici de capul său nu se va atinge⁹.

12 Si a fost că'n timp ce ea se ruga îndelung în fața Domnului, preotul Eli privea la gura ei.

13 Ea grăia în inima sa, buzele i se mișcau, dar glasul nu i se auzea; și Eli socotea că e beată.¹⁰

14 Si servul lui Eli a zis către ea: „Câtă vreme vei fi beată? Ia-ți cu tine vinul de aici și du-te din fața Domnului!”

15 Si răspunzând Ana, a zis: „Nu, domnul meu! Sunt o femeie într'o zi grea; vin sau băutură tare n'am băut, ci doar îmi revârs sufletul în fața Domnului.

16 N'o lua pe roaba ta drept o femeie ciumată, căci din preaplinul suspinului meu am zăbovit până acum”.

17 Si răspunzând Eli, i-a zis¹¹: „Mergi în pace! Dumnezeul lui Israel să-ți facă parte de toată cererea pe care ai cerut-o de la El!”

18 Iar Ana a zis: „Roaba ta aflat bunăvoiță în ochii tăi”. Si s'a dus femeia în calea sa; și a intrat în sălașul ei și a mâncat și a băut cu bărbatul ei; și chipul nu i-a mai fost trist.

⁸Rostire preluată întocmai de Fecioara Maria în timpul vizitei sale la Elisabeta (Lc 1, 48)

⁹Acestea erau, de fapt, voturile nazireatului (vezi textul și nota de la Nm 6, 2-9), mai puțin interdicția de a se atinge de lucruri necurate. Ca și în cazul lui Samson (Jd 13, 14).

¹⁰Obișnuinți să „strige” către Domnul, preotii nu puteau concepe, pe atunci, rugăciunea lăuntrică.

¹¹Când a crezut-o beată, Eli i-a vorbit prin intermedier; acum, luminat, îi vorbește direct.

19 Iar a doua zi s'a sculat de dimineață, I s'a închinat Domnului și s'a dus în calea lor. Si a intrat Elcana în casa lui din Ramataim și a cunoscut-o pe Ana, femeia sa; atunci Domnul și-a amintit-o, iar ea a zămislit.

20 Si a fost că atunci când i s'a împlinit sorocul, a născut un fiu; și i-a pus numele Samuel, zicând: „De la Domnul, Dumnezeu Atotătorul, de la El l-am cerut”¹².

21 Iar omul Elcana, cu toată casa lui, s'a suiat la Silo să aducă jertfa de fiecare an și făgăduințele sale și zeciuile pământului său.

22 Dar Ana nu s'a dus cu el, ci i-a spus bărbatului ei că [nu se va duce] până ce pruncul va fi înțărcat și în stare să meargă și să I se arate feței Domnului și să rămână acolo pentru totdeauna.

23 Si i-a zis Elcana, bărbatul ei: „Fă cum ţi se pare că e bine în ochii tăi; rămâi până ce îl vei înțărca, iar Domnul să întărească ceea ce ţi-a ieșit din gură!” Si a rămas femeia și și-a alăptat pruncul până l-a înțărcat.

24 Atunci s'a suiat cu el la Silo, cu un vițel de trei ani și cu pâini și cu o efă de făinuță și cu un burduf de vin; și au intrat în casa Domnului, la Silo, și pruncul împreună cu ei.

25 Iar tatăl a adus în fața Domnului și a înjunghiat jertfa pe care în fiecare an i-o făcea Domnului; și și-a apropiat pruncul și a înjunghiat vițelul; iar Ana, mama pruncului, l-a adus la Eli.

26 Si a zis: „Domnul meu, aşa cum sufletul tău este viu: eu sunt femeia care

¹²Mama îi dă numelui Samuel o tălmăciere liberă. El ar putea să însemne: „Numele lui Dumnezeu” sau „Numele (lui Dumnezeu) este El”.

a stat în fața ta când mă rugam Domnului.

²⁷ Pentru pruncul acesta m'am rugat, iar Domnul mi-a făcut parte de cererea pe care am cerut-o de la El.¹³

²⁸ Iar eu I-l împrumut¹⁴ Domnului pentru toate zilele vietii lui, ca să-I fie Domnului de folos.

2

Cântarea Anei. Răutatea servilor lui Eli. Samuel la Silo. Eli și fiii săi.

¹ Si a zis¹: „Inima mea s'a întărit întru Domnul, întru Domnul, Dumnezeul meu, mi s'a înălțat fruntea; gura larg mi s'a deschis împotriva vrăjmașilor mei, bucuratu-m'am întru mântuirea Ta.

² Că nu este sfânt ca Domnul și nu e drept ca Dumnezeul nostru; nimeni nu e sfânt în afara de Tine.

³ Nu vă lăudați și nu grăbiți cu trufie; din gura voastră să nu iasă cuvintărăsunet, căci Domnul e Dumnezeul cunoașterii,² Dumnezeu își pune la cale lucrările.

⁴ Arcul celor tari a slăbit, cei slabii s'au încins cu putere.

¹³Ana repetă cuvintele cu care o încurajase Eli (v. 17).

¹⁴κιράο = „a împrumuta”. Folosit de numai trei ori în V. T., dar numai aici cu o conotație duhovnicăescă. Dumnezeu îi dăruise Anei pruncul, știind că-l va primi înapoi (oricum, El era proprietarul de drept al fiecărui întâi-născut). La rândul ei, mama l-a dăruit prin făgăduință, dar acum vrea să-și păstreze sentimentul că prin aceasta nu l-a abandonat, nu s'a despărțit de el.

¹Ceea ce urmează, în versuri, este un imn de preamarire a Atotputernicului Dumnezeu.

²Stihul poate fi o aluzie la neputința lui Eli de a-i fi perceput rugăciunea lăuntrică (1, 13).

⁵ Sătuui³ s'a văzut în lipsă, flămânzii au moștenit pământul; căci cea stearpă a născut șapte, iar cea cu mulți copii slăbește.

⁶ Domnul ucide și tot El învie, aruncă'n iad⁴ și tot El ridică.

⁷ De la Domnul e sărăcia și tot de la El e bogăția, El umilește și tot El înalță,

⁸ pe sărman îl ridică din țărâna, pe cel sărac îl trage din gunoi ca să-l așeze cu mai-marii poporului și tronul slavei să i-l dea moștenire.

⁹ Celui ce se roagă, El îi dă rugăciunea și binecuvintează anii celui drept, că nu prin propria-i putere birui-va omul.

¹⁰ Domnul își va slăbi vrăjmașii, Sfânt este Domnul! Să nu se laude'nteleptul cu-a sa înțelepciune, puternicul să nu se laude cu-a sa putere, să nu se laude bogatul cu bogăția lui; cel ce se laudă, cu acestea să se laude: să-L priceapă și să-L cunoască pe Domnul, să facă judecată și dreptate în mijlocul pământului. Domnul S'a suit în cer și a tunat: El va judeca marginile pământului și putere le va da regilor noștri și va înălța fruntea Unsului Său".⁵

¹¹ Si l-a lăsat acolo, înaintea Domnului; iar ei au plecat la Ramataim. Iar pruncul urma să-I slujească Domnului sub ochii preotului Eli.

¹² Dar fiili preotului Eli erau copii răi, necunoscându-L pe Domnul.

¹³ Venitul preotului de la oricare poporan care aducea jertfă era acesta: Când

³Literal: „Cei plini de pâini”.

⁴Literal: „locuința morților”; Seol, Hades.

⁵Ultimele două stihuri prefigurează instituirea (prin Samuel) a monarhiei în Israel și, în dimensiune profetică mesianică, venirea și biruința lui Iisus Hristos („Uns” e traducerea cuvântului Hristós)

fierbea carnea, fectorul preotului⁶ venea având în mâna o furculiță cu trei dinți,

¹⁴ o vâră în căldarea cea mare – sau în tigaiie, sau în oală – și ce se prindea în furculiță lua preotul pentru sine; aşa se făcea cu toți Israeliții care veneau să-I jertfească Domnului la Shilo.

¹⁵ Dar, înainte ca grăsimea să fi ars pentru bună-mireasmă, fectorul preotului venea și-i zicea omului care adusește jertfa: „Dă carne de frigură pentru preot, căci eu nicicum nu voi primi de la tine carne fiartă din căldare!”

¹⁶ Dar cel ce aducea jertfa zicea: „Lasă mai întâi să se ardă grăsimea, aşa cum e rânduiala, și ia-ți apoi din tot ceea ce-ți poftește inima!” El însă zicea: „Nu! Acum să dai!; căci dacă nu, voi lua eu cu de-a sila!”⁷

¹⁷ Așa că mare era păcatul acelor fectori înaintea Domnului, căci disprețuiau jertfa ce I se aducea Domnului.

¹⁸ Samuel însă îi sluiea Domnului, el, un băiețel încins cu efoda de in.

¹⁹ Iar maică-sa îi făcea câte un veșmânt mic, pe care i-l aducea în fiecare an, când se suia împreună cu bărbatul ei să aducă jertfa anuală.

²⁰ Eli i-a binecuvântat pe Elcan⁸, ca și pe femeia sa, zicând: „Domnul să te răsplătească cu copii din această femeie, pentru darul pe care I l-am făcut Domnului!” Iar omul s'a dus la casa lui.

„Fector” nu înseamnă aici „fiu”, ci un Tânăr în serviciul preotului; termen folosit în expresia: „fector de casă”. Cu toate acestea, prin procedeul literar al introducerii progresive, autorul îi va identifica cu cei doi fii ai lui Eli.

⁷ E limpede că, prin abuz, fectorul le-o cerea pentru el.

⁸ Efod (aici): o bucată de pânză cu care era încins mijlocul, până la genunchi; făcea parte din vestimentația preoților și levitilor.

²¹ Și Domnul a cercetat-o pe Ana; ea a zămislit și a născut încă trei fii și două fifice. Iar pruncul Samuel creștea în fața Domnului.

²² Iar Eli, foarte bătrân, a auzit despre ceea ce fiii săi le făceau filor lui Israel și cum se culcau ei cu femeile ce se adunau la ușa cortului mărturiei,

²³ și le-a zis: „De ce faceți voi asemenea lucruri, pe care eu le aud din gura întregului popor al Domnului?

²⁴ Nu, filori, căci vorbele pe care eu le aud despre voi nu sunt de bine; nu mai faceți aşa, că nu e de bine ce aud; voi faceți poporul să nu-I mai slujească Domnului⁹.

²⁵ Dacă un om păcătuiește față de alți oameni, aceia I se vor ruga Domnului pentru el; dar dacă va păcătui împotriva Domnului, cine se va ruga pentru el?” Dar ei n'au ascultat de glasul părintelui lor, căci Domnul voia cu tot dinadinsul să-i dea pierzării.

²⁶ Iar tinerelul Samuel sporea și creștea, bineplăcut fiind el Domnului și oamenilor.

²⁷ Un om al lui Dumnezeu¹⁰ a venit la Eli și i-a zis: „Așa grăiește Domnul: Eu pe deplin M'am descoperit celor din casa tatălui tău, când erau ei robii lui Faraon în țara Egiptului.

²⁸ Și dintre toate casele lui Israel, Eu pe cei din casa tatălui tău i-am ales să-Mi fie preoți¹¹, să se urce la altarul

⁶Cu alte cuvinte, scârbit de purtarea preoților, poporul se va îndepărta de Dumnezeu și va înceta să mai aducă jertfe.

¹⁰„Un om al lui Dumnezeu”: un inspirat, un anume trimis al Domnului; de altfel, omul acesta folosește limbajul profetic. O seamă de bibliști cred că acest episod reprezintă o inserție târzie; oricum, el prezintă multe dificultăți de traducere.

¹¹E vorba de tribul lui Levi.

Meu și să ardă tămâie și să poarte efod. Și casei tatălui tău i-am dat spre hrană o parte din tot ceea ce fiii lui Israel jertfesc prin foc.

29 Atunci, de ce ai cătat tu cu ochi nerușinăți la jertfa Mea de tămâie și la jertfa Mea de carne și i-ai cinstit pe fiilor tăi mai mult decât pe Mine, așa ca ei să se îngraše din pârga fiecărei jertfe pe care Israel Mi-o aduce înainte?¹²

30 De aceea, așa grăiește Domnul, Dumnezeul lui Israel: Am zis: casa ta și casa tatălui tău va rămâne pe veci în fața Mea; dar acum zice Domnul: să nu mai fie așa!; căci Eu îi voi cinsti numai pe cei ce Mă cinstesc, dar cel ce Mă defaimă va fi disprețuit.

31 Iată, veni-vor zile când voi nimici sămânța ta și sămânța casei tatălui tău;

32 și niciodată nu vei mai avea om bătrân în casa Mea.

33 Dar nu pe toți ai tăi îi voi îndepărta de la jertfelnicul Meu; va fi însă că ochii celui rămas vor seca și sufletul i se va topi, și tot cel ce va rămâne'n casa ta va cădea sub sabie de om.

34 Iar pentru ceea ce va veni asupra acestor doi fii ai tăi, Ofni și Finees, iată, acesta-ți va fi semnul: Amândoi vor muri în aceeași zi.

35 Iar Eu îmi voi ridica un preot credincios, care va face tot ce e în inima Mea și'n sufletul Meu; și-i voi zidi o casă credincioasă¹³ și va umbla el pe ntotdeauna înaintea Unsului Meu.

36 Și va fi că tot cel ce va rămâne viu în casa ta va veni la el să i se supună

¹²Eli este învinuit de neglijență, de delăsare și de prea multă îngăduință față de fiili săi.

¹³„... o casă credincioasă”: urmași devotați Domnului.

pentru un bănuț de argint și pentru un dumicat de pâine, zicând: Aruncă-mă într'un locșor al preoțimii tale, ca să pot mâncă o bucătică de pâine!”

3

Chemarea lui Samuel.

1 Și băiețelul Samuel îi slujea lui Dumnezeu sub privirea preotului Eli. Cu vântul Domnului însă era scump în zilele acelea; nici o vedenie nu era limpede.¹

2 Și a fost că'n vremea aceea Eli ședea culcat în locul său²; și ochii au început a i se îngreulia, iar el nu putea să vadă.

3 Și, mai înainte de a se fi stins lumina din sfeșnicul Domnului³, Samuel dormea în locașul Domnului, unde se afla chivotul lui Dumnezeu.

4 Atunci Domnul l-a chemat: „Samuele! Samuele!” Iar el a zis: „Iată, eu sunt!”

5 Și a alergat la Eli și i-a zis: „Iată, eu sunt; de ce m'ai chemat?” Dar Eli i-a zis: „Nu te-am chemat; întoarce-te și te culcă!”

6 El s'a întors și a adormit. Iar Domnul l-a chemat din nou: „Samuele! Samuele!” Iar el s'a dus a doua oară la Eli și i-a zis: „Iată-mă, de vreme ce tu m'ai chemat!” Dar Eli i-a zis: „Nu te-am chemat, fiule; întoarce-te și te culcă!”

¹ „Scump” (aici): rar; semn de puțină bunăvoieță din partea lui Dumnezeu. Pe de altă parte, „cuvântul” profetic al Domnului se concretiza, de obicei, într'o vedenie.

² Sub același acoperiș cu Samuel, dar nu în aceeași cameră.

³ Aceasta înseamnă că era cu puțin înainte de revârsatul zorilor; uleiul din sfeșnic trebuia să țină o noapte, până se făcea ziua.

⁷ Aceasta se petreceea mai înainte ca Samuel să-L fi cunoscut pe Dumnezeu și înainte de a-i se fi descoperit cuvântul Domnului.⁴

⁸ Și Domnul l-a chemat din nou pe Samuel, a treia oară; iar el s'a sculat și s'a dus la Eli și i-a zis: „Iată-mă, de vreme ce tu m'ai chemat!” Atunci Eli a cunoscut că Domnul era Cel care-l chemase pe băiețel.⁵

⁹ Și a zis: „Întoarce-te și te culcă, fiule! Și dacă te va mai chema, tu să zici: Vorbește, Doamne, că robul Tău Te aude!” Iar Samuel s'a dus și s'a culcat în locul său.

¹⁰ Iar Domnul a venit și a stat și l-a chemat⁶ așa cum o făcuse întâia și a doua oară. Iar Samuel a zis: „Vorbește, că robul Tău Te aude!”

¹¹ Iar Domnul a zis către Samuel: „Iată, Eu voi face în Israel astfel de lucruri încât oricine va auzi de ele și vor țui amândouă urechile.

¹² În ziua aceea voi ridica împotriva lui Eli tot ceea ce Eu am grăit împotriva casei lui; voi începe și voi isprăvi.

¹³ I-am spus că pe veci și voi pedepsi casa, din pricina nedreptăților fiilor lui; fiindcă fiii săi L-au defăimat pe Dumnezeu, dar el nu i-a mustrat.

¹⁴ De aceea M'am jurat casei lui Eli că nedreptatea casei lui Eli nu va fi în veac îspășită nici prin arderi de tămâie și nici prin jertfe”.⁷

⁴Așadar, înainte ca el să fi avut vreo experiență profetică.

⁵Nu știm ce vârstă va fi avut atunci Samuel, dar, oricum, nu mai era un copil; LXX folosește termenul cu care erau numiți tinerii slujitorii ai lui Booz (Rut 2, 9).

⁶De data aceasta, glasul Domnului devenise vedenie.

⁷Păcatele de fond nu pot fi răscumpărate prin

¹⁵ Samuel a dormit până dimineață; iar dimineață s'a sculat devreme și a deschis ușile casei Domnului. Dar Samuel s'a temut să-i spună lui Eli vedenia.

¹⁶ Atunci Eli a zis către Samuel: „Samuele, fiule!” Iar el a zis: „Iată-mă, eu sunt!”

¹⁷ Acela i-a zis: „Ce este cuvântul care ți s'a spus? Să nu mi-l ascunzi; aşa să-ți facă tie Dumnezeu, și încă pe deasupra, dacă-mi vei ascunde ceva din toate cuvintele ce ți s'au grăit în urechile tale!”

¹⁸ Iar Samuel i-a spus toate cuvintele și nu i-a ascuns nimic. Și a zis Eli: „El este, Domnul; El va face ce e bun în ochii Săi”.

¹⁹ Samuel a crescut, iar Domnul era cu el, și nici unul din cuvintele lui nu s'a pierdut pe jos.

²⁰ Și întregul Israel, de la Dan până la Beer-Şeba, a cunoscut că Samuel îi era Domnului profet credincios.

²¹ Și Domnul încă să mai arătat în Silo, căci Domnul își descompunea lui Samuel. Și întregul Israel, de la o margine la alta a țării, era încredințat că Samuel este profet al Domnului. Iar Eli a îmbătrânat mult, în timp ce fiii săi mergeau din rău în mai rău; rea era ca lea lor înaintea Domnului.

4

Lui Israel, înfrânt, i se răpește chivotul. Moartea lui Eli și a fiilor săi.

¹ Și a fost că'n zilele acelea să au adunat Filistenii¹ să facă război împotriva

acte formale.

¹Literal: „Cei-de-alt-neam”, denumire ge-

lui Israel. Iar Israeliții au ieșit să-i întâmpine și și-au aşezat tabăra la Eben-Ezer, în timp ce Filistenii își aveau tabăra la Afec.

² Filistenii s-au rânduit în luptă cu Israeliții, iar bătălia s'a întors împotriva acestora; bărbății lui Israel s'au frânt în fața Filistenilor: patru mii de oameni au căzut în acea bătălie pe câmpul de luptă.

³ Atunci poporul a venit la tabără, iar bătrânii lui Israel au zis: „De ce oare a făcut Domnul aceasta, să ne frângem astăzi în fața Filistenilor? Haideți să luăm din Șilo chivotul Dumnezeului nostru, să meargă el între noi și să ne mântuiască din mâna vrăjmașilor noștri!”

⁴ Iar poporul a trimis la Șilo și au luat de acolo chivotul Domnului puterilor, Cel ce șade pe heruvimi²; iar cu chivotul erau amândoi fiili lui Eli: Ofni și Finees³.

⁵ Și a fost că după ce a venit chivotul în tabără, tot Israelul a strigat cu glas mare; și a răsunat pământul⁴.

⁶ Iar Filistenii, auzind sunetul strigătului, au zis: „Ce e cu acest mare strigăt în tabără Evreilor?” Și și-au dat seama că în tabără venise chivotul Domnului.

---

nerică pentru Filisteni, care nu erau semiți. Aceștia emigraseră din Caftor (după toate probabilitățile, insula Creta – vezi Dt 2, 23 și nota; Ir 47, 4 și nota) și se stabiliseră în Canaan, unde, încă din vremea lui Samson, deveniseră adverșari agresivi ai Israeliților.

² Pe capacul chivotului (care avea forma unei lădițe) se aflau doi heruvimi, aceștia simbolizând tronul lui Dumnezeu.

³ Chivotul era purtat ca o targă, pe două prejini.

⁴ Era un strigăt puternic, semnal al războiului sfânt (pe care Filistenii, ca vecini, nu-l ignorau).

⁷ Și s'au speriat Filistenii și au zis: „Aceștia sunt dumnezeii care au venit la ei în tabără!

⁸ Vai nouă, doamne! Scapă-ne acum, că așa ceva nu ni s'a întâmplat niciodată! Vai nouă! Cine ne va scăpa din mâna acestor dumnezei puternici? Aceștia sunt dumnezeii care au lovit Egiptul cu tot felul de pedepse, chiar și în pustie.

⁹ Întăriți-vă și îmbărbătați-vă, o, Filistenilor, ca să nu le robiți Evreilor așa cum ne-au robit ei nouă; îmbărbătați-vă și bateți-vă cu ei!”

¹⁰ Și s'au bătut. Iar Israeliții s'au frânt în fața Filistenilor și au fugit fiecare la cortul său; și a fost acolo mare măcel: treizeci de mii de pedestrași au căzut din Israel.

¹¹ Iar chivotul lui Dumnezeu a fost luat de către Filisteni; și amândoi fiili lui Eli, adică Ofni și Finees, au murit.

¹² Atunci un om din seminția lui Veniamin a alergat de la locul bătăliei și a ajuns în ziua aceea la Șilo; avea hainele sfâșiate și țărâna pe cap⁵

¹³ Și a venit; și, iată, Eli sedea pe scaunul său de la poartă, adulmecând drumul; căci inima îi era tare întristată din pricina chivotului lui Dumnezeu⁶. Iar omul a intrat în cetate să aducă vești; și toată cetatea a strigat cu mare glas.

¹⁴ Iar Eli a auzit glasul strigătului și a zis: „Ce e cu glasul acestui strigăt?” Iar omul s'a grăbit și a intrat și i-a spus lui Eli.

¹⁵ Eli avea atunci nouăzeci și opt de ani; ochii i se întunecaseră și nu vedea.

---

⁵ Hainele sfâșiate și țărâna (sau cenușa) pe cap erau semne de jale.

⁶ Orb fiind, Eli scruta cu auzul orice zgromot semnificativ de pe drumul ce venea spre locașul lui Dumnezeu.

A zis Eli către oamenii care şedeau pe lângă el: „Ce e cu glasul acestui strigăt?”

¹⁶ (Atunci s'a grăbit omul şi a venit la Eli) şi a zis: „Eu sunt cel ce a venit din tabără, eu am fugit astăzi de pe câmpul de luptă”. Iar Eli i-a zis: „Ce s'a întâmplat, fiule?”

¹⁷ Iar Tânărul a răspuns şi a zis: „Israel a fugit din faţa Filistenilor şi mare măcel s'a făcut în popor; fiii tăi au murit amândoi, iar chivotul lui Dumnezeu a fost luat”.

¹⁸ Şi a fost că atunci când i s'a pomenit de chivotul lui Dumnezeu, el a căzut din scaun pe spate, ţinându-se de poartă; şi şi-a rupt spinarea şi a murit, că era om bătrân şi greu. El fusese judecător în Israel vreme de patruzeci de ani⁷.

¹⁹ Iar nora lui, soţia lui Finees, era însărcinată şi aproape să nască; şi dacă a auzit că chivotul lui Dumnezeu fusese luat şi că socrul ei şi bărbatul ei au murit, a plâns şi a născut, că i-au venit durerile.

²⁰ Şi atunci, la ceasul ei, pe când trăgea să moară, i-au zis femeile care şedeau pe lângă ea: „Nu te teme, că ai născut un băiat!” Dar ea n'a răspuns; inima ei n'a mai dat nici un semn.

²¹ Iar pe băieţel l-au numit Icabod⁸, din pricina chivotului lui Dumnezeu şi a socrului şi a bărbatului ei.

²² Şi au zis: „De vreme ce chivotul Domnului a fost luat, slava s'a dus din Israel”.

⁷Textual: „douăzeci de ani”; eroare corectată de T. M. şi vechile ediţii româneşti.

⁸„Icabod” înseamnă: „Unde-este-slava?” E vorba de slava lui Dumnezeu, vizibilă cândva în pustie, prin foc (vezi Iş 24,17), iar acum prin chivotul legământului.

5

Robia chivotului.

¹ Filistenii au luat chivotul lui Dumnezeu şi l-au dus de la Eben-Ezer la Aşdod¹.

² Şi au luat Filistenii chivotul Domnului şi l-au adus în casa lui Dagon²; şi l-au aşezat lângă Dagon.

³ Iar poporul Aşdodului s'a sculat a doua zi devreme şi au intrat în casa lui Dagon şi s'a uitat; şi, iată, Dagon zacea căzut cu faţa la pământ înaintea chivotului Domnului. Şi l-au ridicat pe Dagon şi l-au pus la locul lui. Dar mâna Domnului era grea asupra celor din Aşdod şi i-a rănit şi i-a lovit cu buboaielor³.

⁴ Şi a fost că a doua zi, sculându-se ei dis-de-dimineaţă, iată, Dagon zacea din nou cu faţa la pământ înaintea chivotului legământului Domnului; dar capul lui Dagon şi amândouă tâlpile picioarelor lui zacea rupte pe dunga pragului; şi amândouă palmele mâinilor lui căzuseră pe podele; doar spinarea lui Dagon mai rămăsese.

⁵ (Iată de ce, până născută, preoţii lui Dagon – şi tot cel ce intră în casa lui Dagon – nu calcă pe pragul casei lui Dagon, în Aşdod, ci păşesc peste el).

⁶ Iar mâna Domnului era grea asupra celor din Aşdod şi i-a lovit şi i-a spuzit cu bube; şoareci s'a înmulţit în țară şi s'a lătit în cetate o groază de moarte.

¹Aşdod (în transcriere greacă: Azot): cetate situată la cca. 45 km vest de Ierusalim. Astăzi, Isdud.

²Dagon: zeitatea Filistenilor.

³Plaga bubei (egiptene) în sezon era unul din cumplitetele blestemelor deuteronomice (Dt 28, 27). Buboaiile apar în straturile adipose ale feselor şi sunt extrem de dureroase.

7 Si dacă au văzut oamenii Așdodului că aşa era, au zis: „Chivotul Dumnezeului lui Israel nu va rămâne cu noi, căci grea este mâna Lui asupra noastră și asupra lui Dagon, dumnezeul nostru”.

8 Si, trimițând, au adunat la ei pe mai-marii Filistenilor și le-au zis: „Ce vom face cu chivotul Dumnezeului lui Israel?” Iar cei din Gat au zis: „Chivotul lui Dumnezeu să fie strămutat la noi!” Atunci chivotul Dumnezeului lui Israel a fost strămutat la Gat⁴.

9 Si a fost că după ce s'a strămutat chivotul, mâna Domnului a venit asupra cetății: tulburare mare foarte; și i-a lovit pe oamenii cetății – mari și mici –, cu buboaielor sezut i-a lovit.

10 Si au trimis chivotul lui Dumnezeu la Ecron⁵. Si a fost că după ce chivotul lui Dumnezeu a intrat în Ecron, oamenii Ecronului au strigat, zicând: „De ce ați adus la noi chivotul Dumnezeului lui Israel?: ca să ne omorăți, pe noi și tot poporul nostru?”

11 Si, trimițând, i-au adunat pe toți mai-marii Filistenilor și le-au zis: „Duceți de aici chivotul Dumnezeului lui Israel!; să stea acolo unde-i este locul și să nu ne omoare, pe noi și tot poporul nostru!” Că spaimă de moarte se făcuse în toată cetatea, mare și grea, de îndată ce chivotul Dumnezeului lui Israel a intrat în ea.

12 Iar cei vii – cei care nu muriseră – aveau buboaielor sezut, iar strigătul cetății se urca până la cer.

⁴Gat: una din cele cinci cetăți care alcătuiau o confederație filisteiană; situată la 20 km sud-est de Așdod.

⁵Ecron: o altă cetate din confederația filisteiană, la o depărtare de 20 km nord-est de Gat.

6

Chivotul se întoarce.

1 Sapte luni a stat chivotul Domnului în țara Filistenilor. Si în țara lor mișinău șoareci.

2 Atunci Filistenii i-au chemat pe preoții lor și pe vrăjitorii lor și pe descântătorii lor și le-au zis: „Ce vom face cu chivotul Domnului? Învățați-ne, cum anume să-l trimitem acolo unde-i este locul?”

3 Aceia au zis: „Dacă trimiteți chivotul legământului Domnului Dumnezeului lui Israel – atunci cu nici un chip să nu-l trimiteți fără nimic, ci negreșit să-i dați un prinos pentru suferința din boală; și atunci vă veți vindeca și veți dobândi ispășire; altfel, mâna Lui nu se va îndepărta de deasupra voastră”.

4 Atunci ei au zis: „Ce fel de prinos pentru suferința din păcat trebuie să-i întoarcem?” Iar aceia le-au răspuns: „După numărul cârmuitorilor¹ Filistenilor: cinci fese de aur – căci rana a fost pe voi și pe cârmuitorii voștri și pe întregul popor –

5 și cinci șoareci de aur – asemănarea șoareciilor care v-au stricat pământul; și să-I dați slavă lui Dumnezeu, aşa ca El să-și ușureze mâna de peste voi și de peste dumnezeii voștri și de peste țara voastră².

6 De ce oare vă învârtoșați inimile, aşa

¹Textual: „satrapilor”, dar nu în sensul guvernatorilor din imperiul persan. E vorba de cârmuitorii celor cinci cetăți din confederația filisteiană: Gaza, Gat, Ascalon, Așdod și Ecron (vezi v. 17).

²Soluția era pusă, oarecum, în termenii teologiei ebraice, dar ascundea o gândire magică: imaginea răului operează asupra răului insuși; prin îndepărțarea simbolurilor erau îndepărtați plăgile. T. M.: „... cinci buboai de aur”.

cum Egiptul și Faraon și le-au învățat pe ale lor?: Că numai după ce au fost loviți, de abia atunci le-au dat drumul, iar ei s'au dus?

⁷ Așadar, luați acum [leme] și faceți un car nou; și înjugați două vaci la întâia lor fătare, și care n'au mai fost îngurate, dar vițeii să-i luați de lângă ele și să-i țineți acasă.

⁸ Luați apoi chivotul Domnului și puneti-l în car, iar lucrurile de aur pe care i le veți da ca prinos pentru păcat să le puneti alături într'o lădiță, și dați-i drumul să meargă.

⁹ Și uitați-vă: Dacă merge pe calea ce duce spre hotarele Lui, adică spre Bet-Şemeș, înseamnă că El ne-a făcut răul acesta mare; iar dacă nu, atunci vom ști că nu mâna Lui s'a atins de noi și că ceea ce am pătit a fost o întâmplare³.

¹⁰ Așa au făcut Filistenii: au luat două vaci la întâia lor fătare și le-au îngurat la car, iar pe viței i-au închis într'o casă.

¹¹ În car au pus chivotul Domnului și lădița cu șoareci de aur și cu asemănările feselor lor.

¹² Iar vacile au mers drept pe drumul ce duce la Bet-Şemeș; de-a dreptul mergeau vacile pe drumul acela și nu se opreau și nici că se abăteau la dreapta sau la stânga; iar cârmuitorii Filistenilor s'au ținut în urmă până la hotarul Bet-Şemeșului.

¹³ Iar cei din Bet-Şemeș secerau grâu în vale; și dacă și-au ridicat ochii au văzut chivotul Domnului; și s'au bucurat să-l întâmpine.

³Dacă va lucra instinctul matern, vacile nu se vor îndepărta de puii lor, ci dimpotrivă; dacă nu va lucra, atunci deasupra instinctului e o altă putere.

¹⁴ Carul însă a intrat în țarina lui Iosua – cel din Bet-Şemeș – și s'a oprit acolo lângă o piatră mare⁴. Ei au despicate lemele carului, iar vacile I le-au adus Domnului ardere-de-tot.

¹⁵ Iar leviiii, luând chivotul Domnului și lădița cu odoarele de aur care se afla lângă el, le-au aşezat pe piatra cea mare, iar locuitorii Bet-Şemeșului au adus în ziua aceea ardere-de-tot și I-au înjunghiat jertfe Domnului.

¹⁶ Iar cei cinci cârmuitori ai Filistenilor au văzut, și'n ziua aceea s'au întors la Ecron.

¹⁷ Iată fesele de aur pe care Filistenii I le-au dat Domnului pentru ispășirea păcatului: una pentru Așdod, una pentru Gaza, una pentru Ascalon, una pentru Gat și una pentru Ecron;

¹⁸ și șoareci de aur, după numărul tuturor cetăților filistene ale celor cinci cârmuitori, de la cetățile cu ziduri până la satele deschise⁵ și până la piatra cea mare pe care aşezaseră chivotul legământului Domnului, cea care se afla în țarina lui Iosua din Bet-Şemeș.

¹⁹ Dar fiile lui Iehonia – dintre oamenii din Bet-Şemeș – nu s'au bucurat că au văzut chivotul Domnului; iar El a lovit dintre ei cincizeci de mii și șaptezeci de bărbați. Și a plâns poporul, căci Domnul cu mare pedeapsă lovise poporul.

²⁰ Și au zis oamenii din Bet-Şemeș: „Cine va putea să treacă prin fața acestui Domn Dumnezeu cel sfânt? Și la cine se va sui de la noi chivotul legământului Domnului?”

⁴Prezența unei pietre e semn că acolo trebuie adusă o jertfă (vezi Jd 6, 19-21).

⁵Textual: „... până la satele Ferezeilor”. Ferezei: trib palestinian, al căror nume însemnă: „sate fără ziduri împrejur”.

²¹ Si au trimis soli la locuitori din Chiriat-Iearim⁶ să le spună: „Filistenii au înapoiat chivotul Domnului; coborâți-vă și urcați-l la voi”.

7

Samuel judecător; sub cărma lui, Israeliții îi înfrâng pe Filisteni.

¹ Iar oamenii din Chiriat-Iearim au venit și au adus chivotul legământului Domnului; și l-au așezat în casa lui Aminadab, pe deal; iar pe Eleazar, fiul său, l-au sfînit ca să păzească chivotul legământului Domnului¹.

² Si a fost că, de la vremea când chivotul Domnului s'a aflat la Chiriat-Iearim, zilele s'au tot adăugat și au trecut douăzeci de ani. Si toată casa lui Israel s'a întors cu fața spre Domnul.

³ Iar Samuel² a grăit către toată casa lui Israel, zicând: „Dacă voi vă întoarceți spre Domnul cu toată inima voastră, atunci lepădați din mijlocul vostru pe dumnezeii străini și tufișurile³, și sluijiți-I numai Lui, iar El vă va scoate din mâna Filistenilor”.

⁴ Atunci fiii lui Israel au lepădat baalii și tufișurile Astartei și l-au slujit numai Domnului.

⁵ Iar Samuel a zis: „Adunați tot Israe-

⁶Chiriat-Iearim: localitate situată la 50 km nord-est de Bet-Semeș.

¹Gestul denunță tot un moment de criză: consecrarea și făcătă de mireni, aşa cum Mica îl consecrase pe unul din fiii săi (Jd 17, 5).

²Samuel reappeare după o perioadă lungă, de data aceasta matur și autoritar.

³„Tufișurile” (sau „crângurile”) erau locurile ferite unde se petreceau riturile orgiastice ale Astartei; T. M.: „astartele”.

lul la Mițpa⁴, și eu mă voi ruga Domnului pentru voi!”

⁶ Si s'a adunat poporul la Mițpa; și au scos apă și au turnat-o pe pământ în fața Domnului⁵. Si'n ziua aceea au ajunat și au zis: „Am păcătuit în fața Domnului!” Samuel îi judeca pe fiii lui Israel în Mițpa.

⁷ Dar Filistenii au auzit că fiii lui Israel s'au adunat toti la Mițpa. Atunci cărmuiitorii Filistenilor s'au ridicat împotriva lui Israel; iar fiii lui Israel au auzit și s'au speriat de Filisteni.

⁸ Si au zis fiii lui Israel către Samuel: „Nu înceta să strigi pentru noi către Domnul, Dumnezeul tău, ca să ne scape de mâna Filistenilor!” Iar Samuel a zis: „Să nu-mi fie mie una ca aceasta, să mă îndepărtez eu de Domnul, Dumnezeul meu, și să nu strig pentru voi rugându-mă!”

⁹ Samuel a luat atunci un miel de lapte și, împreună cu tot poporul, l-a dus ardere-de-tot Domnului. Si a strigat Samuel către Domnul pentru Israel, iar Domnul l-a ascultat.

¹⁰ Si'n timp ce Samuel aducea ardereade-tot, Filistenii s'au apropiat cu război împotriva lui Israel; dar Domnul a tunat în ziua aceea cu sunet mare asupra Filistenilor, iar aceia s'au destrămat și s'au frânt în fața lui Israel.

¹¹ Atunci bărbății lui Israel au ieșit din Mițpa și s'au luat pe urma Filistenilor și i-au bătut până'n vale de Bet-Car.

¹² Iar Samuel a luat o piatră și a pus-o între Mițpa și Șen; și a numit-

⁴Mițpa din tribul lui Veniamin (alta decât Mițpa Galaadului) se află la cca. 13 km nord-vest de Ierusalim.

⁵Unică mențiune în V. T. asupra acestui ritual; simbol al inimii smerite.

o Eben-Ezer, adică „Piatra-Celui-Ce-Ajută”, zicând: „Până aici ne-a ajutat nouă Domnul”.

¹³ Și i-a umilit Domnul pe Filisteni, iar aceia n’au mai venit la hotarul lui Israel. Iar mâna Domnului a fost împotriva Filistenilor în toate zilele lui Samuel.

¹⁴ Cetățile pe care Filistenii le luaseră de la fiii lui Israel au fost date înapoi; și le-au înapoiat lui Israel, de la Ecron până la Gat, dar și ținuturile lor au fost luate de către Israel din mâna Filistenilor. Și a fost pace între Israel și Amorei⁶.

¹⁵ Iar Samuel a fost judecător peste Israel în toate zilele vieții sale.

¹⁶ Și’n fiecare an mergea, prin rotație, la Betel și la Ghilgal și la Mițpa și-i făcea lui Israel judecătă în toate aceste locuri sfinte.⁷

¹⁷ Și iarăși se întorcea la Ramah⁸, fiindcă acolo era casa lui și de acolo îl judeca pe Israel; și acolo I-a zidit jertfelnic Domnului.

8

Poporul cere un rege.

¹ Și a fost că după ce Samuel a îmbătrânit, i-a pus pe fiii săi judecători peste Israel.

² Iată acum numele fiilor săi: întâiul-născut, Ioil; iar numele celui de al doi-

⁶ Prin „Amorei” se înțeleg, aici, locuitorii Canaanului.

⁷ Betel: loc sacru al patriarhilor; Ghilgal: prima tabără a lui Iosua Navi și centrul operațiunilor militare pentru cucerirea Canaanului; Mițpa: locul de popas al chivotului.

⁸ Despre Rama vezi nota de la 1, 1.

lea era Abia; aceștia erau judecători în Beer-Şeba¹.

³ Dar fiii săi n’au umblat pe calea lui și s’au dedat la pofta de bani și primeau daruri² și judecau strâmb.

⁴ Iar bărbății lui Israel s’au adunat și au venit la Samuel, în Rama.

⁵ Și i-au zis: „Iată, tu ai îmbătrânit, iar fiii tăi nu umblă pe calea ta. Așadar, pune acum peste noi un rege care să ne judece, aşa cum e la alte neamuri”.

⁶ Lucrul acesta însă era rău în ochii lui Samuel, că adică ei spuseseră: „Dă-ne un rege care să ne judece”. Și Samuel I s’au rugat Domnului.

⁷ Iar Domnul a zis către Samuel: „Asculță glasul poporului, în orice va grăi către tine; că nu pe tine te-au lepădat, ci pe Mine M’au lepădat, pentru ca nu Eu să domnesc peste ei”.

⁸ Așa cum s’au purtat ei cu Mine, prin toate faptele lor, din ziua când i-am scos din țara Egiptului și până’n ziua de azi, părăsindu-Mă și slujind altor dumnezei, tot astfel se poartă și cu tine.

⁹ Acum însă ascultă de glasul lor; dar să le stai în față ca martor și să le spui drepturile regelui care va domni peste ei”.

¹⁰ Iar Samuel a spus întreg cuvântul Domnului către poporul care-i cerea rege.

¹¹ Și le-a zis: „Iată drepturile regelui

¹ Nu reiese de nicăieri rațiunea pentru care cei doi își exercitau funcțiile în Beer-Şeba, la marginea de sud a Israelului.

² În limbajul biblic, „a primi daruri” înseamnă „a lua mită”. Cei doi aveau și prerogative juridice.

³ Prin aceasta, Dumnezeu își exprimă rezervele asupra instituirii monarhiei în Israel.

care va domni peste voi⁴: pe fiii voștri îi va lua și-i va pune la carele sale și va face din ei călăreți și alergători înaintea carelor lui;

12 el și-i va pune căpetenii peste sute și căpetenii peste mii și să-i secere holda și să-i adune bucatele și să-i mește-rească uneltele de război și uneltele carelor lui;

13 pe ficele voastre le va lua să-i fie mi-ronosițe⁵ și bucătărese și brutărițe;

14 el vă va lua țarinile și viile și livezile de măslini și le va da slugilor sale;

15 va lua zeciuială din semănăturile voastre și din viile voastre și o va da eunucilor săi⁶ și slugilor sale;

16 vă va lua slugile și slujnicele și cire-zile voastre cele bune și asinii voștri și le va dijmui pentru treburile lui;

17 și din turmele voastre va lua zeciu-ială, iar voi veți fi slugile lui.

18 Atunci, în ziua aceea, veți striga din pricina regelui pe care vi l-ați ales, dar Domnul Dumnezeu nu vă va auzi în zilele acelea, de vreme ce voi v'ați ales un rege".

19 Poporul însă n'a vrut să asculte de Samuel, ci i-au zis: „Nu, ci peste noi să fie rege!

20 Atunci vom fi și noi ca toate neamu-urile; regele ne va judeca, el va merge înaintea noastră și el va purta războaie-le noastre!"

⁴În cele ce urmează, stăruințele poporului sunt puse la încercare printre un tablou menit mai degrabă să descurajeze.

⁵„Mironosițe”: cele ce parfumează cu mirodenii casa regelui.

⁶„Eunuci” (sau „fameni”): oameni castrați, în anturajul curților regale din Orient; puteau ajunge demnitari cu mare influență pe lângă su-veran.

21 Iar Samuel a ascultat toate cuvintele poporului și le-a grăit în auzul Domnului.

22 Și a zis Domnul către Samuel: „As-cultă de glasul lor și pune-le un rege⁷!” Iar Samuel a zis către oamenii lui Israel: „Să plece fiecare la cetatea sa!”

9

Saul își caută asinele; întâlnirea cu Samuel.

1 Între fiii lui Veniamin se afla un bărbat pe care-l chema Chiș, fiul lui Abiel, fiul lui Țeror, fiul lui Becorat, fiul lui Afia, fiul unui veniaminit, om de is-pravă.

2 Aceasta avea un fiu pe care-l chema Saul¹, mândru la statură², om bun; în-tre fiii lui Israel nu era un om mai bun decât el; de la umeri în sus era mai înalt decât oricare din popor.

3 Iar asinele lui Chiș, tatăl lui Saul, s'au pierdut. Și a zis Chiș către Saul, fiul său: „Ia cu tine pe unul din argați și sculați-vă și duceți-vă să căutați asi-nele!”

4 Și au străbătut ei muntele lui Efraim și tinutul Șalișa, dar nu le-au găsit;

⁷Trei erau rațiunile pentru care Israelul cerea instaurarea monarhiei: 1) Decadența morală a conducătorilor (fiii lui Eli și ai lui Samuel); 2) mândria națională; 3) o autoritate războinică (în ciuda consemnării liniștitioare de la 7, 14, Filistenii rămân un pericol virtual). Dincolo de acestea, intervine economia divină: prin regele David, regalitatea lui Iisus Hristos. (De altfel, primul rege, Saul, nu va fi ales de popor, ci rânduit de Dumnezeu).

¹„Saul” înseamnă „Cerut” (de la Dumnezeu).

²Grecescul **eumegéthes** (folosit numai aici în V. T.) are înțelesul unui superlativ absolut: „de mare măreție”.

au străbătut și ținutul řaalim, dar nici acolo nu erau; au străbătut și ținutul lui Veniamin, dar nu le-au aflat.

⁵ Si dacă au ajuns ei în ținutul Tuf³, Saul i-a zis argatului care era cu el: „Hai să ne întoarcem, ca nu cumva tatăl meu să fi uitat de asine și să ne ducă nouă grija!”

⁶ Argatul însă i-a zis: „Iată, în cetatea aceasta e un om al lui Dumnezeu, un om de mare vază; tot ce grăiește se plinește; hai să mergem acolo, ca să ne spună el calea pe care să ținem ochii”.

⁷ Iar Saul i-a zis argatului care era cu el: „Bine, să mergem; dar ce-i vom duce omului lui Dumnezeu? că pâinile din traistă ni s’au isprăvit, și altceva nu avem să-i dăm omului lui Dumnezeu”.⁴

⁸ Argatul i-a mai răspuns lui Saul, zicând: „Iată, în mâna mea se află un sfert de siclu de argint⁵; pe acesta i-l vei da omului lui Dumnezeu, iar el ne va spune calea noastră”.

⁹ (În vremile de demult, când cineva dintre fiii lui Israel mergea să-L întrebe pe Dumnezeu, zicea aşa: „Hai să mergem la văzătorul”, că, mai înainte, aşa-l numea poporul pe profet: văzătorul).

¹⁰ Si a zis Saul către argatul său: „Bine zis! Hai să mergem!” Si au mers în cetatea unde era omul lui Dumnezeu⁶.

¹¹ În timp ce ei urcau costișa cetății, au dat de fetele care ieșiseră să ia apă și le-au întrebăbat: „Aici se află văzătorul?”

³Tuf era ținutul unde se afla Rama (vezi nota de la 1, 1), orașul lui Samuel.

⁴Se obișnuia să i se ofere profetului sau tălmaciului un mic dar, mai ales în natură.

⁵mai puțin de 3 grame.

⁶Cetatea era Rama.

¹² Iar fetele le-au răspuns: „Aici este; iată-l, înaintea voastră; chiar acum vine în cetate, anume pentru această zi, căci astăzi se aduce în deal jertfă pentru popor⁷.

¹³ Dacă veți intra acum în cetate, acolo în cetate îl veți găsi, înainte de a se duce pe deal să mănânce; că poporul nu va mânca până nu vine el; fiindcă el binecuvintează jertfa, și după aceea mânâncă oaspeții. Așadar, duceți-vă acum, că astăzi îl veți afla”.

¹⁴ Atunci ei s’au dus în cetate. Si umblând ei prin mijlocul cetății, iată că Samuel ieșea să-i întâmpine ca să se urce pe deal.

¹⁵ Acum, cu o zi mai înainte ca Saul să fi venit la Samuel, Domnul i-a făcut acestuia o descoperire în auz⁸, zicând:

¹⁶ „Mâine, pe vremea aceasta, voi trimite la tine un om din ținutul lui Veniamin; pe acela să-l ungă domn peste poporul Meu Israel; el îmi va măntui poporul din mâna Filistenilor; că am căutat spre smerenia poporului Meu⁹, de vreme ce strigătul lui a ajuns la Mine”.

¹⁷ Când l-a văzut Samuel pe Saul, Domnul i-a răspuns¹⁰: „Iată omul de care ți-am vorbit; el va domni peste poporul Meu”.

¹⁸ Saul s’apropiat de Samuel în mijlocul cetății și i-a zis: „Spune-mi, te rog,

⁷„Văzătorii” erau, de obicei, itineranți, mergând din cetate în cetate. „Pe deal” se află jertfelicul; expresia nu are nimic în comun cu „înălțimile” idolești.

⁸Revelație doar în auz, nu și în vedenie; Samuel nu-l va recunoaște pe Saul după chip.

⁹Expresia folosită la instituirea monarhiei de drept divin va fi preluată de Fecioara Maria în casa Elisabetei: „... că a căutat spre smerenia roabei Sale”.

¹⁰Finețe literară: Răspunsul întâmpină intuiția!

care este casa văzătorului?"

¹⁹ Iar Samuel, răspunzându-i lui Saul, a zis: „Chiar eu sunt acela. Urcă-te înaintea mea pe deal și mânâncă astăzi cu mine; mâine-dimineață îți voi da drumul și-ți voi spune tot ce ai pe inimă.

²⁰ Inima să nu-ți fie la asinele tale care s'au pierdut acum trei zile, căci au fost găsite. Si cui oare i se cuvine tot ceea ce e mai de preț în Israel?: Nu ţie și casei tatălui tău?"

²¹ Dar Saul i-a răspuns: „Oare nu sunt eu fiul unui veniaminit, cea mai mică seminție a neamului lui Israel? și din familia cea mai mică din întreaga seminție a lui Veniamin? De ce dar îmi vorbești în felul acesta?"

²² Atunci Samuel l-a luat pe Saul și pe argatul acestuia și i-a dus la han; și acolo le-a dat un loc printre oaspeții cei mai de vază, ca la șaptezeci de oameni.

²³ Si i-a zis Samuel bucătarului: „Dă-mi porția pe care ţi-am dat-o și pe care ţi-am zis s'o ții de-o parte".

²⁴ Iar bucătarul, ridicând hartenul cu tot ce era pe el, l-a pus dinaintea lui Saul. Si i-a zis Samuel lui Saul: „Iată rămășița¹¹; puneți-o dinainte și mânâncă; fiindcă spre mărturie îți s'a păstrat tie aceasta înaintea celorlați¹²; înfruptă-te!" În ziua aceea Saul a mâncat cu Samuel.

²⁵ Si s'a coborât de pe deal în cetate; lui Saul i se pregătise asternut în foișor, unde a dormit.

²⁶ Si a fost că în revărsatul zorilor l-a chemat Samuel pe Saul, în foișor, și i-a zis: „Scoală-te, și te voi lăsa să pleci".

¹¹ „Rămășița”: semn că era bucată de carne din care mâncase și Samuel; aşadar, părtăsie.

¹² Regim preferențial care anunță ceva.

Iar Saul s'a ridicat și amândoi au ieșit afară, el și Samuel.

²⁷ Iar dacă au ajuns ei într-o parte a ceteții, Samuel i-a zis lui Saul: „Spune-i argatului tău să treacă înaintea noastră, iar tu stai astăzi aici și ascultă cuvântul Domnului!"

10

Saul este uns rege; apoi se întoarce acasă.

¹ Atunci Samuel a luat vasul cu undelemn și i l-a turnat pe cap și l-a sărutat și i-a zis: „Iată, Domnul te-a uns pe tine domn peste poporul Său, peste Israel¹; tu vei domni în poporul Domnului și tu îl vei mântui din mâinile vrăjmașilor lui de primperejur. Iată care-ți va fi semnul că Domnul te-a uns să fii cârmuitor peste moștenirea Lui:

² După ce vei pleca astăzi de la mine vei afla doi oameni lângă mormântul Rahelei², în muntele lui Veniamin, sărind și jucând. Ei îți vor zice: „S'au găsit asinele pe care văți dus să le căutați! Si, iată, tatăl tău a uitat de asine și duce grija voastră, zicând: Ce voi face eu pentru fiul meu?"

³ Si dacă veți pleca de acolo, veți ajunge la stejarul Tabor și veți afla trei oameni urcându-se la Dumnezeu în Betel³, unul ducând trei iezi, altul ducând trei coșulete cu pâine și altul ducând un burduf cu vin.

¹ Ca „uns al Domnului”, Saul inaugurează monarhia de drept divin.

² Mormântul Rahelei (soția lui Iacob-Israel) se află în apropierea drumului spre Efrata (Bettleem) (Fc 35, 19).

³ Betel: străvechi loc de închinare al Israelitilor, situat pe o înălțime (la 19 km nord de Ierusalim).

4 **Ei te vor întâmpina cu pace și-ți vor da două bucăți de pâine, iar tu le vei lua din mâinile lor.**

5 După aceea vei ajunge la Ghibeea lui Dumnezeu, unde se află tabăra Filistenilor; acolo este Nasib Filisteianul. Și va fi că atunci când veți fi intrat în cetate veți întâlni o ceată de profeti coborându-se de pe deal, având înaintea lor lăute și timpane și fluiere și conze; iar ei, profetizând⁴.

6 Atunci Duhul Domnului va veni năprasnic⁵ peste tine și vei profetiza împreună cu ei și vei deveni alt om⁶.

7 Iar după ce se vor petrece cu tine semnele acestea, fă tot ce vei găsi cu cale, căci Dumnezeu va fi cu tine.

8 Dar să te cobori înaintea mea la Ghilgal; și, iată, eu mă voi coborî la tine, ca să aducem arderi-de-tot și jertfe de pace;șapte zile vei aștepta până eu voi veni la tine și-ți voi arăta ce trebuie să faci".

9 **Și a fost că de îndată ce el și-a întors grumajii să plece de la Samuel, Dumnezeu i-a întors o altă inimă⁷; toate aceste semne s'au petrecut în ziua aceea.**

---

⁴"A profetiza" (spre deosebire de „a profeti”) nu era acțiunea propriu-zisă de a învăța, a musta sau a prevesti în numele Domnului, ci aceea de a rosti incantări sacre într'un fel de extaz religios, dus până la starea de transă, alimentat de acompaniamentul unor instrumente muzicale.

⁵**efállomai** (folosit numai de trei ori în V. T. și numai în 1Regi): „a sări pe”, „a se arunca peste”; „a se repezi”. Unul din semnele Duhului Sfânt este acela de a veni năprasnic, pe neașteptate.

⁶Adică un profet inspirat de Dumnezeu. O astfel de schimbare radicală se va produce cu Sfintii Apostoli la Cincizecime.

⁷Textul grecesc folosește aici un joc între două verbe apropiate, dar cu sensuri nuanțat diferite: **epistréfo** = „a se întoarce” și **metastréfo** = „a întoarce sentimentele într'o altă direcție”.

10 **Și de acolo a venit la Ghibeea; și, iată, o ceată de profeti în fața lui; și Duhul lui Dumnezeu a venit asupra lui, iar el a profetizat în mijlocul lor.**

11 **Și toti cei care-l știau mai dinainte au venit și au văzut; și, iată, el profetiza în mijlocul profetilor. Iar poporul zicea, fiecare către cel de lângă el: „Ce i s'a întâmplat oare feciorului lui Chiș? Oare și Saul este printre profeti?”**

12 **Iar unul dintre ei, răspunzând, a zis: „Și cine e taică-său?” De aici vine proverbul: „E și Saul printre profeti?”**⁸

13 **Și a încetat să mai profeteze și a venit la deal.**

14 **Iar o rudă de a sa a zis către el și către argatul său: „Pe unde-ați umblat?” Iar ei au zis: „Să căutăm asinele; și, văzând că nu sunt, ne-am dus la Samuel”.**

15 **Și a zis ruda către Saul: „Spune-mi, ce ți-a spus Samuel?”**

16 **Iar Saul a zis către ruda sa: „Mi-a spus de-a dreptul că asinele s'au găsit”. Dar despre vorba asupra regatului nu i-a spus nimic.**

17 **Samuel i-a poruncit întregului popor să se adune la Domnul, în Mițpa.**

18 **Și a grăit Samuel către fiii lui Israel: „Aşa grăiește Domnul, Dumnezeul lui Israel: „Eu i-am scos din Egipt pe părinții voștri, pe fiii lui Israel, și v'am scăpat din mâna lui Faraon, regele Egiptului, și din a tuturor regilor ce vă faceau necazuri.**

19 **Dar voi L-ați lepădat astăzi pe Dumnezeu, Cel ce v'a măntuit din toate realele și necazurile voastre, și ați zis: Nu, ci să pui peste noi rânduiala regatului!**

---

⁸Distanța dintre el și profeti era măsurată cu distanța dintre obârșia lui modestă și ceea ce apărea acum; (prin situații asemănătoare va trece și Iisus).

Acum, înfățișați-vă înaintea Domnului după semințile voastre și după familiile voastre!"

²⁰ Și a adunat Samuel toate semințile lui Israel, iar sortii au căzut pe seminția lui Veniamin⁹.

²¹ Apoi și-a apropiat seminția lui Veniamin pe familii; iar sortii au căzut pe familia lui Matri¹⁰; după aceea s-au adunat cei din familia lui Matri, bărbat cu bărbat, și sortii au căzut pe Saul, fiul lui Chiș. Și l-a căutat, dar acesta nu era de găsit.

²² Samuel L-a întrebat iarăși pe Domnul: „Veni-va oare bărbatul acela aici?” Iar Domnul a răspuns: „Iată-l ascuns printre boccele!”

²³ Atunci el a alergat și l-a luat de acolo și l-a așezat în mijlocul poporului: de la umeri în sus era mai înalt decât oricare din popor.

²⁴ Iar Samuel a zis către’ntregul popor: „L-ați văzut pe acela pe care Domnul Și l-a ales? și că’ntre voi toți nu-i nimeni care să-i semene?” Atunci întreg poporul și-a dat seama pe cine are în față și a zis: „Trăiască regele¹¹!”

²⁵ Samuel i-a spus întregului popor drepturile regelui și le-a scris într’o carte pe care a pus-o apoi înaintea Domnului. Și Samuel i-a dat drumul poporului și s’a întors fiecare la casa lui.

⁹Tot prin tragere la sorti (adică prin voia lui Dumnezeu) făcuse Iosua Navi distribuirea Canaanului între triburile lui Israel.

¹⁰Matri: personaj necunoscut.

¹¹E de observat că în capitolele 8, 9 și 10 Dumnezeu evită cuvântul „rege” (**basileus** – al cărui sens generic este acela de „suveran”), preferându-L pe „domn” (**árhon**), conducător, cărmitor, căpetenie. Cuvântul „rege” e rostit numai de popor, în timp ce Dumnezeu îl pronunță doar ca pe un citat din rostirea poporului.

²⁶ Iar Saul s’a dus la casa lui, în Ghibea; și împreună cu Saul au mers și vitejii a căror inimă o atinsese Dumnezeu¹².

²⁷ Dar unii oameni de nimic ziceau: „Acesta oare ne va mântui?” Și-l disprețuiau și nu i-au adus daruri¹³. Dar el s’a făcut că nu aude¹⁴.

11

Saul îi bate pe Amoniți.

¹ Și a fost că după vreo lună s’a ridicat Nahaș Amonitul¹ și și-a pus tabăra în fața cetății Iabeș din Galaad. Atunci toți oamenii Iabeșului au zis către Nahaș Amonitul: „Fă cu noi un legământ de pace, iar noi îți vom sluji tîie”.

² Dar Nahaș Amonitul le-a răspuns: „Iată cum am să fac eu cu voi legământ de pace: am să vă scot la toți ochiul drept și-am să vă fac de ocară în tot Israelul²!”

³ Atunci oamenii din Iabeșul Galaadului au zis: „Dă-ne un răgaz deșapte zile și vom trimite soli în toate hotarele Israelului; și dacă nimeni nu va fi să ne scape, vom ieși la voi”.

⁴ Iar solii au ajuns la Ghibea, la Saul, și au grădit cuvintele acestea în auzul

¹²Acești războinici vor fi începutul unei armate regale.

¹³Aducerea de daruri era semn de supunere și respect.

¹⁴Ultima propoziție, preluată din T. M.

¹Amoniții: popor alcătuit din triburi transior-daniene, așezate între Arnon și Iaboc. „Nahaș” înseamnă „șarpe”.

²Mutilarea nu urmărea, aşa cum s’ar putea crede, diminuarea capacității de luptă a subiecților, ci, pur și simplu, ridiculizarea lor (un popor de chiori!).

poporului³; și întregul popor și-a ridicat glasul și a plâns.

5 **Și**, iată, Saul venea dimineața de la țarină. **Și** a zis Saul: „Ce se întâmplă, de plângere poporul?” **Și** i s’au spus acele cuvinte ale oamenilor din Iabeș.

6 Atunci Duhul Domnului a venit năprasnic peste Saul de îndată ce el a auzit cuvintele acestea, iar mânia lui s’au aprins ca un fulger asupră-le.

7 **Și** a luat doi boi, i-a tăiat în bucăți și, prin mâinile solilor, le-a trimis în toate hotarele fiilor lui Israel, zicând: „Așa se va întâmpla cu boii celui ce nu va merge după Saul și după Samuel!” Atunci văpaia Domnului⁴ a căzut peste poporul lui Israel și toți, ca un singur om, au dat strigăt de război.

8 El i-a cercetat la Bezec; toți bărbații lui Israel: șase sute de mii; și bărbații lui Iuda: săptezeci de mii.

9 **Și** le-a zis solilor care veniseră: „Așa veți grăi către oamenii din Iabeș: Mâine, când va începe soarele să încâlzească, atunci va fi mântuirea voastră”. Solii s’au dus în cetate și le-au spus oamenilor din Iabeș, iar ei s’au bucurat.

10 Atunci oamenii din Iabeș au zis către Nahaș Amonitul: „Mâine vom ieși la tine, iar tu vei face cu noi așa cum o să-ți placă”.

11 A doua zi, Saul a împărțit oastea în trei cete, iar în geana dimineții au pă-

³Nahaș le făcuse concesia, convins fiind că nu se va găsi nimeni care să-i apere pe cei amenințați. Planul său însă va fi dejucat de neașteptata schimbare de atitudine a lui Saul.

⁴„Văpaia Domnului” (*ékstasis kyríou*) ar fi mișcarea râscolitoare, deseori însoțită de spaimă, pe care Dumnezeu o produce în sufletul omului. În cazul de față, ea este colectivă, în strânsă legătură cu ceea ce Duhul Sfânt produse, „năprasnic”, în ființa lui Saul.

truns până’n mijlocul taberei și i-au lovit pe fiii lui Amon până când ziua a început să se încâlzească; iar cei rămași s’au împrăștiat de n’au mai rămas doi la un loc.

12 Atunci poporul a zis către Samuel: „Cine oare a zis că Saul nu va domni peste noi? Dă-ni-i pe oamenii aceia și-i vom omori!”

13 Dar Saul a zis: „Azi nu va muri nimeni, fiindcă astăzi a făcut Domnul mântuire în Israel!”

14 Iar Samuel a zis către popor: „Să mergem la Ghilgal, și acolo să înnoim domnia!”

15 **Și** tot poporul a mers la Ghilgal. Acolo l-a uns Samuel pe Saul, să fie rege în fața Domnului, la Ghilgal⁵. **Și** acolo a adus el jertfe în fața Domnului, și prinoase de pace. Iar Samuel și întregul Israel s’au veselit foarte.

12

Samuel încetează de a mai fi judecător.

1 **Și** a zis Samuel către întregul Israel: „Iată, în tot ceea ce mi-ați spus am ascultat de cuvântul vostru și am așezat peste voi un rege.

2 **Și** acum, iată, regele este cel care merge în fruntea voastră; eu am îmbătrânit și e vremea să mă odihnesc; și, iată, fiii mei sunt printre voi¹. Iată, eu am umblat în fruntea voastră din tineretile mele până’n ziua de azi.

⁵Prima ungere a lui Saul fusese tainică (10, 1); acum ea devine un act public.

¹Ca un adevărat părinte, Samuel trece cu vedere ceea ce poporul îi spusese despre fiii săi (8, 5).

3 Iată-mă! Răspundeți împotriva mea în fața Domnului și'n fața unsului Său: Cui i-am luat eu boul? sau cui i-am luat asinul? sau pe cine l-am asuprit? sau pe cine l-am apăsat? sau de la cine am luat mită – fie și numai o sandală? Fiți martori împotriva mea, iar eu voi despăgubi!"

4 Dar ei i-au zis lui Samuel: „Nu ne-ai nedreptătit, nici nu ne-ai asuprit, nici nu ne-ai apăsat și nici că ai luat ceva din mâna cuiva!"

5 Iar Samuel a zis către popor: „Domnul este martor între voi și martor este astăzi unsul Său că'n mâna mea n'ați aflat nimic?" Iar ei au zis: „Martor!"

6 Și a zis Samuel către popor: „Martor este Domnul, Cel ce i-a rânduit pe Moise și pe Aaron, Cel ce i-a scos din Egipt pe părinții noștri!

7 Iar acum, mai stați, și vă voi spune toată dreptatea Domnului, pe care El a făcut-o întru voi și'ntru părinții voștri:

8 cum au intrat Iacob și fiii săi în Egipt, cum i-a umilit Egiptul, cum au strigat părinții voștri spre Domnul și cum i-a trimis Domnul pe Moise și pe Aaron și i-a scos din Egipt pe părinții voștri și cum i-a așezat în locul acesta.

9 Ei însă L-au uitat pe Domnul, Dumnezeul lor, iar El i-a dat în mâinile lui Sisera, căpetenia oștilor lui Iabin, regele Hațorului², și în mâinile Filistenilor și în mâinile regelui Moabului, care s'au războit cu ei.

10 Și ei au strigat spre Domnul și au zis: „Păcătuit-am, că L-am părăsit pe Domnul și le-am slujit baalilor și tufișurilor! Acum însă scoate-ne din mâinile vrăjmașilor noștri și-ți vom sluji!"

11 Atunci Domnul le-a trimis pe Ierubaal³ și pe Barac și pe Ieftae și pe Samuel și v-a scos din mâinile dușmanilor voștri de primprejur și atî locuit fără teamă.

12 Iar când atî văzut că Nahaș, regele Amonișilor, vine împotriva voastră, atî zis: „Nu!, nimeni, ci un rege să domnească peste noi!" – cu toate că Domnul, Dumnezeul nostru, El e rege peste noi⁴.

13 Și acum, iată-l pe regele pe care l-ați ales! Iată, Domnul a așezat un rege peste voi!

14 Dacă vă veți teme de Domnul și Lui îl veți sluji și de glasul Lui veți asculta și dacă nu vă veți împotrivi glasului Domnului și dacă veți umbla – și voi, și regele care domnește peste voi – după Dumnezeul vostru, [va fi bine];

15 dar dacă nu veți asculta de glasul Domnului și dacă vă veți împotrivi graiului Domnului, atunci mâna Domnului va fi împotriva voastră și împotriva regelui vostru.

16 Și acum, mai stați și vedeți acest mare lucru pe care Domnul îl va face în fața ochilor voștri:

17 Oare nu acum e secerișul grâului? Eu îl voi chema pe Domnul, iar El va trimite tunete și ploaie; și veți cunoaște și veți vedea că mare este răul pe care voi l-ați făcut în fața Domnului cerându-vă un rege".

18 Atunci Samuel L-a chemat pe Domnul, iar Domnul a trimis în ziua aceea tunete și ploaie. Și foarte s'a temut poporul de Domnul și de Samuel.

³Ierubaal: porecla lui Ghedeon (Jd 6-8).

⁴Accentul lui Samuel inculcă ideea că regalitatea nu este o inițiativă a lui Dumnezeu, ci mai degrabă o concesie pe care Acesta a făcut-o de dragul poporului Său.

¹⁹ Si întregul popor a zis către Samuel: „Roagă-te Domnului, Dumnezeului tău, pentru robii tăi, ca să nu murim; că la toate păcatele noastre am mai adăugat unul: acela de a cere pentru noi un rege”.

²⁰ Iar Samuel a zis către popor: „Nu vă temeți; voi ați făcut, într’adevăr, răul acesta, dar să nu vă abateți de la Domnul, ci Domnului să-I slujiți cu toată inima voastră”.

²¹ Să nu vă abateți spre dumnezeii care nu sunt decât nimic, care nu-s buni de nimic și care nu vă vor măntui, de vreme ce sunt nimic.

²² Căci Domnul nu-și va lepăda poporul, de dragul numelui Său celui mare, fiindcă Domnului I-a plăcut să vă ia spre a-I fi Lui popor.

²³ Departe fie de mine să păcătuiesc în fața Domnului prin a înceta să mă rog Domnului pentru voi; ci Domnului îi voi sluji, iar vouă vă voi arăta calea cea bună și dreaptă.

²⁴ Doar temeți-vă de Domnul și slujiți-I întru adevar și cu toată inima voastră, fiindcă vedeti ce lucruri mari a făcut El cu voi.

²⁵ Dar dacă veți face rău, atunci veți pieri – și voi, și regele vostru”.⁵

13

Greșala lui Saul.

¹ Saul era în vîrstă de (nu se știe câți) ani când a devenit rege, și a domnit (nu se știe câți) ani peste Israel¹.

⁵Poporul și regele său au răspundere solidară; nici una din părți nu poate arunca vină pe celalăt.

¹Acest verset lipsește din Septuaginta, iar în

² Saul și-a ales trei mii de bărbați dintre oamenii lui Israel. Cu Saul erau două mii la Micmaș și pe muntele Betel, iar o mie erau cu Ionatan în Ghibea lui Veniamin; pe ceilalți dintre poporeni i-a trimis pe fiecare la cortul său.

³ Ionatan l-a izbit pe Nasib Filisteanelu, care locuia în Ghibea, iar Filistenii au auzit; iar Saul a trâmbițat în toată țara², zicând: „Evreii s’au răsculat³!”

⁴ Si tot Israelul a auzit vorbindu-se că Saul l-a bătut pe Nasib Filisteanelu; și cum Israelul fusese umilit de către Filisteni, fiți lui Israel s’au suit după Saul în Ghilgal.

⁵ Iar Filistenii s’au adunat laolaltă să se bată cu Israel: treizeci de mii de care de luptă și şase mii de călăreți s’au ridicat împotriva lui Israel, și popor mult ca nisipul de pe țărmurile mării; și s’au suit și și-au pus tabăra la Micmaș, spre miazați de Bet-Aven.

⁶ Iar Israelitii au văzut că sunt la strâmtuire și că nu se pot aprobia⁴; atunci poporul s’au ascuns prin peșteri și prin crăpături și prin stâncării și prin șanțuri și prin gropi;

Textul Ebraic este redactat aşa cum se vede (dar fără parantezele noastre); din fiecare număr a căzut o cifră. Nu există repere pentru o eventuală corectare; Iosif Flaviu consemnează o tradiție (preluată și de FA 13, 21) după care Saul ar fi domnit patruzeci de ani, dar tot el, în altă parte, notează douăzeci de ani. Orice încercare de a traduce integral versetul (fie și conjectural) rămâne inoperantă. Literal: „Saul era un copil de un an când a devenit rege și a domnit doi ani peste Israel”.

²A trâmbița: a da semnal de război.

³O eroare de transcriere în Textul Ebraic permite și traducerea: „Robii s’au răsculat!”

⁴Nu se pot aprobia să lupte, să facă joncțiunea cu oastea principală.

7 iar cei ce trecuseră dincoace au trecut din nou Iordanul în ținuturile Gad și Galaad; Saul se afla încă la Ghilgal, iar poporul care era cu el s'a speriat.

8 Și și-a luat un răgaz de şapte zile ca să-i stea mărturie, aşa cum spusese Samuel⁵; dar Samuel n'a venit la Ghilgal, aşa că poporul de pe lângă el s'a risipit.

9 Atunci Saul a zis: „Aduceți ce trebuie, ca să aduc eu ardere-de-tot și jertfă de pace!” Și a jertfit ardere-de-tot.

10 Si după ce a sfârșit aducerea arderii-de-tot, iată că și Samuel a sosit!; iar Saul a ieșit să-l întâmpine și să-i ureze bun-venit⁶.

11 Dar Samuel i-a zis: „Ce-ai făcut?” Iar Saul a răspuns: „Am văzut că poporul de pe lângă mine se risipea și că tu n'ai venit, aşa cum făgăduisești, la vremea rânduită, în timp ce Filistenii erau adunați la Micmaș.

12 Și am zis: Acum se vor năpusti Filistenii peste mine în Ghilgal, iar eu nu am cătat spre fața Domnului; de aceea mi-am călcăt pe inimă și am adus ardere-de-tot⁷.

13 Samuel i-a zis atunci lui Saul: „Te-ai purtat nebunește, că n'ai păzit porunca pe care Domnul și-a dat-o!; chiar acum ar fi făcut Domnul ca domnia ta peste Israel să fie întărิตă până'n veac.

⁵Vezi 10, 8.

⁶Literal: „... și să-l binecuvinteze” (binecuvântarea poate însemna – ca în cazul de față – și „salutare”).

⁷Saul nu voia să înceapă bătălia cu Filistenii fără ca mai întâi să fi avut loc ritualul jertfei (care avea și o dimensiune oraculară). În absența preotului Samuel, el își asumase o funcție sacerdotală cu care nu fusese investit. El explică acum cazul de forță majoră, dar aceasta nu-l va scuti de consecințele imposturii în cele sfinte.

14 Acum însă domnia ta nu va putea să dureze, ci Domnul Ișii va căuta om după inima Sa; și Domnul îi va porunci să fie rege peste tot poporul Său, fiindcă tu n'ai păzit ceea ce și-a poruncit ție Domnul”.

15 S'a ridicat Samuel și a plecat din Ghilgal. Iar rămășița poporului a mers după Saul să-i ajungă din urmă pe războinicii care plecaseră din Ghilgal spre Ghibea lui Veniamin. Acolo a numărat Saul poporul ce se afla cu el: ca la șase sute de bărbați.

16 Saul, împreună cu Ionatan, fiul său, și cu poporul ce se afla cu ei s'au oprit în Ghibea lui Veniamin; și plângneau; iar Filistenii își pusese tabăra la Micmaș.

17 Din latura Filistenilor au ieșit trei cete ca să prade: o ceată mergea pe drumul spre Ofra, din ținutul Șual;

18 altă ceată mergea pe calea Bet-Horonului, iar o alta mergea pe drumul înalt care se întindea spre latura Teboimului.

19 (În țara lui Israel nu era de găsit atunci nici un meșter fierar, din pricină că Filistenii ziceau: „Nu cumva să-și facă Evreii sabie sau suliță”⁸.

20 Și întregul Israel se cobora la Filisteni ca să-și ascută fiecare secera și sapa și securea și coasa;

21 holdele erau gata de seceriș, iar uneltele lor [se prețuiau] la trei sicli pentru un fier de plug, și tot aşa pentru o secure sau o seceră).

22 Așa se face că'n zilele războiului de la Micmaș nu se afla sabie sau suliță

⁸Filistenii monopolizaseră pentru ei întreaga industrie a fierului, ca mijloc de precauție, spre a-i împiedica pe Evrei să se înarmeze. Ca în orice monopol, ei impuneau și prețurile produselor.

în mâna întregului popor care era cu Saul și cu Ionatan; ele se aflau numai la Saul și la Ionatan, fiul său.

²³ Atunci a ieșit unul din tabăra Filistenilor ca să treacă dincolo de Micmaș.

14

Vitejia lui Ionatan.

¹ A fost o zi în care Ionatan, fiul lui Saul, a zis către feciorul care-i purta armele: „Hai să mergem dincolo de Micmaș, la tabăra Filistenilor!” Dar tatălui său nu i-a spus.

² Iar Saul ședea spre marginea Ghibeii, sub rodiul din Migron; cu el erau ca la vreo șase sute de bărbați.

³ Iar Ahia, fiul lui Ahituv, fratele lui Icabod, fiul lui Finees, fiul lui Eli, preotul lui Dumnezeu în Șilo, purta efoful¹. Poporul însă nu știa că Ionatan plecase.

⁴ Trecătoarea pe unde Ionatan încerca să pătrundă în tabăra Filistenilor se afla între două stânci ascuțite, de-o parte și de alta; numele uneia era Botet, iar cealaltă se numea Sene;

⁵ o stâncă se ridica la miazănoapte, spre Micmaș, iar cealaltă la miazăzi, spre Ghibea.

⁶ Si a zis Ionatan către feciorul care-i purta armele: „Hai să pătrundem până spre tabără, la acești netăiați-împrejur², și poate că Domnul va face ceva; căci Domnului nu-I este anevoie

¹Efodul făcea parte din vestimentația preotului; era un buzunărel în care se aflau sorții prin care era consultat Domnul în anumite împrejurări.

²„... acești netăiați-împrejur”: formulă de dispreț.

să măntuiască, fie cu mulți, fie cu puțini!”

⁷ Iar scutierul său i-a zis: „Fă tot ceteți poftește inima; iată, eu sunt cu tine, inima ta este și inima mea”.

⁸ Si a zis Ionatan: „Iată, noi vom merge la oamenii aceia și vom intra în bătaia văzului lor;

⁹ dacă ei ne vor zice: Stați acolo până vă spunem noi!, atunci vom sta și nu vom da peste ei;

¹⁰ dar dacă ne vor zice: Suiți-vă la noi!, atunci ne vom sui; acesta va fi semnul că Domnul i-a dat în mâinile noastre”.

¹¹ Si au intrat amândoi în văzul Filistenilor. Iar Filistenii au zis: „Iată, Evreii ies din găurile lor, în care s-au ascuns...³!”

¹² Oamenii taberei au grăit atunci către Ionatan și scutierul său, zicând: „Suiți-vă la noi; și vă vom arăta ceva!” Iar Ionatan a zis către scutierul său: „Suie-te după mine, căci Domnul i-a dat în mâinile lui Israel!”

¹³ Atunci Ionatan s'a suiat cățărându-se cu mâinile și cu picioarele, iar scutierul său după el. Aceia s'au uitat la chipul lui Ionatan, iar el îi izbea, în timp ce scutierul său îl ajuta din spate.

¹⁴ În această primă lovitură, Ionatan și scutierul său au ucis douăzeci de oameni, cu lancea și cu prăstia, cu pietrițele de pe câmp.

¹⁵ Si s'a făcut învălmășeală în tabără și'n câmp; și tot poporul din preajma taberei și cei ce se duseseră după pradă s'au însăspăimântat și ei, și nu voiau să facă nimic; țara era lovită de groază, și frică mare i-a cuprins de la Domnul.

³Disprețul vine din partea cealaltă!

¹⁶ Iar străjile lui Saul, cele din Ghibea lui Veniamin, au văzut; și, iată, tabăra căzuse în zăpăceală de ambele părți.

¹⁷ Și a zis Saul către poporul ce se afla cu el: „Numărăți-vă și vedeți cine s'a dus dintre voi!” Și, iată, Ionatan și scutierul său nu erau de găsit.

¹⁸ Atunci Saul a zis către Ahia: „Adu efodul⁴!”; căci el purta efodul în ziua aceea în fața lui Israel.

¹⁹ Și a fost că'n timp ce Saul le vorbea preoților, zgomotul din tabăra Filistenilor creștea și se umfla. Și a zis Saul către preot: „Trage-ți mâinile înapoi⁵!”

²⁰ Saul s'a ridicat atunci cu tot poporul ce se afla cu el și au venit la bătălie; și, iată, sabia fiecărui om era întoarsă împotriva vecinului său – o foarte mare zăpăceală...

²¹ Și robii care ieri și alătăieri erau cu Filistenii, cei ce se suiseră în tabără, s'a întors și ei de partea Israeliților care erau cu Saul și cu Ionatan.

²² Și toți Israeliții care se ascunseseră în muntele lui Efraim, auzind și ei că Filistenii au fugit, s'a adunat în spatele lor la luptă.

²³ În ziua aceea l-a măntuit Domnul pe Israel; războiul a străbătut Bet-Avenul. Tot poporul ce se afla cu Saul era ca la zece mii de bărbați. Războiul s'a întins în toate cetățile din muntele lui Efraim.

²⁴ Saul însă a făcut în ziua aceea o

⁴În efod se aflau Urim și Tumim, sortii prin care voința Domnului era consultată. T. M.: „Aduceți chivotul!”, ceea ce e o inadvertență, deoarece chivotul legământului – cel din Silo, și singurul – se afla atunci la Chiriat-Iearim, de unde David îl va strămuta la Ierusalim.

⁵Zgomotul din tabăra Filistenilor îi era lui Saul semn că folosirea efodului (consultarea Domnului) nu mai era necesară.

mare greșală din neștiință: a aruncat un blestem asupra poporului, zicând: „Blestemat să fie cel ce va mâncă până diseară!; aşa mă voi răzbuna pe dușmanul meu!” Și nimeni din popor n'a gustat pâine;

²⁵ și țara întreagă nu a mâncat de prânz⁶. Era pe acolo o pădure în care se aflau știubeie cu miere⁷ la fața pajistei.

²⁶ Și a venit poporul la știubeie; și, iată, din știubeie curgea miere, dar nimeni nu și-a dus mâna la gură, căci poporul se temea de blestemul Domnului.

²⁷ Ionatan însă nu-l auzise pe tatăl său aruncând blestem asupra poporului; și, întinzând vârful toiagului pe care-l avea în mâna, l-a muiat într'un fagure de miere și, întorcându-și-l cu mâna la gură, ochii i s'a luminat⁸.

²⁸ Atunci cineva din popor i-a zis: „Tatăl tău a legat poporul, zicând: Blestemat să fie omul care va mâncă astăzi!” Poporul era lihnit,

²⁹ iar Ionatan, care a cunoscut aceasta, a zis: „Tatăl meu a sleit țara; vezi cum ochii mei s'a luminat de îndată ce am gustat din această miere.

³⁰ Dacă poporul ar fi mâncat astăzi din prăzile ce s'a găsit la vrăjmașii lor, măcelul dintre Filisteni ar fi acum mai mare”.

³¹ Și în ziua aceea el a bătut pe unii dintre Filisteni la Micmaș; poporul însă era foarte slăbit.

⁶Textual: „și țara întreagă a prânzit”. Evident, „nu” a fost omis din greșală. Tertulian însă îl citează cu negație. Textul Masoretic nu cuprinde acest adaos (de altfel, redundant).

⁷„Știubeiele” nu erau altceva decât buturugi scorburioase, folosite de albinele sălbaticice.

⁸Ochii i se împăienjeniseră de foame.

³² Si s'a pus poporul pe pradă; au luat turme și cirezi și viței și au înjunghiat pe pământ și au mâncat cu sânge⁹.

³³ Si i s'a spus lui Saul că poporul, mânănd cu sânge, a păcătuit față de Domnul. Iar Saul a zis: „Prăvăliți-mi din deal, aici, o piatră mare!”

³⁴ Si Saul a mai zis: „Împrăștiați-vă prin popor și spuneti-le: Fiecare din voi să-și aducă aici vițelul sau oaia și să le înjunghie pe această piatră și nu veți păcătui împotriva Domnului mânănd cu sânge”.¹⁰ Si poporul a adus fiecare ce avea în mână, noaptea, și au înjunghiat acolo.

³⁵ Acolo i-a zidit Saul un jertfelnic Domnului; acesta a fost întâiul jertfelnic pe care Saul l-a zidit Domnului.

³⁶ Apoi Saul a zis: „Să năvălim la noapte asupra Filistenilor și să dăm iama prin ei până se crapă de ziua și să nu lăsăm dintre ei nici măcar un om!” Iar ei au zis: „Fă ce crezi tu că e bine!” Iar preotul a zis: „Să ne apropiem aici de Dumnezeu!”

³⁷ Si L-a întrebat Saul pe Dumnezeu¹¹: „Dacă eu mă cobor să-i urmăresc pe Filisteni, îi vei da Tu oare în mâinile lui Israel?” Dar El nu i-a răspuns în ziua aceea.

³⁸ Atunci Saul a zis: „Aduceți aici toate colțurile lui Israel¹² și cunoașteți și veДЕti prin cine s'a săvârșit astăzi păcatul acesta!”

⁹A consuma carnea cu săngele ei era strict interzis prin legea lui Moise (Fc 9, 4; Lv 17, 10-14).

¹⁰Sângele curgea mai întâi pe piatra improvizată ca altar; pe acest traseu îi era oferit Domnului, și numai după aceea se scurgea pe pământ.

¹¹Prin mijlocirea sorțiilor (Urim și Tumim) ce se aflau în efodul preotului.

¹²Sau: „toate pietrele unghiulare ale lui Israel” = toată elita, tot ce are Israel mai de seamă.

³⁹ căci viu este Domnul, Cel ce l-a mântuit pe Israel: dacă răspunsul va fi împotriva fiului meu Ionatan, el cu moarte va muri!” Dar nu s'a găsit nimeni, din tot poporul, care să-i răspundă.

⁴⁰ Si a zis către toți oamenii lui Israel: „Voi veți sta într'o latură, iar eu și Ionatan, fiul meu, vom sta în cealaltă”.¹³ Si a zis poporul către Saul: „Fă ce crezi tu că e bine!”

⁴¹ Iar Saul a zis: „Doamne, Dumnezeul lui Israel, cum se face că astăzi nu i-ai răspuns robului Tău? Dacă nedreptatea se află în mine sau în Ionatan, fiul meu, Doamne, Dumnezeul lui Israel, arată!; și dacă aşa se va rosti, atunci dă-i poporului Tău Israel sfîrșenie!” Si s'a făcut arătare pentru Ionatan și Saul, iar poporul a scăpat.¹⁴

⁴² Si a zis Saul: „Aruncați sorti între mine și fiul meu Ionatan; pe oricare din noi va face Domnul să cadă sortul, acela să moară”. Dar poporul a zis către Saul: „Așa ceva nu se va întâmpla!” Saul însă a învins poporul și a aruncat sortii asupra lui Saul și asupra fiului său Ionatan. Si sortul a căzut pe Ionatan.

⁴³ Atunci Saul a zis către Ionatan: „Spune-mi ce-ai făcut!” Iar Ionatan i-a răspuns, zicând: „Doar am gustat puțină miere de pe vârful toiagului pe care-l aveam în mână; și, iată, trebuie să mor...”.

⁴⁴ Iar Saul i-a zis: „Așa să-mi facă mie Dumnezeu, și chiar mai mult să-

¹³Literal: „Voi veți fi sub ascultare, eu și Ionatan, fiul meu, vom fi sub ascultare”.

¹⁴T. M. glosează: „Dacă vina se află în mine sau în fiul meu Ionatan..., fă să iasă Urim; dacă vina se află în poporul Tău Israel, fă să iasă Tumim. Si sortul a căzut pe Saul și pe Ionatan”.

mi facă: negreșit, astăzi vei muri!"

⁴⁵ Dar poporul a zis către Saul: „Oare tocmai el să fie astăzi dat morții, el, cel ce a făcut această mare biruință în Israel? Viu este Domnul: nici un fir de păr de pe capul său nu va cădea pe pământ; fiindcă poporul lui Dumnezeu a făcut ziua de astăzi să fie cum e!” Și în ziua aceea s'a rugat poporul pentru Ionatan, și el n'a murit.¹⁵

⁴⁶ Saul s'a hotărât să nu-i mai urmărească pe Filisteni; iar Filistenii s'au dus la locul lor.

⁴⁷ Avându-și putere asupra lui Israel prin tragere la sorti¹⁶, Saul s'a războiț cu toți dușmanii lui de primprejur: cu Moab, cu fiii lui Amon, cu fiii lui Edom, cu Hațorul și cu regele Țobei și cu Filistenii; oriîncotro se întorcea, era bîruitor.

⁴⁸ Și, luptând cu vitejie, l-a bătut pe Amalec și l-a scăpat pe Israel de sub puterea celor ce-l călcau în picioare.

⁴⁹ Iar fiii lui Saul au fost: Ionatan, Iesui și Melchișua; iar numele celor două fice ale sale erau Merob, al celei mai mari, și Micol, al celei mai mici.

⁵⁰ Numele soției lui Saul era Ahinoam, fiica lui Ahimaat; iar numele căpeteniei oastei sale era Abner, fiul lui Ner, o rudă a lui Saul.

⁵¹ Chiș era tatăl lui Saul, Ner era tatăl lui Abner, fiul lui Abiel.

¹⁵ Deși Ionatan căzuse sub blestem ignorând blestemul, el cade sub osândă. Oricât ar părea de absurd, regele este unsul lui Dumnezeu și nu trebuie înfrânt; pe de altă parte, și poporul este al lui Dumnezeu („neam sfânt, preoție împăratescă” – Iș 19, 6); prin el, ca instrument al Domnului, Aceasta restabilește echilibrul.

¹⁶ Având a alege între Saul și Ionatan, sorțul a căzut în favoarea regelui (v. 42), ceea ce-l face pe acesta să se considere confirmat.

⁵² Războiul cu Filistenii a fost crâncen în toate zilele lui Saul; dacă Saul vedea un bărbat puternic sau un bărbat bun de luptă, îl lua pentru sine.

15

Războiul cu Amaleciții. Saul e le-pădat de Domnul.

¹ Și a zis Samuel către Saul: „Pe mine m'a trimis Domnul să te ung rege peste Israel; acum, ascultă glasul Domnului!

² Așa grăiește Domnul Atotțitorul: Acum mă voi răzbuna pe ceea ce Amalec i-a făcut lui Israel, cum i-a atinut el calea când acesta se suia din Egipt.¹

³ Și acum, du-te și lovește-l pe Amalec² și pe Ierim și toate ale lui, și nimic dintr'ale lui să nu cruți; ci să-l nimicești și să-l dai pierzării,³ pe el și toate ale lui; să nu-ți fie milă de el; să ucizi, de la bărbat pân' la femeie, de la copil pân' la sugar, de la vițel pân' la oaie, de la cămilă pân' la asin".

⁴ Atunci Saul a dat poruncă să se adune poporul; și i-a numărat la Ghilgal: două sute de mii de pedeștri, iar din Iuda treizeci de mii de pedeștri.

⁵ Saul a venit până la cetățile lui Amalec și a pus oameni de pândă la pârâu.

⁶ Și a zis Saul către Chenei⁴: „Duceți-vă și plecați din mijlocul Amaleciților,

¹ Fapte relatate în Iș 17, 8-14 și Dt 25, 17-18.

² Amalec: eponim pentru Amaleciți.

³ Literal: „să-l dai anatemei” (în sensul: să î-l dăruiești lui Dumnezeu). Expresie specială în limbajul și ritualul războiului sfânt: întreaga pradă de război (oameni, animale, obiecte) îi aparțineau Domnului; dar, pentru ca nu cumva juriuța să fie călcată prin ispita de a o folosi, aceasta era supusă nimicirii totale.

⁴ Chenei: descendenți ai lui Cain; triburi nomade înrudite cu Madianiții și Amaleciții, dar

ca să nu pieriți împreună cu ei; că voi văți purtat cu milă față de fiii lui Israel la vremea când se suiau din Egipt". Atunci Cheneii au ieșit dintre Amaleciți.

⁷ Iar Saul l-a bătut pe Amalec, de la Havila până la Șur, adică până în fața Egiptului.

⁸ Și l-a prins viu pe Agag, regele Amaleciților, și i-a zdrobit poporul întreg, iar pe Ierim⁵ l-a ucis cu sabia.

⁹ Saul și'ntregul popor l-au ținut viu pe Agag. Iar ceea ce era mai bun din turme și din cirezi și din poame și din vii și din toate bunătățile n'au vrut să le nimicească, ci au nimicit doar ceea ce era fără preț și de nici un folos.

¹⁰ Și a fost cuvântul Domnului către Samuel, zicând:

¹¹ Îmi pare rău că l-am făcut pe Saul să fie rege, de vreme ce el s'a abătut de la calea Mea, iar cuvintele Mele nu le-a ținut". Atunci Samuel s'a măhnit și toată noaptea a strigat spre Domnul.

¹² Samuel s'a sculat devreme și a venit să-l întâlnească dimineața pe Saul. Și i s'a spus lui Samuel: „Saul a venit la Carmel și și-a ridicat acolo un semn de amintire și și-a întors carul". Atunci Samuel s'a dus la Saul, în Ghilgal; și, iată, el îi aducea Domnului arderi-de-tot din prăzile cele mai de frunte pe care le adusese de la Amalec.

¹³ Așa că Samuel a venit la Saul. Și Saul i-a zis: „Binecuvântat Îi ești tu Domnului! Eu am rânduit tot ceea ce Domnul a spus".

¹⁴ Iar Samuel a zis: „Atunci, ce este având bune relații cu fiii lui Israel, cărora desori le devineau aliați.

⁵Ierim: personaj necunoscut, pomenit numai în LXX.

oare behăitul acestor turme în urechile mele și mugetul acestor boi pe care eu îl aud?"

¹⁵ Saul a zis: „Le-am adus de la Amalec, fiindcă poporul a păstrat ceea ce era mai bun din turme și din cirezi, spre a-I fi aduse jertfă Domnului, Dumnezeului tău; iar ce-a rămas, am nimicit".

¹⁶ Și a zis Samuel către Saul: „Lasămă să-ți spun ce mi-a grăйт Domnul azi noapte!" Iar el i-a zis: „Spune!"

¹⁷ Și a zis Samuel către Saul: „Oare nu erai tu mic înaintea Lui când El te-a făcut să porți toiagul⁶ neamului lui Israel?

¹⁸ Și Domnul te-a trimis la drum și și-a zis: Du-te și nimicește-i pe cei ce au păcătuit împotriva Mea, pe Amaleciți, și să-i bați până ce cu totul îi vei stârpi!

¹⁹ De ce dar n'ai ascultat tu de cuvântul Domnului, și te-ai repezit să strângi pradă și ai făcut ce e rău în fața Domnului?"

²⁰ Și a zis Saul către Samuel: „Pentru că am ascultat de glasul poporului; am mers pe calea în care m'a trimis Domnul și l-am adus pe Agag, regele Amaleciților, iar pe Amaleciți i-am nimicit.

²¹ Dar poporul a luat din prăzi cele mai bune turme și cele mai bune cirezi – în afara celor nimicite –, ca să-I jertfească Domnului, Dumnezeului nostru, în Ghilgal".

²² Și a zis Samuel: „Oare mai mult îi plac Domnului arderile-de-tot și jertfele decât ascultarea de cuvântul Domnului? Iată, ascultarea⁷ e mai bună de-

⁶Toiagul: sceptrul.

⁷„Ascultare” în sensul de „supunere”, „obediență”.

cât o jertfă bună și plinirea poruncii⁸ decât grăsimea de berbec.

²³ Căci păcatul e un fel de vrăjitorie: idoli aducători de durere și mâhnire. Și de vreme ce tu ai lepădat cuvântul Domnului, și Domnul te va lepăda pe tine, să nu mai fii rege peste Israel".

²⁴ Și a zis Saul către Samuel: „Am păcatuit, prin aceea că am călcat cuvântul Domnului și îndrumarea ta; că m'am temut de popor și am ascultat de glasul lor.

²⁵ Și acum, ridică-mi păcatul și întoarce-te cu mine și mă voi încrina Domnului, Dumnezeului tău".

²⁶ Dar Samuel a zis către Saul: „Nu mă voi întoarce cu tine; de vreme ce tu ai lepădat cuvântul Domnului, și Domnul te va lepăda pe tine, să nu mai fii rege în Israel".

²⁷ Și dacă Samuel și-a întors fața să plece, Saul l-a apucat de poala hainei și a sfâșiat-o.

²⁸ Atunci Samuel i-a zis: „Astăzi și-a sfâșiat Domnul din mâna regatul lui Israel și i-l va da aproapelui tău, celui ce e mai bun decât tine⁹".

²⁹ Și va fi Israel împărțit în două.¹⁰ Iar El nu se va răzgândi și nici nu se va căi, căci El nu e ca omul, să-I pară rău".

³⁰ Iar Saul a zis: „Am păcatuit; dar dămi cinstire în fața bătrânilor lui Israel

⁸Autorul introduce aici un al doilea subiect, cu sens foarte apropiat de acela al primului („ascultarea”): **epakróasis** (folosit numai aici în V. T.) înseamnă „aducerea la îndeplinire” (a unei rugămintă, a unei porunci etc.); acesta însă derivă din verbul **epakroáomai** = „a aplica urechea”, „a asculta”; aşadar, plinirea unei porunci pe care ai auzit-o, de care eşti – sau trebuie să fi – conștient.

⁹Textul prevestește ungerea lui David.

¹⁰Previziune asupra divizării regatului după moartea lui Solomon.

și în fața poporului meu și întoarce-te cu mine și mă voi încrina Domnului Dumnezeului tău!"

³¹ Atunci Samuel s'a întors înapoi cu Saul și s'a încrinat Domnului.

³² Și a zis Samuel: „Aduceți-mi-l pe Agag, regele Amalecilor!” Iar Agag a venit la el tremurând. Și a zis Agag: „Dacă-i aşa, amară e moartea?”

³³ Iar Samuel a zis către Agag: „Așa cum sabia ta a lăsat femei fără copii, tot astfel, fără copii, va rămâne mama ta între femei”. Și Samuel l-a tăiat pe Agag înaintea Domnului, în Ghilgal.¹¹

³⁴ Samuel s'a dus apoi la Rama¹², iar Saul s'a suit la casa lui din Ghibeea.

³⁵ Și Samuel nu l-a mai văzut pe Saul până ziua morții sale; căci Samuel plângea după Saul, iar Domnului îi părea rău că-l pusese pe Saul rege peste Israel.

16

David este uns în Betleem; apoi intră în slujba lui Saul.

¹ Și a zis Domnul către Samuel: „Până când vei plânge după Saul? Oare nu Eu l-am lepădat, ca să nu mai domnească peste Israel? Umple-ți cornul cu untdelemn și vino!; Eu te voi trimite la Iesei¹, în Betleem, căci dintre fiili săi mi-am ales un rege”.

¹¹Saul îi ceruse lui Samuel să se întoarcă cu el la Ghilgal spre a-I aduce jertfă Domnului și a demonstra astfel că între rege și preot nu se produsese o ruptură. În cele din urmă, Samuel acceptă să se întoarcă, dar cu alt gând: porunca Domnului trebuia plinită până la capăt.

¹²Rama era cetatea lui Samuel.

¹Iesei, păstor în Betleem, era nepotul lui Booz și al moabitencii Rut (Rut 4, 21-22).

² Dar Samuel i-a zis: „Cum să mă duc? Că Saul va auzi și mă va ucide!” Iar Domnul i-a zis: „Ia cu tine o junincă din cireadă și vei zice: Am venit să-l aduc Domnului o jertfă.

³ Tu îl vei chema la jertfă pe Iesei, iar Eu îți voi arăta ce trebuie să faci; tu îl vei unge pe acela pe care și-l voi spune Eu”.

⁴ Și a făcut Samuel tot ceea ce-i grăise Domnul. Și a venit în Betleem, iar bătrânnii cetății au ieșit să-l întâmpine și au zis: „Pașnică-i venirea ta, văzătorule?”

⁵ Iar el a zis: „Pașnică! Am venit să-l jertfesc Domnului. Sfinții-vă și vă vesiți astăzi împreună cu mine!” Și i-a sfîntit² pe Iesei și pe fiii săi și i-a chemat la jertfă.

⁶ Și a fost că atunci când au intrat, ell-a văzut pe Eliab³ și i-a zis: „Cu adevărat, unsul Domnului se află în fața Lui”.

⁷ Dar Domnul i-a zis lui Samuel: „Nu te lua după chipul său și nici după statura lui înaltă, deoarece Eu l-am lepădat; căci Dumnezeu nu vede aşa cum vede omul: omul se uită la față, dar Dumnezeu se uită în inimă”.

⁸ Atunci Iesei l-a chemat pe Aminadab, iar acesta a trecut prin fața lui Samuel; și ăSamuelî a zis: „Nici pe acesta nu l-a ales Domnul”.

⁹ Iesei l-a adus atunci pe Șama; iar ăSamuelî a zis: „Nici pe acesta nu l-a ales Domnul”.

¹⁰ Și i-a adus Iesei pe cei șapte fii ai săi să treacă prin fața lui Samuel; și

² „A sfinți” (aici): a absolvit pe cineva de toate necurățările cu care s'a întinut în ultima vreme.

³ Eliab era fiul cel mai mare al lui Iesei, a cărui falnică statură l-a impresionat pe Samuel, făcându-l să credă că el va fi unsul Domnului.

a zis Samuel: „Nu dintre aceștia a ales Domnul”.

¹¹ Și a zis Samuel către Iesei: „Aceștia sunt oare toți fiii?” Iar Iesei a zis: „Mai este cel mai mic; acela paște oile”. Și a zis Samuel către Iesei: „Trimite și adulil; că nu vom sta la masă până când el nu va veni aici”.

¹² Și a trimis și l-a adus: era bălan, cu ochi frumoși și plăcut înaintea Domnului.⁴ Și a zis Domnul către Samuel: „Scoală-te și unge-l pe David, căci el este bun!”

¹³ Atunci Samuel a luat cornul cu undelemn și l-a uns în mijlocul frațiilor săi; și Duhul Domnului a venit năprasnic⁵ peste David, din ziua aceea și de atunci înainte. Apoi Samuel s'a ridicat și a plecat la Rama.

¹⁴ Iar Duhul Domnului s'a îndepărtat de Saul; și un duh rău de la Domnul îl înăbușea⁶.

¹⁵ Atunci servii lui Saul i-au zis: „Iată, duh rău de la Domnul te înăbușă”.

¹⁶ Grăiască acum servii tăi înaintea ta și să caute ei pentru stăpânul nostru

⁴ „... plăcut înaintea Domnului”: sintagmă proprie Septuagintei; Samuel intuiște și frumusețea lăuntrică a Tânărului păstor (în concordanță cu versetul 7).

⁵ Pentru expresia „a venit năprasnic” vezi nota de la 10, 6. Cât despre precizarea care urmează: Deși Duhul Domnului este o prezență permanentă în unsul Său, manifestările Lui speciale își păstrează caracterul năprasnic, asemenea unor rafale de vânt.

⁶ **pnigo** (folosit în V. T. numai aici și în versetul următor): „a sugruma”, „a strâng de gât”, „a înăbusi”, „a sufocă”. Verbul se raportează mai ales la plantele care se sufocă la umbra unui copac sau în vecinătatea unor plante mai mari și mai viguroase. Venind asupra lui David, Duhul Domnului se retrăse de la Saul; acesta, fără să știe, se înăbușea lângă statura interioară a celuilalt. În cazul de față, „duhul rău” nu este o entitate, ci o stare de spirit.

un om iscusit în a cânta la harpă; și când duhul cel rău va fi peste tine, el va cânta la harpă, iar tu te vei simți bine și te vei putea odihni".

¹⁷ Si a zis Saul către servii săi: „Căutați-mi acum un om iscusit în cântare și aduceți-l la mine!"

¹⁸ Si, răspunzând unul din servii săi, a zis: „Iată, am văzut pe un fiu al lui Iesei Betleemitul, care știe să cânte; e om cuminte, războinic și înțelept în cuvânt; omul are chip încuviațat, iar Domnul este cu el".

¹⁹ Atunci Saul a trimis soli la Iesei, zicând: „Trimite-l la mine pe fiul tău David, cel de la turma ta!"

²⁰ Iar Iesei a luat o sarcină de pâine și un burduf cu vin și un ied dintre capre și i le-a trimis lui Saul prin mâna fiului său David.

²¹ Iar David a intrat la Saul și i s'a înfățișat; iar acesta l-a plăcut foarte și l-a făcut purtătorul său de arme.

²² Si a trimis Saul la Iesei, zicând: „Lasă-l pe David să fie'n slujba mea, de vreme ce'n ochii mei a dobândit bună-voință!"

²³ Si a fost că oridecâteori venea asupra lui Saul duhul cel rău, David lua harpa și cânta cu ea; atunci Saul răsufla și se simțea bine, iar duhul cel rău se îndepărta de la el.

17

David și Goliat.

¹ Filistenii și-au adunat oștile la război și au venit la Soco¹, cel din Iuda, și și-au așezat tabăra între Soco și Azeca, la Efes-Damim.

¹Soco: la cca. 30 km sud-vest de Ierusalim.

² Atunci Saul și bărbății lui Israel s'au adunat și și-au așezat tabăra la Valea Stejarului și s'au rânduit în linii de luptă împotriva Filistenilor.

³ Filistenii ședeau pe munte, de-o parte, iar Israelitii ședeau pe munte, de cealaltă parte; între ei, valea.

⁴ Din oastea Filistenilor a ieșit atunci un bărbat puternic, al cărui nume era Goliat, din Gat²; înălțimea lui era de patru coți și o palmă³.

⁵ Pe cap avea chivără și purta o platoșă de zale; platoșa lui cântarea cinci mii de sicli de aramă și fier⁴;

⁶ la glesne purta pulpare de aramă; apărătoare de aramă între grumaji;

⁷ coada sulitei lui era ca sulul de la războiul de țesut, iar vârful sulitei lui cântarea șase sute de sicli de fier.⁵ Înaintea lui mergea purtătorul său de arme.

⁸ Si s'a oprit și a strigat către oastea lui Israel, zicându-le: „De ce-ați venit și v'ați rânduit împotriva noastră în linii de bătaie? Oare nu sunt eu Filisteane și nu sunteți voi Evrei de-ai lui Saul? Alegeti pentru voi un bărbat, iar acela să se coboare la mine;

⁹ și dacă va fi în stare să se bată cu mine și mă va ucide, atunci noi vom fi robii voștri; dar dacă eu voi birui și-l voi ucide, atunci voi veți fi robii noștri și ne veți sluji!"

¹⁰ Si a zis Filisteane: „Iată, eu am ocărat astăzi oastea lui Israel; dați-mi un om, și ne vom bate în doi!"

²Din Ios 13, 22 știm că în Gat rămăsesese un rest din neamul Enachimilor, bărbăți vestiți prin statura lor uriașă.

³Aproximativ 2 metri. T. M.: „șase coți și o palmă" = cca. 3 metri (cifră adaptată, probabil, la dimensiunile și greutatea armurii lui Goliat).

⁴Aproximativ 60 de kilograme.

⁵Aproximativ 18 kilograme.

¹¹ Iar Saul și întregul Israel au auzit aceste cuvinte ale Filisteanelui și s'au întristat și foarte s'au însăjimântat.⁶

¹² Atunci David a zis către Saul: „Inima stăpânului meu să nu se mânească într'insul; robul tău va merge și se va bate cu Filisteanel”.

¹³ Dar Saul a zis către David: „Cu nici un chip nu vei fi tu în stare să mergi împotriva Filisteanelui, ca să te bați cu el, de vreme ce tu ești un copilandru, pe când el e războinic din tinerețile lui”.

¹⁴ Iar David i-a zis lui Saul: „Robul tău păștea oile tatălui său; și când un leu sau un urs venea și lua vreo oaie din turmă,

¹⁵ atunci alergam după el și-l loveam și-i scoteam oaia din gură; iar dacă se ridică împotrivă-mi, atunci îl apucam de gâtlej și-l loveam și-l omoram.

¹⁶ Robul tău îl bătea și pe leu, și pe urs; acest Filistean netăiat-împrejur⁷ va fi ca unul din ei; oare nu voi merge eu și-l voi bate și voi ridică astăzi ocara din Israel? La urma urmelor, cine-i acest netăiat-împrejur care a ocărât oștirea lui Dumnezeu cel viu?

¹⁷ Domnul, Cel ce m'a scos din gheara leului și din gheara ursului, El mă va scoate din mâna acestui Filistean netăiat-împrejur”. Atunci Saul a zis către David: „Du-te, și Domnul să fie cu tine!”

¹⁸ Saul l-a îmbrăcat pe David cu tunica de război și i-a pus pe cap un coif de aramă;

¹⁹ și l-a încins cu sabia sa peste tunica lui de război. Dar David a ostenit umblând cu ele o dată și încă o dată. și

i-a zis David lui Saul: „Nu voi putea să merg cu astea, că nu-s deprins cu ele.” Atunci le-au scos de pe el.

²⁰ Și și-a luat el toiagul în mâna și și-a ales cinci pietre netede din pârâu și le-a pus în traista ciobănească pe care o purta de obicei. Și, cu prăștia în mâna, s'a apropiat de bărbatul filisteian.

²¹ Filisteanul venea și el apropiindu-se de David, iar purtătorul lui de arme îi mergea înainte.⁸

²² Filisteanul l-a văzut pe David și a râs de el, fiindcă acesta era doar un copilandru, bălan și cu ochi frumoși.

²³ Și a zis Filisteanul către David: „Sunt eu oare ca un câine, că vîi împotrivă-mi cu bătă și cu pietre?” Iar David a zis: „Ba mai rău decât un câine!” Atunci Filisteanul l-a blestemat pe David în numele dumnezelor săi.

²⁴ Și a zis Filisteanul către David: „Vino tu la mine și-ți voi da trupul păsărilor cerului și fiarelor pământului!”

²⁵ Dar David i-a zis Filisteanelui: „Tu vîi spre mine cu sabie și cu suliță și cu pavăză; eu însă voi merge spre tine în numele Domnului Celui-Atotputernic, Dumnezeul oastei lui Israel, pe care tu ai ocărât-o astăzi.

²⁶ El, Domnul, te va da astăzi în mâna mea și te voi omorî și-ți voi lua capul, iar mădularele tale și mădularele oaslei Filistenilor le voi da chiar astăzi păsărilor cerului și fiarelor pământului; și tot pământul va cunoaște că este un Dumnezeu în Israel.

²⁷ Și toată adunarea va cunoaște că nu cu sabie și cu suliță mânătiește Dom-

⁶

⁷Sintagma „netăiat-împrejur”, folosită de Israeliți, avea sens peiorativ, disprețuitor.

⁸Acest verset, omis în LXX, este preluat din T. M.

nul – căci al Domnului e războiul – și Domnul vă va da în mâinile noastre”.

²⁸ Atunci Filisteaneul s'a ridicat și a venit în întâmpinarea lui David.

²⁹ Iar David, vârându-și mâna în traistă, a luat o piatră, a pus-o în praștie, a aruncat-o și l-a lovit pe Filisteane în frunte; piatra i-a pătruns în frunte prin chivără, iar el a căzut cu fața la pământ.

³⁰ Așa l-a biruit David pe Filisteane: cu praștia și cu piatra; și l-a lovit pe Filisteane și l-a omorât. Sabie nu era în mâna lui David⁹.

³¹ Atunci David a alergat și s'a oprit deasupra lui și i-a smuls sabia și l-a ucis tăindu-i capul. Iar Filistenii, văzând că viteazul lor a murit, au luat-o la fugă.

³² Iar bărbătii lui Israel și ai lui Iuda¹⁰ s'au ridicat și au dat strigăt și i-au fugarit până la intrarea în Gat și până la poarta Ascalonului; iar răniții Filistenilor au căzut pe calea ce duce deopotrivă la Gat și la Ecron.

³³ Iar bărbătii lui Israel, la întoarcerea lor din urmărirea Filistenilor, prădau taberele acelora.

³⁴ Iar David, luând capul Filisteaneului, l-a adus în Ierusalim; dar armele aceleia și le-a pus în cortul său.¹¹

⁹ Acest verset, omis în LXX (și e lesne de văzut de ce), este preluat din T. M.

¹⁰ Inadverență istorică: cele două regate încă nu existau.

¹¹ T. M. continuă: 55 Când Saul l-a văzut pe David că iese în întâmpinarea Filisteaneului, a zis către Abner, căpetenia oștilor: „Abner, al cui fiu este băiatul acesta?” Iar Abner a răspuns: „O, rege, viu e sufletul tău că nu ștui nimic”. 56 Iar regele a zis: „Vezi și întrebă al cui fiu este Tânărul acesta”. 57 Iar când David se întorcea după uciderea Filisteaneului, Abner l-a luat și l-a dus la Saul; iar capul Filisteaneului era în mâna lui.

18

David în fruntea oastei. Invidia lui Saul. Căsătoria lui David.¹

¹ Atunci au ieșit dăncuitoarele din toate cetățile lui Israel să-l întâmpine pe David cu timpane și cu veselie și cu timbale.

² Si cântau femeile și ziceau: „Saul și-a biruit miile, iar David miriadele”.

³ Aceasta însă a căzut rău în ochii lui Saul; el a zis: „I-au dat lui David miriade, iar mie mi-au dat mii²? ”

⁴ Si din ziua aceea, de-a lungul timpului, Saul s'a uitat la David cu un ochi invidios.

⁵ A doua zi, un duh rău de la Dumnezeu a căzut asupra lui Saul:³ în mijlocul casei sale, el vorbea în dodii. Iar David, ca și în celealte zile, adia strunele cu mâna. Saul însă avea în mâină o lance.

⁶ Atunci Saul a aruncat lancea, zicând: „Îl voi pironi pe David în perete!” David însă de două ori s'a ferit de Saul.

⁷ Si Saul era neliniștit din pricina lui David;

---

⁵⁸ Atunci Saul l-a întrebat: „Tinere, al cui fiu ești tu?” Si David a răspuns: „Sunt fiul robului tău Iesei din Betleem”.

¹T. M. începe acest capitol cu cinci versete pe care LXX nu le cuprinde: 1 După ce [David] a îsprăvit de vorbit cu Saul, sufletul lui Ionatan s'a legat de sufletul lui David; și Ionatan l-a iubit ca pe sine însuși. 2 Saul l-a luat în ziua aceea și nu l-a mai lăsat să se întoarcă la casa tatălui său. 3 Iar Ionatan a înceiat cu David un legământ, fiindcă îl iubea ca pe sine însuși. 4 Ionatan și-a dezbrăcat manta pe care o avea pe el și i-a dat-o lui David; tot astfel straiele, sabia, arcul și cingătoarea. 5 În ieșirile sale, oriunde îl trimitea Saul, David avea izbândă, iar Saul l-a pus căpetenie peste oșteni. Si era bine văzut de tot poporul, și chiar de slujitorii lui Saul.

²Următoarele trei versete, omise în LXX, sunt preluate din T. M.

³Despre „duhul cel rău” vezi nota de la 16, 14.

8 și l-a îndepărtat de la el și l-a făcut pentru sine căpetenie peste o mie, cea care ieșea și intra în fruntea poporului.⁴

9 David însă era înțelept în toate căile sale, iar Domnul era cu el.

10 Iar Saul vedea că era foarte înțelept și se temea de el.

11 Și întregul Israel și Iuda îl iubeau pe David, de vreme ce el intra și ieșea în fruntea poporului.⁵

12 Iar Micol, fiica lui Saul, l-a îndrăgit pe David. Și i s'a spus lui Saul, iar aceasta i-a bineplăcut ochiului său.

13 Și a zis Saul: „Am să i-o dau, ca să-i fie piatră de potincire...”. Acuma, mâna Filistenilor era împotriva lui David.

14 Saul le-a poruncit servilor săi, zicând: „Luăți-l voi de-o parte pe David și spuneți-i: – Iată, regele te place și toți slujitorii săi te iubesc; fii tu ginerele regelui!”

15 Servii lui Saul au grăit aceste cuvinte în auzul lui David. Iar David le-a zis: „Puțin lucru este'n ochii voștri să fii ginerele regelui? Eu sunt un om umil, nu plin de slavă”.

16 Iar servii i-au spus lui Saul aceste cuvinte pe care le grăise David.

⁴Adică mergea la război în fruntea oastei și se întorcea victorios.

⁵T. M. introduce aici trei versete care nu se regăsesc în LXX; ele par a fi o inserție târzie, complicând problema căsătoriei lui David: 17 Saul i-a zis lui David: „Iat-o pe fiica mea cea mai mare, Merob; pe care și-o voi da de soție; numai să fii viteaz și să duci războaiele Domnului”. Căci Saul își zicea: „Asupra lui să nu fie mâna mea, ci mâna Filistenilor să fie împotrivă-i”. 18 Dar David i-a zis lui Saul: „Cine sunt eu, și care e viața mea – neamul tatălui meu în Israel –, ca să fiu eu ginerele regelui?” 19 Dar la vremea când Merob ar fi trebuit să-i fie dată lui David, fiica lui Saul i-a fost dată ca soție lui Adriel din Mehola.

17 Iar Saul a zis: „Așa să-i spuneți lui David: – Regele nu vrea nici un dar⁶, ci numai o sută de prepuțuri filistene,⁷ ca să se răzbune pe vrăjmașii regelui”. Fiindcă Saul se gândeau să-l împingă în mâinile Filistenilor.

18 Iar servii lui Saul i-au spus lui David cuvintele acestea, iar lui David i-a surâs gândul de a deveni ginerele regelui.

19 Atunci David s'a ridicat și s'a dus, el și oamenii săi, și au ucis dintre Filisteni o sută de bărbați. El a adus prepuțurile acestora și a devenit ginerele regelui, căci Saul i-a dat-o de soție pe Micol, fiica sa.

20 Iar Saul vedea că Domnul este cu David și că tot Israelul îl iubea.

21 Și tot mai mult se temea de David.

19

Marea prietenie dintre Ionatan și David. David e amenințat de Saul, dar Micol îl scapă. David în refugiu la Samuel.

1 Saul i-a spus fiului său Ionatan, precum și tuturor slujitorilor săi, să-l ucidă pe David. Ionatan însă, fiul lui Saul, ținea foarte mult la David.

2 Și Ionatan i-a spus lui David, zicând: „Saul, tatăl meu, caută să te omoare. Așadar, păzește-te; mâine-dimineață ascunde-te și rămâi ascuns.

3 Iar eu voi ieși și voi sta aproape de tatăl meu în câmpul unde vei fi tu și-i voi vorbi tatălui meu despre tine; atunci

⁶E vorba de darul – în bani și în natură – pe care mirele trebuia să i-l facă tatălui miresei – sau chiar acesteia (vezi Fc 34, 12 și nota).

⁷Filistenii nu erau circumsciși.

voi vedea care-i va fi răspunsul și-ți voi da de știre.”

⁴ Ionatan l-a vorbit de bine pe David în fața lui Saul, părintele său, și i-a zis: „Să nu păcătuiască regele împotriva servului tău David, fiindcă nici el nu a păcătuit împotriva ta, iar faptele lui sunt foarte bune.

⁵ Punându-și viața în primejdie, el l-a ucis pe Filisteian, iar Domnul a făcut mare biruință; și tot Israelul a văzut și s'a bucurat. Atunci, de ce să păcătuiești tu împotriva unui sânge nevinovat, să-l ucizi pe David fără nici o priință?”

⁶ Iar Saul a ascultat de cuvântul lui Ionatan; și s'a jurat Saul, zicând: „Viu este Domnul!; el nu va muri!”

⁷ Atunci Ionatan l-a chemat pe David și i-a spus toate cuvintele acestea. Și l-a adus Ionatan pe David la Saul; și era pe lângă el ca și mai înainte.

⁸ Și a fost din nou război împotriva lui Saul. Iar David s'a purtat ca un viteaz și s'a luptat cu Filistenii și i-a lovit cu mare măcel, iar aceia au fugit din fața lui.

⁹ Și un duh rău de la Dumnezeu era asupra lui Saul;¹ el se odihnea în casă, avându-și suita în mâna, iar David, cu mâinile pe strune, cânta la harpă.²

¹⁰ Și Saul căuta să-l lovească pe David

¹ Sub starea de spirit maladivă, Saul revenea la mai vechea sa obsesie de a-l ucide pe David cu suita; de fapt, e reacția oricărui demonizat în fața exorcismului.

² David cânta nu numai spre a-l alina pe rege, ci și pentru propria sa plăcere, deprinsă încă din vremea când păzea oile (vezi Ps 151). Acest Tânăr (al cărui nume e menționat de aproape opt sute de ori în V. T. și de cca. șaizeci de ori în N.T.) va deveni nu numai cel mai mare rege al Evreilor, ci și marele poet care ne-a lăsat Cartea Psalmilor.

cu suita, dar David s'a ferit repede din fața lui Saul, aşa că suita s'a înfipă în perete. Iar David a fugit și a scăpat.

¹¹ Și a fost că'n noaptea aceea a trimis Saul niște soli la casa lui David ca să-l pândească, cu scopul de a-l ucide dimineața. Iar Micol, femeia lui David, i-a spus, zicând: „Dacă'n noaptea astă nu-ți vei scăpa viața, mâine vei fi ucis”.

¹² Așa că Micol l-a lăsat în jos pe fereastră, iar el a plecat și a fugit și a scăpat.³

¹³ Iar Micol a luat o păpușă mare⁴ și a pus-o în pat și i-a aşezat pe cap o pernă din păr de capră și a învelit-o cu un țol.

¹⁴ Când Saul a trimis soli ca să-l ia pe David, ea le-a spus că e bolnav.

¹⁵ Dar el a trimis din nou la David, zicând: „Să mi-l aduceți cu pat cu tot, ca să-l omor!”

¹⁶ Iar solii s'au dus; și, iată, în pat o păpușă mare, având pe cap o pernă din păr de capră...

¹⁷ Atunci a zis Saul către Micol: „De ce m'ai înșelat tu astfel și l-am lăsat pe dușmanul meu să plece și el a scăpat?” Iar Micol i-a zis lui Saul: „El mi-a zis: Lasă-mă să plec!; că dacă nu, te voi ucide”.

¹⁸ Așa că David a fugit și a scăpat și s'a dus la Samuel în Rama și i-a spus tot ce-i făcuse Saul. Apoi Samuel și David au plecat și au locuit în Naiotul Ramiei⁵.

³ Acest episod îi va inspira lui David Psalmul 58.

⁴ Textual: **kenotáfion** (cuvânt folosit numai aici și în v. 16) = „mormânt gol”; figurat: „imagine înșelătoare”. Ebr: „terafim”: idol casnic (de mici dimensiuni), ca aceia pe care Rahela îl luase din casa tatălui ei (vezi istoria în Fc 31, 1935). În cazul de față însă pare a fi un obiect de statuă unică om.

⁵ Naiot: localitate în apropiere de Rama. De

19 Si i s'a spus lui Saul: „Iată, David se află în Naiotul Ramei”

20 Atunci Saul a trimis soli ca să-l prindă pe David. Iar ei au văzut ceata profetilor și pe Samuel stând în fruntea lor. Și Duhul lui Dumnezeu a venit peste solii lui Saul, și au profetizat și ei.⁶

21 Si i s'a spus lui Saul; el a trimis alți soli, dar și aceștia au profetizat; și a mai trimis un al treilea rând de soli, dar și aceștia au profetizat.

22 Atunci Saul s'a aprins de mânie și s'a dus el însuși la Rama și a mers până la izvorul ariei din Soco; și a întrebat, zicând: „Unde sunt Samuel și David?” Si i-au spus: „Iată, în Naiotul Ramei.”

23 Si de acolo s'a dus la Naiotul Ramei. Și Duhul lui Dumnezeu a venit peste el și a mers profetizând până ce a ajuns în Naiotul Ramei.

24 Si și-a dezbrăcat hainele și a profetizat în fața lor; și a șezut, dezbrăcat, toată ziua aceea și toată noaptea. De aceea au zis: „Oare și Saul este printre profeti?”⁷

20

David e prigont, Ionatan îl ajută.

altfel, acest episod e în discordanță cu 15, 35: „Samuel nu l-a mai văzut pe Saul până'n ziua morții sale”. Critica textuală nu exclude ipoteza că vv. 18-24 sunt o inserție târzie. Fiind vorba de un amănunt istoric (ca foarte multe altele), inadvertența nu anulează caracterul inspirat al Sfintei Scripturi.

⁶Aici (ca și la 10, 5), verbul „a profetiza” are sensul larg de a rosti incantații într'un fel de stare de transă, întreținută de acompaniamentul unor instrumente muzicale.

⁷Zicala din 10, 12, dar cu o altă explicație.

1 David a fugit din Naiotul Ramei și s'a dus în fața lui Ionatan și a zis: „Ce-am făcut? și care-i greșala mea? și cu ce-am păcătuit eu față de tatăl tău, de-mi caută viață?”

2 Iar Ionatan i-a zis: „Departe de tine aceasta!; nu vei muri. Iată, tatăl meu nu va face nici un lucru, mare sau mic, pe care să nu mi-l spună și mie;¹ de ce mi-ar ascunde tatăl meu lucrul acesta? Nu, nu-i aşa!”

3 Si răspunzându-i David lui Ionatan, a zis: „Tatăl tău știe negreșit că eu am aflat bunăvoiță în ochii tăi și de aceea a zis: – Pe asta să n'o știe Ionatan, ca nu cumva să spună nu; dar viu este Domnul și viu este sufletul tău că, aşa cum am spus, între mine și moarte nu mai e decât un pas”.

4 Atunci Ionatan i-a zis lui David: „Ce anume îți dorește sufletul? și ce voi putea face eu pentru tine?”

5 Si a zis David către Ionatan: „Iată, mâine este lună nouă², iar eu sub nici un cuvânt nu voi sedea cu regele la masă; tu lasă-mă să plec, iar eu mă voi ascunde în câmp până seara.

6 Si dacă tatăl tău va întreba și mă va căuta, tu să-i spui: – Încă devreme, David mi-a cerut îngăduință de a merge la Betleem, cetatea sa, căci acolo se aduce jertfa anuală pentru tot neamul său.

7 Si dacă el va zice: – Bine!, atunci pace îi va fi servului tău; dar dacă-ți va răspunde aspru, atunci să știi că răul din el și-a făcut plinul.

8 Tu însă fă milă cu robul tău; că tu l-ai adus pe robul tău să încheie

¹Literal: „pe care să nu-l descopere urechii mele”.

²Începutul fiecărei luni era sărbătorit prin ceremonii și ritualuri religioase (vezi Nm 10, 10; 28, 11)

cu tine un legământ al Domnului; și dacă este'n robul tău vreo nedreptate, atunci ucide-mă tu; de ce dar să mă duci aşa la tatăl tău?"

⁹ Si a zis Ionatan: „Departe de tine aceasta!; că dacă eu voi ști negreșit că răul din tatăl meu și-a făcut plinul spre a veni asupră-ți – chiar dacă nu și împotriva cetăților tale –, atunci îți voi spune”.

¹⁰ Si a zis David către Ionatan: „Cinem-i va spune mie dacă tatăl tău îți va răspunde aspru?”

¹¹ Iar Ionatan a zis către David: „Du-te și așteaptă în câmp”. Si s'au dus amândoi în câmp.

¹² Acolo a zis Ionatan către David: „Domnul Dumnezeul lui Israel știe că, după cum va fi împrejurarea, eu am să-l întreb de trei ori pe tatăl meu; și de va fi de bine pentru David, eu nu voi trimite la tine în câmp.

¹³ Aşa să-i facă Dumnezeu lui Ionatan, și încă pe deasupra, că aşa îți voi da de veste dacă va fi ceva de rău; îți voi aduce la cunoștință și te voi lăsa să pleci; iar tu vei pleca în pace, iar Domnul să fie cu tine aşa cum a fost cu tatăl meu.

¹⁴ Si dacă eu voi mai trăi, tu să faci milă cu mine; iar dacă, într'adevăr, voi muri,³

¹⁵ tu nicicând să nu-ți iezi înapoi mila de la casa mea, chiar și atunci când Domnul îi va nimici pe vrăjmașii lui David, unul câte unul, de pe fața pământului;
¹⁶ fie numele lui Ionatan în casa lui David și caute-i Domnul pe vrăjmașii lui David!”

³Ionatan e conștient de riscul pe care și-l asumă (mai fusese o dată condamnat la moarte de către tatăl său!).

¹⁷ Si Ionatan i s'a mai jurat încă o dată lui David, de vreme ce el iubea sufletul celui ce-l iubea.

¹⁸ Si a zis Ionatan: „Mâine este lună nouă, iar el va întreba de tine când va vedea că scaunul tău e gol.

¹⁹ Tu vei sta acolo trei zile, pândește un prilej și vino la locul unde te poți ascunde într'o zi de lucru; și vei ședea acolo, lângă semn.⁴

²⁰ Eu, trăgând la țintă, voi repezi trei săgeți.

²¹ Si, iată, eu voi trimite un băiat, zicând: – Du-te și caută-mi săgeata! Dacă eu îi voi spune răspicat băiatului: – Sägeata-i dincoace de tine (adică dincoace de tine), ia-ol!, adică vino, căci totul îți e spre bine și nicicum spre rău – viu este Domnul!

²² Dar dacă eu îi voi spune băiatului: – Sägeata-i dincolo de tine, adică mai încolo, atunci du-te, căci Domnul îți-a dat drumul.

²³ Cât despre cuvântul pe care noi doi l-am vorbit, iată că Domnul e martor între mine și tine până'n veac”.

²⁴ David se ascunde'n câmp, luna [nouă] vine, vine și regele la masă să mănânce.

²⁵ Si s'a așezat, ca de obicei, pe scaunul său – chiar pe scaunul său de la perete –, Ionatan i s'a așezat în față, Abner a stat lângă Saul, iar scaunul lui David s'a văzut că era gol.

²⁶ Si'n ziua aceea Saul n'a zis nimic, gândindu-se: Pesemne că nu-i curat, fiindcă nu s'a curățit pe sine.⁵

⁴Aici textul grecesc e obscur, iar cel ebraic, pe care traducătorii îl declară grav deteriorat, nu le e nici lor de mare folos.

⁵Adică a neglijat să îndeplinească ritualul purificării de dinainte de jertfe (masa făcea parte

²⁷ Și a fost că a doua zi – în cea de a doua zi a lunii – s'a văzut că locul lui David era tot gol. Atunci Saul a zis către Ionatan, fiul său: „De ce n'a venit fiul lui Iesei la masă nici ieri și nici astăzi?”

²⁸ Ionatan i-a răspuns lui Saul, zicând: „David mi-a cerut mie voie să se ducă până la Betleem, cetatea sa;

²⁹ mi-a zis: – Lasă-mă să mă duc, căci avem o jertfă de familie în cetate și am primit poruncă de la frații mei; și acum, dacă am aflat bunăvoiință în ochii tăi, mă voi duce și mă voi vedea cu frații mei!... De aceea n'a venit la masa regelui”.

³⁰ Atunci Saul s'a aprins cu mare mânie asupra lui Ionatan și i-a zis: „Tu, fecior de fată teleleică⁶!, nu știu eu că te-ai făcut fărtate cu fiul lui Iesei, spre rușinea ta și spre rușinea goliciunii mamei tale?

³¹ Că atâtă vreme cât fiul lui Iesei va trăi pe pământ, regatul tău nu se va întemeia!⁷ Și atunci, trimite chiar acum și prinde-l pe Tânărul acela, căci de acum e fiul morții!”

³² Dar Ionatan i-a răspuns lui Saul, tatăl său, zicând: „De ce să moară? ce-a făcut?”

³³ Iar Saul și-a ridicat sulița asupra lui Ionatan, ca să-l omoare; atunci Ionatan a știut că răul din tatăl său și-a făcut plinul, ca să-l ucidă pe David.

³⁴ Și Ionatan, aprins de mânie, a sărit

din acest ritual).

⁶În sensul său primar, verbul **automoléo** se referă la dezertorul care și-a trădat oastea și umbă de colo-colo. Injurie obișnuită (din păcate) asupra mamei celui insultat, chiar când cel ce o face este sau a fost soțul ei.

⁷Intuiția lui Saul e justă: nu Ionatan va fi urmașul său la tron, ci David.

de la masă; și'n ziua aceea – a doua a lunii – n'a mâncat pâine, întristat fiind din pricina lui David, că se hotărâse tatăl său să-l omoare.

³⁵ Și dacă s'a făcut dimineață, a ieșit Ionatan la câmp – aşa cum prin jurământ îi făgăduise lui David –, având cu el un băiat.

³⁶ Și i-a zis băiatului: „Aleargă și găsește-mi săgețile pe care le arunc!” Băiatul a alergat, iar acesta a aruncat o săgeată, trimițând-o dincolo de el.

³⁷ Și s'a dus băiatul până la locul unde Ionatan aruncase săgeata. Iar Ionatan a strigat după băiat, zicând: „Sägeata e mai încolo, dincolo de tine!”

³⁸ Și a strigat Ionatan după băiat, zicând: „Aleargă cât poți și nu te opri!” Și servul lui Ionatan a adunat săgețile și le-a adus la stăpânul său.

³⁹ Băiatul însă nu știa nimic; doar Ionatan și David știau lucrul acesta.

⁴⁰ Ionatan i-a dat băiatului armele sale și i-a zis: „Du-te, intră în cetate!”

⁴¹ Și după ce s'a dus băiatul, David s'a ridicat de la semn și a căzut cu fața la pământ și i s'a închinat de trei ori și s'au sărutat unul cu altul și au plâns amândoi unul pentru altul, să le țină vreme multă.

⁴² Și a zis Ionatan: „Mergi în pace!; și precum amândoi ne-am jurat în numele Domnului, zicând: – Domnul să fie martor între mine și tine, între urmașii mei și urmașii tăi până'n veac!”

21

Fugar, David rătăcește din loc în loc, căutând scăpare.

1 David s'a ridicat și s'a dus, iar Iona-tan a intrat în cetate¹.

2 David a venit la Nobe, la preotul Ahimelec². Iar Ahimelec s'a însământat de întâlnirea cu el și i-a zis: „De ce ești singur și nimeni cu tine?”

3 Iar David i-a zis preotului: „Regele mi-a dat astăzi o poruncă și mi-a zis: – Nimeni să nu știe treaba la care te-am trimis și pentru care ţi-am poruncit! Iar eu le-am poruncit alor mei să fie la locul nostru de întâlnire.”

4 Și acum, dacă ai la îndemână cinci pâini, dă-mi în mâna ce se găsește”.

5 Iar preotul i-a răspuns lui David, zî-când: „Nu am la îndemână pâini obiș-nuite, ci doar pâini sfinte; din ele pot mâncă tinerii slujitori, dar numai dacă s'au abținut cel puțin de la femei”.

6 Iar David i-a răspuns preotului, zi-când: „De la femei ne-am abținut de trei zile; când am plecat eu la drum, toți tinerii slujitori au trecut prin cură-țire; dar dacă cumva această călătorie nu-i curată, ea se va sfînți astăzi prin armele mele”.⁴

7 Atunci preotul Ahimelec i-a dat pâni-le punerii-înainte, căci nu se afla acolo altă pâine în afară de pâinile Fetei, cele ridicate de dinaintea feței Domnului spre a fi înlocuite cu pâini calde în chiar ziua în care au fost luate.

¹Acest verset încheie, de fapt, capitolul precedent.

²Nobe: cetate nu departe de Ierusalim. Ahimelec: preot în descendența lui Eli.

³Ginere al regelui și comandanță fără escortă, David evită să spună că e fugă. Ca să scape, el se simte obligat să fabuleze. În ansamblul ico-nomiei divine (ca și în cazul lui Iacob), scopul urmărit de Dumnezeu cu David copleșește circumstanțele Jenante.

⁴Spre a se înfrunta din pâinile de jertfă, David pretinde, prin sugestie, că duce un război sfânt.

8 Și'n ziua aceea era acolo unul din slu-jitorii lui Saul, întârziat înaintea feței Domnului; numele său era Doeg Idumeul și păștea catării lui Saul.

9 Și a zis David către Ahimelec: „Vezi dacă ai pe-aici la îndemână o suliță sau o sabie, căci eu n'am apucat să-mi iau sabia și armele, de vreme ce porunca regelui nu suferea întârziere”.

10 Iar preotul a zis: „Iată, se află aici sabia lui Goliat Filisteianul, cel pe care tu l'ai ucis în valea Ela; e înfașurată într'o haină; dacă vrei să ţi-o iezi, ia-o, căci o alta nu se află aici în afară de aceasta”. Iar David a zis: „Iată, o alta nu-i ca ea! Dă-mi-o!”

11 Și i-a dat-o. Și s'a ridicat David, și'n ziua aceea a fugit de la fața lui Saul; și a venit la Achiș, regele Gatului.

12 Iar slujitorii lui Achiș i-au zis aces-tuia: „Oare nu acesta e David, regele țării? Oare nu pentru acesta au început dăնătoarele să strige, zicând: Saul și-a biruit miile, iar David miri-adele?...”

13 Aceste cuvinte l-au săgetat la inimă pe David și tare s'a înfricoșat el de Achiș, regele Gatului.

14 Și'n văzul acelui și-a schimbat în-fățisarea și'n ziua aceea se făcea ca și cum ar fi nebun și bătea ca'n tobă în portile cetății și-si băлăngănea măinile ca un apucat și-si lăsa balele să-i curgă în barbă.

15 Iar Achiș a zis către slujitorii săi: „Voi nu vedeți că omul acesta e epileptic? de ce l-ați adus la mine?”

16 Credeți că de epileptici duc eu lipsă, de l-ați adus să'nnebunească la mine?... În casa mea nu va intra!”

22

David rătăcește mai departe. Saul ucide preoții din Nobe.

¹ David a plecat de acolo, și astfel a scăpat. Si a venit în peștera Adulam.¹ Iar frații săi și toată casa tatălui său au auzit și s'au coborât acolo la el.

² Si se adunau la el toți cei ce erau în nevoie și toți datornicii și toți cei cu sufletul amărât; iar el era mai-mare peste ei; și erau cu el ca la patru sute de bărbați.

³ De acolo s'a dus David la Mițpa Moabului. Si a zis către regele Moabului: „Te rog, lasă-i pe tatăl meu și pe mama mea să stea la tine până ce eu voi ști ce vrea să facă Dumnezeu cu mine”.

⁴ Si a stăruit pe lângă regele Moabului; și au locuit ei la regele Moabului pe toată durata cât a stat el îngrădit acolo.

⁵ Dar profetul Gad³ i-a zis lui David: „Nu sta aici, îngrădit! Du-te și intră în ținutul lui Iuda!” Atunci David a plecat și a ajuns în cetatea Heret.

⁶ Saul a auzit că David a fost descoporit, ca și bărbații ce se aflau cu el. Saul se afla pe deal, sub ogorul ce se ținea de Rama, cu sulița în mâna și cu toti slujitorii în preajmă.

⁷ Si a zis Saul către slujitorii care-i erau în preajmă: „Ascultați acum, voi, fi ai lui Veniamin: Oare fiul lui Iesei vă va da într'adevăr țarine și vii și vă va face sutași și căpetenii peste mii?

¹E vorba de o grotă mare și uscată, așa cum sunt multe în ținuturile calcaroase.

²David era înrudit cu moabiții prin bunica sa Rut.

³Gad, asemenea unor preoți, era purtător de cuvânt al lui Dumnezeu.

⁸ Că voi toți ați uneltit împotriva mea și nimeni n'a fost să-mi susține la ureche atunci când fiul meu a făcut legământ cu fiul lui Iesei, și nimănui dintre voi nu i-a păsat de mine, să-mi spună că fiul meu l-a stârnit pe robul meu vrăjmaș împotrivă-mi, așa cum se vede și astăzi”.

⁹ Atunci Doeg Idumeul – cel ce era mai mare peste catării lui Saul – a răspuns, zicând: „L-am văzut pe fiul lui Iesei venind la Nobe, la preotul Ahimelec, fiul lui Ahituv;

¹⁰ iar acela l-a întrebat pe Domnul să-i spună ce e cu el și i-a dat merinde și i-a dat chiar sabia lui Goliat Filisteianul”.

¹¹ Atunci regele a poruncit să fie chemat Ahimelec, fiul lui Ahituv, și toți fiile tatălui său, preoții ce se aflau în Nobe. Si au venit cu toții la rege.

¹² Iar Saul a zis: „Ascultă acum, tu, fiu al lui Ahituv!” Iar acela a zis: „Iată, eu sunt; vorbește, stăpâne!”

¹³ Si i-a zis Saul: „De ce ai uneltit tu împotriva mea, tu și fiul lui Iesei, că i-ai dat pâine și sabie și L-ai întrebat pe Dumnezeu ce e cu el, ca să-l ridici vrăjmaș împotrivă-mi, așa cum se vede și astăzi?”

¹⁴ Atunci Ahimelec i-a răspuns regelui, zicând: „Si cine'ntre toți slujitorii tăi e credincios ca David și ginerele regelui și ascultător a toată porunca ta și plin de cinste'n casa ta?

¹⁵ Oare astăzi am început eu să-L întreb pe Dumnezeu ce e cu el? Nicidcum! Așadar, să nu-l învinuiască regele pe robul său, și nici întreaga casă a tatălui meu, de vreme ce robul tău n'a știut nimic din toată treaba aceasta, ceva mare sau mic”.

¹⁶ Dar regele Saul a zis: „Cu moarte vei

muri, Ahimelec, tu și toată casa tatălui tău!"

¹⁷ Si a zis Saul către pedestrașii ce i se aflau în preajmă: „Aduceți-i și ucideți-i pe preoții Domnului, de vreme ce mâna lor este cu David și au știut că el e fugar și nu mi-au spus!" Dar slujitorii regelui n'au vrut să-și ridice mâinile să cadă pe preoții Domnului.

¹⁸ Atunci regele i-a zis lui Doeg: „Întoarce-te tu și căsăpește-i pe preoți!" Iar Doeg Idumeul s'a întors și i-a omorât în ziua aceea pe preoții Domnului: trei sute cinci bărbați, toti purtători de efod⁴.

¹⁹ El a trecut prin ascuțişul săbiei și Nobe, cetatea preoțească, deopotrivă bărbat și femeie și copil și sugar și vițel și asin și oacie.

²⁰ A scăpat însă unul din fiili lui Ahimelec, fiul lui Ahituv; el se numea Abiatar și a fugit după David.

²¹ Abiatar i-a spus lui David că Saul îi omorâse pe toți preoții Domnului.

²² Si i-a zis David lui Abiatar: „Încă din ziua aceea, când eram acolo, am știut că Doeg Idumeul îi va spune lui Saul! Eu sunt vinovat de moartea oamenilor din casa tatălui tău.

²³ Șezi cu mine! Nu te teme, căci oriunde voi căuta eu un loc [de scăpare] pentru viața mea, îl voi căuta și pentru viața ta, de vreme ce tu și-ai găsit adăpost la mine".

23

David în pribegie la Cheila, în pusția lui Iuda, în pusția Zifeilor și a

⁴Efodul (în care se aflau sortii Urim și Tummim) făcea parte din vestimentația preoților.

Maoniților.

¹ Si i s'a spus lui David: „Iată, Filistenii bat război în Cheila și pradă și calcă ariile de secerat".

² Atunci David L-a întrebat pe Domnul, zicând: „Să mă duc oare să-i bat pe Filisteni?" Iar Domnul i-a zis: „Dute! îi vei bate pe Filisteni și vei mântui Cheila".

³ Iar oamenii lui David au zis către el: „Iată, noi fiind aici, în Iudeea, ne temem; cum va fi oare dacă vom merge la Cheila? să stăm agătați de prăzile Filistenilor?"

⁴ Atunci David L-a întrebat încă o dată pe Domnul, iar Domnul i-a răspuns, zicând: „Ridică-te și du-te la Cheila, căci Eu îi dau pe Filisteni în mâinile tale".

⁵ Atunci David s'a dus la Cheila împreună cu oamenii care erau cu el și s'a bătut cu Filistenii și i-au pus pe fugă; și le-au luat vitele și i-au lovit cu mare măcel și astfel i-a izbăvit David pe cei cei locuiau în Cheila.

⁶ Si a fost că după ce Abiatar, fiul lui Ahimelec, a fugit la David, s'a coborât și el cu David la Cheila, avându-și efodul în mâna.

⁷ Si i s'a spus lui Saul că David venise la Cheila. Iar Saul a zis: „Dumnezeu mi l-a vândut mie, căci el s'a închis pe sine intrând într-o cetate cu porți și zăvoare".

⁸ Si Saul i-a poruncit întregului popor să se coboare cu război la Cheila, să-i împresoare pe David și pe oamenii lui.

⁹ Iar David, cunoscând că Saul nu va înceta să-i facă rău, a zis către preotul Abiatar: „Adu efodul Domnului!"

¹⁰ Si a zis David: „Doamne, Dumnezeul lui Israel, robul tău a auzit fără puțință de tăgădă că Saul caută să vină

împotriva Cheilei ca să nimicească ceteata pe seama mea.

¹¹ Fi-va oare [locul] închis? sau va veni Saul acum, aşa cum a auzit robul Tău? Doamne, Dumnezeul lui Israel, spune-i robului Tău!” Iar Domnul a zis: „Va fi închis”.

¹² Şi a zis David: „Oare mă vor da cei din Cheila – pe mine şi pe oamenii mei – în mâinile lui Saul?” Iar Domnul a zis: „Te vor da”.¹

¹³ Atunci David şi oamenii ce se aflau cu el – ca la vreo patru sute – s’au ridicat şi mergeau oriîncotro puteau merge. Şi i s’au spus lui Saul că David ieşise din Cheila şi s’au oprit de la a mai veni.

¹⁴ Iar David a locuit în Mesara, în pustie, prin trecători înguste; şi a locuit în pustia din muntele Zif, în ținut uscat. Iar Saul îl căuta în fiecare zi, dar Domnul nu l-a dat în mâinile lui.

¹⁵ David văzuse că Saul a ieşit să-l căute. Pe atunci David se afla în muntele cel sec, în Noul Zif.

¹⁶ Iar Ionatan, fiul lui Saul, s’au ridicat şi a mers la David în Noul şi l-a întărít întru Domnul.

¹⁷ Şi i-a zis: „Nu te teme, căci mâna lui Saul, tatăl meu, nu te va găsi; şi tu vei fi rege peste Israel, iar eu îţi voi fi ţie al doilea; Saul, tatăl meu, o ţie.”

¹⁸ Şi au făcut amândoi legământ în faţa Domnului; David a rămas în Noul, iar Ionatan s’au întors la casa sa.

¹⁹ Apoi Zifitii din ținutul nisipos s’au urcat la Saul pe deal şi au zis: „Iată, nu cumva e David cel ce s’au ascuns la

noi în Mesara, în strâmtoare din Noul, în pustiu din muntele Hachila, care se află în dreapta Ieşimonului?.

²⁰ Şi acum, după cum a dorit inima regelui, să se coboare el la noi, că prins e în mâinile regelui”.

²¹ Iar Saul le-a zis: „Binecuvântaţi îi sunteţi voi Domnului, că v’au păsat de mine”.

²² Duceţi-vă şi pregătiţi-vă mai bine şi căutaţi şi vedeţi locul unde-i va fi piciorul, acolo unde-ată zis, ca nu cumva să scape cu vicleşug”.²

²³ Vedeti şi aflaţi, iar eu voi fi cu voi; şi de va fi el în țară, îl voi căuta printre toate miile lui Iuda”.

²⁴ Atunci Zifitii s’au ridicat şi au mers înaintea lui Saul; iar David şi oamenii lui se aflau în pustia Maon, spre apus, în dreapta Ieşimonului.

²⁵ Saul şi oamenii lui s’au dus să-l căute pe David. I s’au dat însă de ştire lui David, iar el s’au coborât la piatra din pustia Maonului. Iar Saul a auzit şi a alergat după David spre pustia Maonului.

²⁶ Saul şi oamenii lui mergeau în partea de dincoace a muntelui, iar David şi oamenii lui se aflau în partea de dincolo; David se ascundea să scape de Saul, iar Saul şi oamenii lui îşi rânduiau tabără de împresurare asupra lui David şi oamenilor lui, ca să-i prindă.

²⁷ Atunci a venit la Saul un vestitor, zicând: „Grăbeşte-te şi vino, căci Filisteini au năvălit în țară!”

²⁸ Iar Saul s’au întors din urmărirea lui David şi s’au dus să dea piept cu Filisteini; de aceea s’au numit acel loc Stânca Despărătirii.

¹-Întrebările erau puse în aşa fel încât răspunsul, prin mijlocirea celor doi sorti (Urim şi Tumim) din efdof să fie „da” sau „nu”. Acest verset (12) este preluat din Codex Alexandrinus.

²Oameni ai locului, Zifitii cunoşteau bine potecile şi ascunzătorile.

24

David cruță viața lui Saul.

¹ Iar David s'a ridicat de acolo și s'a așezat în strâmtorile En-Gaddi.

² Și a fost că după ce Saul s'a întors din urmărirea Filistenilor, i s'a spus că David se află în pustia En-Gaddi¹.

³ Și luând el cu sine trei mii de bărbați aleși din tot Israelul, s'a dus să-i caute pe David și pe oamenii lui în fața Sadaemului.

⁴ Și a ajuns la turmele de oi ce se aflau pe lângă drum,² iar acolo era o peșteră. Saul a intrat să-și facă nevoia, în timp ce David și oamenii lui sedea în partea mai adâncă a peșterii.

⁵ Atunci bărbații lui David i-au zis: „Iată, aceasta este ziua despre care ți-a spus Domnul că-l va da pe vrăjmașul tău în mâinile tale, ca să faci cu el după pofta inimii.” Iar David s'a ridicat și a tăiat cu fereală poala hainei lui Saul.³

⁶ Și a fost că după aceea i-a părut rău lui David⁴ că-i tăiase poala hainei.

⁷ Și a zis David către oamenii lui: „Să mă ferească Dumnezeu să fac eu una ca aceasta împotriva stăpânului meu, a unsului Domnului, să-mi ridic eu mâna asupră-i; căci el este unsul Domnului⁵”.

¹En-Gaddi: oază în apropiere de țărmul vestic al Mării Moarte. Se vede că ascunzătoarea lui David se afla pe undeva prin vecinătate, în tinutul pustiu.

²Turmele erau aduse de la pășune să se odihnească în răcoarea stâncilor.

³Desigur, pentru comoditate, Saul își aruncase mantia undeva pe alături.

⁴Literal: „... inima lui David l-a lovit”.

⁵David socotea, pesemne, că propria sa unghere fusese doar **în spe**, în timp ce Saul era rege în exercițiu.

⁸ Așa că David și-a potolit oamenii cu vorbe ca acestea și nu i-a lăsat să se ridice și să-l omoare pe Saul. Iar Saul s'a ridicat și s'a dus în drumul lui.

⁹ Din peșteră însă s'a ridicat și David după el. Și a strigat David în urma lui Saul, zicând: „O, doamne!, o, rege!” Atunci Saul a cătat înapoi, iar David plecându-se cu fața la pământ, i s'a închinat.

¹⁰ Și a zis David către Saul: „De ce ascultă tu de vorbele poporului care zice: – Iată, David îți caută viața?

¹¹ Iată, ochii tăi au văzut cum chiar astăzi mi te-a dat Domnul în mâna, acolo, în peșteră; dar eu n' am vrut să te omor, ci te-am cruțat și am zis: – Nu-mi voi ridică mâna asupra stăpânului meu, fiindcă el e unsul Domnului.

¹² Și, iată, poala hainei tale e în mâna mea; eu am tăiat poala hainei tale și nu te-am omorât. Cunoaște azi și vezi că'n mâna mea nu-i nici o răutate și nici o necredință și nici o răzvrătire; eu n' am păcătuit împotriva ta, dar tu îmi vânezi viața ca să mi-o iezi.

¹³ Judece Domnul între mine și tine și Domnul să-mi răsplătească din ceea ce-i al tău!; dar mâna mea nu-ți va fi împotrivă.

¹⁴ Așa cum spune vechiul proverb: «Din cei neleguiți va izvorî greșala»; deci mâna mea nu se va ridică asupră-ți.

¹⁵ Și acum, după cine umbli tu, o, rege al lui Israel? după cine alergi? după un câine mort? după un purice?

¹⁶ Fie Domnul cumpănitor și judecător între mine și tine⁶!; Domnul să vadă și

⁶Mai explicit: „Fie Domnul arbitru și judecător între mine și tine”. În fața judecății Domnului, robul și stăpânul se bucură de aceleași criterii.

să-mi judece pricina și ntru dreptate să mă scoată din mâinile tale!“

¹⁷ Și a fost că după ce David a isprăvit aceste cuvinte către Saul, acesta a zis: „Al tău este glasul acesta, fiule David?“ Și ridicându-și Saul glasul, a plâns.

¹⁸ Și a zis Saul către David: „Tu ești mai drept decât mine, căci tu mi-ai răsplătit cu bine, dar eu îți-am răsplătit cu rău.“

¹⁹ Tu mi-ai arătat mie astăzi ce bine mi-ai făcut, cum m'a închis pe mine Domnul astăzi în mâinile tale, dar tu nu m'ai ucis⁷.

²⁰ Că de-l va afla cineva pe vrăjmașul său în necaz și-i va deschide pașii spre calea cea bună, aşa cum ai făcut tu astăzi, Domnul îi va răsplăti cu binele.

²¹ Și acum, iată, eu știu că tu intr'adefăr vei domni și că'n mâna ta va sta regatul lui Israel.

²² Așadar, jură-mi acum pe Domnul că nu-i vei nimici pe urmășii mei și că numi vei șterge numele din casa tatălui meu".

²³ Așa i-a jurat David lui Saul. Saul s'a dus la casa sa, iar David și oamenii lui s'au suit în strâmtoarea Mesara.

25

Moartea lui Samuel. David și Abigail.

¹ Și Samuel a murit. Și tot Israelul s'a adunat și l-a jelit. Și l-au îngropat în casa lui din Rama.¹ Iar David,

⁷ Saul capătă conștiință că gestul lui David a avut darul de a anula intenția lui Dumnezeu.

¹ „... în casa lui": pe proprietatea lui.

sculându-se, s'a coborât în pustia Mao-nului².

² Acolo, în Maon, era un om, ale cărui turme se aflau în Carmel; omul acela era foarte bogat: avea trei mii de oi și o mie de capre; și s'a întâmplat să fie în Carmel³, când își tundea oile.

³ Numele aceluia om era Nabal, iar numele femeii sale era Abigail; femeia sa era iscusită la minte și tare frumoasă la vedere; omul însă era aspru și rău în faptele lui, un om cainos⁴.

⁴ Iar David, în pustie, a auzit că Nabal Carmelitul își tunde oile.

⁵ Atunci David a trimis zece tinerei, zicându-le: „Suiți-vă în Carmel și mergeți la Nabal și dați-i binețe în numele meu.

⁶ Și veți zice: – Spor să ai în toată vremea, tu și casa ta și toate ale tale'n deplină sănătate!

⁷ Și acum, iată, am auzit că păstorii tăi, care erau cu noi în pustie, ei îți tund oile, iar noi nu i-am oprit și nici că am cerut ceva de la ei pe toată durata șederii lor în Carmel.

⁸ Întrebă-i pe tinerii tăi și-ți vor spune. Atunci, afle tinerii mei bunăvoieintă în fața ta – că în bună zi am venit⁵: dă-le slujitorilor tăi ce te lasă inima, lor și fiului tău David!"

² Maon (sau Paran): regiune situată între Palestina și peninsula Sinai.

³ Carmel: localitate în apropierea Hebronului.

⁴ T. M.: (în ultima caracterizare) „era un calebit”. Referință fără consistență, în afară de faptul că numele Caleb înseamnă „câine”. Altfel, Caleb fusese trimis de Moise să cerceteze Canaanul și avusesese un rol pozitiv. (Nm 13, 30; 14, 6-9). Nabal însă înseamnă „Nebun”.

⁵ Tunsoarea oilor avea o anume zi cu caracter sărbătoresc.

9 Și venind tinereii lui David, i-au grăit lui Nabal toate cuvintele acestea, în numele lui David.

10 Atunci Nabal le-a răspuns tinereilor lui David, zicând: „Cine e David? și cine e fiul lui Iesei? În vremea noastră e o pușderie de slugi care pleacă fiecare de la stăpânul ei.

11 Credeți cumva că voi lua pâinea mea și vinul meu și carneea vitelor pe care le-am înjunghiat pentru cei ce-mi sunt oile și le voi da unor oameni pe care nu-i știu de unde sunt?”

12 Așa că tinereii lui David s'au întors în calea lor și au venit și i-au spus lui David toate cuvintele acestea.

13 Atunci David le-a zis oamenilor săi: „Fiecare să-și încingă sabia!”⁶ Iar ei și-au încins fiecare sabia; de asemenea, și David și-a încins sabia. Și au mers cu David ca la patru sute de bărbați, iar două sute au rămas cu avutul.

14 Unul din slujitorii însă îi spusesese lui Abigail, femeia lui Nabal, zicând: „Iată, David a trimis soli din pustie să-i dea binețe stăpânului nostru; dar el le-a întors spatele.

15 Dar oamenii aceia au fost foarte buni cu noi și nu ne-au împiedicat și nici că ne-au cerut ceva pe toată durata cât am fost pe lângă ei.

16 Și când noi ne aflam în câmp, ei erau ca un zid în jurul nostru, și ziua și noaptea, în toată vremea cât am fost cu ei păscând turma.

17 Și acum, ia seama și vezi ce vei face tu; căci se pune la cale un necaz împotriva stăpânului nostru și a casei sale; iar el e o fire nesuferită și nu-i chip să vorbești cu el”.

⁶De aici până la sfârșitul acestei fraze, cf. Codex Alexandrinus.

18 Atunci Abigail s'a pus repede pe treabă și a luat două sute de pâini și două burdufuri cu vin și cinci oi gătite și cinci efe de făină și un omer de staifide și două sute de legături de smochine, le-a pus pe asini

19 și le-a zis servilor săi: „Mergeți înaintea mea; și, iată, eu vin după voi”. Dar bărbatului ei nu i-a spus.

20 Și a fost că atunci când ea mergea călare pe asin și venea spre poalele muntelui, iată că David și oamenii lui se coborau s'o întâmpine. Și ea s'a întâlnit cu ei.

21 Și David a zis: „Pesemne că de aceea am păzit eu avereia acestui om în pustie, ca să-mi facă mie rău; noi nu am poruncit să fie luat ceva din bunurile lui, dar el m'a răsplătit cu rău pentru bine.

22 Așa să-i facă Domnul lui David, și încă pe deasupra, dacă până mâine-dimineață voi lăsa pe cineva de parte bărbătească⁷ din tot ce ține de Nabal!”

23 Și dacă Abigail a dat cu ochii de David, a sărit în grabă de pe asin și a căzut cu fața înaintea lui David și i s'a plecat până la pământ.

24 Și i-a căzut la picioare și i-a zis: „În mine, domnul meu, să fie nedreptatea! Las-o pe roaba ta să grăiască în auzul tău și ascultă cuvintele roabei tale.

25 Să nu și-l pună domnul meu la inimă pe acest om nesuferit, pe Nabal, căci el e aşa cum îi e și numele: numele său este Nabal, și nebunia se ține de el. Dar eu, roaba ta, nu i-am văzut pe slujitorii domnului meu, pe care tu i-ai trimis.

⁷Literal: „... pe cineva din cei ce urinează la perete”.

²⁶ Și acum, domnul meu: Viu este Domnul și viu este sufletul tău: aşa cum Domnul te-a oprit de la a vârsa sânge nevinovat, păstrându-ți mâna curată, tot astfel, acum, vrăjmașii tăi și cei ce îi vor domnului meu răul, să fie ca Nabal!

²⁷ Și acum, primește darul acesta pe care roaba ta îl-a adus domnului meu și dă-l servilor care-i slujesc domnului meu!

²⁸ Iartă nelegiuirea roabei tale; căci Domnul îi va face domnului meu, negreșit, casă credincioasă, căci lupta domnului meu e lupta Domnului, și nătărește niciodată nu se va afla vreun rău.

²⁹ Și dacă om se va scula să te prigonească și să-ți caute viața, atunci viața domnului meu va fi legată într-o legătură vieții cu Domnul Dumnezeu⁸, iar viața vrăjmașilor tăi o vei zvârli ca dintr-o praștie.

³⁰ Când Domnul va face pentru tine, domnul meu, toate lucrurile cele bune pe care le-a grăbit asupră-ți și va rândui ca tu să fii cârmuitor peste Israel,

³¹ atunci peste inima domnului meu nu va apăsa urâciunea și crima de a fi vărsat fără pricina sânge nevinovat și de a fi pângărit mâna domnului meu. Și astfel Domnul îi va face bine domnului meu, iar tu îți vei aminti de roaba ta, să faci asupră-i binele”.

³² Și a zis David către Abigail: „Binecuvântat este Domnul, Dumnezeul lui Israel, Cel ce te-a trimis pe tine astăzi să mă întâmpini;

³³ și binecuvântată fie-ți lăuntrica al-

⁸Dacă lupta omului este lupta lui Dumnezeu – deci, în favoarea binelui –, atunci și Dumnezeu Se va simți obligat – ca în virtutea unui legământ – să-l ajute pe om la necaz.

cătuire⁹ și binecuvântată să fii tu, cea care astăzi m’ai împiedicat de la a merge să vârs sănge și de la a-mi pângări mâna.

³⁴ Dar viu este Domnul, Dumnezeul lui Israel, Cel ce m’ă oprit astăzi de la a face răul, că dacă tu nu te-ai fi grăbit și n’ai fi venit să mă întâmpini, eu tocmai atunci zisesem că până mâine-dimineață nimic de parte bărbătească nu-i va rămâne lui Nabal”.

³⁵ David a luat din mâinile ei tot ceea ce ea îi aduse și i-a zis: „Mergi în pace la casa ta! vezi, am ascultat de glasul tău și îți-am cinstit făptura”.

³⁶ Iar Abigail s’ă dus la Nabal; și, iată, în casa lui era petrecere ca o petrecere regească; cu inima veselă deasupră-i, Nabal era beat criță. Așa că ea nu i-a spus nimic, însemnat sau neînsemnat, până s’ă luminat de ziua.

³⁷ Și dacă s’ă facut dimineață și Nabal s’ă trezit din vin, femeia sa i-a spus toate cuvintele acestea; și inima a amorțit într’insul, iar el s’ă făcut ca o piatră.

³⁸ Și a fost că după vreo zece zile Nabal a fost lovit de Domnul și a murit.

³⁹ Și dacă a auzit David că Nabal murise, a zis: „Binecuvântat este Domnul, Cel ce a judecat pricina ocării ce mi-a venit din partea lui Nabal și l-a scăpat pe robul Său din puterea răului, iar răutatea lui Nabal a întors-o asupra capului său!” Și David a trimis și a vorbit despre Abigail să și-o ia de soție.

⁴⁰ Slujitorii lui David au venit la Abigail în Carmel și au grăbit către ea, zi-

⁹**trópos** (referitor la persoane), cuvânt cu mare încărcătură semantică: fel de a gândi și de a face; moravuri, obiceiuri, conduită, caracter, sentimente (Bailly).

când; „David ne-a trimis la tine ca să te ia de soție”.

⁴¹ Iar ea s'a ridicat și s'a prosternat cu fața până la pământ și a zis: „Iată, slujnică să fie roaba ta, ca să spele picioarele slugilor tale”.¹⁰

⁴² Abigail s'a ridicat apoi în grabă și s'a suiat pe asin; și cinci fete o însoțeau. și s'a dus cu slujitorii lui David și i-a devenit soție.

⁴³ Iar David a luat-o și pe Ahinoam din Izreel și amândouă au fost soțiiile lui.

⁴⁴ Iar Micol, femeia lui David, fiica lui Saul, i-a fost dată de acesta lui Paltiel, fiul lui Laiș, din Galim.

26

David îl cruță încă o dată pe Saul.

¹ Zifitii din ținutul nisipos au ieșit la Saul, pe deal, și i-au zis: „Iată, David se ascunde la noi pe muntele Hachila, față'n față cu Ieșimonul”.

² Atunci Saul s'a ridicat și s'a dus în pustia Zif, luând cu el trei mii de bărbați aleși din Israel, care să-l caute pe David în pustia Zif¹.

³ Saul și-a pus tabăra pe muntele Hachila, care se află în fața Ieșimonului, lângă drum, în timp ce David locuia în pustie. Iar David a văzut că Saul venise după el în pustie.

⁴ Atunci David a trimis iscoade și aflat că, într'adevăr, Saul venise pre-gătit din Cheila.

¹⁰ Femeia le vorbește solilor, umilindu-se, ca și cum s'ar afla în fața stăpânului lor.

¹ Saul pare a nu-si aminti de impăcarea cu David. Nu trebuie uitat insă că „duhul cel rău” al invidiei nu-l părăsise sau, cel puțin, îl stăpânea din când în când.

⁵ David s'a ridicat cu mare fereală și s'a dus la locul unde dormea Saul. Acolo se afla Abner, fiul lui Ner, căpetenia oștirii sale. Saul dormea în vatra taberei², iar poporul își așternea tabăra împrejurul său.

⁶ Si David, răspunzând, a vorbit cu Ahimelec Heteul și cu Abișai, fiul lui Teruia, fratele lui Ioab, și a zis: „Cine va intra cu mine la Saul în tabără?” A răspuns Abișai: „Eu voi intra cu tine”.

⁷ Așa că David și Abișai s'au strecurat noaptea în tabără; și, iată, Saul dormea adânc în vatra taberei; sulița îi era însipătă în pământ, aproape de cap; iar Abner și oamenii săi dormeau împrejururi-i.

⁸ Atunci Abișai a zis către David: „Domnul îi l-a dat astăzi în mâna pe vrăjmașul tău; acum, eu îl voi pironi cu sulița'n pământ dintr'o singură lovitură, fără să mai trebuiască a doua”.

⁹ Dar David a zis către Abișai: „Să nu-l omori!; căci cine oare își va ridica mâna asupra unsului Domnului și va rămâne nevinovat?”

¹⁰ Si a adăugat David: „Viu este Domnul!: dacă Domnul nu-l loveștec, ziua morții lui tot va veni, sau va merge la război și va pieri.

¹¹ Pe mine însă să mă ferească Domnul să ridic eu mâna asupra unsului Domnului. Si acum, ia-i sulița de lângă cap și urciorul cu apă și să ne întoarcem”.

¹² David i-a luat de la cap sulița și urciorul cu apă și au plecat amândoi. Si nimeni nu i-a văzut și nu i-a cunoscut și nimeni nu s'a trezit; toți dormeau,

²Textual: „... în carul cu coviltir”. Corectat după T. M. De obicei, carele cu merinde alcătuiau circumferința taberei, ca un zid de apărare, pe când al comandantului era în centru.

căci somn greu căzuse peste ei de la Domnul.

¹³ Aşa că David a trecut în partea cealaltă și s'a oprit departe, pe vârful muntelui; o bună depărtare era între ei.

¹⁴ Atunci David a strigat către popor și i-a zis lui Abner, zicând: „Oare numi vei răspunde, Abner?” Iar Abner i-a răspuns, zicând: „Cine ești tu, care mă strigi?”

¹⁵ A zis David către Abner: „Oare tu nu ești bărbat? Și cine este ca tine în Israel? De ce atunci nu-l păzești pe domnul tău, pe rege? Că unul din popor a intrat să-l omoare pe domnul tău, pe rege.

¹⁶ Ce-ată făcut voi, nu-i lucru bun. Pe Dumnezeu cel viu, că sunteți vrednici de moarte, voi, cei ce-l păziți pe rege, domnul vostru, unsul Domnului. Și acum, ia vezi: sulița regelui și urciorul cu apă de la capul său, unde sunt?”

¹⁷ Atunci Saul a cunoscut glasul lui David și a zis: „Glasul tău este acesta, fiule David?” Iar David a zis: „Robul tău, o, domnul meu, o, rege!”

¹⁸ Și a zis: „De ce-l prigonește domnul meu pe robul său? ce-am greșit? și ce nedreptate s'a aflat în mine?

¹⁹ Și acum, să asculte domnul meu, regele, cuvântul robului său: Dacă Dumnezeu te stârnește împotriva mea, permită să-ți fie jertfa; dar dacă fiii oamenilor [au făcut-ol], blestemați fie ei în fața Domnului, căci ei m'au izgonit astăzi, aşa ca eu să nu rămân în moștenirea Domnului³, zicând: – Du-te și slujește la dumnezei străini!

²⁰ Și acum, să nu se verse sângele meu pe pământ în fața Domnului, că a ieșit

regele lui Israel să-mi caute viața, aşa cum ar face-o un corb de noapte prin munți”.

²¹ Atunci Saul a zis: „Am păcatuit! Întoarce-te, fiule David, că nu-ți voi face nici un rău, de vreme ce viața mea are astăzi atâtă preț în ochii tăi! M'am purtat ca un nebun și fără de margini am greșit!”

²² Iar David a răspuns: „Iată, sulița regelui!; să vină una din slugi și s'o ia!

²³ Și Domnul să-i răsplătească fiecăruia după dreptatea lui și după credința lui! Căci Domnul te-a dat astăzi în mâinile mele, dar eu n'am vrut să-mi ridic mâna asupra unsului Domnului.

²⁴ Și, iată, aşa cum viața ta s'a preamarit astăzi în ochii mei, aşa să se preamarăescă sufletul meu înaintea Domnului; El să mă ocrotească și să mă scoată din tot necazul!”

²⁵ Iar Saul a zis către David: „Fii binecuvântat, fiule!; tu, cel negreșit în fapte mari și negreșit biruitor”. Apoi David s'a dus în drumul său, iar Saul s'a întors la casa lui.

27

David în Ticlag.

¹ Și David a cugetat în inima lui, zicând: „Asta e: într'o bună zi am să cad în mâinile lui Saul! Bine nu-mi va fi, decât dacă voi fugi în țara Filistenilor; atunci Saul va înceta să mă mai caute prin tot hotarul lui Israel, și astfel voi scăpa de mâna lui!”

² Aşa că David s'a ridicat – el și cei șase sute de oameni care îl însoțeau – și s'a

³ „Moștenirea Domnului”: țara lui Israel.

dus la Achiș, fiul lui Maoc, regele Gatalui¹.

³ Și a locuit David cu Achiș în Gat, el și oamenii lui, fiecare la casa lui, precum și cele două femei ale sale, Ahinoam Izreeliteanca și Abigail, fosta femeie a lui Nabal Carmelitul.

⁴ Și i s'a spus lui Saul că David a fugit la Gat; și de atunci nu l-a mai căutat.

⁵ Și a zis David către Achiș: „Dacă robul tău a aflat bunăvoiță în ochii tăi, dă-mi un loc în una din cetățile tale de la câmp, și voi locui acolo; că de ce trebuie să locuiască robul tău împreună cu tine în cetatea regală?”

⁶ Atunci Achiș, în chiar ziua aceea, i-a dat cetatea Țiclag²; și se face că Țiclagul a rămas până azi în stăpânirea regilor iudei.

⁷ Iar numărul zilelor în care David a locuit în țara Filistenilor a fost un an și patru luni.

⁸ David și oamenii lui s'au ridicat și au năvălit asupra Gheșurenilor și a Ghirzenilor și a Amaleciților; și, iată, țara era locuită, de la Șur (unde se aflau vechii băstinași) până la țara Egiptului.

⁹ Și loveau ținutul și nu lăsau viu nici bărbat, nici femeie, ci luau cu ei turme și cirezi și asini și cămile și haine, după care se întorceau și veneau la Achiș.

¹⁰ Și a zis Achiș către David: „Peste cine ati năvălit astăzi?” Iar David i-a răspuns lui Achiș: „Peste latura de miázazi a Iudeii și peste latura de miazázi

¹ Gat: una din cele cinci cetăți principale ale Filistenilor. Fiind cea mai apropiată de hotarul lui Israel, ea a cunoscut de mai multe ori alternanța celor două stăpânerii.

² Așezat în câmpie, la poalele munților, Țiclagul putea fi în centrul unor incursiuni de jaf, prin care David putea să-și hrănească oastea.

a Ierahmeelului și peste latura de miázazi a Cheneilor;

¹¹ și n'am lăsat viu nici bărbat și nici femeie pe care să-i aduc în Gat, fiindcă am zis: Nu cumva aceștia să povestescă în Gat despre noi și să se spună: Iată ce face David!” Așa a făcut David în toată vremea cât a locuit în țara Filistenilor.

¹² Și aşa s'a încrezut Achiș în David, zicând: „Tare mult l-a urât poporul său, în Israel, și de aceea îmi va fi mie rob în veac”.

28

Saul la vrăjitoarea din Endor.

¹ În zilele acelea s-au adunat Filistenii cu oștile lor ca să se bată cu Israel. Atunci a zis Achiș către David: „Să știi negreșit că vei merge cu mine să te bați, tu și oamenii tăi”.

² Iar David a zis către Achiș: „Așa vei afla acum ce va face robul tău”...¹ Atunci Achiș a zis către David: „Așa că te voi face mai-mare peste paza mea de corp² pe toată durata războiului”.

³ Samuel însă murise, și tot Israelul l-a plâns; și l-au îngropat în Rama, cetatea sa. Saul îi izgonise din țară pe cei ce cheamă morții³ și pe ghicitori.

¹ Pus în situația de a merge la luptă împotriva proprietului său popor, David răspunde'nd doi peri: nuanța va fi prinsă de către Achiș.

² somatofylax = „gardă de corp”.

³ Textual: „... pe ventrilozi” (cei ce vorbesc din pântece, nefiresc, ca din altă lume, rostire frecventă în practica spiritismului). E vorba de necromanți, adică de cei ce cheamă spiritele morților, practică condamnată în numeroase locuri din Sfânta Scriptură (Lv 19, 31; 20, 6, 27; Dt 18, 11; 4 Rg 21, 6; 23, 24; Is 8, 19; 19, 3; 29, 4; 1 Par 10, 13; 2 Par 33, 6).

4 Filistenii s'au adunat și au venit și și-au așezat tabăra la Șunem. Iar Saul și i-a adunat pe toți ostașii lui Israel și și-a așezat tabăra la Ghelboa.

5 Saul a văzut tabăra Filistenilor și s'a încrucișat; tare i s'a tulburat inima.

6 Atunci Saul l-a întrebat pe Domnul, dar Domnul nu i-a răspuns prin vise, nici prin arătări⁴ și nici prin profeti.

7 Și a zis Saul către slujitorii săi: „Căutați-mi o femeie care cheamă morții, iar eu mă voi duce la ea și o voi întreba”. Iar slujitorii i-au zis: „Iată, în Endor⁵ se află o femeie care cheamă morții”.

8 Atunci Saul și-a schimbat înfățișarea și s'a îmbrăcat în alte haine și s'a dus, însotit de doi bărbați, și a ajuns la femeie noaptea și i-a zis: „Te rog, ghicește-mi prin grăirea cu morții și scoală-mi pe cine îți voi spune eu!”

9 Și a zis femeia: „Iată, tu știi ce a făcut Saul, cum a stârpit el din țară pe cei ce cheamă morții și pe vrăjitori; și atunci, de ce-i întinzi tu sufletului meu un laț ca să-l nimicești?”

10 Atunci Saul i s'a jurat pe Domnul, zînd: „Viu este Domnul, dacă vei avea tu de suferit ceva rău din această pri-cină!”

⁴Prin „arătare” nu trebuie înțeleasă, aici, vedenie (viziune), ci existența unui „da” sau „nu” în urma consultării Domnului prin cei doi sorti Urim și Tumim (cele două pietricele sau, poate, bețigașe, păstrate de preot în buzunarul cel ce se numea efod). Visele, sortii și rosturile profetilor erau cele trei modalități admise pentru asculta-rea voinței divine. Saul va înțelege că Dumnezeu refuză comunicarea cu el: în disperare de cauză, el va recurge, conștient, la practica interzisă a spiritismului.

⁵Endor (En-Dor) = „Izvorul Portii”: localitate situată la poalele Taborului, nu departe spre nord de Șunem.

11 Și femeia i-a zis lui Saul: „Pe cine să ți-l scol?” Iar el a zis: „Să mi-l scoli pe Samuel”.

12 Și femeia l-a văzut pe Samuel și a strigat cu glas mare. Și a zis femeia către Saul: „De ce m'ai înșelat? că tu ești Saul!...”

13 Atunci regele i-a zis: „Nu te teme; spune pe cine ai văzut!” Iar femeia i-a zis: „Am văzut dumnezei sculându-se din pământ”⁶.

14 Iar el i-a zis: „Ce-ai văzut?” Ea i-a răspuns: „Un bărbat ridicându-se drept din pământ, îmbrăcat în mantă”. Atunci Saul a știut că acesta era Samuel și s'a aruncat cu fața la pământ și i s'a închinat.

15 Iar Samuel a zis: „De ce m'ai tulburat, aşa ca eu să mă ridic?”⁷ Și Saul a zis: „Sunt foarte necăjit, căci Filistenii se războiesc împotriva mea, iar Dumnezeu S'a îndepărtat de mine și nu m'a mai ascultat – nici prin mâna profetilor și nici prin vise; iar acum te-am chemat pe tine, ca să-mi arăti ce să fac”.

16 Și a zis Samuel: „De ce mă întreb tu pe mine, de vreme ce Dumnezeu S'a

⁶T. M.: „un dumnezeu” (sau: „un zeu”). Vechii Semiți numeau „zei” sau „zeități” sufletele morților, ca pe niște entități supranaturale. Aici, potrivit Septuagintei, se pare că femeia a văzut mai întâi o înfățișare difuză, multiplă, adunându-se apoi în consistență unui personaj identificabil.

⁷Acesta este unul din cele mai tulburătoare episoade ale Vechiului Testament. Poate fi presupus și un scenariu, ca multe altele de acest fel, regizat în funcție de priceperea femeii-medium și de credulitatea lui Saul; rămâne însă o taină a lui Dumnezeu îngăduința ca sufletul lui Samuel să-și părăsească odihna și să răspundă unei asemenea chemări. Există însă și probabilitatea unei substituiri: un diavol deghizat în fața unui Saul deghizat; la urma urmelor, Saul nu-l vede pe Samuel, ci doar îl audе prin vocea femeii ventiloce; adevarul spuselor „celuilalt” face parte din arta travestirii.

îndepărtat de tine și a trecut de partea aproapelui tău?

¹⁷ Domnul ți-a făcut aşa cum a grăit prin mine; Domnul îți va lua regatul din mâna și i-l va da aproapelui tău David,

¹⁸ pentru că tu n'ai ascultat de glasul Domnului și nu ai dus până la capăt aprinderea mâniei Lui împotriva lui Amalec; de aceea ți-a făcut Domnul acestea astăzi.

¹⁹ Domnul îl va da pe Israel – cu tine cu tot – în mâinile Filistenilor; tu și fiii tăi veți cădea mâine, iar oastea lui Israel o va da Domnul în mâinile Filistenilor”.

²⁰ Atunci Saul, cât era de lung, a căzut deodată la pământ și foarte s'a înfricoșat de cuvintele lui Samuel. Si nu mai era în el nici o putere, căci nu mâncașe pâine în toată ziua aceea și'n toată noaptea.

²¹ Iar femeia a intrat la Saul și l-a văzut și foarte s'a tulburat și i-a zis: „Iată, roaba ta a ascultat de cuvântul tău și viața mi-am pus-o în mâinile tale și m'am supus cuvintelor pe care mi le-ai grăit.

²² Așadar, acum ascultă și tu de cuvântul roabei tale: eu îți voi pune înainte o bucată de pâine, iar tu mănâncă, pentru ca să prinzi putere, că ești călător”.

²³ Dar el n'a vrut să mănânce, aşa că slujitorii săi și femeia l-au silit, iar el a ascultat de cuvântul lor și s'a ridicat și a sezut pe scaun.

²⁴ Femeia aceea avea acasă o junincă îngrășată; și a înjunghiat-o grabnic și a luat faină și a frământat-o și a copt azimă.

²⁵ Si a pus [mâncarea] în fața lui Saul și a slujitorilor săi, iar ei au mâncat. Apoi

s'au ridicat și, în chiar noaptea aceea, s'au dus.

29

Filistenii, bănuitori, îl trimit înapoi pe David.

¹ Filistenii și-au adunat toate oștile la Afec, iar Israelitii și-au aşezat tabăra la Izvorul ce se află în Izreel.

² Căpeteniile Filistenilor mergeau cu sutele și cu miile, în timp ce David și oamenii săi mergeau la urmă cu Achiș.

³ Si au zis căpeteniile Filistenilor: „Cine sunt umblăreții aceștia?”¹ Iar Achiș a zis către căpeteniile Filistenilor: „Oare nu acesta este David, slujitorul lui Saul, regele lui Israel? El a fost multă vreme cu noi, și nici acum, în cel de al doilea an, nu am aflat în el nici o greșală, din ziua'n care a venit la mine și până'n ziua de azi”.

⁴ Atunci căpeteniile Filistenilor s'au mâniat pe el și i-au zis: „Dă-i drumul acestui om, să se ducă la locul lui, acolo unde l-ai pus tu, iar nu să vină cu noi la război și să uneltească împotriva taberei. Fiindcă, la drept vorbind, cum o să se pună el bine cu stăpânul său? oare nu cu capetele acestor oameni?

⁵ Oare nu el este David, căruia dăntuitoarele începuseră a-i cânta: Saul și-a biruit miile, iar David miriadele?”

⁶ Atunci Achiș l-a chemat pe David și i-a zis: „Viu este Domnul, că tu ești drept și bun în ochii mei, și tot aşa este ieșirea și intrarea ta cu mine în tabără;

¹T. M.: „Ce e cu Evreii aceștia?” Denumirea de „Evrei” le era dată Israelitilor de către străini, cu o nuanță răutăcioasă: Călători, Trecători, Nestatornici, Pribegi (vezi și „Avram Pribegul” în Fc 14, 13).

că din ziua'n care ai venit la mine și până'n ziua de astăzi n'am aflat în tine nimic rău, dar în ochii căpeteniilor nu ești bun.

⁷ Si acum, întoarce-te și du-te în pace; numai aşa nu vei face nici un rău în ochii căpeteniilor Filistenilor".

⁸ Iar David a zis către Achiș: „Ce ți-am făcut eu tie? și ce-ai aflat tu în robul tău din ziua'n care ți-am venit în față și până'n ziua de astăzi, de nu pot să vin și să mă bat împotriva dușmanilor domnului meu regele?"

⁹ Iar Achiș i-a răspuns lui David: „Știi că'n ochii mei ești bun ca un înger al lui Dumnezeu², dar căpeteniile Filistenilor zic: El nu va merge cu noi la război!

¹⁰ Si acum, sculați-vă dis-de-dimineață, tu și slujitorii domnului tău care au venit cu tine, și mergeți la locul pe care vi l-am rânduit; și gând rău să nu pui în inima ta, că bun ești tu înaintea mea. Sculați-vă devreme – când se luminează de ziua să fiți pe drum – și duceți-vă!"

¹¹ Iar David și oamenii lui s'au sculat devreme ca să plece la drum și să păzească pământul Filistenilor; iar Filistenii s'au dus la război împotriva lui Israel.

30

Biruința lui David asupra Amaleciilor.

¹ Si a fost că a treia zi după ce David și oamenii săi au plecat spre Țiclag, Amaleciții au năvălit asupra ținutului din

² „... ca un înger al lui Dumnezeu" cf. recenzie lui Origen și Lucian.

miazăzi și asupra Țiclagului; și au lovit Țiclagul și l-au ars cu foc.¹

² Cât despre femei și despre tot ce era înlăuntru, de la mic până mare, n'au omorât pe nimeni – nici bărbat, nici femeie –, ci i-au luat robi și i-au dus în drumul lor.

³ Când David și oamenii săi au ajuns în cetate, iată că ea era arsă cu foc; iar femeile lor și fiile lor și fiicele lor erau duși în robie.

⁴ Atunci David și oamenii săi și-au ridicat glasul și au plâns până când n'au mai avut putere să mai plângă.

⁵ Si amândouă femeile lui David erau duse în robie, Ahinoam Izreeliteanca și Abigail, fosta soție a lui Nabal Carmelitul.

⁶ Si tare mult s'a necăjit David, fiindcă poporul se vorbea să-l ucidă cu pietre; că întristat era sufletul întregului popor, fiecare pentru fiile săi și fiicele sale. David însă s'a întărit în Domnul, Dumnezeul său.

⁷ Si a zis David către preotul Abiatar, fiul lui Ahimelec: „Adu efodul!" Iar Abiatar a adus efodul la David.

⁸ Atunci David L-a întrebat pe Domnul, zicând: „Porni-voi oare să urmăresc această săleață? și dacă da, ii voi ajunge?" Iar Domnul i-a zis: „Aleargă, căci negreșit ii vei ajunge și-i vei scăpa pe cei robiți".

⁹ Si a plecat David – și cei șase sute de oameni împreună cu el – și au ajuns la părâul Besor, unde cei ce erau de prisos s'au oprit.²

¹ E de înțeles că Amaleciții răzbunau și prăzile pe care David le luase de prin ținuturile lor (27, 8-9).

² Între Afec și Țiclag, David și ai săi străbătu seră o distanță de 120 de kilometri; o parte din ei erau obosiți.

10 Si a alergat cu patru sute de bărbați, în timp ce două sute de bărbați s’au opriți dincolo de pârâul Besor.

11 În câmp au dat peste un Egiptean și l-au prins și l-au adus la David. Si i-au dat pâine, iar el a mâncat; și i-au dat și apă să bea;

12 i-au dat și o legătură de smochine și două de stafide, iar acela a mâncat și a prins din nou putere, că de trei zile și trei nopți nu mâncase pâine și nu băuse apă.

13 Apoi David i-a zis: „De unde ești și al cui?” Iar Tânărul, Egipteanul, i-a zis: „Eu sunt rob al unui bărbat amalecit; stăpânul meu s’ă lipsit de mine, fiindcă acum trei zile m’am îmbolnăvit.

14 Noi am făcut o năvală în latura de miazăzi a Cheretienilor și’n părțile Iudeii și’n latura de miazăzi a lui Caleb, iar Ticlagul l-am ars cu foc”.

15 David i-a zis: „Vrei tu să mă duci acolo jos, la șleahta aceea?” Acela i-a zis: „Jură-mi acum pe Dumnezeu că nu mă vei ucide și că nu mă vei da în mâinile stăpânului meu; și eu te voi duce acolo jos, la șleahta aceea”.

16 Si l-a dus acolo jos. Si, iată, aceia se împrăștiaseră prin tot ținutul, mândcând și bând și ospătându-se din toate prăzile cele mari pe care le luaseră din țara Filistenilor și din țara lui Iuda.

17 Atunci David a căzut asupră-le și i-a lovit de dimineața până seara și’n ziua următoare; și nimeni dintre ei n’ă scăpat, decât patru sute de tineri slujitori care erau călări pe cămile și care astfel au fugit.

18 Si David a luat înapoi tot ceea ce luaseră Amaleciții, iar pe amândouă femeile sale le-a eliberat.

19 Si nimic nu le-a lipsit, nici mare, nici

mic, nici fii, nici fiice, nici prăzi, nimic din toate pe care aceia le luaseră de la ei; David a luat totul înapoi.

20 Si a luat toate turmele și cirezile și le mânau înaintea prăzilor; iar despre prăzi se spunea: „Acestea sunt prăzile lui David”.

21 Si s’ă întors David la cei două sute de oameni care, neputând merge cu el, rămăseseră în urmă, fiind lăsați de el la pârâul Besor. Iar ei au ieșit înaintea lui David și a celor ce erau cu el. David s’ă apropiat de popor, iar ei l-au întrebătat de sănătate.

22 Atunci au răspuns cei netrebnici și răi dintre oamenii care merseră cu David și au zis: „De vreme ce ei n’au mers cu noi, nu le vom da din prăzile pe care le-am adus, ci doar fiecare să-și ia femeia și copiii și să se întoarcă.”

23 David însă a zis: „Nu veți face una ca asta, de vreme ce Domnul ne-a dat și ne-a păzit și de vreme ce Domnul ne-a dat în mâna șleahta care venea asupră-ne.

24 Si cine oare va asculta de aceste vorbe ale voastre? Căci ei nu sunt mai prejos decât noi, ci: precum este partea celui ce s’ă dus la război, aşa va fi și partea celui care a rămas cu tărhaturile; întocmai vor împărți!”

25 Si a fost că de atunci înainte s’ă stătornicit aceasta drept poruncă și îndreptar în Israel, până’n ziua de azi.

26 Si dacă a venit David în Ticlag, a trimis din daruri bătrânilor lui Iuda și apropiatilor săi, zicând: „Iată câte ceva din prăzile luate de la vrăjmașii Domnului!”:

27 celor din Betel, celor din Rama de miazăzi și celor din Iatir,

28 celor din Aroer, celor din Amada, ce-

lor din Sifmot, celor din Eștemoa și celor din Gat;

²⁹ celor din Chimat, celor din Safec, celor din Timat, celor din Carmel și celor din cetățile Ierahmeeliților și din cetățile cheneene;

³⁰ celor din Horma și celor din Bersaba și celor din Noa

³¹ și celor din Hebron și celor de prin toate locurile prin care trecuse David cu oamenii săi.

31

Înfrângerea de la Ghelboa. Moartea lui Saul.

¹ Si Filistenii s-au războit cu Israel; iar oamenii lui Israel au fugit din fața Filistenilor și au căzut răniți în muntele Ghelboa.¹

² Filistenii i-au învăluit pe Saul și pe fiii săi; și i-au ucis Filistenii pe Ionatan și pe Aminadab și pe Melchișua, fiii lui Saul.

³ Lupta împotriva lui Saul devenise crâncenă; au dat de el săgetători cu arcul și l-au rănit sub coaste.

⁴ Atunci Saul i-a zis scutierului său: „Scoate-ți sabia și străpunge-mă cu ea, ca să nu vină acești netăiați-împrejur și să mă străpungă să-și bată joc de mine!” Dar scutierul n'a vrut, căci se temea foarte; aşa că Saul și-a luat sabia și s'a aruncat în ea.

⁵ Iar scutierul, văzând că Saul era mort, s'a aruncat și el în sabia lui și a murit cu el.

¹ Ghelboa: munte cu o înălțime de peste 500 m deasupra Mediteranei, situat lângă una din cele două văi ce se deșprindeau din valea Iordanului spre valea lui Izreal.

⁶ Așa a murit Saul, și cei trei fi și ai săi și scutierul său, toți în aceeași zi deodată.

⁷ Iar oamenii lui Israel ce se aflau de cealaltă parte a văii, precum și cei de dincolo de Iordan, au văzut că oamenii lui Israel fugneau și că Saul și fiii săi erau morți; și și-au părăsit cetățile și au fugit, iar Filistenii au venit și au locuit în ele.

⁸ Si a fost că a doua zi, când au venit Filistenii să-i dezbrace pe cei morți, i-au aflat pe Saul și pe cei trei fiii ai săi căzuți în munții Ghelboa.

⁹ Si l-au întors și l-au dezbrăcat de armură și i-au tăiat capul și l-au trimis în țara Filistenilor, răspândind de jur împrejur nouăți vesele la idolii lor și la popor.

¹⁰ Armura i-au pus-o la templul Astartei, iar trupul i-l-au spânzurat la zidul Bet-Şan.

¹¹ Si auzind locuitorii Iabeșului din Galaad despre ce făcuseră Filistenii cu Saul,

¹² s'au ridicat toți vitejii și au mers toată noaptea și au luat trupul lui Saul și trupul lui Ionatan, fiul său, de la zidul Bet-Şan și le-au dus la Iabeș și acolo le-au ars.²

¹³ Apoi le-au luat oasele și le-au îngropat într'o dumbravă³ din Iabeș; și au postit săpte zile.

² Incinerarea cadavrelor nu făcea parte din practica Evreilor. Excepția presupune graba de a nu le expune unei eventuale incursiuni a Filistenilor. Dar, dincolo de circumstanțe, ea poate fi și o consecință a păcatului lui Saul de a fi recurs la serviciile vrăjitoarei din Endor.

³ Dumbrava era un crâng verde și răcoros. Termenul ebraic indică un arbore din familia stejarului (vezi și nota de la Fc 21, 33).

Cartea a doua a Regilor

1

David îi plânge pe Saul și pe Ionatan.

¹ Si a fost că, după moartea lui Saul, David s'a întors din războiul cu Amaleciții și a poposit două zile în Ticlag.

² A treia zi, iată că a venit un om din tabără, de la poporul lui Saul; avea hainele sfâșiate și țărâna pe cap¹. Si, venind la David, a căzut la pământ și i s'a închinat.

³ Iar David i-a zis: „De unde vii?” El i-a răspuns lui David: „Am scăpat din tabără lui Israel”.

⁴ David i-a zis: „Spune-mi, ce s'a întâmplat?” Iar el a răspuns: „Poporul a fugit din bătălie, mulți din popor au căzut și au murit; au murit și Saul, și Ionatan, fiul său”.

⁵ Atunci David a zis către Tânărul care-i adusese veștile: „Cum de știi tu că Saul și Ionatan, fiul său, au murit?”

¹Tinută de doliu. În cele ce urmează (3-16), moartea lui Saul e relatată diferit de 1 Rg 31, 3-5. Unii comentatori cred că e vorba de o variantă preluată dintr'o altă tradiție și introdusă mai târziu în textul primar. Pe de altă parte, e evident că „amalecitol” se prezintă cu o inventie (construită pe un sămbure de adevăr), menită să-i aducă o recompensă. Se pare că cele două însenme doveditoare au rămas la jumătatea gestului de a fi scoase din traistă. Credul, David rămâne fidel față de Saul, ca și față de maiestea principală a „unsului Domnului”.

⁶ Iar Tânărul care-i adusese veștile i-a zis: „Mă aflam din întâmplare pe muntele Ghelboa; și, iată, Saul era rezemat în sulița sa; și, iată, carele de luptă și căpeteniile călăreților îl strângeau tot mai de-aproape.

⁷ Si cătând el înapoia sa, a dat cu ochii de mine și m'a chemat; iar eu am zis: – Iată-mă!

⁸ Atunci el mi-a zis: – Cine ești tu? Iar eu i-am răspuns: – Eu sunt amalecit.

⁹ El mi-a zis: – Stai deasupra mea și ucide-mă, căci cumplit întuneric m'a cuprins, iar sufletul meu este încă în mine!

¹⁰ Iar eu am stat deasupra lui și l-am ucis, fiindcă știam că după cădere n'ao să mai trăiască. Si i-am luat cu-nuna regească de pe cap și brățara de la mâna și le-am adus aici, la domnul meu”.

¹¹ Atunci David și-a apucat hainele și le-a sfâșiat; și toți oamenii care erau cu el și-au sfâșiat hainele.

¹² Si s'au tânguit și au plâns și au postit până seara pentru Saul și pentru Ionatan, fiul său, și pentru poporul lui Iuda și pentru casa lui Israel, de vreme ce fuseseră loviți de sabie.

¹³ Si a zis David către Tânărul care-i adusese veștile: „De unde ești tu?” Acela a răspuns: „Sunt fiul unui străin amalecit”.

¹⁴ David i-a zis: „Cum de nu te-ai temut să-ți ridici mâna ca să-l ucizi pe unsul Domnului?”

¹⁵ Atunci David l-a chemat pe unul din tinerii săi slujitori și i-a zis: „Du-te și sari pe el!” Și l-a lovit, iar acela a murit.

¹⁶ David a zis atunci asupră-i: „Sângele tău fie asupra capului tău; căci gura ta a mărturisit împotrivă-ți, zicând: – Lam ucis pe unsul Domnului!”

¹⁷ Și David l-a plâns pe Saul și pe fiul său Ionatan cu această plângere de jale

¹⁸ pe care le-a poruncit fiilor lui Iuda să o învețe; iată, ea se află scrisă în Cartea Dreptului²:

¹⁹ Înalță un stâlp, Israele, pentru morții tăi uciși pe nălțimile tale!; cum au căzut vitejii!

²⁰ N'o povestiți în Gat și n'o spuneți pe străzile Ascalonului, ca nu cumva să se bucure fiicele Filistenilor, să nu se selească fiicele netăiașilor-împrejur.

²¹ Voi, munte din Ghelboea: nici rouă, nici ploaie să cadă pe voi, nici fie pe voi ogoare cu pârgă, de vreme ce-acolo căzut-au vitejii sub scut; mirungere nu e pe scutul lui Saul!³

²² Din sângele răniților, din seul celor tari arcul lui Ionatan nu se'ntorcea pustiu, iar sabia lui Saul nu se'nărtea zadarnic.

²³ Saul și Ionatan, iubiții și frumoșii, ei n'au fost despărțiti; cu vrednicie'n

„Cartea Dreptului”: colecție de cântece și poeme celebre, dispărută în timp; menționată și în nota de la Ios 10, 13. Înainte însă de a fi fost introdusă într'o colecție scrisă, această splendidă piesă de poezie biblică a circulat în memoria colectivă, precum Cântarea lui Moise (vezi Dt 32, 44), ceea ce înseamnă, o dată mai mult, că numeroase texte scrise ale Bibliei au fost precedate și consacrate de autoritatea Tradiției.

³Saul a căzut ca și cum n'ar fi fost unsul Domnului.

viață, în moarte laolaltă, mai sprinteni se vădeau decât vulturii și mai puternici decât leii.

²⁴ Voi, fiice ale lui Israel, plângeti pe Saul, cel ce'n porfiră mândră vă'mbrăca și fir de aur vă punea pe straie!

²⁵ Cum au căzut vitejii în mijlocu'ncleștării! O, Ionatan, tu, cel rănit de moarte pe propriile tale înălțimi!

²⁶ O, frate Ionatan, tristeții mele hrană! mi-ai fost atât de scump! iubirea ta mi te-a făcut minune mai sus decât iubirile femeii.

²⁷ Cum au căzut vitejii și cum pierit-a arma de război!

2

David rege. Răzvrătirea lui Ișboset.

¹ Și a fost că după aceea L-a întrebat David pe Domnul, zicând¹: „Mă voi să oare în una din cetățile lui Iuda?” Iar Domnul i-a zis: „Suie-te!” Și David a zis: „Unde mă voi să oare?” Și i s'a răspuns: „În Hebron²”.

² Atunci David s'a suiat în Hebron, el și cele două femei ale sale, Ahinoam Izreeliteanca și Abigail, fosta soție a lui Nabal Carmelitul,

³ precum și oamenii care erau cu el, fiecare cu familia lui; și locuiau în orașele Hebronului.

¹ Întrebările și răspunsurile erau instrumeneate de către preotul Abiatar, prin mijlocirea efdului (în care se aflau sorții Urim și Tumim).

² Hebronul, vestit încă din vremea patriarhilor și beneficiar al darurilor lui David (1 Rg 30, 31) era rânduit să devină întâia capitală dăvădică.

4 Si au venit bărbații Iudeii și acolo l-au uns pe David rege peste casa lui Iuda, după ce i-au spus lui David că oamenii din Iabeșul Galaadului îl îngropaseră pe Saul.³

5 Atunci David a trimis soli la mai-marii peste Iabeșul Galaadului, zicându-le: „Binecuvântați și sunteți voi Domnului, că ati făcut această milă cu domnul vostru Saul, unsul Domnului, și l-ați îngropat, pe el și pe Ionatan, fiul său.

6 Si acum, facă Domnul cu voi milă și adevăr; iar eu, de asemenea, întru această faptă bună am să mă port cu voi, de vreme ce ati făcut aceasta.

7 Si acum, întărească-se mâinile voastre, iar voi să fiți viteji; căci Saul, domnul vostru, a murit, iar cei din casa lui Iuda m'au uns pe mine rege peste ei".⁴

8 Dar Abner, fiul lui Ner, căpetenia oștilor lui Saul, l-a luat pe Ișboșet, fiul lui Saul, și l-a suit din tabără la Mahanaim

9 și l-a făcut rege peste ținutul Galaad și peste Așer și peste Izreal și peste Efraim și peste Veniamin și peste în-tregul Israel.

10 Ișboșet, fiul lui Saul, avea patruzeci de ani când a devenit rege peste Israel; și a domnit doi ani, dar nu peste cei din casa lui Iuda, care îl urmău pe David.

11 Iar durata domniei lui David în Hebron, peste casa lui Iuda, a fost de șapte ani și șase luni.

³De fapt, David fusese uns rege prin mâna lui Samuel (1 Rg 16, 13), dar actul se petrecuse în cercul intim al familiei lui Iosei. Ungerea de acum (făcută, probabil, de către un preot la cerea poporului) o confirmă pe prima și-i conferă caracterul unui act public.

⁴David încearcă să-i atragă de partea lui pe devotații lui Saul, dar, precum se va vedea, fără succes.

12 Atunci Abner, fiul lui Ner, și slugile lui Ișboșet, fiul lui Saul, au ieșit din Mahanaim la Gabaon;

13 iar Ioab, fiul Teruiei⁵, și servii lui David au ieșit și ei din Hebron și s-au întâlnit unii cu alții la fântâna din Gabaon, în același loc; aceștia au seszut dincoace de izvor, iar ceilalți dincolo.

14 Si a zis Abner către Ioab: „Să se ridice flăcăii și să se ia la'ntrecere în fața noastră!” Iar Ioab a zis: „Să se ridice!”

15 Si s'au ridicat și au trecut, numărăți, doisprezece feciori veniaminiti⁶, din partea lui Ișboșet, fiul lui Saul, și doisprezece dintre servii lui David.

16 Si fiecare l-a apucat cu mâna de cap pe cel de lângă el și [și-au înfipt] sabia unul altuia în coastă și au căzut deodată; iar locul acela s'a numit Partea-Viclenilor⁷; el se află în Gabaon.

17 Si tare crâncenă a fost bătălia'n ziua aceea; iar Abner și oamenii lui Israel au fugit de dinaintea servilor lui David.

18 Acolo se aflau trei fii ai Teruiei: Ioab, Abișai și Asael; Asael însă era sprinten la picior, ca o căprioară de câmp.

19 Atunci Asael a alergat după Abner; și din urmărirea lui Abner nu s'a abătut nici la dreapta, nici la stânga.

20 Iar Abner s'a uitat înapoi și a zis: „Asael, tu ești?” Acela a răspuns: „Eu sunt”.

21 Si i-a zis Abner: „Abate-te la dreapta sau la stânga și prinde pe una din slugi și ia-i pentru tine armele!” Asael însă n'a vrut să se abată din urmărirea lui.

⁵Teruia era sora lui David (1 Par 2, 16).

⁶Veniamin era tribul lui Saul.

⁷Viclean (aici): cel ce atacă pe neașteptate, ignorând fair-play-ul unei întreceri. Ebr: Câmpul-Coastelor.

22 Dar Abner i-a zis din nou lui Asael: „Stai departe de mine, ca să nu te culc la pământ; cu ce obraz mă voi uita eu la Ioab? Ce înseamnă asta? Întoarce-te la Ioab, fratele tău!”

23 Dar el n'a vrut să se abată. Atunci Abner l-a lovit cu coada suliței în golul de sub furca pieptului; sulița l-a străpuns și i-a ieșit prin spate, iar el a căzut și a murit pe loc. Și a fost că toți cei ce treceau prin locul unde a căzut și a murit Asael, acolo rămâneau.

24 Ioab și Abișai l-au fugărit pe Abner până apusul soarelui; și au ajuns la dealul Amma, care este în fața Ghia-hului, pe calea ce duce spre pustia Gabaonului.

25 Iar fiii lui Veniamin, care-l urmaseră pe Abner, s'au adunat și s'au alcătuit într-o singură oaste și au stat pe vârful unui deal.

26 Atunci Abner a strigat către Ioab, zicând: „Oare fără'ncetare va'nfuleca sabia? Oare nu știi cât de amar poate fi sfârșitul? Până când oare nu vei vrea să-i spui poporului să nu ne mai fugăreasă frații?”

27 Iar Ioab a zis: „Viu este Domnul, că dacă tu n'ai fi vorbit, încă de dimineață s'ar fi oprit poporul de la a-și fugări fiecare pe fratele său”.

28 Atunci Ioab a sunat din trâmbiță, iar poporul întreg s'a potolit și nu l-a mai urmărit pe Israel și nu s'a mai bătut.

29 Iar Abner și oamenii săi au plecat înspre seară și [au mers] toată noaptea aceea și, după ce au trecut Iordanul, au străbătut toată întinderea mărginașă și au venit în tabără.⁸

⁸T. M. precizează: „... la Mahanaim și Biron”.

30 Iar Ioab s'a întors din urmărirea lui Abner și a adunat tot poporul: dintre oamenii lui David lipseau nouăsprezece bărbați, precum și Asael.

31 Oamenii lui David au ucis trei sute șaptezeci de bărbați din fiii lui Veniamin –adică din oamenii lui Abner.

32 Și l-au luat pe Asael și l-au îngropat în mormântul tatălui său, în Betleem. Iar Ioab și oamenii lui au mers toată noaptea și li s'a luminat de ziua în Hebron.

3

Abner încearcă o înțelegere cu David, apoi este ucis de Ioab.

1 Îndelungată vreme a fost război între casa lui Saul și casa lui David; dar casa lui David înainta și se întărea, în timp ce casa lui Saul scădea și slăbea.

2 Lui David i s'au născut în Hebron șase fii. Întâiul-născut a fost Amnon, din Ahinoam Izreeliteanca;

3 al doilea a fost Chileab, din Abigail Carmelita, fosta soție a lui Nabal; al treilea a fost Abesalom, fiul Maacăi, fiica lui Talmai, regele Gheșurului;

4 al patrulea a fost Adonia, fiul Haghitei; al cincilea a fost Șefatia, fiul Abitalei;

5 iar al șaselea a fost Itream, din Eglă, femeia lui David. Aceștia i s'au născut lui David în Hebron.

6 Și a fost că'n vremea războiului dintre casa lui Saul și casa lui David, stăpânitor peste casa lui Saul era Abner.

7 Saul avuse o țitoare cu numele Rîțpa, fiica lui Aia. Abner a intrat la ea, dar Ișboset, fiul lui Saul, a zis către Ab-

ner: „De ce ai intrat la țiitoarea tatălui meu?”¹

8 Atunci Abner s'a mâniat cumplit pe Ișboșet din pricina acestei întrebări. Și i-a zis Abner: „Ce sunt eu?: cap de câine? Am făcut azi bunătate cu casa lui Saul, tatăl tău, și cu frații și prietenii săi, și n'am vrut să mă duc la casa lui David, iar tu mă socotești acum neglijuit pentru o muiere?

9 Așa să-i facă Dumnezeu lui Abner – ba încă și mai mult: așa cum Domnul îl S'a jurat lui David², întocmai voi face eu astăzi pentru el:

10 să ia regatul de la casa lui Saul și să ridice tronul lui David peste Israel și peste Iuda, de la Dan până la Beer-Şeba”.

11 Iar Ișboșet n'a mai îndrăznit să-i răspundă ceva lui Abner, căci se temea de el.

12 Abner a trimis de îndată soli la David la Hebron, unde se afla el, zicând: „Fă cu mine un legământ; și, iată, mâna mea este cu tine, ca să întorc la tine toată casa lui Israel!”

13 Iar David a zis: „Bine, voi face cu tine un legământ, dar îți cer un lucru; adică: Nu-mi vei vedea fața dacă nu mi-o vei aduce pe Micol, fiica lui Saul, atunci când vei veni să mi te înfățișezi”.³

14 David a trimis o solie la Ișboșet, fiul lui Saul, zicând: „Dă-mi-o pe Micol, so-

ția mea, pe care am luat-o în schimbul a o sută de prepuțuri filistene”.⁴

15 Atunci Ișboșet a trimis și a luat-o de la bărbatul ei Paltiel, fiul lui Laiș.

16 Iar bărbatul ei, plângând după ea, a petrecut-o până la Bahurim. Acolo Abner i-a zis: „Du-te îndărăt!” Iar acela s'a întors.

17 Și a grăit Abner către bătrâni lui Israel, zicând: „În alte vremuri, voi îl căutați pe David să vă fie rege.

18 Faceți-o și acum; căci Domnul a grăit despre David, zicând: Prin mâna robului Meu David îl voi mântui pe Israel din mâna Filistenilor și din mâna tuturor vrăjmașilor lui”.

19 Abner a vorbit și în auzul [fiilor] lui Veniamin⁵. Și s'a dus Abner să vorbească și în auzul lui David în Hebron, tot ceea ce părea bun în ochii lui Israel și în ochii a toată casa lui Veniamin.

20 Și a venit Abner la David, în Hebron, și douăzeci de oameni împreună cu el; iar David le-a făcut ospăt cu vin, lui Abner și oamenilor săi.

21 Și a zis Abner către David: „Mă voi ridica și mă voi duce și voi aduna întregul Israel la stăpânul meu, regele. Eu voi face cu el un legământ, iar tu vei domni peste tot ce-ți poftește inima”. Atunci David i-a dat cale deschisă lui Abner, iar acela s'a dus cu pace.

22 Iată însă că servii lui David împreună cu Ioab se întorceau dintr'o raită și aduceau cu ei prăzi numeroase; dar Abner nu se afla cu David în Hebron, de vreme ce David îi dăduse cale deschisă, iar acela se dusese cu pace.

23 Când a sosit Ioab cu toată oastea lui, i s'a spus: „Abner, fiul lui Ner, a venit

¹Gestul lui Abner de a dispune de haremul regelui defunct (pe care, de drept, îl moștenea fiul acestuia) era interpretat ca fiind o aspirație la tron.

²Aluzie probabilă la sentința lui Dumnezeu de a transfera regatul de la Saul la David (1 Rg 15, 28).

³După fuga lui David, Saul o dăduse pe Micol după Paltiel, fiul lui Laiș, din Galim (1 Rg 25, 44).

⁴Vezi istoria în 1 Rg 18, 17-18.

⁵Veniamin era tribul din care se trăgea Saul.

la David; David l-a lăsat să plece, iar acela s'a dus în pace".

²⁴ Atunci Ioab a intrat la rege și i-a zis: „Ce-ai făcut?... Iată, Abner a venit la tine; cum de l-a lăsat să plece, iar el s'a dus cu pace?

²⁵ Oare nu cunoști tu vicenia lui Abner, fiul lui Ner, că a venit să te însere, să știe el pe unde ieși și pe unde intri și să știe tot ce faci?"

²⁶ Si după ce Ioab s'a întors de la David, a trimis soli după Abner și l-a întors de la fântâna Sira; dar David nu știa.

²⁷ Si dacă l-a întors pe Abner la Hebron, Ioab l-a făcut să se abată puțin spre latura porții, chipurile să-i spună două-trei vorbe; și acolo l-a lovit în golul de sub furca pieptului; și a murit pentru săngele lui Asael, fratele lui Ioab.

²⁸ Mai pe urmă a auzit David și a zis: „Nevinovat în fața Domnului sunt eu în veac, eu și regatul meu, de săngele lui Abner, fiul lui Ner.

²⁹ Cadă el asupra capului lui Ioab și asupra casei tatălui său! Din casa lui Ioab să nu lipsească cel bolnav de scurgere sau cel atins de lepră sau cel ce merge'n cârji sau cel ucis de sabie sau cel ce n'are pâine!"

³⁰ Aceasta, pentru că Ioab și fratele său Abisai îl omorâseră pe Abner din pricina că acesta îl omorâse pe Asael, frațele lor, în lupta de la Gabaon.

³¹ Si a zis David către Ioab și către tot poporul care era cu el: „Sfâșiați-vă hainele și încingeți-vă cu pânză de sac și plângeti în fața lui Abner!" Si regele David mergea în urma patului mortuar.

³² Si l-au îngropat pe Abner în Hebron; și regele și-a ridicat glasul și a plâns

deasupra gropii; și tot poporul l-a plâns pe Abner.

³³ L-a plâns regele pe Abner și a zis: Poate muri Abner cu moartea lui Nabal?⁶

³⁴ Mâinile nu-ți erau legate, picioarele nu-ți erau încătușate; nimeni nu te-a asemuit cu Nabal, ai căzut în fața fiilor nedreptății".

³⁵ Si'ntregul popor s'a adunat să-l plângă. Si'ntregul popor a venit să-l facă pe David să mănânce pâine la vremea când încă era ziua. Iar David s'a jurat, zicând: „Așa să-mi facă mie Domnul – ba încă și mai mult – dacă până la asfințitul soarelui voi mâncă pâine sau orice altceva".

³⁶ Si'ntregul popor a luat la cunoștință; și tot ceea ce regele făcea în fața poporului era plăcut în ochii lor.

³⁷ Si'n ziua aceea a aflat întregul popor – si'ntregul Israel – că nu de la rege a pornit uciderea lui Abner, fiul lui Ner.

³⁸ Si a zis regele către slujitorii săi: „Oare nu știți că o mare căpetenie a căzut astăzi în Israel?

³⁹ și că eu îi sunt astăzi rudă, ca și cum el ar fi fost rânduit de către rege? Dar oamenii aceștia, fiili Țeruiei, sunt mult prea grei pentru mine⁷. Celui ce face răul, după răutatea lui să-i plătească Domnul!"

4

Ișboșet e ucis, David îl răzbună.

⁶Nabal, neomenosul soț al Abigailei, devenită apoi soția lui David, murise de apoplexie (1 Rg 25, 38). Ebr.: „Trebua Abner să moară ca un nesabuit?"

⁷Ioab și frații săi dețineau controlul armatei.

1 Si dacă Ișboșet, fiul lui Saul, a auzit că Abner, fiul lui Ner, murise în Hebron, mâinile i s-au slăbănoșit și toți oamenii Israelului și-au pierdut curajul.

2 Iar Ișboșet, fiul lui Saul, avea doi bărbăti căpetenii de oaste; numele unuia era Baana, iar numele celuilalt era Rechab, fiul lui Rimon Beeroteanul, dintre urmașii lui Veniamin – căci și Beerotul se socotea al fiilor lui Veniamin;

3 Beerotenii fugiseră la Ghitaim și acolo au rămas, ca străini, până'n ziua de azi.

4 Iar de la Ionatan, fiul lui Saul, rămăsese un fiu beteag de picioare; el avea cinci ani când a venit din Izreel vesteau despre Saul și fiul său Ionatan; atunci doica lui l-a ridicat și a fugit, dar în graba ei de a fugi, el a căzut și a rămas șchiop. Numele lui era Mefiboșet.

5 Rechab și Baana, fiul lui Rimon Beeroteanul, au plecat; și la amiază, în zăduful zilei, au sosit la Ișboșet; iar acesta dormea în pat.

6 Si, iată, pe portarul casei, care vănturase grâu, l-a prins somnul și a adormit, iar frații Rechab și Baana s'au furăsat în casă.

7 Ișboșet dormea pe patul său, în odaia lui; iar aceia l-au lovit și l-au omorât și i-au tăiat capul. Si luându-i capul, au mers toată noaptea pe drumul dinspre asfințit.

8 Si au adus capul lui Ișboșet la David în Hebron și au zis către rege: „Iată capul lui Ișboșet, fiul lui Saul, dușmanul tău care-ți căuta viața; Domnul l-a răzbunat astăzi pe domnul meu, regele, împotriva dușmanilor săi, împotriva lui Saul, vrăjmașul său, și împotriva seminției lui”.

9 Si răspunzându-le David lui Rechab și fratelui său Baana, fiul lui Rimon Beeroteanul, le-a zis: „Viu este Domnul, Cel ce mi-a izbăvit viața din tot necazul:

10 cel ce mi-a spus mie că Saul a murit – cu toate că el mi se înfățișase ca purtător de veste bună – l-am prins și l-am omorât în Ticlag, pe el, căruia se cuvenea, chipurile, să-i dau o răsplătită pentru veștile lui.

11 Iar acum, oameni răi au ucis un om drept, în casa lui, în patul lui; acum dar voi cere sângele lui din mâinile voastre și vă voi stârpi de pe pământ”.

12 Așa că David le-a poruncit slujitorilor săi, iar aceia i-au omorât și le-au tăiat mâinile și picioarele și i-au spânzurat deasupra iazului din Hebron. Iar capul lui Ișboșet l-a îngropat în mormântul lui Abner, fiul lui Ner.

5

David rege peste tot Israelul. Casa și fiili lui David în Ierusalim. Două biruințe asupra Filistenilor.

1 Toate semințile lui Israel au venit atunci la David în Hebron și i-au zis: „Iată, noi suntem oasele tale și carneata ta¹

2 Încă din vremea când Saul domnea peste noi, tu erai călăuza lui Israel. Atunci a zis Domnul către tine: «Tu îl vei paște pe poporul Meu Israel și tu vei fi cărmuitorul poporului Meu Israel».

3 Toți bătrânii lui Israel au venit la rege în Hebron. Si acolo, în Hebron, re-

¹Certificarea că David nu este un intrus, ci îi aparține același neam.

gele David a făcut cu ei legământ îna-

intea Domnului. și l-au uns pe David rege peste tot Israelul².

4 David era un fecior de treizeci de ani când a început să domnească, și a domnit patruzeci de ani.

5 Șapte ani și șase luni domnise în Hebron peste Iuda, iar treizeci și trei de ani a domnit în Ierusalim peste întregul Israel și Iuda.

6 David și toți oamenii lui s'au dus la Ierusalim, la Iebusei care locuiau ținutul³; dar i s'a spus lui David: „Tu nu vei intra aici!”, căci îi stăteau împotrivă orbii și șchiopii care ziceau: „David nu va intra aici!”

7 Atunci David a luat fortăreața Sionului; aceasta este cetatea lui David⁴.

8 Și a zis David în ziua aceea: „Tot cel ce-i lovește pe Iebusei să-i treacă prin ascuțișul săbiei: și pe șchiopi, și pe orbi, și pe cei ce urăsc sufletul lui David”. De aceea se zice: „Orbii și șchiopii

²În afară de ungerea tainică, teologică, făcută de Samuel, David promise o consacrare publică din partea fiilor lui Iuda (2, 4), iar acum o primeste, tot public, din partea fiilor lui Israel, devenind astfel rege recunoscut de către întregul Israel. Cele două mari teritorii vor rămâne însă distincte, până la separarea lor politică în regatul de nord, Israel, și regatul de sud, Iuda.

³Prin locuitorii ai Ierusalimului au fost Iebuseii (Ios 15, 8, 63; 18, 16, 28). Numele cetății e menționat pentru prima oară într'un text egipcean din secolul 19 sau 18 î. H. sub forma „Urušalim”. „Ierusalim” este transcrierea grecească a pronunției aramaice. În grafia originală înseamnă „Cetatea Păcii”. Momentul intrării lui David e crucial: Ierusalimul devine nu numai capitala regatului, ci și cel mai important oraș al lumii.

⁴Așezată pe muntele care domină Ierusalimul, fortăreața oferea o reședință sigură. Sionul va deveni „casa lui Dumnezeu”, prin aceea că David va înălța aici un altar, iar Solomon va zidi templul.

nu vor intra în casa Domnului”⁵.

9 David s'a așezat în fortăreață, iar aceasta s'a numit cetatea lui David; cetatea în sine a zidit-o de jur-împrejur; [acolo și-a zidit] și casa lui.

10 Așa că David propășea, devenind tot mai mare, iar Domnul Atotțiitorul era cu el.

11 Atunci Hiram, regele Tirului, i-a trimis lui David soli și lemn de cedru și dulgheri și meșteri ziditori în piatră, iar aceștia i-au zidit lui David o casă.

12 Și David a cunoscut că Domnul îl rânduise rege peste Israel și că regatul său s'a ridicat de dragul poporului Său Israel.

13 David și-a mai luat femei și țiitoare, din Ierusalim, după ce a venit din Hebron; și i s'au mai născut lui David fi și fiice.

14 Iată numele celor ce i s'au născut în Ierusalim: Șamua și Șobab, Natan și Solomon;

15 Ibhar și Elișua, Nefeg și Iafia;

16 Elišama, Eliada și Elifelet; Samae, Iesivat, Natan, Galamaan, Ievaar, Teisus, Elfalat, Naged, Nafec, Ionatan, Leasamis, Baalimat și Elifaat.

17 Și dacă au auzit Filistenii că David fusese uns rege peste Israel, toți Filistenii s'au ridicat să-l caute pe David. Iar David, dacă a auzit, s'a închis în fortăreață.

18 Filistenii au venit și s'au adunat în valea Refaimiților⁶.

⁵Versetele 6 și 8 s-ar putea referi la o opoziție totală din partea localnicilor, inclusiv a invalidilor. Ar putea fi însă și o reacție la interdicția șchiopilor și orbilor de a-l sluii lui Iahvă (Lv 21, 18).

⁶Textual: „în valea Titanilor”. Refaimiții fusaseră vestiți prin urieșenia staturii lor. Cu acest

¹⁹ Atunci David L-a întrebat pe Domnul, zicând: „Mă voi ridica împotriva Filistenilor? iți vei da în mâinile mele?” Iar Domnul a zis către David: „Ridică-te, căci negreșit iți voi da pe Filisteni în mâinile tale”.

²⁰ David s'a lăsat de deasupra Rupturilor⁷, și acolo i-a lovit pe Filisteni. Și a zis David: „Domnul i-a rupt pe dușmanii Filisteni de dinaintea mea aşa cum rup apele”. De aceea s'a numit locul acela Rupturile-de-Sus.

²¹ Acolo și-au lăsat [Filistenii] idolii, iar David și oamenii săi i-au ridicat.⁸

²² Filistenii însă s'au ridicat din nou și s'au adunat în valea Refaimiților.

²³ Iar David L-a întrebat pe Domnul, zicând: „Mă voi ridica împotriva Filistenilor? iți vei da în mâinile mele?” Dar Domnul i-a zis: „Nu te vei ridica să-i întâmpini; ocolește-i prin spate și-i vei întâlni aproape de locul Plângerii.

²⁴ Și fi-va că atunci când vei auzi frezmătul crengilor din pădurea Plângerii, tu te vei năpusti asupra lor, fiindcă atunci îți va ieși Domnul înainte să-i prăpădească'n luptă pe Filisteni”.

²⁵ Iar David a făcut aşa cum i-a poruncit Domnul și i-a lovit pe Filisteni de la Gabaon până la Ghezer.

---

nume era desemnată o câmpie de la sud-vest de Ierusalim.

⁷Termenul de ruptură (**diakopé**) indică acțiunea apei de a rupe un zăgaz, o stâvlă, un obstacol care-i stă în cale. Așadar, David s'a lăsat prin văile drepte din susul muntelui, trecători formate în timp prin năvala șuvоaielor. T. M.: „David s'a dus la Baal-Perațim și acolo i-a lovit...”; localizare incertă într'un text obscur.

⁸T. M. adaugă: „Și a poruncit să-i ardă în foc”.

6

Aducerea chivotului la Ierusalim.

¹ David i-a adunat din nou pe tinerii din Israel, ca la vreo șaptezeci de mii.

² Și s'a ridicat David, el și tot poporul care era cu el, precum și o seamă din dregătorii lui Iuda, și au mers pe calea urcușului¹ ca să aducă de acolo chivotul lui Dumnezeu, deasupra căruia este chemat numele Domnului puternic, Cel ce șade pe heruvimii de deasupra².

³ Și a pus chivotul Domnului într'un car nou, luându-l din casa lui Aminadab – care locuia pe deal; iar Uza și frații săi, fiili lui Aminadab, mânau carul,

⁴ în timp ce frații săi mergeau înaintea chivotului,

⁵ iar David și toți fiili lui Israel erau jucând înaintea Domnului, cu instrumente răsunătoare și cu cântări și cu harpe și cu alăute și cu tobe și cu timbare și cu fluiere³.

⁶ Au venit astfel până la aria de treierat a lui Nachon; acolo Uza și-a întins mâna spre chivotul lui Dumnezeu, ca să-l sprijine, și s'a ținut de el, fiindcă boii îl făcuseră să se miște 'ntr'o rână.

¹T. M.: „...s'au dus la Baala lui Iuda”, Baala fiind vechiul nume al cetății Chiriat-Iearim (Ios 15, 9), unde fusese aşezat ultima oară chivotul legământului, în casa lui Aminadab (1 Rg 7, 1). „Calea urcușului” (care nu e un nume propriu) ar putea să însemne ascensiunea lui David în urma victoriei asupra Filistenilor.

²Pe capacul chivotului se aflau imaginile a doi heruvimi care simbolizau tronul nevăzutului Dumnezeu (Nm 7, 89).

³Amplă procesiune, cu tot fastul regesc, în care bucuria era exprimată prin jocuri și cântece; acestea din urmă, codificate, se păstrează până azi în Biserică Etiopiană, sub numele generic de „dansuri davidice”.

⁷ Dar Domnul S'a mâniat pe Uza cu mare aprindere; și din pricina acestei îndrăzneli l-a lovit Dumnezeu chiar acolo; și acolo a murit, lângă chivotul Domnului, înaintea lui Dumnezeu⁴.

⁸ Și s'a măhnit David pentru aceea că Domnul făcuse o astfel de ruptură asupra lui Uza; și locul acela s'a numit Ruptura lui Uza, până'n ziua de azi.

⁹ Și'n ziua aceea s'a temut David de Domnul, zicând: „Cum va intra la mine chivotul Domnului?”

¹⁰ Si n'a vrut David să aducă la sine chivotul legii Domnului, în cetatea lui David, ci l-a adus David în casa lui Obed-Edom Gateanul.

¹¹ Și a rămas chivotul Domnului vreme de trei luni în casa lui Obed-Edom Gateanul și a binecuvântat Domnul casa lui Obed-Edom și tot ce avea el.

¹² Și i s'a spus regelui David, zicând: „Domnul a binecuvântat casa lui Obed-Edom, și tot ce are el, pentru chivotul lui Dumnezeu”. Atunci David a mers și a ridicat cu veselie chivotul Domnului din casa lui Obed-Edom în cetatea lui David.

¹³ Și împreună cu el, purtând chivotul Domnului, erau șapte cete; și viței și miei pentru jertfă.

¹⁴ Și David cânta cu mare răsunet din instrumente muzicale înaintea Domnului; și era îmbrăcat în vestiment luminat.

⁴Teribilul eveniment era menit să demonstreze că chivotul legii, simbol al prezenței lui Dumnezeu, este intangibil chiar și în fața bunelor intenții ale unui laic. Totul pentru a consolida sentimentul sacralității. Cuvântul „ruptură” (**diakopé**) are aici o arie semantică mult mai largă: adevarata „ruptură” se produce în fința lui David, anume în credința sa că Dumnezeu nu poate fi nedrept.

¹⁵ Și David și toată casa lui Israel au ridicat chivotul Domnului în strigăte și glasuri de trâmbiță.

¹⁶ Și a fost că atunci când chivotul Domnului a sosit în cetatea lui David, Micol, fiica lui Saul, s'a uitat pe fereastra și l-a văzut pe regele David dănțuind și cântând înaintea Domnului; și l-a disprețuit în inima ei⁵.

¹⁷ Și au adus chivotul Domnului și l-au așezat în lăuntru, la locul lui, în mijlocul cortului pe care David îl ridicase pentru el; atunci David a adus în fața Domnului arderi-de-tot și jertfe de pace.

¹⁸ Iar după ce David a săvârșit aducerea arderilor-de-tot și a jertelor de pace, a binecuvântat poporul întru numele Domnului Puteilor.

¹⁹ Și a împărțit la tot poporul – și chiar oștirii lui Israel – de la Dan până la Beer-Şeba, fiecăruia, atât bărbați cât și femei, câte o bucată de pâine și câte o ciozvârtă de carne friptă și câte o clătită din tigaie; și tot poporul a plecat, fiecare la casa lui.

²⁰ Și David s'a întors să-și binecuvinteze propria sa casă. Iar Micol, fiica lui Saul, a ieșit în întâmpinarea lui David și l-a salutat și a zis: „Câtă cinste astăzi pentru regele lui Israel, cel ce s'a descoperit astăzi în ochii slujnicelor și slugilor lui aşa cum li se descoperă oricare din cei ce țopăie ca nebunii⁶!”

²¹ Iar David a zis către Micol: „Eu voi juca în fața Domnului. Binecuvântat este Domnul, Cel ce m'a ales, peste capul tatălui tău și peste capul casei

⁵Micol era soția lui David.

⁶Termenul face aluzie la dansurile orgiastice ale unor culte pagâne, în timpul căror, cuprinși de frenezie, bărbații ajungeau să se automutilizeze.

acestuia, să facă din mine cârmuitor peste poporul Său, peste Israel! și voi juca și voi sălta în fața Domnului,

²² și aşa încă mă voi mai descoperi, și netrebnic voi fi în ochii tăi, dar împreună cu slujnicele în ochii căror ziceai că n'ăș fi în cinste".

²³ Iar Micol, fiica lui Saul, nu a avut nici un copil până'n ziua când a murit.

7

Profeția lui Natan. Rugăciunea lui David.

¹ Si a fost că la vremea când regele sedea în casa lui și când Domnul îi dăduse răgaz din toate părțile vrăjmașilor dimprejurul său,

² a zis regele către profetul Natan: „Iată, eu trăiesc într'o casă de cedru, în timp ce chivotul Domnului locuiește în mijlocul unui cort”.

³ Iar Natan a zis către rege: „Du-te și fă tot ceea ce ai în inima ta, căci Domnul e cu tine”.

⁴ Si a fost că'n noaptea aceea s'a făcut cuvântul Domnului către Natan, zîcând:

⁵ „Du-te și spune-i robului Meu David: – Așa grăiește Domnul: Tu nu-Mi vei zidi Mie casă în care să locuiesc;

⁶ că Eu nu intr'o casă am locuit, din ziua în care i-am scos pe fiili lui Israel din Egipt până'n ziua aceasta, ci am umblat din popas și în cort.

⁷ Oriunde am umblat, în tot Israelul, am spus Eu oare vreunei seminții din Israel, căreia îi poruncisem să-l pască pe poporul Meu Israel, zicând: – De ce nu Mi-ați zidit o casă de cedru?

⁸ Si acum, aşa îi vei grăi robului Meu David: – Așa grăiește Domnul Atotțitor: Te-am luat de la stâna oilor ca să fii îndrumător peste poporul Meu, peste Israel.

⁹ Si am fost cu tine peste tot pe unde ai umblat, iar pe vrăjmașii tăi i-am nimicit de dinainte-ți și te-am făcut renumit după renumele celor mari de pe pământ.

¹⁰ Si voi rândui un loc pentru poporul Meu Israel și-i voi răsădi și vor locui ei între ei și nu vor mai fi neliniștiți, iar fiul nedreptății nu-i va mai umili ca atunci, la început,

¹¹ din zilele când am pus judecători peste poporul Meu Israel; și-ți voi da odihnă din partea vrăjmașilor tăi, iar Domnul îți va spune că-ți vei zidi casă.

¹² Si fi-va că după ce zilele tale se vor plini și tu vei dormi împreună cu părinții tăi, Eu îl voi ridica pe urmașul tău de după tine, din chiar coapsa ta, și voi rândui regatul său.

¹³ Acesta-i va zidi casă numelui Meu, iar Eu îi voi întări tronul până'n veac.

¹⁴ Eu îi voi fi lui Tată, iar el îmi va fi Mie fiu. Si de se va întâmpla să gresescă, atunci îl voi certa cu toagul bărbătașilor și cu loviturile fiilor oamenilor.

¹⁵ Iar mila Mea nu o voi îndepărta de la el aşa cum am îndepărtat-o de la cei pe care i-am lepădat de la fața Mea.

¹⁶ Casa lui va fi neclintită, regatul său va rămâne veșnic înaintea Mea, iar tronul său în veac va fi întărit”.

¹⁷ Potrivit tuturor acestor cuvinte și potrivit acestei vedenii, aşa i-a vorbit Natan lui David.

¹⁸ Si întrând regele David, a stat în fața Domnului și a zis: „Cine sunt eu,

Doamne al meu, Doamne? și ce este casa Mea de m'ai iubit atât?

¹⁹ În timp ce eu eram foarte mic înaintea Ta, Doamne al meu, Doamne, Tu vorbeai despre casa robului Tău în durată. Aceasta-i oare legea omului, Doamne al meu, Doamne?

²⁰ Ce oare va mai grăi David către Tine? De acum Tu-l știi pe robul Tău, Doamne al meu, Doamne!

²¹ De dragul robului Tău ai lucrat și după inima Ta ai făcut tot binele acesta, ca să-l arăți robului Tău,

²² aşa ca eu să Te preamăresc, Doamne al meu; că nimeni nu este ca Tine, și'n afară de Tine nu este Dumnezeu întru tot ceea ce noi am auzit cu urechile noastre.

²³ Care alt neam de pe pământ este ca poporul Tău Israel, pe care Dumnezeu să-l fi călăuzit ca să-și răscumpere Sieși popor spre a-ți face un nume, ca să-i faci lucruri mari și luminate, aşa ca Tu să izgonești neamuri și jertfelnice de dinaintea poporului Tău pe care îi l-aî răscumpărat din Egipt?

²⁴ Și Tu îi-ai pregătit poporul lui Israel să-ți fie popor până'n veac, iar Tu, Doamne, Te-ai făcut lui Dumnezeu.

²⁵ Și acum, Doamne al meu, Doamne, adverește până'n veac cuvântul pe care l-aî grăit despre robul Tău și casa lui! Doamne Atotțitorule, Dumnezeul lui Israel, fă precum ai spus!

²⁶ Și acum, preamărească-se numele Tău până'n veac și întărească-se casa robului Tău David în fața Ta!

²⁷ Doamne Atotțitorule, Dumnezeul lui Israel, Tu ești Cel ce i-a descoposit robului Tău acestea, zicând: Îți voi zidi casă!; iată de ce robul Tău a găsit

cu cale' n inima sa să-ți înalte această rugăciune.

²⁸ Și acum, Doamne al meu, Doamne: Tu ești Dumnezeu!; și cuvintele Tale vor fi adevărate, și Tu ai grăit despre robul Tău aceste lucruri bune.

²⁹ Și acum, începe și binecuvintea ză casa robului Tău, ca să dăinuie ea veșnic înaintea Ta!; că Tu, Doamne al meu, Doamne, Tu ești Cel ce a grăit, și din binecuvântarea Ta să se binecuvinteze casa robului Tău, ca să dăinuie ea veșnic înaintea Ta!"

8

Biruitor în războaie, David pune rânduiala în regat.

¹ Și a fost că după aceasta i-a lovit David pe Filisteni și i-a înfrânt. Și a luat David tribut¹ din mâinile Filistenilor.

² Apoi i-a bătut David pe Moabiți: și, culcându-i la pământ, i-a măsurat cu funia: două funii spre ucidere și două funii spre cruce. Moabiții i-au devenit robi lui David, plătindu-i bir.

³ După aceea l-a bătut David pe Hadad-Ezer, fiul lui Rehob, regele Țobei, la vremea când acesta mergea să-și întindă puterea până la râul Eufrat;

⁴ și a luat David o mie din carele lui de luptă și șapte mii de călăreți și douăzeci de mii de pedestri; și a sfârâmat David toate carele de luptă², păstrând

¹ Textul Ebraic are aici două cuvinte (Meteg-Haama) pe care nici un traducător nu le poate desluși. Septuaginta folosește un derivat al verbului **aforizo**, care ar însemna „tribut”, dar cu un înțeles mai special: tributul pe care învingătorul îl pune deoparte, el fiind afierosit (destinat) Domnului.

²Ebr: „a tăiat vinele sailor” (aşa cum făcuse Iosua Navi – 11, 6, 9).

din ele o sută de care.

5 Siria Damascului a venit în ajutorul lui Hadad-Ezer, regele Ṭobei, dar David a ucis douăzeci și două de mii de Sirieni.

6 Și a pus David oști de pază în Siria, aproape de Damasc, iar Sirienii au devenit robii și birnicii lui David. Domnul îl păzea pe David oriîncotro acesta mergea.

7 Atunci a luat David lăntugurile de aur care erau pe trupurile slujitorilor lui Hadad-Ezer, regele Ṭobei, și le-a dus la Ierusalim; pe acestea avea să le ia Șișac, regele Egiptului, când a năvălit asupra Ierusalimului în zilele lui Roboam, fiul lui Solomon.

8 Iar din Tebah și din cetățile de seamă ale lui Hadad-Ezer a luat regele David foarte multă aramă; din aceasta avea să facă Solomon baia de aramă și stâlpii și spălătoarele și toate vasele³.

9 Auzind Tou, regele Hamatului, că David a bătut toată oștirea lui Hadad-Ezer,

10 l-a trimis pe Hadoram, fiul său, la regele David să-l întrebe de sănătate și să-l laude pentru aceea că-l lovise și-l învinsese pe Hadad-Ezer – el fiind un dușman al lui Hadad-Ezer; în mâinile lui erau vase de argint și vase de aur și vase de aramă.

11 Regele David le-a afierosit și pe acestea Domnului, odată cu argintul și aurul pe care le afierosise de prin toate cetățile pe care le cucerise:

12 din Idumeea și din Moab și de la fiii lui Amon și de la Filisteni și de la Amaleciti și din prăzile lui Hadad-Ezer, fiul lui Rehob, regele Ṭobei.

13 Astfel și-a făcut David un nume când s'a întors și i-a bătut pe Idumei în Valea Sărătă⁴, ca la vreo optprezece mii de oameni.

14 Și a pus oștiri de pază în Idumeea – în toată Idumeea –; și toți Idumeii erau robii regelui. Iar Domnul îl păzea pe rege oriîncotro acesta mergea.

15 Și a domnit David peste întregul Israel; David făcea judecată și dreptate asupra întregului său popor.

16 Mai-mare peste oaste era Ioab, fiul Teruiei, în timp ce Iosafat, fiul lui Ahilud, era cronicar.

17 Tadoc, fiul lui Ahitub, și Ahimelec, fiul lui Abiatar, erau preoți, iar Seraia era grămătic⁵.

18 Benaia, fiul lui Iehoiada, era sfetnic, iar Cheretienii și Peletienii⁶ și fiii lui David erau mai-marii curții.

9

David și Mefiboșet (Meribaal).

1 Și a zis David: „A mai rămas cineva din casa lui Saul, ca să fac milă cu el de dragul lui Ionatan?”

2 Din casa lui Saul era un slujitor cu numele de Țiba. Și l-au chemat la David. Și i-a zis regele: „Tu ești Țiba?” Iar acela a zis: „Eu, robul tău”.

3 Și a zis regele: „A mai rămas cineva din casa lui Saul, ca să-i arăt mila lui

⁴Valea Sărătă: depresiune în vecinătatea Mării Moarte.

⁵Cronicarul putea fi și grămătic, copist sau cel care ținea evidențele scriptice ale armatei.

⁶Cheretienii și Peletienii: mercenari cretani și, respectiv, filisteni intrați în garda personală a regelui. La 20, 23 se spune că Benaia era comandantul lor (în acord și cu T. M.).

³E vorba de zestrea viitorului templu.

Dumnezeu?” Atunci Țiba a zis către rege: „Mai este un fiu al lui Ionatan, beteag la picioare”.¹

⁴ Iar regele l-a întrebat: „Unde e?” Țiba i-a răspuns regelui: „Iată, el se află în casa lui Machir, fiul lui Amiel, din Lodebar”.

⁵ Atunci regele a trimis și l-a luat din casa lui Machir, fiul lui Amiel, din Lodebar.

⁶ Așa că Mefiboșet, fiul lui Ionatan, fiul lui Saul, a venit la regele David; și căzând cu fața la pământ, i s'a închinat. Iar David i-a zis: „Mefiboșet!” Iar acela a zis: „Iată, robul tău”.

⁷ Și i-a zis David: „Nu te teme, căci negreșit voi face milă cu tine de dragul lui Ionatan, tatăl tău; îți voi înapoia toată moșia lui Saul, bunicul tău, iar tu pe'ntotdeauna vei mânca pâine la masa mea”.

⁸ Atunci Mefiboșet i s'a încchinat și i-a zis: „Cine sunt eu, robul tău, că ai căutat asupra unui câine mort ca mine?”

⁹ Iar regele, chemându-l pe Țiba, slujitorul lui Saul, i-a zis: „Toate câte sunt ale lui Saul și toată casa lui i le-am dat fiului stăpânului tău”.

¹⁰ Tu îi vei lucra pământul, tu și fiii tăi și robii tăi, și-i vei aduce fiului stăpânului tău pâine pentru hrană; iar Mefiboșet, fiul stăpânului tău, va sedea în totdeauna la masă cu mine”. Țiba avea cincisprezece fii și douăzeci de robi.

¹¹ Și a zis Țiba către rege: „Tot ceea ce domnul meu, regele, i-a poruncit robului său, așa va face robul tău”. Și Mefiboșet mânca la masa lui David ca unul din fiii regelui.

¹² Mefiboșet avea un copil mic cu numele Mica. Și toți casnicii lui Țiba erau

slujitorii lui Mefiboșet.

¹³ Iar Mefiboșet locuia în Ierusalim, de vreme ce întotdeauna mânca la masa regelui; și era șchiop de amândouă picioarele.²

10

David și Amoniții.

¹ Și a fost că după aceasta a murit regele fiilor lui Amon¹, iar în locul său a devenit rege Hanun, fiul său.

² Atunci a zis David: „Face-voi milă cu Hanun, fiul lui Nahaș, așa cum și tatăl său a făcut milă cu mine”. Și David a trimis să-l aline asupra tatălui său prin mâinile slujbașilor săi. Iar slujbașii lui David au venit în țara filor lui Amon.

³ Dar dregătorii fiilor lui Amon au zis către Hanun, domnul lor: „Oare de aceea a trimis David la tine să te aline, că-i arde lui să-l cinstească'n fața ta pe tatăl tău? Nu cumva mai degrabă și-a trimis David slujitorii la tine ca să cerceteze cetatea și s'o iscodească și s'o cearnă din ochi?”

⁴ Atunci Hanun i-a luat pe slujbașii lui David și le-a ras băribile și le-a retezat hainele până la șolduri, după care le-a dat drumul.

⁵ Și i s'a spus lui David ce se întâmplase cu oamenii lui; și a trimis să-i întâmpline, că tare mult erau oamenii batjocoriți. Și a zis regele: „Stați în Ierihon până ce vă vor crește băribile, după care vă veți întoarce”.

²Un alt nume al lui Mefiboșet era Meribaal, păstrat în 1 Par 8, 34 și 9, 40.

¹„Fiii lui Amon” (Amoniții): popor alcătuit din mai multe triburi transiordaniene.

¹Pregătirea acestui episod s'a făcut în 4, 4.

6 Atunci au văzut fiii lui Amon că aruncaseră rușine asupra poporului lui David. Și au trimis fiii lui Amon să-i tocmească cu plată pe Sirienii din Bet-Rehob și pe Sirienii din Țoba, douăzeci de mii de pedestrași, și pe regele Amalecilor cu o mie de oameni, iar de la Iștov douăsprezece mii de oameni.

7 Iar David a auzit și l-a trimis pe Ioab cu toată oastea lui – toți unul și unul.

8 Fiii lui Amon au ieșit și s-au rânduit în linie de bătaie la intrarea porții; iar cei din Siria, din Țoba, din Rehob și din Iștov și din Maaca erau deoparte, singuri în câmp.

9 Văzând atunci Ioab că linia de bătaie era împotriva lui atât din față, cât și din spate, a ales o seamă de tineri din Israel, iar aceștia s-au îndreptat împotriva Siriei;

10 iar pe ceilalți din popor i-a dat pe seama lui Abișai, fratele său; aceștia s-au îndreptat împotriva fiilor lui Amon.

11 Și a zis: „Dacă vor fi Sirienii mai tari decât mine, îmi veți veni voi în ajutor; iar dacă fiii lui Amon vor fi mai tari decât voi, atunci eu vă voi veni în ajutor.

12 Îmbărbătați-vă, și să fim tari pentru poporul nostru și pentru cetățile Dumnezeului nostru, iar Domnul va face ceea ce e bine în ochii Lui.”

13 Ioab și poporul care era cu el au intrat în luptă împotriva Sirienilor, iar aceia au fugit din fața lor.

14 Iar fiii lui Amon, văzând că Sirienii au fugit, au luat-o și ei la fugă din fața lui Abișai și au intrat în cetate. Iar Ioab s'a întors de la fiii lui Amon și a venit în Ierusalim.

15 Și dacă au văzut Sirienii că fuseseră înfrânti în fața lui Israel, s'au adunat la un loc.

16 Atunci Hadad-Ezer a trimis și i-a adunat pe Sirienii de dincolo de Râu², iar aceștia au venit la Helam; în fruntea lor se afla Sovac, căpetenia oștirii lui Hadad-Ezer.

17 Când i s'a spus lui David despre aceasta, el a adunat întregul Israel și, trecând Iordanul, a venit la Helam. Sirienii s'a rânduit în linie de luptă împotriva lui David și s'au bătut cu el.

18 Sirienii însă au fugit din fața lui Israel, iar David a zdrobit de la Sirieni șapte sute de care de luptă și patru mii de călăreți; l-a lovit și pe Sovac, căpetenia oastei, care a murit acolo.

19 Atunci toți regii care erau supuși lui Hadad-Ezer, văzând că sunt înfrânti de către Israeliți, de bunăvoie li s'au alăturat Israeliților și le-au slujit. Iar Siria s'a temut să-i mai ajute pe fiii lui Amon.

11

David și Urie.

1 Și a fost că la întoarcerea anului¹, la vremea când regii se pornesc în războiye², regele David l-a trimis pe Ioab – și împreună cu el pe slujitorii lui și întregul Israel – și i-au nimicit pe fiii lui Amon și au împresurat Raba; iar David a rămas în Ierusalim.

2 Și a fost că spre seară, când David s'a sculat din asternutul său și se plimba pe acoperișul casei regale³, a

²de dincolo de Eufrat. Numele „Halamac” din LXX nu spune nimic.

¹„La întoarcerea anului”: primăvara, când reîncepeau campaniile militare (care încetau odată cu venirea iernii).

²Literal: „... la vremea când regii ies”.

³Acoperiș în formă de terasă.

văzut de acolo, de pe acoperiș, o femeie scăldându-se; iar femeia era foarte frumoasă la vedere.

³ Atunci David a trimis și a cercetat să vadă cine este acea femeie. Și unul i-a spus: „Oare nu este aceasta Batseba, fiica lui Eliam, femeia lui Uriel Heteul?”⁴

⁴ Iar David a trimis soli și a luat-o; și a intrat la ea și s'a culcat cu ea. Și după ce ea s'a curățit de necurăția ei, s'a întors la casa sa.⁵

⁵ Femeia a zămislit; și a trimis și i-a dat de știre lui David, zicând: „Iată, eu sunt însărcinată”.

⁶ Atunci David a trimis la Ioab, zicând: „Trimite-mi-l pe Uriel Heteul!” Iar Ioab l-a trimis pe Uriel la David.

⁷ Uriel a sosit și s'a dus la el, iar David l-a întrebat despre ce face Ioab, ce face poporul, cum merge războiul.

⁸ Și a zis David către Uriel: „Du-te la casa ta și spală-ți picioarele!” Iar Uriel a ieșit din casa regelui, în timp ce pe urma lui venea un mertic de la masa regală.

⁹ Uriel a dormit la ușa casei regelui, laolaltă cu toți slujitorii stăpânului său, și nu s'a dus la casa lui.

¹⁰ Și i s'a spus lui David că Uriel nu se duse la casa lui. Atunci David a zis către Uriel: „Oare nu vii de pe drum? de ce nu te-ai dus la casa ta?”⁶

⁴ Interogația sugerează că femeia măritată este un tabu moral. Așadar, David va păcătui cu luciditate, în cunoștință de cauză, ceea ce-l va face ca, mai târziu, să recunoască în Psalmul 50: „... și răul în fața Ta l-am făcut”.

⁵ Femeia se afla în perioada lunară favorabilă conceperii.

⁶ Intenția ascunsă a lui David era aceea de a-i transfera lui Uriel paternitatea asupra copilului ce se va naște.

¹¹ Iar Uriel a zis către David: „Chivotul și Israel și Iuda locuiesc în corturi, stăpânul meu Ioab și slujitorii stăpânului meu își au tabăra pe pământ gol; cum să intru eu în casa mea și să mănânc și să beau și să mă culc cu femeia mea? Așa cum sufletul tău e viu, eu nu voi face aşa ceva!”

¹² Și a zis David către Uriel: „Mai rămâi aici, astăzi, iar mâine o să-ți dau drumul”. Și a rămas Uriel în Ierusalim, în ziua aceea și în cea următoare.

¹³ Apoi David l-a poftit la el, iar acela a mâncat și a băut în fața lui; și l-a îmbătat, dar, când a venit seara, acela s'a dus să doarmă în asternutul lui, cu slujitorii stăpânului său, și nu s'a dus acasă la el.

¹⁴ Și dacă s'a făcut dimineață, David a făcut o scrisoare către Ioab și i-a trimis-o prin mâna lui Uriel.

¹⁵ Iar în scrisoare se spunea: „Pune-pe Uriel în fruntea primei linii de bătaie, apoi retrageți-vă de dinapoa lui, în aşa fel încât el să fie rănit și să moară”.

¹⁶ Și a fost că atunci când Ioab pusese cetatea sub pândă, l-a pus pe Uriel într'un loc unde știa el că sunt ostași mai viteji.

¹⁷ Atunci ostașii cetății au ieșit și s-au bătut cu Ioab; și au căzut câțiva din popor, dintre oamenii lui David, și a murit și Uriel Heteul.

¹⁸ Apoi Ioab a trimis și l-a înștiințat pe David despre toate trebile războiului, aşa cum trebuiau ele spuse regelui.

¹⁹ Și i-a poruncit solului, zicând: „După ce vei sfărși cu toate trebile războiului și i le vei spune regelui,

²⁰ dacă el se va aprinde de mânie și-i va zice: – De ce ați mers atât de

aproape de cetate ca s'o loviți? oare nu știați că aceia vor săgeta de pe zid?

²¹ Cine l-a lovit pe Abimelec, fiul lui Ierubaal? oare nu o femeie a aruncat de pe zid asupră-i o piatră de râșniță, și el a murit la Tevet? de ce s'a apropiat el de zid?...⁷ Atunci să zici: – A murit și slujitorul tău Uriel Heteul”.

²² Solul lui Ioab a mers la rege în Ierusalim și a venit și i-a spus lui David tot ceea ce îi spusese Ioab, despre toate trebile războiului. Iar David s'a mâniat foarte tare pe Ioab. Și a zis David către sol: „De ce v'ati apropiat de cetate să vă luptați? Oare nu știați că veți fi răniți de pe zid? Cine l-a lovit pe Abimelec, fiul lui Ierubaal? Oare nu o femeie a aruncat de pe zid asupră-i o piatră de râșniță, și el a murit la Tevet? De ce v'ati apropiat de zid?”

²³ Și a zis solul către David: „Oamenii aceia au fost mai tari decât noi și au ieșit la câmp împotriva noastră, iar noi i-am gonit până la poarta cetății.

²⁴ Acolo arcașii au tras de pe zid asupra slujitorilor tăi și au murit câțiva dintre slujitorii regelui și a murit și slujitorul tău Uriel Heteul”.

²⁵ Și a zis David către sol: „Așa să-i spui lui Ioab: – Faptul acesta să nu te tulbere, căci sabia ucide o dată într'un fel și altă dată în alt fel. Întetește lupta împotriva cetății și nimicește-o! Așa să-l încurajezi!”

²⁶ Și dacă femeia lui Uriel a auzit că Uriel, bărbatul ei, a murit, a plâns după bărbatul ei.

²⁷ Și când s'a isprăvit vremea jelitului, David a trimis și a adus-o în casa lui; iar ea i-a devenit soție și i-a născut un

fiu. Dar fapta lui David s'a arătat rea în ochii Domnului.

12

Natan îl mustră pe David. Nașterea lui Solomon.

¹ Domnul l-a trimis atunci la David pe profetul Natan. Acesta a intrat la el și i-a zis: „Într'o cetate erau doi oameni: unul bogat și altul sărac.

² Cel bogat avea foarte multe turme și cirezi,

³ iar cel sărac n'avea nimic, în afară de o mielușea mică, pe care o cumpărase și pe care a ținut-o și a hrănิต-o; și ea a crescut laolaltă cu el și copiii lui: din pâinea lui mâncă și din paharul lui bea și la sănul lui dormea și-i era ca o fică.

⁴ La omul bogat a poposit un călător, dar el nu s'a îndurat să ia din turmele lui și din cirezile lui ca să gătească pentru călătorul care venise la el, ci a luat mielușeaua omului sărac și a gătit-o pentru oaspetele său”.

⁵ Atunci David s'a mâniat cu mare aprindere împotriva aceluia om; și a zis David către Natan: „Viu este Domnul: vinovat de moarte este omul care a făcut aceasta;

⁶ de șapte ori va plăti mielușeaua, de vreme ce a făcut o faptă ca aceasta și n'a avut milă!”

⁷ Atunci Natan a zis către David: „Tu ești omul care a făcut aceasta! Așa grăiește Domnul, Dumnezeul lui Israel: Eu sunt Cel ce te-a uns rege peste Israel; tot Eu sunt Cel ce te-a scăpat din mâna lui Saul

⁸ și ți-am dat casa domnului tău și pe femeile domnului tău la sănul tău și ți-

⁷ Moartea lui Abimelec: relatată în Jd 9, 50-54.

am dat casa lui Israel și pe a lui Iuda; iar dacă aceasta e puțin, îți voi da mai mult.

9 De ce ai nesocotit tu cuvântul Domnului, ca să faci ceea ce e rău în ochii Lui?: pe Urie Heteul l-a ucis cu sabia; i-a luat soția ca să-ți fie ţie femeie, iar pe el l-a ucis cu sabia fiilor lui Amon.

10 Și acum: Sabia nu se va îndepărta niciodată din casa ta, de vreme ce tu M'ai nesocotit pe Mine și ai luat-o pe soția lui Urie Heteul ca să-ți fie ţie femeie.

11 Așa grăiește Domnul: Iată, Eu voi ridică împotriva-ți rău chiar din casa ta și pe femeile tale le voi lua de dinaintea ochilor tăi și le voi da aproapelui tău, iar el se va culca cu femeile tale la lumina zilei;

12 căci tu ai făcut această faptă pe ascuns, dar Eu voi face lucrul acesta în văzul întregului Israel și în fața aces-tui soare”.

13 Atunci David a zis către Natan: „Am păcatuit împotriva Domnului”. Iar Natan a zis către David: „Și Domnul și-a îndepărtat păcatul: nu vei muri.¹

14 Dar pentru că tu, prin fapta aceasta, le-ai dat vrăjmașilor Domnului un mare prilej de întărâtare, și fiul tău care și-a născut va muri negreșit”.

15 Natan s'a întors la casa sa. Iar Domnul a lovit pruncul pe care femeia lui Urie Heteul i-l născuse lui David, iar acela s'a îmbolnăvit.

16 Și David a căutat spre Domnul în grija pentru prunc. Și a postit David

cu post aspru și a rămas toată noaptea culcat pe pământ.

17 Iar bătrâni casei sale s'a ridicat și au venit la el ca să-l scoale de pe pământ, dar el n'a vrut, și nici n'a mâncat pâine cu ei.

18 Și a fost că în ziua a şaptea a murit pruncul; dar servii lui David s'a temut să-i spună lui David că pruncul murise; căci ziceau: „Noi i-am vorbit la vremea când pruncul era încă viu, dar el nu ne-a ascultat; cum îi vom spune oare acum că pruncul e mort? – căci asta îi va face și mai rău...”.

19 David i-a văzut atunci pe servii săi șoptind și a înțeles că pruncul murise. Și a zis David către servii săi: „A murit pruncul?” Iar ei au zis: „A murit”.

20 Atunci David s'a ridicat de pe pământ și s'a spălat și s'a uns și și-a schimbat hainele și a intrat în casa lui Dumnezeu și I s'a închinat. Apoi a intrat în casa lui și a cerut pâine să mănânce; ei i-au pus pâine dinainte, iar el a mâncat.

21 Iar servii săi i-au zis: „Ce înseamnă oare aceasta, ce-ai făcut tu în legătură cu pruncul?: în timp ce el încă trăia, tu posteai și privegheai, dar după ce a murit te-ai ridicat și ai mâncat și ai băut”.

22 Iar David a zis: „Câtă vreme pruncul încă trăia, am postit și am plâns, căci ziceam: Cine știe dacă Domnul va avea milă de mine și pruncul va trăi?

23 Dar acum, dacă a murit, la ce bun să mai postesc? voi putea eu să-l mai aduc înapoi? Eu mă voi duce la el, dar el nu se va mai întoarce la mine”.

24 Iar David a alinat-o pe Batșeba, femeia sa, și a intrat la ea și s'a culcat cu ea, iar ea i-a născut un fiu, căruia i-a

¹Sfinții Părinți îl propun ca model nu pe David care a comis un dublu păcat (adulter și omucidere), ci pe regele care și-a recunoscut păcatul și s'a căit. Acest act de căință îi va inspira celebrul Psalm 50.

pus numele Solomon. Pe acesta Domnul l-a iubit².

²⁵ Și l-a trimis pe profetul Natan și, de dragul Domnului, acesta i-a pus numele Iedida³.

²⁶ Iar Ioab se lupta împotriva Rabei, a fiilor lui Amon, și a luat cetatea domnească.

²⁷ Apoi a trimis Ioab un vestitor la David și i-a zis: „Am luat Cetatea-apelor⁴.

²⁸ Și acum, adună rămășițele poporului și tăbărăște asupra cetății și ia-o tu înainte, ca nu cumva s'o iau eu înainte și să poarte numele meu”.

²⁹ Iar David a adunat întregul popor și a mers la Raba și s'a luptat împotriva ei și a luat-o.

³⁰ Și a luat coroana de pe capul regelui ei, care cântarea un talant de aur, având și pietre scumpe⁵, iar aceasta a fost pusă pe capul lui David. A luat din cetate și belșug de prăzi.

³¹ Iar pe poporenii din ea i-a scos afară și i-a pus să taie cu ferăstrăul și cu grapa de fier și cu securea și să lucreze la cuptorul de ars cărămidă⁶; și aşa a

² Primul copil era fructul unui adulter, deci un bastard. Cestălalt, Solomon, era fiul legitim născut dintr-o soție legitimă.

³ „Iedida” înseamnă „Iubit-de-Dumnezeu”. „Solomon” înseamnă „Omul-Păcii”, un nume care se referă mai mult la demnitatea regală decât la odrasla proprietatea.

⁴ „Cetatea-apelor” era, probabil, un supranume al Rabei, cetate asupra căreia istorisirea revine acum, după ce a părăsit-o la 11, 1. Expressia „am luat-o” înseamnă, aici, „am împresurat-o”, e în mâna mea.

⁵ Un talant (ca măsură de greutate): 34, 5 kilograme.

⁶ Traducerea literală a acestui verset îi face pe mulți să credă că David obișnuia să-și tortureze prizonierii sau să-i ardă. Dar analize filologice atente au demonstrat că era vorba de anumite munci forțate (sau cu o destinație anume),

făcut cu toate cetățile fiilor lui Amon. Apoi David și întregul Israel s-au întors la Ierusalim.

13

Amnon și Tamara. Abesalom pune la cale uciderea lui Amnon.

¹ Iar după aceasta s'a întâmplat că Abesalom, fiul lui David, avea o soră foarte frumoasă, al cărei nume era Tamara; iar Amnon, fiul lui David, o iubea¹.

² Și într'atât s'a chinuit Amnon din pricina surorii sale Tamara, încât s'a îmbolnăvit; fiindcă ea era fecioară, iar lui Amnon i se părea greu să-i facă ceva.

³ Amnon avea un prieten al cărui nume era Ionadab, fiul lui Șama, fratele lui David. Ionadab însă era un om foarte viclean.

⁴ Aceasta i-a zis: „Ce e cu tine, o, fiu al Regelui, de slăbești așa din zi în zi? Ia spune-mi!” Iar Amnon i-a zis: „O iubesc pe Tamara, sora fratelui meu Abesalom”.

⁵ Atunci Ionadab i-a zis: „Întinde-te pe patul tău și fă-te bolnav. Tatăl tău va veni să te vadă și-i vei zice: – Să vină Tamara, sora mea, și să mă hrănească cu bucățele; să gătească bucate înaintea ochilor mei, așa ca eu să văd și să mănânc din mâinile ei”.

⁶ Iar Amnon, culcându-se s'a făcut bolnav. Și a venit regele să-l vadă, iar el de care și Evreii avuseseră parte în Egipt. Vezi și nota de la 1 Par 20, 3, cu motivația filologică.

¹ Abesalom și Tamara erau copiii lui David născuți din Maaca, fiica lui Talmai, regele Gheșurului (3, 3); Amnon era născut din Ahinoam Izreeliteanca (de altfel, întâiul-născut al lui David). Așadar, Tamara era sora vitregă a lui Amnon.

i-a zis regelui: „Să vină Tamara, sora mea, și să facă'n văzul meu două turte și să le mănânc din mâna ei”.

⁷ Atunci David a trimis acasă la Tamara, zicând: „Mergi în casa fratelui tău Amnon și fă-i de mâncare!”

⁸ Și a mers Tamara în casa lui Amnon, fratele ei; iar el era culcat. Ea a luat făină și a frământat-o și sub ochii lui a făcut turte și le-a copt.

⁹ Apoi a luat tigaia și i le-a pus înainte, dar el n'a vrut să mănânce. Și a zis Amnon: „Scoateți-i afară pe toții de la mine!” Și i-au scos afară de la el până la cel din urmă om.

¹⁰ Iar el a zis către Tamara: „Adu-mi mâncarea în cămară și voi mânca din mâna ta”. Iar Tamara a luat turtele pe care le făcuse și i le-a adus fratelui său Amnon în odaia cu asternut.

¹¹ Și l-a îmbiat să mănânce, dar el a prins-o și i-a zis: „Vino și culcă-te cu mine, sora mea!”

¹² Ea însă i-a zis: „Nu, fratele meu, nu mă umili, că aşa ceva nu se face în Israel; nu face această nebunie!

¹³ Iar eu, eu cum îmi voi purta ocara? Iar tu vei fi în Israel ca unul din cei fără de minte. Și acum, vorbește-i tu regelui, căci el nu se va împotrivi să mă dea după tine”.²

¹⁴ Amnon însă n'a vrut să asculte de cuvântul ei, ci s'a năpustit asupră-i și a umilit-o și s'a culcat cu ea.

¹⁵ După aceea a urât-o Amnon cu ură foarte mare, că mai mare era ura cu care o ura decât iubirea cu care o iu-

bise. Și i-a zis Amnon: „Scoală-te și pleacă!”³

¹⁶ Dar Tamara i-a zis: „Nu, frate; căci răul cel din urmă, acela de a mă alunga, e mai mare decât răul cel dințâi pe care l-ai făcut cu mine”. Dar Amnon n'a vrut să asculte de vorba ei,

¹⁷ ci l-a chemat pe servul care era mai mare peste casa lui și i-a zis: „Scoate-o afară și încuie ușa după ea!”

¹⁸ Ea însă era îmbrăcată în haină pestriță, căci aşa era îmbrăcămîntea purtată de ficele regelui care erau fecioare. Iar servul a scos-o afară și a încuiat ușa după ea.

¹⁹ Iar Tamara a luat cenușă și și-a presărat-o pe cap și și-a rupt haina pestriță cu care era îmbrăcată și, punându-și mâinile pe cap, mergea aşa și striga.

²⁰ Atunci Abesalom, fratele ei, a zis către ea: „Nu cumva Amnon, fratele tău, a umblat cu tine?... Acum însă taci, sora mea, căci el este fratele tău; nu-ți frânge inima pentru fapta aceasta”. Și a șezut Tamara, părăsită, în casa lui Abesalom, fratele ei.

²¹ Dar regele David a auzit de toate acestea și s'a aprins de mânie, dar n'a vrut să strice inima lui Amnon, fiul său, pe care-l iubea fiindcă era întâiul-său-născut.

²² Iar Abesalom nu i-a vorbit nimic lui Amnon, nici de bine, nici de rău, asupra faptului că o umilise pe Tamara, sora lui.

² Legea lui Moise interzicea o astfel de legătură (Lv 18, 9, 11; Dt 27, 22). E de presupus că Tamara o sugerează spre a depăși momentul critic și a câștiga timp.

³ Studiile de psihologie abisală, precum și literaturile lumii prezintă numeroase cazuri de acest fel, când limita dintre iubire și ură e foarte subțire. Cu atât mai mult aici, unde instinctul brut se ciocnește de conștiința faptului impur: iubirea se transformă în contrariul ei.

²³ Și a fost că după doi ani de zile, la vremea când tundeau oile lui Abesalom în Baal-Hațor, care se află în Efraim, Abesalom i-a poftit pe toți fiii regelui.⁴

²⁴ Și a venit Abesalom la rege și i-a zis: „Iată, la robul tău este tunsul oilor; să meargă deci regele și servii săi la robul tău.”

²⁵ Dar regele i-a zis lui Abesalom: „Nu, fiul meu, nu vom merge noi toți și nu te vom împovăra”. Iar Abesalom l-a rugat cu mare stăruință, însă el n'a vrut să se ducă, ci doar l-a binecuvântat.

²⁶ Atunci Abesalom a zis către el: „Dacă nu, atunci să meargă cu noi Amnon, fratele meu”. „De ce să meargă el cu tine?” i-a zis regele.

²⁷ Dar dacă Abesalom a stăruit, el i-a învoit pe Amnon și pe toți fiii regelui. Iar Abesalom a făcut un ospăț ca ospățul unui rege.

²⁸ Abesalom însă le-a poruncit slugilor sale, zicând: „Luați aminte la vremea când inima lui Amnon se va veseli de vin și când eu vă voi spune: – Loviți-l pe Amnon și omorăti-l! Nu vă temeți; oare nu eu vă poruncesc? Îmbărbătați-vă și fiți viteji!”

²⁹ Iar slugile lui Abesalom i-au făcut lui Amnon aşa cum le poruncise Abesalom. Atunci toți fiii regelui s-au scăpat de la masă și, aruncându-se fiecare pe catărul său, au fugit.

³⁰ Și a fost că la vremea când ei erau încă pe drum, a venit veste la David cum că Abesalom îi omorâse pe toți fiii regelui și că nici unul n'a scăpat.

³¹ Atunci regele s'a ridicat și și-a sfâșiat hainele și s'a asternut pe

pământ; și slujitorii lui, care-i sedeau împrejur, și ei și-au sfâșiat hainele.

³² Dar Ionadab, fiul lui Șama, fratele lui David, a răspuns și a zis: „Să nu gândească domnul meu, regele, că i-a ucis pe toți tinerii, fiii regelui, fiindcă dintre ei doar Amnon a murit; căci Abesalom își pusește aceasta în gând încă din ziua născută Amnon a umilit-o pe Tamara, sora lui.

³³ Acum, așadar, domnul meu, regele, să nu pună la inimă gândul că toți fiii regelui ar fi murit, de vreme ce doar Amnon, el singur, e mort”.

³⁴ Și Abesalom a fugit. Aici însă omul de strajă și-a ridicat ochii și a privit și, iată, popor mult venea pe calea de pe coasta muntelui, în coborâș. Iar straja a venit și i-a dat de veste regelui, zicând: „Am văzut oameni pe calea Bahurim, pe coasta muntelui”.

³⁵ Atunci Ionadab a zis către rege: „Iată, fiii regelui sunt de față; cum a spus robul tău, aşa s'a petrecut.”

³⁶ Și a fost că de cum a sfârșit el vorbele acestea, iată, au sosit fiii regelui și au ridicat glas și au plâns. Și însuși regele și toți slujitorii lui au plâns cu plângere mare.

³⁷ Iar Abesalom a fugit și s'a dus la Talmai, fiul lui Amihud, regele Gheșurului. Iar regele David l-a plâns fără ncetare pe fiul său.

³⁸ Așa a fugit Abesalom și s'a dus la Gheșur, unde a rămas vreme de trei ani.

³⁹ Iar regele David a încetat să mai umble după Abesalom, căci se alinase de moartea lui Amnon.

⁴Tunsul oilor, ca orice recoltă, era prilej de serbare și ospăț.

14

Întoarcerea lui Abesalom.

¹ Cunoscând Ioab, fiul Țeruiei, că inima regelui s'a întors spre Abesalom,
² a trimis Ioab la Tecoa și a luat de acolo o femeie isteață și i-a zis: „Plângi, îmbracă-te cu haine de jale și nu te unge cu untdelemn și fii ca o femeie care jelește de multe zile pentru un mort;

³ și du-te la rege și vorbește-i aşa:...”. Si Ioab i-a spus ce avea să zică.

⁴ Așa că femeia din Tecoa a venit la rege și a căzut cu fața la pământ și i s'a închinat, zicând: „Ajutor, o, rege, ajutor!”

⁵ Iar regele i-a zis: „Ce e cu tine?” Iar ea a zis: „Sunt femeie văduvă, căci mi-a murit bărbatul.

⁶ Roaba ta avea doi feciori, iar aceștia s'au sfădit în țarină și nu era cine să-i despartă, așa că unul dintre ei l-a lovit pe celălalt, fratele lui, și l-a omorât.

⁷ Si, iată, toate rudele s'au ridicat împotriva roabei tale, zicând: – Dă-ni-l pe acela care și-a ucis fratele și-l vom ucide pentru viața fratelui său pe care l-a ucis, și-l vom nimici chiar și pe moștenitorul lui!... Si astfel vor ei să stingă și tăciunele care mi-a mai rămas, așa încât bărbatului meu să nu-i rămână urmaș sau nume pe fața pământului”.

⁸ Atunci regele i-a zis femeii: „Mergi sănătoasă la casa ta, iar eu voi da porunci pentru tine”.

⁹ Iar femeia din Tecoa a zis către rege: „O, rege, domnul meu, asupra mea să fie vina, și asupra casei tatălui meu, iar regele și tronul său să fie fără

vină!”¹

¹⁰ Regele i-a zis: „Cine este cel ce vorbește împotrivă-ți? Adu-l la mine, și nimeni nu se va mai atinge de el!”

¹¹ Iar femeia a zis: „Aducă-și dar aminte regele de Domnul, Dumnezeul său, atunci când rudele de sânge se vor aduna să strige, și să nu-l lase pe fiul meu pradă pierzaniei”. Si a zis regele: „Viu este Domnul de va cădea pe pământ un fir din părul fiului tău!”

¹² Si a zis femeia: „Atunci, grăiască roaba ta o vorbă către domnul meu, regele!” El a zis: „Grăiește!”

¹³ Atunci a zis femeia: „De ce ai cugetat tu aceasta împotriva poporului lui Dumnezeu? Cuvântul acesta, ieșit din gura regelui, e ca o greșală făcută de el însuși, aceea de a nu-l mai întoarce regele pe cel izgonit.

¹⁴ Căci noi cu moarte vom muri, și vom fi ca apa ce se varsă pe pământ și nu se mai adună la un loc; Dumnezeu însă nu vrea ca sufletul să se piardă, și nici va socoti să-l alunge de la El pe cel izgonit.

¹⁵ Si acum, am venit să grăiesc cuvântul acesta către rege, domnul meu, căci poporul mă va vedea, iar roaba ta va zice: Să-i vorbească cineva domnului meu, regele, că doar va plini regele rugămintea roabei sale

¹⁶ pe care regele o va asculta, s'o mântuiască pe roaba sa din mâna omului care caută să mă nimicească, pe mine și pe fiul meu, din moștenirea lui Dumnezeu”.

¹⁷ Si a zis femeia: „Acum, dacă cuvân-

¹Bine instruită, femeia nu se mulțumește cu o rezoluție formală, de rutină, ci-l atrage pe rege într'o angajare concretă, responsabilă.

²Adică de fiul ei.

tul domnului meu, regele, e binevoitor..., bine; căci regele, domnul meu, e ca un înger al lui Dumnezeu, care aude și binele, și răul; și Domnul, Dumnezeul tău, va fi cu tine”.

¹⁸ **Și răspunzând** regele, i-a zis femeii: „Să nu ascunzi de mine lucrul despre care te voi întreba”. Iar femeia a zis: „Grăiască domnul meu, regele!”

¹⁹ **Si a zis** regele: „Oare nu-i cu tine mâna lui Ioab în toate acestea?” Iar femeia i-a zis regelui: „Pe viața sufletului tău, o, rege, doamne, că din tot ceea ce a grăit domnul meu, regele, eu nu mă abat nici la dreapta, nici la stânga; da, robul tău Ioab, el mi-a dat poruncă și el a pus toate aceste cuvinte în gura roabei tale.

²⁰ Robul tău Ioab a făcut învăluirea de cuvinte asupra acestui lucru; iar domnul meu, regele, este înțelept ca înțelepciunea îngerului lui Dumnezeu în a cunoaște toate cele de pe pământ.”³

²¹ Atunci regele a zis către Ioab:⁴ „Iată, ți-am făcut după cuvântul acesta: Dute și adu-l înapoi pe Tânărul Abesalom”.

²² Iar Ioab, căzând cu fața la pământ, s'a închinat și l-a binecuvântat pe rege. **Și a zis** Ioab: „Astăzi a cunoscut robul tău că am aflat bunăvoiță⁵ în ochii tăi, o, rege, doamne al meu; căci domnul meu, regele, a plinit cererea robului său”.

²³ Apoi Ioab s'a ridicat, s'a dus la Gheșur și l-a adus pe Abesalom la Ierusa-

lim.

²⁴ **Și a zis** regele: „Să se întoarcă la casa lui, dar fața mea să n'o vadă!” **Și s'a întors** Abesalom la casa lui, dar fața regelui n'a văzut-o.

²⁵ În tot Israelul nu se afla bărbat mai frumos decât Abesalom: din tălpile picioarelor și până în creștetul capului nu avea nici o meteahnă.

²⁶ Când își tundeau capul (și-l tundeau la începutul fiecărui an, că-i era greu cu el), părul tuns cântărea două sute de sicli (pe potriva siclului regesc)⁶.

²⁷ Lui Abesalom i s-au născut trei fi și o fiică, numele celei din urmă era Tamara; aceasta era femeie foarte frumoasă și a devenit soția lui Roboam, fiul lui Solomon; iar ea l-a născut pe Abia.

²⁸ **Și a rămas** Abesalom în Ierusalim doi ani de zile, dar fața regelui n'a văzut-o.

²⁹ Atunci l-a chemat Abesalom pe Ioab ca să-l trimite la rege, dar acela n'a vrut să vină la el; și a trimis la el a doua oară, dar n'a vrut să vină.

³⁰ **Și a zis** Abesalom către slugile sale: „Iată, în câmp, partea de țarină a lui Ioab, pe care el are orz, vecină cu a mea; duceți-vă și dați-i foc”. Așa că slugile lui Abesalom i-au ars cu foc holda.

³¹ Atunci robii lui Ioab s'a dus la el cu hainele sfâșiate și au zis: „Slugile lui Abesalom ti-au ars holda”. Atunci Ioab s'a ridicat și a venit acasă la Abesalom și i-a zis: „De ce mi-au ars slugile tale holda?”

³² Iar Abesalom a zis către Ioab: „Iată, am trimis la tine, zicând: – Vino aici și te voi trimite la rege! Căci îmi ziceam: De ce am venit eu din Gheșur?”

³Așa cum făcuse profetul Natan în cazul lui Urie, Ioab fi prezintă regelui o întâmplare inventată, o parabolă, spre a-i dezvălui, în final, adevarata intenție.

⁴Scena se schimbă brusc, rolul femeii s'a încheiat cu succes.

⁵Literal: „... că am aflat har...”.

⁶200 de sicli = aproximativ 3,200 kg.

că-mi era bine acolo! Acum, însă, iată că fața regelui n'am văzut-o. Dacă se află'n mine nedreptate, ucide-mă!"

³³ Ioab a intrat atunci la rege și i-a spus, iar acela l-a chemat pe Abesalom. Și a intrat la rege și i s'a închinat și a căzut cu fața la pământ în fața regelui. Iar regele l-a sărutat pe Abesalom.

15

Răscoala lui Abesalom. Fuga lui David. David și Husai.

¹ Și a fost că, după aceasta, Abesalom și-a pregătit care și călăreți și cincizeci de oameni care-i mergeau înainte.

² Abesalom se scula dis-de-dimineață și stătea pe marginea drumului de la poartă. Și când venea cineva la rege să se judece pentru vreo pricină, Abesalom striga spre el, zicându-i: „Din care cetate ești tu?” Iar omul îi răspundea: „Robul tău este din cutare trib al lui Israel”.

³ Iar Abesalom îi zicea: „Iată, pricina ta este bună și dreaptă, dar la rege tu nu ai pe nimeni care să te asculte”.

⁴ Și mai zicea Abesalom: „O, dacă m'ar pune cineva pe mine judecător în țara asta, atunci orice om care ar avea o neînțelegere sau o pricină ar veni la mine, iar eu i-aș face dreptate”.

⁵ Și dacă se aprobia cineva să i se plece înainte, el își întindea mâna și-l îmbrățișa și-l săruta.

⁶ Așa făcea Abesalom cu fiecare israelit care venea la rege pentru judecată și aşa a intrat Abesalom la inima Israeliilor.

⁷ Și a fost că după patruzeci de ani de domnie a lui David, a zis Abesalom că-

tre tatăl său: „Mă duc la Hebron ca să plinesc o făgăduință pe care i-am făcut-o Domnului¹”.

⁸ Fiindcă eu, robul tău, la vremea când trăiam la Gheșur, în Siria, am făcut această făgăduință: Dacă intr'adevăr Domnul mă va întoarce în Ierusalim, atunci îl voi sluji pe Domnul.”

⁹ Iar regele i-a zis: „Mergi în pace!” Iar el s'a ridicat și s'a dus la Hebron.

¹⁰ Atunci Abesalom și-a trimis oameni de încredere² la toate triburile lui Israel, zicând: „Când veți auzi sunet de corn, atunci să ziceți: Abesalom a devenit rege în Hebron”.

¹¹ Cu Abesalom se aflau două sute de bărbați din Ierusalim, anume aleși; dar ei, în simplitatea lor, mergeau și nu știau nimic.

¹² Și'n timp ce aducea jertfele, Abesalom a trimis și l-a chemat pe Ahitofel Ghilonitul, sfetnicul lui David, din cetatea lui, adică din Ghilo; și s-a făcut o puternică punere la cale: de partea lui Abesalom curgea popor din ce în ce mai numeros.

¹³ Atunci a venit un vestitor la David, zicând: „Inima oamenilor lui Israel s'a pornit spre Abesalom”.

¹⁴ Iar David le-a zis tuturor slujitorilor ce se aflau cu el în Ierusalim: „Sculați-vă, și să fugim, căci nu vom scăpa de Abesalom! Grăbiți-vă să plecăm, ca să nu se grăbească el și să ne prindă și să ne facă rău și să lovească cetatea cu ascuțișul săbiei!”

¹⁵ Iar slujitorii regelui au zis către rege: „În tot ceea ce alege stăpânul nostru, iată, noi suntem servii tăi!”

¹ Hebron era orașul natal al lui Abesalom (3, 2-3).

² Literal: „spioni”.

¹⁶ Atunci regele și toată casa lui au ieșit, mergând pe jos. Dar regele a lăsat zece din țiitoarele lui să țină casa.

¹⁷ Și au plecat regele și toți slujitorii săi, mergând pe jos, și s'au oprit de parte de casă.

¹⁸ Și toți slujitorii săi i s'au alăturat; și toți Cheretienii și toți Peletienii și toți Gateenii, ca la șase sute de oameni, care veniseră pe jos din Gat, mergeau înaintea regelui.

¹⁹ Iar regele a zis către Itai din Gat³: „De ce mergi și tu cu noi? Întoarce-te și rămâi cu regele⁴, căci tu ești străin, ca unul ce ai plecat din locul tău și te-ai aşezat aici.

²⁰ De vreme ce doar ieri ai venit, te voi face eu astăzi să mergi cu noi?⁵ Eu merg unde merg, dar tu întoarce-te, și cu tine întoarce-i și pe frații tăi, iar Domnul va face cu tine milă și adevăr”.

²¹ Iar Itai i-a răspuns regelui, zicând: „Viu este Domnul, și viu e stăpânul meu, regele: Oriunde va fi stăpânul meu, regele, fie în moarte, fie în viață, acolo va fi și robul tău!”

²² Atunci regele a zis către Itai: „Vino și mergi cu mine!” Așa că Itai Gateeanul a mers cu regele, precum și toți slujitorii și toată mulțimea care era cu el.

²³ Și toată țara plângea cu glas mare. Și tot poporul se îndrepta spre pârâul Cedrilor⁶. Și a trecut regele pârâul Ce-

³Probabil, căpetenia cetei venite din Gat (versetul precedent).

⁴Cu noul rege, cu Abesalom. Aparent, David a cedat prea ușor, dar el are o bogată experiență a ajutorului lui Dumnezeu.

⁵Redundant, originalul impune o simplificare sintactică.

⁶Pârâul Cedrilor (sau al Chedronului) se afla între cetatea Ierusalimului și Muntele Măslinilor. Dincolo de el era grădina Ghetsimani, din care Iisus va fi arestat (In 18, 1 și urm.).

drilor; și întregul popor, laolaltă cu regele, mergea pe calea ce duce în pustie.

²⁴ Și, iată, era acolo și Țadoc, și toți levii împreună cu el, care duceau din Betar chivotul legământului Domnului; și au oprit acolo chivotul legământului lui Dumnezeu, iar Abiatar a stat în picioare până ce întregul popor a ieșit din cetate.

²⁵ Iar regele a zis către Țadoc: „Întoarce chivotul lui Dumnezeu în cetate; dacă eu voi afla bunăvoiță în ochii Domnului, Domnul mă va întoarce și mi-l va arăta, pe el și frumusețea lui;

²⁶ dar dacă-mi va zice: – Nu te vreau!, iată, eu sunt aici, iar El va face cu mine așa cum va crede de cuviință”.

²⁷ Și a mai zis regele către preotul Țadoc: „Iată, întoarceți-vă cu pace în cetate: tu și Ahimaț, fiul tău, și Ionatan, fiul lui Abiatar, amândoi fiii voștri.

²⁸ Iată, eu voi rămâne în laturile pustiei până ce din partea voastră vor veni soli să-mi vesteasca”.

²⁹ Așa că Țadoc și Abiatar au dus chivotul Domnului înapoi în Ierusalim, unde a și rămas.

³⁰ Iar David se urca pe suișul Muntelui Măslinilor; se urca plângând și cu capul acoperit; și mergea desculț; și tot poporul care se afla cu el, fiecare cu capul acoperit, mergea urcându-se și plângând.

³¹ Și i s'a spus lui David: „Ahito fel este printre cei ce și-au dat mâna cu Abesalom”. Iar David a zis: „Doamne, Dumnezeul meu, risipește sfatul lui Ahito fel!”

³² Și dacă David a ajuns în vîrf, acolo I s'a închinat lui Dumnezeu. Și, iată, în fața lui a ieșit Hușai Archianul, prie-

tenul său cel mai bun, avându-și haina sfâșiată și cenușă pe cap.

³³ Și i-a zis David: „Dacă vei merge cu mine, îmi vei fi povară;

³⁴ dar de te vei întoarce în cetate și-i vei zice lui Abesalom: – Frații tăi au trecut; după mine a trecut regele; și acum, o, rege, eu sunt robul tău: îngăduie-mi să trăiesc! Atunci – și până mai acum – am fost servul tatălui tău; acum însă sunt robul tău!... Atunci vei risipi uneltirea lui Ahitofel.

³⁵ Și, iată, acolo sunt cu tine preoții Tadoc și Abiatar; și va fi căiece cuvânt pe care-l vei auzi în casa regelui îl vei spune preoților Tadoc și Abiatar.

³⁶ Și, iată, acolo sunt cu ei și cei doi fii ai lor: Ahimaat, fiul lui Tadoc, și Ionatan, fiul lui Abiatar; prin ei îmi veți trimite piece cuvânt pe care-l vei auzi”.

³⁷ Atunci Hușai, prietenul lui David, a intrat în cetate; tot atunci intra și Abesalom în Ierusalim.

16

David batjocorit de Șimei. Hușai și Abesalom.

¹ David trecuse puțin de vârful muntei când, iată, Țiba, sluga lui Mefiboset, i-a ieșit în întâmpinare cu o perche de asini încărcați cu două sute de pâini și o sută de legături de stafide și o sută de legături de smochine și un burduf de vin.

² Și a zis regele către Țiba: „Ce vrei tu să spui cu astea?” Iar Țiba a răspuns: „Asinii sunt pentru cei din casa regelui, ca să umble pe ei; pâinile și poamele sunt pentru hrana oamenilor, iar

vinul este pentru cei ce slabesc în pus tie, să bea”.

³ Atunci regele i-a zis: „Si unde este fiul stăpânului tău?” Iar Țiba a zis către rege: „Iată, el a rămas în Ierusalim; căci a zis: Casa lui Israel îmi va întoarce astăzi regatul tatălui meu”.

⁴ A zis regele către Țiba: „Iată, toate bunurile lui Mefiboset sunt ale tale”. Iar Țiba, încinându-i-se, i-a zis: „O, rege, stăpân al meu, să aflu milă în ochii tăi!”

⁵ Iar când regele David a ajuns la Bahurim¹, iată că de acolo ieșea un om din familia casei lui Saul, al cărui nume era Șimei, fiul lui Ghera; ieșea și blestema

⁶ și arunca cu pietre în David și în toți slujitorii regelui David; dar poporul întreg și toți voinicii se aflau de-a dreapta și de-a stânga regelui.

⁷ Și aşa grăia Șimei când îl blestema: „Pleacă, pleacă, tu, om al vârsărilor de sânge și om neleguit!

⁸ Domnul a întors împotrivă-ți tot sângele casei lui Saul, că te-ai făcut tu rege în locul lui; Domnul a dat regatul în mâna lui Abesalom, fiul tău; și, iată, tu [ai rămas] în răutatea ta, că ești omul vârsărilor de sânge!”

⁹ Atunci Abișai, fiul Teruiei, a zis: „De ce-l blesteamă acest câine mort pe stăpânul meu, regele? Mă duc chiar acum să-i iau capul!”

¹⁰ Iar regele a zis: „Ce am eu de-a face cu voi, fii ai Teruiei? Dați-i pace, lăsați-l să blestemă; că dacă Domnul i-a spus lui să-l blestemă pe David, cine oare îi va spune: – De ce faci asta?”

¹Bahurim: cetate pe drumul dintre Ierusalim și Ierihon, la nord-est de Muntele Măslinilor.

¹¹ Si a zis David către Abișai și către toți slujitorii săi: „Iată, fiul meu, cel care a ieșit din coapsele mele, umblă după viața mea; cu atât mai mult, acum, acest fiu al lui Veniamin. Lăsați-l să blesteme, căci Domnul i-a zis;

¹² dacă Domnul îmi va vedea umilirea, îmi va răsplăti cu bine pentru blestemul lui de astăzi”.

¹³ David și toți oamenii lui mergeau pe cale, iar Șimei îi mergea alături pe coasta muntelui; mergea și blestema și arunca cu pietre în el și-l împroșca cu țărână.

¹⁴ Iar regele și tot poporul ce se afla cu el au ajuns aproape de Iordan și s-au odihnit acolo.

¹⁵ Pe de altă parte, Abesalom și toți oamenii lui Israel au ajuns în Ierusalim; cu el se afla și Ahitofel.

¹⁶ Si a fost că atunci când Hușai Archanul, prietenul cel mai bun al lui David, a venit la Abesalom, a zis Hușai către Abesalom: „Trăiască regele!”

¹⁷ Iar Abesalom i-a zis lui Hușai: „Asta-ți este mila față de prietenul tău? De ce nu te-ai dus după prietenul tău?”

¹⁸ Si a zis Hușai către Abesalom: „Nu, ci după acela care a fost ales de Domnul și de acest popor și de întregul Israel; al lui voi fi, și cu el voi rămâne.

¹⁹ Si, la urma urmelor, pe cine voi sluji? Oare nu pe fiul său? Așa cum am slujit în fața tatălui tău, întocmai voi face și'n față ta”.

²⁰ Atunci a zis Abesalom către Ahitofel: „Sfătuți-vă între voi ce trebuie să fac”.

²¹ Iar Ahitofel a zis către Abesalom: „Întră la țiitoarele tatălui tău, pe care el le-a lăsat să-i țină casa; și întregul

Israel va auzi că tu l-ai rușinat pe tatăl tău, iar mâinile tuturor celor ce sunt cu tine vor prinde putere”.²

²² Atunci Abesalom a întins un cort pe acoperiș³; și a intrat Abesalom la țiitoarele tatălui său în văzul întregului Israel.

²³ Iar sfaturile lui Ahitofel, pe care el le dădea atunci, în primele zile, erau ca și cum cineva ar fi întrebătuvăntul lui Dumnezeu; aşa erau sfaturile lui Ahitofel, și către David, și către Abesalom.

17

Hușai dejoacă planurile lui Ahitofel. Război între David și Abesalom.

¹ Si a zis Ahitofel către Abesalom: „Îmi voi alege douăsprezece mii de oameni și mă voi ridica, și chiar în noaptea aceasta mă voi arunca în urmărirea lui David;

² și voi cădea asupră-i când e ostenit și cu mâinile slabănoșite și-l voi izbi cu furie; și tot poporul care e cu el se va împrăștia și-l voi ucide doar pe rege.

³ Si-ți voi aduce înapoi întreg poporul, aşa cum se întoarce mireasa la bărbatul ei, de vreme ce tu cauți viața unui singur om; și'n tot poporul va fi pace”.

⁴ Cuvântul acesta s'a părut drept în ochii lui Abesalom și în ochii tuturor bătrânilor lui Israel.

⁵ Iar Abesalom a zis: „Chemați-l acum și pe Hușai Archanul, să auzim ce zice el.”

²A lăua în stăpânire haremul înaintașului era semn de înstăpânire asupra regatului, ceea ce-i facea pe supuși să prindă curaj.

³Cortul era spațiu nupțial din tradiția tuturor popoarelor semitice.

6 Și a intrat Hușai la Abesalom, iar acesta i-a grăit, zicând: „Iată ce zice Ahitofel; vom face oare după cum zice el? Iar dacă nu, spune tu”.

7 Și a zis Hușai către Abesalom: „De data aceasta, sfatul pe care l-a dat Ahitofel nu e bun.”

8 Și a mai zis Hușai: „Tu-l cunoști pe tatăl tău, ca și pe oamenii lui, că sunt foarte viteji și amarnici la inimă ca o ursoaică rămasă fără pui în câmp și ca o scroafă sălbatică'n poiană; tatăl tău este om războinic și nu-i va da poporului răgaz.

9 Că, iată, el stă acum undeva ascuns într'un munte sau în oricare alt loc; și va fi că atunci când el va cădea asuprăle năprasnic încă de la început și veste se va auzi, se va spune: – Măcel a fost în poporul care-l urmează pe Abesalom...

10 Chiar și omul cel mai viteaz, a cărui inimă este ca inima leului, și el se va topi de frică; căci tot Israelul știe că tatăl tău este puternic și că toți cei care se află cu el sunt oameni viteji.

11 Așa că iată ce sfat îți dau: Adună la tine tot Israelul, de la Dan până la Beer-Şeba – mult ca nisipul mării –, iar tu să mergi în mijlocul lor.

12 Și vom merge împotriva lui în orice loc îl vom afla și vom tăbărî asupră-i așa cum cade roua pe pământ și pe ni-meni nu vom lăsa: nici pe el, nici pe oamenii care sunt cu el.

13 Iar dacă cumva s'ar retrage, el și oamenii lui, într'o cetate, atunci întregul Israel va aduce funii la cetatea aceea și o vom trage chiar până la râu, așa ca nici măcar o piatră să mai rămână acolo”.¹

¹Perorație menită să aprindă imaginația lui Abesalom și să-l convingă.

14 Au zis atunci Abesalom și toți oamenii Israelului: „Sfatul lui Hușai Archianul e mai bun decât sfatul lui Ahitofel”. Aceasta, fiindcă Domnul poruncise ca sfatul lui Ahitofel să fie destămat, în aşa fel încât Domnul să aducă toate relele asupra lui Abesalom.

15 Iar Hușai Archianul a zis către preoții Tădoc și Abiatar: „Iată ce i-a sfătuit Ahitofel pe Abesalom și pe bătrânii lui Israel și iată ce i-am sfătuit eu.

16 Și acum, trimiteți de'ndată și dați-i de știre lui David, zicând: „Să nu rămâi la noapte în câmpul pustiei, ci să treci cât mai repede, ca nu cumva să-l prindă pe rege și pe oamenii care sunt cu el.”

17 Dincolo, Ionatan și Ahimaat ședeau lângă fântâna Roghel. La ei a venit o slujnică și le-a spus, iar ei s'au dus și i-au dat de veste lui David, căci ei nu se puteau arăta în cetate.

18 I-a văzut însă o slugă, iar aceasta i-a spus lui Abesalom. Atunci amândoi au plecat degrabă și au intrat în casa unui om din Bahurim, în curtea căruia se afla o fântână și s'au coborât în ea.

19 Iar o femeie a luat o velință și a așternut-o peste gura gropii și a pus pe ea grăunțe zdrobite la uscat și nu s'a știut nimic.

20 Dar slugile lui Abesalom au venit acasă la femeie și au zis: „Unde sunt Ahimaat și Ionatan?” Iar femeia le-a răspuns: „Numa' ce-au trecut părâul”. Atunci ei au căutat și nu i-au găsit și s'au întors în Ierusalim.

21 Și a fost că după ce au plecat, cestălalți au ieșit din fântână și s'au dus în drumul lor și i-au spus regelui David, iar David a zis: „Ridicați-vă și tre-

cetă repede apa, căci iată sfatul pe care Ahitofel l-a dat împotriva voastră”.

22 Iar David s'a ridicat, și toți oamenii care erau cu el, și până'n zorii zilei au trecut Iordanul, aşa că n'a rămas nici unul care să nu-l fi trecut.

23 Ahitofel, însă, văzând că sfatul său nu a fost urmat, și-a pus șaua pe asin și s'a ridicat și s'a dus la casa lui din cetatea sa; acolo i-a pus în rânduială pe casnicii săi, iar el s'a spânzurat și a murit;² și a fost îngropat în mormântul tatălui său.

24 David a trecut la Mahanaim, iar Abesalom a trecut Iordanul, el și tot Israelul împreună cu el.

25 Abesalom l-a înlocuit pe Ioab din fruntea oastei, punându-l pe Amasa. Amasa era fiul unui om care se numea Itra Israelitul, care intrase la Abigail, fiica lui Nahaș, sora Teruiei, mama lui Ioab.

26 Tot Israelul și Abesalom și-au așezat tabăra în ținutul Galaad.

27 Si a fost că atunci când David a venit la Mahanaim, acolo Șobi, fiul lui Nahaș din Raba filor lui Amon, și Machir, fiul lui Amiel din Lodebar, și Barzilai Galaaditul, cel din Roghelim,

28 au adus zece paturi cu scoarțe lănoase pe amândouă fețele și zece căldări și vase de lut și grâu și orz și făină și grăunțe prăjite și bob și linte și pâini

29 și miere și unt și oi și brânză de vaci; și le-au adus lui David și poporului ce se afla cu el, ca să mănânce, căci ziceau: „Poporul e ostenit și flămând și însetat în pustie”.

²Destinul clasic al trădătorului, aşa cum se va întâmpla și cu Iuda.

18

Moartea lui Abesalom.

1 David a numărat poporul care era cu el și a rânduit căpetenii peste mii și căpetenii peste sute.

2 Si i-a trimis David pe oamenii săi astfel: o treime sub comanda lui Ioab, o treime sub comanda lui Abișai, fiul Teruiei, fratele lui Ioab, și o treime sub comanda lui Itai Gateeanul. Si a zis David către popor: „Si eu însumi voi merge cu voi”.

3 Iar ei au zis: „Tu nu trebuie să ieși; că dacă ar fi ca noi să fugim, lor n'o să le pese de noi; și dacă ar fi ca jumătate din noi să moară, de noi n'o să le pese; căci tu, unul, ești cât zece mii ca noi. Si acum, mai bine va fi ca tu să ne dai ajutor din cetate”.

4 Atunci regele le-a zis: „Ce-o să vă placă vouă, aceea voi face!” Si a stat regele lângă poarta cetății, în timp ce tot poporul ieșea, cu sutele și cu miile.

5 Iar regele le-a poruncit lui Ioab și lui Abișai și lui Itai, zicând: „Pe fiul meu, Abesalom, să mi-l cruțați!”¹. Si întregul popor l-a auzit pe rege poruncindu-le tuturor căpetenilor pentru Abesalom.

6 Si tot poporul a ieșit la pădure împotriva Israeliților, iar lupta s'a dat în pădurea lui Efraim.

7 Acolo a căzut poporul lui Israel în fața slujitorilor lui David²; și mare măcel a

¹În plin război civil, de usurpare a tronului, sentimentul patern înmuiase înima regelui-oștean (ceea ce nu se va întâmpla, de pildă, cu Petru cel Mare).

²Prin „slujitorii lui David” autorul înțelege, probabil, întreaga oaste de sub comanda celor trei.

fost acolo, ca la vreo douăzeci de mii de oameni.

8 Iar bătălia de acolo s'a întins pe fața întregului ținut; în ziua aceea, pădurea a mistuit mai mulți oameni decât a mistuit sabia³.

9 Când s'a întâlnit Abesalom cu oameii lui David, el era călare pe un catăr. Când catărul a fugit pe sub crengile groase ale unui stejar mare, părul lui Abesalom s'a încâlcit în crengile stejarului, catărul a fugit de sub el, iar el a rămas spânzurat între cer și pământ.

10 Un om a văzut asta și i-a spus lui Ioab, zicând: „L-am văzut pe Abesalom spânzurând de un stejar”.

11 Iar Ioab a zis către omul care-i aduse se vestea: „Iată că l-am văzut; atunci, de ce nu l-am doborât acolo la pământ? Ți-ăș fi dat zece sicli de argint și o cingătoare”.

12 Iar omul a zis către Ioab: „O mie de sicli de argint dacă mi-ai pune'n palmă, eu tot nu-mi voi pune mâna pe fiul Regelui; că'n auzul nostru v'a poruncit regele, și tie, și lui Abișai, și lui Itai, zicând: Pe Tânărul Abesalom să mi-l păziți!”,

13 În înțelesul ca să nu i se facă nici un rău; că nici un lucru nu-i va rămâne ascuns Regelui, iar tu vei fi martor împotriva mea”.

14 Și a zis Ioab: „Eu voi începe aceasta și nu te voi aștepta pe tine!” Atunci Ioab a luat în mână trei săgeți și le-a înfipt în inima lui Abesalom în timp ce acesta era încă viu în inima stejarului.

15 Iar zece slujitori, care purtau armele

³Prin numeroasele hătișuri, obstacole și capcane pe care o pădure le pune în fața unor mulțimi în derău. Alegerea locului săcuse parte din strategia lui David, prin cei trei comandanți.

lui Ioab, l-au înconjurat pe Abesalom și l-au lovit și l-au omorât.

16 Atunci Ioab a trâmbițat din corn, iar poporul s'a întors din urmărirea lui Israel, fiindcă Ioab a cruțat poporul.

17 Iar pe Abesalom l-au luat și l-au aruncat într'o râpă mare din pădure, într'o groapă adâncă, și au îngărmădit peste el un morman de pietroale. Și întregul Israel a fugit, fiecare la cortul său.

18 Abesalom însă, încă pe când trăia, își făcuse un stâlp⁴ pe care l-a pus în Valea Regelui; el își spusesese că, neavând un fiu ca să-i poarte amintirea numelui, stâlpul îi va purta numele; de aceea se numește el, până'n ziua de astăzi, Stâlpul lui Abesalom⁵.

19 Iar Ahimaat, fiul lui Țadoc, a zis: „Voi alergă și-i voi da Regelui o veste bună, cum că Domnul l-a scăpat din mâna vrăjmașilor săi”.

20 Ioab însă i-a zis: „Astăzi nu vei fi tu purtător de vesti bune; în altă zi le vei purta; astăzi însă nu vei duce nici un fel de veste, de vreme ce fiul Regelui a murit”.

21 Și a zis Ioab către Hușai: „Du-te și spune-i Regelui tot ce-ai văzut!” Atunci Hușai i s'a închinat lui Ioab și s'a dus.

22 Iar Ahimaat, fiul lui Țadoc, a zis din nou către Ioab: „Fie ce-o fi, alerg și eu după Hușai!” Ioab însă i-a zis: „De ce să alergi așa, fiul meu? Ia seama: dacă te duci, vesteau cea bună nu-ți va fi de folos”.

23 Dar Ahimaat a zis: „Fie și așa, dar eu tot mă duc!” Iar Ioab i-a zis: „Dute!” Iar Ahimaat a alergat pe o cale mai netedă și l-a întrecut pe Hușai.

⁴„Stâlp”: monument funerar.

⁵Literal: „Mâna lui Abesalom”.

²⁴ David seudea între cele două porți⁶, când străjerul s'a urcat în pridvorul porții de la zid, și-a ridicat ochii și a privit; și, iată, un om alergând singur înaintea lui.

²⁵ Atunci străjerul a strigat și i-a spus regelui, iar regele a zis: „Dacă e singur, înseamnă că aduce veste bună”. Omul venea și se apropia.

²⁶ Străjerul însă a văzut și pe un altul alergând; și a strigat străjerul la poartă, zicând: „Iată că și un alt om aleargă singur”. Iar regele a zis: „Și acesta e binevestitor”.

²⁷ Și a zis străjerul: „Eu văd alergarea celui dintâi ca și cum ar fi alergarea lui Ahimaăt, fiul lui Țadoc”. Iar regele a zis: „Acesta-i om bun și vine cu veste bună”.

²⁸ Iar Ahimaăt a strigat și a zis către rege: „Pace!” Și i s'a închinat regelui cu fața la pământ și a zis: „Binecuvântat este Domnul Dumnezeul tău, Cel ce i-a biruit pe oamenii care-și ridicașeră mâna împotriva domnului meu, regele!”

²⁹ Iar regele l-a întrebat: „Tânărul Abesalom e bine?” Ahimaăt a zis: „La vremea când Ioab, robul regelui, l-a trimis pe robul tău, am văzut o mulțime mare, dar eu n'am știut ce e acolo”.

³⁰ Atunci regele a zis: „Dă-te de-o parte și stai aici!” Iar acela s'a dat de-o parte și a stat.

³¹ Și, iată, după el a venit Hușai și i-a zis regelui: „Veste bună îi aduc eu domnului meu, regele, că Domnul i-a pedepsit astăzi pe toți cei ce s'aau ridicat împotriva ta”.

⁶Între poarta exterioară și cea interioară, deasupra căror era o terasă pentru străji.

³² Iar regele l-a întrebat pe Hușai: „Tânărul Abesalom e bine?” Iar Hușai a zis: „Ca fiul acesta să ajungă vrăjmașii domnului meu, regele, și toți cei ce s'aau ridicat cu rău împotriva lui!”

19

David iarăși rege.

¹ Atunci regele s'a tulburat și s'a suit în foișorul cel de deasupra porții și a plâns. Și aşa zicea mergând: „Fiul meu, Abesalom, fiul meu! Fiul meu Abesalom!... Mai bine muream eu în locul tău..., eu în locul tău..., Abesalom, fiul meu..., fiul meu...”.

² Și i s'a spus lui Ioab: „Iată, regele plânge și se tângue după Abesalom”.

³ În ziua aceea, biruința s'a preschimbă în jale pentru tot poporul, fiindcă în ziua aceea a auzit poporul spunându-se: „Regele e trist după fiul său”.

⁴ Și în ziua aceea poporul a intrat în cetate furișându-se, aşa cum se furișează un popor când fug, rușinat, de la război.

⁵ Regele însuși, acoperindu-și fața, striga cu glas mare: „Fiul meu, Abesalom!... Abesalom, fiul meu!...”.

⁶ Atunci Ioab a intrat la rege, în casa lui, și a zis: „Astăzi ai rușinat fețele tuturor slujitorilor tăi care te-au scăpat astăzi de la moarte, pe tine și viețile fiilor tăi și pe ale fivelor tale și viețile soților și fiitoarelor tale,

⁷ iubindu-i pe cei ce te urăsc și urându-i pe cei ce te iubesc; azi ai arătat că dragătorii tăi și slujitorii tăi sunt o nimică toată'n ochii tăi; acum știu că dacă'ri fi trăit Abesalom, noi toți am fi astăzi

morti, căci aşa ar fi fost drept în ochii tăi.

8 Si acum, ridică-te și ieși afară și vorbește-le servilor tăi de la inimă la inimă; fiindcă eu m'am jurat pe Domnul că dacă tu nu vei ieși afară astăzi, la noapte nu va rămâne cu tine nici măcar un om; și vei cunoaște că răul acesta va fi mai mare decât tot răul ce a venit asupră-ți din tinerețile tale până acum".

9 Si s'a ridicat regele și a șezut în poartă¹. Si întregului popor i s'a dat de veste, zicându-se: „Iată, regele șade în poartă”. Si întregul popor a venit în fața regelui, căci israeliții fugiseră fiecare la vatra lui².

10 Si tot poporul din toate triburile lui Israel se sfădea, zicând: „Regele David ne-a scăpat de toți dușmanii noștri, și tot el ne-a scos din mâna Filistenilor, iar acum a trebuit să fugă din țară și din regatul său și din fața lui Abesalom.

11 Abesalom, însă, pe care l-am uns [să domnească] peste noi, a murit în razboi. Si acum, de ce amuțiți când e vorba să-l aducem înapoi pe rege?” Atunci toată suflarea lui Israel a venit la rege.

12 Iar regele David a trimis la preoții Tădoc și Abiatar, zicând: „Grăiti către bătrâni lui Iuda și spuneți-le: – De ce zăboviți voi în a-l întoarce pe rege la casa lui, când cuvintele întregului Israel au ajuns și la rege?

13 Voi sunteți frații mei, sunteți oasele și carnea mea; de ce sunteți voi cei din

urmă în a-l aduce pe rege înapoi în casa lui?

14 Iar lui Amasa să-i ziceți: – Nu ești tu oare osul meu și carnea mea? Așa să-mi facă mie Dumnezeu, ba încă și mai mult, dacă tu n'ai să fii căpetenia oștirii mele, pentru totdeauna în locul lui Ioab!”

15 Așa a înduplecăt el inima tuturor oamenilor lui Iuda, ca pe a unui singur om; iar aceștia au trimis la rege și i-au spus: „Întoarce-te, tu și toți servii tăi!”

16 Atunci regele s'a întors și a ajuns la Iordan; iar Iudeii au venit pe drumul lor la Ghilgal ca să-l întâmpine pe rege și să-l treacă Iordanul.

17 Iar Șimei, fiul lui Ghera, veniaminiul din Bahurim, s'a grăbit să coboare cu Iudeii în întâmpinarea regelui David.³

18 Aceasta avea cu el o mie de oameni veniaminiți, și pe Țiba, sluga casei lui Saul, și pe cei cincisprezece fii ai săi și douăzeci de robi ai săi. Aceștia au coborât de-a dreptul la Iordan, înaintea regelui.

19 Si și-au îndeplinit slujba de a-l trece pe rege și au adus o luntre care să-i treacă pe casnicii regelui, [străduindu-se] să facă ceea ce e drept în ochii lui. Iar Șimei, fiul lui Ghera, a căzut cu fața la pământ înaintea regelui, de îndată ce acesta a trecut Iordanul,

20 și a zis către rege: „Să nu-mi ia domnul meu în seamă fărădelegea și să nu-ți aduci aminte de nedreptățile pe care și le-a făcut robul tău în ziua în care

¹Poarta (în cetatea antică): piața din fața portiilor principale, loc de adunare, de sfat și judecată.

²Literal: „la cortul său”. Expresia (aici și în alte locuri) se menținea ca o aluzie la vremea când Israeliții erau păstori nomazi.

³Șimei este omul care-l insultase pe David și l împroscase cu pietre la Bahurim (16, 5-8, 13). Întors biruitor, David se confruntă, și el, cu lichelele oportuniste care, prin gesturi mieroase și limbaj sofisticat, caută să scape de pedeapsă.

domnul meu, regele, ieșea din Ierusalim, făcute în aşa fel încât regele să și le pună la inimă.

21 Fiindcă robul tău știe că a păcătuit; și, iată, eu am venit astăzi mai înainte decât întregul Israel și decât toată casa lui Iosif ca să mă plec întru întâmpinarea domnului meu, regele".

22 Atunci Abișai, fiul Țeruiei, a răspuns, zicând: „Se poate oare ca Șimei să nu fie dat morții pentru aceea că l-a blestemat pe unsul Domnului?"

23 David însă a zis: „O, fiți Țeruiei, ce aveți voi cu mine de vă puneti astăzi împotriva mea? Astăzi nici un om din Israel nu va fi dat morții, de vreme ce eu nu știu dacă astăzi voi domni peste Israel".

24 Și a zis regele către Șimei: „Nu vei muri!" Și regele i s'a jurat.

25 Iar Mefiboșet, fiul lui Ionatan, fiul lui Saul, s'a coborât să-l întâmpine pe rege. Aceasta, din ziua'n care regele a plecat și până'n ziua când s'a întors cu pace, nu-și mai îngrijise picioarele, nu-și mai tăiase unghiile, nu-și mai tunse părul și nu-și mai spălase hainele.

26 Și a fost că'n timp ce el intra în Ierusalim să-l întâmpine pe rege, acesta i-a spus: „Mefiboșet, tu de ce n'ai mers cu mine?"

27 Iar Mefiboșet a zis către el: „O, rege, domnul meu, servul meu m'a înșelat; căci robul tău i-a zis: Pune șaua pe asin, ca să încalec și să mă duc cu regele (căci robul tău e șchiop)."

28 El însă s'a purtat cu robul tău ca un înșelător față de domnul meu, regele. Dar domnul meu, regele, e ca un înger al lui Dumnezeu; fă ceea ce crezi tu că e bun în ochii tăi.

29 Căci toată casa tatălui meu s'a fă-

cut vinovată de moarte față de domnul meu, regele; cu toate acestea, tu l-ai așezat pe robul tău printre cei ce mă-nâncă la masa ta; aşadar, ce drept am eu să mă plâng în fața regelui?"

30 Și i-a zis regele: „De ce tot pui tu vorbe peste vorbe? Eu am zis ca tu și Țiba să împărtăști țarina între voi".

31 Iar Mefiboșet i-a zis regelui: „Să ia el tot, de vreme ce domnul meu, regele, s'a întors cu pace la casa lui".

32 Atunci a venit și Barzilai Galaaditul, din Roghelim, și a trecut Iordanul împreună cu regele, ca să-l petreacă astfel peste Iordan.

33 Barzilai însă era foarte bătrân, ca la optzeci de ani; el îl hrăniște pe rege la vremea când acesta locuia în Mahanaim, că era om foarte avut.

34 Atunci regele a zis către Barzilai: „Tu vei merge cu mine, iar eu îți voi hrăni bătrânețele în Ierusalim, alături de mine".

35 Dar Barzilai a zis către rege: „Cât mai am eu de trăit, ca să mă sui cu regele în Ierusalim?

36 Eu am astăzi optzeci de ani; mai pot eu deosebi între bine și rău? va mai cunoaște robul tău gustul a ceea ce mă-nâncă sau bea? mai pot eu să aud glasul cântăreților sau pe al cântărețelor? și, la urma urmelor, de ce să fie robul tău o povară pentru domnul meu, regele?

37 Robul tău doar puțin îl va petrece pe rege peste Iordan; de ce să-mi întoarcă regele această răsplătire?

38 Aşadar, rogu-te, dă-i voie robului tău să se întoarcă, pentru ca să mor în cetatea mea, lângă mormântul tatălui meu și al mamei mele. Iată-l însă pe

robul tău Chimham⁴; el va merge cu domnul meu, regele; și fă cu el ceea ce se pare bun în ochii tăi”.

³⁹ Iar regele a zis: „Chimham să meargă cu mine, iar eu voi face cu el ceea ce se va părea bun în ochii tăi; iar tu, orice vei vrea de la mine, aceea voi face eu pentru tine”.

⁴⁰ Și întregul popor a trecut Iordanul, și a trecut și regele. Atunci regele l-a sărutat pe Barzilai și l-a binecuvântat; iar acesta s'a întors la casa lui.

⁴¹ Regele a trecut apoi la Ghilgal, iar Chimham a mers cu el. Și tot poporul lui Iuda l-a petrecut pe rege, precum și jumătate din poporul lui Israel.

⁴² Dar, iată, toți oamenii lui Israel au venit la rege și i-au zis: „De ce oamenii lui Iuda, frații noștri, te-au răpit și l-au făcut pe rege și casa lui să treacă Iordanul, și împreună cu el pe toți oamenii lui David?”⁵

⁴³ Dar oamenii lui Iuda le-au răspuns cu toții oamenilor lui Israel, zicând: „Fiindcă regele ne este nouă aproape; de ce vă mâniați voi atât de tare pentru o treabă ca aceasta? Am mâncat noi cumva din mâncarea regelui? sau ne-a făcut el cumva vreun dar? sau ne-a scutit el pe noi de vreo povară?”

⁴⁴ Atunci oamenii lui Israel le-au răspuns celor din Iuda, zicând: „Noi suntem zece părți din rege⁶ și suntem mai

⁴Chimham era unul din fiii lui Barzilai. Una din ultimele dorințe ale lui David, înainte de moarte, va fi aceea ca fiul lui Barzilai să fie hrăniți la masa lui Solomon (3 Rg 2, 7).

⁵Deși David domnește peste o singură țară, tensiunile separatiste dintre nord și sud se mențin; ele vor duce, în cele din urmă, la apariția celor două regate, Israel și Iuda, sub cei doi urmași ai lui Solomon.

⁶Cele zece triburi din nord. Literal: „Noi suntem zece mâini ale regelui” (ebraism).

bătrâni decât voi⁷; noi avem de-a face cu David mai mult decât voi; de ce ne-ați batjocorit așa? și de ce cuvântul nostru despre întoarcerea regelui n'a fost luat în seamă înaintea cuvântului lui Iuda?” Dar spusele oamenilor lui Iuda au cântărit mai greu decât acelea ale oamenilor lui Israel.

20

Răzvrătirea lui Șeba și moartea lui. Dregătorii de la curtea lui David.

¹ Și era acolo¹ un nelegiuit cu numele de Șeba, veniaminit, fiul lui Bicri. Acesta a sunat din trâmbiță și a zis: „Noi nu avem nici o părtăsie cu David, nici că avem noi vreo moștenire în fiul lui Iesei. Fiecare la cortul său, Israele!”

² Atunci toți oamenii lui Israel s'au ridicat dinspre David spre Șeba, fiul lui Bicri; dar oamenii lui Iuda au rămas lipiți de regele lor, toți, de la Iordan până la Ierusalim.

³ Iar David a venit la casa lui din Ierusalim. Și le-a luat regele pe cele zece țările ale lui, pe care le lăsase să-i țină casa, și le-a pus într'o casă de pază; și le-a hrănit, dar la ele n'a intrat²; și au stat închise, trăind ca văduve, până la moartea lor.

⁴ Și a zis regele către Amasa: „În trei zile cheamă-i la mine pe oamenii lui Iuda; și să fii și tu aici!”

⁷Nordicii considerau că Iuda a intrat Tânărul pe scena istoriei.

¹„Acolo”: la Ghilgal.

²La ele intrase, în chip samavolnic, fiul său Abesalom (16, 22).

5 Și s'a dus Amasa să-i cheme pe Iudei, dar a zăbovit mai mult decât îi îngăduise David.

6 Atunci David i-a zis lui Abișai: „Acum Șeba, fiul lui Bicri, are să ne facă mai mult rău decât Abesalom; acum, ia-i cu tine pe servii domnului tău și ține-te de urma lui, ca nu cumva să-și găsească el cetăți întărите și să ne scape de sub ochi!”

7 În urma lui Abișai au ieșit și oamenii lui Ioab și Cheretienii și Peletienii și toți războinicii; și au ieșit din Ierusalim ca să-l urmărească pe Șeba, fiul lui Bicri.

8 Dar în timp ce se aflau ei lângă piatra cea mare de la Gabaon, s'a ivit acolo Amasa. Ioab era îmbrăcat în hainele lui de ostaș și încins cu o sabie care-i atârna de sold în teaca ei; dar sabia a ieșit și a căzut.

9 Și a zis Ioab către Amasa: „Ești sănătos, fratele meu?” Și cu mâna dreaptă l-a apucat de barbă ca să-l sărute.

10 Amasa însă n'a băgat de seamă că sabia se afla în mâna lui Ioab; iar Ioab l-a lovit cu ea în pântece, că i s'a vîrsat măruntialele pe pământ și n'a mai fost nevoie să-l lovească și a doua oară; iar acela a murit. Apoi Ioab și fratele său Abișai au alergat în urmărire lui Șeba, fiul lui Bicri.

11 Dar unul din servii lui Ioab a rămas lângă el³ și a zis: „Cine îl vrea pe Ioab și cine este de partea lui David, să-l urmeze pe Ioab!”

12 Amasa însă zacea tăvălit în sânge, în mijlocul drumului. Iar omul văzând că tot poporul se oprea acolo, l-a mutat pe Amasa din drum într'un câmp de alături și a așternut pe el o haină,

de vreme ce văzuse că piece om care venea la el rămânea acolo.

13 Și a fost că după ce l-a mutat din drum, fiecare om din Israel se ducea după Ioab ca să-l urmărească pe Șeba, fiul lui Bicri.

14 Iar el [Ioab] a trecut prin toate triburile lui Israel, până la Abel și Bet-Maaca; și toți cei din Berim s'au adunat și ei și l-au urmat.

15 Apoi au venit și l-au împresurat [pe Șeba] la Abel și la Bet-Maaca; și au ridicat un val de pământ împrejurul cetății și s'au apropiat de zid; și toți oamenii ce se aflau cu Ioab erau de părere să spargă zidul.

16 Atunci o femeie înțeleaptă a strigat de pe zid: „Ascultați, ascultați! Spuneți-i lui Ioab să vină aproape, că vreau să-i vorbesc!”

17 El i-a venit aproape, iar femeia i-a zis: „Tu ești Ioab?” El a răspuns: „Eu”. Atunci femeia i-a zis: „Ascultă vorbele roabei tale!” Iar Ioab a zis: „Ascult”.

18 Iar ea i-a grăit, zicând: „Odnioară se spunea aşa: Să se întrebă în Abel și în Dan dacă a lipsit ceva din cele ce au hotărât credincioșii din Israel; dacă e de întrebăt, să se întrebă în același chip în care s'a văzut lipsa.

19 Eu sunt una din cetățile pașnice printre cele puternice ale lui Israel; de ce cauți tu să prăpădești moștenirea Domnului?”

20 Atunci Ioab a răspuns, zicând: „Departe de mine, departe de mine să am gândul de a o prăpădi sau nimici!

21 Nu aşa stă treaba, ci un om din muntele lui Efraim, anume Șeba, fiul lui Bicri, și-a ridicat mâna împotriva regelui David. Dați-mi-l mie doar pe el singur, și voi pleca de lângă cetate”. Iar femeia

³Lângă cadavrul lui Amasa.

i-a zis lui Ioab: „Iată, capul său îți va fi aruncat peste zid”.

²² Femeia a mers la tot poporul și, cu înțelegiunea ei, a vorbit către toată cetatea. Și au tăiat capul lui Șeba, fiul lui Bicri, și i l-au aruncat lui Ioab. Atunci acesta a sunat din trâmbiță, iar poporul a plecat de lângă cetate, fiecare la cortul său; iar Ioab s'a întors la rege, în Ierusalim.

²³ Ioab era mai-mare peste toate oștile lui Israel, iar Benaia, fiul lui Iehoiada, era peste Cheretieni și Peletieni;

²⁴ Adoram era peste dări; Iosafat, fiul lui Ahilud, era cronicar;

²⁵ Siva era secretar, Țadoc și Abiatar erau preoți;

²⁶ de asemenea, și Ira din Iair era preot al lui David.

21

Marea foamete și uciderea a șapte urmași ai lui Saul. Biruința asupra Filistenilor.

¹ În zilele lui David a fost o foamete de trei ani, an după an. David a căutat atunci spre fața Domnului, iar Domnul a zis: „Aceasta, din pricina lui Saul și a nedreptății casei lui în a face ucideri sângheroase atunci când el i-a măcelărît pe Gabaoniți”.

² Atunci regele David i-a chemat pe Gabaoniți și le-a zis (acuma, Gabaoniții nu sunt fii ai lui Israel, ci din rămășița Amoreilor¹, iar Israelitii le făcuseră jurământ; Saul însă a căutat să-i

dea pierzării, în zelul său pentru fiii lui Israel și ai lui Iuda);

³ așadar, a zis David către Gabaoniți: „Ce să fac eu cu voi? și cum să fac îspășire pentru ca voi să binecuvântați moștenirea Domnului?”²

⁴ Iar Gabaoniții i-au zis: „De la Saul și de la casa lui nu ne trebuie argint sau aur, și nici că trebuie ucis cineva din Israel”. Iar el le-a zis: „Ce-mi veți spune voi, aceea voi face”.

⁵ Atunci ei au zis către rege: „Omul care a vrut să ne stârpească și care ne-a asuprit și care și-a pus în gând să ne dea pierzării, pe acela să-l dăm noi pierzării, aşa ca el să nu rămână în tot hotarul lui Israel.

⁶ Dați-ne șapte bărbați dintre fiii lui, iar noi să-i atârnăm la soare³, în fața Domnului, în Gabaonul lui Saul, ca pe niște aleși ai Domnului”. Iar regele a zis: „Eu îi voi da”.

⁷ Dar regele l-a cruțat pe Mefiboșet, fiul lui Ionatan, fiul lui Saul, din pricina jurământului Domnului ce fusese între ei, adică între David și Ionatan, fiul lui Saul.

⁸ Regele însă i-a luat pe cei doi fii pe care Rițpa, fiica lui Aia, i-i născuse lui Saul: Armoni și Mefiboșet, și pe cei cinci fii pe care Merob, fiica lui Saul, i-i născuse lui Adriel, fiul lui Barzilai din Mehola,

⁹ și i-a dat în mâinile Gabaoniților, iar aceștia i-au atârnat la soare, în munte, în fața Domnului; acolo au căzut, toți

²Călcarea jurământului se pedepsește, iar pe deapsa cere îspășire.

³exeliázo (folosit în V. T. numai aici și în versele 9 și 13) = „a expune la soare”; deosebit, desigur, mai crudă decât spânzurarea propriu-zisă. (Verb derivat din heliázo, care are același înțeles (v. 14)).

¹ „Amorei” (aici și în alte câteva locuri): nume generic dat populațiilor care locuiau Canaanul înainte de venirea Evreilor.

șapte într'un singur loc; mai mult, au fost omorâți în zilele de la începutul secerișului, când se începe seceratul orzului.

¹⁰ Iar Rițpa, fiica lui Aia, a luat pânză de sac și a așternut-o pe stâncă la începutul seceratului orzului, până când a picat peste ei apă din cer; și n'a lăsat să se culce pe ei păsările cerului ziua și fiarele câmpului noaptea.

¹¹ Și i s'a spus lui David ce făcuse Rițpa, fiica lui Aia, țiitoarea lui Saul.

¹² Atunci David a mers și a luat osemintele lui Saul și osemintele lui Ionatan, fiul său, de la locuitorii din Iabeșul Galaadului, pe care aceștia le furaseră din ulița Bet-Şeanului, unde le pusese că Filistenii în ziua în care ei l-au ucis pe Saul la Ghelboa;

¹³ și de acolo a strămutat el osemintele lui Saul și pe ale lui Ionatan, fiul său, și a adunat și osemintele celor ce fusese că uciși prin întindere la soare.

¹⁴ Iar osemintele lui Saul și osemintele lui Ionatan, fiul său, și osemintele celor ce fusese că uciși prin întindere la soare le-au îngropat în ținutul lui Venniamin, alături de mormântul lui Chiș, tatăl lui [Saul]. Și i s'a făcut tot ceea ce poruncise regele. Și după aceea S'a milostivit Dumnezeu asupra țării.

¹⁵ Și a mai fost încă un război între Filistenii și Israel. Atunci s'a coborât David, și servii săi împreună cu el, și s'a bătut cu Filistenii; dar David a obosit.

¹⁶ Atunci Ișbi-Benob, unul din urmașii lui Rafa⁵, a cărui suliță cântărea trei

⁴ Leșurile au rămas acolo toată vara, de la „începutul seceratului orzului” „până când a picat peste ele apă din cer”, adică până când au început ploile de toamnă, acestea fiind și semnul că seceta luase sfârșit.

⁵ „Rafa”: eponim al Refaimilor (sau Refaimi-

sute de sicli de aramă⁶ și care purta la cingătoare o măciucă, se socotea să-l lovească pe David.

¹⁷ Dar Abișai, fiul Teruiei, l-a ajutat [pe David] și l-a lovit pe filisteane și l-a ucis. Atunci oamenii lui David s'au jurat, zicând: „Tu să nu mai ieși cu noi la război, ca să nu se stingă facla lui Israel”.

¹⁸ După aceea a mai fost un război cu Filistenii, la Gob. Atunci Sibecai Hușatitul l-a ucis pe Saf, unul din urmașii lui Rafa.

¹⁹ Tot la Gob a mai fost o altă bătălie cu Filistenii. Atunci Elhanan, fiul lui Iaare Oreghim din Betleem, l-a ucis pe Goliat din Gat, a cărui suliță avea coada cât un sul de la războiul de țesut.

²⁰ Și a mai fost încă o bătălie, la Gat. Și era acolo un om înalt, care avea câte șase degete la fiecare mâna și la fiecare picior – în total, douăzeci și patru –, tot dintre urmașii lui Rafa.

²¹ Acesta îi defaima pe Israeliți, dar l-a ucis Ionatan, fiul lui Șama, fratele lui David.

²² Acești patru oameni erau urmași ai uriașilor din Gat, din neamul lui Rafa; și au căzut de mâna lui David și a servilor lui.

22

Cântarea de mulțumire a lui David.

¹ Atunci David l-a rostit Domnului cu vîntele acestei cântări, în ziua când

(ilori), oameni legendari cu statură gigantică, a căror simplă prezumare era de natură să-i însăpăimânte pe Evrei (Fc 14, 5; Dt 2, 11, 20; 3, 11, 13; Ios 12, 4; 17, 15).

⁶Mult peste trei kilograme.

Domnul l-a izbăvit de toți vrăjmașii lui și din mâinile lui Saul.

2 Și a zis așa:¹ „Doamne, Tu ești stâンca mea și tăria mea și izbăvitorul meu,

3 Dumnezeul meu; El va fi păzitorul meu, iar eu voi fi încrezător în El; El e apărătorul meu și puterea măntuirii mele, ocrotitorul meu și adăpostul scăпării mele și de cel nedrept mă va măntui.

4 În laude Îl voi chema pe Domnul și de vrăjmașii mei mă voi măntui.

5 Că tulburările morții m'au cuprins, păraiele neleguiurii m'au tulburat;

6 durerile morții m'au încanjurat, lațurile morții m'au copleșit.

7 Întru necazul meu Îl voi chema pe Domnul și către Dumnezeul meu voi striga; din locașul Său cel sfânt mă va auzi, strigătul meu fi-vă în auzul Său.

8 Pământul s'a clătinat și s'a cutremurat și temeliile cerului împreună s'au tulburat și s'au scuturat, că Domnul S'a măniat pe ele.

9 Fum s'a ridicat întru mânia Lui și foc din gura Lui mistuie, cărbuni de la El s'au ațățat.

10 Cerurile le-a aplecat și le-a coborât, negură sub picioarele Lui.

11 Pe heruvimi S'a suit și a zburat și S'a arătat pe aripile vântului.

12 Întunericul Și l-a făcut împrejururi ascunzătoare, besna apelor Îl este corțul, cu norii văzduhului S'a înfășurat.

13 Din strălucirea de dinainte-I cărbuni de foc s'au ațățat.

14 Domnul a tunat din cer, glasul Celui-Preaînalt.

15 Săgeți a trimis și i-a risipit, cu fulger a fulgerat și i-a tulburat.

16 De certarea Domnului și de suflarea mâniei Sale adâncurile apelor s'au arătat, temeliile lumii s'au descoperit.

17 Dintru înălțimea trimis și m'a luat, ridicatu-m'a din ape multe;

18 El m'a izbăvit de vrăjmașii mei cei tari, de cei ce m'au urât, că s'au întărit mai mult decât mine.

19 Zilele necazului meu m'au copleșit, dar Domnul mi-a fost reazim

20 și m'a adus la lărgime și m'a izbăvit, căci El a binevoit întru mine.

21 Domnul mi-a răsplătit după dreptatea mea, după curăția mâinilor mele îmi va răsplăti,

22 că am păzit căile Domnului și nu I-am fost necredincios Dumnezeului meu.

23 Că toate judecăurile Lui sunt înaintea mea, și îndreptările Lui nu s'au depărtat de mine.

24 Fără prihană Îi voi fi, de neleguirea mea mă voi păzi.

25 Domnul îmi va răsplăti după dreptatea mea, după curăția mâinilor mele în fața ochilor Săi.

26 Cu cel cuvios vei fi cuvios, cu omul desăvârșit vei fi desăvârșit,

27 cu cel ales vei fi ales și cu cel îndărătnic te vei îndărătnici.

28 Pe poporul cel sărac îl vei măntui și vei smeri privirea celor mândri.

29 Că Tu, Doamne, ești luminătorul meu, Tu îmi vei lumina mie întunericul.

¹Această cântare a lui David își are izvodul în Psalmul 17, pe care, de fapt, îl reproduce cu unele diferențe de nuanță și amânunt. De altfel, însuși titlul Psalmului 17 face referire expresă la această cântare.

30 Că'ntru Tine voi alerga încins cu putere, întru Dumnezeul meu voi trece zidul.

31 Cel-Puternic: fără prihană îi este calea; cuvântul Domnului: puternic, lămurit în foc; apărător le este tuturor celor ce nădăjduiesc în El.

32 Cine este Cel-Tare în afară de Domnul? și cine va fi Ziditor în afară de Dumnezeul nostru?

33 El este Cel-Tare care mă întărește cu putere și fără prihană îmi pregătește calea,

34 Cel ce-mi face picioarele ca ale cerbului și peste cele înalte mă aşază,

35 Cel ce-mi învață mâinile la război și arc de aramă sfârâmă'ñ brațele mele.

36 Tu mi-ai dat pavăza măntuirii, ascultarea de Tine mi-a dat spor.

37 Pașii mi i-ai lărgit sub mine, picioarele mele n'au slăbit.

38 Pe vrăjmașii mei ii voi goni și-i voi prinde, și nu mă voi întoarce până nu-i voi nimici:

39 eu ii voi zdrobi, ei nu se vor ridica, ci sub picioarele mele vor cădea.

40 Tu mă vei întări cu putere la război, pe cei ce se ridică împotrivă-mi ii vei pleca sub mine.

41 Pe vrăjmașii mei i-ai fugărit de dinainte-mi, pe cei ce mă urăsc i-ai nimicit;

42 ei vor striga spre Domnul, dar nimeni să-i ajute, și nimeni să-i asculte;

43 eu i-am zdrumicat ca pe țărâna pământului, ca tina din drumuri i-am subțiat.

44 Tu mă vei izbăvi din certarea popoarelor, Tu mă vei păzi în fruntea neamurilor: poporul pe care nu l-am cunoscut, acela mi-a slujit;

45 copii străini m'au lingușit, cu auzul urechii m'au auzit;

46 copii străini vor fi lepădați și fi-vor prăbușiți din ascunzăturile lor.

47 Viu este Domnul, binecuvântat e păzitorul meu, Dumnezeul meu Se va înălța, păzitorul măntuirii mele.

48 Tare este Domnul, Cel ce mă răzbună, sub mine a supus popoare

49 și de la vrăjmașii mei m'a scos; Tu mă vei înălța din mijlocul celor ce se ridică împotrivă-mi, Tu mă vei izbăvi de omul nedrept.

50 Pentru aceasta Te voi lăuda între neamuri, și numelui Tău ii voi cânta.

51 El sporește biruințele regelui Său, și-i face milă unsului Său, lui David și seminției lui până'n veac".

23

Testamentul lui David. Vitejii săi.

1 Iată ultimele cuvinte ale lui David:¹ „Credincios este David, fiul lui Iesei, și credincios e omul pe care Domnul l-a ridicat să fie unsul Dumnezeului lui Iacob; frumoși sunt psalmii lui Israel.

2 Duhul Domnului a grăit întru mine, cuvântul Său a fost pe limba mea.

3 Zice Dumnezeul lui Israel: Paznicul lui Israel mi-a vorbit, parabolă a grăit: Cum veți întări printre oameni frica de Dumnezeu?

¹Aici nu e vorba de un testament propriu-zis, ci de unul duhovnicesc, care-l prezintă pe David în perpetua sa alianță cu Dumnezeu, biruitor asupra dușmanilor și întăritor al credinței. Diferențele, notabile, dintre Textul Septuagintei și Textul Masoretic se datorează faptului că acesta din urmă – după cum declară traducătorii – e în mare măsură deteriorat.

⁴ În dimineață e lumina lui Dumnezeu, dimineață să răsară soarele prin a cărui lumină a trecut [Domnul] și ca din ploaie otava pe pământ.

⁵ Căci casa mea nu-i astfel cu Cel-Tare; căci veșnic legământ făcut-a El cu mine, gata oricând, de pază'n toată vremea; că'ntreaga mântuire și'ntreaga mea dorință: din cel nelegiuit să nu răsară floare.

⁶ Aceștia toți sunt ca un ghimpe scos: ei nu cu mâna vor fi luati

⁷ și om într'înșii nu se va trudi, ci cu belșug de fier și sulițe de lemn și'n foc vor arde'nrtru rușinea lor".

⁸ Iată acum numele vitejilor lui David²: Ioșeb-Basșebet Tașchemonitul, căpetenia peste o treime; el și-a scos sabia împotriva a opt sute de oameni deodată.

⁹ După el vine Eleazar, fiul lui Dodo, fiul lui Ahohi, unul din cei trei viteji ai lui David; când acesta i-a înfruntat pe Filisteni, ei s-au adunat pentru luptă, iar oamenii lui Israel s-au ridicat.

¹⁰ Acesta s'a ridicat atunci și i-a lovit pe Filisteni până ce mâna i-a ostenit și i s'a lipit de sabie; mare biruință a dat Domnul în ziua aceea, iar poporul s'a dus după el doar spre a-i aduna pe cei uciși.

¹¹ După el vine Șama, fiul lui Aghe, din Harar. Când Filistenii s-au adunat la Lehi, unde era o țarină semănătă cu linte, și când poporul a fugit de Filisteni,

¹² acesta a rămas neclintit în țarină și a scăpat-o bătându-i pe Filisteni. Atunci Domnul a dat biruință mare.

² În lista care urmează nu e vorba de războinicii propriu-zisi, a căror vitejie era prezumată sau dovedită, ci de un corp de elită, capabil oricând de fapte mărete.

¹³ Aceștia trei, din cei treizeci, s'au coborât și au venit la David în peștera Adulam, când oastea Filistenilor tăărâse în valea Refaim;

¹⁴ David se afla într'un loc întărît, iar o unitate a Filistenilor se afla în Betleem.

¹⁵ Și David, aflându-se în lipsă, a zis: „Cine-mi va da apă din fântâna care este în Betleem, lângă poartă?” (ceata Filistenilor aflându-se atunci în Betleem).

¹⁶ Iar cei trei viteji au străpuns tabăra Filistenilor și au scos apă din fântâna ce se află lângă poarta Betleemului și au luat-o și s'au întors la David, dar el n'a vrut s'o bea, ci l-a vărsat-o Domnului;

¹⁷ și a zis: „Departe de mine, Doamne, de a face una ca aceasta; voi bea eu sângele oamenilor care s'au dus punându-și viața în cumpăna?” Și n'a vrut s'o bea. Aceasta au făcut cei trei viteji.

¹⁸ Iar Abișai, fratele lui Ioab, fiul Teruieiei, era întâiul între [alți] trei; el a ridicat suliță împotriva a trei sute, pe care i-a și ucis; era renumit între cei trei;

¹⁹ între cei trei era cel mai lăudat, și a devenit căpetenie, dar el nu i-a ajuns pe [primii] trei.

²⁰ Benaia, fiul lui Iehoiada, era bărbat care făcuse fapte mari și multe în Cabțeel; el i-a ucis pe cei doi fii ai lui Ariel Moabitul și tot el s'a coborât într'o groapă și a ucis un leu pe vreme de iarnă.

²¹ Tot el a ucis un egiptean, om chipeș, care avea în mâna o suliță cât o margine de scară; el însă s'a apropiat de el cu un toiac, a smuls sulița din mâna egipteanului și l-a ucis cu propria lui suliță.

²² Pe acestea le-a săvârșit Benaia, fiul lui Iehoiada, și era renumit între cei trei viteji;

²³ între cei trei era slăvit, dar la cei trei [dintâi] n'a ajuns; iar David l-a pus peste sfetnicii săi.

²⁴ Iată numele celor viteji ai regelui David: Asael, fratele lui Ioab, este unul din cei treizeci; Elhanan, fiul lui Dodo, din Betleem;

²⁵ Șama Haroditeanul; Elica Haroditeanul;

²⁶ Helet Paltianul; Ira, fiul lui Icheș, din Tecoa;

²⁷ Abiezer din Anatot; Mebunai din Hușa;

²⁸ Țalmon Ahohitul; Maherai din Netofat;

²⁹ Heleb, fiul lui Baana, din Netofat; Itai, fiul lui Ribai, din Ghibeea lui Vieniamin;

³⁰ Benaia din Piraton; Hidai din Nahali-GaaS;

³¹ Abi-Baal din Araba; Azmavet din Bahurim;

³² Eliahba din Shaalbon; Ionatan, unul din fiii lui Iașen;

³³ Șama din Harar; Ahiam, fiul lui Sharar, din Arar;

³⁴ Elifelet, fiul lui Ahasbai, fiul unui Maacateean; Eliam, fiul lui Ahitofel, din Ghilo;

³⁵ Hețrai din Carmel; Paarai din Arba;

³⁶ Igal, fiul lui Natan, din Țoba; Bani din Gad;

³⁷ Telec Amonitul; Naharai din Beerot, armașul lui Ioab, fiul Țeruiei;

³⁸ Ira din Iatir; Gareb din Iatir;

³⁹ Urie Heteul. De toți, treizeci șișapte.

24

Numărătoarea poporului. Ciuma. Un jertfelnic pe aria lui Aravna Iebuseul.

¹ Mânia Domnului s'a aprins din nou în Israel; el l-a stârnit pe David împotriva lor, zicând: „Mergi și numără-i pe Israeliți și pe Iudei!”¹

² Și a zis regele către Ioab, mai-marele oștirii: „Du-te dar prin toate semințile lui Israel și ale lui Iuda, de la Dan până la Beer-Şeba, și numără poporul, iar eu voi ști numărul poporului!”

³ Dar Ioab a zis către rege: „Domnul Dumnezeul tău să-i adauge poporului încă o sută de ori cât este acum, iar ochii domnului meu, regele, s'o vadă; de ce însă dorește acest lucru domnul meu, regele?”

⁴ Cu toate acestea, cuvântul regelui a fost mai puternic decât al lui Ioab și al mai-marilor oștirii. Atunci Ioab și mai-marii oștirii au plecat de la rege ca să numere poporul lui Israel.

¹Text dificil, întrucât persoana care l-a stârnit pe David rămâne incertă: „el” poate fi: 1) Cineva din popor (foarte puțin probabil); 2) Davolul, așa cum va interpreta autorul Paralipomenelor (1 Par 21, 1); 3) Dumnezeu Însuși, Cel care, în teologia Vechiului Testament, este cauza primă a tot ce există și se mișcă, inclusiv istoria; sensul acesta este extras și din Versiunea Ebraică. Așadar, Dumnezeu incită, David se supune, Ioab obiecează (v. 3), recensământul se face (vv. 8-9), David și-l asumă ca păcat (v. 10), Domnul pedepsește (v. 15). În ce constă, totuși, păcatul? Recensământul populației era prescris în legea lui Moise (Iș 30, 12-16), dar fiecare cetățean trebuia să plătească o „răscumpărare”, ceea ce sub David nu s'a făcut. Un recensământ avea ca obiectiv principal stabilirea dărilarilor și a volumului de muncă forțată; se pare că David a vrut să-și cunoască doar forțele armate, ceea ce poate fi un semn de trufie din partea unui suveran care, cel puțin pentru un moment, ignorează suveranitatea absolută a lui Dumnezeu.

5 Si au trecut Iordanul și și-au aşezat tabăra la Aroer, de-a dreapta cetății ce se află în mijlocul văii Gad, aproape de Iazer.

6 De acolo au mers în Galaad și în ținutul Tahtim-Hodși, adică în Adisai, de unde au venit la Dan-Iaan, ocolind Sidonul;

7 și au venit la cetatea Tir și prin toate cetățile Heveilor și ale Canaaneilor și au ieșit în partea de miazăzi a Iudei, la Beer-Şeba.

8 Apoi au străbătut toată țara, iar după nouă luni și douăzeci de zile au ajuns la Ierusalim.

9 Acolo Ioab i-a dat regelui cartea cu numărătoarea poporului: în Israel se aflau opt sute de mii de bărbați tari, purtători de sabie, iar bărbații din Iuda erau cinci sute de mii de războinici.

10 După această numărătoare a poporului, inima lui David a prins să i se zbuciumă în piept. Si a zis David către Domnul: „Tare mult am greșit făcând lucrul acesta! Si acum, Doamne, ridic nelegiuirea robului Tău, că foarte nebunește am lucrat!”

11 A doua zi, David s'a sculat dis-de-dimineață. Atunci a fost cuvântul Domnului către profetul Gad văzătorul², zicând:

12 „Du-te, grăiește către David și spune-i: – Așa grăiește Domnul: Trei lucruri îți pun înainte: alege unul din ele, și și-l voi face”.

13 Gad a venit la David și i-a grăit, zicând: „Alege tu ce anume să și se în-

² „Văzătorul”: profetul care avea capacitatea de a vedea viitorul, dar și pe aceea de a vedea ce se petrece în sufletul omului. În 2 Par 29, 25 va fi numit „Gad, văzătorul regelui”.

tâmpie: trei ani de foamete în țară; trei luni de-a lungul cărora tu să fugi din fața vrăjmașilor tăi în timp ce ei te gonești; sau trei zile de ciumă³ în țara ta. Acum, deci, hotărăște și vezi ce răspuns trebuie să-I duc Celui ce m'a trimis”.

14 Si a zis David către Gad: „Tare strâmtorat sunt eu din toate cele trei părți; cu toate acestea, mai bine e să cad eu în mâinile Domnului, că foarte multe sunt îndurările Lui, decât să cad în mâinile oamenilor”.

15 Așadar, David a ales ciuma. Si erau zilele seceratului grâului. Si a trimis ciumă în Israel, de dimineața până la vremea prânzului, și a început molima în popor; și au murit, de la Dan până la Beer-Şeba, șaptezeci de mii de oameni.

16 Atunci îngerul Domnului și-a întins mâna împotriva Ierusalimului, ca să-l nimicească; dar Domnului I s'a făcut milă de atâta rău și i-a zis îngerului care nimicea poporul: „Destul acum!; trage-ți mâna!” Iar îngerul Domnului se afla lângă aria lui Aravna Iebuseul.

17 Iar David, văzându-l pe îngerul care lovea poporul, a zis către Domnul: „Iată, eu sunt cel ce a păcatuit, eu, păstorul, eu sunt cel ce a făcut răul⁴; dar oile acestea ce-au făcut?... Fie-Ți mâna împotriva mea și împotriva casei tatălui meu!”

18 În ziua aceea a venit Gad la David și i-a zis: „Ridică-te și fă-i Domnului jertfelnic pe aria lui Aravna Iebuseul!”

19 Iar David s'a ridicat după cuvântul lui Gad, așa cum îi poruncise Domnul.

³ Literal: „moarte” sau „mortalitate”, ciumă fiind un flagel năprasnic și necruțător.

⁴ Această ultimă propoziție este preluată din Codex Alexandrinus.

²⁰ Acolo Aravna s'a uitat și l-a văzut pe rege venind către el împreună cu servii săi; atunci Aravna a ieșit și i s'a închinat regelui cu fața la pământ.

²¹ Si a zis Aravna: „Ce să fie, oare, că a venit domnul meu, regele, la robul său?” Iar David i-a zis: „Să cumpăr de la tine aria, spre a-I zidi Domnului jertfelnic, pentru ca să înceteze molima în popor”.

²² Si a zis Aravna către David: „S'o ia domnul meu, regele, și să-I aducă Domnului tot ceea ce crede el că este bun; iată boii pentru ardere-de-tot, și roțile [carelor] și jugurile boilor drept lemne”.

²³ Pe toate i le-a dat Aravna regelui. Si a zis Aravna către rege: „Domnul, Dumnezeul tău, să te binecuvinteze!”

²⁴ Atunci regele a zis către Aravna: „Nu, ci fără doar și poate voi cumpăra de la tine cu preț bun; Domnului, Dumnezeului meu, nu-I voi aduce ardere-de-tot luată pe nimic”. David a cumpărat aria și boii cu cincizeci de sicli de argint.

²⁵ Acolo i-a zidit David jertfelnic Domnului și a adus ardere-de-tot și jertfă de pace. Mai târziu, Solomon i-a făcut jertfelnicului un adaos, căci cel dintâi era mic⁵. Si S'a milostivit Domnul asupra țării și a încetat molima în Israel.

---

⁵ Altarul de pe aria lui Aravna poate fi o prefigurare a templului pe care David și-l visează și pe care Solomon îl va zidi.

Cartea a treia a Regilor

1

Bătrânețea lui David. El îl rânduiește pe Solomon ca urmaș la tron.

1 Iar regele David era bătrân și îndelungat în zile¹; și-l înveleau cu haine și nu se încălzea.

2 Iar slujitorii săi au zis: „Să se caute pentru rege o Tânără fecioară; ea îi va sta regelui aproape și-i va ține de cald și va dormi cu el, iar domnul nostru, regele, se va încălzi”.

3 Așa că au căutat o fată frumoasă prin toate hotarele lui Israel; și au aflat-o pe Abișag Șunamita² și au adus-o la rege.

4 Fata era foarte frumoasă la chip și-i ținea regelui de cald și-i slujea, dar el n'a cunoscut-o³.

5 Iar Adonia, fiul Haghitei⁴, și-a ridicat capul, zicând: „Eu voi fi rege!”; și și-a

¹David avea 62 de ani; era mai degrabă îmbătrânit decât bătrân.

²„Șunamita”, adică din Șunem, localitate menționată în Ios 19, 18, unde se va afla și generația gazdă a profetului Elisei (4 Rg 4, 8); astăzi, Sulam. Sulamita va fi numele iubitei ideale a lui Solomon (Cântarea Cântărilor 7, 1).

³Nu a avut cu ea legătură trupească. Se pare că prezența fetei făcea parte din practica generală a bunicelor bătrâne de a-și aduce în pat neapăte tinere.

⁴Adonia, născut din Haghita, era al patrulea fiu al lui David, după Amnon, Chileab și Abesalom (2 Rg 3, 2-5); întrucât primii trei muriseră, el se socotea îndreptățit să moștenească tronul.

făcut care de luptă și călăreți; și cincizeci de oameni alergau înaintea lui.

6 Tatăl său însă niciodată nu-l oprișe, nici măcar cu întrebarea: „De ce faci asta?” Iar el era foarte frumos la chip și născut după Abesalom.

7 Și s'a vorbit cu Ioab, fiul Teruiei, și cu preotul Abiatar, iar aceștia i-au venit în ajutor, urmându-i.

8 Dar preotul Țadoc și Benaia, fiul lui Iehoiada, și profetul Natan și Șimei și Rei și vitejii lui David nu erau de partea lui Adonia.

9 Iar Adonia a jertfit⁵ oi și viței și miei la piatra Zohelet, cea de lângă fântâna Roghel, și i-a chemat pe toți frații săi, și pe toți bărbații lui Iuda, servii regelui,

10 dar pe profetul Natan și pe Benaia și pe viteji și pe Solomon, fratele său, nu i-a chemat.

11 Atunci Natan a grăit către Batșeba, mama lui Solomon, zicând: „Oare n'ai auzit că Adonia, fiul Haghitei, s'a făcut rege fără ca David, domnul nostru, să stie ceva?

12 Și acum, vino să-ți dau un sfat și să-ți scapi viața, pe a ta și pe a fiului tău

⁵Literal: „a înjunghiat”. Aducând jertfe, Adonia se comportă ca un suveran, ospătându-și adeptii și, practic, delimitându-și adversarii (ceea ce pentru aceștia va fi un semnal de alarmă).

Solomon:

¹³ Vino și intră la regele David și spune-i: O, rege, domnul meu, oare nu tu i te-ai jurat roabei tale, zicând: «Solomon, fiul tău, va domni după mine și va ședea pe tronul meu»? Atunci, de ce domnește Adonia?

¹⁴ Și, iată, în timp ce tu încă vei grăi cu regele, voi intra și eu după tine și-ți voi adeveri cuvintele».

¹⁵ Așa că Batșeba a intrat la rege în odaie; regele era foarte bătrân, iar Abisag Șunamita era slujindu-i regelui.

¹⁶ Batșeba s'a plecat și i s'a încinat regelui; iar regele i-a zis: „Ce dorință ai?”

¹⁷ Iar ea a zis: „O, rege, domnul meu, oare nu tu i te-ai jurat roabei tale pe Domnul, Dumnezeul tău, zicând: «Fiul tău Solomon va domni după mine și va ședea pe tronul meu»?

¹⁸ Cu toate acestea, iată că Adonia este cel ce domnește, în timp ce tu, o rege, domnul meu, n'o știi.

¹⁹ El a jertfit viței și miei și oi din belșug și i-a chemat pe toți fiii regelui și pe preotul Abiatar și pe Ioab, căpetenia oștirii, dar pe Solomon, robul tău, nu l-a chemat.

²⁰ Iar tu, o rege, domnul meu – spre tine [se îndreaptă] ochii întregului Israel, să le spui cine va ședea pe tronul domnului meu, regele, după el.

²¹ Și va fi că atunci când domnul meu, regele, va dormi laolaltă cu părinții săi, eu și fiul meu Solomon vom fi înviniu-iți...”.

²² Și, iată, că în timp ce ea încă-i mai vorbea regelui, a intrat profetul Natan.

²³ Și i s'a spus regelui: „Iată, profetul Natan!” Iar acesta i s'a înfățișat regelui și i s'a prosternat cu fața la pământ.

²⁴ Și a zis Natan: „O, rege, domnul meu, ai zis tu cumva: «Adonia va domni după mine și el va ședea pe tronul meu»?

²⁵ Că el s'a coborât astăzi și a jertfit viței și miei și oi din belșug și i-a chemat pe toți fiii regelui și pe căpeteniile oștirii și pe preotul Abiatar; și, iată, ei beau și mănâncă în fața lui și zic: «Trăiască regele Adonia!»

²⁶ Dar pe mine, robul tău, și pe preotul Țadoc și pe Benaia, fiul lui Iehoiada, și pe Solomon, robul tău, nu ne-a chemat.

²⁷ Oare lucrul acesta s'a petrecut cu voia domnului meu, regele, fără ca el să-i fi spus robului tău cine va ședea pe tronul stăpânului meu, regele, după el?”

²⁸ Atunci regele David, răspunzând, a zis: „Chemați-o la mine pe Batșeba!” Și ea a intrat în fața regelui și a stat înaintea lui.

²⁹ Iar regele s'a jurat, zicând: „Pe Domnul-Cel-Viu⁶, Cel ce mi-a scăpat sufletul din orice necaz:

³⁰ Precum ți-am jurat eu tie pe Domnul, Dumnezeul lui Israel, zicând: «Solomon, fiul tău, va domni după mine, și el va ședea pe tronul meu în locul meu», aşa voi face astăzi!”

³¹ Atunci Batșeba s'a plecat cu fața la pământ și i s'a încinat regelui și i-a zis: „În veci să trăiască domnul meu, regele David!”

³² Iar regele David a zis: „Chemați-i la mine pe preotul Țadoc și pe profetul Natan și pe Benaia, fiul lui Iehoiada!” Iar aceștia au venit în fața regelui.

⁶Textual: „Viu este Domnul”; formulă stereotipă prin care Dumnezeu era invocat drept marator al unui jurământ sau al unei făgăduințe.

³³ Iar regele le-a zis: „Luați-i cu voi pe servii domnului vostru⁷ și puneti-l pe fiul meu Solomon călare pe catârul meu și coborâti-l la Gihon⁸.

³⁴ Acolo preotul Țadoc și profetul Natan să-l ungă rege peste Israel; și să sunați din trâmbiță și să ziceți: – Trăiască regele Solomon!

³⁵ Și el se va așeza pe tronul meu și va domni în locul meu; eu sunt cel ce a poruncit ca el să fie mai-mare peste Israel și Iuda”.

³⁶ Atunci Benaia, fiul lui Iehoiada, i-a răspuns regelui, zicând: „Așa să fie! Domnul, Dumnezeul domnului meu, regele, s'o adeverească!

³⁷ Așa cum a fost Domnul cu domnul meu, regele, întocmai să fie și cu Solomon și să-i preamărească tronul mai mult decât pe al domnului meu, regele David!”

³⁸ După aceea preotul Țadoc și profetul Natan și Benaia, fiul lui Iehoiada, și Cheretienii și Peletienii s'au coborât și l-au pus pe Solomon pe catârul regelui David și l-au adus la Gihon.

³⁹ Iar preotul Țadoc a luat din sfântul locaș⁹ cornul cu undelemn și l-a uns pe Solomon; și a sunat din trâmbiță și întregul popor a strigat: „Trăiască regele Solomon!”

⁴⁰ Și întregul popor s'a suit după el; și jucau în danțuri și se veselneau cu veselie mare, că de glasul lor răsună pământul.

⁷Cei din garda personală a regelui.

⁸Gihon: izvor la poalele muntelui Sion: locul ales de David (revenit la luciditate și capabil de hotărâri) pentru ceremonia de investitură a lui Solomon.

⁹Literal: „din cort”; e vorba de cortul pe care David îl adusese din casa lui Obed-Edom și care adăpostea chivotul legământului (2 Rg 6, 12).

⁴¹ Atunci Adonia și toți cei pe care el îi poftise au auzit la vremea când tocmai se isprăvise ospățul; iar Ioab a auzit sunetul trâmbiței și a zis: „Ce'nseamnă oare freamătuș cetății?”

⁴² Și în timp ce el încă vorbea, iată că a venit Ionatan, fiul preotului Abiatar. Iar Adonia a zis: „Vino, că tu ești bărbat puternic și aduci vești bune!”

⁴³ Și, răspunzând Ionatan, i-a zis lui Adonia: „Dimpotrivă: domnul nostru, regele David, l-a făcut rege pe Solomon;

⁴⁴ regele i-a trimis cu el pe preotul Țadoc și pe profetul Natan și pe Benaia, fiul lui Iehoiada, și pe Cheretieni și pe Peletieni și l-au așezat călare pe catârul regelui,

⁴⁵ iar preotul Țadoc și profetul Natan l-au uns rege la Gihon; și de acolo s'au suit veselindu-se, iar cetatea a intrat în freamăt: acesta e sunetul pe care l-ați auzit.

⁴⁶ Iar Solomon s'a așezat pe tronul regatului,

⁴⁷ în timp ce servii regelui au intrat să-l binecuvinteze pe domnul nostru, regele David, zicând: «Dumnezeu să facă numele lui Solomon, fiul tău, mai bun decât numele tău și să-i facă tronul mai slăvit decât pe al tău!» Iar regele, pe patul său, s'a închinat.

⁴⁸ Și așa a zis regele: «Binecuvântat este Domnul, Dumnezeul lui Israel, Cel ce l-a rânduit astăzi pe unul din urmășii mei să șadă pe tronul meu, iar ochii mei s'o vadă!».

⁴⁹ Atunci toți oaspeții lui Adonia s'au înspăimântat și s'au sculat și fiecare om s'a dus în drumul său.

⁵⁰ Iar Adonia s'a temut de Solomon și s'a sculat și s'a dus și a prins cu mâinile

coarnele jertfelnicului.

⁵¹ Și i s'a spus lui Solomon: „Iată, Adonia se teme de regele Solomon și se ține de coarnele jertfelnicului, zicând: «Să-mi jure astăzi regele Solomon că nu-l va ucide pe robul său cu sabia!».

⁵² Iar Solomon a zis: „De va fi om bun, nici un fir de păr de pe capul său nu va cădea pe pământ; dar dacă în el se va afla violenie, atunci va muri”.

⁵³ Regele Solomon a trimis și l-au luat de la jertfelnic. Iar el a intrat și i s'a încchinat regelui Solomon. Și i-a zis Solomon: „Du-te la casa ta!”

2

Ultimele dorințe și moartea lui David. Solomon se scutură de potrivniți.

¹ Și apropiindu-i-se lui David vremea să moară, el i-a poruncit fiului său Solomon, zicând:

² „Eu mă duc pe calea fiecăruia pământean, iar tu întărește-te și arată-te bărbat

³ și păzește rânduile Domnului, Dumnezeului tău, pentru ca, mergând în căile Lui, să păzești poruncile și dreptarele și judecățile care sunt scrise în legea lui Moise, în aşa fel încât tu să poți înțelege cele ce vei face în toate lucrurile pe care eu și le poruncesc,

⁴ ca Domnul să-și adeverească ntru totul cuvântul pe care l-a grăit, zicând: Dacă fiii tăi se vor păzi în calea lor, pentru că ntru adevar să umble ei în fața Mea cu toată inima lor și cu tot sufletul lor, atunci își spun Eu ție că că nu-ți va lipsi bărbat de pe tronul lui Israel.

⁵ Tu știi tot ce mi-a făcut mie Ioab, fiul Teruiei, ce le-a făcut el celor două căpetenii ale oastei lui Israel, lui Abner, fiul lui Ner, și lui Amasa, fiul lui Ieter, că i-a omorât și că'n vreme de pace a vărsat sânge ca'n vreme de război și cum și-a pus el sânge nevinovat la cingătoarea dimprejurul coapselor și în încălțaminta picioarelor lui.

⁶ Ca atare, tu te vei purta cu el potrivit înțelepciunii tale și nu-i vei lăsa căruntele să coboare în iad cu pace.¹

⁷ Dar vei face milă cu fiii lui Barzilai Galaaditul; ei să se numere printre cei ce mănâncă la masa ta, căci ei mi-au venit aproape atunci când fugeam din fața lui Abesalom, fratele tău.

⁸ Și iată, cu tine este Șimei, fiul lui Ghera, veniaminitul din Bahurim; el este cel ce cu greu blestem mă blestemat în ziua când eu mă duceam la tabără; el s'a coborât la Iordan să mă întâmpine; și i-am jurat pe Domnul, zicând: «Nu te voi ucide cu sabia».

⁹ Tu însă nu-l vei lăsa ca pe un nevinovat – căci om înțeleapt ești tu – și vei ști ce să faci cu el: căruntele lui pătate cu sânge să le cobori în iad».

¹⁰ Și a adormit David laolaltă cu părinții săi; și a fost îngropat în cetatea lui David.²

¹¹ Iar zilele în care David a domnit peste Israel au fost patruzeci de ani³;

¹ Dacă David nu a fost în stare să răzbune asasinarea celor doi, el lasă aceasta pe seama fiului și succesorului său, „potrivit înțelepciunii” acestuia, adică atunci când va crede că e momentul potrivit. „În iad”: în locuința morților; Hades; Seol.

² „Cetatea lui David”: fortăreața de pe munțele Sion, pe care el o luase de la Iebusei și unde își stabilise reședința (2Rg 5, 7).

³ Se consideră, în general, că David a început să domnească în anul 1000.

șapte ani a domnit în Hebron și treizeci și trei de ani în Ierusalim.

¹² Solomon s'a așezat pe tronul lui David, tatăl său, iar regatul său s'a întărit foarte.⁴

¹³ Atunci Adonia, fiul Haghitei, a venit la Batșeba, mama lui Solomon și i s'a închinat. Iar ea i-a zis: „Pașnică îți este venirea?” El a răspuns: „Pașnică.

¹⁴ Am o treabă cu tine”. Ea a zis: „Spune!”

¹⁵ El i-a zis: „Tu știi că regatul era al meu și că spre mine căta întregul Israel ca să domnesc; dar regatul a fost întors de la mine și a devenit al fratelui meu; că de la Domnul i s'a rânduit.

¹⁶ Si acum, am să-ți cer ceva – dar nu-ți întoarce fața!” Iar Batșeba a zis: „Grăiesește!”

¹⁷ El i-a zis: „Vorbește-i tu regelui Solomon, că de la tine nu-și va întoarce fața: Să mi-o dea de soție pe Abișag Șunamita”.

¹⁸ Iar Batșeba i-a zis: „Bine, am să-i vorbesc regelui pentru tine”.

¹⁹ Atunci Batșeba a intrat la regele Solomon ca să-i vorbească pentru Adonia. Iar regele s'a ridicat în fața ei și i s'a încchinat; și s'a așezat pe tronul său; și s'a pus un scaun și pentru mama regelui, iar ea a șezut de-a dreapta lui.

²⁰ Si i-a zis: „Am către tine o mică cereare; să nu-mi întorci fața de la tine”. I-a zis regele: „Cere, maica mea, iar eu nu-ți voi întoarce vorba”.

²¹ Iar ea a zis: „E vorba de Abișag Șunamita: să i se dea de soție lui Adonia, fratele tău”.

⁴T. M.: „... iar domnia lui a devenit foarte temeinică”.

²² Si răspunzând regele Solomon, i-a zis maicii sale: „Si de ce ai cerut-o tu pe Abișag pentru Adonia? Cere pentru el și regatul, de vreme ce el e fratele meu mai mare, iar el și-i are aproape pe preotul Abiatar și pe Ioab, fiul Teruriei, mai-marele oștirilor...”.

²³ Si regele Solomon s'a jurat pe Domnul, zicând: „Aşa să-mi facă mie Dumnezeu, și încă mai rău, dacă Adonia n'a grăit acest cuvânt împotriva proprietiei sale vieții...”

²⁴ Si acum, viu este Domnul, Cel ce m'a rânduit și m'a așezat pe tronul părintelui David și mi-a făcut o casă după cum Domnul a grăit: chiar astăzi, Adonia va fi dat morții!”

²⁵ Atunci regele Solomon l-a trimis pe Benaia, fiul lui Iehoiada, iar acela l-a ucis; și'n chiar ziua aceea a murit Adonia.⁵

²⁶ Iar regele a zis către preotul Abiatar: „Pleacă repede la Anatot, la moșia ta, că tu ești astăzi vinovat de moarte; eu însă nu te voi ucide, căci tu ai purtat chivotul legământului Domnului înaintea tatălui meu și ai suferit în tot ceea ce tatăl meu a suferit”.

²⁷ Si Solomon l-a înălțurat pe Abiatar din slujba sa de preot al Domnului, ca să se plinească cuvântul pe care Domnul i-l grăise lui Eli în Silo.⁶

⁵Cu toate că Abișag nu fusese, practic, țiiotarea lui David, ea făcuse parte, teoretic, din haremul acestuia. Or, primul pas al unui usurpator era acela de a-și însuși, total sau în parte, haremul regelui, aşa cum făcuse Abesalom (2 Rg 16, 20-22). De aici, bănuiala lui Solomon (dar și prilejul de a se descotorosi de un adversar, aşa cum va face și cu următorii doi). Cruțarea lui Adonia fusese condiționată de absența vicleniei (1, 52).

⁶Reaua purtare a fililor lui Eli, dar și nepermisa îngăduință a acestuia, îl făcuseră pe Dumnezeu să-i vestească stingerea tagmei preotești din familia sa (1 Rg 2, 27-36).

²⁸ Vesta a ajuns până la Ioab, fiul Te-ruiei; că Ioab se dăduse de partea lui Adonia și nu venise de partea lui Solo-mon. Atunci Ioab a fugit la cortul Dom-nului și s'a prins de coarnele jertfelnici-ului.⁷

²⁹ Si i s'a spus lui Solomon că Ioab a fugit la cortul Domnului și că se ține de coarnele jertfelniciului. Atunci re-gele Solomon a trimis la Ioab, zicând: „Ce ți s'a întâmplat de ai fugit la jert-felnic?” Ioab a zis: „Fiindcă m'am în-spăimântat de tine și am fugit la Dom-nul”. Atunci regele Solomon l-a trimis pe Benaia, fiul lui Iehoiada, zicându-i: „Du-te și ucide-l și îngroapă-l!”

³⁰ Iar Benaia, fiul lui Iehoiada, a venit la Ioab în cortul Domnului și i-a zis: „Așa grăiește regele: Ieși afară!” Dar Ioab a zis: „Nu voi ieși afară, ci aici voi muri”. Atunci Benaia, fiul lui Iehoiada, s'a întors și i-a spus regelui, zi-când: „Așa a grăit Ioab și aşa mi-a răs-puns”.

³¹ Iar regele i-a zis: „Du-te și fă-i după cum a spus el și ucide-l și îngroapă-l, și astfel vei lua astăzi de pe mine și de pe casa tatălui meu săngele pe care Ioab l-a vărsat fără pricină”;

³² Domnul a întors împotriva capului său săngele vărsat pe nedrept, pe mă-sura a ceea ce el le-a făcut celor doi oa-meni mai drepti și mai buni decât el; că i-a omorât cu sabia, fără ca tatăl meu, David, să fi știut de săngele lor: pe Ab-ner, fiul lui Ner, voievodul oștilor lui Israel, și pe Amasa, fiul lui Ieter, mai-marele oștirii lui Iuda.

³³ Sâangele lor s'a întors asupra capu-ului său și asupra capului urmașilor lui

până'n veac; dar David și seminția lui și casa lui și tronul său să aibă'n veac pace de la Domnul!”

³⁴ Astfel s'a suit Benaia, fiul lui Ieho-iada, și s'a aruncat asupră-i și l-a ucis; și l-a îngropat în casa lui, în pustie.

³⁵

³⁶ Atunci regele l-a chemat pe Șimei și i-a zis: „Zidește-ți o casă în Ierusalim și șezi acolo, dar de acolo să nu ieși ni-căieri.

³⁷ Va fi însă că'n ziua în care vei ieși și vei trece părâul Cedrilor, atunci să știi bine că negreșit vei muri; săngele tău va fi asupra capului tău”. Si chiar atunci, în ziua aceea, regele l-a pus să jure.

³⁸ Iar Șimei a zis către rege: „Bun e cu-vântul pe care l-ai grăit, o, rege, dom-nul meu; aşa va face robul tău”. Si a ră-mas Șimei în Ierusalim vreme de trei ani.

³⁹ Si a fost că, după trei ani, doi robi ai lui Șimei au fugit la Achiș, fiul lui Maaca, regele Gatului. Si i s'a spus lui Șimei: „Iată, robii tăi sunt în Gat”.

⁴⁰ Atunci Șimei s'a ridicat, a pus șaua pe asinul său și a plecat la Gat, la Achiș să-și caute robii. Si s'a dus Șimei și și-a scos robii din Gat.

⁴¹ Si i s'a spus lui Solomon, zicându-i-se: „Şimei a plecat din Ierusalim la Gat și și-a adus robii înapoi”.

⁴² Atunci regele a trimis și l-a chemat pe Șimei și i-a zis: „Oare nu te-am pus eu să juri pe Domnul și ți-am poruncit, zicându-ți: «În ziua în care vei ieși din Ierusalim și vei merge la dreapta sau la stânga, să știi bine că negreșit vei muri»? Iar tu mi-ai zis: «Bun e cu-vântul pe care îl aud».

⁷ Adică s'a așezat sub protecție divină, încer-când astfel să se salveze.

⁴³ Atunci, de ce n'ai păzit jurământul pe Domnul și porunca pe care eu ţi-am dat-o?"

⁴⁴ Și a mai zis regele către Șimei: „Tu îți știi întreaga răutate pe care inima ta o știe, ce i-a făcut tu lui David, părintele meu; Domnul însă a întors răutatea asupra capului tău,

⁴⁵ în timp ce regele Solomon e binecuvântat, iar tronul lui David va rămâne veșnic în fața Domnului".

⁴⁶ Atunci Solomon i-a poruncit lui Benaia, fiul lui Iehoiada, iar acesta s'a dus și l-a ucis.⁸ Regele Solomon era foarte priceput și înțelept; iar Iuda și Israel erau foarte numeroși, ca nisipul de pe lângă mare, ca o mulțime care mănâncă și bea și se vesel este. Solomon era cârmuitor⁹ peste toate regatele; ele îi aduceau daruri și i-au slujit lui Solomon în toate zilele vieții lui. Solomon a prins a deschide stăpânirile Libanului și a zidit Terma în pustie. Și iată care era hrana zilnică a [curții] lui Solomon: treizeci de măsuri de făinuță de grâu, șaizeci de măsuri de făină obișnuită, viței îngrășată, douăzeci de boi din pășune și o sută de oi, în afară de cerbi și căprioare și păsări îndopate. Fiindcă el cârmuia peste toate țările de dincoace de Râu¹⁰, de la Ha-

⁸ De aici până la sfârșitul versetului, textul Septuagintei cuprinde un nou episod, menit să completeze portretul lui Solomon: celor două calități, „prinperea” și „înțelepciunea”, li se adaugă o a treia, aceea a „cârmuitorului”, cu toate efectele ei în materie de guvernare, organizare statală, aprovizionare, putere armată, politică externă etc. Episodul nu a fost preluat de vechile ediții românești; în ediția Rahlfs e numerotat cu 46 a-l.

⁹ **árhon** = „cârmuitor”: conducător cu autoritate asupra altora (inclusiv cea militară) și care este ascultat.

¹⁰ Prin „Râu” se înțelegea Eufratul. Așadar, ți-

zor la Gaza, peste toți regii din această latură a râului; și era om al păcii în toate laturile de jur-imprejur; iar Iuda și Israel trăiau fără frică, fiecare sub viața lui de vie și sub smochinul său, mâncând și bând și prăznuind, de la Dan până la Beer-Şeba, în toate zilele lui Solomon. Și iată care erau dregătorii lui Solomon: Azaria, fiul preotului Țadoc, Azaria, fiul lui Natan, căpetenie peste ispravnici și omul de casă, Șişa, scribul, Ioasaf, fiul lui Ahilud, cel ce ținea socotelile, Abișar, fiul lui Ioab, mai-mare peste dări, Benaia, fiul lui Iehoiada, mai-mare peste gospodării și peste lucrările de zidărie, și Zabud, fiul lui Natan, sfetnic. Solomon avea patruzeci de mii de iepe fătătoare pentru carele lui, și douăsprezece mii de cai. Și era cârmuitor peste toți regii, de la Râu și până la ținutul Filistenilor și până la hotarele Egiptului; aşa că Solomon, fiul lui David, domnea în Ierusalim peste Israel și Iuda.

3

Visul și înțelepciunea lui Solomon; faimoasa judecată.¹

1 Solomon a devenit ginerele lui Faraon, regele Egiptului; el a luat-o pe fiica lui Faraon și a adus-o în cetatea lui David până ce va isprăvi de zidit propria ei casă, dar mai întâi casa

naturile de la vest de Eufrat.

¹ Versetul 1 al acestui capitol relatează, pe scurt, căsătoria lui Solomon cu fiica lui Faraon, fapt care a fost deja relatată în 2, 35. Textul Masoretic, care nu cuprinde episodul, îl relatează aici, pe când Septuaginta îl omite. Totuși, pentru integritatea capitolului, versiunea de față îl preia ca atare.

Domnului și zidul dimprejurul Ierusalimului.

² Poporul însă ardea tămâie pe înălțimi, deoarece până la acea vreme încă nu i se zidise casă numelui Domnului.²

³ Solomon îl iubea pe Domnul, urmând poruncilor lui David, părintele său, numai că el aducea jertfe și ardea tămâie pe înălțimi.

⁴ El s'a ridicat și a mers la Gabaon să aducă jertfă acolo, deoarece acesta era locul cel mai înalt și mai larg; pe jertfelnicul din Gabaon a adus Solomon o mie de arderi-de-tot.

⁵ Iar Domnul i s'a arătat lui Solomon în vremea nopții. Si a zis Domnul către Solomon: „Cere ceva pentru tine!”

⁶ Iar Solomon a zis: „Tu ai făcut multă milă cu robul Tău, David, părintele meu, după cum a umblat el în fața Ta întru adevăr și întru dreptate și cu inimă cinstită; iar Tu i-ai păstrat această mare milă, de l-ai aşezat pe fiul său pe tronul său, așa cum este astăzi.

⁷ Si acum, Doamne, Dumnezeul meu, Tu l-ai rânduit pe robul Tău în locul lui David, părintele meu; eu însă sunt un copilandru³ și nu știu dacă s'o iau în colo sau încoace⁴.

⁸ Dar robul Tău se află în mijlocul poporului Tău, pe care Tu l-ai ales, un popor mare, a cărui mulțime nu se poate

² În lipsa unui templu central și centralizator, o seamă de jertfe erau aduse pe altare improvizate; acestea se situau pe înălțimi, printr-o veche tradiție a triburilor Canaanului.

³După Iosif Flaviu, Solomon avea paisprezece ani când s'a urcat pe tron; după tradiția rabinică, doisprezece. Totuși, la vremea când a avut visul, expresia „sunt un copilandru” se referea mai degrabă la disproportiona dintre vîrstă sa, încă Tânără, și uriașă responsabilitate pe care și-o asuma.

⁴ Literal: „nu-mi cunosc ieșirea și intrarea”.

număra.

⁹ Așadar, dă-i robului Tău inimă să-l asculte și să-l judece întru dreptate pe poporul Tău, ca să priceapă el campană dintre bine și rău; căci cine va fi în stare să-l judece pe acest mare popor al Tău?”

¹⁰ Plăcut a fost înaintea Domnului că Solomon ceruse lucrul acesta.

¹¹ Si i-a zis Domnul: „Pentru că aceasta ai cerut de la Mine, și n'ai cerut viață lungă și n'ai cerut bogătie și n'ai cerut viețile vrăjmașilor tăi, ci ai cerut priceperea de a asculta judecata⁵,

¹² iată, ți-am dat după cuvântul tău; și, iată, ți-am dat inimă pricepută și înțeleaptă; înainte de tine n'a fost nimenei ca tine, și nici după tine nu se va ridică cavreunul care să-ți semene.

¹³ Dar Eu ți-am dat și ceea ce n'ai cerut: și bogătie, și slavă, așa că nimenei între regi nu va fi asemenea tie în toate zilele tale.

¹⁴ Si dacă vei umbla în calea Mea, să-Mi păzești poruncile și rânduielile, așa cum a umblat David, părintele tău, atunci îți voi înmulții și zilele”.

¹⁵ Si s'a trezit Solomon; și, iată, fusese un vis. Si s'a sculat și a venit la Ierusalim și a stat în fața jertfelnicului de dinaintea chivotului legământului Domnului, în Sion, și a adus arderi-de-tot și jertfe de pace; și a făcut mare ospăt, pentru el și pentru toți servii săi.

¹⁶ Atunci s'a ivit în fața regelui două femei desfrâname și i-au stat înainte.

⁵Pentru a judeca drept trebuie ca mai întâi să ai virtutea de a-i asculta pe cei împriținați. Aici „priceperea” îl traduce pe **sýnesis**, cuvânt foarte apropiat semantic de **frónesis** (vezi nota de la 2, 35); el stă în relație cu verbul „a pricepe” (**syníemi**) din versetul 9.

¹⁷ Iar una din femei i-a zis: „Cată spre mine, domnul meu!: Eu și femeia aceasta am locuit într'o singură casă și în aceeași casă am născut.

¹⁸ Și a fost că a treia zi după ce am născut eu, a născut și această femeie; și eram numai noi amândouă, iar altcineva în afară de noi două n'a fost în casă.

¹⁹ Dar pruncul acestei femei a murit noaptea, din pricina că ea a adormit peste el.

²⁰ Iar la miezul nopții s'a sculat și mi-a luat pruncul din brațe – căci roaba ta dormea – și l-a culcat la sânul ei, iar pe pruncul ei cel mort mi l-a pus mie la sân.

²¹ Când eu, dimineața, m'am sculat să-mi alăptez pruncul, el era mort; și, iată, dimineața am luat seama bine la el: și, iată, nu era fiul meu, cel pe care-l născusem”.

²² Iar cealaltă femeie a zis: „Nu, ci acela care trăiește e fiul meu; fiul tău e cel mort...”. Așa au vorbit ele în fața regelui.

²³ Atunci regele le-a zis: „Tu zici: «Fiul cel viu este al meu, iar cel mort este fiul tău»; iar tu zici: «Nu, ci cel viu este fiul meu, iar cel mort este fiul tău»...”.

²⁴ Și a zis regele: „Luați o sabie și aduceți-o la mine!” Și au adus o sabie în fața regelui.

²⁵ Și a zis regele: „Tăiați în două pruncul cel viu, cel care suge: jumătate din el dați-l acestei femei, iar cealaltă jumătate dați-o celeilalte femei!”

²⁶ Atunci femeia al căreia era copilul cel viu a zis către rege – că-i sărise inima pentru copilul ei -: „Vai mie, doamne!, dați-i ei pruncul, numai să nu-l omorâți!” Dar cealaltă a zis: „Să

nu fie nici al meu, nici al ei; împărțiți-l!”

²⁷ Atunci regele a răspuns, zicând: „Dați pruncul cel viu femeii care a zis: «Dați-i-l ei, numai să nu-l omorâți!», căci aceasta este mama lui!”

²⁸ Și întregul Israel a auzit de această judecată pe care o judecase regele; și s'au temut de rege, deoarece au văzut că înțelepciunea lui Dumnezeu era în el, ca să facă dreptate.

4

Dregătorii lui Solomon. Slava lui.

¹ Așadar, regele Solomon domnea peste Israel.

² Și iată care erau dregătorii lui:¹ Azaria, fiul preotului Țadoc;

³ Elihoref și Ahia, fiii lui Șișa, scribi; Iosafat, fiul lui Ahilud, cronicar;

⁴ Benaia, fiul lui Iehoiada, căpetenie peste oștire; Țadoc și Abiatar, preoți;

⁵ Azaria, fiul lui Natan, căpetenie peste ispravnici; Zabud, fiul lui Natan, preot și prieten al regelui;

⁶ Ahișar era mai-mare peste casa regelui; Eliab, fiul lui Saf, era peste moșii, iar Adoniram, fiul lui Abda, era peste dări.

⁷ Și mai avea Solomon doisprezece ispravnici peste tot Israelul, care aduceau alimente pentru rege și casa lui;

¹ Dregătorii: înalți demnitari de la curtea regală și din administrația țării. Ca de obicei, transcrierea numelor proprii din limba ebraică în cea greacă a fost una din marile dificultăți ale ostenitorilor Septuagintei; tot ca de obicei, versiunea de față preia Textul Masoretic (care, la rândul său, a fost îndreptat după Septuaginta, mai ales în succesiunea logică a unor informații).

fiecaruia îi venea rândul să aducă alimente o lună pe an.

⁸ Iată numele lor: Ben-Hur, peste muntele lui Efraim, singur;

⁹ Ben-Decher, peste Macaț, peste Șalebim, peste Bet-Şemes, peste Elon și peste Bet-Hanan;

¹⁰ Ben-Hased, peste Arubot; și tot sub el mai era și Soco, ca și tot ținutul Hefer;

¹¹ Ben-Abinadab, peste tot Nafat-Dor; Tafat, fiica lui Solomon, era soția lui;

¹² Baana, fiul lui Ahilud, era peste Tanac, peste Meghiddo și peste tot ținutul Bet-Şean, care este aproape de Tartan, mai jos de Izreel, de la Bet-Şean până la Abel-Mehola și chiar până dincolo de Iocmeam;

¹³ Ben-Gheber, peste Ramot-Galaad; sub el mai erau și satele lui Iair, fiul lui Manase, care sunt în Galaad; tot sub el mai era și ținutul Argob, care se află în Vasan, șaizeci de cetăți mari, cu ziduri și cu zăvoare de aramă;

¹⁴ Ahinadab, fiul lui Ido, peste Mahanaim;

¹⁵ Ahimaț, care o avea de soție pe Basemat, fiica lui Solomon, era peste ținutul Neftali;

¹⁶ Baana, fiul lui Hușai, peste Așer și Bealot;

¹⁷ Iosafat, fiul lui Paruah, peste Isahar;

¹⁸ Șimei, fiul lui Ela, peste Veniamin;

¹⁹ Gheber, fiul lui Uri, peste Galaad, peste țara lui Sihon, regele Amoreilor, și peste a lui Og, regele Vasanului. El era singur ispravnic peste aceste ținuturi.

²⁰ Iar [fiii lui] Iuda și Israel care erau nesfărșit de mulți la număr, ca nisipul

de pe țărmul mării, mâncau, beau și se veselneau.

5

Pregătiri pentru zidirea Casei Domnului.

¹ Solomon domnea peste toate regatele, de la Râu și până la țara Filistenilor și până la hotarele Egiptului. Acestea îi aduceau daruri și i-au slujit lui Solomon în toate zilele vieții lui.

² Hrana zilnică a [curții] lui Solomon era: treizeci de măsuri de făinuță și șaizeci de măsuri de făină obișnuită;

³ zece vietei îngrășați, douăzeci de boi din pășune și o sută de oi, în afară de cerbi, căprioare și păsări îndopate;

⁴ căci domnea peste tot pământul de dincoace de Râu, de la Tifsah până la Gaza, și peste toți regii de dincoace de Râu, și era în pace cu toate țările dimprejur.

⁵ Astfel au trăit fără grija fiii lui Iuda și ai lui Israel, fiecare sub viața lui de vie și fiecare sub smochinul său, de la Dan până la Beer-Şeba, în toate zilele lui Solomon.

⁶ Solomon avea patruzeci de mii de ieșile pentru caii de la carele lui și douăsprezece mii de călăreți.

⁷ Si acei ispravnici îi aduceau regelui Solomon tot ce trebuia pentru masa regelui, fiecare în luna lui, și nu lăsa să ducă lipsă de nimic;

⁸ și orz, și paie pentru cai și pentru celealte vite aducea fiecare, când îi venea rândul, la locul unde se afla regele.

⁹ Si i-a dat Dumnezeu lui Solomon principere și foarte multă înțelepciune și

mărinimie ca nisipul de pe țărmul mării.

¹⁰ Înțelepciunea lui Solomon era mai multă decât a tuturor celor din vechime și mai presus decât a tuturor înțeleptilor Egiptului;

¹¹ el era mai înțelept decât toți ceilalți oameni; mult mai înțelept chiar decât Etan Ezrahiteanul, decât Heman și decât Calcol și Darda, fiii lui Mahol; și numele lui era slăvit de toate popoarele dimprejur.

¹² Solomon a rostit trei mii de proverbe, iar cântările lui au fost o mie și cinci.

¹³ El a vorbit despre copaci, de la cedrii cei din Liban până la isopul de pe ziduri; a vorbit și despre animale, despre păsări, despre târâtoare și despre pești.

¹⁴ La el veneau toate neamurile să asculte înțelepciunea lui Solomon, și daruri de la toți regii pământului, din cătăi auziseră de înțelepciunea lui.¹

¹⁵ Iar Hiram, regele Tirului², și-a trimis servii la Solomon ca să-l ungă în locul lui David, părintele său;³ fiindcă Hiram l-a iubit întotdeauna pe David.

¹Codex Vaticanus continuă versetul cu următorul text: „Si Solomon și-a luat-o de soție pe fiica lui Faraon și a adus-o în cetatea lui David până când el a isprăvit casa Domnului și propria sa casă și zidul Ierusalimului. Atunci Faraon, regele Egiptului, s'a ridicat și a luat Gaza și a ars-o, precum și asezarea canaaneană din Mergab; iar Faraon le-a dat de zestre fricei sale, soției lui Solomon; iar Solomon a zidit din nou Gaza.”

²Tir: marea metropolă feniciană, vecină cu Sidonul; port la Marea Mediterană. Hiram (grăfiat uneori Huram), nume prescurtat din Ahiram (care ar fi însemnat „Fratele Celui Preaînalt”) îl ajutase pe David cu materiale și meșteri pentru construirea casei sale din Ierusalim (2 Rg 5, 11).

³Afirmatie curioasă, proprie Septuagintei și versiunii lui Lucian. Ceea ce în T. M. pare o simplă vizită de curtoazie, aici ea are un caracter ceremonial cu totul aparte. Potrivit unuia din

16 Iar Solomon a trimis la Hiram, zicând:

¹⁷ „Tu știi că David, părintele meu, nu a putut să-i dureze casă numelui Domnului Dumnezeului meu, din pricina războaielor ce i-au tot dat târcoale până ce Domnul i-a așezat [pe dușmanii săi] sub tălpile picioarelor lui.

¹⁸ Mie, însă, Domnul, Dumnezeul meu mi-a dat odihnă din toate părțile: nici nimeni uneltind împotrivă-mi, nici vreun rău care să amenințe.

¹⁹ Și, iată, am în gând să-i zidesc casă numelui Domnului, Dumnezeului meu, aşa cum Domnul Dumnezeu i-a grăit lui David, părintele meu, zicând: «Fiul tău, pe care Eu îl voi aseza în locul tău pe tronul tău, el îi va zidi casă numelui Meu».

²⁰ Și acum, poruncește să se taie pentru mine lemn din Liban; și, iată, robii mei vor fi laolaltă cu robii tăi; iar pentru ceea ce faci pentru mine îți voi plăti după cum vei zice tu; căci tu știi că la noi nu e nimeni care să știe să taie lemnul ca Sidonienii”.

²¹ Si a fost că de îndată ce Hiram a auzit aceste cuvinte ale lui Solomon s'a bucurat foarte și a zis: „Binecuvântat este astăzi Dumnezeu, Cel ce i-a dat lui

documentele descoperite la Tell El-Amarna (capitală a Egiptului în vremea lui Amenhotep III), ceremonialul ungerii era aplicat de un suzeran asupra vasalului său. De aici, speculațiile că daniile menționate în versetul 25 nu erau componenta unui simplu schimb comercial, ci un tribut anual pe care Solomon i-l plătea lui Hiram. E de observat însă că textul exprimă o intenție care nu se finalizează. În ipoteza că Hiram i-ar fi oferit Tânărului rege (de numai 12 sau 14 ani) suzeranitatea – care însemna și o formă de protecție –, acesta îi propune, pur și simplu, un parteneriat. T. M.: „Hiram, regele Tirului, și-a trimis servii la Solomon, de vreme ce aflase că acesta fusese un rege în locul tatălui său”.

David un fiu înțelept peste acest popor numeros".

²² Atunci Hiram a trimis la Solomon, zicând: „Am auzit despre tot ceea ce ai trimis la mine; voi face după întreaga ta dorință; cât despre lemnul de cedru și pin⁴,

²³ robii mei îl vor coborî din Liban la mare; eu îl voi face plute pe care le voi trimite până la locul pe care tu mi-l vei spune, unde le voi lăsa și de unde tu le vei lua; dar și tu să-mi faci pe voie, dându-i casei mele pâine⁵”.

²⁴ Așa că Hiram i-a dat lui Solomon cedri și pini după cât a dorit.

²⁵ Iar Solomon i-a dat lui Hiram douăzeci de mii de măsuri de grâu pentru hrana casei lui, precum și douăzeci de mii de măsuri de untdelemn curat; așa îi dădea Solomon lui Hiram în fiecare an.

²⁶ Iar Domnul i-a dat lui Solomon întelepciune, așa cum îi grăise; și a fost pace între Hiram și Solomon și au făcut între ei un legământ.

²⁷ Solomon lua bir de la întregul Israel; birul era de treizeci de mii de oameni.⁶

²⁸ Dintre aceștia trimitea în Liban zece mii pe lună, făcând pe rând cu schimbul: o lună erau în Liban și două luni la casele lor; Adoniram era mai-mare peste bir.

⁴Munții Liban și Antiliban erau famoși (și râvnici) pentru falnicile lor păduri de cedru, lemn aromat și de esență tare, excelent ca material de construcții. Pinul (chiparosul) de Liban făcea parte din specia răšinoaselor mediteraneene (**pinus maritima**).

⁵Tirul excela în materiale și meșteri pentru construcții, dar avea o agricultură săracă și,oricum, neîndepărtaște pentru o mare metropolă comercială.

⁶Birul (darea, impozitul) nu era perceput în bani, ci în zile de muncă obligatorie.

²⁹ Mai avea Solomon saptezeci de mii care purtau poverile și optzeci de mii care tăiau piatră în munte;

³⁰ iar în afara de ispravnicii care se aflau peste lucrările lui Solomon, mai avea trei mii săse sute de supraveghetori peste poporul care făcea lucrările;

³¹ vreme de trei ani au pregătit ei piatra și lemnul.

6

Zidirea Casei Domnului.

¹ Si a fost că la patru sute patruzeci de ani după ieșirea fiilor lui Israel din Egipt, în cel de al patrulea an al domniei lui Solomon peste Israel¹, în luna a doua², [a început el] să-I zidească Domnului casă.³ Regele a poruncit și s-au luat pietre mari și costișitoare pentru temelia casei, precum și pietre cioplite. Pietrele au fost cioplite de oamenii lui Solomon și de oamenii lui Hiram. În cel de al patrulea an a așezat el temelia casei Domnului, în luna Zif, chiar în luna a doua. Iar în anul al unsprezecelea, în luna Bul, adică în luna a opta, templul a fost isprăvit întocmai după planul lui și după toate rânduielile lui.

² Templul pe care regele Solomon I l-a zidit Domnului avea șaizeci de coti în

¹S'a calculat trecerea a unsprezece generații de câte patruzeci de ani fiecare. T. M. adaugă una; aşadar, patru sute optzeci de ani, ceea ce ar însemna anul 966 sau 965 (Solomon s'a urcat pe tron în 970).

²T. M.: „în luna Zif” (adică „a Florilor”, după tradiția canaaneană): aprilie-mai.

³Textul următor, până la sfârșitul versetului, este reconstituit după câțiva codici, în special după Purpureus; ed. Rahlf's numerotează cu 1 a-d. T. M. îl aşază la sfârșitul capitoului.

lungime, douăzeci de coți în lățime și treizeci de coți în înălțime.⁴

³ Pridvorul din fața templului avea o lungime de douăzeci de coți, potrivit cu lățimea din față a templului. Și a zidit templul și l-a isprăvit.

⁴ Templului i-a făcut ferestre largi în-lăuntru și înguste în afară.

⁵ În fața zidului templului a făcut odăi, de jur-imprejurul templului și al altarului.

⁶ Odăile de jos erau late de cinci coți, cele din mijloc de șase coți, iar cele din catul al treilea aveau o lățime de șapte coți; căci templului i s'a lăsat pe dinafară o margine despărțitoare, așa încât ele să nu fie lipite de zidul templului.

⁷ Pe durata zidirii templului, el a fost zidit din pietre gata cioplite; nici ciocan, nici secure, nici vreo altă unealtă de fier nu s'a auzit în templu pe durata zidirii.

⁸ Intrarea în catul de jos era sub aripa dreaptă a clădirii; o scară în spirală ducea la catul din mijloc, și de la cel din mijloc la cel de al treilea.

⁹ Așa a zidit templul și l-a încheiat. Tavanul templului l-a făcut din lemn de cedru.

¹⁰ Odăilor dimprejurul întregului templu le-a dat o înălțime de câte cinci coți; fiecare era legată de templu prin grinzi de cedru.⁵

¹¹ Si a fost cuvântul Domnului către Solomon, zicând:

⁴Un cot era de 0,48 m. 2Par 3.3;Ezr 5.11;FA 7.47;

⁵Versele 11-14: text lacunar în ed. Rahlfs; redactat după codicii Vaticanus și Purpureus (note infrapaginale), în concordanță cu T. M.

¹² „Iată casa aceasta pe care tu Mi-o zidești: Dacă vei umbla după legile Mele și vei plini judecătile Mele și vei păzi toate poruncile Mele ca să rămâi în ele, atunci Îmi voi împlini față de tine cuvântul pe care i l-am grăit lui David, părintele tău:

¹³ Voi locui în mijlocul fiilor lui Israel și nu-l voi părăsi pe Israel, poporul Meu”.

¹⁴ Si a zidit Solomon templul și l-a isprăvit.

¹⁵ Pereții templului i-a îmbrăcat pe dinlăuntru cu lemn de cedru, de la pardoseală până la tavan și căpriori; cu lemn de cedru i-a căptușit peste tot, iar pardoseala a făcut-o din scânduri de chiparos.

¹⁶ În partea din fund a templului a zidit o despărțitură de douăzeci de coți de la zid la zid și de la pardoseală la căpriori și astfel a deschis zidul către sfânta-sfintelor.

¹⁷ De patruzeci de coți era întâia despărțitură a templului.

¹⁸ Templul l-a căptușit pe dinlăuntru cu tăblite din cedru, pe care a săpat înflorituri și frunze; totul era acoperit cu cedru, iar piatra nu se vedea.

¹⁹ Altarul dinlăuntrul templului l-a făcut ca să așeze acolo chivotul legământului Domnului;

²⁰ el avea douăzeci de coți în lungime și douăzeci de coți în lățime și douăzeci de coți în înălțime; și l-a îmbrăcat în aur curat⁶;

²¹ iar aproape de fața altarului a făcut

⁶În forma unui pătrat (simbol al perfecțiunii), așa cum va fi și dimensiunea Noului Ierusalim (Ap 21, 16), altarul era spațiul prin excelență sacru, menit să adăpostească chivotul legământului; el se va numi „sfânta-sfintelor”.

un jertfelnic de cedru, pe care l-a îmbrăcat cu aur.

22 Și tot templul l-a căptușit cu aur, până la capăt.

23 În altar a făcut doi heruvimi din lemn de chiparos⁷, fiecare de câte zece coți;

24 aripa unui heruvim era de cinci coți, și tot de cinci coți îi era aripa cealaltă; între vârfurile celor două aripi era o deschidere de zece coți.

25 Tot aşa era și cel de al doilea heruvim; amândoi aveau aceeași măsură și aceeași înfățișare.

26 Înălțimea unui heruvim era de zece coți; tot aşa era și aceea a celuilalt heruvim.

27 Pe cei doi heruvimi i-a așezat în mijlocul despărțiturii din fund a templului. Aripile erau deschise; aripa unui heruvim se atingea de un perete, iar aripa celuilalt se atingea de celălalt perete, în timp ce aripile dinspre mijlocul clădirii se atingeau una de cealaltă, aripă de aripă.

28 Și pe heruvimi i-a îmbrăcat în aur.

29 Pe toți pereții templului, de jur împrejur, a încrestat chipuri de heruvimi și finici, atât pe dinăuntru, cât și pe dinafără.

30 Și pardoseala templului a îmbrăcat-o în aur, atât înăuntru cât și afară.

31 La intrarea altarului a făcut uși din lemn de ienupăr; stâlpii ușilor erau în cinci muchii.

32 Pe cele două uși, făcute din lemn de pin, a încrustat heruvimi și finici și frunze; și le-a îmbrăcat în aur; poleiți cu aur erau și heruvimii și finicii.

33 La intrarea în templu a făcut ușori din lemn de ienupăr în patru muchii

34 și două uși din lemn de chiparos; fiecare ușă avea două canaturi, cu țățânilor lor, iar canatul al doilea era cel care se învârtea;

35 pe ele erau încrustate chipuri de heruvimi și finici și frunze desfăcute, iar încrustările erau poleite cu aur.

36 A zidit și curtea interioară, cu trei rânduri de piatră cioplită, iar de jur împrejur cu un rând de grinzi de cedru; a făcut și perdeaua pridvorului casei ce se afla în fața templului.

7

Casa lui Solomon. Podoaba și odoarele templului.¹

1 Solomon și-a zidit pentru sine o casă în treisprezece ani.

2 Casa și-a făcut-o din lemn de Liban, lungă de o sută de coți, largă de cincizeci de coți; iar înălțimea îi era de treizeci de coți, pe patru rânduri de stâlpi de cedru, stâlpi pe care erau puse grinzi de cedru.

3 Deasupra grinzelor erau odăi, a căror podea de lemn de cedru se rezema pe

¹Acest capitol cuprinde două părți: 1) Podoaba și odoarele templului; 2) Casa lui Solomon. Aceasta este ordinea din Septuaginta. Textul Masoretic însă prezintă ordinea inversă, adoptată, în bună măsură, și de vechile ediții românești, ceea ce face și ediția de față. Dacă T. M. este pe alocuri deteriorat, nici textul LXX nu duce lipsă de lacune, ceea ce face ca ambele texte să devină, deseori, complementare. Aceste descrieri, duse uneori până la amănuntul în aparență nesemnificativ, sunt singurele mărturii după care poate fi reconstituită fața magnificului edificiu, având în vedere că din templul lui Solomon, jefuit și distrus de Nabucodonosor în 587, nu a mai rămas nimic.

⁷Heruvimii erau simbolul prezenței Domnului.

patruzeci și cinci de stâlpi, câte cincisprezece pe un rând;

⁴ trei rânduri de odăi, fiecare rând avându-și ferestrele în dreptul celor din rândul de dincolo.

⁵ Toate ușile și ferestrele se alcătuiau într'un pătrat; ușile fiecărui rând stăteau față'n față cu cele din rândul de dincolo.

⁶ Și a mai făcut un pridvor pe stâlpi, lung de cincizeci de coți și lat de treizeci de coți; iar înaintea lui, încă un pridvor, cu stâlpi și trepte în față.

⁷ De asemenea, a mai făcut un pridvor cu tron, în care făcea judecățile: pridvorul de judecată.

⁸ Un asemenea pridvor a făcut și la casa fizicei lui Faraon, pe care Solomon și-o luase de soție.

⁹ Toate aceste clădiri erau făcute din pietre costisoare, frumos cioplite după măsură pe o față și pe cealaltă, de la temelie până la streașină, și din afară până la curtea cea mare,

¹⁰ avându-și temeliile zidite din pietre mari și foarte costisoare, lungi de câte zece și opt coți.

¹¹ Iar deasupra, pietre costisoare, pe măsura celor cioplite, precum și lemn de cedru.

¹² Curtea cea mare avea împrejur trei rânduri de pietre cioplite și un rând de grinzi de cedru frumos încrestate.

¹³ Astfel și-a isprăvit Solomon casa lui întreagă.

¹⁴ Și a fost că regele Solomon a trimis și l-a adus pe Hiram din Tir,

¹⁵ fiul unei femei văduve din seminția lui Neftali, al cărui tată era tirian, meșter lucrător în aramă. Plin de măiestrie și de pricepere și de cunoștință

în a face orice lucrare de aramă, el a venit la regele Solomon și a făcut toate lucrările.

¹⁶ El a turnat cei doi stâlpi de aramă de la pridvorul templului; fiecare stâlp avea înăltimea de opt-sprezece coți, iar rotundul de jur-împrejur avea o cuprindere de paisprezece coți; grosimea era de patru degete.

¹⁷ A făcut și două capiteluri pentru vârfurile stâlpilor, ambele turnate în aramă; fiecare capitel avea înăltimea de cinci coți.

¹⁸ A făcut și două plase care să acopere capitelurile stâlpilor: o plasă la un capitel și o plasă la celălalt capitel; drept ciucuri a făcut două rânduri de rodii de aramă, lucrate în împletitură, ce atârnau de jur-împrejur, aidoma la amândouă.

¹⁹ Capitelurile de pe vârfurile stâlpilor aveau fiecare forma unei cupe de crin cu deschizătura de patru coți;

²⁰ iar la capitelurile celor doi stâlpi, sus, la încheietura lor, la marginea plăsei, erau două sute de rodii rânduite în lanț peste cel de al doilea capitel.

²¹ Și a așezat stâlpii pridvorului templului; l-a așezat pe primul, în dreapta, și l-a numit Iachin; l-a așezat și pe cel de al doilea, în stânga, și l-a numit Booz.²

²Cei doi stâlpi nu făceau parte din edificiul propriu-zis, ci erau separați, la mică distanță de intrarea în pridvorul templului. „Dreapta” și „stânga” înseamnă nord și sud. Astfel de stâlpi puteau fi văzuți la intrarea a numeroase temple din Egipt și Asia Mică, până în Babilonia. Semnificația celor doi stâlpi din Ierusalim este încă necunoscută; se presupune că ar fi simbolizat doi munți printre care credincioșii intrau în templu. Cât despre numele lor, și acestea continuă să rămână o enigmă. În 2 Par 3,17 (Septuaginta) ele sunt traduse: „Temeiul” (**Katórhosis**) și,

22 Iar pe capul stâlpilor a pus capiteliile lucrate în forma cupei de crin; aşa s'a încheiat lucrarea stâlpilor.

23 Şi a făcut o mare turnată din aramă³; de la o margine până la cealaltă avea zece coți; era rotundă de jur-împrejur și înaltă de cinci coți; rotundul ei, de jur-împrejur, măsura treizeci și trei de coți.

24 Pe dedesubtul buzei era împrejmuită de o cingătoare pe care se rezema, al cărei rotund, de jur-împrejur, măsura zece coți și care avea două rânduri de podoabe, toate turnate laolaltă cu marea.

25 Buza mării era ca buza unui potir, lucrată ca o cupă de crin, cu grosimea de un lat de palmă; în ea încăpeau două mii de vedre.

26 Marea se sprijinea pe doisprezece boi de aramă: trei cu față spre miază-noapte, trei cu față spre asfințit, trei cu față spre miază și trei cu față spre răsărit; deasupra lor, marea; spinările lor erau, toate, spre centru.

27 A mai făcut și zece șasiuri de aramă⁴; fiecare șasiu era lung de cinci

---

respectiv, „Tăria” (**Ishýs**). Plecând de aici, R. B. Y. Scott sugerează că cele două nume ar fi începutul a două fraze: „El [Dumnezeul] va temeinici tronul lui David și regatul său în veac”; și: „Întru tăria Domnului se va veseli regele”. E de observat că sensul primului nume poate fi regăsit în Psalmul 96, 2: „Dreptatea și judecata sunt temeiul tronului Său”.

„Marea” de aramă era un bazin uriaș, în forma unei cupe, sprijinit pe un suport circular care, la rândul său, se sprijinea pe un suport rectangular. Vasul era folosit de preoți pentru spălările rituale cu apă.

⁴Prin „șasiu” trebuie să se înțeleagă, aici, cadrul metalic al caroseriei unui vehicul (cum ar fi, în zilele noastre, cel al unui vagonet de mină), sprijinit pe două osii și sprijinind, la rândul său, un vas cu apă susținut de patru panouri de me-

coți, lat de patru coți și înalt de șase coți.

28 Șasiurile erau lucrate în tăblii, iar acestea se legau unele de altele la unghiuri.

29 Pe față de dinafară a tăblilor erau săpate chipuri de lei și de boi și de heruvimi; iar deasupra și dedesubtul leilor și boilor erau săpate funii de flori.

30 Fiecare șasiu avea câte patru roți de aramă și osii de aramă. La cele patru colțuri avea niște umeri pe care se sprijinea vasul; jos, sub cupa spălătorului, și sub fiecare funie înflorată era câte o policioară.

31 În partea lui de deasupra, șasiul avea înláuntru o adâncitură în care se așeza vasul, adâncă de un cot; gura ei era rotundă, cu diametrul de un cot și jumătate, iar împrejurul ei erau podoabe săpate; tăblile de pe margini nu erau rotunde, ci pătrate.

32 Cele patru roți se aflau sub tăblii; osiile roțiilor erau fixate în șasiuri; înălțimea fiecărei roți era de un cot și jumătate.

33 Forma roțiilor era la toate aceeași, ca roțile de la trăsură; osiile, obezile, spițele și butucii le erau, toate, turнатe.

34 Cei patru umeri de la cele patru colțuri ale fiecărui șasiu erau, de asemenea, turnați; policioarele erau ieșite din șasiu.

35 Partea de deasupra a șasiului se termina printr'o cunună înaltă de o ju-

---

tal. Așadar, e vorba de o cuvă portabilă pe un vagonet. Cinci vagoneți puteau fi legați între ei, formând astfel un mic convoi rulant. În apa rituală din aceste vase își spălau preoții mâinile după aducerea unei jertfe săngeroase totale („ardere-de-tot”; „holocaust”).

mătate de cot și făcută în aşa fel încât vasul de spălat să fie pus deasupra; aceasta, împreună cu umerii și policioarele erau turnate dintr-o singură bucătă.

³⁶ Pe fețele umerilor șasiului și pe policioarele dintre ei a săpat heruvimi, lei și finici, pe unde a găsit loc; și împrejur a pus funii înflorate.

³⁷ Așa a făcut el zece șasiuri; toate erau turnate în același chip, având aceeași măsură și aceeași înfățișare.

³⁸ Si a mai făcut zece vase de aramă; în fiecare vas încăpeau câte patruzeci de vedre; fiecare vas era de patru coți; fiecare vas stătea pe unul din cele zece șasiuri.

³⁹ Șasiurile le-a așezat: cinci în partea dreaptă a templului și cinci în partea stângă. Iar marea a așezat-o spre partea dreaptă a templului, anume în partea de răsărit-miazăzi.

⁴⁰ Tot Hiram a făcut căldările și cleștele și cupele. Așa a isprăvit Hiram toate lucrările pe care regele Solomon i le dăduse să le facă pentru casa Domnului:

⁴¹ Cei doi stâlpi cu cele două capiteli de pe vârfurile stâlpilor; cele două plase care acopereau frunțile capitelurilor de pe vârful stâlpilor;

⁴² cele patru sute de rodii de aramă de la cele două plase; două rânduri de rodii la fiecare plasă, ca să acopere amândouă capitelurile de pe amândoi stâlpii;

⁴³ cele zece șasiuri și cele zece spălătoare de pe ele;

⁴⁴ marea și cei doisprezece boi de sub ea;

⁴⁵ căldările și cleștele și cupele și toate vasele pe care Hiram i le-a făcut re-

gelui Solomon pentru casa Domnului, precum și cei patruzeci și opt de stâlpi pentru casa regelui și pentru casa Domnului. Toate lucrurile pe care Hiram i le-a făcut regelui erau din aramă.

⁴⁶ Arama din care au fost făcute toate acestea nu mai putea fi socotită; de multă ce era, greutatea aramei folosite pentru toate acestea nu se mai știa.

⁴⁷ Regele a pus să le toarne într'un pământ cleios din împrejurimile Iordanului, între Sucot și Tartan.

⁴⁸ Regele Solomon a pus toate vasele la locul lor; dar arama din ele nu mai putea fi cântărită din pricina că ele erau foarte multe.

⁴⁹ Solomon a făcut și toate obiectele de slujbă în casa Domnului: jertfelnicul cel de aur și masa pâinilor punerii înainte, tot de aur;

⁵⁰ sfeșnicele lucrate din aur curat, cinci de-a dreapta și cinci de-a stânga în fața sfintei-sfintelor, cu candelele, înfloriturile și mucările lor, toate de aur;

⁵¹ și pridvoarele și zăvoarele și cupele și blidele și cădelnițele de aur curat; și țățânilile ușilor din fundul templului, la sfânta-sfintelor, și pe cele de la ușile templului, toate fiind de aur.

⁵² Așa s'a plinit toată lucrarea casei Domnului, făcută de Solomon. Si a adus Solomon și pe cele afierosite de David, părintele său: argintul și aurul și obiectele de slujbă, pe care le-a pus în vîstieria casei Domnului.

8

Sfințirea templului lui Solomon: Strămutarea chivotului legământului; cuvântarea lui Solomon că-

tre popor; rugăciunea lui Solomon; binecuvântarea; jertfele de sfîntire.

1 Si a fost că dacă Solomon a isprăvit de zidit casa Domnului și propria sa casă, după douăzeci de ani, atunci regele Solomon i-a adunat în Sion pe toți bătrânii lui Israel ca să strămute chivotul legământului Domnului, care se afla în cetatea lui David, adică în Sion,

2 în luna lui Etanim, la sărbătoarea care este în luna a şaptea.

3 Si au venit toți bătrânii lui Israel,

4 iar preoții au ridicat chivotul și cortul mărturiei și toate obiectele sfinte ce se aflau în cortul mărturiei.

5 Iar regele și întregul Israel mergeau înaintea chivotului aducând nenumărate jertfe de oi și de boi.

6 Iar preoții au adus chivotul la locul lui, în altarul templului, adică în sfânta-sfintelor, sub aripile heruvimilor

7 (că aripile heruvimilor erau deschise deasupra locului unde se afla chivotul, aşa că heruvimii acopereau de deasupra chivotul și pârghiile lui cele sfinte).

8 Sfintele pârghii însă întreceau în lungime [chivotul], aşa încât ele se vedea din naos¹, adică din fața altarului, dar de afară nu se vedea; aşa au rămas ele acolo până'n ziua de azi.

9 În chivot nu se afla nimic altceva decât cele două table de piatră – adică tablele legii – pe care Moise le pusese acolo în Horeb, când Domnul a făcut legământ cu fiii lui Israel la ieșirea lor din țara Egiptului.

¹Literal: „sfântă”, adică partea de mijloc a templului, numită astfel în funcție de „sfânta-sfintelor”, adică altarul, spațiul prin excelенță sfânt.

10 Si a fost că după ce preoții au ieșit din naos, norul a umplut casa Domnului.²

11 Si nu puteau preoții să stea la slujbă în fața norului³, fiindcă slava Domnului umpluse templul.

12 Atunci a zis Solomon: „Domnul a zis că vrea să locuiască'n întuneric;

13 eu Ti-am zidit un templu spre locuință, un loc unde să locuiescă în veci”⁴.

14 Regele și-a întors fața și a binecuvântat întregul Israel (și toată obștea lui Israel era de față);

15 și a zis: „Binecuvântat fie astăzi Domnul, Dumnezeul lui Israel, Cel ce cu gura Sa a grăit despre David, părintele meu, și anume despre ceea ce a plinuit cu mâinile Sale, zicând:

16 «Din ziua în care l-am scos pe poporul meu Israel din Egipt, în nici una din semințile lui Israel nu am ales o cetate unde să fie zidită casa în care să se afle numele Meu⁵; ci am ales Ierusalimul, pentru ca acolo să fie numele Meu, și l-am ales pe David, pentru ca el să fie peste poporul Meu Israel».

²„Norul” (substantiv articulat): e vorba de același nor care-i călăuzise pe fiili lui Israel în pustie și care se așeza, în anumite momente, pe cortul lui Moise; simbol și semn văzut al prezenței Domnului.

³„în fața norului”: grecescul **prósopon** însemnă „față”, dar și „prezență”.

⁴Versetele 12 și 13 lipsesc din versiunile clasice ale Septuagintei și sunt preluate aici din codici secundari, ca și din T. M. Ideea se regăsește în v. 53.

⁵Insistența cu care nu Domnul, ci „numele Domnului” este arătat ca fiind locatarul templului arătat, pe de o parte, grija de a evita orice posibilă reprezentare antropomorfă sau limitare a lui Dumnezeu și, pe de alta, gândul teologic că Numele face parte din Ființă (o teologie foarte bogată atât în Noul Testament cât și la Sfinții Părinți ai Bisericii).

¹⁷ Iar David, părintele meu, își pusese la inimă să zidească el casă numelui Domnului, Dumnezeului lui Israel.

¹⁸ Dar Domnul a zis către David, părintele meu: «De vreme ce îți-ai pus la inimă să zidești casă numelui Meu, bine ai făcut că îți-ai pus-o la inimă;

¹⁹ cu toate acestea, nu tu vei zidi casa, ci fiul tău care a ieșit din coapsele tale, el îi va zidi numelui Meu casă».

²⁰ Iar Domnul și-a plinit cuvântul pe care l-a grăbit; și în locul lui David, părintele meu, m-am ridicat eu și am șezut pe tronul lui Israel, aşa cum Domnul a grăbit, și am zidit casă numelui Domnului, Dumnezeului lui Israel.

²¹ Si am așezat acolo un loc pentru chivotul în care se află legământul Domnului, acela pe care Domnul l-a făcut cu părinții noștri la vremea când i-a scos din țara Egiptului”.

²² Si a stat Solomon înaintea jertfelniciului Domnului, în fața a toată obștea lui Israel, și și-a întins mâinile spre cer

²³ și a zis: „Doamne, Dumnezeul lui Israel, nu este Dumnezeu asemenea Tie, nici sus în cer, nici jos pe pământ; Tu ești Cel ce păzești legământul și-i faci milă robului Tău care umblă înaintea Ta cu toată inima sa⁶;

²⁴ Tu ești Cel ce i-ai stat de pază robului Tău David, părintele meu, Tu ești Cel ce cu gura Ta ai grăbit și cu mâinile Tale ai plinit ceea ce este astăzi.

²⁵ Si acum, Doamne, Dumnezeul lui Israel, păzește-i robului Tău David, părintele meu, ceea ce i-ai grăbit, zicând: «Înaintea Mea nu-ți va lipsi niciodată un om care să șadă pe tronul lui Israel, dar numai dacă fiil lui Israel își vor

⁶În T. M., plural: „... ai milă de robii Tăi...” etc.

păzi căile spre a umbla ei înaintea Mea aşa cum tu Mi-ai umblat înainte».

²⁶ Si acum, Doamne, Dumnezeul lui Israel, adevereasă-se cuvântul Tău către David, părintele meu!

²⁷ Adevărat să fie oare că Dumnezeu va locui cu oamenii pe pământ? Că dacă cerul și cerul-cerurilor nu Te încap, cum o va face casa aceasta pe care eu i-am zidit-o numelui Tău?

²⁸ Așadar, caută spre rugăciunea mea, Doamne, Dumnezeul lui Israel, ca să auzi bucuria cu care robul Tău, intru plinirea dorului său⁷, Ti se roagă Tie astăzi;

²⁹ și să fie ochii Tăi deschiși spre casa aceasta ziua și noaptea, spre locul despre care Tu ai zis: «Numele Meu va fi acolo», ca să auzi rugăciunea cu care robul Tău se roagă în locul acesta ziua și noaptea;

³⁰ și să asculți cererea robului Tău, ca și pe a poporului Tău, Israel, oridecători se vor ruga în locul acesta; și vei auzi în locul șederii Tale în cer, și vei face și milostiv vei fi.

³¹ Oridecători cineva îi va greși aproapelui său și-și va lua asupră-și blestem cu care el însuși să-l blestemă pe sine și va veni și se va mărturisi înaintea jertfelniciului Tău, în casa aceasta,

³² Tu să-l asculți din cer și să plinești; și să-l judeci pe poporul Tău Israel: celui nelegiuț să-l plătești întorcându-i fapta asupra capului său, iar pe cel drept să-l îndreptășești: să-l dai după dreptatea lui.

³³ Dacă poporul Tău Israel va cădea în

⁷Cuvântul **téρpsis**, folosit de numai două ori în V. T. (aici și la Sof 3, 17) exprimă satisfacția sau bucuria care însotescă plinirea unei dorințe (în cazul de față, zidirea templului).

față vrăjmașilor – din pricina că ei au păcătuit față de Tine – și dacă ei se vor întoarce și se vor mărturisi numelui Tău și se vor ruga și vor mijloci în casa aceasta,

³⁴ Tu să-i auzi din cer, și milostiv să fii față de păcatele poporului Tău Israel și să-i întorci în țara pe care le-ați dat-o părinților lor.

³⁵ Dacă se va închide cerul și nu va ploua – din pricina că ei au păcătuit față de Tine – și dacă ei se vor ruga în locul acesta și se vor mărturisi numelui Tău și se vor întoarce de la păcatele lor atunci când Tu îi vei umili,

³⁶ Tu să-i asculți din cer și milostiv să fii față de păcatele robului Tău și ale poporului Tău Israel și să le arăți calea cea bună pe care să umble și să dai ploaie pe pământul Tău, cel pe care l-ați dat moștenire poporului Tău.

³⁷ Dacă va fi foamete sau dacă va fi moarte – pe vânt arzător sau val de lăcuste –, de va fi tăciune⁸ sau dacă vrăjmașii îi vor asupri în vreuna din cetățile lor, atunci pentru orice întâmplare și orice durere,

³⁸ pentru orice rugăciune sau cerere pe care fiecare om o va face – după cum își cunoaște fiecare rana inimii –, dacă-și vor întinde mâinile spre locașul acesta,

³⁹ Tu să-i asculți din cer – din locașul Tău cel sfânt⁹ – și milostiv să fii și să plinești și să-i dai omului după purtările lui, aşa cum îi vei cunoaște inima – că doar Tu cunoști inima tuturor fiilor

⁸ „Tăciune”: boală molipsitoare, îndeosebi a cerealelor.

⁹ Accent repetat pe ideea că „locuința” lui Dumnezeu e pretutindeni (în cerul ceresc), că prezența Lui în templu e reală, dar că templul nu e altceva decât spațiul sacru unde omul poate comunica, prin rugăciune, cu Dumnezeu.

oamenilor –,

⁴⁰ ca să se teamă ei de Tine atât cât vor trăi în țara pe care Tu le-ați dat-o părinților noștri.

⁴¹ Cât despre străinul care nu face parte din acest popor al Tău, dar care, de dragul numelui Tău, va veni din vreo țară de departe

⁴² – fiindcă a auzit de numele Tău cel mare și de mâna Ta cea tare și de brațul Tău cel înalt –, dacă el va veni și se va ruga în locașul acesta,

⁴³ Tu să-l asculți din cer – din locașul Tău cel sfânt – și să-i faci pe potriva a tot ceea ce străinul acela va cere de la Tine, pentru ca toate popoarele să cunoască numele Tău și să se teamă de Tine întocmai ca poporul Tău, Israel, și să știe că numele Tău a fost chemat asupra acestui templu pe care eu l-am zidit.

⁴⁴ Dacă va fi ca poporul Tău să iasă la război împotriva vrăjmașilor lui, pe drumul arătat de Tine, și dacă el întru numele Domnului se va ruga cu ochii îndreptați spre această cetate pe care Tu ai ales-o și spre această casă pe care eu i-am zidit-o numelui Tău,

⁴⁵ Tu să-i asculți din cer rugăciunea și cererea și să faci ceea ce este cu dreptate.

⁴⁶ Dacă-Ți vor greși – că nu este om care să nu greșască –, iar Tu Te vei mânia pe ei și-i vei da în fața vrăjmașilor lor, și dacă cei ce robesc îi vor robi, ducându-i în vreo țară de departe sau de aproape,

⁴⁷ și dacă ei, acolo, în țara'n care vor fi robi, își vor întoarce inima, și din pământul robiei Ți se vor ruga, zicând: «Am păcătuit, fărădelege și nedreptate am făcut!»,

48 și dacă ei, cu toată inima și cu tot sufletul lor, se vor întoarce spre Tine, acolo, în țara vrăjmașilor lor, unde Tu i-ai strămutat, și dacă Ti se vor ruga [avându-și ochii îndreptați] spre țara lor, aceea pe care Tu le-ai dat-o părinților lor, și spre cetatea pe care Tu ai ales-o și spre templul pe care eu i l-am zidit numelui Tău,

49 Tu să-i asculti din cer – din locașul Tău cel sfânt –, să le asculti rugăciunea și cererea

50 și milostiv să fii față de nedreptățile lor cu care ei Ti-au greșit și față de toate păcatele cu care ei Ti-au greșit, și să-i faci să afle îndurare la cei ce i-au robit – să le fie milă de ei;

51 că ei sunt poporul Tău și moștenirea Ta, ei, cei pe care Tu i-ai scos din țara Egiptului și din mijlocul cuptorului de fier¹⁰.

52 Si să fie ochii Tăi deschiși și urechile Tale deschise spre rugăciunea robului Tău și spre rugăciunea poporului Tău Israel, ca să-i asculti în tot ceea ce ei Ti se vor ruga.

53 Că Tu Ti i-ai ales să-Ti fie de moștenire, pe ei, dintre toate neamurile pământului, aşa cum ai grăit prin mâna robului Tău Moise atunci când i-ai scos pe părinții noștri din țara Egiptului, Doamne, Doamne!” Așa a vorbit Solomon asupra templului, atunci când i-a isprăvit zidirea: „Domnul a arătat soarele pe cer, El a grăit, Cel ce locuiește’n întuneric:¹¹ Tu zidește-Mi

¹⁰ „Cuptorul de fier”: metaforă pentru duritatea chinurilor suferite de Israeliti în Egipt (vezi și nota de la Dt 4, 20).

¹¹ Catafatismul și apofatismul lui Dumnezeu, Care poate fi definit, în același timp, prin ceea ce este și prin ceea ce nu este. Lumină și Izvor al luminii, El locuiește’n întuneric prin nepătrunsul

Mie casă, tie casă preafrumoasă¹², ca să stai pe veșnică înnoire”¹³; iată, oare nu este scrisă aceasta în Cartea Cântării¹⁴?

54 Și a fost că după ce Solomon a sfârșit toată această rugăciune și cerere către Domnul, s'a ridicat de dinaintea jertfelnicului Domnului unde stătuse înge-nunchiat cu brațele întinse spre cer,

55 și a stat și cu glas mare a binecuvântat întreaga obște a lui Israel, zicând:

56 „Binecuvântat este astăzi Domnul, Cel ce i-a dat odihnă poporului Său, Israel, potrivit cu tot ceea ce El a grăit; din toate bunele cuvinte pe care El le-a grăit prin mâna robului Său Moise, nici un cuvânt nu a rămas neplinit.

57 Domnul, Dumnezeul nostru, să fie cu noi aşa cum a fost cu părinții noștri: să nu ne părăsească, și nici să se întoarcă dinspre noi,

58 ci inimile noastre să le plece spre Sine, pentru ca noi să umblăm în toate căile Lui și să-I păzim toate poruncile și toate rânduielile pe care le-a poruncit părinților noștri.

Ființei Sale, care rămâne inaccesibilă; pe muntele Sinai, „Moise a intrat în întunericul unde era Dumnezeu” (Is 20, 21).

¹² „... preafrumoasă”: echivalent pentru **ekprepés** (cuvânt folosit numai aici în V.T.) = „superior”, „distins”, „remarcabil” (intre cele ce sunt frumoase – sau plăcute la vedere).

¹³ „Înnoire” este aici superlativul a tot ceea ce este nou, atât ca esență, cât și ca durată.

¹⁴ „Cartea Cântării”: veche colecție de imnuri dedicate războaielor pe care Israelitii le-au purtat de-a lungul drumului lor între Egipt și Canaan; azi, pierdută. Specialiștii o atestă ca fiind una și aceeași operă cu Cartea Dreptului (sau Cartea lui Iașar), citată la Ios 10, 13 și 2 Rg 1, 18. Se crede că citatul de față a fost nucleul original al rugăciunii lui Solomon; eliminat din Textul Masoretic, el îi este propriu Septuagintei. Teologia lui, densă, e evidentă – succint – din cele trei note precedente.

⁵⁹ Iar cuvintele acestea cu care eu m'am rugat astăzi în fața Domnului, Dumnezeului nostru, ziua și noaptea să-I stea aproape Domnului, Dumnezeului nostru, ca să-i facă dreptate robului Său și dreptate poporului Său Israel, fiecăruia la vremea lui;

⁶⁰ pentru ca toate popoarele pământului să cunoască faptul că Domnul, Dumnezeul Acesta, El și nu un altul este Dumnezeu.

⁶¹ Și să fie inimile noastre desăvârșite spre Domnul, Dumnezeul nostru, iar noi întru sfințenie să umblăm în rânduielile Lui și să-I păzim poruncile aşa cum facem azi!"

⁶² Atunci și regele și toți fiii lui Israel au adus jertfe în fața Domnului.

⁶³ Regele Solomon a adus jertfele de pace pe care el îl le-a jertfit Domnului: douăzeci și două de mii de boi și o sută douăzeci de mii de oi; iar regele și toți fișii lui Israel au sfînțit¹⁵ casa Domnului.

⁶⁴ În ziua aceea regele a sfînțit mijlocul pridvorului ce se afla în fața casei Domnului, fiindcă acolo a adus el ardere-de-tot și jertfele și grăsimile jertfelor de pace, deoarece jertfelnicul de aramă de dinaintea Domnului era prea mic spre a cuprinde arderea-de-tot și prinosul și jertfele de pace.

⁶⁵ Și în ziua aceea a prăznuit Solomon Sărbațoarea¹⁶, și cu el întregul Israel; adunare mare (de la intrarea Hamatului până la râul Egiptului)¹⁷ în

¹⁵ Verbul **kainízo** indică acțiunea de a inaugura ceva nou ca act sacramental; aşa trebuie citit și în textul de față.

¹⁶ Sărbațoarea prin excelență, aceea a Corturilor.

¹⁷ Extremitățile nordice și sudice ale Palestinei.

fața Domnului, Dumnezeului nostru, în casa pe care el o zidise, mâncând și bând și veselindu-se în fața Domnului, Dumnezeului nostru, timp de șapte zile¹⁸.

⁶⁶ Iar în ziua a opta a dat drumul poporului; ei l-au binecuvântat pe rege, după care s'a dus fiecare la casa lui¹⁹, toti bucurându-se și avându-și inima plină de bunătățile pe care Domnul le-a revărsat asupra robului Său David și asupra poporului Său Israel.

9

O nouă arătare a Domnului. Cetăți date lui Hiram. Cetăți și ascultări. Fiica lui Faraon se mută în casa ei. Corăbiile lui Solomon.

¹ Și a fost că după ce Solomon a terminat de zidit casa Domnului și casa domnească și toate lucrările, câte i-a plăcut lui să-și facă,

² Domnul îl aștepta să arăte lui Solomon a doua oară, aşa cum i se arătase în Gabaon.

³ Și a zis Domnul către el: „Am auzit glasul rugăciunii tale și pe al cererii tale cu care te-ai rugat în fața Mea și ţi am plinit după cum în întregime M'ai rugat: am sfînțit această casă pe care

¹⁸ Potrivit rânduielii din Deuteronom 16, 15, Sărbațoarea Corturilor dura șapte zile; aceasta, în toată perioada pre-exilică. Masoreții însă au adăugat încă șapte: „... timp de șapte zile și alte șapte zile, adică paisprezece zile”, ceea ce, de altfel, e în neconcordanță cu începutul versetului următor. Ei au crezut că șapte zile a durat inaugurarea propriu-zisă a templului, căreia i-a urmat Sărbațoarea Corturilor, scăpându-le faptul că regele le-a concentrat pe amândouă în una singură.

¹⁹ Literal: „la cortul său”, expresie încetătenită din vremea când fișii lui Israel erau nomazi.

tu ai zidit-o spre a-Mi aşeza într'insa numele în veac; acolo vor fi ochii Mei și acolo va fi inima Mea pe'ntotdeauna.

4 Și dacă tu vei umbla înaintea Mea aşa cum a umblat David, părintele tău, cu inimă curată și cu dreptate, în aşa fel încât tu să faci tot ceea ce Eu i-am poruncit lui, și dacă-Mi vei păzi rânduieile și poruncile,

5 atunci tronul domniei tale peste Israel îl voi ridica pentru vecie, aşa cum i-am grăit lui David, părintele tău, zicând: «Nu-ți va lipsi bărbat cărmuitor în Israel».

6 Dar dacă voi sau copiii voștri vă veți întoarce dinspre Mine și nu-Mi veți păzi poruncile și rânduieile pe care Moise le-a dat înaintea voastră, și dacă veți merge și veți sluji unor dumnezei străini și vă veți închina lor,

7 atunci pe fiii lui Israel îi voi stârpi din țara pe care le-am dat-o, iar casa aceasta, pe care Eu i-am sfîntit-o numelui Meu, o voi lepăda de la fața Mea, iar Israel va fi de arătat cu degetul și de poveste la toate neamurile.

8 Și casa aceasta, pe cât e ea de înaltă, pe atât va fi că tot cel ce va trece pe lângă ea va da din cap și va fluiera și va zice: – De ce a făcut Domnul astfel cu țara aceasta și cu această casă?...

9 Și vor răspunde: – Pentru că ei L-au părăsit pe Domnul, Dumnezeul lor, Cel ce i-a scos pe părinții lor din țara Egiptului, din casa robiei, și s'au lipit de dumnezei străini și lor li s'au închinat și le-au slujit; de aceea a adus Domnul peste ei tot răul acesta”. După aceea a adus-o Solomon pe fiica Faraonului din cetatea lui David în casa pe care el o zidește în zilele aceleia.

10 Și a fost că după cei douăzeci de ani

– în care Solomon a zidit cele două case (casa Domnului și casa domnească),

11 timp în care Hiram, regele Tirului, l-a ajutat¹ pe Solomon cu lemn de cedru și cu lemn de pin și cu aur și cu tot ceea ce a mai vrut – regele Solomon i-a dat regelui Hiram douăzeci de cetăți în tinutul Galileii.

12 Așa că Hiram a plecat din Tir și s'a dus în Galileea să vadă cetățile pe care i le dăduse Solomon, dar nu i-au plăcut.

13 Și a zis: „Ce sunt aceste cetăți pe care mi le-ai dat mie, frate?” Și le-a numit Hotar², până'n ziua de azi.

14 Hiram i-a trimis lui Solomon o sută douăzeci de talanți de aur³.

15 Aceasta a fost îndreptățirea biroului pe care regele Solomon l-a rânduit spre a zidi casa Domnului și casa domnească și îngădarea cetății lui David și zidul Ierusalimului și Hațorul și Meghiddo și Ghezerul.

16 Faraon, regele Egiptului, s'a ridicat și a luat Ghezerul și l-a ars cu foc, iar

¹Sensul de aici al verbului **antilamváno** este „a veni în ajutorul cuiva”, dar cu nuanță sensului primar: a face ceva în schimbul a altceva.

²Ebr.: „Kabul”. După unii, cuvântul ar fi însemnat „Țară-de-nimic”; după alții: „Țară-de-hotar”, oricum, un nume disprețuitor. De reținut că Solomon nu i le dăduse ca schimb pentru materiale și meșteri (pe acestea i le plătise deja, cf. 5, 11), ci pentru că, în acel moment, nu avea ceva mai bun – inclusiv bani.

³Cantitate enormă: peste 5.000 de kilograme aur! Gestul pare a-l fi umilit pe Solomon, dar cronicarul din 2 Par 8, 2 notează că „Solomon a rezidit cetățile pe care i le dăduse Hiram și ia așezat pe fiii lui Israel să locuiască acolo”, ceea ce sugerează că aurul dat de Hiram însemna, de fapt, răscumpărarea cetăților pe care le refuzase.

– În continuare, versetele 15-25 sunt preluate din recenziea lui Origen, în concordanță cu Textul Ebraic. De fapt, ele reprezintă o mai potrivită inserție a textului din 10, 22 a-c.

pe Canaaneenii care locuiau în cetate i-a omorât; și l-a dat de zestre fricei sale, soția lui Solomon.

¹⁷ Iar Solomon a rezidit Ghezerul și Bet-Horonul de Jos

¹⁸ și Balaatul și Tadmorul din pustiu

¹⁹ și toate cetățile-tabără, care erau ale lui Solomon, și toate cetățile carelor de luptă și toate cetățile călăreștilor și tot ceea ce i-a plăcut lui Solomon să zidească în Ierusalim și în Liban și'n toată țara pe care el o stăpânea.

²⁰ Pe tot poporul care rămăsese din Amorei, din Hetei, din Ferezei, din Canaaneeni, din Hevei, din Iebusei și din Ghergheseni, care nu erau dintre fiii lui Israel,

²¹ precum și pe fiii acestora, rămași în țară după ei și pe care fiii lui Israel n'au putut să-i doboare, Solomon i-a făcut birnici⁴ până'n ziua de azi.

²² Solomon însă nu a pus la lucru pe nimeni dintre fiii lui Israel, de vreme ce aceștia erau războinicii și slujitorii și căpitanii și dregătorii lui și mai-mari peste carele de luptă și peste călărești lui.

²³ Iar ispravnicii rânduiți peste lucrările lui Solomon erau în număr de cinci sute cincizeci, cei ce vegheau asupra poporului pus la lucru.

²⁴ Iar fiica lui Faraon s'a mutat din cetatea lui David în casa ei care-i fusesese ridicată la vremea când se zidea Milo.

²⁵ De trei ori pe an aducea Solomon arderi-de-tot și jertfe de pace pe jertfelicul pe care i-L zidise Domnului, fă-

⁴T. M. o spune direct: „corvoadă” = muncă silnică (rezervată sclavilor). Septuaginta nuantează în sensul că zilele de muncă obligatorie (vezi nota de la 5, 13) erau echivalente impozitului pe care cetățenii, oricum, îl datorau statului.

când deasupră-i tămâieri în fața Domnului. Casa o isprăvise.

²⁶ Regele Solomon a făcut o flotă⁵ la Etiion-Gheber, care se află lângă Elat, pe țărmul de la Coada-Mării⁶, în țara Edom.

²⁷ Iar Hiram a trimis în flotă, pe lângă oamenii lui Solomon, o seamă de corăbieri dintre supușii săi, care știau să umble pe mare.

²⁸ Si s'au dus la Ofir⁷ și au luat de acolo patru sute douăzeci de talanți de aur și i-au dus regelui Solomon.

10

Regina de Saba vine la Solomon; bogățiile acestuia.

¹ Iar regina de Saba¹, auzind de numele lui Solomon și de numele Domnului, a venit să-l pună pe Solomon la încercare prin cuvinte cu subînțelesuri².

² Si a venit în Ierusalim cu foarte mare slavă și cu cămile care purtau mirode-

⁵Textual: „o corabie” (substantiv generic).

⁶„Coada-Mării” desemnează terminalul cornului răsăritean al Mării Roșii.

⁷Ofir: localitate celebră prin calitatea aurului. Localizare incertă.

¹Saba (sau Šeba, după numele unuia din neputii lui Avraam – vezi Fc 25, 3) era teritoriul unei comunități de negustori din sud-vestul Arabiei, comunitate care, la vremea aceea, controla toate căile comerciale ale regiunii. Vizita la Ierusalim a reginei de Saba a devenit celebră nu numai în contextul ei biblic, dar și în legendele arabe și în tradiția Etiopienilor (aceștia din urmă pretind că ea s'a întors în Etiopia purtând la săn un prunc care va fi începătorul dinastiei lor imperiale). La rându-i, lumea arabă era fainoasă prin înțelepții ei.

²ainígma (citește enigma) = „cuvânt obscur, cu două sau mai multe înțelesuri”; „enigmă” (dar nu în sens de ghicitoare, ci de problemă care se cere deslușită).

nii și foarte mult aur și pietre scumpe; și a intrat la Solomon și i-a spus tot ce avea pe inimă.

3 Iar Solomon i-a dat răspunsuri la toate întrebările ei; n'a fost întrebare peste care regele să treacă și la care să nu dea răspuns.

4 Regina de Saba a văzut atunci toată înțelepciunea lui Solomon, casa pe care el o zidise,

5 și mâncărurile lui Solomon și locuința slugilor lui și rânduiala servilor săi și îmbrăcământea lui și pe pahar尼ciii săi și arderea-de-tot pe care el o aducea în casa Domnului; și a rămas pe de-a'ntregul uimită.

6 Si a zis către regele Solomon: „Adevărat este tot ceea ce eu am auzit în țara mea despre tine și despre înțelepciunea ta.

7 Si nu i-am crezut pe cei ce-mi povestea, până când eu am venit și până când ochii mei au văzut; și, iată, nici pe jumătate nu mi se spusește; tu ai întrecut în bunătate tot ceea ce mi s'a spus în țara mea.

8 Fericite sunt femeile tale, fericite sunt slugile care-ți stau pururea înainte, cei ce aud întreaga ta înțelepciune.

9 Binecuvântat fie Domnul, Dumnezeul tău, Cel ce a binevoit întru tine, ca să te așeze pe tronul lui Israel; că i-a bineplăcut Domnului să-i întăreasă pe fiili lui Israel în veci și te-a așezat pe tine rege peste ei, ca să faci judecată dreaptă în pricinile lor”.

10 Si i-a dat lui Solomon o sută douăzeci de talanți de aur și foarte multe mirodenii și pietre scumpe; după acele mirodenii n'a mai venit altele care să fie mai îmbelșugate decât cele pe care re-

gina de Saba i le-a dăruit lui Solomon.

11 (Flota lui Hiram, cea care aducea aurul din Ofir, a adus foarte multă lemănie cioplită³ și pietre prețioase.

12 Din lemnele acelea cioplate i-a făcut regele proptele casei Domnului și casei domnești; de asemenea, chitare și harpe pentru cântăreți; lemne cioplate ca acele n'a mai venit în țară și nici că s'a mai văzut undeva până'n ziua de azi).

13 Iar regele Solomon i-a dat reginei de Saba tot ceea ce ea a dorit, orice a cerut, pe deasupra a tot ceea ce regele Solomon i-a dat la alegerea lui; iar ea s'a întors și a venit în țara ei, ea și toti servii săi.

14 Greutatea aurului care-i venea lui Solomon într'un singur an era de șase sute șaizeci și șase de talanți de aur⁴,

15 în afară de dările supușilor și ale ne-gustorilor de mărfuri și ale tuturor regilor de dincolo⁵ și ale guvernatorilor țării.

16 Si a făcut regele Solomon două sute de scuturi de aur ciocăniti; pe fiecare scut erau trei sute de sicli de aur⁶;

17 de asemenea, trei sute de scuturi de aur ciocăniti, pe fiecare scut fiind câte

³Termenul ebraic pentru desemnarea acestui lemn nu conduce la identificarea lui. În general, se crede că ar fi vorba de santal, lemn de esență tare și culoare roșie, foarte bun pentru decorații și pentru confectionarea instrumentelor muzicale; totuși Iosif Flaviu îl aseamănă cu pinul („dar mai alb și mai strălucitor”).

⁴Cantitate enormă: peste 23.000 de kilograme!

⁵„de dincolo”: din părțile arabe.

⁶Scuturile erau de lemn, dar acesta era suflat cu aur pe ambele fețe. Un siclu de aur cântărea ceva mai mult de 11 grame și jumătate. În T. M.: „...câte șase sute de sicli”.

trei mine de aur⁷; și le-a pus regele în Casa Pădurii Libanului.

¹⁸ Regele Solomon a făcut și un mare tron de fildeș și l-a ferecat cu aur lămurit.⁸

¹⁹ Tronul avea șase trepte; pe spatele tronului erau săpături cu viței; de-o parte și de alta a locului de sedere avea rezemători pe care ședea doi lei;

²⁰ iar alți doisprezece lei ședea pe cele șase trepte, de-o parte și de alta. Așa ceva nu s'a mai făcut în nici un alt regat.

²¹ Si toate vasele făcute de Solomon erau de aur; cele de spălat erau de aur; toate vasele din Casa Pădurii Libanului erau de aur curat; de argint nu erau, căci argintul nu era luat în seamă în zilele lui Solomon.

²² Căci Solomon avea pe mare o flotă de Tarsis împreună cu flota lui Hiram; la fiecare trei ani îi veneau regelui de la Tarsis corăbii încărcate cu aur, argint⁹, lemn cioplit și lemn lucrat.

²³ Solomon i-a întrecut pe toți regii pământului în bogătie și în înțelepciune.

²⁴ Toți regii pământului căutau să-l vadă pe Solomon, ca să-i audă înțelepciunea pe care Domnul i-o pusesese în inimă.

²⁵ Si fiecare își aducea darurile lui: vase de aur și îmbrăcăminte și miruri și mirodenii și cai și catâri, câte un rând în fiecare an.

---

⁷O mină de aur cântărea 571,200 grame. – Scuturile mari protejau corpul întreg; scuturile mici, doar o parte. Acestea, suflate cu aur, nu erau destinate războaielor, ci parăzilor militare sau decorării săliilor de arme.

⁸„Aur lămurit”: aur purificat prin foc; aur pur.

⁹T. M. adaugă: „fildeș, maimuțe și păuni”.

²⁶ Avea Solomon patru mii de iepe pentru carele lui și douăsprezece mii de călăreți, pe care i-a așezat în cetățile unde-și avea carele, precum și pe lângă rege, în Ierusalim. El era domn peste toți regii, de la Râu¹⁰ până la țara Filistenilor și la hotarele Egiptului.

²⁷ El a făcut ca aurul și argintul să fie [tot atât de prețuit] în Ierusalim ca și pietrele, iar cedrii i-a făcut, prin mulțimea lor, să fie ca duzii în câmpie.

²⁸ Caii i se aduceau lui Solomon din Egipt și din Coa¹¹; negustorii regelui îi luau din Coa pe bani.

²⁹ Un car era adus din Egipt cu șase sute de sicli de argint; un cal, cu o sută cincizeci de sicli de argint; tot astfel veneau pe mare pentru toți regii Heteilor și pentru regii Siriei.

11

Femeile lui Solomon și închinarea la idolii lor. Dușmanii din afară ai regelui. Răscoala lui Ierooboam. Moartea lui Solomon.

¹ Regele Solomon era iubitor de femei. În afară de fiica lui Faraon, el și-a luat multe femei străine: moabite, amonite, siriene, idumee, hetite și amonite,

² adică din acele neamuri de la care Domnul îi oprișe pe fiili lui Israel, zicând: „Nu veți intra la ele, și nici ele să intre la voi, ca nu cumva ele să vă abată inima spre idolii lor”. De acestea s'a lipit Solomon cu dragoste.

¹⁰„... de la Râu”: de la Eufrat.

¹¹Coa: după toate probabilitățile, vechiul nume al Ciliciei, provincie din Asia Mică, renunțată pentru caii de rasă.

3 El avea șapte sute de soții și trei sute de țiitoare¹.

4 Și a fost că la vremea bătrânețelor lui Solomon, inima lui nu era în întregime atâtitudine spre Domnul, Dumnezeul său, aşa cum fusese inima lui David, părintele său; și femeile străine i-au abătut inima spre dumnezeii lor.

5 Așa că Solomon a zidit o capiște pe deal pentru Chemoș, idolul Moabișilor, și capiștea lui Moloh, idolul Amonișilor,

6 precum și Astartei, urâciunea Sido-nienilor;

7 aşa s'a purtat el, cu ochii la toate femeile străine care ardeau tămâie și le aduceau jertfe idolilor lor.

8 Și a făcut Solomon rău în fața Domnului și n'a umblat după Domnul, aşa cum făcuse David, părintele său.

9 Iar Domnul S'a mâniat pe Solomon, de vreme ce inima lui se abătuse de la Domnul, Dumnezeul lui Israel, Cel ce i Se arătase de două ori,

10 și'n această privință îi poruncise ca nicicum să nu meargă după alți dumnezei, ci să aibă grijă să facă ceea ce îi poruncise Domnul Dumnezeu.

11 Și a zis Domnul către Solomon: „De vreme ce aşa stau lucrurile cu tine și nu Mi-ai păzit poruncile și rânduielile pe care îi le-am poruncit, îți voi rupe negreșit regatul din mâna și i-l voi da slujitorului tău.

12 Numai că n'o voi face în zilele tale, de dragul lui David, părintele tău, ci din mâna fiului tău îl voi lăua.

13 Regatul însă nu-l voi lăua pe tot; un sceptru i-l voi da fiului tău, de dragul

lui David, robul Meu, și de dragul Ierusalimului, cetatea pe care Eu am ales-o”.

14 Și Domnul a ridicat un dușman² împotriva lui Solomon, pe Hadad Idumeul.³ El a fost potrivnicul lui Israel în toate zilele lui Solomon. Hadad Idumeul era de viață regească în Idumeea.

15 Și s'a întâmplat că în timp ce David nimicea Idumeea și în timp ce Ioab, mai-marele oștirii lui, mergea să îngroape morții – atunci când ei i-au ucis pe toți cei de parte bărbătească din Idumeea

16 (fiindcă șase luni au rămas Ioab și întregul Israel în Idumeea, până ce i-au nimicit pe toți cei de parte bărbătească din Idumeea),

17 atunci Hadad a fugit, el, și împreună cu el toți Idumeii care fuseseră în slujba tatălui său; și s'a dus în Egipt. Hadad era pe atunci copil mic.

18 Acolo s'a ridicat niște oameni din cetatea Madian și au venit la Paran; și au mai luat cu ei niște oameni și au venit la Faraon, regele Egiptului; astfel că Hadad a venit la Faraon, iar acesta i-a dat o casă și i-a rânduit hrană.

19 Hadad a aflat mare bunăvoieță în ochii lui Faraon; acesta i-a dat-o de soție pe sora soției sale, pe sora mai mare a Tafnesei.

20 Iar sora Tafnesei i-a născut lui Hadad pe fiul ei Ghenubat, pe care Tafnes l-a adus în mijlocul fiilor lui Faraon; și a crescut Ghenubat în mijlocul fiilor lui Faraon.

²Aici și în versetul 23 autorul folosește cuvântul „satan”, care, în limbajul biblic, are conotația dușmanului prin excelență.

³LXX intercalează aici un text care, în realitate, își are locul în versetele 23-24 (lacună în ed. Rahlfsls).

¹Măreția unui rege oriental se măsura și cu bogăția haremului său, un aşezământ, desigur, foarte costisitor.

²¹ Hadad a auzit în Egipt că David se odihnea alături de părinții săi și că Ioab, mai-marele oștirii, murise; atunci Hadad i-a zis lui Faraon: „Dă-mi drumul, că vreau să mă întorc în țara mea”.

²² Iar Faraon i-a zis lui Hadad: „Ce-ți lipsește la mine, de vrei să te întorci în țara ta?” Iar Hadad i-a zis: „Lasămă, negreșit, să plec!” Așa că Hadad s'a întors în țara lui.

²³ Domnul a ridicat un dușman împotriva lui Solomon, pe Rezon, fiul lui Eliada, care fugise de la Hadad-Ezer, regele din Țoba, stăpânul său;

²⁴ acesta și-a strâns oameni în jurul său și a devenit capul unei adunături și i-a dus la Damasc și l-au luat, iar el a domnit în Damasc.

²⁵ Cât despre Hadad, acesta a fost răul pe care l-a făcut: amarnic dușman i-a fost lui Israel; el a domnit în țara Edom.

²⁶ Iar Ieroboam, fiul lui Nabat, Efraimul din Tereda, copilul unei văduve, îi era serv lui Solomon.

²⁷ Si iată împrejurarea în care el și-a ridicat mâna împotriva regelui Solomon: Regele Solomon a zidit cetățuia și a desăvârșit întăriturile cetății lui David, părintele său.

²⁸ Iar Tânărul Ieroboam era foarte puternic; Solomon a văzut că e om de treabă și l-a pus mai-mare peste corvezile⁴ casei lui Iosif.

²⁹ Si a fost că'n vremea aceea a ieșit Ieroboam din Ierusalim; pe drum l-a întâlnit profetul Ahia din Silo care l-a făcut să se abată din cale. Ahia era îmbrăcat cu o haină nouă; în câmp se aflau doar ei amândoi.

³⁰ Atunci Ahia și-a luat de pe el haina cea nouă și a rupt-o în douăsprezece bucăți

³¹ și i-a zis lui Ieroboam: „Tine pentru tine zece bucăți, căci aşa grăiește Domnul, Dumnezeul lui Israel: «Iată, Eu rup regatul din mâna lui Solomon și-ți voi da ție zece seminții⁵.

³² Dar două seminții îi vor rămâne lui, de dragul robului Meu David și de dragul Ierusalimului, cetatea pe care Eu am ales-o dintre toate semințile lui Israel.

³³ [Aceasta], din pricina că ei M'au părăsit și i s'au închinat Astartei, urâciunea Sidonienilor, și lui Chemoș, idolul Moabiților, și lui Moloh, idolul filor lui Amon, și n'au umblat în căile Mele, ca să facă ce e drept în fața Mea, aşa cum a făcut David, părintele său.

³⁴ Cu toate acestea, Eu nu voi lua din mâna lui întregul regat (căci, negreșit, Eu îl voi sprijini în toate zilele vieții lui), de dragul lui David, robul Meu pe care Eu l-am ales,

³⁵ ci din mâna fiului său voi lua regatul; ție îți voi da zece seminții,

³⁶ iar fiului său îi voi da două seminții, aşa ca robul Meu David să aibă în fața Mea de-a pururi un aşezământ în Ierusalim, cetatea pe care Eu Mi-am ales-o spre a-Mi fi numele intrînsa.

³⁷ Iar pe tine te voi lua și vei domni în tot ceea ce-ți poftește sufletul și vei fi rege peste Israel.

³⁸ Si dacă tu vei păzi toate poruncile pe care îți le voi da și vei umbla în căile Mele și vei face ceea ce e drept în fața Mea, ca să-Mi păzești rânduielile și poruncile aşa cum a făcut David, robul Meu, Eu voi fi cu tine și-ți voi zidi

⁴Literal: „dările” (vezi nota de la 9, 21).

⁵Literal: „zece sceptre”.

casă nebântuită, aşa cum i-am zidit-o lui David.

³⁹ Prin aceasta voi umili seminția lui David, dar nu pe totdeauna".⁶

⁴⁰ Solomon a căutat să-l omoare pe Ieroboam, dar acesta s'a ridicat și a fugit în Egipt, la Sișac, regele Egiptului; și a rămas în Egipt până la moartea lui Solomon.

⁴¹ Cât despre ce a mai rămas din istoria lui Solomon și din faptele lui și din toată înțelepciunea lui, oare nu sunt ele scrise în Cartea Cuvintelor lui Solomon?⁷

⁴² Iar zilele pe durata cărora a domnit Solomon în Ierusalim au fost patruzeci de ani⁸.

⁴³ Și a adormit Solomon laolaltă cu părintii săi și l-au îngropat în cetatea lui David, părintele său, iar în locul lui a domnit Roboam, fiul său.

12

Dezbinarea politică și religioasă a regatului.

¹ Regele Roboam s'a dus la Sichem, căci la Sichem veniseră toți Israelitii ca să-l facă rege.

² (Dar Ieroboam, fiul lui Nabat, a auzit de aceasta în Egipt – fiindcă în Egipt locuia după ce fugise de Solomon).

³ Poporul i-a vorbit atunci regelui Roboam, zicând:

⁶Verset preluat din recenziile lui Origen și Luvian, conforme cu T. M.; în ed. Rahlf, nota înfrapaginală.

⁷2Par 9.29 o numește „Cartea profetului Nathan, Cartea lui Ahia din Silo și Vedeniile lui Ido văzătorul despre Ieroboam, fiul lui Nabat”.

⁸Se pare că e vorba de o cifră rotundă (dar, oricum, foarte apropiată de adevăr).

⁴ „Tatăl tău ne-a îngreuiat jugul; dar tu, acum, ușurează ceva din asprele sarcini puse de tatăl tău și ceva din jugul cel greu pe care l-a pus asupră-ne, iar noi îți vom sluji”.

⁵ Iar el le-a zis: „Duceți-vă până poimâine, și atunci reveniți la mine”. Iar ei s'au dus.

⁶ Atunci regele a adus aceasta înaintea bătrânilor care sădeau în fața lui Solomon la vremea când el trăia, zicând: „Ce sfat îmi dați, ca să pot da un răspuns acestui popor?”

⁷ Iar ei au grăit către el, zicând: „Dacă tu îi vei fi astăzi slujitor acestui popor și le vei sluji și le vei spune vorbe bune, atunci ei vor fi slujitorii tăi în toate zilele”.

⁸ Dar el n'a ținut seamă de sfatul pe care i l-au dat bătrânilor și s'a sfătuit cu tinerii, cu cei ce crescuseră cu el și-i erau aproape; și le-a zis:

⁹ „Ce sfat îmi dați, ca să pot da un răspuns acestui popor care mi-a grăit, zicând: – Ușurează-ne ceva din jugul pe care tatăl tău l-a pus asupră-ne!”

¹⁰ Atunci tinerii, cei ce crescuseră împreună cu el, i-au grăit, zicând: „Iată ce vei spune poporului care îți-a zis: – Tatăl tău ne-a îngreuiat jugul, dar tu acum ușurează-ni-l; iată ce le vei spune: – Degetul meu cel mic va fi mai gros decât mijlocul tatălui meu;

¹¹ dacă tatăl meu vă împovărat cu jug greu, eu vă voi face jugul și mai greu: tatăl meu vă a bătut cu bice, dar eu vă voi bate cu scorpioni”.¹

¹² A treia zi a venit tot Israelul la regele Roboam, aşa cum le spusesese însuși regele: „Reveniți poimâine”.

¹ „Scorpioni”: bici în ale cărui plesne erau impleteite ace de sărmă.

¹³ Iar regele le-a vorbit cu asprime, ne-socotind sfatul pe care i-l dăduseră bătrâni,

¹⁴ și le-a grăit aşa cum îl sfătuiseră tinerii; și le-a zis: „Tatăl meu vă a îngreuiat jugul, dar eu vi-l voi face și mai greu: tătăl meu vă a bătut cu bice, dar eu vă voi bate cu scorpioni”.

¹⁵ Așa că regele n'a ascultat de popor, căci aşa fusese rânduit de la Domnul: să se adeverească ceea ce i se spusese lui Ieroboam, fiul lui Nabat, prin Ahia din Silo.

¹⁶ Și dacă întregul Israel a văzut că regele nu-l ascultase, atunci poporul i-a răspuns regelui, zicând: „Ce parte avem noi cu David? Noi nu avem moștenire cu fiul lui Iesei! Aleargă, Israele, la corturile tale! De-acum, o, Davide, paște-ți propria ta casă!...”. Așa că Israel s'a dus la corturile lui.²

¹⁷ Cât despre fiii lui Israel care locuiau în cetățile lui Iuda, peste ei a domnit Roboam.³

¹⁸ Regele l-a trimis pe Adoniram, care era ispravnic peste corvezi, dar ei l-au ucis cu pietre și el a murit. Iar regele Roboam a apucat să se urce într'un car ca să fugă la Ierusalim.

¹⁹ Așa s'a lepădat Israel de casa lui David până'n ziua de azi.

²⁰ Și a fost că atunci când întregul Israel a auzit că Ieroboam se întorsese din Egipt, au trimis și l-au chemat la adunare și l-au făcut rege peste Israel. Și nimeni nu i-a urmat casei lui David,

²Prin Israel se înțeleg, aici, cele zece triburi care vor alcătui regatul de nord.

³E vorba de Israelitii triburilor din nord care, din motive foarte variate, se stabiliseră pe teritoriul a ceea ce va fi regatul de sud, Iuda. (Acest verset e preluat din recenziile lui Origen și Luvian, confirmate și de T. M.).

în afară de [triburile lui] Iuda și Veniamin; numai ele.⁴

²¹ Iar Roboam a intrat în Ierusalim și a adunat obștea lui Iuda și seminția lui Veniamin: o sută douăzeci de mii de tineri războinici, ca să se lupte împotriva casei lui Israel spre a întoarce regatul sub domnia lui Roboam, fiul lui Solomon.

²² Și a fost cuvântul Domnului către Semaia, omul lui Dumnezeu, zicând:

²³ „Vorbește către Roboam, fiul lui Solomon, regele lui Iuda, și către toată casa lui Iuda și Veniamin, precum și către cei rămași din popor⁵, zicând:

²⁴

25 Ieroboam a zidit Sichemul, în muntele lui Efraim, și s'a așezat în el. Și a plecat de acolo și a zidit Penuelul.

²⁶ Și a zis Ieroboam în inima lui: Iată, regatul se va întoarce acum la casa lui David.

²⁷ Dacă poporul acesta se va urca să aducă jertfe în templul Domnului, cel din Ierusalim, atunci inima acestui popor se va întoarce la Domnul, precum și la domnul lor Roboam, regele lui Iuda, iar pe mine mă vor ucide...

²⁸ Atunci regele s'a sfătuit și a făcut două juninci de aur și a zis către popor: „Ajunge cu suitul la Ierusalim!; iată dumnezeii tăi, Israele, cei ce te-au scos din țara Egiptului!”⁶

⁴Cu aceasta se consfințea formarea celor două regate: Israel, în nord, cu zece triburi, și Iuda, în sud, cu două.

⁵Cei menționați în v. 17.

⁶Cedând înclinațiilor idolatre ale fiilor lui Israel, Aaron făcuse și el, în pustie, un vițel de aur (Is 32, 4). Junincile (sau vacile), ca reprezentări sacre, erau familiare în Canaan, dar în flagrantă contradicție cu monoteismul iudaic. Generată de o rațiune politică personală, reforma

29 Și pe una a pus-o în Betel, iar pe cea-laltă în Dan.⁷

30 Fapta aceasta însă a devenit păcat: poporul mergea la una din ele, chiar până la Dan, și a părăsit templul Domnului.

31 El a zidit capiști pe înălțimi și a făcut preoți din poporul de rând, care nu erau dintre fiii lui Levi.

32 Ieroboam a rânduit o sărbătoare în luna a opta, anume în cea de a cincisprezecea zi a lunii, asemenea cu sărbătoarea din țara lui Iuda, și s'a suit la jertfelnicul pe care-l ridicase în Betel, ca să aducă jertfe junincilor făcute de el; iar în Betel a aşezat preoți pentru locurile înalte pe care le făcuse.

33 Și'n cea de a cincisprezecea zi a lunii a opta, la sărbătoarea pe care și-a urzit-o din propria sa inimă și din care le-a făcut sărbătoare fiilor lui Israel, s'a suit la jertfelnicul pe care-l ridicase; la jertfelnic s'a suit, ca să aducă jertfe.

13

Omul lui Dumnezeu și profetul cel bătrân. Pedeapsă asupra lui Ieroboam.

1 Și la vremea când Ieroboam sta la jertfelnic ca să aducă jertfă, iată că un om al lui Dumnezeu¹ a venit din Iuda la Betel cu cuvântul Domnului.

2 Și cu cuvântul Domnului a strigat asupra jertfelnicului și a zis: „O,

lui Ieroboam adâncea și mai mult ruptura dintre cele două fațuni ale Israelitilor.

7 Betel... Dan: localități situate la extremitatea sudică și, respectiv, nordică a regatului.

1 „Om al lui Dumnezeu”: om trimis de Dumnezeu, cel ce vorbește în numele Domnului; uneori assimilat cu profetul.

jertfelnicule, jertfelnicule, aşa grăiește Domnul: «Iată, casei lui David i se va naște un fiu, anume Iosia; deasupra ta îi va aduce el ca jertfă pe preoții înălțimilor, pe cei ce jertfesc pe tine, și oase de oameni va arde pe tine».

3 Și'n ziua aceea a dat și un semn, zicând: „Acesta-i cuvântul pe care Domnul l-a grăit: – Iată, jertfelnicul s'a despicate, iar grăsimea de pe el se va vărsa”.

4 Și a fost că dacă regele Ieroboam a auzit cuvântul omului lui Dumnezeu – al celui ce strigase asupra jertfelnicului din Betel – și-a întins regele mâna de la jertfelnic, zicând: „Prindeți-l!” Și, iată, mâna pe care și-o întinsese împotriva aceluia s'a uscat, aşa că n'a mai putut să și-o tragă înapoi.

5 Iar jertfelnicul s'a despicate, iar grăsimea de pe el s'a vărsat, după semnul pe care omul lui Dumnezeu îl dăduse prin cuvântul Domnului.

6 Atunci regele Ieroboam a zis către omul lui Dumnezeu: „Roagă-te în fața Domnului, Dumnezeului tău, ca mâna mea să se întoarcă la mine”. Iar omul lui Dumnezeu s'a rugat în fața Domnului, iar mâna Regelui s'a întors la el, făcându-se ca mai înainte.

7 Și a zis regele către omul lui Dumnezeu: „Intră cu mine în casă și prânzește și-ți voi da daruri”.

8 Dar omul lui Dumnezeu i-a zis Regelui: „Chiar și jumătate din casa ta de mi-ai da-o, eu tot nu voi intra cu tine și nu voi sta la masă și nici nu voi bea apă din locul acesta;

9 căci aşa mi-a poruncit mie Domnul prin cuvântul Său: «Să nu mănânc pâine și să nu bei apă și să nu te întorci pe drumul pe care ai venit».

10 Si s'a dus pe altă cale, neîntorcându-se pe drumul pe care venise la Betel.

11 În Betel locuia un profet bătrân. Fiii săi au venit și i-au povestit toate lucrurile pe care omul lui Dumnezeu le făcuse în ziua aceea în Betel, precum și cuvintele pe care i le spusese regelui. Iar fața tatălui lor s'a schimbat.

12 Atunci tatăl lor le-a grăit, zicând: „Pe ce cale s'a dus?” Iar fiii săi i-au arătat calea pe care plecase omul lui Dumnezeu, cel ce ieșise din Iuda.

13 Si le-a zis fililor săi: „Puneți-mi șaua pe asină!” Si i-au pus șaua pe asină, iar el a încălecat pe ea.

14 Si a mers după omul lui Dumnezeu și l-a aflat șezând sub un stejar; și i-a zis: „Tu ești oare omul lui Dumnezeu, cel ce a ieșit din Iuda?” Iar acela a zis: „Eu”.

15 Si i-a zis: „Vino cu mine și mănâncă pâine!”

16 Acela însă i-a zis: „Nicidicum nu voi putea să mă întorc cu tine, nici nu voi mânca pâine și nici nu voi bea apă în locul acesta,

17 de vreme ce așa mi-a poruncit mie Domnul prin cuvânt, zicând: «Acolo să nu mănânci pâine și acolo să nu bei apă și de acolo să nu te întorci pe calea pe care ai mers”.

18 Dar cestălalt i-a zis: „Sunt și eu profet, ca și tine, și un înger mi-a grăit cu cuvântul Domnului, zicând: – Întoarce-l la tine, în casa ta, unde să mănânce pâine și să bea apă”. El însă l-a mințit.

19 Si l-a întors îndărăt, iar acela a mâncat pâine și a băut apă în casa lui.

20 Si a fost că'n timp ce el ședea la masă, fost-a cuvântul Domnului către profetul care-l adusese înapoi,

21 iar acesta a grăit către omul lui Dumnezeu, cel ce venise din Iuda, zicând²: „Așa grăiește Domnul: Pentru că ai amărât cuvântul Domnului³ și n'ai păzit porunca pe care ţi-a poruncit-o Domnul, Dumnezeul tău,

22 ci te-ai întors și ai mâncat pâine și ai băut apă în locul acesta despre care ţi-am grăit, zicând: «Să nu mănânci pâine și nici să bei apă!»: trupul tău nu va intra în mormântul părinților tăi”.

23 Si a fost că după ce el a mâncat pâine și a băut apă, acesta i-a pus șaua pe asinul său, iar acela s'a întors,

24 dar pe cale a dat peste el un leu și l-a ucis; trupul său zacea aruncat în drum, asinul ședea lângă el, iar leul ședea și el lângă trup.⁴

25 Si, iată, niște oameni mergeau prin preajmă și au văzut stârvul aruncat în drum și pe leu șezând lângă stârv; și au venit și au spus-o în cetatea unde locuia profetul cel bătrân.

26 Aceasta, adică cel care-l întorsese din cale, a auzit și a zis: „Acesta e omul lui Dumnezeu, cel ce a amărât cuvântul Domnului

27 și pe care Domnul l-a dat leului care l-a sfâșiat și l-a ucis, după cuvântul pe care Domnul i l-a grăit”. Si le-a spus filor săi: „Puneți-mi șaua pe asin!” Iar ei au pus-o.

²Dumnezeu Se rostește prin gura celui ce mințise, tocmai spre a-i arăta acestuia că El nu poate fi mințit; omul lui Dumnezeu va fi pedepsit pentru neascultare, aceasta fiind un păcat mult mai greu decât minciuna.

³Cuvântul Domnului nu e un simplu mijloc de comunicare, ci însăși ființă, prezență și lucrarea Sa; a-i „amărî” cuvântul e ca și cum L-ai amărî pe El.

⁴Aici intervine nu numai plinirea cuvântului Domnului, ci și minunea: leul, cel pururea avid de cărnuri și sânge, refuză să-și devore victimă sau să atace asinul.

²⁸ Si s'a dus și aflat trupul aruncat în drum, iar pe asin și pe leu stând lângă trup; leul nu mâncașe trupul omului lui Dumnezeu și nici nu sfâșiase asinul.

²⁹ Atunci profetul a luat trupul omului lui Dumnezeu și l-a pus pe asin; și profetul l-a întors în cetate, ca să-l îngroape.

³⁰ Si i-a pus trupul în propriul său mormânt și l-a plâns: „Vai, frate!”

³¹ Si a fost că, după ce l-a plâns, le-a grăit fiilor săi, zicând: „Când va fi să mor, îngropăți-mă în acest mormânt în care a fost îngropat omul lui Dumnezeu; puneti-mă alături de osemintele lui, pentru ca oasele mele să se mantuiască împreună cu oasele lui.⁵

³² Căci, negreșit, cuvântul pe care el l-a grăit prin cuvântul Domnului despre jertfelnicul din Betel și despre capiștile cele îmalte din Samaria, acela se va plini.”

³³ Ieroboam, însă, nici după întâmplarea aceasta nu s'a întors de la răutările lui, ci, dimpotrivă, continua ca din poporul de rând să facă preoți pentru capiștile de pe înălțimi; pe cine vrea să fie, pe acela îl „sfințea”, iar acela devenea preot al capiștilor de pe înălțimi.

³⁴ Faptul acesta s'a socotit păcat pentru casa lui Ieroboam, spre nimicire și spre stingere de pe fața pământului.

⁵ Ultima propoziție se află numai în Septuaginta; mențiune menită să ateste că, deși pedeapsă pentru neascultare, omul lui Dumnezeu este adevăratul mijlocitor pentru mantuirea păcătorului care și-a recunoscut greșala.

14

Ahia profețește asupra lui Ieroboam; domnia acestuia, păcatul și moartea lui. Domnia lui Roboam.

¹ În vremea aceea s'a îmbolnăvit Abia, fiul lui Ieroboam.

² Iar Ieroboam i-a zis femeii sale: „Scoală-te și schimbă-te – ca să nu te cunoască nimeni că tu ești femeia lui Ieroboam – și du-te la Silo; acolo se află profetul Ahia, cel care mi-a spus că voi domni peste acest popor.

³ Si ia cu tine pentru omul lui Dumnezeu zece pâini și turte pentru copiii lui și struguri și un urcior cu miere și vei merge la el, iar el îți va spune ce va fi cu pruncul”.

⁴ Așa a făcut femeia lui Ieroboam și s'a dus la Silo și a intrat în casa lui Ahia; dar Ahia nu era în stare să vadă, că i se împăienjeniseră ochii de bâtrânețe.

⁵ Si a zis Domnul către Ahia: „Iată, femeia lui Ieroboam vine să te întrebe despre fiul ei, că e bolnav: așa și așa îi vei spune”.

⁶ Si'n timp ce ea intra făcându-se că și cum ar fi fost alta, Ahia a auzit zgometul pașilor ei intrând pe ușă și a zis: „Intră, tu, femeia lui Ieroboam!; de ce te faci ca și cum ar fi alta? Si eu sunt pentru tine un trimis aspru.

⁷ Mergi acasă și spune-i lui Ieroboam: Așa grăiește Domnul, Dumnezelui lui Israel: «Pentru că Eu te-am ridicat din mijlocul poporului și te-am pus cărmuitor peste poporul Meu Israel

⁸ și am rupt regatul tău de casa lui David și ti l-am dat tie, dar tu n'ai fost ca robul Meu David – cel ce Mi-a păzit poruncile și a umblat după Mine cu toată

inima lui, ca să facă ceea ce e drept în ochii Mei –,

9 ci te-ai purtat mai rău decât toți cei ce au fost înaintea ta și și-ai făcut alții dumnezei și chipuri turnate ca să Mă întărâți la mânie, iar pe Mine M'ai le-pădat de la fața ta,

10 de aceea, iată, Eu voi aduce necazuri asupra casei lui Ieroboam și voi stârpi din casa lui Ieroboam pe toți cei de parte bărbătească, rob sau liber în Israel, și voi curăța casa lui Ieroboam aşa cum se mătură gunoiul, până n'o să mai rămână nimic;

11 cel din Ieroboam care va muri în cetate, pe acela câinii îl vor mâncă; iar cel ce va muri în câmp, pe acela îl vor mâncă păsările cerului, căci Domnul a grăit».

12 Așadar, ridică-te și du-te la casa ta; când vei pune piciorul în cetate, atunci pruncul va muri;

13 și-l va plângе întregul Israel și-l vor îngropa; căci el singur dintre cei care sunt ai lui Ieroboam va fi pus în mormânt, fiindcă din casa lui Ieroboam doar în el s'a aflat cuvânt bun despre Domnul, Dumnezeul lui Israel.

14 Iar Domnul își va ridică peste Israel un rege care va nimici casa lui Ieroboam în ziua aceea, începând de acum.

15 Fi-vor Israelitii loviți de Domnul aşa cum se clatină trestia în apă; El îi va stârpi de pe fața acestui bun pământ pe care l-a dat părinților lor și-i va împrăștia dincolo de Râu¹, pentru că și-au făcut crânguri², mâniindu-L pe Domnul.

¹Prin „Râu” se înțelege Eufratul (și, în consecință, Mesopotamia).

²„Crânguri” (sau „desișuri”): tufe păduroase care adăposteau ritualurile orgiastice pagâne.

16 Domnul îl va da pe Israel pentru păcatele lui Ieroboam, cel ce însuși a păcatuit făcându-l și pe Israel să păcătuiască”.

17 Și s'a ridicat femeia lui Ieroboam și s'a dus la Tirța. Și a fost că'n clipa când ea pășea peste pragul casei, pruncul a murit; și l-au îngropat.

18 Și l-a plâns întregul Israel, după cuvântul pe care Domnul îl grăise prin mâna robului Său, profetul Ahia.

19 Iar celealte fapte ale lui Ieroboam – cum a purtat el războaie și cum a domnit –, iată că acestea sunt scrise în Cartea Faptelor din anii regilor lui Israel³.

20 Iar zilele în care a domnit Ieroboam au fost douăzeci și doi de ani. Și a adormit împreună cu părinții săi; iar în locul lui a domnit Nadab, fiul său.⁴

21 Iar peste Iuda [în acest timp] domnea Roboam, fiul lui Solomon. Când a început să domnească, Roboam avea patruzeci și unu de ani; și a domnit șaptesprezece ani în Ierusalim, cetatea pe care, dintre toate semințile lui Israel, Și-a ales-o Domnul să-și pună numele acolo. Pe mama lui o chema Naama Amonita.

22 Roboam a făcut și el fapte rele în fața Domnului și, prin păcatele săvârșite de el, L-a mâniat mai mult decât tot ceea ce făcuseră părinții lui.

23 Ei [Iudeii] și-au zidit înălțimi și stâlpi și crânguri pe piece deal înalt și sub piece copac umbros.

³Ebr.: „Cartea Cronicilor regilor lui Israel”.

⁴Versetele 1-20 ale acestui capitol (care, cu unele variante și amplificări, repetă istorisirea din 12, 24) sunt preluate din Codex Alexandrinus.

²⁴ Și sodomie⁵ s'a făcut în țară; au făcut toate urăciunile neamurilor pe care Domnul le izgonise din fața fiilor lui Israel.

²⁵ Și a fost că în cel de al cincilea an al domniei lui Roboam, Șișac, regele Egiptului, s'a ridicat împotriva Ierusalimului.

²⁶ Și a luat toate vistieriile casei Domnului și vistieriile casei domnești și scuturile de aur pe care David le luase din mâna slujitorilor lui Hadad-Ezer, regele din Toba, și le adusese în Ierusalim, și scuturile de aur pe care le făcuse Solomon, pe toate le-a luat și le-a dus în Egipt.

²⁷ Iar Roboam a făcut în locul lor scuturi de aramă și cu ele i-a înzestrat pe căpitanii gărzii care păzeau poarta casei regelui;

²⁸ când regele venea la templul Domnului, garda le purta înainte; apoi le punea în casa corpului de gardă.

²⁹ Iar celealte fapte ale lui Roboam, și toate lucrurile pe care el le-a făcut, iată, oare nu sunt ele scrise în Cartea Faptelor din anii regilor lui Israel?

³⁰ Între Roboam și Ierooboam a fost război în toată vremea.

³¹ Roboam a adormit împreună cu părinții săi și a fost îngropat laolaltă cu părinții săi în cetatea lui David. Numele mamei sale era Naama Amonita. Iar în locul lui a domnit Abia, fiul său.

⁵ Literal, eufemismul „ascunsă vânzoleală”. Textul Ebraic, ceva mai explicit, denunță prostituția sacră, de ambele sexe, practicată împotriva interdicției din Dt 23, 19 (vezi și nota).

15

Abia și Asa, regi în Iuda. Nadab și Baeșa, regi în Israel.

¹ În anul al optșprezecelea al domniei lui Ierooboam, fiul lui Nabat¹, peste Iuda a devenit rege Abia, fiul lui Roboam.

² Trei ani a domnit el în Ierusalim. Pe mama sa o chema Maaca, și era fiica lui Abesalom.

³ Aceasta a umblat în toate păcatele tatălui său, pe care le făcuse înaintea lui; inima lui nu era pe de-a'ntregul cu Domnul Dumnezeul lui, aşa cum fusese inima lui David, străbunicul său²;

⁴ căci de dragul lui David i-a dat Domnul acestuia o rămășiță, aşa ca el să-i rânduiască după el pe fiii săi și să întăreasă Ierusalimul;

⁵ fiindcă David a făcut ceea ce este drept înaintea Domnului, și'n toate zilele vietii sale nu s'a abătut de la nimic din câte i-a poruncit³.

⁶ Și război a fost între Abia și Ierooboam.⁴

⁷ Cât despre celealte întâmplări ale lui Abia și despre toate câte a făcut el, oare nu sunt ele scrise în Cartea Faptelor din anii regilor lui Iuda?

⁸ Abia a adormit împreună cu părinții lui – în cel de al douăzecilea an al

¹ Ierooboam domnea în Israel (regatul de nord).

² Literal: „părintele său”. David rămâne, peste tot, etalon pentru regele credincios.

³ T. M. adaugă: „... în afară de întâmplarea cu Urie Heteul”.

⁴ În T. M., acest verset sună: „Și război a fost între Roboam și Ierooboam în toate zilele vieții lor”, ceea ce, desigur, reprezintă un dublet al textului din 14, 30. În versiunea greacă, ed. Rahlfs îl trece ca parte a versetului 7 (versetul 6 fiind omis); deci, locul lui este aici.

domniei lui Ieroboam – și a fost îngropat laolaltă cu părinții săi în cetatea lui David. Iar în locul său a devenit rege Asa, fiul său.

⁹ Asa a început să domnească peste Iuda în cel de al douăzecilea an al domniei lui Ieroboam, regele Israelului.

¹⁰ Patruzeci și unu de ani a domnit el în Ierusalim. Pe mama lui o chema Ana, din neamul lui Abesalom.

¹¹ Asemenea lui David, strămoșul său, Asa a făcut ceea ce e drept înaintea Domnului;

¹² el a stârpit din țară ascunșii pași ai șoaptelor păgâne⁵ și a curățit-o de toate spurcăciunile⁶ pe care le făcuseră părinții lui.

¹³ Ba încă și pe Ana, mama sa, a lipsit-o de numele de regină, pentru că ea făcuse o adunare rușinoasă în propriul ei desis; Asa i-a stricat culcușurile și le-a ars cu foc la pârâul Cedorilor.

¹⁴ Înălțimile însă nu le-a surpat; cu toate acestea, inima lui Asa a fost pe de-a'ntregul cu Domnul în toate zilele vietii sale.

¹⁵ El a adus în casa Domnului stâlpii tatălui său și stâlpii lui de aur și argint, precum și vasele.

⁵ Grecescul **teleté** (folosit, în V. T., numai aici și la Amos 7, 9) are un înțeles foarte complex (pe care noi îl cunoaștem de la Herodot, Euripide, Platon și alții) și nu poate fi tradus printr'un singur cuvânt; la plural (ca în cazul de față): rituri de inițiere în religiile misterice, care se făceau în mare secret, cu foarte multe precauții, în trepte cu incantații ritmice, rituri în care excelau misterele orifice și mitraice. (În lipsă de ceva mai bun, Biblia 1688 traduce: „pricăjiturile” – adică ticăloșii, infamiile —, iar cea din 1914: „smințelile”). T. M.: „prostituția sacră”.

⁶Prin „spurcăciuni” se înțeleg, de obicei, idioii.

¹⁶ Între Asa și Baeșa, regele Israelului, a fost război în toate zilele lor.

¹⁷ Baeșa, regele Israelului, s'a ridicat împotriva [regatului] lui Iuda și a început a zidi Rama, aşa ca nimeni să nu poată ieși sau intra la Asa, regele lui Iuda.⁷

¹⁸ Atunci Asa a luat tot argintul și aurul ce se aflau în vistieriile casei Domnului și în vistieriile casei regelui și a pus totul în mâinile servilor săi, pe care i-a trimis cu următoarea solie la Benhadad, fiul lui Tabrimon, fiul lui Hezion, regele Siriei, care locuia în Damasc:

¹⁹ „Legământ să fie între mine și tine, între tatăl meu și tatăl tău; iată, ţi-am trimis în dar argint și aur; vino acum și strică legământul pe care-l ai cu Baeșa, regele Israelului, pentru ca el să se retragă dinspre mine”.

²⁰ Iar Benhadad l-a ascultat pe regele Asa și i-a trimis pe căpitanii oștilor sale în cetățile lui Israel și au bătut Aînul, Danul, Abel, Bet-Maaca și tot Chineretul și tot ținutul Neftali.

²¹ Si a fost că dacă Baeșa a auzit, s'a oprit din zidirea Ramei și s'a întors la Tirta.

²² Atunci regele Asa a dat poruncă în întregul Iuda – fără să scutească pe cineva – și au cărat din Rama pietrele și lemnale cu care zidise Baeșa; regele Asa a zidit cu ele Ghibeea lui Veniamin și Mițpa.

²³ Cât despre celealte întâmplări ale lui Asa și despre puternicele lui fapte pe care le-a săvârșit, oare nu sunt ele

⁷Situată la 9 km nord de Ierusalim, fortăreața Rama urma să fie doar începutul anexării unui teritoriu menit să-i închidă lui Asa căile de comunicare.

scrise în Cartea Faptelor din anii regilor lui Iuda? (în afară de aceea că la bătrânețe a fost bolnav de picioare).

²⁴ Si a adormit Asa împreună cu părinții lui și a fost îngropat laolaltă cu părinții lui în cetatea lui David, strămoșul său. În locul lui a devenit rege Iosafat, fiul său.

²⁵ Cât despre Nadab, fiul lui Ieroboam, el a început să domnească peste Israel în cel de-al doilea an al domniei lui Asa, regele lui Iuda; și a domnit peste Israel timp de doi ani.

²⁶ Acesta a făcut ce e rău în fața Domnului și a umblat pe urmele tatălui său, în păcatele cu care l-a făcut și pe Israel să păcătuiască.

²⁷ Iar Baeșa, fiul lui Ahia, din casa lui Isahar, a uneltit împotriva lui și l-a ucis la Ghibeton, cetatea Filistenilor, atunci când Nadab și toți Israelitii împresuraseră Ghibetonul.

²⁸ Baeșa l-a ucis în cel de-al treilea an al domniei lui Asa, regele lui Iuda, și a domnit în locul lui.

²⁹ Si a fost că de îndată ce a devenit rege, el a ucis toată casa lui Ieroboam și n'a lăsat din Ieroboam pe nimeni cu suflare până ce i-a nimicit cu totul, după cuvântul pe care Domnul îl grăise prin robul Său Ahia din Šilo,

³⁰ din pricina păcatelor pe care Ieroboam le făcuse, cu care l-a împins și pe Israel să păcătuiască, purtare cu care L-a mâniat pe Domnul, Dumnezeul lui Israel.

³¹ Cât despre celealte întâmplări ale lui Nadab și despre toate pe care el le-a făcut, oare nu sunt ele scrise în Cartea Faptelor din anii regilor lui Israel?

³² Între Asa și Baeșa, regele lui Israel,

a fost război în toate zilele lor.⁸

³³ Baeșa, fiul lui Ahia, a început să domnească peste Israel, la Tirța, în cel de al treilea an al domniei lui Asa, regele lui Iuda; și a domnit douăzeci și patru de ani.

³⁴ Acesta a făcut ceea ce e rău în ochii Domnului; el a umblat pe urmele lui Ieroboam, fiul lui Nabat, în păcatele lui, cu care l-a făcut și pe Israel să păcătuiască.

16

Ela, Zimri, Omri și Ahab, regi în Israel.

¹ Si a fost cuvântul Domnului către Baeșa prin mâna lui Iehu, fiul lui Hanani:

² „Pentru că Eu te-am ridicat din țărâna și te-am făcut domn peste poporul Meu Israel, dar tu ai umblat pe urmele lui Ieroboam și l-ai făcut și pe poporul Meu Israel să cadă în păcat, ca să Mă întărâte cu deșertăciunile lor¹,

³ iată, Eu îi voi lua pe ultimii urmași ai lui Baeșa și pe ultimii urmași ai casei lui și-i voi face casa precum casa lui Ieroboam, fiul lui Nabat:

⁴ cel din Baeșa care va muri în cetate, pe acela cainii îl vor mâncă, iar cel ce va muri în câmp, pe acela îl vor mâncă păsările cerului”.

⁵ Cât despre celealte întâmplări ale lui Baeșa și despre toate faptele pe care le-a făcut și despre domnia lui, iată, oare nu sunt ele scrise în Cartea Faptelor din anii regilor lui Israel?

⁸Verset preluat din recenzia lui Origen; eliminat din versiunile principale ca dublet al versetului 16.

¹Prin „deșertăciuni” se înțelegeau idolii și închinarea la ei.

6 Baeșa a adormit împreună cu părinții lui și a fost îngropat la Tirța. În locul lui a devenit rege Ela, fiul său.

7 Iar despre Baeșa și despre casa lui și despre toate realele pe care el le-a făcut în fața Domnului ca să-L mânie cu faptele mâinilor sale, dovedindu-se el a fi precum casa lui Ieroboam – pricină pentru care a și fost stârpit –, pe toate acestea le grăise Domnul prin mâna lui Iehu, fiul lui Hanani.

8 Ela, fiul lui Baeșa, a domnit peste Israel vreme de doi ani, în Tirța².

9 Împotriva lui a uneltit Zimri, căpitan peste jumătate din călărimea lui: în timp ce [regele] a băut și s'a îmbătat în casa lui Arța, mai-marele curții din Tirța,

10 Zimri a intrat și l-a lovit și l-a omorât³ și a domnit în locul lui.

11 Și a fost că de îndată ce a devenit rege și s'a așezat pe tronul său, a ucis toată casa lui Baeșa, că n'a mai rămas din ea nimeni de parte bărbătească, nici rude și nici prieteni.

12 Și astfel a nimicit Zimri toată casa lui Baeșa, după cuvântul pe care Domnul îl grăise despre casa lui Baeșa prin profetul Iehu,

13 pentru toate păcatele lui Baeșa și ale fiului său Ela, cu care ei l-au făcut și pe Israel să păcătuiască, pentru ca prin idolii lor să-L mânie pe Domnul, Dumnezeul lui Israel.

14 Cât despre celealte întâmplări ale lui Ela și despre toate câte le-a făcut,

²T. M. adaugă: „... a început să domnească în anul al douăzeci și șaselea al lui Asa, regele Iudei”.

³Versiunea Ebraică și Codex Alexandrinus adaugă: „în anul al douăzeci și șaptelea al lui Asa, regele Iudei”.

iată, oare nu sunt ele scrise în Cartea Faptelor din anii regilor lui Israel?

15 Zimri a domnit în Tirța șapte zile⁴; iar Israel își rânduise tabăra împotriva Ghibetonului, care se afla la Filisteni.

16 Poporul din tabere a auzit spunându-se că Zimri a uneltit împotriva Regelui și că l-a omorât. Atunci poporul din Israel, în aceeași zi, acolo, în tabără, l-a făcut rege pe Omri, mai-marele oștirii.

17 Iar Omri, și cu el întregul Israel, au plecat din Ghibeton și au împresurat Tirța.

18 Și a fost că de îndată ce Zimri a văzut că cetatea fusese luată, s'a dus în odaia din fund a casei domnești și a aprins peste el casa domnească și a murit acolo

19 din pricina păcatelor pe care le să-vârșise făcând ceea ce e rău în ochii Domnului, umblând în calea lui Ieroboam, fiul lui Nabat, și în păcatele acestuia, cu care-l făcuse și pe Israel să păcătuiască.

20 Cât despre celealte întâmplări ale lui Zimri și despre unelturile pe care el le-a urzit, iată, oare nu sunt ele scrise în Cartea Faptelor din anii regilor lui Israel?

21 Atunci poporul lui Israel s'a împărțit în două: o jumătate din popor era pentru Tibni, fiul lui Ghinat, să-l facă pe el rege, iar cealaltă jumătate îl urma pe Omri.

22 Dar cei care-l urmău pe Omri i-au biruit pe cei care-l urmău pe Tibni, fiul lui Ghinat. Tibni a murit și, odată cu

⁴T. M. adaugă: „și a început să domnească în anul al douăzeci și șaptelea al lui Asa, regele Iudei”.

el, și fratele său Ioram, iar Omri a devenit rege în locul lui Tibni.⁵

²³ În cel de al treizeci și unulea an al domniei lui Asa⁶ a început Omri să domnească peste Israel vreme de doisprezece ani; șase ani a domnit în Tîrta.

²⁴ Omri a cumpărat muntele Samariei, cu doi talanți de argint, de la Șemer, stăpânul aceluia munte; pe munte a ridicat ziduri, iar muntele pe care el a zidit s'a numit Samaria, după numele lui Șemer, stăpânul muntelui.⁷

²⁵ Omri a făcut ceea ce este rău în ochii Domnului și a fost mai nelegiuit decât toți cei de dinaintea lui.

²⁶ El a umblat pe toate căile lui Ieroboam, fiul lui Nabat, și în păcatele prin care acela l-a făcut și pe Israel să păcătuiască, spre a-L mânia pe Domnul, Dumnezeul lui Israel, cu idolii lor.

²⁷ Cât despre celelalte întâmplări ale lui Omri și despre toate faptele lui și despre toată tăria lui, iată, oare nu sunt ele scrise în Cartea Faptelor din anii regilor lui Israel?

²⁸ Iar Omri a adormit împreună cu părintii lui și e înmormântat în Samaria. Iar în locul lui a devenit rege Ahab, fiul său.⁸ În cel de al unsprezecelea an al domniei lui Omri s'a urcat pe tron Iosafat, fiul lui Asa; avea treizeci și cinci

⁵Evident, e vorba de un război civil în care Tibni, pentru o vreme, a deținut superioritatea.

⁶Asa: rege în Iuda.

⁷În realitate, e vorba de un deal, înalt de aproximativ 450m față de câmpul înconjurător; excellent punct strategic în vreme de război și centru comercial în vreme de pace.

⁸Septuaginta (Codex Alexandrinus) intercalează aici, adică în următoarele opt paragrafe (pe care ed. Rahlfis le numerotează cu 28 a-h), scurta istorie a regelui Iosafat, pe care T. M. o relatează în 22, 41-51.

de ani când a început să domnească, iar domnia lui în Ierusalim a durat douăzeci și cinci de ani. Pe mama lui o chema Azuba și era fiica lui Silhi. El a umblat în căile lui Asa, părintele său, și nu s'a abătut de la ele, făcând ceea ce e drept în ochii Domnului, în afară de faptul că nu a desființat înălțimile, căci [poporul] încă aducea jertfe și tămăierii pe înălțimi. Cât despre înțelegările pe care Iosafat le-a făcut cu regele lui Israel și despre toate faptele mari pe care le-a săvârșit și despre dușmanii împotriva căror s'a luptat, iată, oare nu sunt ele scrise în Cartea Faptelor din anii regilor lui Iuda? El a stârnit din țară rămășițele desfrâñării⁹ pe care unii o săvârșeau în zilele lui Asa, părintele său. În Edom nu era rege, ci un locțiitor.¹⁰ Iar regele Iosafat a făcut o corabie la Tarsis, ca să meargă la Ofir pentru aur; dar ea n'a ajuns, căci s'a sfârâmat la Etion Gheber. Atunci regele Israelului i-a zis lui Iosafat: „Să meargă în corabie atât servii tăi, cât și servii mei!” Dar Iosafat n'a vrut. Iosafat a adormit împreună cu părintii lui și a fost îngropat laolaltă cu părintii săi în cetatea lui David. În locul lui a devenit rege Ioram, fiul său.

²⁹ În cel de al doilea an al domniei lui Iosafat, regele lui Iuda, rege peste Israel, în Samaria, a devenit, pentru douăzeci și doi de ani, Ahab, fiul lui Omri.

³⁰ Ahab, fiul lui Omri, a făcut ceea ce e rău în ochii Domnului și a fost mai nelegiuit decât toți cei de dinaintea lui.

⁹E vorba, și aici, de prostituția sacră, una din practicile cultelor idolatre.

¹⁰LXX: „În Siria”. Corectat după T. M. Textul, enigmatic, ar vrea să sugereze că Edomul era condus de un delegat al regelui Iosafat.

³¹ Nu i-a fost de-ajuns să umble în păcatele lui Ieroboam, fiul lui Nabat, dar și-a luat-o de femeie pe Izabela, fiica lui Ebaal, regele Sidonului, și a început să-i slujească lui Baal și să i se închine. ³² Și i-a ridicat lui Baal un jertfelnic în casa urâciunilor pe care o făcuse în Samaia;

³³ și a făcut un tufiș; dar Ahab a făcut mult mai multe nelegiuri, ca să-L mâne pe Domnul, Dumnezeul lui Israel, și să-și dărâme propriul său suflet, fiind el mai nelegiuț decât toți regii lui Israel de dinaintea lui.

³⁴ În zilele lui, Hiel din Betel a zidit Ierihonul; temelia i-a pus-o pe [mormântul lui] Abiron, întâiul său-născut, iar porțile i le-a așezat pe [mormântul lui] Segub, fiul său mai mic, după cuvântul pe care Domnul îl grăise prin Iosua, fiul lui Navi.¹¹

17

Profetul Ilie vestește o foamete și se retrage la pârâul Cherit. Ilie la văduva din Sarepta Sidonului

¹ Atunci profetul Ilie, Tesviteanul din Tesva Galaadului¹, a zis către Ahab: „Viu este Domnul, Dumnezeul puterilor, Dumnezeul lui Israel, în fața Căruia stau eu: În acești ani nu va fi nici

¹¹S'a plinit astfel blestemul lui Iosua Navi (Ios 6, 26).

Ilie este una dintre cele mai puternice personalități ale Vechiului Testament, cel ce duce o luptă grea și îndărjită împotriva idolatriei care bântuia, începând de la casa regală, întregul Israel. Numele lui se traduce: „Domnul este Dumnezeul meu”. Amintirea lui e foarte puternică și în vremea Mântuitorului; în momentul „schimbării la față”, el apare, alături de Moise, ca mărturisitor și prieten al lui Iisus (Mt 17, 3). Aici el apare dintr’odată, fără nici o introducere.

rouă și nici ploaie decât numai când voi zice eu”².

² Și a fost cuvântul Domnului către Ilie:

³ „Du-te de aici, îndreaptă-te spre răsărit și ascunde-te la pârâul Cherit, care este în fața Iordanului.”³

⁴ Apă vei bea din acel pârâu, iar eu le voi porunci corbilor să te hrănească acolo”.

⁵ Iar Ilie a făcut după cuvântul Domnului și s’a așezat la pârâul Cherit, în fața Iordanului.

⁶ Corbii îi aduceau pâine dimineața și carne seara, iar apă bea din pârâu.

⁷ Și a fost că, după o vreme, pârâul a secat, nefiind ploaie pe pământ.

⁸ Atunci a fost cuvântul Domnului către Ilie, zicând:

⁹ „Ridică-te și du-te la Sarepta Sidonului; iată, eu i-am poruncit unei femei văduve să te hrănească”⁴.

¹⁰ Iar el s’a ridicat și s’a dus la Sarepta și a ajuns la poarta cetății; și, iată, acolo era o femeie văduvă adunând vreascuri; iar Ilie a chemat-o și i-a zis: „Adu-mi oleacă de apă într’un vas, ca să beau!”

¹¹ Ea a plecat ca să-i aducă, dar Ilie a chemat-o și i-a zis: „Adu-mi în mână și o bucată de pâine!”

¹² Dar femeia i-a zis: „Viu este Domnul, Dumnezeul tău, că nu am nici o

² Literal: „... decât numai prin gura cuvântului meu”.

³ „Pârâul” era, de fapt, un torrent care-și săpase o albie adâncă prin stâncăria muntelui, oferindu-i astfel lui Ilie o bună ascunzătoare de mânia regelui.

⁴ Sarepta (azi, Sarafand): cetate situată la 15 km sud de Sidon. Așadar, Domnul îl trimite pe Ilie la o femeie păgână, în casa căreia va face minuni, fapt ce va fi remarcat de Iisus (Lc 4, 26); afront la adresa necredinței lui Israel.

azimă, ci doar o mâna de faină într'un vas și puțin untdelemn într'un urcior; iată, adun câteva vreascuri și mă duc să o gătesc pentru mine și pentru copiii mei⁵ și vom mâncă și vom muri.”

¹³ Atunci Ilie i-a zis: „Cutează! intră și fă aşa cum ai zis; dar de acolo să faci mai întâi pentru mine o azimă mică și să mi-o aduci; iar pentru tine și copiii tăi vei face la urmă.

¹⁴ Căci aşa grăiește Domnul: Făina din vas nu va scădea și untdelemnul din urcior nu se va împuțina până în ziua când Domnul va da ploaie pe pământ”.

¹⁵ Iar femeia s'a dus și a făcut întocmai; și au mâncat, ea, el și copiii ei;

¹⁶ și făina din vas nu a scăzut și untdelemnul din urcior nu s'a împuținat, după cuvântul pe care Domnul îl grăise prin gura lui Ilie.⁶

¹⁷ Si a fost că după aceea s'a îmbolnăvit fiul femeii, stăpâna casei; iar boala lui a fost atât de grea, încât n'a mai rămas în el nici o suflare.

¹⁸ Atunci ea a zis către Ilie: „Ce-ai avut cu mine, omul lui Dumnezeu? ai venit la mine să-mi pomenești păcatele și să-mi omori fiul?”

¹⁹ Iar Ilie i-a zis femeii: „Dă-mi-l pe fiul tău!” Si i l-a luat de la sân și l-a urcat în odaia în care locuia el și l-a întins pe pat.

²⁰ Si a strigat Ilie și a zis: „O, Doamne, Tu, martorul femeii la care locuiesc, Tu i-ai făcut rău omorându-i fiul!”⁷

²¹ Si a suflat de trei ori asupra copilului și L-a chemat pe Domnul, zicând:

⁵Ebr.: „... și pentru fiul meu”.

⁶Literal: „... prin mâna lui Ilie” (ebraism).

Ilie nu a lăsat nimic scris.

⁷Cu alte cuvinte: Tu l-ai ucis, Tu să-l învii! În T. M., fraza e interogativă.

„O, Doamne, Dumnezeul meu, sufletul acestui copil să se întoarcă în el!”

²² Si aşa s'a făcut, și copilul a dat glas; ²³ iar el l-a coborât în casă din odaia de deasupra și i l-a dat mamei sale. Si a zis Ilie: „Vezi, fiul tău trăiește”.

²⁴ Iar femeia a zis către Ilie: „Iată, acum știi că ești un om al lui Dumnezeu și că adevărat este în gura ta cuvântul Domnului”.

18

Ilie se întâlnește cu Obadia. Ilie în fața lui Ahab. Jertfa lui Ilie; el și preoții lui Baal. Ploaia.

¹ Si a fost că după multe zile, în anul al treilea a fost cuvântul Domnului către Ilie, zicând: „Du-te și i te înfățișează lui Ahab, iar Eu voi aduce ploaie pe fața pământului”.

² Iar Ilie a plecat să i se înfățișeze lui Ahab. Foametea era cumplită în Sarmaria,

³ iar Ahab l-a chemat pe Obadia, mai marele curții (acest Obadia era foarte temător de Dumnezeu);

⁴ când Izabela îi ucidea pe profetii Domnului, Obadia a luat o sută de profeti și i-a ascuns, câte cincizeci, în două peșteri, și-i hrănea cu pâine și apă).

⁵ Si a zis Ahab către Obadia: „Vino și să umblăm prin țară și pe la izvoarele apelor și pe la toate pâraiele, că poate vom găsi ceva iarbă ca să ținem în viață caii și catărîi, aşa ca ei să nu piară cu totul”.

⁶ Atunci și-au împărțit între ei calea pe care s'o cutreiere fiecare: Ahab a apucat singur pe un drum, iar Obadia a apucat, tot singur, pe un altul.

⁷ Obadia era singur pe drum; iar Ilie venea, tot singur, să-l întâmpine. Atunci Obadia s'a grăbit și a căzut cu fața la pământ și a zis: „Domnul meu, Ilie, oare tu ești?”

⁸ Iar Ilie i-a zis: „Eu. Du-te și spune-i stăpânului tău: – Iată, Ilie este aici!”

⁹ Atunci Obadia a zis: „Ce păcat am făcut eu ca să-l dai pe robul tău în mâinile lui Ahab să mă omoare?

¹⁰ Viu este Domnul, Dumnezeul tău: Nu e neam sau regat la care stăpânul meu să nu fi trimis să te caute. Și dacă-i spuneau: – Nu se află aici!, atunci el dădea foc regatului și ținuturilor lui, numai pentru că n'a dat de tine.

¹¹ Iar acum tu zici: – Du-te și spune-i stăpânului tău: – Iată, Ilie este aici!...

¹² Dar când eu voi pleca de lângă tine, iar pe tine te va duce Duhul Domnului într'un loc pe care eu nu-l știu, și voi intra să-i spun lui Ahab, iar el nu te va afla, atunci el mă va ucide. Robul tău însă se teme de Domnul încă din tinerețile lui.

¹³ Domnul meu, oare nu și s'a spus ce am făcut eu când Izabela îi ucidea pe profetii Domnului?: cum am ascuns eu o sută dintre profetii Domnului, câte cincizeci într'o peșteră, și cum i-am hrăniti cu pâine și apă?

¹⁴ Iar acum tu îmi zici: – Du-te și spune-i stăpânului tău: – Iată-l pe Ilie!, iar el mă va ucide”.

¹⁵ Ilie însă a zis: „Viu este Domnul Păterilor, în fața Căruia stau eu: astăzi mă voi arăta în fața lui!”

¹⁶ Atunci Obadia a plecat să-l întâlnească pe Ahab; și i-a spus, iar Ahab a alergat în mare grabă și s'a dus să-l întâmpine pe Ilie.

¹⁷ Și a fost că atunci când Ahab l-a văzut pe Ilie, i-a zis: „Tu ești cel care-l răzvrătești pe Israel?”

¹⁸ Dar Ilie a zis: „Nu eu îl răzvrătesc pe Israel, ci tu și casa tatălui tău, prin aceea că L-ați părăsit pe Domnul, Dumnezeul vostru, și ați mers după baali.

¹⁹ Și acum, trimite și adună la mine întregul Israel pe muntele Carmel¹, și pe cei patru sute cincizeci de profeti nerușinați ai lui Baal și pe cei patru sute de profeti ai tufișurilor, care mănâncă la masa Izabelei!”

²⁰ Ahab a trimis atunci la tot Israelul; și toți profetii s-au adunat pe muntele Carmel.

²¹ Iar Ilie s'a apropiat de ei toți. Și le-a zis Ilie: „Până când veți șchiopăta din amândouă gleznele?² Dacă Domnul este Dumnezeu, mergeți după El; dar dacă este Baal, mergeți după el!” Dar poporul n'a răspuns nimic.

²² Și a zis Ilie către popor: „Eu singur am rămas profet al Domnului; profetii lui Baal sunt patru sute cincizeci, iar profetii tufișurilor sunt patru sute.

²³ Dați-ne doi boi: ei să-și aleagă unul, să-l taie în bucăți și să-l aşeze deasupra lemnelor, dar foc să nu pună; iar eu îl voi rândui pe celălalt bou, dar foc nu voi pune.

²⁴ Voi să strigați numele dumnezelor voștri, iar eu voi chema numele Domnului Dumnezeului meu; ei bine, Dumnezeul care va răspunde cu foc, Acela este Dumnezeu”. Și întregul popor a

¹Muntele Carmel: simbol al măreției naturale și al măndriei israeliene; magnifică scenă pe care se va desfășura crâncena confruntare religioasă.

²Locuțiune menită să denunțe duplicitatea religioasă a filor lui Israel.

răspuns, zicând: „Bun e cuvântul pe care l-ai grăit!”

25 Iar Ilie le-a zis profetilor rușinii: „Alegeți-vă un bou și jertfăti voi întâi – fiindcă sunteți mulți!³ – și chemați numele dumnezeului vostru; dar foc să nu puneti!”

26 Iar aceia au luat un bou și au făcut aşa și de dimineața până la amiază au chemat numele lui Baal, zicând: „Auza-ne, Baale, auza-ne...!” Si nici că glas a fost, și nici auz.⁴ Si alergau bezmetici⁵ în jurul jertfelnichului pe care-l făcuseră.

27 Si se făcuse amiază, iar Ilie Tesviteanul își bătea joc de ei, zicând: „Strigăți cât vă ține gura, că el e dumnezeu; poate că se gândește, ori că s'a apucat de vreo oarecare treabă, ori poate că doarme... ca să se trezească...”.

28 Iar ei strigau cu glas mare și – după obiceiul lor – se tăiau cu cuțitele⁶ și se loveau cu bice până ce le dădea sângele⁷.

29 Si au tot profetit până'n seară, la vremea jertfei; și nici că glas a fost, și nici auz. Atunci Ilie Tesviteanul a grăit către profetii urâciunilor, zicând: „Dați-vă acum la o parte, ca să-mi aduc și eu jertfa!” Iar ei s'au dat de-o parte, mai încolo.

30 Iar Ilie a zis către popor: „Apropiați-vă de mine!” Si întregul popor s'a apropiat de el.

31 Atunci Ilie a luat douăsprezece pie-

³Motivație ironică!

⁴Când o voce nu e auzită, în fapt ea nu există!

⁵diatrého = „a alerga de colo până colo”.

⁶E vorba de incizii rituale pe corp, practicate în religiile feniciene și, prin contaminare, chiar de unii Israeliti.

⁷În ritualurile paroxistice se înscria și auto-flagelarea.

tre – după numărul seminților lui Israel, aşa cum Domnul îi spusese: „Israel va fi numele tău”⁸

32 și a zidit pietrele întru numele Domnului și a vindecat jertfelnichul care fusese dărâmat⁹; iar împrejurul jertfelnichului a săpat un sănț în care ar fi încăput două măsuri de sămânță¹⁰;

33 și a îngrămădit lemnele pe jertfelnichul pe care-l făcuse și a tăiat bucătile [de carne] menite arderii-de-tot și le-a aşezat deasupra lemnelor și le-a rânduit pe jertfelnich.

34 Si a zis: „Aduceți-mi patru vedre de apă și vârsăți-le peste jertfă și peste lemne!” Si au făcut aşa. Si a zis: „Faceți-o a doua oară!” Si au făcut-o a doua oară. Si a zis: „Faceți-o a treia oară!” Iar ei au făcut-o a treia oară.

35 Apa alerga împrejurul jertfelnichului, iar sănțul se umpluse de apă.

36 Ilie și-a ridicat atunci glasul către cer și a zis: „Doamne, Dumnezeul lui Avraam, al lui Isaac și al lui Israel, auzi-mă, Doamne, și răspunde-mi astăzi cu foc, ca să cunoască tot poporul că Tu ești Domnul, Dumnezeul lui Israel, și că eu sunt robul Tău și că de dragul Tău am făcut eu lucrurile acestea!

37 Auza-mă, Doamne, auza-mă cu foc, ca să cunoască acest popor că Tu ești Domnul Dumnezeu și că Tu ai întors la Tine inima acestui popor!”

⁸Citat textual din Fc 35, 10. În trupul altului rezidă, și în contextul unui popor divizat politic, Ilie introduce simbolul unității celor douăsprezece triburi ale lui Israel.

⁹Rezidirea altarului nu e altceva decât „vindecarea” unui trup bolnav.

¹⁰Se pare că nu e vorba de o măsură de capacitate, ci de suprafața pe care puteau fi semănate două măsuri de sămânță, ceea ce ar echivala cu aproximativ 30 de metri pătrați.

³⁸ Atunci foc a căzut din cer de la Domnul și a mistuit jertfa și lemnele și apă care era în șanț; focul a lins pietrele și lutul.

³⁹ Și întregul popor a văzut și a căzut cu fața la pământ și a zis: „Cu adevărat, Domnul este Dumnezeu; Domnul Acesta este Dumnezeu!”

⁴⁰ Și a zis Ilie către popor: „Prindeți-i pe profetii lui Baal, încât nici unul din ei să nu scape!” Și i-au prins, iar Ilie i-a dus la pârâul Chișonului și acolo i-a înjunghiat.¹¹

⁴¹ După aceea i-a zis Ilie lui Ahab: „Dute și mănâncă și bea, că se aude vuiet de ploaie!”

⁴² Și s'a dus Ahab să mănânce și să bea. Iar Ilie s'a urcat pe Carmel și, plecându-se la pământ, și-a pus fața între genunchi

⁴³ și i-a zis servului său: „Ridică-te și uită-te spre mare!” Servul s'a uitat și a zis: „Nu e nimic”. Și i-a zis Ilie: „Dute și fă-o de șapte ori!” Iar acela s'a dus de șapte ori.

⁴⁴ Și a fost că a șaptea oară, iată, un norișor cât urma unui picior de om scotea apă din mare. Iar acesta i-a zis: „Dute și spune-i lui Ahab: – Înhamă-ți caii la căruță și du-te devale, ca să nu te prindă ploaia!”

⁴⁵ Și a fost că între timp cerul s'a înnegrit de nori și de vânt; și a fost ploaie mare. Iar Ahab a înhamat și s'a dus la Izreal.

¹¹Chișon: apă ce curge în valea lui Izreal, luncă pe sub clinurile răsăritene ale muntelui Carmel și se varsă în Mediterana aproape de Haifa. O astfel de execuție, promptă și rapidă, se explică atât prin mentalitatea și practicile vremii, cât și prin neîndurarea cumplitului Ilie față de principaliii autori ai depravării poporului său.

⁴⁶ Și mâna Domnului era peste Ilie. Aceasta, încingându-și mijlocul, a alerat înaintea lui Ahab în Izreal.

19

Amenințat, Ilie fuge pe muntele Horeb, unde e hrănit de un înger. Întâlnirea cu Dumnezeu.

¹ Iar Ahab i-a spus Izabelei, femeia sa, tot ceea ce făcuse Ilie, și cum îi omorâse pe profeti cu sabia.

² Atunci Izabela a trimis la Ilie și a zis: „Tu ești Ilie, iar eu sunt Izabela: aşa să-mi facă mie dumnezeu – ba încă mai mult – dacă mâine la vremea aceasta nu voi face cu viața ta ceea ce ai făcut tu cu viața fiecărui dintre ei!”

³ Iar Ilie s'a temut și s'a ridicat să-și scape viața și a venit la Beer-Şeba, în țara lui Iuda, unde și-a lăsat servul.¹

⁴ Și a mers în pustie, cale de o zi; și a venit și s'a așezat sub un ienupăr² și-și ruga moartea, zicând: „Destul îmi este acum! Ia-mi, Doamne, viața, că nu sunt eu mai bun decât părinții mei!”

⁵ Și s'a culcat și a adormit acolo, sub copac. Și, iată, Cineva³ S'a atins de el și i-a zis: „Scoală-te și mănâncă!”

⁶ Ilie s'a uitat și, iată, lângă căpătâiul său era o azimă de orz și un urcior cu apă. Și s'a sculat și a mânca și a băut și a adormit din nou.

¹Ilie ieșe de sub jurisdicția lui Ahab și a Izabelei, refugiindu-se în regatul de sud, pe care îl străbate până la Beer-Şeba, ultima localitate pe pământ cultivat, din apropierea căreia începe deșertul.

²Ienupăr: arbust din familia răshinoaselor; umbră rară, dar alta mai bună nu se află în pustie.

³Ebr.: „un înger”

7 Iar îngerul Domnului s'a întors și l-a atins din nou și i-a zis: „Scoală-te și te hrănește, că lungă iți este calea!”

8 Iar el s'a sculat și a mâncat și a băut; și în puterea acelei hrane a mers patruzeci de zile și patruzeci de nopți până la muntele Horeb⁴.

9 Acolo a intrat în peșteră⁵ și a locuit în ea. Și, iată, cuvântul Domnului a fost către el și i-a zis: „Ce faci aici, Ilie?”

10 Iar Ilie a zis: „Mare râvnă am avut pentru Domnul Atotțitorul, de vreme ce fiii lui Israel Te-au părăsit și Ti-ai dărămat jertfelnicele, iar pe profesii Tăi i-au ucis cu sabia; eu singur am rămas, iar ei caută să-mi ia viața”.

11 Iar El a zis: „Să ieși mâine și să stai în fața Domnului în munte. Și, iată, Domnul va trece; și, iată, înaintea Domnului va fi năprasnică vijelie ce va despica muntii și va sfărâma stâncile, dar nu în vijelie va fi Domnul; după vijelie va fi cutremur, dar nu în cutremur va fi Domnul;

12 și după cutremur va fi foc, dar nu în foc va fi Domnul; și după foc va fi adiere de vînt lin, și într'insa va fi Domnul”.⁶

⁴Horeb (sau Sinai): muntele pe care Moise promise tablele legii, după ce postise patruzeci de zile și patruzeci de nopți (Iș 34, 28; Dt 9, 9); un post de aceeași durată va face Iisus înainte de a ieși la propovăduire (Mt 4, 2; Lc 4, 2). Hrana tainică și întăritoare a lui Ilie a fost interpretată de către Sfinții Părinți ca prefigurând Euharistia.

⁵Cuvântul „peșteră” e articulat (**to spé laion**), ceea ce înseamnă că e vorba de o grotă cunoscută. Tradiția creștină va vedea în Ilie prototipul monahului; de aici, preferința călugărilor (îndeosebi răsăriteni) de a locui în peșteri (precum, la noi, Daniil Sihastrul).

⁶Versetele 11-12: imagine grandioasă, de mare frumusețe și adâncime. Pe același munte, unde prezența Domnului în fața lui Moise se manifestase prin nor, fulgere, tunete, negură,

13 Și a fost că dacă Ilie a auzit, și-a acoperit fața cu cojocul⁷ și a ieșit și a stat lângă peșteră. Și, iată, un glas a venit la el și i-a zis: „Ce faci aici, Ilie?”

14 Iar Ilie a zis: „Mare râvnă am avut pentru Domnul Atotțitorul, de vreme ce fiii lui Israel au părăsit legământul Tău și Ti-ai dărămat jertfelnicele, iar pe profesii Tăi i-au ucis cu sabia; eu singur am rămas, iar ei caută să-mi ia viața”.

15 Și a zis Domnul către el: „Du-te, întoarce-te pe calea ta și mergi pe calea din pustia Damascului; și te vei duce și-l vei unge pe Hazael rege peste Siria.

16 Pe Iehu, fiul lui Nimși, îl vei unge rege peste Israel; iar pe Elisei, fiul lui Șafat din Abel-Mehola, îl vei unge profet în locul tău.

17 Și va fi că cel ce va scăpa de sabia lui Hazael, pe acela îl va ucide Iehu; iar cel ce va scăpa de sabia lui Iehu, pe acela îl va ucide Elisei.

18 Eu însă voi păstra în Israel șapte mii de bărbați: toți genunchii care nu i s'au plecat lui Baal și toate gurile care nu l-au cinstit”.

19 Iar el a plecat de acolo și l-a aflat pe

foc și trâmbițe, în prezența lui Ilie Se manifestă prin **aura** (citește **avră**) = „adiere ușoară de vînt”, „mîscarea și sunetul brizei marine”, prefigurând astfel pe Dumnezeu Care li se va arăta oamenilor prin Iisus Hristos, Cel „blând și smerit cu inima” (Mt 11, 29). Cele două moduri de manifestare a lui Dumnezeu (în funcție de vîrstele și percepția omenirii) vor fi evidente, simbolic, pe un alt munte, al Taborului, când Iisus Se va schimba la față avându-i alături pe Moise și Ilie (Mt 17, 3; Mc 9, 4; Lc 9, 30).

⁷Și-a acoperit fața pentru eventualitatea că Domnul i Se va arăta de-a dreptul, nemijlocit. Cât despre „cojoc”, acesta era o mantie făcută din blânițe de miel; ea era, deopotrivă, veșmânt profetic și învelitoare împotriva frigului.

Elisei, fiul lui Șafat, care era cu boii: douăsprezece perechi de boi erau înaintea lui, iar el în urma celei de a douăsprezecea; și a mers Ilie la el și și-a aruncat cojocul asupră-i⁸.

20 Atunci Elisei a lăsat boii și a alergat după Ilie și a zis: „Îi voi săruta pe tatăl meu și pe mama mea și voi veni după tine!” Iar acela i-a zis: „Întoarce-te, că am treabă cu tine!”

21 Iar acesta a plecat de lângă el și a luat o pereche de boi și i-a înjunghiat și i-a fript cu jugurile boilor și i-a dat poporului; aceia au mâncat, iar el s'a ridicat și a mers după Ilie și-i slujea.

20

Luptele lui Ahab cu Sirienii.¹

1 Benhadad, regele Siriei, și-a strâns toate ostile și s'a ridicat și a împresurat Samaria, el și treizeci și doi de regi împreună cu el; el cu toată călărimea și cu toate carele lui de luptă s'a ridicat și a împresurat Samaria și s'a războit împotriva ei.

2 Să a trimis solii în cetate la Ahab, regele lui Israel,

3 iar aceia au zis: „Așa grăiește Benhadad: – Argintul și aurul tău e al meu, femeile și fiii tăi cei preafrumoși sunt ai mei”.

4 Iar regele lui Israel a răspuns, zicând: „Așa cum ai grăit, o, rege, domnul meu: eu sunt al tău, și toate ale mele”.

5 Solii însă au venit din nou și au zis: „Așa grăiește Benhadad: – Am trimis

⁸Semn că l-a luat în posesie, că Elisei trebuie să-l urmeze.

¹În LXX s'a făcut o rocadă: capitolul 20 devine 21 și viceversa. Păstrăm această ordine, în conformitate și cu vechile ediții românești.

la tine, zicând: Tu îmi vei da mie argintul și aurul tău și pe femeile tale și pe copiii tăi.

6 De aceea, mâine pe vremea asta îmi voi trimite slugile la tine și ele vor scoțoi prin casa ta și prin casele servilor tăi: și tot ce va fi pe pofta ochilor lor sau pe care ele vor pune mâna, vor lua”.

7 Atunci regele lui Israel i-a chemat pe toți bătrânii țării și a zis: „Vedeți și lătați seama că omul acesta cată nod în papură; că el a trimis la mine pentru femeile mele și pentru fiili mei și pentru fiicele mele; de la argintul și aurul meu nu l-aș ține de rău”.²

8 Dar bătrânii și întregul popor au zis: „Să nu-l asculți și nici să te'nvioiești!”

9 Iar el a zis către solii lui Benhadad: „Spuneți-i stăpânului vostru: Toate lucrurile pentru care ai trimis prima oară la robul tău, sunt gata să le fac; dar lucru acesta nu voi putea să-l fac”. Atunci solii au plecat și i-au înapoiat răspunsul.

10 Dar Benhadad a trimis la el, spu-nând: „Așa să-mi facă mie dumnezeu, ba încă și mai mult, dacă țărâna Samariei va fi de-ajuns să umple pumnii întregului popor, ai pedestrașilor mei!”

11 Iar regele lui Israel a răspuns, zicând: „Ajunge: cocoșatul să nu se umfle'n pene ca acel cu șira dreaptă”.³

12 Să a fost că atunci când a primit el răspunsul acesta, el și toți regii care erau cu el sedea în corturi și beau; iar el le-a zis servilor săi: „Faceți sănătă!” Să au făcut sănătă împrejurul cetății.

13 Să, iată, un profet a venit la Ahab, re-

²Ahab e dispus la un compromis, dar nu să accepte pretențiile excesive ale asediatorului.

³„Cel ce se înceinge [cu sabia] să nu se fălească precum acel ce și-o descinde”.

gele Israelului, și i-a zis: „Așa grăiește Domnul: – Văzut-ai tu această mare mulțime?: Iată, Eu o voi da astăzi în mâna ta, iar tu vei cunoaște că Eu sunt Domnul”.

¹⁴ Și a zis Ahab: „Prin cine?” Acela a zis: „Așa grăiește Domnul: – Prin tinerii servi ai mai-marilor peste ținuturi”. Ahab a zis: „Cine va începe războiul?” Și i s'a spus: „Tu”.

¹⁵ Atunci Ahab i-a numărat pe tinerii servi ai mai-marilor peste ținuturi: erau două sute treizeci⁴; apoi a numărat poporul, adică pe toți războinicii: șaizeci de mii⁵.

¹⁶ Și a ieșit la amiază. Iar Benhadad – el și cei treizeci și doi de regi care i se alăturaseră – beau în corturi și se îmbătaseră.

¹⁷ Și au ieșit mai întâi tinerii servi ai mai-marilor peste ținuturi. Regele Siriei a trimis cercetași, iar aceștia i-au spus: „Sunt oameni ieșind din Samaria”.

¹⁸ Iar el a zis: „Dacă ies pentru pace, prindeți-i vii; dacă ies pentru război, prindeți-i vii!”

¹⁹ Din cetate au ieșit tinerii servi ai mai-marilor peste ținuturi, și oastea după ei.

²⁰ Și fiecare îl lovea pe cel ce-i era în față și fiecare îl mai lovea o dată pe cel ce-i sta împotrivă. Sirienii au fugit, Israeliții i-au urmărit, iar Benhadad, regele Siriei, a scăpat pe calul unui călăraș.

²¹ Atunci a ieșit și regele lui Israel și a luat toți caii și toate carele și pradă

⁴Luptători de elită, puțini la număr, dar foarte bine instruiți. T. M.: „... două sute treizeci și doi”.

⁵T. M.: „... toți fiii lui Israel,șapte mii”.

mare a făcut în Siria.

²² Iar profetul a venit la regele Israelului și a zis: „Întărește-te, ia seama și vezi ce ai de făcut; că, după un an, Benhadad, regele Siriei, se va ridica din nou împotriva ta”.

²³ Iar servii regelui Siriei, chiar ei, i-au zis: „Dumnezeul lui Israel este un Dumnezeu al munților, iar nu un Dumnezeu al văilor, de aceea a fost mai puternic decât noi; dar dacă noi ne vom lupta cu ei în ses, atunci într'adevăr vom fi mai puternici decât ei.

²⁴ Tu să faci aşa: Îndepărtează-i pe regi, pe fiecare la treaba lui, și'n locul lor pune satrapi.

²⁵ Fă-ți o oaste pe potriva celei ce a fost nimicită și călărimile pe potriva călărimii și care pe potriva carelor și ne vom bate cu ei în ses și vom fi mai puternici decât ei”. Iar el le-a ascultat vorba și a făcut aşa.

²⁶ Și a fost că, după un an, Benhadad i-a numărat pe Sirieni și s'a suit la Afec să se războiască cu Israel.

²⁷ Fiii lui Israel au fost numărați și au venit în întâmpinarea lor; Israeliții și au așezat în fața lor o tabără cât două turme mici de capre, în timp ce Sirienii umpluseră pământul.

²⁸ Atunci a venit omul lui Dumnezeu⁶ și a zis către regele Israelului: „Așa grăiește Domnul: – De vreme ce Siria a spus că Domnul, Dumnezeul lui Israel, este un Dumnezeu al munților și că nu e un Dumnezeu al văilor, Eu voi da în mâna ta această oaste mare, iar tu vei cunoaște că Eu sunt Domnul”.

²⁹ Și au stat taberele una în fața alteia

⁶„Omul lui Dumnezeu” poate fi profetul din versetele 13 și 22 sau un altul; întrucât este articulat, poate fi același.

timp de şapte zile. Şi a fost că'n ziua a şaptea s'a pornit războiul, iar Israeliştii i-au lovit pe Sirieni, o sută de mii de pedestraşi într'o singură zi.

³⁰ Cei ce-au scăpat au fugit la Afec, în cetate, dar zidul a căzut peste douăzeci şi şapte de mii de oameni din cei rămaşi; iar Benhadad a fugit şi a intrat în casa de dormit, într'o cămară dosnică.

³¹ Iar servii săi i-au zis: „Iată, noi ştim că regii casei lui Israel sunt regi milostivi; aşadar, să ne punem pânză de sac împrejurul mijlocului şi funii pe cap şi să mergem la regele lui Israel, că doar doar ne va cruţa vietile”.

³² Şi şi-au încins mijlocul cu pânză de sac şi şi-au pus funii pe cap şi au zis către regele lui Israel: „Robul tău Benhadad zice: – Cruţi-mi viaţa!” Iar acela a zis: „Încă trăieşte?: e fratele meu!”

³³ Oamenii au ghicit ce vrea să spună şi s'au grăbit şi i-au prins vorba din gură şi au zis: „Benhadad e fratele tău”. Iar el a zis: „Mergeti şi aduceţi-l!” Atunci Benhadad a venit la el, iar acesta l-a urcat în carul său; iar [Benhadad]

³⁴ i-a zis: „Cetăţile pe care tatăl meu le-a luat de la tatăl tău ţi le voi da înapoi; eu îţi voi face în Damasc ultiţe de negoţ⁷ aşa cum tatăl meu a făcut în Samaria”. „Iar eu te voi lăsa, cu legământ, să pleci”. Atunci Ahab a făcut cu el un legământ şi l-a lăsat să plece.⁸

⁷ Literal: „ieşiri”. E vorba de străduţe-bazar, unde se făceau schimburi comerciale; cu alte cuvinte, Benhadad se oferă să deschidă în Damascul Siriei pieţe de desfacere pentru produsele israeliene.

⁸ Ahab nu-şi dăduse seama că intervenţia regelui captiv nu era altceva decât o violenţă menită să trezească orgoliul generos al oricărui suveran îngâmfat.

³⁵ Iar un om dintre fiii profetilor a grăit către un aproape al său cu cuvântul Domnului⁹: „Loveşte-mă!” Dar omul n'a vrut să-l lovească.

³⁶ Acela i-a zis: „De vreme ce tu n'ai ascultat de cuvântul Domnului, iată că, plecând de la mine, te va lovi un leu”. Acesta s'a dus, iar un leu a dat peste el şi l-a omorât.

³⁷ Şi a aflat pe un alt om şi i-a zis: „Loveşte-mă!” Omul l-a lovit şi din lovitură l-a rănit.

³⁸ Atunci profetul s'a dus şi a stat în calea regelui lui Israel şi s'a legat la ochi cu o faşă.¹⁰

³⁹ Şi a fost că'n timp ce regele trecea pe aproape, el a strigat către rege şi a zis: „Robul tău a ieşit la război; şi, iată, un om l-a adus pe un altul la mine şi mi-a zis: – Păzeşte-l pe omul acesta; dar dacă va fugi cumva, atunci viaţa ta va fi în schimbul vieţii lui, sau vei plăti un talant de argint.

⁴⁰ Dar în timp ce robul tău se uita înceoare şi încolo, acela s'a făcut nevăzut”. Iar regele lui Israel i-a zis: „Iată, singur ţi-ai dat răspunsul”.

⁴¹ Acela, grăbindu-se, şi-a luat faşa de pe ochi, iar regele lui Israel l-a recunoscut: era unul dintre profeti.

⁴² Acela i-a zis: „Aşa grăieşte Domnul: – Fiindcă tu ai lăsat să-ţi scape din mâna un om vrednic de moarte, viaţa ta va fi în schimbul vieţii lui şi poporul tău în schimbul poporului său”.

⁴³ Iar regele lui Israel a plecat măhnit şi trist şi a venit în Samaria.

⁹ Rostire cu autoritate divină.

¹⁰ Adică s'a mascat.

21

Via lui Nabot; Ahab, Izabela și profetul Ilie.

1 Nabot Izreeliteanul avea o vie lângă aria lui Ahab, regele Israelului.¹

2 Și a grăit Ahab către Nabot, zicând: „Dă-mi via ta, ca să-mi fac o grădină de legume, fiindcă e aproape de casa mea; iar eu îți voi da în schimb o altă vie, mai bună decât aceasta; sau, dacă-ți vine mai bine, îți voi plăti via cu bani, iar ea îmi va fi grădină de legume”.

3 Dar Nabot i-a zis lui Ahab: „Ferească-mă Dumnezeu să-ți dau eu moștenirea părinților meu!”

4 Atunci sufletul lui Ahab s'a tulburat; el s'a culcat pe patul său și și-a acoperit fața și n'a mâncaț.²

5 Iar Izabela, femeia sa, a intrat la el și i-a zis: „De ce-ți este sufletul tulburat și nu mânanci?”

6 Iar el i-a zis: „Fiindcă i-am vorbit lui Nabot Izreeliteanul și i-am zis: „Dă-mi via ta pe bani; sau, dacă vrei, în schimb ei îți voi da o altă vie”. Dar el mi-a răspuns: „Nu-ți voi da moștenirea părinților meu!”

7 Atunci Izabela, femeia sa, i-a zis: „Așa faci tu acum, tu, rege peste Israel?... Scoală-te și mânâncă și fii stăpân pe tine: eu îți voi da via lui Nabot Izreeliteanul!”

8 Ea a făcut o scrisoare în numele lui Ahab și a pecetluit-o cu pecetea lui și a

trimis-o la bătrâni și la fruntașii³ care locuiau [în aceeași cetate] cu Nabot.

9 Iar în scrisoare se spunea: „Tineți post⁴ și puneti-l pe Nabot să șadă printre fruntașii poporului.

10 Și'n preajma lui puneti să șadă doi oameni netrebnici care să mărturisească împotrivă-i, zicând: – Ai defăimat pe Dumnezeu și pe rege!... Apoi să-l scoată afară, să-l ucidă cu pietre, și aşa să moară”.

11 Iar bătrâni și fruntașii care locuiau în aceeași cetate cu el au făcut aşa cum le poruncise Izabela și cum se spunea în scrisorile pe care ea le trimisese.

12 Și au ținut post și l-au pus pe Nabot să șadă printre fruntașii poporului.

13 Și au venit doi oameni netrebnici și au șezut în preajma lui. Iar oamenii netrebnici au dat mărturie împotriva lui Nabot, zicând: „Ai defăimat pe Dumnezeu și pe rege!” Atunci l-au scos afară din cetate și l-au ucis cu pietre, și aşa a murit.

14 Și au trimis la Izabela, zicând: „Nabot a fost ucis cu pietre, și aşa a murit”.

15 Și a fost că atunci când Izabela a auzit aceasta, a zis către Ahab: „Scoalăte și pune stăpânire pe via lui Nabot Izreeliteanul, cel care n'a vrut să țio-vândă, căci Nabot nu mai e viu, ci a murit”.

³Literal: „oamenii liberi” sau „oamenii născuți liberi”, ceea ce la Evrei însemna „fruntași”, sau chiar „nobili”.

⁴Postul general era rânduit în momentele cruciale, de mare criză, și constituia un semnal de alarmă. În cazul de față, postul avea funcție de factor psihologic, pe fundalul căruia urma să se comită crima.

⁵Izabela, prin oamenii ei, exploatează evlavia poporului și acuză pe Nabot că a încălcăt interdicția specificată în Iș 22, 28.

¹Dintr'o mențiune în 18, 45 reiese că Ahab, a cărui reședință era în Samaria, avea și o casă (probabil, o reședință de vară) în Izrael.

²Nabot avea dreptate: în virtutea dreptului cutumiar, o moștenire de la părinți nu putea fi înstrăinată, ea fiind, de fapt, un bun al întregii familii. Ahab își dă seama că în fața legii ne-scrise nu poate face nimic.

¹⁶ Si a fost că dacă Ahab a auzit că Nabot Izreeliteanul e mort, și-a sfâșiat hainele și s'a îmbrăcat în pânză de sac. Si a fost că după aceea s'a sculat Ahab și s'a coborât la via lui Nabot Izreeliteanul ca s'o ia în stăpânire.⁶

¹⁷ Atunci a grăit Domnul către Ilie Testiteanul, zicând:

¹⁸ „Scoală-te și te coboară să-l întâlnești pe Ahab, regele Israelului, cel din Samaria; el se află în via lui Nabot, unde s'a dus s'o ia în stăpânire.

¹⁹ Si vei grăi către el, zicând: – Așa grăiește Domnul: De vreme ce tu ai ucis și ai luat în stăpânire, de aceea așa grăiește Domnul: În locul unde porcii și câinii au lins săngele lui Nabot, acolo vor lingă câinii săngele tău; și târfele se vor spăla în săngele tău”.

²⁰ Si a zis Ahab către Ilie: „M'ai aflat, vrăjmașule, și aici?” Iar acesta a zis: „Te-am aflat, fiindcă tu nebunește te-ai aruncat să faci ce e rău în fața Domnului, ca să-I stârnești mânia.

²¹ Așa grăiește Domnul: – Iată, Eu voi aduce peste tine necazuri, și foc voi aprinde’n urma ta și voi nimici tot ceea ce e parte bărbătească din Ahab, fie rob, fie liber în Israel.

²² Si voi face din casa ta ceea ce am făcut din casa lui Ieroboam, fiul lui Nabat, și din casa lui Baeșa, fiul lui Ahia, pentru întărătările cu care M'ai întărătat și cu care l-am făcut și pe Israel să păcătuiască”.

²³ Domnul a grăit și despre Izabela, zicând: „Câinii o vor mâncă lângă zidul Izreelului.

²⁴ Cei din neamul lui Ahab: câinii îl vor mâncă pe cel mort în cetate, păsă-

rile cerului îl vor mâncă pe cel mort în câmp.

²⁵ Nimeni însă nu este ca Ahab, prin aceea că el s'a aruncat pe de-a'ntregul să facă ce e rău în fața Domnului, aşa cum Izabela, femeia lui, l-a dus de căpăstru.

²⁶ Urât s'a făcut el prin urâciunile pe care le-a urmat, cele săvârșite de Amoreii pe care Domnul i-a nimicit din fața fiilor lui Israel”.

²⁷ Si, din pricina acestui cuvânt, Ahab s'a pătruns de mâhnire în fața Domnului și a prins a plângere și și-a sfâșiat hainele și și-a încins trupul cu sac și a posătit; cu sac se îmbrăcase și în ziua când l-a ucis pe Nabot Izreeliteanul.

²⁸ Cuvântul Domnului a fost atunci în gura robului său Ilie asupra lui Ahab; și a zis Domnul:

²⁹ „Ai văzut cum s'a pătruns Ahab de mâhnire în fața Mea?: Nu în zilele lui voi aduce necazurile, ci în zilele fiului său le voi aduce”.⁷

22

Lupte împotriva Sirienilor. Moartea lui Ahab. Iosafat, rege peste Iuda; Ohozia, rege peste Israel.

¹ Au trecut trei ani fără război între Siria și Israel.

² Si a fost că în cel de al treilea an s'a coborât Iosafat, regele lui Iuda, la regele lui Israel.¹

⁷ Pocăința omului și îndurarea lui Dumnezeu sunt posibile chiar și în cazul unuia dintre regii cei mai ticăloși pe care i-a avut Israelul.

¹ Iosafat era vasal al lui Ahab și a venit la cheamarea acestuia. Faptul va fi evident în desfășurarea evenimentelor.

⁶ Regele își asumă doliul, dar își urmărește ţinta.

³ Iar regele lui Israel a zis către servii săi: „Știți voi oare că Ramotul Galaadului este al nostru, iar noi de atâta vreme tăcem și ne lenevim să-l scoatem din mâna regelui Siriei?”²

⁴ Apoi regele lui Israel a zis către Iosafat: „Oare vei merge și tu cu noi să ne războiem pentru Ramotul Galaadului?” Iar Iosafat a zis: „Cum sunt eu, aşa și tu; cum e poporul meu, aşa-i și poporul tău; cum sunt caii mei, aşa și caii tăi”.

⁵ Și a zis Iosafat, regele lui Iuda, către regele lui Israel: „Întreabă-l dar, astăzi, pe Domnul!”

⁶ Atunci regele lui Israel i-a adunat pe toți profetii, ca la vreo patru sute de bărbați; și le-a zis regele: „Voi merge oare la Ramotul Galaadului să mă războiesc, sau mă voi lăsa păgubaș?” Iar ei au zis: „Mergi, și Domnul îl va da negreșit în mâinile regelui”.

⁷ Și a zis Iosafat către regele lui Israel: „Nu se află oare pe-aici un profet al Domnului, pentru ca noi prin el să-L întrebăm pe Domnul?”³

⁸ Iar regele lui Israel a zis către Iosafat: „Mai e pe-aici un om prin care-L putem întreba pe Dumnezeu; eu însă îl urăsc, deoarece el nu grăiește de bine pe socoteala mea, ci de rău: Miheia, fiul lui Imla”. Dar Iosafat, regele lui Iuda, a zis: „Să nu vorbească regele aşa!”

⁹ Atunci regele lui Israel a chemat un eunuc⁴ și i-a zis: „De'ndată să-l aduceți pe Miheia, fiul lui Imla!”⁵

²Potrivit istoricului Iosif Flaviu, Ramotul Galaadului fusese luat de către Benhadad, regele Siriei, în vremea lui Omri.

³Cei patru sute erau profeti de curte, întotdeauna atenți să fie pe placul regelui; sceptic, Iosafat cere și o altă mărturie.

⁴Eunuc (sau famen): demnitar la curtea regală.

⁵Acest Miheia nu are nimic în comun cu pro-

¹⁰ Iar regele lui Israel și Iosafat, regele lui Iuda, sedeau fiecare pe scaunul său, înarmați, în porțile Samariei; și toți profetii profeteau în fața lor.

¹¹ Iar Sedechia, fiul lui Chenaana, și-a făcut niște coarne de fier și a zis: „Așa grăiește Domnul: – Cu acestea îi vei împunge pe Sirieni, până vor pieri”.

¹² Și toți profetii profeteau aşa, zicând: „Du-te la Ramotul Galaadului, că va fi bine: Domnul îl va da în mâna ta pe regele Siriei”.

¹³ Iar solul care se dusese să-l cheme pe Miheia i-a grăit acestuia, zicând: „Iată, toți profetii intr'un singur glas vorbesc de bine asupra regelui; fie acum cuvintele tale precum cuvintele fiecăruia din ei și grăiește de bine!”

¹⁴ Dar Miheia a zis: „Viu este Domnul: Orice va grăi Domnul către mine, aceea voi grăi!”

¹⁵ Și a venit la rege; iar regele i-a zis: „Miheia, voi merge eu oare la Ramotul Galaadului să mă războiesc, sau mă voi lăsa păgubaș?” Iar acela i-a zis: „Mergi, și va fi bine: Domnul îl va da în mâna regelui”.

¹⁶ Iar regele i-a zis: „De câte ori să te leg eu cu jurământ ca să-mi spui adevarul în numele Domnului?”

¹⁷ Și a zis Miheia: „Nu aşa! L-am văzut pe tot Israelul împrăștiat prin munți ca o turmă fără păstor. Și a zis Domnul: «Nu au domn: să se întoarcă fiecare cu pace la casa lui!»”

¹⁸ Atunci regele lui Israel a zis către Iosafat, regele lui Iuda: „Nu ți-am spus eu că acest om nu-mi profetește de bine, că nu vorbește decât de rău?”

¹⁹ Miheia însă a zis: „Nu-i aşa! Nu fetul Miheia, autorul cărții care-i poartă numele.

pe mine, ci ascultă cuvântul Domnului! Nu-i aşa! L-am văzut pe Domnul, Dumnezeul lui Israel, şezând pe tronul Său, şi toată oştirea cerului⁶ stând lângă El, de-a dreapta şi de-a stânga Sa.

20 Şi a zis Domnul: «Cine l-ar ademeni pe Ahab, regele lui Israel, să meargă la Ramotul Galaadului şi să cadă acolo?» Şi unul zicea una, altul alta.

21 Atunci a ieşit un duh şi a stat înaintea Domnului şi a zis: «Eu îl voi înşela». Iar Domnul i-a zis: «Cum?»

22 Iar acela a zis: «Mă voi duce şi mă voi face duh mincinos în gura tuturor profetilor». Iar El a zis: «Tu îl vei ademeni şi vei izbuti; du-te şi fă aşa!»

23 Şi acum, iată cum Domnul a pus un duh mincinos în gura tuturor acestor profeti ai tăi; Domnul n'a grăit bine despre tine». ⁷

24 Atunci Sedechia, fiul lui Chenaana, s'a apropiat de Miheia şi l-a lovit peste obraz şi i-a zis: „Ce fel de duh al Domnului a grăit în tine?”⁸

25 Iar Miheia i-a răspuns: Iată, vei ve-

⁶„Oştirea cerului”: mulțimile îngerilor.

⁷Un „duh mincinos” trimis de Dumnezeu în gura unor profeti poate fi interpretat fie printr-o anumită intenţie a Domnului, Cel care uneori implementează binele prin rău (aşa cum va afirma Pavel: „Şi de aceea le trimite Dumnezeu lucrare de amăgire, pentru ca ei să dea crezare minciunii” – 2 Tes 2, 11), fie prin asaltul pe care puterile răului îl dau asupra binelui (idee formulată de Petru: „Dar au fost în popor şi profeti mincinoşi, după cum şi între voi vor fi învăţători mincinoşi, care vor strecura erexii pierzătoare...” – 2 Ptr 2,1). Ieremia şi Iezuchiel vor avea mult de furcă cu falşii profeti, întotdeauna optimiştii şi mobilizatori, dar total lipsiţi de simţul realităţii.

⁸T. M.: „Cum? Oare Duhul Domnului s'a deparătat de la mine ca să grăiască prin tine?” Oricum, în textul de faţă nu este şi nu poate fi vorba de Duhul Sfânt.

dea în ziua în care vei intra într'o cămară din fundul casei, ca să te ascunzi acolo”.

26 Atunci regele lui Israel a zis: „Luati-l pe Miheia şi duceţi-l la Amon, căpetenia cetăţii, şi la Ioaş, fiul regelui,

27 să-l arunce în temniţă şi să-l hrănească cu pâinea necazului şi cu apa necazului până ce eu mă voi întoarce cu pace”.

28 Iar Miheia a zis: „Dacă tu te vei întoarce cu pace, atunci Domnul n'a grăit prin mine”.⁹

29 Aşa că regele lui Israel – şi Iosafat, regele lui Iuda, împreună cu el – s'a ridicat împotriva Ramot-Galaadului.

30 Iar regele lui Israel a zis către Iosafat, regele lui Iuda: „Eu mă voi ascunde sub altă îmbrăcăminte şi voi merge la război, iar tu să pui pe tine îmbrăcăminta mea”. Aşa că regele lui Israel şi-a ascuns înfăţişarea sub altă îmbrăcăminte şi s'a dus la război.

31 Iar regele Siriei le-a poruncit celor treizeci şi doi de căpătani peste carele lui de luptă, zicând: „Nu vă bateţi cu cel mic sau cu cel mare, ci numai împotriva regelui lui Israel!”

32 Şi a fost că atunci când căpitanii cărelor de război l-au văzut pe Iosafat, regele lui Iuda, au zis: „Acesta-i regele lui Israel!” Şi l-au înconjurat să se bată cu el; dar Iosafat a strigat.

33 Şi a fost că atunci când căpitanii cărelor de luptă au văzut că acesta nu era regele lui Israel, s'au întors dinspre el.

34 Dar unul şi-a întins arcul cătând bine la ţintă¹⁰ şi l-a izbit pe regele lui

⁹T. M. adaugă: „Ascultaţi, toate popoarele!”, sintagmă transferată din Miheia 1, 2 de către cineva care i-a confundat pe cei doi.

¹⁰T. M.: „... din întâmplare”. „Întoarce-ţi

Israel între plămâni și coșul pieptului. Iar acela i-a zis căruțașului său:

³⁵ În ziua aceea a încetat războiul¹¹, iar regele a stat în carul său, în fața Sirenilor, de dimineață până seara; săngele îi curgea din rană pe fundul carului; și a murit până seara; și săngele i se scurgea din rană până pe fundul carului.

³⁶ Când apunea soarele, vestitorul oastei a stat în tabără și a zis: „Fiecare să se întoarcă în cetatea sa și pe moșia sa,

³⁷ căci regele a murit”. Iar ei au venit în Samaria și acolo, în Samaria, l-au îngropat pe rege.

³⁸ Și au spălat carul la fântâna Samariei; și porcii și câinii lingeau săngele; și târfele s'au spălat în sânge, după cuvântul pe care Domnul îl grăise.

³⁹ Cât despre celealte întâmplări ale lui Ahab și despre toate faptele lui și despre casa de fildeș pe care și-a clădit-o și despre toate cetățile pe care le-a zidit, iată, nu sunt toate acestea scrise în Cartea Faptelor din anii regilor lui Israel?

⁴⁰ Ahab a adormit împreună cu părinții lui, iar în locul său a domnit Ohozia, fiul său.

⁴¹ Iar Iosafat, fiul lui Asa, a domnit peste Iuda; Iosafat a început să domnească în cel de al patrulea an al domniei lui Ahab, regele lui Israel.

⁴² Când a început să domnească, el era de treizeci și cinci de ani; și a domnit în Ierusalim vreme de douăzeci și cinci de ani; mama lui se numea Azuba și era fiica lui Silhi.

⁴³ El a umblat întru totul în calea lui Asa, părintele său, și nu s'a abătut de

mâna și scoate-mă din luptă, căci sunt rănit”.

¹¹T. M.: „... războiul s'a întărâtat”.

la ea, făcând ceea ce e drept în ochii Domnului;

⁴⁴ doar înălțimile nu le-a desființat, căci poporul încă mai aducea jertfe și tămâieri pe înălțimi.

⁴⁵ Iosafat s'a aflat în pace cu regele lui Israel.

⁴⁶ Cât despre celealte întâmplări ale lui Iosafat și despre faptele lui puternice și despre tot ceea ce el a mai făcut, iată, oare nu sunt ele scrise în Cartea Faptelor din vremea regilor lui Iuda?¹²

⁴⁷ Iar rămășița desfrânașilor, care mai rămăsese din zilele lui Asa, părintele său, a stârpit-o din țară.

⁴⁸ În Idumeea pe atunci nu era rege, ci un locțiitor.

⁴⁹ Iosafat a făcut corăbii în Tarsis, ca să meargă la Ofir, pentru aur; dar n'au ajuns, căci s'au sfârâmat la Etiopia-Gheber.

⁵⁰ Atunci a zis Ohozia, fiul lui Ahab, către Iosafat: „Să se ducă și servii mei în corăbii cu servii tăi!” Dar el n'a vrut.

⁵¹ Iosafat a adormit împreună cu părinții săi și a fost îngropat laolaltă cu părinții săi în cetatea lui David, părintele său. În locul lui a domnit Ioram, fiul său.

⁵² În Samaria, peste Israel a domnit Ohozia, fiul lui Ahab; el a început să domnească în cel de al săptesprezecelea an al domniei lui Iosafat, regele lui Iuda; și a domnit peste Israel, în Samaria, vreme de doi ani.

⁵³ El a făcut ceea ce e rău în ochii Domnului, umblând în calea lui Ahab, tatăl său, și în calea Izabelei, mama sa, și în păcatele casei lui Ieroboam, fiul lui

¹²Versetele 47-50 sunt preluate din Codex Alexandrinus și în conformitate cu T. M.

Nabat, care l-a făcut pe Israel să păcătuiască.

⁵⁴ El le-a slujit baalilor și li s'a închinat și L-a întărâtat pe Domnul, Dumnezeul lui Israel, aşa cum făcuseră toți cei de dinaintea lui.

Cartea a patra a Regilor

1

Boala și moartea lui Ohozia. Ilie și focul din cer.

1 După moartea lui Ahab, Moabul s'a răzvrătit împotriva lui Israel.

2 Iar Ohozia a căzut printre gratile foioșorului său, cel din Samaria, și s'a îmbolnăvit; și a trimis soli și le-a zis: „Duceți-vă și întrebați-l pe Baal-Zebub¹, dumnezeul Ecronului²: Mă voi ridica eu oare din această boală?” Iar aceia s'au dus să-l întrebe.

3 Atunci îngerul Domnului a grăit către Ilie Tesviteanul, zicând: „Ridică-te și ieși în întâmpinarea solilor lui Ohozia, regele Samariei, și spune-le: – Oare de aceea mergeți voi să-l întrebați pe Baal-Zebub, dumnezeul Ecronului, că nu este Dumnezeu în Israel?

4 Dar nu va fi aşa! Căci aşa grăiește Domnul: Din patul în care te-ai suit, nu te vei coborî, ci negreșit vei muri”. Să s'au dus Ilie și le-a spus.

5 Iar solii s'au întors, iar el [Ohozia] le-a zis: „De ce v'ăți întors?”

¹Numele real al zeului era Baal-Zebul, care însemna „Baal Domnul”, nume regăsit în Noul Testament ca Beelzebul (Mt 12, 24). „Baal-Zebub” era numele său de ocără, realizat prin schimbarea unui singur sunet.

²Ecron: una din cele cinci cetăți ale Filistenilor (Ios 13, 3).

6 Iar ei i-au zis: „Un om ne-a ieșit înainte și ne-a zis: – Mergeti, întoarceți-vă la regele care v'a trimis și spuneți-i: Aşa grăiește Domnul: Că nu este Dumnezeu în Israel, de aceea mergi tu să-l întrebi pe Baal-Zebub, dumnezeul Ecronului? Dar nu va fi aşa! Din patul în care te-ai suit, nu te vei coborî, ci negreșit vei muri”.

7 Iar el le-a zis: „Ce înfățișare avea omul care v'a ieșit înainte și care v'a grăit cuvintele acestea?”

8 Ei au răspuns: „Era un om păros și încins peste mijloc cu o curea”. Iar el a zis: „Acela-i Ilie Tesviteanul!”

9 Și a trimis la el un căpitan peste cincizeci de oameni, împreună cu cei cincizeci de oameni ai lui. Ei s'au dus și au ajuns la el; și, iată, Ilie sedea pe vârful muntelui. Atunci căpitanul i-a grăit, zicând: „Omule al lui Dumnezeu, te cheamă regele; coboără!”

10 Iar Ilie, răspunzând, i-a zis căpitanului: „Dacă eu sunt omul lui Dumnezeu, atunci să se pogoare foc din cer și să te mistuie pe tine și pe cei cincizeci ai tăi!” Și s'a pogorât foc din cer și i-a mistuit, pe el și pe cei cincizeci ai lui.

11 Atunci regele a trimis la el, pentru a doua oară, un căpitan și pe cei cincizeci ai lui. Iar căpitanul celor cincizeci i-a grăit, zicând: „Omule al lui Dumnezeu, aşa grăiește regele: – Coboără-te

degrab!"

¹² Si răspunzând Ilie, i-a zis: „Dacă eu sunt omul lui Dumnezeu, atunci să se pogoare foc din cer și să te mistuie, pe tine și pe cei cincizeci ai tăi!” Si s'a pogorât foc din cer și i-a mistuit, pe el și pe cei cincizeci ai lui.

¹³ Atunci regele a mai trimis, a treia oară, un căpitan, cu cei cincizeci ai lui. Iar cel de al treilea căpitan a venit și i-a căzut lui Ilie în genunchi și i s'a rugat și i-a grăit, zicând: „Omule al lui Dumnezeu, aibă preț în ochii tăi viața mea și viața acestor cincizeci, robii tăi!

¹⁴ Iată, foc s'a pogorât din cer și i-a mistuit pe primii doi căpitanii și pe cei cincizeci ai fiecărui din ei; acum, însă, aibă preț în ochii tăi viața robilor tăi!”

¹⁵ Atunci îngerul Domnului a grăit către Ilie, zicând: „Coboară-te cu el, nu-ți fie teamă de ei!” Iar Ilie s'a sculat și s'a coborât cu el la rege.

¹⁶ Si i-a grăit Ilie acestuia, zicând: „Așa grăiește Domnul: – De ce ai trimis tu soli să-l întrebe pe Baal-Zebub, dumnezeul Ecronului? Ci nu va fi așa: Din patul în care te-ai suit, nu te vei coborî, căci negreșit vei muri”.

¹⁷ Si a murit, după cuvântul pe care Domnul îl grăise către Ilie.

¹⁸ Cât despre celealte fapte ale lui Ohozia, cele făcute de el, iată, oare nu sunt ele scrise în Cartea Faptelor din Anii Regilor lui Israel?

¹⁹ Iar Ioram, fiul lui Ahab, a domnit peste Israel, în Samaria, vreme de doisprezece ani, [începând] în cel de al optsprezecelea an al domniei lui Iosafat, regele lui Iuda; el a făcut ceea ce e rău în fața Domnului, însă nu ca frații săi, și nici ca mama sa.

²⁰ El a îndepărtat stâlpii lui Baal, pe

care îi făcuse tatăl său, și i-a rupt în bucăți; numai că s'a lipit de păcatele casei lui Ieroboam, fiul lui Nabat, cel ce l-a făcut pe Israel să păcătuiască, și nu s'a îndepărtat de ele: Domnul și-a aprins mânia asupra casei lui Ahab.

2

Ilie este ridicat la cer. Începutul misiunii lui Elisei.

¹ Si a fost că atunci când Domnul era să-l ridice pe Ilie în vârtej de vânt, ca și cum ar fi la cer¹, Ilie și Elisei au plecat din Ghilgal².

² Si a zis Ilie către Elisei: „Stai aici, căci Dumnezeu m'a trimis la Betel”. Dar Elisei i-a zis: „Viu este Domnul și viu este sufletul tău³ dacă te voi lăsa singur!” Așa că amândoi au venit la Betel.

¹ „Vârtejul de vânt” (de proporții reduse sau de dimensiunea unei tornade) e o mișcare de mare viteză a aerului care se înșurubează într'o pâlnie verticală ce se rotește în spirală ascendentă, răpind de la sol obiecte – mai mici sau mai mari – pe care le urcă în văzduh și le lasă apoi să cadă în altă parte. Pe un astfel de fenomen grandios se proiecteză celebră ridicare a lui Ilie. E de observat că dintre cele trei trupuri care au părăsit pământul prin desprindere, numai despre al lui Iisus se spune limpede, fără echivoc, că „S'a înălțat la cer” (Mc 16, 19; Lc 24, 51). Despre Enoch se spune că, la un moment dat, „nu s'a mai aflat, pentru că Dumnezeu îl strămutase” (Fc 5, 24) ridicarea sa la cer e o ipoteză exegetică. Cât despre Ilie, autorul textului își ia – așa cum va face Iezechiel – o măsură de precauție, introducând similaritatea: „... ca și cum ar fi la cer” (menținu proprie Septuagintei). În bună măsură, opinia Sfintilor Părinti este aceea că Ilie a fost astfel strămutat într'un loc pe care numai Dumnezeu îl știa.

² Acest Ghilgal nu e cunoscută cetate situată între Ierihon și Iordan (Ios 4, 19), ci o localitate ce se află pe drumul dintre Sichem și Betel (la cca 12 km nord de Betel).

³ Formulă obișnuită de jurământ.

³ Iar fiii profetilor⁴ care se aflau în Be-tel au venit la Elisei și i-au zis: „Știi tu oare că Domnul îl va lua astăzi pe dom-nul tău pe deasupra capului tău?” Iar el a zis: „Da, știu; tăceți!”

⁴ Și a zis Ilie către Elisei: „Stai aici, căci Domnul m'a trimis la Ierihon”. Dar Elisei i-a zis: „Viu este Domnul și viu este sufletul tău dacă te voi lăsa sin-gur!” Așa că amândoi au venit la Ieri-hon.

⁵ Iar fiii profetilor care se aflau în Ieri-hon s'au apropiat de Elisei și i-au zis: „Știi tu oare că Domnul îl va lua astăzi pe Ilie pe deasupra capului tău?” Iar el a zis: „Da știu; tăceți!”

⁶ Și i-a zis Ilie: „Stai aici, căci Dom-nul m'a trimis la Iordan”. Dar Elisei a zis: „Viu este Domnul și viu este su-fletul tău dacă te voi lăsa singur!” Așa că s'au dus amândoi,

⁷ precum și cincizeci de oameni dintre fiii profetilor, care au stat în față, la o-recare depărtare, în timp ce ei amândoi ședeau lângă Iordan.

⁸ Acolo Ilie și-a luat cojocul și l-a făcut vălătuc și a lovิต apa; iar apa s'a des-părțit într'o parte și în alta, așa că ei amândoi au trecut ca pe uscat.

⁹ Și a fost că după ce au trecut, Ilie i-a zis lui Elisei: „Cere ceea ce vrei să fac pentru tine mai înainte de a fi eu luat prin ridicare de la tine”. Iar Elisei a zis: „Duhul care este în tine să fie în-doit peste mine”.

¹⁰ Iar Ilie a zis: „Greu lucru ai cerut: dacă mă vei vedea atunci când voi fi

⁴Prin „fiii profetilor” se înțelegeau toți cei ce făceau parte din tagma profetilor. Aceștia știu despre iminența evenimentului, dar Elisei își va duce degetul la buze: „Tăceți!”, subliniindu-i di-mensiunea tainică.

luat prin ridicare de la tine, așa îți va fi; dar dacă nu mă vei vedea, nu-ți va fi așa”.

¹¹ Și a fost că'n timp ce mergeau și vor-beau, iată, un car de foc și cai de foc i-au despărțit unul de altul: în vîrtej de vânt, Ilie era luat prin ridicare, ca și cum ar fi fost la cer.⁵

¹² Iar Elisei privea și striga: „Pă-rințe, părinte⁶, carul lui Israel, și că-lărețul lui!...”. Și nu l-a mai văzut. Și, apucându-și hainele, le-a sfășiat în două⁷.

¹³ Apoi a ridicat cojocul lui Ilie, care că-zuse de la acesta asupra lui Elisei. Și s'a întors Elisei și a stat pe malul Ior-danului;

¹⁴ și a luat cojocul lui Ilie – cel ce căzuse asupră-i – și a lovิต apa, dar ea nu s'a despărțit. Și a zis: „Unde este acum Dumnezeul lui Ilie?” Și a lovิต apa, ea s'a despărțit într'o parte și în alta, iar Elisei a trecut.

¹⁵ Iar fiii profetilor – cei din Ierihon – care rămăseseră de partea cealaltă, l-au văzut și au zis: „Duhul lui Ilie s'a odihnit peste Elisei”. Și i-au venit în întâmpinare și i s'au închinat până la pământ.

¹⁶ Și i-au zis: „Iată acum: împreună cu servii tăi sunt cincizeci de bărbați vi-teji; să meargă ei să-l caute pe domnul tău, ca nu cumva Duhul Domnului să-l fi ridicat și să-l fi aruncat în Iordan

⁵În istorisirea celui mai spectaculos eveni-ment din viața lui Ilie, naratorul folosește trei verbe: **anágo** = „a ridică” (v. 1); **lamváno** = „a lua” (vv. 3 și 5) și **analamváno** = „a lua prin ri-dicare” – așa cum iezi un prunc în brațe (vv. 9, 10 și 11). În toate cazurile, acțiunea e a lui Dumnezeu; Ilie e obiectul ei.

⁶Exclamație adresată lui Ilie, ca unui părinte spiritual care i-a fost răpit.

⁷În semn de durere.

sau pe un munte sau pe un deal". Dar Elisei a zis: „Nu veți trimite!"

¹⁷ Ei însă au stăruit până ce el s'a înduplecă și le-a zis: „Trimitete!" Ei au trimis cincizeci de oameni, aceia l-au căutat trei zile și nu l-au aflat.

¹⁸ Și s'au întors la el – fiindcă el locuia în Ierihon –, iar el le-a zis: „Nu v'am spus eu să nu vă duceți?"⁸

¹⁹ Iar oamenii cetății au zis către Elisei: „Iată, așezarea cetății noastre e bună, aşa cum domnul nostru vede, dar apele sunt rele și pământul e sterp".

²⁰ Atunci Elisei le-a zis: „Aduceți-mi o oală nouă și puneti în ea sare!" Și i-au adus-o.

²¹ Iar Elisei a ieșit la izvoarele apelor și a aruncat acolo sareea și a zis: „Așa grăiește Domnul: – Eu am însănătoșit aceste ape; de acum înainte nu va mai fi aici moarte și nici pământ sterp".

²² Și sănătoase au rămas apele până'n ziua de azi, după cuvântul pe care-l grăiese Elisei.

²³ De acolo s'a suit la Betel. Și'n timp ce urca drumul, niște copii au ieșit din cetate și-și băteau joc de el, zicând: „Urcă, chelule, urcă!"⁹

⁸În momentul schimbării Sale la față (Mt 17, 1-9;Mc 9, 2-10;Lc 9, 28-36), Iisus îi va avea alături, de o parte și de alta, pe Moise și Ilie, cei doi profetii ale căror morminte au rămas necunoscute, în timp ce mormântul gol al lui Iisus va constitui prima doavadă a învierii Sale din morți.

⁹În mentalitatea antică, chelia era un semn al dizgrației divine (așa cum era sterilitatea femeii). „Chel" era un cuvânt de ocară. Prin această mentalitate trebuie să se pedepsirea copiilor, o pedeapsă pe care Noul Testament o va desființa cu desăvârșire. Oricum, morala acestei nefericite întâmplări este aceea că, în orice împrejurare, copiii trebuie să-i respecte pe cei vârstnici.

²⁴ Iar el s'a întors cu fața spre ei și i-a săzut și i-a blestemat în numele Domnului. Și, iată, din pădure au ieșit doi urși și au sfâșiat dintre ei patruzeci și doi de copii.

²⁵ De acolo s'a dus pe muntele Carmel, iar de aici s'a întors în Samaria.

3

Ioram, rege peste Israel.

¹ Ioram, fiul lui Ahab¹, a început să domnească în Israel în cel de al opt-sprezecelea an al domniei lui Iosafat, regele lui Iuda, și a domnit doisprezece ani.

² El a făcut ceea ce e rău în ochii Domnului, deși nu ca tatăl său, și nici ca mama sa²; el a îndepărtat stâlpii lui Baal, pe care-i făcuse tatăl său,

³ dar s'a lipit de păcatele lui Ieroboam, fiul lui Nabat, cel care-l făcuse pe Israel să păcatuiască, și de ele nu s'a îndepărtat.

⁴ Meşa, regele Moabului, avea turme multe; și din ele îi dădea regelui lui Israel, la începutul [fiecăruia] an câte o sută de mii de miei și o sută de mii de berbeci netunși³.

⁵ Și a fost că după ce a murit Ahab, regele Moabului s'a răzvrătit împotriva regelui lui Israel.

⁶ În ziua aceea, regele Ioram a ieșit din

¹Ioram era fratele mai mic al lui Ohozia (care nu avusese fii).

²Ahab și Izabela fuseseră crânceni adoratori ai lui Baal.

³E vorba, desigur, de un tribut anual (după aceste cifre, enorm). Platoul Moabului era renunțat pentru păsunile lui.

Samaria și l-a numărat pe Israel⁴.

⁷ Și a mers și a trimis la Iosafat, regele lui Iuda, zicând: „Regele Moabului s'a răzvrătit împotriva mea; vei merge oare cu mine la război împotriva Moabului?” Iar acela a zis: „Mă voi ridică; cum ești tu, așa sunt și eu; cum sunt eu, așa ești și tu; cum e poporul meu, așa-i și poporul tău; cum sunt caii mei, așa-s și caiii tăi”.

⁸ Și a mai zis: „Pe ce cale mă voi urca?” Acela i-a răspuns: „Pe calea pustiei Edomului”.

⁹ Și au pornit regele lui Israel și regele lui Iuda și regele Edomului și au înconjurat cale deșapte zile⁵; dar nu era apă pentru tabără, și nici pentru animalele pe care le aveau cu ei.

¹⁰ Atunci regele lui Israel a zis: „Ah, că Domnul i-a chemat pe cei trei regi ca să-i dea în mâna Moabului!...”.

¹¹ Dar Iosafat i-a zis: „Oare nu se află pe-aici vreun profet de-al Domnului, pentru ca prin el să-L întrebăm pe Domnul?” A răspuns unul din servii regelui lui Israel, zicând: „Aici se află Elisei, fiul lui Safat, cel care turna apă pe mânile lui Ilie⁶”.

¹² Iosafat a zis: „În el e cuvântul Domnului!” Atunci regele lui Israel și Iosafat, regele lui Iuda, și regele Edomului s-au coborât la el.

¹³ Iar Elisei a zis către regele lui Israel: „Ce am eu de-a face cu tine? Du-te la profetii tatălui tău și la profetii mamei tale...!”. Dar regele lui Israel i-a zis: „Oare de aceea i-a chemat Domnul pe

⁴ Un astfel de recensământ descoperea numărul bărbăților buni de luptă.

⁵ Învăluire strategică, menită să deruteze inamicul.

⁶ În 3Rg 19, 21 se menționează că, după ce fusese chemat, Elisei îi slujea lui Ilie.

acești trei regi, ca să-i dea în mâinile lui Moab?”

¹⁴ Iar Elisei a zis: „Viu este Domnul Puterilor, Căruia eu îl stau înainte, că dacă nu l-aș avea în vedere pe Iosafat, regele lui Iuda, nu m'aș fi uitat spre tine și nu te-aș fi văzut.

¹⁵ Acum, însă, aduceți-mi un cântăreț de harpă!” Și a fost că'n timp ce cântărețul cânta, mâna Domnului a venit peste el⁷.

¹⁶ Și a zis: „Așa grăiește Domnul: – Faceti în valea aceasta gropi, gropi...”

¹⁷ Căci așa grăiește Domnul: – Nu veți vedea vânt, și nici ploaie nu veți vedea, dar valea aceasta se va umple de apă; și veți bea, voi și turmele voastre și circuitele voastre.

¹⁸ Ușor lucru este acesta în ochii Domnului; Eu îl voi da pe Moab în mâna voastră;

¹⁹ veți lovi fiecare cetate puternică și veți dobori piece copac bun și veți astupă toate izvoarele de apă, iar piecele gor bun îl veți strica cu pietre”.

²⁰ Și a fost că dimineața, la vremea când se aducea jertfa, iată că ape veneau dinspre Edom, că s'a umplut pământul de apă.

²¹ Și toți Moabiții au auzit că regii s'au ridicat cu război împotriva lor; și se strigau unii pe alții – cei încinși cu arme – și stăteau pe hotar.

²² Și s'au sculat dis-de-dimineață; și soarele răsărea peste ape, iar Moabiții, din partea cealaltă, vedeaau apele roșii ca săngele.

⁷ Adică peste Elisei (care, prin mâna Domnului, a fost luat în posesie de către Acesta, devenind inspirat). Nu e pentru prima oară când prezența și lucrarea instrumentelor muzicale favorizează extazul profetic (vezi 1Rg 10,5-6).

²³ Si au zis: „Acesta-i sănge de sabie: regii s’au bătut între ei, fiecare lovindu-l pe aproapele său... Acum, la pradă, Moab!...”.

²⁴ Si au intrat în tabăra lui Israel; iar Israel s’ă ridicat și i-a lovit pe Moabiții care fugeau din fața lor; și a pătruns urmărindu-i și lovindu-i pe Moabiți.

²⁵ Si le-au dărâmat cetățile; și fiecare om și-a aruncat piatra pe fiece ogor bun, până l-a umplut; și au astupat fiece izvor de apă și au doborât fiece copac bun, până ce n’au mai lăsat decât pietre de ziduri dărâmate; iar aruncătorii cu prăstia au înconjurat [cetatea] și au lovit-o⁸.

²⁶ Atunci regele Moabului, văzând că războiul se întorcea împotrivă-i, a luat șapte sute de oameni cu săbiile trase, ca să-și taie drum spre regele Edomului; dar n’au izbutit.

²⁷ Atunci l-a luat pe fiul său cel întâinăscut – cel pe care avea să-l pună rege în locul său – și l-a adus drept ardere-de-tot pe zid. Si mare căință s’ă făcut asupra lui Israel⁹; și au plecat de la el și s’au întors în propria lor țară.

⁸T. M.: „Până la urmă, n’ă mai rămas decât Chir-Haresetul; și aruncătorii din prăstie, înconjurându-l, l-au lovit”. Chir-Hareset (mentionat și în Is 16, 7) era capitala Moabului.

⁹Gestul suprem al regelui moabit, acela de a-i-l sacrificea zeului Chemoș pe propriul său moștenitor (după ce-i eșuase încercarea disperată de a străpunge rândurile inamice) va fi produs o mare impresie asupra Israeliților, care-si vor fi dat seama că, distrugând totul – ogoare și izvoare – merseseră prea departe; și se explică retragerea lor de bunăvoie. T. M. e diferit: „O mare mânie s’ă stârnit împotriva lui Israel”, în sensul că gestul regelui Meša stârnise indignarea proprietului său popor împotriva Israeliților, care s’ar fi retras, astfel, de frică.

4

Minunile lui Elisei.

¹ Si una din femeile fiilor profetilor¹ striga către Elisei, zicând: „Robul tău, soțul meu, a murit; tu știi că robul tău era om temător de Dumnezeu; creditorul a venit să mi-i ia pe amândoi feciorii, ca să-i fie robi”.

² Iar Elisei a zis: „Ce să fac eu pentru tine? Spune-mi, ce ai în casă?” Ea i-a răspuns: „Roaba ta n’are nimic în casă, în afară de ceva untdelemn cu care să mă ung”.

³ Iar el i-a zis: „Du-te pe la toți vecinii și cere să-ți dea vase goale – dar nu puține.

⁴ Apoi intră și închide ușa după tine și după feciorii tăi; și toarnă în aceste vase, iar pe cele pline le vei pune deoarăte”.

⁵ Iar ea a plecat de la el și a făcut aşa; și a închis ușa după ea și după feciorii săi; ei îi aduceau vasele aproape, iar ea a turnat până ce vasele s’au umplut.

⁶ Atunci ea le-a zis feciorilor ei: „Mai aduceți-mi un vas!” Dar ei i-au zis: „Nu mai e nici un vas”. Si untdelemnul s’ă oprit.

⁷ Ea a venit și i-a spus omului lui Dumnezeu. Iar Elisei a zis: „Du-te și vinde untdelemnul și plătește-ți datorile; iar tu și feciorii tăi veți trăi din untdelemnul care va rămâne”.

⁸ Se făcea ziua când Elisei a trecut la Șunem². Acolo se afla o mare doamnă, care l-a poftit la masă. Si a fost că oridecăteori venea în cetate, el se abătea să mănânce acolo.

¹Sotia unuia din tagma profetilor.

² Șunem: cetate în ținutul tribului Isahar.

9 Si a zis femeia către bărbatul ei: „Iată, acum știu că om sfânt al lui Dumnezeu este acesta care întotdeauna trece pe la noi.

10 Hai să-i facem deasupra, într'un loc anume, un foișor³, și să-i punem acolo pat și masă și scaun și sfeșnic; și va fi că oridecâtori va vrea el să intre la noi, să meargă de-a dreptul acolo”.

11 Si a venit ziua când el a intrat acolo; și s'a dus în foișor și a dormit în el.

12 Si a zis către Ghehazi, servul său: „Cheam-o la mine pe această Șunamită!” Acela a chemat-o, iar ea a stat în fața lui⁴.

13 Iar el i-a zis aceluia: „Spune-i: – Iată, tu ai făcut atâtea pentru noi!; dar eu ce pot face pentru tine? Nu cumva ai nevoie de o vorbă pe lângă rege sau pe lângă căpetenia oștirii?”⁵ Iar ea a zis: „Eu mă bucur de pace în mijlocul poporului meu”.⁶

14 Atunci el a zis către Ghehazi: „Atunci, ce trebuie să fac pentru ea?” Iar Ghehazi, servul său, a zis: „Dacă e ceva..., ea nu are nici un copil, iar bărbatul ei e bătrân”.

15 Atunci el a zis: „Cheam-o!” Acela a chemat-o, iar ea a stat lângă ușă. Iar Elisei i-a zis:

16 „La anul pe vremea asta, vie fiind, vei ține în brațe un fiu”. Dar ea a zis:

³Foișorul era o cameră construită pe acoperiș, la care se avea acces printr'o scară exterioară, ceea ce o făcea independentă de casa propriu-zisă.

⁴„... în fața lui”, adică în fața lui Ghehazi. Din text rezultă că, din rațiuni de protocol și bunăcuvîntă, gazda nu a intrat în camera ospitelui, ci a rămas în anticamera unde locuia Ghehazi; să se explică și dialogul prin intermediar.

⁵De aici rezultă că Elisei avea relații și influență în lumea mare.

⁶Gazda oferise ospeție fără nici un interes.

„Nu, domnul meu, n'o amăgi pe roabat!”

17 Si femeia a zămislit și a născut un fiu la vremea și în ceasul pe care i le spusese Elisei.

18 Si copilul a crescut. Si a fost că atunci când el s'a dus la tatăl său, la secerători,

19 a zis către tatăl său: „Capul meu... capul meu...”⁷ Iar acela i-a spus unei slugi: „Du-l la mama lui!”

20 Si l-a dus la mama lui; iar el a dormit pe genunchii ei până la amiază, și a murit.

21 Ea l-a urcat și l-a așezat pe patul omului lui Dumnezeu, apoi a încuiat casa și a ieșit. Si l-a chemat pe bărbatul ei și a zis:

22 „Trimitе-mi o slugă și un asin și voi alerga la omul lui Dumnezeu și mă voi întoarce”.

23 Iar bărbatul ei a zis: „De ce să te duci la el astăzi, nefiind nici lună nouă, nici sămbătă?” Dar ea a zis: „Fii pe pace!”

24 Si a pus șaua pe asin și i-a zis slugii: „Hai, repede, pornește, și să nu mă oprești din mers până-ți voi spune eu!”⁸

25 Astfel a mers ea și a venit la omul lui Dumnezeu, pe muntele Carmel. Si a fost că dacă Elisei a văzut-o venind, a zis către Ghehazi, servul său: „Iat-o pe Șunamita!

26 Aleargă acum în întâmpinarea ei și spune-i: Ești pe pace? pe pace ți-e bărbatul? dar copilul, e pe pace?” Iar ea a zis: „Pe pace”.

27 Si a venit la Elisei pe munte și s'a prins de picioarele lui; iar Ghehazi s'a

⁷Vaiet de durere.

⁸Sluga ducea asinul de căpăstru.

apropiat s'o dea la o parte, dar Elisei i-a zis: „Las-o, căci sufletul din ea e tare întristat, iar Domnul mi-a ascuns-o și nu mi-a spus”.

²⁸ Si ea a zis: „Cerut-am eu fiu de la domnul meu? Dimpotrivă, am zis: – Nu mă amăgi!...”. Atunci Elisei a zis către Ghehazi: „Încinge-ți mijlocul, iatoiagul meu și mergi;

²⁹ și de vei întâlni pe cineva, să nu-i dai binețe; și de-ți va da cineva binețe, să nu-i răspunzi; și să puiトイagul meu peste fața copilului”.

³⁰ Dar mama copilului a zis: „Viu este Domnul și viu este sufletul tău dacă te voi lăsa!”⁹ Atunci Elisei s'a ridicat și a mers după ea.

³¹ Ghehazi însă a mers înaintea ei și și-a pusトイagul pe fața copilului, dar n'a fost glas, și nici auz¹⁰. Așa că s'a întors să-l întâmpine și i-a zis: „Copilul nu s'a ridicat”.

³² Si a intrat Elisei în casă; și, iată, copilul era aşezat, mort, pe patul lui.

³³ Si a intrat Elisei în casă și a încuiat ușa după ei amândoi și I s'a rugat Domnului.

³⁴ Si s'a suiat [pe pat] și s'a culcat pe copil și și-a pus gura pe gura lui și ochii pe ochii lui și palmele pe palmele lui; și s'a plecat peste el, iar carnea copilului s'a încălzit.

³⁵ Si s'a întors și a umblat prin casă încoace și încolo; apoi s'a suiat și s'a plecat peste copil până de șapte ori, iar copilul și-a deschis ochii.

³⁶ Elisei a strigat către Ghehazi și i-a zis: „Cheam-o pe această Șunamită!”

⁹ Încrederea femeii nu e în servul (ucenicul) profetului, ci în profetul însuși.

¹⁰ „... n'a fost glas, și nici auz”: expresie pentru ceea ce nu se întâmplă.

Acela a chemat-o, ea a intrat la el, iar Elisei i-a zis: „Ia-ți copilul!”

³⁷ Atunci femeia a intrat și i-a căzut la picioare și i s'a închinat până la pământ; și și-a luat copilul și a ieșit.

³⁸ Iar Elisei s'a întors la Ghilgal¹¹. Si era foamete în țară, iar fiii profetilor sedeau în fața lui. Si a zis Elisei către servul său: „Pune căldarea cea mare și fă o fiertură pentru fiii profetilor!”

³⁹ Acela a intrat în țarină să adune verdețuri și a găsit în țarină o viță și a cules de pe ea tărtăcuțe sălbatrice¹², o poală plină, și a venit și le-a aruncat în căldarea de fiertură, fără să le cu-noască.

⁴⁰ Si le-a turnat oamenilor să mănânce. Si a fost că pe când mâncau ei din fiertură, iată că au strigat și au zis: „Omul lui Dumnezeu, în căldare e moarte!...”. Si n'au putut să mănânce.

⁴¹ Atunci el a zis: „Luați făină și aruncați-o în căldare!” Si a zis Elisei către servul său: „Toarnă-i poporului, și să mănânce!” Si în căldare n'a mai fost nimic vătămător.

⁴² Si a venit acolo un om din Baal-Şalişa și i-a adus omului lui Dumnezeu, din pârgă, douăzeci de pâini de orz, precum și turte de smochine. Si i-a zis: „Dă-le poporului, și să mănânce!”

⁴³ Dar slujitorul său i-a zis: „Cum o să pun eu astea înaintea a o sută de oameni?” Dar el a zis: „Dă-i poporului să mănânce, căci aşa grăiește Domnul: – Vor mânca și va rămâne”.

¹¹ Pentru acest Ghilgal vezi nota de la 2, 1.

¹² Această viță era mai mult un vrej târător, asemenea cu cel de doyleac, și avea pe el fructe de forma și mărimea unei portocale; miezul acestora, ingurgitat în cantități mari, era foarte otrăvitor.

⁴ Si au mâncat și a mai și rămas, după cuvântul Domnului.

5

Elisei îl vindecă pe Neeman Sirianul.

¹ Neeman, căpetenia oștirii Siriei, era om de seamă în fața regelui său și tare prețuit, fiindcă prin el dăduse Domnul biruință Siriei; dar omul acesta, plin de putere, era lepros.

² La vremea când din Siria ieșea la jaf pâlcuri mici, ușor înarmate, au robit din țara lui Israel o copilă, care acum era slujnica femeii lui Neeman.

³ Aceasta i-a zis [stăpânei sale]: „Dacă domnul meu s'ar afla în fața profetului lui Dumnezeu, cel din Samaria, atunci l-ar curăți de lepră”.

⁴ Aceea a intrat la domnul ei și i-a spus: „Aşa și aşa a grăit fata din țara lui Israel”¹.

⁵ Iar regele Siriei a zis către Neeman: „Du-te! pleacă! Eu voi trimite o scrișoare către regele lui Israel”² Iar acela s'a dus, luând cu sine zece talanți de argint, șase mii de galbeni de aur și zece rânduri de haine.

⁶ Si i-a adus regelui lui Israel scrișoarea, [în care] se spunea: „... Si acum, dacă această scrișoare va ajunge la tine, iată că l-am trimis la tine pe

¹T. M.: „Acesta [Neeman] a intrat la domnul său [regele] și i-a spus: ...”. Septuaginta preferă mijlocirea soției lui Neeman, subînțelegându-se că acesta nu putea să plece fără știrea și învoirea regelui.

²Solicitarea nu putea fi făcută decât de la suveran la suveran!

Neeman, servul meu, să-l vindeci de lepră”³.

⁷ Si a fost că dacă regele lui Israel a citit scrișoarea, și-a sfâșiat hainele și a zis: „Sunt eu oare cumva Dumnezeu, să omor și să dau viață, de trimite ăsta la mine un om ca să-l vindec de lepră? Cunoașteți dar și vedeti că ăsta-mi cată pricină...!”⁴

⁸ Si a fost că dacă Elisei, omul lui Dumnezeu, a auzit că regele lui Israel și-a sfâșiat hainele, a trimis la regele lui Israel, zicând: „De ce ți-ai sfâșiat hainele? Neeman să vină la mine, și va cunoaște că în Israel se află un profet”.

⁹ Așa că Neeman a venit, cu cal și trăsură, și a stat la ușa casei lui Elisei.

¹⁰ Iar Elisei a trimis la el un vestitor, zicând: „Du-te și te spală de șapte ori în Iordan, și trupul tău se va înnoi și va fi curat”.

¹¹ Dar Neeman s'a mâniat și a plecat și a zis: „Iată, eu îmi ziceam că el va ieși la mine și va sta și va chema numele Domnului, Dumnezeului său, și-și va punе mâna pe locul bolnav și va alunga lepra...”

¹² Oare Abana și Farfar, râurile Damascului, nu sunt ele mai bune decât toate apele lui Israel? Oare nu la ele voi merge, și-n ele mă voi spăla și mă voi curăți?...”. Si s'a întors și s'a dus mâniaș⁵.

³Regele Siriei vorbește cu autoritatea unui șef de stat (vezi v. 1), dar și cu autoritatea celui ce, puțin mai târziu, va dispune de cetatea Dotan (6, 13-14).

⁴Regele crede că e vorba de o provocare, menită să-i aducă un nou război cu Siria, și-și sfâșie hainele în semn de doliu anticipativ.

⁵Marele demnitățile siriane se simte de două ori jignite: profetul îi vorbește prin intermedier și nu-i oferise prilejul unei vindecări spectaculoase, cu un anumit ritual; profetul îl umiliște trimițându-

¹³ Dar servii săi s'au apropiat de el și i-au zis: „Stăpâne, dacă profetul ți-ar fi cerut să faci un lucru mare, oare nu l-ai fi făcut? Cu atât mai ușor, acum, că el nu ți-a spus decât: – Spală-te și te curăță!”

¹⁴ Atunci Neeman s'a coborât și s'a afundat de șapte ori în Iordan, după cum îi spusesese Elisei; și trupul i'sa înnoit ca trupul unui prunc, și s'a curățit.

¹⁵ Și s'a întors la Elisei, el și tot alaiul său. Și a venit și a stat în fața lui și a zis: „Iată, acum știu că'n tot pământul nu este Dumnezeu, decât în Israel. Și acum, primește un semn de mulțumire de la robul tău!”

¹⁶ Elisei însă a zis: „Viu este Domnul, în fața Căruia stau eu, dacă voi primi!” Acela însă îl silea să primească, dar el n'a vrut⁶.

¹⁷ Iar Neeman a zis: „Atunci, dacă nu, să i se dea robului tău pământ cât pot duce doi catări; să-mi dai pământ din cel roșu, căci de acum înainte nu va aduce robul tău ardere-de-tot sau jertfă altor dumnezei, ci numai Domnului⁷.

¹⁸ Domnul însă îl va ierta pe robul tău atunci când regele meu va intra în templul lui Rimon, ca să se închine acolo, când el se va rezema pe brațul meu, iar eu mă voi închină în templul lui Rimon, oridecători se va închină el în templul lui Rimon; pentru faptul acesta să-l ierte Domnul pe robul tău”.

În apă Iordanului, a cărei modestie nu suferea comparație cu frumusețea și limpezimea râurilor Damascului.

⁶Raportându-ne la versetul 5, Elisei refuză o avere enormă: în 1954, aceasta era estimată (în afara celor zece rânduri de haine) la peste 80.000 de dolari!

⁷Adevăratale jertfe trebuiau aduse pe pământ curat.

¹⁹ Iar Elisei a zis către Neeman: „Mergi în pace!”⁸ Iar acela s'a îndepărta de el o bucatică de drum.

²⁰ Atunci Ghehazi, servul lui Elisei, a zis: „Iată, domnul meu l-a lăsat pe acest Neeman Sirianul să se ducă fără să fi primit din mâna lui ceea ce aduseșe... Viu este Domnul, că voi alerga după el și voi lua de la el ceva!”

²¹ Și a alergat Ghehazi după Neeman. Iar Neeman l-a văzut alergând după el și s'a coborât din trăsură să-l întâmpine și i-a zis: „Cu pace vii?”

²² Iar Ghehazi a zis: „Cu pace. Stăpânul meu m'a trimis ca să-ți spun: – Iată, acum au venit la mine doi tineri dintre fiii profetilor ce se află în muntele lui Efraim; dă-le, te rog, un talant de argint și două rânduri de haine!”

²³ Iar Neeman a zis: „Ia doi talanți de argint!” Și a luat acela, în doi saci, doi talanți de argint și două rânduri de haine, și i-a pus pe umerii a două dintre slugile sale, care le-au purtat înaintea lui.

²⁴ Și a venit într'un loc dosnic și i-a luat din mâinile lor și i-a dus apoi în casă, iar oamenilor le-a dat drumul.

²⁵ După aceea a intrat și a stat în fața stăpânului său. Și i-a zis Elisei: „De unde vii, Ghehazi?” Ghehazi a răspuns: „Robul tău n'a fost nicăieri”.

²⁶ Iar Elisei i-a zis: „Oare n'a mers înima mea cu tine atunci când omul s'a coborât din trăsură ca să te întâmpine?... Și acum, iată că ai primit argint și iată că ai primit haine și [prin

⁸Elisei se arată îngăduitor față de obligația profesională a lui Neeman, aceea de a-și însobi regele în templu și, în ciuda convingerii sale intime, de a se supune cultului oficial. Rimon era un epitet al lui Hadad, zeul asirian al tunetului și al vremii.

ele], livezi de măslini și vii și turme și cirezi și slugi și slujnice...

²⁷ Lepra lui Neeman se va lipi de tine și de urmașii tăi pe'ntotdeauna!" Si a plecat acela de dinainte-i alb de lepră, ca zăpada.

6

Toporul în apă. Asediul Samariei; foametea din cetate, al cărei sfârșit e anunțat de către Elisei.

¹ Si au zis fiii profetilor către Elisei: „Iată, locul unde locuim aici la tine e prea strâmt pentru noi.

² Să mergem la Iordan și să luăm fiecare câte o bârnă și să ne facem acolo locuințe”. Iar el a zis: „Duceți-vă”.

³ Dar unul dintre ei i-a zis cu blândețe: „Vino și tu cu robii tăi!” Iar el a zis: „Voi veni”.

⁴ Si a mers cu ei, au venit la Iordan și au început să taie lemne.

⁵ Si, iată, în timp ce unul reteza o bârnă, toporul i-a scăpat din coadă și a căzut în apă. Si el a strigat: „Vai, stăpâne, numa' ce-l împrumutasem...!”

⁶ Iar omul lui Dumnezeu a zis: „Unde a căzut?” Acela i-a arătat locul, iar el a rupt o bucată de lemn și a aruncat-o acolo și a ieșit toporul deasupra.

⁷ Si i-a zis: „Ia-ți-l!” Iar acela și-a întins mâna și l-a luat.

⁸ La o vreme, regele Siriei s'a pornit cu război asupra lui Israel. Si s'a sfătuit cu servii săi, zicând: „Îmi voi așeza tabăra în cutare loc”¹.

¹ De fapt, tabăra era un loc secret de pândă, unde regele sirian spera să-și prindă inamicul într'o ambuscadă.

⁹ Atunci Elisei a trimis la regele Israeelului, zicând: „Ferește-te să treci prin locul acela, căci Sirienii sunt ascunși acolo”.

¹⁰ Iar regele Israelului a trimis la locul pe care i-l spusesese Elisei și s'a ferit pe sine, nu o dată și nu de două ori.

¹¹ Faptul acesta a tulburat sufletul regelui Siriei. El i-a chemat pe servii săi și le-a zis: „Oare nu-mi veți spune cine mă vinde regelui lui Israel?”

¹² Dar unul din servii săi a zis: „Nu, o rege, domnul meu! ci profetul Elisei, care se află în Israel, el îi spune regelui lui Israel toate cuvintele pe care tu le grăiești în cămara ta de taină”.

¹³ Acela a zis: „Mergeți și vedeți unde se află, iar eu voi trimite și-l voi prinde”. Iar ei i-au spus: „Iată, în Dotan”².

¹⁴ Atunci el a trimis acolo călăreți și care de luptă și o oaste puternică; și au venit noaptea și au împresurat cetatea.

¹⁵ Iar servul lui Elisei s'a sculat dimineața devreme și a ieșit afară; și, iată, cetatea era înconjurată de oaste și de cai și de care de luptă... Si i-a zis: „O, stăpâne, ce vom face?”

¹⁶ Iar Elisei i-a zis: „Nu te teme, fiindcă cei ce sunt cu noi îs mai mulți decât cei ce sunt cu ei”.

¹⁷ Si s'a rugat Elisei și a zis: „Doamne, deschide-i robului Tău ochii să vadă!” Si Domnul i-a deschis ochii, iar el a văzut; și, iată, muntele plin: cai și care de foc erau împrejurul lui Elisei³.

¹⁸ Si cum ei [Sirienii] se coborau spre

²Dotan: localitate situată la 22 km nord de Samaria; locul unde Iosif îi găsise pe frații săi păscându-și turmele (Fc 37, 17).

³Cai și care de foc, așa cum fuseseră la ridicarea lui Ilie (2, 11).

el, el I s'a rugat Domnului și a zis: „Lovește-i pe oamenii aceștia cu orbire!” Și [Domnul] i-a lovit cu orbire, după cuvântul lui Elisei.

¹⁹ Atunci Elisei le-a zis: „Nu aceasta este cetatea și nu aceasta e calea; veți după mine, iar eu vă voi duce la omul pe care îl căutați”. Și i-a dus în Samaria.

²⁰ Și a fost că după ce au intrat în Samaria, Elisei a zis: „Doamne, deschide ochii să vadă!” Și Domnul le-a deschis ochii, ei au văzut, și, iată, erau în mijlocul Samariei...

²¹ Când i-a văzut, regele lui Israel a zis către Elisei: „Nu cumva trebuie să-i ucid, părinte?”

²² Dar el a zis: „Nu-i ucide, decât doar dacă i-ai prins cu sabia ta și cu arcul tău ca să-i omori; dimpotrivă, pune-le dinainte pâine și apă, să mănânce și să bea și să se ducă la stăpânul lor”.

²³ Și le-a pus dinainte un prânz mare, ei au mâncat și au băut, el le-a dat drumul, iar ei s'au întors la stăpânul lor. Și n'au mai venit pâlcurile de jaf din Siria în țara lui Israel⁴.

²⁴ Și a fost că, după aceasta, fiul lui Benhadad, regele Siriei, și-a strâns întrreaga oștire și s'a suit și a împresurat Samaria.

²⁵ Și foamete mare s'a făcut în Samaria; și, iată, atât de mult au ținut-o împresurată, încât o căpătână de măgar ajunse la prețul de cincizeci⁵ de sicli de argint, iar un sfert de cab⁶ de găinăț de porumbel [se vindea] cu cinci sicli de argint.

⁴ Referire la pâlcurile pomenite la 5, 2.

⁵T. M.: „... optzeci”.

⁶Nu poate fi determinată capacitatea unui „cab”. Oricum, prețuri uriașe pentru o hrană dezirorie.

²⁶ Odată, când regele lui Israel mergea pe zid, o femeie a strigat către el, zicând: „O, rege, domnul meu, ajută-mă!”

²⁷ Iar regele i-a zis: „Dacă Domnul nu te ajută, cum să te ajut eu?: din arie, de la tease?...”.

²⁸ Și a întrebat-o regele: „Ce e cu tine?” Iar ea a zis: „Această femeie mi-a zis: – Dă-l pe fiul tău, și-l vom mâncă astăzi, iar pe fiul meu îl vom mâncă mâine.

²⁹ Așa că l-am fript pe fiul meu și l-am mâncat. Iar a doua zi i-am spus: – Dă-l pe fiul tău, ca să-l mâncăm!... Dar ea și-a ascuns fiul”⁷.

³⁰ Și a fost că dacă regele lui Israel a auzit cuvintele femeii, și-a sfâșiat hainele mergând pe zid, și a văzut poporul că, pe dedesubt, el purta pe trup pânză de sac⁸.

³¹ Și a zis regele: „Așa să-mi facă mie Dumnezeu, ba încă și mai mult, dacă astăzi capul lui Elisei îi va rămâne pe umeri!”⁹

³² Elisei sedea în casa lui, împreună cu bătrâni, când regele a trimis la el un om. Dar mai înainte ca acel sol să fi sosit la Elisei, acesta le-a zis bătrânilor: „Stiți voi că acest fiu de ucigaș¹⁰ a

⁷Istoricul Iosif Flaviu relatează că în timpul asedierii Ierusalimului de către armatele romane, în anul 70, locuitorii cetății ajunseră să și mănânce copiii. Dar nu numai ei: în Anglia, marea foamete din 1316 îi făcuse pe oameni să și mănânce copiii, să mănânce câini, șoareci și găinăț de porumbel.

⁸În semn de părtăsie la nenorocirea generală.

⁹Regele îl crede pe Elisei răspunzător pentru ceea ce se întâmplă; se poate presupune un oarecare îndemn la rezistență, însotit de promisiunea ajutorului divin.

¹⁰„Fiu de ucigaș” putea fi mai degrabă o expresie comună referitoare la orice declasat, așa cum la Englezi va fi injuria: „fiu de cătea”.

trimis să-mi ia capul? Vedeți ca, de îndată ce solul va fi intrat, închideți ușa și țineți-l la ușă: nu cumva în urma lui se aud pașii stăpânului său?”

³³ Și'n timp ce încă vorbea cu ei, solul a venit la el și i-a zis: „Iată, răul acesta e de la Domnul; ce să mai aștept eu de la Domnul?”

7

Minunea salvatoare. Sfârșitul ase-diului.

¹ Dar Elisei a zis: „Așultați cuvântul Domnului: – Așa grăiește Domnul: Mâine, pe vremea aceasta, o măsură de făină aleasă va costa un siclu, iar două măsuri de orz vor costa un siclu la porțile Samariei”.

² Iar cel care era al treilea după rege – cel pe al cărui braț se rezema regele – i-a răspuns lui Elisei, zicând: „Iată, chiar dacă Domnul ar deschide jgheaburile cerului¹, nici atunci nu va fi cu putință un astfel de lucru”. Dar Elisei a zis: „Tu, cu ochii tăi, vei vedea, dar de acolo nu vei mâncă”².

³ La poarta cetății erau patru oameni leproși. Și au zis unul către altul: „De ce să stăm noi aici până vom muri?

⁴ De vom zice: – Hai să intrăm în cetate!, în cetate e foamete, și vom muri acolo; de vom ședea aici, tot vom muri. Așadar, veniți și hai să cădem în tabără Sirienilor, poate că ne vor lăsa vii

¹ „... jgheaburile cerului”: metaforă folosită și în relatarea asupra dezlănțuirii potopului lui Noe (Fc 7, 11).

² Aici se încheie, de fapt, capitolul precedent. Versetele sunt însă și o introducere la cele ce urmează.

și vom trăi; iar de ne vor da morții, vom muri”.

⁵ Și, încă fiind întuneric, s'au sculat ca să intre în tabără Sirienilor. Dar când au ajuns la marginea taberei Sirienilor, iată că acolo nu mai era nici un om...

⁶ Căci Domnul făcuse în așa fel, încât în tabără Sirienilor să se audă huruit de care și nechezat de cai și freamăt de oaste mare³. Iar ei au zis unul către altul: „Regele Israelului a tocmit împotriva noastră, cu plată, pe regii Heteilor și pe regii Egiptului, ca să vină asupră-ne...”.

⁷ Și s'au sculat și au fugit pe'ntuneric și și-au lăsat în tabără, așa cum erau, corturile și caii și asinii și au fugit ca să-și scape viața.

⁸ Iar leproșii aceștia au pătruns, nu prea adânc, în tabără și au intrat într'un cort și au mâncat și au băut și au luat de acolo argint și aur și haine, și s'au dus și le-au ascuns, apoi s'au întors și au intrat în alt cort și au luat și de acolo și s'au dus și le-au ascuns.

⁹ Și au zis unul către altul: „Ce facem noi, nu facem bine! Ziua aceasta e o zi de nouăți bune; dacă tăcem și aştep-tăm până se face ziua, atunci noi vom da de bucluc; așadar, hai să ne ducem și să dăm noi de veste la casa regelui!”

¹⁰ Și s'au dus și au strigat la poarta cetății și le-au dat de veste, zicând: „Am intrat în tabără Sirienilor; și, iată, acolo nu se află nici un om, nici măcar glas de om, ci doar cai legați și asini le-gați și corturile lor așa cum erau”.

¹¹ Atunci portarii au strigat și au dat de veste înlăuntru, în casa regelui.

³ Desigur, „caii și carele lui Israel”, forțe percepibile încă din vremea lui Ilie.

¹² Iar regele, sculându-se noaptea, le-a zis servilor săi: „Acum am să vă spun eu vouă ce fac Sirienii cu noi: Ei știu că noi suntem flământi și au ieșit din tabără și s'au ascuns pe câmp, zicând: – Ei vor ieși din cetate, iar noi îi vom prinde de vii și vom intra în cetate”.

¹³ Dar unul din servii săi, răspunzând, a zis: „Să se ia cei cinci cai care au mai rămas, care sunt aici (că atât mai rămăseseră pentru toată gloata lui Israel), și vom trimite acolo și vom vedea”.

¹⁴ Așa că au luat doi călăreți, pe care regele lui Israel i-a trimis după regele Siriei, zicându-le: „Mergeti și vedeti!”

¹⁵ Și au mers pe urma aceluia până la Iordan; și, iată, tot drumul era plin de hainele și de uneltele pe care Sirienii, în zăpăceala lor, le aruncaseră. Atunci trimișii s'au întors și i-au spus regelui lui Israel.

¹⁶ Și a ieșit poporul și a jefuit tabăra Sirienilor; o măsură de făină aleasă a scăzut la prețul de un siclu, iar două măsuri de orz, tot la un siclu, după cuvântul Domnului.

¹⁷ Iar regele l-a pus mai-mare la poartă pe cel ce era al treilea după el – pe al cărui braț se rezema regele –; și acolo, în poartă, a fost călcăt în picioare de popor și a murit, așa cum omul lui Dumnezeu grăise atunci când solul se coborâse la el⁴.

¹⁸ Și a fost așa cum Elisei îi spusesese regelui când i-a zis: „Două măsuri de orz, un siclu, și o măsură de făină aleasă, un siclu: acestea vor fi prețurile mâine,

⁴ Vezi 6, 32 – 7, 2. Aflând de spectaculoasa ieftinire a hranei, poporul se îmbulzea, înnebunit de foame, să prindă ceea ce se putea. (De menționat că prin „poartă” trebuie înțeleasă piata, care se afla, de obicei, în fața interioară a porții).

la vremea aceasta, în poarta Samariei”,

¹⁹ și așa cum s'a întâmplat când cel ce era al treilea după rege zisese către Elisei: „Iată, chiar dacă Domnul ar deschide igheaburile cerului, nici atunci nu va fi cu putință un astfel de lucru”, la care Elisei a răspuns: „Tu, cu ochii tăi vei vedea, dar de acolo nu vei mânca”.

²⁰ Așa a fost: în poartă l-a călcăt poporul în picioare și a murit.

8

Șunamita și bunurile ei. Elisei și Hazael. Ioram și Ohozia, regii lui Iuda.

Elisei a grăit către femeia căreia îi înlătura copilul și i-a zis: „Scoală-te și pleacă, tu și casa ta¹, și locuiește unde vei putea; căci Domnul a chemat foamețe în țară, care va fi în țară vreme de şapte ani”.

Atunci femeia s'a sculat și a făcut după cuvântul lui Elisei. Și s'a dus, ea și casa ei, și a locuit în țara Filistenilor vreme de şapte ani.

Și a fost că după ce acei şapte ani s'au încheiat, femeia s'a întors din țara Filistenilor în cetate și a venit la rege ca să-l roage pentru casa ei și țarinile sale².

¹ În limbajul biblic, prin „casa” cuiva se înțelegea toată obștea unei case: familia, servitorii și, eventual, slavii; în numeroase cazuri, descendenții dintr'un strămoș comun („casa lui Iosif”, „casa lui Veniamin” etc.).

² Rămase fără proprietar, bunurile acestuia devinereau proprietatea regelui (în zilele noastre, a statului).

4 Aceasta, la vremea când regele grăia către Ghehazi, servul omului lui Dumnezeu, zicând: „Vorbește-mi despre toate lucrurile cele mari pe care le-a făcut Elisei”.

5 Și a fost că'n timp ce acesta îi spunea regelui cum îl înviase [Elisei] pe copilul cel mort, iată că, tocmai atunci, femeia al cărei copil fusese înviat de Elisei striga către rege pentru casa și țarinile sale. Atunci Ghehazi a zis: „O, rege, stăpâne, aceasta-i femeia și acesta-i fiul ei, cel pe care Elisei l-a înviat!”

6 Regele a întrebat-o pe femeie, iar ea i-a povestit. Atunci regele i-a dat un eunuc, zicându-i acestuia: „Întoarce-i tot ceea ce era al ei, precum și toate roadele țarinei din ziua'n care a părăsit țara și până astăzi!”

7 Elisei a venit în Damasc la vremea când regele Siriei, fiul lui Hadad³, era bolnav. Și i s'a spus: „Omul lui Dumnezeu a venit aici”.

8 Atunci regele i-a zis lui Hazaël: „Ia în mâna un dar⁴ și du-te în fața omului lui Dumnezeu, și printr'însul întreabă-L pe Domnul, zicând: – Mă voi vindeca eu oare de această boală?”

9 Hazaël s'a dus atunci să-l întâmpine; și'n mâna a luat, drept dar, toate bunătățile Damascului, cât încăpea pe patruzeci de cămile; și a venit, i-a stat înainte și i-a zis: „Fiul tău, fiul lui Hadad, regele Siriei, m'a trimis la tine, zicând: – Mă voi vindeca eu oare de această boală?”

³E vorba de Benhadad al II-lea.

⁴Nimeni nu mergea la un profet să-i ceară o consultație fără a-i aduce un dar, mai mic sau mai mare, pe care acesta, de obicei, nu-l refuza. Prin expresia: „Ia în mâna un dar” se înțelege: „Ia cu tine un dar”.

10 Iar Elisei i-a zis: „Du-te și spune-i: «Negreșit, vei trăi», deși Domnul mi-a arătat că el, negreșit, va muri”⁵.

11 Atunci Hazaël i-a stat în față și l-a pironit cu ochii până când acela n'a mai suferit. Și omul lui Dumnezeu a început să plângă.

12 Iar Hazaël i-a zis: „De ce plângi, domnul meu?” Iar acela a zis: „Fiindcă știu căte rele le vei face tu fiilor lui Israel: cetățile lor le vei nimici cu foc, floarea vitejilor lor o vei ucide cu sabia, pe pruncii lor îi vei zdrobi și pe cele însărcinate le vei spinteca”.

13 Și i-a zis Hazaël: „Cine-i oare robul tău?: câine câinos, ca să facă el asemenea grozăvii?” Atunci Elisei i-a zis: „Domnul mi-a arătat că tu vei fi rege peste Siria”⁶.

14 Iar acela a plecat de lângă Elisei și s'a dus la stăpânul său. Acesta i-a zis: „Ce ți-a spus Elisei?” Acela i-a zis: „Elisei mi-a spus că, negreșit, vei trăi”.

15 Și a fost că, a doua zi, el a luat o învelitoare și a înmuiat-o în apă și i-a pus-o pe față, iar acela a murit. Așa că Hazaël a devenit rege în locul lui.

16 În cel de-al cincilea an al domniei lui Ioram, fiul lui Ahab, regele lui Israel, a devenit rege Ioram, fiul lui Iosafat, regele lui Iuda⁷.

⁵Elisei nu afirmă că regele va trăi, ci doar îl îndeamnă pe demnitățile să-i spună cuvintele de rutină pe care orice bolnav le aşteaptă. În fond, soarta regelui nu mai interesează, ea fiind peccâtul său, și aceasta pare a fi rațiunea pentru care Hazaël îl va asasina chiar a doua zi. Adevărată profeție este aceea despre ascensiunea lui Hazaël și despre atrocitatele pe care noul rege al Siriei le va săvârși asupra Israelitilor.

⁶De fapt, Hazaël fusese uns de către Ilie (3 Rg 19, 15); Elisei nu face altceva decât să-i pună în față viitorul său comportament.

⁷Cei doi Ioram: regele lui Israel (852-841) și

¹⁷ Treizeci și doi de ani avea când a început să domnească; și a domnit în Ierusalim vreme de opt ani.

¹⁸ El a umblat în căile regilor lui Israel, aşa cum făcuse casa lui Ahab (căci femeia lui era fiica lui Ahab), și a făcut ceea ce e rău în fața Domnului.

¹⁹ Dar Dumnezeu n'a vrut să nimicească pe Iuda, de dragul lui David, robul său, căruia îi spusesese că-i va da în totdeauna un luminător, lui și fiilor săi.

²⁰ În zilele lui s'au eliberat Edomiții, prin răscoală, de sub stăpânirea lui Iuda⁸, și și-au pus un rege peste ei.

²¹ Si s'a dus Ioram la Tair; și împreună cu el, toate carele lui. Si s'a sculat noaptea și i-a lovit pe Edomiții care-l împresuraseră, și pe căpetenile lor, dar grosul luptătorilor au fugit în corturile lor.

²² Așa s'au eliberat Edomiții, prin răscoală, de sub stăpânirea lui Iuda, până'n ziua de astăzi. Atunci și tot așa s'a eliberat Libna.

²³ Cât despre celelalte întâmplări ale lui Ioram, despre toate faptele lui, oare nu sunt ele scrise în Cartea Faptelor din Vremea Regilor lui Iuda?

²⁴ Ioram a adormit împreună cu părinții săi și a fost îngropat laolaltă cu părinții săi în cetatea lui David. Iar în locul lui a devenit rege Ohozia, fiul său.

²⁵ Ohozia, fiul lui Ioram, regele lui Iuda, a devenit rege în cel de al doisprezecelea an al domniei lui Ioram, fiul lui Ahab.

regele lui Iuda (848-841) au fost contemporani în ultimii lor opt ani de domnie (de notat că, în bună parte, cronologia suveranilor pomeniți în V. T. este ușor aproximativă).

⁸³ Rg 22, 48: „În Idumeea pe atunci nu era rege, ci un locțiitor”.

²⁶ Ohozia era de douăzeci și doi de ani când a devenit rege și a domnit în Ierusalim doar un an. Pe mama lui o chema Atalia și era fiica lui Omri, regele lui Israel.

²⁷ El a umblat în calea casei lui Ahab și a făcut ceea ce e rău în fața Domnului, aşa cum făcuse casa lui Ahab, de vreme ce era ruda lui Ahab.

²⁸ El s'a dus cu Ioram, fiul lui Ahab, să se războiască împotriva lui Hazael, regele Siriei, la Ramotul Galaadului; dar Sirienii l-au rănit pe Ioram.

²⁹ Atunci regele Ioram s'a întors să se vindece în Izreel de rana pe care i-o făcuseră Sirienii la Ramot, când se luptase cu Hazael, regele Siriei. Iar Ohozia, fiul lui Ioram, regele lui Iuda, a venit la Izreel să-l vadă pe Ioram, fiul lui Ahab, acesta fiind bolnav.

9

Iehu, uns rege peste Israel. Iehu ucide pe regele lui Israel și pe al lui Iuda.

¹ Profetul Elisei l-a chemat pe unul din fiii profetilor și i-a zis: „Încinge-ți mijlocul, ia în mâna cornul cu acest untdelemn și du-te la Ramotul Galaadului.

² Si vei intra acolo și-l vei vedea pe Iehu, fiul lui Iosafat, fiul lui Nimși. Si, întrând, îl vei face să se ridice dintre frații lui și-l vei duce într'o cămară de taină.

³ Si vei lua cornul cu untdelemn și-l vei turna pe capul lui și-i vei zice: Așa grăiește Domnul: «Te-am uns rege peste Israel!» Apoi vei deschide ușa și vei fugi fără zăbavă”.

4 Și Tânărul, profetul, s'a dus la Ramotul Galaadului.

5 Și a intrat. Și, iată, acolo ședeau căpitani oastei. Și a zis: „Căpitane, am ceva să-ți spun”. Iar Iehu a zis: „Căruia dintre noi?” Acela a zis: „Ție, căpitane”.

6 Și s'a sculat și a intrat în casă; și a turnat undelemnul pe capul său și i-a zis: „Așa grăiește Domnul, Dumnezeul lui Israel: «Te-am uns să fi rege peste poporul Domnului, peste Israel».

7 Și vei nimici de dinaintea Mea casa lui Ahab, stăpânul tău, și vei răzbuna săngele robilor mei, profetii, și săngele tuturor slujitorilor Domnului, din mâna Izabelei,

8 și din mâna întregii case a lui Ahab; din casa lui Ahab vei stârpi toată partea bărbătească, fie rob, fie liber în Israel¹.

9 Și voi face cu casa lui Ahab așa cum am făcut cu casa lui Ieroboam, fiul lui Nabat, și cu casa lui Baeșa, fiul lui Ahia.

10 Căinii o vor mâncă pe Izabela în câmpul Izreel, și nu va fi cine s'o îngroape». Și a deschis ușa și a fugit.

11 Iehu a ieșit la servii domnului său, iar aceia i-au zis: „E bine? De ce-a venit la tine bezmeticul acesta²?” El le-a zis: „Voi cunoașteți omul și ce mi-a spus”.

12 Dar ei au zis: „N'ai dreptate; spune-ne acum”. Atunci Iehu le-a zis: „Asta și asta mi-a grăit; și mi-a spus: «Așa grăiește Domnul: – Te-am uns rege peste Israel»”.

¹Ca în multe alte cazuri, Dumnezeu își alege instrumentul prin care va răzbuna săngele nevinovaților uciși de idolatri și de uneltele lor.

²E în firea și obiceiul mitocanilor să-i ia în de-râdere pe slujitorii sau reprezentanții spiritului.

13 Iar ei, auzind aceasta, s'au grăbit să-și ia fiecare haina și să și-o pună sub el, ca să pară că stă mai sus...³ Și au sunat din trâmbiță, strigând: „Iehu este rege!”

14 Iehu, fiul lui Iosafat, fiul lui Nimși, s'a ridicat împotriva lui Ioram – acest Ioram apăra Ramotul Galaadului și întregul Israel împotriva lui Hazaël, regele Siriei.

15 Iar regele Ioram se întorsese să se vindece în Izreel de rănilor pe care i le făcuseră Sirienii în războiul său cu Hazaël, regele Siriei. Și a zis Iehu: „Dacă sunteți într-un cuget cu mine, să nu iasă din cetate vreun fugar care să se duca și să dea de veste în Izreel”.

16 Iehu a încălcătat și a pornit și s'a coborât la Izreel – căci Ioram, regele lui Israel, se vindeca în Izreel de săgetăturile cu care Sirienii îl răniseră la Ramot, în războiul cu Hazaël, regele Siriei (căci el era bărbat tare și puternic⁴) – unde se coborâse Ohozia, regele lui Iuda, să-l vadă pe Ioram.

17 Iar un străjer s'a suit în turnul lui Izreel și a văzut praful pe care Iehu îl stârnea apropiindu-se; și a zis: „Văd praf”. Și i-a zis Ioram: „Ia un călăret și trimite-l în întâmpinare și să zică: „Cu pace vii?”

18 Călărețul s'a dus să-i întâmpine și a zis: „Așa grăiește regele: – Cu pace vii?” Dar Iehu a zis: „Ce ai tu de-a face cu pacea?: Treici în spatele meu!” Iar

³Textul original – atât cel ebraic cât și cel grecesc – e obscur, traducerile diferă, dar acesta pare a fi înțelesul cel mai apropiat: cuprinși de frenzie, fărății nou lui rege se și văd, fiecare, în rangul cel mai înalt, cât mai aproape de ultima treaptă. (Nu e de mirare, de vreme ce chiar doi dintre ucenicii lui Iisus vor avea aceeași ispătă – Mc 10, 35-37).

⁴Rezistent la lovitură și boală.

străjerul a spus, zicând: „Trimisul a ajuns la ei, dar de întors nu s'a întors”.

19 Atunci a trimis un alt călăreț, care s'a dus la el și i-a zis: „Așa grăiește regele: – Cu pace vii?” Dar Iehu i-a zis: „Ce ai tu de-a face cu pacea?: Treci în spatele meu!”

20 Iar străjerul a spus, zicând: „A ajuns la ei, dar de întors nu s'a întors. Dar cel ce mâna este Iehu, fiul lui Nimși, căci aleargă ca un apucat”.

21 Atunci Ioram a zis: „Înhamă!”; și au înhamat caii la car. Și au ieșit Ioram, regele lui Israel, și Ohozia, regele lui Iuda, fiecare în carul său, și s'au dus să-l întâmpine pe Iehu; și l-au aflat la țarina lui Nabot Izreeliteanul.

22 Și a fost că atunci când Ioram l-a văzut pe Iehu, i-a zis: „Cu pace vii, Iehu?” Dar Iehu a zis: „Ce fel de pace?: încă mai puiesc destrăbăările mamei tale Izabela și multele ei vrăjitorii...”.

23 Atunci Ioram și-a întors mâinile și a fugit, zicându-i lui Ohozia: „Trădare, Ohozia!”

24 Dar Iehu și-a încordat arcul cu toată întreaga lui putere și l-a lovit pe Ioram între umeri; săgeata i-a trecut prin inimă, iar el a căzut pe genunchi.

25 Și a zis Iehu către Bidcar, căpetenia oștirii: „Aruncă-l în țarina lui Nabot Izreelitul!: adu-ți aminte că'n timp ce noi doi călăream în urma lui Ahab, tatăl său, Domnul a aruncat asupră-i această prezicere, zicând:

26 – Ieri am văzut săngele lui Nabot și săngele filor săi, zice Domnul; aici, în țarina aceasta, aici îl voi răzbuna, zice Domnul...⁵ Așadar, ridică-l și aruncă-l în această țarină, după cuvântul Domnului!”

⁵Rostirea din 3 Rg 21, 19, citată din memorie.

27 Iar Ohozia, regele lui Iuda, văzând aceasta, a fugit pe drumul ce duce la Bethagan⁶. Iar Iehu a alergat după el și a zis: „Și pe ăsta!” Și cineva l-a lovit în car, în dreptul Gurului care este lângă Ibleam. El a fugit la Meghiddo⁷ și a murit acolo.

28 Iar servii săi l-au pus în car și l-au dus la Ierusalim și l-au îngropat în mormântul său din cetatea lui David.

29 Ohozia devenise rege în cel de al unsprezecelea an al domniei lui Ioram, fiul lui Ahab.

30 Apoi Iehu a venit în Izreal. Iar Izabela, auzind de aceasta, și-a vopsit ochii și și-a împodobit capul și s'a uitat pe fereastră

31 În timp ce Iehu intra în cetate⁸. Și a zis: „Oare Zimri, ucigașul stăpânului său, va avea el pace?”⁹

32 El și-a ridicat capul spre fereastră, a văzut-o și a zis: „Cine ești tu? Vino cu mine jos!” Spre el, jos, se uitau de sus doi eunuci.

33 El le-a zis: „Aruncați-o jos!” Iar ei au aruncat-o¹⁰; săngele ei a stropit peretele și caii, care au călcat-o în picioare.

34 Iar Iehu a intrat și a mâncat și a băut și a zis: „Aveți grija acum de blestemata aia și s'o îngropați, că e fiică de rege”.

⁶Bethagan (în traducere: „Casa grădinii”): ar putea fi identificat cu actualul Jenin.

⁷Meghiddo: Veche cetate canaaneeană, devenită apoi israeliană, situată la sud de Izreal și care domina întreaga vale a lui Izreal.

⁸Mandră, regina adoptată ținuta de ceremonie în care, de obicei, privea la fereastră serbarele de stradă.

⁹Aluzie la căpitanul Zimri care-și asasinase regele (vezi 3 Rg 16, 10).

¹⁰Demnitari regali, eunucii erau pregătiți să trădeze!

35 Și s'au dus s'o îngroape, dar din ea nu s'a mai găsit decât capul, picioarele și palmele mâinilor.

36 Și s'au întors și i-au spus lui Iehu, iar el a zis: „E cuvântul Domnului, pe care El l-a grăit prin robul Său Ilie Tesviteanul, zicând: – În țarina Izreel o să mănânce câinii cărnurile Izabelei¹¹;“

37 și va fi stârvul Izabelei ca gunoiul pe ogorul din câmpul Izreel, aşa că nimeni nu va putea să zică: – Aceasta e Izabela!...”.

10

Stârpirea neamului lui Ahab și a cultului lui Baal. Domnia lui Iehu.

1 Ahab avea șaptezeci de fii în Samaria. Iar Iehu a făcut o scrisoare și a trimis-o în Samaria la mai-marii Samariei și la bătrâni și la cei ce se îngrijeau de fiii lui Ahab, zicând:

2 „... Și acum, de îndată ce această scrisoare va ajunge la voi (fiindcă aci, cu voi, se află fiii stăpânului vostru și cu voi sunt carele și caii și armele și cetățile întărite),

3 punetei ochii pe cel mai bun și mai potrivit dintre fiii stăpânului vostru și așezați-l pe tronul tatălui său și bateți-vă pentru casa domnului vostru”.

4 Iar ei s'au însăspăimântat foarte tare și au zis: „Iată, doi regi n'au putut să-i stea împotrivă; cum vom putea noi?”

5 Atunci mai-marii casei și căpeteniile cetății și bătrânilor și îngrijitorii au trimis la Iehu, zicând: „Noi suntem robii tăi și oricâte ne vei spune vom face; nu

¹¹Citat din memorie (3 Rg 21, 23), cu precizarea că nu mai e vorba de întregul trup al reginei, ci de resturile lui, și cu adaosul lui Iehu.

vom pune rege pe nimeni; ce crezi tu că e bine, aceea vom face”¹.

6 Iehu le-a trimis o a doua scrisoare, zicând: „Dacă voi sunteți de-ai mei și ascultați de vorba mea, luați capetele acelor bărbăti care sunt fiii stăpânului vostru și aduceți-le la mine, în Izreel, mâine pe vremea aceasta”. Acuma, fiii Regelui erau șaptezeci; pe aceștia îi hrăneau bogății cetății.

7 Și a fost că dacă a ajuns scrisoarea la ei, i-au luat pe fiii Regelui și i-au înginghiat – pe cei șaptezeci de bărbăti – și le-au pus capetele în coșuri și le-au trimis în Izreel.

8 Și a venit la el un sol și i-a spus, zicând: „Au adus capetele filor Regelui”. Iar el a zis: „Punei-le în două grămezi, lângă poarta cetății, până dimineață”.

9 Și s'a făcut dimineață, iar el a ieșit și s'a așezat și a zis către întregul popor: „Voi nu aveți nici o vină². Iată, eu m'am ridicat împotriva stăpânului meu și l-am omorât; dar pe toți aceștia, cine i-a ucis?

10 Vedeti acum că nimic pe pământ nu rămâne nemplinit din cuvântul pe care Domnul l-a grăit împotriva casei lui Ahab; căci Domnul este Cel ce a făcut tot ceea ce El a spus prin mâna robului său Ilie”.

11 Și Iehu i-a ucis pe toți cei ce mai rămăseseră din casa lui Ahab în Izreel și pe toți cei mai de seamă ai lui și pe apropiații lui și pe preoții lui, că n'a mai rămas nimeni dintre ai lui.

¹Provocarea lui Iehu avusese în vedere factorul psihologic: un ins care fusesese în stare să ucidă doi regi într'o singură zi nu putea fi un om obișnuit, ci înzestrat cu puteri speciale, supravuante. Așadar, supunere totală!

²Literal: „Voi sunteți drepti”.

¹² Si s'a ridicat Iehu si s'a dus in Samaria. Si ajungand in drum la Bet-Eched³,

¹³ i-a aflat pe frații lui Ohozia, regele lui Iuda, și a zis: „Cine sunteți voi?” Iar ei au zis: „Suntem frații lui Ohozia, și ne ducem să dăm binețe fiilor Regelui și fiilor reginei”.

¹⁴ Iar el a zis: „Luați-i de vii!” Si i-a înjunghiat acolo, la Bet-Eched: patruzeci și doi de oameni; și n'a lăsat viu pe nici unul din ei.

¹⁵ Apoi, plecând de acolo, l-a aflat pe Ionadab, fiul lui Recab, care venea să-l întâlnească. Acela i-a dat binețe, iar Iehu i-a zis: „Este inima ta dreaptă cu inima mea, aşa cum inima mea este cu a ta?” Ionadab a zis: „Este”. Iar Iehu a zis: „Dacă este, atunci dă-mi mâna!” Acela i-a dat mâna, iar el l-a luat cu sine în car⁴.

¹⁶ Si i-a zis: „Vino cu mine și vezi râvna mea pentru Domnul Sabaot!” Si l-a făcut să șadă în carul său.

¹⁷ Si au intrat în Samaria și i-au ucis pe toți cei ce mai rămăseseră din casa lui Ahab în Samaria, până i-a stârpit, după cuvântul pe care Domnul i-l grăise lui Ilie.

¹⁸ Si a adunat Iehu tot poporul și le-a zis: „Ahab l-a slujit pe Baal puțin; Iehu îl va sluji mult.

¹⁹ Si acum: chemați-i la mine pe toți profetii lui Baal și pe toți slujitorii lui și pe toți preoții lui! Nici unul să nu lipsească, fiindcă mare jertfă îi voi aduce eu lui Baal; cel ce va lipsi va muri.

³Bet-Eched (poate însemna: „Casa Tunsořii”): localitate situată între Izreel și Samaria; identificată cu actuala Beit-Qad.

⁴După Iosif Flaviu, Iehu și Ionadab erau de multă vreme prieteni.

(Iehu însă a făcut aceasta cu şiretlic, ca să-i poată nimici pe slujitorii lui Baal.)

²⁰ Si a zis Iehu: „Faceți-i lui Baal o sfântă serbare!” Iar ei au făcut chemarea.

²¹ Si a trimis Iehu în tot Israelul, zicând: „Să vină acum toți slujitorii lui Baal și toți preoții lui și toți profetii lui, și nimeni să nu lipsească; fiindcă o jertfă mare voi aduce; cel ce nu va veni nu va trăi”. Așa că au venit toți slujitorii lui Baal și toți preoții lui și toți profetii lui; n'a fost nici unul care să nu fi venit; și au intrat în templul lui Baal; și s'a umplut templul lui Baal de la un capăt la celălalt.

²² Si a zis Iehu către veșmântari: „Aduceți căte un veșmânt pentru toți slujitorii lui Baal!” Si le-au adus veșminte.

²³ Apoi Iehu, împreună cu Ionadab, fiul lui Recab, a intrat în templul lui Baal și le-a zis slujitorilor lui Baal: „Cercați și vedeți dacă nu cumva se află printre voi vreunul din slujitorii Domnului, pentru că aici nu trebuie să mai fie altcineva decât numai și numai slujitorii lui Baal”.

²⁴ Si a intrat să aducă jertfe și arderide-tot. Iehu însă își rânduise afară optzeci de oameni, cărora le-a zis: „Dacă cineva dintre voi îl va scăpa pe vreunul din oamenii pe care eu vi-i voi aduce în mâna, viața lui va fi în schimbul vieții aceluia”.

²⁵ Si a fost că dacă a adus arderea-detot, Iehu le-a zis pedestrașilor săi și căpitanilor lor: „Intrați și ucideți-i!; nici un om dintre ei să nu scape!” Si i-au trecut prin ascuțișul săbiei; pedestrașii și căpitanii le-au aruncat trupurile. Apoi s'a dus în cetatea unde se afla capiștea lui Baal

²⁶ și au scos afară stâlpul lui Baal și l-au ars;

²⁷ și au doborât stâlpii lui Baal⁵, iar căpiștea lui Baal au dărâmat-o și au făcut din ea umblătoare⁶ până'n ziua de azi.

²⁸ Așa l-a stârpit Iehu pe Baal din Israel.

²⁹ Iehu însă nu s'a îndepărtat de păcatele lui Ieroboam, fiul lui Nabat, care-l făcuse pe Israel să păcătuiască, în Bel-tel și în Dan se aflau juninci de aur.

³⁰ Si a zis Domnul către Iehu: „Fiindcă tu ai făcut bine ceea ce era drept în ochii Mei și ai îndeplinit împotriva casei lui Ahab tot ceea ce Eu aveam la inimă, fiii tăi până la al patrulea neam vor sedea pe tronul lui Israel”.

³¹ Dar Iehu nu și-a dat silința să umble cu toată inima lui în legea Domnului, Dumnezeului lui Israel, și nu s'a abătut de la păcatele lui Ieroboam, fiul lui Nabat, cel care-l făcuse pe Israel să păcătuiască.

³² În zilele aceleia a început Domnul să taie părți din țara lui Israel; Hazael le-a lovit în toate hotarele lui Israel:

³³ la răsărit de Iordan, tot ținutul Gallaadului, al lui Gad, al lui Ruben și al lui Manase, începând de la Aroer, care se află pe țărmul râului Arnon, și Gallaadul și Vasanul⁷.

³⁴ Cât despre celelalte întâmplări ale lui Iehu, despre toate vitejile lui și despre războaiele pe care le-a purtat,

⁵ Stâlpii – de lemn sau de piatră – simbolizau prezența zeului.

⁶ „Umblătoare” (popular): closet public.

⁷ Teribilul, crudul și cinicul Iehu nu s'a dovedit și un bun apărător al hotarelor lui Israel. Profitând de slabirea temporară a imperiului asirian, vigurosul Hazael a cucerit, aproape în întregime, teritoriile israeliene de la est de Iordan.

oare nu sunt ele scrise în Cartea Faptelelor din Vremea Regilor lui Israel?

³⁵ Si a adormit Iehu împreună cu părinții săi și l-au îngropat în Samaria. Iar în locul lui a devenit rege Ioahaz, fiul său.

³⁶ Iar timpul domniei lui Iehu peste Israel, în Samaria, a fost de douăzeci și opt de ani.

11

Atalia și Ioas.

¹ Iar Atalia, mama lui Ohozia¹, văzând că fiul ei e mort, s'a ridicat și a stârpit tot ce era sânge regesc.

² Dar Ioșeba, fiica regelui Ioram, sora lui Ohozia, l-a luat pe Ioas, fiul fratei lui ei, furându-l de printre fiii regelui care trebuiau uciși, și l-a furișat – pe el și pe doica lui – în odaia de dormit, ascunzându-l astfel de față Ataliei; și el n'a fost ucis.

³ Si împreună cu ea a rămas ascuns în templul Domnului vreme de șase ani, timp în care Atalia a domnit peste țară.

⁴ În cel de al șaptelea an, preotul Iehoiada a trimis și a luat sutași dintre Cheretieni² și dintre pedestrași și i-a

¹ Atalia era fiica lui Ahab și a Izabelei. Moartea lui Ohozia a surprins-o în poziția de regină-mamă. Poftitoare de putere, a luat de îndată măsuri drastice de exterminare a tuturor posibililor sau eventualilor pretendenți la tron. Domnia ei, de șase ani, a însemnat apogeu cultului lui Baal în regatul de sud, ea dovedindu-se tot atât de aprigă ca mama ei în Israel. Racine va face din ea eroina unei celebre piese de teatru.

² Cheretieni: mercenari cretani, angajați mai întâi de David în corbul de gardă al regelui și al casei sale. Ei formau o grupă aparte (alături de Peletieni, mercenari recrutați dintre Filisteni).

adus la el în templul Domnului și a făcut cu ei un legământ în numele Domnului și le-a luat jurământ; atunci Iehoiada le-a arătat pe fiul regelui³.

5 Și le-a poruncit, zicând: „Iată ce aveți de făcut: o treime din voi veți intra sâmbătă și veți sta de strajă la casa regelui, în pridvor;

6 o treime, la poarta Sur; și o treime, la poarta din spatele pedestrașilor; și țineți ochii pe casă!“⁴

7 Iar două părți din voi, din cei plecați în ziua de sâmbătă, veți răspunde de paza regelui în templul Domnului.

8 Și veți face cerc în jurul regelui, fiecare cu arma în mână; cel ce va intra în rânduri, va muri. Și veți fi cu regele când va ieși și când va intra”.

9 Iar sutașii au făcut tot ceea ce întreleptul Iehoiada le poruncise; și fiecare și-a luat oamenii săi – atât pe cei ce intrau, cât și pe cei ce ieșeau din slujbă sâmbătă – și au venit la preotul Iehoiada.

10 Iar preotul le-a dat sutașilor săbiile și sulițele regelui David, care se aflau în templul Domnului⁵.

11 Și s'au aşezat ostenii împrejurul regelui, fiecare cu arma'n mână, de la colțul din dreapta până la colțul din stânga al templului, și până la jertfelnici și de jur-împrejurul templului.

³Din 2 Par 22, 11 stim că Ioșeba era soția preotului Iehoiada. Aceasta explică, pe de-o parte, ascunderea copilului pe un timp atât de lung și, pe de alta, faptul că preotul devine inițiatorul și conducătorul conpirației.

⁴Nu există repere pentru o imagine clară asupra acestor dispozitive militare; e limpede însă intenția lui Iehoiada: aceea de a controla cu stricte punctele de circulație. El alesese sâmbătă ca zi pentru inaugurarea regelui.

⁵Arme suflate cu aur, folosite numai cu prilejul marilor ceremonii și defilări.

12 Și l-a adus în față pe fiul regelui și i-a pus coroana și însemnele; și l-a proclamat rege și l-a uns; iar ei au bătut din palme și au strigat: „Trăiască regele!”

13 Atunci Atalia a auzit larma poporului ce alerga, și a intrat la popor în templul Domnului.

14 Și, privind, iată că regele sedea, după rânduială, în scaunul de judecată; iar cântăreții și trâmbițașii erau în fața regelui; și întregul popor al locului se bucura și suna din trâmbițe. Atunci Atalia și-a sfâșiat hainele și a strigat: „Uneltire! Uneltire...!”

15 Dar preotul Iehoiada le-a poruncit sutașilor mai-mari peste oaste și le-a zis: „Scoateți-o din rânduri!; iar cel ce va merge după ea, acela negreșit va muri de sabie!” Aceasta, fiindcă preotul a zis: „Să nu fie omorâtă în templul Domnului!”

16 Și și-au pus mâinile pe ea și au împins-o pe calea intrării Cailor până la casa regelui, și acolo au ucis-o.

17 Iar Iehoiada a făcut un legământ între Domnul și rege și popor, așa ca ei să fie poporul Domnului⁶.

18 Și întregul popor al țării a intrat în templul lui Baal și l-au dărâmat; jertfelnicele și chipurile lui le-au sfârâmat cu totul, pe Matan, preotul lui Baal, l-au ucis în fața jertfelnicelor, iar preotul [Iehoiada] a aşezat strajă în templul Domnului.

19 Și i-a luat pe sutași și pe Cheretieni și pe pedestrași și întregul popor din partea locului și l-au coborât pe rege din templul Domnului și au ajuns la

⁶„A fi ei poporul Domnului”: a-și restaura credinția față de Domnul, ceea ce însemna, în primul rând, abolirea idolatriei și întoarcerea la credința într'un singur Dumnezeu.

casa regelui pe calea porții Alergătorilor, și acolo l-au așezat pe tronul regilor.

²⁰ Și întregul popor al țării s'a bucurat, iar cetatea s'a liniștit. Așadar, pe Atalia au ucis-o cu sabia în casa domnească.

12

Domnia și moartea lui Ioaș.

¹ Ioaș avea șapte ani când a devenit rege.

² Ioaș a început să domnească în cel de al șaptelea an al lui Iehu și a domnit în Ierusalim vreme de patruzeci de ani.

³ Atâtă vreme cât l-a îndrumat preotul Iehoiada, Ioaș a făcut ceea ce e drept în fața Domnului;

⁴ doar înălțimile nu le-a desființat, căci poporul încă mai aducea jertfe și tămâieri pe înălțimi.

⁵ Și a zis Ioaș către preoți: „Toți banii sfintelor datorințe ce se aduc în casa Domnului, banii răscumpărării – adică toți banii pe care omul îi aduce pentru răscumpărare – și toți banii pe care din inimă îi aduce omul în templul Domnului¹,

⁶ preoții să-i ia pentru ei, fiecare de la cel pe care-l cunoaște; și ei să dreagă stricăciunile templului, oriunde s'ar afla acele stricăciuni”.

⁷ Cu toate acestea, vreme de douăzeci și trei de ani din domnia lui Ioaș, preoții nu au dres stricăciunile templului².

¹E vorba de trei feluri de dări către templu: taxa fixă – și la termen – a fiecărui credincios, plată pentru jertfa de răscumpărare și, în plus, orice ofrandă benevolă.

²Evident, preoții abuzau de încrederea rege-

8 Atunci regele Ioaș i-a chemat pe Iehoiada și pe preoți și le-a zis: „De ce n'ați dres stricăciunile templului? De acum nu veți mai lua bani pentru răscumpărările pe care le faceți, ci îi veți da pentru dregerea templului”.

⁹ Preoții s-au învoit să nu mai primească bani de la popor, și nu ei să dreagă stricăciunile templului.

¹⁰ Atunci preotul Iehoiada a luat o ladă și i-a făcut deasupra o deschizătură, în capac, și a pus-o lângă jertfelnic, în partea dreaptă, pe unde intra poporul în templul Domnului. Iar preoții care stăteau de pază la ușă puneau acolo toți banii ce se aflau în templul Domnului.

¹¹ Și când vedeau că în ladă se adunaseră mulți bani, atunci veneau secretarul regelui și arhieoreul și strângneau și numărau banii ce se aflaseră în templul Domnului.

¹² Banii astfel adunați îi dădeau în mâinile celor rânduiți să facă lucrările, supraveghetorii templului Domnului; iar ei îi plăteau pe dulgherii și pe meșterii care lucrau în templul Domnului,

¹³ pe zidari și pe cioplitorii în piatră, costul lemnăriei și al pietrei cioplite pentru dregerea stricăciunilor din templul Domnului, precum și orice alte cheltuieli de întreținere a templului Domnului.

¹⁴ Dar din banii aduși în templul Domnului nu se puteau face tăvi de argint, cuie înflorate, cupe sau trâmbițe sau orice fel de vas de aur sau de argint³,

lui, însușindu-și veniturile destinate reparațiilor și întreținerii templului.

³ „... nu se puteau”: nu în sensul că era interzis, ci în acela că banii nu erau destui ca să se mai facă și altceva decât lucrările curente.

¹⁵ ci li se dădeau lucrătorilor, care făceau cu ei îmbunătățiri în templul Domnului.

¹⁶ Și nu se cerea socoteală de la oamenii cărora li se încredințau banii ca să-i dea lucrătorilor, fiindcă aceia erau cu desăvârșire cinstiți⁴.

¹⁷ Însă banii din jertfa pentru păcat și banii din jertfa pentru greșală, care intrau în templul Domnului, pe aceia îi luau preoții.

¹⁸ Atunci s'a ridicat Hazael, regele Siriei, și a pornit cu război împotriva Gătului și l-a luat. Hazael însă și-a pus în gând să meargă și împotriva Ierusalimului.

¹⁹ Dar Ioaș, regele lui Iuda, a luat toate sfintele odoare pe care le dăruiseră Iosafat, Ioram și Ohozia, părinții săi și regii Iudei, precum și sfintele odoare pe care el însuși le dăruise, și tot aurul ce s'a găsit în vîstieria templului Domnului și în casa regelui, și i le-a trimis lui Hazael, regele Siriei; iar acesta s'a întors dinspre Ierusalim.

²⁰ Cât despre celelalte întâmplări ale lui Ioaș, despre toate faptele lui, iată, oare nu sunt ele scrise în Cartea Fapelor din Vremea Regilor lui Iuda?

²¹ Slugile⁵ lui însă s'au ridicat și au uneltit și l-au ucis pe Ioaș în casa Milo, ce se află în Sela.

²² Cei ce l-au lovit au fost slugile sale Iosacar, fiul lui Șimeat, și Izabad, fiul lui Șomer; el a murit și a fost îngropat împreună cu părinții lui în cetatea lui David. În locul lui a devenit rege Amasia, fiul său.

⁴Această mențiune specială nu era de natură să-i onoreze pe preoții vremii (pe care, de altfel, îi vor înfiera și numeroși profetii).

⁵„Slugile” (aici): ofițerii superiori ai armatei.

13

Ioaahaz și Ioaș, regii lui Israel. Moartea lui Elisei.

¹ În cel de al douăzeci și treilea an al domniei lui Ioaș, fiul lui Ohozia, regele lui Iuda, rege peste Israel, în Samaria, a devenit Ioaahaz, fiul lui Iehu, care a domnit șaptesprezece ani.

² El a făcut ceea ce e rău în ochii Domnului și a umblat în păcatele lui Ierooboam, fiul lui Nabat, care-l făcuse pe Israel să păcătuiască, și nu s'a abătut de la ele.

³ Și cu aprindere S'a mâniat Domnul pe Israel și l-a dat pe'ntotdeauna în mâna lui Hazael, regele Siriei, și în mâna lui Benhadad, fiul lui Hazael¹.

⁴ Atunci Ioahaz I s'a rugat Domnului, iar Domnul l-a ascultat, de vreme ce vedea necazul cu care regele Siriei îi strâmtora pe Israeliți.

⁵ Și le-a dat Dumnezeu mântuire Israeliților și i-a scăpat de sub stăpânirea Siriei, iar fiii lui Israel au locuit, ca și mai înainte, în casele lor.

⁶ Numai că ei nu s'au îndepărtat de păcatele casei lui Ierooboam, cel care-l făcuse pe Israel să păcătuiască; dimpotrivă, tocmai în ele au umblat; tufirile² încă mai dăinuiau în Samaria.

⁷ Din oastea lui Ioahaz nu-i mai rămăseseră decât cincizeci de călăreți și zece care de luptă și zece mii de pedestrași, căci regele Siriei o nimicise și o făcuse pulsarea drumurilor.

⁸ Cât despre celelalte întâmplări ale lui

¹Acesta va fi Benhadad al III-lea (de care va fi vorba în versetul 25).

² „Tufirile” (sau „desișurile” sau „crângurile”) erau locurile obscure în care se desfășurau ritualurile orgiastice ale Astartei.

Ioahaz, despre toate faptele lui și despre vitejiile lui, oare nu sunt ele scrise în Cartea Faptelor din Vremea Regilor lui Israel?

9 Si a adormit Ioahaz împreună cu părintii săi și l-au îngropat în Samaria. Iar în locul lui a devenit rege Ioaș, fiul său.

10 În cel de-al treizeci și șaptelea an al domniei lui Ioaș, regele lui Iuda, rege peste Israel, în Samaria, a devenit Ioaș, fiul lui Ioahaz, care a domnit șaisprezece ani.

11 El a făcut ceea ce e rău în ochii Domnului, neabătându-se de la nici unul din păcatele lui Ieroboam, fiul lui Nabat, cel care-l făcuse pe Israel să păcătuiască; dimpotrivă, în ele a umblat.

12 Cât despre celelalte întâmplări ale lui Ioaș, despre toate faptele lui și despre vitejiile lui împotriva lui Amasia, regele lui Iuda, oare nu sunt ele scrise în Cartea Faptelor din Vremea Regilor lui Israel?

13 Si a adormit Ioaș împreună cu părintii lui și a fost îngropat în Samaria, lângă regii lui Israel. Iar pe tronul său s'a urcat Ieroboam³.

14 Elisei era pe atunci bolnav de o boală în urma căreia a și murit. Iar Ioaș, regele lui Israel, a coborât la el și a plâns deasupră-i și a zis: „Părinte, părinte, carul lui Israel și călărețul lui!”⁴

15 Iar Elisei i-a zis: „Ia un arc și săgeți!” Si i s'au adus un arc și săgeți.

16 Si i-a zis regelui: „Pune-ți mâna pe arc!” Ioaș și-a pus mâna pe arc, iar Elisei și-a pus mâinile lui peste mâinile

³E vorba de Ieroboam al II-lea, fiul lui Ioaș (în text e omisă formula de rutină cronicărescă).

⁴Cuvintele pe care Elisei le rostise la despărțirea de Ilie (2, 12).

regelui⁵.

17 Si i-a zis: „Deschide fereastra din spre răsărit!” El a deschis-o⁶, iar Elisei i-a zis: „Săgețează!” Si el a săgetat.

18 Si a zis Elisei: „Sägeata măntuirii Domnului și săgeata măntuirii de Siria!; îi vei bate pe Sirieni la Afec până-i vei mistui”. Si i-a zis Elisei: „Ia un arc!” Acela a luat, iar el i-a zis regelui lui Israel: „Bate în pământ!” Regele a bătut de trei ori și s'a oprit.

19 Atunci omul lui Dumnezeu s'a supărat pe el și i-a zis: „Dac'ai fi bătut de cinci sau șase ori, atunci ai fi bătut Siria pân'ai fi mistuit-o; acum însă o vei bate numai de trei ori”.

20 Si a murit Elisei; și l-au îngropat⁷. Iar la începutul aceluia an au intrat în țară pâlcurile tâlhărești ale lui Moab.

21 Si a fost că'n timp ce unii îngropau un om, iată că au dat cu ochii de tâlhari și l-au aruncat pe om în mormântul lui Elisei; și de'ndată ce acela s'a atins de oasele lui Elisei, a înviat și a stat pe picioarele lui⁸.

⁵„Punând mâna pe arc”, regele, de fapt, l-a întins cu amândouă; Elisei îi dubleză mișcarea.

⁶Fereastra, pe atunci, era o simplă deschizătură în perete, fără geam; a o „deschide” însemna, în acest caz, a-i da perdeluța la o parte, mișcare ce putea fi făcută ușor cu vârful săgeții. „... din spre răsărit”; în direcția Siriei.

⁷La moartea sa, Elisei trecuse de optzeci de ani.

⁸Începutul anului ebraic era toamna; atunci obișnuiau să năvălească tâlharii, după strângerea recoltelor. Pe de altă parte, mormintele evreiești erau săpate într'un perete stâncos și acoperite cu câte o lespede de piatră. În cazul de față, oamenii nu ajunseră la mormântul destinat mortului; când au dat cu ochii de tâlhari (care se aflau la o oarecare distanță), ei s'au grăbit și au dat la o parte lespedea mormântului care le era mai aproape și care era al lui Elisei (desigur, după multă vreme de la moartea acestuia). Așa s'a produs minunea. Credința că relicvele unor

²² Iar Hazael, regele Siriei, mari necazuri le-a adus Israelitilor în toate zilele lui Ioahaz.

²³ Domnul însă a avut milă de ei, și îndurare, și a cătat spre ei de dragul legământului Său cu Avraam, cu Isaac și cu Iacob⁹; Domnul n'a vrut să-i nimicească și nu i-a lepădat de la fața Lui¹⁰.

²⁴ Si a murit Hazael, regele Siriei, iar în locul lui a devenit rege Benhadad, fiul său.

²⁵ Atunci Ioaș, fiul lui Ioahaz, și-a revenit și a luat de sub stăpânirea lui Benhadad, fiul lui Hazael, cetățile pe care acela¹¹ le luase prin război de sub stăpânirea lui Ioahaz, tatăl său; de trei ori l-a bătut Ioaș, și a recucerit cetățile lui Israel.

14

Domnia și moartea lui Amasia. Ie-roboam al II-lea, regele lui Israel.

¹ În cel de al doilea an al domniei lui Ioaș, fiul lui Ioahaz, regele lui Israel, peste Iuda a început să domnească Amasia, fiul lui Ioaș.

² Când a început să domnească avea vîrsta de douăzeci și cinci de ani; și a domnit în Ierusalim vreme de douăzeci și nouă de ani; pe mama sa o chema Iehoadan, și era din Ierusalim.

oameni ai lui Dumnezeu își păstrează puterea de a face minuni stă la temelia cultului sfintelor moaște.

⁹ Așadar, nu pentru că oamenii ar fi meritat mila, ci pentru că Dumnezeu Se îndărâtnicea să-și țină făgăduința.

¹⁰T. M. adaugă: „... pentru moment” (sau: „până acum”).

¹¹Adică Hazael. E vorba de ținuturile menționate în 10, 32-33.

³ El a făcut ceea ce e drept în ochii Domnului, însă nu ca David, părintele său; el și-a potrivit faptele cu acelea ale lui Ioaș, tatăl său.

⁴ Numai că nu a desființat înălțimile, căci poporul încă mai aducea jertfe și tămâieri pe înălțimi.

⁵ Si a fost că atunci când el a devenit stăpân pe putere, le-a ucis pe slugile care-l omorâseră pe tatăl său.

⁶ Dar pe fiii ucigașilor nu i-a ucis, potrivit cu ceea ce e scris în cartea legii lui Moise, cu ceea ce a poruncit Domnul, zicând: „Părinții să nu fie dați morții pentru vina copilor, nici copiii să nu fie dați morții pentru vina părinților: fiecare să moară pentru păcatul său”¹.

⁷ Tot el a bătut zece mii de Edomiți în Valea Sării și a luat Stânca² prin luptă și i-a pus numele Iocteel, [pe care-l poartă] până’n ziua de azi.

⁸ Atunci Amasia a trimis soli la Ioaș – fiul lui Ioahaz, fiul lui Iehu –, regele lui Israel, zicând: „Vino să ne vedem față către față”³.

⁹ Dar Ioaș, regele lui Israel, a trimis la Amasia, regele lui Iuda, zicând: „Spinul Libanului a trimis să i se spună cedrului Libanului: – Dă-ți fata după fiul meu... Dar fiarele sălbaticice din Liban, în trecere, au călcăt în picioare spinul!...

¹La început, legea lui Moise enunțase solidaritatea generațiilor, atât în vină cât și în pedeapsă. Deuteronomul (a doua lege) a anulat acest principiu, introducându-l pe acela al responsabilității individuale, principiu pe care Iezuchiel și-l va însuși pe deplin (18, 20).

²„Stânca” era o cetate moabitară în Valea Sării, adică în prelungirea depresiunii dintre Marea Moartă (Marea Sărătă), și golful Aqaba.

³De fapt, era o obraznică provocare la război. Ioaș, deloc lipsit de o anume semetie, răspunde prinț'ro fabulă-avertisment.

¹⁰ Tu i-ai bătut și i-ai rănit pe Edomiți, și inima te-a semețit; slăvește-te în casa ta; de ce să-ți faci rău căutând prilej de ceartă? Tu vei cădea, și Iuda cu tine”.

¹¹ Dar Amasia nu l-a ascultat. Așa că Ioaș, regele lui Israel, s'a ridicat; el și Amasia, regele lui Iuda, s'au văzut față către față la Bet-Şemeș, în Iuda.

¹² Dar Iudeii au fost doborâți de către Israeliți, așa că fiecare a fugit la cortul său.

¹³ Iar Amasia, regele lui Iuda, fiul lui Ioaș, fiul lui Ohozia, a fost prins acolo, la Bet-Şemeș, de către Ioaș, fiul lui Ioahaz, regele lui Israel. Și s'a dus Ioaș la Ierusalim și a dărămat zidul Ierusalimului, de la poarta lui Efraim până la poarta din colț: patru sute de coti.

¹⁴ Și a luat tot aurul și argintul și toate vasele câte s'au găsit în templul Domnului și în vistieria casei regelui, precum și ostateci, și s'a întors în Samaria.

¹⁵ Cât despre celelalte întâmplări ale lui Ioaș, despre toate faptele din vremea domniei lui și despre cum s'a bătut cu Amasia, regele lui Iuda, oare nu sunt ele scrise în Cartea Faptelor din Vremea Regilor lui Israel?

¹⁶ Și a adormit Ioaș împreună cu părintii săi și a fost îngropat în Samaria, lângă regii lui Israel. Iar în locul lui a devenit rege Ieroboam, fiul său.

¹⁷ Amasia, fiul lui Ioaș, regele lui Iuda, a mai trăit încă cincisprezece ani după moartea lui Ioaș, fiul lui Ioahaz, regele lui Israel.

¹⁸ Cât despre celelalte întâmplări ale lui Amasia, despre toate faptele lui, oare nu sunt ele scrise în Cartea Faptelor din Vremea Regilor lui Iuda?

¹⁹ Făcându-se însă la Ierusalim o unel-tire împotriva lui, a fugit în Lachiș; și au trimis după el în Lachiș și l-au ucis acolo.

²⁰ Și l-au adus pe cai și l-au îngropat în Ierusalim, cu părinții săi, în cetatea lui David.

²¹ Atunci întregul popor al lui Iuda l-a luat pe Azaria, care era pe atunci de șaisprezece ani, și l-au făcut rege în locul tatălui său Amasia.

²² El a rezidit Elatul și l-a readus în Iuda, după ce regele adormise cu părinții săi.

²³ În cel de al cincisprezecelea an al domniei lui Amasia, fiul lui Ioaș, regele lui Iuda, în Samaria a devenit rege Ieroboam, fiul lui Ioaș, regele lui Israel; el a domnit peste Israel vreme de patruzeci și unu de ani.

²⁴ El a făcut ceea ce e rău în ochii Domnului, neabătându-se de la nici unul din păcatele lui Ieroboam, fiul lui Nabat, cel care-l făcuse pe Israel să păcatuiască.

²⁵ El a refăcut vechiul hotar al lui Israel, de la intrarea Hamatului până la marea Arabă, după cuvântul pe care Domnul, Dumnezeul lui Israel, îl grăise prin robul său Iona, fiul lui Amitai, profetul din Gat-Hefer⁴

²⁶ fiindcă Domnul văzuse necazul cel plin de amărăciune al Israeliților, că erau slăbiți și lipsiți și părăsiți și că Israel nu avea pe nimeni care să-l ajute.

⁴E vorba de profetul Iona, pe care introducea cărții care-i poartă numele îl numește, de asemenea, „fiul lui Amitai” (Iona 1, 1). Numai de aici însă stim că era originar din Gat-Hefer, cetate în ținutul tribului Zabulon, și că a avut o misiune profetică pe lângă regele Ieroboam al II-lea.

²⁷ Căci Domnul nu spusese că va stinge seminția lui Israel de sub cer; aşa că i-a mântuit prin mâna lui Ieroboam, fiul lui Ioaș.

²⁸ Cât despre celealte întâmplări ale lui Ieroboam, despre toate faptele lui și despre vitejia cu care a purtat război- aie și despre cum i-a readus lui Israel Damascul și Hamatul lui Iuda, oare nu sunt ele scrise în Cartea Faptelor din Vremea Regilor lui Israel?

²⁹ Și a adormit Ieroboam împreună cu părinții săi, cu regii lui Israel. Iar în locul lui a devenit rege Zaharia, fiul său.

15

Azaria, rege în Iuda. Zaharia, Șalum, Menahem, Pecahia și Pecah, regi în Israel. Iotam, rege în Iuda.

¹ În cel de al douăzeci și şaptelea an al domniei lui Ieroboam, regele lui Israel, peste Iuda a devenit rege Azaria, fiul lui Amasia.

² Aceasta era de șaisprezece ani când a devenit rege și a domnit în Ierusalim vreme de cincizeci și doi de ani. Pe mama sa o chema Iecolia, și era din Ierusalim.

³ El a făcut ceea ce e drept în ochii Domnului, pe potriva tuturor faptelor tată-lui său Amasia.

⁴ Numai înăltimile nu le-a desființat, de vreme ce poporul încă mai aducea jertfe și tămâieri pe înăltimi.

⁵ Dar Domnul l-a lovit pe rege, și acesta a fost lepros până în ziua morții sale. El a trăit într-o casă osebită, în timp ce Iotam, fiul Regelui, sedea în casă și judeca poporul.

⁶ Cât despre celealte întâmplări ale lui Azaria, despre toate faptele lui, oare nu sunt ele scrise în Cartea Faptelor din Vremea Regilor lui Iuda?

⁷ Și a adormit Azaria împreună cu părinții săi și a fost îngropat laolaltă cu părinții săi în cetatea lui David. Iar în locul lui a devenit rege Iotam, fiul său.

⁸ În cel de al treizeci și optulea an al domniei lui Azaria, regele lui Iuda, peste Israel, în Samaria, a devenit rege Zaharia, fiul lui Ieroboam, care a domnit șase luni.

⁹ El a făcut ceea ce e rău în ochii Domnului, aşa cum făcuseră și părinții lui, neabătându-se de la nici unul din păcatele lui Ieroboam, fiul lui Nabat, care l-a făcut pe Israel să păcătuiască.

¹⁰ Dar Șalum, fiul lui Iabeș, a făcut o uneltire împotriva lui; și l-a lovit la Ibleam și l-a ucis și a devenit rege în locul lui.

¹¹ Celealte fapte ale lui Zaharia sunt scrise în Cartea Faptelor din Vremea Regilor lui Israel.

¹² Așa s'a plinit cuvântul pe care Domnul i-l spuseste lui Iehu, zicând: „Fiii tăi numai până la al patrulea neam vor sedea pe tronul lui Israel”.

¹³ Șalum, fiul lui Iabeș, a devenit rege în cel de-al treizeci și nouălea an al domniei lui Azaria, regele lui Iuda, și a domnit în Samaria o lună.

¹⁴ Atunci Menahem, fiul lui Gadi, a plecat din Tirta și a venit în Samaria și l-a lovit pe Șalum, fiul lui Iabeș, și l-a ucis și s'a făcut rege în locul său.

¹⁵ Celealte fapte ale lui Șalum și uneltirea pe care el a făcut-o, iată, ele sunt scrise în Cartea Faptelor din Vremea Regilor lui Israel.

¹⁶ Atunci Menahem a lovit Tirța și tot ce era în ea, precum și hotarele ei de dincolo de Tirța, fiindcă nu i-au deschis [poarta]¹; a lovit-o, iar pe femeile însărcinate le-a spintecat.

¹⁷ Apoi Menahem, fiul lui Gadi, a devenit rege peste Israel în cel de al treizeci și nouălea an al domniei lui Azaria, regele lui Iuda, și a domnit în Samaria zece ani.

¹⁸ El a făcut ceea ce e rău în ochii Domnului, neabătându-se de la păcatele lui Ieroboam, fiul lui Nabat, cel care l-a făcut pe Israel să păcătuiască.

¹⁹ În zilele lui s'a ridicat Ful², regele Asiriei, împotriva țării; iar Menahem i-a plătit lui Ful o mie de talanți de argint spre a-l ajuta să-și întărească împărăția;

²⁰ Menahem a ridicat argintul acesta de la Israeliți, de la toți cei bogăți, câte cincizeci de sicli de argint de fiecare

¹E posibil ca propriii săi concetăjeni din Tirța (vechea capitală a regatului de nord) să fi reprobat asasinatul prin care Menahem devinise rege în Samaria; de unde, represaliile. Textul Ebraic se referă, fără motivație, la o altă cetate, anume T ipsa, care însă se află pe Eufrat și al cărei nume a fost corectat de copiști: Tapuah (o mică localitate, foarte puțin cunoscută, pe hotarul dintre Efraim și Manase).

²Sub numele de „Ful” era cunoscut, în Babilonă și în țările mediteraneene, Tiglatfalasar al III-lea (745-724), cel prin care imperiul asirian, după o lungă perioadă de declin, și-a întins considerabil hotarele. După înfrângerea Armenilor, noul rege a întreprins o mare campanie militară în vest, ajungând la Mediterana; în 738 îi plăteau tribut regele Damascului, regele Israelului și, practic, toți principii din zonă. La valorile de azi, tributul plătit de către Menahem – care devinise un fel de rege-păpușă – se ridică la două milioane de dolari aur. De altfel, acesta a fost începutul declinului regatului de nord, care, în 722 (sau 721), sub Sargon al II-lea, va fi transformat în provincie asiriană, sub numele de Samaria, prin deportarea masivă a populației și înlocuirea ei cu cinci triburi asiatice.

om, ca să-i dea regelui Asiriei; iar regele Asiriei s'a întors și n'a rămas acolo în țară.

²¹ Cât despre celealte întâmplări ale lui Menahem, despre toate faptele lui, iată, oare nu sunt ele scrise în Cartea Faptelor din Vremea Regilor lui Israel?

²² Si a adormit Menahem împreună cu părinții săi, iar în locul lui a devenit rege Pecahia, fiul său.

²³ Pecahia, fiul lui Menahem, a devenit rege peste Israel, în Samaria, în cel de al cincizecilea an al domniei lui Azaria, regele lui Iuda, și a domnit doi ani.

²⁴ El a făcut ceea ce e rău în ochii Domnului, neabătându-se de la păcatele lui Ieroboam, fiul lui Nabat, cel care l-a făcut pe Israel să păcătuiască.

²⁵ Dar împotriva lui a uneltil Pecah, fiul lui Remalia – cel ce era al treilea în rang după el –, împreună cu Argob și cu Arie și cu cincizeci de oameni din Galaad și l-a lovit în Samaria, în fața casei domnești³, și acolo l-a ucis; și s'a făcut rege în locul lui.

²⁶ Cât despre celealte întâmplări ale lui Pecahia, despre toate faptele lui, iată că ele sunt scrise în Cartea Faptelor din Vremea Regilor lui Israel.

²⁷ În cel de al cincizeci și doilea an al domniei lui Azaria, regele lui Iuda, peste Israel a devenit rege Pecah, fiul lui Remalia, care a domnit în Samaria douăzeci de ani.

²⁸ El a făcut ceea ce e rău în ochii Domnului, neabătându-se de la păcatele lui Ieroboam, fiul lui Nabat, cel care l-a făcut pe Israel să păcătuiască.

²⁹ În zilele lui Pecah, regele lui Israel, a venit Tiglatfalasar, regele Asiriei, și

³T. M.: „... în turnul (fortăreața) casei domnești”.

a luat Ionul, Abel-Bet-Maaca, Ianoah, Chedeșul, Hațorul, Galaadul, Galileea și tot ținutul lui Neftali, iar pe locuitorii-i-a strămutat în Asiria⁴.

30 Dar Osea, fiul lui Ela, a uneltit împotriva lui Pecah, fiul lui Remalia, și l-a lovit și l-a ucis și s'a făcut rege în locul lui în cel de al douăzecilea an al domniei lui Iotam, fiul lui Azaria.

31 Cât despre celelalte întâmplări ale lui Pecah, despre toate faptele lui, iată că ele sunt scrise în Cartea Faptelor din Vremea Regilor lui Israel.

32 În cel de al doilea an al domniei lui Pecah, fiul lui Remalia, regele lui Israel, a început să domnească Iotam, fiul lui Azaria, regele lui Iuda.

33 Când a început să domnească avea douăzeci și cinci de ani, iar domnia lui în Ierusalim a durat șaisprezece ani. Pe mama sa o chema Ierușa, și era fiica lui Țadoc.

34 El a făcut ceea ce e drept în ochii Domnului, pe potriva a tot ceea ce făcuse Azaria, tatăl său.

35 Numai înălțimile nu le-a desființat, căci poporul încă mai aducea jertfe și tămâieri pe înălțimi. El a zidit poarta cea de sus la templul Domnului.

36 Cât despre celelalte întâmplări ale lui Iotam, despre toate faptele lui, oare nu sunt ele scrise în Cartea Faptelor din Vremea Regilor lui Iuda?

37 În zilele acelea a început Domnul să trimită împotriva lui Iuda pe Rațon, regele Aramului, și pe Pecah, fiul lui Remalia.

⁴Tiglatfalasar al III-lea este cel care a instaurat o nouă politică față de locuitorii unei țări învinse: în loc de a-i masacra sau de a-i vinde ca sclavi, îi deporta pe teritoriul Asiriei, ca mână de lucru ieftină; în locul lor aducea coloniști de prin alte părți.

38 Și a adormit Iotam împreună cu părinții săi și a fost îngropat cu părinții săi în cetatea lui David, părintele său; iar în locul lui a domnit Ahaz, fiul său.

16

Domnia lui Ahaz.

1 În cel de al șaptesprezecelea an al domniei lui Pecah, fiul lui Remalia, rege peste Iuda a devenit Ahaz, fiul lui Iotam.

2 Ahaz avea vîrstă de douăzeci de ani când a devenit rege și a domnit în Ierusalim vreme de șaisprezece ani. El nu a făcut ceea ce cu credință era drept în ochii Domnului, Dumnezeului său, aşa cum făcuse părintele său David,

3 ci a umblat în calea regilor lui Israel¹; mai mult, pe fiul său l-a trecut prin foc², după urâciunile neamurilor pe care Domnul le alungase din fața filor lui Israel,

4 și aducea jertfe și ardea tămâie pe dealuri și pe înălțimi și sub fice tufiș.

5 Atunci Rațon, regele Siriei, și Pecah, fiul lui Remalia, regele lui Israel, au

¹Ahaz a adoptat o religie sincretistă și, în virtutea acesteia, a introdus în templu o seamă de obiecte și ritualuri idolatre (cea ce, desigur, era mai rău decât idolatria în sine). De asemenea, el a restaurat cultul zeitei Astarte (Iștar) și a zidit un jertfelnic după modelul văzut în Damasc.

²„A trece un copil prin foc” era, în cultele idolatre, un ritual de purificare. Există însă, mai ales în cultul lui Baal, și obiceiul de a-i jertfi zeului, prin ardere în foc, pe copilul întâi-născut. După o seamă de exegeti, se pare că Ahaz a introdus acest ritual în țara sa, începând cu propriul său copil, ceea ce înseamnă că expresia „l-a trecut prin foc” trebuie citită: „l-a ars cu foc” (N. H. Snaith). Din Ieremia 7, 31 reiese limpede că acesta era un ritual deja împământit în regulul de sud.

pornit război împotriva Ierusalimului și l-au împresurat pe Ahaz, dar nu l-au putut birui.

6 În vremea aceea Rațon, regele Siriei, a readus Elatul la Siria și i-a izgonit pe Iudei din Elat, iar în Elat au venit Edomiții, care trăiesc acolo până'n ziua de azi.

7 Ahaz a trimis soli la Tiglatfalasar, regele Asiriei, zicând: „Eu sunt robul și fiul tău; vino și scoate-mă de sub mâna regelui Siriei și de sub mâna regelui lui Israel, care s'au ridicat împotriva mea”.

8 Ahaz a luat atunci argintul și aurul care s'au găsit în vîstieriile templului Domnului și în acelea ale casei regale și i le-a trimis regelui în dar.

9 Ca urmare, regele Asiriei l-a ascultat: s'a dus regele Asiriei la Damasc și l-a cucerit; pe locuitori i-a strămutat, iar pe Rațon l-a ucis.

10 Iar regele Ahaz s'a dus la Damasc să-l întâlnească pe Tiglatfalasar, regele Asiriei, și a văzut altarul din Damasc³. Si regele Ahaz i-a trimis preotului Uriе chipul întocmai al altarului și măsurile lui și toate alcătuirile lui;

11 iar preotul Uriе a zidit altarul pe potriva a tot ceea ce regele Ahaz îi trimisese din Damasc.

12 Când regele a văzut altarul, s'a urcat la el

13 și și-a adus arderea-de-tot și jertfele și libațiile, iar săngele jertfelor sale de pace l-a vărsat pe altar.

14 Iar jertfelnicul de aramă, care era în fața Domnului⁴, – și care acum se află

între altarul cel nou și templul Domnului – l-a mutat și l-a așezat în partea de miazănoapte a altarului [cel nou].

15 Apoi regele Ahaz i-a dat poruncă preotului Uriе, zicând: „Pe jertfelnicul cel mare vei aduce arderea-de-tot cea de dimineată, jertfa de carne cea de seară, arderea-de-tot a regelui și jertfa lui de carne, arderea-de-tot a întregului popor, jertfa lor de carne și libația; peste el vei vărsa tot săngele arderii-de-tot și săngele oricăror alte jertfe; iar jertfelnicul de aramă rămâne pe seama mea, să văd ce e de făcut cu el”.

16 Si a făcut preotul Uriе aşa cum i-a poruncit Ahaz.

17 Regele a desprins apoi marginile șasiurilor și a luat vasele de pe ele; de asemenea, marea [de aramă] a luat-o de pe boii de aramă pe care se sprijinea și a așezat-o pe o temelie de piatră;

18 tot el a făcut un postament pentru locul de odihnă din templul Domnului și a schimbat locul de intrare a regelui, în afara templului Domnului; acestea, de dragul regelui Asiriei.

19 Cât despre celealte întâmplări ale lui Ahaz, despre toate faptele lui, oare nu sunt ele scrise în Cartea Faptelor din Vremea Regilor lui Iuda?

20 Si a adormit Ahaz, împreună cu părintii săi și a fost îngropat în cetatea lui David; iar în locul lui a devenit rege Iezechia, fiul său.

17

Osea, rege al lui Israel. Asirienii cucereșc Samaria și deportează populația.

³Altarul putea fi al unui cult idolatru din Siria sau din Asiria.

⁴Jertfelnicul făcut de Solomon.

¹ În cel de-al doisprezecelea an al domniei lui Ahaz, regele lui Iuda, rege peste Israel, în Samaria, a devenit Osea, fiul lui Ela, care a domnit nouă ani.

² El a făcut ceea ce e rău în ochii Domnului, dar nu ca regii lui Israel de dinaintea lui.

³ Împotriva lui a venit Salmanasar, regele Asiriei¹; Osea i-a devenit supus și i plătea bir.

⁴ Dar regele Asirienilor a descoperit în el necredințioșie, dat fiind că trimisese o solie la So, regele Egiptului, și în anul acela nu-i plâtise birul; și l-a împresurat și l-a încătușat în temniță.

⁵ Apoi regele Asiriei s'a ridicat împotriva întregii țări și a ajuns la Samaria și a împresurat-o vreme de trei ani.

⁶ Iar în cel de al nouălea an al lui Osea, regele Asiriei a cucerit Samaria și i-a strămutat pe Israeliți în Asiria și i-a aşezat în Halach și în Habor, lângă râul Gozan, în munții Mediei.²

⁷ Aceasta, deoarece fiii lui Israel au pă-

¹E vorba de Salmanasar al V-lea (726-722), urmașul lui Tiglatfalasar al III-lea și predecesorul fiului său, Sargon al II-lea (721-705).

²Cronicile asiriene îi atribuie lui Sargon al II-lea cucerirea Samariei și deportarea populației, evenimente care s-ar fi petrecut în 722 sau 721. E posibil însă ca fiul să fi desăvârșit ceea ce începuse tatăl, așa cum se va întâmpla, mult mai târziu, cu Vespasian și Titus, cuceritorii Ierusalimului (70 d. H.). Oricum, acesta a fost sfârșitul regatului de nord, pe care cuceritorii l-au numit Samarina și pe teritoriul căruia au adus, drept coloniști, cinci triburi asiatici. Aceste triburi, împreună cu Israeliții rămași pe loc și cu supraviețitorii ce se vor întoarce, vor alcătui, prin amestec, populația Samarinenilor (cunoscută astfel și în vremea Nouului Testament); religia lor sincretistă și obiceiurile bizare vor instaura între ei și Iudei o ură neîmpăcată. În cele ce urmează (vv. 7-23) se dă motivația teologicomorală a acestei tragedii.

cătuit împotriva Domnului, Dumnezeului lor – Cel ce i-a scos din țara Egiptului, de sub mâna lui Faraon, regele Egiptului – și s'a temut de dumnezei străini

⁸ și au umblat în năravurile neamurilor pe care Dumnezeu le-a alungat din fața fiilor lui Israel, precum și în năravurile regilor lui Israel, făcând cum făceau aceștia;

⁹ și deoarece fiii lui Israel au săvârșit fapte nedrepte împotriva Domnului, Dumnezeului lor, și și-au zidit înălțimi prin toate târgurile lor, de la turnul de pază până la cetatea întărătită,

¹⁰ și și-au făcut stâlpi și tufișuri pe fiece deal înalt și sub fiece copac umbros

¹¹ și au ars tămâieri pe toate locurile înalte, așa cum făceau neamurile pe care Domnul le alungase din fața lor, și au făcut locuri de'mpreunare³ și și-au cioplit idoli ca să-L întărâte pe Domnul,

¹² și au slujit idolilor despre care Domnul le spusesese: „Să nu-I faceți Domnului astfel de lucruri!”

¹³ Atunci Domnul a dat mărturie împotriva lui Israel și împotriva lui Iuda prin toți profetii Săi, prin fiecare văzător, zicând: „Întoarceți-vă din căile voastre cele rele și păziți poruncile Mele și rânduielile Mele și toată legea pe care Eu le-am poruncit-o părintilor voștri, și tot ceea ce Eu le-am trimis prin robii Mei, profetii!”

¹⁴ Dar ei n'au ascultat, ci și-au învârtoșat cerbicea⁴ mai tare decât aceea a părintilor lor

³ „... locuri de'mpreunare” (mențiune proprie Septuagintei): fie locuri ale prostituției sacre, fie locuri ale unor adunări secrete.

⁴ „A-și învârtoșa cineva cerbicea”: a fi încăpățanat, îndărătnic, refractar.

¹⁵ și n'au ținut seama de mărturiile cu care Domnul li Se mărturisise și au umblat după deșertăciuni și au devenit deșerti⁵ și [au umblat] după neamurile dimprejurul lor, deși Domnul le poruncise să n'o facă;

¹⁶ și au părăsit poruncile Domnului, Dumnezeului lor, și și-au făcut chipuri turnate – două juninci! – și au făcut tușuri și s'au închinat la toată „puterea cerului”⁶ și i-au slujit lui Baal.

¹⁷ Pe fiii și pe fiicele lor le-au trecut prin foc și s'au folosit de ghicit și de descântecă și s'au vândut la ceea ce e rău în ochii Domnului, ca să-L întărâpe.

¹⁸ Iar Domnul S'a mâniat cumplit pe Israeliți și i-a lepădat de la fața Sa; și n'a rămas decât seminția lui Iuda.

¹⁹ Dar nici chiar fiii lui Iuda n'au păzit poruncile Domnului, Dumnezeului lor, ci au umblat întru năravurile fiilor lui Israel, pe care aceia le făptuiau, și L-au lepădat pe Domnul.

²⁰ Iar Domnul S'a mâniat pe întreaga seminție a lui Israel; și le-a trimis necazuri și i-a dat în mâna celor ce i-au jefuit, până ce i-a lepădat de la fața Sa.

²¹ Aceasta, fiindcă Israeliții s'au răzvrătit împotriva casei lui David; ei și l-au făcut rege pe Ieroboam, fiul lui Nabat; iar Ieroboam i-a abătut pe Israeliți din calea Domnului și i-a făcut să păcatuască greu păcat:

²² fiii lui Israel au umblat în orice păcat pe care l-a făcut Ieroboam, fără nici o abatere,

²³ până ce Domnul i-a lepădat pe Israeliți de la fața Sa – aşa cum grăiese prin

⁵ „Deșertăciuni” = idoli. Cel care se închină la un idol devine tot atât de găunos ca și zeul cu care se identifică.

⁶ „Puterea (sau „puterile”) cerului”: referire la cultul astrelor.

toți profetii, robii Săi – și pe Israeliți i-a strămutat din țara lor în aceea a Asirienilor, unde se află și azi.

²⁴ Iar regele Asirienilor a adus oameni din Babilon, din Cuta, din Ava, din Hamat și din Sefarvaim și i-a așezat în cetățile Samariei, în locul fiilor lui Israel; aceștia au moștenit Samaria și s'au așezat în cetățile ei.

²⁵ Dar fiindcă la începutul viețuirii lor acolo ei nu se temeau de Domnul, de aceea Domnul a trimis asupra lor lei care-i ucideau pe unii dintre ei.

²⁶ Atunci i s'a spus regelui Asiriei, zicând: „Neamurile pe care tu le-ai strămutat și pe care le-ai așezat prin cetățile Samariei nu cunosc legea Dumnezeului acelei țări; de aceea El a trimis leii asupra lor și, iată, aceia îi omoară pentru că ei nu cunosc legea Dumnezeului acelei țări”.

²⁷ Iar regele Asiriei a poruncit, zicând: „Trimiteti acolo pe unul din preoții pe care i-ati adus de acolo, ca să se ducă și să trăiască acolo și să-i învețe legea Dumnezeului acelei țări”.

²⁸ Și l-au adus pe unul din preoții pe care-i strămutaseră din Samaria, iar el s'a așezat la Betel și i-a învățat cum să se teamă de Domnul.

²⁹ Dar neamurile și-au făcut, fiecare, dumnezeii lor și i-au așezat în capiștile de pe înălțimi, pe care le făcuseră Samarinienii⁷: fiecare neam în cetățile pe care le locuia:

³⁰ oamenii din Babilon și l-au făcut pe Sucot-Benot, cei din Cuta și l-au făcut pe Nergal, cei din Hamat și-au făcut-o pe Așima,

⁷ Aici apare pentru prima oară numele Samarinienilor ca populație ce trăia în centrul și nordul țării, aşa cum va fi numită și în vremea Noului Testament.

31 cei din Ava și i-au făcut pe Nivhaz și Tartac, iar cei din Sefarvaim își ardeau fii și fiicele în cinstea lui Adramelec și Anamelec, zeii Sefarvaimilor.

32 Ei se temeau de Domnul⁸, dar și au așezat urâciunile în capiștile de pe înălțimi, pe care și le-au făcut în Samaria, fiecare neam în cetățile pe care le locuia; se temeau de Domnul și și-au făcut dintre ei preoți pentru înălțimi, iar aceștia aduceau pentru ei jertfe în capiștile de pe înălțimi;

33 și de Domnul se temeau, și dumnezeilor lor le slujeau după obiceiul popoarelor din mijlocul cărora fuseseră aduși.

34 Până'n ziua de azi, ei fac în felul lor: se tem [de Domnul] și fac după obiceiurile lor cele vechi; rânduielile și judecățile lor nu și le fac după legea și după poruncile pe care Domnul le-a poruncit fiilor lui Iacob – cel pe care l-a numit Israel –

35 atunci când a făcut cu ei legământ și le-a poruncit, zicând: „Să nu vă temeți de dumnezei străini, nici să vă închinați lor, nici să le slujiți și nici să le aduceți jertfe,

36 ci numai Domnului, Cel ce cu putere mare și cu braț înalt vă scos din țara Egipțului; de El să vă temeți, Lui să vă închinați și Lui să-i aduceți jertfe;

37 fără'ncetare să păziți rânduielile și judecățile și legea și poruncile pe care pentru voi le-a scris ca să le pliniți; și să nu vă temeți de alții dumnezei;

38 și nici legământul pe care El l-a făcut cu voi să nu-l uitați; și să nu vă temeți de alții dumnezei,

⁸„Frica de Domnul” (adică de Iahvă, Dumnezeul lui Israel) era acel minimum elementar pe care imigranții păgâni și l-au însușit, dar fără să-l depășească.

39 căci numai de Domnul, Dumnezeul vostru, trebuie să vă temeți, și El vă va scoate din mâna tuturor vrăjmașilor voștri;

40 și să nu vă potriviți cu obiceiurile pe care ei le urmează!”

41 Așa că neamurile acestea se temeau de Domnul și slujeau idolilor lor; ba și copiii lor și copiii copiilor lor, până'n ziua de astăzi, fac aşa cum au făcut părinții lor.

18

Iezechia, rege peste Iuda. Cucerirea Samariei și sfârșitul regatului de nord. Primele invazii ale lui Senaherib asupra Ierusalimului.

1 În cel de al treilea an al domniei lui Osea, fiul lui Ela, regele lui Israel, peste Iuda a devenit rege Iezechia, fiul lui Ahaz.

2 Douăzeci și cinci de ani avea când a început să domnească; și a domnit în Ierusalim vreme de douăzeci și nouă de ani. Mama sa se numea Abia, și era fiica lui Zaharia.

3 El a făcut ceea ce e drept în ochii Domnului, pe potriva a tot ceea ce făcuse David, părintele său;

4 el a desființat înălțimile și a sfârâmat toți stâlpii și a nimicit tufișurile, precum și șarpele de aramă pe care-l făcuse Moise, pentru că, până la vremea aceea, fiii lui Israel îi aduceau arderi de tămâie; el l-a numit Nehuștan.¹

¹Făcut și ridicat din porunca Domnului, șarpele de aramă avuseseră, la vremea lui, un rol benefic, vindecător (Nm 21, 8-9); în timp însă, datorită formei și materiei sale, fusese asimilat unui idol, ceea ce a atras atenția marelui reforma-

5 El s'a încrezut în Domnul, Dumnezeul lui Israel; ca el n'a mai fost altul între regii lui Iuda, nici înainte, și nici după;

6 că s'a lipit de Domnul și nu s'a abătut de la El și l-a păzit poruncile, cele pe care i le poruncise lui Moise.

7 Și Domnul era cu el; și înțelept era în tot ce făcea; și s'a răzvrătit de sub mâna regelui Asiriei și nu l-a mai slujit.

8 El l-a bătut pe Filisteni, până la Gaza și până la hotarele ei, de la turnul de pază până la cetatea cea tare.²

9 Și a fost că în cel de al patrulea an de domnie a regelui Iezechia (adică în anul al șaptelea al domniei lui Osea, fiul lui Ela, regele lui Israel), s'a ridicat Salmanasar, regele Asiriei, împotriva Samariei și a împresurat-o,

10 iar după aproape trei ani a luat-o, adică în cel de al șaselea an al domniei lui Iezechia (ceea ce înseamnă al zecelea an al domniei lui Osea, regele lui Israel: atunci a fost luată Samaria).

11 Atunci regele Asiriei l-a strămutat pe Samarineni în Asiria și l-a așezat în Halach, în Habor, lângă râul Gozan, în munții Mediei;

12 aceasta, fiindcă ei nu au ascultat de glasul Domnului, Dumnezeul lor, și l-au călcat legământul în tot ceea ce Moise, robul lui Dumnezeu, le poruncise: nici că le-au ascultat, nici că le-au făcut.³

tor religios și moral care a fost regele Iezechia (716-687). Cât despre „Nehuștan”, acest nume înseamnă „lucru de aramă”: semn de dispreț.

2 Următoarele patru versete (9-12) repetă, cu unele aproximării, relatarea din 17, 3-6.

3 Textul cuprins între 18, 13 – 19, 37 se regăsește, cu unele omisiuni sau adăugiri, în Is 31, 1 – 39, 8, cu scopul de a-i oferi cititorului contextul istoric în care intervine profetul.

13 Iar în cel de al paisprezecelea an al domniei lui Iezechia s'a ridicat Senaherib, regele Asiriei, împotriva puternicelor cetăți ale Iudeei și le-a luat.⁴

14 Iar Iezechia, regele lui Iuda, a trimis soli la regele Asiriei, în Lachiș⁵, zicând: „Am gresit; îndepărtează-te de mine; orice povară vei pune asupra mea, o voi duce”. Iar regele Asirienilor a pus asupra lui Iezechia, regele lui Iuda, un bir de trei sute de talanți de argint și treizeci de talanți de aur.⁶

15 Iezechia a dat tot argintul care s'a găsit în templul Domnului și în vîstirea casei domnești.

16 În vremea aceea a ras Iezechia aurul de pe ușile templului și de pe stâlpii pe care-i aurise însuși Iezechia, regele lui Iuda, și l-a dat regelui Asiriei.

17 Regele Asiriei a trimis din Lachiș pe Tartan, pe Rabsaris și pe Rabšache⁷ spre regele Iezechia, cu o mare oaste împotriva Ierusalimului. Aceștia s'au ridicat și au venit la Ierusalim și s'au oprit lângă scocul lacului de sus, pe drumul către țarina nălbitorului.

18 Și strigându-l aceia pe Iezechia, au ieșit Eliachim, fiul lui Hilchia, căpetenia casei regale, Šebna grămăticul și Ioah cronicarul, fiul lui Asaf.

⁴Senaherib s'a urcat pe tronul Asiriei după moartea lui Sargon al II-lea, în 704, și a domnit până în 681. Prima sa invazie asupra regatului Iuda a avut loc la 701 î. H.

⁵Lachiș: cetate mare și puternică, unde se instalaște Senaherib (la cca. 45 kilometri sud-vest de Ierusalim).

⁶Tributul plătit de Iezechia, potrivit cronicilor asiriene (care mai menționează: patruzeci și șase de cetăți ocupate, două sute de mii de robi și un mare număr de animale) se ridică, în echivalentul de astăzi, la 2.500.000 dolari.

⁷De fapt, acestea nu erau nume proprii, de persoane, ci denumirile rangurilor pe care cei trei le aveau la curtea și în oastea regelui.

¹⁹ Și le-a zis Rabșache:⁸ „Spuneți-i acum lui Iezechia: Acestea zice regele, marele rege al Asirienilor: Ce fel de nădejde este aceea pe care tu te reazem?”

²⁰ Tu ai spus (dar acestea erau vorbe goale): Am sfat și putere să duc un război!... Acum, pe cine te bizui tu, de teai răzvrătit împotriva mea?

²¹ Iată, acum tu ți-ai pus nădejdea în Egipt, în acest toiag de trestie frântă care, de se va rezema cineva în el, îi va intra prin mâna și i-o va găuri; aşa e Faraon, regele Egiptului, și toti cei ce se încred în el.

²² Iar dacă-mi veți zice: – Noi ne încredem în Domnul, Dumnezeul nostru!, oare nu El e Acela Căruia însuși Iezechia i-a stricat înăltimile și altarele, zicând către Iuda și Ierusalim: Numai în fața acestui jertfelnic din Ierusalim vă veți încchină?

²³ Acum, fă un legământ cu domnul meu, regele Asirienilor, și-ți voi da două mii de cai, dacă tu vei fi în stare să urci pe ei tot atâția călăreți...

²⁴ Cum vei putea tu să faci față chiar unui singur satrap, cel din urmă dintre slugile domnului meu? Ai cumva nădejde în Egipt pentru care de luptă și călăreți?

²⁵ Și acum: Credeti voi că fără Domnul ne-am ridicat noi împotriva acestui loc ca să-l nimicim? Domnul este Cel ce mi-a zis: – Mergi împotriva acestei țări și nimicește-o!”

²⁶ Atunci Eliachim, fiul lui Hilchia, și Sebna și Ioah au zis către Rabșache:

⁸ În cele ce urmează (vv. 19-35) Rabșache vădește nu numai trufie, dar și arta de a-și demobiliza moral adversarii; se vede și faptul că era la curent cu reforma religioasă a lui Iezechia, dar și cu credința că el, invadatorul, este un instrument al lui Iahvă (Domnul).

„Vorbește-le robilor tăi în limba siri-ană⁹, căci noi o înțelegem, și nu ne vorbi în limba ebraică; o faci oare ca să vorbești în auzul oamenilor de pe zid?”

²⁷ Iar Rabșache le-a zis: „Credeti cumva că la stăpânul vostru sau la voi mă trimis domnul meu să spun aceste cuvinte? nu mă trimis oare la oamenii care stau pe zid, pentru ca ei împreună cu voi să-și mănușe scârna și să-și bea udul?”

²⁸ Și a stat Rabșache în picioare și a strigat în limba ebraică, zicând: „Ascultați cuvintele marelui rege al Asirienilor:

²⁹ Acestea zice regele: Să nu vă amăgească Iezechia cu vorbe, căci el nu va fi în stare să vă scape din mâna mea.

³⁰ Și să nu vă facă Iezechia să vă puneți nădejdea în Domnul, zicând: Domnul, negreșit, vă va scăpa; această cetate nu va fi dată în mâna regelui Asirienilor!...

³¹ Nu-l ascultați pe Iezechia! Căci acestea zice regele Asirienilor: Împăcați-vă cu mine și veniți la mine, și fiecare om va bea din viță lui de vie și va mâncă din smochinul său și va bea apă din propria sa fântână

³² până când vin eu și vă voi strămuta într-o țară care-i asemenea țării voastre, o țară de grâu și de vin, de pâine și de vii, o țară de untdelemn și mi-

⁹ „Limba siri-ană” (mai exact, „siriacă”): dialect al limbii aramaice, folosit mai ales de cărturari. La rândul ei, aramaica, originară din Mesopotamia și răspândită în întregul Orient creștin, devenise a doua limbă oficială a diplomației orientale. În vremea lui Iezechia, aramaica era cunoscută numai de către marii dregători ai regatului. Mai târziu însă, după ce ebraica clasică a început să se numere printre limbile moarte, ea va deveni limba poporului; în ea vor vorbi Domnul Iisus și Apostolii Săi.

ere, unde voi veți trăi și nu veți muri. Și nu-l ascultați pe Iezechia, fiindcă el vă amăgește zicând: Domnul vă va scăpa!...

³³ A putut oare vreunul din dumnezeii neamurilor să-și scape țara din mâna regelui Asirienilor?

³⁴ Unde e dumnezeul Hamatului sau al Arpadului? unde e dumnezeul Sefarvaimului, al Inei sau al Hevei? și unde sunt dumnezeii Samariei?¹⁰ fost-au ei în stare să scape Samaria din mâna mea?

³⁵ Care din dumnezeii acestor țări și-a scăpat țara din mâna mea, pentru ca Domnul să scape din mâna mea Ierusalimul?"

³⁶ Iar ei au tăcut și nimeni nu i-a răspuns că o vorbă, fiindcă regele poruncise ca nimeni să nu-i răspundă.

³⁷ Iar Eliachim, fiul lui Hilchia, căpetenia casei regale, și Șebna grămăticul și Ioah cronicarul, fiul lui Asaf, au venit la Iezechia, avându-și hainele sfâșiate¹¹, și i-au spus cuvintele lui Rabšache.

și pe bătrâni preoților, îmbrăcați în sac, la Isaia profetul, fiul lui Amos¹.

³ Aceștia i-au zis: „Aşa grăiește Iezechia: – Ziua de azi e o zi de necaz, de certare și de mânie: copiii stau să se nască, dar mama n'are putere.

⁴ Poate că Domnul, Dumnezeul tău², va auzi cuvintele lui Rabšache, pe care regele Asirienilor, stăpânul său, l-a trimis să-L ocărască pe Dumnezeul Cel-Viu, și anume să-L ocărască chiar cu vorbele pe care Domnul, Dumnezeul tău, le-a auzit; aşadar, roagă-te Domnului, Dumnezeului tău, pentru aceștia care au rămas³.

⁵ Aşa că servii regelui Iezechia au venit la Isaia.

⁶ Iar Isaia le-a zis: „Aşa să-i spuneți domnului vostru: Aşa grăiește Domnul: Să nu te temi de cuvintele pe care le-ai auzit, cu care M'au ocărât slugile regelui Asirienilor.

⁷ Iată, Eu voi trimite într'însul un duh și va auzi o veste și se va întoarce în țara sa; și acolo, în propria lui țară, îl voi lovi Eu cu sabia".

⁸ Aşa că Rabšache s'a întors și l-a găsit pe regele Asiriei războindu-se împotriva Libnei⁴ – căci auzise că acesta a plecat din Lachiș

¹ Isaia, care-și începuse mandatul profetic cu patruzeci de ani în urmă, se afla acum, încarcat de faimă, spre sfârșitul vietii.

² Expresia: „Dumnezeul tău” nu înseamnă că Isaia ar avea alt Dumnezeu decât regele și trimișii săi, ci că profetul, prin mandatul său, se află într'o relație specială cu Domnul.

³ „... cei care au rămas”: cei ce se mai aflau în Ierusalim după deportarea, în 701, a nu mai puțin de 200.000 de robi (vezi 18, 14 și nota).

⁴ Libna: cetate în Iudeea, aproape de hotarul Filistenilor (alta decât locul de popas al Israelitilor în pustie, menționat cu acest nume în Nm 33, 20-21).

19

Urmarea istorisirii. Înfrângerea, prin rugăciune, a lui Senaherib.

¹ Și a fost că dacă regele Iezechia a auzit acestea, și-a sfâșiat hainele și s'a îmbrăcat în sac și s'a dus în templul Domnului.

² Și i-a trimis pe Eliachim, căpetenia curții domnești, pe Șebna grămăticul

¹⁰ Această ultimă întrebare (absentă în T. M.) este preluată din recensio Origenis și recensio Luciani.

¹¹ Hainele sfâșiate: semn de tristețe, doliu, jale.

9 de îndată ce a auzit despre Tirhaca, regele Etiopianilor, spunându-se: „Iată, vine să te izbească”. Așa că s'a întors și a trimis soli la Iezechia, zicând:

10 „Așa îi veți grăi lui Iezechia, regele lui Iuda: – Să nu te amăgească Dumnezeul tău, în care te încrezi, spunând: Ierusalimul nu va fi dat în mâna regei Asirienilor!...”

11 Oare tu n'ai auzit despre tot ceea ce regii Asirienilor au făcut în toate țările, cum le-au nimicit? iar tu crezi c'ai să scapi?

12 Oare dumnezeii neamurilor pe care părinții mei le-au nimicit fost-au în stare să scape Gozanul și Haranul și Rețeful și pe fiii lui Eden care erau în Telasar?⁵

13 Unde e regele Hamatului? unde e regele Arpadului? și unde-i regele cetății Sefarvaim, al Inei și al Hevei?...”.

14 Iar Iezechia a luat scrisoarea din mâna solilor și a citit-o; și s'a suit în templul Domnului; și acolo, înaintea Domnului, a deschis-o

15 și a zis: „Doamne, Dumnezeul lui Israel, Tu, Cel ce șezi pe heruvimi, doar Tu ești Dumnezeu în toate împărtășile pământului; Tu ești Cel ce ai făcut cerul și pământul.

16 Pleacă-Ți, Doamne, auzul și ia aminte; deschide-Ți, Doamne, ochii și vezi; și auzi cuvintele lui Senaherib, pe care le-a trimis ca să-L ocărască pe Dumnezeul-Cel-Viu.

17 Că, într'adevăr, Doamne, regii Asirienilor au pustiit neamurile

18 și pe dumnezeii lor i-au aruncat în foc; pentru că aceia nu sunt dumnezei,

⁵Cetăți și țări de pe ambele maluri ale Eufratului.

ci lucru de mâini omenești, din lemn și din piatră; și i-au nimicit.

19 Dar acum, Doamne, Dumnezeul nostru, scapă-ne din mâinile lor, pentru că fiece împărtășie de pe pământ să aibă cunoștință că Tu singur ești Dumnezeul!”

20 Iar Isaia, fiul lui Amos, a trimis la Iezechia și i-a zis: „Așa grăiește Domnul, Dumnezeul puterilor, Dumnezeul lui Israel: Am auzit rugăciunea cu care Mi te-ai rugat asupra lui Senaherib, regele Asirienilor.

21 Aceasta este cuvântul pe care Domnul l-a grăit despre el:⁶ Fiica fecioară a Sionului te-a disprețuit și te-a batjocorit; fiica Ierusalimului⁷ și-a râs de tine dând din cap.

22 Pe Cine-ai ocărât tu și L-ai întărât? Împotriva Cui ți-ai înălțat tu glasul și ți-ai ridicat ochii spre înălțimi?: Împotriva Sfântului lui Israel.

23 Că prin soli L-ai ocărât pe Domnul, fiindcă zis: «Cu multimea carelor de luptă m'am ridicat eu pe înălțimea munților și pe coamele Libanului și i-am tăiat vârfurile cedrilor și mândrețea chiparoșilor și am intrat până'n inima codrului, a codrului Carmelului

24 și m'am răcorit bând ape străine, și cu urma piciorului meu am secat toate râurile'ntre maluri».

25 N'ai auzit tu oare de aceste lucruri pe care din vechime le-am făcut? Din vremuri de demult am rânduit, dar doar

⁶Urmează un poem de mare frumusețe, în care se recunoaște stilul literar al lui Isaia. Dacă textul din Is 37, 22-35 prezintă unele (foarte puține) diferențe, ele i se datorează, desigur, autorului.

⁷În gădirea și limbajul lui Isaia, „fiica Sionului” și „fiica Ierusalimului” îi desemnează pe locuitorii aceleiași cetăți.

acum Mi-am arătat Eu planul ca tu să pustiești cetățile'n puternicia lor.

²⁶ Celor ce locuiau în cetăți întărите leam slăbit mâinile, iar ei s'au veștejtit; ca iarba uscată pe acoperișuri au devenit, cum e troscotul s'au făcut.

²⁷ Dar acum îți cunosc sederea și ieșirea și intrarea și mânia cu care'mpotriva Mea te-ai mâniat.

²⁸ De vreme ce'mpotriva Mea te-ai mâniat și cu trufia Mi-ai atins auzul, belciugul Meu în nări am să ți-l pun și'n buze îți voi pune o zăbală și te-oi înțoarce'n calea pe care ai venit...⁸

²⁹ Și acesta-ți va fi semnul:⁹ În anul acesta vei mâncă ce-ai strâns; în anul doilea, ce răsare; în anu-al treilea semănați și secerăți și sădiți vii și poama le-o mâncăți.

³⁰ Vor crește cei rămași în Iuda și-si vor înginge rădăcini în jos și roadă vor purta în sus;

³¹ că din Ierusalim va ieși o rămășiță și din muntele Sion vor fi cei mânțiui,¹⁰ râvna Domnului puterilor va face acestea.

³² De aceea, aşa grăiește Domnul despre regele Asirienilor: Nu va intra el în cetatea aceasta și nici săgeată'n ea va repezi, nici pavăză'mpotrivă-i va aduce și nici cu șanț o va împresura;

⁸Cu toate că Senaherib a fost, fără s'o știe, instrumentul lui Dumnezeu, trufia lui va fi, la rându-i, pedepsită.

⁹Semnul restaurării: perioada lipsurilor complete va fi urmată de o alta, a belșugului, siguranței și mânțuirii. (De aici, profetul i se adreseză lui Iezechia).

¹⁰„Rămășița lui Israel” (idee care-și va deschide în literatura biblică un drum glorioz – până la Pavel) se va alcătui nu numai din Israeliții supraviețuitori ai deportărilor, ci și din cei rămași la centru, în Ierusalim.

33 ci pe drumul pe care a venit pe acela se va întoarce și în cetatea aceasta nu va intra, zice Domnul.

³⁴ Eu voi ocroti cetatea aceasta ca să o mânțuiesc de dragul Meu și-al robului Meu David".¹¹

³⁵ Și a fost că'n noaptea aceea a venit îngerul Domnului și a ucis din tabăra Asirienilor o sută optzeci și cinci de mii; când s'au sculat dimineață, iată că toate trupurile erau leșuri.

³⁶ Iar Senaherib, regele Asirienilor, s'a ridicat și a plecat și s'a întors și a locuit în Ninive.

³⁷ Și'n timp ce el se închina în templul lui Nisroc, dumnezeul său, Adramelec și Şarețer, fiul său, l-a ucis cu sabia și au fugit în țara Araratului; iar în locul lui a domnit Asarhadon, fiul său.

20

Boala și vindecarea lui Iezechia. Solia lui Merodac Baladan.

¹ În vremea aceea, Iezechia s'a îmbolnăvit de moarte. Iar profetul Isaia, fiul lui Amos, a venit la el și i-a zis: „Așa grăiește Domnul: Pune-ți casa'n rânduială, că vei muri și nu vei trăi”.

² Iar Iezechia s'a întors cu fața la perete și I s'a rugat Domnului, zicând:

³ „Adu-ți aminte, Doamne, cum am umblat eu în fața Ta întru adevăr – cu inimă plină – și cum am făcut eu ceea ce e bun în ochii Tăi!” Și a plâns Iezechia cu plângere mare.

⁴ Și'n timp ce Isaia se afla în curtea cea din mijloc, fost-a cuvântul Domnului către el, zicând:

¹¹Vezi nota de la Is 37, 35.

5 „Întoarce-te și spune-i lui Iezechia, cărmuiitorul poporului Meu: – Așa grăiește Domnul, Dumnezeul lui David, părintele tău: Rugăciunea ți-am auzit-o, lacrimile ți le-am văzut, și iată că Eu te voi face sănătos: în cea de a treia zi te vei sui în templul Domnului;

6 și-i voi adăuga duratei tale cincisprezece ani. Și te voi izbăvi – pe tine și cetatea aceasta – din mâna regelui Asirienilor; și voi ocroti cetatea aceasta, de dragul Meu și de dragul robului Meu David”.

7 Atunci Isaia a zis: „Să ia ei o turtă de smochine și să i-o pună pe rană și se va însănătoși”.

8 Iar Iezechia a zis către Isaia: „Care este semnul că Domnul mă va vindeca și că în cea de a treia zi mă voi sui în templul Domnului?”

9 Iar Isaia i-a zis: „Acesta este semnul de la Domnul, că adică Domnul Își va ține cuvântul pe care l-a grăit: umbra va merge cu zece trepte înainte, sau se va întoarce cu zece trepte înapoi”.

10 Și a zis Iezechia: „Ușor este ca umbra să se întindă cu zece trepte!... Nu, nu aşa!, ci să se întoarcă umbra cu zece trepte înapoi!”

11 Atunci Isaia a strigat către Domnul, iar umbra s'a întors cu zece trepte înapoi pe cadran¹.

12 În vremea aceea, Merodac Baladan, fiul lui Baladan, regele Babilonului,

¹E vorba de un cadran solar; în mijloc era înfiptă o tijă, a cărei umbră, mișcându-se odată cu soarele, indica ora. După tradiția talmudică, atunci când regele Ahaz (care fusese un rău cărmuiitor) a murit, Dumnezeu a scurtagăziua cu zece trepte (grade, linii). Așadar, când lui Iezechia i s'a dat înapoi sănătatea, ziua a revenit la durata ei normală (cf. Solomon B. Freehot, apud Manley).

auzind că Iezechia fusese bolnav, i-a trimis acestuia o scrisoare și un dar.²

13 Iar Iezechia, bucurându-se de venirea solilor, le-a arătat toată casa în care își avea mirodeniile și argintul și aurul și aromatele și uleiul cel scump, și cămara odoarelor și tot ce se afla în vistieriile lui; nimic n'a fost în casa lui sau în ceea ce se afla în stăpânirea sa pe care el, Iezechia, să nu-l fi arătat.

14 Iar profetul Isaia a venit la regele Iezechia și i-a zis: „Ce-au spus oamenii aceștia? și de unde au venit ei la tine?”

Iar Iezechia a zis: „Au venit la mine dintr-o țară de departe: tocmai din Babilon”.

15 Atunci el a zis: „Ce-au văzut ei în casa ta?” Iar acela a zis: „În casa mea au văzut totul; nimic nu este'n casa mea pe care eu să nu li-l fi arătat, chiar și tot ce e'n vistieriile mele”.

16 Atunci Isaia a zis către Iezechia: „Ascultă cuvântul Domnului:

17 Iată, vin zilele când vor fi duse'n Babilon toate câte se află'n casa ta și tot ceea ce părinții tăi au strâns până'n ziua de azi; nu se va pierde cuvântul pe care Domnul l-a grăit.

18 Și fiii tăi, odraslele tale, ei, cei născuți din tine, și ei vor fi luati și vor devini eunuci³ în casa regelui Babilonului”.

²În afară de faptul că asemenea gesturi făceau parte din eticheta curților orientale, solia lui Merodac Baladan (al cărui nume real era Marduk-abal-idinna) avea, după Iosif Flaviu, și un scop politic: acela al unei alianțe cu Iezechia. Aceasta, la rândul său, va dori să arate că, în cazul unei alianțe, el nu e un rege sărac, care să nu-și poată întreține armata. El însă nu-și dă seama de unul din adeverurile crude ale istoriei: aliațul de azi poate fi înamicul de mâine.

³„Fiii” înseamnă „urmășii” (aşa cum „părinții” înseamnă, deseori, „strămosii”). Profetia lui Isaia s'a plinit în vremea lui Nabucodonosor,

¹⁹ Iar Iezechia a zis către Isaia: „Bun este cuvântul Domnului, pe care El l-a grăit. Fie pace'n zilele mele!”⁴

²⁰ Cât despre celelalte întâmplări ale lui Iezechia, despre toată lupta lui și despre toate pe care el le-a înfăptuit: iazul, și apeductul, și cum a adus el apă în cetate, oare nu sunt ele scrise în Cartea Faptelor din Vremea Regilor lui Iuda?

²¹ Și a adormit Iezechia împreună cu părinții săi și a fost îngropat în cetatea lui David, iar în locul lui a devenit rege Manase, fiul său.

21

Domnia lui Manase, apoi a lui Amon, fiul său.

¹ Doisprezece ani avea Manase când a început să domnească; el a domnit în Ierusalim vreme de cincizeci și cinci de ani. Pe mama sa o chema Heftibah.

² El a făcut ceea ce e rău în ochii Domnului, urmând urâciunile neamurilor pe care Domnul le izgonise din fața fiilor lui Israel.¹

---

care a cucerit Ierusalimul, l-a supus pe regele Ioachim și l-a deportat pe Iehonia, urmașul său, împreună cu toată curtea lui, confiscând și toate averile regale (vezi capitolul 24). „Eunucii” (în contextul de aici) erau prizonieri castrați și puși să păzească haremul.

⁴ Iată un răspuns neașteptat, care însă vrea să arate că regele, deși avertizat asupra unor dezastre viitoare, nu pune la îndoială cuvântul lui Dumnezeu. (În Is 39, 8: „... dar mă rog ca în zilele mele să fie pace și dreptate”).

¹ Deși a avut domnia cea mai lungă dintre toți regii lui Iuda, Manase ne-a lăsat imaginea suveranului furibund care nu se mulțumește să restaureze, amplificată, idolatria, dar simte, diabolic, și voluptatea profanării celor sfinte.

³ El a rezidit înăltimile pe care Iezechia, tatăl său, le dărămase; i-a ridicat lui Baal un altar; a făcut tufișuri, și cum făcuse Ahab, regele lui Israel; și i s'a închinat la toată „oștirea cerului” și i-a slujit;

⁴ a zidit un altar chiar în templul Domnului, despre care Domnul spuse: „În Ierusalim Îmi voi pune numele”,

⁵ iar în cele două curți ale templului Domnului a zidit un altar pentru întreaga „oștire a cerului”;

⁶ și-a trecut fiili prin foc, a ghicit, a vrăjิต, a adus oameni care se îndeletniceau cu chemarea morților și a înmulțit vrăjitoarele, făcând astfel ceea ce e rău în ochii Domnului, ca să-l stârnească mânia;

⁷ și a aşezat idolul tufișului² în templul despre care Domnul îi spuse lui David și lui Solomon, fiul său: „În această casă și în Ierusalimul pe care Eu l-am ales din toate semințiile lui Israel, aici Îmi voi pune numele pe veci;

⁸ și nu voi mai urni piciorul lui Israel din țara pe care Eu le-am dat-o părinților lor pentru cei ce-Mi vor păzi tot ceea ce Eu am poruncit, adică după legea pe care robul meu Moise le-a poruncit-o”.

⁹ Dar ei n'au ascultat; ci Manase i-a împins în față ceea ce e rău în ochii Domnului mai mult decât neamurile pe care Domnul le-a stârpit din fața fiilor lui Israel.

¹⁰ Atunci Domnul a grăit prin robii Săi, profetii, zicând:

¹¹ „De vreme ce Manase, regele lui Iuda, a făcut toate urâciuni mai rău decât tot ce au făcut Amoreii³ care

²T. M.: „chipul Așerei”.

³Prin „Amorei” se înțelegeau, de obicei, neamurile care locuiseeră Palestina înainte de sosi-

au fost înainte de el, împingându-i și pe Iudei să păcătuiască prin idolii lor,
 12 de aceea, aşa grăiește Domnul, Dumnezeul lui Israel: Iată, Eu voi aduce peste Ierusalim și peste Iuda atâtea rele, încât celu ce va auzi îi vor țui amândouă urechile.

13 Și voi întinde peste Ierusalim funia de măsură a Samariei și firul cu plumb al casei lui Ahab; și voi șterge Ierusalimul aşa cum se șterge o oală golită, pusă apoi cu gura'n jos.⁴

14 Și voi lepăda rămășița moștenirii Mele și-i voi da în măinile vrăjmașilor lor: de jaf și de pradă le vor fi tuturor vrăjmașilor lor,

15 fiindcă au făcut ceea ce e rău în ochii Mei și Mi-au stârnit mânia, chiar din ziua'n care i-am scos pe părinții lor din Egipt și până'n ziua de azi".

16 Mai mult, pe lângă păcatele lui, cu care l-a făcut pe Iuda să păcătuiască făcând ceea ce e rău în ochii Domnului, Manase a vârsat și mult sânge nevinovat, încât a umplut Ierusalimul de la un capăt la altul.

17 Cât despre celelalte întâmplări ale lui Manase, despre toate faptele lui și despre păcatul cu care a păcătuit, oare nu sunt ele scrise în Cartea Faptelor din Vremea Regilor lui Iuda?

rea Evreilor.

⁴Ierusalimului i se vor aplica unitățile de măsură care-au lucrat asupra Samariei (desființată ca entitate politică) și asupra lui Ahab (condamnat la nimicire). „Funia de măsură” și „firul cu plumb” alcătuiesc, stilistic, un oximoron: unelte de construcție, ele pot fi, prin răsturnare, unelte de dărâmare. Cât despre „oala ștearsă” (imagine unică în Biblie), ea este simbolul-avertisment al nimicirii totale și metodice; verbul apaleifo = „a șterge” are nuanța de „a curăță” (a înlătura necurăția), dar și pe aceea, absolută, de „a șterge de pe față pământului”, aşa cum e folosit în Fc 6, 7.

18 Și a adormit Manase împreună cu părinții săi și a fost îngropat în grădina casei sale, adică în grădina lui Uza, iar în locul lui a devenit rege Amon, fiul său.

19 Amon avea douăzeci și doi de ani când a început să domnească; el a domnit în Ierusalim vreme de doi ani. Pe mama sa o chema Meșulemet, și era fica lui Haruț din Iotba.

20 El a făcut ceea ce e rău în ochii Domnului, aşa cum făcuse Manase, tatăl său,

21 mergând pe toate urmele tatălui său, slujind idolilor cărora și tatăl său le slujise și cărora li s'a închinat,

22 părăsindu-L pe Domnul, Dumnezeul părinților săi, și neumblând în calea Domnului.

23 Servii lui Amon însă au uneltit împotrivă-i; și l-au ucis pe rege chiar în casa lui.

24 Dar poporul țării i-a ucis pe cei ce uneltiseră împotriva regelui Amon; în locul acestuia, poporul țării l-a pus rege pe Iosia, fiul său.

25 Cât despre celelalte întâmplări ale lui Amon, despre faptele lui, oare nu sunt ele scrise în Cartea Faptelor din Vremea Regilor lui Iuda?

26 Și l-au îngropat în mormântul său din grădina lui Uza; iar în locul lui a devenit rege Iosia, fiul său.

22

Cartea legii descoperită sub domnia lui Iosia.

1 Iosia avea opt ani când a devenit rege; și a domnit în Ierusalim vreme de trei-

zeci și unu de ani. Pe mama sa o chema Iedida, și era fiica lui Adaia din Boțcat.

2 El a făcut ceea ce e drept în ochii Domnului și a umblat pe de-a'ntregul în calea lui David, părintele său, fără să se abată nici la dreapta, nici la stânga.¹

3 Și a fost că în cel de al optșprezecelea an al regelui Iosia, în luna a opta², regele l-a trimis la templul Domnului pe grămaticul Șafan, fiul lui Ațalia, fiul lui Meșulam, zicând:

4 „Du-te la Hilchia, marele preot, pentru ca el să socotească banii aduși la templul Domnului, banii adunați de la popor de către cei ce stau de pază la ușă,³

5 și să-i dea în mâinile celor puși să facă lucrările la templul Domnului”. Iar acela i-a dat lucrătorilor de la templul Domnului, ca să dreagă stricăciunile templului:

6 dulgherilor, pietrarilor și zidarilor, ca și la cumpărarea lemnăriei și a pietrei cioplite pentru dregerea stricăciunilor de la templu.

7 Acestora însă nu li se cerea socoteală pentru banii ce li se încredințaseră, fiindcă erau cu desăvârșire cinstiți.

8 Iar Hilchia, marele preot, a zis către grămaticul Șafan: „Am găsit în templul Domnului Cartea legii”⁴. Și Hil-

¹Elogiu total, fără rezerve, pe care autorul îl accordase numai lui Iezechia, bunicul lui Iosia (18, 3). David rămâne, și aici, regele-etalon.

²Anul 622 î. H. Cât despre „luna a opta”, precizarea se află numai în Septuaginta.

³E vorba de banii adunați în lada instituită de regele Ioaș, destinați exclusiv lucrărilor de reparații (vezi 12, 5-16).

⁴Denumirea de „Cartea legii (acesteia)” se află numai în Deuteronom (28, 61;29, 21;30, 10;31, 26), precum și în Cartea lui Iosua Navi (1, 8;8, 34 – cu referire la aceeași operă a lui Moise), de unde concluzia că scrierea nu putea fi

chia i-a dat lui Șafan Cartea, iar el a citit-o.

9 Și a intrat la regele Iosia, în templul Domnului, și i-a spus ce avea de spus, zicând: „Robii tăi au luat banii ce s'au găsit în templu și i-au dat în mâna celor puși să facă lucrările în templul Domnului”.

10 Iar grămaticul Șafan i-a mai spus rege lui, zicând: „Preotul Hilchia mi-a dat o Carte”. Și a citit-o Șafan în fața rege lui.

11 Și a fost că dacă regele a auzit cuvintele din Cartea legii, și-a sfâșiat hainele.⁵

12 Apoi regele a poruncit preotului Hilchia și lui Ahicam, fiul lui Șafan, și lui Acbor, fiul lui Miheia, și lui Șafan grămaticul, și lui Asaia, servul regeului, zicând:

13 „Mergeti și întrebați-L pe Domnul pentru mine și pentru tot poporul și pentru întregul Iuda despre cuvintele acestei Cărți care a fost găsită; că tare să a aprins mânia Domnului asupra noastră, deoarece părinții noștri nu au ascultat de cuvintele acestei

altceva decât Deuteronomul, fie integral, fie cel puțin partea lui legislativă, cu toate prescripțiile, cu binecuvântări pentru cei ce vor respecta legea, dar și cu aspre blesteme pentru cei ce o vor călca. E posibil ca ea să fi fost ascunsă, pierdută – sau chiar uitată – în anii de groază ai nelegiuilui Manase. Oricum, descoperirea ei reprezintă un moment foarte important din viața fiilor lui Israel, ea devenind izvorul nouului suflu pe care Iosia îl va da vieții religioase din regatul de sud. De notat că, la acea vreme, cele cinci cărți ale lui Moise nu circulau laolaltă, în opera compactă ce se va numi Pentateuhul, ci în părți separate.

⁵„Și-a sfâșiat hainele” în semn de durere și jale, descoperind uriașă distanță dintre poruncile lui Dumnezeu și comportamentul celor cheamați să le respecte.

Cărți, ca să facă tot ceea ce s'a scris pentru noi".

¹⁴ Așa că preotul Hilchia și Ahicam și Achor și Şafan și Asaia s'au dus la proorocița Hulda, soția lui Šalum veșmântarul⁶, fiul lui Ticva, fiul lui Harhas; ea locuia în Ierusalim, în partea lui cea nouă; iar ei i-au vorbit.

¹⁵ Iar ea le-a zis: „Așa grăiește Domnul, Dumnezeul lui Israel: Spuneți-i omului care v'a trimis la mine:

¹⁶ Așa grăiește Domnul: Iată, Eu voi aduce rele asupra acestui loc și asupra celor care-l locuiesc, după toate cuvintele Cărții pe care regele lui Iuda a citit-o;

¹⁷ aceasta, pentru că ei M'au părăsit și au adus jertfe unor dumnezei străini, ca să-Mi stârnească mânia în toate faptele mâinilor lor; aşadar, mânia Mea se va aprinde asupra acestui loc și nu se va stinge.

¹⁸ Iar regelui lui Iuda, care v'a trimis să-L întrebați pe Domnul, spuneți-i acestea: Așa grăiește Domnul, Dumnezeul lui Israel: Cât despre cuvintele pe care tu le-ai auzit:

¹⁹ De vreme ce inima ta să a măhnit, iar tu te-ai smerit în fața Domnului de îndată ce ai auzit ceea ce Eu am grăit despre locul acesta și despre cei care-l locuiesc – că vor fi nimiciți și blestemăți –, de vreme ce ți-ai sfășiat hainele și ai plâns în fața Mea, ei bine, și Eu am auzit, zice Domnul;

²⁰ de aceea, nu va fi așa: iată, Eu te voi adăuga la părintii tăi și te vei aduna în

⁶Era în tradiția regilor de a-L consulta pe Dumnezeu prin mijlocirea unui profet. Pe Hulda n'o cunoaștem și din altă parte; a fost preferată, probabil, pentru că locuia mai aproape, soțul ei având în grija veșmintele de slujbă ale preoților de la templu.

pace la mormântul tău, și ochii tăi nu vor vedea relele pe care Eu le voi aduce peste locul acesta". Si i-au spus regelui răspunsul.

23

Iosia curăță de idoli templul Domnului și regatul lui Iuda, faptă care se răsfrânge și în hotarele lui Israel. Regii Ioahaz și Ioachim.

¹ Atunci regele a trimis și i-a adunat la el pe toți bătrâni din Iuda și din Ierusalim.¹

² Si s'a suit regele în templul Domnului, și împreună cu el fiecare om din Iuda și toți locuitorii Ierusalimului și preoții și profetii și întregul popor, de la mic la mare; și'n auzul lor a citit toate cuvintele din Cartea legii, cea care fu se găsită în templul Domnului.

³ Si a șezut regele pe scaunul de judecată² și a făcut legământ în fața Domnului că vor umbla după Domnul și cu toată inima și cu tot sufletul îi vor păzi poruncile și mărturiile și rânduielile și vor plini cuvintele acestui legământ – cele ce sunt scrise în Cartea aceasta. Si tot poporul a stat întru legământ.³

¹ „Bătrâni” reprezentau puterea locală a fiecarei comunități și erau convocați în împrejurări speciale.

²Textual: „... a șezut lângă stâlp (coloană)”, locul consacrat pentru jilțul din templu al regelui (același pe care arhiereul Iehoiada îl așezase pe regele copilandru Ioas) (11, 14).

³ „Legământul” nu era altceva decât făgăduința solemnă că vor fi respectate toate condițiile deuteronomice prin care fiil lui Israel își puteau menține statutul de „poporul Meu”. Regele l-a proclamat în numele poporului, iar acesta, în întregime, „a stat întru legământ” (éste en te diathéke), ceea ce consună și cu Textul Ebraic. Acest „întru” nu denotă o simplă aderare (orice

⁴ Regele i-a poruncit lui Hilchia, marele preot, ca și preoților de rândul al doilea și celor ce păzeau ușa, să scoată din templul Domnului toate obiectele ce fuseseră făcute pentru Baal și pentru tufiș și pentru toată „oștirea cerului”, și le-au ars în afara Ierusalimului, în valea Cedrilor, iar cenușa au dus-o la Betel.⁴

⁵ Și a isprăvit cu preoții idolatri – pe care regii lui Iuda îi puseseră să ardă tămâie pe înălțimi și în cetățile lui Iuda și împrejurul Ierusalimului; de asemenea, cu cei care-i ardeau tămâie lui Baal și soarelui și lunii și stelelor și la toată „oștirea cerului”.

⁶ Tufișul⁵ din templul Domnului l-a scos afară din Ierusalim, la pârâul Cedrilor, și l-a ars și l-a prefăcut în cenușă, iar cenușa a aruncat-o pe groapa de obște a oamenilor de rând⁶.

⁷ Și a dărâmat casa sodomiților ce se afla în templul Domnului⁷, unde femeile țeseau perdele pentru tufiș.⁸

aderare e oarecum periferică), ci o angajare lăuntrică, o integrare finituală a omului în însăși substanța cuvântului lui Dumnezeu.

⁴Pentru explicația acestei strămutări vezi v. 15.

⁵ „Tufișul” (natural sau anume făcut) era locul și simbolul prostituției sacre în cultul Astarte.

⁶„Groapa de obște a oamenilor de rând” (vezi și Ir 26, 23) (literal: „groapa fiilor poporului”) era ceea ce astăzi se numește „groapa comună”. În vechime, doar oamenii înstăriți își puteau permite să aibă un mormânt săpat în stâncă, închis cu o lespede verticală; groapa comună era săpată în pământ. Aruncarea cenușii idolești pe o astfel de groapă însemna desacralizarea totală a ultimelor rămășițe pagâne.

⁷E vorba de homosexuali bărbați. Deși Deuteronomul interzicea drastic homosexualitatea de ambe sexe (Dt 23, 19), existența acestui păcat e consemnată de mai multe ori în istoria iudaică (ex. 3 Rg 14, 24). Desigur, „casa” acestora se afla într’o anexă a templului.

⁸E vorba de voalurile din cultul Astartei.

⁸ Și i-a adus pe toți preoții din cetățile lui Iuda și a spurcat înălțimile unde ei, preoții, arseseră tămâie, de la Gheba până la Beer-Şeba; și a stricat și casa porților⁹, care se afla lângă ușa porții lui Iosua, mai-marele cetății, adică pe partea stângă de cum intra omul pe poarta cetății.

⁹ Preoții înălțimilor însă nu se suiau la jertfelnicul Domnului în Ierusalim, ci doar mâncau azimă în mijlocul fraților lor.

¹⁰ Și a spurcat Tofetul din valea fiului lui Hinom, pentru ca nimeni să nu-și mai treacă fiul sau fiica prin foc, [ca jertfă] lui Moloh.¹⁰

¹¹ Și a isprăvit cu caii pe care regii lui Iuda îi așezaseră în cinstea soarelui la intrarea templului Domnului, aproape de cămara eunucului Netan-Melec, cea din Parvarim, iar carul soarelui l-a ars.

¹² Iar jertfelnicele de pe acoperișul foisorului lui Ahaz, pe care le făcuseră regii lui Iuda, precum și jertfelnicele pe care le făcuse Manase în amândouă curțile templului Domnului, le-a dărâmat regele și le-a dus de acolo, aruncându-le molozul în pârâul Cedrilor.

¹³ Regele a spurcat și casa din fața Ierusalimului, în dreapta Muntelui Măslinilor, pe care Solomon, regele lui Israel, i-o zidise Astartei, idolul Sido-

⁹Nu se știe ce era această „casă a porților”. Unii analiști ai termenului ebraic cred că e vorba de „casa satirilor” (aceștia fiind țapii mitologici din familia zeului Pan).

¹⁰ „Tofetul” era locul unde copiii erau „trecuți prin foc” (purificați înainte de a-i fi sacrificați lui Baal sau lui Moloh) sau, de-a dreptul, arși (vezi nota de la 16, 3). „Valea lui Hinom” se afla lângă Ierusalim; mai târziu se va numi Gheena și era locul unde se aruncau și ardeau gunoaiele orașului.

nienilor, și lui Chemoș, idolul Moabului, și lui Milcom, idolul Amoniților;

¹⁴ a sfârâmat stâlpii [idolești] și a nimicit tufișurile, iar locul lor l-a umplut cu oase omenești.

¹⁵ De asemenea, altarul cel înalt din Betel, făcut de Ieroboam, fiul lui Nabat – cel care-l făcuse pe Israel să păcătuiască –, altarul cel înalt l-a dărâmat, i-a sfârâmat pietrele făcându-le praf, iar tufișul l-a ars.¹¹

¹⁶ Si, întorcându-se Iosia, a văzut mormintele ce se aflau acolo, în cetate; și a trimis de au luat oasele din morminte și le-a ars pe altar și l-a spurcat, după cuvântul pe care Domnul îl grăiese prin omul lui Dumnezeu la vremea când Ieroboam şedea lângă altar, la sărbătoare; apoi, întorcându-se, și-a ridicat ochii la mormântul omului lui Dumnezeu care prevestise aceste lucruri¹²

¹⁷ și a zis: „Ce e movila aceea de acolo pe care-o văd?” Iar oamenii cetății i-au spus: „Aici e omul lui Dumnezeu care a venit din Iuda și a prevestit ceea ce tu faci cu altarul din Betel”.

¹⁸ Iar el a zis: „Lăsați-l! Nimeni să nu se atingă de oasele lui!” Așa că osemintele lui au fost cruceate, împreună cu osemintele profetului care venise din Samaria.

¹⁹ Mai mult, Iosia a dărâmat și toate capiștile înăltimilor din cetățile Samariei, pe care regii lui Israel le făcuseră ca să-L mânie pe Domnul, și a făcut cu ele ceea ce făcuse în Betel.

¹¹Betelul se afla în fostul stat al lui Israel. Profitând de faptul că imperiul asirian intrase într-o perioadă de declin după moartea lui Asurbanipal (628 î. H.), Iosia a recucerit o parte din teritoriul Samariei, ceea ce i-a permis să-și extindă acțiunea și aici.

¹²Vezi istoria în 3 Rg 13, 1-8;omul lui Dumnezeu îl prevestise nominal pe Iosia.

²⁰ Si i-a înjunghiat acolo, pe altare, pe toți preoții înăltimilor și a ars pe ele oase omenești și s'a întors la Ierusalim.

²¹ După aceea, regele i-a poruncit întregului popor, zicând: „Sărbătoriți Paștile Domnului, Dumnezeului vostru, aşa cum este scris în Cartea acestui legământ!”

²² Căci un Paște ca acesta nu mai fusese sărbătorit din vremea judecătorilor care-l judecau pe Israel, și nici cât au domnit regii lui Israel și regii lui Iuda;

²³ dar în cel de al optusprezecelea an al domniei lui Iosia, Paștele a fost sărbătorit în Ierusalim.¹³

²⁴ Mai mult, Iosia i-a alungat pe cei ce cheamă morții, și vrăjitoarele și terafimii¹⁴ și idolii și toate urâciunile ce și făcuseră sălaș în țara lui Iuda și în Ierusalim, pentru ca astfel să se plinească cuvintele Legii, cele scrise în Cartea pe care preotul Hilchia o AFLASE în templul Domnului.

²⁵ Asemenea lui n'a mai fost nici un rege de dinainte de el, care să se fi întors către Domnul cu toată inima sa și cu tot sufletul său și cu toată tăria sa pe potriva întregii legi a lui Moise, și nici după el nu s'a ridicat un altul care să-i semene.

²⁶ Cu toate acestea, Domnul nu S'a întors de la aprinderea mâniei Sale celei mari pe care o îndreptase asupra lui Iuda din pricina tuturor întărâtărilor cu care-L întărâtase Manase.

¹³Conform Deuteronomului, mielul pascal nu putea fi jertfit oriunde, ci numai „în locul pe care Domnul îl va alege”, adică în Ierusalim (Dt 16, 2, 5-7).

¹⁴„Terafimi”: idoli mici de lemn, zeițăi casnice; un fel de penați (vezi și nota de la Fc 31, 19).

²⁷ Si a zis Domnul: „Si pe Iuda îl voi lepăda de la fața Mea, aşa cum l-am lepădat pe Israel; și voi lepăda această cetate pe care Eu am ales-o, Ierusalimul, și templul despre care am zis: «Acolo va fi numele Meu».”¹⁵

²⁸ Cât despre celelalte întâmplări ale lui Iosia, despre toate faptele lui, nu sunt ele oare scrise în Cartea Faptelor din Vremea Regilor lui Iuda?

²⁹ În zilele lui s'a ridicat Faraonul Neco, regele Egiptului, împotriva rege-lui Asirienilor, la râul Eufratului. Iosia i-a ieșit în întâmpinare, iar Neco, când l-a văzut, l-a ucis la Meghiddo.¹⁶

³⁰ Iar servii săi l-au ridicat, mort, din Meghiddo și l-au adus în Ierusalim și l-au îngropat în mormântul său, în ceta-tea lui David. Iar poporul țării l-a luat pe Ioahaz, fiul lui Iosia, și l-au uns și l-au făcut rege în locul tatălui său.

³¹ Ioahaz avea douăzeci și trei de ani când a început să domnească; și a domnit în Ierusalim vreme de trei luni. Pe mama sa o chema Hamutal, și era fica lui Ieremia din Libna.

³² El a făcut ceea ce e rău în ochii Domnului, pe potriva a tot ceea ce făcuseră părinții lui.¹⁷

¹⁵Textul anunță marele dezastru din 587 î. H.

¹⁶E de presupus că Iosia, căutând să exploateze conflictul armat dintre cele două imperii, a încercat o acțiune pe cont propriu, în favoarea recuceririi celorlalte teritorii ale Samariei, ceea ce ar fi dus la restaurarea regatului lui Solomon. Nici un imperiu însă nu tolerăza aşa ceva! Cât despre locul morții lui Iosia: În limba ebraică, muntele Meghiddo este har-meghiddō, ceea ce în limba greacă a devenit Armageddon: simbol al ultimei mari bătălii împotriva lui Dumnezeu (vezi Ap 16, 16 și nota).

¹⁷De notat: „... părinții lui”, iar nu „părintele său”, aşa cum era formula consacrată; deci a se citi: „... strămoșii săi”.

³³ Faraonul Neco l-a mutat în Ribla, în ținutul Hamat, ca să nu mai domnească în Ierusalim¹⁸, și a pus pe țără un bir de o sută de talanți de argint și o sută de talanți de aur.

³⁴ Apoi Faraonul Neco l-a pus rege peste ei pe Eliachim, fiul lui Iosia, regele lui Iuda, în locul lui Iosia, tatăl său, dar i-a schimbat numele în Ioiachim; pe Ioahaz l-a luat și l-a dus în Egipt, unde a murit.

³⁵ Ioiachim i-a dat lui Faraon aurul și argintul, însă a pus o dare pe pământ, ca să poată da argintul poruncit de Faraon; fiecare a dat după prețul rânduit de el, și aşa a strâns el argintul și aurul de la poporul țării, ca să i-l dea Faraonului Neco.

³⁶ Ioiachim avea douăzeci și cinci de ani când a început să domnească; și a domnit în Ierusalim vreme de unsprezece ani. Pe mama sa o chema Zebuda, și era fica lui Pedaia, din Ruma.

³⁷ El a făcut ceea ce e rău în ochii Domnului, aşa cum făcuseră și părinții lui.

24

Ioiachim, Iehonia și Sedechia, ultimii regi ai lui Iuda.

¹ În zilele lui s'a ridicat Nabucodonosor, regele Babilonului¹. Iar Ioiachim

¹⁸E posibil ca Neco (care-și instalase cartierul general la Ribla) să-l fi suspectat pe Ioahaz că duce mai departe politica naționalistă a tatălui său.

¹Nabucodonosor era fiul lui Nabopolasar, cel care, pe de o parte, zdrobise armatele Faraonului Neco (609 î. H.) și, pe de alta, pusese capăt imperiului asirian (606 î. H.). El a domnit între 605 și 562. Potrivit teologiei vechitestamentare, Nabucodonosor a fost instrumentul prin care Domnul ři-a pedepsit poporul infidel, fără ca prin aceasta

i-a fost acestuia preasupus vreme de trei ani, după care și-a luat seama și s-a răsculat împotriva lui.

² Atunci Domnul a trimis împotriva lui pâlcuri de Caldei, pâlcuri de Sirieni, pâlcuri de Moabiți și pâlcuri de Amoniti; i-a trimis în țara lui Iuda ca să o încovoie², după cuvântul pe care Domnul l-a rostit prin robii Săi profetii.³

³ Dar, mai mult, mânia Domnului asupra lui Iuda era aceea de a-l lepăda de la fața Sa, din pricina păcatelor lui Manase, adică pe măsura a tot ceea ce făpuise el;

⁴ că și sânge nevinovat a vărsat, de-a umplut Ierusalimul cu sânge nevinovat, încât Domnul n'a vrut să-l ierte.

⁵ Cât despre celelalte întâmplări ale lui Ioiachim, despre toate faptele lui, oare nu sunt ele scrise în Cartea Faptelor din Vremea Regilor lui Iuda?

⁶ Și a adormit Ioiachim împreună cu părinții săi, iar în locul lui a devenit rege Iehonia, fiul său.

⁷ Regele Egiptului n'a mai ieșit din țara sa, fiindcă regele Babilonului i-a luat regelui Egiptului tot ceea ce acesta avea sub stăpânire, de la râul Egiptului până la râul Eufratului.⁴

⁸ Iehonia avea optsprezece ani când a devenit rege, și a domnit în Ierusa-

să-l fi scutit de răspundere și pedeapsă pentru trufie și cruzime.

²Acestea erau bande ușor înarmate care hărțiau populația prin incursiuni și jafuri repetate. E posibil ca ele să fi acționat din porunca lui Nabucodonosor, spre a-l ține pe Ioiachim ocupat până la vremea atacului.

³E vorba de profetii Ieremia și Urie (vezi Ir 26, 20-23)

⁴Prin victoria lui Nabucodonosor asupra Faronului Neco, la Carchemish, în 605 î. H., regele Babilonului își anexase, în întregime, Siria și Palestina.

lim vreme de trei luni. Pe mama sa o chema Nehușta, și era fiica lui Elnatan din Ierusalim.

⁹ El a făcut ceea ce e rău în ochii Domnului, pe potriva a tot ceea ce făcuse tatăl său.

¹⁰ În vremea aceea, Nabucodonosor, regele Babilonului, s'a ridicat împotriva Ierusalimului și a împresurat cetatea.

¹¹ Atunci a venit Nabucodonosor, regele Babilonului, împotriva cetății, după ce servii săi o împresuraseră.⁵

¹² Iar Iehonia, regele lui Iuda, a ieșit în fața regelui Babilonului, împreună cu servii săi, cu mama sa, cu dregătorii și eunucii săi; iar regele Babilonului l-a luat rob, în cel de al optulea an al domniei lui.

¹³ Și a scos de acolo toate comorile ce se aflau în templul Domnului și comorile din casa regelui; și a tăiat toate vasele de aur pe care Solomon, regele lui Israel, le făcuse în templul Domnului, după cuvântul Domnului.

¹⁴ Și a dus Ierusalimul în robie, pe toți fruntașii și pe toți vitejii, zece mii de robi, cu toți dulgherii și fierarii; și n'au mai rămas decât sărmanii țării.

¹⁵ Și l-au dus și pe Iehonia în Babilon; de asemenea, pe mama regelui și pe femeile regelui și pe eunucii săi; și pe vitejii țării i-a dus în robie, de la Ierusalim la Babilon;

¹⁶ și pe toți luptătorii, în număr deșapte mii, precum și o mie de dulgheri și fierari, toți fiind buni de folosit în război: regele Babilonului i-a dus robi în Babilon.

¹⁷ Atunci regele Babilonului l-a pus în locul lui [Iehonia] pe Matania, unchiul

⁵Text ușor corectat după T. M. Prin „servii” săi se înțeleg ofițerii, generalii.

său⁶, schimbându-i numele în Sedechia.

18 Sedechia avea douăzeci și unu de ani când a devenit rege; și a domnit în Ierusalim vreme de unsprezece ani. Pe mama sa o chema Hamutal, și era fiica lui Ieremia din Libna.

19 El a făcut ceea ce e rău în ochii Domnului, pe potriva a tot ceea ce făcuse Iehonia;

20 căci mânia Domnului era peste Ierusalim și Iuda, într'atât încât i-a lepădat de la fața Sa: Sedechia a uneltit împotriva regelui Babilonului.⁷

25

Asediul și cucerirea Ierusalimului. Sedechia, rob. Jefuirea templului, dărâmarea zidurilor. A doua deportare. Guvernatorul Godolia. Eliberarea lui Ioiachim.

1 Si a fost că în cel de al nouălea an al domniei lui Sedechia, în luna a zecea¹, Nabucodonosor, regele Babilonului, a venit cu toată oastea lui împotriva Ierusalimului și l-a împresurat și a făcut întăriri imprejurui-i.

⁶Textual: „fiul său”. Corectat după T. M. Sedechia era fratele bun al lui Ioahaz, cel pe care Neco îl dusese rob în Egipt (608 î. H.), unde a și murit (vezi 23, 34). Așadar, Nabucodonosor avea motive să creadă că noul rege avea resentimente față de Egipteni.

Toată această dramă ne este relatată pe larg în carteau lui Ieremia (vezi și Introducerea). Contemporan cu Sedechia și lucid în mandatul său divin, profetul îl sfătuise pe rege să adopte o politică înțeleaptă într'o situație fără ieșire, dar nu a fost ascultat. Consecința: întâmplările din capitolul următor.

⁷T. M. adaugă: „... în cea de-a zecea zi a lunii”. Asediul Ierusalimului a început spre sfârșitul lui decembrie 589 și a durat doi ani.

2 Si a stat cetatea împresurată până în anul al unsprezecelea al domniei regelui Sedechia.

3 Iar în ziua a noua [a lunii a patra], când foametea a biruit în cetate și pororul țării nu mai avea pâine,

4 o spărtură a fost făcută'n cetate, și toti războinicii au ieșit noaptea pe calea portii cea dintre ziduri, adică [poarta] de lângă grădina regelui. – Caldeii însă stăteau așezăți în jurul cetății. – Si a ieșit [și regele] pe calea ce duce în câmpie.²

5 Dar oastea Caldeilor l-a urmărit pe rege și l-a ajuns în șesul Ieriho-nului, iar oastea lui s'a risipit toată dimprejurui-i.

6 Si l-au luat pe rege și l-au dus la regele Babilonului, în Ribla³, și l-au susținut judecății.

7 Pe fiii regelui i-au înjunghiat în fața ochilor lui, iar lui Sedechia i-au scos ochii și i-au încătușat picioarele în piedică de cai⁴ și l-au dus în Babilon.

8 Iar în luna a cincea, în cea de a șaptea zi a lunii, adică în cel de al nouăsprezecelea an al domniei lui Nabucodonosor, regele Babilonului, a venit la Ierusalim Nebuzaradan, căpetenia gărzii – cel dintâi între dregătorii regelui Babilonului –

9 și a ars templul Domnului și casa regelui și toate casele din Ierusalim:

²Înfometăți, asediații au făcut o breșă în zidul interior al cetății și au izbutit să ieșă prin spațiul dintre cele două ziduri. – Prin Caldei se înțeleg Babilonienei.

³Nabucodonosor își stabilise cartierul general la Ribla, acolo unde și-l avusese Faraonul Neco (vezi 23, 33).

⁴A-i pune picioarele în piedică de cai era o pedeapsă mai umilitoare decât punerea în lanțuri; procedeu barbar, atestat de mărturiile vremii.

casă cu casă, pe toate le-a ars

¹⁰ căpetenia gărzii.

¹¹ Apoi a strămutat și restul poporului care mai rămăsese în cetate, pe cei ce se predaseră regelui Babilonului și rămasița poporului de rând;

¹² căpetenia gărzii n'a lăsat decât o parte din sărăcimea țării, să lucreze viile și ogoarele.

¹³ Caldeii au sfârâmat stâlpii de aramă din templul Domnului, șasiurile spălătoarelor și marea de aramă din templul Domnului, iar arama lor au dus-o în Babilon;

¹⁴ și căldările și lopețile și cupele și cădelnițele și toate vasele de aramă ce se foloseau la slujbe, pe toate le-a luat.

¹⁵ A mai luat căpetenia gărzii tigăile, precum și cupele de aur și de argint,

¹⁶ cei doi stâlpi și marea și șasiurile pe care le făcuse Solomon pentru templul Domnului. Arama din toate aceste lucruri nu se mai putea cântări.

¹⁷ Un singur stâlp era înalt de opt-sprezece coți; capitelul îi era de aramă, iar înălțimea acestuia era de trei coți; plasa și rodiile unui capitel, de jur împrejur, erau de aramă; aşa era și cel de al doilea stâlp, cu plasa...⁵

¹⁸ Căpetenia gărzii l-a luat apoi pe Seraia, marele preot, pe Tefania, al doilea preot, și pe cei trei care străjuiau ușile.

¹⁹ Iar din cetate a luat un eunuc care era căpetenie peste oșteni și cinci oameni din cei ce vedeau fața regelui și care au fost găsiți în cetate, și pe secretarul mai-marelui oastei, cel care ținea socoteala poporului din țară, precum și șaizeci de oameni din poporul țării, care se aflau în cetate;

⁵Fraza suspendată. Asupra acestui jaf, mai amănunțită este relatarea din Ir 52, 13-20.

²⁰ pe aceștia i-a luat Nebuzaradan, căpetenia gărzii, și i-a dus la regele Babilonului, în Ribla.

²¹ Iar regele Babilonului i-a lovit și i-a ucis acolo, în Ribla, în ținutul Hamatului. Așa a fost strămutat Iuda din țara lui.

²² Iar peste popor care a rămas în țara lui Iuda – cel pe care Nabucodonosor, regele Babilonului, l-a lăsat – acesta l-a pus pe Godolia, fiul lui Ahicam, fiul lui Şafan.

²³ Atunci toți mai-marii oastei – ei și oamenii lor⁶ – au auzit că regele Babilonului îl rânduise pe Godolia și au venit la Godolia, în Mițpa: Ismael, fiul lui Netania, Iohanan, fiul lui Careah, Seraia, fiul lui Tanhumet, din Netofa, și Iaazania, fiul lui Maacai, ei cu oamenii lor.

²⁴ Iar Godolia li s'a jurat – lor și oamenilor lor – și le-a zis: „Nu vă temeți de trecerea Caldeilor; rămâneți în țară, slujiți-l pe regele Babilonului și va fi bine de voi”.⁷

²⁵ Dar a fost că în luna a saptea a venit Ismael, fiul lui Netania, fiul lui Elișama, din neamul regesc, cu zece oameni și l-a lovit pe Godolia, iar acesta a murit, el și Iudeii și Caldeii care se aflau cu el în Mițpa.

²⁶ Atunci s'a scusat tot poporul – de la

⁶De la Ieremia (40, 7) stim că aceștia se retrăseseră „la câmp”.

⁷Textul Septuagintei ni-l prezintă pe Godolia ca mai apropiat de poziția lui Ieremia, aceea de a se găsi un cu ocupantul; expresia „trecerea Caldeilor”, proprie Septuagintei, implică o nuanță fină de optimism, menită să îndulcească îndemnul la compromis. Iosif Flaviu îl înfățișează ca pe un om bun și generos, iar de la Ieremia (40, 13-16) stim că, de bună-credință, a refuzat să-l credă pe Iohanan că Ismael ar fi un trădător, ceea ce l-a costat viața.

mic la mare –, cu căpeteniile oastei, și s’au dus în Egipt, fiindcă se temeau de Caldei.

27 Și a fost că în cel de al treizeci și șaptelea an de la strămutarea lui Ioia-chim, regele lui Iuda, și anume în ziua a douăzeci și șaptea a lunii a douăsprezecea, Evil-Merodac, regele Babilonului⁸, în primul an al domniei sale, a ri-dicat fruntea lui Ioiachim⁹, regele lui Iuda, și l-a scos din temniță.

28 Și i-a spus vorbe bune și i-a pus tro-nul mai presus de tronurile regilor care se aflau cu el în Babilon;

29 și i-a schimbat hainele de temniță; iar [Ioiachim] a mâncat întotdeauna de față cu el, în toate zilele vieții lui.

30 Întreținerea i se dădea, fără smin-teală, din casa regelui, porția zilnică în fiecare zi, în toate zilele vieții lui.¹⁰

---

⁸ Evil-Merodac, fiul și succesorul lui Nabucodonosor, a domnit între 562 și 560.

⁹ „A ridica fruntea” (literal: „capul”) cuiva: a grația pe cineva și a-i reda o parte din drepturi.

¹⁰ Patru din tăblițele cu inscripții cuneiforme descoperite sub parterul sudic al palatului lui Nabucodonosor se referă la rațile alimentare pe care casa regală le oferea, cu regularitate, lui Io-iachim și colegilor săi de detenție.

Cartea întâia Paralipomena

1

Neamul patriarhilor până la Iacob.

1 Adama¹, Set, Enos;

2 Cainan, Maleleil, Iared;

3 Enoch, Matusalem, Lameh;

4 Noe. Fiii lui Noe: Sem, Ham și Iafet.

5 Fiii lui Iafet: Gomer, Magog, Madai, Iavan, Tubal, Meșec și Tiras.

6 Fiii lui Gomer: Aşchenaz, Rîfat și Togarma.

7 Fiii lui Iavan: Elişa și Tarșiș, Chitim și Dodanim.

8 Fiii lui Ham: Cuș, Mițraim, Put și Canaan.

9 Fiii lui Cuș: Seba, Havila, Sabta, Rama și Sabteca. Fiii lui Rama: Șeba și Dedan.

10 Lui Cuș i s'a născut și Nimrod; acesta, cel dintâi, a fost un puternic vânător pe pământ.

¹Capitolele 1-9 prezintă o succesiune de liste genealogice, începând cu Adam, strămoșul comun, continuând cu strămoșii marilor ramuri ale omenirii și focalizându-se apoi către patriarhii poporului ales și urmașii acestora. În cîuda numeroaselor aproximații, omisiuni, neconcordanțe sau repetiții (ceea ce denotă folosirea mai multor izvoare, biblice și extra-biblice), ideea conduceătoare e limpede: totul converge către dinastia davidică, rânduită de Dumnezeu să realizeze construirea templului, perpetuitatea sacerdoțiului și desăvărșirea cultului (acestea fiind garanția unității religioase monoteiste a lui Israel).

11 Lui Mițraim i s'a născut: Ludim, Anamim, Lehabim, Naftuhim,

12 Patrusim, Casluhim – din care se trag Filistenii – și Caftorim.

13 Lui Canaan i s'a născut: Sidon, în-tâiul său născut, și Heteul,

14 Iebuseul, Amoreul, Ghergheseul,

15 Heveul, Archeul, Sineul,

16 Arvadeul, Țemareul și Hamateul.

17 Fiii lui Sem: Elam, Asur, Arpaxad, Lud și Aram. Fiii lui Aram: Ut, Hul, Gheter și Meșec.

18 Lui Arpaxad i s'a născut Cainan, lui Cainan i s'a născut Șelah, lui Șelah i s'a născut Eber.

19 Lui Eber i s'a născut doi fii: numele unuia era Peleg, pentru că în zilele lui a fost împărțit pământul; iar numele fratelui său era Ioctan.

20 Lui Ioctan i s'a născut: Almodad, Șelef, Hațarmavet, Ierah,

21 Hadoram, Uzal, Dicla,

22 Ebal, Abimael, Șeba,

23 Ofir, Havila și Iobab. Toți aceștia sunt fiii lui Ioctan.

24 Sem: Arpaxad, Cainan, Șelah,

25 Eber, Peleg, Reu,

26 Serug, Nahor, Terah

27 și Avram, adică Avraam.

28 Fiii lui Avraam: Isaac și Ismael;

29 iată-i pe urmașii lor: Nebaiot, întâiul-născut al lui Ismael; apoi Chedar, Adbeel, Mibsam,

30 Mișma, Duma, Maşa, Hadad, Tema,
31 Ietur, Nafîş și Chedma. Aceştia sunt fiii lui Ismael.

32 Fiii Cheturei, țitoarea lui Avraam²: Ea i-a născut pe Zimran, Iocșan, Medan, Madian, Ișbac și Şuah. Fiii lui Iocșan: Şeba și Dedan. Fiii lui Dedan: Raguel, Navdeel, Așurim, Letuşim și Leumim.

33 Fiii lui Madian: Efa, Efer, Enoh, Abida și Eldaa. Toți aceștia sunt fiii Cheturei.

34 Avraam i-a dat naștere lui Isaac. Fiii lui Isaac: Esau și Iacob.

35 Fiii lui Esau: Elifaz, Raguel, Ieuș, Ialam și Core.

36 Fiii lui Elifaz: Teman, Omar, Țefo, Gatam, Chenaz; iar Timna, țitoarea lui Elifaz, l-a născut pe Amalec.

37 Fiii lui Raguel: Nahat, Zerah, Șama și Miza.

38 Fiii lui Seir: Lotan, Șobal, Țibeon, Ana, Dișon, Eter și Dișan.

39 Fiii lui Lotan: Hori și Heman; iar sora lui Lotan se numea Timna.

40 Fiii lui Șobal: Alvan, Manahat, Ebâl, Șefo și Onam. Fiii lui Țibeon: Aia și Ana.

41 Fiii lui Ana: Dișon și Olibama. Fiii lui Dișon: Hemdan, Eșban, Itran și Cheran.

42 Fiii lui Eter: Bilhan, Zaavan și Acan. Fiii lui Dișan: Uț și Aran.

43 Aceştia sunt regii lor³: Bela, fiul lui Beor, a cărui cetate se numea Dinhaba.

²În Facerea 25, 1 Chetura nu e menționată ca țitoare.

³T. M. adaugă: „... care au domnit în țara

44 Bela a murit; iar în locul lui a devenit rege Iobab, fiul lui Zerah din Boțra.

45 După moartea lui Iobab, în locul său a domnit Hușam, din țara Temaniților.

46 Hușam a murit, iar după el a domnit Hadad, fiul lui Bedad, care i-a lovit pe Madianiți în câmpia Moabului; cetatea lui se numea Avit.

47 După moartea lui Hadad a domnit Samla, din Masreca.

48 După moartea lui Samla, în locul său a domnit Șaul, din Rehobotul cel de lângă râu.

49 Șaul a murit, iar în locul său a domnit Baal-Hanan, fiul lui Acbor.

50 După moartea lui Baal-Hanan, în locul său a domnit Hadad. Cetatea lui se chemea Pau, iar numele femeii sale era Mehetabel, fiica lui Matred, fiica lui Mezahab.

51 După moartea lui Hadad, în Edom au fost căpetenii: căpetenia Timna, căpetenia Alva, căpetenia Ietet,

52 căpetenia Oholibama, căpetenia Ela, căpetenia Pinon,

53 căpetenia Chenaz, căpetenia Teman, căpetenia Mibtar,

54 căpetenia Magdiel, căpetenia Iram. Acestea sunt căpeteniile Edomului.

2

Urmașii lui Iacob (Israel) și ai lui Iuda.

1 Iată numele fiilor lui Israel¹: Ruben, Simeon, Levi, Iuda, Isahar, Zabulon,

Edom mai înainte de a se fi ridicat un rege peste fiili lui Israel”.

¹Cronicarul îi menționează pe toți cei doisprezece fi ai lui Israel, dar interesul său genealogic se va concentra cu precădere asupra triburilor

2 Dan, Iosif, Veniamin, Neftali, Gad și Așer.

3 Fiii lui Iuda: Ir, Onan și Şela. Aceştia trei i s-au născut din fiica Şuei, canaaneanca. Ir, întâiul-născut al lui Iuda, a fost rău în ochii Domnului, Care l-a ucis.

4 Tamara, nora lui [Iuda], i-a născut acestuia pe Fares și pe Zara: toti fiile lui Iuda au fost cinci.

5 Fiii lui Fares: Hețron și Hamul.

6 Fiii lui Zara: Zimri, Etan, Heman, Calcol și Darda; de toți, cinci.

7 Fiul lui Carmi: Acar, aducătorul de nenorociri asupra lui Israel prin aceea că a disprețuit anatema.

8 Fiul lui Etan: Azaria.

9 Fiii lui Hețron, care i s-au născut: Ierahmeel, Aram și Caleb.

10 Aram i-a dat naștere lui Aminadab; Aminadab i-a dat naștere lui Naason, căpetenia casei lui Iuda.

11 Naason i-a dat naștere lui Salmon; Salmon i-a dat naștere lui Booz;

12 Booz i-a dat naștere lui Obed; Obed i-a dat naștere lui Iesei;

13 lui Iesei i s'a născut Eliab, întâiul-său-născut, apoi al doilea, Aminadab, al treilea, Șama,

14 al patrulea, Natanael, al cincilea, Radai,

15 al șaselea, Oțen, al șaptelea, David.

16 Surorile lor au fost Teruia și Abigail. Fiii Teruiei au fost trei: Abișai, Ioab și Asael.

17 Abigaill-a născut pe Amasa, tatăl lui Amasa fiind Ieter Ismaelitul.

lui Iuda, Simeon și Veniamin (toate din sud), cărora li se adaugă tribul lui Levi.

18 Caleb, fiul lui Hețron, a luat-o de femeie pe Azuba [dar] și pe Ieriot. Fiii [Azubei]: Ieșer, Șobab și Ardon².

19 Murind însă Azuba, Caleb și-a luat-o de femeie pe Efrata, iar aceasta i l-a născut pe Hur.

20 Hur i-a dat naștere lui Urie; Urie i-a dat naștere lui Betaleel.

21 După aceea Hețron a intrat la fiica lui Machir, tatăl lui Galaad, și a luat-o – el fiind de șaizeci și cinci de ani –, iar ea i l-a născut pe Segub.

22 Lui Segub i s'a născut Iair; el avea douăzeci și trei de cetăți în Galaad.

23 Dar Gheșur și Aram au luat de la ei satele lui Iair; cu Chenatul și satele lui, șaizeci de cetăți. Toate acestea erau ale fiilor lui Machir, tatăl lui Galaad.

24 După moartea lui Hețron, Caleb a intrat la Efrata, femeia lui Hețron, tatăl său, iar ea i l-a născut pe Așur, tatăl lui Tecoa.

25 Fiii lui Ierahmeel – întâiul născut al lui Hețron –: Ram, întâiul-său-născut, apoi Vuna, Oren, Oțem și Ahia.

26 Ierahmeel a mai avut și o altă femeie, care se numea Atara; aceasta este mama lui Onam.

27 Fiii lui Ram – întâiul născut al lui Ierahmeel –: Maaț, Iamin și Echer.

28 Fiii lui Onam: Șamai și Iada. Fiii lui Șamai: Nadab și Abișur.

29 Numele femeii lui Abișur era Abihail; aceasta i-a născut pe Ahban și pe Molid.

30 Fiii lui Nadab: Seled și Efraim. Seled însă a murit fără copii.

31 Fiul lui Efraim a fost Ișei; fiul lui Ișei

²Text dificil; reformulat prin recurs la Codex Alexandrinus.

a fost Şeșan, iar fiul lui Şeșan a fost Ah-lai.

32 Fiii lui Iada, fratele lui Șamai: Ieter și Ionatan; Ieter a murit fără copii.

33 Fiii lui Ionatan: Pelet și Zaza. Aceștia sunt fiii lui Ierahmeel.

34 Şeșan n'a avut fii, ci doar fiice. Şeșan avea un serv egiptean, care se numea Iarha.

35 Şeșan i-a dat de femeie lui Iarha, servul său, pe una din fiicele sale, iar ea i l-a născut acestuia pe Atai.

36 Atai i-a dat naștere lui Natan, iar lui Natan i s'a născut Zabad.

37 Zabad i-a dat naștere lui Eflal, iar lui Eflal i s'a născut Obed.

38 Lui Obed i s'a născut Iehu, iar lui Iehu i s'a născut Azaria.

39 Azaria i-a dat naștere lui Helet, iar lui Helet i s'a născut Eleasa.

40 Lui Eleasa i s'a născut Sismai, iar lui Sismai i s'a născut Șalum.

41 Șalum i-a dat naștere lui Iecami a, iar lui Iecamia i s'a născut Elișama.

42 Fiul lui Caleb, fratele lui Ierahmeel, a fost Meșa, întâiul-său-născut, tatăl lui Zif. Acesta i-a dat naștere lui Mareșa, tatăl lui Hebron.

43 Fiii lui Hebron: Core, Tapuah, Rechem și Șema.

44 Lui Șema i s'a născut Raham, tatăl lui Iorachean; iar lui Rechem i s'a născut Șamai.

45 Fiul acestuia a fost Maon, iar Maon este tatăl lui Bet-Tur.

46 Iar Efa, țitoarea lui Caleb, i-a născut pe Haran, Moța și Gazez; iar Haran a fost tatăl lui Gazez.

47 Fiii lui Iahdai: Reghem, Iotan, Gheșan, Pelet, Efa și Șaaf.

48 Maaca, țitoarea lui Caleb, i-a născut pe Șeber și pe Tirhana.

49 Tot ea i-a născut pe Șaaf, tatăl Madmanei, pe Șeva, tatăl Macbenei și tatăl Ghibeii. Fiica lui Caleb este Acsa.

50 Aceștia au fost fiii lui Caleb. Fiii lui Hur: întâiul-născut al Efratei, Șobal, tatăl lui Chiriat-Iearim,

51 Salma, tatăl lui Betleem, Haref, tatăl lui Bedgader.

52 Șobal, tatăl lui Chiriat-Iearim, i-a avut fii pe Haroe, Hați și Hamenuhot

53 și familiile lui Chiriat-Iearim: Itrie-nii, Putienii, Șumatienii și Mișraenii; din acestea se trag Țoreenii și Eștaule-nii.

54 Fiii lui Salma: Betleem, Netofatiții, Atrot-Bet-Ioab, jumătate din Manah-teni, Țoareni,

55 familiile Soferiților, care trăiau în Iabet, Tiratiții, Șimatiții și Sucatiții. Aceștia sunt Chineenii, care se trag din Hamat, tatăl casei lui Recab.

3

Urmașii lui David: regii lui Iuda.

1 Fiii lui David, care i s'a născut în Hebron: Amnon, întâiul-născut, din Ahinoam Izreeliteanca; al doilea, Daniel, din Abigail Carmelita;

2 al treilea, Abesalom, fiul Maacăi, fiica lui Talmai, regele Gheșurului; al patrulea, Adonia, fiul Haghitei;

3 al cincilea, Șefatia, din Abital; al săselea, Itream, din Eglă, femeia sa.

4 Aceștia săse i s'a născut în Hebron. În Hebron a domnit David șapte ani și săse luni, iar în Ierusalim a domnit treizeci și trei de ani.

5 Iată-i și pe cei care i s-au născut în Ierusalim: Șimea, Șobab, Natan și Solomon – patru –, din Batșeba, fiica lui Amiel;

6 Ibhar, Elișama, Elifelet,

7 Nogah, Nefeg, Iafia,

8 Elișama, Eliada și Elifelet; de toți, nouă.

9 Aceștia sunt, toți, fiile lui David, în afară de fiile de la țiiroare. [A fost] și Tamara, sora lor.

10 Fiul lui Solomon: Roboam; fiul acestuia, Abia; fiul acestuia, Asa; iar fiul acestuia, Iosafat;

11 fiul acestuia, Ioram; al acestuia, Azaria; iar al acestuia, Ioaș;

12 fiul acestuia, Amasia; al acestuia, Zaharia; al acestuia, Ioatam;

13 fiul acestuia, Ahaz; al acestuia, Iezechia; iar al acestuia, Manase;

14 fiul acestuia, Amon; iar al acestuia, Iosia;

15 fiile lui Iosia: întâiul-născut, Ioan; al doilea, Ioiachim; al treilea, Sedechia; și al patrulea, Șalum.

16 Fiii lui Ioiachim: Iehonia, fiul său; Sedechia, fiul său;

17 iar fiile lui Iehonia au fost: Salatiel,

18 Malchiram, Pedaia, Șenatăr, Iecamia, Hoșama și Nedabia.

19 Fiii lui Pedaia: Zorobabel și Șimei; fiile lui Zorobabel: Meșulam și Hanania, precum și sora acestora, Șelomit.

20 Fiii lui Meșulam: Hașuba, Ohel, Berechia, Hasadia și Iușab-Hesed;

21 fiile lui Hanania: Pelatia și Isaia; fiul acestuia, Refaia; al acestuia, Arnan; al acestuia, Obadia, iar al acestuia, Șecania.

22 Fiii lui Șecania au fost șase: Șemaia, Hatus, Igheal, Bariah, Nearia și Șafat;

23 fiile lui Nearia, trei: Elioenai, Iezechia și Azricam;

24 fiile lui Elioenai, șapte: Hodavia, Eliasib, Pelaia, Acub, Iohanan, Delaia și Anani.

4

Urmașii lui Iuda și ai lui Simeon.

1 Fiii lui Iuda: Fares, Hețron, Carmi, Hur și Șobal.

2 Reaia, fiul lui Șobal, l-a avut fiu pe Iahat; lui Iahat i s-au născut Ahumai și Lahad. Acestea sunt familiile Toreenilor.

3 Fiii lui Etam: Izreel, Ișma și Idbaș, precum și sora lor ce se cheme Hatlaponi.

4 Panuel, tatăl lui Ghedor, și Ezer, tatăl lui Hușa, sunt fiile lui Hur, întâiul-născut al Efratei și tatăl lui Betleem.

5 Așhur, tatăl lui Tecoa, a avut două femei: Helea și Naara.

6 Naara i-a născut pe Ahuzam, Hefer, Temni și Ahaștari. Aceștia sunt fiile Naarei.

7 Iar fiile Helei: Țeret, Țohar, Etna și Coț.

8 Lui Coț i s-au născut Anub, Țobeba, Iaheț și odraslele lui Aharhel, fiul lui Harum.

9 Iabeț a fost un om mai însemnat decât frații săi; mama lui i-a dat numele de Iabeț, zicând: „Cu durere l-am născut”.

10 Iabeț l-a chemat pe Dumnezeul lui Israel, zicând: „O, de m'ai binecuvânta cu binecuvântare și de mi-ai lărgi hotarele și dacă mâna Ta ar fi cu mine și

m'ai face să ştiu că nu mă umileşti...!”. Şi Dumnezeu i-a dăruit tot ce i-a cerut.

¹¹ Lui Chelub, fratele lui Şuha, i s'a născut Mehir; acesta e tatăl lui Eşton.

¹² Lui Eşton i s'a născut Bet-Rafa, Pa-seah şi Techina, întemeietorul cetății Nahaş; aceştia erau oameni din Recab.

¹³ Fiii lui Chenaz: Otniel şi Seraia; fiii lui Otniel: Hataf şi Meonotai.

¹⁴ Lui Meonotai i s'a născut Ofra. Lui Seraia i s'a născut Ioab, tatăl lui Ghe-haraşim; căci ei erau dulgheri.

¹⁵ Fiii lui Caleb, fiul lui Iefoni: Ir, Ela şi Naam; fiul lui Ela: Chenaz.

¹⁶ Fiii lui Iehaleel: Zif, Zifa, Tiria şi Asareel.

¹⁷ Fiii lui Ezra: Ieter, Mered, Efer şi Ia-lon. Şi iată-i pe fiii Bitiei, fiica lui Fa-raon, pe care a luat-o Mered: Miriam, Šamai şi Işbah, tatăl lui Eştemoa.

¹⁸ Iar Iehudia, femeia lui, i-a născut pe Iered, tatăl lui Ghedor, pe Heber, tatăl lui Soco, şi pe Iecutiel, tatăl lui Za-noah.¹

¹⁹ Fiii femeii lui Hodia, sora lui Naham, tatăl Cheilei: Garmi şi Eştemoa Ma-acateanul.

²⁰ Fiii lui Simeon: Amnon, Rina, Benhanan şi Tilon. Fiii lui Işı: Zohet şi Benzohet.

²¹ Fiii lui Şela, fiul lui Iuda: Er, tatăl lui Leca, Laeda, tatăl lui Mareşa, şi fa-miliile din casa lui Aşbeia,

²² Iochim şi locuitorii din Cozeba, Ioaş şi Saraf, care au locuit în Moab şi al căror nume a fost schimbat în Iaşubi şi Lehem.

²³ Aceştia erau olari, locuitori ai Netai-mului şi ai Ghederei, pe lângă rege; ei

au propăsit în regatul acestuia şi trăiau acolo.

²⁴ Fiii lui Simeon: Nemuel, Iamin, Ia-rib, Zerah şi Saul.

²⁵ Fiul lui Saul: Şalum; fiul acestuia, Mibsam; iar al acestuia, Mişma.

²⁶ Fiii lui Mişma: Hamuel, fiul său; fiul acestuia, Zacar; iar al acestuia, Şimei.

²⁷ Şimei a avut şaisprezece fii şi şase fiice; fraţii lui n'au avut mulţi copii, iar neamurile lor, toate la un loc, nu s'a inmulţit precum fiii lui Iuda.

²⁸ Ei trăiau în Beer-Şeba, Molada, Haṭar-Şual,

²⁹ Bilha, Eṭem, Tolad,

³⁰ Betuel, Horma, Tičlag,

³¹ Bet-Marcabot, Haṭar-Susim, Bet-Birei şi Şaariim; acestea erau cetăţile lor de dinainte de [domnia lui] David.

³² Şi mai aveau: Etam, Ain, Rimon, To-cheni şi Aşan: cinci cetăţi

³³ şi toate satele dimprejurul lor, până la Baal. Iată locurile'n care îşi aveau sălaşul, precum şi spişa neamului lor:

³⁴ Meşobab, Iamlec şi Ioşa, fiul lui Amasia;

³⁵ Ioil şi Iehu, fiul lui Ioşibia, fiul lui Seraia, fiul lui Asiel;

³⁶ Elioenai, Iaacoba, Ieşohaia, Asaia, Adiel, Ieşimiel, Benaia,

³⁷ Ziza, fiul lui Şifei, fiul lui Alon, fiul lui Iedaia, fiul lui Şimri, fiul lui Şe-maia.

³⁸ Aceştia, ale căror nume s'a dat mai sus, erau căpetenii în neamurile lor, iar familiile lor s'a inmulţit peste mă-sură.

³⁹ Ei s'a întins până la Gherar şi până la răsărit de Gai, în căutare de păşuni pentru vitele lor;

¹Textul acestui verset, dislocat în vechiul original ebraic, a fost restaurat în versiunea OSTY.

40 și au găsit pășuni grase și bune și pământ cu lărgimea fața lor, pașnic și liniștit; fiindcă înainte de ei trăiseră acolo doar câțiva din fiii lui Ham.

41 Aceștia, ale căror nume sunt scrise mai sus, au venit acolo în zilele lui Iezechia, regele lui Iuda, și au lovit corturile celor ce se aflau acolo și i-au nimicit pentru totdeauna și s'au aşezat în locul lor, căci acolo se aflau pășuni pentru vitele lor.

42 Dar câțiva din ei, fiii lui Simeon, s'au dus la muntele Seir – cinci sute de oameni care-i aveau în frunte pe Pelatia, Nearia, Refaia și Uziel, fiți lui Ișei;

43 și i-au bătut pe cei care mai rămăseseră din Amaleciți [și trăiesc acolo] până'n ziua de azi.

5

Urmașii lui Ruben, Gad, Manase și Levi.

1 Fiii lui Ruben, întâiul-născut al lui Israel (căci el a fost născut întâi, dar pentru că el a întinat patul tatălui său, binecuvântarea [de întâietate] i-a fost dată fiului său Iosif – fiul lui Israel –, aşa că el n'a mai fost socotit ca întâi-născut;

2 cu toate că Iuda era cel mai puternic între frații săi – și din el avea să fie un cărmuitor –, întâietatea i-a fost dată lui Iosif)

3 Fiii lui Ruben, întâiul-născut al lui Israel: Enoh, Falu, Hețron și Carmi.

4 Fiii lui Ioil: Șemaia, fiul său; fiul acestuia, Gog; iar al acestuia, Șimei;

5 fiul acestuia: Mihea; al acestuia, Reaia; iar al acestuia, Baal;

6 fiul acestuia: Beera – pe care Tiglat-falasar, regele Asiriei, l-a dus în robie; el era căpetenia Rubeniților.

7 Și frații lui, după familiile lor, după spîta neamului lor: cel mai însemnat, Ioil; apoi, Zaharia

8 și Bela, fiul lui Azaz, fiul lui Șema, fiul lui Ioil. El locuia în Aroer, până la Nebo și Baal-Meon;

9 iar spre răsărit se întindea până la marginea pustiului care începe de la râul Eufrat, fiindcă vitele lor erau foarte multe în ținutul Galaadului.

10 În zilele lui Saul au purtat ei război cu localnicii, care au căzut în mâinile lor; și toți au locuit în corturile lor, în latura de răsărit a Galaadului.

11 Fiii lui Gad trăiau în fața lor, în ținutul Vasanului, până la Salca:

12 Ioil, întâiul-născut; Șafam, al doilea, apoi Iaenai și Șafat în Vasan.

13 Frații lor, după familiile părinților lor, erau în număr de șapte: Micael, Meșulam, Șeba, Iorai, Iacan, Zia și Eber;

14 ei erau fiii lui Abihail, fiul lui Huri, fiul lui Iaroah, fiul lui Galaad, fiul lui Micael, fiul lui Ieșîșai, fiul lui Iahdo, fiul lui Buz;

15 Ahi, fiul lui Abdiel, fiul lui Guni, era capul familiilor lor.

16 Ei trăiau în Galaad, în Vasan și în satele acestora, în tot ținutul impresionant al Sirionului, până la margini.

17 Ei au fost cu toții numărați în zilele lui Iotam, regele lui Iuda, și în zilele lui Ierooboam, regele lui Israel.

18 Fiii lui Ruben, ai lui Gad și jumătate din seminția lui Manase aveau războinici, bărbați care purtau scut și sabie, care încordau arcul și erau deprinși

cu războiul: patruzeci și patru de mii săpte sute șaizeci care ieșeau la luptă.

¹⁹ Ei au dus război cu Agarenii, cu Ietur, cu Nafîș și cu Nodab

²⁰ și i-au biruit; Agarenii au fost dați în mâna lor, ei și toate corturile lor; fiindcă ei în vremea luptei au strigat spre Dumnezeu și El-i-a ascultat, pentru că ei aveau încredere în El.

²¹ Si le-au poprit ce mai aveau: cincizeci de mii de cămile, două sute cincizeci de mii de oi, două mii de asini și o sută de mii de oameni;

²² fiindcă mulți căzuseră uciși, de vreme ce războiul fusese al lui Dumnezeu. Si au trăit în locul acelora până la ducerea în robie.

²³ Jumătate din seminția lui Manase au locuit înințul de la Vasan până la Baal-Hermon și Senir și până la muntele Hermon; și s-au întins și în Liban.

²⁴ Iată capii lor de familie: Efer, Ișei, Eliel, Azriel, Ieremia, Hodavia și Iahdiel, bărbați puternici, bărbați vestiți, căpetenii ale neamurilor lor.

²⁵ Dar când ei s-au răzvrătit împotriva Dumnezeului părinților lor și s-au desfrânat după dumnezeii neamurilor din acel îninț, cele pe care Dumnezeu le izgonise din fața lor,

²⁶ atunci Dumnezeul lui Israel a întărităt duhul lui Ful, regele Asiriei – adică duhul lui Tiglatfalasar, regele Asiriei –, și acesta i-a strămutat pe Rueni și pe Gadi și jumătate din seminția lui Manase și i-a dus în Halach, Habor, Hara și la râul Gozan, unde sunt până azi.

²⁷ Fiii lui Levi: Gherșon, Cahat și Merari.

²⁸ Fiii lui Cahat: Amram, Ițhar, Hebron și Uziel.

²⁹ Fiii lui Amram: Aaron, Moise și Maram. Fiii lui Aaron: Nadab, Abiu, Eleazar și Itamar.

³⁰ Lui Eleazar i s'a născut Finees; lui Finees i s'a născut Abișua;

³¹ lui Abișua i s'a născut Buchi, iar lui Buchi i s'a născut Uzi;

³² lui Uzi i s'a născut Zerahia, iar lui Zerahia i s'a născut Meraiot;

³³ lui Meraiot i s'a născut Amaria, iar lui Amaria i s'a născut Ahitub;

³⁴ lui Ahitub i s'a născut Țadoc, iar lui Țadoc i s'a născut Ahimaat;

³⁵ lui Ahimaat i s'a născut Azaria, iar lui Azaria i s'a născut Iohanan;

³⁶ lui Iohanan i s'a născut Azaria; acesta a slujit ca preot la templul pe care Solomon l-a zidit în Ierusalim.

³⁷ Lui Azaria i s'a născut Amaria, iar lui Amaria i s'a născut Ahitub;

³⁸ lui Ahitub i s'a născut Țadoc, iar lui Țadoc i s'a născut Șalum;

³⁹ lui Șalum i s'a născut Hilchia, iar lui Hilchia i s'a născut Azaria;

⁴⁰ lui Azaria i s'a născut Seraia, iar lui Seraia i s'a născut Iehosadac.

⁴¹ Iehosadac a fost dus în robie cu Iuda și Ierusalimul, sub Nabucodonosor.

6

Urmașii lui Levi și ai lui Aaron. Cetățile lor.

¹ Fiii lui Levi: Gherșon, Cahat și Merari.

² Iată numele fiilor lui Gherșon: Libni și Șimei.

³ Fiii lui Cahat: Amram, Ițhar, Hebron și Uziel.

4 Fiii lui Merari: Mahli și Muși. Iată urmașii lui Levi, după neamurile lor:
 5 Gherșon l-a avut pe Libni, fiul său, pe Iahat, fiul său, și pe Zima, fiul său;
 6 pe Ioah, fiul său, pe Ido, fiul său, pe Zerah, fiul său, și pe Ieatrai, fiul său.
 7 Fiii lui Cahat: Aminadab, fiul său; Core, fiul său, și Asir, fiul său;
 8 Elcana, fiul său; Ebiasaf, fiul său, și Asir, fiul său;
 9 Tahat, fiul său; Uriel, fiul său; Uzia, fiul său, și Saul, fiul său.
 10 Fiii lui Elcana: Amasai și Ahimot,
 11 Elcana, fiul său; Ṭofai, fiul său și Nahat, fiul său;
 12 Eliab, fiul său; Ieroham, fiul său; Elcana, fiul său și Samuel, fiul său.
 13 Fiii lui Samuel: Ioil, întâiul-născut; al doilea, Abia.
 14 Fiii lui Merari: Mahli, Libni, fiul său; Șimei, fiul său; Uza, fiul său;
 15 Șimea, fiul său; Aghia, fiul său, și Asaia, fiul său.
 16 Iată-i pe aceia pe care David i-a rânduit căpetenii peste cântăreți în casa Domnului, de îndată ce chivotul [legămantului] a avut un loc de odihnă¹,
 17 care au servit [cântând] din instrumente în fața cortului mărturiei până când Solomon a zidit templul Domnului în Ierusalim, fiind ei așezăți la slujbe după rânduiala lor;
 18 iată-i pe cei care au fost rânduiți, cu fiii lor; din fiii lui Cahat: Heman, cântărețul de psalmi, fiul lui Ioil, fiul lui Samuel,

¹ „Un loc de odihnă”: un loc statoric. După lunga sa rătăcire prin pustie și după migrațiile prin Canaan, cortul mărturiei fusese adus de către David în Ierusalim, dar nu înainte de a mai fi făcut un popas, nedorit de nimeni, în casa lui Obed-Edom (vezi istoria în 2 Rg 6).

19 fiul lui Elcana, fiul lui Ieroham, fiul lui Eliel, fiul lui Toah,
 20 fiul lui Ṭuf, fiul lui Elcana, fiul lui Mahat, fiul lui Amasai,
 21 fiul lui Elcana, fiul lui Ioil, fiul lui Azaria, fiul lui Sofonie,
 22 fiul lui Tahat, fiul lui Asir, fiul lui Abiasaf, fiul lui Core,
 23 fiul lui Iṭhar, fiul lui Cahat, fiul lui Levi, fiul lui Israel.
 24 Și fratele său Asaf, care stătea în partea lui cea dreaptă, adică Asaf, fiul lui Berechia, fiul lui Șimea,
 25 fiul lui Micael, fiul lui Baaseia, fiul lui Malchia,
 26 fiul lui Etni, fiul lui Zerah, fiul lui Adaia,
 27 fiul lui Etan, fiul lui Zima, fiul lui Șimei,
 28 fiul lui Iahat, fiul lui Gherșon, fiul lui Levi.
 29 Iar din fiii lui Merari, frații lor din partea stângă: Etan, fiul lui Chiși, fiul lui Abdi, fiul lui Maluc,
 30 fiul lui Hașabia, fiul lui Amasia, fiul lui Hilchia,
 31 fiul lui Amṭi, fiul lui Bani, fiul lui Șemer,
 32 fiul lui Mahli, fiul lui Muși, fiul lui Merari, fiul lui Levi.
 33 Iar frații lor leviți, după spița părinților lor, erau rânduiți la tot felul de slujbe în casa Domnului.
 34 Iar Aaron și fiii săi aduceau arderide-tot pe jertfelnic și ardeau tămâie pe altarul tămâierii, săvârșind toate slujbele în sfânta-sfintelor, pentru ispășirea lui Israel, potrivit cu tot ceea ce voruncise Moise, robul Domnului.
 35 Iată-i pe fiii lui Aaron: Eleazar, fiul său; Finees, fiul său; Abișua, fiul său;

36 Buchi, fiul său; Uzi, fiul său; Zerahia, fiul său;

37 Meraiot, fiul său; Amaria, fiul său; Ahitub, fiul său;

38 Țadoc, fiul său; Ahimaaț, fiul său.

39 Iată locuințele lor, după satele lor în hotarele lor: Fiilor lui Aaron din familia lui Cahat, după cum le-a căzut sortul,

40 li s'a dat Hebronul, în ținutul lui Iuda, cu păsunile dimprejur;

41 dar țarinile cetății, precum și satele ei, i s'a dat lui Caleb, fiul lui Iefone.

42 Fiilor lui Aaron li s'a dat, de asemenea, cetățile de scăpare Hebron și Libna, cu păsunile lor, Iatir și Eștemoa cu păsunile lor,

43 Hilenul cu păsunile lui, Debirul cu păsunile lui,

44 Așanul cu păsunile lui, Bet-Șemeșul cu păsunile lui;

45 iar de la tribul lui Veniamin: Gheba cu păsunile ei, Alemetul cu păsunile lui, Anatotul cu păsunile lui; cetățile familiilor lor erau, de toate, treisprezece cetăți.

46 Celorlalți fii ai lui Cahat, din familiile acestui trib, li s'a dat, după sorti, zece cetăți din hotarele jumătății tribului lui Manase.

47 Fiilor lui Gherșon, după familiile lor, li s'a dat treisprezece cetăți din tribul lui Isahar, din tribul lui Așer, din tribul lui Neftali și din tribul lui Manase, în Vasan.

48 Fiilor lui Merari, după familiile lor, li s'a dat prin sorti douăsprezece cetăți din tribul lui Ruben, din tribul lui Gad și din tribul lui Zabulon.

49 Aşa le-au dat fiii lui Israel leviților cetăți cu păsunile lor.

50 Li s'aau dat, prin sorti, din tribul fiilor lui Iuda, din tribul fiilor lui Simeon și din tribul fiilor lui Veniamin aceste cetăți pe care ei le-au numit pe nume.

51 Iar unora din familiile fiilor lui Cahat li s'aau dat, de asemenea, cetăți din tribul lui Efraim.

52 Li s'aau dat cetățile de scăpare: Sischemul cu păsunile lui din muntele lui Efraim, Ghezerul cu păsunile lui,

53 Iocmeamul cu păsunile lui și Bet-Horonul cu păsunile lui,

54 Aialonul cu păsunile lui și Gat-Rimonul cu păsunile lui.

55 Din jumătatea tribului lui Manase li s'aau dat: Anerul cu păsunile lui, Bileanul cu păsunile lui; acestea sunt locuințele pentru ceilalți fii ai lui Cahat.

56 Fiilor lui Gherșon din familiile din jumătatea tribului lui Manase li s'aau dat: Golani, în Vasan, cu păsunile lui, și Aștarotul cu păsunile lui.

57 Din tribul lui Isahar li s'aau dat Chedeșul cu păsunile lui, Dobratul cu păsunile lui,

58 Ramotul cu păsunile lui și Anemul cu păsunile lui.

59 Din tribul lui Așer li s'aau dat Mașalul cu păsunile lui și Abdonul cu păsunile lui;

60 Hucocul cu păsunile lui și Rehobul cu păsunile lui.

61 Din tribul lui Neftali li s'aau dat Chedeșul, în Galileea, cu păsunile lui, Hammonul cu păsunile lui și Chiriataimul cu păsunile lui.

62 Iar celorlalți fii ai lui Merari li s'aau dat: din tribul lui Zabulon, Rimonul cu păsunile lui și Taborul cu păsunile lui.

63 Iar dincolo de Iordan, în fața Ierihonului, la răsărit de Iordan, li s'aau dat

în tribul lui Ruben: Bețerul, în pustiu, cu păsunile lui, și Iahța cu păsunile ei,
 64 Chedemotul cu păsunile lui și Mefatalul cu păsunile lui.

65 Din tribul lui Gad li s'au dat Ramotul, în Galaad, cu păsunile lui, și Mahanaimul cu păsunile lui,

66 Heșbonul și Iazerul cu păsunile lor.

7

Urmașii lui Isahar, ai lui Veniamin, ai lui Neftali, ai lui Manase, ai lui Efraim și ai lui Așer.

1 Fiii lui Isahar au fost patru: Tola, Fuva, Iașub și Șimron.

2 Fiii lui Tola: Uzi, Refaia, Ieriil, Iahmai, Ibsam și Samuel; aceștia sunt cei mai de seamă din neamul lui Tola, oameni războinici din neam în neam; în zilele lui David, numărul lor era de douăzeci și două de mii și șase sute.

3 Fiul lui Uzi a fost Izraia; iar fiii lui Izraia au fost: Micael, Obadia, Ioil și Ișia – de toți, cinci; toți, căpetenii.

4 Ei, după familiile lor și după neamurile lor, aveau o știre de treizeci și șase de mii de oameni, fiindcă ei au avut multe femei și mulți copii.

5 Iar frații lor, în toate neamurile lui Isahar, aveau optzeci și șapte de mii de luptători: acesta era numărul lor total.

6 Fiii lui Veniamin au fost trei: Bela, Becher și Iediael.

7 Fiii lui Bela au fost cinci: Ețbon, Uzi, Uziel, Ierimot și Iri, capi de familie, oameni războinici; numărul lor era de douăzeci și două de mii treizeci și patru.

8 Fiii lui Becher: Zemira, Ioaș, Eliezer, Elioenai, Omri, Ieremot, Abia, Anatot

și Alemet; toți aceștia sunt fiii lui Becher;

9 după înscrisurile din spîta neamului, numărul lor era de douăzeci de mii și șase sute de războinici.

10 Fiul lui Iediael a fost Bilhan. Fiii lui Bilhan: Ieuș, Veniamin, Ehud, Chenaana, Zetan, Tarșis și Ahișahar;

11 toți aceștia erau fiii lui Iediael, capi de familie; oameni războinici: șapte-sprezece mii și două sute în stare să iasă la război.

12 Șupim și Iupim erau fiii lui Ir, iar Hușim era fiul lui Aher.

13 Fiii lui Neftali: Iahțiel, Guni, Iețer și Șalum, copiii Bilhăi.

14 Fiii lui Manase: Asriel – pe care îl-a născut țitioarea sa siriană; tot ea îl-a născut pe Machir, tatăl lui Galaad.

15 Machir și-a luat o femeie pentru Iupim și Șupim. Sora lui se numea Maaca. Numele celui de al doilea fiu al său era Salfaad; lui Salfaad îl s'au născut numai fete.

16 Maaca, femeia lui Machir, a născut un fiu și îl-a pus numele Peres; pe frațele acestuia îl chema Șeres. Fiii acestuia au fost Ulam și Rechem.¹

17 Fiul lui Ulam a fost Bedan. Aceștia sunt fiii lui Galaad, fiul lui Machir, fiul lui Manase.

18 Sora sa, Molechet, îl-a născut pe Ișhod, pe Abiezer și pe Mahla.

19 Fiii lui Șemida: Ahian, Șechem, Lichi și Aniam.

¹Versetele 12-16 ridică o problemă dificilă și nerezolvată: Potrivit versetului 12, Șupim și Iupim erau fiii lui Ir, dar în v. 15 reapar pe neașteptate într-o relație incertă cu Machir. Pe de altă parte, Maaca era sora lui Machir (v. 15), nu soția lui (v. 16).

20 Fiii lui Efraim: Şutelah; Bered, fiul său; Tahat, fiul său; Eleadah, fiul său; Tahat, fiul său;

21 Zabad, fiul său; Şutelah, fiul său; Ezer și Elead. Pe aceştia i-au ucis locuitorii din Gat, băştinaşii acelui ținut, fiindcă ei se duseseră să le ia vitele;

22 multe zile a plâns după ei Efraim, tatăl lor, și au venit frații lui să-l mângâie.

23 Apoi el a intrat la femeia lui, iar ea a zămislit și i-a născut un fiu, căruia i-a pus numele Beria, fiindcă [a zis ea] „întru nenorociri s'a născut în casa mea”.

24 El a avut și o fată: Şeera; ea a zidit Bet-Horonul – cel-de-sus și cel-de-jos –, precum și Uzen-Şeera;

25 Refah, fiul său; Reşef, fiul său; Telah, fiul său; Tahan, fiul său;

26 Ladan, fiul său; Amiud, fiul său; Elișama, fiul său;

27 Non, fiul său; Iosua, fiul său.

28 Moșile și locurile lor de locuit au fost: Betelul și satele lui; spre răsărit, Naaranul; spre apus, Ghezerul și satele lui; Sichemul și satele lui – până la Gaza și satele ei;

29 iar până la hotarele fiilor lui Manase: Bet-Şeanul și satele lui; Taanacul și satele lui; Meghiddonul și satele lui; Dorul și satele lui. În ele locuiau fiii lui Iosif, fiul lui Israel.

30 Fiii lui Aşer: Imna, Işva, Işvi și Beuria; Serah, sora lor.

31 Fiii lui Beria: Heber și Malkiel; acesta e tatăl lui Birzait.

32 Heber a dat naștere lui Iaflet, Şemer și Hotam, precum și surorii acestora, řua.

33 Fiii lui Iaflet: Pasac, Bimhal și Aşvat; aceştia sunt fiii lui Iaflet.

34 Fiii lui Şemer: Ahi, Rohga, Huba și Aram.

35 Fiii lui Helem, fratele lui: Țofah, Imna, Şeleş și Amal.

36 Fiii lui Țofah: Suah, Harnefer, řual, Beri, Imra,

37 Bețer, Hod, řama, řilşa, Itran și Beera.

38 Fiii lui Ieter: Iefune, Pispa și Ara.

39 Fiii lui Ula: Arah, Haniel și Riția.

40 Toți aceştia au fost fiii lui Aşer, capi de familie, oameni aleși, războinici, oameni de mâna'ntâi; după numărul celor [înscriși] pentru liniile de război, numărul lor era de douăzeci și șase de mii de oameni.

8

Alte știri despre urmașii lui Veniamin. Urmașii și familia lui Saul.

1 Lui Veniamin i s'a născut Bela, întaiul-său-născut; al doilea, Aşbel; al treilea, Ahrah;

2 al patrulea, Noha; și al cincilea, Rafa.

3 Fiii lui Bela: Adar, Ghera, tatăl lui Ehud,

4 Abișua, Naaman, Ahoah,

5 Ghera, řefufan și Huram.

6 Iată-i pe fiii lui Ehud (aceştia au fost capii familiilor care locuiau în Gheba și pe care ei le-au strămutat în Manahat):

7 Naaman, Ahia și Ghera – acesta le-a strămutat; lui i s'a născut Uza și Ahiud.

8 Lui řaharaim i s'a născut copii în câmpia Moabului, după ce el le-a dat drumul femeilor sale Huşim și Baara.

9 Din Hodeșa, femeia sa, i s'a născut Iobab, řibia, Meșa, Malcam,

- 10 Lehuț, Şachia și Mirma. Aceștia au fost fiili săi, capi de familie.
- 11 Din Hușim i s-au născut Abitub și Elpaal.
- 12 Fiii lui Elpaal: Eber, Mișeam, precum și Șemed; acesta a zidit Ono, precum și Lodul cu satele lui;
- 13 de asemenea, Beria și Șema (aceștia au fost capii de familie ai locuitorilor Aialonului; ei i-au alungat pe locuitorii din Gat).
- 14 Frații lor erau Şașac, Iremot,
- 15 Zebadia, Arad, Eder,
- 16 Micael, Ișpa și Ioha, fiul lui Beria;
- 17 Zecadia, Meșulam, Hizchi, Heber,
- 18 Ieșmere, Izliah și Iobab, fiul lui Elpaal;
- 19 Iachim, Zicri și Zabdi,
- 20 Elienai, Tiltai, Eliel,
- 21 Adaia, Beraia și Șimrat, fiul lui Șimeii;
- 22 Ișpan, Eber, Eliel,
- 23 Abdon, Zicri, Hanan,
- 24 Hanania, Elam, Antotia,
- 25 Ifdia și Fanuil, fiul lui Șișac;
- 26 Șamșerai, Șeharia, Atalia,
- 27 Iaareșia, Elia și Zicri, fiul lui Ieroham.
- 28 Aceștia erau capi de familie, căpeteni î în curgerea neamului lor. Ei au locuit în Ierusalim.
- 29 Ieguel, tatăl Gabaoniților, a locuit în Gabaon. Pe femeia lui o chema Maaca.
- 30 Fiul ei cel întâi-născut a fost Abdon; după el, Țur, Chiș, Baal, Nadab, Ner,
- 31 Ghedor, Ahio, Zecher și Miclot;
- 32 lui Miclot i s'a născut Șimea. Ei au locuit în Ierusalim împreună cu frații lor.

- 33 Lui Ner i s'a născut Chiș; lui Chiș i s'a născut Saul; lui Saul i s'a născut Ionatan, Melchișua, Aminadab și Eșbaal.
- 34 Fiul lui Ionatan a fost Meribaal; Meribaal i-a dat naștere lui Mica.
- 35 Fiii lui Mica: Piton, Melec, Tarea și Ahaz.
- 36 Lui Ahaz i s'a născut Iehoada; lui Iehoada i s-au născut Alemet, Asmavet și Zimri; lui Zimri i s'a născut Moța;
- 37 lui Moța i s'a născut Binea; Rafa, fiul său; Eleasa, fiul său; Ațel, fiul său.
- 38 Ațel a avut șase fii; iată numele lor: Azricam, Bocru, Ismael, Șearia, Obadia și Hanan; toți aceștia sunt fiii lui Ațel.
- 39 Fiii lui Eșec, fratele său: Ulam, întâiul-său-născut; al doilea, Ieuș; al treilea, Elifelet.
- 40 Fiii lui Ulam au fost oameni războinici, trăgători cu arcul, având mulți copii și nepoți: o sută cincizeci. Toți aceștia erau din fiii lui Veniamin.

9

Locuitori ai Ierusalimului întorși din robie. O spîră a neamului lui Saul.

1 Aceștia sunt toți Israelitii, aşa cum li s'a ținut socoteala după neamurile lor; aceștia erau înscrisi în Cartea Regilor lui Israel și Iuda la vremea când, pentru fărădelegile lor, au fost strămutați în Babilon.¹

¹Cu o ușoară intervenție în punctuație și înțînd oarecum topica, ultima frază poate fi citită și altfel (și mai aproape de adevăr): „aceștia erau înscrisi în Cartea Regilor lui Israel. Și Iuda, pentru fărădelegile lui, a fost strămutat în Babilon”.

2 Cei dintâi care au locuit din nou pe vatrele lor, în cetăți, au fost Israeliții, preoții, leviții și ajutătorii.²

3 În Ierusalim au locuit unii din fiii lui Iuda, din fiii lui Veniamin și din fiii lui Efraim și ai lui Manase:

4 Utai, fiul lui Amihud, fiul lui Omri, fiul lui Imri, fiul lui Bani, fiul fiilor lui Fares, fiul lui Iuda;

5 din fiii lui Šiloni: Asaia, întâiul-născut și fiii acestuia;

6 din fiii lui Zerah: Ieuel și frații săi, sase sute nouăzeci;

7 din fiii lui Veniamin: Salu, fiul lui Meșulam, fiul lui Hodavia, fiul lui Asenua,

8 și Ibneia, fiul lui Ieroham, și Ela, fiul lui Uzi, fiul lui Micri, și Meșulam, fiul lui Șefatia, fiul lui Reguel, fiul lui Ibneia,

9 și frații lor, după neamurile lor: nouă sute cincizeci și sase. Acești bărbați erau capi de familie în neamurile lor.

10 Iar dintre preoți: Iedaia, Ioiarib, Iachin

11 și Zaharia, fiul lui Hilchia, fiul lui Meșulam, fiul lui Țadoc, fiul lui Meraiot, fiul lui Ahitub, dregător în casa lui Dumnezeu;

12 Adaia, fiul lui Ieroham, fiul lui Pašur, fiul lui Malchia; și Maesai, fiul lui Iahzera, fiul lui Meșulam, fiul lui Meșilemit, fiul lui Imer;

Pe de o parte, nu e vorba de Cărțile canonice ale Regilor, ci de alte izvoare; pe de alta, textul (și contextul) se referă numai la deportarea populației din regatul de sud, Iuda, la căderea Ierusalimului din 587 i. H.

²E vorba de cei ce s-au întors din robia babilonică, în urma edictului din 538 i. H. al lui Cirus. Întrucât acest capitol se ocupă de cler (preoți, leviți și ajutătorii), prin „Israelită” se înțeleg, aici, cei ce nu făceau parte din cler (laici).

13 și frații lor, capi ai familiilor lor: o mie și jumătate sute și șaizeci, bărbați destoinici la slujbele din casa Domnului.

14 Iar din leviți: Șemaia, fiul lui Hașub, fiul lui Azricam, fiul lui Hașabia; aceștia sunt din fiii lui Merari;

15 Bacbacar, Hereș, Galal și Matania, fiul lui Mica, fiul lui Zicri, fiul lui Asaf,

16 Obadia, fiul lui Șemaia, fiul lui Galal, fiul lui Iditun; Berechia, fiul lui Aza, fiul lui Elcana, care locuia în casele Netofatiților.

17 Iar din portari: Șalum, Acub, Talmon și Ahiman și frații lor; Șalum era căpetenie;

18 ei până azi le fac de strajă fiilor leviților la porțile regale dinspre răsărit.

19 Șalum, fiul lui Core, fiul lui Ebiasaf, fiul lui Corah, precum și frații lui care țineau de casa tatălui său, Corahiții, după datoria slujbei lor aveau în grija paza cortului [mărturie], iar părinții lor păzeau intrarea în tabăra Domnului.

20 Finees, fiul lui Eleazar, fusese înainte căpetenie peste ei în fața Domnului (fie ei cu El!)³.

21 Zaharia, fiul lui Meșelemia, era portar la cortul mărturiei.

22 Toți cei aleși ca portari la praguri erau două sute doisprezece. Ei erau înscrise în condiții după aşezările lor. Pe ei îi rânduise să David și Samuel văzătorul, pentru credințioșia lor.

23 Ei și fiii lor țineau paza la ușile casei Domnului, în casa cortului [mărturie].

24 În patru laturi se aflau portari: la răsărit, la apus, la miazănoapte și la miazăzi.

³T. M.: „Domnul fie cu el!”

25 Iar frații lor trăiau în propriile lor sălașuri, venind la ei din timp în timp, pentru șapte zile.

26 Aceștia patru, oameni de încredere, aveau în grija porțile; leviții erau cei ce aveau în seamă cămările și țineau sub pază vistieriile casei lui Dumnezeu;

27 a lor era răspunderea, și asupra lor aveau cheile ca să deschidă ușile templului în fiecare dimineață.

28 Unii din ei aveau în grija obiectele de slujbă, aşa că ei cu număr le primeau și cu număr le dădeau.

29 Altora din ei le era încredințat mobilierul, precum și toate sfintele vase pentru slujbă și făinuța de grâu și vi-nul și untdelemnul și tămâia cea bună și aromatele;

30 iar o seamă dintre fiii preoților pre-
găteau mir cu miresme.

31 Matatia, unul din leviți (care era întâiul-născut al lui Șalum, fiul lui Core) avea în seamă trebuințele pentru tigaiă de jertfă a marelui preot.

32 Unora din frații lor, din fiii lui Cahat, le era încredințată pregătirea pâinilor punerii-înainte, ca să le pună în fiecare zi de sămbătă.

33 Si iată-i pe cântăreți, capi ai familiei de leviți: ei erau scutiți de orice altă osteneală, deoarece se aflau în slujbă ziua și noaptea;

34 aceștia erau cei mai de seamă între familiile leviților, în curgerea neamului lor; ei locuiau în Ierusalim.

35 În Gabaon locuiau: Ieguel, tatăl Gabaoniților, a cărui femeie se numea Maaca;

36 fiul său, întâiul-născut, se numea Abdon; după el veneau Tur, Chiș, Baal, Ner, Nadab,

37 Ghedor, Ahio, Zaharia și Miclot;

38 lui Miclot i s'a născut Șimea; ei locuiau printre frații lor, în Ierusalim, în chiar mijlocul fraților lor.

39 Lui Ner i s'a născut Chiș; lui Chiș i s'a născut Saul; lui Saul i s'a născut Ionatan, Melchișua, Aminadab și Eșbaal.

40 Fiul lui Ionatan: Meribaal; lui Meribaal i s'a născut Mica.

41 Fiii lui Mica: Piton, Melec, Tareia și Ahaz.

42 Lui Ahaz i s'a născut Iara; lui Iara i s'a născut Alemet, Asmvat și Zimri; lui Zimri i s'a născut Moța;

43 lui Moța i s'a născut Binea; Refaia, fiul său; Eleasa, fiul său; Atel, fiul său;

44 lui Atel i s'a născut șase fii; iată numele lor: Azricam, Bocru, Ismael, Șearia, Obadia și Hanan; aceștia sunt fiii lui Atel.

10

Moartea lui Saul în lupta cu Filis-tenii.

1 Filistenii s'a ridicat cu război împotriva Israelitilor, iar aceștia au fugit din fața Filistenilor și au căzut răniți în muntele Ghelboa.

2 Atunci Filistenii au alergat pe urmele lui Saul și ale fiilor săi și i-au ucis Filistenii pe Ionatan, pe Aminadab și pe Melchișua, fiii lui Saul.

3 Lupta împotriva lui Saul devenise crâncenă; au dat de el arcașii și l-au rănit cu săgeți.

4 Atunci Saul i-a zis scutierului său: „Scoate-ți sabia și străpunge-mă cu ea, ca să nu vină acești netăiați-împrejur

și să-și bată joc de mine!” Dar scutierul n'a vrut s'o facă, fiindcă se temea foarte; aşa că Saul a luat sabia și s'a aruncat în ea.¹

5 Iar scutierul, văzând că Saul era mort, s'a aruncat și el în sabia lui și a murit.

6 Așa a murit Saul: el și cei trei fii ai săi intr'o singură zi, și toată casa lui împreună cu el.

7 Iar oamenii lui Israel ce se aflau de celalaltă parte a văii, văzând că fiii lui Israel fugeau și că Saul și fiili săi muri-seră, și-au părăsit cetățile și au fugit, iar Filistenii au venit și au locuit în ele.

8 Și a fost că a doua zi, când au venit Filistenii să-i despoie pe cei răniți, i-au aflat pe Saul și pe fiili săi căzuți în muntele Ghelboa.

9 Și l-au dezbrăcat și i-au luat capul și armele și le-au trimis în țara Filistenilor, răspândind de jur împrejur nouății vesele la idolii lor și la popor.

10 Armura i-au pus-o în casa dumnezeului lor, iar capul i-l-au așezat în capiștea lui Dagon.

11 Și toți locuitorii Galaadului au auzit despre tot ceea ce Filistenii făcuseră cu Saul și cu Israel;

12 și s'au ridicat din Galaad toți vitejii și au luat trupul lui Saul și pe ale fiilor săi și le-au adus la Iabeș; și le-au îngropat oasele sub un stejar din Iabeș și au postit șapte zile.²

¹În acest capitol, moartea tragică a lui Saul (ca pedeapsă pentru păcatele lui) nu e altceva decât prefața la glorioasa domnie a lui David.

²Relatării de mai sus, preluată, aproape cuvânt de cuvânt, din 1 Rg 31, 1-13, cronicarul îi adaugă, în următoarele două versete, o glosă teologică (cu trimitere la vrăjitoarea din Endor – 1 Rg 28).

13 Așa a murit Saul, întru fărădelegile lui, pe care le-a făcut în fața Domnului, după cuvântul Domnului pe care el nu l-a păzit atunci când el, Saul, a întrebăt-o pe cea care cheamă morții să-i caute răspuns și când i-a răspuns profetul Samuel;

14 și nu pe Domnul L-a căutat, aşa că El l-a ucis și a strămutat regatul către David, fiul lui Ieseei.

11

David rege. Luarea Ierusalimului. Vitejii lui David.

1 Și întregul Israel a venit la David în Hebron și i-a zis: „Iată, noi suntem oasele tale și carnea ta.

2 Chiar și înainte, când domnea Saul, tu erai cel ce cărmuia intrările și ieșirile lui Israel, și tu ești cel căruia Domnul, Dumnezeul tău, i-a zis: «Tu îl vei paște pe poporul Meu Israel și tu vei fi să cărmuiești peste Israel».

3 Și toți bătrânii lui Israel au venit la rege în Hebron. Iar regele David, acolo, în Hebron, a făcut cu ei legământ în fața Domnului; și ei l-au uns pe David să fie rege peste Israel, după cuvântul Domnului [rostit] prin Samuel.

4 Apoi regele și oamenii lui Israel s'au dus la Ierusalim (adică la Iebus, căci înălțul de acolo era locuit de Lebusei).

5 Dar locuitorii Iebusului i-au zis lui David: „Aici nu vei intra!” Atunci el a luat fortăreața Sionului; aceasta este cetatea lui David.

6 Și a zis David: „Oricine îi va lovi întâi pe Lebusei va fi dregător și căpetenie”. Atunci Ioab, fiul Teruiei, s'a ridicat primul și a devenit căpetenie.

7 David a locuit în fortăreață; de aceea s'a numit ea cetatea lui David.

8 Și a întărît cetatea cu un zid de jurimprejur.

9 David sporea încă toate și se ridică; și Domnul Atotțiiitorul era cu el.

10 Iată căpeteniile vitejilor lui David, cei ce l-au întărît pe David să fie rege peste tot Israelul, după cuvântul pe care Domnul îl grăise despre Israel;

11 și iată numărul vitejilor lui David: Iașobeam, fiul lui Hacmoni, căpetenie peste treizeci; el și-a scos o singură dată sabia împotriva a trei sute, pe care i-a ucis dintr'o dată.

12 După el, Eleazar, fiul lui Dodo Ahohitul, unul din cei trei viteji.

13 El se afla cu David în Pasdamim, unde Filistenii se adunaseră pentru război; în țarina era un ogor plin cu orz, iar poporul a fugit din fața Filistenilor.

14 El însă a stat în mijlocul ogorului și l-a apărat și i-a bătut pe Filisteni; și mare biruință a făcut Domnul.

15 Trei din cele treizeci de căpetenii s'a coborât la stâncă, la David, în peștera Adulam, în timp ce tabăra Filistenilor se afla în Valea Uriasilor¹.

16 David se afla atunci în loc întărît, iar o unitate a Filistenilor se afla, tot atunci, în Betleem.

17 Și David a dorit și a zis: „Cine-mi va da apă din fântâna Betleemului, cea de lângă poartă?”

18 Atunci cei trei au rupt tabăra Filistenilor și au scos apă din fântâna Betleemului, cea de lângă poartă, și au luat-o

¹ „Valea Uriasilor” se mai numea și „Valea Refaimilor”, adică a primilor ei locuitori care aveau faima unor oameni cu statură gigantică; se afla în apropierea Ierusalimului, fiind și o ușoară cale de acces către Betleem.

și au venit la David; dar David n'a vrut să o bea, ci I-a vărsat-o Domnului

19 și a zis: „Departe de mine, Doamne, de a face una ca aceasta; voi bea eu oare săngele acestor oameni, cel din vietile lor?: căci punându-și vietile lor în cumpănă, aşa au adus-o”. Și n'a vrut să o bea. Iată, deci, ce-au făcut cei trei viteji.

20 Abișai, fratele lui Ioab, era căpetenie între [alți] trei; el și-a scos sabia împotriva a trei sute și i-a ucis dintr'o dată; și era vestit între cei trei;

21 el a fost mai renumit decât ceilalți doi din cei trei și le-a fost căpetenie; dar pe [primii] trei nu i-a ajuns.

22 Benaia, fiul lui Iehoiada, era fecior de viteaz; multe sunt faptele lui din Cabteil; el a ucis doi oameni leonini² din Moab și s'a coborât într'o groapă și a omorât un leu într'o zi cu zăpadă;

23 tot el a ucis un egiptean, om chipes, [înalt] de cinci coti, care purta în mâna o sulită cât sulul de la războiul de țesut; Benaia s'a coborât la el cu un toiag, a smuls sulita din mâna Egipteanului și l-a ucis cu propria lui sulită.

24 Astfel de lucruri a făcut Benaia, fiul lui Iehoiada; numele lui se află printre cei trei viteji;

25 el era mai de seamă decât cei treizeci, dar pe [primii] trei nu i-a ajuns. David l-a pus peste casa sa.

26 Iată-i pe vitejii oștirilor: Asael, fratele lui Ioab; Elhanan, fiul lui Dodo din

² Textual: „... doi arieli din Moab”. Înțelesul ebraicului ariel (preluat ca atare de Septuaginta) nu este cunoscut; există doar o vagă presupunere că ar însemna „om-ca-un-leu” (cu statură, înfățișare sau putere de leu), adică un om greu de învins. T. M. traduce (ca și în 2 Rg 23, 20): „... pe cei doi fi ai lui Ariel Moabitul”, ceea ce nu spune nimic.

Betleem;

27 Șamot din Haror; Heleț din Pelon;

28 Ira, fiul lui Icheș din Tecoa; Abiezer din Anatot;

29 Sibecai Hușateul; Ilai din Ahoh;

30 Maharai din Netofat; Heled, fiul lui Baana din Netofat;

31 Itai, fiul lui Ribai, din muntele lui Veniamin; Benaia din Piraton;

32 Hurai din Nahali-Gaaș; Abiel din Araba;

33 Azmavet din Bahurim; Eliahba din Saalbon;

34 fiul lui Hașem din Ghizon; Ionatan, fiul lui Șaghi din Harar;

35 Ahiam, fiul lui Sacar din Harar; Elifelet, fiul lui Ur;

36 Hefer din Mechera; Ahia din Pelon;

37 Hețro Carmelitul; Naarai, fiul lui Ezbai;

38 Ioil, fiul lui Natan; Mibhar, fiul lui Hagri;

39 Țelec, fiul lui Ammon; Nahrai din Beerot, scutierul lui Ioab, fiul Țeruiei;

40 Ira din Iatir; Gareb din Iatir;

41 Urie Heteul; Zabad, fiul lui Ahlai;

42 Adina, fiul lui Șiza, căpetenie a Rubeniților, care avea sub el treizeci de înși;

43 Hanan, fiul lui Maaca; Iosafat din Mitni;

44 Uzia din Aștarot; Șama și Iehiel, fiii lui Hotam din Aroer;

45 Iediael, fiul lui Șimri, și Ioha, fratele său, Tițitul;

46 Eiel din Mahavim; Ieribai și Ioșavia, fiii lui Elnaam, și Itma Moabitul;

47 Eliel, Obed și Iaasiel din Mețoba.

12

Vitejii care l-au urmat pe David.

1 Iată-i pe cei care au venit la David în Țiclag, la vremea când el încă fugea din fața lui Saul, fiul lui Chiș; aceștia erau printre vitejii care l-au ajutat în luptă

2 mânuind arcul și cu dreapta și cu stânga, aruncând pietre [cu prăștia] și săgeți. Dintre frații lui Saul Veniaminitul:

3 Căpetenia Ahiezer, Ioaș, fiul lui Șemaa din Ghibeea; Ieziel și Pelet, fiii lui Azmavet, Beraca și Iehu din Anatot;

4 Ișmaia Gabaonitul, viteaz printre cei treizeci și căpetenie peste treizeci;

5 Ieremia, Iahaziel, Iohanan și Iozabad din Ghedera;

6 Eluzai, Ierimot, Bealia, Șemaria și Șefatia Harifianul;

7 Elcana, Ișia, Azareel, Ioezer și Iașobeam, Coreiți;

8 Ioela și Zebadia, fiii lui Ieroham din Ghedor.

9 Din Gad au trecut la David în pustie viteji puternici, războinici purtători de scuturi și sulite; aveau fețele ca o față de leu și erau sprinteni cum e căpri-oara când aleargă pe munți:

10 Ezer, căpetenia; al doilea, Obadia; al treilea, Eliab;

11 al patrulea, Mașmana; al cincilea, Ieremia;

12 al șaselea, Atai; al șaptelea, Eliel;

13 al optulea, Iohanan; al nouălea, Elzabad;

14 al zecelea, Ieremia; și al unsprezecelea, Macbanai.

15 Aceștia erau căpetenii de oaste din fiii lui Gad; cel mai mic comanda o sută, cel mai mare comanda o mie.

¹⁶ Aceştia sunt cei ce au trecut Iordanul în luna întâi, când el îşi ieşea din matcă, şi i-au alungat pe toţi cei ce locuiau în văi, spre răsărit şi apus.

¹⁷ În ajutorul lui David au venit, de asemenea, şi o seamă din fiii lui Veniamin şi ai lui Iuda.

¹⁸ Iar David a ieşit în întâmpinarea lor şi le-a zis: „Dacă aţi venit la mine cu pace, inima mea unească-se cu voi; dar dacă voi cu vicleşug [aţi venit] să mă vindeţi duşmanilor mei, atunci Dumnezeul părinţilor voştri să vadă şi să mustre!”

¹⁹ Duh l-a îmbrăcata¹ atunci pe Amasai, căpetenia celor treizeci, şi a zis: „Mergi tu şi poporul tău, o, David, fiul lui Iesei; pace, pace ţie şi pace acelor ce-ţi ajută, că Dumnezeul tău te-a ajutat!” Şi i-a primit David şi i-a pus în fruntea oastei.

²⁰ Şi din Manase au venit unii la David, atunci când el şi Filistenii s'au ridicat cu război împotriva lui Saul; dar el nu le-a fost acestora de nici un ajutor, de vreme ce căpetenile Filistenilor au auzit că se spunea: „Cu capetele acestor oameni se va întoarce el la stăpânul său Saul”.²

²¹ Când David se ducea la Ticlag, atunci au venit la el cei din Manase: Adnah, Iozabad, Iediael, Micael, Iozabad, Elihu şi Tiltai, căpetenii peste mii în Manase.

¹ endýno = „a îmbrăcă” în sensul de a lua complet în stăpânire; = „a se îmbrăcă”: a intra în posesia cuiva sau a ceva; cu acest sens duhovnicesc va fi întâlnit în Rm 13, 14: „... îmbrăcaţi-vă în Domnul Iisus Hristos”; în Ga 3, 27: „... în Hristos vă ţiţi îmbrăcat”; în Col 3, 12: „... îmbrăcaţi-vă cu simþaminte de ñdurare, de bunătate...”.

²O motivaþie nouă (probabil suplimentară) a evenimentului relatat în 1 Rg 29, 2-11.

²² Ei au luptat de partea lui David împotriva năvălitorilor, căci erau oameni vânjoşi şi comandanþi în oaste;

²³ zilnic veneau de partea lui David, până ce oastea a devenit mare ca oştirea lui Dumnezeu.

²⁴ Iată numele căpeteniilor de oaste care au venit la David, în Hebron, să-i încredinþeze regatul lui Saul, după cuvântul Domnului:

²⁵ Fii de-ai lui Iuda, care purtau scuturi şi suliþe: şase mii opt sute, iscusiti în război;

²⁶ din fiii lui Simeon: şapte mii o sută;

²⁷ din fiii lui Levi: patru mii şase sute;

²⁸ Iehoiada, căpetenie din neamul lui Aaron, şi cu el trei mii şapte sute;

²⁹ şi Țadoc, un Tânăr voinic, cu douăzeci şi două de căpetenii din neamul tatălui său;

³⁰ din fiii lui Veniamin – fraþii lui Saul –: trei mii, căci mulþi dintre ei încă mai vegheau la paza casei lui Saul;

³¹ din fiii lui Efraim: douăzeci de mii opt sute de viteji, vestiþi în neamurile părinþilor lor;

³² din jumătatea tribului lui Manase: opt-sprezece mii, cei anume rânduþi sâl facă pe David rege;

³³ din fiii lui Isahar, oameni întelepþi care știau ce şi când trebuie să facă Israel: două sute; şi cu ei, toþti fraþii lor;

³⁴ din [tribul lui] Zabulon, oameni gata să iasă la luptă şi înarmaþi pentru război cu tot felul de arme: cincizeci de mii, ca să-l ajute pe David – şi nu cu mâinile goale;

³⁵ din [tribul lui] Neftali: o mie de căpetenii, şi cu ei treizeci şi şapte de mii de oameni cu scuturi şi suliþe;

³⁶ din [tribul lui] Dan, gata de luptă: douăzeci și opt de mii opt sute;

³⁷ din [tribul lui] Așer, gata să iasă în ajutor la luptă: patruzeci de mii;

³⁸ iar de peste Iordan, din [tribul lui] Ruben, precum și Gadiții și din jumătatea tribului lui Manase: o sută douăzeci de mii cu tot felul de arme de luptă.

³⁹ Toți aceștia, războinici căliți în rânduiala ostăsească, au venit cu gând de pace la Hebron ca să-l facă pe David rege peste întregul Israel; dar și ceilalți din Israel, cu un singur cuget: să-l facă rege pe David.

⁴⁰ Și au rămas acolo trei zile mâncând și bând, frații lor anume pregătindu-se;

⁴¹ dar și vecinii lor – până chiar și Isahar și Zabulon și Neftali – le aduseseră de-ale mâncării pe cămile, pe asini, pe catări și pe juncani: făină de grâu, legături de smochine, stafide, vin, untdelemn și multime de viței și oi; că bucurerie era în Israel.

13

Aducerea chivotului la Obed-Edom.

¹ David s'a sfătuin cu căpeteniile peste mii, cu căpeteniile peste sute și cu fiecare căpetenie în parte.

² Și a zis David către toată obștea lui Israel: „Dacă vouă vă stă la inimă și dacă Domnul, Dumnezeul nostru, va face un pas înainte, să trimitem la ceilalți frați ai noștri, cei rămași în toată țara lui Israel, precum și la preoții și levitii care sunt cu ei prin cetățile de pe moșiile lor, să se adune cu noi

și să strămutăm la noi chivotul Dumnezeului nostru; căci, din vremea lui Saul, nimeni n'a mai avut grija lui!”

⁴ Și toată obștea a zis că aşa să se facă: ceea ce s'a spus e bun în ochii întregului popor.

⁵ Așa că David a adunat întregul Israel, de la hotarele Egiptului până la intrarea Hamatului, ca să aducă de la Chiriat-Iearim chivotul lui Dumnezeu.

⁶ Și l-a adus David: tot Israelul s'a suiat la Chiriat-Iearim – care se află în Iuda – ca să aducă de acolo chivotul lui Dumnezeu, în fața căruia se cheamă numele Domnului, Cel ce șade pe heruvimi.

⁷ Și au pus chivotul lui Dumnezeu într'un car nou din casa lui Aminadab; Uza și frații săia¹ mânau carul.

⁸ Iar David și întregul Israel jucau cât puteau în fața lui Dumnezeu, laolaltă cu cântăreții din gură și din alăute și din harpe și din timpane și din timbale și din trâmbițe.

⁹ Dar când au ajuns la aria lui Chidon, Uza și-a întins mâna să sprijine chivotul, căci boii se poticniseră.

¹⁰ Iar Domnul S'a mâniat pe Uza cu mare aprindere și l-a lovit chiar acolo, din pricina că-și întinsese mâna pe chivot; și acolo a murit, în fața lui Dumnezeu.

¹¹ Și mult s'a întristat David pentru aceea că Domnul făcuse o astfel de ruptură² asupra lui Uza. Și s'a numit locul acela Ruptura lui Uza, până'n ziua de azi.

¹² Și'n ziua aceea s'a temut David de Domnul, zicând: „Cum voi aduce la mine chivotul lui Dumnezeu?”

¹T. M.: „Uza și Ahio”.

²Text identic cu cel din 2 Rg 6, 8.

¹³ Și n'a vrut David să aducă chivotul la el, în cetatea lui David, ci l-a abătut în casa lui Obed-Edom Gateanul.

¹⁴ Și a rămas chivotul lui Dumnezeu în casa lui Obed-Edom vreme de trei luni; iar Dumnezeu l-a binecuvântat pe Obed-Edom și toată avuția lui.

14

Femeile și fiii lui David. Două briuințe asupra Filistenilor.

¹ Hiram, regele Tirului, i-a trimis lui David soli și lemn de cedru și zidari și dulgheri spre a-i face o casă.

² Când David a știut că Domnul l-a rânduit rege peste Israel, că regatul său s'a ridicat de dragul poporului său Israel,

³ atunci David și-a mai luat și alte femei, din Ierusalim, și i s'a mai născut lui David fi și fice.

⁴ Iată numele celor ce i s'a născut în Ierusalim: Șamua, Șobab, Natan și Solomon;

⁵ Ibhar, Elișua și Elifelet;

⁶ Nogah, Nefeg și Iafia;

⁷ Elișama, Eliada și Elifelet.

⁸ Și dacă Filistenii au auzit că David fusese uns rege peste tot Israelul, toți Filistenii s'a ridicat să-l caute pe David. Iar David, auzind, a ieșit să-i întâmpine.

⁹ Filistenii au venit și și-au aşezat tabăra în valea Urișilor.

¹⁰ Atunci L-a întrebat David pe Dumnezeu, zicând: „Dacă eu mă ridic împotriva Filistenilor, mi-i vei da Tu în mâna?” Iar Domnul i-a zis: „Du-te, și îi voi da în mâinile tale!”

¹¹ Și s'a suit în Baal-Perațim, și acolo i-a lovit David. Și a zis David: „Dumnezeu i-a rupt pe dușmanii mei în mâna mea așa cum rupe apa”. De aceea s'a numit locul acela Ruptura, adică Perațim.

¹² Acolo și-au lăsat Filistenii idolii, iar David a zis: „Să fie arși în foc!”¹

¹³ Filistenii însă s'a adunat din nou în Valea Urișilor.

¹⁴ Și din nou L-a întrebat David pe Dumnezeu, iar Dumnezeu i-a zis: „Nu te vei duce după ei; întoarce-te dinspre ei și aruncă-te asupra lor acolo, lângă pomii care fac pere.

¹⁵ Și va fi că atunci când tu le vei auzi freamătuil în vârfurile perilor, atunci te vei arunca în luptă; căci Dumnezeu îți-a ieșit înainte ca să lovească oastea Filistenilor”.

¹⁶ Și a făcut David așa cum îi poruncise Dumnezeu; și a lovit oastea Filistenilor, de la Gabaon până la Ghezer.

¹⁷ Și s'a făcut numele lui David vestit în toată țara; și frica de el a pus-o Domnul în toate neamurile.

15

Aducerea chivotului în cetatea lui David.

¹ El și-a făcut pentru sine case în cetatea lui David. A pregătit însă și un loc pentru chivotul lui Dumnezeu și a făcut cort.

² Atunci a zis David: „Chivotul lui Dumnezeu nu poate fi purtat decât de leviți, căci pe ei i-a ales Dumnezeu să

¹Față de 2 Rg 5, 21, cronicarul relatează momentul final: porunca lui David.

poarte chivotul Domnului și să-I slujească până'n veac".¹

³ Și a adunat David tot Israelul în Ierusalim, să aducă chivotul Domnului în locul pe care i-l pregătise.

⁴ Și a strâns David laolaltă pe fiii lui Aaron și pe leviți:

⁵ Din fiili lui Cahat: căpetenia Uriel și frații lui, o sută douăzeci;

⁶ Din fiili lui Merari: căpetenia Asaia și frații lui, două sute douăzeci;

⁷ Din fiili lui Gherșon: căpetenia Ioil și frații lui, o sută treizeci;

⁸ Din fiili lui Elițafan: căpetenia Șemaiia și frații lui, două sute;

⁹ Din fiili lui Hebron: căpetenia Eliel și frații lui, optzeci;

¹⁰ Din fiili lui Uziel: căpetenia Aminadab și frații lui, o sută douăzeci;

¹¹ David i-a chemat pe preoții Țadoc și Abiatar, și pe leviții Uriel, Asaia, Ioil, Șemaiia, Eliel și Aminadab

¹² și le-a zis: „Voi sunteți căpeteniile caselor leviților; curățați-vă, voi și frații voștri, ca să aduceți chivotul Dumnezeului lui Israel acolo unde i-am pregătit loc;

¹³ fiindcă mai înainte, nefiind voi gata, Dumnezeul nostru a făcut în noi o ruptură, de vreme ce nu L-am căutat cum se cuvine”.

¹⁴ Atunci preoții și leviții s-au curățit spre a aduce chivotul Dumnezeului lui Israel.²

¹⁵ Apoi fiile leviților au luat chivotul lui Dumnezeu (aşa cum Moise a porun-

cit prin cuvântul lui Dumnezeu, potrivit Scripturii), purtându-i drugii pe umeri.

¹⁶ Iar David a zis către căpeteniile leviților: „Puneți-i pe frații voștri cântăreți din instrumente muzicale, din alăute, harpe și țimbale, să strige cu glas de bucurie!”

¹⁷ Leviții l-au rânduit pe Heman, fiul lui Ioil; iar dintre frații lui, pe Asaf, fiul lui Berechia; pe Etan, fiul lui Cușaia, din fiili lui Merari, frații lor;

¹⁸ cu ei, pe frații lor de mâna a doua: Zaharia, fiul lui Iaaziel, Șemiramot, Iehiel, Uni, Eliab, Benaia, Maaseia, Matitia, Elifelehu, Micneia, Obed-Edom și Ieiel, portarii;

¹⁹ și pe cântăreții Heman, Asaf și Etan, cu țimbale de aramă, să facă sunetul să se audă;

²⁰ și pe Zaharia, Iaaziel, Șemiramot, Iehiel, Uni, Eliab, Maaseia și Benaia, cu alăute de sunete subțiri;

²¹ pe Matitia, Elifelehu, Micneia, Obed-Edom, Ieiel și Azazia, cântând din harpe cu opt coarde, ca să sună tare;

²² iar Chenania, căpetenia leviților, era dascăl de cântări, având șicusință mare.

²³ Berechia și Elcana erau ușierii chivotului.

²⁴ Iar preoții Șebania, Iosafat, Nataan, Amasai, Zaharia, Benaia și Eli-ezer sunau din trâmbițe înaintea chivotului lui Dumnezeu. Obed-Edom și Iehia erau ușierii chivotului lui Dumnezeu.

²⁵ Așa s'a dus David cu bătrâniile lui Israel și cu căpeteniile peste mii să aducă cu veselie chivotul legământului Domnului din casa lui Obed-Edom.

¹David se convinsese că chivotul Domnului nu trebuie transportat cu carul, ci pe umerii celor anume rânduiți s'o facă.

²E vorba de ritualul purificării, obligatoriu înainte de un moment important.

²⁶ Si a fost că după ce Dumnezeu i-a întărit pe leviți să ridice chivotul legământului Domnului, au înjunghiat șapte viței și șapte berbeci.

²⁷ Iar David era îmbrăcat în veșminte de vison; ca el, toți leviții care purtau chivotul legământului Domnului, precum și Chenania, căpetenia cântăreților și muzicanților. Iar David purta efod de vison.

²⁸ Întregul Israel a adus chivotul legământului Domnului cu strigăte și cu sunete de corn și cu trâmbițe și cu țimbale, cântând puternic din alăute și harpe.

²⁹ Si a fost că atunci când chivotul legământului Domnului a sosit și a intrat în cetatea lui David, Micol, fiica lui Saul, s'a aplecat pe fereastră și l-a văzut pe regele David săltând și jucând; și l-a disprețuit în inima ei.

16

Cântarea lui David; rânduiala slujbelor dumnezeiești.

¹ Așa au adus ei chivotul lui Dumnezeu și l-au așezat în mijlocul cortului pe care i-l ridicase;^{a1} și au adus arderile-de-tot și jertfe de mântuire în fața lui Dumnezeu.

² Si după ce David a isprăvit aducerea arderilor-de-tot și a jertfelor de mântuire, a binecuvântat poporul în numele Domnului.

³ Si fiecarui om al lui Israel – bărbați și femei deopotrivă – fiecăruia i-a împărțit câte o bucată de pâine, câte ceva de la cuptor și câte o turtă cu miere.

¹Cortul era instalat în „cetatea lui David”, adică pe muntele Sion.

⁴ Înaintea chivotului legământului Domnului a rânduit leviți care să slujească, să-și ridice glasul, să-L mărturisească și să-L laude pe Domnul, Dumnezeul lui Israel:

⁵ Asaf, căpetenia; al doilea după el, Zaharia; apoi Uziel, Șemiramot, Iehiel, Matitia, Eliab, Benaia, Obed-Edom și Ieiel, cu instrumente muzicale, alăute și harpe; iar Asaf, cu țimbalul;

⁶ de asemenea, pe preoții Benaia și Oziel necontentit cu trâmbițe înaintea chivotului legământului Domnului.

⁷ În ziua aceea, atunci pentru întâia oară, i-a rânduit David pe Asaf și pe frații lui să-L laude pe Domnul:²

⁸ „Mărturisiti-vă Domnului și chemați-I numele, vestiți între neamuri lucrurile Lui!

⁹ Cântați-I și lăudați-L, povestiți toate minunile Sale, pe care Domnul le-a făcut.

¹⁰ Lăudați-vă întru numele Său cel sfânt, veseliească-se inima celor ce-I căută bunăvoieira.

¹¹ Căutați-L pe Domnul și vă întăriți, pururea căutați-I față.

¹² Aduceti-vă aminte de minunile Lui, pe care El le-a făcut, de semnele Lui și de judecățile gurii Sale,

¹³ voi, sămânța lui Israel, robul Său, voi, sămânța lui Iacob, aleșii Săi.

¹⁴ El este Domnul, Dumnezeul nostru, judecățile Lui sunt în tot pământul.

²Rolul lui Asaf și al fraților săi leviți era acela de a-L lăuda pe Domnul prin instrumente muzicale. Imnul care urmează, acompaniat de ei, este extras din opera poetică a lui David, în felul următor: vv. 8-22 / Ps 104, 1-15; vv. 23-33 / selecții din Ps 95, 1-12; vv. 34-36 / selecții din Ps 105, 1, 47-48. Intervențiile cronicarului în text au în vedere doar unele nuanțe.

15 Pururea să ne aducem aminte de legământul Său, de cuvântul pe care l-a poruncit într'o mie de generații,

16 pe care l-a încheiat cu Avraam, și de jurământul Său către Isaac.

17 El i-l-a pus lui Iacob spre poruncă și lui Israel spre legătură veșnică,

18 zicând: «Ție îți voi da pământul Canaanului, partea moștenirii Tale».

19 Când ei erau puțini la număr, foarte puțini și străini într'insul

20 și au trecut de la un neam la altul și de la un regat la un alt popor,

21 El nimănuia nu i-a îngăduit să le facă nedreptate și de dragul lui a certat regi:

22 «Nu vă atingeți de unșii Mei și profetilor Mei să nu le faceți rău!»

23 Cântați-I Domnului tot pământul, din zi în zi binevestiți mântuirea Lui.

24 Vestiți-I între neamuri slava, între toate popoarele minunile Lui.

25 Că mare este Domnul și lăudat foarte, de temut este mai presus decât toți dumnezeii;

26 că toți dumnezeii păgânilor sunt idoli, dar Domnul nostru a făcut cerurile;

27 slavă și laudă sunt înaintea Lui, tărie și frumusețe în locașul Său.

28 Voi, urmași ai neamurilor, aduceți-I Domnului, Domnului aduceți-I slavă și cinste;

29 aduceți-I Domnului slava datorată numelui Său; luați jertfe și aduceți-le înaintea Lui, în sfintele Sale curți închinăți-vă Domnului.

30 De fața Lui să se teamă tot pământul, îndrepte-se pământul și să nu se clatine.

31 Veseliească-se cerul și să se bucure pământul și să se spună între neamuri că Domnul S'a împărățit.

32 Marea să tresalte cu toată plinătatea ei, să se bucure câmpurile cu tot ce e pe ele.

33 Atunci toți copacii pădurii se vor bucura de fața Domnului, că a venit să judece pământul.

34 Mărturisiți-vă Domnului, că e bun, că în veac este mila Lui!

35 Și ziceți: Mântuiește-ne, Dumnezeul măntuirii noastre, și scoate-ne de printre neamuri, ca să lăudăm numele Tău cel sfânt și să ne fălim întru lauda Ta.

36 Binecuvântat este Domnul, Dumnezeul lui Israel, din veac și până'n veac! Și tot poporul va zice: «Amin!». Și aşa L-au lăudat pe Domnul.

37 Și i-au lăsat acolo, înaintea chivotului legământului Domnului, pe Asaf și pe frații lui, ca să slujească fără încetare în fața chivotului, după rânduiala de fiecare zi;

38 și pe Obed-Edom și pe frații lui, șaiseci și opt; Obed-Edom, fiul lui Iuditun, și Hosa, aveau să fie ușieri;

39 iar pe preotul Țadoc și pe ceilalți preoți, frații săi, și-a rânduit înaintea locașului Domnului de pe înălțimea Gabaon,³

40 ca să-I aducă Domnului arderi-detot pe jertfelnicul arderilor-de-tot, neîncetat, dimineață și seara, potrivit cu toate cele scrise în legea Domnului,

³Din 3 Rg 3, 4 știm că regele Solomon obișnuia să aducă jertfe pe o mare înălțime a Gabaonului. De aici, pe lângă motivația că „era locul cel mai înalt”, presupunerea că pe vârful acelui deal poposise cândva chivotul Domnului (în perioada ocupării Canaanului de către Evrei) și că acela rămăsese doar locașul, adăpostul, căruia David i-a acordat o atenție cu totul specială.

cele pe care El le-a poruncit fiilor lui Israel prin mâna lui Moise, robul lui Dumnezeu;

⁴¹ și împreună cu el, pe Heman, pe Iudit și pe ceilalți, aleși pe nume să-L laude pe Domnul, că în veac este mila Lui;

⁴² și, împreună cu ei, trâmbițe și țimble răsunătoare și instrumente muzicale pentru cântările lui Dumnezeu; iar fiii lui Iudit, la poartă.

⁴³ Si a plecat tot poporul, fiecare la casa lui; iar David s'a întors să-și binecuvinteze casa.

17

Profeția lui Natan. Rugăciunea lui David.

¹ Si a fost că la vremea când David locuia în casa lui, a zis David către profetul Natan: „Iată, eu locuiesc într'o casă de cedru, dar chivotul legământului Domnului [locuiește] sub piei”.¹

² Iar Natan a zis către David: „Tot ce țai pus tu la inimă, fă!, căci Dumnezeu e cu tine”.

³ Si a fost că în noaptea aceea s'a făcut cuvântul Domnului către Natan, când:

⁴ „Du-te și spune-i robului Meu David: Aşa grăiește Domnul: Tu nu-Mi vei zidi Mie casă în care să locuiesc;

⁵ că Eu nu într'o casă am locuit, din ziua în care l-am scos pe Israel și până'n ziua aceasta, ci în cort și din popas în popas.

⁶ Oriunde am umblat, în tot Israelul, spus-am Eu oare vreodată vreunei seminții a lui Israel, sau vreunua dintre

judecătorii cărora le-am poruncit să-l pască pe poporul Meu, zicând: – De ce nu Mi-ați zidit o casă de cedru?

⁷ Si acum, aşa îi vei grăi robului Meu David: – Aşa grăiește Domnul Atotțitorul: Te-am luat de la stână, din spatele turmei, ca să fii îndrumător peste poporul Meu Israel;

⁸ și am fost cu tine peste tot pe unde ai umblat, iar pe vrăjmașii tăi i-am nimicit de dinainte-ți și te-am făcut renunțat după renumele celor mari de pe pământ.

⁹ Si voi rândui un loc pentru poporul Meu Israel; și-i voi răsădi și vor locui ei între ei și nu vor mai suferi nedreptatea de a fi umiliți ca atunci, la început,

¹⁰ și din zilele când am rânduit judecători peste poporul Meu Israel. Si i-am umilit pe toți vrăjmașii tăi; pe tine te voi spori, iar Domnul îți va zidi o casă.²

¹¹ Si va fi că după ce zilele tale se vor plini și vei adormi cu părintii tăi, Eu îl voi ridica pe urmașul tău, care va fi din coapsa ta, și-i voi pregăti regatul.

¹² El Îmi va zidi Mie casă, iar Eu îi voi reașeza tronul pe veci.

¹³ Eu îi voi fi Tată, el Îmi va fi Mie fiu și mila Mea n'o voi îndepărta de la el aşa cum am îndepărtat-o de la cei ce au fost înainte de tine;

¹⁴ Si-l voi adeveri în casa Mea și'n regatul său pe veci; și fi-va tronul său pe veci reașezat”.

¹⁵ Toate cuvintele acestea și toată această vedenie i le-a spus Natan lui David.

¹⁶ Atunci regele David a venit și a sezut înaintea Domnului și a zis: „Cine sunt

¹Cortul era făcut din piei de animale.

² „A-i zidi o casă” (aici): a-i asigura urmași.

eu, Doamne, Dumnezeule? și ce este casa mea, de m'ai iubit atât?

17 Dar și acestea au însemnat puțin înaintea Ta, Dumnezeule! Tu ai vorbit despre casa robului Tău cu ochiul departe³ și Te-ai uitat la mine ca la o vedenie a omului⁴ și m'ai înălțat, Doamne, Dumnezeule!

18 Ce mai poate David adăuga [în ruga lui] spre Tine, ca să Te slăvească? Că Tu-l cunoști pe robul Tău.

19 Tu după inima Ta ai făcut această mărire'ntreagă.

20 Doamne, nu-i nimeni asemenea Tie și nu e Dumnezeu în afară de Tine, după toate câte am auzit noi cu urechile noastre;

21 iar pe pământ nu este un alt neam precum poporul Tău Israel, pe care să-l fi călăuzit Dumnezeu, ca să-și răscumpere⁵ Siesi popor și să-i facă nume mare și strălucit, izgonind neamuri din fața poporului Tău pe care l-a răscumpărat din Egipt;

22 și Ti l-ai rânduit pe poporul Tău Israel să-ți fie Tie popor în veac; și Tu, Doamne, Te-ai făcut lor Dumnezeu.

23 Și acum, Doamne, în veac adeverească-se cuvântul pe care Tu l-ai grătit către robul Tău și despre casa lui, și fă precum ai spus!

24 În veac adeverească-se și să se preamărească numele Tău, zicându-se: – Doamne, Doamne Atotțitorule, Dum-

nezeul lui Israel! Și casa lui David, robul Tău, reașezată fie'n fața Ta!

25 Că Tu, Doamne, ai descoperit în aurul robului tău că-i vei zidi casă; de aceea a aflat robul Tău îndrăzneală de a se ruga înaintea feței Tale.

26 Și acum, Doamne, Tu Însuți ești Dumnezeu și Tu ai grătit aceste lucruri bune despre robul Tău.

27 Și acum Tu ai început să binecuvintezi casa robului Tău, aşa încât să rămâna'n veac în fața Ta; că Tu, Doamne, ai binecuvântat, și Tu binecuvintezi în veac!"

18

Războaiele lui David. Așezarea dregătorilor.

1 Și a fost după aceea că David i-a lovit pe Filisteni și i-a pus pe fugă și a luat din mâna Filistenilor Gatul și satele ce țineau de el.

2 Și i-a bătut pe Moabiți, iar Moabiții au devenit robii lui David, plătindu-i tribut.

3 Apoi David l-a bătut pe Hadad-Ezer, regele Țobei, la Hamat, când acela mergea să-și întindă stăpânirea până la râul Eufratului.

4 David a luat de la el o mie de care de luptă șișapte mii de călăreți și douăzeci de mii de pedestrași. Și a stricat David toate carele de luptă; din ele n'a lăsat decât o sută.

5 Sirienii însă au venit din Damasc să-l ajute pe Hadad-Ezer, regele Țobei; dar David a bătut douăzeci și două de mii de oameni dintre Sirieni.

6 David și-a pus o oaste de pază în Siria, aproape de Damasc; aceia [Si-

³Literal: „... ai vorbit de departe”: din perspectiva unui viitor foarte îndepărtat.

⁴„... ca la o vedenie a omului”: ca la un prototip uman; ca la un izvor al perfecțiunii.

⁵lytró = a elibera în schimbul unui preț, a răscumpără. Sensul acesta va fi reportat și la Iisus Hristos, care a eliberat neamul omenesc cu prețul Sângelui Său (Mt 20, 28; Ef 1, 7; Tit 2, 14).

rienii] i-au devenit robi, plătindu-i bir. Iar Domnul îl ajuta pe David oriunde acesta mergea.

7 Atunci a luat David lăngudurile de aur care erau pe trupurile slujitorilor lui Hadad-Ezer și le-a adus în Ierusalim.

8 Iar din Tibhat și din cetățile de seamă ale lui Hadad-Ezer a luat David foarte multă aramă, din care Solomon a făcut baia de aramă și stâlpii și vasele de aramă.

9 Auzind Tou, regele Hamatului, că David a bătut toată oștirea lui Hadad-Ezer,

10 l-a trimis pe Hadoram, fiul său, la regele David să-l întrebe de sănătate și să-l laude pentru aceea că purtase război cu Hadad-Ezer și-l bătuse – Tou fiindu-i potrivnic lui Hadad-Ezer.

11 Si a adus toate vasele de aur și de argint. Pe acestea le-a afierosit David Domnului, împreună cu argintul și aurul pe care le luase de la toate neamurile: din Idumeea și din Moab și de la fiii lui Amon și de la Filisteni și de la Amaleciți.

12 Iar Abișai, fiul Teruiei, i-a bătut pe Idumei în Valea Sărătă: opt sutezece mii;

13 și a pus în vale o oaste de pază; și toți Idumeii au devenit robii lui David. Iar Domnul îl ajuta pe David oriunde acesta mergea.

14 Si a domnit David peste întregul Israel și făcea judecată și dreptate la tot poporul său.

15 Ioab, fiul Teruiei, era căpetenie peste oștire; Iosafat, fiul lui Ahilud, era cronnicar;

16 Țadoc, fiul lui Ahitub, și Ahimelec, fiul lui Abiatar, erau preoți; Șausa era

secretar;

17 Benaia, fiul lui Iehoiada, era căpetenie peste Cheretieni și Peletieni; iar fiii lui David erau cei dintâi după el.

19

David îi pedepsește pe Amoniți și-i bate din nou pe Sirieni.

1 După aceasta s'a întâmplat că a murit Nahaș, regele fiilor lui Amon, iar în locul lui a devenit rege Hanun, fiul său.

2 Si a zis David: „Face-voi milă cu Hanun, fiul lui Nahaș, aşa cum și tatăl său a făcut milă cu mine”. Si a trimis David soli ca să-l aline pentru moartea tatălui său. Si au venit slujbașii lui David în țara lui Amon, ca să-l aline.

3 Dar dregătorii fiilor lui Amon au zis către Hanun: „Oare de aceea a trimis David la tine să te aline, că-i arde lui să-l cinstească'n fața ta pe tatăl tău? Nu cumva mai degrabă au venit slujitorii lui la tine să cerceteze cetatea și să iscodească țara?”

4 Atunci Hanun i-a luat pe slujbașii lui David și i-a ras și le-a retezat hainele până la șolduri și le-a dat drumul.

5 Si au venit niște înși la David să-i spună despre oamenii lui. Iar David a trimis să-i întâmpine, că tare mult erau oamenii batjocoriți. Si le-a zis regele: „Stați în Ierihon până ce vă vor crește bărbile, după care vă veți întoarce”.

6 Si au văzut fiii lui Amon că aruncaseră rușine asupra poporului lui David. Atunci Hanun și fiii lui Amon au trimis o mie de talanți de argint să tocmească, cu plată, care și călăreți din

Siria Mesopotamiei, din Siria Maacăi și din Toba.

⁷ Așa că și-au tocmit cu plată treizeci și două de mii de care de luptă și pe regele Maacăi cu poporul lui; aceștia au venit și și-au așezat tabăra în fața Medebei, în timp ce fiii lui Amon s'au adunat de prin cetățile lor și au venit să se bată.

⁸ Iar David a auzit și l-a trimis pe Ioab cu toată oastea lui de viteji.

⁹ Fiii lui Amon au ieșit și s'au rânduit în linie de bătaie lângă poarta cetății; iar regii care veniseră erau deoparte, singuri în câmp.

¹⁰ Văzând atunci Ioab că linia de bătaie era împotriva lui atât din față cât și din spate, a ales o seamă de tineri din Israel, iar aceștia s'au îndreptat împotriva Sirienilor;

¹¹ iar pe ceilalți din popor i-a dat în seama lui Abișai, fratele său; aceștia s'au îndreptat împotriva fiilor lui Amon.

¹² Și a zis: „Dacă vor fi Sirienii mai tari decât mine, îmi veți veni voi în ajutor; iar dacă fiii lui Amon vor fi mai tari decât voi, atunci eu vă voi veni în ajutor.

¹³ Îmbărbătați-vă, și să fim tari pentru poporul nostru și pentru cetățile Dumnezeului nostru, iar Domnul va face ceea ce e bine în ochii Lui”.

¹⁴ Ioab și poporul care era cu el au intrat în luptă împotriva Sirienilor, iar aceia au fugit din fața lor.

¹⁵ Iar fiii lui Amon, văzând că Sirienii au fugit, au luat-o și ei la fugă din fața lui Abișai și din fața lui Ioab, fratele său, și au intrat în cetate. Iar Ioab s'a întors la Ierusalim.

¹⁶ Și dacă au văzut Sirienii că Israel îi biruise, au trimis soli și i-au adus pe Sirienii cei de dincolo de Râu; iar Sofac,

căpetenia oastei lui Hadad-Ezer, era în fruntea lor.

¹⁷ Când i s'a spus lui David, el a adunat întregul Israel și, trecând Iordanul, a venit asupră-le și a rânduit linia de bătaie împotriva lor. Așa că David și-a așezat lupta împotriva Sirienilor, iar aceștia s'au luptat cu el.

¹⁸ Dar Sirienii au fugit din fața lui David, iar David a zdrobit de la Sirieni șapte mii de care de luptă și patruzeci de mii de pedestri; iar pe Sofac, căpetenia oștirii, l-a ucis.

¹⁹ Și dacă slujbașii lui Hadad-Ezer au văzut că fuseseră înfrânti de dinaintea lui Israel, au făcut pace cu David și i-au slujit. Iar Sirienii n'au mai vrut să-i ajute pe fiii lui Amon.

20

Războaiele și biruințele lui David asupra Amoniților și Filistenilor.

¹ Și a fost că la întoarcerea anului, la vremea când regii ies [la război], Ioab a scos oastea, în toată puterea ei, și a pustiit țara fiilor lui Amon și a venit și a împresurat Raba, în timp ce David a rămas în Ierusalim; Ioab a bătut Raba și a nimicit-o.¹

² Iar David i-a luat lui Milcom, regele lor, coroana de pe cap și s'a aflat că are aur în greutate de un talant, având pe ea și pietre prețioase; și a fost pusă pe capul lui David. El a dus din cetate și foarte multe prăzi.

¹ Cronicarul omite, cu bună știință, episodul penibil David-Batșeba-Urie-Natan, dar omite, probabil din neatenție, versetul 29 din 2 Rg 12 în care se spune că, în final, și David a participat la cucerirea Rabei.

³ Iar pe poporenii din ea i-a scos afară și i-a silit să tăie cu ferăstrăul și cu topoarele și să despice lemne²; aşa a făcut David cu toți fiii lui Amon. Apoi David și tot poporul său s'au întors în Ierusalim.

⁴ Si a fost că după aceea s'a petrecut un nou război cu Filistenii la Ghezer. Atunci Sibecai Hușatitul l-a bătut pe Sipai, unul din fiilor uriașilor, și l-a supus.

⁵ Si din nou a fost un război cu Filistenii. Iar Elhanan, fiul lui Iair, l-a lovit pe Lahmi, fratele lui Goliat din Gat; coada sulitei acestuia era cât sulul de la războiul de țesut.

⁶ Si a mai fost un război la Gat. Acolo era un om neobișnuit de trupă, care avea câte șase degete la mâini și la picioare: de toate, douăzeci și patru; și el se trăgea tot din uriași.

⁷ Si el l-a ocărât pe Israel, dar Ionatan, fiul lui Șama, fratele lui David, l-a ucis.

⁸ Aceștia erau oameni născuți în Gat, din Refaimi: toți patru erau uriași și au căzut de mâna lui David și de mâna slujitorilor lui.

²În traducere (foarte) literală: „Iar pe poporul din ea l-a scos afară și l-a tăiat cu ferăstrăul și cu topoarele și l-a despicat ca pe lemne”. Așa apare textul în aproape toate edițiile românești (dar și străine, mai vechi, precum KJV). Eroarea vine de la traducerea necritică a verbului diapró, al cărui sens primar este „a tăia în două cu ferăstrăul”. Folosit însă la timpul trecut, ca în cazul de față (diéprisen), el înseamnă „a tortura”, „a chinui”, „a face pe cineva să sufere” (sau, cu o nuanță mult mai temperată „a se mânia”, „a fremăta de furie” împotriva cuiva, ca în FA 5, 33; 7, 54). Așadar, e vorba de supunerea prizonierilor de război la munci forțate (de care avuseseră parte și fiii lui Israel în Egipt). În comparație cu 2 Rg 12, 31, cronicarul omite munca la cuptoarele de ars cărămidă. („A despica lemne”: preluat, aici, din Codex Vaticanus).

21

Numărătoarea poporului. Ciuma de trei zile. Un jertfelnic în aria lui Ornan.

¹ Atunci s'a ridicat diavolul împotrivă Israelului și l-a îndemnat pe David să-l numere pe Israel.¹

² Si a zis regele David către Ioab și către căpeteniile oastei: „Mergeti, numărați-l pe Israel – de la Beer-Şeba până la Dan – și aduceți-mi ăsocotealaî, iar eu voi ști numărul lor.

³ Dar Ioab a zis: „Domnul să-și împletească poporul de o sută de ori cât este acum, iar ochii domnului meu, regele, s'o vadă! O, rege, domnul meu, oare nu suntem noi toți niște robi ai domnului meu? De ce caută domnul meu un lucru ca acesta? de ce să fie el spre păcat lui Israel?”

⁴ Cu toate acestea, cuvântul regelui a fost mai puternic decât al lui Ioab. Așa că Ioab a ieșit și a umblat prin tot Israelul și s'a întors la Ierusalim.

⁵ Ioab i-a dat lui David numărul ieșit din cercetare; întregul Israel era un milion și o sută de mii de bărbați purtători de sabie; iar fiili lui Iuda erau patru sute șaptezeci de mii de bărbați purtători de sabie.

⁶ Dar pe leviți și pe veniaminiți nu i-a numărat laolaltă cu ei, căci lui Ioab îi displăcuse cuvântul regelui.

⁷ Lucrul acesta s'a arătat rău înaintea lui Dumnezeu, și El l-a lovit pe Israel.

⁸ Si a zis David către Dumnezeu: „Tare mult am greșit făcând lucrul acesta!

¹Asupra acestui incident vezi nota de la 2 Rg 24, 1. De remarcat că lipsește „mânia lui Dumnezeu”; păcatul lui David e opera diavolului (în T. M.: „Satana”).

Şi acum, Doamne, şterge răutatea robului Tău, că foarte nebuneşte am lurat!"

9 Atunci Domnul a grăit către Gad, văzătorul lui David, zicând:

10 „Du-te şi spune-i lui David: – Aşa grăieşte Domnul: Trei lucruri aduc asupră-ţi; alege-ţi unul din ele şi pe acela ţi-l voi face”.

11 Şi a venit Gad la David şi i-a zis:

12 „Aşa grăieşte Domnul: – Alege-ţi: trei ani de foamete, trei luni de-a lungul căroră tu să fugi din faţa vrăjmaşilor tăi în timp ce ei te gonesc; sau sabia Domnului şi ciumă pe trei zile, când îngerul Domnului va face prăpăd în moştenirea lui Israel... Şi acum, vezi tu ce anume cuvânt îi voi răspunde Celui ce m'a trimis”.

13 Şi a zis David către Gad: „Tare strâmtorat sunt eu din toate cele trei părţi; cu toate acestea, mai bine e să cad eu în mâinile Domnului, că foarte multe sunt îndurările Lui; să nu cad însă în mâinile oamenilor”.

14 Aşa că Domnul a adus ciumă în Israel; şi au căzut din Israel şaptezeci de mii de oameni.

15 Şi a trimis Domnul un înger la Ierusalim ca să-l nimicească. Şi în timp ce acesta îl prăpădea, Domnul a văzut şi l-a părut rău pentru răul acela şi a zis către îngerul care nimicea: „Ajungă-ţi! trage-ţi mâna!” Iar îngerul Domnului se afla la aria lui Ornan² Iebuseul.

16 David şi-a ridicat ochii şi l-a văzut pe îngerul Domnului stând între pământ şi cer, cu sabia goală în mâină, întinsă asupra Ierusalimului. Atunci David şi

bătrânii lui Israel, îmbrăcaţi în sac, au căzut cu faţa la pământ.

17 Şi a zis David către Dumnezeu: „Oare nu eu sunt cel ce a poruncit să fie numărat poporul? Eu sunt cel ce a păcătuit, cel ce a făcut un lucru atât de rău; dar turma aceasta ce-a făcut?... Doamne, Dumnezeule, fie-Ti mâna împotriva mea şi împotriva casei tatălui meu, iar nu spre nimicire împotriva poporului Tău, Doamne!”

18 Atunci îngerul Domnului i-a spus lui Gad să-i spună lui David să se suie şi să-i facă Domnului un jertfelnic în aria lui Ornan Iebuseul.

19 Iar David s'a suiat, după cuvântul pe care Gad i-l grăise în numele Domnului.

20 Şi dacă Ornan şi-a întors privirea, l-a văzut pe rege; şi s'a ascuns, împreună cu cei patru fi ai săi (că Ornan tocmai treiera grâu).

21 Dar David a venit la Ornan, iar Ornan a ieşit din arie şi i s'a închinat lui David cu faţa la pământ.

22 Şi a zis David către Ornan: „Dă-mi mie locul tău de arie, iar eu voi zidi pe el jertfelnic Domnului; dă-mi-l pe bani, la cât preţuieste el, ca să înceteze moilima din popor”.

23 Atunci Ornan a zis către David: „Iată, şi să facă domnul meu, regele, ce este bine înaintea Lui! Iată, am dat juncii pentru ardere-de-tot şi plugul pentru lemn şi grâul pentru jertfă!; pe toate le-am dat”.

24 Şi a zis regele David către Ornan: „Nu!, ci vreau să cumpăr cu bani, la cât preţuieste; că nu vreau să iau pentru Domnul ceea ce e al tău, ci eu să-l aduc în dar Domnului ardere-de-tot”.

25 Şi i-a dat David lui Ornan, pentru

²Ornan e una şi aceeaşi persoană cu Aravna din 2 Rg 24, 18-25.

locul lui, şase sute de sicli de aur, sumă pusă pe cântar.

²⁶ Acolo i-a zidit David jertfelnic Domnului și a adus ardere-de-tot și jertfe de mântuire. Și a strigat către Domnul, și El i-a răspuns cu foc din cer pe jertfelnicul arderii-de-tot și a mistuit arderea-de-tot.

²⁷ Atunci Domnul i-a vorbit îngerului, iar acesta și-a vârât sabia în teaca ei.

²⁸ La vremea când David a văzut că Domnul i-a răspuns în aria lui Ornan Iebuseul, acolo a jertfit.

²⁹ La acea vreme, cortul Domnului, pe care Moise îl făcuse în pustie, ca și jertfelnicul arderilor-de-tot, se aflau pe înăltîmea de la Gabaon.

³⁰ Dar David n'a putut să meargă acolo să-L întrebe pe Dumnezeu, căci se îngrozise să văzând sabia îngerului Domnului.

22

Pregătiri pentru zidirea casei Domnului.

¹ Și a zis David: „Iată casa Domnului Dumnezeu și iată jertfelnicul lui Israel pentru arderile-de-tot!”

² Și a poruncit David să-i adune pe toți străinii din țara lui Israel. Și i-a pus cioplitori de piatră, ca să cioplească pietre netede pentru zidirea templului lui Dumnezeu.

³ Și a pregătit David mult fier pentru piroanele ușilor și ale porților, ca și pentru legăturile lor; și aramă atât de multă, încât nu mai putea fi cântărită;

⁴ și lemn de cedru nemăsurat, de vreme ce Sidonienii și Tirienii îi aduceau lui David lemn de cedru din belșug.

⁵ Și a zis David: „Solomon, fiul meu, este încă foarte Tânăr, dar casa care-I va fi zidită Domnului trebuie să fie foarte mareată și vestită și slăvită în tot pământul; eu îi voi face pregătirele”. Și a făcut David belșug de pregătiri înainte de a muri.

⁶ Și l-a chemat pe Solomon, fiul său, și i-a poruncit să-I zidească Domnului, Dumnezeului lui Israel, templu.

⁷ Și i-a zis David lui Solomon: „Fiule, eu îmi pușesem la inimă să-I zidesc casă numelui Domnului Dumnezeu.

⁸ Dar a fost către mine cuvântul Domnului, zicând: – Tu ai vărsat sânge din belșug și ai purtat războaie mari; nu tu îi vei zidi numelui Meu casă, fiindcă tu ai vărsat în fața mea mult sânge pe pământ.

⁹ Iată, un fiu și se va naște; el va fi un bărbat al odihnei; Eu îi voi da odihnă din partea tuturor vrăjmașilor lui dimprejur, căci numele lui va fi Solomon, iar Eu îi voi da lui Israel pace și liniște în zilele lui.¹

¹⁰ El îi va zidi casă numelui Meu și el îmi va fi Mie fiu și eu îi voi fi lui Tată, iar Eu voi întări pe veci tronul domniei lui în Israel.

¹¹ Și acum, fiul meu, Domnul va fi cu tine și te va face să propășești; și tu îi vei zidi casă Domnului Dumnezeu, aşa cum El a grăit despre tine.

¹² Numai să-ți dea Domnul înțelepciune și pricepere și să te întărească peste Israel pentru ca tu să păzești și să plinești legea Domnului, Dumnezeului tău.

¹³ Atunci te va face El să propășești, dacă tu te vei îngrijii să plinești porun-

¹Numele lui Solomon derivă din salom, care înseamnă „pace” (sau „propășire”).

cile și judecățile pe care Domnul i le-a poruncit lui Moise pentru Israel; fii bărbat și puternic!; și nu te teme, nici să te sperii!

¹⁴ Iată, eu, din sărăcia mea, am pregătit pentru casa Domnului o sută de mii de talanți de aur și un milion de talanți de argint; de asemenea, aramă și fier fără măsură, căci se află din belșug; am pregătit lemnărie și piatră; la acestea tu vei adăuga.

¹⁵ Ai cu tine o mulțime de lucrători: meșteri, zidari în piatră, dulgheri pentru lemnărie, toți iscusiți în orice fel de lucru.

¹⁶ Aur, argint, aramă și fier ai cât nu se poate cântări. Ridică-te și fă!, și Domnul va fi cu tine”.

¹⁷ David le-a poruncit tuturor mai-marilor lui Israel să-l ajute pe Solomon, fiul său:

¹⁸ „Oare nu e Domnul cu voi?; El vă a dat pace din toate părțile, căci El i-a dat în mâinile voastre pe locuitorii țării, iar țara să supus în fața Domnului și în fața poporului Său.

¹⁹ Așadar, puneti-vă la inimă și la suflet să-L căutați pe Domnul, Dumnezeul vostru; și ridicăti-vă și zidiți-I casă sfântă Domnului, Dumnezeului vostru, ca să aduceți chivotul legământului Domnului și sfintele vase ale lui Dumnezeu în templul care va fi zidit în numele Domnului!”

23

Numărul, rânduiala și slujba levitilor.

¹ Fiind David bătrân și sătul de zile, în locul lui l-a făcut rege peste Israel pe

Solomon, fiul său.

² Și i-a adunat pe toți mai-marii din Israel și pe preoți și pe leviți.

³ Și leviții s-au numărat pe ei însiși, cei de la treizeci de ani în sus; numărul lor, pe cap de om, a fost de treizeci și opt de mii de bărbătași.

⁴ Dintre ei, cârmuitori peste lucrările casei Domnului au fost douăzeci și patru de mii; iar grămatici și judecători, șase mii;

⁵ patru mii erau portari, iar patru mii erau cântăreți ai Domnului, cu instrumentele muzicale pe care ei le făcuseră să-L laude pe Domnul.

⁶ Și i-a împărțit David în cete care să facă'n fiecare zi cu rândul, după fiii lui Levi: Gherșon, Cahat și Merari.

⁷ Din Gherșoniți: Laedan și Şimei.

⁸ Fiii lui Laedan au fost trei: Iehiel, căpetenie, Zetam și Ioil.

⁹ Fiii lui Şimei au fost trei: Šelomit, Haziel și Haran. Aceștia sunt căpeteniile fililor lui Laedan.

¹⁰ Tot fii ai lui Şimei au fost Iahat, Ziza, Ieuș și Beraia; aceștia patru sunt tot fii ai lui Şimei;

¹¹ Iahat era căpetenie; Ziza era al doilea; Ieuș și Beraia au avut puțini copii și de aceea au fost socoțiți la un loc cu casa tatălui lor.

¹² Fiii lui Cahat au fost patru: Amram, Ițhar, Hebron și Uziel.

¹³ Fiii lui Amram: Aaron și Moise. Aaron a fost rânduit să sfîntească lucrurile cele mai sfintea¹ – el și fii săi – pe veci, să ardă tămâie în fața Domnului,

¹ Literal: „... să sfîntească sfintele sfintelor” (genitivul-superlativ, ca în „Cântarea Cântărilor”).

să-I slujească și să-I binecuvinteze numele în veci.

¹⁴ Iar Moise, omul lui Dumnezeu, și fiii săi au fost socotiti la tribul lui Levi.

¹⁵ Fiii lui Moise: Gherșon și Eliezer.

¹⁶ Fiul lui Gherșon: řebuel, căpetenia.

¹⁷ Fiul lui Eliezer: Rehabia, căpetenia. Elezer n'a mai avut alți copii; Rehabia însă a avut foarte mulți.

¹⁸ Fiul lui Ițhar: řelomit, căpetenia.

¹⁹ Fiii lui Hebron: întâiul, Ieria; al doilea, Amaria; al treilea, Iahaziel; al patrulea, Iecameam.

²⁰ Fiii lui Uziel: întâiul, Mica, al doilea, Ișia.

²¹ Fiii lui Merari: Mahli și Muši; fiii lui Mahli: Eleazar și Chiș.

²² Eleazar a murit fără să fi avut fii, ci numai frice, pe care le-au luat ăde soții fiii lui Chiș, verii lor.

²³ Fiii lui Muši au fost trei: Mahli, Eder și Ieremot.

²⁴ Aceştia sunt fiii lui Levi, după casele părinților lor, adică ale capilor de familie, după numărătoarea lor pe nume și pe capete, cei care, de la douăzeci de ani în sus, făceau slujbă în templul Domnului.

²⁵ Căci David a zis: „Domnul, Dumnezeul lui Israel, i-a dat liniște poporului Său și pe veci l-a așezat în Ierusalim”.

²⁶ Leviții nu mai purtau cortul și toate ale lui, cele de trebuință pentru slujbele din el.

²⁷ De aceea, după cele din urmă pronunci ale lui David, au fost numărăți levitii de la douăzeci de ani în sus,

²⁸ ca să stea la îndemâna fiilor lui Aaron pentru slujbele din templul Domnului, pentru [veghea] curților și a că-

mărilor, pentru curățirea tuturor lucrurilor și pentru ceea ce era de trebuită la slujbele din templul lui Dumnezeu,

²⁹ pentru a se îngriji de pâinile punerii înainte, de făinuță de grâu pentru prinosul de pâine și pentru azime, de ceea ce era de copt, de fript și de măsurat,

³⁰ pentru a sta dimineața și seara să-L laude pe Domnul și să I se mărturișească

³¹ și pentru toate arderile-de-tot aduse Domnului sămbăta, la lună nouă și la sărbători, după numărul și rânduiala lor, totdeauna înaintea Domnului

³² și să facă paza la cortul mărturiei și paza la locașul cel sfânt și paza la fiii lui Aaron, frații lor, în slujbele din templul Domnului.

24

Cetele preoților.

¹ Și fiii lui Aaron, împărțiți în cete: Fiii lui Aaron: Nadab, Abiud, Eleazar și Itamar.

² Nadab și Abiud au murit înaintea tatălui lor, iar fii n'au avut; aşa că numai Eleazar și Itamar, fiii lui Aaron, au slujit ca preoți.

³ David i-a împărțit astfel: Pe Țadoc, unul din fiii lui Eleazar, și pe Ahimelec, unul din fiii lui Itamar, potrivit cu numărul lor, cu slujba lor și cu familiile părinților lor.

⁴ Dar între fiii lui Eleazar s'au găsit mai multe căpetenii decât între fiii lui Itamar, aşa că i-a împărțit astfel: din fiii lui Eleazar, șaisprezece capi de familie, iar din fiii lui Itamar, opt.

5 Si i-a împărțit prin sorti, pe unii ca și pe ceilalți, căci, dintre fiii lui Eleazar și dintre fiii lui Itamar, ei erau mai-mari ai celor sfinte și mai-mari ai Domnului.¹

6 Iar Şemaia, fiul lui Natanael, grămătic din neamul leviților, i-a scris în fața regelui și a căpetenilor și în fața preoților Țadoc și Ahimelec, fiul lui Abiațar, și a capilor de familii preoțești și levitice, o casă părintească fiindu-i rânduită lui Eleazar și una lui Itamar.

7 Sorțul cel dintâi i-a ieșit lui Iehoiarib; al doilea, lui Iedaia;

8 al treilea, lui Harim; al patrulea, lui Seorim;

9 al cincilea, lui Malchia; al șaselea, lui Miamin;

10 al șaptelea, lui Hacoț; al optulea, lui Abia;

11 al nouălea, lui Ieșua; al zecelea, lui Șecania;

12 al unsprezecelea, lui Eliașib; al doisprezecelea, lui Iachim;

13 al treisprezecelea, lui Hupa; al paisprezecelea, lui Išbaal;

14 al cincisprezecelea, lui Bilga; al șaisprezecelea, lui Imer;

15 al șaptesprezecelea, lui Hezir; al opt sprezecelea, lui Hapițet;

16 al nouăsprezecelea, lui Petahia; al douăzecilea, lui Iezechiel;

17 al douăzeci și unulea, lui Iachin; al douăzeci și doilea, lui Gamul;

¹ „Mai-marii Domnului” aveau, după toate probabilitățile, atribuții cu totul speciale, de drept divin, care nu ne sunt cunoscute. Oricum, acest genitiv trebuie citit ca în expresiile „frica lui Dumnezeu” = frica de Dumnezeu, sau „mântuirea lui Dumnezeu” = mântuirea care vine de la Dumnezeu.

18 al douăzeci și treilea, lui Delaia; al douăzeci și patrulea, lui Maazia;

19 Acesta era rândul lor la slujbă, cum anume trebuia să vină în templul Domnului, după rânduiala lor dată prin Aaron, părintele lor, aşa cum Domnul, Dumnezeul lui Israel, îi poruncise acestuia.

20 Ceilalți fi ai lui Levi au fost împărțiti astfel: Din fiili Amram, Șubael; din fiili Șubael, Iehdia;

21 din fiili lui Rehabia, întâiul era Ișia;

22 din fiili lui Ițhar: Șelomot; din fiili lui Șelomot: Iahat;

23 din fiili lui Hebron: întâiul, Ieria; al doilea, Amaria; al treilea Iahaziel; și al patrulea, Iecameam;

24 din fiili lui Uziel: Mica; din fiili lui Mica: Șamir.

25 Fratele lui Mica a fost Ișia; din fiili lui Ișia: Zaharia.

26 Fiii lui Merari: Mahli și Muși; din fiili lui Iaazia: Beno;

27 din fiili lui Merari, după Iaazia: Beno, Șoham, Zacur și Ibri.

28 Mahli i-a avut pe Eleazar și pe Itamar; Eleazar a murit fără să fi avut fii.

29 Chiș l-a avut pe Ierahmeel.

30 Fiii lui Muși: Mahli, Eder și Ierimot. Aceștia sunt fiili leviților după familii.

31 Si ei, de asemenea, au primit sorti, ca și frații lor, fiili lui Aaron, în fața regelui David, a lui Țadoc și a lui Ahimelec, a capilor de familii preoțești și levitice, fiecare cap de familie fiind pe picior de egalitate cu cei mai tineri frați ai săi.

25**Cântăreții.**

1 Regele David și căpeteniile oștirii i-au rânduit la slujbe pe fiii lui Asaf, pe ai lui Heman și pe ai lui Iuditun, ca să cânte imnuri în sunetul alăutelor și al harpelor și al timbalelor.¹

2 Din fiii lui Asaf: Zaccur, Iosif, Netania și Așarela; fiili lui Asaf, cei ce se țineau de profetul Asaf, își aveau locul îndată după rege.

3 Din cei ai lui Iuditun, fiili lui Iuditun: Ghedalia, Teri, Isaia, Simei, Hașabia și Matitia; ei erau șase, sub conducerea tatălui lor Iuditun, care cânta din alăută mulțumiri și laude Domnului.

4 Din cei ai lui Heman: fiili lui Heman: Buchia, Matania, Uziel, Șebuel, Ierimot, Hanania, Hanani, Eliata, Ghi-dalți, Romamti-Ezer, Ioșbecașa, Măloti, Hotir și Mahaziot.

5 Toți aceștia erau fiili lui Heman, înțâiul cântăreț al regelui atunci când se cerea cuvânt de la Domnul pentru ridicarea cornului. Și i-a dat Dumnezeu lui Heman paisprezece fi și trei fice.

6 Toți aceștia, laolaltă cu tatăl lor, cântau în templul Domnului imnuri [acompaniate] de timbale, harpe și alăute, avându-și locul îndată după rege și după Asaf, Iuditun și Heman.

7 Iar numărul lor – înțelegându-se și al fraților lor care învățaseră să-I cânte Domnului și care erau îscusiți în slujba aceasta – era de două sute optzeci și opt.

¹Autorul Paralipomenelor pune un preț deosebit pe tagma cântăreților. Aceștia sunt recrutați din trei familii levitice: Asaf, Iuditun și Heman. (Ca în foarte multe alte cazuri, prin „fi” se înțeleg „urmași”, descendenți dintr'un părinte comun).

8 Și ei, de asemenea, au aruncat sorti pentru rândul lor zilnic la slujbă, pentru mare și mic, pentru cel desăvârșit și pentru învățăcel.

9 Întâiul sort i-a căzut lui Asaf, adică lui Iosif, fraților și fiilor săi: doisprezece; al doilea, lui Ghedalia, cu fiili și frații săi: doisprezece;

10 al treilea, lui Zaccur, cu frații și fiili săi: doisprezece;

11 al patrulea, lui Itri, cu fiili și frații săi: doisprezece;

12 al cincilea, lui Netania, cu fiili și frații săi: doisprezece;

13 al șaselea, lui Buchia, cu fiili și frații săi: doisprezece;

14 al șaptelea, lui Ieșarela, cu fiili și frații săi: doisprezece;

15 al optulea, lui Isaia, cu fiili și frații săi: doisprezece;

16 al nouălea, lui Matania, cu fiili și frații săi: doisprezece;

17 al zecelea, lui Simei, cu fiili și frații săi: doisprezece;

18 al unsprezecelea, lui Azareel, cu fiili și frații săi: doisprezece;

19 al doisprezecelea, lui Hașabia, cu fiili și frații săi: doisprezece;

20 al treisprezecelea, lui Șebuel, cu fiili și frații săi: doisprezece;

21 al paisprezecelea, lui Matitia, cu fiili și frații săi: doisprezece;

22 al cincisprezecelea, lui Ierimot, cu fiili și frații săi: doisprezece;

23 al șaisprezecelea, lui Hanania, cu fiili și frații săi: doisprezece;

24 al șaptesprezecelea, lui Ioșbecașa, cu fiili și frații săi: doisprezece;

25 al optsprezecela, lui Hanani, cu fiili și frații săi: doisprezece;

26 al nouăsprezecelea, lui Maloti, cu fiii și frații săi: doisprezece;
 27 al douăzecilea, lui Eliata, cu fiii și frații săi: doisprezece;
 28 al douăzeci și unulea, lui Hotir, cu fiii și frații săi: doisprezece;
 29 al douăzeci și doilea, lui Ghidalti, cu fiii și frații săi: doisprezece;
 30 al douăzeci și treilea, lui Mahaziot, cu fiii și frații săi: doisprezece;
 31 al douăzeci și patrulea, lui Romamti-Ezer, cu fiii și frații săi: doisprezece.

26

Portarii, cămărașii și judecătorii.

1 Si cetele portarilor: Din fiii lui Core: Meșelemia, unul din fiii lui Asaf.
 2 Fiii lui Meșelemia: întâiul-născut, Zaharia; al doilea, Iediael; al treilea, Zebadia; al patrulea, Iatniel;
 3 al cincilea, Elam; al șaselea, Iohanan; al șaptelea, Elioenai.
 4 Fiii lui Obed-Edom: întâiul născut, Șemaia; al doilea, Iehozabad; al treilea, Ioah; al patrulea, Sacar; al cincilea, Natanael;
 5 al șaselea, Amiel; al șaptelea, Isahar; al optulea, Peultai (fiindcă Dumnezeu l-a binecuvântat).
 6 Fiului său Șemaia i s'au născut, de asemenea, fii care au fost căpetenii în casa lor părintească, fiindcă au fost oameni puternici.

7 Fiii lui Șemaia: Otni, Rafael, Obed și Elzabad; iar frații săi, oameni puternici: Elihu, Semachia și Isbacom.
 8 Toți aceștia erau dintre fiii lui Obed-Edom; ei, fiii lor și frații lor au fost oa-

meni sărguincioși la slujbă și pricepuți; șaizeci și doi au fost din Obed-Edom.

9 Meșelemia a avut optsprezece fii și frați, oameni puternici.

10 Hosa, unul din fiii lui Merari, i-a avut pe Șimri, căpetenie: deși nu el era întâiul-născut, tatăl său l-a pus căpetenie;

11 al doilea, Hilchia; al treilea, Tebalia; al patrulea, Zaharia; fiii și frații lui Hosa au fost, de toți, treisprezece.

12 Aceștia sunt cei rânduiți la porți, după capii de familie, vrednici de slujbă, împreună cu frații lor, ca să slujească în templul Domnului.

13 Si ei, de asemenea, au aruncat sorti, pentru mari și pentru mici după familiile lor, pentru fiecare poartă.

14 Pentru poarta dinspre răsărit, sortul i-a căzut lui Șelemia; lui Zaharia, fiul său, i s'au aruncat sorti și i-a căzut poarta dinspre miazaopate;

15 lui Obed-Edom, cea dinspre miazazi, peste drum de cămări;

16 lui Șupim și Hosa le-a căzut sortul pentru cea dinspre apus, la porțile Șelechet, unde drumul urcă și unde străjile stau față'n față.

17 Spre răsărit, câte șase pe zi; spre miazaopate, câte patru pe zi; spre miazazi, câte patru pe zi; iar la cămări, câte doi, cu schimbul,

18 să țină paza; spre apus, patru; iar către drum, doi, să țină paza.

19 Acestea sunt cetele portarilor din fiii lui Core și din fiii lui Merari.

20 Iar levitii, frații lor, erau peste vistierile casei Domnului și peste vistieriile lucrurilor sfințite.

21 Fiii lui Laedan, fiul lui Gherșon, căpeteniile ce se trăgeau din Laedan

Gherșonitul: Iehiel;

²² Fiii lui Iehiel: Zetam și Ioil, fratele său, care păzeau vistieria casei Domnului

²³ împreună cu urmașii lui Amram: Ițhar, Hebron, Uziel;

²⁴ Șebuel, fiul lui Gherșon, fiul lui Moise, era mai mare peste vistierii.

²⁵ Fratele său Eleazar îl avea fiu pe Rehabia; acesta, pe Isaia; acesta, pe Ioram; acesta, pe Zicri; iar acesta, pe Șelomit.

²⁶ Șelomit și frații săi privegheau asupra tuturor vistieriilor lucrurilor sfințite pe care le afierosiseră regele David și capii de familie și căpeteniile peste mii și peste sute și căpeteniile oastei,

²⁷ lucruri pe care ei le luaseră de prin cetăți [cucerite] și din prăzi și din care afierosiseră, pentru ca zidirea templului Domnului să nu ducă lipsă.

²⁸ De asemenea, tot ceea ce afierosise profetul Samuel, precum și Saul, fiul lui Chiș, și Abner, fiul lui Ner, și Ioab, fiul Țeruiei, toate cele afierosite erau în grija lui Șelomit și a fraților lui.

²⁹ Din neamul lui Ițhar, Hanania și fiii săi erau rânduiți la slujbele din afară ale Israeliților, ca scriitori și judecători.

³⁰ Din neamul lui Hebron, Hașabia și fiii săi, oameni puternici, în număr de o mie șapte sute, aveau supravegherea asupra lui Israel de cealaltă parte de Iordan, spre apus, pentru tot felul de slujbe ale Domnului și ale regelui.

³¹ Din neamul lui Hebron, Ieria era căpetenia Hebronitilor, după generații și după familiii. În cel de al patruzecelea an al domniei lui [David] ei au fost numărăți, iar între ei s'au aflat viteji în Iazerul Galaadului.

³² Iar frații lui, oameni puternici, în număr de două mii șapte sute, erau capi de familie; pe aceștia i-a pus David peste triburile lui Ruben și Gad și peste jumătate din seminția lui Manase, pentru toate rânduielile lui Dumnezeu și treburile regelui.

27

Alți dregători ai lui David.

¹ Iată-i pe fiii lui Israel, după numărul lor: capi de familie, căpetenii peste mii și peste sute, cu grămăticii lor, care-i slujeau poporului după fiecare cuvânt al regelui, împărtăși în cete care intrau și ieșeau [din slujbă], lună de lună, în toate lunile anului; în fiecare ceată erau câte douăzeci și patru de mii.

² Căpetenia primei cete, pentru luna întâi: Iașobeam, fiul lui Zabdiel; în ceata lui erau douăzeci și patru de mii;

³ el era dintre fiii lui Fares, mai-mare peste toate căpeteniile de oaste în luna întâi.

⁴ Peste ceata din luna a doua: Dodai Ahohitul; în ceata lui se afla și căpetenia Miclot; în ceata lui erau douăzeci și patru de mii.

⁵ A treia căpetenie, pentru luna a treia: Benaia, fiul preotului Iehoiada; și în ceata lui erau tot douăzeci și patru de mii;

⁶ acest Benaia era un viteaz între cei treizeci și mai-mare peste cei treizeci; în ceata lui se afla și Amizabad, fiul său.

⁷ A patra căpetenie, pentru luna a patra: Asael, fratele lui Ioab; iar după el era Zebadia, fiul său; în ceata lui erau tot douăzeci și patru de mii.

8 A cincea căpetenie, pentru luna a cincea: Şamhut Izrahitul; în ceata lui erau tot douăzeci și patru de mii.

9 A șasea căpetenie, pentru luna a șasea: Ira, fiul lui Icheş Teocoanul; în ceata lui erau tot douăzeci și patru de mii.

10 A șaptea căpetenie, pentru luna a șaptea: Helet Peloninul, din fiii lui Efraim; și în ceata lui erau tot douăzeci și patru de mii.

11 A opta căpetenie, pentru luna a opta: Sibecai Huşatitul, din seminția lui Zahar; în ceata lui erau tot douăzeci și patru de mii.

12 A noua căpetenie, pentru luna a noua: Abiezer Anatoteanul, din fiii lui Veniamin; și în ceata lui erau tot douăzeci și patru de mii.

13 A zecea căpetenie, pentru luna a zecă: Maherai din Netofat, din familia lui Zarah; în ceata lui erau tot douăzeci și patru de mii.

14 A unsprezecea căpetenie, pentru luna a unsprezecea: Benaia din Piraton, din fiii lui Efraim; și în ceata lui erau tot douăzeci și patru de mii.

15 A douăsprezecea căpetenie, pentru luna a douăsprezecea: Heldai din Netofat, din seminția lui Otniel; și în ceata lui erau tot douăzeci și patru de mii.

16 Iar peste triburile lui Israel: Căpetenie peste Ruben era Eliezer, fiul lui Zicri; peste Simeon era Șefatia, fiul lui Maaca;

17 peste leviți era Haşabia, fiul lui Chemuel; peste Aaron era Țadoc;

18 peste Iuda era Elihu, din frații lui David; pentru Isahar era Omri, fiul lui Micael;

19 peste Zabulon era Ișmaia, fiul lui Obadia; peste Neftali era Ierimot, fiul lui Azriel;

20 peste fiii lui Efraim era Hoseia, fiul lui Azazia; peste jumătatea din tribul lui Manase era Ioil, fiul lui Pedaia;

21 peste jumătatea ăcealaltă din tribul lui Manase – cea din Galaad – era Ido, fiul lui Zaharia; peste Veniamin era Iasiel, fiul lui Abner;

22 peste Dan era Azareel, fiul lui Ieroham. Acestea erau căpeteniile triburilor lui Israel.

23 David însă nu i-a numărat și pe cei de douăzeci de ani și mai în jos, deoarece Domnul spusesese că-l va înmulții pe Israel ca stelele cerului.

24 Ioab, fiul Țeruiei, începuse să facă numărătoarea, dar nu a și sfârșit-o, pricină pentru care s'a făcut mânie asupra lui Israel și pentru care numărătoarea aceea nu a intrat în Cartea Faptelor regelui David.

25 Peste vistieriile regelui era Azmavet, fiul lui Adiel, iar peste strânsurile de pe câmp, din orașe și din sate și din turnuri era Ionatan, fiul lui Uzia.

26 Peste gospodarii care lucrau pământul era Ezri, fiul lui Chelub.

27 Peste vii era Șimei din Rama, iar peste pivnițele de vinuri era Zabdi, fiul lui Șifmi.

28 Peste livezile de măslini și de smochini în câmpie era Baal-Hanan din Gheder, iar peste magaziile untdelemnului era Ioas.

29 Peste vitele mari ce pășteau în Sharon era Șitrai Haşaroneanul, iar peste cele din văi era Șafat, fiul lui Adlai.

30 Peste cămile era Obil Ismaelitul, peste asini, Iehdia Meroneanul.

³¹ Peste turme era Iaziz Agariteanul. Toți aceștia erau cărmuitori peste strânsurile de hrană ale regelui David.

³² Ionatan, unchiul lui David dinspre tată, era sfetnic, om înțelept și grămătic; iar Iehiel, fiul lui Hacmoni, era cu fiii regelui.

³³ Și Ahitofel era sfetnic al regelui; iar Hușai Archianul era cel mai apropiat prieten al regelui.

³⁴ Lui Ahitofel i-au urmat Iehoiada, fiul lui Benaia, și Abiatar. Iar Ioab era căpetenia oștirii regelui.

28

Sfaturile lui David pentru zidirea casei Domnului.

¹ David a adunat în Ierusalim toate căpeteniile lui Israel, pe mai-marii judecătorilor, mai-marii cetelor care-i slujeau regelui, căpeteniile peste mii și peste sute, pe vistierici și pe cei ce răspundeau de strânsurile pentru hrana regelui și a tuturor oamenilor lui și a fiilor săi împreună cu eunucii, pe viteji și pe războinicii din oaste.

² Și a stat David în mijlocul adunării și a zis: „Așultați-mă, frații mei și poporul meu. Mi-a stat la inimă să zidesc locaș de odihnă pentru chivotul legământului Domnului și așternut picioarelor Domnului nostru; și am pregătit ceea ce e de trebuință pentru zidire.

³ Dar Dumnezeu mi-a zis: – Să nu-i zidești locaș numelui Meu, fiindcă tu ești om războinic și ai vărsat sânge!

⁴ Cu toate acestea, Domnul, Dumnezeul lui Israel, pe mine m'a ales din toată casa tatălui meu să fiu în veac

rege peste Israel; El din Iuda a ales regalitatea; din casa lui Iuda, casa tatălui meu; iar dintre fiii tatălui meu, pe mine m'a vrut să fiu rege peste întregul Israel.

⁵ Iar dintre fiii mei – că mulți fii mi-adat mie Domnul –, pe fiul meu Solomon l-a ales să-l așeze pe tronul regatului Domnului, peste Israel.

⁶ Iar Dumnezeu mi-a zis: – Solomon, fiul tău, el va zidi casa Mea și curtea Mea, căci pe el l-am ales să-Mi fie Mie fiu, iar Eu să-i fiu lui Tată;

⁷ regatul său i-l voi așeza pe veci, dacă el se va ține tare, aşa cum o face astăzi, să-Mi păzească poruncile și judecările.¹

⁸ Și acum, în fața a toată adunarea Domnului și în auzul Dumnezeului nostru: Păziți și căutați toate poruncile Domnului, Dumnezeului nostru, pentru ca voi să moșteniți pământul cel bun și să-l lăsați moștenire veșnică fiilor voștri de după voi.

⁹ Și acum, Solomoane, fiul meu!: Cunoaște-L pe Dumnezeul părinților tăi și slujește-I din inimă desăvârșită și din suflet plin de vrere, căci Domnul este Cel care încearcă toate inimile și cunoaște fiece gând; dacă tu îl vei căuta, El și Se va face aflat², iar dacă-L vei părăsi, și El pe'ntotdeauna te va părăsi.

¹⁰ Vezi acum că pe tine te-a ales Domnul să-I zidești casă de sfîntenie; adună-ți puterile și fă-o!"

¹O făgăduință a lui Dumnezeu este întotdeauna condiționată de credința și comportamentul omului.

²Când Dumnezeu devine obiectul căutării omului, El este Cel ce își face cunoscut acestuia.

¹¹ Atunci David i-a dat lui Solomon, fiul său, planul templului și al clădirilor lui și al vistierilor și al foisoarelor și al cămărilor dinlăuntru și al casei ispășirii,

¹² precum și planul – pe care-l avea în minte – pentru curțile templului Domnului și pentru toate odăile dimprejur, pentru vistieriile templului Domnului, pentru vistieriile lucrurilor sfinte

¹³ și pentru odăile de odihnă, pentru încăperile preoților și leviților, pentru toate lucrările de slujbă din templul Domnului și pentru vistieriile vaselor de slujbă din templul Domnului,

¹⁴ cu greutatea lor în aur și argint;

¹⁵ și i-a dat greutatea sfeșnicelor și a candeletelor.

¹⁶ De asemenea, i-a dat greutatea meseelor pentru pâinile punerii-înainte, a fiecărei mese de aur, ca și a celei de argint,

¹⁷ pe a furculițelor, talerelor și cupelor de aur; greutatea aurului și a argintului pentru cădelnițe și cătui, potrivit cu măsura fiecăreia.

¹⁸ I-a arătat și măsura altarului tămâierii, din aur curat, și planul carului heruvimilor cu aripile întinse, care umbrau chivotul legământului Domnului.

¹⁹ Pe toate i le-a dat David lui Solomon, în scriere de mâna Domnului³, pentru ca el să priceapă cum să ducă planul la îndeplinire.

²⁰ Și a zis David către Solomon, fiul său: „Adună-ți puterile,

îmbărbătează-te și fă-le! Nu te teme, nici nu te speria, căci Domnul, Dumnezeul meu, va fi cu tine și nu te va lăsa și nu te va părăsi până ce vei fi isprăvit toată lucrarea pentru slujba templului Domnului.

²¹ Iată și cetele preoților și leviților pentru toate slujbele din templul lui Dumnezeu! Și cu tine sunt meșteri discuși în orice lucrare, după meșteșugul fiecăruia; de asemenea, mai-marii și întregul popor sunt gata pentru tot ceea ce tu vei porunci”.

29

Danii pentru casa Domnului. Rungăciunea regelui. Ungerea lui Solomon. Moartea lui David.

¹ Și a zis regele David către întreaga adunare: „Solomon, fiul meu, cel pe care Domnul l-a ales, e Tânăr și plăpând, iar lucrarea e grea, de vreme ce zidirea nu-i pentru om, ci pentru Domnul Dumnezeu.

² Pe cât mi-a stat în putere, pentru templul Domnului meu am pregătit aur, argint, aramă, fier, lemn și piatră, onix și pietre scumpe pentru tot felul de podoabe, pietre nestemate și multă marmură.

³ Și fiindcă mare dragoste am eu pentru casa Dumnezeului meu, aurul și argintul pe care l-am agonisit pentru mine, iată, îl dau pentru casa Dumnezeului meu, ca adaos la cel pe care l-am pregătit anume pentru casa celor sfinte:

⁴ trei mii de talanți de aur de Ofir și șapte mii de talanți de argint curat, pentru îmbrăcarea pereților casei Domnului:

³ În v. 12 se spune că David avea planul „în minte”. Mențiunea de aici: „în scriere de mâna Domnului” se referă la „izvodul” cortoului legământului, pe care Dumnezeu, prin revelație directă, i-l dăduse lui Moise ca prototip al viitorului templu (Is 25, 9, 40).

5 aur pentru ceea ce e de aur, argint pentru ceea ce e de argint; și totul să fie lucrat de mâna de meșter... Si acum: cine vrea să vină cu mâinile pline pentru Domnul?"

6 Atunci capii de familie și mai-marii fiilor lui Israel și căpeteniile peste mii și căpeteniile peste sute și supraveghetorii lucrurilor și iconomiei regelui s-au îndemnat

7 și au dat pentru lucrările templului Domnului cinci mii de talanți de aur și zece mii de galbeni din aur și zece mii de talanți de argint și opt-sprezece mii de talanți de aramă și o sută de mii de talanți de fier.

8 Iar cei care aveau pietre scumpe, le-au dat și pe acelea în vîstieria templului Domnului prin mâinile lui Iehiel Gherșonitul.

9 Și s-au bucurat poporenii de râvna lor, că din plinul inimii au binevoit să-I dea Domnului; iar regele David s'a bucurat foarte.

10 Atunci regele David L-a binecuvântat pe Domnul în fața adunării, zicând: „Binecuvântat ești, Doamne, Dumnezeul lui Israel, Tatăl nostru din veac până'n veac!

11 A Ta este, Doamne, mărièrea și puterea și lauda și biruința și tăria; că Tu ești Stăpânul a tot ce e în cer și a tot ce e pe pământ, și de față ta se cutremură fiecare rege și fiecare neam.

12 De la Tine sunt bogăția și slava; Tu, Doamne, pe toți ii stăpânești, că Tu ești Stăpânul a toată stăpânia și'n mâna Ta este puterea și domnia; și'n puterea Ta, Atotțiitorule, stă ca pe toate să le mărești și să le întărești.

13 Și acum, Doamne, ne mărturisim Tie și lăudăm numele slavei Tale.

14 Dar cine sunt eu și cine e poporul meu, că ne-am învrednicit să-Ți aducem acestea?: că ale Tale sunt toate și dintru ale Tale Ți-am dat;

15 că străini suntem noi în fața Ta, străini precum toți părinții noștri; ca umbra sunt zilele noastre pe pământ, și nimic nu rămâne.

16 Doamne, Dumnezeul nostru, tot belangul acesta pe care noi l-am pregătit ca să-i zidim casă numelui Tău celui sfânt este din mâna Ta, și al Tău este totul.

17 Și am cunoscut, Doamne, că Tu ești Cel care cercetezi inimile și iubești dreptatea; eu cu inimă curată Ți-am jertfit toate acestea, iar acum l-am văzut pe poporul Tău, care se află aici, că'ntru bucurie Ți-a jertfit.

18 Doamne, Dumnezeul lui Avraam și al lui Isaac și al lui Israel, părinții noștri, în veac păzește aceste lucrări în cugetul inimii poporului Tău, și inimile lor le îndreaptă spre Tine!

19 Iar lui Solomon, fiul meu, dă-i inimă bună, ca să-Ți plinească poruncile și mărturiile și învățăturile și să ducă la capăt zidirea templului Tău, pentru care am făcut pregătire!"

20 Și a zis David către toată adunarea: „Binecuvântați-L pe Domnul, Dumnezeul nostru!” Și toată adunarea L-a binecuvântat pe Domnul, Dumnezeul părinților ei; și, plecându-și genunchii, S'a închinat Domnului și regelui.

21 Iar în ziua următoare I-a adus David jertfe Domnului și arderi-de-tot lui Dumnezeu: o mie de miei, o mie de berbeci și o mie de viței, cu libațiile lor; și o mulțime de jertfe pentru tot Israelul.

22 Și'n ziua aceea au mâncat și au băut în fața Domnului cu bucurie mare; și

pentru a doua oară l-au făcut rege pe Solomon, fiul lui David, și l-au uns în fața Domnului, ca regea¹, iar pe Țadoc ca preot.

23 Si s'a așezat Solomon pe tronul lui David, tatăl său, și a sporit, și tot Isra-elul i s'a supus.

24 I s'au supus și căpeteniile și dregă-torii și toți fiii regelui David, părintele său.

25 Domnul l-a mărit pe Solomon în ochii întregului Israel; și i-a dat slavă re-gescă, așa cum nici un rege n'a avut înaintea lui.

26 David, fiul lui Iesei, a domnit peste Israel vreme de patruzeci de ani:

27 șapte ani în Hebron și treizeci și trei de ani în Ierusalim.

28 Si a murit la bătrânețe bună, sătul de zile, în bogăție și mărire. Iar în locul lui a domnit Solomon, fiul său.

29 Iar celealte fapte ale regelui David, cele dintâi și cele din urmă, sunt scrise în cartea lui Samuel văzătorul și în cartea profetului Natan și în cartea lui Gad văzătorul,

30 despre toată domnia lui și despre pu-terea lui și despre vremile care-au fost peste el și peste Israel și peste toate împărățiile pământului.

---

¹Solomon fusese desemnat direct de către Da-vid ca succesor al său (23, 1); acum are loc aclama-rearea din partea poporului, care confirmă astfel opțiunea regelui.

Cartea a doua Paralipomena

1

Înțelepciunea și bogăția lui Solomon.

1 Si Solomon, fiul lui David, a prins putere asupra regatului său; iar Domnul, Dumnezeul său, era cu el și l-a umplut de slavă.

2 Solomon a grăit către întregul Israel, către căpeteniile peste mii și către suțași și către judecători și către toți drengătorii de peste Israel și către capii de familie.

3 Si Solomon, împreună cu toată adunarea, a mers pe înălțimea de pe Gabaon, unde se afla cortul mărturiei lui Dumnezeu, cel pe care Moise, robul lui Dumnezeu, îl făurise în pustie.

4 (Cât despre chivotul lui Dumnezeu, David îl adusese din cetatea Chiriat-Iearim în locul pe care el, David, i-l pregătise atunci când i-a întins cort în Ierusalim).

5 Si jertfelnicul de aramă, pe care-l făcuse Bețaleel, fiul lui Uri, fiul lui Hur, se afla acolo, în fața cortului Domnului, iar Solomon și adunarea l-au cercetat.

6 Pe acest jertfelnic de aramă, care se afla înaintea Domnului, în cort, a adus Solomon o mie de arderi-de-tot.

7 În noaptea aceea i s'a arătat Dumnezeu lui Solomon și i-a zis: „Cere: ce să-ți dau?”

8 Iar Solomon l-a zis lui Dumnezeu: „Tu ai făcut mare milă cu David, părintele meu, iar pe mine m'ai făcut rege în locul său.

9 Si acum, Doamne, Dumnezeule: credincios să rămână numele Tău asupra lui David, părintele meu,¹ de vreme ce Tu m'ai făcut rege peste un popor numeros ca țărâna pământului.

10 Acum, dă-mi înțelepciune și pricepere² ca să ies și să intru în fața acestui popor!; căci cine oare îl va judeca³ pe acest mare popor al Tău?”

11 Si a zis Dumnezeu către Solomon: „De vreme ce aceasta a fost în inima ta, și n'ai cerut multă bogăție, nici slavă, nici viață vrăjmașilor, și nici zile multe n'ai cerut, ci ai cerut înțelep-

¹ Adică: Să-Ți și făgăduința pe care i-ai făcut-o lui David, părintele meu! „Credincios”: fidel, loial. „Numele Tău”: Tu-Însuți.

² Înțelepciunea (sofia) (mai ales în conducere): capacitatea intelectului de a discerne între bine și rău. „Pricepere” (sýnesis) (înțeles înrudit cu acela al lui frónesis): capacitatea de a pune înțelepciunea în practică, de a găsi întotdeauna o soluție dreaptă în orice problemă.

³ „A judeca” (aici): a cârmui după dreptate, a judeca neînțelegерile prin cumpăna cea dreaptă.

ciune și pricepere ca să-l judeci pe poporul Meu, peste care te-am pus rege,

¹² Înțelepciunea și priceperea îți le dau; și-ți voi da bogăție și avuții și slavă, aşa cum nici un rege de dinaintea ta nu îți-a fost pe măsură, și aşa cum nici după tine nu va fi".

¹³ Și a venit Solomon de pe înălțimea Gabaonului – din fața cortului mărturiei – la Ierusalim, și a domnit peste Israel.

¹⁴ Solomon a adunat care și călăreți: avea o mie patru sute de care și douăsprezece mii de călăreți; și le-a așezat în cetățile carelor; iar poporul era cu regele în Ierusalim.

¹⁵ Regele a făcut în aşa fel încât argintul și aurul era în Ierusalim [tot atât de prețuit] ca pietrele; iar cedrii se aflau în Iudeea ca duzii care cresc în neștiore pe câmp.

¹⁶ I se aduceau lui Solomon, pe bani, cai din Egipt; negustorii regelui cumpărau cu bani:

¹⁷ scoțându-l din Egipt, îi aduceau regelui un car pentru șase sute de sicli de argint și un cal pentru o sută cincizeci de sicli de argint; tot astfel și tot ei aduceau pentru toți regii Heteilor și pentru regii Siriei.

¹⁸ Solomon a zis că-i va zidi o casă numelui Domnului și o casă pentru regatul său.

2

Pregătiri pentru zidirea casei Domnului.

¹ Și a adunat Solomon șaptezeci de mii de salahori și optzeci de mii de tăietori de piatră în monte; iar peste aceștia

erau trei mii șase sute de supraveghetori.

² Solomon a trimis la Hiram, regele Trirului, zicând: „De vreme ce tu te-ai purtat bine cu David, părintele meu, și i-ai dat cedri spre a-și zidi o casă în care să locuiască,

³ iată că și eu, fiul său, îi zidesc o casă numelui Domnului, Dumnezeul meu, spre a L-o sfînti și a arde în fața Lui tămâie cu bună mireasmă și a aduce fărăncetare păinile punerii-înainte și a aduce fărăncetare arderide-tot, dimineața și seara și sămbăta și la lună nouă și la sărbătorile Domnului, Dumnezeului nostru, ceea ce e [rânduială] veșnică în Israel.

⁴ Iar casa pe care eu o zidesc urmează să fie mare, căci mare este Dumnezeul nostru peste toți dumnezeii.

⁵ Și cine oare va putea să-I zidească Lui casă, de vreme ce însuși cerul și cerul cerului nu-I cuprind slava? Și cine sunt eu, ca să-I zidesc Lui casă, decât numai spre a I se aduce jertfe de tămâie?

⁶ Și acum, trimite-mi un om înțelept și șicusit în a lucra în aur și în argint și în aramă și în fier și în tort purpuriu și stacojii și roșu și vânăt, și unul care să știe să sape în florituri împreună cu șicusările meșteri care sunt la mine în Iuda și în Ierusalim, cei pe care i-a pregătit David, părintele meu.

⁷ Și mai trimite-mi din Liban lemn de cedru și de ienupăr și de pin; fiindcă știu că servii tăi se pricep să taie lemnul din Liban.

⁸ Și, iată, servii mei vor merge împreună cu servii tăi, ca să-mi pregătească lemnărie multă, căci mare și mărită va fi casa pe care o zidesc.

9 Și, iată, servilor tăi lucrători, celor ce taie lemnul, le-am dat de mâncare, în dar, douăzeci de mii de măsuri de grâu și douăzeci de mii de măsuri de orz și douăzeci de mii de măsuri de vin și douăzeci de mii de măsuri de untdelemn".

10 Iar Hiram, regele Tirului, a răspuns în scris și a trimis la Solomon, zicând: „Fiindcă Domnul Și-a iubit poporul, de aceea te-a făcut pe tine rege peste el”.

11 Și a zis Hiram: „Binecuvântat este Domnul, Dumnezeul lui Israel, Cel ce a făcut cerul și pământul, Cel ce i-a dat regelui David un fiu înțelept, iscusit în pricepere și știință, care va zidi o casă pentru Domnul și o casă pentru regatul său.

12 Și acum, ți-am trimis un om înțelept și înzestrat cu pricepere, pe Hiram-Abi¹

13 (mama lui era dintre fetele lui Dan, iar tatăl său era tirian), care știe să luceze în aur și în argint și în aramă și în fier și în piatră și în lemn și să țeasă cu purpură și cu tort albastru și stacojiu și cu vison și să sape înflorituri și să înțeleagă tot ce se poate plănuia și orice îi vei da tu să facă, tu și meșterii tăi și meșterii domnului meu David, părintele tău.

14 Și acum, grâul și orzul și vinul și untdelemnul de care domnul meu a vorbit, trimite-le servilor tăi.

15 Iar noi vom tăia din Liban lemnul de care ai nevoie și-l vom aduce cu plutele pe mare la Ioppe², iar tu le vei duce la Ierusalim”.

16 Atunci Solomon i-a adunat pe toți străinii care se aflau în țara lui Israel,

¹ „Hiram-Abi” se traduce: „Hiram este tatăl meu”.

²Ioppe: Iaffa de astăzi.

după numărătoarea cu care-i numărăse David, părintele său; și s’au aflat o sută cincizeci și trei de mii și șase sute.

17 Și dintre ei a făcut șaptezeci de mii de salahori și optzeci de mii de tăietori în piatră și trei mii șase sute de supraveghetori peste popor³.

3

Zidirea templului.

1 Solomon a început să zidească templul Domnului în Ierusalim, pe muntele Moria¹, acolo unde Domnul i Se arătase lui David, părintele său, pe locul pe care David îl pregătise în aria lui Ornan Iebuseul.

2 Zidirea a început în luna a doua din cel de al patrulea an al domniei lui.

3 Și aşa a început Solomon să zidească templul Domnului: lungimea – chiar de la prima măsurătoare, de la un capăt la altul – era de șaizeci de coti; lățimea, douăzeci de coti.

4 Pridvorul din fața templului avea lungimea egală cu lățimea templului, adică douăzeci de coti; iar înălțimea, o sută douăzeci de coti. Și l-a căptușit pe dinlăuntru cu aur curat.

5 Casa cea mare² a căptușit-o cu lemn de cedru și a poleit-o cu aur curat, iar pe el a săpat finici și lăntișoare.

¹T. M.: „... supraveghetori care să-i facă să muncească”. Evident, e vorba de o muncă silnică, făcută nu cu evrei, ci cu străinii ce se aflau în Israel (despre care nu ni se spune că ar fi fost plătiți).

²Numai de aici, din acest verset, aflăm că Sionul era unul și același loc cu Moria, muntele pe care, cu nouă secole în urmă, se petrecuse jertfa lui Avraam (Fc 22, 2).

²Adică ceea ce se cheme „sfânta” (echivalentul naosului dintr-o biserică creștină).

6 Și a împodobit templul, spre slavă, cu pietre scumpe; iar aurul era din Parvaim³.

7 Templul – pereții lui [lăuntrici] – și ușorii și tavanele și ușile le-a poleit cu aur; iar pe pereți a săpat heruvimi.

8 A făcut și locașul sfintei-sfintelor, a cărui lungime era egală cu lățimea locașului sfintei; lățimea era de douăzeci de coți, iar lungimea, de douăzeci de coți; și, având în vedere heruvimii, l-a îmbrăcat cu șase sute de talanți de aur curat.

9 Greutatea cuelor – greutatea fiecăruia – era de cincizeci de sicli de aur. Și odăile de sus le-a căptușit cu aur.

10 În sfânta-sfintelor a făcut doi heruvimi, sculptați în lemn, și i-a ferecat cu aur.

11 Aripile heruvimilor aveau în lungime douăzeci de coți; o aripă de cinci coți atingea peretele templului, iar cealaltă aripă de cinci coți atingea aripa celuilalt heruvim;

12 de asemenea, aripa de cinci coți a celuilalt heruvim atingea peretele templului, iar cealaltă aripă de cinci coți atingea aripa celuilalt heruvim.

13 Întinse, aripile acestor heruvimi aveau o lungime de douăzeci de coți; ei ședeau în picioare, cu fețele spre sfânta.

14 A făcut și o perdea de inuri purpurii, stacojii, albastre și de vison, iar pe ea a brodat heruvimi.

15 În fața templului a făcut doi stâlpi, înalți de treizeci și cinci de coți, ale căror capiteluri erau de câte cinci coți.

³Parvaim: regiune situată, probabil, în Arabia, regiune famoasă în vechime pentru calitatea aurului; neidentificată geografic.

16 A mai făcut lăntișoare, precum cele din sfânta-sfintelor, și le-a pus pe capetele stâlpilor; a făcut și o sută de rodii, pe care le-a pus pe lăntișoare.

17 Stâlpii i-a așezat în fața templului, unul de-a dreapta și altul de-a stânga; pe cel din dreapta l-a numit Temeiul, iar pe cel din stânga l-a numit Tăria.⁴

4

Vasele sfințite.

1 A făcut un jertfelnic de aramă, lung de douăzeci de coți, lat de douăzeci de coți și înalt de zece coți.

2 A făcut marea turnată, de zece coți în diametru, complet rotundă, cu înălțimea de cinci coți și cu circumferința de treizeci de coți.

3 Dedesubtul ei, de jur-împrejur, se aflau chipuri de boi făcute prin turfare; ele înconjurau baia pe două rânduri de câte zece coți.

4 Erau turnați doisprezece boi: trei cu fața spre miazănoapte, trei cu fața spre apus, trei cu fața spre miazăzi, trei cu fața spre răsărit; spinările lor erau spre centru.

5 Grosimea [mării] era de un pumn. Buza ei era ca o buză de potir, lucrată ca o cupă de crin; în ea încăpeau trei mii de vedre; aşa au făcut-o.

6 A făcut și zece spălătoare; și le-a pus cinci de-a dreapta și cinci de-a stânga, pentru ca în ele să fie spălate cele de trebuință pentru arderile-de-tot și în ele să fie clătite vasele; iar marea, pentru ca în ea să se spele preoții.

⁴Despre numele celor doi stâlpi și semnificația lor vezi nota de la 3 Rg 7, 21.

7 A făcut și zece sfeșnice de aur, după izvoadele lor; și le-a așezat în templu, cinci de-a dreapta și cinci de-a stânga.

8 A mai făcut zece mese, și le-a așezat în templu, cinci de-a dreapta și cinci de-a stânga. A făcut și zece cupe de aur.

9 A făcut și curtea preoților, precum și curtea cea mare; curților le-a făcut porți, iar porțile le-a ferecat cu aramă.

10 Marea a așezat-o în colțul din dreapta al templului, cel dinspre miazăzi-răsărit.

11 Hiram a făcut și cârligele de prins carnea, precum și căldările și grătarul jertfenicului și toate uneltele lui. Și a sfârșit Hiram tot ceea ce avusese de făcut pentru regele Solomon în templul lui Dumnezeu:

12 doi stâlpi; iar deasupra lor, lucrarea în relief pentru capilelurile din vârful celor doi stâlpi; și două rețele care acopereau partea de deasupra a capitelurilor din vârful stâlpilor;

13 pentru rețele, patru sute de clopoței de aur; la o plasă, două rânduri de roldii, ca să acopere cele două capiteluri de pe vârful stâlpilor.

14 A făcut zece șasiuri, iar pe șasiuri a făcut spălătoare;

15 și marea, cu cei doisprezece boi de sub ea;

16 și lighene pentru spălat picioarele, și cârlige de atârnat carnea, și cupe și uneltele (pe care le făcuse Hiram și pe care i le adusese regelui Solomon în casa Domnului): din aramă curată.

17 Regele a pus să le toarne într'un pământ cleios din împrejurimile Iordanului, între Sucot și Tartan.

18 Toate aceste lucruri le-a făcut Solomon din mare belșug, căci n'a lipsit

multimea aramei.

19 Făcut-a Solomon toate uneltele templului Domnului; și altarul tămâierii, cel de aur, și mesele pe care să stea pâinile punerii-înainte,

20 și sfeșnicele și candelele de aur curat, ca să ardă, după rânduială, în fața altarului;

21 și mucarnițele și cupele și cădelnițele și cătuile, din aur curat;

22 și ușa interioară a templului, cea spre sfânta-sfintelor, și ușile din locașul sfintei, de aur.

5

Sfințirea templului. Strămutarea chivotului.

1 Așa s'a sfârșit toată lucrarea pe care a făcut-o Solomon în templul Domnului. Și a adus Solomon lucrurile afierosite de David, părintele său: argintul, aurul și toate lucrurile și le-a pus în visiteria templului Domnului.

2 Atunci i-a adunat Solomon la Ierusalim pe toți bătrânii lui Israel și pe toți capii semințiilor și pe capii de familie ai fiilor lui Israel, ca să aducă din cetatea lui David – adică Sionul – chivotul legământului Domnului.

3 Și tot Israelul s'a adunat la rege în sărbătoare, în luna a şaptea.

4 Au venit toți bătrânii lui Israel. Iar leviiții au luat chivotul;

5 cortul mărturiei și toate sfintele vase care erau în cort le-au purtat preoții și leviiții.

6 Iar regele Solomon cu toată obștea lui Israel și temătorii de Dumnezeu și toți cei ce se mai adunaseră mergeau îmantea chivotului jertfind viței și oi, al

cărор număr era atât de mare că nu se mai putea socoti.

⁷ Preoții au adus chivotul legământului Domnului la locul lui, înlăuntrul templului, în sfânta-sfintelor, sub aripile heruvimilor;

⁸ aripile heruvimilor erau întinse peste locul chivotului; heruvimii umbreau chivotul și pârghiile lui de deasupra;

⁹ pârghiile se întindeau în aşa fel, încât capetele lor se vedea din naos, adică din fața altarului, dar de afară nu se vedea; și acolo au rămas ele până în ziua de azi.

¹⁰ În chivot nu se afla nimic altceva decât cele două table pe care Moise le pu-se în Horeb, când Domnul a făcut legământ cu fiii lui Israel după ieșirea lor din țara Egiptului.

¹¹ Si a fost că după ce preoții au ieșit din naos (căci toți preoții ce se aflau acolo se sfîntiseră, fără să se mai țină seama de rândul lor zilnic)

¹² toți leviții cântăreți, cu fiili lui Asaf, ai lui Heman, ai lui Iuditun – fiili lor și frații lor – îmbrăcați în veșmintele de vison, cu timbale, cu alăute și cu harpe, au stat în fața altarului; și împreună cu ei au stat o sută douăzeci de preoți care sunau din trâmbițe;

¹³ un singur glas era în sunetul trâmbițelor și în cântările psalmilor și în strigăte; un singur glas, ca să I se mărturisească Domnului și să-l aducă laude. Si dacă împreună și-au ridicat glasul în trâmbițe și în timbale și în instrumente muzicale, au zis: „Mărturisiți-vă Domnului, că e bun, că în veac este mila Lui!”

¹⁴ Atunci templul s-a umplut de norul slavei Domnului. Si nu puteau preoții să stea să slujească din pricina noru-

lui, căci slava Domnului umpluse tem- plul lui Dumnezeu.

6

Rugăciunea lui Solomon.

¹ Atunci a grăit Solomon: „Domnul a zis că vrea să locuiască în tuneric;

² dar eu i-am zidit numelui Tău un templu care să-ți fie sfânt și pregătit să locuiești în el pe veci”.

³ Regele și-a întors fața și a binecuvântat toată adunarea lui Israel (și în treaga adunare a lui Israel era de față);

⁴ și a zis: „Binecuvântat fie Domnul, Dumnezeul lui Israel, Cel ce cu gura Sa a grăit despre David, părintele meu, și cu mâinile Sale a plinit, zicând:

⁵ «Din ziua în care l-am scos pe poporul meu din țara Egiptului, în nici una din semințiiile lui Israel nu am ales o cetate unde să fie zidit templul în care să se afle numele Meu și nu am ales un alt om care să fie cărmuitor peste poporul Meu Israel;

⁶ ci am ales Ierusalimul, pentru ca acolo să fie numele Meu, și l-am ales pe David, pentru ca el să fie peste poporul Meu Israel».

⁷ Iar David, părintele meu, își pusese la inimă să zidească el templu numelui Domnului, Dumnezeului lui Israel.

⁸ Dar Domnul a zis către David, părintele meu: «De vreme ce ți-ai pus la inimă să zidești templu numelui Meu, bine ai făcut că ți l-ai pus la inimă;

⁹ cu toate acestea, nu tu vei zidi templul, ci fiul tău care va ieși din coapsele tale, el îi va zidi numelui Meu casă».

¹⁰ Iar Domnul și-a plinit cuvântul pe care l-a grăit; și în locul lui David, pă-

rintele meu, m'am ridicat eu și am șezut pe tronul lui Israel, aşa cum Domnul a grăit, și am zidit templu numelui Domnului, Dumnezeului lui Israel.

11 Si am așezat în el chivotul în care se află legământul Domnului, cel pe care El l-a făcut cu Israel".

12 Si a stat înaintea jertfelnicului Domnului, în fața a toată obștea lui Israel, și și-a întins mâinile

13 (căci Solomon făcuse un amvon de aramă, lung de cinci coți și lat de cinci coți și înalt de trei coți, și-l pusese în mijlocul curții templului; și a stat pe el și a îngenunchiat în fața a toată obștea lui Israel) și și-a întins mâinile spre cer și a zis:

14 „Doamne, Dumnezeul lui Israel, nu este Dumnezeu asemenea Teie, nici sus în cer, nici jos pe pământ; Tu ești Cel ce păzești legământul și le faci milă robilor Tăi care umblă înaintea Ta cu toată inima lor.

15 Tu ești Cel ce i-ai stat de pază robului Tău David, părintele meu, Tu ești Cel ce cu gura Ta ai grăit și cu mâinile Tale ai plinit ceea ce este astăzi.

16 Si acum, Doamne, Dumnezeul lui Israel, păzește-i robului Tău David, părintele meu, ceea ce i-ai grăit, zicând: «Înaintea Mea nu-ți va lipsi niciodată un om care să șadă pe tronul lui Israel, dar numai dacă fiii tăi își vor păzi căile și vor umbla în legea Mea aşa cum ai umblat tu».

17 Si acum, Doamne, Dumnezeul lui Israel, adeverească-se cuvântul pe care Tu îl ai grăit robului Tău David.

18 Adevărat să fie oare că Dumnezeu va locui cu oamenii pe pământ? Că dacă cerul și cerul-cerurilor nu Te încap, cum oare o va face templul acesta

pe care eu l-am zidit?

19 Așadar, Doamne, Dumnezeul meu, cătă spre rugăciunea robului Tău și spre cererea mea, ca să ascultă cererea mea și rugăciunea cu care robul Tău se roagă astăzi în fața Ta;

20 și să fie ochii Tăi deschiși spre templul acesta ziua și noaptea, spre locul despre care Tu ai zis ca într'insul să fie chemat numele Tău, ca să ascultă rugăciunea cu care robul Tău se roagă în locul acesta.

21 Si să auzi rugăciunea robului Tău și a poporului Tău Israel: ei se vor ruga din locul acesta, iar Tu să-i ascultă din sălașul Tău din cer; să-i ascultă și milostiv să fii.

22 Dacă cineva îi va greși aproapelui său și-si va lua asupră-și blestem cu care el-însuși s'a blestemat pe sine și va veni și se va mărturisi înaintea jertfelnicului din templul acesta,

23 Tu să-l ascultă din cer și să plinești și să-i judeci pe robii Tăi: celui negleguit să-i plătești întorcându-i fapta asupra capului său, iar pe cel drept să-l îndreptășești, fiecăruia răsplătinindu-i după dreptatea lui.

24 Dacă poporul Tău Israel se va frângă în fața vrăjmașilor, dacă ei ar păcătui față de Tine și dacă se vor întoarce și se vor mărturisi numelui Tău și se vor ruga și-Tei vor înălța cereri în templul acesta,

25 Tu să auzi din cer și să fii milostiv față de păcatele poporului Tău Israel și să-i întorci în țara pe care le-ai dat-o lor și părinților lor.

26 Dacă se va închide cerul și nu va ploua – din pricina că ei au păcătuit față de Tine – și dacă ei se vor ruga în locul acesta și se vor mărturisi nume-

lui Tău și se vor întoarce de la păcatele lor fiindcă Tu i-ai umilit,

²⁷ Tu să-i asculți din cer și să fii milostiv față de păcatele robilor Tăi și ale poporului Tău Israel și să le arăți calea cea bună în care să umble, și să trimiți ploaie pe pământul Tău, pe care Tu l-ai dat moștenire poporului Tău.

²⁸ Dacă va fi foamete pe pământ, sau dacă va fi moarte sau vătămare de vânt rău sau tăciune, sau dacă va fi lăcustă sau omidă, sau dacă dușmanul îi va hărțui în fața cetăților lor: în orice fel de plagă și necaz [ar fi ei],

²⁹ atunci orice rugăciune sau cerere pe care o va face fiecare om sau întregul popor al lui Israel – dacă-și va cunoaște omul rana și păcatul și-și va întinde mâinile spre templul acesta –,

³⁰ Tu să auzi din cer, din locașul Tău cel pregătit, și să Te milostivești și să-i dai omului după căile lui, aşa cum Tu îi vei cunoaște inima – căci numai Tu cunoști inima fiilor oamenilor –,

³¹ pentru ca ei să se teamă de Tine și să umble în toate căile Tale atât cât vor trăi pe fața pământului pe care Tu l-ai dat părinților noștri.

³² Cât despre străinul care nu face parte din poporul Tău Israel, dar care, de dragul numelui Tău celui mare și al mâinii Tale celei tari și al brațului Tău celui înalt, va veni din vreo țară de departe –, dacă va veni și se va închina în locul acesta,

³³ Tu să-l auzi din cer, din locașul Tău cel pregătit, și să-i faci pe potriva a tot ceea ce străinul acela Te va ruga, pentru ca toate popoarele pământului să cunoască numele Tău și să se teamă de Tine întocmai ca poporul Tău, Israel, și să știe că numele Tău a fost chemat

asupra acestui templu pe care l-am zidit.

³⁴ Dacă va fi ca poporul Tău să iasă la război împotriva vrăjmașilor lui, pe drumul arătat de Tine, și dacă Ti se va rуга cu ochii îndreptați spre această cetate pe care Tu ai ales-o și spre templul pe care eu l-am zidit numelui Tău,

³⁵ Tu din cer să le asculți rugăciunea și cererea și să faci ceea ce le este cu dreptate.

³⁶ Dacă-Ti vor greși – că nu este om care să nu gresască –, iar Tu îi vei lovi și-i vei da în mâinile vrăjmașilor, și dacă cei ce robesc îi vor robi și-i vor duce în țara vrăjmașilor – într-o țară de departe sau de aproape –

³⁷ și dacă ei, acolo, în țara unde sunt robi, își vor întoarce inimile și ei-înșiși se vor întoarce, și'n robia lor Ti se vor rуга, zicând: – Am păcătuit, făcut-am fărădelege și nedreptate!...,

³⁸ și dacă ei, cu toată inima lor și cu tot sufletul lor se vor întoarce spre Tine, acolo, în țara robiei lor, unde i-au dus cei ce i-au robit, și dacă Ti se vor rуга cu ochii întorsi spre calea ce duce'n țara lor – aceea pe care Tu le-ai dat-o părinților lor – și spre cetatea pe care Tu ai ales-o și spre templul pe care eu l-am zidit numelui Tău,

³⁹ Tu din cer – din locașul Tău cel pregătit – să le auzi rugăciunea și cererea și să faci dreptate și să-i fii milostiv poporului care a păcătuit față de Tine.

⁴⁰ Și acum, Doamne, să fie ochii Tăi deschiși, iar auzul Tău să ia aminte la rugăciunea [ce se face] din locul acesta.¹

¹ Următoarele două versete reproduc, cu unele nuanțări, versetele 8-10 din Psalmul 131.

41 Și acum, Doamne, Dumnezeule, scoală-Te întru odihna Ta, Tu și chivotul puterii Tale! Preoții Tăi, Doamne, Dumnezeule, s'au îmbrăcat în măntuire, iar fiii Tăi întru cele bune se vor bucura.

42 Doamne, Dumnezeule, să nu întorci fața unsului Tău! Adu-ți aminte de mibile Tale pe care i le-a făcut lui David, robul Tău!"

7

Jertfele sfîntirii. O nouă vedenie.

1 Când Solomon și-a isprăvit rugăciunea, atunci foc s'a pogorât din cer și a mistuit arderile-de-tot și jertfele; și s'a umplut templul de slava Domnului.

2 Și la vremea aceea nu puteau preoții să intre în templul Domnului, fiindcă templul se umpluse de slava Domnului.

3 Iar fiii lui Israel, toți, când au văzut focul și slava Domnului pogorându-se peste templu, au căzut cu fața la pământ, pe lespezile de piatră, și s'au închinat și L-au lăudat pe Domnul – „că e bun, că în veac este mila Lui”.

4 Iar regele și poporul întreg aduceau jertfe în fața Domnului.

5 Atunci a jertfit regele Solomon douăzeci și două de mii de viete și o sută douăzeci de mii de oi; aşa a fost sfîntit templul lui Dumnezeu de către regele Solomon și întregul popor.

6 Preoții stăteau la locurile lor de pază, în timp ce levitii, cu instrumentele muzicale ale Domnului – pe care le făcuse regele David spre a se mărturisi Domnului („că în veac este mila Lui”) –, cântau imnurile pe care însuși David [le

cânta] prin mâinile lor,¹ iar preoții sunau din trâmbițe înaintea lor; și întregul Israel stătea de față.

7 Și a sfîntit Solomon mijlocul curții din templul Domnului, căci acolo a adus el arderile-de-tot și grăsimile și jertfele de măntuire, de vreme ce jertfelnicul de aramă pe care-l făcuse Solomon nu ajungea să cuprindă arderile-de-tot și jertfele și grăsimile.

8 În vremea aceea a făcut Solomon un praznic deșapte zile, și tot Israelul împreună cu el, o foarte mare adunare, [venită] de la intrarea Hamatului până la râul Egiptului.

9 Iar în ziua a opta a făcut încheierea, căci sfîntirea jertfelnicului durase șapte zile, și tot șapte zile serbarea.

10 Iar în douăzeci și trei din luna a șaptea a dat drumul poporului [să meargă] la sălașele lor, veseli și cu inimă bună pentru toate bunătățile pe care Domnul le-a făcut lui David și lui Solomon și lui Israel, poporul Său.

11 Așa a isprăvit Solomon templul Domnului și casa regelui, precum și tot ceea ce Solomon și-a dorit în inima lui să facă în casa Domnului și în propria sa casă; [întru toate] a avut spor.

12 Iar Dumnezeu i s'a arătat lui Solomon noaptea și i-a zis: „Ți-am auzit rugăciunea și Mi-am ales locul acesta drept casă de jertfă.

13 Dacă voi închide cerul și nu va ploua, și dacă-i voi porunci lăcusei să mă-nânce vegetația, și dacă'n poporul Meu voi trimite molimă,

14 atunci, dacă poporul Meu – cel peste care numele Meu este chemat – dacă

¹ Chiar și în plină slavă solomonică, David își menține prestigiul de întemeietor și continuator al muzicii sacre și al instrumentelor ei.

se vor smeri și se vor ruga și vor căuta spre fața Mea și se vor întoarce din căile lor cele rele, Eu voi auzi din cer, și milostiv voi fi cu păcatele lor și le voi vindeca țara.

¹⁵ Și acum, ochii Mei vor fi deschiși și auzul Meu va lua aminte la rugăciunile ce se vor face în acest loc.

¹⁶ Și acum, Eu am ales și am sfîntit templul acesta, pentru ca numele Meu să fie pe veci într-însul; și acolo fără încetare fi-vor ochii Mei și inima Mea.

¹⁷ Iar tu, dacă vei umbla înaintea Mea aşa cum a umblat David, părintele tău, și dacă vei face tot ceea ce Eu ți-am poruncit și dacă vei păzi toate poruncile și judecătile Mele,

¹⁸ atunci tronul regatului tău îl voi ridica aşa cum i-am făgăduit lui David, părintele tău, zicând: «Nu va lipsi din tine bărbat care să domnească în Israel».

¹⁹ Dar dacă voi vă veți abate pe-alături și veți părăsi poruncile și rânduielile Mele, cele pe care Eu le-am dat înaintea voastră, și dacă veți merge la alți dumnezei și le veți sluji și vă veți închina lor,

²⁰ atunci vă voi strămuta din țara pe care Eu le-am dat-o [părintilor voștri], iar templul acesta, pe care Eu îl-am sfîntit numelui Meu, îl voi lepăda de la fața Mea și-l voi face de pomină și de poveste la toate neamurile.

²¹ Și tot omul care va trece pe lângă această casă, care acum este înaltă, se va însăjumăta și va zice: «De ce a făcut Domnul aşa cu această țară și cu acest templu?...».

²² Și i se va răspunde: «Fiindcă ei L-au părăsit pe Domnul, Dumnezeul părinților lor, Cel ce i-a scos din țara Egip-

tului, și s'au lipit de alții dumnezei și li s'au închinat și le-au slujit; de aceea a adus El asupră-le tot răul acesta».

8

Zidirile lui Solomon. Slujbele de la templu. Flota regelui.

¹ Și a fost că după douăzeci de ani – timp în care Solomon a zidit casa Domnului și propria sa casă –,

² Solomon a rezidit cetățile pe care Hiram îl le dăduse lui Solomon și i-a așezat pe fiii lui Israel să locuască acolo.¹

³ Apoi a pornit Solomon împotriva Hamat-Țobei și a luat-o.

⁴ Și a zidit Tadmorul, în pustiu, și toate cetățile întărite² pe care le-a zidit în Hamat.

⁵ A mai zidit Bet-Horonul de Sus și Bet-Horonul de Jos, cetăți tari – aveau ziduri, porți și zăvoare;

⁶ Baalatul și toate cetățile întărite pe care le avea Solomon, și toate cetățile carelor și cetățile călăreților și tot ceea ce Solomon a dorit să zidească în Ierusalim și în Liban și n tot regatul său.

⁷ Cât despre tot poporul care rămăsese din Hetei, din Amorei, din Ferezei, din Hevei și din Iebusei, cei ce nu făceau parte din Israel,

⁸ ci erau din fiii celor rămași în țară, pe care fiii lui Israel nu-i nimiciseră de tot, Solomon i-a făcut birnici³ până în ziua de azi.

¹ Vezi nota de la 3 Rg 9, 14.

² T. M.: „cetățile-hambar” (în care se depozitau proviziile alimentare).

³ Birul nu era plătit în bani, ci în zile de muncă obligatorie.

9 Dar dintre fiii lui Israel nu a făcut Solomon slugi ale regatului său, de vreme ce ei erau războinici, comandanți, vițeji, mai-mari peste care și peste călăreți.

10 Regele Solomon avea două sute cincizeci de conducători mari care supravegheau oamenii la lucru.

11 Solomon a strămutat-o pe fiica lui Faraon din cetatea lui David în casa pe care el i-o zidise, căci a zis: „Femeia mea nu va locui în cetatea lui David, regele lui Israel, fiindcă aceasta-i sfântă, de vreme ce în ea a intrat chi-votul Domnului”.

12 Solomon I-a adus atunci Domnului arderi-de-tot și jertfelnicul pe care I-l zidise Domnului în fața templului,

13 potrivit rânduiei lui zilnice, aceea de a aduce [jertfe] după poruncile lui Moise; în sămbete, la fiecare lună nouă și la cele trei sărbători de peste an: la sărbătoarea Azimelor, la sărbătoarea Săptămânilor și la sărbătoarea Corturilor.

14 Și, după rânduiala lui David, a aşezat cetele preoților, potrivit cu slujbele lor: leviții – să fie de strajă, să aducă laude și să slujească înaintea preoților după rânduiala de fiecare zi; și portarii, după cetele lor, la fiecare poartă; fiindcă aşa a poruncit David, omul lui Dumnezeu;

15 nimic n'au lăsat din poruncile regelui privitoare la preoți și la leviți și la vistierie.

16 Acum toată lucrarea era isprăvită, din ziua în care i s'a pus temelia și până când Solomon a încheiat casa Domnului.

17 Atunci s'a dus Solomon la Ețion-Gheber și la Elot, pe țărmul mării, în țara Idumeii:

18 Hiram, prin mâna slujitorilor săi, trimisese corăbii și servi cunoscători ai mării: aceștia, împreună cu servii lui Solomon, au mers la Ofir și au adus de acolo patru sute cincizeci de talanți de aur; [cu el] au venit la regele Solomon.

9

Vizita reginei de Saba. Bogățiile lui Solomon.

1 Iar regina de Saba, auzind de numele lui Solomon, a venit să-l pună pe Solomon la încercare prin cuvinte cu subînțelesuri. Și a venit în Ierusalim cu foarte mare slavă și cu cămile care purtau multime de mirodenii și aur și pietre scumpe; și a intrat la Solomon și i-a spus tot ce avea pe suflet.

2 Iar Solomon i-a dat răspunsuri la toate întrebările ei; n'a fost întrebare la care Solomon să nu fi răspuns.

3 Și a văzut regina de Saba toată înțelepciunea lui Solomon și casa pe care el o zidise

4 și bucatele de la mesele lui și locuința slugilor lui și rânduiala servilor săi și îmbrăcămintea acestora și pe paharnicii săi cu fireturile lor și arderile-de-tot pe care el le aducea în casa Domnului. Și, minunându-se, i-a zis regelui:

5 „Adevărat este tot ceea ce eu am auzit în țara mea despre faptele tale și despre înțelepciunea ta.

6 Și n'am crezut în spusele lor până când am venit și până când ochii mei au văzut; și, iată, nici pe jumătate nu mi s'a spus din bogăția înțelepciunii tale; tu ai întrecut tot ceea ce eu am auzit.

7 Fericiti sunt oamenii tăi și fericite sunt aceste slugi ale tale care de-a pururi îți stau înainte și-ți aud înțelepciunea.

8 Binecuvântat fie Domnul, Dumnezel tău, Cel ce a binevoit întru tine, ca să te aşeze pe tronul Său să-I fii rege Domnului, Dumnezeul tău, l-a iubit pe Israel ca să-l întărească în veci, te-a făcut pe tine rege peste el, ca să faci judecată și dreptate".

9 Și i-a dat regelui o sută douăzeci de talanți de aur și foarte multe mirodenii și pietre scumpe; și [nicăieri] nu se aflau mirodenii ca acelea pe care regina de Saba i le-a dat regelui Solomon.

10 Servii lui Solomon și servii lui Hiram îi aduceau lui Solomon aur de Ofir și lemn de pin și pietre scumpe.

11 Din lemnul de pin a făcut regele trepte la casa Domnului și la casa regală, precum și harpe și alăute pentru cântăreți, aşa cum niciodată nu se mai văzuse în țara Iudei.

12 Iar regele Solomon i-a dat reginei de Saba tot ceea ce ea a vrut și a cerut, cu mult mai mult decât tot ceea ce ea îi adusese regelui Solomon; aşa s'a întors ea în țara ei.

13 Greutatea aurului care i se aducea lui Solomon într'un singur an era de șase sute șaizeci și șase de talanți de aur,

14 În afară de dările supușilor și ale negustorilor de mărfuri și ale tuturor reșilor Arabiei și ale guvernatorilor țării; toți aceștia îi aduceau regelui Solomon aur și argint.

15 Și a făcut regele Solomon două sute de scuturi de aur ciocănit; pe fiecare scut erau șase sute de sicli de aur cu-

rat;

16 de asemenea, trei sute de scuturi de aur ciocănit, pe fiecare scut fiind câte trei sute de sicli de aur curat; și le-a pus regele în Casa Pădurii Libanului.

17 A făcut regele și un mare tron de fildeș și l-a ferecat cu aur lămurit.

18 Tronul avea șase trepte îmbrăcate în aur; două rezemători pentru coate, de-o parte și de alta a scaunului, și doi lei șezând lângă rezemători

19 și doisprezece lei șezând pe cele șase trepte, de-o parte și de alta. Așa ceva nu se afla în nici un alt regat.

20 Vasele casei regale erau, toate, de aur; iar vasele din Casa Pădurii Libanului erau, toate, suflate cu aur; argintul nu era luat în seamă în zilele lui Solomon.

21 Căci flota regelui mergea la Tarsis cu servii lui Hiram; la fiecare trei ani îi veneau regelui, de la Tarsis, corăbii încărcate cu aur, argint, dinți de elefant și maimuțe.

22 Solomon i-a întrecut pe toți regii în slavă, în bogătie și în înțelepciune.

23 Toți regii pământului căutau să-l vadă pe Solomon, ca să-i audă înțelepciunea pe care Dumnezeu i-o pusese în inimă.

24 Și fiecare își aducea, anual, darurile lui: vase de argint, vase de aur, îmbrăcăminte, miruri și mirodenii, cai și cătări.

25 Avea Solomon patru mii de iepe pentru carele lui și douăsprezece mii de călăreți, pe care i-a aşezat în cetățile unde-și avea carele de luptă, precum și pe lângă rege, în Ierusalim.

26 El era domn peste toți regii, de la Râu până la țara Filistenilor și la hotarele Egiptului.

²⁷ El a făcut ca aurul și argintul să fie [tot atât de prețuit] în Ierusalim ca și pietrele, iar cedrii să fie ca duzii care se înmulțesc în voie pe câmp.

²⁸ Caii i se aduceau lui Solomon din Egipt și din toate țările.

²⁹ Celelalte fapte ale lui Solomon, de la cele dintâi până la cele din urmă, sunt scrise în Cartea profetului Natan, în Cartea lui Ahia Šilonitul și în Vedeniile lui Ido văzătorul despre Ieroboam, fiul lui Nabat.

³⁰ Solomon a domnit peste întregul Israel vreme de patruzeci de ani.

³¹ Si a adormit Solomon împreună cu părinții lui și l-au îngropat în cetatea lui David, părintele său; iar în locul lui a domnit Roboam, fiul său.

10

Dezbinarea regatului. Adunarea de la Sichem.

¹ Roboam a venit la Sichem, căci la Sichem se adunase întregul Israel ca să-l facă rege.

² Si a fost că dacă Ieroboam, fiul lui Nabat, a auzit de aceasta (acuma, el se afla în Egipt, unde fugise de la fața regelui Solomon, aşa că Ieroboam locuia în Egipt), Ieroboam s'a întors din Egipt.

³ Si au trimis și l-au chemat. Atunci Ieroboam și toată adunarea lui Israel au venit la Roboam, zicând:

⁴ „Tatăl tău ne-a îngreuiat jugul; dar tu, acum, ușurează ceva din asprele sarcini puse de tatăl tău și ceva din jugul cel greu pe care l-a pus asupră-ne, iar noi îți vom sluji”.

⁵ Iar el le-a zis: „Duceți-vă până poimâine, și atunci să reveniți la mine”. Iar poporul s'a dus.

⁶ Atunci regele Roboam i-a adunat pe bătrâni care sedea în fața lui Solomon, părintele său, la vremea când el trăia, și le-a zis: „Ce sfat îmi dați, ca să pot da un răspuns acestui popor?”

⁷ Iar ei au răspuns: „Dacă tu te vei purta bine astăzi cu acest popor și dacă le vei fi pe plac și le vei grăi cuvinte bune, atunci ei vor fi slujitorii tăi în toate zilele”.

⁸ Dar el n'a ținut seamă de sfatul pe care i l-au dat bătrâni și s'a sfătuit cu tinerii, cu cei ce crescuseră împreună cu el și-i erau aproape.

⁹ Si le-a zis: „Ce sfat îmi dați, ca să pot da un răspuns acestui popor care mi-a grăit zicând: – Ușurează-ne ceva din jugul pe care tatăl tău l-a pus asupră-ne?”

¹⁰ Atunci tinerii, cei ce crescuseră cu el, i-au zis: „Așa să-i spui poporului care ți-a grăit, zicând: – Tatăl tău ne-a îngreuiat jugul, dar tu ușurează-ni-l!; spune-le așa: – Degetul meu cel mic va fi mai gros decât mijlocul tatălui meu;

¹¹ și dacă tatăl meu v'a pedepsit cu jug greu, eu vă voi face jugul și mai greu: tatăl meu v'a bătut cu bice, dar eu vă voi bate cu scorpioni”.

¹² A treia zi, Ieroboam cu tot poporul au venit la Roboam, aşa cum le spusesese însuși regele: „Reveniți poimâine”.

¹³ Iar regele le-a vorbit cu asprime, ne-socotind sfatul pe care i-l dăduseră bătrâni;

¹⁴ și le-a grăit așa cum îl sfătuise să tinerii, zicând: „Tatăl meu v'a îngreuiat jugul, dar eu vi-l voi face și mai greu;

tatăl meu v'ă bătut cu bice, dar eu vă voi bate cu scorpioni".

¹⁵ Aşa că regele n'a ascultat de popor, căci astfel fusese rânduit de la Dumnezeu: să se adeverească ceea ce Domnul spusese despre Ieroboam, fiul lui Nabat, prin Ahia din Šilo.

¹⁶ Şi dacă întregul Israel a văzut că regele nu-l ascultase, atunci poporul i-a răspuns regelui, zicând: „Ce parte avem noi cu David şi ce moştenire cu fiul lui Iesei? Aleargă Israele, la corturile tale! De-acum, o, Davide, vezi-ţi de propria ta casă!” Aşa că întregul Israel s'a dus la corturile lui.

¹⁷ Dar oamenii lui Israel care locuiau în cetăţile lui Iuda l-au făcut pe Roboam rege peste ei.

¹⁸ Regele Roboam l-a trimis [la cei ce plecaseră] pe Adoniram, care era ispravnic peste corvezi, dar fiul lui Israel l-au ucis cu pietre şi el a murit. Iar regele Roboam, dacă a auzit, s'a grăbit să se urce în car şi a fugit la Ierusalim.

¹⁹ Aşa s'a lepădat Israel de casa lui David până'n ziua de azi.

11

Pregătiri de război. Femeile şi copiii lui Roboam.

¹ Ajuns în Ierusalim, Roboam a adunat tribul lui Iuda şi pe al lui Veniamin, o sută optzeci de mii de voinici în stare de luptă, şi a pornit la război împotriva lui Israel spre a întoarce regatul la Roboam.

² Şi a fost cuvântul Domnului către řemaia, omul lui Dumnezeu, zicând:

³ „Vorbeşte-i lui Roboam, fiul lui Solomon, şi către toţi cei din Iuda şi Venia-

min şi spune-le:

⁴ Aşa grăieşte Domnul: – Să nu vă ridicaţi şi nici să vă războiuţi cu fraţii voştri, ci fiecare om să se întoarcă la casa lui, căci lucrul acesta e de la Mine!” Iar ei au ascultat de cuvântul Domnului şi, întorcându-se, n'au mai mers împotriva lui Ieroboam.

⁵ Roboam a locuit în Ierusalim şi a zidit în Iudeea cetăţi întărite cu ziduri.

⁶ El a zidit Betleemul, Etamul şi Tecoa,

⁷ Bet-Şurul, Soco şi Adulamul,

⁸ Gatul, Mareşa şi Ziful,

⁹ Adoraimul, Lachişul şi Azeca,

¹⁰ Tora, Aialonul şi Hebronul, care se ţineau de triburile lui Iuda şi Veniamin: cetăţi întărite cu ziduri.

¹¹ Şi le-a întărít cu ziduri şi a aşezat în ele căpetenii şi magazii pentru alimente, untdelemn şi vin,

¹² scuturi şi suliţe în fiecare cetate; şi le-a întărít aşa cum trebuia. El avea de partea lui triburile lui Iuda şi Veniamin.

¹³ Dar şi preoţii şi leviţii care se aflau în întregul Israel s'au adunat la el, din toate hotarele;

¹⁴ fiindcă leviţii şi-au părăsit locurile pe care le stăpâneau şi s'au dus în [tribul lui] Iuda, în Ierusalim, din pricina că Ieroboam şi fiul săi ii îndepărtaſeră de la slujirea Domnului,

¹⁵ de vreme ce el îşi făcuse preoţi pentru înălţimile şi pentru idolii şi pentru deşertăciunile şi pentru viţeii pe care-i făcuse Ieroboam;

¹⁶ şi i-a alungat din triburile lui Israel pe cei ce-şi puseseră la inimă să-L caute pe Domnul, Dumnezeul lui Israel, şi care veneau la Ierusalim să-I jert-

fească Domnului, Dumnezeului părinților lor.

¹⁷ Aceștia au întărit regatul lui Iuda și l-au întărit pe Roboam, fiul lui Solomon, vreme de trei ani, căci trei ani a umblat el în căile lui David și ale lui Solomon.

¹⁸ Roboam și-a luat-o de femeie pe Mahalat, fiica lui Ierimot, fiul lui David și al Abihailei, fiica lui Eliab, fiul lui Iesei;

¹⁹ aceasta i-a născut fiu: pe Ieuș, pe Ţemaria și pe Zaham.

²⁰ Apoi și-a luat-o pe Maaca, fiica lui Abesalom, care i-a născut pe Abia, pe Atai, pe Ziza și pe řelomit.

²¹ Pe Maaca însă, fiica lui Abesalom, o iubea Roboam mai mult decât pe toate femeile și țiiitoarele sale – căci el a avut optsprezece soții și șaizeci de țiiitoare, și din ele a dat naștere la douăzeci și opt de băieți și șaizeci de fete.

²² Iar pe Abia, fiul Maacăi, l-a pus mai mare peste frații lui, fiindcă pe el voia să-l facă rege.

²³ Pe toți [ceilalți] fiu ai săi i-a împărțit în toate cetățile întărite din hotarele lui Iuda și Veniamin și le-a dat hrană din belșug și le-a căutat multe femei.

12

Năvala lui Șișac. Domnia și moarte lui Roboam.

¹ Și a fost că atunci când regatul lui Roboam s'a întărit, iar [regele] a devenit puternic, acesta a părăsit poruncile lui Dumnezeu; și, împreună cu el, întregul Israel.¹

¹Cronicarul face o legătură mai directă între păcat și pedeapsă, în relația cauză-efect.

² Și a fost că în cel de al cincilea an al domniei lui Roboam, Șișac, regele Egiptului, s'a ridicat împotriva Ierusalimului – de vreme ce acesta greșise în fața Domnului –

³ cu o mie două sute de care de luptă și șaizeci de mii de călăreți; și nenumărată era gloata care venise cu el din Egipt: Libieni, Troglodiți² și Etiopieni.

⁴ Și a luat în stăpânire cetățile întărite ce se aflau în Iuda și a ajuns la Ierusalim.

⁵ Atunci profetul Ţemaia a venit la Roboam și la căpeteniile lui Iuda care se adunaseră în Ierusalim de frica lui Șișac și le-a zis: „Aşa grăiește Domnul: Voi M'ati părăsit pe Mine, iar Eu vă voi părăsi pe voi în mâna lui Șișac”.

⁶ Atunci căpeteniile lui Iuda și regele s'au rușinat și au zis: „Drept este Domnul”.

⁷ Și dacă Domnul a văzut că ei s'au căit, fost-a cuvântul Domnului către Șimei, zicând: „Ei s'au pocăit, Eu nu-i voi nimici, ci peste puțin îi voi mântui: mânia Mea nu va veni asupra Ierusalimului.

⁸ Cu toate acestea, ei vor deveni slugi, ca să cunoască ce'nseamnă a fi în slujba Mea sau în slujba regilor pământului”.

⁹ Aşa că Șișac, regele Egiptului, s'a ridicat împotriva Ierusalimului și a luat vistieriile din templul Domnului și vistieriile din casa regelui: pe toate le-a luat. A luat și scuturile de aur pe care le făcuse Solomon.

¹⁰ (Roboam a făcut în locul lor scuturi de aramă.) Iar Șișac a pus peste el

² „Troglodiți” erau Etiopianii primitivi, care locuiau în vizuini.

pe căpitani alergătorilor, ca paznici la poarta regelui.

¹¹ Când regele intra în templul Domnului, intrau gărzile și alergătorii, precum și cei ce se întorceau să-i întâmpine pe alergători.³

¹² Așadar, de vreme ce s'a căit, mânia Domnului s'a întors de la el și nu l-a nimicit; că se mai găsea ceva bun în Iuda.

¹³ Așa s'a întărit regele Roboam în Ierusalim și a domnit. Roboam era de patruzeci și unu de ani când a devenit rege și a domnit șaptesprezece ani în Ierusalim, în cetatea pe care Domnul a ales-o din toate semințile fiilor lui Israel, pentru ca acolo să fie chemat numele Lui; pe mama sa o chema Nama Amonita.

¹⁴ El însă a făcut rău, că nu și-a îndreptat inima să-l caute pe Domnul.

¹⁵ Faptele lui Roboam, cele dintâi și cele din urmă, sunt scrise în Cartea profetului Semaia și a lui Ido văzătorul, cu împlinirile lui. Roboam s'a războit cu Ieroboam în toate zilele vieții lor.

¹⁶ Roboam a murit și a fost îngropat la olaltă cu părinții săi în cetatea lui David; iar în locul lui a domnit Abia, fiul său.

13

Abia, rege în Iuda. Războiul cu Ieroboam.

¹ Abia a devenit rege peste Iuda în cel de al optșprezecelea an al domniei lui Ieroboam.

³ Se pare că, la adăpostul ritualului de curte, Șișac l-a pus pe Roboam sub supraveghere discretă. T. M. e diferit.

² Trei ani a domnit el în Ierusalim; pe mama sa o chema Maaca și era fiica lui Uriel din Ghibea. Si a fost război între Abia și Ieroboam.

³ Abia a pregătit pentru război o oaste puternică, de patru sute de mii de viteji, în timp ce Ieroboam a pregătit împotrivă-i o oaste de opt sute de mii de războinici viteji.

⁴ Abia s'a ridicat pe vârful Temaraim, care se află în muntele lui Efraim, și a zis: „Ascultați-mă, Ieroboame, și voi, întregul Israel!“

⁵ Oare voi nu știți că Domnul, Dumnezeul lui Israel, i-a dat lui David domnie veșnică peste Israel, precum și fiilor săi prințul legământ de sare¹?

⁶ Dar Ieroboam, fiul lui Nabat care era robul lui Solomon, fiul lui David, s'a ridicat și s'a despărțit de stăpânul său;

⁷ și în jurul lui s'au adunat oameni netrebnici, fii neleguiți, iar el s'a ridicat împotriva lui Roboam, fiul lui Solomon, la vremea când Roboam, Tânăr și cu inima strânsă de frică, n'a fost în stare să i se împotrivească.

⁸ Iar acum, voi ziceți că stați împotriva regatului Domnului, pe care El l-a dat fiilor lui David, doar pentru că voi sunteți o gloată numeroasă și că de partea voastră sunt vițeii de aur pe care Ieroboam vi i-a făcut dumnezei.

⁹ Oare nu voi i-ați izgonit pe preoții Domnului, fiii lui Aaron, și pe leviți, și văți făcut preoți din poporul de rând al țării?: Orice om care vine cu câțiva viței din cireadă și cu șapte berbeci devine preot al celui ce nu este Dumnezeu.

¹ „Legământ de sare“: un contract ce nu poate fi alterat sau călcăt; perpetuu; veșnic (vezi nota de la Nm 18, 19).

¹⁰ Noi însă nu L-am părăsit pe Domnul, Dumnezeul nostru, iar preoții Săi, fiii lui Aaron și leviții, Îi slujesc Domnului după zilnicele lor rânduieli:

¹¹ Îi jertfesc Domnului arderi-de-tot, dimineața și seara, precum și tămâie binemirosoitoare; și aşază pe masa curată pâinile punerii-înainte și aprind sfeșnicul de aur și candelele lui ca să ardă seara; fiindcă noi păzim rânduielile Domnului, Dumnezeului părinților noștri; voi însă L-ați părăsit.

¹² Și, iată, Domnul și preoții Săi sunt în fruntea noastră, ca și trâmbițele răsunătoare care ne dau semnal. Voi, fii ai lui Israel, nu vă luptați împotriva Domnului, Dumnezeului părinților voștri, că nu veți avea nici un spor!"

¹³ Ieroboam însă își pusese pândari să-i cadă lui Iuda din spate; aşa că el îi venea din față, iar pândarii, de dinapoi.

¹⁴ Când Iudeii și-au întors privirea, iată că lupta le venea împotrivă atât din față cât și din spate; și au strigat spre Domnul, iar preoții au sunat din trâmbițe.

¹⁵ Și au strigat bărbații lui Iuda; și a fost că'n timp ce bărbații lui Iuda strigau, Domnul i-a lovit pe Ieroboam și pe Israel în fața lui Abia și a lui Iuda;

¹⁶ fiii lui Israel au fugit din fața Iudeilor, aşa că Domnul i-a dat în mâinile acestora.

¹⁷ Iar Abia și poporul său i-a lovit cu mare măcel: cinci sute de mii de viteji din Israel au căzut uciși.

¹⁸ Umiliți au fost fiii lui Israel în ziua aceea, în timp ce fiii lui Iuda au prins putere, deoarece ei își pusaseră nădejdea în Domnul, Dumnezeul părinților lor.

¹⁹ Abia l-a fugărit din urmă pe Iero-

boam și i-a luat cetățile Betel cu satele ei și Ieșana cu satele ei și Efron cu satele ei.

²⁰ Iar Ieroboam, cât a trăit, n'a mai fost în stare să i se împotrivească lui Abia; lovit de Domnul, a murit.

²¹ Dar Abia s'a întărit și și-a luat patruzeci femei din care i s'au născut douăzeci și doi de băieți și și-a spus patruzeci fete.

²² Cât despre ceea ce s'a mai petrecut cu Abia și despre faptele lui și despre spusele lui, ele sunt scrise în Cartea profetului Ido².

²³ Abia a adormit împreună cu părinții săi și a fost îngropat în cetatea lui David, iar în locul lui a domnit Asa, fiul său. Sub domnia lui Asa, țara lui Iuda a avut pace vreme de zece ani.

14

Domnia lui Asa; el sfârâmă idolii și-i înfrângă pe Etiopieni.

¹ Asa a făcut ceea ce e bun și drept în fața Domnului, Dumnezeului său.

² El a îndepărtat altarele dumnezelor străini și înălțimile și a sfârâmat stâlpii și a tăiat tufișurile

³ și le-a spus Iudeilor să caute spre Domnul, Dumnezeul părinților lor, și să-I păzească legea și poruncile;

⁴ și din toate cetățile lui Iuda a înlărat altarele și idolii. Iar țara lui a avut pace.

²Ebr.: „... sunt scrise în Midrașul profetului Ido”. În V. T., cuvântul midraș înseamnă, în special, „cercatare”, iar în literatura rabinică de mai târziu a căpătat sensul de „interpretare” (cu aplicare specială la interpretarea Torei sau Legii). Așadar, aici e vorba de folosirea unei surse din afara Scripturii).

5 De vreme ce țara a avut pace, el a zidit cetăți întărîite în țara lui Iuda; în anii aceștia n'a purtat nici un război, căci Domnul i-a dăruit odihnă.

6 Și le-a zis Iudeilor: „Haideți să întărim aceste cetăți în țara pe care o stăpânim; să le facem ziduri și porți și zăvoare; căci aşa cum noi L-am cercetat pe Domnul, Dumnezeul nostru, tot astfel ne-a cercetat și El pe noi și ne-a dat pace din toate părțile și ne-a mers bine”.

7 Așa avea în oastea lui trei sute de mii de oameni din seminția lui Iuda, înarămati cu scuturi și lănci; iar din seminția lui Veniamin, două sute optzeci de mii de scutieri și arcași; toți aceștia erau războinici viteji.

8 Împotriva lui însă s'a ridicat Zerah Etiopianul, cu o oaste de un milion și cu trei sute de care de luptă; și a venit până la Mareșa.

9 Aici i-a ieșit înainte Asa, care și-a aşezat oastea în linie de bătaie în valea dinspre miazañoapte de Mareșa.

10 Si a strigat Asa către Domnul, Dumnezeul său, și a zis: „Doamne, Tie nu-Ți este cu neputință să mânduiestești, fie cu mulți, fie cu puțini. Doamne, Dumnezeul nostru, întărește-ne, că în Tine nădăduim și întru numele Tău am venit împotriva acestei gloate numeroase. Doamne, Dumnezeul nostru, nu-l lăsa pe om să biruiască împotriva Ta!”

11 Atunci Domnul i-a lovit pe Etiopieni în fața lui Iuda, iar Etiopianii au fugit.

12 Iar Asa și poporul său i-au fugărit din urmă până la Gherar; și au căzut atât de mulți Etiopieni, încât [se credea] că nu mai au nici o scăpare; căci se frânseseră în fața Domnului și în fața

oastei Lui; iar [Iudeii] au luat multe prăzi

13 și le-au nimicit satele dimprejurul Gherarei, căci spaima Domnului era asupra acelora; și le-au prădat toate cetățile, căci multe prăzi au adus cu ei.

14 De asemenea, le-au nimicit și adăposturile vitelor și i-au tăiat pe Alimazoni¹ și au luat o mulțime de oi și de cămile și s-au întors la Ierusalim.

15

Regele Asa și credincioșia lui.

1 Și a fost Duhul Domnului peste Azaria, fiul lui Obed.¹

2 Aceasta i-a ieșit înainte lui Asa și întrugul Iuda și lui Veniamin și a zis: „Ascultați-mă pe mine!: Domnul este cu voi în timp ce voi sunteți cu El; dacă voi Îl veți căuta, El vi Se va descoperi, dar dacă-L veți părăsi, El vă va părăsi.

3 Multă vreme va fi Israel fără Dumnezeul cel adevărat, fără preot-învățător și fără lege;

4 dar când ei se vor întoarce spre Domnul, Dumnezeul lui Israel, și-L vor căuta, El li Se va descoperi.

5 În vremea aceea nu va fi pace nici pentru cel care iese, nici pentru cel care intră, căci spaima Domnului se va afla peste toți locuitorii țărilor;

¹ „Alimazoni”: nume enigmatic, rezultat probabil, din lectiunea eronată a termenului ebraic. Va mai fi întâlnit la 22, 1. T. M.: „... au luat ca pradă vite mărunte”.

¹ Numele acestui profet nu e pomenit în vreo altă parte a Vechiului Testament (de altfel, textul din versetele 1-15 îi este propriu cronicarului).

6 un neam se va lupta cu altul și o ceteate împotriva alteia, căci Dumnezeu i-a înspăimântat cu tot felul de necazuri.

7 Voi însă fiți tari, iar mâinile voastre să nu slăbească: pentru lucrul vostru există o răsplată².

8 Si dacă [Asa] a auzit aceste cuvinte și profetia lui Azaria profetul, a prins curaj și a azvârlit toate urâciunile din toată țara lui Iuda și a lui Veniamin și din cetățile pe care le stăpânise Iero-boam în muntele lui Efraim; și a înnoit jertfelnicul Domnului, cel ce se afla în fața templului Domnului.

9 Si i-a adunat pe cei din triburile lui Iuda și Veniamin, ca și pe străinii care locuiau cu ei în Efraim și în Manase și în Simeon (căci mulți din Israel i se alăturaseră când au văzut că Domnul, Dumnezeul său este cu el).

10 Si s-au adunat în Ierusalim în luna a treia din cel de al cincisprezecelea an al domniei lui Asa;

11 și'n ziua aceea I-au adus Domnului jertfe din prăzile pe care le aduseseră: șapte sute de viței și șapte mii de oi.

12 Si s-au legat între ei² să-L caute pe Domnul, Dumnezeul părinților lor, cu toată inima lor și cu tot sufletul lor;

13 iar cel care nu-L va căuta pe Domnul, Dumnezeul lui Israel, acela trebuie să moară, fie că-i Tânăr sau Bătrân, fie că-i bărbat sau femeie.

14 Si I s-au jurat Domnului cu glas mare și cu trâmbițe și cu buciume;

15 și'ntregul Iuda s'a veselit de acest jurământ, căci din toată inima s'au jurat și cu întreaga lor dorință L-au căutat,

²Literal: „au intrat într'un legământ”; sau: „au trecut printr'un legământ”. Momentul ține de psihologia maselor, care se va dovedi, ca de obicei, fragilă.

iar El li S'a descoperit. Si le-a dat Domnul odihnă³ din toate părțile.

16 Pe Maaca, mama sa, a îndepărta-to din slujirea de preoteasă a Astartei⁴; și a retezat idolul și l-a ars în pârâul Cedrilor.

17 Cu toate acestea, înălțimile nu le-a surpat: ele încă mai erau în Israel; dar inima lui Asa a rămas deplină toată viață lui.

18 El a adus în templul lui Dumnezeu lucrurile cele sfinte ale lui David, părintele său, și lucrurile sfinte ale templului Domnului, aur, argint și vase.

19 Si nici un război n'a fost până în cel de al treizeci și cincilea an al domniei lui Asa.

16

Întreitul păcat al regelui Asa.

1 În anul al treizeci și optulea al domniei lui Asa, Baeșa, regele Israelului, s'a ridicat împotriva [regatului] lui Iuda și a început a zidi Rama, așa încât nimeni să nu poată ieși sau intra la Asa, regele lui Iuda.

2 Atunci Asa a luat argint și aur din vistieriile templului Domnului și din ale casei regale și i le-a trimis lui Benhadad, regele Siriei, care locuia în Damasc, zicând:

3 „Legământ să fie între mine și tine, între tatăl meu și tatăl tău; iată, ți-am trimis aur și argint: vino și ia-mi-l de pe cap pe Baeșa, regele Israelului, pentru ca el să se ducă de la mine”.

³„Odihnă” (în limbaj biblic): pace.

⁴Prin aceasta, Maaca și-a pierdut și demnitatea de regină-mamă.

4 Iar Benhadad l-a ascultat pe regele Asa și i-a trimis pe căpitani oștilor sale împotriva cetăților lui Israel și au pustit Ainul, Danul, Abel-Maimul și toate ținuturile lui Neftali.

5 Și a fost că dacă Baeșa a auzit, s'a oprit din zidirea Ramei și și-a încetat lucrul.

6 Atunci regele Asa i-a strâns pe toți cei din Iuda și a luat pietrele și lemăria cu care Baeșa începuse să zidească Rama; și cu ele a zidit Ghibeea și Mițpa.

7 În vremea aceea a venit profetul Hanani la Asa, regele lui Iuda, și i-a zis: „De vreme ce tu ți-ai pus nădejdea în regele Siriei în loc să ți-o pui în Domnul, Dumnezeul tău, de aceea oastea Siriei ți s'a luat din mâna.

8 Oare Etiopianii și Libienii nu aveau ei o oaste mare și vitează, cu mulțime de care și călăreți? și?: deoarece tu ai nădăduit în Domnul, Acesta ți i-a dat în mâna.

9 Căci ochii Domnului văd oriunde, peste tot pământul, ca să-i întăreasă pe cei ce cu toată inima – deci pe de-a'ntregul – sunt cu fața spre El. Întru aceasta, tu te-ai purtat nebunește; de acum, tu vei avea război”.

10 Atunci Asa s'a mâniat pe profet; și fiindcă se mâniase, l-a aruncat în temniță. În acea vreme i-a apăsat Asa și pe unii din popor.

11 Și, iată, faptele lui Asa, cele dintăi și cele din urmă, sunt scrise în Cartea regilor lui Iuda și ai lui Israel.

12 În cel de al treizeci și nouălea an al domniei sale, Asa s'a îmbolnăvit foarte rău la picioare; dar în boala sa, el nu L-a căutat pe Domnul, ci pe doctori.¹

¹Așadar, Asa a fost pedepsit pentru întreitul

13 Și a adormit Asa împreună cu părinții lui; a murit în cel de al patruzeci și unulea an al domniei lui.

14 Și l-au îngropat în mormântul pe care el și-l săpase în cetatea lui David, așezându-l pe un pat pe care l-au umplut cu mirodenii și cu tot felul de miruri ale celor ce le fac; și i-au făcut o înmormântare nemaipomenită.

17

Iosafat, regele lui Iuda.

1 În locul lui a domnit Iosafat, fiul său. Iar Iosafat s'a întărit împotriva lui Israel:

2 a așezat câte o oaste în toate cetățile cele întărite ale lui Iuda și a rânduit căpetenii în toate cetățile lui Iuda și în cetățile lui Efraim, cele pe care le cucerise Asa, părintele său.

3 Iar Domnul a fost cu Iosafat, fiindcă acesta a umblat în căile cele dintăi ale lui David, părintele său, și n'a căutat la idoli,

4 ci pe Domnul, Dumnezeul părintelui său, L-a căutat, și întru poruncile tatălui său a umblat, iar nu după faptele lui Israel.

5 Domnul a întărit regatul în mâna lui; toți poporenii lui Iuda i-au dat lui Iosafat daruri¹, iar el a dobândit multă avuție și slavă.

6 Inima i s'a înălțat în calea Domnului; el a desființat capiștile de pe înălțimi

---

său păcat: 1) s'a atins de vistieria templului; 2) a dat prioritate unei alianțe omenești, ignorând-o pe cea divină; 3) bolnav, a apelat la doctor fără să apeleze mai întâi (sau în același timp) la Dumnezeu.

¹Darurile aduse noului rege erau și un semn al supușeniei.

și tufișurile din țara lui Iuda.

7 În cel de al treilea an al domniei sale a trimis căpeteniile pe care le avea, pe cele mai viteze, anume pe Benhail, Obadia, Zaharia, Natanael și Miheia, să învețe poporul în cetățile lui Iuda;

8 și, împreună cu ei, pe levitii řemaia, Netania, Zebadie, Asael, řemiramot, Ionatan, Adonie, Tobie și Tob-Adonie; iar dintre preoți, pe Elišama și Ioram.

9 Aceștia au învățat în Iuda, având cu ei cartea legii Domnului: și au cutreierat toate cetățile lui Iuda și au învățat poporul.²

10 Și'n toate regatele dimprejurul lui Iuda intrase frica de Domnul și nici unul din ele nu a făcut război împotriva lui Iosafat.

11 Până și unii dintre Filisteni îi aduceau lui Iosafat daruri și argint și plăcoane, iar Arabii i-au adus șapte mii șapte sute de berbeci.

12 Așa că Iosafat a sporit foarte și s'a înălțat; și a zidit în Iudeea sălașe de locuit și cetăți întărite.

13 Și multe lucruri a făcut el în Iudeea; iar în Ierusalim avea ostași viteji și puternici.

14 Iată numărul acestora, după familiile lor dinspre tată: Din Iuda, căpetenii peste mii: Adna, căpetenie, care avea sub el trei sute de mii de viteji puternici;

15 după el, Iohanan, căpetenie, care avea sub el două sute optzeci de mii;

16 după acesta, Amasia, fiul lui Zicri, care avea râvnă pentru Domnul: avea sub el două sute de mii de viteji.

² Instruirea poporului asupra propriei sale religii e una din cele mai frumoase inițiativer ale unui rege.

17 Din Veniamin: viteazul ostaș Eliada, care avea sub el două sute de mii de arcași și scutieri;

18 după acesta Iehozabad, care avea sub el o sută optzeci de mii de viteji războinici.

19 Aceștia erau slujitorii regelui, în afara celor pe care-i așezase regele în cetățile întărite ale lui Iuda.

18

Iosafat și Ahab în război cu Sirienii. Moartea lui Ahab.

1 Iosafat a dobândit și mai multă bogătie și slavă; și s'a înrudit, prin căsătorie, cu familia lui Ahab.

2 După câțiva ani s'a coborât la Ahab, în Samaria; iar Ahab a înjunghiat pentru el o mulțime de oi și viței – pentru el și pentru oamenii cu care venise –, căci voia să-l atragă de partea lui să meargă împreună asupra Ramotului din Galaad.

3 Și a zis Ahab, regele lui Israel, către Iosafat, regele lui Iuda: „Vei merge tu cu mine la Ramotul Galaadului?” Iar acela i-a răspuns: „Cum sunt eu, așa și tu; cum e poporul tău, așa-i și poporul meu: cu tine la război”.

4 Și a zis Iosafat către regele lui Israel: „Întreabă-L tu astăzi pe Domnul!”

5 Atunci regele lui Israel i-a adunat pe profeti¹ – patru sute de oameni – și le-a zis: „Voi merge oare la Ramotul Galaadului să mă bat, sau mă voi lăsa păgubaș?” Iar ei au zis: „Ridică-te, și Dumnezeu îl va da în mâinile regelui”.

¹După cum se va vedea, aceștia erau profeti minciinoși, gata oricând să spună ceea ce e pe placul stăpânului.

⁶ Iar Iosafat a zis: „Oare pe-aici nu mai este vreun profet al Domnului, ca să-l întrebăm?”.

⁷ Iar regele lui Israel i-a răspuns lui Iosafat: „Mai este un om prin care-L putem întreba pe Domnul; eu însă îl urăsc, deoarece el nu profetește de bine pe socoteala mea, ci, de când trăiește, numai de rău; acesta e Miheia, fiul lui Imla”. Dar Iosafat a zis: „Să nu vorbească regele aşa!”

⁸ Atunci regele lui Israel a chemat un eunuc și i-a zis: „Cheamă-l degrabă pe Miheia, fiul lui Imla!”

⁹ Regele lui Israel și Iosafat, regele lui Iuda, sădeau fiecare pe scaunul său, îmbrăcați în vestimente, în fața porții Samariei și toți profetiile profeteau în fața lor.

¹⁰ Iar Sedechia, fiul lui Chenaana, și-a făcut niște coarne de fier și a zis: „Așa grăiește Domnul: – Cu aceste coarne voi împunge Siria, până ce va pieri”.

¹¹ Si toți profetiile profeteau aşa, zicând: „Du-te la Ramotul Galaadului, și va fi bine; Domnul îl va da în mâna regelui”.

¹² Iar solul care se duse se să-l cheme pe Miheia i-a grăit acestuia, zicând: „Iată, toți profetiile, într-un singur glas, au grăit de bine asupra regelui; fie acum cuvintele tale precum cuvintele fiecărui din ei și grăiește de bine!”

¹³ Dar Miheia a zis: „Viu este Domnul: Orice-mi va spune Domnul, aceea voi grăi!”

¹⁴ Si a venit la rege, iar regele i-a zis: „Miheia, voi merge eu oare la Ramotul Galaadului să mă războiesc, sau mă voi lăsa păgubaș?” Iar acela i-a răspuns: „Mergi, și va fi bine; vor fi dați în mâinile voastre”.

¹⁵ Iar regele i-a zis: „De câte ori să te

leg eu cu jurământ ca să nu-mi spui în numele Domnului nimic altceva decât adevărul!”²²

¹⁶ Acela i-a răspuns: „Văzutu-l-am pe Israel împrăștiat prin munți ca o turmă fără păstor. Si a zis Domnul: «Nu au domn, să se întoarcă fiecare cu pace la casa lui!»”

¹⁷ Atunci regele lui Israel a zis către Iosafat: „Nu ţi-am spus că despre mine nu profetește de bine, ci numai de rău?”

¹⁸ Miheia însă a zis: „Nu-i aşa! Ascultați cuvântul Domnului! L-am văzut pe Domnul șezând pe tronul Său, și toată ostirea cerului stând împrejururi, de-a dreapta și de-a stânga.

¹⁹ Si a zis Domnul: «Cine l-ar ademeni pe Ahab, regele lui Israel, să se urce la Ramotul Galaadului și să cadă acolo?» Si unul zicea una, altul alta.

²⁰ Atunci a ieșit un duh și a stat înaintea Domnului și a zis: „Eu îl voi înșela». Iar Domnul i-a zis: «Cu ce?»

²¹ Iar acela a zis: «Mă voi duce și mă voi face duh mincinos în gura tuturor profetilor lui». Iar El a zis: «Tu îl vei ademeni și vei izbuti; du-te și fă aşa!»

²² Si acum, iată cum Domnul a pus un duh mincinos în gura tuturor acestor profeti ai tăi; Domnul grăit-a rău despre tine”.

²³ Atunci Sedechia, fiul lui Chenaana, s'a apropiat de Miheia și l-a lovit peste obraz, zicându-i: „Pe ce cale a trecut Duhul Domnului de la mine ca să-ți grăiască ție?”

²⁴ Iar Miheia a zis: „Iată, vei vedea în ziua aceea când vei alerga din odaie'n odaie ca să te ascunzi”.

²² Regele a intuit jocul lui Miheia, acela de a vorbi mai întâi în isonul falșilor profeti (ceea ce, la el, era un fapt cu totul neobișnuit).

25 Atunci regele lui Israel a zis: „Luați-l pe Miheia și duceți-l la Amon, căpetenia cetății, și la Ioaș, fiul cel mai mare al regelui,

26 și veți zice: – Așa a zis regele: Aruncați-l în temniță, și acolo să mă-nânce pâinea necazului și să bea apa necazului până ce eu mă voi întoarce cu pace”.

27 Iar Miheia a zis: „Dacă tu te vei întoarce cu pace, atunci nu Domnul a grăit întru mine”.

28 Așa că regele lui Israel și Iosafat, regele lui Iuda, s’au dus la Ramotul Gaaladului.

29 Iar regele lui Israel a zis către Iosafat: „Eu mă voi ascunde sub altă îmbrăcămite și voi merge la război, iar tu să pui pe tine îmbrăcămîntea mea”. Așa că regele lui Israel și-a ascuns înfățișarea sub altă îmbrăcămîntă și s’au dus la război.

30 Iar regele Siriei le-a poruncit căpitanilor ce se aflau cu el în fruntea carelor de luptă, zicând: „Nu vă bateți cu cel mic sau cu cel mare, ci numai împotriva regelui lui Israel!”

31 Și a fost că atunci când căpitanii carelor de luptă l-au văzut pe Iosafat, au zis: „Acesta-i regele lui Israel!” Și l-au înconjurat să se bată cu el; dar Iosafat a strigat, iar Domnul l-a scăpat; Dumnezeu i-a îndepărtat de la el.

32 Și a fost că dacă au văzut căpitanii carelor că nu acela era regele lui Israel, au plecat de lângă el.

33 Dar un bărbat și-a întins arcul cătând bine la țintă și l-a izbit pe regele lui Israel între plămâni și coșul pieptului. Iar acela i-a zis căruțașului său: „Întoarce-ți mâna și scoate-mă din luptă, căci sunt rănit”.

34 În ziua aceea a încetat războiul, iar regele lui Israel a stat în car, în preajma Siriei, până seara; și a murit în asfințitul soarelui.

19

Mustrat de Iehu, Iosafat pune rânduială în trebile religioase și politice.

1 Iosafat, regele lui Iuda, s’ă întors cu pace la casa lui din Ierusalim.

2 Dar în întâmpinarea lui a ieșit profetul Iehu, fiul lui Hanani, și i-a zis: „O, rege Iosafat, cum de-l ajuți tu pe cel păcătos și-l iubești pe cel urât de Domnul? De aceea a venit asupră-ți mânia Domnului.¹

3 Cu toate acestea, în tine s’au găsit și fapte bune, de vreme ce ai stârpit tufișurile din țara lui Iuda și ți-ai îndrepitat inima să-L caute pe Domnul”.

4 Iar Iosafat, după ce s’ă așezat cu locuința în Ierusalim, și-a cercetat din nou poporul, de la Beer-Şeba până la muntele lui Efraim; și i-a întors către Domnul, Dumnezeul părinților lor.

5 Și a așezat judecători în toate cetățile lui Iuda, cetate cu cetate.

6 Și le-a zis judecătorilor: „Vedeți ce faceți; că nu pentru oameni faceți voi judecătă, ci pentru Domnul, iar El e cu voi când rostiți judecata.

7 Și acum, fie frica Domnului peste voi!, fiți cu băgare de seamă, căci la Domnul, Dumnezeul nostru, nu se află ne-

¹Iosafat e mustrat pentru alianța sa cu nelegiuțul Ahab (și, în subsidiar, poate și pentru naivitatea de a fi acceptat cu atâta ușurință un travesti care putea să-l coste viața).

dreptate; El nu caută la fața omului, nici nu ia mită".²

8 Mai mult, Iosafat a așezat în Ierusalim, pentru judecata Domnului, o seamă de preoți și leviți și căpetenii de familii ale lui Israel, ca să-i judece pe locuitorii Ierusalimului.

9 Și le-a poruncit, zicând: „Așa să faceti: cu frică de Domnul, cu adevăr și cu inimă dreaptă;

10 oricare dintre frații voștri care locuiesc în cetăți va veni să se judece, fie pentru vârsare de sânge, fie pentru lege – adică porunci, rânduieli sau judecăți –, voi sunteți cei ce hotărăți pentru ei, aşa ca ei să nu păcătuiască în fața Domnului, iar peste voi și peste frații voștri să nu se abată urgie; aşa să faceți, și nu veți greși.³

11 Și, iată, preotul Amaria va fi căpetenie peste voi pentru orice lucru al Domnului; iar Zebadia, fiul lui Ismael, este căpetenie peste casa lui Iuda pentru orice lucru al regelui; cât despre cărturari și leviți, îi aveți în față; fiți tari și harnici, iar Domnul va fi cu cel bun”.

20

Iosafat: biruința asupra Amoňilor și aliaților lor; sfârșitul domniei.

1 După aceasta, fiii lui Moab și fiii lui Amon – și, cu ei, o seamă de Edomiți¹ – au venit cu război împotriva lui Iosafat.

² Reforma judiciară a lui Iosafat se intemeiază pe trei principii: 1) frică de Dumnezeu; 2) obiectivitate; 3) incoruptibilitate.

3 Aceștia, cei din Ierusalim, judecau în primă instanță procesele locale și în a doua instanță pe cele trimise din cetăți.

¹ Textual: „Mineeni”, un nume care nu spune nimic, rezultat din lectiunea eronată a Textului

2 Și dacă au venit, i s'a spus lui Iosafat: „Împotriva ta a venit o mare mulțime din Siria, de dincolo de mare; și, iată, se află la Hațațon-Tamar, adică la En-Gaddi”.

3 Atunci Iosafat s'a speriat și și-a îndreptat fața să-L caute pe Domnul și a hotărât post în întregul Iuda.

4 Și întregul Iuda s'a adunat să-L cheme pe Domnul; din toate cetățile lui Iuda au venit să-L cheme pe Domnul.

5 Iar Iosafat s'a ridicat în adunarea din Ierusalim a lui Iuda, în templul Domnului, în fața curții celei noi,

6 și a zis: „Doamne, Dumnezeul părinților mei, oare nu Tu ești Dumnezeu în cer, și nu Tu domnești peste toate împărățiile neamurilor, și nu în mâna Ta se află tăria și puterea? și este oare cineva care să-Ti poată sta împotriva?”

7 Oare nu Tu ești Domnul care i-a nimicit pe locuitorii acestei țări de dinaintea poporului Tău Israel? și nu Tu i-ai dat-o pe'ntotdeauna seminție lui Avraam, pe care l-a iubit?

8 Iar ei au locuit în ea, și'n ea i-au zidit numelui Tău casă, zicând:

9 «Dacă vor veni peste noi întâmplări rele sau sabie sau certare sau molimă sau foamete, vom sta în fața acestui templu și'n fața Ta – căci numele Tău este peste templul acesta – și din necazul nostru vom striga spre Tine, iar Tu ne vei auzi și ne vei măntui».

10 Și acum, iată, fiii lui Amon și ai lui Moab și cei din muntele Seir, prin hotările căror Tu nu L-ai lăsat pe Israel să treacă atunci când ieșise din țara Egiptului – dimpotrivă, el i-a ocolit fără să-i

Ebraic. Edomiții, urmașii lui Esau, erau dușmani ancestrali ai Evreilor; locuiau în ținuturile pustii ale muntelui Seir (vezi v. 10).

nimicească –,

11 iată că acum s'au pornit împotriva noastră, ca să ne scoată din moștenirea pe care Tu ne-ai dat-o.

12 Doamne, Dumnezeul nostru, oare nu-i vei pedepsi? Că noi nu putem sta împotriva acestei gloate numeroase care a venit împotriva noastră; și nu știm ce să le facem, fără numai să ne îndreptăm ochii spre Tine".

13 „Și toți Iudeii stăteau în fața Domnului – și copiii lor, și femeile lor.

14 Atunci Duhul Domnului s'a pogorât în mijlocul adunării peste Iahaziel, fiul lui Zaharia, fiul lui Benaia, fiul lui Ieiel, fiul lui Matania, levit dintre fiii lui Asaf;

15 și acesta a zis: „Ascultați, voi, toți ai lui Iuda, și voi, locuitori ai Ierusalimului, și tu, rege Iosafat! Așa vă grăiește Domnul: «Să nu vă temeți și nici să vă însăşimântați de această mare mulțime, căci războiul nu este al vostru, ci al lui Dumnezeu.

16 Mâine să mergeți împotriva lor; iată, ei urcă pe coasta Tiț, iar voi îi veți găsi la capătul văii de lângă pustiul Ieruel.

17 Nu voi vă veți lupta; înțelegeți lucrul acesta și veți vedea izbăvirea pe care Domnul v'o dă vouă, Iuda și Ierusalim! Să nu vă temeți și nici să vă însăşimântați să le ieșiți mâine înainte; și Domnul va fi cu voi".

18 Atunci Iosafat s'a plecat cu fața la pământ laolaltă cu întregul Iuda și cu locuitorii Ierusalimului; și au căzut în fața Domnului, ca să I se închine Domnului.

19 Iar leviții dintre fiii lui Cahat și dintre fiii lui Core s'au ridicat să-L laude pe Domnul, Dumnezeul lui Israel, înălțând glas puternic.

20 „Și s'au sculat dis-de-dimineată și au ieșit în pustiul Tecoa; și în timp ce ieșeau, Iosafat a stat și a strigat, zicând: „Ascultați-mă, voi, Iudeilor, și voi, locuitori ai Ierusalimului! Aveți încredere în Domnul, Dumnezeul vostru, și încrederea voastră va fi răsplătită; aveți încredere în profetul Său și veți izbuti cu bine!"

21 „Și după ce s'a sfătuit cu poporul, a pus oameni să cânte psalmi și laude și mulțumiri și să-I laude sfințenia, mergând înaintea oastei și zicând: „Mărturisiti-vă Domnului, că în veac este mila Lui!"

22 „Și când au început ei a lăuda și a mărturisi, Domnul i-a făcut pe fiile lui Amon să lupte împotriva Moabiților și împotriva celor din muntele Seir; și i-a pus în stare de zăpăceală;²

23 căci fiile lui Amon și ai lui Moab s'au ridicat împotriva celor din Seir, ca să-i nimicească și să-i mistuie; și după ce au terminat cu cei din Seir, s'au năpusit unii împotriva altora, aşa că s'au nimicit ei între ei.

24 Iar Iudeii au venit la turnul de veghe al pustiului și s'au uitat și au văzut gloatele și, iată, toți căzuseră la pământ, morți: nici unul nu scăpase.

25 Atunci Iosafat și poporul său au ieșit să-i prade; și au aflat multe vite și unelte și îmbrăcăminte și lucruri de preț; și i-au prădat: trei zile le-a trebuit ca să ia prăzile, că erau multe.

26 „Și a fost că în cea de a patra zi s'au adunat în Valea Binecuvântării (căci acolo îl binecuvântaseră ei pe Domnul, și de aceea a fost numit locul acela Valea Binecuvântării până în ziua de azi).

²E vorba de o derută psihică, urmată, imediat, de cea militară.

²⁷ Si toți oamenii lui Iuda s'au întors la Ierusalim, avându-l în frunte pe Iosafat, cu bucurie mare, că bucurie le dăduse Domnul dinspre partea vrăjmașilor lor.

²⁸ Si au intrat în Ierusalim cu alăute și cu harpe și cu trâmbițe, ămergândî în templul Domnului.

²⁹ Si toate regatele pământului erau cuprinse de frica Domnului, când au auzit că Domnul se luptase împotriva vrăjmașilor lui Israel.

³⁰ Iar regatul lui Iosafat s'a aflat în pace; pace i-a dat Dumnezeul său, de jur-împrejur.

³¹ Așa a domnit Iosafat peste Iuda; treizeci și cinci de ani avea când a început să domnească, și a domnit în Ierusalim vreme de douăzeci și cinci de ani. Pe mama sa o chema Azuba, și era fiica lui Silhi.

³² El a umblat în căile lui Asa, tatăl său, și nu s'a abătut de la a face ceea ce e drept în ochii Domnului.

³³ Cu toate acestea, capiștile de pe înălțimi încă mai erau: poporul încă nu-și îndreptase inima spre Domnul, Dumnezeul părinților lor.

³⁴ Celealte fapte ale lui Iosafat, cele dintâi și cele din urmă, iată, sunt scrise în cărțile lui Iehu al lui Hanani, care a scris Cartea regilor lui Israel³.

³⁵ După aceasta, Iosafat, regele lui Iuda, s'a aliat cu Ohozia, regele lui Israel (care era un neleguit);

³⁶ și s'a întovărășit cu el să facă amândoi corăbii care să meargă la Tarsis; corăbile le-au făcut la Ețion-Gheber.

³⁷ Iar Eliezer, fiul lui Dodava, din Maresha, a rostit o profetie împotriva lui

Iosafat, zicând: „De vreme ce tu te-ai aliat cu Ohozia, Domnul ți-a sfârâmat lucrarea: corăbile tale s'au sfârâmat”. Si ele n'au putut să meargă la Tarsis.

21

Ioram, regele lui Iuda.

¹ Iosafat a adormit împreună cu părinții săi; și a fost îngropat în cetatea lui David; în locul lui a domnit Ioram, fiul său.

² Acesta avea șase frați, fi ai lui Iosafat: Azaria, Iehiel, Zaharia, Azaria, Micael și Șefatia; toți aceștia erau fiii lui Iosafat, regele lui Iuda.

³ Tatăl lor le dăduse daruri multe, argint și aur și arme, împreună cu cetățile întărite din țara lui Iuda; domnia însă i-a dat-o lui Ioram, căci acesta era întâiul-născut.

⁴ Si dacă Ioram a primit regatul tatălui său și s'a întărít, i-a ucis cu sabia pe toți frații săi și câteva dintre căpăteniile lui Israel.

⁵ Ioram avea treizeci și doi de ani când a început să domnească; și a domnit în Ierusalim vreme de opt ani.

⁶ Si a umblat în calea regilor lui Israel, aşa cum făcuse casa lui Ahab – căci fiica lui Ahab era soția lui – și a făcut ceea ce e rău în fața Domnului.

⁷ Cu toate acestea, Domnul nu a vrut să nimicească de tot casa lui David, de dragul legămantului pe care-l făcuse cu David, spunându-i că-i va da – lui și fiilor săi – un luminător pe ntotdeauna.

⁸ În zilele acelea s'au rupt Edomiții de Iuda și și-au făcut propriul lor rege.

⁹ Atunci a purces Ioram împreună cu căpăteniile și cu toată călărimea; și,

³Despre acest Iehu nu știm nimic.

sculându-se noaptea, i-a lovit pe Edomiții care-l împresuraseră, și pe căpeteniile carelor, dar poporul a dat fuga la corturile lor.

¹⁰ Așa s'au eliberat Edomiții de sub Iuda până'n ziua de azi; și tot atunci s'a eliberat de sub mâna lui și Libna; aceasta, fiindcă el Îl părăsise pe Domnul, Dumnezeul părintilor săi

¹¹ și fiindcă făcuse înălțimi în cetățile lui Iuda și-i făcuse pe locuitorii Ierusalimului să se dedea la desfrâname și-l amăgise pe Iuda.

¹² Atunci a venit la el o scrisoare de la profetul Ilie,¹ zicând: „Așa grăiește Domnul, Dumnezeul lui David, părintele tău: «Pentru că n'ai umblat în calea lui Iosafat, tatăl tău, și'n căile lui Asa, regele lui Iuda,

¹³ ci ai umblat în căile regilor lui Israel și l-ai făcut pe Iuda și pe locuitorii Ierusalimului să se desfrâneze aşa cum s'a desfrânat casa lui Ahab, și i-ai ucis pe frații tăi – fiii tatălui tău –, care erau mai buni decât tine,

¹⁴ iată, Domnul te va lovi cu rană mare în poporul tău și'n fiii tăi și'n femeile tale și'n toată casa ta;

¹⁵ iar tu vei fi lovit de o boală cumplită, o boală a pântecelui, până când măruntaiele vor ieși din tine, zi de zi, odată cu boala»”.

¹⁶ Așa că Domnul a ridicat împotriva lui Ioram pe Filisteni și pe Arabi și pe cei ce se învecină cu Etiopianii;

¹⁷ aceștia s'au ridicat împotriva Iudeilor și i-au învins și au luat toate bunurile ce se aflau în casa regelui, prenumit și pe fiii lui și pe fiicele lui, că nu

i-a mai rămas nici un fecior, în afară de Ohozia, cel mai mic dintre fiii săi.

¹⁸ Si după toate acestea, Domnul l-a lovit în măruntaie cu o boală fără leac,

¹⁹ care s'a tot lungit de la o zi la alta; iar când s'au împlinit doi ani, odată cu boala i-au ieșit și măruntaiele; și a murit de boală chinuitoare; iar poporul său nu i-a făcut o înmormântare aşa cum fusese aceea a părintilor săi.

²⁰ El avea treizeci și doi de ani când a început să domnească; și a domnit în Ierusalim vreme de opt ani. Si s'a dus fără nici o cinstire și a fost îngropat în cetatea lui David, dar nu printre mormintele regilor.

22

Ohozia, regele lui Iuda. Atalia. Ioaș e salvat de la masacru.

¹ Iar locuitorii Ierusalimului l-au făcut rege în locul lui pe Ohozia, fiul său cel mai mic, deoarece pe cei mai mari, pe toți, îi omorâse ceata tâlharilor care veniseră asupră-le împreună cu Arabii și Alimazonii; așa că a domnit Ohozia, fiul lui Ioram, regele lui Iuda.

² Ohozia avea douăzeci și doi de ani când a început să domnească; și a domnit în Ierusalim vreme de un an; pe mama sa o chema Atalia, și era fiica lui Omri.

³ El a umblat în calea casei lui Ahab, căci mama sa îi era sfetnic în a păcătui

⁴ Si a făcut ceea ce e rău în ochii Domnului, așa cum făcuseră cei din casa lui Ahab, care, după moartea tatălui său, îi deveniseră sfetnici, spre nimicirea lui.

¹ Relată proprie cronicarului; din nici o parte a Bibliei nu avem un indiciu asupra acestei scriitori.

5 Si, umblând în sfaturile lor, a plecat împreună cu Ioram, fiul lui Ahab, să facă război împotriva lui Hazael, regele Siriei, în Ramotul Galaadului; atunci arcașii sirieni l-au rănit pe Ioram.

6 Iar el s'a întors ca să se vindece în Izreel de rana pe care i-o făcuseră Sirienii la Ramot în vreme ce purta război împotriva lui Hazael, regele Siriei. Iar Ohozia, fiul lui Ioram, regele lui Iuda, s'a dus la Izreel să-l vadă pe Ioram, fiul lui Ahab, acesta fiind bolnav.

7 Si de la Dumnezeu a fost pierirea lui Ohozia prin venirea lui la Ioram; căci, după sosirea lui, a plecat cu Ioram împotriva lui Iehu, fiul lui Nimși, pe care Domnul îl unsese pentru stârpirea casei lui Ahab.

8 Si a fost că'n timp ce Iehu făcea răzbunarea împotriva casei lui Ahab, i-a găsit și pe mai-marii din Iuda și pe ruinenile lui Ohozia, care-i slujeau, și i-a ucis.

9 Atunci Iehu a poruncit să-l caute pe Ohozia; și l-au luat din Samaria, unde era ascuns, și l-au dus la Iehu, iar acela l-a ucis. Si l-au îngropat, că au zis: „E fiul lui Iosafat, care L-a căutat pe Domnul cu toată inima sa”. Așa că în casa lui Ohozia nu era nimeni care să poată domni.

10 Atunci Atalia, mama lui Ohozia, văzând că fiul ei a murit, s'a ridicat și a stârpit toată sămânța regească din casa lui Iuda.¹

11 Dar Ioșeba, fiica regelui Ioram, l-a luat pe Ioaș, fiul lui Ohozia, furându-l de printre fiii regelui pe care-i omorau, l-a dus – pe el și pe doica lui – în odaia de dormit; ascuns a fost de că-

tre Ioșeba, fiica regelui Ioram, sora lui Ohozia, soția preotului Iehoiada²; ea l-a ascuns de Atalia, care, astfel, nu l-a ucis.

12 Si l-au ținut ascuns în templul lui Dumnezeu timp de șase ani; iar peste țară a domnit Atalia.

23

Uneltirea împotriva Ataliei; moartea acesteia și începutul domniei lui Ioaș.

1 Iar în anul al șaptelea s'a îmbărbătat Iehoiada și i-a luat alături de sine în templul Domnului pe rutași, adică pe Azaria, fiul lui Ieroham, pe Ismael, fiul lui Iohanan, pe Azaria, fiul lui Obed, pe Maaseia, fiul lui Adaia, și pe Elișafat, fiul lui Zicri.

2 Si a cutreierat ăregatul Iuda în lung și'n lat și i-a adunat pe leviții din toate cetățile lui Iuda și pe capii de familie din Israel și a venit în Ierusalim.

3 Aici, în templul lui Dumnezeu, întreaga adunare a lui Iuda a făcut legământ cu regele. El le-a arătat pe fiul regelui și a zis: „Iată, el este fiul regelui; el să domnească, aşa cum a grăbit Domnul despre casa lui David.

4 Si acum, iată ce aveți de făcut: O treime din voi, și anume dintre preoți și leviți, veți intra sămbătă [de strajă] la porțile intrărilor;

² „Ioșeba... soția preotului Iehoiada”: mărturie prețioasă, care nu se află în 4 Rg 11, 2 și care explică de ce și cum a putut fi copilul ascuns vreme de atâtă anii fără ca Atalia să aibă vreo bănuială. (În istoria Românilor, pruncul Constantin Brâncoveanu, viitorul domn și martir, a fost salvat dintr'un masacru asemănător).

¹Masacrul era menit să-i asigure reginei o domnie fără nici un rival.

5 o treime, în casa regelui; iar o treime, la poarta din mijloc; iar întregul popor, în curțile templului Domnului.

6 În templul Domnului nu va intra nimeni, în afara de preoți și leviți și de slujitorii leviților; doar ei să intre, fiindcă ei sunt sfinți; și tot poporul să păzească rânduielile Domnului.

7 Leviții vor face roată în jurul regelui, fiecare cu arma în mâna, și vor ucide pe oricine va intra în templu. Și vor fi cu regele când ieșe și când intră".

8 Leviții și întregul Iuda au făcut aşa cum le poruncise preotul Iehoiada; și fiecare [sutaș] și-a luat oamenii săi – atât pe cei ce intrau, cât și pe cei ce ieșeau din slujba săptămânală –, căci Iehoiada nu-i lăsase liberi pe cei ce ieșeau din schimb.

9 Iehoiada i-a înarmat pe sutași cu săbiile și cu scuturile și cu armurile care fuseseră ale lui David în templul Domnului.

10 Și a așezat poporul întreg, fiecare cu armele lui, de la colțul din dreapta până la colțul din stânga al templului, în fața jertfelniciului și în fața templului, de jur-împrejurul regelui.

11 Și l-a adus în față pe fiul regelui și i-a pus coroana regală și însemnul; Iehoiada și fiii săi l-au proclamat rege și l-au uns și au strigat: „Trăiască regele!"

12 Atunci Atalia a auzit larma poporului care alerga, și pe a celor ce-l recunoșteau pe rege și-l lăudau; și a intrat la rege în templul Domnului.

13 Și, privind, iată că regele sedea pe tronul său; la intrare, dregătorii și trâmbițașii; în jurul regelui, dregători; și tot poporul ținutului se vesela: trâmbițele răsunau, cântăreții cântau din instrumente, și imnuri

de laudă cântau. Atunci Atalia și-a sfâșiat haina și a strigat: „Asta e: unelți împotriva mea!"

14 Atunci preotul Iehoiada a ieșit în față și le-a poruncit sutașilor și căpeteniilor oastei, zicând: „Scoateți-o afară din templu și n'o lăsați din mâini; și să fie ucisă cu sabia!" (căci spusese preotul: „Să nu fie omorâtă în templul Domnului").

15 Și și-au pus mâinile pe ea și au scos-o pe poarta călăreților casei regale, și acolo au ucis-o.

16 Iar Iehoiada a făcut un legământ între el, popor și rege, aşa ca ei să fie poporul Domnului.

17 Și tot poporul țării a intrat în templul lui Baal și l-a dărâmat; jertfelnicele și chipurile lui le-au sfârâmat, iar pe Matan, preotul lui Baal, l-au ucis în fața jertfelnicelor lui.

18 Iar preotul Iehoiada a așezat rânduielile templului Domnului în mâna preoților și leviților, aşa cum le hotărâse David în casa Domnului; și l-a adus Domnului arderi-de-tot – aşa cum este scris în legea lui Moise –, cu veselie și cântări – aşa cum rânduise David.

19 Și a așezat portari la porțile templului Domnului, ca să nu poată intra cel ce este necurat prin vreo faptă oarecare.

20 Și i-a luat pe capii de familie și pe viteji și pe mai-marii poporului și întregul popor al țării, iar ei l-au purtat pe rege în templul Domnului; aşa a intrat el pe poarta lăuntrică în casa regală, iar ei l-au poftit pe rege să sădă pe tronul regatului.

21 Și întregul popor al țării s'a bucurat, iar cetatea s'a liniștit. Iar pe Atalia au ucis-o cu sabia.

24

Domnia lui Ioaș. Închinarea la idolii. Pedepsirea și moartea lui.

¹ Ioaș avea șapte ani când a început să domnească; și a domnit în Ierusalim vreme de patruzeci de ani; pe mama sa o chema Țibia și era din Beer-Șeba.

² El a făcut ceea ce e drept în ochii Domnului, atât cât preotul Iehoiada a trăit.

³ Iehoiada i-a luat două femei, iar acestea i-au născut fii și fiice.

⁴ Și a fost că, după acestea, Ioaș și-a pus în gând să dreagă stricăciunile din templul Domnului.

⁵ Și i-a adunat pe preoți și pe leviți și le-a zis: „Leșiți prin toate cetățile lui Iuda și strângeți argint din tot Israelul, pentru ca în fiecare an să prenoim templul Domnului; grăbiți-vă la treabă!” Dar leviții nu s-au grăbit.

⁶ Atunci regele Ioaș l-a chemat pe Iehoiada, capul lor, și i-a zis: „De ce n'ai avut grija să-i silești pe leviți să aducă din Iuda și din Ierusalim darea pe care Moise, omul lui Dumnezeu, a rânduit-o atunci când l-a adunat pe Israel la corul mărturiei?

⁷ Căci Atalia era o neleguită, iar fiii ei au jefuit templul lui Dumnezeu: sfintele lucruri ale templului Domnului le-au hărăzit baaliilor”.

⁸ Și a zis regele: „Să se facă o ladă și să fie pusă la poarta templului Domnului, afară.

⁹ Și să se facă strigare în Iuda și în Ierusalim să I se aducă Domnului ceea ce Moise, robul lui Dumnezeu, i-a spus lui Israel în pustie”.

¹⁰ Și toți dregătorii și tot poporul au dat; și aduceau și punea în ladă până se umplea.

¹¹ Iar când lada era adusă de către leviți la dregătorii regelui, dacă aceștia vedea că în ea se află bani mai mulți decât trebuia, atunci venea secretarul regelui, precum și împăternicitorul marrelui preot, și goleau lada și o punea la locul ei. Așa făceau în fiecare zi, și adunau bani mulți;

¹² iar regele și preotul Iehoiada îi dădeau lucrătorilor tocmai la lucrul templului Domnului, și plăteau pietrari și tâmplari care să repară templul Domnului, precum și făurari în fier și în aramă, să repară templul Domnului.

¹³ Așa s'au apucat lucrătorii de treabă și lucrul sporea în mâinile lor; așa au reparat templul Domnului, chiar din temelii, și l-au adus la starea lui de mai'nainte.

¹⁴ Și dacă au terminat, i-au adus regelui și lui Iehoiada ceea ce rămăsese din bani; și au făcut vase pentru templul Domnului, vase de slujbă pentru arderile-de-tot, și cădelnițe de aur și de argint; și au adus în templul Domnului arderi-de-tot, fără încetare, în toate zilele lui Iehoiada.

¹⁵ Așa a îmbătrânit Iehoiada, îndestulat de zile, și a murit în vîrstă de o sută treizeci de ani.

¹⁶ Și l-au îngropat în cetatea lui David, alături de regi, pentru binele pe care l făcuse pentru Israel, pentru Dumnezeu și templul Acestui.

¹⁷ Și a fost că, după moartea lui Iehoiada, dregătorii lui Iuda au intrat la rege și i s'au închinat. Atunci regele a ascultat de ei.

¹⁸ Așa L-au părăsit ei pe Domnul, Dumnezeul părintilor lor, și au slujit Astartelor și idolilor; în ziua aceea, urgie s'a abătut peste Iuda și peste Ieru-

salim.

¹⁹ Si a trimis la ei profeti ca sa-i intoarcă spre Domnul, dar ei n'au ascultat; El le-a dat mărturie, dar ei nu s'au supus.

²⁰ Atunci Duhul lui Dumnezeu l-a cuprins pe Zaharia, fiul preotului Iehoiada, care s'a ridicat în fața poporului și a zis: „Așa grăiește Domnul: De ce vă abateți voi de la poruncile Domnului? Așa nu veți propăși, că dacă voi L-ați părăsit pe Domnul, și El vă va părăsi”.

²¹ Dar ei s'au ridicat împotriva lui și, din porunca regelui Ioaș, l-au ucis cu pietre în curtea templului Domnului.¹

²² Așa că Ioaș nu și-a adus aminte de mila pe care Iehoiada, tatăl acestuia, o făcuse cu el, și i-a ucis fiul; iar acesta, în timp ce murea, a zis: „Domnul să vadă și să judece!”

²³ Si a fost că, după un an, oastea Siriei s'a ridicat împotrivă-i; și au venit împotriva lui Iuda și a Ierusalimului și i-au ucis pe toți dregătorii, precum și din popor, iar prăzile le-au trimis la regele Damascului.

²⁴ Cu toate că oastea Siriei venise cu oameni puțini, Dumnezeu i-a dat în mâini o oaste foarte mare, pentru că ei Îl părăsiseră pe Dumnezeul părinților lor; El este Cel ce a făcut judecată asupra lui Ioaș.

²⁵ Si după ce [Sirienii] s'au dus de la el, lăsându-l în prada unor boli grele, împotriva lui au uneltit propriile lui slugi,

pentru săngele fiului preotului Iehoiada, și l-au ucis în patul lui, și aşa a murit. Si l-au îngropat în cetatea lui David, dar nu l-au îngropat în cimitirul regilor.

²⁶ Cei ce s'au ridicat împotriva lui au fost Zabad, fiul Simeatei Amonita, și Iehozabad, fiul Shimritei Moabiteanca.

²⁷ Si toți fiii săi, cei cinci, au venit la el. Cât despre celelalte fapte ale lui, iată că ele sunt scrise în Cartea Regilor. Iar în locul lui a domnit Amasia, fiul său.

25

Domnia lui Amasia, regele lui Iuda.

¹ Amasia avea douăzeci și cinci de ani când a început să domnească; și a domnit în Ierusalim vreme de douăzeci și nouă de ani. Pe mama sa o chema Iehoadan și era din Ierusalim.

² El a făcut ceea ce e drept în ochii Domnului, dar nu cu inimă plină.

³ Si a fost că după ce a devenit stăpân pe putere, și-a ucis slugile care-i omorâseră tatăl;

⁴ dar pe fiii lor nu i-a ucis, după legământul legii Domnului, aşa cum este scris în porunca Domnului Care a zis: „Părinții să nu fie dați morții pentru vina copiilor, și nici copiii să nu fie dați morții pentru vina părinților, ci fiecare să moară pentru păcatul său”.

⁵ Amasia a adunat casa lui Iuda și, potrivit cu familia fiecăruia, i-a rânduit căpetenii peste mii și căpetenii peste sute în întregul Iuda și în Ierusalim. Si i-a numărat pe cei de la douăzeci de ani în sus și aflat că erau trei sute de

¹Acest episod tragic va fi citat de Iisus în asprul Său rechizitoriu asupra fariseilor și cărturarilor (Mt 23, 35; Lc 11, 51), cu precizarea locului din curtea templului unde a avut loc uciderea profetului, dar și cu mențiunea că Zaharia era fiul lui Berechia (fiul lui Ido, cf. Za 1, 1, 7).

mii de inși în stare să meargă la război, purtând suliță și pavăză.

6 De asemenea, a tocmit din Israel, cu plată, o sută de mii de războinici, pentru o sută de talanți de argint.

7 Dar un om al lui Dumnezeu a venit la el, zicând: „O, rege, oastea lui Israel să nu meargă cu tine, căci Domnul nu este cu Israel și nici cu vreunul din fiii lui Efraim;

8 dacă tu îți faci socoteala că te întărești cu ei, Domnul te va înfrângă de dinaintea vrăjmașilor, că de la Domnul vin puterea și biruința”.

9 Și a zis Amasia către omul lui Dumnezeu: „Dar ce voi face cu suta de talanți pe care am dat-o oastei lui Israel?” Iar omul lui Dumnezeu a zis: „Domnul poate să-ți dea mai mult decât atât”.

10 Atunci Amasia a despărțit oastea care-i venise din Efraim, ca să se întoarcă la locul ei; iar aceia s'au mâniat foarte tare pe Iuda, și s'au întors furioși la locul lor.

11 Iar Amasia s'a îmbărbătat, și-a luat poporul și s'a dus în Valea Sării și acolo i-a ucis pe fiii lui Seir, zece mii;

12 iar pe alții zece mii, fiii lui Iuda i-au prins de vii și i-au dus în vârful stâncii și i-au aruncat de pe buza prăpastiei și toți s'au făcut bucăți.

13 Dar ostașii pe care Amasia nu-i lăsase să meargă cu el la război au năvălit asupra cetăților lui Iuda, din Sarmaria până la Bet-Horon, și au ucis în ele trei mii de oameni, luând și multe prăzi.

14 Și a fost că după ce Amasia s'a întors de la războiul cu Idumeea, i-a adus acasă pe dumnezeii filior lui Seir și i-a

făcut ca fiindu-i dumnezei și s'a plecat în fața lor și le-a adus jertfă.

15 Atunci Domnul S'a mâniat pe Amasia și a trimis la el un profet, zicându-i: „De ce i-ai căutat tu pe dumnezeii acestui popor, pe cei ce n'au fost în stare să-și scape poporul din mâna ta?”

16 Și a fost că după ce acesta a grăit, el i-a zis: „Te-am făcut eu cumva sfetnic al regelui?... Ia seama, ca nu cumva să fii biciuit!” Iar profetul s'a ferit, zicând: „Stiu că [Domnul] vrea să te dea pierzării, de vreme ce ai făcut aceasta și n'ai ascultat de sfatul meu”.

17 Atunci Amasia, regele lui Iuda, s'a sfătuinț cu ai săi și a trimis soli la Ioaș – fiul lui Ioahaz, fiul lui Iehu –, regele lui Israel, zicând: „Vino, să ne vedem față către față”.

18 Dar Ioaș, regele lui Israel, a trimis la Amasia, regele lui Iuda, zicând: „Spinul Libanului a trimis să i se spună cedrului Libanului: – Dă-ți fata după fiul meu! – Da, dar iată că vor veni fiarele sălbaticice din câmpul Libanului... Și au venit fiarele și au călcat în picioare spinul!...”

19 Tu ai zis: – Iată, eu am bătut Idumeea!... Inima te-a semetit, acum șezi în casa ta! De ce să-ți faci rău căutând prilej de ceartă? Că vei cădea, și Iuda cu tine”.

20 Dar Amasia nu l-a ascultat (că de la Domnul a fost ca el să fie dat în mâinile vrăjmașilor, de vreme ce el îi căutase pe dumnezeii Idumeilor).

21 Așa că Ioaș, regele lui Israel, s'a ridicat; el și Amasia, regele lui Iuda, s'au văzut față către față le Bet-Şemeș, în Iuda.

22 Dar Iudeii au fost bătuți de către Israeliți, așa că fiecare a fugit la cortul

său.

23 Iar Amasia, regele lui Iuda, fiul lui Ioaș, fiul lui Ohozia, a fost prins acolo, la Bet-Şemeş, de către Ioaș, regele lui Israel, care l-a dus la Ierusalim; acesta a dărâmat zidul Ierusalimului, de la poarta lui Efraim până la poarta din colț: patru sute de coti.

24 Si a luat tot aurul și argintul și toate vasele câte s'au găsit în templul Domnului, la Obed-Edom, și în vîstierile casei regale, precum și ostateci, și s'a întors la Samaria.

25 Iar Amasia, regele lui Iuda, fiul lui Ioaș, a mai trăit încă cincisprezece ani după moartea lui Ioaș, fiul lui Ioahaz, regele lui Israel.

26 Celelalte fapte ale lui Amasia, atât cele dintâi cât și cele din urmă, sunt scrise în Cartea regilor lui Iuda și ai lui Israel.

27 La vremea când Amasia s'a îndepărtat de Domnul s'a făcut împotriva lui o uneltire, iar el a fugit din Ierusalim în Lachiș; și au trimis după el în Lachiș și l-au ucis acolo.

28 Si l-au adus pe cai și l-au îngropat în cetatea lui David, laolaltă cu părinții săi.

26

Ozia (Azaria), rege în Iuda; tămâi-ază idoli și se umple de lepră.

1 Atunci tot poporul țării l-a luat pe Ozia, care avea vîrstă de șaisprezece ani, și l-a făcut rege în locul tatălui său.

2 El a rezidit Elatul și l-a readus în Iuda, după ce regele adormise cu părinții săi.

3 Ozia avea șaisprezece ani când a început să domnească; și a domnit în Ierusalim vreme de cincizeci și doi de ani. Pe mama sa o chema Iecolia și era din Ierusalim.

4 El a făcut ceea ce e drept în ochii Domnului, aşa cum făcuse și Amasia, tatăl său.

5 El L-a căutat pe Domnul în zilele lui Zaharia, care îl învăta frica de Domnul; și cât timp L-a căutat pe Domnul, Domnul l-a ajutat să-i meargă bine.

6 Si a ieșit și s'a războit împotriva Filistenilor și a dărâmat zidurile Gatului și zidurile Iabnei și zidurile Așdodului; și a zidit cetăți în ținutul Așdodului și printre Filisteni.

7 Domnul l-a întărit împotriva Filistenilor și împotriva Arabilor – care locuiesc în stâncării – și împotriva Meunitelor.

8 Chiar și Amoniții îi dădeau daruri lui Ozia, încât i s'a dus vestea până în hotarele Egiptului, căci devenise foarte puternic.

9 Si în Ierusalim a zidit Ozia turnuri, la poarta din colț și la poarta din vale și la colțurile zidurilor; și le-a întărit.

10 Si a zidit turnuri în pustie și a săpat numeroase fântâni, că avea vite multe în țara de jos și în câmpie, precum și lucrători de vie în munți și în Carmel, fiindcă era gospodar.

11 A avut Ozia și o oaste care mergea la război; cu rânduială ieșea la luptă și cu rânduială se întorcea la numărătoare; socoteala ei o țineau scriitorul Iieiel și judecătorul Maasia, care se aflau sub conducerea lui Hanania, locțiitorul regelui.

12 Numărul total al capilor de familie – al vitejilor războinici – era de două mii

șase sute;

¹³ sub conducerea lor era o oaste de trei sute șapte mii cinci sute de ostași care puteau merge la război să-l ajute pe rege împotriva dușmanilor.

¹⁴ Si pentru toată oastea a făcut Ozia scuturi, sulite, coifuri și platoșe, arcuri și praștii pentru pietre.

¹⁵ În Ierusalim a făcut mașini născocite de un om foarte isteț, ca să fie așezate pe turnuri și pe colțuri și să arunce lânci și bolovani de piatră; de pregătirea lor s'a dus vestea până departe, căci el s'a ajutat cu ele de minune, până ce a devenit puternic.

¹⁶ Si dacă a devenit puternic, inima i s'a semetit, spre pierzania lui: a păcătuit împotriva Domnului, Dumnezeului său, intrând în templul Domnului ca să ardă tămâie pe altarul tămâierilor.

¹⁷ Dar în urma lui a intrat și preotul Azaria și, împreună cu acesta, preoții Domnului, optzeci de oameni vânjoși,

¹⁸ care i s'au împotrivit regelui Ozia și i-au zis: „Nu ție și se cuvine să-I arzi tămâie Domnului, o, Ozia, ci preoților, fiilor Aaron, cei anume sfinți să tămâieze. Ieși din locașul cel sfânt, căci te-ai îndepărtat de Domnul; lucrul acesta nu-ți va fi spre cinste din partea Domnului Dumnezeu”.

¹⁹ Atunci Ozia s'a aprins de mânie, în timp ce în mâna avea cădelnița cu care să tămâieze în templu; și'n clipa când el s'a mâniat pe preoți, pe fruntea lui s'a ivit lepra, în fața preoților din templul Domnului, lângă altarul tămâierii.

²⁰ Iar Azaria, marele preot, s'a întors spre el, precum și preoții: și, iată, el era lepros pe frunte; și l-au scos repede

de acolo, căci și el se grăbea să iasă, de vreme ce Domnul îl mustrase.

²¹ Regele Ozia a fost lepros până'n ziua morții sale; ca lepros, el locuia într'o casă osebită, el, care fusese scos din casa Domnului. Iar Iotam, fiul său, cârmuia regatul, judecând poporul țării.

²² Celelalte fapte ale lui Ozia, atât cele dintâi cât și cele din urmă, sunt scrise de profetul Isaia.

²³ Si a adormit Ozia împreună cu părinții săi; și l-au îngropat laolaltă cu părinții săi în cîmpul cu mormintele regilor, fiindcă au zis: „E lepros”. Iar în locul lui a devenit rege Iotam, fiul său.

27

Iotam, regele lui Iuda.

¹ Iotam avea douăzeci și cinci de ani când a început să domnească; și a domnit în Ierusalim vreme de șaisprezece ani. Pe mama sa o chema Ierușa și era fiica lui Tadoc.

² El a făcut ceea ce e drept în ochii Domnului, aşa cum făcuse și Ozia, tatăl său, numai că el nu a intrat în locașul Domnului, iar poporul continua să-și strice purtările.

³ El a zidit poarta cea înaltă a templului Domnului și a făcut multe adaosuri la zidul Ofel;

⁴ în muntele lui Iuda a zidit cetăți, iar în păduri a ridicat locuințe și turnuri.

⁵ El s'a luptat cu regele fiilor lui Amon și l-a biruit; fiilor lui Amon ii dădea anual câte o sută de talanți de argint și câte zece mii de măsuri de grâu și zece mii de măsuri de orz; pe acestea i

le aducea regele fiilor lui Amon în fiecare an: în primul an și în al doilea și în al treilea.

6 Iotam a devenit puternic fiindcă el și-a îndreptat căile în fața Domnului, Dumnezeului său.

7 Celelalte întâmplări ale lui Iotam, războiul și faptele lui, iată că ele sunt scrise în Cartea Regilor lui Iuda și ai lui Israel.

8 Douăzeci și cinci de ani avea când a început să domnească; și a domnit în Ierusalim vreme de șaisprezece ani.

9 Și a adormit Iotam împreună cu părintii săi și a fost îngropat în cetatea lui David; iar în locul lui a domnit Ahaz, fiul său.

28

Ahaz, regele lui Iuda, și neleguirele lui.

1 Ahaz avea douăzeci de ani când a început să domnească; și a domnit în Ierusalim vreme de șaisprezece ani. El însă nu a făcut ceea ce e drept în ochii Domnului, aşa cum făcuse David, părintele său,

2 ci a umblat în căile regilor lui Israel, că până și chipuri cioplite le-a făcut idolilor lor

3 și le-a adus idolilor jertfe în valea lui Hinom și i-a trecut pe fiili săi prin foc, după urâciunile neamurilor pagâne pe care Domnul le alungase din fața fiilor lui Israel;

4 și aducea tămăieri pe înălțimi și pe acoperișuri și sub fice copac umbros.

5 Dar Domnul l-a dat în mâna Regelui Siriei; acela l-a lovit și a luat din regatul său o mare multime de robi, pe care

i-a dus în Damasc. De asemenea, l-a dat și în mâna Regelui lui Israel, care l-a lovit cu mare măcel;

6 căci Pecah, fiul lui Remalia, regele lui Israel, a ucis în Iuda o sută douăzeci de mii de viteji într-o singură zi; aceasta, din pricina că aceia îl părăiseră pe Domnul, Dumnezeul părintilor lor.

7 Iar Zicri, viteazul din Efraim, l-a ucis pe Maaseia, fiul Regelui, pe Azricam, căpetenia casei sale, și pe Elcana, locțiitorul Regelui.

8 Fiii lui Israel au robit atunci – dintre frații lor – trei sute de mii (femei, fi și fifice) și i-au prădat de multe bunuri și au dus prăzile în Samaria.

9 Dar acolo se afla un profet al Domnului, care se numea Obed. El a ieșit în întâmpinarea oastei celor ce veneau la Samaria și le-a zis: „Iată, mânia Domnului, Dumnezeului părintilor voștri, e peste [fiii lui] Iuda; El i-a dat în mâinile voastre, iar voi i-ați ucis cu atâtă cruzime încât aceasta a ajuns până la ceruri.

10 Iar acum, voi spuneți că pe fiii lui Iuda și pe ai Ierusalimului să-i țineți ca robi și roabe. Iată, oare nu sunt eu cu voi spre a mărturisi pentru Domnul, Dumnezeul vostru?

11 Și acum, ascultați la mine: Întoarceți înapoi pe aceia din frații voștri pe care i-ați luat robi; că aprinderea mâniei Domnului e peste voi”.

12 Atunci mai-marii fiilor lui Efraim: Azaria, fiul lui Iohanan, Berechia, fiul lui Meșilemot, Iezechia, fiul lui Salum, și Amasa, fiul lui Hadlai, s’au ridicat împotriva celor ce se întorceau de la război

13 și le-au zis: „Să nu-i aduceți la

noi pe robii aceştia, ca să nu punem asupră-ne un păcat împotriva Domnului! Avem noi destule păcate și vinovății, nu mai adăugați voi altele; că mare e păcatul nostru, iar aprinderea mâniei Domnului e peste Israel”.

¹⁴ Așa că războinicii i-au lăsat pe robi, precum și prăzile, în fața mai-marilor și a întregii adunări.

¹⁵ Atunci oamenii pomeniți mai sus s-au ridicat și i-au luat în primire pe robi: pe toți cei goi i-au îmbrăcat din prăzi: le-au dat îmbrăcăminte și încălțăminte și le-au dat să mănânce și să bea; și le-au dat untdelemn să se ungă, iar pe toți cei slăbiți i-au ajutat cu asini; și i-au dus la Ierihon, cetatea finicilor, la frații lor, după care s'au întors în Samaria.

¹⁶ În vremea aceea, regele Ahaz a trimis la regele Asiriei ca să-l ajute în următoarea împrejurare:

¹⁷ Idumeii se ridicaseră împotrivă-i și loviseră Iuda și luaseră o multime de robi.

¹⁸ De asemenea, năvăliseră și Filisteii în cetățile ținuturilor de la ses și de la miazăzi ale lui Iuda și luaseră Bet-Şemeșul și Aialonul și Ghederotul și Soco, cu satele lor, și Timna cu satele ei și Ghimzo cu satele ei și se aşezaseră acolo;

¹⁹ fiindcă Domnul îl umilise pe Iuda din pricina lui Ahaz, regele lui Iuda, de vreme ce acesta se îndepărta mult de Domnul.

²⁰ Si a venit împotrivă-i Tiglatfalasar, regele Asiriei, și l-a bătut.

²¹ Atunci Ahaz a luat bunurile din templul Domnului și din casa regelui și dintr'ale dregătorilor și i le-a dat rege lui Asiriei, dar aceasta nu i-a fost de

nici un folos,

²² ci mai mare necaz i-a făcut; aşa fiind, el din ce în ce mai mult se îndepărta de Domnul. Si a zis regele Ahaz:

²³ „Voi căuta spre dumnezeii Damascului, cei care m'au bătut”. Si a zis: „De vreme ce dumnezeii regelui Sirienilor le-a ajutat lor, eu le voi aduce jertfă, iar ei îmi vor ajuta mie”. Dar ei i-au devenit piatră de poticnire, lui și'ntregului Israel.

²⁴ Ahaz a înlăturat vasele din templul Domnului și le-a sfârâmat și a închis ușile templului Domnului și și-a făcut altare în fiece colț al Ierusalimului;

²⁵ și'n multe din cetățile lui Iuda, în fiecare, a făcut înăltimi de pe care să li se ardă tămâie dumnezeilor străini; și aşa L-au mâniat ei pe Domnul, Dumnezeul părinților lor.

²⁶ Celealte întâmplări ale lui Ahaz și faptele lui, atât cele dintâi cât și cele din urmă, iată că ele sunt scrise în Cartea Regilor lui Iuda și ai lui Israel.

²⁷ Si a adormit Ahaz împreună cu părinții lui; și l-au îngropat în cetatea lui David, dar nu l-au pus în cimitirul regilor lui Israel; iar în locul lui a domnit Iezechia, fiul său.

29

Iezechia, regele lui Iuda, înnoiește adevărata slujbă.

¹ Iezechia avea douăzeci și cinci de ani când a început să domnească; și a domnit în Ierusalim vreme de douăzeci și nouă de ani. Pe mama sa o chema Abia și era fiica lui Zaharia.

² El a făcut ceea ce e drept în ochii Domnului, aşa cum făcuse și David, părin-

tele său.

3 Și a fost că de îndată ce a luat în stăpânire regatul, în luna întâi, el a deschis porțile templului Domnului și le-a prenoit.

4 Și i-a adus înlăuntru pe preoți și pe leviti și i-a așezat în latura dinspre răsărit

5 și le-a zis: „Așultați, voi, leviților: De-acum curătiți-vă, și curătiți și templul Domnului, Dumnezeului părinților voștri, și scoateți necurăția din sfințele locașuri;

6 căci părinții noștri s'au răzvrătit și au făcut ceea ce era rău în fața Domnului, și L-au părăsit și și-au întors fața dinspre locașul Domnului și au întors spatele;

7 și au închis ușile templului și au stins luminile; cu tămâie n'au tămâiat, arderi-de-tot n'au adus în locașul cel sfânt al Dumnezeului lui Israel.

8 Iar Domnul S'a aprins de mânie împotriva lui Iuda și a Ierusalimului; și i-a dat spaimei și pustiirii și șuierului, aşa cum vedeti cu ochii voștri.

9 Și, iată, părinții noștri au fost loviți de sabie; fiili noștri și fiicele noastre și femeile noastre au fost robiți într'o țară care nu e a lor, aşa cum sunt și astăzi.

10 Acum însă puneți-vă în gând să faceți un legământ cu Domnul, Dumnezeul lui Israel, iar El Își va întoarce dinspre noi aprinderea mâniei Sale.

11 Și acum, nu stați de-o parte, căci pe voi v'a ales Domnul să stați înaintea Lui, să-I sluijiți și să-I fiți slujitori și să-I aduceți jertfe de tămâie”.

12 Atunci s'au ridicat leviții Mahat, fiul lui Amasia, și Ioil, fiul lui Azaria, dintre fiii lui Cahat; Chiș, fiul lui Abdi, și Azaria, fiul lui Iehaleel, din seminția

lui Merari; Ioah, fiul lui Zima, și Eden, fiul lui Ioah, din neamul lui Gherșon;

13 Șimri și Ieiel, din fiili lui Elițafan; Zaharia și Matania, din fiili lui Asaf;

14 Iehiel și Șimei, din fiili lui Eman; Șemaiă și Uziel, din fiili lui Iditun.

15 Aceștia i-au adunat pe frații lor și s'au curățit din porunca regelui – potrivit poruncii Domnului – ca să curățească templul Domnului.

16 Și au intrat preoții în templul Domnului, ca să-L curățească, și au scos toată necurăția ce se afla în templul Domnului – chiar și în curtea templului Domnului –, necurăție pe care leviții au luat-o și au aruncat-o afară, în pârâul Cedrilor.

17 Au început a se curățî în prima zi a primei luni de lună-nouă, iar în cea de a opta zi a lunii au intrat în templul Domnului; timp de opt zile au curățit templul Domnului, iar în cea de a șaisprezecea zi a primei luni au isprăvit.

18 Și au intrat înlăuntru la regele Iezechia și au zis: „Am curățit toate lucrurile din templul Domnului: jertfenicul arderii-de-tot cu vasele lui, masa punerii-înainte cu vasele ei,

19 și toate vasele pe care le-a pângărit regele Ahaz în timpul domniei lui, în lepădarea lui de Domnul; le-am pregătit, le-am curățit, iată, ele sunt înaintea jertfenicului Domnului”.

20 Iezechia s'a sculat dis-de-dimineață și i-a adunat pe mai-marii cetății și s'a suiat la templul Domnului.

21 Și a adus șapte viței, șapte berbeci, șapte miei și șapte iezi ca jertfă pentru păcat și pentru regat și pentru cele sfinte și pentru Israel; și le-a spus preoților – fiil lui Aaron – să se suie pe jertfenicul Domnului.

²² Si au înjunghiat vițeii, iar preoții au primit săngele și l-au turnat pe jertfenic; și au înjunghiat berbecii și au vărsat săngele pe jertfenic; au înjunghiat și mieii și au vărsat săngele pe jertfenic;

²³ iar iezi – jertfa pentru păcat – i-au adus în fața regelui și a adunării și și-au pus mâinile pe ei;

²⁴ preoții i-au înjunghiat, iar cu săngele lor au stropit a ispășire pe deasupra jertfelnicului, ispășire pentru tot Israelul, căci regele a spus: „Pentru tot Israelul să fie aduse arderea-de-tot și jertfele pentru păcat”.

²⁵ Si i-a așezat pe leviți în templul Domnului cu țimbale și cu alăute și cu harpe, după porunca regelui David și a lui Gad, văzătorul regelui, și a profetului Natan, căci din porunca Domnului era rânduiala aceea așezată prin mâna profetilor.

²⁶ Si stăteau leviții cu instrumentele muzicale ale lui David; iar preoții, cu trâmbițele.

²⁷ Si a zis Iezechia: „Să fie adusă arderea-de-tot pe jertfenic!” Si când au început să aducă arderea-de-tot, au început să-I cânte Domnului: și trâmbițele, și instrumentele muzicale ale lui David, regele lui Israel;

²⁸ și toată adunarea se închina și cântăreții cântau și trâmbițele răsunau până ce arderea-de-tot a fost pe de-a'ntregul săvârșită.

²⁹ Si după ce s'a săvârșit arderea, regele și toți cei ce erau cu el s'a plecat și s'a închinat Domnului.

³⁰ Iar regele Iezechia și dregătorii leau zis leviților să-I cânte Domnului imnuri cu cuvintele lui David și ale profetului Asaf; și I-au cântat cu veselie și

au căzut cu fața la pământ și I s'a închinat Domnului.

³¹ Si a răspuns Iezechia zicând: „Acum văți sfîntit pentru Domnul; apropiativă și aduceți jertfe de laudă în templul Domnului”. Si a adus adunarea jertfe și prinoase de mulțumire în templul Domnului; și tot cel ce avea inima arzândă aducea arderi-de-tot.

³² Numărul arderilor-de-tot pe care le-a adus adunarea a fost: șaptezeci de viței, o sută de berbeci, două sute de miei; totul, spre ardere-de-tot Domnului.

³³ Viței afierosiți au fost șase sute; iar oile, trei mii.

³⁴ Preoții însă erau puțini și nu puteau să jupoie ăanimalele pentru arderea-de-tot; de aceea i-au ajutat și leviții, frații lor, până ce toată treaba a fost isprăvită și până când preoții s'a curățit – căci leviții au fost mai zeloși la sfîntire decât preoții.

³⁵ Arderile-de-tot au fost îmbelșugate, cu grăsimile jertfelor de mântuire și cu libațiile arderilor-de-tot. Si aşa s'a isprăvit lucrul în templul Domnului.

³⁶ Si s'a bucurat Iezechia împreună cu întregul popor pentru faptul că poporul îl îmblânzise pe Dumnezeu; căci lucrul fusese făcut pe neașteptate.

30

Vestirea și serbarea Paștelui.

¹ Iezechia a trimis veste la tot Israelul și la Iuda și a făcut scrisori către Efraim și Manase să vină în Ierusalim la templul Domnului ca să serbeze Paștile Domnului, Dumnezeului lui Israel.

2 Regele și dregătorii și toată adunarea Ierusalimului s-au sfătuit să serbeze Paștile în luna a doua;

3 aceasta, pentru că nu putuseră să le serbeze la vremea lor, deoarece preoții, cății trebuiau, nu se curățiseră, iar poporul nu se adunase la Ierusalim.

4 Sfatul acesta a plăcut în fața regelui și a adunării.

5 Și au poruncit să se facă vestire în tot Israelul, de la Beer-Şeba la Dan, să vină să serbeze în Ierusalim Paștile Domnului, Dumnezeului lui Israel, că de multă vreme nu fuseseră serbate după cum e scris.

6 Și, din porunca regelui, în tot Israelul și Iuda au mers vestitorii cu scrisorile de la rege și dregători, zicând: „Voi, fiili lui Israel, întoarceți-vă la Dumnezeul lui Avraam, al lui Isaac și al lui Israel, întorcându-i astfel pe cei scăpați, pe cei ce au rămas din mâna regelui Asiriei.

7 Nu fiți ca părinții voștri și ca frații voștri, care s-au îndepărtat de Domnul, Dumnezeul părinților lor, încât El i-a dat spre pustiire, aşa cum o vedeti și voi;

8 și nu vă învârtoași cerbicea, aşa cum au făcut părinții voștri; dați slavă Domnului și intrați în casa Lui cea sfântă, pe care El a sfînit-o pe veci, și sluiți Domnului, Dumnezeului vostru, iar El va îndepărta de la voi aprinderea mâniei Sale.

9 Că dacă voi vă veți întoarce la Domnul, frații voștri și fiile voștri vor afla milă în fața tuturor celor ce i-au dus în robie, iar El îi va întoarce în această țară; că milostiv și îndurat este Domnul, Dumnezeul nostru, și nu-și va întoarce fața dinspre noi dacă noi ne vom întoarce la El”.

10 Așa mergeau vestitorii din cetate în cetate, în muntele lui Efraim și în Manase, până la Zabulon; dar aceia îi luau în bătaie de joc și râdeau de ei.

11 Doar oamenii din seminția lui Așer și cătiva din Manase și din Zabulon s-au smerit și au venit la Ierusalim.

12 Mâna Domnului a fost și în Iuda să le dea inimă să vină, să facă după porunca regelui și a dregătorilor, prin cuvântul Domnului.

13 Și mare mulțime de popor s'a adunat la Ierusalim ca să prăznuiască sărbătoarea Azimelor, în luna a doua; o foarte mare adunare.

14 Și s-au ridicat și au sfârâmăt altarele ce se aflau în Ierusalim și au surpat toate altarele pe care li se ardea tămâie [dumnezeilor] celor mincinoși și le-au aruncat în pârâul Cedrilor.

15 Iar în cea de a paisprezecea zi a lunii a doua au înjunghiat mielul pascal, iar preoții și levitii s-au căit de păcatele lor și s-au curățit și au adus ardere-de-tot în templul Domnului.

16 Și au sezut la locul lor, după rânduiala lor, aşa cum a poruncit Moise, omul lui Dumnezeu; și preoții primeau sângele din mâna levitilor.

17 Și pentru că mulți din adunare nu erau curățați, levitii înjunghiau mielul pascal în locul celor ce nu se putuseră curățați pentru Domnul.

18 Fiindcă cea mai mare parte din poporul lui Efraim și al lui Manase și al lui Isahar și al lui Zabulon nu se curățiseră, ci mâncaseră Paștile împotriva Scripturii. Înțând seamă de aceasta, Iezechia s'a rugat pentru ei, zicând:

19 „Domnul-Cel-Bun să se milostivească spre orice inimă care intr'adevăr îl caută pe Domnul,

Dumnezeul părinților ei, fără să se fi curățit pe potriva curățirii sfântului locaș".

20 Iar Domnul l-a ascultat pe Iezechia și a iertat poporul.

21 Iar fiii lui Israel care se aflau în Ierusalim au prăznuit sărbătoarea Azimelor timp de şapte zile, cu bucurie mare, zilnic läudând pe Domnul; și preoții și leviții îi cântau Domnului din instrumente muzicale.

22 Apoi Iezechia a vorbit pe inima tuturor leviților și a celor ce aveau o bună înțelegere asupra lucrurilor Domnului. Și au isprăvit sărbătoarea Azimelor, cea de şapte zile, aducând jertfe de mântuire și mărturisindu-se Domnului, Dumnezeului lor.

23 Atunci adunarea s'a sfătuit împreună să sărbătorească alte şapte zile; și cu bucurie au sărbătorit alte şapte zile;

24 că Iezechia a dat pentru adunare o mie de viței și şapte mii de oi, iar drengătorii i-au dat poporului o mie de viței și zece mii de oi, precum și o mare parte din cele afierosite preoților.

25 Și s'a veselit toată adunarea, preoții și leviții, și toată obștea lui Iuda și cei ce se aflau în Ierusalim, precum și străinii care veniseră din țara lui Israel, ca și cei ce locuiau în Iuda.

26 Mare veselie s'a făcut atunci în Ierusalim, că un asemenea praznic nu se mai făcuse în Ierusalim din zilele lui Solomon, fiul lui David, regele lui Israel.

27 Apoi preoții și leviții s'au ridicat și au binecuvântat poporul; și glasul lor a fost auzit, și rugăciunea lor, în locașul cel sfânt al Domnului, Care este în cer.

31

Înnoirea cultului și rânduială în tagma preoțească.

1 Și după ce toate acestea au luat sfârșit, a ieșit tot Israelul – cei ce se aflau în cetățile lui Iuda – și au sfârâmat stâlpii și au tăiat tufișurile și au doborât înălțimile și capiștile din toată Iudeea și din Veniamin și din Efraim și din Manase, până ce au terminat cu ele. Apoi întregul Israel s'a întors, fiecare la moșia lui și în cetatea lui.

2 Iar Iezechia a rânduit cetele zilnice ale preoților și ale leviților, rânduielile fiecaruia după slujba lui de preot sau levit, pentru arderea-de-tot și pentru jertfa de mântuire și pentru a aduce laude și a mărturisi și a sluji la porțile de la curtea templului Domnului,

3 precum și partea regelui, din avearea lui, la arderea-de-tot de dimineață și de seara și la arderile-de-tot pentru ziua odihnei și pentru lunile noi și pentru sărbători, aşa cum s'a scris în legea Domnului.

4 Și a zis către popor – către cei ce locuiau în Ierusalim – să le dea preoților și leviților partea ce li se cuvine, pentru ca ei să se întremeeze în slujirea templului Domnului.

5 Și după ce el a dat porunca, fiii lui Israel au adus din belșug pârgă de grâu și de vin și de untdelemn și de miere și din piece roadă a țarinii;

6 fiii lui Israel și ai lui Iuda au adus zeciuieli din belșug, iar cei ce locuiau în cetățile lui Iuda au adus și ei zeciuială din viței și din oi și din capre, afierosindu-le Domnului, Dumnezeului lor; le-au adus și le-au pus grămezi-grămezi.

⁷ Grămezile au început a se face în luna a treia și le-au isprăvit în luna așaptea.

⁸ Atunci a venit Iezechia cu dregătorii săi și au văzut grămezile și au binecuvântat pe Domnul și poporul lui Israel.

⁹ Iezechia i-a întrebat pe preoți și pe levici asupra grămezilor.

¹⁰ Si a răspuns preotul Azaria, mai marele neamului lui Tadoc, și a zis: „De când s'a început a se aduce pri-noase în templul Domnului, noi am mâncat și am băut și a mai și rămas din belșug; căci Domnul și-a binecuvântat poporul: iată, aceasta este ceea ce prisosește”.

¹¹ Si a zis Iezechia: „Să se pregătească în templul Domnului cămări!” Si le-au pregătit;

¹² și au pus în ele, fără nici o smintea-lă, pârga și zeciuie-lile; iar Conania levitul era ispravnic peste ele, precum și fra-tele său Șimei, ca al doilea.

¹³ Din porunca regelui Iezechia și a lui Azaria, căpetenia templului Domnului, Conania și frațele său Șimei i-au numit supraveghetori pe Iehiel, Azaria, Nahat, Asael, Ierimot, Iozabad, Eliel, Ismachia, Mahat și Benaia.

¹⁴ Iar Core, fiul levitului Imna, portarul din partea de răsărit, era supraveghetor al prinoaselor, ca să împartă pârga și lucrurile cele mai sfinte.

¹⁵ Sub mâna lui se aflau Eden, Miniamin, Iosua, Șemaia, Amaria și Șecania, preoți meniți să împartă cu credincioșie părțile ce li se cuveneau fraților lor din cetăți, atât celui mare, cât și celui mic,

¹⁶ în afara celor de parte bărbătească de la trei ani în sus: fiecăruia din cei ce intră în templul Domnului, potrivit cu

slujba lui zilnică, cu rangul și cu rândul lui de fiecare zi.

¹⁷ Aceasta este împărțeala preoților, după familiile lor: leviții, întră rânduri elile lor, de la douăzeci de ani în sus, fiecare în rândul lui,

¹⁸ ținându-se seamă, la fiecare neam, de fiili și fricele lor, de toți la un loc; fiindcă ei cu credințioșie făceau curătenia sfântului locaș.

¹⁹ Iar pentru fiili lui Aaron care să-vârșeau slujba preoției și care locuiau în cetăți au fost puși bărbați anume rânduiți să-i dea porție fiecărui ins de parte bărbătească dintre preoți și fiecăruia dintre leviții avuți în vedere.

²⁰ Așa a făcut Iezechia în întregul Iuda: a făcut ceea ce era drept și bun în ochii Domnului, Dumnezeului său.

²¹ În fiecare lucru pe care el l-a început în slujba templului Domnului, precum și în lege și în porunci, el a căutat spre Dumnezeul său din tot sufletul său; și a făcut și a sporit.

32

Iezechia scapă, prin minune, de Senaherib.

¹ Iar după aceste lucruri și după adevărul lor s'a ridicat Senaherib, regele Asirienilor, și a venit împotriva lui Iuda și și-a aşezat tabăra împotriva cetăților întărite cu ziduri, zicându-și să le ia pentru sine.

² Iar Iezechia, văzând venirea lui Senaherib și hotărârea lui de a da luptă împotriva Ierusalimului,

³ s'a sfătuit cu bătrâni săi și cu vitejii să astupe izvoarele de apă din afara cetății; și l-au ajutat;

4 și a adunat mult popor și a astupat izvoarele apelor și râul care curgea prin cetate, zicând: „Nu cumva regele Asiriei să vină și să afle apă multă și să prindă putere”.

5 Și s'a întărit Iezechia și a umplut la loc zidul care fusese surpat și a zidit turnuri și un alt zid exterior, în față, și a întărit turnul cetății lui David și a pregătit arme din belșug.

6 Și a pus căpitani de război peste popor; și s'au adunat la el în locul deschis din poarta văii, iar el le-a grăit, zicând:

7 „Întăriți-vă și îmbărbătați-vă și să nu vă speriați în fața regelui Asiriei și în fața tuturor neamurilor care sunt cu el, că mai mulți sunt cu noi decât cu el;

8 cu el sunt brațe de carne, dar cu noi este Domnul, Dumnezeul nostru, ca să ne scape și să ducă lupta noastră”. Iar poporul s'a întărit cu aceste cuvinte ale lui Iezechia, regele lui Iuda.

9 După aceea, Senaherib, regele Asiriei, și-a trimis servii la Ierusalim (în timp ce el se afla la Lachiș, împreună cu toată oastea lui); a trimis la Iezechia, regele lui Iuda, și la întregul Iuda ce se afla în Ierusalim, zicând:

10 „Așa grăiește Senaherib, regele Asirienilor: – În cine vă punetă voi nădejdea, de rămâneți sub împresurare în Ierusalim?

11 Nu cumva Iezechia vă înșală, ca să vă dea morții și foamei și setei, zicând: «Domnul, Dumnezeul nostru, ne va scăpa din mâna regelui Asiriei!»?

12 Oare nu acesta este Iezechia, cel care I-a dărămat jertfelnicele și locurile Lui cele înalte și le-a zis Iudeilor și locuitorilor Ierusalimului: «În fața acestui jertfelnic să vă închinăți și deasupra lui să tămâiați!»?

13 Oare voi nu știți ceea ce eu și părinții mei le-am făcut tuturor neamurilor din țările lor? Au putut oare dumnezeii neamurilor de pe întreg pământul să-și scape popoarele din mâna mea?

14 Dintre dumnezeii acestor neamuri pe care părinții mei le-au nimicit, cine a fost în stare să-și scape poporul din mâna mea?... Cum dar va putea Dumnezeul vostru să vă mântuiască din mâna mea?

15 Așadar, să nu vă amăgeașcă Iezechia și să nu facă din voi niște creduli; să nu-l credeți: nici un dumnezeu al vreunui neam și al vreunui regat nu va putea să-și scape poporul din mâna mea, aşa cum nu l-a scăpat din mâna părinților mei; așadar, nici Dumnezeul vostru nu vă va scăpa din mâna mea”.

16 Și încă alte multe au grăit servii săi împotriva Domnului Dumnezeu și împotriva lui Iezechia, robul Său.

17 El a făcut și o scrizoare prin care L defâima pe Domnul, Dumnezeul lui Israel, spunând despre El: „Așa cum dumnezeii neamurilor pământului nu și-au scos popoarele din mâna mea, nici Dumnezeul lui Iezechia nu-și va scoate din mâna mea poporul”.

18 Și au strigat cu glas mare, în limba ebraică, spre poporul Ierusalimului, cel de pe zid, să le ajute și să dărâme [zidurile], pentru ca ei să ia cetatea.

19 Ei vorbeau despre Dumnezeul Ierusalimului ca despre dumnezeii popoarelor pământului (lucruri de mâini omenești).

20 Atunci regele Iezechia și profetul Isaia, fiul lui Amos, s'au rugat asupra acestora și au strigat la cer.

21 Iar Domnul a trimis un înger și a sfărâmat pe tot viteazul și războinicul

și pe comandanții și pe căpetenile cele mari din tabăra regelui Asiriei; acesta s'a întors plin de rușine în țara lui și a intrat în capiștea dumnezeului său, iar fiili lui – cei ce ieșiseră din coapsele lui – l-au ucis cu sabia.

²² Așa i-a măntuit Domnul pe Iezechia și pe locuitorii Ierusalimului din mâna lui Senaherib, regele Asiriei, și din mâna tuturor celorlalți și i-a apărat din toate părțile.

²³ Și mulți îl aduceau daruri Domnului în Ierusalim și daruri lui Iezechia, regele lui Iuda, și multă slavă și-a dobândit el, după acestea, în ochii tuturor neamurilor.

²⁴ În zilele acelea, regele Iezechia s'a îmbolnăvit de moarte și I s'a rugat Domnului; iar El l-a ascultat și i-a dat semn.

²⁵ Dar Iezechia nu I-a răsplătit pe măsura darului pe care-l primise: inima lui devenise semeată; așa că mânia s'a stârnit asupra sa și a lui Iuda și asupra Ierusalimului.

²⁶ Cu toate acestea, de îndată ce Iezechia s'a smerit pe sine din semeția inimii – el și cei ce locuiau în Ierusalim –, mânia Domnului n'a venit peste ei în zilele lui Iezechia.

²⁷ Iezechia a avut avere și foarte multă slavă; și-a făcut vistieri pentru aur, pentru argint, pentru pietre prețioase, ca și pentru mirodenii; de asemenea, magazii pentru arme și pentru vase de mare preț

²⁸ și hambare pentru roadele de grâu, de vin și de untdelemn, precum și grajduri și țarcuri pentru tot felul de vite, și stâne pentru turme;

²⁹ și cetăți, pe care și le-a zidit pentru sine, și agonisită de oi și de mulți boi,

că i-a dat Domnul foarte multă avuție.
³⁰ Același Iezechia a astupat gura de sus a apelor Ghihonului și le-a făcut să curgă în jos prin partea de miazăzi a cetății lui David. Și a propășit Iezechia în toate lucrurile sale.

³¹ Cu toate acestea, atunci când trimișii mai-marilor Babilonului au venit la el să-l întrebe despre semnul ce se făcuse în țară, Domnul l-a părăsit, ca să-l încerce, ca să cunoască ce anume avea el în inima lui.

³² Cât despre celealte fapte ale lui Iezechia, despre bunătatea lui, iată, ele sunt scrise în Vedenia profetului Isaia, fiul lui Amos, precum și în Cartea Regilor lui Iuda și ai lui Israel.

³³ Și a adormit Iezechia împreună cu părinții săi și l-au îngropat în rândul de sus al mormintelor fiilor lui David; și la moartea lui, slavă și cinste i-au adus întregul Iuda și locuitorii Ierusalimului. În locul lui a devenit rege Manase, fiul său.

33

Domnia lui Manase și a lui Amon.

¹ Manase avea doisprezece ani când a început să domnească; și a domnit în Ierusalim vreme de cincizeci și cinci de ani.

² El a făcut ceea ce e rău în ochii Domnului, urmând urâciunile neamurilor pe care Domnul le-a izgonit din fața fiilor lui Israel.

³ El a zidit la loc înălțimile pe care le dărâmase Iezechia, tatăl său, și le-a ridicat baailor stâlpi și a făcut tufișuri și s'a închinat la toată „oștirea cerului” și tuturor le-a slujit;

4 și a zidit un altar în templul Domnului – acela despre care Domnul a zis: „În Ierusalim va fi numele Meu în veac” –,

5 iar în cele două curți ale templului Domnului a zidit altare pentru toată „oștirea cerului”;

6 și pe fiii săi i-a trecut prin foc în valea Ben-Hinom, a ghicit, a vrăjit, a adus oameni care se îndeletniceau cu chemarea morților, precum și vrăjitori, făcând astfel multe rele în fața Domnului, ca să-L întărâte;

7 iar idolul și chipul turnat pe care le făcuse le-a așezat în templul lui Dumnezeu, aceea despre care Dumnezeu spuse către David și către Solomon, fiul acestuia: „În această casă și în Ierusalimul pe care Eu l-am ales din toate semințiile lui Israel, aici Îmi voi pune numele pe veci;

8 și nu voi mai urni piciorul lui Israel din țara pe care Eu le-am dat-o părinților lor, dar numai dacă vor păzi tot ceea ce Eu am poruncit, adică după toată legea și după poruncile și judecățile date prin mâna lui Moise”.

9 Dar Manase i-a dus în rătăcire pe Iuda și pe locuitorii Ierusalimului, ca să facă ei ce e rău mai mult decât toate neamurile pe care Domnul le-a alungat din fața filor lui Israel.

10 Domnul a grăit către Manase și către poporul său, dar ei nu l-au ascultat;

11 aşa că Domnul a adus asupra lor căpeteniile oastei regelui Asiriei, care l-au prins pe Manase cu arcanul și l-au legat cu cătușe și l-au dus în Babilon.

12 Și nătunzătorul său și l-au îngropat în grădina casei lui; iar în locul lui a domnit Amon, fiul său.

13 Și s'a rugat la El, iar El l-a auzit și i-a ascultat strigarea și l-a întors la Ierusalim, în regatul său, și a cunoscut Manase că Domnul, El este Dumnezeu.

14 După aceea a zidit el zidul cel din afară al cetății lui David, de la mișcări spre răsăritul Gihonului, până la părău, la intrarea prin Poarta Peștilor, a înconjurat Ofelul, l-a înălțat foarte și a așezat căpetenii de oaste prin toate cetățile întărîte ale lui Iuda.

15 Și a înlăturat dumnezeii străini și idolul din templul Domnului și toate altarele pe care le zidise în muntele templului Domnului, în Ierusalim și în afara cetății.

16 Și a dres la loc jertfelnicul Domnului și a adus pe el jertfe de mântuire și de laudă; și le-a spus fiilor lui Iuda să-I slujească Domnului, Dumnezeului lui Israel.

17 Cu toate acestea, poporul încă mai aducea jertfe pe înălțimi, dar numai pentru Domnul, Dumnezeul său.

18 Cât despre celelalte fapte ale lui Manase, despre rugăciunea lui către Dumnezeu și despre cuvintele văzătorilor pe care aceștia i le grăiau în numele Domnului, Dumnezeului lui Israel,

19 iată, ele se află în cuvintele rugăciunii lui, aşa cum Domnul l-a ascultat. Cât despre păcatele lui și căderile lui și despre locurile unde zidise înălțimi și unde făcuse tufișuri și idoli mai înainte de a se fi pocăit, iată, ele sunt scrise în Cartea Văzătorilor.

20 Și a adormit Manase împreună cu părinții săi și l-au îngropat în grădina casei lui; iar în locul lui a domnit Amon, fiul său.

21 Amon avea douăzeci și doi de ani

când a început să domnească; și a domnit în Ierusalim vreme de doi ani.

²² El a făcut ceea ce e rău în ochii Domnului, aşa cum făcuse Manase, tatăl său, și aducea jertfe tuturor idolilor pe care-i făcuse Manase, tatăl său, și le slujea.

²³ Dar el nu s'a smerit în fața Domnului, aşa cum se smerise Manase, tatăl său; căci Amon, fiul acestuia, și-a înmulțit păcatul.

²⁴ Și servii săi au uneltit împotrivă-i și l-au ucis în casa lui.

²⁵ Dar poporul țării i-a ucis pe cei ce uneltiseră împotriva regelui Amon; în locul acestuia l-au pus rege pe Iosia, fiul său.

34

Domnia lui Iosia.

¹ Iosia avea opt ani când a început să domnească; și a domnit în Ierusalim vreme de treizeci și unu de ani.

² El a făcut ceea ce e drept în ochii Domnului și a umblat în căile lui David, părintele său, și nu s'a abătut nici la dreapta, nici la stânga.

³ În cel de al optulea an al domniei sale – fiind el încă Tânăr – a început a-L căuta pe Domnul, Dumnezeul lui David, părintele său; iar în anul al doisprezecelea al domniei sale a început să cu-rete [regatul lui] Iuda și Ierusalimul de locurile cele înalte și de tufișuri și de capiști și de chipuri cioplite;

⁴ și a dărâmat altarele baalilor, care-i stăteau în față, precum și înălțimile de deasupra lor; și a tăiat tufișurile și chipurile cioplite, iar chipurile turnate

le-a sfărâmat și le-a măruntit și le-a topit și le-a aruncat pe mormintele celor ce le aduseseră jertfe.

⁵ A ars oasele preoților pe altarele lor și a curățit Iuda și Ierusalimul

⁶ și cetățile lui Manase, ale lui Efraim, ale lui Simeon și ale lui Neftali, precum și locurile dimprejurul lor.

⁷ Și a dărâmat altarele și tufișurile, a sfărâmat idolii, fărâmîțându-i, și a retezat toate înălțimile din întreaga țară a lui Israel, după care s'a întors în Ierusalim.

⁸ Iar în cel de-al optprezecelea an al domniei sale, după ce curățise țara și templul, a trimis pe Şafan, fiul lui Atalia, pe Maaseia, căpetenia cetății, și pe Ioab, fiul lui Ioahaz, cronicarul său, să prenoiască templul Domnului, Dumnezeului său.

⁹ Aceștia au venit la Hilchia arhiereul și i-au dat banii ce fuseseră aduși în templul Domnului, cei pe care leviții paznici ai porții îi adunaseră din mâinile semințiilor lui Manase și Efraim și de la căpetenii și de la toți cei ce rămăseseră în Israel și de la fiii lui Iuda și ai lui Veniamin și de la locuitorii Ierusalimului.

¹⁰ Și i-au dat în mâna meșterilor care lucrau în templul Domnului, să-l prenoiască și să-l întărească;

¹¹ i-au împărțit la dulgheri și la zidari, ca să cumpere pietre cioplite și lemnărie pentru acoperișul clădirilor pe care regii lui Iuda le stricaseră.

¹² Oamenii aceia erau cinstiți în ceea ce făceau; peste ei îi aveau, ca supraveghetori, pe Iahat și pe Obadia – leviți din fiii lui Merari –, pe Zaharia și pe Meșulam – dintre fiii lui Cahat –, precum și pe toți leviții, pe toți cei ce știau

să cânte cu instrumente muzicale;

¹³ ei erau și peste salahori și peste toți lucrătorii care aveau de făcut, fiecare, o anume lucrare; dintre leviți erau și scriitorii, judecătorii și portari.

¹⁴ Când au luat banii ce fuseseră aduși în templul Domnului, atunci Hilchia preotul a găsit Cartea legii Domnului, care fusese dată prin mâna lui Moise.

¹⁵ Si răspunzând Hilchia, a zis către Șafan scriitorul: „În templul Domnului am găsit Cartea legii”. Si Hilchia i-a dat lui Șafan Cartea.

¹⁶ Iar Șafan a dus Cartea la rege. În același timp, i-a dat regelui socoteală, zicând: „Toți banii au fost dați în mâna servilor tăi care fac lucrările;

¹⁷ argintul ce s'a aflat în templul Domnului a fost topit și apoi dat în mâna supraveghetorilor și în mâna celor ce lucrează”.

¹⁸ Atunci scriitorul Șafan i-a dat de știre regelui zicând: „Preotul Hilchia mi-a dat o carte”. Iar Șafan a citit-o în fața regelui.

¹⁹ Si a fost că dacă regele a auzit cuvintele legii, și-a sfâșiat hainele;

²⁰ și regele le-a poruncit lui Hilchia, lui Ahicam, fiul lui Șafan, lui Abdon, fiul lui Miheia, lui Șafan scriitorul și lui Asaia, slujitorul regelui, zicând:

²¹ „Duceți-vă și întrebați-L pe Domnul despre mine și despre cei ce au rămas în Israel și în Iuda, cu privire la cuvintele Cărtii care s'a găsit, că mare este mânia Domnului care s'a aprins peste noi din pricina că părinții noștri n'au ascultat cuvintele Domnului, să facă pe potriva a tot ceea ce este scris în Cartea aceasta”.

²² Atunci Hilchia și cei cărora le poruncise regele s'a dus la Hulda pro-

orocița, soția lui Șalum veșmântarul, fiul lui Tochat, fiul lui Hasra, cel care avea în pază veșmintele; ea locuia în Ierusalim, în despărțământul al doilea; și i-au vorbit despre ceea ce aveau de spus.

²³ Iar ea le-a zis: „Aşa zice Domnul, Dumnezeul lui Israel: Spuneți-i omului care v'a trimis la mine:

²⁴ Aşa grăiește Domnul: «Iată, eu voi aduce rele asupra acestui loc și asupra celor care-l locuiesc, după toate cuvintele scrise în Cartea care a fost citită în fața regelui lui Iuda;

²⁵ aceasta, pentru că ei M'au părăsit și au adus jertfe unor dumnezei străini, ca să-Mi stârnească mânia în toate faptele mâinilor lor; aşadar, mânia Mea se va aprinde asupra acestui loc și nu se va stinge».

²⁶ Iar regelui lui Iuda, care v'a trimis să-L întrebați pe Domnul, așa să-i spuneți: «Aşa grăiește domnul, Dumnezeul lui Israel:

²⁷ Cât despre cuvintele pe care tu le-ai auzit: De vreme ce inima ta s'a înfrânt, iar tu te-ai smerit în fața Mea de îndată ce ai auzit cuvintele Mele privitoare la locul acesta și la locuitorii lui și te-ai umilit în fața Mea și ți-ai sfâșiat hainele și ai plâns în fața Mea, și Eu am auzit, zice Domnul:

²⁸ iată, Eu te voi adăuga la părinții tăi și te vei sălășlui cu pace în mormântul tău, și ochii tăi nu vor vedea toate realele pe care Eu le voi aduce peste locul acesta și peste locuitorii lui». Iar ei i-au dus regelui răspunsul.

²⁹ Atunci regele a trimis și i-a adunat la el pe bătrâni din Iuda și din Ierusalim.

³⁰ Si s'a suit regele în templul Domnului, și'mpreună cu el întregul Iuda și

locuitorii Ierusalimului și preoții și le-viții și întregul popor, de la mic la mare; și năuzul lor a citit toate cuvintele din Cartea legii, cea care fusese găsită în templul Domnului.

³¹ Si a sezut regele pe locul său și a făcut legământ în fața Domnului că vor umbla după Domnul și cu toată inima și cu tot sufletul îl vor păzi poruncile și mărturiile și îndreptările și vor plini cuvintele legii, cele ce sunt scrise în Cartea aceasta.

³² Iosia i-a îndatorat pe toți cei ce se aflau în Ierusalim și în Iuda și în Veniamin și au făcut locuitorii Ierusalimului legământ în templul Domnului, al Dumnezeului părinților lor.

³³ Si a alungat Iosia toate urâciunile din întreaga țară a filor lui Israel, iar pe toți cei ce se aflau în Ierusalim și în Israel i-a făcut să-I slujească Domnului, Dumnezeul lor; și nătoate zilele vieții lui, ei nu s-au abătut de la Domnul, Dumnezeul părinților lor.

35

Iosia serbează Paștile. Moartea sa.¹

¹ Si a sărbătorit Iosia Paștile Domnului, Dumnezeului său; și a jertfit mielul pascal în cea de a paisprezecea zi a lunii întâi.²

² Si i-a pus pe preoți la rânduiala lor și le-a poruncit să slujească în templul

¹ În LXX ed. Rahlfs, capitolele 35 și 36 din 2 Par alcătuiesc capitolul 1 din Ezdra; locul lor însă este aici.

² Relatarea de mai jos (vv. 2-6), proprie croni-carului, e menită să demonstreze că Iosia a restaurat cultul iudaic în conformitate cu vechile le-giuri și rânduieli.

Domnului.

³ Iar leviților, care aveau căderea să luceze în tot Israelul, le-a spus să I se sfîntească Domnului; ei au aşezat chivotul cel sfânt în templul pe care-l zidise Solomon, fiul lui David, regele lui Israel. Si a zis regele: „Nu aveți nimic de ridicat pe umeri; aşadar, acum slujiți-I Domnului, Dumnezeului vostru, și poporului Său Israel.

⁴ Să vă pregătiți după neamurile voastre părintești și după cetele voastre zilnice, aşa cum a scris David, regele lui Israel, și [cum a rămas] prin mâna fiului său Solomon.

⁵ Așezați-vă în templu pe potriva împărtării după casele voastre părintești, pentru frații voștri, fiii poporului³; de asemenea, pe potriva cetelor în care sunt împărtiți leviții, după familiile lor.

⁶ Înjunghiați mielul pascal și pregătiți-l pentru frații voștri, pentru ca ei să facă aşa cum Domnul a grăit prin mâna lui Moise”.

⁷ Si Iosia le-a dat filor poporului, ca prinos, oi și miei și iezi, toate pentru Paști; întru totul, numărul lor a fost de treizeci de mii, precum și trei mii de viței; acestea, din avereia regelui.

⁸ Dar și dregătorii săi au dat prinoase poporului și preoților și leviților: Hilkchia, Zaharia și Iehiel, căpeteniile templului lui Dumnezeu, le-au dat preoților, pentru jertfa de Paști, două mii și sase sute de oi, miei și iezi, precum și trei sute de viței;

⁹ Conania, Semaia și Natanael, fratele acestuia, Hașabia, Ieiel și Iozabad, că-

³ Prin „frații voștri, fiii poporului” se înțeleg laicii (cei ce nu faceau parte din casta preoțească).

peteniile leviților, le-au dat leviților, ca prinos de Paști, cinci mii de oi și cinci sute de viței.

¹⁰ Așa s'a întocmit slujba; și au stătut preoții în locul lor și leviții la cetele lor, după porunca regelui.

¹¹ Si au îngunjhiat mielul pascal; preoții stropeau, din mâinile lor, cu sânge, iar leviții jupuiau pielea de pe animalele de jertfă.

¹² Apoi au pregătit cele de trebuință pentru arderile-de-tot, ca să le dea aceleora pe potriva împărțirii lor pe case părintești, precum și fiilor poporului, pentru ca aceștia să I le aducă Domnului, așa cum e scris în cartea lui Moise. Așa au făcut până dimineața.

¹³ Mielul pascal l-au fript la foc, după rânduială, iar jertfele sfinte le-au fierit în căldări și vase de aramă și au dus totul până la capăt și grabnic au împărțit la toți fiii poporului.

¹⁴ Iar după aceea și-au pregătit pentru ei însiși și pentru preoți – căci preoții fuseseră prinși până'n noapte cu împărțirea arderilor-de-tot și a grăsimilor –, așa că leviții au pregătit pentru ei însiși și pentru frații lor, fiili lui Aaron.

¹⁵ Si fiili lui Asaf, cântăreții, au stat la locurile lor, după rânduielile lui David, ale lui Asaf, ale lui Heman și ale lui Iuditun, profetii regelui; tot așa căpeteniile și portarii fiecărei porți – acestora nu le era îngăduit să se miște din slujba celor sfinte, fiindcă frații lor, leviții, pregăteau și pentru ei.

¹⁶ Așa s'a rânduit și s'a săvârșit toată slujba Domnului în acea zi a prăznuirii Paștilor; și au adus arderi-de-tot pe jertfelnicul Domnului, după porunca regelui.

¹⁷ În vremea aceea, fiili lui Israel care

erau de față au prăznuit Paștile și sărbătoarea Azimelor timp de șapte zile.

¹⁸ Paști ca acestea nu mai fuseseră în Israel din zilele profetului Samuel; nici un rege din Israel nu I-a făcut Domnului Paști așa cum a făcut Iosia, fiind de față și preoții și leviții și întregul Iuda și Israel și locitorii Ierusalimului.

¹⁹ Paștile acestea s'au petrecut în cel de al optșprezecelea an al domniei lui Iosia. După toate acestea, pe care Iosia le-a făcut în templu, regele Iosia a ars pe cei ce chemau morții, ghicitorii, terafimii, idolii și sodomiti ce se aflau în țara lui Iuda și în Ierusalim, ca să adeverească, prin aceasta, cuvintele legii, cele scrise în Cartea pe care preotul Hilchia o AFLASE în templul Domnului. Înainte de el n'a mai fost un altul care să se fi întors către Domnul cu toată inima sa și cu tot sufletul său și cu toată puterea sa – potrivit cu toată legea lui Moise –, și nici după el nu a fost un altul să-i semene. Cu toate acestea, Domnul nu S'a întors cu totul de la aprinderea mâniei Sale celei mari, ci cu mare mânie S'a aprins Domnul împotriva lui Iuda, din pricina tuturor întărâtărilor cu care Îl întărâtase Manase. Si a zis Domnul: „Așa cum l-am lepădat pe Israel, tot astfel îl voi lepăda și pe Iuda de la fața Mea și voi părăsi cetatea pe care Eu am ales-o, Ierusalimul, și casa despre care am zis: «Acolo va fi numele Meu»”.

²⁰ Iar Neco, regele Egiptului, s'a ridicat împotriva regelui Asirienilor, la râul Eufrat, iar regele Iosia a ieșit să-l întămpine.

²¹ Acela i-a trimis niște soli, zicând: „Ce treabă am eu cu tine, rege al lui Iuda? Nu împotriva ta vin eu astăzi cu război. Dumnezeu mi-a spus să mă

grăbesc; ferește-te de Dumnezeul Care este cu mine, ca nu cumva să te nimicească”.

²² Dar Iosia nu s'a dat înapoi de dinaintea lui, ci s'a pregătit să se lupte cu el – neascultând cuvintele lui Neco, cele ce erau din gura lui Dumnezeu –, ci a venit să se războiască în câmpia Meghiddo.

²³ Atunci arcașii au tras asupra lui Iosia. Iar regele le-a zis servilor săi: „Duceți-mă de aici, căci sunt greu rănit”.

²⁴ Iar servii săi l-au ridicat din carul de luptă și l-au așezat în cel de al doilea car pe care-l avea și l-au adus la Ierusalim, unde a murit. Și l-au îngropat împreună cu părinții lui; și întregul Iuda și Ierusalimul l-au plâns pe Iosia.

²⁵ De asemenea, și Ieremia l-a jelit pe Iosia; și toți dregătorii și femeile lor au prins a rosti plângerii pentru Iosia până'n ziua de azi; și'n această privință au dat poruncă în Israel și, iată, ele se află scrise în Plângerii.⁴

²⁶ Cât despre celelalte fapte ale lui Iosia, despre nădejdea lui în cele scrise în legea Domnului,

²⁷ despre faptele lui cele de la început și cele de pe urmă, iată, ele sunt scrise în Cartea Regilor lui Israel și ai lui Iuda.

36

Ioahaz, Ioiachim și Sedechia, regii lui Iuda. Jefuirea Ierusalimului și

⁴Nu știm nimic despre o asemenea colecție de Plângerii. Se consideră însă că versurile lui Ieremia: „Nu-l plârgeți pe cel mort, nici vă tânguiți pentru el” (Ir 22, 10) au fost scrise la adresa lui Iosia (vezi și nota).

a templului. Robia babilonică. Decretul lui Cirus.

¹ Poporul țării l-a luat pe Ioahaz, fiul lui Iosia, și l-a uns și l-a făcut rege în Ierusalim, în locul tatălui său.

² Ioahaz era de douăzeci și trei de ani când a început să domnească; și a domnit în Ierusalim vreme de trei luni. Pe mama lui o chema Hamutal și era fiica lui Ieremia din Libna. Aceasta a făcut ceea ce e rău în ochii Domnului, pe potriva a tot ceea ce făcuseră părinții lui. Dar Faraonul Neco l-a luat legat la Ribla, în ținutul Hamatului, ca să nu mai domnească în Ierusalim.

³ Apoi regele l-a dus în Egipt, iar pe țară a pus un tribut de o sută de talanți de argint și un talant de aur.

⁴ Faraonul Neco l-a făcut rege peste Iuda pe Eliachim, fiul lui Iosia, în locul tatălui său Iosia, și i-a schimbat numele în Ioiachim; iar pe Ioahaz, fratele său, Faraonul Neco l-a luat și l-a dus în Egipt, unde a și murit, dar nu înainte de a-i fi dat lui Faraon argintul și aurul cerut. De atunci a început țara să plătească tribut, după porunca lui Faraon; și fiecare, după cum putea, cerea de la poporul țării argint și aur spre a-i fi dat Faraonului Neco.

⁵ Ioiachim avea douăzeci și cinci de ani când a început să domnească; și a domnit în Ierusalim vreme de unsprezece ani. Pe mama lui o chema Zebuba și era fiica lui Pedaia din Ruma. Aceasta a făcut ceea ce e rău în ochii Domnului, pe potriva a tot ceea ce făcuseră părinții lui. În zilele lui a venit în țară Nabucodonosor, regele Babilonului; el i-a fost supus vreme de trei ani, dar după aceea s'a scuturat de el. Iar Domnul i-a trimis împotriva lor pe Caldei, pe tâlharii Siriei, pe tâlharii Moa-

biților, pe fiii lui Amon și pe cei ai Samariei; dar după aceasta ei au plecat, după cuvântul pe care Domnul îl grăise prin mâna robilor Săi, profetii. Cu toate acestea, mânia Domnului încă a mai dăinuit asupra [fiilor] lui Iuda, aşa ca ei să fie lepădați de la fața Lui din pricina tuturor păcatelor pe care le făcuse Manase și din pricina săngelui nevinovat pe care îl vărsase Ioiachim – că umpluse Ierusalimul de sânge nevinovat. Însă Domnul tot n'a vrut să-l nimicească.

6 Împotriva lui s'a ridicat Nabucodonosor, regele Babilonului, și l-a legat în cătușe de aramă și l-a dus în Babilon.

7 El a dus în Babilon și o parte din vasele templului Domnului și le-a așezat în capiștea sa din Babilon.

8 Cât despre celealte fapte ale lui Ioiachim și despre toate câte le-a făcut, iată, oare nu sunt ele scrise în Cartea Faptelor din Vremea Regilor lui Iuda? Ioiachim a adormit împreună cu părinții săi și a fost îngropat laolaltă cu părinții săi în Ganozai. Iar în locul lui a devenit rege Iehonia, fiul său.

9 Iehonia avea optsprezece ani când a început să domnească; el a domnit în Ierusalim vreme de trei luni și zece zile. El a făcut ceea ce e rău în ochii Domnului.

10 La începutul anului, regele Nabucodonosor a trimis și l-a adus în Babilon, împreună cu vasele cele scumpe ale templului Domnului; iar peste Iuda și peste Ierusalim l-a făcut rege pe Sedechia, fratele tatălui său.

11 Sedechia avea douăzeci și unu de ani când a început să domnească; și a domnit în Ierusalim vreme de unsprezece ani.

12 El a făcut ceea ce e rău în ochii Domnului, Dumnezeului său; și nu s'a rușinat în fața profetului Ieremia, și nici de cuvintele Domnului;

13 Întru aceasta s'a răzvrătit el împotriva regelui Nabucodonosor, în poftida jurământului pe care i-l făcuse pe Dumnezeu; și și-a învârtoșat cerbicea și și-a împietrit inima, aşa ca el să nu se întoarcă la Domnul, Dumnezeul lui Israel.

14 Si toți fruntașii lui Iuda, precum și preoții și poporul țării, au sporit în a face neleguiuri, după toate urâciunile pagânilor, și au întinat templul Domnului, cel din Ierusalim.

15 Iar Domnul, Dumnezeul părinților lor, a trimis ăcuvântî prin mâna profetilor Săi și prin aceea a trimișilor Săi pe care i-a ridicat dis-de-dimineată, fiindcă voia să-și cruce poporul și sfântul Său locaș.

16 Dar ei îi batjocoreau solii și-I defăimau cuvintele și-si râdeau de profesii Săi, până ce mânia Domnului s'a îngrămadit deasupra poporului Său în aşa măsură, încât nu mai era nimic de făcut.

17 Si l-a adus asupră-le pe regele Caldeilor, iar acela i-a ucis pe tinerii lor, cu sabia, în casa sfântului Său locaș; și nici pe Sedechia nu l-a cruțat; și milă n'au avut de fecioarele lor, iar pe bătrâniilor lor i-au dus departe; El a dat totul în mâinile lor.

18 Si toate vasele templului lui Dumnezeu, pe cele mari și pe cele mici, și vistieriile [templului Domnului], precum și toate vistieriile regelui și ale dregătorilor, pe toate le-a dus în Babilon.

19 Si a ars templul Domnului; și a dărâmat zidul Ierusalimului; și palatele

lui le-a ars cu foc; și toate vasele cele scumpe s-au pierdut.

20 Iar pe cei rămași i-a strămutat în Babilon; aceștia i-au fost robi, lui și fiilor săi, până la întemeierea regatului Mezilor,

21 ca să se plinească cuvântul Domnului, cel grăit prin gura lui Ieremia, că țara se va sătura de atâta odihnă, prin sămbetele ei pustii, până la împlinirea celor șaptezeci de ani.

22 În primul an de domnie al lui Cirus, regele Perșilor – la capătul profetiei pe care Domnul o rostise prin gura lui Ieremia –, Domnul a trezit duhul lui Cirus, regele Perșilor, și i-a poruncit să vestească în scris prin toată împărăția lui, zicând:

23 „Așa grăiește Cirus, regele Perșilor: Domnul, Dumnezeul cerului, mi-a dat mie toate regatele pământului și mi-a poruncit să-I zidesc templu în Ierusalim, în Iudeea. Cine din poporul său întreg mai este printre voi?: Dumnezeul său fie cu el, și să plece!”

Ezdra

1

Ca urmare a edictului lui Cirus, primii Iudei se întorc din captivitatea babilonică.

¹ În primul an al lui Cirus, regele Perșilor¹, ca să se plinească cuvântul Domnului [cel rostit] prin gura lui Ieremia² –, Domnul a stârnit duhul lui Cirus, regele Perșilor³, iar acesta a poruncit să se vestească în toată țara – ba încă chiar în scris –, zicând:

² „Aşa grăieşte Cirus, regele Perșilor: Domnul, Dumnezeul cerului, mi-a dat mie toate regatele pământului și mi-a poruncit să-I zidesc casă în Ierusalim, adică în Iudeea.

³ Cine dintre voi face parte din poporul Său?: cu el fie Dumnezeul său!, și să se ducă în Ierusalim, adică în Iudeea, și să zidească templul Dumnezeului lui Israel; Acela e Dumnezeul Ce se află în

¹Aici nu e vorba de primul an al domniei lui Cirus ca rege al Perșilor (559 î. H.), ci de primul an al stăpânirii lui asupra Babilonului (538 î. H.)

²Ieremia prevestise durata exilului babilonic ca fiind, în cifră rotundă, 70 de ani (Ir 25, 11-12; 29, 10). Așadar, momentul eliberării Iudeilor face parte din planul divin.

³Din planul divin face parte și apariția lui Cirus cel Mare pe scena istoriei (559-529), biruința sa asupra Babilonului (imperiu pe care, de fapt, îl desființează) și, ca urmare, edictul din 538. Expresia: „a stârnii duhul” (cuiva) înseamnă a-i inspira cuiva un gând de năprasnă, neașteptat, pe care nu el l-a zămislit.

Ierusalim.

⁴ Fiecăruia din cei rămași⁴, oriunde s-ar afla, oamenii acelui loc⁵ îi va veni în ajutor cu argint, cu aur, cu bunuri, cu vite, laolaltă cu orice va voi să dea de bună voie pentru templul lui Dumnezeu Care Se află în Ierusalim”.

⁵ Atunci s-au ridicat capii de familie ai lui Iuda și ai lui Veniamin, precum și toți preoții și leviții, toți cei al căror duh a fost stârnit de Dumnezeu, să se urce să zidească templul Domnului Care Se află în Ierusalim.

⁶ Si toți cei ce le erau în preajmă iau ajutat⁶ cu vase de argint, cu aur, cu bunuri, cu vite și cu daruri scumpe, în afară de ceea ce dăduseră de bună voie.⁷

⁷ Si regele Cirus a scos vasele templului Domnului⁸, pe care Nabucodonosor le luase din Ierusalim și le pusese în capiștea dumnezeului său;

⁴ „Cei rămași”: supraviețitorii exilului; Iudeii rămași încă în viață.

⁵ „Oamenii acelui loc”: băstinașii (sau oameni de alte neamuri) vecini cu Iudeii dintr-o anume localitate.

⁶ „...i-au ajutat”: literal: „le-au întărit mâinile”.

⁷ Pe lângă cele poruncite de rege, vecinii oferiseră, voluntar, și alte bunuri.

⁸ „Vasele templului”: termen generic pentru toate obiectele de cult (acestea fuseseră luate de către Nabuzaradan, din ordinul lui Nabucodonosor, în 587).

8 pe acestea le-a scos Cirus, regele Perșilor, prin mâna vistiernicului Mitrădat, care le-a dat pe seama lui Șeșbațar, căpetenia lui Iuda⁹.

9 Iată numărul lor: treizeci de cupe de aur, o mie de cupe de argint, douăzeci și nouă de obiecte felurite,

10 treizeci de cătui de aur, patru sute zece [vase] de argint de mâna a doua și o mie de alte vase.

11 Numărul total al vaselor de aur și de argint era de cinci mii patru sute; toate s'au suit cu Șeșbațar, pe drumul de în-toarcere a robilor, de la Babilon la Ierusalim.

2

Numele și numărul surghiuniților care s'au întors cu Zorobabel în Ierusalim și'n Iuda.

1 Iată-i pe fiii țării care s'au suit din robia înstrăinării, cei pe care Nabucodonosor, regele Babilonului, îi înstrăinase în Babilon și care s'au întors în Ierusalim și în Iudeea, fiecare în cetatea sa,

2 cei care au venit cu Zorobabel¹: Iosua, Neemia, Seraia, Reelaia, Nahamani, Mardoheu, Bilșan, Mispar, Bigvai, Rehum și Baana. Numărul poporului lui Israel:

3 Fiii lui Paroș: 2172;

⁹Se presupune că acest Șeșbațar (cu nume babylonian, adoptat și de Iudei) ar fi fost fiul regelui Iehonia; el va fi avut o misiune temporară, despre care nu știm mai mult.

¹„Zorobabel” înseamnă „odrasla Babilonului” sau „odrăslit în Babilon”; iudeu născut în captivitate. Lista care urmează cuprinde mai multe categorii de oameni, catalogați fie după neam, fie după loc, fie după poziția sacerdotală. Ea se regăsește, cu o seamă de diferențe, în Neemia 7.

4 fiii lui Șefatia: 372;

5 fiii lui Arah: 775;

6 fiii lui Pahat-Moab, făcând parte din fiii lui Iosua și Ioab: 2812;

7 fiii lui Elam: 1254;

8 fiii lui Zatu: 945;

9 fiii lui Zacai: 760;

10 fiii lui Bani: 642;

11 fiii lui Bebai: 623;

12 fiii lui Azgad: 1222;

13 fiii lui Adonicam: 666;

14 fiii lui Bigvai: 2056;

15 fiii lui Adin: 454;

16 fiii lui Ater, cei din Iezechia: 98;

17 fiii lui Bețai: 323;

18 fiii lui Iora: 112;

19 fiii lui Hașum: 223;

20 fiii lui Ghibar: 95;

21 fiii din Betleem: 123;

22 fiii din Netofa: 56;

23 fiii din Anatot: 128;

24 fiii din Azmavet: 42;

25 fiii din Chiriat-Iearim, Chefira și Beerot: 743;

26 fiii din Rama și Gheba: 621;

27 fiii din Micmas: 122;

28 fiii din Betel și din Ai: 223;

29 fiii din Nebo: 52;

30 fiii din Magbiș: 156;

31 fiii altui Elam: 1254;

32 fiii lui Harim: 320;

33 fiii din Lod, Hadid și Ono: 725;

34 fiii din Ierihon: 345;

35 fiii lui Senaa: 3630;

36 Preoți: fiii lui Iedaia, din casa lui Iosua: 973;

- 37 fiii lui Imer: 1052;
 38 fiii lui Paşhur: 1247;
 39 fiii lui Harim: 1017;
 40 Leviți: fiii lui Iosua și Cadmiel, din fiii lui Hodavia: 74;
 41 Cântăreți: fiii lui Asaf: 128.
 42 Fiii portarilor: fiii lui Şalum, fiii lui Ater, fiii lui Talmon, fiii lui Acuv, fiii lui Hatita, fiii lui Şobai, de toți: 139.
 43 Natinei.² fiii lui Tiha, fiii lui Hasufa, fiii lui Tabaot,
 44 fiii lui Cheros, fiii lui Siaha, fiii lui Padon,
 45 fiii lui Lebana, fiii lui Hagaba, fiii lui Acub,
 46 fiii lui Hagab, fiii lui Şamlai, fiii lui Hanan,
 47 fiii lui Ghidel, fiii lui Gahar, fiii lui Reaia,
 48 fiii lui Rețin, fiii lui Necoda,
 49 fiii lui Gazam, fiii lui Uza, fiii lui Pasheah,
 50 fiii lui Besai, fiii lui Asna, fiii lui Meunim,
 51 fiii lui Nefișim, fiii lui Bacbuc,
 52 fiii lui Hacufa, fiii lui Harhur, fiii lui Bațlut, fiii lui Mechida, fiii lui Harşa,
 53 fiii lui Barcos, fiii lui Sisera, fiii lui Tamah,
 54 fiii lui Nețiah, fiii lui Hatifa.
 55 Fiii robilor lui Solomon³: fiii lui Sotai, fiii lui Soferet, fiii lui Peruda,

² „Natinei” = „dată” sau „încredințată” templului, în slujba leviților (vezi și 8, 20). O parte erau iudei, dar cei mai mulți erau pizonieri de război deveniți, prin repartiție, sclavi ai templului.

³ „Fiii robilor lui Solomon”: urmașii băstinașiilor canaaneeeni pe care Solomon îi silise să muncească la corvezile templului, făcând din ei robi perpetui (vezi 3 Rg 9, 20-21).

- 56 fiii lui Iaala, fiii lui Darcon, fiii lui Ghidel,
 57 fiii lui Şefatia, fiii lui Hatil, fiii lui Pocheret-Hațebaim, fiii lui Ami.
 58 Natinei și fiii robilor lui Solomon erau, de toți, 392.
 59 Iar cei ce au ieșit din Tel-Melah, din Tel-Harșa și din Cherub-Adan și Imer și care n’au putut să arate din ce familie se trag sau din ce seminție – și că fac parte din Israel – au fost:
 60 Fiii lui Delaia, fiii lui Tobie și fiii lui Necoda: 652.
 61 Iar din fiii preoților: fiii lui Hobaia, fiii lui Hacoț și fiii lui Barzilai – cel care, luându-și de soție pe una din fiii cele lui Barzilai Galaaditul, și-a înșisit numele acestuia;
 62 aceștia, căutându-și cartea spitei neamului lor și negăsind-o, au fost scoși din preoție;
 63 iar Tirșata⁴ le-a zis să nu mănânce din cele sfinte până nu se va ridica un preot cu Urim și Tumim.
 64 Așadar, întreaga adunare la un loc era alcătuită din 42.360 de oameni,
 65 în afara, de robii și roabele lor, care erau în număr de 7.337; și mai erau cu ei 200 de cântăreți și cântărețe.
 66 Și aveau 736 de cai, 245 de catâri,
 67 435 de cămile, 6.720 de asini.
 68 Și dacă o seamă din capii de familie au ajuns la templul Domnului ce se afla în Ierusalim, au făcut de bunăvoie daruri pentru templul lui Dumnezeu, spre a fi reașezat pe locul său cel dinainte pregătit.

⁴ „Tirșata”, cuvânt persan care însemna „Excelența Sa”, apelativ pentru demnitatea de guvernator. În cazul de față: persoana cu autoritate asupra preoților.

69 După puterea lor au dat în vistieria lucrărilor șaizeci și una de mii de drame de aur, cinci mii de talanți de argint și o sută de veșminte preoțești.

70 Așa că preoții și leviții și poporenii și cântăreții și portarii și natineii și-au așezat locuințele în cetățile lor, și tot Israelul în cetățile sale.

3

Ridicarea jertfelnicului; reluarea cultului; punerea temeliei templului.

1 Și dacă a sosit luna a șaptea¹, când fiii lui Israel se așezaseră în cetățile lor, poporul s'a adunat, ca un singur om, în Ierusalim.

2 Și s'a ridicat Iosua, fiul lui Ioțadac, și frații lui preoții și Zorobabel, fiul lui Salatiel, și frații lui, și au zidit altarul Dumnezeului lui Israel, ca să aducă pe el arderi-de-tot, potrivit cu ceea ce este scris în legea lui Moise, omul lui Dumnezeu.

3 Jertfelnicul l-așezat pe locul lui – căci spaimă era asupră-le din pricina popoarelor pământului²; și pe el îl aduceau Domnului arderi-de-tot dimineața și seara.

4 Și au prăznuit sărbătoarea Corturilor, după cum este scris³, și'n fiecare zi au adus arderi-de-tot, după numărul hotărât și după rânduiala fiecărei zile;

¹Luna a șaptea: septembrie-octombrie (în chiar anul reîntoarcerii din captivitate, 538 î.H.).

²Rezidirea jertfelnicului era de natură să alunge spaimele celor reveniți într'un mediu ostil (Iudei renegăți, Samarinienii, păgânii din preajmă). T. M.: „deși se temea...” nu are sens.

³Sărbătoare instituită de Moise (Lv 23, 34).

5 iar după aceea, arderile-de-tot obișnuite, în curgerea lor, și la lună nouă și în toate sfintele sărbători [ale Domnului], precum și pentru tot cel ce-I aduce Domnului, de bună voie, un prinos.

6 Arderi-de-tot au început a-I aduce Domnului în prima zi a lunii a șaptea; dar temelia templului Domnului încă nu era pusă.

7 Și le-au dat bani pietrarilor și dulgherilor, precum și bucate și băuturi și untdelemn Tirienilor și Sidonienilor, ca să aducă pe mare la Ioppe cedri din Liban, după învoiearea dată lor de Cirus, regele Perșilor.

8 Iar în anul al doilea după sosirea lor la templul lui Dumnezeu din Ierusalim, în luna a doua, Zorobabel, fiul lui Salatiel, și Iosua, fiul lui Ioțadac, și ceilalți frați ai lor, preoții și leviții, și toți cei ce veniseră din robie la Ierusalim iau rânduit pe leviții de la douăzeci de ani în sus să supravegheze lucrările la templul Domnului.

9 Și așa Iosua cu fiii și frații săi, și Cadmiel cu fiii săi, fiii lui Iuda, precum și fiii lui Henadad cu fiii și frații lor, leviții, au stat să-i supravegheze pe cei ce lucrau la templul lui Dumnezeu.

10 Și'n timp ce puneau temelia pentru zidirea templului Domnului, preoții în veșminte lor și cu trâmbițe, și leviții, fiii lui Asaf, cu timbale, s'au așezat să-L laude pe Domnul, după porunca lui David, regele lui Israel.

11 Și își răspundeau [unii altora] cu laude și cu mulțumiri Domnului, „că e bun, că în veac este mila lui spre Israel”. Și tot poporul striga cu glas mare, lăudând pe Domnul la întemeierea templului Domnului.

12 Dar mulți din preoți și leviți și din

bătrânnii capi de familie care văzuseră primul templu și care acum vedea cu ochii lor punerea temeliei acestui templu, plângneau cu hohote; mulțimea însă înălța cântarea cu strigare și cu veselie,

¹³ aşa încât nimeni nu putea osebi glasul strigării de bucurie de glasul plângерii mulțimii; căci poporul striga tare și glasul se auzea de departe.

4

Dușmanii lui Iuda împiedică zidirea templului.

¹ Cei care-i necăjeau pe Iuda și pe Veniamin¹ au auzit că fiii robiei zidesc templul Domnului, Dumnezeului lui Israel.

² Să s'au apropiat de Zorobabel și de capii de familie și le-au zis: „Să zidim și noi împreună cu voi, de vreme ce noi, ca și voi, îl căutăm pe Dumnezeul vostru și-I aducem jertfe din zilele lui Asarhadon, regele Asiriei, care ne-a adus aici”.²

³ Dar Zorobabel, Iosua și ceilalți capi de familie ai lui Israel le-au zis: „Vouă

¹ Principalii adversari ai Iudeilor erau, acum, Samarinienii. Se știe că în 722 (sau 721) î.H. regele Sargon II al Asiriei cucerise Samaria, deportase majoritatea locuitorilor și o repopulase cu cinci triburi asiatice. Amestecul dintre aceste triburi păgâne și Israelitii rămași pe loc au dat naștere poporului hibrid al Samarinienilor, cu o religie sincretistă și cu un templu propriu pe muntele Garizim. Evident, Samarinienii nu vedeaau cu ochi buni rezidirea templului din Ierusalim. Cât despre „Iuda și Veniamin”, acestea erau triburile majoritare care reveniseră din exil și care sunt numite, tot aici, „fiii robiei”.

² Asarhadon era fiul lui Senaherib, succesorul lui Sargon II. Nu știm nimic despre deportarea menționată aici. După aproape două secole, memoria putea face confuzii.

nu vi se cuvine să-I zidiți Dumnezeului nostru templul împreună cu noi, ci doar noi, ca un singur om, îi vom zidi Domnului, Dumnezeului nostru, aşa cum ne-a poruncit Cirus, regele Perșilor”.

⁴ Atunci poporul aceluia pământ a prins a-i descuraja pe cei din neamul lui Iuda și a-i împiedica în zidire,

⁵ cumpărând potrivnici și uneltind să le zădărnică planul; aceasta, pe toată durata domniei lui Cirus și până la domnia lui Darius, regele Perșilor.³

⁶ Si sub domnia lui Ahașveroș – pe la începutul domniei acestuia – au scris o epistolă împotriva locuitorilor din Iuda și din Ierusalim.

⁷ Iar în zilele lui Artaxerxe, Tabeel i-a făcut o scrisoare pașnică lui Mitridat și celorlați tovarăși ai săi; iar mai-marele peste dări i-a scris și el lui Artaxerxe, regele Perșilor,⁴ o scrisoare în [limba] și slova aramaică⁵.

⁸ Si sfetnicul Rehum împreună cu scriitorul Shimṣai i-au trimis regelui Artaxe-

³Versetele 6-23 alcătuiesc un episod pe care autorul îl introduce aici spre a demonstra că întrigile Samarinienilor, care aveau un obiectiv religios, foloseau și argumentul politic. Faptele relatate aici se petrec nu sub Darius I (522-486), ci sub succesorii săi, Xerxes I (486-465) și Artaxerxe I Mână-Lungă (465-423). Așa că, textual, v. 24 este continuarea versetului 5.

⁴Tabeel (nume ebraic) îi va fi scris lui Mitridat (demnită persoană) spre a-i mijloca accesul la rege. Se știe că satrapii se lăsau ușor mituiti. „Mai-marele peste dări” (perceptorul-suf) avea menirea de a avertiza că, prin refortificarea Ierusalimului, Iudeii vor refuza să-și mai plătească dările către regele persan. (Cât despre „Bışlam” din T. M., acesta nu era un nume propriu, ci un cuvânt aramaic care însemna „pașnic”, „cu pace”, cu care începeau, de obicei, scrisorile).

⁵Textual: „siriacă”. Aramaica (siriaca) devine limba de mare circulație a imperiului persan (aşa cum va deveni greaca în imperiul lui Alexandru cel Mare).

rxe o scrisoare împotriva Ierusalimului:

⁹ „Aşa au socotit sfetnicul Rehum şi scriitorul Şimşai şi ceilalţi tovarăşi ai noştři: Dineii, şi Arfarsateii, Tarpeleii, Afarseii, Erecii, Babilonienii, Suzienii, Dehaveii, Elamitii

¹⁰ şi ceilalţi din neamurile pe care strălucitul şi marele Asurbanipal le-a strămutat şi le-a aşezat în cetăţile Samarinei şi în celealte cetăţi de peste Râu...”⁶

¹¹ Iată cuprinsul scrisorii pe care aceştia i-au trimis-o: „Robii tăi, oamenii de dincolo de Râu, către regele Artaxerxe:

¹² Ştiut să-i fie regelui că Iudeii care s'au suit de la tine la noi au venit în Ierusalim, cetatea cea răzvrătită şi vicină pe care ei o zidesc: zidurile le-au întemeiat, temeliile i le-au înălțat.

¹³ Acum, să ştie regele că dacă cetatea aceea va fi rezidită şi dacă zidurile ei se vor întări, tu nu vei mai avea nici un fel de tribut, de vreme ce ei nu vor plăti; or, aceasta-i vătămarea pentru regi.

¹⁴ Din partea noastră ar fi o nelegiuire să-l vedem pe rege supus unei astfel de ruşini; iată de ce noi am trimis şi i-am dat de ştire regelui,

¹⁵ ca să se facă cercetare în cartea de însemnări a părintilor tăi; aşa vei afla şi vei cunoaşte că acea cetate este o cetate răzvrătită şi dăunătoare regilor şi ţinuturilor şi că din vremuri străvechi se află în ea adăpost pentru robii fugari, fapt pentru care cetatea aceea a fost pustiită.

¹⁶ Aşadar, noi îi dăm regelui de ştire că

⁶ Scrisoare din partea vechilor deportaţi asiatici, care-şi aminteau cu îngrijorare de „patriamă!”, „Râul” era Eufratul.

dacă cetatea aceea va fi zidită şi dacă zidurile ei se vor încheia, tu nu vei avea pace”.

¹⁷ Atunci regele a trimis sfetnicului Rehum şi scriitorului Şimşai şi celorlalţi tovarăşi ai lor care locuiesc în Samaria, precum şi celorlalţi de peste Râu, „Pace!...”, zicând:

¹⁸ „Mai-marele peste dări pe care l-aţi trimis la noi a fost chemat în faţa mea.

¹⁹ Şi dacă am dat poruncă, s'a cercetat şi s'a aflat că, din vremuri străvechi, cetatea aceea s'a ridicat împotriva regilor şi că în ea s'au petrecut răscoale şi că s'a făcut adăpost pentru fugari.

²⁰ Regi puternici se aflau în Ierusalim, care stăpâneau tot ţinutul de dincolo de Râu şi cărora li se plăteau biruri grele şi tot felul de dări.

²¹ Şi acum, aveţi poruncă să-i opriţi pe oamenii aceia, iar cetatea aceea să nu mai fie zidită. Luaţi aminte la poruncă

²² şi nu fiţi nebăgători de seamă asupra acestui lucru, ca nu cumva vătămarea să se înmulţească, pe negândite, împotriva regilor”.

²³ Atunci mai-marele peste dări al regelui Artaxerxe a citit [scrisoarea] în faţa sfetnicului Rehum şi a scriitorului Şimşai şi a tovarăşilor lor; iar aceştia s'au dus în grabă la Ierusalim şi în tribul lui Iuda şi, folosind cai şi oaste, i-au oprit.

²⁴ Atunci a încetat lucrul la templul lui Dumnezeu, în Ierusalim, şi a rămas aşa până în cel de al doilea an al domniei lui Darius, regele Perşilor.

5

Reîncepe zidirea templului.

¹ Dar profetul Agheu și [profetul] Zaharia, fiul lui Ido, le-au profetit Iudeilor din Ierusalim și din Iuda o profecie în numele Dumnezeului lui Israel.¹

² Atunci s'au ridicat Zorobabel, fiul lui Salatiel, și Iosua, fiul lui Ioțadac, și au început să zidească templul lui Dumnezeu, cel din Ierusalim; și cu ei, ajutându-i, erau profetii lui Dumnezeu.

³ În acest timp au venit la ei Tatnai, cărmuitorul ținuturilor de peste Râu, și Setar-Boznai și tovarășii lor² și le-au grăit astfel: „Cine v'a dat voie să zidiți templul acesta și să faceți această cheltuială?”

⁴ Și le-au mai spus: „Care sunt numele oamenilor ce zidesc această cetate?”

⁵ Dar ochii lui Dumnezeu au fost peste robimea lui Iuda și nu i-a oprit până ce i s'a dat de veste regelui Darius; atunci, cu privire la aceasta, prin mai-marele peste dări s'a dat

⁶ o copie de pe scrisoarea pe care Tatnai, cărmuitorul ținuturilor din această parte a Râului, și Setar-Boznai și tovarășii lor, împreună cu Arfasatei din această parte a Râului i-au trimis o lui Darius.

⁷ Ei i-au trimis o scrisoare, și iată-i cuprinsul: „Regelui Darius, pacea deplină!

⁸ Știiut să-i fie regelui că ne-am dus în țara Iudeii la templul marelui Dumnezeu; acela se zidește cu pietre alese³,

¹E vorba de profetii care au dat numele celor două cărti ale Vechiului Testament (vezi Introducerile).

²Aceștia erau, desigur, reprezentanții regelui în teritoriile transeufratiene.

³„... cu pietre alese”: argument că nu era vorba de zidul cetății (așa cum afirmau detracțiorii Iudeilor), ci de o construcție din materiale

cu lemnărie pusă în perete⁴, iar lucrul acela e de toată lauda și sporește în mâinile lor.

⁹ Atunci i-am întrebat pe bătrâni aceia, și iată ce le-am spus: – Cine v'a dat voie să zidiți templul acesta și să faceți această cheltuială?...

¹⁰ Și i-am întrebat și de numele lor, ca să te înștiințăm, adică să-ți scriem numele mai-marilor lor.

¹¹ Iar ei ne-au răspuns așa: – Noi suntem robiii Dumnezeului cerului și al pământului și zidim templul pe care, cu mulți ani înaintea acestuia, l-a zidit un mare rege al lui Israel: l-a zidit și l-a isprăvit.

¹² Dar, după ce părinții noștri L-au mâniat pe Dumnezeul cerului, El i-a dat în mâinile lui Nabucodonosor Caldeul, regele Babilonului, care a dărâmat acest templu și a strămutat poprul în Babilon.⁵

¹³ Iar în primul an al regelui Cirus, regele Cirus a dat o hotărâre cum că acest templu al lui Dumnezeu trebuie zidit.

¹⁴ Iar vasele templului lui Dumnezeu, cele de aur și de argint, pe care Nabucodonosor le-a adus din templul ce se află în Ierusalim și le-a pus în capiștea regală, regele Cirus le-a scos de acolo și i le-a dat vistiernicului Şeșbațar – care era mai-marele vistierie –

¹⁵ și i-a zis: – Ia toate vasele și du-te și pune-le în templul din Ierusalim, unde le este locul!

¹⁶ Acel Şeșbațar a venit atunci și a pus temeliile templului lui Dumnezeu în fine.

⁴Poate fi vorba de grinziile încadrate în zid pentru susținerea acoperișului.

⁵Dezastrul are o rațiune teologică și e pus pe seamă păcatelor poporului.

Ierusalim; și de atunci până acum se zidește și nu s'a isprăvit.

¹⁷ Si acum, dacă regele crede că e bine, să se caute în casa-vistierie a regelui Babilonului⁶, ca să se știe că de la regele Cirus a fost porunca de a fi zidit templul lui Dumnezeu în Ierusalim; și după ce regele va avea cunoștință de lucrul acesta, să trimită la noi”.

6

Terminarea lucrărilor și sfîntirea templului.

¹ Atunci¹ regele Darius a poruncit și s'a făcut cercetare în lăzile unde se păstra actele și unde se ținea vistieria Babilonului.

² Și s'a găsit în cetatea Ecbatana, metropola ținutului Mediei², un sul de pergament pe care era scrisă următoarea însemnare:

³ „În primul an al regelui Cirus, regele Cirus a dat o poruncă în legătură cu templul cel sfânt al lui Dumnezeu ce se afla în Ierusalim:³

⁶Casa-vistierie”: arhivele regale. Desigur, documentele din vremea lui Nabucodonosor trebuiau căutate în Babilon.

¹„Atunci”: după ce raportul a ajuns la rege.

²Deși, după indicația demnitarilor transeufratieni, cercetarea se va fi făcut în Babilon, documentul a fost aflat în Ecbatana (textual: Ahmeta), fostă capitală a Mediei, devenită reședință de vară a regilor persani.

³În toate aceste relatările de remarcat ambiguitatea voită a cronicarului asupra raportului dintre vechiul templu (care nu mai exista) și noul templu (care de abia începe să existe), ca și cum ar fi unul singur. – Să fie zidit templul, locul unde să se aducă jertfele (și a rânduit ca înălțimea lui să fie de șaizeci de coti și lățimea de șaizeci de coti);

⁴ și să se pună trei rânduri de pietre tari și un rând de lemn, iar cheltuiala se va da din casa regelui.

⁵ Iar vasele templului lui Dumnezeu, cele de argint și cele de aur, pe care Nabucodonosor le-a luat din templul [lui Dumnezeu] ce se afla în Ierusalim și le-a adus în Babilon, să fie date și duse unde se aflau, în templul lui Dumnezeu.

⁶ Acum, voi, cârmuitori de dincolo de Râu, Șetar-Boznai și tovarășii voștri, Arfarsateii de cealaltă parte a Râului, țineți-vă departe de locul acela

⁷ și lăsați să se facă lucrarea la templul lui Dumnezeu; mai-marii Iudeilor și bătrâni Iudeilor să zidească templul acela al lui Dumnezeu pe locul unde a fost.

⁸ Tot eu am poruncit asupra a ceea ce aveți voi de făcut în sprijinul bătrânilor iudei pentru zidirea acelui templu al lui Dumnezeu: cheltuiala să se facă din averea regelui și din birurile de dincolo de Râu; să dați cu grijă acelor oameni, în aşa fel încât ei să nu înceteze lucru.

⁹ Si orice le va trebui: viței, berbeci și miei pentru arderile-de-tot aduse Dumnezelui cerului, precum și grâu, sare, vin, untdelemn, să li se dea după cuvântul preoților din Ierusalim, zi de zi, ori de câte ori vor cere,

¹⁰ pentru ca ei să-I aducă Dumnezeului cerului miresme bine plăcute și să se roage pentru viața regelui și a filor săi.⁴

¹¹ Tot eu am poruncit: dacă vreun om va schimba această hotărâre, din casa

⁴Vechile arhive din Persepolis atestă faptul că regii persani, într'adevăr, au finanțat revigorarea cultică a popoarelor supuse, inclusiv pe cea iudaică.

lui va fi scoasă o bârnă și, ridicată, îl va străpunge⁵, iar casa lui va fi de jaf.

¹² Iar Dumnezeul al Cărui nume locuiește acolo să-l doboare pe orice rege sau popor care-și va întinde mâna să strice sau să nimicească templul lui Dumnezeu din Ierusalim. Eu, Darius, am poruncit; aşa să se facă întocmai!"

¹³ Atunci Tatnai, cîrmuitorul ținuturilor de peste Râu, Șetar-Boznai și tovarășii lor au făcut întocmai cum poruncise regele Darius.

¹⁴ Iar bătrânii Iudeilor și leviții zideau, după profetia profetului Agheu și a lui Zaharia, fiul lui Ido, și zideau și sporeau; și au isprăvit zidirea, din porunca Dumnezeului lui Israel și din porunca lui Cirus și a lui Darius și a lui Artaxerxe, regii Perșilor.⁶

¹⁵ Templul l-au isprăvit în cea de a treia zi a lunii Adar⁷, în al șaselea an al domniei regelui Darius.

¹⁶ Iar fiii lui Israel, preoții, leviții și ceilalți fii ai robiei au făcut cu bucurie sfîntirea templului lui Dumnezeu.

¹⁷ La sfîntirea templului lui Dumnezeu au adus o sută de viței, două sute de berbeci, patru sute de miei, iar pentru păcatul întregului Israel, doisprezece iezi, după numărul seminților lui Israel.

¹⁸ Pe preoți i-au așezat în cetele lor și pe leviți în rânduiala lor să-I slujească lui Dumnezeu în templul din Ierusalim, aşa cum este scris în Cartea lui Moise.

⁵E vorba de pedeapsa prin tragere în țeapă, rezervată doar marilor nelegiuți.

⁶Precum Nabucodonosor în pedeapsă, regii persani sunt instrumentele lui Dumnezeu în alienare.

⁷Luna Adar: februarie-martie.

¹⁹ Iar fiii robiei au sărbătorit Paștile în cea de a paisprezecea zi a primei luni.⁸

²⁰ Căci preoții și leviții s-au curățit, toți ca unul, și au înjunghiat mielul pascal pentru toți fiii robiei, pentru frații lor preoți și pentru ei însiși.

²¹ Si au mâncaț fiii lui Israel Paștile, toți cei ce se întorseră din robie și toți cei ce se desprinseseră de necurăția neamului țării ca să-L caute pe Domnul, Dumnezeul lui Israel.⁹

²² Si au prăznuit cu bucurie, timp de șapte zile, sărbătoarea Azimelor, fiindcă Domnul îi înveselise și întorsese spre ei inima regelui Asiriei¹⁰, ca să le întărească mâinile în zidirea templului Dumnezeului lui Israel.

7

Ezdra; călătoria sa la Ierusalim. Scrisoarea lui Artaxerxe. Rugăciunea lui Ezdra.

¹După întâmplările acestea, sub domnia lui Artaxerxe, regele Perșilor¹, s'a ridicat Ezdra, fiul lui Seraia, fiul Azaria, fiul lui Hilchia,

² fiul lui Șalum, fiul lui Tadoc, fiul lui Ahitub,

⁸Potrivit calculelor, în anul 515 î. H. ziua a paisprezecea a lunii Nisan a fost 21 aprilie, deci la scurtă vreme după terminarea construirii templului.

⁹Aceștia din urmă erau prozeliti.

¹⁰Expresia „regele Asiriei” pare anacronică în context, dar ea se explică prin aceea că regii Perziei erau succesorii regilor Babilonului, care, la rândul lor, fuseseră succesorii regilor Asiriei. Suveranul nenumit ar putea fi Artaxerxe (vezi capitolul următor).

¹E vorba de Artaxerxe I (465-423). Se apreciază că Ezdra s'a ridicat în anul 458 î. H.

3 fiul lui Amaria, fiul lui Azaria, fiul lui Meraiot,

4 fiul lui Zerahia, fiul lui Uzi,

5 fiul lui Buchi, fiul lui Abișua, fiul lui Finees, fiul lui Eleazar, fiul lui Aaron arhiereul².

6 Acest Ezdra³ s'a ridicat din Babilon; era cărturar iscusit în legea lui Moise, pe care o dăduse Domnul, Dumnezeul lui Israel. Și regele i-a dat tot ce a dorit, fiindcă mâna Domnului, Dumnezeului său, era peste el.

7 În cel de al șaptelea an al regelui Artaxerxe au plecat cău elî și unii din fiii lui Israel și preoți și leviți și portari și natinei⁴.

8 Și au sosit la Ierusalim în luna a cincea, în același al șaptelea an al regelui.

9 Căci în prima zi a primei luni a fost plecarea lui din Babilon, iar în Ierusalim a ajuns în prima zi a lunii a cincea, fiindcă mâna binevoitoare a lui Dumnezeu era peste el.

10 Căci Ezdra își puse se la inimă să cante legea, s'o plinească și să-l învețe pe Israel poruncile și judecările.

11 Iată copia de pe porunca pe care Artaxerxe i-a dat-o preotului Ezdra, scriitorul cărții care cuprindea cuvintele poruncilor Domnului și pe ale rânduierilor Lui pentru Israel⁵:

12 „Artaxerxe, rege al regilor, către Ezdra, scriitorul legii Domnului, Dumne-

²Genealogie bogată, menită să ilustreze nobelea sacerdotală a unui personaj atât de important.

³Ezdra: nume aramaic, cu însemnarea: [Dumnezeu este] „Ajutor”.

⁴Despre „natinei” vezi nota de la 2, 43.

⁵„... scriitorul cărții”, posibilă referire la un exemplar al legii, copiat chiar de Ezdra, cu mâna lui (ceea ce îl va fi făcut s'o și cunoască atât de bine).

zeului cerului: Plinească-se porunca și răspunsul!

13 Poruncă s'a dat de către mine ca, în regatul meu, oricare din poporul lui Israel și din preoți și din leviți va vrea să meargă la Ierusalim, poate să meargă cu tine.

14 Tu ești trimis de către rege și de către cei șapte sfetnici ai săi să cercetezi Iudeea și Ierusalimul după legea Dumnezeului lor, care se află în mâna ta,

15 și să duci la templul Domnului argintul și aurul pe care regele și sfetnicii săi au binevoit să-l dâruiască Dumnezeului lui Israel, Cel ce locuiește în Ierusalim,

16 precum și tot argintul și aurul pe care-l vei afla în toată țara Babilonului, împreună cu ofrandele poporului și ale preoților, pe care ei de bunăvoie le dau pentru templul lui Dumnezeu din Ierusalim.

17 Cât despre tot cel ce va sosi acolo, cere-i de îndată, pe temeiul acestei scrisorii, [să aducă] viței, berbeci, miei, precum și prinoasele lor de carne și prinoasele lor de băutură, iar tu le vei aduce pe jertfelnicul templului din Ierusalim al Dumnezeului vostru.

18 Și ce vei crede tu și frații tăi că e bine să faceți cu celălalt argint și aur, faceți aşa cum îi place Dumnezeul vostru.

19 Iar vasele ce îi s-au dat pentru slujirea templului lui Dumnezeu adu-le în fața lui Dumnezeu, în Ierusalim.

20 Cât despre celealte trebuințe ale templului lui Dumnezeu, dă-le din casa vistieriilor regale

21 și de la mine. Eu, regele Artaxerxe, am dat poruncă la toți ispravnicii vistieriilor de dincolo de Râu ca tot ceea ce va cere de la voi Ezdra, preotul și scri-

itorul legii Dumnezeului cerului, să-i dați numai decât:

²² până la o sută de talanți de argint și până la o sută de core de grâu și până la o sută de măsuri de vin și până la o sută de untdelemn; iar sare, fără măsură.

²³ Tot ceea ce se află în porunca Dumnezeului cerului, aceea să se facă! Luati aminte ca nu cumva cineva să se atingă de templul Dumnezeului cerului, ca nu cumva Acesta să Se mânie împotriva regelui și a fiilor săi.

²⁴ De asemenea, vă dăm de știre că nici asupra preoților, leviților, cântăreților, portarilor, natineilor și slujitorilor templului lui Dumnezeu să nu puneti bir; nici nu vă este îngăduit să-i puneti în slujba voastră⁶.

²⁵ Iar tu, Ezdra, în a cărui mâna se află înțelepciunea lui Dumnezeu, pune scriitori și judecători ca să judece poporul cel de peste Râu, pe toți cei ce cunoșc legea Dumnezeului tău; iar pe cei ce n'o cunosc, să-i înveți.

²⁶ Și pe tot cel ce nu va plini legea lui Dumnezeu și legea regelui, pe acela de îndată să-l judecați, fie spre moarte, fie spre surghiun, fie spre plată pe avere, fie spre aruncare în temniță".

²⁷ „Binecuvântat este Domnul, Dumnezeul părinților noștri, Cel ce a pus în inima regelui gândul de a preamări templul Domnului, ce se află în Ierusalim,

²⁸ și mi-a dat să AFLU bunăvoință în ochii regelui și ai sfetnicilor săi și ai tuturor dregătorilor celor puternici ai regelui! Iar eu m'am întărit, aşa cum

⁶**katadoulóo** = „a face pe cineva sclav”; de unde: „a aservi”; (porunca le este dată cîrmuiților politici).

a fost peste mine mâna cea bună a lui Dumnezeu, și i-am adunat pe mai-marii lui Israel să se urce cu mine”.

8

Călătoria lui Ezdra la Ierusalim.

¹ „Iată-i pe capii de familie, cîrmuitorii care s'au urcat cu mine în timpul domniei lui Artaxerxe, regele Babilonului:

² Din fiii lui Finees: Gherșom; din fiii lui Itamar: Daniel; din fiii lui David: Hatus;

³ din fiii lui Şecania și din fiii lui Paroş: Zaharia și, împreună cu el, o ceată de o sută cincizeci;

⁴ din fiii lui Pahat-Moab: Elioenai, fiul lui Zerahia și, împreună cu el, două sute de bărbați;

⁵ din fiii lui Zatu: Şecania, fiul lui Iahaziel, cu trei sute de bărbați;

⁶ din fiii lui Adin: Ebed, fiul lui Ionatan, cu cincizeci de bărbați;

⁷ din fiii lui Elam: Isaia, fiul lui Atalia, cu șaptezeci de bărbați;

⁸ din fiii lui Șefatia: Zebadia, fiul lui Micael, cu optzeci de bărbați;

⁹ din fiii lui Ioab: Obadia, fiul Iehiel, cu două sute optprezece bărbați;

¹⁰ din fiii lui Bani: Șelomit, fiul lui Iosifia, cu o sută șaizeci de bărbați;

¹¹ din fiii lui Bebai: Zaharia, fiul lui Bebai, cu douăzeci și opt de bărbați;

¹² din fiii lui Azgad: Iohanan, fiul lui Hacatan, cu o sută zece bărbați;

¹³ și cei din urmă din fiii lui Adonicam, ale căror nume erau: Elifelet, Ieiel și Semaia, cu șaizeci de bărbați;

¹⁴ din fiii lui Bigvai: Utai și Zabud, cu șaptezeci de bărbați.

¹⁵ Pe aceștia i-am adunat eu la râul ce curge prin Ahava¹, și am poposit acolo trei zile. Iar când am cercetat eu poporul și pe preoți, n'am aflat acolo pe nimeni din fiii lui Levi.²

¹⁶ Și i-am chemat pe fruntașii Eleazar, Ariel, Șemaia, Elnatan, Iariv, Elnatan, Natan, Zaharia și Meșulam și pe ișcușii Ioarib și Elnatan

¹⁷ și i-am trimis la căpeteniile din ținutul Casifia și am pus în gura lor cuvintele pe care să le grăiască lui Ido și fraților săi natinei din ținutul Casifia, ca să ne aducă nouă cântăreți pentru templul Dumnezeului nostru.

¹⁸ Și fiindcă mâna cea bună a Dumnezeului nostru era cu noi, ne-au adus un om întelept din fiii lui Mahli, fiul lui Levi, fiul lui Israel (la început au venit fiii și frații săi, optsprezece³),

¹⁹ precum și pe Hașabia și pe Isaia din fiii lui Merari, împreună cu frații săi și cu fiii acestora, douăzeci.

²⁰ Iar din natinei – cei pe care David și dregătorii lui i-au rânduit în slujba levitilor –: două sute douăzeci de natini; aceștia toți au fost adunați pe numele fiecăruia.

²¹ Și acolo, la râul Ahava, am rânduit post, ca să ne smerim în fața Dumneze-

ului nostru, ca să cerem de la El călătorie pe cale dreaptă, pentru noi, pentru copiii noștri și pentru toată agonisita noastră.

²² Că mi-a fost rușine să-i cer regelui o gardă și călăreți să ne scape de vrăjmași pe drum; fiindcă noi îi grăisem regelui, zicând: – Mâna Dumnezeului nostru este binefăcătoare peste toți cei ce-L caută, dar puterea și mânia Sa sunt împotriva tuturor celor ce-L părăsesc.

²³ Așa am postit și L-am rugat pentru aceasta pe Dumnezeul nostru; iar El ne-a auzit.

²⁴ Și am ales de-o parte doisprezece înși din căpeteniile preoților: pe Șerevia, pe Hașabia și, împreună cu ei, pe zece din frații lor.

²⁵ Și le-am dat, cu cântarul, aurul și argintul și vasele afierosite templului Dumnezeului nostru, cele dăruite de rege și de sfetnicii săi și de dregătorii săi și de întregul Israel ce se afla acolo.

²⁶ Și am pus în mânile lor șase sute cincizeci de talanți de argint și o sută de vase de argint și o sută de talanți de aur

²⁷ și douăzeci de vase de aur prețuind o mie de drahme, precum și vase de aramă din cea mai bună, tot atât de dorită ca și aurul.

²⁸ Și le-am zis: – Voi sunteți sfinții Domnului, vasele sunt sfințite, iar argintul și aurul îți sunt aduse de bunăvoie Domnului, Dumnezeului părinților voștri.

²⁹ Fiți veghetori și păziți-le până ce le veți pune înaintea mai-marilor preoților și levitilor și capilor de familie în Ierusalim, în cămările templului Domnului.

¹Localitatea Ahava nu a putut fi identificată cu siguranță. „Râul” era mai degrabă un canal al Eufratului, destinat irigațiilor. Oricum, locul era punctul de întâlnire al celor ce, de aici, urmău să formeze convoiul organizat în drumul spre Ierusalim.

²Levitii vor fi refuzat să răspundă la apel, pe socotință că un exil confortabil, cu care se obișnuiseră, era de preferat unei întoarceri aventuroase.

³T. M.: „... fiul lui Israel, [anume] Șerevia, împreună cu fiii săi și cu frații săi, optsprezece”.

30 Așa că preoții și leviții au primit, cu cântarul, argintul și aurul și vasele pe care să le ducă la Ierusalim în templul Dumnezeului nostru.

31 Si am plecat de la râul Ahava în cea de a douăsprezecea zi a lunii întâi, ca să ajungem la Ierusalim; și mâna Dumnezeului nostru a fost peste noi și ne-a scăpat din mâna vrăjmașului și de cei ce ni se împotriveau pe drum.

32 Si am sosit la Ierusalim și am rămas acolo trei zile.

33 Iar în cea de a patra zi am dat, cu cântarul, argintul și aurul și vasele la templul Dumnezeului nostru, în mâna preotului Meremot, fiul lui Urie, cu el fiind Eleazar, fiul lui Finees, precum și leviții Iozabat, fiul lui Iosua, și Noadie, fiul lui Binui.

34 Pe toate le-am dat cu număr și cu măsură, iar greutatea s'a însemnat în scris.

35 În vremea aceea, fiile surghiunului, cei ce veniseră din robie, l-au adus arderi-de-tot Dumnezeului lui Israel: doisprezece viței – pentru tot Israelul –, nouăzeci și șase de berbeci, șaptezeci și șapte de miei, doisprezece iezi ca jertfă pentru păcat: toate, arderi-de-tot Domnului.

36 Edictul regelui l-am dat satrapilor și guvernatorilor de peste Râu, iar aceștia au dat cinstire poporului și templului lui Dumnezeu”.

9

Căsătoriile cu străinii. Pocăința și rugăciunea lui Ezdra.

1 „După încheierea acestora, căpetenile au venit la mine și au zis: – Popo-

rul lui Israel și preoții și leviții nu s'au despărțit de popoarele pământene¹ întru urâciunile lor², adică de Canaaneni, de Hetei, de Ferezei, de Iebusei, de Amoniți, de Moabiți, de Egipteni și de Amorei.

2 Aceasta, pentru că și-au luat, pentru ei și pentru fiii lor, soții dintre ficele acelora; așa că sămânța cea sfântă³ s'a amestecat cu popoarele pământene, iar mâna mai-marilor a fost cea dintâi în această neleguire.

3 Si când am auzit eu lucrul acesta, mi-am sfâșiat hainele și m'am îvolburat și mi-am smuls fire de păr de pe cap și din barbă și m'am prăbușit de mâhnire.

4 Atunci s'au strâns la mine toți cei ce păzeau cuvântul Dumnezeului lui Israel, din pricina neleguirii celor veniți din robie; iar eu am rămas întru mâhnire până la jertfa de seară.

5 Iar la jertfa de seară m'am ridicat din umilință; și după ce mi-am sfâșiat hainele și m'am îvolburat, mi-am plecat genunchii și mi-am întins mâinile spre Domnul, Dumnezel meu, și am zis:

6 Doamne, rușine-mi este și nu îndrăznesc să-mi ridic fața spre Tine, că fărădelegile noastre s'au înmulțit mai mult decât perii capului nostru, iar păcatele noastre s'au mărit până la cer.

7 Din zilele părinților noștri și până în ziua de astăzi ne aflăm în mare păcat; din pricina fărădelegilor noastre, noi și regii noștri și copiii noștri am fost dați

¹ Literal: „popoarele țărilor”, în sensul: popoarele băstinașe ale Canaanului.

² „Urâciuni”: închinarea la idoli și practicile libertine. Așadar, nedespărțirea era de natură religioasă și morală.

³ „Sămânța cea sfântă”: „Neam sfânt” (Iș 19, 6), în „Țara sfântă” (Za 2,16).

în mâna regilor neamurilor prin sabie, robie și pradă, întru rușinea feței noastre, aşa cum suntem și astăzi.

8 Si acum, milostiv a fost cu noi Domnul, Dumnezeul nostru, lăsându-ne să devenim liberi și dându-ne așezare în locul sfințeniei Sale, ca să ne lumineze ochii și să ne facă să răsuflăm puțin în robia noastră.

9 Robi suntem noi, dar Domnul, Dumnezeul nostru, nu ne-a părăsit nici în robie, ci cu milă ne-a îmbrăcat în fața regilor Persilor, ca să ne lase să ne înviorăm și să înălțăm templul Dumnezeului nostru și să-i nimicim pustiirea și să ne facem gard în Iuda și în Ierusalim.

10 Si acum, după toate acestea, ce vom zice noi, Dumnezeul nostru? că am părăsit poruncile Tale

11 pe care Tu ni le-ai dat prin mâna robilor Tăi profeții, zicând: «Tara în care intrați ca s-o moșteniți e o țară necurată prin necurățiile păgânilor din aceste ținuturi, prin spurcăciunile și murdăriile cu care au umplut-o de la o margine la alta.

12 Si acum, pe ficele voastre să nu le dați după fiili lor, și nici din ficele lor să nu luați pentru fiili voștri, și pacea și bunurile lor nicicând să le căutați, pentru că voi să vă întăriți și să vă hrăniți cu bunătățile țării pe care s-o lăsați moștenire fililor voștri până în veac!»

13 Si după toate câte au venit asupră-ne din pricina faptelor noastre celor rele și din pricina păcatului nostru celui mare, [e limpede] că nimeni nu-i asemenea Dumnezeului nostru, căci Tu ne-ai ușurat de fărădelegile noastre și Tu ne-ai dat mânăuire,

14 în timp ce noi din nou Ti-am călcat

poruncile și ne-am încuscris cu popoarele acestor ținuturi; nu Te mânia pe noi într'atât, încât să nu mai rămână nici unul și nimeni să nu scape!

15 Doamne, Dumnezeul lui Israel, drept ești Tu; de vreme ce noi am ajuns să ne izbăvим până în ziua aceasta; iată, noi Îți stăm înainte în păcatele noastre; astfel fiind, nu putem să-Ți stăm în față”.

10

Femeile străine, afară din Israel!

1 După ce Ezdra s'a rugat și s'a mărturisit, plângând și rugându-se înaintea templului lui Dumnezeu, o foarte mare adunare din Israel s'a strâns la el, bărbăți, femei și tineri; că plângerea populului, și amarnic plângerea.

2 Atunci Şecania, fiul lui Iehiel, care era din urmașii lui Elam, a răspuns și a zis către Ezdra: „Noi am rupt legământul cu Dumnezeul nostru, luându-ne femei străine din popoarele pământene; dar în privința aceasta încă mai este o nădejde pentru Israel.

3 Așadar, să facem acum un legământ cu Dumnezeul nostru că vom da drumul tuturor femeilor și celor născuți din ele, aşa cum ne vei sfătuvi tu; ridicăte dar și pune-i în mișcare cu poruncile Dumnezeului nostru; și cum este legea, aşa să se facă!

4 Ridică-te, că tie și se cade să faci aceasta; noi suntem cu tine; îmbărbătează-te și fă!”

5 Ezdra s'a ridicat și i-a pus pe mai mari, pe preoți, pe levîți și întregul popor să jure că vor face aşa; iar ei s'au jurat.

6 Și s'a ridicat Ezdra de dinaintea templului lui Dumnezeu și s'a dus la locuința lui Iohanan, fiul lui Eliașib; și, ajungând acolo, pâine n'a mâncat și apă n'a băut, căci plângerea pentru negliuirea celor reveniți din surghiun.

7 Și s'a făcut vestire în Iuda și în Ierusalim și printre toți fiii robiei să se adune în Ierusalim:

8 Tot cel ce nu va veni în trei zile – aşa cum hotărâseră căpeteniile și bătrânii –, toată averea lui va fi sortită pieirii¹, iar el va fi alungat din adunarea robimii.

9 În acele trei zile s'au adunat în Ierusalim toți oamenii din Iuda și din Venedică. Și era în cea de a douăzecea zi a lunii a noua. Atunci întregul popor s'a așezat în piața de dinaintea templului lui Dumnezeu, răvășit sub povara păcatului, dar și sub aceea a vremii de iarnă.

10 Și s'a ridicat preotul Ezdra și le-a zis: „Voi ați rupt legământul prin aceea că văți luat femei de alt neam, ca să puneti un adaos peste păcatul lui Israel.

11 Și acum, dați-I laudă Domnului, Dumnezeului părinților noștri, și faceți ceea ce e placut în ochii Săi: despărțiți-vă de popoarele pământene și de femeile străine!”

12 Și întreaga adunare, răspunzând, a zis cu glas puternic: „Puternic este cuvântul tău asupra noastră, ca să-l plinim.

13 Dar poporul e numeros și vremea e ploioasă și nu ne stă'n putere să rămânem afară; pe de altă parte, treaba aceasta nu-i de o zi sau două, pentru

că mulți din noi au săvârșit acest păcat.

14 Deci, să rămână căpeteniile noastre; iar toți cei de prin cetățile noastre care și-au luat femei străine să vină aici la vremea hotărâtă, și împreună cu ei să vină și bătrânii fiecărui oraș, precum și judecătorii lui, pentru ca astfel să se îndepărteze mânia Dumnezeului nostru ce s'a aprins asupră-ne din această pricina”.

15 Așa că au rămas doar Ionatan, fiul lui Asael, și Iahzeia, fiul lui Ticva; iar levitii Meșulam și Šabetai le erau ajutoare.

16 Iar fiii robiei au făcut aşa; iar preotul Ezdra și capii de familie, după neamurile lor, au șezut deoparte, toți fiind numiți după nume; și au șezut în prima zi a lunii a zecea, ca să cerceteze lucrul acesta.

17 Iar în prima zi a lunii întâi au îsprăvit cercetarea tuturor acelora care și luaseră femei de alt neam.

18 Din fiili preoților care și luaseră femei străine s'au găsit: din fiili lui Iosua, fiul lui Ioțadac, și din frații săi: Maaseia, Eliezer, Iariv și Ghedalia.

19 Ei s'au legat² să și alunge femeile, iar pentru păcatul lor să aducă un berbec din turmă ca jertfă pentru vină.

20 Din fiili lui Imer: Hanani și Zebadia;

21 din fiili lui Harim: Maaseia, Ilie, Šemaria, Iehiel și Uzia;

22 din fiili lui Pašur: Elionai, Maaseia, Ismael, Natanael, Iozabad și Eleasa;

23 din levitii: Iozabad, Șimei, Chelaia (zis și Chelita), Petahia, Iuda și Eliezer;

¹Literal: „... va fi dat anatemei”; despre „anatema” vezi nota de la Nm 21, 2.

²Literal: „... și-au dat mâinile”: expresie pentru făgăduință solemnă.

²⁴ din cântăreți: Eliașib; din portari, Şalum, Telem și Uri.

²⁵ Iar din Israeliți: Ramia, Izia, Malchia, Miamin, Eleazar, Malchia și Benaya, din fiii lui Paroș;

²⁶ din fiii lui Elam: Matania, Zaharia, Iehiel, Abdi, Iremot și Ilie;

²⁷ din fiii lui Zatu: Elioenai, Eliașib, Matania, Ieremot, Zabad și Aziza;

²⁸ din fiii lui Bebai: Iohanan, Hanania, Zabai și Atlai;

²⁹ din fiii lui Bani: Meşulam, Maluc, Adaia, Iașub, Şeal și Ieramot;

³⁰ din fiii lui Pahat-Moab: Adna, Chelal, Benaia, Maaseia, Matania, Binui, Manase și Bețaleel;

³¹ din fiii lui Harim: Eliezer, Ișia, Malchia, Şemaia, Simeon,

³² Veniamin, Maluc și Şemaria;

³³ din fiii lui Haşum: Matnai, Matata, Zabad, Elifelet, Ieremai, Manase și Şimei;

³⁴ iar din fiii lui Bani: Maadai, Amram, Ioel,

³⁵ Benaia, Bedia, Cheluhu,

³⁶ Vania, Meremot, Eliașib,

³⁷ Matania, Matnai, Iaasai,

³⁸ Bani, Binui, Şimei,

³⁹ Şelemia, Natan, Adaia,

⁴⁰ Macnadbai, Şașai, Şarai,

⁴¹ Azarel, Şelemiahu, Şemaria,

⁴² Şalum, Amaria și Iosif;

⁴³ și, în sfârșit, din fiii lui Nebo: Ieiel, Matitia, Zabad, Zebina, Iadai, Ioel și Benaia.

⁴⁴ Toți aceștia își luaseră femei străine și din ele li se născuseră copii.

Neemia

1

Vești rele din Iuda. Rugăciunea lui Neemia.

¹ Cuvântul lui Neemi¹, fiul lui Hacalia. Și a fost că în luna Chisle², în anul al douăzecile³, eram la curtea regală din Suza⁴.

² Atunci Hanani, unul din frații mei⁵, a venit împreună cu niște oameni [sosita] din Iuda; iar eu i-am întrebat despre cei rămași, adică despre cei ce scăpa-seră din robie, și despre Ierusalim.

³ Iar ei mi-au spus: „Cei rămași, adică cei scăpați din robie, acolo, în țară, se află în mare necaz și înjosire; zidurile Ierusalimului s-au risipit, porțile lui sunt arse cu foc”.

⁴ Și a fost că după ce am auzit eu aceste cuvinte, am sezut și am plâns și multe zile m'am jelit și am postit și m'am rugat în fața Dumnezeului cerului

¹ Neemia înseamnă „Dumnezeu alină”.

² Luna Chislev: în calendarul babilonic, luna a nouă; noiembrie – decembrie în calendarul iudaic.

³ Din 2, 1 știm că evenimentele se petrec sub domnia lui Artaxerxe I (465-423 î. H.). Această cronologie, pusă sub semnul întrebării, este încă subiect de cercetări și calcule.

⁴ Suza: capitala Elamului, reședința de iarnă a regilor persani.

⁵Cuvântul „frate”, în limbajul biblic, are un înțeles foarte elastic: un iudeu (de același nume), o rudă apropiată (văr) sau frate de sânge, propriu-zis.

⁵ și am zis: Doamne, Dumnezeul cerului, Tu, Cel mare și înfricoșător, Cel ceti păzești legământul și mila față de cei ce Te iubesc și-ți păzesc poruncile,

⁶ fie auzul Tău cu luare-aminte și fie ochii Tăi deschiși, ca să auzi rugăciunea robului Tău, aceea cu care eu mă rog astăzi în fața Ta, ziua și noaptea, pentru fiii lui Israel, robii Tăi, mărturisind păcatele filor lui Israel, acelea cu care noi am păcătuit împotriva Ta, eu și casa tatălui meu:

⁷ Îndepărta-ne-am de Tine și n'âmă pazit poruncile și îndreptările și judecătile pe care Tu îl le-ai poruncit lui Moise, robul Tău.

⁸ Adu-ți aminte de cuvântul pe care îl-ai poruncit lui Moise, robul Tău, zicând: „Dacă veți rupe legământul, Eu vă voi împrăștia printre popoare;

⁹ dar dacă vă veți întoarce la Mine și-Mi veți păzi poruncile și le veți plini, atunci chiar dacăți fi împrăștiati până la marginea cerului, Eu și de acolo vă voi aduna și vă voi aduce în locul pe care Eu l-am ales pentru ca acolo să locuiască numele Meu”.

¹⁰ Ei sunt acum robii Tăi și poporul Tău, cel pe care Tu îl-ai răscumpărat prin marea Ta putere și prin mâna Ta cea tare.

¹¹ Așadar, Doamne, fie auzul Tău cu luare-aminte spre rugăciunea robului Tău și spre rugăciunile robilor Tăi, a

celor ce doresc să se teamă de numele Tău, și ajută-l astăzi pe robul Tău și fă-l să afle milă în ochii acestui om!... Eu eram paharnicul regelui.⁶

2

Împăternicit de rege, Neemia se apucă să rezidească Ierusalimul.

1 Și a fost că în luna Nisan, în cel de al douăzecilea an al regelui Artaxerxe¹, având eu vinul în față, am luat vinul și i l-am dat regelui; un altul nu-i sedea atunci în față.

2 Și mi-a zis regele: „De ce ai chipul trist și nu te simți în largul tău?: asta nu poate veni decât dintr-o inimă rea²...”. Iar eu m'am temut foarte mult

3 și i-am zis regelui: – Trăiască regele în veci! Cum să nu-mi fie fața tristă dacă cetatea – casa mormintelor părinților mei – este pustiită, iar porțile ei arse cu foc?

4 Regele mi-a zis: „Pentru cine ceri tu aceasta?” Iar eu m'am rugat către Domnul, Dumnezeul cerului,

5 și i-am zis regelui: Dacă regelui i se pare că fi bine și dacă robul tău va afla bunăvoiță în ochii tăi, trimite-l în Iudeea, în cetatea mormintelor părinților mei, iar eu o voi rezidi.

⁶Paharnicul era unul din cei mai înalți demnitari ai curții regale persane; rangul său se situa imediat după prințul moștenitor și înaintea spătarului: funcția lui era nu numai de a gusta vinul din cupa regală, dar și aceea de mareșal al apartamentelor regale.

¹Martie – aprilie 445 î. H.

²„Inimă rea”: stare de spirit confuză; dar aici poate fi și insinuarea că în ea s'a ciubărit un gând rău, ascuns.

6 Atunci regele – în timp ce țiitoarea sa sedea lângă el³ – mi-a zis: „Cât va dura călătoria ta? și când te vei întoarce?” Spusa mea i-a plăcut regelui; el mi-a dat drumul, iar eu i-am dat un termen.⁴

7 Și i-am zis regelui: Dacă regelui i se pare că fi bine, să-mi dea scrisori către guvernatorii de peste Râu, ca să mă treacă de la unul la altul până ce voi ajunge în Iudeea,

8 precum și o scrisoare către Asaf, mai marele paznic al pădurilor regelui, ca să-mi dea lemne să acopăr porțile, ca și pentru ziduri și pentru casa în care voi intra. Iar regele mi le-a dat, de vreme ce mâna cea bună a lui Dumnezeu era asupră-mi.

9 Și am venit la guvernatorii de peste Râu și le-am dat scrisorile regelui (regele trimisese cu mine căpitanii de oaste și călăreți).

10 Dar dacă Sanbalat Horonitul⁵ și Tobie, robul amonit⁶, au auzit aceasta, le-a părut rău că a venit un om să caute binele filor lui Israel.

11 Așa am ajuns la Ierusalim și am stat acolo trei zile.

³Aici nu e vorba de regină (soția regelui), ci, după cât se pare, de prima sa concubină, care va fi avut un cuvânt bun în favoarea lui Neemia; oricum, conversația se petrece într'o atmosferă de intimitate.

⁴Din 5, 14 știm că absența lui Neemia a fost de doisprezece ani; e posibil însă ca el să fi propus un termen mai scurt, iar acesta să fi fost prelungit.

⁵Numele „Sanbalat” era asociat cu acela al Samarinenilor (vezi 3, 33). „Horonitul” se referă, probabil, la legătura lui cu localitatea Bet-Horon din ținutul lui Efraim. În timpul lui Ezra, Samarinienii încercaseră să împiedice rezidența templului.

⁶„Tobie” este echivalentul ebraic al lui Tabeel (vezi Ezr 4, 7); personajul era „robul amonit” al regelui.

¹² Și m'am sculat noaptea, eu și câțiva oameni cu mine⁷; și n'am spus nimănui ce-mi puseșe Dumnezeu în inimă să fac cu Israel; și nici un animal nu era cu mine, în afară de acela pe care călăream.

¹³ Și am ieșit noaptea pe Poarta Văii și m'am îndreptat spre izvorul Dragoonului și spre Poarta Gunoiului și mă frângeam pe zidul cel risipit al Ierusalimului și peste porțile lui cele mistuite de foc.⁸

¹⁴ Și am trecut la Poarta Izvorului și la Iazul Regelui; dar animalul de sub mine nu avea loc pe unde să mă treacă.

¹⁵ Atunci, noaptea, m'am suit pe zidul Pârâului; și mă frângeam deasupra zidului, după care am venit înapoi la Poarta Văii și m'am întors.

¹⁶ Paznicii însă n'au știut unde merg și ce fac; și până atunci nu le-am spus nici Iudeilor, nici preoților, nici nobililor, nici căpeteniilor și nici celor lalți care se îndeletniceau cu felurite lucrări.

¹⁷ De abia atunci le-am spus: Vedetă răul acesta în care ne aflăm, cum s'a pustiit Ierusalimul și cum sunt porțile lui mistuite de foc; haideți să zidim de jur-împrejur zidul Ierusalimului și să nu mai fim de ocară!

¹⁸ Și le-am vorbit despre mâna cea bună a lui Dumnezeu care este asuprămi și despre cuvintele pe care regele mi le grăise și le-am zis: Haideți să ne sculăm și să zidim!... Atunci mâinile lor s'au întărit spre lucrul cel bun.

¹⁹ Dar dacă Sanbalat Horonitul și Tobie, robul amonit, și Gheșem Arabul⁹

⁷Oamenii îl însoțeau mergând pe jos, în timp ce Neemia, singur, mergea călare.

⁸„...mă frângeam”: plangeam cu inima frântă.

⁹Celor doi dușmani ai lui Israel li se adaugă

au auzit de aceasta, ne-au luat în râs și au venit la noi și au zis: „Ce v'ăți apucat voi să faceți aici? nu cumva vă răzvrătiți împotriva regelui?”

²⁰ Eu însă, răspunzând, le-am zis: Dumnezeul cerului, El ne va ajuta, iar noi, robi Săi, suntem curați¹⁰ și vom zidi; dar voi nu aveți nici o parte, nici un drept și nici o pomenire în Ierusalim.

3

Rezidirea Ierusalimului.

¹ Atunci s'a ridicat Eliașib, marele preot, împreună cu frații săi preoți, și au zidit Poarta Oilor și au sfînțit-o până la turnul Mea; și i-au pus ușile și au sfînțit-o până la turnul lui Hananeel.¹

² Lângă Eliașib au zidit oamenii din Ierihon, iar lângă aceștia a zidit Iacur, fiul lui Imri.

³ Fiii lui Senaa au zidit Poarta Peștilor și au acoperit-o și i-au pus ușile și zăvoarele și grătile.

⁴ De la aceștia, mai departe, rândul i-a fost lui Meremot, fiul lui Urie, fiul lui Hacoț; lângă acesta, Meșulam, fiul lui

un al treilea, Gheșem, demnitar al regelui persan, stăpânitor peste ținuturile arabe („Arabul” nu se referă la etnie, ci la teritoriu).

¹⁰ „... suntem curați”: avem cugetul curat; nu ni se poate imputa nimic; ne asumăm dreptul de a zidi.

¹Acest capitol oferă numeroase date asupra topografiei Ierusalimului din acea vreme. Lucrările de rezidire au fost distribuite, pe porțiuni, fie unor familii, fie locuitorilor dintr'un anume teritoriu, fie unor bresle de meseriași; ele încep cu Poarta Oilor (pe unde intrau animalele de jertfă) și se termină la aceeași Poartă (v. 32). Eliașib era fiul lui Iosua și nepotul lui Ioșadac (Ezr 3, 2).

Berechia, fiul lui Meșezabeel; iar mai departe, Țadoc, fiul lui Baana.

5 Alături de ei, cei din Tecoa; dar fruntașii acestora nu și-au pus grumazul la treabă.

6 Ioiada, fiul lui Paseah, și Meșulam, fiul lui Besodia, au reparat Poarta Veche și i-au pus ușile și zăvoarele și gratiile.

7 Alătorea de ei au reparat Melatia Gabaonitul și Iadon din Meronot, precum și oamenii din Gabaon și din Mițpa, cei de sub stăpânirea guvernatorului de dincoace de Râu.

8 Alătorea de ei au făcut reparațiile Uziel, fiul lui Harhaia argintarul, iar de la acesta înainte a reparat Hanania, fiul lui Rocheim; și au întărit Ierusalimul până la zidul cel lat.

9 De la ei încolo a reparat Refaia, fiul lui Hur, căpetenia unei jumătăți din ținutul Ierusalimului.

10 Lângă acesta a reparat, în fața casei lui, Iedaia, fiul lui Harumaf; iar lângă el, Hatuș, fiul lui Hașabneia.

11 Alătorea de el au reparat Malchia, fiul lui Harim, și Hașub, fiul lui Pahat-Moab, până la turnul Cuptoarelor.

12 De la ei înainte a reparat Șalum, fiul lui Halohes, căpetenia celeilalte jumătăți a ținutului Ierusalimului; el, împreună cu ficele sale.

13 Hanun și locuitorii din Zanoah au reparat Poarta Văii; au zidit-o și i-au pus ușile și zăvoarele și gratiile; tot ei: o mie de coti de zid, până la Poarta Gu-noiului.

14 Malchia, fiul lui Recab, căpetenia ținutului Bet-Hacherem, a reparat Poarta Gu-noiului, el și fiii săi; i-au pus ușile și zăvoarele și gratiile.

15 Șalum, fiul lui Col-Hoze, căpetenia ținutului Mițpa, a reparat Poarta Izvorului; a zidit-o, a acoperit-o și i-a pus ușile și gratiile. El a făcut și zidul de la scăldătoarea Siloam, de lângă grădina regelui, până la scara ce coboară din cetatea lui David.

16 De la el înainte a reparat Neemia, fiul lui Azbuc, căpetenia unei jumătăți din ținutul Bet-Țur, până la grădina mormintelor lui David și până la iazul cel făcut de mâna și până la Casa Vitejilor.

17 De la el înainte au reparat levitii: Rehum, fiul lui Bani; lângă acesta, Hașabia, căpetenia unei jumătăți din ținutul Cheila, din partea acestui ținut.

18 Mai departe au reparat frații săi: Bavai, fiul lui Henanad, căpetenia celeilalte jumătăți din ținutul Cheila,

19 iar lângă el, Ezer, fiul lui Iosua, căpetenia din Mițpa, a reparat o altă parte a turnului urcușului, până la colț.

20 Alătorea de el, Barac, fiul lui Zabai, a reparat o a doua parte, de la colț până la poarta casei lui Eliașib, marele preot.

21 După el, Meremot, fiul lui Uri, fiul lui Hacoț, a reparat o altă parte de zid, de la poarta casei lui Eliașib până la capătul casei lui Eliașib.

22 După el au reparat preoții, locuitori ai vecinătăților.

23 Lângă el, Veniamin și Hașub au reparat zidul din dreptul casei lor. Lângă ei, Azaria, fiul lui Maaseia, fiul lui Anania, a reparat partea de lângă casa lui.

24 Lângă acesta, Binui, fiul lui Henadad, a reparat o altă bucată de zid, de la casa lui Azaria până în dreptul colțului.

25 Palal, fiul lui Uzai, a reparat în dreptul unghiului și al turnului care se ridică deasupra casei de sus a rege-lui, cea din apropierea curții închisorii. Lângă acesta a reparat Pedaia, fiul lui Paroș.

26 Iar natineii², care locuiau pe deal, au reparat zidul până în dreptul Porții Apelor, spre răsărit, și până la turnul cel înalt.

27 După ei, cei din Tecoa au reparat o altă parte, cea din dreptul turnului ce-lui înalt până la zidul lui Ofel.

28 De la Poarta Cailor în sus au reparat preoții, fiecare în dreptul casei sale.

29 De la ei înainte a reparat Țadoc, fiul lui Imer, în dreptul casei sale; iar după el a reparat Șemaia, fiul lui Șecania, străjerul Portii Răsăritului.

30 După el, Hanania, fiul lui Șelemia, și Hanum, al șaselea fiu al lui Țalaf, au reparat o altă parte de zid. După ei, Meșulam, fiul lui Berechia, a reparat în dreptul locuinței lui.

31 După el Melchia, fiul lui Sarefi³, a reparat până la casa natineilor și a negustorilor de unelte, din dreptul porții lui Mifcad până la scara din colț.

32 Iar de la scara din colț până la Poarta Oilor au reparat argintarii și negustorii.

33 Și a fost că de'ndată ce Sanbalat a auzit că noi refacem zidul, i s'a făcut rău și tare s'a mâniat și a rostit ocări împotriva Iudeilor.

34 Și a zis în fața fraților săi (adică războinicii Samarinenilor): „E adevărat oare că Iudeii își rezidesc cetatea? aduc ei, într'adevăr, jertfe? vor avea

oare vreo izbândă? și vor fi ei în stare să închege la loc pietrele după ce au fost arse și prefăcute'n mormane de dărâmături?...”.

35 Atunci Tobie Amonitul a venit lângă el și i-a zis: „Jertfesc ei oare și mă-nâncă acolo la ei?: Nu va veni cumva o vulpe și le va dărâma zidul de piatră?”

36 Auzi, o, Dumnezeul nostru, că ne-am făcut de batjocură! Întoarce-le ocara asupra capetelor lor și fă-i de batjocură într'o țară a robiei

37 și să nu le acoperi fărădelegea!

38 Cu toate acestea, noi am lucrat mai departe la zid și l-am încheiat până la jumătate; poporul muncea cu tragere de inimă.⁴

4

Cu toate piedicile, zidirea înaîtează. Rugăciunea lui Neemia.

1 Și a fost că atunci când Sanbalat și Tobie și Arabii și Amoniții¹ au auzit că zidurile Ierusalimului s'au înălțat și că spărturile au început să fie astupate, li s'a făcut rău de tot.

2 Și s'au adunat laolaltă, ei toți, ca să vină cu luptă împotriva Ierusalimului și să-l nimicească.

3 Iar noi ne-am rugat Dumnezeului nostru și am rânduit străji împotriva lor, ziua și noaptea.

4 Și au zis Iudeii: „Puterea salahorilor s'a încovoiaț,² dar dărâmăturile sunt mari și nu vom fi în stare să zidim”.

⁴Spațiu lacunar în LXX, versetul 37 este preluat din T. M.

¹T. M. adaugă: „și cei din Așdod”.

²Textual: „Puterea vrăjmașilor...”; corectat după T. M.

²Pentru „natinei” vezi nota de la Ezr 2, 43.

³T. M.: Melchia, cel din breasla argintarilor.

5 Dar cei ce ne necăjeau pe noi au zis: „Nu vor ști și nu vor vedea până când noi vom veni în mijlocul lor și-i vom ucide și vom face lucrul să înceze”.

6 Și a fost că atunci când Iudeii care locuiau aproape de ei au ajuns la noi, ne-au zis: „Din toate părțile se urcă împotriva noastră...”.

7 Așa că eu am aşezat oameni în partea de jos a cetății, în spatele zidului, la locuri de pândă, și am rânduit poporul după familii, cu săbiile, cu sulițele și cu arcurile lor.

8 Și am privit și m'am ridicat și am grădit către nobili, către căpitani și către ceilalți din popor: Nu vă temeți de ei! Aduceți-vă aminte de Dumnezeul nostru Cel mare și înfricoșător și luptați-vă pentru frații voștri, pentru fiii voștri, pentru fiicele voastre, pentru femeile voastre și pentru casele voastre!...

9 Și a fost că dacă vrăjmașii noștri au auzit că noi prinseserăm de veste, Dumnezeu le-a risipit planul, iar noi toti ne-am întors la zid, fiecare la lucrul său.

10 Și a fost că, începând din ziua aceea, jumătate din cei rânduiți erau la lucru, iar jumătate stăteau gata de luptă, cu sulițe, cu scuturi, cu arcuri și platoșe, iar în spate se aflau căpeteniile din toată casa lui Iuda;

11 chiar și cei ce cărau poverile se aflau sub arme: cu o mâna își făceau lucrul și cu alta țineau arma;

12 ba încă și zidarii: fiecare își avea sabia încinsă la sold, și așa zidea; iar trâmbițașul își avea trâmbița lângă el.

13 Și am zis către nobili și către dregători și către ceilalți din popor: Lucrul este mult și de mare cuprindere, iar noi

suntem împrăștiati pe ziduri și depărtați unii de alții;

14 de oriunde veți auzi sunetul trâmbiței, de acolo să vă adunați la noi; și Dumnezeul nostru Se va lupta pentru noi!

15 Și așa ne-am dus lucrarea mai departe: jumătate din ei stăteau cu lăncile gata, din revărsatul zilei până la ivirea stelelor.

16 Și la vremea aceea am zis către popor: Fiecare, cu sluga sa, să rămână peste noapte în Ierusalim; noaptea, de strajă, iar ziua, la lucru!³

17 Eu eram acolo, avându-mi străjile în spate; și nimeni dintre noi nu-și dezbrăca hainele⁴.

5

Săraci și bogați; Neemia oprește camăta.

1 Mare era strigătul poporului și al femeilor către frații lor Iudei.¹

2 Unii ziceau: „Noi, cu fiii și fiicele noastre, suntem amanetați²; așa vom

³E vorba de cei din alte localități care, de obicei, veneau la lucru dimineață și plecau seara.

⁴T. M. adaugă: „fiecare își avea lancea în mâna dreaptă”. Există însă și o variantă, după Ieronim: „Nimeni nu se dezbrăca decât ca să se spele”. Septuaginta păstrează radicalizarea măsurilor de pază.

¹Firul povestirii e întrerupt aici de un capitol pe care autorul îl consacră unor probleme economico-sociale intervenite în viața poporului iudeu: siliți de săracie, unii iau bani cu camătă și, neavând cu ce plăti, ajung să-și vândă copiii; aşadar, pe de o parte, nobilii și dregătorii hrăpăreți, care profită de nevoile altora, și, pe de alta, nevoiașii, care nu mai rabdă.

²Printr'o eroare de lectiune a termenului ebraic, „amanetați” a fost tradus: „mulți”; „numeroși”. Aici se face cuvenita rectificare.

lua grâu și vom mâncă și vom trăi".

³ Alții ziceau: „Ne vom pune zălog³ țarinile și viile și casele, ca să luăm grâu și să mâncăm".

⁴ Iar alții ziceau: „Ca să ne plătim birurile către rege, noi ne-am împrumutat cu bani în schimbul țarinilor și al viilor și al caselor noastre.

⁵ Și acum: noi avem un trup ca și al fraților noștri, copiii noștri sunt asemenea copiilor lor; cu toate acestea, iată că noi suntem nevoiți să-i vindem pe fiili noștri și pe ficele noastre ca robi, iar unele din ficele noastre devin de-a dreptul slave; în mâinile noastre nu-i nici o putere, căci țarinile și viile noastre se află în mâinile nobililor".⁴

⁶ Iar eu, când am auzit strigarea și cuvintele acestea, am fost cuprins de mare mâhnire.

⁷ Și m'am sfătuit cu propria mea inimă și m'am rostit împotriva nobililor și a mai-marilor și le-am zis: Oare fiece om trebuie să ceară de la fratele său ceea ce cereți voi?...⁵ Și'mpotriva lor am făcut o adunare mare

⁸ și le-am zis: Noi, de bunăvoia noastră⁶, i-am răscumpărăt pe frații noștri care fuseseră vânduți la pagâni; iar voi, voi îi vindeți pe frații voștri?; și asta, pentru ca ei să ne fie dați nouă?... Iar ei, neaflând nici un răspuns, au tăcut.

³„A pune zălog”: a pune drept gaj, garanție, amanet.

⁴Deși oamenii, prin însăși natura lor, sunt egali între ei, lăcomia unora generează inegalitatea socială.

⁵T. M.: „Voi stoarceți dobândă, fiecare de la frațele lui”.

⁶T. M.: „Noi, după puterea noastră...”, ceea ce înseamnă o precaută limitare a angajamentului. Răscumpărarea Iudeilor vânduți la străini era prevăzută în legea lui Moise (Lv 25, 47-48).

⁹ Și le-am zis: Ceea ce faceți voi nu e un lucru bun; voi nu umblați în frica Dumnezeului nostru, aruncând astfel asupră-ne ocara vrăjmașilor noștri pagâni.

¹⁰ Iată, eu și frații mei și cunoșcuții mei le-am dat bani și grâu fără să le fi cerut să plătească.

¹¹ Așadar, chiar astăzi înapoiați-le țarinile și viile și măslinii și casele, iar dobânda să le-o înapoiați în grâu, vin și untdelemn!

¹² Iar ei au zis: „Vom înapoia și nu vom pretinde nimic de la ei; vom face aşa cum ai spus”. Atunci, chemând preotii, i-am legat cu jurământ că vor face aşa cum au spus.

¹³ Iar eu mi-am scuturat îmbrăcămințea și am zis: Așa să-l scuture Dumnezeu și de casă și de roada muncii lui, pe tot omul care nu se va ține de cuvântul acesta; aşa să fie: scuturat și gol!... Și toată adunarea a zis: „Amin!” Și L-a lăudat pe Domnul; și poporul și-a ținut cuvântul.

¹⁴ Din ziua în care el⁷ m'a împuternicit să le fiu guvernator în țara lui Iuda, – din cel de al douăzecilea an până în cel de al treizeci și doilea an al [domniei] lui Artaxerxe –, adică timp de doisprezece ani, eu și frații mei n'am mâncat din vlagă lor.⁸

¹⁵ Căci guvernatorii de dinaintea mea i-au apăsat luând de la ei pâine și vin și cel din urmă ban, patruzeci de drahme de argint; ba până și slugile lor erau stăpâni peste popor; eu însă n'am făcut aşa, căci m'am temut de Dumnezeu;

⁷ „El”: Artaxerxe.

⁸Pe lângă taxele datorate regelui, poporul avea obligația de a acoperi și cheltuielile pentru casa guvernatorului local; Neemia a renunțat la acest drept.

¹⁶ la zid am lucrat, țarină nu mi-am cumpărat, iar slujbașii mei s'au adunat acolo la lucru;

¹⁷ la masa mea se aflau Iudei în număr de până la o sută cincizeci de bărbați, în afară de cei veniți la noi din neamurile învecinate;⁹

¹⁸ zilnic se gătea un vițel și șase oi alese și un ied; și, la zece zile, vin din belșug, de toate soiurile; cu toate acestea, pâinea cuvenită conducătorului n'am cerut-o, de vreme ce poporul acesta era foarte împovărat.

¹⁹ Adu-ți aminte de mine, Doamne, spre tot binele, de dragul a tot ceea ce am făcut eu pentru poporul acesta!

6

În pofida altor piedici, lucrarea se termină.

¹ Și a fost că dacă Sanbalat și Tobie și Gheșem Arabul și ceilalți dușmani ai noștri au auzit că eu am reparat zidul și că'n el n'a mai rămas nici o spărtură, dar că până la acea vreme încă nu am pus ușile portilor,

² au trimis Sanbalat și Gheșem la mine, zicând: „Vino să ne întâlnim laolaltă în unul din satele din Valea Ono!” Dar ei puseseră la cale să-mi facă rău.

³ Eu însă am trimis la ei soli să le spună: „Eu tocmai fac un lucru de seamă, aşa că nu mă pot coborî până la voi, ca nu cumva lucrul să se opreasca; dar după ce-l voi sfârși, mă voi coborî la voi”.

⁹Pe lângă musafiri, curtenii guvernatorului erau obișnuiați săi la masă (vezi consumul culinar al regelui Solomon în 3 Rg 4, 22 și urm.).

⁴ De patru ori mi-au trimis ei această poftire, și de fiecare dată le-am răspuns la fel.

⁵ Atunci Sanbalat l-a trimis la mine pe servul său; acesta avea în mâna o scriere deschisă

⁶ în care se spunea: „S'a dat de veste printre neamuri cum că tu și Iudeii puneteți la cale o răscoală; de aceea zidești tu zidul, că vrei să le fii rege;

⁷ mai mult, ți-ai pus și profeți cum că vrei să locuiești în Ierusalim ca rege peste Iuda. Toate acestea vor fi acum aduse la cunoștința regelui, aşa că vino acum să ne sfătuim împreună”.

⁸ Iar eu am trimis la el, zicând: Nimic nu s'a întâmplat din cele ce spui tu; pe acestea tu le-ai născocit din inima ta...

⁹ Într'adevăr, toți căutau să ne sperie, zicându-și: „Mâinile lor se vor opri din lucrarea aceasta și ea nu se va face!” În pofida acestora, mâinile mele s'au întărit.

¹⁰ Apoi am venit în casa lui Șemaia, fiul lui Delaia, fiul lui Mehetabeel; acesta, încuindu-se în casă, mi-a zis: „Să ne adunăm în templul lui Dumnezeu, în mijlocul lui, și să-i încuiem ușile; că or să vină noaptea să te ucidă”.¹

¹¹ Dar eu am zis: Cine este om asemenea mie și să fugă? Sau cine este omul care să intre în templu și să trăiască? Nu voi intra!²

¹² Și am cunoscut că, iată, nu Dumnezeu îl trimisese, căci profeția era o poveste îndreptată împotriva mea:

¹ Șemaia se încuie spre a crea o atmosferă de tensiune nervoasă. Sfatul său vrea să-l facă pe Neemia să-și caute refugiu în sanctuar, ceea ce constituia un sacrilegiu, și astfel să se compromită chiar față de ai săi.

² Un conducător ca Neemia nu poate fi laș!

¹³ Tobie și Sanbalat cumpăraseră o mulțime de însi împotriva mea, pentru ca eu să mă sperii și să fac aşa și să greșesc și să-mi fac la ei nume rău și ei să mă batjocorească.

¹⁴ Adu-Ți aminte, Dumnezeul meu, de Tobie și de Sanbalat, pe potriva acestor fapte ale lor, și de proorocița Noadia³ și de ceilalți profeti care au încercat să mă sperie!

¹⁵ Zidul a fost isprăvit în ziua a douăzeci și cincea a lunii Elul, adică în cincizeci și două de zile.⁴

¹⁶ Și a fost că de îndată ce toți dușmanii noștri au auzit de aceasta, toate neamurile din preajma noastră s-au temut, și frică mare a căzut asupră-le și au cunoscut că de la Dumnezeul nostru a fost ca lucrul acesta să fie dus până la capăt.

¹⁷ Și, în zilele acelea, de la mulți nobili ai lui Iuda mergeau scrisori la Tobie și de la Tobie veneau la ei;

¹⁸ căci mulți din Iuda erau legați de el prin jurământ⁵, de vreme ce el era ginerele lui Șecania, fiul lui Arah, iar fiul său Iohanan își luase de soție pe fiica lui Meșulam, fiul lui Berechia.

¹⁹ Cuvintele lui mi le spuneau mie, pe ale mele i le spuneau lui; iar Tobie... îmi trimitea scrisori ca să mă însپământe!

7

Paza cetății. Lista celor întorși cu Zorobabel.

³Despre această Noadia nu știm nimic.

⁴Septembrie 445 î. H.

⁵„... legați de el prin jurământ”: nimic altceva decât legături matrimoniale.

¹ Și a fost că după ce am isprăvit zidul și am pus ușile și am rânduit portarii, cântăreții și leviții,

² le-am poruncit lui Hanani, fratele meu, și lui Anania, căpetenia palatului din Ierusalim – că era om adevărat și temător de Dumnezeu mai mult decât alții –

³ și le-am zis: Portile Ierusalimului să nu se deschidă înainte de răsăritul soarelui; de închis, să fie zăvorâte la vremea când voi aveți ochii încă deschiși; străjerii rânduiți-i dintre cei ce locuiesc în Ierusalim; fiecare să stea de strajă înaintea casei sale.

⁴ Cetatea însă era întinsă și mare, poporul din ea era puțin, iar case nu se zideau¹.

⁵ Dar Dumnezeu mi-a dat gândul de a-i aduna pe nobili și pe dregători și poporul după spița neamurilor; și am aflat condica cu spițele de neam ale celor ce veniseră întâia oară, și iată ce am găsit scris în ea:

⁶ Iată-i pe fiii țării care au venit din robie, după numărul celor pe care Nabucodonosor, regele Babilonului, îi strămutase departe și care s-au întors la Ierusalim și în Iuda, fiecare la cetatea sa,

⁷ împreună cu Zorobabel, Iosua, Neemia, Azaria, Raamia, Nahamani, Mardoheu, Bilșan, Misperet, Bigvai, Nehum și Baana. Oamenii poporului lui Israel:²

⁸ Fiii lui Paroș: 2172;

⁹ fiii lui Șefatia: 372;

¹⁰ fiii lui Arah: 652;

¹Expresia: „case nu se zideau” poate fi citită și: „familii noi nu se întemeiau”.

²Lista de mai jos, cu unele deosebiri, este aceeași cu lista din Ezr 2, 1-70.

- 11 fiii lui Pahat-Moab (adică fiii lui Iosua și Ioab): 2818;
- 12 fiii lui Elam: 1254;
- 13 fiii lui Zatu: 845;
- 14 fiii lui Zacai: 760;
- 15 fiii lui Binui: 648;
- 16 fiii lui Bebai: 628;
- 17 fiii lui Azgad: 2322;
- 18 fiii lui Adonicam: 667;
- 19 fiii lui Bigvai: 2067;
- 20 fiii lui Adin: 655;
- 21 fiii lui Ater (din neamul lui Iezechia): 98;
- 22 fiii lui Hașum: 328;
- 23 fiii lui Bețai: 324;
- 24 fiii lui Harif: 112;
- 25 fiii din Gabaon: 95;
- 26 fiii din Betleem și Netofa: 188;
- 27 fiii din Anatot: 128;
- 28 oamenii din Bet-Azmavet: 42;
- 29 oamenii din Chiriat-Iearim, din Chefira și din Beerot: 743;
- 30 oamenii din Rama și din Gheba: 621;
- 31 oamenii din Micmas: 122;
- 32 oamenii din Betel și din Ai: 123;
- 33 oamenii din Nebo Aher: 52;
- 34 oamenii din Elam: 1254;
- 35 fiii din Harim: 320;
- 36 fiii din Ierihon: 345;
- 37 fiii din Lod, Hadid și Ono: 721;
- 38 fiii lui Senaa: 3930.
- 39 Preoți: fiii lui Iedaia, din casa lui Iosua: 973;
- 40 fiii lui Imer: 1052;
- 41 fiii lui Pașhur: 1247;
- 42 fiii lui Harim: 1017.
- 43 Leviți: fiii lui Iosua și ai lui Cadmiel, din casa lui Hodavia: 74.
- 44 Cântăreți: fiii lui Asaf: 148.
- 45 Portari: fiii lui Şalum, fiii lui Ater, fiii lui Talmon, fiii lui Acuv, fiii lui Hatta, fiii lui Şobai: 138.
- 46 Natinei: fiii lui Tiha, fiii lui Hasufa, fiii lui Tabaot,
- 47 fiii lui Cheros, fiii lui Sia, fiii lui Pandon,
- 48 fiii lui Lebana, fiii lui Hagaba, fiii lui Salmai,
- 49 fiii lui Hanan, fiii lui Ghidel, fiii lui Gahar,
- 50 fiii lui Reaia, fiii lui Rețin, fiii lui Necdova,
- 51 fiii lui Gazam, fiii lui Uza, fiii lui Paseah,
- 52 fiii lui Besai, fiii lui Meunim, fiii lui Nefișim,
- 53 fiii lui Bacbuc, fiii lui Hacufa, fiii lui Harhur,
- 54 fiii lui Baṭlit, fiii lui Mechida, fiii lui Harşa,
- 55 fiii lui Barcos, fiii lui Sisera, fiii lui Tamah,
- 56 fiii lui Neṭiah, fiii lui Hatifa.
- 57 Fiii robilor lui Solomon: fiii lui Sotai, fiii lui Soferet, fiii lui Perida,
- 58 fiii lui Iaala, fiii lui Darcon, fiii lui Ghidel,
- 59 fiii lui Şefatia, fiii lui Hatil, fiii lui Pocheret-Haṭebaim, fiii lui Amon.
- 60 De toți, natineii și fiii robilor lui Solomon: 392.
- 61 Iată-și pe cei ce au plecat din Tel-Melah, din Tel-Harşa, din Cherub-Adon și din Imer și care n-au putut să arate din ce familie se trag și din ce seminție – și că fac parte din Israel:

62 Fiii lui Delaia, fiii lui Tobie, fiii lui Necoda: 642.

63 Iar dintre preoți: fiii lui Hobaia, fiii lui Hacoț, fiii lui Barzilai – cel care, luându-și de soție pe una din fiicele lui Barzilai Galaaditul, și-a însușit numele acestuia;

64 aceștia, căutându-și cartea spăției neamului lor și negăsind-o, au fost scoși din preoție;

65 iar Tirșata³ le-a zis să nu mănânce din cele sfinte până nu se va ridica un preot cu Urim și Tumim.

66 Așadar, întreaga adunare era în jur de 42360,

67 în afara de robi și roabe, care erau în număr de 7337. Printre ei se aflau și 245 de cântăreți și cântărețe.

68 Ei aveau 736 de cai, 245 de catâri,

69 435 de cămile și 6720 de asini.

70 O parte din capii de familie au dat în vîstieria lui Neemia, pentru lucrare, o mie de drahme de aur, cincizeci de cupe și treizeci de veșminte preoțești.

71 Iar alți capi de familie au dat în vîstieria lucrării douăzeci de mii de drahme de aur și două mii trei sute de mine de argint.

72 Ceilalți din popor au dat douăzeci de mii de drahme de aur, două mii două sute de mine de argint și șaizeci și șapte de veșminte preoțești.

73 Iar preoții și leviții și portarii și cântăreții și unii din popor și natineii și tot Israelul s-au așezat în cetățile lor.

8

Neemia și Ezdra citesc și tâlcuiesc legea. Sărbațarea corturilor.

1 Iar când a sosit luna a șaptea¹, fiii lui Israel se aflau așezăți în cetățile lor. Atunci întregul popor s'a adunat, ca un singur om, în piața de dinaintea Porții Apei și i-au cerut lui Ezdra cărturarul să aducă acolo Cartea legii lui Moise, cea pe care Domnul i-a poruncit-o lui Israel.

2 Și atunci, în prima zi a lunii a șaptea, preotul Ezdra a adus legea în fața adunării – a bărbaților, a femeilor și a tuturor care aveau pricepere s'o asculte.²

3 Și a citit din ea, de la răsăritul soarelui până la amiază, în fața bărbaților și a femeilor; iar aceia înțelegeau, și auzul întregului popor era îndreptat spre Cartea legii.

4 Ezdra cărturarul stătea în picioare pe o podină de lemn, iar alături de el stăteau, de-a dreapta, Matitia, Șema, Anaia, Urie, Hilchia și Maaseia, iar de-a stânga, Pedaia, Misael, Malchia, Hașum, Hașbadana, Zaharia și Meșulam.

5 Ezdra a deschis Cartea în fața întregului popor, căci el se afla mai sus decât poporul; și a fost că atunci când a deschis-o, tot poporul a stat în picioare³.

6 Ezdra L-a binecuvântat pe Domnul, Dumnezeul-Cel-Mare, iar întregul popor, ridicându-și mâinile, a zis:

¹ Septembrie – octombrie.

² Priceperea de a asculta este capacitatea de a percepe un text la nivelul elementar al limbii și limbajului.

³ După obiceiul oriental, de regulă poporul sedea jos; deschiderea Cărții (adică începutul desfășurării sulului de papirus sau pergament) era un moment solemn.

³ Despre „Tirșata” vezi nota de la Ezr 2, 63.

„Amin!”; și, plecându-se, I s'a închinat Domnului cu fața la pământ.

7 Apoi Iosua, Bani, Șerebia, Iamin, Acub, Șabetai, Hodia, Maaseia, Cheilita, Azaria, Iozabad, Hanan, Pelaia și leviții îi tâlcuiau poporului legea, în timp ce poporul stătea la locul său.

8 Ei citeau din Cartea legii lui Dumnezeu, iar Ezdra învăța și tâlcuiua cu limpezime⁴ cunoașterea Domnului; iar poporul înțelegea ceea ce se citea.

9 Atunci Neemia și Ezdra, preotul și cărturarul, și leviții și cei care-i învățau pe poporeni au zis către întregul popor: „Zi sfântă Îi este astăzi Domnului, Dumnezeului nostru; nu vă întristați, nu plângeti!” Căci tot poporul plângaea când auzea cuvintele legii.⁵

10 Si le-au zis: „Mergeți și mâncăți grăsimi și beți băuturi dulci și trimiteți porții celor ce nu au; căci ziua aceasta sfântă Îi este Domnului nostru; nu fiți triști, căci ea este tăria voastră⁶.

11 Iar leviții linișteau întregul popor, zicând: „Tăceti și nu vă măhnîți, căci zi sfântă este aceasta”.

12 Si s'a dus tot poporul să mănânce și să bea și să trimită porții celor ce nu aveau și să facă veselie mare, căci înțelegeau cuvintele ce li se arătau.⁷

13 Iar a doua zi, capii de familie cu tot poporul, precum și preoții și leviții,

⁴Aici e folosit verbul **diastélio** = „a explica ceva cu precizie”. După toate probabilitățile, textele dificile erau reluate în lectură de către leviți și interpretate, mai la adânc, de către cărturarul Ezdra.

⁵Legea lui Moise le amintea Iudeilor de păcatele propriului popor și de pedepsele divine.

⁶T. M.: „... căci bucuria Domnului este tăria voastră”.

⁷Bucuria de a avea acces la dreapta cunoaștere a cuvântului lui Dumnezeu, iată un pas important spre înnobilarea omului!

s'a adunat la Ezdra cărturarul, pentru ca acesta să le facă cunoscute toate cuvintele legii.

14 Si au aflat că în legea pe care Domnul i-o poruncise lui Moise este scris ca în timpul sărbătorilor din luna a șaptea fiii lui Israel trebuie să locuiască în corturi,

15 iar faptul acesta să fie vestit prin trâmbiță în toate cetățile lor și în Ierusalim. Si a zis Ezdra: „Ieșiți la munte și aduceți crengi de măslin și de chiparos și de mirt și de finic, precum și tuvari, și să facem corturi, aşa cum este scris”.

16 Atunci poporul a ieșit și le-a adus și și-au făcut corturi, fiecare pe acoperișul casei sale sau în curțile sale și în curțile templului lui Dumnezeu și pe ulițele cetății până la poarta Efraim.

17 Si toată adunarea care se întorsese din robie a făcut corturi și s'a așezat în ele; că din zilele lui Iosua, fiul lui Navi, și până ziua aceea, fiii lui Israel nu mai făcuseră aşa. Si s'a făcut veselie mare foarte.

18 Si pe durata tuturor acestor zile, de la cea dintâi până la cea din urmă, s'a citit din Cartea legii lui Dumnezeu; și au prăznuit timp de șapte zile, iar în cea de a opta au încheiat, după rânduială.

9

Pocăința întregului popor.

1 În cea de a douăzeci și patra zi a acestei luni¹, fiii lui Israel s'a adunat în post și'n haină de sac.

¹A opta zi de la începutul sărbătorii Corturilor.

2 Atunci fiii lui Israel s'au despărțit de tot omul străin și s'au aşezat și și-au mărturisit păcatele, pe ale lor și fără delegile părinților lor.

3 Și aşezându-se fiecare la locul său, li s'a citit din Cartea legii Domnului, Dumnezeului lor; și I s'au mărturisit Domnului și I s'au încchinat Domnului, Dumnezeului lor.

4 Apoi Iosua, Binui, Cadmiel, Șebania, Buni, Șerebia, Bani și Chenani au șezut pe treptele leviților și au strigat cu glas mare spre Domnul, Dumnezeul lor.

5 Iar leviții Iosua, Cadmiel, Bani, Hașabneia, Șerebia, Hodia, Șebania și Petahia au zis: „Sculați-vă și binecuvântați pe Domnul, Dumnezeul vostru, din veac și până'n veac!... Și vor binecuvânta numele Tău cel slăvit și-l vor înălța mai presus de orice binecuvântare și laudă!”

6 Iar Ezdra a zis:² „Numai Tu ești Domn; Tu ai făcut cerul și cerul cerurilor și toată statornicia lor³, pământu'ntreg cu toate ale lui și măriile cu toate ale lor, Tu pe toate le chemi la viață, Ție și se'ncină oştirile cerului⁴.

7 Tu ești Domnul Dumnezeu, Tu l-ai ales pe Avram și l-ai scos din țara Cal-

²Rugăciunea de mai jos are structura unui psalm și e recunoscută drept unul din cele mai frumoase texte imnografice ale Vechiului Testament; versetele 6-11 au fost adoptate în cultul iudaic. Ea înfățișează dramatica istorie a fiilor lui Israel, în relația acestora cu Dumnezeul lor: ei trădează, El pedepsește, apoi Se îndură și iartă, dar mila Lui e urmată de o nouă trădere, în cicluri care se refac, pare-se, la infinit. Tonul este patetic, dar însotit de luminile sincerității.

³„Statornicia” (**stásis**): fixitatea legilor universului.

⁴„Oştirile cerului”: îngerii.

deilor⁵ și i-ai pus numele Avraam;

8 aflându-i inima că-ți este credincioasă, făcut-ai legământ cu el să-i dai – și lui și seminției sale – pământul Canaanenilor și al Heteilor și al Amoreilor și-al Ferezeilor și-al Iebuseilor și-al Ghergheseilor și Ti-ai ținut făgăduințele, că drept ești Tu.

9 Și ai văzut necazul părinților noștri în Egipt și le-ai auzit strigarea la Marea Roșie;

10 și semne și minuni făcut-ai în Egipt împotriva lui Faraon și a slugilor lui și a poporului din țara lui, știind disprețul lor pentru ai noștri; și nume Ti-ai făcut, cum e și azi.

11 Și marea'n fața lor ai despărțit-o, și ei ca pe uscat au străbătut-o, iar pe acei ce-i urmăreau i-ai aruncat întru adânc ca pe o piatră'n apa unui iaz.

12 Cu stâlp de nor le-ai mers'nainte ziua, cu stâlp de foc în vremea noptii, lumină'n calea de sub pașii lor.

13 Te-ai pogorât pe muntele Sinai și le-ai grăit din cer și drepte judecăți le-ai dat și legile-adevărului, dreptarele și bunele porunci.

14 Și ziua Ta cea sfântă de odihnă atunci le-ai arătat-o; porunci și rânduieri și lege le-ai dat prin Moise, robul Tău.

15 Pâine din cer le-ai dat spre hrană și apă-ai scos din piatră'n setea lor și i-ai mânat să moștenească țara cea peste care mâna Ti-ai întins-o ca să le-o dai.

16 Dar ei s'au semetit, părinții noștri, și și-au învârtoșat cerbicea și de porunci n'au ascultat – de ale Tale!

⁵T. M.: „l-ai scos din Urul Caldei”. Ur: cetatea mesopotamiană din care a plecat Avram cu turmele (Fc 11, 31).

¹⁷ Nici nu le-a fost aminte să asculte și nici că și-au adus aminte că pentru ei ai săvârșit minuni; și și-au învârtoșat cerbicea și căpetenie și-au făcut, să se întoarcă în starea de robie, în Egipt. Dar Tu, Cel răbdător cu'ndelungare, Tu, Dumnezeul mielei și'ndurării și'mbelșugat în îndurări, Tu nu i-ai părăsit.

¹⁸ Ei însă și-au făcut vițel turnat și-au zis: „Aceaștia-s dumnezeii cei ce ne-au scos afară din Egipt!...”. și defăimări cumplite-au săvârșit.

¹⁹ Dar Tu, Cel cu belșug de îndurări, Tu în pustie nu i-ai părăsit și stâlpul cel de nor nu l-ai smintit – ca să le fie ziua călăuză – și nici pe cel de foc în vremea nopții – lumină'n calea de sub pașii lor.

²⁰ Si Duhul Tău cel bun le-ai dăruit⁶ ca să-i înveți⁷ și mana Ta nu le-a lipsit din gură și apă Tu le-ai dat în setea lor.

²¹ Si patruzeci de ani le-ai dat lor hrană în pustie și n'au dus lipsă de nimic: îmbrăcămîntea nu li s'a'nvechit, sandalele nu li s'a rupt.

²² Mai mult decât atât: le-ai dat regeate, le-ai împărțit popoare și-au moștenit pământul lui Sihon, regele Hešbonului, și pe-al lui Og, stăpân peste Vasan.

²³ Pe fiii lor i-ai înmulțit ca stelele pe cer și i-ai adus în țara despre care bunilor lor le-ai spus s'o moștenească, iar ei au moștenit-o.

²⁴ Din fața lor ai nimicit pe cei ce locu-

⁶ „Duhul Tău cel bun”: același pe care Isaia îl numește „Duhul Sfânt” (63, 11).

⁷ *synetízo* = „a învăță”, a instrui, a face (pe cineva) să înțeleagă. Dumnezeu i-a acordat poporului Său nu numai asistență materială (mană, apă), ci și pe cea spirituală, ajutându-l să învețe și să priceapă legea.

iau acel pământ, pe Canaaneeni, și'n mâna lor i-ai dat, pe ei, pe rege și pe toți ai țării, cu ei să facă după plac.

²⁵ Au luat cetăți înalte și case-au moștenit, gemând de bunuri, fântâni săpate, vii, măslini în câmp, pometuri din belșug; și au mâncaț, s'a'u saturat, s'a'u îngrișat, s'a'u desfătat în bunătatea Ta cea multă.

²⁶ Dar s'a'u schimbat, s'a'u depărtat de Tine și legea Ta au lepădat-o'n spate și pe profeții Tăi i-au omorât – cei ce'mpotrivă lor mărturiseau ca să-i înțoarcă iarăși către Tine – și defăimări cumplite-au săvârșit.

²⁷ Atunci i-ai dat în mâna celor răi, aceia le-au făcut necazuri, iar ei la vremea suferinței spre Tine au strigat, iar Tu din cerul Tău i-ai auzit și cu multimea îndurării Tale le-ai dat izbăvitorii și de vrăjmașii lor i-ai măntuit.

²⁸ Dar dacă ei s'a'u odihnăt, au prins din nou a face rău'nainte-ți, aşa că i-ai lăsat în mânile vrăjmașilor care i-au luat în stăpânire. Si ei din nou strigăt au către Tine, iar Tu din cer i-ai auzit și cu multimea îndurării Tale din nou i-ai izbăvit.

²⁹ Tu martor împotrivă-le erai, ca să-i întorci la legea Ta; dar ei, semeti, n'au ascultat, ci'ntru păcate și-au călcăt poruncile și judecătile – acelea care viu îl fac pe cel ce le plinește – și spatele și l-au întors și și-au învârtoșat cerbicea și n'au mai auzit.

³⁰ Dar Tu le-ai fost cu'ngăduință de-a lungul multor ani și mărturii le-ai dat cu Duhul Tău prin proorocii Tăi; dar ei n'au ascultat, iar Tu i-ai dat în stăpânirea popoarelor pământului.

³¹ Si, totuși, Tu, prin marea-ți îndurare, nu i-ai lăsat să fie nimiciți și nu

i-ai părăsit, căci Tu puternic ești, cu milă șindurat.

32 Și-acum, Tu, Dumnezeul nostru Cel tare, mare și puternic și înfricoșător, Cel ce Te ții de legământ și milă, în ochii Tăi nu fie puțin lucru necazul ce ne-a apăsat, pe noi, pe regii noștri, pe cârmacii noștri, pe preoții și pe profetii noștri și pe părinții noștri și pe poporul Tău întreg, din vremea regilor Asiriei și până'n ziua de acum!

33 Tu, Tu ești drept în tot ce vine-asupra noastră, căci ți-ai ținut credinția în timp ce noi păcătuiam.

34 Nici regii noștri, nici cârmacii noștri, nici preoții și nici părinții noștri din legea Ta nu și-au făcut viață, nici că ți-ai luat în seamă poruncile și mărturiiile pe care Tu le-ai dat.

35 Nu Ție ți-ai slujit întru a Ta împăratie și'n bunătatea Ta cea multă pe care Tu le-ai dat-o și în pământul larg și gras pe care'n fața lor l-ai pus, și nici că s'au întors din bezna relelor nărvuri.

36 Și, iată, astăzi suntem robi: în țara chiar pe care Tu le-ai dat-o părinților din stirpea noastră ca să-i mănânce roada și dulceața, azi, iată, suntem robi,

37 În timp ce'mbelșugatele ei roade se duc în fața regilor pe care – pentru-ale noastre mari păcate – i-ai pus să stăpânească peste noi; ei, după bunul plac, stăpâni ne sunt pe trupuri și pe vite, iar noi ne zbatem în necaz".

1 „Pentru toate acestea, noi facem în scris un legământ de credință, iar mai-marii noștri, leviții noștri și preoții noștri își pun pe el pecetea".¹

2 Și'n fruntea celor ce și-au pus pecetea erau Neemia guvernatorul, fiul lui Hacalia, și Sedechia,

3 fiul lui Seraia, Azaria, Ieremia,

4 Pașhur, Amaria, Malchia,

5 Hatuș, Şebeania, Maluc,

6 Harim, Meremot, Obadia,

7 Daniel, Ghineton, Baruc,

8 Meșulam, Abia, Miamin,

9 Maazia, Bilgai, Şebeania; aceștia au fost preoții;

10 Leviții: Iosua, fiul lui Azania, Binui, din fiii lui Henadad, Cadmiel,

11 și frații lor: Şebeania, Hodia, Chelita, Pelaia, Hanan,

12 Mica, Rehob, Hașabia,

13 Zacur, Şeberia, Şebeania,

14 Hodia, Bani, Beninu;

15 căpeteniile poporului: Paroș, Pahat-Moab, Elam, Zatu, Bani,

16 Buni, Azgad, Bebai,

17 Adonia, Bigvai, Adin,

18 Ater, Iezechia, Azur,

19 Hodia, Hașum, Betai,

20 Harif, Anatot, Nebai,

21 Magpiaș, Meșulam, Hezir,

22 Meșezabeel, Țadoc, Iadua,

23 Pelatia, Hanan, Anania,

24 Hosea, Hanania, Hașub,

¹În Vulgata și, în acord cu ea, într'o seamă de traduceri (printre care și românești), acest verset este înscris ca ultimul (38) al capitolului precedent. El însă este începutul unui document (un fel de proces-verbal) prin care fiii lui Israel încheie cu Domnul un nou legământ.

25 Haloheş, Pilha, Şobec,

26 Rehum, Haşabna, Maaseia,

27 Ahia, Hanan, Anan,

28 Maluc, Harim, Baana.

29 Şi celălalt popor: preoţi, leviţi, portari, cântăreţi, natinei şi toţi cei ce s'au despărţit de popoarele băştinaşe [îndreptându-se] spre legea lui Dumnezeu, ei şi femeile lor şi fiile lor şi fiicele lor, toţi cei ce erau în stare să cunoască şi să înțeleagă²

30 stăruiau pe lângă fraţii lor şi i-au legat cu jurământ şi ei însăşi s'au legat cu jurământ şi cu blestem să umble în legea lui Dumnezeu – aceea care a fost dată prin mâna lui Moise, robul lui Dumnezeu – ca să păzească şi să îndeplinească toate poruncile Domnului nostru, şi judecătile Lui şi dreptarele Lui,

31 iar pe fiicele noastre³ să nu le dăm popoarelor băştinaşe şi nici să luăm pe fiicele lor pentru feciorii noştri;

32 cât despre popoarele băştinaşe care ne aduc bucate şi tot felul de mărfuri să le vândă în ziua de odihnă, noi nu vom cumpăra nimic de la ele în zi de odihnă sau de sărbătoare; în al şaptelea an vom lăsa [pământul să se odihnească] şi [vom ierta] toate datoriile;

33 şi ne îndatorăm să dăm anual o treime de siclu pentru slujbele din templul Dumnezeului nostru,

34 pentru pânile punerii înainte, pentru jertfa cea necontenită, pentru

²Aderarea la noua ordine religioasă şi morală trebuia să fie un act conştient, lucid, comprehensiv.

³Schimbarea bruscă a verbelor la persoana întâi plural pare să indice că, de aici şi până la sfârşitul capitolului, textul a fost preluat din arhiva templului.

arderile-de-tot necontenite, pentru cele din zilele de odihnă, de la lună nouă şi din sărbători, pentru lucrurile sfinte, pentru jertfele cele pentru păcat – spre curăţirea lui Israel – şi pentru lucrările de la templul Dumnezeului nostru.

35 Şi am aruncat sorti pentru adusul lemnelor:⁴ preoţii şi leviţii şi poporul, după casele lor părinteşti, care să aducă lemne în templul Dumnezeului nostru, la o anumită vreme a fiecărui an, pentru ca pe jertfelnicul Domnului, Dumnezeului nostru, să fie arse ăjertele, aşa cum este scris în lege,

36 şi în fiecare an să aducem în templul Domnului pârgă din roadele pământului nostru şi pârgă din roada fiecărui pom;

37 pe întâiul-născut dintre fiile noştri⁵ şi din vitele noastre – aşa cum este scris în lege – şi pe întâiul-născut din cirezile noastre şi din turmele noastre să le aducem în templul Dumnezeului nostru pentru preoţii care fac slujbe în templul Dumnezeului nostru

38 şi să aducem la preoţi, în vîstieria templului lui Dumnezeu, pârgă din grânele noastre şi primele noastre roade din fice pom, din vin şi din undelemn, precum şi dijma din pământul nostru către leviţi; căci leviţii sunt cei

⁴Iosif Flaviu notează că focul de pe jertfelnic trebuie să ardă necontenit, spre a fi asigurat astfel întregul ciclu sacrificial; Neemia introduce, şi aici, o ordine clară.

⁵Nu e vorba de sacrificiu uman (repudiat de legea şi de cutuma iudaică), ci de afierosirea primului-născut de sex masculin pe care părinţii trebuiau să îl prezinte Domnului în cea de a opta zi de la naştere; acesta devinea astfel proprietatea lui Dumnezeu; spre a se evita sacrificarea propriu-zisă, pruncului i se aplică principiul răscumpărării (Iş 13, 13-15).

ce vor primi dijmele în toate cetățile de pe pământurile lucrare de noi.

³⁹ Un preot, fiu al lui Aaron, va fi cu leviții când aceștia vor lua zeciuială; și din acea zeciuială vor duce leviții a zecea parte în templul Dumnezeului nostru, în vistieriile templului lui Dumnezeu.

⁴⁰ Căci atât fiii lui Israel cât și fiii leviților trebuie să aducă în aceste vistieri pârga de grâu, de vin și de untdelemn; acolo sunt vasele cele sfinte și preoții și slujitorii și portarii și cântăreții; și astfel nu vom lăsa în părăsire templul Dumnezeului nostru.

11

Împărțirea celor ce vor locui în Ierusalim și în celealte cetăți.

¹ Căpeteniile poporului s-au așezat în Ierusalim, iar ceilalți poporeni au aruncat sorti: unul din zece să vină să locuiască în sfânta cetate a Ierusalimului, iar ceilalți nouă din zece în celealte cetăți.¹

² Iar poporul i-a binecuvântat pe oamenii care de bunăvoie s-au așezat în Ierusalim.

³ Iată căpeteniile țării care s-au așezat în Ierusalim și în cetățile lui Iuda, fiecare locuind pe moșia sa, în cetatea sa: Israeliții, preoții, leviții, natineii și urmașii servilor lui Solomon.

⁴ În Ierusalim s-au așezat o seamă din fiii lui Iuda și din fiii lui Veniamin. Din

¹Noua măsură administrativă urmărește repopularea Ierusalimului. Textul pare a sugera că selecția s'a făcut pe criteriul individual (ceea ce ar fi dus la dislocarea familiei), dar el trebuie interpretat în funcție de criteriul familial.

fiii lui Iuda s'au așezat: Ataia, fiul lui Uzi, fiul lui Zaharia, fiul lui Amaria, fiul lui Șefatia, fiul lui Mahalaleel din fiii lui Fares,

⁵ și Maaseia, fiul lui Baruc, fiul lui Col-Hoze, fiul lui Hazaia, fiul lui Adaia, fiul lui Ioiarib, fiul lui Zaharia, fiul lui Șiloni.

⁶ Fiii lui Fares care s'au așezat în Ierusalim erau, de toti, patru sute șaizeci și opt de viteji.

⁷ Iată-i acum pe fiii lui Veniamin: Salu, fiul lui Meșulam, fiul lui Ioed, fiul lui Pedaia, fiul lui Colaia, fiul lui Maaseia, fiul lui Itiel, fiul lui Isaia;

⁸ după acesta: Gabai și Șalai: nouă sute douăzeci și opt;

⁹ iar Ioil, fiul lui Zicri, era supraveghetorul lor, în timp ce Iuda, fiul lui Senua, era al doilea în cetate.

¹⁰ Din preoți: Iedaia, fiul lui Ioiarib, și Iachin;

¹¹ Seraia, fiul lui Hilchia, fiul lui Meșulam, fiul lui Țadoc, fiul lui Meraiot, fiul lui Ahitub, căpetenia templului lui Dumnezeu;

¹² și frații lor care se îndeletniceau cu slujba în templu: opt sute douăzeci și doi: Adaia, fiul lui Ieroham, fiul lui Pełalia, fiul lui Amții, fiul lui Zaharia, fiul lui Pașhur, fiul lui Malchia,

¹³ și frații săi, capii de familie: două sute patruzeci și doi; și Amasai, fiul lui Azareel, fiul lui Ahzai, fiul lui Meșilemot, fiul lui Imer,

¹⁴ și frații lor, bărbați de oaste: o sută douăzeci și opt; iar Zabdiel, fiul lui Ghedolim, era supraveghetorul lor.

¹⁵ Din leviți: Șemaia, fiul lui Hașub, fiul lui Azricam, fiul lui Hașabia, fiul lui Buni,

¹⁶ Șabetai și Iozabad, căpetenii ale leviților pentru treburile din afară ale templului lui Dumnezeu;²

¹⁷ Matania, fiul lui Mica, fiul lui Zabdi, fiul lui Asaf, căpetenia care începea laudele în timpul rugăciunii; și Bacbuchia, al doilea între frații săi, și Abda, fiul lui Șamua, fiul lui Galal, fiul lui Iditun.

¹⁸ Leviții din cetatea sfântă erau, de totuși, două sute optzeci și patru.

¹⁹ Portarii: Acub, Talmon și frații lor, păzitorii porțiilor: o sută șaptezeci și doi.

²⁰ Ceilalți Israeliți, preoți și leviți, s-au așezat în cetățile lui Iuda, fiecare pe moșia sa.

²¹ Natineii s-au așezat pe colină și aveau drept căpetenii pe Țiha și Ghișpa.

²² Căpetenia leviților în Ierusalim era Uzi, fiul lui Bani, fiul lui Hașabia, fiul lui Matania, fiul lui Mica, dintre fiii lui Asaf, cântăreți îndatorați să facă slujbă la templul lui Dumnezeu,

²³ căci aşa era pentru ei poruncă de la rege.

²⁴ Petahia, fiul lui Meșezabeel, din fiii lui Zerah, fiul lui Iuda, era împuernicul regelui pentru toate trebuințele poporului.

²⁵ Iar dintre fiii lui Iuda care-și aveau sălașele la sate, pe țarinile lor, s-au așezat la Chiriat-Arba și în satele ei, la Dibon și în satele lui și la Iecabțeel și în satele lui,

²⁶ la Ieșua, la Molada, la Bet-Pelet,

²⁷ la Hațar-Şual, la Beer-Şeba și în satele ce țineau de ea,

²Versetul 16, omis în LXX, este preluat din T. M.; tot după acesta sunt corectate unele lacune ale listei.

²⁸ la Ticlag, la Mecona și în satele ce țineau de ea,

²⁹ la En-Rimon, la Torea, la Iarmut,

³⁰ la Zanoah, la Adulam și'n satele lui, la Lachiș și'n țarinile lui, la Azeca și în satele ei; și și-au făcut așezări de la Beer-Şeba până la Valea Hinom.

³¹ Fiii lui Veniamin s-au așezat, începând de la Gheba: în Micmas, în Aia, în Betel și'n satele lui,

³² în Anatot, în Nob, în Anania,

³³ în Hațor, în Rama, în Ghitaim,

³⁴ în Hadid, în Țeboim, în Nebalat,

³⁵ în Lod, în Ono și în Valea Lucrătorilor.

³⁶ Cete de leviți se aflau atât în Iuda cât și în Veniamin.

12

Liste de preoți și leviți. Genealogia arhiereilor dintre anii 520 și 335. Alte liste de preoți și leviți. Sfințirea zidului Ierusalimului.

¹Iată preoții și leviții care au venit cu Zorobabel, fiul lui Salatiel, și cu Iosua:¹ Seraia, Ieremia, Ezdra,

²Amaria, Maluc, Hatus,

³Şecania, Rehum, Meremot,

⁴Ido, Ghineton, Abia,

⁵Miiamin, Moadia, Bilga,

⁶Şemaia, Ioarib, Iedaia,

⁷Salu, Amoc, Hilchia, Iedaia. Aceștia au fost căpeteniile preoților și ale fraților lor în zilele lui Iosua.

¹Acstea liste se constituau și în documente juridice care atestau drepturile urmașilor, în funcție de vechime. Notăm și faptul că numele menționate în vv. 4-6 sunt preluate din T. M.

8 Leviții: Iosua, Binui, Cadmiel, Șerelia, Iuda, Matania – peste cântăreți, el și frații lui;

9 Bacbuchia, Uni și frații lor, fiecare la slujba sa.

10 Iosua i-a dat naștere lui Ioiachim, Ioachim i-a dat naștere lui Eliașib, Eliașib i-a dat naștere lui Ioiada,

11 Ioiada i-a dat naștere lui Iohanan, Iohanan i-a dat naștere lui Iadua.

12 În zilele lui Ioachim, preoți, căpetenii de familii, erau: Meraia pentru casa lui Seraia, Hanania pentru casa lui Ieremia,

13 Meșulam pentru casa lui Ezdra, Iohanan pentru casa lui Amaria,

14 Ionatan pentru casa lui Maluc, Iosif pentru casa lui Șecania,

15 Adna pentru casa lui Harim, Helcai pentru casa lui Meremot,

16 Zaharia pentru casa lui Ido, Meșulam pentru casa lui Ghineton,

17 Zicri pentru casa lui Abia, Piltai pentru casa lui Miiamin și Moadia,

18 Șamua pentru casa lui Bilga, Ionatan pentru casa lui Șemaia,

19 Matanai pentru casa lui Ioiarib, Uzi pentru casa lui Iedaia,

20 Calai pentru casa lui Salai, Eber pentru casa lui Amoc,

21 Hașabia pentru casa lui Hilchia, Natanael pentru casa lui Iedaia.

22 În zilele lui Eliașib, ale lui Ioiada, ale lui Iohanan și ale lui Iadua, leviții, căpetenii de case, au fost înscrisi și cu preoții până la domnia lui Darius Persul;

23 fiii lui Levi, căpetenii de familie, au fost înscrisi în Cartea Cronicilor până în zilele lui Iohanan, fiul lui Eliașib;

24 căpeteniile levitilor: Hașabia, Șerelia și Iosua, fiul lui Cadmiel; iar frații lor erau rânduiți, fiecare, să cânte și să aducă laude după rânduiala lui David, omul lui Dumnezeu.

25 Matania, Bacbuchia și Obadia, Meșulam, Talmon și Acub erau paznicii portilor la vremea când eu i-am adunat pe portari;

26 aceasta a fost în zilele lui Ioachim, fiul lui Iosua, fiul lui Ioțadac, și în vremea guvernatorului Neemia și a lui Ezdra preotul și cărturarul.

27 Iar la sfântirea zidului Ierusalimului i-au căutat pe leviții în locurile lor ca să-i aducă în Ierusalim pentru săvârșirea sfîntirii și pentru sărbătoarea veselă, cu mulțumiri și cântări în sunetul timbarelor, harpelor și alăutelor.

28 Cei din neamul cântăreților s-au adunat de prin împrejurimile Ierusalimului și din cetățile Netofaniților²,

29 din Bet-Ghilgal, din sesurile Ghebei, din Azmavet, căci cântăreții își făcuseră sate în preajma Ierusalimului.

30 Și s-au curățit preoții și leviții și au sfîntit poporul, portile și zidul.

31 Pe căpeteniile lui Iuda le-au urcat pe zid și au așezat două cete mari pentru cântările de laudă, dintre care una a trecut de-a dreapta, spre Poarta Gunoului.

32 În urma lor mergeau Hosâia și jumătate din căpeteniile lui Iuda:

33 Azaria, Ezdra și Meșulam,

34 Iuda, Veniamin, Șemaia și Ieremia;

35 iar dintre fiii preoților mergeau, cu trâmbițe, Zaharia, fiul lui Ionatan, fiul

²Netofaniții: locuitori Netofei (localitate menționată în Ezr 2, 22 și Ne 7, 26), situată la sud de Betleem.

lui Şemaia, fiul lui Matania, fiul lui Mica, fiul lui Zacur, fiul lui Asaf,

³⁶ și frații săi: Şemaia, Azareel, Mîلالai, Ghilalai, Maai, Natanael, Iuda și Hanani, cântând din instrumentele muzicale ale lui David, omul lui Dumnezeu;

³⁷ iar înaintea lor, cântând laude împreună cu ei, se afla Ezdra cărturarul; și s'au suiat pe scările cetății lui David, în susul zidului, deasupra casei lui David, până la Poarta Apelor, spre răsărit.

³⁸ A doua ceată de cântăreți s'a întreprins spre partea cealaltă, iar eu după ea, împreună cu jumătate din popor, și am înaintat pe zid de la turnul Cuptoarelor până la zidul cel lat,

³⁹ iar de la Poarta Efraim am trecut pe lângă Poarta Veche și Poarta Peștilor, pe lângă turnul lui Hananeel, pe lângă turnul Mea spre Poarta Oilor și ne-am oprit la Poarta Închisorii.

⁴⁰ Apoi amândouă cetele de cântăreți s'au opris în templul lui Dumnezeu, aşa cum am făcut și eu și jumătate din căpeteniile care erau cu mine

⁴¹ și preoții Eliachim, Maaseia, Miniamin, Mica, Elionenai, Zaharia și Hanania, cu trâmbițe,

⁴² Maaseia, Şemaia, Eleazar, Uzi, Iohanan, Malchia, Elam și Ezer. Cântăreții cântau sub conducerea lui Izrahia.

⁴³ În ziua aceea au înjunghiat multime de jertfe și s'au veselit, căci Dumnezeu îi dăduse poporului pricina mare de veselie; s'au veselit și femeile și copiii lor: veselia din Ierusalim se auzea până departe.

⁴⁴ În ziua aceea au rânduit supraveghetori peste cămările prinoaselor, peste

pârgă și peste zeciuială, pentru ca în ele să se adune din țarinile din jurul cetăților părțile cuvenite preoților și leviților; că veselie era în Iuda pentru preoții și leviții care și îndeplineau slujba

⁴⁵ păzind rânduielile templului lui Dumnezeu și rânduielile curățirii, ăașa cum faceau și cântăreții și portarii, după porunca lui David și a fiului său Solomon

⁴⁶ – că din zilele lui David, dintr-o început, a fost rânduit Asaf căpetenie a cântăreților spre a-I aduce lui Dumnezeu cântări și laude –.

⁴⁷ În zilele lui Zorobabel și Neemia, întregul Israel le dădea cântăreților și portarilor, fiecăruia, câte o porție zilnică; ei le afieroseau leviților, iar leviții le afieroseau filior lui Aaron.

13

Râvna lui Neemia pentru întreprarea vieții morale.

¹ În ziua aceea s'a citit din Cartea lui Moise în auzul poporului și s'a aflat scris în ea că Amoniții și Moabiții nu trebuie să intre vreodată în adunarea lui Dumnezeu;

² aceasta, fiindcă ei n'au ieșit cu pâine și apă înaintea fiilor lui Israel și fiindcă l-au tocmit împotriva lor pe Balaam ca să-i blesteme (dar Dumnezeul nostru a schimbat blestemul în binecuvântare).

³ Si a fost că după ce s'a auzit ce spune legea, tot ce era amestec în Israel a fost dat deoparte.¹

⁴ Dar mai înainte de aceasta, preotul

¹Măsura pare radicală, dar rațiunea ei nu este de natură etnică, ci moral-religioasă.

Eliașib, care era peste² cămăriile templului Dumnezeului nostru și care era un apropiat al lui Tobie,

5 i-a rânduit acestuia o odaie mare, unde mai înainte erau puse prinoasele, tămâia, vasele, zeciuiala din grâu, vin și untdelemn care le era rânduită leviților, cântăreților și portarilor, precum și pârga cuvenită preoților.³

6 Dar în tot acest timp eu nu mă aflam în Ierusalim,⁴ fiindcă în cel de al treizeci și doiela an al domniei lui Artaxerxe, regele Babilonului⁵, eu mă dusesem la rege, iar după un oarecare timp i-am cerut regelui încovoiare

7 și am venit la Ierusalim și am luat cunoștință de lucrul cel rău pe care-l făcuse Eliașib dându-i lui Tobie odaie în curtea templului lui Dumnezeu.

8 Si mi s'a părut că e un lucru foarte rău și am aruncat afară din cămară toate lucrurile care-i aparțineau lui Tobie;

9 și am dat poruncă și au curățit cămăriile și am pus la loc lucrurile templului lui Dumnezeu și prinoasele și tămâia.

10 Si am mai aflat că porțiile leviților nu le fuseseră date și că aceștia fugiseră, fiecare la țarina sa, adică leviții și cântăreții îndatorați să facă slujbele.

11 Si am certat căpeteniile și am zis: De ce a fost părăsit templul lui Dumnezeu? Si i-am adunat [pe cei ce fugiseră] și i-am pus la locurile lor.

²Textual: „... care locuia în”; corectat după T. M.

³E vorba de un abuz al preotului în favoarea unui apropiat (rudă sau prieten).

⁴Text redactat după memorile lui Neemia.

⁵Artaxerxe I (465-423). Deși era suveranul imperiului persan, el se intitula și „rege al Babilonului”.

12 Atunci întregul Iuda a adus în cămări zeciuială de grâu, de vin și de untdelemn.

13 Si i-am pus [peste cămări] pe preotul Şelemia și pe cărturarul Țadoc și pe Pedaia, unul din leviți, și le-au dat ca ajutor pe Hanan, fiul lui Zacur, fiul lui Matania, fiindcă aceștia treceau drept oameni de încredere; lor li s'a dat împăternicirea de a împărti cele cuvenite fraților lor.

14 Pomenește-mă, Dumnezeule, pentru aceasta, și nu-mi uita mila pe care am făcut-o cu templul Domnului Dumnezeu!

15 În zilele acelea am văzut în Iuda oameni care în zi de sămbătă călcau în linuri⁶ și cărau snopi și încărcau pe asini vin, struguri, smochine și tot felul de poveri și le aduceau în Ierusalim sămbătă; și i-am mustrat în chiar ziua când vineau.

16 Erau în el și locuitori care aduceau pește și alte soiuri de marfă pe care le vineau fiilor lui Iuda, sămbătă, în Ierusalim.

17 Si i-am mustrat pe fiii cei liberi ai lui Iuda și le-am zis: – Ce înseamnă aceste fapte urâte pe care le faceți voi, că pângăriți ziua odihnei?

18 Oare nu aşa au făcut părinții voștri și nu din această pricina a adus Dumnezeul nostru asupră-le și asupră-ne și asupra acestei cetăți toate relele acestea?... Iar voi aduceți din nou mânie asupra lui Israel, pângărind ziua odihnei?

19 Si a fost că atunci când s'au făcut porțiile în Ierusalim, în ajun de sămbătă,

⁶„Lin”: cuvă mare de lemn în care struguri copți erau zdrobiți și terciuți cu picioarele, și din care vinul curgea ca un șipot.

eu am vorbit în ajun de sămbătă, iar porțile s-au închis; și am poruncit ca ele să nu se deschidă până ce trece sămbătă; și am aşezat la porți o seamă dintr-o slujitorii mei, ca nu cumva cineva să aducă în lăuntru poveri în ziua odihnii,

20 aşa că toți negustorii de acest fel au rămas peste noapte, o dată sau de două ori, în afara Ierusalimului.

21 Și i-am mustrat și le-am zis: – De ce rămâneți voi peste noapte în fața zidului? Dacă mai faceți aşa, voi pune mâna pe voi!... Și de atunci n'au mai venit în ziua de odihnă.

22 Și le-am poruncit leviților să se curețe și să vină să păzească porțile și să sfîntească ziua de odihnă. Pomenește-mă, Dumnezeule, pentru acestea, și ocrotește-mă după mulțimea milei Tale!

23 În zilele acelea am văzut Iudei care se însuraseră cu femei aşdodiene, amonite și moabite;

24 jumătate din copiii lor vorbeau limba aşodiană⁷ și nu știau să vorbească în limba iudaică.

25 Și i-am mustrat și i-am blestemat; pe unii i-am lovit și le-am smuls părul și i-am jurat pe Dumnezeu, zicând: – Să nu vă dați fetele după fiii lor, și nici pe fetele lor să le luați pentru feciorii voștri!

26 Oare nu aşa a păcătuit Solomon, regele lui Israel?: Nu multe popoare aveau un rege ca el; Dumnezeu îl iubea, Dumnezeu îl puse în regie peste tot Israelul; cu toate acestea, femei străine l-au tărât pe-alături.

27 Cel puțin de voi să nu auzim că faceți tot răul acesta, că rupeți legământul cu Dumnezeul nostru, ținând femei de alt neam!

28 Unul din fiii lui Ioiada, fiul lui Eliasib, marele preot, era ginerele lui Sanbalat Horonitul; dar l-am gonit de la mine.

29 Adu-Ți aminte de ei, Dumnezeule, că au spurcat preoția și legământul preoțesc și pe cel de levit!

30 Așa i-am curățit eu de toate legăturile străine; și le-am pus rânduială preoților și leviților, fiecăruia după slujba lui;

31 de asemenea, am hotărât la ce anume vreme să se aducă lemnele pentru arderea jertelor, precum și prinoasale de pârgă. Adu-Ți aminte de mine, Dumnezeul nostru, spre ceea ce e bun!

⁷ Se crede că aşodiană nu era altceva decât un dialect al limbii aramaice; aşadar, Neemia urmărea și restaurarea unei limbi corecte.

Esteră

1

Regele Artaxerxe o alungă pe regina Vasti.

¹ Si a fost că după aceste întâmplări din zilele lui Artaxerxe (acest Artaxerxe domnea peste o sută douăzeci și șapte de țări, de la India până în Etiopia),¹

² la vremea când regele Artaxerxe își avea tronul în cetatea Suza,

³ în cel de al treilea an al domniei sale a făcut un mare ospăt pentru prietenii săi și pentru cei veniți de prin alte neamuri și pentru nobilii Persiei și ai Mediei și pentru mai-marii satrapilor,

⁴ arătându-și marea bogătie a regatului său și deosebita strălucire a slavei sale, de-a lungul a o sută optzeci de zile.

⁵ Iar când s'au plinit zilele ospățului de nuntă², regele a făcut o petrecere de șase zile și pentru neamurile ce se aflau în cetate, anume în curtea palatului regal,

¹ De fapt, e vorba de Xerxe I (486-465 î. H.), care a moștenit de la Darius I un imperiu gigantic, atestat documentar ca întinzându-se din India până în Etiopia, împărțit în douăzeci de satrapii și numeroase provincii. El se intitula „regele cel mare”, „regele regilor”, „regele largului și întinsului pământ” (a fost, totuși, înfrânt la Salamina). În Textul Ebraic: Ahașveroș.

² Mențiune proprie Septuagintei.

⁶ împodobită cu perdele de vison și de purpură violetă, atârnată pe funii de in și de mătase, trecute prin verigi de argint și sprijinite pe stâlpi de marmură și piatră, cu divanuri de aur și de argint aşezate pe pardoseală de smarald și de marmură albă, cu așternuturi strălucite, lucrate cu alesături de flori și cu revărsări de trandafiri de jurimprejur,

⁷ cu cupe de aur și de argint și cu o cupă de rubin-închis care prețuia treizeci de mii de talanți, cu vin îmbelșugat și dulce, din care bea însuși regele.

⁸ Ospățul nu păstra rânduiala obișnuită, căci aşa a vrut regele să fie; el le-a poruncit slujitorilor să-i facă fiecăruia după voia lui și a celor ce erau cu el.

⁹ Regina Vasti a făcut și ea ospăt, pentru femei, în palatul regelui Artaxerxe.

¹⁰ În ziua a șaptea, când regele se înveselise, a zis către Mehuman, Bizeta, Harbona, Bigta, Abgata, Zetar și Carcas, cei șapte eunuci care-i slujeau regelui Artaxerxe³,

¹¹ s'o aducă la el pe regină, ca s'o așeze pe tron, s'o încununeze cu coroană și să le arate nobililor și neamurilor frumusețea ei, căci era frumoasă.⁴

³Eunuci: demnitari – de obicei, foarte influenți – la curțile regilor orientali.

⁴Text care confirmă versetul 5. E vorba de un ospăt de nuntă, la capătul căruia regina urma

¹² Dar regina nu l-a ascultat – ca să vină cu eunucii –, iar regele s'a măhit și s'a mâniat.

¹³ Și a zis către prietenii săi: „Așa a zis Vasti; faceți dar pentru acest lucru lege și judecată!”⁵

¹⁴ Atunci au venit la el Carșena, Șetar, Admata, Tarșiș, Mereș, Marsena și Memucan, principii Perșilor și ai Mezilor, apropiati ai regelui, întâistători pe lângă rege⁶;

¹⁵ aceștia i-au grăit potrivit legilor, ce anume trebuie făcut cu regina Vasti, de vreme ce ea nu a făcut ceea ce regele îi poruncise prin eunuci.

¹⁶ Și a zis Memucan către rege și către principi: „Regina Vasti s'a purtat rău nu numai față de rege, ci și față de toți guvernatorii și principii regelui”

¹⁷ – și le-a spus cuvintele reginei, cum anume a grăit ea împotriva regelui –; „așadar, dacă ea a grăit împotriva regelui Artaxerxe,

¹⁸ atunci, de astăzi, și celealte doamne ale nobililor din Persia și Media, au zind ce anume i-a spus ea regelui, vor cuteza ca în același chip să-și necinstească soții.

¹⁹ Așadar, dacă regelui i se pare potrivit, să dea poruncă împărătească, scrisă după legile Mezilor și ale Perșilor – întocmai, fără nici o schimbare: regina să nu intre la el, iar regele să-i

să fie încoronată de însuși regele și prezentată ca atare în toată splendoarea.

⁵Autorul nu ne spune (nici aici, nici mai jos) ce anume spusesese regina, dar e de presupus că vorbele ei (ca și refuzul de a veni) erau de natură să-l jignească pe suveran.

⁶Aceștia erau, în fapt, sfetnicii regelui, înțepti, astrologi și juriști, care aveau dreptul de a veni oricând în fața suveranului, cu excepția timpului când el se afla în harem.

ia vrednicia de regină și să o dea unei femei mai vrednice decât ea;

²⁰ iar hotărârea regelui, aceea pe care el a luat-o, să fie larg răspândită în regatul său; și astfel toate soțiile își vor cinsti bărbătii, de la cel sărac până la cel bogat”.

²¹ Cuvântul acesta a plăcut regelui și nobililor; și a făcut regele după spusa lui Memucan

²² și a trimis în tot regatul său, prin fiice țară în limba ei, în aşa fel încât bărbătii să fie de temut în casele lor.⁷

2

Estera devine regină. Mardoheu descoperă o uneltire împotriva regelui.

¹După ce s'au petrecut acestea, mânia regelui a încetat; el n'a mai pomenit de Vasti, având în minte ce spusesese ea și cum o osândise.

² Atunci slujitorii regelui au zis: „Să se caute pentru rege fete tinere, curate și frumoase;

³ regele să numească dregători în toate țările împăratiei sale, iar aceștia să aleagă fete tinere și frumoase [și să le aducă] în cetatea Suza, în casa femeilor; ele să fie date în seama eunucului regelui, paznicul femeilor, și să li se dea săpun și cele ce mai sunt de trebunită pentru spălat;

⁴ iar femeia care-i va plăcea regelui, aceea să fie regină în locul Vastiei”. Regelui i-a plăcut aceasta, și aşa a făcut.

⁵ În cetatea Suza se afla un iudeu al cărui nume era Mardoheu, fiul lui Iair,

⁷Numele reginei Vasti nu se află în analele curții din Suza.

fiul lui Şimei, fiul lui Chiş, din seminția lui Veniamin,

⁶ unul din robii pe care Nabucodonosor, regele Babilonului, îi adusese din Ierusalim.¹

⁷ La el se afla o copilă înfiată, fiica lui Aminadab, fratele tatălui său, care se numea Estera²; după ce acesteia îi muriseră părintii, el o adusese la el cu gândul de a-i fi femeie³; iar copila era frumoasă.

⁸ Şi când porunca regelui a fost auzită, multe copile s-au adunat la Suza, sub supravegherea lui Hagai; Estera i-a fost și ea adusă lui Hagai, paznicul femeilor⁴.

⁹ Iar copila i-a plăcut și a aflat bunăvoință în ochii lui; el s'a grăbit să-i dea săpunul și partea ce i se cuvenea din celelalte; și i-a rânduit șapte slujnice de la curtea regelui, pe care, împreună cu ea, le-a așezat în casa femeilor.

¹⁰ Dar Estera nu și-a dat pe față familia, nici din ce neam făcea parte, căci Mardoheu îi poruncise să nu spună.

¹¹ Iar Mardoheu obișnuia să meargă zilnic prin curtea femeilor, ca să vadă ce se va petrece cu Estera.

¹² Acuma, vremea când o fată putea să intre la rege era după trecerea a douăsprezece luni (căci aşa se plineau zilele

¹Foarte gramatical, textul s'ar referi la Mardoheu ca fiind „unul din robii...”, ceea ce pare imposibil: deportarea avusese loc în 587, ceea ce ar însemna că Mardoheu ar fi trebuit să aibă acum mult peste o sută de ani, iar Estera cel puțin șaptezeci. Așadar, „unul din robii” se referă la Chiș, bunicul lui Mardoheu.

²Numele Estera derivă din acela al zeiței Iștar (Astarte), sau din persanul **stara** = „stea”.

³Afirmație proprie Septuagintei, preluată și însoită de tradiția iudaică postcreștină.

⁴Hagai era eunucul îndatorat cu paza harumului.

curățirii: șase luni se ungea cu ulei de mirt și șase luni cu alte mirodenii și cu săpunuri femeiești);

¹³ atunci intra la rege, când [eunucul] o ducea de la casa femeilor în odaia regelui;

¹⁴ intra seara, iar dimineața era dusă în cea de a doua casă a femeilor, unde se afla Hagai, eunucul Regelui, paznicul femeilor; ea nu mai intra la rege decât atunci când era chemată anume.

¹⁵ Şi când s'a plinit vremea să intre la rege Estera – fiica lui Aminadab, fratele tatălui lui Mardoheu –, ea nu a uitat nimic din ceea ce-i poruncise eunucul, paznicul femeilor; căci Estera afla bunăvoință în ochii tuturor celor ce o vedea.

¹⁶ Estera a intrat la regele Artaxerxe în cea de a douăsprezecea lună, adică în Tebet, în anul al șaptelea al domniei sale.

¹⁷ Şi regele a iubit-o pe Estera, ea a aflat bunăvoință mai multă decât toate celelalte fecioare, iar el i-a pus coroana reginei.

¹⁸ Regele a făcut un ospăt de șapte zile pentru toți prietenii săi și pentru dregători și a sărbătorit cu mare slavă nunta Esterei, iar celor ce se aflau sub sceptrul său le-a ușurat dările.

¹⁹ Dar Mardoheu slujea la curte.⁵

²⁰ Iar Estera nu și-a arătat rudenia, căci aşa îi poruncise Mardoheu: să se teamă de Dumnezeu și să-I păzească poruncile, aşa cum făcea și când era la el; așadar, Estera nu și-a schimbat felul de viață.

⁵O inscripție cuneiformă menționează numele unui oarecare Mardoheu, demnitar cu plată la curtea regală din Suza.

21 Atunci cei doi eunuci ai regelui, cei ce erau căpeteniile corpului său de pază⁶, s'au mâniat pe faptul că Mardoheu fusese pus în frunte și căutau să-l ucidă pe regele Artaxerxe.

22 De aceasta aflat Mardoheu, el i-a spus Esterei, iar ea i-a vorbit regelui despre ceea ce se punea la cale.

23 Atunci regele i-a cercetat pe cei doi eunuci și i-a spânzurat. Și regele a poruncit ca despre această faptă bună a lui Mardoheu să se facă însemnare, spre laudă, în Condica ce se afla în biblioteca regală.⁷

3

Aman uneltește împotriva Iudeilor.

1 După acestea, regele Artaxerxe i-a dat o mare cinstire lui Aman, fiul lui Hamadata Agaghitul¹, din țara Agag, și i-a înălțat scaunul mai presus decât ale tuturor prietenilor săi.²

2 Și toți curtenii i se închinau, căci aşa poruncise regele să se facă; dar Mardoheu nu i se închина.³

3 Atunci curtenii i-au zis lui Mardoheu: „Tu de ce nu asculti de porunca regelui?”

⁶De fapt, aceștia răspundeau de paza apartamentului regal, ceea ce însema că aveau acces direct în spațiul intim al suveranului.

⁷Se știe că, în final, regele Xerxe I a fost asasinate, în urma unui complot de curte; aşadar, cu sau fără Mardoheu, împrejurarea s'a repetat.

¹Agaghitul: descendant, probabil, din Agag, rege al Amalecitarilor (1 Rg 15, 8-9), popor dușman al Israeliților.

²Noul rang al lui Aman era echivalent cu al primului ministru.

³Închinarea” era prosternarea pe genunchi și cu față la pământ (frecventă în lumea orientală).

4 Așa îi spuneau în fiecare zi, dar el nu le dădea ascultare. Atunci i-au spus lui Aman că Mardoheu se împotrivește poruncii regelui; Mardoheu însă le spuse că e iudeu.⁴

5 Și dacă Aman a înțeles că Mardoheu nu i se închină, a fost cuprins de mare mânie

6 și și-a pus în gând să-i nimicească pe toți Iudeii de sub stăpânirea lui Artaxerxe.

7 Iar în cel de al doisprezecelea an al domniei lui,⁵ Artaxerxe a făcut sfat și a aruncat sortă⁶, pentru zile și luni, pentru ca neamul lui Mardoheu să fie nimicit într-o singură zi; și sortul a căzut pe ziua a treisprezecea⁷ a lunii Adar.

8 Și i-a grădit regelui Artaxerxe, zicând: „Este un neam risipit printre neamuri în toată împărația ta; legile lor sunt altfel decât ale tuturor celorlalte neamuri, iar ei nu ascultă de legile regelui; dacă regele îi lasă așa, nu-i folosește la nimic.

9 Dacă regele crede că e bine, să dea poruncă pentru nimicirea lor; iar eu voi vărsa în vîstieria regelui zece mii de talanți de argint”.

10 Atunci regele și-a scos inelul și l-a pus în mâna lui Aman, pentru ca

⁴Apartenența sa la religia monoteistă, potrivit căreia numai lui Dumnezeu I se cuvine închinare, era, de fapt, motivația refuzului.

⁵Anul 474 î. H.

⁶T. M.: „... au aruncat Pur, adică sortul”. „Pur”: cuvânt de origine asiriană, al cărui echivalent ebraic era „sort” sau „zar” (prin sortă se consultau zeii sau astrele spre a se vedea care va fi ziua cea mai potrivită pentru planuitul pogrom). Cuvântul „Pur” va da numele sărbătorii Purim (vezi 9, 26-32).

⁷Textual: „ziua a paisprezecea”; se pare că autorul (sau copistul) a avut în minte ziua sărbătorii Purimului (vezi 9, 17, 21 și 26).

acesta să pecetluiască porunca scrisă împotriva Iudeilor.

¹¹ Și i-a zis regele lui Aman: „Argintul ține-l pentru tine, iar cu neamul [Iudeilor] fă cum vrei!”

¹² În cea de a treisprezecea zi a lunii în-tâi au fost chemați grămaticii regelui, iar aceștia au scris, după cum le-a poruncit Aman, către căpeteniile oștirilor și către guvernatorii din toate țările, din India până în Etiopia, către cele o sută douăzeci și șapte de țări, către cîrmuiorii neamurilor în limba fiecăruia, în numele regelui Artaxerxe.

¹³

¹⁴ Copiile acestei scrisori s-au făcut cunoscute în fiecare țară; și poruncă li s'a dat tuturor neamurilor să fie gata pentru ziua aceea.

¹⁵ Treaba era grăbită la Suza. Și'n timp ce regele și Aman se aşterneau pe băut, cetatea era în fierbere.

4

Mardoheu îi cere Esterei să intervină pe lângă rege. Rugăciunea lui Mardoheu. Rugăciunea Esterei.

¹ Când Mardoheu și-a dat seama de ceea ce se făcuse, și-a sfâșiat hainele și s'a îmbrăcat în sac și s'a presărat cu cenușă¹; și, alergând pe ulițele cetății, striga cu glas mare: „Piere neamul care n'a făcut nimic rău!”

² Și a venit la poarta regelui, dar acolo a rămas, căci nu-i era îngăduit să intre în curte având pe el sac și cenușă.

³ Și'n fiecare țară unde fuseseră vestite scrisorile, strigăt și tânguire și plân-

gere mare era printre Iudei: sac pe ei, și cenușă și-au presărat.

⁴ Atunci slujnicele și eunucii reginei au venit la ea și i-au spus: iar ea, când a auzit ce se făcuse, s'a tulburat; și a trimis la Mardoheu ca să-l îmbrace, adică să ia de pe el haina de sac, dar el nu s'a învoit.

⁵ Așa că Estera l-a chemat pe Hatac, eunucul ei, cel care era rânduit să-i stea aproape, și l-a trimis la Mardoheu, ca să afle adevărul.

⁶ Și mergând Hatac la Mardoheu în piața orașului ce se afla în fața curții regelui,²

⁷ Mardoheu i-a spus acestuia ce se petrecuse, și făgăduința pe care Aman i-o făcuse regelui, aceea de a aduce în visăterie zece mii de talanți pentru ca el să-i nimicească pe Iudei.

⁸ Și i-a dat și o copie de pe porunca pornită din Suza – aceea ce privea nimicirea –, ca s'o arate Esterei. Și i-a mai zis să-i poruncească să intre la rege și să-l roage și să-l înduplece pentru popor; „și să-ți aduci aminte de zilele tale cele smerite, cum erai tu hrănitor cu mâna mea; fiindcă Aman – cel ce este al doilea după rege – a grăit împotriva noastră, ca să fim dați morții. Cheamă-L pe Domnul și vorbește-i regelui despre noi, să ne scape de la moarte”.

⁹ Așa că Hatac a venit la ea și i-a spus toate cuvintele acestea.

¹⁰ Atunci Estera a zis către Hatac: „Mergi la Mardoheu și spune-i:

¹¹ Toate neamurile din regat știu că oricine – bărbat sau femeie – va intra la rege (în curtea cea mai dinlăuntru) fără să fi fost chemat, acea persoană nu

¹A intrat în ținută de doliu.

²Verset preluat din T. M. (text lacunar în LXX).

scapă vie (în afară de aceea asupra căreia regele își va întinde sceptrul său de aur); or, sunt treizeci de zile de când eu n'am mai fost chemată să intru la rege”.

¹² Iar Hatac i-a spus lui Mardoheu cu-vintele Esterei.

¹³ Și a zis Mardoheu către Hatac: „Mergi la ea și spune-i: «Estera, să nu spui în sine-ți că doar tu, dintre toți Iudeii, vei scăpa în regat;

¹⁴ că dacă tu nu vei vrea să ascultă în această împrejurare, Iudeilor le va veni ajutor și sprijin din altă parte, iar tu și casa tatălui tău veți pieri; [pe de altă partea], cine știe dacă nu cumva tu ai fost făcută regină tocmai pentru această împrejurare?»”.

¹⁵ Atunci Estera l-a trimis la Mardoheu pe cel ce venise la ea, ca să-i spună:

¹⁶ „Du-te și adună-i pe Iudeii din Suza și postiți pentru mine; timp de trei zile să nu mâncați și să nu beți, nici noaptea și nici ziua; și nici eu cu slujnicele mele nu vom mânca; atunci voi intra la rege înfruntând legea, chiar dacă va trebui să mor”.

17

5

Estera intervene la rege. Aman la ospătul reginei.

¹ Și a fost că în ziua a treia, când ea a încetat să se roage, și-a dezbrăcat hainele tristeții și s'a îmbrăcat cu cele de slavă.¹ Și având înfățișare strălu-

¹ De aici până la sfârșitul versetului 2, text propriu Septuagintei, în care autorul se arată preocupat de starea de spirit a Esterei prilejuită de venirea ei la rege.

cită și chemându-L pe Dumnezeu-Cel Atoatevăzător și Mântuitor, a luat cu ea două slujnice: una de care se sprijinea ca într'o alintare femeiască, și una care-i mergea în urmă ținându-i trena. Înfloritoare era în desăvârșirea frumuseții sale și fața ei era veselă ca și cum ar fi fost plină de iubire, dar inima îi era apăsată de frică. Și, după ce a trecut prin toate ușile, s'a oprit în fața regelui; acesta ședea pe tronul regal, îmbrăcat în toate vestimentele slavei sale, în aur și pietre scumpe, dar cu chipul posomorât. Și dacă și-a ridicat capul încărcat de strălucire, a privit cu cumpălită mânie. Atunci regina a căzut și s'a schimbat la față din pricina slăbițiunii care o cuprinsese și și-a apliecat capul pe slujnica ce-i mergea alături. Dar Dumnezeu a schimbat duhul regelui în blândețe; cuprins de simțăminte puternice, s'a ridicat de pe tronul său și a cuprins-o în brațele lui până ce ea și-a venit în fire; și a mângâiat-o cu vorbe bune și i-a zis: „Ce ai, Estera? Eu sunt fratele tău.² Liniștește-te, tu nu vei muri, căci stăpânirea mea e și a ta. Apropie-te!”

² Și, ridicându-și sceptrul de aur, i-a atins grumazul și a îmbrățișat-o și i-a zis: „Vorbește-mi!” Iar ea i-a zis: „Te-am văzut, domnul meu, ca pe un înger al lui Dumnezeu, și inima mi s'a tulburat de spaima slavei tale; că minunat ești, stăpâne, și fața ta e plină de haruri”. Și'n timp ce vorbea, a căzut din nou, lezinată; iar regele s'a tulburat și toată curtea căuta s'o aline.

² În mentalitatea și limbajul antichității, adeșorii soțul îi spunea soției „soră”, iar soția îi spunea soțului „frate”, în semn de iubire și egalitate (vezi și Cântarea Cântărilor). Cât despre schimbarea stării de spirit a regelui, Dumnezeu a avut un aliat: frumusețea Esterei.

3 Si i-a zis regele: „Ce vrei tu, Estera? și care-ți este cererea? [cere-mi] chiar jumătate din regat, și îl voi da!”

4 Atunci Estera a zis: „Astăzi e ziua mea de sărbătoare; dacă regelui i se pare că e bine, atunci să vină împreună cu Aman la ospățul pe care-l voi face astăzi”.³

5 Iar regele a zis: „Chemați-l degrabă pe Aman, ca să plinim poftirea Esterei!” Si au mers amândoi la ospățul despre care vorbise Estera.

6 Iar la băutură a zis regele către Estera: „Ce dorești, regină Estera? Îți voi da ca și celor vrednici de cinstire”.

7 Ea a zis: „Cererea și rugămintea mea sunt:

8 Dacă am aflat bunăvoiță în fața regelui, atunci regele împreună cu Aman să vină și mâine la ospățul pe care-l voi face pentru ei; mâine voi da și răspunsul”.

9 Așa că Aman a ieșit de la rege foarte vesel și voios. Dar când Aman l-a văzut în curte pe iudeul Mardoheu, s'a aprins de mânie.

10 Si ducându-se acasă, și-a chemat prietenii și pe Zereș, soția sa,

11 și le-a arătat bogăția și mărirea cu care regele îl căftănise, și cum îl făcuse mare dregător și dirigitor în regat.

12 Si a zis Aman: „Regina nu a chemat pe nimeni să vină la ospăț împreună cu regele decât pe mine; ba încă și pentru mâine m'a poftit.

13 Numai asta nu-mi place, când îl văd în curte pe iudeul Mardoheu”.

14 Atunci Zereș, soția sa, și prietenii i-au zis: „Poruncește să-ți facă o spân-

zurătoare înaltă de cincizeci de coti; mâine vorbește-i regelui, Mardoheu să fie spânzurat, iar tu vei merge la ospăț împreună cu regele și te vei veseli”. Lui Aman i-a plăcut ce i se spusese și a pregătit spânzurătoarea.

6

Aman trebuie să-i dea cinstire lui Mardoheu.

1 În noaptea aceea Domnul a alungat somnul regelui, iar acesta i-a zis slujitorului său să-i aducă Cronica însemnărilor zilnice și să-i citească.

2 Si a aflat însemnările care fuseseră scrise asupra lui Mardoheu, cum îi spusese el regelui despre cei doi eunuci ai regelui, când ei stăteau de pază și plănuiau să pună mâna pe Artaxerxe.

3 Si a zis regele: „Ce cinste sau răsplată i-am dat eu lui Mardoheu?” Iar slujitorii regelui au zis: „N'ai făcut nimic pentru el”.

4 Si'n vreme ce regele punea întrebări asupra bunăvoiței lui Mardoheu, iată că Aman se afla în curte. Si a zis regele: „Cine e în curte?” Că Aman venise în curte ca să-i spună regelui să-l spânzure pe Mardoheu în spânzurătoarea pe care o pregătise.

5 Slujitorii regelui au zis: „Iată, în curte stă Aman”. Iar regele a zis: „Chemați-l!”

6 Iar regele a zis către Aman: „Ce-i voi da eu omului pe care vreau să-l cinstesc?” Atunci Aman a zis întru sine: – Pe cine vrea regele să-l cinstească, dacă nu pe mine?...

7 Iar către rege a zis: „Pentru omul pe care regele vrea să-l cinstească

³Estera urmărește să alimenteze infatuarea lui Aman (și așa, excesivă: vezi vv. 11-12). Căderea lui va fi astfel și mai spectaculoasă.

8 să aducă slujitorii regelui vestmântul de vison cu care însuși regele se îmbracă și calul pe care însuși regele călărește

9 și să-i fie date unuia din nobilii preteni ai regelui, iar acela să-l îmbrace pe omul pe care regele îl iubește și să-l urce călare pe cal și să strige pe ulițele cetății, zicând: – Așa i se va da fiecărui om pe care vrea regele să-l slăvească!¹

10 Iar regele a zis către Aman: „Bine ai zis! Așa fă-i iudeului Mardoheu, cel ce slujește la curte; și să nu lași pe din afară nici un cuvânt din cele pe care le-ai spus!”²

11 Așa că Aman a luat vestmântul și calul și l-a îmbrăcat pe Mardoheu și l-a urcat pe cal și a străbătut ulițele cetății și a strigat, zicând: „Așa i se va da fiecărui om pe care vrea regele să-l slăvească!”

12 Apoi Mardoheu s'a întors la curte, iar Aman s'a întors acasă cătrănit, cu capul în pământ.

13 Aman a povestit soției sale, Zereș, și prietenilor săi cele ce se întâmplaseră, iar prietenii și femeia sa i-au zis: „Dacă Mardoheu este din neamul Iudeilor și dacă tu ai început a fi umilit în fața lui, vei cădea negreșit și nu vei fi în stare să-i ţii piept, căci Dumnezeul-Cel-Viu e de partea lui.”

¹Alai principiar, de care avusese parte și Iosif la curtea lui Faraon (Fc 41, 41-43). Mai târziu, la curtea otomană, făcea parte din ceremonialul de investitură a marelui vizir.

²Regele îl onorează pe Mardoheu la foarte scurtă vreme după ce dăduse un edict pentru exterminarea neamului acestuia! E de observat însă că edictul descrie caracteristicile neamului incriminat, fără să-i pomenească și numele, ceea ce înseamnă că, în momentul de față, regele nu face nici o legătură între Mardoheu și obiectul decretului, după cum nu face nici o legătură între Mardoheu și Estera.

14 Și'n timp ce ei încă vorbeau, au venit eunucii și l-au grăbit pe Aman să se ducă la ospățul pe care-l pregătise Estera.

7

Estera intervine din nou la rege. Aman e spânzurat.

1 Regele și Aman au intrat să se ospăteze cu regina.

2 În vremea ospățului, regele a zis a doua oară către Estera: „Ce e asta, regină Estera? Care-ți este cererea? care-ți este rugămintea? că și se va împlini, până la jumătate din regatul meu”.¹

3 Iar ea, răspunzând, a zis: „Dacă eu am aflat bunăvoiță în fața regelui, să-mi dăruiască – mie și poporului meu – viața pentru care mă rog;

4 căci eu și poporul meu suntem vânduți² spre nimicire, spre jefuire și spre robie – noi și copiii noștri să fim robi și roabe –; dar eu nu m'am supus, de vreme ce omul care defaimă nu e vrednic de palatul regelui.³

5 Iar regele a zis: „Cine este cel ce a îndrăznit să facă lucrul acesta?”

¹Evident – ca și prima dată – regele știe că un asemenea ospăț are un preț.

²Verbul „a vinde” (uneori folosit în Biblie pentru echivalentul „a da în mâna vrăjmașului”) poate fi aici o aluzie la mita (de zece mii de talanți, obținuți prin jefuirea victimelor) pe care Aman i-o oferise regelui.

³Regina introduce o rațiune de ordin moral. T. M. induce un argument economic: „Dacă am fi fost vânduți pentru robie – bărbați și femei —, eu mi-aș fi ținut gura; dar vrăjmașul nu ar fi acoperit paguba făcută regelui” (vistieria ar fi fost lipsită de cei zece mii de talanți).

⁶ Estera a zis: „Potrivnicul este Aman, omul acesta viclean”. Atunci Aman s'a cutremurat în fața regelui și a reginei.

⁷ Ridicându-se regele de la masă, a mers în grădină. Iar Aman se ruga de regină și-i cerea milă, căci se vedea pe sine în primejdie.

⁸ Când regele s'a întors din grădină, Aman tocmai se aruncase pe patul pe care se afla regina, implorând-o. Atunci regele a zis: „Tu vrei chiar să-mi siluiești soția în propria mea casă?...”. Iar Aman, când a auzit, s'a schimonosit la față.

⁹ Atunci Harbona, unul din eunuci, a zis către rege: „Iată, Aman a pregătit și o spânzurătoare pentru Mardoheu – cel ce i-a vorbit regelui despre ce se punea la cale –; o spânzurătoare înaltă de cincizeci de coți a fost ridicată la casa lui Aman”. Iar regele a zis: „Să fie el spânzurat în ea!”

¹⁰ Așa a fost spânzurat Aman în spânzurătoarea pe care i-o pregătise lui Mardoheu; atunci mânia regelui s'a stins.

8

Răzbunarea Iudeilor.

¹ În ziua aceea, regele Artaxerxe i-a dat Esterei tot ce-i aparținea potrivnicului Aman. Si l-a chemat regele pe Mardoheu – căci Estera îi spusese că-i este rudă.

² Si regele și-a scos inelul – pe care-l luase de la Aman – și i l-a dat lui Mardoheu; iar Estera l-a pus pe Mardoheu peste toate câte avusese Aman.

³ Si din nou i-a vorbit regelui și i-a căzut la picioare și i s'a rugat să înlăture

nedreptatea lui Aman și tot ceea ce făcuse el împotriva Iudeilor.

⁴ Atunci regele și-a întins asupra Esterei sceptrul de aur, iar Estera s'a ridicat și a sezut lângă rege.

⁵ Si a zis Estera: „Dacă regele crede că e bine și dacă eu am aflat bunăvoiță [în ochii săi], să fie trimisă o poruncă prin care scrisorile trimise de Aman să fie anulate – cele scrise pentru nimicirea Iudeilor din regatul tău.

⁶ Căci – nu-i aşa? – cum aş putea eu să mă uit la necazul poporului meu, și cum aş putea să rămân vie când neamul meu pieră?”

⁷ Atunci regele a zis către Estera: „De vreme ce ți-am dat – și de bunăvoie ți-am dăruit – tot ceea ce avea Aman, și de vreme ce l-am spânzurat fiindcă își ridicase mâna împotriva Iudeilor, ce mai vrei de la mine?

⁸ Dacă vă place, scrieți și voi în numele meu și pecetluiți cu inelul meu; căci tot ceea ce se scrie din porunca regelui și e pecetluit cu inelul meu nu poate să cunoască împotrivire”.

⁹ Grămaticii au fost astfel chemați în cea de a treia lună, adică Sivan, în ziua a douăzeci și treia, în același an; și li s'a scris Iudeilor ceea ce li se poruncise guvernatorilor și căpetenilor satrapilor, din India până în Etiopia, în o sută douăzeci șișapte de satrapii, după ținutul și limba fiecareia;

¹⁰ s'a scris în numele regelui și s'a pecetluit cu inelul său, iar scrisorile au fost trimise prin ștafete;

¹¹ le-a poruncit ca în fiecare cetate să trăiască după legile lor, să-i ajute și pe alții [să facă la fel], iar cu vrăjmașii lor să facă după cum le este voia¹

¹Textul Masoretic – în concordanță cu o

12 Într'o singură zi în tot regatul lui Artaxerxe, și anume în ziua a treisprezecea din luna a douăsprezecea, adică Adar.²

13

14 Atunci călăreții au ieșit degrabă să îndeplinească porunca regelui; porunca a fost vestită și în cetatea Suza.

15 Iar Mardoheu a ieșit îmbrăcat în vestmânt regesc, cu coroană de aur și diademă de vison; și poporul din Suza a văzut și s'a veselit.

16 Iar Iudeilor li s'a făcut lumină și veselie

17 prin cetăți și prin țări, oriunde a ajuns porunca aducătoare de bucurie și veselie; desfătare și veselie pentru Iudei. Si mulți dintre păgâni se tăiau împrejur și devineau Iudei de frica Iudeilor.

9

Iudeii își măcelăresc dușmanii. Se institue sărbătoarea Purimului.

1 În cea de a treisprezecea zi a lunii a douăsprezecea – adică luna Adar – au sosit scrisorile trimise de rege.

2 În ziua aceea au pierit cei ce erau împotriva Iudeilor, că nimeni nu li s'a împotrivat, temându-se de ei;

3 că mai-marii satrapilor și guvernatorii și grămaticii regali îi cinstneau pe Iudei:

seamă de codici ai LXX – adaugă: „... să nimicească, să ucidă și să dea pierzării – cu femeile și copiii lor – pe toți cei puternici din popor și din țără care ar îndrăzni să-i atace, iar avereia lor să o jefuiască”.

2 Adică exact în ziua în care Iudeii urmau să fie exterminați ca efect al primului decret.

4 că frica de Mardoheu stătea asupra lor

5 (că porunca regelui era în putere, aceea ca numele acestuia să fie cinstit în tot regatul).

6 În cetatea Suza au ucis Iudeii cinci sute de oameni; [între ei]:

7 pe Parșandata, pe Dalfon, pe Aspata,

8 pe Porata, pe Adalia, pe Aridata,

9 pe Parmașta, pe Arisai, pe Aridai și pe Iezata,

10 adică pe cei zece fi ai lui Aman, fiul lui Hamadata, vrăjmașul Iudeilor; în aceeași zi le-au jefuit averile¹.

11 Numărul celor ce au pierit în Suza a fost adus la cunoștința regelui.

12 Si a zis regele către Estera: „Dacă numai în cetatea Suza au omorât Iudeii cinci sute de oameni, ce crezi tu că vor fi făcut în restul țării? Ce mai ai de cerut, ca să-ți fie dat?”

13 Iar Estera a zis către rege: „Să li se îngăduie Iudeilor să facă la fel și mâine, ca să-i spânzure pe cei zece fi ai lui Aman”.²

14 Atunci el a îngăduit să se facă așa; și le-a dat Iudeilor din cetate trupurile fililor lui Aman să le spânzure.

15 În cea de a paisprezecea zi a lunii Adar s'au adunat Iudeii în Suza și au ucis trei sute de oameni, dar de jefuit n'au jefuit nimic.

16 Iar ceilalți Iudei din regat s'au adunat și s'au ajutat între ei și au isprăvit cu grija de dușmani, că au ucis dintre

¹T. M.: „... dar de pradă nu s'au atins”.

²Cele zece cadavre trebuiau și spânzurate, nu numai ca exemplu pentru dușmani, dar și pentru a împinge răzbunarea la ultimele consecințe: „Blestemat de Dumnezeu e tot cel spânzurat pe lemn” (Dt 21, 23).

aceştia cincisprezece mii³, în cea de a treisprezecea zi a lunii Adar; dar de jefuit n'au jefuit nimic.

¹⁷ Iar în cea de a paisprezecea zi a acestei luni s'au odihnit și au ținut-o ca zi de odihnă cu bucurie și veselie.

¹⁸ Iudeii din cetatea Suza s'au adunat și ei în cea de a paisprezecea zi și s'au odihnit; dar au ținut-o și pe cea de a cincisprezecea, cu bucurie și veselie.

¹⁹ Aceasta e motivul pentru care Iudeii împrăștiați în provincie [în afara cetăților] sărbătoresc ziua a paisprezecea a lunii Adar ca zi de veselie, trimițând daruri fiecare aproapelui său, pe când cei care locuiesc în metropole⁴ se veselesc în cea de a cincisprezecea zi a lunii Adar, trimițând daruri celor apropiatați.

²⁰ Mardoheu a scris aceste întâmplări într'o carte și le-a trimis Iudeilor, atâtia căți se aflau în regatul lui Artaxerxe, celor de aproape și celor de departe,

²¹ pentru ca ei să le statornească drept zile de bucurie și să țină zilele de paisprezece și cincisprezece ale lunii Adar,

²² deoarece în aceste zile au avut Iudeii pace dinspre dușmanii lor; cât despre luna Adar, în ea li s'a preschimbat plânsul în bucurie și întristarea în zi bună: să o petreacă în întregime ca pe niște zile de nuntă și de veselie, trimițând daruri prietenilor lor și săracilor.

²³ Iar Iudeii au făcut aşa, luând cunoștință de ceea ce le scrisese Mardoheu:

²⁴ cum Aman, fiul lui Hamadata Ma-

cedoneanul, pornise la luptă împotriva lor, cum a uneltit să se arunce sorți pentru stârpirea lor

²⁵ și cum a intrat el la rege cerându-i să-l spânzure pe Mardoheu; dar toate nenorocirile pe care el încerca să le abată asupra Iudeilor s'au întors împotriva lui: el a fost spânzurat, el și copiii lui.

²⁶ De aceea zilele acestea au fost numite Purim, adică „sorti” (căci în limba lor aceştia se numesc „purim”)⁵. Așadar, potrivit cu toate cuvintele acestei scrисori și cu toate căte ei au suferit pe seama acestor fapte și cu tot ceea ce li se întâmplase,

²⁷ Iudeii au rânduit, pentru ei, pentru seminția lor și pentru toți cei ce se țin de datina lor, ca nicicum să facă altfel, ci să țină zilele acestea drept aducere aminte în fiecare generație și'n fiecare cetate și'n fiecare familie și'n fiecare țară.

²⁸ Zilele acestea ale Purimului vor fi ținute pe întotdeauna, iar amintirea lor nu va lipsi din nici o generație.

²⁹ Iar regina Estera, fiica lui Aminadab, și Mardoheu Iudeul au scris tot ceea ce ei au făcut atunci, întărand scrierea despre ceea ce se cheamă Purim,

³⁰ aşa cum Mardoheu și regina Estera hotărâseră în această privință.

³¹ Atunci Mardoheu și regina Estera au rânduit post pentru ei însiși, potrivit cu sănătatea și cu sfatul lor,

³² iar Estera a poruncit ca el să fie pe veci rânduit, iar lucrul acesta să fie scris spre pomenire.⁶

³T. M.: „... șaptezeci și cinci de mii”, cifră atestată de Iosif Flaviu, de Vulgata și Versiunea Siriacă.

⁴De fapt, metropola era una: Suza.

⁵Vezi nota de la 3, 7.

⁶Încercat mai întâi în particular, postul a fost apoi generalizat prin poruncă.

10

Slava lui Mardoheu.

¹ Regele a rânduit un tribut în regatul său, și pe uscat, și pe mare.

² Cât despre tăria și vitejia și avuția sa și despre slava regatului său, iată, ele sunt scrise, spre amintire, în Cartea regilor Perșilor și Mezilor.¹

³ Iar Mardoheu era al doilea după regele Artaxerxe și era om mare în regat și cinstit de către Iudei; și și-a petrecut viața iubit de toți cei din neamul său.² Și a zis Mardoheu: „De la Dumnezeu s’au făcut acestea. Că mi-am adus aminte de visul pe care l-am avut asupra acestor fapte: nimic din ele n’ă fost să nu fie: izvorul cel mic care a devenit râu – și era lumină și soare și apă multă –; râul este Estera cu care regele s’ă căsătorit și pe care a făcut-o regină. Cei doi balauri suntem eu și Aman. Neamurile sunt acelea care și-au dat mâna să nimicească numele Iudeilor. Cât despre neamul meu, acesta este Israel, cel ce a strigat spre Dumnezeu și s’ă măntuit; Domnul Și-a măntuit poporul, Domnul ne-a izbăvit din toate relele acestea. Semne și minuni mari a făcut Dumnezeu, aşa cum nu s’au făcut la nici un alt neam. De aceea a poruncit El să se facă doi sorti: unul pentru poporul lui Dumnezeu și unul pentru toate celelalte neamuri. Iar acești doi sorti au ieșit la ceas și la vreme și’n zi de judecată în fața lui Dumnezeu, pentru toate neamurile. Dumnezeu Și-a adus aminte

de poporul Său și a răzbunat moștenirea Sa. Iar ei vor ține aceste zile din luna Adar, adică a paisprezecea și a cincisprezecea zi a lunii, cu adunare, bucurie și veselie înaintea lui Dumnezeu, de-a lungul generațiilor și pe totdeauna în poporul Său Israel”. În cel de al patrulea an al domniei lui Ptolemeu și a Cleopatrei³, Dositei, care zicea că e preot și levit, și Ptolemeu, fiul său, au adus această scriere despre Purim, pe care ei au adeverit-o⁴ și pe care a tălmăcit-o Lisimah, fiul lui Ptolemeu, unul din [locuitorii] Ierusalimului.⁵

¹Din 2, 23 și 6, 1 știm că la curtea din Suza exista o cronică cu însemnări zilnice.

²De aici până la sfârșit, text propriu Septagintei (două fragmente): Tâlcuirea visului lui Mardoheu și epilogul.

³Nu se poate ști dacă e vorba de Ptolemeu VIII (114-113 î. H.) sau de Ptolemeu XII (48-47 î. H.), deoarece fiecare a domnit având alături o Cleopatră.

⁴Au atestat-o ca fiind autentică.

⁵Scrierea a fost tradusă (în greacă) de către Lisimah, care locuia în Ierusalim, și trimisă la Alexandria prin preotul Dositei și fiul său, probabil din inițiativa comunității ierusalimitene.

Iov

1

Prolog: bunăstarea, nenorocirile și înțelepciunea lui Iov.

1 A fost cândva în ținutul Uz¹ un om pe care-l chema Iov²; acesta era un om adevărat, neprihănit, drept, cinstitor de Dumnezeu³, ferindu-se de tot lucrul

¹Uz (uneori transcris Uț; în Vulgata, Huz): după toate probabilitățile, regiune situată în sud-estul Palestinei, în aria Moabului, care cuprindea și o parte din desertul Arabiei. Numele e redat aici după T. M. Se pare însă, potrivit unor exegeti, că autorul a folosit într'adins un nume incert spre a-i da istorisirii un caracter de generalitate. E posibil ca aceasta să fi fost rațiunea pentru care Septuaginta îl desemnează cu numele de Ausitis, a cărui rădăcină poate fi pusă în relație cu grecescul **austerós** = sec, pustiu, aspru, austero.

²Iov: nume propriu care poate fi pus în relație cu ebraicul **iib** = „a dușmani”, „a trata pe cinea drept dușman”, ceea ce ar duce la însemnarea: „cel dușmănit și persecutat”. Deși cu nume simbolic, Iov a fost un personaj istoric, atestat ca atare de Proorocul Iezuchiel (14, 14), care-l aşază alături de dreptii Noe și Daniel, precum și de Sfântul Iacob (5, 11), care-l dă exemplu de răbdare. Sfinții Părinti, atât răsăriteni cât și apușeni, sunt unanimi în a-i recunoaște existența istorică. În calendarul ortodox e prăznuit la 6 mai; în cel catolic, la 10 mai.

³Ebr.: „temător de Dumnezeu”. Grecescul **theosevés** înseamnă „cinstitor de Dumnezeu”, aşa cum e folosit și în FA 16, 14. Verbul **sévo** înseamnă „a onora”, „a venera”, „a cinsti”, cu referire specială la divinități, și numai în al doilea rând, ca sens derivat, poate însemna și „a se teme”, dar o teamă vecină cu respectul, care, la rându-i, e impus de sentimentul cinstirii. Așa-

rău.

2 Șapte feciori și trei fete i s-au născut.

3 Avea o turmă de șapte mii de oi, trei mii de cămile, cinci sute de perechi de boi, cinci sute de asine păscătoare, precum și mulțime mare de slugi; avea tot ce poate să aibă un om pe pământ⁴; și omul acesta era cel mai de seamă din tot ținutul Soarelui-Răsare.

4 Feciorii lui, adunându-se unul la altul, făceau pe rând ospețe'n fiecare zi, aducându-le și pe cele trei surori ale lor să mănânce și să bea împreună cu ei.

5 Iar când se isprăveau zilele ospătu-lui, Iov îi chema și-i supunea curățirii⁵; și sculându-se dis-de-dimineață aducea pentru ei jertfe, după numărul lor, și un vițel pentru păcat, pentru sufletele lor, căci zicea Iov: „Nu cumva feciorii mei să fi gândit în cugetele lor ceva rău asupra lui Dumnezeu”. Așa făcea Iov în toată vremea.

6 Și iată că'n ziua aceea când îngerii lui Dumnezeu⁶ au venit la'nfătișare înaindar, teologic vorbind, fără ca frica de Dumnezeu să fie eliminată sau ignorată, principala legătură a lui Iov cu Dumnezeu este aceea a cinstirii, pe care se intemeiază și actele rituale relatate în versetul 5.

⁴Textual: „lucruri mari îi erau lui pe pământ”; precizare proprie Septuagintei. Înalta stare socială a lui Iov e menționată în propoziția următoare, precum și în capitolul 29.

⁵În calitate de cap de familie, Iov își asuma rolul sacerdotal al purificării.

⁶Ebr.: „fiii lui Dumnezeu”, ca în Fc 6, 1-4; Ps

tea Domnului, împreună cu ei a venit și Diavolul⁷.

⁷ Atunci Domnul i-a zis Diavolului: „Tu de undeai venit?” Și răspunzând Diavolul, a zis către Domnul: „Dacă am dat un târcol pământului și-am hoinărit prin cele de sub cer, iată-mă șiiaici!”

⁸ Iar Domnul i-a zis: „Luat-a cuge-tul tău în seamă și pe robul Meu Iov, că dintre pământeni nu-i nici un om ca el, neprihănit, adeverat, cinstitor de Dumnezeu, ferindu-se de tot lucrul rău?”

⁹ Iar Diavolul, răspunzând în fața Domnului, a zis: „Oare pe degeaba îl cinstește Iov pe Dumnezeu?

¹⁰ Oare n'ai făcut tu gard ocrotitor împrejurul curții lui și imprejurul casei lui și imprejurul-a tot întinsul bunurilor lui? oare nu tu ai binecuvântat lucrul mâinilor lui șiai făcut ca turmele lui să umple pământul?

¹¹ Dar ia înținde-ți mâna și atinge-te de tot ce are, și să vedem dacă nu cumva o să te blagoslovească drept în față...”.

¹² Atunci Domnul i-a zis Diavolului: „Iată, toată avuția lui o dau pe mâna ta; numă de el să nu te atingi.” Iar Diavolul a plecat din fața Domnului.

¹³ Și a fost căntr'o zi feciorii lui Iov și

28, 1. Septuaginta echivalează prin „îngerii lui Dumnezeu”, ca în Tob 5, 4: ființe spirituale, superoare omului, care alcătuiesc curtea împărătească a lui Dumnezeu, slujitori căror Acesta le acordă audiențe în zile anumite.

⁷Ebr.: „Satanul”. Articulat, el nu e un nume propriu (devine astfel în 1 Par 21, 1), ci conțea că un atribut care în limba ebraică înseamnă „Acuzatorul” (aşa cum îl traduce TOB). Textul însă nu-l prezintă astfel, ci ca pe un duh îscoditor, intrigant, gata să facă rău. „Diavolul” e o noțiune mai precisă, desemnând duhul rău prin excelență, care însă nu acționează decât cu știrea și îngăduința lui Dumnezeu.

ficele lui beau vin⁸ în casa fratelui lor mai mare.

¹⁴ Și iată că un vestitor a venit la Iov și i-a spus: „Perechile de boi arau și asi-nele pășteau pe lângă ei,

¹⁵ când prădătorii⁹ au năvălit asuprăle și leau dus, iar pe slugi le-au trecut prin sabie; eu singur am scăpat și-am venit să-ți dau de veste!”

¹⁶ În timp ce el încă grăia, un alt vestitor a venit la Iov și i-a spus: „Foc din cer¹⁰ a căzut și a mistuit oile, arzându-i și pe păstori; eu singur am scăpat și-am venit să-ți dau de veste!”

¹⁷ N'a sfârșit bine vorba când un alt vestitor a venit la Iov și i-a spus: „Caldeii¹¹ au năvălit asupră-ne în trei pâlcuri, au înconjurat cămilele și le-au luat, iar pe slugi leau ucis cu sabia; eu singur am scăpat și-am venit să-ți dau de veste!”

¹⁸ În timp ce încă vorbea, un alt vestitor a venit și ia spus lui Iov: „Feciorii tăi și fetele tale mâncau și beau vin în casa fratelui lor mai mare,

¹⁹ când iată că dinspre pustie un vânt puternic s'a stârnit de năprasnă, a zguduit cele patru colțuri ale casei, casa s'a prăbușit peste copiii tăi, iar ei au murit; eu singur am scăpat și-am venit să-ți dau de veste”.

⁸Ebr.: „mâncau și beau vin” (ca în versetele 4 și 18).

⁹Ebr.: „Sabeenii” = trib nomad din vecinătatea Medinei.

¹⁰Ebr.: „Focul lui Dumnezeu”, ceea ce ar sugera că această calamitate ar fi opera lui Dumnezeu. Textul Septuagintei trimite la fenomenul natural al fulgerului-trăsnet.

¹¹Textual: „Călăreții”. Prin Caldei se înțeleau triburile aramaice ecvestre, care se ocupau cu jaful și care puteau izbi dinspre răsărit sau dinspre miaza-noapte.

²⁰ Atunci Iov s'a sculat, și-a sfâșiat hainele, și-a tuns părul capului, și-a preșărat țărână pe cap¹², a căzut cu fața la pământ și s'a închinat, zicând:

²¹ „Gol am ieșit din pântecele mai- cii mele, gol mă voi întoarce în matca mea¹³; Domnul a dat, Domnul a luat; cum I-a plăcut Domnului, aşa s'a fă- cut¹⁴; fie numele Domnului binecuvântat!”

²² Întru acestea toate câte i s'au întâmplat, Iov nu a păcătuit în fața Domnului și nu L-a făcut pe Dumnezeu nebun.

2

Prolog: răbdarea lui Iov.

¹ Si a fost că'n ziua aceea când îngerii lui Dumnezeu au venit la'nfătișare înaintea Domnului¹, venit-a și Diavolul în mijlocul lor să I se'nfătișeze Domnului.

² Si Domnul i-a zis Diavolului: „De unde vii?” Iar Diavolul a zis în fața Domnului: „Străbătând prin cele de sub cer și hoînărind de-a lungul și de-a latul, iată c'am venit”.

³ Si Domnul i-a zis Diavolului: „Luat-ai tu aminte la robul Meu Iov?, că dintre pămâneni nu-i nici un om ca el, neprihănit, drept, adevărat, cinstitor de

¹²Acest ultim gest ritual nu se află în Textul Masoretic și lipsește din unele versiuni ale Septuagintei.

¹³Textual: „gol mă voi întoarce acolo”. E vorba de dubla semnificație a cuvântului „mamă”: mama care-l aduce pe om în viață prin naștere și mama universală, pământul, din care Dumnezeu l-a zidit pe Adam și în care omul, prin păcat, avea să se întoarcă (vezi Fc 2, 7; 3, 19).

¹⁴„... cum I-a plăcut Domnului, aşa s'a făcut”, expresie proprie Septuagintei.

¹⁵Versetele 1-6 alcătuiesc o paralelă destul de strânsă cu 1, 6-12.

Dumnezeu, ferindu-se de tot răul. Si măcar că prin zisele tale ai făcut ca pe nedrept să-și piardă averile, el încă se ține statoric în neprihana lui!”

⁴ Si răspunzând Diavolul, a zis către Domnul: „Cojoc pentru cojoc!¹² Că dacă-i vorba de viața lui, dă omul tot ce are.

⁵ Nu aşa ne-a fost vorba! Dimpotrivă, ia întinde-ți mâna și atinge-te de osul și de carnea lui, și vezi dacă nu te va blagoslovi'n obraz!...”.

⁶ Domnul i-a zis Diavolului: „Iată, ți-l dau tie pe mâna; numai de viața lui să nu te-atangi!”

⁷ Diavolul a plecat de dinaintea Domnului și l-a lovit pe Iov cu bubă rea³ din tălpi până'n creștet.

⁸ Si a luat Iov un ciob ca să-și radă pu-roaiele și s'a așezat pe gunoi, în afara cetății.⁴

⁹ Si dacă trecut o vreme și înc'o vreme⁵, zis-a către el femeia lui: „Până când oare te vei mai răbda, zicând: –

²Textual: „Piele pentru piele!” Expresie populară prin care Diavolul vrea să sugereze că legătura dintre om și Dumnezeu e un fel de targ în folosul celui maiabil: dacă Iov, prin resemnare, izbutește să scape cu viață și cu trupul întreg, tot ceea ce pierduse se poate reface.

³Nu e vorba de lepră, ca în unele traduceri, ci de boala care constituise a șasea plagă a Egiptului (Iș 9, 9-11), termenul grecesc fiind același și desemnând o explozie de inflamații purulente și dureroase pe toată suprafața corpului uman.

⁴În afara orașului se află un loc în care se depozitau gunoaiele, cărora, din când în când, li se dădea foc. Așa se face că Textul Ebraic îl aşază pe Iov „în mijlocul cenușii” sau „printre cenuși”. Deși nu erau lepră, bubele puteau indica un început al acestei boli, ceea ce presupunea izolare suferindului, evitându-se astfel posibila contaminare.

⁵Literal: „Si trecând vreme multă”. Nuanță proprie Septuagintei: izolarea lui Iov se consumă nu numai în spațiu, ci și în timp.

Iată, încă puțin să mai aștept întru nădejdea măntuirii mele!... Că iată, amintirea ta s'a șters de pe pământ, și chiar aceea a feciorilor tăi și a fiicelor tale, pe care'n dureri și chinuri iam purtat în pântece și pentru care'n zadar cu osteneli m'am nevoit. Iar tu, tu zaci aici în putregaiul viermilor, nemîșcat sub cerul deschis, în timp ce eu rătăcesc ca o slujnică și umblu din loc în loc și din casă'n casă, așteptând să scapete soarele ca să mă odihnesc de ostenelile și de durerile ce mă cuprind acum... Ci zi ceva, o vorbă către Domnul, și mori!"⁶

¹⁰ Iar el, uitânduse lung la ea, a grăit: „De ce vorbești tu ca o femeie fără minte? Dacă noi am primit din mâna Domnului pe cele bune, oare nu le vom răbdă și pe cele rele?...”. Și'n toate aceste întâmplări ce s'au petrecut asupră-i, nimic n'a greșit Iov cu buzele sale'n fața lui Dumnezeu.

¹¹ Iar trei prieteni ai săi, auzind de toate nenorocirile ce căzuseră asupră-i, au venit la el, fiecare din țara lui: Elifaz, regele Temanilor, Bildad, domnul Şuahilor, și Tofar, regele Naamahilor⁷.

---

⁶În Versiunea Masoretică versetul 9 sună astfel: „Femeia lui i-a zis: – Încă te mai încăpățânezi în neclintirea ta? Blesteamă-L pe Dumnezeu și mori!” Dezvoltarea îi e proprie Septuagintei, iar ediția Rahlf's o notează cu 9a-9c.

⁷Elifaz venea din Teman, ținutul Edomului (vezi Fc 36, 11); numele lui putea să însemne „Dumnezeu zdrobește”. Bildad aparținea tribului Şuah (vezi în Fc 25, 2), probabil înrudit cu Arameii nomazi din sud-estul Canaanului; numele său ar însemna „Jubit al Domnului”. Cât desprenofar, al cărui nume, cu înțeles incert, ar putea să însemne „pasare fremătătoare” sau „cui ascuțit” sau „sprinten ca un căprior” (cf. Paul Scherer), el trăia în ținutul Naamah (pe care LXX îl transcrie Minaios), în nord-vestul Arabiei. Septuaginta îi menționează ca înalți demnitari ai popoarelor lor, demnitățile implicând și

Ei au ajuns la el toți odată, ca săl aline și să-i stea la'ndemână.

¹² Si dacă l-au văzut de departe, nu l-au recunoscut. Atunci cu glas mare au strigat și au plâns, și și-au sfâșiat fiecare veșmântul și și-au presărat capul cu țărâna.

¹³ Sapte zile și șapte nopți au șezut lângă el și nici un cuvânt nu i-au vorbit, văzând cât de groaznică îi era durerea, și mare foarte.

3

Iov își blesteamă ziua'n care s'a născut.

¹ După aceea și-a deschis Iov gura și și-a blestemat ziua,

² zicând¹:

³ „Să piară ziua-aceea în care m'am născut și noaptea care-a zis: „Un prunc se zămisil!”

⁴ Desiș de'ntunecime să fie ziua-aceea; de sus, din ceruri, Domnul să n'o mai ia în seamă, de sus, din cer, lumina pe ea să nu mai cadă!

⁵ Din beznă umbra morții s'o țină strâns în gheare și negură'ndesată să vină peste ea!

⁶ Blestem pe ziua-aceea, blestem pe noaptea-aceea, să piară'n întuneric!; nicicând să nu mai fie'ntre zilele din an, și nici între-ale lunii să nu se socotească;

---

atributul înțelepciunii.

¹De aici începe poemul propriu-zis, pe care versiunea de față își propune să-l tălmăcească în versuri cât mai apropiate de textul original al Septuagintei, din care păstrează cuvintele nucleice, îngăduindu-și să adauge doar cuvinte întăritoare, menite să-i confere poemului valențele prozodice ale limbii române.

7 ci'ntreagă noaptea-aceea să fie'ntr'o durere; nu, nici o veselie în ea, nici bucurie;

8 blestem din partea celui ce zilele blesteamă, a celui ce trezește din solzi Leviatanul².

9 Întunece-se aștrii acelei nopți adânci; s'aștepe lung lumina și ea să nu mai vină, luceafărul de ziua nu-l vadă răsăind;

10 că pântecele mamei nu l-a'ncuiat la prag, durerea s'o alunge din ochii nedeschisi.

11 De ce nu mi-a fost moartea în sânul maicii mele, sau n'am murit de'ndată ce i-am ieșit din pântec?

12 De ce și-a pus genunchii să-mi fie aşternut, și pieptul ei cel dulce de ce i-am mai supt?...

13 Acum, dormindu-mi somnul, m'aș înveli'n tăcere; zăcând, m'aș odihnii

14 cu regii laolaltă și cu mai-marii lumii semetii întru armuri,

15 sau cu boierii-alături îmbelșugați de aur, cei ale căror case sunt doldora de argint;³

16 aş fi ca stârpitura de pântec lepădată, ca pruncii prea devreme lumina s'o mai vadă.

17 Acolo⁴ păcătoșii'n iuțimea lor au ars;

²Textual: „Chitul cel mare”. În mitologia semitică Leviatanul era un monstru marin uriaș, oarecum asemănător cu un balaur sinuos (TOB îl traduce prin „Întortocheatul”), simbol al haosului care poate răsturna ordinea universului și înghiți soarele (legat, probabil, și de fenomenul eclipsei). Apucat de solzi, gădilat, el poate fi tratit și pus să înghită lumina zilei care-l născuse pe Iov, nimicind-o.

³T. M. face o aluzie mai transparentă la „casele” funerare (mormintele) regilor mesopotamieni și egipteni, în care erau acumulate bogății imense.

⁴„Acolo”: în locașurile morților (Şeol).

acolo-și au odihnă cei osteneți în trup; 18 acolo nici viețașii nu mai aud poruncă și glas de temnicer.

19 Acolo mic și mare, de-a valma, sunt totuna; acolo robu'n fine de domn nu se mai teme...

20 De ce s'a dat lumină amarului luminii și viață celor care'n durere viețuiesc

21 și celor ce-și vor moartea și nu dau peste ea, în van scurmând s'o afle ca pe-o comoară-ascunsă

22 și-s plini de bucurie de-o nimeresc cândva?

23 Odihnă-i este omului murirea, căci într'însa l-înfașă Dumnezeu!

24 În fața pâinii mele mă podidesc suspine și spaime curgătoare sunt lacrimile mele;

25 temutu-m'am de spaimă, și iat-o, stă deasupră-mi; de ceea ce mi-e frică, aceea-mi stă'nainte.

26 Nici pace pentru mine, nici tihna, nici odihnă, ci groaza m'a cuprins!”

4

Cuvântul lui Elifaz.

1 Si răspunzând Elifaz din Teman, a zis:

2 „De multe ori în viață și s'a vorbit în dodii? Pe cine crezi tu oare că'nmoi cu vorbe grele?

3 Că iată, tu, cel care pe mulți i-ai învățat și multe mâini slăbite le-ai împuternicit,

4 tu, cel ce prin cuvinte bolnavi ai ridicat și din genunchi nevolnici făcut-ai îndrăzneți,

5 acum, când și pe tine durerea te-a atins, te-ai aruncat asupră-i¹ ...

6 Ce? frica ta de Domnul² e oare nebunie? și tot aşa nădejdea? și calea ta cea dreaptă?

7 Adu-ți aminte: care din cei curați s'a stins? sau când pierit-au oare cei drepti, cu toți ai lor?³

8 Pe cât știu eu, aceia ce ară rătăcire și seamănă durere, pe-acesta le culeg.

9 Ei prin porunca'nală a Domnului se sfarmă și prin suflarea joasă-a mâniei Lui se sting.

10 A leului tărie și răcnetul leoaipei s'aau stins, ca și trufia balaurilor mari.

11 Furnicoleul⁴ moare că n'are ce mâncă, iar puii de leoaică se duc care'ncotro

12 Din tot ce-ai spus, o vorbă de-ar fi adevărată, nimic din aste reale nu te-

¹Folosirea verbului **sπoudázo** = „a fi atent”, „a fi curtenitor”, „a se grăbi cu luare-amintie” introduce o notă de ironie; modalitate oratorică de a obține un ascendent asupra interlocutorului.

²Textual: „frica”, prin aceasta înțelegându-se, în limbajul biblic, frica de Dumnezeu, echivalentă însă cu evlavia.

³Acest verset este nucleul întregii pleodoarii a lui Elifaz.

⁴„Furnicoleul” (grecescul **myrmekoléon**, astfel tradus în Biblia lui Șerban): insectă a cărei larvă se hrănește cu furnici, aruncându-se asupra lor și devorându-le asemenea unui leu. Numele sătinică **myrmeleon** (de la **mýrmex** = „furnică” și **léon** = „leu”) denotă insectă, iar nu ursul furnicar (**myrmecophaga jubata**). Spre a evidenția puterea lui Dumnezeu, singura care rânduiește totul în lume (v. 9), în versetele 10 și 11 poetul dă mai întâi exemple grandioase (leul, leoaică, balaurii), apoi se coboară în lumea măruntă a insectelor, pentru ca să niveleze cu cea mijlocie, a puilor de leu care se despart și se risipesc prin înțărcare. Termenul ebraic corespunzător lui **myrmekoléon** provoacă traduceri care oscilează între „leul” (BJ, OSTY), „leul bătrân” (KJV), „leul puternic” (RSV), „ghepardul” (TOB).

ar fi'ntâmpinat. Minunile Lui toate, o șoaptă în auz.

13 Atunci când spaima nopții și-a vocii ei întoarse⁵ devine spaimă'n oameni,

14 cutremur mă cuprinde și spaimă mă cuprinde și oasele din mine le-aud cum clănțănesc,

15 că vânt ca o suflare⁶ mi-a adiat pe chip și mi-a făcut și părul și carnea să se strângă.

16 M'am ridicat să aflu, dar n'am știut ce e; vedeam, dar nici o formă aievea'n văzul meu, ci numai în ureche o șoaptă de vânt lin⁷:

17 La Domnul său, e oare vreun muri tor curat? prin fapta lui, e oare un om fără prihană?

18 Că dacă nu se'ncrede nici chiar în servii Săi, și dacă chiar în îngerii El află ceva strâmb,

19 cu cât mai mult în viermii bordeie lor de lut – un lut din care, iată, și noi suntem făcuți –, în cei ce pier asemeni cu fluturii de noapte:

20 erau de dimineață, iar seara nu mai sunt; s'a dus, fără să-și afle în ei nici o scăpare;

21 asupră-le suflare, și, iată, s'a uscat; pierit-au, că n'avură în ei înțelepciune.

⁵„Vocea ei înțoarsă”: ecoul (năluca) sunetului înfiiorător al nopții. Acest vers introduce un tablou sumbru, de mare forță literară, menit să sugere că omul nu-și are cunoașterea prin sine însuși, ci în afara lui.

⁶Grecescul **pneuma** poate însemna fie „duh” (spirit), fie „vânt” sau „suflare de vânt”. Chiar dacă e vorba de o entitate divină, ea nu se manifestă vizual, ci acustic.

⁷„Adiere de vânt lin” este modalitatea în care Dumnezeu îl să descoperă și proorocului Ilie în muntele Horeb. E posibil ca autorul cărții lui Iov să fi cunoscut pasajul din 3 Rg 19, 12. Oricum, în ambele texte e folosit același substantiv: **aura**, care înseamnă adiere usoară de vânt, mișcarea și sunetul brizei marine.

5

Cuvântul lui Elifaz (continuare).

¹ Hai, strigă, dacă bănu-i că-i cine să te asculte, sau dacă vezi cu ochii vreun înger din cei sfinți!

² Mânia îl ucide pe cel lipsit de minte, aşa cum gelozia-l omoară pe răzleț.

³ Eu am văzut nebunul cum prinde rădăcină, dar și degrabă'n care statura i-a pierit.

⁴ Copiii lui departe-s de pragul mântuirii; sunt triști în umilință la poarta celor mici și'n lume n'au pe nimeni să-i scape din ce sunt;

⁵ strânsura lor din holde doar drepții vor mâncă-o, din răul ce-i apasă ei nu vor fi scăpați, tăria lor din urmă în spulber va pieri.

⁶ Că suferința'n sine nu iese din pământ, aşa cum nici durerea nu-i odrăslită'n munți,

⁷ ci omul e acela ce naște suferința precum vulturii tineri se-avântă spre'nălțimi¹.

¹Textual în LXX: „ci omul se naște spre suferință, și puui vulturului zboară spre înălțimi”. Textul Ebraic stă sub semnul controverselor, de vreme ce teologii încă nu sunt de acord că trebuie tradus: „omul este născut spre suferință” (KJV, RSV, TOB) sau: „omul naște suferință” (BJ, OSTY); aceasta, datorită presupunerii că maișoreții au citit incorrect cuvântul original, adică yullad = „cel ce este născut”, în loc de yolid = „cel ce naște”. Corecțura e impusă de context, versetele 6 și 7 conținând o singură idee, anume că suferința nu-i este exterioară omului, ca un dat pe care el e obligat să-l accepte, ci și afă rădăcina în el însuși, în propria sa liberă voință, ceea ce îi încumbă și partea de responsabilitate. Cât despre partea a doua a versului, traducerile din ebraică oscilează între: „precum scânteile zboară'n sus” (KJV, RSV, TEV, TOB), sau: „precum fiul fulgerului zboară'n înălțimi” (OSTY), sau: „precum zborul vulturilor cauță înălțimea” (BJ). Se crede că

⁸ Eu însă doar pe Domnul, pe El îl voi ruga, și-L voi chema pe Domnul Atoatețiiitorul,

⁹ pe Cel ce face lucruri mărețe, necuprinse, slăvite, minunate și multe fără număr;

¹⁰ pe Cel ce udă fața pământului cu ploaie precum trimite apă spre cele de sub cer;

¹¹ pe Cel ce le înalță smeriștilor smerența și-i cheamă iar la viață pe cei ce stau să piară;

¹² pe Cel ce întoarce planul istetilor, încât zadarnică le fie a mâinilor lucrare.

¹³ El pe'nțelepți îi prinde în viclenia lor² aşa ca sfatul celor dibaci să se răstoarne.

¹⁴ Acestora'ntuneric le-o fi'n amiaza-mare, în plină zi umbla-vor ca noaptea, pipăind.

¹⁵ De sabie pieri-vor, iar cel slabit scăpa-va din mâna celui tare.

¹⁶ Așa se va întoarce nădejdea la cel

originalul trebuie citit „fii lui Reșep”, acesta fiind zeul fulgerului, al cărui simbol era vulturul. Dar de aci până la „scânteile care sar dintr'un incendiu” (nota din TOB) e o distanță care văduvește textul de unitate și coerentă. În tâlmăcirea de față, omul care și-a creat singur suferința e pus în paralelă cu vulturii tineri (puii de vultur) care cucerește înălțimile prin propriile lor eforturi, ceea ce înseamnă o suferință asumată; aceasta e de natură să-l transfigureze pe cel ce și-o asumă și să-i confere – chiar când e tragică – o anumită măreție.

²Deși Elifaz e un iubitor de înțelepciune, el își dă seama și mărturisește că aşa-zisul înțelept cultivă o istetimă vecină cu viclenia, pe care Dumnezeu o „prinde” și o dejoacă. De altfel, cuvântul folosit aici e același cu care e caracterizat șarpele în Fc 3, 1: **frónesis** (respectiv, **frónimos**) = „inteligență”, „raționă”, „istetimă”, „viclenie”, „sentiment al orgoliului”. Acest verset este singurul text din carteia lui Iov care se află citat în Noul Testament, anume la 1 Co 3, 19.

slab în timp ce gura celui asupritor se astupă.

¹⁷ O, fericit e omul pe care-l mustă Domnul, cel ce'n dojană-L află pe Atoatețiitorul!

¹⁸ Că rana El o face și-apoi tot El o leagă, cu aceeași mâna bate și-alină vindecând.

¹⁹ De șase ori din șase necazuri te va scoate, a șaptea oară răul nicicum nu te-o atinge³.

²⁰ La timp de'nfometare te va scăpa din moarte, în luptă te va scoate din ghearele de fier.

²¹ Tot El te va ascunde, ferit de biciul limbii, de rele viitoare n'ai cum să te mai temi.

²² De cei fără de lege, de cei nedrepți, vei râde, și nu te vei mai teme de fiarele pădurii;

²³ în câmp sălbăticina va sta cu tine'n pace⁴.

²⁴ În pace-ți vei ști casa și'n cortul tău viața fără păcat va fi.

²⁵ Vei ști că mulți la număr te-or pomeni urmașii, că fiii tăi, de-asemeni, ca iarba de pe câmp.

²⁶ Către mormânt veni-vei ca grâul copț la vreme și secerat, ca snopul la vreme strâns din holdă⁵.

²⁷ Pe toate-acestea, iată, aşa le-am ceretat, aşa le-am auzit; e rândul tău de-

³Elifaz folosește „proverbul numeric” (vezi Pr 6, 16; 30, 15). Șase sunt numerele care-l precedă pe 7, acesta fiind simbolul desăvârșirii.

⁴T. M. adaugă: „Tu vei avea un legământ cu pietrele câmpului”.

⁵La începutul secolului II d.H., Sfântul Ignatie Teoforul, condamnat la moarte și călătorind în lanțuri spre Roma, unde avea să fie sfâșiat de lei în arenă, scria într'o epistolă: „Sunt grâu al lui Dumnezeu și sunt măcinat de dinții fiarelor, ca să fiu găsit pâine curată a lui Hristos”.

acuma să știi ce-ai de făcut”.

6

Răspunsul lui Iov.

¹ Și răspunzând Iov, a zis:

² „O, dacări fi catargul să-mi strângă sus frământul¹, durerile să-mi pună'n balanță pe tipsii,

³ acestea-ar fi mai grele decât nisipul mării; de-acea, pe cât pare, mi-i vorba dezlânănată.

⁴ Că'n trupul meu înfipse-s a' Domnului săgeți; a lor întărâtare tot sâangele mi-l soarbe²

⁵ Au va zbiera asinul sălbatic de-i sătul? mugi-va oare boul cu ieslea plină'n față?

⁶ poți să mănânci o pâine făcută fără sare? și unde-i oare gustul cuvintelor deșarte?

⁷ Că'n sufletul din mine nu-i chip de alinare, mâncarea mea duhnește-a miros urât de leu.

⁸ Că dacă Domnu-mi cheamă pe buze rugăciunea, atuncea și nădejdea tot El o să mi-o dea.

⁹ De vreme ce-a'nceput-o, rânească-mă deci Domnul, dar tot El, până urmă, să nu mă nimicească.

¹⁰ Mormânt fie-mi cetatea peste-ale cărei ziduri săream; eu nu-mi ţin partea, căci sfintele cuvinte – a Domnului rostire – eu nu le-am înșelat.

¹Verbul original sugerează acțiunea de a strângă pânza unui catarg prin învălătucire de jos în sus, ea devenind astfel o nouă greutate în cumpăna (balansul) corăbiei; cuvântul pregătește imaginea din versul următor.

²Ebr.: „și duhul meu le bea veninul”. și roialor mă'mpunge când vorba mi-o încep.

¹¹ Căci ce putere oare am eu ca să mai rabd? sau căte zile'n față pân'viața mi-o ridică?

¹² Tăria mea e oare tărie ca de piatră? sau carnea mea e oare o carne de aramă?

¹³ Au nu în El nădejdea întreagă mi-o puneam? și, iată, ajutorul s'a'ndepărtat de mine.

¹⁴ Departe-mi este mila, și-a Domnului veghere mă trece cu vederea.³

¹⁵ Ai mei cei de aproape n'au căutat spre mine; ca pe o albie seacă de râu m'au părăsit, ca valul m'au trecut.

¹⁶ Temuții mei se-aruncă asupră-mi ca un viscol, ca sloiuri mari de gheăță

¹⁷ ce'ncep să se topească de cum dau de căldură, că n'a rămas nici urmă acolo unde-au fost.

¹⁸ Așa și eu, aicea, de toti sunt părăsit; parc'am pierit, sunt singur, de casă'nstrăinat.

¹⁹ Priviți acele drumuri pe care merg Temanii, și căile din Saba⁴, voi, cei ce știți s'alegeți⁵!

³Traducerile din ebraică ale acestui verset (după un text destul de obscur și foarte controversat în filologia biblică) cunosc numeroase variante care oscilează între: „Unui om deznađăduit i se cuvine bunătate din partea prietenului său, și el (omul deznađăduit) leapădă frica de Cel-Atotputernic”, formulare ce se vrea foarte fidelă originalului, și: „Omul prăbușit are dreptul la mila aproapelui său; dacă nu (dacă mila nu vine), el va lepăda frica de Cel-Atotputernic”, soluție care evită să i se atribue lui Iov o atitudine contrară credințioșiei sale constante față de Dumnezeu. Septuaginta, prin formularea de față, pune pe seama lui Iov nu o atitudine, ci un sentiment: acela că a fost părăsit de Dumnezeu, un sentiment pe care-l va avea și Iisus-omul pe cruce (Mt 27, 46; Mc 15, 34).

⁴Temanii: locuitorii din Teman, orașul lui Elijaf. Despre Sabeani vezi nota de la 1, 15.

⁵„Cei ce știți s'alegeți”: cei ce aveți capacita-

²⁰ Preț rușinos plăti-vor acei ce-și pun nădejdea în bani sau în cetăți.

²¹ Iar voi, voi fără milă m'ați asuprit pe mine; acum, văzându-mi rana, cu spaimă să vă temeți!

²² Ce?: de la voi cerut-am vreodata de pomana? sau de puterea voastră am eu nevoie-acum

²³ să mă scăpați din mâna potrivnicilor mei ori să mă scoateți teafăr din gheare de tiran?

²⁴ Hai, fiți-mi voi didascali, și eu voi amuți; sau dacă oareunde m'am înșelat, spuneți-mi!

²⁵ Dar, vai!, ce dezlănătată e vorba celui drept!¹⁶ Că nu din partea voastră voi cere eu tărie,

²⁶ și nici mustrarea voastră o să-mi astupe gura; de limba voastră dulce de-acumă sunt să tul.

²⁷ Așa cum voi asupra orfanului cădeți, cădeți acum asupra prietenului vostru.

²⁸ Mă uit în ochii voștri și nu vă voi minți.

²⁹ Stați jos, cu luare-aminte, și să nu fiți nedrepti, ci fiți și voi odată'mpreună cu cel drept,

³⁰ că'n gura mea nu este nici pic de strâmbătate. Au nu gâtleju-acesta pri-coperi cercetează?

7

Răspunsul lui Iov (continuare).

tea (înțeleaptă) de a discerne. Versetul e luminat de cel următor: Temanii, încrezători în cetatea și averile lor, pot fi prădați de Sabeani (trib nomad care trăia din jafuri), realizând astfel precaritatea condiției umane.

⁶Autoironie amară. Pentru vorbirea sa, Iov folosește aici același cuvânt ca în versetul 3.

1 Au pe pământ nu-i viața'ncercare pentru om? și viața lui nu-i oare-a tocmitului cu ziua,

2 a slugii care'n umbră se-ascunde de stăpân, a calfei cu simbrie în aşteptarea plății?

3 Așa și eu, răbdat-am atâtea luni deșarte, și nopti de suferință cumplită mi s'au dat.

4 Mă culc și zic în sinemi: Când oare va fi ziua?; mă scol și spun asemeni: Când oare va fi seară?; și-s plin de suferință din noapte pâna'n zori.

5 A viermilor putoare tot trupul mi-l frământă; îmi răzuiesc puroiul, și ciobul se înmoiae.

6 Că viața mea'n balanță mai slabă-i decât graiul¹ și s'a topit în hăul nădejdilor deșarte.

7 Adu-Ți aminte [Doamne], că viața mea-i suflare, că tot ce-i bun rămas-a 'napoi de ochiul meu,

8 că ochiul strâns asupră-mi nu va mai da de mine, că ochii Tăi m'or cere, dar eu nu voi mai fi,

9 cum nici pe cer e norul ce-a fost și s'a topit. Așa coboară omul în iad² și nu mai urcă;

10 la casa lui, acolo, nicicând se va întoarce, și dacă da, nici vatra, nu, nu-l va mai cunoaște.

¹Cuvintele, efemeridele despre care se spune că „zboară”, sunt mult mai perene decât viața omului prin aceea că, scrise sau chiar numai rostite, o transcend și o prelungesc, așa cum, în ordinea morală, credința și fapta omului sunt acelea care-i perpetuează statutul ființial și dincolo de moarte. În T. M.: „Zilele mele au fost mai repezi decât suveica”.

²„Iad”, nu în sensul creștin de loc al chinului veșnic, ci în acela al lumii antice: „locaș al morților”, „Seol”.

11 Așa că eu de-acuma nu-mi voi mai ține gura; din marea-mi suferință voi face-o să vorbească, cu inima cuprinsă de-amar o voi deschide.

12 Sunt eu cumva o mare? sunt eu cumva balaur să pui asupră-mi strajă?³

13 Că dacă-mi zic: E vremea să mă alinte patul, să fiu doar eu cu mine în așternutul meu,

14 Tu mă'nspăimânti cu visuri, și'n spaime pui vedenii,

15 zburdalnicul meu suflet rupându-mi-l de duh și oasele, de moarte.⁴

16 Că nu trăiesc cât veacul, să'ndur la nesfârșit; hai, lasă-mă în pace cu viața-mi găunoasă!...

17 Ce-i omul, că Tu Însuți l'ai ridicat în slăvi? ce-i omul, ca Tu Însuți să nu-l scapi din vedere,⁵

³Dumnezeu este Acela care veghează ca marea să se păstreze între țărmurile ei (Ps 88, 9) spre a-i ține la adăpost pe locuitorii uscatului, „Balaurul” (care poate fi și un monstru marin, ca în Ps 73, 14) este, de asemenea, o forță uriașă cu care Iov (nu fără o notă ironică) nu poate fi comparat.

⁴Text dificil. După toate probabilitățile, versetul trebuie pus în legătură cu precedentul, în sensul că „visurile” și „vedenile” se consumă în zona fragilă a psihologicului (**psyhé**) prin mișcări aberante, produse de spaime, în care elementul constant al ființei umane (**pneuma**) nu se implică; de asemenea, groază produce și imaginea oaselor, în opozиie cu moartea, care conferă liniste (vezi 3, 13-19). Apostolul Pavel va face o distincție clară între omul psihologic (**psykikós**), care trăiește doar la nivelul afectelor și pasiunilor labile, și omul duhovnicesc (**pneumatikós**), statoric în legătura sa cu Dumnezeu. Cât despre Textul Masoretic al versetului de față, el sună astfel: „Sufletul meu ar alege sugrumarea, și mai degrabă moartea, decât scheletul meu”.

⁵Majoritatea comentatorilor cred că acest verset reprezintă o replică amară și ironică la textul din Psalmul 8.

18 să ai un ochi asupră-i din seară până'n ziuă și'n ceasu-i de odihnă să-l iei la întrebări?

19 O, până când mă'nvălui, și până când m'acoperi, și până când n'am tihna nici să-mi înghit scuipatul?

20 Dac'am greșit, ce oare pot face eu? hai, spune-mi, Tu, Cel ce până și gândul din om îl sfredelești?! De ce m'ai pus pe mine să-Ti stau, eu, împotrivă, și sarcină să-Ti fiu?⁶

21 De ce fărădelegea Tu nu vrei să mio uiți și pentru ce păcatul din mine nu mi-l speli?... Și-acum, merg în pământ; curând s'o face ziuă, dar eu nu voi mai fi."

8

Cuvântul lui Bildad.

1 Atunci Bildad din Şuah a răspuns, zîcând:

2 „Mult oare-o să mai turui de lucruri ca acestea? Ti-e gura ca un iureș al vorbelor vântoase!

3 Au face Domnul lucruri nedrepte judecând? sau tulbură dreptatea Atoate-făcătorul?

4 Feciorii tăi asupră-I păcate de-au făcut, El i-a lăsat pe mâna nelegiurii lor.

5 Dar tu s'alergi la Domnul Atoate-iitorul

⁶Ebr.: „și sarcină să-mi fiu”. Potrivit filologilor biblici, acesta este unul dintre cele opt-sprezece locuri din Vechiul Testament în care masoreții, din rațiuni de teologie ebraică, au introdus schimbări deliberate în textul original, în timp ce Septuaginta îl păstrează intact. E motivul pentru care mareea majoritate a traducerilor din ebraică adoptă aici versiunea greacă. E de presupus că masoreții nu au perceput vorbirea ironic-hiperbolică a lui Iov.

6 rugându-te; te-ascultă, de ești curat și drept, și cumpăna¹ dreptății la loc El ți-o aşază,

7 încât ce-a fost'nainte și s'o părea puțin pe lângă ce, la urmă, va fi de negrăit.

8 Întreabă-i pe cei care au fost'naintea noastră, adulmecă poteca bătută de părinți.

9 Că noi de ieri doar suntem, și nu știm chiar nimic; că viața noastră'n lume nu e decât o umbră.

10 Da, ei ți-or spune-acestea, și ei te-or învăță, din inimă scoțându-și cuvinte de-acest fel:

11 Au papura se prinde'n pământul fără apă? au trestia se'nalță de n'are umezeală?

12 Dar iarba fără apă, nu se usucă oare chiar stând pe rădăcină'nainte de-a fi tunsă?

13 Aşa-i sfârșitul celor ce L-au uitat pe Domnul și-așa se veștejește nădejdea'n cel păgân:

14 el are locuință, dar ea-i nelocuită, iar cortul său se duce ca pânza de paing;

15 el casa și-o propește, dar ea nu stă'n

¹Substantivul **díaita** (citește: **díeta**), cu verbul **díaitáo** (citește: **díetáo**) e folosit numai în Cartea lui Iov și înseamnă „mod de viață”, „viețuire” în general, iar în particular: viață ordonată, cumpătată, în acord cu regulile morale sau cu anumite prescripții medicale (de unde: dietă, dietetic). Nuanțele se traduc în funcție de context. În versetul de față, „cumpăna dreptății” este asociată cu verbul **apokathístemi**, care înseamnă „a restaura”, „a repune ceva în starea de dinainte”, „a restabilii”. Așadar, dacă dreptatea omului neprihănit a fost zdruncinată de o pricina oarecare, Dumnezeu are grija să reașeze în starea inițială. (Teologia cunoaște și folosește termenul „apocatastază” (**apokatástasis ton pán-ton**) spre a defini erzia lui Origen după care, la sfârșitul veacurilor, chiar și păcătoșii vor fi mântuiti, într'un fel de restaurație universală. Erezia a fost condamnată de Sfinții Părinți).

picioare și, de-i va pune scoabe, ea tot nu se va ține;

16 el verde stă sub soare și doar din pu-trejune un ram îi odrăslește;

17 odihna lui, odihnă pe un morman de pietre, iar viața lui, o viață încercuită'n stânci.²

18 De l-a'nghițit țărâna, țărâna va minți: – Nicicând nu l-am văzut!...

19 Așa va fi surparea lipsitului de crez, și din pământ un altul în sus va odrăsli.

20 Că Domnul nu-i alungă din Sine pe cei buni³, cum nu primește darul din mâna celui rău.

21 Că gura celor vrednici⁴ s'o umple iar de râset și buzele lor pline vor fi de mul-tumiri.

22 Vrăjmașii lor de-a pururi s'or îm-brăca'n rușine, așa cum joacă'n cum-peni cel fără Dumnezeu.”

4 El e'ntelept la cuget, puternic e și mare: cine I-a stat vreodată'mpotrivă și-a învins?

5 Cel ce'ncehește munții fără ca ei s'o știe, Cel ce'n mânie-i surpă,

6 Cel ce pământu-l face să joace'n temeli, să tremure din stâlpi,

7 El, Cel ce suflă'n soare și-acesta nu răsare și stelelor le pune deasupră-le pecete,

8 Cel ce prin Sine Însuși tot cerul l-a întins și umblă ca'n câmpie pe valurile mării,

9 Cel ce-a făcut Luceafăr-de-seară și Pleiade și Orion și stele'n Cămări-de-miazăzi¹,

10 El, Cel ce face lucruri adânci, de nepătruns, slăvite, minunate și multe fără număr!...

11 De trece pe deasupră-mi, El trece și nu-L văd; de mi-a trecut pe-alături, S'a dus și n'am știut.

12 Că dacă El alungă, e cineva să'ntoarcă? e cineva în stare să-I spună: – Ce-ai făcut?

13 De-i mânișos, El poate mânia să Si-o 'ntoarcă; sub El se încovoie toți monștri² de sub cer.

14 O, dac'ar vrea s'asculte cu grijă la ce spun!

¹ „Cămăriile-de-miazăzi”: constelație australă. De altfel, aproape toți traducătorii din limbile vechi (ebraică, greacă, latină) consemnează numele acestor constelații sub rezerva unui oarecare procent de probabilitate.

²Textual: "chitimea", totalitatea chiților, chițul fiind orice vîțate acvatică de proporții gi-gantice (cum sunt cetaceele, dar și crocodili sau hipopotamii). Metafora exprimă un maxim de forță în viața pământească. Textul Mesoretic, mult mai obscur, vorbește de "aliații lui Rahab", acesta fiind o zeitate marină din vechea mitologie orientală.

9

Răspunsul lui Iov.

1 Atunci Iov a răspuns, zicând:

2 „Adevărat, ștui bine că totul e cum spui: Cum poate pământeanul să fie drept la Domnul?

3 Că dac'ar vrea să steie cu El la o vo-roavă, ar îngăima de-a surda, că n'ar putea răspunde o vorbă la o mie.

²Ebr.: „rădăcinile lui se'mplictesc în pietre, el se aruncă'n inima stâncii”. Originalul nefiind îndeajuns de clar, traducerile cunosc numeroase variante. Textul LXX e mult mai limpede asupra condiției fragile a omului păcătos: încredearea lui nu are temeuri puternice (vv. 14-15), iar siguranța sa e subțire, superficială (vv. 16-18).

³Textual: „pe cei fără răutate”.

⁴Textual: „celor adeverăți”.

15 Chiar dacăș fi'n dreptate, El nu m'ar asculta, și'n fața judecății mă voi ruga de milă;

16 și chiar de L-aș chema eu, și El m'ar asculta, eu nici atunci n'aș crede că El m'a auzit,

17 El, Cel ce mă sfârâmă cu-o mâna de'ntuneric și, de mă face țăndări, nu-I trebuie pricină.

18 Că de la El răgazuri nu am nici să răsuflu și-s plin de-amărăciune.

19 De-i vorba de putere, El este Cel-Puternic, și judecății Sale-i va sta'mpotrivă cine?

20 Că, chiar de am dreptate, cu gura mea mă'nvinui, și, de-s fără prihană, tot vinovat voi fi.

21 De sunt fără prihană, nici sufletu-mi n'o știe; un singur lucru știe: că viața mi se ia.

22 Am zis deci: – Pe cel mare ca și pe cel puternic îi termină mânia,

23 cei raii sfârșind în pace prin moarte minunată, în timp ce drepții lumii ajung de râsul lumii,

24 că dați au fost pe mâna ce-o'ntinde necuratul. El este Cel ce leagă la ochi judecătorii – și dacă'n asta nu-i El, atuncea cine e?

25 Mai grabnică mi-i viața decât alerătorul, că fugă și n'o știe;

26 rămân niscaiva urme din drumul unei nave sau când vulturul zboară cătându-și de mâncare?

27 Că, chiar dacă mi-ai spune: – Uita-voi tot ce-am zis!, de-mi voi pleca privirea în jos, voi suspina.

28 Mă clatin din întregul alcătuirii mele, știind că fără vină Tu nu mă vei lăsa.

29 Și dacă-s cu prihană, atunci de ce nu mor?

30 Că, dacă cu zăpadă ființa mi-aș spăla-o și de mi-aș curăț-i-o cu mâinile curate,

31 Tu chiar și-atunci mocirla mi-ai da-o să mă scald, aşa ca și veșmântul să-mi fie prins de silă.

32 Că nu ești om ca mine, să-Ți stau eu împotrivă și-apoi la judecată să mergeam amândoi.

33 O, dacă'r fi la mijloc un altul, care muștră și poate să asculte ce spune fizicare,

34 să ia de lângă mine toiagul ce se'ncruntă, aşa ca eu să nu mă'ngrozesc de teama lui,

35 să nu-mi mai fie frică de ceea ce voi spune... ; că, altfel, nu'ndrăznesc!

10

Răspunsul lui Iov (continuare).

1 Trudit pân' la durere e sufletul din mine¹; de-acum voi da frâu liber cuvintelor spre El, grăindu-I din amarul ce sufletu-mi cuprinde.

2 Voi zice către Domnul: – Nu mă'nvăță păgân! De ce? din ce pricină m'ai judecat aşa?

¹ „Trudit pân' la durere” îl traduce pe grecescul **kámnō** = „a muncii cu efort”, „a fi ostenit de lucru”, „a fi cuprins de durere”, verb care e folosit numai în Cartea lui Iov, și numai de două ori: aici și în 17, 2. El exprimă condiția obiectivă care motivează ieșirile violente ale eroului ce se descooperă victimă unei apăsări fără ieșire. T. M.: „sufletul meu e dezgustat de viața mea”, ceea ce înseamnă o implicare a personajului în propria sa deznașejde, pe când „sufletul trudit” e rezultatul unor eforturi lăuntrice care, ajunse la limită, anunță epuizarea.

3 Ti-e bine ţie dacă fac eu o strâmbătate? că Tu nu iei aminte la plăsmuirea Ta, ci'n sfatul strâmbătății, acolo-ți e amintea!

4 Vezi Tu aşa cum vede un pământean de rând? Au vei vedea Tu lumea pre-cum o vede omul?

5 Au sunt zilele Tale ca viața ome-nească și anii Tăi sunt oare ca anii omenești,

6 ca să Te ții de urma fărădelegii mele și să-mi scrutezi păcatul la fiecare pas,

7 atunci când Tu știi bine că n'am fă-cut nimic și că din mâna-ți tare nu-i nimeni să mă scape?

8 Cândva mâinile Tale mi-au plăsmuit un chip² și m'au făcut; pe urmă, sucind-o, m'ai lovit.

9 Adu-Ți aminte astăzi: din lut m'ai plăsmuit și'n lut mă vei întoarce³.

10 Nu Tu, ca pe un lapte, m'ai muls din neființă și, precum cașul proaspăt, cu cheag m'ai închegat?

11 În piele și în carne tot Tu m'ai îm-brăcat și mi-ai țesut lăuntrul din oase și din nervi;

12 cu viață și cu milă m'ai binetcuvânat și veghea Ta de pază i-a stat suflării mele.

13 Din tot ce porți în Tine, eu știu că Tu poți totul și că nimic în lume nu-ți e cu neputință.

14 De voi greși, vei ține asupră-mi ochi de pază; de fac fărădelege, nu-ți sunt nevinovat.

15 De săvârșesc păcatul, e vai și-amar de mine, iar dacă-s drept, nici capul nu

²În gândirea lui Iov, formarea embrionului, ca și nașterea fătului, e opera directă a lui Dumnezeu.

³Aluzie la Fc. 3, 19: „pământ ești și în pământ te vei întoarce”.

pot să mi-l ridic, aşa cum sunt, cu min-tea 'mpănată de dispreț.

16 Ca pe un leu în fugă Tu mă vânezi spre moarte și-apoi, succindu-ți gândul, cu greu mă lași din mâna⁴,

17 reînnoind asupră-mi ispite de tot felul; cu marea Ta mânie Te-ai mâniat pe mine și-ai năpustit asupră-mi bulucuri de pirați.

18 De ce m'ai scos din pântec? de ce nu mi-am dat duhul, ca nici un ochi pe lume să nu mă fi văzut,

19 și să fi fost atuncea ca și cum n'aș fi fost? De ce din sânul mamei nu m'ai mutat în groapă?

20 Viața mea nu-i oare, și-așa, destul de scurtă?: Ci lasă-mă să-mi dărui o leacă de odihnă

21 'nainte de-a purcede pe calea fără'ntoarceri, acolo, în tărâmul de neguri și'ntunereric,

22 în intunereric veșnic, tărâmul fără lumina și fără văz în viață de oameni muritori”.

11

Cuvântul lui Tofar.

1 Și răspunzând Tofar din Naamah, a zis:

2 „Cel ce grăiește multe nu va primi răspuns? cel ce grăiește bine părea-se-va și drept? Blagoslovit e omul cel cu vieața scurtă!

3 Nu fi bogat în vorbe, că nu e nimeni care să ță se'mpotrivească.

⁴Reversul versetului 8: Dumnezeu pare un atotputernic capricios care, după bunul Său plac, dă cu o mâna și ia cu alta, sau invers. În ambele versete e folosit verbul **metabállo** = „a se răzgândi”, „a-și schimba gândul sau părere”.

4 Aceasta, fi'ndcă tu zici: curat sunt eu în fapte, și'n fața Lui, de-asemeni, eu sunt fără prihană.

5 Dar dacă Domnul Însuși ar fi să-ți cunvințeze și buzele spre tine ar fi să le deschidă

6 și-apoi să-ți povestească puterea-nțelepciunii – că ea'ndoită fi-va acelor ce-s ca tine –, atunci vei ști că cele ce Domnul ți-a trimis sunt pe măsura celor ce le-ai păcătuit.

7 Găsi-vei tu o urmă din ceea ce e Domnul? ajuns-ai tu vreodată la marginile trase de Cel-Atotputernic?

8 Înalt e cerul! Bine, înalt; și ce vei face? de-s mai adânci hotare decât în iad, ce știi tu?,

9 – sau trase pe întinderi mai lungi decât pământul, mai late decât marea? –

10 „Si dacă El pe toate le va strica, e oare vreun om în lumea asta să-I spună: – Ce-ai făcut?...”

11 Că El cunoaște fapta celor fără de lege, El vede pasu-alături și nu închide ochii.

12 Dar muritorul jalnic înoată în cunvințe și-ajunge ca asinul sălbatic în pustie.

13 Iar tu, de-ai pus în tine o inimă curată și dacă tinzi la ceruri cu mâinile spre El,

14 de ți-a rămas în mâna ceva fărădelege și faci ca ea să fugă departe de la tine și'n felul tău de viață ce-i strâmb să nu rămână,

15 atunci îți va fi fața ca iezerul în soare și, dezbrăcat de tină, te-ai scuturat de spaime;

16 atunci amara trudă o vei fi dat uitării ca pe un val, și groaza nu-ți va lovi simțirea;

17 atunci și rugăciunea-ți va fi ca un luceafăr și viață răsări-va din miezul tău de zi¹;

18 având nădejde'n tine, vei fi încrezător, din griji și'ngrijorare îți răsări-va pace.

19 Căci, liniștit fiindu-ți, nu-ți vei avea războinici și de-ai avut, sucind-o, se vor ruga de tine;

20 pe aceștia măntuirea-i va părăsi de tot, fi'ndcă'ntru ei nădejdea nu e decât pierzare și ochii celor aprigi se vor topi de plâns”.

12

Răspunsul lui Iov.

1 „Și răspunzând Iov, a zis:

2 „Nu'ncape îndoială că voi sunteți poropurul¹ și că înțelepciunea se va sfârși cu voi!...

3 Dar inima din mine e-aceeași ca și-a voastră.

4 Cel drept, fără prihană, acum e râsul-lumii:

5 La un soroc ajunge sub alții să'ngenunche și casele să-i fie prădate de nemernici.²

6 Cel rău să nu se-aștepte să fie fără vină, cum crede că-s aceia ce-L părăsesc pe Domnul, că-adică niciodată nu

¹Aluzia anticipează revenirea lui Iov la o viață nouă după încheierea teribilei probe la care a fost supus.

²Textual: „că voi sunteți oameni”, în sensul general de „omenire” (totalitatea, chintesa speciei umane). Verset ironic.

²În textul Septuagintei versetele 3-5 au o mare concentrare poetică, în timp ce Textul Masoretic introduce, pe aceeași idee, parafraze exlicative care dublează numărul versurilor.

vor avea certare.³

7 Ci'ntreabă-le pe vite, și ele îți vor spune, și păsările zării, și ele-or povesti;

8 vorbește cu pământul, și el te lămureste, dar și cu peștii mării, iar ei vor tâlcui.

9 Din toate-acesta, cine'ntru sfârșit nu va cunoaște că ele, toate-acesta, de Domnu-au fost făcute,

10 de Cel ce ține'n mâna vieața-a tot ce-i viu și duhul a tot omul?

11 Urechea osebește cuvintele'ntre ele aşa cum cerul gurii bucatele le gustă.

12 În vremea'ndelungată va sta înțelepciunea, în viața'ndelungată se va găsi știința.

13 La El e'ntelepciunea, la El este puterea, și tot la El e sfatul și darul de-a pricepe.

14 Că dacă El dărâmă, cin' va zidi la loc? și pe un om de-l pune sub cheie, cine-l scoate?

15 De va opri El apa, se va usca pământul, iar dacă-i dă frâu liber, îl pierde prăbușindu-l.

16 A Lui este puterea, a Lui este tăria, la El este știința și darul de-a pricepe.

17 Pe sfetnici El îi duce, desculți, în grea robie, judecătorii lumii se îngrozesc de El;

18 Pe regi El îi aşază pe tronurile lor, dar tot El le și leagă mijlocu'n cingă-

³Ebr.: „Tâlharii se răsfață în corturi liniștite; / cei ce-L stârnesc pe Domnul se simt la adăpost, / cei ce și-l pun în mâna pe dumnezeul lor”. RSV ediția Nashville 1957 notează că Textul Ebraic e nesigur (de unde, traduceri foarte variate). Ultimul vers, enigmatic, ar exprima eroarea celor ce-și fac din pumn (simbolul forței) un dumnezeu.

toare⁴;

19 El este Cel ce-i duce pe preoți în robie, și pe mai-marii lumii, puternici, îi prăvale.

20 El taie vorba⁵ celor de tot încrezători, bătrânilor le știe priceperea. Tot El

21 îi face de ocară pe cei ce sunt mai-mari și pe smeriți îi urcă.

22 El scoate la iveală adâncuri de'ntuneric și tot El umbra morții o trage spre lumină.

23 Pe neamuri le sporește și-apoi tot El le pierde, le risipește'n larguri și tot El le adună.

24 El inimile celor mai-mari ai lumii strâmbă și-i lasă'n rătăcire pe căi necunoscute,

25 să pipăie doar bezna, și nicidecum lumina, și'n gol să rătăcească asemenei celui beat.

13

Răspunsul lui Iov (continuare).

1 Pe toate-acesta, iată, cu ochiul le-am văzut, cu propria-mi ureche, la fel, le-am auzit.

2 Știu tot atât de multe pe câte știți și voi și'n șicusința minții eu nu sunt mai prejos.

3 Dar nu!, ci eu cu Domnul vreau astăzi să vorbesc, Lui astăzi socoteală să-I dau, dac'o să vrea.

4 Că, iată, voi îmi sunteți ca niște doctori strâmbi și vraci de rele, toți.

5 Si, oh!, de-ați amuți, să-i dați și voi oleacă târcol înțelepciunii!...

⁴Metaforă pentru „a face prizonier”, „a duce în robie”.

⁵Textual: „schimbă buzele”.

6 Dar ascultați-mi vorba în apărarea mea, luați aminte bine cum judec eu rostind.

7 Știți voi că înaintea lui Dumnezeu grăiți, că, stându-I înainte, voi îndrugați minciuni?

8 sau că vă îndoiti? sau că pe voi'nainte-I judecători vă faceți?

9 Că binele s'o ține – el, cel puțin – de voi, și dacă faceți totul, vă veți lipi de Dânsul.

10 Aceasta nu înseamnă că El n'o să vă mustre, dar de-și ascunde fața, voi vă veți minuna.

11 Au nu a Lui mânie vă bagă'n sperieți, și frica Lui, nu-i oare cea care vă turtește?

12 Atunci trufia voastră se face ca cenușa și trupul ca argila.

13 Tăceți, ca eu să glăsui și să-mi înmoi mânia,

14 cu dinții apucându-mi bucăți din carne mea și sufletul, întregul, punându-mi-l în palmă¹.

15 Chiar dacă El, Cel-Tare, nu-și va'nceta prigoana, eu tot am să mă apăr, grăind, în fața Lui;

16 aceasta-mi va fi mie arvună mânării, de vreme ce minciuna nu'ncape'n fața Sa.

17 O, ascultați-mi vorba, cuvintele-ascultați-mi, vă cer să luați aminte la ce voi povesti!

18 Că, iată, eu aproape-am ajuns de judecată și știu că'n judecată eu sunt cel cu dreptatea.

¹Ultimele două versuri: paralelism sinonimic, ele spunând unul și același lucru. „A apuca bucăți din carnea sa” (literal: „cărnurile”) și „a-și pune sufletul în palmă” înseamnă gestul suprem prin care Iov are de câstigat totul sau nimic; a intra în luptă „cu arme și bagaje”.

19 E cineva să-mi deie vieața'n judecată? că dacă da, atuncea eu tac și înțezez.

20 Doar două lucruri, două, doresc să mi le dai, și-atunci de dinainte-ți eu nu mă voi ascunde:

21 Îndepărtează-ți mâna, da, ia-o de pe mine, iar frica Ta să nu mă cutremure de groază.

22 Apoi mă vei chema, și eu voi auzi, sau Tu îmi vei vorbi, și eu voi da răspuns.

23 Câte-am făcut păcate și câte fărdelegi? Hai, spune-mi, care sunt?

24 De ce Te-ascunzi de mine și crezi că eu, de-aicea, aş fi dușmanul Tău?

25 Te sperii Tu de-o frunză pe care-o bate vântul? Îmi stai Tu împotrivă, când eu îs funigel²,

26 de scrijelești pe tablă 'mpotrivă-mi ce e rău și-mi pui sub ochi păcate făcute'n tinerețe

27 și-mi vâri, ca la popreală, picioarele'n butuci, și fapta cea mai mică mi-o ții mereu sub pândă și-ajungi cu luare-aminte la urma tălpiei mele?...

28 Eu, cel ce se'nvechește ca un burduf de piele sau ca o haină scumpă mânăcată'n pod de molii... .

14

Răspunsul lui Iov (continuare).

1 Născutul din femeie e om cu viață scurtă și plină de necazuri.

2 Ca floarea înflorește, și după-aceea cade, și fugă ca o umbră, și n'are vreun răgaz.

²Ebr.: „Vrei Tu să'nfricoșezi o frunză mișcătoare / și să hărțuiești un pai uscat?”

3 Nu-i el acel pe care l-ai luat la cer cetări și l-ai silit să-ți vină sub ochi la judecată?

4 În cazu-acesta, cine-i curat de tină? Nimeni, chiar da că-i va fi viața o zi doar pe pământ.¹

5 Că Tu la socoteală și lunile i-ai pus; i-ai pus hotar în vreme, hotar de netre cut.

6 Mai lasă-l din privire, dă-i timp să se odihnească, să-i placă și lui viața măcar cât unei slugi!

7 Că până și copacul, tot are o nădejde: chiar dacă-l tai, trupina mai poate să-nflorească, și nici lăstarii fragezi din ea nu vor lipsi;

8 chiar dacă rădăcina'n pământ îmbătrânește și trunchiul printre pietre se macină murind,

9 adulmecarea apei îl face s'odrăslească și va rodi crenguțe ca un răsad de ieri.

10 Dar omul, dacă moare, se prăbușește'n hău, și dacă muritoru-a căzut, mai mult nu e.

11 Că prin lucrarea vremii chiar marea scade'n maluri și râu-și pustiește zăvoaiele și seacă;

12 la fel, și omu-adoarme și nu se mai ridică, și pân'ce va fi celul, el nu se mai

¹O seamă de ediții grecești leagă acest vers de cel precedent. Textul a fost astfel interpretat ca o aluzie inspirată asupra păcatului originar și folosit, în secolul IV, împotriva eretiei pelagiene. Doctrina asupra păcatului originar va începe însă, în mod explicit, odată cu Sfântul Apostol Pavel, prin Epistola către Romani 5, 12-14: solidară cu Adam (arhetipul), specia umană moștenește, din generație în generație și din individ în individ, păcatul acestuia. În funcție de mentalitatea vremii sale, Iov nu-i putea concepe omului decât o impuritate funciară, legată de propria sa natură, dar o fulgurație a Revelației nu poate fi exclusă, aşa cum se întâmplă în foarte numeroase texte biblice.

trezește, nu, nu se mai deșteaptă din somnul său adânc.²

13 Măcar de m'ai ascunde în iadul cel de jos³, sub pază, pân' la vremea când ți-a trecut mânia și-ai rândui o vreme să-ți amintești de mine;

14 că dacă omul moare și înc'ar mai trăi chiar când și'ncheie viața cu ziua cea din urmă, aş aștepta'n tăcere pân'ce din nou voi fi.

15 Apoi mă vei chema, și eu Îți voi răspunde: Nu'ndepărta zidirea făcută chiar de Tine!⁴

16 Dar Tu ții socoteala la tot ce fac eu zilnic și nu, nimic nu-ți scapă din bietelete-mi păcate,⁵

17 în sac ții sub pecete a'mele făr'delegi și însemnezi chiar orice-am greșit fără de voie.

²Autorul e foarte departe de reprezentarea unei vieți viitoare în care suferințele de pe pământ ale omului pot fi compensate printr'o anume stare de fericire, aşa cum o va aduce în lume creștinismul; el măsoară totul la scara vieții pământești.

³În sensul: împărăția morților; řeol.

⁴Literal: „lucrurile mâinilor Tale nu le îndepărta!” Punctuația versetului e proprie versiunii de față.

⁵Verset foarte controversat de traducători, datorită faptului că Textul Masoretic prezintă următoarea redactare: „În loc ca Tu să-mi numeri astăzi pașii, / (atunci) nu vei mai ține seama de păcatul meu”; și, în continuare (v. 17): „pecete-luită într'un sac va fi fărădelegea mea / și Tu îmi vei albi gresăla”. În acest caz, versetul ar fi o continuare a ceea ce Iov își îngăduie să viseze asupra unei posibile întâlniri pașnice cu Dumnezeu, la capătul căreia nu se va mai ține seama de păcatele omului și totul va fi iertat. Aceasta ar duce inevitabil la ceea ce s'a numit în teologie apocatastaza, adică restaurația universală (vezi nota de la 8, 6). Textul Septuagintei nu lasă loc unor asemenea controverse: după ce fantezia lui Iov emite ipoteza unei reconciliere dintre om și Dumnezeu, revine cu amărciune la realitatea prezentă.

18 Aşa precum un munte'n cădere se prăvale, aşa precum o piatră în locu-i se'nvecheşte,

19 cum apele rod pietre şi'ntinsele şu-voaie duc straturi de pământ, aşa în om Tu spulberi puterea de-a'ndura:

20 Întinzi de el pân' vine sfârşitul, şi s'a dus, îi schimbi înfăţişarea⁶ şi-apoi îl dai afară.

21 Si de i-au fost feciorii la număr mulți, nu ştie, iar de i-au fost la număr puțini, nici asta ştie;

22 el ştie doar atâta: că trupul l-a durut şi sufletul i-a plâns".

15

Cuvântul lui Elifaz.

1 Atunci Elifaz din Teman a răspuns, zicând:

2 „Care'ntelept răspunde cu judecăti de vânt şi pântecele-şi umflă cu lacrimi bătăioase,

3 mustrând cu-atâtea vorbe'n afara cu-vînþei şi prin cuvinte care n'aduc nici un folos?

4 Au frica ta de Domnu'ntr'atât ţi-ai lepădat-o, să spui astfel de vorbe chiar stând în faþa Lui?

5 Că propriile-ti vorbe te înnovăþesc, de nu cumva ales-ai să ne vorbeþti de Sus¹.

⁶În sensul: îl desfigurezi (prin îmbătrânire sau moarte).

¹Literal: „de nu cumva ales-ai cuvintele celor tari”, „cel tare” (**dynastes**) fiind suveranul care-þi poate permite să le vorbească altora peste umâr. Textul Ebraic presupune chiar o aluzie la þarpele din Fc 3, 1, al cărui limbaj e construit pe dispreþul faþă de adevarul şi suveranitatea lui Dumnezeu.

6 Nu eu acum te'nvinui, ci însăþi gura ta, şi martori împotrivă-þi sunt chiar a'tale buze.

7 Ce dar? eşti tu întâiul-născutul dintre oameni? sau tu mai înainte de munþi te-ai plămădit?

8 sau tu cu-auzul stat-ai cândva la sfat cu Domnul şi numai întru tine s'a strâns întelepciunea?

9 Ce ştii tu'n lumea asta să nu o ştim şi noi? sau ce pricepi tu, oare, şi noi să nu pricepem?

10 Că şi la noi se află bătrâni şi vechide-zile, mai încărcaþi de zile chiar de-cât tatăl tău.

11 Puþine răni ai faþă de ce-ai păcătuit, că multe-þi sunt la număr greþalele, prea multe.

12 Ce fel de îndrăzneală din inima ta curge, sau ce anume oare aşteaptă ochii tăi

13 de ţi-a zbucnit mânia de faþă-aici cu Domnul şi-ai slobozit din gură cuvinte ca acestea?

14 Căci cine, om fiind, va fi fără prihană, sau cum va fi curat născutul din femeie?

15 Că dacă El nu-i crede nici chiar pe sfinþii Săi² şi'n dreptul feþei Sale nici cerul nu-i curat,

16 cum o să fie omul cel urþios şi scârnav, acel ce nedreptatea o soarbe ca pe apă?

17 Aþ vrea să-þi spun un lucru de mare preþ. Ascultă: Voi povesti eu însumi, şi ce-am văzut cu ochii,

18 şi ce-au spus întelepþii nimic  inând în taină de la părinþii lor

²„...sfinþii Săi” = îngerii Săi; vezi 4, 18.

19 (cei cărora pământul acesta le-a fost dat și nimeni de-altă nație venise printre ei).³

20 Nelegiuitu-și duce viața numa'n grija⁴, și'n anii dați cu număr tiranului puternic

21 el n'are decât spaime tipându-i în urechi, și-atunci când i se pare că'n casa lui e pace îi vine prăbușirea.

22 El nu mai poate crede că scapă de'ntuneric; sortit simțindu-și trupul să piară sub tăiș

23 sau rânduit anume vulturilor spre hrană, în sineși el nu vede nimic decât cădereea. Iar ziua de'ntuneric îl bântuie cu spaime,

24 nevoia și necazul îl țin împresurându-l ca pe-un voivod ce cade'nainte de-a se bate.

25 Că mâinile'mpreună și-a ridicat spre Domnul, dar s'a'ncontrat cu Domnul Atoatețiitorul⁵

26 și i-a ieșit 'nainte cu vorbe de ocară și cu cerbicea groasă a pavezelor lui;

27 că fața și-a'nvilț-o pe toată cu grăsimi și și-a făcut pe coapse răzoare de osânză⁶;

28 el va trăi'nlăuntrul cetăților pustii și va intra în case de nimeni locuite; și ceau gătit aceia va fi cărat de alții.

³ Elifaz își atribuie o înțelepciune moștenită din vremea când ea nu putea fi alterată de influențe străine.

⁴ Grijă, îngrijorare, neliniște, preocupare continuă, anxietate.

⁵ Textul LXX pare a sugera, printre altele, și păcatul ipocriziei: pe de-o parte, demnitarul nelegiuit pare a-L implora pe Dumnezeu cu mâinile ridicate, pe de alta el I se împotrivește.

⁶ Grăsimea era simbolul insensibilității religioase și decăderii morale; vezi Dt 32, 15. În unele ediții grecești urmează emistihul: „lauda lui, susdalma”

29 Bogat n'o să devină, averi n'o să-i rămână, nici umbră nu-i va face pământului, pieziș,

30 și nici din întuneric nu va avea scăpare; odrasla lui cea verde va veșteji-o vântul și floarea va cădea.

31 Să nu se'ncreadă'n sine că'n veac va dăinui, căci doar deșertăciune veni-va peste el.

32 Securea-l va răpune'nainte de-a-i fi vremea, și Tânăra-i mlădiță putere nu va prinde.

33 Cules ca agurida va fi, 'naintea vremii, și va cădea ca floarea măslinului sătul.

34 Că mărturia celui necredincios e moartea și foc va arde casa celor spucați la daruri.

35 În pântece că'n sarcini va zămisli dureri, dar nu i se vor naște decât deșertăciuni, căci el, acolo'n pântec, gătește vicleșug.”

16

Răspunsul lui Iov.

1 Atunci Iov a răspuns, grăind:

2 „Eu lucruri ca acestea am auzit destule; voi sunteți, toti, o tagmă de bieți mânăgetori.

3 Ce dar? găsești vreo noimă acestor vorbe'n vânt? sau cine te împunge în coastă să răspunzi?

4 Din parte-mi, cred că și eu aş cuvânta ca voi de-ar fi sufletul vostru în locul alui meu; și eu asupra voastră m'ăș năpusti cu vorbe și-apoi, asemenei vouă, aş clătina din cap;

5 de-ar fi atâta vlagă scortoasă'n gura mea, n'ăș pregeta o clipă din buze să-mi dau drumul.

6 Dar, de vorbesc, ce'nseamnă?: nu mă mai doare rana? sau, dacă tac, înseamnă că nu mă mai rănesc?

7 Dar azi Tu ai în mine un biet nebun, sleit,

8 și Te-ai pornit asupră-mi, să-mi fiu de mărturie; în mine se ridică minciuna ce mă paște, minciuna ce'mpotrivă-mi din față mi-a răspuns.¹

9 Mânia Lui stârnită m'a prăbușit în praf și dinții Și-i scrâșnește-mpotrivă-mi de deasupra; haidăi Lui și-aruncă săgețile spre mine,

10 cu ghimpii cătăturii spre mine-au năvălit, cu strașnice țepușe mi-au înțepat genunchii, grămadă toți, deodată, s'au aruncat asupră-mi.

11 Că Domnu-a vrut 'mă aibă în mâna cel nedrept și tot El mă aruncă la cei nelegiuți.

12 Eu viețuiam în pace și El m'a risipit, prințându-mă de chică m'a rupt în bucatele și m'a'nălțat deasupra aşa cum pui o țintă;

13 o armie de suliți roiește'n jurul meu, cu nemilostivire'n rărunchii mei searuncă și tot cu ne'ndurare pe jos îmi

¹Marea majoritate a traducătorilor după Textul Masoretic notează că versetele 7 și 8 constituie un loc extrem de anevoios, cu sensuri neclare ce se datorează, după toate probabilitățile, faptului că textul însuși e denaturat; de aci, marea varietate a formulărilor. Nici textul Septuagintei nu e foarte ușor, dar înțelesul său ar fi: în momentul de față Iov a căzut într'un fel de fatalism: fie că vorbește, fie că tace, suferința lui rămâne aceeași (v. 6). Dumnezeu a făcut din el un om slab, epuizat, tocmai ca să-l poată lovi mai tare și să-l facă să se recunoască drept martor al proprietiei sale suferințe. Mai mult, minciuna care-l paște (literal: „cel mincinos al meu” = calomniatorul meu) nu mai e un dat exterior, ci s'a strămutat în chiar lăuntrul ființei sale, chinuindu-și de acolo. Textul introduce teribilele imagini din versetele 9-14.

varsă fierea².

14 Durere pe durere m'au prăbușit în praf, puternici și puternici au alergat asupră-mi.

15 Pe trupul meu cusură o volbură de sac, tăria frunții mele în pulbere se stinse.

16 De-atâta plâns fierbinte m'am opărit pe pântec, dar peste gene – umbră;

17 că nici o strâmbătate în mâini eu nu aveam, iar ruga mea, curată.

18 Pământule, n'ascunde al trupului meu sânge, nimic să nu-i stea'n cale, rotund, strigării mele!

19 Dar martorul meu, iată, de-acuma este'n ceruri, și-acolo'n cele'nalte am eu o mărturie.³

20 Ajunsu-mi-a la Domnul [în ceruri] rugăciunea, 'naintea feței Sale pătrunde ochiul meu.

21 Să-i fie apărare lui, omului, la Domnul, și-aproapelui său fie-i, deasemeni, fiul omului.⁴

²A-i vărsa cuiva fierea pe pământ: a-i face o rană mortală (vezi Pr 7, 23).

³Pornind de la o intuiție a lui Jung, Paul Evdokimov (**La femme et le salut du monde**) a insistat, cu mare răsunet, asupra dimensiunii profetice a acestui verset. Textul e, într'adevăr, enigmatic. În mijlocul disperării sale, când Iov se crede lepădat de Dumnezeu și neînțeles de oameni, iată că apare, ca din nimic, o rază de speranță: acest „martor” cerește misterios, în care teologul rus o identifică pe Maica Domnului; ea este aceea care, cunoșcând adevarurile ființei omenești, va depune mărturie, prin rugăciune (**déisis**), în cerurile lui Dumnezeu. În primul stih al acestui verset e folosit cuvântul **mártys** = „martor”, iar în cel de al doilea, cuvântul **synístōr** = „cel ce știe ceva împreună cu un altul”, adică cel ce depune mărturie în cunoștință de cauză. Pentru ideea în sine vezi și următoarele două versete.

⁴Ebr.: „O, dacă El ar putea să arbitreze între om și Dumnezeu / aşa cum [se face] între un om și aproapele său!”. Nonsensul e evident: Dumne-

22 Că anii, câți la număr mai fi-vor, mi se duc, și voi porni pe drumul cel fără de'nturnare.

17

Răspunsul lui Iov (continuare).

1 Purtându-mă cu duhul, mă scad, mă pierd, mă sting¹; mă rog de îngropare, la groapă nu ajung.

2 Trudit până durere, mă rog; și ce-i cu asta?

3 Averile-adunate mi le-au furat străinii... Aceasta cine este? să-l leg cu mâna mea!...

4 Că inima dintr-înșii de minte le-ai ascuns-o², de aceea niciodată nu-i fac biruitori.

5 Că unei părți anume i se vestesc doar

---

zeu nu poate să arbitreze împotriva Lui Însuși. Aceasta i-a făcut pe mulți traducători să adopte formulari convenționale. Versetul 21 din textul Septuagintei pare a revela nu numai mijlocirea Maiciei Domnului în fața lui Dumnezeu, dar și pe aceea a „Fiului Omului” în favoarea „aproapelui Său”, adică a fiecărui om. Textul invită la meditație profundă.

¹Reversul textului din Fc 1, 2: dacă atunci „Duhul lui Dumnezeu Se purta pe deasupra apelor” ca într-un fel de gestație a lumii ce avea să fie creată, Iov se poartă cu propriul său duh având sentimentul sfârșitului.

²Cuvântul **frónesis** înseamnă mult mai mult decât „minte”: rațiune, inteligență, gândire ratională, înțelepciune. Mintea e depozitara tuturor acestor atribute, în timp ce inima e sediul afectelor. Ele trebuie să lucreze împreună, întregindu-se reciproc. Scindarea lor (pe care Iov, în accelele lui amare, i-o atribuie lui Dumnezeu) provoacă dezechilibrul ființei umane. Mistica isihastă de mai târziu, teoretizată magistral de Sf. Grigore Palama, va restaura echilibrul duhovnicesc prin „rugăciunea lui Iisus”, care se mai numește „rugăciunea minții în inimă”.

rele și ochii mei dincoace se scurg pentru copii.³

6 Făcutu-m’ai poveste de băsmuit la neamuri, de râsul lor ajuns-am.

7 De-atâta supărare am negură pe ochi, de parcă toată lumea’mprejur mă împresoară.

8 De-această întâmplare cei drepti se minunează, cel drept il are’n tintă pe cel neleguit;

9 dar credinciosul, dreptul, să-si țină calea sa și cel cu mâini curate să capete’ndrăznire.

10 Nu însă voi; hai, prindeți curaj, veniți cu toții, că și-așa n’o să aflu în voi vreun adevăr.

11 În zbor zilele mele-au trecut și s’au tot dus și inima din mine s’a rupt la’ncheiaturi⁴.

12 Că pentru mine noaptea mi-a fost în loc de zi, lumina mi-i subțire alături de’ntuneric.

13 De-o fi să mai îngădui, din casa mea fac iad, în negură întins-am biet așternutul meu.

14 Si moartea am chemat-o, ca ea să-mi fie tată, iar mamă’n veac să-mi fie, și soră, putrezirea.

15 Atunci, spuneți-mi, unde mai am eu vreo nădejde? sau bunurile mele când pot să le mai văd?

16 S’or pogorî deci ele cu mine până’n iad, sau otova, de-a valma, ne vom culca’n țărâna?!”

---

³Sens neclar în Varsiunea Masoretică, ceva mai limpede aici: proverb inserat anume spre a sprijini versetul precedent (separarea inimii de minte).

⁴Literal: „încheieturile (articulațiile) inimii mele s’au rupt”; figură de stil pentru: dorințele mele s’au risipit.

18**Cuvântul lui Bildad.**

¹ Atunci Bildad din Şuah a început să vorbească și a zis:

² „Cât ai de gând tu oare s'o ții aşa întruna? Opreşte-te!, mai dă-ne și nouă rând la vorbă!

³ O faci, că te-ascultărăm tăcând ca niște vite?

⁴ Îți trebuia urgia! Ce? dacă'nchizi tu ochii, se pustiește lumea? sau munții o să piară surpați din temelii?¹

⁵ O, da!, lumina celui neleguit se stinge și flacăra din vatră nu-i va mai străluci.

⁶ În felul său de viață lumina-i întuneric și candela de veghe deasupra lui se stinge.

⁷ Averea lui vânătă-i de oameni măruntei și sfatul său se surpă.

⁸ Piciorul său se prinde în laț de picioruș și'n plasă împletită din sfuri subțiri se'ncurcă.

⁹ Asupra lui se'ndreaptă o armie de lațuri și preaputerea celor setoși de răzbunare.

¹⁰ La pândă-i stă o funie ascunsă în pământ și-o cursă pe cărări.

¹¹ El piere strâns în cercuri de spaime și dureri și mulți de primprejuru-i cumplit îl strâmtorează.

¹² Cădere lui, răsunet.

¹³ Picioarele lui fi-vor mâncate de ciupercă, pe-ai lui în floarea vârstei o să-i mânânce moartea.

¹-În cele ce urmează, Bildad prezintă un portret circumstanțial al neleguiului, cu intenția de a-l face pe Iov să se recunoască în el. Chiar dacă textul LXX folosește un stil de blestem-avertisment, în timp ce T. M. abordează stilul direct, efectul este

¹⁴ În felul său de viață nu-i chip de vindecare, mânat să-și ia asupră-și regească'nviniuire².

¹⁵ În noaptea lui sunt alții ce stau în casa lui, ce-avea mai scump e abur prin fumul de pucioasă³.

¹⁶ Sub el i se usucă adâncul rădăcinii, deasupra holda coaptă se scutură'n țărâna.

¹⁷ De pe pământ îi piere chiar umbra amintirii, iar numele-i se stinge în veșnica uitare.

¹⁸ Si iată-l din lumină împins în întuneric și scos afară din lume⁴.

¹⁹ Necunoscut el fi-va întru poporul său, nemântuită casa'ntru cele de sub cer, și alții locui-vor în tot ce-a fost al său.

²⁰ La capul său suspină urmașii cei din urmă, iar cei dintâi se miră.

²¹ Acestea sunt sălașuri în care-au stat nedrepții, acesta-i locul celor ce nu-L cunosc pe Domnul”.

19**Răspunsul lui Iov.**

¹ Atunci Iov a început să vorbească și a zis:

² „Cât oare veți mai plângе prin sufletu-mi trudit, surpându-mi-l cu vorbe?...”

²Ebr.: „mânat la regele spaimelor”. Aluzie la Nergal, personaj din mitologia babiloniană: regele Șeolului, adică al împărtăiei morților, pe care textul de față (mai explicit în Septuaginta) îl prezintă ca pe un acuzator al celor neleguiiți.

³Fumul de pucioasă cu care se dezinfecță o locuință înainte de a fi ocupată de noul locatar.

⁴Versul acesta (al doilea) nu se află în toate edițiile grecești, inclusiv a lui Rahlfs.

3 Să știți doar că El, Domnul, El m'a făcut cum sunt; iar voi, nerușinații, mă'nvinuiți pe mine!

4 Chiar dacă adevărul e că m'am înșelat, a mea e înșelarea; și de-am grăit cuvinte ce nu se cuveneau, sunt graiurile mele, dar nu fără măsură.

5 Și dacă voi acumă vă'mpăunați asupră-mi și mă'nfruntați cu scârbe, 6 să știți că Domnul este Cel ce m'a răvășit și că deasupră-mi astfel Și-a înalțat cetatea.¹

7 Ei, iată,-mi râd de scârbe și nu voi mai grăi, că strig după dreptate, dar nici o judecată!

8 Zidit sunt împrejurumi și nu e chip să trec, un văl de întuneric mi-a așezat pe față;

9 m'a dezbrăcat de slavă și de pe fruntea mândră tot El mi-a luat cununa;

10 m'a rupt în bucătele, de-a roata, și m'am dus; nădejdea mi-a tăiat-o cum ai tăia un pom;

11 cu groaznică urgie asupră-mi S'a pornit și-a socotit că'n luptă aş fi dușmanul Său;

12 haidăii Lui venit-au asupră-mi pân' la unul, în drumurile mele m'așteaptă ochi la pândă;

13 s'au depărtat de mine, da, chiar și frații mei: la cei străini ei cată mai mult decât la mine; prietenii mei, iată-i, îmi sunt nemilostivi.

¹Ebr.: (El este) „Cel ce m'a învăluin cu lațul Său”; aluzie la 18, 8, dar în sensul că nu lov este cel ce se prinde în laț, ci Dumnezeu i-l întinde. În textul Septuagintei Iov afirmă că Domnul i-a răvășit mai întâi viața (pe dinafară și pe dinlăuntru), pentru ca pe această ruină să-și înalțe El cetatea (cuvântul original, **ohýroma**, e mai puternic: „fortăreață”, „întăritura”). E ca și cum Iov ar fi intuit „pariu” pe care Dumnezeu îl făcuse cu Satan.

14 Cei ce mi-au fost aproape se uită'n altă parte și cei ce mă știură pe nume m'au uitat;

15 vecinilor de-acasă și slujnicelor mele le-am devenit străin;

16 îmi chem pe nume sluga și ea nu mă ascultă și-o rog cu gura mea;

17 cu-aceeași rugămintă dulceagă-mi chem femeia și-i lingușesc pe fiii ibonnicelor mele;

18 dar ei pe totdeauna cu toți m'au părăsit; de cum mă scol, aruncă'mpotrivă-mi vorbe grele.

19 Toți cei ce mă știură'ndeaproape m'au urât, pe care-i îndrăgisem s'au ridicat asupră-mi.

20 Tesuturile cărnii mi s'au topit în piele, iar oasele în zgârciuri de-abia că se mai țin.

21 Prietenii, aveți milă de mine, milă dați-mi, că-a Domnului e mâna ce s'a atins de mine!

22 De ce mă luați la goană, aşa cum face Domnul, și'n cărnurile mele rămâneți nesătu?

23 Ah, cine-ar fi să scrie și graiurile mele, și astfel să le pună pe toate într'o carte,

24 cu fier-peniță scrise, sau cu condei de plumb, sau chiar săpate'n stâncă și să rămână'n veac?

25 Căci știi că veșnic este Acel ce-o să-midezlege târziul pe pământ;

26 da, pielea, care'ndură acestea, va'nvia.² Că de la Însuși Domnul mi s'au făcut acestea

²Fiind veșnic, Dumnezeu are întotdeauna ultimul cuvânt. Oricât de târzie ar fi moartea lui Iov, Domnul este Cel ce Se va pronunța asupra cazului său. Textul însă are o deschidere mult mai largă: „târziul de pe pământ” al lui Iov poate fi nu numai moartea sa fizică, ci și sfârșitul som-

²⁷ pe care mi le știu, pe care eu, nu altul, cu ochii le-am văzut, pe toate care-aicea în sân s'au săvârșit.³

²⁸ Iar dacă voi veți zice: Ce vom grăi'mpotrivă-i? găsi-vom noi pricina de'ndreptăire'n el⁴?,

²⁹ o, temeți-vă și voi de scoarță, de'nveliș; că va veni mânia în cei fără

nului său de după moarte. Fericul Ieronim, traducând din ebraică, este primul exeget care a sesizat dimensiunea profetică a versetelor 25-26, în sensul că ele se referă la învierea trupurilor. Versiunea sa (Vulgata) sună astfel: „Căci eu știu că Răscumpărătorul meu e viu, că în ziua cea de apoi eu mă voi scula din pământ, că din nou voi fi învelit în pielea mea și că'n carneea mea îl voi vedea pe Dumnezeu”. Dar imensele dificultăți ale originalului ebraic (îndeosebi inconsistența lexicală și gramaticală), care au generat traduceri din cele mai variate, ridică și astăzi controverse pasionante nu numai în teologia protestantă, dar și în cea catolică. Mai concentrat în metaforismul său, textul Septuagintei transmite același mesaj: Dumnezeu (Acela) este o ființă veșnică și, ca atare, transcende nu numai viața, ci și moartea. El este Acela care-l dezleagă pe om, întru „târziul” acestuia, din legăturile morții. „Pielea” este simbolul materialității omului, învelișul în care însăși carneea „s'a topit” (v. 20), trupul care pe pământ „îndură” suferința, dar care, atunci, „va învia”. Apostolul Pavel va vorbi și el, în numeroase locuri, despre trup ca înveliș (adăpost, casă, cort) al duhului.

³Sân”: metaforă pentru spațiul lăuntric. Ea va fi folosită și de Evanghelistul Luca în expresia „sânul lui Avraam”. În antichitatea iudeo-elenă cuvântul **kólpōs** însemna nu numai spațiul toracic dintre cămașă și trup, ci și cuta rezultată din îndoirea șorțului sau a veșmântului până la cingătoare, ea devenind astfel un fel de leagăn în care o mamă putea să-și poarte pruncul. În cazul de față, Iov mărturisește că suferința sa nu se limitează la o experiență exterioară, a simțurilor fizice, ci se consumă într'o mult mai profundă experiență lăuntrică, angajând astfel totalitatea ființei sale.

⁴Literal: „găsi-vom în el rădăcina cuvântului?” „Rădăcină”: rațiunea ultimă a unui lucru sau a unui fapt; stratul profund. „Cuvânt” (**lógos**) în sensul de „justificare”, „explicație”, „dare de seamă”, „clarificare rațională”.

de lege și-atunci vor ști ei unde li-i miezul plin de seve”.⁵

20

Cuvântul lui Tofar.

¹ Si răspunzând Tofar din Naamah, a zis:

² „Nu astfel mă gândeam eu că-mi vei întoarce vorba; că, iată, decât mine tu nu'nțelegi mai mult.

³ Am ascultat o lectie menită să mă mustre și voi răspunde'n duhul priceperii din mine.

⁴ Tu nu știi nici atâtă, că din vechimea vremii, de când își are omul sălaș pe acest pământ,

⁵ desfătul celor silnici le e, de fapt, cădere și bucuria celor nelegiuți, pierzanie?

⁶ Chiar dacă pân' la ceruri i s'ar sui ofranda și fumul jertfei sale de nori se va atinge,

⁷ în clipa când se crede stăpân pe temelie, atunci, în clipa-aceea, cu totul va pieri, iar cei ce-l cunoșcură vor zice: Unde e?

⁸ Ca pe un vis ce zboară, nu-i chip să-l mai găsești, ca o nălucă-a noptii în beznă s'a topit;

⁵Pe linia celor afirmate în versetul 27 (vezi nota), Iov își avertizează prietenii să nu cadă în cursa aparențelor, a rațiunii superficiale. Înțelesă sau nu, justificată sau nu, suferința este aceea care-i oferă omului sansa de a pătrunde în propria sa interioritate, de a se descoperi în forul său lăuntric, acolo unde se consumă experiența tragică. Finalul acestui capitol (versetele 25-29), urmând unor puternice accente ale disperării, se constituie astfel într'un bogat izvor al exegezelor teologice.

9 nici ochii ce-l văzură mai mult nu-l vor vedea, nici locul său de taină de-acum nu-l mai cunoaște.

10 Feciorii săi în luptă se frâng sub cei nevolnici, iar mâinile lui fi-vor aprinse de dureri.

11 Puterea tinereții ce încă-i stă în oase se va culca odată cu dânsul în țărână.

12 De i s'ar face dulce în gură răutatea, sub limbă și-ar ascunde-o;

13 de ea nu se îndură, pe ea n'o părăsește, grămadă și-o adună sub nodul din gâtlej;

14 și totuși el nu poate să-și vină'ntr'ajutor: în pântece el n'are decât venin de șarpe.

15 El își vomită astfel strânsura lui nedreaptă, un înger ca din casă i-o dă afară din pântec.

16 Venin de șarpe supt-a, a șarpelui e limba ce-l va ucide-acum.

17 Mai mult n'o să mai vadă cum vitele se mulg, și nici pășunea'n valuri de mire și de unt.

18 Zadarnică, deșartă i-a fost alergătura să'adune bogătie din care n'o să guste, ca din ceva ce nu poți să mesteci și să'nghiți.

19 Că multor vieți sărmâne le-a dărâmat el casa și-a jefuit cămara pe care n'a umplut-o.

20 Scăparea lui nu este în avuția lui, în voia povetii sale nu se va mântui.

21 Nimic nu va rămâne din ce-a pus în hambare, de-aceea nici o floare din bunurile lui.

22 Când i se pare plinul, atunci necazul paște și-atunci nevoia toată dă buzna peste el.

23 De-o fi cumva să-și umple stomacul

pân' la saț, asupră-i va trimite¹ urgie ca de foc, dureri pe el să verse;

24 nicicum să nu le scape cătușelor de fier și arcul de aramă în carne să-l rănească;

25 săgeată ascuțită prin trupul său să treacă și stele să se plimbe prin tainițele lui și frică'n zarea lui;

26 noian de întuneric să stăruie într'însul, să-și mistuie suflarea în foc nemistuit, în casa lui să-și facă de cap un oarecine.

27 Nelegiuirea-i toată s'o dea pe față cerul, pământul împotrivă-i de tot să se răscoale;

28 de casa lui pierzania să tragă până'n hău, din cer să vină ziua mâniei peste el.

29 E partea de la Domnul a celui ticălos, ce-a moștenit din partea Acelui ce veghează".

21

Răspunsul lui Iov.

1 Și răspunzând Iov, a zis:

2 „O, ascultați, prieteni, cuvintele-ascultați-mi, să nu rămân cu-atâta din mângâierea voastră!

3 Îngăduiți-mi dară să mai vorbesc și eu, și numai după-aceea să mă luați în râs.

4 Ce? credeți că mustrarea mi-o'ndrept către un om? sau care-ar fi pricina să nu-mi stârnesc mânia?

5 Uitați-vă la mine, mirați-vă'ndelung cu falca rezemată'ndesat în podul palmei.

¹Subînteleș: Dumnezeu.

6 Că de-mi aduc aminte, mă prinde tulburarea și carnea de pe mine mă arde și mă doare.

7 De ce necredincioșii se țin întregi în viață și-ajung la bâtrânețe – ba chiar în bogății?¹

8 Urmașii lor se nalță, un suflet după altul, feciorii li se'mbie aici, sub ochii lor;

9 ei au în case sporuri, și frică nicăieri, și vargă de la Domnul nu stă deasupra lor,

10 nici nu le fată vaca'nainte de-a fi vremea, nici leapădă din pântec, și nici rămâne stearpă;

11 ei dăinuiesc ca oaia ce nu cunoaște vârstă, copiii lor prin preajmă tresaltă dănțuind

12 și'n mâini cu alăute și'n sunet de chiră se veselesc cântându-și placerea de a fi.

13 Ei viața și-o termină'ncărcați de buătăți și-adorm întru odihna locașului de veci.

14 Dar ei ziceau spre Domnul: – Ci dă-mi-te încolo, că drumurile Tale nu vreau să le cunosc;

15 au cine-i Preasătulul, ca să-I slujim noi Lui? și ce folos ni-i nouă de-L vom întâmpina?...

16 Că ei pe cele bune le-aveau în mâna lor și fapta ticăloasă păreau că nici n'o văd.

17 Dar zici: – Nu, ticăloșii n'au candelă nestinsă; asupra lor veni-va surparea

¹Întrebare tragică, alcătuită miezul acestui capitol, unul dintre cele mai importante ale cărții. Ca un ecou al textului din Ir 12, 1-2, ea contrazice înțelepciunea tradițională, potrivit căreia cei buni se bucură numai de răsplătă, iar cei răi sunt pedepsiți. Viziunii teoretice, idealiste, Iov îi opune evidența realității.

de istov, dureri îi vor cuprinde, țășnite din Mânie;

18 ei fi-vor ca o pleavă de vânturi vânturătă, ca pulberea'n furtună: vârtej în spulberare.

19 El [Domnul] nu i-i face pe fii moștenitorii; îi va plăti cu plată'ndesată, ca s'o stie,

20 cu ochii lui să-și vadă rostogolirea'n gol și nici o mântuire nu-i vină de la Domnul;

21 că oare ce-i mai pasă de-ai lui de după el când lunile-i la număr sunt gata socotite?

22 Priceperea, știința, nu Domnul le învață? și nu-i tot El Acela ce judecă omorul?

23 Acesta, iată, moare'n puterea lui deplină, în culmea'mbelüşgării și-a trafului tihnit,

24 cu mațele'mbuibate în straturi de grăsime, cu măduva din oase mustind pe dinafără,

25 în timp ce altul moare cu sufletul amar, că nu-i fu dat în viață să guste nici un bine;

26 și, totuși, laolaltă dormi-vor în țărâră, învăluitori în viermii putreziciunii lor.

27 Deci, vă cunosc pornirea cu care stați asupră-mi;

28 că ziceți: Unde-i casa boierului de ieri și unde e bordeiul în care-au stat mișeii?

29 Hai, întrebați drumeții și nu dați cu piciorul la ce vor spune ei,

30 că'n ziua nimicirii cel rău este cruceat și'n zilele mâniei e pus la adăpost.

31 Cine-o să-i spună'n față pe ce drum a umblat și cine-o să-i plătească chiar după fapta lui?:

32 În groapă s'a fost dus și doar deasupra gropii rămâne veghetor²;

33 dulceață i se'mbie din bulgării cli-soși³, în urma lui se mișcă toți oamenii'n convoi, mulțimi nenumărate îl însoțesc din față⁴.

34 Cum dar îmi stați de taină cu mânăgăieri deșarte? O, nu, în fața voastră nicicum n'oi conteni!"

22

Cuvântul lui Elifaz.

1 Si răspunzând Elifaz din Teman, a zis:

2 „Priceperea, știința, nu Domnul le învață?»¹

3 Căci ce câștigă Domnul de-ai fost tu fără greș? sau care-I e folosul că'n calea ta ești drept,

4 sau, de te bagă'n seamă, Se pleacă să te mustre și, mai mult, să și vină cu tine'n judecată?

5 Au nu cumva grozavă e răutatea ta și multe, fără număr, păcatele îți sunt?

6 Tu de la frați luat-ai zălog pentru nimic și de pe trupuri smuls-ai veșmântul celor goi;

²„Rămâne veghetor” prin stâlpul ce i s'a pus pe groapă, un semn ce-i poartă numele sau, eventual, chipul.

³Expresie oarecum echivalentă cu urarea latină: „**Sit tibi terra levis!**” („Să-ți fie țărâna ușoară!”). Ea se referă la bulgării pe care rostogolirea torenților îi formează din pietricele și lutul cleios care le leagă.

⁴Onorurile funebre cu care-l însoțesc pe omul păcătos.

¹În pornirea sa de a-i da lui Iov o replică neînțătoare, în sensul că izvorul suferințelor sale vor fi fiind păcate grele și nemărturisite, Elifaz începe prin a-i cita cuvintele din 21, 22.

7 tu gurile'nseterminate nu le-ai umplut cu apă și n'ai vrut să dai pâine flămânziilor din jur;

8 pe unii cu cinstire i-ai căutat la față, dar pe săraci culcat-ai cu fața la pământ;

9 pe văduve afară le-ai dat, cu mâna goală, și pe orfani cu chinuri de iad i-ai chinuit.

10 De aceea împrejur-ți doar lațuri te'mpresoară și te-a cuprins deodată război de necrezut.

11 Lumina de-altădată acum ți-e întuneric, și somnul tău de noapte se acoperă de apă².

12 Au Cel ce locuiește în ceruri³ nu privește și nu-i smeri pe aceia ce se purtau semet?

13 Iar tu ai zis în sineți: Ce știe El, Cel-Tare? cum poate El prin ceată să facă judecată?

14 că norii sunt perdeaua în care El Se-ascunde, plimbarea Lui e roată pe margini largi de cer...⁴

15 Au vrei și tu să umbli pe calea cea străveche pe care au bătut-o bărbății cei nedrepti,

16 cei ce-au fost duși la vale cu mult'naintea vremii?: tari temelii avură; acum, puhoi de ape.⁵

17 Si ei ziceau în sineși: Ce-o să ne facă „Domnul”? ce bine-o să ne-aducă „Atoatețiitorul”?

²În simbolistica omică apa înseamnă necazuri, nenorociri, deprimare.

³Literal: „Cel ce locuiește întru cele înalte”.

⁴Locuind „întru cele înalte”, Dumnezeu (în concepția necredincioșilor) e separat de pământ prin perdeaua norilor; mișcarea Sa se face numai circular, la periferia cerurilor, departe de oameni.

⁵Aluzie probabilă la nimicirea păcătoșilor prin potopul din vremea lui Noe.

¹⁸ El însă îi umpluse de bunătăți prin case, dar sfatul necredinței de parte e de El.

¹⁹ Cei drepti, privind în preajmă, se bucură râzând, iar cel fără prihană își bate joc de ei:

²⁰ Vedeți cum bunăstarea din case li s'a dus, iar ce-a rămas dintr'însa mâncat va fi de foc...

²¹ Fii aspru'n tine însuți, de stăruîn răbdare, și dup'aceea roada-ți va fi'ntru bunătăți.

²² Din gura Lui primește ce-ți dă: mărturisire, și graiurile Sale la suflet să le pui.

²³ Dacă te'ntorci la Domnul și'n față-I te smerești și'n lături nedreptatea din viațuirea ta,

²⁴ El pulberea țărânnii o va preface'n pietre, și pietrele din prunduri în aur de Ofir⁶;

²⁵ și astfel Cel-Puternic e scutul tău în luptă și-argint din tine face, curat, trecut prin foc.

²⁶ Or, numai dup'aceea vei îndrăzni la Domnul și ochii tăi căta-vor cu veseli'e'n cer;

²⁷ spre El vei face rugă și El te-o asculta și vei avea plinire în ce-ai făgăduit;

²⁸ va pune iar dreptatea în felul tău de viață și'n drumurile tale va străluci lumină.

²⁹ Că te-ai smerit pe tine, tu, cel ce-ai fost semet, iar El îl mântuiește pe cel cu ochi plecați.

³⁰ Tot El îl liberează pe cel nevinovat; acum te mântuiește'ntru mânile curate!"

⁶Literal: „în Ofir”. Ofir era ținutul faimos prin bogăția și finețea aurului său (vezi 1 Par 29, 4: regele David dăruiește pentru templu 3000 de talanți de aur de Ofir).

23

Răspunsul lui Iov.

¹ Si răspunzând Iov, a zis:

² „Eu știu că-a mea mustrare e chiar din mâna mea, că mâna Lui apasă, grea, pe suspinul meu.

³ O, cine'n lumea asta m'ar învăța să-L aflu și să ajung odată la un deznodământ?

⁴ Atunci mi-aș spune mie că este-o judecată și cu mustrări asupră-mi aş umple gura mea;

⁵ cuvintele le-aș paște, pe care mi le-ar spune, și spusele Lui toate le-aș pipăi cu mintea.

⁶ Si de-ar veni asupră-mi, El, cu putere multă, cu una mai puțină nu mă va'nfricoșa:

⁷ din El e adevărul și de la El mustrarea, prin El mi-i judecata'n deznodământul ei.

⁸ Că eu dacă voi merge'n ce-a fost întâi, mă pierd; iar ce va fi pe urmă, ce pot eu, biet, să știu?

⁹ El dac-o ia la stânga și vreau să-L prind, nu pot, iar de S'a'ntors la dreapta, eu nici aici nu-L văd.

¹⁰ Dar El îmi știe calea, și m'a ales ca focul o lamură de aur.

¹¹ El a grăit porunca, eu am ieșit s'o'ntâmpin, căci calea I-am păzit-o și nu mă voi abate,

¹² și nici voi sta de parte de ale Lui porunci, și tainiță mi-i sânul, a graiurilor Lui.

¹³ Dar dacă-așa El zice¹, cine-I va sta'mpotrivă?: ce-a vrut a și făcut.

¹Literal: „dacă El a judecat aşa...”. Se revine la ideea că Dumnezeu este, în același timp, împrinat și judecător.

¹⁴ Acesta mi-i temeiul că-am năzuit spre El și, dojenit, gândit-am la El cu'ngrijorare.²

¹⁵ Și iată de ce, totuși, de El îmi scutur pasul, și mă socot cu mintea, și iar mă tem de El.

¹⁶ Din inima mea Domnul făcu o slabă-noagă și Cel-Atotputernic Se năpusti asupră-mi.

¹⁷ Căci n'am știut că-mi vine de-acolo întuneric și nici că-mi va fi chipul acoperit de neguri.

³ Ei iau și duc din curtea săracului asinul și iau zălog văcuța de lapte a vădaniei;

⁴ abat neputincioșii din calea lor cea dreaptă, cei buni și blânzi ai țării se ascund de peste tot:

⁵ În câmp ca și asinii au năvălit asupră-mi – așa cum li-i năravul să iasă de-a grămadă – și pâinea și-o'ndulciră, s'o dea la cei mici.

⁶ Nefi'nd a lor, ei holda-au cules-o prea devreme; neputincioșii lucră la ticăloși în vii de-a surda, fără plată și fără'mbucătură.

⁷ Pe mulți golași făcură să doarmă fără haine, le-au luat pân'și veșmântul al sufletului lor:

⁸ în munte ploi mărunte îi udă pân' la oase; în loc de'nvelitoare, cu piatră se'nveleasc.

⁹ Ei smulg fără'ndurare orfanul de la țăță și altor umilințe-l supun pe cel căzut.

¹⁰ În pat cu strâmbătate îi culcă pe cei goi și pâinea de la gura celor flămânci o smulg.

¹¹ Pe cei în strâmtorare din umbră îi pândesc ca unii ce n'au știre de calea celor drepti,

¹² a celor luați la goană din case și ceteți, cu prunci al căror suflet se zguduia'n suspine... Dar El? de ce pe aceștia El nu i-a cercetat?

¹³ Ei, pe pământ fiindu-și, cunoaștere nu au, de căile dreptății nicicum n'au auzit și nici pe-a ei cărare vreodată au umblat.

¹⁴ Știindu-le lucrarea, i-a dat pe mâna beznei, și noaptea lor întreagă e trează ca un fur.

¹⁵ Adulterinul scurmă'ntunericul cu ochiul zicându-și: Nu e ochiul în

24

Răspunsul lui Iov (continuare).

¹ Dar vremile dreptății, de ce-L ascund pe Domnul¹,

² încât necredincioșii împing din loc hotarul și fură'ntreaga turmă cu baciul ei cu tot?

²Cu tot procesul sever pe care I-l face lui Dumnezeu, Iov nu-și poate reține o notă afectivă, de părere de rău.

„Vremile dreptății”: evenimentele careurg de-a lungul timpului și care urmează să fie evaluate moral, ca bune sau rele. Autorul pare a se feri să-I atribuie lui Dumnezeu participarea la răul ce se petrece în lume. De altfel, numeroși traducători ai Versiunii Ebraice notează că textul original al acestui capitol e foarte deteriorat, ceea ce face ca sensurile să nu fie clare. Nicitem textul Septuaginei nu e lipsit de dificultăți, acestea provenind din aceea că, vorbind despre oamenii ticăloși (păcătoși, nedrepti, nelegiuți), autorul se referă brusc la victimele acestora (cum par a fi versetele 5-6 și 8), victime care, la rândul lor, împinse de disperare, îi victimizează pe alții în lupta pentru supraviețuire. Dezvoltându-și gândul, Iov vrea să demonstreze că pentru pedepșirea păcătoșilor nu e nevoie neapărat de intervenția lui Dumnezeu; ei sunt pedepsiți de o instantă internă, și anume de propriile lor păcate, care le degradează îndeosebi psihologia (sfârșesc copleșiti de spaime și deznădejde)

stare să mă simtă!; și fața și-o ascunde' nvelită într'un văl.

¹⁶ El casa vietii sale și-o sapă'n întuneric, de cum se face ziua se-ascunde cât mai bine, lumina n'o cunoaște;

¹⁷ că dimineața nu-i e decât o umbră-a morții, lui, care știe ce e fiorul umbrei morții.

¹⁸ El mai ușor plutește decât pe fața apei², în țară moștenirea îi este sub blestem.

¹⁹ Și oasele prin țarini i s'or vedea, uscate, că-a jefuit orfanul în brățișorul lui³.

²⁰ Păcatul său răsare apoi în amintire și nevăzut se face ca aburul din rouă; dar plata se va face ca plată pentru faptă, aşa că tot nedreptul se macină pe sine ca lemn'u'n putregai.

²¹ Că el femeii sterpe nu i-a vorbit domnește, și nici de cea sărmană nu s'a milostivit,

²² îl rupse'ntru mânie pe cel neputinios. Învie și nu crede în propria sa viață;

²³ bolnav, el nu mai speră că se va face bine, ci'n boală se afundă.

²⁴ Că multora li-i răul din înălțarea lui; de aceea el pălește ca nalba în arșiță, ca spicu'n za uscată, ce cade de la sine.

²⁵ De nu-i aşa, au cine va zice că eu mint și va găsi nimicul în cele ce spun eu?"

² Adică plutește în derivă, în voia sorții, lipsit de repere și de controlul înnotului.

³ Literal: „a jefuit brațele orfanului”, în ideea: „a furat până și puținul pe care orfanul îl avea în brațe”. Cuvântul **agkalís**, folosit numai aici În V. T., înseamnă „braț îndoit”.

25

Cuvântul lui Bildad.

¹ Și răspunzând Bildad din Şuah, a zis:

² „Ce credeți?: pasul dulce¹, sau frica-i de la El, El, Cel ce face totul în cele preaînalte²?

³ Cin' crede că tâlharii-s lăsați la nesfârșit³? și cine oare fi-va scutit de pânda Lui?

⁴ Cum poate muritorul să fie drept la Domnul și cum se curăți-va născutul din femeie?

⁵ El poruncește lunii, și ea nu lumeniază, și'n fața Lui curate nici stelele nu sunt.

⁶ Atunci, ce să mai spunem de omul-putrejune, de fiul său de carne, al omului, un vierme!"

26

Răspunsul lui Iov.

¹ Și răspunzând Iov, a zis:

² „Cui vrei tu să te-alături? pe cine vrei să'ajuți?: pe cel bogat în vlagă? pe cel cu braț puternic?

¹ „Pasul dulce” însearcă să echivaleze cuvântul **prooímion** (folosit numai aici în V. T.), care înseamnă „intrare”, „introducere”, „preambul”, „preludiu” (la un discurs sau o piesă muzicală), mișcarea lină și linistitoare care-și propune să atragă atenția. E alternativa „fricii” (de fapt, frica de Dumnezeu), cea pe care Bildad pare să conteze.

² „Cele preaînalte”: înălțimea cerurilor, de unde Dumnezeu stăpânește, veghează și rânduiește totul, de la astre până la vietăile mărunte.

³ Literal: „vor fi tolerați până nu se știe când”. Cuvântul **parélkysis**, astfel nuanțat, e folosit numai aici în V. T.

3 Tu-l sfătuiești pe cel ce e plin de'nțelepciune? te ți-i de urma celui din culmile puterii?

4 Cui i-ai rostit cuvinte și-a cui este suflarea ce ți-a ieșit din gură?

5 Au numai uriașii¹ se chinuiesc să nască sub apă, și' mpreună cei ce mai sunt acolo?

6 La Domnul² despuiat e locașul celor morți, nu-i nici o'nvelitoare s'ascundă nimicirea.

7 El, Cel ce Miazănoaptea o'ntinde pe genună și tot aşa pământul l-atârnă pe nimic;³

8 El este Cel ce apa o strâng'e'n norii Săi și norul nu se rupe sub greutatea ei;

9 El stăpânește fața înaltului Său tron⁴ și peste ea întinde, la vrere, norul Său.

10 El Și-a rotit porunca'mprejur la fața apei, pân'la hotarul dintre lumină și'ntuneric.

11 Ca niște brațe stâlpilor tăriei se desfac și-astfel se minunează de supărea Lui.⁵

¹Prin „uriași” se înțelegeau monștrii care, potrivit mitologiilor antice, populau apele subterane. Prin neputința lor de a ieși la suprafață, ei erau, în fond, tot atât de slabî ca și „umbrele” morților din řeol. Acest verset îl pregătește pe cel următor.

²Literal: „înaintea Domnului”.

³Metaforă pentru **creatio ex nihilo**. „Miazănoaptea” poate fi o referire la Steaua Polară, reperul mișcării circulare a astrelor. Totul se reașemăpă pe puterea lui Dumnezeu.

⁴Ebr.: „fața lunii (pline)”, ceea ce-i face pe excepții să creadă că e o aluzie la eclipsele de lună. Luna însă poate fi luată drept simbol al tronului ceresc; Dumnezeu având stăpânire asupră-i, numai El decide când poate fi văzut și când trebuie ascuns. Într'un sens mai adânc, Dumnezeu este Cel ce hotărăște asupra Revelației.

⁵Nu e vorba de un simplu cutremur de pământ, ci de faptul că instrumentele cutremurului („stâlpii cerului”) îl recunosc pe Dumnezeu ca pricină și motivație a fenomenului.

12 Cu'nalta Sa putere El potolește marea, cu-adâncă Sa știință răni de moarte monstrul⁶;

13 zăvoarele'nciate pe cer se tem de El, că pe vicleanul Șarpe-l ucise prin poruncă.

14 Acestea iată-s numai un pas din drumul Său, iar noi numai o șoaptă⁷ vom auzi'nrtru El; dar cine știe, oare, când va vorbi prin trăsnet?”

27

Răspunsul lui Iov (continuare).

1 Dar Iov, mergând mai departe, a grăit în parabolă, zicând:

2 „Pe viul Domn, Cel care m'a judecat aşa, pe-Atoatejitorul ce-mi puse-amar în suflet,

3 atâta timp cât încă suflarea mea e'n mine și nările-mi se umplu de duh dumnezeiesc,

4 aceste buze nu vor grăi fărădelegi, nici sufletul din mine minciuni va cugeta.

5 Nu, nici prin gând nu-mi trece să spun c'aveți dreptate: pân'la mormânt striga-voi că sunt nevinovat;

6 la săn îmi strâng dreptatea, și nu voi înceta, că nu-mi cunosc în viață ceva nepotrivit.

7 Vrăjmașii mei le fie surpare celor răi, potrivnicii, pieire în cei nelegiuți!

⁶Pentru „monstrul” vezi nota de la 9, 13. Acestei sens însă i se poate atribui și o dimensiune profetică: Iisus Hristos, omorâtorul Șarpei, făgăduit de Dumnezeu (Fc 3, 15) și devenit biruitor până la sfârșitul veacurilor (Ap 20, 2); vezi și versetul următor.

⁷Literal: „aburul umed al cuvântului”.

8 Au ce nădejde are păgânul când aşteaptă? sau, dacă speră'n Domnul, chiar se va mântui?

9 sau, dacă se și roagă, o să-l asculte Domnul? sau, dacă e'n nevoie,

10 va cuteza el oare măcar să-I stea'nainte? sau, dacă-L cheamă'n rugă, va fi și ascultat?

11 Deci vă voi spune despre ce ține'n palmă Domnul și nu vi-L voi ascunde pe-Atoatețiitorul.

12 Voi, iată, știți cu toții că umpleți gol cu gol.

13 Cu asta se alege păgânul de la Domnul, cu asta, cel-puternic sub Cel-Atotputernic.

14 De i-or fi mulți copiii, vor fi spre'njunghiere, și de-or ajunge vârstnici, va fi ca să cerșească;

15 cei care-i sunt pe-alături se vor sfârși în moarte, și milă de la nimeni spre văduvele lor.

16 De-ar strânge el argintu'n grămezi cât îi pământul și de-ar lucra în aur precum olaru'n lut,

17 pe toate-acestea dreptii, doar ei, le-or moșteni și banii lui vor curge spre cei neprihăniți.

18 Iar casa lui, o casă de molii și păianjeni.

19 Bogatul adormi-va, și-atât, nimic mai mult; de-și va deschide ochii, a fost și nu mai e.

20 Durerile se-aruncă pe el ca un puhoi, în toiul nopții-l fură un val-vârtej de neguri;

21 vânt arzător¹ îl smulge și-l duce și-l

¹Ebr.: „vântul de Răsărit”, a cărui suflare avea o mare forță de distrugere. LXX îl echivalăză cu **káusos** – „căldură excesivă”, „arsită”, cuvânt înrudit prin rădăcină cu **Kaunias**, vântul care sufla dinspre Kaunos spre Rhodos.

ridică și-l spulberă din locu-i.

22 Și [Dumnezeul] Se-aruncă asupră-i fără milă, iar el numai cu fuga Îi va scăpa din mâna.

23 Se veselește gloata de el, bătând din palme², și-l fluieră din drum.

28

Răspunsul lui Iov (continuare).¹

1 Că loc are argintul acolo und' se naște și loc e pentru aur de lămurit în foc.

2 Că fierul din adâncul subpământean se trage, arama se cioplește așa cum tai în piatră.

3 El [omul] rânduială a pus în întuneric, în toate socotește hotarul cel din urmă, al pietrei de'ntuneric, al ei de umbra morții,

4 pârâu ce-și taie drumul prin albie de nisip. Cei ce-au uitat dreptaru'ntre muritori pieriră.

5 Pământul, cel din care ieșea la față pâinea, pe dedesubt se'ntoarse, ca răvășit de foc;

6 în piatra lui, acolo-i locaș pentru safir, și lutul său e aur.

¹Atât Textul Masoretic, cât și unele redactări ale Septuagintei permit traducerea: „El [Dumnezeul] își plesnește mâinile asupra lui [a păcătosului]”. Formularea de față se sprijină pe redactarea, mult mai potrivită, din Codex Vaticanus și Codex Sinaiticus.

¹Acest capitol e unul dintre cele mai frumoase ale operei, un elogiu adus Înțelepciunii. Aceasta însă nu se află nici în măruntele pământului, scorzonite de om prin ingeniozitatea minții lui (vv. 1-11), nici în vreun punct al universului, ea nu poate fi prețuită cu nici una din comoriile lumii; ea e cunoscută numai de Dumnezeu, iar omului nu-i rămâne decât înțelepciunea practică: frica de Domnul.

7 Un drum pe care, iată, nici pasărea
nu-l știe și nici un ochi de vultur de sus
nu l-a ochit,

8 pe care nu-l călcară feciori de ușura-
tici, nici leul nu-l trecu.

9 În piatră colțuroasă el² și-a întins o
mână și, sfărâmând-o, munții i-a dez-
rădăcinat;

10 vârtejuri mari de apă din râuri și le-a
spart și ochii mei văzură noian de ne-
stemate;

11 adâncurile apei tot el le-a dezvelit,
puterea arătându-și, întreagă, la lu-
mină.

12 Înțelepciunea însă, ea, unde s'a
aflat? și unde este locul în care stă Ști-
ință³?

13 Nu-i pământean pe lume să-i fi vă-
zut cărarea, și nici că ea vreodata ntru
oameni s'a aflat.

14 Adâncul din genună a zis: Ea nu e'n
mine!, iar Marea: Nu-i cu mine!

15 Ea nu se dă pe prețuri de aur ză-
vorât⁴, argintul greu din cumpeni nu-i
poate fi de schimb;

16 ea nu se prețuiește cu aur de Ofir,
și nici cu scumpul onix, precum nici cu
safirul;

17 nici aurul, nici sticla nu-s pe potriva
ei, pe vase mari de aur nu poate fi
schimbată;

18 mărganeanul și cleștarul nici nu mai
intră'n vorbă, că'Nțelepciunea trage

²El: omul.

³epistème = „știință”, „cunoaștere științi-
fica”; „facultatea de a cunoaște prin studiu”. O
seamă de traduceri din ebraică preferă termenul
„înțelegere” (facultatea de a înțelege) sau „inte-
ligență”.

⁴„Aur zăvorât” = „aur nativ”. Literal: „închi-
dere”, „spațiu închis”.

mai greu decât adâncul⁵;

19 topazul negrei Nubiei⁶ nu-i poate
sta'nante, cu ea nu stă'mpreună nici
aurul curat.

20 Și-atunci, Înțelepciunea, ea, unde
s'a aflat? și unde este locul în care stă
Știință?

21 Nu-i om s'o poată ști, ascunsă e de
ochiul și-al pasării din cer.

22 Pierzania⁷ și Moartea s'au mărgi-
nit să spună: – Am auzit prin târguri
vorbindu-se de ea!...

23 Doar Dumnezeu, El este Cel ce-i des-
chide calea și locul i-l cunoaște.

24 El este Cel ce vede întregul de sub cer
și știe tot ce Dânsul făcut-a pe pământ,
25 deci: vântului popasuri și apelor mă-
sură

26 atunci când i-a dat ploii răstimpurile
ei și trăsnetului calea;

27 atunci El a văzut-o și-atunci a
tâlcuit-o, atunci a pregătit-o și-atunci
a cercetat-o.

28 Iar omului ii zise: – Înțelepciunea-
i frica de Domnul-Dumnezeu⁸, și-a te
feri de rele, aceasta e Știința!”

29

Răspunsul lui Iov (continuare).

⁵Literal: „mai greu decât cele ce sunt înlăun-
tru” (**ta esoótata**), adică de tot ceea ce se află în
interiorul intim (al mării, în spătă, sau, prin ge-
neralizare, al pământului). Echivalentă impusă
de context. Textul Masoretic punе în cumpăna
Înțelepciunea și perlele.

⁶Nubia (textual): Etiopia.

⁷T. M.: „Abaddon”, cuvânt care în ebraică în-
seamnă „distrugere”, „pustiire”, „nimicire”, „ru-
ină”. Folosit în Ap 9, 11.

⁸„Domnul-Dumnezeu”, expresie care adună
doi termeni din cele două versiuni principale:
„Domnul” în T. M., „Dumnezeu” în LXX.

¹ Iar Iov, mergând mai departe, a grăit în parabolă, zicând:

² „O, cine mă va’ntoarce în lunile din urmă, în zilele-mi păzite de Însuși Dumnezeu,

³ când facla Lui cea vie pe frunte-mi strălucea, când cu a Lui lumină umblam prin întuneric,

⁴ când drumurile toate plesneau sub pașii mei și Domnul sta de veghe deasupra casei mele,

⁵ când eu eram o zare de munți împădurită¹ și'n jurul meu, de-a roata, ședea copiii mei,

⁶ când drumurile mele erau scăldate'n unt și munții mei, izvoare cu revârsări de lapte?

⁷ Atunci, când dimineața ieșeam eu în cetate și'n piața largă scaun înalt mi se punea,

⁸ văzându-mă, cei tineri pe-alături se fereau, în vreme ce bătrânii se ridicau cătuți;

⁹ fruntașii peste gloate'ncetau să mai vorbească, făcând în preajmă semne cu degetul la gură.

¹⁰ Vorbeam, și-ascultătorii mă fericeau în gând, cu limba umezită călcându-și pe gâtlej;

¹¹ mă auzeau cu-azul, mă fericeau cu mintea, iar ochiul, dând de mine, se abătea din drum.

¹² Că-am măntuit sărmanul din mâna celui tare și-am ajutat orfanul lipsit de ajutor;

¹³ cel ce era să piară mă binecuvânta, și binecuvântare din sufletul vădanei.

¹⁴ Dreptatea era zilnic îmbrăcămințea mea, cu judecata ca'ntr'un veșmânt

mă'nfăsuram.

¹⁵ Eram pe lume ochiul celor lipsiți de văz, piciorul celor șchiopi;

¹⁶ pe-atunci neputincioșii aveau în mine tată, pricini necunoscute tot eu le cercetam;

¹⁷ măselele din gură zdrobeam celor nedreptă, din dinții lor amarnici eu prada le-o smulgeam.

¹⁸ Și îmi ziceam: Cu vremea o să sporesc în vârstă și, ca finicu'n bucium, ani mulți ii voi trăi;

¹⁹ adâncul rădăcinii spre apă mi se'ntinde în timp ce roua cade și stă pe holda mea.

²⁰ Mărirea mea de-a pururi se înnoiește'n mine și se'ntărește arcul pe care-l tin în mână...

²¹ Pe-atunci ascultătorii la mine luau aminte, la sfatul meu tăceau;

²² mai mult decât vorbisem n'aveau nimic de spus, cuprinși de bucurie când iarăși le grăiam.

²³ Aşa precum pământu'nsetat aşteaptă ploaia, tot astfel ei, cu toții, ca eu să le vorbesc.

²⁴ De surâdeam spre dânsii, nu cutesau să creadă, lumina feței mele ei n'o slăbeau din ochi;

²⁵ le alegeam cărarea și le stăteam în frunte, trăind precum un rege în mijlocul oștirii, de vreme ce'ntristații m'aveau mângâietor.²

30

Răspunsul lui Iov (continuare).

²Slava de altădată a lui Iov nu se întemeia nici pe înțelepciune (care nu era a lui), nici pe putere (de care nu era însetat), ci pe coordonatele morale ale dreptății și milei.

¹Metaforă pentru bogățiile imense, nesfărșite, ale lui Iov.

¹ Și-acum, sunt râsul celor mai tineri decât mine; acum îmi fac dojană bezmeticii aceia pe-ai căror tați și mame eu nu dădeam doi bani și nu-i puneam de-o seamă cu câinii de la grajduri.

² Ei, cei a căror vlagă din mâini mi-era nimica, de vreme ce pierise'nainte de sfârșit

³ luptându-se cu lipsa și foamea; ei, cei care mai ieri fugeau prin stepă, sleiți și chinuiți,

⁴ și călăreau ecoul să-i dea târcoale mării când loboda-de-mare era mâncarea lor¹; ei, cei lipsiți de cinste, de slavă și de bine când ronțiau, de foame, copacii'n rădăcină,

⁵ s'au ridicat asupră-mi cu-avânturi de tâlhari,

⁶ ei, tâmpii, trogloditii de-abia ieșiți din peșteri²,

⁷ ei, tuse măgărească în cântec lin de strune, ei, râme pe sub crânguri sălbaticе, uscate,

⁸ copii de proști și nume al celor fără nume, a căror slavă strâmbă s'a stins de pe pământ!...

⁹ Acum le sunt chitară, acum sunt basmul lor!...

¹⁰ Mă'nvăluie cu ură și mi se țin de parte și-asupra feței mele nu și-au crutat scuipatul.

¹Joc verbal prin dubla folosire a aceluiasi cuvânt: **álimos**, care înseamnă „ceea ce îi aparține mării” sau „ceea ce e produs de mare” și „lobodă-de-mare”, plantă sărată ce crește pe țărmurile Mării Moarte și care se mănâncă în felul piurelului de spanac.

²Literal: „ale căror case erau găuri (troglai) de piatră”. (Substantivul trógle = „gaură” a dat naștere cuvântului generic troglodytes = troglodit; la origine locuitor al Etiopiei, care locuia în caverne.)

¹¹ Căci El, golindu-și tolba, m'a'nveninat cu chinuri, iar ei, slăbindu-și frâul, mi se hlizesc în față.

¹² În dreapta mea se scoală puiță și prăsilă picioarele'ntinzându-și și cale peste mine făcându-și, de pierzanie;

¹³ e cale bătucită, de vreme ce veșmântul mi l-au desprins de trup.

¹⁴ Săgetile Lui toate de sus m'au săgetat, cu vrerea Lui El face cu mine tot ce vrea, dureri mă tot frământă.

¹⁵ Durerile'mpotrivă-mi deodată s'au întors, nădejdea mea se duse ca spulberul de vânt, precum un nor se duse și mântuirea mea.

¹⁶ Și-acum, pâraie calde mi-i sufletul pe chip³ și'n zile de durere mă ține înzilierea;

¹⁷ mi-i somnul parcă, noaptea, din prăvăliri de oase, și nervii se desfac.

¹⁸ Cu strașnică tărie mă ține El de haină și de gâtlej mă strângă ca gulerul cămășii.

¹⁹ Tu mă socoți, pe mine, nimic decât noroi, că parc'as fi totuna cu praful sau cenușa.

²⁰ Strigat-am către Tine și, iată, nu m'ascultă, stătut-am în picioare și nu mă bagă în seamă;

²¹ atâtea, fără milă, s'au năpustit asupră-mi, căci Tu, cu mâna tare, mă bați necontentit

²² și cu dureri mă'mpresuri tăindu-mi orice cale spre mântuirea mea.⁴

²³ Că știu prea bine: moartea mă surpă din ce sunt, pământul fiind casa oricăruia pământean.

³Literal: „sufletul meu se revarsă asupră-mi”; metaforă pentru „a plânge”, „a vârsa lacrimi”.

⁴Ebr.: „Mă urci pe vânt, mă faci să-l călăresc / și mă risipești în furtună”.

24 O, dac'aș fi în stare să-mi curm odată viața, ori să mi-l rog pe altul s'o facă'n locul meu!

25 Că eu am plâns deasupra oricărui slabăbăog și-am suspinat văzându-l pe omul nevoiaș.

26 Și așteptând să-mi vină belșug de bunătăți, de zile rele, iată, din urmă'am fost ajuns.

27 M'aprind în măruntaie și fierb fără'ncetare și simt strânsoarea spamei și-a zilelor miloage.

28 Am tras, gemând, caleașca, dar fără frâu în gură, am stat în adunare și'ntr'insa am strigat;

29 sunt frate cu șacalii, prieten sunt cu struții;

30 mi-i pielea parcă toată'nvelită cu'ntuneric și oasele din mine'nvelite în arsuri;

31 chitara mea se'ntoarse cu strunele spre jale: cântării mele'nalte doar plânsul i-a rămas.

31

Răspunsul lui Iov (continuare).

1 Un legământ de taină-am făcut cu ochii mei: să nu-i opresc vreodată, cu gânduri, spre fecioară.

2 Și? ce mi-a dat ca parte din ceruri Dumnezeu, sau, jos, ca moștenire din cele preaînalte?

3 Au nu-i sortit să piară în beznă cel nedrept și'n grea înstrăinare nelegiu-ții toți?

4 Au El nu vede care e calea mea de-aici, și nu e El Acela ce-mi numără toți pașii?;

5 ori de-am umblat alături cu batjocoritorii, sau pasul meu grăbit-a cumva spre violenie?

6 Dar eu am stat cu totul în cumpăna cea dreaptă, ca'n ea să vadă Domnul neprihănirea mea.

7 Că pasul meu vreodată de se-abătu din cale, sau ochiul meu târât-a și inima cu el, sau m'am atins cu mâna de daruri necurate,

8 atuncea eu să seamăn, și altul să mă-nânce, și fără'de rădăcină să fiu pe-acest pământ!

9 Dac'am dorit o alta decât femeia mea și dac'am stat la pândă pe lângă ușa ei,
10 atunci și-a mea să-i facă plăcere altui om și pruncii mei să fie de-a pururi umiliți;

11 că ne'nfrânată este pornirea'nvăpăiată de-a pângări cu trupul femeia altui om;

12 că'n curgere de zile foc este, arzător, iar cel la care vine-i pierdut din rădăcină.

13 De n'aș fi luat în seamă dreptatea slugii mele, și-a slujnicei, când ele s'au socotit cu mine,

14 ce-o să mă fac când Domnul-mi va cere socoteală?, sau, de va fi'ntrebare, ce oare voi răspunde?

15 Ei [servii mei] în pântec n'au fost la fel ca mine? La fel am fost în pântec!

16 Pe nevoiașii'n lipsă eu nu i-am înșelat, nici c'am trecut pe-alături de lacrima vădanei.

17 Dac'am mâncaț vreodată eu singur pâinea mea și nu i-am dat dintr'insa și celui necăjit

18 – eu, cel ce, ca un tată, de Tânăr l-am hrănit și de la maica'n pântec am prinș a-i da povețe –,

19 sau de-am trecut pe lângă cel gol ce
sta să piară și nu l-am îmbrăcat,
20 de-a fost sărman pe lume și nu mi-a
mulțumit că-i ține cald la umeri tun-
soarea turmei mele,
21 de-am ridicat eu mâna să-l bat pe cel
sărman nădăjduind că astfel îmi sunt
într'ajutor,
22 atuncea al meu umăr din zgârci să se
dezghioace și brațul meu, de-a semeni,
din cot să se zdrobească.
23 Căci frica mea de Domnul m'a luat
în stăpânire și, când mă ia El Însuși,
de-abia că pot să'ndur.
24 De-am socotit vreodata că'n aur stă
puterea sau de mi-am pus nădejdea în
piatra nestemată,
25 dac'am icnit prea-vesel de multa mea
avere și mâna mi-am întins-o spre bu-
nuri fără număr,
26 dac'am văzut lumina din soare cum
păleşte sau luna în scădere – că'n ele
n'au nimic –
27 și inima din mine pe-ascuns s'a în-
selat și mâna mea mi-am dus-o la gură
s'o sărut¹,
28 atunci să-mi fie aceasta cumplită
făr'delege, că L-am mințit pe Domnul
Cel-mai-presus-de-ceruri.
29 De mi-am văzut prietenii căzând,
m'am bucurat și inima mi-am pus-o să
zică: Bravo, bravo!,
30 urechea mea s'audă blestemul meu
asupră-mi și'n neamul meu ocară să
fiu, și defăimat.

¹Versetele 26-27 se referă la adorarea astrelor și a fenomenelor cosmice, foarte frecventă în păgânătatea antică (și chiar la Iudei, prin contaminare, în vremea Regelui Manase, cf. 4 Rg 21, 3-5). Adorația era deseori exprimată prin a duce mâna la gură și a o săruta (gest pe care oamenii îl fac și în zilele noastre, ca semn de afecțiune a unoră către alții).

31 Iar slujnicele mele adesea de-ar fi
zis: O, cin' ne-ar face sațul din cărnuri-
rile lui? fiind eu foarte bun,
32 străinul niciodată nu-mi rămânea
afară, pe nou-venit o ușă-l întâmpina
deschisă.
33 Dac'am greșit, nevrându-l, și mi-am
ascuns păcatul
34 – că'n fața gloatei nu mi-am schim-
bat întâiul gând de-a nu le fi eu mar-
tor chiar împotriva mea..., de-a fost
flămând să-mi iasă din prag cu mâna
goală...
35 O, cine-mi va da oare pe cel ce mă
ascultă? Dacă'ntru Domnul nu m'am
temut de mâna Lui, dac'am păstrat în-
scrisul datornicului meu
36 ca să-l citesc, purtându-l la gât ca pe-
o cunună,
37 în loc de-a-l rupe'n două sau de a-l
da'napoi, aşa încât nimica să iau de la
datornic,
38 de-a suspinat pământul asupra mea
vreodata sau de i-am plâns vreodata
răzoarele'mpreună,
39 de i-am mâncat eu singur pute-
rea, făr' să-i dau, sau sufletul din
Domnul pământului l-am scos afară,
întristându-l,
40 atunci, în loc de grâne, urzică să-mi
răsară, și'n loc de orz, ciulini!"². [Aici]
au încetat cuvintele lui Iov.

32

Cuvântul lui Elihu.

²Nici Dumnezeu cu pedepsele, și nici prietenii cu sfaturile nu l-au putut convinge pe Iov că a păcătuit cu ceva. Începând cu versetul 7 al acestui capitol, el rostește o serie de blesteme condiționate care, laolaltă, se constituie într'o amplă pledoarie asupra nevinovăției sale.

1 Iar cei trei prieteni au încetat și ei să mai vorbească împotriva lui Iov, căci în fața lor era drept.

2 Atunci s'a mâniat Elihu al lui Varahil Buzitul¹, din spîta lui Ram² din țara Ausitei³; și foarte s'a mâniat el pe Iov, din pricina că acesta pretindea că e drept în fața Domnului;

3 dar el s'a mâniat foarte și pe cei trei prieteni, din pricina că ei nu fuseseră în stare să-i țină piept lui Iov cu răspunsurile lor și-l copleșiseră [doar cu învinuireal de a fi fost necredincios.

4 Elihu se aștepta ca ei să-i răspundă lui Iov, ca unii ce erau mai vechi de zile decât el.

5 Dar când Elihu a văzut că'n gura celor trei bărbați nu mai era nici un răspuns, atunci i s'a aprins mânia.

6 Și răspunzând Elihu al lui Varahil Buzitul, a zis: „De vreme ce-s mai tânăr, iar voi sunteți bătrâni, eu am păstrat tacere, temându-mă că'n față să spun și eu ce știu.

7 Și-am zis: Nu vârsta este în drept să glăsuiască, și nici cei grei de zile cunosc înțelepciunea,

8 ci duh e'n pământeni; suflarea, ea învață, a Celui-Preaputernic⁴.

9 Nu cei cu număr mare de ani sunt în-

¹„Buzitul”: membru al tribului ce se trăgea din Buz, menționat în Fc 22, 21 ca fiu al lui Nahor, fratele lui Avraam.

²Nu este sigur dacă Ram este o altă grafie a numelui personal Aram, menționat în Rut 4, 19 ca descendent al lui Iuda.

³„... din țara Ausitei”: mențiune ce se află numai în Septuaginta, imposibil de localizat, parcă anume introdusă de autor spre a-i conferi lui Elihu o aură de mister; vezi și nota de la 1, 1.

⁴Textual: „suflarea Atotputernicului”. Elihu crede că nu vârsta sau experiența este aceea care descoperă și garantează adevărul, ci iluminarea lăuntrică, cea care vine de la Dumnezeu.

telepți, și nici bătrâni-s cei ce țin judecata'n palmă.

10 De aceea v'am zis vouă: – Lucați-mă'n aminte, și-am să vă spun ce știu,

11 să-mi fiți auz în graiuri, ca'n grai să m'ascultați. Eu v'ascultai voroava, dar pân'la mintea voastră⁵, adică până unde e sfadă pe cuvinte.

12 Din graiurile voastre gândeam că voi pricepe, dar, iată, nu-i nici unul să-l fi rămas pe Iov, din voi nu, nu-i nici unul să-i fi răspuns la vorbă,

13 ca să nu ziceți: – Domnul, cu-a Lui învecinare, prin El înțelepciunea ascunsă am aflat-o!;

14 și v'ati întors la omul ca om dintotdeauna grăind cuvinte câte...

15 Și, vai, se'nspăimântără, mai mult n'au mai răspuns, cuvinte'mbătrânite li se'ncleiau în gură.

16 Și-am stat întru răbdare, căci n'am vrut să vorbesc, de vreme ce ei stat-au pe loc fără să răspundă. Acuma voi răspunde și eu, măcar în parte.”

17 Și răspunzând Elihu, a zis:

18 „Grăi-voi dimpotrivă; că plin sunt de cuvinte, că duhul meu lăuntric mă pierde și-mi dă ghies;

19 lăuntrul meu e parcă burduf cu must ce fierbe, cazan în clocoire ce-i gata să irumpă.

20 Grăi-voi deci din buze, ca să-mi aduc odihnă;

21 că nu-mi va fi rușine să stau cu omu'n față, nici silă nu-mi va face să văd un pământean;

⁵Formulare proprie Septuagintei. Acest vers însă se află numai în codicii Alexandrinus și Venetus. Îl încorporează Biblia lui Șerban, nu însă și cea din 1914. Ediția Rahlfs îl notează în sub-sol.

22 că nu mă știi să-i laud cuiva înfățișarea; de-i altfel, atunci viermii m'or roade și pe mine.

33

Cuvântul lui Elihu (continuare).

1 De aceea, Iov, ascultă cuvintele ce-ți spun, urechea ți-o aplacă spre graiul meu întreg.

2 Deschis-am gura, iată, și limba mea grăiește.

3 Eu inima curată o am întru cuvinte, priceperea din buze gândește ce-i curat.

4 Dumnezeiescul Duh pe mine m'a făcut, suflarea, ea mă'nvață, a Celui-Preaputernic.

5 Hai, dacă ești în stare, răspunde-mi la acestea; nu te grăbi, ci cată la mine, eu la tine.

6 Întocmai ca și mine, ești plăsmuit¹ din humă; da, din aceeași humă noi suntem plăsmuiți;

7 de aceea nici o spaimă nu-ți va veni din parte-mi, nici mâna mea asupră-ți va fi apăsătoare.

8 Tu însuți chiar ai spus-o în chiar auzul meu, din graiul gurii tale te-am auzit spunând:

9 – Curat sunt, fără vină, și n'am păcătuit, eu sunt fără prihană, iar nu nelegiuin;

10 dar El aflat-a'n mine o oarece prină, El socotește'n Sine că eu I-aș fi vrăjmaș,

¹Loc unic în Vechiul Testament pentru folosirea (de două ori) a verbului **diartízo** = „a plăsmui”, „a fasona”, „a modela”, „a aranja”, „a da formă”, ceea ce denotă crearea unei opere elaborate.

11 îmi vâră pe la glezne picioarele'n butuci și căile, pe toate, tot El mi le pândește...

12 Cum oare zici tu: Drept sunt, și nu m'a ascultat!, când veșnic este Cel de deasupra omenirii?

13 Si zici: De ce n'ascultă'n cuvânt dreptatea mea?...

14 Că de vorbit El, Domnul, vorbește doar o dată; a doua oară însă El Se rostește'n vis

15 sau, noaptea, în vedenie precum atunci când cade grea frică peste oameni la vreme de odihnă și somn în aşternut;

16 atunci El dă pe față ascunsul gând² din oameni, cu frică'n chipu-acesta prin gând înfricoșându-i,

17 ca astfel să-l întoarcă pe om din strâmbătate și trupul să i-l scape de prăbușire'n hău

18 și sufletul din moarte la pândă să i-l scoată spre-a nu fi și el unul din cei căzuți în luptă.

19 De-asemeni, îl mai mustră cu boală'n aşternut, când oasele dintr'însul – vai, multe! – amortesc,

20 când trupul nu-i primește nici aburul din pâine în timp ce bietul suflet poftește să mănânce;

² „...ascunsul gând” își propune să-l traducă, aici, pe grecescul **nόος-nous**, cuvânt cu un conținut foarte bogat și profund, frecvent nu numai în filosofia tuturor timpurilor, dar și în teologia paulină și patristică. El poate să însemne, printre multe altele, „gând”, „gândire”, facultatea de a gândi, de a raționa, de a pătrunde inteligibil în ființa ta lăuntrică. În cazul de față, Elihu postulează că somnul este o stare de latență a gândului, un gând pe care Dumnezeu îl dă pe față (**anakalýpto** = „a dezveli”, „a dezvălu”, „a vorbi deschis”, „a da pe față” – vezi și Iov 20, 27; 28, 11) prin mijlocirea visului sau a vedeniei onirice, fenomene menite să neliniștească sau să însăși mână prin însăși natura lor neobișnuită.

21 acestea, pân'ce carnea din el îi puzărește și oasele, golite, încep să i se vadă,

22 pân'sufletul dintr'însul se-apropie de moarte și viața lui, de iad.

23 De-ar fi chiar mii de îngeri aducători de moarte, lui rană nu-i va face nici unul dintre ei când inima-i gândește³ întoarcerea la Domnul și omului va spune păcatul său întreg și-si va vădi de față cu toți fărădelegea;

24 atunci El [Domnul] nu-l va lăsa să cadă'n moarte și-i înnoi-va trupul ca varul pe perete și oasele lui iarăși cu măduvă le-o umple

25 și fragedă-i va face lui carnea, ca de prunc, și-i va reda lui însuși bărbatul între oameni.

26 El Domnului se roagă, și Domnul îl ascultă, și va intra cu față curată'ntru mărire și veste dă'ntre oameni de mântuirea sa.

27 Atunci de-abia el, omul, s'o'nvinui pe sine: Greșit-am, făr' să-mi vină pe deapsă pe măsură;

28 am suflet: mântuiește-l de tot ce-i stricăciune!, am viață: fă-o astăzi să vadă'n veci lumina!...

29 Pe-acestea toate, iată, le face Cel-Puternic cu omul: da, trei căi

30 prin care El mă scapă cu sufletul din moarte, aşa ca viața'n mine să-L lăude'n lumină.

31 Iov, ia aminte bine, ascultă la ce-ți spun, fii mut, eu voi vorbi.

³Textual: „de va gândi cu inima”. Întoarcerea la Dumnezeu trebuie să fie un act nu numai al intelectului, ci și al simțirii, inima fiind considerată sediul sentimentelor. Asocierea dintre **nós** și **kardía** va căpăta o profundă dimensiune duhovnicească în practica isihaștilor, a căror rugăciune se va numi „a minții în inimă”.

32 De ai cuvintele tine, atunci, te rog, răspunde-mi!; grăiește, că mi-i voia ca tu să ai dreptate;

33 iar dacă nu, ascultă; să taci acum spre cel ce te'nvăță'Ntelepciunea".

34

Cuvântul lui Elihu (continuare).

1 Elihu a vorbit mai departe și a zis:

2 „Deci, ascultați la mine, voi, cei cu'Ntelepciunea, deschideți-vă-aузul, voi, cei ce-aveti Știință;

3 urechea e cea care cuvintele le cearcă aşa precum gâtlejul mâncările le gustă.

4 Să judecăm de-aceea noi însine ce-i drept, e bine să cunoaștem noi între noi ce-i bun.

5 Fiindcă Iov a spus-o cu gura: – Eu sunt drept, dar Domnu'ndepărtează de mine judecata;

6 El judecății mele i-a'mpotrivit minciuna; adâncă mi-i săgeata; eu, fără strâmbătate...

7 Ah, cine e ca Iov să bea cu ușurință batjocura ca apa,

8 fără păcat și fără nici cea mai mică vină și făr' să-și fi dat mâna cu cei fără de lege, nici să fi mers pe cale cu cei necredincioși?

9 Să nu zici: – Nu e omul cel care cercetează, ci de la Domnul-i vine cerească cercetare.

10 De-aceea luați aminte, voi, inimi pri-cepute: Nu-mi fie ca sub Domnul să fac ceva de rău, sub Cel-Atotputernic să-l tulbur pe cel drept;

11 Căci El plătește omul întocmai după faptă, da, El pe om îl află în chiar purtarea lui.

12 Tu crezi că Domnul face ceva lipsit de noimă, că Cel-Atotputernic încurcă judecata,

13 El, Cel ce-a dat pământul? Cine-a făcut pământul și lumea de sub cer?

14 Că dacă vrea El totul pe loc să se opreasă și duhul¹ dintr-o dată să-l țină lângă Sine,

15 atunci deodată totul din viață ar muri și omul s-ar întoarce'n pământul de'nceput.

16 De nu pricepi, ascultă!, auzul tău să vadă cuvintele cum sună!

17 Vezi tu că veșnic este, și'n veșnicie drept, Cel ce urăște'n lume din veac fărădelegea și-i pierde pe cei răi,

18 El, Cel ce poat' să-i spună'mpăratului: Netrebnic!, și celor mari ai lumii, la fel: Nelegiuți!

19 Cel ce Se uită întă în ochi la cel cinsit nu știe să-i cinstescă'n cuvânt pe cei bogăți, să-i laude la chip

20 pe cei ce'n van se roagă și strigă către om, nelegiuții, zbirii sărmanilor din poartă.

21 Căci El pe om nu-l vede decât în fapta lui, dar nici ea, fapta'n sine, nici ea nu-L dă uitării²,

22 că pentru cel nemernic nu-i loc de ascunzis;

23 de-acum pe omul-semen mai mult n'o să-l înșele, fiindcă Domnu-Și are privirea peste toti;

¹Aici nu e vorba de Duhul Sfânt, ci de duhul lui Dumnezeu care pune și menține totul în mișcare. În ebr.: „Dacă El Și-ar chema duhul înapoi / și suflarea Și-o va aduna la Sine...”, un paralelism sinonimic care pledează pentru nemajuscarea substantivului „duh”.

²Chiar dacă omul păcătos, nelegiuțul, e dispus să facă abstracție de existența și vegheia lui Dumnezeu, conștiința care rezidă în faptă nu poate scăpa, până la urmă, de această prezență.

24 El, Cel ce le cunoaște pe cele neștiute, slăvite, minunate și multe fără număr,

25 El este Cel ce știe și faptele lor toate și Se întoarce noaptea și-i culcă la pământ.

26 Pe cei fără credință îi mistuie și-i stinge, dar ei, cu toate-acestea, nu pier și'n fața Lui³,

27 ei, cei ce de la legea lui Dumnezeu s'au dus și nici nu cunoscură a' Sale judecăți,

28 făcând la El s'ajungă strigarea celor slabii, la El, Cel ce le-aude acestora strigarea.

29 Când El Se liniștește, au cine-I bagă vină? când El Și-ascunde fața, au cine-L va vedea? El pentru neam e unul, și-același pentru om,

30 și dacă'nchide ochii când om viclean domnește, o face pentru răul ce vine din popor.

31 Când cineva Îi spune: – Am luat zălog, dar gata, de-acum n'o să mai iau,

32 arată-mi Tu aceea ce nu pot eu să văd, și-o altă nedreptate de-acum nu voi mai face...,

33 nu de la tine oare îți vei plăti greșala?, căci tu ești cu cărtea și-ai început, nu eu; de știi ceva, vorbește!

34 De-aceea înțelepții cu inima grăi-vor, aşa cum înțelepțul m'ascultă'n tot ce spun.

35 Dar Iov nu intru dreapta priceperă grăit, iar vorbele lui toate-s lipsite de știință.

36 Nu, Iov, ci te învață să nu mai dai răspunsuri precum cei ne'ntelepți,

³Dispariția fizică a păcătoșilor pedepsită de Dumnezeu nu înseamnă că ei au dispărut și din perspectiva unei judecăți finale, definitive.

37 ca nu cumva prin asta să ne sporim păcatul; că grea fărădelege va fi deasupra noastră de-om spune vorbe multe având pe Domnu'n față".

35

Cuvântul lui Elihu (continuare).

1 Elihu a vorbit mai departe și a zis:

2 „De ce-ai adus tu toate acestea'n judecată? Tu cine ești, de zis-ai: – Eu, eu sunt drept la Domnul!?,

3 sau spui: – Ce-mi este bine sau rău, păcătuind?

4 Acum îți voi răspunde, și tie, dar și celor ce-ți sunt prieteni, trei.

5 Privește'n cer și vezi și socotește norii, cât îți sunt ei de sus.

6 Păcătuiești; ei, și? iar dacă mult îți este păcatul, ce poți face?

7 De vreme ce, să zicem, ești drept, Lui ce-o să-I dai? sau, dacă vrei, ce oare ia El din mâna ta?

8 Păcatul tău l-atinge tot pe un om cantică, dreptatea ta-l privește pe fiul pui de om.

9 Ei sunt acei ce strigă sub cruntă asuprișă și ei răcnesc din brațu'nmulțit în jurul lor.

10 Si n'au zis: – Unde-i Domnul, Cel care m'a făcut? și Cel ce rânduiește vecheri la ceas de noapte,

11 Cel ce mă osebește de vitele țărănești, de păsări în văzduh?

12 Acolo or să strige și n'or fi auziți, și aceasta din pricina ocării celor răi.

13 Că Domnul nu voiește să vadă fără-decalea¹; Atoatețiitorul, El Însuși ia aminte

14 la cei fără de lege, și mă va măntui. Iar dacă poți să-L lauzi, aşa cum este El, El te-o chema'nainte-I și te va ju-deca.

15 Și-acum, că nici mânia nu I se ia în seamă și nici că El cunoaște prea bine ce-i greșala,

16 zadarnic își deschide Iov gura să grăiască și, neștiind ce spune, se-agăță de cuvinte".

36

Cuvântul lui Elihu (continuare).

1 Mergând mai departe, Elihu a zis:

2 „Îngăduie-mă încă puțin, ca să te-nvăț, că'n mine încă este destul din ce-am să-ți spun.

3 Știința mea cea multă porni-va de de-parte, iar eu din fapte drepte porni-voi să grăiesc

4 cu-adevărat; că altfel, de-ar fi din vorbe strâmbă, tu strâmb vei înțelege.

5 Să știi și tu că Domnul n'alungă pe cel bun, pe cel ce-și ia putere¹ din inima lui tare;

6 pe cel fără de legea nu-l cheamă iar la

lui Iov (de șase ori) și în Cartea Proverbelor (o dată) și înseamnă tot ceea ce nu este la locul său, ceea ce e alături de calea normală, ceea ce e straniu, insolit, extravagant, incomod, fără noimă. Deseori (ca și în cazul de față) e folosit în paralelă cvasi-sinonimică cu **ánomos** = nelegiuță, cel fără de lege. Spre deosebire de acesta, care are o nuanță statică, primul introduce dinamismul păcatului care se face din mers, prin simpla abaterie de la calea lui Dumnezeu.

¹Termenul **asevés** îl desemnează pe omul necredincios, dar și pe cel ce are o credință, dar e lipsit de evlavie, de trăirea credinței, de respectarea normelor morale ce izvorăsc din propria-i credință.

¹Cuvântul **átopos** nu se află decât în Cartea

viață², dar de la El săracii își vor primi dreptatea;

7 El nu-Și întoarce ochii din fața celor drepti, ci cu'mpărați'i'n tronuri biruitori îi face; și se vor înălța.

8 Cei slabii, încătușații, picioarele și-or prinde în lațul săraciei

9 și-apoi li se va spune'n poveste ce-au făcut și ce-au greșit, anume că se credeau puternici.

10 Ci El va lua aminte cu-auzul la cel drept zicând: – Se vor întoarce din strâmbătatea lor.

11 De-or asculta [de Domnul] și dacă-I vor sluji, în bunătăți plini-vor belșugul lor de zile și'n cuviință, anii.

12 Necredincioșii însă nu se vor măntui, că n'au avut voință pe Domnul să-L cunoască, și dacă au fost sub ceartă, ei tot n'au ascultat.

13 Fățarnicii lăuntrici³ își vor stârni mânie; nu vor striga, căci gura le e de-acum legată.

14 De Tânăr să le moară, deci, sufletul din ei și viața lor să fie rănită-adânc de

²zoopoiéo = „a face (pe cineva) viu”, „a însufleții”. Bâtrânnii noștri din 1688 și 1914 îl traduc cu „a învia”. Înțelesul versului este acela că Dumnezeu nu-l va rechema la viață („spre înviearea vieții”, In 5, 29) pe cel ce nu și-a trăit adevărul credinței. Compară și cu In 5, 21: „Tatăl și învie pe cei morți și le dă viață”. Așadar, e vorba nu numai de învie ca fapt în sine, ci și de ceea ce urmează după ea: viața (la Evangelistul Ioan cuvântul „viață” nu se referă niciodată la viața fizică, ci numai la cea spirituală), sau judecata (osânda).

³Literal: „fățarnicii cu inima” (**hypokritai kardía**). Este vorba nu de ipocriții clasici, care-i însăla pe oameni prin aparențe false, ci de ipocriții care se însăla pe ei însăși, în forul lor interior, printre' subtilă pervertire a adevărului obiectiv într'un adevăr personal. Dacă fățarnicul din prima categorie își conduce în mod deliberat ipocrizia, cel de-al doilea riscă să nu se mai poată controla.

îngerii,

15 că ei pe cel nevolnic și slab l-au necăjit; dar [Domnul] rânduiește dreptate celor blânzi.

16 Pe tine dar din gura vrăjmașilor te-o scoate să-ti fie masa'ntinsă și plină de grăsime, încât să se reverse'n adâncul de sub ea.

17 Nu, nu va sta dreptatea departe de cei drepti!

18 În schimb, mânie mare pe cei necredincioși cu daruri necurate primite pe nedrept.

19 De bunăvoie mintea să nu te-abată'n cale, ea, de la ruga celor slăbiți întru nevoi. Din cei ce au puterea

20 să nu-l scoți pe nici unul afar' în toiul nopții că'n locul său să urce mulțime de norod,⁴

21 ferește-te să lucri ceva fără-de-cale, că'ntru aceasta liber vei fi de săracie.

22 Cel-Tare întărește întru tăria Lui, că, iată, cine-i oare puternic cum e El?

23 Cine-a făcut cercare în lucrurile Lui și cine-i ca să-I spună: Strâmb ai lucrat aici!?

24 Adu-ți aminte: mare-i lucrarea Lui, pe care o laudă tot omul.

25 Tot omul vede'n sine câți pământeni ca dânsul au trupul plin de răni.

26 Cel-Tare-i pretutindeni, dar noi nu vom cunoaște al anilor Săi număr, fiind el nesfârșit.

⁴Text dificil, cu punctuație derutantă în Septuaginta. Cât despre cel masoretic, el este atât de alterat, încât versetele 19 și 20 sunt foarte de parte de un înțeles căt de căt limpede, ceea ce-l face pe Osty să le lase netraduse, spre a nu cădea în capcana unor tălmăciri fanteziste. Cel de față pare a se referi la greșala de a detrona o personalitate spre a o înlocui cu entități gregare.

²⁷ Bob numărat Îi sunt Lui grăunții mici de ploaie, cei ce'naintea ploii se strâng, de sus, în nor;⁵

²⁸ când cad, ei cad în sine ca niște vechituri umbrind mulțimi nespuse de pământeni cu norul. El vreme rânduită la fiare și cirezi, ca ele să-și cunoască, la ceasul lor, culcușul. Acestea toate'n cuget nu-ți dau nici o uimire? și inima din tine nicicum n'o primenesc?

²⁹ Și dacă vei pricepe cum se lărgește norul fiind cu sine însuși egal în cortul lui,

³⁰ ei bine, iată, [Domnul] a'ntins spre el o rază, și el acoperit-a străfundurile mării.

³¹ Că'ntru acestea [Domnul] va judeca popoare și celor în putere le dă belșug de hrană.

³² Cu mâinile-amândouă El fulgerul ascunde și tot El îl trimită spre țintă să lovească;

³³ tot El îi dă de veste prietenului Său, și despre-agoniseală, și despre nedrepitate.

37

Cuvântul lui Elihu (continuare).

¹ Da, inima din mine sub cer s'a scuturat și-a curs din locul ei.

² Auzi, ascultă'n iureș a Domnului mână, cum cercetarea-I iese din gură ca un tunet.

⁵ Elihu deschide o amplă pledoarie menită să ateste puterea și măreția lui Dumnezeu ce se manifestă îndeosebi prin fenomenele meteorologice (fenomene, adăugăm noi, pe care omul nici astăzi nu le poate controla), cu scurte și neașteptate incursiuni în efectele acestora asupra omului și animalelor. Autorul folosește uneori metafore de o rară subțireime.

³ Sub ceru'ntreg țâșnirea, lumina Lui, ea însăși pe aripile Terrei.

⁴ În urma ei, un vuiet cu voce de strigare: El tună lung din glasul nestăvilișii Lui, nimic nu se oprește, căci vocea Lui se-aude.

⁵ Cel-Tare face tunet din glasu-I minunat căci lucruri mari lucrează, necunoscute nouă.

⁶ Poruncă-i dă zăpezii: – Te-așterne pe pământ!, și ploi să cadă iarna, ale puțerii Lui.

⁷ Pe omul tot, El pune, cu mâna Sa, pe cete, aşa ca fiecare să-și ştie slabiciunea.

⁸ Sălbăticiunea intră sub adăpostul ei și-adoarme în culcuș.

⁹ Furtuna vine'n cercuri din tainice cămări, din culmi înalte, frigul.

¹⁰ Suflarea Celui-Tare preface apa'n gheață, El cârmuiește apa precum îi este voia;

¹¹ și norul se prelinge ungând pe cel ales¹, lumina lui pătrunde prin ceată, risipind-o.

¹² El este Cel ce'nvârte, rotund, pornite cicluri, în propria-I voință, spre săvârșirea lor; oricâte poruncește se rânduiesc printre'Insul, cu totul, pe pământ:

¹³ ori pentru vreo certare, ori pentru moarte'n lut, ori pentru orice milă ce s-ar afla într'Insul.

¹⁴ O, ia aminte, Iov, stai locului și'nvață a Domnului putere!

¹ Asocierea, aproape suprarealistă, dintre „norul” care, de obicei, udă prin ploaie, verbul „a aplica un unguent” și adjecтивul substantivat „alesul” sau „cel ales” poate constitui o referire la norul care l-a „uns” pe Moise ca ales al lui Dumnezeu. Textul capătă astfel o dimensiune duhovnicească.

15 Știi tu ce așezare Și-a pus în fapte Domnul când El din întuneric a izvorât lumină?

16 Știi tu vârtejul tainic ce risipește norii și taina din lăuntru-a căderii celor răi,

17 tu, omul cel al cărui veșmânt se încărcea când vântul din austru se odihnește'n câmp?

18 Poți tu să'ntinzi tăria cu Cel-De-odinoară, cea tare ca lumina răsfrântă'n revărsări?

19 Învață-mă, hai, spune-mi, ce voi grăbi cu El? și, dacă da, eu vorba mi-o pripomesc aici.

20 Stau oare lângă mine un scriitor, o carte, ceva care să-l facă pe om să stea tăcând?

21 Că nu toți văd lumina aceea preacurată de-atunci, din începuturi, lucind din depărtări, aşa cum ea lucește când El aprinde norii,

22 da, nori de miazănoapte, cu fața lor de aur, în care numai slavă e-Atoatețiitorul.

23 Că nu aflăm un altul la fel întru putere ca El, Cel ce dreptate le face celor drepti; tu nu vrei să-L auzi?

24 De aceea ne vom teme noi, oamenii, de El, cu teama omenească a ini-mii'nțelepte".

38

Cuvântul lui Dumnezeu către Iov.

1 După ce a încetat Elihu de a mai vorbi, zis-a Domnul către Iov prin vîfor și nor¹:

¹Iov îi ceruse lui Dumnezeu să compara

2 „O, cine e acela ce sfatul Mi-l ascunde și-n noduri de cuvinte M'ascunde chiar pe Mine?

3 Încinge-ți bărbătește mijlocu'n cingătoare: Eu întrebări voi pune, iar tu ai să-Mi răspunzi.

4 Unde erai când Însumi întemeiam pământul? Hai, spune-mi, dacă știi!

5 Știi oare cine-anume i-a hotărât măsuri, sau cine-a pus o plasă de funii peste el?

6 și, dacă-l țin pilaștrii, în ce sunt ei înfipti? sau cin' i-a pus tărie de piatră unghiulară?

7 hai, cine?; toate-acesteia când stele se nășteau și îngerii Mei (da, toti!) Mă preamăreau în cor?²

8 Când marea se născuse din sânul maiciei sale și se vărsa pe-alături, au cine angrădit-o?

9 că scutce de neguri am pus pe trupul ei și norul drept veșmânt

10 și'n jurul ei hotar și lacăte la porți,

11 zicându-i: – Pân'aici doar să vii, și nu mai mult, și valurile tale să se zdrubească'n tine!

12 Au peste tine'ntins-am aripile lumi-nii, și'n veacul tău menirea luceafărui-și căta,

amândoi în fața unei instanțe supreme, pentru ca el să se poată dezvinovăti. Iată că Dumnezeu rupe tăcerea și-i vorbește, dar nu ca parte egală, ci ca un Atotputernic, deseori folosind ironia. Vîforul și norul sunt elemente prin care Dumnezeu Se descoperă pe Sine; în Textul Masoretic: „i-a răspuns din mijlocul furtunii”; Septuaginta menține „norul” ca formă vizibilă prin care Dumnezeu îi vorbise și lui Moise.

²„și toți fiilii lui Dumnezeu strigau de bucurie”. Oricum, e vorba de un monoteism pur, în care nu există nici cea mai slabă urmă a credinței în preexistența răului.

13 anume să apuce pământul de la colțuri să-l scuture de toată nelegiuirea lui?³

14 Au tu ai luat țărână din lut și i-ai dat viață și ai făcut dintr'însa pământ cuvântător?

15 Au tu ai luat lumina din cei nelegiuitori? dar brațul celor mândri, au tu l-ai sfărâmat?

16 Venitu-i-ai tu mării'n adâncuri, la izvoare? umblat-ai tu vreodată pe urmele genunii?

17 Ti s-au deschis, de frică, cumva, porțile morții⁴ și s'au holbat'nainte-ți ai iadului portari?

18 Aflat-ai tu lățimea pământului sub cer?, hai, spune: câtă, cum e?,

19 și unde-i țara'n care se ghemuie lumina? dar bezna, ce loc are?

20 de le cunoști hotarul, hai, du-Mă tu de mâna la'ncheietura lor!

21 Le știi?, că doar pe-atuncea erai și tu născut, și-al anilor tăi număr îl știi cât e de mare...⁵

22 Ajuns-ai tu vreodată'n cămările zăpezii? dar grindina, văzut-ai din ce cămări se-azvârle

23 ca Eu să-ți port de grija când te pândesc vrăjmașii la vreme de războaie, la ceas de bătaлиi?

24 De unde iese bruma? de und' se răspândește austrul pe pământ?

³Pământul este scuturat ca o pătură de pe care fug praful și impuritățile; lumina zilei este aceea care pune nelegiuiri pe fugă (vezi Iov 24, 16).

⁴„Porțile morții”: porțile care închid împărăția morților (iadul, hades-ul, řeol-ul). Expressie folosită și în Ps 9, 13; 106, 18). Dumnezeu este singurul Care poate pătrunde, ca un Stăpân, prin aceste încuietori, așa cum o va face Iisus Hristos, la Înviere, prin pogorârea la iad.

⁵Ironie divină!

25 Au cine-i gata ploii largi curgeri în șuvoaie și fulgerului cale și tunetului drum,

26 așa încât să plouă'n pământ nelocuit și'n apriga pustie umblată de țipenii,

27 să sature pământul înțelenit, desert, să facă să răsără pășuni cu iarba deasă?

28 Hai, cine-i tată'l ploii și cine-i cel ce naște în aer stropi de rouă?

29 Ce pântec naște gheața și cine zămislește, mai blândă, bruma'n cer,

30 să se pogoare, apă, dar nu curgând ca apa? Adâncul are-o față; ei, cine-a rânduit-o?

31 Știi tu prin ce belciuge Pleiadele se leagă? Deschis-ai tu'ngrădirea ce ține Orionul?

32 Au tu ești cel ce sparge, la vreme, Zodiacul și-aduce jos, de chică, luceafărul-de-seară?

33 Ce zici?: cunoști tu oare schimbările din cer și cele de sub ceruri, că laolaltă merg?⁶

34 Poți tu să chemi la tine, cu voce arsă, norul, și el să mi te-asculte cu revărsări de apă?

35 Poți tu trimite'n țintă iuți trăsnete, și ele să meargă și să-ți spună: – Ajuns-am; ce să facem?...

36 Cine i-a dat femeii știința de a țese, ca și pe-aceea, veche, de-a face aleșături?

37 Au cine ține'n număr, cu'ntelepciune, norii, și cerul îl apleacă, prielnic, spre pământ,

⁶Versetul nu implică, neapărat, o doctrină astrologică, ci observația că anumite fenomene terestre sunt determinate sau condiționate de fenomene cosmice (cum ar fi atracția și fazele lunii asupra mareelor sau asupra ciclului sanguinal femeii).

38 să se reverse-asupră-i ca pulberea'n vântoase, măcar că-l întărisem ca piatra'n patru muchii?

39 Tu ești cel ce vânează mâncare pentru lei și potolește foamea balaurilor mari,

40 când toți aceștia, gheme'n culcușuri, stau la pândă sau se ascund în dese hătișuri prin păduri?

41 Cine-a avut în grija să'ndestuleze corbul, când puii lui spre Domnul de foame croncănesc și umbă'ncocoace'ncolo în căutarea hranei?

39

Cuvântul lui Dumnezeu către Iov (continuare).

1 Stii tu sorocu'n care nasc caprele-de-stâncă? ai urmărit tu vremea cerboaielor când fată?

2 Din lunile lor grele ai numărat vreuna? și din dureri născânde au tu le-ai dezlegat?

3 Hrănitu-le-ai tu puii'n afară de orice spaimă? Durerile lor toate au tu le-ai alinat?

4 Că ele-și uită puii, aceștia se prăsesc și pleacă de la ele și nu se mai întorc.

5 Cine-a lăsat asinul sălbatic să stea liber și de la iesle slobod de legătura lui?

6 Că'n felul său de viață Eu pusu-iam pustia și, drept ocol, pământuri cu buza'n sărătură,

7 să-și râdă el de zarva orașelor-viespare și nici să nu audă strigare de stăpân,

8 ci sus în munți să-și cate pășunea răcoroasă din tot ce e verdeată.¹

9 Tu crezi că inorogul² va vrea să-ți fie slugă sau să-și petreacă noaptea dormind la ieslea ta?

10 Poți tu să-i pui pe coamă un jug legat în bice și să-ți faci să tragă în brazda ta la plug?

11 Sau, pentru că-i puternic, îți pui nădejdea'n el și toate ale tale le lași pe seama lui?

12 Crezi tu că roada holdei el tie-ți-o va da și-o va aduce'ntocmai la aria de treier?

13 Știi struțul?: are aripi ce'n umbra lor se'ntind; vai, struțul: ce frumoase sunt aripile lui!

14 Când el sămânța-și lasă cu ouale'n țărâna să se clocească'n spuza nisipului fierbinte,

15 el uită că piciorul le poate risipi și fiarele pustie le pot strivi sub labă.

16 De pui nu-i este milă, de parcă nu-s ai lui, nu-și teme osteneala c'ar fi fără folos;

17 că Dumnezeu nu-i zise să aibă'ntelepciune și nici părtaş îl face priceperii obștești,

18 dar, când îi vine vremea să se ridește'nalt, atunci în fugă-și râde de cal și călăreț!...

19 Ah, calul! Iată, calul: Au tu i-ai dat puterea, sau tu i-ai pus în coamă mândria de-a'ngrozi

nul sălbatic, există o înțelepciune a lui Dumnezeu: singurătatea sa îi asigură o libertate și o liniște pe care nu o pot avea oamenii, mai ales cei îngămădiți în marile lor așezări. Într'un fel, imaginea prefigurează viață pustnicilor de mai târziu, o viață singuratică și aspră, dar singura ce le poate oferi „isihia”.

²Inorog: animal fabulos unicorn, simbol al puterii invincibile (vezi și Nm 23, 22). Textul Ebraic sugerează (în funcție de traducători): „bivolul”; „boul sălbatic”; „bizonul”; „taurul”.

¹Chiar în asprimea vieții pe care o îndură asi-

20 când arme și armură i s-au lipit de trup și pieptul i se umflă de slavă și ndrăznire?

21 El sapă cu copita și'n sine se'ndârjește și aprig ieșe'n câmp.

22 Săgețile ce plouă'mpotrivă-i nu le vede, de armă nu se teme:

23 și sabia, și arcul luceșc pe trupul său.

24 Prins parcă de mânie, lovește'n loc pământul și nu-și găsește-astămpăr decât când goarna sună.

25 Iar când trompeta sună, el zice: – Bine, haideți!, și-adulmecă războiul cu chiot și strigare.³

26 Din mintea ta stă șoimul cu aripile'ntinse și nemîscat în aer, cătând spre miazăzi⁴?

27 Au din a ta poruncă se'nalță'n slăvi vulturul? prin tine el, zgripțorul,⁵ șezând pe cuibul său

28 ascuns în stâncărie,

29 de-acolo-și cată hrană scrutând nemărginirea cu ochii-i de otele?;

30 iar puui săi, alături, se tăvălesc în sânge; că unde sunt măceluri, acolo e și el".

40

Iov îngaimă un răspuns, Domnul îi vorbește din nou.

³Ideea generală a fragmentului (vv. 19-25) este aceea că dresarea animalului de către om (în spetă, aceea a calului) nu e posibilă decât în funcție de însușirile naturale ale celui ce se lasă dresat, însușiri care, în primă și ultimă instanță, sunt de la Dumnezeu.

⁴„Spre miazăzi”: direcția în care migrează păsările.

⁵„Zgripțorul” (**gyps**) e una și aceeași pasăre cu „vulturul” (**aetós**), numai că se pune accentul pe ideea că e o pasăre de pradă.

1 Si Domnul i-a mai grăit lui Iov, zicând¹:

2 „Crezi tu că poți să-L judeci pe Cel-De-a-gata-Sieși?, că Dumnezeu răspunde cumva mustrării tale?”

3 Si Iov I-a răspuns Domnului, zicând:

4 „Mă judec eu cu Domnu'n dojană și mustrarare, eu, bietul, cel ce'n față cu'acestea sunt nimic? cu-atâtea înainte-mi, eu ce să mai răspund? Ci mâna mi-o voi pune, cuminte, peste gură:

5 dac'am vorbit o dată, de-acum nu mai vorbesc”.

6 Dar Domnul, răspunzându-i lui Iov, i-a zis din nor:

7 „Nu! Strânge-ți bărbătește mijlocu'n cingătoare: Eu întrebări voi pune, iar tu ai să-Mi răspunzi.²

8 Te-abăti din judecată și-o măsluiești măiestru ca să te-arăți tu drept?

9 Au brațul tău e-asemeni cu-al Domnului din cer, sau glasul tău e tunet aşa cum este-al Lui?

10 Atunci, hai, pune-ți pene și zboară și te-avântă și'mbracă-te cu slavă și cinsti până'n tălpi:

11 Trimitе-ți vistavoi să-ți trâmbițe mânia, smerește-i tu pe cei ce te'nfruntă cu trufie,

12 topește-i pe cei mândri, stârpește-i tu de'ndată pe cei necredincioși,

13 ascunde-i în pământ și fă-le frumușetea din chip să se dezghioace!

¹În unele ediții mai vechi ale Septuagintei acest verset și următoarele patru fac parte din capitolul precedent, ca versetele 31-35; aşa se află și în edițiile românești dintré 1688-1914. Versiunea de față însă urmează ediția Rahlfis.

²Acstea două versuri sunt repetarea exactă a celor din 38, 3, ceea ce pare o nouă ironie divină.

¹⁴ De faci aşa, Eu Însumi Mă pun de mărturie că dreapta ta e'n stare, și ea, să mântuiască.

¹⁵ Dar, iată, lângă tine stă el, Hipopotamul³! El paște iarba verde întocmai ca și boul.

¹⁶ Vezi ce putere are în coapsele-i de piatră și ce putere'n mușchii îngrămădiți pe pântec;

¹⁷ el coada și-o'ncordează de parcă ar fi de cedru și za îi este trupul, cu'mpletituri de vine;

¹⁸ cât despre coaste, ele sunt coaste de aramă, spinarea toată-i parcă de fier topit, vărsat.

¹⁹ El de la Domnul este zidirea cea dintâi⁴, făcută ca să-și râdă de ea îngerii Săi⁵;

²⁰ iar de-a venit în munte stâncos, prăpăstios, subpământene bestiile⁶

³Substantivul **therion** desemnează o fiară ferocă, uriașă, monstruoasă, aproape fabuloasă, fără să-i aparțină unei anume specii. Un astfel de monstru indică și cuvântul **Beheimoth** din Versiunea Ebraică (folosit la pluralul intensității, așa cum face și cea greacă – **thería**), cu precizarea: „pe care Eu l-am făcut ca și pe tine”, o expresie mai directă decât „lângă tine” (sau: cel ce-ți stă alături în marea familie a creaturilor). Majoritatea tălmăcitorilor și exegetilor sunt de părere că descrierea amănunțită pe care i-o face, mai jos, autorul, indică hipopotamul. Oricum, e vorba de „simbolul forței brutale pe care Dumnezeu o stăpânește, dar pe care omul nu o poate îmblânzi” (BJ).

⁴ „...cea dintâi”: fie în timp, fie pe scara puterii.

⁵ Imagine de o mare subtilitate stilistică: forța pe care omul n'o poate stăpâni, dar din care Dumnezeu a făcut un fel de jucărie pentru copii. Textul Ebraic (deteriorat) a dat naștere mai multor variante de traducere, dintre care cea mai „limpede” pare a fi: „El e cea dintâi făptură a lui Dumnezeu; Făcătorul ei a amenințat-o cu sabia” (BJ).

⁶Literal: „patrupede din Tartar”; „îngerii” de la polul opus.

se'nveselesc de el.

²¹ El doarme pe sub feluri și feluri de copaci, pe lângă păpurișuri și trestii și rogoz,

²² dar și copaci cu fală se'naltă'n umbra lui, ai țarinii pilaștri cu ramuri și stâlpări.

²³ De se revarsă apa umflată, el nu simte, sperând că și Iordanul va curge'n gura lui.

²⁴ Cine-l va prinde oare, întreg, în văzul său și-i va străpunge nara?

²⁵ Vei pescui tu oare'n cârlig Leviatanul⁷ să-i pui la nas căpăstru,

²⁶ să-i pui belciug în nară și să-l străpungi în falcă cu toartă de argint?

²⁷ Îți va vorbi el ție rugându-se de tine cu grai de umilință?

²⁸ Va face el cu tine un legământ de pace și-l vei lua la tine ca să-ți robească'n veci?

²⁹ Te vei juca cu dânsul cum joci o păsăruică, legându-l ca pe vrăbii'n hărjoană de copii?

³⁰ Hrăni-se-vor dintr'insul, precum din pește, neamuri, și-or vrea Fenicienii să și-l împartă'n târg?

³¹ Nu duce'ntreaga flotă un solz din coada lui, nici capul său o gloată de luntri pescărești.

³² Hai, vino!, pune-ți mâna pe el: doar amintindu-ți de ce-are el în gură, vei trage-o ca din foc.

41

Cuvântul lui Dumnezeu (continuare).

⁷Textual: „Balaurul”. Despre Leviatan vezi nota de la 3, 8.

1 Tu, nici că l-ai văzut, nici te-ai mirat de cele ce-asupra lui se spun.

2 Nu te gândești cu teamă că-acesta-i semnul Meu? Căci cine este oare acel ce-Mi stă'mpotrivă?

3 sau cine-Mi stă'mpotrivă și va rămâne viu? Au lumea nu-i a Mea?

4 Mă voi rosti asupră-i și'n veac voi mi-lui cu logosul puterii pe cel cu el întocmai.

5 Poți tu să-i scoți din taină vestmântul de deasupra, ori să-i pătrunzi sub zale în cuta căptușelii?

6 El are porții¹ pe chipu-i: cin' le-a deschis vreodată? El are dinți în gură, împrejmuți cu frică.

7 Lăuntrul său făcut e din scuturi de aramă cu'ncheieturi legate ca piatra grea, de șmirghel²:

8 atât de mult sunt strânse'ntre ele la olaltă, că nici măcar suflare de vânt nu le răzbate;

9 aşa cum se lipește un om de al său frate, tot astfel se țin ele și nu se mai despart.

10 El numă' ce strănută și scapără lumină, în ochii săi e chipul luceafărului nou.

11 Din gura lui ies parcă văpăi de torțe-aprinse și scapără dintr'insul ca un grătar de foc.

12 Din nări aruncă'n aer fum gros, ca de cuptor în care ard cărbuni.

¹Porții (pe față): căi de acces spre lăuntrul ființei. Ideea se leagă cu cea din versetul precedent: Levianul e inaccesibil cunoașterii omenesti, indiferent de latura sau unghiul de abordare.

²Șmirghel: rocă metalică dură, alcătuită din mărunte granule de corindon și magnetit. Măcinate mărunt și aplicate pe o peliculă de hârtie, granulele sunt folosite la polizarea unor obiecte de lemn sau metal.

13 Suflarea lui, järatic, din gura lui, vâlvori.

14 Grumazul său adună în el puterea toată, în fața lui, pierzanie.

15 Pe trupul său sunt cărnuri lipite și'ndesate: izbește'n el cu apă, el nu se va clinti.

16 Iar inima intr'insul e'nfiptă ca o piatră și ca o nicovală rămâne neclintită.

17 Când el se'ntoarce, groază în cele patru labe simt fiarele din preajmă și fug mâncând pământul.

18 Aruncă lănci asupră-i: nimic nu-l însăpmântă, nici sulița ce zboară, nici platoșa'n văzduh;

19 căci el socoate fierul find ca niște paie, arama, putregai.

20 Nu-l vatămă săgeata din arcul de aramă; dacă-l lovești cu piatra, o simte fir de iarbă.

21 De cad pe el ciocane, l-ating ca niște trestii, și-și râde de'ncruntatul aruncător de flăcări.

22 Tepușele-ascuțite îi țin de așternut; sub el, aurul mării e tot – n'o știi! – mocirlă,

23 adâncul clocotește ca o căldare'ncinsă, căci lui îi este marea un vas de fierit unsori,

24 prăpastia genunii, un rob adus din luptă, genunea însăși, locul în care el se plimbă.

25 Aici, pe'ntreg pământul, ca el nu-i nimeni altul, făcut să-și râdă'n joacă, de el, îngerii Mei;

26 el vede tot înaltul, el, împărat a toată făptura de sub ape".

42

Al doilea răspuns al lui Iov. Epilog.

1 Si răspunzând Iov, a zis către Domnul:

2 „Eu știu că Tu poți totul și că nimic nu-Ti este, de vrei, cu neputință.

3 Căci cine oare-ascunde de Tine ceară'n gând și, tăinuind cuvinte, le-ascunde și de Tine? Cine-mi va spune mie ceva ce n'am știut, necunoscuțe lucruri și mari și minunate?

4 Ascultă-mă Tu, Doamne, ca să grăiesc și eu; eu să Te'ntreb pe Tine, iar Tu să mă înveți.

5 Te auzeam'nainte cu-auzul, și atât; dar astăzi și cu ochiul vederii Te-am văzut.

6 De aceea eu pe mine m'acopăr cu dispreț, eu, care'n mine însumi pământ sunt și țărână.”

7 Si a fost că după ce Domnul a rostit aceste cuvinte toate către Iov, i-a grăit lui Elifaz din Teman: „Tu și cei doi prieteni ai tăi ați greșit, fiindcă'n ochii Mei n'ați grăit nimic din adevărurile pe care le-a vorbit robul Meu, Iov.

8 Si acum, luați șapte viței și șapte berbeci și duceți-vă la robul Meu, Iov, iar el le va aduce jertfă pentru voi; și robul Meu, Iov, se va ruga pentru voi; că dacă Eu n'aș căta la fața lui și dacă nu de dragul lui aş face-o, atunci v'as fi nimicit, deoarece n'ați grăit întru adevăr asupra lui Iov, robul Meu”.

9 Așa că Elifaz din Teman, Bildad din Şuah și Țofar din Naamah s'aу dus și au făcut așa cum le poruncise Domnul; și [Domnul], de dragul lui Iov, le-a ierat păcatul.

10 Iar Domnul Si l-a alăturat pe Iov; iar dacă și el s'a rugat pentru prietenii săi,

[Domnul] lea ierat păcatul.¹ Si Domnul i-a dat lui Iov îndoit decât avusese el mai înainte, de două ori mai mult.

11 Iar frații lui toți și surorile lui au auzit de toate câte i se întâmplaseră și au venit la el împreună cu toți ai lui cei de altădată; și au mâncat și au băut și au alinat și s'au mirat de toate câte adusese Domnul asupră-i; și i-a dat fiecare câte o mielușea și câte o bucată de aur de patru drahme, nepecetluit.

12 Si Dumnezeu a binecuvântat pe cele din urmă ale lui Iov mai mult decât pe cele dintâi; vitele lui erau: paisprezece mii de oi, șase mii de cămile, o mie de perechi de boi și o mie de asine.

13 Si i s'au născut șapte fi și trei fiice.

14 Celei dintâi i-a pus numele Iemima, celei de a doua, Cheția, iar celei de a treia, Cheren-Hapuc.

15 Nu se găseau sub cer femei atât de frumoase ca fetele lui Iov, iar tatăl lor le-a făcut părtașe la moștenire, alături de frații lor.

16 Iar după încercarea aceea a mai trăit Iov o sută șaptezeci de ani; de toți, anii săi au fost două sute patruzeci și opt. Si i-a văzut pe fiii săi și pe fiili fiilor săi până la al patrulea neam.

17 Si Iov a murit bătrân și încărcat de zile². Si este scris că iarăși se va ridica împreună cu aceia pe care Domnul îi va învia.

¹Dumnezeu Si-l face pe om părtaş la actul ierătării; o nuanță pe care Textul Masoretic o omite.

²Textul Masoretic se oprește aici, ca final al Cărții lui Iov. Fraza următoare îi e proprie Septuagintei.

Psalmii

1

PSALMUL 1¹

¹ Fericit bărbatul² carele³ n'a umblat în sfatul necredincioșilor și cu păcătoșii'n cale nu a stat și pe scaunul ucigașilor n'a șezut;

² ci în legea Domnului îi este voia, în legea Lui va cugeta⁴ ziua și noaptea.

---

¹ Psalmul abordează paralela dintre omul credincios și cel neleguit, ce anume i se întâmplă sau i se poate întâmpla fiecărui om din cele două categorii. Comentatorii îl consideră drept o introducere la întreaga Carte a Psalmilor.

²

³ „carele” nu este o variantă a pronumelui relativ simplu „care”, ci un vechi cuvânt românesc folosit adesea în locul sintagmei „cel care” sau „cel ce”; aşadar, cu rol determinativ. Când se spune: „Tatăl nostru Carele ești în ceruri”, expresia nu vizează relația „Tată ceresc” – „tată pământesc”, ci determinarea, cu valoare apozitională, a lui Dumnezeu în transcendență – imenită. Femininul lui „carele” este „carea”, așa cum apare, de pildă, în imnul Axion, cu sensul de „cea care”.

⁴ Unii tălmăcitori ai T. M. preferă sensul primar al cuvântului ebraic și traduc „murmură” (BJ, OSTY) sau „recită” (TOB), pornind de la vechiul obicei al evreilor de a recita zilnic, cu voce joasă, fragmente din Legea dată de Dumnezeu lui Moise pe muntele Sinai. KJ și RSV însă rețin sensul al doilea: „meditează”, sens pe care-l implică și grecescul meletáo (cu toate că și acesta se referă la practica declamației). A cugeta în (iar nu despre) legea Domnului are acum și un sens creștin: a te concentra lăuntric asupra esenței la care se reduce, în ultimă instanță, legea lui Moise: iubirea de Dumnezeu și iubirea de aproa-

³ Și va fi ca pomul răsădit lângă izvoarele apelor, cel ce roada și-o va da la vreme, a cărui frunză nu, nu va cădea și ale cărui fapte, toate, vor spori.

⁴ Nu așa-s necredincioșii, nu așa, nu!, ci-s ca praful ce-l spulberă vântul de pe fața pământului...

⁵ De aceea nu se vor scula necredincioșii în judecată,⁵ nici păcătoșii în sfatul celor drepti.

⁶ Că Domnul cunoaște⁶ calea dreptilor, iar calea necredincioșilor va pieri.

2

PSALMUL 2¹ Al lui David.

¹ De ce oare s'au întărâtat neamurile și de ce'n desert au cugetat popoarele?

---

pele (Mt 22, 37-40). În dimensiunea mistică a textului, neconitenita cugetare lăuntrică se învecinează și cu practica isihastă a rugăciunii lui Iisus (a minții în inimă).

⁵ Necredincioșii nu vor avea dreptul să-i judece pe alții, așa cum în viziunea creștină sfinții sunt aceia care, împreună cu Iisus Hristos, vor judeca lumea (vezi 1 Co 6, 2). Sensul acestui stih e luminat de cel următor.

⁶ „A cunoaște” are aici sensul de „a purta grija”, „a ocroti”, ceea ce traduce exact și termenul ebraic.

¹ Psalm profetic prin exelență, cu trimiteri mesianice și eshatologice, fapt pentru care el stă alături de Ps 109. Personajul central al acestui psalm transcende cu mult circumstanțele istorice ale regelui David, așa încât El a putut fi ușor identificat cu Iisus Hristos: „fiul lui David”.

2 S'au strâns laolaltă regii pământului, mai-marii între ei s'au sfătuit împotriva Domnului și a Hristosului² Său:

3 „Să rupem legăturile lor de pe noi și jugul lor de pe noi să-l azvârlim!”

4 Cel ce locuiește'n ceruri Își va râde de ei, Domnul îi va lua'n bătaie-de-joc.

5 Atunci va grăi către ei întru pornirea Sa și întru mânia Sa îi va îngrozi:

6 „Eu Împărat sunt pus de El peste Sion – muntele cel sfânt al Lui –

7 ca să vestesc porunca Domnului.³
Zis-a Domnul către Mine: – Fiul Meu ești Tu, Eu astăzi Te-am născut⁴;

8 cere de la Mine și-Ți voi da neamurile să-Ți fie moștenire și marginile pământului să-ți fie stăpânire.

9 Pe ei îi vei păstori cu toiaig de fier, ca pe un vas al olarului îi vei zdrobi în bucați”.

10 „Si acum, voi, regilor, înțelegeți, învățați-vă voi toti cei ce judecați pământul!

11 Slujiți Domnului cu frică și vă bucurăți Lui cu cutremur⁵!

² „Hristos” înseamnă „uns” și e corespondentul ebraicului „Mašiah” = rege investit prin ungere. Unele traduceri din T. M. redau: „împotriva lui Mesia al Său” (BJ, TOB), în timp ce altele (KJV, RSV, OSTY) preferă: „împotriva unsului Său”.

³Sf. Grigorie de Nyssa pune acest text în relație cu profetia din Is 9, 6. Pe de altă parte, Fericitul Augustin crede că dacă „Sion” înseamnă „contemplație”, acest cuvânt nu se poate referi decât la Biserică, potrivit textului din 2 Co 3, 18 (vezi și nota); aşadar, traducerea lăuntrică ar fi: „Eu Împărat sunt, pus de El peste Biserică”.

⁴ „Astăzi”, înseamnă prezentul continuu. E vorba, aşadar, de nașterea Fiului din Tatăl în eternitate („mai înainte de toți vecii”), eternitatea în care nu poate exista nici trecut, nici viitor, de vreme ce tot ceea ce e veșnic e pururea în ființă (Fer. Augustin).

⁵Ebr.: „tremurând sărutați-I picioarele”.

12 Luați învățătură, ca nu cumva Domnul să Se-aprindă de mânie și să pierți din calea cea dreaptă! Atunci, când degrabă I Se va aprinde mânia, fericiti vor fi toți cei ce se încredință într'Însu!

3

PSALMUL 3 Al lui David; când fugă de dinaintea fiului său Abesalom¹.

1 Doamne, de ce s'au înmulțit cei ce mă necăjesc? Mulți se ridică împotriva mea,

2 mulți îi spun sufletului meu: „Nu-i este lui mântuire întru Dumnezeul lui”...

3 Dar Tu, Doamne, Tu ești ocrotitorul meu, Tu ești slava mea și Cel ce înaltește capul meu.

4 Cu glasul meu către Domnul am strigat și El m'a auzit din muntele Său cel sfânt.

5 Eu m'am culcat și am adormit; sculatul m'am, că Domnul mă va ocroti.

6 Nu mă voi teme de miile de popoare care împrejur mă împresoară.

7 Ridică-Te, Doamne, mântuiește-mă, Dumnezeul meu, că Tu i-ai bătut pe toți cei ce fără pricina mă dușmănesc, dinții păcătoșilor i-ai zdrobit.

8 A Domnului este mântuirea și peste poporul Tău binecuvântarea Ta.

¹ Vezi această istorie în 2 Rg 15. În altă ordine de idei, Versiunea Ebraică numerează acest subtitlu drept versetul 1, așa încât psalmul are 9 versete. Această ordine o adoptă și ediția Rahlf's, în concordanță cu BJ, TOB, OSTY. Versiunea de față însă păstrează numerotarea clasică a edițiilor românești; ea se află, de altfel, și în KJV și RSV. Cazul Psalmului 3 devine aproape general.

4

PSALMUL 4 Pentru sfârșit¹: o cântare a lui David, printre psalmi.

1 Când eu am strigat, Tu m'ai auzit, Dumnezeul dreptății mele; întru necaz m'ai alinat²; ai milă de mine, ascultă-mi rugăciunea!

2 Voi, fii ai oamenilor, până când veți fi greoi la inimă? de ce iubiți voi deșertăciunea și cătați după minciună?

3 Să știți că minunat l-a făcut Domnul pe cel sfânt³ al Său; Domnul mă va auzi când voi striga către Dânsul.

4 Mâniați-vă, dar nu păcătuiți⁴; deasupra paturilor voastre căiti-vă de cele

¹Fericitul Ieronim notează că, deși titlurile psalmilor nu se află – sau nu sunt aceleași – în toate manuscrisele ebraice, grecești sau latinești, importanța lor nu trebuie neglijată, ele făcând parte integrantă din textul Sfintei Scripturi. Expresia „Pentru sfârșit” (eis to télos), întâlnită de mai multe ori în fruntea psalmilor, denotă dimensiunea profetică a psalmului respectiv. În cazul de față, „moștenirea” nu poate fi altceva decât împărăția lui Dumnezeu; dacă evrei socotesc că au dobândit-o dintru început, noi, creștinii, știm că ea nu va veni decât la „sfârșitul” veacurilor, și anume prin Biserica lui Hristos. Adăugăm observația că télos înseamnă nu numai „sfârșit”, ci și „țintă”, „finalitate”, „scop”, „termen final”, „pliniere”, „realizare”, „rezultat”, „consecință”, „plenitudine”, „culminație”, „corolar”, „desăvârșire”, „deznodământ”. Textul „sfârșitul Legii este Hristos” de la Rm 10, 4 trebuie înțeles ca și cum ai citi: „sfârșitul seminței este planta”.

²Literal: „mi-ai lărgit inima” = m'ai eliberat din suferința lăuntrică.

³Cuvântul hósios poate însemna „drept”, „elavios”, „cuvios”, dar conotația sa primară e mult mai aproape de sfera sfînteniei.

⁴Mânia poate fi proprie naturii omenești, dar păcatul constă în prelungirea și amplificarea ei (vezi nota de la Ef 4, 26, unde versul e citat aïdoma). De aceea, psalmistul îi cere omului (în următoarele două versuri) ca înainte de a intra în asternut, seara, să-și adune gândurile și să se căiască de ceea ce a păcătuit lăuntric.

ce-ați grăit în inimile voastre.

5 Jertfiți jertfa dreptății și nădăjduiți în Domnul.

6 Mulți zic: „Cine ni le va arăta nouă pe cele bune?” Însemnatu-s'a peste noi lumina feței⁵ Tale, Doamne;

7 dat-ai bucurie în inima mea mai mult decât în ei când roada lor de grâu, de vin și untdelemn s'a înmulțit⁶.

8 În pace de ăndată mă voi culca și voi adormi, că Tu, Doamne, osebit m'ai aşezat întru nădejde.

5

PSALMUL 5 Pentru sfârșit: un psalm al lui David, pentru cea care a dobândit moștenirea.

1 Graiurile mele ascultă-le, Doamne, înțelege-mi strigarea!

2 Ia aminte la glasul rugăciunii mele, Împăratul meu și Dumnezeul meu, căci Tie mă voi ruga, Doamne!

3 Dimineața vei auzi glasul meu, dimineața voi sta înaintea Ta și Tu mă vei vedea.

4 Că Tu nu ești un dumnezeu care vrea fărădelegea, nici va locui cu Tine cel ce dorește răul;

⁵Grecесcul prósopon înseamnă nu numai „față”, ci și „persoană” (ca în expresia „față bisericescă”). Tânărirea duhovnicescă a versului: Lumina persoanei lui Dumnezeu a fost însemnată (intipărită, pecetluită) în om prin aceea că el a fost făcut după chipul Creatorului, dar și prin aceea că, mai târziu, a primit „însemnarea” botezului și pecetea Duhului Sfânt, devenind astfel „fiu al luminii” (Lc 16, 8; 1 Tes 5, 5).

⁶Către sensul acesta converg toate traducările Versiunii Ebraice. Bucuria pe care i-o oferă omului comuniunea cu Dumnezeu e mult mai mare decât aceea oferită de recoltele îmbelșugate.

5 neleguiuții nu vor rămâne în preajma ochilor Tăi, urât-o-i ai pe toți cei ce lucrează fărădelege;

6 pe cei ce grăiesc minciuna Tu îi vei da pierzării, pe omul ucigaș și viclean îl urăște Domnul¹.

7 Dar întru mulțimea milei Tale voi intra în casa Ta, în frica de Tine mă voi încchina spre locașul Tău cel sfânt.

8 Din pricina vrăjmașilor mei, Doamne, călăuzește-mă întru dreptatea Ta, calea Ta fă-o dreaptă înaintea mea.

9 Că'n gura lor nu este adevăr, inima lor e deșartă, gâtlejul lor, mormânt deschis, cu limba lor lucrează violenii.

10 Judecă-i, Dumnezeule; surpă-i din gândurile lor, pentru mulțimea răutăților lor alungă-i afară, că ei, Doamne, Te-au amărât.

11 Și se vor veseli toți cei ce nădăduiesc întru Tine; ei în veac se vor bucura, Tu² Te vei sălășlui întru ei și toți cei ce iubesc numele Tău întru Tine se vor lăuda.

12 Că Tu pe cel drept îl vei binecuvânta, Doamne, cu pavăza bunăvoiței ne-ai încununat.

¹Fericitul Ieronim crede că omul păcătos (uciagaș, viclean), deși urât de Dumnezeu, rămâne încă viu (deci, capabil de pocăință și îndreptare), pe când omul minciunii, care nu e altcineva decât ereticul, e destinat pieirii, adică unei condamnări sufletești definitive, ca unul care se nimiceste pe sine și-i atrage și pe alții către pieire.

²T. M.: „Tu le vei fi sălaș” (apărător, ocrotitor, adăpost). Aici însă e vorba de omul care devine sălaș al lui Dumnezeu (theofor); textul prefigurează misterul euharistic și calea omului spre în-dumnezeire.

6

PSALMUL 6 Pentru sfârșit: un psalm al lui David, printre cântările pentru Octavă¹

1 Doamne, nu cu mânia Ta să mă mustri, nici cu urgia Ta să mă cerți.

2 Miluiește-mă, Doamne, că sunt neputincios²; vindecă-mă, Doamne, că oasele mele s'au tulburat,

3 și sufletul mi s'a tulburat foarte; dar Tu, Doamne, până când?

4 Întoarce-Te spre mine, Doamne, izbăvește-mi sufletul, de dragul milei Tale mântuiește-mă.

5 Că nu din moarte Te va pomeni cineva; cine, în iad fiind, se va mărturisi Tie?³

6 Ostenit-am întru suspinul meu, în fiecare noapte scălda-voi patul meu, în lacrimi asternutul mi-l voi uda.

7 Ochiul meu s'a tulburat de supărare, în mijlocul dușmanilor mei m'am învezchit.

8 Îndepărtați-vă de mine voi, meșteri ai fărădelegii, căci auzit-a Domnul glasul plângerii mele;

9 Domnul mi-a auzit ruga, Domnul mi-a primit rugăciunea.⁴

¹Fericitul Augustin tâlcuiește: Octava (într-un fel, ziua a opta) nu poate fi altceva decât vesnicia de după sfârșitul veacurilor. Dacă timpul e repetarea ritmică a celor şapte zile, cea de a opta înseamnă ieșirea din timp, trecerea existenței dincolo de cronologie.

²În neputință limitelor sale, omul știe că nu se poate salva prin el însuși și că are nevoie de ajutorul lui Dumnezeu.

³Păcatul, a căruia plată este moartea (iadul), nu face altceva decât să-l separe pe om de Dumnezeu și de lucrarea Duhului Sfânt, aruncându-l în imposibilitatea comunicării și comuniunii.

⁴În acest verset sunt folosite două cuvinte în-

10 Să se rușineze și foarte să se tulbure
toți vrăjmașii mei, acum, degrabă să dea
înapoi copleșiți de rușine!

7

**PSALMUL 7 Un psalm al lui David,
pe care l-a cântat Domnului pen-
tru cuvintele lui Hușai, fiul lui Ie-
meni.¹**

1 Doamne, Dumnezeul meu, în Tine am
nădăjduit, măntuiește-mă de toți cei ce
mă prigonesc și izbăvește-mă,

2 ca nu cumva ei asemenea unui leu
să-mi răpească sufletul, nefiind cel ce
măntuiește și nici cel ce izbăvește.²

rudite, dar cu înțelesuri specifice: în primul stih, déisis = rugă de mijlocire pentru alții (cuvânt ce a dat numele icoanei „Deisis”, a Dreptului Judecător Care ascultă ruga Maicii Domnului pentru omenire); în cel de-al doilea, prosvéh = rugăciune în general, personală.

¹Hușai este cel ce a salvat viața lui David când acesta se afla în război cu Abesalom, și tot el i-a vestit regelui moartea fiului său (vezi 2 Rg 17-18). Totuși, istoria nu-l numește „fiul lui Iemeni”, ci „Hușai Archianul”, Iemeni fiind un nume inexistent. Sf. Ioan Gură de Aur crede că psalmistul i-a dat un nume simbolic: „fiul dreptei”, după fapta cea dreaptă pe care o săvârșise; exemple asemănătoare în Sfânta Scriptură: Iuda = „fiul pierzării” (In 17, 12), diavolul = „fiul pierzării” (2 Tes 2, 3), omul primitor = „fiu al păcii” (Lc 10, 6).

²În legătură cu dubla folosire a celor două verbe, „a măntui” și „a izbăvi”: Omul se poate măntui și prin puterea lăuntrică a propriei sale credințe (Lc 7, 50; Mt 8, 13), dar pentru izbăvire (eliberare din robie) are nevoie de cineva din afară care să-l răscumpere. Psalmistul se roagă să fie măntuit de dușmanii săi de acum, din această viață, și izbăvit de cei ce în ceasul morții sale, la pragul trecerii în viața de dincolo – diavolii și propriile sale păcate – se vor repezi, asemenea unui leu, să-i răpească sufletul. Așadar, o lectură posibilă: Măntuiește-mă de mulți-mea celor ce mă prigonesc și izbăvește-mă, pentru ca să nu fiu răpit ca și cum n-ar exista Cel-

3 Doamne, Dumnezeul meu, dacă am făcut eu aceasta, dacă măinile mele e cumva nedreptate,

4 dacă am răsplătit cu rău celor ce mi-au făcut mie rău,³ atunci gol să cad eu din fața vrăjmașilor mei;

5 vrăjmașul să-mi prigonească sufletul și să-l prindă, viața în lut să mi-o calce și slava să mi-o culce în țărână!

6 Scoală-Te, Doamne, întru mânia Ta, înaltă-Te până la hotarele dușmanilor mei; scoală-Te, Doamne, Dumnezeul meu, cu porunca pe care ai poruncit-o,

7 și adunare de popoare Te va înconjura, și de dragul lor în înălțime Te vei întoarce.

8 Domnul va judeca popoarele⁴; Doamne, judecă-mă după dreptatea mea și după nerăutatea de deasupra mea.

9 Isprăvească-se răutatea păcătoșilor, iar Tu îl vei călăuzi pe cel drept, Tu, Cel ce pătrunzi inimile și rărunchii,⁵ Dumnezeule!

10 Drept e ajutorul meu de la Dumnezeu, Cel ce-i măntuiește pe cei drepti la inimă!⁶

Ce-Răscumpără (Sf. Ioan Hrisostom).

³T. M.: „Dacă am răsplătit cu rău celor ce mi-au făcut bine”.

⁴Verbul „a judeca” are în Sfânta Scriptură mai multe înțelesuri: „a face dreptate”, „a pedepsi”, „a cerceta”, „a examina” (după anumite criterii), „a cumpăni”, „a cataloga”. În cazul de față, el înseamnă „a cerceta” circumstanțele prin care unui iudeu, unui elin sau unui scit, de exemplu, î se poate atribui o vină mai mare sau mai mică.

⁵În sens biblic, inima este locașul simțămîntelor nobile, în timp ce rărunchii (măruntaiile) sunt sediul pasiunilor carnale.

⁶„Drept la inimă” este cel ce nu are mintea pornită spre exagerare, nici spre micșorare, ci se îndreaptă spre calea de mijloc a virtuții (Sf. Ioan Hrisostom).

¹¹ Dumnezeu, judecător drept și tare și îndelung-răbdător, mânia nu Și-o aduce'n fiecare zi.

¹² Dacă nu vă veți întoarce, El sabia Și-o va face să lucească, arcul Și l-a încordat și l-a pregătit

¹³ și'n el a gătit unelte de moarte, săgețile Lui sunt gata pentru cei ce ard în mânie:

¹⁴ Iată, s'a chinuit să nască nedreptate, a zămislit durere, a născut neleguire;⁷

¹⁵ a deschis o groapă, și a adâncit-o și va cădea în groapa pe care a făcut-o;

¹⁶ durerea lui se va întoarce pe capul său, pe creștetul său nedreptatea lui se va coborî.

¹⁷ Lăuda-voi pe Domnul după dreptatea Lui și voi cânta numele Domnului Celui-Preaînalt.

8

PSALMUL 8 Pentru sfârșit: un psalm al lui David privitor la teascurile de vin.¹

¹ Doamne, Dumnezel nostru, cât de minunat este numele Tău în tot

⁷Aici subiectul e subînțeles: omul rău. Verbele predicative sunt preluate din actul nașterii, dar nu în ordinea lor naturală: a zămisli, a avea dureri, a naște, ci după o altă logică, pe care Sf. Ioan Hrisostom o explică: poftele nebunesti, repezi, provoacă spasme chinuitoare; neșăpânirea gândului rău zămislește durere; răuțatea aprinsă în inimă naște neleguire.

¹Titlul acestui psalm nu acoperă conținutul, deoarece nicicum nu e vorba de teasuri. Așadar, el este un simbol profetic asupra Bisericii: aşa cum prin treier grâul se separă de pleavă și cum prin tescuire se separă vinul de ciorchine, tot astfel în Biserică luptătoare se aleg cei buni de cei ce rămân prea mult legați de lume (Fer. Augustin).

pământul! Că măreția Ta s'a înălțat mai presus de ceruri.

² Din gura pruncilor și a celor ce sug Ti-ai pregătit laudă², din pricina vrăjmașilor Tăi, ca să-i nimicești pe dușman și pe răzbunător.

³ Când privesc cerurile, lucrul mâinilor Tale, luna și stelele pe care Tu le-ai întemeiat:

⁴ Ce este omul, că-Ti amintești de el? sau fiul omului, că-l cercetezi pe el?³

⁵ Micșoratu-l-ai pentru-o clipă⁴ mai prejos de îngeri, cu slavă și cu cinste l-ai încununat

⁶ și l-ai pus peste lucrul mâinilor Tale, pe toate le-ai supus sub picioarele lui,

⁷ oile și boii, da, totul, chiar și fiarele câmpului,

⁸ păsările cerului și peștii mării, cele ce străbat cărările mărilor.

⁹ Doamne, Dumnezel nostru, cât de minunat este numele Tău în tot pământul!

²Text citat de Iisus asupra copiilor care-L aclamau cu ramuri la intrarea Sa în Ierusalim (Mt 21, 16).

³ „Omul” semnifică prototipul speciei umane (BJ il trăde prin „Adam”) sau omul ca specie, în timp ce „fiul omului” (denumire ce nu-i poate fi atribuită lui Adam, de vreme ce el nu s'a născut din alt om) semnifică omul individual. Versetul are un ecou în carteau lui Iov (7, 17-18), într'o parafrază din care nu lipsește ironia.

⁴Ebr.: „Făcutu-l-ai cu puțin mai prejos decât un zeu”. Apostolul Pavel va raporta întregul text din versetele 5 și 6 la Iisus Hristos, citând însă după Septuaginta (vezi Evr 2, 6-8 și notele), unde sensul temporal „pentru scurtă vreme” (pe durată întrupării „Fiului Omului”) e preferat celui spațial-calitativ din Versiunea Ebraică.

9

PSALMUL 9¹ Pentru sfârșit: un psalm al lui David cu privire la cele ascunse ale Fiului².

1 Mărturisi-mă-voi Tie, Doamne, cu toată inima mea, spune-voi toate minunile Tale;

2 mă voi veseli și mă voi bucura de Tine, cântă-voi numele Tău, Preaînalte!

3 Când se vor întoarce vrăjmașii mei, slăbi-vor și vor pieri de dinaintea feței Tale,

4 că Tu mi-ai făcut mie judecata și dreptatea, șezut-ai pe scaun, Tu, Cel ce judeci după dreptate.

5 Tu i-ai mustrat pe păgâni și pierit au necredincioșii; stins-ai numele lor în veac și în veacul veacului;

6 vrăjmașul a fost pân' la urmă lipsit de sabie, iar cetățile lui le-a surpat; pierit-a pomenirea lui cu răsunet.

7 Dar Domnul rămâne în veac, întru judecată și-a pregătit scaunul

8 și lumea o va judeca întru dreptate, după îndreptar va judeca popoarele.

9 Și S-a făcut Domnul scăpare sărmănumului, ajutor la vreme de necaz.

10 Să nădăjduiască în Tine cei ce cunosc

¹Versiunea Ebraică a împărțit acest psalm în două părți: versetele 1-21 alcătuesc Psalmul 9, în timp ce versetele 22-38 formează Psalmul 10. De aici, un decalaj între Textul Ebraic, care numără 151 de psalmi, și între Septuaginta și Vulgata, care numără în total 150 de psalmi. Fișește, versiunea de față păstrează ordinea Septuagintei și, prin ea, a tradiției românești.

²Fericitul Ieronim raportează acest titlu enigmatic (și specific Septuagintei) la taina morții Fiului lui Dumnezeu, într'un text profetic, pe care traducătorii evrei care ne-au dat Septuaginta l-au intuit prin revelație, dar pe care n'au cutezat, la vremea lor, să-l exprime.

numele Tău, că nu i-ai părăsit pe cei ce Te caută pe Tine, Doamne!

11 Cântați-I Domnului Celui ce locuiește în Sion, faptele Lui vestiți-le întru neamuri.

12 Că Cel ce le caută sâangele și-a adus aminte de ei, n'a uitat strigarea săracilor.

13 Miluiește-mă, Doamne, vezi-mi înjosirea din partea dușmanilor mei, Tu, Cel ce mă înaltești din porțile morții³,

14 ca să vestesc toate laudele Tale în porțile ficei Sionului;⁴ veseli-mă-voi de mântuirea Ta!

15 Căzut-au păgâni⁵ în groapa pe care au făcut-o; în cursa aceasta pe care au ascuns-o să a prins piciorul lor.

16 Cunoscut e Domnul când face judecată, pe păcătos îl prinde în faptele mâinilor lui.

17 În iad întoarcă-se păcătoșii, toate neamurile care-L uită pe Dumnezeu!

18 Că nu până'n sfârșit va fi uitat sărmănumul, răbdarea săracilor în veac nu va pieri.

19 Scoală-Te, Doamne, să nu se întăreasă omul,⁶ păgâni să fie judecați în

³Pentru „porțile morții” vezi nota de la Iov 38, 17.

⁴„porțile ficei Sionului”, în contrast cu „porțile morții”. Prin „Sion” se înțelege Ierusalimul, cetatea care era societă drept mama locuitorilor ei; aşadar, „ficele Sionului” = poporul Ierusalimului. De reținut: nu se spune „la porțile”, ci „în porțile”, adică în interiorul cetății, acolo unde lăudele aduse cu glas mare Domnului răscumpără tacerea din řeol.

⁵Grecescul éthne (de la éthnos) se traduce fie prin „neamuri”, fie prin „păgâni”, în funcție de context. Al doilea înțeles era: „ne-evrei”, adică toți cei de alt neam decât fiii lui Avraam. Pavel a fost numit „apostolul neamurilor”, adică al păgânilor.

⁶Omul, ființă orgolioasă, mai ales prin necredință.

față Ta;

20 pune, Doamne, legiuitor peste ei, ca să cunoască păgânii că oameni sunt.⁷

21 De ce, Doamne, stai Tu departe? De ce ne treci cu vederea la vreme de ne-caz?

22 Când se trufește necredinciosul, să-racul se ațâță;⁸ ei se prind în sfaturile pe care le ticluiesc.

23 Că se laudă păcătosul cu poftele su-fletului său, iar nedreptul pe sine se blagoslovește.

24 Păcătosul îl întărâtă pe Domnul; Acesta nu-l va căuta după mulțimea mâniei Sale: în față lui nu este Dum-nezeu.

25 Spurcate sunt căile lui în toată vre-mea. De la față lui lepădate sunt jude-cătile Tale, [el crede] că peste toți duș-manii lui va stăpâni;

26 că a zis în inima lui: „Nu mă voi clă-tina, nu-mi va fi mie rău cât va fi lu-meia.”⁹

27 Gura lui e plină de blestem, de amă-reală și vicleșug; sub limba lui, ostene-ală și durere.

28 Cu cei bogați el stă la pândă într'ascuns ca să-l ucidă pe cel nevin-o-vat, ochii lui stau țintă spre cel sărac;

29 din ascunziș pândește ca leul din cul-cușul său, pândește ca să-l apuce pe cel sărac, pe sărac îl pândește ca să-l tragă la el.

30 În lațul său se va smeri, se va pleca

⁷Păgânul, necredinciosul lipsit de evlavie și bun simț, pierde măsura și nu-și dă seama de limitele lui.

⁸Trufia nelegiuitorului îl poate face pe cel nă-păstuit să-și piardă și el măsura și să păcătu-iască prin mânie.

⁹Literal: „din neam în neam”.

și va cădea când îl va stăpâni pe cel săr-man.

31 Că a zis în inima lui: „Dumnezeu a uitat, Și-a întors fața, ca până la urmă să nu mă vadă...”.

32 Scoală-Te, Doamne, Dumnezeul meu, înalță-se mâna Ta, nu-i uita pe săracii Tăi până în sfârșit!

33 De ce L-a întărâtat necredinciosul pe Dumnezeu? Pentru că a zis în inima lui: „Nu, El nu va cerceta!...”.

34 Vezi, pentru că Tu întelegi ca oste-neala și mânia să le iei în mâinile Tale; că Tie Ti s'a încrezînat sărmanul, or-fanului Tu i-ai fost ajutor.

35 Zdrobește brațul celui păcătos și rău; păcatul său va fi căutat și nu se va afla.

36 Împărăți-va Domnul în veac și în ve-acul veacului, voi, păgânilor, pieriți din pământul Său!

37 Dorința sărmanilor ai auzit-o, Doamne, auzul Tău a luat aminte la râvna inimii lor

38 spre judecarea orfanului și sărma-nului, ca să nu se mai mândrească omul pe pământ.

10

PSALMUL 10 Pentru sfârșit: un psalm al lui David.

1 Spre Domnul am nădăduit; cum de-i ziceți sufletului meu: „Mută-te în munți ca o pasare!?”¹

2 Că, iată, păcătoșii și-au încordat ar-cul, gătit-au săgeți în tolbă ca să-i săge-teze la întuneric pe cei drepti la inimă.

¹Muntele e loc de ascunziș, un loc de care însă psalmistul nu are nevoie, de vreme ce el îl are ocrotitor pe Domnul.

³ Că ei au stricat ceea ce Tu ai alcătuit; dar dreptul ce-a făcut?²

⁴ Domnul este în locașul Său cel sfânt,³ Domnul în cer Își are tronul, ochii Lui spre cel sărac se'ndreaptă, genele Lui îi cercetează pe fiii oamenilor⁴.

⁵ Domnul îl cercetează pe cel drept și pe cel necredincios, dar sufletul Său îl urăște pe cel ce iubește nedreptatea.

⁶ Cu lațuri va ploua El peste cei păcătoși, foc, pucioasă și suflare de vifor e partea paharului lor.

⁷ Că drept este Domnul, iubește dreptatea, iar fața Lui spre cele drepte pri-vește.

⁴ pe cei ce au zis: „Cu limba noastră ne vom slăvi, buzele noastre sunt ale noastre; cine e domn peste noi?”

⁵ „Pentru necazul săracilor și pentru suspinul sărmănilor acum mă voi scula, zice Domnul, îi voi așeza în mânătire, întru aceasta Eu voi vorbi deschis”.

⁶ Cuvintele Domnului, cuvinte cu-rate, argint lămurit în foc, cercat în pământ,³ de șapte ori trecut prin cu-rătire.

⁷ Tu, Doamne, ne vei păzi și ne vei feri de neamul acesta în veac.

⁸ Necredincioșii umblă'mprejur; după măsura înăltimii Tale i-ai prețuit pe fiii oamenilor.

11

PSALMUL 11 Pentru sfârșit: un psalm al lui David pentru Octavă.

¹ Mântuiește-mă, Doamne, că a lipsit cel cuvios,¹ că s'au împuținat adevărurile de la fiii oamenilor.

² Deșertăciuni² a grăit fiecare către aproapele său, buze violente are în inimă, în inimă grăit-a ce e rău.

³ Domnul va nimici toate buzele violente și limba cea plină de trufie,

²Ebr.: „Atunci când temeliile sunt nimicite, ce poate face dreptul?”

³„locașul Său cel sfânt”: în Legea Veche, templul; în Legea Nouă, biserică (pe de-o parte, ca locaș de încinare, dar și ființă fiecărui creștin, pe de alta, ca templu al lui Dumnezeu; vezi 1 Co 3, 17 și 6, 19).

⁴„fiii oamenilor”, aici: cei ce s'au lepădat de „omul cel vechi” și au devenit, prin primenire duhovnicească, oameni noi.

¹Înțelesul versetului: De vreme ce în lume nu mai sunt oameni pe care să te poți rezema, mânătirea (scăparea) nu poate veni decât de la Dom-nul.

²lucruri deșarte, trecătoare, fără conținut.

12

PSALMUL 12 Pentru sfârșit: un psalm al lui David.

¹ Până când, Doamne, mă vei uita cu totul?,¹ până când Îți vei întoarce fața de la mine?

² Până când voi pune îngândurări în sufletul meu, dureri în inima mea ziua și noaptea? Până când se va ridica vrăjmașul meu împotriva mea?

³ Cată spre mine, auzi-mă Doamne, Dumnezeul meu, luminează-mi ochii,

³Se pare că e vorba de argintul purificat într'un cuptor săpat în pământ sau cu pereți de cărămidă. Oricum: cuvintele Domnului, odată ajunse la noi, sunt libere de orice impuritate.

¹Chiar când tristețea noastră ia chipul dezna-dejdi, să nu uităm că Dumnezeu ne poate oferi un dar îndoit: El Se poate coborî să ne ilumineze mintea prin cunoaștere și, pe de altă parte, să retruzească în noi virtutea și să ne ridice la El prin lucrarea îndreptățirii (Sf. Maxim Mărturitorul).

ca nu cumva să adorm întru moarte²,
 4 ca nu cumva să zică vrăjmașul meu:
 „Întăritu-m' am împotrivă-i!” Dacă eu
 mă voi cătina, cei ce mă necăjesc se vor
 bucura.

5 Dar eu spre mila Ta am nădăduit,
 bucura-se-va inima mea de mântuirea
 Ta; cânta-voi Domnului, binefăcătoru-
 lui meu, cânta-voi numelui Domnului
 Celui-Preaînalt.³

13

PSALMUL 13 Pentru sfârșit: un psalm al lui David.

1 Zis-a cel nebun întru inima sa: „Nu este Dumnezeu!”¹ Stricați au devenit
 și urăți s'au făcut în căile lor², nu-i ni-
 meni care să facă binele, nu, nici măcar
 unul nu este³.

2 Din cer S'a apelat Domnul spre fiii
 oamenilor să vadă dacă este cineva
 care'ntelege sau care-L urmează pe
 Dumnezeu.

3 Toți s'au abătut, împreună netrebnici
 s'au făcut, nu-i nimeni care să facă bi-
 nele, nu, nici măcar unul nu este!

4 Oare nici unul din cei ce lucrează fă-
 rădelegea nu va ajunge la cunoaștere?

²Când ochii lăuntric e luminat de Dumnezeu, somnul natural devine el însuși veghetor și nu alunecă în moarte.

³De reținut legătura intimă dintre Dumnezeu și numele Său.

¹Sf. Ioan Damaschin demonstrează că tăgăduirea existenței lui Dumnezeu se opune gândirii logice. Ca atare, numai un nebun îl poate nega pe Dumnezeu.

²„căile lor” = modul lor de viață, felul lor de a lucra.

³Hiperbolă cu trimitere la Fc 6, 5, 12; text pe care Pavel îl va exploata teologic, asociindu-i altele asemănătoare, în Rm 3, 9-20.

Cei ce-l mânâncă pe poporul Meu, aşa
 cum mânâncă pâine, nu L-au chemat
 pe Domnul.

5 Cu frică s'au temut acolo unde nu era
 frică, fiindcă Dumnezeu este în neamul
 dreptilor.

6 Sfatul săracului l-ați rușinat, dar
 Domnul este nădejdea lui.

7 Cine va da din Sion mântuirea lui
 Israel? Când Domnul va întoarce ro-
 bia poporului Său, atunci se va bucura
 Iacob și se va veseli Israel.

14

PSALMUL 14 Un psalm al lui Da- vid.

1 Doamne, cine va locui în locașul Tău
 și cine se va sălășluie în muntele Tău cel
 sfânt?¹

2 Cel ce umblă fără prihană și face
 dreptate, cel ce are adevărul în inima
 sa,

3 cel ce cu limba lui n'a grăit vicleșu-
 guri, nici nu i-a făcut rău aproapelui
 său și ocară n'a rostit împotriva celor
 de lângă el.

4 Disprețuit e'n ochii săi cel ce face răul,
 dar el îi slăvește pe cei ce se tem de

¹„locașul”: literal, „cortul”, cu trimitere la vechiul „cort al mărturiei”, care era templul ambulant al poporului lui Israel. „Muntele Tău cel sfânt” = Sionul, înălțimea pe care se află templul de la Ierusalim. Primul e legat de verbul „a locui” (temporar); celul de al doilea îl este asociat verbul „a se sălășluie” (a locui permanent). În perspectiva creștinului, din prima categorie fac parte cei ce se află în Biserica luptătoare, de pe pământ, în care statornicia e relativă și pot exista căderi; în cea de a doua se încadrează cei ce ajung în Biserica triumfătoare, din ceruri, unde totul devine permanent și statornic (Fer. Ieronim).

Domnul, el, cel ce i se jură aproapelui său și nu se dezice,
 5 el, cel ce nu și-a dat argintul cu camătă și mită n'a primit împotriva celor nevinovați. Cel ce face acestea nu se va clătina în veac.

15

PSALMUL 15 Inscriptie pe stâlp; a lui David.

1 Păzește-mă, Doamne, că în Tine am nădăjduit.

2 Zis-am Domnului: Domnul meu ești Tu, că bunurile mele nu-Ți trebuie...

3 Prin sfinții care sunt pe pământul Său, întru ei făcut-a Domnul minunate toate voile Sale.

4 Înmulțit u-s'au slăbiciunile idolatriilor¹, de aceea s'au umplut de sărg². Cu adunările lor săngeroase³ nu mă voi aduna, numele lor pe buzele mele nu-l voi pomeni.

5 Domnul este partea moștenirii mele și a paharului meu; Tu ești Cel ce-mi pui la loc moștenirea.

6 Partea mea mi-a căzut între cei puternici, căci și moștenirea mea puternică îmi este.

7 Binecuvântă-voi pe Domnul Cel ce m'a înțeleptit, întru aceasta până și noaptea mă învață inima.

8 Pe Domnul Îl vedeam pururea înaintea mea, căci El îmi stă de-a dreapta, ca eu să nu mă clatin.

¹Textual: „slăbiciunile lor”; completare după Textul Ebraic.

²Cu cât necredinciosul se simte mai slab, cu atât intră în panică și se grăbește spre dezastru.

³Originalul sugerează libațiile de sânge pe care le practicau închinătorii la idoli.

9 De aceea inima mea s'a veselit și limba mea s'a bucurat; chiar și trupul meu se va sălașlui întru nădejde,

10 că nu-mi vei lăsa sufletul în iad, nici îl vei da pe sfântul Tău să vadă stricăciune.⁴

11 Cunoscute mi-ai făcut căile vieții; cu fața Ta, de veselie mă vei umple; de-a dreapta Ta, eterne desfătări.

16

PSALMUL 16 O rugăciune a lui David.

1 Ascultă-mi, Doamne, dreptatea, ia aminte la ruga mea, pleacă-Ți auzul la rugăciunea mea din buze neviclene!

2 De dinaintea feței Tale să-mi vină mie judecata,¹ ochii mei² să vadă ce e drept.

3 Tu mi-ai cercat inima, noaptea ai cercetat-o; cu foc m'ai lămurit, dar nu s'a aflat întru mine nedreptate.

4 Pentru că gura mea să nu grăiască lucruri omenești, de dragul cuvintelor de pe buzele Tale eu am păzit căi aspre.

5 Întărește-mi pașii întru cărările Tale pentru ca pașii mei să nu șovăie.

6 Eu am strigat fiindcă Tu m'ai auzit, Dumnezeule; pleacă-Ți auzul spre mine și ascultă-mi cuvintele!

7 Minunate fă milele Tale, Tu, Cel ce-i mântuiesc pe cei ce nădăjduiesc întru

⁴Acest text din versetele 9 și 10 e foarte aproape de ideea învierii și va duce inevitabil la ea. Dimensiunea lui profetică va fi subliniată de Apostolul Petru în prima sa cuvântare misionară (FA 3, 26-27) și reluată mai târziu de marele Pavel (FA 13, 35).

¹În sensul: De la Tine să-mi vină mie judecata (grecescul πρόσωπον = „față” înseamnă și persoană).

²Ebr.: „Ochii Tăi”.

Tine, îi măntuiești de cei ce stau împotriva dreptei Tale.

⁸ Păzește-mă ca pe lumina ochiului; cu acoperământul aripilor Tale acoperă-mă

⁹ de față necredincioșilor care mă necăjesc. Dușmanii mi-au împresurat sufletul;

¹⁰ în grăsimea lor s'au îngrădit, gura lor a grăit trufie.

¹¹ Izgonitu-m'au acum și m'au înconjurat, ochii și i-au pus asupră-mi ca să mă culce la pământ.

¹² Apucatu-m'au precum un leu gata de vânătoare, ca un pui de leu ce locuiește'n ascunzișuri.

¹³ Scoală-Te, Doamne, ieși-le înainte și împiedică-i! Izbăvește-mi sufletul de cei necredincioși, cu sabia Ta, de vrăjmașii mâinii Tale,

¹⁴ Doamne, de cei puțini care'n viața lor își iau partea acestei lumi, cei ce din cămările³ Tale și-au umplut pântecele, și-au săturat fiii, iar rămășițele le-au lăsat pe seama pruncilor lor.

¹⁵ Iar eu intru dreptate mă voi arăta feței Tale, sătura-mă-voi când se va arăta slava Ta.

17

PSALMUL 17 Pentru sfârșit: pentru robul lui Dumnezeu David; ce I-a grăit el Domnului prin chiar cuvintele acestei cântări în ziua în care Domnul l-a izbăvit din mâna tuturor vrăjmașilor săi și din mâna lui Saul¹. Și a zis:

¹ Iubi-Te-voi, Doamne, vârtutea mea,

² Domnul este întărirea mea și scăparea mea și izbăvitorul meu; Dumnezeul meu e ajutorul meu și voi nădăjdui spre El, El e apărătorul meu și puterea² măntuirii mele și ocrotitorul meu.

³ Întru laudă îl voi chema pe Domnul și de vrăjmașii mei mă voi măntui.

⁴ Cuprinsu-m'au durerile morții, părialele fărădelegii m'au tulburat,

⁵ durerile iadului m'au înconjurat, lăturile morții mi-au ieșit în cale.

⁶ Și'ntru necazul meu L-am chemat pe Domnul, către Dumnezeul meu am strigat. Din locașul Său cel sfânt auzit-a glasul meu, strigarea mea de dinaintea Lui va intra în auzul Său.

⁷ Și pământul s'a clătinat și s'a cutremurat³, temeliile munților au fremătat și s'au clătinat, că Dumnezeu S'a mâniat pe ele.

⁸ Întru mânia Lui fum s'a ridicat, pară de foc din fața Lui se aprinde, cărbuni se ațâtă din parte-I.

⁹ El cerurile le-a aplecat și S'a pogorât, negură sub picioarele Lui.

¹⁰ Și S'a suit pe heruvim și a zburat, pe aripile vântului zburat-a.

¹¹ El Și-a pus întunericul să-I țină perdea, cortul Său împrejurul Său, apăntunecoasă în norii văzduhului⁴.

¹² Mișcatu-s'au norii de strălucirea feței Sale, grindină și cărbuni aprinși.

¹³ Domnul a tunat din cer, Domnul Cel-Preaînalt Și-a dat glasul Său;

² Literal: „cornul”; simbol al rugăciunii; trâmbița biruinței.

³ Versetele 9-19 cuprind tabloul mărețelor fenomene teofanice prin care Dumnezeu îi arată psalmistului că e de partea lui.

⁴ Imagine asemănătoare în Iov 22, 14.

¹ Literal: „din cele ascunse” = din rezerve.

²⁻⁵¹ O variantă a acestui psalm se află în 2 Rg 22,

¹⁴ trimis-a săgeți și i-a risipit, fulgere înmulțit-a și i-a răvășit.

¹⁵ Și s'au arătat izvoarele apelor și s'au descoperit temeliile lumii de certarea Ta, Doamne, la suflarea vântului mâniei Tale.

¹⁶ Trimis-a [mâna Lui] din înălțime și m'a luat, ridicatu-m'a din ape multe.

¹⁷ El mă va izbăvi de vrăjmașii mei cei tari, și de cei ce mă urăsc, că s'au întărit mai mult decât mine.

¹⁸ Ei m'au luat pe neașteptate în ziua necazului meu, dar Domnul mi-a fost întărire

¹⁹ și m'a scos la lărgime; izbăvitu-m'a pentru că m'a vrut⁵.

²⁰ Domnul mă va răsplăti după dreptatea mea, după curăția mâinilor mele îmi va răsplăti;

²¹ că am păzit căile Domnului și nu I-am fost necredincios Dumnezeului meu;

²² că toate judecățile Lui sunt înaintea mea și îndreptările Lui nu s'au depărtat de la mine.

²³ Și voi fi neprihănit cu El și de fără-deleaga mea mă voi păzi.

²⁴ Și Domnul mă va răsplăti după dreptatea mea, după curăția mâinilor mele înaintea ochilor Săi.

²⁵ Cu cel drept vei fi drept; cu omul nevinovat, nevinovat vei fi;

²⁶ cu cel ales vei fi ales și cu cel îndărătnic Te vei îndărătnici.

²⁷ Că Tu vei mândui poporul celor umiliți și vei smeri privirea celor mândri.

²⁸ Că Tu vei lumina ceea ce mă lumi-

nează⁶, Doamne; Tu, Dumnezeul meu, îmi vei lumina mie întunericul.

²⁹ Că intru Tine mă voi izbăvi de ncercare și intru Dumnezeul meu voi trece zidul.

³⁰ El, Dumnezeul meu, fără prihană e calea Lui, cuvintele Domnului în foc lămurite; El este scut tuturor celor ce nădăduiesc într'Însul.

³¹ Că cine este Dumnezeu în afară de Domnul? și cine este Dumnezeu în afară de Dumnezeul nostru?:

³² Dumnezeu, Cel ce mă încinge cu putere și fără prihană mi-a făcut calea,

³³ El, Cel ce-mi face picioarele tari ca ale cerbului și peste cele înalte mă aşază.

³⁴ Tu ești Cel ce-mi învăță mâinile la luptă și pune'n brațele mele arc de aramă.

³⁵ Tu mi-ai dat mie scutul măntuirii; dreapta Ta m'a sprijinit, certarea Ta m'a îndreptat cu totul, certarea Ta îmi va fi învățătură.

³⁶ Lărgit-ai pașii mei sub mine, urmele mele n'au slăbit.

³⁷ Pe vrăjmașii mei ii voi alerga și-i voi prinde și nu mă voi întoarce până ce se vor slei;

³⁸ ii voi zdrobi și nu vor mai putea să se ridice, cădea-vor sub picioarele mele.

³⁹ Tu m'ai încins cu putere pentru război, Tu i-ai împiedicat pe toți cei de sub mine ce se ridicau împotriva mea,

⁶Literal: „îmi vei lumina lampa”. Formularea de față e determinată de stilul următor, care completează o idee extraordinară: una din cele mai mari înșelări ale omului este aceea de a lăsa întunericul drept lumină, minciuna drept adevară, răul drept bine. Iisus Însuși va spune: „Dacă lumina care este în tine este întuneric, cu cât mai mult întunericul!” Adevărata lumină vine numai de la Dumnezeu.

⁵Dumnezeu știe întotdeauna ce vrea să facă cu omul pe care îl ajută.

⁴⁰ pe vrăjmașii mei mi i-ai pus pe fugă⁷
și pe cei ce mă urăsc i-ai nimicit.

⁴¹ Ei au strigat, dar nu era Cel ce mân-
tuiește, [strigat-au] spre Domnul, dar
El nu i-a auzit.

⁴² Eu îi voi mărunți cum e praful în fața
vântului, cum e tina ulițelor îi voi face
clisără.

⁴³ Tu mă vei izbăvi de tăgada⁸ poporu-
lui; Tu m'ai pus în fruntea neamurilor;
poporul pe care nu l-am cunoscut mi-a
slujit,

⁴⁴ cu auzul urechii m'a auzit, fiii străinilor
m'au lingușit⁹.

⁴⁵ Fiii străinilor au îmbătrânit și au
șchiopătat în afara cărărilor lor.

⁴⁶ Viu este Domnul, binecuvântat este
Dumnezeul meu, Înalte-Se Dumnezeul
mântuirii mele!

⁴⁷ Dumnezeule, Cel ce mi-ai dăruit răzbunare
și mi-ai supus popoare,

⁴⁸ Tu, Cel ce m'ai izbăvit de vrăjmașii
cei furioși, înalță-mă dintre cei ce se ri-
dică împotriva mea, de omul nedrept
izbăvește-mă!

⁴⁹ Pentru aceasta, Doamne, Te voi lăuda
întru neamuri și numelui Tău îi
voi cântă,

⁵⁰ al Tău, Cel ce sporești mântuirea re-
gelui Tău¹⁰ și-i faci milă unsului Tău,
lui David și seminției lui până'n veac.

⁷ Literal: „Tu mi i-ai dat pe vrăjmașii mei cu
dosul spre mine”, expresie care nu ascunde o
anume jubilație a învingătorului.

⁸ În text, plural. antilogia înseamnă, în prin-
cipal, „contradicție”, „contestație”.

⁹ Literal: „m'au mințit”. Lingușitorul este cel
ce posedă arta de a-și minți stăpânul, făcându-l
fericit. Ebr.: „fiii străinilor mi-au devenit curte-
zanii”.

¹⁰a regelui ce se află sub stăpânirea Ta; pe care
Tu l-ai rânduit și l-ai aşezat pe tron.

18

PSALMUL 18 Pentru sfârșit: un psalm al lui David.

¹ Cerurile povestesc¹ mărirea lui Dum-
nezeu și facerea mâinilor Lui o vestește
tăria²!

² Ziua-i spune zilei cuvânt și noaptea-i
vestește nopții cunoaștere³.

³ Nu sunt graiuri și nici cuvinte ale că-
ror glasuri să nu se-audă.

⁴ În tot pământul a ieșit vestirea⁴ lor
și la marginile lumii⁵ cuvintele lor. În
soare Si-a pus locașul Său;

⁵ și El, ca un mire ce iese din că-
mara Sa, bucura-Se-va ca un uriaș ce-
Si aleargă drumul.

¹ Verbul diegéomai înseamnă „a expune în
amănunt”, „a povesti”, „a descrie”. Așadar, ce-
rurile (prin care se înțelege întregul univers, vă-
zut și nevăzut) nu se mărginesc să dea o mărtu-
rie globală, generală, asupra Creatorului lor, ci
ci au capacitatea de a și demonstra, pe măsură ce
ce omul le descoperă, puterea și mărirea Acesteia.
Biblia lui Șerban (1688) traduce cu „povestesc”,
în concordanță cu Textul Ebraic.

²Tăria = firmamentul; cerul înstelat. Vezi Fc
1, 6-8.

³gnosis = acțiunea de a cunoaște; cunoaștere
(dar și recunoaștere). Pe măsură ce se succedă,
fiecare zi îi comunică celei următoare ce a izbu-
tit să știe, în timp ce nopțile, întotdeauna propice
meditației, consumă stratul profund al cunoașterii,
adică evaluarea semnificațiilor ce se desprind
din știință.

⁴„Vestirea” e un echivalent aproximativ al cu-
vântului fthóngos, care înseamnă „zgomot”, „su-
net”, dar un altfel de sunet decât acela al glasului
omenesc (foné). Dacă asiro-babilonienei nu
meau firmamentul „cartea tăcută a cerurilor”,
psalmistul îl socotește drept o carte ce ni se des-
chide și al cărei foșnet anunță „cuvintele” din sti-
hul următor.

⁵„Lume” (oikouméne) nu înseamnă aici uni-
versul (kósmos), ci totalitatea oamenilor, a fiin-
țelor raționale care pot să știe, să înțeleagă și să
cunoască.

6 De la marginea cerului își are ieșirea,
până la marginea cerului îi este alergarea,
și nimic nu se poate ascunde de căldura lui.

7 Legea Domnului e fără prihană: în
toarce suflete; mărturia Domnului e de
bună credință: înțelepțește pruncii;

8 leguiurile Domnului sunt drepte: ve-
selesc inima; porunca Domnului lu-
cește de departe: luminează ochii;

9 frica Domnului⁶ este curată: rămâne
în veacul veacului; judecătile Domnu-
lui sunt adevărate: îndreptățite toate.

10 Dorite-s mai mult decât aurul și de-
cât nestemata, mai dulci decât mierea
și fagurele.

11 Căci robul Tău le păzește, în paza lor
e multă răspătă.

12 Greșalele, cine le va pricepe?⁷
de [greșalele] mele cele ascunse
curățește-mă

13 și de ale altora ferește-l pe robul Tău;
dacă ele nu mă vor stăpâni, atunci fără
prihană voi fi și de păcat mare mă voi
curăță.⁸

14 Iar cuvintele gurii mele și cugetul
inimii mele vor fi pururea bineplăcute
înaintea Ta, Doamne, ajutorul meu și
răscumpărătorul meu!

⁶frica (respectuoasă) pe care Dumnezeu i-o inspiată omului.

⁷În sensul: cine le poate discerne?; cine e în
stare să aleagă greșalele reale de cele aparente?
(E vorba, desigur, de greșalele psalmistului; vezi
stihul următor).

⁸Dacă omul izbutește să nu fie stăpânit (sau
să se scutire) de vicii, adică de greșalele repetate
care ajung să-l domine, atunci el devine capabil
să se elibereze și din robia unui păcat major.

19

PSALMUL 19 Pentru sfârșit: un psalm al lui David.

1 Auză-te Domnul în ziua necazului,
ocrotească-te¹ numele Dumnezeului
lui Iacob.

2 Ajutor să-ți trimită din locașul Său
cel sfânt, și din Sion să te sprijinească.

3 Pomenească toată jertfa ta și
arderea-de-tot a ta să-I fie bineplă-
cută.

4 Să-ți dea ție Domnul după inima ta și
tot gândul² tău să-l plinească.

5 Bucura-ne-vom întru mântuirea Ta și
întru numele Dumnezeului nostru ne
vom mări. Plinească Domnul toate ce-
rerile tale!

6 Acum am cunoscut că l-a mântuit
Domnul pe unsul Său; din cerul Său
cel sfânt îl va auzi, întru puteri³ este
mântuirea dreptei Sale.

7 Cei de-acolo în care de luptă, cei de
dintr-o cai, dar noi întru numele
Domnului Dumnezeului nostru ne vom
încrede!⁴

8 Ei s-au împiedicat și au căzut, dar noi
ne-am ridicat și drepti am stat.

9 Mântuiește-l, Doamne, pe regele Tău
și ne auzi pe noi în orice zi Te vom

¹hiperaspízo = „a pune scutul ca armă defen-
sivă”; de aici, vechiul cuvânt românesc „a scuti”,
care însă, cu vremea, și-a schimbat aria seman-
tică. Așadar, „a apăra”, „a ocroti”. De altfel, psal-
mul este o rugăciune a regelui înație de a pleca
la război – și o rugăciune a creștinului pândit de
primejdii.

²Sensul corect: ceea ce ți-ai pus în gând; sco-
pul; tînta.

³În context: puterile de sus; puterile cerești.

⁴Forța spiritului, alimentată de credință în
Dumnezeu și de ajutorul Său, prevalează asupra
forțelor materiale, oricât ar fi ele de bine orânduite.
Cu atât mai mult în aria războiului nevăzut.

chema.

20

PSALMUL 20 Pentru sfârșit: un psalm al lui David.

1 Doamne, întru puterea Ta se va veseli regele¹ și de mântuirea Ta se va bucura foarte.

2 Dorința inimii lui i-ai dăruit-o² și de cererea buzelor lui nu l-ai lipsit.

3 Că l-ai întâmpinat cu binecuvântări de dreptate, pus-ai pe capul său cunună de piatră scumpă.

4 Viață a cerut de la Tine, și i-ai dat-o: lungime de zile în veacul veacului.

5 Mare este slava lui întru mântuirea Ta, slavă și mare-cuviință³ vei pune peste el;

6 că-i vei da lui binecuvântare în veacul veacului, cu fața Ta întru bucurie îl vei veseli.

7 Că regele nădăjduiește în Domnul și din mila Celui-Preaînalt nu se va clinti.

8 Mâna Ta îi va găsi pe toți vrăjmașii Tăi, dreapta Ta să-i afle pe toți cei ce Te urăsc.

9 Ca un cupitor de foc îi vei face atunci când Te arăți; Domnul întru mânia Sa îi va răvăși, focul îi va mistui.

10 Rodul lor de pe pământ îl vei sterge și seminția lor dintre fiii oamenilor.

¹ Psalmul acesta este frate geamăn cu cel precedent.

² În dublu sens: Dumnezeu a înzestrat inima omului cu capacitatea de a-și formula o dorință ca plan de perspectivă; ca dar al lui Dumnezeu, dorința inimii poate fi plină prin rugăciune.

³ „mare-cuviință”: veche și frumoasă expresie românească. Literal se traduce „măreție”, „majestate”, „magnificență”.

11 Că lucruri rele au gândit împotriva Ta, planuri au cugetat care nu vor dura.

12 Că Tu îi vei pune pe fugă, prin cei rămași ai Tăi le vei găti cădere⁴.

13 Înalță-Te, Doamne, întru tăria Ta; cântă-vom și vom lăuda puterile Tale.

21

PSALMUL 21 Pentru sfârșit: un psalm al lui David cu privire la ajutorul ce vine dimineața.

1 Dumnezeul meu, Dumnezeul meu, ia aminte la mine; de ce m'ai părăsit?¹ Departe sunt de mântuirea mea cuvintele greșalelor mele.

2 Dumnezeul meu, striga-voi ziua și nu vei auzi, și noaptea chiar, și fără să-mi fiu nebun².

3 Dar Tu întru cele sfinte locuiești, Tu, lauda lui Israel.

4 În Tine au nădăjduit părinții noștri, în Tine au nădăjduit și Tu i-ai izbăvit;

5 spre Tine au strigat și s'au mântuit, în Tine au nădăjduit și n'au fost rușinați.

6 Dar eu sunt vierme și nu om, ocara oamenilor și defăimarea poporului.

⁴Dumnezeu poate să-și învingă mulțimea vrăjmașilor prin minoritatea care I-a rămas credincioasă. Ebr.: „cu arcul Tău îi vei ținti în față”.

¹Aceste cuvinte ale psalmistului, în esență lor, vor fi rostit de Iisus pe cruce (Mt 27, 46; Mc 15, 34). De altfel, toți Evangheliștii vor menționa că suferințele lui Iisus nu sunt altceva decât plinirea spuselor psalmistului (v. 7 în Mc 15, 29; v. 8 în Mt 27, 43; v. 18 în Mt 27, 35; Mc 15, 24; Lc 23, 34; In 19, 23-24).

²Stăruința în rugăciune, chiar când nu are răspuns, nu cade sub incidența absurdului.

7 Toți cei ce m'au văzut, m'au batjocorit, grăind cu buzele, clătinându-și capul:

8 „Nădăjduit-a în Domnul; acum să-l izbăvească; să-l mântuiască pentru că îl vrea”³.

9 Că Tu ești Cel ce m'a scos din pântece, nădejdea mea de lângă sânul maicii mele;

10 spre Tine am fost aruncat din pântece⁴, din pântecele maiciei mele îmi ești Tu Dumnezeu.

11 Nu Te'ndepărta de mine, că necazul e aproape, că nu-i nimeni să mă ajute.

12 Înconjuratu-m'a mulțime de juncani, de tauri grași mă văd împresurat;

13 asupra mea și-au căscat botul asemenei unui leu ce sare la pradă răcnind.

14 Ca apa m'am vărsat, oasele toate mi s'au risipit. Inima mi s'a făcut ca ceară, în mijlocul măruntaierilor mi se topește;

15 tăria mi s'a uscat ca un hârb, limba mi s'a lipit de gâtlej. Tu m'ai pogorât în țărâna morții.

16 Că mulțime de câini m'a înconjurat, adunarea celor vicleni m'a împresurat, mâinile și picioarele mi le-au străpuns.

17 Toate oasele mi le-au numărat, iar ei priveau și se holbau la mine.

18 Împărtit-au hainele mele loruși, iar pentru cămașa mea au aruncat sorti.

19 Dar Tu, Doamne, nu-Ți îndepărta ajutorul de la mine, spre trebuința mea de sprijin ia aminte.

20 Izbăvește-mi sufletul de sabie și din gheara câinelui viața mea⁵;

21 mântuiește-mă din gura leului și înjosirea mea din coarnele inorogilor.

22 Povesti-voi⁶ numele Tău fraților mei, în mijlocul adunării Te voi lăuda⁷.

23 Cei ce vă temeți de Domnul, lăudați-L! toată seminția lui Iacob, slăviți-L! Toată seminția lui Israel să se teamă de El,

24 că El n'a disprețuit și nici nu S'a scârbit de ruga săracului, nici că Și-a întors fața de la mine și-atunci când am strigat m'a auzit.

25 De la Tine mi-i lauda în marea adunare, în fața celor ce se tem de El îmi voi face rugăciunile.

26 Mânca-vor săracii și se vor sătura și vor lăuda pe Domnul acei ce-L caută pe Dânsul; vii vor fi inimile lor în veacul veacului⁸.

27 Toate marginile pământului își vor aminti și se vor întoarce la Domnul, în fața Lui se vor încrina toate gîntile neamurilor⁹,

28 că a Domnului este împărăția și El stăpânește peste neamuri.

29 Mâncat-au și s'au încrinat toți grașii pământului, în fața Lui vor cădea toți cei ce se pogoară în țărână. Iar sufletul meu trăiește pentru El,

⁶Pentru „povesti-voi” vezi nota de la 18, 1.

⁷Pavel va cita acest verset ca fiind rostit de Însuși Iisus prin gura lui David. De vreme ce Hristos este arhetipul, pârga, începătorul mântuirii oamenilor, aceștia devin frații Săi printre o sublimă solidaritate divino-umană.

⁸Ebr.: „trăiască inimile lor în veacul veacului”. Urare de încheiere a unei cîne rituale. Primele două stihuri sunt o paralelă sinonimă în care e vorba de aceleasi persoane: săracii sunt aceia care-L caută pe Domnul, mănâncă și se satură la masa Lui, apoi îl laudă și primesc, în schimb, viață vesnică în inimile lor. Text foarte transparent asupra Cinei euharistice.

⁹grupele neamurilor care au o descendență comună.

³Vezi nota de la 17, 19.

⁴Analogie cu ritualul adoptiunii relatată în Fc 30, 3; 48, 12.

⁵Literal: „ceea ce e numai al meu”.

30 seminția mea Lui îi va sluji. Domnului I se va vesti neamul ce va să vină,
31 dreptatea Lui i se va vesti poporului ce se va naște, că Domnul a făcut-o.

22

PSALMUL 22 Un psalm al lui David.¹

1 Domnul mă paște și nimic nu-mi va lipsi.

2 La loc de pășune, acolo m'a sălăsluit, la apa odihnei m'a hrănit,

3 sufletul mi l-a întors la sine². El m'a călăuzit pe cărările dreptății de dragul numelui Său³.

4 Că chiar de voi umbla prin mijlocul umbrei morții, nu mă voi teme de rele, că Tu cu mine ești;toiagul Tău și varga Ta, acestea m'au mângâiat⁴.

5 Masă ai pregătit înainte-mi, de față cu cei ce mă necăjesc; uns-ai cu undelemn capul meu, iar paharul Tău mă'mbată⁵ de parc'ar fi prea tare.

¹ Psalmul Bunului Păstor.

² „a întoarce la sine”: ideea este aceea de restaurare, de revenire la ceea ce ai fost, de recâștigare a unui drept. (Verbul epistréfo înseamnă, printre altele, a te întoarce de undeva, spre a găsi drumul pe care l-ai pierdut). Uneori sufletul se poate înstrăina de sine însuși, de propria lui autenticitate; revenirea la sine se face prin Dumnezeu.

³Bunul Păstor (în care se prefigurează Domnul Iisus – vezi In 10, 11-16; 1 Ptr 2, 25; Evr 13, 20) Își rămâne întotdeauna credincios Siesi și, prin aceasta, păstorilor săi.

⁴După Sf. Maxim Mărturisitorul, „toiagul” este judecata lui Dumnezeu, iar „varga” este providența, adică grija Sa față de om.

⁵ „mă imbată”, în sensul bun, poetic, al cuvântului: mă imbată mireasma unei livezi inflorite. Aşa îl traduce Biblia lui Ţerban și tot astfel Nichita Stihiatul, care sălmăceaște: Celor îmbu-

6 Si mila Ta mă va urma în toate zilele vieții mele și voi locui în casa Domnului întru lungime de zile.

23

PSALMUL 23 Un psalm al lui David; pentru ziua cea dintâi de după Sâmbătă.

1 Al Domnului e pământul și plinirea lui, lumea și toți cei ce locuiesc într'însa;

2 Aceasta pe mări l-a întemeiat și pe râuri l-a aşezat.

3 Cine se va sui în muntele Domnului și cine va sta în locul Său cel sfânt¹?:

4 Cel nevinovat cu mâinile și curat cu inima, cel ce nu și-a luat sufletul în desert² și nu s'a jurat cu vicleșug aproapelui său.

5 Aceasta va primi binecuvântare de la Domnul și milostivire de la Dumnezeu, Mântuitorul său.

6 Aceasta este neamul celor ce-L căută [pe Domnul], al celor ce caută fața Dumnezeului lui Iacob.

7 Deschideți³, mai-mari, porțile voastre, și voi, porți veșnice, ridicați-vă, ca

nătățiti duhovniceste, lectura Sfintelor Scripturi le este vin din potirul dumnezeiesc, care le înveselește inimile și-i scoate din ei înișii (fi îmbată) prin puterea și adâncimea înțelesurilor (un fel de extaz al cititorului înduhovnicit). Textul Masoretic e mai simplu: „paharul meu se revarsă”.

¹= Cine e vrednic să intre în biserică Domnului?

²= Cel ce nu și-a bătut joc de sufletul său; cel ce și-a luat sufletul în serios; cel ce nu și-a cheltuit sufletul pe nimicuri.

³ Literal: „Ridicați”. Porțile cetăților antice, ca și ale templului din Ierusalim, nu se deschidea lateral, ci erau ridicate cu ajutorul unor scripeți. Somația e dublă: către „boieri” (căpetenii, dregători, mai-mari) și către porțile însese.

să intre Împăratul slavei.

⁸ Cine este Acesta Împăratul slavei?
Domnul Cel tare și puternic, Domnul Cel tare în război⁴.

⁹ Deschideți, mai-mari, porțile voastre,
și voi, porți veșnice, ridicați-vă, ca să intre Împăratul slavei.

¹⁰ Cine este Acesta Împăratul slavei?
Domnul puterilor, Acesta este Împăratul slavei.

24

PSALMUL 24 Un psalm al lui David.

¹ Spre Tine, Doamne, mi-am ridicat sufletul, Dumnezeul meu.

² În Tine mi-am pus nădejdea; în veac să nu fiu dat de rușine¹, nici să-și râdă de mine vrăjmașii mei.

³ Că toți cei ce pe Tine Te așteaptă nu vor fi dați de rușine, dar rușine celor ce fără pricina fac fărădelegi!

⁴ Imaginea este aceea a unui împărat biruitor care a ajuns la porțile cetății și-i somează pe mai-marii ei (textual: principii) să i-o predea. „Porți veșnice”: hiperbolă pentru porțile ce au stat prea multă vreme închise. În dimensiunea profetică, „Împăratul slavei” este Însuși Iisus Hristos cel inviat, biruitor asupra morții, Care-i somează pe „portarii iadului” să-I deschidă spre a-i elibera pe cei din veac legați înlăuntru (vezi 1 Ptr 3, 19 și nota). În Cântarea a 6-a din Canonul Învierii, Sf. Atanasie cel Mare comentează textul și în perspectivă eshatologică: Din pricina păcatului nostru, porțile raiului I-au fost închise și lui Iisus Hristos ca purtător de trup, în relația Sa umană, dar I se vor deschide, tot pentru noi, în relația Sa divină, ca „Împărat al slavei”. Rituał ortodox folosește acest text nu numai în slujba Învierii, ci și la sfintirea unei biserici noi. (În Textul Masoretic somația li se adresează numai porților, nu și căpetenilor).

¹= să nu fiu umilit (arătat cu degetul) că am sperat în zadar, că m'am rugat fără să fiu auzit.

⁴ Fă-mi cunoscute, Doamne, căile Tale, învăță-mă cărările Tale!

⁵ Călăuzește-mă spre adevărul Tău și mă învăță, că Tu ești Dumnezeu, Mântuitorul meu, și pe Tine Te-am așteptat ziua'ntreagă.

⁶ Adu-Ți aminte de îndurările Tale, Doamne, și de milele Tale, că din veac sunt.

⁷ Păcatele tinereților mele și ale neștiinței mele nu le pomeni; după mila Ta pomenește-mă, de dragul bunătății Tale, Doamne.

⁸ Bun și drept este Domnul; de aceea lege le va pune celor ce păcătuiesc în cale².

⁹ Pe cei blânzii îi va călăuzi la judecată, învăță-va pe cei blânzii căile Sale³.

¹⁰ Toate căile Domnului sunt milă și adevăr celor ce-I caută legământul⁴ și mărturiile.

¹¹ Pentru numele Tău, Doamne, ușurează-mi păcatul, că mult este.

¹² Cine este omul care se teme de Domnul?: lege-i va pune în calea pe care a ales-o.

¹³ Sufletul său întru bunătăți se va sălășlui și seminția lui va moșteni pământul.

¹⁴ Domnul este întărirea celor ce se tem de El, lor le va arăta legământul Său.

²a pune lege: a stabili norma de îndreptare; a pune la dispoziție criterii pentru revenirea la calea cea dreaptă.

³ „Sufletul bland e tronul simplității: în sufletul lin va încăpea cuvântul înțelepciunii” (Sf. Ioan Scăraru).

⁴ Legământul făcut de Iahvé cu Israel: „Eu voi fi Dumnezeul tău, iar tu vei fi poporul Meu”, în sensul: Eu voi fi Dumnezeul (proniatorul) Tău atâtă vreme cât și tu vei fi poporul Meu (vei consulta de Mine).

¹⁵ Ochii mei sunt pururea spre Domnul, că El va scoate din laț picioarele mele.

¹⁶ Caută spre mine și mă miluieste, că singuratic sunt și sărmăna.

¹⁷ Necazurile inimii mele s'au înmulțit, din nevoile mele scoate-mă.

¹⁸ Vezi-mi smerenia și osteneala și treci cu vederea toate păcatele mele.

¹⁹ Vezi-i pe vrăjmașii mei, că s'au înmulțit și cu ură nedreaptă m'au urât.

²⁰ Păzește-mi sufletul și mă izbăvește: să nu fiu rușinat că am nădăjduit în Tine.

²¹ Cei fără răutate și cei drepti s'au lipit de mine, că eu pe Tine Te-am așteptat, Doamne.

²² Izbăvește-l, Dumnezeule, pe Israel din toate necazurile lui!

25

PSALMUL 25 Al lui David.

¹ Judecă-mă, Doamne¹, că eu întru nerăutate am umblat; și, întru Domnul nădăjduind, nu voi slăbi.

² Cearcă-mă, Doamne, pune-mă la încercare; aprinde-mi rârunchii și inima².

³ Că mila Ta este'n fața ochilor mei și'ntru adevărul Tău am bineplăcut.

⁴ În adunarea deșertăciunii n'am sezut și cu cei ce calcă legea n'am intrat.

¹În sensul: „Fă-mi, Doamne, dreptate!”

²În sensul: Încearcă-le prin foc. După Sfântul Macarie cel Mare, acesta e focul Duhului Sfânt, Cel ce i-a făcut pe Sfinții Apostoli să vorbească în limbi, Cel ce l-a insuflat și iluminat pe Apostolul Pavel, Cel ce i s'a arătat lui Moise în rugul aprins, Cel ce l-a prins pe profetul Ilie în carul de foc, Cel ce l-a inspirat pe David să scrie acest verset.

⁵ Urât-am adunarea făcătorilor de rău și cu cei necredincioși nu voi sedea.

⁶ Spăla-voi întru nevinovăție mâinile mele³ și voi înconjura jertfelnicul Tău, Doamne,

⁷ ca să aud glasul laudei Tale și să povestesc toate minunile Tale.

⁸ Doamne, iubit-am frumusețea casei Tale și locul unde sălășluiește slava Ta.

⁹ Să nu-mi nimicești sufletul împreună cu cei necredincioși și nici viața mea cu vărsătorii de sânge,

¹⁰ în ale căror mâini e fărădelege și-a căror dreaptă e plină de mită⁴.

¹¹ Dar eu întru nerăutatea mea am umblat; mândruiește-mă, Doamne, și mă miluieste.

¹² Că piciorul meu a stat întru dreptate; în adunări Te voi binecuvânta, Doamne.

26

PSALMUL 26 Al lui David; înainte de a fi fost uns.

¹ Domnul este luminarea mea și mântuirea mea; de cine mă voi teme? Domnul este ocrotitorul vieții mele; de cine mă voi înfricoșa?

² Când făcătorii de rele se vor aprobia de mine să mă sfâșie¹, ei, cei ce mă ne căjesc și-mi sunt dușmani, ei au slăbit și au căzut.

³Versetele 6-12 au devenit rugăciunea liturgică pe care preotul o rostește în timp ce-și spală mâinile la începutul Sfintei Liturghii.

⁴Substantivul din text e la plural; el poate însemna și „camătă” sau orice fel de bunuri obținute pe cale necinstită.

¹Literal: „să-mi mânânce carneă”; metaforă probabilă pentru „a calomnia”.

3 Chiar dacă o oaste s'ar rândui împotrivă-mi, inima mea nu se va înfricoșa; chiar dacă război s'ar ridica împotrivă-mi, eu intru El nădăjduiesc.

4 Un lucru am cerut de la Domnul, și pe acesta-l voi căuta: să locuiesc în casa Domnului în toate zilele vieții mele, văzul să mi-l desfăt în frumusețea Domnului și să cercetez locașul Său².

5 Că El m'a ascuns în cortul Său în ziua necazurilor mele, în ascunzișul cortului Său m'a adăpostit, pe stâncă m'a înălțat,

6 iar acum, iată, capul mi l-a înălțat deasupra vrăjmașilor meu; cortul Său l-am înconjurat și n'el am jertfit jertfă de laudă; laude voi glăsui, Domnului îi voi cânta.

7 Auzi, Doamne, glasul meu cu care am strigat; miluiește-mă și ascultă-mă.

8 Tie îți-a zis inima mea: Fața mea ai căutat-o, fața Ta, Doamne, o voi căuta³.

9 Fața Ta să nu îtorci de la mine și să nu Te abați în mânie de la robul Tău. Fii ajutorul meu; să nu mă lepezi și să nu mă lași, Dumnezeule, Mântuitorul meu.

10 Că tatăl meu și mama mea m'au părăsit, dar Domnul m'a adus la Sine.

²Sf. Ioan Hrisostom: Dacă cheltuim o avere spre a ne construi o casă trecătoare aici, pe pământ, cu mult mai puțină cheltuială putem dobândi casa cea luminoasă și netrecătoare sus, în ceruri.

³Verbul zetéo are înțelesul special de „a căuta spre a întâlni”, „a căuta spre a cunoaște”. Dumnezeu și omul se căută reciproc, ca doi îndrăgostiți, și se întâlnesc în sfânta îmbrățișare a bucuriilor inefabile. Ebr.: „Căută-I fața; fața Ta, Doamne, o voi căuta”. Aici, după ediția Rahlf's. De reținut și faptul că „față” înseamnă și „persoană”.

11 În calea Ta, Doamne, pune-mi lege, pe cărarea cea dreaptă călăuzește-mă, din pricina vrăjmașilor meu.

12 Nu mă da pe mâna celor ce mă necăjesc, că împotriva mea s'au ridicat martori nedrepți și nedreptatea și-a mințit sieși.

13 Cred că voi vedea bunătățile Domnului în pământul celor vii.

14 Așteaptă-L pe Domnul, îmbărbătează-te, inima să ţi se întărească și așteaptă-L pe Domnul.

27

PSALMUL 27 Al lui David.

1 Către Tine, Doamne, am strigat; Dumnezeul meu, să nu tacă de dinaintea mea, că dacă Tu tacă de dinaintea mea eu mă voi asemăna cu cei ce se poogoară în groapă.

2 Ascultă glasul rugăciunii mele când mă rog către Tine, când mâinile mi le ridic către locașul Tău cel sfânt.

3 Sufletul să nu mi-l tragi laolaltă cu cei păcătoși, să nu mă nimicești laolaltă cu cei ce fac strâmbătăte, cu cei ce aproapelui îi vorbesc de pace dar în inimile lor poartă răutăți.

4 Acelora dă-le după faptele lor și după răutatea purtărilor lor; dă-le după lucrarea mâinilor lor, plătește-le cu ce-au plătit și ei¹.

5 Că n'au înțeles lucrurile Domnului și lucrările mâinilor Sale²; Tu îi vei dărâma, și la loc nu-i vei zidi.

¹= plătește-le cu propria lor măsură (vezi și Mt 7, 2).

²Ignoranța se pedepsește („Rătăciți neștiind Scripturile” – Mt 22, 29).

6 Binecuvântat este Domnul, că a auzit
glasul rugăciunii mele.

7 Domnul este ajutorul meu și ocrotitorul meu; în El a nădăjduit inima mea,
iar El m'a ajutat și trupul mi-l-a înflorit
și din voia mea cea bună mă voi mărturi-
ri și Lui.

8 Domnul este întărirea poporului Său
și ocrotitor al mântuirii unsului Său³.

9 Mântuiește poporul Tău și binecu-
vintează moștenirea Ta; păstorește-i și
înalță-i până'n veac.

7 Glasul Domnului, cel ce revarsă pară
de foc,

8 glasul Domnului, cel ce cutremură
puștiul, Domnul va cutremura pustiul
Cadeșului.

9 Glasul Domnului, cel ce'ntărește cer-
bii și face să se arate dumbrăvile și'n
locașul Său pe tot cel ce zice: Slavă!

10 Domnul sălășluiește în potop⁴, Dom-
nul va împărăți în veac.

11 Domnul îi va da tărie poporului Său,
Domnul Își va binecuvânta poporul cu
pace.

28

PSALMUL 28 Un psalm al lui Da- vid; la ieșirea cu Cortul.

1 Aduceți-I Domnului, voi, fii ai lui
Dumnezeu¹, aduceți-I Domnului pe fiii
berbecilor², aduceți-I Domnului slavă
și cinstire,

2 aduceți-I Domnului slavă numelui
Său, încchinați-vă Domnului în curtea
Lui cea sfântă.

3 Glasul Domnului peste ape; Dumne-
zeul slavei a tunat, Domnul peste ape
multe.

4 Glasul Domnului intru tărie, glasul
Domnului intru măreție,

5 glasul Domnului, cel ce spintecă ce-
drii, Domnul spintecă cedrii Libanului.

6 El îi va mărunți ca pe juncul Libanu-
lui, iar cel iubit, ca puiul inorogilor³.

29

PSALMUL 29 Pentru sfârșit: un psalm pentru sfințirea casei; al lui David¹.

1 Înălță-Te-voi, Doamne, că Tu m'ai ri-
dicat și n'ai făcut din mine veselia vră-
jmașilor mei.

2 Doamne, Dumnezeul meu, strigat-am
către Tine și Tu m'ai vindecat.

3 Doamne, Tu mi-ai scos sufletul din
iad, Tu m'ai smuls² dintre cei ce se po-
goară în groapă.

4 Cântați-I Domnului voi, cei cuvișoți
ai Lui, și mărturisiți pomenirea sfințe-
niei Lui;

5 că urgie este'n mânia Lui, dar viață în
vrerea Lui: seara-i sălaș de plângere,
iar dimineața, de bucurie³.

³ „unsul” = „regele” (David), cf. 17, 50; 19, 6.
¹ „fii ai lui Dumnezeu” = poporul lui Israel, cf.
Iș 4, 22; Dt 14, 1. Textul Ebraic permite sensul
de „zei” sau „fii ai zeilor”.

² Mieii de jertfă.

³ În timp ce puterea lui Dumnezeu stăpânește
natura, o poate strivi și distringe într'un specta-
col de rară măreție, „cel iubit” al Său (omul cre-

dincios și neprihănit) este cruțat ca un pui de săl-
băticiune puternică. Pentru „inorog” vezi nota de
la lov 39, 9.

⁴ = ca manifestare a dreptății dumnezeiești.

¹ Scris și cântat cu prilejul sfințirii palatului
regal din Ierusalim.

² Textual: „Tu m'ai măntuit” (m'ai eliberat).

³ Sf. Vasile cel Mare: Exemplul cel mai grăitor

6 Zis-am eu întru îmbelșugarea mea: „În veac nu mă voi clinti!”

7 Întru voia Ta, Doamne, dat-ai frumuseteii mele putere, dar dacă Tu Ti-ai întors fața, eu m'am tulburat.

8 Către Tine, Doamne, voi striga și către Dumnezeul meu mă voi ruga:

9 „Ce folos ai Tu de săngele meu⁴, că mă cobor în stricăciune? Oare țărâna se va mărturisi Tie? sau ea va vesti adevărul Tău?”

10 Auzit-a Domnul și m'a miluit, Domnul a fost ajutorul meu.

11 Plânsul mi l-aîntors întru bucurie, sacul⁵ mi l-aîrupt și cu veselie m'ai înclinat,

12 pentru ca slava mea să-Ti cânte fără să-mi pară rău; Doamne, Dumnezeul meu, în veac Te voi lăuda!

30

PSALMUL 30 Pentru sfârșit: un psalm al lui David, la vreme de năprasna¹.

1 Spre Tine, Doamne, am nădăjduit, să nu fiu rușinat nicicând. Întru dreptatea Ta izbăvește-mă și scapă-mă².

este acela al Sfintilor Apostoli și al sfintelor femei, care au plâns seara, văzându-L pe Domnul pe cruce, dar s'au bucurat dimineața, văzându-L înviat.

⁴Adică: Ce folos ai Tu de moartea mea? Sângele e viață (Fc 9, 4-6).

⁵„Sacul” era o fâșie de pânză aspiră cu care ci-neva, în semn de doliu, își încingea coapsele.

¹ekstasis (extaz) înseamnă o ieșire din sine a mintii, pricinuită fie de o panică, fie de o descoperire dumnezeiască. În cazul de față e vorba de năprasna pe care poporul lui Dumnezeu o are asupră-i din pricina prigoanelor sau a necredinței din lume (Fer. Augustin).

²Literal: „scoate-mă” (din necaz, din primejdie, din moarte).

2 Pleacă-Ți auzul spre mine, grăbește de mă scapă; fii mie Dumnezeu ocrotitor și casă de scăpare³ spre mântuirea mea.

3 Că Tu ești puterea mea și scăparea mea și de dragul numelui Tău mă vei călăuzi și mă vei hrăni.

4 Tu mă vei scoate din cursa aceasta pe care-au ascuns-o pentru mine, că Tu ești ocrotitorul meu.

5 În mâinile Tale îmi voi pune duhul⁴; Tu m'ai măntuit, Doamne, Dumnezeul adevărului.

6 Urâtu-i-ai pe cei ce țin la zădărnicii deșarte⁵, dar eu în Domnul am nădăjduit.

7 Bucura-mă-voi și mă voi veseli de mila Ta, că Tu ai căutat spre smerenia mea, măntuit-ai din nevoi sufletul meu

8 și nu m'ai lăsat în mâinile vrăjmașului, la loc larg mi-ai aşezat picioarele.

9 Miluiește-mă, Dumnezeule, că sunt în necaz; ochiul îmi e tulburat de supărare, și tot astfel sufletul și inima mea.

10 Că'ntru dureri mi se cheltuie viața și'ntru suspine anii mei; tăria mea s'a slăbit în sărăcie și oasele mele s'au tulburat.

11 Tuturor vrăjmașilor mei m'am făcut de ocară, mai mult, și vecinilor mei și frică cunoșcuților mei, iar cei ce mă veadeau pe-afară fugeau de mine.

12 Uitat am fost de la inimă ca un mort, ajuns-am ca un vas netrebnic.

13 Că am auzit cărtirea multora din cei ce locuiesc în preajmă, când se adu-

³„casă de scăpare” = loc de refugiu; azil.

⁴Iisus va relua aceste cuvinte înainte de a muri pe cruce (Lc 23, 46).

⁵„zădărnicii deșarte” sau „zădărnicii găunoase” = metaforă pentru idoli.

nau laolaltă împotriva mea sfătuindu-se să-mi ia sufletul.

¹⁴ Dar eu în Tine am nădăjduit, Doamne; zis-am: „Tu ești Dumnezeul meu”.

¹⁵ Vremile mele sunt în mâinile Tale; izbăvește-mă de vrăjmașii mei și de cei ce mă prigonesc.

¹⁶ Arată fața Ta peste robul Tău, întru mila Ta măntuiește-mă.

¹⁷ Doamne, să nu fiu rușinat că Te-am chemat pe Tine; necredincioșii să se rușineze, pogoare-se la iad!

¹⁸ Mute să se facă buzele cele violente, care împotriva celui drept grăiesc nelegiuire cu mândrie și defâimare.

¹⁹ Cât e de mare mulțimea bunătății Tale, Doamne, pe care ai pus-o deosebită pentru cei ce se tem de Tine, pe care ai vădit-o celor ce nădăjduiesc în Tine înaintea fiilor oamenilor.

²⁰ De tulburarea oamenilor îi vei ascunde întru ascunsul feței Tale⁶, de tăgada limbilor în cortul Tău îi vei acoperi.

²¹ Binecuvântat este Domnul, că minunată a fost mila Sa în cetea împresurată.

²² Iar eu am zis în tulburarea mea: „Alungat sunt eu de la fața ochilor Tăi”. Și, totuși, Tu ai auzit glasul rugăciunii mele când am strigat către Tine.

²³ Iubiți-L pe Domnul voi, toți cuvișoii Săi, căci Domnul caută adevăruri, dar celor ce se trufesc⁷ le plătește cu vârf.

⁶ „întru ascunsul feței Tale” = în taina prezenței Tale. Această tainică prezentă poate fi cea sacramentală, în altarul Domnului, sau cea din experiența mistică, atunci când Dumnezeu e de față și continuă să rămână mister.

⁷ Literal: „celor ce lucrează cu prisos de mândrie”.

²⁴ Îmbărbătați-vă și fie-vă inima întărită, a tuturor celor ce nădăjduiți în Domnul!

31

PSALMUL 31 Un psalm al lui David; privitor la pricepere.

¹ Fericiți cei cărora li s'au trecut cu vederea fărădelegile și ale căror păcate li s'au acoperit.

² Fericit e omul căruia Domnul nu-i va socoti păcatul și'n gura căruia nu este vicleșug.

³ Fiindcă eu am tăcut, oasele mi-au îmbătrânit în strigătul meu de toată ziua¹.

⁴ Că mâna Ta s'a îngreuiat asupră-mi ziua și noaptea, întorsu-m'am în suferință când ghimpele mă împungea.

⁵ Păcatul mi l-am cunoscut, farădelega nu mi-am acoperit-o. Zis-am: „Împotriva mea îmi voi mărturisi Domnului fărădelegea”,² iar Tu mi-ai trecut cu vederea nelegiuirea inimii³.

⁶ Pentru aceasta se va ruga la Tine tot cuviosul la vremea potrivită, și chiar în potop de ape multe, ele de el nu se vor apropiia.

¹ Fiindcă bolnavul (pe patul de suferință) a refuzat să-și mărturisească păcatele, preferând să tacă, singurul său strigăt a rămas acela al trupului chinuit de durere.

² Dacă se întâmplă să cazi în păcat, înviniuiește-te pe tine însuți, nu da vina pe Adam! (Sf. Simeon Noul Teolog).

³ Într-o seamă de ediții ale Septuagintei: „nelegiuirea păcatului meu”; „nelegiuirea inimii mele” se află numai în codicilii Vaticanus, Sinaiiticus și Alexandrinus, pe care ediția Rahlf's îl notează în aparatul critic. Ebr.: „Tu mi-ai iertat vina păcatului”.

7 Tu ești scăparea mea din necazul ce mă cuprinde; Tu, bucuria mea, izbăvește-mă de cei ce m'au împresurat!

8 – Eu te voi învăța și te voi cârmui pe calea aceasta pe care vei merge, ochii Mei asupra ta se vor întări:

9 Nu fi ca un cal sau ca un catâr lipsit de pricepere, ale căror fâlcii tu le vei strângere'n frâu și'n zăbală, ca ei să nu se apropiie de tine.

10 Multe sunt durerile⁴ păcătosului, dar mila îl va încunjava pe cel ce nădăduiește în Domnul.

11 Bucurați-vă în Domnul și veseliți-vă, dreptilor, lăudați-vă, toți cei drepti la inimă!

32

PSALMUL 32 Un psalm al lui David; fără titlu la Evrei.

1 Bucurați-vă, dreptilor, întru Domnul! celor drepti li se cuvine laudă.

2 Lăudați-L pe Domnul în alăută, în psaltire cu zece strune cântați-I¹.

3 Cântați-I Lui cântare nouă, frumos cântați-I în strigări de bucurie.

⁴Textual: „loviturile de bici pe care le îndură”.

¹„Alăută” este, oarecum, echivalentul românesc pentru „titeră”, instrument muzical asemănător cu harpa, a căruia cutie de rezonanță își are puterea jos, la bază, de unde coardele pornesc în sus. Ea este simbolul faptelelor pământești care și-află prețul în cer (mila devenită comoară). „Psaltire” este echivalentul grecесcului psaltérion = harpă, instrument muzical a căruia cutie de rezonanță își are puterea sus, către vârf, de unde coboară cele zece coarde. Ea simbolizează cele zece porunci ale Decalogului, dar și cele cinci simțuri ale trupului îmbinate cu cele cinci ale duhului, prin care trebuie să-L lăudăm pe Domnul (Casiodor).

4 Că drept este cuvântul Domnului, și toate lucrurile Lui întru credință.

5 Domnul iubește mila și judecata, de mila Domnului este plin pământul.

6 Prin cuvântul Domnului s'au întemeiat cerurile, iar puterea lor, prin duhul gurii Sale,

7 adunând ca un burduf apele mării², punând adâncurile'n cămări.

8 Tot pământul să se teamă de Domnul, de El să se cutremure toți cei ce locuiesc în lume;

9 că El a zis și ele s'au făcut, El a poruncit și ele s'au zidit³.

10 Domnul risipește sfaturile neamurilor, aruncă planurile popoarelor și dezice sfaturile mai-marilor.

11 Dar sfatul Domnului rămâne în veac, din neam în neam gândurile inimii Lui.

12 Fericit e neamul căruia Domnul îi este Dumnezeu, poporul pe care El și l-a ales să-L moștenească.

13 Domnul a privit din cer, pe toți fiii oamenilor i-a văzut;

14 din locul pe care și l-a gătit i-a văzut pe toți cei ce locuiesc pământul,

15 El, Cel ce singur le-a plăsmuit inimile, Cel ce toate lucrurile lor le prîncepe.

16 Un rege nu se mantuiește prin mulți-

²Aluzie și la minunea istorisită în Iș 15, 8.

³Sensul foarte exact: El a zis, și ele (lucrurile) au luat ființă (au intrat în existență), El a poruncit, și ele s'au organizat (s'au rânduit rational, după un anume plan). După Sf. Vasile cel Mare, creația a început cu desăvârșita ordine care domnește în toate lucrurile vizibile. Pe de altă parte, prin crearea lumii Dumnezeu nu și-a epuizat puterea creatoare; aceasta se poate extinde la infinit, totul atârnând de impulsul voinei Sale.

mea oștirii⁴, și nici uriașul se va izbăvi prin mărimea tăriei lui;

17 fără folos⁵ e calul când să scapi, cu mărimea puterii lui nu te va scăpa.

18 Iată, ochii Domnului⁶ spre cei ce se tem de Dânsul, spre cei ce în mila Lui nădăjduiesc,

19 să le izbăvească sufletele din moarte și să-i hrănească la vreme de foamete.

20 Sufletul nostru Îl va aștepta pe Domnul, că El este ajutorul și ocrotitorul nostru;

21 că întru El ni se va veseli inima și în numele Său cel sfânt am nădăjduit.

22 Fie, Doamne, mila Ta spre noi pre-cum am nădăjduit și noi întru Tine!

33

PSALMUL 33 Un psalm al lui David; când și-a schimbat el înfățișarea în fața lui Ahimelec și i s'a dat drumul și a plecat¹.

1 În toată vremea Îl voi binecuvânta pe Domnul, lauda Lui pururea în gura mea.

2 Întru Domnul se va lăuda sufletul meu: audă cei blânzi și să se vesel-ească.

3 Măriți-L pe Domnul laolaltă cu mine, împreună să-I înăltăm numele.

⁴Literal: „nu se mântuiește cu oștire multă”.

⁵Literal: „mincinos” (puternic doar în aparență).

⁶În întregul său, psalmul are o introducere (vv. 1-3), un final (vv. 20-22) și corpul propriu-zis (vv. 4-19), care cuprinde două teme: lucrarea lui Dumnezeu în creație și lucrarea lui Dumnezeu în istorie. La rândul lor, cele două teme sunt tratate în trei părți: cuvântul lui Dumnezeu (vv. 4-9), sfatul lui Dumnezeu (vv. 10-12) și ochiul lui Dumnezeu (vv. 13-19).

¹Vezi acest episod în 1 Rg 21-22.

4 Pe Domnul L-am căutat și El m'a au-zit și din toate necazurile m'a izbăvit.

5 Apropiați-vă de El și luminați-vă și fețele voastre nu se vor rușina.

6 Sărmanul acesta a strigat, iar Dom-nul l-a auzit și din toate necazurile lui l-a mântuit.

7 Îngerul Domnului își va pune tabăra împrejurul celor ce se tem de El, și El îi va izbăvi.

8 Gustați și veДЕti că bun este Dom-nul²; fericit bărbatul care nădăjduiește întru El.

9 Temeți-vă de Domnul, voi, toți sfinții Lui, că nimic nu le lipsește celor ce se tem de El³.

10 Bogății au sărăcit și au flămânzit, dar cei ce-L caută pe Domnul nu se vor lipsi de tot binele.

11 Veniți, fiilor, ascultați-mă pe mine; frica Domnului vă voi învăța.

12 Cine este omul care dorește viață, care iubește să vadă zile bune?:

13 Oprește-ți limba de la rău iar buzele tale să nu grăiască vicleșug;

14 ocolește răul și fă binele, caută pacea și mergi pe urmele ei.

²Text profetic asupra Sfintei Euharistii. „Din-tre toate sfintele rituri, numai Euharistia este aceea care le alimentează pe toate celelalte Taine cu desăvârșire. Atât de desăvârșită este această Taină și atât de mult le depășește pe cele-lalte, încât ea conduce spre adevarăta culme a lucrurilor celor bune. Aici este și tinta finală a strădaniei omenești: prin ea Îl dobândim noi pe Însuși Dumnezeu, iar Dumnezeu Se unește cu noi în desăvârșită unire; căci ce legătură poate fi mai completă decât aceea de a deveni un singur duh cu Dumnezeu?” (Nicolae Cabasila).

³Sf. Simeon Noul Teolog: Frica de Dumnezeu naște smerenie, smerenia naște plânsul cel cu-rătitor de păcate, plânsul îl indestulează pe om cu dulceața Duhului și-i aduce belșug de nădejde în propria sa mântuire.

¹⁵ Ochii Domnului asupra celor drepti și urechile Lui spre rugăciunea lor.

¹⁶ Dar fața Domnului e împotriva celor ce fac rău, pentru ca pomenirea lor s'osteargă de pe pământ.

¹⁷ Strigat-au dreptii, iar Domnul i-a auzit și din toate necazurile lor i-a izbăvit.

¹⁸ Aproape este Domnul de cei cu inima zdrobotită⁴ și-i va mântui pe cei smeriți cu duhul.

¹⁹ Multe sunt necazurile dreptilor, dar din ele toate [Domnul] îi va izbăvi.

²⁰ Domnul le păzește oasele toate, nici unul din ele nu va fi zdrobotit⁵.

²¹ Rea e moartea păcătoșilor și vor greși aceia care-l urăsc pe cel drept.

²² Mântui-va Domnul sufletele robilor Săi și nimeni nu va greși din toti cei ce nădăduiesc într'Însul.

răul întoarcă-se îndărăt și plini de rușine.

⁵ Să fie ei ca praful în fața vântului și îngerul Domnului să-i necăjească;

⁶ fie-le calea întuneric și alunecare și îngerul Domnului să-i fugărească.

⁷ Fiindcă fără pricina ei pe ascuns în lațul lor mi-au pregătit pieirea, fără pricina mi-au suduit sufletul.

⁸ Asupra lor să vină lațul pe care ei nul cunosc, pe ei să-i prindă cursa pe care au ascuns-o și în același laț să cadă.

⁹ Dar sufletul meu se va bucura întru Domnul, de mântuirea Lui se va veseli.

¹⁰ Toate oasele mele¹ vor zice: „Doamne, cine este asemenea Tie, să-l izbăvească pe sărman din mâna celor mai tari decât el, da, pe sărac și pe sărman de cei ce îi jefuiesc?”

¹¹ Martori mincinoși² s'au ridicat și de ceea ce nu știam m'au întrebăt;

¹² prin rele pentru bune m'au răsplătit, secătuire sufletului meu.

¹³ Dar eu, când ei mă supărau, cu haină de sac m'am îmbrăcat, cu postire mi-am smerit sufletul³, iar rugăciunea mea în sânul meu se va întoarce.

¹⁴ Ca și cu un vecin, ca și cu un frate de-al nostru, aşa de bine m'am purtat; ca și cum aş fi jelit și m'aș fi întristat, aşa m'am smerit.

¹ „oasele” În sensul de „ființă” (toată ființă mea).

² Literal: „martori nedrepți”.

³Sf. Isihie al Ierusalimului: Adevarata smerenie se dobândește astfel: În fiecare zi adu-ți în minte virtuțile aproapelui tău, calitățile lui fișești, și compară-le cu virtuțile și calitățile tale. Când mintea își vede propria nevrednicie și constată că de departe este de desăvârșirea altora, atunci și tu vezi că nu ești decât praf și cenușă și, în cel mai bun caz, ești îndărătul tuturor ființelor raționale de pe pământ.

34

PSALMUL 34 Al lui David.

¹ Judecă-i, Doamne, pe cei ce-mi fac mie nedreptate, războiește-Te împotriva celor ce se războiesc cu mine.

² Ia-Ți armura și pavăza și ridică-Te în ajutorul meu;

³ sabie scoate și închide calea celor ce mă prigonesc; spune-i sufletului meu: „Eu sunt mântuirea ta!”

⁴ Rușinați și înfruntați să fie cei ce căută sufletul meu; cei ce-mi gândesc mie

⁴ „înimă zdrobotită”: expresie folosită la Is 61, 1 și citată la Lc 4, 18.

⁵ Compară cu v. 18: omul cu inima zdrobotită (de căință) își salvează toată ființa de la zdrobire (de la fărâmițare, de la nimicire). Cel de al doilea stihi va fi citat la In 19, 36.

15 Dar ei împotriva mea s'au veselit și s'au adunat; bice s'au adunat împotriva mea și eu nu știam. Risipiți au fost, dar nu s'au căit.

16 M'au pus la'ncercare, cu batjocură m'au batjocorit, cu dinții au scrâșnit împotrivă-mi.

17 Doamne, când oare vei vedea? Îndepărtează-mi sufletul de la fața lor cea rea, de la lei, viața mea.

18 Mărturisi-mă-voi Tie, Doamne, în adunare mare, întru popor puternic Te voi lăuda.

19 Să nu se bucure de mine cei ce mă dușmănesc pe nedrept, cei ce fără prință mă urăsc și-și fac semne cu ochiul.

20 Că ei de pace îmi vorbeau, dar în mânie vicleșuguri gândeau

21 și larg și-au deschis gura împotriva mea, zicând: „E bine, e bine, ochii noștri au văzut!”

22 Tu ai văzut-o, Doamne, să nu păstrezi tăcere, Doamne, nu Te depărta de mine!

23 Scoală-Te, Doamne, și ia aminte la judecata mea, Dumnezeul meu și Domnul meu, ia aminte la pricina mea.

24 Judecă-mă, Doamne, după dreptatea Ta, Dumnezeul meu, aşa încât ei să nu se bucure de mine;

25 să nu zică în inimile lor: „E bine, bine-i este sufletului nostru”!, nici să zică: „Noi l-am înghițit!”

26 Să se rușineze și să se năruie deodată cei ce se bucură de răul meu, în rușine să se îmbrace și'n ocară cei ce se laudă împotriva mea.

27 Dar cei ce-mi doresc mie dreptatea, ei să se bucure și să se veselească și să spună fără'ncetare: „Mărit să fie Domnul, Cel ce dorește pacea robului Său!”

28 Și limba mea va grăi dreptatea Ta, în ziua'ntreagă lauda Ta.

35

PSALMUL 35 Pentru sfârșit: al lui David, robul Domnului.

1 Călcătorul de lege, păcătuind, zice'n sinea lui că înaintea ochilor săi nu este frică de Dumnezeu¹.

2 Fiindcă el însuși se amăgește chiar cu ochii săi, ca nu cumva să-și afle fărădelegea și s'o urască.

3 Cuvintele gurii sale sunt fărădelege și vicleșug, el n'a dorit să înteleagă cum e să fii bun.

4 Fărădelege a gândit în așternutul său, pe sine s'a pus în orice cale care nu e bună și răutatea n'a urât-o.

5 Doamne, mila Ta este în cer iar adevarul Tău se'ntinde pân'la nori;

6 dreptatea Ta e ca munții lui Dumnezeu, adânc nepătruns judecătile Tale. Oameni și dobitoace vei măntui Tu, Doamne;

7 cât ai înmulțit mila Ta, Dumnezeule, fiii oamenilor în umbra aripilor Tale vor nădăjdui,

8 din grăsimea casei Tale ii vei îmbăta² și din izvorul desfătării Tale ii vei adăpa.

¹Este vorba de călcătorul de lege care în chiar sinea lui, în mod deliberat, își propune să calce legea lui Dumnezeu și să păcătuiască. Spunându-și că frica de Dumnezeu nu există, el elimină eventualitatea consecințelor ce derivă din păcatul său (Apostolos Makrakis).

²Grăsimea era socotită drept partea cea mai bună din animalul jertfit la templu (în casa Domnului) și-I era rezervată lui Dumnezeu (Lv 7, 25). Plăcuții lui Dumnezeu iau parte la ospățul de după jertfa și se înfruntă din aceleasi bunătăți ca și Domnul, trăind un fel de „beție sacră”, ve-

9 Că la Tine este izvorul vieții, întru lumenă Ta vom vedea lumină³.

10 Tinde mila Ta celor ce Te cunosc pe Tine și dreptatea Ta celor drepti la inimă.

11 Să nu vină peste mine piciorul trufiei și mâna păcătoșilor să nu mă clatine.

12 Acolo au căzut toți cei ce lucrează fărădelege; izgoniți au fost și nu vor putea să se ridice⁴.

36

PSALMUL 36 Al lui David.

1 Nu-ți face sânge rău¹ din pricina celor ce fac rău, nici nu-i pizmui pe cei ce lucrează fărădelege²;

2 căci ei ca iarba curând se vor ofili și ca verdeata ierbii degrab se vor trece.

3 Tu nădăduiește în Domnul și fă binele și locuiește pământul și hrănește-te din bogăția lui.

cină cu extazul. Este și paharul Domnului care „mă’mbată de parc’ar fi prea tare” (vezi Ps 22, 5 și nota). Calist patriarchul conchide: „Noi pururea vom avea viitoarele bunătăți dumnezeiești și vom fi în ele, dacă vom gusta din amândouă părțile vinul din potirul de viață făcător și nou, aflat în mâna Domnului, și vom bea din el în toate zilele”.

³Sf. Grigorie Palama: Vederea acestei lumini e o unire; căci unirea cu lumina, ce este altceva decât vedere? Lumina se vede în lumină, iar cel ce vede devine el însuși întreg lumină, făcându-se și el asemenea cu ceea ce vede; mai bine zis, se unește în chip neamestecat, lumină fiind și lumenă văzând prin lumină.

⁴Literal: „nu vor putea să stea’n picioare”.

¹parazeló (în cazul de față, urmat de en cu dativul) = „a fi enervat, agasat, contrariat, iritat, agitat”.

2Dacă păcatele aproapelui tău te preocupa prea mult și fără’ncetare, nu numai că vei cădea în păcatul de a-l judeca (Mt 7, 1), dar și asumi riscul de a nu-ți mai vedea păcatele tale proprii (Sf. Dorotei de Gaza).

4 Desfătează-te în Domnul și El va împlini cererile inimii tale.

5 Descoperă-I Domnului calea ta și nădăduiește într’Insul, și El va lucra

6 și dreptatea și-o va scoate ca lumina și judecata ta, precum amiaza.

7 Supune-te Domnului și roagă-L; nu-ți face sânge rău din pricina celui ce sporește’n calea sa, din pricina omului care face fărădelege.

8 Potolește-ți furia, lasă mânia; nu-ți face sânge rău ca și cum ai face răul;

9 fiindcă cei ce fac răul vor pieri de istov, dar cei ce-L aşteaptă pe Domnul, ei vor moșteni pământul.

10 Încă puțin, și păcătosul nu va mai fi: îi vei căuta locul și nu-l vei afla.

11 Dar cei blânzi vor moșteni pământul³ și se vor desfăta întru belșug de pace.

12 Pândi-va păcătosul pe cel drept și cu dinții va scrâșni asupră-i.

13 Dar Domnul Își va râde de el, deoarece El de mai’nainte vede că ziua lui va veni.

14 Sabie au scos păcătoșii, arcul și l-au întins ca să-l doboare pe sărac și pe sărmătan, ca să-i înjunghie pe cei drepti la inimă.

15 Să intre sabia lor în inima lor, arcurile să li se sfârâme!

16 Mai bun e puținul pentru cel drept decât multa bogătie a păcătoșilor.

---

³Sf. Grigorie de Nyssa: Iisus îi va numi pe aceștia „fericiți” (Mt 5, 5). Când psalmistul spune: „Cred că voi vedea bunătățile Domnului în pământul celor vii” (Ps 26, 13), el nu are în minte pământul obișnuit, în care totul se naște și moare, ci un pământ transfigurat, de care moartea nu se mai apropie, în care nimeni nu mai umbără pe calea păcătoșilor și unde vicleșugul nu-și mai află cărare.

17 Că brațele păcătoșilor se vor zdrobi, dar Domnul pe cei drepti îi întărește.

18 Cunoaște Domnul căile celor fără prihană și moștenirea lor în veac va fi;

19 în vreme rea nu vor fi rușinați, în zile de foamete se vor sătura.

20 Că păcătoșii vor pieri, iar vrăjmașii Domnului, de îndată ce au fost slăviți și s'au înălțat, s'au stins, precum fulmul au pierit.

21 Păcătosul se împrumută și nu înapoiază, dar dreptul are milă: el dă⁴.

22 Că cei ce-L binecuvînteaază pe El vor moșteni pământul, dar cei ce-L blesteamă vor pieri de istov.

23 De la Domnul își îndreaptă omul pașii și calea Lui o va dori foarte;

24 când va cădea, el nu va fi doborât, că Domnul îl sprijină cu mâna Sa.

25 Tânăr am fost, acum sunt, iată, bătrân și nu l-am văzut pe cel drept părăsit, și nici seminția lui cerșind pâine;

26 cât e ziua de lungă, dreptul miluiește și împrumută și seminția sa intru binecuvântare va fi.

27 Ferește-te de rău și fă binele⁵ și vei sălașlui în veacul veacului.

28 Că Domnul iubește judecata și nu-i va părăsi pe cuviosii Săi; ei în veac vor fi păziți. Dar nelegiuții vor fi alungați, iar seminția necredincioșilor va fi stârpiță;

29 dreptii însă vor moșteni pământul și'n veacul veacului își vor avea sălaş pe el.

⁴În sensul: el nu dă cu împrumut, ci dăruiește; sau: dă cu împrumut propunându-și să nu primească nimic înapoi (Lc 6, 35).

⁵Sf. Maxim Mărturisitorul: Adică războiește pe vrăjmaș ca să-ți mișcorezi patimile, apoi ține-te treaz pentru ca ele să nu crească; luptăte ca să dobândești virtuțile, apoi ține-te treaz pentru ca să le păstrezi.

30 Gura dreptului va murmura⁶ înțelepciune și limba lui va rosti judecată;

31 legea Dumnezeului său în inima lui, și pașii lui nu se vor poticni.

32 Păcătosul îl pândește pe cel drept și caută să-l omoare;

33 dar Domnul pe acesta nu-l va lăsa în mâinile lui și nicicum nu-l va osândi atunci când îl judecă.

34 Așteaptă-L pe Domnul și păzește-I calea și El te va înălța pentru ca tu să moștenești pământul; când vor fi stârpiți păcătoșii, tu vei vedea.

35 Văzutu-l-am pe cel necredincios ridicat în slăvi⁷ și înălțându-se pe sine ca cedrii Libanului;

36 și am trecut pe-acolo și, iată, nu era; și l-am căutat, dar locul său nu era de găsit.

37 Păzește nerăutatea și caută ce e drept, că omul de pace lasă urmași după el;

38 dar nelegiuții vor fi nimiciți deodată și urmașii necredincioșilor fi-vor stârpiți.

39 Dar măntuirea dreptilor e de la Domnul; El e ocrotitorul lor la vreme de necaz;

40 și Domnul le va ajuta și El îi va izbăvi și-i va scoate din mâna păcătoșilor și-i va măntui, că ei au nădăjduit în El.

37

PSALMUL 37 Un psalm al lui David; spre aducere aminte, asupra

⁶Verbul meletáo înseamnă, de fapt, „a exersa”, „a practica”, „a declama un text”, adică a-l rosti continuu.

⁷hyperypsó = înălță fără măsură, a exalta.

Sâmbetei.¹

¹ Doamne, nu cu mânia Ta să mă mustri, nici cu urgia Ta să mă cerți.

² Că săgețile Tale s'au înfipt în mine² și ai apăsat peste mine mâna Ta.

³ Nu este vindecare în trupul meu de la fața mâniei Tale, nu este pace în oasele mele de la fața păcatelor mele.

⁴ Că fărădelegile mele au covârșit capul meu, ca o sarcină grea mă apasă.

⁵ Împuțitu-s'au și au putrezit rănilor mele de la fața nebuniei mele;

⁶ chinuitu-m'am și m'am gârbovit peste măsură, toată ziua mâhnindu-mă umboram.

⁷ Că șalele mele s'au umplut de ocări și nu este vindecare în trupul meu.

⁸ Necăjitu-m'am și m'am smerit foarte, răcnit-am din suspinul inimii mele.

⁹ Doamne, înaintea Ta este toată dorerea mea și suspinul meu de la Tine nu s'a ascuns.

¹⁰ Inima mi s'a tulburat, tăria m'a părăsit, iar lumina ochilor mei, nici aceasta nu este cu mine.

¹ Fer. Augustin: Dacă psalmistul plângcea și se tânguia într'o zi de Sâmbătă, care este ziua de odihnă, înseamnă că sufletul său era foarte tulburat. În acest sens trebuie citit și textul: „Fericiti cei ce plâng, că aceia se vor mândgâia” (Mt 5, 4); cei ce-și plâng păcatele sunt capabili de mântuire.

² Pornind de la premisa că „sägetele Domnului” nu sunt altceva decât cuvintele Sale înfipte în inima omului cu menirea de a o inflăcără, Fericitul Augustin talcuieste astfel: Cuvintele (sägetele) Domnului există în inima psalmistului, și datorită lor își amintește el de Ziua Sâmbetei; dar pentru că, din pricina stării sale de păcat, Sâmbăta este doar o amintire, iar nu o trăire actuală, cuvintele Domnului nu mai provoacă inflăcărare, ci o suferință din cauza căreia „nu este vindecare în trupul meu” (v. urm.)

¹¹ Prietenii mei și vecinii mei în preajma mea s'au apropiat și au sezut, apropiatii mei de departe de mine au stat,

¹² și peste măsură se sileau cei ce-mi căutau mie sufletul; cei ce căutau să-mi facă rău grăiau desertăciuni și vicleșuguri toată ziua cugetau.

¹³ Eu însă ca un surd nu auzeam și ca un mut ce nu-și deschide gura;

¹⁴ și m'am făcut ca un om ce nu aude și'n gura lui nu are vorbe de mustrare.

¹⁵ Că eu în Tine, Doamne, am nădăduit, Tu mă vei auzi, Doamne, Dumnezeul meu.

¹⁶ Că am zis: – „Să nu se bucure cândva de mine vrăjmașii mei”, și când mi s'au clătinat picioarele, ei împotriva mea grăiau cu vorbe mari.

¹⁷ Că eu sunt gata să cad sub lovitură și durerea îmi este pururea'nainte.

¹⁸ Că fărădelegea mea eu o voi vesti și treaz voi sta asupra păcatului meu.

¹⁹ Dar vrăjmașii mei trăiesc și s'au făcut mai tari decât mine și s'au înmulțit cei ce mă urăsc pe nedrept;

²⁰ cei ce-mi răsplătesc cu rău pentru bine mă defăimau pentru că urmam binele.

²¹ Nu mă părăsi, Doamne, Dumnezeul meu, nu Te'ndepărta de mine;

²² ia aminte spre ajutorul meu, Doamne al mântuirii mele!

38**PSALMUL 38 Pentru sfârșit: o cântare a lui David pentru Iditun¹.**

¹ Unii comentatori cred că Iditun denotă modul de a cânta un anume psalm (tonul, tonalita-

1 Zis-am: „Păzi-voi căile mele, ca să nu păcătuiesc eu cu limba mea”; pusu-i am gurii mele pază când păcătosul mi-a stat împotrivă,

2 amuțit-am și m'am smerit, și chiar despre cele bune am tăcut² și durerea mea s'a înnoi.

3 Inima mea s'a înfierbântat în lăuntrul meu și în cugetul meu foc se va aprinde. Cu limba mea grăit-am: „Doamne, fă-mă să-mi cunosc sfârșitul și care este numărul zilelor mele, ca să știu ce-mi lipsește”³.

5 Iată, Tu mi-ai făcut zilele ca pasul de o palmă și fință⁴ mea ca o nimică înaintea Ta. Da, toate sunt deșarte, fiece om care trăiește;

6 da, omul trece ca un chip în oglindă⁵, vai, în zadar se tulbură; adună comori și nu știe pentru cine le strâng.

7 Îi acum, cine este tăria mea de a'ndura? Oare nu Domnul? Da, fința mea e de la Tine.

8 Izbăvește-mă de toate fărădelegile mele; Tu m'ai făcut ocară celui fără minte.

---

tea, inflexiunea vocii) și că rudenia acestui cuvânt cu Iditun, cântărețul levit rânduit de David (1 Par 25, 1; 2 Par 5, 12) este incertă sau foarte îndepărtată.

2 „Cel ce în vremea năvălirii ispitelor se abține de la contemplația naturală și stâruie numai în rugăciune, adunându-și mintea din toate și concentrând-o în ea însăși și în Dumnezeu, omoară puterea deprinderii naturale a sufletului de a lucra răul prin simțuri” (Sf. Maxim Mărturisitorul).

3 = ca să știu cât sunt eu de plăpând și trecător.
4 hypóstasis = „fință”, fințare, substanță.

5 Substantivul eikón înseamnă „chip”, „figură”, „imagină”, „portret”, „tablou”, dar și „fantomă”, „năluca”, „imagină a spiritului”, „imagină reflectată în oglindă”. Echivalența e impusă de context.

9 Amuțit-am și nu mi-am deschis gura, Că Tu ești Cel ce m'ai făcut.

10 Îndepărtează de mine biciuirile Tale; sfârșitu-m'am de puternicia mâinii Tale.

11 Cu mustări pentru nelegiuri Tu l-ai certat pe om și viața i-ai subțiat-o ca pe o pânză de păianjen; da, în zadar se tulbură tot omul.

12 Ascultă-mi, Doamne, rugăciunea și ia aminte la cererea mea, lacrimile mele nu le trece sub tăcere, că străin sunt eu la Tine, străin ca toți părinții mei.

13 Cruță-mă, ca să răsuflu înainte de a mă duce și de a nu mai fi.

39

PSALMUL 39 Pentru sfârșit: un psalm al lui David.

1 L-am aşteptat, pe Domnul L-am aşteptat, și El a luat aminte la mine și mi-a auzit rugăciunea

2 și m'a scos din groapa ticăloșiei și din tina noroiului; și pe piatră mi-a pus picioarele și pașii mi-a îndreptat;

3 și'n gura mea a pus cântare nouă, cântare Dumnezeului nostru; mulți vor vedea și se vor teme și vor nădăjdui în Domnul.

4 Fericit bărbatul a cărui nădejde este numele Domnului și n'a privit la deșertiaciuni și la bâiguieri mincinoase¹.

---

¹Sau: „frenezii mincinoase”; „deliruri mincinoase”, „pseudoinspirații”. E vorba de acele stări de spirit și manifestări pe care în antichitate le aveau cei ce se credeau posedați de duhul oracular al unor zei și, mai nou, cei ce pretind că sunt posedați de Duhul Sfânt și, simulând glosolalia (vorbirea în limbi), îngaimă vorbe fără înțeles.

5 Doamne, Dumnezeul meu, multe sunt minunile pe care le-ai făcut și în gândurile Tale nu-i nimeni asemenea Tie. Vestit-am și am grăit: ele fără de număr s-au înmulțit.

6 Jertfă și prinos n'ai voit, dar mi-ai întocmit un trup²; arderi-de-tot și jertfă pentru păcat n'ai cerut;

7 atunci am zis: „Iată, vin! – scris este despre mine în sulul cărții –

8 ca să fac voia Ta, Dumnezeul meu; dar și legea Ta am vrut-o în lăuntrul inimii mele³”.

9 Dreptate am binevestit în adunare mare; iată, buzele mele nu le voi opri; Doamne, Tu o știi.

10 Dreptatea Ta n'am ascuns-o în inima mea, adevărul Tău și mărturia Ta le-am grăit; mila Ta și adevărul Tău nu le-am ascuns de adunarea mare.

11 Dar Tu, Doamne, să nu-Ți îndepărtezi îndurările Tale de la mine, mila Ta și adevărul Tău pururea să mă sprijinăescă.

12 Fiindcă rele nenumărate m'au împresurat; fărădelegile mele m'au ajuns și n'am fost în stare să văd; înmulțitul său mai mult decât perii capului meu, și inima m'a părăsit.

13 Binevoiește, Doamne, să mă izbăvesți, Doamne, spre ajutorul meu ia aminte.

14 Rușinați și înfruntați deodată să fie cei ce sufletul meu îl caută ca să-l piardă. Întoarcă-se înapoi și să se rușineze cei ce-mi doresc mie răul;

15 să-și poarte de'ndată rușinarea cei ce-mi zic: „Bine-ți fac!, bine-ți fac!”

²Profeție mesianică (aici și în următoarele două versete), pe care Pavel o folosește în Evr 10, 5-9.

³Literal: „în mijlocul măruntaielor mele”.

16 Toți cei ce Te caută pe Tine, Doamne, să se bucure și să se veseliească, iar cei ce iubesc mântuirea Ta să zică de-a pururi: „Mărit să fie Domnul!”

17 Iar eu sărac sunt și sărman; Domnul se va îngrijii de mine. Tu ești ajutorul meu și apărătorul meu; Dumnezeul meu, nu Te lăsa așteptat!

40

PSALMUL 40 Pentru sfârșit: un psalm al lui David¹.

1 Fericit cel ce se gândește la sărac și la sărman; în ziua cea rea, Domnul îl va izbăvi².

2 Domnul să-l păzească și să-l țină în viață și să-l fericească pe pământ și să nu-l dea în mâinile vrăjmașilor lui.

3 Domnul să-l ajute în patul durerii sale; în asternutul bolii lui, Tu i-ai întors lâncezeala spre bine.

4 Eu am zis: „Doamne, miluiește-mă, vindecă sufletul meu, că Ți-am greșit Tie”.

5 Vrăjmașii mei m'au vorbit de rău: „Când va muri el? iar numele lui când va pieri?”

6 Venea cineva să mă vadă, grăia desertăciuni, inima lui își aduna sieși fărădelege, ieșea afară și tuna împotriva mea.

7 Toți vrăjmașii mei laolaltă șopteau împotrivă-mi, împotriva mea puneau la cale rele;

¹Rugăciune personală, mai ales pe patul de suferință.

²Nu se poate ca iubirea față de sărman să rămână nerăsplătită. Așadar, dacă cineva își dăruiește toate bunurile, sau numai o parte din ele, cel ce are de câștigat e sufletul său (Sf. Chiril al Alexandriei).

8 cuvânt nelegiuit au pus împotrivă-mi:
„Cel ce doarme, oare se va mai scula?”

9 Fiindcă chiar omul păcii mele, cel
în care îmi puneam nădejdea, cel ce a
mâncat din pâinea mea, chiar el și-a ri-
dicat călcâiul împotrivă-mi³.

10 Dar Tu, Doamne, miluiește-mă și
ridică-mă, iar eu le voi răsplăti.

11 Prin aceasta am cunoscut că Tu m'ai
vrut, că nu se va bucura de mine vrăj-
mașul meu.

12 De dragul nerăutății mele m'ai ajut-
at și pentru totdeauna m'ai așezat
înaintea feței Tale.

13 Binecuvântat este Domnul, Dumnezeu-
lui lui Israel, din veac și până'n veac.
Amin! Amin!

4 De acestea mi-am adus aminte, și su-
fletul mi l-am revărsat pe mine⁴, căci
voi merge la locul cortului celui minu-
nat, chiar la casa lui Dumnezeu, în glas
de bucurie și laudă, al sunetului de săr-
bătoare.

5 De ce ești mâhnit, suflete al meu, și
de ce'n adâncul meu mă tulburi? Nă-
dăjduiește în Dumnezeu, căci Lui mă
voi mărturisi; mântuirea feței⁵ mele e
Dumnezeul meu.

6 Sufletul mi s'a tulburat înlăuntrul
meu; pentru aceasta îmi voi aduce
aminte de Tine din ținutul Iordanului
și al Ermonului, de la muntele cel mic.

7 Adânc pe adânc se cheamă în vuietul
cascadelor Tale; toate talazele și valu-
rile Tale au trecut peste mine⁶.

8 Ziua porunci-va Domnul mila Sa;
noaptea, cântarea Lui va fi cu mine, ru-
găciune către Dumnezeul vieții mele.

9 Îi voi zice lui Dumnezeu: „Tu ești
ocrotitorul meu: de ce m'ai uitat? De
ce umblu eu mâhnit când mă necăjește
vrăjmașul?

10 Când oasele mi se zdrobeau, duș-
manii mei rosteau ocări asupră-mi, da,
când zilnic îmi spuneau: „Unde-i Dum-
nezeul tău?”

11 De ce ești mâhnit, suflete al meu, și
de ce'n adâncul meu mă tulburi? Pune-

⁴În sensul: mi-am descărcat inima; m'am ușurat.

⁵„față” = persoană.

⁶Grandioasă, superbă imagine-simbol a tutu-
ror relelor ce s'au abătut asupra psalmistului.
Încercările la care Dumnezeu îl supune pe om
îl ajută pe acesta să-și cunoască propriile pro-
funzimi. Mai mult, aşa cum într'o cascadă apa
de deasupra pragului se prăvălește în străfundul
celei de jos, sfredelind-o și răscolinind-o, tot astfel,
prin suferință, adâncurile lui Dumnezeu se nă-
pustesc în acelea ale omului, ajutându-l să I le
cunoască și să le cunoască.

41

PSALMUL 41 Pentru sfârșit: fiilor lui Core, spre învățătură¹.

1 În ce chip Tânjește² cerbul după izvoa-
rele apelor, aşa Tânjește sufletul meu
după Tine, Dumnezeule.

2 Însetat-a sufletul meu de Dumnezeu
cel tare³, cel viu; când oare voi veni
și mă voi înfățișa înaintea lui Dumnezeu?

3 Pâine mi-au fost lacrimile, ziua și
noaptea, în timp ce zilnic mi se spunea:
„Unde este Dumnezeul tău?”

¹Fericitul Augustin vede în acest verset o pre-
figurare a trădării lui Iuda.

²Vezi istoria lui Core în Nm 16; fiii săi n'au
murit odată cu el: Nm 26, 11. Sub regele David,
urmașii lui Core deveniseră cântăreți.

³epipothéo înseamnă mai mult decât, simplu,
„a dori”. „a dori peste măsură”, „a suspina după”,
„a târni”.

³Expresia „cel tare” se află numai în Codex
Alexandrinus; este motivul pentru care ea nu
poate fi citită în toate edițiile.

ti nădejdea în Dumnezeu, că Lui mă voi mărturisi; Dumnezeul meu e mântuirea feței mele.

42

PSALMUL 42 Un psalm al lui David; fără titlu la Evrei.

¹ Judecă-mă, Dumnezeule, și fă-i prinții mele judecată împotriva neamului lipsit de sfîntenie, izbăvește-mă de omul nedrept și viclean.

² Că Tu ești, Dumnezeule, tăria mea; de ce Te-ai lepădat de mine? de ce umblu eu măhnit când mă necăjește vrăjmașul meu?

³ Trimite-ți Tu lumina și adevărul; acestea m'au călăuzit și m'au adus la muntele Tău cel sfânt și la locașurile Tale.

⁴ Și voi intra la jertfelnicul lui Dumnezeu, la Dumnezeu, Care-i dă tinereții mele veselie. Întru alăută Te voi lăuda, Dumnezeule, Dumnezeul meu.

⁵ De ce ești măhnit, suflete al meu, și de ce'n adâncul meu mă tulburi? Pune-ți nădejdea în Dumnezeu, că Lui mă voi mărturisi; Dumnezeul meu e mântuirea feței mele.

43

PSALMUL 43 Pentru sfârșit: fiilor lui Core, spre învățătură.

¹ Dumnezeule, cu urechile noastre am auzit, părintii noștri ne-au povestit lucrul pe care Tu l-ai făcut în zilele lor, în zilele cele de demult.

² Mâna Ta a nimicit neamuri și'n locul lor pe ei i-ai răsădit; Tu ai hărțuit¹ po-poare, iar pe ei i-ai adus la liman².

³ Că nu cu sabia lor au moștenit ei țara și nu brațul lor i-a izbăvit, ci dreapta Ta și brațul Tău și luminarea feței Tale, căci Tu ai binevoit întru ei.

⁴ Tu Însuți ești Împăratul meu și Dumnezeul meu, Cel ce poruncești mântuirea lui Iacob:

⁵ Prin Tine-i vom străpunge pe vrăjmașii noștri și prin numele Tău îi vom nimici pe cei ce se ridică împotriva noastră.

⁶ Pentru că nu în arcul meu îmi voi pune nădejdea și nu sabia mea mă va mântui;

⁷ că Tu ne-ai izbăvit de cei ce ne supără și pe cei ce ne urăsc i-ai rușinat³.

⁸ Întru Dumnezeu ne vom lăuda noi toată ziua și întru numele Tău ne vom mărturisi în veac.

⁹ Acum însă Te-ai lepădat de noi și ne-ai rușinat și nu vei ieși, Dumnezeule⁴, cu oştirile noastre;

¹⁰ făcutu-ne-ai să dăm înapoi din fața dușmanilor noștri și cei ce ne urăsc neau prădat în folosul lor.

¹kakóo = „a maltrata”, „a pune în pericol”, „a hărțui”.

²Sensul exact al verbului ekbaíno = „a ieși” (dintr'o corabie), „a debarca”.

³Sf. Maxim Mărturisitorul: Din suflet să iubim pe orice om, dar să nu ne punem nădejdea în nici unul dintre oameni. Căci câtă vreme ne susține Domnul, toți prietenii ne înconjoară, iar vrăjmașii noștri sunt fără putere. Când însă ne părăsește Domnul, atunci ne părăsesc și prietenii cu toții; și împreună cu toți vrăjmașii dobânzesc putere împotriva noastră. Dar și cel ce îndrăznește bizuindu-se pe sine, va cădea în cădere jalnică.

⁴Cuvântul „Dumnezeule” se află numai în Codex Alexandrinus. Lipsește din Versiunea Ebraică.

¹¹ Datu-ne-ai ca pe o turmă la tăiere și printre neamuri ne-ai risipit;

¹² Tu Ti-ai vândut poporul pe preț de nimic și nici un câștig n'a ieșit din vin-derea noastră.

¹³ Ocară ne-ai făcut vecinilor noștri, ba-tjocură și râs celor dimprejurul nostru;

¹⁴ de pomină ne-ai făcut între neamuri, clătinare din cap între popoare.

¹⁵ Ocară mea îmi stă înainte cât e ziua de lungă și rușinea obrazului meu m'a acoperit,

¹⁶ dinspre glasul celui ce ocărăște și cle-vetește, dinspre fața dușmanului și a prigonitorului.

¹⁷ Acestea toate au venit peste noi, dar noi nu Te-am uitat și nici n'am făcut nedreptate în legământul Tău,

¹⁸ inima noastră nu s'a dat înapoi, pașii noștri nu s'au abătut de la calea Ta.

¹⁹ Că ne-ai umilit la loc de durere și umbra morții ne-a acoperit.

²⁰ Dac'am fi uitat noi numele Dumnezeului nostru și ne-am fi întins mâinile spre dumnezeu străin,

²¹ oare nu Dumnezeu va cerceta acestea?: Căci El e Cel ce știe ascunzișurile inimii.

²² De dragul Tău suntem noi uciși toată ziua, socotîți suntem ca niște oi de'njunghiere.

²³ Deșteaptă-Te, Doamne, de ce dormi? Scoală-Te și nu Te lepăda de noi pân' la sfârșit.

²⁴ De ce-Ti întorci fața? Uiti Tu oare de sărăcia și de necazul nostru?

²⁵ Că sufletul ni s'a plecat în țărână, pântecele ni s'a lipit de pământ.

²⁶ Scoală-Te, Doamne, ajută-ne nouă, și de dragul numelui Tău izbăvește-ne!

44

PSALMUL 44 Pentru sfârșit: un psalm al lui David; privitor la [stihurile] ce se cântă cu schimbul¹, spre învățătură fililor lui Core; cântare pentru Cel-Iubit.²

¹ Cuvânt bun revărsat-a³ dintr'însa inima mea, stihurile⁴ mele i le spun eu Împăratului, limba mea e pană de scriitor ce scrie'n grabă.

² Plăcut ești Tu în frumusețe mai mult decât fiili oamenilor, har se revarsă pe buzele Tale, de aceea Dumnezeu Te-a binecuvântat în veac.

³ Încinge-Te cu sabia peste coapsă, Puternice, în strălucirea și frumusețea Ta.

⁴ Încordează-Ți arcul, propășește și domnește de dragul adevărului, blândeții și dreptății, și dreapta Ta călăuză minunată Îți va fi.

⁵ Ascuțite sunt săgețile Tale, Puternice, – popoare sub Tine vor cădea –, ascuțite în inimile celor ce-L dușmănesc pe Împărat.

¹E vorba de cântarea alternativă (antifonică) a versurilor. Prin comparație cu Textul Ebraic (eliptic), s'a emis și ipoteza că e vorba de iudeii care-și schimbă atitudinea față de Lege, devenind apostați. Contextul însă obligă la prima interpretare.

²Prin „Cel-Iubit” trebuie să-L înțelegem pe Iisus Hristos, Fiul Cel Iubit al Tatălui (Mt 3, 17) (Cassiodor). De altfel, atât Sfinții Părinți căt și Părinții filocalici i-au atribuit întregului psalm o dimensiune mesianică, fapt pentru care textul impune și majusculările de rigoare. Liturgia bizantină și cea romană l-au inclus de timpuriu în cult, versetele lui fiind citate în marile sărbători ale Mântuitorului Hristos și ale Maicii Domnului.

³Poemul e pus în gura unei prințese străine care devine soția regelui și ale cărei cuvinte se revarsă din preaplinul inimii.

⁴Literal: „operele”.

6 Scaunul Tău, Dumnezeule, este în veacul veacului, toiaig de dreptate e toiaigul împărăției Tale⁵.

7 Iubit-ai dreptatea și-ai urât fărădelegea; de aceea Te-a uns pe Tine Dumnezeu, Dumnezeul Tău, cu untdelemnul bucuriei mai mult decât pe fărtații Tăi⁶.

8 Smirnă și balsam și aloe mireasma și-o răspândesc din veșmintele Tale; din palate de fildeș Te înveselesc ele, fiice de împărați, întru cinstea Ta.

9 Stătut-a împărăteasa de-a dreapta Ta, în haină țesută cu aur și'n ape luicioase învârstată⁷.

10 Ascultă, fică, și vezi și pleacă-ți urechea și uită poporul tău și casa părintelui tău,

11 că Împăratul îți va dori frumusețea, că El este Domnul tău.

12 Lui I se vor închma cu daruri fiicele Tirului, feței Tale i se vor ruga bogății poporului.

13 Slava fiicei Împăratului e toată înlăuntru, îmbrăcată'n țesături de aur și'n ape luicioase învârstată.

14 Fecioarele ce-i urmează vor fi aduse Împăratului, Tie îți vor fi aduse cele ce-i sunt aproape;

15 în veselie și bucurie vor fi aduse, aduse vor fi la templul Împăratului.

16 Copii și se nasc în locul părintilor tăi; pe ei și vei pune mai-mari peste'ntregul pământ.

⁵Text pe care Pavel îl va raporta la Iisus Hristos (Evr 1, 8). „toiaig” = sceptru.

⁶„Hristos nu a fost uns de semenii cu untdelemn sau cu ungere materială; Însuși Dumnezeu, făcând din El mântuitor al lumii întregi, L-a uns cu Duhul Sfânt, aşa cum ne spune Sf. Petru” (în Faptele Apostolilor 10, 38) (Sf. Chiril al Ierusalimului).

⁷Mai exact: înfrumusetată cu diferite culori.

17 Ei îți vor pomeni numele întru tot neamul și neamul, de aceea te vor lăuda popoarele în veac și în veacul veacului.

45

PSALMUL 45 Pentru sfârșit: fiilor lui Core, asupra celor ascunse¹; Psalm.

1 Dumnezeul nostru este scăpare și putere, ajutor în necazurile cele ce cu putere se abat asupra noastră.

2 De aceea nu ne vom teme când pământul se va cutremura, nici când munții se vor muta în inima mărilor.

3 Apele lor au vuit și s'au tulburat, de cără Lui munții s'au cutremurat.

4 Avânturile² râului înveselesc cetatea lui Dumnezeu; Cel-Preaînalt Și-a sfîntit locașul.

5 Dumnezeu e'n mijlocul ei, ea nu se va clătina, Dumnezeu o va ajuta dis-de-dimineață.

6 Neamuri s'au tulburat, împărați s'au încovoiat, Cel-Preaînalt Și-a ridicat glasul, pământul s'a cutremurat.

7 Domnul puterilor e cu noi, El e ocrotitorul nostru, Dumnezeul lui Iacob.

8 Veniți și vedeți faptele Domnului³, minunile pe care le-a pus El pe pământ

9 punând capăt războaielor până marginile pământului; El va sfârâma arcul

¹Cassiodor interpretează „cele ascunse” ca referindu-se la „taina cea din veac ascunsă” a venirii lui Hristos în lume.

²„Avânturile”: asalturile, elanurile, năpustirile. Ed. Șerban: „pornirile”.

³În Codex Alexandrinus: „faptele lui Dumnezeu”.

și va frânge arma, iar scuturile în foc le va arde.

¹⁰ Luați-vă răgaz și cunoașteți că Eu sunt Dumnezeu⁴; îintru neamuri Mă voi slăvi, slăvit voi fi pe pământ.

¹¹ Domnul puterilor e cu noi, El e ocrotitorul nostru, Dumnezeul lui Iacob.

46

PSALMUL 46 Pentru sfârșit: un psalm pentru fiii lui Core.

¹ Bateți din palme¹, voi, toate neamurile, strigați² lui Dumnezeu cu glas de bucurie,

² că Domnul Cel-Preaînalt e înfricoșător, Împărat mare peste tot pământul.

³ El ne-a supus nouă popoare și neamuri sub picioarele noastre.

⁴ El ne-a ales pe noi pentru moștenirea Sa³, frumusețea lui Iacob pe care l-a iubit.

⁵ Suitu-S'a Dumnezeu îndrumă strigare, Domnul în glas de trâmbiță.

⁶ Cântați Dumnezeului nostru, cântați-I, cântați Împăratului nostru, cântați-I,

⁷ că Împărat a tot pământul e Dumnezeu, cântați cu înțelegere⁴.

⁴Adică: Faceți o pauză în lucrul vostru obișnuit, în preocupările voastre curente; cunoașterea lui Dumnezeu nu se dobândește în grabă, între alte două treburi; ea cere o anumită așezare a minții.

¹Bătaia din palme, ritmică, făcea parte din ritualul iudaic al marilor celebrări religioase.

²alalázo = a scoate strigăte de luptă în fața inamicului; a scoate strigăte de bucurie în caz de victorie. În ceremoniile religioase iudaice strigătele de bucurie însoțeau bătaia din palme.

³Literal: „El ne-a ales nouă moștenirea Sa”.

⁴Slăvirea lui Dumnezeu nu trebuie să fie sau

⁸ Dumnezeu S'a împărățit⁵ peste neamuri, Dumnezeu șade pe tronul Său cel sfânt.

⁹ Mai-marii popoarelor s'au adunat laolaltă cu Dumnezeul lui Avraam, că foarte s'au înălțat puternicii lui Dumnezeu pe pământ.

47

PSALMUL 47 Psalm, cântare pentru fiii lui Core; pentru cea de a doua zi a săptămânii¹.

¹ Mare este Domnul și läudat foarte în cetatea Dumnezeului nostru, în muntele Său cel sfânt,

² îndrumă bucuria bine înrădăcinată a întregului pământ. Munții Sionului pe clinurile de miazañoapte, cetatea Împăratului celui mare.

³ Dumnezeu în turnurile ei Se cunoaște, atunci când o apără.

⁴ Iată, regii pământului² s'au adunat, venit-au toți împreună.

⁵ Dacău văzut-o astfel, s'au mirat, s'au tulburat, s'au zdruncinat,

⁶ cutremur i-a cuprins; erau în chinuri, ca acelea ale femeii care naște.

⁷ Prin vânt năprasnic vei sfârâma Tu corăbiile Tarsului.

să rămână un simplu act ritual; ea trebuie să aibă un conținut, un înțeles la care să participe atât inima cât și mintea.

⁵ „S'a împărățit” = a devenit Împărat; și-a așezat tron de domnie.

¹În ziua a doua a săptămânii (a creației) – notează Fericitul Augustin – Dumnezeu a făcut tăria pe care a numit-o cer și care avea să fie populată de mulțimea astrelor (firmamentul). Noi ne gândim la celul duhovnicesc populat cu sfinții și dreptii care alcătuiesc Biserica triumfătoare a lui Iisus Hristos.

²„pământului”, în Codex Alexandrinus.

8 Precum am auzit, aşa am şi văzut în cetatea Domnului puterilor, în cetatea Dumnezeului nostru; Dumnezeu a întemeiat-o pentru vecie.

9 Gândit-am, Dumnezeule, la mila Ta în mijlocul locaşului³ Tău.

10 După numele Tău, Dumnezeule, aşa e şi lauda Ta peste marginile pământului; dreapta Ta e plină de dreptate.

11 Să se veseliească muntele Sionului, ficele Iudeii să se bucure de dragul judecătilor Tale, Doamne.

12 Înconjuraţi Sionul şi-l cuprindeţi, spuneţi-i povestea în turnurile lui.

13 Puneţi-vă inimile în puterea lui şi socotiţi-i turnurile, ca să puteţi povesti neamului de după voi.

14 Că Aceasta este Dumnezeu, Dumnezelul nostru, în veac şi în veacul veacului⁴; El ne va păstori pe noi în veci.

48

PSALMUL 48 Pentru sfârşit: un psalm pentru fiii lui Core.

1 Auziţi acestea, voi, toate neamurile, ascultaţi, voi, toţi cei ce locuiţi în lume,

2 voi, deopotrivă, pământenii şi fiii oamenilor, bogaţi şi săraci laolaltă¹.

3 Gura mea va grăi înțelepciune şi cugetul inimii mele, pricepere;

4 urechea mi-o voi pleca spre parabolă², ghicitoarea³ mi-o voi dezvăluî în cânt de psaltire⁴.

5 De ce să mă tem în ziua cea rea? Negliguirea călcâiului meu îmi va da tărcoale.

6 Sunt unii care se încred în puterea lor şi cu multimea bogătiei lor se laudă.

7 Un frate nu poate mântui; va putea oare un om să mântuiască⁵? el nu-i va

¹În dimensiunea lui profetică, acest psalm este glasul Fiului lui Dumnezeu; El i se adreseză creaţurii întregi, ca unul ce nu părtineşte pe cineva într'un sens sau altul (Cassiodor).

²Dumnezeu ne vorbeşte în limitele putinţei noastre de a înțelege. E motivul pentru care Iisus va vorbi în parbole. Iar Pavel va spune: „Acum (în acest stadiu al existenţei, n.n.) vedem prin oglindă, ca'n ghicitură; dar atunci (în stadiul absolut al existenţei, n.n.), faţă către faţă. Acum cunosc în parte; atunci însă deplin voi cunoaşte” (1 Co 13, 12).

³„ghicitoarea” traduce termenul problema = „enigmă”, „ghicitoare”, „problemă”, cuvânt foarte apropiat ca sens de afiinigma (citeşte enigma), folosit de Pavel în 1 Co 13, 12 și tradus prin „ghicitură” (vezi nota precedentă).

⁴Rostirile profetice erau la evrei însotite, cel mai adesea, de muzică (vezi 1 Rg 10, 5; 4 Rg 3, 15). Nu astfel se întâmpla cu rostirile menite să învețe.

⁵Sf. Atanasie cel Mare: Dacă Hristos ar fi fost o simplă creaţură şi s'ar fi făcut om, omul ar fi rămas ceea ce este, iar nu împreunat cu Dumnezeu; ca atare, El n'ar mai fi avut puterea de a ierta păcatele şi de a mântui; un simplu om nu are capacitatea de a mântui un alt om.

³În unele manuscrise greceşti s'a strecurat o eroare de lectiune sau de transcriere: în loc de naós = „templu”, „locaş divin” s'a citit láos = „popor”. E motivul pentru care în vechile ediţii româneşti (1688-1914) întâlnim: „în mijlocul norodului (poporului) Tău”. Corect e textul din Ediţia Rahlfss.

⁴Sf. Grigorie de Nyssa: Veşnicia este una singură, atât cea de dinainte de facerea lumii, cât şi cea de după sfârşitul acestea. Veşnicul Dumnezeu este şi El unul singur. Noi, însă, vorbind despre veşnicie şi Dumnezeu, deseori riscăm să greşim; aceasta, nu din cauză că Dumnezeu, în propria Sa existenţă, lasă în urmă-I vreau interval sau trece din nou către ceva ce I-ar sta înainte, ci din pricina că intelectul nostru nu e în stare să percepă lucrurile decât în limitele proprietării noastre naturi; aşa se face că gândim – şi exprimăm – eternitatea prin categoriile trecutului şi viitorului. Dar psalmistul mai spune: „Dumnezeu este Împăratul nostru de dinainte de veac” (Ps 73, 12).

da lui Dumnezeu preț de răscumpărare pentru sine

8 și nici prețul măntuirii sufletului său,
9 cu toate că s'a ostenit în veac și viu va fi până'ntru sfârșit. Căci El nu va vedea stricăciune atunci când îi va vedea pe cei înțelepti murind.

10 Cel nebun și cel nepriceput vor sfârși împreună și bogăția lor o vor lăsa pentru alții;

11 mormintele lor vor fi casele lor de-a pururi, locuințele lor din neam în neam, cu toate că ei cu numele lor și-au numit pământurile.

12 Si omul, în cinste fiind, n'a înțeles: li s'a alăturat dobitoacelor celor fără minte, și asemenea lor s'a făcut⁶.

13 Această cale a lor le este piatră de poticnire⁷, dar după aceea vor fi mulțumiți cu spusele lor.

14 Ca niște oi sunt așezați în iad, pe ei moartea îi va păstori; și dreptii vor avea stăpânire peste ei dimineața, iar ajutorul lor în iad se va învechi; izgoniți din slava lor au fost.

15 Dar sufletul meu îl va măntui Dumnezeu din mâna iadului atunci când mă va lua.

16 Nu te teme când omul se îmbogățește, nici când sporește slava casei lui.

17 Că atunci când moare nu ia cu sine nimic, și nici slava lui se va coborî după

⁶Sf. Maxim Mărturisitorul: Prin păcat, omul s'a îmbolnăvit de necunoștința cauzei sale, agonisindu-și cunoștința compusă și pierzătoare, născătoare de patimă. Pierzând cunoșterea celor inteligibile, el a rămas cu aceea a celor sensibile, lucrând, căutând și voind aceleași lucruri ca și dobitoacele, în tot chipul; ba le-a și întrecut în iraționalitate, mutând rațiunea cea după fire în ceea ce e împotriva firii. (Despre aceasta vezi în Rm 1, 22-32).

⁷Paradoxul: drumul devine piedică.

el.

18 Că sufletul său, binecuvântat în timpul vieții lui, – care te va lăuda când îi faci bine –

19 intra-va în sirul părinților săi care'n veac nu vor vedea lumină.

20 Omul, în cinste fiind, n'a înțeles: li s'a alăturat dobitoacelor celor fără minte, și asemenea lor s'a făcut.

49

PSALMUL 49 Un psalm al lui Asaf¹.

1 Dumnezeul dumnezelor, Domnul a vorbit și a chemat pământul de la răsăritul soarelui până la apus.

2 Din Sion e bunăcuiența frumuseții Sale. Dumnezeu intru arătare va veni²,

3 Dumnezeul nostru, și nu va păstra tăcere. Foc înaintea Lui va arde și vifor mare fi-va împrejurul-I.

4 Chema-va cerul de sus și pământul ca să-l judece pe poporul Său.

5 Adunați la El pe cuviosii Săi, pe cei ce I-au întărit legământul deasupra jertelor.

¹Asaf a fost unul dintre cei patru mai-mari ai cântăreților, rându-i de David să-I psalmodieze Domnului prin instrumente muzicale (1 Par 6, 39). Cassiodor notează că el nu trebuie privit ca autor al psalmului, ci doar ca un muzicant de seamă și ca un exponent al credincioșilor față de casa lui Dumnezeu. Lui i-au fost atribuți psalmii 72-82. În general se admite că David a folosit procedeul literar de a pune în gura altuia un anume gând (ex.: Eminescu, „Rugăciunea unui dac”).

²Vestire limpede a întrupării lui Dumnezeu prin Iisus Hristos. Altă traducere: „Dumnezeu va deveni vizibil”. Textul Masoretic: „Dumnezeul nostru va veni”; „Dumnezeul nostru vine”; „Să vină El, Dumnezeul nostru”.

6 Si cerurile vor vesti dreptatea Lui, că judecător este Dumnezeu.

7 „Ascultă, popor al Meu, și-ți voi grătie, Israele, și voi aduce mărturie împotriva ta³; Eu sunt Dumnezeu, Dumnezeul tău.

8 Nu pentru jertfele tale te voi mustra, nu: arderile-tale-de-tot sunt pururea înaintea Mea.

9 Nu voi primi viței din casa ta și nici țapi din turmele tale,

10 că ale Mele sunt toate fiarele câmpului, dobitoacele din munți și boii;

11 Eu cunosc toate păsările cerului, iar frumusețea țarinii cu Mine este.

12 Dacă flămânzesc, nu ție îți voi spune, că a Mea este lumea și plinirea ei.

13 Oare carne de taur voi mâncă, sau voi bea Eu sănge de țapi?

14 Jertfește-I lui Dumnezeu jertfă de laudă și plinește-I Celui-Preaînalt făgăduințele tale.

15 Si'n ziua necazului tău cheamă-Mă pe Mine și Eu te voi izbăvi, iar tu Mă vei preamări¹.

16 Dar păcătosului i-a zis Dumnezeu: „De ce povestești tu dreptățile Mele și legămantul Meu îl iezi în gura ta?

17 Tu ai urât învățătura, iar cuvintele Mele le-ai aruncat înapoia ta.

18 Dacă vedeai un hoț, alergai împreună cu el, iar cu cel desfrânat îți puneai și tu partea ta.

19 Gura ta prisosea în răutate și limba ta vicleșuguri împletea.

20 Sezând, tu cleveteari împotriva fratelui tău și împotriva fiului maiciei tale puneai piatră de poticnire. Pe acestea le-ai făcut, iar Eu am tăcut;

21 tu ai gândit fărădelege, că adică Eu voi fi asemenea tie. Dar Eu te voi mustra, și păcatele tale îți le voi pune'n față.

22 Înțelegeți dar aceste lucruri, voi, cei ce-L uitați pe Dumnezeu, ca nu cumva El să vă răpească și să nu fie nimeni să vă scape.

23 O jertfă de laudă Mă va preamări și acolo e calea în care-i voi arăta mântuirea lui Dumnezeu”.

50

PSALMUL 50 Pentru sfârșit: un psalm al lui David; când a venit la el profetul Natan ca să-l mustre pentru vremea când el intrase la Batșeba, femeia lui Urie¹.

1 Miluiește-mă, Dumnezeule, după mare mila Ta și după multimea îndurărilor Tale șterge fărădelegea mea.

2 Spală-mă'ntru totul² de fărădelegea

¹Săvârșind adulter cu femeia oșteanului Urie și apoi uneltind moartea acestuia în război, regele David și-a încărcat sufletul cu două păcate foarte grele, pentru care Dumnezeu l-a mustrat prin profetul Natan (vezi toată istoria în 2 Rg 11, 2-17). Fructul literar al acestei nefericite întâmplări a fost Psalmul 50, ca expresie a pocăinței pentru o vină recunoscută. Fericitul Augustin notează că nu David cel din păcat trebuie să fie modelul creștinului, ci David cel ce se căiește de păcat. De căzut, poate cădea oricine; important e să se ridice. Psalmul 50, ca rugăciune personală de căință și umilință, este cel mai cunoscut, mai popular și mai practicat din cei 150, nu numai în mânăstiri, ci și în rândul credincioșilor obișnuiți; cei mai mulți îl știu pe-de-rosu. Textul a cunoscut atâteașteășlefuirii de-a lungul secolelor, încât diortosirea sa nu poate fi decât minimă.

²Sintagma epi pléion înseamnă „mult peste număr”, „mult peste măsură”; în ultimă instanță: întru totul, exhaustiv. Vechea limbă română l-a tradus prin „mai vârtos”, expresie care nu acoperă sensul și care astăzi este uzată. Textul grecesc realizează și efectul sonor al unei ali-

³diamartyréo (diamartyromai) = „a fi martor împotriva cuiva”, „a învinui”, „a acuza”.

mea și de păcatul meu mă curățește.
 3 Că fărădelegea mea eu o cunosc și păcatul meu înaintea mea este pururea.
 4 Tie unuia am greșit și răul în fața Ta l-am făcut,³ aşa ca Tu să Te îndreptățești întru cuvintele Tale și Tu să biruiești atunci când vei face judecata⁴.
 5 Că, iată, întru fărădelegi m'am zămislit și în păcate m'a născut maica mea⁵.
 6 Că, iată, adevărul l-am iubit: cele neărătate și cele ascunse ale înțelepciunii Tale mi le-am arătat mie.
 7 Stropi-mă-vei cu isop și mă voi curăță, spăla-mă-vei și mai alb decât zăpada mă voi albi.
 8 Auzului meu vei da bucurie și veselie, bucura-se-vor oasele cele smerite.

9 Înțoarce față Ta de către păcatele mele și toate fărădelegile mele ștergele.

terătii: epi pléion plynón me = „spală-mă’ntru totul”...

³Răul săvârșit cu răutate și obrăznicie, fără ca făptușul să mai fi încercat, ca de obicei, să se ascundă; păcatul conștient de sine, cu asumarea consecințelor.

⁴Construcție gramaticală menită să sugereze că acțiunile din propozițiile secundare se vor produce în condițiile prevăzute de propozițiile principale, dar nu sunt cauzate de acestea. Așadar, nu se poate spune că psalmistul a păcătuit cu scopul de a demonstra că Dumnezeu e drept și biruitor, ci că dreptatea și biruința lui Dumnezeu devin evidente atunci când omul păcătuiește și când păcatul său se cere cumpănat în judecata divină. În cazul de față, judecata se cere a fi iertare. Iertând, Dumnezeu nu-și dezmințe dreptatea spuselor și, totodată, își manifestă biruința asupra păcatului. Partea a doua a versetului va fi citată de Pavel în Rm 3, 4.

⁵Deși psalmistul pare a invoca impuritatea funciară a omului (vezi și Iov 14, 4) drept motivăție sau scuză pentru ceea ce a făcut, textul poate fi și o străfulgerare a conștiinței păcatului originar, o doctrină care va căpăta contur doar prin Apostolul Pavel în Rm 5, 12-21.

10 Inimă curată zidește întru mine, Dumnezeule, și duh drept înnoiește întru cele dinlăuntru ale mele⁶.
 11 Nu mă lepăda de la față Ta și Duhul Tău cel Sfânt nu-L lua de la mine.
 12 Dă-mi iarăși⁷ bucuria mântuirii Tale și cu duh stăpânitor mă întărește.
 13 Învăță-voi pe cei fără de lege căile Tale și cei necredincioși la Tine se vor întoarce.
 14 Izbăvește-mă de vina sângeului, Dumnezeule, Dumnezeul mântuirii mele; bucura-se-va limba mea de dreptatea Ta.
 15 Doamne, buzele mele vei deschide și gura mea va vesti lauda Ta.
 16 Că de-ai fi voit jertfă, Ti-aș fi dat; arderile-de-tot nu le vei binevoi.
 17 Jertfă lui Dumnezeu: duh umilit; inima zdrobită și smerită Dumnezeu nu o va urgisi⁸.
 18 Fă-i bine, Doamne, întru bunăvoieira Ta, Sionului, și să se zidească zidurile Ierusalimului.
 19 Atunci vei binevoi jertfa de dreptate

⁶Sf. Maxim Mărturisitorul: „Cel ce s'a luptat vîtește cu patimile trupului și a răzbit cu tărie duhurile necurate și a alungat din ținutul sufletului său gândurile lor, să se roage să i se dea inimă curată și să i se înnoiască duh drept în propriul său interior, adică să fie cu desăvârsire golit de gândurile intinute și să fie umplut prin har de gândurile dumnezeiești, ca să devină astfel în chip spiritual o lume a lui Dumnezeu strălucită și mare”.

⁷apodîdomi = „a da din nou”, „a restitu”, „a restaura”, „a recompone”. Psalmistul se roagă să i se dea bucuria pe care o avusese, dar pe care a pierdut-o prin păcat.

⁸„Smerenia nu se dobândește prin încovierea grumazului, prin râncezeala coamei sau prin haina neîngrijită, aspră și soioasă, în care mulți socotesc că stă toată viturtea; ea vine din inima zdrobită și sălaşluiște în duhul smerelei” (Nichita Stăthatul).

– prinosul și arderile-de-tot –, atunci vor pune pe altarul Tău viței.

51

PSALMUL 51 Pentru sfârșit: Învățaturile lui David când a venit Doeg Idumeul și i-a vestit lui Saul și i-a zis: David a venit în casa lui Ahimelec¹.

1 Ce te fălești întru răutate, puternice, și toată ziua întru fărădelege?

2 Limba ta a uneltit nedreptate, ca un brici ascuțit a făcut vicleșug.

3 Iubit-ai răul mai mult decât binele, nedreptatea mai mult decât a grădi dreptatea.

4 Iubit-ai toate cuvintele pierzării, limbă vicleană!

5 Pentru aceasta Dumnezeu te va nimici până la urmă, te va smulge și te va muta din locașul tău și rădăcina ta din pământul celor vii.

6 Vedea-vor dreptii și se vor teme și vor râde de el și vor zice:

7 „Iată omul care nu și L-a făcut pe Dumnezeu ajutor, ci s'a încrezut în mulțimea bogăției sale și s'a întărit întru deșertăciunea sa”.

8 Dar eu sunt ca un măslin roditor în casa lui Dumnezeu; eu în mila lui Dumnezeu am nădăjduit² în veac și în veacul veacului.

¹Vezi istoria în 1 Rg 22, 7-13.

²Vecinătatea fonetică dintre cuvintele grecești eláia (citește eléia) = „măslin” și éleos = „milă” îl face pe Sf. Nicodim Aghioritul să noteze că omul care oferă mila și fapta bună experiază o bucurie mai mare decât acela care beneficiază de ele. El îl citează, în acest sens, pe Sf. Grigorie Teologul: „În nimic altceva nu este omul mai asemenea lui Dumnezeu decât în a face binele”.

9 Slăvi-Te-voi în veac pentru ceea ce ai făcut și voi aștepta numele Tău, că bun este el înaintea cuviosilor Tăi.

52

PSALMUL 52 Pentru sfârșit: o învățătură a lui David asupra lui Maelet¹.

1 Zis-a cel nebun întru inima sa: „Nu este Dumnezeu!” Stricați au devenit și urâți s'au făcut în fărădelegi; nu-i nimeni care să facă binele!

2 Din cer Și-a aplecat Dumnezeu privirea spre fiii oamenilor să vadă dacă este cineva care'ntelege sau care-L căută pe Dumnezeu.

3 Toți s'au abătut, împreună netrebnici s'au făcut, nu-i nimeni care să facă binele, nu, nici măcar unul nu este²!

4 Oare nici unul din cei ce lucrează fărădelegea nu va ajunge la cunoaștere? Cei ce-l mănâncă pe poporul Meu, aşa cum mănâncă pâine, nu L-au chemat pe Dumnezeu.

5 Cu frică s'au temut acolo unde nu era frică, fiindcă Dumnezeu a risipit oasele celor ce plac oamenilor; rușinați au fost, căci Dumnezeu i-a făcut de nimic.

¹Fer. Augustin: „Maelet” e un nume ebraic care înseamnă „Cineva care se află în durerile nașterii” sau, în general, „Cineva care este în chinuri”. Pe de-o parte, Iisus Hristos este Cel care a zis: „Saule, Saule, de ce Mă prigonești?” (FA 9, 4). Pe de alta (și în continuare), Pavel (fostul Saul) va exclama către Galateni: „O, copiii mei, pentru care sufăr iarăși durerile nașterii până ce Hristos va lua chip în voi!” (Ga 4, 19). De altfel, acest psalm este o variantă (cu foarte mici deosebiri) a Psalmului 13.

²Exclamație amară pentru vremurile în care lumea e stăpânită de răul extrem.

6 Cine va da din Sion mântuirea lui Israel? Când Domnul va întoarce robia poporului Său, atunci se va bucura Iacob și se va veseli Israel.

53

PSALMUL 53 Pentru sfârșit: printre cântările de învățătură ale lui David; când au venit Zifitii și i-au zis lui Saul: „Iată, nu cumva s'a ascuns David la noi?”¹

¹ Dumnezeule, întru numele Tău mântuiește-mă și întru puterea Ta mă judecă.

² Dumnezeule, auzi rugăciunea mea, ia aminte la cuvintele gurii mele.

³ Că s-au ridicat străinii împotriva mea și oameni tari au căutat după sufletul meu; ei nu L-au pus pe Dumnezeu înaintea lor.

⁴ Iată, Dumnezeu îmi ajută mie și Domnul este ocrotitorul sufletului meu.

⁵ Pe cele rele le va întoarce asupra vrăjmașilor mei; cu adevărul Tău îi vei nimici.

⁶ De bunăvoie Îți voi jertfi Tie, mărturisi-mă-voi numelui Tău, Doamne, că este bun;

⁷ că din tot necazul m'ai izbăvit și ochiul meu i-a privit de sus² pe vrăjmașii mei.

¹ „Zifitii” (sau „Zifinii”) pare numele simbolic al unui popor necunoscut. Fericitul Augustin îl tâlcuiește „stropirea feței”, ritual prin care preotul israelit stropea împrejur cu săngele animalului de jertfă. Oricum, psalmul exprimă suferința lui David.

²eforão = „a privi peste”; „a privi de sus” sau „a privi în jos”; cătătura biruitarului la sfârșitul luptei.

54

PSALMUL 54 Pentru sfârșit: printre cântările de învățătură ale lui David.

¹ Auzi, Dumnezeule, rugăciunea mea, ruga mea n'o trece cu vederea;

² ia aminte la mine și mă ascultă. Mâhnitu-m'am întru tânguirea mea

³ și m'am tulburat de glasul vrăjmașului și de apăsarea păcătosului, căci ei au abătut fărădelege asupra mea și cu mânie m'au dușmănit.

⁴ Inima mea s'a tulburat întru mine și frica morții a căzut asupra mea,

⁵ teamă și tremur au venit peste mine și întuneric m'a acoperit¹.

⁶ Si am zis: „Cine-mi va da aripi ca de porumbel ca să zbor și să mă odihnesc?”

⁷ Iată, am fugit departe și m'am sălașluit în pustie.

⁸ L-am aşteptat pe Cel ce mă mântuiește de nevolnicie și vifor.

⁹ Aruncă-i, Doamne, în adâncul mării și împarte limbile lor, că am văzut fărădelege și dezbinare în cetate.

¹⁰ Ziua și noaptea se rotesc pe zidurile ei; în mijlocul ei: fărădelege și trudă și nedreptate;

¹¹ din ulițele ei n'au plecat camăta și vicleșugul.

¹Sf. Atanasie cel Mare tâlcuiește: Înainte de Întruparea Domnului, moartea era însăpmântătoare chiar pentru sfinți, care și plângneau moartea ca pe o nimicire. Acum însă, de vreme ce Domnul a inviat cu trupul, moartea nu mai însăpmântă; toți cei ce cred în Hristos o tratează ca pe o nimică-toată și preferă să moară decât să-și tăgăduiască credința în El. (La noi, poetul Daniel Turcea exclamă: „Știu, vom muri; dar cătă splendoare!”).

12 Că, dacă vrăjmașul m'ar fi ocărât, aş fi răbdat; și dacă cel ce mă urăște s'ar fi năpustit asupra mea cu gură mare, m'aș fi ascuns de el.

13 Dar tu, omule cu sufletul întocmai ca al meu, tu, povața mea și apropiatul meu,

14 tu, cel ce împreună cu mine te-ai îndulcit din bucatele mele, cu tine în același gând am umblat eu în casa lui Dumnezeu;

15 moarte să vină peste unii ca aceștia și de vii să se pogoare ei în iad, că vicleșug se află în sălașele lor, în mijlocul lor.

16 Dar eu către Dumnezeu am strigat și Domnul m'a auzit.

17 Seară și dimineața și'n amiazăzi voi povesti, voi vesti și El va asculta glasul meu.

18 Cu pace îmi va mântui El sufletul de cei ce se apropie de mine, că în multe lucruri erau cu mine².

19 Dumnezeu îi va auzi și îi va smeri, El, Cel ce este mai înainte de veci. Că'n ei nu se află îndreptare, fiindcă nu s'au temut de Dumnezeu.

20 El Și-a întins mâna să plătească, ei I-au pângărit făgăduința;

21 risipiți au fost de mânia feței Sale și inimile lor mi s'au apropiat³; buzele li s'au făcut mai moi decât untdelemnul, dar ele sunt lânci.

22 Aruncă-ți grija spre Domnul, și El te va hrăni⁴; El în veac nu va îngădui ca dreptul să se clatine.

²E vorba de vechii prieteni ai psalmistului, care l-au trădat.

³Adică: După ce și-au dat seama că au greșit (în urma pedepsei lui Dumnezeu), prietenii mei de ieri și dușmanii de acum încearcă să mi se înfățișeze din nou ca prieteni.

⁴Sf. Ioan Damaschin ilustrează acest vers cu

23 Dar Tu, Dumnezeule, îi vei pogorî în groapa stricăciunii; oamenii săngheroși și vicleni nu vor ajunge la jumătatea zilelor lor, dar eu, Doamne, voi nădăjdui în Tine.

55

PSALMUL 55 Pentru sfârșit: despre poporul care se îndepărtașe de la cele sfinte. [Psalm] al lui David, pentru o inscripție pe stâlp, când cei de alt neam l-au prins la Gat¹.

1 Miluiește-mă, Doamne, că omul m'a călcat în picioare²; toată ziua, războindu-se, m'a necăjit.

2 Toată ziua m'au călcat dușmanii în picioare, că mulți sunt cei ce de pe înăltimi³ se luptă cu mine.

3 Ziua'ntreagă nu mă voi teme, că'ntru Tine voi nădăjdui.

4 Întru Dumnezeu îmi voi lăuda cuvintele⁴ de-a lungul zilei, în Dumnezeu mi-am pus nădejdea, nu mă voi teme: Ce-mi va face mie insul materialnic?⁵

exemplul Mariei, sora Martei, care asculta cuvintele lui Iisus (Lc 10, 41-42).

¹Istoria regelui David la Gat: vezi 1 Rg 21, 10-15. Cât despre „cei de alt neam”: cuvântul grecesc este allofyloī, nume prin care, în Septuaginta și Vulgata, sunt desemnați Filisteenii.

²„a călca în picioare” îl traduce exact pe katapateo. Poate avea și înțelesul de „a presa”, „a oprima”.

³„de pe înăltimi” (literal: „din înăltime”) se poate referi la dealurile înalte din preajma Ierusalimului. În sens figurat: semеția dușmanului care te privește de sus.

⁴Poetul e conștient că psalmii săi (cuvintele sale) merită laudă, dar nu pentru că ar fi opera lui, ci pentru că sunt inspirați de Duhul Sfânt: de aceea lauda sa este „întru Dumnezeu”.

⁵Literal: „Ce-mi va face mie carneă?” La fel în Versiunea Ebraică. Ideea e constituită pe opozitia spirit-materie: omul care se încrudează în pute-

5 **Ei toată ziua mi-au urât cuvintele, toate gândurile lor sunt spre rău împotriva mea.**

6 **Locui-vor aproape și se vor ascunde, ei îmi vor urmări călcâiul aşa cum mi-au aşteptat și sufletul.**

7 **Cu nici un chip îi vei mântui, întru mânia Ta popoare vei surpa, Dumnezeule.**

8 **Viața mea Ti-am povestit-o Tie, lacrimile mele pune-Ti-le înainte.**

9 **Precum în făgăduința Ta, întoarce-i îndărăt pe vrăjmașii mei în orice zi Te voi chema⁶; iată, am cunoscut că Tu ești Dumnezeul meu.**

10 **Întru Dumnezeu voi lăuda graiul, întru Domnul voi lăuda cuvântul;**

11 **în Dumnezeu mi-am pus nădejdea, nu mă voi teme: Ce-mi va face mie materia?**

12 **În mine, Dumnezeule, sunt făgăduințele pe care le voi aduce'ntru lauda Ta,**

13 **că Tu mi-ai izbăvit sufletul din moarte, picioarele din alunecare, aşa ca eu să-I fiu bineplăcut lui Dumnezeu în lumina celor vii.**

56

PSALMUL 56 Pentru sfârșit: Nu nimici! [Un psalm] al lui David, când a fugit el în peșteră din fața lui Saul¹.

rea (eminamente spirituală) a lui Dumnezeu nu are a se teme de cei ce se încred în materialitatea puterii lor (arme, armate, cetăți, bani etc.). Vezi aceeași idee în Ps 19, 7-8.

⁶Punctuația versetelor 8-9 e corectată după ed. Bagster / Hendrickson.

¹Vezi istoria în 1 Rg 22.

1 **Miluiește-mă, Dumnezeule, miluiește-mă, că în Tine s'a încrezut² sufletul meu și în umbra aripilor Tale voi nădăjdui până va trece fărădelegea.**

2 **Striga-voi către Dumnezeul Cel-Preaînalt, către Dumnezeul Care mi-a făcut bine.**

3 **Trimis-a din cer și m'a mântuit, spre ocară i-a dat pe cei ce mă călcau în picioare. Trimis-a Dumnezeu mila Sa și adevărul Său**

4 **și mi-a izbăvit sufletul din mijlocul puilor de lei; m'am culcat să dorm ca un ins tulburat. Cât despre fiii oamenilor, dinții lor sunt arme și săgeți, iar limba lor e sabie ascuțită.**

5 **Înalță-Te peste ceruri, Dumnezeule, și peste tot pământul slava Ta!**

6 **Cursă au gătit pentru picioarele mele și sufletul mi l-au împilat; groapă au săpat înaintea feței mele și au căzut în ea.**

7 **Gata este inima mea, Dumnezeule, gata-mi este inima;**

8 **întru slava mea³ cântă-voi și-Ti voi aduce laudă. Deșteaptă-te, tu, slava mea, treziți-vă, voi, psaltire și alăută!; în zori mă voi trezi.**

9 **Pe Tine Te voi mărturisi între popoare, Doamne, Tie Îți voi cânta între neamuri,**

10 **că până cer s'a mărit mila Ta și până nori adevărul Tău.**

11 **Înalță-Te peste ceruri, Dumnezeule, peste tot pământul slava Ta!**

²peίθω (printre altele) = „a se încrede”, „a crede în cuvântul dat”.

³Sintagma „Tie ... întru slava mea” este preluată din Codex Sinaiticus (cf. ed. Rahlf, nota infrapaginală).

57

PSALMUL 57 Pentru sfârșit: Nu nimici! [Un psalm] al lui David pentru o inscripție pe stâlp.

1 Grăiti voi, într'adevăr, dreptate? judecați voi oare drept, fii ai oamenilor?¹

2 Fiindcă'n inimă fărădelege lucrați voi pe pământ, strâmbătate mâinile voastre împletește.

3 Încă din zămislire s'au înstrăinat păcătoșii, încă din pântece s'au rătăcit, grăit-au minciuni.

4 Mânia lor este ca aceea a șarpelui, ca a unei aspide² surde, care-și astupă urechile,

5 care nu va auzi glasul celor ce o desânătă, nici nu e vrăjita de vrăjile celui ce farmecă.

6 Dumnezeu le va zdrobi dinții din gură, măselele leilor le-a sfârâmat Domnul.

7 Ca o nimică pieri-vor, ca apa ce trece; El își va întinde arcul până ce ei vor slăbi.

8 Precum ceara ce se topește vor fi nimiciți; căzut-a foc peste ei și n'au văzut soarele.

9 Înainte ca spinii voștri să-și cunoască ghimpii³, încă de vii îi va înghiți El în-

¹În T. M. întrebarea se adresează unor „zei”, „dumnezei” sau „ființe divine”, dacă ei îi judecă după dreptate pe „fiii omului” sau „fiii lui Adam”, ceea ce face ca traducerile să fie foarte nesigure. Potrivit Septuagintei, întrebarea psalmistului, amară, se referă la incapacitatea omului de a judeca drept; o judecată dreaptă se face în cunoștință de cauză; or, numai Dumnezeu este Acela Care cunoaște și lăuntrul omului, nu doar aparențele. În acest sens este construit finalul psalmului.

²„aspidă”: specie de șarpe veninos.

³Adică: încă în stare crudă, înainte de a atinge maturitatea.

tru mânie.

10 Veseli-se-va dreptul când va vedea răzbunarea împotriva necredincioșilor, mâinile și le va spăla în sângele păcătosului.

11 Si va zice omul: „Dacă într'adevăr este o roadă pentru cel drept, da, este un Dumnezeu Care-i judecă pe pământ”.

58

PSALMUL 58 Pentru sfârșit: Nu nimici! [Un psalm] al lui David pentru o inscripție pe stâlp, când Saul a trimis și i-a urmărit casa, ca să-l ucidă¹.

1 Scoate-mă de la vrăjmașii mei, Dumnezeule, și de cei ce se scoală împotriva mea măntuiește-mă;

2 izbăvește-mă de cei ce lucrează fărădelege și de oamenii vărsărilor de sânge măntuiește-mă!

3 Că, iată, ei mi-au vânat sufletul, cei tari mi-au stat împotrivă. Nu-i nici fărădelegea mea, Doamne, și nici păcatul meu;

4 eu în afara neleguiirii mi-am îndrepătat alergarea; scoală-Te întru întâmpinarea mea și vezi.

5 Si Tu, Doamne, Dumnezeul puterilor, Dumnezelui lui Israel, ia aminte să cer cetezi toate neamurile; să nu ai milă de nimeni din cei ce lucrează fărădelege.

6 Ei se vor întoarce seara și vor flămâンzi ca niște câini și vor umbămprejurul cetății;

7 iată, din gura lor urlete vor scoate și sabie le este pe buze; căci [sic ei] cine

¹Vezi istoria în 1 Rg 19, 11-12.

i-a auzit²?

⁸ Iar Tu, Doamne, vei râde de ei, Tu de nimic vei face toate neamurile.

⁹ O, Tu, Puterea mea, spre Tine voi văghea, că Tu, Dumnezeule, Tu ești ocrotitorul meu.

¹⁰ O, Dumnezeul meu, mila Ta mă va cuprinde; Dumnezeu mi-o va arăta în mijlocul vrăjmașilor mei.

¹¹ Să nu-i omori, ca nu cumva să uite ei vreodată legea Ta; risipește-i cu puterea Ta și doboară-i, Doamne, Tu, apărătorul meu.

¹² Păcat al gurii lor e cuvântul buzelor lor; fie ei prinși în trufia lor! din bles-tem și din minciună se va vesti nimici-rea lor,

¹³ Întru mânie le va fi nimicirea, și ei nu vor mai fi; și vor cunoaște că Dum-nezeu este Stăpânul lui Iacob, al mar-ginilor pământului.

¹⁴ Ei se vor întoarce seara și vor flămâンzi ca niște câini și vor umbla'mprejurul cetății;

¹⁵ se vor împrăștia ca să mănânce, iar dacă nu se vor sătura, vor murmură.

¹⁶ Iar eu îi voi cânta puterii Tale și mă voi bucura dimineața de mila Ta, că Te-ai făcut ocrotitorul meu și scăparea mea în ziua necazului meu.

¹⁷ Tu ești ajutorul meu, Tie îți voi cânta, că Tu, Dumnezeule, Tu ești ajutorul meu, Tu, Dumnezeul meu, Tu ești mila mea.

² Unii exegeti cred că aceasta poate fi întrebarea psalmistului. În realitate, ea este o întrebare blasfemie a oamenilor păcătoși.

59

PSALMUL 59 Pentru sfârșit: cu privire la [stihurile] ce se cântă cu schimbul; mai departe, pentru o inscripție pe stâlp a lui David, când el a ars Mesopotamia Siriei și Toba Siriană și s'a întors Ioab și l-a bătut pe Edom, douăsprezece mii, în Valea Sărătă¹.

¹ Dumnezeule, Tu ne-ai lepădat și ne-ai doborât, Tu Te-ai mâniat și Tu ai avut milă de noi.

² Tu ai cutremurat pământul și l-ai ră-vășit².

³ Lucruri aspre ai arătat poporului Tău, cu vinul umilinței ne-ai adăpat.

⁴ Celor ce se tem de Tine datu-le-ai un semn, ca să poată fugi din fața arcului,

⁵ pentru ca cei iubiți ai Tăi să fie iz-băviți; mântuiește Tu cu dreapta Ta și auzi-mă!

⁶ Dumnezeu a grăit în locul Său cel sfânt: „Bucura-Mă-voi și voi împărți Sichemul, iar valea Sucot o voi măsura;

⁷ al Meu este Galaadul, al Meu este Manase, iar Efraim este coiful Meu³; Iuda e regele Meu,

⁸ Moab, iezerul nădejdilor Mele!⁴; spre Idumeea Îmi voi întinde sandala, străinii Mie Mi s'au supus”.

¹ Vezi istoria în 2 Rg 8.

² syntarásso = „a tulbura în adâncime”, „a răsturna cu susu'n jos”, „a agita”, „a răscoli”, „a ră-văși”. Nuanțele se traduc în funcție de context. Vindecă-i dărâmăturiile, că de cutremur a fost cuprins.

³ Literal: „este tăria capului Meu”. Textul Ebraic e mai direct.

⁴ Literal: „scăldătoarea nădejdii Mele”. Lébes = „cazan”, „căldare”, „vas pentru spălarea picioarelor” (sau a mâinilor). Ebr.: „scăldătoarea în care Eu Mă spăl”.

9 Cine mă va duce la cetatea'ntărită? cine mă va călăuzi până la Idumeea?

10 Oare nu Tu, Dumnezeule, Cel ce Te-ai lepădat de noi? oare nu Tu vei ieși, Dumnezeule, cu ostile noastre?

11 Dă-ne ajutor să ieșim din necaz, că deșertăciune este mântuirea de la om.

12 Întru Dumnezeu vom face noi fapte viteze, El îi va nimici pe cei ce ne susțină.

60

PSALMUL 60 Pentru sfârșit: printre cântările lui David.

1 Ascultă, Dumnezeule, la ruga mea, la rugăciunea mea ia aminte.

2 De la marginile pământului către Tine am strigat întru măhnirea inimii mele; Tu pe piatră m'ai înălțat,

3 Tu m'ai călăuzit, că Tu Te-ai făcut nădejdea mea, turn de tărie în fața vrăjmașului¹.

4 În locașul Tău voi locui pe veci, cu acoperământul aripilor Tale mă voi acoperi.

5 Că Tu, Dumnezeule, mi-ai auzit rugăciunile; celor ce se tem de numele Tău le-ai dat o moștenire.

6 Zile vei adăuga la zilele regelui², anii lui până'n zile din neam în neam;

7 În veac va rămâne el în fața lui Dumnezeu. Cât despre mila și adevărul

¹ „Smerita cugetare e acoperământ dumnezeiesc, pentru ca propriile noastre izbândiri să nu fie văzute. Smerita cugetare e adâncul fără fund al puținătății noastre, care nu poate fi jefuit de nici un tâlhar. Smerita cugetare este «turn tare dinspre fața vrăjmașului»” (Sf. Ioan Scăraru).

² Regele: însuși psalmistul.

Său, cine le va pretinde³?

8 Așa voi cânta numelui Tău în veacul veacului, pentru ca zi de zi să-mi plinesc făgăduințele.

61

PSALMUL 61 Pentru sfârșit: un psalm al lui David despre Iuditun¹.

1 Oare nu lui Dumnezeu I se va supune sufletul meu?² că de la El îmi este mântuirea;

2 fiindcă El este Dumnezel meu, Mântuitorul meu și ocrotitorul meu, și mai mult nu mă voi clătină.

3 Până când vă năpustiți asupra unui om? Voi toți ucideți, ca și cum văți năpusti asupra unui zid povărtit, asupra unui gard surpat.

4 Dar ei s'au sfătuit să-mi alunge cinstea, alergat-au întru minciună: cu gura mă binecuvinteață, dar cu inima mă blesteamă.

5 Dar tu, suflete al meu, lui Dumnezeu supune-te, că de la El îmi vine puterea de a îndura³,

³Aici ekzetéo înseamnă „a reclama”, „a pretinde”. Sensul textului: mila și adevărul lui Dumnezeu sunt daruri, ele nu pot fi pretinse ca fiind un drept al cuiva.

¹Despre Iuditun vezi nota de la Ps 38.

²Sf. Simeon Noul Teolog: Cel ce s'a rupt cu totul de lume se socotește pe sine ca fiind într-un pustiu neumblat și plin de fiare sălbatică; atunci când se simte amenințat, întrebarea devine strigăt către Dumnezeu, așa cum altădată au strigat Daniel, cei trei tineri sau Manase.

³ „Precum marea tulburată se liniștește când se varsă în ea undelele, furtuna ei fiind biruită de calitatea aceluiu, așa și sufletul nostru se umple de o liniște fericită când se toarnă în el dulceața Duhului Sfânt” (Diadoh al Foticei).

6 că El e Dumnezeul meu și Mântuito-rul meu, Ocrotitorul meu, și de aici nu mă voi strămuta⁴.

7 În Dumnezeu e mântuirea mea și slava mea; El este Dumnezeul ajutoru-lui meu, în Dumnezeu e nădejdea mea.

8 Nădăduiți în El, voi, toată adunarea poporului; în fața Lui revârsăți-vă ini-mile, Dumnezeu este ajutorul nostru.

9 Dar fiii oamenilor sunt deșerți, fiii oa-menilor sunt mincinoși în cumpenele de a le fi altora nedrepti⁵; din deșertă-ciune sunt toți laolaltă.

10 Nu vă puneți nădejdea în nedreptate și nu Tânjiți după jaf; de-ar curge'n valuri bogăția, inima să nu v'o apropiată.

11 Dumnezeu a vorbit o dată, eu două lucruri am auzit: că puterea e a lui Dumnezeu, și a Ta, Doamne, este mila;

12 că Tu vei răsplăti fiecăruia după fap-tele lui.

62

PSALMUL 62 Un psalm al lui Da-vid, când se află el în pustia Iudeii.

1 Dumnezeule, Dumnezeul meu, spre

⁴Adevărata răbdare și adevărata liniște nu pot fi dobândite fără o condiție esențială: smerenia inimii (Sf. Ioan Gură de Aur).

⁵Text dificil, tradus în diferite feluri. Formu-larea de față urmează punctuația din ediția Ra-hlf's. „Fiii oamenilor” sunt fii ai deșertăciunilor, cei ce iubesc vanitatea, trufia și minciuna; ei se însălă unii pe alții, ca într'un fel de deprindere, prin balanțe și greutăți duble, prin bani falși, prin acte contrafăcute. Deprinderea lor fiind un viciu, ei refuză să se lase convingi de contrariu, refuzând astfel apropierea de Dumnezeu. T. M. e mult simplificat: „(fiii oamenilor) dacă se urcă în balanță, toți împreună sunt mai puțin decât o suflare”.

Tine cauți dis-de-dimineață¹; însătă-tă de Tine sufletul meu; de câte ori i-a fost trupul meu dor de tine în pământ pustiu și neumblat și fără apă²!

2 Așa m'am arătat eu Tie în locașul Tău cel sfânt, ca să-Ți văd puterea și slava.

3 Că mila Ta e mai bună decât viața; buzele mele Te vor lăuda.

4 Așa Te voi binecuvântă în viața mea și întru numele Tău voi ridica mâinile mele³.

5 Ca de seu și de grăsime să se sature sufletul meu, și cu buze de bucurie Te va lăuda gura mea.

6 De mi-am adus aminte de Tine în aş-ternutul meu, în aurori am cugetat la Tine,

7 că Tu ai fost ajutorul meu și întru um-bră aripilor Tale mă voi bucura.

8 Lipită-să sufletul meu de Tine, dreapta Ta m'a ocrotit.

9 Iar ei în zadar au umblat după sufletul meu, intra-vor în cele mai de jos ale pământului,

10 da-se-vor în ascuțișul⁴ săbiei, fi-vor ei porții pentru vulpi.

11 Dar regele se va veseli în Dumnezeu; lăudat va fi tot cel ce se jură întru El, că s'a astupat gura celor ce grăiesc nedreptăți.

¹Versetul consună cu Ps 118, 148. Dis-de-dimineață (în revârsatul zorilor, când se ivește aurora) este timpul când omul din parabola lui Iisus a ieșit să tocmească lucrători pentru via sa; de aici, slujba utreniei, când monahii sunt adunați la rugăciune (Sf. Ioan Casian).

²Atât sufletul cât și trupul, întreaga ființă umană tânjește după Dumnezeu atunci când simte că împrejururi-i e doar uscăciune.

³Ridicarea mâinilor către Domnul, ca act culitic, este atestată și în Iș 17, 11 și urm; Ps 142, 6; 1 Tim 2, 8. Gestul, însotit de rugăciune, se practică și astăzi în anumite momente liturgice.

⁴Literal: „mâinile”; ebraism.

63**PSALMUL 63 Pentru sfârșit: un psalm al lui David.**

¹ Auzi, Dumnezeule, glasul meu când mă rog eu Ție, scoate-mi sufletul din frica vrăjmașului¹!

² Acoperă-mă de năvala celor ce fac rău, de multimea celor ce lucrează fărădelege,

³ de cei ce și-au ascuțit limbile ca sabia, de cei ce și-au întins arcul – amarnică lucrare –

⁴ pentru ca'ntru ascuns să-l săgeteze pe cel neprihănit.

⁵ Năprasnic îl vor săgeta și nu se vor teme, întăritu-s'au în plănuirea lor cea rea, s'au vorbit să ascundă lațurile; zisau: „Cine ne va vedea?”²

⁶ Iscodit-au după fărădelege și s'au sleit iscodind iscodiri.

⁷ Un om se va aprobia, și inima e adâncă și Dumnezeu Se va înălța:³

⁸ Ca dintr'o săgeată de copii le sunt loviturile, fără putere li s'au făcut limbile împotrivă. Toți cei ce i-au văzut s'au tulburat și fiece om s'a înfricoșat⁴.

⁹ Si au vestit lucrurile lui Dumnezeu și faptele Lui le-au înțelese.

¹Fer. Augustin: Când mucenicii, mergând la moarte, se rugau astfel, ei nu-l cereau lui Dumnezeu să-i scape de moarte, ci de frica în fața morții.

²Textual, vorbire indirectă: „Cine îi va vedea?” Corectat după Versiunea Ebraică (OSTY).

³„Un om” e dușmanul ce se aprobie; dar inima celui pândit e adâncă prin aceea că-L are pe Dumnezeu în ea; din aceste adâncuri lăuntrice Se va ridica El să-l facă pe dușman neputincios. Sf. Ciprian de Cartagina a folosit acest verset pentru a-i încuraja pe cei ce mergeau spre moarte martirică.

⁴Versetele 8-9; efectele lucrării lui Dumnezeu.

¹⁰ Veseli-se-va cel drept întru Domnul și în El va nădăjdui, întru El se vor lăuda toți cei drepti la inimă.

64**PSALMUL 64 Pentru sfârșit: un psalm-cântare al lui David, odă cântată de Ieremia și Iezekiel și de poporul robit, când erau ei gata de plecare¹.**

¹ Ție, Dumnezeule, Ți se cuvine cântare în Sion și Tie Ți se va plini făgăduință în Ierusalim.

² Ascultă-mi ruga, spre Tine tot trupul va veni².

³ Cuvintele neleguiților ne-au încoviat, dar necredințele³ noastre Tu le vei ușura.

⁴ Fericit este cel pe care Tu l-ai ales și l-ai luat la Tine; el în curțile Tale va locui. Sătura-ne-vom de bunătățile casei Tale; sfânt e locașul Tână, minunat întru dreptate.

⁵ Auzi-ne pe noi, Dumnezeule, Mântuitorul nostru, nădejdea tuturor marginilor pământului și a celor ce sunt pe mare, departe,

¹În anul 587 Evreii au fost duși în captivitatea babilonică, dar profetul Ieremia a prezis că după 70 de ani se vor întoarce. Printre profeti captivi se afla și Iezekiel. După întoarcerea captivilor s'a făcut și restaurarea templului din Ierusalim.

²Intuind prefigurarea Ierusalimului ceresc, Fer. Augustin vede plinirea făgăduințelor atunci, la învierea cea de obște, când dreptii vor sta în fața lui Dumnezeu nu numai cu sufletele, ci și cu trupurile, acestea din urmă nefiind supuse stricăciunii, ca unele ce au ieșit din Babilon.

³„necredințele” (aici): păcatul (repetat) de a nu-ți pune viața în acord cu credința ta, de a nu-I rămâne totdeauna credincios lui Dumnezeu.

6 Tu, Cel ce munții îi pregătești întru tăria Ta, Tu, Cel încins cu putere,

7 Tu, Cel ce răscolești adâncul mării și vuietul valurilor ei.

8 De semnele Tale se vor tulbura neamurile și se vor însăjumânta cei ce locuiesc mărginimile; porțile⁴ dimineții și ale serii Tu le vei face frumoase.

9 Tu ai cercetat pământul și din belșug l-ai adăpat, bogățiile lui le-ai făcut să sporească; râul lui Dumnezeu⁵ s'a umplut de apă; Tu le-ai pregătit hrana, căci aşa e pregătirea Ta.

10 Adapă-i brazdele pân' la beție⁶, înmulțește-i roadele!; vesel va fi în stropii lui de ploaie când totul odrăsește.

11 Tu cu bunătatea Ta vei binecuvânta cununa anului și câmpurile Tale se vor umple de grăsimi;

12 munții pustiei⁷ se vor îngrăsha și dealurile în bucurie se vor încinge;

13 turmele⁸ s'au îmbrăcat în lână, văile se vor îmbelșuga de grâu; și strigătele vor scoate, căci în cântări Te vor cânta.

⁴Literal: „Ieșirile”, deschiderile prin care soarele răsare și apune. Sensul: extremitățile pământului.

⁵„râul lui Dumnezeu”: metaforă pentru rezervele de apă pe care anticii le presupuneau deasupra boltii cerești și din care Dumnezeu face să cadă ploile. Urmează un amplu tablou al pământului udat de ploi în urma unei secete prelungite (robia).

⁶Textual: „îmbată-i brazdele”. E vorba de betia euforică a belșugului, a bucuriei și veseliei. Verbul e același ca în Ps 22, 5 (vezi nota).

⁷Textual (ed. Rahlf și altele): „frumusețile”, „păsunile” sau „roadele de anotimp” ale pustiei. În Codicil Vaticanic și Sinaiticus: „munții”. Opțiunea de față e impusă de paralelismul sinonimic al versetului (munții – dealurile).

⁸Literal: „berbecii turmelor”.

65

PSALMUL 65 Pentru sfârșit: o cântare psalmodică a învierii¹.

1 Cu bucurie strigați-I² lui Dumnezeu tot pământul,

2 numelui Său cântați-i, dați mărire laudei Lui!

3 Spuneți-I lui Dumnezeu: Cât de înfricoșătoare sunt lucrurile Tale! Întru multimea puterii Tale Te vor linguri vrăjmașii Tăi.

4 Tot pământul să-Ti se închine și să-Ti cânte, numelui Tău să-i cânte.

5 Veniți și vedeți faptele lui Dumnezeu, cât e El de înfricoșător în sfaturi, mai mult decât fiii oamenilor,

6 El, Cel ce întoarce marea în uscat; prin râu vor trece cu piciorul. Acolo ne vom veseli de El,

7 de Cel ce întru puterea Sa stăpânește veacul; ochii Săi se uită spre neamuri: cei ce-L amărăsc să nu se înalte întru ei!

8 Voi, neamuri, binecuvântați-L pe Dumnezel nostru și faceți să se audă glasul laudei Lui.

9 El, Cel ce sufletul mi-l-a temeinicit în viață³, nu mi-a lăsat picioarele să se clatine.

10 Că ne-ai încercat pe noi, Dumnezeule, cu foc ne-ai lămurit, aşa cum în foc

¹Fer. Augustin: „Pentru sfârșit”: „sfârșitul” e Hristos (cf. Rm 10, 4). Hristos este Cel ce a înviat. El însă este Capul, iar Biserica este Trupul; dacă El, Capul, a înviat, Biserica îl va urma. Evreii credeau că numai ei, deținătorii Legii, vor învia. Psalmul însă începe prin cuvintele: „Cu bucurie strigați-I lui Dumnezeu tot pământul”, de unde caracterul universal al învierii.

²Despre alăzó vezi nota de la Ps 46, 1.

³„mi-l-a temeinicit”: mi-l-a aşezat pe temelie tare.

se lămurește argintul;

¹¹ ne-ai prins în laț, necazuri ne-ai pus
pe grumaz,

¹² oameni ai ridicat deasupra capetelor
noastre, prin foc trecut-am și prin apă
și Tu ne-ai scos la odihnă⁴.

¹³ În casa Ta intra-voi cu arderi-de-tot,
Tie voi plini făgăduințele mele

¹⁴ pe care buzele mele le-au rostit și
gura mea le-a grăit întru necazul meu;

¹⁵ arderi-de-tot cu măduvă⁵ Îți voi
aduce, cu tămâie și berbeci, boi și țapi
Îți voi aduce.

¹⁶ Veniți și auziți, și eu vă voi povesti
vouă, celor ce vă temeți de Dumnezeu,
câtă i-a făcut El sufletului meu.

¹⁷ Către El cu gura mea am strigat, pe
El cu limba mea L-am preamarit.

¹⁸ Dacă'n inima mea am zărit strâmbă-
tate, atunci Domnul să nu mă audă!

¹⁹ De aceea m'a auzit Dumnezeu, luat-
a aminte la glasul rugăciunii mele.

²⁰ Binecuvântat este Dumnezeu, Cel ce
nu mi-a îndepărtat rugăciunea, și nici
mila Lui de la mine!

66

PSALMUL 66 Pentru sfârșit: prin- tre cântări, un psalm-cântare al lui David¹.

⁴ În războiul nostru duhovnicesc, Dumnezeu îi
îngăduie diavolului să ne treacă prin tot felul de
încercări, prin focul și furtuna patimilor noastre,
prin dulceața poftelor iraționale, pentru ca, după
aceea, biruitorii, să ajungem la bucuria Belului
(Nichita Stăthatul).

⁵ „măduva”: partea cea mai grasă și mai fină
a animalului de jertfă; metaforic: ce e mai bun;
chintesață.

¹ „al lui David”: mențiune în Codex Vaticanus.

¹ Dumnezeule, milostivește-Te spre
noi și ne binecuvintează, luminează-Ți
fața Ta peste noi și ne miluește,

² ca să cunoaștem pe pământ calea Ta,
în toate neamurile mântuirea Ta.²

³ Pe Tine Te vor lăuda popoarele, Dum-
nezeule, toate popoarele Te vor lăuda.

⁴ Veseliească-se neamurile și să se bu-
cure, că Tu cu dreptate vei judeca po-
poarele și neamurile de pe pământ le
vei călăuzi.

⁵ Pe Tine Te vor lăuda popoarele, Dum-
nezeule, toate popoarele Te vor lăuda.

⁶ Pământul și-a dat rodul său:³
Binecuvintează-ne, Dumnezeule,
Dumnezelui nostru!

⁷ Binecuvintează-ne pe noi, Dumneze-
ule, și de Tine să se teamă toate mar-
ginile pământului.

67

PSALMUL 67 Pentru sfârșit: un psalm-cântare al lui David.

¹ Să învie¹ Dumnezeu și să se risi-
pească vrăjmașii Lui și să fugă de la

² Deși psalmul a fost alcătuit de un rege al
Evreilor, el nu poartă mesajul acestora, că adică
numai ei se vor mântui, ci pe acela, profetic, al
universalității creștinismului.

³ Fer. Ieronim: În viziunea profetică, „rod-
ul” este Sfânta Fecioară Maria, fruct al acestui
pământ, al acestei semințe, al acestui lut, al lui
Adam. Ceea ce s'a pierdut în Eden a fost dobânzit
în Fiul ei. Notă: Propoziția: „Pământul și-a
dat rodul său” este începutul acestui verset, iar
nu sfârșitul celui precedent, așa cum o găsim în
unele ediții românești. Ceea ce urmează e con-
secința acestui „rod”.

¹ Grecescul anistemi înseamnă „a face (pe ci-
neva) să se scoale”, „a se scula” (din pat), de unde,
prin analogie, „a învia”. În acest ultim sens a fost
folosit, cu mult înainte de ivirea creștinismului,
de Eschil în „Agamemnon” și de Sofocle în „Elec-
tra”. Versiunea de față îl traduce în semnificația

fața Lui cei ce-L urăsc pe El;²

² precum se stinge fumul, aşa să se stingă; precum se topește ceara de fața focului, aşa să piară păcătoșii de la fața lui Dumnezeu,

³ iar dreptii să se veseliească, să se bucură în fața lui Dumnezeu, întru veselie să se desfete.

⁴ Cântați-I lui Dumnezeu, cântați numelui Său, pregătiți-I cale Celui ce plutește pe asfințituri – Domnul îi este numele –, înaintea Lui bucurați-vă! Să se tulbure ei de fața Lui,

⁵ a Celui ce e Părinte al orfanilor și Judecător al văduvelor.

⁶ Dumnezeu este în locul Său cel sfânt, Dumnezeu îi aşază'n casă pe cei singuratici, cu vitejie îi scoate pe cei legați în obezi, și tot aşa pe cei ce-L amărăsc, pe cei ce locuiesc în morminte.

⁷ Dumnezeule, când mergeai Tu înaintea poporului Tău, când treceai Tu prin pustie,

⁸ pământul s'a cutremurat – căci și cerurile rouraseră – în fața Dumnezeului Sinaiului, în fața Dumnezeului lui Israel.

⁹ Ploaie binevoitoare i-ai pus Tu deoparte, Dumnezeule, moștenirii Tale; ea a slăbit, Tu o vei întări;

¹⁰ vietățile Tale locuiesc într'însa, cu bunătatea Ta ai pregătit-o, Dumnezeule, pentru cel sărac.

¹¹ Domnul va da cuvânt cu putere multă celor ce binevestesc.

---

lui profetică, cu atât mai mult cu cât primele trei versete ale acestui psalm au intrat în cultul creștin: cu ele se deschide slujba Învierii Domnului.

²Singur în pustie, Sf. Antonie cel Mare obișnuia să cânte acest verset, însotit de semnul crucii, pentru alungarea demonilor.

¹² El, Cel ce este Împăratul Puterilor, El îi va împărți celui iubit al Său prăzile menite să înfrumusețeze casa.

¹³ Dacă dormiți între bunurile moștenirii, aripi de porumbiță veți avea, suflare cu argint, al cărei grumaz e'n ape de aur verzui.³

¹⁴ Când Cel-ce-este'n-ceruri hotărăște regi peste ea, ei vor deveni albi ca zăpada pe Salmon.⁴

¹⁵ Muntele lui Dumnezeu e munte gras, munte închegat, munte gras.

¹⁶ De ce gândiți voi, munci închegăți, că acesta e muntele unde I-a plăcut lui Dumnezeu să locuiască? Pentru că și Domnul va locui în el până'ntru sfârșit.

¹⁷ Carul de luptă al lui Dumnezeu e înmulțit în mii de mii, mii din cele fără număr; Domnul e'n mijlocul lor pe Sinai, în locul Său cel sfânt.

¹⁸ Întru cele înalte Te-ai înălțat, robia ai dus-o în robie,⁵ daruri ai primit între oameni (da, fiindcă erau nesupuși), pentru ca Tu să poți locui acolo.

¹⁹ Binecuvântat este Domnul Dumnezeu, binecuvântat e Domnul în fiecare zi, belșug ne fie nouă Dumnezeul mântuirii noastre.

²⁰ Dumnezeul nostru e un Dumnezeu al mântuirii și ale Domnului Domn sunt căile ieșirii⁶ din moarte.

---

³ „Cele văzute de suflet spre a se preface în faptă sunt argintii ca aripile porumbelului; iar cele cugetate, adică cele de dincolo de rațiune, menite contemplației, sunt aurii. Dacă sufletul nu este înfrumusetat în acest chip, atunci el nu poate zbura și nu se poate odihni acolo unde este sălașul tuturor celor ce se veselesc” (Ilie Ecdicul).

⁴ „Salmon” (sau „Talmon”): munte în apropiere de Sichem.

⁵ „Hristos a înviat din morți, cu moartea pe moarte călcând...” (Troparul Învierii).

⁶ În sens propriu, cuvântul diéxodos înseamnă

²¹ Dar Dumnezeu va sfărâma capetele vrăjășilor Săi, coama celor ce stăruiesc în greșalele lor.

²² Zis-a Domnul: „Din Vasan îi voi întoarce, în adâncurile mării îi voi întoarce,

²³ pentru ca să se afunde piciorul tău în sânge, limba cainilor tăi în acela al vrăjășilor tăi”.

²⁴ Văzută a fost, Dumnezeule, intrarea Ta,⁷

²⁵ Înainte mergeau căpeteniile, după ele cântăreții din strune, la mijloc co-pilele bătând din timpane:

²⁶ „În adunări binecuvântați pe Dumnezeu, pe Domnul din izvoarele lui Israel!”

²⁷ Acolo era Veniamin, cel mai Tânăr, cu sufletu'n răpire,⁸ căpeteniile lui Iuda, dregătorii lor, căpeteniile Zabulonului, căpeteniile Neftalimului.

²⁸ Poruncește, Dumnezeule, puterilor Tale, întărește, Dumnezeule, ceea ce Tu ai făcut pentru noi.

²⁹ De la templul Tău de deasupra Ierusalimului Îți vor aduce regii daruri.

³⁰ Muștră fiarele din trestii,⁹ acea adunare de tauri printre junincile popoarelor, ca nu cumva ei să-i alunge pe cei ce-au fost încercați ca argintul. Risi-pește neamurile care voiesc războaie;

³¹ veni-vor soli din Egipt, Etiopia se va grăbi să-și întindă mâna spre Dumnezeu.

„canal de ieșire”; de aici, tunel sau cale de a ieși (scăpa) de undeva.

⁷ În ceea ce urmează: tabloul unei mărețe procesiuni religioase, intrarea Dumnezeului meu, a Împăratului meu, în sfântul locaș.

⁸ Adică în stare euforică, de extaz.

⁹ Se pare că e o aluzie (defăimătoare) la Egipteni.

³² Voi, împărății ale pământului, cântați lui Dumnezeu, cântați-I Domnului!

³³ Cântați lui Dumnezeu Cel ce mână cerul cerului spre revărsatul zorilor; iată, cu glasul Său rostește glas de putere.

³⁴ Dați slavă lui Dumnezeu! Peste Israel Îi este măreția, în nori Îi este puterea.

³⁵ Minunat este Dumnezeu întru sfinții Săi; Dumnezeul lui Israel, El îi va da poporului Său putere și tărie. Binecuvântat este Dumnezeu!

68

PSALMUL 68 Pentru sfârșit: privitor la [stihurile] ce se cântă cu schimbul; un psalm al lui David.¹

¹ Mântuiește-mă, Dumnezeule, că până la suflet² m'au năpădit³ apele.

² În noroiul adâncului m'am afundat, și nimic de care să mă țin.⁴ Intrat-am în adâncurile mării, și furtuna m'a coplesit.

³ Ostenit-am strigând, gâtlejul mi-a amortit, de la nădejdea mea spre Dumnezeul meu, ochii mei au ajuns să slăbească.

⁴ Cei ce mă urăsc fără pricina s'au înmulțit mai mult decât perii capului meu. Întăritu-s'au vrăjășii mei, cei ce mă prigonesc pe nedrept: ceea ce n'am jefuit, aceea am plătit.

¹ Psalm mesianic; atât Evangheliștii cât și Sfinții Părinti au văzut, într'o seamă din versetele lui, prefigurarea patimilor Mântuitorului.

²Ebr.: „până la gât”.

³ Literal: „au intrat”; „au venit”.

⁴Sf. Grigorie de Nyssa: Noroiul păcatelor crează întotdeauna senzația de nesiguranță.

5 Dumnezeule, Tu mi-ai cunoscut nebunia și greșalele mele nu s'au ascuns de Tine.

6 Cei ce Te așteaptă pe Tine să nu fie rușinați din pricina mea, Doamne, Doamne al puterilor, și nici din pricina mea să fie înfruntați cei ce Te caută pe Tine, Dumnezeul lui Israel.

7 Că de dragul Tău am suferit ocară, rușinea mi-a acoperit obrazul.

8 Înstrăinat le-am devenit fraților mei, străin de fiii maicilor mele,

9 că râvna casei Tale m'a mâncat și ocările celor ce pe Tine Te ocărăsc au căzut asupra mea.

10 Sufletul mi l-am smerit cu post, și aceasta mi-a fost spre ocară;

11 cu haină de sac m'am îmbrăcat, și lor le-am ajuns de poveste.

12 Cei ce ședeaau pe la porți șușoteau⁵ împotrivă-mi și despre mine cântau băutorii de vin.

13 Dar eu prin rugăciunea mea strig către Tine, Doamne; vremea e pentru bună-plăcerea Ta; Dumnezeule, întru multimea miliei Tale auzi-mă întru adevărul mântuirii Tale.

14 Mântuiește-mă din noroi, ca să nu mă scufund; izbăvește-mă de cei ce mă urăsc, și din adâncul apelor,

15 să nu mă încee vâltoarea apei, nici să mă înghită adâncul și nici gura fătăñii deasupra mea să se închidă.

16 Auzi-mă, Doamne, că bună este mila Ta; după multimea îndurărilor Tale căută spre mine.

17 Să nu-Ți întorci fața Ta de la robul Tău, că necăjit sunt eu; auzi-mă degrab!

⁵Literal: „pălăvrăgeau”.

18 Ia aminte la sufletul meu și mântuiește-l; din pricina dușmanilor mei, izbăvește-mă!

19 Că Tu îmi cunoști ocara și rușinea și umilirea; în fața Ta sunt toți cei ce mă necăjesc;

20 ocară și așteptat sufletul meu, și suferești. Și am așteptat pe cineva care să îndure împreună cu mine, dar nimici nu era; și pe cei ce m'ar fi mângâiat, dar n'am aflat pe nimici.⁶

21 Și ca hrană mi-au dat fiere și întrusetea mea mi-au dat să beau oțet.

22 Facă-li-se masa capcană înaintea lor, și răsplată și piatră de poticnire;

23 ochii să li se întunecă ca să nu poată vedea, și spinarea lor fă-o pe'ntotdeauna gârbovă;

24 varsă-Ți urgia Ta peste ei și mânia urgiei Tale să-i cuprindă;

25 facă-se curtea lor pustie și'n sălașele lor nimici să locuiască;

26 fiindcă ei l-au prigonit pe cel bătut de Tine și'n durerea rănilor mele⁷ au mai pus pe deasupra.

27 Adaugă-le fărădelege la fărădelege și'ntru dreptatea Ta să nu intre;

28 șterși să fie ei din cartea celor vii și să nu fie scriși alături de cei drepti.

29 Sărac sunt eu și'ndurerat; mântuirea Ta, Dumnezeule, să mă ocrotească.

30 Cu o cântare voi lăuda numele lui Dumnezeu și'ntru laudă Il voi preamară;

⁶Ecou profetic: singur și neajutorat în suferești, Iisus și-a asumat durerea asemenea unui om, prin natura Sa omenească (Sf. Irineu de Lugdunum).

⁷În edițiile românești curente: „rănilor lui”. În concordanță cu o seamă de manuscrise: „rănilor mele”.

31 și-I va plăcea lui Dumnezeu mai mult decât un vițel Tânăr, căruia îi cresc coarne și unghii.⁸

32 Să vadă săracii și să se bucure; căutați-L pe Dumnezeu, și viu va fi sufletul vostru.

33 Că Domnul i-a auzit pe cei săraci și nu i-a disprețuit pe cei încătușați de dragul Lui.

34 Pe El să-L laude cerurile și pământul, marea și toate cele ce se târăsc în ea.

35 Că Dumnezeu va mâneci Sionul și se vor zidi cetățile lui Iuda și ei vor locui acolo și-l vor moșteni;⁹

36 și seminția robilor Tăi îl va stăpâni și cei ce iubesc numele Tău¹⁰ vor locui în el.

69

PSALMUL 69 Pentru sfârșit: al lui David; spre aducere aminte, ca Domnul să mă mânțuiască.¹

1 Dumnezeule, spre ajutorul meu ia aminte; Doamne, grăbește-Te să-mi ajută!²

2 Să se rușineze și să se înfrunte cei ce mi caută sufletul; să se întoarcă înapoi

⁸Suita: cântare-laudă-preamărire se constituie în jertfa duhovnicească, singura adevărată și bineplăcută lui Dumnezeu.

⁹Sionul.

¹⁰În edițiile românești curente: „robilor Lui”, „numele Lui”; după Codex Sinaiticus: „robilor Tânăr”, „numele Tânăr”.

¹Textul reia, în variantă, o seamă de versete ale Psalmului 39.

²După Sf. Ioan Scărarul, aceasta e prima treaptă, elementară, în lupta cu gândurile (care te înstrăinează de la rugăciune): te rogi împotriva lor. A doua treaptă, superioară: grăiești împotriva lor; iar a treia, desăvârșită: le disprețuiești și te ridici deasupra lor.

și să se rușineze cei ce-mi doresc mie răul;

3 Întoarcă-se de'ndată rușinați cei ce mi grăiesc mie: „Bine-ți fac! bine-ți fac!”

4 Să se bucure și să se veseliească toți cei ce Te caută pe Tine; cei ce iubesc mânătirea Ta, Dumnezeule, pururea să zică: „Mărit să fie Domnul!” Iar eu sărac sunt și sărman; Dumnezeule, vino întru ajutorul meu!

5 Tu ești ajutorul meu și izbăvitorul meu; Doamne, nu Te lăsa așteptat!

70

PSALMUL 70 Al lui David. Un psalm al fiilor lui Ionadab și al celor dintâi care au fost duși în robie. (Fără titlu la Evrei).¹

1 Întru Tine, Doamne, am nădăjduit, să nu fiu rușinat în veac.

2 Întru dreptatea Ta izbăvește-mă și scapă-mă, pleacă-Ți auzul către mine și mă mânătuește.

3 Fii-mi Dumnezeu apărător și loc întărit ca să mă mânătuești, că Tu ești temelia mea și scăparea mea.

4 Dumnezeul meu, izbăvește-mă din mâna păcătosului, din mâna călcătorului de lege și a omului nedrept.

5 Că Tu ești, Doamne, puterea mea de a'ndura; din tinerețile mele, Domnul e nădejdea mea.

6 Încă fiind în pântece, de Tine-am fost legat; încă din pântecele maicii mele, Tu ești apărătorul meu; întru Tine de-a pururi e cântul meu de laudă.

¹Vezi istoria lui Ionadab și a fiilor săi Jn Ir 35.

7 Ca de minune m'am făcut multora,
dar Tu ești ajutorul meu cel tare.

8 Să se umple gura mea de laudă, ca
în cântări să laud slava Ta, toată ziua
mare-cuvînța Ta.

9 Nu mă lepăda la vremea bătrânețe-
lor; când mie îmi va lipsi tăria, Tu să
nu mă lași.

10 Că vrăjmașii mei au vorbit împotriva
mea și cei ce-mi urmăresc sufletul s'au
sfătuit împreună,

11 zicând: „Dumnezeu l-a părăsit;
urmăriți-l și-l prindeți, că nu-i nimeni
să-l scape!”

12 Dumnezeule, nu te'ndepărta de
mine, Dumnezeul meu, spre ajutorul
meu ia aminte!

13 Să se rușineze și să piară cei
ce-mi defaimă sufletul; în rușine să
se'brace și în înfruntare cei ce caută
să-mi facă rău.

14 Dar eu pururea voi nădăjdui în Tine
și laudei Tale întregi voi pune adaos.²

15 Gura mea va vesti dreptatea Ta,
toată ziua mântuirea Ta, altceva nu
știu.³

16 Intra-voi în puterea Domnului;
Doamne, îmi voi aminti de dreptatea
care este numai a Ta.

17 Dumnezeule, Tu din tinerețile mele
mi-ai dat învățătură, și eu de-acum voi
vesti minunile Tale.

18 Pân' la bătrânețe și pân' la cinstirea
anilor, Dumnezeule, nu mă părăsi,
pân' ce brațul Ti-l voi vesti la tot nea-
mul ce va să vină, puterea Ta și dreptatea
Ta, Dumnezeule,

²Chiar când cântarea de laudă pare deplină,
râvnă psalmistului încă mai cântă.

³În traducere literală: „că nu știu să fac soco-
teli (calcule)”; „nu știu să număr totul pe degete”.
Echivalență liberă.

19 pân' la cele înalte voi vesti lucrurile
cele mari. Dumnezeule, cine este ase-
menea Tie?

20 Cât sunt de mari necazurile cele
multe și rele pe care mi le-ai arătat!;
dar, întorcându-Te, Tu m'ai chemat din
nou la viață și din genunile pământu-
lui m'ai scos.

21 Peste mine ai înmulțit mărireala Ta și,
întorcându-Te, m'ai mângâiat și din ge-
nunile pământului din nou m'ai scos.

22 Căci pe Tine Te voi mărturisi; ade-
vărul Tău în unelte de cântare, Dum-
nezeule; Tie Îți voi cânta, Tie, Sfântul
lui Israel.

23 Bucura-se-vor buzele mele când Îți
voi cânta, și sufletul meu, pe care l-ai
mântuit.

24 Chiar și limba mea toată ziua va cu-
geta la dreptatea Ta, când vor fi ru-
șinați și înfruntați cei ce caută să-mi
facă rău.

71

PSALMUL 71 Pentru Solomon¹.

1 Dumnezeule, judecata Ta dă-o rege-
lui și dreptatea Ta fiului regelui²,

¹Pornind de la etimologia numelui „Solomon” = „Făcătorul de pace”, Cassiodor îi atribuie acestui titlu o valență profetică, raportându-l la Iisus Hristos, Cel ce a spus: „Pace vă las vouă, pacea Mea v'o dau” (In 14, 27). Solomon a preluat demnitatea regală de la David, părintele său (3 Rg 1), dar și Iisus Hristos a fost numit „fiul lui David” (Mt 9, 27), iar David „părintele Său” (după trup) (Lc 1, 32). De altfel, întregul psalm a fost recunoscut drept mesianic, atât de tradiția ebraică, tradiție care a văzut în el prefigurarea regelui ideal, cât și de cea creștină, care a identificat o parte din atritivele lui Iisus Hristos. Așadar, și psalmul acesta se cere citit „pe dinăuntru”.

²Paraleismul sinonimic al acestui verset

2 ca să-l judece pe poporul Tău între dreptate și pe săracii Tăi între judecată.

3 Primească munții pace pentru popor și dealurile dreptate.

4 El îi va judeca pe săracii poporului și-i va milui pe fiii săracilor, iar pe clevetitor îl va umili.

5 Si astfel va face³ cât va fi soarele și cât va fi luna, din neam în neam.

6 Ca ploaia pe lână Se va pogori⁴ și ca picăturile ce cad pe pământ.

7 În zilele Lui va răsări dreptatea și belșug de pace cât va sta luna pe cer⁵.

8 Si stăpânirea Lui va fi de la o mare până la alta și de la râu până la marginile lumii⁶.

9 În fața Lui vor cădea la pământ Etiopianii și vrăjmașii Lui vor lingă țărâna.

10 Regii Tarsisului și insulele vor aduce daruri, daruri vor aduce regii Arabilor și cei din Saba; și Lui I se vor încrina toti regii pământului,

poate sugera ideea că, în perspectivă mesianică, nu e vorba de două persoane diferite, ci numai de una (așa cum, de altfel, rezultă din conținutul întregului psalm): Iisus Hristos este, în același timp, Dumnezeu adevarat și Fiul lui Dumnezeu. Pe de altă parte, Sf. Atanasie cel Mare observă că, în timp ce la crearea lumii a fost folosit verbul „a fi” = „să fie”, pentru „plinirea vremii” (Ga 4, 4) e utilizat verbul „a da” = „dă-o”, frecvent în Noul Testament, în sensul că Dumnezeu-Tatăl „I-a dat” Fiului Său toată puterea (inclusiv pe cea judecătoarească – In 5, 22) în cer și pe pământ.

³symparaméno = „a persistă”, „a stăruie”, „a continua o lucrare”.

⁴Cassiodor tâlcuieste: Precum ploaia cade lin pe lâna mielușelei, fără s'o vatâme și fără ca aceasta s'o simtă, așa S'a pogorât și S'a sălașluit Fiul lui Dumnezeu în pântecele Fecioarei; putea suprema devinență gingășie umană.

⁵Literal: „atâta timp cât luna nu va pieri”.

⁶Aici nu e vorba de lume ca univers (kósmos), ci de lume ca omenire (oikouméne), ceea ce de-notă un teritoriu spiritual.

11 neamurile toate Lui îi vor sluji.

12 Că El l-a izbăvit pe sărac din mâna asupriorului și pe sărmanul fără de ajutor;

13 pe sărac îl va cruța și pe sărman și sufletele săracilor le va mândui;

14 sufletele lor vor scăpa de camătă și nedreptate și scump va fi numele Lui în fața lor⁷.

15 Si El viu va fi și I se va da Lui din aurul Arabiei, iar ei de-a pururi se vor ruga pentru El, toată ziua îl vor binecuvânta.

16 Fi-va El pe pământ reazem în crescutele munților, roada Lui se va înălța mai sus decât Libanul, iar cei din cetate vor înflori ca iarba pământului.

17 Fi-va numele Lui binecuvântat în veci, numele Lui va dăinui cât soarele⁸. Si în El se vor binecuvânta toate neamurile pământului, toate neamurile îl vor ferici.

18 Binecuvântat este Domnul, Dumnezeul lui Israel, singurul Care face minuni, și binecuvântat e numele slavei Sale în veac și în veacul veacului; de slava Lui va fi plin întreg pământul! Amin! Amin!

72

PSALMUL 72 Un psalm al lui Asaf.¹

⁷În edițiile românești curente: „scump va fi numele lor înaintea lui”, eroare datorată nu numai unei transcrieri greșite în Codex Sinaiticus, dar și Textului Masoretic: „scump va fi săngele lor în ochii lui” (vezi și ed. Galaction, 1938). Eroarea a fost preluată și de ed. Rahlf.

⁸E vorba de dăinuirea (pomenirea) numelui Său pe toată durata istoriei.

¹Pentru „Asaf” vezi nota de la Ps 49 (titlu).

1 Cât de bun îi este Dumnezeu lui Israel, celor ce sunt drepti cu inima!

2 Mie însă puțin mi-a fost de nu mi-au alunecat picioarele, puțin mi-a fost că pașii nu mi s'au poticnit.

3 Că i-am pizmuit pe cei fără de lege în timp ce vedeam pacea păcătoșilor,

4 că anume la moartea lor nu sunt semne de durere și că ei nu șovăie atunci când sunt loviți;

5 ei nu au parte de trudă aşa cum au alți oameni și nici cu alți oameni fi-vor biciuiți².

6 Iată de ce i-a stăpânit trufia și de ce se infăsoară în nedreptatea și'n necredința lor.

7 Nedreptatea li se scurge din grăsime, trecut-au spre poftele inimii.

8 În răutate au gândit și au vorbit, nedreptatea și-au rostit-o cu înfumurare³.

9 Gura și-au pus-o împotriva cerului și limba lor cutreieră pământul.

10 Drept aceea, poporul meu se va întoarce aici și zile pline fi-vor aflare întru ei⁴.

11 Ei zic: „Cum de știe Dumnezeu? este oare cunoaștere întru Cel-Preaînalt?

12 Iată, aceștia sunt păcătoșii și sunt înfloritori; încă în veacul acesta au dobândit averi!”

²Asemenea lui Iov, psalmistul observă că principiul ideal în virtutea căruia oamenii răi ar trebui să aibă destinul faptelelor lor e contrazis de realitate. Constatarea îi provoacă o depresie psihică vecină cu prăbușirea (v. 2), dar, iluminat de înțelegiunea divină, el găsește suficiente resurse spre a ancora în speranță.

³Literal: „și-au rostit-o de sus”.

⁴„Zilele pline” nu sunt altceva decât prefigurarea „plinirii vremii”, când Fiul lui Dumnezeu S'a întrupat (Fer. Augustin).

13 Iar eu am zis: „Vai, în zadar am păstrat în inima mea dreptatea și întru nevinovăție mi-am spălat mâinile;

14 lovit am fost de-a lungul întregii zile și mie mi-a fost mustrarea în fiecare dimineață!...”.

15 Si am zis: „Astfel voi grăi: – Iată, ar fi trebuit să rup legământul cu neamul fililor Tăi!...”.

16 Si mă sileam să înțeleg, dar era prea obositor pentru mine,

17 până ce am intrat în locașul cel sfânt al lui Dumnezeu și le-am priceput sfârșitul.

18 Într'adevăr, pentru faptele lor viclene Tu i-ai lovit cu rău: când ei se înălțau, Tu i-ai doborât.

19 Cât de repede li s'a făcut pustiul!; de'ndată s'au stins, pierit-au din pricina neleguirii lor.

20 Ca un vis al celui ce se trezește, Doamne, în cetatea Ta chipul lor de nimic îl vei face.

21 Că inima'n mine s'a aprins și rărunchii mi s'au schimbat,

22 că eu o nimica toată eram și n'o știam, ca o vită ședeam înaintea Ta.

23 Dar eu cu Tine sunt de-a pururi, Tu m'ai ținut de mâna mea cea dreaptă,

24 cu sfatul Tău m'ai călăuzit și cu slavă m'ai primit la Tine.

25 Căci oare ce-mi este mie în cer?⁵ și, în afară de Tine, ce mi-am dorit eu pe pământ?...

26 Inima și trupul mi-au slăbit, Dumnezeule al inimii mele, și Dumnezeu îmi este partea pe veci.

⁵„Nimic altceva – răspunde Sf. Ioan Scărarul – decât să mă lipesc de Tine cu mintea neîmprăștiată în timpul rugăciunii”.

²⁷ Că iată, cei ce se îndepărtează de Tine vor pieri; Tu i-ai nimicit pe toți cei ce prin desfrâu se duc de la Tine⁶.

²⁸ Iar mie bine îmi este să mă lipesc de Dumnezeu și să-mi pun în Domnul nădejdea, ca să vestesc eu toate laudele Tale în porțile ficei Sionului.

73

PSALMUL 73 Un psalm al lui Asaf; spre pricepere.¹

¹ De ce, Dumnezeule, până în cele din urmă Te-ai lepădat de noi? de ce s'a aprins mânia Ta peste oile păsunii Tale?

² Adu-Ți aminte de adunarea Ta pe care dintru început ai agonisito. Izbăvit-ai toiagul moștenirii Tale, acest munte al Sionului, cel în care Tu ai locuit.

⁶ În limbajul profetic, „desfrâu” (sau „adulter”) înseamnă infidelitatea față de Dumnezeu. În primul stih e vorba de cei ce, pur și simplu, se îndepărtează de Dumnezeu prin lucrarea diavolului și care sunt sortiți pieirii prin însăși fapta lor. Cei din al doilea stih fac parte din categoria duplicitarilor, care gustă din plăcerile vietii sau ale altor credințe fără să-L renege pe Dumnezeu, ca un bărbat infidel care, totuși, nu divorțează; aceștia ajung în situația de „a sluji la doi domni” (Mt 6, 24), fapt pentru care nu vor pieri prin ei însăși, ci vor fi nimiciti de Dumnezeu (Makrakis).

¹ Potrivit tradiției teologice răsăritene, acest psalm este o anticipare profetică a dărâmării Ierusalimului (inclusiv a Templului de pe muntele Sion) în anul 70 d. H., când armatele romane au pătruns în cetatea sfântă. În sens mai larg, el poate fi și o profetie asupra încercărilor prin care va trece Biserica în vremuri de mare restrîște. În orice caz, critica textelor biblice, inclusiv cea protestantă, nu a putut stabili o relație suficientă între conținutul acestui psalm și asalturile asupra Ierusalimului de dinainte de anul 70.

³ Până urmă ridică-Ți Tu mâinile Tale împotriva trufilor lor, împotriva relelor pe care vrăjmașul le-a făcut în locul Tău cel sfânt.

⁴ Cei ce Te urăsc s'au fălit în mijlocul sărbătorii Tale, semnele lor le-au pus drept semne, fără ca ei să oștie,

⁵ ca și cum ar fi fost o plecare spre înăltimi².

⁶ Ca într'o pădure de copaci, cu topoarele i-au tăiat ușile laolaltă, cu secure și ciocan l-au dărâmat.

⁷ Cu foc au ars locașul Tău cel sfânt, până la pământ spurcat-au locuința numelui Tău.

⁸ Zis-au în inima lor, și împreună cu ei rudeniile lor: „Veniti! să nimicim toate serbările lui Dumnezeu de pe pământ!”

⁹ Semnele noastre nu le-am văzut; nici un profet nu mai este, El pe noi nu ne va mai cunoaște³.

¹⁰ Până când, Dumnezeule, Te va ocărî vrăjmașul? oare până urmă va defăima potrivnicul numele Tău?

¹¹ Oare pe totdeauna îți întorci Tu mâna și dreapta Ta din mijlocul sănului Tău?⁴

---

² „Semne” pot fi insignele militare (uniforme, steaguri, trofee). În limbajul biblic, însă, prin „semne” se înțeleg minunile (miracolele, faptele neobișnuite) care se fac, pe de o parte, prin puterea lui Dumnezeu sau, pe de alta, prin puterea diavolului (vezi „semnele” asemănătoare făcute de Aaron și de vrăjitorii Egiptului – Iș 7, 9-12). În cazul de față, dușmanii, în ignoranța lor („poopor fără-de-minte” – v. 18), își iau victoria ca pe o suita de „semne” menite să-i duca spre înăltimi, fără să știe că „semnele” virtuale ale lui Dumnezeu se pot manifesta oricând.

³ Absența minunilor și a profetilor: sentimentul părăsirii totale.

⁴ În v. 3 I se cerea lui Dumnezeu să-și ridice mâinile împotriva vrăjmașilor; acum I se reproșea că „stă cu mâinile în sân”.

¹² Dar Dumnezeu este Împăratul nostru de dinainte de veac, El a făcut mântuire în mijlocul pământului.

¹³ Tu, cu puterea Ta, ai întemeiat marea; Tu ai zdrobit capetele balaurilor din apă,

¹⁴ capul balaurului⁵ Tu l-ai sfărâmat, Tu l-ai dat ca hrana popoarelor etiopiene⁶.

¹⁵ Tu ai făcut să irumpă izvoare și pâraie, Tu ai făcut să sece râurile Etamului⁷.

¹⁶ A Ta este ziua și a Ta este noaptea, Tu ai întemeiat lumina și soarele.

¹⁷ Tu ai făcut toate marginile pământului; vara și primăvara Tu le-ai plăsmuit.

¹⁸ Adu-Ți aminte de aceasta: Vrăjmașul L-a ocărât pe Domnul și poporul cel fără-de-minte Ți-a defăimat numele.

¹⁹ Sufletul ce Te mărturisește pe Tine să nu-l dai la fiare⁸; de sufletele săracilor Tăi să nu uiți până sfârșit.

²⁰ Caută spre legământul Tău, că întunecimile pământului s-au umplut de casele fărădelegilor.

⁵Ebr.: „capetele Leviatanului”. „Leviatanul” (în mitologia semitică): monstru marin uriaș, oarecum asemănător cu un balaur sinuos. În sensul creștin: „Balaurul cel mare, șarpele cel de demult, care se cheamă diavol și Satana” (Ap 12, 9).

⁶Prin „popoarele etiopiene” se înțelegeau triburile sălbaticice care trăiau ca fiarele (acestora li s'a dat mai întâi numele de „trogloditi” = cei ce locuiesc în caverne).

⁷Etam: Localitate pomenită în Ios 15, 59, situată în zona Betleemului. Istorul Iosif Flaviu menționează că Etamul era așezarea rurală favorită a regelui Solomon, loc de retragere, situat la opt mile distanță de Ierusalim; era un drum pe care el îl facea dis-de-dimineață, mânându-și caii de la caretă.

⁸„fiarele” = „dușmanii”.

²¹ Cel umilit, cel rușinat să nu fie întors înapoi; săracul și sărmanul vor lăuda numele Tău.

²² Scoală-Te, Dumnezeule, judecă-Ți propria Ta pricina; adu-Ți aminte de ocara pe care cel fără-de-minte o face toată ziua împotriva Ta.

²³ Nu uita glasul celor ce Ți se roagă Tie; trufia celor ce Te urăsc urcă fărăncetare.

74

PSALMUL 74 Pentru sfârșit: Nu nimici!¹ Un psalm-cântare al lui Asaf.

¹Tie ne vom mărturisi, Dumnezeule, Tie ne vom mărturisi, și numele Tău îl vom chema²,

²povesti-voi despre toate minunile Tale. „Atunci când Îmi voi lua timp, cu dreptate voi judeca³.

³Topitu-să pământul și toți cei ce locuiesc pe el; Eu sunt Cel ce stâlpii lui i-a întărit.”⁴

¹Fer. Ieronim: Sensul verbului „a nimici” are multe nuanțe. David îl folosește (în ebraică) vorbindu-i cuiva despre Saul: „Să nu-l omori!” (1 Rg 26, 9). Din alte locuri (1 Rg 26, 11, 23; 25, 32-34; 24, 11-13) înțelegem că David L-a binecuvântat pe Dumnezeu pentru aceea că mâinile sale fuseseră oprite de la a-l ucide pe Saul. La fel poate fi și pentru noi: dacă nu ucidem, e pentru că mâinile noastre sunt ținute în frâu.

²Potrivit Fericitului Ieronim, aici verbul „a se mărturisi” nu semnifică pocăință, ci mai degrabă laudă sau mulțumire.

³Cei mai vechi exegetai ai Psalmilor, chiar înainte de Ieronim, au fost de acord că aceste trei stihuri sunt cuvintele Domnului (grafica ebraică și greacă nu cunoșteau semnele citării). Domnul nu judecă acum, ci mai târziu, la sfârșitul veacurilor.

⁴Înainte de intruparea Domnului, pământul

⁴ Le-am zis neleguiților: „Nu faceți fărădelege!”, și celor păcătoși: „Nu vă ridicăți fruntea!;

⁵ fruntea nu v' o ridicăți la înălțime și nu grăiți ce e strâmb împotriva lui Dumnezeu!”

⁶ Că judecata nu vine nici de la răsături, nici de la apusuri și nici din munții pustii,

⁷ fiindcă Dumnezeu e Judecător; pe unul îl smerește, pe altul îl înalță.

⁸ Că'n mâna Domnului e un pahar cu vin curat și plin de cuviință⁵, și El l-a inclinat de la unul la altul, dar drojdiile lui nu s'au golit cu totul; din ele vor bea toți păcătoșii pământului⁶.

⁹ Iar eu mă voi bucura în veac, cântă voi Dumnezeului lui Iacob.

¹⁰ Și toate frunțile păcătoșilor le voi zdrobi, iar fruntea celui drept înălțată va fi.

cuprindea o omenire dizolvată din soliditatea adevarului intr'o mâzgă a păcatului. El însă i-a venit în ajutor, întărindu-i „stâlpii”, adică pe apostoli (care, și ei, se clătinaseră în vremea patimilor lui Iisus). De notat și contrastul dintre verbele „a se topî” – „a întări” (Cassiodor).

⁵ „plin de cuviință” însearcă să echivaleze sintagma: pleres kerásmatos. Literal s-ar traduce: „plin de amestec”, expresie lipsită de sens. Cu-vântul kérasma înseamnă, într'adevăr, „amestec”, dar cu nuanță că e un amestec menit să tempeze tăria lichidului (a vinului), să-l îmblânzească, să-l facă decent, cuviincios.

⁶Cassiodor tâlcuiește: Prin „drojdi” nu trebuie să înțelegem obișnuitele reziduuri de pe fundul vasului, ci ultima porțiune, cea de jos, a vinului care, curat cum este, li se oferă tuturor credincioșilor fără să se împuțineze. Din această ultimă rămășiță vor bea, către sfârșitul lumii, atât iudeii convertiți la Evanghelie cât și păcătoșii care se vor pocăi. Sf. Ciprian de Cartagina vede în acest „pahar” prefigurarea potirului euharistic, menit să-i întărească pe creștinii ce se pregătesc de martiriu.

75

PSALMUL 75 Pentru sfârșit: Printre cântări. Un psalm al lui Asaf, cântare Asirienilor¹.

¹ Cunoscut este Dumnezeu în Iudeea, mare este numele Lui în Israel.

² Locul Său s'a făcut întru Pace² și locuința Lui în Sion;

³ acolo a zdrobit tăria arcurilor, arma și sabia și războiul.

⁴ Tu luminezi minunat din munții cei veșnici;

⁵ tulburatu-s'au toți cei nepricepuți cu inima, somnul și l-au dormit, iar oamenii bogăției n'au mai găsit, nici unul, nimic în mâinile lor.

⁶ De certarea Ta, Dumnezeule al lui Iacob, de certarea Ta au atipit călăreții pe cai.

⁷ Tu ești de temut, și cine-Ți va sta Tie'mpotrivă? De atunci Îți este mânia.

⁸ Tu ai făcut să se audă din cer judecată; pământul s'a temut și s'a alinat

⁹ când Dumnezeu S'a ridicat la judecată să-i mânduiască pe toți blânzii pământului.

¹⁰ Că gândul lăuntric³ al omului Îți va

¹Fer. Ieronim: Cuvântul „Asirienei” se traduce: „Cei ce înaintează de-a dreptul”, adică cei ce cunosc regulile credinței și se grăbesc să meargă pe urmele ei cele adevărate; acestora li se adreseză Asaf, lăudându-L pe Dumnezeu în minunate chipuri.

²„Pace” în limba ebraică se spune „Salem”; aşadar, „Pace” e o traducere literală a cuvântului „Ierusalim”, care s-a numit mai întâi „Salem” (în vremea preotului Melchisedec – Fc 14, 18-20), apoi Iebus (vezi Jd 19, 10) și mai apoi Ieru-Salem (Fer. Ieronim).

³„gândul lăuntric” însearcă să-l traducă pe enthýmos = „ceea ce pui la inimă”, rudă cu ver-

aduce laudă și rămășița gândului lăuntric Te va prăznui.

¹¹ Domnului, Dumnezeul vostru faceți-I făgăduințe și pliniți-le, toți cei dimprejurul Său daruri îi vor aduce,

¹² Lui, Celui de temut, Celui ce prinților le taie răsuflarea, Celui de temut între regii pământului.

76

PSALMUL 76 Pentru sfârșit: un psalm al lui Asaf, cu privire la Iditun.

¹ Cu glasul meu către Domnul am strigat, cu glasul meu către Dumnezeu, și El a luat aminte la mine.

² În ziua necazului meu pe Dumnezeu L-am căutat, cu mâinile mele ridicate noaptea față Lui, și nu m'am înșelat; sufletul meu n'a vrut să se mângâie.¹

³ Adusu-mi-am aminte de Dumnezeu și m'am veselit; în mine am cugetat și duhul mi-a slăbit².

⁴ Ochii mi-au fost veghetori mai'naintea vegherilor³; tulburat am fost și n'am grăit.

bul enthyméomai = „a reflecta”, „a întreține un gând”, ambele fiind contrase din enthomós = „în suflet”, „în inimă”, „în inteligență”. Dumnezeu poate fi lăudat și fără cuvinte sau gesturi, numai în forul interior al omului, în stricta sa intimitate (de pildă ca la Arghezi: „Rugăciunea mea e gândul”; „ruga mea e fără cuvinte”).

¹ Adică: sufletul meu n'a acceptat consolare de la oameni.

² Introspecția e o lucrare a intelectului; încercarea de a te rezolva pe tine însuți doar prin lucrarea minții duce la slăbirea duhului; („sufletul meu n'a vrut să se mângâie”).

³ Prin „veghere” se înțelegea, în antichitate, perioada de câte trei ore (din cele douăsprezece ale zilei) în care un sutaș sau paznic stătea de strajă (veghetor, cu ochii deschiși). Ochii psalmistului stau de veghe chiar și atunci când

5 Gândit-am la zilele cele de demult, anii veacurilor duse i-am chemat în minte și am cugetat;

6 cugetat-am noaptea întru inima mea și duhul mi se'nfrigura căutând⁴.

7 Oare'n veci Se va lepăda Domnul de mine și nu va mai avea nici o bunăvoiință?

8 oare pân'la sfârșit și din neam în neam mă va lipsi de mila Lui?

9 oare uita-va Dumnezeu să fie milosativ, sau întru mânia Sa Își va opri îndurările?

10 Si am zis: Acum am pus un început; această schimbare e a dreptei Celui-Preaînalt⁵.

11 Adusu-mi-am aminte de lucrurile Domnului, că-mi voi aduce aminte de minunile Tale cele dintru început

12 și la toate lucrurile Tale voi cugeta și la faptele Tale voi gândi⁶.

13 Dumnezeule, calea Ta e'n locul cel

strajile, înainte de a le veni rândul, încă dorm. Într'un sens mai adânc, râvna rugăciunii veghetoare îl face pe om să fie treaz chiar înainte de ceasul privegherii, după spusa: Cine se roagă numai când trebuie să se roage, acela nu se roagă.

⁴ Acesta este singurul loc din Vechiul Testament în care e folosit verbul skállo = „a căuta cu grijă, cu hârnicie”, „a scormoni”, „a scotoci”, a căuta prin buzunare. Acest verset trebuie pus în relație cu stihul al doilea din versetul 3.

⁵ În limbajul duhovnicesc există expresia: „a punе un început bun”, ceea ce înseamnă hotărârea cuiva de „a o rupe” cu starea de păcat și de a se angaja din nou pe calea cea bună. Psalmistul consideră că o astfel de „schimbare” nu e opera omului, ci vine din mâna cea dreaptă a lui Dumnezeu.

⁶ De notat, în versetele 11-12, timpurile verberelor: o acțiune trecută a fost cauzată de o întreținută acțiune viitoare. În fond, acesta e semnalul profetic: profetul s'a rostit asupra unui eveniment pentru simplul motiv că acesta urmează să se producă.

sfânt; cine este Dumnezeu mare ca Dumnezeul nostru?:

¹⁴ Tu ești Dumnezeu Carele faci minuni. Cunoscută Ti-ai făcut puterea între popoare;

¹⁵ cu brațul Tău Ti-ai izbăvit poporul, pe fiii lui Iacob și ai lui Iosif.

¹⁶ Văzutu-Te-au apele, Dumnezeule, văzutu-Te-au apele și s'au înfricoșat și adâncurile s'au tulburat de clocoțul răsunetului apelor.

¹⁷ Glas au slobozit norii, căci săgețile Tale cutreieră;

¹⁸ în vârtejul lor e glasul tunetului Tău, fulgerele Tale luminat-au lumea⁷, clătinatu-s'a pământul și s'a cutremurat.

¹⁹ În mare sunt căile Tale, în ape multe cărările Tale, și urmele Tale nu se vor cunoaște.

²⁰ Ca pe o turmă Ti-ai călăuzit poporul prin mâna lui Moise și a lui Aaron.

77

PSALMUL 77 Al lui Asaf, spre înțelegere.¹

¹ Luați aminte, poporul meu, la legea mea,² plecați-vă auzul la graiurile gurii mele!

⁷ oikouméne: lumea ca omenire; pământul locuit de oameni.

¹ Adică un psalm de învățătură: cel ce cântă psalmul (Asaf) trebuie să și înțeleagă ceea ce rostește. În fapt, e un îndemn către oricare cititor al Scripturii și, îndeosebi, către tot cel ce cântă sau rostește psalmi.

² Aici, „legea”: istoria sfântă a poporului evreu, din care psalmistul evocă o parte. Psalmul e mai mult istoric și numai în parte profetic.

² În parabole³ îmi voi deschide gura, lucruri umbrite⁴ rosti-voi din cele ce-au fost de la'nceput,

³ câte-am auzit și-am cunoscut și câte părinții noștri ne-au povestit.

⁴ Ele nu le erau ascunse copiilor lor din alte generații; ele vesteau laudele Domnului și puterile Lui și minunile pe care El le-a făcut.

⁵ El a ridicat mărturie în Iacob și lege a pus în Israel, acele lucruri pe care El le poruncise părinților noștri, pentru ca ei să le facă cunoscute fiilor lor,

⁶ așa ca și o altă generație să le poată cunoaște, adică fiii ce se vor naște și se vor ridica și le vor vesti fiilor lor,

⁷ pentru ca ei în Dumnezeu să-și pună nădejdea și lucrurile lui Dumnezeu să nu le uite și poruncile Lui să le cerțeze,

⁸ pentru ca ei să nu fie ca părinții lor: neam nestatornic⁵ și înăcrit, neam care nu și-a îndreptat inima și duhul nu și l-a deprins să stea cu Dumnezeu.

⁹ Fiii lui Efraim, cei ce-și încordează arcurile și trag, dat-au dosul în zi de război.

¹⁰ Ei n'au păzit legământul lui Dumnezeu și în legea Lui n'au vrut să umble.

¹¹ Uitat-au facerile Lui de bine și minunile Lui, cele pe care El le-a arătat lor,

³ Aici, parabolé = „parabolă” traduce ebraicul mașal: procedeul poetic de a rosti ritmic o frază în două versuri paralele.

⁴ „lucru umbrit” (probléma): lucru neclar, enigmatic, subiect de discuție și controversă, eveniment încă obscur, neelucidat, rămas parțial în umbră. E vorba de evenimentele expuse în acest psalm, de la ieșirea din Egipt, sub Moise, până la începutul domniei lui David.

⁵ Literal: „întortocheat”, „sinuos”, „șerpuitor”, „onctuos”; cel ce veșnic își schimbă direcția; cel pe care nu se poate conta.

12 minunile pe care El le făcuse în fața părinților lor, în țara Egiptului, în câmpia Tanis⁶.

13 El a despicate marea și i-a trecut prin ea, El a făcut apele să stea ca într'un burduf;

14 cu nor i-a călăuzit în timpul zilei, și toată noaptea cu lumină de foc;

15 El a despicate stâncă în pustie și le-a dat să bea ca într'un afund adânc;

16 din stâncă a scos apă și apele le-a revărsat ca pe niște râuri.

17 Dar ei din nou au păcatuit față de El, în loc lipsit de apă L-au amărât pe Cel-Preaînalt.

18 Și'n inimile lor L-au pus pe Dumnezeu la'ncercare cerând mâncare pentru sufletele lor.

19 Grăйт-au ei împotriva lui Dumnezeu și au zis: „Oare nu va putea Dumnezeu să pregătească o masă în pustie?

20 – pentru că El lovise stâncă și apele au țășnit și pâraiele s'au revărsat –, oare nu va fi El în stare să dea și pâine sau să pregătească o masă pentru poporul Său?”

21 Iată deci că Domnul a auzit și S'a mâniat și foc s'a aprins în Iacob și mânie s'a ridicat împotriva lui Israel,

22 fiindcă ei n'au crezut în Dumnezeu și nici n'au nădăjduit în mântuirea Lui.

23 Și El poruncă le-a dat norilor de deasupra și portile cerului le-a deschis

24 și peste ei a plouat mană să mânânce, și pâine cerească le-a dat.

25 Pâine îngerească a mâniat omul, hrana le-a trimis din destul.

26 Și vântul austru l-a strămutat din cer și cu puterea Lui a adus vântul de miazăzi

27 și cărnuri a plouat peste ei ca și cum ar fi fost pulbere, și ca nisipul mării păsări zburătoare,

28 care au căzut în mijlocul taberei lor, împrejurul corturilor lor.

29 Și au mâncat și s'au săturat foarte și El le-a împlinit pofta;

30 nimic nu le lipsea din cele ce potteau. Dar pe când mâncarea încă era în gura lor,

31 mânia lui Dumnezeu s'a ridicat asupră-le și i-a ucis pe îmbuibații lor și aleșilor lui Israel le-a'mpleticit picioarele.

32 Întru toate acestea ei n'au contenit să păcatuiască și n'au crezut în minunile Lui.

33 Și zilele lor s'au stins în zadar și anii lor cu de-a fuga.

34 Când El îi ucidea, ei Îl căutau și se întorceau și dis-de-dimineață se uitau după Dumnezeu.

35 Și și-au adus aminte că Dumnezeu e ajutorul lor și că Dumnezeul Cel-Preaînalt e Mântuitorul lor.

36 Ei însă Îl iubeau din gură, dar cu limba Îl mințeau,

37 căci inima lor nu-L avea cu adevărat, nici că ei credeau în legământul Său.

38 El însă este'ndurător și le va ușura păcatele și nu-i va nimici; și de multe ori Își va întoarce mânia și urgia nu Și-o va aprinde.

39 Adusu-Și-a aminte că ei sunt doar trup, suflare ce se duce și nu se mai întoarce.

40 De câte ori L-au amărât ei în pustie și L-au mâniat în pământ fără de apă?

⁶Tanis (care la început s'a numit Zoan): oraș în Egipt (devenit capitala lui Ramses al II-lea).

41 Si s'au întors și L-au pus pe Dumnezeu la'ncercare și pe Sfântul lui Israel L-au întărâtat.

42 Nu și-au adus aminte de mâna Lui, de ziua'n care i-a măntuit din mâna asupriorului,

43 cum a făcut El în Egipt semnele Lui și minunile Lui în câmpia Tanis:

44 în sânge le-a prefăcut⁷ râurile și ploile, ca ei să nu poată bea;

45 tăuni a trimis asupră-le și i-au măncat, și broaște și i-au prăpădit;

46 și roadele lor le-a dat omizilor și ostenelelor lor le-a dat lăcustelor;

47 și viile lor le-a nimicit cu grindină și duzii lor, cu brumă;

48 vitele lor le-a dat pe seama grindinei, pe seama focului averile lor;

49 împotriva lor a trimis urgia mâniei Lui; mânie, urgie și necaz prin îngeri răi anume trimiși;

50 o cale-i făcuse mâniei Sale și sufletele lor nu le-a crutat de la moarte și cirezile lor în moarte le-a închis.

51 Si a lovit pe fiecare întâi-născut în Egipt, pârga sârguințelor lor în corturile lui Ham.

52 Ca pe o turmă Ši-a ridicat poporul, ca pe o turmă i-a dus în pustie

53 și'ntru nădejde i-a călăuzit, iar ei nu s'au temut și pe vrăjmașii lor marea i-a acoperit.

54 Si i-a dus în muntele sfînteniei Sale, muntele acesta pe care dreapta Lui îl dobândise.

55 Neamuri a izgonit de dinaintea lor și lor le-a împărțit prin sorți pământ de moștenire și'n corturile lor a așezat semințile lui Israel.

56 Dar ei L-au pus la'ncercare și L-au amărât pe Dumnezeu Cel-Preaînalt și mărturiile Lui nu le-au păzit.

57 Si s'au întors și au trădat ca și părinții lor și s'au făcut ca într'un arc viclean⁸

58 și L-au măniat între înăltimile dealurilor lor și prin idolii lor L-au făcut gelos⁹.

59 Dumnezeu a auzit și nu S'a mai uitat la ei și ca pe o nimică l-a socotit pe Israel

60 și nu i-a mai vrut locașul din Silo, locașul Său în care locuise printre oameni.

61 Tăria lor a dat-o robiei și'n mâinile vrăjmașului frumusetea lor.

62 Cu sabie Ši-a îngrădit poporul și spre moștenirea Lui n'a mai privit.

63 Focul i-a înghițit pe tinerei lor și feicioarele lor nu s'au jetit.

64 Preoții lor de sabie au căzut și pentru văduvele lor nimeni nu va plângă.

65 Si Domnul Se trezi ca unul ce-a dormit, ca un bărbat puternic preasărat de vin,

66 și pe vrăjmașii Săi i-a lovit din spate, ocără veșnică le-a dat.

67 De sălașul lui Iosif S'a lepădat și seminția lui Efraim n'a ales-o;

68 ci a ales seminția lui Iuda¹⁰, muntele Sion pe care l-a iubit,

⁸Grecescul strelbós înseamnă „răsucit”, „strâmb”, „încovoiat”; are însă și un sens figurat: „pervers”, „viclean”, „vicios”. În Ps 17, 26 e tradus: „îndărătnic” (în funcție de context).

⁹Căderile în idolatrie ale fiilor lui Israel erau socotite adulter și erau de natură să stârnească gelozia lui Iahvé, singurul îndreptățit la credințioșie. Vezi și Nm 25, 11; Dt 29, 20.

¹⁰Cassiodor tâlcuiește: Judecătile lui Dumnezeu sunt limpezi prin însăși armonia numelor. Să avem în vedere faptul că Sfânta Scriptură,

69 și Și-a zidit locașul Său cel sfânt ca pe al unui inorog, în veac l-a întemeiat pe pământ.

70 Și l-a ales pe David, robul Său, și l-a luat de la turmele de oi,

71 de lângă oile fătătoare l-a luat, ca să-l păstorească pe Iacob, poporul Său, și pe Israel, moștenirea Sa.

72 Și i-a păstorit încă din următatea iniții lui și prin îscusința mâinilor sale i-a călăuzit.

78

PSALMUL 78 Un psalm al lui Asaf.

1 Dumnezeule, intrat-au păgânii¹ în moștenirea Ta, locașul Tău cel sfânt Ti l-au pângărit, făcut-au Ierusalimul colibă prădată².

2 Leșurile robilor Tăi le-au făcut mânăcare păsărilor cerului, trupurile celor cuviosi ai Tăi, fiarelor pământului.

3 Vărsat-au sângele lor ca apa împrejurul Ierusalimului, și nu era cine să-i

prin semnificația numelor ebraice, foarte adesea ne descoperă taine obscure. Nu e nici o îndoială că un astfel de limbaj îi este propriu numai literaturii sacre, căci scrierile profane nu-l au. „Iosif” înseamnă „creștere”, în ambele sensuri, bun sau rău. Cu toate că Iosif a fost un om drept, urmașii săi sunt cunoscuți ca poftitorii de bunăstare lumească. „Efraim” înseamnă „roditor” sau „belüş”; urmașii săi au devenit înfumurați prin belüşgul recoltelor lor. Iuda înseamnă „mărturisind” sau „preamăring”. Acum e de la sine înteles de ce Dumnezeu a ales seminția lui Iuda.

¹În context, éthne înseamnă „păgâni”, nevrei.

²Literal: „făcut-au Ierusalimul ca și cum ar fi fost o colibă a paznicului livezii” (sau viei). În coliba paznicului se depozita, temporar, recolta de fructe, după care era desfăcută. Ideea este aceea de umilire: Ierusalimul nu fusese dărâmat ca o cetate și prefăcut în ruină, ci, pur și simplu, jefuit și dărâmat ca o cocioabă.

îngroape.

4 Făcutu-ne-am ocară vecinilor noștri, batjocură și râs celor dimprejurul nostru.

5 Până când, Doamne, Te vei mânia?: oare până la sfârșit? până când ca focul Ti se va aprinde mânia³?

6 Varsă-Ti mânia⁴ peste neamurile care nu Te cunosc și peste regatele care n’au chemat numele Tău;

7 că l-au mâncat pe Iacob și locul lui l-au pustiit.

8 Nu-Ti aminti de fărădelegile noastre cele de demult; degrabă să ne întâmpine îndurările Tale, că am sărăcit foarte.

9 Ajută-ne, Dumnezeule, Mântuitorul nostru, pentru slava numelui Tău; de dragul numelui Tău ne izbăvește și ușurează-ne păcatele,

10 ca nu cumva să zică păgânii: „Unde-i Dumnezeul lor?” Acum, în fața ochilor noștri, fă-Ti cunoscută între neamuri răzbunarea săngelui robilor Tăi, care s’ă vărsat.

11 În fața ochilor Tăi să ajungă suspințul celor ferecați, după măreția brațului Tău păzește-i pe fiili celor uciși.

12 Vecinilor noștri dă-le’n sân de șapte ori ocara cu care ei Te-au ocărât pe Tine, Doamne.

13 Iar noi, poporul Tău și oile păsunii Tale, Tie îți vom mulțumi⁵ în veac, din neam în neam vom vesti lauda Ta.

³Literal: „gelozia” (zelós); ceea ce denotă că poporul lui Israel era pedepsit pentru idolatrie (vezi nota de la 77, 58), păcat pe care psalmistul îl pune pe seama trecutului (v. 8).

⁴Aici, „mânia” la propriu (orgén).

⁵anthomologémai = „a-ți mărturisi public recunoștința”; de unde: „a mulțumi” (ca la Lc 2, 38; în V. T. e folosit numai aici).

79

PSALMUL 79 Pentru sfârșit: în legătură cu cei ce se schimbă; o mărturie a lui Asaf; un psalm despre Asiriensi.

1 Tu, Cel ce ești Păstorul lui Israel, ia aminte, Tu, Cel ce pe Iosif îl călăuzești ca pe o turmă de oi, Tu, Cel ce șezi pe heruvimi, arată-Te!

2 În fața lui Efraim și-a lui Veniamin și-a lui Manase ridică-Ți puterea și vino să ne mântuiești!¹

3 Dumnezeule, întoarce-ne, arată-Ți fața și ne vom mântui.

4 Doamne, Dumnezeul puterilor, până când Te vei mânia pe ruga robilor Tăi?

5 Oare cu pâine de lacrimi ne vei hrăni și cu lacrimi după măsură² ne vei adăpa?

6 Pusu-ne-ai în răspăr cu vecinii noștri și vrăjmașii noștri ne-au batjocorit.

7 Doamne, Dumnezeul puterilor, întoarce-ne și arată-Ți fața și ne vom mântui.

8 O vie din Egipt ai adus, păgâni ai alungat și ai răsădit-o³.

9 Cale ai făcut înainte-i⁴, i-ai răsădit

¹ Redactarea versetelor 1-2 s'a făcut aici după ortografia ed. Rahlfis.

² Literal: „în măsură”, cuvântul având aici înțelesul: „unitate de măsură”. S-ar traduce: „în măsură plină-ochi”, umplută până la refuz; dar expresia, în relație cu stihul precedent, poate avea și sensul: apă pe măsura mâncării.

³ „Via”: simbol al poporului evreu pe care Dumnezeu l-a scos din Egipt și, alungând „neamurile” Canaanului, l-a răsădit aici. Imaginea va avea ecou în profetia lui Isaia (5, 1-7) și în parabola lucrătorilor celor răi (Mt 21, 33-43). Sfinții Părinți au văzut în ea și un simbol al Bisericii, care a rodit și rodește sfintii.

⁴ În drum spre Canaan, Dumnezeu l-a călăuzit pe Israel printre nor ziuă și printre stâlp de foc noaptea.

rădăcinile și s'a umplut pământul.

10 Umbra ei acoperit-a munții, iar mlădițele ei, cedrii lui Dumnezeu;⁵

11 vițele și le-a întins până la mare, și lăstarii până la râu⁶.

12 De ce i-ai dărâmat gardul și de ce o culeg toți cei ce trec pe cale?

13 Mistrețul pădurii a stricat-o, fiara sălbatică s'a cuibărit într'insa.

14 Dumnezeul puterilor, întoarce-Te iarăși, caută din cer și vezi și cercetează via aceasta

15 pe care a făcut-o dreapta Ta, și o desăvârșește⁷, și caută spre fiul omului pe care Ti l-ai făcut puternic!

16 Arsă e cu foc și scormonită; ei de mustrarea feței Tale vor pieri.

17 Fie mâna Ta peste bărbatul dreptei Tale și peste fiul omului pe care Ti l-ai întărit!

18 Și nu ne vom îndepărta de Tine; Tu ne vei via, iar noi numele Tău îl vom chema.

19 Doamne, Dumnezeul puterilor, întoarce-ne, arată-Ți fața și ne vom mântui!

⁵ Origen: Pe cei ce i-a scos din valea Nilului, Dumnezeu nu vrea să-i răsădească în alte văi, adică în alte locuri joase, ci pe înălțimi, pentru ca astfel ei să-și poată dobândi un alt mod de viață și să dea alt fel de roade. În „cedrii lui Dumnezeu” îi putem vedea pe profetii și pe apostoli.

⁶ Geografic: de la Marea Mediterană până la râul Eufrat, adică în lumea (toată) cunoscută în acea vreme.

⁷ Aceste ultime patru stihuri au intrat în actual liturgic și sunt rostită de arhieereu în timpul cântării „Sfinte Dumnezeule”. Evident, e vorba de Biserica sădită de Hristos.

80

PSALMUL 80 Pentru sfârșit: un psalm al lui Asaf despre teascurile de vin.¹

1 Bucurați-vă întru Dumnezeu, ajutorul nostru, cu bucurie strigați-I Dumnezeului lui Iacob.

2 Alegeți un psalm și aduceți timpanul², dulcea psaltire cu alăută³.

3 Sunați din trâmbiță la lună nouă, în ziua cea vestită a sărbătorii noastre!⁴

4 Fiindcă aceasta e poruncă pentru Israel și judecată a Dumnezeului lui Iacob;

5 El a poruncit-o drept mărturie în Iosif când a ieșit din țara Egiptului; acesta a auzit o limbă pe care n' o înțelegea.⁵

6 El i-a luat povara din spinare; mâinile lui robiseră la coșuri:

7 „Întru necaz M'ai chemat și te-am izbăvit; auziți-te-am din taina furtunii⁶, te-am pus la'ncercare la Apa'Ncercării⁷.

¹Pentru „teascurile de vin” vezi nota de la Ps 8, titlu.

²Literal: „luati un psalm” (adică la alegere, din Psalmire, un psalm potrivit momentului) „și aduceți timpanul”, adică instrumentul care însoteste, de obicei, strigarea de bucurie.

³Despre „psaltire” și „alăută” vezi nota de la 32, 2.

⁴E vorba de sărbătorirea primei zile a lunii a șaptea (Evreii aveau calendar lunar) (vezi Lv 23, 24; Nm 29, 1), care precedea sărbătoarea Corturilor (Dt 31, 10).

⁵Prin Iosif s'a strămutat Iacob în Egipt, cu numai saptezeci și cinci de suflete, pentru ca acolo să devină un popor numeros; el păstra mărturia asupra adevarurilor dumnezeiști. Când a venit vremea ieșirii din Egipt, Dumnezeu vorbea prin „semne și minuni”, un limbaj pe care urmașii lui Iosif nu-l mai înțelegeau.

⁶Referire la cadrul teofanic de pe muntele Sinai.

⁷= Apa Meriba

8 Ascultă, poporul Meu, și-ți voi grăi⁸, cu tine, Israele, voi vrea să stau de vorbă⁹, de Mă vei auzi:

9 Nu va fi un dumnezeu nou în mijlocul tău, nici te vei încchina la dumnezeu străin¹⁰;

10 căci Eu sunt Domnul, Dumnezeul tău, Cel ce te-am scos din țara Egiptului. Deschide-ți mare gura, și Eu o voi umple.¹¹

11 Dar poporul Meu nu Mi-a auzit glasul și Israel n'a căutat spre Mine.

12 Și i-am lăsat să umble după calea inimii lor, și au mers în căile lor.

13 Dacă poporul Meu M'ar fi ascultat, dacă Israel ar fi umblat în căile Mele,

14 degrabă i-aș fi umilit pe vrăjmașii lor și mâna Mi-aș fi pus-o pe cei care-i asupreau”.

15 Vrăjmașii Domnului L-au mințit¹², dar va veni cândva și vremea lor.

⁸„și-ți voi grăi”: în Codicii Vaticanus și Sinaiiticus.

⁹„a vrea să stea de vorbă” încearcă un echivalent pentru diamartýromai = „a protesta cu scopul de a împiedica ceva”. Vezi versetele următoare.

¹⁰Sf. Ambrozie: Pe lângă sensul său istoric (zeitatile popoarelor Canaanului), acest verset poate avea și o conotație hristologică: Dacă Fiul nu ar fi co-eterن cu Tatăl, ci ar fi fost creat de Acesta în timp, El ar fi un dumnezeu „nou”; dacă Fiul n'ar fi co-subsanțial cu Tatăl, ci ar avea o natură diferită, atunci El ar fi un dumnezeu „străin”. Așadar, dacă poporului lui Israel i se poruncește să nu aibă nici „dumnezeu nou” și nici „dumnezeu străin”, aceasta înseamnă că va trebui să aibă un Dumnezeu co-eterн și co-subsanțial cu Iahvă.

¹¹Gura va fi plină de cuvintele Domnului (vezi și Ir 1, 9).

¹²„Vrăjmașii Domnului” nu sunt păgânii, căci ei nu-l făcuseră lui Dumnezeu nici o făgăduință pe care ar fi călcăt-o; așadar, e vorba tot de poporul lui Israel (Cassiodor).

¹⁶ Si-i-a hrănit din frunte de grâu și cu miere din stâncă i-a saturat.

81

PSALMUL 81 Un psalm al lui Asaf.

¹ Dumnezeu a stat în adunare de dumnezei și în mijloc pe dumnezei îi va osebi¹.

² Până când veți judeca voi cu nedreptate și-i veți acoperi pe păcătoși²?

³ Cumpăniți asupra orfanului și săracului³, faceți dreptate celui smerit, celui sărman.

⁴ Scăpați-l pe cel sărman și pe cel nevoiaș, din mâna păcătosului scăpați-l!

⁵ Ei⁴ n'au știut și nici n'au pricoput, ei umblă'n întuneric: toată așezarea⁵ pământului se clatină.

⁶ Eu am zis: „Dumnezei sunteți voi, și toți sunteți ffi ai Celui-Preaînalt;”⁶

¹

² Literal: „veți lua asupra voastră (lambânete) persoanele (prósopa) păcătoșilor?” Dacă primul stih se referă la injustiția comisivă (a condamna pe cineva pe nedrept), acesta vizează injustiția omisivă (a nu condamna pe cineva care merită să fie pedepsit).

³Aici kríno, în sensul de „a estima”, „a aprecia”; altfel spus: Nu-l judecați în grabă pe cel sărman, ca pe unul ce nu se poate apăra.

⁴„Ei”: judecătorii, dregătorii nedrepti.

⁵Literal: „toate temeliile”.

⁶Dumnezeu S'a făcut om pentru ca omul să devină dumnezeu (Sf. Atanasie cel Mare). Mistică răsăriteană vorbește frecvent de îndumnezeirea omului, dar nu prin natură, ci prin participare la lumina cea necreată, prin energiile divine, ca un corolar al vieții lui duhovnicești. „Precum fierul aprins se face și el foc, dar nu se preface în foc (nu-și schimbă natura), ci prin transmitere și părtășie (âtâta vreme căt se află împreună cu focul), și precum fierul devine și scaun al focului, întrucât focul se aşază și se odihnește în fier, aşa și mintea se face duh și

⁷ dar voi ca niște oameni muriți și ca unul din dregători cădeți.⁷

⁸ Scoală-Te, Dumnezeule, judecă pământul, că'n stăpânirea Ta sunt toate neamurile!

82

PSALMUL 82 Un psalm-cântare al lui Asaf.

¹ Dumnezeule, cine va fi asemenea Tie?¹ Să nu taci și nici să Te domolești, Dumnezeule!²

² Că, iată, vrăjmașii Tăi au fremătat³ și cei ce Te urăsc și-au ridicat capul.

³ Împotriva poporului Tău au uneltit și împotriva sfintilor Tăi s'au sfătuin.⁴

tron al Duhului prin naștere din Duhul sau prin unire cu El și părtășie de la El, Dumnezeu învăluind în chip vădit mintea și unindu-Se cu ea și odihnindu-Se în ea ca într'un scaun” (Patriarhul Calist).

⁷Aici „ca niște” și „ca unul” nu sunt sintagme comparative, ci întăritoare: voi muriți omenește, datorită naturii voastre muritoare. Fiecare om botezat poartă în sine o îndumnezeire virtu'ală, dar depinde numai de conlucrarea dintre el și Dumnezeu (synergía) ca ea să devină reală; ea însă se realizează în om fără ca omul să-și schimbe natura (muritoare, supusă căderii).

¹Folosind acest citat, Sf. Atanasie cel Mare demonstrează că el se referă la oameni, iar nu la Fiul lui Dumnezeu (cum susținea eretia ariană); creațura, schimbătoare, nu poate fi asemenea Creatorului, care e neschimbător. Fiul nu era „asemenea” Tatălui, ci de-o-fință (identic) cu El, fiind El Însuși necreat: „Eu și Tatăl Meu una suntem” (In 10, 30).

²Fer. Ieronim: Această rugă-îndemn vine din partea unui om care e liniștit și tace, adică a unui om drept, împăcat cu propriul său duh.

³Adică au început să facă zgromot, să creeze tumult, să foșgăie într'o mare de glasuri indistințe; imagine auditivă, precedând-o pe cea următoare, vizuală.

⁴Dușmanii fiilor lui Israel sunt dușmanii lui Dumnezeu.

4 Zis-au: „Veniți!, să-i nimicim de tot ca neam, și numele lui Israel nicicum să mai fie pomenit!”

5 Că ei într'un gând s'au sfântuit împotriva lui; împotriva Ta legământ au făcut

6 corturile⁵ Idumeilor și ale Ismaeliților, ale Moabului și Agarienilor,

7 ale lui Ghebal și Amon și Amalec și ale străinilor de pe lângă locuitorii Tîrului.

8 Că până și Asur a venit împreună cu ei, ajutor li s'au făcut fiilor lui Lot.

9 Fă-le lor ca lui Madian și lui Sisera și ca lui Iabin la părâul Chișon;

10 nimiciți au fost în Endor, ca niște gunoaie⁶ i-au devenit pământului.

11 Fă din mai-marii lor ce-ai făcut din Oreb și din Zeeb și din Zebah și din Țalmuna, da, pe toți mai-marii lor

12 care ziceau: „Să luăm pentru noi ca moștenire jertfelnicul lui Dumnezeu!”

13 Dumnezeul meu, fă-i ca pe o roată, ca pe o trestie în fața vântului,

14 ca pe un foc ce va arde pădurea, ca pe o văpaie ce va mistui munții;

15 aşa îi vei alunga Tu cu viforul Tău și'ntru urgia Ta îi vei umple de groază.

16 Umple fețele lor cu ocară și vor căuta la numele Tău, Doamne.

17 Să se rușineze și să se'ngrozească în veacul veacului, înfruntați să fie și nimiciți.

18 Si să cunoască ei că numele Tău este Domnul; numai Tu ești Cel-Preaînalt peste tot pământul.

⁵Idumeii (Edomiții) și alte popoare nomade sau seminomade locuiau în corturi; aici cuvântul corturi are conotație de „trib” sau „tabără”. Cele enumerate mai jos făceau parte dintre dușmanii tradiționali ai lui Israel.

⁶Expresia originală e mai tare: „ca o balegă”.

83

PSALMUL 83 Pentru sfârșit: filor lui Core, cu privire la teascurile de vin.

1 Cât sunt de iubite locașurile Tale, Doamne al puterilor!

2 Tânjește și se sfârșește sufletul meu după curțile Domnului;¹ inima mea și trupul meu s'au bucurat în Dumnezeu Cel-viu.

3 Că până și vrabia și-a aflat o casă și turtureaua cuib unde-și va pune puii: în chiar altarele Tale, Doamne al puterilor, Împăratul meu și Dumnezeul meu!

4 Fericiți sunt cei ce locuiesc în casa Ta, în vecii vecilor Te vor lăuda.

5 Fericit e omul al cărui ajutor e de la Tine, Doamne; sușuri în inima sa și-a făcut,²

6 în valea plângerii, în locul ce i s'a rânduit; că binecuvântare va da dătătorul de lege.

7 Merge-vor din putere în putere, Dumnezeul dumnezeilor va fi văzut în Sion.

8 Doamne, Dumnezeul puterilor, ascultă-mi rugăciunea, pleacă-Ți auzul, Dumnezeule al lui Iacob!

¹Dacă veți merge la curțile regilor, acolo nu veți auzi vorbindu-se decât despre bogătie, putere sau glorie; nimic despre cele duhovnicești. Doar aici, în casa lui Dumnezeu, auziți vorbindu-se numai despre suflet, viață, de ce anume ne-am născut, de ce trăim un anume timp pe pământ, cum părăsim această viață și cum intrăm în celestială (Sf. Ioan Hrisostom).

²Sf. Grigorie de Nazianz: „După ce ne-am păzit cu grijă sufletul, după ce ne-am făcut sușuri în inimă, după ce am desfundat ogorul înțelenit (cf. Ir 4, 4) și după ce am semănat întru dreptate (cf. Pr 11, 18), să ne luminăm cu lumina cunoștinței și apoi să vorbim despre înțelepciunea lui Dumnezeu cea ascunsă în taină (1 Co 2, 7) și să-i luminăm și pe alții”.

9 Tu, ocrotitorul nostru, vezi, Dumnezeule, și caută la fața unsului Tău!

10 Că mai bună e o zi în curțile Tale decât mii pe oareunde;³ am ales: mai degrabă să fiu lepădat în casa Dumnezeului meu⁴ decât să locuiesc în sălașele păcătoșilor.

11 Fiindcă milă și adevăr iubește Domnul, har și slavă va dărui Dumnezeu; Domnul nu-i va lipsi de bunătăți pe cei ce umblă întru nerăutate.

12 Doamne al puterilor, fericit e omul cel ce nădăjduiește'n Tine!

mântuirii noastre, mânia Ta întoarce-Ți-o dinspre noi.

5 Oare în veci Te vei mânia pe noi, sau din neam în neam Îți vei întinde mânia?

6 Întorcându-Te Tu, Dumnezeule, pe noi ne vei via² și poporul Tău se va veseți întru Tine.

7 Doamne, arată-ne mila Ta și dă-ne mântuirea Ta!

8 Auzi-voi ce va grăi întru mine Domnul Dumnezeu, că pace va grăi El peste poporul Său și peste cei cuviosi ai Săi și peste cei ce-și întorc inima spre El.

9 Da, aproape-i mântuirea Lui de cei ce se tem de El, pentru ca'n țara noastră să-și facă slava sălaș.

10 Mila și adevărul s'au întâmpinat, dreptatea și pacea s'au sărutat;

11 adevărul din pământ a răsărit și dreptatea din cer a privit.³

12 Că Domnul va da bunătate, iar pământul nostru își va da rodul;

84

PSALMUL 84 Pentru sfârșit: un psalm fiilor lui Core.

1 Binevoit-ai, Doamne, țării Tale, întors-ai robimea lui Iacob.

2 Fărădelegile poporului Tău le-ai trecut cu vederea, păcatele lor le-ai acoperit.¹

3 Mânia Ti-ai potolit-o, de la iuțimea mâniei Tale Te-ai întors.

4 Întoarce-ne și pe noi, Dumnezeul

³ „pe oareunde”: completare cerută de logica gramaticală.

⁴ „meu”, în Codicii Vaticanus și Sinaiiticus.

1 Fericitul Augustin insistă asupra caracterului profetic al Psalmilor. Vechiul Testament nu e altceva decât prefigurarea celui Nou. Psalmul vorbește de fapte viitoare folosind verbele la timpul trecut, pentru că în fața lui Dumnezeu evenimentele ce se vor petrece sunt ca și cum ele să ar fi petrecut. Istoricește, fiii lui Iacob (ai lui Israel) au fost de mai multe ori duși în robie și eliberați; eliberați însă pentru că Dumnezeu le-a trecut cu vederea fărădelegile și le-a acoperit păcatele. Aceasta înseamnă că adevărata robie a omului este de ordin spiritual: înrobirea la care-l supune păcatul. De îndată ce se căiește și păcatele îi sunt iertate, el redevine liber.

² „a via”: vechi și frumos cuvânt românesc, aproape ieșit din folosință (nu însă și din dicționare); el traduce grecul záo, dar în forma zoo = „a menține în viață”, „a menține viață”, „a dăinui”, folosit în V. T. numai aici și la 79, 18.

³ Aceste două versete reprezintă unul dintre cele mai frumoase pasaje ale Psaltilor. Cassiodor tâlcuiește: E vorba de întâlnirea celor două Testamente: cel Nou, prin care mila (grația, harul) lui Dumnezeu ne-a făcut liberi, și cel Vechi, în care sălăsluieste adevărul rostit prin lege și profeti. Ele se întâlnesc nu pentru a-și menține opozitia, ci pentru a deveni una. Adevărul a răsărit din pământ atunci când Cuvântul Său făcut trup din Fecioara Maria, iar dreptatea a privit din cer atunci când Fiul lui Dumnezeu va fi venit (pe norii cerului) să judece lumea. Ultimale două stihuri pot avea și un înțeles duhovnicesc: adevărul răsare din pământ atunci când păcătosul, cu părere de rău, își mărturisește păcatele; dreptatea privește din cer în clipa când Dumnezeu, prin duhovnic, i le iartă.

¹³ dreptatea va merge înaintea Lui și-I va pune pașii pe cale.

85

PSALMUL 85 O rugăciune a lui David.

¹ Pleacă-Ți, Doamne, auzul și ascultămă, că sărac și lipsit sunt eu;

² păzește-mi sufletul, că sfânt¹ sunt eu; Dumnezeul meu, mântuiește-l pe robul Tău, pe cel ce nădăduiește'n Tine.

³ Miluiește-mă, Doamne, că spre Tine voi striga toată ziua;

⁴ vesel este sufletul robului Tău, că spre Tine, Doamne, mi-am ridicat sufletul.

¹ Asupra cuvântului hósios vezi nota de la 4, 3. Aici însă e mult mai important, fiindcă traducerea lui prin „sfânt” e de natură să nedumerescă și să intrigue. Tălmăcirile din ebraică oscilează între „dumnezeiesc” (RSV), „credincios” (în sensul de „fidel”) (TOB, OSTY), „prietenul Tău” (BJ), „credincios înaintea Ta” (ed. rom. 1936), „cucernic” (GALA), „cuvios” (edițiile românești curente). Totuși: „sfânt” (VULGATA – „quia sanctus sum” – și KJV – „for I am holy”). Fericitul Augustin interpretează stihul intemeindu-se pe sensul de „sfânt”, în care vede lumina profetică: Nu văd cine ar putea să afirme: „eu sunt sfânt”, în afară de Acela care a fost fără păcat în lume. Acela prin Care păcatele toate au fost nu săvârșite, ci iertate. El rostește aceste cuvinte din poziția de rob pe care și-a asumat-o (Flp 2, 7). Iisus Hristos era în același timp: ca Dumnezeu, egal cu Tatăl; ca rob, cap al Bisericii. Așadar, când aud: „că sfânt sunt eu”, îl recunosc vocea. Dar nici pe a mea nu o exclud, de vreme ce Biserica e Trupul Său, inseparabilă de Cap, și de vreme ce eu sunt mădular al Bisericii, de asemenea inseparabil de Capul ei. Dacă să spus: „Fiți sfinți, că sfânt sunt Eu, Domnul, Dumnezeul vostru” (Lv 19, 2), atunci Trupul lui Hristos poate să-și ia îndrăzneală, iar Omul care „de la marginile pământului către Tine a strigat” (Ps 60, 2) poate îndrăzni împreună cu Capul său – și sub Capul său – să strige: „că sfânt sunt eu”, deoarece el a primit harul sfințeniei, harul Botzelului și iertarea păcatelor.

⁵ Că Tu, Doamne, ești bun și blând și mult-milostiv tuturor celor ce Te cheamă.

⁶ Ascultă-mi, Doamne, rugăciunea și ia aminte la glasul rugii mele.²

⁷ Spre Tine am strigat eu în ziua necazului, fiindcă Tu m'ai auzit.

⁸ Nimeni nu-i asemenea Tie între dumnezei,³ Doamne, și nici oricare alte fapte nu sunt ca faptele Tale.

⁹ Toate neamurile pe care le-ai făcut vor veni și se vor închinde înaintea Ta, Doamne, și vor preamări numele Tău, ¹⁰ că mare ești Tu, Cel ce faci minuni, numai Tu singur ești Dumnezeu.

¹¹ Călăuzește-mă, Doamne, pe calea Ta și voi umbla întru adevărul Tău; veseliească-se inima mea, ca să se teamă de numele Tău.

¹² Mărturisi-mă-voi Tie, Doamne, Dumnezeul meu, cu toată inima mea și'n veac voi preamări numele Tău.

¹³ Că mare este mila Ta spre mine, sufletul mi l-ai izbăvit din iadul cel mai de jos.

¹⁴ Dumnezeule, călcătorii de lege s-au ridicat împotriva-mi și adunarea celor tari a căutat după sufletul meu; și nu pe Tine Te-au pus înaintea lor.

² În aceste două stihuri sunt folosite două cuvinte cu înțeles foarte apropiat, dar deosebite ca nuanță: în primul, prosevhé = rugăciunea pe care cineva o face pentru sine și, în al doilea, déisis = rugăciunea pe care cineva o face pentru altul sau pentru alții, rugăciune de mijlocire. Pe linia interpretării Fericitului Augustin se poate nota că prima e rugăciunea „robului”, iar cea de a doua e rugăciunea mijlocitorului. (Limbile moderne nu au echivalențe pentru aceste nuanțe).

³ Sf. Antonie cel Mare: „Prin dumnezei se înțeleg aceia care, deși creați, au devenit părtași ai Cuvântului, aşa cum El Însuși spune: Scriptura (deci, Dumnezeu) „i-a numit dumnezei pe aceia către care a fost cuvântul lui Dumnezeu” (In 10, 35).

¹⁵ Dar Tu, Doamne, Dumnezeule, Tu ești îndurat și milostiv, îndelungărdător, mult-milostiv și adevărat.

¹⁶ Caută spre mine și mă miluieste, tăria Ta dă-i-o slugii Tale și mântuiește-l pe fiul slujnicei Tale.

¹⁷ Fă cu mine semn spre bine, ca să vadă cei ce mă urăsc și să se rușineze, că Tu, Doamne, m'ai ajutat și m'ai mândgăiat.

86

PSALMUL 86 Un psalm-cântare, fiilor lui Core.

¹ Temeliile Lui sunt în munții cei sfinți;

² Domnul iubește porțile Sionului mai mult decât toate sălașele lui Iacob.

³ Lucruri slăvite s'au grăit despre tine, cetate a lui Dumnezeu.

⁴ Celor ce mă cunosc le voi pomeni de Raab¹ și de Babilon; și, iată, străinii și Tirul și poporul Etiopianilor, aceștia acolo s'au născut.

⁵ Un om va spune: „Mamă Sion” și: „Omul acesta s'a născut în el” și: „Însuși Cel-Preaînalt l-a întemeiat”.

⁶ Domnul o va povesti în scriptura² poopoarelor și a căpetenilor lor, a celor ce s'au născut în ea.

⁷ Cât de mult se veselesc toți cei ce-și au sălașul în Tine!

¹ „Raab” = „Rahab”; vezi istoria acestei păcătoase mântuite în Ios 2.

² grafe = „scriere”, „scriptură”. Sf. Iustin Martirul și Filosoful vede în acest verset o profeție referitoare la traducerea Vechiului Testament în limba greacă, Septuaginta, versiune menită să facă Scriptura cunoscută nu numai Evreilor, ci tuturor popoarelor.

87

PSALMUL 87 Un psalm-cântare, fiilor lui Core; pentru sfârșit, privitor la răspunsul lui Maelet¹, în legătură cu înteleptele învățături către Eman Israelitul.

¹ Doamne, Dumnezelui mântuirii mele, ziua am strigat și noaptea înaintea Ta;

² să ajungă rugăciunea mea înaintea Ta, pleacă-Ți, Doamne², auzul spre ruga mea³!

³ Că sufletul mi s'a umplut de rele⁴ și viața mea de iad s'a apropiat.

⁴ Socotit am fost cu cei ce se coboară în groapă, ajuns-am ca un neajutorat, liber printre cei morți,

⁵ ca niște răniți ce zac aruncați⁵ în mormânt, de care Tu nu-Ți mai aduci aminte, lepădați de la mâna Ta.

⁶ Pusu-m'au în groapa cea mai de jos, întru cele întunecate și în umbra morții.

¹ Despre „Maelet” vezi nota de la Ps 52, titlu. Fer. Augustin vede în Ps 87 o prefigurare a patimilor Domnului. „Răspunsul” este „urmarea” („imitarea”) lui Hristos de către orice creștin care își asumă patimiri asemănătoare (cf. 1 Ptr 2, 21; 1 In 3, 16).

² Cuvântul „Doamne” e omis în Codex Sinaiticus; de aci, absența lui în numeroase versiuni și ediții.

³ Asupra relației „rugăciune” – „rugă” vezi nota de la Ps 85, 6.

⁴ Nu în sensul că s'a umplut de păcate personale, ci de acelea ale oamenilor; cu privire la Hristos, vezi Is 53, 4: „păcatele noastre le poartă și pentru noi rabdă durere”; în grădina Ghetsimani „a prins a Se întrista și a Se măhnii”, spunând-o chiar El: „Întristat de moarte Îmi este sufletul”. În gura creștinului obișnuit, psalmul nu poate fi decât o rezonanță a patimilor Domnului, pe care el și le asumă.

⁵ Ajuns în mormânt, robul e liber față de stăpânul său (vezi Iov 3, 19), dar și de suferința vieții. „aruncați”: omis în Codex Alexandrinus.

7 Asupra mea s'a întărit mânia Ta și toate valurile Tale le-ai adus peste mine.

8 Depărtat-ai pe cunoșcuții mei de la mine, urâciune m'au făcut loruși,

9 predat am fost și n'am putut să scap, ochii mei au slăbit de întristare⁶;

10 strigat-am către Tine, Doamne, toată ziua, spre Tine mi-am întins eu mâinile mele:

11 Oare morților le vei face minuni? sau doctorii îi vor scula pe ei din morți pentru ca aceia să-Ti aducă laudă?⁷

12 Oare'n mormânt va povesti cineva despre mila Ta și'ntru pierzanie despre adevărul Tău?

13 Oare în întuneric vor fi cunoscute minunile Tale și dreptatea Ta, în pământ uitat?

14 Dar eu către Tine, Doamne, am strigat și dimineața rugăciunea mea Te va întâmpina.

15 De ce, Doamne, lepezi Tu sufletul meu și-Ți întorci fața de la mine?

16 Sărac sunt eu și'n suferințe din tineretile mele, înălțat am fost, dar și umilit și măhnit.

17 Furiile Tale au trecut peste mine, înfricoșările Tale m'au tulburat, ca niște ape m'au împresurat, toată ziua laolaltă m'au cuprins.

⁶Literal: „de sărăcie”; metaforă pentru absența bucuriilor, adevărata bogătie a sufletului.

7 Doctorii nu au puterea de a invia morți (desigur, nu e vorba de tehnica medicală a reanimării); numai Dumnezeu poate face, dar fără să contrazică principiul dreptății. Aici, însă, „doctorii” pot fi și o aluzie la medicii egipieni care îmbălsămău cadavrele prefăcându-le în mumii; ei puteau astfel să-i asigure cadavrului longevitate, ferindu-l de descompunere, dar nu și înviere.

18 Depărtat-ai de la mine pe prieten și pe vecin și pe cunoșcuții mei de la suferință.

88

PSALMUL 88 Spre învățătură, lui Etan Israelitul.¹

1 Milele Tale, Doamne, în veac le voi cânta, cu gura mea din neam în neam voi vesti adevărul Tău.

2 Că ai zis: „Mila pe veci se va zidi, în ceruri se va întări adevărul Tău.

3 Făcut-am legământ cu aleșii Mei, juratul-M'am lui David, robul Meu:

4 – Până'n veac îți voi întări seminția și din neam în neam îți voi zidi tronul”.

5 Cerurile vor mărturisi minunile Tale, Doamne, și adevărul Tău în adunarea sfinților.

6 Că cine fi-va în nori asemenea Domnului? și cine se va asemăna cu Domnul între fiii lui Dumnezeu?

7 Dumnezeu, Cel preamărit în sfatul sfinților, mare este și de temut peste toți cei dimprejurul Său.

8 Doamne, Dumnezelul puterilor, cine este asemenea Tie? Tare ești, Doamne, și adevărul Tău e împrejurul Tău.

9 Tu stăpânești puterea mării, pornirea valurilor ei Tu o potolești.

¹Etan; posibil strămoș al lui Asaf (1 Par 6, 27 sau, mai degrabă, Etan Ezrahiteanul (pe care LXX îl transcrie „Israeliteanul”), menționat în 3 Rg 5, 11, ca termen de comparație pentru înțelepciunea lui Solomon. Semnificația numelui: „îndelung înzilit”; ca adjecтив: „necontenit”, „prururea curgător” (L. Hicks). Potrivit acestei semnificații, Cassiodor îl propune drept etalon de statonnicie și rezistență duhovnicească.

10 Tu l-ai smerit pe cel mândru ca pe un rănit, cu brațul puterii Tale Ți-ai risipit vrăjmașii.

11 Ale Tale sunt cerurile, al Tău este pământul; lumea² și plinirea ei Tu leai întemeiat,

12 miazănoaptea și marea Tu le-ai făcut, Taborul și Ermonul în numele Tău se vor bucura.

13 Al Tău este brațul care are putere; întărească-se mâna Ta, dreapta Ta să se înalțe!

14 Dreptatea și judecata sunt temelia tronului Tău, mila și adevărul vor merge înaaintea feței Tale.

15 Fericit e poporul care cunoaște strigăt de bucurie; Doamne, în lumina feței Tale vor merge

16 și întru numele Tău ziua'ntreagă se vor bucura și întru dreptatea Ta se vor înalța.

17 Că Tu ești lauda puterii lor și întru bunăvoința Ta ni se va înalța nouă fruntea.

18 Că de la Domnul ne este apărarea, de la Sfântul lui Israel, Împăratul nostru.

19 Pe-atunci le-ai grăit în vedenii sfinților Tăi³ și ai zis: „Celui puternic i-am dat ajutor, pe cel ales din poporul Meu l-am înalțat;

20 pe robul Meu David l-am aflat, cu untdelemnul Meu cel sfânt l-am uns;

²„Lumea” ca oikouméne: omenirea, totalitatea oamenilor care locuiesc pământul.

³Cuvântul de aici e același hósios ca la 85, 2. În câteva manuscrise (minuscule) se află varianta „fiilor Tăi”, aşa cum o vedem și în edițiile românești 1688-1914. Traducerile după T. M. oscilează între „prietenii Tăi” (BJ), „credincioșii Tăi” (TOB), „credinciosului Tău” (OSTY), „celui credincios al Tău” (RSV); în schimb, Vulgata optează pentru „sfinților Tăi” (sanctis tuis), dar KJV traduce „sfântului Tău”. Ed. Rahlf's notează varianta în nota infrapaginală.

21 pentru că mâna Mea îi va veni într'ajutor și brațul Meu îl va întări;

22 dușmanul nu va avea nici un spor împotrivă-i și nici fiul neleguiurii nu-i va mai face rău;

23 pe vrăjmașii lui îi voi despica înaaintea feței sale și pe cei ce-l urăsc îi voi pune pe fugă.

24 Si adevărul Meu și mila Mea cu el vor fi și fruntea lui în numele Meu se va înalța;

25 și mâna lui o voi pune'n mare și dreapta lui o voi pune'n râuri.

26 El mă va chema⁴: – Tatăl meu ești Tu, Dumnezeul meu și ocrotitorul mântuirii mele!

27 Pe el Mi-l voi face întâi-născut, mai înalt decât regii pământului;

28 în veac îi voi păstra mila Mea și legământul Meu credincios îi va fi;

29 seminția lui o voi așeza în veacul vechului și tronul său ca zilele cerului.

30 Dacă fiii lui vor părăsi legea Mea și nu vor umbla după judecățile Mele,

31 de vor necinsti dreptățile Mele și poruncile Mele nu le vor păzi,

32 atunci cu toiac le voi cerceta fărădelegile și cu biciuiri păcatele;

33 dar mila Mea nu o voi risipi de la ei, nici nu voi fi nedrept întru adevărul Meu,

34 nici legământul nu Mi-l voi necinsti, iar cele ce ies din buzele Mele nu le voi desfința.

⁴David poate fi o referire profetică la Iisus Hristos, Cel ce Îl va numi pe Dumnezeu „Tatăl Meu”; Acesta îi va avea ca fi duhovnicestii pe membrii Bisericii; în timpul viețuirii Sale pe pământ, Se va bucura de asistența Tatălui, dar tot El, ca om, va avea sentimentul că a fost părăsit. Textul următor trebuie citit pe ambiguitatea voită David-Hristos (hristos însemnând „uns”, atribut pe care îl are și David; vezi vv. 20 și 38).

35 Juratu-M'am odată întru sfințenia Mea că lui David nu îi voi minti;
 36 seminția lui în veac va dura și tronul său va fi ca soarele înaintea Mea
 37 și ca luna pe'ntotdeauna așezată și martor credincios în cer".

38 Dar Tu Te-ai lepădat de unsul Tău și l-ai înjosit și Te-ai aruncat asupră-i;
 39 legământul robului Tău l-ai rupt și sfântul său locaș pe pământ l-ai batjocorit.

40 Toate gardurile i le-ai doborât, întăriturile lui i le-ai făcut spaimă.

41 Toți cei ce treceau pe drum l-au jefuit, ocară li s'a făcut el vecinilor săi.

42 Dreapta celor ce-l necăjesc ai înălțăto, pe toți vrăjmașii lui i-ai veselit;

43 ajutorarea săbiei lui ai luat-o de la el și-n război nu l-ai ajutat.

44 Stării lui de curație i-ai pus capăt, tronul i l-ai doborât la pământ;

45 zilele vieții i le-ai micșorat, rușine ai revărsat asupră-i.

46 Până când, Doamne, Te'ndepărtezi întru totul? până când mânia Ta ca fulc se va aprinde?

47 Amintește-Ți ce anume e ființă⁵ mea; oare'n zadar i-ai făcut Tu pe toți fiii oamenilor?

48 Cine este omul care va trăi și nu va vedea moartea și sufletul și-l va izbăvi din mâna iadului⁶?

49 Unde sunt, Doamne, milele Tale de odinioară pe care'ntru adevărul Tău i le-ai jurat lui David?

50 Adu-Ți aminte, Doamne, de ocara robilor Tăi pe care eu de la multe neamuri o port în sân,

51 de ocara cu care vrăjmașii Tăi m'au ocărât, cu care au ocărât reîmpăcarea⁷ unsului Tău.

52 Binecuvântat este Domnul în veci! Amin! Amin!

89

PSALMUL 89 O rugăciune a lui Moise, omul lui Dumnezeu.¹

1 Doamne, scăpare Te-ai făcut nouă în neam și în neam.

2 Mai înainte de a se fi făcut munții și de a se fi plăsmuit pământul și lumea lui², din veșnicie până'n veșnicie³ Tu ești⁴.

3 Să nu-l întorci îndărăt pe om în umilință, Tu, Cel ce ai zis: „Întoarceți-vă, fii ai oamenilor!”

¹Primul sens al cuvântului antállagma = „schimb” (aşa cum e folosit la Mt 16, 26 și Mc 8, 37); al doilea sens = „reconciliere”. Teologia vorbește frecvent despre împăcarea survenită între Dumnezeu și om prin Iisus Hristos.

²Singurul psalm atribuit lui Moise, probabil din cauza asemănării cu principala operă a acestuia. Cartea Facerii prezintă crearea universului, a omului, a omenirii; psalmul 89 infățișează natura omului, condiția sa fragilă și efemeră în raport cu eternitatea lui Dumnezeu.

³Munții erau socotiti partea cea mai solidă și mai stabilă a pământului, un fel de schelet al lui. „A plăsmui” (plásso) = a fasona, a modela, a da o formă; „lumea lui” = (oikouméne) = omenirea. Așadar, suita: pământul ca osatură, pământul ca formă deplină, pământul cu oameni.

⁴Literal: „din veac până'n veac”, ceea ce ar însemna că trebuie citit: „din secol până'n secol”. Grecescul aión (citește eón) are înțelesul de timp ca durată nedeterminată și, mai mult, de eternitate (în limbajul filosofiei: „ceea ce există din eternitate”, „entitate divină”). În limbajul nostru biblic și liturgic expresiile „în veacul veacului”, „în veacul vecilor” sau „în vecii vecilor” înseamnă „în veșnicie”.

⁵T. M.: „Tu ești Dumnezeu”.

⁵hypóstasis = „ființă”; „substanță”.

⁶„iad”: Ŝeol; Hades; locuința morților.

4 Că o mie de ani în ochii Tăi, Doamne⁵, sunt ca ziua de ieri care a trecut și cât o strajă în noapte⁶.

5 Anii lor vor fi ca o nimică; el se va trece ca iarba dimineața,

6 dimineața va înflori și se va trece, în seară va cădea, se va ofili și se va usca.

7 Că'ntru urgia Ta ne-am istovit și'ntru mânia Ta ne-am tulburat.

8 Pus-ai fărădelegile noastre înaintea Ta, veleatul nostru în lumina feței Tale.⁷

9 Că zilele noastre toate s'au istovit, întru mânia Ta ne-am istovit, anii noștri ca un păianjen și-au depănat povestea.⁸

10 Zilele anilor noștri, în durata lor, sunt șaptezeci de ani, iar de vor fi'n putere, optzeci de ani; iar ce e mai mult decât aceștia, trudă și durere. Că liniștire⁹ s'a așternut peste noi și ne vom domoli¹⁰.

11 Cine cunoaște puterea urgiei Tale, și'n afara fricii de Tine cine-Ți va măsura mânia?

12 Așa că fă-mi mie cunoscută dreapta Ta, și celor ce'n inima lor și-au cercat înțelepciunea.

⁵ „Doamne”, în Codex Alexandrinus.

⁶O „strajă” era, în vechime, durata de 3 ore a unei santinele.

⁷Termenii de comparație: păcatul cu lipsa de păcat, vremelnicia cu veșnicia.

⁸Verbul meletăō înseamnă „a recita” sau „a declama fluent”, în cursere continuă, o bucată literară sau oratorică. Păianjenul își deapăna firul cu mișcăriurgătoare, dar pânza lui e plânpândă, fragilă.

⁹práutes (o altă formă a lui práotes) = „dulceață”, „bunătate”, „blândețe” (ca în Ps 44, 4; Ga 5, 23), dar aici are nuanță de „rezemnare”, „liniștire”.

¹⁰Sensul exact al lui „a se domoli”: copilul năzdrăvan care s'a domolit după ce a fost certat și pedepsit (comparație pedagogică).

13 Întoarce-Te, Doamne; până când?... și mângâie-i pe robii Tăi!

14 Umplutu-ne-am dimineața de mila Ta și ne-am bucurat și ne-am veselit în toate zilele noastre;

15 să ne veselim pentru zilele în care ne-ai smerit, pentru anii în care-am văzut rele.

16 Caută spre robii Tăi și spre lucrurile Tale și călăuzește-i pe fiii lor;

17 și fie peste noi strălucirea Domnului Dumnezeului nostru și lucrurile măinilor noastre le îndreptează.

90

PSALMUL 90 O cântare-laudă a lui David.¹

1 Cel ce locuiește întru ajutorul² Celui-Preaînalt întru acoperământul Dumnezeului cerului se va sălășlui.

¹O simplă „cântare” sau o simplă „laudă” pot fi creații laice, dar o „cântare-laudă” nu poate fi decât dumnezeiască. Acest psalm, cu o mare putere duhovnicească împotriva demonilor și a spaimelor pe care ei le pricinuiesc, trebuie citit la sfârșitul activităților zilei, spre cădere noptii, pentru ca diavolul să stie cui anume îi aparținem noi: lui Iisus Hristos și Bisericii Sale (Cassiodor). Psalmul e menit să inspire încredere.

²Fer. Ieronim interpretează: „Ajutor” este traducerea numelui lui Ezdra (Esra, Esdra), eroul-prophet care a stat în fruntea poporului lui Israel la eliberarea sa din robia babilonică și înțoarcerea în Țara Făgăduinței (538 î. H.). Aplicând metoda tropologică (interpretarea alegorică a figurilor de stil), numele lui Ezdra se traduce „Hristos”, Cel ce a operat eliberarea din robia păcatului și ne călăuzește spre noua Țară a Făgăduinței, Împărația Cerurilor. Așadar, cel ce locuiește în Iisus Hristos, Fiul Celui-Preaînalt, se va sălășlui întru (nu „sub”, ci în interior) acoperământul Tatălui Însuși, care, prin pana Sfântului Pavel, ne făgăduiește „casă nefăcută de mâna, veșnică în ceruri” (2 Co 5, 1).

2 El îi va zice Domnului: „Tu ești ocrotitorul meu și scăparea mea”; El este Dumnezeul meu și într’Însul voi nădădui.

3 Că El te va izbăvi de lațul vânătorilor și de cuvântul tulburător.³

4 Cu spatele te va umbri⁴ și sub aripile Lui vei nădădui, adevărul Său ca o pavăză te va înconjura.

5 Nu te vei teme de frica de noapte, de săgeata ce zboară ziua,

6 de lucrul ce umblă în întuneric, de reaua întâmplare⁵ și de demonul cel de amiazăzi.⁶

³Se știe că diavolul este vânătorul (în ebr. „păsărul”) care le întinde oamenilor lațuri-capcană (vezi și Ps 123, 7). Cât despre „cuvântul tulburător”: „Atâta vreme cât ne păstrăm în har, sufletul nostru e liniștit; de îndată ce primdem însă a cocheta cu păcatul, sufletul se tulbură, limbajul lui devine un fel de bolboroseală, ca troșniturile unei corăbii izbite de valuri” (Fer. Ieronim).

⁴Verbul „a umbri” (episkiázo) are în Sfânta Scriptură o conotație specială: acțiunea prin care Dumnezeu își exercită puterea sau își revarsă harul asupra uneia sau mai multor persoane. Moise era „umbrit” de un nor (Is 40, 32-35); puterea Celui-Prealnalt a „umbrit-o” pe Sfânta Fecioară în momentul zămisirii (Lc 1, 35); la schimbarea la față a Domnului un nor luminos i-a „umbrit” pe cei trei apostoli prezenți (Mt 17, 5; Mc 9, 7; Lc 9, 34); bolnavii din Ierusalim, pe margini de ulițe, așteptau să treacă Petru și măcar „umbra lui să-i umbrească” spre a se vindeca (FA 5, 15). Aici „spatele” (lui Dumnezeu), în sensul primar al cuvântului metáfrenon, ar fi „omoplații”, adică aria din care pornește aripile. Vezi stihul următor.

⁵sýmptoma = „eveniment nefericit”.

⁶„demonul cel de amiazăzi”: demonismul lucid, cel ce determină păcatul nu ca pe un accident al simțurilor, ci la nivelul intelectului, în mod elaborat, deliberat, cu o motivație aparent logică și atrăgătoare, asemenea ispitei pe care diavolul, în plină zi, a pus-o în fața protopărinților Adam și Eva. Asemenea „demoni de amiazăzi” populează opera lui Dostoievski, ca precursori ai ateismului „științific”. T. M.: „de mo-

7 Cădea-vor dinspre latura ta o mie și zece mii de-a dreapta ta, dar de tine nu se vor aprobia.

8 Cu numai ochii tăi vei privi și răsplătirea păcătoșilor o vei vedea.

9 Căci Tu, Doamne, Tu ești nădejdea mea; pe Cel-Prealnalt și L-ai făcut scăpare.⁷

10 Lucruri rele nu se vor aprobia de tine și bici nu se va aprobia de sălașul tău.

11 Că îngerilor Săi le va porunci pentru tine ca să te păzească în toate căile tale;

12 pe mâini te vor înălța, ca nu cumva piciorul tău să îți-l izbești de piatră;⁸

13 peste aspidă⁹ și vasilisc¹⁰ vei merge și vei călca peste leu și peste balaur.¹¹

14 „Că el în Mine și-a pus nădejdea, iar Eu îl voi izbăvi; îl voi adăposti, fiindcă a cunoscut numele Meu.

lima ce bântuie în plină amiază”, cu explicația lui Osty că psalmul ar fi fost inspirat de o epidemie devastatoare, al cărei punct critic e determinat de zăpușeala amiezii...

⁷Acest verset n-ar avea nici un sens dacă nu i s-ar acorda dimensiunea profetică om – Hristos – Dumnezeu.

⁸Recunoscând valența profetică a versetelor 11 și 12, diavolul însuși îl le va cita lui Iisus în pustie. Fericitul Ieronim observă însă că citatul e incomplet: ispititorul omite stihul 2 al primului verset: „ca să te păzească în toate căile tale”, știind bine că el îl se rostește împotrivă: dacă Dumnezeu îl păzește pe Fiul Său în „toate” căile Lui, atunci îl va păzi și în împrejurarea de față. (De altfel, diavolul nici nu duce citatul până la capăt: el omite și versetul 13, parte inseparabilă de corpul textului). De aici: citatul trunchiat, cu intenția de a induce în eroare, e operă demonică.

⁹„aspidă”: specie de șarpe veninos (vezi și 57, 4).

¹⁰„vasilisc”: viperă.

¹¹Sf. Ioan Scărarul: Dacă pornești la luptă împotriva vreunei patimi, să ai smerenia ca aliată. Aici e vorba despre păcat, despre deznațejdje și despre diavol (leul și balaurul, n. n.), balaurul trupului.

15 Striga-va spre Mine și-l voi auzi; împreună cu el sunt Eu în necaz și-l voi scăpa și-l voi preamări;

16 cu lungime de zile îl voi umple și-i voi arăta mântuirea Mea”.

91

PSALMUL 91 Un psalm-cântare, pentru Ziua Sâmbetei.

1 Bine este a ne mărturisi¹ Domnului și a-i cânta numelui Tău, Preaînalte,

2 a vesti dimineața mila Ta și adevărul Tău în toată noaptea

3 pe psaltire cu zece strune, prin cântec de alăută.

4 Că m'ai veselit, Doamne, întru făpturile Tale și întru lucrul mâinilor Tale mă voi bucura.

5 Cât de mari sunt lucrurile Tale, Doamne, cât de adânci sunt gândurile Tale!:

6 Omul fără minte n'o va cunoaște și cel nepriceput n'o va pricepe.

7 Când păcătoșii răsar ca iarba și toți cei ce lucrează fărădelege iscodesc pe sub gene²,

8 o fac spre nimicirea lor în veacul veacului; dar Tu, Doamne, Preaînalte ești în veac.

¹Verbul exomologeo înseamnă „a se mărturisi” și numai în anumite contexte înseamnă „a lăuda”, „a aduce laudă” (construit cu dativul). În cazul de față, Fer. Ieronim îi conferă sensul primar și, notând ordinea în care se desfășoară mișcările, tâlcuiește: întâi I te mărturisești Domnului, ca să-ți ierte păcatele; odată despovărat, vei avea și starea sufletească de a-I cânta.

²Înțelesul nuanțat al verbului diakýpto = „a se apela (printr'o deschizătură sau peste un gard) spre a vedea ce se petrece dincolo”.

9 Că, iată, vrăjmașii Tăi, Doamne, vor pieri și toți cei ce lucrează fărădelege se vor risipi,

10 iar fruntea mea se va înălța ca aceea a inorogului și bătrânețile mele se vor întări cu untdelemn bogat³.

11 Si ochiul meu s'a uitat peste vrăjmașii mei, iar urechea mea îi va auzi pe violenii ce se ridică împotrivă-mi.

12 Dreptul ca finicul va înflori și ca un cedru din Liban se va înmulții.

13 Cei ce sunt răsădiți în casa Domnului în curțile Dumnezeului nostru vor înflori,

14 la adâncă bătrânețe⁴ ei încă se vor înmulții și fericiți vor fi să dea de veste

15 că drept este Domnul, Dumnezeul meu, și că nedreptate nu se află într'Însul.

92

PSALMUL 92 O cântare-laudă a lui David; pentru ziua de dinaintea Sâmbetei, când pământul a fost locuit pentru întâia oară.¹

1 Domnul S'a împărațit², întru podoaibă S'a îmbrăcat, îmbrăcatu-S'a

³Literal: „untdelemn gras”.

⁴Literal: „la bătrânețe grasaș”: înaintată, hrănita cu untdelemn bogat (v. 10).

¹Deși, la creație, pământul a fost populat cu tot felul de viețuitoare, psalmistul socotește că a fost cu adevărat locuit doar din ziua a șasea (de dinaintea Sabatului, adică a zilei de odihnă), când Dumnezeu l-a făcut pe om, singura ființă pe care El a creat-o „după chipul” Său și singura devenită „Intru suflet viu” (Fc 2, 7).

²Forma reflexivă traduce cel de al doilea sens al verbului basilévo = „a deveni împărat”; nu e vorba, aşadar, de o acțiune încheiată, ci de una începută și care continuă.

Domnul întru putere și S'a încins, pentru că a întărit lumea care nu se va clinti.

² De-atunci tronul Tău s'a pregătit, Tu din veșnicie ești.³

³ Ridicat-au râurile, Doamne, ridicat-au râurile glasurile lor;

⁴ râurile-și vor ridica valurile la glas de ape multe; minunate sunt talazele mării, minunat e Domnul întru cele înalte.

⁵ Mărturiile Tale s'au adeverit foarte, casei Tale i se cuvine sfîntenie, Doamne, întru lungime de zile.

93

PSALMUL 93 Un psalm al lui David; pentru cea de a patra zi a săptămânii.¹

¹ Domnul este Dumnezeul răzbunărilor; Dumnezeul răzbunărilor a vorbit deschis.

² Înalță-Te, Tu, Cel ce judeci pământul, dă-le celor mândri ce li se cuvine.

³ Până când păcătoșii, Doamne, până când păcătoșii se vor făli?

⁴ Până când vor rosti și vor grăi nedreptate, până când vor grăi ei, toți cei ce lucrează fărădelegea?

³Pentru „veșnicie” vezi nota de la 89, 2.

¹Fer. Augustin explică: Întregul psalm e un îndemn la răbdare față de succesele și propășirea păcătosului. Pe de altă parte, el este dedicat celei de a patra zi a săptămânii; și vorba de cea de a patra zi a creației, când Dumnezeu a făcut luminătorii cerului (Fc 1, 14-19). Cheia înțelesului ne-o dă Sf. Pavel în Epistola către Filipeni: „Pe toate să le faceți fără murmur și fără socoteli, ca să fiți fără prihană și curați, fii ai lui Dumnezeu, neîntinăți în mijlocul unui neam sicut și stricat, în care voi străluciți ca niște luminători în lume” (2, 14-19).

5 Pe poporul Tău, Doamne, l-au asuprit și moștenirii Tale i-au adus dureri.

6 Pe văduvă și pe străin² i-au ucis și pe orfani i-au omorât.

7 Și au zis: „Domnul nu va vedea, nici că va pricepe Dumnezeul lui Iacob”...

8 Înțelegeți dar voi, cei nemintoși de prin popor, iar voi, nebunilor, fiți și voi o dată înțelepti!

9 Cel ce-a sădit urechea, El oare nu aude? Cel ce-a plăsmuit ochiul, El oare nu'nțelege?

10 Cel care-i ceartă pe pagâni, oare nu-i va dojeni, El, Cel care-l învață pe om să cunoască?

11 Domnul cunoaște gândurile oamenilor, anume că sunt deșarte.

12 Fericit e omul pe care-l vei certa³, Doamne, și din legea Ta îl vei învață, ca să-i dai odihnă'n zile rele până ce o groapă i se va săpa păcătosului.

14 Căci Domnul nu Se va lepăda de poporul Său și moștenirea nu-și va părăsi-o

15 până ce dreptatea se va întoarce la judecată și toți cei drepti cu inima îi vor fi aproape.

16 Cine se va ridica pentru mine împotriva răufăcătorilor, sau cine va sta'mpreună cu mine împotriva celor ce lucrează fărădelegea?

17 Că dacă Domnul nu m'ar fi ajutat, puțin i-ar fi lipsit sufletului meu să-și afle sălaș în iad.

²„străin” în sensul de imigrant, rezident, prozelit.

³Aici, ca și în cele mai multe locuri din Sfânta Scriptură, verbul „a certa” (paidévo) are un sens pedagogic: certarea (sau chiar pedeapsa) pe care părintele sau învățătorul i-o aplică fiului sau școlarului, cu scopul de a-l îndrepta.

¹⁸ De câte ori am zis: – Piciorul mi-a alunecat..., mila Ta, Doamne, mi-a stat într'ajutor.

¹⁹ Doamne,⁴ după multimea durerilor din inima mea, aşa au adus mângâierile Tale veselie'n sufletul meu.⁵

²⁰ Scaunul fărădelegii să nu aibă părtăsie cu Tine, cel ce pe temeiul poruncii plăsmuieste muncă silnică⁶;

²¹ ei vor prinde'n vânătoare sufletul celui drept şi sănge nevinovat vor osândi.

²² Dar mie Domnul mi s'a făcut scăpare şi Dumnezeul meu, ajutorul nădejdii mele.

²³ Iar lor le va plăti Domnul după a lor neleguire şi după răutatea lor îi va face Domnul Dumnezeul nostru să piara vederii.

¹ Veniţi să ne bucurăm întru Domnul, întru bucurie să-I strigăm lui Dumnezeu, Mântuitorul nostru.

² Întru laudă să-I întâmpinăm faţa, cu psalmi de bucurie să-I strigăm.¹

³ Că mare Dumnezeu este Domnul, şi mare Împărat peste tot pământul.

⁴ Că'n mâna Lui sunt marginile pământului, înălțimile munţilor ale Sale sunt;

⁵ că a Lui este marea, El a făcut-o, şi mâinile Lui au plăsmuit uscatul.

⁶ Veniţi să ne încchinăm şi să-I cădem înainte şi să plângem în faţa Domnului Care ne-a făcut!

⁷ Că El e Dumnezeul nostru, iar noi suntem poporul păşunii Sale şi turma mâinilor Lui. O, dacă I-aţi auzi voi astăzi glasul:

⁸ „Nu vă învârtoşaţi inimile ca atunci, la Răzvrătire², în ziua ispitiilor în pustie,

⁹ unde părinţii voştri M'au ispiti, M'au pus la'ncercare şi au văzut lucrurile Mele.

94

PSALMUL 94 O cântare-laudă a lui David (fără titlu la Evrei).

⁴ „Doamne” se află numai în Codex Alexandrinus, motiv pentru care lipseşte dintr'o seamă de versiuni (inclusiv cele româneşti dintre 1688 şi 1914).

⁵ Sf. Isaac Sirul: Vrei să te veseleşti de mânăgâierile lui Dumnezeu? Nu fi răzbunător, ci eliberator; nu căuta cusururi, ci oferă alinare; nu fi trădător, ci martir; nu acuza, ci apără. În numele păcătoşilor roagă-L pe Dumnezeu să-i muluiască, pentru cei drepti roagă-L să-i păzească întru dreptate. Pe omul rău cucereşte-l prin bunătate şi blândeţe, pe cel zelos fă-l să se minuneze de bunătatea ta. Fă dreptatea să roşescă în faţa milostivirii tale. Alături de cel măhnit să ai şi tu inima măhnită. Iubeşte-i pe toţi oamenii, dar ţine-te departe de toţi oamenii. Adu-ţi aminte de moarte, pregăteşte-te să ajungi acolo şi înfrumusează-ţi alergarea.

⁶ Înțelesul corect al cuvântului kópos: suferinţă cauzată de o muncă istovitoare; tradus prin „muncă silnică” în contextul juridic al versetului.

¹ „Faţa” înseamnă aici persoana Mântuitorului, ivirea şi prezenţa Sa printre noi. Să nu aşteptăm acasă până ce El va veni, ci să-I ieşim în întâmpinare cu mulțumiri şi imne de laudă, să-I dăm Fiului cinstirea pe care o dăm Tatălui (Sf. Nicolae Cabasila).

² Aluzie la întâmplarea şi cuvintele lui Moise din Iş 17, 2. Versetele 8-12 vor fi citate de Pavel în Evr 3, 7-11 şi comentate de Sf. Ioan Hrisostom. Momentele sau locurile de odihnă sunt trei: Ziua a Şaptea, când Dumnezeu, după creaţie, S'a odihnit de toate lucrurile Lui; Tara Făgăduinţei, unde poporul lui Israel s'a odihnit după lunga sa călătorie prin pustie; Împăraţia cerurilor, unde noi năzuim să ne odihnim după toate ostenelile noastre. Primele două s'au consumat în istorie, aşa că aici nu mai poate fi vorba de ele; rămâne ultima, odihna pe care răzvrătiţii (păcătoşii) n'o vor avea, dar spre care noi ne străduim şi în care nădăjduim.

¹⁰ Patruzeci de ani M'am mâniat pe neamul acesta și am zis: – Ei pururea rătăcesc cu inima

¹¹ și căile Mele nu le-au cunoscut, aşa că juratu-M'am întru mânia Mea: Întru odihna Mea nu vor intra!"

95

PSALMUL 95 O cântare-laudă; a lui David; când a fost Casa zidită după întoarcerea din robie. Fără titlu la Evrei.

¹ Cântați-I Domnului cântare nouă, cântați-I Domnului tot pământul!

² Cântați-I Domnului, binecuvântați-I numele, din zi în zi binevestiți mânătirea Lui.

³ Vestiți-I între neamuri slava, între toate popoarele minunile Lui.

⁴ Că mare e Domnul și lăudat foarte, de temut este mai presus decât toți dumnezeii;

⁵ că toți dumnezeii păgânilor sunt demoni,¹ dar Domnul a făcut cerurile;

⁶ laudă și frumusețe sunt înaintea Lui, sfîntenie și măreție în locașul Său cel sfânt.

⁷ Voi, urmași ai neamurilor, aduceți-I Domnului, Domnului aduceți-I slava și cinste; aduceți-I Domnului slava datorată numelui Său,

⁸ aduceți jertfe și intrați în curtile Lui, în curtea Lui cea sfântă încrinați-vă Domnului.

⁹ De fața Lui să tresalte² tot pământul;

spuneți între neamuri că Domnul S'a împărațit

¹⁰ pentru că a întărit lumea care nu se va clinti; El întru dreptate va judeca popoarele.

¹¹ Veseliească-se cerurile și să se bucure pământul, marea să tresalte cu toată plinătatea ei,³ să se bucure câmpurile cu tot ce e pe ele.

¹² Atunci toți copacii pădurii se vor bucura de fața Domnului, că vine, vine să judece pământul;

¹³ lumea o va judeca întru dreptate și popoarele întru adevărul Său.⁴

96

PSALMUL 96 Al lui David; când pământul i-a fost înapoiat¹. Fără titlu la Evrei.

¹ Domnul S'a împărațit, să se bucure pământul, insule multe² să se veseliească.

³= cu toate viețuitoarele care sunt în ea.

⁴ Omul cu conștiință curată nu așteaptă judecata lui Dumnezeu cu spaimă, ci cu încredere și bucurie.

¹Nu cunoaștem un fapt istoric la care s'ar putea referi această mențiune. Fer. Augustin crede că, în perspectivă profetică, „pământul înapoiat” (restituit) nu e altceva decât Învierea lui Hristos, prin care trupul (făcut din pământ) a fost restaurat în puritatea, dumnezeirea și nemurirea de la început.

²,insule multe” poate fi o aluzie la textul din Fc 10, 32: (din triburile fiilor lui Noe) „s'au răspândit insulele neamurilor pe pământ după potop”. Termenul e același: nesos = insulă. Așadar, insule multe: popoare multe, concept de universalitate a împărației lui Dumnezeu. De altfel, Sf. Atanasie cel Mare, într'o predică de Paști, notează că, dacă acest psalm este un imn de bucurie al poporului lui Israel în urma unei victorii oarecare, el este și o prefigurare a bucuriei noastre pascale, dobândită prin victoria lui Hristos asupra morții.

¹daimónion (în limbajul biblic) = „duh rău”, „demon”, „diavol” (ca în Dt 32, 17).

²Sensul generic al verbului salévo este „a (se) agita”, dar nuanțele se traduc în funcție de context (vezi și v. 11).

2 Nor și negură împrejur-I, dreptatea și judecata sunt temeiul tronului Său.

3 Foc va merge înainte-I și de jur împrejur îi va arde pe vrăjmașii Săi.

4 Strălucire arătară lumii fulgerele Lui, pământul a văzut și a tremurat.

5 Munții precum ceara s-au topit la fața Domnului, la fața Domnului a tot pământul.

6 Cerurile I-au vestit dreptatea, popoarele toate I-au văzut mărireia.

7 Să se rușineze toți cei ce se închină la chipuri cioplite și se laudă cu idolii lor. Închinați-vă Lui toți îngerii Lui!

8 Sionul a auzit și s'a veselit și ficele Iudeii s-au bucurat de dragul judecăților Tale, Doamne.

9 Că Tu ești Domnul Cel-Preaînalt peste tot pământul, înălțatu-Te-ai foarte, mai presus decât toți dumnezeii.

10 Voi, cei ce-L iubiți pe Domnul, urâți răoul! Domnul păzește sufletele sfinților Săi, din mâna păcătoșilor îi va izbăvi.

11 Celui drept i-a răsărit lumină, veselie celor drepti la inimă.

12 Voi, cei drepti, veseliți-vă intru Domnul și lăudați pomenirea sfînteniei Lui!

97

PSALMUL 97 Un psalm al lui David.¹

1 Cântați-I Domnului cântare nouă, că lucruri minunate a făcut Domnul; mântuire I-au făcut Lui dreapta Sa și brațul Său cel sfânt.

¹Text cu vizuire eshatologică; parțial, variantă a Psalmului 95.

2 Cunoscută și-a făcut Domnul mântuirea, înaintea neamurilor și-a descopărit dreptatea.

3 Lui Iacob i-a amintit de mila Sa și casei lui Israel de adevărul Său; toate marginile pământului au văzut mântuirea Dumnezeului nostru.

4 Strigați-I lui Dumnezeu cu bucurie tot pământul, cântați și bucurați-vă și cântați,

5 cântați-I Domnului cu alăută, cu alăută și în sunet de psaltire,

6 cu trâmbițe ferecate și n'glasul trâmbiței de corn strigați cu bucurie'n fața Domnului, Împăratul nostru.

7 Să tresalte marea cu toată plinătatea ei, lumea și toți ce locuiesc într'insa;

8 râurile'mpreună vor bate din palme, munții se vor bucura, că vine să judece pământul;

9 lumea o va judeca intru dreptate și popoarele în ceea ce e drept².

98

PSALMUL 98 Un psalm al lui David.

1 Domnul S'a împărațit: să se mână popoarele¹; El șade pe heruvimi: să

², „în ceea ce e drept” (en euthýteti) poate însemna și: de-a dreptul; pe față; la lumina zilei; fără ocolișuri sau artificii de procedură (spre deosebire de instanțele omenești).

¹Fer. Augustin observă că trei sunt psalmii care încep cu cuvintele: „Domnul S'a împărațit”: 92, 96 și 98, dar ceea ce urmează imediat e diferit, și nu fără o anumită noimă. În primul caz: Domnul „întru podoaibă S'a îmbrăcat”, ceea ce exprimă măreția Sa de creator al întregii lumi; în al doilea: „să se bucură pământul”, ceea ce înseamnă bucuria celor ce cred în El și-I urmează căile; în cazul de față: „să se mână popoarele”

tremure pământul².

2 Mare este Domnul în Sion și înalt peste toate popoarele;

3 ele să-Ți mărturisească numele Tău cel mare, că de temut e și sfânt; și cinstea³ Împăratului iubește judecată.

4 Tu ai pregătit îndreptar⁴, Tu ai făcut judecată și dreptate în Iacob.

5 Înălțați-L pe Domnul, Dumnezeul nostru, și vă încchinați așternutului picioarelor Lui, că sfânt este!⁵

6 Moise și Aaron printre preotii Săi și Samuel printre cei ce cheamă numele Lui. Ei L-au chemat pe Domnul, iar El i-a auzit,

7 în stâlp de nor le grăia, fiindcă ei păzeau mărturiile Lui și poruncile pe care El le dăduse lor.

8 Doamne, Dumnezeul nostru, Tu i-ai ascultat; Dumnezeule, bun și iertător Te-ai făcut lor și pentru toate faptele lor i-ai răsplătit.

9 Înălțați-L pe Domnul, Dumnezeul

exprimă starea de spirit a celor ce, la sfârșitul veacurilor, își vor vedea necredința și tăgada contrazise de evidența lui Iisus Hristos și a judecății pe care El urmează s'o facă.

²Nu e vorba de un cutremur de pământ, ci de o tremurare a lui, adică de tot ceea ce e pământesc în noi și care nu poate fi vindecat dacă nu tremură. De îndată ce e tulburat și scuturat, își redobândește sănătatea (Fer. Ieronim). Tremurul înainte de vindecare ar fi ca efectele imediate și deseori neplăcute, tulburătoare, ale unui vacin.

³„cinstea” = „onoarea”, „demnitatea”.

⁴„îndreptar”: totalitatea normelor după care se face o judecată și se împarte dreptatea; fiind pregătit de Dumnezeu, el are caracter absolut, perfect, negreșelnic.

⁵Evident, Dumnezeu nu are nevoie de ajutorul omului spre „a Se înălță”. De altfel, expresia „a-L înălța pe Dumnezeu” înseamnă a-L înălța imn de laudă și preamărire; astfel „înălțându-L” pe Dumnezeu, omul își acordă sieși şansa de a se înălță.

nostru, și vă încchinați în muntele Său cel sfânt, că sfânt este Domnul, Dumnezeul nostru!

99

PSALMUL 99 Psalm de laudă.

1 Cu bucurie strigați-I Domnului tot pământul,

2 Domnului slujiți-I întru veselie, cu bucurie veniți-I înainte!

3 Cunoașteți că Însuși Domnul este Dumnezeu, că El ne-a făcut pe noi, iar nu noi însine, că noi suntem poporul Său și turma păsunii Sale.

4 Cu laude intrați pe porțile Lui, cu cântări în curțile Sale!

5 Lui să-I aduceți laudă, numele Lui lăudați-L, că bun este Domnul, că în veac este mila Lui și din neam în neam adevărul Său.

100

PSALMUL 100 Un psalm al lui David.

1 Mila și judecata le voi cânta pentru Tine, Doamne;¹

¹Dacă, în perspectivă profetică, Iisus este Cel ce-I cântă Părintelui Său, e de reținut observația că mila precedă judecata. Între cele două veniri ale lui Hristos, omenirea se află sub semnul Mielului vestit de Ioan Botezătorul (In 1, 29) și sub mila lui Dumnezeu, „Cel ce face să răsără soarele Său peste cei răi și peste cei buni și să plouă peste cei drepti și peste cei nedrepți” (Mt 5, 45); la a doua Sa venire, omenirea va sta sub semnul judecății; de abia atunci va lucra „securea” vestită tot de Ioan Botezătorul (Mt 3, 10), cumplitul deznodământ al judecății, la care se referă ultimul verset al acestui psalm.

² În cale neprihănită voi cânta și voi înțelege; când vei veni la mine? Întru neărăutarea inimii mele umblat-am eu în casa mea.

³ Lucruri neleguite n'am pus în fața ochilor mei, pe cei ce calcă legea i-am urât.

⁴ Inimă îndărătnică nu s'a lipit de mine, pe omul rău ce fugea de mine nu l-am cunoscut.

⁵ Pe cel ce intr'ascuns își clevetea vecinul, pe acela l-am alungat; cu cel mândru'n cătătură și nesățios la inimă, cu acela n'am mâncat.

⁶ Ochii mei erau peste credincioșii pământului, ca ei să șadă cu mine; cel ce umbla pe cale neprihănită, acela îmi slujea.

⁷ În mijlocul casei mele meșterul trufiei nu va locui; cel ce lucruri nedrepte grăiește, drept nu va sta în fața ochilor mei.

⁸ În dimineți i-am ucis pe toți păcătoșii pământului, pentru ca din cetatea Domnului să-i nimicesc pe cei ce lucează fărădelegea.

101

PSALMUL 101 Rugăciunea unui sărac măhnit care și revarsă rugăciunea înaintea Domnului.¹

¹ Auzi-mi, Doamne, rugăciunea, strigarea mea la Tine să vină!

² Fața Ta de la mine să nu Ti-o întorci; în ziua necazului meu pleacă-Ți auzul spre mine, auzi-mă degrabă în orice zi Te voi chema.

¹⁰ O rugăciune care nu e doar rostită cu buzele, ci se revarsă pe dinlăuntru, din preaplin inimii.

³ Că zilele mele s'au stins ca fumul, iar oasele mele ca niște uscături s'au mistuit.

⁴ Sunt bătucit ca iarba și inima mi s'a ofilit, că am uitat să-mi mânânc pâinea.

⁵ De glasul suspinului meu mi s'a lipit osul de carne.

⁶ Devenit-am asemenea pelicanului pustiei, ajuns-am ca o bufniță într'o casă dărapănată,

⁷ în priveghiul meu sunt ca o vrăbiuță singuratică pe acoperiș.

⁸ Cât e ziua de lungă m'au ocărât vrăjmașii, iar cei ce mă läudau se jurau împotrivă-mi.

⁹ Că'n față urgiei și a mâniei Tale cenușă mâncam în loc de pâine

¹⁰ și băutura cu plângere mi-o amestecam;² că după ce m'ai ridicat, m'ai prăbușit³.

¹¹ Zilele mele ca umbra s'au plecat, eu ca iarba m'am veștejtit.

¹² Dar Tu, Doamne, pururea dăinuiești și pomenirea Ta din neam în neam.

¹³ Tu Te vei ridica și vei avea milă de Sion, că vremea e să Te milostivești de El; da, acum e vremea.

¹⁴ Că robii Tăi bine s'au simțit în pieptele lui și milă le va fi de țărâna lui.

¹⁵ De numele Domnului se vor teme neamurile și toți regii pământului de slava Ta,

²Sf. Ioan Hrisostom: Medicina pocăinței: să-ți osândești păcatele proprii; să-ți pui mintea în stare de smerenie; să ai inima zdrobită de părerii de rău; să te rogi cu stăruință și cu lacrimi; să faci fapte de milostenie.

³Textul original al versetelor 9-10 a fost supus aici unei redistribuiriri gramaticale, pentru ca înțelesul să capete mai multă limpezime.

¹⁶ că Domnul va zidi Sionul și Se va arăta întru slava Sa.

¹⁷ El a căutat spre rugăciunea celor smeriți și cererea lor n'a disprețuit-o.

¹⁸ Să se scrie aceasta pentru neamul ce va să vină și poporul ce se zidește va lăuda pe Domnul,

¹⁹ că a privit din înălțimea Lui cea sfântă. Domnul din cer pe pământ a privit

²⁰ ca să audă suspinul celor ferecați, să-i dezlege pe fiii celor omorâți,

²¹ să vestească în Sion numele Domnului și lauda Lui în Ierusalim,

²² când se vor aduna popoarele laolaltă și regii, să-I slujească Domnului.

²³ Răspunsu-I-am în felul tăriei Lui: Vestește-mi puținătatea zilelor mele;

²⁴ nu mă lua la jumătatea zilelor mele; anii Tăi sunt din neam în neam.

²⁵ Întru'nceput Tu, Doamne, pământul l-ai întemeiat, și cerurile sunt lucrul mâinilor Tale;

²⁶ ele vor pieri, dar Tu rămâi și toate ca o haină se vor învechi;

²⁷ ca pe o velină le vei împătura și se vor schimba, dar Tu același ești și anii Tăi nu se vor sfârși⁴

²⁸ Fiii robilor Tăi vor avea sălașe și seminția lor în veac va merge pe calea cea dreaptă.

102

PSALMUL 102 Al lui David.

⁴Textul din versetele 25-27 va fi citat de Sf. Apostol Pavel în Evr 1, 10-12 și comentat de Sf. Grigorie de Nyssa în sprijinul dogmei despre dumnezeirea Fiului (devenit Iisus Hristos).

¹ Binecuvintează, suflete al meu, pe Domnul, și toate cele dinlăuntrul meu¹ [să binecuvinteze] numele cel sfânt al Lui.

² Binecuvintează, suflete al meu, pe Domnul, și nu uita toate răsplătirile Lui²;

³ pe Cel ce Se milostivește³ de toate fărădelegile tale, pe Cel ce vindecă toate bolile tale⁴,

⁴ pe Cel ce izbăvește din stricăciune viața ta, pe Cel ce te încununează cu milă și cu îndurări⁵,

¹,toate cele dinlăuntrul meu” = adâncurile cele mai intime ale finței mele; străfundul inimii. Aceasta înseamnă participarea totală a insului la actul rugăciunii.

²Prin „răsplătirile Lui” nu trebuie înțeleasă aici o răsplătă pe care Dumnezeu i-o dă omului pentru faptele lui bune (fiindcă ele niciodată nu vor fi îndeajuns de bune), ci „tot ceea ce Dumnezeu a făcut pentru tine”. Că nu e vorba de o răsplătă în sensul obișnuit al cuvântului se vede din v. 10.

³,Se milostivește” încearcă o echivalentă a verbului evilațevo = „a fi întru totul binevoitor față de”; ca în Dt 29, 20.

⁴Sufletul are tot atâtea boli câte păcate. Femeia „care de opțe prezece ani avea un duh de neputință și era gârbovă și nu putea nicidcum să se ridice” (Lc 13, 11) e imaginea unei boli sufletești; când cineva are o boală pricinuită de o stare a sufletului, el devine gârbov, se uită numai în jos și zărește doar țărâna, în neputință sa de a privi spre cer (Fer. Ieronim).

⁵Sf. Ioan Hrisostom: Prin har noi am devenit iubiții lui Dumnezeu, dar nu ca slugi, aşa cum eram înainte, ci în calitate de fii și prieteni. Slugi eram sub Legea Veche, dar fii am devenit prin Iisus Hristos: „din plinătatea Lui noi toți am primit, și har pentru har; căci Legea prin Moise s'a dat, dar harul și adevarul prin Iisus Hristos au venit” (In 1, 16-17). Băgați de seamă cum harul i se opune legii și cum verbal „au venit” i se opune lui „s'a dat”; acesta din urmă aparține unei succesiuni de mișcări, când cineva a primit ceva de la altcineva, iar pe acel ceva l-a transmis mai departe către cel căruia î se poruncise să-l transmită, în timp ce „harul și adevarul au venit” din partea unui Împărat Care are autoritatea de a

5 pe Cel ce umple de bunătăți dorirea ta; înnoci-se-vor ca ale vulturului tineretile tale.

6 Cel ce face milostenie, Domnul, și judecată tuturor celor ce li se face strâmbătate.

7 Cunoscute i-a făcut căile Sale lui Moise, fiilor lui Israel voile Sale.

8 Îndurat și milostiv este Domnul, îndelung-răbdător și mult-milostiv.

9 Nu până în sfârșit Se va iuți, nici în veac Se va mânia.

10 Nu după păcatele noastre S'a purtat cu noi, nici după fărădelegile noastre ne-a răsplătit,

11 ci după cât e cerul de'nalt de la pământ, într'atât Si-a întărit Domnul mila spre cei ce se tem de El;

12 pe cât de departe sunt răsăriturile de apusuri, într'atât a'ndepărtat El de la noi fărădelegile noastre;

13 în ce chip îi miluieste tatăl pe fii, aşa i-a miluit Domnul pe cei ce se tem de El;

14 că El ne-a cunoscut alcătuirea⁶, adusu-Şi-a aminte că ţărâna suntem.

15 Omul: ca iarba sunt zilele lui; ca floarea câmpului, aşa va înflori;

16 că adiere a trecut prin el, și el nu va mai fi, și nici locul nu i se va mai cunoaște⁷.

---

ierta păcatele și de a-i încununa pe beneficiarii acestei iertări.

⁶plásma = „alcătuirea”; „substanța care dă o formă”. Bătrânnii din 1688 au tradus „ziditura” (substanța a ceea ce e zidit).

⁷Sf. Grigorie de Nazianz: Omul vine din neființă în ființă și după ce ființează se topește, aşa cum se spune și în carteau Iov: „Ca pe un vis ce zboară, nu-i chip să-l mai găsești, / ca o nălucă-a nopții în beznă s'a topit”. Aceasta e condiția fragilă a omului, pe care și Ecclesiastul o deplângă:

17 Dar mila Domnului e din veac în veac spre cei ce se tem de El,

18 și dreptatea Lui peste fiii fiilor, spre cei care-I păzesc legământul și-si aduc aminte să-I plinească poruncile⁸.

19 Domnul în cer Si-a pregătit tronul, iar împărăția Lui pe toți îi stăpânește.

20 Binecuvântați pe Domnul, voi, toți îngerii Lui, cei puternici în tărie, care-I pliniți cuvântul și auziți glasul cuvințelor Lui;

21 binecuvântați pe Domnul, voi, toate puterile Lui, slujitorii Lui care faceți voia Lui⁹;

22 binecuvântați pe Domnul, voi, toate lucrurile Lui, în tot locul stăpânirii Lui; binecuvintează, suflete al meu, pe Domnul!

103

PSALMUL 103 Al lui David.

1 Binecuvintează, suflete al meu, pe Domnul! Doamne, Dumnezeul meu,

„Deserțiuni de deserțiuni, toate sunt deserțiuni” (Ecc 1, 2), pentru că tot el, ceva mai la vale, să conchidă: „Teme-te de Dumnezeu și păzește-I poruncile” (12, 13). Acesta din urmă e singurul căstig al omului de pe urma existenței sale efemere; cu alte cuvinte, de la cele ce se văd, trecătoare, să meargă spre cele ce nu se văd, ne-trecătoare (2 Co 4, 18), și dintr-o existență a celor ce se schimbă prin zdruncinare să intre și să rămână în cele ce sunt de nezdruncinat (Evr 12, 27).

⁸Literal: „și-si aduc aminte de poruncile Lui, ca să le plinească” (să prefacă în faptă ceea ce li s'a poruncit).

⁹Îngerii lui Dumnezeu fac voia lui Dumnezeu. În „Tatăl nostru”, noi spunem: „Facă-se voia Ta precum în cer aşa și pe pământ!” Așadar, precum voia Ta, Doamne, este făcută în ingeri, acolo sus, tot astfel să se facă aici pe pământ în mine, Doamne! (Sf. Chiril al Ierusalimului).

măritu-Te-ai foarte! În mărturisire¹ și'n mare podoabă Te-ai îmbrăcat, Tu,
2 Cel ce Te îmbraci cu lumina precum
cu o mantie, Cel ce întinzi cerul ca pe
un cort

3 și-i acoperi cu ape înălțimile² și norii
îi pui să-i facă urcușul. Cel ce umblă³
pe aripile vânturilor;

4 Cel ce-i face pe îngerii Săi duhuri⁴ și
pară de foc pe slujitorii Săi;

5 Cel ce a întemeiat pământul pe teme-
inicia lui⁵, că'n veacul veacului el nu se
va abate⁶.

¹Psalmul 103 este un amplu tablou asupra creației. Dacă lumea, odată așezată, îl mărturișește pe Creator („Cerurile povestesc mărirea lui Dumnezeu și facerea măinilor Lui o vestește tăria!”, Ps 18, 1), Creatorul Însuși Se mărturisește pe Sine prin propria Sa creație. Așa se face că, din această perspectivă, lumina (slava) lui Dumnezeu nu e văzută ca fiind lăuntrică (slava de care Fiul Său a găsit pe Sine prin întrupare smerită – Flp 2, 6-8), ci ca un veșmânt de mărturisire (exomológesis), podoabă și lumină. (Cu Psalmul 103 se deschide vecernia, slujba care marchează începutul zilei liturgice ca început al lumii).

²„înălțimile”: de la hiperōos = ceea ce e situat la etajul superior, deasupra, la înălțime.

³Registrul gramatical alternează între „Tu” și „El”. „Umbă pe aripile vânturilor”: metaforă pentru omniprezenta lui Dumnezeu.

⁴Cum oare îi face Dumnezeu pe îngerii Săi duhuri, de vreme ce ei sunt duhuri prin însăși na-
tura lor? Ideea este că îngerul, ca duh, este născut din Duhul Sfânt, așa cum va preciza mai târziu Evanghelistul: „cel ce este născut din Duh, duh este” (In 3, 6). Omul însuși își are duhul născut din același Duh, ceea ce îi conferă putința de a deveni om duhovnicesc. și așa cum îngerii, ca duhuri din Duh, stau pururea cu fața spre Dumnezeu, de aceeași părțășie a luminii dumneziești (nerecreate) se învrednicește, prin Duhul Sfânt, și oamenii duhovnicești (Calist Catafygioul).

⁵„temeinicia” (de la asfaleia): stabilitate, si-
guranță, asigurare, certitudine.

⁶klino = „a înclina” talerul unei balanțe ce se află în echilibru stabil; „a se abate de la drumul stabilit”; „a se îndepărta”; „a rătaci”. Prezența

6 Adâncul ca o mantie îi este mbrăcămintea, peste munți vor sta ape;

7 de certarea Ta vor fugi, de glasul tunetului Tău se vor înfricoșa.

8 Munți se urcă și văi se coboară acolo'n locul unde le-ai întemeiat;

9 hotar ai pus pe care nu-l vor trece și
nici se vor întoarce să acopere pământul.

10 El în văi trimite izvoare, ape vor
trece prin mijlocul munților;

11 din ele se vor adăpa toate fiarele
câmpului, asinii sălbatici setea își vor
potoli;

12 păsările cerului se vor sălășlu-i
deasupră-le, din mijlocul stâncilor vor
da glas.

13 Cel ce munții îi adapă din înălțimile
Sale⁷, din roada lucrurilor Tale se va
sătura pământul.

14 Cel ce face să răsară iarbă pentru
vite și verdeată spre slujirea⁸ oamenilor,

15 și vinul ce veselăste inima omului;

acestui verb, în asociere cu „temeinicia” din sti-
hul precedent, arată că versetul e construit pe
câteva abstracții matematice și aruncă o lumină extraordinară asupra unei viziuni cosmogonice deloc străine de ceea ce știm noi astăzi. În ter-
meni contemporani, textul s'ar traduce astfel:
Dumnezeu a creat universul pe baza legilor fixe
pe care îl-a stabilit o dată pentru totdeauna.
Ca parte din univers, pământul se conduce după
aceleași legi, rotindu-se în jurul axei sale și, în
același timp, în jurul soarelui pe o anume orbită
fixă, adică pe o trajectorie de la care nu există
deviere. (De altfel, zborurile cosmice ar fi de ne-
concepție fără existența legilor stabile ale univer-
sului).

⁷Vezi v. 3.

⁸„Slujirea” (douleia): ideea că natura nu a fost
creată pentru ea însăși, ci pentru a fi în serviciul
omului, el fiind scopul și încununarea creației.
ca să scoată pâine din pământ,

să-i facă față veselă cu untdelemn și cu pâinea care întărește inima omului.

¹⁶ Sătura-se-vor copacii câmpului, cedrii Libanului pe care Tu i-ai sădît;

¹⁷ în ei își vor face păsările⁹ cuib, locașul cocostârcului fiind deasupra lor¹⁰.

¹⁸ Munții cei înalți scăpare pentru cerbi, iar pentru iepuri, stâncile.

¹⁹ El a făcut luna spre măsurarea vremilor; soarele și-a cunoscut apusul său,

²⁰ pus-ai întuneric și s'a făcut noapte când toate fiarele pădurii vor ieși¹¹;

²¹ pui de lei răcnind să-și prindă prada și de la Dumnezeu să-și ceară demâncarea.

²² Dar soarele a răsărît și ei s'au adunat și în culcușurile lor s'or odihni¹²;

⁹ Literal: „vrăbiuțele”. Sf. Maxim Mărturisitorul le acordă înțelesul alegoric de „susfete” sau „virtuți”.

¹⁰Cocostârcul e simbolul neprihănirii. Dacă păsările obișnuite își fac cuiiburile în copaci obișnuite, și chiar în cedrii cei înalți ai Munților Liban, dar, oricum, la adăpost, cocostârcul și-l face în punctul cel mai de sus al copacului înalt, sau în vârful unui stâlp, fără umbră, scăldat în aerul pur. Neprihana stă deasupra tuturor virtuților (Sf. Maxim Mărturisitorul).

¹¹Sf. Grigorie Sinaitul tâlciuiește alegoric: Noaptea patimilor este întunericul ignoranței; sau, altfel spus, noaptea este împărăția în care se nasc patimile. În ea împărățește stăpânul întunericului, diavolul, și prin ea umblă duhurile necurate care iau chip ca fiarele codrului, căutând cu urletele să ne răpească și să ne devore.

¹²Sf. Ioan Scăraru: Dacă, printre iconomie pedagogică, Soarele a răsărît în noi, iar după aceea și-a cunoscut întâiul Său apus, atunci peste locul culcușului Său a pus întuneric și s'a făcut noapte. În ea, în noapte, vor veni spre noi puii sălbatici și toate fiarele colțoase ca să răpească nădejdea din noi, cerând de la Dumnezeu drept mâncare patimile noastre, hrânite fie prin gânduri, fie prin făptuire. După aceea, însă, din întunecoasa smerenie ne-a răsărît iarăși Soarele, iar fiarele s'au adunat din nou în

iar omul va ieși la lucrul său și la lucrarea sa până seara.

²⁴ Cât de mărite sunt lucrurile Tale, Doamne, pe toate'ntru înțelepciune leai făcut; umplutu-s'a pământul de zidirea¹³ Ta.

²⁵ Marea aceasta este mare și largă; acolo'n ea se află tărâtoare nenumărate, vietăți mici de-a valma cu cele mari;

²⁶ acolo pe ea străbat corăbii; acolo-i balaurul acesta pe care l-ai zidit să-Ți faci din el o joacă¹⁴.

²⁷ Toate de la Tine așteaptă să le dai hrană la vreme potrivită;

²⁸ dacă le-o vei da, o vor aduna; dacă mâna Tu Ți-o vei deschide, toate se vor umple de bunătate;

²⁹ dacă Tu îți vei întoarce fața, ele se vor tulcura; dacă Tu le vei lua duhul, ele se vor sfârși și în țărâna lor se vor întoarce;

culcușurile lor; de acum ele vor zacea doar în imiliu iubitoare de plăceri, dar nu în noi.

¹³ „zidirea” în sensul: agoniseala, strânsura, totalitatea rodurilor muncii (în spete, ale creației); ierburii, copaci, vietăți, oameni. Cei veci ai noștri au preferat să-l traducă pe ktesis prin „zidire” în ideea că întreaga creație a lui Dumnezeu e o lucrare elaborată, „zidită” după un anume plan, în trepte.

¹⁴ „Balaurul”: în Versiunea Ebraică, „Leviatanul”: monstru mitic marin, oarecum asemănător cu un balaur onctuos. Imagine apropiată de aceea din Iov 40, 19: „El (monstrul) de la Domnul este zidirea cea dintâi / făcută ca să-și râdă de ea îngerii Săi”; simbol al forței brutale pe care omul n'poate stăpâni, dar care pentru Dumnezeu – și chiar pentru îngerii Săi – e o jucărie cu care se amuză. Imaginea se apropie și de întrebarea pusă de Dumnezeu lui Iov (a cărui neputință stă în opozиie cu atotputința Creatorului): „Te vei juca cu dânsul cum joci o păsăruică...?” (40, 29). Verbul din Iov (paízo) e înrudit cu cel de fată (empaizo) și identic cu cel din Iș 10, 2 (vezi textul și nota), cu aceleași sensuri de joacă, amuzament, derâdere, luare în bătaie de joc.

30 iar dacă Duhul Tău Îl vei trimite, ele se vor zidi¹⁵ și fața pământului o vei înnoi¹⁶.

31 Fie slava Domnului în veci; veseli-Se-va Domnul de lucrurile Sale;

32 Cel ce caută spre pământ și-l face să tremure, Cel ce muntii îi atinge și ei fumegă.

33 Cântă-voi Domnului de-a lungul vieții mele, cântă-voi Dumnezeului meu până ce voi fi¹⁷.

34 Dulci să-I fie Lui cuvintele mele, iar eu mă voi veseli'ntru Domnul.

35 Să piară păcătoșii de pe pământ și cei fără de lege, ca nicicu să mai fie! Binecuvinteață, suflete al meu, pe Domnul!

104

PSALMUL 104 Aliluia¹.

¹⁵ „se vor zidi” = vor fi create (vezi v. 24). Sf. Vasile cel Mare: Învierea din morți se face prin lucrarea Duhului Sfânt. Dacă, aici, prin creație (zidire) se înțelege schimbarea într-o condiție mai bună a celor ce în viață au căzut prin păcate (întru Hristos, omul este „făptură nouă”, 2 Co 5, 17), înnoirea ce se petrece acum și strămutarea noastră din viață pământeană, senzorială, în condiția cerească ce se instaurează în noi prin lucrarea Duhului, atunci sufletele noastre se ridică pe cele mai înalte culmi ale existenței. Prin Sfântul Duh ne vine întoarcerea în rai, înălțarea noastră în Împărăția cerurilor.

¹⁶ Duhul Sfânt este autorul regenerării duhovnicești. În Împărăția lui Dumnezeu nu se intră decât într-o nouă naștere, din apă și din Duh (In 3, 5) (Sf. Grigorie de Nazianz).

¹⁷ Pentru expresia „până ce voi fi” vezi nota de la Mt 1, 25.

Acesta este primul din seria psalmilor în al căror titlu se află Aliluia (Alleluia în transcriere grecească), cuvânt ebraic care înseamnă „Lăudați pe Domnul”. Ca și Psalmii 77 și 105, acesta rememorează, în linii mari, evenimentele petrecute în istoria fiilor lui Israel de la Avraam până

1 Mărturisiți-vă Domnului și cheamăți-I numele, vestiți între neamuri lucrurile Lui.

2 Cântați-I și lăudați-L, povestiți toate minunile Sale!

3 Lăudați-vă întru numele Său cel sfânt, veseliească-se inima celor ce-L caută pe Domnul;

4 căutați-L pe Domnul și vă întăriți, pururea căutați-I față.

5 Aduceți-vă aminte de minunile Lui, pe care El le-a făcut, de semnele Lui și de judecățile gurii Sale.

6 Voi sunteți seminția lui Avraam, robii Săi, voi, fiili lui Iacob, aleșii Săi.

7 El este Domnul, Dumnezeul nostru, judecățile Lui sunt în tot pământul.

8 El pururea și-a amintit de legământul Său, de cuvântul pe care l-a poruncit într-o mie de generații,

9 pe care l-a încheiat cu Avraam, și de jurământul Său către Isaac.

10 El îl-a pus lui Iacob spre poruncă și lui Israel spre legătură veșnică,

11 zicând: „Tie îți voi da pământul Canaanului, partea moștenirii tale”.

12 Când ei erau puțini la număr, foarte puțini și străini într'o insulă²

13 și au trecut de la un neam la altul și de la un regat la un alt popor,

14 El nimănuia nu i-a îngăduit să le facă nedreptate și de dragul lor a certat regi:

la intrarea în Canaan; dar, spre deosebire de aceia, textul său evită să menționeze și abaterile poporului de la poruncile Domnului, limitându-se la binefacerile revărsate de Acesta asupra aleșilor Săi.

²E vorba de Canaan, în care Evreii trăiau ca „rezidenți”, adică străini așezăți printre neamurile băstinașe.

15 „Nu vă atingeți de unșii Mei și profetiilor Mei să nu le faceți rău!”

16 Și a chemat foamete pe pământ, paiul pâinii³ l-a fărâmat;

17 înaintea lor a trimis un om: Iosif a fost vândut ca sclav.

18 Picioarele i le-au umilit în obezi, viața lui a trecut prin cătușe⁴

19 până ce cuvântul său a răzbătut în afară. Rostirea Domnului l-a trecut prin lamură⁵,

20 regele a trimis și l-a dezlegat – el, mai-marele poporului – și liber l-a lăsat;

21 stăpân al casei sale l-a pus și căpetenie peste toată strânsura lui,

22 ca să-i învețe pe mai-marii săi ca și pe sine și pe bătrâni lui să-i deprindă cu înțelepciunea.

23 Și a intrat Israel în Egipt și Iacob a locuit ca străin în țara lui Ham.

24 Și El l-a înmulțit foarte pe poporul Său și l-a făcut mai puternic decât vrăjmașii lui;

25 inima acestora le-a întors-o ca să-I urască poporul, să se poarte cu vicleșug împotriva robilor Săi.

26 El l-a trimis pe Moise, robul Său, și pe Aaron, pe care Și l-a ales;

27 pus-a'ntru ei cuvintele semnelor Lui și pe ale minunilor Lui în țara lui Ham.

28 Întuneric a trimis și intunecare s'a făcut, căci ei amarnici erau împotriva cu-vintelor Lui;

³„paiul pâinii” = paiul spicului, paiele pe care se sprijină holda; și limba română folosește până astăzi „a culege pâinea” pentru „a cerceta grâul”.

⁴Literal: „prin fier” sau „în fier”.

⁵„l-a trecut prin lamură” = l-a trecut prin proba de foc, l-a purificat prin încercări extreme (asemenea aurului lămurit în foc).

29 apele lor în sânge le-a prefăcut și le-a omorât peștii;

30 pământul lor a puit broaște în chiar cămările de taină ale regilor lor;

31 El a grăit, și tăuni au năvălit și puzderie de muște'n toate hotarele lor;

32 și grindină le-a pus în ploaie și pară de foc în pământ;

33 și le-a bătut viile și smochinii și le-a rupt copacii toți ai hotarelor lor.

34 El a grăit, și lăcustă a năvălit și omidă, toate fără număr,

35 și au mâncat toată iarba'n țara lor și tot rodul l-au mâncat de pe pământul lor.

36 Și El i-a lovit pe toți întâi-născuții din țara lor, pârga tuturor sârguințelor lor.

37 Iar pe ei i-a scos afară cu argint și aur și'n neamurile lor nu era nimeni bolnav.

38 De ieșirea lor s'a veselit Egiptul, căci frica de ei căzuse asupră-le.

39 Un nor a întins deasupra lor să-i acopere și foc le-a dăruit să-i lumineze noaptea.

40 Ei au cerut, și prepelițe au venit, și El cu pâine din cer i-a săturat;

41 a despicat o stâncă și au curs ape, în pământ fără de apă râuri au alergat.

42 Că Și-a adus aminte de cuvântul Său cel sfânt pe care i-l spusesese lui Avraam, robul Său,

43 și întru bucurie Și-a scos poporul și întru veselie pe cei aleși ai Săi.

44 Și le-a dat lor țările păgânilor, iar ei ostenelele popoarelor le-au moștenit,

45 ca să-I păzească dreptățile și legea să I-o urmeze.

105

PSALMUL 105 Aliluia.

¹ Mărturisiți-vă Domnului, că e bun, că
în veac este mila Lui!¹

² Cine va spune puternicele fapte ale
Domnului, cine va face ca toate laudele
Lui să fie auzite?

³ Fericiti cei ce păzesc judecata și fac
dreptate fără'ncetare.

⁴ Adu-Ți aminte de noi, Doamne, în-
tru bunăvoița Ta față de poporul Tău;
cercetează-ne cu măntuirea Ta²,

⁵ pentru ca s'o vedem în bunătățile ale-
șilor Tăi, să ne veselim întru veselia
neamului Tău, să ne lăudăm cu moș-
tenirea Ta.

⁶ Păcatuit-am împreună cu părinții
noștri³, neleguire și nedreptate am fă-
cut.

⁷ Părinții noștri în Egipt n'au înțeles
minunile Tale, nu și-au adus aminte de
multimea milei Tale și Te-au amărât
când s'au suit la Marea Roșie.

⁸ Iar El i-a măntuit de dragul numelui
Său, să-și facă El cunoscută slăvita Sa
putere.

⁹ Si a certat Marea Roșie și a secat-o și

¹Spre deosebire de psalmul precedent, acesta scoate în relief repetatele și gravele abateri prin care fiii lui Israel L-au măniat pe Domnul, ceea ce îndreptățește, o dată mai mult, îndemnul la mărturisire, urmat de atestarea bunătății lui Dumnezeu.

²În sensul: cu măntuirea care vine de la Tine.

³Text important. Psalmistul îi mărturisește Domnului că el și contemporanii săi sunt și ei răspunzători pentru păcatele înaintașilor lor, ceea ce atestă principiul solidarității morale a generațiilor. Părintele Stăniloae spune că, la Judecata de Apoi, fiecare va răspunde nu numai pentru propriile sale fapte, ci și pentru ale celor care l-au precedat și care i-au urmat.

prin adâncuri i-a călăuzit ca prin pus-
tie;

¹⁰ El i-a scăpat din mâna celor ce-i urau
și din mâna vrăjmașului i-a izbăvit;

¹¹ asupritorii au fost acoperiți de ape,
că n'a rămas nici unul.

¹² Iar ei au dat crezare cuvintelor Lui
și I-au cântat lauda.

¹³ S'au pripit, au uitat de lucrurile Lui,
sfatul nu I l-au așteptat;

¹⁴ cu poftă au poftit în pustie și'n loc
fără de apă L-au pus pe Dumnezeu
la'ncercare.

¹⁵ El le-a plinit cererea și saț a pus în
sufletele lor.

¹⁶ Iar ei l-au măniat pe Moise'n tabără
și pe Aaron, sfântul Domnului;

¹⁷ deschis u-s'a pământul și l-a înghi-
tit pe Datan și a acoperit adunarea lui
Abiron⁴;

¹⁸ și foc s'a aprins în adunarea lor, vă-
paie i-a ars pe păcătoși.

¹⁹ Iar în Horeb au făcut un vițel și s'au
închinat la chip cioplit;

²⁰ și slava Lui au schimbat-o în asemă-
narea unui vițel ce mănâncă iarbă.

²¹ Si L-au uitat pe Dumnezeu Care-i
scăpase, Cel ce lucruri mari făcuse în
Egipt,

²² minunate lucruri în țara lui Ham, în-
fricoșătoare la Marea Roșie.

²³ Iar El a zis, și i-ar fi dat pierzării,
dacă Moise, alesul Său, nu I-ar fi stat
cu zdrobire'nainte, ca să-I întoarcă mâ-
nia și să nu-i nimicească.

²⁴ La țara cea dorită ei se gândeau
cu dispreț, cuvântului Său nu i-au dat
crezare

⁴Referire la răzvrătirea unor căpetenii israe-
lite, istorisită în Nm 16.

25 și cárteau în corturile lor și de glasul Domnului n'au ascultat.
 26 El mâna Și-a ridicat-o împotriva lor, ca să-i doboare'n pustie,
 27 seminția să le-o doboare printre neamuri și prin ținuturi să-i risipească.
 28 Ei s'au închinat lui Baal-Peor și au mâncat jertfele morțiilor;
 29 iar pe El L-au întărât cu scornurile lor și nimicirea între ei a sporit.
 30 Atunci a stătut înainte Finees și a făcut ispășire și plaga a încetat;
 31 și i s'a socotit lui ca dreptate din neam în neam, până'n veac.
 32 Apoi L-au mâniat la Apa Certării și Moise a'ndurat necaz de dragul lor,
 33 că ei îi amărâseră duhul, iar el a rostit judecăți cu buzele sale.
 34 Ei nu i-au nimicit pe păgânii despre care le vorbise Domnul,
 35 ci s'au amestecat cu păgânii și s'au deprins cu lucrurile lor
 36 și au slujit chipurilor lor celor cioplite și piatră de poticnire li s'a făcut aceasta;
 37 pe fiii lor și pe fiicele lor le-au jertfit demonilor
 38 și sânge nevinovat au vârsat, sângele filor și fiicelor lor pe care i-au jertfit chipurilor cioplite ale Canaanului; și s'a înecat pământul în sânge de omor
 39 și pângărit a fost în faptele lor, iar ei s'au desfrânat întru scornurile lor⁵.

⁵Părăsirea (trădarea lui Dumnezeu) și închinarea la idoli erau echivalente cu adulterul. Tragicul situației constă în aceea că mobilul adulterului nu era o zeitate reală, ci rodul imaginației păgâne, care devinea astfel și rodul imaginației celui care îl adoptase. Să-L fi trădat pe Dumnezeu pentru nimic, iată penibila tristețe a unui sfârșit de viață!

40 Și S'a aprins Domnul cu mânie împotriva poporului Său și iată că Și-a urât moștenirea.
 41 Și i-a dat pe ei în mâinile păgânilor și cei care-i urau le-au devenit stăpâni;
 42 vrăjmașii lor i-au asuprit și umiliți erau sub mâinile acestora.
 43 De multe ori i-a izbăvit, dar ei L-au amărât cu sfatul lor și umiliți au fost în fărădelegile lor
 44 Dar i-a văzut când erau în necaz, le-a auzit rugăciunea
 45 și Și-a adus aminte de legământul Său și I-a părut rău, după mulțimea milei Sale,
 46 și a făcut ca ei să afle milă în ochii tuturor celor ce-i robiseră.
 47 Mântuiește-ne, Doamne, Dumnezeul nostru, și ne adună de printre neamuri, ca să putem mărturisi numele Tău cel sfânt și să ne fălim întru lauda Ta!
 48 Binecuvântat este Domnul, Dumnezeul lui Israel, din veac și până'n veac!; și tot poporul să zică: Amin! Amin!

106

PSALMUL 106 Aliluia.

1 Mărturisiti-vă Domnului, că este bun, că în veac este mila Lui!
 2 S'o spună cei ce-au fost izbăviți de Domnul, cei pe care El i-a izbăvit din mâna vrăjmașului.
 3 Din țări i-a adunat, de la răsărit și de la apus, de la miaza noapte și de la mare¹.

¹ „de la mare” = de la miazați. Fer. Augustin subliniază caracterul universalist al acestui text, universalitate ce va fi adusă'lume de creștinism.

4 **Ei au rătăcit prin pustie, în pământ fără de apă, fără să afle vreo cale spre cetate de locuit.**

5 **Flămânzind și însetând, sufletul în ei li se sfârșea.**

6 **Și în necazul lor au strigat către Domnul, iar El i-a scăpat din nevoile lor**
7 și i-a călăuzit pe calea cea dreaptă, așa ca ei să poată merge spre o cetate de locuit.

8 **Să-I dăm Domnului mulțumire pentru milele Sale² și pentru minunile Sale spre fiii oamenilor,**

9 **că suflet însetat³ a săturat și suflet flămând a umplut de bunătăți.**

10 **Cei ce ședeau în întuneric și în umbra morții⁴, ferecați în sărăcie și fier,**

11 – fiindcă amarnici se făcuseră împotriva spuselor lui Dumnezeu și mânia-seră sfatul Celui-Preașalt,

12 da, în muncă grea li se înjosise inima, slăbeau și nu era cine să-i ajute –

13 **în necazul lor au strigat către Domnul și El i-a mântuit din nevoile lor**

14 **și i-a scos din întuneric și din umbra morții și legăturile lor le-a rupt în bucată.**

15 **Să-I dea ei Domnului mulțumire pentru milele Sale și pentru minunile Sale spre fiii oamenilor,**

²Îndemnul de a I se aduce mulțumire (sau laudă) lui Dumnezeu e repetat în acest psalm de patru ori, din partea a patru categorii de beneficiari ai bunătății divine: v. 8: cei ce rătăciseră prin pământ pustiu; v. 15: cei ce fuseseră robi; v. 21: bolnavii pe care Domnul i-a vindecat; v. 31: călătorii pe mare. Versetele 33-43 se constituie într'un imn de laudă pentru Cel ce stăpânește natura și fenomenele ei.

³Literal: „desert”; gol pe dinlăuntru.

⁴= condamnații pentru crime grele, de natură să-i aducă nu numai în întunericul temniței, ci și în pragul morții.

16 că porți de aramă a sfârâmat și zăvoare de fier a rupt.

17 **El i-a ajutat să iasă din calea fărădelegii lor, că pentru fărădelegile lor fusese să umiliți;**

18 **sufletul lor a urât orice fel de mâncare și s'au apropiat până la porțile morții;**

19 **și'n necazul lor au strigat către Domnul și El i-a mântuit din nevoile lor;**

20 **L-a trimis pe Cuvântul Său și El i-a vindecat și i-a izbăvit din stricăciunile lor.**

21 **Să-I dea ei Domnului mulțumire pentru milele Sale și pentru minunile Sale spre fiii oamenilor**

22 **și jertfă de laudă să-I jertfească și'ntre bucurie să vestească lucrurile Sale.**

23 **Cei ce se coboară la mare în corăbii făcându-și lucrarea lor în ape multe,**

24 **aceia au văzut lucrurile Domnului și minunile Lui întru adânc;**

25 **El a zis, și vânt de furtună s'a stârnit și valurile mării s'au înălțat;**

26 **până la ceruri se urcă și până'n adâncuri se coboară, iar sufletul lor în tot ce e mai rău li se topea;**

27 **tulburăți erau și se clătinau ca omul când e beat și toată înțelepciunea le-a fost înghițită.**

28 **Și'n necazul lor au strigat către Domnul și El i-a scos din necazurile lor;**

29 **El i-a poruncit furtunii, și ea s'a făcut adiere și valurile ei au tăcut;**

30 **și ei s'au veselit că se alinaseră, iar El i-a călăuzit la limanul vrerii Sale.**

31 **Să-I dea ei Domnului mulțumire pentru milele Sale, pentru minunile Sale spre fiii oamenilor;**

32 să-L înalțe în adunarea poporului, în scaunul bătrânilor să-L laude.
 33 El a prefăcut râuri în albii pustii, curgeri de ape, în pământ însetat,
 34 pământ roditor, în sărătură, din pricina răutății celor ce locuiesc pe el.
 35 El a prefăcut un pustiu în iezere de apă, și pământ scorojit, în curgeri de ape,
 36 și i-a așezat acolo pe cei flămânzi; iar ei au întemeiat cetăți de locuit
 37 și au semănat țarine și au sădit vii și au făcut roadă de sămânță.
 38 Iar El i-a binecuvântat, și ei s'au înmulțit foarte și numărul vitelor lor nu l-a micșorat.
 39 Și ei din nou au fost împuținați și încovoiați de necazuri, rele și dureri.
 40 Dispreț au revărsat asupra mai-marilor lor, iar El i-a făcut să rătăcească în pământ neumblat, unde nu-i nici o cărare.
 41 Dar pe cel sărac l-a ajutat să iasă din sărăcie și familia i-a făcut-o cât o turmă.
 42 Vedea-vor dreptii și se vor veseli și toată fărădelegea își va astupa gura.
 43 Cine este oare întelept și va păzi aceste lucruri și va pricepe milele Domnului?

107

PSALMUL 107 O cântare psalmică a lui David.

1 Gata este inima mea, Dumnezeule, gata-mi este inima; întru slava mea cânta-voi și-Tî voi aduce laudă.
 2 Deșteptați-vă, voi, psaltire și alăută! în zori mă voi trezi.

3 Pe Tine Te voi mărturisi între poape, Doamne, Ție Îți voi cânta între neamuri¹,
 4 că mare e mila Ta, deasupra cerurilor, și până nori e adevărul Tău.
 5 Înalță-Te peste ceruri, Dumnezeule, și peste tot pământul slava Ta.
 6 Pentru ca ei, cei iubiți ai Tăi, să se izbăvească, mântuiește-mă cu dreapta Ta și mă auzi!
 7 Grăit-a Dumnezeu în locul Său cel sfânt: „Mă voi înalță și voi împărți Sichemul și Valea Corturilor o voi măsura;
 8 al Meu este Galaadul, al Meu este Manase, Efraim e ocrotitorul capului Meu, Iuda e regele Meu; Moab, vas al nădejdii Mele,
 9 peste Idumeea Îmi voi întinde sandala, Mie Mi s'au supus triburile străine.”
 10 Cine mă va aduce în cetatea întărăită? Cine mă va călăuzi până la Idumeea?
 11 Oare nu Tu, Dumnezeule, Cel ce neai lepădat? Oare nu Tu vei ieși, Dumnezeule, cu oştirile noastre?
 12 Dă-ne ajutor ca să ieşim din necaz, că deșartă e mântuirea ce vine de la om.
 13 Întru Dumnezeu vom face fapte puternice și El îi va nimici pe vrăjmașii noștri.

108

PSALMUL 108 Pentru sfârșit¹; un psalm al lui David.

¹Fer. Ieronim: Text profetic: Evanghelia va fi vestită (prin mărturisire) mai întâi seminților lui Israel („popoarelor”) și apoi păgânilor („neamurilor”).

¹Desi psalmul e o plângere a celui oropsit și prigonit, cu toate obidele lui, Fericitul Ieronim îi

1 Dumnezeule, lauda mea să n'o ții sub tăcere,
 2 că gura păcătosului și gura vicleanului s'au deschis împotrivă-mi; cu limbă vicleană au grăit împotrivă-mi
 3 și cu vorbe de ură m'au împresurat și fără pricină s'au războit cu mine;
 4 în loc să mă iubească mă cleveteau, iar eu mă rugam;
 5 în locul binelui m'au răsplătit cu rău și cu ură, în locul iubirii mele.
 6 Pune peste el un păcătos deasupră-i, și diavolul să stea de-a dreapta lui;
 7 când e judecat, să iasă osândit, iar rugăciunea lui prefacă-se'n păcat.
 8 Puține să-i fie zilele, iar dregătoria² lui s'o ia altul;
 9 copiii să-i ajungă orfani și femeia lui, văduvă;
 10 copiii lui să rătăcească fără nici un adăpost și să cerșească, alungați din vatra caselor lor.
 11 Cămătarul să-i scotocească prin tot ce are, străinii să-i jefuiască ostenelele;
 12 să nu aibă cine să-l ocrotească și nici să-i miluiască pe copiii lui rămași fără tată;
 13 copiii lui să fie dați pierzării, iar numele său intr'un singur neam³ să se stingă;
 14 fie fărădelegea părinților lui pomenită'n fața Domnului, iar păcatul mai- cii lui să nu se stingă.

atribuie și evidente iluminări profetice la adresa lui Iisus Hristos.

²Literal: „episcopia”, adică funcția unui demnitar de a supraveghea ceea ce se petrece sub jurisdicția sa. Cuvântul grecesc episkopé a avut, încă din vechime, și o conotație religioasă, aşa cum s'a impus apoi în creștinism (vezi 1 Tim 3, 2).

³Adică într'o singură generație.

15 Fie ei de-a pururi înaintea Domnului și piară-le amintirea de pe pământ,
 16 că nu și-au amintit să facă milă și l-au asuprit pe cel sărac și pe cel sărmă și pe cel cu inima umilă, ca să-l poată ucide.
 17 Că a iubit blestemul, și va veni asupră-i; și n'a vrut binecuvântarea, și va fugi de la el.
 18 Cu blestemul s'a îmbrăcat precum cu o haină, ca apa i-a intrat în măruntaie și ca uleiul, în oase;
 19 fie-i ca o haină cu care se îmbracă și ca un brâu cu care pururea se încinge.
 20 Aceasta-i ceea ce face Domnul cu cei ce mă defaimă și cu cei ce vorbesc de rău împotriva sufletului meu.
 21 Dar Tu, Doamne, Doamne, de dragul numelui Tău fă milă cu mine, că bună e mila Ta.
 22 Izbăvește-mă, că sărac și sărmă sunt eu și inima în lăuntrul meu s'a tulburat.
 23 Ca o umbră când se'nclină mă petrec, ca lăcustele mă scutur;
 24 genunchii mei au slăbit de post, carnea mi s'a ponosit de dorul uleiului.
 25 Iar eu le-am devenit lor ocară, m'au văzut, și capetele și le-au clătinat.
 26 Ajută-mă, Doamne, Dumnezeul meu, mântuiește-mă după mila Ta
 27 și să cunoască ei că aceasta-i mâna Ta și că Tu, Doamne, ai făcut-o.
 28 Ei vor blestema, Tu vei binecuvânta; să se rușineze cei ce se ridică împotrivă-mi, iar robul Tău să se veselască.
 29 Cei ce mă clevetesc îmbrace-se cu ocară și'n rușinarea lor ca într'un țol să se'nvelească.

³⁰ Cu gura mea Îl voi mărturisi foarte pe Domnul și'n mijlocul multora Îl voi lăuda,

³¹ că El a stat de-a dreapta săracului ca să-mi mântuiască sufletul de cei ce mă prigonesc.

109

PSALMUL 109 Un psalm al lui David¹.

¹ Zis-a Domnul către Domnul meu: „Sezi de-a dreapta Mea până ce-i voi pune pe vrăjmașii Tăi așternut picioarelor Tale”.²

² Toiagul puterii³ Ti-l va trimite Domnul din Sion: „Stăpânește în mijlocul vrăjmașilor Tăi!

³ Cu Tine este înstăpânirea⁴ în ziua puterii Tale, intru strălucirea sfinților

¹ Psalm mesianic de mare transparență, pe care Sf. Pavel îl va folosi cu Jmbelșugare în Episola către Evrei.

²După ce Dumnezeu (și nu omul) L-a uns pe Fiul Său cu untdelemnul bucuriei (Ps 44, 7), El îi conferă locul cel mai de cinste, de-a dreapta Sa, pe toată durata victoriei Lui asupra vrăjmașilor (care îl au în frunte pe Satana). De observat că adverbul héos = „până ce” semnifică un prezent continuu, deoarece nu e de presupus că Fiul n’ar mai sta de-a dreapta Tatălui și după victorie; vezi și nota de la Mt 1, 25.

³„Toiag”, în limbajul biblic, semnifică, de fapt, „sceptru”, Însemn al regalității. Asemenea ungerii, Fiul Ișii primește demnitatea împărătească nu de la oameni (deși, după trup, este „fiul lui David”), ci de la Tatăl, Cel ce stăpânește în Sion („Sion”, simbol al locuirii lui Dumnezeu printre oameni).

⁴Autorul folosește aici cuvântul arhé, ale cărui prime sensuri sunt „început”, „principiu”, „origine”, dar al cărui ultim înțeles este acela de „ceea ce este supus unei autorități”, „imperiu”, „regat”, „țară”, „dominion”. Versiunea de față preferă echivalentul „înstăpânire”, cu nuanță că e vorba de o autoritate pe care Fiul o are de la început, de când Se născuse din Tatăl „mai în-

Tăi; din pântece mai înainte de luceafăr Te-am născut”.

⁴ Juratu-S'a Domnul și nu-I va părea rău: „Tu ești preot în veac, după rânduiala lui Melchisedec”⁵!

⁵ Domnul de-a dreapta Ta va sfârâma regi în ziua mâniei Sale;

⁶ El va judeca între popoare, El le va umple de leșuri, El va zdrobi capetele multora pe pământ⁶.

⁷ El din pârâu pe cale va bea⁷; de aceea El capul Si-l va înălța.

110

PSALMUL 110 Aliluia.

¹ Mărturisi-mă-voi Tie, Doamne, cu toată inima mea, în sfatul celor drepți și'n adunare.

² Mari sunt lucrurile Domnului, dovebite în toate vrerile Sale;

înțe de luceafăr”, adică mai înainte de aşezarea lumii (vezi stihul al treilea din acest verset).

⁵Asupra lui Melchisedec vezi episodul din Fc 14, 18-20. Aceasta era „preot al lui Dumnezeu Cel-Preaînalt”, ceea ce înseamnă că nu-și avea preoția prin Aaron și leviți (care pe atunci nici nu existau). Pavel va folosi acest citat spre a demonstra că Iisus Hristos, ca „preot în veac, după rânduiala lui Melchisedec”, nu-și are nici El preoția de la oameni. Așadar, Hristos-Profetul (Ps 44, 7), Hristos-Împăratul (Ps 109, 2) și Hristos-Arhiearel (textul de față) Ișii are lucrările, pe toate trei, direct de la Dumnezeu, Tatăl Său.

⁶Hristos, Cel ce stă de-a dreapta Tatălui, va avea biruința finală în lungul Său război cu diavolul.

⁷Prin „cale” se înțelege drumul omenirii de-a lungul istoriei. Un călător poate muri de sete dacă nu găsește apă; creștinătatea însă, condusă de Capul ei cel nevăzut, Iisus Hristos, va avea întotdeauna păraiele Duhului Sfânt din care să se adapte și să trăiască în lunga ei călătorie către Eshaton.

3 mărturisire și măreție este lucrarea Lui și dreptatea Lui rămâne în veacul veacului.

4 Pomenire a făcut de minunile Lui; milostiv și îndurat este Domnul,

5 hrană le-a dat celor ce se tem de El¹. El pururea va avea grija de legământul Său.

6 Tăria lucrurilor Sale i-a vestit-o poporului Său, aşa ca El să le poată da moștenirea neamurilor.

7 Lucrurile mâinilor Sale sunt adevăr și judecată; vrednice de crezare sunt toate poruncile Lui,

8 întărîte în veacul veacului, făcute întru adevăr și dreptate.

9 El i-a trimis mântuire poporului Său, în veac și-a pus legământul sub poruncă; sfânt și de temut e numele Său.

10 Frica de Domnul² este începutul înțelepciunii, toți cei ce o plinesc au asupră-i o bună înțelegere. Lauda Lui rămâne în veacul veacului.

¹Fer. Ieronim: În tâlcuire literală: Dumnezeul-l a hrănît pe Ilie când era flămând, i-a hrănît pe Israeliți cu mană în pustie și, plinind Scripturile, le-a dat hrană tuturor celor ce se tem de El. În tâlcuire alegorică (profetică): Adevărata, duhovniceasca hrană pe care ne-a dat-o Dumnezeu este „Pâinea cea vie, Care S'a pogorât din cer” (In 6, 51), adică Iisus, Care va deveni Hristosul Euharistic.

²Literal: „Frica Domnului”. Ca și în multe alte expresii („credința lui Dumnezeu”, „omul lui Dumnezeu”, „muntele lui Dumnezeu”), acest genitiv posesiv exprimă superlativul, absolutul. Așadar, (în mentalitatea iudaică) „frica lui Dumnezeu” ar fi singura pe care trebuie să o iezi cu adevărat în seamă, celealte fiind neglijabile. Cu toate acestea, „frica” nu trebuie înțeleasă, sub nici o formă, ca fiind o însușire a lui Dumnezeu, ceea ce impune, pentru mentalitatea modernă, o traducere prin genitivul instrumental: „frica de Domnul”.

111

PSALMUL 111 Aliluia.

1 Fericit bărbatul care se teme de Domnul, întru poruncile Lui se va dori foarte¹.

2 Puternică va fi pe pământ seminția lui; neamul dreptilor se va binecuvânta.

3 Slavă și bogăție vor fi în casa lui și dreptatea lui rămâne în veacul veacului.

4 Celor drepti în întuneric le-a răsărit lumină: milostiv este El² și îndurat și drept.

5 Bun este omul care se îndură și împrumută; cu judecată își va rândui cuvintele, că în veac nu se va clinti;

6 întru pomenire veșnică va fi dreptul, de vorbire de rău nu se va teme.

7 Gata este inima lui să nădăjduiască în Domnul; inima îi este întărîtă, el nu se va teme până ce se va uita de sus la vrăjmașii săi.

8 A risipit, a dat săracilor, dreptatea lui rămâne în veacul veacului,

9 fruntea lui se va înălța întru slavă.

10 Păcătosul va vedea și se va mânia, va scrâșni din dinți și se va topi; pofta

¹Verbul ethélo (thélo) înseamnă, în profunzime, „a binevoi”, „a se atașa cu convingere”, „a dori”, „a umbla după”, „a iubi”. Așadar, „teamă de Dumnezeu” nu trebuie să se înțeleagă ca un fel de teroare exercitată de Acesta asupra omului, ci mai degrabă teamă ca nu cumva, călcându-I poruncile, omul să se lipsească pe sine de confortul său lăuntric. Stihul se poate traduce și: „întru poruncile Lui se va simți bine”.

²Majuscularea acestui pronume se întemeiază și pe faptul că în Codex Alexandrinus există adaosul: „Domnul Dumnezeu”. Așadar, drepti lor le răsare lumină nu, pur și simplu, în virtutea îndreptățirii lor, ci pentru că Dumnezeu, prin mila Sa, le-o recunoaște și o întregește.

păcătoșilor va pieri.

112

PSALMUL 112 Aliluia.

1 Lăudați-L, copii¹, pe Domnul, numele Domnului lăudați-l.

2 Fie numele Domnului binecuvântat de acum și până'n veac.

3 Din răsăriri până apusuri de soare² lăudat fie numele Domnului.

4 Înalt este Domnul peste toate neamurile, sus, peste ceruri, Îi este slava.

5 Cine este oare ca Domnul, Dumnezeul nostru, Cel ce locuiește întru cele înalte

6 și spre cele smerite privește în cer și pe pământ?

7 El, Cel ce de la pământ îl ridică pe sărac și din gunoi îl urcă pe sărman

8 ca să-l așeze laolaltă cu mai-marii, cu mai-marii poporului Său;

9 El, Cel ce o face pe cea stearpă să locuiască în casă, mamă să fie, veselindu-se asupra copiilor.

1 Când a ieșit Israel din Egipt și casa lui Iacob din mijlocul unui popor barbar,

2 Iudeea a devenit locașul Său cel sfânt, Israel, stăpânirea Lui.

3 Marea a văzut și a fugit, Iordanul s'a întors înapoi;

4 munții au săltat ca berbecii, și dealurile ca mioarele¹.

5 Ce ți-a venit, mare, de ai fugit? dar tie, Iordane, de te-ai întors înapoi?

6 dar vouă, munților, de ați săltat ca berbecii? dar vouă, dealurilor, ca mioarele?

7 De fața Domnului² a tremurat pământul, de fața Dumnezeului lui Iacob,

8 Cel ce a prefăcut stâncă în iezer de răcoare și piatra în izvoare de apă.

9 Nu nouă, Doamne, nu nouă, ci numelui Tău să-i dai mărire, pentru mila Ta și adevărul Tău,

10 ca nu cumva să zică păgânii: „Unde este Dumnezeul lor?”

11 Dar Dumnezeul nostru este în cer; în ceruri și pe pământ pe toate câte le-a vrut le-a făcut.

113

PSALMUL 113 Aliluia.

1Sensul primar al cuvântului paîs (paidós) este acela de „copil”, „copilaș” și numai în al doilea rând acela de „rob Tânăr”, „serv”. Versiunea de față (ca și ed. 1688) îl preferă pe primul. Fer. Augustin tâlcuiește: Nu e vorba de vârsta biologică, ci de cea duhovnicească, aceea de care vorbește Domnul: „De nu veți fi precum copiii, nu veți intra în împărăția cerurilor” (Mt 18, 3); dar și Apostolul Pavel: „Fraților, nu fiți copii în gândire; în răutate, da, fiți prunci, dar în gândire fiți desăvârșiți” (1 Co 14, 20).

2Sensul poate fi temporal sau geografic (sau amândouă).

¹Tocmai neconcordanța textului davidic cu faptele istorice pledează pentru faptul că psalmul are o dimensiune profetică, știut fiind, de exemplu, că Iordanul nu s'a întors înapoi, ci s'a opriț în amonte și s'a scurs în aval spre a-i lăsa pe fiili lui Israel să treacă în Țara Făgăduinței (Ios 3, 15-17); de asemenea, nu cunoaștem că munții și dealurile ar fi săltat. De aici concluzia că noi, creștinii, suntem casa lui Israel și casa lui Iacob, de vreme ce, fiind fii ai lui Hristos, suntem și sămânța lui Avraam (Ga 3, 29) (Fer. Augustin). Pe de altă parte, tot alegoric vorbind, munții și dealurile care „saltă” nu sunt altceva decât cei desăvârșiți și cei începători în viața duhovniciească (Sf. Grigorie Sinaitul).

²„fața Domnului” = prezența Domnului.

¹² Idolii neamurilor sunt argint și aur,
lucruri de mâini omenești:

¹³ gură au și nu vor grăi, ochi au și nu
vor vedea,

¹⁴ urechi au și nu vor auzi, nări au și
nu vor mirosi,

¹⁵ mâini au și nu vor pipăi, picioare au
și nu vor umbla,

¹⁶ Cum sunt ei să fie cei care-i făuresc
și toți cei ce se incred în ei!

¹⁷ Casa lui Israel a nădăjduit în Domnul:
El este ajutorul și apărătorul lor;

¹⁸ casa lui Aaron a nădăjduit în Domnul:
El este ajutorul și apărătorul lor;

¹⁹ cei ce se tem de Domnul au nădăjduit
în Domnul: El este ajutorul și apărătorul
lor.

²⁰ Domnul Si-a amintit de noi și ne-a
binecuvântat: a binecuvântat casa lui
Israel, a binecuvântat casa lui Aaron,

²¹ i-a binecuvântat pe cei ce se tem de
Domnul, pe cei mici împreună cu cei
mari.

²² Domnul să vă dea mai mult decât
aveți, vouă și copiilor voștri!

²³ Voi sunteți binecuvântații Domnului,
Cel ce a făcut cerul și pământul.

²⁴ Cerul cerului este al Domnului, dar
pământul l-a dat fiilor oamenilor.

²⁵ Nu morții Te vor lăuda pe Tine,
Doamne, nici careva din cei ce se po-
goară în iad,

²⁶ ci noi, cei vii, noi Îl vom binecuvânta
pe Domnul de acum și până'n veac³.

³Sf. Macarie cel Mare: Când un om a părăsit lumea și toate dulcețile ei de dragul lui Hristos, dar nu a fost în stare s'o înlăciuască cu lumea duhovnicească și cu nepieritoarele ei dulceți, atunci el devine ca o sare fără gust, cea mai mizerabilă dintre ființele omenești, pentru că, pe de o parte, a pierdut, și, pe de alta, nu a câștigat. Dacă el

114

PSALMUL 114 Aliluia.

¹ Plin am fost de iubire, că auzit-a
Domnul glasul rugii mele,

² că auzul Si l-a plecat spre mine și'n
zilele mele Îl voi chema.

³ Durerile morții m'au cuprins, primejdiiile iadului m'au găsit; necaz și durere
am aflat.

⁴ Si am chemat numele Domnului: „O,
Doamne, scapă-mi sufletul!”

⁵ Milostiv și drept este Domnul și mi-
luiește Dumnezeul nostru.

⁶ Domnul este Cel ce păzește pruncii¹;
umilit am fost, și El m'a mântuit.

⁷ Întoarce-te, suflete al meu, la odihna
ta, că Domnul tăia făcut bine²;

⁸ că El mi-a scos sufletul din moarte,

nu a izbutit ca, prin Duhul Sfânt, să intre într-o nouă vârstă, atunci devine un om mort; fiindcă în afară de moartea văzută există și alta, nevăzută, după cum în afara vieții care se vede există și o alta, care nu se vede, a celor cu adevărat vii, a celor ce pururea Îl laudă pe Domnul.

¹Sf. Isaac Sirul tâlcuieste: Aici nu e vorba doar de pruncii ale căror trupuri sunt firave prin însăși natura lor, ci și, alegoric, de oamenii care, înțelepți fiind în lume, își leapădă înțelepciunea prin aceea că se dedică în întregime unei alte înțelepciuni, întru totul îndestulătoare; în felul acesta, devenind ca niște prunci ai proprietiei lor libere voințe, învăță cealaltă înțelepciune care nu poate fi învățată din obișnuințele studiui. De aceea și Marele Pavel spune: „Dacă i se pare cuiva că-i înțeleapt în veacul acesta, să se facă nebun, ca să devină înțelept” (1 Co 3, 18).

²Sf. Ioan Hrisostom: Versetul acesta se cântă la slujba înmormântării. Mai adu-ți aminte și de altele: „Nu mă voi teme de rele, că Tu cu mine ești” (Ps 22, 4); sau: „Tu ești scăparea mea din necazul ce mă cuprinde” (Ps 31, 7). Toate acestea au o rezonanță aparte în sufletul fiecărui om. Tu ia aminte la funeraliile altora, pentru ca să afl leac pentru propriile tale neliniști. Când știi că Dumnezeu îți face bine, mai poți să plângi?

ochii din lacrimi și picioarele din luncare.

9 Bineplăcut voi fi eu înaintea Domnului în pământul celor vii.

115

PSALMUL 115 Aliluia.

1 Crezut-am, de aceea am grăit, dar eu foarte m'am smerit¹.

2 Zis-am eu întru uimirea mea: „Tot omul este mincinos”.

3 Ce oare îi voi da eu Domnului pentru toate câte El mi-a dat?:

4 Paharul măntuirii voi lua și numele Domnului voi chema².

5 Făgăduințele mele Domnului I le voi plini în fața întregului Său popor.

6 Scumpă este înaintea Domnului moartea cuviosilor Lui.

7 O, Doamne, eu sunt robul Tău, eu sunt robul Tău și fiul slujnicei Tale; Tu ai rupt legăturile mele,

¹În Versiunea Ebraică psalmii 114 și 115 alcătuiesc unul singur, aşa încât începutul acestuia se cere legat, ca sens, de sfârșitul celui precedent. În ce anume a crezut psalmistul?: În aceea că el va fi bineplăcut înaintea Domnului, că va locui în cerul Său cel sfânt, că va fi asemenea îngerilor. Cu toate acestea, el nu a căzut în păcatul mândriei, ci și-a păstrat întreagă conștiință imensei distanțe dintre bunătatea lui Dumnezeu care-l înalță și condiția sa de săptură mărginită, joasă, smerită, singura care cu adevărat îl măntuiește. Pavel va cita primul stih al acestui verset (2 Co 4, 13) în sprijinul credinței ca suport al mărturisirii și curajului.

²„paharul măntuirii” este potirul euharistic. Euharistie înseamnă mulțumire. Așadar, singular răspuns pe care noi îl putem da lui Dumnezeu pentru toate binefacerile Lui este acela de a-I mulțumi împărtășindu-ne cu Sfintele Taine după ce ne-am pregătit prin post, rugăciune și spovedanie.

8 Tie-Ți voi aduce jertfă de laudă și numele Domnului voi chema.

9 Făgăduințele mele Domnului I le voi plini în fața întregului Său popor,

10 în curțile casei Domnului, în mijlocul tău, Ierusalime.

116

PSALMUL 116 Aliluia.

1 Lăudați-L pe Domnul, voi, toate neamurile, pe El lăudați-L voi, toate popoarele;

2 că s'a întărit mila Lui peste noi și adevărul Domnului rămâne în veac.

117

PSALMUL 117 Aliluia.

1 Mărturisiți-vă Domnului, că e bun, că în veac este mila Lui¹.

2 Să spună dar casa lui Israel că e bun, că în veac este mila Lui.

3 Să spună dar casa lui Aaron că e bun, că în veac este mila Lui.

4 Să spună dar toți cei ce se tem de Domnul că e bun, că în veac este mila Lui².

¹Îndemnul de a ne mărturisi Domnului, urmat de asigurarea că El este bun și milostiv, nu trebuie să-l ducă pe creștin la certitudinea măntuirii prin absoluta bunătate a lui Dumnezeu, căci o asemenea certitudine nu există, ci la sentimentul încrederii că Domnul îi ascultă mărturisirea cu bunătate și milă.

²Ce anume semnifică cele două „case” (familii spirituale), – a lui Israel și a lui Aaron – știm mai bine din versetul 21 al Psalmului 113: „cei ce se tem de Domnul, cei mici împreună cu cei mari”.

5 Eu din necaz L-am chemat pe Domnul și El m'a auzit întru lărgimea auzului.

6 Domnul este ajutorul meu, nu mă voi teme de ce-mi va face mie omul.

7 Domnul este ajutorul meu și eu de sus mă voi uita la vrăjmașii mei.

8 Mai bine e să te încrezi în Domnul decât să te încrezi în om.

9 Mai bine e să nădăjduiești în Domnul decât să nădăjduiești în mai-marii pământului.

10 Toate neamurile m'au împresurat, iar eu în numele Domnului le-am biruit;

11 de jur-imprejur m'au împresurat, iar eu în numele Domnului le-am înfrânt;

12 m'au împresurat precum albinele un fagure³ și s'au atâțat ca focul între spini, iar eu în numele Domnului le-am biruit;

13 împins am fost și răsucit să cad, dar Domnul mi-a sărit în sprijin.

14 Domnul e tăria mea și cântecul meu și El mi S'a făcut mie spre mântuire.

15 Glas de bucurie și mântuire în curturile dreptăților: „Dreapta Domnului a lucrat putere,

16 dreapta Domnului m'a înălțat, dreapta Domnului a lucrat putere”.

17 Nu voi muri, ci voi fi viu și voi povesti lucrurile Domnului.

³Evidențiind valențele profetice ale acestui psalm, Fericitul Augustin raportea că stihul acesta „de mare subtilitate mistică” la cei ce L-au batjocorit pe Iisus și L-au răstignit, neștiind ce fac. Dacă albinele din stup fac miere, fără să știe, prigonișorii Domnului nu-și dădeau seama că ni-L făceau pe Domnul mai dulce ca oricând, prin însăși patima Sa. „Gustați și vedeți că bun este Domnul” (Ps 33, 8).

18 Certând m'a certat Domnul, dar morții nu m'a dat.

19 Deschideți-mi porțile dreptății: prin ele voi intra și-L voi lăuda pe Domnul.

20 Aceasta este poarta Domnului, dreptății vor intra prințănsa⁴.

21 Pe Tine Te voi mărturisi, că Tu m'ai auzit și mie mi Te-ai făcut spre mântuire.

22 Piatra pe care au nesocotit-o ziditorii, aceasta a ajuns în capul unghiului;

23 de la Domnul s'a făcut aceasta și minunată este în ochii noștri⁵.

24 Aceasta este ziua pe care Domnul a făcut-o: să ne bucurăm și să ne veselim întrănsa!⁶

25 O, Doamne, Te rog, mântuiește! O, Doamne, Te rog, adu belșug!

26 Binecuvântat este cel ce vine întru numele Domnului; pe voi v'am binecuvântat, cei din casa Domnului.

27 Dumnezeu este Domnul și S'a arătat nouă; sărbătoare rânduiați în umbrare până la coarnele jertfelnicului⁷.

⁴Sf. Clement Romanul: „Dintre multele porți deschise, numai poarta dreptății este poarta lui Hristos; toți cei ce intră prin ea sunt fericiti și și îndreaptă mersul în cuviosie, în dreptate, săvârșind totul fără tulburare. Să fie cineva credincios, să fie puternic în a-și spune știință, să fie înțelept în deosebirea cuvintelor, să fie curat în fapte; dar cu atât mai mult se cuvine să fie smerit cu cât pare a fi mai mare! Să caute folosul de obște: pe al tuturor, iar nu pe al său”.

⁵Versetele 22-23 vor fi citate de Iisus cu referire la Sine Însuși.

⁶Verset intrat de timpuriu în Slujba Învierii Domnului.

⁷Aducând în amintire vechea sărbătoare a Cortului Mărturiei, rânduită de Moise, pasajul acesta nu este altceva decât o metaforă pentru singura Sărbătoare ce trebuie ținută de întreaga făptură rațională: aceea a Învierii Domnului, prin care Dumnezeu ni S'a arătat ca arvnă a propriei noastre invieri (Sf. Grigorie de Nyssa).

28 Dumnezeul meu ești Tu, Tie mă voi mărturisi; Dumnezeul meu ești Tu, pe Tine Te voi înălța; Tie îți voi mulțumi, că Tu m'ai auzit și mi Te-ai făcut mie spre mântuire.

29 Mărturisipi-vă Domnului, că este bun, că în veac este mila Lui!

118

PSALMUL 118¹ Aliluia.

1 Fericiti cei fără prihană în cale, cei ce umblă în legea Domnului!

2 Fericiti cei ce caută să-I afle mărturiile²; cu toată inima Îl vor căuta.

3 Fiindcă cei ce lucrează fărădelegea n'au umblat în calele Sale.

4 Tu ești Cel ce poruncile Tale le-ai poruncit pentru ca noi să le păzim foarte.

¹Acesta este nu numai cel mai lung, ci și cel mai bine construit dintre psalmii didactice. Arhitectura sa cuprinde 22 de strofe a către 8 stihuri; numărul strofelor reprezintă numărul celor 22 de litere ale alfabetului ebraic; primul cuvânt al fiecărei strofe începe cu litera respectivă. Evident, Septuaginta păstrează structura, nu însă și canonul alfabetic. Tema generală a psalmului este legea dumneiească, în sensul ei cel mai larg: totalitatea învățăturilor pe care Dumnezeu le-a descoperit și le-a transmis prin profeti. De aici, frecvența unor cuvinte care gravitează în jurul noțiunii de „lege”: nelegiuire, fărădelege, mărturie, poruncă, dreptate, îndreptare, făgăduință, pricepere, înțelepciune, cuvânt, spusă, judecată, cale..., cuvinte care se repetă și care uneori acuză redundanță. Textul însă, ca atare, e o expresie maximă a evlaviei, dar și a meditației asupra vietii și sfârșitului, ceea ce-l făcea pe Pascal să-l aibă la inimă. Psalmul a intrat puternic în cult: face parte din Slujba Înmormântării.

²„Mărturiile” lui Dumnezeu: cerul, pământul și toate câte sunt într-însele; cortul mărturiei (Nm 1, 53), ca expresie a locuirii Domnului printre oameni; toate cuvintele lui Dumnezeu descoperite prin profeti, precum și faptele Sale consemnate în Sfintele Scripturi.

5 O, de s'ar face căile mele drepte spre paza dreptăților Tale!

6 Atunci de-abia nu mă voi rușina, când voi căuta spre toate poruncile Tale.

7 Tie mă voi mărturisi, Doamne, întru deschiderea inimii³ când voi fi învățat judecatăile dreptății Tale.

8 Îndreptările⁴ Tale le voi păzi, Nu mă părăsi în cele din urmă!

9 Prin ce își va îndrepta un Tânăr calea sa?: prin păzirea cuvintelor Tale.

10 Eu cu toată inima Te-am căutat, să nu mă lepezi de la poruncile Tale.

11 Cuvintele Tale mi le-am ascuns în inimă, ca nu cumva să păcătuiesc față de Tine.

12 Binecuvântat ești, Doamne, învățămă îndreptările Tale.

13 Cu buzele mele am vestit toate judecatăile gurii Tale.

14 În calea mărturiilor Tale m'am desfătat tot atât de mult cât în toată

³Traducerea „întru deschiderea inimii” se întemeiază pe substantivul euthýtes = „direcție în linie dreaptă”, dar și pe adjecтивul/adverbul euthýs = „fără ocolisuri”, „franc”, „deschis”. În fapt, aceasta este starea de spirit cu care un creștin trebuie să meargă la Taina Spovedaniei.

⁴Spre deosebire de dikáiosis = „îndreptărire”, „justificare”, dikáoma înseamnă „îndrepătar”, „călăuză”, „ghid”, „criteriu moral”. Pluralul acestui substantiv este, în românește, „îndrepătare”. Acest plural însă sună identic cu singularul substantivului „îndreptare” (al căruia plural e „îndreptări”), care, stricto sensu, îl traduce pe grecescul paidéia = „educație”, „corecție”, „corectare” (dar și „pedeapsă”). Așadar, exprimarea adevărată ar fi: „Îndreptarele Tale le voi păзи” (aici și în numeroase alte locuri). Numai că pluralul „îndreptări” („îndreptările”) a intrat în limbajul liturgic la o vreme când limba română încă nu-și diferențiașe asemenea nuanțe. El s'a întărit atât de adânc în rostire și auz, încât versiunea de față preferă să-l păstreze ca atare, până la o nouă vârstă a limbii române. E bine însă să se știe care este înțelesul său real.

bogăția.

15 La poruncile Tale voi gândi și căile
Tale le voi înțelege;

16 la îndreptările Tale voi cugeta, cu-
vintele Tale nu le voi da uitării.

17 Dă-i răspplată robului Tău⁵, viază-
mă⁶ și-ți voi păzi cuvintele.

18 Ia-mi vălul de pe ochi și voi înțelege
minunatele lucruri din legea Ta.

19 Străin sunt eu pe pământ, poruncile
Tale nu mi le ascunde.

20 Sufletul meu de-a pururi a tânjit să
dorească judecățile Tale⁷.

21 Tu i-ai certat pe cei mândri; bleste-
mați sunt cei ce se abat de la poruncile
Tale.

22 Despresoară-mă de ocară și defăi-
mare, că mărturiile Tale le-am păzit;

23 fiindcă mai-marii șezut-au și grăiau
împotrivă-mi, dar robul Tău cugeta la
îndreptările Tale;

24 fiindcă mărturiile Tale sunt cugeta-
rea mea și îndreptările Tale sunt sfet-
nicii mei.

25 Sufletul mi s'a lipit de pământ⁸;

⁵Fer. Augustin: O răspplată poate fi de patru feluri: 1) rău pentru rău (iadul pentru cei pă-
cătoși); 2) bine pentru bine (împărtăția cerurilor
pentru cei drepti); 3) bine pentru rău (jertfa lui
Hristos și iertarea de pe cruce); 4) rău pentru
bine (Iuda și complicii săi). În rugăciune nu se
poate cere decât răspplată pentru modul al treilea,
deoarece nici un om nu se poate socoti pe
sine atotbut.

⁶„a via” = a ţine (a menține) în viață.

⁷Origen: În mod normal, omul nu dorește ju-
decațile lui Dumnezeu, căci se teme de pedeapsă.
O astfel de dorință rămâne un ideal care poate
forma obiectul rugăciunii.

⁸Sf. Ilarie: Aici e vorba de sufletul care stă
lipit de trupul său și de care, după o grea luptă,
se va despărți prin moarte. De aici, sentimen-
tul omului că e străin pe pământ (v. 19) și că
sufletul, de altă natură decât trupul, trebuie să
meargă la Domnul (2 Co 5, 8).

viază-mă, după cuvântul Tău.

26 Eu mi-am vestit căile, Tu m'ai auzit,
învață-mă îndreptările Tale.

27 Fă-mă să înțeleg calea îndreptărilor
Tale și la minunile Tale voi cugeta.

28 Sufletul meu a dormitat de măhnire,
întărește-mă întru cuvintele Tale.

29 Calea nedreptății îndepărtează-o de
mine și cu legea Ta miluiește-mă.

30 Eu calea adevărului am ales-o, jude-
cățile Tale nu le-am uitat.

31 De mărturiile Tale, Doamne, m'am
lipit, Tu fă-mă să nu-mi fie rușine.

32 Pe calea poruncilor Tale am alergat
când Tu inima mi-ai largit-o.

33 Lege pune-mi, Doamne, calea îndreptărilor
Tale, și ne'ncetă o voi păzi.

34 Dă-mi mie priceperă și voi căuta să
aflu legea Ta și cu toată inima mea o
voi păzi.

35 Îndrumează-mă pe cărarea porun-
cilor Tale, că aceasta-i ceea ce mi-am
vrut.

36 Pleacă-mi inima spre mărturiile
Tale⁹, iar nu spre lăcomie.

37 Întoarce-mi ochii, ca să nu văd deșer-
tăciunea; în calea Ta viază-mă.

38 Pune-i robului Tău în față cuvântul
Tău întru teama de Tine.

39 Îndepărtează-mi ocara de care m'am
temut, căci bune sunt judecățile Tale.

⁹Dacă „închipuirea inimii omului se pleacă spre rău încă din tinerețea lui” (Fc 8, 21), omul are nevoie de Dumnezeu pentru ca inima lui să se întoarcă spre dreptate, prin luminare de la Duhul Sfânt (Apolinarie de Laodiceea). Pe de altă parte, oprindu-se asupra acestui verset, Pascal (tocmai el, cel pururea însetat de înțelegere!) notează: Nu vă mirați când vedeti oameni simpli crezând fără să priceapă; Dumnezeu este Acela care le pleacă inimile spre credință.

40 Iată, am tânjit după poruncile Tale,
viază-mă întru dreptatea Ta.

41 Să vină peste mine mila Ta, Doamne,
mântuirea Ta, după cuvântul Tău,

42 și cuvânt le voi răspunde celor ce mă
ocărăsc că am nădăjduit în cuvintele
Tale.

43 Din gura mea să nu iei nicicun cu-
vântul adevărului, că în judecătile Tale
am nădăjduit¹⁰.

44 Și legea Ta o voi păzi de-a pururi, în
veac și în veacul veacului.

45 În largul meu am umblat căutând
să-Ți aflu poruncile.

46 În fața regilor am vorbit despre mărturii
Tale și nu m'am rușinat.

47 Și la poruncile Tale am cugetat, că
le-am iubit foarte.

48 Mâinile mi le-am ridicat spre porun-
cile Tale pe care le-am iubit și spre în-
dreptările Tale gândul mi l-am așter-
nut.

49 Adu-Ți aminte de cuvântul Tău că-
tre robul Tău, întru care m'ai făcut să
nădăjduiesc.

50 Aceasta m'a mângâiat întru smere-
nia mea, că rostirea Ta m'a păzit în
viață.

51 Cei mândri s'au nelegiuit peste mă-
sură, dar eu de la legea Ta nu m'am
abătut.

52 Adusu-mi-am aminte de judecătile
Tale cele de demult, Doamne, și m'am
alinat.

53 Mâhnire m'a cuprins din pricina pă-
cătoșilor care părăsesc legea Ta.

54 Îndreptările Tale erau cântecele
mele¹¹ în locu'n care pribegieam.

55 Noaptea mi-am adus aminte de nu-
mele Tău, Doamne, și legea Ta am
păzit-o.

56 Aceasta s'a petrecut cu mine, că am
căutat să aflu îndreptările Tale.

57 Tu ești partea mea, Doamne¹², eu
am zis că se cade să-Ți păzesc legea.

58 Feței Tale m'am rugat cu toată inima
mea, miluiește-mă după cuvântul Tău.

59 La căile Tale am cugetat, picioarele
mi le-am întors la mărturiile Tale.

60 Gata m'am făcut, și nu m'am tulbu-
rat că trebuie să-Ți păzesc poruncile.

61 Funiile păcătoșilor s'au încâlcit
împrejurul-mi, dar eu legea Ta n'am
uitat-o.

62 La miezul nopții m'am sculat ca să-
Ți aduc laudă¹³ pentru judecătile dreptății Tale.

63 Părtaș le sunt tuturor celor ce se tem
de Tine și poruncile Tale le păzesc.

64 De mila Ta, Doamne, este plin
pământul, învăță-mă îndreptările
Tale.

65 Bunătate ai făcut cu robul Tău,
Doamne, după cuvântul Tău.

66 Bunătate și rânduială și cunoaștere

¹¹Un ecou al acestui stih poate fi întâlnit la Arhezi: „Doamne, izvorul meu și cântecele mele!” (Psalm).

¹²Sf. Ilarie: Puțini sunt oamenii care pot spune că partea (porția) lor e Dumnezeu. Când Moise a împărțit Tara Sfântă între triburile lui Israel, levitii nu și-au avut parte, din pricina că partea (moștenirea) lor „e Însuși Domnul”. În viață duhovnicească, Dumnezeu e „partea” celor ce au renunțat la bucuriile acestei lumi și-I slujesc numai Domnului.

¹³Psalmul 118 (catisma 17) se citește zilnic, în mânăstiri, la slujba numită Miezoptică.

¹⁰Origen: Cei ce deja au primit „cuvântul adevărului” riscă să-l piardă dacă, avându-l și învățându-i și pe alții, se arată nevrednici de el.

învață-mă, că în poruncile Tale am crezut¹⁴.

67 Mai înainte de a fi fost umilit, am păcătuit; de aceea Ti-am păzit cuvântul.

68 Bun ești Tu, Doamne, și intru bunătatea Ta învață-mă îndreptările Tale.

69 Nedreptatea celor mândri s'a înmulțit împotrivă-mi, dar eu cu toată inima mea voi cerceta poruncile Tale.

70 Inima lor s'a încheiat ca laptele, dar eu intru legea Ta am cugetat.

71 Bine-mi este mie că m'ai smerit, că să pot învăța îndreptările Tale¹⁵.

72 Bună-mi este mie legea gurii Tale, mai mult decât mii de aur și argint.

73 Mâinile Tale m'au făcut și m'au zidit¹⁶, înțelepțește-mă și mă voi învăța poruncile Tale.

74 Cei ce se tem de Tine mă vor vedea și se vor veseli, că eu în cuvintele Tale am nădăjduit.

75 Cunoscut-am, Doamne, că drepte sunt judecățile Tale și că intru adevăr m'ai smerit.

76 Facă-se dar ca mila Ta să-mi fie mângâiere, după spusa Ta¹⁷ către robul

¹⁴Didim cel Orb: Dumnezeu este și bun și aspru (Rm 11, 22); bun cu cei ce rămân tari în credință, aspru cu cei ce se îndepărtează de ea. Pentru ca psalmistul să înțeleagă mai bine sensul bunătății, el nu are alt dascăl decât pe Dumnezeu; pe Acesta îl roagă să-l învețe „rânduială” (disciplină, control de sine), ca virtute morală, și „cunoaștere”, ca virtute intelectuală.

¹⁵Sf. Ioan Hrisostom: Dacă ne gândim bine, gloria lui David a fost mai mare în primejdii decât în viața obișnuită a unui rege. Se cade aşadar să acceptăm cu bucurie lectiile pe care Dumnezeu ni le dă prin aceea că ne smerește.

¹⁶Foarte exact: „m'au plăsmuit”. Așadar: Mâinile Tale m'au creat și mi-au dat o formă.

¹⁷„spusa” îl traduce pe lógion (cu pluralul lógia = „spusele”). Uneori însă, în funcție de context sau cadență, lógion este tradus și prin cuvânt (lógos). Ed. 1688: „cuvântarea”.

Tău.

77 Să vină îndurările Tale peste mine și voi trăi, că legea Ta e cugetarea mea.

78 Să se rușineze cei mândri, că ntru nedreptate m'au nedreptătit, eu însă la poruncile Tale voi cugeta.

79 Întoarcă-se la mine cei ce se tem de Tine și cei ce cunosc mărturiile Tale.

80 Neprihănăită să-mi fie inima intru îndreptările Tale, ca nu cumva să fiu rușinat.

81 Sufletul mi se topește de dorul măntuirii Tale¹⁸; în cuvântul Tău am nădăjduit.

82 Ochii mi s'au sleit de dorul cuvântului Tău, zicând: „Când mă vei alina?”

83 Că m'am făcut ca un burduf de piele'n brumă¹⁹, dar îndreptările Tale nu le-am uitat.

84 Câte sunt zilele robului Tău?; când vei face pentru mine judecată asupra celor ce mă prigonesc?

85 Neleguiții mi-au spus o puzderie de vorbe, dar ele nu sunt ca legea Ta, Doamne.

86 Toate poruncile Tale sunt adevăr; pe nedrept m'au prigonit, ajută-mă!

87 Puțin a fost de nu m'au terminat la pământ, dar eu nu Ti-am părăsit poruncile.

88 După mila Ta viază-mă și voi păzi mărturiile gurii Tale.

89 În veșnicie, Doamne, Cuvântul Tău rămâne în cer²⁰.

¹⁸Ca în numeroase alte cazuri, genitivul possessiv „măntuirea Ta” trebuie înțeles ca genitiv instrumental: „măntuirea (care vine) de la Tine”. Acest genitiv exprimă ideea de absolut.

¹⁹=burduful care, prin răcire, devine scorțos, rigid, chiar sfârâmicios.

²⁰Sf. Atanasie cel Mare: Aici e vorba de o

90 În neam și în neam e adevărul Tău; Tu ai întemeiat pământul, și el rămâne.

91 Prin rânduiala Ta rămâne ziua, că toate lucrurile sunt Tie slujitoare.

92 Dacă legea Ta nu mi-ar fi fost mie cugetare, atunci aş fi pierit în umilința mea.

93 În veac nu voi uita îndreptările Tale, că într'însele m'ai viat, Doamne²¹.

94 Al Tău sunt eu, mântuiește-mă, că îndreptările Tale le-am căutat.

95 Păcătoșii m'au așteptat să mă dea pierzării, dar eu am înțeles mărturiile Tale.

96 Oricărei desăvârșiri eu i-am văzut hotarul, porunca Ta hotărnicie n'are²².

97 O, legea Ta cât am iubit-o, Doamne!; ea e gândul meu de-a lungu'ntregii zile.

98 Tu pe deasupra dușmanilor mei m'ai înțeleptit cu poruncile Tale²³, că ele ale mele sunt în veac.

99 Pe deasupra tuturor dascălilor mei am câștigat pricepere, că mărturiile Tale sunt cugetarea mea.

dogmă mai înaltă decât cea care se naște din textul: „Întru'nceput a fost Cuvântul” (In 1, 1): Cuvântul veșnic al lui Dumnezeu, legat nu numai de creație, dar și de pronie; vezi versetul 91.

²¹Cuvântul „Doamne” lipsește din Codex Alexandrinus, din care cauză nu e întâlnit în toate versurile; există însă în ed. Rahlf.

²²Literal: „Porunca Ta e un spațiu nemăsurat de larg”. Sf. Ioan Scăraru tâlcuiște: Virtutea are marginea nemărginită. Dacă (în urcușul duhovniceșc) unii lucrători buni înaintea de la puterea făptuirii la puterea vederii, adică la contemplație, și dacă iubirea nu ajunge niciodată la sfârșit, atunci marginea ei, a iubirii, este cu adevărat nemărginită. Înaintând în ea, niciodată nu ajungem la un sfârșit, nici în veacul de acum, nici în cel viitor, adăugând lumină la lumină.

²³Pluralul „poruncile Tale”, în concordanță cu Codex Sinaiticus; ed. Rahlf: „porunca Ta”.

100 Pe deasupra bătrânilor mei am dobândit pricepere, că poruncile Tale le-am căutat.

101 Din toată calea cea rea mi-am oprit picioarele, ca să pot eu păzi cuvintele Tale.

102 De la judecățile Tale nu m'am abătut, că Tu mi-ai pus o lege.

103 Cât sunt de dulci cuvintele Tale în cerul gurii mele!, mai dulci sunt decât mierea'n gura mea.

104 Din poruncile Tale mi-am dobândit pricepere, de aceea urât-am toată calea nedreptății.

105 Făclie picioarelor mele este legea Ta, și lumină cărărilor mele²⁴.

106 Juratu-m'am și am hotărât să păzesc judecățile dreptății Tale.

107 Umilit am fost peste măsură; viazămă, Doamne, după cuvântul Tău.

108 Prinoasele de bunăvoie ale gurii mele binevoiește-le, Doamne, și învațămă judecățile Tale.

109 Sufletul meu e de-a pururi în mâinile Tale și legea Ta n'am uitat-o.

110 Păcătoșii mi-au întins o cursă, dar eu de poruncile Tale nu m'am rătăcit.

111 Mărturiile Tale le-am moștenit pe veci, că ele sunt bucuria inimii mele.

112 Inima mi-am plecat-o spre săvârșirea îndreptărilor Tale, pentru ca'n veci să-mi fie răsplătire.

113 Pe călcătorii de lege i-am urât, dar legea Ta am iubit-o.

²⁴Sf. Maxim Mărturisitorul: „Făclia” e legea scrisă, ale cărei simboluri, ghicituri și combinații seamănă cu o flacără care luminează, arde și umbrește. „Lumina” e legea duhovnicească a hărului; acesta, în mod simplu, fără simboluri sensibile, arată cărăurile cele veșnice pe care mintea contemplativă e dusă spre cel mai înalt dintre bunuri, spre Dumnezeu.

114 Ajutorul meu și ocrotitorul meu Tu ești, în cuvântul Tău am nădăjduit.

115 Îndepărtați-vă de mine, voi, făcătorii de rele, și eu voi cerceta poruncile Dumnezeului meu.

116 Ocrotește-mă, după cuvântul Tău, și viază-mă, și de la așteptarea mea să nu mă'ndepărtezi în rușine.

117 Ajută-mă și mă voi mântui și pururea voi cugeta la îndreptările Tale.

118 De nimic i-ai făcut pe toți cei ce se îndepărtează de la îndreptările Tale, pentru că nedrept este gândul lor lăuntric²⁵.

119 Călcători de lege i-am socotit pe toți păcătoșii pământului; de aceea eu pururea am iubit mărturiile Tale.

120 Tintuiește-mi trupul cu frica de Tine²⁶, că de judecățile Tale m'am temut.

121 Făcut-am judecată și dreptate; nu mă da pe mâna celor ce mă nedreptătesc.

122 Primește-l pe robul Tău întru bunătate; cei mândri să nu mă năpăstuiască²⁷.

123 Ochii mi s'au sleit de dorul mântuirii Tale și de dorul cuvântului dreptății Tale²⁸.

124 Fă cu robul Tău după mila Ta și învață-mă îndreptările Tale.

²⁵ „gândul lăuntric” îl traduce pe enthýmema = „ceea ce se află în spirit”, „gândire”, „reflecție”. Folosire unică, aici, în Cartea Psalmilor.

²⁶ Literal: „frica Ta”, vezi nota de la v. 81.

²⁷ sykofantéo (folosit numai aici în Cartea Psalmilor): „a calomnia”, „a acuza pe nedrept”.

²⁸ Fără’ncetare așteaptă psalmistul mântuirea care vine de la Dumnezeu, întemeindu-se pe împlinirea unei făgăduințe. Expresia: „mi s'au sleit” e folosită pentru a arăta intensitatea sentimentului (Teodoret de Cir).

125 Robul Tău sunt eu; dă-mi pricepere și voi cunoaște mărturiile Tale.

126 Vremea este a lucra pentru Domnul, că ei au risipit legea Ta.

127 De aceea Ti-am iubit poruncile mai mult decât aurul și topazul.

128 De aceea m'am îndreptat spre toate poruncile Tale și toată calea cea strâmbă am urât-o.

129 Minunate sunt mărturiile Tale, de aceea sufletul meu le-a cercetat²⁹.

130 Dezvăluirea³⁰ cuvintelor Tale va face lumină și pricepere le va da pruncilor.

131 Eu gura mi-am deschis-o și duh am tras întrînsa, că după poruncile Tale am Tânjiț.

132 Caută spre mine și mă miluiește după judecata celor ce iubesc numele Tău.

133 Pașii mei îndreaptă-i după cuvântul Tău și nici o fărădelege să nu mă stăpânească.

134 Izbăvește-mă de năpasta oamenilor și voi păzi poruncile Tale.

135 Fața Ta arat-o peste robul Tău și învață-mă poruncile Tale.

²⁹ În ordinea „normală”, cercetarea e urmată de descoperire, iar aceasta provoacă admirăția. Aici lucrurile se petrec invers: Psalmistul are mai întâi revelația creației (mărturiilor) lui Dumnezeu, aceasta îl umple de uimire, iar uimirea, la rândul ei, îl determină să cerceteze în amănunt ceea ce descoferise global. În fapt, acesta este procesul cunoașterii prin revelație. E un text care anulează aberația: „crede și nu cerceta”.

³⁰ délosis (folosire unică în Cartea Psalmilor): „acțiunea de a arăta, de a descoperi, de a face să se înțeleagă, de a interpreta, de a semnifica”. Sensul versetului se leagă de cel precedent: lumina globală a revelației (dezvăluirii) duce la studiu și priceperea amănuntelor.

136 Din ochii mei curs-au izvoare de apă, fiindcă eu legea Ta n'am păzit-o.

137 Drept ești, Doamne, și drepte sunt judecătile Tale.

138 Mărturiile Tale le-ai poruncit cu'ntreaga dreptate și cu'ntreg adevărul.

139 Râvna pentru Tine³¹ m'a mistuit, că vrăjmașii mei au uitat de cuvintele Tale.

140 Lămurită'n foc este spusa Ta foarte, și robul Tău a iubit-o³².

141 Tânăr sunt eu și socotit de nimic, dar îndreptările Tale nu le-am uitat.

142 Dreptatea Ta este dreptate în veac și adevăr e legea Ta.

143 Necazuri și nevoi au dat peste mine; poruncile Tale sunt cugetarea mea.

144 Drepte sunt în veci mărturiile Tale; dă-mi Tu pricepere, și eu voi fi viu.

145 Strigat-am din toată inima mea: „Auzi-mă, Doamne!; îndreptările Tale voi căuta să le aflu”.

146 Strigat-am către Tine: „Mântuiește-mă și voi păzi mărturiile Tale!”

³¹În ed. Rahlf's: „râvna casei Tale” (probabil, prin contaminare de la Ps 68, 9). Tradus aici în concordanță cu Codex Alexandrinus și cu vechile versiuni românești.

³²Eusebiu de Cezareea: Textul poate fi raportat la focul pe care Hristos l-a adus pe pământ (Lc 12, 49), menit să ardă și să mistue toate impuritățile noastre carnale, pentru ca sufletul să rămână curat ca aurul lămurit în foc. Didim cel Orb: Aici poate fi vorba și de „cuvintele Domnului”..., curate ca argintul lămurit în foc (Ps 11, 6), acel foc al spuselor lui Iisus care-i aprindea pe ucenicii Luca și Cleopa în drumul spre Emaus și care i-a făcut să spună după aceea: „Oare nu ardea'ntru noi înima noastră când ne vorbea pe cale și'n timp ce ne tălcuia Scripturile?” (Lc 24, 32).

147 În puterea nopții³³ m'am sculat și am strigat, în cuvintele Tale am nădăjduit.

148 Ochii mi s'au trezit înaintea zorilor ca să cuget la cuvintele Tale.

149 Glasul meu auzi-l, Doamne, după mila Ta; după judecata Ta viază-mă.

150 Cei ce intru fărădelege mă prigonesc s'au apropiat, dar de legea Ta s'au îndepărtat.

151 Aproape ești Tu, Doamne³⁴, și toate poruncile Tale sunt adevăr.

152 Dintru'nceput am cunoscut din mărturiile Tale că pentru veci le-ai întemeiat.

153 Vezi-mi smerenia și scapă-mă, că legea Ta n'am uitat-o.

154 Judecă-mi pricina și mă izbăvește; de dragul cuvântului Tău viază-mă.

155 Departe de păcătoși e mântuirea, că ei nu Ti-au căutat îndreptările.

156 Multe sunt îndurările Tale, Doamne; după judecata Ta viază-mă.

157 Mulți sunt cei ce mă prigonesc și mă necăjesc, dar eu de la mărturiile Tale nu m'am abătut.

158 Mă mistuiam văzându-i pe cei nepricepuți, fiindcă spusele Tale nu le-au păzit.

159 Iată, vezi că Ti-am iubit poruncile; Doamne, intru mila Ta viază-mă.

³³aoría înseamnă „timp nepotrivit, neobișnuit, contrar obiceiului sau regulei”. Așadar, timp de rugăciune în afara tipicului și în plus față de acesta; meditație în afara orelor obișnuite. Râvna care sparge rutina.

³⁴Iată, Dumnezeu ne este aproape; dar dacă noi nu facem o mișcare să ne apropiem și noi de El, nu ne putem bucura de vecinătatea Sa. Cei ce se apropiie de Dumnezeu sunt legați de El pe potriva dorinței și desăvârșirii lor (Tâlcuire atribuită lui Origen).

160 Adevăr este începutul cuvintelor Tale și toate judecățile dreptății Tale vor dăinui în veci.

161 Fără pricină m'au prigonit puternicii zilei³⁵ și din pricina cuvintelor Tale inima mi s'a înfricoșat.

162 Bucura-mă-voi întru spusele Tale ca unul ce-a dat peste pradă multă.

163 Urât-am nedreptatea și am disprețuit-o, dar legea Ta am iubit-o.

164 De șapte ori pe zi Te-am lăudat³⁶ pentru judecățile dreptății Tale.

165 Pace multă au cei ce iubesc legea Ta și cărora nu le e piatră de poticnire³⁷.

166 Mântuirea Ta am așteptat-o, Doamne, și poruncile Tale le-am iubit.

167 Păzit-a sufletul meu mărturiile Tale și le-a iubit foarte.

168 Păzit-am poruncile și mărturiile Tale, că toate căile mele înaintea Ta sunt, Doamne.

169 Apropie-se rugăciunea mea înaintea Ta, Doamne, după spusa Ta dă-mi mie pricepere³⁸.

170 Să intre cererea mea în fața Ta; după spusa Ta izbăvește-mă.

171 Buzele mele să reverse laudă când Tu mă vei învăța îndreptările Tale.

³⁵árhontes e un cuvânt generic pentru cei ce au ranguri înalte în conducere și stăpânire.

³⁶Pe temeiul acestui stih a fost rânduit ciclul liturgic al Celor Șapte Laude, adică toate slujbele bisericesti din durata a 24 de ore.

³⁷Nichita Stithatul: Cei ce iubesc legea lui Dumnezeu se bucură de multă pace; în ei nu există sminteală tocmai pentru că ea, legea, nu le poate fi piatră de poticire.

³⁸Fer. Augustin: Știind cine este cel ce se roagă (adică David), în această rugăciune ne putem recunoaște și pe noi înșine, dacă ne străduim să o facem împreună cu el. Expresia „după spusa Ta” înseamnă „după făgăduința Ta”, ceea ce ne trimită la textul din Ps 31, 8: „Eu te voi învăța și te voi cărmui”.

172 Rostii-va limba mea spusele Tale, fiindcă toate poruncile Tale sunt drepte.

173 Fie-mi spre mântuire mâna Ta, că eu poruncile Tale le-am ales.

174 Tânjit-am după mântuirea Ta, Doamne, și legea Ta îmi este cugetare.

175 Viu va fi sufletul meu și Te va lăuda și judecățile Tale îmi vor ajuta³⁹.

176 Rătăcit-am ca o oale pierdută; caută-l pe robul Tău, că poruncile Tale nu le-am uitat.

119

PSALMUL 119 O cântare a treptelor¹

1 Către Domnul am strigat în necazul meu și El m'a auzit.

2 Doamne, izbăvește-mi sufletul de buze nedrepte și de limbă vicleană!

3 Ce ti se va da și ce ti se va adăuga prin limba vicleană?:

4 Săgețile Celui-Tare, ascuțite în cărbunii pustiului².

5 Vai mie, că pribegiea mea s'a prelungit, în sălașele lui Chedar³ m'am sălășluit.

³⁹Didim cel Orb: „Sufletul meu va fi viu pentru că, amintindu-i eu de judecățile Tale și păzindu-le, înălță moartea care-i urmează păcatului. Nu voi mai păcătui; dimpotrivă, voi săvârși acele fapte a căror urmare este: «Viu va fi sufletul meu și Te va lăuda», mulțumindu-ți pentru viața cea veșnică pe care i-ai dăruit-o”.

¹Psalmii 119-133 se numesc „cântări” ale celor cincisprezece trepte suitoare ce înconjura templul iudaic și pe care, la slujbă, sedeaau preotii și leviti, după ranguri. Ei simbolizează tot atâtea trepte ale urcușului duhovnicesc.

²„cărbunii pustiului”: metaforă care se limpezește prin sensul versetului următor.

³„Chedar”, al doilea fiu al lui Ismael (Fc 25, 13), strămoșul Chedariilor, trib arab care locuia în pustiuri. (Unii genealogiști arabi duc as-

6 Mult a pribegit sufletul meu.

7 Cu cei ce urăsc pacea eram pașnic; când le grăiam, fără pricină se războiau cu mine.

120

PSALMUL 120 O cântare a treptelor.

1 Ridicat-am ochii mei la munți, de unde-mi va veni mie ajutorul.

2 Ajutorul meu vine de la Domnul, Cel ce a făcut cerul și pământul.

3 Nu-ți va da piciorul spre tremur, nici va dormita Cel ce te păzește.

4 Iată, nu va dormita și nici nu va dormi Cel care-l păzește pe Israel.

5 Domnul te va păzi, Domnul îți este acoperământ de-a dreapta ta¹.

6 Ziua soarele nu te va arde, nici luna noaptea.

7 Domnul te va păzi de tot răul, Domnul îți va păzi sufletul.

8 Domnul îți va păzi intrarea și ieșirea de acum și până'n veac.

---

cendența profetului Mahomed până la Chedar). Prin urmare, cu ce se va alege omul dacă va avea limbă vicleană?: Cu rănilor propriei sale izolări de Dumnezeu și de oameni.

¹Fer. Augustin: Simbolic, „de-a stânga” înseamnă bunurile noastre temporare, în timp ce „de-a dreapta” se referă la bunurile veșnice. De obicei, prin „mâna Domnului” sau „dreapta Domnului” se înțelege „puterea Domnului”, cea care biruie și măntuiește. Fiii lui Dumnezeu sunt cei ce stau de-a dreapta Sa. Așadar, credința ta este „dreapta ta”, adică puterea ce-ți este dată de a te număra printre fiii lui Dumnezeu.

121

PSALMUL 121 O cântare a treptelor.

1 Veselitu-m'am spre cei ce mi-au zis: „Să mergem în casa Domnului!”

2 Stând erau picioarele noastre în curțile Tale, Ierusalime,

3 Ierusalime, cel ce ești zidit ca o cetate ce-și ține obștea toată deopotrivă¹.

4 Că acolo s-au suit semîntile, semîntile Domnului ca mărturie lui Israel, numele Domnului să-l mărturisească.

5 Că acolo s-au așezat scaune de judecată, scaune asupra casei lui David.

6 Rugați-vă pentru cele ce sunt spre pacea Ierusalimului și pentru propășirea celor ce te iubesc.

7 Pace fie în puterea ta și propășire în meterezele tale.

8 De dragul fraților mei și al vecinilor mei, pace de-acum grăiam pentru tine.

9 De dragul casei Domnului Dumnezeului nostru, pe cele bune le-am căutat pentru tine.

122

PSALMUL 122 O cântare a treptelor.

1 Spre Tine mi-am ridicat ochii, spre Tine, Cel ce locuiești în cer.

---

¹Spre deosebire de alte cetăți, care aparțineau fiecare către unui trib, Ierusalimul era, deopotrivă, al tuturor, cu statutul de a fi folosit în mod egal. Eusebiu de Cezareea vede aici și prefigurarea Bisericii lui Hristos, în care toți ne regăsim laolaltă și în care ne bucurăm cântând: „Mare este Domnul și lăudat foarte în cetatea Dumnezeului nostru, în muntele Său cel sfânt” (Ps 47, 1).

2 Iată, aşa cum ochii robilor se uită la mâinile stăpânitorilor lor, aşa cum ochii slujnicei se uită la mâinile stăpânei sale, tot astfel și ochii noștri spre Domnul Dumnezeul nostru până ce Se va milostivi de noi.

3 Miluiește-ne pe noi, Doamne, miluiește-ne, că prea sătui suntem de dispreț;

4 peste măsură ni s'a umplut sufletul de ocara celor îndestulați și de disprețul celor mândri.

123

PSALMUL 123 O cântare a treptelor.

1 De n'ar fi fost că Domnul era întru noi – să spună acum Israel –,

2 de n'ar fi fost că Domnul era întru noi când oamenii s'au ridicat împotriva noastră,

3 atunci ei de vii ne-ar fi înghițit în mânia ce împotriva noastră se pornise;

4 apa ne-ar fi copleșit, sufletul nostru ar fi trecut prin șuvoi,

5 aşa ar fi trecut sufletul nostru prin ape de netrecut¹.

6 Binecuvântat să fie Domnul, Cel ce nu ne-a dat pradă dinților lor.

7 Sufletul nostru ca o pasăre a scăpat din lațul vânătorilor; lațul s'a rupt, iar noi ne-am izbăvit.

¹Sf. Grigorie de Nyssa: Torent (șuvoi) este apa ce se rostogolește cu furie, rupând și cărând tot ce-i ieșe în cale: copaci, pietre, case, animale, oameni. Cei ce locuiesc pe lângă o asemenea apă sunt veșnic amenințați; cei ce își au așezările departe de ea sunt liniștiți. Liniștiți și concentrați asupră-le sunt acei oameni – bărbați sau femei – care-și fac sălașe cât mai departe de șuvioul acestei vietă, căutând numai către viața veșnică.

8 Ajutorul nostru este în numele Domnului, Cel ce a făcut cerul și pământul.

124

PSALMUL 124 O cântare a treptelor.

1 Cei ce se încredîn Domnul sunt ca muntele Sionului¹: în veac nu se va clinti cel ce locuiește în Ierusalim.

2 Munți se află împrejurul și Domnul este împrejurul poporului Său de acum și până'n veac.

3 Că Domnul nu va îngădui ca toia-gul păcătoșilor să fie peste moștenirea dreptilor, ca nu cumva dreptii întru fărădelegi să-și întindă mâinile².

4 Fă-le bine, Doamne, celor buni și celor drepti cu inima;

5 dar pe cei ce se abat pe căi strâmbă îi va duce Domnul cu cei ce lucrează fărădelege. Pace peste Israel!

¹Sf. Ioan Hrisostom: Cu cât sfântul e mai legat în lanțuri, asemenea Apostolului Pavel în temniță, cu atât devine mai puternic. Când rănește leul, pune animalele pe fugă; când rănește sfântul, toți diavolii o iau la goană. Armele leului sunt coama păroasă, ghearele puternice și dinții ascuțiti; armele sfântului sunt înțelepicu-ne duhovnicească, cumpătarea, răbdarea, disprețul pentru bunurile acestei lumi. Sfântul este asemenea muntelui Sion, de care vorbește psalmistul; el rămâne de neclintit pentru că toată încrederea lui este în Domnul, Cel ce a făcut muntele și-l stăpânește.

²Fer. Augustin: Uneori, prin îngăduință sau pedagogia lui Dumnezeu, necredincioșii – păcătoșii – devin puternici, stăpânitori, și-i obligă pe cei drepti să le recunoască puterea, și chiar s'o laude. Știind că omul e slab și poate ceda, psalmistul speră că Dumnezeu nu va îngădui o astfel de situație în care dreptii să-i implore pe cei negleguți.

125

PSALMUL 125 O cântare a treptelor.

1 Când i-a întors Domnul din robie pe cei din Sion¹, devenit-am ca niște oameni ai alinării.

2 Atunci ni s'a umplut gura de bucurie și limba de veselie; atunci se zicea între neamuri: „Mari lucruri a făcut Domnul cu ei!”

3 Mari lucruri a făcut Domnul cu noi, iar noi eram atunci bucurându-ne.

4 Întoarce-i, Doamne, pe cei robiți ai noștri aşa cum se întorc pâraiele în miázazi².

5 Cei ce seamănă cu lacrimi, cu bucurie vor secera.

6 În mergerea lor mergeau și plângăneau aruncându-și semințele, dar în venire cu bucurie vor veni purtându-și în seceră snopii.

126

PSALMUL 126 O cântare a treptelor.

1 De n'ar zidi Domnul casa, în zadar s'ar osteni ziditorii¹; de n'ar păzi Dom-

¹Literal: „Când a întors Domnul robia Sionului”.

²„miazăzi” (vezi și nota de la Fc 12, 9). Vântul de la miazăzi aducea ploile care trezeau la viață pâraiele, acestea devenind izvoare de fertilitate.

Iisus va spune: „Fără Mine nu puteți face nimic” (In 15, 5). Pe de altă parte, Sf. Atanasie cel Mare va descoperi aici un sens de mare subtilitate: Pe Hristos trebuie să-L vedem din ambele laturi: Cuvântul dumnezeiesc Se coboară în Maria și devine una cu cel din Maria, alcătuindu-și astfel o locuință în pântecele fecioresc. Și, întrucât Cuvântul este numit și Înțelepciune, vom

nul cetatea, zadarnic ar veghea-o paznicul.

2 Zadarnic vă sculați de dimineață, voi, cei ce mâncăți pâinea durerii; sculați-vă după ce v'ati odihnit, atunci când El le-a dat iubișilor Săi somnul.

3 Iată, fiii sunt moștenirea Domnului, răsplata rodului pântecelui.

4 Ca niște săgeți în mâna viteazului, așa sunt fiii părintilor aprigi.

5 Fericit e omul care-și va sătura dorul cu ei; nu vor fi rușinați când le vor grăi dușmanilor în poartă.

127

PSALMUL 127 O cântare a treptelor.

1 Fericiți sunt toți cei ce se tem de Domnul, cei ce umblă în căile Sale.

2 Tu vei mâncă rodul muncii tale; fericit ești, și bine-ți va fi¹.

3 Femeia ta va fi ca o vie roditoare în laturile casei tale; fiți tăi, ca niște tinere odrasle de măslin împrejurul mesei tale.

4 Iată, așa se va binecuvânta omul care se teme de Domnul.

5 Domnul te va binecuvânta din Sion și vei vedea bunătățile Ierusalimului în toate zilele vietii tale;

aduce în sprijin textul din Proverbele lui Solomon 9, 1: „Înțelepciunea și-a zidit sieși casă”.

¹Fer. Ieronim: Așa cum trupul muritor are nevoie de hrană pieritoare, tot astfel sufletul nemuritor are nevoie de hrană nepieritoare. Însuși Iisus a zis: „Mâncarea Mea este să fac voia Celui ce M'a trimis și să-I împlinesc lucrarea” (In 4, 34). Cât despre om, ne-o spune însuși psalmistul: „Gustați și vedeți că bun este Domnul” (Ps 33, 8).

6 și-i vei vedea pe fiii filor tăi. Pace peste Israel!

128

PSALMUL 128 O cântare a treptelor.

¹ De multe ori, din tinerețile mele, s'au luptat ei cu mine – s'o spună astăzi Israel –,

² de-atâtea ori, din tinerețile mele, s'au luptat ei cu mine și nu m'au biruit.

³ Prin spatele meu au uneltit¹ păcătoșii, pe-acolo și-au prelungit neleguirea.

⁴ Domnul e drept; grumajii păcătoșilor i-a retezat.

⁵ Rușinați să fie și întorsi îndărăt toți cei ce urăsc Sionul;

⁶ facă-se ca iarba pe acoperișuri, care se usucă mai'nainte de-a fi smulsă,

⁷ care n'a umplut mâna celui ce seceră și nici brațul celui ce adună snopii,

⁸ asupra căreia trecătorii nu vor zice: „Binecuvântarea Domnului fie peste voi!” sau: „Întru numele Domnului v'am binecuvântat”.

129

PSALMUL 129 O cântare a treptelor.

¹tektaíno (folosit numai aici în Cartea Psalmilor), la figurat: „a complota”, „a face mașinătii” (pe seama cuiva). În tâlcuire, Fer. Ieronim: Ori de câte ori cineva își defaimă fratele, o face prin spate. În spatele meu și-au zidit păcătoșii minciunile, dar eu nu le-am băgat în seamă capcanele. În spatele meu au uneltit împotrivă-mi, dar mi-am ținut ochii spre cer. Ei, păcătoșii, lațuri au împletit împotrivă-mi, dar eu m'am misuit de dorul cununiei celei neveștejite.

¹ Dintru adâncuri am strigat către Tine, Doamne; Doamne, auzi glasul meu!¹

² Fie urechile Tale cu luare-aminte la glasul rugăciunii mele.

³ De Te vei uita la fărădelegi, Doamne, Doamne, cine va suferi?²

⁴ Că la Tine este iertarea³.

⁵ De dragul numelui Tău, îndelung Te-am aşteptat⁴, Doamne, îndelung aşteptat-a sufletul meu spre cuvântul Tău,

⁶ nădăjduit-a sufletul meu spre Domnul. Din straja dimineții până'n noapte, din straja dimineții să nădăjduiască Israel spre Domnul.

⁷ Că la Domnul este mila și la El e multă mântuire

¹Fer. Augustin: Iona se afla nu numai sub valurile mării, ci și în pântecele chitului; de acolo a strigat către Domnul, iar Acesta l-a auzit pentru că Iona îl avea pe Dumnezeu în inima sa. Pentru noi, adâncul este însăși viața aceasta trecătoare, și din ea strigăm către Dumnezeu, atunci când nu gemem și nu suspinăm. Cei ce nu strigă dintru adânc sunt foarte adânciți în adâncuri; neavându-L în inimă pe Cel ce este deasupra oricăror adâncuri, nu sunt în stare să strige. Așadar, să ne rugăm lui Dumnezeu.

²Sf. Ioan Hrisostom: Cât de multe pot fi fărădelegile noastre? Să lăsăm la o parte păcatele mari, grele, deja cuibărите în conștiința noastră, și să cugetăm numai la faptul că zilnic ne rugăm cu mintea împrăștiată la tot felul de lucruri lumesi și necuvioase, fără să-I acordăm lui Dumnezeu nici cel puțin respectul pe care un ostaș i-l acordă ofițerului, sau un funcționar șefului său. Nu sunt acestea adevărate insulте la adresa lui Dumnezeu?

³ilasmós = „ispășire”; iertare obținută în urma unei penitențe. Sf. Ignatie al Antiohiei tâlcuiește: Să nu fim nesimțitori față de bunătatea lui Dumnezeu. Că dacă ar fi ca El să ne plătească după faptele noastre, noi am înceta să mai existăm. De aceea spune psalmistul: „Că la Tine este iertarea”.

⁴hypoméno = „a aştepta cu răbdare și fermitate”.

8 și El îl va măntui pe Israel de toate fărădelegile lui.

130

PSALMUL 130 O cântare a treptelor.

1 Doamne, inima nu mi s'a semețit, nici ochii nu mi s'au trufit, nici n'am umblat în lucruri prea mari și nici în cele ce sunt cu mult mai presus decât mine¹.

2 Dacă n'aș fi fost cu gândul în smerecie, ci, dimpotrivă, sufletul mi l-aș fi semețit precum e pruncul întărcat de maică², aşa i-ai fi răsplătit sufletului meu.

3 Să nădăjduiască Israel în Domnul de acum și până'n veac!

3 Nu voi intra în sălașul casei mele, nu mă voi sui în patul culcușului meu,

4 nu voi da somn ochilor mei și nici genelor mele dormitare și nici odihnă tâmpelor mele

5 până nu-I voi afla un loc Domnului, un locaș Dumnezeului lui Iacob.

6 Iată, am auzit de el² în Efrata, l-am aflat în poienile din dumbravă.

7 Intra-vom în locașurile Lui, ne vom încchina pe locul unde-au stat picioarele Lui.

8 Scoală-Te, Doamne, întru odihna Ta, Tu și chivotul sfințeniei Tale!

9 Preoții Tăi se vor îmbrăca întru dreptate și sfinții Tăi se vor bucura.

10 De dragul lui David, robul Tău, să nu întorci fața Unsului³ Tău.

11 Domnul i-a jurat lui David un adevară, și nu se va dezice⁴: „Din rodul coapsei tale voi pune pe tronul tău.”

12 Dacă fiii tăi vor păzi legământul Meu și aceste mărturii ale Mele pe care Eu am să-i învăț, atunci și fiii lor de-a pururi vor sedea pe tronul tău”.

¹În plan istoric, pronumele „el” se referă la chivotul Domnului așezat la Chiriat-Iearim după întoarcerea din robia filisteană (1Rg 7, 2). În plan profetic, referința merge la Iisus Hristos, Cel ce avea să Se nască în Efrata (acesta fiind un alt nume al Betleemului, localitate din care se trăgea și spița lui David).

²„Uns” este traducerea cuvântului „hristós”. Există și traduceri care formulează: „să nu întorci fața Hristosului Tău”, în sensul: „să nu Te răzgândești asupra planului de a-L trimite pe Fiul Tău în lume”.

³În legătură cu textul profetic de mai jos vezi și Ps 88, 27-37.

⁴Se stie că Sfânta Fecioară Maria se trăgea din spița lui David. Așadar, Iisus, fiul Mariei, era după trup „fiu al lui David”, aşa cum îl numea mulțimile întâmpinându-L în Ierusalim (Mt 21, 9) sau orbii care așteptau vindecare (Mt 20, 31; vezi și Lc 1, 32).

131

PSALMUL 131 O cântare a treptelor.

1 Adu-Ți aminte, Doamne, de David și de toată blândețea lui¹,

2 cum I s'a jurat el Domnului și l-a făgăduit Dumnezeului lui Iacob:

1Sf. Ioan Casian: Trufia nu este doar un păcat care i se opune smereniei, ci un viciu care, în fapt, distrugе toate celealte virtuți. De obicei, ea nu-i pândește pe oamenii de rând, ci pe cei ce deja au ajuns în poziții înalte; dacă aceștia, precum psalmistul-rege, își păstrează măsura, ca lea măntuirii le e deschisă.

2Imaginea e aceea a unui copil purtat în cărcă.

1Blândețea lui David: El nu numai că nu s'a răzbunat pe Saul, prizonitorul său, ci, dimpotrivă, i-a cruțat viața, i-a făcut bine și s'a smerit în fața lui.

¹³ Fiindcă Domnul a ales Sionul, locuință pentru Sine și l-a ales:

¹⁴ „Aceasta este odihna Mea în veacul veacului, aici voi locui, că Eu l-am ales.

¹⁵ Binecuvântând îi voi binecuvânta strânsura, pe săracii săi îi voi sătura de pâine,

¹⁶ pe preoții săi îi voi îmbrăca în mânătuire și sfintii lui cu bucurie se vor bucura.

¹⁷ Acolo voi face să răsară fruntea lui David, acolo l-am pregătit făclie Unsu-lui Meu⁶;

¹⁸ pe dușmanii Lui îi voi îmbrăca în rușine, dar peste El sfîntenia Mea va înflori”.

132

PSALMUL 132 O cântare a treptelor; a lui David.

¹ Iată acum: ce este atât de bun sau atât de frumos decât să locuiască frații împreună¹?

⁶Cassiodor: În perspectivă profetică, „David” trebuie citit „Domnul, Mântuitorul”, a cărui frunte (literal: corn = simbol al puterii) se va arăta la Marea Judecată, unde va veni împreună cu sfintii Săi. Cât despre „făclia Unsu-lui Meu”, în ea îl putem identifica pe Ioan Botezătorul, pe care Însuși Domnul l-a numit „făclia care arde și luminează” (In 5, 35).

¹ „împreună”, sensul exact: laolaltă în unitate. Fer. Augustin: Acest verset a devenit adevărată trămbită a vieții monahale. Cuvântul „monah” vine de la móνος, care înseamnă „singur”. Atunci, de ce li se recomandă monahilor să locuiască împreună? Nu cumva, prin aceasta, ei își dezic numele? Nicidcum. În obștea monahală sunt mai multe ființe, dar o singură minte și o singură inimă, după cuvintele Sfintei Scripturi: „Inima și sufletul mulțimii celor ce au crescut erau una” (FA 4, 32).

² Aceasta este ca mirul pe cap ce se coboară pe barbă,² pe barba lui Aaron, ce se coboară pe marginea veșmântului său;

³ e ca roua Ermonului ce se coboară pe Munții Sionului; că acolo a poruncit Domnul binecuvântarea și viață până în veac.

133

PSALMUL 133 O cântare a treptelor.

¹ Iată, acum, binecuvântați pe Domnul, voi, toate slugile Domnului, voi, cei ce stați în casa Domnului, în curțile casei Dumnezeului nostru.

² Noaptea ridicați-vă mâinile spre cele sfinte și binecuvântați pe Domnul.

³ Domnul din Sion să te binecuvinteze, El, Cel ce a făcut cerul și pământul.

134

PSALMUL 134¹ Aliluia.

¹ Lăudați numele Domnului, lăudați-L, voi, slugi, pe Domnul,

²Fer. Ieronim: Din Ieșirea 30, 23-25 stim că mirul era pregătit din mai multe mirodenii, fiecare cu simbolismul ei. Unul era mirul cu care erau unși preoții, altul era pentru profeti și altul era pentru regi. Mirul însuși simbolizează binecuvântarea. În ordinea coborârii lui: capul este Dumnezeirea, barba este semnul bărbătiei, al aceluia „bărbat desăvârșit, la măsura vârstei plinătății lui Hristos” (Ef 4, 13).

¹Psalmul acesta și cel următor alcătuiesc Polieleul ce se cântă la utrenia praznicelor împărtășești și a unor sfinti mai însemnați. De obicei, se cântă versetele 1, 5, 13 și 21 din Psalmul 134 și 1, 12, 24 și 26 din Psalmul 135.

2 voi, cei ce stați în casa Domnului, în curțile casei Dumnezeului nostru.

3 Lăudați-L pe Domnul, că este bun, cântați numelui Său, că este bun;

4 că pe Iacob și l-a ales Domnul, pe Israel să-I fie moștenire.

5 Că eu am cunoscut că mare este Domnul² și Domnul nostru-i peste toți dumnezeii.

6 Pe toate câte Domnul le-a vrut, El le-a și făcut în cer și pe pământ, în mări și în toate adâncurile;

7 nori a ridicat de la marginea pământului, fulgere spre ploaie a făcut; El scoate vânturile din vistieriile Sale;

8 El i-a lovit pe întâi-născuții Egiptului, de la om până la dobitoc;

9 semne și minuni a trimis în mijlocul tău, Egipte, lui Faraon și tuturor slujilor lui.

10 El a lovit neamuri multe și regi puternici a ucis:

11 pe Sihon, regele Amoreilor, și pe Og, regele Vasanului, și toate regatele Canaanului;

12 și pământul lor l-a dat ca moștenire, moștenire lui Israel, poporul Său.

13 Doamne, numele Tău rămâne în veac, Doamne, pomenirea Ta este din neam în neam.

14 Că Domnul îl va judeca pe poporul Său și asupra robilor Săi mândgăiat va

²Sf. Ioan Damaschin: Cunoaștem măreția lui Dumnezeu nu numai din faptul că El a creat universul, inclusiv pământul cu toate ale lui, că l-a făcut pe om, că a săvârșit minuni prin sfintii Săi, dar și din faptul că El face minuni zilnice în fața noastră, cum este Sfânta Euharistie; căci, dacă El a avut puterea de a-I da Fiului Său un trup născut fără sămânță trupească, oare nu poate să aibă și putere de a preface pâinea și vinul în Trupul și Sângele Hristosului Său?

fi³.

15 Idolii neamurilor sunt argint și aur, lucruri de mâini omenești:

16 gură au și nu vor grăi, ochi au și nu vor vedea,

17 urechi au și nu vor auzi, că'n gura lor suflare nu se află.

18 Precum sunt ei să se facă toți cei care-i făuresc și toți cei ce se încred în ei!

19 Voi, casa lui Israel, binecuvântați-L pe Domnul!; voi, casa lui Aaron, binecuvântați-L pe Domnul!;

20 voi, casa lui Levi, binecuvântați-L pe Domnul!; voi, cei ce vă temeți de Domnul, binecuvântați-L pe Domnul!

21 Binecuvântat este Domnul din Sion, Cel ce locuiește în Ierusalim!

135

PSALMUL 135 Aliluia.

1 Mărturisiți-vă Domnului, că este bun, că în veac este mila Lui.

2 Mărturisiți-vă Dumnezeului dumnezeilor, că în veac este mila Lui;

3 mărturisiți-vă Domnului domnilor, că în veac este mila Lui;

4 Celui ce singur a făcut minuni mari, că în veac este mila Lui;

5 Celui ce a făcut cerurile cu pricepere, că în veac este mila Lui;

6 Celui ce a întărit pământul pe ape, că în veac este mila Lui;

³„Robii lui Dumnezeu” sunt aceia care-I cunosc și-I păzesc poruncile. Atunci când intru dreptate va judeca poporul și cu inima strânsă va da pedepse, prezența robilor Săi îl va fi o adevarată mângâiere.

- 7 Celui ce singur a făcut luminători mari, că în veac este mila Lui;
- 8 soarele spre stăpânirea zilei, că în veac este mila Lui;
- 9 luna și stelele spre stăpânirea nopții, că în veac este mila Lui;
- 10 Celui ce a lovit Egiptul cu cei întâi-nașcuți ai lor, că în veac este mila Lui;
- 11 și l-a scos pe Israel din mijlocul lor, că în veac este mila Lui;
- 12 cu mâna tare și cu braț înalt, că în veac este mila Lui;
- 13 Celui ce Marea Roșie a despărțit-o'n părți, că în veac este mila Lui;
- 14 și l-a trecut pe Israel prin mijlocul ei, că în veac este mila Lui;
- 15 și l-a răsturnat pe Faraon și oastea lui în Marea Roșie, că în veac este mila Lui;
- 16 Celui ce Și-a trecut poporul prin puștie, că în veac este mila Lui; Celui ce a scos apă din stâncă lucie, că în veac este mila Lui.
- 17 Celui ce a bătut regi mari, că în veac este mila Lui;
- 18 Celui ce a ucis regi tari, că în veac este mila Lui;
- 19 pe Sihon, regele Amoreilor, că în veac este mila Lui;
- 20 și pe Og, regele Vasanului, că în veac este mila Lui;
- 21 și pământul lor l-a dat ca moștenire, că în veac este mila Lui;
- 22 moștenire lui Israel, robul Său, că în veac este mila Lui;
- 23 Că'ntru smerenia noastră Și-a amintit Domnul de noi, că în veac este mila Lui;
- 24 și ne-a izbăvit pe noi de vrăjmașii noștri, că în veac este mila Lui;

- 25 Cel ce dă hrană la tot trupul, că în veac este mila Lui.
- 26 Mărturisiți-vă Dumnezeului ceresc, că în veac este mila Lui. Mărturisiți-vă Domnului domnilor, că în veac este mila Lui.

136

PSALMUL 136¹ Al lui David.

- 1 La râurile Babilonului², acolo am șezut și am plâns când ne-am adus aminte de Sion.
- 2 În sălcii, în mijlocul lor, am atârnat noi harpele³ noastre.
- 3 Că, acolo, cei ce ne robiseră ne-au cerut cuvinte de cântare, iar cei ce ne târâseră ne-au cerut un cânt: „Cântați-ne una din cântările Sionului!”
- 4 Cum vom cânta cântarea Domnului în pământ străin?...⁴
- 5 De te voi uita, Ierusalime, uitată să-mi fie mâna dreaptă!;

¹Psalmul acesta constituie, și el, un Polieleu ce se cântă după cel alcătuit din Psalmii 134 și 135, dar numai în trei Duminici pe an: a Fiului Risipitor și a celor două de lăsatul secului. Cântare celebră și foarte îndrăgită, mai ales în mănăstiri, ea exprimă tristețea deportării și sentimentele celor surghiuniți.

²Fer. Ieronim: Cuvântul „Babilon” înseamnă „confuzie” și e un simbol al acestei lumi trecătoare. Aici nu e psalmistul, ci omul păcătos care s'a desprins din fericirea Sionului ceresc și a căzut în apele tulburi ale degradării și tristeții; cu toate acestea, el nu uită de unde a fost smuls de propriile sale păcate.

³În fapt, cuvântul órganon înseamnă orice fel de instrument muzical.

⁴Fer. Ieronim: Cei căzuți în robia păcatului nu pot decât să-și plângă propria cădere, nicidem să-L laude pe Domnul. Sf. Ioan Scăraru: „Pământul străin” este pământul împătimirii.

6 liepească-mi-se limba de gâtlej dacă nu-mi voi aduce aminte de tine, dacă nu voi pune Ierusalimul mai presus de orice altceva, ca început al veseliei mele!

7 Adu-Ți aminte, Doamne, de fiii Edomului în ziua Ierusalimului, cei ce ziceau: „Goliți-l, goliți-l până'n temelii!”

8 O, fică a Babilonului, tu, ticăloaso, fericit va fi cel ce-ți va plăti prin plata cu care tu ne-ai răsplătit,

9 fericit va fi cel ce-i va apuca pe pruncii tăi și-i va izbi de piatră⁵!

137

PSALMUL 137 Al lui David.

1 Mărturisi-mă-voi Ție, Doamne, cu toată inima mea, și'n fața îngerilor Îți voi cânta, că ai auzit graiurile gurii mele.

2 Închina-mă-voi spre locașul Tău cel sfânt¹ și numelui Tău mă voi mărturisi pentru mila și adevărul Tău, că numele cel sfânt Îți l-ai preamărit peste

⁵Avva Dorotei: Prin „Babilon” se înțelege „zăpăceală”; prin „fica Babilonului” se înțelege „dușmanie”. Sufletul mai întâi se zăpăcea și apoi naște păcatul, care-i devine dușman prin ticăloșia lui. Cele două fericiri le sunt adresate celor ce îi vor întoarce „ficei Babilonului” păcatul înăpoi și-i vor zdrobi de piatră pruncii, adică gândurile violene încă în față, nedându-i răului timp să crească și să lucreze un rău mai mare; iar „piatră” este Hristos, Cel ce nimicește păcatul.

¹Fer. Augustin: Cântecul e bucuria mea; cântecul pentru cele de jos îl fac în fața oamenilor, dar pentru cele înalte îl cânt în fața îngerilor. Locașul cel sfânt al Domnului este în mine, aşa cum mărturisește Apostolul Pavel (1 Co 3, 17). Știut este însă că Dumnezeu își are locașul și în soberul îngerilor; aşadar, închinându-mă spre locașul cel sfânt al Domnului, bucuria închinării mele devine cântare în fața îngerilor.

tot ceea ce este².

3 În orice zi Te voi chema, auzi-mă degrab; spor vei face'n sufletul meu cu puterea ta.

4 Pe Tine să Te mărturisească, Doamne, toți regii pământului, că au auzit toate cuvintele gurii Tale,

5 și să cânte ei în căile Domnului, că mare este slava Domnului.

6 Că înalt este Domnul, dar spre cele smerite privește și pe cele înalte de departe le cunoaște.

7 Chiar dacă eu aş umbla prin miezul necazului, Tu ține-mă'n viață. Mâna Îți-ai întins-o peste mânia vrăjmașilor mei și dreapta Ta m'a izbăvit.

8 Domnul în locul meu le va răsplăti. Doamne, mila Ta este în veac, lucrurile mâinilor Tale nu le trece cu vederea.

138

PSALMUL 138 Pentru sfârșit. Al lui David. Un psalm al lui Zaharia în diaspora.¹

1 Doamne, Tu m'ai pus la încercare și m'ai cunoscut;

2 Tu mi-ai cunoscut șederea și scularea, gândurile mele Tu de departe le pricepi.

3 Tu mi-ai cercetat cărarea și culcușul și toate căile mele mai dinainte le-ai văzut,

4 că'n limba mea nu e cuvânt viclean².

²Traducerea acestui verset cunoaște mai multe variante. Formularea de față se sprijină pe textul din Codex Alexandrinus.

¹„Un psalm al lui Zaharia în diaspora”: mențiune în Codex Alexandrinus.

²„cuvânt viclean”: cf. codicilor Vaticanus, Sinaiticus și Alexandrinus.

5 Iată, Doamne, Tu pe toate le cunoști, pe cele din urmă și pe cele dintâi; Tu m'ai plăsmuit și mâna Ti-ai pus-o peste mine.

6 Cunoașterea Ta e mult prea minunată pentru mine; puternică este, eu n'o pot atinge³.

7 De la Duhul Tău, unde mă voi duce? iar de la fața Ta, unde voi fugi?

8 De mă voi sui în cer, Tu acolo ești; de mă voi pogorî în iad, Tu ești de față;

9 de-mi voi lua aripile din lumina zorilor și'n marginile mării mă voi sălășlui,

10 chiar și acolo mâna Ta mă va'ndruma și dreapta Ta mă va ține⁴.

11 Și am zis: – Da, întunericul mă va copleși și'n desfătarea mea chiar noaptea va deveni lumină...,

12 căci cu Tine întunericul nu va fi întuneric și noaptea lumină va fi ca și ziua; întuneric și lumină, la Tine sunt totuia.

13 Că Tu, Doamne, mi-ai luat în stăpânire rărunchii, Tu încă din pântecele maicii mele m'ai apărat.

14 Pe Tine Te voi mărturisi, că minunat ești Tu întru cele temute; minunate sunt lucrurile Tale, și sufletul meu le cunoaște foarte.

³Sf. Atanasie cel Mare: Nu degeaba a spus Apostolul: „O, adâncul bogăției și al înțelepciunii și al științei lui Dumnezeu!” (Rm 11, 33). Căci, iată, cu cât mă străduiesc să scriu și să înțeleg dumnezeirea Cuvântului, cu atât simt că înțelegerea mă părăsește; mai mult, pe măsură ce cred că înțeleg, pe atât simt că nu pot înțelege și că scrisul meu nu e decât umbra adevărului ce se află în mine. Aceasta însă nu înseamnă să deznădăjduiesc.

⁴Sf. Grigorie de Nazianz: Dumnezeu e pretutindeni; păcătosul nu poate scăpa de El, dreptul îl află oriunde.

15 Oasele mi le-ai făcut întru ascuns, ele Tie nu-ți sunt ascunse, și nici ființa mea⁵ în străfundurile pământului;

16 eram în devenire, Tu m'ai văzut întrег⁶; în cartea Ta toți oamenii vor fi scriși: ei ziua se urzesc, dar nimeni printre ei⁷.

17 Dar mie, Dumnezeule, în mare cinstire mi-au fost prietenii Tăi, puternice foarte li s'au făcut stăpânirile⁸.

18 Eu îi voi număra, ei mai mult decât nisipul se vor înmulții; m'am trezit, și încă sunt cu Tine.

19 O, de i-ai ucide pe păcătoși, Dumnezeule! Voi, bărbați ai vărsării de sânge, îndepărtați-vă de mine,

20 că'n gândurile voastre nu-i decât gâlcceavă; cetățile Tale zadarnic le vor lúa.

21 Oare nu i-am urât eu, Doamne, pe cei ce Te urăsc? oare nu m'am topit eu din pricina vrăjmașilor Tăi?:

22 Cu ură desăvârșită i-am urât, dușmanii mei i-am socotit⁹.

⁵Foarte exact: „substanța mea”.

⁶Literal: „Ochii Tăi mi-au văzut ființa când ea era încă neterminată”. Imaginea este aceea a unui artist care-și lucrează opera având în minte forma ei desăvârșită.

⁷Deși omul se alcătuiește în timpul zilei, adică în evidențele exterioare, nici un om nu e martorul devenirii sale intime, căci în omul lăuntric lucrează doar mâna lui Dumnezeu.

⁸Sf. Grigorie cel Mare: Spusa psalmistului se conjugă cu aceea a Evangelistului: „Celor căți L-au primit, care cred întru numele Lui, le-a dat putere să devină fii ai lui Dumnezeu” (In 1, 12). În timp ce sfintii sunt văzuți în suferințe și'n umilință, ființa lor lăuntrică făurește regate cerești.

⁹Marcu Ascetul: Dușmanii lui Dumnezeu sunt gândurile rele, cele ce-l împiedică pe om să-I facă voia, cele ce-l amăgesc prin patimi și-i închid calea spre mântuire. Evagrie Ponticul: Cu ură desăvârșită îi urăște pe vrăjmași acela care nu păcătuiește nici cu fapta, nici cu gândul, adică acela care stă sub semnul celei mai mari și celei dintâi nepătimiri.

²³ Pune-mă la'ncercare, Dumnezeule, și cunoaște-mi inima: cercetează-mă și cunoaște-mi cărările

²⁴ și vezi dacă'n mine își are neleguirea vreo cale; călăuzește-mă Tu pe calea cea veșnică.

139

PSALMUL 139 Pentru sfârșit. Un psalm al lui David.

¹ Scapă-mă, Doamne, de omul rău¹, izbăvește-mă de bărbatul nedrept,

² de cei ce'n inima lor uneltesc nedrepitate și'n toată ziua războaie pun la cale.

³ Limba și-au ascuțit-o precum a șarpele lui; sub buzele lor, venin de aspidă.

⁴ Păzește-mă, Doamne, de mâna păcătosului; scapă-mă de oamenii nedrepți, de cei ce uneltesc să-mi împiedice pașii.

⁵ Cei mândri² mi-au ascuns o cursă, din funii făcut-au laț picioarelor mele, pietre de potincire mi-au pus în cărare.

⁶ Zis-am către Domnul: – Tu ești Dumnezeul meu, pleacă-Ți auzul, Doamne, spre glasul rugăciunii mele!

⁷ Doamne, Doamne, Tu, puterea mântuirii mele, Tu mi-ai umbrit³ capul în zi de război.

⁸ Din pricina poftei mele, Doamne, nu mă da pe mâna păcătosului; sfat au făcut împotrivă-mi, nu mă părăsi, ca nu cumva ei să se umple de trufie.

¹ánthropos ponerós = „om rău”. În traducerile noastre mai vechi și actuale: „Omul viclean”. Vicienia însă e numai o față a răutății.

²Fer. Augustin: Prin expresia „cei mândri”, psalmistul înțelege întregul corp de armată al diavolului (păcatul acestuia fiind mândria).

³Pentru „a umbri” vezi nota de la Ps 90, 4.

⁹ Capul ce li se'nvârte și dezgustul buzelor lor să-i acopere⁴.

¹⁰ Cărbuni aprinși vor cădea peste ei; în foc ii vei arunca, în necazuri pe care să nu le poată duce.

¹¹ Omul limbut nu va călca drept pe pământ, omul rău va fi vânat de rele spre pieire.

¹² Eu știu că Domnul ii va face săracului judecată și sărmanului dreptate;

¹³ iar dreptii vor mărturisi numele Tău, împreună cu fața Ta vor locui cei drepti.

140

PSALMUL 140¹ Un psalm al lui David.

Doamne, strigat-am către Tine, auzimă; ia aminte la glasul rugăciunii mele când strig către Tine.

Să se îndrepte rugăciunea mea cătămâia înaaintea Ta; ridicarea mâinilor mele, jertfă de seară.

Pune, Doamne, strajă gurii mele și ușă de îngrădire împrejurul buzelor mele².

⁴E vorba de gândurile ce se rotesc în mintea păcătosului, pentru ca ele să devină fapte reale prin mijlocirea buzelor. E un ecou al textului din Ps 7, 16: „durerea lui se va întoarce pe capul său, pe creștetul său nedreptatea lui se va coborî”.

¹Psalmii 140 și 141 sunt foarte populare prin aceea că se cântă la începutul vecerniei; „Doamne strigat-am” e un punct de reper tipiconal.

²„Moartea și viața sunt în puterea limbii” (Pr 18, 21). „Pentru orice vorbă deșartă pe care o vor rosti, oamenii vor da socoteală în ziua judecății” (Mt 12, 36). Așadar, pază gurii! „Ușă de îngrădire” sugerează meterezele ce străjuiesc de jur-împrejurul cetății.

4 Să nu abați inima mea spre cuvinte de vicleșug ca să mă dezvinovățesc cu dezvinovățiri în păcate³, cu oameni care lucrează fărădelegea, cu ai căror aleși nu mă voi însotii.

5 Certă-mă-va dreptul cu milă și mă va mustra⁴, dar undelemnul păcătosului să nu ungă capul meu⁵. Că încă și rugăciunea mea este întru bunăvremirelor lor,

6 lângă stâncă înghițită au fost judecătorii lor; auzi-vor graiurile mele, că s'au îndulcit,

7 ca o brazdă de pământ s'au rupt pe pământ, risipită-s'au oasele lor lângă iad.

8 Căci către Tine-s, Doamne, Doamne, ochii mei, în Tine am nădăjduit, sufletul să nu mi-l iezi.

9 Păzește-mă de cursa pe care ei mi-au pus-o, și de pietrele de potincuire ale celor ce lucrează fărădelegea.

10 Cădea-vor în mreaja lor păcătoșii, dar eu deoparte sunt până ce voi trece⁶.

141

PSALMUL 141 Învățătură a lui David, când era el în peșteră,

³Omul are tendință de a-și scuza păcatul prin vorbe meșteșugite, viclene, aruncându-l pe seama altui păcătos ori pe seama împrejurărilor.

⁴Fer. Ieronim: Dacă chemi un doctor și-i arăți rana și el îți va spune că nu-l privește, vei crede despre el că e un om crud, fără inimă. Dacă însă el îți-o cauterizează sau o supune bisturiului și-i stoarce puroiul, atunci vei spune despre el că e un om milos, fiindcă a salvat o viață.

⁵Fer. Augustin: Păcătosul care-ți unge capul este linguitorul ce te laudă fără măsură și trezește-n tine păcatul mândriei. Ferește-te de el!

⁶În timp ce păcătoșii cad în propria lor capcană, eu, însinguratul, cel ce m'am separat de ei, voi trece pe-alături fără s'o ating.

rugându-se.¹

1 Cu glasul meu către Domnul am strigat, cu glasul meu către Domnul m'am rugat.

2 Vărsa-voi înaintea Lui rugăciunea mea, necazul meu înaintea Lui îl voi spune.

3 Când duhul meu se istovea în mine, atunci Tu îmi cunoșteai cărările². În calea aceasta, în care am umblat, ei mi-au ascuns o cursă.

4 Luat-am seama spre dreapta și m'am uitat și nu era nimeni care să mă cunoască³. Fuga mea a luat sfârșit și nu mai e nimeni care să-mi fugărească sufletul.

5 Strigat-am către Tine, Doamne, zisam: – Tu ești nădejdea mea, partea mea ești în pământul celor vii.

6 Ia aminte la rugăciunea mea, că umilit sunt foarte. Izbăvește-mă de cei ce mă prigonesc, că s'au făcut mai tari decât mine.

7 Scoate din temniță sufletul meu, ca să se mărturisească numelui Tău, Doamne; dreptii cu răbdare mă vor aştepta până ce Tu îmi vei da răsplata.

¹Fuga lui David, urmărit de Saul, și ascunderea lui într-o peșteră sunt relatate în 1 Rg 22; aceluia eveniment îi este dedicat și Psalmul 56. El trebuie citit din perspectiva psalmistului refugiat în grătă. Fericitul Ieronim îi acordă însă și o dimensiune simbolică: Saul este diavolul, David este Domnul, peștera e lumea aceasta de acum, a cărei lumină e imperfectă în raport cu aceea a lumii viitoare. Venind să aducă lumină – și pe sine drept Lumină —, Domnul a acceptat să intre în îngustimea acestei lumi și să sufere prigoană.

²Când David nu mai contează pe puterile proprii, Dumnezeu este Acela care îl îndrumă.

³Dușmanii trec pe lângă fugar, dar Dumnezeu lucrează asupra următorilor în aşa fel încât el să le pară un necunoscut oarecare.

142**PSALMUL 142 Un psalm al lui David; când fiul său¹ îl urmărea.**

1 Doamne, auzi rugăciunea mea, întru adevărul Tău ascultă-mi cererea, întru dreptatea Ta auzi-mă!

2 Să nu intri la judecată cu robul Tău, căn fața Ta nimeni din cei vii nu va fi drept.

3 Că vrăjmașul mi-a prigonit sufletul, cu tălpile calcă pe viața mea; așezat- m'a în întuneric ca pe morții cei din veac,

4 și s'a măhnit întru mine duhul meu, întru mine inima mi s'a tulburat.

5 Adusu-mi-am aminte de zilele de odioară, la toate lucrurile Tale am cugetat, la faptele mâinilor Tale am gândit.

6 Spre Tine mi-am întins mâinile; sufletul meu era însetat după Tine ca un pământ fără apă.

7 Degrab auzi-mă, Doamne, duhul meu a slăbit; să nu-Ți întorci fața de la mine, ca să nu mă asemăn celor ce se pogoară în groapă.

8 Fă să aud dimineața mila Ta, că în Tine mi-am pus nădejdea. Fă-mi cunoscută, Doamne, calea pe care voi merge, că la Tine mi-am ridicat sufletul.

9 Scapă-mă de vrăjmașii mei, Doamne, că la Tine am alergat să scap.

10 Învață-mă să fac voia Ta, că Tu ești Dumnezeul meu. Duhul Tău cel bun mă va călăuzi la pământul dreptății.

11 De dragul numelui Tău, Doamne, mă vei via; întru dreptatea Ta îmi vei scoate sufletul din necaz

12 și întru mila Ta îi vei stârpi pe vrăjmașii mei și-i vei nimici pe toți cei ce mi necăjesc sufletul, că eu sunt robul Tău.

143**PSALMUL 143 Al lui David; cu privire la Goliat.¹**

1 Binecuvântat este Domnul, Dumnezeul meu, Cel ce-mi învață mâinile pentru luptă și degetele pentru război².

2 El e Mila mea și Scăparea mea, Ocrotitorul meu și Izbăvitorul meu, Apărătorul meu; în El am nădăduit, în El, Cel ce pe poporul meu sub mine îl suspu-

3 Doamne, ce este omul, că i Te-ai făcut cunoscut? sau fiul omului, că-l iei în seamă?

4 Omul cu deșertăciunea se aseamănă, zilele lui ca umbra trec.

5 Doamne, apleacă cerurile și Te po-goară³; atinge-Te de munți, și ei vor fumeaga.

6 Cu fulger fulgeră-i și risipește-i! Să-gețile Tale trimite-le, și-i vei tulbura.

7 Dintru înălțime trimite-Ți mâna, scoate-mă și izbăvește-mă din ape multe, din mâna fiilor străinilor,

¹Istoria lui David și Goliat e relatată în 1 Rg 17.

²Se știe că David l-a lovit pe Goliat cu prăstia, după care i-a smuls sabia din teacă și i-a tăiat capul. Fericulul Ieronim, interpretând alegoric, spune că diavolul a fost doborât cu propria sa armă.

³Fer. Ieronim: Doamne, Tu nu poți mântui acest lucru nevrednic, care este omul, decât dacă Tu însuți îți asumi nevrednicia lui. Oaia Ta cea rătăcită nu poate fi îngrijită dacă Tu n'o vei purta pe umeri.

¹Fiul său Abesalom.

8 a căror gură deșertăciune a grăit și a căror dreaptă e dreapta nedreptății.

9 Dumnezeule, cântare nouă Îți voi cânta, în psaltire cu zece strune Îți voi cânta, Tie,

10 Celui ce regilor le dai mântuire, Cei-
lui ce pe David, robul Tău, îl mântuiești de sabie rea.

11 Izbăvește-mă și mă scoate din mâna fiilor străinilor, a căror gură deșer-
tăciune a grăit și a căror dreaptă e dreapta nedreptății,

12 ai căror fii sunt ca niște mlădițe adânc răsadite în propria lor tinerețe, ale căror fiice sunt înfrumusețate, împodobite precum un chip în templu.

13 Cămările lor sunt pline, vârsându-se din una în alta; oile lor, cu mulți miei, umplu porțile când ies,

14 boii lor sunt grași, gard căzut nu se află, nici vreo scurgere, nici vreo strigare în ulițele lor.

15 Ei l-au fericit pe poporul care o duce astfel; dar fericit e poporul al cărui Dumnezeu e Domnul.

144

PSALMUL 144 O cântare de laudă a lui David.

1 Pe Tine Te voi înălța, Dumnezeul meu, Împăratul meu, și numele Tău îl voi binecuvânta în veac și în veacul veacului.

2 În toate zilele Te voi binecuvânta și numele Tău îl voi lăuda în veac și în veacul veacului.

3 Mare este Domnul și lăudat foarte și nici o margine nu este măreției Sale¹.

4 Neam după neam vor lăuda lucrurile Tale și puterea Ta o vor vesti;

5 de măreția slavei sfințeniei Tale vor grăi și despre minunile Tale vor povesti

6 și despre puterea înfricoșătoarelor Tale fapte vor istorisi și măreția Ta o vor spune;

7 amintirea multimii bunătății Tale o vor revârsa și de dreptatea Ta se vor bucura.

8 Îndurat și milostiv este Domnul, îndelung-răbdător și mult-milostiv.

9 Domnul bun le este tuturor și îndură-
rile Lui peste toate lucrurile Lui.

10 Să Te laude pe Tine, Doamne, toate lucrurile Tale, și cuviosii Tăi să Te binecuvinteze.

11 Despre slava împărăției Tale vor istorisi și despre stăpânirea Ta vor spune,

12 ca să-i facă pe fiii oamenilor să-Ti cu-
noască stăpânirea și slava măreției împărăției Tale.

13 Împărăția Ta este împărăția tuturor veacurilor și stăpânirea Ta, din neam în neam. Credincios este Domnul față de spusele Sale și sfânt în toate lucrurile Sale.

14 Domnul îi sprijină pe toți cei ce cad și-i ridică pe toți cei prăbușiți.

15 Ochii tuturor nădăjduiesc în Tine, iar Tu le dai hrana la vreme potrivită.

16 Tu mâna Ti-o deschizi și de bunăvoi-
ință saturi tot ce e viu.

17 Drept este Domnul în toate căile Sale și sfânt în toate lucrurile Sale.

nează mai întâi gândindu-se la nemărginirea lui Dumnezeu în toate privințele, la acel ocean nestrăbătut și mult dorit; în al doilea rând, ea se uimește întrebându-se cum a adus El toate lucrurile la existență din nimic".

¹Sf. Maxim Mărturisitorul: „Mintea se minu-

¹⁸ Aproape este Domnul de toți cei care-L cheamă, de toți cei ce intru adevăr Îl cheamă².

¹⁹ Voia celor ce se tem de El o va face și rugăciunea lor o va auzi și El îi va mântui.

²⁰ Domnul îi păzește pe toți cei ce-L iubesc, iar pe toți păcătoșii îi va nimici.

²¹ Gura mea va grăi lauda Domnului; tot ce e trup să binecuvinteze numele Său cel sfânt în veac și în veacul veacului.

lor se vor întoarce, e ziua'n care gândurile lor toate vor pieri.

⁵ Fericit e cel căruia Dumnezeul lui Iacob îi este ajutor, a cărui nădejde e în Domnul Dumnezeul lui,

⁶ Cel ce a făcut cerul și pământul, marea și tot ceea ce se află'n ele; Cel ce păzește adevărul în veac,

⁷ Cel ce face judecată pentru cei năpăstuiți, Cel ce dă hrană celor flămânzi; Domnul îi dezleagă pe cei ferecați în obezi,

⁸ Domnul îi ridică pe cei prăbușiți, Domnul înțelepțește orbii, Domnul îi iubește pe cei drepti,

⁹ Domnul îi păzește pe cei străini; pe orfan și pe văduvă îi va lua asupra Sa⁴, iar calea păcătoșilor o va nimici.

¹⁰ Împărați-va Domnul în veci, Dumnezeul tău, Sioane, în neam și în neam.

145

PSALMUL 145 Aliluia. Al lui Agheu și Zaharia¹.

¹ Suflete al meu, laudă-L pe Domnul!

² Lăuda-voi pe Domnul în viața mea, cântă-voi Dumnezeului meu atât cât voi fi viu.

³ Nu vă încredeți în cei puternici², în fiii oamenilor, în care nu-i nici o mântuire;

⁴ suflarea³ li se va duce, ei în pământul

²Sf. Isaac Sirul: Monahul care a ales calea pustniciei s'a lepădat cu totul de lume și a prefăcut pustia în cetate și sălaș al îngerilor. și pentru că el și-a ales viața îngerească, îngerii îl socotesc ca pe o rudă de-a lor și, trimiși de Dumnezeu, i se apropiie și-i stau la îndemână cu tot ceea ce el are de trebuință, fie în ordinea duhovnicească, fie chiar în cea materială. Lucrul cel mai de preț este acela de a-L chema pe Domnul, dar nu oricum, ci „întru adevăr”.

¹Fer. Augustin: Mențiunea „Al lui Agheu și Zaharia” nu se află în Textul Ebraic, ci numai în Septuaginta. Aceasta, datorită versetului 10, pe care unii exegete îl consideră ca referindu-se la restaurarea Ierusalimului, eveniment care a avut loc în vremea profetilor Agheu și Zaharia.

²Adică în oamenii care dețin putere, ranguri sau demnități înalte.

³pnéuma înseamnă „duh”, „vânt”, dar și „suflare”.

146

PSALMUL 146 Aliluia. Al lui Agheu și Zaharia.

¹ Lăudați-L pe Domnul, că bun lucru este un psalm; dulce să-I fie Dumnezeului nostru lauda.

² Când Domnul va zidi Ierusalimul, El la un loc îi va aduna pe risipitii lui Israel,

³ El, Cel ce-i vindecă pe cei cu inima zdrobită și le leagă la un loc frânturile¹,

⁴analambáno = „a lua un copil în brațe”; „a lua pe cineva asupră-ți”; „a alăpta”; „a face pe cineva ca și cum ar fi al tău”. Sf. Ioan Hrisostom citează acest text în sprijinul ideii că Dumnezeu, în marea Sa milă, nu e doar un simplu sprijinitor al celor nevoiași (îndeosebi orfani și văduvele), ci și un Părinte Care îi adoptă.

¹sýntrimma înseamnă „fractură”.

4 Cel ce numără multimea stelelor și pe toate le cheamă pe nume².

5 Mare este Domnul nostru și mare Îi este tăria și priceperii Sale nu-i este hotar.

6 Domnul îi ia asupra Sa pe cei blânzi, dar pe cei păcătoși până pământ îi smerește.

7 Începeți cântare Domnului prin cântare de laudă, în alături cântați-I Dumnezeului nostru,

8 Celui ce cu nori învelește cerul, Celui ce pregătește ploaie pământului, Celui ce în munți face să răsără iarbă și verdeață spre slujba oamenilor,

9 Celui ce le dă animalelor hrana și puii lor de corb care pe El îl cheamă.

10 Nu în puterea calului îi este vrerea, nici în gleznele omului bunăvoirea.

11 Bunăvoirea Domnului este în cei ce se tem de El și în cei ce nădejdea și-o pun în mila Lui.

147

PSALMUL 147 Aliluia. Al lui Agheu și Zaharia.

1 Laudă-L pe Domnul, Ierusalime, laudă-L pe Dumnezeul tău, Sioane,

2 că El a întărít stâlpii porților Tale, El i-a binecuvântat pe fiii tăi în tine;

3 El, Cel ce pace a pus la hotarele tale și cu fruntea grâului te-a săturat¹,

²Sf. Chiril al Ierusalimului: Ca să-ți dai seama de nemărginirea lui Dumnezeu, încercă mai întâi să-ți ațintești privirea în soare și apoi să-L scrutezi pe Cel ce l-a făcut.

¹Fer. Ieronim: Vedeți că nimic nu consună cu adevărul istoric. Care „stâlpi ai porților”, de vreme ce acestea au fost distruse de dușmani? Care „fii în tine”, de vreme ce Ierusalimul va

4 Cel ce graiul Său i-l trimite pământului – căt de repede aleargă cuvântul Său! –,

5 Cel ce dă zăpadă ca lâna și negura o presără precum cenușa;

6 El gheața și-o azvârle ca pe dumicați – în fața gerului Său cine va sta? –;

7 El cuvântul și-l va trimite și-i va topi, vântul Său va sufla și apele vor curge.

8 Cuvântul Său i-l vestește lui Iacob, îndreptările și judecățile Sale lui Israel.

9 Nu astfel a făcut oricărui neam și nici nu le-a arătat judecățile Sale.

148

PSALMUL 148 Aliluia. Al lui Agheu și Zaharia.

1 Lăudați-L pe Domnul din ceruri, lăudați-L pe El întru cele înalte.

2 Lăudați-L pe El, toti îngerii Lui, lăudați-L pe El, toate puterile Lui.

3 Lăudați-L pe El, soarele și luna, lăudați-L pe El, stelele și lumina.

4 Lăudați-L pe El, cerurile cerurilor, și apa cea mai presus de ceruri;

5 ele să laude numele Domnului, că El a zis și ele s-au ivit¹, El a poruncit și ele s-au zidit;

rămâne ca o casă pustie (Lc 13, 35)? Care „pace la hotare”, de vreme ce prin cetate au trecut războiaie? Care „fruntea grâului”, de vreme ce se știe că Ierusalimul nu are grâu cel mai bun? Toate acestea duc la concluzia că interpretarea textului nu poate fi decât alegorică: „stâlpii” sunt profetii inspirați de Dumnezeu, prin a căror poartă Vechiul Testament intră firesc în cel Nou. Căt despre „fruntea grâului”, Domnul Iisus e bolbul de grâu care a căzut în pământ și ne-a adus nouă roadă multă (cf. In 12, 24).

¹Adică au venit în existență (numai prin Cu-vânt).

6 El le-a aşezat în veac și în veacul veacului: lege a pus, și ea nu se va trece.
 7 Lăudați-L pe Domnul de pe pământ,
 voi, balauri și toate adâncurile,
 8 focul, grindina, zăpada, gheața, su-
 flarea de vifor, voi, cele ce-I îndepliniți
 cuvântul,
 9 munții și dealurile toate, pomii rodi-
 tori și toți cedrii,
 10 fiarele și toate animalele, tărâtoare
 și păsări zburătoare,
 11 regii pământului și toate popoarele,
 mai-marii și toți judecătorii pământu-
 lui,
 12 tinerii și fecioarele, bătrâni cu cei
 mai tineri
 13 să laude numele Domnului, că nu-
 mai numele Lui s'a înălțat; lauda Lui
 e deasupra cerului și a pământului,
 14 și El va înălța fruntea poporului
 Său. Aceasta-i cântare tuturor cuvio-
 șilor Săi, fiilor lui Israel, poporului ce
 se apropie de El.

149

PSALMUL 149 Aliluia.

1 Cântați-I Domnului cântare nouă, la-
 uda Lui în adunarea celor cuvioși¹.
 2 Să se veselească Israel de Cel ce l-a
 făcut și fiii Sionului să se bucure de Îm-
 păratul lor.
 3 Să laude numele Lui în horă²; din
 timpane și din psaltire să-I cânte.

¹Textul original permite și traducerea: „la-
 uda Lui în Biserică sfinților” și se poate referi,
 profetic, fie la Biserică luptătoare, alcătuită din
 creștini, care erau numiți „sfinți” (vezi și în Li-
 turghie: „Sfintele, sfinților!”), fie la Biserică tri-
 umfătoare, cea din cer.

²Grecescul horós înseamnă „dans”. Evreii

4 Că binevoiește Domnul întru poporul
 Său și-i va înălța pe cei blânzi întru
 mânduire.
 5 Lăuda-se-vor cuvioșii întru slavă și'n
 așternuturile lor se vor bucura.
 6 Laudele'nalte ale lui Dumnezeu fi-vor
 în gura lor și săbii cu două tăișuri în
 mâinile lor,
 7 ca să facă răzbunare printre păgâni
 și pedepse printre popoare,
 8 ca să-i lege pe regii lor în obezi și pe
 boierii lor în cătușe de fier,
 9 ca să facă printre ei judecată scrisă³;
 aceasta va fi slava pentru toți cuvioșii
 Lui.

150

PSALMUL 150 Aliluia.

1 Lăudați-L pe Dumnezeu întru sfinții
 Lui, lăudați-L întru tăria puterii Lui.
 2 Lăudați-L întru puterile Lui, lăudați-
 L după mulțimea slavei Lui.
 3 Lăudați-L în glas de trâmbiță,
 lăudați-L în psaltire și'n alăută.
 4 Lăudați-L în timpane și în horă,
 lăudați-L în strune și în flaute¹.
 5 Lăudați-L în țimbale bine răsună-
 toare, lăudați-L în țimbale de strigare.

obișnuiau să-L laude pe Dumnezeu nu numai prin rugăciuni, cântări, procesiuni cu bătăi din palme și instrumente muzicale, dar și prin jocuri. În Biserică Etiopiei se păstrează și se practică până astăzi „dansurile dăvidice”.

³Literatura ascetică răsăriteană transferă acest text în aria „războiului nevăzut”, unde lupta împotriva păcatelor nu cunoaște cruce.

¹Literal: „organe”, adică orice fel de instru-
 mente muzicale. În Ps 136, 2 a fost tradus prin
 „harpe”. Aici vecinătatea cuvântului „strune”
 (instrumente cu coarde) solicită categoria instru-
 mentelor de suflat (altele decât trâmbița).

6 Toată suflarea să-L laude pe Domnul!
Aliluia!

151

PSALMUL 151 Psalmul acesta a fost scris de David cu propria sa mâna, deși nu se numără printre cei o sută cincizeci. Alcătuit la vremea când el se afla în luptă cu Goliat¹.

¹ Cel mai mic eram între frații mei și cel mai Tânăr în casa tatălui meu; eu păstoream oile tatălui meu².

² Mâinile mele au făcut o harpă și degetele mele au alcătuit o psaltire.

³ Și cine-I va vesti Domnului meu? Însuși Domnul, El Însuși va auzi.

⁴ El l-a trimis pe îngerul Său și de la oile tatălui meu m'a luat și cu untelemlnul ungerii Sale m'a uns.

⁵ Frații mei erau buni și mari, dar nu intru ei a binevoit Domnul³.

¹ Acest psalm trece drept necanonic. El se află inclus în Septuaginta (extranumerar), dar nu și în Versiunea Ebraică.

² Îndeletnicirea, alegerea și ungerea lui David sunt relatate în 1 Rg 16, 11-13.

³ Sf. Ioan Hrisostom: Aceasta e paradoxul pe care Dumnezeu îl introduce în istorie, răsturnând ordinea logică a oamenilor și instaurând propria Sa rațiune. Numai așa vom putea priupe și spusele Apostolului: „Pe cele disprețuite le-a ales Dumnezeu, pe cele ce nu sunt, ca să le facă de nimic pe cele ce sunt” (1 Co 1, 28). Ce se înțelege prin „cele ce nu sunt”? Persoanele socotite „de nimic” din pricina că ele, în ordinea socială, sunt insignificante, dar prin care Dumnezeu își arată puterea de a răsturna valorile și de a le reașeza după criterii care sunt numai ale Lui. În acest sens va spune iarăși Pavel: „Mă voi lăuda mai degrabă ntru slăbiciunile mele, pentru că ntru mine să locuască puterea lui Hristos” (2 Co 12, 9).

6 Ieșit-am să stau față'n față cu străinul, și el m'a blestemat cu idolii lui. Dar eu, smulgându-i sabia, i-am tăiat capul

7 și am îndepărtat ocara de la fiii lui Israel.

Proverbele lui Solomon

1

Cum se dobândește și se pierde înțelepciunea.

1 Proverbele lui Solomon, fiul lui David, cel ce a domnit în Israel:

2 Pentru a cunoaște înțelepciunea și învățătura¹, pentru a înțelege spusele adânci,

3 pentru a dezveli învăluirile cuvintelor, pentru a pricepe dreptatea, adevărul și a-i face judecății dreptar,

4 pentru a le da celor simpli² istețime³ și celor tineri pricepere⁴ și cugetare;

5 – pe acestea auzindu-le, înțeleptul mai înțelesc va fi, iar cel grijuliu⁵ duh de cărmuire va dobânde –

¹ „Învățătura” traduce sensul restrâns al cuvântului paidéia care înseamnă, îndeosebi, educarea sau instruirea copiilor, formarea lor prin cultură; aşadar, un sens pedagogic. De altfel, terminologia pedagogică nu va lipsi din Proverbe.

² Literal: „celor lipsiți de răutate”. Aici însă cuvântul akakós are sensul de „simplu” (necomplițat, ingenuu, naiv, candid).

³ Adică însușirea de a pricepe din experiență (nu din studiu).

⁴ **aésthesia** exprimă facultatea de a percepă în primul rând prin simțuri și în al doilea rând prin inteligență; conștientizare; pricepere. În Iș 28, 3 se vorbește de un duh al priceperii (**pneúmatos aisthéseos**) dăruit de Dumnezeu celor înțelepți.

⁵ = atent la ce face; prudent; înțelept; circumspect.

6 pentru a cunoaște vorba cu tâlc și cuvântul neguros și spusele înțeleptilor și ghicatorile lor:

7 Începutul înțelepciunii e frica de Dumnezeu⁶, iar cunoașterea e bună pentru toți cei ce o săvârșesc; evlavia față de Dumnezeu e începutul priceperii, iar cei necredincioși defaimă înțelepciunea și învățătura.

8 Ascultă, fiule, învățătura tatălui tău și nu lepăda rânduielile maicii tale;

9 căci cunună de daruri vei primi pe creștet și lanț de aur împrejurul grumazului.

10 Fiule, să nu te amăgească necredincioșii, nici să le faci pe voie, chiar de te vor ruga, zicând:

⁶ Textual: „frica lui Dumnezeu”. Acest genitiv însă nu înseamnă cătuși de puțin că frica ar fi o însușire a lui Dumnezeu, ci caracterul ei exceptional, superlativ, aşa cum este „omul lui Dumnezeu”. Despărțind-o de frica obișnuită, comună, care pune sufletul în dezordine, Sf. Grigorie Sinaitul o definește drept „veselie cu cutremur și cu multe lacrimi, când harul măngâie sufletul”. Monahul Calist și Monahul Ignatie Xanthopol împart frica de Dumnezeu în două categorii: aceea a înțepătorilor, ilustrată prin texte din Pr 1, 7; Ps 33, 11; Sir 2, 7; 2, 16, dar și prin spusele Cuviosului Isaac Sirul: frica de Dumnezeu și începutul virtuții și rodul credinței; a doua categorie, a celor cu viață duhovnicească îmbunătățită, este ilustrată de Ps 111, 1; Ps 127, 4 și Pr 10, 30, iar Sf. Petru Damaschin o atribuie celor aproape de desăvârșire duhovnicească: ea iubește virtutea și se teme de schimbare. T. M.: „Frica de Dumnezeu este începutul (principiul) cunoașterii”.

11 „Vino cu noi, fă-te cu noi tovarăș-de-drum⁷ și cu vicleșug să-l băgăm în pământ pe omul cel drept,

12 de viu să-l înghițim, aşa cum face iadul, și amintirea lui de pe pământ s'o stingem;

13 să punem mâna pe strânsura lui cea de mult preț și casele să ni le umplem de pradă;

14 partea ta să ne-o pui nouă la mijloc și toți să avem o singură pungă, obștească, și-o singură cămară să ne fie”;

15 nu-ți face din ei tovarăși de drum, ci abate-ți piciorul de la cărările lor;

16 că picioarele lor spre răutate aleargă și grabnice sunt spre vârsare de sânge;

17 – că'n zadar se'ntinde lațul când pasarea îl vede⁸ –;

18 că părtașii la ucidere își pun deoarce răul; căci răul e al nelegiuitorului care dărâmă.

19 Așa le va merge tuturor celor uniți în fărădelege, căci cu necredința lor își alungă sufletul.

20 Înțelepciunea prin răspântii își înaltă glasul și pe ulițe vorbește deschis,

21 pe coamele zidurilor își face vestirea, la porțile celor puternici se aşază și la porțile cetății cu îndrăznire grăiește:

22 – Atâtă timp cât nevinovații vor ține de mână dreptatea, ei nu vor fi rușinați; dar nemintoșii poftitorii de batjocură, necredincioși făcându-se, au urât pricoperea

23 și vinovații s-au făcut spre mustăcă. Iată, graiul suflării mele cloicotitor se face pentru voi și am să vă învăț cuvintele mele.

24 Că am strigat și nu m'ați ascultat, și v'am întins cuvinte și nu ați luat aminte;

25 ci sfaturile mele le-ați defăimat și mustrările mele nu le-ați luat în seamă.

26 De aceea și eu voi râde la nimicirea voastră și mă voi veseli când vă va veni pieirea

27 și când fără de veste va da peste voi huietul și când ca un vifor se va'ntâmpla surparea sau când vor da peste voi necaz și împresurare, sau când cu vuiet veți pieri.

28 Atunci voi mă veți chema și eu nu voi auzi, cei răi mă vor căuta și nu vor da de mine;

29 pentru că ei au urât înțelepciunea, iar frica de Dumnezeu nu și-au ales-o,

30 nici la sfaturile mele n'au vrut să ia aminte, iar mustrările mele le-au batjocorit.

31 De aceea mâncă-vor ei din roadele purtării lor și de necurăția lor vor fi sătui;

32 strâmbătatea făcută pruncilor îi va ucide și proba de foc⁹ îi va nimici pe cei necurați.

33 Dar cel ce mă ascultă intru nădejde va sălășlui și fără spaimă răului va avea odihnă.

2

Înțelepciunea se descoperă și se învață.

⁷„Proba de foc”: cercetare amănunțită, exhaustivă, la capătul căreia se rostesc probele zdruitoare asupra vinovăției.

⁸Textual: „fi părtaș de sânge”.

⁸Verset corectat aici după T. M.

¹ Fiule, dacă tu vei primi graiurile mele și dacă din poruncile mele îți vei face comoară,¹

² dacă auzul tău va asculta înțelepciunea, dacă inima tăi-o vei lipi de cunoaștere

³ și fiului tău i-o vei îmbia spre învățătură; dacă tu vei chema înțelepciunea, dacă vocea ta i-o vei împrumuta cunoașterii și nfrigurat cu mare glas vei căuta priceperea

⁴ și după ea vei scormoni cum cauți ar-gintul și întru adânc o vei scruta ca pe o comoară,

⁵ atunci vei cunoaște frica de Domnul și cunoașterea lui Dumnezeu o vei afla.

⁶ Căci Domnul este Cel ce dă înțelepciunea și din El² izvorăsc înțelegerea și cunoașterea;

⁷ El comoară le agonisește celor ce conduc spre mântuire și le ocrotește drumul,

⁸ ca să păzească El calea celor ce merg după dreptate și să păzească drumul celor ce se tem de El.

⁹ Atunci vei cunoaște dreptatea și judecata și călăuză le vei fi tuturor pe drumul cel bun.

¹⁰ Că dacă n' cugetul tău va veni înțelepciunea și dacă priceperea î se va părea bună sufletului tău,

¹¹ atunci sfatul cel bun te va păzi și cugetul cel drept te va apăra,

¹² ca să fii tu izbăvit de calea cea rea și de omul al cărui cuvânt nu poate fi crezut.

¹ Literal: „dacă poruncile mele îți le vei ascunde”, în sensul că ele se cer păstrate cu grijă, în taină, ca o comoară.

² Literal: „de la fața Lui”; cuvântul prósopon = „față” înseamnă și „persoană”.

¹³ O, cei ce părăsesc căile cele drepte ca să meargă în căile întunericului!,

¹⁴ cei ce se bucură de rău și se veselesc de dezmațul nebun,

¹⁵ ale căror cărări sunt întortocheate și ale căror umblete sunt strâmbă:

¹⁶ Aceia te vor îndepărta de la calea cea dreaptă și te vor înstrăina de gândul cel bun.

¹⁷ Fiule, să nu te apuce sfatul cel rău al celui ce părăsește învățatura tinereților și uită făgăduința lui Dumnezeu;

¹⁸ că acela și-a pus casa în vecinătatea morții, iar cărările lui cu muritorii merg pe lângă iad;

¹⁹ nici unul din cei ce merg pe ele nu se mai întoarce, nici va da peste cărări drepte, fiindcă sorocul vieții nu-l va mai apuca;

²⁰ că dacă ei ar fi umblat pe căi bune, ar fi dat peste cărările cele netede ale dreptății;

²¹ fiindcă cei buni vor locui pământul și cei lipsiți de răutate vor rămâne pe el;

²² dar căile necredincioșilor vor pieri de pe pământ și neleguiiții vor fi alungați de pe el.

3

Îndemn la fapte bune. Lauda înțelepciunii.

¹ Fiule, rânduielile mele nu le uita, iar inima ta să păzească spusele mele,

² că lungime de zile și ani de viață și pace îți se vor adăuga.

³ Milostenia și credința să nu-ți lipsească; prin-de-țile de grumaz, scrie-țile pe lespedea inimii și vei afla har

4 și vei gândi ceea ce e bun în fața Domnului și a oamenilor.

5 Nădăduiește cu toată inima în Dumnezeu, iar cu înțelepciunea ta nu te semeti:

6 cunoaște-o în toate purtările tale pentru ca ea să-ți îndrepte calea.

7 Să nu fii înțeles de dragul ochilor tăi,¹ ci teme-te de Dumnezeu și ferește-te de tot răul;

8 atunci va fi vindecare trupului tău și odihnă oaselor tale.

9 Pe Domnul cinstește-L din ostenelile tale cele drepte și adu-I prinos din cele ce-ți sunt roade ale dreptății,²

10 pentru ca astfel hambarele tale să se umple de grâu și din teascurile tale să se reverse vinul.

11 Fiule, nu disprețui certarea Domnului, nici nu te descuraja atunci când El te muștră;

12 căci Domnul îl ceartă pe cel pe care-l iubește și-l bate pe fiul căruia-i poartă de grija.³

13 Fericit e omul care aflat înțelepciunea și muritorul care a cunoscut știința;⁴

¹ Literal: „Să nu fii înțeles doar în sinea ta”, cu alte cuvinte, dobândirea înțelepciunii nu e scop în sine, ci instrumentul prin care omul poate deveni mai bun.

² Orice jertfă (pârgă, prinos, milostenie, binefacere) se cere adusă numai din ceea ce omul a dobândit pe cale cinstită; cu banul de furat nu se poate face pomană.

³ Asprimea este o componentă (nedorită, dar necesară) a pedagogiei cu care părinții își educă și instruiesc odraslele. Verbul paidévo înseamnă „a crește un copil”, „a-i da educație și învățatură”, dar și „a pedepsii”, „a certa”.

⁴ Ca și în multe alte cazuri din Cartea Proverbelor, termeni ca „înțelepciune”, „știință”, „pricepere”, „cunoaștere”, „cugetare” au sensuri foarte apropiate, aşa încât nu întotdeauna se pot face

14 că mai bine e să negustorești cu ea decât cu vistierii de aur și argint;

15 mai scumpă e ea decât nestematele; împotriva ei nimic din ce e rău nu poate sta; ea îi se descoperă tuturor celor ce îi se apropie și nimic din ce e scump nu-i este deopotrivă.

16 În dreapta ei stau îndelunga’nzilire și anii vieții, în stânga ei stau bogăția și slava;⁵ din gura ei se rostește dreptatea, ea legea și mila pe limbă le poartă.

17 Căile ei sunt căi bune și toate cărările ei sunt în pace;

18 tuturor celor ce se lipesc de ea le este pom de viață, iar cei ce se reazemă pe ea sunt ca și cum L-ar avea temelie pe Domnul.

19 Cu înțelepciunea a întemeiat Dumnezeu pământul și întru lucrarea minții⁶ a întărit cerurile;

20 întru priceperea Lui s’au deschis adâncurile și norii au izvorât apă⁷.

21 Fiule, nu scăpa din vedere: păzește-mi sfatul și cugetarea,

22 pentru ca viu să-ți fie sufletul⁸ și har să fie’mprejurul grumazului tău; și distinctii clare, mai ales atunci când ele sunt folosite în construcția stilistică numită „paralellism sinonimic”. În cazul de față, „înțelepciunea” (sofia) și „știință” (frônesis) sunt tratate drept sinonime, și așa se explică de ce textul care urmează folosește un singular.

⁵Sf. Maxim Mărturisitorul, gândindu-L pe Dumnezeu ca vistiernic al înțelepciunii divine, crede că în dreapta Lui stau „cei ce au primit cunoștința imaterială a celor inteligibile, liberă de închipuirile sensibile”, iar de-a stânga, „cei ce au dobândit contemplația naturală prin duh, împreună cu înțelegerea cucernică a judecăților”.

⁶ „lucrarea minții” = rațiunea (de unde, caracterul rațional al creației).

⁷E vorba de apele ce țâșnesc din pământ (prin deschiderea adâncurilor) și de acelea ale ploilor.

⁸T. M.: „ele vor fi viață pentru sufletul tău”. Pentru expresia „suflet viu” vezi Fc 2, 7 și Ps 118, 175.

vindecare va fi trupului tău și purtare de grijă oaselor tale;

²³ pentru ca, sperând, întru nădejde să umbli în toate căile tale și pentru ca piciorul tău să nu se poticnească.

²⁴ De te vei așeza, fără de frică vei fi; de vei adormi, dulce-ți va fi somnul.

²⁵ Nu te vei teme de frica ce vine năprăsnic, nici de năvălirile necredincioșilor din preajmă.

²⁶ Că Domnul va fi deasupra tuturor căilor tale și piciorul ți-l va sprăjini ca să nu te'mpiedici.

²⁷ Nu te da în lături de la a-i face bine celui lipsit atunci când mâna ta poate să ajute.

²⁸ Nu zice: „Acum du-te, mai vino mâine și-ți voi da” atunci când tu poți face binele, că nu știi ce va aduce ziua următoare.

²⁹ Nu unelti lucruri rele împotriva prietenului tău care vine de oareunde și și-a pus în tine nădejdea.

³⁰ Împotriva omului să nu-ți placă vrajba fără pricină, ca nu cumva răul să se întoarcă spre tine.

³¹ Nu-ți agonisi numele rău al oamenilor răi, nici nu râvni la căile acestora;

³² fiindcă necurat este tot nelegiuțitul înaintea Domnului; el nu se adună laolaltă cu cei drepti.

³³ În casele necredincioșilor e blestemul lui Dumnezeu, dar curțile celor drepti se binecuvintează.

³⁴ Domnul le stă'mpotrivă celor mândri, dar celor smeriți le dă har.

³⁵ Cei înțelepți vor moșteni mărire, iar cei necredincioși își vor stârni ocară.

4

Înțelepciunea împotriva păcatului.

¹ Ascultați, fiilor, învățatura unui părinte și siliți-vă să cunoașteți cugetarea;

² că bun dar vă dăruiesc eu vouă, legea mea să n'o lăsați deoparte.

³ Că și eu i-am fost tatălui meu fiu ascultător și drag am fost în fața mamei mele,

⁴ celor ce mă învățau, zicând: „Lipească-se cuvintele noastre de inima ta,

⁵ păzește poruncile, nu le da uitării, nici nu trece cu vederea graiul gurii mele, nici nu-l părăsi, ține-ți-l în față.

⁶ Câștigă-ți înțelepciune, câștigă-ți cunoaștere; n'o părăsi, și ea se va ține de tine; iubește-o, și ea te va păzi.

⁷ Începutul înțelepciunii este a-ți câștiga înțelepciunea, și'n tot câștigul tău câștigă cunoaștere:

⁸ primește-o, cuprinde-o, și ea te va înălța; cinsteste-o, pentru ca și ea să te cuprindă,

⁹ pentru ca să-i dea capului tău cunună de daruri și cunună de mângâieri să te acopere”.¹

¹⁰ Asculta, fiule, și primește cuvintele mele și anii vieții tale se vor înmulți pentru ca multe să devină și căile vieții tale.

¹¹ Că eu te învăț căile înțelepciunii și pe drepte cărări te călăuzesc:

¹Versetele 5-9 sunt realcătuite aici într'o redactare căt mai unitară, atât după LXX, căt și după T. M., în aşa fel încât înțelesul să apară căt mai limpede.

¹² dacă mergi, pașii tăi nu se vor poticni, dacă alergi, nu vei osteni.

¹³ Ține-te de învățătura mea, n'o părăsi, ci păstreză-ți-o pentru viața ta.

¹⁴ În căile necredincioșilor nu merge, nici să râvnești căile neleguiților;

¹⁵ în oricare loc li se adună tabăra, nu te duce acolo, fugi, îndepărtează-te;

¹⁶ că ei nu adorm dacă nu fac rău, le fuge somnul și nu pot adormi;

¹⁷ că ei cu bucatele necurăției se hrănesc și cu vinul fărădelegii se îmbată.

¹⁸ Căile drepților întocmai ca lumina luminează, merg înainte și lumină răspândesc până'n plinul zilei.

¹⁹ Căile necredincioșilor însă sunt întunecate, ei nici nu știu cum se împiedică.

²⁰ Fiule, ia aminte la graiurile mele, de cuvintele mele alătură-ți auzul;

²¹ păzește-le în inima ta pentru ca izvoarele tale să nu scadă.

²² Că ele viață sunt tuturor celor ce le află și vindecare fiecăruui trup.

²³ Cu vechere'ntreagă păzește-ți inima, căci din aceasta pornesc țâșnirile vietii.

²⁴ Îndepărtează de la tine grăirea întortocheată, iar buzele nedrepte împinge-le departe.

²⁵ Ochii tăi drept să caute, iar genele tale drept să clipeasă.

²⁶ Umblete drepte fă-le picioarelor tale, căile tale îndreaptă-le.

²⁷ Să nu te abați nici la dreapta, nici la stânga, ci doar de la calea cea rea abate-ți piciorul.

²⁸ Căci căile cele de-a dreapta le știe Domnul, iar cele de-a stânga sunt pizeșe.

²⁹ Că El drepte va face umbletele tale, iar călătoriile tale în pace le va călăuzi.²

5

Ferește-te de desfrânare, iubește curăția!

¹ Fiule, ia aminte la înțelepciunea mea, spre cuvintele mele apleacă-ți auzul,

² ca să-ți păzești cugetul bun; eu din priceperea buzelor îți poruncesc.

³ Nu lua aminte la femeia vicleană; că din buzele femeii desfrâname picură mire care până la o vreme îți îndulceaște gâtlejul,

⁴ dar pe care mai târziu o vei găsi mai amără decât fieraș și mai ascuțită de căt sabia cu două tăișuri.

⁵ Că nebunia își face picioare ce se coboară spre ea cu moarte de iad,

⁶ iar urmele ei sunt nestatornice, că ea nu pe căile vietii umblă și alergările ei sunt rătăcitoare: încotro, nici ea nu știe unde.

⁷ Așadar, fiule, ascultă-mă pe mine și să nu-mi faci cuvintele deșarte.

⁸ Calea fă-ți-o cât mai departe de ea și de ușile casei ei să nu te apropii,

⁹ ca să nu-ți dai viața pe mâna altora și traiul tău pe seama celor ce nu se îndură,

¹⁰ ca nu cumva străinii să-și facă saț din avereala ta și rodul ostenelelor tale să intre în casă străină.

¹¹ Că pe urmă o să-ți pară rău, atunci când carneală trupului tău se va topi

²Versetele 28 și 29 sunt proprii Septuagintei; ediția Rahlfs le numerotează cu 27a și 27b.

¹² și când vei zice: – O, cum de-am urât eu învățatura și cum de-a ocolit inima mea mustările?

¹³ N'am ascultat de glasul celui ce mă certă și spre cel ce mă învăță nu mi-am plecat auzul;

¹⁴ pentru atât de puțin m'am copleșit de tot răul, în chiar mijlocul soborului și al adunării.

¹⁵ Fiule, bea apă din propriile tale vase și din izvorul propriilor tale fântâni.¹

¹⁶ Din izvorul tău să ţi se reverse apele și pe ulițele tale apele tale să umble;

¹⁷ să-ți fie ele doar singur ție avere și nici un străin să nu-ți fie părtăș.

¹⁸ Al tău să fie izvorul apei tale și cu femeia tinereților tale să te veselești,

¹⁹ cu ea, căprioară iubitoare, cerboaică plină de haruri, cu ea să-ți petreci și o ta să fie ea socotită și cu tine să fie în toată vremea; pentru că de iubirea ei inconjurându-te, aşa te vei înmulțit.

²⁰ Nu-ți pierde vremea cu cea străină, nici nu te lăsa cuprins de brațe pe care nu le cunoști;

²¹ căci căile omului se află sub ochii lui Dumnezeu, Cel ce ține seamă de toate urmele lui.

²² Fărădelegile sunt cele ce-l vânează pe om și fiecare se leagă cu lanțurile păcatelor sale;

²³ unul ca acesta moare cu cei neșcoliți și de multimea bunurilor lui s'a lepădat și din pricina nebuniei a pierit.

¹Sf. Maxim Mărturisitorul: „Cel ce a învățat să sape, prin fapte și contemplație, fântânilor virtuții și ale cunoașterii de sine, asemenea patriarhilor, îl va afla înlăuntru pe Hristos, izvorul vieții, din care ne îndeamnă Înțelepciunea să bem”.

6

Împotriva chezăsiei. Îndemn la muncă și la viață curată.

¹ Fiule, de te vei pune chezaș pentru prietenul tău, cu vrăjmașul tău ai bătut palma;¹

² căci buzele omului sunt cursă tare împotrivă-i și'n ea se prende cu vorbele propriei sale guri.

³ Fă, fiule, ceea ce-ți poruncesc eu, și te vei mântui – că de dragul prietenului tău te vei da pe mâna celor răi –, nu te lăsa, stârnește-l și pe prietenul pentru care te-ai pus chezaș;

⁴ să nu dai somn ochilor tăi și nici genelor tale dormitare,

⁵ ca să scapi ca o căprioară din cursă și ca o pasăre din lat.

⁶ Mergi la furnică, leneșule! Sârguiește văzându-i deprinderile și fii mai înțelept decât ea!

⁷ Că aceea, fără să lucreze pământul, fără să aibă pe cineva s'o îndemne și fără să fie sub oarecare stăpân,

⁸ își pregătește vara hrană și belșug de strânsură la vremea secerișului. Sau mergi la albină și vezi cât e de harnică și cât de curat îi este lucrul; de ostenelele ei se folosesc, spre sănătate, regii și oamenii simpli; ea de către toți e iubită și läudată; cu toate că puterile-i sunt slabe, ea stă în frunte prin aceea că a cinstit înțelepciunea.

⁹ Până când, leneșule, vei sta culcat? și când te vei scula din somn?

¹Chezășia (garanția, răspunderea pentru cineva) era o veche practică la Evrei (vezi Fc 43, 9), dar înțeleptul nu o recomandă, din cauză că, foarte adesea, beneficiarul abuzează de încrederea celui ce s'a oferit să garanteze.

10 Puțin somn, puțină sedere, puțină dormitare, puțin să stai cu mâinile în sân,

11 și ca un rău călător îți va veni sărăcia și ca un bun alergător, lipsa.

12 Dar dacă nu vei fi leneș, atunci ca un izvor îți va veni secerișul, iar sărăcia ca un rău alergător va fugi de tine.

13 Omul fără minte și fără lege umblă în căi rele; el face semne cu ochiul, bate din picior și învață amenințând cu degetul;

14 inimă îndărătnică, el în toată vremea meșterește răul: unul ca acela gâlceavă stârnește prin cetate.

15 De aceea, năprasnic îi va veni pielea, fără de veste va fi tăiat și sfârâmat de istov.

16 Că el se bucură de tot ceea ce Domnul urăște și de aceea va fi sfârâmat, pentru necurăția sufletului:²

17 Ochiul semețului, limba nedreaptă, mâinile ce varsă sânge nevinovat,

18 inima ce meșterește gânduri rele, picioarele grabnice în a face răul,

19 mărturia strâmbă care ațăță minciuna și scornitorul de certuri între frați.

20 Fiule, păzește legile tatălui tău și nu lepăda rânduielile maicii tale;

21 ține-le pururea lipite de sufletul tău și'n jurul grumazului tău înfășurate;

22 când umbli, călăuză să-ți fie; când dormi, să te păzească, iar când te scoli, să stea de vorbă cu tine.

23 Că porunca legii este sfeșnic și lumină și drum în viață și mustrare și învățătură,

²T. M.: „Sase sunt lucrurile pe care le urăște Domnul, și șapte care-i sunt nesuferite”. E vorba de viciile enumerate în următoarele șase stihuri.

24 ca să te păzească de femeia cu bărbat și de pâra limbii străine.

25 Să nu te biruiască pofta de frumusețe, nici nu te lăsa vânat de însiși ochii tăi și nici nu te lăsa înșelat de genele ei;

26 că prețul desfrânamei este cât al unei pâini, dar femeia vânează sufletele cinstite ale bărbaților.³

27 Oare va ascunde cineva foc în sân fără să-și ardă hainele?

28 Oare va călca cineva pe jăratice fără să-și ardă picioarele?

29 Aşa-i cu cel ce intră la femeie cu bărbat: tot cel ce se atinge de ea nu va fi fără vină.

30 Nu-i de mirare când cineva e prins furând, că el fură ca să sature un stomac flămând;

31 și dacă-i prins, de șapte ori va plăti și cu toate averile lui se va răscumpăra;

32 dar desfrânatul e lipsit de minte, prință pentru care-și agonisește pieirea sufletului;

33 chinuri și ocară suferă și batjocura lui în veac nu se va șterge.

34 Căci gelozia aprinde mânia bărbatului ei și milă nu-i va fi în ziua răzbunării; nici o răscumpărare nu-i va stinge dușmânia, nici multime de daruri va fi să-l îmblânzească.

7

A te feri de desfrâname.

1 Fiule, păzește-mi cuvintele și din poruncile mele fă-ți un sfat de taină.

³Desfrânamea de profesie se vinde pentru că să trăiască, dar femeia adulteră nu-și urmărește decât poftele.

2 Fiule, cinstește-L pe Domnul și te vei întări și'n afară de El nu te teme de altul.

3 Păzește poruncile mele și vei fi viu, păzește-mi cuvintele ca pe lumina ochilor; pune-ți-le pe degete, înscrie-ți-le pe tăblița inimii.

4 Spune-i înțelepciunii să-ți fie soră, minte cuprinzătoare agonisește-ți,

5 ca să te păzească de femeia necunoscută și vicleană când te amăgește cu daruri de vorbe.

6 Că, dacă'n casa ei se uită pe fereastră'n uliță,

7 și printre feciorii nemintoși îl vede pe unul mai fără minte

8 trecând pe lângă colțul casei

9 și vorbind seara, pe'ntuneric, în linistea și'n negura nopții,

10 atunci femeia îi ieșe înainte arătând ca o desfrânată din cele ce-i fac pe tineri să-și iasă din minți.

11 Că răsfățată este și neastâmpărată, ale cărei picioare nu-s făcute pentru casă;

12 ea, când pe-afară se dezmiardă, când pe la tot colțul uliței pândește,

13 după care se apucă și-l sărută și cu chip nerușinat îi zice:

14 „Am avut de adus o jertfă de pace, astăzi mi-am plinit făgăduințele,¹

15 de aceea ți-am ieșit înainte dorindu-te pe tine, și te-am aflat.

16 Patul mi l-am gătit cu pânzeturi, cu scoarțe din Egipt l-am așternut;

17 așternutul mi l-am stropit cu șofran și casa mea cu scorțisoară.

18 Vino, să ne desfătăm cu iubire până dimineața, vino, și'n dragoste să ne săvălim;

19 că bărbatul meu nu-i acasă, de parte'n cale s'a fost dus,

20 mâinile și le-a încărcat cu bani și după multe zile se va întoarce acasă".

21 Si astfel, cu vorbe multe l-a abătut din drum și cu lațurile buzelor l-a tras după ea,

22 iar el degrabă a urmat-o și iată-l mergând ca un bou la'njunghiere și ca un câine la zgardă

23 sau ca un cerb rănit de o săgeată la fișat, sau ca pasărea ce se grăbește spre laț fără să știe că e vorba de viața ei.

24 Acum, deci, fiule, ascultă-mă și ia aminte la cuvintele gurii mele:

25 Inima ta să nu se abată spre căile ei și'n cărările ei să nu te rătăcești, că ea pe mulți, rănindu-i, i-a nimicit și nenumărați sunt cei pe care i-a ucis.

26 Casa ei e drumul iadului, râpa ce duce la cămările morții.

8

Despre adevărata înțelepciune. Fiul lui Dumnezeu.

1 De aceea, tu vestește înțelepciunea, pentru ca lucrarea minții¹ să-ți dea ascultare;

2 că ea pe culmile cele înalte se află și'n răscrucea cărărilor e aşezată

3 și la porțile celor puternici își are sălaș și la intrările cetăților se laudă²:

¹ „lucrarea minții” = rațunea.

² Se laudă cu voce înaltă, asemenea negustorilor ambulanți care-și strigă marfa.

¹ Seducția începe cu o mască de evlavie. Pentru jertfa de pace vezi Lv cap. 3 și 7.

4 „Oamenilor, pe voi vă rog, și către fiii oamenilor îmi îndrept eu glasul.

5 Voi, cei lipsiți de răutate, cunoașteți iștețimea³, și voi, cei neștiitori, puneti la inimă!

6 Ascultați-mă pe mine, că lucruri de mare preț voi grăi și cuvinte drepte voi scoate din buze.

7 Cerul gurii mele adevărul îl va vesti, fiindcă urâte-mi sunt mie buzele mincinoase.

8 Drepte sunt toate graiurile gurii mele, nimic în ele nu-i strâmb sau încălcit;

9 toate sunt deschise celor ce le înțeleg și drepte celor ce au aflat cunoașterea.

10 Învățătură luați, iar nu argint, și cunoaștere mai mult decât aurul lămurit și pricopere agonisiți mai mult decât aurul curat.

11 Că mai prețioasă e înțelepciunea decât nestematele și nimic din ce e scump nu-i cu ea deopotrivă.

12 Eu, înțelepciunea, sălaș i-am făcut sfatului, eu am chemat ca martori cunoașterea și cugetarea.

13 Frica de Domnul urăște nedreptatea și trufia și mândria și căile viclenilor, iar eu am urât căile încălcite ale celor răi.

14 Ale mele sunt sfatul și temeinicia, a mea e lucrarea minții și a mea e tăria;

15 prin mine domnesc regii și cei puternici scriu dreptatea;

16 prin mine mai-marii devin mai mari și prin mine stăpânii stăpânesc pământul.

17 Eu îi iubesc pe cei ce mă iubesc,⁴ iar cei ce mă caută vor afla har.⁵

18 Ale mele sunt bogăția și slava și bunurile multora și dreptatea.

19 Sporul meu e mai de preț decât aurul și piatra scumpă, căci roadele mele mai bune sunt decât argintul curat.

20 Eu în căile dreptății umblu și'n cărările dreptarelor trăiesc la râscruce

21 ca să împart bunuri celor ce mă iubesc și vistieriile lor să le umplu de bunătăți. Dacă vă voi spune lucrurile ce se întâmplă zilnic, din amintire le voi povesti și pe cele de demult.⁶

22 Domnul m'a zidit⁷ ca început al căilor Sale spre lucrurile Lui;

23 intru'nceput, mai înainte de veci m'a întemeiat, mai înainte de a fi durat pământul

⁴Sf. Simeon Noul Teolog identifică Înțelepciunea în persoana lui Iisus Hristos: „Dacă cineva, pe față sau în ascuns, își întoarce iubirea datatării mirelui Hristos spre pofta vreunui alt lucru și inima lui e ținută de acel lucru, se face urât Mirelui și nevrednic de unirea cu El”.

⁵Cuvântul „har” se află numai în codicii Alexandrinus și Sinaiiticus.

⁶Acste ultime două stihuri sunt proprii Septuagintei. Înțelepciunea are capacitatea de a cuprinde, simultan, particularul și generalul, amănuntul și ansamblul.

⁷Aici și în următoarele șase stihuri sunt folosite trei verbe pentru începutul Înțelepciunii: „a zidi”, „a întemeia”, „a naște”. În limbajul biblic, „a zidi” înseamnă a face ceva elaborat, organizat, bine definit. „A întemeia” este înrudit semantic cu primul, iar ambele se pot referi la Înțelepciune în ipostaza ei de înșușire a lui Dumnezeu, activă mai înainte de orice început și „mai înainte de veci”. Verbul „a naște” susține teza Sfântului Pavel din 1 Co 1, 30, potrivit căruia Înțelepciunea e identificată cu Iisus Hristos, adică cu Cuvântul care „s'a născut din Tatăl mai înainte de toți vecii” (Crezul), Cel ce este „născut, nu făcut”. În Constantinopol, împăratul Justinian își va pune bazilica sub patronajul Sfintei Înțelepciuni (Aghia Sofia).

³Iștețimea: cum anume și când să faci un lucru.

24 și mai înainte de a fi făcut adâncurile, mai înainte ca izvoarele apelor să fi tășnit,

25 mai înainte ca muntele să fi fost sădiți și mai înainte decât toate dealurile, El pe mine m'a născut.

26 Domnul a făcut țări și pământuri nelouite și lumea cea mai'naltă în ceea ce-i sub cer.

27 Când pregătea cerul, eu cu El eram; și când Și-a aşezat tronul deasupra vânturilor,

28 și când a întărît norii cei de sus, și când, ca pe o temelie, punea izvoarele în ceea ce-i sub cer,

29 și când a întărît temeliile pământului

30 eu lângă El eram, una fiind în lucrare,⁸ eu eram aceea în care El Se bucură și'n toate zilele neconenit mă veseleam în fața Lui

31 când El Se vesela desăvârșindu-ne⁹ lumea și intru fiii oamenilor Se vesela.

32 Acum aşadar, fiule, ascultă-mă:

⁸armózo (cuvânt rar, folosit de numai șapte ori în V. T.) înseamnă „a (se) potrivii”, „a (se) adapta”, „a (se) pune de acord”, dar și „a construi”, „a dura”, „a inventa”, precum și „a (se) uni”. Toate aceste sensuri converg către identificarea Înțelepciunii cu Logosul ca părță la creația lumii (In 1, 3), așa cum ni-L descoperă Pavel în 1 Co 1, 30. În Textul Masoretic corespondentul ebraic al lui armózo are un sens foarte neclar, ceea ce-i face pe traducători să oscileze între: „eram lângă El ca un copil drag” (OSTY) și „eram lângă El ca un meșter”, BJ, RSV, TOB. Ediția românească 1936 și următoarele traduc: „eram ca un copil mic alături de El”.

⁹synteléo înseamnă „a împlini (a isprăvi, a completa, a desăvârși) o lucrare”, dar nu singur, ci împreună cu altcineva (syn-teléo). Un argument în plus pentru prezența și împreună lucrarea Logosului în actul creației.

33 Fericit e bărbatul care mă asculta¹⁰

34 și fericit e omul care păzește căile mele, zilnic priveghind la ușile mele, așteptând la pragurile intrărilor mele.

35 Că ieșirile mele sunt ieșiri de viață și [în ele] se pregătește bunăvoie de la Domnul.

36 Dar cei ce păcătuiesc împotriva mea își pângăresc sufletele, iar cei ce mă urăsc pe mine, ei moartea o iubesc”.

9

Înțelepciunea cheamă la prietenie.

1 Înțelepciunea și-a zidit sieși casă și pe șapte stâlpi a întărît-o;¹

2 jertfele și le-a înjunghiat, vinul și l-a dres în pahar și masa și-a pregătit-o;

3 slugile și le-a trimis să facă'naltă strigare la pahar, zicând:

4 „Cel simplu, neînvățat, să treacă pe la mine!” Iar celor nemintoși le-a zis:

5 „Veniți și mâncăți pâinea mea și beți vinul pe care l-am dres pentru voi!

6 Lăsați deoparte nerozia și veți trăi, pentru ca în veac să împărați,² căutați lucrarea mintii,³ ca să puteți trăi, și drept călăuziți-vă înțelegere prin cunoaștere”.

7 Cel care-i ceartă pe cei răi își va atrage dispreț, iar cel care-l mustă pe cel necurat se necinstește pe sine.

¹⁰Stihul acesta nu se află în toți codicii; de aceea el lipsește din cele mai multe versiuni românești.

¹Numărul 7 e simbolul perfecțiunii; în cazul de față, garanția statoriciei și durabilității.

²Stihul acesta e preluat din Codicul Vaticanus și Sinaiiticus.

³= Rațiunea, gândirea rațională.

8 Nu-i mustra pe cei răi, ca să nu te urască; mustră-l pe cel înțelept, și el te va iubi.

9 Deschide-i înțeleptului o cale⁴, și el va fi mai înțelept; învăță-l pe cel drept să cunoască, și el mai multă cunoaștere își va dobândi.

10 Începutul înțelepciunii e frica de Domnul, iar sfatul celor sfinți e cunoașterea; căci a cunoaște legea e datul cugetului bun;

11 că'n acest chip vei trăi mult și anii vietii tale și se vor adăuga.

12 Fiule, dacă ești înțelept pentru tine, înțelept vei fi și pentru vecinii tăi;⁵ dar dacă te dovedești rău, singur îți vei purta răul. Cel ce se reazemă pe minciună, acela păstorește vânturile și tot aşa se ține după păsări zburătoare; fiindcă el a părăsit căile propriei sale vii și osia gospodăriei sale a abătut-o de la drumul cel drept; el umblă prin pustiu fără de apă și prin pământ făcut pentru secetă, și nerodire-și adună cu mâinile.

13 Femeia nemintoasă, obraznică și nerușinată se face că-i lipsește dumicatul,

14 se aşază în ușa casei sale pe un scaun cu fața spre uliță

15 chemându-i pe trecători și pe cei ce merg de-a dreptu'n drumul lor:

16 „Cel care'ntre voi e mai zăbăuc, să treacă pe la mine; iar celor nemintosi le poruncesc, zicând:

17 – Atingeți-vă dulce de pâinea tăinuită și de apă cea dulce a furtului!”

18 Acela nu știe că muritorii acolo mor, lângă ea, și că'n fundul iadului se duc.

⁴= Dă-i înțeleptului o sansă.

⁵T. M.: „Dacă ești înțelept, pentru tine ești”.

19 Tu însă fugi, în preajma ei nu zăbovi, nici nu-ți întoarce ochiul către ea, căci numai aşa vei trece ca printr'o apă care nu te atinge, ca printr'un râu străin vei străbate.

20 Îndepărtează-te de apa străină, nu bea din izvor străin, ca să trăiești mult și anii vietii să îți se adauge!

10

Despre dreptate.

1 Fiul înțelept își înveselesc tatăl, iar fiul nebun își întristează mama.

2 Neleguiuții nu se vor folosi de averi, dar dreptatea va izbăvi din moarte.

3 Domnul nu va ucide cu foame sufletul celui drept, dar viața celor necredincioși o va surpa.

4 Sărăcia îl umilește pe om, dar mâinile celor îndemânatici¹ se îmbogățesc.

5 Fiul școlit va fi înțelept și pe cel neșcolit îl va avea slugă.

6 Fiul grijului scapă de zăduf, dar fiul neleguit² se vatămă în spulberul secerișului.

7 Binecuvântarea Domnului e pe capul celui drept, iar gura necredinciosilor acoperită va fi cu plângere timpurie.

8 Pomenirea dreptilor e cu laude, dar numele necredinciosilor se stinge.

9 Cel înțelept la inimă primește poruncile, dar cel ce nu-și păzește buzele se'impiedică și cade.

¹Literal: „celor bărbați”; celor vânjoși, întreprinzători.

²„Neleguit” aici îl desemnează pe omul care nu are o normă de conduită, criterii de a se conduce în viață; în opozitie cu omul „grijului” (prudent, prevăzător, cu judecată).

- ¹⁰ Cel ce umblă drept, umblă cu încredere, dar cel ce-și strâmbă căile va fi astfel cunoscut.
- ¹¹ Cel ce face semne cu ochi viclean, întristare le adună oamenilor, dar cel ce mustră cu îndrăznire e făcător de pace.
- ¹² Izvor de viață este în mâna dreptului, dar gura necredinciosilor va fi acoperită de nimicnicie.
- ¹³ Ura stârnește gâlceavă, dar iubirea îi acoperă pe toți cei ce nu iubesc gâlceava.
- ¹⁴ Cel ce scoate înțelepciune din buze îl bate cu toiac pe cel lipsit de inimă.
- ¹⁵ Înțelepții își tăinuiesc pricoperea, dar gura celui nesocotit se apropiu de pustuire.
- ¹⁶ Avereua celor bogăți e cetate tare, dar săracia e pustuirea necredinciosilor.³
- ¹⁷ Faptele celor drepti sunt făcătoare de viață; dar roadele necredinciosilor, de păcate.
- ¹⁸ Învățătura păzește dreptele că ale vieții, dar învățătura lipsită de mustrare se rătăcește.
- ¹⁹ Buzele drepte acoperă gâlceava, iar cei ce grăiesc ocări sunt tare lipsiți de minte.
- ²⁰ Din vorba multă nu vei scăpa de păcat, dar cel ce-și reține buzele va fi prevăzător.
- ²¹ Argint lămurit este limba dreptului, dar inima necredinciosului se va stinge.
- ²² Buzele dreptilor știu lucruri înalte, dar cei fără minte mor în săracie.
- ²³ Binecuvântarea Domnului e pe capul dreptului; ea îl îmbogățește, și întristare'n inimă nu i se va adăuga.
- ²⁴ Nebunul face răul râzând, dar înțelepciunea naște în om lucrarea minții.⁴
- ²⁵ Necredinciosul se scufundă'n nimicnicie, dar dorința dreptului e binepriimită.
- ²⁶ Când trece furtuna, necredinciosul pierde, dar dreptul se ferește și pe totdeauna scapă.
- ²⁷ Așa cum agurida strică la dinți și fumul la ochi, întocmai e fărădelegea pentru cei ce o fac.
- ²⁸ Frica de Domnul adaugă zile, dar anii necredinciosilor se vor împuțina.
- ²⁹ Veselia petrece cu dreptii, dar nădejdea necredinciosilor va pieri.
- ³⁰ Frica de Domnul e întărirea cuviosului,⁵ dar prăbușire le vine celor ce să-vârșesc răul.
- ³¹ Dreptul niciodată nu se va clinti, dar necredinciosii nu vor locui pământul.
- ³² Din gura celui drept picură înțelepciune, dar limba nedreptului va pieri.
- ³³ Din buzele oamenilor drepti picură daruri, dar gura necredinciosilor e ticăloasă.

11

Tot despre dreptate.

- ¹ Cântarele înselătoare sunt urâciune'n fața Domnului, dar cumpăna dreaptă îi e bineplăcută.
- ² Oriunde intră trufia, acolo va fi și disprețul, dar gura celor smeriți cugetă înțelepciune.

⁴Lucrarea minții = rațiunea.

⁵În limba originală „cuvios” poate însemna și „sfânt”.

³Bunăstarea materială e pusă pe seama prosperității morale.

3 Când dreptii mor, lasă'n urmă păreri de rău, dar pieirea necredinciosului e grabnică și veselește.

4 În ziua mâniei averile nu vor folosi la nimic, dar dreptatea va izbăvi din moarte.¹

5 Dreptatea nevinovatului îndreaptă căile, dar necredința se prăbușește în nedreptate.

6 Dreptatea oamenilor drepti îi va face liberi, dar neleguiuții se prind în propria lor nimicnicie.

7 La moartea omului drept nu-i pieră și nădejdea, dar lăudăroșenia necredinciosului îl va face să piară.

8 Omul drept scapă din capcană, iar necredinciosul îi ia locul.

9 Gura necredinciosului e un laț pentru cetăteni, dar pricoperea dreptilor aduce spor.

10 În bunăstarea dreptilor înflorește ceteata,

11 dar prin gurile necredinciosilor se surpă.

12 Omul descreierat îi batjocorește pe cetăteni, dar mintosul le aduce liniște.

13 Omul care vorbește'n doi peri dă pe față sfaturi în adunare, dar credinciosul în duh ascunde lucrurile.

14 Cei ce nu au cârmuire cad ca frunzele, dar în sfatul bogat se află mântuire.²

¹Versetul 4, omis în LXX ed. Rahlf's, este preluat din Versiunea Ebraică și se află ca atare în vechile ediții românești. Desigur, o prefigurare a Judecății de Apoi.

²„Să nu credem că ne putem cârmui pe noi însine, ci avem nevoie de ajutor. Frunza e la început totdeauna verde, în creștere, plăcută, apoi se usucă cu încetul și cade; iar la sfârșit e disprețuită, călcată în picioare. Așa și omul necârmuit de cineva: se usucă pe nesimțite și cade și se face

15 Când se adună cu cel drept, omul rău face răul și urăște sunetul temeliei.³

16 Femeia de bunăcuvîntă e slava bărbatului, dar femeia care urăște dreptatea devine tron de necinste. Leneșii nu sunt vrednici să aibă averi, dar cei harnici se reazemă pe bogății.

17 Omul milostiv îi face bine propriului său suflet, dar cel nemilostiv își pierde și trupul.

18 Necredinciosul face lucruri nedrepte, dar seminția dreptilor e răsplata adevărului.

19 Fiul cel drept se naște spre viață, dar prigonirea necredinciosilor sfărșește în moarte.

20 Urâciune în fața Domnului sunt căile strâmbă, dar toți cei neprihăniți în căile lor sunt bineveniți.

21 Cel ce dă mâna întru nedreptate nu va rămâne nepedepsit, dar cel ce seamănă dreptate, răsplăta dreaptă va primi.

22 Frumusețea femeii fără minte e ca cerclul de aur în nările porcului.

23 Orice dorință a omului drept e bună, dar nădejdea necredinciosilor va pieri.

24 Sunt unii care risipesc ce e al lor și fac mai mult și sunt alții care adună ce nu e al lor și sărăcesc.

25 Tot sufletul simplu e binecuvântat, dar omul mâños nu arată bine.

26 Cel ce ține strânsura, pentru păgâni o ține; dar binecuvântare este pe capul celui ce dă.

27 Cel ce plăsmuiește sfaturi bune căută daruri bune, dar pe cel ce caută

rob vrăjmașului. Cât despre expresia: în sfatul bogat se află mântuire, aceasta nu înseamnă că cineva trebuie să se sfătuiască cu fiecare, ci să se sfătuiască în toate” (Avva Dorotei).

³ „Sunetul temeliei”: semnul aşezării stabile.

răul, răul îl va ajunge.

²⁸ Cel ce se încrede în avuție, acela va cădea, dar cel care-i ajută pe cei drepti, acela se va ridica.

²⁹ Cel ce nu se poartă bine cu casa lui, acela va moșteni vânt, iar nebunul va fi sluga înțeleptului.

³⁰ Din roada dreptății crește pomul vietii, dar sufletele neleguiuțiilor vor fi ucise de timpuriu.

³¹ Dacă omul drept abia se mândruiește, atunci necredinciosul și păcătosul unde se vor ivi?

12

Sfaturi folositoare pentru viață.

¹ Cel ce iubește învățătura iubește pri-cerepea, dar cel ce urăște mustrările e nebun.

² Cel ce află har de la Domnul devine mai bun, dar omul neleguit se va trece'n tăcere.

³ Din neleguire nu-și agonisește omul bunăstare, iar rădăcinile dreptilor nu vor fi smulse.

⁴ Femeia virtuoasă îi e cunună bărbatului ei; dar precum viermele în lemn, aşa își nimicește bărbatul femeia care face răul.

⁵ Gândurile celor drepti sunt gânduri drepte, dar necredincioșii născocesc în-selăciuni.

⁶ Cuvintele necredincioșilor sunt în-selătoare, dar gura celor drepti pe aceștia îi va izbăvi.

⁷ Oriîncotro se va întoarce necredinciosul, acolo se va stinge, dar casele¹ celor drepti vor dura.

⁸ Gura cunoșcătorului o laudă omul, dar pe cel împietrit la inimă îl ia în de-râdere.

⁹ Mai bun e omul umil care muncește pentru el decât cel ce se cinstește pe sine și umblă după pâine.

¹⁰ Omului drept îi e milă de animalele lui, dar inima necredincioșilor e lipsită de milă.

¹¹ Cel ce-și lucrează pământul se va îndestula de pâine, dar cei ce umblă după deșertăciuni sunt lipsiți de minte.

¹² Cel ce se veselăște'n petreceri cu vin necinste va lăsa în propria lui fortă-reată.

¹³ Dorințele necredincioșilor sunt rele, dar rădăcinile credincioșilor sunt bine înfirpite.

¹⁴ Păcătosul cade în laț din pricina pă-catelor buzelor sale, dar dreptul scapă din el. Cel ce privește lin va afla milă, dar cel ce se hlizește pe la porți necă-jește suflete.

¹⁵ Din roadele gurii sale se va umple sufletul omului de bunătăți și răsplata buzelor lui i se va da.

¹⁶ În ochii nebunilor, căile lor sunt drepte, dar înțeleptul ascultă de sfatu-ruri.

¹⁷ Nebunul în aceeași zi își arată mânia, dar omul isteț își ascunde dispre-țul.

¹⁸ Omul drept va vesti credința temei-nică, dar mărturia celor nedrepti e în-selătoare.

¹⁹ Sunt unii care, atunci când vorbesc, parcă rănesc cu sabia, dar limbile în-te-lepțiilor vindecă.

¹În limbajul biblic, cuvântul „casă” are dese-ori înțelesul de familie (sau comunitatea tuturor celor ce trăiesc într'o casă — părinți, copii, ser-vitori, sclavi).

²⁰ Buzele adevărate fac mărturia dreaptă, dar martorul grabnic are limbă nedreaptă.

²¹ Vicleșug este în inima celui ce meșterește răul, iar cei ce voiesc pace se vor veseli.

²² Dreptului nu-i place nimic din ceea ce e strâmb, dar cei necredincioși se vor umple de rele.

²³ Urâciune îi sunt Domnului buzele mincinoase, dar cel ce lucrează cu credincioșie îi e bine primit.

²⁴ Omul care cunoaște e tron al priceperii, dar inima nebunilor întâmpinată va fi cu blesteme.

²⁵ Mâna celor aleși va dobândi cu ușurință stăpânire, dar cei vicleni vor fi de pradă.

²⁶ Un cuvânt înfricoșător înfricoșează inima dreptului, dar o veste bună îl înveselește.

²⁷ Cel ce hotărăște² drept își devine sieși prieten, dar gândurile necredincioșilor sunt lipsite de milă. Pe cei ce păcătuiesc îi vor ajunge relele, iar calea necredincioșilor îi va duce aiurea.

²⁸ Omul viclean nu va nimeri vânatul, dar omul curat e o avere scumpă.

²⁹ În căile dreptății se află viață, dar căile celor ce nu uită răul duc spre moarte.³

²epignómon – înseamnă, de fapt, „arbitru”, adică cel ce ia o decizie între două părți adverse.

³Sf. Maxim Mărturisitorul: „Supărarea este împletită cu amintirea răului. Prin urmare, când mintea va oglindi cu supărare fața fratelui, vădit este că și amintește răul de la el. Dacă-ți amintești de răul făcut de cineva, roagă-te pentru el și vei opri patima din mișcare, despărțind, prin rugăciune, supărarea de amintirea răului pe care îl-a făcut”.

13

Alte sfaturi.

¹ Copilul isteț e ascultător față de tatăl său, dar cel neascultător se va nimici.

² Omul bun va mâncă din roadele dreptății, dar viețile neleguiușilor se vor sfârși de timpuriu.

³ Cel ce-și păzește gura, sufletul și-l păzește; dar cel care-și pripește buzele, frică-și va aduce sieși.

⁴ Cel fără nici o treabă o duce'ntr'o poftă, dar mâinile celor harnici se află'n luare-aminte.

⁵ Omul drept urăște vorba nedreaptă, dar necredinciosul e rușinat și n'are încredere.

⁶ Dreptatea îi păzește pe cei lipsiți de răutate, dar pe cei necredincioși îi face răi păcatul.

⁷ Sunt unii care, neavând nimic, se îmbogățesc, și sunt alții care se umilesc în mijlocul multor bogății.

⁸ Bogăția omului e răscumpărarea vieții lui, dar săracul nu suferă amenințarea.

⁹ Dreptii au pururea lumină, dar lumina necredincioșilor se va stinge. Sufletele viclene se rătăcesc în păcate, dar dreptii au îndurare și miluiesc.

¹⁰ Omul rău cu sudalmă face răul, dar cei ce se cunosc pe ei însiși sunt înțelepți.

¹¹ Avereua adunată cu fărădelege se va împuțina, dar a celui ce o strângă cu bună-credință se va înmulți. Dreptul se îndură și împrumută.

¹² Mai bun este cel ce începe să ajute din inimă decât cel ce făgăduiește și-l face pe altul să spere; căci dorința cea bună e pom al vieții.

¹³ Cel ce nu-și ia lucrul în serios, nici el nu va fi luat în serios; dar cel ce se teme de poruncă e sănătos la suflet.

¹⁴ Fiului viclean nimic nu-i este bun; dar servul înțelept va dobândi fapte spornice și calea lui se va îndrepta.

¹⁵ Legea înțeleptului e izvor de viață, dar cel fără minte de laț va muri.

¹⁶ Cunoașterea cea bună dă dar; a cunoaște legea e un dar al cugetului bun, dar căile celor usuratici tind către pierzanie.

¹⁷ Tot istețul lucrează ntru cunoaștere, dar cel lipsit de minte își întinde sieși răul.

¹⁸ Regele nesăbuit va cădea în necaz, dar solul înțelept îl va izbăvi.

¹⁹ Învățatura îndepărtează săracia și ocara, iar cel ce și-a însușit muștrările va fi slăvit.

²⁰ Dorințele credincioșilor îndulcesc sufletul, dar lucrurile necredincioșilor sunt departe de cunoaștere.

²¹ Cel ce umblă cu înțeleptii înțelept va fi, dar cel ce umblă cu descreierații, aşa va fi cunoscut.

²² Pe păcătoși îi urmărește răul, dar pe cei drepti îi va ajunge binele.

²³ Omul bun își va lăsa moștenitorii pe fiili lor, dar bogăția necredincioșilor e strânsă pentru cei drepti.

²⁴ Dreptii vor petrece mulți ani în bogăție, dar nedrepții degrabă vor pieri.

²⁵ Cel ce cruță nuaua își urăște fiul, dar cel care-l iubește îl muștră cu grijă.¹

¹Cuv. Petru Damaschin: „Precum părinții iubitori de fi își întorc cu muștrări, din iubire, pe fiili lor care fac lucruri nesăbuite, aşa și Dumnezeu îngăduie încercările ca pe un toiac care-i întoarce pe cei vrednici de la violenia diavolului”.

²⁶ Omul drept mănâncă și-și satură sufletul, dar sufletele necredincioșilor vor duce lipsă.

14

Lauda iscusinței în viață.

¹ Femeile înțelepte zidesc case,¹ dar cea fără minte și-o dărâmă cu mâinile ei.

² Cel ce merge drept se teme de Domnul, dar cel ce'n căile sale umblă strâmbă va fi arătat cu degetul.

³ Din gura nebunilor, toiaig de obrăznicie, dar buzele înțelepților îi păzesc pe aceștia.

⁴ Unde nu sunt boi, ieslea e curată, dar unde sunt holde multe, acolo se arată tăria boului.²

⁵ Martorul de bună-credință nu minte, dar mărturia strâmbă atâtă minciuni.

⁶ La cei răi vei căuta înțelepciunea și nu o vei afla, dar priceperea e lesne de găsit la cei înțelepți.

⁷ Toate lucrurile sunt împotriva omului fără minte, dar buzele înțelepte sunt armele priceperii.

⁸ Înțelepciunea celor isteți le descoperă căile, dar gândul celor fără minte duce aiurea.

⁹ Casele neleguiților au nevoie de curățire, dar casele dreptiilor sunt bineplăcute.

¹⁰ Omul cu inima simțitoare își mănește sufletul, iar când se vesel este nu are de-a face cu trufia.

¹ „Casă” = familie.

²E vorba de treieratul grâului, care'n vremile vechi se făcea sub picioarele boilor.

¹¹ Casele necredincioșilor se vor stinge,³ dar locașurile celor ce umblă drept vor dura.

¹² Există o cale ce li se pare oamenilor dreaptă, dar al cărei capăt duce în fundul iadului.⁴

¹³ Întristarea nu se amestecă cu voioșia, dar bucuria, până la urmă, se întoarce năpângere.

¹⁴ Omul îndrăzneț cu inima se va sătura de căile sale, iar omul bun, de gândurile lui.

¹⁵ Omul simplu dă crezare fiecărui cuvânt, dar istețul vine la gândul de-perurmă.

¹⁶ Înțeleptul are teamă și se ferește de rău, dar nemintosul se încrudează în sine și se adună cu neleguiții.

¹⁷ Cel grabnic la mânie lucrează cu nesocotință, dar omul înțelept multe răbdă.

¹⁸ Cei fără minte împart răutate, dar cei cu mintea isteță se țin de pricepere.

¹⁹ Oamenii răi vor luneca în fața celor buni, iar necredincioșii vor sluji la ușile celor drepti.

²⁰ Prietenii îi vor ură pe prietenii săraci, dar prietenii celor bogăți sunt mulți.

²¹ Cel care-l necinstește pe nevoiasă păcătuiește, dar fericit este cel ce-i milujește pe săraci.

²² Cei rătăciți pun la cale lucruri rele, dar cei buni pun la cale milă și adevăr. Cei ce meșteresc răul nu cunosc mila și credința; milostenia și credința se află la cei ce meșteresc binele.

²³ Tot cel ce se îngrijește are de prisoș, dar cel dezmirerdat și nepăsător va duce lipsă.

²⁴ Omul isteț e cununa înțeleptilor, dar pierdere de timp a nemintosilor e rea.

²⁵ Martorul de bună-credință mantuiește un suflet de la rău, dar înșelătorul ațâță minciuna.

²⁶ Nădejdea celui tare stă în frica de Domnul, și fiilor săi le va lăsa un rezam de pace.

²⁷ Porunca Domnului e izvor de viață, și pe cel ce o are îl va face să se ferească de lațul morții.

²⁸ Slava unui rege e o națiune numeroasă, iar împuținarea poporului înseamnă prăbușirea celui puternic.

²⁹ Omul cel mult-răbdător e mult și în lucrarea minții, dar omul nerăbdător e lipsit de minte.

³⁰ Omul bland e doctor al inimii, dar inima zglobie e un vierme⁵ al oaselor.

³¹ Omul care apasă pe cel sărac îl mânie pe Cel ce l-a făcut, dar cel care-l milujește pe sărac, acela îl cinstește.

³² Necredinciosul va fi aruncat în propria sa răutate, dar cel ce-și pune încrederea în credință⁶ lui, acela e drept.

³³ În inima cea bună a omului se află înțelepciunea, dar în inima celor lipsiți de minte totul e totuna.

³⁴ Dreptatea înaltează neamul, dar păcatele împuținează semințile.

³⁵ Un slujitor grijilui îi este bineplăcut regelui și prin buna lui purtare îndeplinează necinstea.

³ Vezi nota de la 14, 1.

⁴ Adevărul nu rezidă în aparențe, ci în certitudini.

⁵ Literal: „car” (insecta care roade lemnul pe dinăuntru).

⁶ „Credința” (aici): orice formă de adorare a lui Dumnezeu.

15

Roadele iscusiției. Mijloace împotriva păcatelor.

¹ Mânia îi ucide chiar și pe înțelepți;¹ un răspuns potolit însă îndepărtează furia, în timp ce un cuvânt aspru o aprinde.

² Limba înțelepților știe ce e bun, dar gura nemintosilor strigă ce e rău.

³ Pretutindeni ochii Domnului îi cuprind și pe cei răi, și pe cei buni.

⁴ Vindecarea limbii e pom de viață, iar cel ce o păstrează se va umple de duh.

⁵ Cel fără minte își bate joc de învățătura tatălui său, dar cel ce-i păzește porunca e mai înțelept. În dreptatea prisoitoare este multă putere, dar necredincioșii vor fi smulși din pământ cu rădăcini cu tot.

⁶ În casele dreptilor e tărie multă, dar roadele necredincioșilor vor pieri.

⁷ Buzele înțelepților sunt legate prin chibzuință, dar inimile neînțelepților nu sunt bine păzite.

⁸ Jertfele necredincioșilor sunt urâciune înație Domnului, dar rugăciunile celor ce se îndreaptă îi sunt bineprimite.

⁹ Căile necredincioșilor sunt urâciune înație Domnului, dar El îi iubește pe cei ce umblă după dreptate.

¹⁰ Învățătura omului simplu o cunosc trecătorii, dar cei ce urăsc mustrarea mor în rușine.

¹¹ Iadul și pierzania îi sunt învederate Domnului; cum dar să nu-I fie și inimile oamenilor?

¹² Cel neînvățat nu-l va iubi pe cel care-l ceartă și nici nu se va aduna laolaltă cu înțelepții.

¹³ Când inima e veselă, fața inflorește, dar când e strânsă, se posomorăște.²

¹⁴ Inima dreaptă caută pricepere, dar gura celor neînvățați se deprinde cu răul.

¹⁵ Ochii celor răi așteaptă'ntotdeauna ce e rău, dar cei buni întotdeauna sunt liniștiți.

¹⁶ Mai bună e o porție mică cu frica de Domnul decât vistierii bogate fără această frică.³

¹⁷ Mai bun e ospățul de legume cu prietenie și bunătate decât carnea de vițel la o masă cu ură.

¹⁸ Omul mâños ațâță certuri, dar cel domol le potolește și pe cele ce-ar fi să fie.

¹⁹ Omul domol va stinge certurile, dar cel necredincios mai mult le întărâță.

²⁰ Căile celor lenesi sunt așternute cu spini, dar ale celor harnici sunt căi bătute.

²¹ Fiul înțelept își înveselește tatăl, iar fiul fără minte își batjocorește mama.

²² Cărările nebunului n'au nici un înțeles, dar omul cuminte merge cu îndrepitar.

²Cel ce cultivă gândurile păcătoase își face privirile din afară întunecate și posomorâte. Limba lui e mută pentru laudele dumnezeiești și nu vine în întâmpinarea nimănui spre fericirea lui. Dar cel ce cultivă răsadurile bune și nemuritoare ale inimii are față bucurioasă și luminoasă. Limba lui e cântătoare la rugăciune și devine întru totul preadulce la cuvânt (Nichita Stithatul).

³Să nu vrei a primi ceva dacă nu te-ai încreditat că Dumnezeu îți-a trimis din roade drepte și astfel să o primești cu toată pacea. Iar pe cele ce le vezi venindu-ți din nedreptate sau luptă sau violență, respinge-le și aruncă-le (Cuv. Isaia Pustnicul).

¹Stih propriu Septuagintei.

²³ Cei ce nu cinstesc adunările tăgăduiesc schimbul de păreri, dar sfatul rămâne în inimile celor ce se sfătuiesc;

²⁴ omul rău nu-i va da ascultare, nici că va spune în obște ceva bun sau potrivit.

²⁵ Gândurile înțeleptului sunt căi ale vietii, aşa ca el să se ferească de iad și să se măntuiască.

²⁶ Domnul surpă casele batjocoritorilor, dar El întărește hotarul văduvei.

²⁷ Gândul nedrept e urâciune în fața Domnului, dar spusele celor curați au măreție.

²⁸ Cel ce primește mită se nimicește pe sine, dar cel ce urăște primirea de mită, acela viu va fi.

²⁹ Păcatele se curățesc prin milostenii și credință, iar cu frica de Domnul se ferește fiecare de rău.

³⁰ Inimile dreptilor cugetă credință, dar gura necredincioșilor răspunde lucruri rele.

³¹ Căile oamenilor drepti sunt binepribuite de Domnul; prin ele, chiar dușmani devin prieteni.

³² Departe stă Dumnezeu de cei necredincioși, dar El ascultă rugăciunile dreptilor.

³³ Mai bine e să primești puțin cu dreptate decât roade multe pe nedrept.⁴

16

Îndemnuri la smerenie, dreptate și înfrâñare.

⁴Unele ediții ale Septuagintei, inclusiv aceea a lui Rahlfs, încorporează următoarele patru versete în acest capitol, 15, printre o dublă numerație a unor care le precedă. Aici e preferabilă ordinea clasică a edițiilor românești.

¹ Inima omului să gândească ce e drept, pentru ca pașii lui să-i îndrume Dumnezeu pe calea cea dreaptă.

² Ochiul care se desfată¹ în frumusețe veselă este inima și o veste bună îngrașă oasele.

³ Cel ce dă deoparte învățătura se urăște pe sine, dar cel ce ține seamă de mustări și iubește sufletul.

⁴ Frica de Dumnezeu este învățătura și înțelepciune, iar răsplata ei e înalta cinstire.

⁵ Toate lucrurile celui smerit sunt vădite în fața lui Dumnezeu, iar cei necredincioși vor pieri în ziua cea rea.

⁶ Tot cel ce are inima mândră e necurată în fața lui Dumnezeu, iar cel ce dă mâna cu nedreptate nu va rămâne nepedepsit.

⁷ Începutul căii celei bune este a face dreptate, căci ea e primită de Dumnezeu mai mult decât a-I aduce jertfe.

⁸ Acela care-L caută pe Domnul va afla cunoaștere cu dreptate, iar cei ce-L caută drept, pace vor afla.

⁹ Toate lucrurile Domnului sunt făcute cu dreptate, iar necredinciosul e păstrat pentru ziua cea rea.

¹⁰ Rostire insuflată¹ e pe buzele regelui și în judecată gura lui nu va rătăci.

¹¹ Înclinarea cumpenei e dreptate de la Domnul și măsuri drepte sunt lucrurile Lui.

¹² Răufăcătorul e urâciune în fața regelui, căci scaunul de domnie e întemeiat pe dreptate.

¹ „Rostire insuflată” îl traduce aici pe mantéios = „oracol”, „rostire prin inspirație divină”. Prin ungere, regele obținea și prerogativa dumnezeiască de a judeca, de a împărtăși dreptatea (a se vedea celebră judecată a lui Solomon în 3 Rg 3, 16-28). Următoarele cinci versete se referă la rege.

- ¹³ Buzele drepte îi sunt bineprimeite regelui și el iubește cuvintele drepte.
- ¹⁴ Mânia regelui e solul morții; dar omul înțelept îl va îmblânzi.
- ¹⁵ Fiul unui rege se află în lumina vieții, iar bineplăcuții săi sunt ca un nor de ploaie târzie.
- ¹⁶ Cuiburile înțelepciunii sunt mai alese decât aurul și cuiburile cunoașterii sunt mai alese decât argintul.
- ¹⁷ Cărările vieții abat de la rău, iar căile dreptății sunt lungime de viață.
- ¹⁸ Cel ce primește învățătură va fi plin de bunătăți, iar cel ce păzește muștrările se va înțelepești.
- ¹⁹ Cel care-și ține căile își păzește sufletul, iar cel care-și iubește viața își oprește gura.
- ²⁰ Mândria merge înaintea nimicirii, iar înaintea căderii, gândul cel rău.
- ²¹ Mai bun este cel bland cu smerenie decât cel care împarte prăzile cu cel mândru.
- ²² Istețul în tot ce face își află bunătăți, iar cel ce se încrudează în Dumnezeu e foarte fericit.
- ²³ Unii îi numesc răi pe cei înțelepți și pe cei pricepuți, dar cei cu vorbe dulci își vor auzi mai multe.
- ²⁴ Cugetarea e un izvor de viață pentru cei ce o au, dar învățătura nebunilor este rea.
- ²⁵ Inima înțeleptului cunoaște ceea ce-iiese din gură, pe buze el poartă cunoaștere.
- ²⁶ Fagure de miere sunt cuvintele bune și vindecare sufletului e dulceața lor.
- ²⁷ Sunt căi care i se par omului drepte, dar capătul lor cată spre fundul iadului.

- ²⁸ Omul care muncește, pentru el muncesește și-și alungă propria sa prăbușire, dar omul sicut² își poartă pieirea în propria sa gură.
- ²⁹ Omul fără minte își sapă lui și răul și foc își adună pe buze.
- ³⁰ Omul sicut răspândește răul și făclie vicleană le aprinde celor răi, iar pe prietenii îi desparte.
- ³¹ Omul nelegiuț își înșală prietenii și îndrumă pe căi care nu sunt bune.
- ³² Cel ce se uită întăță plănuiește blestemății și dacă-și mușcă buzele alege tot ce-i rău; acela e un cuptor al răutății.
- ³³ Bătrânețea e cununa cinstirii, dacă se află în căile dreptății.
- ³⁴ Omul încet la mânie e mai bun decât cel puternic,³ iar cel care-și stăpânește firea e mai bun decât cel ce stăpânește o cetate.
- ³⁵ Celor nedrepți le vin toate din lăuntru lor, dar toate cele drepte vin de la Domnul.

17

Cearța și vrajba.

- ¹ Mai bun e un dumicat cu plăcere și npace decât o casă doldora de bunătăți și jertfe nedrepte, cu vrajbă.
- ² Servul grijuilui își stăpânește stăpâni nemintoși și el le împarte fraților părțile.

² „Sucit” (*skolios*) e omul cu sufletul întortocheat, pe care niciodată nu știe cum să-l iei sau de unde să-l apuci; omul nestatornic, pe care nu poate pune temei.

³ Codicii Alexandrinus și Sinaiiticus intercalează aici: „iar omul înțelept (e mai bun) decât o moșie întinsă”; zicerea însă se află la 24, 5.

3 Aşa cum aurul şi argintul se lămuresc în cuptor, tot astfel inimile cele alese, lângă Domnul.

4 Omul rău ascultă de limba nelegiu-iților, dar omul drept nu ia aminte la buzele mincinoase.

5 Cel ce râde de sărac Îl întărâtă pe Cel ce l-a făcut, iar cel ce se bucură de cădereia altuia nu va rămâne nepedepsit; dar cel ce simte milă, milă va afla.

6 Copiii copiilor sunt cununa bătrânilor, iar părinții lor sunt lauda copiilor. Cel credincios are'ntreaga lume plină de bănet, dar necredinciosul, nici un bănuț.

7 Cel fără minte nu-și apropie buzele drepte, dar nici cel drept buzele mincinoase.

8 Învățatura e bună răsplată celor ce se țin de ea: oriîncotro se întoarce, ea e pe drumul cel bun.

9 Cel ce ascunde strâmbătatea umblă după prietenie, dar cel ce-i urăște asuncușul desparte prietenii și casnici.

10 Amenințarea sfârâmă inima înteleptului, dar nemintosul, chiar când e bătut, nu simte.

11 Omul rău scornește certuri, dar Domnul va trimite împotrivă-i înger ne'ndurător.¹

12 Purtarea de grijă îi revine omului grijilui, dar nemintosul cugetă lucruri rele.

13 Din casa celui ce plătește cu rău pentru bine răul nu se va muta.

14 O lege dreaptă le dă cuvintelor putere, dar cearta și vrajba aduc după ele sărăcia.

¹ Îngerii trimiși de Dumnezeu au uneori misiunea de a-i pedepsi pe oameni pentru păcatele lor, cum e cazul celor ce au mers în Sodoma și Gomora (vezi Fc 19, 1-25).

15 Cel ce hotărăște că ce-i drept e strâmb și că ce-i strâmb e drept, acela spurcat este și urâciune în fața lui Dumnezeu.

16 De ce are nebunul de toate? că doar nu poate nemintosul să cumpere înțelepciune!

17 Cel ce-și înaltează casa, caută s'o dărâme, iar cel lenș la învățătură va cădea în necazuri.

18 Pentru orice vreme să ai un prieten, iar frații să-ți fie de folos la nevoie, că pentru aceasta sunt făcuți.

19 Omul fără minte bate din palme și se veselăște sieși, aşa cum chezașul se pune zălog pentru prietenul său.

20 Cel ce iubește păcatul se bucură de gâlceavă, iar cel cu inima împietrită nu se adună cu cei buni.

21 Omul cu limbă schimbătoare va cădea în necazuri, iar inima nebunului durere îi este celui ce o are.

22 Un tată nu se bucură de fiul lipsit de'nvățătură, dar fiul înteleapt își veselăște mama.

23 O inimă veselă face viața sănătoasă, dar omului mâhnit î se usucă oasele.

24 Căile celui ce primește mită² nu sporesc, iar necredinciosul se abate de la căile dreptății.

25 Fața omului înteleapt o citești ușor, dar ochii nebunului sunt pe la marginile pământului.

26 Fiul fără minte îi este mânie tatălui său și întristare celei ce l-a născut.

27 Nu e bine să-l păgubești pe omul drept și nu-i cuviincios să uneltești împotriva celor ce stăpânesc cu dreptate.

² Literal: „Căile celui ce pe nedrept primește daruri în sânul său”.

28 Cel ce împiedică rostirea unei vorbe grele e un om cu minte, iar omul care rabdă mult e un înțelept.

29 Când nemintosul întreabă înțelepciunea, înțelepciune i se socotește, iar cel ce face pe mutul, înțelept va fi.

18

Prietenia și înfrânanarea limbii.

1 Omul care vrea să se despartă de prietenii cauță pricini, dar în toată vremea va fi vrednic de ocară.

2 Omul lipsit de minte nu are nevoie de înțelepciune, că mai bine o duce cu nebunia.

3 Când necredinciosul intră în adâncul răutăților, nici nu le bagă de seamă, dar necinste și ocară vin peste el.

4 Apă adâncă este cuvântul în inima omului și râu ce tresaltă și fântână de viață.

5 Nu e bine să-i dai cinstire omului fără Dumnezeu, și nici potrivit ca omului drept să-i răpești, la judecată, dreptatea.

6 Buzele nemintosului îl duc în necazuri, iar gura lui îndrăzneață cheamă moartea.

7 Gura celui fără minte e prăbușirea lui, iar buzele lui sunt laț pentru sufletul său.

8 Pe cei leneși îi biruie frica, iar sufletele oamenilor afemeiați vor flămâンzi.

9 Cel ce nu se ajută pe sine prin faptele sale e frate cu cel ce pe sine se nimiceste.

10 Numele Domnului, din măreția tăriei; alergând la el, dreptii se înalță.

11 Avereua omului bogat e cetate tare, dar slava ei aruncă umbră largă.

12 Înainte de prăbușire inima omului se înalță, dar înainte de mărire se smerește.

13 Cel ce răspunde înainte de a auzi, nebun este și ocară siesi.

14 Sluga înțeleaptă potolește mânia omului, dar pe cel laș cine-l va suferi?

15 Inima celui ce gândește câștigă prișecere, iar urechile înțeleptilor caută cugetarea.

16 Când omul dă, darul său îl lărgește și printre cei puternici îl aşază.

17 Omul drept se învinuie pe sine când începe să vorbească, dar dacă părâșul sare asupră-i, acela e mustrat.

18 Sorții pun capăt certurilor și hotărâsc între cei puternici.

19 Un frate ajutat de un frate e ca o cetate înaltă și tare și e tot atât de puternic ca un palat bine temeluit.

20 Omul își umple pântecele din roadele gurii sale și cu roadele buzelor sale se va sătura.

21 Moartea și viața sunt în puterea limbii, iar cei ce și-o stăpânesc îi vor mâncă roadele.

22 Cel ce și-a găsit o femeie bună, bune daruri și-a aflat și desfătare a primit de la Dumnezeu.

23 Cel ce o îndepărtează pe femeia bună, bunățile și le îndepărtează, iar cel ce ține o adulteră e nebun și necredincios.¹

24 Săracul răspunde cu rugăciuni, iar bogatul răspunde cu asprime.

25 Omul binevoitor într'o adunare e mai prieten decât un frate.²

¹T. M. omite acest verset.

²Acest verset și primele două din capitolul ur-

19

Săracii cinstiți și fiii bine crescuți.

1 Mai bun e săracul în calea simplității lui decât cel cu buze violente și cap fără minte.

2 Unde nu e știința sufletului, acolo nu este binele, iar cel ce-și grăbește picioarele se va împiedica.

3 Nebunia omului îi strâmbă căile și înima lui îl învinuie pe Dumnezeu.

4 Bogăția aduce belșug de prieteni, dar săracul se trezește și fără singurul său prieten.

5 Martorul mincinos nu va rămâne nepedepsit, iar cel ce înviniuie pe nedrept nu va scăpa.

6 Mulți sunt cei ce se gudură pe lângă fetele regilor; dar tot omul rău îi devine ocară altui om.

7 Tot cel care-l urăște pe fratele sărac departe va fi și de prietenie. Buna cugetare se apropie de cei ce o știu, iar omul înțelept o află. Cel ce face mult rău desăvârșește răul, iar cel ce întărrâtă cuvinte nu se va mândri.

8 Cel care-și agonisește înțelepciune se iubește pe sine, iar cel ce-și păstrează lucrarea minții va afla binele.

9 Martorul mincinos nu va rămâne nepedepsit, iar cel ce atâtă răutatea, de ea va pieri.

10 Celui fără minte desfătarea nu-i folosește la nimic și tot aşa dacă sluga începe să domnească cu semeție.

11 Omul milostiv e mult-îngăduitor și lauda lui va trece pe deasupra neleguitilor.

12 Amenințarea regelui e ca răcnetul leului, dar bunăvoița lui e ca roua pe iarbă.

13 Fiul fără minte e o rușine pentru tatăl său, iar prinoasele din simbria desfrâname nu sunt curate.

14 Părintii le împart filor casă și avere, dar femeia îi este rânduită bărbatului de către Dumnezeu.

15 Bărbatului afemeiat îi stă'n cale lașitatea, iar sufletul celui trândav va flămândzi.

16 Cel ce păzește porunca, sufletul și-l păzește, dar cel ce-și disprețuiește căile, acela va pieri.

17 Cel care-l miluiește pe sărac îl împrumută pe Dumnezeu și după ceea ce dă i se va răsplăti.

18 Cât timp mai e nădejde, pedepsește-i fiul, dar în sufletul tău nu te înălță până la trufie.

19 Omul răutăcios va avea multă pagubă, dar dacă face răul își va pierde și sufletul.

20 Ascultă, fiule, învățătura tatălui tău, pentru ca măcar la urma urmelor să fii înțelept.

21 Multe gânduri sunt în inima omului, dar sfatul Domnului rămâne în veac.

22 Roadă îi este omului milostenia, iar săracul cel drept e mai bun decât bogatul mincinos.

23 Spre viață îi este omului frica de Domnul, dar cel fără frică stă pe unde cunoașterea nu-i de văzut.

24 Cel ce cu nedreptate își ascunde mâinile'n sân nu și le va duce nici la gură.

25 Când îl bați pe ticălos, omul simplu devine mai istet, iar dacă-l vei certa pe omul înțelept, el va cunoaște priceperea.

26 Cel care nu-și cinstește tatăl și se leapădă de mama sa, acela va fi supus rușinii și ocării.

27 Fiul care încetează să păstreze învățătura tatălui său, acela cu rele vorbe se va deprinde.

28 Cel ce se pune chezaș pentru copilul nemintos disprețuiește dreptatea, iar gura celor necredincioși va înghiți judecările.

29 Bice li se pregătesc nerușinaților și, tot aşa, pedepse pentru cei fără minte.

20

Regele înțelept.

1 Neastâmpărat lucru este vinul și plină de nemăsură-i beția, dar fiece nebun se prinde'n mreaja lor.¹

2 Amenințarea regelui nu se deosebește de răchetul leului, iar cel care-l întărâtă păcătuiește împotriva propriului său suflet.

3 E o cinste pentru om să urască sudă-mile, dar tot cel fără minte cu unele ca acestea se încurcă.

4 Când e ocărât, trândavul nu se rușinează; aşa-i și cu cel ce se împrumută cu grâu la seceriș.

5 Apă adâncă e sfatul în inima omului, iar cel înțelept o scoate afară.

6 Mare lucru și de cinste e omul milostiv, dar greu e de găsit omul credincios.

7 Cel ce umblă neprihănit întru dreptate fericiți îi va lăsa pe copiii săi.

8 Când șade pe tron un rege drept nici un lucru rău nu-i poate sta înainte.

9 Cine se poate lăuda că are inima curată? sau cine va cuteza să spună că e curat de păcate?

10 Lumina celui ce vorbește de rău pe tată sau pe mamă se va stinge și luminiile ochilor săi întuneric vor vedea.

11 Porția dobândită cu grabă la'nceput nu va fi binecuvântată la sfârșit.

12 Să nu zici: – Mă voi răzbuna pe dușmanul meu!, ci așteaptă-L pe Domnul, ca El să te-ajute.

13 Cântarul mare și mic și greutătile de două mărimi necurate-s amândouă în fața Domnului, iar cei le fac, în nărvurile lor se vor împiedica.

14 Dreaptă e calea Tânărului [care umbălbă] cu cel cuvios.

15 Urechea audă și ochiul vede, amândouă sunt lucrul Domnului.

16 Nu iubi clevetirea, ca să nu pieri; deschide-ți ochii și te satură de pâine.

17 „Rău!, rău!”, zice cel ce cumpără, dar după ce pleacă își freacă mâinile.²

18 Există aur și belșug de pietre scumpe, dar vase de cinste sunt buzele pricepute.

19 Ia-i haina celui ce s'a pus chezaș pentru un străin; spre binele celui necunoscut, ia-i un zălog.

20 Dulce îi este omului pâinea înșelăciunii, dar mai apoi i se va umple gura de pietriș.

21 În sfat se întemeiază ce-ai de gând să faci, cu planuri înțelepte se face războiul.

22 Cel ce trădează tainele adunării vorbește'n doi peri; cu cel ce are mereu gura deschisă nu te amesteca.

¹Acest al doilea stih e tradus aici după varianta din Codicii Vaticanus și Sinaiiticus. În ed. Rahlfis: „și tot cel ce s'a prins în ea (în beție) nu va fi înțelept”.

²În LXX, versetele 18-22: text lacunar. Redactarea de față urmează vechile versiuni românești, care, la rândul lor, le-au tradus după Veriunea Ebraică.

23 Urâciune îi este Domnului cântarul dublu, iar cumpăna înșelătoare nu este bună'n ochii Lui.

24 Umbletele omului sunt îndreptate de Dumnezeu; atunci, cum poate un muritor să priceapă căile Sale?

25 Cursă îi este omului graba de a aduce la altar ceva din bunurile sale, căci după ce a făgăduit s'ar putea să-i pară rău.

26 Regele înțelept e o vânturătoare pentru cei necredincioși și vârtej aduce asupră-le.

27 Suflare oamenilor le este lumina Domnului, cea care sfredelește adâncurile inimii.

28 Mila și adevărul îi stau de pază regelui și tronul său îl vor înconjura cu dreptate.

29 Înțelepciunea e podoaba tinerilor, iar părul cărunt e slava bătrânilor.

30 Zdruncinări și sfărâmări se abat asupra celor răi și răni întru adâncurile lăuntrului lor.

21

Pronia lui Dumnezeu.

1 Precum dezlănțuirea apei, aşa e inima regelui în mâna lui Dumnezeu: ori încotro vrea s'o ducă, într'acolo o pornește.¹

2 Fiecare om își pare sieși drept, dar Domnul este Cel ce îndreaptă inimile.

3 A face ce e drept și a vorbi adevăr îi sunt mai plăcute lui Dumnezeu decât săngele jertfelor.

4 Omul mărinimos e cutezător împotriva ocării, dar făclia necredincioșilor e păcat.

5 Planurile omului sărguitar aduc întotdeauna câștig, dar lenesul e'ntotdeauna în lipsă.²

6 Cel ce agonisește comori prin limbă mincinoasă după deșertăciuni umblă și'n lațurile morții se duce.

7 Nimicirea va locui împreună cu cei necredincioși, fiindcă nu vor să facă ce e drept.

8 Celor îndărătnici, căi îndărătnice le trimite Dumnezeu, căci curate și drepte sunt lucrurile Lui.

9 Mai bine e să locuiești într'un ungher sub cerul liber decât în [odăi] văruite cu nedreptate și'n casă de obște.

10 Sufletul necredinciosului poftește răul,³ el nu va fi miluit de nici un om.

11 Când omul neastămpărat e pedepsit, cel simplu devine mai isteț, iar înțeleptul priceput va dobândi cunoaștere.

12 Omul drept pricepe inimile necredincioșilor și-i disprețuiește pe cei necredincioși pentru răutatea lor.

13 Cel ce-și astupă urechile ca să nu-l audă pe cel în neputință va ajunge și el să strige fără ca cineva să-l audă.

14 Darul făcut într'ascuns potolește mânia, dar omul care nu dă deloc, acela stârnește urgii.

15 A face judecată e bucuria celui drept, dar în ochii răufäcătorilor chiar și sfântul e necurat!

16 Omul care se rătăcește din calea dreptății se va odihni în adunarea um-

¹ Imaginea este aceea a morarului care mânuiește zăgazul apei de pe scoc, dându-i acesteia direcția pe care el o vrea.

²Verset omis în LXX; în vechile ediții românești, ca și aici, tradus după Versiunea Ebraică.

³ „poftește răul (cele rele)” omis în LXX.

brelor.⁴

¹⁷ Omul neisprăvit iubește veselia, vinul prietenos și uleiul îmbelșugat;

¹⁸ cât despre nelegiuit, el e spurcăciunea⁵ celui drept.

¹⁹ Mai bine e să locuiești în pustie decât cu o femeie certăreață și limbută și amarnică.

²⁰ Dorită comoară se odihnește în gura înțeleptului, dar cei fără minte o înghit.

²¹ Calea dreptății și milosteniei va afla viață și mărire.

²² Înțeleptul ia cu asalt cetăți întărite și dărâmă întăritura în care necredinciosii s'au încrezut.

²³ Cel ce-și păzește gura și limba își păzește sufletul de necaz.

²⁴ Un om îndrăzneț și încrezut și obraznic se cheamă ciumă, iar cel ce ține minte răul e un nelegiuit.

²⁵ Poftele îl omoară pe cel trândav, căci mâinile lui nu se hotărăsc să facă ceva.

²⁶ Necredinciosul dorește zilnic poftele, iar dreptul miluiește fără scumpătate și se'ndură.

²⁷ Jertfele necredinciosilor urâciune îi sunt Domnului, pentru că ei le aduc în chip nelegiuit.

⁴ Literal: „în adunarea Uriașilor”. Metaforă pentru „umbrele” care zac în iad (Seol), existențe care, cufundate în ceată, duc o viață larvară.

⁵ Grecescul **perikátharma** înseamnă, pe de o parte, „curățire”, „purificare”, „ispășire” și, pe de alta, obiectul purificării, adică ființa necurată, impură, spurcată. Traducerile după T. M. preferă primul sens, mai nuanțat: „(omul) rău e răscumpărare pentru cel drept” sau „servește ca răscumpărare celui drept”, în acord cu Is 43, 1-4. Versiunea de față optează pentru sensul ultim. (T. M. adaugă: „și pentru cel drept va fi dat (în schimb) nelegiuitul”, adaos adoptat și de vechile noastre ediții).

²⁸ Martorul mincinos va pieri, dar omul ascultător ia seama la ce grăiește.

²⁹ Omul necredincios cu nerușinare îți ieșe'nainte, dar dreptul își cunoaște el însuși căile.

³⁰ Împotriva necredinciosului⁶ nu există înțelepciune, nici curaj și nici sfat.

³¹ Calul e pregătit pentru ziua războiului, dar ajutorul e de la Domnul.

22

Alte sfaturi.

¹ Un nume bun e mai de preț decât bogăția multă, și un dar bun, decât argintul și aurul.

² Bogatul și săracul s'au întâmpinat laolaltă, dar Domnul este Cel ce pe amândoi i-a făcut.

³ Iscusitul, văzându-l pe omul rău că rău se chinuiește, scoate el însuși o învățătură, dar cei nepricepuți trec mai departe spre paguba lor.

⁴ Frica de Domnul e odrasla înțelepciu-nii, ca și bogăția, mărirea și viața.

⁵ Ciulini și lațuri sunt în căile strâmbbe, dar cel ce-și păzește sufletul se va feri de ele.

⁶ Pe copil învață-l după chemarea sa; când va îmbătrâni, nu se va abate.¹

⁷ Bogații îi vor stăpâni pe săraci și slugele își vor împrumuta stăpânii.

⁸ Cel ce seamănă rele, rele va și se-cera și din plin va primi pedeapsa fap-telor sale. Domnul îl binecuvintează pe omul bland și darnic, dar [omul] va da seamă de prostia faptelor sale.

⁶Ebr.: „Înaintea Domnului”.

¹Verset omis în LXX și tradus după T. M.

9 Cel care-l miluiește pe sărac, el însuși se va hrăni, căci din pâinea lui i-a dat săracului. Cel ce dă mită își câștigă bîruință și cinste, dar ia sufletul celui ce a primit-o.

10 Scoate-l din adunare pe zurbagiu, și odată cu el va ieși gâlceava; că dacă stă el în adunare, pe toți îi necinstește.

11 Domnul iubește inimile cuvioase și plăcuți îi sunt toți cei fără prihană. Un rege cârmuiește cu buzele.

12 Ochii Domnului ocrotesc priceperea, dar El disprețuiește vorbele nelegiuite.

13 Leneșul își cată îndreptățiri și zice: – E un leu pe drum și un ucigaș pe uliță...

14 Groapă adâncă e gura nelegiuitului și'n ea cade cel urât de Domnul. Rele căi sunt înaintea omului și lui nu-i place să se întoarcă din fața lor; dar el trebuie să se abată de la calea strâmbă și rea.

15 Lipsa de gândire face inima Tânărului s'o ia razna, iar bățul și învățătura îi sunt departe.

16 Cel care-l îșsală pe sărac își sporește avereia, dar dacă-i dă bogatului, și-o micșorează.

17 Apleacă-ți urechea la cuvintele înțeleptilor, ascultă și cuvintele mele și lipește-ți inima, ca să știi că ele sunt bune.

18 Și dacă ţi le vei pune la inimă, împreună cu tine se vor veseli pe buzele tale,

19 pentru ca nădejdea ta să fie în Domnul și pentru ca El să-ți facă tie cunoscută calea;

20 și scrie-ți-le de trei ori, pentru sfat și cunoștere, pe tăblița inimii tale.

21 Eu te învăț, aşadar, cuvântul adevărului și cunoștere bună în auz, pentru

ca și tu să poți răspunde cuvintele adevărului celor ce te întrebă.

22 Nu-l sili pe cel nevoiaș, fiindcă el e sărac și nici să-l necinstești pe cel neajutorat care bate la porții;

23 fiindcă Domnul este Cel ce-i va judeca pricina, iar tu la adăpost îți vei mânțui sufletul.

24 Omului mâños să nu-i fii însoțitor, nici să locuiești împreună cu prietenul gata de sfadă,

25 ca nu cumva să îneveți ceva din purtările lui și sufletului tău să-i agonisești lațuri.

26 Nu te pune chezaș din rușine față de obrazul cuiva;

27 că dacă nu vei avea de unde plăti, îți vor lua chiar și așternutul de sub coaste.

28 Nu mută vechile pietre de hotar pe care părinții tăi le-au pus.

29 Omul care știe să vadă și care-i grabnic în faptele lui trebuie să stea pe lângă regi, iar nu pe lângă oamenii trândavi.

23

Despre mâncare și băutură.

1 Dacă stai să mănânci la masa cuiva mare, ia seama bine la cele ce ţi se pun dinainte

2 și încetinește-ți mâna, știind că s'ar cuveni ca și tu să gătești ceva la fel;

3 iar dacă ești chiar fără sat, nu pofti la bucătele lui, căci acestea se țin de o viață falsă.

4 Dacă tu ești sărac, nu te măsura cu cel bogat, ci reține-te în propria ta cugetare.

5 Dacă-ți ațintești ochiul asupră-i, el se va face nevăzut, căci aripi ca ale unui vultur i s'au gătit și el se întoarce la casa stăpânului său.

6 Să nu cinezi cu omul invidios, nici să poftești la bucatele lui;

7 că el aşa mănâncă și bea ca și cum cineva ar înghiți păr;

8 nici să-l aduci la tine și nici să mănânci cu el bucăticia ta de pâine, căci el o va vârsa și va spurca vasele tale cele bune.

9 La urechea celui fără minte nu spune nimic, ca nu cumva, de câte ori îi vine, să-și râdă de cuvintele tale înțelepte.

10 Să nu muți din locul lor vechile pietre de hotar, iar în agoniseala orfanilor să nu intri;

11 fiindcă Cel ce-i mântuiește pe ei, Domnul, este tare și El va judeca pricina lor cu tine.

12 Dă-ți inima la învățătură și pregătește-ți auzul pentru cuvintele priceperii.

13 Nu te împiedica să cerți un copil; că dacă-l vei bate cu nuiua, nu va muri;

14 că tu îl vei bate cu nuiua, dar îi vei scăpa sufletul de la moarte.

15 Fiule, dacă inima ta e înțeleaptă, și inima mea o vei înveseli

16 și buzele tale vor sta de vorbă cu buzele mele – dacă vor fi drepte.

17 Inima ta să nu-i pizmuiască pe păcătoși, ci'n toată vremea fii în frica Domnului.

18 Că dacă vei păzi aceste lucruri, vei avea urmași și nădejdea ta va rămâne statornică.

19 Ascultă, fiule, și fii înțelept și cugele inimii tale le îndreaptă.

20 Nu fi bețiv, nici să te'ntinzi la sfătüşenii și la cumpărături de cărnuri;

21 că tot bețivul și destrăbălatul vor sărăci și tot leneșul va pune pe el haine cârpite și zdrențe.

22 Fiule, ascultă-l pe tatăl tău, cel care ti-a dat naștere, și nu te sfii de maicăta pentru aceea că a îmbătrânit.

23 Agonisește-ți adevărul și nu vinde înțelepciunea, învățătura și știința.¹

24 Un tată drept împarte hrană bună, iar sufletul său se veseleste de fiul înțelept.

25 Veseliească-se tatăl tău și mama ta de tine și să se bucure aceea care te-a născut.

26 Fiule, inima ta dă-mi-o mie, iar ochii tăi să vegheze asupra căilor mele.

27 Că o casă străină e un vas plin de găuri, iar o fântână străină e fântână strâmtă.

28 Că un lucru ca acesta degrab va pieri și tot nelegiuitorul se va stinge.

29 La cine e vai? la cine e gâlceavă? la cine sunt certurile? la cine sunt tulburările și sfezile? la cine sunt oase rupte fără pricină? la cine sunt ochii urduroși?

30 Oare nu la aceia care se'ntind la vin? oare nu la aceia care stau la pândă pe unde se fac petreceri? Nu vă îmbătați cu vin, ci stați de vorbă cu oameni drepti, în plimbări deschise stați de vorbă cu ei.

31 Că dacă-ți vei ține ochii pe ulcele și pahare, pe urmă vei umbla mai gol de căt un pisălog,

32 iar mai pe urmă te vei zvârcoli ca un mușcat de șarpe și ca unul prin care curge venin de viperă cu corn.

¹Verset omis în LXX și tradus după T. M.

33 Oriunde ochii tăi vor vedea o [femeie] străină, atunci gura ta va vorbi pe'ntortocheate

34 și vei zacea că'n mijlocul mării și ca un cărmaci învăluit de furtună.

35 Și vei zice: – M'au bătut și nu m'a durut, și-au râs de mine și n'am știut. Când oare se va face ziuă, ca să mă pot duce și să-i caut pe cei cu care pot merge'mpreună?

24

Despre cei în primejdii de moarte; despre ușurătatea minții.

1 Fiule, nu-i invidia pe oamenii răi, nici nu pofti să le fii alături.

2 Că inima lor cugetă minciuni, iar buzele lor grăiesc numai prostii.

3 O casă se zidește cu înțelepciune și prin cunoaștere se întărește.

4 Prin pricepere se umplu cămările cu toată bogăția scumpă și bună.

5 Un om înțelept e mai bun decât unul tare și unul cu mintea'ntreagă decât o moșie întinsă.

6 Un război se duce sub o comandă, dar ajutorul vine prin inima unui sfătuitor.

7 Înțelepciunea și cugetarea sunt la porțile înțeleptilor; înțeleptii nu se abat de la gura Domnului,

8 ci iau cuvântul în adunări.

9 Pe cei neînvățați îi întâmpină moarte; nemintosul moare în păcate și necurăția îl murdărește pe cel ticălos;

10 pângărit va fi el în ziua cea rea și'n ziua necazului, până ce se va mistui de tot.

11 Nu pregeta să-i scapi pe cei duși la moarte și să-i răscumperi pe cei ce sunt a fi uciși.

12 Dar de vei zice: – Nu-l cunosc pe acest om!, să știi că Domnul cunoaște inimile tuturor; El, Cel ce le-a dat tuturor suflare, El pe toate le știe și El îi va răsplăti fiecărui după faptele lui.

13 Fiule, mănâncă miere, că bun este fagurele și-ți îndulcește gâtlejul.

14 În acest fel vei simți înțelepciunea în sufletul tău; că dacă o vei afla, bun îți va fi sfârșitul și nădejdea nu te va părași.

15 Pe cel necredincios să nu-l aduci în pășunea dreptilor și nici să te lași înșelat de sațul pântecelui;

16 că de șapte ori va cădea dreptul și se va ridica,¹ dar cel necredincios în rele va slăbi.

17 De va cădea dușmanul tău, nu te bucura asupră-i, iar de împiedicare lui nu te mândri;

18 că Domnul va vedea aceasta și n'o să-I placă și mânia Și-o va întoarce din spre el.

19 Nu te bucura asupra răufăcătorilor, nici să-i invidiezi pe păcătoși;

20 fiindcă răii nu vor avea urmași, iar lumina celor necredincioși se va stinge.

21 Fiule, teme-te de Dumnezeu și de rege și nici unuia să nu-i fii nesupus.

¹Sf. Maxim Mărturisitorul: De șapte ori a căzut omenirea, întorcându-se cu spatele la Dumnezeu: 1. Prin Adam și Eva; 2. prin crima lui Cain; 3. prin generația lui Noe; 4. prin turnul Babel; 5. prin generația lui Avraam; 6. prin generația lui Moise; 7. prin generația profetilor. Iisus Hristos, asumându-și firea omenească, drept fiind și fără păcat, a luat asupră-și povara păcatelor noastre și de șapte ori a ridicat omenirea din cădere.

²² Că ei dintr'o dată îi vor pedepsi pe cei necredincioși, și cine oare va ști răzbunarea amândurora?

²³ Și iarăși pe acestea vi le spun vouă, înțeleptilor: Nu e bine ca la judecată să-i cunoști pe împriicinați.

²⁴ Cel ce-i spune necredinciosului că este drept, blestemat va fi de popoare și urât de neamuri.

²⁵ Iar cei ce mustră, aceia mai buni se vor arăta și binecuvântare va veni peste ei.

²⁶ Un răspuns cu vorbe bune e o sărușare pe buze.

²⁷ Pune'n rânduială ceea ce ai de făcut afară, pregătește-te la țarină și vino după mine, și pe urmă îți vei dura casa.

²⁸ Să nu fii martor mincinos împotriva concetăeanului tău și nici să-ți dai drumul la gură.

²⁹ Să nu zici: – Cum mi-a făcut el, aşa îi voi face și eu; și: – Cu ce m'a năpăstuit, cu aceea îi voi plăti.

³⁰ Omul nemintos e ca o arătură, omul fără minte e ca o vie:

³¹ Dacă o lași, se'nțelenesc și se umple de buruieni și se pustiește și pietrele gardului i se surpă.

³² Apoi mie mi-a părut rău și mi-am luat seama, ca să aleg învățătura.

³³ Puțină dormitare, puțintel somn, puțin să stai cu mâinile în sân...;

³⁴ și dacă asta vei face, îți ieșe săracia'nainte și, ca o bună alergătoare, lipsa.

25

Cuvîntă în adevăr, măsură în vorbă și la mâncare.

¹ Acestea sunt proverbele lui Solomon pe care le-au transcris prietenii lui Iezuchia, regele lui Iuda.

² Slava lui Dumnezeu ascunde înțelesurile, slava regelui le cinstește lucrarea.

³ Înalt e cerul și adânc e pământul, dar inima regelui e de nepătruns.

⁴ Bate argintul cu zgură în el și se va face pe de-a'ntregul curat.

⁵ Ucide-i pe cei necredincioși de dinaintea regelui și tronul său va propăși întru dreptate.

⁶ Nu te făli în fața regelui și nici nu sta în locurile celor puternici;

⁷ că mai bine e să îți se zică: – Urcă-te lângă mine!, decât să fii umilit în fața celor puternici. Pe cele ce ochii tăi le-au văzut, spune-le!

⁸ Nu te repezi la sfadă, ca să nu-ți pară rău la urmă.

⁹ De câte ori te înfruntă prietenul trage-te înapoi, nu-i spune vorbe rele,

¹⁰ ca nu cumva prietenul să te ocărască și cearta și vrajba să rămână aproape;¹ ci să-ți fie ție ca o moarte. Bunăvoița și prietenia te fac liber;² ține-le pentru

²Textul următor, până la versetul 23, e omis în Textul Ebraic, dar și în vechile ediții românești. Aici, după ed. Rahlf's. Fiul care păzește poruncile scăpă de pieire; dar cel ce vrea s'o primească, acela și primiț-o. Nimic mincinos să nu spună regele cu limba lui; da, nici o minciună să nu-i iasă de pe limbă. Limba regelui e sabie, și nu una de carne; cel ce va fi dat pe seama ei, acela va pieri; că dacă i se stârnește furia, el nimicește oameni cu arcuri și măñancă oase de oameni și le arde ca o flacără, aşa că ele nu mai pot fi mâncate nici de vulturii tineri. Fiule, cinstește cuvintele mele și pune-ți-le la inimă și gândește-te la ele!

¹Literal: „să nu se îndepărteze”.

²Literal: „îl fac (pe om) liber”.

tine, ca să nu te faci de ocară, ci'n pace și prietenie să-ți păzești căile.

11 Ca un măr de aur într'o salbă de sardiu aşa e cuvântul rostit [cu înțelepicinu].

12 O piatră de sardiu într'un cerclu, aşa e cuvântul înțelept la urechea atentă.

13 Aşa cum la seceriş o ninsoare ar potoli arşiţa, întocmai e solul credincios pentru cei ce l-au trimis: ajută sufletele lor săi.

14 Precum vânturile și norii și ploile sunt foarte arătoase, aşa e cel ce se lăudă cu darul fals.

15 Îndelungă-răbdarea e propăşirea regelui, dar limba moale zdrobește oasele.

16 Dacă găseşti miere, mănâncă cu măsură, ca nu cumva, îmbuibându-te, să o versi.³

17 La prietenul tău să te duci rar, ca nu cumva, săturându-se de tine, să te urască.⁴

18 Măciucă și sabie și săgeată ascuțită, aşa e omul care aduce mărturie minciinoasă împotriva prietenului său.

19 Calea omului rău și piciorul nelegiuitorului vor pieri în ziua cea rea.

20 Aşa cum oțetul nu folosește la rană, și nici fumul la ochi, tot astfel boala,

³Sf. Isaac Sirul: Firea sufletului, sprintenă, îl îndeamnă pe om să caute, să descopere și să înțeleagă lucruri cu mult superioare ei. Când însă ea dorește — și când i se permite — să fie și asemenea cu ceea ce a descoperit, atunci omul își dă seama că, de fapt, vrea mai mult decât poate, și riscă să fie cuprins de deznađejde. Așadar, totul cu măsură.

⁴Sf. Maxim Mărturisitorul: Prietenul poate fi trupul nostru, din pricina afecțiunii naturale pe care sufletul o are pentru el. Înțelesul acestui proverb ar fi să nu te încarci prea mult și prea des cu grija față de trup, ci numai atâtă cât el să poată merge pe urma sufletului.

căzând în trup, mănește inima. Cum e molia în haină și cum sunt carii în lemn, aşa e tristețea omului: strică inima.

21 Dacă dușmanul tău e flămând, dă-i să mănânce; dacă-i e sete, dă-i să bea;

22 că făcând aceasta, cărbuni de foc îi grămădești pe cap, iar Domnul te va răsplăti cu bunătăți.

23 Vântul de la miazănoapte ridică nori; tot astfel, fața nerușinată întărită limbă.

24 Mai bine să locuiești într'un ungher din pod decât în casă de obște cu o femme arăgoasă.

25 Aşa cum apa rece îi este dulce sufletului însetat, tot astfel o veste bună dintr'o țară de departe.

26 Când un om drept cade în fața necredinciosului e ca atunci când cineva astupă izvorul și zăpăcește curgerea apei,

27 Nu e bine să mănânci miere multă, dar e drept să cinstești cuvintele care înalță.

28 Ca o cetate cu zidurile căzute și care nu-i întărită, aşa e omul care face ceva fără să'ntrebe.

26

Sfaturi împotriva leneviei și vicleniei.

1 Aşa cum la seceriş nu-i rouă și'n miezul verii nu-i ploaie, tot astfel la cel fără minte nu se află cinste.

2 Ca păsările ce se duc, ca vrăbiile ce zboară, aşa e blestemul fără pricină: nu va cădea pe nimeni.

3 Cum e biciul pentru cal și boldul pentru asin, aşa etoiagul pentru un neam neleguit.

4 Nu-i răspunde nebunului după nebunia lui de teamă să nu-i devii asemenea,

5 ci răspunde-i nebunului după nebunia lui, ca nu cumva lui să i se pară că e înțelept.

6 Cel ce trimite solie printr'un sol nebun își adună ocară din propriile sale căi.

7 Oprește umblețul picioarelor și neleguirea din gura nebunilor!

8 Cel ce leagă piatra în praștie e asemenea celui ce-i dă nemintosului mărire.

9 Spini cresc în mâna bețivului și robie în mâna nemintoșilor.

10 Mult se zdrobesc în trup toți cei lipsiți de minte, căci zdroaba lor nu duce la nimic.

11 Cum e câinele care se'ntoarce la vărsătura lui și devine scârbos, aşa e nemintosul care'n răutatea lui se'ntoarce la păcatul său. Există o rușine care aduce păcat și există o rușine care înseamnă mărire și har.

12 Am văzut un om căruia'n sine i se părea că-i înțelept; un nebun însă avea mai multă nădejde decât el.¹

13 Zice leneșul când e trimis la drum:
– E un leu pe drumuri și un ucigaș pe ulițe...

14 Cum se'ntoarce ușa în țățână, aşa se'ntoarce leneșul în patul său.

¹Sf. Grigorie Sinaitul: Când cineva vorbește din gândul său propriu, dar înainte de a-l fi purificat, e o victimă a amăgirii de sine; căci, în acest caz, cuvântul său nu se hrănește din izvorul celurgător și limpede al Duhului, ci dintr'o balță de apă stătătă, plină de lipitori și broaște.

15 Omul trândav stă cu mâna'n săn și n'o poate duce la gură.

16 Trândavul își pare luiși mai înțelept decât unul care aduce o veste bună.

17 Ca unul care se ține de coada câinelui, aşa e cel ce se bagă în pricina altuia.

18 Precum cei ce așteaptă mustăriile pun oamenilor înainte cuvinte [frumoase] iar cel ce prinde întâiul cuvânt se va împiedica,

19 aşa e cu cei ce intr'ascuns își pândesc prietenii și când sunt descoperiți zic: „Nu-i aşa c'am glumit?”

20 Cu multe lemne focul crește; dar acolo unde nu e un certăreț se potolește sfada.

21 Vatră pentru cărbuni și lemne pentru foc și un om arțagos ca să se'ncindă sfada.

22 Vorbele lingușitorilor sunt moi, dar pătrund până'n străfundul măruntaierelor.

23 Argintul dat cu necinste să fie socotit ca un hârb. Buzele calme ascund o inimă tristă.

24 Un dușman plângăreț făgăduiește totul cu buzele, dar în inimă vicleșug meșterește.

25 Cu glas mare de te-ar ruga dușmanul, să nu-l ascultă, că șapte vicleșuguri sunt în inima lui.

26 Cel ce ascunde dușmânia dospește vicleșugul, dar se descoperă prin aceea că'n adunări și-arată păcatele.

27 Cel ce sapă groapa aproapelui cade el în ea, iar cel ce prăvălește piatra, pe el și-o prăvălește.

28 Limba mincinoasă urăște adevărul și gura neacoperită pricinuiește răsunări.

27

Despre mânie, prietenie adevărată și îngrijirea turmelor.

1 Nu te lăuda cu ziua de mâine, că nu știi ce-aduce următoarea.

2 Nu gura ta să te laude, ci aproapele tău; străinul, iar nu propriile tale buze.

3 Grea este piatra și greu de purtat e nisipul, dar mânia nebunului e mai grea decât amândouă.

4 Nemiloasă-i mânia și tăioasă urgia, dar invidia nimic nu rabdă.

5 Mustrările fățișe sunt mai bune decât prietenia ascunsă.

6 Rănilor de la un prieten sunt mai vrednice de încredere decât binevoitoarele sărutări ale dușmanului.

7 Sufletul sătul disprețuiește fagurii, dar sufletului flămând chiar și lucrurile amare i se par dulci.

8 Precum pasărea când zboară din cui-bul ei, aşa devine omul slugă când se înstrâinează de locurile sale.

9 Inima se desfată cu miruri și cu vinuri și cu miresme, dar sufletul se sparge sub nenorociri.

10 Pe prietenul tău și pe prietenul tatălui tău să nu-i părăsești; în ziua ta de necaz să nu intri în casa fratelui tău; mai bun e un prieten din apropiere decât un frate care locuiește undeva departe.

11 Fii întelept, fiule, ca să ţi se veseliească inima, și îndepărtează de la tine vorbele de ocară.

12 Pândit de rele, istețul se ascunde; nemintoșii umblă și devin buni de plată.

13 Scoate-i haina, că a trecut, el, semetul care irosește bunurile altora.¹

14 Cel ce cu glas mare își binecuvintează dimineața prietenul e totuna cu² cel ce îl blesteamă.

15 La ceas de ploaie, picăturile îl scot pe om afară din casă; tot aşa femeia arțăgoasă [îl scoate pe om] din casa lui.

16 Vântul de miazănoapte e aspru, dar pe nume se cheamă Prielnicul.

17 Fier pe fier se ascute și omul întărâtă fața prietenului.

18 Cine sădește un smochin îi va mâncă roadele, iar cel care-și păzește stăpânul se va bucura de cinstă.

19 După cum fețele nu sunt aceleași între ele, aşa-i și cu gândurile oamenilor: nu sunt totuna.

20 Iadul și nimicirea nu se satură; aşa sunt și ochii oamenilor nesățioși. Cel ce se uită ponciș e urâciune'n fața Domnului, precum și cei neînvățați care nu-și înfrânează limba.

21 Focul e încercarea argintului și a aurului, iar omul e încercat prin gura celor ce-l laudă. Inima nelegiuitorului umblă după lucruri rele, dar inima dreaptă caută cunoaștere.

22 Dacă pe nemintos îl vei bate făcându-l de râs în mijlocul adunării, în nici un chip nu-i vei răpi nebunia.

¹Verset dificil. T. M. îl redactează ca fiind rudă cu 6, 1 și 20, 19. În acest context, „semetul” ar fi beneficiarul unei chezășii pe care nu și-a onorat-o (vezi nota de la 6, 1) și care trebuie să-și primească „plata”. Expresia „scoate-i haina” (sau: „ia-i haina”) e raportată de Nil Ascetul la regula luptătorului (în lupte greco-romane) de a se dezbrăca și a lupta gol, avându-și trupul uns cu untdelemn, pentru ca adversarul să nu-l poată apuca de haină sau de piele.

²Literal: „întru nimic pare a se deosebi de ...”.

23 Cunoaște pe de-a'ntregul sufletele turmei tale și întărește inima cirezilor tale;

24 căci puterea și tăria omului nu-i sunt de-a pururi și nici că le lasă urmașilor lui.

25 Ai grijă de fânețele din câmp și vei così iarba și vei aduna fânul din munte,

26 ca să ai oi pentru îmbrăcăminte; dacă vrei miei, ai grijă de pajiste.

27 Fiule, de la mine ai cuvinte de mult folos pentru viața ta și pentru viața servilor tăi.

28

Iubirea legii și lauda facerii de bine.

1 Necredinciosul fuge când nimeni nu-l gonește, dar dreptul ca un leu stă țeară.

2 Păcatele necredincioșilor atâtă certuri, dar omul isteț le potolește.

3 Omul nerușinat îi apasă pe săraci prin fapte păgâne. Ca o ploaie năprasnică și nefolosoitoare,

4 tot astfel cei ce părăsesc legea laudă răutatea; dar cei ce iubesc legea se îngrădesc cu zid.

5 Oamenii răi nu înțeleg judecata; dar cei ce-L caută pe Domnul vor înțelege totul.

6 Săracul însoțit cu adevărul e mai bun decât bogatul mincinos.

7 Fiul înțelept păzește legea, dar cel ce nutrește dezmatul își necinstește tatăl.

8 Cel ce-și înmulțește avuția prin camătă și lăcomie o adună pentru cel ce miluieste săracii.

9 Cel ce-și întoarce urechea să nu audă legea, chiar el își defaimă rugăciunea.

10 Cel ce-i face pe oamenii drepti să rătăcească pe cale rea se nimicește pe sine însuși; nelegiuții vor trece prin propășire, dar într'insa nu vor intra.

11 Bogatul se crede și înțeleapt, dar săracul deștept îl va osândi.

12 Prin ajutorul dreptilor multe laude se ridică, dar locurile necredincioșilor sunt plasă pentru oameni.

13 Cel ce-și acoperă propria sa răutate nu va propăși, dar cel ce cu grai se învinuie pe sine va fi iubit.¹

14 Fericit e omul care din evlavie se teme de toate; dar cel vârtos la inimă va cădea din rău în mai rău.

15 Leu flămând și lup îsetat este cel ce, sărac fiind, stăpânește o nație săracă.

16 Un rege fără venituri e un mare asuprator; dar cel ce urăște nedreptatea, îndelung va trăi.

17 Cel ce se pune chezaș pentru un invinuit de crimă fugar va fi și statornicie nu va avea. Ceartă-l pe fiul tău, și el te va iubi și frumusețe îi va da sufletului tău; el nu se va supune unui neam nelegiuțit.

18 Cel ce umblă drept va fi ajutat, dar cel ce umblă în căi strâmbbe, în ele se va încurca.

19 Cel ce-și lucrează pământul se va sătura de pâine, dar leneușul va fi doldora de săracie.

20 Omul vrednic de încredere, mare binecuvântare va dobândi, dar cel rău nu va rămâne nepedepsit.

21 Cel ce nu se sfiește în fața celor drepti, acela nu-i om bun; unul ca

¹Un text care prefigurează Taina Mărturisirii.

acesta te vinde² pentru o bucată de pâine.

22 Omul invidios îi dă zor să se'mbogătească și nu știe că cel milostiv îl va stăpâni.

23 Cel ce mustă purtările omului va avea mai mult har decât cel care-i rostește lingușiri.

24 Cel ce-și îndepărtează tatăl sau mama și crede că nu păcătuieste, acela părtăș se face cu omul necredincios.

25 Omul găunos judecă la'ntâmplare, dar cel ce se încrude în Domnul se poartă cu grijă.

26 Cel ce se încrude într'o inimă semeață, acela e nebun; dar cel ce umblă în înțelepciune se va mândri.

27 Cel ce dă la săraci nu va fi în lipsă; dar cel ce-și întoarce ochiul, acela în mare lipsă va fi.

28 În locurile necredincioșilor cei drepti suspină, dar pe măsură ce ei pier, dreptii se vor înmulți.

5 Cel ce pregătește o plasă în calea prietenului său, în picioarele lui și-o pune.

6 Mare e lațul în drumul păcătosului; dar dreptul în bucurie și'n desfătare va fi.

7 Omul drept știe cum să le facă judecată săracilor; necredinciosul însă nu are priceperea de a o cunoaște; săracului nu-i este dat să aibă minte pricepută.

8 Neleguiiții au aprins cetatea, iar înțeleptii au stins mânia.

9 Omul înțelept va judeca neamuri; dar netrebnicul, furios fiind, râde și nu se teme.

10 Oamenii săngeroși îl urăsc pe cel cuviros, dar cei drepti îi caută sufletul.

11 Nemintosul își dă pe față toată mânia, dar înțeleptul, numai o parte.

12 Când un rege își pleacă urechea la vorba nedreaptă, toți supușii lui sunt niște neleguiiță.

13 Când creditorul și datornicul se întâlnesc laolaltă, Domnul îi cercetează pe amândoi.

14 Când regele îi judecă pe săraci întru adevăr, mărturia este însuși tronul său.

15 Bătăile și mustările dau înțelepciune, dar copilul care umblă de capul lui își face părinții de râs.

16 Când se înmulțesc necredinciosii se înmulțesc păcatele; dar când aceia cad, dreptii se umplu de frică.

17 Ceartă-l pe fiul tău și el îți va da odihnă și frumusețe îi va da sufletului tău.

18 Neamului neleguit să nu-i fii tălmaci; dar cel ce păzește legea e omul cel mai fericit.

29

Lauda dreptei judecăți.

1 Unul care mustă e mai bun decât un îndărătnic; când cel din urmă se pomenește'n foc, nici un leac nu se află.

2 Când dreptii sunt lăudați, popoarele se bucură; dar când necredinciosii stau la cărmă, oamenii plâng.

3 Când un om iubește înțelepciunea, tatăl său se vesel este; dar cel ce nu trește tărfe își va pierde avutul.

4 Un rege drept înalță o țară, iar un om neleguit o dărâmă.

²Literal: „îl vinde pe om”.

¹⁹ Sluga îndărătnică nu știe de cuvânt; chiar dacă-l înțelege, tot nu ascultă.

²⁰ Dacă vezi un om grăbit la vorbă să știi că nemintosul are mai multă nădejde decât el.

²¹ Cel ce din pruncie duce viață ușurătică va deveni slugă, iar în cele din urmă se va plângе pe sine.¹

²² Omul furios stârnește certuri, iar su-păräciosul adâncește păcatul.

²³ Mândria îl umilește pe om, dar Dom-nul îi ține'n cinste pe cei smeriți la cu-get.

²⁴ Cel ce se face părtăș cu hoțul își urăște sufletul; iar dacă a auzit de o pu-nere la cale și nu va sufla o vorbă

²⁵ de frica sau rușinea oamenilor, se va prăbuși; dar cel care-și pune încrede-rea în Domnul, acela se va veseli.

²⁶ Necredința îl face pe om să se poti-nească; dar cel ce se încrēde în Stăpânul său se va măntui.

²⁷ Mulți se gudură pe lângă fețele cârmuitorilor, dar dreptatea omului de la Domnul vine.

²⁸ Omul nedrept e urâciune'n fața celui drept, iar nelegiuitorul urâciune îi este calea cea dreaptă.

³ Înțelepciunea m'a învățat-o Dumnezeu, căci eu cunosc înțelepciunea sfin-ților.

⁴ Cine S'a suit în cer și S'a po-gorât? Cine Și-a adunat vânturile în sân? Cine a învelit apele într'o haină? Cine stăpânește peste toate marginile pământului? care îi este numele? sau care este numele copiilor Lui?

⁵ Că toate cuvintele lui Dumnezeu sunt în foc lămurite și El îi apără pe cei care-L cinstesc.

⁶ Nu adăuga tu la cuvintele Lui, ca nu cumva El să te mustre, iar tu să devii mincinos.

⁷ Două lucruri cer eu de la Tine, și să nu mi le iei în nume de rău atât cât eu trăiesc:

⁸ îndepărtează de la mine deșertăciunea și minciuna și nu-mi da bogătie sau săracie; rânduiește-mi ce trebuie, și-i de-ajuns;

⁹ ca nu cumva, săturându-mă, să devin mincinos și să zic: Cine mă vede?; sau, sărac fiind, să fur, și'n deșert să jur pe numele lui Dumnezeu.

¹⁰ Să nu dai un serv pe mâna stăpânu-lui, ca nu cumva el să te blestemem, iar tu să fii nimicit.¹

¹¹ Urmașii răi își blesteamă tatăl și nu-și binecuvintează mama.

¹² Urmașii răi se cred a fi drepti, dar nu-și curăță deprinderile.

¹³ Urmașii răi au ochi trufași și cu genele ochilor se înalță.

¹⁴ Urmașii răi își au dinții săbii și măselele cuțite, ca să-i mistuie și să-i înfu-

30

Alte proverbe.

¹ Pe acestea le spune omul către cei ce se încred în Dumnezeu; eu mă opresc.

² Fiindcă eu sunt cel mai neînțelept dintre toți oamenii și'n mine nu se află înțelepciunea oamenilor.

¹Aici poate fi vorba de sclavul fugit de la stă-pânlui său, în căutare de azil. T. M.: „Să nu-l în-vinuiești (să nu-l ponegrești) pe serv în fața stă-pânlui său”; în acest caz, urmările ar fi total disproportionate.

¹Prefigurare a Fiului risipitor (Lc 15, 11-32).

lece pe neputincioșii pământului și pe cei ce mai sunt cu ei sărmani între oameni.

15 O lipitoare avea trei fete preaiubite; și acestea trei n'o săturau, iar a patra nu ajungea să spună: Destul!

16 Iadul și dragostea femeii și pământul nesătul de apă și apa însăși, și focul nu vor spune: Destul!

17 Ochiul care-și râde de un tată și necinstește bătrânețea unei mame, pe acela ciorile de pe vale să-l scoată și vulturii tineri să-l mănânce!

18 Trei sunt lucrurile pe care nu le pot înțelege, iar pe al patrulea nu-l știu:

19 urma vulturului când zboară, căile șarpelui pe stâncă și cărarea corăbiei ce merge pe mare; și căile omului în tinerețile lui.

20 Așa este calea femeii adultere: se spală pe mâni de ceea ce a făcut și zice că n'a făcut nimic în afară de cale.

21 De trei lucruri tremură pământul, iar pe al patrulea nu-l poate suferi:

22 dacă o slugă domnește, dacă nebunul se satură de bucate

23 sau dacă slujnica își va alunga stăpâna; sau dacă o femeie urâcioasă nimerește bărbat bun.

24 Sunt pe pământ și patru lucruri mai mici, dar ele sunt mai înțelepte decât cele înțelepte:

25 furnicile, care sunt slabă, dar își pregătesc vara hrană;

26 aricii, neam slab, care-și fac casele în piatră;

27 lăcustele, care nu au rege, dar merg în rânduială ca la o poruncă;

28 și salamandra, care se reazemă pe mâini și poate fi lesne prinșă cu mâna, dar locuiește în castelele regilor.

29 Și trei sunt lucrurile care umblă sporind, și un al patrulea care merge bine:

30 puiul de leu, mai puternic decât toate fiarele, care nu ocolește și nici că se teme de vreo fiără;

31 cocoșul, care umblă semet printre găini; și țapul care călăuzește turma; și regele care vorbește deschis în fața unui neam.

32 Dacă te vei da pradă voioșiei și-ți vei întinde mâna într'o ceartă, fără cinste vei fi.

33 Mulge lapte și va fi unt; stoarce nări și va ieși sânge; smulge cuvinte: vor ieși certuri și vrajbă.

31

Lauda femeii harnice.

1 Cuvintele mele sunt spuse de Dumnezeu – răspunsul dumnezeiesc al unui rege pe care maica lui l-a învățat.

2 Ce anume, fiule, vei păstra: Ce? Graiurile lui Dumnezeu. Fiule, tu, întâiul meu născut, tie îți vorbesc: Ce?, fiu al pântecelui meu; Ce?, fiu al făgăduințelor mele:

3 Avuția ta n'o da femeilor, nici mintea și nici viața, aşa ca pe urmă să-ți pară rău.

4 Pe toate fă-le cu socotință, cu socotință să bei vin. Cei puternici sunt puși pe mânie, aşadar, să nu bea vin,

5 ca nu cumva, bând, să-și uite de înțelepciune și să nu-i poată judeca cu dreptate pe cei slabî.

6 Băutură tare să le dați celor cuprinși de mâhnire și vin de băut celor ce sunt în dureri,

7 ca să-și poată uita de săracie și să nu-și mai amintească de necazuri.

8 Deschide-ți gura cu cuvântul lui Dumnezeu și pe toți judecă-i după cuviință.

9 Deschide-ți gura și judecă drept și pune la inimă pricina celui sărac și slab.

10 Cine va afla o femeie vrednică? fiindcă una ca aceasta e mai prețioasă decât nestematele.

11 Inima bărbatului ei are încredere întrînsa; una ca aceasta nu va avea lipsă de bune dobândiri,

12 căci ea lucrează toată viața spre binele bărbatului ei.

13 Adunând lână și in, ea cu mâinile ei le face de folos.

14 Ea e ca o corabie neguțătorind de de parte: aşa își agonisește traiul.

15 Și se scoală de-noapte și le dă casniciilor de mâncare și slujnicelor de lucru.

16 Ea vede o moșie și o cumpără și cu roada mânilor ei sădește stăpânire.

17 Își strânge cingătoarea pe mijloc și brațul și-l întărește pentru lucru.

18 Din deprindere știe că bine este a lucha și lampa ei nu se stinge toată noaptea.

19 Brațele și le întinde spre ceea ce e de trebuință și mâinile și le îndeamnă spre fus.

20 Mâinile i le deschide nevoiașului și hrană și întinde săracului.

21 Când bărbatul ei întârzie undeva, departe, el nu duce grija de cele de acasă, căci toți ai ei sunt îmbrăcați.

22 Soțului ei și face haine cu țesătură deasă, iar ea e îmbrăcată în vison și porfiră.

23 Bărbatul ei devine om de cinste în cetate când stă în adunare cu bătrâniținutului.

24 Ea face pânzeturi subțiri și le vinde Fenicienilor.¹ și cingători Canaaneenilor.

25 Gura și-o deschide cu grija și măsură și rânduială-i pune gurii sale.

26 Ea se îmbracă în putere și cinste și'n zilele ei de pe urmă se veselește.

27 Deprinderile casnicilor ei sunt pline de grija, iar ea nu-și mănâncă pâinea în trândăvie.

28 Iar gura și-o deschide cu înțelepciune și după rânduială. În bunătate și-a crescut copiii și i-a îmbogățit, iar soțul ei o laudă:

29 „Multe fete au dobândit bogătie, multe au înfăptuit putere, dar tu le-ai întrecut și le-ai covârșit pe toate”.

30 Farmecele sunt mincinoase, deșartă-i frumusețea femeii, căci femeia înțeleaptă va fi binecuvântată, și ea să laude frica de Domnul.

31 Dați-i din roada mânilor sale și lăudat în cetate să-i fie bărbatul!

¹ „Fenicienilor”: mențiune în Codex Sinaiticus, fragment al unui manuscris minuscul.

Ecclesiastul

1

Prolog. Nimicnicia celor omenesti.

1 Cuvintele Ecclesiastului, fiul lui David, regele lui Israel în Ierusalim.

2 Deșertăciunea deșertăciunilor¹ – a zis Ecclesiastul –, deșertăciunea deșertăciunilor, toate sunt deșertăciune.

3 Ce-i rămâne omului din toată osteneala lui cu care se trudește sub soare²?

4 O generație se duce, o generație vine și pământul rămâne în veac.

5 Soarele răsare, soarele apune și spre locul său zorește

6 și de-acolo se ridică mergând spre miazăzi și-apoi spre miazănoapte ocolește; de-a roata se rotește vântul și vânt se'ntoarce din rotirea sa.

7 Fluviiile toate curg în mare și marea nu se umple; fluvii se'ntorc de unde-au izvorât, ca de acolo să purceadă iarăși.³

1 „Deșertăciunea deșertăciunilor”: un nominativ-genitiv care exprimă superlativul, excelența, culminația; compară cu „cântarea cântărilor” = „cea mai frumoasă cântare” sau cu „veacul veacului” = „veșnicia”. „Deșertăciune” = zădănicie, nimicnicie, lipsă de valoare sau de folos.

2 „sub soare”: sintagmă frecventă în Ecclesiast, desemnând universul terestru.

3 Versetele 5-7: reprezentare ciclică a fenomenelor naturii, introducând sentimentul că și omul, solidar cu natura, se repetă pe sine fără să-și aducă nimic nou.

8 Cuvintele cu toatele-s trudite: nu va putea să le grăiască omul; ochiul nu se va'ndestula de ceea ce vede și nici urechea de ceea ce aude.

9 Ceea ce este a mai fost, ceea ce s'a petrecut se va mai petrece și nimic nu-i proaspăt sub soare.

10 De grăiește cineva, zicând: „Iată ceva nou!”, iată că acel ceva a fost în alte vremuri, în cele ce-au fost înaintea noastră.

11 Ce-a fost întâi nu-i nici în amintire, nici de ce-a fost pe urmă nu-și vor aduce-aminte urmașii de la urmă.⁴

12 Eu, Ecclesiastul, am fost rege peste Israel în Ierusalim.⁵

13 Și inima mi-am pus-o să caute și cu'ntelepciune să cerceteze despre toate câte se petrec sub cer, că anevoieasă nevoiță le-a dat Dumnezeu filor oamenilor, cu ea să se nevoiască.

14 Văzut-am toate lucrurile care se fac sub soare, și, iată, toate sunt deșertăciune și vânare de vânt⁶.

15 Ceea ce e strâmb nu poate fi îndrep-

⁴ Rotirile ciclice sunt atât de uniforme, seamănă atât de mult între ele, lipsite de reliefuri și culori specifice, încât ele se sterg chiar din memoria colectivă; totul va fi uitare.

⁵ Cu toată zestrea lui sofianică, celebrul rege al intelepciunii nu a fost în stare să agonisească ori să ofere un strop de fericire.

⁶ „vânare de vânt”: osteneală pe cât de zadarnică pe atât de nesăbită; nebunie.

tat, ceea ce lipsește nu se poate număra.

¹⁶ Grăit-am eu în inima mea, zicând: – Iată, m'am umplut de slavă și i-am întrecut în înțelepciune pe toți cei de dinaintea mea în Ierusalim și inima mea a văzut multă înțelepciune și știință.

¹⁷ Și inima mi-am pus-o să cunoască înțelepciunea și cunoașterea, zicerile⁷ și știința de a pricepe⁸, și iată că și aceasta-i tot vânare de vânt.

¹⁸ Fiindcă'n belșugul înțelepciunii e belșug de cunoaștere, iar sporul cunoașterii e spor de durere.

2

Zădărnicia a tot ce-i omenesc.

¹ Zis-am eu întru inima mea: – Vino acum să te'ncerc¹ în veselie și să te fac să vezi înlăuntrul binelui! Și iată că și aceasta e deșertăciune.

² Râsului i-am zis că e nebunie, iar veseliei: – Ești bună de ceva?...

³ Și-am cercetat dacă inima mi-ar desfăta trupul cu vin – cu toate că inima mă călăuzea în înțelepciune – și dacă mi-ar stăpâni nebunia până ce pot vedea ce fel de bine le este fiilor oamenilor², pe care ei trebuie să-l facă sub soare pe durata zilelor vieții lor.

⁴ Mi-am sporit bunurile, mi-am zidit case, mi-am sădit vii,

⁷ „zicerile” = parbolele, proverbele, pildele, aforismele, înțelepciunea concentrată în zicale și metafore.

⁸T. M.: în loc de „zicerile și știința de a pricepe”: „nebunia și prostia”.

¹ „să te'ncerc”: să te pun la probă, să văd dacă aceasta e cumva o cale mai bună.

² „fiii oamenilor”, expresie frecventă, ca ebraism, în Ecclesiast: oamenii.

5 mi-am făcut grădini și livezi și am sădit în ele tot felul de pomi roditori,

6 mi-am făcut iezere, ca să ud din ele dumbrava purtătoare de lăstari;

7 avut-am servi și slujnice și robi mis'au născut în casă; belșug de turme și cirezi am avut, mai multe decât toți cei de dinaintea mea în Ierusalim;

8 mi-am adunat argint și aur și avuțiile regilor și ale țărilor; mi-am agonisit cântăreți și cântărețe și desfătările fililor oamenilor, paharnici bărbați și femei;

9 și m'am umplut de slavă și i-am întrecut pe toți cei de dinaintea mea în Ierusalim; dar și înțelepciunea cu mine a fost³.

¹⁰ Din tot ceea ce ochii mi-au poftit, nimic n'am alungat de dinainte-le, iar inima nu mi-am oprit-o de la nici o desfătare, căci inima mi s'a desfătat în toată truda mea, și din toată truda mea aceasta mi-a fost partea.

¹¹ Și am căutat eu spre toate lucrurile mele pe care mâinile mele le-au făcut, și spre osteneala pe care m'am ostenit să fac, și, iată, toate sunt deșertăciune și vânare de vânt și nici un câștig nu se află sub soare.

¹² Și am căutat eu să văd înțelepciunea și rătăcirea și nebunia; căci cine este omul care va urma sfatul în tot ceea ce poate face pentru el?

¹³ Și am văzut că înțelepciunea covârșește nebunia aşa cum lumina covârșește întunericul.

³A doua mențiune a înțelepciunii în acest episod. Naratorul și-a propus o viață de desfătare trupească, dar nu prin abandon de conștiință, ci în mod deliberat, programatic, ca rezultat al unui principiu de comportament, aşa cum era hedonismul în filosofia greacă.

¹⁴ Înțeleptul își are ochii în cap, dar nemintosul umblă în întuneric; și am pricpeput – chiar eu am priceput – că unul și același fapt⁴ li se poate întâmpla tuturor.

¹⁵ Și am zis în inima mea: – Precum un fapt i se întâmplă celui nebun, aşa mi se va întâmpla și mie; și, atunci, de ce m'am mai ostenit? Și am mai grăit în inima mea: – De vreme ce nebunul vorbește din prisosul lui, înseamnă că și aceasta-i tot deșertăciune.

¹⁶ Căci amintirea înțeleptului alături de nebun nu se va întâmpla vreodată, de vreme ce în viitor pe toate le va acoperi uitarea; și cum va muri înțeleptul laolaltă cu nebunul?

¹⁷ Astfel am urât viața; căci fapta să-vârșită sub soare mi-a fost răutate asupră-mi; aşa că toate sunt deșertăciune și vânare de vânt.

¹⁸ Și am urât toată osteneala cu care m'am ostenit eu sub soare, fiindcă o lăs omului care va veni după mine;⁵

¹⁹ și cine știe dacă el va fi înțelept sau nebun, sau dacă el va fi deasupra ostenelei mele cu care m'am ostenit și am trudit sub soare? Iată că și aceasta-i deșertăciune.

²⁰ Așa că mi-am luat seama: cu inima mea mă voi opri de la toată osteneala cu care m'am ostenit sub soare;

²¹ fiindcă există om care se ostenește în înțelepciune și în cunoaștere și'n bărbătie, iar partea sa i-o va da omului care nu s'a ostenit în acestea; și, iată, și aceasta-i deșertăciune și răutate mare.

⁴ „fapt” = eveniment.

⁵ Nefericirea devine tragică prin aceea că nu se limitează la experiența unui singur om, ci se perpetuează în generațiile viitoare care, la rândul lor, nu o pot stârpi.

²² Căci, iată: Cu ce se alege omul din toată osteneala lui și din pofta inimii lui cu care trudește sub soare?

²³ Căci toate zilele lui sunt [zile] de durere și'ntru mânie, nevoința lui, încât nici noaptea inima lui nu-și are odihnă; iată că și aceasta-i deșertăciune.

²⁴ Bine nu-i este omului decât ce mă-nâncă și ce bea și ce-i arată sufletului său că e bine'ntru osteneală; pe aceasta am văzut-o eu că din mâna lui Dumnezeu este;

²⁵ căci cine va mâncă și va bea fără El?

²⁶ Căci omului care-i bun înaintea feței Sale El îi dă înțelepciune și cunoaștere și veselie; iar celui păcătos îi dă nevoința de a umbla să adune pentru ca să-i dea celui ce-i place lui Dumnezeu; iată că și aceasta-i deșertăciune și vânare de vânt.

3

Vremea fiecărui lucru. Ce e bun pentru om. Nu există dreptate. Om și dobitoc. A te bucura de viață.

¹ Pentru orice lucru este o clipă prielnică și o vreme pentru orice mișcare de sub cer:¹

² o vreme este să te naști și o vreme să mori, o vreme este să sădești și o vreme să smulgi ce-ai sădît;

¹ În cele ce urmează nu e vorba de vreme ca durată a unui fapt oarecare, ci de un anume timp în care ceva se petrece pentru că trebuie să se petreacă; e un fel de tiranie a clipei, căreia omul nu i se poate sustrage; viziune, practic, fatalistă asupra vieții. (Ca redactare, persoana a două singular exprimă mai direct și mai plastic, în limba română, modul impersonal al infinitivului).

3 o vreme este să ucizi și o vreme să vîndeci, o vreme este să dărâmi și o vreme să zidești;

4 o vreme este să râzi și o vreme să plângi, o vreme este să te tângui și o vreme să joci;

5 o vreme este să azvârli pietre și o vreme să strângi pietre, o vreme este să îmbrățișezi și o vreme să fugi de îmbrățișare;

6 o vreme este să cauți și o vreme să pierzi, o vreme este să păstrezi și o vreme să arunci;

7 o vreme este să deșiri și o vreme să coși, o vreme este să tacî și o vreme să vorbești;

8 o vreme este să iubești și o vreme să urăști, o vreme este pentru război și o vreme pentru pace

9 Care-i câștigul celui ce muncește trudind?

10 Văzut-am nevoința pe care Dumnezeu le-a dat-o fiilor oamenilor să se nevoiască întrînsa.

11 Tot ce-a făcut, bun l-a făcut pentru vremea sa; și durata le-a dat-o El în inima lor fără ca omul să poată descoperi lucrare pe care Dumnezeu a lucrat-o de la'nceput pân' la sfârșit.²

12 Mi-am dat seama că pentru ei nu este un alt bine decât să se veselească și să trăiască bine în viața lor.

13 Dar tot omul care mănâncă și bea și vede binele în toată osteneala lui, aceasta e un dar al lui Dumnezeu.

14 Mi-am dat seama că tot ce-a făcut Dumnezeu durează în veci; nu e nimic

de adăugat și nimic de scăzut. Dumnezeu a făcut astfel pentru că'n fața Lui să te temi.

15 Ceea ce a fost, iată, este; ceea ce va fi, iată, a fost; și Dumnezeu caută ceea ce a fost alungat.

16 Și am mai văzut sub soare locul de judecată: acolo e cel necredincios, iar în locul celui drept e cel nelegiuit.

17 Și mi-am zis în inima mea: – Și pe cel drept, și pe cel nelegiuit îi va judeca Dumnezeu, că va fi o vreme pentru tot lucrul și pentru toată fapta.

18 Zis-am eu în inima mea cu privire la fiii omului: – Dumnezeu îi va judeca; iar aceasta, ca să le arate că ei nu sunt decât dobitoace;

19 că faptul fiilor omului și faptul dobitoacelor în sinea lor sunt un singur fapt; cum e moartea unuia, așa-i și moartea celuilalt; și'n unul, și'n altul e aceeași suflare. Prin ce e omul deasupra dobitocului?: prin nimic, căci toate sunt deșertăciune.

20 Toate se duc în același loc; toate din țărână s'au făcut și toate în țărână se vor întoarce.

21 Cine oare știe dacă suflarea fiilor omului se urcă'n văzduh sau dacă suflarea dobitoacelor se coboară'n pământ?

22 Și am văzut că pentru om nimic nu-i bun decât ca el să se veselească în lucrarea sa; că aceasta e partea lui. Căci cine oare-l va duce să vadă ceea ce va fi după el?

4

Asuprirea celor slabî. Moartea e mai bună decât viața. Gelozie și

²Dumnezeu a pus în inima (în rațiunea) omului sentimentul duratei, prin care el poate gândi lucrurile de dincolo de clipă, în ansamblul lor, dar aceasta nu-l ajută să descopere sensul în sine al vieții.

nesațiu. Nu e bine să fie omul singur. Domniile schimbătoare: deșertăciune.

1 Și m'am întors și am văzut toate asuprile care se fac sub soare; și iată lacrimile celor asupriți, și nu-i nimeni care să-i aline. Puterea e'n mâna celor ce asupresc; nu, nu-i nimeni care să-i aline.

2 Și i-am fericit pe cei morți – pe cei ce de-acum au murit – mai mult decât pe cei vii – decât pe cei ce sunt încă în viață –;

3 dar mai fericit decât aceștia este cel ce încă nu s'a născut, pentru că el n'a văzut faptele rele care s'au petrecut sub soare.

4 Și am văzut eu că toată osteneala și toată bărbăția unei fapte nu sunt decât invidia omului față de aproapele său; aceasta este, și ea, deșertăciune și vânare de vânt.

5 Nebunul își ține mâinile în sân și-și mânanță propria sa carne.¹

6 Mai bun e un pumn plin cu odihnă decât doi pumni plini cu trudă și cu vânare de vânt.

7 Și m'am întors și am văzut deșertăciune sub soare.

8 Există un ins, și pe un al doilea nul are, nici fiu și nici frate nu are, și el tot nu se oprește din osteneală și ochiul său nu se satură de bogății. Și, atunci, pentru cine mă ostenesc eu și mă lipseșc pe mine însuși de fericire? Iată că și aceasta-i deșertăciune și nevoițărea.

¹Situația-limită a trândăviei: leneșul ajunge să-și consume propria-i substanță. Acest verset, precum și următorul, par a fi două proverbe mai vechi, pe care autorul a găsit de cuviință să le insereze aici.

9 E mai bine să fie doi decât unul singur, căci pentru osteneala lor au plată mai bună;

10 și dacă unul cade, fărtatele său îl ridică; dar vai celui ce este singur când cade, că el nu are pe un altul care să-l ridice.

11 Și dacă vor dormi doi, le va fi și cald; dar unul, el singur, cum se va încălzi?

12 Iar de se va ridica unul împotriva lui, cei doi îi vor ține piept; că funia întreită nu se rupe curând.

13 Mai bun e un Tânăr sărac și înțeleapt decât un rege bătrân și nemintos care nu mai știe ce e purtarea de grijă;

14 că el poate ieși din închisoare să domnească, cu toate că s'a născut sărac în regatul său.²

15 Văzut-am pe toți cei vii care umblă sub soare cu un al doilea Tânăr care poate sta pe locul celuilalt;

16 poporului său întreg nu-i dai de capăt, lor, tuturor celor ce erau înaintea lui; dar cei de la urmă nu se vor bucura de el, căci și aceasta-i deșertăciune și vânare de vânt.

17 Când mergi în casa lui Dumnezeu, păzește-ți pașii; apropie-te ca să asculti, iar jertfa ta să fie mai bună decât darul nebunilor, fiindcă ei nu cunosc răul pe care-l fac.³

5

Bogățiile sunt deșertăciune. A te bucura de viață.

²Aceasta poate fi o aluzie la Iosif din casa lui Faraon: azvărlit în închisoare printre pără nedreaptă, el a ajuns în Egipt pe treapta cea mai înaltă a dregătorilor, investit cu putere aproape regească (vezi Fc 39, 1 — 41, 43).

³T. M.: „fiindcă ei nu știu să facă decât rău”.

1 Nu te grăbi în a-ți deschide gura, iar inima ta să nu fie grabnică în a grăi cu-vânt în fața lui Dumnezeu, căci Dumnezeu este în cer, iar tu, pe pământ; de aceea cuvintele tale să fie puține.

2 Că din multele griji vine visul și din multele vorbe glasul nebunului.

3 Când îi făgăduiești lui Dumnezeu o făgăduință nu întârzia s'o plinești, căci voia Lui nu se află în cei nebuni; ceea ce tu ai făgăduit, plinește!

4 Mai bine e să nu faci nici o făgăduință decât s'o faci fără s'o plinești.

5 Nu-ți lăsa gura să-ți împingă trupul¹ spre păcat și să nu spui în fața lui Dumnezeu: „A fost o greșală”, ca nu cumva Dumnezeu să Se mână asupra glasului tău și să nimicească lucrul mâinilor tale.

6 Din viermuiala viselor [se nasc] deșertăciuni și forfotă de vorbe; tu temete de Dumnezeu.

7 Dacă vei vedea în țară că săracul e năpăstuit, că judecata și dreptatea sunt siluite, nu te uimi de lucrul acesta, căci deasupra unui mai-mare e un mai-mare care-l veghează, iar deasupra acestora sunt alții mai-mari.²

8 În toate privințele, belșugul pământului face ca și un rege să depindă de câmpurile arate.³

9 Cel ce iubește argintul nu se va sătura de argint, iar cel ce iubește bogă-

ția nu se va bucura de roadele ei,⁴ și aceasta-i tot deșertăciune.

10 Unde sunt multe bunătăți, mulți sunt și cei ce le mănâncă; și atunci, care e vitejia celui ce le are, fără numai că se uită cu ochii la ele?

11 Dulce e somnul robului, fie că acesta mănâncă puțin, fie că mănâncă mult, dar sătul celui sătul de bogătie nu-l lasă să doarmă.

12 Există o boală pe care eu am văzut-o sub soare: bogatul care-și păzește bogăția spre răul său;

13 o astfel de bogăție se pierde într-o nevoie înță proastă, iar fiul pe care l-a născut nu are nimic în mână.

14 Precum a ieșit el, gol, din pântecele maicii sale, aşa se va întoarce, precum și venit, și din osteneala lui nu va primi nimic pe care să-l ducă în mână.

15 Așa că și aceasta-i o boală rea: cum a venit, aşa se și duce; ce câștig are el din aceea că s'a ostenit în vînt?

16 Dimpotrivă, toate zilele lui nu sunt decât întuneric și jale și multă mânie și boală și necaz.

17 Iată binele pe care l-am văzut eu că este bun: să mânânci și să bei și să vezi binele în toată osteneala cu care te-ai ostenit sub soare în numărul zilelor de viață pe care îți le-a dat Dumnezeu; că aceasta-i partea ta.

18 Mai mult, tot omul căruia Dumnezeu i-a dat bogăție și avere și însușirea de a mâncă din ele și de a-și primi parte sa și de a se veseli din osteneala sa, aceasta-i un dar al lui Dumnezeu.

¹Aici „trupul” înseamnă „fință”.
²Structura ierarhic-piramidală a funcționarilor statului (sau cetății) permite ca superiorii să le pretindă subalternilor — sau să primească de la aceștia — venituri necinstitute care, în ultimă instanță, apăsă asupra celor de jos, adică asupra celor ce nu fac parte din această structură. E vorba, desigur, de fenomenul corupției.
³Dependența oamenilor de muncile agricole e atât de mare, încât până și regele devine un suspus al pământului.

⁴Pentru Ecclesiast, bogăția nu e bună sau rea în funcție de cum o folosește bogatul, ci e rea prin ea însăși; o spune cel mai bogat rege al Orientului antic!

¹⁹ În fapt, nu îndelung își va aminti el de zilele vietii sale, căci Dumnezeu îl va cuprinde întru veselia inimii lui.

6

Zădărnicia bogăției. Cugetări felurite.

¹ Există un rău pe care eu l-am văzut sub soare, și mare este el asupra oamenilor:

² Iată un om căruia Dumnezeu i-a dat bogăție și avere și mărire și al cărui suflet nu duce lipsă de nimic din toate câte poftește, dar pe care Dumnezeu nu-l va învrednici să mănânce din ele, căci om străin este cel ce le mănâncă; aceasta-i deșertăciune și boala rea.

³ Dacă ar fi că cineva dă naștere la o sută [de fii] și trăiește ani mulți, dar, oricât de multe ar fi zilele anilor lui, sufletul său nu se va sătura de bunătăți și nici parte de îngropare nu va avea¹, am zis: – O stârpitură² e mai fericită decât el,

⁴ căci în zadar a venit și în întuneric se va duce și cu întuneric numele i se va acoperi;

⁵ ea nici măcar n'a văzut soarele și nu l-a cunoscut; acesta are mai multă odihnă decât ea.

⁶ Si dacă ar trăi de două ori câte o mie de ani fără să vadă³ fericirea, oare nu vor merge toate în același loc?

⁷ Dacă toată osteneala omului i-ar veni în gură, sufletul său încă nu va fi sătul.

¹T. M.: „și nu are parte nici măcar de mormânt”. Oricum, pentru antici (inclusiv Evrei) nu exista o nenorocire mai mare decât aceea de a nu avea parte de mormânt.

²„stârpitură”: avort.

³T. M.: „fără să guste”.

⁸ Căci ce folos are înțeleptul mai mult decât nebunul, de vreme ce chiar săracul știe cum să umble în preajma vietii?

⁹ Mai bun e ceea ce vezi cu ochii decât ceea ce-ți trece prin gând; aceasta, și ea, e deșertăciune și vânare de vânt.

¹⁰ Dacă ceva există, iată că și numele i-a fost rostit; se știe ce anume este omul⁴; el nu se poate lupta⁵ cu Cel mai tare decât el;

¹¹ căci multe sunt lucrurile care sporesc deșertăciunea: aşadar, ce folos are omul?⁶

¹² Căci cine știe care e binele omului în viața lui, în numărul zilelor vietii lui de deșertăciune prin care el a trecut ca o umbră? și cine-i va spune omului ce va fi după el sub soare?...

7

Cugetări felurite. Lucruri de ne-pătruns. Femeia.

¹ Numele bun e mai bun decât untdelemnul bun, și ziua morții decât ziua nașterii.

² Mai bine e să mergi la casa plângerii decât să mergi la casa ospățului, de vreme ce acesta-i sfârșitul a tot omul, iar cel viu și-o va pune la inimă.

⁴O seamă de interpreți cred că, potrivit Textului Ebraic, aici poate fi o aluzie la Adam, al cărui nume înseamnă „om”, dar și „pământ” (materia din care a fost alcătuit) (vezi nota de la Fc 2, 7).

⁵T. M.: „nu se poate lua la întrecere”; „nu poate angaja o dispută”. Or, de vreme ce Dumnezeu l-a creat pe Adam, dându-i și un nume, El ar fi al doilea obiect al aluziei din textul de față.

⁶În Textul Masoretic, ca și în unele versiuni ale Septuagintei, capitolul 6 se termină aici, următorul verset fiind primul din capitolul următor. Versiunea de față urmează ed. Rahlf.

3 Mai bună este măhnirea decât râsul, căci întristarea feței îi face bine inimii.

4 Inima înțeleptilor e în casa plângerii, iar inima nebunilor e în casa veseliei.

5 Mai bine e să asculti certarea unui înțelept decât să fii un om care ascultă cântecele nebunilor;

6 că precum e trosnetul spinilor sub căldare, aşa e râsul nebunilor; aceasta-i, şi ea, tot deșertăciune.

7 Căci asuprirea îl face pe cel înțelept nebun¹ şi-i vlăguieşte inima².

8 Sfărșitul unui lucru e mai bun decât începutul lui; omul răbdător e mai bun decât cel trufaș.

9 În duhul tău nu te grăbi spre mânie, căci mânia în sânul nebunilor se odihnește.

10 Să nu zici: – Cum se face că zilele de demult erau mai bune decât acestea?; că nu din înțelepciune pui o astfel de'ntrebare.

11 Bună e înțelepciunea laolaltă cu o moștenire³ şi mai mult le foloseşte celor ce contemplă soarele;

12 căci în umbra⁴ ei înțelepciunea e ca umbra argintului, iar prisosul cunoașterii înțelepicinii îi va da viaţă celui ce o are.

13 Ia aminte la lucrarea lui Dumnezeu: Cine va putea să-l îndrepte pe cel pe care Dumnezeu l-a strâmbat?

14 În ziua cea bună trăieşte-ţi binele, în ziua cea rea vezi şi ia seama: Dumnezeu a făcut ca unul să se înțeleagă cu

¹, „... îl face... nebun”; literal: îl face să se învărtească în propriul său împrejur.

²Literal: „îi strică inima puterii”. În Codex Vaticanus: „îi strică inima nobleței” (sau: „inima nobilă”). În T. M.: „darul (mita) distrugă inima”.

³„moștenire” în înțelesul de avuție, avere, bogăție.

⁴Aici, „umbra”: apărare, protecție.

celălalt asupra a ceea ce au de spus, în aşa fel încât omul să nu afle nimic din ceea ce va fi după el.

15 Pe toate acestea le-am văzut în zilele deșertăciunii mele⁵: Dreptul care pierde în dreptatea lui şi nelegiuitorul care'n răutatea lui, totuşi, rămâne.⁶

16 Nu fi peste măsură de drept, şi nici peste măsură de înțelept, ca să nu-ţi ieşi din fire.

17 Nu fi peste măsură de nelegiuitor şi nici nu fi morocănos, ca nu cumva să mori înainte de vreme.

18 Bine-ti este să te ţii de acestea fără să le laşi din mâna pe celealte, căci celui ce se teme de Dumnezeu îi ies bine toate.

19 Înțelepciunea îl ajută pe înțelept mai mult decât zece puternici care sunt în cetate;

20 căci pe pământ nu este un om drept care să facă binele fără să greşească.

21 De asemenea, nu pune la inimă toate vorbele pe care le spun nelegiuitorii, ca nu cumva s'o auzi pe sluga ta blestemându-te;

22 că de multe ori ea îți va face rău şi'n multe chipuri îți va necăji inima pentru că şi tu i-ai blestemat pe alţii.

23 Pe toate acestea le-am cercat cu înțelepciunea; şi am zis: – Fi-voi înțelept!

24 Dar ea s'a îndepărtat de mine mai mult decât era, şi adânc e adâncul: cine-l va afla?

25 Eu – şi inima mea – am dat ocol să cunosc şi să cercetez şi să caut înțele-

⁵, „în zilele deșertăciunii mele”: de-a lungul vieţii mele zadarnice.

⁶Altfel spus: dreptul pierde, cu toate că e drept, în timp ce nelegiuitorul supravieţuieşte, cu toate că-i nelegiuitor.

ciunea și temeiul celor ce sunt⁷ și să cunosc nebunia și necazul și greșeala nelegiuitului.

²⁶ Și am aflat că femeia e mai amară decât moartea, ea, care-i un laț vânătoresc, a cărei inimă e o cursă de mreje, ale cărei mâini sunt funie de legat; cel plăcut lui Dumnezeu îi scapă, dar păcatosul i se prinde.

²⁷ – Vezi, asta-i ce-am aflat! – a zis Ecclesiastul – după ce una câte una le-am cercat ca să aflu pricina

²⁸ pe care sufletul meu a căutat-o fără s'o afle; căci un om dintr-o mie am aflat, dar o femeie, printre ele toate, n'am aflat.⁸

²⁹ Cu toate acestea, iată ce-am aflat: Dumnezeu l-a făcut pe om drept, dar ei [oamenii] au căutat multe dedesubturi⁹.

8

Cugetări felurite. A te bucura de viață. Taina lucrurilor.

¹ Cine-l cunoaște pe înțelept? și cine cunoaște deznodământul¹ cuvânt-

⁷ „temeiul celor ce sunt”: rațiunea de a fi a lucrurilor.

⁸ În acord cu toată gândirea antică, Ecclesiastul afirmă superioritatea sexului masculin, o mentalitate pe care creștinismul o va amendă.

⁹ Literal: „multe rațiuni” (de a fi). „Dedesubturi” angajează ideea de artificii, complicații, subtilități, chichițe, unele de a despica firu'n patru atunci când adevarul e evident în simplitatea lui.

¹ Grecescul λύσις (folosit numai aici în V. T.) înseamnă, în general, „acțiunea de a dezlegă” (ca în 1 Co 7, 27), dar are și sensul mai restrâns, mai special, de „sfârșit”, „final”, „împlinire”, „soluție finală”, „deznodământ” (ca deznodământul unei piese de teatru, care descoreperă toate sensurile rămase până atunci ascunse).

tului? Înțelepciunea omului îi va lumenă față², dar omul cu față nerușinată va avea parte de ură.

² Păzește porunca regelui și nu te grăbi să calci jurământul lui Dumnezeu³;

³ nu te îndepărta de la fața lui, în lucrul cel rău să nu stai, că el face tot ce vrea;

⁴ spusa regelui este ea însăși putere și cine-i va zice lui: – Ce faci?...

⁵ Cel ce păzește porunca nu va cunoaște vorbă rea, iar inima înțeleptului cunoaște vremea judecății;

⁶ căci pentru tot lucrul există vreme și judecată, căci știința omului e mult deasupra lui⁴;

⁷ că nu-i nimeni să știe ceea ce va fi; în ce chip anume fi-va, cine-i va spune?

⁸ Nu este om care să stăpânească duhul cu puterea de a opri duhul; nu există putere în ziua morții și nu există solie în vremea luptei, iar fărădelegea nu-l va măntui pe cel ce o are.

⁹ Așa că pe toate acestea le-am văzut și inima mi-am dat-o oricărui lucru ce s'a săvârșit sub soare la vremea când omul are asupra omului puterea de a-i face rău.

¹⁰ Și i-am văzut atunci pe cei nelegiuti cum erau cărați la groapă; ei erau duși din chiar locul cel sfânt și lău-

² În grecește, „față” (prósopon) înseamnă și „persoană”.

³ Ebr.: „Păzește porunca regelui, din însăși pricina jurământului lui Dumnezeu”. Unele versiuni ale LXX așază verbul „nu te grăbi” la începutul frazei următoare. Aici, conform ortografiei din ed. Rahlf. „Jurământul lui Dumnezeu” poate însemna fie jurământul de credință al curteanului față de regele său, fie jurământul lui Dumnezeu de a-l păzi pe rege (Ps 88, 35).

⁴ T. M.: „căci răul (necazul, nenorocirea) omului e mare deasupră-i”.

dați⁵ în cetate pentru ceea ce făcuseră; aceasta-i, și ea, deșertăciune.

¹¹ Căci de'ndată ce nu există ceartă asupra celor ce se grăbesc să facă răul, atunci inima oamenilor⁶ se umple de pofta de a face rău.

¹² Cel ce a păcătuit a săvârșit răul încă de atunci și cu mult înainte de aceea; fiindcă și eu știu că bine le va fi celor ce se tem de Dumnezeu aşa cum se tem când îi stau în față;

¹³ dar bine nu-i va fi celui neleguit, iar cel ce nu se teme de fața lui Dumnezeu nu va petrece multe zile la umbră⁷.

¹⁴ Există o deșertăciune care se face pe pământ, căci există drepti peste care vin relele ca și cum ar fi făcut faptele nedrepților și există nedrepți peste care vin cele bune ca și cum ar fi făcut faptele dreptilor; zis-am că și aceasta-i tot deșertăciune.

¹⁵ Și am lăudat veselia, că omului nui e dat sub soare un alt bine decât să mânânce și să bea și să se veselească; cu asta se alege el din osteneala sa cea din toate zilele vieții lui, pe care Dumnezeu i le-a dat sub soare.

¹⁶ Apoi mi-am pus la inimă să cunosc înțelepciunea și să văd truda care se face sub soare – că nici ziua și nici noaptea ochii [omului] nu văd somnul –

¹⁷ și din toate lucrurile făcute de Dumnezeu am văzut că omul nu poate să descopere lucrarea ce se face sub soare. Oricât se va osteni omul să caute, nu va găsi, și oricât ar zice înțeleptul că știe, tot nu va putea să afle.

⁵T. M.: „uitați”. Termenul din LXX concordă cu Iov 21, 32-33 (vezi și notele).

⁶Literal: „inima fiilor omului”.

⁷și aici (ca în 7, 12) „umbră” = apărare, protecție (viață).

9

Deșertăciunea virtuții și a înțelepciunii. A te bucura de viață.

¹ Pe toate acestea mi le-am pus la inimă și pe toate acestea inima mea le-a văzut: anume că dreptii și înțeleptii și faptele lor sunt în mâna lui Dumnezeu, că nu e om care să cunoască fie iubirea, fie ura, [cu toate] că ele i se află în față;

² deșertăciune este în toate. Una și aceeași întâmplare îi este și dreptului, și neleguitului, și celui bun, și celui rău, și celui curat, și celui necurat, și celui ce jertfește, și celui ce nu jertfește; precum este cel bun, aşa e și cel păcătos, precum este cel ce jură, aşa-i și cel ce se teme de jurământ.

³ Aceasta e răul în tot ce se face sub soare, că o singură întâmplare le este tuturor; da, inima fiilor oamenilor s'a umplut de răutate și rătăcire se află în inima lor atât cât trăiesc; după care: – La cei morți!¹

⁴ Cine oare e acela care să aibă părtăsie cu toți cei vii? Există, totuși, o nădejde, căci: Un câine viu e mai bun decât un leu mort.

⁵ Fiindcă cei vii știu că trebuie să moară; cei morți însă nu știu nimic și pentru ei nu mai este nici o răsplata, căci amintirea lor a fost dată uitării.

⁶ Și iubirea, și ura lor, și gelozia lor, iată, au pierit; nu, pentru ei niciodată nu mai există vreo participare în tot ce se face sub soare.

⁷Vino, mănâncă-ți pâinea cu veselie și bea-ți cu inimă bună vinul, că I-au plăcut lui Dumnezeu faptele tale.

¹În sensul: se duc la cei morți (cu toată răutatea și rătăcirea lor).

8 Fie hainele tale'ntotdeauna albe și undelemn de pe capul tău să nu lipsească.

9 Petrece-ți viața cu femeia pe care o iubești în toate zilele vieții deșertăciunii tale care și s-au dat tie sub soare, că aceasta este partea ta în viața ta și'n toată osteneala ta cu care te ostenești sub soare.

10 Tot ceea ce mâna ta găsește cu cale să facă, fă, atât cât îți stă în putere, fiindcă în iad², acolo unde mergi tu, nu există nici faptă, nici gând de a face, nici cunoaștere și nici înțelepciune.

11 M'am întors și am văzut sub soare că întrecerea'n alergare nu le este [hărăzită] celor sprinteni, nici celor puternici bătălia, nici celor înțelepti pâinea, nici celor mintoși bogăția, nici cărturărilor bunăvoința, căci timpul și nepuțința pe toți îi vor întâmpina.

12 Fiindcă omul nu-și cunoaște vremea; aşa cum peștii se prind în mreaja vicleană și aşa cum păsările se prind în laț, tot astfel se prind fiii omului în vremea cea rea când fără veste cade peste ei.

13 De asemenea, am mai văzut un fapt de înțelepciune sub soare, și mare îmi este în fața ochilor:

14 O cetate mică cu oameni puțini; un mare rege vine asupră-i și o împresoară și zidește împrejurul-i valuri puternice;

15 În ea se află un om sărac și înțelept care prin înțelepciunea lui a măntuit cetatea; ei bine, nimici nu-și mai aduce aminte de omul acela sărac!

16 Și am zis eu: – Înțelepciunea e mai bună decât puterea, dar înțelepciunea

² „iad”, în sensul din antichitate: locuința morților, Sheol, Hades.

săracului nu e luată în seamă, iar cuvintele lui nu sunt ascultate.

17 Cuvintele înțeleptilor ascultate'n liniște fac mai mult decât strigătul celor puternici în mijlocul nebunilor.

18 Înțelepciunea e mai bună decât armele războiului, dar un singur păcătos va nimici noian de bunătate.

10

Cugetări felurite.

1 Muștele muribunde strică dulceața uleiului gătit; un dram de înțelepciune e mai de preț decât slava cea mare a nebuniei.¹

2 Înțeleptul își are inima de-a dreapta, iar nebunul își are inima de-a stânga.²

3 De asemenea, când un nebun merge pe drum, inima lui duce lipsă³ și tot ce gândește e nebunie.⁴

4 Dacă duhul celui puternic se ridică împotrivă-ți, nu-ți părăsi locul, căci firea domoală pune capăt păcatelor mari.

5 Există un rău pe care l-am văzut sub soare, ca și cum fără voie ar fi scăpat de la cel puternic:

6 Nebunul pus pe culmile cele mai înalte și bogății sezând în locuri umile;

7 am văzut robi călări și domni merrând pe jos ca robii.

¹Ebr.: „Un dram de nebunie atârnă mai greu decât înțelepciunea și slava”.

²Dreapta și stânga simbolizează binele și, respectiv, răul; direcția bună sau rea.

³„inima lui duce lipsă”: spiritul său devine slabă nog.

⁴Ebr.: „și el spune tuturor că e nebun”; sau: „el zice despre fiecare: — E nebun!”

8 Cel ce sapă groapă va cădea într'însa,
iar cel ce dărâmă gardul va fi mușcat
de șarpe.

9 Cel ce scoate pietre se va răni cu ele;
cel ce despică lemne se va primejdui.

10 Dacă securea s'a tocit și nu i-ai as-
cuțit tăișul, îți trebuie putere'ndoită;
iata că înțelepciunea omului e de pri-
sos.

11 Dacă șarpele mușcă înainte de a fi
descântat, atunci descântătorul n'are
nici un folos.

12 Cuvintele unei guri înțelepte aduc
bunăvoiță, iar buzele nebunului îl vor
înghiți;

13 Începutul cuvintelor gurii lui e ne-
bunie, iar sfârșitul spuselor sale e ră-
tăcire rea.

14 Nebunul înmulțește cuvintele.
Omul nu știe ceea ce a fost și nici ce va
fi după el; cine-i va spune?

15 Osteneala îl obosește pe cel nebun,
pe el, care nu știe drumul spre cetate.

16 Vai ție, cetate al cărei rege e Tânăr și
ai cărei dregători mânâncă dimineața!

17 Fericită ești, tu, țară al cărei rege e
fiu de neam bun și ai cărei dregători
mânâncă la vreme ca să prindă puteri,
iar nu să se facă de râs⁵!

18 Din pricina lenei se povârnesc grin-
zile și prin zăbava mâninilor se prăbu-
șește casa.

19 Pâinea se face pentru a râde, vinul îi
veselește pe cei vii, dar de bani ascultă
totul.

20 Chiar în cugetul tău, nu-l blestema
pe rege și'n taina cămării tale nu-l bles-
tema pe cel bogat, căci pasărea ceru-
lui poate duce glasul și întraripata va
spune ce-ai zis.

⁵T. M.: „ca să prindă puteri, iar nu să bea!”

11

A lucra cu luare-aminte și temeini- cie. A te bucura de viață.

1 Aruncă-ți pâinea pe fața apei, că după
multe zile o vei găsi.¹

2 Dă o porție la șapte și chiar la opt, că
nu știi ce rău poate veni pe pământ.

3 Dacă se umplu norii de ploaie, pe
pământ o vor vârsa; și de va cădea
copacul spre miazăzi ori spre miază-
noapte, în care loc va cădea copacul,
acolo va fi.

4 Cel ce păzește vântul nu seamănă, iar
cel ce se uită la nori nu seceră.

5 Aşa cum nu cunoşti calea vântului,
nici cum anume se încheagă oasele în
pântecele femeii însărcinate, tot astfel
nu cunoşti faptele lui Dumnezeu, ori-
câtă va face.

6 Încă de dimineată seamănă-ți semin-
țele, iar seara nu-ți lăsa mâna să se
odihnească, fiindcă nu știi care anume
vor rodi, acestea sau acelea; sau dacă
toate, cu atât mai bine.

7 Dulce e lumina și bine le este ochilor
să vadă soarele.

8 Că, chiar dacă omul va trăi ani mulți
și întru toți aceștia se va veseli, e bine
să-și amintească de zilele întunericu-
lui, că tare multe vor fi. Tot ce vine e
deșertăciune.

9 Veselește-te, tinere, în tinerețile tale
și'n zilele tinereților tale să te desfete
inima și fără prihană umblă unde
te'ndeamnă inima și unde te duc ochii,
dar să știi că pentru toate acestea te va
aduce Dumnezeu la judecată.

10 Așadar, alungă-ți mâhnirea din
inimă și izgonește-ți răul din trup;

¹Dacă riști, vei avea surpriza actului fructuos.

căci tinerețea și nebunia deșertăciune sunt.

12

Prin bătrânețe, omul, tot mai puțin. Elogiul Ecclesiastului. Sfărșit.

¹ Adu-ți aminte de Ziditorul tău în zilele tinereților tale, mai înainte de a veni zilele răutății și mai înainte de a se aprobia anii în care vei zice: – Ei sunt pe dinafara voii mele!¹;

² mai înainte de a se întuneca soarele și lumina și luna și stelele și de a se'ntoarce norii după ploaie;²

³ de ziua când paznicii casei vor tremura și oamenii puterii se vor cutremura, când, tot mai puține, morărițele se vor opri și când cele ce se uită prin ferestre se vor întuneca

⁴ și vor închide ușile dinspre uliță, de vreme ce glasul morii a scăzut; când te scoli în ciripitul păsării și când toate ficele cântului se sting;

⁵ când te uiți lung după înălțimi și frică îți este pe drum, când inflorește migdalul și crește lăcusta și se scutură chiparosul, în timp ce omul se duce spre casa veșnicie lui, iar cei ce plâng se învârtesc pe uliță;

¹Ebr.: „Nu am în ei nici o placere!”

²Cele două versete care urmează, 3 și 4, alcătuiesc o emoționantă, tristă evocare a degradării la care bătrânețea îl supune pe om. Tradiția rabinică a încercat să traducă metaforele în termenii următori: „paznicii casei” = brațele și palmele; „oamenii puterii” = umerii; „morărițele” = dinții; „cele ce se uită prin ferestre” = ochii; „ușile dinspre uliță” = urechile; „glasul morii” = vocea; sculararea „în ciripitul păsării” = somnul puțin al bătrânului; „ficele cântului” = încercările de a mai face vocalize. Desigur, totul sub semnul probabilității.

⁶ mai înainte ca firul de argint să se rupă și floarea de aur să se sfârâme și vadra de la izvor să se spargă și roata să se'nvârtă la fântână;

⁷ mai înainte ca praful să se'ntoarcă în pământ aşa cum a fost și suflarea să se'ntoarcă la Dumnezeu, la Cel care a dat-o³.

⁸ Deșertăciunea deșertăciunilor – a zis Ecclesiastul –, toate sunt deșertăciune.

⁹ În afară de faptul că Ecclesiastul a fost un înțelept, el a învățat poporul să cunoască știința, iar auzul său a scrutat frumusețea proverbelor.

¹⁰ Mult s'a străduit Ecclesiastul să descopte cuvintele dorului⁴, scrisul săgețător⁵, cuvintele adevărului.

¹¹ Cuvintele înțeleptilor sunt ca țepușele⁶ și ca niște cuie bine bătute, dăruite din îmbelșugarea unui singur Păstor.⁷

¹² În afară de acestea, fiul meu, ia aminte: A face cărți multe e o treabă

³Aluzie la Fc 2, 7: „Domnul... a suflat asupra lui (a omului) suflare de viață”.

⁴Literal: „cuvintele dorinței”, „cuvintele voii”; cuvinte după vrere sau dorință (Arghezi ar fi tradus: „cuvinte potrivite”). Căutarea și găsirea unui cuvânt, în strădania poetică, este nu numai o problemă tehnică, ci și una afectivă.

⁵Literal: „scrisul în linie dreaptă”; corect, dar trebuie să aibă o întă și s'o atingă.

⁶Grecesc boukentron (folosit numai aici în V. T.) înseamnă „țepușă de îmboldit vitele”. De aici, „cuvântul-țepușă”, cel menit să trezească nesimțirea limbajului de rutină.

⁷În T. M. comparația din aceste ultime două stihuri se referă la „culegerea de ziceri” sau „culegerea de propozitii” și cunoaște traduceri mai mult conjecturale. Imaginea este a unor cuie bine înfipți într'un perete, de care pot fi agățate, în maximă siguranță, obiecte casnice. Cât despre „singurul Păstor”, El nu poate fi decât Dumnezeu, Cel ce are și dăruiește.

fără sfârșit, iar neliniștea gândului e trudă pentru trup.

¹³ Încheiere: Totul a fost auzit. Temete de Dumnezeu și păzește-I poruncile, că omul întreg aceasta este.

¹⁴ Că Dumnezeu va aduce fiece faptă la judecată, în tot ascunzișul ei, fie că e bună, fie că e rea.

Cântarea Cântărilor

1

Cântarea Cântărilor, care este a lui Solomon:

¹ – Sărute-mă cu sărutarea gurii sale!¹
Alintul tău² mai bun e decât vinul³

² și e mireasma mirurilor tale mai dulce decât tot ce e mireasmă. Numele tău e mir în revărsare;⁴ fecioarele de aceea te-au iubit.

³ Tinându-ne de pașii tăi vom alerga s'avem în răsuflare mireasma miruri-

¹ „Sărute-mă cu sărutarea gurii sale!” Versul e adomata cu cel din ediția 1688. Altfel formulat: „Cu sărutarea gurii lui să mă sărute!” Origin subliniază că nu e vorba de un optativ, de o simplă dorință („ce bine ar fi dacă m'ar sărutat!”), ci de un imperativ. Cu alte cuvinte, Biserica virtuală spune: „Până când se va mărgini Mirele [Dumnezeu] să-mi trimită sărutările prin intermediari, cum sunt Moise și profetii? În realitate, eu vreau să ating în mod nemijlocit buzele Mirelui, ale Celui ce Se pogoară, prin intrupare, ca Fiul al lui Dumnezeu”. De altfel, literatura parastică cuprinde și ideea unui eros divin.

² „Alintul tău”. În Septuaginta (ca și în Vulgata): „sânii tăi”. După cum notează și Claudel, se pare că e vorba de o eroare de lectiune a Textului Ebraic. Așadar, aici (ca și în 1, 3) e preferabilă o nuanță a Textului Masoretic. Traducerile după acesta oscilează între „iubirea” (KJV, RSV, OSTY), „iubirile” (BJ), „mângâierile” (TOB).

³ A se observa trecerea bruscă de la persoana a treia la persoana a doua; procedeu stilistic obișnuit în poezia ebraică.

⁴ De-a lungul intregului poem, miresmele, mirurile, aromele, balsamurile sunt, toate, simboluri ale iubirii.

lor tale. Mă duse regele'n cămara lui;⁵ ne-om bucura, ne-om veseli de tine; mai aprig decât vinul îți vom iubi alintul; pe drept o fac acei ce te iubesc.

⁴ Sunt neagră⁶, dar frumoasă, o, fete ale Ierusalimului, ca sălașele lui Chedar⁷, ca perdelele lui Solomon.

⁵ Nu vă uitați la mine că sunt neagră, căci soarele m'a ars; feciorii maicii mele⁸ s'au ridicat asupră-mi și viile m'au pus să le păzesc; dar via mea, pe ea, eu n'am păzit-o.⁹

„Mă duse regele'n cămara lui”: prefigurare, prin vis și dorință, a spațiului nupțial. Mirele e assimilat unui rege (și nu numai prin coroana lui Solomon). În acest sens, a se vedea cununile din Taina Nunții (dar și simbolistica din folclorul românesc, aşa cum o găsim, de pildă, în Călin de Eminescu și Nunta Zamfirei de Coșbuc).

⁶ Culoroare pielii nu indică o rasă neagră, ci tenul unei tinere care lucrează afară, în arșiță (vezi mai jos), spre deosebire de „fetele Ierusalimului”, fice ale orașului, cu tenul alb, cele ce se socoteau a fi repere ale frumuseții, gata să le disprețuiască pe celealte. Sensul duhovnicesc pun accentul pe frumusețea lăuntrică.

⁷ „Chedar”: unul dintre urmășii lui Ismael, fiul lui Avraam și al egiptenei Agar (vezi Fc 25, 13). „Perdelele lui Solomon” ar putea face trimiterie la învelitorile cortului mărturiei și apoi ale templului. Întrucât „Solomon” înseamnă „Pace”, poate fi vorba și de acoperăminte ocrotitoare ale păcii. Potrivit altor lectiuni, cuvântul nu ar fi „Solomon”, ci „Salma”, numele unui alt trib nomad din neamul arabilor.

⁸ „...feciorii maicii mele” pot însemna frați viitori, numai după mamă.

⁹ „...dar via mea, pe ea eu n'am păzit-o”. „Via” e un simbol al femeiei iubite (vezi și Ps 127, 3).

6 Tu, cel iubit al sufletului meu, o spune-mi, tu, în ce pășuni îmi ești cu turma și unde-i faci odihna de amiază? De ce-aș fi eu cătându-te'n neștire pe lângă mieii prietenilor tăi?¹⁰

7 – De vrei să faci cam cum te taie capul, o, tu, cea mai frumoasă'ntre femei, vezi turmele și ia-te după ele și paște-ți tu ieduțele pe-acolo unde-alături stau ciobanii!...¹¹

8 – Iubita mea, îmi pari ca o sireapă la carele lui Faraon!¹²

9 Ce mândră ți-i bărbia, precum a turturelei!, grumazul tău, sirag de nesemate!;

10 asemănări de aur îți vom face, cu râuri de argint.

11 – Stă regele culcat în aşteptare?: din mir de nard eu răspândesc mireasmă.

12 Iubitul meu e săculeț de smirnă cu noaptea stinsă între sâni mei.

13 Mi-i strugure de chiparos iubitul, în viile din En-Gaddi.¹³

14 – Cât de frumoasă ești, iubita mea, cât ești tu de frumoasă, cu ochii tăi porumbi!¹⁴

Silită de frații ei vitregi să se îngrijească de sufletele altora, Iubita și-a neglijat propriul suflet, ceea ce îl face pe Sf. Grigorie de Nyssa să definească acest ultim stih drept „o plângere deschisă”, generată de sentimentul smereniei.

¹⁰Pe o mare întindere a poemului, dialogul iubirii se desfășoară în mediu pastoral. Iubita își dorește o cale cât mai dreaptă spre Iubitul ei, fericită de rătăciri și posibile alunecări.

¹¹Această replică pare a fi a „prietenilor” Iubitului, ciobani tolăniți prin preajmă, care, nu fără o anumită hârtenie, o avertizează pe fată asupra unui eventual pericol din parte-le.

¹²Iubita e asemănătă cu o tânără cabalină dintr-o herghelie nobilă, de rasă pură, zburând într'un alai imperial.

¹³En-Gaddi (= „Izvorul iezelor”): oază în apropiere de țărmul vestic al Mării Moarte.

¹⁴Porumbița e o comparație frecventă în Câ-

15 – Cât de frumos ești tu, iubitul meu, cât ești tu de plăcut!

16 Ni-i așternutul umbră și răcoare; în casa noastră grinziile-s de cedru și podu'n căpriori de chiparos.

2

1 Eu, iată-mă în câmp: sunt floarea lui; eu, iată-mă în văi: sunt crinul lor.

2 – Precum e crinul între spini, aşa-i iubita mea printre codane.

3 – Precum e măru'n arborii pădurii, aşa-i iubitul meu între feciori; la umbra lui dorit-am și-am sezut și roada lui mi-i dulce'n cerul gurii.

4 Duceți-mă'nr'a vinului cămară¹ și dragoste îngrămădiți deasupră-mi!

5 Cu miruri întăriți-mă, vă rog, și arșița mi-o răcoriți cu mere, că de iubire sunt aprinsă.

6 Cu stânga lui va sta sub capul meu și dreapta lui mă va cuprinde.

7 – Fete ale Ierusalimului, vă conjur pe-a țarinii putere și tărie să nu-mi treziți ori să-mi sculați iubita pân'ce ea însăși va voi!...

8 – Un glas?! E glasul celui drag al meu!² El vine, iată-l, peste munți să-

tarea Cântărilor, ca simbol al puritatei și credinției. Cât despre ochii porumbelului, ei sunt vii, roșiacici, arzători și curați.

¹Literal: „Duceți-mă în casa vinului”, aceasta fiind o metaforă pentru iatacul intim al regelui. În cazul de față, vinul e simbol al „beției divine” (vezi Ps 22, 5 și nota).

²Textual: „e glasul frățiorului meu”. La Iudei, ca și la Egipteni și Mesopotamieni, iubitul era numit și „frate” sau „frățior”, iubita se chama și „soră” sau „surioară”, în semn de curăție, nevinovăție, neprihană. Ecourile acestui vechi apelativ pot fi găsite, la noi, în scrisorile pe care Tânărul Gala Galaction i le trimitea viitoarei sale soții.

rind, el peste dealuri saltă.

⁹ Iubitul meu e-asemeni căprioarei, un pui de cerb pe muntele Betel. El stă acolo, iată-l, în spatele despărțiturii noastre,³ pândind pe la ferestre, adulmecând prin gratii.

¹⁰ Iubitul meu răspunde și îmi zice: „Ridică-te, iubita mea, și vino, frumoasa mea, tu, porumbița mea!

¹¹ Că, iată, iarna a trecut și ploile s'au dus, au încetat

¹² și florile se-arată pe pământ și-i vremea de plivit și-auzi cum turtureaua gângurește jos, în livada noastră;

¹³ smochinul odrăslește muguri vii, dau viile în floare și'n mireasmă; ridică-te, iubita mea, și vino, frumoasa mea, tu, porumbița mea, ridică-te și vino!

¹⁴ Porumba mea, ascunsă'n cuta stâncii, în taina unui zid cu'ntărituri, arată-mi fața ta și fă-mă glasul tău să ți-l aud, că dulce-i glasul tău și fața ta-i frumoasă!"

¹⁵ (Ah, prindeți-ne vulpile, pe cele mici, care ne strică viile, căci viile'nfloresc!)⁴

¹⁶ – Iubitul meu e-al meu, eu sunt a lui. El turma lui și-o paște printre crini.

¹⁷ Nainte ca amurgul să adie și umbrele pe zare să se'ncline, întoarce-te, iubite, și fii asemeni unui căprior, tu, pui de cerb al munților rotunzi!

³ Literal: „în spatele peretelui nostru”. Fie că e vorba de un cerc de prieteni ai Iubitului, fie că „peretele” e făcut de suratele Iubitei, Tânărul nu are un acces direct și imediat la aleasa inimii sale.

⁴După unii comentatori, acesta ar fi glasul unui părinte sau al unei mame; avertisment asupra pericolului ca puritatea fiicelor lor să fie alterată de „vulpi” (animale a căror poftă de struguri e binecunoscută). În ordine duhovnicească, ispitele care-i pândesc pe cei curați la inimă.

3

¹ Eu noaptea'n patul meu l-am căutat pe cel iubit al sufletului meu; l-am căutat și nu am dat de el și l-am strigat și nu m'a auzit.

² Scula-mă-voi să dau ocol cetății; prin târguri și pe străzi voi căuta pe cel iubit al sufletului meu; l-am căutat și nu am dat de el și l-am strigat și nu m'a auzit.

³ Au dat de mine paznicii de noapte, acei ce dau târcoale prin cetate. „Nu l-ați văzut cumva, voi, pe iubitul sufletului meu?”

⁴ Doar ce-am trecut de ei și pe iubitul sufletului meu mi l-am aflat și l-am ținut și nu l-am mai lăsat pân'ce l-am dus în casa maicii mele, în vatra celei ce m'a zămislit.¹

⁵ – Fiice ale Ierusalimului, vă conjur pe-a țarinii putere și tărie să nu-mi treziți ori să-mi sculați iubita pân' ce ea însăși va voi!...

⁶ – Cine-i acel ce din pustiu se'naltă ca o coloană fumegândă, amestec viu de smirnă și tămâie din arta făcătorilor de mir?

⁷ La lectica lui Solomon priviți:² În jurul său merg șaizeci de viteji, cei mai viteji din Israel,

⁸ toți purtători de săbii și iscusiți în lupte, cu sabia la coapsă fiecare

¹V. Voiculescu va exclama, la rândul său, în încreștarea unei experiențe mistice: „O-ho, Te-am prins, Doamne, nu mai scapi, / Te țin prizonier...” (Prizonierul).

²Peisajul pastoral face loc unei procesiuni regale, a lui Solomon, înconjurat de bogătie și slavă, asemenea lui Dumnezeu care i se arată inimii curate în toată splendoarea Sa. Lectica era, în antichitate, un fel de pat sau scaun (tron) purtat, pe două bârne, de mai mulți oameni. În viziunea biblică, Dumnezeu este Cel ce se odihnește (șade) pe heruvimi.

temându-se de ce-ar aduce noaptea.

⁹ O lectică regală și-a făcut el, Solomon,
din cedru de Liban,

¹⁰ cu stâlpii de argint și cu spătarul
tot de aur și cu scăriță de porfiră, cu
alesături țesute din iubire, a fetelor Ie-
rusalimului.

¹¹ Voi, fete-ale Sionului, ieșiți ca să-l
vedeți pe Solomon, pe regele purtând
cununa cu care maica lui l-a'ncununat
în ziua nuntăi sale, când inima din el
s'a veselit!

4

¹ – Vezi tu, iubito, cât ești de fru-
moasă?¹ Frumoasă-mi ești cu ochii tăi
ca două porumbițe sub vălul tău de
nuntă, cu părul tău ca un ciopor de ca-
pre mijind, șerpuitor, pe Galaad;

² cu dinții tăi, o turmă de oi albe
scăldate'n râu 'nainte de-a fi tunse,
avându-și toate gemeni câte doi și fără
rod nici una dintre ele;

³ buzele tale, roșu din fuior și graiul
tău, frumos; obrajii tăi, o rodie în două
sub vălul tău de nuntă;

⁴ grumazul tău, ca turnul lui David zi-
dit spre întărire: de el atârnă paveze o
mie, ca tot atâtea scuturi de viteji;

⁵ iar sâniile tăi, doi pui de căprioară ce
pasc răcoare, gemeni, printre crini.

⁶ 'Nainte de-a se face dimineață și de-
a se pune umbrele pe fugă, eu voi fugi
la muntele de smirnă și spre colina din
Liban.

¹În cele de mai jos, elogiu unei frumuseți fizice care poate fi ușor convertită și în măndrețe duhovnicească, menită să atragă iubirea Mirelui ceresc.

⁷ Frumoasă ești, iubito, pe de-a'ntregul
și'n tine întinare nu se află.²

⁸ O, vino, vino din Liban, mireasă,
o, vino din Liban! Venind, vei trece
culmile Amanei, Senirul și Hermonul
peste piscuri, de-acolo unde leii-și au
culcușuri și munții sunt bârlog de leo-
parzi.³

⁹ Tu inima din mine mi-ai robit-o, o,
sora mea, mireasa mea, tu inima din
mine mi-ai robit-o cu-o singură privire
și c'un sirag de la grumazul tău.

¹⁰ Si pieptul tău, ce mândru se făcu, o,
sora mea, mireasa mea, mai mândru și
mai dulce decât vinul, aşa cum duhul
mirurilor tale e mai presus de orișice
mireasmă.

¹¹ Ti-s buzele de fagure prelins, mi-
reasa mea; sub limbă, miere, lapte;
balsamul ce te'nvăluie din straie e ca
balsamul din Liban.

¹² Grădină zăvorâtă-mi este ea, sora
mea, mireasa mea, grădină zăvorâtă,
izvor pecetluit.

¹³ Odraslele ti-s ca un rai de rodii cu
rod de muguri, nard și chiparos,

¹⁴ cu narduri și softran, cu trestie'n bal-
sam, cu scorțișoară, cu-aromele lem-
noase din Liban, cu smirnă și aloe, cu
tot ce-i mai subțire 'ntre miresme.

¹⁵ Tu-mi ești izvorâtoare de grădini,
fântână-mi ești de apă vie ce curge, și-
potindă, din Liban.

¹⁶ – O, scoală-te, tu, vânt de miază-
noapte, și vino, tu, zefir de miazăzi,

²Text important. Prin jertfa lui Hristos, Biserică a devenit Mireasa Lui cea neprihănită, aşa cum fără prihană e trupul Iubitei ce se apropie de Mire.

³Tinzând spre Dumnezeu, inima curată a pă-
răsit ținuturile sălbaticice ale patimilor (ale „le-
ilor” și „leoparzilor”), îndreptându-se irezistibil
către Mirele Care o cheamă.

suflați de-a valma prin grădina mea,
și'n curgere miresmele stârniți!... Să
vină dar iubitul meu, să intre în gră-
dina lui și din dulceața roadelor să
guste!

5

¹ – Intrat-am în grădina mea,¹ o, sora
mea, mireasa mea, și smirna mi-am
cules-o cu aromele, mâncat-am pâinea
mea cu mierea mea și vinul meu mi-
l-am băut și laptele, al meu. (Mân-
cați, prietenii, luați și beți și îmbătați-
vă, fărtați!)...²

² – Eu dorm, dar inima mea veghează.³
În ușă-mi bate el, iubitul meu, cu gla-
sul lui: „Deschide-mi, sora mea, iubita
mea, columba mea, desăvârșita mea,
că plin de rouă-mi este capul și părul
meu, de picături de noapte”.

³ „Dar eu de haina mea m-am dezbră-
cat: cum o s'o pun pe mine iarăși?; pi-
cioarele mi le-am spălat: cum oare să
le'ntin?”

⁴ Iubitul meu prin rază și-a'ntins
mâna⁴ și totu'n mine se mișca spre el.

¹ „Intrat-am în grădina mea...”. Iubitul anti-
cipează, prin vis și dorință, consumarea nupții-
lor.

² „Mâncăți, prietenii...”. Acesta poate fi gla-
sul Mirelui, al poetului însuși, sau al unui cor de
nunți. Evangheliștii vor îmfătișa ospățul ca pe
un simbol al împărației cerurilor. Cât despre îndemnul: „îmbătați-vă”, el se poate referi la acea
„beție sacră” a iubirii divine, dar și la frenezia
eshatologică a celor ce se vor îndestula din ne-
mărginitetele bucurii ale fericirii veșnice.

³ „Eu dorm...”: text important pentru expe-
riența isihastă (vezi Introducerea). Ceea ce ur-
mează se consumă în vis.

⁴ „...rază”, textual: „deschizătură”. E vorba
de spațiul lăsat liber într'o ușă, prin care mâna
poate fi vârâtă din afară spre a deschide zăvorul.

⁵ M'am ridicat iubitului ca să-i des-
chid și smirna mi-a picat din mâini;
de smirna pline-s degetele mele și
smirnă-i pe mâneru'ncuietorii...⁵

⁶ Iubitului eu ușa i-am deschis,⁶ dar el
pierise, frățiorul meu! Mi-i sufletul to-
pit de vorba lui... Si l-am cătat și nu
am dat de el și l-am strigat și nu m'a
auzit...

⁷ Au dat de mine paznicii de noapte,
acei ce dau târcoale prin cetate, și m'au
bătut și m'au rănit și șalul de pe umeri
mi l-au smuls, ei, paznicii de ziduri întărite!

⁸ Fiice ale Ierusalimului, vă conjur pe
a țarinii putere și tărie: de-l veți afla pe
cel iubit al meu spuneți-i că-s rănită de
iubire.

⁹ – Cu ce-i mai altfel dragul tău ca altul,
o, tu, cea mai frumoasă'ntre femei,
cu ce-i mai altfel dragul tău ca altul, de
ne-ai legat cu-astfel de jurământ?⁷

¹⁰ – Frățânul meu e alb, e alb și rumen;
pe el îl osebești din zeci de mii.

¹¹ De aur lămurit ii este capul cu
plete'n valuri, negre cum e corbul.

¹² Iar ochii lui, ca două porumbițe pe-o

Prin această deschizătură poate pătrunde și lu-
mina, chiar ca o rază, în întunericul din odaie.
În contextul semnificațiilor duhovnicești e prefe-
rabilă metonimia.

⁵ Visul a trecut. Din presupusa prezență a Iu-
bitului n'a mai rămas decât urma înmiresmată
(pe zăvor și pe mâinile care l-au atins) a unei
treceri suave. Deși își aștepta Iubitul cu înfrig-
urare, inima Iubitei încă nu era îndeajuns de
pregătită pentru mareea îmbrătișare.

⁶ și urm.: text paralel cu cel din 3, 2-3. De data
aceasta, însă, paznicii de noapte cred că au de-a
face cu o nebună, sau chiar cu o femeie ușoară.
Ceea ce se cheamă „nebunia pentru Hristos” se
plătește!

⁷ Întrebarea e pusă de „fiicele Ierusalimului”
ca o provocare pentru descrierea ce urmează. Tot
astfel pare a fi întrebarea de la 6, 1.

margine de apă scăldându-se în lapte și stând apoi pe margini de rotund.

¹³ Gropițele, căușuri aromate ce odrăsesc miresme; iar buzele-i sunt crini înrourați cu-arome moi de smirnă.

¹⁴ I-s mâinile ca două giuvaiere de aur scris cu pietre mici de Tars; iar pântecele, pavăză de fildeș cu pietre de safir;

¹⁵ pulpele lui, coloane de-alabastru temeluite'n cuburi aurii; Liban măreț ii este'nfătișarea, ai cărui cedri n'au asemănare;

¹⁶ rostirea lui e, toată, doar dulceață și totu'n el, plăcut. Aceasta este frățiorul meu, acesta este el, iubitul meu, o, fete ale Ierusalimului!

6

¹ – Und' ți-a plecat iubitul, o, tu, cea mai frumoasă'ntre femei, frățanul tău încotro s'a'ndreptat să-l căutăm cu tine laolaltă?

² – Iubitul meu s'a pogorât întru grădina lui, acolo'ntre răzoare de miresme să-și pască turma și s'adune crini.

³ A lui sunt eu, a lui, iubitul meu, și el, iubitul meu, îmi este-al meu. El turma lui și-o paște printre crini.

⁴ – Frumoasă ești ca un surâs, iubito,¹ și mândră-mi ești precum Ierusalimul și de temut ca oștile sub flamuri.²

¹ „... ca un surâs”. În T. M.: „frumoasă ești ca Tirță”, acesta din urmă fiind numele vechii capitale a regatului de nord, devenit mai târziu Sâmaria. În Septuaginta, evdokía e un termen abstract care indică bună dispoziție, satisfacție, deschidere spre comunicare, adică tot ceea ce poate exprima un surâs.

² „... și de temut...”. Când se consumă în spațiul sacrălătății, iubirea poate fi însotită și de teamă, ca aceea pe care o inspiră, în fenomenele

5 Te rog, întoarce-ți ochii dinspre mine, căci ei mă copleșesc. E părul tău³ ca un ciopor de capre urcând, șerpuitor, pe Galaad;

6 și dinții tăi, o turmă de oi albe scăldate'n râu 'nainte de-a fi tunse, avându-și toate gemeni câte doi și fără rod nici una dintre ele;

7 buzele tale, roșu din fuior și graiul tău, frumos; obrajii tăi, o rodie în două sub vălul tău de nuntă.

8 Sunt șaizeci de regine, optzeci de ții-toare și fete fără număr,⁴

9 dar una este porumbița mea, desăvârșita mea, ea una-i este maicii sale, aleasa celei ce-a născut-o; fecioarele o văd și-o fericesc, reginele și ții-toarele 'mpreună o laudă.

10 Cine-i aceasta oare ce se ivește lin ca aurora, frumoasă precum luna, aleasă precum soarele și de temut ca oștile sub flamuri?

11 M'am coborât în tainica grădină a nucilor să văd șuvoiul apei la obârșii, și via să o văd de-a odrăslit și rodiile dac'au dat în floare. – Acolo pieptul ți-l voi dăruia.

12 Nu, sufletul din mine nu-și dă seama cum de-am ajuns în carele regești.⁵

---

teofanice, prezența și mișcarea oștilor îngerești. Comparația se repetă în 6, 9.

³ „E părul tău...” și urm.: text paralel, aproape identic, cu cel din 4, 1 și urm.

⁴ „Reginele” și „ții-toarele” nu se referă, cum s'ar crede, la haremul regelui Solomon, ci sunt doar termeni de comparație pentru desăvârșita frumusețe și castitate a Iubitei.

⁵ „Nu, sufletul din mine...”: Încă timidă, dar amețită de sentimentul iubirii, Tânără fată se simte înnobilată, ca și cum ar fi de neam regesc sau ajunsă regină.

7

¹ – Întoarce-te, te'ntoarce, Sulamito¹, întoarce-te, ca noi să te privim! Ce oare veți vedea la Sulamita când vine dăntuind cu două cete?² – Cât de frumoși sunt astăzi pașii tăi și sprinteni în sandale, o, nobilă fică! Ti-i rotunjimea coapselor asemeni unor lânțuguri meșterite'n aur;

² buricul tău e cupă arcuită, din care nu lipsește vinul dres; căpiță-ți este pântecul, de grâu, cu crinii prinși în horă împrejurui;

³ și gemeni doi sunt sănii tăi, doi pui de căprioară;

⁴ grumazul tău e ca un turn de fildeș și iezere ță-s ochii, din Hešbon³, în preajma porții cu mulțimi de fete; iar nările-s din turnul de Liban adulme- când veghere spre Damasc;

⁵ semet precum Carmelul⁴ ță-este capul; cosițele, pe el, ca o porfiră păzind în ea un rege 'nlănțuit.

⁶ Cât ești tu de frumoasă și de dulce, iubita mea, în tot ce te desfată!

¹ „Sulamita”. Asupra acestui nume (citat uneori ca „Sunamita”) s’au făcut foarte multe speculații, dintre care cea mai apropiată de adevăr pare aceea care-i atribuie o formă feminină a numelui lui Solomon, adică, într'un fel, „aceea care oferă (sau aduce) pace”.

²... „dăntuind cu două cete”: Sulamita este invocată și aşteptată ca o dansatoare care, potrivit unor obiceiuri orientale, își unduiește grațile în fruntea a două cete lăturalnice. Întrebarea (incertă ca obârșie) provoacă descrierea care urmează, în care corpul Sulamitei e prezentat de jos în sus, de la picioare la cap.

³ Hešbon (vezi Nm 21, 25), capitala vechiului Moab.

⁴ Carmel (vezi Is 35, 2): șir muntos, cu o înălțime de aproximativ 550 m și o lungime de 20 km, isprăvit spre țărmul Mediteranei printr'un „cap” de o impresionantă măreție și frumusețe.

⁷ Statura ta e-asemeni cu finicul, ca strugurii sunt sănii tăi.

⁸ Mi-am zis: Eu în finic mă voi sui și mă voi ține'n ramurile lui; să-mi fie struguri sănii tăi, din vie, miros de mere răsuflarea ta,

⁹ ca vinul bun rostirea șoaptei tale ce curge lin „pentru iubitul meu”, îndestulându-mi buzele și dinții.

¹⁰ – Iubitul meu e-al meu, eu sunt a lui, dorința lui spre mine se îndreaptă.

¹¹ Hai, vino, tu, iubitul meu,⁵ hai să ieșim la câmp, să înnoptăm prin sate

¹² și'n zori de ziua s'alergăm prin vii și via s'o vedem dac'a'nflorit și florile dac'au rodit și rodiile dac'au dat în floare; eu sănii mei acolo-am să ță-i dăruui.

¹³ Din mandragore, iată, ies miresme și poame'n crengi ne-așteaptă pe la porți; pe cele vechi ca și pe cele noi doar pentru tine le-am păstrat, iubite!

8

¹ O, tu, de mi-ai fi fost un frate hrănit la sănul maicii mele, să te sărut în văzul tuturor și nimeni să mă poată defăima!

² De mâna te voi prinde și'n casa maicii mele te voi duce, în vatra celei ce m'a zămislit; acolo tu-mi vei da învățătură și eu din vin-balsam te-oi adăpa și din mustirea rodiilor mele.

³ Cu stânga lui va sta sub capul meu și dreapta lui mă va cuprinde.

⁴ – Fiice ale Ierusalimului, vă conjur pe-a țarinii putere și tărie, să nu-mi

⁵ Iubirea devine debordantă, exuberantă, stârnită de revărsările înmiresmate ale primăverii.

treziți ori să-mi sculați iubita până ce ea însăși va voi!¹

5 – Cine-i aceea oare care vine suindu-se albită și în florită și rezemată pe iubitul ei? – Sub măr eu te-am trezit, acolo unde maica ta cu tine a fost grea, acolo unde chinuri a'ndurat aceea care'n chinuri te-a născut.

6 O, punemă pe inimă pecete², pecete vreau să fiu pe brațul tău! Că tare pre-cum Moartea e Iubirea și crudă pre-cum Iadul e Ardoarea³: i-s aripile aripică de foc, cărbuni aprinși sunt flăcările ei.

7 Apele mari iubirea n'o pot stinge, nici râurile vor putea s'o'nece. Cel ce bogata casă și-ar goli-o să cumpere în schimb iubire, acela doar dispreț va dobândi.

8 – E mică sora noastră;⁴ săni nu are. Cu sora noastră oare ce vom face în ziua când de ea se va vorbi?

9 De este ea un zid, îi vom zidi creneluri de argint; dar dacă este ușă, o căptuşim cu scândură de cedru.

¹ Întrebare rostită de un Cor, urmată de intervenția Iubitei.

² Pecete (sigiliu): amprentă a persoanei și simbol al personalității. În antichitate era purtată fie la piept, pe un colan (vezi Fc 38, 18, 25), fie pe inelul de la mâna (idem, și nota). În Textul Ebraic, cuvântul „braț” include și mâna. A-și dori Iubita să devină pecete pe inima și degetul Iubitelui, iată expresia supremei dăruiri și împliniri.

³ Aici (în acord cu BJ și OSTY), grecescul zélos nu poate însemna „gelozie”, căci acest sentiment anarhic e cu totul absent din iubirea pură și, ca atare, din poem. El e însă mai mult decât „râvnă” (al doilea înțeles al cuvântului); „ardoarea” nu e altceva decât iubirea care, dobândind ipostaze înflăcărate, devine pasiune.

⁴ Acest fragment (de altfel, enigmatic) pare a fi o reluare a temei din 1, 5, că adică frații mai mari au datoria de a-și ocroti și întreține surorile până la vremea când ea va atinge vîrstă peștilui.

10 – Un zid sunt eu, și sănii mei îi sunt ca niște turnuri; de aceea sunt în ochii lui ca una care-și află pacea.

11 Avut-a Solomon o vie acolo, la Baal-Hamon; pândarilor le-a dat-o s'o păzească și fiecare-avea să-i dea o mie de sicli de argint pe roada ei.

12 Dar via mea e-a mea și-mi stă-nainte: o mie-s pentru tine, Solomon, și două sute doar pentru pândari.⁵

13 – Tu, care řezi în mijlocul grădinii când glasul tău prietenii l-ascultă, tu, fă-mă să-l aud și eu!⁶

14 – Aleargă⁷, dragul meu, și fii asemeni cu-o căprioară sau un pui de cerb pe munții de balsam!

⁵ Folosind imaginea haremului lui Solomon cu o mie de femei păzite de eunuci, autorul subliniază, o dată mai mult (ca în 6, 7-8), cât de neprețuită este Iubita sa față de toate celelalte femei.

⁶ Ecou al textului din 1, 7, acesta e un avertisment adresat Iubitei de a nu se lăsa furată de vecinătatea prietenilor Mirelui, spunându-le mai mult decât trebuie. Iubirea e un dialog intim, care nu se cere dat în vîleag și făcut astfel pradă vulgarizării.

⁷ „Aleargă...”, literal: „fugi”, dar nu în sensul de a se îndepărta, ci, dimpotrivă, de a se apropiă cu repeziciune de aceea care-și așteaptă cu înfrigurare Iubitul. El e chemat să vină, ca și în 2, 17, spre împlinirea acestui sfârșit de poem, care e și împlinirea, prin excelență, a iubirii.

Isaia

1

Israel nu-și cunoaște Dumnezeul. Adevăratele jertfe. Curățirea Ierusalimului.

¹ Vedenia¹ lui Isaia, fiul lui Amos, pe care el a văzut-o despre Iuda și Ierusalim sub regii Ozia, Iotam, Ahaz și Iezechia, care au domnit în Iudeea.

² Ascultă, cerule, și ia aminte, pământule², că Domnul grăiește: Născut-am fii și i-am crescut, dar ei s'au lepădat de Mine.

³ Boul își cunoaște stăpânul, și asinul ieslea domnului său, dar Israel nu Mă cunoaște, poporul Meu nu Mă pricepe.³

⁴ Vai tie, neam păcătos, popor încărcat de păcate, soi rău, fii nelegiuți!; Lați părăsit pe Domnul și Lați mâniat pe Sfântul lui Israel, întorcându-I spa-

¹ABC,J.M. Roberts, The Pelican History of the World, Pelican Books (England), 1984 Sf. Ioan Hrisostom: Nu e vorba de o vedenie (vizuire) propriu-zisă, dar e numită astfel pentru că, în anumite cazuri, Dumnezeu înzestrează auzul profetilor cu o putere întru nimic inferioară văzului; ei aud în imagini, ca și cum ar vedea.

²Invocatie inspirata din începutul Cântării lui Moise (Dt 32, 1)

³Legea lui Dumnezeu nu e peste puterile omului; ceea ce El cere de la om nu depășește măsura aplicată animalelor, chiar pe a celor mai proaste; dacă ele ascultă de instinct, cum oare n'ar asculta omul de rațiune? (Sf. Ioan Hrisostom).

tele⁴.

⁵ Unde să mai fiți loviți, voi, cei ce stăruți în fărădelege? Tot capul vă e bușit, inima toată-i năpădită de intrisare.⁵

⁶ De la picioare până la cap, nimic în ele nu e neatins: răni, vânătăi, bube deschise; nici oblojeli, nici feși, nici undelemn, nimic care să le vindece.

⁷ Pământul vostru e pustiu, cetățile vă sunt arse de foc, țara vă e mâncată de străini chiar în fața ochilor voștri; puștiită este, răvășită de neamuri străine.

⁸ Fiica Sionului va fi părăsită ca o colibă într'o vie, ca un pătuț într'o livadă, ca o cetate împresurată.

⁹ Și dacă Domnul Atotțitorul nu ne-ar fi lăsat urmași, am fi ajuns ca Sodoma și ne-am fi asemănat cu Gomora.

¹⁰ Ascultați cuvântul Domnului, voi, domni ai Sodomei!; luați aminte la legea lui Dumnezeu, voi, popor al Gomeriei!

¹¹ Ce preț au pentru Mine multimea jertfelor voastre? – zice Domnul; M'am săturat de arderile-de-tot cu berbeci și nu vreau grăsime de miei și sănge de tauri și de țapi,

¹² și nici ca voi să vă înfățișați cu ele înainte-Mi; căci cine oare le-a cerut din

⁴ „întorcându-I spatelor”: cf. Codex Sinaiticus.

⁵Teodoret de Cir: „capii” sunt regii, „inimile” sunt învățătorii lui Israel.

mâinile voastre? De-acum încolo să nu-Mi mai călcați prin curte!⁶

¹³ Chiar dacă veți aduce făinuță de grâu, e'n zadar; tămâia îmi este urâciune.

¹⁴ Nu pot să sufăr lunile voastre cele noi, nici sămbetele, nici ziua cea mare; sufletul Meu urăște postul și zilele-deodihnă și lunile voastre cele noi și srebările voastre. M'am săturat de voi, păcatele voastre nu le voi mai suferi!

¹⁵ Când vă veți întinde mâinile spre Mine, Eu îmi voi întoarce ochii de la voi; și chiar dacă vă veți înmulți rugăciunile, nu vă voi asculta, căci mâinile voastre sunt pline de sânge.

¹⁶ Spălați-vă, curătiți-vă, ștergeți de dinaintea ochilor Mei răutățile din sufletele voastre, lăsați-vă de răutăți!

¹⁷ Învătați-vă să faceți binele, căutați dreptatea, scăpați-l pe cel năpăstuit, dați-i dreptate orfanului, apărați dreptatea văduvei;

¹⁸ și veniți să judecăm împreună – zice Domnul; și chiar dacă păcatele voastre vor fi roșii ca focul, Eu ca zăpada le voi albi; iar de vor fi roșii ca purpura, ca lâna albă le voi face;

¹⁹ și de veți vrea și-Mi veți da ascultare, bunătățile pământului veți mâncă.

²⁰ Dar de nu veți vrea și nu-Mi veți da ascultare, de sabie veți fi mâncăți; căci gura Domnului a grăit acestea.

²¹ Cum a ajuns ea desfrânată, cetatea

⁶Sf. Ioan Hrisostom: Jertfele fuseseră într'adevăr instituite de Dumnezeu (vezi Leviticul, Deuteronomul), dar nu de dragul lor, și nici pentru Sine, ci ca puncte de reper pentru educarea religioasă a omului. Când însă omul face din ele obiectul exclusiv al preocupărilor sale, căzând în formalism, jertfele nu-și mai au rostul (vezi și Ps 50, 17).

cea plină de credincioșie, Sionul⁷, plină cândva de judecată⁸, în care sălășluiă dreptatea, iar acum... ucigașii!

²² Argintul tău n'are nici un preț, cārciumarii tăi pun apă'n vin;⁹

²³ mai-marii tăi sunt răzvrătiți mâna'n mâna cu hoții, se dau în vînt după mită și umblă după foloase; orfanului nu le iau apărarea, iar pricina văduvelor nu o iau în seamă.

²⁴ Drept aceea, aşa zice Stăpânul, Domnul Atot'iitorul: Vai vouă, puternici ai lui Israel, că nu va înceta mânia Mea asupra celor potrivnici și judecată voi face asupra vrăjmașilor Mei;

²⁵ și mâna Mi-o voi aduce peste tine și ca prin foc te voi curăti; pe cei răzvrătiți îi voi da pieirii, pe neleguiuți îi voi alunga de la tine și pe toți trufașii îi voi smeri;

²⁶ pe judecătorii tăi îi voi așeza ca mai'nainte, și pe sfetnicii tăi ca la'nceput. După toate acestea vei fi numită Cetatea Dreptății, credincioasa cetate-mamă, Sion.

²⁷ Căci robimea ei va fi mântuită cu judecată și cu milă.¹⁰

²⁸ Dar neleguiuții și păcătoșii împreună vor fi zdrobiți, iar cei ce L-au părăsit pe Domnul vor fi și ei nimiciți.

⁷T. M. omite „Sionul”.

⁸Potrivit Sfântului Ioan Hrisostom, „plină de judecată” înseamnă „plină de dreptate”.

⁹După Teodorel al Cirului, Eusebiu de Cezaarea și Chiril al Alexandriei, acest verset se cere interpretat alegoric: argintarii și cārciumarii sunt dascălii coruții ai Evreilor, care strică legea dumnezeiască, amestecând-o cu propriile lor tradiții sau interese.

¹⁰Dumnezeu a îndulcit dreptatea prin milă. Chiar dacă i-a pedepsit pe cei păcătoși și apoi i-a iertat în urma pocăinței lor, mântuirea nu e rezultatul unei simple compensații, ci al milei dumnezeiești.

29 Că se vor rușina de idolii lor în care le-a fost voia și le va crăpa obrazul de grădinile în care le-a fost pofta.

30 Că vor fi ca un molid¹¹ în desfrunzire și ca o grădină lipsită de apă;

31 tăria lor va fi ca puzderile de călți, lucrările lor ca scânteile focului, și vor arde nelegiuții laolaltă cu păcătoșii, și nu va fi cine să-i stingă.

2

Profeție despre Iudeea, Ierusalim și ziua mâniei Domnului.

1 Cuvântul care s'a făcut către Isaia, fiul lui Amos, despre Iudeea și despre Ierusalim.

2 Că'n zilele de pe urmă fi-va muntele Domnului – cu casa lui Dumnezeu – la vedere pe culmea munților și se va înălța deasupra colinelor și toate neamurile vor veni la el.

3 Si multe neamuri vor merge și vor zice: Veniți să ne suim în muntele Domnului, în casa Dumnezeului lui Iacob! El ne va spune nouă calea Sa; iar noi vom merge pe ea, că din Sion va ieși Legea și din Ierusalim cuvântul Domnului.

4 Si El va face judecată între neamuri, și multe popoare va mustra. Iar ele și vor preface săbiile în fiare de plug și lăncile în seceri; un neam nu va ridica

¹¹ „molid”; textual: „terebint” = arbore răšinos din care se extrage terebentina, frumos și măreț când înfloreste, dar foarte urât când îi cade frunza. Următorul termen de comparație, „grădinile”, îl confirmă pe primul, în contextul versetului precedent, care face o aluzie transparentă la idolatria temporară a Israelitilor, după modelul păgân, practicată în grădini și crânguri sacre.

sabie împotriva altui neam și ele nu vor mai învăța să se războiască.¹

5 Si acum, tu, casă a lui Iacob²: Veniți, și să umblăm în lumina Domnului!

6 Căci El și-a lepădat poporul, casa lui Iacob, pentru că țara lor e plină de vrăji cum era altădată, ca și aceea a celor de alt neam³, și mulți copii străini li s-au născut.⁴

7 Căci țara lor s'a umplut de argint și de aur și nenumărate erau vistieriile lor; și țara li s'a umplut de cai, iar carele lor sunt fără număr.

8 Si s'a umplut pământul de urâciuni: – chiar lucrul mâinilor lor – și s-au închinat celor făcute de degetele lor.

9 Si omul s'a încovoiat și bărbatul a fost umilit: pe asta nu le-o voi ierta.⁵

10 Si acum, intrați în crăpăturile stâncilor și ascundeți-vă în pământ, de frica Domnului și de slava tăriei Lui, când Se va scula să prăpădească pământul⁶.

11 Că privirea Domnului e înaltă, dar omul e umil; dar trufia omului va fi umilită și numai Domnul Se va înălța în ziua aceea.

¹ Profeție asupra păcii universale pe care o va aduce în lume Iisus Hristos.

² „casa lui Iacob”: urmașii patriarhului Iacob, cei asemenea lui, chemeți acum nu în lumina săracă și plăpândă a Legii, ci în strălucirea luminii Domnului.

³ În T. M.: „plină de vrăji și de cititori în stele, ca Filisteni...”.

⁴ Căsătoria cu străinii era interzisă prin Lege (Dt 7, 3-4), nu numai pentru puritatea săngelui, ci și de teamă că nu cumva prin acest mijloc să pătrundă idolatria în poporul ales.

⁵ Sf. Ioan Hrisostom: Dacă înclinarea față de Dumnezeu îl înalță pe om și-l înnobilează, prosternarea în fața idolilor îl înjosește și-l degradă, răpindu-i demnitatea umană.

⁶ T. M. omite: „când Se va scula să prăpădească pământul”.

¹² Că ziua Domnului Atotțitorului va fi mai presus de cel mândru și de cel semet și mai presus de cel înalt și de cel trufaș, iar ei vor fi umiliți;

¹³ și mai presus de tot cedrul Libanului, de cel ce este înalt și de cel ce este trufaș, și mai presus de tot stejarul Vasanului

¹⁴ și mai presus de tot muntele înalt și mai presus de tot dealul înalt

¹⁵ și mai presus de orice turn înalt și mai presus de tot zidul înalt

¹⁶ și mai presus de orice corabie de pe mare și mai presus de toată priveliștea navelor frumoase.

¹⁷ Și tot omul va fi umilit și trufia oamenilor va cădea la pământ, și numai Domnul în ziua aceea Se va înălța.

¹⁸ Și ei își vor ascunde toți [idolii] făcuți de mâna lor,

¹⁹ vârându-i în peșteri și'n crăpăturile stâncilor și'n vizuinile pământului, de frica Domnului și de slava tăriei Lui, când Se va scula să prăpădească pământul.

²⁰ Căci în ziua aceea va lepăda omul urăcările lui de aur și argint, pe care și le-a făcut să se înhine la zădărnicii și lilieci,⁷

²¹ atunci când va intra în vizuinile de piatră seacă și'n crăpăturile stâncilor, de frica Domnului și de slava tăriei Lui, când Se va scula să prăpădească pământul.

²² Lăsați-vă deci de un astfel de om care

nu-i altceva decât o suflare în nări. Ce preț poate fi în el?⁸

3

Pedeapsa mândriei și a podoabelor deșarte.

¹ Iată, Stăpânul, Domnul Atotțitorul, va arunca în afara Ierusalimului și a Iudeii pe omul tare și pe femeia tare, puterea păinii și puterea apei,

² pe cel uriaș și pe cel puternic, pe războinic și pe judecător, pe profet, pe ghicitor și pe omul bătrân,

³ pe căpetenia peste cincizeci, pe sfetnicul minunat și pe meșterul înțelept și pe ascultătorul treaz.

⁴ Și voi pune peste ei mai-mari tinerei, și batjocoritori îi vor stăpâni.

⁵ Și'n popor se va arunca unul asupra altuia, om asupra omului și vecin asupra vecinului, copilandru cu batjocură asupra bătrânlui, omul de nimic asupra celui de neam bun.

⁶ Că omul se va apuca de fratele său ca de casnicul tatălui său, zicând: „Ai pe tine o haină, fi căpetenia noastră, ține'n mâna bucatele mele!”

⁷Sf. Ioan Hrisostom: Pentru idoli și idolatri nu va fi nici o scăpare în ziua judecății. Autorul îi numește pe idoli, în derâdere, „lilieci”; într-adevăr, liliacul trăiește ascuns în peșteri și cotloane, la întuneric, ferindu-se de lumină; și demonii conspiră în taină împotriva lui Dumnezeu și a omului.

⁸Acest verset, 22, nu se află în manuscrisul și versiunile Septuagintei, cu excepția versiunii antiohiene a lui Lucianus (ed. Rahlfς îl indică în notă infrapaginală); din acea versiune îl vor fi cunoscut Teodoret de Cir și Sf. Ioan Hrisostom, care îl comentează: E necesar să te lepezi nu numai de idoli, ci și de firea umană ce se sprijină pe ei, aceasta nefind mai mult decât o suflare care, de îndată ce se întrerupe, îl termină pe omul care o poartă. Un astfel de om nu e altceva decât nimic. Dar ținta profetică a acestui verset singular și straniu (nici în Ebr. nu are vreo legătură cu contextul) ar putea fi, în zilele noastre, „omul” ca rezultat al clonării: suflare fără suflet; deci, nimic!

7 Și răspunzând el în ziua aceea, va zice: „Nu voi fi căpetenia ta, că'n casa mea nu am nici pâine, nici haină; nu voi fi mai-marele acestui popor!”¹

8 Căci Ierusalimul s'a pustuit și Iudeea s'a prăbușit, fiindcă limbile lor grăiesc nelegiuire în nesupunerea lor față de Domnul.

9 Iată că de-acum slava lor s'a prăbușit și rușinea feței lor le stă împotrivă și păcatul lor, precum Sodoma, îl spun în gura mare și nu-l ascund. Vai de sufletul lor! Că rău sfat și-au îndreptat ei însiși asupră-le, zicând:

10 „Haideți să-l legăm pe cel drept, că-l purtăm în cărcă degeaba!” Și astfel vor mâncă din roada faptelor lor.

11 Vai celui nelegiuin!, că rele îi vor veni după faptele mâninilor lui.

12 Poporul Meu!, vameșii tăi te vămuiesc², hrăpăreții au stăpânire asuprăți. Poporul Meu!, cei ce vă fericesc vă înstrăinează și cărarea picioarelor voastre o strică.

13 Dar acum Domnul va sta la judecată și la judecată-l va pune pe poporul Său.

14 Însuși Domnul va intra la judecată cu bătrâni poporului și cu mai-marii lui: „Așadar, de ce i-ați dat foc viei Mele³ și de ce prada săracului e în casele voastre?

15 De ce-i faceți poporului Meu strămbătate și rușinați fața săracilor?”.

16 Acestea zice Domnul: Pentru că fiicele Sionului s'au semețit și merg cu

¹Culmea decadentei – spune Sf. Ioan Hrisostom -: Să-i oferi cuiva totul pe nimic și el să nu vrea.

²Literal: „perceptorii voștri (cei ce încasează impozitele) vă spicuiesc (vă fură câte puțin, fără să băgați de seamă)”.

³„vie”: metaforă pentru poporul lui Dumnezeu.

gâtul țeapăn și cu ochii sticlind, pentru că atunci când pășesc cu picioarele mătură pământul cu poala și-l fac să duduie sub tălpi,

17 Dumnezeu le va smeri pe doamnele fiice ale Sionului⁴ și Domnul le va dezveli adevăratul lor chip în ziua aceea,

18 că Domnul va lua de la ele slava straielor și cârlionții și zulufii și diademele

19 și lăntugurile și podoaba feței și gătelile slăvitelor mândreți

20 și salbele și brățările și cununile de coșitămplete și verigile mânii drepte și inelele și cerceii

21 și straiele cu margini de porfiră și hainele cu câmpuri de purpură

22 și șalurile de casă și străveziile îmbrăcămintii spartane

23 și cele făcute din lână subțire și cele'n culoarea iachintului și cele'n roșu-aprins și visonul țesut în auriu și'n stacojiu și așternuturile de pat usoare.

24 Și'n locul miroslui dulce va fi praf; și'n loc de cingătoare te vei încinge cu funie; și'n locul podoabei de aur a capului vei avea chelie din pricina faptelor tale; și'n locul straielor de purpură te vei îmbrăca în sac.

25 Și preafrumosul și iubitul tău fiu va cădea de sabie; de sabie vor cădea și preaputernicii voștri și vor fi umiliți.

26 Și sicriele podoabelor voastre se vor jeli, iar tu vei rămâne singură și te vei da cu capul de pământ.

⁴„doamnele fiice”: expresie ironică.

4**(continuare)**

¹ În ziua aceea șapte femei¹ se vor ține de un singur bărbat, zicând: „Vom mâncă propria noastră pâine și vom purta propriile noastre haine², numai lasă-ne să-ți purtăm numele³ și ridică ocară de pe noi⁴!”

² Și'n ziua aceea va străluci Dumnezeu cu slavă în sfat pe pământ, ca să înalte și să umple de slavă rămășița lui Israel.

³ Și va fi că rămășița rămasă în Sion și rămășița rămasă în Ierusalim chemase-vor sfinți, toți cei scriși pentru viață în Ierusalim⁵.

⁴ Că Domnul va spăla spurcăciunea fiilor și a fiicelor⁶ Sionului și va curățî săngele din mijlocul lor⁷ cu duhul judecății și cu duhul arderii⁸.

¹ „Şapte”: simbolul plenitudinii. Citește: toate femeile. E vorba de femeile văduve, singure, neajutorate, lipsite de protecția bărbatului și expuse astfel tuturor primejdiilor. Lipsa bărbătilor e consecința războiului.

² Renunță la întreținerea din partea soțului, la care le dădea dreptul prevederea de la Is 21,10.

³ Literal: „numele tău să fie rostit peste noi”.

⁴ „ocara”: rușinea de a nu purta numele unui soț.

⁵ „rămășiță”: supraviețitorii, dar și cei anume rânduți de Dumnezeu să rămână aleșii Lui. Ei sunt cei „scriși pentru viață”, expresie ce se leagă cu Is 32, 32; Ps 68, 28; Ap 13, 8, și se vor chama „sfinți”, dar, după cum tâlmăcește Sf. Ioan Hrisostom, nu numai pentru simplul fapt că așa a hotărât Dumnezeu, ci și pentru aceea că ei însăși s-au așezat, prin credința, credințioșia și faptele lor, în rânduiala dumnezeiască.

⁶T. M. omite „fiilor”.

⁷ În Codex Sinaiticus: „sâangele Ierusalimului din mijlocul lor”.

⁸ „duhul judecății” = duhul pedepsei; „duhul arderii”: metaforă inspirată de curățirea metafelor prin topire, când cărbanii măresc flacăra și temperatură, zgura se arde, iar metalul (aurul)

⁵ Și va veni; și fiece loc al muntelui Sion și toate împrejurimile lui vor fi umbrite ziua de un nor, iar noaptea vor fi ca un fum și ca o lumină de foc înflăcrat; deasupra tuturor, slava va fi acoperământ

⁶ și frunzar care'n timpul zilei să țină umbră împotriva căldurii, adăpost să fie și ascunzis împotriva furtunii și ploii.

5**Iubitul și via sa. Blesteme împotriva mai-marilor lui Iuda. Năvala Asirienilor.**

¹ Cânta-voi acum iubitului Meu cântarea celui iubit al Meu pentru via Mea¹. Iubitul Meu avea o vie pe un deal înalt², în pământ roditor.

² Cu gard am îngrădit-o, sănț am săpat împrejurul-i, viță de soi am sădît într'însa, un turn i-am zidit în mijloc și-un loc am săpat pentru teasc; și-am aşteptat să facă struguri, dar ea a făcut scaieți³.

³ Și-acum, tu, omule din Iuda și voi, cei

iese curat.

¹Poem de o remarcabilă frumusețe artistică, alcătuit de Isaia cam pe lanceputul activității sale. Potrivit Sfinților Părinti (Atanasie cel Mare, Ioan Hrisostom, Vasile cel Mare, Teodorel al Cirului), „Iubitul” este Dumnezeu-Tatăl (în numele Căruia grăiește poetul), dar „Iubit” se cheamă și Dumnezeu-Fiul (Ps 109, 4; Prov 8, 25); cât despre „vie”, numeroase sunt locurile din Biblie în care ea devine metaforă pentru „poporul Israel” (Ps 79, 8-16; Ir 2, 21; Iz 15, 1-8); metafora va fi folosită și de Iisus (Mt 21, 33-44).

²Literal: „corn”; aceasta, pentru că în originalul ebraic provoacă un joc de cuvinte. Sf. Ioan Hrisostom îl interpretează ca „deal încet”.

³Ebr.: „aguridă”; struguri sălbatici.

ce locuiți în Ierusalim, judecați voi între Mine și via Mea:

⁴ Ce să-i mai fac Eu viei Mele și încă nu i-am făcut?⁴ Că'n timp ce aşteptam să facă struguri, ea a făcut scaieți...

⁵ Și-acum vă voi spune ce-am să fac Eu cu via Mea: Îi voi lua gardul, și ea va fi de jaf; îi voi surpa zidul, și ea va fi gata de călcăt în picioare.

⁶ Și-Mi voi părăsi via, și ea nu va mai fi plivită, nici prășită și scaieți o vor năpădi ca într-o țelină și norilor le voi porunci ca ploaie peste ea să nu plouă.

⁷ Căci via Domnului Atotțiitorului e casa lui Israel și omul din Iuda e Tânără ei odrasla iubită; am aşteptat să facă judecată și ea nelegiuire a făcut, și nu dreptate, ci tipăt de groază.

⁸ Vai celor ce casă lângă casă alipesc și țarină lângă țarină adună, doar-doar or lua ceva de la vecin!; oare numai voi veți locui pământul?

⁹ Că toate acestea au ajuns în auzul Domnului Atotțiitorului; că, deși multe case se vor face, multe case și frumoase se vor pustii și locuitorii intră însele nu vor fi.

¹⁰ Că unde ară zece perechi de boi o baniță va da pământul, iar cel ce seamănă sase măsuri, acela va face trei.⁵

¹¹ Vai celor ce se scoală dimineața și umblă după băutură tare și întârzie până seara, că vinul îi va mistui.

⁴ Încheind parabola lucrătorilor viei, inspirată din poemul lui Isaia, Iisus îi va pune chiar pe lucrători (Iudei) să judece, adresându-le, practic, aceeași întrebare (Mt 21, 40).

⁵ De câte ori intervin calamitățile naturale și pământul refuză să ne dea roadele aşteptate, deși l-am lucrat, e bine să nu-i întrebăm pe alții, ci pe noi însine. O prețioasă doctorie împotriva răului este mărturisirea, precum și grija de a ocoli poticnirile (Sf. Grigorie de Nyssa).

¹² Că ei cu chitare, cu alăute, cu timpane și fluiere beau vinul, dar spre lucrurile Domnului nu caută și la lucrurile mâinilor Lui nu iau seama.

¹³ Iată dar de ce poporul Meu a fost dus în robie: fiindcă ei nu-L cunosc pe Domnul; și mulți au murit din pricina foamei și a setei de apă;

¹⁴ iată de ce iadul și-a căscat pofta⁶ și gura și-a deschis-o fără'ncetare și'n ea se vor pogorî slăviții ei și marii și avuții și ciumății⁷ ei;

¹⁵ și omul va fi umilit și bărbatul va fi înjosit și ochii cei trufași vor fi umiliți.

¹⁶ Dar Domnul Atotțiitorul Se va înălța întru judecată și Dumnezeul cel Sfânt Se va slăvi întru dreptate.

¹⁷ Și cei jefuiți vor paște ca taurii, iar pe locurile pustii ale celor robiți vor paște mieii.

¹⁸ Vai celor ce-și trag după ei păcatele ca la capătul unei funii lungi și fărădelegile ca la capătul unei curele de jug,

¹⁹ lor, celor ce zic: „Ce are de făcut să facă repede, ca să vedem, iar sfatul Sfântului lui Israel să vină, ca să-l cunoaștem!”...⁸

²⁰ Vai celor ce numesc răul bine și binele, rău, celor ce fac întunericul lumină și lumina, întuneric, celor ce fac amaruul dulce și dulcele, amar!

²¹ Vai celor ce'n ochii lor sunt înțelepți și doar în mintea lor cunoscători!

²² Vai celor puternici ai voștri care beau vin și celor tari care amestecă băuturi tari,

⁶Textual: „iadul și-a lărgit sufletul”.

⁷ „ciumății”: păcătoșii care nu numai că sunt ei însiși corupți, dar și corup și pe alții; vicii care devin contagios.

⁸Aceasta e vocea celor ce nu cred în adevărul și puterea profetilor (Teodoret de Cir).

²³ celor ce pentru mită îi dau dreptate nedreptului și sugrumă dreptatea celui drept!

²⁴ De aceea: Precum arde trestia'n pară de foc și'n flacără se mistuie, aşa va fi rădăcina lor: ca țărâna, și floarea lor ca pulberea se va înălța; că n'au ținut legea Domnului Atotțitorului, ci cuvântul Sfântului lui Israel l-au întăritat.

²⁵ De aceea cu aprindere S'a mâniat Domnul Sabaot împotriva poporului Său și mâna Și-a întins-o asupră-le și i-a lovit; și munții s'au înfrigurat și stârvurile lor s'au făcut ca gunoiul în mijlocul drumului; cu toate acestea, mânia Lui nu s'a abătut, ci mâna Sa e încă asupră-le.

²⁶ De aceea: Semn va ridica spre neamurile cele de departe și de la marginea pământului le va șuiera⁹ și ele, iată, sprintene, degrabă vor veni.

²⁷ Nu vor flămânzi, nici vor osteni, nici vor dormita și nici că vor dormi, nici că brâiele și le vor desface de pe coapse, nici curelele încălțămintelor li se vor rupe;

²⁸ ascuțite le sunt săgețile, încordate le sunt arcurile; copitele cailor lor par că de cremene, roțile carelor lor sunt că un vifor;

²⁹ ele dau năvală ca leii și se apropie că puiul de leu: el apucă și răcnește că o fieră și se aruncă asupră-le și nu va fi cine să-i scape;

³⁰ și'n ziua aceea va răcni pe seama lor că mugetul mării învăluită'n valuri, și

⁹Sf. Ioan Hrisostom: Nu vă mirați că, vorbind de Dumnezeu, profetul folosește o imagine aproape vulgară; el o face pentru auzul proștilor care-l ascultă, spre a-i convinge că Dumnezeu poate orice.

se vor uita'n sus către cer¹⁰ și jos către pământ și, iată, beznă va fi în strâmtorarea lor.

6

Chemarea lui Isaia.

¹ Și a fost că'n anul în care a murit regele Ozia¹ L-am văzut pe Domnul șezând pe un tron înalt și măreț; și casa Lui² era plină de slavă.

² Serafimi³ ședeau împrejurul Său; fiecare avea câte șase aripi: cu două își acopereau fața⁴, cu două își acopereau picioarele și cu două zburau.

³ Și strigau unul către altul și ziceau: „Sfânt, sfânt, sfânt este Domnul Atotțitorul, plin e tot pământul de slava Sa!”

⁴ Și pragul cel de sus al ușii se sălta de glasul cu care ei strigau, iar casa s'a umplut de fum.

⁵ Și am zis: „O, ticălosul de mine, cămi tremură sufletul; că fiind eu un biet om și având buze necurate și locuind eu în mijlocul unui popor cu buze necurate, cu ochii mei L-am văzut pe Domnul Atotțitorul...”.

⁶ Și unul din Serafimi a fost trimis la mine; el avea în mâna un cărbune pe care-l luase cu cleștele de pe jertfelnic.

¹⁰„sus către cer”: în Codex Sinaiticus și'n alte câteva versiuni orientale; în ed. Rahlf's, notă infrapaginală.

¹Anul 740 î. H.

²„casa Lui”: templul. Acest capitol cuprinde o viziune magnifică a lui Isaia, pe care autorul o realizează cu o savantă economie de mijloace literare.

³„Serafimi”: ființe îngerești care, împreună cu Heruvimii, îl laudă neîncetat pe Dumnezeu.

⁴„își acopereau fața” spre a fi ocrotiți de puterea strălucirii dumnezeiești.

⁷ Și l-a atins de gura mea și a zis: „Iată, acesta s'a atins de buzele tale și-ți va șterge fărădelegile, iar păcatele tale le va curățî”.⁵

⁸ Și am auzit glasul Domnului, zicând: „Pe cine voi trimite, și cine va merge la acest popor?”. Iar eu am zis: „Iată, sunt aici, pe mine trimite-mă!”

⁹ Și El a zis: „Mergi și spune-i acestui popor: Cu auzul veți auzi, dar nu veți înțelege, și cu privirea veți privi, dar nu veți vedea.

¹⁰ Că inima acestui popor s'a împietrit, urechile lor greu aud și ochii lor s'au închis, ca nu cumva cu ochii să vadă și cu urechile să audă și cu inima să înțeleagă și să-și revină și Eu să-i vindec”.⁶

¹¹ Și eu am zis: „Până când, Doamne?”. Iar El a zis: „Până când cetățile se vor pustii din lipsa locuitorilor și casele din lipsă de oameni și pământul va rămâne pustiu.

---

⁵ Ștergerea fărădelegilor și curățirea păcatelor erau rezultatul jertelor aduse lui Dumnezeu (cărbunile fusese luat de pe jertfelnicul templului). În numele și prin lucrarea Domnului, îngerebul îi declară lui Isaia buzele curate și sufletul neîntinat, pentru ca el să nu ezite în fața adunării (așa cum făcuse Moise și cum va face Ieremia), ci să prindă curaj (Sf. Ioan Hrisostom). Pe de altă parte, cărbunele va deveni, în liturgia ortodoxă, simbolul euharistic. Sf. Ioan Damaschin îl interpretează astfel: „Cărbunele nu e lemn curat, ci lemn împreunat cu foc; în același chip, pâinea euharistică nu e, pur și simplu, pâine, ci pâine împreună cu dumnezeire. Dar un trup unit cu dumnezeirea nu devine o singură natură, ci are o natură care-i aparține trupului și o alta care-i aparține dumnezeierii unite cu el, ceea ce înseamnă că într'o singură entitate sunt două firi”.

⁶ Text pe care Însuși Iisus îl va cita (Mt 13, 14-15; Mc 4, 12; Lc 8, 10; In 12, 40), precum și Pavel (FA 28, 26-27; Rm 11, 8), prin care este denunțată îndărătnicia poporului ales de a-L cunoaște, recunoaște, înțelege și urma pe Fiul lui Dumnezeu.

¹² Iar după aceasta Dumnezeu îi va îndelunga⁷ pe oameni și cei ce au rămas pe pământ se vor înmulții.

¹³ Din ei însă va fi din nou o a zecea parte și ea va fi iarăși de pradă, ca un molid [în desfrunzire] și ca ghinda când cade din găoacea ei: sfântă seminție în trunchiul ei cel drept”.⁸

7

Isaia prevêtește nașterea Mântuitorului din fecioară.

¹ Și a fost că'n zilele lui Ahaz, fiul lui Iotam, fiul lui Ozia, regele lui Iuda, s'a ridicat Rațon, regele Aramului, ca împreună cu Pecah, fiul lui Remalia, regele lui Israel, să lovească Ierusalimul, dar n'au izbutit să-l biruie.

² Și'n casa lui David s'a adus o veste care spunea: „Aram a ținut un sfat de taină cu Efraim...”. Atunci sufletul i s'a uluit – și sufletul poporului său –

---

⁷ Grecul makrýno are două sensuri principale: „a prelungi” și „a alunga”. Sf. Ioan Hrisostom le ia în considerare pe amândouă, începând cu ultimul: Isaia prevêtește, pe de o parte, captivitatea a zece din cele douăsprezece triburi ale lui Israel, care vor fi „alungate” din ținuturile lor, și, pe de alta, propășirea („prelungirea”) celorlalte două (Iuda și Veniamin), rămase acasă. Dar verbul „a prelungi” (pe care bătrâni noștri din 1688 l-au tradus prin „a îndelunga”) poate să aibă o cuprindere mult mai largă: Dumnezeu Se va îndura de supraviețuitorii captivității și va face ca ei să aibă o viață mai lungă („îndelungare de zile”) spre a se înmulții și a reface, dintr'o simplă „rămășiță”, un întreg popor. T. M.: „îi va alunga”

⁸ „sfântă seminție...”: numai într'o seamă de versiuni grecești; ed. Rahlf's o notează în josul paginii. Ideea e optimistă: deși frunza părăsește stelarul, totuși trunchiul (textual: stéloma = „co-loană înăltată”) rămâne, ca o garanție a perpetuității.

aşa cum un copac în pădure se clatină de vânt.

3 Şi a zis Domnul către Isaia: „Ieşi în întâmpinarea lui Ahaz, tu şi fiul tău Iaşub, cel ce a rămas, la iezerul din drumul de sus al ţarinii nălbitorului.¹

4 Si să-i zici: – Ai grija să nu vorbeşti şi nu te teme, nici să-ţi tremure inima din pricina acestor doi tăciuni care fumegă; fiindcă atunci când îmi va trece mânia cea iute, Eu iarăşi voi vindeca.

5 Cât despre fiul lui Aram şi fiul lui Remalia, de vreme ce ei s'au sfătuit în rău, zicând:

6 – Ne vom ridica împotriva Iudeii şi, după ce vom vorbi cu ei, îi vom întoarce de partea noastră, iar peste ea îl vom pune rege pe fiul lui Tabeel...,

7 aşa zice Domnul Atotăitorul: – Sfatul acesta nu va dura, şi nici măcar va fi;

8 ci capul lui Aram e Damascul şi capul Damascului e Reţin; încă şaizeci şi cinci de ani, şi regatul lui Efraim va încheta să mai fie popor.

9 Iar capul lui Efraim e Somoron² şi capul lui Somoron e fiul lui Remalia; dar dacă nu credeţi, nici că veţi fi în stare să înțelegeti”.

10 Si Domnul i-a mai grăit lui Ahaz, zicând:

11 „Cere pentru tine un semn de la Domnul Dumnezeul tău, în adânc sau în înălțime!”

12 Şi a zis Ahaz: „Nu voi cere, nici îl voi ispiti pe Domnul!”

13 Iar el [Isaia] a zis: „Ascultă acum, tu, casa lui David: Nu vă ajunge că staţi

de capul oamenilor? Staţi acum şi de capul lui Dumnezeu?

14 Pentru aceasta, Domnul însuşi vă va da un semn: Iată, fecioara³ va purta în pântece⁴ şi va naşte fiu şi-L vor chama cu numele de Emanuel⁵.

15 Unt şi miere va mâncă, înainte de a şti: fie să osebească răul, fie să aleagă binele.⁶

16 Că mai înainte de a cunoaşte Pruncul binele sau răul, El dă răul la o parte şi alege binele⁷, iar pământul din pricina căruia cei doi regi îl însuflă teamă va fi părăsit.

17 Ci va aduce Dumnezeu peste tine şi peste poporul tău şi peste casa tatălui

³T. M.: „o femeie Tânără”...

⁴Textual: en gaſtri éxei. Cuvântul éxei e persoana a treia singular feminin de la verbul ého, al cărui prim şi principal sens este: „a purta” (un măr în palmă, un řal pe umeri, o haină pe corp, o sabie la ſold etc. etc.). Deseori e tradus cu „a avea”, dar tot în sensul de „a purta”, „a ţine”, precum la Fc 8, 11: „porumbelul... avea în cioc o ramură verde de măslin”. Aşadar, nu e vorba de marcarea unui început, ci de constatarea unui fapt, ceea ce se conjugă perfect cu expresia nou-testamentară de la Matei 1, 18: (Maria) „s'a aflat pe sine având în pântece de la Duhul Sfânt” (s'a pomenit că poartă sarcină). T. M.: „Iată, o Tânără femeie va zămisilă...”, dar citatul din Isaia în Matei 1, 23 este preluat din Septuaginta. Nu începe îndoială, deci, că textul se referă la un fapt extraordinar, suprafiresc: un prunc se va naşte dintr-o fecioară (o Tânără care nu a cunoscut bărbat), certitudine întărită de introducerea însăşi a textului: „Domnul Însuşi vă va da un semn”; or, semnul nu se dă pentru un fapt oarecare, obișnuit, banal. Profetia mesianică e căt se poate de impede.

⁵„Emanuel” înseamnă: „Dumnezeu e cu noi”.

⁶După Sf. Irineu de Lugdunum, textul acesta se referă la natura omenească a Fiului lui Dumnezeu; a se hrăni şi a nu avea discernământ sunt atribuite copilului.

⁷Acelaşi comentator (Irineu) tâlcuieşte textul ca referindu-se la natura dumnezească a Celui născut din Fecioară: respinge răul, păstrând pentru Sine doar binele.

¹Ebr.: „al ţarinii lui Fulon”. E vorba de un rezervor situat în Valea Cedrilor, care asigura alimentarea cu apă a Ierusalimului.

²„Somoron” = Samaria.

tău zile cum niciodată n'au mai venit din ziua în care Efraim s'a'ndepărtat de Iuda – regele Asirienilor".⁸

¹⁸ Și va fi că'n ziua aceea Domnul va șuiera spre muștele care stăpânesc o parte a râului Egiptului⁹ și spre albina ce se află în țara Asirienilor.

¹⁹ Și toate vor năvăli și se vor așeza în văile țării și'n vizuinile stâncilor și'n peșteri și'n tot ce e surpătură și scorbură.

²⁰ Și'n ziua aceea Domnul va rade – cu briciul închiriat în părțile de dincolo de râul regelui Asirienilor – capul și perii picioarelor, ba încă și barba o va lăua.¹⁰

²¹ Și va fi că'n ziua aceea va crește omul o junincă și două oi;

²² și va fi că din belșugul lor de lapte, tot cel rămas pe pământ se va hrăni cu unt și miere.

²³ Și va fi că'n ziua aceea tot locul unde vor fi o mie de vițe [prețuind] o mie de sicli de argint va deveni țelină și spini.

²⁴ Acolo se va intra cu arcul și săgeata, căci țelină și spini va fi tot pământul.

²⁵ Și fiecare munte va fi cu deadinsul arat, și frică acolo nu va veni; că din țelină și din spini va fi pășune pentru turme și loc pentru pasul boului.¹¹

⁸ Profetia mesianică e așezată într'un context sumbru, de război, ură, răzbunare, foamete, săracie și disperare, semn că și nașterea Fiului lui Dumnezeu se va petrece într'un context asemănător. Referința istorică: Efraim (regatul de nord) s'a separat, prin schismă, de regatul de sud (Iuda) și a avut parte de invazia Asirienilor.

⁹ „râul Egiptului”: Nilul.

¹⁰ Antropomorfismul dur al reprezentării divine se explică prin stilul personal al lui Isaia, care îngroașă deseori expresia, spre a-i conferi mai multă putere. Raderea completă era pe deapăta cea mai umilitoare la care erau supuși prizonierii de război.

¹¹ Așa cum Dumnezeu are puterea de a preface

8

Regatul Siriei se surpă. Domnul e Stăpânul istoriei. Așteptând ceasul Domnului. Vremea lui Mesia.

¹ Și mi-a zis Domnul: „Ia-ți un caiet¹ mare și nou și scrie'n el cu condei omenesc² despre iuțeala cu care se va face jefuirea prăzilor³; căci i-a venit ceasul.

² Și fă-Mi Mie martori din oameni credincioși: pe Urie și pe Zaharia, fiul lui Barachia”.

³ Și am intrat la proorociță⁴; și ea a luat în pântece⁵ și a născut fiu. Și mi-a zis Domnul: „Pune-i numele: «Pradă repede, jefuiește iute».⁶

⁴ Căci mai înainte de a ști pruncul să zică «tată» sau «mamă», puterea Domnului și prăzile Samariei vor fi duse înaintea regelui Asirienilor.”

⁵ Și Domnul mi-a grăbit încă o dată, zicând:

⁶ „Fiindcă poporul acesta nu vrea apa Siloamului, care curge lin, dar vrea să-l aibă pe Rațon, fiul lui Remalia, să fie rege peste voi,

⁷ pentru aceea, iată, Domnul aduce

pământul roditor în țelină și spini, El are aceeași putere de a preface pustiul în sursă de belșug și strâmtorarea în bucurie (Sf. Ioan Hrisostom).

¹tómos = bucătă de papirus sau de pergamament; prin extensie: volum, caiet.

²„cu condei omenesc”: cu litere obișnuite.

³Ebr.: „Maher-Şalal-Haş-Baz” = grabnic-pradă-apropiat-jaf. Inscriptie simbolica, în contextul războiului siro-efraimit (același cu cel din capitolul precedent).

⁴ „a intra la” (o femeie): în sensul biblic al unei legături trupești; „proorociță”: nu în sensul de femeie cu dar profetic, ci în acela de soție a proorocului.

⁵Textual: en gastri élaven; compară cu termenul din 7, 14 (vezi nota).

⁶Maher-şalal-haş-baz.

asupra voastră apele Râului⁷, cele mari și năvalnice, și chiar pe regele Asirienilor și slava lui; și el se va suipeste oricare din văile voastre și va umbla pe oricare din zidurile voastre; 8 și-l va lua și duce departe din Iudeea pe tot omul în stare să-și ridice capul sau care va putea să facă ceva, iar tabăra lui va umple întinderea țării tale". Cu noi este Dumnezeu,⁸

9 Înțelegeți, neamuri, și vă plecați; auziți până la marginile pământului; cei puternici, plecați-vă; că dacă iarăși vă veți întări, iarăși veți fi biruiți;

10 și orice sfat îl veți gândi, Domnul îl va risipi; și cuvântul pe care-l veți mai grăbi nu va dura întru voi; căci cu noi este Dumnezeu.

11 Așa zice Domnul: „Cu mâna tare se răzvrătesc ei în a nu merge pe calea acestui popor;

12 să nu spună ei că e greu; căci orice spune acest popor, greu este; dar de frica lui să nu vă temeți, nici să vă tulburăți;

13 pe însuși Domnul puterilor⁹, pe El sfîntiți-L, și El va fi frica voastră; și dacă vei nădăjdui într'însul, El îți va fi tie spre sfîrșenie;

14 și de El nu vă veți aprobia ca de o piatră de potincire și nici ca de o piatră în cădere; dar casa lui Iacob se află într'un lat, iar locuitoarii Ierusalimului intr'o surpătură.

⁷„Râul”: Eufratul.

⁸Imn de mare frumusețe, construit pe semnificația numelui lui Emanuel (Mesia, Hristos); completat cu alte stihuri din acest capitol și din cel următor, el a intrat de timpuriu în cultul creștin și e cântat în Biserica Ortodoxă nu numai ca parte din Pavecernița Mare, dar și ca priceasnă (concert religios).

⁹„puterilor”, în Efraemi rescriptor; în ed. Ra-hlf's, notă de subsol.

15 De aceea mulți din ei vor slăbi și vor cădea și vor fi zdrobiți; și se vor zbate și duși vor fi oamenii din chiar întemeierea lor”.

16 Atunci se vor vădi cei ce pecetluesc legea cu scopul de a nu o învăța.

17 Și se va zice: – Îl voi aștepta pe Dumnezeu, Cel ce Și-a întors fața de la casa lui Iacob, și voi nădăjdui într'însul.

18 Iată, eu și pruncii pe care mi i-a dat Dumnezeu; și'n casa lui Israel fi-vor ei spre semne și minuni de la Domnul Atotțitorul, Cel ce locuiește în muntele Sionului.¹⁰

19 Și dacă ei vă vor zice: „Întrebați-i pe cei ce au în ei duhul ghicitului, pe cei ce vorbesc din pământ, pe cei ce spun vorbe fără rost, pe cei ce cheamă morții!...”. Oare un popor nu-L întreabă pe Dumnezeul său? De ce să-i întrebe pe cei morți despre cei vii?¹¹

20 Fiindcă El a dat legea spre ajutor, pentru ca ei să nu poată vorbi în virtutea acestui cuvânt, că adică nu vor mai fi atunci daruri pentru El.

21 Și foamete grea va veni peste voi; și va fi că atunci când veți flămâンzi veți fi cuprinși de măhnire și-i veți vorbi de rău pe cei mai-mari și rânduieilele părintilor voștri; și vor căta sus la cer

22 și jos la pământ se vor uita, și, iată, grea întristare și întuneric și necaz și

¹⁰Teodoret de Cir: În „pruncii pe care mi i-a dat Dumnezeu” îi putem vedea pe apostolii lui Iisus, cei ce, după Înălțarea Domnului la cer și pogorârea Duhului Sfânt, vor fi instrumente ale semnelor și minunilor pe care Dumnezeu le va face spre binele lui Israel și al întregii lumi.

¹¹Profetul îi mustăre pe aceia dintre iudei care, contaminati de superstiții, fac apel la ghicatori, necromanti, înșelători și ventriloci; e o carență pe care n'poț genera decât stările de incertitudine și disperare.

strâmtorare și beznă de nepătruns cu ochii;

²³ și cel strâmtorat nu se va întrista doar pentru un timp.

9

Nașterea, numele și împărăția lui Mesia.

¹ Întâi bea asta! Treci repede la faptă, tu, țară a Zabulonului, țară a Neftalimului¹ și voi, ceilalți care locuiți pe calea mării² și dincolo de Iordan, Galileea neamurilor³! Poporul cel ce umbla în întuneric a văzut lumină mare;⁴ voi, cei ce locuiți în latura și în umbra morții, lumină va străluci peste voi!

² Mulțimea poporului pe care ai adus-o'ntru veselia Ta în fața Ta se va veseli precum cei ce se veselesc la seceriș și precum cei ce-și împart prăzile.

¹ „țara lui Zabulon” și „țara lui Neftalim” (obținute prin diviziune de către cele două triburi ale lui Israel) alcătuiau teritoriul Galileei, provincie cucerită și desertată de locuitorii în 733-732 de către regele Tiglatfalasar al Asiriei (4 Rg 15, 29), căreia profetul îi prezice eliberarea (de fapt, contextul în care este așezată profetia ce urmează).

² „Calea mării”: calea spre mare a caravanelor ce purtau mărfuri și călători din Damasc; se presupune că acesta a fost drumul robilor galileeni, în 733-732, spre Asiria.

³Eusebiu de Cezareea notează că în Galileea se așezaseră și numeroși Greci, precum și rezidenți de alte neamuri, care locuiau laolaltă cu Evreii. Iată de ce Teodoret al Cirului e de părere că textul profetic ce urmează se referă nu numai la Evrei, ci la „toate neamurile”, cele ce urmău să fie evanghelizate de către apostolii plecați din Galileea (Mt 28, 19).

⁴Versetele 2-7: Profetie mesianică de o mare claritate și frumusețe: Pruncul minunat va elibera poporul din robia întunericului, îl va îmbrăca în lumină și va ședea pe tronul lui David, înțemeind o împărăție a păcii universale.

³ Că li s'a luat jugul ce le stătea deasupra și toiagul ce li se pusese pe grumaz; că El a rupttoiagul hrăpăreților ca'n zilele lui Madian.

⁴ Că ei vor înapoia toată haina luată cu vicleșug și îmbrăcăminte luată prin jaf; și vor vrea s'o facă, chiar de-ar fi fost să fie arși cu foc.

⁵ Că Prunc ni S'a născut, Fiu, și ni S'a dat, a Cărui stăpânire Și-o poartă pe umăr; și numele Lui se cheamă: „Înger-de-mare-sfat”, „Sfetic minunat”, „Dumnezeu tare, biruitor”, „Domn păcii”, „Părinte al veacului ce va să fie”; că Eu voi aduce pace peste domni și sănătate Lui.

⁶ Mare va fi stăpânirea Lui și păcii Lui nu-i va fi hotar. Pe tronul lui David va ședea și peste împărăția Sa, ca s'o cârmuiască întru fericire⁵ și s'o apere prin judecată și dreptate, de acum și până'n veac. Râvna Domnului Atotăitorului va face acestea.

⁷ Moarte a trimis Domnul asupra lui Iacob și a venit asupra lui Israel.

⁸ Și tot poporul lui Efraim și cei ce locuiesc în Samaria vor cunoaște, ei, cei ce'n truie și'n inimă semeață zic:

⁹ „Cărămidile au căzut, ci veniți, să cioplăm pietre și să tăiem duzi și cedri. și să ne zidim turnuri!...”.

¹⁰ Și Domnul îi va zdrobi pe cei ce se ridică'mpotriva Lui pe muntele Sionului, iar pe vrâjmașii Săi îi va risipi:

¹¹ Siria de la Soare-Răsare și pe Elinii de la Soare-Apune, cei ce-l mănâncă pe Israel cu toată gura. Pentru toate acestea, mânia Lui nu s'a dus, ci mâna Sa e încă înaltă.

⁵ Verbul katorthoo înseamnă „a conduce în chip fericit”.

¹² Dar poporul nu s'a întors până ce a fost lovit; ei pe Domnul nu L-au căutat.

¹³ Așa că Domnul a luat de la Israel capul și coada, ce e mare și ce e mic, într'o singură zi:

¹⁴ omul bătrân și cei ce cată la fața omului⁶ (aceștia sunt capul), profetul care învață fărădelegea (aceștia sunt coada).

¹⁵ Și cei ce-l fericesc pe poporul acesta îl vor amăgi și-l vor amăgi până ce-l vor înghiți.

¹⁶ De aceea Domnul nu Se va veseli de tinerii lor, nici nu va avea milă de orfani și văduvele lor, că toți sunt nelegiu-iți și răi și fiece gură nedreptate grăiește. Pentru toate acestea, mânia Lui nu s'a dus, ci mâna Sa e încă înaltă.

¹⁷ Ca focul va arde fărădelegea, în foc se va mistui ca iarba uscată, în desisurile pădurii va arde și toată preajma dealurilor o va înghiți.

¹⁸ De aprinderea mâniei Domnului pământu'ntreg se-aprinde și ars ca de foc va fi poporul. Nici un om nu va avea milă de fratele său,

¹⁹ ci se va răsuci spre dreapta fiindcă-i va fi foame și va mâncă din cele ceeașde-a stânga; și nu se va sătura omul mâncând carnea brațului său.

²⁰ Că va mâncă Manase carnea lui Efraim și Efraim pe a lui Manase, căci ei împreună îl vor împresura pe Iuda. Pentru toate acestea, mânia Lui nu s'a dus, ci mâna Sa e încă înaltă.

⁶ „a căta la fața omului” (cu referire îndeosebi la judecători): a fi părtinitor; a-i da dreptate nedreptului în dauna celui nevinovat.

10

Vai celor nedrepți; vai Asirienilor. Mica rămășiță. Pieirea Asirienilor.

¹ Vai celor ce scriu răutate! căci ei, când scriu, răutate scriu¹,

² strâmbă făcând pricina sărmanilor și răpind dreptatea celor săraci ai poporului Meu, în așa fel încât văduva să le fie de pradă și orfanul de jaf!

³ Ce oare vor face ei în ziua cercetării? Că necaz de departe va veni peste voi, și la cine veți alerga să vă scape? Și unde oare vă veți lăsa mărirearea

⁴ ca să nu cădeți în robie? Pentru toate acestea, mânia Lui nu s'a dus, ci mâna Sa e încă înaltă.

⁵ Vai lor, Asirienilor! Toiagul mâniei Mele, urgia e'n mânile lor.

⁶ Urgia Mi-o voi trimite asupra unui neam nelegiuuit, și poporului Meu îi voi porunci să prade și să jefuiască și să calce'n picioare cetățile, și pulbere să le facă.²

⁷ Dar el nu așa a gândit și nu așa cu sufletul a socotit; ci și-a schimbat gândul; iar aceasta, ca să nimicească neamuri, și nu puține.³

¹Avertisment pentru profetii mincinoși (și eretici în general), ca și pentru judecătorii care strâmbă dreptatea.

²Asirienii (păgâni) devin instrumentul lui Dumnezeu, prin care El își pedepsește poporul pentru nelegiuirile lui. Cu toate acestea, poporul păgân (instrumentul) nu scapă de mânia, certareea și pedeapsa divină, ca unul care s'a încrezut în forțele proprii, avându-și drept imbold trufia, lăcomia și setea de putere (Teodoret de Cir, Sf. Vasile cel Mare, Sf. Chiril al Ierusalimului). Pe aceeași linie de gândire, Atila era supranumit de către contemporanii săi creștini „biciul lui Dumnezeu”.

³Poporul asirian nu știa că el e instrumentul

8 Iar dacă-i vor zice: „Tu singur ești domn”,

9 atunci el va răspunde: „Oare nu eu am luat țara de deasupra Babilonului și a Halanului, unde s'a zidit turnul? și tot eu am luat Arabia și Damascul și Samaria.

10 Așa cum le-am luat pe acestea, tot astfel voi lua toate regatele. Văitați-vă, voi, idoli în Ierusalim și'n Samaria!”⁴

11 „Că precum i-am făcut Samariei și idolilor ei, așa-i voi face Ierusalimului și idolilor lui”⁵.

12 Si va fi că atunci când Domnul va îsprăvi de făcut toate lucrurile în muntele Sionului și în Ierusalim, voi pedepsi mintea cea mândră, chiar pe aceea a regelui Asirienilor și trufașa înălțime a privirii lui;

13 că a zis: „Cu faptă tare și cu înțelepciunea priceperii voi mișca hotarele neamurilor și puterea lor o voi prăda și voi clătina cetățile locuite;

14 și cu mâna mea voi lua întreaga lume ca pe un cub; ca pe niște ouă părăsite le voi ridica și nimeni nu va fi care să-mi scape sau să grăiască împotrivă-mi”⁶.

15 Oare se va slăvi pe sine securea fără cel ce taie cu ea? oare se va înălța ferăstrăul fără de cel care-l trage? tot aşa dacă-i vorba de un toiac sau de o cârjă.

lui Dumnezeu și că de la Aceasta a primit capacitatea de a distrugе neamuri.

⁴Teodoreț de Cir pune aceste cuvinte (vv. 9-10) în gura regelui Senaherib al Asiriei.

⁵Eusebiu atribuie cuvintele acestui verset lui Dumnezeu: pedepsirea Samariei (prin mijloca Asirienilor) poate fi un exemplu pentru locuitorii Ierusalimului și un avertisment spre a-și părăsi idolatria.

⁶Două din variantele Septuagintei adaugă: „și să-și deschidă gura și să grăiască”.

16 Dar nu va fi așa; ci Domnul Atotțitorul va trimite peste cinstea ta ocară, iar peste slava ta foc arzător se va aprinde.

17 Foc va fi lumina lui Israel și cu pară de foc îl va sfînti și va mâncă pădurea ca pe fân.

18 În ziua aceea se vor mistui munții și dealurile și codrii; și [focul] va înghiți totul, de la suflet până la trup, iar cel ce va fugi va fi ca unul care fugă de văpaie.

19 Iar cei ce vor rămâne din ei, vor fi atât de puțini la număr, încât și un copil îi va scrie.

20 Si va fi în ziua aceea că rămășița lui Israel nu se va mai aduna laolaltă, iar cei măntuitori ai lui Iacob nu vor nădăjdui în cei ce i-au năpăstuit, ci vor nădăjdui în Dumnezeul cel sfânt al lui Israel, întru adevăr,

21 și fi-va rămășița lui Israel [încrezându-se] în Puternicul Dumnezeu.

22 Si chiar de va fi poporul lui Israel ca nisipul mării, doar o rămășiță a lui va scăpa; cuvânt ce se plinește și se scurtează întru dreptate;

23 că scurt cuvânt va face Domnul, Domnul puterilor⁷, în toată lumea.

24 Pentru aceasta zice Domnul Atotțitorul: „Tu, poporul Meu, cel ce locuiești în Sion, nu te teme de Asirieni pentru aceea că El cu toiac te va bate; că Eu lovire voi aduce peste tine, ca să-ți aduci aminte de drumul Egiptului.

25 Că încă puțin, și urgia va înceta; dar mânia Mea împotriva sfatului lor va fi”.

26 Si Domnul, Dumnezeul puterilor⁸,

⁷„Domnul, Domnul puterilor”, în Efraemi reșcriptor.

⁸„Domnul... puterilor”, în Efraemi reșcriptor.

va stârni vrăjmași asupră-le – ca loviturile lui Madian în locul necazului –; și mânia Lui va fi în calea mării, chiar în calea ce duce spre Egipt.

27 **Și** va fi că'n ziua aceea jugul său va fi luat de pe umerii tăi și frica lui de la tine, iar jugul de pe umerii voștri va fi nimicit.

28 Că va sosi la cetatea Aiat și va trece la Migron, iar la Micmaș își va lăsa tărhaturile.

29 **Și** va trece valea și va veni la Aiat; de frică va fi cuprinsă Rama, cetatea lui Saul;

30 fiica lui Gallim va fugi (înalță-ți glasul, fică a lui Gallim¹⁹), Laișa va auzi, în Anatot se va auzi.

31 Madmena s'a însăpăimântat, și locuitorii din Ghebim.

32 Îndemnați-i astăzi să rămână'n vale; mângâiați cu mâna muntele, pe fiica Sionului, și chiar pe voi, coline din Ierusalim!

33 Iată, Stăpânul, Domnul Atotcăitorul, cu putere îi va scutura pe cei umpluți de slavă; cei înalți în semetie vor fi zdrobiți, iar trufașii fi-vor umiliți;

34 trufașii vor cădea de sabie, iar Libanul laolaltă cu cei trufași va să cadă.

2 Duhul lui Dumnezeu se va odihni peste El², Duhul înțelepciunii și al înțelegерii, Duhul sfatului și al tăriei, Duhul cunoașterii și al evlaviei;

3 Duhul temerii de Dumnezeu Îl va umple; nu după slava de dinafară³ va judeca, nici după cele spuse va mustra;

4 ci El va judeca pricina celui smerit și-i va mustra pe umiliții pământului; și va lovi pământul cu cuvântul gurii Sale; cu suflarea buzelor Sale îl va nimici pe cel fără Dumnezeu.

5 Mijlocul Său va fi încins cu dreptate, cu adevăr învelite coastele Lui.

6 **Și** lupul va paște împreună cu mie-lul⁴, și leopardul se va odihni împreună cu iedul; vițelul și leul și taurul împreună vor paște, și un copilaș îi va păzi;

7 boul și ursul împreună vor paște și puii lor vor fi laolaltă, iar leul întocmai ca boul se va hrăni cu paie;

8 un copilaș își va pune mâna pe culcușul aspidelor și pe cuibul puilor de aspidă,

9 iar ele nu-i vor face rău și nici nu vor putea să nimicească pe cineva în muntele Meu cel sfânt, fiindcă totul s'a umplut de cunoașterea Domnului, aşa cum apa cea multă acoperă mările.

10 **Și**'n ziua aceea va fi rădăcina lui Iesei, El, Cel ce Se va ridica să domnească peste neamuri; în El vor nădădui neamurile, și plină de slavă îi va fi odihna.

---

regele-poet (Ps 131, 11; Ps 88, 35-36). În limbajul biblic, „toag” înseamnă „sceptru”.

²Prefigurarea imaginii de la Botezul lui Iisus.

³„slava de dinafară”: strălucirea aparentă a puternicului sau bogatului, care pretind că dreptatea e întotdeauna de partea lor.

⁴Versetele 6-9: pacea universală pe care o va instaura Mesia.

11

O nouă vestire a lui Mesia. Întoarcerea celor robiți.

1 Toiag din rădăcina lui Iesei¹ se va ivi și floare din rădăcina lui se va ridica.

⁹Paranteză inserată în câteva variante ale LXX.

1 Dacă Mesia Se va naște din Tânără care-L va purta în pântece fecioerlinc (7, 14), fecioara însăși se va trage din neamul lui David (al cărui tată se numea Iesei), vestire făcută de însuși

¹¹ Si'n ziua aceea va fi că Domnul își va arăta iarăși mâna, ca să-și arate râvna pentru rămășița rămasă a poporului Său, cea care va rămâne de la Asirieni și din Egipt și din Babilon și din Etiopia și de la Elamiți, de la Soare-Răsare și din Arabia.

¹² Si semn va ridica întru neamuri, și pe cei pierduți ai lui Israel îi va aduna și pe cei risipiti ai lui Iuda îi va strângă din cele patru laturi ale pământului.

¹³ Gelozia lui Efraim se va spulbera, iar vrăjmașii lui Iuda vor pieri; Efraim nu-l va mai gelozi pe Iuda, iar Iuda nu-l va mai necăji pe Efraim.

¹⁴ Si vor zbura pe corăbiile Filistenilor⁵ și'n același timp vor prăda marea și pe cei ce vin de la Soare-Răsare și Idumeea; și-și vor întinde mâinile în-tâi asupra lui Moab, dar fiii lui Amon li se vor supune primii.

¹⁵ Si va pustii Domnul marea Egiptului⁶, și mâna peste Râu⁷ Si-o va pune cu vânt năprasnic și va lovi celeșapte brațe ale lui cât să fie trecute cu piciorul.

¹⁶ Si trecătoare va fi pentru poporul Meu cel rămas în Egipt; lui Israel îi va fi, ca în ziua când a ieșit el din țara Egiptului.

12

Cântarea celor răscumpărăți.

⁵ Literal: „pe corăbiile celor de alt neam”; prin „cei de alt neam” se înțelegeau, de obicei, Filisteeni

⁶ „marea Egiptului” = Marea Roșie (aluzie la Iș 14, 16-30).

⁷ „Râu”: în context: Nilul.

¹ Si'n ziua aceea vei zice:¹ – Pe Tine Te voi binecuvânta, Doamne, că Te-ai mâniat pe mine, dar Ti-ai întors mânia și m'ai miluit.

² Iată, Dumnezeul meu e Mântuitorul meu; în El voi nădăjdui și'ntru El mă voi mântui și nu mă voi teme, căci Domnul e slava mea și lauda mea și El mi S'a făcut mie spre mântuire.

³ Scoateți dar apă cu veselie din izvoarele Mântuitorului²!

⁴ Si vei zice'n ziua aceea: – În cântări laudați-L pe Domnul, în strigare chemați-I numele; vestiți întru neamuri faptele Lui cele slăvite, faceți amintire că numele Lui s'a înălțat.

⁵ În cântări laudați numele Domnului, că lucruri înalte a făcut; astă vestiți în tot pământul!

⁶ Bucurați-vă și vă veseliți voi, cei ce locuți în Sion, că'n mijlocul lui S'a înălțat Sfântul lui Israel!

13

Vedenia lui Isaia asupra Babilonului.

¹ Vedenia pe care Isaia, fiul lui Amos, a văzut-o asupra Babilonului:

² Ridicați un semn pe muntele teșit¹, glas înălțați către ei, nu vă temeți, faceți cu mâna semn de chemare!, voi, mai-marilor, deschideți!

¹ Imn alcătuit după modelul Cântării lui Moise din Iș 15, 1-18.

² T. M.: „din izvoarele mântuirii”.

¹ BJ, TOB: „munte pleșuv”; OSTY: „munte despuiat”; RSV: „munte golaș”; SERBAN: „muntele săs”. Grecescul pedinós = „ceea ce formează o câmpie”, „ceea ce e situat în câmpie”. Sensul: platoul pe vârful unui munte.

³ Eu voi da porunci și Eu le voi fi călăuză; uriași vor veni să-Mi plinească mânia, bucurându-se și totodată sudind.²

⁴ Glas de neamuri multe pe munți, asemenea unor neamuri multe, glas de regi și de neamuri adunate laolaltă; Domnul Atotțitorul e Cel ce-i poruncește neamului războinic

⁵ să vină dintr'un ținut de departe, de la marginea temeliei cerului; Domnul și războinicii Săi vin să nimicească lumea'ntreagă.

⁶ Urlați!, că aproape este ziua Domnului și sfârâmarea de la Dumnezeu va veni.

⁷ Drept aceea, fiece mâna va slăbi și fiece suflet de om se va descuraja.

⁸ Bătrânii se vor tulbura și dureri îi vor cuprinde, ca ale femeii ce naște; și se vor plânge unul altuia și se vor însăpmânta și față și-o vor schimba ca o flacără.

⁹ Că, iată, ziua Domnului vine, fără puțință de scăpare, zi de mânie și de urgie, ca să facă lumea pustie și pe păcătoșii din ea să-i prăpădească.

¹⁰ Că toate stelele cerului și Orionul și toată podoaba cerului nu-și vor da lumina; și'n răsăritul soarelui va fi întuneric, iar luna nu-și va da lumina.

¹¹ Și rele voi porunci pentru toată lumea, iar celor necredincioși le voi certa păcatele; mândria neleguiților o voi nimici, iar trufia celor semeți o voi umili.

---

²Dincolo de interpretarea circumstanțelor istorice, această vedenie apocaliptică a profetului inculcă ideea că istoria, chiar în grozăvile ei, se desfășoară sub controlul lui Dumnezeu și că neamuri păgâne pot deveni instrumente ale voii Sale.

¹² Cei rămași vor fi mai de preț decât aurul nativ; un om va fi mai scump decât nestemata din Safir.

¹³ Căci cerul se va înfuria și pământul se va cutremura din temeliile lui din pricina aprinderii mâniei Domnului Atotțitorului în ziua când mânia Sa va veni.

¹⁴ Și vor fi cei rămași ca un căprior asternut pe fugă și ca o oaie rătăcită, și nimeni nu va fi care să-i adune, aşa că omul să se întoarcă la poporul său și să alerge omul către țara sa;

¹⁵ căci prinșul va fi biruit, iar cei adunați vor cădea de sabie;

¹⁶ și pe fiili lor în fața lor îi vor ucide și le vor prăda casele și le vor lua femeile.

¹⁷ Iată, Eu îi voi stârni împotriva voastră pe Mezi³, cei ce nu iau în seamă argintul și nu au nevoie de aur;

¹⁸ ei vor sfârâma arcurile celor tineri, și lor nu le va fi milă de fiili voștri, nici că ochii lor îi vor cruța pe fiili tăi.

¹⁹ Iar Babilonul, al cărui nume e preamărit de regele Caldeilor, va fi ca atunci când Dumnezeu a prăpădit Sodoma și Gomora;

²⁰ în veci nu va fi locuit, nici că va intra cineva în el de-a lungul multor generații; nici Arabii⁴ vor trece prin el și nici păstorii în el nu se vor odihni;

²¹ ci fiare sălbatice se vor odihni acolo și casele se vor umple de urlete, și gadini⁵

³ „Mezii”: trib din regiunea muntoașă a Iraniului. Cirus, regele lor (devenit astfel în 550), a crucețat Babilonul, dar Xerxe l-a devastat în 483; de atunci el a tot decăzut până ce, în 127, a fost ocupat de Partii.

⁴ „Arabii”: păstorii nomazi ai deșertului siro-arab.

⁵ „gadini”: sălbăticiumi fantastice; fiare întrăripiate.

se vor sălășlui acolo, și diavoli acolo vor dăntui;

²² și satiri⁶ vor locui acolo, și'n casele lor se vor încuba arici. Curând va veni, și fără zăbavă.

14

Întoarcerea din robie. Regele Babilonului se duce în iad. Despre Babilon, Asiria și Filisteni.

¹ Si Dumnezeu va avea milă de Iacob și iarăși îl va alege pe Israel și ei se vor odihni în țara lor; și străinul¹ se va lipi de ei, de casa lui Iacob se va lipi.

² Si neamurile îi vor lua și-i vor duce în locul lor²; și le vor moșteni și se vor înmulți pe pământul lui Dumnezeu cu slugi și slujnice; și cei ce i-au robit le vor fi robi și pe cei ce i-au stăpânit îi vor stăpâni.

³ Si'n ziua aceea va fi că Dumnezeu te va odihni din măhnirea și din mânia ta și din greaua robie în care le-ai robit.

⁴ Iar plângerea aceasta o vei lua împotriva regelui Babilonului și vei zice în ziua aceea: – Cum s'a isprăvit cu hrăpărețul și cum s'a isprăvit cu cel ce îmboldea!

⁵ Domnul a sfârâmat jugul păcătoșilor, jugul principilor.

⁶ Lovind un neam întru mânie, cu rană de nevindecat, lovind un neam cu plagă

⁶ „satir” (în mitologia antică): omul-țap, simbol al desfrâului.

¹ „străinul”: rezidentul; cel de altă etnie stabilit în mijlocul Israeliților; prozelit.

²După Sfinții Ioan Hrisostom și Chiril, ca și după Teodorel al Cirului: text aluziv la Cirus, regele Mezilor, care va cucerii Babilonul fără lupte și le va permite Israeliților să se întoarcă în țara lor (anul 538 î. H.).

plină de mânie, care nu i-a cruțat, el s'a odihnit în liniște.

⁷ Tot pământul strigă cu veselie;

⁸ până și arborii Libanului s'au bucurat de tine, cedrii Libanului, zicând: – De când tu te-ai așternut la odihnă, nimeni nu s'a ridicat să ne taie!³

⁹ Iadul cel de jos s'a amârât întâmpinându-te; laolaltă cu tine s'au sculat toți uriașii care au stăpânit pământul, cei ce i-au scos din scaunele lor pe toți regii neamurilor.

¹⁰ Toți vor răspunde și-ți vor zice: – Si tu, ca și noi, ai fost luat în robie, și tu te-ai numărat printre noi;

¹¹ slava ta s'a pogorât la iad, în iad și s'a pogorât veselia cea multă; sub tine putrejune vor așterne, viermii ca o cergă te vor acoperi.

¹² Cum a căzut din cer Luceafărul cel ce răsărea dimineața!⁴ Cel ce tuturor neamurilor le trimitea porunci, acum e zdorbit la pământ.

¹³ Dar tu ai zis în cugetul tău: – În cer mă voi sui, deasupra stelelor cerului îmi voi aşeza tronul, pe muntele cel înalt voi şedea, deasupra munților înalți cei dinspre miazañoapte;

¹⁴ deasupra norilor mă voi ridica, fi-voi asemenea Celui-Preaînalt...

¹⁵ Dar acum tu în iad te vei pogorî, în chiar temeliile pământului.

¹⁶ Cei ce te vor vedea se vor mira de tine și vor zice: – Oare acesta e omul care

³Totala prăbușire a tiranului e descrisă mai jos într'un amplu tablou de mare expresivitate, din care nu lipsesc nuanțele ironice.

⁴Sfinții Părinți, și îndeosebi Sfântul Vasile cel Mare, au reținut versetele 12-14 ca fiind vizuirea cea mai potrivită asupra căderii lui Lucifer: nu din suprasaturație divină (Origen), nu prin tentație carnală (gnosticii), ci din orgoliu.

zguduia pământul și făcea regatele să tremure?

17 El e cel ce a pustuit o lume'ntreagă și i-a surpat cetățile, iar pe cei ce erau în robie nu i-a eliberat.

18 Toți regii neamurilor au adormit în cinste, piece om la casa lui;

19 dar tu lepădat vei fi în munți, pre-cum un stârv dezgustător, la grămadă cu o droaie de morți care au fost trecuți prin sabie în prăbușirea lor spre iad.

20 Așa cum haina mânjitară cu sânge nu e curată, tot astfel nici tu nu ești curat, fiindcă tu Mi-ai nimicit țara și Mi-ai măcelărit poporul; tu nu vei dura în vreme veșnică, tu, sămânța rea.

21 Pregătește-ți copiii să fie uciși pentru păcatele tatălui lor, pentru ca ei să nu se ridice și să moștenească pământul și să umple pământul de războaie.

22 Și Mă voi ridica împotriva lor – zice Domnul Atotțitorul – și numele lor îl voi nimici, și rămășița și sămânța; acestea zice Domnul.

23 Și voi pustii ținutul Babilonului, așa încât ariciei să locuiască acolo, și de nimic se va face, și-l voi face groapă de nămol spre nimicire.

24 Acestea zice Domnul Atotțitorul: – Așa cum am zis, întocmai va fi; și cum am plănuit, așa va rămâne:

25 Să-i nimicesc pe Asirieni din pământ Meu și din munții Mei; și fi-vor ei să fie călcăti în picioare și jugul le va fi luat și luată va fi slava de pe umerii lor.

26 Aceasta-i planul pe care Domnul l-a plănuit asupra lumii în întregul ei; și aceasta este mâna cea ridicată asupra tuturor neamurilor lumii.

27 Fiindcă cine oare va strica ceea ce

Dumnezeu cel sfânt a plânuit? iar mâna Lui cea înaltă, cine o va întoarce?

28 În anul în care regele Ahaz a murit, cuvântul acesta s'a făcut:

29 Nu vă veseliți, voi, cei de alt neam, pentru aceea că jugul celui ce vă lovea s'a sfărâmat; că din sămânța șarpelui vor ieși pui de aspidă, iar din puii acestora vor ieși șerpi zburători.

30 Și cei săraci vor fi hrăniți prin el și sărmanii se vor odihni în pace; dar el cu foame îți va omorî sămânța, iar rămășița ta o va nimici.

31 Urlați, voi, porții ale cetăților!; să se tulbere cetățile și să strige, și chiar cei de alt neam, toți; că fum vine de la mi-azănoapte și nu-i nici o putință de scăpare.

32 Și ce vor răspunde regii neamurilor? Că Domnul a întemeiat Sionul, și prin El se vor mântui umiliții poporului.

15

Profeție asupra lui Moab.

1 Cuvântul cel împotriva Moabului: Noaptea va pieri Moabul, căci noaptea va fi nimicit zidul ținutului moabit.

2 Mâhniți-vă pentru voi înșivă, că până și Dibon va pieri, acolo unde-i capiștea voastră; acolo vă veți sui să plângeti pentru Nebo, ținutul Moabului; văitați-vă: piece cap va fi lipsit de păr și toate brațele vor fi tăiate'n bucăți.

3 În sac îmbrăcați-vă pe ulițele lui și bociți-vă pe acoperișuri; prin răspântile lui urlați de-atâta plâns.

4 Că Hešbonul și Eleale au strigat, glasul lor până Iahaț s'a auzit; de aceea rărunchii Moabului au înălțat strigare, sufletul său astă va cunoaște.

5 Inima Moabului strigă'ntru adâncul ei până la Toar: e ca o junincă de trei ani. Pe suişul Luhitului vor urca spre tine plângând; pe drumul Horonaimului ce strigă: Zdrobire și Cutremur.

6 Apa Nimrim va rămâne pustie și iarba va fi de lipsă, pentru că iarba verde nu va fi.

7 Oare, chiar și astfel, va scăpa [Moabul]? Că prin vale îi voi aduce pe Arabi și-l vor lua...

8 Că strigarea a ajuns la hotarul ținutului Moabului, chiar până la Eglaim, și vaierul s'a dus până la fântâna Elim.

9 Și apele Dimonului vor fi pline de sânge, că Eu îi voi aduce pe Arabi asupra Dimonului și voi risipi seminția lui Moab și pe a lui Ariel și rămășița Adamei.

16

(continuare)

1 Voi trimite ca și cum ar fi jivine târâtoare pe pământ¹. Oare muntele fricei Sionului nu e cumva o stâncă pustie?

2 Că vei fi ca un pui de pasăre lăsat de pasărea care a zburat; aşa vei fi tu, fici² a Moabului. Și după aceea, o, Arnonule,

3 ia un sfat pe mai departe, și fără'ncetare să-i fii plânsului adăpost: la amiază fugi-vor în întuneric; sunt plini de spaimă: – să nu te dai prins!...

¹După Teodorel al Cirului, Ariel și Adama se aflau pe solul încenșat al Sodomei și Gomorei; noii lor locuitori se vor tări asemenea unor repile.

²„fica Moabului” (precum „fica Sionului”): locuitorii ținutului Moab.

4 Fugarii Moabului vor sta cu tine; ei vă vor adăposti de fața urmăritorului, fiindcă sprijinul ți-a fost luat, iar stăpânitorul asupritor s'a stins de pe pământ.

5 Tronul va fi întemeiat cu milostivire, și cineva va sta pe el cu adevărul în corul lui David, judecând și cu deadinsul căutând judecata, și fără'ntârziere făcând dreptate.³

6 Auzit-am de mândria lui Moab; mândru este foarte, dar Eu i-am retezat mândria. Nu astfel va fi profetia ta, nu, nu aşa!

7 Moabul va urla, căci totul va urla în ținutul Moabului; dar tu te vei îngriji de cei ce locuiesc în Chir-Hareset, și nu vei fi rușinat.

8 Pajiștile Hešbonului se vor jeli, tot astfel via de la Sibma. Voi, cei ce înghițîți neamurile, călcăti-i în picioare viile până la Iazer; voi împreună nu veți mai veni; rătăciți prin pustie; cei ce erau trimiși s'a pustit, că s'a tot dus dincolo de mare.

9 De aceea voi plânge ca și cum mi-ar fi plânsul Iazerului pentru via din Sibma; Hešbonul și Eleale ți-au doborât copacii, căci Eu îți voi călcă'n picioare secerișul și culesul viilor, și totul se va prăbuși.

10 Iar bucuria și veselia vor fi smulse de prin vii; și ei nicicum se vor mai veseli în viile tale și nicicum vor mai stoarce vinuri în teascuri, pentru că totul s'a sfârșit.

11 De aceea pântecele meu va suna ca

³După Eusebiu de Cezarea, profetie mesianică asupra lui Iisus Hristos, Cel care va sta pe tronul și în corul (templul) lui David, ca urmaș după trup al acestuia, restaurând adevărul, judecata și dreptatea.

o alăută pentru Moab, iar tu mi-ai prenoit lăuntrul ca pe un zid.

¹² Și-ți va fi și spre rușinare – fiindcă Moab s'a trudit în capiști – că el va intra să se roage la idoli, la cei ce nicicum nu vor fi în stare să-l mântuiască.

¹³ Acesta e cuvântul pe care Domnul l-a grăit asupra lui Moab, atunci când a grăit:

¹⁴ Si acum, Eu spun: în trei ani – socotiți ca ani ai unuia cu plată⁴ – măreția lui Moab va fi necinstită, cu toată bogăția lui cea multă; și el va rămâne foarte mic la număr și lipsit de cinste.

17

Profeție asupra Damascului și a lui Efraim. Sfârșitul idolatriei. Grădini pentru zeii străini.

¹ Cuvânt împotriva Damascului: Iată, Damascul va fi scos din numărul cetăților și va deveni o căzătură:

² părăsit pe totdeauna, să fie el țarc și loc de odihnă pentru turme, că nu va fi nimeni care să meargă după ele.

³ Si nu va mai fi el loc întărit unde să scape Efraim, și regat nu va mai fi în Damasc sau vreo rămășiță de-a Sirienilor; că nu ești tu mai bun decât fiii lui Israel sau decât însăși slava lor; acesta zice Domnul Atotțitorul.

⁴ În ziua aceea fi-va cădereea măririi lui Iacob, iar îmbelșugarea slavei lui se va clătina.

⁵ Si va fi și cum cineva ar aduna grâne stând și ar secera grăuntele spi-

⁴– Anul socotit foarte exact, aşa cum il socotește, să zicem, mercenarul care-și pretinde plata și pentru ultimul ceas.

celor; va fi ca și cum cineva ar aduna spice într'o vale'ntelenită;

⁶ ca și cum într'insa ar rămâne paie, ca și cum ar fi niște boabe într'un măslin, două-trei pe vârf sau patru-cinci rămase pe crengi; aşa zice Domnul, Dumnezeul lui Israel.

⁷ În ziua aceea omul se va încrede în Cel ce l-a făcut și ochii lui vor căta către Sfântul lui Israel.

⁸ Si ei nu-și vor mai pune nădejdea în capiști și nici în idolii lor, pe care degetele lor i-au făcut, și nu vor mai căta spre copaci, și nici la urâciunile lor.

⁹ În ziua aceea cetățile voastre vor fi părăsite, aşa cum Amoreii și Heteii și leau părăsit pe ale lor din fața fiilor lui Israel, și vor fi pustii.

¹⁰ Pentru că tu L-ai părăsit pe Dumnezeu, Mântuitorul tău, și nu ți-ai adus aminte de Domnul, ajutătorul tău; de aceea vei sădi răsad ce nu răsare și sămânță care nu dă rod;

¹¹ în ziua'n care vei sădi, te vei însela; dar dacă semeni dimineața, sămânța va răsări a seceriș; e ziua'n care vei dobândi o moștenire și, ca un părinte, vei dobândi moștenire pentru fiii tăi.

¹² Vai mulțimii neamurilor nenumărate! Ca marea învolturată, aşa veți clocoți, și vigoarea multor neamuri va avea vuietul apelor;

¹³ neamuri multe ca apa multă, ca atunci când apele umflate se pornesc furioase și-l duc departe, și el e alungat ca praful de pleavă ce se vântură'n vânt și ca pulberea roții rotită'n vântoasă:

¹⁴ curând asupra serii, și plângere va fi; 'nainte de-a fi ziua, nimic nu va mai fi. Aceasta va fi partea celor ce v'au jefuit și moștenirea celor ce v'au moștenit.

18**Pustiirea Etiopiei.**

¹ Vai ţie, pământ al corăbiilor întrari-pate¹ de dincolo de râurile Etiopiei,

² cel ce trimite soli pe calea mării și scrisori de papirus pe fața apei; că soli iuți vor alerga la neam semet și la popor străin și bădăran.² Ce e'n spatele lui?: Neam de la care nimic nu mai e de așteptat, întins la pământ.

³ Acum râurile pământului fi-vor toate ca ale unei țări locuite; țara lor va fi ca atunci când un semn se ridică din munte: ca un sunet de trâmbiță se va auzi.

⁴ Că așa mi-a zis mie Domnul: – Tare temei va fi în cetatea Mea, ca lumina căldurii de amiază și ca un nor de rouă în ziua secerișului, așa va fi.

⁵ Înainte de cules, când floarea s'amplinit și agurida a dat în floare și floarea a odrăslit, atunci el va tăia cu cosoarele strugurașii, iar crenguțele le va lăsa și le va tăia;³

⁶ și de-a valma le va lăsa păsărilor cerului și fiarelor pământului; și păsările cerului și fiarele pământului vor veni asupră-le.

¹Literal: „pământ căruia îi sunt [în stăpânire] ariile corăbiilor”. După Teodoret al Cirelui, expresia este o metaforă pentru „țara celor ce aleargă repede” sau „țara solilor de mare viteză”. Ea s'a născut din faptul istoric că regale Damascului, de câte ori simțea apropierea inamicului, cerea ajutorul militar al Egiptului și Etiopiei; când graba era foarte mare, solii erau trimiși pe calea mării. Textul Masoretic e obscur și a dat naștere unor traduceri foarte diverse, de la „pământ al aripilor vrăjitoare” (RSV) la „țară a corăbiilor cu două pânze” (TOB), până la „țară a greierului zburător” (BJ).

²Aluzie la Egipteni, cunoscuți ca asupritori.

³Metaforă pentru pruncii și părinții lor tineri, care vor fi uciși de săbiile dușmanilor.

⁷ În vremea aceea⁴ I se vor aduce Domnului Atotțitorului daruri de la un popor necăjit și strâmtorat și de la un popor mare de-acum și în veacul vecilor; un neam cu nădejde, dar încă întins la pământ, care se află de-o parte a râului acestui pământ, în locul unde se află numele Domnului Atotțitorului, muntele Sion.

19**Profeție asupra Egiptului.**

¹ Vedenia Egiptului. Iată, Domnul șade pe un nor ușor și va veni în Egipt; și idolii Egiptului se vor cutremura de fața Lui și inima li se va slei într'înșii.

² Si Egiptenii se vor stârni împotriva Egiptenilor; și se va lupta omul împotriva fratelui său și fiecare împotriva vecinului său și cetate împotriva cetății și lege împotriva legii.

³ Si duhul Egiptenilor se va tulbura într'înșii; sfatul lor îl voi risipi, iar ei vor întreba pe dumnezeii lor și chipurile lor și pe cei ce vorbesc din pământ și pe cei ce cheamă morții¹ și pe cei ce au în ei un duh al ghicitului.

⁴ Si voi da Egiptul pe mâna oamenilor, a stăpânitorilor aspri; și regi aspri vor domni peste ei; așa zice Domnul Atotțitorul.

⁵ Si vor bea Egiptenii apă venită din mare, căci Râul² va seca și se va usca;

⁴Profeția se strămută asupra Ierusalimului.

¹Textual: „ventrilocii”. Folosit și în Lv 19, 31 (vezi nota); tradus astfel prin comparație cu termenul ebraic care poate însemna atât spiritele care sunt chemate, cât și necromanții care le invocă, prin vorbire care pare a veni din stomac, în practica spiritismului.

²,Râul”: Nilul.

6 vor seca râurile și sănțurile Râului³ și
fiece strânsură de apă va seca, și fiece
mlaștină cu trestie și papură;

7 și toată iarba verde din preajma Râu-
lui și tot ce se seamănă pe laturile Râu-
lui, totul se va usca, pălit de vânt.

8 Si vor ofta pescarii, și toți cei ce
aruncă undița în râu vor ofta; jeli-se-
vor și cei ce pescuiesc cu năvodul, și cei
ce pescuiesc cu undița.

9 Rușine va veni asupra celor ce lu-
crează inul ales și asupra celor ce lu-
crează visonul;

10 îndurerăți vor fi cei ce le lucrează, iar
cei ce fac bere⁴ se vor întrista și măhi-
niți vor fi în sufletele lor.

11 Mai-marii Tanisului⁵ vor fi nebuni;
cât despre înțeleptii sfetnici ai regelui,
sfatul lor va înnebuni. Cum oare îi veți
grăbi regelui: „Noi suntem fii ai înțelep-
tilor, fii ai regilor celor de demult?...”.

12 Unde sunt acum înțeleptii tăi? Să-ți
dea de veste și să-ți spună: – Ce oare
a plănit Domnul Atotțiitorul asupra
Egiptului?...

13 Mai-marii Tanisului au căzut, mai-
marii Memfisului s-au înălțat și vor
face Egiptul să rătacească'n triburi.

14 Căci Domnul a turnat în ele un duh
al rătăcirii și ele au făcut ca Egiptul
să rătacească'n tot ceea ce ele fac, aşa
cum rătăcește un om beat care totodată
varsă.

³ „sânțurile”; canalele din Deltă, prin care gu-
rile Nilului comunică între ele; pot fi și canale
pentru irigații.

⁴ zythos (folosit numai aici în V. T.): „bere”;
băutură preparată din orz decorticat și folosită
de Egipteni. Menționată ca atare în operele lui
Strabo, Teofrast, Diodor de Sicilia și. a.

⁵Tanis: oraș în nord-estul Egiptului, numit
mai înainte Zoan.

15 La Egipteni nu va fi nici un lucru
care să aibă cap și coadă, început și
sfărșit.

16 Si'n ziua aceea fi-vor Egiptenii cum
sunt femeile, în frică și'n cutremur din
pricina mâinii Domnului Atotțiitoru-
lui, pe care El o va aduce asupră-le.

17 Iar țara Iudeilor le va fi Egipteni-
lor înfricoșare; oridecâtori îi va po-
meni cineva numele în fața lor, ei vor
fi cuprinși de frică din pricina planului
pe care Domnul Atotțiitorul l-a plănit
asupră-le.

18 În ziua aceea vor fi în Egipt cinci
cetăți cu grai în limba Canaanului și
jurându-se pe numele Domnului Atot-
țiitorului; una din ele se va numi
cetatea-lui-Asedec.⁶

19 În ziua aceea îi va fi Domnului un
jertfelnic în țara Egiptenilor, și Dom-
nului un stâlp la hotarul ei.

20 Si-I va fi Domnului pe totdeauna un
semn în țara Egiptului; că vor striga
spre Domnul din pricina celor ce-i ne-
căjesc, iar El le va trimite om care-i va
mântui; judecând îi va mântui.

21 Si Domnul le va fi cunoscut Egip-
tenilor, iar Egiptenii îl vor cunoaște
pe Domnul în ziua aceea; și vor aduce
jertfe; și făgăduințe îi vor face Domnu-
lui și le vor plini.

22 Si Dumnezeu îi va lovi pe Egipteni
cu plagă mare și-i va vindeca de istov;
și ei se vor întoarce la Domnul, iar El îi
va auzi și cu vindecare îi va tămădui.

⁶Nu se poate săti despre care anume cetăți
poate fi vorba; după toate probabilitățile, comu-
nități evreiești care trăiau în Egipt; simbolic, ci-
fra 5 înseamnă „puține”, „căteva” (ca în 17, 6).
Cât despre „Asedec”, Teodoret al Cirului tradu-
duce: „cetatea Dreptății”, aşa cum Melchisedec
(Fc 14, 18) este numit de Pavel „rege al dreptă-
ții” (Evr 7, 2).

²³ În ziua aceea va fi din Egipt o cale către Asirieni; și vor intra Asirienii în Egipt, iar Egiptenii se vor duce la Asirieni și Egiptenii le vor sluji Asirienilor.

²⁴ În ziua aceea fi-va un al treilea Israel printre Asirieni și printre Egipteni, binecuvântat pe pământul pe care Domnul Atotțiitorul l-a binecuvântat, zicând:

²⁵ „Binecuvântat este poporul Meu ce se află în Egipt și cel ce se află printre Asirieni și Israel, moștenirea Mea”.⁷

20

Vestire asupra înfârângerii Egiptenilor și Etiopianilor.

¹ În anul în care Tartan a venit la Așdod, când a fost trimis de Sargon, regele Asirienilor, și s'a războit cu Așdodul și l-a cucerit,

² atunci grăit-a Domnul către Isaia, fiul lui Amos, zicând: – Mergi și dezbracă-ți pânza de sac dimprejurul coapselor tale și scoate-ți încăltămintele din picioare! Și el a făcut aşa, umblând gol¹ și desculț.

³ Și a zis Domnul: – Aşa cum Isaia, robul Meu, a umblat gol și desculț vreme de trei ani, tot atâția le vor fi Egiptenilor și Etiopianilor semne și minuni;

⁴ că aşa va duce regele Asirienilor robimea Egiptului și a Etiopianilor, tineri

⁷T. M.: „Binecuvântat e poporul Meu, Egiptul și Asiria, lucrul măinilor Mele, și Israel, moștenirea Mea”. Dar Sf. Iustin Martirul și Filosoful își construiește interpretarea pe textul din Septuaginta.

¹ „gol” înseamnă, aici, că Isaia renunță la imbrăcămintea de dedesubt, intimă, dar își păstrează mantia de profet.

și bătrâni, goi și desculți, având rușinea Egiptului descoperită.

⁵ Și, fiind biruiți, Egiptenii vor fi rușinați laolaltă cu Etiopianii, cei în care Egiptenii își puseseră nădejdea, căci aceia erau slava lor².

⁶ Iar cei ce locuiesc în această insulă³ vor zice în ziua aceea: – Iată, noi am nădăduit să alergăm la ei pentru ajutor, la ei, cei ce n'au fost în stare să se mantuiască de regele Asirienilor; cum oare ne vom mantui noi?

21

Căderea Babilonului. Profetie asupra triburilor arabe.

¹ Priveliștea Pustiului.¹ Ca un vârtej ce trece prin pustiu, venind din pustiu, din chiar un astfel de pământ,

² așa mi s'a vestit mie vedenie groaznică și grea: trădătorul trădează, neglegiuitul calcă legea. Elamiții sunt grămadă pe mine, solii Perșilor vin împotrivă-mi²; acum voi suspina și mă voi mângâia.

³ De aceea mi s'au umplut șalele de slăbiciune și dureri m'au cuprins ca ale celei ce naște; nedreptate am făcut ca să nu pot auzi, m'am grăbit ca să nu pot vedea.

²După Teodorel al Cirului: Atacați de Asirieni, Egiptenii i-au chemat pe Etiopianii în ajutor, aceștia au venit, dar au fost biruiți împreună.

³ „insulă” este numit Egiptul, o țară mărginită de mare, de Nil și de rețeaua de canale a acestuia.

¹ „Pustiu”: Babilonul (ce avea să fie pustit). Ceea ce urmează este o ethopoeie (specie literară a antichității), pe care autorul o pune în gura Babilonului (personificat).

²E vorba de invazia Medo-Perșilor.

4 Inima mea umblă rătăcind, neleguirea mă copleșește, sufletul mi s'a cuprins de frică.

5 – Gătiți masa³, mâncăți, beți, sculați-vă, mai-marilor, și pregătiți-vă scuturile.

6 Că așa mi-a zis Domnul: „Du-te și stai de strajă asupră-ți și spune ceea ce vei vedea”.

7 Si am văzut doi călăreți pe cai și un călăreț pe asin și un călăreț pe cămilă.⁴

8 Asculta cu mare luare-aminte și cheamă-l pe Urie la turnul de veghe al Domnului. Si el a zis: – Am stat acolo toată ziua și am stat în tabără toată noaptea;

9 și, iată, el vine mânând o caretă cu doi cai înhămați și, răspunzând, a zis: „A căzut, a căzut Babilonul; și toate chipurile lui și toți idoli lui zdrobiți au fost la pământ!”

10 Ascultați, voi, cei rămași și voi, cei necăjiți, ascultați ce-am auzit eu de la Domnul Atotțitorul, ce ne-a spus nouă Dumnezeul lui Israel!...

11 Vedenia Idumeii. Strigă spre mine din Seir⁵: „Păziți meterezele!”

12 Eu veghez dimineața și noaptea; dacă tu vrei să cauți, caută și sezi lângă mine!⁶

13 Poți locui seara în pădure, sau în calea Dedanului.

³Cuvinte ale inamicului ce-și pregătește invazia.

⁴„pe cai”: cavaleria militară; „pe asin” și „pe cămilă”: animale de povară (cele ce cară proviziile).

⁵„Seir”: un alt nume al muntelui Edom; înseamnă „păros” (acoperit cu păduri). De notat că Edom era un alt nume al lui Esau (Fc 36, 1).

⁶Teodorel al Cirului, în comentariul său, grafiază: „Dacă tu vrei să cauți, caută și vezi lângă Mine”.

14 Voi, cei ce locuiți în țara Temanilor⁷, aduceți apă cu care să-l întâmpinați pe cel însetat;

15 cu pâine întâmpinați-i pe cei ce fug din pricina mulțimii celor uciși, din pricina celor ce și-au pierdut drumul, din pricina mulțimii săbiilor, din pricina mulțimii arcurilor întinse și din pricina mulțimii celor căzuți în război.

16 Că așa mi-a zis mie Domnul: „Încă un an – ca anul celui tocmit cu plată⁸ – și slava lui Chedar nu va mai fi;

17 iar rămășița puternicelor arcuri ale fiilor lui Chedar se va împuțina; căci Domnul, Dumnezeul lui Israel, El a spus-o”.

22

Profeție asupra Ierusalimului.

1 Cuvântul Văii Sionului.¹ Ce s'a întâmplat cu voi, că voi toți văți suțit acum în podurile caselor, fără ca ele să vă poată ajuta?

2 E plină cetatea de cei ce strigă; răniții tăi nu sunt răniți de sabie, morții tăi nu sunt cei ce au murit în luptă.

3 Mai-marii tăi au fugit cu toții, robiții tăi sunt strânși în legături, iar cei ce n'tine erau tari fugit-au departe.

4 De aceea am zis: „Lăsați-mă'n pace!; amarnic voi plânge; nu vă căsniți să mă alinați de supărarea ficei neamului meu!”

5 Că-i zi de tulburare și de nimicire și de prăbușire; și rătăcire-i trimisă de la

⁷Temanii: trib descendant din Esau.

⁸Pentru expresie vezi nota de la 16, 14.

¹„Valea Sionului”: Ierusalimul e așezat la poalele muntelui Sion; alegoric: Ierusalimul pustiit de Romani.

Domnul Atotțiitorul; ei rătăcesc prin Valea Sionului: de la cel mai mic pâna la cel mai mare rătăcesc prin munți.

6 Iar Elamiții² și-au luat tolbele, și oameni s'au suit pe cai și s'au adunat pentru luptă.

7 Si va fi că văile tale cele alese se vor umple de care de luptă, iar călăreții îți vor astupa porțile.

8 Si vor descoperi porțile lui Iuda, și'n ziua aceea se vor uita la casele cele alese ale cetății.

9 Si vor descoperi locurile cele ascunse din casele cetății lui David; și au văzut că ele sunt multe și că cineva a abătut spre cetate apa iezerului celui vechi
10 și că ei au dărâmat casele Ierusalimului spre a întări zidurile cetății.

11 Si voi v'ati adus apă între doi pereți în iezerul cel vechi, dar n'ați cătat la Cel ce dintru'nceput îl făcuse, iar pe Cel ce l-a zidit nu L-ați văzut.

12 Si'n ziua aceea Domnul Atotțiitorul făcut-a chemare pentru plângere și tânguire și radere pe cap și încingere cu sac.³

13 Dar ei s'au dedat la bucurie și veselie, înjunghiind viței și jertfind oi, ca să mânânce carne și să bea vin, zicând: „Să mâncăm și să bem, căci mâine vom muri!”...⁴

14 Iar lucrurile acestea sunt descorebite în auzul Domnului Atotțiitorului;

²„Elamiții”: Teodoreții îi asimilează Samarineilor care, la rândul lor, erau veniți din mijlocul Persiilor, popor ai căruia ostași erau vestiți prin îndemânarea de a săgeta din fuga cailor. Din ură față de Evrei, Samarineii se aliau deseori cu Romanii.

³Practicile clasice ale pocăinței și doliului.

⁴Text citat de Pavel în 1 Co 15, 32. După Sf. Ambrozie: nesimțirea omului disperat, care nu mai crede în propria sa veșnicie.

că păcatul acesta nu vă va fi iertat până veți muri.⁵

15 Acestea zice Domnul Atotțiitorul: „Mergi în cămară la Șebna vistiernicul⁶ și spune-i:

16 – De ce ești aici? și ce-i cu tine aici, că ți-ai cioplit aici mormânt și ți-ai făcut mormânt la loc înalt și'n piatră ți-ai săpat locaș?

17 Acum, iată, Domnul Atotțiitorul va lepăda de la Sine și-l va nimici pe un astfel de om și-ți va lua vestmintele și cununa ta cea slăvită

18 și te va arunca într'o țară mare și nemăsurată, și acolo vei muri; și frumosul tău car de luptă îl va face de rușine, iar casa mai-marelui tău o va face să fie călcată'n picioare.

19 Si tu vei fi aruncat din dregătoria ta și din locul tău.

20 Si va fi că'n ziua aceea îl voi chema pe robul Meu⁷ Eliachim, fiul lui Hilchia,

21 și-l voi îmbrăca în vestmântul tău și-i voi da cununa ta și puterea, iar dregătoria ta în mâinile lui o voi pune, și va fi el ca un părinte celor ce locuiesc în Ierusalim și celor ce locuiesc în Iuda.

22 Si lui îi voi da slava lui David, și el va stăpâni și nimeni nu va fi să vorbească împotriva lui; și peste umărul său îi voi

⁵Grecescul héos = „până ce”, „până când” semnifică și continuitate, perpetuitate, dincolo de ceea ce, gramatical, pare o limită. Așadar, un astfel de păcat nu se iartă nici după moarte (vezi, mai pe larg, nota de la Mt 1, 25).

⁶„Şebna”: nume pomenit doar aici și într'o seamă de relatari despre asedierea Ierusalimului de către Senaherib (36, 3, 11, 22). „Vistiernicul” desemnează, generic, un înalt demnitar al casei regale.

⁷„robul Meu”: apelativ de mare cinste pentru un muritor, de la Avraam (Fc 26, 24) până la Na-bucodonosor (Ir 25, 9; 27, 6; 43, 10).

da cheia casei lui David, iar el va deschide și nimeni nu va fi să închidă, el va închide și nimeni nu va fi să deschidă.⁸

²³ Și-l voi pune pe el stăpânitor la loc apărat, și va ședea pe slăvitul tron al casei tatălui său.

²⁴ Și tot cel ce-i slăvit în casa tatălui său va nădăjdui în el, de la cel mai mic până la cel mai mare, și vor fi supușii săi.

²⁵ În ziua aceea – acestea zice Domnul Atotțitorul – omul care e bine aşezat în loc apărat va fi smuls de acolo și aruncat și va cădea; iar slava ce se află deasupră-i va pieri, căci Domnul a spus-o”.

23

Profeție asupra Tirului.

¹ Priveliștea Tirului. Tânăruiți-vă, voi, corăbii ale Cartaginei¹ că el² a pierit, și oameni nu vor mai veni din ținutul Chiteilor³; dus a fost în robie.

² Cui au devenit asemenea locuitorii insulei, neguțătorii Feniciei, cei ce străbat marea

³ prin ape multe, ei, neam de negustori? Ca atunci când holda se adună'n seceriș, aşa sunt ei, neguțătorii neamurilor!

⁸Imagine preluată de Evangelistul Ioan în Ap 3, 7.

¹T. M.: „ale Tarsisului”. „Tarsis”: port mai degrabă imaginar, de vreme ce încă nu a fost identificat de geografi, istorici sau arheologi. Cartagina (în grafia greacă: Karhedon): cetate-port la Marea Mediterană, pe coasta de nord a Africii (azi în Tunisia), întemeiată de negustorii corăbieri fenicieni.

²„el”:Tirul.

³„Chitim” era numele ebraic al insulei Cipru.

⁴ „Rușinează-te, Sidoane⁴ – a zis marea; da, aşa a zis puterea mării⁵: „Durerile nașterii nu m'au cuprins, nici că am născut, nici că tineri am hrănit, și nici că fecioare am crescut”.⁶

⁵ Iar când se va auzi în Egipt, păreri de rău îi va cuprinde pentru Tir.

⁶ Porniți către Cartagina!; Tânăruiți-vă, voi, cei ce locuiați în insula aceasta!

⁷ Oare nu aceasta era mândria voastră dintru început, îmagine ca ea să fi fost dată?

⁸ Cine a pus la cale aceste planuri împotriva Tirului? Oare este el mai slab? sau nu are putere? neguțătorii lui erau boierii cei slăviți ai pământului.

⁹ Domnul Atotțitorul Și-a pus în gând să doboarească trufie a celor plini de slavă și să facă de ocară fiecăruia slăvit pe pământ.

¹⁰ Lucrează-ți pământul!; că nu vor mai veni corăbii din Cartagina,

¹¹ iar mâna ta, cea care întărătă regi, nu va mai avea putere pe mare; Domnul Sabaot a dat porunci asupra Canaanului, anume să-i nimicească tăria.⁷

¹² Și oamenii vor zice: – Voi nicicum nu o veți mai privi de sus și n'vo veți mai nedreptați pe fica Sidonului; iar dacă vei porni spre Cipru, nici acolo nu vei avea odihnă.

¹³ Iar dacă vei porni spre pământul Caldeilor, chiar și acesta a fost pustuit

⁴„Sidon”: al doilea mare port al Feniciei, alături și în apropiere de Tir, la Marea Mediterană.

⁵Tirul este numit aici „marea” și „puterea mării”, din pricina flotei puternice și a marelui număr de locuitori (Teodorel al Cirului).

⁶Tirul recunoaște că nu lui î se datorează multimea populației sale și prosperitatea.

⁷Orașul Sidon se socotea „întaiul-născut al Canaanului” (vezi Fc 10, 15).

de către Asirieni, și nici acolo nu vei avea odihnă, căci zidul lui a căzut.

¹⁴ Tânghuiți-vă, voi, corăbii ale Cartaginei, că puterea voastră a pierit.

¹⁵ Și fi-va în ziua aceea că Tirul va fi părăsit vreme de șaptezeci de ani, ca durata unui rege, ca durata unui om⁸; și fi-va după șaptezeci de ani că Tirul va fi ca un cântec de târfă:

¹⁶ „Ia-ți o alăută, dă târcoale, tu, ceteate, tu, târfă dată uitării; zi bine din alăută, cântă multe și de toate, ca astfel să-ți rămână amintirea!...”.

¹⁷ Și va fi că după acei șaptezeci de ani va cerceta Dumnezeu Tirul, și el va fi din nou cum a fost întâi; și fi-va el loc de negustorie pentru toate împărățiile lumii de pe fața pământului.

¹⁸ Iar negustoria și câștigul său fi-vor sfînțenie Domnului; nu pentru ei va fi întreaga lui negustorie adunată, ci pentru cei ce locuiesc înaintea Domnului, ca să mănânce ei și să bea și să se sature, și spre a fi legământ⁹ și aducere aminte înaintea Domnului.

îi va risipi.¹

² Și poporul va fi ca preotul² și sluga precum stăpânul și slujnica precum stăpâna; cel ce cumpără va fi precum cel ce vinde, cel ce dă cu împrumut va fi precum cel ce se împrumută, iar datornicul precum cel căruia îi este dator.

³ Pământul va fi stricat pe de-a'ntregul, pe de-a'ntregul pustiu pământul; căci gura Domnului a grăit acestea.

⁴ Plângе pământul, lumea e stricată, plâng înalții pământului.

⁵ Neleguire săvârșit-a pământul din pricina celor ce îl locuiesc, pentru că ei au călcăt legea³ și au schimbat poruncile și legământul cel veșnic.⁴

⁶ De aceea, blestem va mistui pământul, din pricina că locuitorii de pe el au păcatuit; de aceea locuitorii de pe pământ vor fi săraci, și puțini vor fi oamenii care vor rămâne.

⁷ Vinul se va jeli, via se va jeli, și toți cei care-și veselieau inima vor suspina.

⁸ Veselia timpanelor a încetat, încetata îndrăzneala și avuția necredincioșilor, glasul alăutei a încetat.

¹Capitolele 24-27 cuprind profeții referitoare la întregul pământ, într'o vizinăre care a fost numită și „Apocalipsa lui Isaia”.

²Aici și urm.: În fața mâniei Domnului nu vor exista privilegiați, ci toți vor fi tratați cu aceeași măsură. Asupra relației popor-preot vezi și Osea 4, 9.

³Ephraemi descriptor adaugă „Domnului” după „legea” (adaos preluat de vechile ediții românești). Textul însă, așa cum e comentat de Teodorel al Cirului, de Eusebiu și Chiril, se referă nu numai la legea lui Moise, ci și la legea naturală; aşadar, nenorocirea pământului va fi cauzată și de cei ce păcatuiesc împotriva firii.

⁴Profetul vede pământul ca pe o fință vie, solidară cu propriii săi locuitori. Aceasta va fi și vizinărea lui Pavel: „Căci făptura a fost supusă desertăciunii – nu din voia ei, ci din pricina aceleia care a supus-o...” (Rm 8, 20 și urm.).

24

Pustuirea pământului.

¹Iată, Domnul va să nimicească lumea și o va face pustie și-i va lăsa fața descovertă, iar pe cei ce locuiesc într'insa

⁸Bunătatea lui Dumnezeu: Deși neleguiurile tirienilor s-au desfășurat de-a lungul multor generații, Domnul limitează pedeapsa la durata unui rege cu viață lungă sau la aceea a unui om obisnuit.

⁹symbolé (cuvânt pe care Isaia îl folosește o singură dată) înseamnă aici „legământ”, „contract”, „convenție”, semn al împăcării dintre Dumnezeu și om.

9 Plini sunt ei de rușine, vin n'au băut, băutura tare le-a devenit amară celor ce o beau.

10 Toată cetatea s'a făcut pustie; omul își va închide casa, pentru ca nimeni să nu intre.

11 Un vaiet pentru vin e pretutindeni; veselia a încetat, toată bucuria pământului s'a dus.

12 Și vor rămâne cetăți pustii, și case părăsite se vor dărăpăna.

13 Acestea toate vor fi pe pământ, în mijlocul neamurilor; aşa cum cineva culege măslinul, tot astfel îi vor culege pe ei; iar când culesul va fi gata,

14 aceia vor striga cu glas mare; iar cei rămași pe pământ se vor veseli laolaltă întru slava Domnului: apa mării se va tulbura.

15 De aceea fi-va slava Domnului în insulele mării; slăvit va fi numele Domnului.

16 Doamne, Dumnezeul lui Israel, de la marginile pământului minuni am auzit, nădejde fi-va celui binecredincios; dar ei vor zice: „Vai trădătorilor, celor ce trădează legea!”

17 Frică și groapă și laț vor fi asupra voastră, a celor ce locuiți pe pământ;

18 cel ce va fugi de frică, va cădea în groapă, iar cel ce va scăpa din groapă, va fi prins în laț, căci ferestre s'au deschis din cer⁵, iar temeliile pământului se vor clătina;

19 pământul se va tulbura pe de-a'ntregul, pe de-a'ntregul se va ului pământul.

⁵Sf. Simeon Noul Teolog: Într'un fel, sfârșitul lumii reiterează apocalipsa potopului (Fc 7, 11), numai că din ferestrele cerului nu va mai curge apă, ci un râu de foc (Dn 7, 10).

20 Pământul se va povârni și se va clătina ca o colibă într'o vie, ca un om beat și ametit, și va cădea și nu va fi în stare să se ridice, pentru că fărădelegea l-a copleșit.

21 Și Dumnezeu Își va aduce mâna peste armia⁶ cerului și peste regii pământului.

22 Și ei îi vor strânge mulțimea în închisori și o vor închide în temniță grea; după multe generații vor fi cercetați;

23 și cărămidă se va subrezi și zidul va cădea; luna va roși, iar soarele se va rușina⁷; căci Domnul va împărăti în Sion și în Ierusalim⁸, și'n fața bătrânilor Săi Se va preamări.

25

Cântare de mulțumire.

1 Doamne, Dumnezeul meu, pe Tine Te voi preamări, numelui Tău îi voi cânta, că Tu ai făcut lucruri minunate, chiar și sfatul dintru'nceput și adevărat; aşa să fie, Doamne!

2 Că Tu ai prefăcut cetăți în țărână, chiar cetăți anume întărite aşa ca temeliile lor să dureze; cetatea necredinților în veac nu se va zidi.

3 De aceea Te va binecuvânta poporul

⁶kósmos are aici sensul de ostire a ingerilor pedepsitori (imagine derivată din aceea a astrelor însuflețite).

⁷Sintagma „luna va roși, iar soarele se va rușina” se află în numai trei codici, printre care și Sinaiticus (ed. Rahlf, notă infrapaginală). Cele două astre vor încerca un sentiment de rușine pentru aceea că, odinioară, oamenii le-au cinstit ca pe niște zeități. Imaginea însă se răsfrângе asupra oamenilor care le-au divinizat.

⁸E vorba de Ierusalimul ceresc, cel pe care îl va pomeni Pavel în Evr 12, 22.

cel sărac și cetățile oamenilor năpăstu-iți Te vor binecuvânta.

⁴ Că ajutor Te-ai făcut în toată ceta-tea smerită și adăpost celor descurajați de lipsuri; Tu îi vei scăpa de oameni răi; adăpost Te-ai făcut celor însetați și dulce adiere oamenilor necăjiți.

⁵ Te vom binecuvânta ca niște oameni cu inima săracă, însetați în Sion din pricina necredincioșilor pe mâna cărora ne-ai dat.¹

⁶ Ospăț va face Domnul Atotțitorul pentru toate neamurile; pe muntele acesta vor bea veselie, vin vor bea;

⁷ cu mir se vor unge în muntele acesta. Pe toate acestea împarte-le neamurile, căci sfatul acesta-i mai presus de neamurile toate.

⁸ Moartea a biruit și om a'nghițit, dar iarăși a luat Dumnezeu toată lacrima de pe toată fața.² Ocara poporului Său a luat-o de pe tot pământul, căci gura Domnului a grăit acestea.

⁹ Și'n ziua aceea vor zice: „Iată-L pe Dumnezeul nostru în Care am nădăjduit, și El ne va mântui; Aceasta este

¹Teodoreț al Cirului: Cuvinte rostite parcă de corul apostolilor.

²Sf. Irineu: Trupul rămâne capabil de stricăciune, dar și de nestricăciune; el e hărăzit morții, dar și vieții. Moartea și viața își fac loc una alteia sau se alungă una pe cealaltă, ele neputând fi amândouă la un loc. Așadar, dacă moartea pune stăpânire pe om, ea alungă viața din el, dar dacă viața este aceea care se instăpânește asupră-i, moartea e alungată. Viața ca viață e suflare, dar viața care alungă moartea e un rod al Duhului. (Textul Masoretic, diferit, cunoaște traduceri precum: „El (Dumnezeu) intru biruință va înghiți moartea” (KJV); „El pe'ntotdeauna va înghiți moartea” (RSV); „El a făcut ca moartea să piară pentru totdeauna” (BJ); „El va face moartea să piară pentru totdeauna” (TOB); „El va nimici moartea pentru totdeauna” (OSTY); „El va înlătura moartea pe vece” (MIRON).

Domnul, noi L-am așteptat, noi ne-am bucurat și'ntru mântuirea noastră ne vom veseli”.

¹⁰ Odihnă va da Dumnezeu în muntele acesta, iar țara Moabului va fi călcătă'n picioare, aşa cum se calcă un pod sub căruțe.

¹¹ El măinile Si le va întinde întocmai cum îl încovoiae pe cineva spre a-l pierde și semetia i-o va umili pentru cele ce sub mâna lui s'au apăsat.

¹² El va umili înălțimea zidului de scăpare: până la pământ se va prăbuși.

26

Cântarea celor răscumpărăți.

¹ În ziua aceea vor cânta cântarea aceasta în țara Iudeii: – Iată o cetate tare, și El va face ca zidul și meterezele ei să fie mântuirea noastră.

² Deschideți porțile să intre poporul care păzește dreptatea și păzește adevărul,

³ cel ce apără adevărul și păzește pacea; că în Tine, Doamne,

⁴ în Tine am nădăjduit de-a pururi, în Tine, Dumnezeul Cel mare, Cel vesnic,

⁵ Cel ce i-ai smerit, coborându-i, pe cei ce locuiesc întru cele înalte; Tu vei dărâma cetăți puternice, până la pământ le vei prăbuși;

⁶ și vor călca pe ele picioarele celor blânci și pașii celor smeriți.

⁷ Calea binecredincioșilor netedă s'a făcut, gata e calea binecredincioșilor.

⁸ Căci calea Domnului judecată este; întru numele Tău am nădăjduit și'ntru amintirea Ta

9 din dorul sufletului nostru.¹ Spre Tine, Dumnezeule, de noapte caută sufletul meu, căci lumină pe pământ sunt poruncile Tale; învătați-vă dreptatea, voi, cei ce locuiți pământul!

10 Căci necredinciosul e părăsit; nimeni care nu va învăța ce e dreptatea pe pământ nu va putea săvârși adevărul. Ducă-se de aici necredinciosul, ca să nu vadă slava Domnului!²

11 Doamne, înalt este brațul Tău, ei însă n'au știut-o; dar când o vor cunoaște se vor rușina; poporul neștiitor va fi cuprins de râvnă,³ iar acum focul îi va mistui pe cei potrivnici.

12 Doamne, Dumnezeul nostru, dă-ne pace, că pe toate ni le-ai dat.

13 Doamne, Dumnezeul nostru, fă-ți din noi agoniseala Ta!⁴ Doamne, în afară de Tine pe un altul nu-l știm, numele Tău îl numim.

14 Dar morții viață nu vor vedea și nici doctorii în nici un chip nu-i vor învia; de aceea mânie ai adus asupră-le și i-ai nimicit și pe toți bărbații lor i-ai luat de la ei;

¹ Psalmistul simte la fel: „Adusu-mi-am aminte de Dumnezeu și m'am veselit” (Ps 76, 3).

² Cuvintele acestea le vor auzi cei care doar în aparență păzesc poruncile Domnului, dar nu acceptă insultele, necinstea sau ocările oamenilor (Sf. Simeon Noul Teolog).

³ Teodoret al Cirului: Aluzie la Iudeii care, în ignoranță lor și din zel pentru credința lor, L-au răstignit pe Domnul.

⁴ Literal: „Doamne..., ia-ne în stăpânirea (posesia) Ta”. Sf. Atanasie: Nu Dumnezeu a început să fie Stăpânul nostru, ci noi am început să fim sub stăpânirea Lui. După aceea, bun și îndurător cum este, și vrând să devină cunoscut tuturor, El a făcut ca propriul Său Fiu să-și ia asupră-și trup omenesc și să devină om, pentru ca în acest trup să se ofere pe sine pentru toți și să ne eliberez din falsa închinare și din străciune

15 adu, Doamne, mai multe rele asupră-le, adu mai multe rele asupra slăviților pământului!⁵

16 Doamne, în necaz ne-am adus aminte de Tine, în mic necaz certarea Ta ne-a fost.

17 Ca o femeie'n chinuri când e să nască și strigă'ntru durerea ei, aşa l-am fost noi Celui iubit al Tău⁶.

18 De frica Ta, Doamne, noi am zâmbiști și ne-am chinuit și suful mânăturii Tale l-am născut, pe care noi pe pământ l-am săvârșit; noi nu vom cădea, dar vor cădea toți cei ce locuiesc pământul.

19 Morții vor învia, cei din morminte se vor scula și cei ce sunt în pământ se vor veseli; că roua de la Tine le este vindecare,⁷ dar pământul necredincioșilor va pieri.

20 Mergi, poporul Meu, intră'n cămăriile tale, închide-ți ușa, ascunde-te puțin, cât de cât, până ce mânia Domnului va fi trecut.⁸

⁵ Sf. Ioan Casian îl citează pe Avva Teodor: Deseori în Sfânta Scriptură cuvântul „rele” e folosit în loc (sau cu înțelesul) de „necazuri”. Dumnezeu nu e autorul răului, dar acesta poate fi perceput ca atare de cel asupra căruia se abate, aşa cum e uneori perceput de pacientul căruia doctorul îi cauterizează o rană.

⁶ Rezonanțe noutestamentare: „Acesta este Fiul Meu Cel iubit” (Mt 3, 17); „Tu ești Fiul Meu Cel iubit” (Mc 1, 11; Lc 3, 22). T. M.: „așa am fost în fața Ta” (KJV); „așa am fost din pricina Ta” (RSV); „așa am fost înaintea feței Tale” (BJ). Teodoret al Cirului: Suferind dureri aproape identice cu acelea ale femeii care naște, Fiului Tău Celui iubit I se datorează faptul că noi am fost măntuiți de dureri.

⁷ Sf. Chiril al Alexandriei: Bănuiesc că prin „rouă” profetul înțelege puterea cea dătătoare de viață a Duhului Sfânt.

⁸ În aşteptarea învierii celei de obște, oamenii stau ascunși în mormintele lor ca în niște cămări.

²¹ Că, iată, din locașul Său cel sfânt va aduce Domnul mânie peste locuitoarii pământului; la rândul său, pământul își va da pe față săngele și nu-i va mai ascunde pe cei uciși.⁹

27

Uciderea balaurului. Cântecul viei. Reașezarea poporului lui Dumnezeu.

¹ În ziua aceea va aduce Dumnezeu sabia cea sfântă și mare și puternică asupra balaurului, a șarpei ce fugă, asupra balaurului, a șarpei încolăcit, și va ucide balaurul.¹

² În ziua aceea va fi o vie frumoasă și un dor de a-i cântă o cântare:²

³ Cetate tare sunt eu, cetate împresurată; zadarnic o voi uda, că noaptea-i ca și cum n'ar fi, iar ziua zidul va cădea.

⁴ E cineva să nu și-o fi dorit? Cine-i acel ce mă va pune să duc eu grija paelor din câmp? Din pricina acestui război am lepădat-o; de aceea făcut-a Domnul asupră-i toate câte El a rânduit.

⁹Domnul către Cain: „Glasul săngelui fratelui tău strigă spre Mine din pământ” (Fc 4, 10).

¹ Profetie asupra înfrângerii Satanei. „Sabia”: „sabia Duhului, care este cuvântul lui Dumnezeu” (Ef 6, 17); de aici, „Cuvântul” (Logosul) lui Dumnezeu, Iisus Hristos, El Însuși Dumnezeu (In 1, 1). Balaurul: „Balaurul cel mare, șarpele cel de demult, care se cheamă diavol și Satana” (Ap 12, 9). El e „șarpele ce fugă” din față lui Iisus (Mt 8, 29) și „șarpele încolăcit”, sinuos, înselător, fascinant. Sf. Vasile cel Mare tălmăcește: Cel ce-i urmează șarpei demonstrează că însăși viața lui și încolăcita, inegală, schimbătoare, bântuită de contradicții.

² Profetul schimbă registrul și introduce un scurt poem alegoric asupra Ierusalimului împresurat și nimicit de dușmani (dar nu fără stirea, îngăduință sau planul lui Dumnezeu).

⁵ Sunt arsă scrum. Cei ce locuiesc în ea strigă: – Să facem pace cu El, să facem pace!

⁶ Cei care vin sunt fiii lui Iacob; Israel va odrăslă și va înflori și de rodul său va fi plină lumea.³

⁷ Fi-va el lovit aşa cum a lovit? fi-va el ucis aşa cum a ucis?

⁸ Certându-i și ocărându-i îi va elibera. Oare nu Tu erai Cel ce cu duh de asprime cugetai să-i ucizi cu duh de mânie?

⁹ De aceea fărădelegea lui Iacob îi va fi luată; și aceasta-i binecuvântarea lui, când Eu voi lua păcatul de pe el, când ei vor zdobi în bucătele, ca praful mărunț, toate pietrele capiștelor idolești, când arborii lor nu vor rămâne⁴ și când idolii lor vor fi tăiați ca un tuși oarende.

¹⁰ Turma ce locuiește acolo va fi lăsată ca o turmă părăsită,⁵ și pentru multă vreme locul de-acolo îi va fi pășune și turmele acolo se vor odihni.

¹¹ Si după oarecare vreme nu va mai fi în locul acela nimic verde, din pricina ierbii care se va usca. Veniți încocă, voi, femei care veniți din zare! Că-i popor lipsit de orice înțelegere; de aceea, Cel ce i-a făcut nu se va îndura de ei, nici Cel ce i-a plăsmuit nu va avea milă de ei...

¹² Si va fi că'n ziua aceea Dumnezeu îi va strângă la un loc⁶, de la sănțurile

³ Strigătul de pace a însemnat pocăință, iar pocăință nu întârzie să-și arate rodul.

⁴ E vorba de crângurile sacre din practica religiilor pagâne.

⁵ Versetele 10-11: Imagine a Evreilor deportați, succedată (în versetele următoare) de a celor întorsă din robie.

⁶ Verbul symfrasso, folosit numai aici în V. T.: a-i strângă sub presiune pe unii dintr'o parte și

Râului⁷ până la Rinocorura⁸; dar voi îi veți aduna pe fiii lui Israel unul câte unul.⁹

¹³ Si va fi că'n ziua aceea vor suna ei din trâmbița cea mare, iar cei pierduți în țara Asirienilor vor veni înapoi, ca și cei pierduți în Egipt, și I se vor închina Domnului pe muntele cel sfânt, în Ierusalim.

28

Împotriva lui Efraim. Profetii mincinoși. Șubrezenia unor legăminti. Parabola lucrătorului.

¹ Vai de cununa trufiei! vai simbriașilor lui Efraim¹! vai de floarea care a căzut din slava de pe vârful muntelui mănos!² vai celor ce se îmbată fără vin³!

pe alții din alta și a-i aduna la un loc. Aceasta, de dragul contrastului cu fraza următoare.

7 „șanțurile Râului” indică, după toate probabilitățile, cele două brațe ale Eufratului, înainte ca marele fluviu al Persiei să se întâlnească cu Tigrul.

⁸ „Rinocorura”: echivalent (necunoscut) a ceea ce Versiunea Ebraică numește „Torrentul (Pârâul) Egiptului”, punct ce se cheamă astăzi Wadi el-Ariș, situat la cca 76 km sud-vest de Gaza.

⁹ Teodoret al Cirului interpretează textul ca fiind o profetie la adresa Sfintilor Apostoli: dacă Dumnezeu își poate strângă fiii printre o singură mișcare (vezi fraza precedentă), pe trimisiu Săi (apostolului) îi va aduna în timp, mergând din sinagogă în sinagogă și din cetate în cetate.

¹ Pare a fi o aluzie la Damasc și la restul Siriei, de unde tribul lui Efraim își recrutează mercenarii împotriva Ierusalimului.

² Posibilă aluzie la imperiul asirian.

³ După Teodoret, „cei ce se îmbată fără vin” erau închinătorii la idoli, a căror practică ducea deseori la extaze frenetice (mai ales în cultul misterelor orientale).

² Iată, tare și grea este mânia Domnului⁴, ca grindina ce cade acolo unde nu i nici un adăpost, cea care cade năprasnic, ca un șuviu mare de apă ce duce la vale pământul, aşa le va face odihnă mâinilor Sale.

³ Cununa trufiei, simbriașii lui Efraim, va fi călcăta'n picioare.

⁴ Si floarea cea veștedă a slăvitei nădejdi de pe vârful muntelui celui înalt va fi ca o smochină pârguită: cel ce o vede va pofti s'o înghită mai înainte de a fi pus mâna pe ea.

⁵ În ziua aceea Domnul Atotțitorul va fi cununa nădejdii, cea împletită cu slavă, a poporului meu celui rămas.

⁶ Ei vor fi lăsați în duhul judecății pentru judecată⁵ și pentru tăria celor ce împiedică omorul.

⁷ Că aceștia⁶ prin vin au căzut în gresale, prin băutură tare⁷ s'au rătăcit; prin băutură tare și-au ieșit din minți preotul și profetul, de pofta de vin sunt ei înghițiti, de betie tare s'au clătinat pe picioare, și-au pierdut cărarea; aceasta-i vedenia lor.⁸

⁸ Blestemul va mânca sfatul acesta, că acesta-i legat de lăcomie:

---

⁴ „mânia Domnului” (aici și în alte locuri) nu înseamnă acțiunea directă a lui Dumnezeu, ci instrumentul prin care El lucrează (în spete, dușmanul care se năpustește ca o furtună devastatoare).

⁵ = Îngăduința lui Dumnezeu de a amâna o judecată de acum pentru una viitoare.

⁶ Critică aspră, violentă, la adresa contemporanilor, din care nu lipsește ironia și de la care nu sunt crutați preoții și „profetii”.

⁷ După unii exegeti, „băutura tare” („sichera”) era un preparat, prin fermentație, din palmier; după alții, era vin amestecat cu aromate.

⁸ „vedenia”: cuvânt folosit la modul ironic = „vedenia” rezultată din iraționalitatea stării de betie.

9 „Cui i-am vestit noi lucruri rele? și cui i-am adus o veste?: celor întărcați, celor smulși de la săn”.

10 Așteaptă necaz peste necaz, nădejde peste nădejde, încă puțin și încă puțin,

11 din pricina vorbelor obraznice ale buzelor, prin mijlocirea unui alt fel de a vorbi; căci ei îi vor vorbi acestui popor, zicându-i:

12 – Aceasta-i odihna celui flămând și aceasta-i nenorocirea; dar ei nu vor să audă.

13 De aceea rostirea lui Dumnezeu le va fi necaz peste necaz, nădejde peste nădejde, încă puțin și încă puțin, pentru ca ei să meargă și să cadă înapoi; și vor fi zdrobiți și vor fi în primejdie și vor fi prinși.

14 De aceea, ascultați cuvântul Domnului, voi, bărbați necăjiți, și voi, mai marii poporului din Ierusalim.

15 De vreme ce voi ati zis: „Făcut-am un legământ cu iadul și o înțelegere cu moartea: furtună năprasnică de va trece, ea nu va veni peste noi; din minciună ne-am făcut nădejde și de minciună vom fi ocrotiți”,

16 de aceea, aşa zice Domnul: – Iată, Eu voi pune în temeliile Sionului o piatră de mare preț, anume aleasă, o piatră pentru capul unghiului, o piatră nestemată pentru temeliile lui; și cel ce va crede în El nu se va rușina.⁹

⁹Text profetic care îl anunță pe Iisus Hristos drept „piatra din capul unghiului”, pe care ziditorii o nescotiseră (Ps 117, 22-23; Mt 21, 42). Sf. Chiril al Alexandriei: Piatra din capul unghiului e menită să unească doi pereți; Iisus Hristos este Cel ce i-a unit în Sine pe Evrei și Neamurile. În limba greacă, cuvântul „piatră” (lithos) e de genul masculin, motiv pentru care pronumele folosit aici îl păstrează. T. M. omite „în El”. Dintre traducerile acestuia: „Cel ce crede nu se va

17 Și voi face ca judecata să fie spre nădejde, iar mila Mea va fi pentru cumpenele drepte; iar voi, cei ce zadarnic nădăduiți în minciună, cum că furtuna nicicum nu va da peste voi

18 decât dacă vi s-ar strica legământul cu moartea și dacă nădejdea voastră în iad n'ar mai sta în picioare, ei bine, dacă furtună năprasnică va veni peste voi, de ea veți fi culcați la pământ;

19 ori de câte ori va trece, vă va lăua la vale; dimineață de dimineață ea va trece ziua, iar noaptea fi-va nădejde rea. Învătați-vă să auziți,

20 voi, cei necăjiți; noi nu putem să ne batem, noi însine suntem prea slabii pentru a ne aduna.

21 Că în muntele necredincioșilor Se va ridica Domnul, și în Valea Gabaonului va fi; lucrurile Sale Si le va face cu mânie, chiar un lucru plin de amărăciune, și mânia Lui va lucra neobișnuit, și amărăciunea Lui neobișnuită va fi.

22 De aceea, nu vă veseliți, și nici legăturile voastre să nu se facă puternice, căci am auzit de lucruri isprăvite și retezate de Domnul Atotțitorul, pe care El le va face pe'ntregul pământ.

23 Luați seama și ascultați glasul Meu, luați aminte și auziți cuvintele Mele:

24 Oare toată ziua va ara cel ce ară? sau nu-și va pregăti sămânța mai înainte de a-și lucra pământul?

25 Oare, atunci când îl măruntește, nu va semăna puțin mac sau chimen, iar după aceea va semăna grâu și orz și mei și hrișcă în hotarele tale?

grăbi” (KJV); „Cel ce crede nu va fi zorit” (RSV); „Cel ce se încrede nu se va clătina” (BJ); „Cel ce se sprijină nu va fi luat prin surprindere” (TOB); „Cel ce crede nu se va clătina” (OSTY).

26 Astfel vei fi tu certat de judecata lui Dumnezeu și te vei veseli.

27 Că nu cu greutate se curăță macul, nici cu roată de car se bate chimenul, ci macul se scutură cu bățul, iar chimenul se mănâncă cu pâine.

28 Că nu pe totdeauna Mă voi mânia Eu pe voi, nici că glasul mâniei Mele vă va strivi.

29 De la Domnul Atotțiiitorul au ieșit aceste semne; sfătuți-vă, înălțați deștă mângâiere!¹⁰

5 Bogăția necredincioșilor va fi ca praful de pe roată, iar mulțimea celor ce te asupresc va fi ca spulberul țărânnii; ca o împunsătură repede va fi

6 de la Domnul Atotțiiitorul. Că fi-va cercetare cu tunet și cu cutremur și cu vuiet mare, volbură învăluindu-se năprasnic și pară de foc mistuind.

7 Si bogăția tuturor neamurilor laolaltă, câte s'au luptat împotriva Arielului și toate câte s'au războit cu Ierusalimul și toate câte s'au adunat împotriva lui și i-au adus necazuri, toate vor fi ca ale unuia ce visează noaptea în somn;

8 fi-vor precum cei ce beau și mănâncă în vis, iar când se trezesc, iată că visul a fost zadarnic; precum însetatul care visează că bea și când se trezește e tot însetat și vede că sufletul său în zadar a poftit: aşa va fi bogăția tuturor neamurilor câte s'au războit împotriva muntelui Sion.

9 Pierdeți-vă curajul, uluiți-vă și supuneți-vă, dar nu din băutură tare sau din vin.

10 Că Domnul v'a adăpat cu un duh al părerii de rău; și El va închide ochii lor și ochii profetilor și pe ai dregătorilor care văd lucruri tainice.

11 Iar cuvintele acestea vor fi pentru voi cum sunt cuvintele acestei cărți pecetluite asupra căreia, dacă-i va fi dată unui știitor de carte cu îndemnul: „Citește-o!”, el va zice: „Nu pot să o citesc, căci e pecetluită”.

12 Si va fi dată cartea aceasta în mâna unui om care nu știe carte și i se va spune: „Citește-o!”, iar el va răspunde: „Nu știu carte”.²

¹⁰După unii comentatori, îndemn ironic.
¹¹Ariel: nume criptic al Ierusalimului (deși Teodoret crede că e un alt nume al localității Areopolis din țara Moabului). După unii ebraiști, ar însemna „leul lui Dumnezeu” sau „căminul (vara) lui Dumnezeu”. În versetele 1-4 Domnul îi aduce necazuri, în versetele 5-8 îi nimiceste dușmanii. Cucerirea Ierusalimului de către David este relatată, foarte pe scurt, în 2 Rg 5, 6-9.

²Sf. Simeon Noul Teolog: Pentru cel care o citește superficial, chiar dacă o învață pe din afară, Scriptura rămâne o carte închisă sau pece-

29

Împresurarea și eliberarea Arielului. Formalismul religios. Mântuirea care vine.

1 Vai cetății Ariel¹, cu care David a purtat război! An de an strângeți-vă roadele, căci veți mâncă împreună cu Moab!

2 Că mult voi necăji Eu Arielul; a Mea va fi tăria și avuția lui.

3 Si te voi împresura cum a făcut-o David, și cu bulumaci te voi încconjura și turnuri îți voi ridica împrejur.

4 Si cuvintele tale vor fi umilite până la pământ; și în pământ se vor afunda cuvintele tale; și glasul tău va fi ca al celor ce vorbesc din pământ, până la fața pământului glasul tău se va micșora.

¹³ Si a zis Domnul: – Poporul acesta se apropie de Mine cu gura și Mă cinstește cu buzele, dar inima lui e de departe de Mine; dar zadarnic Mă cinstește învățând porunci și învățături omenești.³

¹⁴ De aceea, iată, Eu îmi voi pune în gând să strămut poporul acesta, și-l voi strămuta; pierde-voi înțelepciunea înțeleptilor, iar deșteptăciunea celor deștepti o voi ascunde.⁴

¹⁵ Vai celor ce-și adâncesc sfatul, dar nu prin Domnul! Vai celor ce fac sfat într’ascuns și ale căror lucruri sunt în întuneric și vor zice: „Cine ne-a văzut?” sau: „Cine ne va ști, pe noi și ceea ce facem noi?”.

¹⁶ Oare vă veți socoti ca lutul olarului? Un lucru plăsmuit îi va spune oare celui ce l-a plăsmuit: „Nu tu m’ai plăsmuit!”? sau făptura, celui ce a făcut-o: „Nu cu înțelepciune m’ai făcut!”?.

¹⁷ Nu e oare încă puțin, și Libanul se va schimba ca muntele Carmel și Carmelul se va socoti ca un crâng?

¹⁸ Și’n ziua aceea surzii vor auzi cuvintele cărții, și cei din întuneric și cei din negură; și ochii orbilor vor vedea,⁵

¹⁹ și cu veselie se vor bucura săracii de dragul Domnului, iar cei fără nădejde între oameni se vor umple de bucurie.

²⁰ Nelegiuțul s’a făcut de nimic, trufașul a pierit, nimiciți au fost cei ce’ntru răutate săvârșesc fărădelege,

tluită. Scriptura se cere, în ultimă instanță, contemplată lăuntric, prin asistența Duhului Sfânt.

³Text de mare frumusețe, citat de Iisus în Mt 15, 8-9.

⁴Demonstrând că Evanghelia lui Hristos a răsturnat falsele valori intelectuale și morale, înlocuindu-le cu cele autentice, Pavel va cita această ultimă frază în 1 Co 1, 19.

⁵Aici și în versetele următoare: profeție mesianică.

²¹ precum și cei care-i fac pe oameni să păcătuiască prin cuvânt; iar pe cei ce muștră prin piețe⁶ îi va da peste cap, pentru că’ntru nedreptate l-au dat la o parte pe cel drept.

²² De aceea, aşa zice Domnul despre casa lui Iacob, cel pe care l-a ales din Avraam: – Nu acum va fi rușinat Iacob și nu acum își va schimba Israel înfățișarea,

²³ ci, atunci când fiii lor vor vedea lucrurile Mele, de dragul Meu îmi vor sfînti numele și-L vor sfînti pe Sfântul lui Iacob și de Dumnezeul lui Israel se vor teme.

²⁴ Și cei ce rătăcesc cu duhul vor cunoaște înțelegerea, cei ce cărtesc vor învăța ascultarea, iar limbile gângave se vor învăța să grăiască pace.

30

Profeții asupra Egiptului și Ierusalimului. Pedepsirea neamurilor.

¹Vai de fiii răzvrătiți, zice Domnul; voi ați făcut sfat, dar nu prin Mine; și înțelegere¹ ați făcut, dar nu prin Duhul Meu, ca să adăugați păcate peste păcate;

²da, cei ce pornesc să coboare în Egipt fără să Mă fi întrebat pe Mine, ca să capete ajutor de la Faraon și să fie ocrotiți de Egipteni.

³Căci ocrotirea lui Faraon vă va fi vouă spre rușine, iar celor ce-și pun nădejdea în Egipt le va fi spre ocără.

⁶Textual: „cei ce muștră în portă”. În antichitate, poarta cetății (spațiul din fața ei) era loc pentru adunări publice.

¹Cuvântul synthéke = „înțelegere”, „invoială”, „contract”, „alianță” mai este folosit de Isaia și în 28, 15, unde e vorba de o înțelegere cu moartea.

4 Că sunt în Hanes² niște principi, răi vestitori.

5 Zadarnic se vor strădui ei să-și apropie poporul, că aceasta nu le va fi de nici un ajutor, ci spre rușine și ocară.

6 Vedenia fiarelor cu patru picioare în Pustiu. În necaz și'n strâmtorare, acolo unde sunt leul și puiul de leu, de unde vin și aspide și pui de aspidă zburătoare, acolo vor fi cei ce-și poartă averea pe asini și pe cămile către un neam care nu le va fi de nici un folos, ci spre rușine și ocară.³

7 Zadarnic vă vor ajuta Egiptenii, fără nici un folos; spuneți-le: „Mângâierea aceasta a voastră e zadarnică”.

8 Acum aşază-te și scrie aceste cuvinte pe o tăbliță și într'o carte; căci lucrurile acestea vor fi pentru multe și îndelunate zile, și chiar pentru vecie.

9 Căci poporul e neascultător: copii neadevărați, care nu vor să audă legea lui Dumnezeu;

10 cei ce le spun profetilor: „Nu ne vestiți nouă!”, iar celor ce văd vedenii: „Nu ni le spuneți nouă, ci spuneți-ne și vestiți-ne o altă rătăcire

11 și întoarceți-ne din calea aceasta; scutiți-ne de această cărare și scutiți-ne de Sfântul lui Israel⁴!”

²Hanes: capitală a Egiptului de Sus, pe care Grecii au numit-o mai târziu Heracleopolis.

³Sălbatic și potrivnic era desertul (Negheb) pe care îl străbateau caravanele emisarilor regești ai lui Israel, în drumul lor spre Egipt, de unde sperau ajutor împotriva Asirienilor (cu care rupseseră alianța).

⁴Într'o seamă de versiuni grecești: „Cuvântatorul („Oracolul”) (ton lóghion) lui Dumnezeu”, aşa cum apare și în vechile traduceri românești. Ed. Rahlf: „Sfântul (ton aghion) lui Dumnezeu”, în concordanță cu Textul Ebraic. VULGATA: „sanctus Israel”. Textul nu e lipsit de o nuanță ironică.

12 Drept urmare, acestea zice Domnul, Sfântul lui Israel: – Pentru că n'ați vrut să ascultați de cuvintele acestea, ci v'ați încrezut în minciună, și pentru că ați cărtit și v'ați rezemmat pe un astfel de cuvânt,

13 iată de ce păcatul acesta o să vă fie ca un zid care năprasnic se năruie atunci când o cetate tare a fost luată, a cărei cădere e ca și cum a fost.

14 Iar căderea ei va fi ca sfârâmarea unui vas de lut, ca fărâmițele rămase dintr'o ulcică, aşa ca printre ele să nu găsești un ciob în care să aduci foc sau cu care să iezi puțină apă.

15 Așa zice Domnul, Sfântul lui Israel: – Când te vei întoarce și vei suspina, atunci te vei mântui; și vei cunoaște unde ai fost atunci când îți puneai nădejdea în cele zadarnice. Atunci deșartă vi s'a făcut tăria, dar n'ați vrut să luați seama,

16 ci ați zis: „Vom fugi pe cai!”, și iată că veți fugi; și ați zis: „Pe cai iuți vom încăleca!”, și iată că iuți vor fi cei ce vă vor goni.

17 O mie vor fugi de glasul unuia, iar de glasul a cinci vor fugi o mulțime, până ce veți rămâne ca un catarg pe un vârf de munte și ca un steag pe un vârf de deal.⁵

18 Și iarăși va aștepta Dumnezeu, ca să Se îndure de voi, și de aceea Se va înălța, pentru ca să aibă milă de voi; fiindcă Domnul Dumnezeul vostru e judecător: unde v'ați lăsat mărire? Fericiti sunt toți cei ce rămân întru El!

19 Că popor sfânt va locui în Sion.

⁵În contextul unui sfârșit de război devastator, în care Israelul întreg e la pământ, textul sugerează că Ierusalimul, totuși, deși doar simbolic, rămâne în picioare.

Și'n vreme ce Sionul plângea amarnic: „Miluiește-mă!”, El te va milui, iar când El a văzut glasul strigățului tău, atunci te-a ascultat.⁶

20 Si cu toate că Domnul vă va da pâine necazului și apă zgârcită, cei ce te fac să rătăcești nu se vor mai apropi de tine, pentru că ochii tăi îi vor vedea pe cei ce te fac să rătăcești

21 și urechile tale vor auzi cuvintele celor ce te-au îndemnat la rătăcire, ale celor ce zic: „Aceasta e calea, pe ea să mergem, fie la dreapta, fie la stânga...”.

22 Iar tu vei ridica idolii suflați cu argint și suflați cu aur și-i vei zdrobi făcându-i pulbere și-i vei arunca aşa cum se aruncă apa unei femei la scurgere și ca pe o scârnăvie îi vei lepăda.

23 Atunci ploaie va fi pentru sămânța câmpului tău, iar pâinea ca rod al pământului tău va fi multă și hrănițoare, iar vitele tale în ziua aceea vor paște în loc mănos și întins.

24 Taurii voștri și boii care vă lucrează pământul vor mâncă paie amestecate cu orz vânturat.

25 Si pe tot muntele înalt și pe tot dealul semet va curge apă în ziua aceea când mulți vor pieri și când turnuri vor cădea.

26 Si va fi lumina lunii ca lumina soarelui, iar lumina soarelui va fi de sapte ori mai mare în ziua aceea când Domnul va tămădui scrântitura poporului Său și când durerea rănii tale o va vindeca.

27 Iată, numele Domnului vine după

⁶Dumnezeu e intotdeauna sensibil la pocăință și rugăciune; prin vrerea și îndurarea Lui, totul se schimbă.

multă vreme:⁷ arzătoare mânie; rostirea buzelor Sale e plină de slavă: rostire plină de mânie, iar aprinderea mâniei Sale va mistui ca focul.

28 Si suflarea Lui, ca apa prăvălinduse într-o vale, până la grumaz va ajunge și se va împărți ca să tulbere neamurile pentru zadarnica lor rătăcire; rătăcirea însăși le va urmări și le va prinde din urmă.

29 Oare ntotdeauna trebuie să vă veseliți și fără ncetare să intrați în sfintele Mele locașuri precum fac aceia care se țin de praznice? Oare, asemenea celor ce o duc într-o veselie, cu fluiere trebuie să mergeți voi în muntele Domnului, la Dumnezeul lui Israel?

30 Si Domnul își va face auzită slava glasului Său și mânia brațului Său, priveliște să facă din mânie și din urgie și din flacără mistuitoare; și groaznic va fulgera, iar mânia Sa fi-vă ca apa și ca grindina ce bate cu putere.

31 Că prin glasul Domnului fi-vor Asirienii bătuți, prin chiar lovirea cu care El îi va lovi.

32 Si din toate părțile se va întâmpla că aceia de la care avea nădejde de ajutor, aceia în care se încredea, aceia vor purta, în schimb, război împotriva lui cu tobe și alăute.

33 Căci tu vei fi cerut mai înainte de a-ți fi venit vremea; oare și tie și s-a pregătit să domnești? Domnul îți-a pregătit un sănț adânc, copaci îngărmădiți, foc și lemne din belșug; mânia Domnului va fi ca un sănț aprins cu pucioasă.

⁷Tabloul se modifică brusc: Dumnezeu Se înțoarce împotriva Asirienilor.

31

Zădărnicia alianței cu Egiptul. Domnul împotriva Asiriei.

1 Vai celor ce se coboară în Egipt pentru ajutor, celor ce se încred în cai și'n care de luptă, pentru că sunt multe, și în cai, că sunt numeroși, și nu și-au pus nădejdea în Sfântul lui Israel și nici nu L-au căutat pe Domnul.

2 De aceea El cu înțelepciune a adus asupră-le nenorociri,¹

3 spre Egiptean – om, iar nu Dumnezeu – spre trupuri de cai – în care nu este ajutor; ci Domnul Își va aduce mâna asupră-le: cei ce ajută vor osteni și toti împreună vor pieri.

4 Că aşa mi-a spus mie Domnul: – Ca un leu care răcneşte, sau ca puiul de leu asupra prăzii pe care a prins-o și strigă deasupră-i până ce se umplu munții de glasul său și tresar animalele și tremură de sălbăticia furiei sale, aşa Se va pogorî Domnul Atotțitorul să Se lupte pe muntele Sionului, pe munții acestuia.

5 Ca păsările în zbor, aşa va acoperi Domnul Atotțitorul Ierusalimul și-l va ocroti și-l va scăpa și-l va izbăvi și-l va măntui.

6 Întoarceți-vă, voi, fii ai lui Israel, cei ce puneteți la cale sfat adânc și nelegiuț!

7 Că în ziua aceea oamenii se vor lepăda de idolii lor de argint și de idolii lor de aur, pe care mânile lor i-au făcut.

¹ „cu înțelepciune” (sau: „înțelepțește”): ca unul care știe ce face; asemenea părintelui-pedagog care pedepsește cu scopul de a îndrepta și cuvântul Său nu va fi în desert; El Se va ridica împotriva caselor oamenilor răi și împotriva nădejdi lor celei zadarnice

8 Si Asirianul va cădea; nu sabie de bărbat voinic, nici sabie de om de mijloc îl va mâncă, și nici din fața săbiei va fugi; ci tinerii vor fi doborâți;

9 că ei cu pietre vor fi încurgați ca și cu un sănț și fi-vor înfrânti, iar cel ce va fugi va fi prins. Acestea zice Domnul: – Fericit cel ce are sămânță în Sion și casnici în Ierusalim!²

32

Regele drept. Femeile nepăsătoare. Domnia dreptății și păcii.

1 Că, iată, un Rege drept va domni și mai-marii cu judecată vor cârmui.

2 Si va fi că omul își va ascunde cuvintele², și el ascuns va fi ca de apa ce curge, iar în Sion se va arăta ca un râu curgător, slăvit în pământ însetat.

3 Si ei nu-și vor mai pune nădejdea în oameni, ci urechile și le vor apleca să audă.

²Această spusă a Domnului nu se află în Verbiunea Ebraică. Sfinții Ioan Damaschin, Ioan Casian și Ambrozie al Milanului o comentează în sens alegoric, ca referindu-se la descendența duhovnicească a celor ce seamănă cuvântul lui Dumnezeu în perspectiva Ierusalimului ceresc. În plan istoric, ea îi poate viza pe Iudeii care, în fața amenințării lui Senaherib, au renunțat să se refugieze în Egipt și au rămas în Ierusalim. De fapt, această exclamație a profetului schimbă tonul textului și introduce capitolul următor, foarte important pentru dimensiunea sa mesianică. (Cât despre „casnici”: oameni de casă; prieteni sau servitori devotați).

¹Teodore: Această prevestire nu poate fi raportată la Iezechia, care încă domnea, nici la Zorobabel, care era doar guvernator militar, nici la Iosia, care nu a avut virtuțile consemnate în profeție. Așadar, „Regele” nu poate fi decât Iisus Hristos, iar „mai-marii” nu pot fi decât apostolii Săi, ca principi ai Bisericii.

²= va vorbi în parabole (Mc 4, 33).

4 Si inima celor slabii va lua seama sa audă, iar limbile gângave vor învăța curând să vorbească pace.

5 Si ei nicicum nu-i vor mai spune unui nebun să domnească, iar servii Tăi nicicum nu vor mai zice: „Taci!”

6 Căci nebunul vorbe nebune va grăi, iar inima sa va cugeta deșertăciuni, ca să facă fapte neleguite și să grăiască rătăciri împotriva Domnului, ca să risipească suflete flămânde, iar sufletele însetate să le facă a fi goale.

7 Că sfatul celor răi fărădelege va plănuia, pe cei umili să-i piardă cu vorbe nedrepte, iar pricina umiliților s'o destramă la judecată.

8 Dar binecredincioșii măsuri înțelepte au plănuiat, iar sfatul acesta va rămâne.

9 Sculați-vă, voi, femei bogate, și auziți glasul Meu; voi, fice încrezătoare³, lăuați aminte la cuvintele Mele!

10 Aduceti-vă aminte de zilele unui an petrecut în durere, dar cu nădejde; culcesului i s-a pus capăt, semănătul a încrezut și nicicum nu va mai veni⁴.

11 Voi, cele ce n'aveți grija, uimiți-vă și întristați-vă; dezbrăcați-vă, despuiatați-vă, cu sac încingeți-vă coapsele

12 și bateți-vă pieptul de dorul țarinezii și al rodului viței.

13 Pământul poporului Meu: spin și buriană va ieși din el, iar veselia alungată va fi din orice casă.

14 Cetatea bogată: casele sunt părăsite; părăsi-vor bogăția cetății

³ „femei bogate”, „fice încrezătoare”: metafore pentru cetăți. cei de care voi văți temut vor striga din pricina voastră; soli vor fi trimiși, plângând amar și cerând pace.

⁴ Fericirea și speranța nu pot avea durată, dacă oamenii din nou vor păcătui și nu vor simți nevoia de pocăință.

și casele bineplăcute; satele vor fi pe'ntotdeauna peșteri, veselie asinilor sălbatici și pășune păstorilor;

15 aceasta, până când veni-va din înălțime Duhul peste voi⁵ și Carmelul va fi pustiu și ca o pădure se va socoti Carmelul⁶.

16 Atunci judecata se va sălășlui în pusťie și dreptatea în Carmel va locui.

17 Si faptele dreptății vor fi pace, iar dreptatea va înstăpâni odihnă și încredere pe veci va dăinui

18 Si poporul Său va locui o cetate a păcii și va locui cu încredere, și cu bogăție se vor odihni.

19 Grindină de va cădea, peste voi nu va veni; iar cei ce locuiesc în păduri vor fi tot atât de fără grija ca și cei din câmpie.

20 Fericiti cei ce seamănă tot pe lângă apă, pe unde calcă boul și asinul⁷.

33

Izbăvirea făgăduită poporului lui Dumnezeu.

1 Vai celor ce vă fac să suferiți!; dar nimeni nu vă face suferinzi; iar cei

⁵Viziunea asupra pogorârii Duhului Sfânt la Cincizcime.

⁶Muntele Carmel: metaforă pentru pământul steril care și va reface fertilitatea.

⁷T. M.: „... unde puteți lăsa boul și asinul să umble'n libertate”, cu interpretarea că pământurile de pe lângă ape sunt atât de fertile, încât stricăciunile cauzate de boii și asinii liberi sunt neînsemnate. Textul din LXX e interpretat de Teodoreț în următorul fel: Potrivit Legii vechi, asinul era un animal necurat, dar boul era curat. Ei simbolizează neamurile pagâne și, respectiv, neamul Evreilor, pe care domnia lui Iisus Hristos îi va chema să trăiască împreună, în belșugul duhovnicesc de pe lângă apele Duhului Sfânt.

ce asupra voastră se poartă cu viclenie, nu cu violenție se poartă; cei ce se poartă cu violenție vor fi prinși și părăsiți: ca o molie în haină, așa vor fi sleiți.¹

2 Doamne, miluiește-ne, că întru Tine am nădăjduit, sămânța celor răzvrătiți s'a dus către pierzare, dar mântuirea noastră s'a făcut în vremea necazului.

3 De glasul friciei Tale s'au însăpămat popoarele, de frica Ta s'au risipit păgânii.

4 Iar acum, prăzile voastre – și de la mic, și de la mare – se vor aduna; ca și cum cineva ar aduna lăcuste, așa își vor râde de voi.

5 Sfânt e Dumnezeu, Cel ce locuiește în ceruri înalte; umplutu-s'a Sionul de judecată și de dreptate.

6 Legii vor fi predați,² mântuirea noastră e vistieria noastră: în ea se află înțelepciune și cunoaștere și evlavie către Dumnezeu, acestea sunt vistieriile dreptății.

7 Iată, acum, de frica voastră se vor teme aceia de care voi v'ati temut;

8 Că se vor pustii căile lor, spaima neamurilor a cunoscut sfârșit, înțelegerea făcută cu ei s'a dus, iar voi nicicum nu-i veți socoti oameni.³

9 Pământul plângă, Libanul e rușinat, Sharonul a devenit pustiu, Galileea va fi dezvelită, și Carmelul.

¹Dacă binecredinciosul rezistă persecuției, e ca și cum persecutorul nu l-ar fi persecutat. Ecou nou testamentar: „Noi întru toate suntem necăjiți, dar nu strivîți; în stări fără ieșire, dar nu deznădăjduiți; prigoniți, dar nu părăsiți; doborâți, dar nu nimiciți” (2 Co 4, 8-9).

²Interpreții creștini ai primelor secole au văzut în cuvântul „Legă” Noul Testament.

³Aici și în versetele următoare: sfârșitul idolatriei; socotîți cândva zei, idolii nu vor mai fi nici cel puțin oameni.

10 Acum Mă voi scula, zice Domnul, acum voi fi slăvit și fi-voi înălțat.

11 Acum veți vedea, acum veți simți, zadarnică va fi tăria suflării voastre, foc vă va mistui.

12 Și neamurile vor fi arse ca un spin aruncat în țarină și ars.

13 Cei de departe vor auzi ce am făcut Eu, iar cei de aproape Îmi vor cunoaște puterea.

14 Neleguiții din Sion au plecat, tremur îi va apuca pe cei necredincioși. Cine vă va spune că foc s'a aprins? Cine vă va spune de locul cel veșnic?

15 Cel ce umblă întru dreptate grăiește drept, urând fărădelegea și nedreptatea, ferindu-și mâinile de mită, astupându-și urechile ca să nu audă judecata săngelui, închizându-și ochii ca să nu vadă nedreptate;

16 acesta va locui într'o peșteră înaltă de piatră tare; pâine i se va da și apă de băut.

17 Un Rege plin de slavă veți vedea, ochii voștri vor zări o țară de departe.⁴

18 Sufletul vostru va cugeta frica de Domnul. Unde sunt cărturarii? unde sunt sfetnicii? unde este cel ce-i numără pe cei ce hrănesc

19 popoare mici și mari? Cui nu i-a dat el un sfat? El nici c'a înțeles un popor cu grai adânc, așa ca un popor disprețuit să nu audă, iar cel ce aude să nu înțeleagă.

20 Iată cetatea Sionului, mântuirea noastră; ochii voștri vor vedea Ierusalimul, cetate bogată, corturi care nu se

⁴Ecou paulin: Noi „nu privim la cele ce se văd, ci la cele ce nu se văd; fiindcă cele ce se văd sunt treacătoare, dar cele ce nu se văd sunt veșnice” (2 Co 4, 18).

vor clinti, nici se vor clinti vreodată țărușii cortului ei, și nici funiile lui se vor rupe;⁵

²¹ că mare vă este vouă numele Domnului; loc va fi pentru voi, cu râuri și sănături late și largi; nu pe calea aceasta vei umbla, nici va merge pe ea corabie cu vâsle.⁶

²² Că mare este Dumnezeul meu; Domnul nu mă va trece cu vederea; Domnul e judecătorul nostru, Domnul e mai marele nostru; Împăratul nostru este Domnul, Domnul ne va mântui.

²³ Funiile tale s-au rupt, fiindcă nu aveau putere; catargul tău s-a plecat, el nu-și va desfășura pânzele și nici că va purta un semn până ce va fi dat spre pradă; de aceea mulți șchiopi vor lua pradă.

²⁴ Iar poporul care locuiește-acolo nici cum nu va zice: „Sunt mort de oboselă!”, căci păcatul lor le va fi iertat.⁷

34

Edomul (Idumeea) ca simbol al neamurilor pedepsite.

¹ Apropiați-vă, voi, neamuri, și auziți, voi, căpetenii!, audă pământul și cei ce-

⁵Cuvântul „cort” e folosit aici în înțelesul de „locaș de închinare”, „tempiu”. În perspectiva mesianică: Biserică (Sf. Chiril al Alexandriei). Tăruri și funiile sunt martirii și apostolii; îngropați în pământ, tăruri sunt cei ce susțin tot ce e deasupra.

⁶„corabie cu vâsle”: aluzie, pare-se, la marele vas cu trei rânduri de vâsle, galeră din care se alcătuiau flotele romane de război; metaforă pentru dușmanul cel neîmpăcat al Bisericii.

⁷După Eusebiu de Cezareea și Chiril al Alexandriei, „șchiopii” erau Romanii care au cucerit și dărămat Ierusalimul în anul 70. Păcatul lor însă a fost iertat: la acea vreme Ierusalimul (Sionul) încetase să mai fie locuința lui Dumnezeu.

1 locuiesc, lumea și poporul ce se află într'însa!¹

² Că mânia Domnului este asupra tuturor neamurilor și urgia Lui asupra numărului lor, ca să le nimicească și să le dea spre'njunghiere.

³ Răniții și morții lor fi-vor azvârliți cu totul, putoarea lor se va înălța deasupră-le, munții fi-vor uzi de săngele lor.

⁴ Toate puterile cerurilor se vor topi², cerul se va învăluia ca un sul de carte și toate stelele vor cădea ca foile de pe viță și ca frunzele din smochin.

⁵ Beată Mi s'a făcut sabia în cer³; iată, ea se va coborî peste Idumeea, și cu judecată peste poporul hărăzit pieirii.

⁶ Sabia Domnului s'a umplut de sânge, s'a îmbuibat cu grăsime, cu sânge de țapi și de miei, cu seu de tauri și berbeci; că jertfă I se aduce lui Dumnezeu în Boțra⁴ și'njunghiere mare în Idumeea.

⁷ Și'mpreună cu ei vor cădea ghiftuiții pământului, și berbecii și taurii, și se va îmbăta pământul de sânge și se va umple de grăsimea lor.

⁸ Fiindcă-i ziua judecății Domnului și anul când Sionul prin judecată își primește plata.

⁹ Și văile ei în smoală se vor preface, și pământul ei în pucioasă, și fi-va pământul ei arzând ca smoala

¹Întregul capitol e construit pe o viziune apocaliptică.

²Această propoziție se află numai în codicii Vaticanus și Purpureus; ed. Rahlf's o notează în subsol; e conformă cu Textul Ebraic.

³Tradiția rabinică interpretează: Potrivit vechilor credințe, fiecare popor de pe pământ își are un înger în cer; acolo se începe lupta.

⁴Boțra (Bozrah): Importanță fortăreață a Edomului; locul de obârșie al regelui Iobab (Fc 36, 33).

¹⁰ ziua și noaptea, și niciodată nu se va stinge, cu fumul în văzduh urcând, și pustiu va deveni de-a lungul generațiilor;

¹¹ și îndelungată vreme locuită va fi de păsări și de arici și de stârci și de corbi; sfoara-de-măsurat a pustirii fi va aruncată deasupră-i și de satiri va fi locuită.

¹² Mai-marii ei nu vor mai fi, pentru că regii ei și mai-marii ei vor fi nimiciți.

¹³ Spini răsări-vor în cetățile ei și temnițele ei; sălașe vor fi pentru satiri și cuiburi pentru struți.

¹⁴ Și demonii vor sta față'n față cu satirii și vor zbiera unul către celălalt; acolo se vor odihni satirii, că loc de odihnă și-au aflat.

¹⁵ Acolo și-a făcut ariciul vizuină, acolo unde pământul i-a ocrotit puii. Acolo s'au întâmpinat cerbii și unul altuia și-au văzut chipurile;

¹⁶ Toți câțiva erau au trecut și nici unul din ei n'a pierit; unul pe altul nu se căuta, căci Domnul le-a poruncit și Du-hul Său i-a adunat.

¹⁷ Și El va arunca sorți pentru ei, iar mâna Lui le-a împărțit pășunea: – Pe veci veți moșteni aici; odihnă le va fi din neam în neam!

35

Mântuire și fericire.

¹ Veselește-te, pustie însetată! Să se bucure pustia și precum crinul sănflorească!¹

¹Sf. Grigorie de Nyssa: Printre numeroasele locuri din V. T. care anunță și prefigurează Bo-tezul – nu în mod explicit, ci prin graiuri acoperite – se află și capitolul 35 din Cartea lui Isaia.

² Vor înflori pustiile Iordanului și se vor bucura; slava Libanului i s'a dat și cinstea Carmelului; poporul Meu va vedea slava Domnului și măreția lui Dumnezeu.

³ Întăriți-vă, voi, mâini slabe, și voi, genunchi slabănoși!

⁴ Alinați-vă, voi, cei lipsiți de curaj; fițari, nu vă fie teamă; iată că Dumnezeul nostru cu judecată răsplătește și tot cu ea va răsplăti.²

⁵ Atunci ochii orbilor vor vedea și urechile surzilor vor auzi.

⁶ Atunci va sări șchiopul ca un cerb și limpede va fi limba gângavilor,³ că apă a țășnit în pustie și pâraie în pământ însetat.

⁷ Tarina uscată se va face bălti, pământul însetat va fi izvor de apă; acolo va fi veselia păsărilor,⁴ locaș de turme, triste și bălti.

⁸ Acolo va fi cale curată și „Cale sfântă” se va chema; și nimeni necurat pe acolo nu va trece, nici cale necurată acolo nu va fi; cei risipiți vor merge pe

Aici nu e vorba de pustia propriu-zisă, ci de pustiul sufletului care sănjește după izvoarele Du-hului Sfânt, aşa cum și David a exclamat: „sufletul meu era însetat după tine ca un pământ fără apă” (Ps 142, 6), sau: „Însetat-a sufletul meu de Dumnezeu Cel tare, Cel viu” (Ps 41, 2).

²Sf. Ioan Casian: Spusele acestea par la început un îndemn, dar în final înțelegem că Dumnezeu este Cel ce ne întărește.

³Sf. Atanasie cel Mare: Că aceste rostiri sunt profetice o demonstrează certitudinea că asemenea evenimente nu s'au petrecut în perioada Ve-chiului Testament; Neeman s'a curățit de lepră, Ilie a înviat un mort, ca și Elisei, dar nici un surd n'a auzit, nici un șchiop n'a săltat, și cu atât mai puțin un orb din naștere a căpătat vedere.

⁴Pe linia interpretărilor duhovnicești, Teodor-ret de Cir și Sf. Chiril de Alexandria opinează că aici, în acest stih, e vorba de oamenii cu sufletul întraripat și posesori ai unei gândiri dumnezeiești.

ea și nu se vor rătăci.⁵

⁹ Leu nu va fi acolo, nici fiară cumplită pe ea nu va urca, și nici pe-acolo că se va găsi; dar cei măntuiți și cei adunați prin Domnul vor umbla pe ea și se vor întoarce

¹⁰ și cu veselie veni-vor în Sion și desfătare veșnică pe creștetele lor,⁶ că pe capetele lor fi-va laudă și bucurie, și veselia se va întări și suspinul au fugit.

36

Senaherib năvălește în Iudeea. Rabšache amenință.¹

¹ Și a fost că în cel de al paisprezecelea an al domniei lui Iezechia s'a ridicat Senaherib, regele Asirienilor, împotriva puternicelor cetăți ale Iudeii și le-a luat.

² Iar regele Asirienilor l-a trimis pe Rabšache cu oaste multă din Lachîș la Ierusalim spre regele Iezechia; și acesta și-a pus tabăra lângă scoul lacului de sus, pe drumul către țarina nălbitorului.

³ Și i-au ieșit înainte Eliachim, fiul lui Hilchia, căpetenia casei regale, Șebna grămăticul și Ioah cronicarul, fiul lui Asaf.

⁵Sf. Chiril crede că e vorba de păgâni, oamenii „risipiti” de Satana. Teodoret, pe de altă parte, se gândește la Sfinții Apostoli, cei „risipiti” de Domnul la propovăduire, regăsiți apoi în Împăratia Noului Ierusalim.

⁶desfătare: nu în stomac, nu în privire, nu în inimă, ci pe creștet (literal: „desfătarea capeteelor”); de ce nu ne-am gândi la nimburile sfintilor?

¹Capitolele 36-39 reprezintă o inserție, aproape cuvânt cu cuvânt, a textului din 4 Rg 18, 17-20, 19, făcută cu scopul probabil de a reduce în mintea cititorului rolul lui Isaia în contextul unor dramatice evenimente istorice.

⁴ Și le-a zis Rabšache: „Spuneți-i lui Iezechia: Acestea zice regele cel mare, regele Asirienilor: Pe ce te bizui tu?

⁵ Crezi cumva că un război se duce cu sfatul sau cu vorbele buzelor? Așadar, pe ce te bizui tu de nu ascultă de mine?

⁶ Iată, ți-ai pus nădejdea în Egipt, în acest toiac de trestie frântă care, de se va rezema cineva în el, îi va intra prin mâna și i-o va găuri; aşa e Faraon, regele Egiptului, și cei ce se încred în el.

⁷ Iar dacă ziceți: – Noi ne încredem în Domnul, Dumnezeul nostru!, oare nu El e Acela căruia Iezechia I-a oprit încchinarea pe locurile Lui cele înalte și jertfele de pe altarele Lui, zicând către Iuda și Ierusalim: Numai în fața acestui jertfelnic vă veți închina!?

⁸ Acum, faceți legământ cu domnul meu, regele Asirienilor, și vă voi da două mii de cai, dacă voi veți fi în stare să urcați pe ei tot atâtia călăreți.

⁹ Și cum veți putea voi să faceți față chiar unui singur satrap²? Cei ce-și pun nădejdea în Egipteni pentru cai și călăreți sunt servii noștri.

¹⁰ Și acum: Credeți că fără Domnul ne-am ridicat noi împotriva acestei țări să ne luptăm cu ea? Domnul este Cel ce mi-a zis: – Mergi împotriva acestei țări și nimicește-o!“

¹¹ Atunci Eliachim și Șebna și Ioah i-au zis: „Vorbește-le servilor tăi în limba siriană³, căci noi o înțelegem, și nu ne

²„satrap”: guvernator al unei provincii în imperiul asirian. LXX: topárhes.

³ „... limba siriană” (mai exact: „siriacă”): dialect al limbii aramaice, folosit îndeosebi de cărțuri. La rândul ei, aramaica, originară din Mesopotamia și răspândită în întregul Orient creștin, devenise a doua limbă oficială a diplomației orientale. În vremea lui Iezechia, aramaica era cunoscută numai de către marii dregători ai re-

vorbi în limba ebraică; o faci oare ca să vorbești pentru auzul oamenilor de pe zid?".

12 Iar Rabşache le-a zis: „Credeți cumva că la stăpânul vostru sau la voi m'a trimis stăpânul meu să spun aceste cuvinte? nu m'a trimis oare la oamenii care stau pe zid, pentru ca ei împreună cu voi să-și mănânce scârna și să-și bea udul?”

13 Și a stat Rabşache în picioare și a strigat cu glas mare în limba ebraică, zicând: „Așultați cuvintele regelui celui mare, regele Asirienilor:

14 Acestea zice regele: Să nu vă amăgească Iezechia cu vorbe; el nu va fi în stare să vă scape.

15 Și să nu vă spună Iezechia că Dumnezeu vă va scăpa și că această cetate nu se va da nicicum în mâna regelui Asirienilor.

16 Nu vă plecați urechea la Iezechia! Acestea zice regele Asirienilor: Dacă vreți să fiți fericiți, veniți la mine; și voi veți mânca fiecare din via sa și din smochinii săi și veți bea apă din propriile voastre fântâni

17 până când vin eu și vă voi strămuta într'o țară care-i asemenea țării voastre, o țară de grâu și de vin, de pâine și de vii.

18 Să nu vă amăgească Iezechia, zicând: Dumnezeu vă va scăpa!... A putut oare vreunul din dumnezeii neamurilor să-și scape țara din mâna regelui Asirienilor?

19 Unde e dumnezeul Hamatului sau al Arpadului? unde e dumnezeul Sevar-

gatului. Mai târziu însă, după ce ebraica clasică a început să se numere printre limbile moarte, ea va deveni și limba poporului; în ea vor vorbi Domnul Iisus și apostolii Săi

faimului? fost-au ei în stare să scape Samaria din mâna mea?

20 Care din dumnezeii tuturor acestor neamuri și-a scăpat țara din mâna mea? Cum oare va scăpa Dumnezeu Ierusalimul din mâna mea?”.

21 Iar ei au tăcut și nimeni nu i-a răspuns nici măcar o vorbă, fiindcă regele poruncise ca nimeni să nu răspundă.

22 Iar Eliachim, fiul lui Hilchia, căpetenia casei regale, și Șebna, grămăticul oastei, și Ioah, cronicarul, fiul lui Asaf, au venit la Iezechia, avându-și hainele sfâșiate, și i-au spus cuvintele lui Rabşache.

37

Rugăciunea lui Iezechia. Izbăvirea Ierusalimului.

1 Și a fost că atunci când regele Iezechia a auzit acestea, și-a sfâșiat hainele, s'a îmbrăcat în sac și s'a suit în casa Domnului.

2 Și i-a trimis pe Eliachim, căpetenia casei regale, și pe Șebna grămăticul și pe cei mai bătrâni dintre preoți, îmbrăcați în sac, la Isaia, fiul lui Amos, profetul, și i-au zis:

3 „Acestea zice Iezechia: – Ziua de azi este o zi de necaz, de certare, de mustrare și de mânie; că dureri au venit asupra femeii ce stă să nasă și nu poate naște.¹

4 Poate că Domnul Dumnezeul tău va auzi cuvintele lui Rabşache, pe care regele Asirienilor l-a trimis ca să-L ocărască pe Dumnezeu Cel viu, și anume să ocărască chiar cu cuvintele pe care

¹ „femeia ce stă să nasă...”: metaforă biblică pentru o stare de agonie prelungită, în care nu mai există nici o speranță.

Domnul Dumnezeul tău le-a auzit; aşadar, roagă-te Domnului Dumnezeului tău pentru aceştia care au mai rămas².

5 Aşa că servii lui Iezechia au venit la Isaia.

6 Iar Isaia le-a zis: „Aşa să-i spuneti domnului vostru: Acestea zice Domnul³: Să nu te temi de cuvintele pe care le-ai auzit, cu care M'au ocărât solii regelui Asirienilor.

7 Iată, Eu voi trimite asupră-i suflare de vânt puternic⁴ şi el va auzi o veste şi se va întoarce în țara sa şi acolo, în propria lui țară, de sabie va cădea!”

8 Aşa că Rabşache s'a întors şi l-a aflat pe rege împresurând Libna⁵; că auzise că el plecase din Lachiş.

9 Fiindcă regele Asirienilor a auzit că Tirhaca, regele Etiopianilor, s'a ridicat să-l izbească; şi, auzind aceasta, s'a întors şi a trimis soli la Iezechia, zicând:

10 „Aşa îi veti grăi lui Iezechia, regelui Iudeii: – Să nu te amăgească Dumnezeul tău, în Care te încrezi, spunând: Ierusalimul nu va fi dat în mâna regei Asirienilor!...”

11 Oare tu n'ai auzit de cele ce-au făcut regii Asirienilor, cum au nimicit ei

² „cei care au rămas”: cei ce se aflau în Ierusalim după căderea acestuia în 587; cei ce nu se refugiaseră în Egipt, ci preferaseră să rămână în propria lor cetate. Teologic vorbind, e de reţinut faptul că Ierusalimul începuse să fie socotit drept „rămaşiţă lui Israel”. (O menţiune despre cineva „rămas” o avem şi în 7, 3).

³ În toată istorisirea din capitolele 36-39, rolul lui Isaia este acela de purtător al cuvântului lui Dumnezeu.

⁴ Aici, sensul special al lui pneuma: rafală de vânt.

⁵ Libna: cetate în Iudeea, aproape de hotarul Filistenilor (alta decât locul de popas al Israelitilor în pustie, menzionat în Nm 33, 20-21).

întreg pământul? Iar tu crezi c'ai să scapi?

12 Oare dumnezeii neamurilor pe care părinţii mei le-au nimicit fost-au în stare să scape Gozanul şi Haranul şi Reşeful, care se află în țara lui Temat?

13 Unde sunt regii Hamatului? unde e regele Arpadului? şi unde-i regele ceteţii Sevarfaim, al Anaguganei?...”.

14 Iar Iezechia a luat cartea de la soli şi a citit-o şi s'a suit în casa Domnului şi înaintea Domnului a deschis-o.

15 Şi Iezechia I s'a rugat Domnului, zicând:

16 „Doamne Atotăitorule, Dumnezeul lui Israel, Tu, Cel ce şezi pe heruvimi, doar Tu eşti Dumnezeu a toată împăraţia lumii: Tu eşti Cel ce ai făcut cerul şi pământul.

17 Pleacă-Ți, Doamne, auzul şi ia aminte; deschide-Ți, Doamne, ochii; cauă, Doamne, şi vezi şi auzi cuvintele lui Senaherib pe care le-a trimis ca să-L ocârască pe Dumnezeu-Cel-Viu.

18 Că într'adevăr, Doamne, regii Asirienilor au pustiit toate neamurile⁶ şi țările lor;

19 şi pe idolii lor i-au aruncat în foc; pentru că aceia nu erau dumnezei, ci lucru de mâini omeneşti, din lemn şi din piatră; şi i-au nimicit.

20 Dar acum, Doamne, Dumnezeul nostru, scapă-ne din mâinile lor, pentru că fiece împăraţie de pe pământ să aibă cunoştinţă că Tu singur eşti Dumnezeu!”

21 Iar Isaia, fiul lui Amos, a trimis la Iezechia şi i-a zis: „Aşa grăieşte Domnul,

⁶ Textual: „toată lumea” (oikouméne), lumea ca totalitate a neamurilor şi populaţiilor.

Dumnezeul lui Israel: Am auzit rugăciunea cu care Mi te-ai rugat asupra lui Senaherib, regele Asirienilor.

²² Acesta este cuvântul pe care Dumnezeu l-a grăit despre el⁷: Fiica fecioară a Sionului te-a disprețuit și te-a batjocorit; fiica Ierusalimului și-a râs de tine dând din cap.⁸

²³ Pe Cine-ai ocărât tu și L-ai întărât? Împotriva Cui ți-ai înălțat tu glasul și ți-ai ridicat tu ochii spre înălțimi?: Împotriva Sfântului lui Israel!

²⁴ Că prin soli L-ai ocărât pe Domnul, fiindcă zis: Cu multimea carelor de luptă m'am ridicat eu pe înălțimea munților și pe coamele Libanului și i-am tăiat vârfurile cedrilor și mândrețea chiparoșilor; și am intrat în înălțimea codrilor

²⁵ și am făcut un pod și am secat apele, fiece ochi de apă...

²⁶ N'ai auzit tu oare de aceste lucruri pe care din vechime le-am făcut? Din vremuri de demult am rânduit, dar doar acum Mi-am arătat Eu planul ca tu să pustiești popoarele'n puternicia lor. Celor ce locuiau în cetăți întărite

²⁷ le-am slăbit mâinile, iar ei s'au veștejtit; ca iarba uscată pe acoperișuri au devenit, cum e troscotul s'au făcut.

²⁸ Dar acum îți cunosc odihna și ieșirea și intrarea.

²⁹ Si mânia cu care te-ai mâniat și acreala au ajuns la Mine; de aceea în nasul

⁷Urmează un poem de mare frumusețe, în care se recunoaște stilul literar al lui Isaia.

⁸„Sionul” și „Ierusalimul” sunt una și aceeași cetate; locuitorii ei nu numai că nu s'au înfricoșat, dar au cutezat să-și râdă de temutul rege. „Fiica fecioară”: precizare asupra căreia, făcând un arc peste timp, Fericitul Ieronim va dezvolta un comentariu teologic, legând-o de Sfânta Fecioară Maria.

tău voi pune căpăstru și zăbală'n buzele tale și te voi întoarce pe calea pe care ai venit...

³⁰ Si acesta va fi un semn pentru tine: În anul acesta mânâncă ce-ai semănat; în anul al doilea, ce a rămas; iar în anul al treilea semănați și secerăți și sădiți vii și mâncați-le poama.

³¹ Iar cei ce au rămas în Iudeea își vor înginge rădăcini în jos și roadă vor purta ei sus;

³² că din Ierusalim va fi o rămășiță și din muntele Sion cei mântuiți; râvna Domnului Atotțitorului va face acestea.

³³ De aceea, aşa zice Domnul despre regele Asirienilor: Nu va intra el în cetatea aceasta, nici că săgeată va repezi întrînsa, nici pavăză va aduce împotrivă-i și nici cu sănț o va împresura;

³⁴ ci pe drumul pe care a venit pe acela se va întoarce și în cetatea aceasta el nu va intra; acestea zice Domnul.

³⁵ Eu voi ocroti cetatea aceasta pentru ca de dragul Meu s'o mântuiesc și de dragul lui David, robul Meu⁹.

³⁶ Si a venit îngerul Domnului și a ucis din tabăra Asirienilor o sută optzeci și cinci de mii; când s'au sculat dimineața, au găsit toate aceste trupuri moarte.

³⁷ Iar Senaherib, regele Asirienilor, s'a întors și a plecat și a locuit în Ninive.

³⁸ Si'n timp ce el se încchina în templul lui Nisroc, dumnezeul său, Adramelec

⁹Teodoreț al Cirului: Dumnezeu mântuiește Ierusalimul nu de dragul locuitorilor lui, atât de nestatornici în fidelitatea lor față de Domnul, și nici de dragul lui Iezuchia, a căruia inimă, totuși, a fost atinsă de trufie, ci de dragul propriului Său nume de proniator, ca și de acela al lui David, înțemeietorul cetății.

și Shareter, fiul său, l-a ucis cu sabia și au fugit în Armenia; iar în locul lui a domnit fiul său Asarhadon.

38

Regele se îmbolnăvește și se vindecă. Rugăciunea lui Iezechia.

1 Si a fost în vremea aceea că Iezechia s'a îmbolnăvit de moarte. Iar profetul Isaia, fiul lui Amos, a venit la el și i-a zis: „Așa zice Domnul: Pune-ți casa'n rânduială, că vei muri și nu vei trăi”.

2 Iar Iezechia s'a întors cu fața la perete și I s'a rugat Domnului, zicând:

3 „Adu-Ți aminte, Doamne, cum am umblat eu în fața Ta întru adevăr – cu inimă adevărată – și cum am făcut eu cele bineplăcute în ochii Tăi”. Și a plâns Iezechia cu plângere mare.

4 Si a fost cuvântul Domnului către Isaia, zicând:

5 „Du-te și spune-i lui Iezechia: Acestea zice Domnul, Dumnezeul lui David, tatăl tău: Rugăciunea tău am auzit-o, lacrimile tăi le-am văzut, și iată că i voi adăuga duratei tale cincisprezece ani.

6 Iar pe tine te voi izbăvi din mâna regelui Asirienilor și de dragul acestei cetăți te voi ocruti.

7 Si acesta îți va fi și semn de la Domnul, anume că Dumnezeu va face acest lucru:

8 Iată, eu voi întoarce umbra treptelor pe care soarele s'a coborât cu zece trepte în casa tatălui tău¹ – cu zece trepte voi întoarce soarele...”. Așa

că soarele a mers înapoi cu cele zece trepte pe care coborâse umbra.²

9 Rugăciunea lui Iezechia, regele Iudeii, când a fost el bolnav și s'a ridicat din boala:³

10 Zis-am: în amiază⁴ zilelor mele voi merge la porțile morții⁵; anii mei rămași îi voi lăsa în urmă.

11 Zis-am: Nu voi mai vedea mântuirea lui Dumnezeu în pământul celor vii; nu voi mai vedea mântuirea lui Israel pe pământ, nici om n'am să mai văd cu cei ce locuiesc⁶.

12 De neamul meu de sânge m'am desprins, iar restul vieții mele mi l-am lăsat în urmă; plecat-a și s'a dus ca unul care-și desface cortul după ce l-a întins; suflarea mi s'a făcut ca pânza țesătoarei când cea care o țese se-apropie s'o taie.

13 Unui leu în ziua aceea i-am fost dat până dimineață: aşa mi-a zdrobit el oasele toate, că dat i-am fost de dimineață până'n noapte...

14 Ca un lăstun, de-acuma, aşa voi glăsui, și ca o porumbiță, aşa voi gânguri⁷;

²E vorba de un cadran solar; în mijloc era înfiptă o tijă, a cărei umbră, mișcându-se odată cu soarele, indica ora. După tradiția talmudică, atunci când regele Ahaz (care fusese un rău cărmitor) a murit, Dumnezeu a scurtat ziua cu zece trepte (grade, linii). Așadar, când lui Iezechia i s'a dat înapoi sănătatea, ziua a revenit la durata ei normală (cf. Solomon B. Freehot, apud Manley).

³Această rugăciune, proprie cărții lui Isaia (în sensul că nu se află și în textul paralel din 4 Rg) are structura și cadențele unui psalm, părând destinată cultului.

⁴Literal: „în înălțimea” = în zenitul vieții mele (înainte de a începe coborâsul).

⁵Literal: „la porțile řeolului” (ale Hadesului, ale locașului morților).

⁶Propoziția „cu cei ce locuiesc” nu se află în toate manuscrisele Septuagintei.

⁷„a gânguri”: echivalent pentru meletáo, care

¹În Versiunea Ebraică e menționat și numele tatălui său, Ahaz.

că ochii mi s'au sfârșit cătând la înălțimea cerului spre Domnul, Cel ce m'a mântuit

¹⁵ și durerea sufletului a luat-o de la mine.

¹⁶ Doamne, Tie și s'a spus despre aceasta, iar Tu mi-ai înviorat suflarea; alinat sunt eu și viu.

¹⁷ Iată, amarul meu pace mi s'a făcut;⁸ că Tu ești Cel ce mi-ai pus sufletul deoparte pentru ca el să nu piară; păcatele Tu mi le-ai luat și năpoia mea le-ai azvârlit.

¹⁸ Că nu cei din morminte Te vor lăuda, nici cei morți Te vor binecuvânta și nici cei din iad în mila Ta vor nădădui;

¹⁹ cei vii sunt cei ce Te vor binecuvânta, aşa cum și eu o fac; pentru că prunci voi face eu, începând de astăzi, care să vestească dreptatea Ta⁹,

²⁰ Doamne al mântuirii mele! și nu voi înceta să Te binecuvîntez cu psaltria¹⁰ în toate zilele vieții mele înaintea casei lui Dumnezeu.

²¹ Și a zis Isaia către Iezechia: „Ia o legătură de smochine, pisează-le, oblojește-te cu aluatul acesta și te vei face bine”.

²² Iar Iezechia a zis: „Acesta îi va fi lui Iezechia semn că mă voi sui în casa lui Dumnezeu”¹¹.

înseamnă, printre altele, „a declama”, „a recita” (un poem, o rugăciune, un cântec).

⁸ Stihul acesta, absent în numeroase redacțări, este preluat din Codex Sinaiticus.

⁹ Cel ce-I mulțumește Domnului pentru o binefacere va naște ucenici care să-l imite în împrejurări asemănătoare.

¹⁰ „psaltria”: instrument muzical asemănător cu harpa.

¹¹ Unele versiuni moderne aşază aceste ultime două versete între versetele 8 și 9.

39

Iezechia primește solii Babilonului și le arată vistieriile sale, fapt care-i aduce pedepsirea.

¹ În vremea aceea, Merodac-Baladan, fiul lui Baladan, regele Babiloniei, auzind că Iezechia fusese bolnav pe moarte și că s'a făcut sănătos, i-a trimis scrisori și soli și daruri.¹

² Iar Iezechia s'a bucurat cu mare bucurie de venirea lor și le-a arătat casa în care își avea mirodeniile și argintul și aurul și smirna și aromatele și uleiurile scumpe, precum și toate cămările vistierilor lui și toate cîte avea el în vistieriile lui; nimic n'a fost în casa lui sau în ceea ce se afla în stăpânirea sa pe care el, Iezechia, să nu-l fi arătat.²

³ Iar profetul Isaia a venit la regele Iezechia și i-a zis: „Ce spun oamenii aceștia? și de unde au venit ei la tine?”. Iar Iezechia a zis: „Dintr-o țară de foarte departe au venit la mine: tocmai din Babilon”.

⁴ Și a zis Isaia: „Ce-au văzut ei în casa ta?”. Iar Iezechia a zis: „În casa mea au văzut totul; nimic nu este'n casa mea pe care ei să nu-l fi văzut, chiar și cele ce sunt în vistieriile mele”.

⁵ Și i-a zis Isaia: „Ascultă cuvântul Domnului Atotțitorului:

¹ Eusebiu de Cezareea notează că regele Merodac-Baladan, impresionat de lucrurile minunate petrecute în regatul și viața lui Iezechia, intenționa să încheie o alianță cu un suveran asistat de un Dumnezeu atât de puternic.

² Iezechia își arată bogăția nu, neapărat, din măndrie, ci spre a demonstra solilor că, în cazul unei alianțe, el nu e un rege sărac, care să nu-și poată întreține armata. El însă nu-și dă seama de unul din adevărurile crude ale istoriei: aliatul de azi poate fi inamicul de mâine.

6 Iată, vin zilele – zice Domnul – când ei vor lua totul din casa ta; și tot ceea ce părinții tăi au adunat până astăzi va lua drumul Babilonului; nimic nu vor lăsa. Și a zis Domnul

7 că ei vor lua și din fiii tăi cărora le vei da naștere și-i vor face eunuci în casa regelui Babilonienilor”³.

8 Iar Iezechia a zis către Isaia: „Bun e cuvântul Domnului, pe care El l-a grăit⁴; fie pace și dreptate în zilele mele!”

40

Profeție asupra Înaintemergătorului.

1 Alinați-vă, alinați-vă, poporul Meu! zice Domnul.¹

2 Voi, preoți, grăiți către inima Ierusalimului; alinați-l, că umilința lui să'mplinit, păcatele i s'au dezlegat, că din mâna Domnului a primit de două ori mai mult decât prețul păcatelor lui.²

3 Glasul celui ce strigă în pustie: Gătiți calea Domnului, drepte faceți cărările

³Prin „fii” se înțelege „urmași”. Profeția lui Isaia să plinit în vremea lui Nabucodonosor, care a cucerit Ierusalimul, l-a supus pe regele Ioachim și l-a deportat pe Iehonia, urmășul său, împreună cu toată curtea lui, confiscând și toate averile regale (4 Rg 24).

⁴Iată un răspuns neașteptat, care însă vrea să arate că regele, deși avertizat asupra unor dezastre viitoare, nu pune la îndoială cuvântul lui Dumnezeu. Cu aceasta se încheie prima parte a cărții lui Isaia.

¹Dubla adresare arată că chemarea se face sub semnul urgenței; plinirea profeției e nu numai posibilă, ci și iminentă.

²Mila lui Dumnezeu e incomparabil mai bogată decât suma păcatelor.

Dumnezeului nostru!³

4 Piece vale se va umple și piece munte și deal se va micșora; cele strâmbă se vor face drepte și căile colțuroase vor fi netede.⁴

5 Și slava Domnului se va arăta și orice trup va vedea mântuirea lui Dumnezeu, căci Domnul a spus-o.

6 Glasul Celui ce zice: „Strigă⁵!”, iar eu am zis: „Ce voi striga?”. „Tot ce e trup e iarba și toată slava omului e ca floarea ierbii;

7 iarba s'a uscat, floarea s'a scuturat,

8 dar cuvântul Dumnezeului nostru rămâne în veac”.

9 Tu, cel ce-i binevestești Sionului,⁶ suie-te pe muntele înalt; glasul tău îmălită cu tărie, tu cel ce-i binevestești Ierusalimului!;

³Toți Evangheliștii îl vor identifica pe Ioan Botezătorul, ca Înaintemergător al Domnului, ca fiind „Glasul celui ce strigă în pustie”.

⁴Sf. Ioan Hrisostom crede că împlinirea profeției din acest verset a cunoscut două momente: întoarcerea fiilor lui Israel din rochia babilonică; intruparea Fiului lui Dumnezeu, care înlănuște drumul celor ce călătoresc spre virtute, un drum care mai înainte ar fi fost imposibil de străbătut. (De notat: Cuvântul „căile” nu se află în T. M. și nici în toate variantele LXX; el se află însă, în principal, în Codex Alexandrinus și este preluat ca atare de Evangelistul Luca – 3, 5.

⁵Sf. Vasile cel Mare comentează: În Sfânta Scriptură, „glasul lui Dumnezeu” nu denotă fenomenul fizic al vibrației aerului între vocea care emite și timpanul care receptează, ci are o conotație cu totul specială, teologică, duhovnicească. În Cartea Ieșirii 20, 18 ni se spune chiar că poporul „vedea sunetul”. Nouă, oamenilor, ni se întâmplă să ne amintim voci sau sunete pe care le-am percepuit prin somn, în vis, nu ca fenomen fizic, ci ca o impresie pe inimă, pe simțurile lăuntrice; aşa trebuie înțeles glasul lui Dumnezeu în experiența profețiilor.

⁶Versetele 9-11: profeție mesianică. Teodoret al Cirului și Sf. Chiril al Alexandriei o raportează la predica Sfinților Apostoli.

¹⁰ înălțați-vă! nu vă temeți, spuneți cetăților lui Iuda: „Iată-L pe Dumnezeul vostru!” Iată-L pe Domnul! Domnul vine cu tărie, brațul Său e plin de putere; iată, răsplata Lui și-o are cu El și lucrul Său îi stă înainte.

¹¹ Ca un păstor își va paște turma și cu brațul Său își va aduna mieii, iar pe cele îngreunate le va liniști.

¹² Cine a măsurat apele cu mâna⁷ și cerul cu palma și întreg pământul cu pumnul? Cine a cântărit munții pe cântare și pădurile într'o cumpănă?

¹³ Cine a cunoscut gândul Domnului? și cine I-a fost sfetnicul care să-L învețe?

¹⁴ sau cu cine S'a sfătuit și L-a învățat? sau cine L-a învățat pe El judecata, sau cine I-a arătat calea înțelegerii? sau cine I-a dat lui primul ca să poată fi plătit în schimb⁸?,

¹⁵ de vreme ce neamurile toate atârnă cât o picătură dintr'o găleată și cât o'inclinare de cumpănă și doar cât un scuipat vor atârna?

¹⁶ Libanul, el, nu e de-ajuns spre ardere, nici vitele, cu toatele, spre ardere-de-tot;

¹⁷ și neamurile toate ca o nimica sunt, ca un nimic atârnă.

¹⁸ Cu cine L-ați asemuit voi pe Domnul?⁹ și cu ce asemănare L-ați asemuit?

⁷Versetele 12-17: Tablou magnific al măreției lui Dumnezeu.

⁸Aceste ultime două stihuri lipsesc din Textul Masoretic. Septuaginta le are în Codicii Sinaiticus și Alexandrinus, precum și în Efraemi re-scriptor; ele vor fi citate ca atare de către Pavel în Rm 11, 35.

⁹Versetele 18-20: Fragment sarcastic la adresa idolilor și a celor ce-i făuresc.

¹⁹ Tânplarul oare n'a făcut un chip? sau argintarul, după ce-a topit aurul, nu l-a poleit și l-a făcut asemănare?

²⁰ Căci Tânplarul alege lemn care nu putrezește și cu înțelepciune va chibzui cum își va alcătui chipul astfel ca el să nu se zdruncine.

²¹ Oare nu veți cunoaște?¹⁰ oare nu veți auzi? oare nu v'a spus de la'nceput? N'ați cunoscut voi temeliile pământului?

²² El este Cel ce-i ține pământului rotundul; acei ce-l locuiesc sunt ca niște lăcuste; El este Cel care a alcătuit cerul ca pe o cămară și ca pe un cort l-a'ntins să fie locuință;

²³ Cel ce a pus principi să fie domni peste nimic și ca pe o nimica a făcut pământul.

²⁴ Căci ei nu vor sădi și nici vor semăna și nici că rădăcina lor se va prinde în pământ; El a suflat asupră-le, iar ei s'au veștejtit și viforul îi va duce ca pe niște uscături.

²⁵ Acum, dar, cu cine M'ați asemănăt pentru ca Eu să fiu înălțat? a zis Cel-Sfânt.

²⁶ Cătați în sus cu ochii voștri și veДЕti: Cine-a făcut ca toate acestea să se vadă?: El, Cel ce e cauza proprietiei Sale frumuseți; El pe toate le cheamă pe nume prin slava Sa cea mare și prin tăria puterii Sale: Tie nimic nu ți-a rămas ascuns.

²⁷ Oare vei zice tu, Iacobe, ceea ce ai spus tu, Israele: „Ascunsă mi-i calea de Dumnezeu; Dumnezeu mi-a luat dreptatea și S'a îndepărtat!”?

¹⁰Versetele 21-30: Din nou despre măreția lui Dumnezeu (uneori în comparație cu nimicnicia celor de jos).

²⁸ Și acum, oare n'ai cunoscut? oare n'ai auzit?! Dumnezeu Cel-Veșnic, Dumnezeu, Cel ce a rânduit marginile pământului, El nu va flămânzi și nici va osteni și nimenei niciodată nu-I izvoardește¹¹ gândul.

²⁹ El dă întărire celor flămânzi și întristare celor ce nu sufăr.

³⁰ Căci pruncii vor flămânzi și tinerii vor osteni și cei aleși vor fi lipsiți de vlagă;

³¹ dar cei ce-L aşteaptă pe Dumnezeu își vor împrospăta puterea; ca vulturii se vor întraripa, vor alerga și nu vor osteni, vor merge și nu vor flămânzi.

41

Cineva vine în numele Domnului. Israel și Cel ce l-a ales. Căderea idolilor.

¹ Înnoiți-vă¹ pentru Mine, voi, insulelor², că principii puterea și-o vor primeni; apropie-se și împreună să grăiască!, atunci judecată³ vor rosti.

¹¹Dacă Dumnezeu e „cauza propriei Sale frumuseții” (v. 26), El este și cauza propriei Sale rațiuni, în sensul că nimenei altul nu I se poate substitui sau nu-I poate deveni cauză. Textual: „nu există o descoperire a facultății Sale de a rationa” (**frónesisis**). „Descoperire” („izvodire”) este echivalentul grecescului **exéureses** (folosit numai aici în V. T.), care înseamnă „invenție” (și numai în acest sens „descoperire”).

¹legkainízo = „a face din nou”, „a (se) prenoin”; a (se) primeni, a (se) împrospăta (și cu un sens derivat: „a consacra”, „a sfînti” – ca în Dt 20, 5). Poate fi formulat și: „Trezîti-vă la o viață nouă!”. T. M.: „Tăceți în fața Mea!”

²„Insulele” pot fi atât unitățile geografice din estul Mediteranei, cât și (potrivit textului din Fc 10, 5 și 32) neamurile pământului care s-au desprins dintr'un trunchi comun.

³Termenul „judecată” (mai ales cel ebraic) poate însemna și restaurarea normalității, rea-

2 Cine din Răsărituri a stârnit dreptate și la picioarele Lui a chemat-o așa ca ea să poată umbla?⁴ cine-o va pune'n față neamurilor și regi va însăpăimânta și săbiile lor le va da de pământ și arcurile lor le va azvârli ca pe niște vreascuri?

³ Și El le va urmări; în pace vor trece căile picioarelor Lui.

⁴ Pe toate acestea, cine le-a lucrat și le-a făcut? El a chemat-o, Cel ce dintru'nceputul neamurilor o cheamă: Eu, Dumnezeu, Cel-Dintâi și celor viitoare: EU SUNT⁵.

⁵ Văzut-au neamurile și s'au temut, marginile pământului s'au tulburat și s'au apropiat și împreună au venit,

⁶ fiecare judecând să-și ajute vecinul și fratele. Și cineva va zice:

⁷ Meșterul s'a întărit, ca și fierarul ce bate cu ciocanul și care va spune cândva: „E lucru bine încheiat; l-au strâns

---

șezarea unei rânduieri răsturnate (cum este înatoarea din robie).

⁴Sf. Ioan Hrisostom notează că, încă din vremea lui, o seamă de exegeri l-au văzut aici pe Cirrus (pomenit pe nume în 44, 28 și 45, 1), regele Medo-Persiilor care, cucerind Babilonul în octombrie 539 i. H., un an mai târziu a emis edictul prin care Evreii erau liberi să se întoarcă acasă, după o captivitate de 60 de ani; ideea e preluată cu entuziasm de către protestanți și nu le displace catolicilor din zilele noastre. Sf. Chiril al Alexandriei însă și de părere că profetia îl anunță pe Iisus Hristos, Cel ce a instaurat împăriția dreptății, El Însuși fiind dreptate (cf. 1 Co 1, 30).

⁵EU SUNT: numele cu care Dumnezeu Se numește pe Sine, definindu-Se (vezi Iș 3, 14). Sf. Grigorie de Nazianz: Dacă acceptați ideea că nimic n'a existat înainte de Dumnezeu și că El nu are o cauză anterioară, atunci îi acordați numirea de Nenăscut și Necauzat; iar dacă sunteți de acord că fința Sa nu are sfârșit, atunci L-ată nu-mi Nemuritor și Nepieritor; în fond, aceasta e cunoașterea apofatică a lui Dumnezeu: prin ceea ce El nu este.

în cuie, le vor bate bine și ele nu se vor clinti...”.

8 Dar, tu, Israele, tu ești Iacob, servul Meu pe care Eu l-am ales, seminția lui Avraam pe care am iubit-o,

9 pe care de la marginile pământului am luat-o și de pe ale cărei înălțimi te-am chemat și ți-am zis: – Sluga Mea ești tu, pe tine te-am ales și nu te-am părăsit.

10 Nu-ți fie teamă, că Eu cu tine sunt; nu te rătaci, că Eu sunt Dumnezeul tău Cel ce te-am întărit și te-am ajutat și cu dreptatea dreptei Mele te-am întemeiat.

11 Iată, toți vrăjmașii tăi vor fi rușinați și înfruntauți, că vor fi ca și cum n'ar fi și toți potrivnicii tăi vor pieri;

12 îi vei căuta și oameni care să te batjo-corească nu vei afla, că vor fi ca și cum n'ar fi; cei ce se războiau cu tine nu vor fi.

13 Căci Eu sunt Dumnezeul tău, Cel ce dreapta ta o țin, Cel ce-ți spune:

14 Nu te teme, Iacobe, tu, Israele cel mic la număr!; Eu te-am ajutat! zice Dumnezeul tău, El, Cel ce te mânăstește, Sfântul lui Israel.

15 Iată, te-am făcut ca un ferăstrău ce treieră prin roțile carelor de luptă⁶; munți vei treiera, dealuri vei mărunti și le vei face ca țărâna

16 și le vei vântura și vântul le va duce și spulberul le va risipi; iar tu te vei veseli întru sfinții lui Israel.

17 Și se vor bucura săracii și nevoiașii, că dacă vor căta apă și nu va fi și dacă limba li s'a uscat de sete, Eu, Domnul

⁶Roțile carelor de luptă erau prevăzute uneori, în armatele asiatice, cu câte un cerc de fier zimțat, asemenea unui ferăstrău, care să muștează goană din carnea inamicilor.

Dumnezeu, Dumnezeul lui Israel, Eu îi voi auzi și nu-i voi părăsi;

18 ci râuri voi deschide din munți și fântâni în mijlocul câmpilor și pustiul îl voi preface'n bălti de apă și pământul cel însetat în izvoare de ape.

19 În pământ uscat voi sădi cedru și merișor și mirt și chiparos și plop alb,

20 pentru că ei să vadă și să cunoască și să-și dea seama și împreună să'nțeleagă că mâna Domnului le-a făcut pe toate acestea și că Sfântul lui Israel le-a dat la iveală.

21 Judecata voastră⁷ se apropie, zice Domnul Dumnezeu; sfaturile voastre s'au apropiat, zice Împăratul lui Iacob.

22 Apropie-se și să vă spună ceea ce va să fie; sau spuneți-ne pe cele ce-au fost înainte, iar noi cu luare-aminte vom cunoaște pe cele ce-au fost și pe cele ce vor fi;

23 spuneți-ne, vestiți-ne cele ce vor fi la urmă, și vom cunoaște că voi sunteți dumnezei; faceți bine și faceți rău, iar noi ne vom minuna și totodată vom vedea

24 de unde sunteți voi și de unde-s lucrările voastre: alesu-v'au pe voi urâciune din pământ.

25 Dar Eu l-am ridicat pe cel ce vine din Miazănoapte și pe cel ce vine din Soare-Răsare,⁸ ei cu numele Meu vor fi chemați; să vină voievozii și precum lutul olarului și ca olarul ce calcă lutul, aşa veți fi călcăți în picioare.

26 Căci cine le va spune pe cele ce-au fost dintr'u'nceput, ca să le cunoaștem

⁷Textul se referă acum la idoli și la adoratorii lor.

⁸Teodoreț al Cirului: Dacă de la Soare-Răsare vine cel anunțat în versetul 2, din Miazănoapte (borras = „boreal”) vor veni Bisericile răsărite între neamurile pagâne.

și pe cele viitoare și să zicem că sunt adevarate? nu e nimeni care să spună dinainte și nici cineva care să vă audă cuvintele.

²⁷ Eu stăpânire îi voi da Sionului și Ierusalimul îl voi alina pe cale.

²⁸ Că dintre neamuri, iată, nimeni nu este, iar dintre idolii lor nici unul nu este care să spună ceva; și dacă-i voi întreba: „De unde sunteți voi?” nu-mi vor putea răspunde.

²⁹ Căci aceștia sunt „făcătorii” voștri și ei sunt cei ce vă fac să rătăciți în deșert.

42

Întâiul Cânt despre Servul Domnului. Domnul biruitorul. Israel, slugă surdă și oarbă.

¹ Iacob este servul Meu: Eu îl voi sprijini; Israel este alesul Meu: sufletul Meu l-a primit.¹ Duhul Meu L-am pus

¹Versetele 1-7 cuprind întâiul poem închinat „Servului lui Dumnezeu”, viziune mesianică în care Sfinții Părinți ai Bisericii L-au văzut pe Iisus Hristos, în ipostaza Sa umilă (ipostază pe care mesianismul iudaic a refuzat s'o accepte). În mentalitatea și practica aulică din antichitatea orientală, „servul” (robul, sluga) era un titlu de noblețe pe care-l purta, la curtea regală, dregătorul prin care suveranul își făcea cunoscute deciziile judecătorescă. Versiunea Ebraică folosește, constant, unul și același cuvânt: ébed, în timp ce Septuaginta nuantează prin folosirea a două cuvinte: doulos = „rob”, „sclav”, „slugă”, „serv” și país, termen al căruia prim sens este acela de „copil” (în ipostaza masculină: „fiu”) și care numai în al doilea rând înseamnă „rob”, „serv”, „slugă”. Patriarhul Avraam se numește pe sine „robul” lui Dumnezeu (Fc 18, 3), iar Acesta, la rându-l, îl numește „robul Meu” (sau „sluga Mea”). Tot astfel îi va numi pe Isaac, pe Iacob și pe David, ca și, în general, pe fiii lui Israel. În poemul de față, trimiterea la Iisus Hristos este susținută și de dubla încărcătură semantică a cuvântului país: „fiu” și „serv”, nuanțe

peste El,² El va face judecată³ neamurilor.

² Nu va striga, nici glasul ři-l va ridica, nici se va auzi glasul Său în afară.

³ Trestie frântă nu va zdrobi și feștilă fumegândă nu va stinge, ci întru adevară va face judecată.

⁴ Va străluci și nu Se va frânge până ce va pune judecată pe pământ și ntru numele Său vor nădăjdui⁴ neamurile.

⁵ Așa zice Domnul Dumnezeu, Cel ce a făcut cerul și i-a dat așezare, Cel ce a întărit pământul și tot ce e pe el și poporului de pe el îi dă suflare și duh celor ce umblă pe el:

⁶ Eu, Domnul Dumnezeu, Eu Te-am chemat întru dreptate și de mâna Te voi ține și Te voi întări; unui neam Te-am dat spre legământ și neamurilor spre luminare⁵,

pe care vechii traducători români ai Septuagintelui, începând cu cei din 1688, le-au consfințit.

²În una din catehezele sale, Sf. Chiril al Ierusalimului subliniază frecvența cu care Isaia menționează prezența și lucrarea Duhului Sfânt asupra Unului Domnului, ca și asupra poporului Său, citând texte din carte marelui profet: 11, 2; 42, 1; 44, 3; 48, 16; 59, 21; 61, 1. „Duhul Sfânt – conchide el – este unul și nedespărțit, dar lucrările Lui sunt multe și felurite”.

³Ca și în 41, 1, cuvântul „judecată” înseamnă aici restaurarea unei ordini răsturnate. Opera lui Iisus Hristos nu e altceva decât „restaurarea omului” (Stăniloae).

⁴Ebr.: „vor aștepta”.

⁵„unui neam”: cuvântul genos poate însemna „familie”, „trib”, „rasă”, „neam” (de același sânge, cu descendență comună); „spre luminare... neamurilor”: éthnos are înțelesuri asemănătoare, dar în limbajul biblic, folosit la plural, înseamnă „neamuri” altele decât Evreii și, în general, „păgânii”. Așadar: prin legământul dintre Dumnezeu și poporul ales (Fc 15, 18; 17, 2; 17, 4; Iș 2, 24; 19, 5 etc.), iconomia măntuirii lucrează înăuntrul unui singur neam; dar prin Iisus Hristos, „Lumina lumii”, ea se deschide spre universalitate.

7 ca să deschizi ochii orbilor, să-i scoți din legături pe cei legați și din adâncul temniței pe cei ce stau în întuneric.

8 Eu sunt Domnul Dumnezeu: acesta-Mi este numele; slava Mea nu i-o voi trece altuia, nici laudele Mele chipurilor cioplite.

9 Iată, cele dintru'nceput au venit, precum și cele noi pe care Eu le vestesc; mai îainte de a fi fost spuse, ele vi s'au arătat.

10 Cântați-I Domnului cântare nouă, voi, cei ce sunteți stăpânia Lui⁶; din marginile pământului măriți-I numele, voi, cei ce coborâți la mare și navigați pe ea, voi, insule, și cei ce locuți în ele.

11 Veselește-te, pustie, și satele din tine, colibele și cei ce locuiesc în Chedar⁷; veseli-se-vor cei ce locuiesc în stâncă și din coama munților vor striga.

12 Ei îi vor da slavă lui Dumnezeu, laudele Lui în insule le vor vesti.

13 Domnul Dumnezeul puterilor va ieși și războiul îl va sfârâma; râvna o va stârni și cu tărie va striga împotriva vrăjmașilor Săi.

14 Dintotdeauna⁸ am tăcut; oare și de-acum înație voi tăcea și voi răbda? Am îndurat ca o femeie ce naște; acum dintr'o dată voi smulge și voi usca.

15 Munți și dealuri voi pustii, iarba lor o voi usca; râurile le voi face insule și băltile le voi seca.

⁶ „stăpânia” Lui: proprietatea Lui; titlu de noblete pentru oameni.

⁷ Chedar (Kedar): al doilea fiu al lui Ismael (Fc 25, 13); ținuturile deșerturilor arabe unde locuiau, ca triburi nomade, descendenții săi, chedaritii.

⁸ „Dintotdeauna” nu se află în toate manuscrisele grecești.

16 Și voi aduce orbii pe o cale pe care n'o știau și-i voi face să umble pe cărări pe care nu le-au cunoscut; întunericul lor îl voi face lumină și pe cele colțuroase le voi face netede. Acestea-s lucrurile pe care le voi face și pe ei nu-i voi părăsi.

17 Dar ei s'au întors înapoi; rușine vouă, celor ce nădăjduiți în chipuri cioplite, celor ce le ziceți chipurilor turcate: „Voi sunteți dumnezeii noștri!”

18 Auziți, voi, surzilor, iar voi, orbilor, priviți ca să vedeti!

19 Și cine este orb, dacă nu ei, slugile Mele? și cine este surd, dacă nu cei care-i stăpânesc? Cine e orb precum acel ce s'a despărțit?⁹ Da, ei, slugile lui Dumnezeu, ei s'au orbit.

20 Adesea ați văzut și n'ați băgat de seamă; urechile vi s'au deschis și n'ați auzit.

21 Domnul Dumnezeu a vrut ca El să fie drept și lauda să Și-o măreasă.

22 Și am privit, și iată: Poporul era prădat și jefuit, că peste tot se află un laț în cămări ascunse, și tot aşa în case, acolo unde i-au ascuns; pradă au devenit și nimeni nu era care să smulgă prada și nimeni care să zică: „Întoarce ce-ai luat!”

23 Cine'ntre voi este cel ce va primi acestea în auzul său? Ascultați la cele ce'n viitor se vor petrece!

24 Cine l-a dat pe Iacob spre jefuire și pe Israel în mâna celor ce-l pradă? Oare nu Dumnezeu, împotriva Căruia ei au păcătuit și în căile Căruia n'au umblat și de a Căruia lege n'au vrut să asculte?

⁹ Stihul acesta nu se află în toate manuscrisele grecești și nicicum în cele ebraice. E vorba de cel ce s'a separat de obștea din care făcea parte.

25 Așa că El a adus asupră-le iuțimea mâniei Sale; și i-a răzbit războiul și cei ce'mprejur cu foc îi ardeau; dar nici unul din ei n'a știut-o și nici n'au pus-o la inimă.¹⁰

43

Domnul e singurul Dumnezeu, proniatorul și eliberatorul poporului Său. Împotriva Babilonului. Israel nerecunoscător.

1 Si acum, așa zice Domnul Dumnezeu Cel ce te-a făcut pe tine, Iacobe, și te-a plăsmuit pe tine, Israele: – Nu te teme! că Eu te-am măntuit, Eu te-am chemat pe nume, al Meu ești tu.¹

2 De vei trece prin apă, Eu cu tine sunt și râurile nu te vor acoperi; de vei trece prin foc, nu te vei arde, nu te va arde flacăra.

3 Căci Eu sunt Domnul, Dumnezeul tău, Sfântul lui Israel, Cel ce te măntuiește; Egiptul și Etiopia ți le-am făcut răscumpărare, Saba am dat-o în schimb pentru tine.

4 De când ai devenit prețios în ochii Mei, tu te-ai umplu de slavă, iar Eu te-am iubit; oameni voi da pentru tine și

¹⁰Sf. Ciprian al Cartaginei: Vrăjmașul n'ar avea nici o putere asupra noastră dacă ea n'ar fi fost îngăduită – sau chiar poruncită – de Dumnezeu. Adevarul acesta este evident în cele două versete de mai sus. Dar și în Cartea lui Daniel ni se spune că Dumnezeu este Cel ce „l-a dat” pe Ioiachim, regele Iudeii, în mâna lui Nabucodonosor (Dn 1, 2). De aceea e bine ca, în lupta noastră duhovnicească, să ne gândim mai întâi la Dumnezeu.

¹Pregătindu-i o nouă și aspră muștrare (cea de la sfârșitul acestui capitol), Dumnezeu își alină și încurajează poporul, ca s'o suporte mai ușor.

principi în schimbul vieții tale².

5 Nu te teme! că Eu cu tine sunt; de la Soare-Răsare îți voi aduce urmășii, și de la Apus te voi aduna.

6 Miazănoaptei îi voi zice: „Adu!” și Miazăzilei: „Nu opri!³; adu-i pe fiii Mei din țara de departe și pe ficele Mele de la marginile pământului,

7 pe toți cățîi sunt chemați cu numele Meu; fiindcă Eu pentru slava Mea l-am pregătit și l-am plăsmuit și l-am făcut”.

8 Am scos un popor orb; fiindcă ochii lor sunt ca și orbi, iar cei ce au urechi sunt surzi.

9 Toate neamurile s'au adunat laolaltă iar din ele principii se vor aduna.⁴ Cine va vesti acestea? sau cine vă va spune vouă cele ce sunt dintru'nceput? Aducă-și mărturiile lor și să se îndrepătățească și să audă și să spună adevărul.

10 Fiți-Mi voi mărturii și Eu tot așa sunt martor – zice Domnul Dumnezeu – și Servul Meu pe Care L-am ales pentru ca voi să știți și să credeți și să înțelegeți că EU SUNT: Înainte de Mine n'a fost alt dumnezeu și nici după Mine va mai fi vreunul.

11 Eu sunt Dumnezeu și în afară de Mine nu este măntuitor.

12 Eu am vestit și Eu am măntuit; Eu am muștrat și'ntre voi nu s'a aflat dumnezeu străin; voi îmi sunteți Mie mărturii, iar Eu sunt martor – zice Domnul Dumnezeu –

²Literal: „capului tău”.

³E vorba, desigur, de fiii lui Israel răspândiți, ca robi, în toate punctele cardinale.

⁴Teodorel al Cirului notează dimensiunea profetică a textului: de vreme ce fiii lui Israel și-au denaturat calitatea de popor ales, neamurile (păgâne) vor veni, împreună cu principii lor, și vor alcătui Biserica intemeiată de „Servul” Său.

¹³ Încă de la început; și nu-i nimeni care să poată scoate din mâinile Mele; Eu voi face, și cine va întoarce'ndărăt ceea ce Eu am făcut?

¹⁴ Așa zice Domnul Dumnezeu, Cel ce vă măntuiește, Sfântul lui Israel: – De dragul vostru voi trimite în Babilon și-i voi ridica pe toți fugarii, iar Caldeii vor fi legați în corăbii.

¹⁵ Eu sunt Domnul Dumnezeu, Sfântul vostru, Cel ce l-am dat la iveală pe Israel, regele vostru.

¹⁶ Așa zice Domnul, Cel ce taie o cale prin mare și cărare prin apă puternică,

¹⁷ Cel ce a adus care de luptă și călărimă și multime de oaste; dar ei s'au culcat și nu se vor scula: ca o feștilă stinsă, aşa s'au stins.

¹⁸ Să nu vă aduceți aminte de ce-a fost odată și să nu luați în seamă ce-a fost demult!

¹⁹ Iată, Eu voi face lucruri noi care acum vor răsări și pe care voi le veți cunoaște; o cale voi face prin pustie și râuri în pământ uscat.

²⁰ Fiarele câmpului Mă vor binecuvânta, bufnițele și puii de struț, că apă am dat în pustie și râuri în pământ uscat ca să-Mi adăp poporul cel ales,

²¹ poporul Meu pe care l-am păstrat spre a povesti laudele Mele.

²² Nu acum te-am chemat Eu pe tine, Iacobe, nici te-am făcut să ostenești, Israele.

²³ Tu nu Mi-ai adus oile ca ardere-detot a ta, nici nu M'ai preamărit cu jertfele tale, nici cu jertfele tale Mi-ai slujit și nici că te-ai ostenit în Liban;

²⁴ nici că tu ai cumpărat cu argint pentru Mine animale de jertfă, nici că Eu am poftit grăsimea jertfelor tale; ci tu

întru păcatele tale Mi-ai stat înainte și întru nedreptățile tale.

²⁵ Eu sunt, chiar Eu, Cel ce de dragul Meu⁵ îți șterg fărădelegile și păcatele și nu le voi pomeni.

²⁶ Dar adu-ți aminte și să ne judecăm împreună: mărturisește-ți tu mai întâi păcatele, ca să poti fi îndreptățit!

²⁷ Părinții voștri mai întâi, și mai-marii voștri fărădelege au făcut împotriva Mea.

²⁸ Mai-marii Mi-au pângărit locurile sfințite, aşa că pe Iacob l-am dat spre pieire și pe Israel spre ocară.

44

Slava lui Dumnezeu. Deșertăciunea idolilor. Îndemn la pocăință. Bucuria răscumpărării. Profetie asupra lui Cirus.

¹ Dar acum ascultă, Iacobe, tu, servul Meu, și tu, Israele, pe care Eu te-am ales!

² Așa zice Domnul Dumnezeu Cel ce te-a făcut, El, Cel ce din pântece te-a urzit: – Tu încă vei avea ajutor; nu te teme, tu, Iacobe, servul Meu, și tu, iubite Israel, pe care Eu te-am ales.

³ Că Eu le voi da apă celor ce însetați umblă'n ținut fără apă; Duhul Meu îl voi pune peste urmașii tăi și binecuvântările Mele peste copiii tăi

⁴ și vor răsări ca iarba'ntre pâraie și ca sălcile pe margini de apă curgătoare.

⁵ „de dragul Meu”: pentru propria Mea rațiune, pentru că aşa vreau Eu, să iert, iar nu pentru că tu ai fi îndreptățit să capeți iertarea; îndreptățirea se dobândește numai prin căință (vezi ultimele două stihuri din versetul 26).

5 Unul va zice: „Eu sunt al lui Dumnezeu!”, și un altul se va chema pe sine cu numele lui Iacob, iar un altul cu mâna lui va scrie: „Eu sunt al lui Dumnezeu” și se va chema pe sine cu numele lui Israel¹.

6 Așa zice Dumnezeu, Împăratul lui Israel, și Domnul Atotăitorul, Cel ce l-a izbăvit: „Eu sunt Cel-Dintâi și Eu sunt de azi înainte; în afară de Mine nu este Dumnezeu.”²

7 Cine este cum sunt Eu?: Să stea și să cheme și să spună și să Mi se pregătească din vremea când Eu am făcut om pe vecie, iar pe cele ce vor fi să vi le spună mai înainte ca ele să fi fost.

8 Nu vă ascundeți și nici n' o luati razna! Oare nu de la'nceput ati auzit și nu de atunci v'am spus Eu vouă? Voi sunteți martori dacă'n afară de Mine mai e un Dumnezeu".

9 Dar făcătorii de idoli n'au auzit atunci³ iar cioplitorii de chipuri, ei toți, zadarnic lucrează făcând din dorințele lor niște chipuri care nu le sunt de nici un folos; dimpotrivă, rușina-se-vor

10 cei ce alcătuiesc un dumnezeu și toți cei care cioplesc lucruri de doi bani,

¹Avertisment împotriva impostorilor.

²Combătându-l pe Arie – care invoca acest text în a susține că Fiul lui Dumnezeu nu este El-însuși Dumnezeu —, Sfântul Atanasie cel Mare interpretează: Afirmația de aici consună cu cea din Dt 32, 39. Dumnezeu, într'adevăr, este Unul și Singurul și Cel-Dintâi, dar pe aceasta n'o spune spre a-și nega Fiul; pentru că El (Fiul) este întru Acel Unul și Cel-Dintâi și Singurul ca fiind singurul Cuvânt (Logos) și singura Întelepciune și singura Strălucire a Celui ce este Unul și Singurul și Cel-Dintâi, ca deplinătate a Dumnezeirii Celui ce este Primul și Unicul, El fiind Dumnezeu întreg și deplin.

³Versetele 9-20: O teribilă diatribă împotriva idolatriei, din care nu lipsește ironia, uneori împinsă până la sarcasm.

11 iar cei făcuți de ei, iată că toți se veștejesc; adune-se toți surzii de printre oameni și să stea laolaltă și laolaltă să fie rușinați și înfruntați!

12 Că meșterul își ascute fierul, croiește [idolul] cu barda, cu sfredelul îl gărureste și cu tăria brațului său îl alcătuiește; va flămânci și va slăbi și apă nu va bea.

13 După ce meșterul a ales lemnul, îl măsoară și-l înseamnă cu dreptarul, îi face muchii, unghiuri, îl potrivește din clei și-l face ca pe un chip de om și ca pe o frumusețe de om, să și-l așeze în casă.

14 El taie lemnul din pădurea pe care Domnul a sădit-o – chiar un pin – și pe care ploaia a făcut-o să crească

15 spre a le da oamenilor lemne de foc; și, luând o parte din ea, el se încălzește... Da, a luat o parte din lemn și cu el coace pâine, iar din ce rămâne își face dumnezei cărora li se închină.

16 Jumătate o arde să se'ncalzească, iar cu jumătate coace pâine pe cărbuni; și după ce a fript pe ea carne și mănâncă și se satură, și după ce s'a și încălzit, zice: „Mă simt bine, că mă'ncălzii și văzui foc...”.

17 Iar din ce-a rămas își face un dumnezeu cioplit și i se închină și se roagă, zicând: „Mântuiește-mă, că tu ești dumnezeul meu!...”.

18 Ei n'au nici o înțelegere ca să și priceapă, fiindcă orbește s'au întunecat așa ca ei cu ochii să nu vadă și cu inima să nu priceapă.

19 Nici unul nu s'a plecat cu mintea și nici n'a priceput cu înțelegerea că jumătate l-a ars în foc și a copt pâine pe cărbunii lui, că a fript carne și a mâncat și că din ce-a rămas a făcut o urâ-

ciune căreia ei i se închină.

20 Cunoașteți dar că inima lor nu-i de căt cenușă, că se înșală și că nimeni nu e'n stare să-și măntuiască sufletul. Vedeți, voi nu veți zice: „E o minciună'n mâna mea cea dreaptă”.

21 Adu-ți aminte de acestea, tu, Iacobe, și tu, Israele, că tu ești servul Meu. Eu te-am făcut pe tine să-mi fii serv, iar tu, Israele, nu Mă da uitării.

22 Că, iată, Eu ca un nor ți-am șters fărădelegile și ca desimea unui nor, păcatele; întoarce-te la Mine și te voi măntui.

23 Voi, ceruri, veseliți-vă, că Dumnezeu l-a miluit pe Israel!; voi, temelii ale pământului, sunați din trâmbiță!; voi, munților, strigați cu bucurie, voi, dealuri, și toate pădurile de pe voi, că Dumnezeu l-a izbăvit pe Iacob și plin de slavă fi-va Israel!

24 Așa zice Domnul, Cel ce te-a izbăvit, Cel ce din pântece te-a plăsmuit: – Eu sunt Domnul, Cel ce pe toate le fac; Eu singur am întins cerul și am întărit pământul.

25 Cine altul va risipi semnele celor ce cheamă morții și prezicerile din inima omului, pe înțelepti întorcându-i îndărăt și sfaturile lor făcându-le nebune?⁴

26 El, Cel ce întărește cuvântul servului Său și adeverește sfatul trimișilor Săi; El, Cel ce-i zice Ierusalimului: „Locuit vei fi”, și cetăților Iudeii⁵: „Zidite veți fi”; și pustiurile ei vor odrăslă;

27 El, Cel ce-i zice adâncului: „Pustiit vei fi, și râurile tale le voi seca”;

⁴Dumnezeu îi denunță nu numai pe șarlataii care „vorbesc cu morții” și „rezic” viitorul, ci și pe trufașii care se cred înțelepti fără să fie (vezi și 1 Co 1, 20: „Oare n'a arătat Dumnezeu drept nebună înțelepciunea lumii acesteia?”).

⁵În Codex Vaticanus: „cetățile Idumeii”.

28 El, Cel care-i zice lui Cirus: „Fii înțelept!”; iar el va face toate voile Mele; El este Cel ce-i va zice Ierusalimului: „Zidit vei fi!”, iar Eu voi pune temeliile casei Mele celei sfinte.⁶

45

Profeție asupra lui Cirus (continuare). O nouă profeție asupra lui Mesia. Vestirile Domnului. Chemarea și convertirea neamurilor.

1 Așa zice Domnul Dumnezeu către unsul¹ Meu Cirus, a cărui mâna dreaptă Eu am ținut-o pentru ca neamuri în fața lui să asculte; puterea regilor o voi rupe, porții voi deschide înainte-i și ceteți nu-i vor fi închise:

2 – Eu înaintea ta voi merge și munții îi voi face șes, porții de aramă voi zdrobi și zăvoare de fier voi sfărâma

3 și-ți voi da ție vistierii cufundate² în beznă,² pe cele ascunse, nevăzute, ți le voi deschide, pentru ca tu să cunoști că

⁶Aici Cirus e menționat pe nume ca devenind instrument al lui Dumnezeu pentru eliberarea poporului evreu din robia babilonică, pentru rezidirea Ierusalimului și restaurarea templului. E unul din marile mistere ale iconomiei divine: același Dumnezeu, pe de o parte, îl alege pe Nabucodonosor să-I robească poporul și, pe de alta, peste șaizeci de ani, îi poruncește lui Cirus, învingătorul Babilonului, să devină moderat și să intre în slujba lui Iahvé (mai mult, același Iahvé îl numește „Cirus, unsul Meu”, ceea ce însemnă „regele” intrat în subordinea lui Dumnezeu printr'un act special de grațiere (45, 1). Cu toate acestea, păgânul (idolatru) nu va rămâne nepedepsit. Această temă teologică (dar și de filozofie și istorie) continuă să fie una din cele mai pasionate.

¹Teodoreț e de părere că, aici, cuvântul „uns” nu are sensul obișnuit al Vechiului Testament, ci pe acela de „ales” al lui Dumnezeu pentru un anumit scop.

²Sf. Ioan Casian tâlcuiește alegoric: Cuvân-

Eu, Domnul Dumnezeu, Cel ce pe tine te cheamă pe nume, Eu sunt Dumnezeul lui Israel.

⁴ De dragul servului Meu Iacob și al lui Israel, alesul Meu, Eu te voi chema pe nume și te voi primi; dar tu nu M'ai cunoscut.

⁵ Că Eu sunt Domnul Dumnezeu și'n afară de Mine nu este alt Dumnezeu; Eu te-am întărit, dar tu nu M'ai cunoscut.

⁶ Ca să cunoască cei de la Răsărit și cei de la Apus că'n afară de Mine nu este Dumnezeu. Eu sunt Domnul Dumnezeu și nimeni nu este'n afară [de Mine].

⁷ Eu sunt Cel ce am pregătit lumina și am făcut întunericul, Cel ce fac pace și zidesc rele;³ Eu sunt Domnul Dumnezeu, Cel ce face toate acestea.

⁸ Veseliească-se cerul de deasupra, iar norii să roureze dreptate; odrăslească pământul cu milă și laolaltă dreptate să odrăslească; Eu sunt Dumnezeu, Cel ce te-a făcut.

⁹ Oare nu am gătit Eu mai bine decât olarul, lutul? Oare plugarul ară-

tul lui Dumnezeu este cel ce merge înaintea noastră, sfărâmă obstacolele patimilor și ne deschide calea spre adâncurile înțelepciunii Sale.

³Evident, Dumnezeu nu este autorul răului din lume. Teodoret ne invită să facem deosebire între răul obiectiv (ca natură) și răul subiectiv (ca lucrare, aşa cum este el perceput și evaluat de fiecare om). Aceeași distincție o face și Sf. Ioan Damaschin, cu precizarea că lucrarea răului în lume se face numai cu știință sau îngăduință lui Dumnezeu, pentru rațiuni care-I sunt proprii. Asupra textului și de observat că sensul primar al verbului ktízo este acela de „a zidi”, iar înțelesul de „a crea” e derivat. Or, „a zidi” înseamnă a lucra cu niște materiale care deja există și care sunt la îndemână. Pe de altă parte, substantivul adjecțival „kákós = „rău” – „răul” este la plural, ceea ce face imposibilă o traducere de genul: Eu sunt Cel ce fac pace și creez răul”. T. M.: „Eu fac fericirea și creez nefericirea”.

toată ziua? Oare lutul îi va zice olarului: „Ce faci, de nu lucrezi? oare n'ai mâini?...”. Oare frământătura va răspunde celui ce a frământat-o?⁴

¹⁰ E ca și cum cineva i-ar zice tatălui său: „Ce plăsmuiești?” sau mamei sale: „Ce te căznești să naști?”⁵

¹¹ Că aşa zice Domnul Dumnezeu, Sfântul lui Israel, Cel ce le-a făcut pe cele ce vor fi: – Voi Mă întrebați despre fiii Mei și despre fiicele Mele, și voi îmi porunciți asupra lucrului măinilor Mele?⁶

¹² Eu am făcut pământul și pe omul de pe el, Eu cu mâna Mea am întărit cerul și tuturor stelelor le-am dat porunci.

¹³ Eu l-am ridicat să fie rege cu dreptate, și toate căile lui sunt drepte; el va zidi cetatea Mea și robia poporului Meu o va întoarce fără răscumpărare și fără daruri, zice Domnul Atotăitorul.

¹⁴ Aşa zice Domnul Atotăitorul:⁷ – Egiptul s'a trudit pentru Tine, iar mărfurile Etiopianilor și Sabeenii cei înalți la statură vor trece de partea Ta și vor fi robii Tăi și'n urma Ta vor merge legați în cătușe și la Tine vor ajunge și Tie și se vor supune și Tie și se vor ruga, pentru că Dumnezeu este în Tine și'n afară de Tine nu este Dumnezeu.⁸

⁴Stihul acesta e preluat din Codex Vaticanus; în ed. Rahlf's, notă.

⁵După unii exegeti, Isaia a preluat aceste două întrebări dintr'un ritual funebru (cu sensul obscur).

⁶Semnul întrebării e impus de context.

⁷Text mesianic în care, o dată mai mult, se poate urmări ambiguitatea voită, deliberată, studiată, a limbajului profetic.

⁸Traducerile după T. M. pun aceste ultime două stihuri între ghilimele, ca fiind cuvintele supușilor lui Cirus: „Nu este Dumnezeu decât la tine; alții nu există, nici un alt dumnezeu”. În LXX, existența secenței „pentru că” nu permite o astfel de intervenție. Sf. Chiril al Ierusa-

¹⁵ Că Tu ești Dumnezeu, dar noi n'am știut-o,⁹ Dumnezeul lui Israel, Mântuitorul.

¹⁶ Toți potrivnicii Lui vor fi rușinați și înfruntați și'ntru rușine vor umbla. Voi, insulelor¹⁰, înnoiți-vă pentru Mine!

¹⁷ Israel e mântuit de Domnul cu mântuire veșnică: ei niciodată nu vor fi rușinați ori înfruntați.

¹⁸ Așa zice Domnul, Cel ce a făcut cerul, Acest Dumnezeu Care Și-a arătat¹¹ pământul și l-a făcut; El i-a pus rânduială, El nu degeaba l-a făcut, ci să fie locuit; Eu sunt Domnul, și nimeni în afară.

¹⁹ Eu n'am vorbit într'ascuns și nici în loc întunecos pe pământ; nu Eu i-am spus seminție lui Iacob: „Cătați zădărnicie!"; Eu sunt Domnul, Eu, Cel ce rostesc dreptatea și vestesc adevărul.

²⁰ Adunați-vă și veniți, laolaltă sfătuți-vă, voi, cei mântuiți dintre neamuri! Zac în propria lor prostie cei ce-și păstrează idolul de lemn, chipul lor cioplit, ca și cei ce se roagă unor dumnezei care nu mântuiesc.

²¹ Dacă ei sunt cei ce vestesc, să vină aproape și împreună să cunoască cine

limului tâlcuieste: Iată încă o mărturie asupra dumnezeirii lui Hristos! Citiți acest text al lui Isaia și vedeti că Fiul este Dumnezeu, avându-L în Sine Însuși pe Dumnezeu Tatăl. Același lucru, în esență, se spune la Ioan 14, 11: „Eu sunt întru Tatăl și Tatăl întru Mine". Sau la Ioan 10, 30, Fiul nu spune: „Eu și Tatăl Meu una sunt", ci: „Eu și Tatăl Meu una suntem", ceea ce înseamnă că noi nu trebuie să-I despărțim, dar nici să facem vreo confuzie în relația Tată-Fiu.

⁹T. M.: „Tu ești un Dumnezeu Care Se ascunde”.

¹⁰Și aici, „insule” înseamnă „neamuri” (vezi nota de la Fc 10, 5).

¹¹Asemenea unui artist, Dumnezeu mai întâi Și-a „văzut” opera și apoi a creat-o.

anume a făcut ca aceste lucruri să fie auzite de la început; atunci vi s'a spus: – Eu sunt Dumnezeu, și'n afară de Mine nu este un altul; un [Dumnezeu] Drept și Mântuitor nu este în afară de Mine.

²² Întoarceți-vă la Mine și vă veți mântui, voi, cei ce veniți de la marginile pământului; Eu sunt Dumnezeu, și un altul nu există!

²³ Mă jur pe Mine Însumi: Dreptate va ieși din gura Mea, cuvintele Mele nu Mi le voi lua înapoi, Că Mie Mi se va pleca tot genunchiul și toată limba I se va mărturisi lui Dumnezeu,

²⁴ zicând: „Dreptate și slavă veni-vor la El, iar cei ce se despart de ele vor fi rușinați”.

²⁵ Ei de la Domnul se vor îndreptăți și întru Dumnezeu se va slăvi toată sămânța fiilor lui Israel.¹²

46

Zeii Babilonului cad. Israel e izbăvit.

¹ Bel s'a prăbușit, Nebo¹ s'a făcut ță-

¹²Teodoreț reține faptul că profetul nu spune: „toată sămânța lui Israel”, ci: „toată sămânța fiilor lui Israel”; „fiii” sunt descendenții direcți ai lui Israel, dar „sămânța” lor poate fi aflată în neamurile chemate la mântuire și vrednice de ea.

¹ „Bel”: zeitate babiloniană. „Nebo” (în LXX: „Dagon”): zeu babilonian, socotit uneori ca fiind fiul lui Marduk. Aceștia doi sunt menționați pe nume, apoi profetul, în același context, generalizează. Se știe însă că biruitorul Cirus nu a distrus idolii din cetatea învinsă; dimpotrivă, le-a dat cinstire. Aceasta înseamnă că textul lui Isaia nu a fost scris după căderea Babilonului, ci înainte. Faptul că o profeție nu se împlineste în toate amânuntele, tocmai acesta pledează pentru autenticitatea ei; e un punct de vedere pe care-l susțin chiar unii protestanți moderni.

dări; chipurile lor cioplite sunt la fiare și dobitoace: le purtați, legate, ca pe o sarcină la cel slab și ostenit și flămând și totodată neajutorat,

² la cei ce nu vor putea să scape din război, dar se mână pe ei însiși ca robi.

³ Ascultați-Mă, voi, casa lui Iacob, și voi, rămășița lui Israel, voi, cei ce încă din pântece sunteți purtați și din pruncie pân' la bătrânețe tot învătați:

⁴ EU SUNT; și până ce voi veți îmbătrâni: EU SUNT; Eu vă port; Eu am făcut, Eu voi alina, Eu voi ridica și Eu vă voi mândui.

⁵ Cu cine M'ați asemănat voi? Vedeți, luați aminte, voi, cei ce rătăciți!

⁶ Cei ce scot aur dintr'o pungă² și argint la greutate, îl vor cântări în cumpănă, vor plăti un argintar și vor face un idol și, plecându-se la pământ, i se vor încchina.

⁷ Îl ridică pe umăr și pleacă la drum; iar dacă-l pun jos, el în același loc rămâne; nu se poate mișca, iar pe cel ce strigă la el nu-l aude și de rele nu-l va mândui.

⁸ Aduceți-vă aminte de acestea și susțineți; căiți-vă, voi, cei ce ați rătăcit; cu inima întoarceți-vă

⁹ și amintiți-vă de cele de demult, căci Eu sunt Dumnezeu și în afară de Mine nu este un altul

¹⁰ care să le spună pe cele ce vor fi mai înainte ca ele să fie și mai înainte de a se plini. Si am zis: – Planul Meu întreg va rămâne și pe toate câte le-am plănuit le voi face,

¹¹ chemând o pasăre de la Răsărit³ și dintr'o țară de departe pentru cele ce

²În versetele 6 și 7: stilul ironic, propriu lui Isaiia.

³Alături de Teodore, Sf. Ioan Hrisostom op-

le-am plănuit; am grăit și l-am adus, l-am făcut și l-am zidit, l-am călăuzit și calea lui am sporit-o.

¹² Ascultați-Mă, voi, cei fără inimă, cei ce sunteți de departe de dreptate:

¹³ Dreptatea Mea am apropiat-o, ea nu-i de departe, iar Eu nu voi întârzia cu mântuirea care-i de la Mine; Eu i-am dat în Sion mântuire lui Israel, spre slavă.

47

Profeție despre căderea Babilonului.

¹ Coboară-te, șezi pe pământ, tu, flică fecioară¹ a Babilonului, șezi pe pământ, lipsită de tron, tu, flică a Caldeilor, că de-acum nu te vei mai numi „gingașă și fragedă”.

² Ia o râșniță, macină făină,² scoateți vălul, descoperă-ți cărunțetea,³ dezvelește-ți pulpele și treaci desculță râul.

³ Descoperită-ți va fi rușinea, urâciunile tale se vor vedea; voi pretinde de la tine ceea ce datorezi, pe seama oamenilor nu te voi mai lăsa.

⁴ Zice Domnul Atotțiitorul, Izbăvitorul tău, al Cărui nume e Sfântul lui Israel:

⁵ Stai jos! tremure-ți sufletul! du-te'n întuneric, tu, fata Caldeilor!; de-acum

nează că „pasărea” e o metaforă pentru poporul lui Israel ce se va întoarce repede din robia babilonică.

¹, „fecioară”: adresare ironică. În fapt, „flică Babilonului” era o mare desfrânată (vezi v. 10), dar în ochii oamenilor voia să pară castă.

²Macinatul la râșniță: o muncă a sclavelor.

³, „cărunțetea” (părul alb): metaforă pentru longevitatea imperiului babilonian.

nu te vei mai numi „puterea împărației”...

6 Eu M'am mâniat pe poporul Meu, tu Mi-ai pângărit moștenirea; Eu i-am dat în mâna ta, dar tu nu ai întins milă asupră-le⁴, jugul bâtrânului l-ai făcut foarte greu,

7 și ai zis: „Pe veci voi fi stăpână!” Tu în inima ta n'ai gândit aceste lucruri, nici că ți-ai adus aminte de ce va fi la urmă.⁵

8 Acum însă ascultă aceste cuvinte, tu, cea plină de gingăsie, tu, cea care șade și-și dă curaj și zice' n inima ei: „Eu sunt, și nimeni altcineva nu este!“⁶ văduvă nu voi rămâne și nici săracia n'o voi cunoaște!“⁷.

9 Acum, însă, aceste două lucruri vor veni asupră-ți, năprasnic, într'o singură zi: văduvia și pierderea copiilor; acestea fără veste vor veni asupră-ți, în ciuda vrăjitoriei tale, în ciuda tăriei descântecelor tale,

10 În ciuda încrederei tale în proprietă răutate, fiindcă ziceai: „Eu sunt și nimeni altcineva nu este!“ Să știi: cunoașterea acestor lucruri⁸ și desfrânarea ta îți vor fi ție spre rușine; că ai zis

⁴Vezi nota de la 44, 28.

5 A-ți aminti de evenimente viitoare, iată una din antinomiile gândirii teologice! Într'o rugăciune anamnetică din Liturgia Sfântului Ioan Hrisostom se spune că, jefind, ne aducem aminte de cruce, de groapă, de înviere și... „de cea de a doua și slăvită venire“ a Domnului.

6= Îngânarea definiției pe care Dumnezeu Și-o dă Sieși; substituire luciferică.

7 Văduvia: pierdere regalității, dar și a mariajului cu zeii; săracia, prin pierderea subiecților stăpânirii (v. 9).

8 „cunoașterea acestor lucruri“ este o referire la zestrea intelectuală a imperiului babilonian, alcătuită mai ales din imense acumulări de cunoștințe astrologice și, în general, magice (să ne amintim și de magii de la Răsărit veniți cu dări la Pruncul Iisus).

în inima ta: „Eu sunt, și nimeni altcineva nu este!“

11 Nimicire va veni asupră-ți fără ca tu să-ți dai seama; o groapă va fi și într'insa vei cădea; necaz va veni asupră-ți și nu vei putea să te scuturi; sfârșit fără veste va veni asupră-ți fără ca tu să-ți dai seama.

12 Rămâi acum cu descântecele tale și cu belșugul vrăjilor tale pe care din tinerețea ta le-ai învățat, de-ți vor putea folosi sau dacă prin ele te poți întări!⁹

13 Ostenit-ai în sfaturile tale; să stea acum astrologii cerului și să te mântuiască; ei, cei ce văd prin stele, ei să-ți spună ce va să vină asupra ta.

14 Iată, ei ca niște surcele vor fi arși în foc,¹⁰ și nicicum nu-și vor scăpa viața din para focului; pentru că ai tăi sunt cărbunii aprinși, tu vei sta deasupra lor.

15 Aceștia-ți vor fi ție de ajutor, cei pentru care tu te-ai ostenit încă din tinerețe; fiece om s'a rătăcit în felul lui, dar pentru tine nu va fi scăpare.¹¹

48

Darul lui Dumnezeu asupra lui Israel.

1 Auziți aceste cuvinte, voi, casa lui Iacob, voi, cei ce sunteți chemați cu numele lui Israel și vă trageți din Iuda,

⁹Stihul acesta e preluat din codici secundari.

¹⁰Focul: metaforă pentru pedeapsa lui Dumnezeu. Supremul dezastru e nu numai nimicirea materială, ci și prăbușirea unei culturi de miliuni, întemeiată și construită pe eroare.

¹¹Răspunderea omului de rând poate fi relativă (și, deci, amendabilă), dar aceea a unui conducător e totală.

voi, cei ce vă jurați pe numele Domnului, Dumnezeului lui Israel, dar fără adevar și fără dreptate îl pomeniți în treacăt;

2 voi, cei ce vă bizuiți pe numele sfintei cetăți și vă sprijiniți pe Dumnezeul lui Israel – Domnul Atotțitorul îi este numele –.

3 Pe cele ce-au fost, iată, vi le-am spus și din gura Mea au ieșit și auzite s'au făcut; repede am lucrat, și ele au venit.

4 Știu că ești îndărătnic, că gâtul tău vână de fier și de aramă fruntea.

5 Eu lucrurile tău le-am vestit demult, mai înainte ca ele să-ți fi venit; auzite tău le-am făcut, ca nu cumva tu să spui: „Idolii mei mi le-au făcut!”, și să nu zici: „Chipurile mele cioplite și turnate, ele mi-au dat porunci¹”.

6 Pe toate acestea voi le-ați auzit, dar de cunoscut n'ați cunoscut; chiar și acum auzite tău le-am făcut pe cele noi, pe cele ce de-acum înainte au să fie, și n'ai zis:

7 „Acum s'au petrecut, iar nu mai'nainte!”; și nu în zilele de demult ai auzit de ele, ca nu cumva să zici: „Da, le știu!”

8 Nici n'ai știut, nici n'ai înțeles, nici de la'nceput tău-am deschis Eu urechile, fiindcă am știut că tu cu mare viclenie te vei purta și că „nelegiuit încă din pântec” te vei chema.

9 De dragul numelui Meu îți voi arăta mânia Mea și'n fața ta voi aduce faptele Mele cele slăvite, pentru ca nu pe de-a'ntregul să te nimicesc.

¹Dumnezeu este Cel ce i-a prevestit lui Israel, cu mult înainte, atât robia cât și eliberarea; una, ca efect al nelegiurii poporului ales, cealaltă, ca efect al bunătății divine.

10 Iată, te-am vândut, dar nu pentru argint; te-am scăpat însă din cupitorul sărăciei.

11 De dragul Meu voi face aceasta pentru tine, fiindcă numele Meu e pângărit; slava Mea Eu altuia nu o voi da.

12 Ascultă-Mă, Iacobe, și tu, Israele, cel pe care-l chem: Eu sunt Cel-Dintâi și Eu sunt în veci,

13 și mâna Mea a întemeiat pământul și dreapta Mea a întărit cerul: Eu îi voi chema, iar ei vor sta împreună.

14 Și toti se vor aduna și vor auzi; cine le-a spus lor acestea? Din dragoste pentru tine tău-am făcut voia asupra Babilonului, să nimicesc anume sămânța Caldeilor.

15 Eu am vorbit, Eu am chemat, Eu l-am adus, și calea lui am îndreptat-o.²

16 Apropiați-vă de mine și ascultați cuvintele acestea: De la'nceput eu n'am vorbit în taină, și nici în vreun loc ascuns de pe pământ; când s'a petrecut, eu acolo eram. Și acum, Domnul m'a trimis, precum și Duhul Său.³

17 Așa zice Domnul, Cel ce te-a izbăvit, Sfântul lui Israel: – Eu sunt Dumnezeul tău, Cel ce tău-am arătat cum să afli calea pe care să umbli.

18 Și dacă tu ai fi ascultat de poruncile

²Sfinții Ioan Hrisostom și Chiril al Alexandriei, precum și Teodorel al Cirului opinează că aceasta este o referire la Cirus.

³În acest verset intervine vocea însăși a profetului. Asupra ultimelor două stihuri Sf. Grigorie Palama tâlcuiește: Textul acesta se leagă de cel din Is 61, 1: „Duhul Domnului e peste Mine, pentru că El M'a uns; El M'a trimis să le binevescă săracilor...”, pasaj pe care Iisus îl va cita ca referindu-se la El. Așadar, Sfântul Duh nu numai că este El trimis, dar El însuși îl trimite pe Fiul Care este trimis de Tatăl; e căt se poate de evident că Duhul este egal cu Tatăl și cu Fiul în natură, putere, lucrare și mărire.

Mele, atunci pacea ta și-ar fi fost ca un râu și dreptatea ta precum un val al mării.

¹⁹ Si sămânța ta ca nisipul s-ar fi înmulțit și odrasla pântecelui tău precum pulberea pământului; dar nici acum de tot nu te vei stinge, nici va pieri numele tău de dinaintea Mea.

²⁰ Ieșiți din Babilon, voi, cei ce fugiți de la Caldei, glas de veselie dați de veste și faceți ca aceasta să se audă; vestiți-o până la marginile pământului și ziceți: „Domnul l-a izbăvit pe robul Său Iacob!”

²¹ Si de vor înseta, El în pustie îi va duce, apă din stâncă le va scoate, stâncă o va despica și apa va curge și poporul Meu va bea.

²² Necredințioșii n'au parte de bucurie, zice Domnul.

49

Al doilea Cânt despre Servul Domnului. Sionul, înnoit. Neamurile și poporul ales. Prăzile uriașului.

¹ Ascultați-mă, voi, insule,¹ și voi, neamuri, luați aminte: După multă vreme se va petrece, zice Domnul. Din pântecele Maiciei Mele Mi-a numit El numele;²

² El Mi-a făcut gura ca o sabie ascuțită, sub adăpostul mâinii Sale M'a ascuns,

¹Despre „insule”, vezi nota de la Fc 10, 5: poarele în răspândirea lor; „neamuri”: poarele păgâne care, prin Evanghelie, vor fi chemate la mântuire.

²Sfinții Părinți pun aceste cuvinte în gura Fiului lui Dumnezeu; numele lui Iisus va fi rostit de către îngerul Domnului în chiar clipa în care-i vestește Mariei că-L va purta în pântece (Lc 1, 31).

ca pe o săgeată aleasă M'a pus deoarce și'n tolba Lui M'a tăinuit.³

³ Si Mi-a zis: „Servul Meu ești Tu, Israele, și'ntru Tine Mă voi preamări”.⁴

⁴ Iar Eu am zis: „În zadar M'am ostenești, tăria Mi-am dat-o pe deșertăciune și nimic”⁵. De aceea judecata Mea e lângă Domnul, și'n fața Dumnezeului Meu îmi este osteneala.

⁵ Si acum, aşa grăiește Domnul Cel ce din pântece M'a plăsmuit să-I fiu Serv, ca să-i adune la El pe Iacob și pe Israel; – adunat voi fi și slăvit înaintea Domnului și Dumnezeul Meu va fi tăria Mea –

⁶ și Mi-a zis: – Mare lucru-i pentru Tine că Te numești Fiul Meu, ca să întărești semințile lui Iacob și să-i înțorci pe cei împrăștiați ai lui Israel⁶; iată, spre legământ Te-am dat unui neam și neamurilor spre luminare,⁷ ca să fii spre mântuire până la marginea pământului.

⁷ Așa zice Domnul Cel ce te-a izbăvit, Dumnezeul lui Israel: – Sfinții-L⁸ pe

³Metaforic, Iisus e o „săgeată” care-l rănește dulce pe cel care-L iubește, aşa cum citim și în Cântarea Cântărilor: „... spuneți-i că-s rănită de iubire” (5, 8). Tolba nu e altceva decât visiteria iconomiei prin care Dumnezeu a pregătit mântuirea omului prin Iisus Hristos.

⁴„Israel” e un nume simbolic al lui Iisus Hristos (cum este și „Fiul lui David”), care atestă descendența Sa trupească. „Servul” poate fi tradus aici și prin „Robul”, în consonanță cu textul din Filipeni 2, 7: (Hristos) „S'a golit pe Sine [de slavă] luând chip de rob” (doulos).

⁵Isaia introduce aici prima tonalitate minoră în marea și puternica simfonie a Fiului Omului: tristețea Sa de a nu fi fost recunoscut ca Fiul al lui Dumnezeu. Tema Mântuitorului suferind va fi dezvoltată magistral în capitolele 52-53.

⁶„cei împrăștiați ai lui Israel”: diaspora iudaică.

⁷Reluare a textului din 42, 6 (vezi nota).

⁸„a sfintiți”: a-I rosti numele cu sfîrșenie, în

Cel care-Şi dispreţuieşte viaţa, pe El,
Cel ce este urât de neamurile care sunt
sclavele domnilor; regi îl vor vedea şi
principi se vor scula şi de dragul Dom-
nului I se vor încchina; căci plin de cre-
dincioşie e Sfântul lui Israel, şi Eu pe
Tine Te-am ales.

⁸ Aşa grăieşte Domnul: – La vremea potrivită Te-am ascultat şi'n zi de mân-
tuire ţi-am ajutat; Te-am plâsmuit şi
neamurilor Te-am dat spre legământ
ca să pui pământu'n rânduială şi mo-
teniri pustiute să moşteneşti,

⁹ spunând celor din legături: „Ieşiţi!”,
şi celor din întuneric: „Arătaţi-vă!”
Hrăniţi vor fi în căile lor, păşunea lor
va fi pe toate cărările.

¹⁰ Nu vor flămâンzi, nici vor înseta şi
nici căldura sau soarele îi vor lovi, ci
Acela care-i miluieşte îi va alina şi prin
izvoare de apă îi va mâna.

¹¹ Şi voi face ca fiece munte să le fie o
cale şi fiece cărare să le fie păşune.

¹² Iată, aceştia de departe vor veni,
şi aceştia de la Miazănoapte şi de la
Apus, iar alţii din țara Perşilor.

¹³ Veseliţi-vă, voi, ceruri, şi să se bu-
cure pământul; – „Veselie!” să strige
munţii şi: „Dreptate!” dealurile, că a
avut Domnul milă de poporul Său şi pe
cei smeriţi ai poporului Său i-a alinat.

¹⁴ Dar Sionul a zis: „Domnul m'a pără-
sit, Domnul m'a uitat...”.

¹⁵ Oare îşi va uita femeia pe propriul
ei copil astfel încât să nu-i fie milă de
odrasla pântecelui ei? Dar chiar dacă
o femeie ar uita acestea, Eu pe tine nu
te voi uita! zice Domnul.

---

orice imprejurare, dar mai ales în rugăciuni şi'n
cântări de laudă. În „Tatăl nostru”: „sfînţească-
se numele Tău”.

¹⁶ Iată, pe palmele Mele am zugrăvit
zidurile tale şi tu fără' ncetare îmi eşti
înainte.

¹⁷ Curând vei fi zidit de către cei ce te-
au dărâmat, iar cei ce te-au pustiit vor
iesi din tine.

¹⁸ Ridică-ţi ochii împrejur şi vezi-i pe
toţi: iată, s'au adunat şi au venit la
tine. Aşa cum viu sunt Eu – zice Domnul –,
astfel te vei îmbrăca tu cu ei toţi
ca şi cu o podoabă şi cu ei te vei încinge
ca o mireasă cu frumusetea.

¹⁹ Că locurile tale pustiute şi cele risipi-
te şi cele dărâmate vor fi acum prea
strâmt pentru cei ce le locuiesc, iar cei
ce te mâncau vor fi îndepărtaţi de la
tine.

²⁰ Căci fiii tăi pe care i-ai pierdut vor
zice în urechile tale: „Locul e prea
strâmt pentru mine, fă-mi loc, ca să pot
locui!...”.

²¹ Iar tu vei zice în inima ta: „Cine
mi i-a născut mie pe aceştia? că eu
stearpă am fost, şi văduvă⁹; cine mi i-
a adus? şi singură am rămas: aceştia
unde erau?”.

²² Aşa zice Domnul, chiar Domnul: –
Iată, Eu îmi ridic mâna spre neamuri
şi semnalul spre insule Mi-l voi înălţa
şi ele'n sânul lor îţi vor aduce fiii şi pe
umeri ficele ţi le vor purta.

²³ Regi vor fi dătătorii tăi de hrană şi
regine te vor alăpta; până la pământ se
vor pleca înapoi-ţi şi praful picioarelor
tale îl vor lingă; şi tu vei cunoaşte că Eu
sunt Domnul, iar cei ce Mă aşteaptă nu
se vor ruşina.

²⁴ Oare va lua cineva prăzi de la un
uriaş? şi dacă pe nedrept cade unul

---

⁹Văduvia: metaforă pentru pierderea regali-
tăţii, aşa cum „stearpă” („fără copii”) e metaforă
pentru pierderea populaţiei.

rob, oare va scăpa?

²⁵ Că aşa zice Domnul: – De va robi cineva un uriaş, va lua prăzi, iar cel ce le ia de la un om tare, acela va scăpa; căci Eu sunt Cel ce-ţi va judeca pricina şi Eu sunt Cel care-i va scăpa pe fiii tăi.

²⁶ Cei ce te-au necăjit îşi vor mâncă propria lor carne şi ca pe vinul cel nou îşi vor bea săngele şi se vor îmbăta; şi tot trupul va cunoaşte că Eu, Domnul, Eu sunt Cel ce te izbăveşte pe tine şi Cel ce ține pe palme tăria lui Iacob.

50

Israel, îndepărtat de Domnul, dar nu fără nădejde. Al treilea Cânt despre Servul Domnului.

¹ Aşa zice Domnul:¹ Ce fel de carte de despărţire este aceea prin care Eu am lăsat-o pe mama voastră? sau căruia cămătar² v'am vândut Eu pe voi? Iată, voi pentru păcatele voastre sunteți vânduţi şi pentru nelegiuirile voastre am lăsat-o Eu pe mama voastră.

² Ce poate fi?: că am venit, şi nici un om nu era, că am chemat, şi nimeni nu era să audă? Oare mâna Mea nu e atât de tare încât să mîntuiască? sau nu sunt Eu în stare să eliberez? Iată, cu mustararea Mea voi usca marea şi râurile le voi face pustiuri şi peştii lor se vor usca din lipsă de apă şi vor muri de sete.

¹Versetele 1-3: După Teodoret al Cirului, profetie asupra căderii Ierusalimului – şi a templului de pe Sion —, în anul 70, sub Romani. Revine tema mariajului dintre Iahvă şi poporul Său; consecinţa infidelităţii: divorţul (cartea de despărţire); copiii au încetat să mai fie ai „Lui”: sunt numai ai „ei”.

²Literal: „creditor”.

³ Voi îmbrăcca cerul cu întuneric şi acooperământul i-l voi face ca o haină de sac.³

⁴ Domnul, chiar Domnul Mi-a dat limbă învăţătoare⁴, ca să ştiu când e bine să spun un cuvânt; El dis-de-dimineaţă M'a rânduit, ureche Mi-a dat ca să aud;

⁵ şi învăţătura Domnului, chiar a Domnului, îmi deschide urechile, iar Eu nu Mă împotrivesc şi nici nu întorc vorba.

⁶ Spatele Mi l-am dat spre bătăi şi obrajii Mei spre pălmuiuri şi faţa nu Mi-am întors-o dinspre ruşinea scuipărilor⁵;

⁷ dar Domnul, chiar Domnul, Mi S'a făcut ajutor, fapt pentru care Eu nu M'am dat de ruşine; ci faţa Mi-am făcut-o ca de cremene şi ştiu acum că niciodată nu voi fi ruşinat,

⁸ fiindcă Cel ce M'a îndreptătit este aproape. Cine este cel ce se judecă cu Mine?: alături de Mine să-Mi stea împotrivă! Cine este cel ce se judecă cu Mine?: să se apropie de Mine!

⁹ Iată, Domnul, Domnul îmi va ajuta:

³Versetele 4-11: Una din cele mai transparente şi mai mişcătoare profetii asupra lui Miesia.

⁴Literal: „limba învăţăturii”.

⁵Sf. Leon cel Mare întregeşte această secvenţă a patimilor Domnului prin dubla profetie a lui David: „Şi ca hrană mi-au dat fiere şi intru setea mea mi-au dat să beau oțet” (Ps 68, 25); „Împărtit-au hainele mele loruşii, iar pentru cămaşa mea au aruncat sorti” (Ps 21, 20). Pe de altă parte, Sf. Isaac Sirul avertizează: Dacă Domnul a suferit acestea, voi intru acestea nu-I semănaţi. Dumnezeu S'a smerit pe sine de dragul vostru, dar voi – de dragul vostru propriu – nu vă smeriţi. Voi sunteţi mândri şi plini de sine. Dumnezeu a venit şi a luat asupră-Şi povara voastră, ca să vă dea vouă odihna Lui, dar voi nu vreţi să înduraţi osteneli şi suferinţe. Rănilile nu vi se vindecă decât prin ostenelile voastre.

cine-Mi va face rău? Iată, voi ca o haină să veți învechi și molia cum știe ea o să să mănânce.

¹⁰ Cine'ntre voi este cel ce se teme de Domnul? Să audă glasul Servului Său:⁶ Voi, cei ce umblați în întuneric și nu aveți lumină, nădăduiți întru numele Domnului, și bizuiți-vă pe Dumnezeu!

¹¹ Iată, voi toti aprindeți un foc și întrețineți o flacără, umblați întru lumina focului vostru și'n flacără pe care ați aprins-o! Din pricina Mea vi s'a făcut aceasta, în întristare veți adormi.

51

Făgăduințe celor credincioși. Brațul Domnului. Nu vă temeți de oameni! Domnul asupra neamurilor.

¹ Auziți-mă, voi, cei ce urmați dreptatea și-L căutați pe Domnul: Priviți în stâncă pe care ați tăiat-o și în oglinda gropii pe care ați săpat-o¹.

În interpretarea Sfântului Ioan Hrisostom, versetele următoare se referă la cei ce aprind focul propriilor lor păcate și-l întrețin cu propriile lor vicii; e un foc care, într'adevăr, luminează, dar care-i va mistui pe cei ce l-au aprins; ei nu vor avea parte de mântuire dacă din vreme nu se vor trezi și nu vor înțelege că singura lumină lină este aceea care vine de la Dumnezeu.

¹ „stâncă” — „groapă”: metaforă unică în V. T. După Teodoret, ea introduce versetul următor: la vârsta lor înaintată, Avraam și Sarra erau ca o piatră seacă, din care nu crește nimic; cu toate acestea, Dumnezeu a făcut din ei părinți unii popor numeros. Adevărata stâncă: credință (Fc 17, 4-5). De aceeași părere este Sf. Ioan Hrisostom. La rândul lor, Eusebiu de Cezareea și Sf. Chiril al Ierusalimului văd aici o referire profetică la stâncă în care a fost săpat mormântul Domnului, relația Avraam-Sarra fiind doar un termen de comparație: din „piatra-seacă” a mormântului a inviat Hristos, speranța și mântuirea

² Priviți la Avraam, tatăl vostru, și la Sarra care v'a născut: că el era singur când Eu l-am chemat și l-am binecuvântat și iubire i-am arătat și l-am înmulțit.

³ Si acum, pe tine te voi mânăgâia, Sioane; și toate pustiile lui le-am mânăgâiat și pustiile lui le voi face ca raiul și asfințitul său ca raiul Domnului²: veselie și bucurie vor afla ei într'insul, mulțumire și glas de laudă.

⁴ Ascultați-Mă, poporul Meu, ascultați-Mă, și voi, regi, luați aminte la Mine, că lege va ieși de la Mine și judecata Mea va fi spre luminarea neamurilor.³

⁵ Dreptatea Mea se apropie cu repeziune și ca o lumină va ieși mântuirea Mea⁴, în brațul Meu vor nădăjdui neamurile, insulele Mă vor aștepta și în brațul Meu se vor încrede.

⁶ Ridicați-vă ochii la cer și uitați-vă'n jos la pământ, că, iată, cerul ca un fum

---

mulțimilor de oameni. Textul Masoretic sună diferit: „priviți în stâncă [din care] ați fost tăiați și la deschizătura gropii [de unde] ați fost săpați” (KJV). De aici, versiuni moderne precum: „Priviți spre stâncă de unde ați fost tăiați și spre cadreria (de piatră) din care ați fost extrași” (OSTY).

² Stihul acesta este preluat din Codicilii Vaticanus și Sinaiticus. „Asfințitul”: literal: „apusul”. Unii comentatori l-au luat drept punct cardinal, dar contextul impune sensul metaforic: declinul, pragul sfârșitului, agonia. În dimensiune eshatologică: Dumnezeu va face ca sfârșitul să devină un nou început; raiul (parádeisos) de odinioară, închis în urma lui Adam (Fc 3, 23-24), se va redeschide prin moartea și învierea lui Hristos (Lc 23, 43).

³ Legea de pe Sinai, dată prin Moise pentru fiii lui Israel, s'a învechit; o lege nouă va veni prin Iisus Hristos, și anume pentru toate neamurile pământului (Sf. Iustin Martirul și Filosoful).

⁴ „mântuirea Mea” = ca și în multe alte cazuri: mântuirea care vine prin Mine; care vine de la Mine; pe care Eu o dau.

s'a înnegurat⁵ și pământul ca o haină se va învechi, iar locuitorii tot astfel vor muri; dar mântuirea Mea va fi pe vecie și dreptatea Mea nu va lipsi.

7 Ascultați-Mă, voi, cei ce cunoașteți judecata⁶, poporul în a cărui inimă este Legea Mea: nu vă temeți de mustrarea oamenilor și nu vă ncovoiati sub defăimarea lor;

8 căci ca o haină vor fi mâncăți de timp, și ca o lână vor fi mâncăți de molii, dar dreptatea Mea va fi pentru vecie și'n generațiile generațiilor mântuirea Mea.

9 Deșteaptă-te, deșteaptă-te, Ierusalime, și imbracă-te cu tăria brațului tău! Deșteaptă-te ca'n revărsatul zorilor, ca generația de demult⁷. Oare nu Tu ai ciopârtit dihania? nu Tu ai străpuns balaurul⁸?

10 nu Tu ai secat marea, apele genunii celei necuprinse? nu Tu ai făcut adâncul mării cale de trecere pentru cei eliberați și mândruți⁹?

11 Că Domnul îi va întoarce și veni-vor în Sion cu veselie și cu veșnică bucurie; că laudă și veselie vor veni asupra ca-

⁵ Literal: „să-ă întărăit”; în sensul: cu cât fumul se înnegrește, cu atât devine mai consistent.

⁶ „judecata” din v. 4.

⁷ = Fii cum erai altădată, când strălucirea ta atrăgea toate privirile asupră-ti.

⁸ „dihania” = literal: „lățimea”; în sens retrans: lățimea neobișnuită a unui animal fabulos, lăbărat. Ebr.: „Rahab” (monstru marin în mitologia antică). Potrivit vechilor exegeti, „dihania” și „balaurul” pot fi aluzii la Faraonul Egiptului (cu hotarele lăbărtate) și la Senahebib al Asiriei (cel plin de îngâmfare). De altfel, aceste două ultime stihuri se află în numai câteva versiuni ale LXX: Origen le pune sub asterisc.

⁹ Aluzie la Marea Roșie, pe fundul căreia au trecut Evrei eliberați de către Moise din robia egipteană.

pului lor: fugit-au durerea, întristarea și suspinul¹⁰.

12 Eu, chiar Eu sunt Cel ce te alină; ia seama cine ești, că te-ai temut de omul muritor și de fiul omului, de ei, cei ce ca iarba s'au uscat,

13 și L-ai uitat pe Dumnezeu Cel ce te-a făcut, pe Cel ce a făcut cerul și a întemeiat pământul; și pururea erai înfricoșat, cât e ziua de lungă, de arătarea mâniei celui ce te necăjea; că aşa cum gândeau el să te nimicească pe tine, unde-i acum mânia lui, a celui ce-ți făcea necazuri¹¹!

14 Că'n mântuirea ta el nu va sta și nici va zăbovi¹².

15 Că Eu sunt Dumnezeul tău, Eu, Cel ce tulbur marea și-i fac valurile să vuiască; Domnul Atotțiitorul e numele Meu.

16 Pune-voi cuvintele Mele în gura ta și te voi adăposti sub umbra mâinii Mele¹³ cu care am întărăit cerul și am întemeiat pământul! și [Domnul] îi va zice Sionului: „Tu ești poporul Meu”.

17 Deșteaptă-te, deșteaptă-te, ridică-te,

¹⁰ Acest ultim stih se află și în una din rugăciunile creștine pentru morți, ca o imagine a „locului luminat” din împărăția lui Dumnezeu.

¹¹ Sensul frazei: Neputința lui de azi e proporțională cu intenția de ieri.

¹² Asupritorul nu-și va avea sălaș în împărăția celor mândruți. În câteva versiuni secundare ale Septuagintei se află un adaos: „și nu va omori spre stricare și pâinea lui nu va lipsi”, text obscur, pe care Origen, în Hexapla, îl transcrie sub asterisc. T. M.: „Cel încovoiat va fi repede eliberat și'n groapă nu va muri și nici pâinea lui îi va lipsi”.

¹³ Ca și în alte câteva locuri ale Vechiului și Noului Testament, substantivul „umbră” (skiá), alături de verbul „a umbri” (skiázo, episkiázo), are aici o conotație specială: lucrarea puterii lui Dumnezeu asupra unei persoane sau a mai multora (vezi Is 24, 16-18; Lc 1, 35; Lc 9, 34; Mt 17, 5; Mc 9, 7; FA 5, 15).

Ierusalime, cel ce din mâna Domnului ai băut paharul mâniei Lui; că tu ai băut pân' la fund paharul căderii, paharul mâniei;

¹⁸ și din toți fiii tăi, pe care tu i-ai născut, nimeni nu s'a găsit să te mângâie, și din toți fiii tăi, pe care tu i-ai crescut, nimeni nu s'a găsit să te țină de mâna.

¹⁹ Aceste două lucruri îți stau împotrivă: cine-ți va fi alături în măhnire? cădere, zdrobire, foamete și sabie: cine te va alina?

²⁰ Fiii tăi sunt cei uluți, cei ce dorm pe la gura fiecărei uluți ca o sfeclă pe jumătate fiartă¹⁴, plini de mânia Domnului, slăbiți prin Domnul Dumnezeu.

²¹ Ascultă, de aceea, tu, cea nefericită, tu, cea beată – dar nu de vin:

²² Așa zice Domnul Dumnezeu Cel care-l judecă pe poporul Său: Iată, îmi am luat din mâna paharul căderii, paharul mâniei Mele, și de-acum n'o să-l mai bei;

²³ și-l voi pune în mâna celor ce te-au asuprit și a celor ce te-au umilit, a celor ce i-au zis sufletului tău: „Apleacă-te, ca să trecem noi!"; iar tu îi-ai făcut șalele una cu pământul pentru cei ce fără tine treceau.

52

Făgăduințe pentru mântuire. Al patrulea Cânt despre Servul Domnului.

¹ Deșteaptă-te, Sioane, deșteaptă-te, îmbracă-ți tăria, Sioane, și tu, Ierusalime, cetate sfântă, îmbracă-ți mărirea; prin tine nu va mai trece cel netăiat împrejur și cel necurat.

¹⁴Ebr.: „ca o antilopă într'o plasă”.

² Scutură-ți praful și ridică-te; stai jos, Ierusalime; scoate-ți gâtul din legătură, tu, fiică a Sionului, înrobită!

³ Că aşa zice Domnul: Pe nimic ati fost vânduți și nu cu argint veți fi răscumpărăti.¹

⁴ Așa zice Domnul Dumnezeu: – Poporul Meu s'a coborât mai întâi în Egipt ca să locuiască acolo, iar la Asirieni cu sila a fost dus.

⁵ Si acum, ce va fi aici? Acestea zice Domnul: – De vreme ce poporul Meu a fost luat pe nimic, mirați-vă și văitați-vă – aşa grăiește Domnul –; din pricina voastră e numele Meu pururea defăimat întru neamuri.

⁶ Pentru aceasta îmi va cunoaște poporul Meu numele în ziua aceea: că Eu sunt Cel ce vorbește; de față sunt

⁷ ca munții floarea frumuseții, ca pașii celui ce vestește zvon de pace, ca glasul celui ce rostește veste bună; că Eu voi face auzită mântuirea ta, zicând: „O, Sioane, împărați-va Dumnezeul tău!"

⁸ Că glasul celor ce te păzesc s'a înălțat și ei într'un glas laolaltă se vor veseli; că ochi în ochi se vor privi când Domnul va milui Sionul.

⁹ Izbucrească pustiile Ierusalimului împreună întru veselie, că Domnul l-a miluit și a izbăvit Ierusalimul.

¹⁰ Si Dumnezeu Își va descoperi brațul Său cel sfânt în fața tuturor neamurilor, și toate marginile pământu-

¹În plan istoric, Teodoret al Cirului: Poporul a fost robit pentru păcatele lui (păcatul neavând nici o valoare pozitivă), dar eliberarea e un dar al lui Dumnezeu. În perspectivă profetică, Sf. Vasile cel Mare: Singurul preț adeverat pentru răscumpărarea noastră din robia păcatului a fost sfântul și preacinstiul sânge al Domnului nostru Iisus Hristos.

lui vedea-vor mântuirea care vine de la Dumnezeul nostru.

¹¹ Îndepărtați-vă, îndepărtați-vă, ieșiți de acolo și de lucru necurat să nu vă atingeți, ieșiți din mijlocul lui, osebiți-vă, voi, cei ce purtați vasele Domnului!

¹² Că nu veți ieși cu gâlceavă și nici veți merge de-a fuga; fiindcă naintea voastră va merge Domnul, Cel ce la un loc vă adună, Dumnezeul lui Israel.

¹³ Iată, Fiul Meu va cunoaște² și Se va înălța și foarte Se va preamări.

¹⁴ Așa cum mulți se vor mira de Tine – tot astfel chipul Tău lipsit va fi de slavă de la oameni și slava Ta lipsită va fi de cinste din partea fiilor oamenilor –,

¹⁵ tot astfel multe neamuri se vor mira de El și regi vor sta cu gurile închise; fiindcă tocmai cei ce n'au știut de El, aceia vor vedea și cei ce n'au auzit, aceia vor cunoaște.³

53

Al patrulea Cânt despre Servul Domnului (continuare).

¹ Doamne, cine i-a dat crezare auzului nostru? și cui i s'a descoperit brațul Domnului?

² Noi ca pe un copil L-am vestit înainte-I, ca pe-o rădăcină în pământ însetat:

² Teodoret pune această profetie în relație cu Luca 2, 52: „Și Iisus sporea cu înțelepciunea și cu vârsta”.

³ Patimile Domnului vor fi precedate de uimirea și entuziasmul celor ce-I vor vedea minunile și-L vor preamări cu osanale.

¹ După introducerea din cele două stihuri de mai sus, Isaia își deschide strania profetie asupra patimilor lui Iisus Hristos printr'o dublă întrebare, retorică și totodată tonică.

nu are chip și nici mărire; noi L-am văzut, dar El n'avea nici chip, nici frumusețe.²

³ Ci și era chipul nevrednic de cinstire și mai prejos decât acela al fiilor oamenilor. El era un om în sufererință și obișnuit să rabde slabiciune; că fața Și-a întors-o: defaimat a fost, iar nu'mbrăcat în cinstre.

⁴ El păcatele noastre le poartă și pentru noi rabdă durere,³ dar noi îl socotteam că de la Dumnezeu se află El întru durere, chinuri și necaz.

⁵ El însă pentru păcatele noastre a fost rănit și pentru fărădelegile noastre a pătimit; pedeapsa păcii noastre asupra Lui era și noi prin rana Lui ne-am vindecat.⁴

² În comparație cu frumusețea de negrăit a dumnezeirii Sale, chipul omenesc al lui Hristos va fi lipsit de frumusețe. Sf. Grigorie de Nazianz remarcă: Prin întrupare, El Și-a asumat o natură inferioară, cea umană, care însă lăuntric se îndumnezește prin unirea ei cu Dumnezeu; aceasta, pentru că și eu să pot deveni Dumnezeu așa cum El S'a făcut om. El S'a născut, dar în fapt fusese născut; S'a născut din femeie, dar femeia era fecioară; nașterea în sine e omenească, dar nașterea din fecioară e dumnezească. În firea Sa omenească El nu avea tată, iar în firea Sa dumnezeiască nu avea mamă; acestea aparțin, amândouă, Dumnezeirii.

³ Aceste două stihuri vor fi citate, din memoria, de Evanghelistul Matei (8, 17).

⁴ Sf. Atanasie cel Mare: În această profetie, patimile lui Hristos sunt înfațisate cum nu se poate mai limpede. El nu pentru Sine suferă, ci pentru nemurirea și mântuirea tuturor, în timp ce sfatul Iudeilor îl defaimă și-L disprețuiește. De dragul nostru S'a lipsit El de cinstire, pentru ca noi să fim aduși la cinstire. Sf. Ambrozie: Cine poate fi, dacă nu Hristos, Acela prin a Căruia rănă noi ne-am vindecat? Același de Care vorbește și Pavel: „De dragul nostru L-a făcut El (Dumnezeu-Tatăl) păcat pe Cel ce n'a cunoscut păcatul” (2 Co 5, 21). La rândul său, Teodoret exclamă: „Iată o extraordinară și stranie modalitate de a tămașui: doctorul se supune operației și pacientul se vindecă!”.

6 Noi toți ca niște oi ne-am rătăcit, fiecare în calea lui s'a rătăcit, iar Domnul pe El L-a dat pentru păcatele noastre.

7 Din pricina chinului El nu-și deschide gura;⁵ ca o oaie la'njunghiere S'a adus și ca un miel fără de glas în fața celui ce-l tunde, aşa El nu-și deschide gura⁶.

8 Întru smerenia Lui I s'a răpit dreptatea.⁷ Neamul Său cine-l va spune?⁸ Că viața I se ia de pe pământ; pentru fărădelegile poporului Meu a fost El dus la moarte.

9 În schimbul îngropării Sale Eu da-voi pe cei răi și pe bogăți în schimbul morții Sale; că El fărădelege nu a săvârșit și nici vicleșug în gura Lui nu s'a aflat.

10 Domnul va vrea să-L curețe de

⁵Înainte de patimi, Iisus le-a vorbit, zi și noapte, ucenilor și mulțimilor, dar în timpul patimilor a tăcut.

⁶Sf. Grigorie de Nazianz: El Se roagă, dar ascultă rugăciuni; El plânge, dar sterge lacrimi; ca om întreabă unde este Lazăr, dar ca Dumnezeu îl invie; El e vândut ieftin, pe numai treizeci de arginti, dar răscumpără lumea cu neprețuitul preț al săngelui Său; ca o oaie la'njunghiere Se aduce, dar El e Păstorul lui Israel și al lumii; tăcut ca un miel, El e, prin excellentă, Cuvântul; e ridicat și pironit pe Lemn, dar prin Lemnul Vieții ne reduce pe noi la starea cea dintâi; moare, dar dă viață; moare, dar prin moartea Lui nimicește moartea; e îngropat, dar Se ridică; Se pogoară în iad, dar aduce suflete deasupra; Se înalță la cer, dar iarăși va să vină să judece viii și morții.

⁷Smerit fiind, a admis să fie condamnat pe nedrept.

⁸Grecescul genéa înseamnă și „generație”, dar sensul central este acela de „neam”, „rasă”, „familie”, „spită”; prin extensie: „naștere” (ca fapt, timp sau loc). Sfinții Părinti rețin ultimele două sensuri. „Prin aceasta, spune Sf. Ioan Hrisostom, nu trebuie să înțelegem nașterea Fiului în eternitate, ci întruparea și nașterea Sa din fecioară, mister pe care nimeni nu va încerca să-l explice fără să impieze într'un fel sau altul”. Textul Masoretic ridică mari dificultăți, singurul accent căzând pe sensul de „generație”; de aici, o mare varietate de traduceri.

rană. Dacă veți da prinos pentru păcat, sufletul vostru va vedea sămânță cu viață’ndelungată.

11 Si Domnul va vrea ca El, cu mâna Lui, să ia din osteneala sufletului Său ca să-I arate lumină și cunoaștere să plăsmuiască și să-L îndreptățească pe Cel-Drept Care pe mulți și slujește și ale căror păcate le va purta.

12 De aceea El pe mulți și va moșteni și va împărți prăzile celor puternici, pentru că sufletul Său a fost dat spre moarte și cu cei fără de lege fost-a socotit⁹ și păcatele multora le-a purtat și pentru fărădelegile lor pe Sine S'a dat.¹⁰

54

Slava nouului Ierusalim.¹

1 Veselește-te, tu, cea stearpă, care nu naști, dă glas și strigă, tu, cea care n'ai cunoscut durerile facerii, că mai mulți sunt fiii celei pustii decât ai celei ce are bărbat; căci Domnul a zis:

2 Lărgește locul cortului tău² și-al pânzelor lui, bate țărușii, nu te scumpă; lungește-ți funiile, țărușii și-i întărește;

⁹Iisus, Cel ce avea să moară între doi tâlhari, va cita stihul acesta ca referindu-se la Sine.

¹⁰„... acesta este Sâangele Meu, al Legii celei noi, carele pentru mulți se varsă spre iertarea păcatelor” (Mt 26, 28).

¹Capitolul acesta cuprinde trei părți aproxi-mativ egale: 1-5, 6-10 și 11-17. Metaforic, Sionul e femeia părăsită, pe care Bărbatul (și Creatorul) ei, revenit, o îndeamnă la bucurie, cu promisiunea unei bogate rodnicii.

²Aluzie la cortul mărturiei, pe care Dumnezeu îl-a poruncit lui Moise (Iș 25). Atât în prima parte a acestui poem, cât și în cea de a doua, Sionul e văzut ca locaș al Domnului.

3 simte-te'n largul tău la dreapta și la stânga, căci sămânța ta neamuri va moșteni și prin ea cetăți pustii vor fi locuite.

4 Nu te teme pentru aceea că ai fost de rușine, nici nu te rușina pentru aceea că ai fost de ocară,³ căci vei uita rușinea cea de lungă durată, iar de ocara văduviei tale nu-ți vei mai aminti.

5 Că Domnul este Cel ce te-a făcut, Domnul Atotțiitorul este numele Lui; și El, Cel ce te-a izbăvit pe tine, El este Dumnezeul lui Israel, și aşa va fi numit de'ntreg pământul.

6 Domnul nu te-a chemat ca pe o femeie părăsită și slabă de inimă, nici ca pe o femeie ce încă din tinerețe e pradă urii, zice Dumezeul tău.

7 Pentru puțină vreme te-am părăsit, dar cu milă mare te voi milui;

8 în puțină mânie Mi-am întors fața de la tine, dar cu milă veșnică te voi milui, zice Acel ce te izbăvește, Domnul.

9 Din vremea apelor lui Noe⁴, acesta Mi-a fost gândul, aşa cum i-am făcut lui jurământ în vremea aceea, că de dragul tău nu Mă voi mai mânia asupra pământului; nici chiar atunci când tu ești amenințată,

10 munții nu se vor muta și dealurile tale nu se vor clinti; tot aşa nici mila Mea nu-ți va lipsi și nici legământul păcii Mele nu va fi călcat; aceasta, fiindcă Domnul, Cel care-ți este tie milostiv, El a spus-o.

³La Iudei, femeia fără copii era obiect al disprețului public (vezi Lc 1, 25 și nota).

⁴O nouă referire la un moment al trecutului, când Dumnezeu și-a înnoit legământul față de om. De reținut: În relație cu mânia Domnului, mila Sa va fi incomparabil mai mare și mai de durată. Făgăduința de acum deschide perspectiva eternității.

11 Umilită și neodihnită, mângâiere n'ai avut; iată, Eu le gătesc pietrelor tale rubin și safir temeliilor tale;

12 de iaspis îți voi face meterezele, iar porțile din pietre de cristal și imprejmuirea ta va fi din nestemate.

13 Si fiii tăi vor fi toți învățați ai lui Dumnezeu și'n pace multă copiii tăi se vor afla.

14 Si tu intru dreptate vei fi zidită; ferește-te de nedreptate, și teamă nu vei avea și cutremur de tine nu se va apropia.

15 Iată, străini⁵ vor veni de dragul Meu la tine și impreună cu tine vor locui și la tine vor alerga să scape.

16 Iată, Eu sunt Cel ce te-a zidit, nu ca fierarul suflând în cărbuni și scoțând unelte bune de treabă; Eu nu pentru pierzare te-am zidit, ca să te nimicesc.

17 Tot lucrul făcut împotriva ta nu va spori și nici un glas ridicat împotriva ta spre judecată; pe toți aceia tu îi vei birui, prin aceasta fi-vor potrivnicii tăi osândiți. O moștenire se află celor ce-I slujesc Domnului și dreptă veți fi voi în fața Mea, zice Domnul.

55

Mântuirea care dulce se îmbie.

1 Voi, cei însetați, mergeți la apă, iar voi, toți, cei ce nu aveți argint, duceți-vă și cumpărați și mâncăți și beți vin și grăsime fără bani sau preț.¹

⁵„străini”: prozeliti; oameni de alt neam, veniți de aiurea și stabiliți în cetățile lui Israel; rezidenți de durată, care se vor asimila. În tâlcuire patristică: păgânii care, auzind și înțelegând glasul Evangheliei, vor veni la Botez.

¹Sf. Ambrozie al Milanului: „Toate țările ve-

2 De ce, prin urmare, prețuiți voi cu prețul banului și vă dați osteneala pentru ceea ce nu satură? Ascultați-Mă pe Mine, și veți mâncă ce e bun și sufletul vostru întru bunătăți se va desfăța.

3 Luați aminte cu urechile voastre și urmați căilor Mele; ascultați-Mă pe Mine, și sufletul vostru întru bunătăți va fi viu; și Eu voi face cu voi legământ veșnic, îndurările cele încredințate lui David.

4 Iată, martor l-am făcut întru neamuri, neamurilor Domn și poruncitor.

5 Neamuri care nu te știau te vor chema și popoare care nu te cunoșteau vor alerga să scape la tine, de dragul Domnului, Dumnezeului tău, Sfântul lui Israel, că El pe tine te-a slăvit.

6 Căutați-L pe Domnul, și când îl veți afla, chemați-L; iar când El Se va aprobia de voi,

7 atunci să-și părăsească necredinciosul căile și neleguiuitul sfaturile și să se întoarcă la Domnul și va afla milă, și la Dumnezeul vostru să se întoarne, că El cu'mbelșugare vă va ierta păcatele.

8 Că sfaturile Mele nu sunt ca sfaturile voastre, nici căile Mele precum căile voastre, zice Domnul.

9 Ci pe cât e de departe cerul de pământ, într'atât e de departe calea Mea de căile voastre și cugetele voastre de cugetul Meu.

10 Că precum se coboară din cer ploaia sau zăpada și nu se întoarce până când adăpă pământul și-l face să răsără și să rodească și să-i dea semănătorului sămânță și pâine pentru hrană,

neau în Egipt să cumpere pâine de la Iosif" (Fc 41, 57). Iisus Hristos oferă hrană fără să ceară banii; el cere doar credință, care e mai prețioasă decât banii. Prețul, adevăratul preț, l-a plătit El, chiar El, prin sângele Său.

11 așa va fi cuvântul Meu – oricare va ieși din gura Mea –: el nicicum nu se va întoarce până când se vor plini toate câte Eu am vrut; și spornice voi face căile tale și poruncile Mele.

12 Căci voi cu veselie veți ieși și cu bucurie veți primi învățătură: că muntele și dealurile vor săltă, cu bucurie aşteptându-vă, și toți arborii câmpului vor bate din palme de ramuri².

13 Și'n locul scaiului se va înălța chiparos și'n locul urzicăi va crește mirt; și Domnul va fi într'un nume și într'un semn veșnic – și nu va lipsi.

56

Neamurile chemate la mântuire.

1 Acestea zice Domnul: Păziți judecata și faceți dreptate, căci mântuirea Mea e gata să vină și mila Mea să se descopere.

2 Fericit bărbatul care face aceste lucruri și omul care se ține de ele și zilele de odihnă le păzește fără să le spurce și mâinile și le ferește de fapta nedreaptă.

3 Să nu zică străinul care s'a lipit de Domnul: „Îndeosebi mă va osebi Domnul de poporul Său!”, iar famenul¹ să nu zică: „Eu sunt un pom uscat!”

²Textual: „vor aplauda (epikrotései) cu ramurile lor”. Natura, cosmosul, în deplină solidaritate cu destinul omului (Rm 8, 19-22) participă festiv la bucuria mântuirii.

¹„Famenii” (sau „eunucii”) erau bărbații sterilii, fără copii, fie prin natură, fie că se angajau voluntar ca, de dragul lui Dumnezeu, să renunțe la capacitatea lor reproductivă; fameni erau și bărbații castrați prin violență, în special prizonierii de război. La aceste trei categorii se referă Iisus în Mt 19, 12. În textul de față: Dacă e vorba de famenii voluntari, ei vor fi răsplătiți prin locuri și nume veșnice; dacă e vorba de cei prin na-

4 Aşa zice Domnul către fameni: Toţi aceia care vor ţine zilele de odihnă rânduite de Mine şi vor alege cele ce sunt după voia Mea şi se vor ţine de legământul Meu,

5 acelora în casa Mea şi înlăuntrul zidurilor Mele le voi da loc de mare cinste, mai bun decât fii şi fiice: nume veşnic le voi da – şi el nu va lipsi.

6 Şi-l voi da străinilor care s'au lipit de Domnul ca să-I slujească şi să iubească numele Domnului, ca să-I fie Lui slugi şi slujnice; iar pe toţi cei ce păzesc, fără să le spurce, zilele de odihnă rânduite de Mine şi pe cei ce se ţin de legământul Meu,

7 pe aceia îi voi aduce în muntele Meu cel sfânt şi'n casa Mea de rugăciune îi voi desfăta; arderile-lor-de-tot şi jertfele lor primite vor fi pe jertfelnicul Meu; căci casa Mea casă de rugăciune se va chema pentru toate neamurile,

8 zice Domnul, Cel ce-i adună pe risipitori lui Israel; căci lui îi voi strânge adunare.

9 Voi, fiare ale câmpului, veniţi cu toatele, mâncăti, voi, fiare ale codrului!¹²

10 Vedeţi cum toţi au orbit, nimic n'au cunoscut: câini apucaţi de muşenie, care nu vor lătra, visându-şi culcuşul şi iubind dormitarea;

11 câini cu suflet neruşinat, care nu ştiu ce e saţiu şi sunt răi, neavând nici o înțelegere; fiecare din ei şi-a urmat pro-

tură, puterea lui Dumnezeu operează transferul metafizic, aşa cum Iisus o va face în cele nouă Fericiri.

2După chemarea la mântuire a străinilor (prozelitilor), a famenilor şi, în cele din urmă, a filor lui Israel, profetul vesteşte împresurarea finală a Ierusalimului şi căderea lui în mâinile „fiarelor” şi „câinilor”, nume în care Sfinţii Părinţi îi identifică pe Romanii cuceritori, sau chiar neamurile păgâne rămase încă în sălbăticie.

pria sa cale, fiecare până'n culmea voii sale proprii:

12 „Veniţi, să bem vin şi să ne îmbătăm, iar mâine s'o facem şi-mai-şii!...”³.

57

Mustrări pentru necredinţa lui Israel.

1 Vedeţi cum a pierit omul drept şi cum nimeni n'o pune la inimă, cum oameni drepti se duc şi nimeni nu ia aminte: că din faţa nedreptăţii a pierit dreptul.

2 Înmormântarea lui se va petrece'n pace: din mijloc a fost luat.¹

3 Dar voi aici apropiati-vă, voi, copii nelegiuiti, pui de adulteră şi de târfă!

4 În ce anume v'aţi desfătat? şi împotriva cui v'aţi deschis gura şi împotriva cui aţi scos limba? nu sunteţi voi fii ai pierzării, sămânţă nelegiuită?

5 Voi, cei ce vă rugaţi la idoli sub arbori stufoşi, voi, cei ce vă înjunghiaţi copiii în văi printre stânci!

6 Aceasta-i partea ta, acesta-i sortul tău: lor le-ai turnat libătii, lor le-ai

³Acest ultim verset se află numai într'o seamă de codici (cum e Efraemi rescriptor), păstrat de Origen sub asterisc; ed. Rahlf's îl menţionează în notă infrapaginală.

¹Teodorel al Cirului, împreună cu Eusebiu de Cezareea şi Sf. Chiril al Alexandriei consideră că aceasta (vv. 1-2) este o profeţie la adresa lui Iisus Hristos (Dreptul prin excelenţă) şi a apostolilor Săi, dar şi o referire la cei ce L-au răstignit fără să le pese dacă învinuirile erau drepte sau nu. Ceea ce urmează e o teribilă suita de mustări şi invective la adresa filor lui Israel, cei ce nu o dată L-au trădat pe Dumnezeu, fie adoptând idolatria popoarelor vecine, fie stâlcind înțelesul legilor Lui; revine adulterul ca metaforă a infidelităţii. Cu toate acestea, răutatea poporului ales nu va covârşi iubirea lui Dumnezeu pentru el.

adus jertfe de carne; toate acestea oare nu-Mi vor stârni mânia?

7 Pe munte înalt, deasupra, acolo-ți este aşternutul și acolo ți-ai urcat jertfele;

8 și'n spatele stâlpilor ușii tale, acolo ți-ai pus amintirea. Tu gândeai că dacă te vei îndepărta de Mine vei avea mai mult de câștigat; tu i-ai iubit pe cei ce se culcă cu tine

9 și cu ei ți-ai sporit desfrânarea și mulți i-ai făcut pe cei ce-ți sunt departe și soli ai trimis dincolo de hotarele tale și pân' la iad te-ai înjosit.

10 Ai ostenit de-atâtea drumuri multe, dar n'ai zis: „De-acum, gata cu tăria mea!” Și fiindcă tu ai făcut acestea, de aceea nu pe Mine M'ai rugat.

11 De cei de care te-ai temut te-ai înfri-coșat și M'ai mințit și de Mine nu ți-ai adus aminte și nu M'ai luat în seamă și nu M'ai pus la inimă, și chiar când Eu te văd și te trec cu vederea, tu de Mine nu te-ai temut.

12 Și Eu voi vesti dreptatea ta și păcatele tale care nu-ți vor fi de niciun folos.

13 Când tu vei striga, vină ei să te scoată din necaz!; că pe toți aceștia îi va lăua vântul și-i va duce vârtejul; dar cei ce se țin de Mine vor stăpâni pământul și muntele Meu cel sfânt îl vor moșteni.

14 Și vor zice: – Curățăți căile de dinaintea Lui și îndepărtați piedicile din calea poporului Meu!

15 Acestea grăiește Cel-Preaînalt, Cel ce'ntru cele de sus locuiește pe veci, – sfânt întru sfinții e numele Lui, Cel-Preaînalt care Se odihnește întru sfinții, Cel ce dă răbdare celor cu inima slabă și viață le dă celor cu inima zdrobită:

16 Nu pe veci voi fi pornit împotriva voastră, nici de-a pururi fi-va mânia Mea peste voi, pentru că de la Mine iese Duhul și suflarea toată Eu am făcut-o.

17 Pentru păcat puțin l-am întristat și l-am bătut și față Mi-am întors-o de la el, iar el s'a umplut de tristețe și supărăt a umblat în căile sale.

18 Eu i-am văzut căile și l-am vindecat și l-am alinat și mângâiere adevărată i-am dăruit;

19 pace peste pace celor de departe și celor de aproape! Și a zis Domnul: – Îi voi tămădui.

20 Dar cei nedrepți vor fi zgâltâiați ca de valuri și nu se vor putea odihni.

21 Necredincioșii n'au parte de bucurie, a zis Domnul Dumnezeu.

58

Adevăratul post.

1 Strigă puternic și nu te opri!; ca pe o trâmbită înalță-ți glasul¹ și spune-i poporului Meu păcatele lui și casei lui Iacob fărădelegile sale!

2 Ei Mă caută zi de zi și doresc să-Mi știe căile, ca un popor care a săvârșit dreptate și judecata Dumnezeului său n'a părăsit-o; ei cer acum de la Mine judecata dreaptă și doresc să se apropie de Dumnezeu,

3 zicând: „De ce-am postit noi, dacă Tu n'ai văzut? de ce ne-am umilit noi sufletele, dacă Tu n'ai știut?...”². Nu:

¹ Vocea profetului e, prin excelență, publică, puternică și fermă; prin ea vorbește autoritatea lui Dumnezeu.

² Profetul denunță falsitatea postului formal, făcut la adâpostul unei conștiințe ipocrite.

în zilele voastre de post vă faceți voile voastre și-i pișcați³ pe cei ce sunt în puterea voastră.

⁴ Dacă postați pentru certuri și judecăți și-l bateți cu pumnii pe cel obidit, de cete Mi aduceți Mie postul, aşa cum o faceți astăzi, ca vocea voastră să se audă strigând?

⁵ Nu postul acesta l-am ales Eu, nici o astfel de zi în care omul să-și necăjească sufletul; chiar dacă-ți vei îndoi gâțul ca un cârlig și chiar dacă ai pune sub tine sac și cenușă, nici chiar aşa nu puteți pretinde că postul vostru e primit.⁴

⁶ Nu un astfel de post am ales Eu, zice Domnul; ci tu dezleagă orice legătură a nedreptății,dezleagă nodurile cu silnice înnodate, lasă-i liberi pe cei strivuți în legături și rupe toate înscrisurile cu socoteli nedrepte.

⁷ Frânge pâinea pentru cel flămând și adu-i în casa ta pe săracii fără adăpost; dacă vezi pe cineva gol, îmbracă-l și nu-i trece cu vederea pe cei de un neam cu tine.

⁸ Atunci lumina ta se va deschide ca o dimineață și sănătatea ta curând va răsări și dreptatea ta îți va merge înainte și slava lui Dumnezeu te va înconjura.

³hypónýssο (folosit numai aici în V. T.) = „a pișca” (a face întepături ușoare). Aici nu e vorba de păcatele mari sau mijlocii, sesizabile, ci de cele mărunte și dese, care trec aproape neobserveate, cum sunt „întepăturile” ușor răutăcioase, direct sau indirect, la adresa altora; acumulate în timp și înregistrate în subconștient, ele determină relațiile dintre oameni.

⁴Sf. Ioan Casian: Dumnezeu nu vede postul ca fiind bun prin natura lui, ci prin lucrările lui cele bune; altfel, el devine chiar dăunător, după cuvântul Domnului: „... dacă ei vor posti, Eu nu le voi auzi rugăciunile” (Ir 14, 12).

⁹ Atunci vei striga și Dumnezeu te va auzi, și'n timp ce tu încă grăiești, El va zice: „Iată, Eu sunt aici”. Dacă tu te lepezi de ceea ce te ține legat și de mâna ta cea hrăpăreață și de cuvântul cărtitor,

¹⁰ dacă din inimă îi vei da pâine celui flămând și dacă vei mulțumi sufletul necăjit, atunci lumina ta va străluci în întuneric și întunericul tău va fi pre-cum amiaza;

¹¹ și Dumnezeul tău va fi cu tine pururea, iar tu te vei sătura după cum îți poftește sufletul și oasele tale se vor îngrășa și vor fi ca o grădină bine adăpată și ca un izvor a cărui apă nu scade; și oasele tale ca iarba vor odrăsli și se vor îngrășa și neamurile neamurilor vor moșteni.

¹² Si vechile tale dărâmături se vor zidi și temeliile vor dura de-a lungul tuturor generațiilor; tu te vei numi dregător al celor stricate și cărările ferite pe mijloc și le vei face umblate.

¹³ Dacă-ți vei da piciorul înapoi de pe zilele odihnei⁵ aşa ca'n ziua cea sfântă să nu faci ce-ți place tăie, și dacă zilele odihnei le vei numi „desfătare”, „sfinte” Dumnezeului tău; dacă piciorul nu ți-l vei mișca la lucru și nici din gura ta nu vei grăi cuvânt cu mânie,

¹⁴ atunci vei nădăjdui în Domnul și El te va ridica la bunătățile pământului și te va hrăni cu moștenirea lui Iacob, părintele tău; căci gura Domnului a grăit acestea.

⁵În sensul: Dacă te vei feri să le spurci (să le profanezi).

59

Prin pocăință spre mântuire. Fă-găduirea Mântuitorului.

¹ Oare mâna Domnului nu poate mântui? ori Și-a făcut El auzul greu, aşa că să nu poată auzi?

² Nu, ci greșalele voastre vă despart de Dumnezeu și din pricina păcatelor voastre Și-a întors El fața de la voi, aşa ca peste voi să nu fie milă.¹

³ Că mânile voastre spurcate sunt cu sânge și cu păcate degetele voastre; buzele voastre, și ele, neleguire au grăit iar limba voastră cugetă nedreptate.

⁴ Nimeni nu vorbește ce e drept, nici că există judecată adeverată; ci nădejdea și-o pun în deșertăciuni și îndrugă vorbe goale; căci ei răutate zămisesc și fărădelege nasc.²

⁵ Ouă de aspidă au clocit și pânză de păianjen țes; iar cel ce vrea să mănânce din ouăle lor, clocitura găsește spârgându-le și pui de viperă³ înlăuntru.

⁶ Pânza lor de păianjen nu va deveni haină, nici că se vor îmbrăca ei cu faptele lor, căci faptele lor sunt lucrarea neleguirii.

⁷ Picioarele lor spre răutate aleargă, grabnice să facă vârsare de sânge; gândurile lor, și ele, sunt gânduri de omor; destrămare și ticăloșie în căile lor;

¹Sf. Isaac Sirul: Deseori ne mirăm că în timp ce facem rugăciuni și batem mătănii nu avem nici un semn că Dumnezeu ne aude. Iată că profetul ne lămurește. Aduceți-vă aminte de Dumnezeu în toată vremea, și El își va aminti de voi ori de câte ori veți cădea în răutăți.

²Isaia devine necruțător cu consângenii săi, care varsă sânge de profeti, îl mint pe Dumnezeu și își înșală semenii.

³Literal: „vasilisc”; specie de șarpe veninos (ca și „aspida”).

⁸ calea păcii nu o cunosc, nici că e vreo judecată în căile lor; căci cărările pe care merg sunt întortocheate și pace nu cunosc.

⁹ De aceea s'a îndepărtat de la ei judecata, iar dreptatea nu va da peste ei; când așteptau lumină, li s'a făcut întuneric; când așteptau zorile, picioarele li s'așează în ceață.

¹⁰ Ca orbii vor pipăi peretele; aşa îl vor pipăi, ca și cum n'ar avea ochi; în miezul zilei vor cădea ca'n miezul nopții și ca niște muribunzi vor suspina.

¹¹ Ca un urs cu o porumbiță împreună vor umbla⁴; judecată am așteptat și nici o mântuire nu este, ea s'a îndepărtat de noi.

¹² Că multă este'n fața Ta fărădelegea noastră, iar păcatele noastre ni s'așează împotrivă; căci fărădelegile noastre se află întru noi și faptele noastre nedrepte ni le cunoaștem.

¹³ Ne-am purtat ca niște păgâni, am mințit înșelând, prin răzvrătire ne-am îndepărtat de Dumnezeul nostru; cuvințe nedrepte am grăit, neascultători am fost; din inima noastră cuvinte nedrepte am zămislit și am cugetat.

¹⁴ Si judecata am întors-o înapoi și dreptatea departe s'a îndepărtat; căci adeverul în căile lor s'a mistuit și pe calea cea dreaptă ei n'au putut să treacă.

¹⁵ Si adeverul a fost dus departe, iar ei cugetul și l-au abătut de la a'ntelege. Iar Domnul a văzut și nu I-a plăcut că nu era nici o judecată.

¹⁶ Si a privit, și nici un om nu se afla, și S'a socotit, și nu era cine să ajute; aşa

⁴Teodoreț crede că e vorba de ursul căruia i s'a răpit pui (eventual, femela) și de porumbița care fărăncetare își gângurește plânsul.

că El i-a apărât cu brațul Său și cu mila Sa i-a întărit.

¹⁷ Și S'a îmbrăcat El cu dreptatea că și cu o platoșă și coiful măntuirii Și l-a pus pe cap; și cu haină de izbândă S'a îmbrăcat și cu veșmântul Său,

¹⁸ ca unul care din plin vrea să răspătească, ocară chiar potrivnicilor Săi.

¹⁹ Astfel că cei de la Apus se vor teme de numele Domnului, iar cei ce vin din Soare-Răsare, de numele Său cel slăvit; căci ca un râu năprasnic va veni mânia Domnului, cu dezlănțuire va veni.

²⁰ Și de dragul Sionului va veni Izbăvitorul și necredincioșile le va îndepărta de la Iacob.⁵

²¹ Și acesta va fi legământul Meu cu ei, zice Domnul: Duhul Meu, Cel ce este asupra ta, și cuvintele pe care Eu îți le-am pus în gură nu vor lipsi din gura ta, nici din gura seminției tale, fiindcă Domnul a spus-o, de acum și până'n veac.

60

Slava poporului lui Dumnezeu.

¹ Luminează-te, luminează-te, Ierusalime, că lumina ta vine și slava Domnului peste tine a răsărit.¹

¹ Pavel va cita textul acesta ca pe o profeție mesianică (Rm 11, 26).

¹ Intuiind dimensiunea profetică a acestui text, Sf. Ioan Damaschin a construit din el o cântare pascală: „Luminează-te, luminează-te, Noua Ierusalime, că slava Domnului peste tine a răsărit; saltă acum și te bucură, Sioane!; iar tu, Preacurată Născătoare de Dumnezeu, veseleste-te întru învierea Celui născut al tău” (Cântarea a nouă din Slujba Învierii, devenită și parte a Axionului pascal).

² Iată, întuneric va acoperi pământul și negură groasă va fi peste neamuri; dar peste tine Domnul Se va arăta și slava Lui peste tine se va vedea.

³ Regi vor umbla în lumina ta și neamurile intru a ta strălucire.

⁴ Ridică-ți ochii împrejur și vezi-i pe copiii tăi adunați; fiii tăi toți au venit de departe și ficele tale fi-vor purtate pe umeri.²

⁵ Atunci vei vedea și te vei bucura, te vei teme și te vei însăşimânta cu inima, că bogăția mării se va muta la tine, a neamurilor și a popoarelor; cirezi de cămile îți vor veni

⁶ și cămilele Madianului și ale Efei te vor acoperi; toți cei din Saba vor veni aducând aur; tămâie vor aduce și piatră scumpă³ și măntuirea Domnului vor binevesti.

⁷ Și toate turmele Chedarului se vor aduna la tine; veni-vor și berbecii Nebaiotului⁴ și jertfe bineprimite vor fi aduse pe jertfelnicul Meu și casa Mea de rugăciune va fi slăvită.

⁸ Cine sunt aceștia care zboară ca norii și ca porumbeii alături de pui?⁵

⁹ Insulele⁶ pe Mine M'au așteptat și corăbiile de la Tarsis printre cele dințai, ca să-i aducă pe fiii tăi de departe

² Sfinții Ioan Hrisostom și Chiril al Alexandriei observă că textul nu are acoperire în istoria Evreilor, deoarece nu toți s-au întors din captivitatea babilonică sau din cea egipteană; astăndată, profeția se referă mai degrabă la Biserica lui Hristos, constituită în aria tuturor neamurilor.

³ „piatră scumpă”: cf. Codex Sinaiticus.

⁴ Numele proprii din vv. 6 și 7 reprezintă tănuturi locuite de triburi nomade și idolatre.

⁵ Sf. Grigorie de Nyssa: Virtutea e usoară și plătită: cei ce trăiesc în ea sunt asemenea celor ce „zboară ca norii” și „porumbeilor alături de pui”.

⁶ „Insulele” pot fi, aici, ostroave din largul apelor, sau, în concordanță cu Fc 10, 5, „neamurile”.

și’mpreună cu ei, argintul și aurul lor; aceasta, de dragul numelui cel sfânt al Domnului și pentru ca slăvit să fie Sfântul lui Israel.

¹⁰ Străinii fi-vor zidarii zidurilor tale, iar regii lor îți vor sta la poruncă⁷; că din mânia Mea te-am bătut și din milă te-am iubit.

¹¹ Si porțile tale pururea vor fi deschise, și nici ziua, nici noaptea nu se vor închide, pentru ca să vină’ntru tine puterea neamurilor și regii acestora ca sclavi.

¹² Căci neamurile și regii care nu-ți vor sluji vor pieri și neamurile’ntru totul se vor pustii.

¹³ Si slava Libanului va veni la tine laolaltă cu chiparosul și pinul și cedrul, ca să preamărească locul Meu cel sfânt, iar Eu voi preamări locul picioarelor Mele⁸.

¹⁴ Si fiii celor ce te-au umilit vor merge spre tine temându-se, iar toți cei ce te au întărâtat se vor închina⁹ la urmele picioarelor tale. Si numele tău va fi „Cetatea-Domnului, Sionul-Sfântului-lui-Israel”.

¹⁵ Pentru că ai fost părăsită și’mpresurată de ură și nimeni nu era care să ajute, Eu voi face din tine bucurie veșnică, veselie tuturor din neam în neam.

¹⁶ Tu vei suge laptele neamurilor și vei mâンca bogăția regilor; și vei cunoaște că Eu sunt Domnul Cel ce te mântuiește și te ridică, Dumnezeul lui Israel.

⁷Foarte exact: „îți vor sta la dispoziție”.

⁸Stihul acesta se află numai în Codex Purpureus; la Origen, sub asterisc; există în vechile ediții românești.

⁹„se vor închina”: se vor prosterna până la pământ (vezi și Mt 2, 2 și 11).

¹⁷ Si pentru aramă îți voi aduce aur și pentru fier îți voi aduce argint și în loc de lemn îți voi aduce aramă și în loc de pietre, fier; și pe domnii tăi îi voi aşeza în Pace și pe dregătorii tăi întru Drepitate.

¹⁸ În țara ta nu se va mai auzi de nedreptate, nici de nimicire și nici de ti căloșie în hotarele tale; ci zidurile tale „Mântuire” se vor chema, iar porțile tale, „Lucru-din-daltă¹⁰”.

¹⁹ Si nu vei mai avea soarele spre luminarea zilei, nici răsăritul lunii să-ți lumineze noaptea, ci Domnul îți va fi lumină veșnică și Domnul va fi slava ta.

²⁰ Soarele nu va mai apune și nici luna nu va mai scădea, căci Domnul îți va fi lumină veșnică și zilele plângerii tale vor lua sfârșit.

²¹ Si’ntreg poporul tău va fi drept și pentru veci va moșteni pământul, păzind ei ceea ce au sădit – lucrul mânărilor lor – spre slavă;

²² cel mic la număr va fi mii, cel mai puțin va deveni neam mare; Eu, Domnul, la timp îi voi strângă laolaltă.

61

Unul Domnului în vestea cea bună.

1 Duhul Domnului e peste Mine, pentru că El M'a uns; El M'a trimis să le binevestesc săracilor, să-i vindec pe cei

¹⁰glýmma = imagine sau inscripție gravată; gravură; cizelură. (Termenul ebraic: „Laudă”). O seamă de Sfinți Părinți cred că acest „lucru-din-daltă” este opera de rafinare și interpretare a textelor sacre, făcută de exegeti și pedagogii Bisericii.

zdrobiți la inimă, robilor să le vestesc libertate și orbilor vedere,

2 să vestesc anul bineprimit al Domnului¹ și ziua răsplătirii, să-i mângâi pe toți cei ce plâng;

3 pentru ca celor ce plâng să li se dea în Sion slavă în loc de cenușă, ungere de veselie celor întristați, podoabă de slavă în loc de duh al măhnirii; și ei se vor numi generații ale dreptății, răsdul Domnului întru slavă.

4 Și vor zidi vechile ziduri prăbușite și vor ridica locurile cele din vechime pustii și vor înnoi cetățile pustii, chiar pe cele pustiite cu mult în urmă².

5 Și străini vor veni și-ți vor paște oile și cei de alt neam vor fi plugarii și vierii tăi.

6 Dar voi vă veți chema „preoți ai Domnului”, „slujitori ai lui Dumnezeu”; tăria neamurilor o veți mâncă și ntru boala lor minunați veți fi.

¹Sfinții Părinți comenteează pe larg faptul că textul acesta a fost citat de Însuși Iisus ca referindu-se la Sine (Lc 4, 18-21). Sf. Ambrozie al Milanului: Ca Fiul al Omului, Hristos a fost uns și trimis să propovăduiască Evanghelia. În acest sens avem și mărturia Tatălui către Ioan Botezătorul: „Cel peste Care vei vedea Duhul pogorându-Se și rămânând peste El, Acela este Cel ce botează cu Duh Sfânt” (In 1, 33). Sf. Atanasie cel Mare: Iată că Domnul, Cel care-L dă și-L trimite pe Duhul Sfânt (In 20, 22; In 15, 26), în cazul de față este uns cu El, adică devine subiect al lucrării Duhului, ceea ce-L va face să spună: „Cel ce va grăi cuvânt împotriva Fiului Omului va fi iertat; dar cel ce va grăi împotriva Duhului Sfânt nu va fi iertat” (Mt 12, 32). Așadar, dacă două persoane sunt, fiecare și în același timp, mai mică și mai mare decât cealaltă, înseamnă că ele sunt, în fapt, egale. Sf. Irineu al Lionului: Textul acesta descoperă lucrările Persoanelor Treimice, osebite în egalitatea fințială: Tatăl, Cel ce unge, Fiul, Cel ce este uns, și Duhul, ungerea însăși.

²Literal: „cele pustiite înainte de multe generații”.

7 În locul îndoitei voastre înfruntări și în locul rușinării lor, bucura-se-vor de partea ce le va fi dată;³ de aceea pentru a doua oară vor moșteni pământul și bucurie veșnică va fi pe capetele lor.

8 Că Eu sunt Domnul, Cel ce iubesc dreptatea și urăsc jafurile nedreptății; și dreptilor le voi da osteneala lor⁴ și legământ veșnic voi face cu ei.

9 Și seminția lor cunoscută va fi printre neamuri și odraslele lor în mijlocul popoarelor; toți cei care-i vor vedea îi vor recunoaște, că aceștia sunt seminție binecuvântată de Dumnezeu

10 și cu veselie se vor veseli întru Domnul. – Să se bucure sufletul meu întru Domnul, că în haină de măntuire m'a îmbrăcat și în veșmânt de veselie; ca unui mire mi-a pus mie cunună și ca pe o mireasă m'a împodobit cu podoabă.⁵

11 Și ca pământul când îi crește floarea și ca o grădină când îi răsare sămânța, aşa va face Domnul să răsară dreptatea și bucuria înaintea tuturor neamurilor.

62

În aşteptarea măntuirii.

1 De dragul Sionului nu voi păstra tăcere și de dragul Ierusalimului nu Mă voi da odihnei, până când dreptatea lui ca o lumină va ieși și măntuirea Mea ca o făclie va arde.¹

³Primele trei stihuri ale versetului 7 sunt extrase din Codex Purpureus, în concordanță și cu Textul Ebraic; ed. Rahlf's le menționează în nota infrapaginală.

⁴În sensul: le voi da roada străduinței lor.

⁵Sfinții Ioan Hrisostom și Chiril al Alexandriei văd această frază în gura lui Iisus Hristos.

¹În tâlcuirea Sfântului Chiril al Alexandriei,

2 Si neamurile vor vedea dreptatea ta și regii îți vor vedea mărireala și toți cu nume nou te vor chema, pe care Domnul l-a numit.

3 Cunună de mândrețe vei fi tu în mâna Domnului și diademă ’mpărătească în mâna Dumnezeului tău.

4 Si nu te vei mai numi „Părăsită” și pământul tău nu se va mai numi „Pustiu”, fiindcă numele tău va fi „Bunăvoiea-Mea” și pământul tău se va numi „Locuit”; că Domnul a binevoit întru tine, iar pământul tău locuit va fi.

5 Si'n felul în care un Tânăr locuiește cu o fecioară, aşa vor locui fiii tăi cu tine; și va fi că precum se veselătă mirele de mireasă, aşa se va veseli de tine Domnul.

6 Si pe zidurile tale, Ierusalime, puștam paznici de toată ziua și de toată noaptea, care nicicând nu vor înceta să pomenească de Domnul.²

7 Că nimeni nu-i asemenea vouă atunci când El va fi pus rânduială și va face Ierusalimul mândrie pe pământ.

8 Juratu-S'a Domnul pe dreapta Sa și pe tăria brațului Său: – De-acum nu le voi mai da dușmanilor tăi grâul și strânsurile tale, nici că feciorii străinilor îți vor mai bea vinul pentru care tu te-ai ostenit;

9 ci numai cei ce le-au adunat, aceia le vor mâncă și vor lăuda pe Domnul, și numai cei care au cules strugurii, aceia

întreaga profetie din acest capitol se referă la Biserică. Cel ce vorbește este Însuși Mirele.

2 Unii Părinti cred că „paznicii” sunt îngeri care neîncetă îl laudă pe Dumnezeu; alții (ca Sf. Ioan Hrisostom) îi au în minte pe slujitorii Bisericii (preoți, cântăreți, monahi și monahii), care neîncetă, ziua și noaptea, îi cântă imnuri Domnului.

îi vor bea în curțile Mele cele sfinte.

10 Mergeți prin porțile Mele și faceți-i cale poporului Meu și pietrele din cale dați-le în lături; standard ridicați pentru neamuri!³

11 Că, iată, Domnul a făcut să se audă până marginile pământului: – Spuneți-i fiicei Sionului: Iată, Mântuitorul tău vine, având cu Sine răsplata Sa și lucrarea Sa înaintea feței Sale.

12 Si-i vor numi pe ei „Popor sfânt”, „Răscumpărat-de-Domnul”, iar tu te vei numi „Cetate-căutată”, „Cetate-nepărăsită”.

63

Răzbunarea Domnului asupra Edomului. Ziua biruinței.

1 Cine este acesta care vine din Edom în roșeața hainelor sale din Bosor, atât de mândru în veșmântul Său și strigând cu glas mare: – Eu vorbesc de dreptate și de judecată măntuitoare!?

2 De ce sunt hainele tale roșii și îmbrăcămintea ca a unuia ce calcă struguri în lin?²

³Chemarea profetului (și, prin el, a lui Mesia) are caracter universal, prin „neamuri” înțelegându-se, ca de obicei, pagânii.

¹Versetele 1-6: teribilă diatribă împotriva tuturor dușmanilor Domnului, simbolizați aici prin Edom (trib învecinat cu Israelitii și neîmpăcat adversar al acestora). Pornind de la simbolismul numelor proprii (Edom = pământ, Bosor = sânge), Fericulit Ieronim (precum și alți Părinti, de altfel) reține dimensiunea profetică a textului, ca referindu-se la Hristos cel înviat sau la Hristos cel înălțat: Cine este Acesta care Se înalță din pământ, care Se înalță din sânge?

²Lin: cuvâ mare de lemn în care strugurii recoltați erau zdrobiți prin călcare cu picioarele. Simbol al modului în care un biruitor își zdrobește dușmanii sub picioarele lui și ale cailor, pe

3 Sunt sătul de strugure zdrobit și de neamuri în care nu-i nimeni cu Mine; întru mânia Mea i-am călcat în picioare și i-am jucat și i-am făcut țărâna și săngele lor l-am vărsat pe pământ și îmbrăcămintea Mea toată am spurcat-o.

4 Că pentru ei a venit ziua răsplătirii, iar anul răscumpărării e de față.

5 Și M'am uitat, și nimeni nu se află să ajute; și am privit, și nimeni nu venea în sprijin; de aceea brațul Meu M'a izbăvit³ și mânia Mea s'a apropiat;

6 și întru mânia Mea i-am călcat în picioare și săngele lor l-am vărsat pe pământ.

7 Adusu-mi-am aminte de mila Domnului și de laudele Lui întru toate câte ne-a răsplătit. Domnul îi este bun judecător casei lui Israel: El ne dă nouă după mila Sa și după multimea dreptății Sale.

8 Și a zis: „Oare nu-i poporul Meu, ei, copiii care nu se vor lepăda?”. Și El li S'a făcut mântuire

9 din tot necazul lor: Nu un sol, nu un inger, ci El Însuși, Domnul, i-a măntuit, fiindcă El i-a iubit și i-a cruceat; El Însuși i-a măntuit și i-a primit și i-a înălțat în toate zilele veacului.

10 Dar ei nu s'au supus și L-au întăritat pe Duhul Său cel Sfânt; aşa că Domnul S'a întors în a le fi potrivnic, El Însuși S'a luptat împotriva lor.

11 Atunci Și-a adus El aminte de zilele de altădată: – Unde este Cel ce i-a scos din mare, El, Păstorul turmei?

câmpul de luptă. Metafora linului se află și în Ap 14, 19-20.

³M'a izbăvit: cf. traducerii și interpretării lui Teodorel al Cirului.

Unde este Cel ce L-a pus în ei pe Duhul Sfânt?

12 El, Cel ce cu dreapta Sa l-a îndrumat pe Moise, da, cu brațul slavei Sale? El a făcut apa să se închege de dinainte-I, ca să-și facă Sieși nume veșnic.

13 El i-a îndrumat prin adânc ca pe un cal în pustie – iar ei nu s'au poticnit –

14 și ca pe o cireaďă prin câmp: Duhul S'a pogorât de la Domnul și i-a călăuzit. Așa Ți-ai îndrumat Tu poporul, ca să-ți faci Tie nume slăvit.

15 Caută din cer și vezi din casa Ta cea sfântă și din slava Ta: Unde-Ți sunt râvna și tăria? unde-i belșugul milei Tale și-al îndurărilor Tale, că ne-ai suferit?

16 Fiindcă Tu ești Părintele nostru; că Avraam nu ne-a știut și Israel nu ne-a cunoscut, ci Tu, Doamne, Părintele nostru: Tu măntuiește-ne; numele Tău de la'nceput a fost asupra noastră.

17 De ce, Doamne, ne-ai făcut să rătăcim de la calea Ta? de ce ne-ai învârtoșat inimile ca să nu ne temem de Tine? Întoarce-Te, de dragul robilor Tăi, de dragul semințiilor moștenirii Tale,

18 ca să moștenim cât de puțin din muntele Tău cel sfânt! Potrivnicii noștri Ți-au călcat sfințenia'n picioare;

19 am devenit ca atunci, la'nceput, când Tu nu domneai peste noi și numele Tău nu se chema deasupră-ne.

64

Rugăciunea poporului.

1 Dacă Tu ai deschide cerul, munții vor tremura de Tine și se vor topi,

2 cum se topește ceară de față focului; și focul îi va arde pe dușmani și numele

Tău printre dușmani se va arăta; de față Ta se vor tulbura neamurile.

3 Ori de câte ori Tu vei lucra' ntru slavă, munții fi-vor cuprinși de cutremur.

4 Din veac n'am auzit, nici ochii noștri n'au văzut un Dumnezeu în afară de Tine și lucrurile Tale pe care Tu le vei face pentru cei ce așteaptă milă.

5 Că mila îi va întâmpina pe cei ce fac dreptate și își aduc aminte de căile Tale; iată, Tu Te-ai mâniat, iar noi am păcătuit, de aceea am rătăcit

6 și ne-am făcut toți ca niște necurați, și dreptatea noastră, toată, ca o cârpă lepădată; ca frunzele-am căzut din pricina fărădelegilor noastre: aşa ne va duce vântul.

7 Si nu-i nimeni care să-Ti cheme numele și care să-și amintească să se țină de Tine; că Tu Îți-ai întors fața dinspre noi și din pricina păcatelor noastre ne-ai dat drumul.

8 Si acum, Doamne, Tu ești Părintele nostru, iar noi suntem tină, lucrul mâinilor Tale suntem toți.

9 Nu te mânia pe noi foarte și nu pe veci să ne pomenești păcatele, ci cauță acum spre noi, că noi toți suntem poporul Tău.

10 Cetatea sfînteniei Tale a devenit pustie, Sionul ca un pustiu s'a făcut, Ierusalimul, blestem.

11 Casa noastră, locașul nostru cel sfânt, și slava cu care părinții noștri ne-au binecuvântat, cu foc a fost arsă și toate lucrurile noastre cele slăvite au căzut.

12 Si peste toate acestea, Tu, Doamne, Te-ai stăpânit și ai tăcut și până la pământ ne-ai umilit.

65

Împotriva idolatriei. Răsplata pentru buni și răi. Ceruri noi și pământ nou.

1 Celor ce nu Mă căutau M'am arătat, celor ce de Mine nu'ntrebau M'am fost aflat, zis-am: „Iată, sunt aici”, la un neam care numele nu Mi l-a chemat.¹

2 Toată ziua Mi-am întins mâinile spre un popor nesupus și cârtitor, spre cei ce nu pe calea cea bună au umblat, ci după păcatele lor.

3 Acesta-i poporul care de-a pururi Mă întărâtă în însăși fața Mea; ei înaltă jertfe prin grădini și ard pe lespezi tămâie demonilor, adică celor ce nu există.²

4 De dragul viselor se culcă să doarmă'n morminte și'n peșteri, ei, cei ce se înfruptă din carne de porc și din zeama jertfelor – spurcate sunt vasele lor toate –,

5 ei, cei ce zic: „Du-te departe de mine, nu te-apropia de mine, că eu sunt curat!...”³. Acesta-i fumul mâniei Mele, foc arde'n el fără'ncetare.

6 Iată, scris este înaintea Mea: – Nu voi tăcea până când voi răsplăti și'n sânul lor le voi întoarce păcatele,

7 ale lor și ale părinților lor, zice Domnul; celor ce-au ars tămâie pe munți și pe Mine M'au ocărât pe dealuri, în sânul lor le voi întoarce faptele.

¹ Scărbit de ingratitudinea poporului ales, Domnul și-a îndreptat preferința spre alte neamuri; prefigurare a universalității Bisericii de mai târziu.

² Vechea și stăruitoarea racilă a israeliților: înclinarea spre idolatrie.

³ Idolatriei i se adaugă ipocrizia, păcat ce va fi aspru judecat, în fața fariseilor, de Iisus.

8 Acestea zice Domnul: – Așa cum o boabă de strugure se află'n ciorchine și ei vor zice: – „Să n'o strici, că binecuvântare se află într'însa!”, tot astfel voi face Eu de dragul celui ce-Mi slujește: de dragul lui Eu nu-i voi nimici pe toți.

9 Și voi scoate la față seminția ce vine din Iacob și din Iuda și ei vor moșteni muntele Meu cel sfânt: aleșii Mei și servii Mei îl vor moșteni și vor locui acolo.

10 Și turme de oi vor fi în pădure, iar valea Acorului⁴ va fi loc de popas pentru cirezile poporului Meu, pentru cei ce M'au căutat.

11 Dar pe voi, cei ce M'ați părăsit și muntele Meu cel sfânt l-ați dat uitării, pe voi, cei care gătiți masă diavolului și prinoase de băuturi⁵ și turnați Norocului,

12 pe voi aceștia să te da pe seama săbiei: toți veți cădea înjunghiați; că Eu v'am chemat, dar voi n'ați auzit, Eu v'am grăit, dar voi n'ați ascultat și răul în fața Mea l-ați făcut⁶ și ați ales lucrurile pe care Eu nu le-am voit.

13 De aceea, aşa zice Domnul: – Iată, servii Mei vor mâncă, dar voi veți flămânzi; iată, servii Mei vor bea, dar voi veți înseta; iată, servii Mei se vor veseli, dar voi veți fi rușinați;

14 iată, servii Mei cu bucurie se vor bucura, dar voi veți striga din durerea inimii voastre și din zdrobirea duhului vostru veți urla.

⁴Acor (Achor): vale situată în apropierea Ierihonului, unde Iosua Navi îl executase pe Acan pentru că acesta încălcase rânduielile Domnului (vezi istoria în Ios 7, 14-26).

⁵= libații.

⁶Expresie aidoma cu cea din Ps 50, 4: păcatul săvârșit cu bună știință de insul care, în același timp, își asumă și răspunderea, acceptând consecințele.

15 Căci numele vostru îl veți lăsa spre sațiu aleșilor Mei, dar pe voi Domnul vă va da pierzării, iar servii Mei vor fi numiți cu nume nou;⁷

16 ei, cei ce vor fi binecuvântați pe pământ; căci ei îl vor binecuvânta pe adevăratul Dumnezeu, iar cei ce jură aici, pe pământ, vor jura pe Dumnezeu cel adevărat; că necazul de ieri îl vor uita și'n inima lor nu va pătrunde.

17 Că va fi cerul nou și pământul nou, iar ei nu-și vor aminti de cele ce-au fost, și nici că ele vor veni în inima lor;

18 ci veselie și bucurie vor afla într'însul, că, iată, Eu fac Ierusalimul bucurie și veselie îmi fac poporul.

19 Și Mă voi bucura de Ierusalim, iar de poporul Meu Mă voi veseli;⁸ și'n el nu se va mai auzi glas de plângere și nici glas de strigare.

20 Nici un copil nu va mai fi acolo care să moară fără vreme, și nici bătrân care să nu-și plinească vremea; căci Tânărul va fi de o sută de ani, iar păcatosul, chiar de-ar avea o sută de ani, fi-va blestemat atunci când va muri.

21 Și vor zidi case și vor locui în ele și vor sădi vii și le vor mâncă roadele și vinul lor îl vor bea.

22 Nu vor mai zidi pentru ca alții să locuiască, nici nu vor mai sădi pentru ca

⁷Sf. Chiril al Ierusalimului: De vreme ce fiu lui Israel poartă și astăzi numele pe care le-au avut în vremea patriarhilor și a profetilor, înseamnă că „numele cel nou” este acela al creștinilor, binecuvântații lui Dumnezeu pe'ntreg pământul.

⁸Sf. Irineu observă: Apostolul Pavel afirmă că „Ierusalimul-cel-de-sus e liber, cel ce este mama noastră” (Ga 4, 26), iar Evanghelistul Ioan mărturisește: „Și-am văzut cetatea cea sfântă, noua Ierusalim, pogorându-se din cer de la Dumnezeu” (Ap 21, 2); acestea, în legătură imediată cu „cerul cel nou și pământul cel nou” din Ap 21, 1.

alții să mănânce; căci zilele poporului Meu vor fi ca zilele pomului vietii;⁹ ei îndelung se vor bucura de roada ostenelei lor.

²³ Aleșii mei nu se vor trudi în zadar, nici că vor naște copii meniți blestemului, căci ei sunt sămânță binecuvântată de Dumnezeu, și odraslele lor împreună cu ei.

²⁴ Și va fi că mai'nainte ca ei să fi strigat, Eu îi voi auzi, și mai'nainte ca ei să fi sfârșit vorba, Eu voi zice: – Ce este?

²⁵ Atunci lupii și mieii vor paște împreună și leul întocmai ca boul va mâncă paie¹⁰ și șarpele pământ precum pâine. Strâmbătate nu vor face și nici vreo stricăciune în muntele Meu cel sfânt, zice Domnul.

66

Jertfe duhovnicești. Judecata și împărăția lui Dumnezeu.

¹ Așa zice Domnul: – Cerul este tronul Meu, iar pământu-i perniță¹ picioarelor mele. Ce fel de casă îmi veți zidi voi Mie? și cum e să fie locul Meu de odihnă?

² Că pe toate acestea mâna Mea le-a făcut² și toate ale Mele sunt, zice Domnul; și spre cine voi căuta Eu, dacă nu

⁹ „Pomul vietii” (Fc 3, 22) era menit să le ofere viață veșnică celor ce vor mâncă din roadele lui.

¹⁰ Profetul reia, condensat, tabloul din 11, 6-7.

¹ Sensul exact al cuvântului hypopódion este acela de „scăriță la trăsură” sau, după caz, „scăunelul pe care cineva se urcă spre a ajunge cu mâna undeva mai sus”. Prin extensie: „așternut” (ca în Ps 98, 5 și 109, 1). Aici: perniță-scăunel din față unui fotoliu, pe care pot fi rezemate picioarele.

²Sf. Grigorie de Nyssa: „Mâna” lui Dumnezeu nu e altceva decât puterea Fiului Său Cel Unul-Născut, Logosul „prin Carele toate s-au făcut”.

spre cel umil și bland, spre cel ce tremură de cuvintele Mele?

³ Dar nelegiuțul care-Mi jertfește Mie vițel³ e ca și cum ar bate un om; iar cel care-Mi jertfește din turmă e ca și cum ar ucide un câine; iar cel ce-Mi aduce făină de grâu e ca și cum Mi-ar aduce sânge de porc; iar cel ce face tămâiere de pomenire e ca unul care blesteamă. Dar ei și-au ales căile lor și urâciunile lor pe care sufletul lor le-a voit.

⁴ Voi alege și Eu batjocurile lor și păcatele lor le voi plăti; că i-am chemat și nu M'au ascultat și le-am grăit și nu au auzit și răul în fața Mea l-au făcut și au ales ceea ce Eu n'am voit.

⁵ Auziți cuvântul Domnului, voi, cei ce tremurați de rostirea Lui: spuneti-le „frați ai noștri” celor ce vă urăsc și se scârbesc de voi,⁴ pentru ca numele Domnului să fie slăvit și ntru veselia lor să se arate, dar ei se vor rușina.

⁶ Glas de strigare din cetate, glas din templu: glasul Domnului plătindu-le cu vârf celor potrivnici.

⁷ Mai'nainte de a naște ceea ce era să nască, mai'nainte de a-i fi venit dureurile facerii, ea a ieșit cu bine și a născut fecior.⁵

⁸ Cine a auzit una ca asta? și cine

³ Profetul înfierăză fără cruce jertfele aduse sub semnul ascuns al nelegiurii; în ultimă instanță, jertfele materiale ale Vechiului Testament.

⁴ Extraordinară anticipare a poruncii lui Iisus asupra iubirii vrăjmașilor (Mt 5, 44).

⁵ Revine imaginea din 26, 17-18, dar cu o altă semnificație: lumea cea nouă se va naște năprăsnic și minunat, nu în trepte și firesc. Sf. Ioan Damaschin vede aici o profecie asupra lui Iisus Hristos, Cel ce în chip minunat (supranatural) S'a născut din Fecioară; e de crezut că Maria nu a avut chinurile facerii: dacă zămisuirea nu a fost precedată de placere, ea nu putea fi urmată de durere.

a văzut aşa ceva? Născutu-s'a oare o țară într'o zi? ori s'a născut cumva un neam dintr'o dată, că Sionul, de-abia chinuindu-se, și-a născut copiii?

9 Eu însă am ridicat această aşteptare, dar tu nu ți-ai adus aminte de Mine, zice Domnul; oare nu Eu pe amândouă le-am făcut, și pe ceea ce naște, și pe cea stearpă? zice Dumnezeul tău.

10 Veselește-te, Ierusalime, și voi, cei ce-l iubiți, faceți într'însul serbare obștească⁶; bucurați-vă cu bucurie'mpreună cu el, voi, toti, cei ce plângeti deasupră-i,

11 ca să fiți alăptați și să vă săturați la pieptul mângâierilor lui, ca să fiți alăptați și să vă desfătați din revârsările slavei lui.

12 Că acestea zice Domnul: – Iată, Eu voi abate pacea spre ei asemeni unui râu și slava neamurilor ca un șuvol în revârsare,⁷ copiii lor vor fi purtați pe umeri și mângâiați cu fruntea pe gheunchi.

13 Precum e cineva mângâiat de maica lui, aşa veți fi voi mângâiați de Mine și în Ierusalim vă veți mângea.

14 Si veți vedea și inima voastră se va veseli și oasele voastre ca iarba vor odrăsli și mâna Domnului le va fi cunoscută celor ce se tem de El, iar pe cei neascultători fi va amenința.

15 Că, iată, Domnul ca focul va veni și

⁶Verbul panegyrizo (folosit numai aici în V.T.) înseamnă „serbare națională” sau „serbare la care participă toată lumea”.

⁷Sf. Ambrozie al Milanului: „Râul” nu e altceva decât Duhul Sfânt despre care Domnul Iisus vorbește în Evanghelie după Ioan: „râuri de apă vie vor curge din inima lui” (a celui ce crede în Mine). De râul avântat al Duhului Sfânt vorbește și David în Psalmul 45, 4: „Avânturile râului înveselesc cetatea lui Dumnezeu”.

carele lui ca un vifor, să facă plată'nrtru mânie și-a Lui mustrare cu pară de foc.

16 Căci cu focul Domnului fi-va judecat întreg pământul și cu sabia Lui tot trupul: mulți vor fi cei răniți de Domnul.

17 Cei ce se sfîntesc pe ei însiși și se curățesc prin grădini și mânâncă pe prispe carne de porc și scârboșenii și șoareci, aceia laolaltă vor pieri, zice Domnul.

18 Eu le cunosc faptele și gândul. Iată, aduna-voi toate neamurile și limbile; iar ele vor veni și slava Mea o vor vedea.

19 Si voi lăsa un semn asupra lor, iar pe cei măntuiți dintre ei îi vor trimite la neamuri, la Tarsis și la Put și la Lud și la Meșec și la Tubal și în Elada⁸ și în insulele cele de departe, la cei ce de numele Meu n'au auzit și slava Mea n'au văzut-o; și ei vor vesti slava Mea printre neamuri.⁹

20 Si pe frații voștri de prin toate neamurile îi vor aduce prinlos Domnului, pe cai și în căruțe, în lectici purtate de asini cu umbrare, în sfânta cetate a Ierusalimului, zis-a Domnul, ca și cum fiile lui Israel Mi-ar aduce Mie jertfele lor, cu cântece de psalmi în casa Domnului.

21 Si voi lua dintre ei preoți și leviți, zice Domnul.

22 Că precum cerul cel nou și pământul cel nou, pe care Eu le fac, rămân în

⁸După Teodorel al Cirului, numelor de mai sus le-ar corespunde: Tarsis = Cartagina; Put = Libia; Lud = Lidienii; Meșec = Capadocienii; Tubal = Ibericii (Spaniolii). Cât despre Elada, e numele primar al Greciei.

⁹După Sfinții Părinți, profetie clară asupra apostolilor pe care Iisus îi va trimite să vestească Evanghelie la toate neamurile, sub „semnul” Crucii.

față Mea, zice Domnul, aşa va rămâne seminția voastră și numele vostru.

²³ Şi va fi că din lună'n lună şi din zi de odihnă în zi de odihnă veni-va tot trupul să Mi se încchine în Ierusalim, zice Domnul.

²⁴ Şi când vor ieşi vor vedea stârvurile oamenilor care Mi-au călcat poruncile; că viermele lor nu va muri şi focul lor nu se va stinge: ei pentru lumea'ntreagă privelişte vor fi.¹⁰

---

¹⁰Versetele 22-24: Final cu dimensiune eschatologică (aşa cum va fi întâlnit şi în Mt 25, 46): durată veşnică, încchinare veşnică, pedeapsă veşnică.

Ieremia

1

Chemarea Profetului.

¹ Cuvântul lui Dumnezeu care s'a făcut către Ieremia, fiul lui Helchia, unul din preoții care locuiau în Anatot,¹ în ținutul lui Veniamin;

² cum anume s'a făcut cuvântul lui Dumnezeu către el în zilele lui Iosia, fiul lui Amos, regele Iudeii, în cel de al treisprezecelea an de domnie a acestuia,

³ precum și în zilele lui Ioiachim, fiul lui Iosia, regele Iudeii, până în cel de al unsprezecelea an al lui Sedechia, fiul lui Iosia, regele Iudeii, până la surghiunirea Ierusalimului, în cea de a cincea lună.²

⁴ Fost-a cuvântul Domnului către mine, zicând:

⁵ „De când încă nu te plăsmuiai în pântece te ștui și mai înainte de a fi ieșit din pântece te-am sfîntit, profet pentru neamuri te-am rânduit”.³

¹Anatot (astăzi, Anata): localitate situată la 5 km nord-est de Ierusalim.

²Versetele 2 și 3 indică perioada activității profetice a lui Ieremia: din 626 până în iulie 587, adică aproape 40 de ani.

³Ieremia nu a fost „predestinat”, ci ales să devină profet; preștiința lui Dumnezeu atestă faptul că, odată chemat, alesul nu-și va folosi libertatea respingând propunerea, ci, dimpotrivă, acceptând-o (chiar dacă cu îndoială și șovăiri, aşa cum se vede mai departe).

⁶ Iar eu am zis: „O, Stăpâne, Doamne, iată că nu știu să vorbesc, fiindcă eu sunt încă Tânăr”.

⁷ Iar Domnul a zis către mine: „Să nu zici: «Sunt încă Tânăr», căci la câți te voi trimite, la toți vei merge și pe toate căte-ți voi porunci Eu ție, pe acelea le vei grăbi.

⁸ De față lor să nu te temi, că Eu cu tine sunt ca să te scap, zice Domnul”.

⁹ Atunci Domnul Și-a întins mâna spre mine și mi-a atins gura și mi-a zis:

¹⁰ „Iată, cuvintele Mele le-am pus în gura ta; iată, Eu astăzi te-am pus peste neamuri și peste regate, ca să smulgi și să arunci la pământ și să nimicești și din nou să zidești și să răsădești”.

¹¹ Si a fost cuvântul Domnului către mine, zicând: „Ce vezi tu, Ieremia?” Și am răspuns: „Un toiag din lemn de migdal”.

¹² Atunci Domnul mi-a zis: „Bine ai văzut, pentru că Eu am vegheat asupra cuvintelor Mele, ca să le săvârșesc”.⁴

¹³ Si a fost cuvântul Domnului a doua oară către mine, zicând: „Ce vezi?” Și

⁴Versetele 11 și 12 sunt construite pe jocul a două cuvinte: „migdal”, care în ebraică se numește šaqed, și „veghetor”, care, în aceeași ebraică se cheamă šoqed. Așadar, migdalul, cel ce veghează cu nerăbdare să vină primăvara pentru a fi cel dintâi care inflorește (uneori la sfârșitul lui ianuarie), devine simbol al lui Dumnezeu, Cel-pururea-veghetor.

am răspuns: „Un cazan pe foc; iar ciocul lui e spre miazănoapte”.

¹⁴ Iar Domnul mi-a zis: „Dinspre miazănoapte se vor stârni relele pentru toți locuitorii țării.

¹⁵ Că, iată, Eu chem laolaltă toate regele din miazănoaptea pământului, zice Domnul; și ele vor veni și fiecare își va pune tronul la intrarea porților Ierusalimului și împotriva tuturor zidurilor dimprejurul lui și împotriva tuturor cetăților lui Iuda.

¹⁶ Și Eu întru judecată le voi grăi despre toate răutățile lor, de vreme ce ele M'au părăsit și au adus jertfe unor dumnezei străini și s'au închinat la lucherile mâinilor lor.⁵

¹⁷ Dar tu încinge-ți mijlocul și ridică-te și grăiește-le toate câte Eu îți voi pronunci; nu te teme de fața lor, nici nu te înfricoșa înainte-le, căci cu tine sunt Eu ca să te scap, zice Domnul.

¹⁸ Iată, Eu te-am așezat astăzi ca pe o cetate tare și ca pe un zid de aramă, puternic în fața tuturor regilor lui Iuda și a principilor lui și a poporului țării.

¹⁹ Ei se vor lupta împotrivă-ți, dar nici cum nu vor putea să te biruie, căci cu tine sunt Eu ca să te scap, zice Domnul”.

2

Israel nerecunoscător și pedepsit.

¹ Și s'a făcut cuvântul Domnului către mine, zicând: „Du-te și strigă acestea

⁵ Mânia lui Dumnezeu, aducătoare de deapsă, e provocată în principal de aplecarea Iudeilor spre idolatrie; pe pagâni i-au preferat, de pagâni vor fi chinuiți.

în urechile Ierusalimului:¹

² Acestea zice Domnul: Adusu-mi-am aminte de duioșia² tinereții tale și de iubirea logodirii tale în a-L urma pe Sfântul lui Israel, zice Domnul.

³ Sfânt Îl este Israel Domnului, pârga roadelor Lui; toți cei ce-o mânâncă fi vor vinovați, rele vor veni asupra-le, zice Domnul.

⁴ Auziți cuvântul Domnului, voi, casa lui Iacob, voi, întreaga seminție a casei lui Israel!

⁵ Acestea zice Domnul: Ce greșală au aflat în Mine părinții voștri de s'au îndepărtat de Mine și s'au luat după deșertăciuni și s'au făcut netrebnici?;

⁶ și n'au zis: «Unde este Domnul, Cel ce ne-a scos din țara Egiptului, Cel ce ne-a călăuzit în pustie, în pământ uscat și neumblat, în pământ lipsit de apă și de roadă, în pământ pe care nimeni n'a umblat vreodată și pe care nici un om n'a locuit?».

⁷ Dar Eu v'am dus în Țara-cea-Verde³ ca să-i mâncăți roadele și bunătățile; voi ati intrat și Mi-ați pângărit pământul, iar moștenirea Mi-ați făcut-o urâciune.

⁸ Preoții n'au zis: «Unde este Domnul?». Cei ce aveau în mână Legea nu M'au cunoscut; păstorii, și ei, s'au răzvrătit împotrivă-Mi, iar profetii au profetit prin Baal și după lucruri netrebinești au umblat.

⁹ Pentru aceasta Eu încă Mă voi judeca

¹ Acest verset, omis în versiunea LXX (ed. Rahlfs), este preluat din T. M.

² Literal: „mila”; sentimentul uneori matern pe care o femeie îl are pentru bărbatul iubit.

³ Literal: karmel, cuvânt ebraic care înseamnă „tinut verde” și care a dat numele Munțelui Carmel.

cu voi, zice Domnul; și cu fiii fililor voștri Mă voi judeca.

¹⁰ Treceți în insulele Chitim⁴ și vedeți, trimiteți în Chedar⁵, cu de-amănuntul cercetați și vedeți de să petrecut acolo ceva asemănător cu acestea,

¹¹ dacă păgânii și-au schimbat dumnezeii – măcar că aceia nu sunt dumnezei – în timp ce poporul Meu și-a dat mărireala în schimbul celor ce sunt netreбnici.

¹² Cerul însuși s'a încălțat de acestea, cu mare nfricoșare s'a îngrozit, zice Domnul.

¹³ Două lucruri, și rele, făcut-a poporul Meu: ei M'au părăsit pe Mine, izvorul apei celei vii, și și-au săpat fântâni surpiate, care nu pot să țină apă.

¹⁴ Este oare Israel un rob născut printre casnici?; de ce a devenit el o pradă?

¹⁵ Leii au răcnit asupră-i și glasul și l-au ridicat cei ce i-au prefăcut pământul în pustiu și cetăile i le-au surpat, ca să nu poată fi locuite.

¹⁶ Chiar și fiii Memfisului și ai Tafnei te-au cunoscut și te-au batjocorit⁶.

¹⁷ Oare nu faptul că M'ai părăsit și-a adus acestea? zice Domnul, Dumnezeul tău.

¹⁸ Și acum, ce ai tu de-a face cu calea Egiptului, să bei tu apă din Nil⁷? și ce ai tu de-a face cu calea Asirienilor, ca să bei tu apă din Râuri⁸?

⁴Chitim: localitate în Cipru; nume al Ciprului; termen generic pentru universul insular al Mediteranei.

⁵Chedar: pustiu locuit de triburi nomade.

⁶Ebr.: „te-au ras pe cap”. Aluzie la invaziile egiptene din 608-605.

⁷Textual: „apa Ghihonului”. După toate probabilităile, acesta era numele unui braț din Delta Nilului.

⁸„Râuri”: Eufratul și afluenții lui.

¹⁹ Lepădarea ta de credință te va certa și răutatea ta îți va fi mustrare; cunoaște dar și vezi că amară și-a fost lepădarea de Mine, zice Domnul, Dumnezeul tău, și că nici o plăcere n'am aflat Eu în tine, zice Domnul, Dumnezeul tău.

²⁰ Că de mult și-ai sfărâmat tu jugul și și-ai rupt legăturile și ai zis: «Nu pe Tine Te voi sluji, ci mă voi duce pe tot dealul înalt și sub tot copacul umbros: acolo mă voi răsfăța întru desfrâul meu!»...⁹

²¹ Eu totuși te-am sădit pe tine viță roditoare, în tot adevărul soiului bun; cum de Mi te-ai schimbat în amărăciune, tu, viță străină?

²² Chiar de te vei spăla cu sodă și te vei scălda în clăbuc de săpun, tot spurcată ești în fața Mea prin nedreptățile tale, zice Domnul.

²³ Cum oare ai să spui: «Nu m'am pângărit și după Baal n'am alergat?»... Vezi-ți urmele prin mulțimea bărbătilor și cunoaște ce-ai făcut: glasul ei în slavă a mugit,

²⁴ căile și le-a lătit spre apa pustiei, dusă de vânt era ntru pofta sufletului ei; iată că ea li s'a dat: cine oare o va întoarce? Nimeni care umblă după ea nu va osteni; când ea va fi umilită, ei o vor afla.

²⁵ Întoarce-ți piciorul din drumul zgrunțuros și gâtlejul dinspre sete! Dar ea a zis: «Ca un bărbat mă voi purta!»..., că s'a iubit cu străini și după ei s'a ținut.

²⁶ Precum se rușinează hoțul când e prinț, aşa se vor rușina fiii lui Israel,

⁹Idolatria (practicată pe înălțimi și în crânguri) era socotită adulter (față de Dumnezeu), dar și desfrâu (sacru) în înțelesul propriu al cu-vântului.

ei și regii lor și dregătorii lor și preoții lor și profetii lor.

²⁷ Că i-au zis unei bucăți de lemn: «Tu ești tatăl meu!», și unei pietre: «Tu m'ai născut!». Și Mie Mi-au întors spațele, nu fața; dar în vremea necazului lor vor zice: «Scoală-Te și scapă-ne!».

²⁸ Unde sunt dumnezeii tăi pe care tu îți i-ai făcut? Oare ei se vor scula și te vor scăpa la vremea necazului? Câte cetăți, atâția dumnezei aveai, o, Iudo, și câte răspântii în Ierusalim, atâtea jertfe lui Baal.

²⁹ De ce-Mi vorbiți voi Mie? Voi toti v'ati purtat ca niște păgâni și voi toti v'ati neleguit împotriva Mea, zice Domnul.

³⁰ Zadarnic i-am lovit pe fiii voștri: învățătură n'ați primit; pe profetii voștri i-a mâncat sabie de leu nimicitor: nu v'ati înfricoșat.

³¹ Auziți cuvântul Domnului! Acestea zice Domnul: I-am fost oare Eu lui Israel pustietate sau pământ înțelenit? De ce oare a zis poporul Meu: «Nu vom mai avea stăpân și la Tine nu vom mai veni»?

³² Oare-și va uita mireasa podoaba și fecioara tulpanul de la gât? Dar poporul Meu M'a uitat în zile fărănumăr.

³³ Ce fel de bine vei mai folosi în căile tale încât să cauți iubire? Peste puțință! Ci tu mai mult îți-ai sporit răutatea în mersul spurcat al căilor tale.

³⁴ În mâinile tale s'a găsit sânge de susflete nevinovate; nu în scorbură i-am aflat, ci în fiece stejar.

³⁵ Și totuși ai zis: «Nevinovat sunt, deci întoarcă-se mânia Lui dinspre mine»...

³⁶ Iată, Eu Mă judec cu tine în timp ce tu zici: «N'am păcătuit». De vreme ce

fără rușine ai mers atât de departe'n căile tale, rușinat vei fi din partea Egiptului aşa cum rușinat ai fost din spre Asiria.

³⁷ Că tu și de aici vei ieși cu mâinile deasupra capului; căci Domnul îți-a îndepărtat nădejdea și nici un spor nu vei avea într'insa.

3

Necredința lui Iuda. Chemarea lui Israel. Din nou în Sion. Întoarcerea lui Israel la Domnul.

¹ Dacă un bărbat îi dă drumul femeii sale și ea va pleca de la el și va deveni femeia altui bărbat, oare se va mai întoarce ea la el?¹ Oare nu va fi femeia aceea cu totul pângărită? Dar tu te-ai destrăbălat cu droaie de ciobani și te-ai întors la Mine, zice Domnul.

² Ridică-ți ochii'n cătătură dreaptă și vezi unde nu te-ai pângărit. Le-ai stat pe dunga drumului ca o cioară'n pustie și-ai spurcat pământul cu desfrânările și răutățile tale.

³ Droale de ciobani îți-ai strâns ca să te'mpiedici de ei; chipul îți s'a făcut de târfa, tuturor nerușinată te-ai făcut.

⁴ Oare nu M'ai chemat pe Mine ca pe unul de-al casei, tată și'ndrumător al fecioriei tale?

⁵ Oare [mânia Domnului] în veac va rămâne? sau o să țină ea la nesfârșit? Iată, atâtea rele ai vorbit și'n marginea puterii le-ai făcut!"

¹Potrivit Legii date lui Moise (Dt 24, 1-4), femeia repudiată de soțul ei și recăsătorită cu un altul nu se mai putea întoarce la primul. Iuda nu fusese repudiat, dar devenise infidel prin repetate desfrânări idolatre.

6 Si a zis Domnul către mine în zilele regelui Iosia: „Ai văzut ce Mi-a făcut Mie casa lui Israel?: S’au dus pe tot muntele înalt și sub tot copacul umbros și s’au destrăbălat acolo.

7 Si după ce ea a săvârșit toate faptele acestea desfrânate, Eu am zis: – Întoarce-te din nou la Mine! Dar ea nu s’ă întors. Iar necredinciosul Iuda a văzut necredincioșia ei.²

8 Si am văzut că (deși am lepădat casa lui Israel cea răzvrătită și din pricina tuturor răutăților ei am îndepărtat-o și i-am dat la mâna carte de despărțire), necredincioasa Iuda nu s’ă temut, ci s’ă dus să se destrăbăleză și ea.

9 Si destrăbălarea ei s’ă socotit ca o nimică; cu lemn și cu piatră s’ă desfrânat.

10 Si’n ciuda tuturor acestor lucruri, casa cea răzvrătită a lui Iuda nu s’ă întors la Mine din toată inima ei, ci’n spatele minciunii”.

11 Si Domnul mi-a zis: „Israel s’ă îndreptățit pe sine mai mult decât necredincioasa Iuda.

12 Du-te și citește aceste cuvinte spre miazănoapte, și vei zice: Întoarce-te la Mine, tu, casă a lui Israel, zice Domnul, și față nu Mi-o voi pune împotriva voastră, că milostiv sunt Eu, zice Domnul; și nu pe veci voi fi Eu mâños asupră-vă.

13 Cu toate acestea, cunoaște-ți nedreptatea, că adică te-ai pângărit împotriva Domnului Dumnezeului tău și pașii și i-ai risipit către străini sub fiice copac umbros și glasul Meu nu l-ai auzit, zice Domnul.

²Triburile Iuda și Israel sunt văzute ca două surori, fiice ale aceluiași Părinte, care s’au dedat desfrâñării. Tema va fi reluată de Iezehiel în capitolul 23.

14 Întoarceți-vă, voi, fii îndepărtăți, zice Domnul; că Eu voi domni asupra voastră și vă voi lua: unul dintr-o ceteate și doi dintr-o familie, și vă voi aduce în Sion.

15 Si vă voi da păstorii după inima Mea, iar ei vă vor păstorii călăuzindu-vă cu știință.

16 Si va fi că dacă vă veți înmulți și veți crește pe pământ, zice Domnul, în zilele acelea nu se va mai vorbi de chivotul legământului Sfântului lui Israel; el nu va mai veni în mintea nimănuia, nici că va fi numit, nici că va fi cercetat, și nici că altul se va mai face.

17 În zilele acelea și’n vremea aceea ei vor numi Ierusalimul «Tronul Domnului»; și toate neamurile se vor aduna la el și nu vor mai umbla după lăuntricele gânduri ale inimii lor celei rele.

18 În zilele acelea va veni casa lui Israel la casa lui Iuda și ele împreună vor veni din ținutul de miazănoapte și din toate țările vor veni la pământul pe care Eu l-am dat moștenire părinților lor”.

19 Si am zis: „Așa să fie, Doamne, căci [Tu ai zis]: În rânduiala copiilor te voi așeza și-ți voi da pământ ales, moștenirea Atotăitorului Dumnezeu al neamurilor. Si am zis: Părinte Mă veți chema și de la Mine nu vă veți întoarce.

20 Dar (vai!), aşa cum o femeie își înșală ibovnicul, tot astfel Mă înșelat pe Mine casa lui Israel, zice Domnul”.

21 Glas de pe buze s’ă auzit, de plângere și rugă, al fiilor lui Israel; că’n strâmbătate s’au purtat în căile lor, pe Dumnezeu, Sfântul lor, L-au uitat.

22 – Întoarceți-vă, voi, fii ai întoarcerii, și Eu vă voi vindeca vânătăile! – Iată, noi robii Tăi vom fi, căci Tu ești Dum-

nezeul nostru;

²³ Într'adevar, adăpost mincinos ne erau dealurile și puterea munților; dar prin Domnul, Dumnezeul nostru, prin El e mântuirea lui Israel.

²⁴ Dar Rușinea³ a mâncastrădaniile din tinerețe ale părinților noștri, oile lor și viței lor, fiind și fiicele lor.

²⁵ În propria noastră rușine am dormit și propria noastră necinste ne-a acoperit; pentru că noi și părinții noștri am păcatuit în fața Dumnezeului nostru, din tinerețile noastre până'n ziua de azi, și glasul Domnului Dumnezeului nostru nu l-am ascultat.

4

Continuare. Năvălire din Miazănoapte.

¹ „De se va întoarce Israel la Mine, zice Domnul, să se întoarcă; și dacă-și va lepăda urâciunile din grai și'n fața Mea va fi cuprins de teamă

² și va jura că viu este Domnul întru adevăr, judecată și dreptate,¹ atunci neamuri se vor binecuvânta întru el și pe Dumnezeu Il vor lăuda în Ierusalim.

³ Că acestea zice Domnul către bărbătii lui Iuda și celor ce locuiesc Ierusalimul:

⁴ Brazdă proaspătă răsturnați-vă din pământ și nu semănați printre spini. Dumnezeului vostru tăiați-vă mprejur și tăiați împrejur învârtoșarea inimii voastre, voi, bărbăti ai lui Iuda, și voi, cei ce locuiți Ierusalimul, ca nu cumva mânia Mea să se aprindă ca focul și să

³ „Rușinea” (aici): Denumire metaforică a zeului Baal.

¹ Textual: jurământ în vorbire directă.

ardă și nimeni să fie s'o stingă din pricina răutății năravurilor voastre.

⁵ Vestiți în Iuda și faceți să se-audă în Ierusalim; ziceți: «Sunați din trâmbițe prin țară! strigați cât vă ține gura!» Ziceți:

⁶ «Adunați-vă și zburați către Sion!. Grăbiți-vă, nu stați pe loc, căci rele voi aduce Eu din miazañoapte și prăbușire mare.²

⁷ Leul din culcușul său se ridică, iată că s'a stârnit să nimicească neamurile și din locul său s'a repezit să pustiască pământul; surpate vor fi cetățile tale, încât să rămână pustii.

⁸ De aceea încingeți-vă în pânză de sac și tânguiți-vă și văitați-vă, că aprinderea mâniei Domnului nu s'a întors de la voi.

⁹ Și'n ziua aceea va fi, zice Domnul, că inima Regelui va pieri, și inima căpetenilor; preoții se vor însăspăimânta și profetii vor fi cuprinși de mirare".

¹⁰ Iar eu am zis: „O, Stăpâne Doamne, oare într'atât ai înșelat Tu poporul acesta și Ierusalimul când ai zis³: Pace va fi vouă!? Iată însă că sabia le-a ajuns până la suflet...”.

¹¹ „În vremea aceea i se va spune acestui popor – și Ierusalimului: Există un duh al rătăciri-prin-pustie⁴: Calea fi-

² Istoria se desfășoară sub mâna lui Dumnezeu; El îi stârnește pe năvălitori și tot El îi alungă. În fapt, potrivit lui Herodot, spre anul 625 (adică la puțin timp după avertismentul lui Ieremia) triburi scitice, venite pe văile apelor nordice ale Mării Negre, au invadat Siria și Palestina; în intelegeră cu Asirienii, au ajuns până în Egipt.

³ Aluzie la profetii mincinoși.

⁴ Experiența celor patruzeci de ani ai rătăciriilor lui Israel prin pustie, presărată cu răzvrătiri idolare, pare să fi lăsat în subconștiul acestui popor un anume „duh” al nesupunerii, ca un

cei poporului Meu nu duce la curăție și nici la sfințenie.

¹² Dar un duh al sațiu*lui*⁵ Îmi va veni; acum Eu Îmi voi rosti judecățile împotriva lor.

¹³ Iată, el se va ridica asemenea unui nor, iar carele lui asemenea unei furtuni; caii lui sunt mai sprinteni decât vulturii; vai nouă, că, iată, pierim!

¹⁴ Spală-ți inima de răutate, tu, Ierusalime, ca să te poți mântui; cât vor mai fi întru tine gânduri amarnice?

¹⁵ Că glasul celui ridicat din Dan va veni și durerea din muntele lui Efraim se va auzi.

¹⁶ Voi, neamuri, aduceți-vă aminte: Iată, au venit, dați veste'n Ierusalim; vărtejuri vin din pământ de departe și strigăt aruncă'mpotriva cetăților lui Iuda.

¹⁷ Ca niște paznici ai câmpului au împresu-rat-o, fiindcă tu – zice Domnul – nu M'ai luat în seamă.

¹⁸ Căile și năravurile tale și-au adus acestea; aceasta și-e răutatea, căci amară este, că până la inimă și-a ajuns.

¹⁹ Durere simt în furca pieptului⁶, furca pieptului mă doare și simțurile⁷ inimii mele; sufletul mi se tulbură, inima îmi slăbește; nu voi tăcea, căci glas de trâmbiță mi-a auzit sufletul, strigăt de război.

morb dobândit printre'o boală lungă. Textul Măsoretic e tern: „Un vânt arzător din munții golași în pustie se șndreaptă spre fiica poporului Meu”.

⁵Un „duh” care-L face pe Dumnezeu să exclame: „Destul! M'am săturat!”

⁶Literal: „în pântece”. De fapt, o astfel de durere se simte în plexul solar, dedesubtul plăcii sternale. Cuvintele sunt ale profetului.

⁷aisthetérion = „simț” (uneori: „organ de simț”), folosit numai aici în V. T. Va mai fi folosit de Pavel în Evr 5, 14.

²⁰ Suferință peste suferință vestește, că'ntreg pământul s'a pustuit, cortul într'o clipită mi s'a stricat, învelitorile mi s'au rupt.

²¹ Până când oare voi vedea fugari la auzul glasului de goarnă?

²² Că mai-marii poporului meu nu m'au cunoscut; copii fără minte și nepricepuți, meșteri sunt în a face răul, dar cum anume să facă binele n'au știut.

²³ M'am uitat peste pământ și, iată, nimicul; și la cer, dar îi lipseau luminile.

²⁴ Am văzut munții: cuprinși erau de cutremur; și dealurile toate: de tot se clătinău.

²⁵ M'am uitat și, iată, nici un om nu era și toate păsările cerului erau cuprinse de spaimă.

²⁶ Am văzut și, iată, pustiu era Carmelul și toate cetățile erau arse cu foc de la fața Domnului, în fața aprinderii mâniei Lui s'au mistuit”.

²⁷ Acestea zice Domnul: „Pustie fiava'ntreaga țară, dar nu voi merge până la capăt.

²⁸ Pentru aceste lucruri plângă pământul și întunece-se cerul de sus; pentru că Eu am grăit și nu Mă voi căi, pornit-am un lucru și de la el nu Mă voi întoarce.

²⁹ Strigăt călare și arc încordat au pus toată țara pe fugă; în peșteri s'au vârât, în tufișuri s'au ascuns, pe stânci s'au aburcat; cetățile toate sunt părăsite, om în ele nu locuiește.

³⁰ Iar tu, tu ce vei face? Chiar în roșu de te vei îmbrăca⁸ și cu podoabe de aur te vei găti, chiar dacă ochii și-i vei unge

⁸„roșu”: culoare-simbol a femeii desfrâname.

cu dresuri, zadarnică-ți va fi frumusețea: ibovnicii tăi te-au lepădat, îți căută viața.

³¹ Că ți-am auzit suspinul ca pe un țipăt al celei ce se chinuie să nască, al celei ce naște întâi; glasul ficei Sionului în slăbiciune se va slei, mâinile ei se vor întinde: «Vai mie!», că sufletul mi se sfărșește de spaima celor uciși!»

5

Fărădelegile Ierusalimului aduc năvălirea dușmanilor. Pedeapsă spre îndreptare.

¹ Alergați în roată pe străzile Ierusalimului și vedeți și cunoașteți și cercați prin piețele lui: Dacă puteți afla un singur bărbat, dacă e cineva care împarte dreptatea și cercetează cu bunăcredință faptele, atunci Eu voi fi iertător, zice Domnul.

² Ei zic: «Viu este Domnul!»; oare nu fac ei prin aceasta jurământ mincinos¹?

³ Doamne, ochii Tăi vor să vadă bunăcredință. Tu i-ai bătut, pe ei nu i-a durut; Tu i-ai sleit, ei nu vor să se'ndrepte; Tu le-ai făcut chipurile mai aspre decât stânca, dar ei n'au vrut să se întoarcă.

⁴ Atunci am zis: Poate că ei sunt săraci; fiindcă sunt slabii, fiindcă ei nu cunosc calea Domnului sau judecata lui Dumnezeu.²

¹ „Viu este Domnul” era expresia cu care începea un jurământ, că adică el era făcut în numele lui Dumnezeu. Judecătorul nedrept sau martorul mincinos care rostește această formulă comite o blasfemie care se pedepsește.

² Sărăcia sau slăbiciunea sunt uneori invocate drept scuze pentru atitudinea sau fapta nedreaptă.

5 Voi merge deci la cei înzestrați și lor le voi vorbi, fiindcă ei au cunoscut calea Domnului și judecata lui Dumnezeu. Dar, iată, ei toti ca unul au sfârmat jugul și legăturile le-au rupt.³

⁶ Iată de ce leul pădurii s'a aruncat asupră-le și lupul pân' la praguri i-a pustiit și leopardul le pândea cetățile:⁴ tot cel ce iese va fi sfâșiat, pentru că ei și-au înmulțit răutățile și'n răzvrătirea lor s'a întărit.

⁷ „Pentru care dintre acestea te voi ierta? Fiii tăi M'au părăsit și se jurau pe cei ce nu sunt dumnezei. Si i-am hrănit pân' la sațiu, iar ei se preadesfrânau și'n casele târfelor își găseau adăpost.⁵

⁸ Cai înnebuniți după iepe au devenit, fiecare râncheza spre femeia vecinului său.

⁹ Oare pentru acestea nu voi pedepsi? – zice Domnul – și nu se va răzbuna sufletul Meu pe un neam ca acesta?

¹⁰ Urcați-vă pe meterezele ei⁶ și dați cu ele de pământ; nu mergeți însă de tot pân' la capăt, lăsați-i proptelele, că ale Domnului sunt⁷.

¹¹ Căci casa lui Israel cumplit M'a defăimat; dar și cei din casa lui Iuda

¹² au mințit Domnului lor și au zis: «Astea nu sunt cum se spune; rele peste noi nu vor veni, sabie și foamete nu vom vedea;

³ Supunerea față de Dumnezeu văzută ca jug și legământul cu El ca legătură (vezi și 2, 20).

⁴ Leul, lupul și leopardul: simboluri ale inamicilor de primprejur.

⁵ Din nou, adulterul ca simbol al pervertirii idolatre.

⁶ – ale cetății Ierusalimului.

⁷ Certarea lui Dumnezeu nu e niciodată dusă până la capăt; din cei pedepsiți mai e cruțătă o „rămășiță”, din care Dumnezeu își reface poporul.

¹³ profetii noștri s'au prefăcut în vânt, Cuvântul Domnului nu era în ei, și, cu asta, punct!».⁸

¹⁴ Așadar, acestea zice Domnul Atotțitorul: Pentru că voi ați spus un astfel de cuvânt, iată, Eu Mi-am făcut cuvintele foc în gura ta și n lemne [am prefăcut] poporul acesta, și el îi va mistui.

¹⁵ Iată, Eu aduc peste voi un neam de departe, o, casă a lui Israel – zice Domnul –, un neam a cărui limbă nu o vei înțelege;

¹⁶ oameni puternici sunt toți;

¹⁷ ei că vor mâncă holdele și pâinea, ei că vor mâncă fiii și fiicele, ei că vor mâncă oile și vițeii, ei că vor mâncă viile și smochinii și măslinii și cu sabie vor treiera cetățile voastre cele tari în care voi ați pus nădejdea.

¹⁸ Dar va fi în zilele acelea – zice Domnul Dumnezeul tău – că nu de tot că voi nimici.

¹⁹ Și va fi că atunci când veți zice: «De ce ne-a făcut Domnul Dumnezeul nostru toate acestea?», tu le vei răspunde: De vreme ce M'ați părăsit și în țara voastră ați slujit unor dumnezei străini, străinilor le veți sluji într-o țară care nu va fi a voastră.

²⁰ Vestiți aceste lucruri în auzul casei lui Iacob și auzite să fie în casa lui Iuda!

²¹ Ascultați acum aceste lucruri, voi, popor nebun și nesimțit: Ochi au și nu văd; urechi, și nu aud.

²² Oare nu că veți teme de Mine? – zice Domnul –, și nu că avea nici o sfială în fața Mea, a Celui ce i-a pus mării nisipul hotar ca pe o veșnică, de netre-

cut, poruncă?: În tulbure mișcare va fi neputincioasă, mugind înalt din valuri, hotarul nu-l va trece...

²³ Dar poporul acesta are inimă nesupusă și răzvrătită; s'au abătut, s'au dus

²⁴ și în inima lor n'au zis: Să ne temem acum de Domnul Dumnezeul nostru, Cel ce ne dă nouă ploaie timpurie și târzie, – după cum se coace vremea rânduită pentru seceriș – și a păstrat-o anume pentru noi...

²⁵ Fărădelegile voastre sunt cele ce v'au adus acestea, păcatele voastre sunt cele ce v'au îndepărtat bunătățile.

²⁶ În poporul Meu s'au aflat oameni fără credință; lațuri au întins să nimicească oameni, și iată că i-au prins.

²⁷ Așa cum lațul ce să'ntins e plin de păsări, tot astfel pline sunt casele lor de vicleșug; aşa s'au tot întins și s'au îmbogățit,

²⁸ s'au îngrăsat și rânduiala judecății au călcat-o: n'au judecat pricina orfanului și nici pricina văduvei au judecat-o.

²⁹ Oare pentru acestea nu voi pedepsii? – zice Domnul – și nu se va răzbuna sufletul Meu pe un neam ca acesta?

³⁰ Spăimire și nfricoșare s'au făcut pe pământ;

³¹ profetii proorocesc lucruri strâmbe,⁹ preotii au bătut din palme, iar poporului Meu i-a plăcut așa; ce veți face pentru viitor?»

⁸ Reaua-credință merge până într'acolo încât neagă chiar și evidența cea mai la îndemână a prezenței lui Dumnezeu: profetii.

⁹ E vorba de profetii minciinoși care s'au ridicat între timp.

6

Din nou despre năvălirea vrăjmașilor. Profetul ca „Om de'ncercare”.

1 Întăriți-vă, voi, fii ai lui Veniamin, [să fugiți] din mijlocul Ierusalimului, cu sunet de trâmbiță răsunată în Tecoa și semnal ridicați peste Bethacherem¹, căci rele amenință dinspre mia-zanoapte și mare zdrobire se apropie.

2 Să fala² ta, o, fiică a Sionului, luată va fi de la tine.

3 La ea vor veni păstorii și turmele lor și vor face lângă ea colibe'mprejur și fi ecare partea lui și-o va paște.

4 Pregătiți-vă de război împotrivă-i, ridicați-vă și'n amiazăzi să mergem asupră-i! Vai nouă, că ziua s'a plecat, că umbrele zilei, subțiri, se topesc.

5 Ridicați-vă, și să mergem noaptea împotrivă-i și temeliile să i le zdrobim.

6 Că acestea zice Domnul: Doborâți-i arborii cu securea, faceți întărituri împotriva Ierusalimului!... O, cete ate mincinoasă!; toată silnicia se află într'însa.

7 Așa cum o groapă răcește apa, tot astfel răutatea o răcește pe ea; necurăție și ticăloșie se vor auzi într'însa, de-a pururi înaintea ei.

8 Cu durere și loviri vei fi certat, Ierusalime, ca nu cumva sufletul Meu să se îndepărteze de tine, ca nu cumva să fac din tine un pământ pustiu care nu va fi locuit.³

¹Tecoa: localitate la 18 km sud-est de Ierusalim (patria profetului Amos). Bethacherem: localitate în regiunea Betleemului.

²Literal: „înălțimea”; statura celei ce ține capul sus.

³Pedagogie divină: Părintele își pedepsește copilul pentru ca acesta să nu rămână fără tată.

9 Că acestea zice Domnul: „Culegeți, adunând culegeți ca pe o vie rămășițele lui Israel; mâinile vi le întoarceți precum în coșniță sa culegătorul de struguri”.

10 Către cine oare voi grăi⁴ și cui oare mă voi mărturisi aşa ca el să audă? Iată, netăiate'mprejur sunt urechile lor și nu-s în stare să audă; iată, cuvântul Domnului li s'a făcut spre ocară, ei nicicum nu vor vrea să-l asculte.

11 „Iar Eu Mi-am plinit mânia, dar am ținut-o înlăuntru și nu i-am nimicit de tot; peste copiii din ultițe o voi revârsa și peste adunarea tinerilor laolaltă; că bărbat și femeie laolaltă vor fi luati, bătrânul cu cel sătul de zile.⁵

12 Să casele lor se vor întoarce la alții, laolaltă cu țarinile și femeile lor; că mâna Mi-o voi întinde⁶ peste cei ce locuiesc pământul acesta, zice Domnul.

13 Fiindcă toți au săvârșit fărădelege, de la cel mai mic al lor pân' la cel mai mare; de la preot pân' la profetul minciinos, toți au săvârșit lucrările minciunii.

14 Ei s'au făcut că vindecă frântura⁷ poporului Meu, zicând: «Pace, pace!» Dar unde este pacea?

15 S'au rușinat fiindcă s'au poticnit; dar nu s'au rușinat ca aceia care într'adevăr se rușinează, nici necinstea nu și-au cunoscut-o; de aceea cădereea lor, atunci când cad, e'ntreagă, iar la vremea cercetării vor pieri, zice

⁴Aici e vocea profetului.

⁵Unii exogeți cred că și aici, în acest verset, este tot vocea profetului, care i se substituie vocii lui Dumnezeu. Istoria e ca un tăvălug, suferința devine generală.

⁶Aici: mâna lui Dumnezeu întinsă a amenințare (ca în Is 5, 25).

⁷Foarte exact: „fractura”.

Domnul.

¹⁶ Acestea zice Domnul: Stați la drumuri și vedeți și întrebați de vechile cărări ale Domnului și vedeți care e calea cea bună și mergeți pe ea și veți afla că rătie⁸ sufletelor voastre. Dar ei au zis: «Nu ne vom duce!».

¹⁷ Pus-am peste voi străjeri: „Așultați glasul trâmbitei!” Dar ei au zis: «Nu vom asculta!»

¹⁸ Iată de ce neamurile au auzit și cei ce le pasc turmele.

¹⁹ Așultă, pământule: Iată, asupra acestui popor Eu voi aduce rele – roada răzvrătirii lor –, pentru că ei n'au luat aminte la cuvintele Mele, iar Legea Mea au lepădat-o.

²⁰ De ce-Mi aduceți voi tămâie din Saba și scorțisoară din țară de departe? Că arderile-de-tot ale voastre nu sunt primeite, iar jertfele voastre nu M'au îndulcit.

²¹ De aceea zice Domnul: Iată, asupra acestui popor Eu voi aduce boală și vor boli părinții împreună cu copiii; vecinul și prietenul său vor pieri.

²² Acestea zice Domnul: Iată, vine un popor de la miazănoapte și neamuri se vor ridica⁹ de la marginile pământului.

²³ Arc și sulițe vor ține; sunt cruzi, milă nu vor avea; glasul lor e ca marea ce aduce valuri; ca niște flăcări pe cai și'n care de luptă, aşa se vor rândui pentru război împotriva ta, fiica Sionului.

²⁴ Zvoana lor am auzit-o; mâinile ne-au slăbit, de chin am fost cuprinși, un chin ca al femeii ce naște.

⁸Ebr.: „liniște”. Contextul însă se referă la un popor impur.

⁹În Codex Alexandrinus și T. M.: „un neam mare se va ridica”...

²⁵ Să nu ieșiți la câmp afară și nici pe drumuri să umblați, că sabia dușmanului pândește primpregur.

²⁶ Tu, fiica poporului Meu, încinge-te cu sac și presără-te cu cenușă; jelește-ți iubitol, plângă-ți de milă, că fără veste veni-va chinul peste voi!

²⁷ Dascăl de'ncercare¹⁰ te-am pus Eu pe tine între popoare de'ncercat, iar tu Mă vei cunoaște când Eu le voi cerca purtarea¹¹.

²⁸ Neascultători sunt toți în umbletel lor încâlcit; aramă sau fier, toți sunt stricați.

²⁹ Foalele de la foc s'au oprit, plumbul s'a mistuit, zadarnic bate argintarul argintul, răutățile lor nu s'au topit;¹²

³⁰ «argint-lepădătură»¹³ să-i numiți, fiindcă Domnul i-a lepădat”.

7

Adevărată și falsă închinare.

¹ ¹Cuvântul care s'a făcut de la Domnul către Ieremia: „Stai la poarta ca-

¹⁰ „Dascăl de'ncercare” vrea să-l traducă pe dokimastés (folosit numai aici în V. T.) = „examinator”, „controlor”, „judecător” (de la verbul dokimázo = „a încerca”, „a cerca”, „a punе la probă”).

¹¹ Literal: „calea”, dar cu înțelesul de „conduită”, „fel de a fi”.

¹² Imaginea e preluată din procesul de topire a metalelor: Minereul de argint este introdus peste o massă de plumb topit; acesta, sub influența aerului și a căldurii, devine oxid de plumb, din care argintul se separă, rămânând deasupra, în timp ce zgura se depune la fund. Acest proces nu lucrează însă și asupra lui Israel, în care totul e pervertit, totul e pe dos, în dezacord chiar cu elementele naturii.

¹³ argint rezidual, argint-rebut, nefolositor. Aici: „argint-lepădătură” în virtutea jocului de cuvinte din originalul grecesc.

¹Versetul 1 e omis în LXX, ed. Rahlf's; preluat

sei Domnului și propovăduiește cuvântul acesta, zicând:

² Ascultați cuvântul Domnului, voi, toată Iudeea!

³ Acestea zice Domnul Dumnezeul lui Israel: Îndreptați-vă purtările și nărvurile, iar Eu vă voi face să locuiți în ținutul acesta.

⁴ Nu vă puneți în voi nădejdea prin vorbe mincinoase, că nu vă vor fi de nici un folos atunci când ziceți: «Acesta îl locașul Domnului, locașul Domnului este!»

⁵ Că dacă ntru totul vă veți îndrepta purtările și nărvurile, și dacă ntr'adevăr faceți judecată între om și aproapele lui,

⁶ și dacă pe străin și pe văduvă și pe sărman nu-i veți asupri, și dacă sânge nevinovat nu veți vârsa în locul acesta, și dacă spre vătămarea voastră nu veți umbla după dumnezei străini,

⁷ atunci vă voi face să locuiți în ținutul acesta, în țara pe care le-am dat-o, din veac și până'n veac², părinților voștri.

⁸ Dar dacă în voi vă veți pune nădejdea prin vorbe mincinoase, din care nu veți avea nici un folos,

⁹ și dacă ucideți și vă desfrânați și furăți și jurați strâmb și-i ardeți tămâie lui Baal, și dacă umblați după dumnezei străini, pe care nu-i cunoașteți,

¹⁰ aşa ca să fie spre răul vostru... Ba încă ați venit, și'n fața Mea ați stat, în casa unde se cheamă numele Meu, și ați zis: «Noi ne-am ferit de la a face astfel de urâciuni...»³.

aici din ed. rom. 1914 (preluat, la rândul său, din Versiunea Ebraică).

² „din veac și până'n veac” = dintotdeauna pe'ntotdeauna.

³ Declarație ipocrită.

¹¹ Oare peșteră de tâlhari este'n ochii voștri casa Mea, în care se cheamă numele Meu? Si, iată, Eu am văzut-o, zice Domnul.

¹² Ci mergeți în locul Meu care este în Silo,⁴ unde-am făcut altădată să locuiască numele Meu, și vedeti ce i-am făcut Eu din pricina răutății poporului Meu Israel.

¹³ Si acum, pentru că voi ați făcut toate aceste lucruri, pentru că Eu v'am vorbit, dar voi nu M'ați ascultat, pentru că Eu v'am chemat, dar voi n'ați răspuns,

¹⁴ ei bine, și cu casa aceasta în care se cheamă numele Meu și'n care voi vă puneți nădejdea, locul pe care Eu vi l-am dat vouă și părinților voștri, voi face ce-am făcut cu Silo.

¹⁵ Si vă voi izgoni de la fața Mea, așa cum i-am izgonit pe frații voștri, toată seminția lui Efraim.

¹⁶ De aceea, tu nu te rugă pentru poporul acesta și nu mijloci pentru ei să fie miluiți; nu, nu te rugă și nu-Mi cere nimic pentru ei, că nu te voi asculta.

¹⁷ Oare tu nu vezi ce fac ei în cetățile lui Iuda și pe ulițele Ierusalimului?

¹⁸ Copiii lor adună lemne și părinții lor aprind foc și femeile lor fărâmă aluat ca să facă turte pentru «oștile cerului»⁵, și jertfe-de-băuturi⁶ au vărsat pentru dumnezei străini, ca să-Mi stârnească Mie mânia.

---

⁴ Silo: localitate la cca 30 de kilometri nord de Ierusalim, loc sfânt în vremea judecătorilor, care adăpostise Cortul Mărturiei (Ios 18, 1), distrus de Filisteni ca pedeapsă a lui Dumnezeu împotriva poporului Său neascultător.

⁵ „oștile cerului”: În mitologia popoarelor cananeene, duhuri ale astrelor. T. M.: „Regina cerurilor”, nume total inadecvat pentru Astarte (Iștar), zeița babiloniană a amorului, a cărei efigie era imprimată pe turte dulci.

⁶ „jertfe-de-băuturi”: libații.

¹⁹ Oare pe Mine Mă stârnesc ei? zice Domnul; nu se stârnesc oare pe ei însăși, ca să le ardă obrazul de rușine?

²⁰ De aceea, aşa zice Domnul: Iată, mânia și urgia Mea se revarsă peste locul acesta, și peste oameni și peste animale și peste piele pom al țarinelor lor și peste roadele pământului; și el va arde și nu se va stinge.

²¹ Acestea zice Domnul: Adunați-vă arderile-voastre-de-tot laolaltă cu jertfe voastre, și mâncați carne...!

²² Că nu despre arderi-de-tot și despre jertfe le-am vorbit și le-am poruncit Eu părinților voștri în ziua când i-am scos din țara Egiptului,

²³ ci numai lucrul acesta le-am poruncit: Ascultați glasul Meu, și Eu vă voi fi vrouă Dumnezeu, iar voi îmi veți fi Mie popor; și umblăți în toate căile Mele, acelea pe care Eu vi le voi porunci, ca să vă fie vrouă bine!

²⁴ Dar ei nu Mi-au dat ascultare, nici auzul și l-au plecat, ci au umblat în lăuntricul gând al inimii lor celei rele; și tot îndărăt au dat și înainte n'au mers ²⁵ de atunci, din ziua'n care părinții lor au ieșit din țara Egiptului, și până'n ziua de azi. Și le-am⁷ trimis pe toți slujitorii Mei, profetii, ziua și dimineața i-am trimis;

²⁶ dar ei nu M'au auzit, și auzul nu și l-au plecat, iar cerbicea și-au învârtoșat-o mai mult decât părinții lor.

²⁷ ⁸Tu le vei grăi cuvântul acesta, ei nu te vor asculta; tu îi vei chema, ei nu-ți vor răspunde.

²⁸ Dar le vei grăi cuvântul acesta: Acesta este neamul care n'a auzit gla-

⁷Textual: „v'am”.

⁸Verset omis în LXX, ed. Rahlf's, și preluat din Versiunea Ebraică.

sul Domnului, și nici certarea nu a primit-o; credința s'a stins în gura lor.

²⁹ Tunde-ți capul și aruncă părul și plângere ridică-ți pe buze, căci Domnul a lepădat și izgonit generația care făcea astfel de lucruri.

³⁰ Că fiii lui Iuda au făcut rău în fața Mea, zice Domnul; pus-au urâciunile lor în casa'n care se cheamă numele Meu, ca s'o spurce.

³¹ Și au zidit capiște la Tofet⁹, care se află în Valea fiului lui Hinom, ca să-și ardă fiii și ficele în foc mistuitar; adică ceea ce Eu nu le-am poruncit și'n inima Mea n'am gândit.

³² De aceea, iată, zilele vin – zice Domnul – când ei nu vor mai vorbi de «capiștea Tofet» și de «Valea fiului lui Hinom», ci de «Valea-celor-uciși»; îngropările le vor face atunci la Tofet, din lipsă de loc;

³³ și stârvurile acestui popor vor devini mâncare păsărilor cerului și fiarelor pământului, și nu va fi cine să le apere.

³⁴ Iar din cetățile lui Iuda și de pe ulitele Ierusalimului voi face să înceteze glasul celor ce se veselesc și glasul celor ce se bucură și glasul mirelui și glasul miresei; că'ntreaga țară nu va fi decât o'ntindere pustie”.

8

Continuare. Plângeri și povește. Înstrăinarea lui Israel. Legea și preoții.

¹ În vremea aceea zice Domnul: „Scoate-voi din mormintele lor oasele

⁹Tofet: locul în care erau arși copiii jertfiți zeului Moloh.

regilor lui Iuda și oasele principiilor lui și oasele preoților și oasele profetilor și oasele locuitorilor Ierusalimului.

2 Și le voi zbici la soare, la lună și la toate stelele și la toată «oastea cerului», la toate pe care ei le-au iubit și cărora au slujit și după care au mers și la care s'au închinat¹; nu vor fi plânsi și nici îngropați, ci pildă vor fi pe fața'ntregului pământ,

3 – că'n locul vietii au ales moartea –, chiar tuturor care-au mai rămas din neamul acela, în fiecare loc în care Eu îi voi alunga.

4 Că acestea zice Domnul: Oare cel ce cade nu se ridică? oare cel ce se abate nu se întoarce?

5 De ce oare s'a abătut acest popor al Meu în răzvrătire nerușinată și'n propria lor voie s'au înstăpânit și n'au vrut să se întoarcă?

6 Luați aminte, dar, și auziți: Oare nu așa vor grăi: Nu-i nici unul care să se pocăiască de răutatea lui prin a zice: «Ce-am făcut?» Alergătorul iese sleit din alergare ca un cal ostenit în chiar râncezatul lui.

7 Barza'n cerul ei își cunoaște anotimpul, tot astfel turtureaua și rândunica; păsăruicile vin când trebuie să vină, doar acest popor al Meu nu cunoaște judecătile Domnului.

8 Cum oare veți spune: «Noi suntem înțelepti și cu noi e legea Domnului»?... Zadarnic folosește scriitorul condeiul mincinos.

9 Înțeleptii s'au dat de rușine, s'au descompănit și s'au prins, fiindcă au lepădat cuvântul Domnului. Ce înțelepțiunie este'ntru ei?

¹E vorba de cultul astrelor, care a avut o mare înrăurire în vremea regilor Manase și Amon.

10 De aceea: Femeile lor le voi da altora și țarinile lor, altor moștenitori, fiindcă toți – de la cel mai mic până la cel mai mare – toți sunt iubitori de arginți și toți – de la profet până la preot –, toți spun minciuni.²

11 Ei s'au făcut că vindecă frântura poporului Meu, zicând: «Pace, pace!»; dar pace nu era.

12 S'au rușinat fiindcă s'au potințnit, dar nu s'au rușinat ca aceia care'ntr'adevăr se rușinează; de aceea căderei lor, atunci când cad, e'ntreagă, iar la vremea cercetării vor pieri, zice Domnul.

13 Roadele lor și le vor aduna, zice Domnul: Struguri în vii nu sunt, și nici smochine în smochini, iar frunzele-au căzut de tot.

14 De ce mai stăm degeaba? Adunați-vă, să intrăm în cetățile cele tari și să pierim acolo, căci Dumnezeu ne-a lepădat și cu apă de fiere ne-a adăpat, fiindcă'n față Lui am păcătuit.

15 Pentru pace ne-am adunat: nici un spor!; vremea vindecării: nimic decât spaimă!

16 Auzi-vom nechezul cailor sprinteni [veniți] de la Dan; la nechezul cailor călărimii lui a tremurat pământul; el va veni și va mâncă pământul și tot ce e pe el, cetatea și pe cei ce locuiesc într'însa.

17 Că, iată, Eu trimit la voi șerpi ucigași împotriva cărora descântec nu este și vă vor mușca de moarte

18 cu durerea inimii voastre nenorocite.

²Următoarele trei versete lipsesc din LXX (ed. Rahlfis numerotează lacunar), ele fiind, de fapt, reluarea textului din 6, 12-15; vechile ediții românești, ca și cea de față, le preiau din Versiunea Ebraică.

¹⁹ Iată, sună strigarea ficei poporului Meu dintr-o țară de foarte departe: «Nu-i oare Domnul în Sion? nu-i nici un rege-acolo?». – fiindcă M'au supărat cu idolii lor, cu deșertăciunile-acestea venite din străini –».

²⁰ Vara s'a dus, secerișul e gata, noi nu ne-am măntuit.

²¹ De prăbușirea ficei poporului meu m'am întristat; întru uimirea mea dureri m'au cuprins, ca ale femeii ce naște.

²² Nu-i oare nici un balsam în Galaad? nu-i nici un doctor pe-acolo? De ce nu-i nici o vindecare pentru fiica poporului meu?...

²³ Cine-i va da capului meu apă și izvoare de lacrimi ochilor mei, pentru că ziua și noaptea să-l plâng pe acest popor al meu, pe cei ucisi ai ficei poporului meu?

9

Stricăciune în Iuda; tristețe în Sion. Adevărata înțelepciune.

¹ „Cine-Mi va da în pustie sălaș cât mai departe, ca să-Mi părăsească poporul și să Mă'ndepărtez de ei?; că toti se desfrânează, ei, adunătură de trădători.

² Limba și-au întins-o ca pe un arc; minciuna, nu credința-i stăpână pe pământ; căci mers-au ei din rău în rău și pe Mine nu M'au cunoscut, zice Domnul.

³ Feriți-vă fiecare de aproapele său, în frații voștri să nu aveți încredere, fiindcă fiece frate cu amăgire va amăgi și fiece prieten cu viclenie va umbla.

⁴ Fiecare-și va bate joc de prietenul său; adevărul nu-l vor grăi, limba lor s'a învățat să spună minciuni; de năpăstuit au năpăstuit, dar de'ntors n'au vrut să se'ntoarcă.

⁵ Camătă peste camătă, vicleșug peste vicleșug, pe Mine n'au vrut să Mă știe, zice Domnul.

⁶ De aceea, aşa grăiește Domnul: Iată, Eu îi voi certa cu foc și-i voi pune la'ncercare; aceasta voi face, din pricina răutății ficei poporului Meu.

⁷ Limba lor e săgeată ce deschide răni, graiurile gurii lor sunt pline de vicleșug; pașnic vorbește unul cu aproapele său, dar în sinea lui colcăie vrajba.

⁸ Oare voi trece Eu cu vederea astfel de lucruri? – zice Domnul – sau sufletul Meu nu se va răzbuna asupra unui popor ca acesta?

⁹ Ridicați tânguire până deasupra munților și plângere'ntindeți pe căile pustiei, că pustii s'au făcut din lipsă de oameni; foșnetul vieții nu-l mai aud de la păsările cerului și nici de la animale: acestea, pline de spaimă, s'au dus.

¹⁰ Goli-voi Ierusalimul de cei ce îl locuiesc, sălaș de balauri îl voi face; cetățile lui Iuda cu totul le voi deșerta, aşa ca ele să nu mai fie locuite.

¹¹ Cine este înțeleptul care să priceapă aceasta? Cel ce are'ntr'insul cuvânt din gura Domnului, el să vă spună de ce a pierit pământul, de ce dogorăște ca un pustiu neumblat”.

¹² Zis-a Domnul către mine: „Pentru că ei au părăsit legea Mea pe care Eu le-am pus-o înainte și pentru că de glasul Meu n'au ascultat,

¹³ ci au mers după poftele inimii lor celei rele și după idolii cu care părinții lor i-au deprins,

14 ei bine, aşa zice Domnul, Dumnezeul lui Israel: Iată, Eu îi voi hrăni cu necazuri și-i voi adăpa cu apă de fiere;

15 și-i voi risipi printre neamuri, printre acelea pe care nici ei și nici părinții lor nu le-au cunoscut; și sabie voi trimite asupră-le până când cu ea îi voi nimici.

16 Așa grăiește Domnul: Chemați boicotarele, iar ele să vină; trimiteți și după cele înțelepte, iar ele să-și ridice glasul;

17 să plângă ele pentru voi, iar ochii voștri doar să verse lacrimi și apă săurgă din genele voastre.

18 Că glas de jale s'a auzit în Sion: „Cum ne-am nenorocit! acoperiți de rușine suntem, că ne-am părăsit pământul și-am lepădat locașurile noastre de'ncchinare!».

19 Voi, femei, ascultați acum cuvântul Domnului, primească auzul vostru cu vintele gurii Sale și pe ficele voastre învătați-le să se tânguie și fiece femeie să-și învețe vecina să plângă.

20 Că moarte s'a suit prin ferestrele voastre, în țara voastră și-a făcut intrare ca să zdrobească pruncii de pe afară și pe tinerii de pe ulițe.

21 Si fi-vor stârvurile oamenilor drept pildă pe'ntinsul câmpului țării voastre, ca iarba înapoia cosașului, și nimeni nu va fi care să le-adune.

22 Acestea zice Domnul: Înțeleptul să nu se laude întru a sa înțelepciune, puternicul să nu se laude întru a sa putere, iar bogatul să nu se laude întru bogăția lui,

23 ci'ntru aceasta să se laude cel ce se laudă: întru'ntelelegerea și cunoașterea că Eu sunt Domnul, Cel ce face milă și judecată și dreptate pe pământ; că

întru acestea-i bunăvoirea Mea, zice Domnul.

24 Iată, zilele vin – zice Domnul – când Mă voi răzbuna pe toți cei ce doar în trup sunt tăiați-împrejur¹:

25 pe Egipt și pe Idumeea și pe Edom și pe fiili lui Amon și pe fiili lui Moab și pe cei ce-și rad față de jur-împrejur, chiar și pe cei ce locuiesc în pustiuri; căci toate neamurile sunt netăiate'mprejur la trup,

26 dar cei din casa lui Israel, toți, sunt la inimă netăiați-împrejur”.

10

Lipsa de folos a idolilor. Pustiirea Ierusalimului.

1 Auziți cuvântul Domnului, pe care El l-a grăit vouă, casa lui Israel!

2 Acestea zice Domnul: „Nu învătați după căile neamurilor și nu vă temeți de semnele cerului; că ei se tem de ele, căzând cu fețele la pământ.

3 Că zadarnice sunt deprinderile neamurilor:¹ lemn tăiat din pădure, lucru de dulgher, sau chip turnat,

4 înfrumusețat cu argint și aur; le întăresc din ciocane și cuie și le aşază bine, ca să nu miște.

5 Argint bătut, ele nu-s în stare să umble; de vor fi ridicate, se vor ridică, dar

¹ Literal: „... pe toți cei ce și-au tăiat-împrejur netăierea'mprejur”. Verbul următor lămurește că e vorba de ipocrizia celor ce cultivă forma golită de conținut. Circumcizia (instituită prin Avraam – Fc 17, 1-13) era semnul trupesc al legământului dintre Dumnezeu și om, dar alianța era menită să opereze în planul credinței și al moralității.

¹E vorba de deprinderile idolatre.

nu vor păși. Nu vă temeți de ele: nu fac rău, dar nici bine nu este 'ntru ele".

⁶ Nimic nu este asemenea Tie, Dumnezeule: mare ești Tu și mare este numele Tău întru putere.

⁷ Cine nu se va teme de Tine, Împăratul neamurilor?: că Tie Ti se cunvine aceasta. Că nimeni nu-i asemenea Tie între toți înțelepții neamurilor și'n toate regatele lor!

⁸ El laolaltă sunt descreierăți și animali; un simplu lemn e'nvățătura lor ce dă Deșertaciuni;

⁹ foițe de argint aduse de la Tarsis, aur venit din Ofir, mâna de argintar, lucru de meșter, pe toate le'mbracă'n purpură stacojie.

¹⁰ Domnul însă e Dumnezeu adevărat, Dumnezeul cel viu și Împăratul cel veșnic; când El Se mânie, pământul se clatină, neamurile nu-I pot suferi urgia.

¹¹ Așa să le spunetă: «Dumnezeii care n'au făcut cerul și pământul să piară de pe pământ și de sub cerul acesta!».

¹² Dumnezeu este Cel ce cu puterea Sa a făcut pământul Cel ce cu înțelepciu-nea Sa a intemeiat lumea și cu lucrarea minții Sale a întins cerul,

¹³ și'n cer noianuri de ape; Cel ce ridică nori de la marginea pământului Cel ce-a făcut fulgere aducătoare de ploaie și vânturile le-a scos din tainițele lor.

¹⁴ Atunci tot omul își ieșe din fire; ar-gintarului îi e rușine de idolii săi, că tot ce-a topit el nu-i decât minciună, că'n toate celea nu-i nici o suflare;

¹⁵ deșertaciune sunt, lucruri de luat în râs; la vremea cercetării lor, ele vor pieri.

¹⁶ Partea lui Iacob nu e ca acestea; fiindcă Cel ce pe toate le-a plăsmuit, El

îi este moștenire: Domnul este numele Lui.

¹⁷ De pe-afără și-a adunat ființă², El, Cel ce locuiește întru cei aleși.

¹⁸ Căci aşa zice Domnul: Iată, cu necaz îi voi doborî pe locuitorii acestei țări, aşa ca rana lor să fie vădită.

¹⁹ Vai de prăbușirea ta! dureroasă-ți este rana. Iar eu am zis: Adevărat, aceasta-ți este rana, și ea te ține.

²⁰ Locul tău de'nchinare e o dărâmătură: a pierit; învelitorile tale³ sunt, toate, spintecate; copiii mei și turmele mele nu mai sunt; nu mai e loc pentru locașul meu de'nchinare, și nici loc pentru învelitorile mele.

²¹ Pentru că păstorii și-au ieșit din minți și pe Domnul nu L-au căutat, de aceea pășunea'ntreagă n'o mai au în seamă și [oile] s'au risipit.

²² Zgomot se aude: Iată, cutremur mare vine din țara de miazănoapte să prefacă'n pustiu cetățile lui Iuda și'n adăposturi de vrăbii.

²³ Știu, Doamne: calea omului nu e a lui, și dacă omul merge, nu el și'ndreaptă pașii⁴.

²⁴ Ceartă-ne, Doamne, dar cu dreaptă măsură, și nu cu mânie, ca să nu ne'mpuținezi!

²⁵ Varsă-ți mânia peste neamurile care nu Te cunosc și peste triburile care

²hypóstasis = „substanță”. Se traduce și prin „ființă”, „ființarea” (ca în Evr 11, 1). Aici e vorba de ipostază divină a poporului ales, popor alcătuit din „aleșii” în care locuiește Dumnezeu. T. M.: „Adună-ți lucrurile de pe jos, tu, cea împresurată!”. (Se pare că îndemnul îi este adresat cetății Ierusalimului, personificare a „casei lui Israel”).

³Imaginea este aceea a cortului mărturiei, care era acoperit cu învelitori de piele.

⁴= Omul nu face nimic (sau nimic până la capăt) doar prin propriile sale puteri.

n'au chemat numele Tău; că ele l-au mâncat pe Iacob și l-au mistuit⁵ și pășunea lui au făcut-o pustie.

11

Ruperea legământului cu Dumnezeu. Prigoană împotriva lui Ieremia.

1 Cuvântul care s'a făcut de la Domnul către Ieremia, zicând:

2 „Auzi cuvântul acestui legământ și vei grăi către bărbații lui Iuda și către locuitorii Ierusalimului și le vei zice:

3 Acestea zice Domnul, Dumnezeul lui Israel: Blestemat este omul care nu va asculta de cuvintele acestui legământ¹ pe care Eu l-am poruncit părinților voștri în ziua în care i-am scos din țara Egiptului, din cuporul cel de fier,² zicând:

4 Ascultați glasul Meu și faceți tot ceea ce Eu vă voi porunci; și voi îmi veți fi Mie popor, iar Eu vă voi fi vrouă Dumnezeu³;

5 ca să întăresc jurământul pe care l-am jurat părinților voștri, anume să le dau o țară în care curge lapte și miere⁴,

⁵În Codex Alexandrinus: „și l-au mistuit pe Israel”.

¹„Legământul” sau „Legea”. Descoperirea unui exemplar al Deuteronomului, în anul 622, a provocat o revigorare religioasă în care Ieremia a jucat un rol aparte. Osty a identificat influențe lexicale directe ale Deuteronomului asupra primelor 12 versete ale acestui capitol.

²„cuporul cel de fier”: metaforă pentru „țara Egiptului”, preluată din Dt 4, 20 (vezi și nota respectivă).

³Poporul Acestui Dumnezeu – Dumnezeul acestui popor: cei doi parteneri ai alianței (legământului).

⁴= Canaanul.

așa cum este și astăzi.” Iar eu am răspuns, zicând: Așa să fie, Doamne!

6 Si mi-a zis Domnul: „Citește toate aceste cuvinte în cetățile lui Iuda și pe ulițele Ierusalimului, zicând:

7 Auziți cuvintele acestui legământ și faceți-le!”

8 Dar ei nu le-au făcut.

9 Iar Domnul mi-a zis: „Sfat viclean se află printre oamenii lui Iuda și printre locuitorii Ierusalimului.

10 Ei s'au întors la nedreptățile părinților lor din vechime, cei ce n'au vrut să asculte de cuvintele Mele; și, iată, ei merg după dumnezei străini, cărora să le slujească; casa lui Israel și casa lui Iuda au rupt legământul Meu, pe care Eu l-am încheiat cu părinții lor.

11 De aceea, așa zice Domnul: Iată, Eu aduc peste poporul acesta rele din care nu vor putea ieși; și vor striga spre Mine, dar Eu nu-i voi auzi.

12 Iar cetățile lui Iuda și locuitorii Ierusalimului vor merge și vor striga spre dumnezeii cărora ei le jertfesc tămâieri, dar aceia nu-i vor scăpa la vremea necazului lor.

13 Căci dumnezeii tăi, Iudo, erau după numărul cetăților tale; și după numărul ulițelor Ierusalimului ai ridicat altare de pe care să i se aducă tămâieri lui Baal.

14 Iar tu⁵, tu nu te rugă pentru poporul acesta și nu mijloci pentru ei în cereri și rugăciuni; că Eu nu-i voi auzi la vremea când Mă vor chema, la vremea necazului lor.

15 De ce-a făcut iubita Mea urâciune'n casa Mea? Oare «rugăciunile» și «căr-

⁵„tu”: profetul Ieremia.

nurile sfinte⁶, ele oare te vor despua de răutățile tale? sau astfel vei scăpa tu de ele?

¹⁶ «Măslin frumos, cu umbre moi pe chip»⁷, aşa ţi-a numit Domnul numele. Când scrâşnetul securii se auzea în el, foc i s'a aprins în ramuri. Mare-i necazul ce vine asupră-ţi; crengile lui nu-s bune de nimic.

¹⁷ Şi Domnul, Cel ce te-a sădit, lucruri rele a grăit împotrivă-ţi, din pricina răutății casei lui Israel și a casei lui Iuda, pentru tot ceea ce cu mâna lor și-au făcut-o ca să-Mi stârnească mânia prin jertfele aduse lui Baal».

¹⁸ Doamne, învață-mă, și voi ști! Atunci am văzut eu uneltirile lor.

¹⁹ Dar eu, ca un miel nevinovat pe care-l duc la'njunghiere, n'am știut că ei împotriva mea gândeau cu gânduri rele, zicând: „Veniți să-i punem lemn în pâine⁸ și să-l isprăvим de pe pământul celor vii, iar numele lui șteargă-se din amintire!”

²⁰ Doamne, Tu, Cel ce judeci cu dreptate, Tu, Cel care cerci inimile și răunchii, dă-mi să văd răzbunarea Ta asupră-le, căci pricina mea Tie Ti-am înfățișat-o.

²¹ De aceea, aşa grăiește Domnul împotriva oamenilor din Anatot⁹ – cei ce umblă după viața mea și-mi zic: „Nu vei profetă în numele Domnului!; altfel, de mânile noastre vei muri!” –;

⁶ „cărurile sfinte” erau numite astfel de idolații care le aduceau drept jertfă zeilor lor.

⁷ Metaforă evocă măreția măslinului, dar și rodnicia lui, ca acela'ntru care „oamenii îl preamăresc pe Dumnezeu” (Jd 9, 9).

⁸ „a pune lemn în pâine” = a pune otravă în mâncare (interpretare după tradiția rabinică).

⁹ Anatot: locul de naștere al lui Ieremia (vezi nota de la 1, 1).

²² de aceea, aşa zice Domnul: „Iată, ochii Mei vor fi asupra lor: tinerii lor vor muri de sabie, fișii și fiicele lor se vor stinge de foame

²³ și rămășiță'n urma lor nu va rămâne, fiindcă Eu voi aduce rele asupra celor ce locuiesc în Anatot, în anul cercetării lor”.

12

Fericirea celor răi. Dumnezeu Își deplânge moștenirea. Judecata și mântuirea neamurilor.

¹ Drept ești Tu, Doamne, pentru că eu în fața Ta să-mi pot face apărarea; da, despre judecăți Îți voi grăi. Cum se face că tocmai calea necredincioșilor sporește?, că toți cei ce se poartă ca niște trădători, tocmai ei înfloresc?

² Tu i-ai sădit, ei au prins rădăcină, au odrăslit și roadă au făcut; aproape le ești de gură, dar departe de rărunchii lor.¹

³ Dar Tu, Doamne, mă cunoști, Tu inima mi-ai cercat-o chiar în fața Ta: Curățește-i pentru ziua'njunghierii lor²!

⁴ Până când oare va plângă pământul și până când iarba câmpului se va usca de răutățile celor care-l locuiesc? și animalele și păsările-au pierit cu totul, fiindcă ei au zis: „Dumnezeu nu va vedea căile noastre”.

⁵ Dacă picioarele tale, alergând, te iștovesc, cum o să te'ntreci cu cei de pe

¹ În sensul spuselor lui Isaia: „Poporul acestă... și mă cinstește cu buzele, dar inima lui e de parte de Mine” (29, 13).

² În T. M. stihul este precedat de o introducere: „Adună-i ca pe niște oi la'njunghiere”.

cai?³ în țara păcii tale te simți încrezător; ce te vei face însă în freamătul Iordanului⁴?

6 Fiindcă chiar frații tăi și casa tatălui tău, chiar și ei s'au lepădat de tine; și au strigat și'n urmărire ta s'au adunat; să nu te'ncrezi în ei, chiar când îți vor spune vorbe dulci.

7 Casa mi-am lăsat-o, moștenirea mi-am părăsit-o, sufletul cel iubit mi l-am dat în mâna vrăjmașilor ei.

8 Moștenirea mea mi s'a făcut ca un leu într'o pădure; glasul și l-a ridicat împotrivă-mi, iată de ce am urât-o.

9 Oare nu-mi este moștenirea mea culcuș de hienă sau peșteră ce o'mpressoară rotund? Mergeți!, adunați toate fiarele câmpului, ele să vină și s'o mănânce!

10 Multime de păstori mi-au stricat via, partea mea au spurcat-o, partea mea cea dorită au prefăcut-o'n pustie lipsită de urme;

11 în plină dărâmătură s'a prefăcut; pentru mine'ntreaga țară s'a prăbușit, că nu-i nimeni care s'o pună la inimă.

12 Suferințe pândesc la fiece trecătoare'n pustie, căci sabia Domnului va mâncă totul, dintr'o margine în alta a țării; nici unui trup nu-i este pace.

13 Ați semănat grâu, ați secerat spini; părțile lor nu le vor fi de folos; rușinați-vă de fala voastră, că mustrare vă este'n fața Domnului.

14 „Aşa grăiește Domnul despre toți vecinii răi care se ating de moștenirea

³În sensul: Dacă nu te poți descurca într'o situație normală, usoară, cum vei putea s'o faci în situații mult mai grele?

⁴„freamătul Iordanului”: se pare că e vorba de freamătul ierburilor înalte sau al tufișurilor de pe unele maluri ale râului, în care se ascund și mișună sălbăticiumi.

Mea, pe care Eu am împărțit-o poporului Meu Israel: Iată, Eu îi voi smulge din țara lor, iar pe Iuda îl voi scoate din mijlocul lor.

15 Si va fi, după ce îi voi scoate, că Eu Mă voi întoarce și voi avea milă de ei și voi face ca fiecare să locuiască pe moșia sa și fiecare în țarina sa.

16 Si va fi că, dacă ei intr'adefăr vor învăța calea poporului Meu, adică să jure pe numele Meu: «Viu este Domnul!», aşa cum l-au învățat pe poporul Meu să jure pe Baal, atunci ei vor fi așezați în mijlocul poporului Meu.

17 Dar dacă nu se vor întoarce, atunci pe neamul acela îl voi sfârteca și-l voi nimici”.

13

Cingătoarea Eufratului. Burdufurile pline. Munți în amurg. Pedepse asupra Ierusalimului.

1 Aşa grăiește Domnul: „Du-te și fă-ți rost de o cingătoare de in¹ și încinge-ți mijlocul; dar în apă să n'o înmoi²”.

2 Si, după cuvântul Domnului, mi-am făcut rost de o cingătoare și mi-am pus-o peste mijloc.

3 Si a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:

4 „Ia-ți cingătoarea de pe mijloc, ridică-te, du-te la Eufrat și ascunde-o acolo într'o crăpătură de stâncă”.

5 Si m'am dus și am ascuns-o la Eufrat, aşa cum mi-a poruncit mie Domnul.

¹Preoții Vechiului Testament purtau cingătoare (brâu) de in (Lv 16, 4).

²— ca nu cumva să se creadă, din cele ce urmează (v. 7), că a putrezit din cauză că era udă.

6 Si a fost că după multe zile a zis Domnul către mine: „Ridică-te și du-te la Eufrat și ia de acolo cingătoarea pe care îți-am poruncit să o ascunzi în părțile aceleia”.

7 Si m'am dus la apa Eufratului și am săpat și am luat cingătoarea din locul unde o îngropasem; și, iată, putrezise, nu mai era bună de nimic.

8 Si a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:

9 „Acestea zice Domnul: Așa voi strica Eu semetia lui Iuda și înfumurarea Ierusalimului,

10 această mare trufie a celor ce nu ascultă de cuvintele Mele și aleargă după dumnezei străini ca să le slujească și să li se înhine; așa vor fi ei, ca această cingătoare care nu-i bună de nimic.

11 Că așa cum se lipște cingătoarea de mijlocul omului, tot astfel am lipit Eu de Mine casa lui Israel și toată casa lui Iuda, ca să-Mi fie popor cu renume, spre laudă și mărire; dar ei nu au ascultat de Mine.

12 Iar tu îi vei zice acestui popor: «Fiece burdus se va umple cu vin». Si va fi că dacă ei îți vor spune: «Oare noi nu știm într'adevăr că fiece burdus se poate umple cu vin?»,

13 tu le vei spune: Așa grăiește Domnul: Iată, pe toți locuitorii acestei țări și pe regii lor, fiul lui David, cei care sed pe tronul său, și pe preoți și pe profeti și pe Iuda și pe toți locuitorii Ierusalimului, pe toți îi voi umple cu băutură îmbătătoare³

14 și-i voi împrăștia, pe bărbat și pe frațele său, pe părinți și pe copiii lor de-a

valma; și nu Mă voi îndura – zice Domnul – și nu voi cruța și nici că-Mi va fi milă de strigătele lor.

15 Ascultați, plecați-vă auzul și nu vă semetiți, căci Domnul grăiește.

16 Dați-I slavă Domnului Dumnezeului vostru mai înainte de a se lăsa întunericul, mai înainte ca picioarele voastre să se impiedice de munți întunecăți. Veți aștepta lumină, și iată umbra morții, și fi-vor ei aduși întru întuneric.

17 Dar dacă nu veți auzi, sufletul vostru va plângere în taină pe seama semetiei, iar din ochii voștri lacrimi vor curge, că turma Domnului e strivită în durere.⁴

18 Spune-i regelui și spune-le principilor: – Smeriți-vă și aşezăți-vă, căc cu-nuna slavei voastre v'a căzut de pe cap.

19 Cetățile dinspre miazați sunt închise⁵ și nu-i nimeni care să le deschidă; Iuda e dus printre străini, plinitu-să'ntru totul înstrăinarea lor.

20 Ridică-ți ochii, Ierusalime, și vezi-i pe cei ce vin din miazañoapte; unde-ți este turma care îți-a fost dată, oile măririi tale?

21 Ce vei zice când te vor cerceta, că tu dintr-unceput i-ai învățat știință împotrivă-ți? nu te vor apuca dureri ca ale femeii ce naște?

22 Si dacă'n inima ta vei zice: «De ce-au dat acestea peste mine?»: Pentru multimea nedreptăților tale îi s'au desfăcut poalele, ca să te dea de gol căcăiele.⁶

³Ebr.: „îi voi umple cu beție”. Ebrietatea îl lipsește pe om de vigoare și discernământ.

⁴Închise, probabil, de Edomiți, ale căror triburi le atacau adesea. Așadar, dacă primejdia vine din nord, nu-i chip de scăpare spre sud.

⁵Imagine tare (și, totuși, eufemistică) a desfrânamei (simbol al idolatriei lui Israel) care nu-și mai poate ascunde păcatele.

²³ Dacă Etiopianul își va schimba pielea și leopardul petele, atunci și voi veți putea face binele, voi, care văți învățat cu răul.

²⁴ Așa îi voi risipi, ca pe niște surcele duse de vânt în pustie.

²⁵ Aceasta este soarta ta, partea neascultării tale de Mine, zice Domnul: așa cum tu M'ai uitat pe Mine și te-ai încrezut în minciuni,

²⁶ tot astfel îți voi despica poalele până'n dreptul feței tale,

²⁷ și ti se va vedea rușinea și desfrânrile și rânchezatul și nefirescul desfrânrării tale. Pe dealuri și'n sesuri î-am văzut urâciunile. Vai ție, Ierusalime, că rămâi necurat îndărătul Meu! Cât oare încă?"

14

Secetă și foamete. Rugăciunea profetului.

¹ Cuvântul Domnului ce s'a făcut către Ieremia cu prilejul secetei:

² „Iudeea a plâns, porțile ei s'a golit, întuneric s'a făcut pe pământ, strigătul Ierusalimului scutură văzduhul.

³ Trimis-au mai-marii pe cei mici după apă; aceștia au venit la fântâni, dar apă n'a găsit și s'a întors cu vasele goale.

⁴ Munca pământului a încetat din lipsă de ploaie; plugarii, simțindu-se umiliți, și-au acoperit capul.

⁵ Căprioarele și-au fătat puii'n poiană și au părăsit-o, că nu era iarba.

⁶ Asinii sălbatici sedea prin păduri și adulmecau vântul; ochii li se topeau, că nu era verdeață".

⁷ Doamne, păcatele noastre ni s'a ridicat împotrivă; de dragul Tău fă ceva pentru noi, că multe sunt înaintea Ta păcatele noastre, față de Tine am păcătuit.

⁸ Tu, Doamne, ești nădejdea lui Israel și mântuitor la vreme de necaz; de ce Te-ai făcut ca un trecător¹ pe pământ, sau ca un pământean ce se abate la pas?

⁹ Fi-vei oare ca un om cufundat în somn? sau ca un voinic care nu poate mântui? Dar Tu ești între noi, Doamne, și numele Tău e numit peste noi: nu ne uita!

¹⁰ Așa grăiește Domnul către poporul acesta: „Le-a plăcut să-și miște picioarele încocă și încolo,² și nu s'a crutat; de aceea Dumnezeu nu a binevoit întru ei; acum își vor aduce aminte de nedreptatea lor”.

¹¹ Si a zis Domnul către mine: „Nu te ruga pentru poporul acesta, pentru binele lui;

¹² că dacă ei vor posti, Eu nu le voi auzi rugăciunile; de vor aduce arderi-de-tot și jertfe, acestea nu-Mi vor face nici o placere; căci cu sabie și cu foamete și cu moarte îi voi nimici”.

¹³ Iar eu am zis: O, Doamne, Cel-ce-еști!³ Iată, profetii lor vor profeti, zicând: „Sabie nu veți vedea, și nici foamete va fi între voi; că adevăr și pace voi da pe pământ și'n locul acesta”.

¹ „trecător”, în sensul exact: străin în trecere prin țară; străin așezat temporar într'o țară; rezident.

² = să rătăcească de la drumul cel drept și adevărat; să-și schimbe direcția, ca un vânt nestatornic.

³ Aluzie la definiția pe care Dumnezeu ři-a dat-o Sieși în fața lui Moise: „Eu sunt Cel ce este” (vezi Iș 3, 14 și nota). Aluzie proprie Septuagintei.

¹⁴ Atunci Domnul mi-a zis: „Profeții profeteșc minciuni în numele Meu; nu Eu i-am trimis, nu Eu le-am poruncit și nu Eu le-am vorbit; ci ei să profetești vedenii mincinoase și ghicituri și vrăji și după pofta inimii lor.

¹⁵ De aceea, aşa zice Domnul: Profeții care profeteșc minciuni în numele Meu n'au fost trimiși de Mine. Si dacă ei zic: «Sabie și foamete nu vor fi pe pământul acesta», ei bine, cu moarte cumplită vor muri, de foamete se vor topi profeti!

¹⁶ Iar poporul căruia ei să profetește, ei bine, de sabie și de foamete vor fi ei le-pădați pe ulițele Ierusalimului; și nimeni nu va fi care să-i îngroape, nici pe femeile lor, nici pe fiii și fiicele lor; propriile lor răutăți le voi vîrsa peste ei.

¹⁷ Iar tu le vei spune cuvântul acesta: Lacrimi să verse ochii voștri, ziua și noaptea, fără'ncetare, căci cu mare strivire s'a zdrobotit fiica poporului Meu, cu rană durerioasă foarte.

¹⁸ De voi ieși la câmp, iată răniți de sabie!; de voi intra în cetate, iată durere prin foamete!; căci preot și profet s'au dus într'o țară pe care n'o știau”.

¹⁹ – La ce bun l'ai lepădat pe Iuda? s'a îndepărtat oare sufletul Tău de Sion? de ce ne-ai lovit fără putință de vindecare? Noi așteptam pace: nimic de bine; un timp de vindecare: și, iată, tulburare!

²⁰ Doamne, noi ne cunoaștem păcatele, nedreptățile părinților noștri, că am păcatuit în fața Ta.

²¹ De dragul numelui Tău, încetează!; nu nimici tronul slavei Tale!; adu-Ți aminte: nu rupe legământul Tău cu noi!

²² Este oare printre idolii păgânilor vreunul care dă ploaie? sau celul [lor] cumva își va da plinul? Oare nu Tu ești Acela? În Tine, Doamne, nădăjduim, că Tu le-ai făcut pe toate acestea.

15

Răspunsul Domnului. Plângerea profetului.

¹ Si a zis Domnul către mine: „Chiar dacă Moise și Samuel ar sta înaintea feței Mele,¹ sufletul Meu n'ar sta cu fața către ei; alungă-l pe poporul acesta departe de Mine!; ducă-se!

² Iar dacă ei îți vor zice: «Unde să ne ducem?», tu le vei spune: Acestea zice Domnul: Câți sunt pentru moarte, la moarte; câți pentru sabie, la sabie; câți pentru foamete, la foamete și câți pentru robie, la robie!

³ Cu patru feluri [de moarte] îi voi pedepsi, zice Domnul: sabie să'njunghie, câini să sfâsie, fiarele pământului și păsările cerului să mănânce și să nimicească.

⁴ Spre spaimă îi voi da tuturor regatelor pământului, din pricina lui Manase, fiul lui Iezechia, regele lui Iuda, pentru toate căte le-a făcut el în Ierusalim.²

⁵ Cui îi va fi milă de tine, Ierusalime? cine se va întrista de dragul tău? sau cine va întreba de pacea ta?

⁶ Tu M'ai părăsit – zice Domnul –, Mi-ai întors spatele, iar Eu Îmi voi întinde

¹Moise și Samuel, mijlocitori clasici între oameni și Dumnezeu (cf. Ps 98, 6-8).

²Regele Manase restaurase idolatria (cultul lui Baal și pe al Astartei) în Iudeea, în Ierusalim, în chiar interiorul templului, și vărsase mult sânge nevinovat (4 Rg 21, 3-16).

mâna și te voi nimici și pentru ei nu voi avea cruce.

7 Ca din prătie îi voi împrăștia; în porțile poporului Meu³ li se vor lua copiii; poporul Mi l-au nimicit din pricina nedreptăților lui.

8 Văduvele lor au devenit mai numeroase decât nisipul mării; tineri războinici adus-am asupra mamei, necaz în chiar amiaza-mare, năprasnic chin am aruncat asupră-i, cutremur și spaimă.

9 Cea care a născut șapte, rămas-a fără ei; sufletul i-a fost cuprins de chinuri; soarele a asfintit asupră-i în plină amiază; de rușine și ocară s'a acoperit. Pe cei rămași ai lor îi voi da săbiei în fața vrăjmașilor lor – zice Domnul”.

10 Vai mie, mamă! De ce m'ai născut tu om în cumpărire, pe-alături și'n răspăr cu tot pământul? Nici că eu i-am folosit cuiva, nici că cineva mi-a fost mie de folos; lipsit u-mi-a tăria'ntre cei ce mă blesteamă.

11 Așa să fie, Doamne: a lor să fie pro-pășirea dacă eu nu m'am rugat la Tine⁴ când ei erau plini de răutate și când aduceau necazuri; spre binele lor [mă rugam] împotriva dușmanilor.

12 „Și-arată fierul dintii?: Puterea ta e'nvilitoare de aramă.⁵

13 Comorile tale pradă le voi da ca schimb pentru toate păcatele tale.⁶

14 Rob te voi face vrăjmașilor tăi de jur-imprejur, într'o țară pe care n'ai știut-

³= în toate intrările prin care vor pătrunde dușmanii.

⁴Literal: „dacă eu n'am stat lângă Tine” (ca mijlocitor).

⁵În fața fierului (săbiei) ce amenință (conform Versiunii Ebraice) dinspre miazănoapte, rezistența lui Iuda e subțire, subredă, ca o armură de tinichea.

⁶= pe întregul teritoriu al țării.

o; că foc a țășnit din mânia Mea, și el peste voi va arde”.

15 Doamne, adu-Ți aminte de mine și mă cercetează și mă apără de cei ce mă prigonesc; nu-i răbdă îndelung, vezi că de dragul Tău am îndurat ocară

16 de la cei ce-Ți defaimă cuvintele!; nimicește-i, și fi-va cuvântul Tău în inima mea spre veselie și bucurie, că numele Tău a fost numit peste mine, o, Doamne, Atotțiitorule!

17 În adunarea glumeștilor⁷ n'am stat; ci sub teama mâniei Tale m'am însinurat, sătul de-atâta amăräciune.

18 De ce se'ntăresc împotrivă-mi acei ce mă măhnesc? Adâncă-mi este rana: de unde vindecarea?! ca o apă'nșelătoare mi s'a făcut, în care nu te poți încrede⁸.

19 De aceea, aşa zice Domnul: „Dacă tu te vei întoarce, iar Eu te voi reașeza⁹ și tu vei sta înaintea feței Mele, și dacă vei deosebi ceea ce e prețios din ceea ce-i netrebnic, atunci ca gura Mea vei fi. Ei se vor întoarce la tine, dar tu nu te vei întoarce la ei.

20 Și te vei face acestui popor ca un zid puternic de aramă; se vor lupta cu tine, dar nu te vor birui, căci Eu cu tine sunt ca să te scap;

21 și te voi scoate din mâna celor răi și din mâna ucigașilor te voi izbăvi.

16

Viața profetului ca simbol. Risipitii lui Israel. Vestire de năvală. În-

⁷Mai exact: a celor ce cultivă zeflemeaua; a celor ce iau totul în derâdere.

⁸E vorba de o vindecare incertă ca chipul oglindit într'o apă tulbere.

⁹Mai limpede: te voi restaura (apokatastéso) în starea de dinainte.

toarcerea neamurilor.

1 Iar tu să nu-ți iei femeie – zice Domnul, Dumnezeul lui Israel –;

2 în locul acesta nu îi se vor naște nici fiu, nici fiică.

3 Fiindcă aşa zice Domnul Dumnezeu despre fiii și fiicele care s'au născut în locul acesta și de mamele care i-au născut și de părinții care le-au dat naștere în țara aceasta:

4 De boli dătătoare de moarte vor muri; nu vor fi jeliți și nici îngropăți; pildă vor fi pe față pământului; [hrană vor fi] fiarelor câmpului și păsărilor cerului; de sabie vor cădea și de foamete se vor topi.

5 Așa zice Domnul: În adunarea lor de doliu să nu intri; nu te duce să jelești, nici să te tângui pentru ei; că pacea M-am îndepărtat-o de la poporul acesta.

6 Nimeni nu va plângе pentru ei, nimeni nu-și va face pentru ei tăieturi pe trup și nimeni nu se va rade pentru ei¹;

7 în plângerea lor nu se va frânge pâine spre mângâiere asupra morților, și nimeni nu va da de băut un pahar spre mângâiere asupra tatălui sau mamei sale;

8 în casa ospățului să nu intri ca să șezi să mânânci și să bei împreună cu ei.

9 Că aşa zice Domnul, Dumnezeul lui Israel: Iată, sub ochii voștri și în zilele voastre voi face să-nceteze din locul acesta orice glas de bucurie și orice glas de veselie și orice glas de mire și orice glas de mireasă.

10 Si va fi că atunci când tu îi vei vesti acestui popor toate aceste cuvinte și

când ei îți vor zice: «De ce a rostit Domnul toate retele acestea împotriva noastră? care e nedreptatea noastră? și care este păcatul pe care noi l-am să-vârșit în fața Domnului Dumnezeului nostru?»,

11 atunci tu le vei zice: Din pricina că părinții voștri M'au părăsit – zice Domnul – și au mers după dumnezei străini și le-au slujit și li s'au înhinat și de Mine s'au îndepărtat și legea Mea n'au păzit-o

12 (iar voi ați făcut mai rău decât părinții voștri; că, iată, voi umblați fiecare după poftele inimii voastre celei rele, aşa încât de Mine să nu ascultați),

13 de aceea Eu vă voi alunga din țara aceasta în țara pe care nici voi și nici părinții voștri n'au știut-o, și acolo veți sluji la alți dumnezei, care nu vor avea milă de voi.

14 De aceea, iată că vin zile – zice Domnul – când ei nu vor mai spune: «Viu este Domnul, Cel ce i-a scos pe fiii lui Israel din țara Egiptului»,

15 ci: «Viu este Domnul, Cel ce a adus înapoi casa lui Israel din țara de la mișănoapte și din toate țările în care au fost duși». Si Eu îi voi așeza la loc în țara lor, aceea pe care Eu am dat-o părinților lor.

16 Iată, Eu voi trimite pescari mulți – zice Domnul – și-i vor pescui, și după aceea voi trimite mulți vânători și-i vor vâna de pe fiece munte și de pe fiece deal și de prin crăpăturile stâncilor.²

17 Că ochii Mei sunt îndreptați asupra tuturor căilor³ lor; nedreptățile lor nu le-au putut ascunde ochilor Mei.

²Locurile unde se practica, de obicei, încinarea la idoli.

³În limbajul biblic: „cale” = purtare, conduită, fel de viață.

¹Ritualuri funebre pagâne, interzise filor lui Israel prin Lv 19, 28; 21, 5; Dt 14, 1, dar care continuau să fie practicate, prin contaminare.

¹⁸ Și îndoit le voi plăti răutățile și păcatele cu care Mi-au spurcat pământul prin stârvurile urâciunilor lor⁴ și prin fărădelegile cu care Mi-au umplut moștenirea”.

¹⁹ Doamne, puterea mea și ajutorul meu și scăparea mea în zilele răutăților, la Tine vor veni neamurile de la marginea pământului și vor zice: „Cât de zadarnici erau idolii pe care părinții noștri și i-au agonisit și care nu-s de nici un folos!”

²⁰ „Oare-și va face omul dumnezei de vreme ce aceștia nu sunt dumnezei?”⁵

²¹ De aceea, iată, de data aceasta le voi arăta mâna Mea și puterea Mea le-o voi face cunoscută și vor ști că numele Meu este Domnul”.

17

Păcatul și pedeapsa lui Iuda. Deale înțelepciunii. Templul Domnului. Rugăciunea lui Ieremia. Păzirea zilei de odihnă.

¹ „Păcatul lui Iuda e scris cu condei de fier, cu vârf de diamant e săpat pe tăblița inimii lor și pe coarnele jertfelnicielor lor,

² căci fiii lor își aduc aminte¹ de jertfelnicele lor și de sfintele lor crânguri²

⁴Idolii („urâciunile”) sunt numiți „stârvuri” pentru că nu aveau viață.

⁵De vreme ce Dumnezeu e Dumnezeu, El nu poate fi creat; dacă nu este, nici atât!

¹Amintirea repetată, persistentă, a păcatului face ca acesta să devină și lăuntric; e motivul pentru care Sfinții Părinți duhovnicești recomandă alungarea lui din minte.

²„sfintele crânguri” erau zone vegetale consacrate unor zeițăi. Textul Ebraic le desemnează prin cuvântul aşera = Astarte, zeița erosului și a fecundității, al cărei cult orgiastic se consuma

și de arbori cu frunza deasă pe colinele înalte.

³ Tu, muntele Meu³ în câmpie, bogăția și toate comorile tale le voi da spre pradă din pricina păcatului înălțimilor tale din toate hotarele tale.

⁴ Tu prin tine te vei lipsi de moștenirea ta pe care Eu îți-am dat-o; Eu te voi da rob vrăjmașilor tăi într'o țară pe care tu n'o știi; căci focul mâniei Mele, pe care voi l-ați aprins, va arde în veci.⁴

⁵ Acestea zice Domnul: Blestemat e omul care-și pune nădejdea în om și pe acesta-și va rezema brațul său de carne, în timp ce inima lui se'ndepărtează de Domnul.

⁶ Fi-va el ca un scai sălbatic în pustie: nu va vedea când vine binele, ci va locui în sărătură și'n pustiu, în loc sterp, nelocuit.

⁷ Dar fericit e omul care-și pune nădejdea în Domnul, a cărui nădejde va fi Domnul.

⁸ Și va fi ca un pom înfloritor lângă ape; în straturi umede-și înfige rădăcinile și de venirea arșitei nu se teme; ramuri de umbră își are deasupră-i, de an se cetos nu-i este frică și-a face roadă nu va înceta.

⁹ Inima e mai adâncă decât orice; ea este omul: cine-l va cunoaște?⁵

¹⁰ Eu, Domnul, Eu sunt Cel care'ncearcă inimile și scrutează rărunchii, ca să-i dau fiecăruia după căile lui și după roadele purtărilor lui.

uneori în crânguri sau desisuiri destinate anume.

³ „muntele Meu”: Ierusalimul ca simbol al fiilor lui Israel.

⁴Versetele 1-4 reprezintă un text lacunar în Septuaginta; ele sunt extrase (ca și în vechile ediții românești) din Versiunea Ebraică.

⁵T. M.: „Inima e mai vicelană decât orice, și stricată; cine e'n stare s'o pătrundă?”.

¹¹ Potârnichea-și înaltă glasul și clocește fără să scoată pui; aşa e cel ce-și adună avuția pe nedrept: la jumătatea zilelor lui o va pierde și întru târziul său va fi nebun”.

¹² Un tron înalt, de slavă, acela-i locul nostru sfânt.

¹³ Doamne, nădejdea lui Israel, toți cei ce te părăsesc vor fi rușinați, cei ce se îndepărtează de Tine vor fi scriși pe pământ⁶ pentru că au părăsit izvorul vieții, pe Domnul.

¹⁴ Vindecă-mă, Doamne, și mă voi tămadui; mântuiește-mă, și mă voi mântui; că Tu ești lauda mea.

¹⁵ Iată, ei zic către mine: „Unde-i cuvântul Domnului? să vină⁷!”

¹⁶ Dar eu n'am ostenit în a merge după Tine și nici am râvnit ziua omului⁸; Tu știi: cele ce ies prin buzele mele sunt înaintea feței Tale.

¹⁷ Să nu-mi fii străin, ci cruță-mă în ziua cea rea!

¹⁸ Să se rușineze cei ce mă prigonesc, nu eu să mă rușinez; ei să se înfricoșeze, nu eu să mă înfricoșez; peste ei adu ziua cea rea, cu îndoită zdrobire sfărâmă-i!

¹⁹ Așa grăiește Domnul: „Du-te și stai în porțile fiilor poporului tău, cele prin care intră regii lui Iuda și prin care ies, și în toate porțile Ierusalimului.

²⁰ Si le vei zice: Auziți cuvântul Domnului, voi, regii lui Iuda, și voi, toată

⁶Ebr.: „în pământ” (adică în řeol, locuința morților).

⁷„să vină” = să se plinească; să-i vedem poate rea.

⁸„ziua omului” (cf. T. M.) = „ziua fatală”, „ziua dezastrului”; „ziua nenorocirii”. Sens: N'am dorit să mă bucur de nenorocirea pricinuită de omul rău („ziua cea rea” din versetul următor).

Iudeea, și voi, Ierusalimul întreg, voi, cei ce intrați prin porțile acestea!

²¹ Așa grăiește Domnul: Aveți grija de sufletele voastre și nu ridicați poveri în Ziua-de-odihna și nu le faceți să treacă prin porțile Ierusalimului.

²² În Ziua-odihnei să nu scoateți poveri din casele voastre și nici o lucrare să nu faceți; sfîntiți Ziua-de-odihna, aşa cum le-am poruncit Eu părinților voștri.

²³ Dar ei n'au ascultat și nu și-au plecat urechea, ci și-au învârtoșat cerbecea mai mult chiar decât părinții lor, ca să nu Mă asculte și să nu primească învățătura.

²⁴ Si va fi că de Mă veți asculta – zice Domnul – adică să nu cărați poveri în Ziua-odihnei prin porțile acestei cetăți și să sfîntiți Ziua-odihnei prin a nu face'n ea nici o lucrare,

²⁵ prin porțile acestei cetăți vor intra regi și principi și sezând pe tronul lui David și alergând pe carele și pe caii lor, ei și principii lor, oamenii lui Iuda și locuitorii Ierusalimului; și locuită va fi cetatea aceasta în veac.

²⁶ Si [oameni] vor veni din cetățile lui Iuda și dimprejurul Ierusalimului și din ținutul lui Veniamin și de la câmp și de la deal și de la miazăzi, aducând arderi-de-tot și jertfe și tămâie și mană și miruri, laudă aducând în casa Domnului.

²⁷ Dar va fi că dacă nu Mă veți asculta să sfîntiți Ziua-odihnei prin a nu ridica poveri și a nu le căra în Ziua-odihnei prin porțile Ierusalimului, atunci foc voi aprinde în porțile lui și el va mistui ulițele Ierusalimului și nu se va mai stinge”.

18

Vasul olarului. Pedepse pentru necre-dincoșia lui Israel. Uneltire împotriva lui Ieremia. Rugă profetului.

¹ Cuvântul ce s'a făcut de la Dumnezeu către Ieremia, zicând:

² „Scoală-te și te coboară la casa olarului¹; acolo vei auzi cuvintele Mele”.

³ Și m'am pogorât la casa olarului; și, iată, el făcea un vas la roată.²

⁴ Și vasul pe care-l făcea el, cu mâinile lui, s'a stricat, astfel că din el a făcut un alt vas, aşa cum i-a plăcut lui să-l facă.

⁵ Și a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:

⁶ „O, tu, casa lui Israel, oare nu voi putea eu să fac cu tine precum olarul acesta? Iată, ca lutul olarului sunteți voi în mâinile Mele.”³

⁷ În curând Mă voi rosti împotriva unui neam și împotriva unui regat, să le sfărtec și să le nimicesc;

⁸ dar dacă neamul acela se va întoarce de la toate răutățile lui, atunci Eu mă voi căi de relele pe care plănuiam să le aduc asupră-i.

⁹ Dacă însă Mă voi rosti împotriva unui neam sau regat, ca să-l zidesc la loc și să-l împlânt,

¹ „casa olarului” era unul din atelierele de olărit ce se aflau, după toate probabilitățile, în valea Ben-Hinom, la sud de Ierusalim.

² „la roată”; literal: „pe pietre”: cele două lezepe de piatră fixate pe axul vertical al roții olarului.

³ Parabola olarului pune accentul pe atotputernicia lui Dumnezeu față de fiili lui Israel (ca și față de oameni, în general), care, la rândul lor, sunt și ei ființe cu voință liberă.

¹⁰ dar ei vor face rele'n față Mea, aşa ca glasul Meu să nu se audă, atunci Eu Mă voi căi de binele pe care-am spus că li-l voi face.

¹¹ Și acum, zi către oamenii lui Iuda și către cei ce locuiesc în Ierusalim: Iată, Eu urzesc lucruri rele împotriva voastră și plănuiesc un gând asuprăvă. Întoarcă-te dar fiecare de la calea lui cea rea, faceți-vă lucrurile și căile mai bune!

¹² Dar ei au zis: «Ca niște bărbați ce suntem, ne împotrivim; că după urâciunile noastre vom merge și vom face fiecare ce-i poftește inima lui cea rea».

¹³ De aceea, aşa zice Domnul: Întrebați printre neamuri: Cine-a mai auzit de lucruri atât de scârboase ca acelea pe care le-a făcut fecioara lui Israel⁴?

¹⁴ Vor înceta oare stâncile să mai aibă colțuri? Va înceta oare Libanul să mai primească zăpadă? Va curge oare apa în sus, împinsă de vânt?

¹⁵ Numai poporul Meu M'a dat uitării.⁵ Zadarnic făcut-au ei să fumege tămâie:⁶ în căile lor pierdut-au vechile cărări, ca să bată cărări de neumblat,

¹⁶ ca să-și prefacă țara'n pustiu, spre veșnică batjocură; tot cel ce va trece prin ea se va uimi și va clătina din cap.

¹⁷ Ca un vânt arzător îi voi risipi în fața vrăjmașilor lor; ziua nimicirii lor le-o voi arăta”.

⁴ „fecioara lui Israel”: totalitatea filor lui Israel. Expresie sarcastică, menită să reliefizeze prăpastia dintre puritatea originară și decădereea ce i-a urmat.

⁵ Păcatul (începând cu uitarea de Dumnezeu) contrazice însăși ordinea firească a așezărilor și fenomenelor naturii; ca atare, păcatul e nefiresc prin însăși natura lui.

⁶ Formele exterioare ale cultului nu folosesc la nimic, dacă sunt lipsite de conținut.

¹⁸ Atunci ei au zis: „Veniți să plănuim un sfat împotriva lui Ieremia; că nu va pieri legea din preot, nici sfatul din înțelegt, nici cuvântul din profet; veniți, și să-l batem cu propria sa limbă; vom lua aminte la toate vorbele lui”.

¹⁹ Auzi-mă, Doamne, și ascultă glasul pricinii mele!

²⁰ Plăti-voi oare binele cu răul? Că ei s'au vorbit împotriva sufletului meu și au ascuns pedeapsa pe care mi-o plăniau. Adu-Ți aminte că Ți-am stat înainte ca să grăiesc spre binele lor, mânia să Ți-o întorci de la ei.

²¹ De aceea, dă-i pe fiii lor foametei și adună-i spre puterea săbiei! Fie femeile lor sterpe și văduve, bărbații lor cu moarte fie sfârtecați, iar tinerii lor în război să cadă de sabie!

²² Strigăt fie'n casele lor! Adu asupra lor tâlhari de năprasnă! Că sfat au uneltit ca să mă prindă și lațuri au ascuns pentru mine.

²³ Și, Tu, Doamne, Tu ai cunoscut ucișătele lor sfaturi împotriva mea. Să nu le ierți nedreptățile, păcatele lor să nu le sterghi de dinainte-Ți! În fața Ta, Doamne, să-i prindă leșinul, fă ceva cu ei la vremea mâniei Tale!

19

Urciorul spart ca simbol al mâniei Domnului.

¹ Atunci a zis Domnul către mine: „Dute și ia un vas de lut, lucrare de olar, și vei aduce pe cei mai bătrâni din popor și dintre preoți

² și vei ieși la locul de îngropare al fililor copiilor lor,¹ care este la intrarea porții

¹Ebr.: Ben-Hinom.

Harsit,² și citește acolo toate cuvintele acestea pe care Eu îți le voi grăi.

³ Și le vei spune: Auziți cuvântul Domnului, voi, regi ai lui Iuda, și voi, bărbați ai lui Iuda, și voi, cei ce locuiți în Ierusalim, și voi, cei ce intrați pe porțile acestea! Așa zice Domnul, Dumnezeul lui Israel: Iată, Eu voi aduce rele asupra acestui loc, în aşa fel încât fie căruia din cei ce le vor auzi îi vor țui urechile.

⁴ Aceasta, pentru că ei M'au părăsit și au înstrăinat locul acesta³ și au ars în el tămâie pentru dumnezei străini, pe care nici ei și nici părinții lor nu i-au știut, iar regii lui Iuda au umplut locul acesta cu sânge nevinovat

⁵ și i-au zidit înălțimi lui Baal, ca să-și ardă copiii în foc⁴, lucru pe care Eu nu l-am poruncit și nici nu l-am gândit în inima Mea.

⁶ De aceea, iată, vin zile – zice Domnul – când locul acesta nu se va mai numi Tofet și «Locul-de-Îngropare-al-fiului-lui-Hinom», ci «Locul-de-Îngropare-al-Măcelului».

⁷ Și'n locul acesta voi nimici sfatul lui Iuda și al Ierusalimului și cu sabie îi voi doborî în fața dușmanilor lor și'n mâinile celor ce le caută viața, iar pe morții lor îi voi da de mâncare păsărilor cerului și fiarelor pământului.

⁸ Și voi duce această cetate la pustiere și batjocură: tot cel ce va trece prin ea se va încrâncena și va fluiera văzând atâtă rană.

⁹ Carnea filor lor o vor mâncă, și carnea fiicelor lor; fiecare va mâncă din

²Ebr.: Poarta Teson = Poarta Olăriei. Locul ei nu a putut fi încă determinat de către arheologi.

³ „au înstrăinat”: l-au făcut de nerecunoscut.

⁴Cunoscutele jertfe de copii ce i se aduceau lui Baal.

carnea vecinului său, în strâmtorarea și'n împresurarea cu care vrăjmașii lor îi vor împresura.

10 Iar tu vei zdrobi vasul cel de lut sub ochii oamenilor care vor ieși cu tine

11 și le vei zice: Acestea grăiește Domnul: Așa voi zdrobi poporul acesta și cetatea aceasta, ca pe un vas de lut care, odată zdrobit, nu mai poate fi făcut la loc.

12 Așa voi face Eu cu locul acesta și cu locuitorii lui – zice Domnul –, ca să fie cetatea aceasta asemenea unui lut care s'a surpat.

13 Iar casele Ierusalimului și casele regilor lui Iuda vor fi ca un morman de dărâmături, din pricina necurăților lor de prin toate casele pe ale căror acoperișuri au ars tămâie pentru toată «oștirea cerului» și au vărsat prinoase de băutură pentru dumnezei străini”.

14 Ieremia a revenit din Tofet, unde-l trimisese Domnul să profetească; și a stat în curtea casei Domnului și a grăit către'ntregul popor:

15 „Acestea zice Domnul: Iată, Eu aduc asupra acestei cetăți și asupra tuturor cetăților ce se țin de ea și asupra satelor ei toate realele pe care le-am grăit împotrivă-i, pentru că ea și-a învârtosat cerbicea, ca să nu asculte de poruncile Mele”.

20

Ieremia în temniță. Plângerea sa.

1 Iar Pašhur, fiul preotului Imer, cel ce fusese numit și veghetor al casei Domnului, l-a auzit pe Ieremia profetind aceste cuvinte.

2 Si l-a lovit și l-a aruncat în temniță jilavă¹, ce se afla lângă poarta casei de sus, cea care dădea în templul Domnului.

3 Apoi Pašhurr l-a scos pe Ieremia din temniță jilavă, iar Ieremia i-a zis: „Domnul nu te-a numit cu numele de Pašhurr, ci cu acela de Surghiunitul.

4 Căci aşa zice Domnul: Iată, Eu voi face ca tu să fii dus în surghiun² împreună cu toți prietenii tăi; ei vor cădea sub sabia dușmanilor lor, iar ochii tăi îi vor vedea; iar pe tine și pe întregul Iuda vă voi da în mâinile regelui Babilonului; acesta îi va robi și cu săbiile îi va tăia'n bucăți.

5 și toată puterea acestei cetăți și toată strânsura ei și toate vistierile regelui lui Iuda le voi da în mâinile vrăjmașilor acestuia, iar ei le vor duce în Babilon.

6 Iar tu și casnicii tăi veți merge în robie; tu vei muri în Babilon, și acolo vei fi îngropat, tu și toți prietenii tăi cărora le-ai profetit minciuni”.

7 Tu m'ai amăgit, Doamne,³ iar eu m'am amăgit; Tu ai fost puternic, Tu ai biruit, eu m'am făcut de râs; fără'ncetare'n toată ziua sunt batjocorit.

8 Da, eu cu graiul meu amar voi râde, la

¹ „temnița jilavă”: termenul grecesc sugerează o celulă pe ai cărei pereți se scurge apă; termenul ebraic însă poate fi echivalat prin: „l-a pus în butuci”.

² „surghiun” = exil; robie; deportare.

³ Versetele 7-18 cuprind poemul cel mai dramatic, cel mai zguduiritor, din ciclul confesiunilor lui Ieremia. Profetul e stăpânit de sentimentul că misiunea sa e un fel de tiranie pe care Domnul o exercită asupră-i, o povară care-l copleșește și de care, totuși, nu poate scăpa, ea constituindu-se în forul său interior ca o flacără perpetuă. Cu toate acestea, el simte că Domnul îi stă alături, ceea ce însă nu-l împiedică să-și blesteme ziua în care s'a născut, cu accentele tragice ale lui Iov.

răscoală și sleire voi chema, căci cuvântul Domnului mi-a devenit ocară și'n zilele mele toate, bătaie de joc.

⁹ Atunci am zis: Numele Domnului nul voi mai numi și'ntru numele Său nu voi mai grăi!... Dar asta-mi era în oase ca o văpaie-aprinsă; mă șubrezesc din toate'ncheieturile și cad sub propriile mele puteri.

¹⁰ Ocara multora am auzit-o, a celor adunați prin preajmă: „Ridicați-vă! laolaltă să ne ridicăm împotrivă-i, bărbații toți, prietenii lui! Băgați de seamă la ce-și pune el în gând: poate că se va amăgi, iar noi îl vom învinge și răzbunați vom fi asupră-i!”

¹¹ Dar Domnul e cu mine ca un războinic tare; iată de ce ei m'au prigonit, dar au rămas buimaci;⁴ umplutu-s'au de rușine, că nu și-au priceput ocara veșnică, de neuitat.

¹² Doamne, Tu, Cel ce pătrunzi pe cele drepte, Tu, Cel ce cunoști rărunchii și inimile, fă ca eu să-Ți văd răzbunarea asupră-le, că Tie Ti-am încredințat apărarea mea!

¹³ Cântați-I Domnului, laude cântați-I, că El a scos sufletul săracului din mâna răufăcătorilor!

¹⁴ Blestemată fie ziua'n care m'am născut!; da, ziua'n care maica m'a născut să nu fie binecuvântată!

¹⁵ Blestemat fie omul care i-a vestit tatălui meu: „Un fiu ti s'a născut!”

¹⁶ Bucură-se omul acela precum cetățile pe care Domnul le-a prăpădit cu mânie, fără să-I pară rău: strigăt audă dimineața, răcnete de jale'n amiazăzi!

¹⁷ Că nu m'a ucis în pântecele maiciei mele!; că maică-mea nu mi s'a făcut

mormânt și pântece de ne'ncetată zămislire!

¹⁸ La ce bun ieșit-am eu din pântece?: Să văd doar osteneală și durere și să-mi istovesc zilele'n rușine?

21

Răspuns soliei lui Sedechia. Cuvânt către casa regală.

¹ Cuvântul care s'a făcut de la Domnul către Ieremia când regele Sedechia a trimis la el pe Pașhur, fiul lui Malchia, și pe Sofonie, fiul preotului Maaseia, ca să-i zică:

² „Întreabă-L pentru noi pe Domnul; că regele Babilonului s'a ridicat împotriva noastră; poate că Domnul va face ceva potrivit lucrurilor Sale minunate, și acela se va duce de la noi”.

³ Iar Ieremia le-a zis: „Aşa veți grăi către Sedechia, regele lui Iuda:

⁴ Aşa grăiește Domnul: Iată, Eu voi întoarce îndărăt armele războinice cu care voi vă luptați împotriva Caldeilor care v'au împresurat de dinafara zidului și le voi îngrămădi în mijlocul aces-tei cetăți.

⁵ Și Eu Mă voi lupta împotriva voastră cu mâna tare și cu braț înalt, cu mânie și cu urgie mare.

⁶ Și pe toți cei ce locuiesc în cetatea aceasta, oameni și animale, îi voi lovi cu moarte dureroasă, iar ei vor muri.

⁷ Și după aceea – așa zice Domnul – pe Sedechia, regele lui Iuda, și pe slujitorii lui și poporul care'n cetatea aceasta a scăpat din ciumă și de la moarte și de la sabie îi voi da în mâna vrăjmașilor, a celor ce le caută viețile, iar ei îi vor

⁴= N'au fost în stare să priceapă Cine, totuși, îl apără.

trece prin ascuțişul săbiei; și nu-i vor cruța și nici o milă nu vor avea de ei”.

8 Iar acestui popor îi vei spune: Așa grăiește Domnul: Iată, Eu v'am pus înainte calea vieții și calea morții.

9 Cel ce rămâne în cetatea aceasta va muri de sabie și de foamete; iar cel ce va ieși și se va duce la Caldeii care v'au împresurat, acela va trăi; viața îi va fi ca o pradă, dar va trăi¹.

10 Că nu spre bine, ci spre rău Mi-am întors Eu fața asupra acestei cetăți; ea va fi dată în mâna regelui Babilonului, iar acela cu foc o va mistui.

11 Tu, casă a regelui lui Iuda, ascultați cuvântul Domnului! Tu, casă a lui David, așa grăiește Domnul:

12 Judecați dimineața cu judecată și fațeti ce e drept și scoateți-l pe cel jefuit din mâna celui ce-l apasă, ca nu cumva mânia Mea ca focul să se-aprindă, căci ea va arde și nimeni nu va fi care s'o stingă.

13 Iată, Eu sunt împotriva ta, a celui ce locuiește în Valea Sorului-de-șes,² și a celor ce zic: «Cine ne va înfricoșa?» sau: «Cine va intra în locașul nostru?»

14 Si foc voi aprinde'n pădurea ei și toate'mprejurimile ei le va mistui.

¹ „Viața ca o pradă”: expresie ce pare mai degrabă un proverb; chiar dacă e pândită de ucișă, ea merită să fie trăită, ca una ce constituie bunul suprem al omului. Cu această sintagmă și-a intitulat Marin Preda una din cărțile sale.

² Toponimie proprie Septuagintei. S-ar putea să fie numele locului în care a trăit Dalila, cea care l-a trădat pe Samson (Jd 16, 4), nume folosit ca metaforă pentru Ierusalim, cetatea care L-a trădat pe Domnul.

22

Cuvânt către casa regală (continuare). Profetii asupra unor regi ai lui Iuda.

1 Așa grăiește Domnul: Du-te și te coboară la casa regelui lui Iuda, și acolo vei grăi cuvântul acesta

2 și vei zice: Ascultă cuvântul Domnului, tu, rege al lui Iuda, cel ce stai pe tronul lui David, tu și casa ta și poporul tău și cei ce intră pe porțile acestea!

3 Așa grăiește Domnul: Faceți judecată și dreptate și scoateți-l pe cel jefuit din mâna celui ce-l apasă; iar pe străin și pe orfan și pe văduvă să nu-i asupriți; nu fiți necredincioși,¹ iar sânge nevinovat să nu vărsați în locul acesta.

4 Că dacă'ntr'adevăr veți plini cuvântul acesta, atunci pe poarta acestei case vor intra regi care sed pe tronul lui David și care aleargă'n căruțe și pe cai, ei și slujitorii lor.

5 Dar dacă nu veți plini cuvintele acestea, pe Mine Însumi M'am jurat – zice Domnul – că această casă fi-va spre pustiire.

6 Că acestea grăiește Domnul despre casa regelui lui Iuda: Tu îmi ești Galaadul și creștetul Libanului.² Cu toate acestea, în pustiu te voi preface, în cetăți nelocuite.

7 Si'mpotrivă ta voi aduce om nimicitor și securea lui; tăia-vor cedrii tăi cei mai frumoși și-i vor arunca în foc.

8 Si neamuri multe vor trece prin cetatea aceasta; și fiece om va zice către ve-

¹ „necredincioși” în sensul: fără nici un Dumnezeu; lipsiți de simț moral.

² Liban și Galaad: simboluri ale măreției și mândriei.

cinul său: «De ce-a făcut Domnul astfel cu această mare cetate?».

9 Și se va răspunde: «Pentru că au părăsit legământul Domnului Dumnezeului lor și s-au închinat la dumnezei străini și le-au slujit».

10 Nu-l plângeti pe cel mort, nici vă tânguiți pentru el; plângeti-l amarnic pe cel ce pleacă, fiindcă nu se va mai întoarce, nici va mai vedea el țara'n care s'a născut!³

11 Că pe acestea le zice Domnul despre Șalum, fiul lui Iosia, regele lui Iuda, cel ce domnește în locul lui Iosia, tatăl său, care s'a dus din locul acesta: el nu se va mai întoarce acolo,

12 ci în locul acela în care Eu l-am strămutat ca rob, acolo va muri, iar țara aceasta nu o va mai vedea.

13 [Vai de] cel ce fără dreptate își durează casa și fără judecată foisoarele, cel ce-și face aproapele să-i muncească pe nimic și nu-i dă nici un fel de plată!

14 Tu ți-ai durat o casă bine măsurată, și foisoare largi cu ferestre potrivite, pe care ți le-ai căptușit în cedru și'n roșu le-ai vopsit.

15 Domni-vei oare fiindcă te fălești cu tatăl tău Ahaz? Nu mâncare și nu băutură; mai bine-ți este tie să faci judecată și dreptate.

16 Ei nu înțeleg, nu judecă pricina ne căjitorului, nici pricina săracului; oare nu'ns seamnă asta că tu nu Mă cunoști? zice Domnul.

17 Iată, ochii tăi nu sunt buni, nici inima ta, ci merg după lăcomia ta și după săngele nevinovat pe care vrei să-l verși și după nedreptățile și omorurile pe care vrei să le faci.

³E vorba de Iosia, ucis în anul 609, și de Ioahaz, deportat, tot atunci, în Egipt.

18 De aceea, aşa zice Domnul despre Ioiachim, fiul lui Iosia, regele lui Iuda, chiar despre bărbatul acesta: Nimeni nu-l va plângă: «O, frate!», și nimeni pentru el nu se va tângui: «Vai, Doamne!».

19 El nu va fi îngropat cum se'ngroapă morții, ci putred va fi aruncat în afara porții Ierusalimului.

20 Urcă-te'n Liban și strigă și glasul ți-l sloboade spre Vasan și strigă până dincolo de mare, că toți ibovnicii⁴ tăi sunt striviți.

21 Eu ți-am vorbit despre căderea ta, dar tu ai zis: «N'am să ascult!». Aceasta ți-a fost calea⁵ încă din tineretea ta: n'ai ascultat de glasul Meu.

22 Pe toți păstorii tăi îi va paște vântul,⁶ ibovnicii tăi vor merge în Robbie; atunci rușinată vei fi și disprețuită din pricina ibovnicilor tăi.

23 Tu, cea care locuiești în Liban făcându-ți cuib în cedri, amarnic îți va fi suspinul când chinuri vor veni peste tine, dureri ca ale celei ce naște!

24 Așa cum Eu intr'adecăvar sunt viu⁷, zice Domnul: Dacă Iehonia, fiul lui Ioiachim, regele lui Iuda, s'ar face chiar pecete pe mâna Mea cea dreaptă⁸, chiar și de acolo te voi smulge

⁴„ibovnicii” (aici): regii și căpeteniile lui Iuda.

⁵„calea”: purtarea; comportamentul; orientarea.

⁶Păstorii, meniți să pască turmele, vor ajunge să fie păstorii de vânt.

⁷Literal: „Viu sunt Eu”; echivalentul jرمântului: „Pe viață Mea!”

⁸T. M.: „inel în mâna Mea cea dreaptă”. Desigur, ar putea fi vorba de un inel cu pecete, dar aici imaginea e mult mai puternică: pecete scrisă (întipărită) pe mâna Mea cea dreaptă. Expresia poate fi întâlnită și în Cântarea Cântărilor: „O, pune-mă pe inimă pecete, /pecete vreau să fiu pe brațul tău!” (8, 6).

25 și te voi da în mâna celor ce-ți caută viața, în fața celor de care-ți este frică: în mâna Caldeilor.

26 Pe tine și pe mama care te-a născut să voi azvârli într-o țară în care nu te-ai născut, dar în care vei muri.

27 Iar ei nicicum nu se vor mai întoarce în țara după care sufletul lor Tânjește.

28 Lipsit de cinste este Iehonia, precum un vas netrebnic, pentru că doborât a fost și aruncat într-o țară pe care n'o știa.

29 Pământule, pământule, ascultă cu-vântul Domnului:

30 Înscrie-l⁹ pe bărbatul acesta: «Om-izgonit»¹⁰; că nimeni din seminția lui nu va ajunge să șadă pe tronul lui David, să mai domnească'n Iuda.

23

Profeție mesianică. Păstorii buni și răi. Regele drept ce va să vină. Domnul împotriva profetilor mininoși.

1 [Vai vouă], păstori care pierdeți și risipiți oile păsunii Mele!

2 De aceea, aşa zice Domnul împotriva celor ce pasc poporul Meu: Voi ati risipit oile Mele și le-ați scos afară și nu le-ați cercetat. Iată, Eu Mă voi răzbuna asupra voastră pe potriva faptelelor voastre rele.

3 Și voi aduna înlăuntru rămășița poporului Meu din piece țară în care i-am alungat și-i voi așeza în pășunea lor; și vor crește și se vor înmulții.

⁹ „Înscrie-l” = trece-i numele și rangul în cronoica arborelui genealogic.

¹⁰T. M.: „Fără-copii”; unul care n'a izbutit în zilele lui.

4 Și le voi ridica păstori care-i vor hrăni; și nu se vor mai teme, nici se vor mai înfricoșa, zice Domnul.

5 Iată, vin zilele – zice Domnul – când îi voi ridica lui David o Odrală-ndreptățită¹; un Rege va domni și va înțelege² și va face judecată și dreptate pe pământ.

6 În zilele Lui se va mântui Iuda și Israel va locui cu încredere³. Iată numele cu care-L vor chema: «Domnul-dreptatea-noastră».

7 De aceea:⁴ Iată, vin zilele – zice Domnul – când nu se va mai spune: «Viu este Domnul, Cel ce a scos casa lui Israel din țara Egiptului»,

8 ci: «Viu este Domnul, Cel ce a scos și a adunat seminția casei lui Israel din țara de la miazănoapte și din toate țările în care îi risipise, pentru ca să locuiască ei în țara lor».

9 Despre profeti:⁵ Inima în mine s'a zdrobit, oasele mele toate s'au clătinat, devenit-am ca un bărbat sfărâmat în țărână, ca un om pe care vinul l-a'ntrecut, din pricina Domnului și din

¹ „odraslă”: lăstar de-abia ivit din rădăcină sau tulpină și care, la rându-i, va lăstări; sensul primar este acela de „răsărit” (punct cardinal sau timpul când se ivește soarele); folosit în limbajul profetic, termenul îl indică pe Mesia. – „îndreptățită”, în sensul de „justă”, „justificată”, „legitimă”; îndreptățirea sau dreptatea sunt valori asociate frecvent profilului mesianic (vezi mai jos).

² „va înțelege”: va avea inteligență comprehensivă.

³ „cu încredere”: în siguranță.

⁴ Versetele 7 și 8 repetă, aproape cuvânt de cuvânt, textul din 16, 14-15. Este motivul probabil pentru care originalul Septuagintei le aşază la sfârșitul capitolului 23.

⁵ Urmează o seamă de diatribe împotriva falșilor profeti, uneori de o ascuțime care pare a afecta tagma ca atare; acestea, prin pana unui profet!

pricina strălucirii slavei Sale.

¹⁰ „Că din pricina acestora⁶ a plâns pământul, păsunile pustiei s'au uscat. Alergarea lor se'mpiedică în rele și tot aşa tăria lor.

¹¹ Că preot și profet s'au pângărit, până și'n casa Mea le-am văzut răutățile.

¹² De aceea facă-li-se calea spre luncare'n întuneric; în ea se vor împiedica și vor cădea; că rele voi aduce Eu asupră-le în anul cercetării lor.

¹³ Si'n profetii Samariei am văzut fără-delegi; au profetit în numele lui Baal și l-au făcut pe poporul Meu Israel să rătăcească.

¹⁴ Dar în profetii Ierusalimului văzut am lucruri groaznice, de vreme ce să-vârșeau adulter și umblau întru minciuni și sprijineau mâinile răufăcătorilor pentru ca nimeni să nu se'ntoarcă din calea lui cea rea; Ei sunt pentru Mine ca Sodoma, iar locuitorii de acolo, ca Gomora.

¹⁵ De aceea, aşa zice Domnul: Iată, Eu îi voi hrăni cu durere, și apă amară le voi da de băut; că de la profetii Ierusalimului s'a răspândit în tot pământul spurcăciunea.

¹⁶ Aşa grăiește Domnul Atotțiitorul: Nu ascultați la vorbele profetilor, că'n zadar își închipuie loruși vedenii; din propria lor inimă vorbesc, iar nu din gura Domnului.

¹⁷ Ei le spun celor ce leapădă cuvântul Domnului: «Pace va fi vouă!». Si tuturor celor ce umblă întru poftele lor și oricui umblă'ntru rătăcirea inimii sale: «Nici un rău nu va veni asupră-ți!».

¹⁸ Dar cine oare a stat în adâncul⁷

Domnului și I-a văzut cuvântul? cine a ascultat și a auzit?

¹⁹ Iată, cutremur de la Domnul: mânie se-aruncă'n cutremur, vârtej se va roti pe deasupra necredincioșilor;

²⁰ și urgia Domnului nu va mai da înapoi până când El o va fimplinit până când El o va fi'ntărit după sfatul inimii Lui. La sfârșitul zilelor, ei o vor înțelege.

²¹ Pe profeti nu i-am trimis, dar ei aleargă; către ei n'am grăit, dar ei profetești!...

²² Dar dacă ei ar fi stat în sfatul Meu și ar fi ascultat la cuvintele Mele, atunci Mi-ar fi întors poporul de la faptele cele rele.

²³ Eu sunt un Dumnezeu de aproape, zice Domnul, iar nu un Dumnezeu de departe.

²⁴ Se va ascunde oare cineva în locuri ascunse fără ca Eu să-l văd? Oare nu umplu Eu cerul și pământul? zice Domnul.

²⁵ Am auzit ce spun profetii, cum anume profetizează ei minciuni în numele Meu, zicând: «Azi-noapte am avut un vis!».⁸

²⁶ Până când vor fi acestea în inima acelor profeti care profeteșc minciuni vestind voile inimilor lor?

²⁷ ale celor ce, prin visele pe care și le povestesc unii altora, îi fac [pe oameni]

ori în Sfânta Scriptură, cuprinde ideea unui suport pe care se reazemă ceva de deasupra: „bază”, „fundație”, „temelie”, dar și pe aceea de spațiu interior inaccesibil sau, oricum, greu accesibil. În T. M.: „sfatul”; aici însă e mai mult: adâncul de taină al lui Dumnezeu ca reazem al lumii.

⁸Unele vise pot fi că ale revelației dumnezeieschi, altele însă pot fi înșelătoare sau, pur și simplu, preteze pentru șarlatanie. Important e discernământul asupra originii și conținutului.

⁶= a falșilor profeti.

⁷hypóstema, cuvânt rar, folosit de numai trei

să uite legea Mea, aşa cum părinții lor Mi-au uitat numele în [închinarea lor la] Baal?

²⁸ Profetul care a visat, să-și povestească visul, iar cel căruia îi este cuvântul Meu, cuvântul Meu întru adevar să-l povestească. Ce are de-a face pleava cu grâul? Aşa-i cu cuvintele Mele, zice Domnul.

²⁹ Iată, oare nu sunt cuvintele Mele ca focul – zice Domnul – și ca un ciocan care taie piatra?

³⁰ Iată, de aceea sunt Eu împotriva profetilor – zice Domnul Dumnezeu –, a celor ce-Mi fură cuvintele, fiecare de la vecinul său.⁹

³¹ Iată, Eu sunt împotriva profetilor care scornesc vorbe profetice și-și dormitează somnul.¹⁰

³² De aceea, iată, Eu sunt împotriva profetilor care profetesc vise minciunoase și, povestindu-le, îmi înșală poporul cu minciunile și rătăcirile lor. Dar nu Eu i-am trimis și nu Eu le-am poruncit; ca atare, ei nu-i vor fi acestui popor de nici un folos.

³³ Și dacă poporul acesta, sau preotul, sau profetul, va întreba: «Care este povara Domnului¹¹?», atunci tu le vei

⁹ Prin imitație și impostură, falșii profeti „împrumută” termenii și tonul limbajului profetic autentic spre a crea impresia de autenticitate; în fapt, e un furt.

¹⁰ Somnul falșilor profeti nu e un somn adevarat, înlăuntrul căruia se produc visele, ci o moțială al cărei „vis” nu poate fi altceva decât un produs al zonei confuze dintre conștiință și subconștiință. Observație de mare subtilitate, omisă în T. M.

¹¹ Versetele 33-40 sunt construite în jurul unui cuvânt-cheie. În ebraică, massa înseamnă, pe de-o parte, „mesaj” (rostit cu voce tare), pe de alta, „povară”. Grecescul lemma are aceeași dublă semnificație: în general, tot ceea ce iei sau primești, „câștig”, „profit”, dar și „luare” în po-

spune: «Voi sunteți povara, și Eu vă voi prăvăli», zice Domnul.

³⁴ Pe profetul și pe preoții și pe cei din popor care vor zice: «Povara Domnului», ei bine, pe omul acela Mă voi răzbuna, pe el și pe casa lui.

³⁵ Aşa veți grăi fiecare către aproapele său și fiecare către fratele său: «Ce a răspuns Domnul?» și: «Ce a zis Domnul?»

³⁶ Și să nu mai pomeniți de «povara Domnului», căci povară îi va fi omului cuvântul său.

³⁷ Dar din ce pricină – [vei spune] – a grădit Domnul Dumnezeul nostru?

³⁸ De aceea, aşa grăiește Domnul Dumnezeul nostru: Pentru că tu ai spus cuvântul acesta: «Povara Domnului», cu toate că Eu v' am trimis cuvânt: Nu veți spune «Povara Domnului»,

³⁹ de aceea, iată, Eu vă apuc și vă să te sărbătoresc, pe voi și cetatea pe care v' am dat-o, vouă și părinților voștri;

⁴⁰ și voi aduce peste voi ocără veșnică și veșnică necinste, de neuitat”.

24

Cele două coșuri de smochine.¹

¹ Domnul mi-a arătat două coșuri de smochine puse în fața templului Domnului, după ce Nabucodonosor, regele

sesie de către puterea divină, de unde: „inspirație”, „profetie”. Așadar, mandatul profetic este „povara” pe care Dumnezeu o pune pe grumazul alesului Său. Ieremia protestează împotriva adversarilor săi, profetii minciinoși, care, prin abuz și impostură, își atribuie o asemenea povară.

¹ Ideea centrală a acestei vizinii este aceea că selecția oamenilor se face în circumstanțe extreme, în condiții-limită, cum a fost captivitatea babilonică a fililor lui Israel.

Babilonului, îi duse în robie pe Iehonia, fiul lui Ioiachim, regele lui Iuda, și pe principii și pe meșteri și pe cei prinși și pe cei legăți care au fost scoși afară din Ierusalim și duși în Babilon.

2 În unul din coșuri erau smochine foarte bune, cum sunt smochinile timpurii, iar în coșul celălalt erau smochine foarte rele, care, de rele ce erau, nu se puteau mâncă.

3 Și a grăit Domnul către mine: „Ce vezi, Ieremia?” Și am răspuns: „Smochine; smochinile cele bune sunt foarte bune, iar cele rele sunt foarte rele: atât de rele, că nu se pot mâncă”.

4 Și a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:

5 „Așa grăiește Domnul, Dumnezeul lui Israel: Ca pe aceste smochine bune, așa îi voi recunoaște Eu, spre binele lor, pe Iudeii care-au fost duși în robie, cei pe care Eu i-am strămutat din locul acesta în țara Caldeilor.

6 Și spre binele lor Îmi voi aținti ochii asupră-le, și spre binele lor îi voi reașeza² în țara aceasta; și-i voi zidi și nu-i voi dărâma și-i voi sădi și nu-i voi smulge.

7 Și le voi da inimă ca să Mă știe că Eu sunt Domnul; și ei Îmi vor fi Mie popor, iar Eu le voi fi lor Dumnezeu³, pentru că din toată inima lor se vor întoarce la Mine.⁴

8 Și precum smochinile cele rele, care, de rele ce sunt, nu se pot mâncă – zice Domnul –, așa voi face cu Sedechia, regele lui Iuda, și cu dregătorii lui și

² apokathístemi = „a restaură”; „a restabili”; „a reduce pe cineva sau ceva în starea dintâi”.

³ popor – Dumnezeu: cei doi poli ai vechiului legământ dintre Domnul și Israel.

⁴ Condiția restaurării: întoarcerea sinceră și totală („din toată inima”) la Dumnezeu.

cu rămășița Ierusalimului, cei rămași în țara aceasta⁵ și cei ce locuiesc în Egipt⁶.

9 Și-i voi face să se risipească prin toate regatele pământului, și vor fi de ocară și de poveste și [ținte] de ură și de bles-tem în tot locul în care Eu i-am alun-gat.

10 Și’mpotriva lor voi trimite foamete și moarte și sabie, până ce vor pieri din țara pe care le-o dădusem”.⁷

25

Robia babilonică. Pedepsirea neamurilor.

1 Cuvântul ce s'a făcut către Ieremia cu privire la întregul popor al lui Iuda, în cel de al patrulea an al lui Ioiachim, fiul lui Iosia, regele lui Iuda,¹

2 pe care el l-a grăit către întregul popor al lui Iuda și către locuitorii Ierusalimului, zicând:

3 „Din cel de al treisprezecelea an al lui Iosia, fiul lui Amos, regele lui Iuda, și până astăzi, adică timp de douăzeci și trei de ani, am grăit către voi, sculându-Mă dis-de-dimineață și vorbind;

4 și i-am trimis la voi pe robii Mei, profetii, devreme trimițându-i (dar voi n'ați ascultat și cu urechile voastre n'ați auzit):

5 Întoarceți-vă fiecare din calea sa cea rea și de la năravurile voastre cele rele,

⁵ = Cei ce, pesemne, pactizaseră cu ocupanții și scăpaseră de exil.

⁶ = Cei ce, probabil de frica apropierei lui Nabucodonosor, se refugiaseră în Egipt.

⁷ T. M. adaugă: „lor și părinților lor”.

¹ T. M. adaugă: „adică în primul an al lui Nabucodonosor, regele Babilonului”.

și veți locui în țara pe care Eu v' am dat-o vouă și părinților voștri din veac până'n veac.

6 Nu mergeți după dumnezei străini, cărora să le slujiți și la care să vă încinăti, ca să nu-Mi stârniți mânia prin faptele mâinilor voastre și să vă fac rău.

7 Dar voi nu M'ați ascultat.

8 De aceea, aşa zice Domnul: De vreme ce voi n'ați dat crezare cuvintelor Mele,

9 iată, Eu voi trimite și voi aduce neamul de la miazañoapte²; împotriva acestei țări îl voi aduce și împotriva locuitorilor ei (și a tuturor neamurilor dimprejurul ei) și-i voi pustii și-i voi da spre nimicire și batjocură și ocară veșnică.

10 De printre ei voi nimici orice glas al bucuriei și glas al veseliei și orice glas de mire și glas de mireasă, mireasma mirului și lumina sfesnicului.

11 Și'ntreaga țară va fi spre stingere, iar ei vor sluji printre neamuri³ vreme de șaptezeci de ani⁴.

12 Iar după ce se vor împlini acești șaptezeci de ani, Eu Mă voi răzbuna împotriva aceluui neam: spre veșnică pustire îl voi da.

13 Și voi aduce peste țara aceasta toate cuvintele pe care Eu le-am grăit împotriva ei, toate câte sunt scrise în carteia aceasta, pe care le-a profetit Ieremia asupra tuturor neamurilor;

²T. M. adaugă: „voi trimite la Nabucodonosor, regele Babilonului, robul Meu”. Așadar, paginii însăși sunt servitorii Domnului, instrumente prin care Dumnezeu intervine și lucrează în istorie.

³T. M.: „îi vor sluji regelui Babilonului”.

⁴= cîfră rotundă pentru durata exilului babilonic.

14 că le-au slujit lor, atunci când ele erau neamuri multe și regi mari; și le voi plăti după faptele lor și după lucrurile mâinilor lor.⁵

15 Așa a grăit Domnul, Dumnezeul lui Israel: Ia din mâna Mea acest pahar de vin curat și vei da de băut tuturor neamurilor la care Eu te trimitem.

16 Iar ei vor bea și vor vărsa și vor înebuni de dinaintea săbiei pe care Eu o trimitem printre ei”.

17 Iar eu am luat paharul din mâna Domnului și le-am dat de băut tuturor neamurilor la care Domnul m'a trimis:

18 Ierusalimul și cetățile lui Iuda și regii lui Iuda și principii săi, ca să-i dea spre pustiere și spre stingere și spre batjocură;

19 și Faraon, regele Egiptului, și slugile lui și boierii săi și poporul său întreg

20 și toată adunătura⁶ lui; și toți regii Filistenilor; și Ascalonul și Gaza și Ecronus și rămașița Așdodului;

21 și Idumeea și Moabul și fiii lui Amon

22 și regii Tirului și regii Sidonului și regii de dincolo de mare;

23 și Dedan și Teman și Buz și toți cei care-și rad chipul împrejur

24 și toată adunătura care locuiește'n pustiu

25 și toți regii Elamului și toți regii Perșilor

26 și toți regii de la miazañoapte, cei de departe și cei de aproape – fiecare cu fratele său – și toate regatele care se află pe fața pământului.⁷

⁵LXX plasează versetele 15-38 în capitolul 32.

⁶„adunătură”: oameni amestecați, fără o anume identitate de grup.

⁷Popoarele aflate sub amenințare par a fi împărțite în patru grupe: 1. Egiptul; 2. la vest,

²⁷ „Și le vei grăi: Așa zice Domnul Atot-țiitorul: Beți și îmbătați-vă; veți vărsa și veți cădea și nu vă veți ridica de dinaintea săbiei pe care Eu o trimitem printre voi.

²⁸ Și va fi că atunci când ei nu vor vrea să-ți ia paharul din mâna ca să bea, tu le vei spune: Așa grăiește Domnul: Negreșit, veți bea!

²⁹ Că Eu încep să chinui cetatea'n care numele Meu este chemat, iar voi nici-cum nu veți rămâne cu fața curată; că sabie chem asupra tuturor celor ce locuiesc pământul.

³⁰ Iar tu le vei profeti toate cuvintele acestea și vei zice: Domnul din înălțime va striga cu putere, din locașul Său cel sfânt Își va ridica glasul; pe locul Său va rosti cuvânt; ca oamenii ce calcă struguri în lin⁸ va fi răspunsul Său asupra tuturor celor ce locuiesc pământul,

³¹ și chiar asupra marginii pământului. Că are Domnul o judecată cu neamurile: la judecată intră cu tot trupul,⁹ iar necredincioșii vor fi dați săbiei, zice Domnul.

³² Așa grăiește Domnul: Iată, rele vin de la un neam la altul și grozavă'nvolburare se ridică de la marginea pământului.

³³ Și răniți de la Domnul vor fi în ziua

Filistienii; 3. la est, Edomul, Moabul și Amonul; 4. la sud-est, Dedanul, Temanul și Buzul (BJ). Prin „toți regii” (T. M.: „toate regatele”) de la mai azănoapte se înteleg Asiria și Babilonia, de unde se revărsau cele mai multe și mai devastatoare invazii.

⁸E vorba de vinul (mustul) ce se obținea prin zdrobirea strugurilor, cu picioarele desculțe, în lin; metaforă pentru zdrobirea dușmanilor, folosită și în Ap 14, 19 (vezi nota).

⁹„cu tot trupul”: cu fiecare om în parte.

Domnului¹⁰, de la o margine a pământului până la cealaltă margine a pământului; nu vor fi îngropați: ca un gunoi se vor afla pe fața pământului.

³⁴ Urlați, păstori, și strigați, și tânguiți-vă, voi, berbeci ai turmelor,¹¹ că zilele vi s-au plinit spre'njunghiere și veți cădea ca berbecii de soi.

³⁵ Scăpare nu va fi pentru păstori, nici mânăuire pentru berbecii turmelor.

³⁶ Strigare de păstori se-aude și zbieret de turme și berbeci, că Domnul le-a nimicit păsunile.

³⁷ Nimicite vor fi rămășițele păcii din fața aprinderii mâniei Mele.

³⁸ Ca un leu și-a părăsit culcușul, că pustie li s'a făcut lor țara de dinaintea săbiei celei mari”.¹²

26

Despre dărâmarea Ierusalimului. Ieremia arestat și judecat.¹

¹ La începutul domniei lui Ioiachim, fiul lui Iosia, s'a făcut cuvântul acesta de la Domnul:

² „Așa grăit-a Domnul: Stai în curtea casei Domnului; și tuturor Iudeilor și tuturor celor ce vin să se închine în

¹⁰ „în ziua Domnului”: în ziua când Domnul va veni; T. M.: „în ziua aceea”.

¹¹ „berbecii turmelor”: masculii de care ascultă oile.

¹² Gramatical și logic, text dificil; singularul „leu” (cine? Dumnezeu? Nabucodonosor?) este urmat de un plural, „ei” (de asemenea, fără nici o determinare). Exegetic, ar putea fi procedeul stilistic folosit de profeti, potrivit căruia cauza e precedată de efect (motiv pentru care evenimente viitoare sunt prezentate la timpul treacut, ca și cum ele ar fi avut loc).

¹ În LXX textul acestui capitol este cuprins în capitolul 33.

casa Domnului le vei grăi toate cuvintele pe care Eu ţi-am poruncit să le grăieşti către ei; nici un cuvânt să nu-l ţii sub tacere.

3 Poate că vor auzi şi se vor întoarce fiecare din calea sa cea rea; atunci Eu voi pune capăt relelor pe care socotesc să le fac împotriva lor din pricina faptelor lor celor rele.

4 Si vei zice: Aşa grăit-a Domnul: Dacă nu Mă veţi asculta, să umblaţi adică în rânduieile Mele pe care Eu vi le-am pus înainte,

5 să ascultaţi cuvintele servilor Mei, profetii, pe care Eu îi trimit la voi disde-dimineaţă (că i-am trimis, dar voi nu M'ati ascultat),

6 atunci voi face casa aceasta precum řilo², iar cetatea aceasta o voi face bles tem pentru toate neamurile pământului.

7 Atunci preoţii şi profetii mincinoşi şi tot poporul l-au auzit pe Ieremia grăind cuvintele acestea în casa Domnului.

8 Si a fost că după ce Ieremia a încetat să grăiască tot ceea Domnul îi poruncise să spună către tot poporul, preoţii şi profetii mincinoşi şi tot poporul au pus mâna pe el zicând: „Cu moarte vei muri!,

9 că ai profetit în numele Domnului, zicând: «Acestă casă fi-va precum řilo, iar cetatea aceasta va fi golită de locuitori!». Şi întreg poporul s'a adunat împotriva lui Ieremia în casa Domnului.

10 Si auzind principiile lui Iuda cuvântul acesta, s'a suiat din casa regelui în casa Domnului şi au stătut la intrarea portii celei noi.

11 Iar preoţii şi profetii mincinoşi au zis către principi şi către tot poporul: „Judecată de moarte [i se cuvine] acestui om, pentru că a profetit împotriva acestei cetăţi, aşa cum aţi auzit cu urechile voastre”.

12 Atunci Ieremia a grăit către principi şi către tot poporul, zicând: „Domnul m'a trimis să profetesc împotriva acestei case şi împotriva acestei cetăţi toate cuvintele pe care le-aţi auzit.

13 Şi acum, îmbunătătiţi-vă căile şi faptele, ascultaţi glasul Domnului, iar Domnul va pune capăt relelor pe care le-a rostit împotriva voastră.

14 Iată, eu sunt în mâinile voastre; faceţi cu mine aşa cum credeţi că e de folos şi cum vi se pare vouă mai bine.

15 Să ştiţi însă cu toată tăria: dacă mă veţi ucide, sânge nevinovat aduceţi asupra voastră şi asupra acestei cetăţi şi asupra locuitorilor ei; căntru adevăr m'a trimis la voi Domnul, ca în urechile voastre să grăiesc toate cuvintele acestea”.

16 Atunci principii şi întregul popor au zis către preoţi şi către profetii mincinoşi: „Acestui om nu i se cuvine judecată de moarte, fiindcă el ne-a vorbit în numele Domnului Dumnezeului nostru”.

17 Şi s'a ridicat bărbaţi dintre cei mai bătrâni ai ținutului şi au grăit către întreaga adunare a poporului:

18 „Miheia din Moreşet a trăit în zilele lui Iezehia, regele lui Iuda, şi a grăit către întregul popor al lui Iuda: «Aşa grăieşte Domnul: Sionul va fi arat ca o țarină, Ierusalimul va deveni morman de pietre, iar muntele casei [acesteia], o leasăpădureaţă»³.

²Despre řilo vezi nota de la 7, 12.

³Miheia e citat din memorie, uşor diferit.

¹⁹ L-au omorât cumva Iezechia și întregul Iuda? Oare n'a fost că ei s'au temut de Domnul și că s'au rugat în fața Domnului și că Domnul a pus capăt relelor pe care le rostise împotriva lor? Noi însă am săvârșit răuți mai mari împotriva proprietelor noastre suflete".

²⁰ Si era [încă] un om care profetea în numele Domnului, anume Uriel, fiul lui Semaia, din Chiriat-Iearim, și el a profetit asupra acestei țări pe potriva tuturor cuvintelor lui Ieremia.

²¹ Iar regele Ioiachim și principii toți, auzind toate cuvintele lui, căutau să-l ucidă; dar Uriel a aflat și s'a dus în Egipt.

²² Regele însă a trimis oameni în Egipt; ²³ aceștia l-au scos de acolo și l-au adus în fața regelui, iar acesta l-a lovit cu sabia și l-a aruncat în groapa de obște a oamenilor de rând⁴.

²⁴ Ieremia însă avea asupră-i mâna lui Ahicam, fiul lui Șafan⁵, ca să nu fie dat în mâinile poporului ca să fie ucis.

27

Jugul, simbol al supunerii față de regele Babilonului.¹

⁴ Literal: „în groapa fiilor poporului său”.

⁵ Șafan era scribul (secretarul) regelui Iosia, cel ce, potrivit relatării din 4 Rg 22, 8-10, i-a citit aceastia „cartea legii” descoperită în templu la 622. Tot el, împreună cu fiul său Ahicam, a fost trimis de rege s’o consulte pe prorocita Hulda. Se pare că Ieremia avea relații strânse cu familia lui Șafan.

¹ Septuaginta cuprinde versetele 1-16 în capitolul 34 (dar cu o numerotare diferită). T. M. le-a adăugat o seamă de note și precizări pe care versiunea de față le include în paranteze simple. Numerotarea versetelor 1-16 o urmează pe aceea din vechile ediții românești.

¹ (La începutul domniei lui Sedechia², fiul lui Iosia, fost-a cuvântul acesta de la Domnul către Ieremia). „Aşa grăit-a Domnul: Fă-ți niște curele și juguri³ și pune-ți-le împrejurul grumazului.

² Si le vei trimite la regele Idumeii și la regele Moabului și la regele fiilor lui Amon și la regele Tirului și la regele Sidonului, prin mâinile trimișilor lor care vin să se întâlnească la Ierusalim pe lângă Sedechia, regele lui Iuda.

³ Si le vei porunci să le spună stăpânilor lor: Aşa grăit-a Domnul, Dumnezeul lui Israel! Aşa le veți grăi stăpânilor voștri:

⁴ Eu am făcut pământul, cu puterea Mea cea mare și cu brațul Meu cel înalt, și-l voi da oricui va fi plăcut înaintea ochilor Mei.

⁵ Pământul i l-am dat lui Nabucodonosor, regele Babilonului, ca să-l slujească, precum și fiarele câmpului, ca să muncească pentru el. (Toate neamurile îi vor sluji lui și fiului său și fiului fiului său, până când îi va veni vremea, și lui și țării lui; popoare multe și regi mari îi vor sluji).

⁶ Iar neamul și regatul, pe toți cei ce nu-și vor pune grumajii sub jugul regelui Babilonului, îi voi cerceta cu sabie și cu foamete – zice Domnul – până ce se vor mistui în mâna lui.

⁷ Voi să nu ascultați de profetii voștri cei mincinoși, nici de cei ce vă ghicesc,

²După o variantă ebraică: Ioiachim.

³E vorba de un jug de lemn, asemenea celui de la grumazul boului. Cele două bare, de sus și de jos, erau legate în vechime prin două curele de piele, toate înconjurând astfel grumazul animalului. Deseori însă numirile lor se amestecă, ceea ce explică pluralul acolo unde se pare că nu trebuie; „jug” era numită și fiecare bară sau curea în parte.

nici de cei ce vă prevestesc prin mijlo-
cirea viselor, nici de cei ce vă descântă,
nici de cei ce vrăjesc, de cei ce vă spun:
«Nicicum nu veți lucra pentru regele
Babilonului!»;

⁸ căci profetările lor vă mint, ca să vă în-
depareze de țara voastră.⁴

⁹ Dar neamul care-și va pune gruma-
zul sub jugul regelui Babilonului și-i va
sluji, pe acela îl voi lăsa în propria lui
țară și o va lucra și va locui în ea.

¹⁰ Potrivit acestor cuvinte i-am grăit și
lui Sedechia, regele lui Iuda, zicându-i:
Plecăți-vă grumazul

¹¹ și slujiți regelui Babilonului! Că ei
vă profetesc minciuni;

¹² că nu Eu i-am trimis – zice Domnul –
să profetească minciuni în numele Meu
și să vă nimicească. Veți pieri, voi și
profetii voștri care cu strâmbătate vă
profetesc și vă mint.

¹³ Le-am grăit și preoților, și la tot
poporul acesta, zicând: Așa grăiește
Domnul:

¹⁴ Nu ascultați de cuvintele profetilor
care vă profetesc, zicând: «Iată, va-
sele casei Domnului⁵ se vor întoarce
din Babilon!», că minciuni vă profetesc.
(Nu-i ascultați; slujiți-i regelui Babilo-
nului și veți trăi. De ce să devină ceta-
tea aceasta o ruină?).

¹⁵ Nu Eu i-am trimis. Și, la urma ur-
melor, sunt ei profeti? Dacă ntru ei
este cuvântul Domnului, atunci să dea
față cu mine, că așa a zis Domnul.

¹⁶ Cât despre vasele rămase, pe care
nu le-a luat regele Babilonului atunci

⁴Idee: e preferabil să vă supuneți ocupantului în propria voastră țară decât ca acesta să vă ducă robi în țară străină; (aceasta, pentru că Nabucodonosor este „robul Domnului”).

⁵Odoarele templului captureate de Nabucodo-
nosor în vremea regelui Iehonia (4 Rg 24, 13).

când l-a dus pe Iehonia din Ierusalim,
ele vor fi duse în Babilon – zice Domnul
–, (unde vor rămâne până ziua când
Eu le voi cerceta; atunci le voi scoate și
le voi întoarce în locul acesta).⁶

28

Cearta cu Anania, profetul minciu- nos.¹

¹ Și a fost că în cel de al patrulea
an al domniei lui Sedechia, regele lui
Iuda, anume în cea de a cincea lună,
atunci profetul cel mincinos Anania,
fiul lui Azur, din Gabaon, mi-a vorbit
în casa Domnului, în fața preoților și
a'ntregului popor, zicând:

² „Așa grăiește Domnul: Am sfărâmat
jugul regelui Babilonului!

³ Încă doi ani de zile, și Eu voi întoarce
aici, în locul acesta, vasele casei Dom-
nului,

⁴ și pe Iehonia și pe cei robiți ai lui
Iuda; că voi sfărâma jugul regelui Ba-
bilonului”.

⁵ Atunci Ieremia i-a vorbit lui Anania
în fața'ntregului popor și'n fața preoților
ce stăteau în casa Domnului.

⁶ A zis Ieremia: „Așa, într'adevăr,
să facă Domnul!: Adeverească-ți cu-
vântul pe care-l profetești, anume să
se'ntoarcă din Babilon la locul acesta
vasele casei Domnului și toți cei înstră-
inați acolo!

⁷ Ascultați însă cuvântul Domnului pe
care eu îl grăiesc în auzul vostru și'n
auzul întregului popor.

⁶Odoarele templului s-au întors acasă din or-
dinul lui Cirus (Ezr 1, 7-11).

¹În Septuaginta, capitolul 35.

8 Profetii care au fost înaintea mea și cu mult înaintea voastră au profetit și ei, pentru multe țări și pentru mulți regi, război;

9 cât despre profetul care profetește pacea: când cuvântul său se plinește, atunci vor recunoaște ei profetul pe care într'adevăr Dumnezeu l-a trimis lor".

10 Atunci, în fața'ntregului popor, a luat Anania jugurile de pe grumazul lui Ieremia și le-a sfârâmat.

11 Si a grăit Anania în fața'ntregului popor, zicând: „Așa zice Domnul: Așa voi sfârâma jugul regelui Babilonului de pe grumajii tuturor neamurilor!"

12 Iar Ieremia s'a dus în calea sa. Atunci, după ce Anania îi sfârâmase jugurile de pe grumaz, fost-a cuvântul Domnului către Ieremia, zicând:

13 „Du-te și vorbește-i lui Anania, zicând:

14 Așa grăit-a Domnul: Tu ai sfârâmat juguri de lemn; dar în locul lor eu voi face juguri de fier. Fiindcă astfel grăit-a Domnul: Eu jug de fier am pus pe grumajii tuturor neamurilor: să-i slujească regelui Babilonului".

15 Si i-a zis Ieremia lui Anania: „Nu Domnul te-a trimis; iar tu l'ai făcut pe poporul acesta să se încreadă'n minciună.

16 De aceea, așa grăit-a Domnul: Iată, Eu te nimicesc de pe fața pământului; în chiar anul acesta vei muri (fiindcă tu ai propovăduit nesupunere față de Domnul)".

17 Si a murit în luna a şaptea.

29

Scrisoarea lui Ieremia către cei din robie. Profetie împotriva lui Semaia.¹

1 Acestea sunt cuvintele cărții pe care Ieremia a trimis-o din Ierusalim bătrânilor robimii și preoților și profetilor mincinoși, epistolă către Babilon, pentru robime și pentru tot poporul²

2 (aceasta, după ce regele Iehonia părăsise Ierusalimul împreună cu regina și cu eunucii și cu toți oamenii liberi și cu sclavii și meșterii),

3 [trimisă] prin Eleasa, fiul lui Şafan, și prin Ghemaria, fiul lui Hilchia, pe care Sedechia, regele lui Iuda, i-a trimis în Babilon la regele Babilonului:

4 „Așa grăit-a Domnul, Dumnezeul lui Israel, despre robimea pe care Eu am făcut-o să fie dusă departe de Ierusalim:

5 Zidiți case și locuiți-le, sădiți grădini și mâncăti-le roada.

6 Luați-vă femei și nașteți fii și fice; fililor voștri luați-le femei, pe fetele voastre măritați-le și înmulțiți-vă și nu vă împuținați.

7 Căutați pacea țării în care Eu v'am înstrăinat și rugați-vă Domnului pentru ea,³ fiindcă'n pacea ei va fi pacea

¹În Septuaginta, capitolul 36.

²E vorba de scrisoarea pe care Ieremia a trimis-o, după toate probabilitățile, la doi sau trei ani după deportarea din 597. În Babilon, profetii mincinoși întrețineau iluzia deportaților că exilul va fi de scurtă durată și că se vor întoarce curând acasă. Realist – și sigur pe vizuniile sale anterioare (cele două coșuri cu smochnie, 24, 1-10), prin care știa că acest exil va fi de lungă durată și că avea darul de a-l purifica pe adevaratul Israel —, Ieremia îndeamnă la așezare și rânduială.

³Textual: „pentru ei” (locuitorii acelei țări).

voastră.

8 Că aşa grăieşte Domnul: Să nu vă înselă profeţii mincinoşi care sunt printre voi; să nu vă înselă prezicătorii voştri şi să nu ascultaţi de visele pe care le visaţi;

9 fiindcă ei în numele Meu vă profeţesc neadevăruri; nu Eu i-am trimis.

10 Că aşa grăit-a Domnul: Când şaptezeci de ani vor fi pe cale de a se'mplini în Babilon, Eu vă voi cerceta şi-Mi voi adeveri cuvintele către voi, ca să întoarceti poporul vostru în locul acesta.

11 Şi voi gândi pentru voi un gând de pace, iar nu de rău, ca să revârs asupra voastră aceste [lucruri bune].

12 Rugaţi-vă Mie, iar Eu vă voi auzi;

13 căutaţi-Mă, şi Mă veţi afla – căci Mă veţi căuta cu toată inima voastră –

14 şi Mă voi arăta vouă.

15 Că ati zis: Datu-ne-a nouă Domnul profeţi în Babilon.⁴

16 Aşa grăit-a Domnul despre regele care şade pe tronul lui David şi despre tot poporul care trăieşte în cetatea aceasta şi despre fraţii voştri care n'au fost duşi cu voi în robie.

17 Aşa grăieşte Domnul despre aceştia: Iată, voi trimite asupra lor sabie, foamete şi ciumă, şi-i voi face ca smochinile cele stricate care, de rele ce sunt, nu se pot mâncă,

18 şi-i voi urmări cu sabie, cu foamete şi cu ciumă, şi-i voi da spre chin în toate regatele pământului, spre bles tem şi grozăvie, spre râs şi batjocură în faţa tuturor popoarelor printre care-i voi izgoni,

19 pentru că n'au ascultat cuvintele Mele, zice Domnul, deşi le-am trimis dis-de-dimineaţă pe slujitorii Mei, profeţii, zice Domnul.

20 Iar voi, toţi cei ce sunteţi în robie, pe care v'am trimis din Ierusalim la Babilon, ascultaţi cuvântul Domnului!

21 Aşa grăit-a Domnul despre Ahab şi despre Sedechia: Iată, Eu îi voi da în mâinile Regelui Babilonului, iar acela îi va lovi chiar sub ochii voştii.

22 Şi ei vor ajunge de blestem pe toată durata înstrăinării lui Iuda în Babilon; se va zice: «Să facă Domnul cu tine cum a făcut cu Sedechia şi cum a făcut cu Ahab!», pe care regele Babilonului i-a ars în foc

23 din pricina nelegiurii pe care au făcut-o ei în Israel, că săvârşeau adulter cu femeile concetătenilor lor şi'n numele Meu grăiau cuvânt pe care nu Eu le-am poruncit să-l grăiască; iar Eu sunt martor, zice Domnul.

24 Iar lui Şemaia Elamitul îi vei spune:

25 Eu nu te-am trimis în numele Meu. Iar lui Sofonie preotul, fiul lui Maaseia, spune-i:

26 Domnul te-a făcut preot în locul lui Iehoiada preotul, să fii tu în casa Domnului cârmuitor peste tot omul care profeşeşte şi peste tot omul care vorbeşte'n dodii.⁵ în încihiore îi vei pune şi'n temniţă jilavă.

27 Şi acum, de ce v'aţi năpustit voi grămadă asupra lui Ieremia din Anatot, cel ce v'a profetit?

28 Oare nu pentru aceasta l-am trimis? Că'nurgerea acestei luni a făcut trimitere la voi în Babilon, zicând: Mai e

⁴Versetele 16-20, text lacunar în LXX şi transferat aici din T. M.

⁵maíno (printre altele) = a fi lovit de delir profetic. T. M.: tot exaltatul care o face pe profetul.

încă mult! Zidiți case și locuiți-le, să-diți grădini și mâncăți-le roada".

²⁹ Iar Sofonie a citit cartea în auzul lui Ieremia.

³⁰ Și s'a făcut cuvântul Domnului către Ieremia, zicând: „Fă trimitere către cei din robime și spune-le:

³¹ Așa grăiește Domnul despre Șemaia Elamitul: De vreme ce Șemaia v'a profetit fără ca Eu să-l fi trimis și v'a făcut să nădăduiți în minciună,

³² de aceea, așa grăiește Domnul: Iată, Eu îl voi cerceta pe Șemaia și pe cei din neamul său: Între voi nu va fi om dintre ei care să vadă binele pe care Eu vi-l voi face vouă; nu-l vor vedea!"

30

Dumnezeu le făgăduiește Iudeilor întoarcerea din robie.¹

¹ Cuvântul care s'a făcut de la Domnul către Ieremia, zicând:²

² „Așa grăit-a Domnul, Dumnezeul lui Israel: Scrie într'o carte toate cuvintele pe care Eu le-am grăit către tine.³

³ Că, iată, vin zile – zice Domnul – când Eu îi voi întoarce pe cei robiți din poporul Meu Israel și Iuda, a zis Domnul; și-i voi întoarce în țara pe care Eu le-am dat-o părinților lor și o vor lua în stăpânire".

⁴ Și iată cuvintele pe care Domnul le-a grăit despre Israel și Iuda:

¹ În Septuaginta, capitolul 37.

² În acest capitol și în cel următor se oglindesc revirimentul religios și național produs de reforma lui Iosia (622), în contextul căruia Ieremia le anunță celor din regatul de nord eliberarea din robie și întoarcerea acasă.

³ = cuvintele cuprinse în capitolele 30 și 31.

⁵ „Așa grăit-a Domnul: Glas de'nfricoșare veți auzi; frică este, nu pace.

⁶ Întrebați și vedeți dac'un bărbat e'n stare să nască; [întrebați] de frica'nrtru care se vor ține de coapse cătând mânătuire. Că Eu pe fiece om l-am văzut: cu mâinile se ține de coapse;⁴ fețele lor palide se fac, de șofran.

⁷ Că mare e ziua aceea și alta ca ea nu se află și vreme de strâmtorare îi este lui Iacob, dar din ea se va mânțui.⁵

⁸ În vremea aceea – zice Domnul – voi sfârâma jugul de pe grumazul lor și legăturile lor le voi rupe și nu vor mai sluji la străini,

⁹ ci pe Domnul Dumnezeul lor Îl vor sluji, iar Eu pe David, regele lor, li-l voi ridica.⁶

¹⁰ Și tu, robul Meu Iacob, nu te teme, zice Domnul, nici nu te însăpașântă, Israele, că, iată, Eu te voi scăpa din țara cea de departe, iar neamul tău îl voi aduce din țara robiei tale. Și se va întoarce Iacob și va trăi în pace și în liniște și nimeni nu-l va mai îngrozi.

¹¹ Că Eu cu tine sunt, zice Domnul, ca să te izbăvesc; voi nimici toate popoarele printre care te-am risipit, dar pe tine nu te voi nimici; te voi pedepsi după dreptate, nepedepsit nu te voi lăsa.

¹² Așa grăiește Domnul: Zdrobire ți-am adus, dureroasă-ți este rana.

⁴ În limbajul biblic, chinul femeii care naște (ținându-se cu mâinile de coapse) e imaginea celei mai cumplite dureri.

⁵ Dublu sens: 1. Iacob va scăpa din strâmtorare (ca fapt); 2. A fost nevoie de strâmtorare pentru ca el să se mânțuiască.

⁶ Versetele 10-11, 15 și 22: texte lacunare în LXX; preluate din T. M.

¹³ Nu-i nimeni care să-ți judece pricina; vindecarea ți-a fost spre durere, de nici un folos nu-ți este.

¹⁴ Toți prietenii tăi te-au uitat, de tine nicicum nu vor mai întreba; că Eu te-am izbit cu lovitură de vrăjmaș, cruntă certare: păcatele ți s'au îngrămădit pe'ntreaga ta nedreptate.

¹⁵ De ce te plângi de rana ta, de dureea ta ce nu poate fi vindecată? Pentru mărimea fărădelegii tale, pentru că adânci ți-au fost păcatele, de aceea ți-am făcut aşa!

¹⁶ Dar toți cei ce te mănâncă vor fi mâncăți și toți vrăjmașii tăi propria lor carne, pe toată, și-o vor mâncă. Păcatele ți s'au înmulțit înapoia nedreptărilor tale, [de aceea] ți-au făcut ei ție acestea. Dar cei ce te pradă vor fi ei înșiși pradă, iar cei ce te'nspăimântă vor fi însăspăimântați.

¹⁷ Că Eu îți voi aduce vindecare, de rana ta cea dureroasă te voi vindeca, zice Domnul; că tu te-ai chemat «Risipit»: – «Prada voastră este, că nimeni nu-i poartă de grijă!»⁷

¹⁸ Așa grăiește Domnul: Iată, Eu îți voi întoarce pe cei robiți ai lui Iacob, robimea lui o voi milui și cetatea se va zidi pe colina ei și poporul se va așeza după pofta inimii.

¹⁹ Și de la ei vor ieși oameni cântând, chiar glasul celor ce fac veselie, iar Eu îți voi înmulții și ei nu se vor împuțina.

²⁰ Și fiii lor vor umbla ca mai'nainte și mărturiile lor vor fi statornice înainte-Mi, iar Eu îți voi cerceta pe toti cei care-i necăjesc.

²¹ Și puternicii lor vor fi peste ei, iar mai-marele lor dintr'înșii va ieși.

⁷ Vocea dușmanilor care-l cred pe Iacob părăsit de Dumnezeu.

Iar Eu îi voi aduna și-i voi întoarce la Mine; căci: cine este acesta pe care l-a'ndemnat inima să se'ntoarcă la Mine? zice Domnul.

²² Voi veți fi poporul Meu, iar Eu voi fi Dumnezeul vostru.

²³ Că urgia Domnului a ieșit mâniaosă, vârtej de mânie-a ieșit, peste cei necredincioși va veni.

²⁴ Aprinderea mânăiei Domnului nu se va întoarce până ce-și va face lucrarea, până ce El Își va plini gândul inimii Lui; în zilele de apoi veți cunoaște acestea.

31

(continuare)¹

¹ În vremea aceea – zice Domnul – Eu voi fi Dumnezeul neamului lui Israel, iar ei îmi vor fi Mie popor.

² Așa grăit-a Domnul: Era încă viu² când l-am găsit în pustie laolaltă cu cei uciși de sabie: – Duceți-vă și nu-l nimiciți pe Israel!

³ Domnul de departe i S'a arătat: Cu iubire veșnică te-am iubit, de aceea te-am atras către'ndurare.

⁴ Că Eu te voi zidi, iar tu zidită vei fi, fecioară a lui Israel; din nou îți vei lua tamburina și vei ieși cu ceata celor ce merg la dans.

⁵ Sădiți vii pe munții Samariei,³ sădiți și lăudați!

⁶ Fiindcă-i o zi când paznicii de pe

¹ În Septuaginta, capitolul 38.

² Textual: „era cald” (adică nu se răcise prin moarte).

³ Nu e vorba doar de înăltimile Samariei, ci de tot înințul.

muntele lui Efraim⁴ vor face chemare: «Sculați-vă și suiți-vă în Sion la Domnul Dumnezeul vostru!».

7 Că aşa grăieşte Domnul către Iacob: Veseliți-vă și nechezați peste coama neamurilor!; faceți vestire și lăudați! Ziceți: «Domnul Și-a măntuit poporul, rămășița lui Israel!».

8 Iată, Eu îi aduc de la miazănoapte; de la marginea pământului îi voi aduna la sărbătoarea Paștilor⁵; și [poporul] va naște mulțime de copii și ei se vor întoarce aici.

9 Cu plângere au plecat, cu mângâiere îi voi aduce îndărăt, pe curgeri de ape făcându-i să-și afle calea cea dreaptă în care nu se vor rătăci; căci Tată M'am făcut Eu lui Israel, iar Efraim este întâiul-Meu-născut.

10 Auziți, voi, neamuri, cuvintele Domnului și vestiți-le la insulele cele de departe⁶! Ziceți: «Cel ce l-a risipit pe Israel, Acela îl va și aduna și-l va păzi precum păstorul turma.

11 Că Domnul l-a măntuit pe Iacob; El l-a scăpat din mâna celor mai tari decât el. Si ei vor veni și'n muntele Sionului se vor veseli.

12 Si vor veni la bunătățile Domnului, la pământul grâului și al vinului și al poamelor și al vitelor și al oilor; și fi-va sufletul lor ca un pom roditor, iar ei nu vor mai flămânzi.

13 Atunci fecioarele se vor bucura în

⁴ „muntele lui Efraim”: regiunea deluroasă din centrul Palestinei, unde se așezase tribul lui Efraim.

⁵ „la sărbătoarea Paștilor”: mențiune proprie Septuagintei.

⁶ „insulele cele de departe”: posibilă aluzie la arhipelagurile din largul Mediteranei; sau, într'un sens mai larg, la neamurile pământului, numite de Moise „insule” (Fc 10, 5, 32).

adunare de tineri și se vor bucura bătrâni; plânsul lor în bucurie îl voi prezchimba și veseli îi voi face.

14 Voi lărgi sufletul preoților, fiii lui Levi, și cu vin îl voi înveseli și poporul se va sătura de bunătățile Mele».

15 Aşa zice Domnul: Glas în Rama s'a auzit, plângere și tânguire și jale: Rahele nu vrea să-și înceteze plânsul pentru copiii ei, fiindcă nu mai sunt.⁷

16 Aşa zice Domnul: Să înceteze glasul tău din plâns⁸ și ochii tăi din lacrimile tale; că pentru lucrarea ta e o răsplătită și ei se vor întoarce din țara dușmanilor.

17 Statornic [așezământ va fi] pentru copiii tăi.

18 L-am auzit pe Efraim tânguindu-se: «Tu m'ai pedepsit, eu am fost pedepsit, eu ca un vițel nu m'am învățat: întoarce-mă și mă voi întoarce, că Tu ești Domnul, Dumnezeul meu.

19 Că după robia mea m'am pocăit; și după ce am cunoscut, am suspinat pentru zilele rușinii și Ti-am arătat că din tinerețile mele primit-am ocara⁹».

20 Efraim e fiu iubit, copil plăcut Îmi este Mie, că de dragul cuvintelor Mele care sunt într'însul Îmi voi aduce pururi aminte de el; iată de ce M'am grăbit spre el: mila Mea va fi de-a pururi asupră-i – zice Domnul.

21 Gătește-te, Sioane! Răzbună-te:

⁷ Profetie asupra uciderii pruncilor din aria Betleemului, de către Irod cel Mare. Text citat, cu mici nuanțe, de Evanghelistul Matei (2, 18). În această zonă era situat orașul Rama, în vecinătatea căruia se afla mormântul Rahelei, strămoșa triburilor Efraim și Manase, deportate în 721, după căderea Samariei.

⁸ Rostire adresată Rahelei.

⁹ Ocara conștiinței pentru păcatele din tinerețe.

Pune-ți inima pe umeri¹⁰ și vezi-ți căile! Întoarce-te, fecioară a lui Israel, pe calea pe care te-ai dus!; plângând întoarce-te la cetățile tale!

²² Până când îți vei întoarce pasul, tu, fizică lipsită de cinste? Că Domnul a făcut ocrotire pentru răsaduri noi¹¹; sub ocrotire vor umbra oamenii prin preajmă.¹²

²³ Că aşa grăit-a Domnul: Ei încă vor mai grăi cuvântul acesta în țara lui Iuda și'n cetățile din ea atunci când Eu voi întoarce robimea: «Binecuvântat fie Domnul în sfântul Său munte al dreptății!».

²⁴ Si fi-vor locuitori în cetățile lui Iuda și'n toată țara lui, laolaltă cu gospodarul și cu cel ce-și poartă turma.

¹⁰= Metaforă pentru starea de veghe (expresie proprie Septuagintei).

¹¹Sau: „Domnul a creat condiții de siguranță pentru o nouă plantație”.

¹²Possible tâlcuire: Chiar dacă „rămășița lui Israel” (v. 7), întoarsă din robie, ar fi nesemnificativ ca număr, Domnul a creat deja condiții sigure pentru apariția unor noi generații; oamenii crescute din acestea – chiar cei lăturalnici – se vor bucura de ocrotirea lui Dumnezeu. În perspectivă profetică: Domnul a creat condiții sigure ca, pornind de la „rămășița lui Israel”, să-și facă o plantație nouă: Biserică Sa, ai cărei membri, chiar de pe margini, se află sub ocrotirea dumnezeiască. Textul Masoretic e complet diferit: „Că Domnul a făcut un lucru nou pe pământ: o femeie îl va înconjura pe bărbat” (KJV); „o femeie ocroteste un bărbat” (RSV); „femeia înconjoră bărbatul” (OSTY); „femeia îi face curte bărbatului” (TOB); „Femeia își caută Bărbatul” (BJ). Ca atare: Dacă până acum Dumnezeu „Și-a curtat” poporul (Israel), de acum situația se inversează (TOB); se reface legătura hierogamică dintre Israel și Mirele său (BJ); Israel, „fica necredincioasă” care se întoarce la Domnul (Iahvé), de acum îl va „curta” pe Acesta cu atențile soției iubitoare față de bărbatul ei (OSTY). În perspectivă profetică: text fundamental pentru crearea și dezvoltarea, în Occident, a unei „teologii măriale”.

²⁵ Că tot sufletul însetat l-am adăpat până la beție și tot sufletul flămând l-am săturat”.

²⁶ De aceea m'am sculat și am privit și somnul dulce mi s'a făcut.¹³

²⁷ „De aceea, iată, vin zile – zice Domnul – când Eu voi semăna casa lui Israel și casa lui Iuda cu sămânță de om și cu sămânță de dobitoc.¹⁴

²⁸ Si va fi că aşa cum am vegheat asupra lor spre a dărâma și spre a necăji, tot astfel voi veghea asupră-le spre a zidi și spre a sădi – zice Domnul.

²⁹ În zilele acelea nu vor mai zice: «Părinții au mâncat aguridă și copiilor li s'a strepezi dinții»,¹⁵

³⁰ ci fiecare va muri în propriul său păcat; și dinții celui ce a mâncat aguridă, aceia se vor strepezi.

³¹ Iată, vin zile – zice Domnul – când voi face un nou legământ¹⁶ cu casa lui Israel și cu casa lui Iuda;

³² nu după legământul pe care l-am făcut cu părinții lor în ziua când i-am luat de mâna ca să-i scot din țara Egiptului; pentru că ei n'au rămas în legământul Meu, de aceea și Eu i-am părăsit – zice Domnul.

³³ Că acesta este legământul Meu pe care-l voi face cu casa lui Israel după acele zile – zice Domnul: pune-voi legile Mele în cugetul lor și'n inima lor le

¹³Aceste două stihuri: cuvintele lui Ieremia.

¹⁴Prăsirea animalelor, ca și a oamenilor, face parte din binecuvântarea lui Dumnezeu. Idee asemănătoare la Iz 36, 10-11.

¹⁵Proverb intrat și în cultura poporului român.

¹⁶diathéke înseamnă „legământ”, „convenție”, „contract” (între două părți), dar și „dispoziție testamentară” sau „testament”. Cu acest din urmă termen va fi tradus la Evrei 9, 15-17, deoarece Pavel îl raportează la Testamentul cel Nou, pe care Iisus Hristos l-a instituit în urma și în completarea celui Vechi.

voi scrie și le voi fi lor Dumnezeu și ei
Îmi vor fi Mie popor.

³⁴ Si nu va mai învăța fiecare pe vecinul său și fiecare pe fratele său, zicând: «Cunoaște-L pe Domnul!», fiindcă toți Mă vor cunoaște, de la cel mai mic al lor până la cel mai mare; că milostiv voi fi cu nedreptățile lor, iar de păcatele lor nu-Mi voi mai aduce-aminte.

³⁵ Chiar dacă cerul s-ar înălța mai sus – zice Domnul – și chiar dacă adâncul pământului s-ar cufunda mai jos,

³⁶ Eu nu voi mai izgoni neamul lui Israel – zice Domnul – pentru toate câte ei au făcut.

³⁷ Așa grăiește Domnul, Cel ce a făcut soarele spre luminarea zilei, luna și stelele spre luminarea nopții și vuieț în mare ca să-i vuiască valurile – Domnul Atotătăitorul e numele Său:

³⁸ Dacă legile acestea vor înceta de dinaintea Mea – zice Domnul –, atunci și neamul lui Israel va înceta pe totdeauna să mai fie neam înaintea Mea.

³⁹ Iată, vin zile – zice Domnul – când Domnului I se va zidi cetate de la turnul Hananeel¹⁷ până la Poarta Colțului. Si funia de măsurat pământul va înainta drept înainte până la dealurile Gareb; și de jur-împrejur va fi împrejmută cu un zid de pietre alese.

⁴⁰ Si tot Asaremotul dinspre părâul Cedrilor până în colțul dinspre răsărit al Portii Cailor va fi sfintire Domnului; prăbușire nu va mai fi, și niciodată nimicire”.

¹⁷În versetele 39 și 40: o seamă de nume de locuri care nu mai pot fi identificate cu precizie.

32

Ieremia cumpără o țarină.¹

¹ Cuvântul care s'a făcut de la Domnul către Ieremia, în cel de al zecelea an al regelui Sedechia, adică în al optsprezecelea al lui Nabucodonosor, regele Babilonului.

² Atunci oștirea regelui Babilonului a făcut o încercuire² asupra Ierusalimului; și Ieremia era ținut în curtea închisorii, care se afla în casa regelui,

³ cea în care regele Sedechia îl închisese, zicând: „De ce profetești tu, grăind: – Așa grăit-a Domnul: Iată, Eu voi da această cetate în mâinile regelui Babilonului, și el o va lua,

⁴ iar Sedechia, regele Iudeilor, nicicum nu va scăpa din mâna Caldeilor, fiindcă el negreșit va fi dat în mâinile regelui Babilonului și gura sa va vorbi către gura aceluia și ochii săi se vor uita în ochii aceluia

⁵ și va intra Sedechia în Babilon și va muri acolo”?³

⁶ Si s'a făcut cuvântul Domnului către Ieremia, zicând:

⁷ „Iată, Hanameel, fiul lui Salum, frațele tatălui tău, vine la tine, zicând: «Cumpără pentru tine țarina mea care este în Anatot; că, după rudenie, ţie și se cuvine s'o cumperi»”.⁴

¹ În Septuaginta, capitolul 39.

² Literal: „un meterez”, o metaforă pentru un zid făcut din trupuri omenești. T. M., mai direct: „a asediat”.

³ Acest episod pare a fi cel relatat, oarecum diferit, în 37, 14-19.

⁴ După cutumă, ruda cea mai apropiată era îndreptățită să cumpere o proprietate funciară, pentru ca aceasta să rămână în familie. Așadar, propunerea făcută lui Ieremia nu avea în ea nimic neobișnuit, numai că ea intervenea într'o

8 Iar Hanameel, fiul lui Șalum, fratele tatălui meu, a venit la mine în curtea încisorii și a zis: „Cumpără pentru tine țarina mea care este în Anatot, anume în ținutul lui Veniamin, fiindcă ție și se cade s'o cumperi, că tu ești cel mai vârstnic”. Iar eu am cunoscut că acesta-i cuvântul Domnului.

9 Si am cumpărat țarina lui Hanameel, fiul fratelui tatălui meu, și i-am cântărit șaptesprezece sicli de argint.

10 Si am făcut înscrisul într-o carte și am pecetluit-o; și am luat mărturie de la martori și am cântărit banii în cumpănă.

11 Si am luat cartea de cumpărare, cea citită și pecetluită,

12 și i-am dat-o lui Baruh, fiul lui Neria, fiul lui Maasia, în fața lui Hanameel, fiul fratelui tatălui meu, și în fața bărbăților-martori care se iscăliaseră în cartea de cumpărare și în fața Iudeilor care se aflau în curtea încisorii.

13 Si'n fața lor i-am poruncit lui Baruh, zicând: „Așa grăiește Domnul Atotțitorul:

14 Ia această carte de cumpărare și carte citită; și o vei pune într'un vas de lut ars, ca să se păstreze zile multe.

15 Că aşa grăiește Domnul: În țara aceasta se vor mai cumpăra case și țări și vii”.

16 Iar după ce i-am dat lui Baruh, fiul lui Neria, cartea de cumpărare, m'am rugat Domnului, zicând:

17 Doamne, Tu ai făcut cerul și pământul cu puterea Ta cea mare și cu brațul Tău cel înalt și măreț; nimic nu se poate ascunde de Tine;

vreme de cumpănă, când viitorul politico-militar nu mai oferea nici o perspectivă.

18 Tu, Cel ce faci milă cu mii de oameni și răsplătești păcatele părinților în sânurile copiilor de după ei, Tu, Dumnezeul Cel mare și puternic,

19 Domnul Sfatului celui mare, puternic în fapte, Tu, marele Dumnezeu Atotțitor și Domnul Cel cu nume mare: ochii Tăi sunt deschiși spre toate căile fiilor oamenilor, pentru ca fiecare să-i dai după pertarea lui;

20 Tu, Cel ce ai făcut semne și minuni în țara Egiptului chiar până'n ziua de azi, precum și în Israel și'ntre locuitorii pământului, și Ti-ai făcut un nume, ca și în ziua aceasta;

21 și l-ai scos pe poporul Tău Israel din țara Egiptului, cu semne și cu minuni, cu mâna tare și cu braț înalt și cu vedenii mari

22 și le-ai dat țara aceasta pe care Tu Te-ai jurat să le-o dai părinților lor, țară în care curge lapte și miere;

23 și ei au intrat în ea și au luat-o, dar n'au ascultat de glasul Tău și n'au umblat întru poruncile Tale; nimic n'au făcut din câte le-ai poruncit să facă, iar Tu ai făcut să vină asupră-le toate nerorocirile acestea.

24 Iată, mulțime mare a venit împotriva cetății, ca s'o ia; și cetatea e dată în mâinile Caldeilor ce se luptă împotriva ei, prin puterea săbiei și a foamei. Cum ai zis, aşa s'a făcut.

25 Si Tu, Tu zici către mine: Cumpără-ți țarina pe bani! Si eu am scris carte și am pecetluit-o și am luat mărturia martorilor..., și cetatea este dată în mâinile Caldeilor!...

26 Si a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:

27 „Eu sunt Domnul, Dumnezeul a tot trupul; se va ascunde oare ceva de

Mine?

²⁸ De aceea, aşa grăieşte Domnul, Dumnezeul lui Israel: Negreşit, această cetate va fi dată în mâinile regelui Babilonului, iar el o va lua;

²⁹ iar Caldeii vor veni să bată război împotriva acestei cetăţi; cetatea aceasta o vor arde cu foc; şi vor arde până la cenuşa casele pe ale căror acoperișuri i-au ars tămâie lui Baal şi au turnat prinoase de băutură pentru alți dumnezei, ca să Mă întărâte.

³⁰ Fiindcă numai fiii lui Israel şi fiii lui Iuda, încă din tinereţile lor, au făcut răutăţi în faţa ochilor mei.

³¹ Că această cetate a fost [o ţintă] mânie şi urgiei Mele încă din ziua'n care a fost zidită şi până'n ziua de astăzi; s'o înlătur din faţa Mea,

³² din pricina tuturor răutărilor fiilor lui Israel şi ai lui Iuda, pe care ei le-au făcut ca să Mă întărâte, ei şi regii lor şi principii lor şi mai-marii lor şi preoţii lor şi profetii lor, oamenii lui Iuda şi locuitorii Ierusalimului.

³³ Şi ei Mi-au întors spatele, nu faţă; Eu i-am învăştat dimineaţa devreme, dar ei n'au mai ascultat, ca să primească învăştătură.

³⁴ Şi prin necurăţile lor şi-au aşezat spurcăciunile în casa deasupra căreia numele Meu a fost chemat.

³⁵ Şi i-au zidit lui Baal capiştile care sunt în Valea fiilor lui Hinom, ca să-i aducă prinos regelui Moloh pe fiili şi pe ficele lor, fapte pe care eu nu le-am purosit, nici că prin mintea Mea a trecut că ei ar putea face urâciunea aceasta, să-l facă pe Iuda să păcătuiască.

³⁶ Şi acum, aşa grăit-a Domnul, Dumnezeul lui Israel, asupra acestei cetăţi de care vorbeşti tu: Prin sabie, prin

foamete şi prin surghiun va fi ea dată în mâinile regelui Babilonului.

³⁷ Iată, Eu îi voi aduna din fiece ţară în care i-am risipit întru mânia Mea şi'ntruurgia Mea şi'n aprindere mare; şi-i voi întoarce în locul acesta şi-i voi face să locuiască fără grijă;

³⁸ şi ei îmi vor fi Mie popor, iar Eu le voi fi Dumnezeu.

³⁹ Şi le voi da o altă cale şi o altă inimă, ca să se teamă de Mine în toate zilele; [aceasta], spre binele lor şi al filor lor de după ei.

⁴⁰ Şi voi face cu ei legământ veşnic, pe care nicicum nu-l voi întoarce de la ei, şi frica de Mine o voi pune în inima lor, pentru ca ei să nu se îndepărteze de Mine.

⁴¹ Şi-i voi cerceta pentru a le face bine şi-i voi sădi în pământul acesta întru credincioşie, cu toată inima Mea şi cu tot sufletul Meu.

⁴² Că aşa grăieşte Domnul: Aşa cum am adus asupra acestui popor toate răutătile acestea mari, tot astfel voi aduce asupră-i toate bunătăatile despre care le-am vorbit.

⁴³ Şi vor mai fi încă ţărini cumpărate în ţara despre care tu zici: «Lipsită va fi de oameni şi de dobitoace, dată este ea în mâinile Caldeilor».

⁴⁴ Şi vor cumpăra ţărini pe argint, iar tu vei scrie o carte şi o vei pecetlui şi vei lăua mărturia martorilor în ţinutul lui Veniamin şi'n preajma Ierusalimului şi'n cetăţile lui Iuda şi'n cetăţile Muntelui şi'n cetăţile câmpiei şi'n cetăţile Neghebului⁵, că-i voi întoarce pe cei robiţi ai lor”.

⁵Negheb: zona de sud a Palestinei.

33

Alte făgăduințe.¹

¹ Si a fost a doua oară cuvântul Domnului către Ieremia, când el era încă legat în curtea închisorii, zicând:

² „Aşa grăit-a Domnul, Cel ce a făcut pământul şi l-a plăsmuit ca să-l statornicească²: Domnul este numele Lui:

³ Strigă spre Mine şi-ti voi răspunde şi-ti voi rosti lucruri mari şi tari, pe care tu nu le ştii.

⁴ Că aşa grăit-a Domnul Dumnezeul lui Israel despre casele acestei cetăţi şi despre casele regelui lui Iuda, care au fost dărâmate spre [a face din ele] pălimare³ şi întărituri

⁵ pentru lupta împotriva Caldeilor; plină va fi de stârvurile oamenilor pe care Eu i-am lovit în mânia Mea şi'n urgia Mea şi de la care Mi-am întors faţa, din pricina tuturor răutăţilor lor.

⁶ Iată, Eu aduc asupra ei leac şi vindecare; şi Mă voi arăta lor, pentru ca ei să asculte; şi o voi vindeca, iar lor le voi înfăptui pace şi credinţioşie.

⁷ Şi-i voi întoarce pe cei robiţi ai lui Iuda şi pe cei robiţi ai lui Israel şi-i voi zidi aşa cum au fost înainte.

⁸ Şi-i voi curăţi de toate nedreptăţile cu care au păcatuit împotriva Mea şi nu-Mi voi aduce aminte de păcatele cu

¹ În Septuaginta, capitolul 40.

² E vorba de două trepte ale creaţiei, următoare de a treia: Dumnezeu a făcut (a creat) pământul (ca entitate cosmică), apoi i-a dat o formă (de la plásso = „a forma”, „a modela”, „a plăsmui”; tradus uneori şi prin „a zidi”, adică a construi în mod elaborat, după un plan: Fc 2, 7, 8, 15, 19), şi numai după aceasta devine creaţie finisată, stabilă, statornică, încheiată

³ „pălimar”: parapet; zid improvizat, de apărare.

care au păcatuit împotriva Mea şi [prin care] s'au îndepărtat de Mine.

⁹ Si va fi spre veselie şi laudă şi spre mărire întregului popor de pe pământ, cel care va auzi toate bunătăţile pe care Eu le voi face; şi se vor teme şi se vor întări pentru toate bunătăţile şi pentru toată pacea pe care Eu le voi aduce asupra lor.⁴

¹⁰ Aşa grăieşte Domnul: În locul acesta despre care voi ziceţi: «Lipsit e de oameni şi de vite», în cetăţile lui Iuda şi pe uliţele pustii ale Ierusalimului, acolo unde nu sunt nici oameni şi nici vite, încă se vor mai auzi glas de veselie şi glas de bucurie, glas de mire şi glas de mireasă, glasul celor ce zic:

¹¹ «Aduceţi-I laudă Domnului, Atotşantorului, că bun este Domnul, că în veac este mila Lui!» Şi vor aduce daruri în casa Domnului, fiindcă Eu voi întoarce toată robimea acestei țări ca mai înainte, a zis Domnul.

¹² Aşa grăit-a Domnul puterilor⁵: În locul acesta, adică în pustiul în care nu este nici om şi nici vită, în toate cetăţile lui, încă vor mai fi locuri de popas pentru păstorii care-şi aduc turmele la odihnă.

¹³ În cetăţile Muntelui şi'n cetăţile câmpiei şi'n cetăţile Neghebului şi'n ținutul lui Veniamin şi'n [cetăţile] cele din preajma Ierusalimului şi'n cetăţile lui Iuda încă vor mai trece turmele pe sub mâna celui ce numără, zice Domnul".⁶

⁴ Prea-multa fericire, mai ales venită pe neaşteptate, provoacă nelinişte şi descumpărire.

⁵ = „Domnul Sabaot”.

⁶

34

Profeție despre robia babilonică.¹

¹ Cuvântul care s'a făcut către Ieremia de la Domnul (la vremea când Nabucodonosor, regele Babilonului, și toată oastea lui și tot pământul de sub stăpânirea lui se războiau împotriva Ierusalimului și împotriva cetăților lui Iuda), zicând:

² „Așa grăit-a Domnul: Du-te la Sedechia, regele lui Iuda, și-i vei spune: Negreșit, această cetate va fi dată în mâinile regelui Babilonului, iar el o va lăsi cu foc o va arde;

³ și tu nu vei scăpa din mâna lui, ci negreșit vei fi prins și în mâinile lui vei fi dat, și ochii tăi se vor uita în ochii lui și gura ta va vorbi cu gura lui și vei intra în Babilon.

⁴ Ci ascultă cuvântul Domnului, o, Sedechia, rege al lui Iuda: Așa grăiește Domnul:

⁵ În pace vei muri. Și precum ei au plâns pentru părinții tăi care au domnit înaintea ta, așa vor plângе și pentru tine: «O, Doamne!», până la groapă² te vor plângе; fiindcă Eu am grăit cuvânt, zice Domnul”.

⁶ Și Ieremia i-a spus regelui Sedechia toate cuvintele acestea în Ierusalim.

⁷ Iar oștirea regelui Babilonului se războia împotriva Ierusalimului și împotriva cetăților lui Iuda și împotriva La-chișului și împotriva Azecăi, pentru că cetățile acestea puternice se aflau încă printre cetățile lui Iuda.

⁸ Cuvântul care s'a făcut de la Domnul către Ieremia, după ce regele Sedechia

a încheiat un legământ cu poporul, ca să-l îndemne la o eliberare:

⁹ „Fiecare să-și pună sluga în libertate și fiecare să-și elibereze slujnica, bărbat evreu și femeie evreică, pentru că nici un om din Iuda să nu fie sclav”.

¹⁰ Atunci toți mai-mari și tot poporul, care au intrat în această înțelegere,

¹¹ ca fiecare să-și pună sluga în libertate și fiecare să-și elibereze slujnica, s'au întors și le-au dat drumul, ca să nu mai fie slugi și slujnice.

¹² Și s'a făcut cuvântul Domnului către Ieremia, zicând:

¹³ „Așa grăit-a Domnul, Dumnezeul lui Israel: Eu am făcut un legământ cu părinții voștri în ziua'n care i-am scos din țara Egiptului, din casa robiei, zicând:

¹⁴ Când se vor împlini șase ani, îl vei lăsa liber pe fratele tău, adică pe evreul care și se va vinde; și dacă-ți va lucra șase ani, să-i dai drumul liber! Dar ei nu M'au ascultat și nu și-au plecat auzul.

¹⁵ Iar astăzi s'au întors să facă ce este drept înaintea ochilor Mei, ca fiecare să-i dea libertate aproapelui său; și au încheiat legământ înaintea feței Mele, în casa'n care numele Meu este chemat.

¹⁶ Dar voi v'ăți răzgândit și, necinstindu-Mi numele, fiecare să-i adus îndărăt sluga și fiecare slujnica pe care îi eliberase după dorința lor, ca să vă fie vouă slugi și slujnice.

¹⁷ De aceea, așa grăit-a Domnul: Voi nu M'ăți ascultat, ca fiecare să-l cheme la libertate pe fratele său și fiecare pe aproapele său; iată, Eu vă chem pe voi la libertate spre sabie și spre molimă și spre foamete; și vă voi da spre risipire prin toate regatele pământului.

¹În Septuaginta, capitolul 41.

²Literal: „până la Hades (locuința morților), tradus uneori cu „iad”.

¹⁸ Iar bărbăților care au încălcat legămantul Meu, celor ce nu au întărit legămantul Meu pe care l-au făcut în fața Mea le voi da vițelul pe care l-au făcut înaintea feței Mele, ca să-i slujească³;

¹⁹ da, mai-marilor lui Iuda și celor ce țin puterea și preoților și poporului;

²⁰ pe ei îi voi preda vrăjmașilor lor, iar stârvurile lor vor fi mâncare păsărilor cerului și fiarelor pământului.

²¹ Și pe Sedechia, regele lui Iuda, și pe mai-marii lor îi voi da în mâinile dușmanilor lor și'n ale oștilor regelui Babilonului, care se duc dinspre ei.⁴

²² Iată, Eu voi da poruncă – zice Domnul – și-i voi întoarce înapoi în țara aceasta; aceia se vor război împotriva ei și o vor lua și o vor arde cu foc; iar cetățile lui Iuda le voi preda pustii, lipsite de locuitori".

35

Cei din casa Recabiților nu vor să bea vin.¹

¹ Cuvântul care s'a făcut de la Domnul către Ieremia, în zilele lui Ioiachim, regele lui Iuda, zicând:

² „Mergi în casa² Recabiților și-i vei

³După T. M., aluzie la ritualul descris în Fc 15, 9-11; după LXX, aluzie la vițelul de aur făcut de Israeliti în pustia Sinai, pe care Moise l-a ars, l-a pisat mărunt, l-a presărat în apă, iar apa le-a dat-o fiilor lui Israel s'o bea (Iș 32, 1-20).

⁴Zilele și faptele relatate în acest capitol se petrec pe durata unui armistițiu între Israeliti și Babilonieni.

¹În Septuaginta, capitolul 42.

²Recabiții nu locuiau în case, ci în corturi. Aici cuvântul „casă” înseamnă „familie” (membrii familiei, laolaltă cu servii și robii), aşa cum e folosit de numeroase ori în Sfintele Scripturi.

aduce în casa Domnului, în una din curți,³ și le vei da vin să bea”.

³ Și i-am scos pe Iaazania, fiul lui Ieremia, fiul lui Habaținia, și pe frații lui și pe fiii săi și toată casa Recabiților.

⁴ Și i-am adus în casa Domnului, în cămara fiilor lui Hanan, fiul lui Igdalia, omul lui Dumnezeu⁴, care este aproape de casa dregătorilor, deasupra casei lui Maaseia, fiul lui Șalum, păzitorul curții.

⁵ Și le-am pus înainte un urcior de vin și pahare și le-am zis: – „Beți vin!”

⁶ Dar ei au zis: „Nu vom bea vin, pentru că Ionadab, fiul lui Recab, tatăl nostru, ne-a poruncit zicând: «Să nu beți vin, voi și fiili voștri, niciodată».

⁷ Casă să nu zidiți, sămânță să nu semănați, vie să nu aveți; ci în corturi veți locui în toate zilele vieții voastre, pentru ca zile multe să trăiți pe pământul pe care-l locuți».

⁸ Și am ascultat de glasul lui Ionadab, tatăl nostru, ca să nu bem vin în toate zilele vieții noastre, nici noi, nici femeile noastre, nici fiili noștri și nici fiicele noastre;

⁹ și nici casă să zidim ca să locuim în ea;

¹⁰ și nici vie, nici țarină, nici sămânță n'am avut, ci în corturi am locuit; și am ascultat și am făcut întru toate așa cum ne-a poruncit Ionadab, tatăl nostru.

¹¹ Și a fost că atunci când Nabucodonosor s'a ridicat împotriva țării, noi am

³ „Curțile” erau, de fapt, niște săli de adunare sau pentru ceremonii restrânse, rânduite în jurul templului.

⁴ „Omul lui Dumnezeu”: om trimis și inspirat de Dumnezeu, precum, de pildă, Moise (vezi Dt 33, 1 și nota).

zis: – Hai să ne ridicăm! Si am intrat în Ierusalim, de spaima Caldeilor și de frica oștirii Asirienilor; și am locuit acolo”.

¹² Si a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:

¹³ „Aşa zice Domnul: Du-te și spune-le oamenilor⁵ lui Iuda și celor ce locuiesc în Ierusalim: – Oare nu veți primi voi învățare de minte ca să ascultați de cuvintele Mele?

¹⁴ Fiii lui Ionadab – fiul lui Recab – au păzit cuvintele pe care acesta le poruncise copilor săi, acelea de a nu beavin, și ei n’au băut; dar Eu v’am vorbit vouă devreme, și voi n’ăți ascultat.

¹⁵ Si am trimis la voi pe servii Mei, profetii, zicând: – Întoarceți-vă fiecare de la calea sa cea rea, faceți-vă faptele mai bune și nu mergeți după dumnezei străini ca să le slujiți, și locuiți pe pământul pe care Eu vi l-am dat vouă!, dar voi n’ăți ascultat.

¹⁶ Aşa că fiii lui Ionadab – fiul lui Recab – și-au pus în față porunca tatălui lor, dar pe Mine poporul acesta nu M’ă ascultat.

¹⁷ De aceea, astfel grăiește Domnul: Iată, asupra lui Iuda și asupra celor ce locuiesc în Ierusalim voi aduce toate relele pe care Eu le-am grăit împotriva lor.

¹⁸ De aceea, astfel grăiește Domnul: De vreme ce fiii lui Ionadab – fiul lui Recab – au ascultat de porunca tatălui lor, să facă adică ceea ce tatăl lor le-a poruncit,

¹⁹ dintre fiii lui Ionadab – fiul lui Recab – nu va fi niciodată un om care să nu stea înaintea feței Mele, atât cât va fi

pământul⁶.

36

Cartea lui Ieremia este arsă de către Ioiachim.¹

¹ În cel de al patrulea an al lui Ioiachim, fiul lui Iosia, regele lui Iuda, fostă cuvântul Domnului către mine, zicând:

² „Ia-ți hârtie² pentru o carte și scrie pe ea toate cuvintele pe care Eu ti le-am grăit împotriva Ierusalimului și împotriva lui Iuda și împotriva tuturor neamurilor, din ziua³ care am grăit către tine, din zilele lui Iosia, regele lui Iuda, și până⁴ ziua de astăzi.

³ Poate că va auzi casa lui Iuda toate relele pe care Eu am de gând să le fac asupră-le, pentru că doar-doar se va întoarce fiecare din calea lui cea rea și astfel să fiu Eu milostiv față de nelegiuirile și păcatele lor”.

⁴ Aşa că Ieremia l-a chemat pe Baruh, fiul lui Neria, iar acesta a scris pe hârtia cărtii, din gura lui Ieremia⁵, toate cuvintele Domnului pe care Acesta i le grăise.

⁵ Iar Ieremia i-a poruncit lui Baruh, zicând: „Eu mă aflu sub pază⁴ și nu pot să intru în casa Domnului;

⁶ Literal: „în toate zilele pământului”.

¹ În Septuaginta, capitolul 43.

² Substantivul hارتون (în fapt, diminutivul lui hártes), folosit numai de Ieremia, înseamnă „foaie de hârtie sau de papirus”, pe care se putea scrie. El era folosit și ca substantiv generic: „carte”, aşa cum se va face în acest capitol. Ebr.: „Ia-ți un sul” (de hârtie, papirus sau pergament).

³ „din gura lui Ieremia”: după cum i-a dictat Ieremia. Așadar, Ieremia vorbea potrivit inspirației dumnezeiești, iar Baruh scria potrivit dictării profetului.

⁴ La vremea de care se vorbește (606-605 î.

⁵ Textual: „omului” (singular generic).

6 aşa că tu vei citi din cartea aceasta în auzul poporului din casa Domnului, în ziua de post⁵, și în auzul întregului Iuda, al celor ce vin de prin cetățile lor.

7 Poate că smerita lor rugăciune⁶ va veni în fața Domnului și ei se vor întoarce din calea lor cea rea; că mare este mânia și urgia Domnului, pe care El le-a rostit împotriva acestui popor".

8 Iar Baruh a făcut după cum i-a poruncit Ieremia, citind din carte, în casa Domnului, toate cuvintele acestea.

9 Si a fost că în cel de al cincilea⁷ an al regelui Ioiachim, în luna a noua, tot poporul din Ierusalim și casa lui Iuda au rânduit un post înaintea feței Domnului.

10 Iar Baruh citea din carte cuvintele lui Ieremia în casa Domnului, în odaia lui Ghemaria, fiul lui Șafan, scriitorul, în curtea de sus, la intrarea porții celei noi a casei Domnului, și în auzul întregului popor.

11 Iar Miheia, fiul lui Ghemaria, fiul lui Șafan, a auzit din carte toate cuvintele Domnului.

12 Si s'a coborât la casa regelui, în casa scriitorului; și, iată, acolo sedea toți dregătorii: Elișama scriitorul, Delaia, fiul lui Șemaia, și Elnatan, fiul lui Acbor, și Ghemaria, fiul lui Șafan, și Se-dechia, fiul lui Anania, și toți dregătorii.

H.), Ieremia nu era în închisoare; se presupune că se afla „sub paza” vreunei impurități rituale care-l obliga să rămână departe de templu. Ebr.: „sunt împiedicat”; nu se știe care era piedica.

⁵Zi de post rânduită anume (2 Par 20, 3) pentru împrejurări grele.

⁶éleos (într'un sens foarte special) = rugăciune menită să provoace milă.

⁷„al cincilea”, cf. Codex Alexandrinus și T. M.: anul 604 (în noiembrie – decembrie).

13 Iar Miheia le-a adus la cunoștință toate cuvintele pe care le auzise de la Baruh în timp ce acesta le citea în auzul poporului.

14 Si toți dregătorii au trimis la Baruh, fiul lui Neria, pe Iehudi, fiul lui Neta-nia, fiul lui Șelemia, fiul lui Cuși, ca să-i spună: „Ia în mâna cartea din care ai citit în auzul poporului, și vino!” Așa că Baruh a luat carte și s'a coborât la ei.

15 Si i-au zis: „Mai citește o dată, în auzul nostru!” Iar Baruh a citit.

16 Si a fost că după ce ei au auzit toate cuvintele, s'au sfătuit între ei, fiecare cu vecinul său, și au zis: „Toate aceste cuvinte să i le spunem regelui!”

17 Si l-au întrebat pe Baruh, zicând: „De unde ai scris tu cuvintele acestea toate?”.

18 Iar Baruh a răspuns: „Ieremia – chiar el, cu gura lui – mi-a spus mie toate cuvintele acestea, iar eu le-am scris în carte”.

19 Ei i-au zis lui Baruh: „Du-te și te ascunde, tu și Ieremia; nici un om să nu știe unde sunteți!”

20 Si ei au intrat la rege în curte, iar carteau dat-o [cuiva] s'o păstreze în odaia lui Elișama; și i-au spus regelui toate cuvintele acestea.

21 Iar regele l-a trimis pe Iehudi să ia carteau; și el a luat-o din odaia lui Elișama. Si a citit Iehudi în auzul regelui și în auzul tuturor dregătorilor care-i sedea împrejur.

22 Acuma, regele sedea în casa de iarnă, iar în fața lui ardea un foc pe vatră.

23 Si a fost că dacă Iehudi a citit vreo trei sau patru foi, [regele] le-a tăiat cu un cuțităș de răzuit hârtia și le-a arun-

cat în focul care ardea pe vatră, până ce toată cartea s'a mistuit⁸.

24 Iar regele și servii săi care auzeau toate cuvintele acestea nu s'au tulburat și nici nu și-au sfâșiat hainele.

25 Dar Elnatan, Delaia și Ghemaria îl sfătuiseră pe rege să nu ardă cartea.

26 Iar regele a poruncit lui Ierahmeel, fiul Regelui, și lui Seraia, fiul lui Azirel, să-i prindă pe Baruh și pe Ieremia, dar aceștia se ascunseseră.

27 După ce regele a ars cartea cu toate cuvintele pe care Baruh le scrisese din gura lui Ieremia, fost-a cuvântul Domnului către Ieremia, zicând:

„Ia din nou altă hârtie și scrie toate cuvintele ce erau în cartea pe care a ars-o regele Ioiachim.

29 Si vei zice: Așa grăiește Domnul: – Tu ai ars această carte, zicând: «De ce ai scris tu în ea că regele Babilonului va veni negreșit și va nimici această țară și că nu va mai fi în ea nici om, nici dobitoc?»

30 De aceea, așa grăiește Domnul cu privire la Ioiachim, regele lui Iuda: El nu va avea pe cine să așeze pe tronul lui David, iar stârvul său va fi aruncat în arșița zilei și'n înghețul nopții.

31 Si-l voi cerceta, pe el și familia lui și pe slugile lui; asupra lui și asupra locuitorilor Ierusalimului și asupra pământului lui Iuda voi aduce toate realele despre care le-am vorbit fără ca ei să Mă fi ascultat”.

32 Iar Baruh a luat altă hârtie și a scris pe ea, din însăși gura lui Ieremia, toate

⁸Se pare că regele a intervenit, în continuare, tând căte o porțiune de trei-patru foi, pe măsură ce erau citite, și le arunca în foc; aceasta înseamnă că o făcea deliberat, cu sânge rece, nu într'un acces de mânie.

cuvintele cărții pe care o arse Ioachim; și încă multe alte cuvinte, asemenea celor dintâi, i s'au adăugat.

37

Sedechia îl închide pe Ieremia în temniță.¹

1 În locul lui Ioiachim a domnit Sedechia², fiul lui Iosia, pe care l-a pus rege Nabucodonosor, regele Babilonului, ca să domnească peste Iuda.

2 Iar el și slujitorii săi și poporul țării n'au ascultat cuvintele Domnului, pe care El le-a grăit prin Ieremia.

3 Si regele Sedechia i-a trimis pe Iucal, fiul lui Šelemia, și pe Sofonie preotul, fiul lui Maaseia, la Ieremia, zicând: „Roagă-te dar Domnului pentru noi!”

4 Si Ieremia a venit și a trecut prin mijlocul cetății; fiindcă ei nu-l pușeseră în casa închisorii.

5 În acest timp oastea lui Faraon a ieșit din Egipt, iar Caldeii, auzind de aceasta, s'au îndepărtat de Ierusalim³.

6 Si s'a făcut cuvântul Domnului către Ieremia, zicând:

7 „Așa grăiește Domnul: Așa vei grăi către regele lui Iuda, cel ce te-a trimis să Mă cauți: Iată oastea lui Faraon care a venit să vă ajute; ei se vor întoarce în țara Egiptului,

8 iar Caldeii înșiși se vor întoarce din nou și vor lupta împotriva acestei cetăți și o vor lua și cu foc o vor arde.

¹În Septuaginta, capitolul 44.

²Sedechia era unchiul lui Ioiachim și a domnit între anii 597 și 587.

³Oastea care ținea Ierusalimul sub asediul să dus să iasă în întâmpinarea oștilor dușmane venite din Egipt.

9 Că aşa grăieşte Domnul: Să nu gândiţi în inimile voastre, zicând: Caldeii negreşit se vor duce de la noi!, căci nu se vor duce.

10 Şi chiar dacă veţi bate toată oastea Caldeilor care se luptă împotriva voastră, tot vor fi rămas câtiva răniţi; aceştia se vor ridica, fiecare de pe locul său, şi cu foc vor arde această cetate”.

11 Şi a fost că atunci când oastea Caldeilor s'a îndepărta de Ierusalim la apropierea oastei lui Faraon,

12 Ieremia a ieşit din Ierusalim ca să meargă în ținutul lui Veniamin, pentru ca acolo să vorbească în mijlocul poporului.⁴

13 Şi se afla în poarta lui Veniamin; şi era acolo un om cu care locuia, Ireia, fiul lui Šelemia, fiul lui Anania; acesta l-a prins pe Ieremia, zicând: „Tu fugi la Caldei!”

14 Iar el a zis: „Minciună! eu nu fug la Caldei!” Dar acela nu l-a ascultat, aşa că Ireia l-a prins pe Ieremia şi l-a dus la dregători.

15 Iar dregătorii erau foarte mânişoşi împotriva lui Ieremia şi l-au bătut şi l-au trimis la casa lui Ionatan, scriitorul; fiindcă ei o făcuseră închisoare.

16 Astfel a venit Ieremia la beci⁵, în temniţă, şi a stat acolo multe zile.

17 Apoi Sedechia a trimis şi l-a chemat. Şi regele l-a întrebăt în taină, zicând: „Este vreun cuvânt de la Domnul?”. Iar el a zis: „Este: vei fi dat în mâinile regelui Babilonului”.

⁴Sens neclar în Versiunea Ebraică: să cumperi ceva/ să-şi primească de la ai săi partea cuvenită/să-şi pună în rânduială unele trebururi printre ai săi.

⁵Literal: „la casa gropii”.

18 Şi i-a zis Ieremia regelui: „Ce rău ţi-am făcut eu ţie, sau slujitorilor tăi, sau acestui popor, de m'ăti aruncat în temniţă?”

19 Şi unde sunt profetii voştri care vă profeteau, zicând că regele Babilonului nu va veni împotriva acestei țări?

20 Şi acum, o, rege, stăpânul meu, să cadă smerita mea rugă înaintea feţei tale: Nu mă trimite îndărăt la casa lui Ionatan scriitorul, ca să nu mor acolo!”

21 Iar regele a poruncit şi l-au aruncat în temniţă; şi-i dădeau în fiecare zi câte o bucată de pâine din locul unde o coceau⁶; aceasta, până când n'a mai fost deloc pâine în cetate. Şi aşa a rămas Ieremia în curtea temniţei.

38

Ieremia în groapa temniţei. Cea din urmă vorbă a sa cu Sedechia.¹

1 Iar Şefatia, fiul lui Matan, şi Ghedalia, fiul lui Paşhur, şi Iucal, fiul lui Šelemia, au auzit cuvintele pe care Ieremia le grăia către popor, zicând:

2 „Aşa grăieşte Domnul: Cel ce rămâne locuind în această cetate va muri de sabie şi de foame, dar cel ce se va duce la Caldei va trăi; şi sufletul său va fi suspuş târguielii şi va trăi.

3 Căci aşa grăieşte Domnul: Negreşit, această cetate va fi dată în mâinile oştirii regelui Babilonului, şi el o va lua”.

4 Şi i-au zis regelui: „Omul acela să fie ucis, fiindcă el slăbeşte mâinile luptătorilor care au rămas în cetate, precum şi mâinile întregului popor, grăindu-le

⁶Ebr.: „din Uliţa Pitarilor”.

¹În Septuaginta, capitolul 45.

cuvinte ca acestea²; că omul acesta nu-i profetește acestui popor pacea, ci lucrurile rele!”

5 Iar regele a zis: „Iată, el e'n mâinile voastre!” Fiindcă regele nu putea să le stea împotrivă.

6 Să l-au aruncat în groapa lui Malchia, fiul regelui, care se afla în curtea temniței; și i-au dat drumul în fântână; iar în fântână nu era apă, ci nămol; și el sădea în nămol.

7 Iar Ebed-Melec, Etiopianul (care era acum printre oamenii de casă ai regelui)³, a auzit că l-au pus pe Ieremia în groapă. Cum regele se afla la poarta lui Veniamin,

8 s'a dus la el și i-a grăit regelui, zicând:

9 „Rău ai făcut în ce-ai făcut, să-l omori pe omul acesta cu foamea; că'n cetate nu se mai găsește pâine”.

10 Iar regele i-a poruncit lui Ebed-Melec, zicând: „Ia cu tine de aici treizeci de oameni și scoate-l din groapă, ca să nu moară!”

11 Așa că Ebed-Melec a luat oamenii și au intrat în beciul casei regale și au luat de acolo cârpe vechi și funii vechi și le-au aruncat la Ieremia în groapă.

12 Să i-a zis: „Pune-le pe astea la subsuori, dedesubtul funiilor!” Iar Ieremia a făcut aşa.

13 Să l-au tras cu funiile și l-au scos din groapă. Să rămas Ieremia în curtea temniței.

14 Iar regele a trimis și l-a chemat în casa lui Aselisel⁴, care era în casa

²Adică: un defetist care descurajează rezistența.

³Dregător din tagma eunucilor, oameni de încredere și foarte influenți la curțile regale ale Orientului.

⁴Nume inexistent în Versiunea Ebraică; în

Domnului. Să i-a zis regele: „Am să-ți pun o întrebare, dar te rog să nu-mi ascunzi nimic!”

15 Să i-a zis Ieremia regelui: „Dacă-ți spun, pot să știu că nu mă vei ucide? iar dacă-ți voi da sfat, nu mă vei asculta”.

16 Iar regele i s'a jurat, zicând: „Viu este Domnul Cel ce ne-a făcut sufletul acesta⁵: Nu te voi ucide, nici nu te voi da în mâinile acestor oameni!”

17 Să i-a zis Ieremia: „Așa grăiește Domnul: Dacă intr'adecăvar te vei duce la căpeteniile regilor Babilonului, sufletul tău va trăi, cetatea aceasta niciun nu va fi arsă cu foc, iar tu vei trăi, tu și casa ta.

18 Dar dacă nu te vei duce, această cetate va fi dată în mâna Caldeilor, ei o vor arde cu foc, iar tu nu vei scăpa”.

19 Să a zis regele către Ieremia: „Mă tem de Iudeii care s'a dat de partea Caldeilor, ca nu cumva să mă dea în mâinile lor și să-și bată joc de mine”.

20 Iar Ieremia a zis: „În nici un chip nu te vor da. Ascultă cuvântul Domnului, pe care eu și-l grăiesc tăie: Mai bine-ți va fi, iar sufletul tău va trăi.

21 Dar dacă nu te vei duce, iată cuvântul pe care Domnul mi l-a arătat:

22 Iată, toate femeile care au rămas în casa regelui lui Iuda au fost duse la dregătorii regelui Babilonului și au zis: Prietenii tăi de-aproape⁶ te-au înșelat și te vor stăpâni; piciorul și-l vor face să alunece și să cadă și și-l au întors spatele.

aceasta: „l-a adus la cea de a treia intrare a Casei Domnului”.

⁵T. M.: „... Cel ce ne-a dat această viață”.

⁶Literal: „Bărbații tăi de pace”. Stihurile par a fi desprinse dintr'un cântec popular.

²³ La Caldei le vor duce pe femeile tale și-i vor duce pe copiii tăi, iar tu nu vei scăpa, căci vei fi luat chiar de mâna regelui Babilonului, iar cetatea aceasta va fi mistuită'n flăcări".

²⁴ Și i-a zis regele: „Nici un om să nu știe ceva din cuvintele acestea, iar tu nu vei muri.

²⁵ Iar dacă dregătorii vor afla că ți-am vorbit și dacă vor veni la tine și-ți vor zice: «Spune-ne, ce ți-a grăit regele? Nu ascunde de noi, și nu te vom ucide; hai, ce ți-a spus regele?»,

²⁶ tu le vei spune: – Cu smerenie m'am rugat în fața ochilor regelui, ca să nu mă trimită îndărăt la casa lui Ionatan și să mor acolo".

²⁷ Atunci au venit toți dregătorii la Ieremia și l-au întrebat; iar el le-a răspuns întocmai prin cuvintele acestea pe care i le poruncise regele. Iar ei au tăcut, căci cuvântul Domnului n'a fost auzit.

²⁸ Și a rămas Ieremia în curtea temniței până la vremea când Ierusalimul a fost luat...

² Iar în cel de al unsprezecelea an al lui Sedechia, în luna a patra,³ în cea de a noua zi a lunii, cetatea a fost spartă.

³ Și toate căpeteniile regelui Babilonului au intrat și s'au aşezat la poarta Mijlocului: Nergar-Şarețer, Samgar-Nebu, Sarsehim,⁴ Nergal-Sarețer⁵ și toate celelalte căpetenii ale regelui Babilonului.⁶

⁴ Când Sedechia, regele lui Iuda, și toți oamenii de oaste i-au văzut, au fugit și au ieșit noaptea din cetate prin grădina regelui, pe poarta dintre cele două ziduri, și au apucat pe calea sesului.

⁵ Dar oștirea Caldeilor a alergat după ei și l-a ajuns pe Sedechia în șesul Ierihonului, l-a prins și l-a dus la Nabucodonosor, regele Babilonului, la Ribla, în țara Hamat, unde acesta a rostit judecată asupra lui.

⁶ Atunci regele Babilonului i-a îngunghiat pe fiii lui Sedechia în Ribla, înaintea ochilor lui, și pe toți dregătorii lui Iuda i-a îngunghiat regele Babilonului.

⁷ Iar lui Sedechia i-a scos ochii și l-a pus în cătușe, ca să-l ducă la Babilon.

⁸ Casa regelui și casele poporului le-au ars Caldeii cu foc, iar zidurile Ierusalimului le-au dărămat.

⁹ Restul poporului, care rămăsese în cetate, pe fugarii care trecuseră la el și pe celălalt popor care mai rămăsese, Nabuzaradan, căpetenia gărzii regelui, i-a dus robi în Babilon.

³Iunie – iulie 587.

⁴T. M. precizează: „căpetenia eunucilor”.

⁵T. M. precizează: „marele mag”. De altfel, toate aceste nume, ca și grafia lor (variabilă de la o versiune la alta) rămân încă o problemă pentru filologi.

⁶Versetele 4-13, text lacunar în LXX; preluat din T. M.; de fapt, o reluare a istorisirii din 4 Rg 25, 4-12.

39

Căderea Ierusalimului.¹

¹ Și a fost că în cel de al nouălea² an al lui Sedechia, regele lui Iuda, a venit Nabucodonosor, regele Babilonului, și toată oastea lui împotriva Ierusalimului și l-au împresurat.

¹În Septuaginta, capitolul 46.

²T. M. precizează: „în luna a zecea”, ceea ce înseamnă decembrie 589 – ianuarie 588, adică sfârșitul celui de al nouălea an al domniei lui Sedechia.

10 Pe cei săraci din popor, care nu aveau nimic, Nabuzaradan, căpetenia gărzii, i-a lăsat în pământul lui Iuda și tot atunci le-a dat viile și țarinile.

11 Iar cu privire la Ieremia, Nabucodonosor, regele Babilonului, i-a dat lui Nabuzaradan, căpetenia gărzii, prunca aceasta:

12 „Ia-l și să ai purtare de grija pentru el; să nu-i faci nici un rău, ci să te portă cu el aşa cum îți va zice el”.

13 Nabuzaradan, căpetenia gărzii, Nebușazban, căpetenia eunucilor, Nergal-Şareter, căpetenia vrăjitorilor, și toate căpeteniile regelui Babilonului.

14 Si au trimis și l-au scos pe Ieremia din curtea închisorii și l-au dat în seama lui Godolia, fiul lui Ahicam, fiul lui Şafan; și l-au adus, iar el a stat în mijlocul poporului.

15 Si s'a făcut cuvântul Domnului către Ieremia în curtea temniței, zicând:

16 „Du-te și spune-i lui Ebed-Melec, Etiopianul: Așa grăiește Domnul, Dumnezeul lui Israel: Iată, Eu voi aduce cuvintele Mele asupra acestei cetăți spre cele rele, iar nu spre cele bune.

17 Dar pe tine te voi măntui în ziua aceea și nu te voi da în mâna oamenilor de față cărora te temi.

18 Că negreșit te voi măntui, și de sare nu vei cădea; și viața și-o vei afla, fiindcă tu ai nădăduit în Mine, zice Domnul”.

40

Ieremia în libertate.¹

¹În Septuaginta, capitolul 47.

1 Cuvântul care s'a făcut de la Domnul către Ieremia, după ce Nabuzaradan, căpetenia gărzii,² l-a lăsat să plece din Rama, după ce-l luase legat în lanțuri în mijlocul robimii lui Iuda, al celor ce erau duși în Babilon.

2 Întâiul căpitan al gărzii l-a luat și i-a zis: „Domnul Dumnezeul tău a grăit aceste reale asupra acestui loc;

3 și Domnul a făcut-o pentru că voi ați păcătuit împotriva Lui și de glasul Lui n'ați ascultat.

4 Iată, te-am dezlegat din lanțurile în care-ți erau mâinile. Dacă tu crezi că e bine să vii cu mine în Babilon, vino, iar eu îmi voi pune ochii asupra ta;

5 iar dacă nu, du-te; întoarce-te la Godolia, fiul lui Ahicam, fiul lui Şafan, pe care regele Babilonului l-a numit guvernator peste țara lui Iuda, și locuiește cu el în mijlocul poporului din țara lui Iuda. Oriîncotro li se pare ochilor tăi că e bine să mergi, acolo să te duci”. Si căpetenia gărzii i-a făcut daruri și i-a dat drumul.

6 Iar el a venit la Godolia, în Mițpa, și a locuit în mijlocul poporului său care rămăsese în țară.

7 Dar mai-marii oștilor de la câmp, ei și oamenii lor,³ au auzit că regele Babilonului l-a numit pe Godolia guvernator al țării și că i-a dat în seamă bărbați și femei pe care acela nu-i strămutase în Babilon.

8 Si au venit la Godolia, în Mițpa, Ismael, fiul lui Netania, și Iohanan, fiul lui Careea, și Seraia, fiul lui Tanhumet, și fiii lui Efai Netofitul și Iaazania, fiul lui Maacat, ei și oamenii lor.

²Literal: „căpetenia bucătarilor” (marele patră).

³= Cei ce scăpaseră cu viață; cei lăsați să cultive pământul.

9 Iar Godolia li s'a jurat, lor și oamenilor lor, zicând: „Nu vă fie teamă de fața slujitorilor Caldeilor⁴; locuiți în țară și lucrați pentru regele Babilonului și va fi mai bine pentru voi.

10 Iată, eu în fața voastră locuiesc în Mițpa, ca să stau în fața Caldeilor care vor să vină împotriva voastră; voi adunați vin și poame și untdelemn și puneti-le în vasele voastre și locuiți în cetățile peste care ați dobândit stăpârire”.

11 Si toți Iudeii care erau în țara Moabului, printre fiii lui Amon, și cei din Idumeea și cei ce se aflau în toată țara au auzit că regele Babilonului i-a lăsat lui Iuda o rămășiță și că peste ea l-a numit pe Godolia, fiul lui Ahicam.

12 Si au venit la Godolia, în Mițpa, în țara lui Iuda, și au adunat vin și foarte multe poame și untdelemn.

13 Iar Iohanan, fiul lui Careea, și toți mai-marii oștilor de la câmp au venit la Godolia în Mițpa

14 și i-au zis: „Știi tu oare că Baalis, regele Amoniților, l-a trimis pe Ismael, fiul lui Netania, ca să te ucidă?”. Dar Godolia nu i-a crezut.

15 Iar Iohanan i-a spus lui Godolia în taină, la Mițpa: „Chiar acum mă voi duce și-l voi izbi pe Ismael; dar nimeni să nu știe, ca nu cumva el să te ucidă și toți Iudeii care s'au adunat la tine să se risipească și rămășița lui Iuda să piară”.

16 Dar Godolia i-a zis lui Iohanan: „Nu face lucrul acesta, că minciuni spui tu asupra lui Ismael!”

⁴T. M.: „Nu vă temeți să le slujiți Caldeilor”.

41

Uciderea lui Godolia.¹

1 Si a fost acum că'n luna a şaptea a venit Ismael, fiul lui Netania, fiul lui Elișama, din neam regesc, la Godolia, în Mițpa, și cu el zece oameni, și au stat împreună la masă².

2 Iar Ismael s'a ridicat, și cei zece oameni care erau cu el, și l-au lovit pe Godolia, cel pe care regele Babilonului îl numise guvernator peste țară,

3 și pe toți Iudeii care erau cu el în Mițpa și pe toți Caldeii³ care se aflau acolo.

4 Si a fost că în cea de a doua zi după ce el îl lovise pe Godolia – și nimeni nu știa –

5 au venit niște bărbați din Sichem, din Șilo și din Samaria, optzeci de oameni cu bărbile rase și cu hainele sfâșiate⁴, bătându-și pieptul și având în pumni mană și tămâie aromată pe care să le aducă jertfă în casa Domnului.

6 Si Ismael a ieșit în întâmpinarea lor; iar ei mergeau și plângneau. Iar el le-a zis: „Veniți înălăuntru, la Godolia!”

7 Si a fost că atunci când ei intraseră în mijlocul cetății, el i-a înjunghiat și i-a aruncat într'o fântână.

8 Se aflau însă acolo, între ei, zece oameni, care i-au zis lui Ismael: „Pe noi să nu ne omori, că noi avem comori în țarină, grâu și orz, miere și untdelemn!”. Așa că el a trecut peste ei și nu i-a înjunghiat în mijlocul fraților lor.

¹În Septuaginta, capitolul 48.

²Literal: „... am mâncat pâine împreună”.

³T. M. adaugă: „... războinici”.

⁴„... cu bărbile rase și hainele sfâșiate”: tinută de doliu și penitență în Israel.

9 Iar fântâna în care Ismael i-a aruncat pe toți cei pe care-i lovise este o fântână mare, pe care regele Asa o făcuse de frica lui Baeșa, regele lui Israel; pe aceasta a umplut-o Ismael cu oameni uciși.

10 Și Ismael a dus cu de-a sila tot poporul care rămăsese în Mițpa, și pe ficele regelui, pe care căpetenia gărzii le lăsase în seama lui Godolia, fiul lui Ahicam; și s'a dus dincolo, la fiii lui Amon.

11 Iar când Iohanan, fiul lui Careea, și toți căpitaniile de oaste care erau cu el au auzit de toate faptele cele rele pe care le făcuse Ismael,

12 și-au adunat toată oastea și au mers să se războiască împotriva lui; și l-au aflat în apropiere de Apa cea mare a Gabaonului.

13 Și a fost că atunci când tot poporul care era cu Ismael l-a văzut pe Iohanan și pe căpitaniile oștirii care erau cu el,

14 toți s'au întors la Iohanan.

15 Dar Ismael a scăpat cu opt oameni și s'a dus la fiii lui Amon.

16 Iar Iohanan, fiul lui Careea, – și toți mai-marii oastei care erau cu el – a luat toată rămășița poporului pe care o adusese înapoi de la Ismael, bărbați tari la război, și pe femei și alte bunuri și pe eunuci, pe cei ce scăpaseră din Gabaon;

17 aceștia au plecat și s'au așezat în ținutul Chimham, lângă Betleem, pentru ca de acolo să plece în Egipt, de teama Caldeilor;

18 fiindcă se temeau de ei din pricina că Ismael îl ucisese pe Godolia, cel pe care regele Babilonului îl pusese guvernator al țării.

42

Fuga în Egipt.¹

1 Atunci toate căpeteniile oștirii și Iohanan și Azaria, fiul lui Hoșaia, și întregul popor, de la mic la mare, au venit la profetul Ieremia

2 și i-au zis: „Să cadă dar smerita noastră rugă înaintea feței tale și roagă-te tu Domnului Dumnezeului tău pentru cei ce au rămas; că puțini am rămas din cei mulți, aşa cum însăși ochii tăi ne văd.

3 Și să ne spună nouă Domnul Dumnezeul tău calea pe care să mergem și lucrul pe care să-l facem”.

4 Și Ieremia le-a zis: „Am auzit. Iată, mă voi ruga pentru voi către Domnul Dumnezeul nostru, după spusa voastră; și va fi că orice cuvânt cu care va răspunde Domnul Dumnezeu vi-l voi spune, și n'am să vă ascund nimic”.²

5 Iar ei i-au zis lui Ieremia: „Fie Domnul între noi spre dreaptă și credincioasă mărturie dacă noi nu vom face întocmai după fiecare cuvânt pe care Domnul ni-l va trimite.

6 Și, ori că va fi bine, ori că va fi rău, noi vom asculta de glasul Domnului Dumnezeului nostru la Care te trimitem, că să ne fie mai bine pentru aceea că am ascultat de glasul Domnului Dumnezeului nostru”.

7 Și a fost că după zece zile s'a făcut cuvântul Domnului către Ieremia.

8 Iar el i-a chemat pe Iohanan și căpeteniile oștirii și poporul întreg, de la mic la mare,

¹În Septuaginta, capitolul 49.

²Ieremia își asumă rolul marilor profeti, de talia lui Moise, de mijlocitori și purtători de cuvânt între oameni și Dumnezeu.

9 și le-a zis: „Așa grăit-a Domnul:

10 Dacă voi intr'adevăr locuiți în țara aceasta, Eu vă voi zidi și nu vă voi dărâma, Eu vă voi sădi și nu vă voi smulge, fiindcă am pus capăt nenorocirilor pe care le-am adus asupra voastră.

11 Să nu vă temeți de regele Babilonului, de care voi vă însăpa mânătați, zice Domnul, căci Eu sunt cu voi, ca să vă scap și să vă mântuiesc din mâna lui.

12 Si milă vă voi dărui și Mă voi îndura de voi: în țara voastră vă voi reașeză.

13 Si dacă veți zice: «Nu vom locui în țara aceasta, ca să nu auzim glasul Domnului,

14 fiindcă vrem să ne ducem în țara Egiptului, unde război nu vom vedea și glas de trâmbiță nu vom auzi și de pâine nu vom flămânzi, și acolo vom locui!»;

15 auziți atunci cuvântul Domnului, că așa grăit-a Domnul:

16 Dacă voi vă veți întoarce fața spre Egipt și vă veți duce să locuiți acolo, atunci va fi că sabia de care vă temeți vă va afla în țara Egiptului, iar foamea de care vorbiți vă va apuca de dinapoa voastră în Egipt, și acolo veți muri.

17 Si toți oamenii și toți cei de neam străin care și-au întors fața spre Egipt ca să locuiască acolo, acolo vor fi mistuși de sabie și de foamete; și nimeni nu va fi care să-i scape din relele pe care Eu le aduc asupră-le.

18 Că așa grăit-a Domnul: Așa cum mânia Mea a căzut peste cei ce locuiau în Ierusalim, tot astfel va cădea mânia Mea asupra voastră dacă veți intra în Egipt; și veți fi o'ntindere pustie, sub

stăpânirea altora, și blestem și ocară; iar locul acesta nu-l mai veți vedea.

19 Zis-a Domnul despre voi, rămășița lui Iuda: Nu intrați în Egipt! Si acum, cunoașteți cu tot dinadinsul

20 că rău le-ați făcut inimilor voastre trimițându-mă pe mine, zicând: – «Roagă-te tu Domnului pentru noi, iar noi vom face după tot ceea ce-ți va spune tîie Domnul!»,

21 și n'ați ascultat de glasul Domnului, cu care El m'a trimis la voi.

22 Si acum, de sabie și de foame veți pieri în locul în care vă e pofta să vă duceți, ca să locuiți acolo”.

43

Fuga în Egipt (continuare). Ieremia prevăstește cucerirea Egiptului de către Nabucodonosor.¹

1 Si a fost că după ce Ieremia a înceitat să-i grăiască poporului toate cuvintele Domnului, cele cu care Domnul îl trimisese la ei – chiar toate cuvintele acestea –,

2 a vorbit Azaria, fiul lui Hoșaia, și Iohanan, fiul lui Careea, și toți oamenii care-i grăiseră lui Ieremia, zicând: „Minciuni! Nu Domnul te-a trimis la noi să ne spui: – Nu intrați în Egipt ca să locuiți acolo!,

3 ci Baruh, fiul lui Neria, el te ațâță împotriva noastră, ca să ne dai în mâinile Caldeilor, să ne omoare, ori să fim duși ca robi în Babilon!”

4 Așa că Iohanan și toate căpeteniile oștirii n'au ascultat de glasul Domnului, să rămână în țara lui Iuda,

¹În Septuaginta, capitolul 50.

5 ci el, Iohanan, și toate căpeteniile oștirii, i-au luat pe cei rămași ai lui Iuda, care se întorseseră să locuiască în țară,

6 pe bărbații cei tari și femeile și celelalte bunuri și pe fiicele regelui și sufletele pe care Nabuzaradan le lăsase cu Godolia, fiul lui Ahicam, și pe Ieremia profetul și pe Baruh, fiul lui Neria,

7 și au venit în Egipt, fiindcă ei n'au ascultat de glasul Domnului; și au intrat în Tahpanhes.

8 Și s'a făcut cuvântul Domnului către Ieremia în Tahpanhes, zicând:

9 „Ia-ți niște pietre mari și ascunde-le la intrare, la poarta casei din Tahpanhes a lui Faraon, în văzul bărbaților lui Iuda.

10 Și vei zice: Așa grăit-a Domnul: Iată, Eu voi trimite și-l voi aduce pe Nabucodonosor, regele Babilonului,² iar el își va așeza tronul deasupra acestor pietre pe care le-ai ascuns, și arme va ridica peste ele.

11 Și va veni și va lovi țara Egiptului:³ Cine e pentru moarte, la moarte! Cine e pentru robie, la robie! Cine e pentru sabie, la sabie!⁴

12 Și foc va aprinde în casele dumnezelor lor și le va arde și-i va duce [pe dumnezei] în robie; și va purica țara Egiptului aşa cum își purică ciobanul straiul, după care va ieși cu pace.

13 Și va zdrobi stâlpii templului Soarelui⁵ de la On, iar capiștile le va arde cu foc”.

²T. M. adaugă: ... „robul Meu”.

³Năvala lui Nabucodonosor s'a petrecut în 568-567 și a avut un caracter temporar, ca o violenie devastatoare.

⁴Reluare, în termeni ușor diferenți, a celor patru stihuri din 15, 2.

⁵Textual: „Heliopolis” („Cetatea Soarelui”).

44

Ieremia și Evreii din Egipt.¹

1 Cuvântul care s'a făcut către Ieremia pentru toți Iudeii care locuiau în țara Egiptului și pentru cei ce se aşezaseră în Migdol, în Tahpanhes, în Nof și în țara Patros:

2 „Așa grăit-a Domnul, Dumnezeul lui Israel: Voi ați văzut toate relele pe care Eu le-am adus asupra Ierusalimului și asupra cetăților lui Iuda; și, iată, ele sunt pustii, fără locuitori,

3 din pricina răutăților lor, pe care ei le-au făcut pentru ca să Mă întărâte, mergând să ardă tămâie unor dumnezei străini, pe care nici ei și nici părinții lor nu i-au cunoscut.²

4 Dar Eu vi i-am trimis pe servii Mei, profesii, dis-de-dimineață, zicând: – Nu faceți fapta aceasta spurcată, pe care Eu am urât-o!

5 Și nu M'au ascultat, și auzul nu și l-au plecat, ca să se întoarcă de la răutățile lor, aşa încât să nu mai jertfească tămâie la dumnezei străini.

6 Astfel mânia Mea și urgia Mea au căzut și s'au aprins în porțile lui Iuda și pe ulițele Ierusalimului; iar acestea au devenit o'ntindere pustie, de necălcăt, aşa cum sunt în ziua de azi.

7 Și acum, aşa grăit-a Domnul Atotțitorul: De ce faceți voi astfel de răutăți împotriva sufletelor voastre?: să fie tăiați dintre voi om și femeie, prunc și sugar din mijlocul lui Iuda, aşa ca nimenei dintre voi să nu rămână,³

¹În Septuaginta, 51, 1-30.

²O dată mai mult, idolatria este refrenul mustătrilor pe care Domnul le adresează poporului Său.

³Dispariția totală (fără nici un fel de „rămă-

8 să Mă întărâtați cu faptele mâinilor voastre arzând tămâie unor dumnezei străini în țara Egiptului în care ați intrat s'o locuți, aşa ca să puteți fi cu totul retezați și să deveniți blestem și ocară printre toate neamurile pământului?

9 Uitat-ați oare păcatele părintilor voștri și pe ale regilor lui Iuda și pe ale dregătorilor voștri și pe ale femeilor voastre, pe care le-au săvârșit în țara lui Iuda și pe ulițele Ierusalimului?⁴

10 Ele n'au încetat nici în ziua de azi, iar ei nu s'au ținut de poruncile Mele pe care Eu le-am rânduit în fața părintilor lor.

11 De aceea, aşa grăiește Domnul: Iată, Eu Îmi întorc fața împotriva voastră,

12 ca să nimicesc toată rămășița ce se află în Egipt; și vor cădea de sabie și de foamete și se vor sfârși de la mic până la mare și vor fi spre ocară, pieire și blesmă.

13 Pe cei ce locuiesc în țara Egiptului îi voi cerceta aşa cum am cercetat Ierusalimul: cu sabie și cu foamete și cu moarte;

14 și nimeni nu va scăpa din cei rămași ai lui Iuda, cei care s'au așezat în țara Egiptului spre a se întoarce în țara lui Iuda în care cu inima lor nădăjduiesc să se întoarcă; nu se vor întoarce, în afară de cei ce escăpă”.

15 Atunci toți bărbații care știau că femeile lor jertfesc tămâie altor dumnezei, precum și toate femeile și întregul popor care locuia în țara Egiptului, în Patros, i-au răspuns lui Ieremia, zicând:

„ștă” regeneratoare) este ultima consecință a divortului dintre Israel și Dumnezeul său.

⁴Generațiile lui Israel sunt solidare între ele, alcătuind, în fapt, una singură.

16 „Cât despre cuvântul pe care tu ni-l ai grăit în numele Domnului, noi nu te vom asculta.

17 Fiindcă noi vom face negreșit tot cuvântul care va ieși din gura noastră⁵: să ardem tămâie pentru regina cerului⁶ și să-i turnăm libații, aşa cum am făcut noi și părintii noștri și regii noștri și dregătorii noștri în cetățile lui Iuda și pe ulițele Ierusalimului, și am fost sătui de pâine și ne-a fost bine și rele n'am văzut.

18 Dar de când am încetat să ardem tămâie pentru regina cerului, rătăcim dintr-un loc în altul și ne sfârșim de sabie și de foame.

19 Și dacă am ars tămâie pentru regina cerului și i-am turnat libații, crezi că fără bărbații noștri i-am făcut turte și i-am turnat libații?”.

20 Atunci Ieremia a răspuns întregului popor, bărbaților tari și femeilor și întregului popor care-i răspunse să intorcându-i vorba, zicând:

21 „Credeți voi că Domnul nu Și-a adus aminte de tămâia pe care o ardeați în cetățile lui Iuda și pe ulițele Ierusalimului, voi și părintii voștri și regii voștri și dregătorii voștri și tot poporul țării? credeți că ea nu s'a suiat la inima Lui?

22 Dar Domnul nu v'a mai putut suferi

⁵,tot cuvântul care va ieși din gura noastră”: angajament solemn, cu valoarea unui vot.

⁶„regina cerului”: Astarte (Iștar), zeița amorului și a fertilității în mitologia babilonică. În unele cazuri, numele ei era asociat cu expresia „oștile cerului” (vezi 7, 18 și nota). Se pare că numele „regina cerului” (total nepotrivit pentru atributile și funcția zeiței mesopotame) decurgea din asocierea ei cu steaua Venus (deși, spre nedumerirea filologilor, aceasta era percepță în Palestina ca fiind de genul masculin). Cert este că avea un cult ispititor și foarte răspândit.

din pricina răutății faptelor voastre și din pricina urâciunilor pe care le-ați făcut; aşa se face că țara voastră a devenit o ntindere pustie și de necălcat, un blestem a devenit, aşa cum este astăzi;

²³ da, din pricina acelora pentru care voi ardeți tămâie și din pricina faptelor cu care ați păcătuit împotriva Domnului, și pentru că glasul Domnului nu l-ați auzit și ntru poruncile Lui și'n legea Lui și'n mărturiile Lui n'ați umblat, de aceea v'au apucat relele acestea!"⁷.

²⁴ Si a zis Ieremia către popor și către femei: „Auziți glasul Domnului!

²⁵ Așa grăit-a Domnul, Dumnezeul lui Israel: Voi, femeilor, voi cu gura voastră ați vorbit și voi cu mâinile voastre ați împlinit, zicând: «Noi negreșit ne vom ține făgăduința pe care am făgăduit-o, să ardem tămâie pentru regina cerului și să-i turnăm libații!». Voi pe de-a'ntregul v'ați ținut făgăduințele și, într'adevăr, le-ați îndeplinit.

²⁶ De aceea, auziți glasul Domnului, voi, întregul Iuda care locuiește în țara Egiptului: Iată, juratu-M'am pe numele Meu cel mare – zice Domnul –; numele Meu nu va mai fi în gura nici unui Iudeu să zică: «Viu este Domnul!» în toată țara Egiptului.

²⁷ Că Eu am vegheat asupra lor pentru ca să le fac rău, iar nu să le fac bine; și toți Iudeii⁸ care locuiesc în țara Egiptului vor pieri de sabie și de foamete, până ce vor fi pe de-a'ntregul mistuiți.

²⁸ Iar cei ce scapă de sabie, puțini la număr, se vor întoarce în țara lui Iuda;

⁷Dumnezeu nu judecă după aparențe (jertfe rituale), ci după esențe (Divinitatea căreia îi sunt aduse jertfe și identitatea morală a celor ce le aduc).

⁸Literal: „întregul Iuda”.

iar rămășița lui Iuda, cei care au stăruit să locuiască în țara Egiptului, vor cunoaște al cui cuvânt va rămâne: [al Meu, sau al lor].

²⁹ Si acesta va fi pentru voi un semn: Vă voi bântui cu rele.

³⁰ Așa grăit-a Domnul: Iată, Eu îl voi da pe Faraonul Hofra,⁹ regele Egiptului, în mâinile vrăjmașului său și în mâinile celor ce caută să-i ia viața, aşa cum l-am dat pe Sedechia, regele lui Iuda, în mâinile lui Nabucodonosor, regele Babilonului, vrăjmașul său care căuta să-i ia viața".

45

Ieremia îl mustră pe Baruh.¹

¹ Cuvântul pe care Ieremia profetul l-a grăit către Baruh, fiul lui Neria, când el a scris cuvintele acestea în carte din gura lui Ieremia, în cel de al patrulea an al lui Ioiachim, fiul lui Iosia, regele lui Iuda.

² „Așa grăit-a Domnul despre tine, Baruh:

³ Fiindcă tu ai zis: «Vai mie, vai mie!, că Domnul i-a adăugat ostenelii mele durere; în suspine adorm, odihnă n'am aflat!»,

⁴ tu îi vei grăi astfel: Așa grăiește Domnul: Iată, pe cei ce i-am zidit îi voi dărâma; pe cei ce i-am sădit îi voi smulge.²

⁹După Herodot, Hofra a murit de ștreang, după ce fusese trădat de curteanul Amasis, care i-a și urmat la tron.

¹În Septuaginta, capitolul 51, 31-35.

²T. M. abstractizează: „Ceea ce am zidit voi dărâma; ceea ce am sădit voi smulge”. Textul LXX întâmpină teologia persoanei.

5 Iar tu, tu cauți pentru tine lucruri mari? Nu căuta! Că, iată, Eu aduc rele peste tot trupul – zice Domnul –, dar Eu îți voi da ţie viața ca pe o pradă³ în fiecare loc unde te vei duce”.

46

Profeție împotriva Egiptului.¹

1 Cuvântul Domnului care a fost către Ieremia profetul, cu privire la neamuri.

2 Asupra Egiptului, împotriva oștirii Faraonului Neco, regele Egiptului, ce se afla în Carchemîş, lângă râul Eufrat, și pe care Nabucodonosor, regele Babilonului, a zdrobit-o în cel de al patrulea an al domniei lui Ioiachim, regele lui Iuda.²

3 „Prindeți arme și scuturi și alergați la luptă!

4 Înșeuati-vă caii! Voi, călăreți, urcați-vă în șei și stați gata sub coifurile voas-

³„viața ca pradă” (expresie folosită, cu un înțeles mai limpede, și în 21, 9): după ce omul a pierdut tot ce avea, dacă-i rămâne viața – fie și pândită de semenii prădători —, ea este bunul său cel mai de preț (fiindcă oricând poate interveni minunea).

¹În Septuaginta, capitolul 26. Revenind la nota din 26 titlu: Profețiile asupra neamurilor și-au păstrat în Septuaginta locul lor original, în urma introducerii din capitolul 25. Versiunea Ebraică însă le-a strămutat către sfârșitul cărții, adică în capitoile 46-51, socotindu-se că prezenta lor în prima parte încarcă paginile cu prea multe texte de aceeași factură stilistică. Vechile versiuni românești au preluat această intervenție; cea de față face la fel, dar trimițând la textele corespunzătoare din Septuaginta, pentru evenuale confruntări.

²Ioiachim a domnit între 609 și 598. Bătălia de la Carchemîş, prin care Babilonul cuceră supremația asupra întregului actual Orient-Mijlociu, a avut loc în anul 605.

tre; înclinați în față lăncile, puneti-vă platoșele!

5 De ce oare le e teamă și se feresc înapoi?: Cei tari ai lor vor fi tăiați, cu fuga au fugit și impresați fiind ei nu s'au mai întors, zice Domnul.

6 Cel sprinten să nu fugă, cel tare să nu scape! Spre nord, la Eufrat, ei au slăbit, ei au căzut.

7 Cine-i acesta, oare, cel ce ca un râu³ se urcă și ca pâraiele ce-și îmvolbură apa?

8 Apele Egiptului ca un râu se vor sui; iar el a zis: mă voi urca s'acopăr tot pământul și să-i afund pe cei ce-l locuiesc!

9 Încălecați pe cai! Gătiți carele de luptă! Ieșiți, voi, războinici ai Etiopianilor; și voi, Libieni înarmați cu scuturi; și voi, Lidienilor, încălecați, întindeți-vă arcul!

10 Ziua aceea îi va fi Domnului Dumnezeului nostru zi de răzbunare asupra vrăjmașilor Săi: Sabia Domnului îi va mâncă, pe săturare îi va mâncă și cu săngele lor se va îmbăta; căci această jertfă Domnului din țara de miaza-noapte, la râul Eufrat.

11 Suie-te pe Galaad și ia balsam pentru fata fecioară⁴ a Egiptului; zadarnici ai înmulțit tu leacurile, că toate sunt netrebnice!

12 Neamurile și-ai auzit glasul, de strigarea ta umplutu-să pământul, căci războinic pe războinic a slăbit, căzut au amândoi de-a valma”.

13 Cuvântul pe care Domnul îl-a grăit lui Ieremia cu privire la regele Babi-

³Ebr.: „precum Nilul se urcă”.

⁴„fata fecioară”: expresie ironică, mai ales în contextul acestui avertisment asupra căderii Egiptului.

lonului care va veni să izbească țara Egiptului:

¹⁴ „Dați de știre în Migdol⁵, duceți vestea până la Memfis⁶, ziceți: Scoală-te și te gătește, că sabia ți-a mâncat tufanii.⁷

¹⁵ De ce-a fugit de la tine Apis⁸? Nu, n'a rămas alesul tău vițel, căci Domnul Dumnezeu l-a betejet.

¹⁶ Si gloata ta slăbit-a și-a căzut și fi ecare pe vecin îl agrăia: – Să ne scu-lăm și'n țara noastră să ne'ntoarcem, și la poporul nostru de sabia elină⁹ să fugim!

¹⁷ Pe Neco Faraonul, cel rege al Egiptului, numiți-l: «Zgomot, dar-a-pierdut-prilejul».¹⁰

¹⁸ Așa cum Eu sunt viu – grăiește Domnul Dumnezeu – el va veni precum Taborul între munți, precum Carmelul cel din mare.¹¹

¹⁹ O, fiică a Egiptului, ce încă stai acasă, gătește-ți strai de'nstrăinare,

⁵ Migdol: Oraș sau cetate în Egiptul de Jos, menționat în 44, 1 ca fiind una din așezările Evreilor.

⁶ Memfis (scris uneori „Nof”): vechea capitală a Egiptului, la cca 10 km sud de actualul Cairo.

⁷ Grecescul smilax indică o specie de arbori din familia, oarecum, a stejarului. El poate însemna și „tisă”, copac cu lemn tare și elastic, din care se faceau arcurile. Așadar, sensul metaforei: dușmanii ți-au devorat apărarea.

⁸ „Boul Apis”, zeul protector al orașului Memphis; divinizat ca „Osiris-Apis”.

⁹ Ebr.: „sabia ucigătoare”. Aici ar putea fi vorba de o calitate excepțională a săbiilor de proveniență grecească, așa cum vor fi mai târziu cele de Toledo.

¹⁰ Tălmăcirea expresiei ebraice; Septuaginta o păstrează ca atare, netradusă. Aluzie la incapacitatea Egiptenilor de a sări la timp în ajutorul aliaților lor.

¹¹ Taborul: munte singuratic, care domină o câmpie întinsă; Carmelul: șir montos, cu o înăltime maximă de 552 m, al cărui vârf, magnific,iese din apa Mediteranei.

căci Memfisul va fi'ntru totul un pus-tiu și «Vai!» se va chema, că nimeni nu mai e să-l locuiască.

²⁰ Junincă preafrumoasă e Egiptul, dar, vai!, din miazañoapte nimicire veni-va peste ea!

²¹ Si luptătorii simbriași dintr'însa sunt ca viței puși la îngrăsat, că și ei s'au întors și au fugit ca unul, într'un gând; nu, n'au rămas, căci ziua nimicirii le-a venit și vremea răzbunării. Li-i glasul ca un șuier șui de șarpe,

²² căci prin nisipuri se tot duc; veni-vor [în Egipt], dar cu topoare, asemeni tăietorilor de lemne;

²³ și-i vor tăia pădurea la pământ – așa grăiește Domnul –, căci nimeni nu le ține socoteala: se înmulțesc mai mult decât lăcusta, în roiuri fără număr.

²⁴ Acoperită-i de rușine ea, fiica Egiptului, căci dată e pe mâna unui popor din miazañoapte.

²⁵ Iată, Eu îl voi bântui pe Amon, fiul său¹², și pe Faraon și pe cei ce-și pun încredere în el.

²⁶ Si-i voi da în mâinile celor ce le ca-ută viața, în mâinile lui Nabucodonosor, regele Babilonului, și în mâinile slujitorilor lui. Dar după aceea Egiptul va fi iarăși locuit, ca în zilele de al-tădată, zice Domnul.

²⁷ Dar tu, tu, Iacobe, să nu te temi, nici să te sperii, Israele, că, iată, Eu chiar de departe-am să te mântui, și pe urmașii tăi din jugul lor; și Iacob se va'ntoarce și tihna va avea și va dormi și nimenea să-l sperie nu va fi.

¹²= fiul Egiptului. Amon era zeul războinic din Teba, care, într'un fel, concentra în sine toate zeitățile egiptene. Versetul următor (26): text la-cunar în LXX; preluat din T. M.

²⁸ Tu, Iacobe, tu robul Meu, să n'ai în tine teamă – zice Domnul –, căci Eu cu tine sunt. Cea fără frică și gingașă a fost predată cu-ale ei; că Eu voi face să se stingă acele neamuri toate în care Eu te-am îmbrâncit; nu însă și pe tine, ci'n judecată îți voi da pedeapsă și nu vei fi'ntru totul fără vină".

47

Profeție asupra celor de alt neam.¹

¹ Asupra celor de alt neam, acestea zice Domnul:

² „Din miazănoapte, iată, ape se ridică și'n iureș care'neacă se prefac: îneacă țara și plinirea ei², cetatea și pe cei ce o locuiesc. Oamenii vor striga și cei ce locuiesc pământul vor urla

³ de vuietul pornirii Lui, de tropotul copitelor, de huruitul carelor de luptă, de scrâșnetul de roți în alergare.

⁴ Părinții către fii nu s'au întors, de vreme ce în mâini de-abia se țin în ziua care vine să-i dea morții pe toți cei din sămânța altor neamuri³. Voi stinge'n

¹ În Septuaginta, capitolul 29.

² „plinirea ei”: tot ce cuprinde.

³ Literal: „pe toți cei de alt neam” (pántas tous allofýlos). În Textul Masoretic: „pe toți Filistenei”, ceea ce ar însemna o referire expresă la Filisteni, popor emigrant din insula Creta (Caftor în ebraică) și, după o invazie neizbutită în Egiptul lui Ramses al III-lea, stabilit pe coasta de est a Mării Negre, între Ioppe și Gaza, cu Ascalonul la mijloc, pe un teritoriu numit Filistia (nume conferit, cu vremea, de către Greci, întregului teritoriu al Palestinei). Evreii, care au avut mult de suferit din cauza Filistenilor (a se vedea doar celebrul episod David – Goliat din 1 Rg 17), îi enumerau ca „Popor al Mării”, printre celelalte „Popoare ale Mării”; de aici, semnificația generică: Filisteni = cei de alt neam. Exegetii Textului Masoretic rămân fără răspuns în fața unei

moarte Tirul și Sidonul și rămășița celor ce le-ajută, căci Domnul întru totul nimici-va pe cei rămași din insulele mării.

⁵ Întindere pleșuvă peste Gaza,⁴ tăcut în rostogol e Ascalonul și cei rămași ai lui din Enachimi⁵.

⁶ Tu, sabie a Domnului, tu, până când vei mai tăia și până când nu te vei liniști? Întoarce-te în teaca ta și-așterne-te odihnei și vegherii!

⁷ – Cum oare se va liniști? Că Domnul porunci să se ridice asupra Ascalonului și-a celor din șesuri și cetăți de lângă mare și împotriva-a tot ce-a mai rămas”.

48

Profeție asupra Moabului.¹

¹ Asupra lui Moab.² „Aşa grăit-a Domnul: E vai și-amar de Nebo,³ că, iată, e pustiu! Si Chiriataimul a fost luat, e rușinat și biruit Amatul.

² Pentru Moab nu-i nici o vindecare, și nici trufie nu mai e'n Hešbon. Atâtea

contradicții evidente: Tirul și Sidonul, menționate în stihul următor, nu erau orașe filistene, ci feniciene!

⁴ Metaforă pentru pustierea totală.

⁵ „Enachimi”: locuitori fabuloși, prin gigantismul lor, ai teritoriului pre-filisteian (Nm 13, 32-33). Înviință de Iosua Navi, cei scăpați au continuat să rămână în Gaza, Gat, Așdod (Ios 11, 22) și, probabil, în Ascalon. În unele texte sunt numiți „urmașii lui Enac” (Nm 13, 28) sau „fiii lui Enac” (Dt 2, 21; 9, 2).

¹ În Septuaginta, capitolul 31.

² Moab: popor (Moabiții) și teritoriu situat în zona Transiordaniei de astăzi.

³ Trebuie că e vorba de orașul Nebo, menționat în Nm 32, 38, nu de muntele cu același nume po-menit în Dt 32, 49. De altfel, nu toate toponimele de mai jos sunt astăzi identificabile.

rele se urzesc asupră-i: – «Veniți să-l retezăm de printre neamuri!». și el va înceta să mai existe; în urma lui doar sabia mai umblă.

3 Că din Horonaim se-aude strigăt: «Zdrobire e și prăbușire mare!».

4 Moab e prăbușit, vestiți-o în Zogora,
5 că plin de plângere de-acuma e Luhitul, și plânsul urcă spre Horonaim; un strigăt de prăpăd ați auzit:

6 «Fugiți acum și viața vă scăpați și fi-veți ca asinul cel sălbatic pe'ntinderea pustiei!»⁴.

7 De vreme ce ți-ai pus nădejdea în propria-ți tărie, vei fi și tu luat; și Chemoșul va merge în robie cu preoții și dregătorii lui.

8 Vine'n cetăți prăpăd pe fiecare și'n nici un chip nu va putea să scape; și vor pieri și valea și câmpia, aşa cum zis-a Domnul.

9 Puneți-i semne-semne lui Moab,⁵ căci în văpăi de foc se va aprinde; cetățile lui, toate: fără urmă; de unde-i vor mai fi locuitori?

10 (O, blestemat e omul care face cu ne-păsare lucrurile Domnului și sabia și-o ține'n în teacă, nu în sânge).⁶

11 Moab a dus-o bine de când era copil și'n propria lui slavă și-a pus nădejdea toată; el n'a știut ce'nseamnă să torni din vas în vas, nici că'n surghiun a fost; de aceea gustul i-a rămas și nici aroma nu l-a părăsit.⁷

⁴ Asinul sălbatic o duce greu, dar trăiește.

⁵ = Semne (marcaje) de recunoaștere în urma dezastrului.

⁶ Avertisment asupra invadatorului care, având un mandat de la Domnul (cazul lui Nabucodonosor), e cuprins de milă sau îndurare.

⁷ Moabul era un ținut al podgoriilor, vestit pentru vinurile lui.

12 De aceea, iată, zilele lui vin – zice Domnul –, când îi voi trimite turnători-prtocitori și-l vor pritoci și-i vor goli vasele, iar ulcelele i le va zdobi.

13 Atunci lui Moab îi va fi rușine de Camos⁸, aşa cum casei lui Israel i-a fost rușine de Betel,⁹ nădejdea lor, în care-și puneau încrederea.

14 Cum veți putea să spuneți: «Puternici suntem noi, puternici oameni de război?».

15 Moab e la pământ, da, chiar cetatea lui, iar floarea tinerilor lui s'a prăbușit spre 'njunghiere.

16 Aproape-i ziua lui Moab, se mișcă'n iureș răutatea lui.

17 Mișcați-vă spre el, voi, toti vecinii lui, voi toti rostii-i numele, zicând: «Cum s'a zdrobit toiaugul¹⁰ cel ales, toiaugul plin de slavă!».

18 Coboară-te din slava ta, aşază-te pe strat de umezelă; Dibonul fi-va sfârâmat, Moabul a pierit: spre tine urcă cinea sa-ți facă praf puterea.

19 Rămâi în cale și privește, tu, care șezi în Aroer, întreabă-l tu pe cel ce fugă și întreabă-l tu pe cel scăpat: «Ce oare s'a ntâmplat?».

20 E rușinat Moab, că-a fost zdrobit. Te vaită și strigă și dă de veste în Arnon că a pierit Moab!

21 Și judecată vine împotriva ținutului din șes, împotriva Holonului și a Iahătei, împotriva Mefaatului și a Dibonului,

⁸ Camos (Chemoș): zeitate moabită, căreia Solomon i-a ridicat un altar în apropiere de Ierusalim (3 Rg 11, 7), altar dărâmat apoi de Iosia (4 Rg 23, 13).

⁹ Betel: zeitate siriană, apoi babilonică, adorată cândva și de Evreii din Elefantina, în Egipt.

¹⁰ În limbajul biblic: „toiag” = sceptru.

22 împotriva lui Nebo și a Bet-Diblataimului,

23 împotriva Chiriataimului și a Bet-Gamului, a Bet-Meonului și a Cheriotului,

24 împotriva Boțrei și împotriva tuturor cetăților Moabului, cele de departe și cele de aproape.

25 Cornul lui Moab s'a frânt, brațul său va fi zdrobit.

26 Îmbătați-l, că împotriva Domnului s'a preamarit pe sine; Moab, cu mâinile lui, a bătut din palme, dar și el însuși va fi de râsul lumii.

27 Oare nu de râsul lumii a fost pentru tine Israel? Fost-a el oare găsit printre hoți, de te-ai pornit cu luptă împotrivă-i?

28 Locuitorii Moabului și-au părăsit cetățile și'n stâncărie-au locuit; făcute s'au ca niște porumbițe ce cuibăresc în piatră, la gura unei peșteri.

29 Am auzit de semetia lui Moab; el foarte sus și-a sumețit mândria și inima și-a înălțat-o.

30 Dar Eu îi cunosc faptele: Oare nu-i e de-ajuns? nu el și-a făcut-o?

31 De aceea: Văitați-vă voi toți pentru Moab, din cele patru laturi!; strigați asupra oamenilor tunși din pulberea țărânnii!

32 Voi plângere pentru tine, podgorie din Sibma, cu plânsul lui Iazer; vițele tale trecut-au marea și la Iazer ajuns-au, în cetăți; strugurii tăi loviți au fost de moarte, ca și culegătorii.

33 Bucuria și veselia fost-au măturate din țara lui Moab; măcar că'n linurile tale este vin, nici că l-au stors în tălpi spre dimineață, și nici că'u chiuit în faptul serii.

34 De la strigătul Hešbonului până la Eleale, de la Toar până la Horonaim și până la Eglat-Şelișia, cetățile lor își vor înălța glasul, că până și apele Nimrimului se vor prăji.

35 Și voi nimici Moabul – zice Domnul – când se urcă la capiște și arde tămâie dumnezeilor lui.

36 De aceea, inima lui Moab va suna ca niște fluiere, inima Mea ca un fluier va suna pentru oamenii cei tunși; ceea ce omul a agonisit, iată că i s'a dus!

37 În tot locul vor avea capetele rase, și rasă va fi fiecare barbă; și toate mâinile vor da cu pumnii'n piept și pesteiece coapsă va fi haină de sac.

38 Și tânguire va fi pe acoperișurile și pe ulițele Moabului, că am zdrobit Moabul – zice Domnul – ca pe un vas netrebnic.

39 Cum de s'a schimbat? Cum se face că Moab a întors spatele? Acoperișul Moab de rușine și s'a făcut de râsul lumii și ținta mâniei celor din preajma lui.

40 Că aşa grăit-a Domnul: Iată, ca un vultur va porni și aripile și le va întinde deasupra Moabului.¹¹

41 Cariotul a fost luat, luate i-au fost cu el și tăriile. și'n ziua aceea fi-va inima lui Moab ca inima femeii în chinurile nașterii.

42 Din numeros cât era, Moabul va pieri, fiindcă împotriva Domnului s'a preamarit pe sine.

43 Capcană și frică și mormânt peste tine, locuitor al Moabului!

¹¹Aluzie, desigur, la Nabucodonosor, „robul lui Dumnezeu”. Aceste două stihuri se regăsesc, aproape aidoma, în 49, 21; și rațiunea probabilă pentru care ele lipsesc, aici, din textul grecesc; vechile ediții românești însă le-au transferat din Versiunea Ebraică.

⁴⁴ Cel ce fugă de groază cădea-va în groapă, iar cel scăpat din groapă'n capcană va fi prins; că voi aduce acestea peste Moab în anul cercetării lui".¹²

49

Profeții despre Amon, Edom, Damasc, triburile arabe, Elam.¹

¹ Asupra fiilor lui Amon², aşa grăit-a Domnul: „Nu sunt oare fi în Israel? ori n'au pe nimeni care să-i moștenească? De ce, dar, a pus Milcom stăpânire pe Gad și poporul lui locuiește în cetățile acestuia?”³

² De aceea, iată, vin zile – zice Domnul – când în auzul Rabei voi da zvoană de război; și ei vor devini pustietate și ruină și capiștile lor cu foc vor fi arse; atunci fi-va Israel să-și ia asupră și stăpânirea.

³ Jeluieste-te, tu, Hešbon, că Aiul a pierit! strigați, voi, fete din Raba, încingeți-vă cu sac, că Milcom va merge în robie laolaltă cu preoții și dregătorii lui!

¹²T. M. adaugă două versete, care nu sunt altceva decât reluarea cântecului popular citat în Nm 21, 28-30, urmat de o încheiere.

¹Versetele 1-5: în LXX, 30, 17-21; versetele 6-21: în LXX, 30, 1-16; versetele 22-26: în LXX, 30, 29-33; versetele 27-32: în LXX, 30, 23-28; versetele 33-37: în LXX, 25, 14-19.

²Amoniții: trib semitic care, potrivit textului din Fc 19, 38, se trăgea din Ben-Ammi, fiul lui Lot, născut prin incest de fiica sa cea mică, și fratele lui Moab. Amoniții ocupau teritoriul din nord-estul Mării Moarte, în jurul localității Rabat-Amon (Dt 3, 11), actualul Aman. Deși înruditi, prin Lot, cu Evreii, atât Moabiții cât și Amoniții au fost adversari permanenti ai acestora.

³Amoniții locuiau teritoriu pe care Moise îl destinase tribului lui Gad (Nm 32, 33-36).

⁴ Ce te tot bucuri în câmpurile lui Enachim, tu, fiică înfumurată, care-ți pui nădejdea'n comorile tale și zici: «Cine va intra la mine?».

⁵ Iată, Eu spaimă voi aduce asupră-ți – zice Domnul – din toate țările ce-ți sunt împrejur; și veți fi risipiti, fiecare de-a dreptu'nainte, și nimeni nu va fi să vă adune”.⁴

⁶ Despre Idumeea⁵: „Aşa grăiește Domnul: Nu mai este înțelepciune în Teman, pierit-a sfatul de la cei pricepuți, înțelepciunea li s'a dus,

⁷ locul lor nu-i decât amăgire. Săpați adânc pentru o locuință, voi, cei ce locuiați în Dedan, că fapte grele-a săvârșit; necazuri am adus asupră-i la vremea când l-am cercetat.

⁸ Că vin culegători de struguri care nimic nu-ți vor lăsa: mâinile lor, ca ale hoților de noapte.

⁹ Că Eu l-am dezbrăcat pe Esau, descoperit-am tainițele lor; ei nu vor mai putea să se ascundă; pierit-au fi ecare de mâna fratelui său, a vecinului Meu, și fi-va peste putință

¹⁰să-l lase pe sărmănatul tău să trăiască; dar Eu voi trăi și văduvele nădăduiesc în Mine.

¹¹Că aşa grăiește Domnul: Cei ce nu erau să bea paharul, l-au băut; dar tu nu vei rămâne fără vină, fiindcă și tu, negreșit, îl vei bea⁶.

⁴T. M. adaugă: „6 Dar după aceea voi întoarce din robie pe fiii lui Amon, zice Domnul”.

⁵Adversitatea dintre Edom și Israel era străveche, din vremea când Tânărul Iacob îi răpise lui Esau (Edom) dreptul de întâi-născut (Fc 25, 29-34). În jurul anului 601, Nabucodonosor îi folosise pe Edomiți împotriva regatului lui Iuda.

⁶„... fiindcă (...) îl vei bea”, cf. Codex Alexandrinus. E vorba de paharul urgiei Domnului, pe care atât neamurile cât și Israel trebuie să-l bea.

¹² Că M'am jurat pe Mine Însumi – zice Domnul – că tu⁷ vei fi în mijlocul țării un ținut fără urme și de ocară și de blestem; și toate cetățile ei fi-vor pe'ntotdeauna pustii.

¹³ Auzit-am o veste de la Domnul; El a trimis vestitorii la neamuri: «Adunați-vă! Veniți împotriva lui! Ridicați-vă la război!».

¹⁴ Mic te-am făcut între neamuri, dispărtuit foarte printre oameni.

¹⁵ Obrăznicia ta s'a ridicat împotrivă-ți, trufia inimii tale a plesnit găurile stâncilor, a apucat-o peste puterea dealului înalt; că precum vulturul și-a înălțat el cuibul: de acolo te voi surpa!

¹⁶ Și fi-va Idumeea un pustiu fără urme; cel ce-i va trece pe-alături va fluiera spre ea.

¹⁷ Așa cum s'a prăbușit Sodoma și Gomora și locuitorii lor – zice Domnul Atotăitorul – nici un om nu va sedea acolo și nici un fiu al omului acolo nu va locui.

¹⁸ Iată, ca un leu va sălta din tufișurile⁸ Iordanului la locul lui Etam; că Eu grabnic îi voi goni de la ea; puneti-i pe tineri împotriva ei, căci: «Cine mai e ca mine? și cine-mi va sta împotriva? și cine-i păstorul care să-mi stea în față?»...

¹⁹ De aceea, auziți sfatul Domnului pe care El l-a cugetat asupra Idumeii și gândul Său pe care l-a gândit asupra celor ce locuiesc în Teman: Ce e mărunt în turmă, cu târșul vor fi duse, sălașul lor de-acuma pustiu li se va face!

²⁰ Că de vaierul căderii lor s'a'nfricoșat pământul, iar vuietele mării nu s'a mai auzit.

⁷T. M. specifică: „Boțra”, capitala Edomului.

⁸Literal: „din mijlocul”.

²¹ Iată, ca un vultur va vedea și aripile peste tăriile ei și le va întinde și'n ziua aceea fi-va inima puternicilor Idumeii ca inima femeii în chinurile nașterii!»

²² Pentru Damasc:⁹ „Umplutu-s'a Hamatul și Arpadul de rușine, că au primit o veste rea, tulburate, mâñoase, nu pot avea odihnă.

²³ Damascul s'a slabănogit și-i pus pe fugă, cutremur l-a cuprins.

²⁴ Cum de nu mi-au părăsit cetatea cei ce-au îndrăgit sătucul?

²⁵ De aceea cădea-vor tinerii pe ulițele tale și toți războinicii tăi vor cădea, zice Domnul.

²⁶ Iar Eu voi aprinde foc în zidul Damascului și va mistui răspântile filului lui Benhadad».

²⁷ Cu privire la Chedar¹⁰, regina Curții¹¹, pe care Nabucodonosor, regele Babilonului, a învins-o, așa grăiește Domnul: „Sculați-vă și suți-vă la Chedar și săturați-i pe fiii lui Chedma¹²!

²⁸ Le vor lua corturile și turmele, le vor lua pentru ei hainele și toate tărhatele și cămilele. Chemați asupră-le, din toate părțile, nimicire!

²⁹ Fugiți! Săpați adânc într'un sălaș de locuit, voi, cei ce locuți în curte; căci regele Babilonului a scornit un sfat și-un gând a gândit împotriva voastră.

⁹După unii comentatori, profeția putea avea ca obiect campania lui Nabucodonosor din 604-603.

¹⁰„Chedar” era numele generic al triburilor semi-nomade din deșertul siro-arab.

¹¹„regina Curții”: tribul-matcă; descendenții direcți ai lui Chedar, fiul lui Ismael (cel născut lui Avram din egipteanca Agar – Fc 25, 13). T. M. folosește un termen mai general (și mai presupușios): „regatele Hațorului”: totalitatea triburilor arabe semi-nomade.

¹²Chedma: fratele lui Chedar (Fc 25, 15), strămoșul tribului cu același nume.

³⁰ Scoală-te și ridică-te împotriva nemului statornic, a celui ce locuiește în tihňă, la care nu sunt uși, nici nituri, nici zăvoare și nici încuietori, și singuri locuiesc.

³¹ Cămilele lor vor fi de pradă, mulțimea vitelor lor va fi spre nimicire; ca pe o pleavă-i voi vântura cu fiece vârtej, pe ei, capete tunse la frunte,¹³ prăpăd din toate părțile le voi aduce, zice Domnul.

³² Curtea va fi odihnă pentru struți, pe totdeauna părăsită; om acolo nu va rămâne, nici fiu al omului va locui acolo”.

³³ Profeția lui Ieremia asupra neamurilor din Elam:¹⁴

³⁴ Așa grăiește Domnul: Arcul lui Elam s'a frânt, temeiul puterii lui¹⁵.

³⁵ Aduce-voi asupra Elamului cele patru vânturi din cele patru colțuri ale cerului și'n toate aceste vânturi îi voi risipi, și nu va fi neam la care ei să n'ajungă – chiar și surghiuniții Elamu-lui.

³⁶ Sî'n fața dușmanilor lor îi voi umple de spaimă, ca să-și cruce viață; și rele voi aduce asupră-le, pe măsura mâniei Mele; și sabia Mea în urma lor o voi trimite, până ce-i voi nimici.

¹³După Herodot, bărbătii triburilor arabe se tundeau în rotund, răzându-și tâmpale.

¹⁴Elamul, ca teritoriu, cuprindean întregul versant al Podișului Iranian spre Valea Tigrului, cu capitala la Suza, și era locuit de Elamiți, descendenți ai lui Elam, unul din cei cinci fii ai lui Sem (Fc 10, 22). Elamiții, cu o istorie lungă și zbuciumată, au cunoscut și vremuri de glorie, înainte de a fi fost încorporați în imperiul medo-persan, spre 590. În altă ordine de idei: Capitolul 49 din vechile versiuni românești ale Septuagintei nu cuprinde și acest episod.

¹⁵Literal: „lor”. „Temeul” (arhe) = principiul (unui neam de războinici).

³⁷ Și-Mi voi așeza tronul în Elam și voi alunga de-acolo regi și dregători.

³⁸ Dar va fi că'n zilele de la urmă îl voi întoarce pe Elam din robie, zice Domnul".

50

Profeție asupra Babilonului.¹

¹ Cuvântul Domnului, pe care l-a grăit asupra Babilonului:

² „Vestiți-le printre neamuri, faceți-le auzite, nu le ascundeți, ci ziceți: Babilonul e luat, Bel e rușinat, neînfricatul, încrezutul Merodah² s'a predat.

³ Că neam de la miazănoapte s'a ridicat împotrivă-i și țara i-o va stinge și nimeni că va fi s'o locuiască, nici om, nici dobitoc.

⁴ În zilele acelea și'n vremea aceea veni-vor fiii lui Israel, ei și fiii lui Iuda'imprenă; în mergere plângând vor merge, căutându-L pe Domnul, Dumnezeul lor.

⁵ Până la Sion vor întreba de cale, – căci către el li se îndreaptă față – și vor veni și vor căta scăpare, căci legământul veșnic nu va fi dat uitării.

⁶ Turmă de oi pierdute a fost poporul Meu; păstorii lor le-au îmbrâncit afară, prin munți Mi le-au făcut să rătăcească, din munte'n deal au tot umblat, până și-au uitat sălașul de odihnă.

⁷ Toți care-au dat de ele, le-au mâncat. Vrăjmașii lor ziceau: «Să nu le dăm din mâna!», în loc de-a zice: «Păcatuit-am

¹În Septuaginta, capitolul 27.

²Merodah (Marduk): principala zeitate a Babilonului; apelativul ei obișnuit, popular, era Bel (Baal), care se traduce „Stăpânul”.

în fața Domnului; Cel ce i-a adunat pe părinții lor avea o pășune a dreptății».

8 Fugiți din mijlocul Babilonului și din țara Caldeilor și faceți-vă ca șerpii înaintea turmelor.³

9 Că, iată, adunări de neamuri Eu ridic din latura de miazănoapte asupra Babilonului și'n linii de bătaie s'or așeza'mpotrivă-i; de-acolo va fi luat ca'n sulița războinicului icsusit ce nu se'ntoarce goală.⁴

10 Și Caldeea va fi de pradă: toți cei ce o pradă vor fi îndestulați.

11 Pentru că voi vă veselați și vă împăunați jefuindu-Mi moștenirea, fiindcă zburdați ca viței prin iarbă și împungeați cu coarnele ca niște tauri,

12 acoperiți-s'a maica voastră de rușine; maica voastră, cea care v'a născut pentru bunăstare, acum e la pământ. Cea din urmă dintre nații, pustie

13 din pricina mâniei Domnului, nu va mai fi locuită, ci pe de-a'ntregul va fi pustie; și tot cel ce va trece prin Babilon se va uita cu tristețe și va fluiera de toate rănilor lui.

14 Așezați-vă'n linii de bătaie'mpotriava cetății Babilonului de jur-împrejur, voi, toți cei ce încordați arcul! trageți în ea cu săgețile, nu vă crutați săgețile,

15 copleșiți-o! Mâinile i-au slăbit, meterezele i-au căzut, zidul i s'a prăbușit. Că răzbunare e de la Domnul;

³Poruncă apăsată a Domnului către Israelitii captivi. Comparația: „ca șerpii înaintea turmelor” se referă, probabil, la reptilele care, la apropierea unui tropot de copite, fug și-și caută adăpost în pământ. T. M.: „ca țapii (sau berbecii) înaintea turmelor”, ceea ce pare mai puțin potrivit pentru un popor întreg. (Despre înțelepciunea șerpilor: Mt 10, 16).

⁴„Din săngele răniților, din seul celor tari, arcul lui Ionatan nu se'ntorcea pustiu, iar sabia lui Saul nu se'nvârtea zadarnic” (2 Rg 1, 22).

răzbunați-vă asupră-i: cum a făcut ea, așa faceți-i voi!

16 Nimiciți din Babilonia tot ce e sămânță și pe cel ce poartă seceră la vremea secerișului! De frica săbiei grecesti se'ntoarce fiecare la poporul său, aleargă fiecare'n țara lui.

17 Israel e o oaie rătăcită pe care leii au alungat-o. Cel dintâi care-a mâncaț-o a fost regele Asiriei, iar, mai pe urmă, acest rege al Babilonului i-a ronțăit oașele.

18 De aceea, așa grăiește Domnul: Iată, Eu Mă voi răzbuna pe regele Babilonului și pe țara lui, așa cum M'am răzbunat pe regele Asiriei.

19 Și-l voi alcătui din nou⁵ pe Israel la pășunea lui și va paște pe Carmel și pe muntele lui Efraim, și în Galaad, și sufleturii său se va sătura.

20 În zilele acelea și'n vremea aceea – zice Domnul – vor căuta nedreptatea lui Israel, dar nu va fi nici una; și păcatele lui Iuda, dar nu le vor afla. Că milostiv le voi fi Eu celor rămași pe pământ, zice Domnul.

21 Amarnic ridică-te'mpotrivă-i și împotriva celor ce-o locuiesc! Răzbună-te, sabie, și nimicește de istov – zice Domnul – și fă'ntru totul cum îți poruncesc!

22 Larmă de război, cumplită nimicire'n țara Caldeilor!

23 Cum oare s'a zdrobit și cum s'a sfărâmat ciocanul lumii'ntregi? Cum oare devenit-a Babilonul pustie printre neamuri?

24 Veni-vor peste tine, Babiloane, și tu nu vei ști că tu însuți vei fi luat rob:

⁵apokatastéso (autón) = il voi restaura; il voi face ca la început. (Puterea lui Dumnezeu de a re-crea din nimic.)

aflat vei fi și dus, fiindcă tu I-ai stat împotrivă Domnului.

²⁵ Domnul Și-a deschis vistieria și armele mâniei Și le-a scos; fiindcă Domnul Dumnezeu are o treabă în țara Caldeilor.

²⁶ Că vremile ei au venit: «Deschideți-i grânarele, scotociți-o ca pe-o peșteră și nimiciți-o de istov, din ea nimic să nu rămână!»

²⁷ Secați-i rodurile toate, ei să vină jos la'njunghiere! Vai lor!, că ziua lor a venit și vremea răsplătirii lor!».

²⁸ Glasul fugarilor și al celor ce scapă din țara Babilonului ca să vestească în Sion răzbunarea Domnului, a Dumnezeului nostru.

²⁹ Dați-le celor mulți porunci împotriva Babilonului, fie căruia din cei ce ncordează un arc!; tăbărăți asupră-i de jur-împrejur!; nimeni să nu scape!; dați-i după faptele lui!; faceți-i după toate câte a făcut!, fiindcă i-a stat împotrivă Domnului, Sfântului Dumnezeu al lui Israel!

³⁰ De aceea cădea-vor tinerii lui pe ulițe și toți războinicii lui fi-vor prăbușiți, zice Domnul.

³¹ Iată, Eu sunt împotriva ta, trufașule, zice Domnul, că ziua ți-a venit și vremea răsplătirii tale.

³² Trufia ta va slăbi și va cădea, și nimeni nu va fi ca să o ridice. Și foc voi aprinde'n pădurea lui și totul va mistui de primprejur.

³³ Așa grăiește Domnul: Fiii lui Israel și fiii lui Iuda au fost asupriți; toți cei ce i-au robit, laolaltă i-au asuprit nevrând să le dea drumul.

³⁴ Puternic însă le e Izbăvitorul: Domnul Atotțiitorul e numele Lui. Intra-va

la judecată cu potrivnicii Săi, ca să ridece țara, dar să-i întărâpe pe cei ce locuiesc în Babilon.

³⁵ Sabie'mpotriva Caldeilor, împotriva celor ce locuiesc Babilonul, împotriva dregătorilor și a'nteleptiilor lui!

³⁶ Sabie'mpotriva războinicilor lui, și ei vor fi slăbiți. Sabie'mpotriva cailor lor și'mpotriva carelor lor de luptă;

³⁷ sabie'mpotriva războinicilor lor și a adunăturii din mijlocul lui: ca niște femei vor arăta! Sabie'mpotriva vistierilor lui, și ele se vor risipi!

³⁸ În apele lui își punea nădejdea, și se vor face de rușine. Că-i o țară de idoli, dar prin insule n'o să vă mai împănuși!

³⁹ De aceea locuiesc idoli în insule și'n ele fiicele sirenelor vor locui: pe veci nu vor mai fi ele locuite!

⁴⁰ Așa cum Domnul a surpat Sodoma și Gomora și cetățile din hotarele lor – zice Domnul -: om nu va mai locui acolo, nici fiu al omului acolo se va așeza!

⁴¹ Iată, un popor vine din miazănoapte, și-o nație mare și regi numeroși se vor stârni de la marginea pământului, purtând în mâna arcul și cuțitul.

⁴² Popor fioros, nici o milă nu va avea; glasurile lor ca marea vor vui, călări-vor pe cai gătiți de război, ca o flacără veni-vor împotriva ta, o, fiică a Babilonului!

⁴³ Regele Babilonului le-a auzit tumultul, și mâinile i-au slăbit, durerile l-au copleșit, chinuri ca ale celei ce naște.

⁴⁴ Iată, ca un leu va săltă de la Iordan, la locul lui Etam⁶, că Eu grabnic îi voi

⁶ „Etam”, cf. Codex Alexandrinus. Acest verset și următorul reiau, aidoma, textul din 49, 18-19, transferându-l asupra Babilonului.

goni de la ea și pe toți tinerii îi voi pune împotriva ei, căci: «Cine mai e ca mine? și cine-mi va sta împotrivă? și cine-i păstorul care să-mi stea în față?».

⁴⁵ De aceea, auziți sfatul Domnului pe care El l-a cugetat asupra Babilonului și gândul Său pe care l-a gândit asupra celor ce locuiesc în Caldeea: Da, mieii turmei lor fi-vor nimiciți; da, pășunea lor va pieri!

⁴⁶ Că de vaierul căderii Babilonului va tremura pământul și strigare între neamuri se va auzi.

51

Profeție asupra Babilonului (continuare).

¹ Așa grăiește Domnul: Iată, vânt arzător, aducător de moarte, stârnesc asupra Babilonului și a celor ce locuiesc Caldeea.

² Iată, Eu voi trimite batjocoritorii asupra Babilonului și-l vor batjocori și-i vor pustii pământul. Vai, din toate părțile, Babilonul în ziua chinuirii sale!

³ Arcașul să-și întindă arcul, iar cel ce are armură, să și-o pună! Pe tinerii lui să nu-i cruțați, puterea toată să i-o nimiciți!

⁴ Oameni răniți cădea-vor în țara Caldeilor, iar cei străpunși de lance² s'or prăbuși pe-alături.

⁵ Că Israel și Iuda n'au fost văduviți de Dumnezeul lor, – Domnul Atotțiitorul – când țara lor [a Caldeilor] se umpluse de nedreptăți împotriva sfintilor lui Israel.

¹În Septuaginta, capitolul 28.

²katakenteo (cuvânt folosit, căte o dată, numai de Ieremia, aici, și de Iezuchiel – 23, 47): „a doborî prin străpungere”.

⁶ Fugiți din mijlocul Babilonului și viața fiecare să și-o scape și nu văncovoiați sub nedreptatea lui! Că-i vremea răzbunării Domnului asupră-i: cu ce-a plătit îi răsplătește.

⁷ Cupă de aur era Babilonul în mâna Domnului, făcând pământu'ntreg să se îmbete; băut-au neamurile din vinul lui, iată de ce s'au clătinat.

⁸ Căzut-a Babilonul făr' de veste și în bucăți s'a sfărâmat! Plângeți-l!; bal-sam i-aduceți rănnii lui de moarte, că poate se va vindeca!...

⁹ Noi am încercat să vindecăm Babilonul, dar nu s'a vindecat. Să-l părăsim și meargă fiecare'n țara lui; că judecata lui atins-a cerul, da, pân'la stele s'a urcat.

¹⁰ Domnul Și-a dat judecata la iveală: Veniți, și'n Sion să vestim lucrurile Domnului Dumnezeului nostru!

¹¹ Fiți gata cu săgețile! Umpleți-vă tolbele! Domnul stârnit-a duhul regelui Mezilor; cămpotriva Babilonului Îi este mânia, să-l nimicească de istov; că-i răzbunarea Domnului, răzbunarea poporului Său!

¹² Steag înălțați pe zidurile Babilonului, fiți gata cu tolbele, urcați pe coame străji de pază și gata fiți cu armele! Că Domnul-a luat în mâna totul și ce-a grăit va face împotriva celor ce locuiesc Babilonul.

¹³ Tu, cel ce locuiești de-a lungul mulitor ape și ai în jur belșugul comorilor lui toate; sfârșitul ți-a venit în măruntaie!

¹⁴ Că Domnul S'a jurat pe brațul Său: «Te voi umple de oameni ca de lăcuste, iar cei ce se vor coborî vor striga împotrivă-ți».

¹⁵ Domnul cu puterea Sa a făcut

pământul, cu înțelepciunea Sa a pregătit lumea, cu priceperea Sa a întins cerul.

¹⁶ El glasul și-l face tunet al apei în cer și nori aduce de la marginea pământului; El face fulgere spre ploaie și din vistieriile Sale a izvorât lumină.

¹⁷ Omul a devenit nebun din propria sa minte; fiecărui argintar îi e rușine de idolii pe care i-a făcut, că el minciuni a scos din topitoare și duh într'înșii nu se află:

¹⁸ lucruri deșarte, vrednice de dispreț, la vremea cercetării lor vor pieri.

¹⁹ Nu astfel e partea lui Iacob; că Acela care a plăsmuit totul, El e moștenirea lui: Domnul este numele Său.

²⁰ Tu-Mi risipești Mie arme de război; iar Eu întru tine voi risipi neamuri³ și

³ În Textul Masoretic, versetele 20-23 sunt construite pe cuvântul-pilot „ciocan”, cu verbul „a ciocâni”, „a bate cu ciocanul”, „a chinui”, care se repetă de nouă ori și al cărui complement se sprijină pe prepozițiile „cu” sau „prin” (ex: „cu tine am lovit popoare și cu tine am stricat rege”). De aici, ideea că un mare conducător politic și militar (unii exogeți presupun că textul s’ar referi la Cirus) nu este altceva decât instrumentul dur prin care Dumnezeu izbește pe cine vrea. În Septuaginta, aceleași versete sunt construite pe verbul-pilot „a risipi”, „a dispersa” (diaskor-pízo), care se repetă tot de nouă ori și al cărui complement se sprijină pe prepoziția „întru” (en) și, o singură dată, pe „din” (ek). De aici desurge o cu totul altă exogează, dacă se ține seama de faptul că enunțurile se află în continuarea versetului 19, în care e vorba de Iacob (și care, în fapt, este o reluare a versetului 16 din capitolul 10). Poporul ales devine un spațiu în interiorul căruia Domnul își realizează planul general, un spațiu unde neamurile, oamenii și lucrările lor se regăsesc, sub mâna lui Dumnezeu, într'un fel de distrugătoare, assimilare sau participare, aşa cum vor fi ele chemate să se regăsească, sub har, întru noul Israel, Biserica lui Hristos. Pentru această interpretare pledează și relația antinomică „a risipi – întru” (a „dispersa” în „interiorul” unui spațiu deschis).

din tine voi ridica regi;

²¹ întru tine voi risipi cal și călăret, întru tine voi risipi care de luptă și pe cei ce le mâna;

²² întru tine voi risipi Tânăr și fecioară, întru tine voi risipi bărbat și femeie;

²³ întru tine voi risipi păstorul și turma lui, întru tine voi risipi plugarul și arătura lui, întru tine îi voi risipi pe cârmacii și căpitaniii tăi.

²⁴ Iar Babilonului și tuturor celor ce locuiesc Caldeea le voi răsplăti toate răutățile pe care i le-au făcut Sionului, chiar înaintea ochilor voștri, zice Domnul.

²⁵ Iată, Eu sunt împotriva ta, munte dărăpănat⁴ care dărapeni pământul întreg; mâna Mi-o voi întinde asupră-ți și te voi prăvăli de pe'nălțimea stâncilor și chip îți voi da de munte părlit.

²⁶ Și nu vor lua din tine o piatră unghiulară sau o piatră de temelie, căci pustiu vei fi pe'ntotdeauna, zice Domnul.

²⁷ Înălțați un steag în țară, sunați din trâmbițe printre neamuri, neamuri sfinții⁵ împotrivă-i, prin Mine ridicăți împotrivă-i pe regii Araratului și pe ai Așchenazului⁶; așezați

⁴ „munte dărăpănat”: metaforă pentru puterea distrugătoare; Babilonul era situat într'o câmpie.

⁵ „A sfinții” (a consacra) neamuri împotriva Babilonului: a le angaja într'un război sfânt, condus de Însuși Domnul.

⁶ Ararat: muntele pe care s'a oprit corabia lui Noe (Fc 8, 4). Regat pe actualul teritoriu al Armeniei, a cărui istorie se întinde din secolul 9 î. H., când e menționat în cronicile asiriene, până pe la începutul secolului 6 î. H., când a fost distrus de atacurile Mezilor. Așchenaz: fiu al lui Gomer, nepot al lui Iafet și strănepot al lui Noe (Fc 10, 3). Regat pomenit aici în asociere cu Araratul (și, în T. M., cu Mini), locuit de urmașii lui

împotrivă-i aruncătoare de flăcări⁷, aduceți împotrivă-i călăreți ca mulțimea lăcustelor!

²⁸ Neamuri aduceți împotrivă-i, pe însuși regele Mezilor și-al întregului pământ, pe dregătorii și pe toți căpitanii lui și toate țările de sub stăpânirea lui⁸.

²⁹ Pământul s'a cutremurat și freamăt l-a cuprins, că gândul Domnului s'a ridicat împotriva Babilonului, să facă țara Babilonului o'ntindere pustie, de nelocuit.

³⁰ Războinicul Babilonului s'a dat bătut în luptă; ei vor sedea acolo, sub împresurare; puterea li s'a sfărâmat, făcutu-s'au ca niște muieri; capiștile le-au fost arse'n foc, zăvoarele i s'au frânt.

³¹ Unul aleargă'n fața celui ce aleargă, unul dă de veste'n fața celui ce vestește, ca să-i vestească regelui Babilonului că cetatea i-a fost luată.

³² Luate i-au fost cele din urmă trecători, podurile i-au fost arse cu foc, războinicii lui, unul după altul, ies afară.

³³ Căci aşa grăiește Domnul: Casnicii⁹ regelui Babilonului fi-vor treierați ca grânele vara; încă puțin, și secerișul lor va veni.

Iafet. Popor migrator indo-iranian, cu primele apariții pe coasta de nord a Mării Negre și apoi în zona Caucazului, Așchenazii au fost mai bine cunoscuți în istorie sub numele de Scitii; ei i-au împins pe Sumerieni către Asia Mică și le-au luat locul.

7 Grecescul belóstasis înseamnă, stricto sensu, „baterie de artillerie așezată în linie de tragere”. În antichitate: mașinile de război care catapultau asupra cetății asediate, după caz, fie torțe aprinse, pentru incendiere, fie bolovani de piatră, pentru spargerea zidului.

⁸ Stihul acesta, cf. Codex Alexandrinus (și T.M.).

⁹ Literal: „casele” = familiile și casnicii (unui rege poligam).

³⁴ El m'a mâncat, m'a ciopârțit,¹⁰ întuneric subțire m'a cuprins; regele Babilonului ca un balaur m'a'nghițit, pântecele și l-a umplut, din desfătarea mea m'a alungat.

³⁵ «Fie zdroaba mea și chinurile mele asupra Babilonului!», zice-va cea care locuiește'n Sion; «fie săngele meu asupra celor ce locuiesc în Caldeea!», zice-va Ierusalimul.

³⁶ De aceea, aşa grăiește Domnul: Iată, Eu îl voi judeca pe potrivnicul tău și te voi răzbuna: marea lui o voi deșerta și fântâna lui o voi seca;

³⁷ și fi-va Babilonul o'ntindere pustie și niciodată fi-va locuit.

³⁸ Că ei precum leii s'au năpustit și ca puii de leu.

³⁹ Când ei se înfierbântă, Eu le voi da o dușcă și-ășa am să-i îmbăt, ca ei să se amețească și veșnic somn să doarmă și'n veci să nu se scoale!; aşa grăiește Domnul.

⁴⁰ Iar tu să ţi-i cobori ca mieii la tăiere și'ntocmai ca berbecii cu cei prăsiți ai lor.

⁴¹ Cum oare-a fost luată trufia'ntregii lumi, și cum s'a prins în laț? Cum oare-i Babilonul pustie printre neamuri?

⁴² Cu vuiet greu de valuri veni asupră-i marea – asupră-i: Babilonul – și l-a acoperit.

⁴³ Cetățile i s'au făcut ca un ținut uscat și fără nici o urmă: nu, nici măcar țipenie nu va sedea în el, și nici că fiu de om va fi să-l locuiască.

⁴⁴ Si Mă voi răzbuna pe Babilon și din gura lui voi scoate ceea ce a'nghițit și neamurile la el nu se vor mai aduna.¹¹

¹⁰ Aici, vocea Sionului.

¹¹ Versetele 45-49 lipsesc din textul Septuagin-

⁴⁵ Ieșî din mijlocul lui, tu, popor al Meu, și fiecare să-și scape viața de flăcăra mâniei Domnului!

⁴⁶ Inima să nu vă slăbească, de zvonurile ce se-aud prin țară nu vă temeți; că'n anul acesta va veni o veste și-o altă veste'n anul care vine: silnicie pe pământ, tiran contra tiran!

⁴⁷ De aceea, iată că vin zile când îi voi pedepsi pe idolii Babilonului: toată țara lui va fi cuprinsă de rușine, loviții săi cădea-vor în mijlocul lui.

⁴⁸ Atunci cerul și pământul și tot ce este'n ele striga-vor glas de bucurie asupra Babilonului, că din miazănoapte-i vin pustiitori, zice Domnul.

⁴⁹ Și Babel va să cadă pentru cei loviți ai lui Israel, aşa cum pentru Babel au căzut loviții'ntregului pământ.

⁵⁰ Voi, cei scăpați din țară, duceți-vă! nu stați!; iar voi cei de departe, pe Domnul pomeniți-L, chemați Ierusalimul să vi se suie'n inimi!

⁵¹ Ne-am auzit ocara, rușinea ne-a cuprins,¹² necinstea și disprețul ne-acoperă obrajii; străinii-au dat năvală în tot ce-aveam mai sfânt, în casa Domnului.

⁵² De aceea, iată, zile veni-vor – zice Domnul – când idolii lui fi-vor sub răzbunarea Mea și când răniți cădea-vor în toată țara lui.

⁵³ Chiar dacă Babilonul s-ar înălța cât cerul, chiar dacă înălțimea din zid și-

tei (din pricina probabilă a deteriorării manuscrisului original). Întrucât ele nu reprezintă simple glosări pe marginea textului, ca în alte cazuri, versiunea de față le preia din Textul Măsooretic, precum edițiile noastre curente (cu adaptările prozdice posibile)

¹²Din nou, vocea fiilor lui Israel.

ar întări-o, din Mine – zice Domnul – asupră-i vor veni acei ce-l vor distruge.

⁵⁴ Glas de strigare'n Babilon, mare prăpăd în țara Caldeilor!;

⁵⁵ că Domnul nimicit-a'ntru totul Babilonul și i-a tăiat suflarea aceluia glas puternic ce răsună prin aer ca niște ape multe; da, glasul său cel mare l-a dat spre nimicire.

⁵⁶ Că, iată, suferințe-au venit în Babilon: războinicii lui sunt prinși, arcuțile lor sunt netrebnice, căci Dumnezeu este Cel ce le dă răsplata.

⁵⁷ El îi va îmbăta pe cărmacii lui și pe ntelepții lui și pe căpitaniii lui, zice Împăratul – Domnul Atotțiitorul îi este numele.

⁵⁸ Așa grăiește Domnul: Zidul Babilonului s'a lătit, dar el cu totul va fi ras, iar înaltele lui porți cu foc vor fi arse; și popoarele nu vor munci pe nimic, nici neamurile vor pieri când încă sunt în leagăn".

⁵⁹ Cuvântul pe care Domnul îl-a pronuntat profetului Ieremia să i-l spună lui Seraia, fiul lui Neria, fiul lui Măaseia, când acela a plecat de la Sedechia,¹³ regele lui Iuda, spre Babilon, în cel de al patrulea an al domniei lui. Iar Seraia avea în grija darurile.

⁶⁰ Și Ieremia a scris într'o carte toate realele care erau să vină asupra Babilonului – anume toate cuvintele acestea ce sunt scrise împotriva Babilonului.

⁶¹ Și a zis Ieremia către Seraia¹⁴:

¹³T. M.: „cu Sedechia”. Consemnare puțin probabilă. Prudent, regele a preferat să trimită un sol (de altfel, aşa cum reiese din context, plecarea lui Sedechia n'ar fi avut nici un rost).

¹⁴Seraia era fratele lui Baruh, secretarul căruia Ieremia îi dictase prima versiune a cărții sale (32, 12).

„Când vei fi sosit în Babilon și vei vedea și vei citi toate cuvintele acestea,

⁶² atunci vei zice: – Doamne, Doamne, Tu ai grăit împotriva acestui loc, ca să-l nimicești și ca'n el să nu fie nimeni care să-l mai locuiască, nici om, nici dobitoc, căci el va fi pe veci o'ntindere pustie.

⁶³ Si va fi că atunci când te vei opri din citirea acestei cărți, vei lega de ea o piatră și o vei arunca în mijlocul Eufratului

⁶⁴ și vei zice: – Așa se va îneca Babilonul, și nu se va ridica din nenorocirile pe care Eu le aduc asupra lui”.¹⁵

52

Asediul și căderea Ierusalimului. Sedechia, rob. Jefuirea Ierusalimului. Ducerea'n robie. Eliberarea lui Ioiachim.

¹ Sedechia avea douăzeci și unu de ani când a început să domnească; și a domnit unsprezece ani în Ierusalim. Mama sa se numea Hamutal, fiica lui Ieremia din Libna.¹

² El a făcut ceea ce e rău în ochii Domnului, pe potriva a tot ceea ce făcuse Ioiachim.

¹⁵ Asemenea acte simbolice mai avuseseră loc în viața profetului: cingătoarea la Eufrat (13, 1-7), urcioul spart (19, 1-10), jugul de pe grumaz (27, 1-2), pietrele la poarta lui Faraon (43, 8-10). De data aceasta, simbolul e foarte puternic, el exprimând credința neclintită că profetiile asupra Babilonului se vor împlini negreșit: carteau profetului, îngropată în firul apei, dar pururea vie suburgerea fluviului Eufrat, nu e altceva decât prevestirea sigură a unui fapt istoric: dispariția uriașului imperiu babilonian în marele fluviu al Timpului.

¹ Următoarele două versete (de altfel, transbrate din 4 Rg 24, 19-20) sunt preluate aici din T. M.

³ De aceea a venit mânia Domnului asupra Ierusalimului și a lui Iuda, până într'atât încât i-a lepădat de la față Sa. Sedechia s'a ridicat împotriva regele Babilonului.

⁴ Si a fost că în cel de-al nouălea an al domniei sale, în luna a noua, în cea de a zecea zi a lunii², a venit Nabucodonosor, regele Babilonului, și toată oastea lui, împotriva Ierusalimului; și l-au înconjurat cu sănț și au ridicat împrejur un zid cu pietre de patru picioare.

⁵ Cetatea a fost astfel împresurată până în cel de al unsprezecelea an al regelui Sedechia,

⁶ luna a patra, în cea de a noua zi a lunii³, când s'a întețit foametea în cetate și nu se mai găsea pâine pentru poporul din țară.

⁷ Atunci s'a făcut o spărtură în cetate și toți oamenii de război au ieșit noaptea pe calea Porții, între zid și întăriri, care se afla în apropiere de grădina regelui – în timp ce Caldeii erau de jur împrejurul cetății – și au apucat-o pe calea ce duce la Araba.

⁸ Dar oastea Caldeilor a luat-o pe urma regelui și l-a ajuns dincolo de Ierihon; și toți servii lui l-au părăsit, risipinduse.

⁹ Si l-au prins pe rege și l-au dus la regele Babilonului, în Ribla, iar acela a rostit judecată asupră-i.

¹⁰ Si regele Babilonului i-a înjunghiat pe fiii lui Sedechia în chiar față ochilor săi, și pe toți dregătorii lui Iuda i-a înjunghiat în Ribla.

¹¹ Iar lui Sedechia i-a scos ochii și i-a încătușat picioarele în piedică de cai⁴;

²= Sfârșitul lui decembrie 589.

³Iulie 587.

⁴Pedeapsă mai umilitoare decât punerea în

și regele Babilonului l-a dus în Babilon și l-a ținut în casa morii până în ziua'n care a murit.

12 Și în luna a cincea, în zece ale lunii, a intrat în Ierusalim Nabuzaradan, căpetenia gărzii, care era întotdeauna la porunca regelui Babilonului,

13 și a ars casa Domnului și casa regelui; și toate casele cetății și fiece casă mare le-a ars cu foc.

14 Iar oastea Caldeilor care era împreună cu căpetenia gărzii a dărâmat întregul zid al Ierusalimului, de jur-imprejur.

15 Pe aceia din popor care fuseseră lăsați în cetate, pe fugarii care trecuseră de partea regelui Babilonului și pe cei rămași dintre meșteri, Nabuzaradan, căpetenia gărzii, i-a trimis în surghiun.⁵

16 Dar căpetenia gărzii i-a lăsat pe cei rămași ai poporului să fie vieri și plugari.

17 Caldeii au sfărâmat în bucăți stâlpii de aramă ce se aflau în casa Domnului, precum și temeliile și Marea-de-aramă din casa Domnului și au luat arama și au dus-o în Babilon.

18 De asemenea, și cununa și cupele și furculițele și toate vasele de aramă ce se foloseau la slujbe;

19 și lighenele și mucarnițele și ibricele de turnat ulei și sfeșnicele și cătuile și paharele, și tot ce era de aur și tot ce era de argint le-a luat căpetenia gărzii;

20 și cei doi stâlpi și singura Mare și pe cei doisprezece boi de aramă de sub Mare, lucruri pe care regele Solomon le făcuse pentru casa Domnului, a căror aramă nu putea fi socotită în greutate.

lanturi.

⁵Acest verset este preluat din T. M.

21 Cât despre stâlpi, înălțimea unuia singur era de treizeci și cinci de coti; o sfoară de doisprezece coti îl putea învinge, iar grosimea lui, de jur-imprejur, era de patru degete.

22 Deasupra fiecăruia era un capitel de aramă cu lungimea de cinci coti, adică înălțimea unui capitel; pe capitel, de jur-imprejur, erau o plasă și rodi, toate de aramă.

23 Tot aşa, la al doilea stâlp erau opt rodi pe un cot, din cei doisprezece coti; rodiile erau nouăzeci și şase pe o parte; și toate rodiile de pe plasă, de jur-imprejur, erau o sută.

24 Și căpetenia gărzii i-a luat pe preotul-protos și pe preotul-ajutător și pe cei trei care păzeau calea⁶;

25 iar din cetate l-au luat pe un eunuc, care era mai-mare peste oamenii de război, și șapte oameni de renume, care se aflau întotdeauna la porunca regelui; și pe scribul oștilor, care facea lucrări de grefier pentru poporul țării, și șaizeci de oameni din poporul țării, pe care i-a aflat în cetate.

26 Și i-a luat Nabuzaradan, căpetenia gărzii, și i-a dus la regele Babilonului, în Ribla.

27 Iar regele Babilonului i-a lovit⁷ în Ribla, în ținutul Hamat.⁸ Iuda a fost strămutat de departe de pământul lui.

28 Iată numărul celor din popor pe care Nabucodonosor i-a strămutat: În anul al șaptelea, trei mii douăzeci și trei de Iudei;

29 în anul al opt-sprezecelea al lui Nabucodonosor, opt sute treizeci și doi de

⁶= Străjerii de la pragul templului.

⁷T. M.: „i-a lovit și i-a omorât”.

⁸Concluzia următoare și versetele 28-30: preluate din T. M.

înși din Ierusalim;

30 În cel de al douăzeci și treilea an al lui Nabucodonosor, Nabuzaradan, căpetenia gărzii, a strămutat șapte sute patruzeci și cinci de Iudei; de toți, la un loc, patru mii șase sute de oameni.

31 Și a fost că la treizeci și șapte de ani după ce Ioiachim, regele lui Iuda, fusese strămutat în robie, în luna a douăsprezecea, în douăzeci și patru ale lunii, Evil-Merodac, regele Babilonului⁹, în anul în care el a început să domnească s'a îndurat de Ioiachim¹⁰, regele lui Iuda, și l-a scos din casa unde era păzit.

32 Și i-a spus vorbe bune și i-a așezat scaunul mai presus de acelea ale regilor ce se aflau cu el în Babilon;

33 și i-a schimbat îmbrăcământea de temniță; și [Ioiachim] lua masa în fața lui, fără nici o smintea, în toate zilele pe care le-a mai trăit.

34 Și hrana lui cea dinainte rânduită îi era dată, fără nici o smintea, din avutul regelui Babilonului, zi de zi, până în ziua în care a murit.

⁹ Evil-Merodac, fiul și succesorul lui Nabucodonosor; a domnit în anii 561-560.

¹⁰ Literal: „a ridicat capul lui Ioiachim”.

Plângerile lui Ieremia

1

¹ Si a fost că după ce Israel a fost dus în robie și Ierusalimul a rămas pus-tiu, a șezut Ieremia jelind și a plâns această plângere asupra Ierusalimului; și a zis:¹ Plângerea întâi. Cum șade răznită cetatea aceasta, ea, cea cu multe popoare! E-acum ca o văduvă'n lume: slăvită cândva printre neamuri, prințesa cândva peste țări, ajuns-a tribut să plătească.

² Ea nopțile și le trece plângând, în lacrimi scăldându-și obrajii. Din toți care-atunci o iubeau nu-i nimeni acum s'o aline. Prietenii toți au trădat-o, dușmani împotrivă-i se-arată.

³ Iudeea e dusă'n robie prin tot ce-i mai josnic într'însa, prin propria ei înrobire.² Risipă'ntre neamuri, odihnă nu-și află; gonacii au prins-o la mijloc, al celor ce crunt o apasă.

⁴ Plângând se coboară cărări din Sion, că nimeni nu vine la praznic.³

¹ Această introducere este proprie Septuagintei și Vulgatei; Textul Masoretic o omite.

² Ideea (care va fi reluată pe parcursul poemului) este aceea că pricina a ceea ce se întâmplă rău nu trebuie căutată, neapărat, în afara noastră, ci în propriile noastre comportamente. La unison cu ceilalți profeti, autorul Plângerilor crede că marile puteri militare, laolaltă cu comandanții lor, sunt instrumente prin care Dumnezeu își împlineste un plan.

³E vorba de sărbătorile rânduite prin Lege să

Surpate-i sunt porțile toate: pe ele, spini de preoți. Fecioarele-s duse'n robie, el⁴ singur și neacă amarul.

⁵ Acei ce-l apasă sunt încă deasupră-i, dușmanii se'ngrașă la cărmă, că'n fața noianului său de păcate culcatul-a Domnul cu fruntea'n țărână: pruncuții săi fragezi sunt duși în robie, din urmă mânați de tirani.

⁶ Fiicei Sionului,⁵ iată, răpită i-a fost frumusețea! Ai săi voievozi erau ca berbecii⁶ ce nu și-au aflat o pășune: pe drum se mișcau fără vlagă din fața gonacilor lor.

⁷ Și-aduce Ierusalimul aminte de zilele lui triste, umile,⁷ când braț de vrăjmaș îi supuse poporul ah, fără ca ni-

---

se țină la templul din Ierusalim, la care veneau pelerini din toate părțile.

⁴ „El”, adică Sionul. În limba originală, numele de localități sunt de genul feminin. Citorul versiunilor românești este îndemnat să-și amintească de acest fapt, mai ales când intervine metafora: Ierusalim = țitoare, Ierusalim = femeie părăsită, Iuda = soție necredincioasă etc. Mental, „Ierusalim” poate fi substituit prin „cetate”.

⁵ „Fiica Sionului” = poporul Ierusalimului.

⁶Ebr.: „precum cerbii”. Berbecul (ca și cerbul) este simbolul bărbăției și curajului; pe drumul exilului devinea, cu atât mai mult, simbol al umilirii.

⁷Versiunea Ebraică introduce aici două stiuri suplimentare: „de toate comoriile sale / din zilele cele vechi”, preluate și de Septuaginta, care însă nu sunt altceva decât o încărcătură inutilă, care rupe ritmul strofei.

meni s'ajute: –, când ei, ei, dușmanii, văzându-l pe drumuri, de el își râdeau.

⁸ Păcătui cetatea, din greu, Ierusalimul, pricină pentru care-i acum în suferință. Cei ce-o aveau în cinstă, cu toții au umilit-o, că i-au văzut rușinea; ea însăși a gemut și fața și-a întors-o.

⁹ Necurăția-i udă se'ncleie pe picioare.⁸ Nu și-a adus aminte de-un astfel de sfârșit: cândva semeață frunte, acum cu nasu'n jos; și nimeni nu-i să-i dea o mângâiere... „O, Doamne, Doamne, iată, Tu vezi-mi umilința, că'n fața mea dușmanul s'a înălțat pe sine!”

¹⁰ Vrăjmașul mâna și-a'ntins-o spre tot ce-are ea mai de preț. Că ea i-a văzut pe păgâni cum intră în sfânta ei casă, ei, despre care ai zis ca'n obștea Ta să nu intre.

¹¹ Poporul suspină, întreg, umblând după pâine; ce-aveau mai de preț au dat pe mâncare, să-și cheme la viață sufarea. Vezi, Doamne, privește, că'n mare'njosire se află!

¹² „Voi, toți cei ce mergeți pe cale, veniți și vedeți de este pe lume durere la fel cu durerea ce-a dat peste mine! Acel ce prin mine grăit-a, El, Domnul, în ziua aprinsei mâñii m'a smerit.⁹

¹³ El foc a trimis din'naltele Sale locașuri; în oasele mele-l aduse. Și laț mi-a întins la picioare și pasu'ndărăt mi l-a'ntors; un gol mi-a căscat înlăuntru, durere din zori până'n seară.

¹⁴ Un ochi veghetor asupra păcatelor mele!¹⁰ Și iată că ele de mâini mi s'au prins, grămadă le simt pe grumaz.

⁸Imagine „tare” (ca și precedenta), împrumutată din fiziologia intimă a femeii.

⁹Umilirea e cu atât mai mare cu cât cetatea Ierusalimului fusese, până la un punct, simbol al vocilor profetice.

¹⁰Rezonanță a Cărții lui Iov!

Slăbitu-mi-a'n ele puterea: De vreme ce Domnul m'a dat pe mâna durerii, niciun nu mă ține'n picioare.

¹⁵ Vitejii mei, iată, pe toți gonitu-i-a Domnul din mijlocul meu. Un timp a chemat împotrivă-mi spre moartea aleșilor mei. Strivită a fost ca'ntr'un lin fecioara lui Iuda, de aceea eu plâng.

¹⁶ În ochiul meu ape își află izvor. Cămi este departe Acel ce alină și duhul spre sine-l întoarce. Pierit-ți au fiii, că prins-a putere vrăjmașul”.

¹⁷ Sionul mâna și-a întins-o: nu-i nimeni să-i dea mângâiere. Porunci a dat Domnul asupra lui Iacob; dușmanii săi, iată-i, îi sunt împrejur. În mijlocul lor, singur, un biet Rusalim, un chip de femeie-alungată.

¹⁸ Da, drept este Domnul, că spuselor Sale le-am stat împotrivă. Tu, lume de neamuri, auzi-mi durerea și vezi-mi obida: fecioarele mele și tinerii mei sunt duși în robie!

¹⁹ Chematu-i-am pe aceia cu care m'am iubit; ei însă m'au trădat. Preotii mei, ca și bătrânnii mei, pierit-ți au în cetate cătând de-ale mâncării atât cât să trăiască și neaflând nimic.

²⁰ O, Doamne, Tu vezi-mi necazul! Lăuntrul meu e pradă tulburării și inima în mine mi se'ntoarce: că-am necăjit pe altul și-s necăjit de altul; afară pruncii mi-au pierit de spadă, în casă parcă'ș fi'ntru moarte.

²¹ Te rog, ascultă-mi suspinul! Nu-i nimeni să-mi dea alinare. Aflat-ți au vrăjmașii de răul meu, Doamne, și-ai râs ca nebunii de căte-ai făcut. O zi ai adus, un timp ai chemat, și ei devenit-ți asemenea mie.

²² Le fie răutatea'naintea feței Tale și fă-le și Tu lor cum mi-ai făcut Tu mie

pe seama celor multe păcate ale mele! Că mult îmi e suspinul, măhnită-mi este inima.

2

Plângerea a doua.

¹ Cum a'ntunecat-o'n mânia Sa Domnul pe fiica Sionului! Din cer azvârlit-a jos pe pământ slava lui Israel, fără să-
și aducă aminte de așternutul picioarelor Lui¹.

² Fără cruce, în ziua urgiilor Sale, zdrobit-a Domnul tot ce era floare în Iacob; surpat-a'n mânia Sa cetățile'ntările ale fiicei lui Iuda; da, una cu pământul le-a făcut, blestem a pus pe regat și pe principii lui.

³ Cu-aprinderea mâniei Sale puterea² lui Iacob întreagă-a zdrobit-o; dreapta și-a tras-o'napoi din fața vrăjmașului; în Iacob aprins-a văpăie de foc ce mistuie totul prin preajmă.

⁴ El arcul și l-a'ntins ca un dușman, ca un potrivnic dreapta și-a'ntărit-o și a ucis tot, totul ce'n ochii mei era mai desfătat; în cortul fiicei Sionului mânia și-a vărsat-o ca un foc.

⁵ Ca un dușman făcutu-ni-S'a Domnul: l-a nimicit pe Israel, i-a nimicit palatele, i-a prăpădit cetățile'ntările și fiicei lui Iuda i-a'nmulțit pe cei ce-s umiliți și obidiți.

⁶ Și-a'mprăștiat locașul ca pe-o vie, serbarea și-a stricat-o de istov; Domnul-a uitat ce-a pus El în Sion, serbările și ziua de odihnă și'n flacăra mâniei Lui

i-a'ntărâtat pe rege și pe preot și pe prinț.

⁷ El, Domnu-acum și-a lepădat altarul, locașul Său cel sfânt l-a scuturat; cu mâinile dușmanului zdrobit-a înaltul zid al turnurilor lui; glas de război au dat în casa Domnului că'n zi de sărbătoare!

⁸ Gândit-a Domnul să dezghioace zidul de apărare al fiicei Sionului; El sfoara de măsură și-a întins-o și mâna cu necazuri nu și-a tras-o: zidul-proptea s'a înecat în plâns și zidu'ntreg deodată s'a slabit.

⁹ I-s portile'necate în pământ, zăvoarele-au sărit și zac în cioburi. Printre păgâni stă regele și prințul, nici vorbă de vreo lege! Profetii lui vedenii n'au avut venite de la Domnul.

¹⁰ Sed pe pământ, tăcuți, bătrânii fiicei Sionului; pe capete și-au presărat tărrână și mijlocul cu sac și l-au încins; fecioarele Sionului, fruntașele, le-au îngrăpat în tină.

¹¹ De-atâtea lacrimi, ochii mi s'au stins, iar inima mi-i tremur. Mărire mea se seurse în pământ, căci frântă-a fost a neamului meu fică atunci când Tânăr și sugar mureau pe străzile cetății.

¹² Ziceau către maicile lor: „Unde se află pâine și vin?”, când leșinau că niște plini de răni prin piețele cetății și sufletul și-l revârsau în sânul celor ce-i născuseră.

¹³ Ce mărturie îți voi da și-asemănare, o, fiică a Ierusalimului? Cin'te va măntuia sau alina, fecioară, fiică a Sionului? Căci cupa morții tale s'a lărgit: cin'te va vindeca?

¹⁴ Profetii tăi văzut-au pentru tine vedenii găunoase și nebune. Nu și-au fă-

¹ „Așternutul picioarelor Lui”: templul din Ierusalim (Ps 98, 5; 109, 1; Iz 43, 7).

² Literal „cornul”, simbol al puterii.

cut vădită nedreptatea, ca să-ți întorci robimea'n biruință, ci sarcini găunoase și au văzut, netrebnice vedenii.

¹⁵ Plesnesc din palme din pricina ta toți cei ce trec pe drum; ei șuieră și dau din cap la fiica Ierusalimului: „Aceasta-i cetatea măririi – vor zice –, cunună-a ce-i vesel pe'ntregul pământ?”.

¹⁶ Ei gura-și deschid împotrivă-ți, dușmanii tăi toți; în șuier și'n scrâșnet de dinți își spun: „S'o'nghițim!; aceasta ni-i ziua'ndelung așteptată: o știm, o vedem!”

¹⁷ Făcut-a Domnul ce Și-a pus în gând, El Și-a plinit cuvântul cel poruncit din vremea de demult: surpat-a fără milă. Asupră-ți pe dușmani i-a veselit, vigoarea a sporit-o'n cei potrivnici.

¹⁸ Inima lor strigat-a către Domnul: Voi, ziduri din Sion, vârsăti-vă pâraiele de lacrimi de-a lungul zilei și al nopții; să nu te dai odihnei, iar lumina din ochii tăi să nu-și opreasă vocea!

¹⁹ Ridică-te și bucură-te noaptea, când i te'mpii vegherii; fă-ți inima o apă re-vârsată 'naintea feței Domnului; spre El ridică-ți mâinile de dragul vieții celor mici ai tăi (a pruncilor ce se sfârșesc de foame în pragul ulițelor toate).³

²⁰ „Vezi, Doamne, și privește: asupra cui Ți-ai abătut prăpădul? Fe-mei mâncându-și rodul dat de pântec? Un bucătar făcându-și o strânsură de prunci sugari pe care să-i ucidă? Profet și preot duși la'njunghiere în chiar altarul Domnului?...

²¹ În uliță-s de-a gata la pământ pruncuțul și bătrânul. Fecioarele și feciorașii mei robiți au fost, departe; cu sabie

³ Aceste ultime două stihuri, care frâng unitatea ritmului strofic, sunt un ecou al versetului 11. Ele se află atât în LXX cât și în T. M.

și foame i-ai ucis și fără milă'n ziua furiei Tale.

²² El i-a chemat ca pentru-o sărbătoare pe cei străini ai mei⁴ de primprejur; în ziua furiei Domnului, nici unul n'a fost să fugă ori să scape viu, aşa că eu mai mulți mi i-am făcut pe toți dușmanii mei, și mai puternici.

3

Plângerea a treia.

¹ Eu sunt bărbatul ros de săracie sub varga aspră a mâniei Lui.

² Luându-mă, m'a dus la întuneric, și nu intru lumină.

³ Doar către mine își intoarce mâna de-a lungu'ntregii zile.

⁴ El trupul mi l-a'mbătrânit, și pielea, iar oasele mi le-a zdrobit.

⁵ Zidiri a ridicat să-mi stea'mpotrivă și capul mi l-a'ncins și m'a trudit.

⁶ M'a pus să locuiesc în întuneric, cum a făcut cu morții cei din veac.

⁷ Zidiri a ridicat să-mi stea'mpotrivă: nu pot ieși, pe lanțuri îmi apasă.

⁸ Si dacă strig sau mă slobod în răcnet, El ruga mi-o astupă.

⁹ Cu zid de piatră-mi stăvilește drumul, El mi-a'ngrădit cărările.

¹⁰ Un urs îmi este El, ce stă la pândă, un leu în ascunziș.

¹¹ Eu am plecat, dar El m'a urmărit și piedică mi-a pus și m'a trântit.

¹² El arcul Și l-a'ntins și m'a ochit ca pe o țintă a săgeții Lui.

⁴ „cei străini ai mei”: venetici aciuatai pe lângă o gazdă localnică, binevoitoare, ospitalieră.

- 13 Săgeților din tolba Lui le-a poruncit să-mi intre în rârunchi.
- 14 La tot poporul meu sunt de ocară, de cântec toată ziua.
- 15 De-amărăciune m'a făcut sătul și m'a'mbătat cu fiere.
- 16 El dinții mi-i a scos cu pietre'n gură¹ și cu cenușă m'a hrăniti.
- 17 Departe-mi duse sufletul de pace, eu fericirea mi-am uitat-o.
- 18 Tot mai departe-mi este biruința, nădejdea mea ce-mi vine de la Domnul!
- 19 Aminte mi-am adus, în săracie și'n asuprire, de amar și fiere.
- 20 În amintiri îmi voi aduce-aminte, sufletul meu va cugeta asupră-mi.
- 21 La inimă pe-aceasta mi-o voi pune, de-aceea voi răbdă.
- 22 Nu-s părăsit de Domnul întru milă,² nici isprăvită e'ndurarea Lui;
- 23 În toată dimineața se'nnoiesc și mare e credincioșia Lui.³
- 24 Îmi zice duhul⁴: „Partea mea e Domnul, de-aceea mi-L voi ține'n aştep-tare”.
- 25 Domnul e bun acelor ce-L aşteaptă și sufletului care-I cată urma.
- 26 E bine să aştepți întru tăcere să vină mântuirea de la Domnul.
- 27 E bine pentru om să poarte jug în tinerețea lui;⁵

¹= A pune pe cineva să mestece pietriș până rămâne fără dinti.

²Versetele 22-24 lipsesc din textul Septuagin-tei și sunt preluate, ca și în vechile ediții românești, din Versiunea Ebraică.

³În unele variante: „credincioșia Ta”. (E vorba de fidelitatea lui Dumnezeu față de propriile Sale făgăduințe).

⁴Textual: „sufletul”.

⁵Poate fi vorba de jugul înțelepciunii (Sir 51, 33) sau, profetic, de jugul lui Iisus (Mt 11, 29-30).

- 28 el singur și'n tăcere va ședea, căci l-a purtat asupră-și;
- 29 el gura și-o atinge de țărâna⁶: mai poate fi nădejde;⁷
- 30 obrazu-l dă acelu ce-l lovește⁸, sătul e de ocară.
- 31 Căci Domnul nu-l va lepăda [pe om] pe'ntotdeauna;
- 32 l-a umilit, dar milă Îi va fi în marea Sa'ndurare;
- 33 de i-a smerit pe fiii omenești, nu inima L-a'mpins.⁹
- 34 Să-i umilești, ținându-i sub picioare, pe toți cei înrobiți de pe pământ,
- 35 să strâmbi tu judecata unui om 'na-intea feței Celui-Preaînalt,
- 36 să-l osândești pe cel nejudecat, nu Domnu-a zis acestea.
- 37 Cine-a grădit acestea, și ele s'au fă-cut? Nu Domnu-a poruncit.
- 38 Din gura Celui-Preaînalt nu va ieși ce-i rău cu ce e bun.¹⁰
- 39 De ce s'ar plângе oare omul viu, bărbatu'n față cu păcatul său?
- 40 Cătătă ne-a fost calea, cercetată, iar noi la Domnul ne-om întoarce.
- 41 Pe mâini ne-om pune inimile noas-tre, spre Cel-Înalt din cer le-om înălță.

⁶A atinge țărâna cu gura: semn de supunere totală și tăcută.

⁷Versetul 29 lipsește din textul Septuagintei și este preluat aici, ca și în vechile ediții românești, din Versiunea Ebraică.

⁸A întoarce obrazul spre lovire: act de smere-nie recomandat de Iisus (Mt 5, 39) și prevestit de Isaiu (50, 7).

⁹Dumnezeu nu pedepsește de dragul pedep-sei, ci din rațiuni pedagogice, urmărind îndrep-tarea.

¹⁰Aici nu e vorba de întâmplările bune sau rele care ne vin de la Dumnezeu (vezi Iov 2, 10), ci de spusele (principiile) lui Dumnezeu, care nu pot fi decât bune. T. M. e diferit: „Nu iese oare din gura Celui-Preaînalt binele și răul?”.

42 Păcatuit-am, ne-am făcut păgâni, Tu însă n'ai iertat.
 43 Ne-ai cercetat cu furie, ne-ai gonit¹¹ și ne-ai ucis, și milă n'ai avut.
 44 De rugăciune Te-ai ascuns în nor, aşa ca eu să nu văd, și să plec.
 45 Pe noi – și doar pe noi – ne-ai izgonit în mijlocul popoarelor.
 46 Ei, toți vrăjmașii noștri, împotriva noastră gura și-au deschis-o
 47 și frică grea ni s'au făcut, și spaimă, urcare și cădere.
 48 Din ochii mei se vor vărsa pâraie pentru-a poporului meu fiică nimicită.
 49 În lacrimi ochii mi s'au înechat; nu voi tăcea, odihnă nu-mi va fi
 50 pânăce El, Domnu-Și va pleca privirea și va vedea din cer.
 51 Pe suflet ochi târzii se stafidiră¹² plângând pe toate fiicele cetății.
 52 Ca pe o păsăruică m'au vânat vrăjmașii mei, fără pricina, toți;
 53 mi-au aruncat vieața într'o groapă și-o piatră-au pus deasupra;
 54 pe capul meu se revârsaseră ape și am zis: „De-acuma sunt pierdut!”
 55 Din prea-adâncul gropii mele eu numele Tău, Doamne, l-am chemat;
 56 Tu glasul meu l-ai auzit: la ruga mea să nu-Ți închizi auzul;
 57 spre ajutor mi Te-ai făcut aproape; când Te-am chemat, mi-ai zis: „Nu-ți fie teamă!”

¹¹Strofă în care răbufnește, ca un arc peste timp, revolta lui Iov.

¹²Grecul epifylizo înseamnă „a culege struguri”. Substantivul înrudit, epifyllis: strugurășul anume lăsat necules, pe viță, spre a deveni stafidă. Imaginea: Pe viața sufletului, ochii sunt niște struguri și întârziati, secați de lacrimi, ca niște stafide.

58 Împrincipiat suflet Tu mi l-ai apărat¹³, o, Doamne, și vieața tot Tu mi-ai mantuit-o;
 59 Tu, Doamne, tulburarea mi-ai văzuto și pricina mi-ai judecat-o;
 60 văzut-ai toată răzbunarea lor și-ale lor gânduri, toate, împotrivă-mi.
 61 Ocara lor ai auzit-o și toate uneltilor împotrivă-mi,
 62 cum buzele și le ascut asupră-mi și toată ziua pun ceva la cale;
 63 când se aşază ori când se ridică, privește Tu în ochii lor!
 64 Tu le vei da răsplătă, Doamne, după lucrarea mâinii lor;
 65 Tu le vei da drept așternut truda inimii mele.
 66 Întru mânie Tu îi vei goni și îi vei pierde, Doamne, de sub cer.

4

Plângerea a patra.

1 Cum oare fi-va aurul coclit și cum se va schimba argintul fin? O, sfintele neprețuite pietre: vărsate sunt pe ulițele toate!¹
 2 Nereputiții fii de pe Sion, al căror preț se cântărea cu aur, cum de-s acum ca vasele de lut ieșite dintr-o mâna de olar?
 3 Până și șerpii-și dezveliră sănii să și alăpteze puii!...;² a neamului meu

¹³Literal: „Tu, Doamne, ai apărat cauza sufletului meu”.

¹Aurul, argintul și pietrele prețioase erau metafore-simbol pentru locuitorii Ierusalimului.

²T. M.: „Chiar și șacalii își imbie sănii...”. Aici, teribilă hiperbolă (prefigurând, parcă, suprarealismul) care deschide groaznicul tablou al degradării fizice și morale la care au fost supuși locuitorii Ierusalimului pe durata asediului.

fică este crudă ca struțul în pustie!³

4 Sugarului, de sete i se lipește limba'n cerul gurii; cerut-au pruncii pâine, nu-i nimeni să le-o frângă.⁴

5 Cei ce mâncau bucate pe alese se sting acum pe străzi; cei ce'n porfiră se hrâneau s'au îmbrăcat în zoaie.

6 A neamului meu fică⁵ a'ntrecut cu fapta ei păcatele Sodomei (cetatea ce'ntr'o clipă s'a surpat și mâini într'asta nu s'au ostenit).

7 Erau într'însa nazireii⁶ mai curați decât zăpada, și mai albi ca lapttele; curați erau ca petrecuți prin foc⁷ și mai lucioși ca piatra de safir.

8 Acum li-i chipul mai cernit ca fumul, că nimeni de pe străzi nu-i recunoaște; pe trupuri pielea s'a lipit de oase: s'a scorojit de parc'ar fi de lemn.

9 Mai buni erau răniții de sub spadă decât acei ce sunt răniți de foame, cei ce s'au scurs, prin carne străvezie, de dorul unor fruncte de pe câmp.

10 Femei cu inimi calde și duioase cu propriile mâini și-au fierb copiii; din ei mâncare și-au făcut, când foamea o răpunea pe-a neamului meu fică.

11 Domnul acum Și-a'ndestulat mânia, iuțimea furiei Sale Și-a vărsat-o și foc aprinse în Sion și-i mistui cu totul temeliile.

³Struțul își lasă ouăle pe nisip, la voia întâmplării, și pare nepăsător față de proprietăți săi pui.

⁴Pâine încă se mai găsește, dar fiecare și-o păstrează, ne'ndurător, pentru sine.

⁵Literal: „fica poporului meu”; metaforă pentru locitorii Ierusalimului.

⁶„Nazireii” erau un fel de călugări ai Vechiului Testament, care depuneau voturi de abstinенță pentru un anumit timp, cum a fost, de pildă, Samson (Jd 13, 5, 7; 16, 17). Vot de nazireu a făcut și Apostolul Pavel (FA 18, 18; 21, 24; vezi și notele).

⁷= Purificați prin foc, asemenea aurului.

12 Nu, n'au crezut vreodata împărații pământului, și toți cei vii ai lumii⁸, că va intra tiranul și dușmanul pe porțile Ierusalimului!

13 Păcatele profetilor din el⁹ și nedrepitatea fiecărui preot sunt pricina, precum și cei ce'ntr'însul vărsat-au, chiar în mijloc, sânge drept¹⁰.

14 Pândarii lui¹¹ se clătinău pe străzi, toți pângăriți de sânge; cuprinși de slăbiciune, își atingeau vestmintele cu el.

15 „Feriți-vă de cei ce nu-s curați! Chemați-i! Stați pe-alături! Nu-i atingeți! Se-aprind, se-ațăță... Ziceți întru neamuri: Locuri pe-acolo nu-s și pentru ei!”

16 Ca parte, Fața Domnului aveau, dar El nu le-a mai dat nici o privire; de fețe preoțești nu le-a păsat, și nici că le-a fost milă de profeti.

17 Încă trăiam când ochii ni s'au stins, când în deșert priveam spre ajutor; noi ne uitam cu ochii spre un neam în care nu-i scăpare.¹²

18 Pe cei mai mici ai noștri i-am vânat, pe ulițele noastre să nu umble; ni-i vremea pe sfârșite, ni-s zilele plinite, sfârșitul ne-a sosit.

19 Gonacii noștri s'au făcut mai sprințeni decât vulturii cerului; în munți

⁸Literal: „toți locitorii pământului”.

⁹E vorba de profetii mincinoși (aluzie probabilă la adversarii lui Ieremia).

¹⁰„sânge drept”: sângele oamenilor drepti, nevinovați.

¹¹„Pândarii lui”: nobilii și vitejii meniți să vegheze asupra poporului și să-l îndrume. Ei au ajuns atât de decăzuți încât, prin păcatele lor, se identifică cu leproșii, cei de care oamenii se ferește și pe care nu-i văd nici măcar refugiați printre alte neamuri (vezi strofa următoare).

¹²Literal: „un neam care nu poate oferi scăpare”. E vorba de Egipteni, în care regele și nobilimea își puseseră nădejdea, în răspăr cu poziția și avertismantele lui Ieremia.

s'au avântat, din latura pustiei ne pânădesc.

²⁰ „Suflarea nării noastre”, al nostru „uns al Domnului”¹³ luat a fost în groasele lor lațuri, el, despre care-am zis: „În umbra lui vom viețui de-acumă printre neamuri!”

²¹ Te bucură, tresaltă, tu fiică-a Idumeii, ce locuiești pe-aproape¹⁴; dar vezi că și la tine va trece cupa Domnului: ai să te'mbeți și vei vărsa pe tine.

²² Păcatul tău e gata, o, fiică a Sionului!: de-acum El în robie nicicum te va mai duce! Ti-a cercetat păcatul, o, fiică a Edomului”;¹⁵ nelegiuirea toată ți-a dat-o la iveală.

5

Plângerea a cincea.

¹ Adu-Ți aminte, Doamne, de ce-a dat peste noi, privește-ne ocara!

² Întreaga moștenire ni s'a mutat la altii, casele la străini.

³ Orfani suntem de tată, iar mamele, de parc'ar trăi în văduvie.

⁴ Din propria fântână bem apă și dăm

¹³ Regele era considerat nu numai un „uns al Domnului”, dar și suful prin care poporul respiță. Se știe că Iezechia fusese prins și deportat în Babilon. Date fiind sentimentele profetului fată de acest rege, e posibil ca cele două mențiuni să aibă o conotație ironică.

¹⁴ „Fiica Idumeii”: Idumeii ca popor, vecini cu Israeliții și dușmani seculari ai acestora; ei nu puteau decât să se bucure de nenorocirea Ierusalimului. Îndemnul poartă în el o ironie tragică, urmată de avertisment.

¹⁵ „Edom”: alt nume al Idumeii ca țară și al Idumeilor ca popor. Spre deosebire de „fiica Sionului”, păcătoasă, dar, în final, iertată, „fiica Edomului”, tot păcătoasă, nu va cunoaște ierta-reă.

bani și ne plătim pădurea ducând-o, grea, în cârcă.

⁵ Prigoană grea, grumaz încovoiat, munciți am fost și n'am avut odihnă.

⁶ Egiptul ne-a'ntins mâna, Asurul, să ne-arate ce-am ajuns.¹

⁷ Părinții în păcate-au trăit și nu mai sunt, noi le purtăm păcatul.²

⁸ Ah, robi³ ne stăpânesc!; din mâinile lor nimeni nu este să ne scape.

⁹ Punându-ne viața'ntr'un fir ne-aducem pâinea, având a sta de față cu sabia pustiei.

¹⁰ Ni-i pielea înnegrită de parc'ar fi cuptor; ia uite-i: prinși de tremur pe sub furtuna foamei!

¹¹ Femeile'n Sion le-au umilit⁴, fecioarele'n cetățile lui Iuda.

¹² Boierii fost-au spânzurați de mâini, bătrâni n'au primit nici o cinstire.

¹³ Aleșii noștri plângeri au strigat. Cei tineri în pădure s'a sfârșit.

¹⁴ Bătrâni-au încetat să stea în poartă, au încetat aleșii să mai cânte.

¹⁵ În inimi bucuria ni s'a stins, din hora noastră plânsul s'a ales.

¹⁶ Cununa de pe frunte ne-a căzut. Vai nouă, vai, că am păcatuit!

¹⁷ De aceea vin dureri și inima ni-i

¹T. M.: „Ne întindem mâna la Egipt, la Asur, ca să ne sature de pâine”. Aici, situația e mult mai umilitoare: atât Egiptul, cât și Asurul (Babilonul), dușmanii tradiționali ai fiilor lui Israel, le întind acestora o mâna binevoitoare, deasupra căreia trebuie văzut zâmbetul batjocoritor.

² Generațiile umane sunt solidare între ele; fiecare însă răspunde, într'un fel, și pentru faptele celorlalți.

³ „robi” îi numea Israeliții pe fruntași asiro-babiloni; aceștia își spuneau ei însăși „robi” (servitori) ai regelui.

⁴ Umilire prin viol.

tristă, de aceea ochii noștri ni s'au înnegurat:

¹⁸ pe muntele Sion, că-a devenit deșert și vulpile-l străbat!

¹⁹ Ci numai Tu, Tu, Doamne, Tu vei rămâne'n veci: pe tronul Tău [de-a purrui vei sta], din neam în neam.

²⁰ De ce pân'la sfârșit ne vei uita pe noi?
Ne părăsești Tu oare cât zile vor mai fi?

²¹ O, Doamne, întoarce-ne la Tine, iar noi ne vom întoarce; ca și-altădată, fâne din zi o noutate!

²² Că prea de tot cu totul ne-ai lepădat
pe noi, asupră-ne cu mare mânie Te-ai aprins!...

Iezechieł

1

Introducere. Chemarea lui Iezechieł. Vedenia unui car dumnezeiesc.

¹ Si a fost că în cel de al treizecilea an, în luna a patra, în cea de a cincea zi a lunii, eu mă aflam în mijlocul celor robiți¹, la râul Chebar²; și cerurile s'au deschis și am văzut vedenia lui Dumnezeu.

² În cea de a cincea zi a lunii a patra, în cel de al cincilea an al înrobirii regelui Ioiachim,³

³ fost-a cuvântul Domnului către Iezechieł, fiul lui Buzi, preotul, în țara Caldeilor, la râul Chebar; acolo a fost peste mine mâna Domnului⁴.

⁴ Si m'am uitat; și, iată, un vânt-vârtej venea dinspre miazănoapte, și un nor mare întrînsul, și strălucire împrejurul-i și foc scăpitor, iar în mijlocul lui ca și cum ar fi fost o arătare de chihlimbar în mijlocul focului, și strălucire întrînsa.

¹ Profetul se afla printre Evreii deportați în anul 587 î. H., împreună cu regele Ioiachim.

² Chebar: în fapt, un canal ce se desprindea din Eufrat și se întorcea în el, ocolind Babilonul. Acolo se afla o colonie de Evrei deportați.

³ Adică în 592 î. H.

⁴ „Acolo”, cf. Codex Alexandrinus și T. M. „A fost peste mine mâna Domnului”: Am fost cuprins de inspirație dumnezeiască.

⁵ Si în mijloc, ca o asemănare de patru făpturi vii,⁵ și aceasta era înfățișarea lor: asemănare de om le era pe deasupra.

⁶ Si fiecare avea patru fețe, și fiecare avea câte patru aripi.

⁷ Picioarele le erau drepte, iar labele picioarelor le erau întraripate; și scânteiau, ca arama lucitoare, iar aripile le erau ușoare.

⁸ Sub aripi, în cele patru laturi ale lor, era o mâna de om.

⁹ Fețele lor și aripile lor, ale celor patru, erau ținându-se una de alta;⁶ și fețele celor patru nu se întorceau când ele umblau, ci fiecare umbla avându-și față înainte.

¹⁰ Iar asemănarea fețelor lor: o față de om, o față de leu la dreapta celor patru, o față de vițel la stânga celor patru și o față de vultur la toate cele patru.

¹¹ Cele patru își aveau aripile întinse deasupra; la fiecare, două aripi erau împreunate una cu alta, iar două le acopereau trupurile pe deasupra.

¹² Si fiecare mergea drept înainte; ori încotro mergea vântul, mergeau și ele, și nu se întorceau.

¹³ În mijlocul făpturilor vii era o înfățișare ca a unor cărbuni de foc aprins,

⁵ Grecescul **zoon** înseamnă „orice făptură vie”; prin particularizare: „animal”.

⁶Cf. Codex Alexandrinus.

ca o înfățișare de făclii învârtindu-se printre făpturile cele vii; și strălucire de foc, iar din foc ieșea fulger.

¹⁴ Și făpturile vii mergeau și se înțorceau alergând, ca o vedere de fulger.⁷

¹⁵ Și m'am uitat; și, iată, cele patru aveau [fiecare] o roată pe pământ, în apropierea celor patru făpturi vii.

¹⁶ Înfățișarea roților era ca o înfățișare de crisoberil⁸; cele patru aveau aceeași înfățișare; iar după lucrarea lor erau ca și cum ar fi fost roată'n roată.

¹⁷ Ele înaintau în toate cele patru laturi ale lor, și'n timpul mersului nu se învârteau;

¹⁸ nici obezile nu li se învârteau; și erau înalte; și le-am privit, și obezile celor patru erau pline de ochi de jur-imprejur.

¹⁹ Când mergeau făpturile cele vii, mergeau și roțile odată cu ele; și când făpturile cele vii se ridicau de la pământ, se ridicau și roțile.

²⁰ Ori încotro se întâmpla să fie norul, acolo era și vântul gata să meargă; roțile mergeau și se ridicau odată cu făpturile vii, căci duh de viață era în roți.⁹

²¹ Când mergeau făpturile vii, mergeau și roțile; când se opreau ele, se opreau și roțile; când ele se ridicau de la pământ, odată cu ele se ridicau și roțile, căci duh de viață era în roți.

²² Asemănarea de deasupra capetelor făpturilor celor vii era ca tăria ceru-

lui¹⁰, ca o înfățișare de cristal răspândită pe deasupra aripilor lor;

²³ iar sub tăria cerului, aripile lor înținse, bătând una spre alta; și câte două pentru fiecare, cu care își acoperă trupurile.

²⁴ Și'n timp ce ele zburau, auzeam făfăitul aripilor lor ca un glas de ape multe,¹¹ ca glasul Celui-Puternic; când mergeau, era sunet de grai ca un zgomot de oaste tăărâtă; când stăteau, aripile lor încetau.

²⁵ Și, iată, glas de deasupra tăriei cerului ce se afla peste capetele lor! Când ele se opreau, aripile li se lăsau în jos.

²⁶ Iar deasupra tăriei cerului ce se afla deasupra capetelor lor era ceva ca înfățișarea safirului; și ceva ce semăna cu un tron; iar peste ceea ce semăna cu un tron era o asemănare ca înfățișarea unui om, deasupra.

²⁷ Și am văzut ceva ca fața chihlimbarului și ca o înfățișare de foc împrejurul lăuntrului său; în sus de ceea ce parea a fi coapsele sale și până jos de la ceea ce parea a fi coapsele sale am văzut înfățișare de foc, și strălucirea ei de jur-imprejur.

²⁸ Precum arată curcubeul din nor în zi de ploaie, așa era vederea strălucirii de jur-imprejur. Aceasta a fost vedere a asemănării slavei Domnului;¹² și

⁷Versetul 14, cf. Codex Alexandrinus și T. M.

⁸„Crisoberil”: metal transparent, de culoare verde sau multicolor, foarte rar; se extrăgea din zona Tarsului.

⁹pneuma înseamnă „vânt”, „suflare”, dar și „duh”.

¹⁰steréoma = „firmament”; „boltă cerească”; precum în Fc 1, 5 și urm.

¹¹De aici până la sfârșitul versetului, cf. Codex Alexandrinus și T. M.

¹²Vedenia lui Iezuchiel prezintă o imagine foarte complicată, a cărei exegeză nu e niciodată îndeajuns de limpede, mai ales că traducerile din ebraică au la bază texte în stare precară. Evident, autorul se ferește de reprezentări antropomorfe, de unde precauția prin expresii de genul: „înfățișare”, „asemănare”, „părând a fi”, „ca un”, „ca o”, „asemenea”... Oricum, poate fi sus-

am văzut și am căzut cu fața la pământ și am auzit glas grăind.

2

Chemarea lui Iezechiel. Vedenia cărții, trimiterea la propovăduire.

1 **Și mi-a zis:** „Fiul omului¹, ține-te pe picioarele tale și-ți voi grăi!”

2 **Și Duhul a venit peste mine și m'a luat și m'a ridicat și m'a pus pe picioarele mele; și L-am auzit grăind către mine.**

3 **Și mi-a zis:** „Fiul omului, te trimit la casa lui Israel, la cei ce s'au răzvrătit împotriva Mea; la ei, care s'au răzvrătit împotriva Mea, ei și părinții lor, până'n ziua de astăzi.

4 **Și fiindcă ei sunt copii neobrăzați și cu inima împietrită, Eu te trimit la ei, iar tu le vei spune:** Așa grăiește Domnul:

5 **Doar-doar vor auzi ori se vor teme – fiindcă ei sunt un neam de răzvrătiți² – și vor cunoaște că profet ești tu între ei.**

6 **Iar tu, fiul omului, să nu te temi de ei, și nici să te însăşimântă de fața lor – fiindcă ei își vor ieși din minți și se vor ridica împotrivă-ți de jur-împrejur, iar tu locuiești în mijlocul scorpionilor –, de vorbele lor să nu te temi și de fața lor să nu te însăşimântă, fiindcă ei sunt un neam de răzvrătiți.**

ținută ideea unui Dumnezeu atotputernic, omniprezent, omniscient, inaccesibil în esență Sa.

¹ „Fiul omului”, expresie foarte des folosită de Iezechiel, denotă la el micimea omului față de măreția lui Dumnezeu. La Daniel 7, 13 capătă o altă conotație, care va fi preluată de Noul Testament.

² Literal: „o casă de răzvrătiți”. În limbajul biblic, prin „casă” se înțelege și familia, casnicii sau neamul.

7 **Și tu le vei grăi cuvintele Mele; doar-doar vor auzi ori se vor teme, fiindcă ei sunt un neam de răzvrătiți.**

8 **Iar tu, fiul omului, ascultă-L pe Cel care-ți grăiește; tu să nu te răzvrătești, aşa cum face casa răzvrătirii; deschide-ți gura și mănâncă ce-ți dau Eu”.**

9 **Și m'am uitat; și, iată, o mână întinsă spre mine; și în ea, o carte făcută sul.**

10 **Și El a desfăcut-o în fața mea: era scrisă și pe dinlăuntru, și pe dinafără; și erau scrise în ea plângere și bocet și vai.**

3

Vedenia profetului. Dus de Duhul printre cei robiți. Omul de veghe. Profetul mut și legat.

1 **Și mi-a zis:** „Fiul omului, mănâncă această carte și du-te și grăiește către fiii lui Israel!”

2 **Astfel mi-a deschis el gura și m'a făcut să mănânc cartea.**

3 **Și mi-a zis:** „Fiul omului, gura ta va mânca și pântecele tău se va sătura cu această carte care îți se dă!” Așa că am mâncat-o; și-n gura mea era dulce ca mierea.

4 **Și mi-a zis:** „Fiul omului, du-te și intră la casa lui Israel și grăiește-le cuvintele mele!

5 **Că tu nu ești trimis la un popor cu limbă prăpăstioasă și vorbire greoaie, ci la casa lui Israel;**

6 **nici la popoare multe de altă vorbire sau de altă limbă, nici la cei cu limba aspră, ale căror cuvinte să nu le înțelegi; că de te-aș fi trimis la unii ca aceiai, ei te-ar fi ascultat;**

7 dar casa lui Israel nu va vrea să te asculte, fiindcă ei pe Mine nu Mă vor asculta; că toată casa lui Israel e îndărătnică și cu inima împietrită.

8 Și, iată, Eu îți-am făcut față tot atât de tare ca și fetele lor și biruința tot atât de puternică precum biruința lor;

9 și fi-va de-a pururi mai tare decât piatra; nu te teme de ei, nici să te sperii de față lor, fiindcă ei sunt un neam de răzvrătiți”.

10 Și mi-a zis: „Fiul omului, primește în inima ta toate cuvintele Mele pe care Eu le-am grăit către tine, și cu urechile tale auzi-le.

11 Și du-te; intră în robie, la fiii poporului tău, și le vei grăi și vei zice: «Aşa grăiește Domnul!»; doar-doar vor auzi și se vor muia”.

12 Atunci Duhul m'a luat și am auzit înapoia mea un glas ca de mare cutremur, zicând: „Binecuvântată fie mărirea Domnului, din locul Său!”

13 Și am zărit glasul aripilor făpturilor celor vii bătând una spre alta, și glasul roșilor în apropierea lor, și glasul cutremurului.

14 Și Duhul Domnului¹ m'a ridicat și m'a luat și am mers pe sus întru pornirea duhului meu; și mâna Domnului era puternică peste mine.

15 Și pe sus am intrat în robie și am mers împrejurul celor ce locuiesc la râul Chebar, la cei ce se aflau acolo; și am stat acolo șapte zile, învârtindu-mă în mijlocul lor.

16 Și a fost că după aceste șapte zile s'a făcut cuvântul Domnului către mine, zicând:

17 „Fiul omului, am făcut din tine străjer asupra casei lui Israel; iar tu vei auzi cuvânt din gura Mea și-i vei amenința din parte-Mi.

18 Când Eu îi voi spune nelegiuitului: «Cu moarte vei muri!», dar tu nu-i vei atrage luarea-aminte – să-i atragi nelegiuitului luarea-aminte să se întoarcă din căile lui și să fie viu –, nelegiuitul acela va muri în nelegiuirea lui, dar săngele lui din mâna ta îl voi cere.

19 Dar dacă tu îi atragi nelegiuitului luarea-aminte și el nu se întoarce din nelegiuirea lui și din calea lui, nelegiuitul acela va muri în nelegiuirea lui, iar tu îți vei mântui sufletul.

20 Și dacă dreptul se va abate de la dreptățile sale și va săvârși nelegiuire și Eu voi aduce înainte-i pedeapsă, el va muri, pentru că tu nu i-ai atras luarea-aminte; el va muri în păcatele lui, fiindcă dreptățile făcute de el nu vor fi amintite; dar săngele lui din mâna ta îl voi cere.

21 Dar dacă tu îi vei spune dreptului să nu păcătuiască, iar el nu va păcătui, dreptul va trăi negreșit, fiindcă i-ai atras luarea-aminte, iar tu îți vei mântui sufletul”.

22 Și mâna Domnului a venit peste mine; și El mi-a zis: „Scoală-te și ieși la câmp, și acolo îți se va grăi”.

23 Și m'am sculat și am ieșit la câmp; și, iată, slava Domnului stătea acolo, precum în vedenie, aşa cum era slava Domnului pe care eu o văzusem la râul Chebar; și am căzut cu față la pământ.

24 Atunci a venit Duhul asupră-mi și m'a așezat pe picioarele mele și a grăit către mine și mi-a zis: „Intră și închide-te în mijlocul casei tale!

¹„Domnului”, cf. Codex Alexandrinus.

25 Și tu, fiul omului, iată: legături s'au pregătit pentru tine, iar ei te vor lega cu ele și nu vei ieși din mijlocul lor.

26 Iar Eu îți voi lega limba și vei asurzi și nu le vei fi cel-ce-mustră; fiindcă ei sunt neam al răzvrătirii.

27 Dar când Eu voi grăi către tine, atunci îți voi deschide gura, iar tu le vei spune: Așa grăiește Domnul: Cel ce aude, să audă; cel ce nu se supune, să nu se supună; fiindcă e o casă de răzvrătiți.

4

Prevestirea prăbușirii Ierusalimului. Trei fapte sub semn.

1 Iar tu, fiul omului, ia-ți o cărămidă și pune-o înaintea feței tale și vei scrijeli pe ea o cetate; și anume, Ierusalimul.

2 Și vei face asupră-i împresurare¹: vei zidi întăriri împotriva ei, o vei înconjura cu sănț, vei așeza împotriva ei tabere și împotriva ei vei pune aruncătoare de pietre și de flăcări.

3 Iar tu ia-ți o tigaie de fier și o vei pune drept zid de fier între tine și cetate; tu te vei așeza cu fața către ea: ea va fi împresurată, iar tu ești cel ce o va împresura. Aceasta le va fi semn fiilor lui Israel.

4 Iar tu te vei culca pe partea ta cea stângă² și vei pune peste ea nedreptățile casei lui Israel, după numărul celor o sută cincizeci de zile pe durata căroră vei sta culcat pe ea și vei purta nedreptățile lor.

¹ Profetul este supus unor probe simbolice menite să prefigureze asediul Ierusalimului.

² Un text din Iz 16, 46 indică de-a stânga Sarmaria, adică regatul de nord, Israel.

5 Fiindcă Eu am rânduit asupră-ți nedreptățile lor pentru un număr de zile, anume pentru o sută nouăzeci de zile³: așa vei purta tu nedreptățile casei lui Israel.

6 După ce vei împlini aceste lucruri, te vei culca pe partea ta cea dreaptă și vei purta nedreptățile casei lui Iuda timp de patruzeci de zile; și-am rânduit o zi pentru un an.

7 Iar tu îți vei îndrepta fața spre împresurarea Ierusalimului și-ți vei întări brațul și vei profeti împotriva lui.

8 Și, iată, Eu am pregătit pentru tine legături: nu vei putea să te întorci de pe o parte pe cealaltă până ce se vor isprăvi zilele împresurării tale.

9 Ia-ți grâu și orz și bob și linte și mei și ovăz și le vei pune într'un vas de lut și vei face din ele pâini pentru tine; și le vei mâncă pe durata celor o sută nouăzeci de zile, după numărul zilelor cât vei sta culcat pe partea ta.

10 Iar hrana pe care o vei mâncă va fi după cântar: douăzeci de sicli pe zi – și vei mâncă din vreme'n vreme⁴. cu măsură: a șasea parte dintr'un hin – din vreme'n vreme o vei bea⁵.

11 Și apa o vei bea

12 Ca pe o turtă de orz le vei mâncă; iar de ochii lor le vei ascunde în balegă de om.⁶

³ În Versiunea Ebraică: „trei sute nouăzeci de zile”. Osty notează că cifra din LXX e mult mai apropiată de realitate: 144 de ani de la prima deportare (734 î. H.) până la vremea când scrie profetul (aproximativ 590 î. H.), la care se adaugă 40 de ani de exil comun al Evreilor din Israel și Iuda; deci, un total de 184 (față de 190).

⁴ la ore fixe.

⁵ Hrana pe o zi: aproximativ 200 de grame de pâine și un litru de apă.

⁶ T. M.: „în fața ochilor lor le vei coace cu baliegă de om”.

¹³ Si vei zice: – Aşa grăieşte Domnul, Dumnezeul lui Israel: Aşa vor mâncă fiii lui Israel, necurat, printre neamuri!"

¹⁴ Atunci am zis: „Nicidicum, Doamne, Dumnezeul lui Israel, că sufletul meu nu s'a pângărit cu necurătii; de când m'am născut și până astăzi eu n'am mâncat dintr'un animal mort sau sfâșiat, și nici vreo carne spurcată nu mi-a intrat în gură".

¹⁵ Iar Domnul mi-a zis: „Iată, în loc de balegă de om ţi-am dat balegă de bou: pe ea îți vei coace pâinile".

¹⁶ Si mi-a zis Domnul: „Fiul omului, iată, Eu voi nimici prisosul de pâine în Ierusalim; și vor mâncă pâine după cântar și la rând; și apa cu măsură o vor bea, în stare de sleire;

¹⁷ ca să ducă ei lipsă de pâine și de apă; și se va stinge omul și fratele lui și'ntru nedreptățile lor vor lâncezi.

5

Al patrulea fapt sub semn: părul împărtit în părți.

¹ Iar tu, fiul omului, ia-ți o sabie mai ascuțită decât briciul bărbierului; să faci rost de ea pentru tine și o vei trece pe capul tău și pe barba ta; și vei lua o cumpănă cu talgere și vei despărți părul:

² O pătrime o vei arde în foc, în mijlocul cetății, când se vor împlini zilele împresurării; o pătrime o vei lua și o vei arde în mijlocul ei [al cetății]; o pătrime o vei tăia cu sabia, măruntind-o de jur-împrejur; iar o pătrime o vei risipi în vânt, iar Eu voi trage sabia în

urma lor.¹

³ Din aceasta însă vei mai lua un smoc și-l vei împătura în poala hainei tale.

⁴ Tot din aceasta vei mai lua [câteva fire] și le vei arunca în mijlocul focului, și cu foc le vei arde; din ele foc va izbucni.

⁵ Aşa grăieşte Domnul: Acesta este Ierusalimul; în mijlocul neamurilor l-am așezat, pe el și țările din preajma lui.

⁶ Iar tu vei vesti hotărârile Mele oricărui nelegiuit din mijlocul neamurilor și legiuirile Mele [oricărui nelegiuit] din mijlocul țărilor dimprejur; că ei au lepădat hotărârile Mele, iar întru legiuiriile Mele n'au umblat.

⁷ De aceea, aşa grăieşte Domnul: Pentru că prilejul vostru [de a păcătui l-ați luat] din neamurile ce se află împrejurul vostru, iar voi n'ați umblat pe calea legiuirilor Mele, și nici nu Mi-ați păzit poruncile, dar nici după legiuirile neamurilor dimprejurul vostru n'ați făptuit,²

⁸ de aceea zice Domnul: Iată, Eu sunt împotriva ta, și'n mijlocul tău voi face judecată sub ochii neamurilor.

⁹ Si voi face întru tine lucruri pe care nu le-am făcut și asemenea cărora nu voi mai face, pe măsura tuturor urâciunilor tale.

¹⁰ De aceea, în mijlocul tău își vor mâncă părinții copiii și copiii își vor mâncă părinții; și'n tine voi face jude-

¹ Raderea părului era semn de doliu. După T. M., părul nu va fi împărtit în patru, ci în trei. Profetie simbolică despre soarta locuitorilor Ierusalimului.

² Fiii lui Israel, în moravurile lor, au ajuns mai rău decât păgânii în mijlocul cărora locuiesc: ei n'au respectat nici cel puțin legea naturală a acestora (de care va vorbi Apostolul Pavel în Rm 2, 14-15).

căți, și pe toți cei rămași ai tăi îi voi risipi în fiece vânt.

¹¹ De aceea, [aşa cum] viu sunt Eu – zice Domnul: Fiindcă tu ai pângărit sfintele Mele locașuri cu toate spu căciunile tale, și Eu te voi lepăda pe tine, și ochiul Meu nu te va cruta, și milă de tine nu-Mi va fi.

¹² O pătrime din tine cu moarte va pieri, o pătrime din tine în mijlocul tău de foame se va slei, o pătrime din tine în fiece vânt o voi risipi, și o pătrime din tine de sabie va cădea de jur-împrejurul tău, iar Eu voi scoate sabia în urma lor.³

¹³ Asupra lor se va plini mânia Mea și urgia Mea; și tu vei cunoaște că Eu, Domnul, Eu am grăit în gelozia⁴ Mea, atunci când Mi-am plinit mânia asupra lor.

¹⁴ Și te voi face pustiu, pe tine și pe fiicele tale dimprejurul tău, sub ochii tuturor trecătorilor.

¹⁵ De plâns vei ajunge și vrednic de milă printre neamurile dimprejurul tău, atunci când răzbunarea mâniei Mele va fi făcută în tine judecăți. Eu, Domnul, am grăit.

¹⁶ Și când voi fi trimis împotriva lor săgețile foamei, atunci ei vor fi nimiciți, iar Eu voi sfărâma prisosul tău de pâine.⁵

¹⁷ Și voi trimite împotriva ta foamete și fiare sălbatică și Mă voi răzbuna pe tine; moarte și sânge vor trece prin tine, și sabie de jur-împrejur peste tine voi aduce. Eu, Domnul, am grăit.

³Simetria pătrimilor din părul tăiat.

⁴În mentalitatea și limbajul Vechiului Testament idolatria este asimilată infidelității conjugale, stârnește gelozia partenerului și atrage pe-deapsa.

⁵Ca și la 4,16 = rezerva ta de pâine.

6

Profeție împotriva munților lui Israel.

¹ Și a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:

² „Fiul omului, ațintește-ți fața spre munții lui Israel¹ și profetește despre ei.

³ Și vei zice: Voi, munții lui Israel, auziți cuvântul Domnului: Așa le grăiește Domnul munților și dealurilor și văilor și pădurilor: Iată, sabie aduc asupra voastră, iar locurile voastre cele înalte² vor pieri.

⁴ Jertfelnicele voastre vor fi sparte'n bucăți, precum și vatrele voastre idolești³, iar pe cei uciși ai voștri îi voi arunca înaintea idolilor voștri;

⁵ stârvurile fiilor lui Israel le voi pune'n fața idolilor lor⁴, iar oasele voastre le voi risipi împrejurul jertfelnitelor voastre.

⁶ Peste tot unde locuiți, cetățile vor fi pustiite, iar locurile voastre cele înalte se vor deserta, pentru ca jertfelnicele voastre să piară de istov, idolii voștri să fie sfărâmați, vatrele voastre idolești să fie surpată, iar faptele voastre, stârpite.

¹ „Munții lui Israel”: simbol pentru poporul din afara Ierusalimului.

² „Locurile cele înalte”: aluzie la înălțimile pe care încă se mai aflau altarele pagâne ale vechilor popoare din Canaan; distrugerea lor fusese poruncită prin Moise (Dt 12, 2-3) și realizată în mare parte de către regele Iosia (4 Rg 23, 5 și urm.)

³ „vatră idolească”: perimetru pe care se construia un templu pagân; uneori, vatră pe care se ardea tămâie; desemnat aici prin **témenos**, cuvânt rar, folosit de numai patru ori în V. T.

⁴ Această frază se află numai în Codex Vaticanus; Origen o notează sub asterisc.

7 [Oameni] uciși vor cădea în mijlocul vostru, iar voi veți cunoaște că Eu sunt Domnul.

8 Dar pe aceia dintre voi care au scăpat de sabie printre neamuri îi voi lăsa întru voi, atunci când vă voi risipi prin alte țări;

9 atunci aceia dintre voi care au scăpat de sabie printre neamurile la care au fost duși în robie își vor aduce aminte de Mine (că M'am jurat împotriva inișii lor care pleacă de la Mine'n desfrâname și împotriva ochilor lor care se desfrânează după cum au apucat) și fețele lor vor plângе pentru răutăatile pe care ei le-au făcut⁵ întru toate urâciunile lor.

10 „Si vor cunoaște că Eu, Domnul, nu înzadar le-am spus că le voi face tot răul acesta”.

11 Așa grăiește Domnul: „Bate din mâini și bate din picior și zi: «Bravo, bravo!» peste toate urâciunile casei lui Israel, că de sabie și de foamete și de moarte vor cădea.

12 Cel ce este aproape va cădea de sabie; cel ce este departe va muri prin moarte; cel ce se află în împresurare se va topi de foame, iar Eu Îmi voi plini mânia asupră-le.

13 Atunci veți cunoaște că Eu sunt Domnul, când cei uciși ai voștri vor fi în mijlocul idolilor voștri, împrejurul jertfelnicelor voastre din ficea deal înalt și din ficea vârf de munte și de sub ficea copac umbros, acolo unde ei le-au îmbiat mireasmă dulce idolilor lor.

14 „Si Eu Îmi voi întinde mâna împotriva lor: pământul lor îl voi face pustiu și

⁵ „pentru răutăatile pe care le-au făcut”, cf. Codex Vaticanus.

pustiit, începând de la pustiul Diblat⁶, peste tot unde locuiesc ei, și veți cunoaște că Eu sunt Domnul”.

7

Sfârșitul e aproape.

1 Si a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:

2 „Si tu, fiul omului, zi: Așa-i grăiește Domnul pământului lui Israel: Vine sfârșitul! Sfârșitul vine peste cele patru colțuri ale pământului!

3 Vine sfârșitul! Acum este sfârșitul asupră-ți; și voi trimite la tine și Mă voi răzbuna pentru toate căile tale și-ți voi pune în față toate urâciunile tale.

4 Ochiul Meu nu te va crăta, nici că-Mi va fi milă de tine, ci-ți voi pune'n spinare propriile tale purtări, iar urâciunile tale în mijlocul tău vor fi, și vei cunoaște că Eu sunt Domnul”.

5 Fiindcă așa grăiește Domnul: „Iată, vine nenorocire peste nenorocire!

6 Sfârșitul vine, vine sfârșitul, îți stă deasupra capului, iată-l că vine!

7 Îți vine rândul, locuitor al pământului; vremea a sosit, ziua s'a apropiat, nu cu neliniște și nici cu suferințe.¹

8 Acum de aproape Îmi voi vărsa mânia asupră-ți, și peste tine Îmi voi plini urgia și te voi judeca după purtările tale și toate urâciunile tale îți le voi pune'n spinare.

⁶ „Diblat”: un alt nume al localității Ribla, locul de tabără al generalului Nabuzaradan, cel ce în 587 î. H. a dărâmat Ierusalimul și templul.

¹ Oamenii preferă să nu-și pună problema sfârșitului și, ca atare, își văd liniiștiți de treburi, fără să se sinchisească de o asemenea eventualitate.

9 Ochiul Meu nu te va cruța, nici că-Mi va fi milă de tine; că-ți voi pune'n spinare propriile tale purtări, iar urâciunile tale în mijlocul tău vor fi, și vei cunoaște că Eu sunt Domnul Care loveste.

10 Iată sfârșitul, iată ziua Domnului!; dacă toiaugul a'nflorit, trufia s'a înălțat.

11 El va sfârâma bolta'nstelată a neleguiului, și nu cu neliniște, nici cu grabă.

12 Vremea a venit, iată ziua!; cel ce cumpără să nu se bucure, iar cel ce vinde să nu plângă,

13 fiindcă cel ce cumpără nu se va mai întoarce niciodată la cel ce vinde, nici că va putea omul să-și țină ochiul domn pe propria sa viață.

14 Sunați din trâmbiță și judecați-i pe toți laolaltă.²

15 Război cu sabie în afară, foamete și moarte înlăuntru; cei din câmp vor muri de sabie, iar pe cei din cetate îi va nimici foametea și moartea.

16 Fugarii lor vor scăpa și vor fi în munți ca niște porumbei gemând³; și pe toți îi voi ucide, pe fiecare pentru neleguiurile sale.

17 Toate mâinile se vor slăbănogi și toate coapsele se vor spurca cu umezelă.

18 Cu sac se vor încinge, spaimă îi va acoperi. Pe piece chip, rușine, pe piece cap, chelie.

19 Argintul lor va fi lepădat pe ulițe, iar aurul lor va fi disprețuit. Argintul și aurul lor nu vor putea să-i scape în ziua

²Codex Vaticanus adaugă: „... și nu va fi cine să meargă la război, căci urgia Mea se află peste totă multimea lui” (a pământului, n. n.).

³„... ca niște porumbei gemând”, cf. Codex Vaticanus.

urgiei Domnului.⁴ Sufletele lor nu se vor sătura și pântecul lor nu se va umple, căci chin a ajuns peste neleguiurile lor.

20 Alesele lor podoabe spre trufie și le-au pus și făcut-au din ele chipuri ale urâciunilor lor; de aceea le-au făcut, să fie necurăție.

21 Si le voi da în mâinile străinilor să le rupă'n bucațele și molimelor pământului să le fie de pradă: și le vor pângări.

22 Si-Mi voi întoarce fața de la ei, iar ei Îmi vor pângări stăpânia⁵ și fără pază vor intra în ele și le vor spurca;

23 și necurăție vor face, că-i plin pământul de norod și plină-i cetatea de neleguire.

24 Si voi aduce pe cele mai rele dintre neamuri și le vor moșteni casele și voi întoarce furia tăriei lor și sfintele lor lucruri spurcate vor fi.

25 Si cu toate că ispășirea va veni și pacea fi-va căutată, ea nu va fi.

26 Vai peste vai va fi și veste peste veste; vedenie de profet vor cere, dar legea va pieri de la preot și sfatul de la cei bătrâni.

27 Regele'n cernire va plânge,⁶ prințul în întristare se va'mbrăca, iar mâinile poporului țării se vor slăbănogi; după purtările lor le voi face și după judecățile lor îi voi pedepsi și vor cunoaște că Eu sunt Domnul”.

⁴Aceste două stihuri, cf. Codex Vaticanus.

⁵Textual: **episcopé** = prezență, sfîntenia și autoritatea lui Dumnezeu într'un anume loc. T. M.: „Îmi vor pângări comoara”; după unii exegeti, Ierusalimul sau templul; după pluralul următoarelor două stihuri din LXX, Ierusalimul și templul.

⁶Stih preluat din Codex Vaticanus. Cap.8

8

Vedenie asupra păcatelor Ierusalimului.

¹ Si a fost că în cel de al şaselea an, în luna a cincea, în cea de a cincea zi a lunii¹ eu şedeam în casa mea, iar bătrâniile Iudeilor îmi şedeau în faţă. Si a venit peste mine mâna Domnului.²

² Si m'am uitat. Si, iată, asemănarea unui chip de bărbat: de la mijloc până jos, foc; iar de la mijlocul său în sus, ca boarea unui chip³, ca vederea unui chihlimbar.

³ Si a întins ceva ca asemănarea unei mâini și m'a apucat de creștetul capului; și Duhul m'a ridicat între pământ și cer și m'a adus în Ierusalim, întru vedenia lui Dumnezeu, la tinda porții celei dinlăuntru, cea care cată spre miazănoapte, acolo unde era stâlpul Cumpărătorului.

⁴ Si, iată, slava Domnului Dumnezeu-lui lui Israel era acolo, aşa cum o văzusem la câmp.⁴

⁵ Si mi-a zis: „Fiul omului, ridică-ți ochii spre miazănoapte!” Si mi-am ridicat ochii spre miazănoapte; și, iată, dinspre miazănoapte spre poarta de răsărit a jertfelnicului, la intrare, acest chip al Geloziei.⁵

¹Aceasta ar însemna august-septembrie 592-591, şase ani de la vremea deportării (587 î. H.).

²„peste mine mâna Domnului”: moment de inspirație dumnezeiască, de luare în posesie, de răpire.

³„ca o boare de chip”, cf. Codex Alexandrinus.

⁴Vezi 3, 23.

⁵„... a jertfelnicului...”, precizare preluată din Codex Vaticanus. „Acest chip al Geloziei”: Se pare că era o firidă în care se afla chipul unei zeități păgâne. În T. M. ea apare și în v. 3., cu mențiunea: „chipul geloziei, cel care stârnește gelozia”.

⁶ Si mi-a zis: „Fiul omului, ai văzut ce fac aceştia?, cum săvârșesc cei din casa lui Israel mari fărădelegi aici, aşa ca Eu să Mă îndepărtez de locaşul Meu cel sfânt? Dar vei vedea nelegiuri și mai mari”.

⁷ Si m'a dus în tinda curții. Si m'am uitat; și, iată, în perete era o spărtură.

⁸ Si mi-a zis: „Fiul omului, sapă în perete”. Si am săpat; și, iată, o ușă.

⁹ Si mi-a zis: „Intră și vezi nelegiurile cele rele pe care le săvârșesc ei astăzi⁶ aici!”

¹⁰ Si am intrat: si m'am uitat; și, iată, tot felul de târâtoare și de dobitoace și toți idolii casei lui Israel zugrăviți pe el, de jur-împrejur.

¹¹ Iar în fața lor, la mijloc, stăteau săptezeci de bărbați dintre bătrâniile casei lui Israel, și Iehonia, fiul lui Șafan; și fiecare din ei ținea în mâna o cădelniță, din care se ridică fumul de tămâie.

¹² Si mi-a zis: „Fiul omului, ai văzut ce fac aici bătrâniile casei lui Israel? Fiecare din ei în cămară lui de taină,⁷ fiindcă ei au zis: «Domnul nu vede; Domnul a părăsit pământul!»”

¹³ Si mi-a zis: „Vei vedea însă nelegiuri și mai mari pe care le fac aceştia”.

¹⁴ Si m'a dus în tinda casei Domnului, cea care cată spre miazănoapte; și, iată, acolo se aflau femei care şedeau și-l plângneau pe Tamuz.⁸

⁶„astăzi”, cf. Codex Alexandrinus.

⁷Deși bătrâni se aflau în aceeași încăpere, nelegiurea se născuse în forul lăuntric al fiecaruia, în conștiința lui proprie. Nefiind efectul unei instigații sau al psihologiei colective, păcatul lor era cu atât mai grav, de neierat.

⁸Tamuz: străveche zeitate sumeriană, premergătoare divinităților similare Attis și Cybele din Frigia. Tamuz era zeul vegetației: după mariile călduri ale verii, se presupunea că el se po-

¹⁵ Și mi-a zis: „Fiul omului, ai văzut? Vei vedea însă deprinderi și mai rele decât acestea”.

¹⁶ Și m'a dus în curtea lăuntrică a casei Domnului; și, iată, la intrarea locașului Domnului, între tindă și jertfelnic, se aflau ca la douăzeci și cinci de bărbați, cu spatele către locașul Domnului și cu fața spre partea dimpotrivă; iar aceștia i se încchinau soarelui.

¹⁷ Și mi-a zis: „Fiul omului, ai văzut? Să fie oare prea puțin pentru casa lui Iuda să facă nelegiuurile pe care le-a făcut aici? Că au umplut pământul de fărădelegi și s'au răsucit să-mi stârnească mânia. Iată, sunt ca niște bătjocoritori.

¹⁸ De aceea, Eu cu mânie Mă voi purta; ochiul Meu nu va cunoaște crucea, și nici nu voi avea vreo milă; când ei cu glas mare Îmi vor striga în auz, Eu nu-i voi auzi”.⁹

9

Pedepsirea nelegiușilor și crucea celor nevinovați.

¹ Și El a strigat cu glas mare în urechile mele, zicând: „Apropiatu-să a pedepsirea cetății!...”. Și fiecare avea în mâna arme de nimicire.¹

² Și, iată, șase bărbați veneau de pe calea porții celei înalte, cea care căță spre miazañoapte, și fiecare avea în

goară undeva sub pământ, de unde avea să repara în primăvara următoare; plecarea lui era însotită de jelania femeilor.

⁹ „...când ei cu glas mare...”: după Codicilii Vaticanus și Alexandrinus.

¹ „Fiecare să aibă în mâna...”. În ambele variante e vorba de entități supranaturale prin care Dumnezeu își instrumentează răzbunarea.

mână o secure; și în mijlocul lor era un om îmbrăcat într-o haină lungă până la pământ, iar peste mijloc purta o cingătoare de safir.² Și au venit și au stătut în apropierea jertfelnicului de aramă.

³ Și slava Dumnezeului lui Israel s'a ridicat de deasupra heruvimului care era peste ei către tinda casei. Și l-a chemat pe omul cel îmbrăcat în haină lungă până la pământ, care avea cingătoare peste mijloc,

⁴ și i-a zis: „Treci prin mijlocul Ierusalimului și pune un semn³ pe frunțile oamenilor care suspină și pe ale celor ce se întristează pentru toate nelegiuurile ce se fac în mijlocul lor”.

⁵ Și'n auzul meu le-a zis acelora: „Mergeți după el în cetate și loviți; ochii voștri să nu aibă nici o cruce, voi să nu aveți milă.

⁶ Ucideți până la nimicire bătrân și Tânăr și fecioară și prunci și femei; dar să nu vă atingeți de nici unul din cei ce poartă semn. Începeți cu cele sfinte ale Mele⁴. Și au început cu bărbații cei bătrâni ce se aflau în casă.

⁷ Și le-a zis: „Spurcați casa și umpleți căile cu leșuri; și loviți!”

⁸ Și a fost că'n timp ce ei loveau, eu am căzut cu fața la pământ și am strigat și am zis: „Vai, Doamne!, oare vei stârpi

²T. M. „...peste mijloc purta unelte de scris”.

³În ebraică, „semn” (tav) este numele ultimei litere a alfabetului, care avea forma de cruce. Primii creștini l-au interpretat ca pe o anticipare a Crucii și a Răstignirii. De evenimentul Paștilor se leagă și porunca din Iș 12, 7, aceea ca Evreii din Egipt să-și aibă casele însemnate cu sânge, spre a fi cruceate de ingerul Nimicitor; dacă însă atunci era vorba de o măsură colectivă, aici, la Iezueiel, ea este aplicată numai persoanelor.

⁴ „cele sfinte ale Mele”: termen generic pentru „casa Mea cea sfântă”, cu tot ce se află în ea, persoane și obiecte.

rămășița lui Israel vărsându-Ți mânia asupra Ierusalimului?”.

9 Atunci El mi-a zis: „Nedreptatea casei lui Israel și Iuda a devenit peste măsură de mare; că s'a umplut pământul de popoare multe, iar cetatea s'a umplut de nedreptate și de necurăție; fiindcă ei au zis: «Domnul a părăsit pământul, Domnul nu vede!...».

10 De aceea ochiul Meu nu va crăța, nici că voi avea vreo milă; purtările lor în capetele lor le voi întoarce⁵.

11 Și, iată, bărbatul cel îmbrăcat cu haină lungă până la pământ și încins cu cingătoare peste mijloc a răspuns și a zis: „Am făcut aşa cum mi-ai poruncit”.

10

O nouă vedenie asupra carului dumnezeiesc. Domnul părăsește templul.

1 Și m'am uitat;¹ și, iată, deasupra tăriei cerești ce se află peste capul heruvimilor: asemănarea unui tron deasupra lor, cum e piatra de safir.

2 Și El a grăit către bărbatul îmbrăcat în haină [lungă]: „Intră între roțile ce se află sub heruvimi; de prin mijlocul heruvimilor umple-ți mâinile cu cărbuni aprinși și risipește-i peste cetate!” Și el a intrat în raza văzului meu.

3 Când bărbatul a intrat, heruvimii stăteau de-a dreapta casei; iar norul a umplut curtea cea dinăuntru.

⁵ Vezi nota de la 8, 12: Dacă fapta a pornit din cap ca neleguire, în același cap se va întoarce ca pedeapsă.

¹Ceea ce urmează se referă la vedenia relatată în 1, 4-28, cu unele mici deosebiri; totuși, „făpturile vii” de acolo devin aici „heruvimi”.

4 Atunci slava Domnului s'a ridicat de la heruvimi spre tinda casei; și norul a umplut casa, iar curtea s'a umplut de strălucirea slavei Domnului.

5 Și glasul aripilor heruvimilor se auzea până în curtea cea din afară, ca glasul Atotțitorului Dumnezeu atunci când vorbește.

6 Și a fost că atunci când El i-a poruncit bărbatului îmbrăcat în veșmântul cel sfânt, zicând: „Ia foc din mijlocul roților ce se află între heruvimi!”, el a intrat și a stat lângă roți.

7 Și heruvimul și-a întins mâna în mijlocul focului ce se află între heruvimi și a luat și l-a pus în mâinile bărbatului îmbrăcat în veșmântul cel sfânt, care l-a luat și a ieșit.

8 Și am văzut că heruvimii aveau dedesubtul aripilor lor ceva asemănător cu niște mâini de om.

9 Și m'am uitat; și, iată: alături de heruvimi, patru roți; câte o roată lângă fiecare heruvim; iar înfațarea roților era ca înfațarea cărbunilor aprinși.

10 Înfățarea lor era asemănătoare în toate cele patru, ca și cum ar fi fost roata'n roată.

11 Când ele înaintau, înaintau în cele patru laturi ale lor; și'n timpul mersului nu se învârteau, ci oriîncotro se îndrepta cea dintâi, după ea mergeau și celealte; și'n timpul mersului nu se învârteau.

12 Și spatele și mâinile și aripile lor și roțile erau pline de ochi de jur-imprejurul celor patru roți.

13 Și roțile acestea se numeau, în auzul meu, Galgal.²

² „Galgal” s-ar traduce: „roți rotitoare”, „roți învolburate” sau „car vijelios”.

¹⁴ Fiecare avea patru fețe: fața celei dintâi era față de heruvim, fața celei de a doua era față de om, a celei de a treia era față de leu, iar a celei de a patra era față de vultur.³

¹⁵ Și heruvimii s'au ridicat; aceasta e făptura vie pe care o văzusem la râul Chebar.

¹⁶ Când înaintau heruvimii, alături de ei înaintau și roțile; iar când heruvimii își deschideau aripile ca să se înalte desupra pământului, roțile lor nu se învărteau, ci doar se țineau de ei.

¹⁷ Când se opreau ei, se opreau și ele: iar când se înălțau ei, și ele se înălțau, căci duh de viață era în ele.

¹⁸ Și slava Domnului a ieșit din tinda casei și a stat pe heruvimi.

¹⁹ Heruvimii și-au deschis aripile și sub ochii mei s'au înălțat deasupra pământului; când ei înaintau, și roțile li se țineau aproape. Și s'au oprit la tinda porții casei Domnului; și slava Dumnezeului lui Israel era peste ei, deasupra.

²⁰ Aceasta este ființa vie pe care o văzusem sub Dumnezeul lui Israel la râul Chebar, și am cunoscut că erau heruvimi.

²¹ Fiecare avea câte patru fețe și fiecare avea câte opt aripi; iar sub aripile lor, asemănare de mâini de om.

²² Asemănarea fețelor lor: erau aceleși fețe pe care le văzusem sub slava Dumnezeului lui Israel la râul Chebar; și fiecare mergea spre partea pe care o avea în față.

³Verset preluat din Codicil Vaticanus și Alexandrinus. A se observa că ordinea și natura asemănărilor sunt diferite față de 1, 10.

11

Păcatele Ierusalimului. Nădejde pentru cei robiți. Slava lui Dumnezeu părăsește Ierusalimul.

¹ Duhul m'a ridicat și m'a dus la poarta casei Domnului, cea care cătă spre răsărit. Și, iată, la intrarea porții se aflau ca la douăzeci și cinci de bărbați; iar în mijlocul lor i-am văzut pe Iehonia, fiul lui Azur, și pe Pelatia, fiul lui Benaia, căpeteniile poporului.

² Iar Domnul mi-a zis: „Fiul omului, aceștia sunt oamenii care cugetă deșertăciuni și dau sfaturi rele în această cetate,

³ cei ce zic: «Oare de curând au fost zidite casele? Aceasta e căldarea, iar noi suntem cărnurile».¹

⁴ De aceea, profetește împotriva lor, profetește, fiul omului!”

⁵ Și Duhul Domnului a căzut peste mine și mi-a zis: „Grăiește: Așa grăiește Domnul: Așa ați grădit voi, casa lui Israel; iar Eu știu ce sfaturi are duhul vostru.

⁶ Pe morții voștri i-ați înmulțit în această cetate, iar căile ei le-ați umplut de răniți.

⁷ De aceea, așa grăiește Domnul: morții voștri, cei pe care i-ați ucis în mijlocul ei, aceștia sunt cărnurile, iar ea este căldarea; iar pe voi vă voi scoate din mijlocul ei.

⁸ De sabie vă temeți, sabie voi aduce asupra voastră, zice Domnul.

¹Cei rămași în Ierusalim se cred îndreptățiti să ocupe casele celor plecați în exil și rămase goale. Pe de altă parte, ei se socotesc la adăpost de dușmani, asemenea cărnii din căldare, la care nu ajunge focul. Profetul însă îi va avertiza că se înșală.

9 Si vă voi scoate din mijlocul ei și vă voi da în mâinile străinilor, și judecăți voi face între voi.

10 De sabie veți cădea, iar Eu vă voi judeca în munții lui Israel și veți cunoaște că Eu sunt Domnul.

11 Aceasta nu va fi pentru voi căldare, iar voi nu veți fi cărnuri în mijlocul ei; în munții lui Israel vă voi judeca;

12 și veți cunoaște că Eu sunt Domnul. Că'ntru poruncile Mele n'ați umblat și rânduielile Mele nu le-ați îndeplinit, ci ați lucrat după rânduielile neamurilor ce vă înconjoară".

13 Si a fost că'n timp ce eu profeteam, Pelatia, fiul lui Benaia, a murit. Iar eu am căzut cu fața la pământ și am strigat cu glas mare și am zis: „Vai, vai, Doamne, isprăvești Tu oare și cu rămășița lui Israel?...”.

14 Si a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:

15 „Fiul omului, frații tăi și oamenii cu care tu robești împreună și toată casa lui Israel au ajuns la capăt; ei sunt cei cărora locuitorii Ierusalimului le zic: «Tineți-vă departe de Domnul!; nouă ni s'a dat țara spre moștenire!...».

16 De aceea, aşa zice Domnul: Pe ei îi voi lepăda printre neamuri și-i voi risipi pe tot pământul, dar acolo, în țările unde se vor duce, Eu le voi fi un mic locaș al sfîrșeniei.²

17 De aceea, aşa grăiește Domnul: Îi voi lăua de printre neamuri și-i voi aduna de prin țările în care i-am risipit și le voi da pământul lui Israel.

²Deși deportarea e de mult un fapt împlinit, verbele sunt la viitor, semn că Dumnezeu rănduia mai dinainte atât risipirea lui Israel, cât și întoarcerea rămășiței lui.

18 Si vor intra acolo și vor înlătura toate urâciunile lui și toate neleguiurile ce se află pe el.

19 Si le voi da o altă inimă; și duh nou voi pune într'înșii;³ inima lor de piatră le-o voi smulge din trup și le voi da o inimă de carne,

20 pentru ca ei în poruncile Mele să umble și rânduielile Mele să le păzească și să le facă; și ei îmi vor fi Mie popor, iar Eu le voi fi lor Dumnezeu.

21 Cât despre cei a căror inimă umblă după urâciunile și neleguiurile lor, purtările lor în capul lor le voi întoarce,⁴ zice Domnul".

22 Atunci heruvimii și-au deschis aripile, iar roțile li se țineau alături, și slava Domnului era peste ei, deasupra.

23 Si slava Domnului s'a ridicat din mijlocul cetății și a stat pe muntele ce se află în fața cetății.⁵

24 Si Duhul m'a ridicat și m'a dus în țara Caldeilor, la locul robiei, în vedenie, întru Duhul lui Dumnezeu; și m'am ridicat de la vedenia pe care o văzusem⁶.

25 Si le-am grăit celor din robie toate cuvintele Domnului, pe care El mi le arătase.

³Înnoirea completă a ființei umane.

⁴Aceleași cuvinte ca în 9, 10; vezi nota.

⁵T. M.: „...muntele ce se află spre răsărit de cetate”. E vorba de Muntele Măslinilor, unde slava lui Dumnezeu s'a așezat după ce părăsise mai întâi templul și apoi Ierusalimul însuși. Ecoul profetiei, în cuvintele lui Iisus: „Iată, vi se lasă casa pustie!” (Mt 23, 38; Lc 13, 35).

⁶Adică: am lăsat vedenia în urmă; m'am îndepărtat de vedenie (de locul ei).

12

Simbol pentru alți robiți din Ierusalim. Împotriva unor proverbe populare.

¹ Si a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:

² „Fiul omului, tu locuiești în mijlocul nedreptăților celor ce au ochi să vadă și nu văd, ale celor ce au urechi să audă și nu aud; fiindcă ei sunt o casă a răzvrătirii.

³ Așadar, tu, fiul omului, pregătește-ți o boccea¹ de mers în robie, în plină zi, sub ochii lor; și tu vei fi dus în robie sub ochii lor, din locul unde te afli către un alt loc,² pentru ca ei să vadă că sunt o casă a răzvrătirii.

⁴ Îți vei scoate boccea, boccea de robie, în plină zi, sub ochii lor. Si vei ieși seara, sub ochii lor, aşa cum se duce cel robit.

⁵ Fă-ți o spărtură în zid și ieși prin ea.

⁶ Sub ochii lor vei ridica [boccea] pe umăr și vei ieși pe ascuns; să-ți acoperi fața și să nu vezi pământul; că Eu pe tine semn te-am făcut casei lui Israel”.

⁷ Iar eu aşa am făcut, după toate pe care El mi le-a poruncit. Si'n plină zi mi-am scos boccea ca pe o boccea de mers în robie, iar seara mi-am făcut o spărtură în zid și am ieșit pe ascuns; sub ochii lor mi-am luat [boccea] pe umăr.

⁸ Iar dimineața a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:

¹ „Boccea”: îmbrăcăminte, hrană și diferite mărunțișuri legate într'o pânză ca un cearceaf sau o față de masă. Echivalentul modern: bagaj.

² Profetului i se poruncește să simuleze o plecare în robie, mimându-și pregătirea și precauțiile sub văzul concetătenilor săi, într'un joc de surprinzătoare ambiguități stilistice.

⁹ „Fiul omului, nu cumva și-a spus casa lui Israel, casa răzvrătirii: «Ce faci?».

¹⁰ Spune-le: Așa grăiește Domnul Domn: Celui ce stăpânește și celui ce e căpetenie în Ierusalim și întregii case a lui Israel ce se află în mijlocul lor

¹¹ spune-le că Eu fac semne în mijlocul lor; precum am făcut, aşa le va fi: în pribegie și'n robie vor merge.

¹² Cel ce stăpânește în mijlocul lor își va ridica [boccea] pe umăr și'ntru ascuns va ieși prin zid; spărtură va face, ca să poată trece prin el; fața și-o va acoperi, aşa ca nici un ochi să nu-l vadă, și nici el să nu vadă pământul.

¹³ Iar Eu îmi voi arunca plasa asuprăi, iar el se va prinde în mreaja Mea și-l voi duce în Babilon, în țara Caldeilor; dar el n' o va vedea, deși va muri acolo.³

¹⁴ Si pe toți cei care-i stau în preajmă și pe toți cei care-l ajută și voi risipi în fiece vânt, și'n urma lor voi scoate sabie.

¹⁵ Si atunci vor cunoaște că Eu sunt Domnul, când și voi risipi printre neamuri și-i voi împrăștia prin țări.

¹⁶ Dar dintre ei voi lăsa un număr mic de oameni [să scape] de sabie și din foame și din moarte, pentru ca ei să-si spună toate fărădelegile în mijlocul neamurilor la care au mers; și vor cunoaște că Eu sunt Domnul”.

¹⁷ Si a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:

³ Elementele acestei profetii par a-l evoca pe regele Sedechia, cel ce a fugit din Ierusalim printre spărtură în zid, încercând să scape de sub asediul; a fost însă prins de Nabucodonosor, care l-a deportat în Babilon, dar nu înainte de a-i scoate ochii (4 Rg 25, 7). De reținut, și aici, învecinarea lui Nabucodonosor, „robul Domnului”, cu Domnul Însuși.

¹⁸ „Fiul omului, pâinea cu durere și-o vei mâncă și apa cu chin și cu necaz și-o vei bea.

¹⁹ „Și vei grăi către poporul țării: Așa grăiește Domnul către cei ce locuiesc în Ierusalim pe pământul lui Israel: Pâinea cu zgârcenie și-o vor mâncă și apa cu prăpăd și-o vor bea, ca să se pustiască pământul cu tot ce e pe el; că'ndru necredință se află toți cei care-l locuiesc.

²⁰ „Și cetățile lor cele locuite se vor pustii de istov, iar țara se va pustii; și veți cunoaște că Eu sunt Domnul”.

²¹ „Și a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:

„Fiul omului, ce înțelegeți voi prin zicala aceasta de pe pământul lui Israel: «Zilele se lungesc, vedenia s'a topit»?.

²³ De aceea, spune-le: Așa grăiește Domnul: Voi pune capăt acestei zicale, iar casa lui Israel nicicum nu va mai spune această zicală, fiindcă tu le vei spune: Zilele sunt aproape, când orice vedenie se va rosti.

²⁴ Că nici o vedenie mincinoasă nu va mai fi, nici cineva care'n mijlocul fiilor lui Israel să învețe doar ce place auzului⁴.

²⁵ Pentru că Eu, Domnul, Eu îmi voi grăi cuvintele; voi grăi și voi face, și nu voi mai amâna; fiindcă în zilele voastre, o, casă a răzvrătitării, voi grăi cuvântul și-l voi face, zice Domnul”.

²⁶ „Și a mai fost cuvântul Domnului către mine, zicând:

„Fiul omului, casa răzvrătităore a lui Israel zice: «Vedenia pe care o vede omul acesta e pentru zile'ndelungate

și el profetește pentru vremi îndepărstate».

²⁸ De aceea spune-le: Așa grăiește Domnul: De acum înainte nici unul din cuvintele Mele nu va mai cunoaște amânare, oricăte voi grăi; voi grăi și voi face, zice Domnul”.

13

Împotriva profetilor mincinoși și a falselor profetese.

¹ „Și a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:

„Fiul omului, profetește împotriva profetilor lui Israel care profetesc, și le vei spune profetilor care profetesc din propria lor inimă. Și vei profeti și le vei spune: Auziți cuvântul Domnului!

³ Așa grăiește Domnul: Vai celor ce profetesc din propria lor inimă, fără să vadă nimic.

⁴ Profetii tăi, Israele, sunt ca vulpile în pustiuri.

⁵ Nu și-au păstrat statura dreaptă, ci au adunat turma împotriva casei lui Israel; nu s'au ridicat la război cei ce zic: «În ziua Domnului...»,

⁶ cei ce văd [vedenii] mincinoase, prevestind deșertăciuni¹, cei ce zic: «Domnul grăiește», dar pe care nu Domnul i-a trimis și care-au început să ridice cuvânt.

⁷ Au nu vedenie mincinoasă ati văzut? Au nu prevestiri deșarte ati grăit? Și ziceți: «Domnul grăiește», dar nu Eu am grăit.

¹E vorba de practica oraculară a celor ce prevestesc în stare de transă (mediumitate), condamnată de Legea dată prin Moise (Dt 18, 10).

⁴Ca și Ieremia, Iezechiel se confruntă cu falșii profeti care răspândeau mesaje optimiste.

8 De aceea, spune: Așa grăiește Domnul: De vreme ce cuvintele voastre sunt mincinoase și prevestirile voastre deșarte, de aceea, iată, Eu sunt împotriva voastră, zice Domnul.

9 Și mâna Mi-o voi întinde împotriva profetilor care văd [vedenii] mincinoase și a celor ce grăiesc desertăciuni; ei nu vor fi părtași la învățătura poporului Meu, nici nu vor fi înscrși în carte-a casei lui Israel, și nici în țara lui Israel nu vor intra; și vor cunoaște că Eu sunt Domnul.

10 Pentru că Mi-au înșelat poporul, zicând: «Pace! Pace!», și pace nu este, iar dacă cineva zidește un perete, ei îl spoiesc cu var și el va cădea.²

11 Spune-le celor ce spoiesc: «Va cădea»; și va fi o ploaie năprasnică, iar Eu voi trimite pietroale peste încheieturile lor și ei vor cădea; și va fi un vânt răscălit și se va sparge

12 și, iată, peretele a căzut! Și nu vă vor spune: «Unde vă e spoiala cu care ați spoit?».

13 De aceea, așa zice Domnul: Voi stârni un vânt răscălit și încărcat de furie, și ploaie năprasnică fi-va în mânia Mea și pietroale voi aduce, spre nimicire de istov.

14 Și voi săpa pe dedesubt peretele pe care l-ați spoit, și el va cădea; și-l voi culca la pământ și temeliile i se vor descoperi; și va cădea, iar voi veți fi înăbușiți cu muștrări, și veți cunoaște că Eu sunt Domnul.

²Falșii profeti nu-și dau osteneala să consolideze peretele – sau cel puțin să-i certifice soliditatea –, ci se grăbesc să-l spoiască cu var, ascunzându-i astfel defectele. Simbol pentru cultul aparențelor fără acoperire. Iisus îi va numi pe fariseii fățurnici „morminte văruite” (Mt 23, 27).

15 Și-Mi voi plini mânia asupra perete-lui și împotriva celor ce-l spoiesc; și va cădea. Și v'am zis: Peretele nu este, și nici cei care-l spoiesc:

16 profetii lui Israel care profetesc despre Ierusalim și-i văd pace atunci când nu e pace, zice Domnul.

17 Și tu, fiul omului, atîntește-ți față împotriva fiicelor poporului tău, a celor ce profetesc din propria lor inimă, și profetește împotriva lor.

18 Și vei zice: Așa grăiește Domnul: Vai acelora ce-și cos pernițe sub încheietura cotului³ și fac broboade pe fiece cap de orice statură, ca să stâlcească⁴ sufletele! Sufletele poporului Meu sunt stâlcite, dar ele s'au cruțat.

19 Și M'au pângărit înaintea poporului Meu pentru o mâna de orz și o bucătică de pâine, ca să ucidă suflete ce nu trebuie să moară și să crute suflete ce nu trebuie să trăiască, în timp ce-i vorbeați unui popor care asculta cuvinte deșarte.

20 De aceea, așa zice Domnul Domn: Iată, Eu sunt împotriva pernițelor voastre cu care stâlcîți suflete și le voi rupe de pe brațele voastre și voi da drumul sufletelor pe care le-ați stricat spre a le risipi.

21 Și vă voi rupe broboadele și-Mi voi izbăvi poporul din mâinile voastre; în mâinile voastre nu vor mai fi ca să-

³Literal: „sub fiecare cot”. Ebr.: în loc de „pernițe”, „panglici”. Ar putea fi vorba de unele practici magice care ne-au rămas necunoscute.

⁴În acest pasaj (vv. 18-22) Iezechiel folosește patru verbe diferite, dar cu înțelesuri foarte apropriate: **diastréfo**, **ekstréfo**, **apostréfo** și **systréfo**, care se traduc nuanțat, în funcție de context: a suci, a răsuci, a deformă, a stâlcăi, a strica (a schimba natura unui lucru sau a unei finețe), a abate (de la drumul cel drept), a înturnă, a deturnă etc.

i stâlciți; și veți cunoaște că Eu sunt Domnul.

22 De vreme ce voi ați abătut inima dreptului spre calea nedreptății fără ca Eu să i-o abat, de vreme ce voi întăriți mâinile neleguiuitului pentru ca el nici cum să nu se abată de la calea lui crea rea ca să rămână viu,

23 de aceea [vedenii] mincinoase nu veți mai avea și prevestiri deșarte nu veți mai prevesti; poporul Mi-l voi izbăvi din mâna voastră, iar voi veți cunoaște că Eu sunt Domnul”.

14

Împotriva idolatriei. Judecata ce va să vină.

1 Si au venit la mine bărbați dintre bă trâni lui Israel și au șezut în fața mea.

2 Si a fost către mine cuvântul Domnului, zicând:

3 „Fiul omului, bărbații aceștia și-au pus închipuirile în inimă,¹ iar în față și-au pus pedeapsa nedreptăților lor; oare le voi răspunde?

4 De aceea, vorbește-le, și le vei spune: Așa grăiește Domnul: Oricărui om din casa lui Israel care-și va pune închipu irile în inimă și-și va pune în față pedeapsa nedreptăților sale și va veni la profet, Eu, Domnul, îi voi răspunde pe potriva mintii lui,

¹A-și pune (cineva) închipuirile în inimă: a fi idolatru; a purta în inima sa (forul său lăuntric) zeități care nu sunt altceva decât roade ale imaginației (acesta este, aici, sensul cuvântului **dianóema**: „idee falsă”). Așadar, e vorba de idola tri care, în ciuda necredinței lor în Dumnezeul cel adevărat, îl consultă, îi pun întrebări și aşteaptă răspunsuri.

5 așa ca el să abată casa lui Israel pe potriva inimilor acelora care'n născocirile lor s'au înstrăinat de Mine.

6 De aceea, spune-i casei lui Israel: Așa grăiește Domnul Domn: Întoarceți-vă și abateți-vă de la năravurile voastre și de la toate păcatele voastre și nturnați-vă fețele acolo unde au fost.

7 Că oricărui om din casa lui Israel – sau dintre străinii ce s'au așezat în Israel – care s'a înstrăinat de Mine și-și va pune închipuirile în inima sa și-și va pune în față pedeapsa nedreptăților sale și va veni la profet să-l întrebă Mă², Eu, Domnul, îi voi răspunde pe potriva a ceea ce se află în lăuntrul său.

8 Si față Mi-o voi îndrepta împotriva aceluui om și voi face din el pustiu și ruină și-l voi scoate din mijlocul poporului Meu, iar voi veți cunoaște că Eu sunt Domnul.

9 Si dacă un profet se înșală și grăiește cuvânt, Eu, Domnul, Eu sunt Cel ce l-a înșelat pe profetul acela, și mâna Mi-o voi întinde asupra lui și-l voi stârpi din mijlocul poporului lui Israel.

10 Ei își vor purta nedreptatea lor: pe potriva nedreptății celor ce întrebă, așa va fi și nedreptatea profetului,

11 pentru ca ea, casa lui Israel, să nu se mai rătăcească de Mine și să nu se mai spurce cu toate păcatele lor; așa îmi vor fi ei Mie popor, iar Eu le voi fi Dumnezeu, zice Domnul”.

12 Si a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:

13 „Fiul omului, dacă o țară păcătuiește împotriva Mea săvârșind o greșală, Eu îmi voi întinde mâna peste ea și-i voi

²Literal: „ca să-l întrebă întru Mine”.

zdrobi prisosul de pâine și voi trimite foamete asupră-i și voi nimici într'însa om și dobitoc;

¹⁴ și dacă'n mijlocul ei vor fi acești trei bărbați: Noe, Daniel și Iov,³ aceștia [doar] se vor mântui prin dreptatea lor, zice Domnul.

¹⁵ Iar dacă Eu voi aduce iarăși în țară fiare fioroase și o voi pedepsi și voi face din ea un pustiu și nu va fi cine să treacă prin ea, de frica fiarelor,

¹⁶ și dacă acești trei bărbați vor fi în mijlocul ei – viu sunt Eu! zice Domnul –, nici fii și nici fifice nu vor scăpa, ci doar aceștia trei se vor mântui, iar pământul va fi nimicit.

¹⁷ Sau dacă din nou voi aduce sabie împotriva acelei țări și dacă voi zice: – Sabie să treacă prin țară!, și voi nimici într'însa om și dobitoc,

¹⁸ chiar dacă acești trei bărbați ar fi în mijlocul ei – viu sunt Eu! zice Domnul –, ei nu vor scăpa fii și fifice, ci doar ei singuri se vor mântui.

¹⁹ Sau dacă Eu trimit din nou moarte⁴ asupra acelei țări și-Mi vărs mânia'n sânge asupră-i, ca să nimicesc într'însa om și dobitoc

²⁰ și dacă Noe și Daniel și Iov ar fi în mijlocul ei – viu sunt Eu! zice Domnul –, nici fii și nici fifice nu vor scăpa; doar

³Noe și Iov: cunoscutele și venerantele personaje biblice. Cât despre Daniel, acesta nu este profetul care a scris cartea ce-i poartă numele, ci un celebru erou al virtuții (în fapt, Danel), preluat din tradiția feniciană și admirat la Evrei. Teologic, aici nu e vorba de cei trei ca mijlocitorii (rugători pentru popor), ci de simpla lor (ipotecă) prezență (ca în Fe 18, 23-32). Iezehiel pune din nou accentul pe răspunderea personală a fiecarui om, în sensul că păcătosul nu se poate acoperi cu meritele cuiva care l-a precedat.

⁴T. M. „ciumă”.

ei, prin dreptatea lor, își vor mântui sufletele.

²¹ Aşa grăiește Domnul: Iar dacă chiar asupra Ierusalimului aş trimite aceste patru cumplite pedepse ale Mele: sabie, foamete, fiare fioroase și moarte, ca să nimicesc într'însul om și dobitoc,

²² dar, iată, în el vor rămâne unii care au scăpat și care vor scoate dintr'însul fii și fifice, iată că aceștia vor veni la voi, iar voi le veți vedea purtările și gândurile și să veți că pentru relele pe care le-am adus asupra Ierusalimului – pentru toate relele pe care Eu le-am adus asupra lui.

²³ Si ei să vor mângâia, pentru că voi le veți vedea purtările și gândurile, și veți cunoaște că nu în zadar am făcut Eu toate căte am făcut în el, zice Domnul".⁵

15

Parabola lemnului viței.

¹ Si a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:

² „Iar tu, fiul omului: Dintre toate lemnenele crengilor ce se află printre arborii pădurii, ce se poate face oare din lemnul viței de vie?¹

⁵Versetele 21-23: În ciuda tuturor pedepseielor trimise de Domnul asupra Ierusalimului, nu este exclus ca o minoritate de păcătoși să scape și să ia drumul exilului. Văzându-le purtările și intențiile, cei ce sunt deja în exil se vor simți, într'un fel, mângâiați de constatarea că nu întâmplarea sau capriciile divine au adus nenorocirile, ci dreptatea lui Dumnezeu.

¹Vița de vie ca simbol al fiilor lui Israel (Ps 79, 9 și urm.). Iezehiel însă nu folosește metafora viței cultivate, ci pe aceea a viței sălbaticice, de printre copaciii pădurii.

3 Oare vor lua dintr'insa lemn care să fie bun de lucrat? Oare vor lua dintr'insa un cui ca să agațe de el un lucru oarecare?

4 nimic, decât dată focului s'o mistuie; focul îi arde prisosul uscat peste an când se curăță, și ea devine'ntru totul nimic: este ea bună de ceva?

5 nici chiar când este întreagă nu-i bună să faci ceva din ea; dar oare când focul o mistuie, mai este ea bună de vreo treabă?

6 De aceea, zi: – Așa grăiește Domnul: Ca pe-o coardă de viță printre copacii pădurii pe care Eu am dat-o focului s'o mistuie, aşa i-am dat pe cei ce locuiesc Ierusalimul.

7 Fața Mi-o voi îndrepta împotriva lor: Din foc vor ieși, dar focul îi va arde;² și vor cunoaște că Eu sunt Domnul, când fața Mi-o voi stâlpi împotriva lor.

8 „Și țara o voi da spre pustiire pentru că ei fără greș au greșit, zice Domnul”.

16

Ierusalimul, soție necredincioasă. O istorie simbolică a Ierusalimului.

1 „Să a fost cuvântul Domnul către mine, zicând:

2 „Fiul omului, dă-i Ierusalimului mărturie despre fărădelegile lui!”¹

¹E vorba de cei scăpați din „focul” împresurării, foamei și molimei, dar pe care, totuși, îi va ajunge „focul” mâniei Domnului.

²După Osea, Isaia și Ieremia, Iezehiel duce mai departe metafora hierogamică dintre Iahvé și nația lui Israel, dar cu mai multă vigoare și asprime. Ocolind obârșia aramaică a lui Israel, el se concentrează asupra cetății Ierusalimului, ca fiind o odraslă a Canaanului; Domnul o află sin-

3 Si vei zice: Așa grăiește Domnul către cetatea Ierusalimului: Rădăcina ta și nașterea ta sunt în țara Canaanului; tatăl tău era amoreu, iar mama ta, hetită.

4 La nașterea ta – în ziua'n care te-ai născut – buricul nu ți s'a tăiat, sănii nu s'au legat, în apă n'ai fost scăldată, nici cu sare n'ai fost sărată și nici în scutece n'ai fost infășată.²

5 Nici că ochiul Meu s'a îndurat de tine, ca să facă pentru tine unul din aceste lucruri, să simtă cât de cât ceva pentru tine. Aruncată ai fost pe fața câmpului, din pricina sluțeniei³ sufletului tău, atunci, în ziua'n care te-ai născut.

6 Iar Eu am trecut prin apropierea ta și te-am văzut îmbălată în sângele tău; și ți-am zis: Viață [să fie] din sângele tău:

7 Înmulțește-te! Te-am făcut ca iarba răsăringid în pajiște; iar tu te-ai înmulțit și ai crescut și ai intrat în cetăți de frunte; sănii ți s'au ridicat, părul ți s'a revărsat, goală erai și nerușinată.

8 Eu ți-am trecut prin apropiere și te-am văzut; și, iată, era vremea ta, vremea delăsărilor. Si Mi-am întins ariile peste tine și ți-am acoperit goliciunea; și jurământ ți-am făcut, și'n

gură, părăsită, și-o face soție și-i conferă iubirea întreagă; dar, în ciuda acestei protecții totale, ea se dedă, în repetate și repetitive rânduri, la neascultare, obrăznicie și desfrâu, ceea ce-i va atrage pedeapsa, dar și îndurarea finală. (În loc de „Ierusalimul”, tălmăcirea de față folosește „cetatea Ierusalimului”, ceea ce justifică, și grammatical, pronumele feminin).

²Parte din igienă, până astăzi, a triburilor arabe din Palestina: moașa îi taie pruncului buricul, apoi îi freacă trupul cu sare, apă și ulei, după care îl infășă în scutece pentru următoarele şapte zile.

³skoliōtes (cuvânt tare, folosit numai aici în V. T.): „oblicitate”, „inegalitate”, „sinuozitate”, „curbură”; figurat: „perversitate”, sluțenie sufletească.

legămant am intrat Eu cu tine – zice Domnul –, iar tu ai devenit a Mea.

9 Și'n apă te-am scăldat și săngele ți l-am spălat de pe tine și te-am uns cu untdelemn;

10 și te-am îmbrăcat în broderii și ți-am pus dedesubturi de iachint și te-am încins cu vison și te-am înveșmântat în mătase

11 și cu podoabă te-am împodobit și brăťări ți-am pus la mâini și salbă scumpă pe grumaz;

12 și inel ți-am pus în näri și cercei la urechi și cunună de mărire pe cap.

13 Așa erai tu împodobită cu aur și argint, așa erau hainele tale: de vison, țesute'n mătase și broderii. Și ai mâncaț făinuță de grâu și miere și untdelemn și te-ai făcut frumoasă foarte.

14 Și ți s'a dus numele printre neamuri din pricina frumuseții tale, căci desăvârșită era în mlădiera ei, în frumusețea pe care Eu am pus-o pe tine,⁴ zice Domnul.

15 Dar tu te-ai încrezut în frumusețea ta și te-ai desfrânat la adăpostul renumelui tău și ți-ai pus desfrânarea la'ndemâna oricărui trecător, ca să fii a lui.

16 Și ai luat din hainele tale și ți-ai făcut idoli din cusătură de ac și te-ai desfrânat pe ei: de aceea tu niciodată nu vei intra, și nici va fi ceva la fel.

17 Și ai luat podoabele laudei tale făcute din aurul și argintul Meu, pe care Eu ți l-am dat, și ți-ai făcut chipuri bărbătești și te-ai desfrânat cu ele.

18 Și ai luat din îmbrăcămîntea ta pestriță și le-ai îmbrăcat și le-ai pus înainte untdelemnul Meu și tămâia Mea;

⁴T. M.: „... din pricina strălucirii Mele pe care Eu am pus-o asupră-ți”.

19 și pâinile Mele – pe care Eu ți le-am dat – și făinuța de grâu și untdelemnul și mierea – cu care Eu te-am hrănit – le-ai pus înaintea lor pentru miroș cu bună-mireasmă; da, aşa a fost, zice Domnul.

20 Și ai luat pe fiii tăi și pe ficele tale – pe care tu i-ai născut⁵ – și i-ai jertfit lor spre nimicire, ca și cum ar fi fost o desfrânare măruntă,

21 și ți-ai sugrumat copiii și i-ai dat lor ca prinos de ispășire.

22 Aceasta-i mai mult decât toată desfrânarea ta; și nu ți-ai amintit de zilele tinereții tale, când erai goală și nerușinată și trăiai îmbălată în săngele tău.

23 După toată răutatea ta, așa s'a făcut, zice Domnul;

24 și ți-ai zidit casă de desfrâu, și'n fiece stradă ți-ai ridicat culcuș;

25 și la intrarea fiecărui drum ți-ai asezat un loc de desfrânare și ți-ai întinat frumusețea; și ți-ai desfăcut picioarele pentru orice trecător și ți-ai sporit desfrânarea.

26 Și te-ai desfrânat cu fiii Egiptului, vecinii tăi, cei cu carnea vânjoasă, și'n multe feluri te-ai destrăbălat, ca să-Mi stârnești mânia.

27 Și dacă Eu Îmi voi întinde mâna împotriva ta și voi desființa ceea ce tu ai rânduit, te voi da în vrerea celor ce te urăsc, fetele Filistenilor, care te-au abătut de la calea în care tu păcătuiai.⁶

28 Și te-ai desfrânat mai mult decât fe-

⁵T. M.: „pe care tu Mi i-ai născut”.

⁶Fetele Filistenilor, stricate prin chiar felul lor de viață, dar îngrozite de excesele ficei Ierusalimului, s'au simțit datoare s'o aducă pe calea „normală”. T. M.: „Fetele Filistenilor, care roșeau de purtarea ta nerușinată...”.

tele lui Asur, și nici aşa nu te-ai săturate;

29 da, te-ai desfrânat și nu te-ai săturate. Și ți-ai sporit legăturile cu țara Caldeilor, și nici cu acestea nu te-ai săturate.

30 De ce-aș face Eu un legământ cu fica ta – zice Domnul – de vreme ce tu ai făcut toate aceste fapte de târfă și întreit te-ai desfrânat

31 Întru fiicele tale? Tu ți-ai zidit câte o casă de desfrâu la fiecare deschidere de drum, și'n fiecare stradă ți-ai ridicat culcuș și te-ai făcut ca o târfă care adună plată.

32 Femeia adulteră e asemenea ție: primește simbrie de la bărbatul ei

33 și dă răsplată tuturor celor ce s'au desfrânat cu ea; și tu le-ai dat răsplată tuturor ibovnicilor tăi; da, i-ai încărcat cu răsplată, pentru ca să roiască împrejururi-ți întru desfrânarea ta.

34 Și'n tine s'a petrecut o stâlcire, întru a ta destrăbălare, mai mult decât în [alte] femei: nimeni după tine nu s'a desfrânat aşa, pentru că tu ești aceea care dai plată, fără ca ție să ți se dea vreo plată, și astfel s'au petrecut stâlcii întru tine.

35 De aceea, tu, târfă, auzi cuvântul Domnului!

36 Așa grăiește Domnul: Pentru că ți-ai dat arama pe față, descoperită-ți va fi goliciunea în destrăbălarea ta cu ibovnicii tăi și'ntru toate scornelile neleguiurilor tale și'ntru săngele filor tăi pe care i-ai dat lor.

37 De aceea, iată, Eu îi voi aduna împotrivă-ți pe toți ibovnicii cu care te-ai împreunat, pe toți pe care i-ai iubit și pe toți pe care i-ai urât; și-i voi aduna de jur-împrejur împotrivă-ți și le

voi descoperi răutățile tale, iar ei îți vor vedea toată goliciunea.

38 Și Mă voi răzbuna pe tine cu răzbunarea [cuvenită] unei adultere și vărsătorilor de sânge, și voi aduce asuprăti sănge de mânie și de gelozie.

39 Și te voi da în măinile lor, iar ei îți vor surpa casa de desfrâu și-ți vor nimici culcușul și te vor dezbrăca de hainele tale și-ți vor lua podoabele măririi tale și te vor lăsa goală și nerușinată.

40 Și gloate vor aduce asupră-ți și te vor lovi cu pietre și cu săbiile lor te vor străpunge.

41 Și casele tale le vor arde'n foc și vor face asupră-ți răzbunare sub ochii mulțor femei; iar Eu te voi abate de la desfrâu, și plată nu vei mai da.

42 Așa îmi voi descărca Eu mânia asupră-ți, iar gelozia Mea va fi îndepărtată de la tine, și Mă voi odihni și grijă nu voi mai avea.

43 Că nu ți-ai amintit de tinerețea ta și M'ai întristat cu toate aceste fapte. De aceea, iată, purtările tale le-am făcut să cadă asupra capului tău – zice Domnul –, că așa a lucrat necredința ta asupra tuturor neleguiurilor tale.

44 Acestea sunt toate lucrurile care s'au spus împotriva ta prin zicala: «Cum e mama, așa e și fiica».

45 Tu ești fiica mamei tale; tu ești aceea care și-a lepădat bărbatul și copiii; și soră le ești surorilor tale care și-au lepădat bărbății și copiii; mama voastră e hetită, tatăl vostru e amoreu.

46 Sora voastră mai mare, care locuiește în stânga ta împreună cu fiicele ei, e Samaria, iar sora voastră mai tânără, care locuiește în dreapta ta împreună cu fiicele ei, e Sodoma.

47 Dar nici aşa, tu nu te-ai mulțumit să umbli în purtările lor și să faci fărădelegile lor, și le-ai întrecut în toate purtările tale.

48 Viu sunt Eu, zice Domnul: Această Sodomă, sora ta, și ficele ei n'au făcut aşa cum tu ai făcut, tu și ficele tale.

49 Marea nelegiuire a surorii tale Sodoma a fost mândria; ea și ficele ei se răsfățau în îndestulare de pâine și în belșug de vin; asta era totul pentru ea și ficele ei, și nici un ajutor n'au pus în mâna săracului și a celui lipsit.

50 Si se trufeau, și'n fața Mea făceau fărădelegi; și le-am îndepărtat, aşa cum ai văzut.

51 Dar nici Samaria nu a păcătuit nici pe jumătate din păcatele tale; tu și-ai sporit fărădelegile cu mult mai mult decât surorile tale și le-ai îndreptățit prin toate nelegiuirile pe care tu le-ai făptuit.⁷

52 Așadar, tu poartă-ți pedeapsa, fiindcă tu și-ai stricat surorile prin păcatele și nelegiuirile pe care le-ai făcut mai mult decât ele⁸ și le-ai îndreptățit mai mult decât pe tine; așadar, rușinează-te și poartă-ți ocara prin aceea că le-ai îndreptățit pe surorile tale.

53 Si-i voi întoarce pe cei robiți ai lor, pe cei robiți ai Sodomei și ai fiicelor ei; și-i voi întoarce pe cei robiți ai Samariei și ai fiicelor ei; și'n mijlocul lor îi voi întoarce pe cei robiți ai tăi,

⁷În comparație cu acuzata, Sodoma și Samaria se bucură, la judecată, de circumstanțe atenuante.

⁸Păcatele acuzatei le-au făcut pe surori să și le sporească pe ale lor, devenind mai păcătoase ca de obicei, dar nu într'atât incât s'o egaleze; așadar, un spor de păcat aduce, și pentru ele, un spor de pedeapsă.

54 pentru ca tu să-ți porți pedeapsa și să ai ocară din toate lucrurile pe care le-ai făcut ca să-Mi stârnești mânia.

55 Iar sora ta Sodoma cu ficele ei vor fi reașezate în starea lor de la'nceput; și Samaria cu ficele ei vor fi reașezate în starea lor de la'nceput; și tu cu ficele tale veți fi reașezate în starea voastră de la'nceput.

56 De sora ta, Sodoma, nici pomeneală n'a fost în gura ta la vremea semetiei tale,

57 mai înainte ca răuățile tale să fi fost date în vileag; chiar și acum, tu ești ocara fiicelor Siriei și a tuturor celor ce-i stau în preajmă, a fiicelor Filistenilor de care ești înconjurată.

58 Tu ești aceea care porți povara necredințelor și fărădelegilor tale, zice Domnul.

59 Așa grăiește Domnul: Voi face cu tine aşa cum tu ai făcut, aşa cum te-ai purtat în aceste fapte, ca să-mi încalci legământul.

60 Si-Mi voi aduce aminte de legământul pe care l-am făcut cu tine în zilele tinereții tale și-ți voi așeza⁹ legământ veșnic.

61 Iar tu îți vei aduce aminte de purtarea ta și lipsită cu totul vei fi de cinste când le vei primi pe surorile tale, atât pe cele mai vârstnice cât și pe cele mai tinere; și Eu și-ți voi da spre zidire, dar nu în virtutea legământului tău.

62 Si voi așeza legământul Meu cu tine, iar tu vei cunoaște că Eu sunt Domnul;

63 ca să-ți aduci aminte și să te rușinezi; și'ntru rușinarea ta să nu mai poți deschide gura atunci când Eu te voi ierta pentru toate câte ai făcut, zice Domnul".

⁹Literal: „îți voi ridica”.

17

Vulturul și cedrul: parabolă.

1 *Și a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:*

2 „Fiul omului, povestește o istorioară și spune o parabolă către casa lui Israel.¹

3 *Și vei zice: Aşa grăieşte Domnul: Vulturul cel mare² cu aripi mari și uriașă întindere și cu gheare multe, îndrumat³ să intre în Liban și să-și ia, la alegere, ce vrea el dintr'un cedru,*

4 *a cules vârfurile crenguțelor și le-a dus în țara Canaanului; în cetate zidită le-a pus.*

5 *Apoi a luat din sămânța acelei țări și a semănat-o într'un câmp odrăslit cu ape multe; la loc de priveliște a pus-o.*

6 *Iar ea a răsărît și s'a făcut o viță firavă și mică, aşa ca mugurii să i se vadă pe ea; rădăcinile îi erau dedesubt. Și a devenit vie și a făcut lăstari și și-a întins coardele.*

7 *Dar s'a făcut un alt vultur mare cu aripi mari și gheare multe⁴; și, iată, via s'a răsucit rotindu-se spre el, și rădăcinile tot către el, și ramurile către el și le-a întins, aşa ca el să ude laolaltă cu straturile ei de verdeață.*

8 *Creștea în câmp frumos cu ape multe, să odrăslească și să poarte poamă, aşa ca să se facă vie mare.*

9 *De aceea, aşa grăieşte Domnul: Oare*

¹ Alegoria ce urmează se referă la Sedechia, pe care Nabucodonosor l-a așezat rege în Iuda, dar care l-a trădat printre alianță secretă cu Egiptul.

² Regele Babilonului.

³ Îndrumat de Dumnezeu, al Cărui „rob” devine.

⁴ Aluzie la Faraonul Hofra.

se va îndrepta?⁵ Nu cumva rădăcinile butucului ei și poama ei vor putrezi și toată pârga ei se va usca? Și nu-i nevoie de braț tare și nici de gloată numeroasă ca să o smulgă din rădăcină.

10 *Și, iată, crește: se va și'ndrepta? Nu cumva se va ofili de'ndată ce vântul sec o va atinge? Cu straturile ei de verdeață se va usca”.*

11 *Și a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:*

12 „*Fiul omului, spune-i casei lui Israel,⁶ a răzvrătirii: Nu știți oare ce înseamnă acestea?... Spune-le: Când va veni regele Babilonului împotriva cetății Ierusalimului, atunci îl va lua pe regele ei, ca și pe principii ei, și-i va duce la el în Babilon.*

13 *Și va lua din sămânța regatului și va face cu el un legământ, și cu jurământ îl va lega; și-i va lua pe principii țării*

14 *pentru ca ea să devină un regat slab, aşa ca niciodată să se mai ridice, ci să-i păzească legământul și să-l întărească.*

15 *Dar [regele] s'a rupt de el și a trimis soli în Egipt, ca să-i dea cai și mult popor. Oare se va îndrepta? Va scăpa oare cel ce lucrează pe dedesubt și încalcă legământul?*

16 *Viu sunt Eu! zice Domnul: Cel ce Mi-a necinstiit jurământul și a încăllat legământul Meu cu el, acolo, în locul unde se află regele care i-a dat domnia,⁷ în mijlocul Babilonului va muri.*

17 *Și nu cu oaste mare și nici cu gloată multă va face Faraon război*

⁵ Vezi versetul 7, stihul 5.

⁶ „Israel” se află numai în Codex Alexandrinus.

⁷ Formulare proprie Septuagintei: legământul făcut cu „robul” lui Dumnezeu e legământ cu Dumnezeu Însuși.

împotrivă-i, ridicând împrejururi dâmburi și durând aruncătoare de flăcări, ca să omoare suflete multe.

¹⁸ De vreme ce a necinstit jurământul până într'atât încât să rupă legământul, în timp ce Eu, iată, îi dădeam [în mâna] mâna aceluia⁸ și i-a făcut ace-lua toate câte i-a făcut, el nu va scăpa.

¹⁹ De aceea, zi: Așa grăiește Domnul: Viu sunt Eu!: Jurământul Meu pe care l-a necinstit și legământul Meu pe care l-a călcat le voi întoarce asupra capului său.

²⁰ Și mreaja Mea o voi întinde asupra lui, și el se va prinde în împletitura ei; și-l voi duce în Babilon și acolo Mă voi judeca cu el pentru realele pe care le-a făcut împotriva Mea.⁹

²¹ Și toți fugarii lui, din orice tabără, de sabie vor cădea, iar rămășița lui o voi risipi în fiece vânt; și veți cunoaște că Eu, Domnul, Eu am grăit".

²² De aceea, așa grăiește Domnul: „Eu voi lua, la alegere, crenguțe din vârful cedrului și voi da de creștetul lăstarilor lui și le voi culege inima și o voi răsădi pe munte înalt;

²³ și o voi atârna de un munte înalt al lui Israel și o voi răsădi și ea va odrăsli mlădițe și roadă va purta și va fi un cedru mare; și orice fieră se va odihni sub el și orice pasare la umbra lui și crengile-i vor fi precum au fost.

²⁴ Și toți copacii câmpului vor ști că Eu sunt Domnul, Cel ce umilesc arborele înalt și înalt copacul cel smerit, Cel ce usuc lemnul verde și pe cel uscat îl înverzesc. Eu, Domnul, am grăit, și Eu o voi face!"

⁸ a lui Nabucodonosor.

⁹ Finalul versetului (de la: „și-l voi duce..."), preluat din Codicil Vaticanus și Alexandrinus.

18

Dreptatea lui Dumnezeu și răspătirea omului.

¹ Și a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:

² „Fiul omului, ce înțelegeți voi prin această zicală de printre fiii lui Israel, care zice: «Părinții au mâncat aguridă și fiilor li se strepezesc dintii?».

³ Viu sunt Eu! zice Domnul: Zicala aceasta nu va mai fi spusă în Israel!¹

⁴ Că toate sufletele sunt ale Mele; precum sufletul tatălui, tot așa și sufletul fiului: ale Mele sunt; sufletul care păcătuiește, acela va muri.

⁵ Dar omul care va fi drept, care îndeplinește judecată și dreptate,

⁶ care nu va mâncă pe munte² și nici cum nu-și va ridica ochii spre născocirile idolești ale casei lui Israel și nu va pângări femeia aproapelui său, iar de femeia ce se află'n vremea necurăției nu se va aprobia

⁷ și pe nici un om nu-l va asupri, ci va înapoia zălogul datornicului său, cel care nu se va face vinovat de nici un jaf, ci pâinea sa o va da celui flămând, iar pe cel gol îl va îmbrăca,

¹ Legea lui Moise prevedea responsabilitatea colectivă și ereditară: obștea răspunde solidar pentru păcatul unui singur om, urmașii răspund pentru păcatele părinților (vezi Iș 20, 5; 34, 7; Nm 14, 18; Dt 5, 9). Urmându-i lui Ieremiu (31, 29), Iezechiel amendează curajos vechea doctrină și introduce principiul responsabilității individuale: fiecare om răspunde pentru propriul său păcat. Mai mult: dreptul care păcătuiește va fi pedepsit, iar păcătosul care se îndreaptă va fi măntuit. Dumnezeu însă își păstrează, pentru toți oamenii, o inepuizabilă rezervă de îndurare.

² Adică la ospețele dedicate idolilor ale căror altare se aflau pe înălțimi.

8 cel ce argintul nu și-l va împrumuta cu camătă și nu va lua ceva pe deasupra și de la nedreptate își va întoarce mâna și judecată dreaptă va face între un om și aproapele său,

9 și'ntru poruncile Mele va umbla și rânduielile Mele le va păzi, ca să le plinească: acela este drept, acela negreșit va trăi, zice Domnul.

10 Dar dacă el dă naștere unui fiu rău, vărsător de sânge și făcător de păcate,

11 care nu va umbla în calea tatălui său celui drept, ci și pe munți a mâncat, și pe femeia aproapelui său a pângărit-o

12 și pe cel sărac și pe cel lipsit l-a asuprit și a făcut jaf și zălogul nu l-a înăpoiat și ochii și i-a pus pe idoli și fărădelege a săvărșit

13 și cu camătă a dat împrumut și ceva pe deasupra a luat, acela nicicum nu va trăi; de vreme ce el a făcut toate aceste fărădelegi, cu moarte va muri și sângele său asupra lui va fi.

14 Dar dacă va da naștere unui fiu, și [fiul] va vedea toate păcatele tatălui său, pe care acesta le-a făcut, și se va teme și nu va face ceva luându-se după ele,

15 el, care pe munți n'a mâncat și ochii nu și i-a pus pe născocirile idolești ale casei lui Israel și pe femeia aproapelui său nu a pângărit-o

16 și pe nimeni n'a asuprit și zălog nu și-a păstrat și pe nimeni n'a jefuit și pâinea sa i-a dat-o celui flămând și pe cel gol l-a îmbrăcat

17 și mâna și-a întors-o de la nedreptate, și camătă sau adaos nu a luat, și dreptate a făcut și'n poruncile Mele a umblat, acesta nu va muri întru nedreptățile tatălui său, ci negreșit va trăi.

18 Dar dacă tatăl său cu răutate îi va face cuiva necazuri sau va face jaf, acela împotrivire a făcut în mijlocul pororului Meu, și'ntre nedreptatea sa va muri.

19 Dar dacă voi veți zice: «De ce n'a purtat fiul nedreptatea tatălui său?...»: De vreme ce fiul dreptate și milă a făcut, toate legiuiriile Mele le-a păzit și le-a plinit, el negreșit va trăi.

20 Dar sufletul care păcătuiește, acela va muri; și fiul nu va purta nedreptatea tatălui său, iar tatăl nu va purta nedreptatea fiului său; dreptatea celui drept va fi asupra lui, iar nelegiuirea celui neleguit va fi asupra lui.

21 Dacă însă nelegiuitorul se va întoarce de la toate fărădelegile sale, pe care el le-a făcut, și toate poruncile Mele le va păzi și va face dreptate și milă, acela negreșit va trăi și nu va muri;

22 nici una din nedreptățile pe care le-a făcut nu va fi pomenită; el în dreptatea lui pe care a făcut-o, întru aceea va fi viu.

23 Oare voiesc Eu cu tot dinadinsul moartea nelegiuitorului – zice Domnul –, sau mai degrabă să se abată de la calea lui cea rea și să fie viu?

24 Dar dacă omul drept se va abate de la dreptatea sa și va face nedreptate, atunci, potrivit tuturor fărădelegilor pe care el, nelegiuitorul, le-a făcut, nici una din dreptățile pe care el le făcuse nu va fi pomenită, ci întru greșala cu care a greșit și întru păcatul cu care a păcătuit, întru acelea va muri.

25 Dar voi ați zis: «Calea Domnului nu-i de îndrepatat...».³ Ascultați acum voi,

³În sensul: Calea Domnului, odată hotărâtă, nu poate fi „îndrepată”, de vreme ce e neschimbabilă (posibilă aluzie la legea dată prin Moise).

toată casa lui Israel: Oare nu e calea Mea dreaptă? Nu cumva calea voastră e cea dreaptă?

²⁶ Când omul drept se abate de la dreptatea sa și face neleguiire și moare întru fărădelegea pe care a făcut-o, el chiar întru aceea va muri.

²⁷ Iar când neleguiitul se întoarce de la fărădelegea pe care a făcut-o și va face judecată și dreptate, acela și-a păzit sufletul

²⁸ și și-a dat seama⁴ și s'a întors de la toate răutățile pe care le-a făcut; acela negreșit va fi viu și nu va muri.

²⁹ Dar zice casa lui Israel: «Calea Domnului nu e dreaptă!...». Oare căile Mele nu sunt drepte, o, casa lui Israel?!; nu cumva doar căile voastre sunt drepte?

³⁰ De aceea, o, casa lui Israel, vă voi judeca pe fiecare după calea lui, zice Domnul; întoarceți-vă și abateți-vă de la toate răutățile voastre, și nu va fi pentru voi osândă nedreaptă.

³¹ Aruncați de pe voi toate răutățile cu care ati păcătuit împotriva Mea, și faceți-vă inimă nouă și duh nou și pliniți toate poruncile Mele⁵. De ce oare să muriți, casa lui Israel? zice Domnul.

³² Căci Eu nu doresc moartea celui ce moare – zice Domnul –; de aceea întoarceți-vă și veți fi vii⁶!

Textul grecesc folosește aici verbul **kateuthoýn** = „a conduce în linie dreaptă”, „a merge drept (înainte)”, nuanță diferită de aceea a adjecтивului **kátorhos** = „cu desăvârșire drept”, folosit mai jos în versetul 29.

⁴ Literal: „și a văzut”; cf. Codex Vaticanus.

⁵ Sintagma: „și pliniți...”, cf. Codex Alexandrinus.

⁶ Sintagma: „de aceea...”, cf. Codex Vaticanus.

19

Jelanie pentru principii lui Israel.

¹ Iar tu ridică o jelanie pentru principii lui Israel¹;

² și zi: Ce este mama ta?: Pui de leu născut în mijlocul leilor; în mijlocul leilor și-a înmulțit puii.

³ Și unul din puii ei a făcut un salt și leu s'a făcut și a'nvățat să prindă pradă și oameni a mâncat.

⁴ Auzit-au neamurile o zvoană împotrivă-i; în prăbușirea lor² a fost prins și cu botniță l-au dus în țara Egiptului.

⁵ Ea a văzut că i-a fost luat și dus și inima dintr'insa a pierit. Și l-a luat pe un altul din puii ei și l-a făcut leu.

⁶ El își ducea viața printre lei și leu s'a făcut și a'nvățat să prindă pradă și oameni a mâncat.

⁷ Și'n îndrăzneala lui dădea târcoale și le-a făcut cetățile pustii și a prăpădit pământul și tot ce e pe el cu glasul răchetului său.

⁸ Și neamuri împotriva lui s'au ridicat din țările vecine și plasele și le-au zvârlit asupră-i și'n prăbușirea lor a fost el prins.

⁹ L-au pus apoi în lanțuri și'n cătușe, iar el a venit la regele Babilonului, care l-a aruncat în temnița de jos, aşa ca vocea lui să nu se-audă în munții lui Israel.

---

¹Poem enigmatic, cu mari dificultăți de interpretare. În mare, leoaica ar fi națiunea israelită, ai cărei pui sunt regii ei (se presupune că ar fi vorba de Ioahaz și Ioiachim, și chiar de Sedenchia).

² „în prăbușirea lor”: după ce leul a început să facă ravagii printre ele. T. M.: „în groapa lor” (imagine prelată din practica vânătorească).

¹⁰ Mama ta era ca o viță, ca o floare'ntru'un rodiu răsădit în apă; din apă multă i se'nchegau mlădițele și roada.

¹¹ Si i s'a dat toiaag de cârmuire peste un neam de principi și'ntru statura ei s'a înălțat în mijlocul tulpinilor și ea statura și-a văzut-o întru mulțimea ramurilor sale.

¹² Dar în mânie fost-a ea zdrobită și aruncată la pământ și vântul arzător uscat-a ce se afla într'însa mai de preț; asupră-i răzbunare a venit, toiaugul ei de cârmuire s'a uscat, în foc s'a mistuit.

¹³ Acum au răsădit-o în pustie, într'un pământ lipsit de apă.

¹⁴ Si foc ieșit-a din toiaugul ei de preț și a înghițit-o de istov. Toiaag de cârmuire nu mai era într'însa. Parabolă de plâns îi este neamul și tot de plâns va fi".

20

Mustrări către poporul lui Israel.

¹ Si a fost că în anul al șaptelea, în cea de a cincea lună,¹ în cea de a zecea zi a lunii, au venit niște bărbați dintre bătrânii lui Israel ca să-L întrebe pe Domnul, și au sezut în fața mea.

² Si a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:

³ „Fiul omului, vorbește-le bătrânilor casei lui Israel; și le vei zice: Așa grăiește Domnul: Ați venit oare să Mă întrebați? Viu sunt Eu!: nu vă voi răspunde, zice Domnul.

¹Iulie-august 591 î. H., adică în cel de al șaptelea an de captivitate în Babilon. Capitolul este o rememorare a istoriei lui Israel, în care Iezechiel face un aspru rechizitoriu la adresa nestatorniciei și trădărilor acelora pe care Dumnezeu îi alesese să-I fie, prin excelență, popor.

⁴ Oare cu dinadinsul Mă voi răzbuna pe ei, fiul omului? Dă-le mărturie despre neleguiurile părintilor lor;

⁵ și le vei spune: Așa grăiește Domnul: Din ziua în care am ales casa lui Israel și M'am făcut cunoscut urmașilor casei lui Iacob și le eram cunoscut în țara Egiptului și cu mâna Mea i-am ajutat, zicând: Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru,

⁶ în ziua aceea cu mâna Mea i-am ajutat ca să-i duc din țara Egiptului în țara pe care am pregătit-o pentru ei, țara în care curge lapte și miere: un fagure mai bogat decât în orice altă țară.

⁷ Si le-am zis: Fiecare să lepede urâciunile ochilor săi, și cu născocirile idolești ale Egiptului să nu vă pângăriți; Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru.

⁸ Dar ei s'au îndepărtat de Mine și n'au vrut să Mă asculte; urâciunile ochilor lor nu le-au lepădat și izvodirile idolești ale Egiptului nu le-au părăsit; atunci am zis că-Mi voi vârsa mânia peste ei și voi pliniurgia Mea asupră-le în mijlocul Egiptului.

⁹ Si am făcut în așa fel ca numele Meu să nu mai fie pângărit sub ochii neamurilor în mijlocul căroră sunt ei, în mijlocul căroră și sub ochii căroră M'am făcut Eu cunoscut lor, ca să-i scot din țara Egiptului. Si i-am scos din țara Egiptului

¹⁰ și i-am adus în pustie.

¹¹ Si le-am dat poruncile Mele și le-am făcut cunoscute rânduielile Mele pe care omul să le plinească și'ntru ele să fie viu.

¹² Le-am dat și sabaturile Mele, ca să fie ele semn între Mine și ei și să cunoască ei că Eu sunt Domnul care îi sfințește.

¹³ Si am zis către casa lui Israel în pustie: Umblați întru poruncile Mele și păziți-Mi rânduielile, ca să le pliniți, pe care omul, dacă le va face, întru ele va fi viu². Dar casa lui Israel M'a amărât în pustie: întru poruncile Mele n'a umblat și Mi-a lepădat rânduielile pe care, dacă omul le va plini, viu va fi întru ele. Si sabaturile Mele cu răutate le-au spurcat; și am zis că-Mi voi vârsa mânia peste ei în pustie, ca să-i nimicesc.

¹⁴ Dar am făcut în aşa fel încât numele Meu să nu mai fie pângărit sub ochii neamurilor, sub ochii celor dintre care i-am scos.

¹⁵ Dar Mi-am ridicat mâna împotriva lor în pustie, ca să nu-i mai duc în țara pe care le-o dădusem, în țara unde curge lapte și miere: un fagure mai bogat decât în oricare altă țară,

¹⁶ pentru că rânduielile Mele le-au lepădat și întru poruncile Mele n'au umblat și sabaturile Mele le-au spurcat și au mers după închipuirile inimilor lor.

¹⁷ Dar ochii Mei i-au cruțat, aşa ca să nu-i stârpesc cu totul, și n'am făcut ca ei să piară în pustie.

¹⁸ Si'n pustie am zis către fiii lor: Nu umblați întru legiuirile părinților voștri și să nu le păziți rânduielile; cu gândurile lor să nu fiți părtași și [prin ei] să nu vă pângăriți.

¹⁹ Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru: întru poruncile Mele să umblați și rânduielile Mele să le păziți, ca să le și faceți;

²⁰ și sabaturile Mele sfintiți-le, și să fie ele semn între Mine și voi, pentru ca

voi să cunoașteți că Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru.

²¹ Dar și fiii lor M'au amărât: ei n'au umblat întru poruncile Mele și nu Mi-au păzit rânduielile, ca să le plinească (pe care, dacă omul le va face, viu va fi întru ele), și sabaturile Mele le-au spurcat; și am zis că-Mi voi vârsa mânia peste ei și acolo, în pustie, Îmi voi plini urgia împotriva lor.

²² Si am făcut în aşa fel ca numele Meu să nu mai fie pângărit sub ochii neamurilor sub a căror vedere îi scosesem.

²³ În pustie Mi-am ridicat mâna împotriva lor, ca să-i risipesc printre neamuri și să-i împrăștii prin țări,

²⁴ pentru că ei rânduielile Mele nu leau păzit și poruncile Mele le-au lepădat și sabaturile Mele le-au spurcat, iar ochii lor umblau după închipuirile părinților lor.

²⁵ Așa că le-am dat porunci care nu erau bune și rânduieli întru care nu vor fi vii;

²⁶ și-i voi întina în propriile lor obiceiuri, făcându-i să-și jertfească pe toți întâi-născuții lor,³ ca să-i nimicesc și să cunoașcă ei că Eu sunt Domnul.

³ Literal: „făcându-i să treacă (prin foc – vezi v. 31) pe toți cei ce deschid pântecele”. Deși sacrificarea copiilor prin foc era interzisă de Lege (vezi Dt 12, 31 și nota; 18, 10; Lv 18, 21 și nota; 20, 2-5), ea încă mai era practicată, prin contaminare, în Valea filor lui Hinom (vezi Ir 7, 31). Versetele 25-26 însă (din textul de față) ridică enorme dificultăți exegetice, Domnul (autor prin excelență al vietii) apărând ca autor al unor rânduieli aducătoare de moarte. Aici trebuie avut în vedere limbajul biblic (și îndeosebi al profesorilor) prin care Dumnezeu este prezentat drept cauză primară a ceea ce, în fapt, este o cauză secundară; în atotștiința Sa, Dumnezeu le permite oamenilor să elaboreze legi și rânduieli nocive pe care El, din rațiuni pedagogice, nu ezită să le folosească.

² De la „și păziți-Mi rânduielile...”, text preluat din Codex Alexandrinus.

27 De aceea tu, fiul omului, vorbește-i casei lui Israel; și le vei spune: Așa grăiește Domnul: Iată până unde M'au mâniat părinții voștri prin greșalele cu care au greșit împotriva Mea.

28 Și i-am adus în țara pentru care Mi-am ridicat mâna ca să le-o dau, dar ei au pus ochii pe piece deal înalt și pe piece copac umbros, și acolo au adus jertfe dumnezeilor lor și acolo le-au adus miros de bună-mireasmă și acolo și-au turnat prinoasele de băutură.

29 Și le-am zis: Ce este Bama [loc înalt], de vă duceți voi acolo? Iar ei l-au numit Bama [loc înalt] până'n ziua de azi.

30 De aceea, spune-i casei lui Israel: Așa grăiește Domnul: De vreme ce voi vă pângăriți cu neleguiurile părinților voștri și vă desfrânați după urâciunile lor

31 și vă pângăriți cu pârga darurilor voastre prin trecerea prin foc a fiilor voștri și cu tot ceea ce vă trece prin cap, până'n ziua de astăzi, oare vă voi răspunde Eu vouă, casa lui Israel? Viu sunt Eu! – zice Domnul: Nu vă voi răspunde, nici că faptul acesta va veni asupra duhului vostru.

32 Și nu va fi aşa cum ziceți voi: «Vom fi aşa cum sunt neamurile și triburile pământului: să ne încchinăm la trunchiuri și pietre...».

33 De aceea, viu sunt Eu! – zice Domnul: Voi domni peste voi cu mâna tare și cu braț înalt și cu mânie'n revârsare;

34 și vă voi scoate de printre popoare și vă voi aduna din țările prin care v'ام risipit cu mâna tare și cu braț înalt și cu mânie'n revârsare;

35 și vă voi duce în pustia popoarelor⁴,

și acolo Mă voi judeca Eu cu voi, față către față.

36 Așa cum M'am judecat cu părinții voștri în pustia țării Egiptului, tot astfel vă voi judeca pe voi, zice Domnul.

37 Și vă voi face să treceți pe sub toiacul Meu și vă voi trece prin numărătoare.⁵

38 Și-i voi alege⁶ dintre voi pe cei necredincioși și pe cei răzvrătiți; fiindcă-i voi scoate din locul în care se află ca străini, dar în țara lui Israel nu vor intra, iar voi veți cunoaște că Eu sunt Domnul Dumnezeu.

39 Și [către] voi, casa lui Israel, așa grăiește Domnul Domn: Fiecare să-și înălăture născocirile sale cele idolești; după aceea, dacă voi Mă veți asculta, atunci numele Meu cel sfânt nu-l veți mai pângări cu prinoasele voastre și cu născocirile voastre cele idolești.

40 Fiindcă în muntele Meu cel sfânt,⁷ în muntele cel înalt al lui Israel – zice Domnul Domn –, acolo și pe'ntotdeauna Îmi va sluji Mie toată casa lui Israel; acolo voi primi și acolo voi avea ochi să văd pârga voastră și pârga prinoaselor voastre, în toate sfintele voastre [lucruri].

41 Întru miros de bună-mireasmă vă voi primi atunci când vă voi scoate de printre popoare și vă voi aduna de prin țările în care ați fost risipiți; și'ntru voi Mă voi sfînti sub ochii popoarelor.

42 Și veți cunoaște că Eu sunt Domnul, atunci când vă voi duce în țara lui Israel, în țara pentru care Eu Mi-am

---

siro-arab, populat de numeroase triburi, fie, metaforic, starea de captivitate.

⁵= Așa cum face păstorul cu oile când acestea intră în staul.

⁶ „îi voi alege”, în sensul: îi voi separa, îi voi pune deoparte.

⁷Muntele Sion.

⁴„pustia popoarelor”: fie, geografic, deșertul

ridicat mâna ca să le-o dau părinților voștri.

⁴³ Și acolo vă veți aduce aminte de căile voastre și de născocirile voastre cele idolești întru care v'ati pângărit și vă veți da cu pumnii'n cap pentru toate răutățile voastre.

⁴⁴ Și veți cunoaște că Eu sunt Domnul, atunci când Eu vă voi face astfel, pentru ca numele Meu să nu mai fie necinstit după căile voastre cele rele și după născocirile voastre cele idolești, zice Domnul".⁸

⁴⁵ Și a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:

⁴⁶ „Fiul omului, îndreaptă-ți fața spre Teman și cată spre Darom și profetește împotriva pădurii celei din față a Neghebului".⁹

⁴⁷ Și-i vei spune pădurii Neghebului: Auzi cuvântul Domnului: Așa grăiește Domnul Domn: Iată, Eu voi aprinde în tine foc, și el în tine va mistui tot copacul verde și tot copacul uscat; odată aprinsă, flacăra nu se va stinge, și întru ea orice față va fi arsă, din miazași până'n miazañoapte.

⁴⁸ Și fiece trup¹⁰ va cunoaște că Eu, Domnul, Eu l-am aprins, și că el nu se va stinge".

⁴⁹ Iar eu am zis: „Doamne, nu aşa, Doamne!; că ei zic despre mine: «Nu cumva ceea ce ne spune el este o parabolă?»...”.

⁸O seamă de ediții ale T. M. încheie aici capitolul 20, versetul următor devenind astfel primul din capitolul 21. Versiunea de față urmează LXX ed. Brenton, precum și vechile ediții românești.

⁹Negheb: zonă pustie, în sudul Palestinei; câmpie neîmpădurită; „pădurea” e folosită aici ca metaforă pentru foc, iar „focul” drept metaforă pentru pedeapsa divină.

¹⁰Literal: „fiece carne” = fiece om.

21

Sabia Domnului.

¹ Și a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:

² „De aceea, fiul omului, profetește; îndreaptă-ți fața întocmai spre Ierusalim și uită-te spre locurile lor cele sfinte și profetește împotriva țării lui Israel;

³ și-i vei spune țării lui Israel: Așa grăiește Domnul: Iată, Eu sunt împotriva ta, și-Mi voi scoate sabia din teacă și voi nimici din tine pe cel neleguit și pe cel nedrept.

⁴ Pentru că Eu voi nimici din tine pe cel neleguit și pe cel nedrept, de aceea va ieși sabia Mea din teaca ei împotriva a tot trupul, din miazași până'n miazañoapte.

⁵ Și tot trupul va cunoaște că Eu, Domnul, Eu Mi-am scos sabia din teacă și că ea la loc nu se va mai întoarce.

⁶ Iar tu, fiul omului, suspină întru frângerea șalelor tale, din greu suspină în fața ochilor lor.

⁷ Și va fi că dacă ei îți vor zice: «De ce suspini?», tu le vei spune: «Din pricina veștii; că vine, și orice inimă se va frânge și toate mâinile vor slăbi și orice trup și orice duh își va da ultima suflare¹; și toate coapsele se vor întina cu umezeală; iată, vine și va fi!» zice Domnul Domn".

⁸ Și a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:

¹Iezehiel folosește aici un cuvânt rar: **ekp-sýho** (întâlnit numai de două ori în V. T.) = „a expira”, de unde sensul figurat: a muri, a-și da duhul, a-și da sufletul (ca în FA 12, 23). Profetului îi se poate atribui intenția de a nota (ca și în alte locuri) că există nu numai o moarte trupească, ci și una sufletească.

9 „Fiul omului, profetește! Și vei zice: Așa grăiește Domnul: Spune: Sabie, sabie, ascute-te și umple-te de mânie

10 ca să-i înjunghii pe cei spre'njunghiere! Ascute-te ca să fulgeri, gata să fii pentru priveliște! Înjunghie, nu ține seama, disprețuiește tot copacul²!...

11 Și a făcut-o gata s'o țină El în mâna; ascuțită-i sabia, gata pentru mâna Cei-ului ce taie.

12 Strigă, fiul omului, și te vaită, că ea venit-a asupra poporului Meu, asupra tuturor mai-marilor lui Israel; care nu vor fi mai mult ca niște străini. Sabie venit-a asupra lui Israel, bate din palme,

13 că ea cu'ndreptățire vine! Și ce dacă și neamul însuși va fi alungat? Nu va fi! zice Domnul Domn.

14 Iar tu, fiul omului, profetește și bate din palme și ia a doua sabie; a treia e sabie de măcel, sabia cea mare de măcel, și-i vei lovi cu spaimă, aşa ca inima să li se frângă;

15 cei ce-au slăbit vor crește'n număr pe la porți: măcel de sabie venit-a peste ei; e bună în măcel, e bună'n scânteiere.

16 Avântă-te'nainte, ascute-te de-a dreapta, ascute-te de-a stânga, ori-unde lama'n vânt tî se ridică!

17 Eu, chiar și Eu din palme voi plesni și furia Mi-o voi stâmpăra.³ Eu, Domnul, am grăit".

²Probabilă aluzie la „copaci umbroși” sub care se desfășurau riturile orgiastice ale popoarelor păgâne.

³Final ambigu, datorită ambiguității verbului **enafímei** (de folosință unică, numai aici, în V. T.) care poate însemna, pe de o parte, „a stârni”, „a atâta”, „a face să izbucnească”, iar, pe de alta, opusul: „a domoli”, „a potoli”, „a îmblânzi”, „a astâmpăra”. Omologul său ebraic are aceeași dublă valență, ceea ce face ca traducerile să oscile-

18 Și a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:

19 „Și tu, fiul omului, înseamnă-ți două căi prin care să intre sabia regelui Babilonului,⁴ amândouă să plece dintr'o singură țară; o mâna la începutul căii cetății: la începutul căii vei face însemnare

20 ca sabia să vină împotriva [cetății] Raba (a filor lui Amon), și împotriva Iudeii și împotriva Ierusalimului, în chiar mijlocul lui.

21 Fiindcă regele Babilonului va sta în calea cea veche, la răspântia celor două căi, să pună la'ncercare ghicitul: să firarbăトイаг, să întrebe chipuri cioplite și să cerceteze, de-a dreapta lui, ficatul animalului sau al păsării jertfite.⁵

22 Sorțul a căzut asupra cetății Ierusalimului: să ridice dâmburi de pământ împrejurul-i, să zbiere cât îl ține gura, să înalte strigăte din gâtlej, să-i ridice mobile în fața porților, să îngrămădească mormane de pământ, să-i așeze împotrivă aruncătoare de pietre și de flăcări.

leze între „a satisface” (furia) (RSV, BJ), „a duce până la capăt” (TOB) și „a domoli” (OSTY). Opțiuni românești mai vechi (după LXX): „a slobozi” (a da drumul) (1688) și „a vârsa” (a potopi) (1914) au în vedere contextul. Cea de față reține faptul că în final oricare suite de pedepse Dumnezeu își pune în lucrare mila, iertarea, lăsând întotdeauna un „rest” cu sansa mântuirii; pe de altă parte, psihologic vorbind, nota particulară a furiei este aceea de a se îneca în propriul ei exces.

⁴La începutul unei noi campanii militare, regele Babilonului va avea de ales între două obiective: Raba, capitala Amoniților (Amanul de astăzi) sau Ierusalimul. Profetul va desena (pe hârtie, pe nisip sau doar în imagine) cele două căi, prefigurând că regele va prefera să atace Ierusalimul.

⁵Practici magice, divinatorii, pe care comandanții de oaste le făceau înaintea campaniei.

²³ Pentru ei⁶, el era ca unul care s'a pus pe ghicit în fața lor, socotindu-și propriile sale nedreptăți cu gândul de a le trezi în minte pe ale lor.

²⁴ De aceea, aşa grăiește Domnul: Pentru că voi ati chemat în amintire nedreptările voastre – întru dezvăluirea propriilor voastre necurății –, pentru ca păcatele să vi se vadă întru toate necurățările voastre și întru născocirile voastre idolești, pentru că voi le-ati chemat în amintire, întru ele veți fi prinși.

²⁵ Iar tu, principe păgân și nelegiuit al lui Israel, a cărui zi de pe urmă vine la vremea de culme a nedreptăților,

²⁶ aşa grăiește Domnul: Scoate-ți tiara și leapădă-ți coroana; ce-a fost înainte nu va fi și după; pe cel smerit l-ai înălțat, pe cel înalt l-ai umilit.

²⁷ Nedreptate, nedreptate, nedreptate, pe ea o voi lua în seamă; nici ea nu va fi precum cea dinainte, până ce va veni cel căruia i se cuvine: lui i-o voi da.

²⁸ Iar tu, fiul omului, profetește!; și vei zice: Așa grăiește Domnul către fiii lui Amon în ceea ce privește ocara lor; și vei zice: Sabie, sabie,⁷ ieși afară să înjunghii și ieși afară să plătești, trezește-te să fulgeri!

²⁹ În deșartele tale vedenii și'n vreme ce tu profeteai minciuni, ca să te arunci pe grumajii neleguiților răniți, ziua lor de pe urmă a venit la vremea de culme a nedreptăților.

³⁰ Întoarce-te în teaca ta⁸ și să nu mai

rămâi în locul acesta în care te-ai născut: în propria ta țară te voi judeca.

³¹ Si peste tine-Mi voi vărsaurgia; cu foculurgiei Mele voi sufla asupră-ți și te voi da în mâinile barbarilor celor исusiți în a face răul.

³² Vei fi de hrană focului; săngele tău va fi în mijlocul proprietății tale țări; de tot ți se va șterge amintirea; că Eu, Domnul, Eu am grăit".

22

Neleguiurile Ierusalimului.

¹ Si a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:

² „Si tu, fiul omului, vei judeca tu oare cetatea sângheroasă¹? Da, arată-i toate neleguiurile!

³ Si vei zice: Așa grăiește Domnul Domn: O, cetate care varsă sânge'n mijlocul ei pentru ca vremea să-i vină,² care'mpotriva ei închipuie născociri idolești ca să se pângărească:

⁴ în săngele lor pe care l-ai vărsat, întru acela ai căzut; și'n născocirile idolești pe care le-ai gândit, întru acelea te-ai murdărit; și zilele ți le-ai apropiat și capătul anilor tăi ți l-ai adus; de aceea te-am dat spre ocară neamurilor și spre batjocură tuturor țărilor,

⁵ celor ce-ți sunt aproape și celor ce-ți sunt departe; și-și vor bate joc de tine, cea renumită prin necurăție și bogată'n fărădelegi.

toarcă în propria țară, unde va fi judecat și pedepsit pentru toate neleguiurile, cruzimile și crimele lui.

¹Literal: „cetatea vărsărilor de sânge”.

²vremea pedepsei.

⁶Pentru locuitorii Ierusalimului.

⁷Invocare către sabia regelui babilonian, trimis acum să-l pedepsească pe regele Amoniților.

⁸Acum Domnul i Se adresează regelui babilonian; deși el a avut de îndeplinit o misiune, ca „rob” al lui Dumnezeu, va fi obligat să se în-

6 Iată, mai-marii casei lui Israel s'au adunat în tine, fiecare cu ai lui, ca să verse sânge.

7 În tine i-au injuriat pe tată și pe mamă, în tine s'au purtat nedrept cu străinul, în tine au asuprit pe sărman și pe văduvă.

8 În tine Mi-au defăimmat locașurile sfinte, în tine Mi-au spurcat sămbetele.

9 În tine erau tâlhari, pentru ca'n tine să verse sânge; în tine mâncau pe munți, în mijlocul tău făceau fărădelegi;

10 În tine-au dezvelit rușinea tatălui și'n tine au umilit-o pe cea necurată la vremea scurgerii ei.

11 Fiecare a necinstit-o pe femeia aproapelui său, fiecare întru neleguire și-a pângărit nora; în tine a umilit-o fiecare pe sora sa, pe fiica tatălui său.

12 În tine au primit mită pentru ca să verse sânge; în tine au luat camătă și adaos; și prin asuprirea ți-ai dus tu răutatea pân'la capăt și ți-ai uitat de Mine, zice Domnul.

13 Și dacă Eu voi bate din mâini la tot ce-ai făcut, la tot ce-ai împlinit, la vărsările tale de sânge care s'au petrecut în mijlocul tău,

14 oare fi-va inima ta în stare să îndure? fi-vor mâinile tale puternice în zilele pe care Eu ți le voi hărăzi? Eu, Domnul, am zis; și o voi face!

15 Și te voi risipi printre neamuri; și prin țări te voi împrăștia; și-ți voi face necurăția să piară dintru tine.

16 Și'ntru tine voi avea Eu moștenire în ochii neamurilor, iar tu vei cunoaște că Eu sunt Domnul".³

³Ca de obicei, pedeapsa e urmată de îndurare.

17 Și a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:

18 „Fiul omului, iată, casa lui Israel Mi se face ca și cum ei ar fi cu toții amestecați cu aramă și cu fier și cu cositor și cu plumb; e un amestec în mijlocul argintului.

19 De aceea, zi: Așa grăiește Domnul: Pentru că voi ati devenit un singur amestec, de aceea vă voi aduna în mijlocul Ierusalimului.

20 Așa cum argintul și arama și fierul și cositorul și plumbul se adună în mijlocul cuporului pentru ca'n el să se susție foc și ele să se topească, tot astfel vă voi aduce Eu întru mânia Mea și vă voi aduna și vă voi topi;

21 și voi sufla asupra voastră cu focul urgiei Mele, iar voi vă veți topi acolo, la mijloc.

22 Cum se topește argintul în mijlocul cuporului, așa vă veți topi voi acolo, în mijlocul lui, și veți cunoaște că Eu, Domnul, Eu Mi-am vărsat mânia asupră-vă”.

23 Și s'a făcut cuvântul Domnului către mine, zicând:

24 „Fiul omului, spune-i: Tu ești pământul care nu s'a muiat, și nici că ploaie a căzut peste tine în ziua urgiei,

25 ai cărui mai-mari sunt în mijlocul lui ca niște lei răcind când își apucă prada, înghițind suflete prin asuprirea și luând mită; în mijlocul tău, văduvele tale s'au înmulțit.

26 Preotii săi au trecut nepăsători peste legea Mea, iar lucrurile Mele cele sfinte le-au spurcat; ei n'au făcut deosebere între ceea ce e sfânt și ceea ce e spurcat, între curat și necurat; de la sămbetele Mele și-au întors ochii, săm-

betele Mele⁴ le-au spurcat în mijlocul lor.

²⁷ În mijlocul lui, mai-marii săi sunt ca niște lupi răpitori gata să verse sânge, lăcomind la agoniseală necinstită.

²⁸ Iar profetii care-i ung vor cădea, ei, cei ce văd deșertăciuni și profetesc minciuni, zicând: «Aşa grăieşte Domnul», atunci când Domnul n'a grăit;

²⁹ ei, cei ce cu strâmbătate storc până durere poporul pământului și se dedau la jaf asuprindu-l pe sărac și pe sărman și purtându-se nedrept cu cel străin.

³⁰ Si am căutat printre ei un bărbat care să se poarte cu dreptate și care'n vremea mâniei Mele să stea drept înaintea ochilor Mei, aşa ca Eu să nu stârpesc totul de tot; dar n'am aflat.

³¹ Aşa că Mi-am vărsat urgia peste ei în aprinderea mâniei Mele, ca să-i nimicesc. Purtările lor în capetele lor le-am aruncat, zice Domnul Domn".

23

Ohola și Oholiba, simboluri ale Samariei și Ierusalimului.

¹ Si a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:

² „Fiul omului, erau cândva două femei, fiice ale aceleiași mame.¹

⁴sâmbetele Mele”, cf. Codex Alexandrinus. T. M.: „... și Eu am fost spurcat (profanat) în mijlocul lor”.

¹ Fiice ale aceleiași mame (Israel), Samaria și Ierusalimul au cochetat cu Egiptul, cu Asiria și cu Babilonul nu numai în plan politic, ci și în cel religios, lăsându-se contaminate de idolatria acestora și înșelându-și astfel Dumnezeul. Capitol în care limbajul lui Iezechiel devine percutant, violent și peste măsură de îndrăzneț.

³ Si s'au desfrânat în Egipt; în tinerețile lor s'au desfrânat; acolo li s'au lăsat sănii în jos, acolo și-au pierdut fecioria.

⁴ Iar numele lor erau: al celei mari, Ohola, iar al surorii ei, Oholiba. Si ele au devenit ale Mele² și au născut fi și fiice³. Cât despre numele lor, Samaria era Ohola și Ierusalimul era Oholiba.

⁵ Si Ohola s'a îndepărtat de Mine desfrânându-se; s'a aprins asupra ibovnicilor ei asirienei, care-i erau vecini,

⁶ îmbrăcați în haine de culoarea iachintului, principi și căpitanii, voinici aleși pe sprânceană, toți călăreți călăringi pe cai;

⁷ lor le-a îmbiat desfrânarea, lor, filor celor aleși ai Asirienilor; și asupra oricărui s'a aprins; cu ei s'a pângărit în tot ceea ce mintea ei putea să-si închipui.

⁸ Dar nici desfrânarea ei cu Egiptenii n'a lăsat-o la o parte; că'n tinerețea ei, aceia se desfrânau cu ea; ei îi stricaseră fecioria, și ntreaga lor aprindere au vărsat-o asupră-i.

⁹ De aceea Eu am dat-o în mâinile ibovnicilor ei, în mâinile filor Asirienilor după care s'a aprins.

¹⁰ Aceia i-au dezvelit rușinea, i-au luat fiii și fiicele, iar pe ea cu sabie au ucis-o. Si s'a făcut ea de vorbă'ntre muieri, iar aceia în fiice s'au răzbunat pe ea.⁴

¹¹ Iar sora ei Oholiba a văzut, și'n

² „Ohola” și „Oholiba”: nume al căror sens nu poate fi deslușit. „Si ele au devenit ale Mele”: expresie folosită și la 16, 8, prin care se reintră în marea temă a contractului marital dintre Iahvé și poporul ales.

³Pentru aceasta vezi nota de la 16, 20.

⁴Această ultimă mențiune este omisă în T. M., care conchide: „căci asupra ei s'a petrecut osândă”.

poftele ei a fost și mai stricată decât ea: desfrânarea ei era mai aprinsă decât aceea a surorii sale.

12 S'a aprins asupra fiilor Asirienilor, principi și căpitani care-i erau vecini, îmbrăcați în haine scumpe, călăreți călărind pe cai; toți, tineri aleși pe sprâncenă.

13 Și am văzut că amândouă s'au pângărit, că cele două aveau un singur drum.

14 Aceasta însă și-a sporit desfrânarea; și a văzut bărbați zugrăviți pe un perete, chipuri de Caldei zugrăviți cu condeiul,

15 Încinși peste mijloc cu cingători pestrițe, pe cap avându-și turbane bogate în culori; toți aveau înfățișare de viței, asemănarea fiilor Caldeilor, a țării care s'au născut.

16 Și cu aprindere și-a pus ochii pe ei și le-a trimis soli în țara Caldeilor.

17 Iar fiii Babilonului au venit la ea în așternutul leneviei, și o pângăreau în desfrânarea ei; și ea s'a pângărit cu ei, iar sufletul i s'a înstrăinat de ei.⁵

18 Și ea și-a descoperit desfrânarea și și-a dezvelit rușinea, iar sufletul Meu s'a înstrăinat de ea, aşa cum se înstrăinase și de sora ei.

19 Iar tu și-ai sporit desfrânaarea, aşa că să-ți aduci aminte de tinerețile tale, întru care te desfrânai în Egipt,

20 și cu aprindere te-ai aruncat asupra Caldeilor, cei cu trupul ca de măgar și cu bărbăția ca de cal.

21 Și te-ai uitat la nelegiuirea tinereților tale, la cele ce-ai făcut în Egipt în

⁵Excesului și urmează dezgustul. Faptul poate fi adevarat și în excesul de îngăduință: mai jos, în v. 18, Domnul este Cel ce Se înstrâinează de Ohliba.

așternutul tău, acolo unde sănii tineretii tale și s'au lăsat în jos.

22 De aceea, Oholibo, aşa grăiește Domnul: Iată, Eu îi voi ridica împotrivă ta pe ibovnicii tăi, de care sufletul tău s'a înstrăinat, și de jur-împrejur îi voi aduce împotrivă ta

23 pe fiii Babilonului și pe toți Caldeii: din Pecod și din Sha și din Coa, și împreună cu ei pe toți fiii Asirienilor, tineri aleși pe sprânceană, guvernatori și căpitani, principi și renumiți călăreți pe cai.

24 Și cu toții vor veni asupră-ți dinspre miazănoapte: care de luptă și roți, cu multime de popoare, paveze și scuturi; și de jur-împrejur vor fi cu ochii pe tine; iar Eu voi așeza în fața lor judecată, iar ei vor face răzbunare asupră-ți cu propria lor judecată.

25 Eu îmi voi aduce gelozia asupră-ți, iar ei se vor purta cu tine întru urgia mâniei: îți vor tăia nasul și urechile, iar pe cei rămași ai tăi îi vor doborî cu sabia; îți vor lua fiii și fiicele, iar cei rămași ai tăi în foc se vor mistui.

26 Și te vor dezbrăca de haine și te vor despua de podoabele mândriei tale.

27 Așa că Eu voi pune capăt nelegiuirlor tale ce se află întru tine și desfrânrăii tale din țara Egiptului, iar tu nu-ți vei mai ridica ochii spre ei, și de Egipt nu-ți vei mai aminti.

28 De aceea, aşa grăiește Domnul Domn: Iată, Eu te voi da în mâinile celor pe care-i urăști, de care sufletul tău s'a înstrăinat.

29 Iar ei cu ură se vor purta cu tine: toate [roadele] muncii și ostenelilor tale le vor lua, iar tu vei rămâne goală și de ocară; descoperită-ți va fi rușinea dezmatului tău; nelegiuirea și desfrâ-

năriile tale

³⁰ vor aduce aceste lucruri asupră-ți, prin aceea că umblai să te desfrânezi cu neamurile și te-ai pângărit întru ale lor născociri idolești.

³¹ Tu ai umblat în calea surorii tale, iar Eu voi pune paharul ei în mâinile tale.

³² Așa grăiește Domnul: Bea paharul surorii tale, cel adânc și larg, și vei ajunge de râs și de batjocură; el, cel ce se umple cu vârf și ndesat, el te va umple de beție și amețeală;

³³ paharul nimicirii și al pustiirii, paharul surorii tale Samaria,

³⁴ pe acela îl vei bea; iar Eu îi voi lúa serbările și zilele de lună plină; căci Eu sunt Cel ce grăiesc, zice Domnul.

³⁵ De aceea, așa grăiește Domnul: Pentru că tu M'ai uitat și M'ai dat la spate, ia-ți [răsplata pentru] neleguiurea și desfrânarea ta!"

³⁶ Și mi-a zis Domnul: „Fiul omului, nu vei judeca tu oare pe Ohola și pe Oholiba? și nu le vei aduce la cunoștință neleguiurile lor?

³⁷ Că prea s'au desfrânat, și sânge au în mâinile lor; și cu idolii lor s'au desfrânat, trecându-i prin foc chiar pe copiii lor pe care i-au născut.

³⁸ Până și pe asta Mi-au făcut-o, că Mi-au pângărit sfintele locașuri de'ncchinare și Mi-au spurcat zilele de sămbătă.

³⁹ Iar când idolilor lor le înjunghiau copii, veneau și'n sfântul Meu locaș, ca să-l pângărească prin faptul că făceau aceasta în chiar mijlocul casei Mele

⁴⁰ și prin faptul că le făceau acestea bărbătilor veniți de departe, la care trimiseseră soli..., și cum veneau ei, tu de'ndată te spălai și-ți ungeai ochii și te'mpodobeai cu podoabe

⁴¹ și sedeai pe pat gata așternut; și lângă el, o masă aşezată, iar ei se seleau în tămâia Mea și'n untdelemnul Meu;

⁴² și sunete muzicale înălțau, iar aceasta împreună cu bărbății ce veniseră băuți de prin mulțimea oamenilor din pustie; și-și puneau brățări la mâini și mândre cununi pe cap.⁶

⁴³ Și am zis: Oare nu chiar cu lucrurile acestea săvârșesc ei preadesfrânare? și nu s'a desfrânat ea în chiar desfrâul ei?...

⁴⁴ Iar ei intrau la ea aşa cum intră bărbății la o târfă; aşa intrau la Ohola și la Oholiba, ca să facă fărădelege.

⁴⁵ Sunt însă și bărbăți drepti; aceia se vor răzbuna pe ele cu judecata meritătă de o adulteră și cu judecata săngelui; căci adultere sunt ele, iar în mâinile lor este sânge.

⁴⁶ Așa grăiește Domnul Domn: Adu o gloată asupra lor, și'n mijlocul lor trimitе tulburare și jaf!

⁴⁷ Ucide-le cu pietrele gloatelor și spintecă-le cu săbile lor; pe fiii și pe fiicele lor le vor înjunghia, iar casele lor cu foc le vor arde.

⁴⁸ Iar Eu voi lúa neleguiurea de pe pământ, și toate femeile se vor învăța minte și nu vor face nimic asemenea neleguiurii lor.

⁴⁹ Fi-va neleguiurea voastră peste voi!; voi veți purta vina propriilor voastre născociri idolești!; și veți cunoaște că Eu sunt Domnul Domn!"

⁶Versetele 41-42: Tabloul unei petreceri orgiastice idolatre; se pare că nu lipseau perversiunile sexuale. Textul Masoretic nu este aici de nici un folos; el este atât de deteriorat, încât unii tălmăcitorii (precum Osty) preferă să nu-l traducă.

24**Asedierea Ierusalimului. Cazan în fierbere.**

¹ Si a fost cuvântul Domnului către mine în anul al nouălea, luna a zecea, în cea de a zecea zi a lunii,¹ zicând:

² „Fiul omului, scrie zilnic pentru tine, începând de astăzi când regele Babilonului s'a ridicat împotriva Ierusalimului – începând chiar de astăzi.

³ Iar către casa răzvrătirii vei grăi o parabolă și le vei spune: Așa grăiește Domnul:² Pune căldarea la foc și toarnă apă într'insa;

⁴ și pune'n ea bucatăile de carne – fiece bucătă pe alese – șoldul și umărul desprinse de pe oase,

⁵ luate din vite anume alese, și arde oasele sub ele; oasele din ea fierb în clopot și se coc în mijlocul ei.

⁶ De aceea, așa grăiește Domnul: O, ceteate a vărsărilor de sânge!: căldarea'n care este rugină și de pe care rugina nu se ia golită va fi bucată cu bucată și sorț asupra ei nu va cădea!

⁷ Că'n mijlocul ei se află săngele ei; pe piatră netedă am pus-o și n'am vărsat-o pe țărână ca s'o acopere țărâna.

⁸ Si pentru ca mânia Mea să urce'n culmea răzbunării de aceea săngele ei l-am pus pe piatră netedă, pe care acoperit nu poate fi.

⁹ De aceea, așa zice Domnul: Vai de ceteata săngelui!, că Eu voi atâța tăciunii

¹Spre sfârșitul lui decembrie 589, când a început asediul Ierusalimului.

²În parabola de mai jos, simbolic, căldarea e ceteata Ierusalimului, bucatăile de carne și oasele sunt locuitorii și fruntașii ei, rugina (cea roșie) e săngele dreptilor vărsat în ea. Stilul e prolix și deseori se impiedică în confuzie de termeni.

¹⁰ și lemnele le voi spori și foc-văpaie voi aprinde pân' s'or topi bucătile de carne și zeama va scădea de tot și oasele s'or face scrum;

¹¹ și ea va sta deasupra pe cărbuni să ardă'ncinsă și aprinsă pân' ce arama'n fierbântată se va topi în murdăria ei, și nici rugină'n ea să nu mai fie.

¹² Dar nu, rugina ei cea multă nu se duce!

¹³ Rugina ei va fi de rușine, fiindcă tu te-ai pângărit, și de necurăția ta nu te-ai curățit; și ce, dacă tu nu te vei mai curățî până când Eu Îmi voi plini mânia?

¹⁴ Eu, Domnul, am grăit: ea va veni, iar Eu o voi înfăptui; nu voi amâna, și nici că milă Îmi va fi. Te voi judeca – zice Domnul – după purtările tale și după născocirile tale cele idolești; de aceea, Eu, după vărsarea ta de sânge te voi judeca; după născocirile tale cele idolești te voi judeca, pe tine cea necurată și vestită și prea-răzvrătită".

¹⁵ Si a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:

¹⁶ „Fiul omului, iată, Eu printr'o lovitură îți voi lua pofta ochilor: nu te vei plânge și nici nu vei plânge.

¹⁷ De vei suspina pentru sânge, acesta va fi plânsul rărunchilor, părul de pe capul tău nu va fi impletit, iar picioarele tale vor purta sandale; cu buzele lor nu te vei alina și pâinea oamenilor n'o vei mâncă".³

¹⁸ Iar eu i-am vorbit poporului dimineața, așa cum El îmi poruncise, iar seara mi-a murit femeia; iar a doua zi

³Profetului i se interzic o seamă de practici funebre.

dimineața am făcut aşa cum El îmi dăduse poruncă.

¹⁹ Iar poporul mi-a zis: „Oare n’o să ne spui ce înseamnă lucrurile acestea pe care le faci?”.

²⁰ Atunci le-am zis: „Cuvântul Domnului a fost către mine, zicând:

²¹ Spune-i casei lui Israel: Aşa grăieşte Domnul: Iată, Eu Îmi voi pângări locaşul Meu cel sfânt,⁴ mândria tăriei voastre, dorul ochilor voştii, de care sufletele voastre se’ngrijesc; iar fiii și fiicele voastre, pe care i-aţi lăsat,⁵ vor cădea de sabie.

²² Iar voi vezi face cum am făcut eu: cugura lor nu vă vezi mângâia, și pâinea oamenilor n’o vezi mâncă.

²³ Părul vă va rămâne pe cap și încălțămintea în picioare: nu vă vezi plânge și nici nu vezi plânge; intru nedreptățile voastre vezi lâncezi și’ntru ele va mângâia fiecare pe fratele său.

²⁴ Iar Iezechiel va fi pentru voi un semn: după tot ceea ce el a făcut, aşa vezi face și voi; când aceste lucruri vor veni, atunci vezi cunoaște că Eu sunt Domnul.

²⁵ Iar tu, fiul omului, oare nu va fi că’ni ziua când Eu le voi lua tăria, semetia slavei și desfătarea ochilor și mândria sufletului și pe fiii și pe fiicele lor,

²⁶ oare nu va fi că’ni ziua aceea cel ce va scăpa va veni la tine și ti-o va spune în urechi?

²⁷ În ziua aceea gura ta fi-va deschisă spre cel ce a scăpat; atunci vei vorbi și nu vei mai tăcea;⁶ și vei fi semn pen-

⁴„Voi pângări” = voi permite să fie pângărit.

⁵Se înțelege că deportații și-au lăsat în Ierusalim o parte din cei dragi.

⁶În ziua aceea (îndepărtață?) profetului i se va ridica interdicția consemnată în 3, 26.

tru ei, iar ei vor cunoaște că Eu sunt Domnul”.

25

Profeții împotriva Amoniților, Moabului, Edomului și Filistenilor.

¹ Si a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:

² „Fiul omului, atîntește-ți fața asupra fiilor lui Amon¹ și profește împotriva lor.

³ Si le vei zice fiilor lui Amon: Auziți cuvântul Domnului: Aşa grăieşte Domnul: De vreme ce v’ăți bucurat de locaşul Meu cel sfânt că a fost pângărit și de pământul lui Israel că s’ă pustiit și de casa lui Iuda că a fost dusă’n robie,

⁴ de aceea, iată, Eu vă voi da spre stăpânire fiilor lui Chedem² și ei se vor așeza în tine cu toată prăsila lor; intru tine-și vor pune corturile, și ei îți vor mâncă roadele și-ți vor bea grăsimea³.

⁵ Cetatea lui Amon o voi da să fie pășune pentru cămile, iar pe fiii lui Amon, pășune pentru oi, și vezi cunoaște că Eu sunt Domnul.

⁶ Căci aşa grăieşte Domnul: Pentru că tu ai bătut din propriile tale palme și ai lovit cu propriul tău picior și te-ai bucurat din propriul tău suflet împotriva pământului lui Israel,

⁷ de aceea Eu Îmi voi întinde mâna împotrivă-ți și te voi da să le fii nea-

¹Amoniții: vecini și dușmani tradiționali ai lui Israel, deseori aliindu-se cu inamicii acestuia.

²„Fiii lui Chedem”: „fiii Răsăritului”, nume generic al triburilor nomade de la estul Iordanului și al Mării Moarte; „...spre moștenire”: în posesia, în stăpânirea.

³Ebr.: „laptele”.

murilor de jaf și te voi nimici de printre popoare și cu totul te voi stârpi dintre țări și vei cunoaște că Eu sunt Domnul.

8 Așa grăiește Domnul: Pentru că Moab a zis: «Iată, oare nu-i casa lui Israel și Iuda ca oricare neam?...»,

9 de aceea, iată, Eu voi slăbăogi umărul lui Moab de la cetățile lui de hotar, pământul cel ales, casa Bet-Îeșimotului cea de deasupra izvorului cetății, de pe țărmul mării.

10 Pe fiii lui Chedem îi voi da lui spre stăpânire pe deasupra fiilor lui Amon, pentru ca amintirea fiilor lui Amon să nu mai fie printre neamuri⁴.

11 Și Mă voi răzbuna asupra lui Moab; și vor cunoaște că Eu sunt Domnul.

12 Așa grăiește Domnul: Din pricina a ceea ce a făcut Idumeea ca răzbunare împotriva casei lui Iuda și [din pricina] că a ținut minte răul și a pretins dreptate pe măsură,⁵

13 de aceea, așa grăiește Domnul: Mâna Mea o voi întinde împotriva Idumeii și voi nimici din ea om și vită și o voi pustii, iar cei ce vor fugi din Teman vor cădea de sabie.

14 Răzbunarea Mea asupra Idumeii o voi da pe mâna poporului Meu Israel; aceștia se vor purta în Idumeea pe potrivă mâniei Mele și pe potrivă aprinderii Mele, iar aceia vor cunoaște răzbunarea Mea, zice Domnul.

⁴Precizarea: „printre neamuri”, preluată din Codex Alexandrinus (în conformitate și cu T. M.).

⁵Textul nu-l absolvi pe Iuda de răutate și răspundere, dar îl incriminează pe adversarul care încă cere socoteală și ar pretinde reparații totale, ceea ce, într'un fel, ar părea o derogare de la legea talionului. Ultima frază: „și [din pricina]...” este omisă în T. M. În primă și ultimă instanță, poporul ales nu poate fi judecat și pedepsit decât de Dumnezeu.

15 De aceea, așa grăiește Domnul: Pentru că Filistenii⁶ s-au purtat ca răzbunători și pentru că, răzbunându-se, și-au bucurat gândul de a-i stârpi [pe Israeliți] pentru totdeauna,

16 de aceea, așa grăiește Domnul: Iată, Eu Îmi voi întinde mâna împotriva Filistenilor și-i voi nimici pe Cretani⁷ și-i voi da pierzării pe cei rămași care locuiesc pe țărmul mării.

17 Mare răzbunare voi face asupra lor, iar ei vor cunoaște că Eu sunt Domnul, atunci când Eu voi fi făcut răzbunare asupră-le”.

26

Negoțurile și căderea Tirului.

1 Și a fost că în anul al unsprezecelea, în ziua cea dintâi a lunii, fost-a cuvântul Domnului către mine, zicând:

2 „Fiul omului, pentru că Tirul¹ a zis împotriva cetății Ierusalimului: – «Aha, bine i-au făcut!, e strivită, neamurile au pierit; iată că se’ntoarce spre mine; cea plină, de-acum e pustie!»,

3 de aceea, așa grăiește Domnul: – Iată, Tirule, Eu îți stau împotrivă! Și voi face ca împotriva ta să se ridică neamuri multe așa cum se ridică marea cu valurile ei.

⁶Literal: „De vreme ce străinii” („cei de alt nume”): nume generic (**allófylōi**) care-i desemna pe Filisteni.

⁷Potrivit unor cercetători, locul de obârșie al Filistenilor este ținutul Caftor, în insula Creta (vezi și nota de la Dt 2, 23).

¹Tir: cetate portuară la Marea Mediterană, oraș fenician devenit celebru prin negoțul și navigatorii săi. Bogăția și luxul i-au adus decădere moravurilor, ceea ce făcea ca mai târziu, în vremea lui Iisus, să fie dat, alături de Sidon, ca exemplu de depravare.

4 Zidurile Tirului le voi dărâma și turnurile i le voi surpa, iar Eu îi voi vântura molozurile și-l voi face piatră netedă.

5 Fi-va el în mijlocul mării loc de zbicire a mrejelor²; căci Eu am spus-o – zice Domnul – și neamurilor le va fi de pradă.

6 Și fiicele lui de pe câmp³ ucise vor fi de sabie și vor cunoaște că Eu sunt Domnul.

7 Căci aşa grăiește Domnul: Iată, Tirusule, Eu voi aduce împotrivă-ți pe Nabucodonosor, regele Babilonului de la miazănoapte, rege al regilor, cu cai și cu care de luptă și cu călăreți și cu multă gloată de neamuri.

8 Pe fiicele tale cele din câmp cu sabie le va ucide și pază va pune asupră-ți și grele'ntăriri împrejur va zidi și cu dâmburi de pământ te va înconjura și cu împresurare de lănci;

9 zidurile și turnurile cu hangerele tîi le va surpa.

10 Praful stânxit de mulțimea cailor lui te va acoperi, zidurile tale se vor cătina de glasul călăreților și al roților carelor lui de luptă. Intra-va el prin porțile tale ca și cum ar intra din câmp într'o cetate⁴.

11 Ulițele tale toate călcate vor fi de copitele cailor lui; pe poporul tău cu sabie îl va ucide, temeiul tăriei tale îl va prăvăli la pământ.

12 Puterea tî-o va prăda, avutul tî-l va jefui, zidurile tîi le va surpa, plăcutele

²Tirul era așezat pe o insulă stâncoasă, la o depărtare de aproximativ 600 de metri de țărm; cu vremea, insula s'a legat cu continentul.

³„... fiicele de pe câmp”: locuitorii Tirului din zona continentală; de obicei, agricultorii care întrețineau cetatea cu produse alimentare.

⁴„... din câmp într'o cetate” = fără obstacole.

tale case le va doborî, iar pietrele și lemnăria și pulberile tale în mijlocul mării le va azvârli.

13 Mulțimea căntăreților tăi o va nimici, sunetul harpelor⁵ tale nu se va mai auzi.

14 Piatră netedă te voi face, loc de zbicire a mrejelor vei fi, zidirea ta la loc nu se va mai face, căci Eu am grăit, zice Domnul.

15 Că aşa grăiește Domnul Domn către Tir: Oare nu se vor cătina insulele de sunetul căderii tale, când răniții vor găsi, când sabie scoasă va fi în mijlocul tău?

16 Toți mai-marii neamurilor mării se vor da jos de pe tronurile lor și-și vor lua mitrele de pe cap și se vor dezbrăca de vestimentele lor brodate; cuprinși vor fi cu totul de spaimă și vor zacea la pământ și de nimicirea lor se vor teme și asupră-ți vor suspina.

17 Și vor prinde să plângă pentru tine și-ți vor zice: Cum ai pierit din mare, o, tu, cetatea läudată, care'n mare a fost tare – ea și cei ce-o locuiau –, ea, care-i umplea de spaimă pe chiar locuitorii ei!

18 Insulele se vor teme din ziua căderii tale, de ieșirea ta se vor tulbura insulele'n mare.

19 Căci aşa grăiește Domnul Domn: Când Eu te voi face pe tine cetate puștiită, aşa cum sunt cetățile nelocuite, când voi aduce adâncul deasupra ta și ape multe te vor acoperi

20 și te voi pogorî la cei ce se pogoară în groapă, la poporul veacului ce-a fost, și te voi face să locuiești în adâncul

⁵Literal: „psaltirilor”; instrumente muzicale cu coarde, asemenea harpelor.

pământului – ca o pustie veșnică – laolaltă cu cei ce se pogoaără în groapă, ca să nu mai fi locuită, și nici să nu mai stai pe pământul vieții.

²¹ Pierzanie te voi face, și niciodată nu vei mai fi; și te vei căuta și'n veac nu te vei găsi, zice Domnul Domn".

27

Jelanie asupra căderii Tirului.

¹ Și a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:

² „Și tu, fiul omului, ia-ți pe seamă o plângere asupra Tirului.

³ Și-i vei zice Tirului care locuiește la intrarea mării către neguțătoria poarelor ce vin din insule multe: Așa grăiește Domnul către Tir: Tu ai zis: – «În frumusețea mea m'am îmbrăcat». ¹

⁴ În inima mării au pus pe tine frumusețe fiii tăi pentru Veelim.

⁵ Zidirea ta-i din cedru de Senir; scânduri de chiparos au fost aduse din Liban, și lemn pentru catarge și s'a dat.

⁶ Din carpen de Vasan și-au făcut vâsle; din fildeș, sfintele odoare; iar lemnul din ostroavele Chitim² pentru-ale tale case cu umbrar.

⁷ Vison cu broderie din Egipt și-au aruncat pe așternut, ca să te'mbrace cu mărire, în vânăt și în purpuriu să te'nveșmânte; aduse din ostroavele Elișa, te-acopăr cu mândrețea lor.

¹ Imaginea construită mai jos este aceea a unei corăbi de o desăvârșită frumusețe și bogătie.

² „Ostroavele Chitim” desemnează atât insula Cipru, cât și pe cele, mai mici, dimprejurul ei.

8 mai-marii tăi, localnici din Sidon; vâslașii tăi, bărbați arvadieni,³ cărmaci tăi, acei ce intru tine erau mai înțelepți.

⁹ Bătrâni cufundați în cărți⁴ și cei mai iscusiti ai lor ce se aflau în tine, aceștia sfatul și-l făceau puternic. Corăbiile mărilor cu toatele și cu vâslașii lor în slujba ta negustoreau spre'ndepărtatele Apusuri.

¹⁰ În oastea ta erau Perși și Lidieni și Libieni; războinicii tăi își atârnau de tine scuturile și coifurile; aceștia și-au dat mărirea.

¹¹ Fiii Arvadului și oastea ta erau deasupra zidurilor tale; turnurile tale împrejmuitoare aveau paznici; ei își atârnau tolbele pe meterezele tale, de jurimprejur; aceștia și-au împlinit frumusețea.

¹² Cartaginezii erau neguțătorii tăi, din pricina belșugului tău de putere; ei târgul și l-au umplut de argint și de aur și de aramă și de fier și de cositor și de plumb.

¹³ Elada întreagă, ca și țărmurile de prin vecinătăți, acestea își dădeau suflare omenești ca schimb de negoț, și vase de aramă își aduceau în târg.

¹⁴ În târgul tău se aduceau cai și călăreți din casa Togarma⁵.

¹⁵ Fiii lui Dedan erau neguțătorii tăi; din insule își înmulțeau mărfurile,

³ Sidonul și Arvadul: alte două orașe celebre de pe țărmul fenician al Mediteranei.

⁴ Literal: „Bătrâni Cărtișor”(oi presbýteroι Βιβλίον). În T. M.: „Bătrâni din Ghebal”, acesta fiind un oraș situat între Beirut și Tripoli, numit mai târziu Byblos. Traducătorii noștri din 1688 formulează: „Cei bătrâni ai cărtișor”, adică cei ce și-au petrecut viața și au îmbătrânit printre cărti. Sensul se leagă cu stihul următor.

⁵ Togarma: nume menționat în Fc 10, 3; se presupune că ar fi Armenia.

[chiar] dinți de elefant; și celor ce veneau în tine le dădeai prețuri de schimb

16 [chiar] oameni ca marfă din parte-ți, din mulțimea adunăturilor tale; mir de nard și broderii din Tars; de asemenea, Ramot și Horhor ți-au adus mărfuri în târg.

17 Iuda și fiii lui Israel, aceștia erau neguțătorii tăi în vânzarea de grâu și de uleiuri și de aloe; miere din cea mai bună și undelemn și răsină au adus pe piețele tale.

18 Damaschinii erau neguțătorii tăi, din pricina belșugului tău de'ntreagă putere: vin de la Helbon și lânuri moi din Milet;

19 și vinuri au adus pe piețele tale. Din Uzal îți venea fier lucrat; și sunet de roți era prin mijlocul adunăturilor tale.

20 Dedanii erau neguțătorii tăi, cu vite de mâna'ntâi pentru care.

21 Arabii și toti boierii Chedarului erau neguțători la tine și-ți aduceau cămile și miei și berbeci.

22 Neguțătorii din Saba și din Rama, aceștia erau neguțătorii tăi, cu arome de frunte și pietre prețioase; și aur ți-au adus în târg.

23 Cei din Haran și din Cane, aceștia erau neguțătorii tăi; ai tăi neguțători erau și cei din Asiria și Harman,

24 care aduceau pentru negoț postav stacojiu și alese lădițe'nflorate cu fuii,⁶ și lemn de chiparos.

25 Corăbii pline cu Calcedonieni erau caravanele tale negustorești, multe în amestecul adunăturilor tale; plină erai și grea de'ncărcătură în inima mării.

⁶Foarte corect: lădițe (răclite) în care se păstrau obiecte prețioase.

26 În ape mari adusu-te-au vâslașii; vântul austru te-a sfărâmat în inima mării.

27 Forțele tale, căștigurile tale și ale neguțătorilor tăi, vâslașii tăi și cărmacii tăi și sfetnicii tăi și cei ce fac schimburi cu tine și războinicii care se află'n tine și tot ce e adunare'n mijlocul tău, toți vor pieri în inima mării în ziua căderii tale.

28 De glasul strigătului tău cărmacii tăi vor fi cuprinși de spaime.

29 Si toti vâslașii și näierii s'or coborî de prin corăbii și toti cărmacii de pe mare se vor așterne pe uscat.

30 Si-asupră-ți vor răcni cu glasul lor și cu amar vor da strigare; pe cap și-or presăra țărână, sub ei cenușă-și vor așterne.

31 Ei capul și-l vor rade pân'la piele de jalea ta, cu șorț de sac se vor încinge și cu amar vor plânge după tine din jalea sufletului lor și cu amară tânguire.⁷

32 Si fiii lor asupră-le vor lua jelanie pentru tine, jelanie pentru Tir:

33 – Ce plată mare-ai câștigat din mare? Umplut-ai neamuri cu belșugul tău și cu negoțul i-ai făcut bogați pe regii lumii toti.

34 Acum ești sfărâmat în mare, în chiar adâncul apei; negoțul tău și'ntreaga ta strânsură la mijloc ți s'au prăbușit, și toti vâslașii tăi.

35 Si toti cei ce'n ostroave locuiesc se tânguiau asupră-ți, iar regii lor cumplit s'au spăimântat și-au läcrimat pe chipuri.

36 Neguțătorii de prin neamuri au șuerat spre tine; nimic din tine n'a rămas

⁷Versetul 31 lipsește din cele mai multe ediții ale Septuagintei (ed. Rahlf's îl notează în subsol). Redat aici după T. M. și Codex Alexandrinus.

și'n veac nu vei mai fi".

28

Profeție asupra Tirului și Sidonului.

1 Si a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:

2 „Fiul omului, grăiește către principalele Tirului: Aşa grăiește Domnul: De vreme ce te-ai înălțat cu inimă cu tot și-ai zis că «Eu sunt Dumnezeu; să-lașele lui Dumnezeu le-am locuit, în inima mării», dar tu ești om și nu ești Dumnezeu, deși tu inima și-ai dat-o ca inima lui Dumnezeu fiind...¹

3 Ești tu mai înțelept ca Daniel? Nici n'ai învățat de la'ntelepti, din toată'nvățătura lor?

4 Cu propria-ți știință și-ai câștigat puterea? cu'ntelepciunea ta? Cu ele dobândit-ai aur și-argint în plinele-ți haznale?

5 Oare'n belșugul științei tale și'ntru negoțul tău și-ai înmulțit puterea? Puterea este-aceea ce inima și-a semețit-o.

6 De-aceea zice Domnul: Fiindcă inima și-ai dat-o ca inima lui Dumnezeu fiind, 7 de-aceea, iată, Eu îți voi aduce străini nimicitori de printre neamuri, și ei vor scoate sabia'mpotrivă-ți și-asupra frumuseții științei tale și-ți vor trânti mândrețea la pământ;

8 te vor lăsa jos și vei muri cu moarte de răniți în inima mării.

¹Fraza rămâne suspendată aici. Poemul din acest capitol (vv. 2-19) e construit în jurul păcatului capital al regelui Tirului (numit, totuși, „principe”): orgoliul, în care se regăsește drama păcatului originar (pretenția de a fi egal cu Dumnezeu) și a căderii.

9 Vei zice oare-atunci într'adevăr că «Eu sunt Dumnezeu» în fața celor ce te vor ucide?..., în timp ce tu ești om, nu Dumnezeu în gloata celor ce te hăciuiesc.

10 Si vei muri de mâna de străin cu nefireasca moarte a celor cu'mprejurul netăiat, căci Eu am spus aceasta, zice Domnul”.

11 Si a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:

12 „Fiul omului, ia-ți pe seamă o plângere asupra principelui Tirului și spune-i: Aşa grăiește Domnul: Tu ești pecetea-asemănării,² tu ești cununa frumuseții.

13 Tu te-ai născut în lina desfătare a raiului lui Dumnezeu;³ și-ai pus pe tine toată nestemata⁴ de sardiu, de topaz și de smarald și de rubin și de safir, de iaspis, de aur și argint și de opal, de agată, de ametist, de hrisolit, beril și onix. Din ziua'n care-ai fost zidit, cu aur și-ai umplut în tine cămăriile și jinițele tale.

14 Cu heruvim te-am așezat în muntele lui Dumnezeu cel sfânt;⁵ în centrul pie-

²Toți oamenii (inclusiv regele Tirului) sunt descendenți ai aceluiași Adam, omul arhetipal, creat de Dumnezeu ca imagine văzută a Sa. Iisus Hristos, „Fiul Omului”, este în fapt restaurarea omului primordial (cf. Stăniloae), „căci pe El și-a pus pecetea Dumnezeu Tatăl” (vezi In 6, 27 și nota). În cele de mai jos este deplânsă drama omului creat de Dumnezeu prin iubire și desfigurat de propriile sale păcate.

³Ebr.: „...erai în Eden, grădina lui Dumnezeu”.

⁴Pietrele prețioase pomenite mai jos sunt simboluri ale virtuților morale și fizice cu care era împodobit omul creat de Dumnezeu.

⁵Textul sugerează că omul, în perfecțiunea lui primordială, era egal cu îngerii. T. M., confuz, cunoaște traduceri din cele mai diverse, dar pe ideea că omul era heruvimul „pus să ocrotească” (pe cine?).

trelor de foc erai.

¹⁵ Neprihănit ai fost în vremea ta,⁶ din ziua'n care-ai fost zidit pân' s'au aflat în tine nedreptăți.

¹⁶ Din doldora negustoriei tale hamburul tău e plin de făr'delege, și de păcate te-ai umplut; zvârlit ai fost, cu răni cu tot, din muntele lui Dumnezeu și he ruvimul te-a adus din centrul pietrelor de foc.⁷

¹⁷ Cu inima te-ai semetit pe seama frumuseții tale; în seama frumuseții tale ți s'a stricat și cunoștința; privind la multele-ți păcate te-am lepădat Eu la pământ; în fața regilor te-am pus ca să te-arăți aşa cum eşti.

¹⁸ Că pentru multele-ți păcate și nedreptatea din negoț tu ți-ai spurcat lo cașurile sfinte. Eu foc voi scoate din mijlocul tău, acesta te va'nfuleca, iar Eu cenușă te voi face aici, pe propriul tău pământ, cu toți de față, cei ce vor vedea.

¹⁹ Iar cei ce printre neamuri te-au știut s'or tângui deasupra ta cu toții: nimic din tine n'a rămas și'n veac nu vei mai fi".

²⁰ Și a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:

²¹ „Fiul omului, îndreaptă-ți fața spre Sidon și profețește asupra lui și zi:

²² Aşa grăiește Domnul: Sidoane, iată, Eu îți sunt potrivnic; și Eu în tine Mă voi preamări și vei cunoaște tu că Eu sunt Domnul atunci când fac în tine judecăți și când în tine Eu Mă voi sfînti.

²³ Moarte și sânge vei avea pe străzi; răniți de spadă vor cădea'ntru tine și

împrejurul tău și vor cunoaște-atunci că Eu sunt Domnul.

²⁴ Și'n Israel, în casa lui, nicicum n'o să mai fie piedică de-amar și ghimpe de durere din partea celor dimprejurul său, a celor ce l-au ocărât; și vor cunoaște ei că Eu sunt Domnul.

²⁵ Aşa grăiește Domnul Domn: Și voi aduna casa lui Israel din neamurile printre care a fost risipită; și întru ei Mă voi arăta Eu sfânt în ochii popoarelor și ai neamurilor; și vor locui pe pământul lor, pe care Eu i l-am dat robului Meu Iacob.

²⁶ Si vor locui pe el întru nădejde⁸ și vor zidi case și vor sădi vii; și'ntru nădejde vor locui când Eu voi face judecată asupra tuturor celor ce i-au ocărât, a celor ce sunt împrejurul lor; și vor cunoaște că Eu sunt Domnul, Dumnezeul lor și Dumnezeul părintilor lor".

29

Profeție asupra Egiptului.

¹ În anul al doisprezecelea,¹ în luna a zecea, în prima zi a lunii, fost-a cuvântul Domnului către mine, zicând:

² „Fiul omului, îndreaptă-ți fața asupra lui Faraon, regele Egiptului,² și profețește asupra lui și asupra întregului Egipt

⁸T. M.: „în siguranță”.

¹T. M. datează diferit: „În anul al zecelea”, ceea ce ar însemna decembrie 588 – ianuarie 587 (adică zece ani de la deportarea regelui Ioachim).

²E vorba de Hofra, care a încercat, fără succes, să despresoare Ierusalimul. Ca și Ieremia, Iezechiel era de partea regelui Babilonului, mandat anume de Domnul să-l pedepsească pe Israel; ca atare, Faraonul – adversarul permanent al Babilonului – se situa la antipod.

⁶Literal: „în zilele tale”.

⁷Imaginea omului ideal, rămasă fără reațem și fără rațiunea de a mai fi, ea este aceea care-l repudiază pe omul devenit păcătos.

3 și zi: Așa grăiește Domnul: Iată, Eu sunt împotriva ta, Faraon, rege al Egiptului, balaurul cel mare ce sezezi în mijlocul râurilor,³ cel ce zici: «Ale mele sunt râurile, și eu le-am făcut!...».⁴

4 Dar eu voi pune belciug în fălcile tale și peștii râului tău și-i voi lipi de aripă⁵ și din mijlocul râului tău te voi scoate pe tine și pe toți peștii râului

5 și'n grabă te voi doborî, pe tine și pe toți peștii râului tău; pe fața câmpului vei cădea și nu te vei aduna și nici că vei fi adus laolaltă: hrană te-am dat fiarelor pământului și păsărilor cerului.

6 Și toți locuitorii Egiptului vor cunoaște că Eu sunt Domnul. Că i-ai fost toiaig de trestie casei lui Israel:

7 Când te prindeau cu mâna, tu te frângeari; când ficea mâna se plesnea împotrivă-ți și când ei se rezemau de tine, tu de istov te sfârâmai și le rupeai rărunchii.

8 De aceea, așa grăiește Domnul: Iată, Eu sabie voi aduce asupră-ți și'n tine voi nimici tot ce e om și vită.

9 Și fi-va țara Egiptului pierzanie și pustiu și vor cunoaște că Eu sunt Domnul. Fiindcă tu ai zis: «Ale mele sunt râurile, și eu le-am făcut!»,

10 ei bine, iată că Eu sunt împotriva ta și împotriva tuturor râurilor tale; și voi da țara Egiptului spre pustiire și spre sabie și spre nimicire, de la Migdol până la Siena și până la hotarele Etiopi-

³T. M.: „ce sezezi în mijlocul Nilurilor”. Când e vorba de Egipt, prin „râu” (sau „Râu”) se înțelege Nilul; când se spune „râurile” (sau „Nilurile”) se înțeleg brațele din Delta acestuia.

⁴Aceeași arăganță, ca și la regele Tirului, a omului care a început să se creadă Dumnezeu.

⁵Imagine a șarpei zburător. În T. M.: „ti-i voi lipi de solzi”.

enilor.⁶

11 Picior de om nu va trece prinținsa, și nici picior de vită prin ea nu va trece, și nu va fi locuită timp de patruzeci de ani.⁷

12 Și pământul ei îl voi da spre pierzanie în mijlocul unei țări pustii, iar cetățile ei fi-vor [pustii] timp de patruzeci de ani în mijlocul cetăților celor pustite; pe Egipteni îi voi risipi printre neamuri, și prin țări îi voi vântura.

13 Căci așa grăiește Domnul: După patruzeci de ani îi voi aduna pe Egipteni din neamurile prin care-au fost risipiti

14 și voi întoarce robimea Egiptenilor și-i voi așeza în țara Patros⁸, în țara din care au fost luați și vor fi ei acolo un regat umil;

15 mai umil va fi decât toate regatele, și nu se va mai înălța deasupra neamurilor; puțini îi voi face la număr, ca să nu mai fie ei numeroși între neamuri.

16 Și casa lui Israel nu-și va mai pune nădejdea în ei, aducându-le aminte de neleguiirea din vremea când se luau după ei, și vor cunoaște că Eu sunt Domnul”.

17 Și a fost că în anul al douăzeci și saptelea, în ziua dintâi a primei luni,⁹ fost-a cuvântul Domnului către mine, zicând:

18 „Fiul omului, Nabucodonosor, regele Babilonului, și-a pus oștirea să slu-

⁶Direcția calamităților va fi de la miazănoapte la miazăzi: Migdol, la nord-estul Deltei; Siena, în sudul extrem al Egiptului, în apropierea granițelor Etiopiei.

⁷Durată paralelă cu cei patruzeci de ani ai lui Israel în pustie, după ieșirea din Egipt; durata unei generații.

⁸„... țara Patros”: Egiptul-de-Sus, adică cel situat la sud de localitatea Memfis.

⁹Martie – aprilie 571.

jească cu muncă grea împotriva Tirului;¹⁰ fiece cap era pleşuv, fiece umăr era julit¹¹; și plată nu i s'a dat, și nici oastei lui celei împotriva Tirului, nimic pentru munca cea grea cu care a slujit împotriva lui.

¹⁹ De aceea, aşa grăieşte Domnul: Iată, Eu îi dau lui Nabucodonosor, regele Babilonului, țara Egiptului, și-i va lă strânsurile și-i va prăda ce e de prădat și-i va jefui ce e de jefuit, iar [aceasta] va fi plata pentru oştirea lui.

²⁰ În schimbul muncii grele cu care a slujit împotriva Tirului, Eu i-am dat țara Egiptului; aşa grăieşte Domnul Domn.

²¹ În ziua aceea va răsări putere pentru toată casa lui Israel; și în mijlocul lor îți voi da gură deschisă, iar ei vor cunoaște că Eu sunt Domnul".

30

(continuare)

¹⁰E vorba de asediul Babilonului asupra Tirului, care – după Iosif Flaviu – a durat doisprezece ani (585-573), campanie care a cunoscut imense dificultăți (Tirul avea faima unei cetăți inexpugnabile) și în timpul căreia ostașii nu și-au permis plata. Septuaginta folosește aici verbul **du-ulevo**, care are un dublu sens: pe de-o parte, „a fi rob” (sclav), „a munci ca mercenar” (cu plată) și, pe de alta, „a sluji”, „a servi”; prin extensie: „a fi în slujba lui Dumnezeu”. În același text, **du-uliá** înseamnă, pe de-o parte, „robie” (sclavaj), „muncă grea” (dar plătită) și, pe de alta, „serviciu”; prin extensie: „slujbă adusă lui Dumnezeu”. De aici, dubla conotație a textului: muncind din greu și fără plată, oastea lui Nabucodonosor se afla, fără să știe, în slujba lui Dumnezeu, al Căruia instrument devenise regele Babilonului.

¹¹Ale oștenilor ce cărau materiale grele de la distanțe mari.

¹Și a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:

²„Fiul omului, profește și zi: Așa grăiește Domnul: Vai, vai, ce zil!

³Că aproape-i ziua Domnului, ziua norului: sfârșitul neamurilor va fi.

⁴Sabie veni-va asupra Egiptenilor și tulburare va fi în Etiopia și răniți vor cădea în Egipt și-i vor lua strânsura și temeliile lui vor cădea.

⁵Acolo de sabie vor cădea Perși și Crețani și Lidieni și Libieni și toată viitora¹ și din fiii legământului Meu.²

⁶Și vor cădea proptelele Egiptului; și va cădea trufia puterii lui de la Migdol până la Siena: de sabie'ntru el vor cădea, zice Domnul.

⁷Și se va pustii în mijlocul unor țări pustiite, iar cetățile lor [pustii vor fi] în mijlocul cetăților pustii;

⁸și vor cunoaște că Eu sunt Domnul când voi da foc Egiptului și când toți cei ce-l ajută vor fi zdrobiți.

⁹În ziua aceea vor ieși din partea Mea vestitori ce se vor grăbi să nimicească Etiopia, și tulburare va fi printre ei în ziua Egiptului; că, iată, vine!³

¹⁰Așa grăiește Domnul Domn: Prin mâna lui Nabucodonosor, regele Babilonului, voi nimici multimea Egiptenilor;

¹¹prințără lui și a poporului său: nimicitorii trimiși de printre neamuri să nimicească țara; sabie vor scoate asupra Egiptului și se va umple pământul de răniți.

¹Literal: „toți cei amestecați”: oameni de neamuri diferite, veniți în Egipt și trăind laolaltă.

²După toate probalitățile, Israeliți înrolați ca mercenari în armata egipteană.

³Avertisment care anunță iminența nenorocii; vezi și 7, 5.

¹² Râurile lor le voi face pustii și pământul îl voi da în mâna celor răi⁴ și nimici-voi țara cu tot ce este'n ea⁵ prin mânile străinilor. Eu, Domnul, am grăit.

¹³ Că aşa grăiește Domnul Domn: Voi nimici idolii și-i voi doborî pe mai-mari,⁶ pe mai-marii din Memfis și pe mai-marii din țara Egiptului și nu vor mai fi; și frică voi așeza în țara Egiptului.⁷

¹⁴ Si voi nimici ținutul Patros și foc voi trimite peste Toan și răzbunare voi face'n Diospolis⁸;

¹⁵ și mânia Mi-o voi vârsa peste Sin⁹ – țaria Egiptului – și voi nimici mulțimile din Memfis.

¹⁶ Si foc voi trimite asupra Egiptului și cumplit se va tulbura Saisul și surpări vor fi în Diospolis și ape se vor revârsa.

¹⁷ Tinerii din Iliopolis¹⁰ și Bubasta¹¹ de sabie vor cădea, iar femeile lor în robie vor fi duse.

¹⁸ Ziua se va întuneca în Tahpanhes¹² când voi zdrobi Eu acolo sceptrele Egiptului; acolo va pieri și trufia puterii lui; și nor îl va acoperi și ficele lui

⁴Stih preluat din Codex Alexandrinus.

⁵Literal: „țara și plinirea ei”.

⁶Stihurile 2 și 3, preluate din Codex Alexandrinus.

⁷Stih preluat din Codex Alexandrinus.

⁸Diospolis: numele grecesc al Tebei (Diospolis = Cetatea-lui-Zeus).

⁹Sin: numele ebraic al orașului Pelusium, importantă fortăreață pe hotarul de nord-est al Egiptului; actualul El-Farama.

¹⁰Iliopolis (sau Heliopolis, din grecescul Helíon-pólis = Cetatea-Soarelui): localitate situată la nord-est de actualul Cairo, centrul cultului lui Ra, zeul solar.

¹¹Bubasta: numele grecesc al localității Pi-Beset, situată în Delta Nilului.

¹²Tahpanhes (sau Tafnas): cetate situată pe hotarul estic al Egiptului de Nord.

în robie vor fi duse.

¹⁹ Si voi face judecată în Egipt și vor cunoaște că Eu sunt Domnul”.

²⁰ Si a fost că în anul al unsprezecelea, în prima lună, în cea de a șaptea zi a lunii¹³, fost-a cuvântul Domnului către mine, zicând:

„Fiul omului, am zdrobit brațele lui Faraon, regele Egiptului; și, iată, el nu s'a plecat ca să fie lecuit, să i se pună fașă, să i se dea putere să apuce sabia... ”

²² De aceea, aşa grăiește Domnul Domn: Iată, Eu sunt împotriva lui Faraon, regele Egiptului, și brațele lui cele tari le voi zdrobi și sabia din mâna lui o voi surpa.

²³ Iar pe Egipteni ii voi risipi printre neamuri, și prin țări ii voi vântura.

²⁴ Si voi întări brațele regelui Babilonului; și sabia Mea I-o voi da lui în mâna, iar el o va aduce asupra Egiptului și va prăda ce e de prădat și va jefui ce e de jefuit.

²⁵ Si voi întări brațele regelui Babilonului, iar brațele lui Faraon vor cădea; și vor cunoaște ei că Eu sunt Domnul, atunci când Eu voi pune sabia Mea în mâna regelui Babilonului, iar el o va întinde peste țara Egiptului.

²⁶ Iar pe cei din Egipt ii voi risipi printre neamuri, și prin țări ii voi vântura, și toți Egiptenii vor cunoaște că Eu sunt Domnul”.

31

Chiparosul.

1 Si a fost că în anul al unsprezecelea, în luna a treia, în ziua cea dintâi a lunii, fost-a cuvântul Domnului către mine, zicând

2 „Fiul omului, zi către Faraon, regele Egiptului, și poporului său:¹ Cui te-ai asemănat în măreția ta?

3 Iată Asurul² era un chiparos³ din Liban, frumos în ramuri și des în frunzele umbroase, înalt în statură, ajuns cu vârful până'n miezul norilor;

4 apa îl hrănea, adâncul îl creștea făcându-i râurile să curgă de jur împrejurul rădăcinilor; pâraiele și le trimitea la toți copacii câmpului.

5 Statura dar i se'năltase deasupra a tot ce-i arbore în câmp și'n lături mult i se lăteau lăstarii având în ei belșug de apă.

6 Si dacă-atât i s'au lătit lăstarii, în ramurile lui își făceau cuib toate păsările cerului; sub roata lui de crengi puiau toate fiarele câmpului; la umbra lui locuia mulțimea neamurilor toată.

7 Frumos era în măreția lui prin ramurile lui nenumărate, căci rădăcinile-i erau pe lângă apă'mbelșugată.

8 Chiparoși asemenea lui nu se aflau nici în raiul lui Dumnezeu: molizii nus ca ramurile lui, nici brazii n'ar putea să stea alături cu crengile lui; nici un pom în raiul lui Dumnezeu nu i s'a asemănat în frumusețe.

¹Urmează o alegorie în care proza se îmbină cu poezia pe ritmuri deseori incerte.

²„Asurul”: imperiul asirian, pe care profetul îl pune lui Faraon în față, drept comparație și avertisment.

³Ebr.: „cedru”, folosit uneori în V. T. ca simbol al măreției și puterii. Chiparosul era nu mai puțin măreț; lemnul de chiparos era folosit în construcțiile de corăbii și pare mai potrivit pentru trimiterea – simbol la Egipt, țară a Nilului și Măditanei.

9 Că tare mândru l-am făcut întru mulțimea ramurilor lui și la măndrețea lui râvneau arborii din raiul lui Dumnezeu.

10 De aceea, aşa grăiește Domnul: Fiindcă te-ai înăltat în statură și ţi-a ajuns vârful până'n miezul norilor (iar Eu l-am văzut în timp ce el se înălța),

11 de aceea l-am dat în mâinile căpeteniei neamurilor,⁴ iar acesta îl va nimici.

12 Străini răzbunători de printre neamuri⁵ l-au nimicit și l-au surpat peste munți; căzut-au ramurile lui prin toate văile, lăstarii i s'au fărâmat în fiece câmp al pământului; din umbra lor au fugit toate popoarele neamurilor și l-au prăvălit.

13 Întru căderea lui s'au odihnit toate păsările cerului, pe rădăcinile lui venit-au toate fiarele câmpului.

14 Pentru ca nici un copac de pe lângă apă să nu se înalte prin propria lui statură; toți cei hrăniți cu apă n'au ajuns cu vârful în miezul norilor și nu și-au înăltat statura; căci toți au fost dați morții, în adâncul pământului, în mijlocul fiilor oamenilor, al celor ce se poogoară'n groapă.

15 Așa grăiește Domnul Domn: În ziua'n care s'a pogorât la iad, adâncul l-a plâns; iar Eu i-am oprit râurile și i-am mărginit belșugul apei; și-asupra lui s'a întristat Libanul, și toți copacii câmpului s'au slăbit din pricina lui.

16 Neamurile s'au cutremurat de sunetul căderii lui, când Eu l-am azvârlit în iad cu cei ce se poogoară în groapă; și toți pomii Edenului l-au mângâiat în

⁴E vorba de Nabucodonosor.

⁵Aluzie la Caldei. T. M.: „Străinii, cei mai răi dintre neamuri...”.

pământ, și tot ce-i mai ales în Liban și tot ce e hrănit cu apă;

¹⁷ că și ei s'au pogorât cu el în iad, la cei răniți de sabie; iar sămânța lui, cei ce locuiau la umbra lui, la mijlocul vieții lor au pierit.

¹⁸ Cui te-ai asemănat? Coboară-te și te'ncovoiaie cu pomii Edenului în adâncul pământului; acolo vei zăcea, în mijlocul celor netăiați împrejur, laolaltă cu cei răniți de sabie! Așa va fi Faraon și toată mulțimea oștirii lui, zice Domnul Domn".

32

Plângerea asupra lui Faraon.

¹ Și a fost că în anul al doisprezecelea, în luna a douăsprezecea, în ziua cea dintâi a lunii, fost-a cuvântul Domnului către mine, zicând:

² „Fiul omului, ia-ți pe seamă o plângere asupra lui Faraon, regele Egiptului, și-i vei zice: Cu un leu al neamurilor te-ai asemănat și cu balaurul din mare; cu cornul îți împungeai râurile, cu picioarele tulburai apa și râurile le călcai.

³ Așa grăiește Domnul: Asupra ta îmi voi întinde mreaja, a neamurilor multe, și cu undița Mea te voi scoate.

⁴ Și te-oî întinde pe pământ: pline vor fi câmpiiile de tine, și păsările cerului pe tine le voi aşeza și fiarele pământului cu tine le voi sătura.

⁵ Și peste munți Eu carnea ți-o voi arunca și de sângele tău îi voi face să-tui.

⁶ De scârna¹ ta se va'mbăla pământul

– puzderie'mprăștiată peste munți – și văile le-oi sătura de tine.

⁷ Atunci când te vei stinge, Eu cerul îl voi înveli și stelele le voi întuneca și soarele cu nor îl voi acoperi și luna nu-și va da lumina.

⁸ Și tot ce dă lumină'n cer deasupra ta se va întuneca, și întuneric voi aduce'n țara ta, grăiește Domnul Domn.

⁹ Și voi întărâta inima multor popoare atunci când te voi duce printre neamuri, într'o țară pe care n'ai știut-o.

¹⁰ Și multe neamuri se vor încrunta la tine, iar regii lor vor fi cuprinși de spaimă când sabia Mea va flutura pe dinaintea chipurilor lor, ale celor ce-și aşteaptă propria lor cădere din ziua căderii tale.

¹¹ Căci așa grăiește Domnul: Sabia regelui Babilonului va veni asupra ta;

¹² cu săbiile uriașilor îți voi surpa țaria și cu nimicitori din neamurile toate; ei vor nimici trufia Egiptului, puterea lui întreagă se va sfârâma.

¹³ Vitele lui pe toate le voi nimici de lapa cea multă; picior de om n'o va mai tulbura și pas de viață n'o va mai călca.

¹⁴ Apele lor atunci vor înceta să curgă, și râurile lor nu vor mai curge ca uleiul, zice Domnul,

¹⁵ când Eu voi da Egiptul spre pieire și când pustiu va fi pământul cu tot ce e pe el, când Eu dintr'însul îi voi risipi pe cei ce-l locuiesc și ei vor ști atunci că Eu sunt Domnul.

¹⁶ Ecânt de plângere, pe el îl vei cânta; ficele neamurilor îl vor cânta cu jale; pentru Egipt îl vor cânta, și pentru toată țaria din el, zice Domnul Domn".

¹⁷ Și a fost că în anul al doisprezecelea, în prima lună, în cincisprezece ale

¹Cuvânt „tare” (**prohórema** = „dejectie”, „excremente”), folosit numai aici în V. T.

lunii, fost-a cuvântul Domnului către mine, zicând:

18 „Fiul omului, jelește-te peste tăria Egiptului, căci pe fiicele lui moarte le vor pogorî neamurile în adâncul pământului, la cei ce se pogoară în groapă.

19 (Din apă limpede pogoară-te, și dormi cu cei netăiați împrejur).²

20 Cu el vor cădea în mijlocul celor răniți de sabie, și ntreaga lui tărie va adormi.

21 Și-ți vor zice uriașii: Pogoară-te'n adâncul gropii!; cu cât ești tu mai bun?

22 Acolo sunt Asur și toți ai lui; răniții lui, cu toții, acolo-au fost lăsați:

23 mormântul lor e în adâncul gropii; ai lui stau adunați în jurul mormântului său; toți răniții vor cădea de sabie, cei ce-au făcut ca frica de ei să cadă pe pământul vietii.

24 Acolo este Elam, cu toată oștirea lui în jurul mormântului său, cu toți răniții care au căzut de sabie, laolaltă cu cei ce netăiați împrejur s'au pogorât în adâncul pământului și cu cei ce-au făcut ca frica de ei să cadă pe pământul vietii și care și-au primit pedeapsa împreună cu cei ce se pogoară în groapă în mijlocul celor răniți.

26 Acolo-au fost duși Meșec, și Tubal cu toată oștirea lui în jurul mormântului său, cu toți răniții lui, cu toți cei netăiați împrejur, cu cei răniți de sabie care-au făcut ca frica de ei să cadă pe pământul vietii.

²Acest verset lipsește din versiunile curente ale Septuagintei și este preluat aici (ca și în vechile ediții românești) din Codex Vaticanus. Cuvintele îi sunt adresate lui Faraon, regele unui popor care practică circumcizia și care e sortit să zacă în adânc, laolaltă cu cei necircumciși.

27 Ei zac laolaltă cu uriașii care-au căzut demult, cei ce-au căzut în iad cu armele lor de război, cei ce și-au pus săbile lor sub cap, dar ale căror fărădelegi li se află în oase, că pe toți i-au înfricoșat de-a lungul vietii lor.

28 Iar tu vei zăcea laolaltă cu cei netăiați împrejur și vei dormi cu cei răniți de sabie.

29 Acolo zac Edom și regii lui și toți principii Asurului, a căror tărie s'a dat în apoi de dinaintea unei răni de sabie: aceștia zac laolaltă cu cei răniți, cu cei ce s'au pogorât în groapă.

30 Acolo sunt principii Miazănopții, toate căpeteniile Asurului, cei ce s'au pogorât răniți de propria lor frică; ei zac, netăiați împrejur, laolaltă cu cei răniți de sabie, laolaltă cu tăria și cu frica lor, ca unii ce și-au primit pedeapsa cu cei ce se pogoară în groapă.

31 Regele Faraon îi va vedea, și ntru toată tăria lor se va mângâia: răniții săbiei lui Faraon și ntreaga lui tărie,³ zice Domnul Domn.

32 Fiindcă Eu am făcut ca frica lui să cadă pe pământul vietii; și va zăcea el în mijlocul celor netăiați împrejur, laolaltă cu cei răniți de sabie lui Faraon, și toată gloata lui laolaltă cu el, zice Domnul Domn”.

33

Straja profetului. Despre căderea Ierusalimului și despre cei rămași în Iudeea. Profetul neînțeles de ai săi.

³Această ultimă frază: „... răniții săbiei...” este preluată aici (ca și în vechile ediții românești) din Codex Vaticanus.

1 Si a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:

2 „Fiul omului, grăiește tu către fiii poporului tău; și le vei zice: Când Eu voi aduce sabie'nr'o țară, iar oamenii acelei țări vor lua pe cineva dintre ei și-l vor pune să le fie de strajă,

3 și acela va vedea sabia venind peste țară și va suna din trâmbiță și-i va da semn poporului,

4 iar cel ce aude sunetul trâmbiței va auzi cu adevărat, dar nu se va păzi, și sabia va veni asupră-î și-l va lua, săngele lui va fi asupra capului său.

5 De vreme ce el a auzit glasul trâmbiței, dar nu s'a păzit, săngele lui va fi asupra sa; dar un altul, pentru că s'a păzit, și-a măntuit sufletul.

6 Dar dacă cel ce stă de strajă va vedea sabia venind și nu va suna din trâmbiță și poporul nu se va păzi și sabia va veni și va lua un suflet dintre ei, atunci [sufletul] acela a fost prins din pricina neleguiirii acestuia, iar Eu voi cere săngele din mâna celui ce stă de strajă.

7 Iar tu, fiul omului, pe tine te-am pus Eu să-i fii de strajă casei lui Israel, iar tu vei auzi cuvânt din gura Mea.

8 Când Eu îi spun celui păcătos: «Cu moarte vei muri!», dar tu nu-i vei spune necredinciosului să ia aminte la calea lui, iar nelegiuitorul va muri în neleguirea lui, atunci săngele lui din mâna ta îl voi cere.

9 Dar dacă tu îi vei grăi celui păcătos despre calea lui, anume să se'ntoarcă din ea, dar el nu se va întoarce din calea sa, atunci el în neleguirea lui va muri, dar tu îți-ai măntuit sufletul.

10 Si tu, fiul omului, spune-i casei lui Israel: Așa grăit-ați voi, zicând: «Ră-

tăcirile noastre și neleguiurile noastre sunt deasupra noastră și ne sfărșim în ele; cum vom putea trăi?».

11 Spune-le: Așa grăiește Domnul!: Viu sunt Eu; Eu nu vreau moartea păcătosului, ci să se întoarcă păcătosul din calea lui și să fie viu. Întoarceți-vă cu dinadinsul din calea voastră cea real!; de ce, dar, să muriți, o, casa lui Israel?¹

12 Si tu, fiul omului, zi către fiii poporului tău: Dreptatea celui drept nu-l va măntui în ziua'n care rătăcește, iar neleguiirea celui nelegiuitor nu-l va potici în ziua'n care el se'ntoarce din neleguirea lui, aşa cum dreptul nu se va putea măntui în ziua păcatului său.

13 Când Eu îi spun celui drept: «Tu, negreșit, vei fi viu!», dar el, încrezându-se în dreptatea lui, va săvârși neleguire, atunci nici una din dreptățile lui nu va fi pomenită: în nedreptatea lui, pe care el a săvârșit-o, în aceea va muri.

14 Iar când Eu îi voi spune celui păcătos: «Tu, negreșit, vei muri!», dar el se întoarce din păcatul său și face judecată și dreptate

15 și dă zălogul înapoi și plătește ce a jefuit și umblă întru poruncile vieții în aşa fel încât să nu facă nimic nedrept, acela negreșit va fi viu și nu va muri;

16 nici unul din păcatele pe care el le-a făcut nu va fi pomenit; de vreme ce el a făcut judecată și dreptate, întru acelea va fi viu.

¹ Iezechiel reia principiul responsabilității personale. Mai mult: nu există predestinație; chiar și atunci când Dumnezeu Se pronunță asupra a ceea ce s-ar putea numi destinul unui om, libertatea omului – de a face binele sau răul, de a renunța la bine sau la rău – este aceea care hotărăște; de dragul omului, Dumnezeu acceptă să fie dezis.

¹⁷ Dar fiii poporului vor zice: «Calea Domnului nu e dreaptă!», în timp ce ei sunt aceia a căror cale nu e dreaptă!

¹⁸ Că dacă cel drept se va abate de la dreptatea lui și va face fărădelegi, întru acestea va muri.

¹⁹ Iar dacă cel păcătos se va abate de la nelegiuirea lui și va face judecată și dreptate, întru acestea va fi viu.

²⁰ Aceasta, deci, este [calea] despre care voi ați zis: «Calea Domnului nu este dreaptă!». Eu vă voi judeca, o, casa lui Israel, pe fiecare pentru propriile sale căi”.

²¹ Și a fost că în anul al doisprezecelea de la înrobirea noastră, în luna a zecea, în cea de a cincea zi a lunii, a venit la mine unul care scăpase din Ierusalim, zicând: „Cetatea e luată!”

²² Dar mâna Domnului fusese peste mine seara, mai înainte ca el să fi venit, și mi-a deschis gura când el a venit dimineața la mine; și de'ndată ce gura mi s'a deschis, ea nu s'a mai oprit.

²³ Și a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:

²⁴ „Fiul omului, cei ce trăiesc în locurile cele pustiite din țara lui Israel zic: «Avraam era unul când i s'a dat țara s'o stăpânească; dar noi suntem mai mulți: nouă ni s'a dat țara spre stăpânire...».

²⁵ De aceea spune-le: Așa grăiește Domnul Domn: Voi, cei ce mâncăți [carne] cu sânge și ochii vi-i ridicăți spre idolii voștri și faceți vărsare de sânge, voi oare veți avea țara în stăpânire?

²⁶ Voi v'ati încrezut în sabia voastră, voi ați făcut urâciuni, voi ați necinstit fiecare pe femeia aproapelui său: aşa

veți avea voi țara în stăpânire?²

²⁷ De aceea, spune-le: Așa grăiește Domnul Domn: Viu sunt Eu, că cei ce trăiesc în locurile pustiite vor cădea de sabie, cei ce se află în câmpuri deschise vor fi dați spre mâncare fiarelor câmpului, iar pe cei ce se află în [cetății] întărite și pe cei ce se află în peșteri, pe aceia cu moarte îi voi ucide.

²⁸ Și voi face pământul pustiu, iar semеția tăriei lor va pieri; munții lui Israel se vor pustii prin aceea că nimeni nu va mai fi să-i cutreiere.

²⁹ Și vor cunoaște că Eu sunt Domnul atunci când le voi face pământul pustiu; pustiu va fi din pricina urâciunilor pe care ei le-au făcut.³

³⁰ Iar tu, fiul omului: Fiii poporului tău sunt cei ce vorbesc de tine pe lângă ziduri și pe la ușile caselor. Și unul către altul vorbesc, zicând: «Să ne adunăm și să auzim [cuvintele] care ies de la Domnul!...».

³¹ Și vor veni la tine aşa cum se adună poporul și-ți vor sta înainte; și cuvintele tale le vor asculta, dar de făcut nu le vor face; că'n gura lor nu-i decât minciună, iar inima lor umblă după spurcăciunile lor.

³² Și te vei face lor ca sunetul cel dulce la auz, harpă cu strunile potrivite; ei îți vor auzi cuvintele, dar de făcut nu le vor face.

³³ Și când va veni⁴ – căci, iată, vine!

²Versetele 25 și 26 lipsesc din edițiile curente ale Septuagintei și sunt preluate aici (ca și în vechele ediții românești) din Codex Alexandrinus și T. M. Accentul textului cade pe ideea că legea morală este singura care conferă legalitate.

³În limbajul biblic, „facerea de urâciuni” înseamnă, de obicei, închinarea la idoli.

⁴Textul rămâne enigmatic prin aceea că nu oferă un subiect determinat. TOB traduce liber:

–, atunci vor cunoaște că profet era în mijlocul lor”.

34

Păstorii necredincioși ai lui Israel și făgăduința Bunului Păstor.

1 Si a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:

2 „Fiul omului, profetește împotriva păstorilor lui Israel!; profetește și spune-le păstorilor: Așa grăiește Domnul Domn: O, păstori ai lui Israel!, oare se pasc¹ păstorii pe ei însiși? Oare nu oile sunt acelea pe care păstorii le pase?

3 Iată, voi mâncăți laptele și vă îmbrăcați cu lâna și înjunghiați pe cele grase, dar pe oile Mele nu le pașteți;

4 pe cea slabă n'ați întărit-o, pe cea bolnavă n'ați vindecat-o, pe cea zdrobită n'ați legat-o'n fești, pe cea rătăcită n'ați întors-o, pe cea pierdută n'ați căutat-o, iar pe cea tare ați slăbit-o prin osteneală.

5 Si oile Mele s'au risipit din lipsă de păstor și au devenit mâncare fiarelor câmpului.

6 Si oile Mele s'au risipit în fiece munte și'n fiece deal înalt; pe fața'ntregului pământ s'au risipit, și nu era nimeni care să le caute și să le întoarcă.

7 De aceea, voi, păstori, auziți cuvântul Domnului:

„Când ceea ce ai spus tu va veni...”. Oricum, în text plutește și o nuanță de amenințare.

¹ Verbul „a paște” are două înțelesuri: a mâncă iarbă (când e vorba de un animal ierbivor) și a hrăni cu iarbă (când e vorba de omul care și hrănește ierbivorele ducându-le la păscut). În cazul de față (ca și la In 21, 17), e vorba de păstorul care și paște turma.

8 Viu sunt Eu!, zice Domnul Domn: Fiindcă oile Mele au devenit o pradă, și din lipsă de păstor s'au făcut oile Mele mâncare tuturor fiarelor câmpului, fiindcă păstorii n'au avut nici un fel de grijă pentru oile Mele, ci s'au păscut păstorii pe ei însiși, dar oile Mele nu le-au păscut,

9 de aceea, voi, păstori, auziți cuvântul Domnului:

10 Așa grăiește Domnul Domn: Iată, Eu sunt împotriva păstorilor; și voi cere oile Mele din mâinile lor; și-i voi întoarce îndărăt, pentru ca ei să nu pască oile Mele, și păstorii nu le vor mai paște; și-Mi voi scoate oile din gura lor, iar ele nu le vor mai fi lor de mâncare.

11 De aceea, așa grăiește Domnul Domn: Iată, Eu Îmi voi căuta oile și le voi cerceta.

12 Așa cum păstorul își socotește turma la vreme de negură și nor, când el se află'n mijlocul oilor răzlețite, tot astfel Îmi voi căuta Eu oile Mele și le voi mâna din fiece loc unde s'au risipit la vreme de nor și de negură.

13 Si le voi scoate de printre neamuri și le voi aduna de prin țări și le voi duce în țara lor și le voi paște în munții lui Israel și'n văi și'n fiece loc locuit al pământului.

14 La pășune bună le voi paște, în muntele cel înalt al lui Israel; și stânele lor acolo vor fi, și ele acolo se vor culca și acolo se vor odihni întru desfătarea cea bună și vor paște pășune grasă în munții lui Israel.

15 Eu Îmi voi paște oile Mele și le voi odihni, iar ele vor cunoaște că Eu sunt Domnul – așa grăiește Domnul Domn –;

¹⁶ pe cea pierdută o voi căuta, pe cea rătăcită o voi întoarce, pe cea zdrobită o voi lega în feșă, pe cea slabă o voi întări și pe cea tare o voi păzi; și cu dreptate le voi paște.

¹⁷ Cât despre voi, oile Mele, aşa grăiește Domnul Domn: Iată, Eu voi osebi între oaie și oaie, între berbeci și țapi.

¹⁸ Puțin a fost oare pentru voi că pășteai păsunea cea bună și că voi, cu picioarele voastre, călcați rămășițele păsunii? și că apa cea limpede o beați, iar pe cea rămasă o tulburai cu ale voastre picioare?

¹⁹ Așa că oile Mele pășteau ceea ce călcașeră picioarele voastre și beau apa tulburată de ale voastre picioare.

²⁰ De aceea, aşa grăiește Domnul: Iată, Eu voi osebi între oaie tare și oaie slabă.

²¹ Si fiindcă voi împingeai cu umerii și coastele voastre, și cu coarnele voastre o împungeai pe cea slabă,

²² Eu îmi voi mântui oile Mele, și ele nu vor mai fi pradă, și voi judeca între berbec și berbec.

²³ Si Păstor voi ridica peste ele, și le va paște robul Meu David, și El le va fi păstor.²

²⁴ Si Eu, Domnul, le voi fi Dumnezeu, iar David căpetenie în mijlocul lor; Eu, Domnul, am grăit.

²⁵ Si voi face cu David legământul de pace, iar fiarele cele rele le voi stârpi din țară și vor locui în pustie și'n păduri.

²⁶ Si le voi așeza împrejurul muntelui Meu; și vă voi da ploaie, ploaie de bine-cuvântare.

² Profetie mesianică regăsită, ca împlinire, în In 10: Păstorul cel Bun, Iisus Hristos din spina lui David, „robul” (demnitarul) lui Dumnezeu.

²⁷ Si pomii câmpului își vor da roada, și pământul își va da tăria; și vor locui în țara lor cu încredințare de pace; și vor cunoaște că Eu sunt Domnul, atunci când Eu le voi sfărâma jugul și le voi scoate din mâna celor ce le-au înrobit.

²⁸ Si nu vor mai fi pradă neamurilor, și fiarele pământului nu le vor mai mâncă; și vor locui fără grijă, și nimenei nu va fi care să le sperie.

²⁹ Si voi face să le răsară o plantă de pace; și nu vor mai pieri de foame pe pământ și nu vor mai răbdă ocară de la neamuri.

³⁰ Si vor cunoaște că Eu sunt Domnul, Dumnezeul lor, iar ele sunt poporul Meu, casa lui Israel, zice Domnul.

³¹ Voi sunteți oile Mele, chiar oile turmei Mele, iar Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru, zice Domnul Domn".

35

Profeție împotriva Idumeii.

¹ Fost-a cuvântul Domnului către mine, zicând:

² „Fiul omului, întoarce-ți fața spre muntele Seir¹ și profetește împotriva lui

³ și spune-i: Așa grăiește Domnul Domn: Iată, Eu sunt împotriva ta, munte Seir, și-Mi voi întinde mâna asupra-ți și te voi face pustiu; pustiu te voi face.

⁴ Pustuire voi face în cetățile tale, și tu vei fi pustiu și vei cunoaște că Eu sunt Domnul.

¹ Seir: masiv muntos la sud de Marea Moartă. Expresia „muntele Seir” denotă „țara Edomului” (sau „Idumeea”), în antiteză cu „muntele lui Israel” sau „munții lui Israel” (36, 1), care denotă țara Israelitilor.

5 Pentru că tu ai fost un vrăjmaș ne-contenit² și pentru că tu cu vicleșug ai șezut în fața casei lui Israel, cu mâna vrăjmașului ăpurtători de sabie, la vreme de nedreptate ajunsă la culme,³

6 de aceea – viu sunt Eu!, zice Domnul Domn –, de vreme ce ai păcătuit asupra săngelui,⁴ săngele te va urmări.

7 Si voi da muntele Seir spre pustiure; pustiu va fi, și voi nimici în el oameni și vite.

8 Dealurile și văile tale le voi umple de răniți, și'n toate câmpiiile tale vor cădea răniți de sabie.

9 Pustietate veșnică te voi face; cetățile tale nu vor mai fi locuite și vor cunoaște că Eu sunt Domnul.

10 Pentru că ai zis: «Cele două neamuri și cele două țări vor fi ale mele, și eu le voi stăpâni», în timp ce Domnul era acolo;

11 de aceea – viu sunt Eu!, zice Domnul – Mă voi purta cu tine pe potriva duș-măniei tale⁵ și Mă voi face cunoscut tie atunci când te voi judeca;

12 și vei cunoaște că Eu sunt Domnul. Auzit-am glasul blasfemilor⁶ tale atunci când tu ai vorbit de munții lui Israel: «Sunt pustii, ni s'au dat nouă

²Între Edom și Israel exista o dușmanie perpetuă, a cărei obârșie se urca la strămoșul Esau, care se jurase să-l ucidă pe fratele său Iacob (Fc 27, 41), devenit Israel. Vicleni, Edomiții (sau Idumeii) preferau să se alieze cu adversarii puternici înarmați ai lui Israel.

³Literal: „la vremea nedreptății celei mai de pe urmă” (= când Israel se afla la mare ananghie).

⁴împotriva celor de același neam.

⁵Codex Alexandrinus adaugă: „... și pe potriva invidiei pe care ai vărsat-o în ura ta pentru ei...”.

⁶„blasfemie”: insultă la adresa lui Dumnezeu.

spre hrană».

13 Si tu, cu gura ta, ai spus vorbe lăudă-roase împotriva Mea, iar Eu am auzit.

14 De aceea, aşa grăiește Domnul: Atunci când tot pământul se va veseli, Eu pe tine te voi face pustiu.

15 Pustiu vei fi, o, munte Seir, și toată Idumeea; ea toată va pieri, iar tu vei cunoaște că Eu sunt Domnul, Dumnezeul lor.

36

Profeție asupra munților lui Israel.

1 Si tu, fiul omului, profetește despre munții lui Israel¹ și spune-le munților lui Israel: Auziți cuvântul Domnului!

2 Așa grăiește Domnul: Fiindcă dușmanul a zis împotriva voastră: «Aha!, vechile locuri pustii ni s'au făcut nouă spre stăpânire!»,

3 de aceea profetește și zi: Așa grăiește Domnul Domn: De vreme ce voi ați fost înjosiți și urâți de cei ce sunt împrejurul vostru, pentru ca să intrați sub stăpânirea altor neamuri, și fiindcă ați devenit batjocură clevetitorilor și ocără neamurilor,

4 de aceea, voi, munți ai lui Israel, auziți cuvântul Domnului: Așa grăiește Domnul către munții și către dealurile și către văile și către pâraiele și către [locurile] pustiute și nimicite și către

¹„Munții lui Israel”: metaforă pentru țara lui Israel. Adresându-se lor (vv. 2-15) și apoi „casei” (poporului) lui Israel, Dumnezeu anunță refacerea stării de odinioară, dar nu fără să menționeze că Israelitii și-au atras răul prin propriile lor păcate.

cetățile care-au fost părăsite și au devenit pradă și batjocură celorlalte neamuri de primprejur,

5 de aceea, aşa grăiește Domnul Domn: Da, în focul mâniei Mele am grăit împotriva celorlalte neamuri și împotriva a toată Idumeea, pentru că ele și-au însușit țara Mea ca s'o stăpânească'ntru veselie, necinstitnd vietile și vrând s'o nimicească prin jaf,

6 de aceea, tu profetește asupra țării lui Israel și spune-le munților și dealurilor și văilor și codrilor: Așa grăiește Domnul: Iată, Eu intru gelozia Mea și'ntru mânia Mea am grăit, pentru că voi ați suferit ocările pagânilor.

7 De aceea, iată, Eu Îmi voi ridica mâna împotriva neamurilor dimprejurul vostru; ele își vor purta propria lor ocară.

8 Dar strugurii voștri și roadele voastre, o, munți ai lui Israel, poporul Meu le va mâncă, fiindcă el nădăjduiește să vină.

9 Că, iată, Eu Mă îndrept asupra voastră și am să caut spre voi, și veți fi arăți și semănați

10 și'ntru voi am să'nmulțesc oameni – însăși casa lui Israel, până la unul – și cetățile voastre vor fi locuite, iar cele pustii vor fi zidite.

11 Oameni și vite voi înmulți intru voi; și-am să vă fac să fiți locuiți ca la'nceputul vostru; și binele vi-l voi face mai mult decât pe vremuri, iar voi veți cunoaște că Eu sunt Domnul

12 Si voi face că'ntru voi să se nască oameni – poporul Meu Israel – și ei vă vor moșteni, iar voi le veți fi moșie și nu veți mai duce lipsă de ei.

13 Așa grăiește Domnul Domn: Fiindcă și-am zis: «Tu ești un mâncător de oameni și și-ai lipsit neamul de copiii lui»,

14 de aceea: tu nu vei mai mâncă oameni și nu-ți vei mai lipsi neamul de copiii lui, zice Domnul Domn.

15 „Să'mpotrivă voastră nu se va mai auzi defaimarea neamurilor, iar ocara popoarelor nu o veți mai suferi, zice Domnul Domn”.

16 Si a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:

17 „Fiul omului, cei din casa lui Israel au locuit pe pământul lor, dar ei l-au spurcat cu purtările lor²: cu idolii lor, și cu necurățiile lor; purtările lor au devenit în fața Mea ca necurățiile femeii la scurgere.

18 Iar Eu Mi-am revărsat mânia peste ei, din pricina săngelui pe care l-au vărsat pe pământ și din pricina idolilor cu care l-au spurcat.³

19 Si i-am risipit printre neamuri și i-am vânturat prin țări; după purtările lor și după păcatul lor i-am judecat.

20 Si intrând ei printre neamurile la care au mers, au necinstit numele Meu cel sfânt, că se zicea despre ei: «Acestia sunt poporul Domnului, și din țara Lui au ieșit».

21 Dar Eu i-am cruțat, de dragul numelui Meu cel sfânt pe care cei din casa lui Israel l-au necinstit printre neamurile la care au mers.

22 De aceea, spune-i casei lui Israel: Așa grăiește Domnul Domn: Nu de dragul vostru, o, casa lui Israel, vă fac Eu aceasta, ci de dragul numelui Meu cel sfânt pe care voi l-ați necinstit printre neamurile la care ați mers.

²Literal: „cu calea lor” („calea” fiind denumirea generică a comportamentului moral).

³Ultimale două fraze sunt preluate din Codex Alexandrinus.

23 Și voi sfînti numele Meu cel mare, pe care voi l-ați necinstit printre neamuri, pe care în mijlocul lor l-ați necinstit; și vor cunoaște neamurile că Eu sunt Domnul – zice Domnul – atunci când Eu intru voi Mă voi sfînti în fața ochilor lor.

24 Și vă voi lua de printre neamuri, și din toate țările vă voi aduna și vă voi aduce în propria voastră țară;

25 și vă voi stropi cu apă curată și vă veți curăți de toate necurățiile voastre; și de toți idolii voștri vă voi curăți.

26 Și vă voi da o inimă nouă, și duh nou voi da întru voi; inima de piatră o voi lua din trupul vostru și vă voi da inimă de carne.

27 Duhul Meu Îl voi pune înlăuntrul vostru și voi face ca voi să umblați în rânduielile Mele, iar judecătile Mele să le păziți și să le faceți.

28 Și veți locui pe pământul pe care Eu l-am dat părinților voștri, și-Mi veți fi Mie popor, iar Eu vă voi fi vrouă Dumnezeu.

29 Și vă voi mânțui din toate necurățiile voastre; și voi chema grâul și-l voi înmulții și nu voi aduce foamete asupra voastră.

30 Și voi înmulții roada pomilor și roadele țarinei, ca să nu purtați voi printre neamuri ocara foametei.

31 Și vă veți aduce aminte de purtările voastre cele rele și de scornirile voastre idolești, care nu erau bune, și veți fi dezgustați în propriii voștri ochi de neleguiurile și spurcăciunile voastre.

32 Nu de dragul vostru voi face Eu [aceasta], zice Domnul Domn, dar [pe aceasta] s'o știți: Rușinați-vă și întoarceți-vă din căile voastre, o, casa lui Israel!

33 Aşa grăiește Domnul Domn: În ziua'n care vă voi curăți de toate fără-delegile voastre, voi face să fie locuite cetățile și să fie zidite cele pustiite;

34 atunci pământul pustiu va fi lucrat – după ce mai înainte era pustiu în ochii fiecărui călător.

35 Și se va zice: «Acest pământ pustiu a devenit ca o grădină a desfășării⁴; iar cetățile goale și pustii și dărâmate sunt acum puternic aşezate».

36 Iar neamurile câte au mai rămas împrejurul vostru vor cunoaște că Eu sunt Domnul: Eu am zidit [cetățile] surpate și Eu am răsădit [pământurile] pustiite; Eu, Domnul, am grăit, și Eu voi face!⁵

37 Aşa grăiește Domnul Domn: De data aceasta, Eu voi fi căutat de cei din casa lui Israel, ca să-i zidesc;⁶ îi voi înmulții, pe ei, oamenii, ca pe oi;

38 ca pe niște oi sfinte, ca oile Ierusalimului la sărbătorile lui;⁷ așa vor fi cetățile pustii: pline de oameni. Și vor cunoaște că Eu sunt Domnul!»

⁴ Aluzie la „raiul desfășării” sau „raiul din Eden” („Eden” însemnând „desfășare” – vezi nota de la Fc 2, 8). Așadar, e vorba de restaurarea stării primordiale.

⁵ Ceea ce Dumnezeu va face – în viitor – nu este altceva decât plinirea cuvintelor Lui.

⁶ Textual: „ca să-i fac”. Verbul poiéo = „a face” este cel din Facerea 1, 1: „Întru'nceput a făcut Dumnezeu cerul și pământul”. Așadar, o nouă trimitere la restaurarea stării primordiale, ca și cum omenirea ar fi creată din nou. Limba română folosește și verbul „a zidi”: a crea în mod elaborat, după un anume plan.

⁷ Numeroasele oi care erau aduse la templul din Ierusalim, în marile sărbători, spre a-Ifijerte Domnului.

37

Vedenia oaselor uscate; invierea morților.

¹ Fost-a peste mine mâna Domnului;¹ și m'a scos Domnul întru duh² și m'a așezat în mijlocul câmpului³; iar acela era plin de oase omenești.

² Si m'a purtat de jur-împrejurul lor: și, iată, erau foarte multe pe fața câmpului, uscate de tot.

³ Si mi-a zis: „Fiul omului, oare vor invia oasele acestea?”. Iar eu am zis: „Doamne, Doamne,⁴ aceste [lucruri] Tu le știi!”⁵

⁴ Si mi-a zis: „Fiul omului, profetește asupra acestor oseminte!; și le vei spune: Voi, oase uscate, auziți cuvântul Domnului:

⁵ Așa grăiește Domnul către oasele acestea: Iată, Eu voi aduce întru voi duh de viață

¹Expresia denotă reintrarea profetului în comunicare directă cu Dumnezeu, când el urmează să primească un mesaj. Vedenia asupra oaselor uscate este una din cele mai frumoase și mai importante pagini ale Vechiului Testament. Pe lângă semnificația ei istorică (refacerea din împrăștiere a lui Israel și reașezarea lui, sub domnia unui nou David, în jurul templului), Sfinții Părinți ai Bisericii n'au ezitat să vadă în ea prefigurarea invierii morților, de la sfârșitul veacurilor, și reașezarea „noului Israel” sub domnia lui Iisus Hristos.

² „...întru duh” = în stare de extaz, de răpire duhovnicească. În aceeași stare (en pnéumati) va fi dus Sfântul Evangelist Ioan, autorul Apocalipsei, în insula Patmos (Ap 1, 10).

³Nu un câmp oarecare, ci acela în care profetul mai fusese dus (vezi 3, 22-23 și 8, 4).

⁴Acest al doilea „Doamne” se află în Codex Alexandrinus.

⁵Știința lui Dumnezeu, în opinia profetului, acoperă nu numai o posibilă inviere a oamenilor, ci orice alt fenomen din categoria minunilor cosolești.

⁶ și nervi voi aduce pe voi și carne voi pune pe voi și piele voi întinde pe voi și duhul Meu îl voi pune întru voi⁶ și veți invia și veți cunoaște că Eu sunt Domnul”.

⁷ Si am profetit aşa cum îmi poruncise Domnul. Si a fost că atunci când am profetit, iată, cutremur s'a făcut, iar oasele s'au apropiat, fiecare la încheietura lui.

⁸ Si m'am uitat; și, iată, nervi și carne creșteau pe ele, și piele se întindea peste ele, dar duh în ele nu era.

⁹ Iar El mi-a zis: „Profetește-i duhului, profetește, fiul omului, și spune-i duhului: Așa grăiește Domnul: Vino, duhule, din cele patru vânturi,⁷ și suflă asupra acestor morți, iar ei să învie!”

¹⁰ Si am profetit aşa cum îmi poruncise Domnul; și duhul a intrat într-înșii, iar ei au inviat și au stat pe picioarele lor, mulțime multă foarte.

¹¹ Si a grăit Domnul către mine, zicând: „Fiul omului, oasele acestea sunt toată casa lui Israel. Ei zic: Oasele ni s'au uscat, nădejdea ne-a pierit, noi ne-am stins...

¹² De aceea, profetește și zi: Așa grăiește Domnul: Iată, Eu voi deschide mormintele voastre și vă voi scoate

⁶T. M.: „Si un duh voi pune în voi” sau: „un suflu voi pune în voi”, termenul ebraic putând însemna „duh”, „suflu” (suflare) sau „vânt” (ca, de altfel, și cel grecesc). Oricum, nu este vorba de Duhul Sfânt, ci de acel duh pe care omul l-a primit de la Dumnezeu când Acesta „a suflat asupra lui suflare de viață” și a devenit el „întru suflet viu”: (Fc 2, 7); acela la care se referea Farao cu privire la Iosif: „Am mai găsi noi oare un om ca el, în care să fie duhul lui Dumnezeu?” (Fc 41, 38); al înțeleptilor pe care „Eu i-am umplut de duhul înțelepciunii și al priceperii” (Iș 28, 3).

⁷Expresia: „din cele patru vânturi” (folosită și la Mt 24, 31; Ap 7, 1) introduce dimensiunea universală a invierii, întărătită de finalul versetului.

afară din mormintele voastre și vă voi duce pe pământul lui Israel⁸.

¹³ Și veți cunoaște că Eu sunt Domnul atunci când Eu voi deschide mormintele voastre ca să-l scot din morminte pe poporul Meu.

¹⁴ Și duhul Meu îl voi pune întru voi și veți învia; iar Eu vă voi așeza în țara voastră și veți cunoaște că Eu sunt Domnul; Eu am grăit, Eu o voi face!” zice Domnul.

¹⁵ Și a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:

¹⁶ „Fiul omului, ia-ți un toiac și scrie pe el: «Iuda și fiii lui Israel care s-au unit cu el». Și-ți vei lua un al doilea toiac și vei scrie pe el «Iosif»: toiacul lui Efraim și al tuturor fiilor lui Israel care s-au unit cu el.

¹⁷ Și ti le vei împreuna prin alăturare, aşa ca ele să-ți fie în mâna legate ca un singur toiac.

¹⁸ Și va fi că atunci când fiii poporului tău îți vor zice: «Oare nu ne vei spune ce anume înțelegi tu prin asta?»,

¹⁹ tu le vei spune: Așa grăiește Domnul: Iată, Eu voi lua neamul lui Iosif,⁹ cel ce se află în mâna lui Efraim, precum și neamurile lui Israel care s-au unit cu el, și le voi adăuga la neamul lui Iuda, iar ele vor deveni un singur toiac în mâna lui Iuda.

²⁰ În mâna ta, sub ochii lor vor fi toiegele pe care-ai scris.

²¹ Și le vei spune: Așa grăiește Domnul Domn: Iată, Eu îi voi lua pe toți cei

⁸ Această ultimă făgăduință indică faptul că profetia a fost făcută în Babilon, în fața deportațiilor deznădăduiți.

⁹ Iosif, tatăl lui Efraim, era strămoșul celui mai puternic din triburile ce alcătuiau regatul de nord (Israel).

ai casei lui Israel din mijlocul neamurilor la care s'au dus și-i voi aduna de printre toți cei care-i înconjoară și-i voi aduce pe pământul lui Israel.

²² Un singur neam îi voi face pe pământul Meu, în munții lui Israel; și un singur Domn va fi, al lor; și nu vor mai fi ei două neamuri și nici nu vor mai fi împărțiți în două regate,

²³ pentru că să nu se mai spurge cu idolii lor și'ntru urâciunile lor și'ntru toate necredințele lor;¹⁰ iar Eu îi voi măntui de toate neleguiurile lor cu care au păcătuit, și-i voi curăți și-Mi vor fi Mie popor, iar Eu le voi fi Dumnezeu.

²⁴ Și robul Meu David va fi Domn în mijlocul lor; și un singur Păstor va fi al tuturor; fiindcă ei vor umbla întru poruncile Mele, iar judecătile Mele le vor păzi și le vor face.

²⁵ Și vor locui în țara lor, pe care Eu i-am dat-o robului Meu Iacob, în care au locuit părinții lor; și în ea vor locui pe totdeauna, ei și copiii lor și copiii copiilor lor;¹¹ iar David, robul Meu, Domn le va fi în veci.¹²

²⁶ Și voi face cu ei un legământ de pace: legământ veșnic va fi cu ei; și pentru vecie voi pune în mijlocul lor locașul Meu cel sfânt.

²⁷ Și'ntru ei va fi locașul Meu cel sfânt; Eu le voi fi lor Dumnezeu, iar ei îmi vor fi Mie popor.

²⁸ Și vor cunoaște neamurile că Eu sunt Domnul Care îi sfințește, atunci când

¹⁰ Aceste două ultime propoziții: cf. Codex Alexandrinus.

¹¹ „... ei și copiii lor și copiii copiilor lor”: cf. Codex Alexandrinus.

¹² Acest „în veci” (literal: „în veac”) angajează dimensiunea mesianică a profetiei: Iisus Hristos, „fiul lui David”, a căruia împărătie „nu va avea sfârșit” (Lc 1, 33).

locașul Meu cel sfânt va fi pe veci în mijlocul lor".

38

Profeție despre Gog și Magog.

¹ Fost-a cuvântul Domnului către mine, zicând:

² „Fiul omului, îndreaptă-ți fața spre Gog și spre țara lui Magog, regele [ținuturilor] Roos și Mosoh și Tubal, și profețește asupra lui.¹

³ Și spune-i: Aşa grăiește Domnul Domn: Iată, Eu sunt împotriva ta, Gog, rege peste Roos și Mosoh și Tubal;

⁴ și te voi aduna pe tine și toată oștirea ta, cai și călăreți, toți îmbrăcați în plătoșe, cu o mare gloată de scuturi și de coifuri și de săbii:

⁵ Perși și Etiopieni și Libieni, toți cu coifuri și cu scuturi;

⁶ Gomer și toți ai lui; casa lui Togarma, de la capătul Miazănopții, cu toți ai lui; și multe neamuri cu tine.

⁷ Fii pregătit, pregătește-te, tu și toată mulțimea adunată cu tine, și-Mi vei fi Mie strajă.²

¹ Capitolele 38 și 39 cuprind o profeție asupra lui Gog, personaj menționat mai întâi în Nm 24, 7 drept rege foarte puternic, dar care aici, prin context și prin toată desfășurarea apocaliptică a evenimentelor, devine simbol al oricărei puteri ce se ridică împotriva lui Dumnezeu. Cu această dimensiune va fi reluat de către Evanghelistul Ioan în Apocalipsa, 20, 7-9 (vezi nota).

² Ca și în cazul lui Nabucodonosor, Gog devine instrumentul lui Dumnezeu, prin care Acesta își îndeplinește un anume plan; aceasta însă nu înseamnă că el va rămâne nepedepsit pentru negiurile lui, ca unul care s'a întrecut pe sine în toată răutatea.

⁸ La capătul multor zile va fi el pregătit și în anii de pe urmă va veni; și va veni în țara refăcută după sabie, când [poporul] se va aduna de printre multe neamuri în țara lui Israel, cea pustită din toate părțile; ieșiți de printre neamuri, ei fără grijă, toți, vor locui.

⁹ Și te vei ridica precum ploaia și vei veni precum norul ca să acoperi pământul; vei fi tu, și'mpreună cu tine vor fi și toți ai tăi, precum și neamuri mulți.

¹⁰ Aşa grăiește Domnul Domn: Și va mai fi în ziua aceea că vorbe se vor suia în inima ta și gânduri rele vei gândi.

¹¹ Și vei zice: Mă voi ridica împotriva unei țări lepădate; voi veni asupra celor ce se odihnesc în liniște și locuiesc în pace, toți locuind o țară fără nici un zid, fără zăvoare, unde nu au uși,

¹² ca să apuc, să jefuiesc și să le iau prada, să-mi întorc mâinile împotriva țării pustii care acum e locuită și împotriva unui neam care s'a adunat de printre multe neamuri, împotriva celor ce și-au agonisit moșii, locuind ei în mijlocul țării.

¹³ Saba și Dedan și neguțătorii Calcedonului și toate satele lor îți vor zice: «Pentru jaf ai venit, ca să iei pradă?; și ți-ai strâns adunătura ca să iei argint și aur, să iei moșii, să te umpli de prăzi?...».

¹⁴ De aceea, tu, fiul omului, profețește și spune-i lui Gog: Aşa grăiește Domnul: Oare nu te vei ridica tu în ziua aceea când poporul Meu Israel va locui în pace

¹⁵ și nu vei veni tu de la capătul Miazănopții, și multe neamuri cu tine? toți călări pe cai, gloată mare și putere multă?

16 Si asupra poporului Meu Israel te vei ridica precum un nor, ca să acoperi pământul. Si va fi că'n zilele cele mai de pe urmă te voi aduce asupra țării Mele, pentru ca toate neamurile să Mă cunoască atunci când Eu sub ochii lor Mă voi sfînti întru tine.

17 Aşa grăieşte Domnul Domn către Gog: Tu eşti acela despre care am vorbit cândva, în zilele cele mai dina-inte, prin mâna robilor Mei, profeţii lui Israel – în chiar zilele acelea şî'n anii aceia – ca să te aduc împotriva lor.

18 Si va fi că'n ziua aceea în care Gog va veni împotriva țării lui Israel – zice Domnul Domn – atunci mânia Mea

19 și gelozia Mea se vor stârni; în focul mâniei Mele am grăit că'n ziua aceea va fi cutremur mare în țara lui Israel;

20 de fața Domnului se vor cutremura peștii mării și păsările cerului și fiarele câmpului și toate jivinele ce se târasc pe pământ și toți oamenii de pe fața pământului; munții se vor sparge, văile se vor afunda și fiece zid de pe pământ se va prăbuși.

21 Iar împotriva lui voi chema orice fel de frică – zice Domnul: sabia fiecăruui om va fi împotriva fratelui său.

22 Si-l voi judeca pe el cu moarte și cu sânge și cu ploaie care mătură și cu grindină; cu foc și pucioasă voi ploua peste el și peste toți cei ce sunt cu el și peste multe neamuri care sunt cu el.

23 Si Mă vor preamări și Mă vor sfînti și Mă vor slăvi; și cunoscut voi fi în fața multor neamuri, și ele vor cunoaște că Eu sunt Domnul.

39

(continuare)

1 Iar tu, fiul omului, profetește împotriva lui Gog și zi: Aşa grăieşte Domnul: Iată, Eu sunt împotriva ta, Gog, rege peste Roos și peste Mosoh și Tubal;

2 și te voi aduna și te voi călăuzi și te voi ridica de la marginea Miazănoptii și te voi aduce asupra munților lui Israel.

3 Si-ți voi nimici arcul din mâna ta cea stângă și săgetile din mâna ta cea dreaptă și te voi prăvăli

4 peste munții lui Israel; și vei cădea, tu și toți ai tăi, iar neamurile ce și s'au alăturat vor fi date la mulțime de păsări, la fiece zburătoare; cât despre tine, te-am dat la toate fiarele câmpului ca să te mănânce;

5 pe fața câmpului vei cădea, căci Eu am grăit, zice Domnul Domn.

6 Si foc voi trimite peste Gog,¹ iar insulele vor fi locuite în pace² și vor cunoaște că Eu sunt Domnul.

7 Iar numele Meu cel sfânt va fi cunoscut în mijlocul poporului Meu Israel; și numele Meu cel sfânt nu va mai fi pânăgărit, iar neamurile vor cunoaște că Eu sunt Domnul, sfânt în Israel.

8 Iată, că [aceasta] vine, și vei cunoaște că va fi, zice Domnul Domn: aceasta este ziua, cea în care am grăit³.

¹T. M.: „... peste Magog”.

²Prin „insule” putem înțelege fie ostroavele din estul Mediteranei, fie, metaoric, „neamurile”, aşa cum sunt acestea definite în Fc 10, 5. T. M.: „foc voi trimite peste Magog și printre cei ce fără grijă locuiesc în insule”.

³Expresia se poate referi la iminența evenimentului anunțat, sau la faptul că el, deși poate avea loc mai târziu, intră în existență din chiar clipa când Dumnezeu l-a hotărât. Ebr.: „...

9 Iar cei ce locuiesc cetățile lui Israel vor ieși și vor face foc cu armele, cu scuturile și cu sulițele și cu arcurile și cu săgetile și cu măciucile și cu lăncile; șapte ani vor întreține focul cu ele;

10 și nu vor lua lemne din câmp, nici că le vor tăia din păduri, ci armele le vor arde cu foc; și-i vor prăda pe cei ce i-au prădat și-i vor jefui pe cei ce i-au jefuit, zice Domnul.

11 Și va fi că'n ziua aceea îi voi da lui Gog un loc de renume, un mormânt în Israel, locul de îngropare al celor ce au venit la mare⁴; și vor zidi gura văii de jur-împrejur și acolo îl vor îngropa pe Gog și toată gloata lui; [locul acela] va fi numit atunci «locul de îngropare al lui Gog».

12 Casa lui Israel îi va îngropa, pentru ca să fie pământul curățit pe durata a șapte luni.

13 Da, întregul popor al țării îi va îngropa; și le va fi loc de renume în ziua' care Eu m'am preamărit, zice Domnul.

14 Și vor trimite oameni care să meargă necontentit prin țară ca să-i îngroape pe cei rămași la fața pământului, să-l curățească după trecerea a șapte luni; și vor face cercetări;

15 și tot cel ce cutreieră țara și va vedea os de om, va pune lângă el un semn, până când groparii îl vor fi îngropat în vale, în locul de îngropare al lui Gog.

16 Că și numele cetății se va chema Cimitir⁵; și se va curăți pământul.

aceasta este ziua despre care am grăit".

⁴Ebr.: „... un loc de îngropare în Israel, valea lui Abarim, la răsărit de mare, cea care taie calea trecătorilor...”. Text defectuos, de vreme ce Abarim nu se află în Israel, ci în Moab (vezi Nm 21, 11; 33, 47; Dt 32, 49), în apropiere de Marea Moartă.

⁵Ebr.: Hamona.

17 Iar tu, fiul omului: Așa grăiește Domnul Domn: Spune la toată pasărea zburătoare și la fiarele câmpului: Adunați-vă și veniți!, de prin toate laturile dimprejur adunați-vă la jertfa Mea pe care Eu v'am pregătit-o în munții lui Israel, și carne veți mâncă și sânge veți bea;

18 cărnurile uriașilor⁶ le veți mâncă și sângele domnilor pământului îl veți bea, berbeci și viței și țapi, și toți viței anume îngrășați.⁷

19 Și veți mâncă grăsime pe săturate și veți bea sânge până betie, din jertfa Mea pe care Eu am pregătit-o pentru voi.

20 La masa Mea vă veți sătura și de cal, și de călăreț, de uriaș și de fiece războinic, zice Domnul.

21 Și slava Mea o voi pune întru voi, și neamurile vor vedea judecata pe care Eu am făcut-o, și mâna Mea pe care Eu am adus-o peste ei.

22 Și vor cunoaște cei din casa lui Israel că Eu sunt Domnul, Dumnezeul lor, din ziua de astăzi și de azi înainte.

23 Și toate neamurile vor ști că toți cei din casa lui Israel au fost robiți din pricina păcatelor lor, că s'au lepădat de Mine, iar Eu Mi-am întors fața de la ei și i-am dat în măinile vrăjmașilor lor, și toți au căzut de sabie.

24 După necurățiile lor și după nelegiuiriile lor M'am purtat cu ei, și de la ei fața Mi-am întors-o.

25 De aceea, așa grăiește Domnul: Acum voi întoarce robimea lui Iacob și

⁶„Uriași”: războinici de statură înaltă (dar și imagine sugestivă a belșugului de carne).

⁷Ebr.: „... toți îngrășați în Vasan”. Vasanul era un platou cu iarbă bogată, la est de Iordan, vestit pentru calitatea animalelor ce se hrăneau pe el.

voi milui casa lui Israel, și gelos voi fi de dragul numelui Meu cel sfânt.⁸

26 Ei își vor purta ocara și nedreptatea pe care le-au făcut la vremea când își locuiau în pace țara, dar nimeni nu va fi care să-i înfricoșeze

27 atunci când Eu îi voi întoarce de printre neamuri și-i voi aduna de prin țările neamurilor; și Mă voi sfînti întru ei înaintea neamurilor.

28 Și vor cunoaște că Eu sunt Domnul, Dumnezeul lor, atunci când Eu Mă voi fi arătat lor printre neamuri.

29 Și fața nu Mi-o voi mai întoarce de la ei, de vreme ce mânia Mi-am vărsat-o peste casa lui Israel, zice Domnul”.

40

Vedenia asupra templului ce va să fie.

1 Și a fost că în cel de al douăzeci și cincilea an de la înrobirea noastră, în luna cea dintâi, în zece ale lunii, în cel de al paisprezecelea an de la luarea cetății,¹ în ziua aceea fost-a peste mine mâna Domnului și m'a dus

2 într'o vedenie a lui Dumnezeu în țara lui Israel; și m'a pus pe un munte foarte înalt, iar peste el era ca și cum ar fi fost clădirea unei cetăți văzute din față.

3 Și m'a adus acolo; și, iată, un bărbat; înfațisarea lui era ca o înfațisare de aramă strălucitoare; în mâna lui era o sfoară de zidar și o prăjină de măsurat; și sta în poartă.

⁸Clasica gelozie a lui Iahvă față de orice trădere a lui Israel în favoarea idolatriei.

¹573 î. H.

4 Și mi-a zis bărbatul: „Uită-te cu ochii tăi, fiul omului, la cel pe care l-ai văzut, și auzi cu urechile tale și pune-ți în inimă toate lucrurile pe care Eu îți le arăt; fiindcă tu ai intrat aici pentru ca Eu să-ți pot arăta, iar tu îi vei arăta casei lui Israel toate lucrurile pe care le vezi”.²

5 Și, iată, un zid de jur-împrejurul casei, pe din afară; iar în mâna bărbatului, o prăjină³ a cărei măsură era de șase coți socotind cotul cu palmă cu tot; și a măsurat zidul din față: lățimea era de o prăjină, iar lungimea lui era tot de o prăjină.

6 Apoi a mers la poarta care cată spre răsărit, cea cu șapte trepte, și a măsurat de-a latul pridvorul porții și l-a găsit de o prăjină.

7 Lungimea camerei era de o prăjină, și tot de o prăjină îi era lățimea; iar tinda dintre camere era de șase coți; lărgimea celei de a doua camere era de o prăjină, și tot de o prăjină îi era lungimea; iar tinda era de cinci coți.

8 A treia cameră era de o prăjină în lungime și tot de o prăjină în lățime.

9 Pridvorul portalului – lângă tinda porții – era de opt coți; stâlpii, de doi coți; iar pridvorul porții era pe din lăuntru.

10 Camerele [de pază] de la poarta din față erau trei de-o parte și trei

²Lungile și minuțioasele descrierii ale viitorului templu, desfășurate pe spațiul a mai mult de trei capitole (40, 1 – 43, 12) nu alcătuiesc nici pe departe un documentar (precum cele din cărțile lui Moise), ci se constituie într'o suită – nu întotdeauna ușor accesibilă – de simboluri menite să ateste transcendența lui Dumnezeu într'un locaș pur, slujit de preoți desăvârșiți și cercetat de fiii credincioși ai lui Israel.

³Textual: „o trestie” (folosită de zidari pentru măsurători).

de cealaltă, și toate aveau aceeași măsură; aceeași măsură aveau stâlpii din amândouă laturile.

11 Și a măsurat deschizătura porții: zece coți; iar largimea portalului era de treisprezece coți.

12 Prispa din fața camerelor de pază era îngustată la un cot în partea de dincoace, ca și în partea de dincolo; iar fiecare cameră avea câte șase coți dincoace și câte șase dincolo.

13 Apoi el a măsurat poarta, de la peretele unei camere până la peretele celeilalte: lățimea era de douăzeci și cinci de coți; o ușă era față'n față cu cealaltă.

14 Douăzeci de coți erau între pridvorul porții de dinafară și odăile dimprejurul ei;

15 și cincizeci de coți erau între pridvorul porții de dinafară și pridvorul porții de dinlăuntru.

16 Camerele de pază aveau ferestre ascunse; ferestre de acest fel se aflau și la pridvoarele de dinlăuntrul porții, de jur-împrejur; iar pe stâlpii erau [săpate] ramuri de finic, de-o parte și de alta.

17 Apoi el m'a dus în curtea interioară; și, iată, acolo erau camere; iar de jur-împrejurul curții erau colonade; în fața șirului de coloane erau treizeci de camere.

18 Porticele erau înapoia porților; potrivit lungimii porților, aceasta era colonada cea mai joasă.

19 Și a măsurat lățimea curții, de la prispa porții interioare până la prispa porții cu față în afară: o sută de coți de la poarta ce cătă spre răsărit. Și m'a dus apoi spre miazănoapte;

20 și, iată, era o poartă ce cătă spre miazănoapte, care se ținea de curtea ex-

terioară; și a măsurat [clădirea porții] în lung și'n lat.

21 Camerele erau trei pe-o latură și trei pe alta; peste tot, stâlpii și pridvoare și finici; ele erau potrivite cu măsura porții ce da spre răsărit; lungimea acolo era de cincizeci de coți, iar lățimea era de douăzeci și cinci de coți.

22 Ferestrele, prispele și finicii ei erau ca și la poarta ce cătă spre răsărit; la ele se ajungea urcând șapte trepte; iar prispele cătau înlăuntru.

23 În curtea interioară era o poartă ce cătă spre poarta dinspre miazănoapte, în felul porții ce cătă spre răsărit; el a măsurat curtea, de la o poartă la cealaltă: o sută de coți.

24 Și m'a dus în latura de miazăzi: și, iată, o poartă cătând spre miazăzi. Și a măsurat-o: camerele și stâlpii și pridvoarele aveau aceeași măsură.

25 Ferestrele și pridvoarele ei de jur-împrejur erau la fel cu ferestrele și pridvoarele de la celealte porți: lungimea era de cincizeci de coți, iar lățimea era de douăzeci și cinci de coți.

26 Șapte trepte erau acolo, și pridvoare pe dinlăuntru; stâlpii erau împodobiți cu finici, câte unul pe fiecare latură.

27 Și era o poartă față'n față cu poarta curții interioare dinspre miazăzi; el a măsurat curtea, de la o poartă până la cealaltă: o sută de coți în lățime, la căptul dinspre miazăzi.

28 Și m'a dus în curtea interioară a porții de miazăzi; și a măsurat poarta și a găsit aceeași măsură;

29 iar camerele și stâlpii

30 și pridvoarele, aceleași măsuri; se aflau acolo ferestre, și pridvoare de jur-împrejur; lungimea îi era de cincizeci

de coți, iar lățimea de douăzeci și cinci de coți

31 de la pridvor până la curtea exterioară; pe stâlpi erau arbori de finic; erau acolo și opt trepte.

32 Și m'a dus la poarta ce căta spre răsărit; și a găsit aceleași măsuri ca și la celelalte;

33 și camerele, și stâlpii și pridvoarele aveau aceleași măsuri; se aflau acolo ferestre, precum și pridvoare de jur-împrejur; lungimea ei era de cincizeci de coți, iar lățimea îi era de douăzeci și cinci de coți.

34 Pridvoare se deschideau spre curtea interioară; și arbori de finic pe stâlpi, anume pe ambele laturi; ea avea opt trepte.

35 Și m'a dus la poarta de miazănoapte; și a găsit aceleași măsuri ca și la celelalte;

36 și camerele, și stâlpii, și pridvoarele; ferestre avea de jur-împrejur, și pridvoare; lungimea ei era de cincizeci de coți, iar lățimea îi era de douăzeci și cinci de coți.

37 Pridvoarele i se deschideau spre curtea interioară; pe stâlpi se aflau arbori de finic, anume pe ambele laturi; ea avea opt trepte.

38 Camerele ei și portalurile și pridvoarele celei de a doua porți aveau băi pentru jertfe: acolo vor spăla arderea-de-tot;

39 iar în pridvorul porții se aflau două mese intr'o latură și două mese în cealaltă; acolo se tăiau jertfele pentru păcat și jertfele pentru neștiință.

40 Îndărătul băii pentru ardere-de-tot, la partea dinspre miazănoapte, spre răsărit, se aflau două mese, iar înapoi pridvorului porții, alte două mese.

41 Erau deci patru mese pe o latură și patru pe cealaltă, în spatele porții; pe ele tăiau jertfele care erau aduse în față celor opt mese de jertfă.

42 Și erau patru mese de piatră cioplită, pentru arderile-de-tot, late de un cot și jumătate, lungi de un cot și jumătate și înalte de un cot; pe ele se puneau uneltele cu care înjunghiau arderile-de-tot și celelalte jertfe.

43 De jur-împrejur, pe margini, aveau câte un brâu de piatră cioplită, înalt de un lat de palmă; iar deasupra meselor se afla un acoperământ care să le ocrotească de umezeală și căldură.

44 Apoi m'a dus în curtea interioară; și, iată, în curtea interioară se aflau două camere, una în spatele porții ce căta spre miazănoapte, cu fața spre miazăzi, și una în spatele porții de miazăzi, dar cu fața spre miazănoapte.

45 Și mi-a zis: „Această cameră, cu fața spre miazăzi, este pentru preoții îndatorați cu paza templului;

46 iar camera cu fața spre miazănoapte e pentru preoții îndatorați cu slujba la altar; ei sunt fiii lui Țadoc, cei din neamul lui Levi care se apropiie de Domnul ca să-I slujească”.

47 Apoi el a măsurat curtea, a cărei lungime era de o sută de coți și a cărei lățime era tot de o sută de coți, pe toate cele patru laturi ale ei; iar în fața templului, altarul.

48 Și m'a mai dus în pridvorul templului; și a măsurat stâlpii pridvorului; lățimea era de cinci coți intr'o parte și de cinci coți în cealaltă; lățimea usii era de paisprezece coți, iar canaturile usii pridvorului aveau trei coți intr'o parte și trei coți în cealaltă.

49 Lungimea pridvorului era de două-

zeci de coți, iar lățimea avea doisprezece coți. La el se mergea pe o scară cu zece trepte. Iar pridvorul avea stâlpi, câte unul de fiecare parte.

41

Templul.

1 **S**i m'a dus în templu; și a măsurat pridvorul: șase coți lățime într'o latură și șase coți în cealaltă.

2 **I**ar largimea portalului era de zece coți; canaturile porții erau de cinci coți într'o parte și de cinci coți în cealaltă. **S**i i-a măsurat lungimea: patruzeci de coți; și lățimea: douăzeci de coți.

3 **S**i m'a dus în curtea interioară; și a măsurat stâlpul ușii: doi coți; ușa: șase coți; canaturile ușii: șapte coți de o parte și șapte coți de cealaltă.

4 **S**i a măsurat lungimea ușilor: patruzeci de coți; iar lățimea: douăzeci de coți, în partea de dinainte a templului. **S**i mi-a zis: „Aceasta e sfânta-sfintelor”.

5 **S**i a măsurat peretele casei: șase coți; și largimea fiecărei odăi lăaturalnice: patru coți, de jur-împrejur.

6 **O**dăile lăaturalnice – un rând de odăi peste alt rând de odăi – erau de două ori câte treizeci și trei; și era o anume depărtare în peretele casei, spre odăile lăaturalnice, de jur-împrejur, aşa încât cei ce le aveau în grija să vadă că ele nu se atingeau de pereții casei.

7 **L**argimea odăii lăaturalnice de deasupra [era socotită] pe potriva ieșiturii peretelui spre partea de sus, de jur-împrejurul casei, aşa ca ea să poată fi largită deasupra și să se poată merge

de la cele de jos spre cele de sus și de la cele din mijloc spre catul al treilea.

8 **Î**nălțimea casei, de jur-împrejur: fiecăreia dintre camerele lăaturalnice era egală cu o prăjină de șase coți;

9 **l**argimea peretelui fiecărei odăi lăaturalnice, pe din afară, era de cinci coți; iar gurile ce fuseseră lăsate între odăile lăaturalnice ale casei

10 **ș**i'ntre odăile propriu-zise aveau o lățime de douăzeci de coți, de jur-împrejurul casei.

11 **S**i ușile odăilor erau cu fața spre golul lăsat de o ușă ce căta spre miaza-noapte – era și o ușă ce căta spre miaza-zăi; iar largimea luminii celeilalte era de cinci coți, de jur-împrejur.

12 **P**eretele despărțitor ce se afla în fața golului lăsat, oarecum spre apus, era lat de saptezeci de coți; lățimea peretelui despărțitor era de cinci coți, de jur-împrejur, iar largimea îi era de nouăzeci.

13 **S**i a măsurat în fața casei o lungime de o sută de coți; iar gurile lăsate și despărțitura și pereții de acolo aveau o lungime de o sută de coți.

14 **L**argimea din fața casei și gurile rămase dinaintea ei erau de o sută de coți.

15 **S**i a măsurat lungimea despărțiturii din fața golului lăsat de părțile de dinapoi ale casei, precum și gurile lăsate într'o parte și în alta: o sută de coți în lungime; iar templul și unguriile și pridvorul exterior erau căptușite, în partea de jos, cu scânduri de lemn.

16 **I**ar ferestrele erau zăbrelite, luminând de jur-împrejur spre cele trei caturi, ca să se poată vedea prin ele. Casa și cele ce se țineau de ea erau

toate căptușite cu scânduri de jur-împrejur; tot aşa era dușumeaua și de la dușumea până la ferestre; iar ferestrele se deschideau în trei feluri, ca să se poată privi prin ele.

¹⁷ Si aproape de-a lungul întregului drum spre partea de dinlăuntru, și aproape de partea de dinafară, și pe toți pereții de jur-împrejur, atât pe dinlăuntru, cât și pe dinafară

¹⁸ erau săpați heruvimi și arbori de finic, câte un arbore de finic între doi heruvimi; și fiecare heruvim avea două fețe.

¹⁹ Față de om spre arborele de finic, de-o parte și de alta, și față de leu spre următorul arbore de finic, de-o parte și de alta; aşa avea casa săpături pe tot împrejurul.

²⁰ Heruvimi și arbori de finic erau săpați de la dușumea până la tavan.

²¹ Locul cel sfânt și templul se deschideau pe patru laturi; în fața locurilor sfinte, înfățișarea era ca și cum ai fi văzut

²² un jertfelnic de lemn; înălțimea îi era de trei coți; lungimea de doi coți; iar lățimea, de doi coți; și avea coarne; iar temelia și laturile îi erau de lemn. Si el mi-a zis: „Aceasta este masa, cea de dinaintea feței Domnului”.

²³ Templul avea două uși; sfânta-sfintelor avea două uși;

²⁴ iar între acele două uși se aflau câte două canaturi, de amândouă părțile, care se deschideau una către alta, că două canaturi erau la una și două la cealaltă.

²⁵ Iar peste ele erau săpături; și heruvimi pe pereții templului, și arbori de finic pe potriva săpăturilor în lemn din

sfânta; iar în fața pridvorului exterior era o pardoseală de lemn.

²⁶ Si erau ferestre ascunse; și a măsurat el, dintr-o latură în alta, spre acoperișul pridvorului; și odăile laterale ale casei erau căptușite cu scânduri.

42

Templul (continuare).

¹ Si m'a dus în curtea exterioară din spre răsărit, în fața porții ce cată spre miazănoapte. Si m'a dus înlăuntru; și, iată, cinci camere lângă spațiul rămas liber și în apropiere de zidul despărțitor dinspre miazănoapte:

² o sută de coți lungimea spre miazănoapte, iar lățimea, cincizeci,

³ cu podoabe săpate ca și la portile curții interioare și ca la stâlpii împrejmuitori ai curții exterioare, cu portice pe trei rânduri, așezate față-n față.

⁴ În fața camerelor era un loc de trecere, având zece coți în lățime și întocmai o sută în lungime; ușile lor erau cu față spre miazănoapte.

⁵ Locurile de trecere de deasupra erau făcute în același fel; că stâlpii de deasupra îi întreceau pe cei de jos, lăsând astfel un spațiu între ei; aşa erau cele două portice.

⁶ Erau și foișoare, pe trei rânduri, dar ele nu aveau stâlpi asemenea celor de afară; de aceea ei se ridicau din cei pe care-i aveau dedesubt, iar cei din mijloc se ridicau din pământ.

⁷ Lumina venea din afară, aşa cum era la camerele curții exterioare, cătând spre fața camerelor dinspre miazănoapte; lungimea lor era de cincizeci de coți.

8 Că lungimea camerelor ce cătau spre curtea exterioară era de cincizeci de coți, acestea erau cele ce se aflau față'n față; peste tot, o sută de coți.

9 Camerele de la intrarea dinspre răsărit aveau uși, pentru ca în ele să se poată intra din curtea exterioară

10 prin deschizătura de la intrare a locului de trecere: cea dinspre miazăzi spre miazăzi, spre golul lăsat anume și spre zidul despărțitor; și aşa erau camerele.

11 Iar locul de trecere se afla în fața lor, potrivit cu măsurile camerelor ce cătau spre miazănoapte, potrivit adică cu lungimea lor și cu lățimea lor și cu toate deschiderile lor și cu intrările lor și cu luminile lor și cu ușile lor.

12 [Aşa erau măsurile] camerelor dinspre miazăzi; și pe potriva ușilor de la intrarea locului de trecere, ca lumina unei despărțituri de o prăjină, ca să se între în ele dinspre răsărit.

13 Si mi-a zis: „Camerele dinspre miazănoapte și cele dinspre miazăzi, în fața zidului despărțitor, acestea sunt camerele sfintei, în care preoții, fiii lui Tadoc, cei ce se apropiie de Domnul, vor mâncă ceea ce e mai sfânt [între jertfe]; acolo vor pune jertfele cele mai sfinte și prinosul de carne și jertfele pentru păcat și jertfele pentru neștiință; fiindcă locul e sfânt.

14 Nimici în afară de preoți nu va intra acolo, și nici nu va ieși din locul cel sfânt în curtea exterioară, pentru ca aceia care se apropiie [de Mine] să fie pururea sfinti; și nici să se atingă cineva de veșmintele în care ei slujesc, fiindcă sunt sfinte; iar ei ori de câte ori vor veni în atingere cu poporul, vor fi îmbrăcați cu alte haine”.

15 Si după ce s'a terminat măsurătoarea casei pe dinlăuntru, m'a scos pe calea porții ce cătă spre răsărit și a măsurat planul casei, de jur-împrejur, aşa cum trebuie.

16 Si a stat în spatele porții ce cătă spre răsărit și a măsurat cu prăjina cinci sute de coți.

17 Si s'a întors către miazănoapte și a măsurat cu prăjina o sută de coți în fața laturii dinspre miazănoapte.

18 Si s'a întors către apus și a măsurat cu prăjina cinci sute de coți înspre fața mării.

19 Si s'a întors către miazăzi și a măsurat cu prăjina cinci sute de coți înspre fața miazăzilei.

20 În patru laturi [a măsurat] cu aceeași prăjină; și a însemnat casa și rotundul părților ei, de jur-împrejur; cinci sute [de coți] spre răsărit, cu o lărgime de cinci sute de coți, ca să facă o despărțitură între locul cel sfânt și zidul de dinafără, aşa cum cerea rânduiala casei.

43

Vedenia slavei Domnului.

1 Si m'a dus la poarta ce cătă spre răsărit și m'a scos afară.

2 Si iată, slava Dumnezeului lui Israel venea pe calea cea dinspre răsărit; și glasul oştirii [cereștil] era ca glasul de două ori mai puternic al unor mulțimi; iar pământul strălucea ca o lumină de slavă, de jur-împrejur.

3 Vedenia pe care am văzut-o era ca vedenia pe care o avusesem când am in-

trat să ung cetatea¹; iar vedenia caru-lui pe care l-am văzut era ca vedenia pe care am avut-o la râul Chebar; și am căzut cu fața la pământ.

4 Si slava Domnului a intrat în casă, pe calea porții ce cată spre răsărit.

5 Si Duhul m'a ridicat și m'a dus în curtea cea dinlăuntru; și, iată, casa era plină de slava Domnului.

6 Si am stat; și, iată, un glas din casă grăind către mine; și un bărbat sedea lângă mine;

7 și mi-a zis: „Fiul omului, ai văzut locul tronului Meu și locul urmei picioarelor Mele, unde numele Meu pe veci va locui în mijlocul casei lui Israel; iar cei din casa lui Israel nu vor mai pângări numele Meu cel sfânt – nici ei și nici mai-marii lor – prin desfrânarea lor sau prin omorurile mai-marilor în mijlocul lor,

8 atunci când tinda Mea o puneau în tinda lor și pragurile Mele lângă pragurile lor, când peretele Meu îl făceau ca și cum ar fi fost o împreunare între ei și Mine,² când ei pângăreau numele Meu cel sfânt cu nelegiurile pe care le făceau și când intru mânia Mea i-am zdrobit, chiar cu ucidere.

9 Si acum, să lepede de la Mine desfrânarea lor și omorurile mai-marilor lor, iar Eu în veci voi locui în mijlocul lor.

10 Si tu, fiul omului, arată-i casei lui Israel casa, pentru ca ei să poată pune

capăt păcatelor lor; [arata-i] înfățișarea și rânduiala.

11 Ei își vor purta pedeapsa pentru toate lucrurile pe care le-au făcut; iar tu vei descrie casa și ieșirile ei și fințarea³ ei și toate rânduielile ei; și-i vei face să cunoască toate legiuirile ei, pe care să le descrii în fața lor; și ei îmi vor păzi toate poruncile și toate dreptarele, și le vor face.

12 Si planul casei îl vei arăta pe vârful muntelui; toate marginile ei, de jur-împrejur, sunt întru totul sfinte; aceasta este legea casei⁴.

13 Si acestea sunt măsurile jertfelnicului, în coți de câte un cot și o palmă: golul dinlăuntru, înalt de un cot; lărgimea, de un cot; dunga de pe marginea, de jur-împrejur, de o palmă. Si aceasta va fi înăltîmea jertfelnicului

14 de la fundul și obârșia părții scobite la masa cea mare a curățirii:⁵ de jos, doi coți; lărgimea, de un cot; de la masa cea mică a curățirii până la masa cea mare a curățirii, patru coți; iar lărgimea, de un cot.

15 Jertfelnicul⁶, de patru coți; de la jertfelnic până deasupra coarnelor, un cot.

16 Altarul va avea doisprezece coți în lungime și doisprezece în lățime, din toate laturile fiind în patru muchii.

³hypóstasis = „substanță” (elementele din care e făcută).

⁴Ultima propoziție, preluată din Codex Vaticanus; conformă cu T. M.

⁵„Masa curățirii” traduce cuvântul ilastérion: la început, acoperământul de deasupra chivotului legii (vezi Iș 25, 17 și nota); mai târziu, masă pe care preotul aducea jertfele de curățire, sens în care îl va folosi Pavel (vezi Rm 3, 25 și nota).

⁶Textual: „arielul”. Ebraicul ariel (sau arel) înseamnă „muntele lui Dumnezeu”. Nume simbolic pe care Iezuchiel îl dă altarului de jertfă (numai aici și în versetul următor).

¹T. M.: „... când El a venit să distrugă cetatea”, cu trimitere la capitoile 9 și 10, în care însă Dumnezeu Se arată crunt și necruțător. Aluzia se poate referi la o prezență neconsemnată.

²Nelegiuitul creează confuzii deliberate prin aceea că, pe de o parte, profanează sacrul și, pe de alta, îi conferă nelegiurii o aparență de sacralitate.

¹⁷ Masa curățirii, paisprezece coți în lungime și paisprezece în lățime, în cele patru laturi ale ei. Dunga lui, de jur-împrejur, de o jumătate de cot; iar rama dimprejurul lui, de un cot; treptele lui vor fi cătând spre răsărit".

¹⁸ Și mi-a zis: „Fiul omului, așa grăiește Domnul, Dumnezeul lui Israel: Acestea sunt rânduielile jertfelniciului în ziua în care va fi el făcut să se aducă deasupră-i arderi-de-tot și deasupră-i să se verse sânge.

¹⁹ Și le vei da preoților, leviților din spina lui Țadoc, cei ce se apropie de Mine – zice Domnul Dumnezeu – ca să-Mi slujească, un vițel de vacă pentru [jertfă de] păcat.

²⁰ Ei vor lua din sângele lui și-l vor pune pe cele patru coarne ale jertfelniciului și pe cele patru colțuri ale mesei de curățire și pe vatră de jur-împrejur; și-l vor face loc de ispășire.

²¹ Și vor lua vițelul – prinos-pentru-păcat; acesta va fi mistuit de foc în locul osebit al casei, în afara locului sfânt.

²² Iar în ziua următoare vor lua doi iezi de capră, fără nici o meteahnă, ca prinos pentru păcat, și vor curății jertfelnicul și-l vor face loc de ispășire aşa cum au făcut cu vițelul.

²³ Și după ce au săvârșit ispășirea, vor aduce un vițel din cireadă, fără nici o meteahnă, și un berbec din turmă, fără nici o meteahnă.

²⁴ Și le veți aduce ca dar înaintea lui Dumnezeu; preoții le vor presăra cu sare și I le vor aduce Domnului ca arderi-de-tot.

²⁵ Timp de șapte zile vor aduce zilnic câte un ied pentru păcat și un vițel din cireadă și un berbec din turmă, [toți] fără nici o meteahnă; așa vor face timp

de șapte zile

²⁶ și vor face jertfelnicul loc de ispășire și-l vor curăți și se vor sfînti⁷.

²⁷ Și va fi că în ziua a opta, și de atunci înainte, preoții vor aduce pe jertfelnic jertfele voastre arderi-de-tot și pe cele de mânătuire, iar Eu vă voi primi, zice Domnul”.

44

Rânduiala și portul preoților.

¹ Atunci m'a adus îndărăt pe calea exteroară a porții templului, cea care cătă spre răsărit; iar aceasta era încuiată.

² Și mi-a zis Domnul: „Ușa aceasta va fi încuiată; ea nu se va deschide și nimenei nu va trece prin ea;

³ căci Domnul, Dumnezeul lui Israel, va intra printr'însa, și ea va fi încuiată.¹ Cât despre principie, el va ședea în fața ei să mănânce pâine înaintea Domnului; pe calea pridvorului porții va intra, și pe ea va ieși".

⁴ Și m'a dus pe calea porții ce cătă spre miazănoapte, în fața casei. Și m'am uitat, și, iată, casa era plină de slava Domnului; iar eu am căzut cu fața la pământ.

⁵ Și mi-a zis Domnul: „Fiul omului, punete-ți la inimă și vezi cu ochii tăi și auzi cu urechile tale tot ceea ce Eu îți spun tie, potrivit cu toate poruncile casei Domnului și cu toate rânduielile ei;

⁷ Literal: „și-și vor umple mâinile” (de darul sfînteniei).

¹ Profetie mesianică: Sfânta Fecioară Maria îl va naște pe Fiul lui Dumnezeu, continuând să rămână fecioară.

și inima ți-o vei pune la intrarea casei, pe potriva tuturor ieșirilor ei, întru toate lucrurile cele sfinte.

6 Si vei grăi către casa cea răzvrătită – către casa lui Israel: Așa grăiește Domnul: Destul vă fie vouă, o, casa lui Israel, toate fărădelegile [pe care le-ați săvârșit],

7 că ați adus înlăuntru fii de neam străin, netăiați împrejur la inimă și netăiați împrejur la trup,² ca să fie ei întru lucrurile Mele cele sfinte și să le pângărească atunci când Mi-ați adus ca prinos pâinea Mea³, carne și sânge; și Mi-ați călcat legământul cu toate fărădelegile voastre

8 și n'ați avut grijă să rânduiți pază întru lucrurile Mele cele sfinte.

9 De aceea, așa grăiește Domnul Dumnezeu: Nici un fiu de neam străin, netăiat împrejur la inimă și netăiat împrejur la trup, nu va intra în locașul Meu cel sfânt, nimeni din toți fiii de neam străin ce se află în mijlocul casei lui Israel.

10 Dar și leviiții care s'au îndepărtat de Mine atunci când [fiii lui] Israel rătăceau după scornurile minții lor⁴, și ei își vor purta nedreptatea lor⁵.

11 Ei însă vor fi slujind în sfântul Meu locaș, portari la porțile casei și slujind casa; ei vor înjunghia jertfele și arderile-de-tot pentru popor, și ei vor sta înaintea poporului spre a-i slujti.

12 Pentru că ei le-au slujit înaintea ido-

lilor lor și i-au devenit casei lui Israel pedeapsă pentru nedreptate, de aceea Eu Mi-am ridicat mâna împotriva lor – zice Domnul Dumnezeu – și astfel își vor primi nedreptatea lor.

13 Si nu se vor aprobia de Mine să-Mi slujească preoțește, nici nu se vor aprobia de lucrurile cele sfinte ale fiilor lui Israel, și nici de sfintele Mele cele sfinte, și-și vor purta ocara pentru rătăcirea în care s'au rătăcit.

14 Si-i vor aduce să poarte grijă de casă, în toate cele ce sunt în slujba ei și'n toate pe care ei trebuie să le facă.

15 Preoții leviți, fiii lui Țadoc, cei ce au purtat grija sfântului Meu locaș atunci când casa lui Israel se înstrăinase de Mine, aceștia se vor aprobia de Mine ca să-Mi aducă jertfă, grăsime și sânge, zice Domnul Dumnezeu.

16 Ei vor intra în locașul Meu cel sfânt și ei se vor aprobia de masa Mea ca să-Mi slujească; ei vor păzi ceea ce Eu am de păzit.

17 Si va fi că atunci când vor intra ei pe porțile curții celei dinlăuntru se vor îmbrăca în veșmintele de in; nu în haine de lână se vor îmbrăca atunci când slujesc la poarta curții celei dinlăuntru.

18 Mitre de in vor avea pe cap, iar peste mijloc vor purta pe dinlăuntru pantaloni de in; și nu se vor încinge strâns.

19 Si când vor ieși la popor în curtea cea de dinafără, ei se vor dezbrăca de veșmintele cu care au slujit și le vor pune în cămăriile locașului; și se vor îmbrăca cu alte haine și nu vor sfînti poporul în veșmintele lor.

20 Capetele nu și le vor rade și părul nu și-l vor smulge; capetele și le vor acoperi cu grijă.

21 Nici un preot nu va bea vin de nici

²E vorba de Natinei (menționată în Cartea lui Ezdra 2, 43, 58, 70), originari din Gabaon, pe care Iosua Navi i-a rânduit să tăie lemne și să care apă pentru templu (Ios 9, 27).

³„... Mea”, cf. Codex Alexandrinus.

⁴„scornurile minții lor”: zeii păgâni; idolii, rod al imaginației.

⁵Nedreptatea cu toate consecințele ei.

un fel atunci când intră în curtea cea dinlăuntru.

22 Femei nu-și vor lua dintre văduve sau dintre cele alungate, ci numai o fecioară din seminția lui Israel; dacă însă e vorba de o văduvă de preot, o vor lua.

23 Ei vor învăța poporul Meu [să deosebească] între ceea ce e sfânt și ceea ce e spurcat și-i vor arăta [deosebirea] între ceea ce e necurat și ceea ce e curat.

24 Iar când va fi o judecată de mare cumpăna⁶, ei vor sta să hotărască; cu strășnicie vor păzi poruncile Mele; cu judecățile Mele vor judeca și-Mi vor păzi legiuirile și poruncile în toate sărbătorile Mele; și zilele Mele de odihnă le vor sfînti.

25 Acolo unde-i om mort nu vor intra, ca să nu se spurce; pot însă fi necurați de la tată sau de la mamă sau de la fiu sau de la fiică sau de la frate sau de la o soră care nu a fost măritată.

26 **Si** după ce el s'a curățit, să-și numere săpte zile.

27 **Si**'n orice zi când vor intra ei în curtea cea dinlăuntru ca să slujească în locașul cel sfânt, vor aduce [jertfă de] ispășire, zice Domnul Dumnezeu.

28 **Si** [aceasta] le va fi spre moștenire; Eu sunt moștenirea lor; moșie nu li se va da între fiii lui Israel: Eu sunt moșia lor.

29 Ei vor mâncă prinoasele de carne și prinoasele pentru păcat și pe cele pentru neștiință; și tot ceea ce este afierosit⁷ în Israel, al lor va fi.

⁶Textual: „judecată a săngelui” sau „judecată de sânge”: proces asupra unui caz dificil, care poate duce chiar la pedeapsa capitală.

⁷„...ceea ce este afierosit”: afórismă = „osebit”, „pus deoparte”, anume destinat cuiva; de

30 **Si** pârga tuturor [roadelor] și întâiul-născut al oricărui [animal] și toate prinoasele pe care le veți aduce din pârga voastră le vor fi preoților [spre hrană]; voi îi veți da preotului fruntea strânsurilor voastre⁸, pentru ca el să aducă binecuvântările voastre asupra caselor voastre⁹.

31 Preoții nu vor mâncă nici un fel de mortăciune de pasare sau de dobitoc sau ce a rămas prin sfâșiere de fiară sălbatică.

45

Împărțirea țării și rânduiala jertelor.

1 Iar când vă veți măsura pământul pentru moștenire, să-i punetă Domnului deoparte o pârghă sfântă de pământ, cu o lungime de douăzeci și cinci de mii [coți] și o lățime de douăzeci de mii; sfântă va fi în toate hotarele ei de jurimprejur.

2 Din ea va fi un loc sfîntit, de cinci sute pe cinci sute, un pătrat cu laturi egale, iar de jur-imprejurul său o fâșie lată de cincizeci de coți.

3 **Si** din măsura aceasta vei măsura lungimea de douăzeci și cinci de mii și lățimea de douăzeci de mii; și în ea va fi sfânta-sfintelor.

4 Din pământ, [o bucată] va fi pentru preoții care slujesc în locul cel sfânt și pentru cei ce se apropie să-I slujească

unde: ofrandă (adusă lui Dumnezeu). Vezi și nota de la Iș 29, 24.

⁸Literal: „ceea ce se naște întâi [în produsele] voastre”.

⁹Darurile se întorc ca binecuvântare asupra celor ce au dăruit.

Domnului; și le va fi loc de casă, pus de-o parte [pe potriva] sfințeniei lor;

5 lungimea va fi de douăzeci și cinci de mii; iar lățimea de douăzeci de mii; iar levitii care-i slujesc casei vor avea în stăpânire cetăți în care să locuască.

6 În stăpânirea cetății vei da cinci mii în lățime și douăzeci și cinci de mii în lungime, potrivit cu pârga celor sfințite; aşa va fi pentru toată casa lui Israel.

7 Din aceasta va avea și principalele¹ [o bucată]; tot din aceasta, o bucată pentru pârga prinoaselor din locașul cel sfânt și pentru stăpânirea cetății: în fața [locului] prinoaselor de pârgă pentru sfântul locaș și în fața [locului] din care e stăpânită cetatea, cea dinspre mare, și de la părțile de la apus spre cele de răsărit; lungimea va fi egală cu părțile hotarelor de apus; și lungimea [va fi] spre hotarele răsăritene ale țării.

8 Si el o va avea ca moștenire în Israel; iar principii lui Israel nu-l vor mai asupri pe poporul Meu; dar casa lui Israel va moșteni pământul pe potriva triburilor ei.

9 Așa grăiește Domnul Dumnezeu: Destul vă fie vouă, o, principi ai lui Israel!, lepădați nedreptatea și ticăloșia, faceți judecată și dreptate; luăți asuprirea de pe poporul Meu, zice Domnul Dumnezeu.

10 Când măsurăți, să aveți cumpănă dreaptă și măsură dreaptă și oca²

¹Iezechiel evită denumirea de „rege”, preferând-o pe aceea de „principie”.

²Cuvântul „oca” îl traduce pe grecescul hoīnix = unitate de măsurat grâul, cu o capacitate ceva mai mare de un litru, ceea ce îi corespunde vechii ocale românești (a cărei capacitate era de un litru și un sfert).

dreaptă;

11 ocaua, ca măsură de măsurat, să fie astfel: ocaua va fi a zecea parte dintr'un omer³; a zecea parte dintr'un omer va fi măsura dreaptă ce se măsoară din omer.

12 Greutatea de pe cântar să fie de douăzeci de oboli⁴; cinci sicli⁵ să fie cinci, zece sicli să fie zece, iar mină⁶ voastră să fie de cincisprezece sicli.

13 Si aceasta este pârga pe care o veți aduce prinios: a șasea parte dintr'un omer de grâu, iar a șasea parte din el va cuprinde o efă⁷ a măsurii de orz.

14 Măsura cea poruncită pentru ulei: un pahar de ulei din zece pahare; că zece pahare sunt un omer.

15 Iar din turmă, o oaie din zece va fi luată din toate triburile lui Israel, pentru jertfă și pentru ardere-de-tot și pentru [jertfă del] mântuire, ca să facă ispășire pentru voi, zice Domnul Dumnezeu.

16 Si tot poporul îi va da această pârgă principelui lui Israel.

17 Iar prin principe vor fi [aduse] arderile-de-tot și prinoasele de carne și libațiile în sărbători și în zilele de lună nouă și în sămbete și în toate sărbătorile casei lui Israel; el va aduce

³E posibil ca, de-a lungul timpului, raporturile dintre unitățile de măsură să fi cunoscut, și în Israel, unele modificări; în vremea lui Moise, omerul era echivalentul a ceva mai mult de doi litri! (vezi nota de la Iș 16, 16).

⁴„Obolul”: monedă ateniană care cântărea 72 de centigrame.

⁵„Siclul” îi corespunde ebraicului šeqel; cel de aur cântărea 16,36 grame, iar cel de argint, 14,54 grame.

⁶„Mină”: monedă în greutate de 818 grame în aur și 727 grame în argint.

⁷„Efa”: unitate de măsurat cereale, cu o capacitate de 38,80 litri.

jertfele pentru păcat și jertfa de carne și arderile-de-tot și jertfele de mântuire, ca să facă ispășire pentru casa lui Israel.

18 Așa grăiește Domnul Dumnezeu: În prima lună, în ziua cea dintâi, veți lua din cireadă un vițel fără meteahnă, ca să se facă ispășire pentru locul cel sfânt.

19 Iar preotul va lua din sângele ispășirii și-l va pune pe pragurile casei și în cele patru unghiuri ale sfântului locaș și pe jertfelnic și pe pragurile porții din curtea cea dinlăuntru.

20 Așa vei face și în luna a șaptea: în prima [zi] a lunii vei lua o dare de la tot cel ce gresește din neștiință și de la copilandru și vei face ispășire pentru casă.⁸

21 Iar în luna cea dintâi, în cea de a paisprezecea zi a lunii, veți sărbători Paștile; timp de șapte zile veți mâncă azime.

22 În ziua aceea va aduce principalele un vițel ca jertfă pentru păcat, pentru sine și casa lui și pentru tot poporul țării.

23 Iar pe durata celor șapte zile ale sărbătorii Îi va aduce Domnului, ca ardere-de-tot, șapte viței și șapte berbeci fără meteahnă, zilnic în cele șapte zile; și câte un ied de capră, zilnic, pentru păcat.

24 La vițel vei pregăti și un prinos de pâine, la berbec un prinos de făină coaptă și un hin de untdelemn la prinoasele coapte.

25 Si în luna a șaptea, în cea de a cincisprezecea zi a lunii, în același chip

vei aduce jertfe în sărbătoare, timp de șapte zile, aşa [cum s'a făcut] cu jertfele pentru păcat și cu arderile-de tot și cu pâinea și cu untdelemnul.

46

Tot despre jertfe și sărbători.

1 Așa grăiește Domnul Dumnezeu: Poarta din curtea lăuntrică, cea care cătă spre răsărit, va fi închisă pe durata celor șase zile lucrătoare, dar în zilele de sămbătă va fi deschisă; deschisă va fi și în ziua de lună nouă.

2 Principalele va intra pe calea pridvorului portii de din afară și va sta la intrarea portii, iar preotii îi vor pregăti arderile-de-tot și jertfele de mântuire; și el se va închina în fața intrării portii, apoi va ieși; dar poarta nu se va închide până seara.

3 Iar poporul țării se va închina înaintea Domnului, în fața intrării acelei porți, atât în sămbete cât și în zilele de lună nouă.

4 În ziua de sămbătă, principalele îi va aduce Domnului, ca ardere-de-tot, șase miei fără meteahnă și un berbec fără meteahnă;

5 și un prinos de pâine, atât la miei cât și la berbec, ca dar al măinilor sale, și un hin de untdelemn la prinosul de pâine;

6 iar în zi de lună nouă, un vițel fără meteahnă și șase miei și un berbec fără meteahnă;

7 și prinos de pâine la berbec și la vițel; cât despre miei, darul său va fi după cum îi dă mâna; și un hin de untdelemn la darul de pâine.

⁸Verset redactat după Codex Alexandrinus; el se referă la categoria celor ce gresesc fără să-și dea seama (din ignoranță sau la o vârstă foarte fragedă).

8 Când intră principele, el va intra pe calea pridvorului porții și va ieși pe calea porții.

9 Și ori de câte ori va intra poporul țării, la sărbători, înaintea Domnului, închinătorul care a intrat pe calea porții dinspre miazănoapte va ieși pe calea porții dinspre miazăzi, iar cel ce a intrat pe calea porții dinspre miazăzi va ieși pe calea porții dinspre miazănoapte; el nu se va întoarce pe calea porții pe care a intrat, ci va ieși pe partea cealaltă.

10 Iar principele va intra împreună cu ei, în mijlocul lor; și când vor ieși ei, atunci și el va ieși.

11 În sărbători și'n adunări obștești, darul de pâine la vițel și la berbec și la miei va fi după cum îi dă mâna fiecărui; și un hin de untdelemn la darul de pâine.

12 Iar dacă principele îi va pregăti Domnului, drept mulțumire, o ardere-de-tot pentru mântuire și-și va deschide poarta dinspre râsărît și va aduce arderea-de-tot și jertfa pentru mântuire aşa cum face în ziua sâmbetei, atunci el va ieși, iar poarta se va închide după ce el a ieșit.

13 El va aduce zilnic, ca ardere-de-tot Domnului, câte un miel de un an, fără meteahnă; dimineața îl va aduce;

14 la el va face dimineața un prinos de pâine de o șesime de măsură [de faină] și o treime de hin de untdelemn, ca să amestecă făinuța, ca prinos de pâine Domnului: poruncă veșnică.

15 Mielul și prinosul de pâine și untdelemnul le veți aduce dimineața, ca veșnică ardere-de-tot.

16 Așa grăiește Domnul Dumnezeu: Dacă principele îi va da unuia din fiii

săi un dar din moștenirea sa, acesta le va fi moștenire și fiilor lui, care îl vor stăpâni.

17 Iar dacă din moștenirea sa va da un dar unuia din casnicii săi¹, acesta îl va stăpâni până în anul eliberării, când i-l va înapoia principelui; dar moștenirea fiilor săi le rămâne acestora în stăpânie.

18 Principele nicicum nu va lua din moștenirea poporului, astfel asuprindu-l; el le va da fiilor săi să moștenească numai din ceea ce se află în propria lui stăpânire, aşa ca nimeni din poporul Meu să nu fie îndepărtat de moștenirea lui”.

19 Și m'a dus la intrarea din spatele porții, în cămara sfântului locaș de pe seama preoților, cea care cătă spre miazănoapte; și, iată, acolo era un loc osebit.

20 Și mi-a zis: „Acesta e locul unde preoții vor fierbe prinoasele pentru neștiință și prinoasele pentru păcat, și acolo vor coace întotdeauna prinosul de pâine, ca să nu le scoată în curtea de dinafară pentru sfîntirea poporului”.

21 Și m'a dus în curtea de dinafară și m'a purtat de jur-împrejur pe cele patru laturi ale curții; și, iată, în fiecare latură a curții era câte o curte,

22 o curte mică, de patruzeci de coți în lungime și treizeci de coți în lățime; la toate cele patru era o singură măsură.

23 În ele se aflau cămări de jur-împrejur, de jur-împrejurul celor patru; iar dedesubtul cămărilor, de jur-împrejur, se aflau bucătarii.

24 Și mi-a zis: „Acestea sunt casele bucătarilor, unde slujitorii casei vor fierbe jertfele poporului”.

¹Casnic: om de casă; servitor, rob.

47

Rânduiala și hotarele nouului Canaan.

1 Si m'a dus în tinda casei; și, iată, apă ieșea de sub pridvorul dinspre răsărít – căci fața casei căta spre răsărít –; și apa curgea din latura dreaptă, din partea de miazăzi a jertfelnicului.

2 Apoi m'a scos pe calea porții dinspre miazănoapte și m'a purtat pe calea porții de dinafără spre poarta curții ce căta spre răsărít; și, iată, apă curgea din latura dreaptă.

3 Era ca și cum un om ar fi ieșit din partea cealaltă; în mâna avea o sfoară de măsurat; și a măsurat cu măsura o mie [de coti]; și a trecut prin apă: era apa iertării.

4 Si a mai măsurat o mie și a intrat în apă: apa îi ajungea la coapse; și a mai măsurat o mie și a intrat în apă; apa îi ajungea la brâu;

5 și a mai măsurat o mie, dar nu a putut să treacă apa, că era repede ca un șuviu prin care nu se poate trece.

6 Si mi-a zis: „Fiul omului, ai văzut?”. Si m'a dus și m'a întors pe malul râului.

7 Iar după ce m'a întors, iată că pe malul râului erau copaci foarte mulți, atât dincoace cât și dincolo.

8 Si mi-a zis: „Aceasta este apa care ieșe spre Galileea, cea dinspre răsărít, și se coboară în Araba¹; ea va atinge mareea acolo unde se varsă râul; și ea

¹Araba (Arabah): așa se numea valea Iordanului de lângă țărmul nordic al Mării Moarte, dar, uneori, și Marea Moartă însăși (Dt 3, 17; vezi și nota de la Dt 4, 49), care se mai numea și Marea Sărătă.

va însănătoși apele.²

9 Si va fi căiece vietate și piece târătoare peste care va curge râul va trăi; și va fi acolo multime mare de pește; căci apa aceasta va curge pe acolo și va însănătoși și va face ca totul să fie viu; vie va fi orice ființă peste care râul acesta va veni.

10 Si pescari vor sta acolo, de la En-Gaddi³ până la En-Eglaim;⁴ loc va fi pentru zbicirea năvoadelor: anume va fi; iar peștele lui, ca peștele din Marea cea Mare⁵: multime multă foarte.

11 Dar la vărsarea apei și'n ochiurile care băltesc și în aceea care se revarsă peste maluri [ființele] nu se vor însănătoși; ele vor fi date sării.

12 La râu va crește piece pom roditor, chiar pe malul lui dintr'o parte și din cealaltă; nimic în ei nu se va învechi, iar roadele lor nu se vor sfârși; pârga și-o vor da din propria lor înnoire, fiindcă apele lor vin din locașul cel sfânt; roadele lor vor fi spre mâncare, iar frunzișul lor spre sănătate.

13 Așa grăiește Domnul Dumnezeu: Veți moșteni aceste hotare ale țării, date prin sorti celor douăsprezece seminții ale fiilor lui Israel.⁶

²O astfel de însănătoșire o săvârșise profetul Elisei, prin minune, prefăcând apa sărată în apă dulce (4 Rg 2, 19-22).

³En-Gaddi: zonă pe țărmul apusean al Mării Moarte.

⁴En-Eglaim: zonă la gura Iordanului.

⁵Marea cea Mare: un alt nume al Mediteranei.

⁶Critica textuală admite că în versetele 13-20 există unele aproximății de redactare: pe de o parte, însuși Textul Ebraic e în bună parte deteriorat, pe de alta, nu toate mențiunile toponimice pot fi localizate. În general, Țara Sfântă văzută de Iezechiel are aceeași întindere cu cea prevăzută în Nm 34, 1-15 și Ios 15, 1-4, mai puțin teritoriile transiordaniene.

¹⁴ Și o veți moșteni, fiecare întocmai ca și fratele său, [pe aceea] spre care Mi-am ridicat Eu mâna ca s'o dau părinților voștri; această țară vă va cădea prin sorti.

¹⁵ Acestea sunt hotarele țării ce se întinde la miazănoapte de Marea cea Mare, care se lasă'n jos și spintecă intrarea Țedadului:

¹⁶ Berot, Sibram, care se află între hotarul Damascului și hotarul Hamatului, vatrele de locuit ale Saunanului, cele ce se află deasupra hotarului Hauranului.

¹⁷ Acestea sunt hotarele dinspre mare, de la vatrele de locuit ale Hațar-Enonului, hotarele Damascului și cele din miazănoapte.

¹⁸ Hotarele de răsărit: printre Hauran și Damasc, printre țara Galaad și țara lui Israel; Iordanul stă hotar către marea ce se află la răsărit de Finicon; acestea sunt cele de răsărit.

¹⁹ Iar cele de la miazăzi și miazăzipus: de la Tamar și Finicon spre apa Meriba la Cadeș, mergând mai departe până atinge Marea cea Mare; această parte este cea de miazăzi și miazăzipus.

²⁰ Această parte a Mării celei Mari alcătuiește un hotar până în dreptul Hamatului, chiar până la intrarea acestuia. Acestea sunt părțile dinspre apus de Hamat.

²¹ Așa le veți împărți pământul acesta, lor, seminților lui Israel.

²² Sorti veți arunca asupră-i, pentru voi și pentru străinii care trăiesc printre voi,⁷ cei ce au născut copii în mijlocul vostru; ei vă vor fi în mijlocul fii-

⁷E vorba de prozeliți, non-iudeii care trăiesc printre iudei, care aspiră să devină coreligionarii

lor lui Israel întocmai ca băştinașii; ei vor mânca împreună cu voi în aceeași moștenire din mijlocul seminților lui Israel.

²³ Fi-vor ei în tribul străinilor printre străinii care sunt cu ei; acolo le veți da moștenire, zice Domnul Dumnezeu.

48

Cum va fi Țara Sfântă împărțită între cele douăsprezece seminții ale lui Israel.

¹ Acestea sunt numele seminților: de la capătul de miazănoapte, pe povârnișul care trage o linie spre intrarea în Hamat, la palatul Elam, la hotarul Damascului, spre miazănoapte, pe latura Hamatului; ei vor avea părțile dinspre răsărit până la mare: o singură parte, a lui Dan.

² Și de la hotarul cel dinspre răsărit al lui Dan până la cel dinspre apus¹: partea lui Așer.²

³ Și de la hotarul lui Așer, cel dinspre răsărit, până la cel dinspre apus: partea lui Neftali.

⁴ Și de la hotarul lui Neftali, cel dinspre răsărit, până la cel dinspre apus: partea lui Manase.

⁵ Și de la hotarul răsăritean al lui Manase până la cel dinspre apus: partea lui Efraim.

⁶ Și de la hotarul răsăritean al lui Efraim până la cel dinspre apus: partea lui Ruben.

acestora și care, până la urmă, devin. Legiuirile iudaice le acordă o atenție specială.

¹Textual: „... până la cel dinspre mare” (Mediterrana fiind reperul vestic al geografiei palestiniene).

²Textual: „Așer, una”.

7 Si de la hotarul lui Ruben, cel dinspre răsărit, până la cel dinspre apus: partea lui Iuda.

8 Iar de la hotarul răsăritean al lui Iuda până la cel dinspre apus va fi pârga prinosului³: douăzeci și cinci de mii [de coți] lățime, iar în lungime ca una din părțile [măsurate] din răsărit până în părțile apuse; iar templul va fi în mijlocul lor.

9 Pârga pe care ei i-o vor pune de-o parte Domnului va avea o lungime de douăzeci și cinci de mii și o lățime de douăzeci și cinci de mii.

10 Osebită va fi pârga celor sfinte: preoților, douăzeci și cinci de mii la miazănoapte, zece mii lățime spre apus, zece mii lățime spre răsărit, iar spre miazăzi o lungime de douăzeci și cinci de mii; iar muntele templului va fi în mijlocul ei,

11 pentru preoți, pentru fiii cei sfinți ai lui Țadoc, cei ce au în seamă paza casei, cei ce nu s-au rătăcit în rătăcirea filor lui Israel aşa cum s'au rătăcit levii;

12 și li se va da pârgă din pârga pământului, anume partea cea mai sfântă din hotarele levitilor.

13 Iar levitilor: ceea ce se încinează cu hotarele preoților, cu o lungime de douăzeci și cinci de mii și cu o lățime de zece mii; în total, o lungime de douăzeci și cinci de mii, o lățime de zece

³ „Pârga prinosului” înseamnă partea de teren rezervată dimensiunii sacre a țării. Ca și în viuzinea asupra noului templu, Iezuchiel operează și aici cu simboluri. Noua împărțire nu are nimic în comun cu aceea din vremea lui Iosua Navi; ea nu ține seama de relief sau de rațiuni istorice, ci de prioritarea centrului față de periferii; acesta este rezervat (pus deoparte, asemenea prinoaselor) pentru templu, locuințele preoților și levitilor, reședința principelui.

mii.

14 Nimic din ea nu va fi vândut, nici măsurat [ca pentru vânzare], și nici nu va fi pârga pământului înstrăinată, căci sfântă îi este Domnului.

15 Dar cele cinci mii care rămân în lățimea celor douăzeci și cinci de mii vor alcătui preajma cetății, pentru locuințe, și o piață în fața ei; iar cetatea va fi în mijloc.

16 Iar măsurile ei sunt acestea: de la marginea de miazănoapte, patru mii și cinci sute [de coți]; de la marginea de miazăzi, patru mii și cinci sute; de la marginea de răsărit, patru mii și cinci sute; de la marginea de apus, patru mii și cinci sute.

17 În partea dinspre miazănoapte față de cetate va fi o lărgime⁴ de două sute cincizeci [de coți]; în partea dinspre miazăzi, două sute cincizeci; în partea dinspre răsărit, două sute cincizeci; iar partea dinspre apus, două sute cincizeci.

18 Iar ceea ce rămâne în lungimea care se încinează cu pârga celor sfinte: zece mii spre răsărit și zece mii spre apus; ea va fi pârga sfântului locaș; iar roadele pământului vor fi pâinea celor ce lucrează în folosul cetății;

19 iar cei ce lucrează în folosul cetății vor fi lucrători din toate semințiile lui Israel.

20 Toată pârga pământului: un pătrat de douăzeci și cinci de mii pe douăzeci și cinci de mii; pârga sfântului locaș o veți osebi de ceea ce este moștenirea cetății.

21 Iar principele [va avea] ceea ce rămâne, dincoace și dincolo, de la

⁴diástema = spațiu exterior, rezervat treburilor gospodărești. Ebr.: „pășune”.

pârga sfântului locaș și din moștenirea cetății, un prisos de douăzeci și cinci de mii în lungime, până la hotarul de răsărit, iar către apus douăzeci și cinci de mii, până la hotarul de apus care se învecinează cu părțile principelui; iar pârga celor sfinte și locul cel sfânt al casei vor fi la mijloc.

22 Si va mai fi o parte [rămasă] de la leviți și din moștenirea cetății în mijlocul principilor, între hotarele lui Iuda și hotarele lui Veniamin; aceasta va fi a principilor.

23 Cât despre celelalte seminții, de la cele răsăritene până la cele dinspre apus: Veniamin va avea o parte.

24 Si de la hotarul lui Veniamin, de la răsărit spre apus: partea lui Simeon.

25 Si de la hotarul răsăritean al lui Simeon până la cel dinspre apus: partea lui Isahar.

26 Si de la hotarul răsăritean al lui Isahar până la cel apusean: partea lui Zabulon.

27 Si de la hotarul răsăritean al lui Zabulon până la cel apusean: partea lui Gad.

28 Si de la hotarul dinspre răsărit al lui Gad, de la părțile răsăritene spre cele de la miazăzi și miazăzi-apus: hotarele lui vor fi de la Tamar, până la râul Mereba Cadeș și până la Marea cea Mare.

29 Aceasta este pământul pe care îl veți împărți, prin tragere la sorti, seminților lui Israel, și acestea sunt părțile lor, zice Domnul Dumnezeu.

30 Iată acum care sunt ieșirile cetății cele dinspre miazănoapte: patru mii și cinci sute, pe măsură.

31 Iar porțile cetății vor purta numele seminților lui Israel; trei porți spre miazănoapte: poarta lui Ruben, una,

poarta lui Iuda, una, și poarta lui Levi, una;

32 cele spre răsărit, patru mii și cinci sute, și trei porți: poarta lui Iosif, una, poarta lui Veniamin, una, și poarta lui Dan, una;

33 cele spre miazăzi, patru mii și cinci sute, pe măsură, și trei porți: poarta lui Simeon, una, poarta lui Isahar, una, și poarta lui Zabulon, una;

34 iar cele spre apus, patru mii și cinci sute, pe măsură, și trei porți: poarta lui Gad, una, poarta lui Așer, una, și poarta lui Neftali, una.

35 Măsura de jur-împrejur⁵, optsprezece mii. Iar numele cetății, începând din ziua în care va fi isprăvită: Iahvē Şammah, adică «Domnul este acolo».⁶

⁵circumferință.

⁶Redactare după Codex Alexandrinus, care consemnează ambele denumiri, în ebraică și greacă.

Daniel

1

Daniel la curtea regelui Babilonului.

¹ În anul al treilea al domniei lui Ioachim, regele lui Iuda¹, a venit Nabucodonosor, regele Babilonului, la Ierusalim și l-a împresurat.

² Iar Domnul a dat în mâna lui pe Ioachim, regele lui Iuda, și o parte din vasele casei lui Dumnezeu², pe care el le-a dus în țara Sinear³, a casei dumnezeului său⁴; și a descărcat vasele în vistieria dumnezeului său.

³ Și regele i-a spus lui Aspenaz, mai-marele eunucilor săi⁵, să-i aducă din-

tre fiii înrobiți ai lui Israel și dintre băstinașii regatului și dintre cei de neam bun

⁴ tineri neprihăniți, frumoși la chip și icsuși în toată înțelepciunea, cunoșcători în știință și deprinși cu buna cugetare, ca să poată sta în casă în fața regelui și să învețe scrisul și limba Caldilelor⁶.

⁵ Regele le-a rânduit porție zilnică de la masa regală și din vinul pe care el îl bea; și [a poruncit] să-i hrânească vreme de trei ani, după care să stea în fața regelui.

⁶ Dintre fiii lui Iuda se aflau printre ei Daniel, Anania, Misael și Azaria.

⁷ Iar mai-marele eunucilor le-a dat nume: lui Daniel, Beltsațar; lui Anania, Șadrac; lui Misael, Meșac; și lui Azaria, Abed-Nego⁷.

⁸ Dar Daniel a socotit în inima lui să nu se pângărească cu masa regelui, și nici cu vinul din băuturile acestuia; și

¹ Datare convențională, deoarece în anul 606 î.H. nu a avut loc o asediere a Ierusalimului sau o jefuire a templului (acestea s-au petrecut în 587, ultimul an de domnie a lui Ioachim). Critica vechi testamentară admite, în general, că în cărțile profetilor reperele istorice sunt conjecturale, ele alcătuind doar părți ale decorului în care se petrec fapte reale și se descoperă adevăruri divine (vezi Introducerea).

² „Casa lui Dumnezeu”: templul. Cât despre „vase”, prin acest termen se înțelegeau nu numai vasele de ritual propriu-zise, ci toate odoarele de mare preț ale templului.

³ „Sinear”: Babilonia (cf. Fc 10, 10), ținutul unde oamenii au încercat să zidească turnul Babel (Fc 11, 2).

⁴ Marduk (sau Merodah – din Ieremia 50, 2).

⁵ Eunucii (sau famenii) erau demnitari la curțile suveranilor orientali; unii din ei ajungeau să influențeze chiar demersuri și hotărâri politice, aşa cum va cunoaște și curtea imperială din Bizanț.

⁶ Era în obiceiul și tradiția regilor orientali recrutarea unor tineri și foarte tineri care să fie instruiți în domeniile filosofiei, astrologiei, științelor, magiei și ghicitorului, care să alcătuiască la curte un fel de sfat al înțeleptilor.

⁷ Schimbarea numelor însemna modificarea statutului social al fiecăruia; tinerii devineau nu numai supuși direcți ai regelui, dar și oamenii săi de curte, viitori demnitari. Beltsațar: „Ocrotiște viața regelui”; Abed-Nego, grafie deviată a lui Abed-Nebo: „Sluga zeului Nebo”; celorlalte două nume nu li se cunoaște semnificația.

i-a cerut voie mai-marelui eunucilor să nu se pângărească⁸.

9 Iar Dumnezeu l-a adus pe Daniel în mila și bunăvoiețea mai-marelui eunucilor.

10 Și a zis mai-marele eunucilor către Daniel: „Mă tem de stăpânul meu, regele, care v'a rânduit mâncare și băutură, ca nu cumva să vadă că chipul vostru e mai subțirel decât al tinerilor ce vă sunt deopotrivă; aşa că voi îmi punetă capul în primejdie din partea regelui”.

11 Iar Daniel a zis către Amelsad, pe care mai-marele eunucilor îl pusese peste Daniel, Anania, Misael și Azaria:

12 „Pune-i pe servii tăi la încercare timp de zece zile; să ni se dea din semințele pământului; din ele să mânăcăm, și să bem apă;

13 chipurile noastre să ţi se arate ţie, ca și chipurile tinerilor care mănâncă din masa regelui; și după cum vei vedea, aşa să faci cu servii tăi”.

14 Iar el i-a ascultat și i-a pus la încercare timp de zece zile.

15 Și la sfârșitul celor zece zile erau chipurile lor mai frumoase și trupurile lor mai puternice decât ale tinerilor ce mâncau din masa regelui.

16 Așa că Amelsad le lua mâncarea de mâncat și vinul de băut și le dădea semințe.

17 Si acestor patru tineri le-a dat Dumnezeu înțelegere și cunoaștere și minte îscusită în orice fel de meșteșug al scrierii; iar Daniel avea înțelegere asupra tuturor vedeniilor și viselor⁹.

⁸Rigorismul alimentar era prescris de legea lui Moise.

⁹Facultatea de a interpreta vedeniile și visele

18 Iar după ce au trecut zilele la sfârșitul cărora spusesese regele să-i aducă în lăuntru, mai-marele eunucilor i-a adus în fața lui Nabucodonosor.

19 Și a stat regele de vorbă cu ei; și dintre ei toți nu s'a aflat nici unul ca Daniel, Anania, Misael și Azaria; și au stat ei în fața regelui.

20 Și în tot ceea ce privea cunoașterea și învățătura¹⁰ despre care i-a întrebat regele, acesta i-a aflat de zece ori mai înțeleptă decât toți descântătorii și vrăjitorii din tot regatul său.

21 Și a fost Daniel [acolo] până în primul an [de domnie] al regelui Cirus¹¹.

2

Regele visează, Daniel tâlcuiește.

1 În cel de al doilea an de domnie al lui Nabucodonosor, avut-a Nabucodonosor un vis, iar duhul i s'a tulburat și somnul i-a fugit.

2 Și regele a zis: „Chemați-i pe descântători și pe magi¹ și pe vrăjitori și pe Caldei ca să-i spună regelui visele lui!” Iar ei au venit și au stat înaintea regelui.

era una din cele mai apreciate însușiri la curțile regale ale Orientului; Iosif se salvase printre astfel de îscusință (Fc 41, 1-46).

¹⁰cunoașterea dobândită (*sýnesis*) și învățătura (**paideía**) prin care această cunoaștere va fi transmisă.

¹¹Cirus a cucerit Babilonul în 538 î. H., ceea ce înseamnă că Daniel va fi avut atunci o vârstă în jur de 70 de ani.

¹mágos (cuvânt folosit numai de Daniel în V. T.) = „mag”, termen care în cultura medo-persană desemna un preot capabil să tâlcuiască visele – sau semnele cosmice (ceva asemănător cu astrologul). Cuvântul va fi regăsit în Mt 2, 1: magii de la răsărit care au venit să I se închine Pruncului Iisus.

3 Si le-a zis regele: „Am visat, iar duhul mi s'a tulburat să știe visul”.

4 Iar Caldeii i-au vorbit regelui în limba siriacă²: „O, rege, veșnic să trăiești!; visul tău spune-l servilor tăi, iar noi vom spune tâlcul”.

5 Regele le-a răspuns Caldeilor: „Faptul în sine mi-a fugit; dacă voi nu-mi veți arăta visul și tâlcuirea lui, veți fi nimiciți, iar casele voastre vor fi jefuite;

6 dar dacă-mi veți arăta visul și tâlcuirea lui, daruri și cinste multă veți primi de la mine; numai spuneți-mi visul și tâlcuirea lui”.

7 Ei i-au răspuns a doua oară, zicând: „Să le spună regele servilor săi visul, iar noi îi vom spune tâlcul”.

8 Iar regele le-a răspuns, zicând: „Văd eu bine că voi vreți să câștigați timp³, de vreme ce ați văzut că faptul în sine mi-a fugit;

9 dacă nu-mi spuneți visul, văd eu că voi ați pus la cale să-mi aduceți în față o poveste mincinoasă până va trece vremea; spuneți-mi visul, și atunci voi ști că-mi veți spune și tâlcul”.

10 Răspuns-au Caldeii în fața regelui și au zis: „Nu e om pe pământ care să poată ști trebile regelui, încrucât nici un mare rege sau cărmuitor n'ar pune o astfel de întrebare unui întelept, mag sau Caldeu;

11 fiindcă întrebarea pe care o pune regele e grea, și nimeni altcineva n'ar putea să dea un răspuns în fața regelui

² „Siriaca”: dialect al limbii aramaice, vorbit mai cu seamă de oamenii cultivați (vezi și nota de la Is 36, 11).

³ Textual: „... că voi răscumpărăți vremea”, expresie ce va fi întâlnită ca atare la Ef 5, 16, dar cu o altă nuanță (vezi nota).

decât numai zeii, al căror sălaș nu se află printre purtătorii de trup”.

12 Atunci regele, cuprins de mânie și urgie, a poruncit ca toți înteleptii Babilonului să fie dați pierzării.

13 Așa a ieșit porunca; și au început să-i omoare pe întelepti; și-l căutau pe Daniel, ca și pe fărtații săi, ca să-i omoare.

14 Atunci Daniel l-a întâmpinat cu sfat și cumpărire de cuget pe Arioh, căpetenia gărzii regale⁴, care ieșise să-i ucidă pe înteleptii Babilonului,

15 întrebându-l și zicând: „Mare dregător al regelui, cum de a ieșit de la rege această poruncă nerușinată⁵?”. Așa că Arioh i-a spus lui Daniel cum să treabă.

16 Și Daniel a intrat la rege cu rugămintea de a-i da timp să-i spună regelui tâlcuirea.

17 Așa că Daniel a intrat în casa lui și le-a spus lui Anania, Misael și Azaria despre ce e vorba.

18 Și cereau de la Dumnezeul cerului milă pentru taina aceasta, pentru ca Daniel și prietenii lui să nu piară împreună cu restul înteleptilor Babilonului.

19 Atunci taina i s'a descoperit lui Daniel într'o vedenie de noapte; și L-a binecuvântat Daniel pe Dumnezeul cerului, zicând:

20 „Binecuvântat fie numele Domnului din veac și până'n veac, că ale Lui sunt întelepciunea și întellegerea.

⁴ Literal: „marele cămăraș”, expresie care nu întotdeauna desemna funcția, ci un titlu de nobilie (cum erau în istoria românească: spătar, stolnic, logofăt, comis etc.)

⁵ Expresie provocatoare, riscantă, menită să strâmte istorisirea direct în casa regelui, întrestată pesemne de îndrăzneala Tânărului iudeu.

21 El schimbă vremile și anii, El aşază regi și El îi strămută, El dă înțelepciune celor înțelepti și minte ișcusită celor ce știu să înțeleagă;

22 El descoperă adâncurile și tainele, El cunoaște ceea ce este'n întuneric, Cu El este lumina.

23 Tie mă mărturisesc și pe Tine Te laud, Dumnezeul părinților mei, căci Tu mi-ai dat înțelepciune și putere și m'ai făcut să cunosc lucrurile pe care Ti le-am cerut și visul regelui mi l-a arătat".

24 Și a venit Daniel la Arioh – cel pe care-l pusese regele să-i nimicească pe înțeleptii Babilonului – și i-a zis: „Nu-i da pierzării pe înțeleptii Babilonului, ci du-mă pe mine în fața regelui, iar eu îi voi spune regelui tâlcul".

25 Atunci Arioh l-a adus grabnic pe Daniel în fața regelui, căruia i-a zis: „Am aflat un om dintre fiii înrobiți ai Iudeii, care-i va spune regelui tâlcul".

26 Iar regele, răspunzând, i-a zis lui Daniel – al cărui nume era Beltsaṭar: „Poți tu să-mi spui visul pe care l-am văzut, precum și tâlcuirea lui?".

27 Și a răspuns Daniel în fața regelui, zicând: „Taina despre care întreabă regele nu este [în puterea] înțeleptilor, a magilor, a descântătorilor sau a ghicitorilor să i-o spună regelui;

28 dar în cer este un Dumnezeu Care descoperă tainele și i-a arătat regelui Nabucodonosor ce lucruri se vor petrece în zilele ce vor veni. Iată visul tău și vedeniile capului tău în asternutul tău:

29 O, rege, în asternutul tău te gândeai la cele ce-ar fi să fie mâine-poimâine; iar Cel ce descoperă taine ți-a arătat ceea ce va să fie.

30 Iar mie nu mi s'a descoperit această taină datorită înțelepciunii ce se află în mine mai mult decât în toți cei vii, ci pentru ca eu să-i spun regelui tâlcul, aşa ca tu să-ți poți cunoaște gândurile inimii.

31 Tu, rege, ai văzut; și, iată, un chip⁶; acel chip era mare, înfățișarea lui era strălucită stând înaintea feței tale, iar vederea lui era grozavă;

32 un chip al cărui cap era de aur curat, ale cărui mâini și piept și brațe erau de argint, al cărui pântece și ale cărui coapse erau de aramă;

33 pulpele îi erau de fier; iar picioarele, o parte de fier și o parte de lut.

34 Te-ai uitat până când o piatră tăiată din munte, nu de mâna, a izbit chipul peste picioarele de fier și de lut și le-a sfărâmat de istov.

35 Atunci dintr'o dată s'au sfărâmat lutzul, fierul, arama, argintul și aurul și s'au făcut ca praful vara pe arie, și furia vântului le-a spulberat, și loc pentru ele nu s'a mai aflat; iar piatra care lovise chipul s'a făcut un munte mare și a umplut tot pământul.

36 Aceasta este visul, iar tâlcuirea lui o vom spune în fața regelui.

37 Tu, o, rege, ești regele regilor, căruia Dumnezeul cerului i-a dat o împărătie puternică și tare și cinstită

38 oriunde locuiesc fiii oamenilor; în mâna ta a dat fiarele câmpului și păsările cerului și peștii mării, pe tine te-a făcut domn peste toate; tu ești capul de aur.

39 După tine se va ridica un alt regat, mai mic decât al tău, și un al treilea regat care este arama și care va avea stăpânire peste tot pământul;

⁶, „Chip” (eikon): imagine, reprezentare.

⁴⁰ și un al patrulea regat, care va fi tare ca fierul; așa cum fierul fărâmițează și supune, tot astfel va fărâmița el și va supune.

⁴¹ Și pentru că ai văzut că picioarele și degetele sunt o parte de lut și o parte de fier, regatul va fi împărțit; dar în el va fi și ceva din rădăcină de fier, așa cum ai văzut fierul amestecat cu lutul.

⁴² Și de vreme ce degetele picioarelor erau o parte de fier și o parte de lut, o parte din regatul acela va fi tare, dar ceva din el se va sfărâma.

⁴³ Și pentru că ai văzut fierul amestecat cu lutul, așa se vor amesteca întru sămânța oamenilor⁷, dar de lipit nu se vor lipi, așa cum fierul nu se amestecă cu lutul.

⁴⁴ Și în zilele acelor regi, Dumnezeul cerului va ridica o împărătie care'n veci nu va fi nimicită; împărăția Lui nu va fi lăsată unui alt popor, ci va fărâmița și va vântura toate regatele, iar ea va rămâne în veci⁸.

⁴⁵ Așa cum ai văzut că o piatră a fost tăiată din munte, dar nu de mâna, și a sfârâmat lutul, fierul, arama, argintul și aurul, marele Dumnezeu i-a arătat regelui ce anume se va petrece după aceasta; visul e adevărat, iar tâlcuirea lui e neîndoieinică".

⁴⁶ Atunci regele Nabucodonosor a căzut cu fața la pământ și i s'a închinat lui

⁷ = Prin înrudiri; căsătorii mixte.

⁸Viziune megalitică asupra aparițiilor și disparițiilor succesive ale unor imperii. Cei mai mulți exegeti – inclusiv o seamă din Sfintii Părinti – sunt de părere că succesiunea imperiilor (în ordinea descrescăndă a valorilor de metal din statuie) ar fi: cel babilonian, cel al Mezilor, cel al Persilor și cel al lui Alexandru cel Mare, urmat de veșnică împărătie a lui Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu.

Daniel și a dat porunci să i se aducă jertfe și tămâieri.

⁴⁷ Și răspunzând regele, i-a zis lui Daniel: „Cu adevărat, Dumnezeul vostru este Dumnezeul dumnezelor și Domnul regilor, Cel ce descoperă taine; căci tu ai fost în stare să descoperi această taină”.

⁴⁸ Și l-a preamărit regele pe Daniel⁹ și i-a dat multe și bogate daruri și l-a pus peste toată țara Babilonului și [l-a făcut] mai-marele satrapilor¹⁰ peste toți înțeleptii Babilonului.

⁴⁹ Daniel i-a cerut regelui, iar acesta i-a pus pe Șadrac, Meșac și Abed-Nego peste trebile țării Babilonului; Daniel însă a rămas la curtea regelui.

3

Chipul de aur și cupitorul de foc.

¹ În anul [său] cel de al optșprezecelea, Nabucodonosor regele a făcut un chip de aur, înalt de șaizeci de coti și lat de sase coti¹ și l-a pus în câmpia Dura², în țara Babilonului.

² Și a trimis să-i adune pe guvernatori³ și pe comandanții de oști și pe ispravniici și pe principi și pe tirani și pe cârmuitori și pe toți nobilii țării, ca să vină la sfîntirea chipului.

⁹ = L-a ridicat la rang de mare cinstire

¹⁰Satrap: guvernator cu puteri foarte mari, numiți de regi în imperiile babilonian și medopersan.

¹E vorba de o statuie gigantică, de 27 x 2,70 m; se pare că nu era de aur masiv, ci suflată cu aur.

²Dura (Teodotion transcrie Deira): în preajma Babilonului erau mai multe localități cu acest nume (care înseamnă „Locuință”).

³**hypátoi:** termen generic pentru cei mai înalți funcționari ai regatului (folosit numai de Daniel).

3 Și s'au adunat ispravnicii și guvernatorii și comandanții de oști și principii și tiranii cei mari și cărmuitorii și toți nobilii țării la săfintarea chipului ridicat de regele Nabucodonosor; și au stătut înaintea chipului.

4 Și crainicul a strigat cu glas mare: „Vouă vi se poruncește, popoare, triburi, limbi:

5 La ceasul în care veți auzi glasul trâmbiței și al flautului și al chitarei, al harpei și al cimpoiului și al psaltirii și al oricărui fel de instrument muzical, veți cădea și vă veți închina la chipul cel de aur pe care l-a ridicat regele Nabucodonosor.

6 Iar cel ce nu va cădea și nu se va încchina, în chiar ceasul acela va fi aruncat în cuptorul ce arde cu foc”.

7 Și a fost că după ce toate popoarele au auzit glasul trâmbiței și al flautului și al chitarei și al harpei și al cimpoiului și al psaltirii și al oricărui alt fel de cântare, toate popoarele și triburile și limbile au căzut și s'au închinat la chipul de aur pe care-l ridicase regele Nabucodonosor.

8 Atunci s'au apropiat câțiva Caldei care i-au părât pe Iudei

9 la regele Nabucodonosor, zicând: „O, rege, în veci să trăiești!

10 Tu, rege, ai poruncit ca fiece om care va auzi glasul trâmbiței și al flautului și al chitarei și al harpei și al cimpoiului și al psaltirii și al oricărui alt fel de cântare

11 și nu va cădea și nu se va închina la chipul de aur pe care tu l-ai ridicat, să fie aruncat în cuptorul ce arde cu foc.

12 Sunt aici niște oameni iudei pe care tu i-ai pus peste trebile țării Babilonului: Șadrac, Meșac și Abed-Nego, care

nu s'au supus poruncii tale, o, rege; ei nu le slujesc dumnezeilor tăi și nu se încchină la chipul pe care tu l-ai ridicat”.

13 Atunci Nabucodonosor, cuprins de tulburare și de mânie, a poruncit să fie aduși Șadrac, Meșac și Abed-Nego; și au fost aduși în fața regelui.

14 Și răspunzând regele Nabucodonosor, le-a zis: „Șadrac, Meșac și Abed-Nego, adevărat este că voi nu le sluiji dumnezeilor mei și că nu vă închinați la chipul pe care eu l-am ridicat?

15 Acum dar, dacă sunteți gata, când veți auzi glasul trâmbiței și al flautului și al harpei și al cimpoiului și al psaltirii și al armoniei simfonice și al oricărui alt fel de cântare, veți cădea și vă veți închina la chipul de aur pe care eu l-am ridicat; dar dacă nu vă închinați, în chiar ceasul acela veți fi aruncați în cuptorul ce arde cu foc; și cine este dumnezeul care să vă scoată pe voi din mâinile mele?”.

16 Și răspunzând Șadrac, Meșac și Abed-Nego, i-au zis regelui Nabucodonosor: „Nu e nevoie să-ți răspundem la aşa ceva.

17 Căci Dumnezeul nostru, Căruia noi îl slujim, este în ceruri și El poate să ne scape din cuptorul ce arde cu foc și să ne izbăvească, o, rege, din mâinile tale.

18 Dar dacă nu, să-ți fie cunoscut, o, rege, că noi nu vom sluji dumnezeilor tăi, și nici nu ne vom închina la chipul pe care tu l-ai ridicat”.

19 Atunci Nabucodonosor s'a umplut de mânie și și-a schimbat însășiarea fetelor asupra lui Șadrac, Meșac și Abed-Nego. Și a zis: „Învingeți cuptorul de săpte ori mai mult, până ce se va îm-

roși⁴!”

20 Și le-a poruncit câtorva oameni vânjoși să-i lege pe Șadrac, Meșac și Abed-Nego și să-i arunce în cuptorul ce arde cu foc.

21 Atunci i-au legat pe bărbații aceia, aşa cum erau, cu mantiile lor, cu încălțăminte lor, cu pălăriile lor și cu toată îmbrăcămintea lor, și i-au aruncat în mijlocul cuptorului ce ardea cu foc.

22 Și fiindcă porunca regelui devinea mai aprigă și cuptorul era foarte încins, oamenii care-i pârâseră pe Șadrac, Meșac și Abed-Nego au fost arși de văpaia focului ce răzbătea primprijur.

23 Dar acei trei bărbați, Șadrac, Meșac și Abed-Nego, au căzut legați în mijlocul cuptorului ce ardea cu foc și umblau prin mijlocul văpăii, cântând laudă lui Dumnezeu și binecuvântând pe Domnul.⁵

24 Iar Nabucodonosor i-a auzit cântând laude; și s'a mirat și degrabă s'a sculat și le-a zis dregătorilor săi: „N'am aruncat noi în mijlocul focului trei oameni legați?”. Și i-au răspuns regelui: „Adăvărat, o, rege!”

25 Și a zis regele: „Eu văd acum patru oameni dezlegați, mergând prin mijlocul focului fără ca ceva să-i vatăme; iar chipul celui de al patrulea este asemenea fiului lui Dumnezeu”⁶.

⁴ Literal: „... până ce va arde la temperatură-limită”.

⁵ În LXX urmează o rugăciune a lui Azaria, un interludiu și un imn de mare frumusețe, text ce se află în Vechiul Testament sub titlul „Cântarea celor Trei Tineri”; în ed. Rahlf, vv. 25-90.

⁶Ebr.: „... ca fața unuia dintre fiilor zeilor”. Versiunea siriacă: „... asemenea unui înger al lui Dumnezeu”. Regele nu era monoteist, dar afăse de la Daniel că „în cer este un Dumnezeu Care descoperă tainele” (2, 28). Dacă „Acest”

26 Atunci Nabucodonosor s'a apropiat de gura cuptorului ce ardea cu foc și a zis: „Şadrac, Meșac și Abed-Nego, voi, robii Dumnezeului Celui-Preaînalt, ieșiți afară și veniți aici!”, iar Șadrac, Meșac și Abed-Nego au ieșit din mijlocul focului.

27 Și s'au strâns satrapii și comandanții de oști și ispravnicii și principii regali și i-au văzut pe bărbați și că focul nu le arseser trupul, că părul de pe cap nu le era pârlit, că hainele le erau neschimbate și că miros de foc nu era întru ei.

28 Iar regele Nabucodonosor a răspuns, zicând: „Binecuvântat este Dumnezeul lui Șadrac, Meșac și Abed-Nego, Cel ce l-a trimis pe îngerul Său și i-a eliberat pe robii Săi, pentru că ei au nădăjduit în El și n'au ascultat de porunca regelui și și-au dat trupurile să fie arse, numai ca să nu slujească și nici să se încchine laiece dumnezeu, fără numai Dumnezeului lor.

29 De aceea, eu izvodesc poruncă: Fiecare popor, trib sau limbă care va grăbi cuvânt de defăimare a Dumnezeului lui Șadrac, Meșac și Abed-Nego va fi dat pierzării și casele lor vor fi date jafului; pentru că nu este un alt Dumnezeu Care poate să izbâvească așa!”

30 Atunci regele Babilonului i-a reașezat în slujbele lor pe Șadrac, Meșac și Abed-Nego în țara Babilonului și i-a înaintat și i-a înzestrat cu vrednicia de a cărmui peste toți Iudeii care se aflau în regatul său:

Dumnezeu îi descooperise visul și tâlcuirea lui, „Același” Dumnezeu îi putea descoperi o prefigurare mesianică din care nu trebuie exclusă apariția transfigurată a lui Daniel însuși, care, asemenea lui Iosif și asemenea lui Iona, devine personaj simbolic.

4

Visul și nebunia lui Nabucodonosor.

¹ „Regele Nabucodonosor către toate popoarele, triburile și limbile care locuiesc în tot pământul: Pacea să vi se înmulțească!

² Plăcut îmi este să vă vestesc semnele și minunile pe care Dumnezeu Cel-Preaînalt le-a făcut cu mine,

³ cât sunt ele de mari și de puternice; împărăția Lui e împărăție veșnică, iar stăpânirea Lui din neam în neam.

⁴ Eu, Nabucodonosor, înfloritor eram în casa mea și bogat în odrasle pe tronul meu.

⁵ Vis am văzut și m'am înfricoșat; și m'am tulburat în așternutul meu și vedenia gândurilor mele m'a răscolit.

⁶ Și am pornit poruncă să mi se aducă înainte toți înțelepții Babilonului ca să-mi arate tâlcul visului.

⁷ Și au intrat descântătorii și magii și ghicitorii și Caldeii; eu le-am spus visul, dar ei nu mi-au spus tâlcuirea

⁸ până ce a venit Daniel – căruia, după numele dumnezeului meu, i se spune Beltșațar –, care Îl poartă într'însul pe Duhul Sfânt al lui Dumnezeu¹; și în fața lui am spus visul:

¹Pentru aceeași rațiune invocată în nota precedentă (3, 25), regele vorbește ca un fiu al lui Israel, împrumutând gândirea și limbajul lui Daniel. Mesajul textului este acela că, în prezență și sub înrăurirea profetului, o taină dumnezeiască se poate descoperi chiar prin gura unui păgân, cum va fi, de pildă, exclamația sutașului din fața crucii (Mt 27, 54; Mc 15, 39; Lc 23, 47); mărturia de acum despre „Duhul Sfânt al lui Dumnezeu (**pneúma theou ágion**), împreună cu cea din 3, 25 despre făptura care este „asemenea fiului lui Dumnezeu” (**omoía yio theou**) se constituie într'o veritabilă revelație asupra mis-

9 O, Beltșațar, mai-mare al descântătorilor, pe care te știm că-L ai și în tine pe Duhul cel Sfânt al lui Dumnezeu și că nici o taină nu-ți este prea grea, ascultă vedenia visului pe care l-am avut și spune-mi tâlcuirea lui.

¹⁰ Vedenie am avut în așternutul meu: m'am uitat; și, iată, un copac în mijlocul pământului; iar înălțimea lui, mare foarte.

¹¹ Copacul creștea, mare și puternic: înălțimea lui a ajuns până la cer, iar cuprinderea lui până la marginile întregului pământ;

¹² frunzele-i erau frumoase, roadele îmbelșugate, în el era hrana pentru totii; sub el își aveau culcușul fiarele sălbaticice ale câmpului, iar păsările cерului își aveau sălaș în ramurile lui; și din el se hrănea tot trupul.

¹³ Vedeam în vedenia de noapte din așternutul meu; și, iată, cineva Veghetor și Sfânt s'a pogorât din cer

¹⁴ și a strigat cu glas mare și a zis așa: «Tăiați copacul!; și smulgeți-i ramurile și scuturați-i frunzele și risipiți-i roadele!; să fugă fiarele de sub el și păsările din ramurile lui!»

¹⁵ Lăsați-i însă în pământ butucul rădăcinilor, legat în fier și aramă; și va rămâne în iarba cea de pe afara și în

terului Sfintei Treimi, mult mai transparentă decât aceea de la stejarul Mamvri (Fc 18). De altfel, această mărturie e fondul aperceptriei pe care se va petrece convertirea trufașului suveran (vezi v. 33-34). De remarcat că Daniel îl „poartă” într'însul (pe Duhul Sfânt) (**en eauto éhei**); autorul sacru folosește aici verbul din profetia lui Isaia asupra nașterii lui Iisus dintr-o fecioară (vezi Is 7, 14 și nota). Textul Masoretic sună diferit: Daniel are într'însul „duhul sfintilor zei” (BJ, OSTY) sau „un duh al sfintilor zei” (TOB). Edițiile curente românesti, deși își revendică Textul Masoretic, adoptă formularea: „Duhul lui Dumnezeu celui Sfânt”.

roua cerului: merticul său [fi-va împărtit] cu sălbăticiunile din buruienișul pământului.

16 Inima lui va fi schimbată: în locul celei de om i se va da o inimă de fieră; și șapte vremi² vor trece peste el.

17 Tâlcuirea visului, prin porunca Vehetorului; întrebarea, prin graiul celor sfinți; ca să cunoască cei vii că Domnul este cel mai înalt peste împărăția oamenilor, că El o va da oricui îi place Lui s'o dea și că ridică deasupra ei pe cel ce'n fața oamenilor e o nimică toată».

18 Acesta este visul pe care eu, regele Nabucodonosor, l-am văzut. Iar tu, Beltșațar, spune-mi tâlcuirea; că nici unul dintre înțeleptii regatului meu n'a fost în stare să-mi arate tâlcuirea; tu însă, Daniele, poți, căci în tine este Duhul Sfânt al lui Dumnezeu".

19 Atunci Daniel – al cărui nume era Beltșațar – a rămas pe gânduri vreme de un ceas, cu mintea răvășită. Iar regele, răspunzând, i-a zis: „Beltșațar, nu cumva visul și tâlcuirea lui să te'nspăimânte!” Iar Beltșațar i-a răspuns, zicând: „Doamne, visul acesta să fie pentru cei ce te urăsc, iar tâlcul său să fie pentru dușmanii tăi!

20 Copacul pe care l-am văzut, cel ce a crescut mare și puternic, a cărui înălțime a ajuns până cer și a cărui cupindere era peste tot pământul,

21 cel cu frunze înfloritoare și roade îmbelșugate, cel ce tuturor le era hrana, sub care-și aflau fiarele culcușul și'n ale cărui ramuri sălășliau păsările cerului,

22 acela ești tu, o, rege; că tu ai crescut mare și puternic, și măreția ta s'a tot

²„... șapte vremi”: probabil, șapte ani.

înălțat și a ajuns până cer, iar stăpânia ta, la marginile pământului.

23 Si când regele l-a văzut pe Vehetor și pe Cel-Sfânt pogorându-Se din cer și zicând: «Smulgeți copacul și nimiciți-l!; numai butucul rădăcinilor lăsați-i-l în pământ, legat în fier și aramă!; cu iarba cea de pe afară și cu roua cerului va petrece!; merticul său [fi-va împărtit] cu fiarele sălbaticice până ce șapte vremi vor trece peste el!»,

24 acesta-i tâlcul lui, o, rege, și aceasta-i hotărârea³ Celui-Preaînalt care a ajuns⁴ asupra domnului meu, regele:

25 Te vor alunga dintre oameni și-ți va fi sălașul laolaltă cu fiarele sălbaticice și ca pe un bou te vor hrăni cu iarbă, și adăpost vei avea sub roua cerului, și șapte vremi vor trece peste tine, până ce vei cunoaște că Cel-Preaînalt este Domn peste împărăția oamenilor și că El o va da oricui îi place Lui.

26 Si pentru că ei au zis: «Lăsați butucul rădăcinilor copacului!», regatul îți va rămâne din clipa când vei recunoaște puterea cerească.

27 De aceea, o, rege, plăcut să-ți fie sfatul meu și răscumpără-ți păcatele prin milostenie, și nedreptățile prin aplecarea spre cei sărmani; poate că Dumnezeu va fi îndelung-răbdător față de păcatele tale”.

³ „... tâlcul” [...] și „semnul”: joc între două cuvinte grecești foarte apropiate în grafie și sens: **sýgkrísis** și **sýgkrima**, ambele însemnând, printre altele, „tâlcuire” (a unui vis), dar al doilea având și sensul de „hotărâre”, „poruncă”; cu alte cuvinte, în interpretarea visului se cuprinde și adevărul prefacerii lui în realitate.

⁴Autorul folosește și aici verbul „a ajunge” (**ftháno**) folosit în vv. 8 și 17: copacul „a ajuns” cu înălțimea până la cer. În clipa în care trufia omului ajunge în pragul cerului lui Dumnezeu, ea se va pomeni „ajunsă”, la rându-i, de reacția Celui ce-i stă împotrivă.

²⁸ Toate aceste lucruri au venit asupra regelui Nabucodonosor.

²⁹ După douăsprezece luni, în timp ce se plimba prin palatul regatului său din Babilon,

³⁰ regele a răspuns, zicând: „Oare nu-i acesta Babilonul cel mare, pe care eu l-am zidit drept casă împărătească prin tăria puterii mele spre cinstirea slavei mele?”.

³¹ N'a rostit bine regele vorba, când un glas a venit din cer: „Ție, rege Nabucodonosor, ţie și se spune: Regatul și s'a dus!

³² Te vor alunga dintre oameni și-ți va fi sălașul laolaltă cu fiarele câmpului, și ca pe un bou te vor hrăni cu iarbă și șapte vremi vor trece peste tine, până ce vei recunoaște că Cel-Preaînalt este Domnul împărăției oamenilor și că El o dă cui îl place Lui s'o deal!”

³³ În chiar ceasul acela s'a plinit cuvântul asupra lui Nabucodonosor: alungat a fost dintre oameni, iarbă ca un bou a mâncat, trupul i s'a scăldat în roua cerului până ce părul i-a crescut ca părul leilor și unghiile ca ale păsărilor.

³⁴ „Și la'mplinirea sorocului, eu, Nabucodonosor, – mi-am ridicat ochii spre cer și mintea mi-a revenit și L-am bine-cuvântat pe Cel-Preaînalt și L-am lăudat pe Cel de-a pururi viu și I-am dat slavă; că puterea Lui e putere veșnică și împărăția Lui în neam și în neam;

³⁵ și toți locuitorii pământului sunt ca o nimică; El după voia Lui făptuiește în ostirea cerului și în sălașul pământului; nimeni nu-i care să stea împotriva măinii Sale și să-I zică: «Ce-ai făcut?».

³⁶ În același timp mintea mi-a revenit, iar eu am revenit la cinstea regatului meu; și chipul mi-a revenit; și dregăto-

rii și nobilii mei m'au căutat, iar eu am fost reașezat în regatul meu; și mult mai îmbelșugată mărire mi s'a adăugat.

³⁷ Acum, aşadar, eu, Nabucodonosor, îl laud și-L preaînalț și-L slăvesc pe Împăratul cerului: fiindcă toate lucrurile Lui sunt adevărate și cărările Lui sunt drepte; și pe toți cei ce umblă în trufie El poate să-i smerească”.

5

Ospățul lui Baltazar.

¹ Regele Baltazar¹ le-a făcut un ospăț mare celor o mie de dregători ai săi; și vin era înaintea celor o mie².

² Si Baltazar, bând, după ce a dat de gustul vinului a poruncit să fie aduse vasele de aur și de argint pe care Nabucodonosor, tatăl său, le adusese din templul din Ierusalim, pentru ca din ele să bea regele și dregătorii săi și ții-toarele lui și nevestele lui.

³ Si au adus vasele de aur și de argint care fuseseră aduse din templul lui Dumnezeu Cel din Ierusalim; și au

¹ Baltazar (al cărui nume, în babiloniană, însemna „Bel îl ocrotește pe rege”) era fiu și co-regent al lui Nabonide, al patrulea succesor al lui Nabucodonosor (fără a fi un descendenter al acestuia); dacă, în versetul următor, Nabucodonosor este numit „tatăl” lui Baltazar, aceasta era o cutumă a dinastiilor orientale. Prin Daniel, Dumnezeu își va arăta, o dată mai mult, puterea în fața unui rege care, la betie, profanează sfintele vase ale templului din Ierusalim.

² La mesele Iudeilor, vinul se bea cu cumpătare, potrivit legii lui Moise, dar la ospățele orgiastice ale regilor păgâni se consuma în cantități uriașe (a se vedea și ospățul lui Irod Antipa, căruia i-a căzut victimă Sf. Ioan Botezătorul (Mc 6, 14-29).

băut din ele regele și dregătorii săi și țătoarele lui și nevestele lui;

⁴ beau vin și-i lăudau pe dumnezeii de aur, de argint, de aramă, de fier, de lemn și de piatră; dar pe Dumnezeul Cel veșnic, Cel ce are putere asupra duhului lor, pe Acela nu-L binecuvântau.

⁵ În chiar ceasul acela au apărut degetele unei mâini de om; în lumina sfeșnicului, ele scriau pe tencuiala peretei lui din casa regală; iar regele vedea încheieturile mâinii care scria.

⁶ Atunci fața regelui s'a schimbat; gândurile îl tulburau, încheieturile soldurilor îi piereau, iar genunchii, cuprinși de tremur, se loveau unul de altul.

⁷ Si regele a strigat cu glas mare să-i fie aduși magii, Caldeii și ghicitorii. Și le-a zis înțeleptilor Babilonului: „Cel ce va citi această scriere și-mi va face cunoscută tâlcuirea, acela, oricare ar fi el, va fi îmbrăcat în purpură, și lanț de aur va avea pe grumaz, și va fi al treilea cârmuitor în regatul meu”.

⁸ Atunci au intrat toți înțeleptii regelui, dar n'au putut să citească scrierea, și nici să-i arate regelui tâlcul.

⁹ Si regele Baltazar s'a tulburat și chipul i s'a schimonosit, iar sfetnicii săi au fost cuprinși de spaimă.

¹⁰ Atunci regina³ a intrat în casa ospățului și a zis: „O, rege, în veci să trăiești! Gândurile tale să nu te tulbere, iar chipul tău să nu se schimbe!

¹¹ În regatul tău este un om în care se află Duhul lui Dumnezeu⁴; în zilele

părintelui tău s'a aflat în el cuget veghetor⁵ și pricepere; iar regele Nabucodonosor, părintele tău, l-a făcut mai mare peste descântători și peste magi și peste Caldei și peste ghicitori.

¹² Că are în el un duh nemaipomenit și înțelepciune și pricepere și tâlcuirește visele și răspunde la întrebări grele și deznoadă nodurile: e Daniel, dar regele l-a numit Beltsaṭar; pune să-l cheme, iar el îți va spune tâlcuirea lui”.

¹³ Atunci Daniel a fost adus în fața regelui. Și a zis regele către Daniel: „Tu ești Daniel, cel dintre fiii robimii din Iudeea, pe care a adus-o regele, părintele meu?

¹⁴ Am auzit de tine, cum că'n tine este Duhul lui Dumnezeu⁶ și că duh veghetor și pricepere și înțelepciune nemaiapomenită s'aflat în tine.

¹⁵ Si acum au venit în fața mea înțelepti și magi și ghicitori să-mi citească scrierea aceasta și să-mi spună tâlcuirea, dar n'au fost în stare să mi-o spună.

¹⁶ Dar am auzit de tine, cum că poți face tâlcuiuri; acum dar, dacă vei fi în stare să citești scrierea aceasta și să-mi spui tâlcul ei, în purpură vei fi îmbrăcat și lanț de aur vei avea pe grumaz și al treilea dregător vei fi în regatul meu”.

¹⁷ Si a grăit Daniel în fața regelui: „Durrurile tale fie pentru tine, iar ce e de dat în casa ta dă altuia; iar eu îi voi

³După toate probabilitățile, regina-mamă, care nu participase la ospăț, dar care era îngrijorată de ceea ce se întâmpla cu fiul ei.

⁴T. M.: „... în care se află duhul zeilor sfinți” (BJ, OSTY); „un duh al zeilor sfinți” (TOB); în edițiile noastre curente: „Duhul lui Dumnezeu celui Sfânt”.

⁵Foarte exact: „stare de veghe” (**grégoresis**); în spătă, minte pururi trează, trezvie mentală. Momentele aparent exceptionale ale lui Daniel nu erau, în fapt, o excepție, ci actualizarea unei stări permanente de hiperluciditate.

⁶T. M.: „duhul zeilor”; „un duh al zeilor”.

citi regelui scrierea și-i voi spune tâlcuirea.

¹⁸ O, rege, Dumnezeul Cel-Preaînalt i-a dat lui Nabucodonosor, părintele tău, regat și mărire și cinstă și slavă;

¹⁹ și din pricina măririi pe care i-o dăduse, toate popoarele, triburile și limbile tremurau și se temea de fața lui: pe cine vrea îl omora, pe cine vrea îl lovea, pe cine vrea îl înălța, pe cine vrea îl umilea.

²⁰ Dar când inima lui s'a înălțat și duhul i-a dat ghes să se trufească, atunci a fost coborât de pe tronul regatului său și cinstea i-a fost luată.

²¹ Alungat a fost dintre oameni, și inima i s'a dat după firea fiarelor; sălașul și-l avea laolaltă cu asinii sălbatici; ca pe un bou îl hrăneau cu iarbă, iar trupul i se scălda din roua cerului, până ce a cunoscut că Dumnezeul Cel-Preaînalt este Domnul împărăției oamenilor și că El o dă cui îl place Lui.

²² Ca atare, tu, Baltazar, tu, fiul său, cel ce nu ți-ai smerit inima înaintea lui Dumnezeu, oare n'ai știut tu toate acestea?

²³ Tu te-ai înălțat împotriva Domnului, Dumnezeul cerului, și ți-ai adus înainte vasele casei Sale și ati băut vin din ele, tu și dregătorii tăi și țiitoarele tale și nevestele tale, și ati adus laude pentru dumnezeii de aur și de argint și de fier și de lemn și de piatră, care nu văd și nici nu aud și nici nu cunosc; dar pe Dumnezeu, în a Cărui mâna se află suflarea ta și toate căile tale, pe Acela nu L-ați slăvit.

²⁴ Drept aceea, de la El⁷ a fost trimisă încheietura mâinii, și El a porun-

cit această scriere.

²⁵ Iar scrierea cea poruncită este aceasta: MANE, TECHEL, FARES⁸.

²⁶ Iar tâlcuirea cuvântului este aceasta: MANE: Dumnezeu ți-a măsurat regatul și i-a pus capăt;

²⁷ TECHEL: a cântărit în cumpănă și a găsit lipsă;

²⁸ FARES: regatul tău este împărțit și dat Mezilor și Persilor”.

²⁹ Atunci Baltazar a dat poruncă și l-au îmbrăcat pe Daniel în purpură și i-au pus lanț de aur pe grumaz; și s'a dat de veste că el este al treilea dregător în regat.

³⁰ În aceeași noapte, Baltazar, regele caldeu, a fost ucis.

6

Daniel în groapa cu lei.

¹ Si Darius Medul a preluat regatul când avea vârsta de șaizeci și doi de ani¹.

² Si i-a plăcut lui Darius² să pună peste regat o sută douăzeci de satrapi, ca să

⁸În grafia masoretică: MENE, TECHEL, UFARSIN. O seamă de exegeti au încercat să identifice numele a trei monede antice cu valoare descrescândă: mina, șechelul și o jumătate-de-mină, ca simboluri a trei imperii succesive, dar cu importanță descrescândă: al Babilonienilor, al Mezilor și al Persilor. Concretă însă este interpretarea însăși a lui Daniel, din următoarele trei versete.

¹Într'o seamă de ediții ale Septuagintei, acest verset încheie capitolul precedent, ca v. 31.

²Istoricii nu cunosc un Darius Medul. Succesorul lui Nabonide (căruia Baltazar îi era fiu și co-regent) a fost Cirus al II-lea (cel Mare), care însă era persan. Încă o dată, unele date istorice sunt numai rama tabloului biblic; Scriptura nu și propune să facă știință, ci să prezinte adevăruri ca obiect al revelației.

⁷Literal: „de la fața Lui”; **prósopon** înseamnă „față”, dar și „persoană”.

fie ei în tot regatul său.

3 Iar peste ei, trei guvernatori, între care Daniel era unul; aceasta, pentru ca satrapii să le dea lor socoteală și să nu-l supere pe rege.

4 Iar Daniel era peste ei, căci duh nemaiomenit se afla întru el; iar regele l-a rânduit peste regatul său.

5 Atunci guvernatorii și satrapii căutau să afle un oarecare prilej împotriva lui Daniel; dar nu au aflat nici un prilej împotriva lui, și nici o vină sau greșală, căci era credincios³.

6 Și au zis guvernatorii: „Nu vom aflu un prilej împotriva lui Daniel, în afară de rânduielile Dumnezeului său”.

7 Atunci guvernatorii și satrapii au stătut în fața regelui și au zis: „O, rege Darius, în veci să trăiești!

8 Toți cei ce stau la cârma regatului tău: comandanții de oști, satrapii, guvernatorii și ispravnicii au făcut sfat ca printre o anume rânduială regească să fie întărită următoarea poruncă: timp de treizeci de zile, oricine va cere ceva de la un alt dumnezeu sau om în afară de tine⁴, să fie aruncat în groapa leilor⁵.

9 Și acum, o, rege, rostește poruncă și trimite-o în scris, pentru ca legea Per-

³ „... credincios”, în sensul: fidel; plin de credinție față de regele său.

⁴ În antichitatea orientală nu era un fapt neobișnuit ca suveranul să fie asimilat unui zeu, căruia să i se înalte rugăciuni și jertfe. Tradiția a fost preluată, strategic, de către Alexandru cel Mare și apoi de cezarii Romei prin aşa-numita „apoteoză imperială”, pretenție care va dezlașțui conflictul dintre imperiu și creștinism, pe durata căruia, timp de trei secole, vor cădea mii de martiri.

⁵ Suveranii orientali obișnuau să prindă lei, pe care-i păstrau în cuști sau gropi făcute anume, pentru viitoare vânătoare.

șilor și a Mezilor să nu sufere smințeală”.

10 Atunci regele Darius a poruncit ca opreliștea să fie dată în scris.

11 Iar Daniel, când a cunoscut că opreliștea fusese poruncită, a intrat în casa lui; ferestrele însă erau deschise în foisorul ce căta spre Ierusalim; și de trei ori pe zi, plecându-și genunchii, se ruga și se mărturisea⁶, aşa cum obișnuia să facă și mai înainte.

12 Atunci oamenii aceia l-au pândit și l-au aflat pe Daniel rugându-se și umilindu-se Dumnezeului său.

13 Și au venit și i-au spus regelui: „O, rege, oare n'ai dat tu poruncă scrisă ca, timp de treizeci de zile, oricine va cere ceva de la un alt dumnezeu sau om în afară de tine, o, rege, să fie aruncat în groapa leilor?”. Iar regele a zis: „Adevărat e cuvântul: peste legea Persilor și a Mezilor nu se va trece!”

14 Atunci ei, răspunzând, au zis în fața regelui: „Daniel, cel dintre fiii robimii din Iudeea, nu s'a supus poruncii tale, ci de trei ori pe zi înalță cereri către Dumnezeul său”.

15 Atunci regele, când a auzit cuvântul acesta, foarte s'a întristat în sinea lui pentru Daniel, și mult s'a străduit să-l scape; până seara s'a străduit să-l scape.

16 Atunci oamenii aceia au zis către rege: „Să știi, o, rege, că legea Mezilor și a Persilor nu îngăduie ca noi să schimbăm ceva din ceea ce regele a rânduit prin poruncă sau legiuire”.

17 Atunci regele a poruncit și l-au adus pe Daniel; și l-au aruncat în groapa leilor. Dar regele i-a zis lui Daniel: „Dum-

⁶ **exomologeo** înseamnă „a (se) mărturisi”, și numai în anumite cazuri „a lăuda”.

nezeul tău, Căruia tu fără'ncetare Îi slujești, El te va scăpa!"

¹⁸ Și au adus o piatră și au pus-o pe gura gropii; iar regele a pecetluit-o cu inelul său și cu inelul sfetnicilor săi; aceasta, ca nu cumva să se pună la cale vreun vicleșug asupra lui Daniel⁷.

¹⁹ Atunci regele s'a dus în casa lui și s'a culcat lăsându-și cina deoparte; și bucate nu i s'a adus, iar somnul nu s'a lipit de el. Iar Domnul a închis gurile leilor și nu l-au vătămat pe Daniel⁸.

²⁰ Și sculându-se regele dis-de-dimineață, a venit în grabă la groapa leilor.

²¹ Și, apropiindu-se de groapă, l-a strigat cu glas mare pe Daniel: „Daniele, tu, robul Dumnezeului Celui viu, oare Dumnezeul tău, Căruia tu fără'ncetare Îi slujești, fost-a El în stare să te scoată din groapa leilor?”

²² Iar Daniel, răspunzând, i-a zis rege lui: „O, rege, în veci să trăiești!

²³ Dumnezeul meu l-a trimis pe îngrijorul Său și a închis gurile leilor, iar ei nu m'au sfâșiat: că întru mine s'aflat dreptate față de El. Dar nici față de tine, o, rege, greșală n'am făcut”.

²⁴ Atunci regele s'a bucurat mult pentru el și a poruncit ca Daniel să fie scos afară din groapă. Și Daniel a fost scos afară din groapă și nici o vătămare nu

⁷Dacă Iosif, aruncat într'o fântână și revenit în lumină, aruncat apoi în temniță și înălțat în slavă, a prefigurat, ca și profetul Iona, moartea și învierea lui Hristos, eu atât mai mult Daniel, a cărui groapă, pentru exact aceleași motive, a fost pecetluită cu mult înaintea mormântului pe celuilalt de Pilat.

⁸Această ultimă propoziție este omisă în T.M., pentru rațiunea probabilă că ea se repetă în v. 23. Cu toate acestea, aici e vorba de o asemenea directă, obiectivă.

s'a aflat pe el, căci el era crezând în Dumnezeul său.

²⁵ Iar regele a poruncit și i s'a adus oamenii care-l părâseră pe Daniel și i-a aruncat în groapa leilor, pe ei și pe copiii lor și pe femeile lor; și n'au ajuns la fundul gropii, că leii i-au și sfâșiat și le-au mărunțit oasele.

²⁶ Atunci regele Darius a scris către toate popoarele și triburile și limbile care locuiau pe'ntregul pământ: „Pacea să vi se'nmulțească!

²⁷ Poruncă s'a dat din partea mea în piece stăpânie a regatului meu, ca fiecare să se cutremure și să se teamă de fața Dumnezeului lui Daniel, fiindcă Acesta este Dumnezeul Cel viu și veșnic, a Căruia împărătie nu va fi nimicită și a cărui stăpânire va fi pe'ntotdeauna,

²⁸ Cel ce apără și izbăvește și face semne și minuni în cer și pe pământ, El, Cel ce l-a scos pe Daniel din groapa leilor”.

²⁹ Și lui Daniel i-a mers din ce în ce mai bine sub domnia lui Darius și sub domnia lui Cirus Persanul.

7

Vedenia lui Daniel: cele patru fiare.

¹În primul an al [domniei] lui Baltazar, regele Caldeilor¹, Daniel a văzut un vis și vedenie în capul său, în asternutul său², apoi și-a scris visul:

¹Despre Baltazar vezi nota de la 5, 1. Și aici, în mențiunea unui anume moment istoric, trebuie să se vadă doar procedeul literar.

²Expresie identică cu cea de la 2, 28.

2 „Eu, Daniel, văzut-am în vedenia mea din vremea nopții; și, iată, patru vânturi ale cerului lovit-au năprasnic marea cea mare³.

3 Și patru fiare mari ieșeau din mare, deosebite între ele⁴.

4 Cea dintâi era asemenea unei leoaice⁵, iar aripile ei erau ca niște aripi de vultur⁶; și m'am uitat până ce aripi i-au fost smulse, iar ea s'a ridicat de la pământ și a stătut pe picioare de om; și o inimă de om i s'a dat.

5 Și, iată, a doua fiară era asemenea unui urs; ședea pe-o râñă, iar în gura

³Prin „marea cea mare” se înțelegea Marea Mediterană; asemenea lui Iezuchiel, captivul Daniel revedea Palestina doar în stare de extaz.

4 Această vedenie face parte din literatura apocaliptică. Ea trebuie pusă în paralelă cu cele patru metale din care era alcătuită uriașa statuie din capitolul 2. Ca și acolo, se crede că cele patru fiare sunt simboluri ale celor patru imperii care, în orizontul cărții lui Daniel, s'au succedat în decursul acelor secole: al Babilonului, al Mezilor, al Persilor și al lui Alexandru cel Mare. Ultimul – cel mai vast și mai complex – a fost cârmuit nu numai de marele cuceritor și înțemeitor, ci și de dinastia Seleucizilor, ai cărei suverani se înscriu în rândul marilor persecutori, culminând cu tirania lui Antioh Epifan. Tradiția iudaică și, mai târziu, cea creștină vor extinde simbolul celei de a patra fiare, în spatele căruia se va ridica împărația Romanilor. Lui însă nu-i poate lipsi perspectiva eshatologică, devenind simbolul oricărei mari puteri organizate împotriva lui Dumnezeu. În această perspectivă va fi preluat de către Evanghelistul Ioan în capitolul 13 al Apocalipsei sale, unde cele patru fiare sunt concentrate în una singură, precursoroare a Antihristului și Antihristul însuși. – De reținut că în capitolul 2 regele visează vedenia, iar Daniel tâlcuiește; aici, Daniel are vedenia, dar tâlcul ei este dat de un inger din preajma lui Dumnezeu; în ambele cazuri, nu omul este cel ce descoperă și luminează sensurile.

5 T. M.: „... asemenea unui leu”. Femininul poate indica o mare ferocitate a instinctului maternal la acest animal.

6 Vizionarul nu „descopera” nefirescul, ci îl „constată” fără să tresără, după „logica” onirică.

ei, între dinți, erau trei coaste; și i se zicea: «Scoală-te și mâncă multă carne!»

6 După aceasta, m'am uitat: și, iată, o a treia fiară sălbatică, asemenea unui leopard; și avea pe ea patru aripi ca de pasare; și fiara avea patru capete; și putere i s'a dat.

7 După aceasta, m'am uitat: și, iată, o a patra fiară, însăpmântătoare și groaznică și nespus de puternică; dinții îi erau de fier și mari, mâncând și sfârâmând, iar rămășițele le călca în picioare; aceasta era cu mult mai altfel decât toate fiarele cele de dinainte; și avea zece coarne⁷.

8 Și m'am uitat la coarnele ei; și iată, un alt corn mic s'a ivit din mijlocul lor; iar în fața lui, trei dintre coarnele ei de dinainte au fost smulse; și, iată, în cornul acela erau ochi ca ochii unui om, și o gură care grăia lucruri mari.

9 M'am uitat până ce au fost așezate scaunele; iar Cel-Vechi-de-Zile⁸ a șezut; îmbrăcămintea Lui era albă ca zăpada, iar părul capului Său era ca lâna curată; tronul Său era pară de foc, roțile Lui erau foc arzător.

10 Râu de foc curgea ieșind de dinainte-I; mii de mii îi slujeau și mii de miriade îi stăteau în preajmă⁹. Judecătorul S'a așezat, cărțile s'au deschis.

11 M'am uitat atunci din pricina glasului vorbelor mari pe care le grăia cornul acela, până când fiara a fost ucisă și nimicită, iar trupul ei a fost dat să fie ars în foc.

⁷Cornul: simbol al puterii.

⁸„Cel-Vechi-de-Zile” (expresie proprie lui Daniel): „Cel-Veșnic”, a căruia vîrstă nu se poate socoti; în iconografia creștină: Dumnezeu-Tatăl. T. M.: „un Bătrân”.

⁹miriadele de ingeri; vezi Ap 5, 11.

¹² Stăpânirea le-a fost luată și celoralte fiare; dar o prelungire de viață li s'a dat pentru un oarecare timp¹⁰.

¹³ Văzut-am în vedenie de noapte; și, iată, cu norii cerului venea Cineva ca Fiul Omului¹¹ și a venit la Cel-Vechi-de-Zile și a fost adus în fața Acestuia.

¹⁴ Și Lui I s'a dat stăpânirea și cinstea și împărăția; Lui îi vor sluji toate poaparele și triburile și limbile; iar stăpânirea Lui e veșnică, stăpânire care nu se va trece, iar împărăția Lui nu va fi nimicită.

¹⁵ Cât despre mine, Daniel, duhul mi se cutremura lăuntric, iar vedeniile capului meu laolaltă mă tulburau.

¹⁶ Și m'am apropiat de unul din cei ce ședeau¹² și am căutat să aflu de la el adevărul despre toate acestea. Iar el mi-a spus adevărul și mi-a arătat tâlcul lucrurilor:

¹⁷ «Acesta patru fiare sunt patru regate ce se vor ridica pe pământ și care vor fi nimicite;

¹⁸ iar sfinții Celui-Preaînalt¹³ vor lua

împărăția și o vor ține pâna'n veacul vecilor».

¹⁹ Atunci am cercetat mai cu dinadinsul în ceea ce privește cea de a patra fiară, care era cu mult mai altfel decât toate fiarele și nespus de groaznică: dinți de fier, gheare de aramă, mâncând și sfărâmând și călcând în picioare rămașițele,

²⁰ și cu privire la cele zece coarne de pe capul ei, și la celălalt care s'a ivit și a smuls trei din cele de dinainte, cornul acela care avea ochi și o gură ce grăia lucruri mari și a cărui infățișare era mai mare decât a celoralte.

²¹ M'am uitat; și cornul acela făcea război cu sfinții și i-a biruit,

²² până ce a venit Cel-Vechi-de Zile și le-a făcut dreptate¹⁴ sfinților Celui-Preaînalt; și a venit vremea și sfinții au ținut împărăția¹⁵.

²³ Și a zis: «Fiara a patra va fi al patrulea regat pe pământ, care le va întrece pe toate celelalte regate și va mâncă tot pământul și-l va călca în picioare și-l va face bucăți.

²⁴ Iar cele zece coarne ale ei: zece regi se vor ridica; iar după ei se va ridica un altul, care-i va întrece pe toți cei de dinainte cu răutățile lui¹⁶ și va subjugă trei regi.

²⁵ Și vorbe va grăi împotriva Celui-Preaînalt, iar pe sfinții Celui-Preaînalt îi va amăgi și-și va pune în gând să

¹⁰Literal: „până la vreme și vreme”

¹¹... Cineva ca Fiul Omului”, ceea ce înseamnă că Acesta îi era cunoscut (deja revelat) lui Daniel. Aici expresia „Fiul Omului” are o cu totul altă conotație decât „fiul omului” din profetiile lui Iezuchiel; Personajul îi este foarte apropiat Celui-Vechi-de-Zile, Care îi conferă stăpânirea finală asupra întregului pământ; nu e greu de perceput profetia mesianică asupra lui Iisus Hristos, Cel ce singur își va spune „Fiul Omului”: deși Fiul lui Dumnezeu, El apartine umanității prin firea acesteia, asumată la întruparea din Sfânta Fecioară Maria. În T. M.: „un fiu de om” (o persoană aparținând speciei umane).

¹²unul din miile de miriade (din v. 10).

¹³ „Cel-Preaînalt” este una și aceeași persoană cu „Cel-Vechi-de-Zile”. În vremea patriarhului Avraam, Melchisedec era „preot al Dumnezeului Celui-Preaînalt” (Fc 14, 18). Cele două denumiri indică supra-temporalitatea și, respectiv, supra spațialitatea lui Dumnezeu.

¹⁴Literal: „a dat judecată”, în sensul: a restaurat, prin judecată, dreptatea.

¹⁵Stăpânirea sfinților nu e alta decât aceea a Fiului Omului (v. 14); ei se află în comuniune cu El, aşa cum vor fi ei atunci când „vor judeca lumea” (1Co 6, 2).

¹⁶În perspectivă istorică, Antioh Epifan; în perspectivă eshatologică (versetul următor), Antihrist.

schimbe vremile și legea; și [stăpânirea] va fi dată în mâinile lui pentru o vreme și vremi și o jumătate de vreme¹⁷.

26 Si judecata va ședea, și stăpânirea i-o vor lua, ca s'o strice și s'o nimicească de istov.

27 Iar împărăția și puterea și mărirea regilor de sub cerul întreg le-au fost date sfintilor Celui-Preaînalt; și împărăția Lui este împărăție veșnică¹⁸; și toate puterile Îi vor sluji și vor asculta de El».

28 Până aici e curgerea vorbirii¹⁹. Cât despre mine, Daniel, gândurile mele mult m'au tulburat și fața mi s'a schimbat; dar cuvântul în inima mea l-am păstrat”.

8

Vedenie asupra berbecului și țapului.

1 „În cel de al treilea an de domnie a regelui Baltazar, o vedenie mi s'a arătat, mie, lui Daniel, în urma celei ce mi se arătase la'nceput.

2 Si eram în cetățuia Suza, care se află în țara Elamului, și am avut o vedenie; iar eu eram pe malul râului Ulai¹.

¹⁷ „... o vreme și vremi și o jumătate de vreme”, expresia indică o perioadă limitată a suferinței. Ea va fi preluată de Evanghelistul Ioan în Ap 12, 14 (vezi nota).

¹⁸ Comuniunea sfintilor cu Fiul Omului – Fiul lui Dumnezeu este și comuniunea lor cu Dumnezeu, deoarece Fiul Se află în permanentă comuniune cu Tatăl.

¹⁹ Literal: „Până aici este sfârșitul cuvântului”, capătul convorbirii profetului cu îngerul.

¹ Suza, fostă capitală a Elamului, devenită mai târziu una din capitalele imperiului persan. La rândul său, Elamul era teritoriul Elamiților,

3 Si mi-am ridicat ochii și m'am uitat; și, iată, un berbec stătea în fața Ula-iului; și avea coarne; și coarnele erau înalte, iar unul era mai înalt decât celălalt; și cel mai înalt creștea cel din urmă.

4 Si am văzut berbecul împungând spre apus și spre miazănoapte și spre miazăzi, și nici o fiară nu putea să-i stea înainte, și nu era nimeni care să poată scăpa din mâna lui. El făcea ce voia, și a devenit mare.

5 Si mă uitam: și, iată, un țap al capelor venea dinspre apus și miazăzi pe fața'ntregului pământ, dar fără să atingă pământul; iar țapul avea un corn, care i se vedea între ochi².

6 Si a venit până la berbecul care avea coarne – cel pe care-l văzusem stând în fața Ula-iului –, alergând spre el întru stârnirea puterii sale.

7 Si l-am urmărit cu ochii până ce a ajuns în apropierea berbecului: s'a repezit asupra lui, și l-a izbit pe berbec și i-a zdrobit amândouă coarnele – iar berbecul n'a avut în el putere să-i stea înainte –; și l-a aruncat la pământ și l-a jucat în picioare și nimeni nu a fost care să scoată berbecul din mâna lui.

descendenți ai unuia din fiii lui Sem (Fc 10, 22), situat la est de Babilonia meridională (la nord de Golful Persic). Ulai era râul care trecea prin Suza.

²Cu ajutorul lui Daniel însuși (vv. 19-21), exegiza admite că simbolismul acestei vedenii se referă la succesiunea unor imperii. Cele două coarne ale berbecului sunt imperiul Mezilor, urmat de acela al Persilor. Țapul unicorn nu ar fi altcineva decât Alexandru cel Mare; după moartea acestuia (sfârâmarea cornului), imperiul se împarte între cei patru generali ai săi. Ultimul corn – și cel mai devastator – va fi Antioh Epifan, cel ce a vrut să elenizeze Iudeea, a interzis legea lui Moise și a profanat templul, dedicându-l unor zeități păgâne.

8 Si țapul caprelor a crescut foarte; și când era mai tare, cornul său cel mare s'a sfărâmat și alte patru coarne au crescut în locul lui, spre cele patru vânturi ale cerului.

9 Si din unul dintre ele a ieșit un corn puternic, și a crescut foarte mult spre miazăzi și răsărit;

10 și a crescut, mărindu-se până la oștirea cerului³; și a doborât jos la pământ [o parte] din oștirea cerului și din stele și le-a călcat în picioare.

11 Si a tras robimea după sine până la Mai-Marele oștirii⁴; și din pricina lui a fost jertfa tulburată⁵; el a sporit, dar locașul cel sfânt a devenit pustiu.

12 Si un prinos pentru păcat a fost dat spre jertfă; și a dat cu dreptatea de pământ; și a făcut și i-a mers din ce în ce mai bine.

13 Si l-am auzit pe un sfânt⁶ vorbind; și un [alt] sfânt i-a zis lui Felmon⁷, cel ce grăia: «Cât oare va mai dura vedenia, și jertfa care-a fost oprită și păcatul pustiirii care a fost dat, și cât oare vor mai fi sfântul locaș și oștirea călcate'n picioare?».

14 Si acela i-a zis: «Seara și dimineața, două mii și trei sute de zile⁸; și atunci locașul cel sfânt se va curăță».

³ „Oștirea cerului” era alcătuită din miriadele de îngeri, cărora le erau asociați sfinții lui Israel. Antioh Epifan a mers atât de departe cu persecuția, încât nu a cruceat nici sacralitatea văzduhului iudeu.

⁴ Si-a târât gloata neleguiirilor până la pragul lui Dumnezeu.

⁵ Antioh Epifan a interzis jertfele aduse lui Iahvé.

⁶După toate probabilitățile, un înger.

⁷Nume propriu lui Teodotion, cu semnificație necunoscută.

⁸Ebr.: „Două mii și trei sute de seri și dimineți”; se pare că e o aluzie la cele două jertfe zilnice, prescrise de lege. În acest caz, numă-

15 Si a fost că dacă eu, Daniel, am văzut vedenia, și când îi căutam înțelesul, iată că în fața mea stătea cineva ca o înfățișare de bărbat.

16 Si am auzit glas de bărbat deasupra Ulaiului, în dreptul firului apei; și a chemat și a zis: «Gavriile⁹, fă-l pe acela să priceapă vedenia!».

17 Si a venit și a stat în apropiere de locul unde stăteam eu. Si când el a venit, eu am fost deodată cuprins de uimire și am căzut cu fața la pământ; iar el a zis: «Înțelege, fiul omului¹⁰. Căci vedenia este și pentru sfârșitul vremii¹¹».

18 Si'n timp ce el îmi vorbea, eu am căzut cu fața la pământ; iar el s'a atins de mine și m'a așezat pe picioarele mele.

19 Si mi-a zis: «Iată, eu îți arăt lucrurile ce vor fi în zilele cele din urmă ale mâniei, căci vedenia este și pentru sfârșitul vremii.

20 Berbecul pe care l-am văzut, cel ce avea coarne, este regele Mezilor și al Perșilor;

21 iar țapul caprelor este regele Grecilor¹²; cornul cel mare, care-i era între ochi, este primul rege;

rul se împarte la 2, de unde rezultă 1150 de zile, ceea ce ar echivala cu mai mult de trei ani, timpul de când Antioh Epifan a abolid cultul până la restaurarea templului (TOB). Dar, pe lângă dimensiunea istorică, textul are și una mesian-eshatologică: Femeia din Apocalipsă va fi hrănită în pustie timp de o mie două sute și șaizeci de zile (Ap 12, 6).

⁹Îngerul Gavril, vestitorul prin care Dumnezeu își comunică voia, aşa cum o va face și către Fecioara Maria (Lc 1, 19, 26).

¹⁰ „... fiul omului”: aici, în sensul folosit de Iezuchiel.

¹¹Indicație clară că mesajul acestei revelații nu primește doar dimensiunea ei istorică, ci și pe cea eshatologică. Avertismentul va fi repetat în v. 19.

¹²Alexandru cel Mare.

²² cât despre cel ce s'a sfârâmat, din locul căruia au crescut patru coarne: patru regi se vor ridica din neamul său, dar nu prin propria lor tărie.

²³ Si în vremea de la urmă a regatului lor, atunci când păcatele lor vor atinge plinul, se va ridica un rege nerușinat la chip și isteț în a cunoaște ghiciturile¹³.

²⁴ Si puterea lui se va întări – măcar că nu prin propria sa putere – și'n chip minunat va nimici, și va spori și va înfăptui și va nimici pe cei tari și poporul cel sfânt.¹⁴

²⁵ Si jugul lanțului¹⁵ său va propăși; în mâna lui, înselăciune; și'n inima lui se va trufi, și prin înselăciune pe mulți îi va face să piară și spre pieirea multora va sta'n picioare, și ca pe niște ouă'n mâinile lui îi va zdrobi.

²⁶ Si adevărată este vedenia despre seară și dimineață, aceea care s'a spus; iar tu pecetluiște vedenia, căci ea e pentru multe zile¹⁶».

²⁷ Iar eu, Daniel, am adormit; și câteva zile am fost bolnav; apoi m'am sculat și făceam trebile regelui; și mă miram de vedenie, și nimeni nu era care s'o înțeleagă¹⁷.

¹³ În perspectiva istorică, Antioh Epifan; în cea eshatologică – în mod evident –, Antihrist. „A cunoaște ghiciturile”: a fi înzestrat cu abilitatea de a deschide intrigile politice, dar și unele sensuri din spatele aparențelor.

¹⁴ „... poporul cel sfânt”: iiii lui Israel, dar și noului Israel, ai Bisericii.

¹⁵ **kloíos** = lanțul pe care-l purtau sclavii în jurul gâtului

¹⁶ Confirmarea dimensiunii eshatologice a acestei revelații.

¹⁷ T. M.: „... iar eu nu înțelegem” (OSTY); „... și purtând-o în mine fără să o înțeleg” (BJ); „... și nimeni n'o înțelegea” (TOB).

9

Profeție asupra celor săptezeci de săptămâni.

¹ „În primul an al [domniei] lui Darius, fiul lui Asuerus¹, din neamul Mezilor, care a domnit peste regatul Caldeilor,

² eu, Daniel, am înțeles din Cărții² numărul anilor despre care a fost cuvântul Domnului către profetul Ieremia: săptezeci de ani până când pustierea Ierusalimului va fi împlinită³.

³ Si m'am așezat cu fața către Domnul Dumnezeu, ca să-L cercetez prin rugăciune, cereri, post, haină de sac și cenușă pe cap⁴.

⁴ M'am rugat Domnului Dumnezeu și m'am mărturisit⁵ și am zis: Doamne, Dumnezeul Cel mare și minunat, Cel ce-Ti păzești legămantul și mila față de cei ce Te iubesc și față de cei ce păzesc poruncile Tale:

⁵ Noi am păcătuit, nedreptate am făcut, fărădelege am săvârșit, ne-am în-

¹ Asuerus: una și aceeași persoană cu Ahașveroș sau Artaxerxe.

² E vorba de Cărțile sfinte ale Evreilor, care circulau și printre deportați.

³ Apogeul dezastrului înseamnă, de fapt, începutul eliberării și restaurării. Cei săptezeci de ani de captivitate babilonică fusese să prevăză de Ieremia (25, 11-12), dar număratoarea lor s'a făcut nu de la deportarea ordonată de Nabucodonosor în 587, ci de la prima deportare, cea din 609 (coincidentă cu moartea regelui Iosia) până la edictul lui Cirus, din 538, care le permitea Evreilor întoarcerea acasă. Desigur, nu trebuie neglijat simbolismul numărului 70 ca cifră rotundă a profetiei.

⁴ A-L cerceta pe Dumnezeu prin rugăciune și post: a încerca să pătrunzi înlăuntrul Său, pentru ca El să-ți descopere tainele.

⁵ Mărturisirea păcatelor personale, dar și a celor ce aparțin poporului, profetul având și rolul de mijlocitor. Mărturisirea era parte esențială în acțul purificării sufletești.

depărtat și ne-am abătut de la poruncile și judecările tale;

6 și nu i-am ascultat pe robii Tăi profetii, cei ce în numele Tău grăiau către regii noștri, către principii noștri, către părinții noștri și către'ntregul popor al țării.

7 Tie, Doamne, [Îți este] dreptatea, iar nouă rușinea obrazului, aşa cum este astăzi: oamenilor lui Iuda, locuitorilor Ierusalimului, întregului Israel, celor de aproape și celor de departe'n tot pământul pe unde Tu i-ai risipit din pricina înselăciunii cu care ei Te-au înselat⁶.

8 În Tine, Doamne, este dreptatea noastră, iar în noi e rușinea obrazului: în regii noștri, în principii noștri și în părinții noștri, deoarece noi am păcătuit.

9 Întru Tine, Doamne, Dumnezeul nostru, se află îndurările și iertările, de vreme ce noi ne-am îndepărtat [de Tine];

10 și n'am ascultat de glasul Domnului, Dumnezeului nostru, acela de a umbla în legile Lui, pe care El ni le-a pus înaținte prin mâna robilor Săi, profetii.

11 Mai mult, întregul Israel a călcăt legea Ta și s'a abătut de la a-Ți auzi glasul; aşa a venit blestemul peste noi, și jurământul cel scris în legea lui Moise, robul lui Dumnezeu, căci noi am păcătuit față de El.

12 Iar El Și-a întărit cuvintele pe care le grăise împotriva noastră și împotriva judecătorilor noștri care ne-au judecat⁷, aducând asupra noastră rele ne-

⁶ *athetéo* = a înșela pe cineva prin nerespectarea unei promisiuni sau prin violarea unui contract.

⁷ Alături de regi, judecătorii sunt aceia care arbitrează între bine și rău (vezi și Ps 2, 10).

mai pomenite, că sub întregul cer nu s'a întâmplat ca acelea ce s'a petrecut în Ierusalim.

13 Așa cum este scris în legea lui Moise, toate relele acestea au venit peste noi, dar noi nu ne-am rugat Domnului, Dumnezeului nostru, ca să ne întoarcem de la nedreptățile noastre și să agonism întelegere întru adevărul Tău întreg⁸.

14 Dar Domnul a vegheat; și le-a adus peste noi⁹, căci drept este Domnul Dumnezeul nostru peste toate lucrurile Lui, pe care El le-a făcut, dar noi n'am ascultat la glasul Său.

15 Și acum, Doamne, Dumnezeul nostru, Cel ce cu mâna tare l-ai scos pe poporul Tău din țara Egiptului și Ti-ai făcut un nume aşa cum e astăzi: am păcătuit, nelegiuri am săvârșit!

16 Doamne, mila Ta e peste tot; întoarce-Ți mânia și urgia de la cetatea ta, Ierusalimul, și de la muntele Tău cel sfânt¹⁰; că am păcătuit prin nedreptățile noastre și ale părinților noștri¹¹; Ierusalimul și poporul Tău au devenit ocară printre toți cei ce ne sunt în preajmă.

17 Și acum, Doamne, Dumnezeul nostru, ascultă rugăciunea robului Tău și cererile lui, și, de dragul Tău, Doamne,

⁸ Adevărul lui Dumnezeu, în totalitatea lui, nu poate fi obiect al înțelegerii (deoarece Dumnezeu este, în același timp, revelație și taină), dar poate fi mediul înlăuntrul căruia putem obține înțelegerea care ne este necesară pentru mântuire.

⁹ relele.

¹⁰ „... muntele Tău cel sfânt”: Sionul, pe care fusese templul dărâmat din ordinul lui Nabucodonosor.

¹¹ Principiul solidarității morale a generațiilor. Psalmistul spuse săi el: „Păcătuit-am împreună cu părinții noștri” (Ps 105, 6).

arată-Ți fața peste sfântul Tău locaș cel pustiit!

¹⁸ Pleacă-Ți auzul, Dumnezeul meu, și auzi, deschide-Ți ochii și vezi pustirea noastră și a cetății Tale în care numele Tău este chemat; că nu pentru dreptățile noastre cădem înaintea Ta rugându-ne, ci pentru îndurările Tale cele multe, Doamne!

¹⁹ Ascultă, Doamne! Doamne, binevoiește! Doamne, ia aminte și fă! de dragul Tău nu zăbovi, Dumnezeul meu, că numele Tău este chemat peste cetatea Ta și peste poporul Tău!...

²⁰ Și'n timp ce eu eram încă grăind și rugându-mă și mărturisind păcatele mele și pe ale poporului meu Israel și aruncând în fața Domnului Dumnezeului meu ruga mea cea plină de milă pentru muntele cel sfânt,

²¹ pe când încă grăiam rugându-mă, iată bărbatul Gavriil, pe care-l văzusem în vedenia de la început, venind în zbor; și s'a atins de mine – cam pe la vremea jertfei de seară.

²² Și mi-a atras luarea-aminte și a vorbit cu mine și a zis: «Daniele, acum am venit ca să te fac să înțelegi¹².

²³ La începutul rugii tale a ieșit poruncă, iar eu am venit să-ți vestesc; căci tu ești un om de la capătul dorului¹³; de aceea, ia aminte la ce spun, și înțelege vedenia.

²⁴ Șaptezeci de săptămâni¹⁴ au fost

¹² Verbul **synetízo**, folosit de două ori în această frază, înseamnă „a instrui”, a face (pe cineva) să înțeleagă.

¹³ Literal: „un bărbat al dorințelor”; iubit (de Dumnezeu).

¹⁴ Citește: „șaptezeci de săptămâni de ani”, concept propriu nu numai culturii ebraice, ci și celei grecești (Aristotel). Săptămânile de ani bibile își au sorgintea în Lv 25, 8. Versetele 24-

rânduite asupra poporului tău și asupra sfintei cetăți¹⁵ ca să se sfârșească păcatul¹⁶ și să se pecetluiască păcatele¹⁷ și să se steargă fărădelegile și să se curețe nedreptățile și să se aducă dreptate veșnică¹⁸, să se pecetluiască vedenia și profetul¹⁹ și să se ungă Sfântul-Sfinților²⁰.

²⁷ au o mare densitate profetică, fapt pentru care exegiza lor cunoaște enorme dificultăți și a dat naștere la numeroase controverse; aceasta, cu atât mai mult, cu cât între Textul Masoretic și cel grecesc există diferențe notabile. Atunci când de la bun început este eliminată dimensiunea mesianic-eshatologică, o seamă de repere istorice cărora le este supus textul (decretul lui Cirus, rezidirea Ierusalimului, restaurarea templului și a cultului, persecuția lui Antioh Epifan etc. etc.) nu fac decât să complice dificultățile. Ca și în numeroase alte locuri din Sfânta Scriptură, trebuie să se țină seama de faptul – deseori esențial – că există și numere simbolice (așa cum sunt nume-simbol, culori-simbol, pietre-simbol). În cazul de față, șaptezeci de săptămâni-ani înseamnă 49 de ani, la sfârșitul cărora începe anul jubileu, stabilit prin legea lui Moise în Levitic 25. Așadar, simbolic, cele șaptezeci de săptămâni de ani reprezintă o perioadă nedeterminată, la capătul căreia se instalează un timp al iertării și libertății universale. Conținutul imediat al versetului nu face altceva decât să confirme această interpretare.

¹⁵ „Sfânta cetate”: Ierusalimul cel Nou.

¹⁶ „... să se sfârșească păcatul”: să înceteze inclinarea – sau dispoziția – de a păcătu.

¹⁷ Verbul „a pecetlui” are mai multe sensuri. Aici: a îngropa definitiv, a ține într-un depozit închiși și sigilat (vezi Iov 14, 17; Dt 32, 34).

¹⁸ „Dreptate veșnică”: expresie unică în Vechiul Testament. Știm însă – cel puțin din versetul 7 – că dreptatea îi aparține numai lui Dumnezeu (Cel Veșnic); mai știm că Dumnezeu I-a dat Fiului puterea de a judeca și de a face dreptate (In 5, 22, 30). Așadar, instaurarea dreptății veșnice va avea loc la Judecata de Apoi.

¹⁹ Verbul „a pecetlui”, aici: a adeveri, a confirma, a consfinții, a încheia (In 6, 27; 1 Co 9, 2), așa cum un sigiliu întărește un document. Așadar, un timp când totul a fost spus și nimic nu mai e de spus, când toate profetiile se vor plini și nu va mai fi nici o rațiune pentru altele.

²⁰ În T. M.: „să fie uns locul cel prea-sfânt”

²⁵ Să știi și să cunoști: de când a ieșit cuvântul pentru răspuns²¹ și pentru zidirea Ierusalimului – și până la Unsul-Prințipe²² [vor fi] șapte săptămâni și șaizeci și două de săptămâni²³; și atunci [timpul] se va întoarce²⁴ și se vor zidi largurile²⁵ și zi-

(RSV); „sfântul sfîntilor” (BJ); „un Sfânt al Sfinților” (TOB); „Sfântul Sfinților” (OSTY), în sensul că nu e vorba de o persoană, ci de un loc (care poate fi altarul sau templul din Ierusalim, după restaurare); dacă, totuși ar fi vorba de o persoană, aceasta poate fi un bărbat consacrat prin ungere: rege (2Rg 5, 17), mare preot (Nm 35, 25), preot (Iș 30, 30; Lv 16, 32). Textul grecesc se referă, indubitat, la o persoană, iar contextul face trimitere la Acela care a fost uns nu de om, ci de Însuși Dumnezeu: Iisus Hristos, Care va cita un text din Isaia (61, 1): „Duhul Domnului și peste Mine, pentru că El M'a uns” ca referindu-Se la Sine (Lc 4, 21). Pe de altă parte, din verbul **hríos** = „a unge” derivă adjecțivul **hristós** = „uns”, care poate fi substantivat: „unsul” (vezi versetul următor).

²¹Cuvântul-răspuns al lui Dumnezeu la rugăciunea lui Daniel (din versetele 4-19).

²² „Unsul-Prințipe” (**Hristós-Egoúmenos**): Grecescul **Hristós** este echivalentul ebraicului (în transcriție elenă) **Messías**, ambele având sensul de „Uns”. Teologia iudaică a Vechiului Testament a operat transferul semantic de la „Unsul” ca rege al lui Israel la „Uns” ca regele ideal. T. M.: „... până la un uns, un prințipe” (RSV); „... până la Prințipele Mesia” (BJ); „... până la un șef uns” (OSTY); „... până la un mesia-șef” (TOB); „... până la Cel Uns – Cel Vestit” (edițiile românești curente). Cât despre grecescul **egoúmenos** din Septuaginta, tradus în Daniel prin „prințipe”, el are înțelesul general de „conducător”, „căpetenie”, „îndrumător”, „călăuzitor”. Raportat la Unsul-Hristos-Mesia, el îi conferă Personajului atributul conducerii; Hristos este Capul nevăzut al Bisericii.

²³Ca și în versetul precedent, orice încercare de calcul matematic e de prisos.

²⁴Înțoarcerea timpului: momentul restaurării.

²⁵Pe lângă zid, care delimită spațiul „închis” al noului Ierusalim, vor fi restaurate și „largurile” (**plateia**), adică întinderile deschise (practic, infinite) ale împărăției lui Dumnezeu. T. M.: „piete și sănături” (cu explicația că piețele sau târgurile se situau în afara cetății an-

dul; și vremile se vor deșerta²⁶.

²⁶ Si după cele șaizeci și două de săptămâni, Mirul va pieri, și vină într’Însul nu se va afla²⁷; el va nimici cetatea și sfântul locaș laolaltă cu principalele ce va să vină²⁸; retezați vor fi într’un potop²⁹ și după sfârșitul războiului – căruia repede i se va pune capăt – a rânduit pustiere.

²⁷ Si’intr’o săptămână va încheia El legământ cu mulți³⁰; și la mijlocul săptămânnii va înceta jertfa mea și prinosul³¹; iar în sfântul locaș va fi urâciu-

tice); cât despre „sănături” – de apărare – acestea rămân enigmaticе.

²⁶ „Deșertarea vremilor” poate însemna sfârșitul istoriei, convertirea timpului în eternitate, când cerul și pământul vor deveni „cer nou și pământ nou” (Ap 21, 1). T. M.: „... dar în vreme de strămutare”.

²⁷Grecescul **hrísmα** înseamnă atât acțiunea de a unge, cât și materia cu care se face ungerea: mirul. Autorul folosește aici metonimia, abstracțizând: Mirul este echivalentul Unsului (din versetul precedent). Parte din literatura patristică L-a indentificat, și aici, pe Iisus Hristos, Cel al Căruia trup, după ce a fost uns cu mir (miresme), a pierit prin pogorârea în mormânt, dar fără ca în El să se fi aflat vreo vină. T. M.: „... un uns va fi nimicit, și nimic nu va avea” (RSV) sau: „... și nu se află pentru el” (BJ, OSTY) sau: „... dar nu pentru el” (TOB). Comentatorii sunt de acord că din Textul Ebraic a fost eliminat un cuvânt (care însă se află în cel grecesc și care dă sens: „vină”).

²⁸Textul – dificil – poate fi citit ca prefată la abolirea formelor cultice, care nu vor mai fi necesare în perspectiva eshatologică (vezi versetul următor). Un conducător potrivnic va profana cetatea și templul, dar el va fi nimicit împreună cu ele, T. M.: „Cetatea și templul vor fi nimicite de poporul unui prințipe ce va veni” (dar nu se face nici o referire la Prințipele care-l va nimici).

²⁹Potopul, ca simbol al Judecății de Apoi.

³⁰O săptămână: perioada finală, în care Unsul-Prințipe va face legământul (testamentul) Său cu cei ce-L vor urma. (În T. M. pronumele „el” se referă la „celălalt” prințipe, cel potrivnic, căruia i se vor alătura lașii și apostații).

³¹În Ierusalimul cereșt nu vor exista nici preoție și nici ritualuri cultice (jertfe și prinoase) din

nea pustiirilor³²; și la sfârșitul vremii i se va pune capăt pustiirii³³”.

10

Vedenie asupra suferințelor. Eli-berarea finală.

¹ În anul al treilea al [domniei] lui Cirus, regele Persilor, cuvânt i s'a desco- perit lui Daniel – cel ce era numit Bel- tșațar –; și adeverat era cuvântul; și mare putere și înțelegere i s'a dat lui intru vedenie.

² „În zilele acelea, eu, Daniel, am plâns vreme de trei săptămâni de zile.

³ Pâine care să-mi placă n'am mâncat, carne și vin nu mi-au intrat în gură, cu ulei nu m'am uns, până ce s'au împlinit trei săptămâni de zile¹.

partea oamenilor, de vreme ce „Însuși Dumnezeu va fi cu ei” (Ap 21, 3); e posibil însă ca ele să încreze mai înainte

³² „... urâciunea pustiirilor”: în limbajul biblic, prin „urâciune” se înțelege fie idolul, fie orice formă de idolatrie. Așadar, va veni o vreme, înainte de sfârșit, și ca un semn al acestuia, când în locul cel sfânt al lui Dumnezeu se va instala fie un personaj care va pretinde și va obține adorare, fie o nouă formă de idolatrie, menită să pustiască sufletele oamenilor prin alungarea lui Dumnezeu (Căruiu idolul sau idolatria I se substituie). În acest sens, eshatologic, „urâciunea pustiirii” din profetia lui Daniel va fi citată de către Domnul Hristos Însuși (Mt 24, 15; Mc 13, 14). În T. M.: „pe aripa urâciunii va veni cineva care pustește” (RSV); „... pe aripa pustiirilor se va afla un devastator” (TOB); „... pe aripa [Templului] va fi o urâciune pustiitoare” (OSTY); „... pe aripa Templului va fi urâciunea pustiirii” (BJ); comentariile trimit, toate, la persecuția lui Antioh Epifan.

³³ Victoria finală a Unsului-Principe (Iisus Hristos).

¹ Prin post (și, desigur, prin rugăciune) profesul se pregătește pentru primirea unei noi vede- nii.

⁴ În cea de a douăzeci și patra zi a primei luni mă aflam lângă râul cel mare, adică Tigrul.

⁵ Si mi-am ridicat ochii și m'am uitat; și iată un bărbat îmbrăcat în veșmânt de in²; iar mijlocul ii era încins cu aur de Ofir³;

⁶ trupul ii era ca de topaz⁴; fața lui, ca fulgerul; ochii lui, ca niște făclii de foc; brațele și coapsele lui, ca arama scliptoare; iar sunetul cuvintelor lui, ca un freamăt de mulțime.

⁷ Dar vedenia am văzut-o doar eu, Daniel; iar bărbății care erau cu mine n'au văzut vedenie; dar căzând peste ei o mare spaimă, au fugit cuprinși de frică.

⁸ Si am rămas doar eu și am văzut această mare vedenie; și n'a rămas în mine tărie, și slava mi s'a stricat schimbându-se, iar vлага mi-a pierit.

⁹ Si am auzit sunetul cuvintelor lui; și când l-am auzit, mi-a tremurat sufletul și am căzut cu fața la pământ.

¹⁰ Si, iată, o mâna s'a atins de mine și m'a ridicat pe genunchii mei și pe palmele mâinilor mele⁵.

¹¹ Iar el mi-a zis: «Daniele, tu, om de la capătul dorului⁶, înțelege cuvintele pe care eu le voi grăi către tine și stai în picioare, căci eu sunt acum trimis la

² De obicei, îngerul se arată sub infățișarea unui bărbat; aripile sunt absente – sau doar pre- supuse.

³ Ofir: ținut famos prin calitatea aurului (menționat ca atare și în Iov 28, 16); localizare geografică incertă.

⁴ „... trupul”: ceea ce se bănuia a fi sub veșmântul de in. „... topaz”: literal: Tarsis – Topazul (sau crisitolul) se extrăgea din regiunea Tarsis.

⁵ „... și pe palme...”: preluare din Codex Alexandrinus.

⁶ Pentru această expresie vezi nota de la 9, 23.

tine». Și după ce a grăit el cuvântul acesta, m'am ridicat tremurând.

¹² Iar el mi-a zis: «Nu te teme, Daniele!; că din prima zi în care tu și-ai aplecat inima să înțelegi și să-ți faci ție necazuri în fața Domnului Dumnezeului tău⁷, cuvintele tale au fost auzite, iar eu întru cuvintele tale am venit.⁸

¹³ Dar voievodul regatului Perșilor mi-a stat împotriva timp de douăzeci și una de zile⁹; când, iată, Mihail, unul din voievozii fruntași¹⁰, a venit să mă ajute; și l-am lăsat acolo, cu voievodul regatului Perșilor,

¹⁴ și am venit să-ți spun despre toate căte i se vor întâmpla poporului tău în zilele de la urmă; căci pentru acele zile mai este încă o vedenie».

¹⁵ Și'n timp ce el vorbea cu mine aşa cum am scris mai sus¹¹, eu am căzut cu fața la pământ, iar sufletul îmi tremera.

¹⁶ Și, iată, ca și cum ar fi fost înfățișarea fiului omului s'a atins de buzele mele; iar eu mi-am deschis gura; și am grăit și am zis către cel ce-mi sta înainte: Doamne, la vederea ta mi s'au răsucit măruntaiele'n mine¹² și nu mai

⁷ Ca și apostolatul, profetismul e un exercițiu incomod.

⁸ Revelația are loc în inima lăuntrică a profesului, care se rostește prin cuvintele lui. T. M.: „... eu am venit din pricina cuvintelor tale”.

⁹ În Dt 32, 8 se spune că fiecărui neam de pe lume i s'a rânduit un înger patron. Acela al Perșilor, „voievodul”, a încercat să-l împiedice pe Gavriil să-i comunice profetului prevestiri nefavorabile neamului pe care-l patrona; aceasta, timp de trei săptămâni, cât a durat postul lui Daniel.

¹⁰ Numele lui Mihail apare pentru prima oară în Sfânta Scriptură, ca fiind unul dintre „arhonții” de rang înalt ai oștilor ingerești (tagma celor cunoscuți ca „arhangeli”; în iconografia românească, „voievozi”).

¹¹ Literal: „potrivit acestor cuvinte...”.

¹²= ... m'au cuprins niște dureri năprasnice.

aveam putere.

¹⁷ Și cum oare va putea robul tău, Doamne, să grăiască cu acest stăpân al meu? în ce mă privește, de acum nu va mai rămâne'ntru mine putere, și suflare'n mine n'a rămas...

¹⁸ Și din nou m'a atins ceea ce părea a fi înfățișare de om și m'a întărit.

¹⁹ Și mi-a zis: «Nu te teme, tu, om de la capătul dorului!; pace tie! Îmbărbătează-te și fii tare!». Și'n timp ce el vorbea cu mine, eu am primit putere; și am zis: Să grăiască Domnul meu, că m'a întărit!

²⁰ Iar el a zis: «Știi tu oare de ce am venit la tine? Acum mă voi întoarce ca să mă lupt cu voievodul Perșilor; eu plecam, dar voievodul Grecilor venea¹³.

²¹ Dar eu îți voi spune tie ce anume s'a rânduit în scriptura adevărului; și nu-i nimeni care să țină cu mine în aceaste treburi, în afară de Mihail, voievodul vostru¹⁴.

11

(continuare)

¹ Iar în primul an al [domniei] lui Cirus, eu am stat întru putere și tărie.

² Și acum, am să-ți spun adevărul¹: Iată, încă trei regi se vor ridica în Per-

¹³ Lupta fusese întreruptă prin intervenția lui Mihail, dar în ajutorul voievodului Perșilor venea acela al Grecilor.

¹⁴ Gavriil e mesagerul, iar Mihail este cel ce asigură transmiterea mesajului.

¹ Acest capitol prevăză desfășurarea unor evenimente istorice pe o durată foarte lungă, de peste trei secole (486 – 164), adică de la începutul domniei lui Xerxes cel Mare până la moartea lui Antioh Epifan. În mare măsură el poate fi pus în paralelă cu capitolele 7 și 8; ceea ce acolo este simbol, aici este o referire directă, dar la mo-

sia; iar al patrulea va fi cu mult mai bogat decât toții²; și după ce va fi stăpânul avuțiilor sale, se va ridica împotriva tuturor regatelor Grecilor³.

3 Si un rege puternic se va ridica și va stăpâni peste multe provincii și va face după cum îi va fi voia⁴.

4 Iar când regatul său va atinge culmea, va fi sfârâmat și împărțit în cele patru vânturi ale cerului⁵; dar nu la urmașii săi⁶, și nici după stăpânirea cu care domnise: căci regatul său va fi smuls și dat altora decât aceștia.

5 Si regele Miazăzilei⁷ va fi puternic; dar unul din nobilii săi va izbândi împotrivă-i și va dobândi o mare putere asupra proprietății lui stăpâniri.

6 Iar după ce-i vor trece anii⁸, se vor

dul profetic (în care se rețin nu atât evenimentele, cât semnificațiile lor). Nume de persoane nu apar; evenimentele se succedă rapid, uneori eliptic, fragmentar, cu hotare de abur, aşa cum se desfășoară în vis. Masoreții, cunoscători a posteriori ai evenimentelor, au putut îmbunătăți textul, făcându-l mai explicit. Istoricii moderni au identificat personajele și faptele, uneori până la amănunt.

²Unii cred că e vorba de Darius (521-486), cel ce a pornit prima campanie împotriva Grecilor (vezi bătălia de la Maraton); mai degrabă însă poate fi Xerxes I, cel ce a continuat campaniile predecesorului său (vezi înfrângerea de la Salamina). Se pare că profetul îi reuneste într'un singur personaj.

³Grecii erau organizați în mai multe cetăți independente una față de celelalte.

⁴Alexandru cel Mare.

⁵Vezi 8, 8: cornul țăpului, cel sfârâmat în cele patru vânturi ale cerului.

⁶Cei doi fii ai Macedonului, Alexandru și Hercules, au murit de mici. Vastul imperiu a fost împărțit, în principal, între generalii („diadohii”) lui Alexandru și urmașii lor: Ptolemeii în sud (Egipt) și Seleucizii în nord (Siria).

⁷Ptolemeu Soter.

⁸Episodul următor (vv. 6-9) se referă la rivalitatea dintre două femei și lupta lor pentru putere.

uni; fiica regelui Miazăzilei va veni la regele Miazănopții ca să facă înțelegeri cu el; dar ea nu va păstra puterea brațului, iar sămânța lui nu va rămâne; ea va fi predată, precum și cei ce o aduse-seră ca însoțitori, și fata ei, și cel ce o ocrotrea în acele vremi.

7 Dar din floarea rădăcinii ei se va ridica unul împotriva a ceea ce el pregătea și va veni împotriva oștirii și va intra în cetățile întărite ale regelui Miazănopții și va birui.

8 Si odată cu robii va duce în Egipt pe dumnezeii lor, cu chipurile lor turnate, și toate neprețuitele lor vase de argint și de aur; și el va dura mai mult decât regele Miazănopții.

9 Si va intra în regatul regelui Miazăzilei și se va întoarce în țara lui.

10 Si fiili săi vor aduna o gloată din multe oștiri; iar unul va veni negreșit și va potopi și se va duce și se va odihni și se va năpusti până la cetatea lui cea întărătită.

11 Si regele Miazăzilei se va umple de mare mânie și va ieși și se va război cu regele Miazănopții; și gloată mare se va ridica, dar gloata va fi dată în mâna lui.⁹

12 Si va lua gloata, iar inima lui se va semeți; și multe zeci de mii va doboră, dar nu va izbândi.

13 Iar regele Miazănopții își va reveni și va aduce o gloată mai mare decât cea dintâi; și la capătul unui răstimp va năvăli o oaste cu o putere mai mare și cu înzestrare mai bogată.

14 În vremile acelea, mulți se vor ridica

⁹Textul prevăză victoria lui Ptolemeu al IV-lea Filopator, regele Egiptului, asupra lui Antioch al III-lea (cel Mare), regele Siriei, în lupta de la Rafia (217 î. H.).

împotriva regelui Miazăzilei; și fiii preădului din poporul tău se vor ridica să adeverească vedenia¹⁰, dar nu vor izbuti.

15 Iar regele Miazănopții va intra și va ridica movilă de pământ și va lua cetăți puternice; iar brațele regelui Miazăzilei nu vor ține piept: aleșii lui se vor ridica, dar nu va fi tărie care să țină piept.

16 Si cel ce intră împotriva lui va face după cum îi va fi voia, și nimeni nu va fi care să-i stea înainte; și se va opri în țara Juvaierului¹¹, iar aceea se va mistui în mâna lui.

17 Si își va pune'n gând să intre cu toată puterea regatului său și va face tot ceea ce pare drept pentru el și-i va da pe fica femeii sale să facă ce vrea cu ea, dar aceea nu va rămâne și nici nu va fi de partea lui.

18 Si-și va întoarce ochii spre insule¹² și pe multe le va cuprinde, și pe mai-mari îi va face să se scuture de ocara lor, dar propria lui ocară se va întoarce la el.

19 Apoi își va întoarce privirea îndărăt către țaria propriei sale țări; dar va slăbi și va cădea și nu i se va da de urmă.

20 Si din rădăcina lui se va ridica o odraslă a regatului care să treacă peste locul său; și va câștiga slavă regească, dar în zilele acelea va fi sfârâmat, însă nu de-a dreptul, și nici prin război.

21 În locul său va sta unul¹³ care nu fusese bun de nimic și care nu avusesese asupră-i slava unui regat; va veni cu

¹⁰O vedenie care nu ne este cunoscută (poate a unui profet mincinos).

¹¹... țara Juvaierului": Canaanul.

¹²= Insulele din Mediterana.

¹³Antioh Epifan, regele Siriei, marele persecutor al Evreilor (vezi 1 Mac 1, 11).

bună sporire, dar va împinge regatul în lunecare.

22 Si brațele celui ce potopește, de potop vor fi duse de dinainte-i și zdrobite, precum și căpetenia legămantului.

23 Si după ce-și va face legături de sprijin își va chema în sprijin viclenia și se va porni și-i va copleși cu o nație mică.

24 Si va înainta cu bună sporire, iar aceasta în ținuturile mănoase; și va face ce n'au făcut părinții lui, și nici părinții părinților lui: pradă și jaf și bogății va risipi printre ei; și planuri împotriva Egiptului va plănuiri, dar numai pentru o vreme.

25 Tăria lui și inima lui fi-vor stârnite cu mare putere împotriva regelui Miazăzilei; iar regele Miazăzilei se va arunca în război cu oaste mare și foarte puternică; dar de durat nu va dura, căci planuri împotriva lui vor face;

26 și-i vor mânca hrana de strânsură, apoi îl vor zdobi, iar el își va mâna oștile ca'ntr'o viitură de ape și mulți vor cădea uciși.

27 Cât despre regii amândoi: inimile lor [sunt înclinate] spre rău și la o masă vor vorbi minciuni; dar asta nu va merge mult, căci sfârșitul va fi la timp.

28 Si el se va întoarce în țara lui cu strânsură multă, iar inima lui va fi împotriva legămantului celui sfânt; și va face [lucruri mari] și se va întoarce în țara lui.

29 La timp se va întoarce și va veni în miazăzi, dar mișcarea de acum nu va fi ca cea dintâi.

30 Năvălitorii din Chitim¹⁴ vor veni împotriva lui, iar el va fi doborât și se va

¹⁴Prin „Chitim” se înțelegea mai întâi Creta, apoi majoritatea marilor insule din Mediterana.

întoarce și se va mânia împotriva legămantului celui sfânt; și o va face și se va întoarce și va avea înțelegere față de cei ce părăsesc sfântul legămant.

³¹ Si seminții vor odrăsli din el și vor pângări sfântul locaș al tăriei și vor da la o parte jertfa de fiecare zi și vor face o urâciune pustie¹⁵.

³² Si vor aduce nelegiuții un legămant pe căi înșelătoare, dar poporul care-și cunoaște Dumnezeul va prinde putere și va avea izbândă.

³³ Iar priceputii poporului la multe se vor pricepe; cu toate acestea, ei vor slăbi de sabie și de pară de foc și de robie și de jaful de zi după zi.

³⁴ Si când vor fi slabii, fi-vor ajutați cu un mic ajutor; dar mulți li se vor adăuga înctru lunecare.

³⁵ Si unii dintre cei ce înțeleg vor slăbi în a-i înflăcăra și în a-i pune la'ncercări și în a le vorbi deschis până la sfârșitul vremii; că încă mai e pân'atunci.

³⁶ Iar regele va face după voia lui și se va înălța și se va preamări mai presus decât fiece dumnezeu și mai presus decât Dumnezeul dumnezelor¹⁶ și va grăi vorbe mari și umflate și va prospași până ce mânia va ajunge la capăt; căci va avea un capăt.

³⁷ Si nu va avea nici o aplecare spre vreunul din dumnezeii părinților lui sau spre pofta de femei sau spre oricare alt dumnezeu, căci el pe sine se va preamări deasupra tuturor.

„Năvălitorii”: cei ce ies (de undeva) și se năpusesc: T. M. „Corăbiile”.

¹⁵Textul din vv. 32-35 are și o dimensiune profetică, pentru toate timpurile: în vreme de pri-goană, mulți credincioși ai lui Dumnezeu ar vrea să reziste, dar nu toți vor izbuti s'o facă până la sfârșit, ci vor capitula.

¹⁶ „... și mai presus decât Dumnezeul dumnezelor”, preluat din Codex Vaticanus.

³⁸ Si'n locul său îl va slăvi pe dumnezeul Maozin¹⁷; și pe un dumnezeu pe care părinții lui nu l-au cunoscut îl va cinsti cu aur și cu argint și cu pietre scumpe și'ntru tot felul de pofte.

³⁹ Si va face acestea pentru ca locurile de scăpare să le întărească cu un dumnezeu străin, căruia îi va face slava să sporească și căruia pe mulți îi va susține împărțindu-le pământ în dar.

⁴⁰ Si la sfârșitul vremii se va împunge cu regele Miazăzilei; iar regele Miazănopții se va aduna împotriva lui cu care de luptă și cu călăreți și cu multe corăbii și va intra în țară și va zdrobi și se va duce.

⁴¹ Si va intra în țara Juvacierului, și mulți vor fi învinși; aceștia însă vor scăpa din mâna lui: Edom și Moab și pârga filor lui Amon¹⁸.

⁴² Si-și va întinde mâna peste țară; și țara Egiptului nu va scăpa.

⁴³ Si va avea stăpânire peste ascunsele comori de aur și de argint și peste tot ceea ce e de poftit în Egipt și la Libieni și la Etiopieni, în întăriturile lor.

⁴⁴ Dar zvonuri și neliniști venite din răsărituri și din miazănoapte îl vor tulbură; și cu mare mânie va veni să-i nimicească pe mulți.

⁴⁵ Si-și va întinde cortul la Efadano¹⁹, între mări, în muntele cel sfânt al frumuseții; dar va veni să-și primească

¹⁷ „Maozin”: nume necunoscut. Cu mare greutate ar putea fi apropiat de Moan, localitate din zona Carmelului, în care se aflau fortificații militare. T. M.: „... în locul său îl va cinsti pe dumnezeul cetăților (fortărețelor)”; probabil, Zeus Capitolinus (OSTY).

¹⁸ Edomiții, Moabiții și Amoniții: eternii dușmani ai filor lui Israel.

¹⁹ „Efadano” e un nume persan, dar indică un loc din Israel; probabil, un aşezământ de coloniști originari din Persia.

partea, și nimeni nu va fi care să-l scape.

12

Vedenie asupra învierii morților și asupra lui Antihrist.

¹ În vremea aceea se va ridica Mihail, marele voievod, cel ce stă [de vechi] asupra fiilor poporului tău; și va fi vreme de necaz, necaz cum n'a mai fost din vremea când s'a făcut neam pe pământ și până'n vremea de acum; în vremea aceea se va mândri poporul tău, și anume oricine va fi găsit scris în carte¹.

² Si mulți dintre cei ce dorm în țărâna pământului se vor trezi²: unii la viață veșnică, iar alții la ocară și rușine veșnică.

³ Si cei ce au cunoașterea³ vor străluci ca lumina cerului⁴; iar din cei drepti⁵, multime, vor fi ca stelele în vecii veciilor.

¹ Profetie mesianică: mândruți vor fi cei scriși în Cartea Vietii, a împărăției lui Dumnezeu (vezi Is 4, 3; Flp 4, 3; Ap 3, 5; 13, 8; 17, 8 etc.).

²exegeiro = „a (se) trezi”, „a (se) deștepta” (din somn). Dacă Iezuchiel profetea o înviere generală, nediferențiată (37, 1-14), Daniel anunță tot o înviere a tuturor, dar a cărei finalitate rezidă în răspunderea individuală, a fiecărui om pentru faptele sale.

³syníentes și un cuvânt cu o mare încarcătură semantică: cei înzestrăți cu inteligență de a înțelege prin cunoaștere, de a intra în posesia cunoașterii prin lumina intelectului (vezi In 17, 3): „Iar viața veșnică aceasta este: ca ei să Te cunoască pe Tine, singurul Dumnezeu adevărat, și pe Iisus Hristos, pe Care Tu L-ai trimis”.

⁴Literal: „... ca lumina tăriei” (a firmamentului); (vezi Fc 1, 6-8).

⁵„Dreptii” sunt cei ce se mândruiesc cu precădere prin dimensiunea lor morală (care însă nu exclude cunoașterea).

⁴ Iar tu, Daniele, închide cuvintele și pecetluiește cartea până la vremea sfârșitului,⁶ până ce mulți vor fi învățați și cunoașterea va spori».

⁵ Si eu, Daniel, am văzut; și, iată, alți doi stăteau; unul, dincoace de malul râului și altul, dincolo de malul râului.

⁶ Si unul i-a zis bărbatului învesmântat în in, cel ce era deasupra apei râului: «Pe când va fi sfârșitul minunilor despre care ai grăit?»

⁷ Si l-am auzit pe bărbatul învesmântat în in, cel ce era deasupra apei râului; și el și-a ridicat dreapta și stânga la cer și s'a jurat pe Cel ce în veac este viu: «În vreme și vremi și o jumătate de vreme⁷; când rămașile poporului celui sfânt se vor aduna din risipire⁸, atunci pe toate le vor cunoaște.⁹»

⁸ Iar eu am auzit, dar n'am înțeles. Si am zis: Doamne, care va fi sfârșitul acestor lucruri?

⁹ Iar el a zis: «Vino, Daniele, căci închise și pecetluite sunt cuvintele până la vremea sfârșitului.

¹⁰ Mulți vor fi aleși și înălbiti și încercăți prin foc și sfîntiți; dar nelegiuții vor face nelegiuiri, și nimeni dintre nelegiuții nu va avea cunoașterea, dar cei înțelepți vor avea cunoașterea¹⁰.

⁶Despre pecetluirea vedeniei vezi și 8, 26.

⁷Vezi nota de la 7, 25.

⁸Literal: „când va lua sfârșit risipirea mâinii poporului celui sfânt”. „Poporul (sau „neamul”) cel sfânt”: fiii lui Israel (Is 19, 6). Cuvântul „mână” are aici înțelesul de „o mâna de oameni”, adică puțini, ceea ce concordă cu „rămașita” (sau „restul”) lui Israel (vezi Is 46, 3): supraviețitorii tuturor încercărilor istoriei, prin care Dumnezeu asigură continuitatea poporului ales.

⁹T. M.: „Când se va isprăvi de sfârșimat forța poporului celui sfânt, atunci toate acestea vor lua sfârșit”.

¹⁰„A avea cunoașterea”: vezi nota de la v. 3.

¹¹ Si de la vremea când va înceta jertfa cea neconitenită, când se va aşeza urâciunea pustirii: o mie două sute și nouăzeci de zile.

¹² Fericit este cel ce aşteaptă și ajunge la o mie trei sute și treizeci și cinci de zile¹¹.

¹³ Tu însă du-te și te odihnește¹², că încă mai sunt zile și ceasuri până la plinirea sfârșitului; și te vei odihni și te vei scula în ceea ce-i al tău¹³ la sfârșitul zilelor”.

Cât despre „înțeleptii” (**noémones**), aceștia nu sunt înțeleptii obișnuiți (**sofoi**) ai filosofiei, ci „noeticii” care dobândesc cunoașterea prin propria lor aşezare în duh; mai cuprinzător: „înțeleptii duhovnicești”.

¹¹ Ca și în alte cazuri, numere simbolice care nu se supun unor calcule omenești.

¹²= Odihnă prin moarte.

¹³**klerós** (în principal): „sorti”; prin evoluție semantică: ceea ce-ți aparține prin tragere la sorti sau prin moștenire (**kleronomía**). Împărăția cerurilor este o moștenire pe care Dumnezeu le-a rânduit-o, încă de la întemeierea lumii, celor ce vor fi vrednici de ea (Mt 25, 34). Prin toată viața lui, Daniel este un ales al lui Dumnezeu: va dormi și va învia în ceea ce este al său.

Osea

1

Lui Osea i se poruncește o căsătorie simbolică.

1 Cuvântul Domnului, care s'a făcut către Osea, fiul lui Beeri, în zilele lui Ozia, Iotam, Ahaz și Iezechia, regii lui Iuda, și în zilele lui Ieroboam, fiul lui Ioas, regele lui Israel.

2 Începutul cuvântului Domnului către Osea. Și a zis Domnul către Osea: „Dute, ia-ți o femeie dedată cu desfrânarea¹ și copii dedați cu desfrânarea; căci țara nu face decât să se desfrâneze în spatele Domnului²”.

3 Și s'a dus și a luat-o pe Gomer, fiica lui Diblaim. Și ea a rămas însărcinată și i-a născut un fiu.

4 Și Domnul a zis către el: „Pune-i numele Izreel³!; căci încă puțin și voi răz-

buna săngele lui Izreel asupra casei lui Iehu și voi face să înceteze regatul casei lui Israel.

5 Și'n ziua aceea va fi că voi zdrobi arcul lui Israel în valea lui Izreel”.

6 Și ea a rămas din nou însărcinată și a născut o fată. Iar El i-a zis: „Pune-i numele Ne-Miluita, fiindcă Eu nu voi mai avea milă de casa lui Israel, ci'ntre nemilă le voi fi împotrivă”.

7 Voi avea însă milă de fiii lui Iuda și-i voi mântui între Domnul, Dumnezeul lor; dar nu-i voi mântui cu arc, nici cu sabie, nici cu război, nici cu care de luptă, nici cu cai și nici cu călăreți”.

8 Și ea a întărcat-o pe Ne-Miluita. Și a rămas din nou însărcinată și a născut un băiat.

9 Iar El i-a zis: „Pune-i numele Nupoporul-Meu, fiindcă voi nu sunteți poporul Meu, iar Eu nu sunt al vostru.

2

Domnul și femeia necredincioasă.

1 Numărul filor lui Israel va fi ca nisipul mării, care nu poate fi măsurat și

mele locului în care Iehu a omorât-o pe regina Izabela și pe urmașii lui Ahab (4 Rg 9 și 10). Evident, numele filor lui Osea, poruncite de Domnul, sunt simbolice.

¹Literal: „o femeie a desfrânerii”, expresie cu totul neobișnuită în V. T. Poate fi vorba de: 1) o fostă desfrânată, care a încetat să mai fie, dar în ființă căreia a rămas, virtual, morbul desfrânerii; 2) o prostituată sacră (vezi Dt 23, 17 și nota), a cărei desfrâname e parte din ritualul încinării la idoli (ceea ce ar fi mai aproape de sensul simbolului); 3) o femeie a cărei mamă a fost prostituată. În toate cazurile, se presupune că morbul desfrârului matern trece și în copii. E cunoscut simbolul desfrânerii sau al adulterului pentru repetata infidelitate a fiilor lui Israel față de Dumnezeu, cu Care făcuseră un legământ marital.

²Prin aceea că s'a îndepărtat de Domnul.

³Izreel = („Dumnezeu seamănă”) este și nu-

nici numărat¹. Și va fi că'n locul unde li s'a zis: «Voi nu sunteți poporul Meu», acolo și ei se vor numi fiii Dumnezeului Celui viu.

² Fiii lui Iuda și fiii lui Israel se vor aduna laolaltă și-și vor pune un singur cârmuiitor și se vor ridica din pământ, căci mare-i ziua lui Izreel.

³ Ziceți-i fratelui vostru «Poporul Meu», Iar surorii voastre «Miluita»²!

⁴ Osândiți-o pe mama voastră, osândiți-o!, căci ea nu-Mi e femeie, iar Eu nu-i sunt bărbat. Desfrâul ei Mi-voi zvârli din față și adulterul dintre sănii ei,³

⁵ ca s'o dezbrac de haine pân' la piele, să fie ca atunci când s'a născut; da, goală și pustie o voi face, ca un pământ uscat și fără apă, și-asa prin sete o voi da pierzării.

⁶ De fiii ei nu-Mi va fi milă, căci sunt feciori ai desfrâñării: că mama lor s'a desfrânat, și-aceea care i-a născut le-a dăruit rușine.

⁷ Căci ea a zis: «Voi merge cu iubiții mei, cu cei ce-mi dau pâinea și apa și hainele și inurile mele și untdelemnul meu⁴ și toate câte-mi sunt de trebuință».

⁸ De-acea, iată, Eu calea ei cu spini voi îngrădi-o și căile i le voi astupa și ea cărarea nu și-o va găsi.

⁹ Si va fugi după iubiții ei, dar nu-i va mai ajunge; și va căta și nu-i va mai

¹ Vechea făgăduință dată de Dumnezeu lui Israel (Fc 32, 12).

² Poemul de mai jos trebuie citit în cheia simbolică: Dumnezeu-soț – Israel-soție. Tonurile aspre se topesc într'un final optimist.

³E posibil ca prin „desfrâu” și „adulter” să se înțeleagă aici semnele și tatuajele idolatrilor.

⁴ Repetatul accent al posesiei va fi răsturnat în v. 10.

găsi, și-atunci va zice: «Voi merge și mă voi întoarce la'ntâiul meu bărbat, că mult mai bine o duceam atunci de-cât acum⁵!»

¹⁰ Ea n'a știut că Eu i-am dat grâul și vinul, că Eu i-am dat și untdelemnul, că Eu i-am înmulțit argintul; dar ea din aur a făcut, și din argint, turnate chipuri lui Baal.

¹¹ De-acea Eu Mă voi întoarce și-Mi voi căra la vreme grâul și vinul Meu la timpul său și hainele Mi le voi lua și inurile Mele, ca ea să nu-și acopere rușinea.

¹² Și-acum, și voi descoperi necurăția în fața celor ce i-au fost ibovnici, și nimenei nu va fi din mâna Mea s'o scape.

¹³ Și-o voi lipsi de toată veselia, de sărbători, de lună nouă, de sămbete, de tot ce-nseamnă joc

¹⁴ și-i voi strica și via, și smochinii și orice lucru despre care-a zis: «Aceasta mi-i simbria de la aceia ce mi-au fost ibovnici»; și le voi pune mărturie și favor ele'nfulecate de păsările cerului, de fiarele câmpiei, de târâtoarele pământului.

¹⁵ Cu vârf și îndesat și voi plăti pentru acele zile închinate baalilor, când jertfe le-aducea punând pe ea mărgele și cercei și se ducea după iubiții ei uitându-Mă pe Mine, zice Domnul.

¹⁶ De-acea, iată, Eu Însumi am s'o fac să rătăcească și am s'o duc la pustire, și inimii din ea am să-i vorbesc.

¹⁷ Și am să-i dau ce este-al ei de-acolo și valea lui Acor⁶. Ca să-și deschidă

⁵Dorința desfrâñării de a se întoarce la soțul ei nu este o expresie a căinței, ci a poftei de trai mai bun.

⁶Acor: vale din apropierea Ierihonului. Fostă cândva o „vale a nenorocirii”, ea a devenit, cu timpul, o „vale a speranței”.

mintea să'nțeleagă; și-acolo se va umili ca'n zilele din tinerețea ei, ca'n zilele suirii sale din țara Egiptului.⁷

¹⁸ Si fi-va'n ziua-aceea, zice Domnul, că ea Mă va numi «Bărbatul meu». și n'o să Mă mai cheme «Baalim⁸».

¹⁹ Din gura ei voi scoate pe Baalimi, aşa cum i-a numit și ale căror nume vor pieri din tot ce-i amintire.

²⁰ Si-atunci voi încheia un legământ cu fiarele câmpiei, cu păsările cerului, cu tărâtoarele pământului și voi zdrobi și sabia, și arcul, ca și războiul de pe fața lumii, și'ntru nădejde îți voi da sălaş.

²¹ Cu Mine-atunci pe veci te-oi logodi; logodnică-Mi vei fi întru dreptate și'n judecată, milă și'ndurări.

²² Cu Mine te voi logodi'n credincioșie și vei cunoaște-atunci că Eu sunt Domnul.

²³ Si fi-va'n ziua-aceea, zice Domnul, că Eu voi asculta ce spune cerul, iar el va asculta ce-a zis pământul;

²⁴ la rândul său, pământul o s'asculte ce spune grâul, vinul, untdelemnul, iar ele, ce va spune Izreel⁹.

²⁵ Si Mie-am să Mi-o semăn pe pământ și'n mila Mea va fi Ne-Miluita și voi grăi spre ne-poporul Meu: «Poporul Meu ești tu!», iar el va zice: «Tu ești, Tu, Domnul, Dumnezeul meu!».

⁷ „Umilința” de odinioară nu era altceva decât bucuria de a recunoaște că Dumnezeu îi este Creator, Stăpân și Călăuză.

⁸ „Baalim”: probabil, un nume de răsfat al lui Baal și al reprezentărilor lui plastice.

⁹ „Izreel” este acum simbolul nouului Israel. În perspectivă profetică, „Noul Israel” este Biserica lui Hristos.

3

Împăcarea și prețul ei.

¹ Si mi-a zis Domnul: „Mai du-te și iubește o femeie care iubește lucrurile rele, o adulteră, aşa cum Dumnezeu îi iubește pe fiili lui Israel în timp ce ei cătă spre dumnezei străini și se dau în vînt după dulciuri cu stafide”.

² Si mi-am cumpărat-o cu cincisprezece arginti, un omer de orz și un nebel de vin.

³ Si i-am zis: Multe zile vei sedea la mine'n așteptare: să nu te desfrânezi, să nu fii a altui bărbat; iar eu îți voi fi la fel.

⁴ Că multe zile vor sedea fiili lui Israel în așteptare, fără un rege, fără un principie, fără jertfă și fără altar și fără preoție și fără Urim¹.

⁵ Si după aceasta se vor întoarce fiili lui Israel și-L vor căuta pe Domnul, Dumnezeul lor, și pe David, regele lor; și'n zilele de apoi se vor minuna întru Domnul și'ntru bunătățile Lui.

4

Păcatele și pedepsele lui Israel.

¹ Ascultați cuvântul Domnului, voi, fiili lui Israel, căci Domnul vrea să-i judece pe locuitorii țării, că nu e'n țară adevară, nici milă, nici cunoașterea lui Dumnezeu;

² ci blestem și minciună și hoție și preadesfrânare s'au revărsat în țară și sânge vărsat cu sânge se amestecă.

¹ „Urim” (alături de Tumim): cuvânt sau gemă sau zar cusut în veșmântul marelui preot, prin care acesta primea anumite răspunsuri de la Dumnezeu (vezi notele de la Iș 28, 26-30 și Nm 27, 21).

3 De aceea va plângе țara și se va mișora împreună cu toți cei ce-o locuiesc; cu fiarele câmpului, cu tărâtoarele pământului, cu păsările cerului și cu peștii mării laolaltă se va mișora.

4 Că nu-i nimeni care să judece și nimeni care să mustre: poporul Meu e ca un preot tăgăduit¹.

5 Și va slăbi din zi în zi, iar cu tine și profetul va slăbi: pe maică-ta am asemuit-o cu noaptea².

6 Asemănătu-să poporul Meu ca și cum n'ar fi avut cunoaștere. De vreme ce tu ai lepădat cunoașterea, și Eu te voi lepăda pe tine, aşa ca tu să nu-Mi slujești ca preot; și de vreme ce ai uitat legea Dumnezeului tău, și Eu îi voi uita pe fiii tăi.

7 Pe cât de mulți pe-atât păcatele lor împotrivă-mi: mărireala lor o voi schimba'n rușine.

8 Păcatele poporului Meu le vor mâncă, spre nedreptățile lor își vor întoarce sufletele.

9 Precum poporul, aşa va fi și preotul; și Mă voi răzbuna pe el: cu vârf îi voi plăti purtările³ și sfaturile.

10 Și vor mâncă și nu se vor sătura, s'au desfrânat și nu vor merge drept⁴, că

¹Nu este singurul loc, în literatura profetică, unde clerul, ca tagmă, devine obiectul muștrărilor lui Dumnezeu pentru vina de a-și fi uitat misiunea și de a practica năravuri urâte (Ir 2, 8; 6, 13; Mi 3, 11; Sof 3, 4; Mal 1, 6; 2, 9). Derutat de proprietii săi preoții, poporul lui Israel (care posedă o „preoție împărătească” (Iș 19, 6), devine el însuși asemenea unui preot contestat.

²„Maică-ta”: după toate probabilitățile, preoții și profetii la un loc (dat fiind că, uneori, chiar și profetii și-au neglijat sau pervertit misiunea – vezi Ir 23, 13-32).

³Literal: „căile”.

⁴Aici poate fi vorba nu numai, metaforic, de închinarea la idoli, ci și de „prostituția sacră”, prin care idolatrii credeau că-și îndreaptă viața.

s'au lăsat de-a-L urmări pe Domnul.

11 Desfrâu și vin și băutură tare, la ele s'a dedulcit inima poporului Meu.

12 Prin semne întrebau de sfaturi și prin toiege le dădeau răspunsuri⁵. În duh de desfrâu au rătăcit și'n spatele Dumnezeului lor s'au desfrânat.

13 Pe vârfurile munților aduceau jertfe, pe dealuri înjunghiau jertfind, sub stejar și sub plop și sub copacul umbros, că bună era umbra; de aceea fiicele voastre se vor desfrâna și nurorile voastre se vor preadesfrâna;

14 nu le voi pedepsi pe fiicele voastre când se vor desfrâna, și nici pe nurourile voastre când se vor preadesfrâna, căci ele cu desfrânatatele se amestecau și cu cei murdăriți aduceau jertfe, iar poporul, chiar cunoscând, se înăalta cu desfrânată⁶.

15 Dar tu, Israele, nu fi neștiutor, iar voi, ai lui Iuda, nu vă duceți la Ghilgal; și să nu vă suiți în casa Bet-Aven⁷ și să nu vă jurați pe Domnul-Cel-Viu.

16 Căci Israel a luat-o razna ca o juncnică'n streche; acum îl va paște Domnul ca pe un miel în lărgime.

17 Efraim, părtaș al idolilor, și-a pus încale pietre de potincire;

18 el i-a ales pe Canaaneeni, cumplit s'au desfrânat: prin fierbințeala ei au îndrägit ocara.

19 O volbură de vânt ești tu în aripile ei, iar ei din altarele lor își vor primi

⁵Aici e vorba de unele practici magice (inclusiv folosirea unor baghete de lemn) prin care erau consultați zeii.

⁶Desfrâul, ca metaforă pentru idolatrie, nu mai este o particularitate a cătorva, de vreme ce a devenit un rău generalizat: perverși au devenit totuna cu perverși.

⁷Ghilgal și Bet-Aven: locuri ale unor practici idolatre.

rușinea.

5

Neleguiurile lui Israel și ale lui Iuda își vor primi pedeapsa.

1 Auziți aceste lucruri, voi, preoți!; și lăuați aminte, voi, casa lui Israel!; și ascultați, voi, casa regelui!: asupra voastră este judecata¹, că laț ati devenit în turnul de veghere² și ca o mreajăntinsă pe Tabor,

2 aruncată de cei ce vânează pradă; dar Eu sunt Cel ce prin certare vă îndrept.

3 L-am cunoscut pe Efraim, iar Israel nu-Mi este departe, fiindcă acum Efraim s'a desfrânat, iar Israel s'a pânărit.

4 Ei nu și-au dat indemnuri, și nici sfaturi la Dumnezeul lor să se întoarne, că'n ei se află duhul desfrânării³ și ei pe Domnul nu L-au cunoscut.

5 Umilită fi-va trufia lui Israel în chiar'naintea feței lui, iar Israel și Efraim se vor slei în propriile lor nedreptăți; și împreună cu ei se va slei și Iuda.

6 Cu oii și cu viței vor merge⁴ să-L caute

¹Un nou avertisment pentru trei categorii de responsabilități morale: preoții, profetii (subînțeleși, prin context, ca „fiii lui Israel”), membrii și curtenii casei regale.

²**skopía** = în general: „loc de observație”, „vârf de munte”; în particular: „turn de veghere” (sau de observație) = loc privilegiat al celor ce pretind că îndrumă poporul, pe care însă ei îl folosesc ca să-și arunce asupra poporului plasele lor amăgitoare.

³„... duhul desfrânării”: idolatria devenită vicu lăuntric, fie printre practică îndelungată, fie prin transmiterea de la mamă a înclinației spre închinarea la idoli (vezi nota de la 1, 2).

⁴Vor merge cu obișnuitele animale de jertfă.

pe Domnul, dar nu vor da de El, căci El S'a despărțit de ei.

7 Căci ei L-au părăsit pe Domnul, căci fii din flori li s'au născut⁵; acum omizile îi vor mâncă și pe cei care-i moștenesc.

8 Sunați din trâmbițe pe munți, cu glas înalt strigați pe înălțimi și dați de veste'n casa nedreptății de care s'a'ntristat Veniamin.

9 Pierit-a Efraim în zilele mustrării; Eu lucruri credincioase-am arătat în semințile lui Israel.

10 Puternicii lui Iuda s'au făcut precum acei ce'mping hotare⁶: cu apa furie Mele-am să-i izbesc.

11 Efraim și-a asuprit dușmanul și a călcat în picioare judecata⁷, căci a'nceput să meargă după deșertăciuni:

12 ca o tulburare îi voi fi Eu lui Efraim și ca un bold casei lui Iuda.

13 Efraim și-a văzut boala și Iuda durere; și s'a dus Efraim la Asirieni și soli a trimis la regele din Iareb⁸; dar aceasta n'a putut să vă vindece, iar durerea din voi nicicum nu va înceta.

14 De-aceea eu ca o panteră îi sunt lui Efraim și ca un leu casei lui Iuda: voi sfâșia și Mă voi duce, voi lua, și nimeni nu va fi să scape.

15 Eu Mă voi duce și-apoi la locul Meu Mă voi întoarce pân'ce vor fi stârpiți, și atunci de-abia Îmi vor căta ei fața: Întru necazul lor se vor grăbi spre Mine

⁵= Bastarzi: copiii ca fruct al desfrânării.

⁶= Cei ce mută, prin forță, abuz sau fraudă, pietrele de hotar.

⁷Dușmanul trebuie învins și stăpânit, dar nu asuprit, căci asuprirea e împotriva dreptelor judecății ale omeniei. Pentru acest mare păcat va fi pedepsit, de pildă, Nabucodonosor, deși el îi robise pe Israeliți printre'un mandat divin.

⁸Aluzie la sabia trimisă de Ahaz lui Tiglatfasasar, relatată în 4 Rg 16, 7.

zicând:

6

Vremelnica întoarcere a lui Israel la Domnul. Pedepse spre pocăință.

¹ «Să mergem, să ne'ntoarcem spre Domnul, Dumnezeul nostru: El ne-a lovit, El ne va vindeca, El ne va bate, El ne va lega rănile.

² În două zile ne va vindeca, în cea de-a treia ne vom ridica și vii vom fi'naintea feței Sale,

³ și vom cunoaște¹. Haideți să'alergăm ca să-L cunoaștem noi pe Domnul: ca pe o dimineață-L vom afla, iar El ne va veni precum pământului îi vine o ploaie timpurie sau târzie».

⁴ Ce să Mă fac cu tine, Efraime? Ce să Mă fac cu tine, Iudo?, de vreme ce mila voastră e ca un nor de dimineață și precum roua timpurie ce se duce.

⁵ De aceea Eu v'am secerat profetii: cu graiul gurii Mele i-am ucis, și judecata Mea răsare ca lumina.

⁶ Că milă vreau, iar nu jertfă², și cunoșterea lui Dumnezeu mai mult decât arderile-de-tot.

⁷ Ei însă sunt ca omul ce'ncalcă legământul:

⁸ acolo M'a defăimăt cetatea Gaala³, lucrând lucruri deșarte și apă tulburând-o.

¹Prefăcuta pocăință nu va dura decât trei zile, căci Israel e grăbit să-L mintă pe Domnul.

²Verset celebru, citat de Iisus ca exprimând propria Sa voință (Mt 9, 13; 12, 7); citatul e conform Septuagintei. T. M.: „Credințioșie (fideliitate) vreau, iar nu jertfă”.

³Gaalad: cetate situată pe platoul cu același nume, în Transiordania de astăzi.

⁹ Tăria ta-i tăria tâlharului de mare: preoții au ascuns calea Domnului, au ucis [poporul din] Sichem⁴, fiindcă a făcut fărădelege.

¹⁰ În Israel văzut-am îngrozitoare lucruri: acolo, desfrânarea lui Efraim, acolo s'au pângărit și Israel, și Iuda.

¹¹ Când Eu voi întoarce poporul Meu din robie tu să începi a-ți aduna ce-ai secerat.

7

(continuare)

¹ Când Eu îl vindec pe Israel, atunci se va descoperi nedreptatea lui Efraim¹ și răutatea Samariei², că au lucrat minciuni, și hoțul va intra la el și'n cale-i îl va dezbrăca tâlharul;

² pentru ca ei să cânte împreună precum acei ce'n inima lor cântă. Adusumi-am aminte de toate răutățile lor; acum își au în preajmă chiar sfaturile lor: venit-au înaintea feței Mele.

³ Regi au veselit cu răutățile lor și principi cu minciunile.

⁴ Ei toți sunt preacurvari ca un cupitor încins pentru copură cu focul spre aluatul frământare până ce va crește și se va dospi.³

⁴Sichem: veche cetate, ca la cincizeci de kilometri nord de Ierusalim.

¹După unii exegeti, Israel și Efraim se află aici în paralelism sinonimic, ei alcătuind astfel un singur subiect.

²Samaria: regatul de nord.

³Metaforă dură pentru concupiscența morală a celor ce L-au trădat pe Domnul spre a se închina la idoli. Aluatul e un simbol al corupției spirituale, aşa cum va fi folosit, uneori, de Iisus (Mt 16, 6; Mc 8, 15; Lc 12, 1).

5 În zilele regilor voștri prins'au boierii să-și aprindă mânia din vin; el mâna și-a dat-o cu ciumații.⁴

6 Că inima li s'a aprins ca un cupitor când toată noaptea răcnete scoteau; sătul de somn e Efraim: e'n zori, și dimineață s'a făcut, el arde ca o flacără de foc.

7 Toți s'aui încins ca un cupitor arzând, și focul le-a mâncat judecătorii; toți regii lor căzut-au – și nimeni printre ei care să strige către Mine.

8 Amestecat e Efraim printre popoarele lui; Efraim s'a făcut ca o clătită ne'ntoarsă;

9 străinii i-au mâncat tăria fără ca el s'o știe; și părul i-a încărunțit fără ca el s'o știe.

10 Sub ochii lui va fi trufia lui Israel smerită; dar ei nu s'aui întors la Domnul, Dumnezeul lor, și nici că L-au cătat în tot ce li se'ntâmplă.

11 Era Efraim ca o porumbiță capie, cu inima'ntr'un pai: el striga spre Egipt, iar ei s'aui dus la Asirieni⁵!

12 De câte ori vor merge, Eu mreaja Mi-o voi pune peste ei: ca pe păsările cerului îi voi trage'n jos; cu zvonul necazurilor lor ce au să vină, cu el îi voi certa.

13 Vai lor!, că s'aui abătut de la Mine, ticăloși ce sunt! Că au păcatuit împotrivă-Mi; Eu însă i-am răscumpărat, dar ei minciuni grăit-au împotrivă-Mi.

⁴În secvențe repezi, tăioase, de abia ținând pasul cu gramatica, profetul înfățișeaază deruta morală, politică și militară a regatului Israel de sub domnia unor suverani decăzuți.

⁵Porumbița'n călduri, care zboară de coloco, bezmetică, fără să știe ce vrea, e simbolul anarhiei politice a lui Israel, care pendulează între Egipt și Asiria.

14 Și inimile lor spre Mine n'au strigat, ci'n așternuturile lor se väitau; grămadă peste grâu și peste vin se sfărtecau, în Mine se'nvățau ei minte.

15 Brațele lor le-am întărit, dar ei cu gânduri rele Mi se'mpotriveau.

16 Ei s'aui întors către nimic, făcutu's-au precum un arc întins; de sabie cădea-vor prinții lor prin ne'nfrânarea limbii lor: aceasta-i umilința cu care s'aui ales din țara Egiptului.

8

Necredincioșii, cei fără Dumnezeu, se vor stinge.

1 Ca un bulgăre de pământ în sân, ca un vultur pe casa Domnului¹!, că Mi-au călcăt legământul și au făcut păcate'mpotriva legii Mele.

2 Curând Mă vor striga: «Dumnezeule, pe Tine Te cunoaștem!»

3 Căci Israel s'a'nstrăinat de bine: au pus pe fugă un dușman²!

4 Regi își făcură pentru ei, dar nu prin Mine; aceștia au domnit, dar Mie nu Mi-au spus nimic; din aurul și din argintul lor își făuriră idoli, ca să piară'ntru totul.

5 O, Samarie, zdrobește-ți vițelul³! Că s'aui aprins mânia Mea'mpotriva lor. Cât oare nu vor fi în stare să se curățească în Israel?

¹În același stil eliptic, abrupt, propriu lui Osea, Dumnezeu își anunță prezența pedepsi-toare. „Vultur”: pasăre de pradă. „Casa Domnului” (aici): Palestina.

²Conștiința pervertită consideră că binele îi este dușman.

³Vițelul-idol, căruia i se aduceau jertfe. „Samaria”: regatul Israel.

6 De vreme ce l-a făcut un meșter,
acesta nu e Dumnezeu; aşadar, Samarie,
vițelul tău era înșelător;

7 că-au semănat mălură⁴ pe care nicierea o aşteaptă: un snop din care n'o ieși făină; iar de-o ieși, străinii vor mâncă-o.

8 De-acumă Israel e înghițit; acum el printre neamuri s'a făcut precum un vas netrebnic.

9 Că-au alergat la Asirieni; el, Efraim, a înflorit chiar împotriva lui și⁵: lor dărurile le-au fost dragi⁶.

10 De aceea vor fi dați ei printre neamuri. Acum îi voi primi, iar ei vor înceta puțin să ungă regi și principi.

11 Fiindcă Efraim și-a înmulțit altarele⁷, dragile lui altare i-au devenit păcate.

12 Scrie-voi o mulțime [de porunci] pentru el, dar pentru el chiar ale lui îi sunt străine, și chiar altarele iubite.

13 Că dacă ei o jertfă vor aduce și cărnnuri vor mâncă, pe ele Domnul nu le va primi; acum își va aduce El aminte de nedreptățile lor toate și le va pedepsi păcatele; ei s'au întors către Egipt și vor mâncă din mâini de-Asirieni mâncăruri necurate.

14 Că Israel L-a dat uitării pe Cel ce l-a făcut și-a pus prin țară vetre idolești⁸ și Iuda și-a înmulțit cetăți cu ziduri; Eu

⁴ „Mălură”: boabe de grâu degradate, nesănătoase.

⁵ Înșelarea de sine poate merge până într'acolo încât propria ta prosperitate îți devine potrivnică.

⁶ „... lor”: Asirienilor, care n'au vrut altceva decât să primească daruri slugarnice.

⁷ „... altarele” de pe care li se aduceau idolilor jertfe.

⁸ „... vetre idolești”: așezăminte de care vorbește și Iezuchiel (6, 4, 6).

însă foc am să-i trimit peste cetăți și el le va mâncă cu temelii cu tot.

9

Păcatele grele sunt urmate de pedepse grele.

1 Nu te bucura, Israele, și nici nu te veseli ca popoarele! Că de la Dumnezeul tău te-ai desfrânat și ți-a plăcut să iei simbrie pe fiecare arie de grâu¹.

2 Aria și teascul nu i-au cunoscut; cât despre vin, i-a înșelat.

3 N'au locuit în țara Domnului: Egiptul locuit-a Efraim, iar printre mâini de-Asirieni mâncăruri necurate vor mâncă.

4 Ei Domnului nu I-au adus prinos de vin, nici Lui nu I-au plăcut jertfele lor; li s'au făcut ca pâinea plângerii: se vor spurca toți cei ce le mânâncă; căci pâinea pentru sufletele lor nu va intra în casa Domnului².

5 O, ce veți face'n ziua adunării și'n ziua sărbătorii Domnului³?

6 De aceea, iată, vor scăpa din truda'n care i-a sleit Egiptul: Memfisul îi va primi, Iar Mahmasul i-o îngropă...⁴

¹ Recolta nu e altceva decât plata pe care Israel o primește în schimbul desfrânerii sale idolatre cu baalii.

² Chiar dacă Israel își mai amintește că, pe lângă cultul idolatru, trebuie să-I aducă unele jertfe și lui Dumnezeu, acestea sunt pur formale, lipsite de conținut.

³ E vorba de sărbătoarea Corturilor, care nu putea fi celebrată în exil, dat fiind că toți bărbații trebuiau să se înfățișeze înaintea Domnului (Iș 23, 17).

⁴ Aluzie ironică la vechea captivitate egipceană; dacă atunci, în vremea lui Moise, fiii lui Israel au părăsit Egiptul, acum, când ei îl preferă, acesta îi va înghiți.

Argintul lor?: Nimicul îl va moșteni; ci ulini și spini în corturile lor!

7 Venit-a ziua răzbunării, venit-au zilele răsplății tale!; și Israel va fi cuprins de chinuri precum profetul cel ieșit din sine, ca omul purtător de Duh⁵. Pe cât de multe-s nedreptățile tale, pe atât de multă-i neburia ta.

8 Străjerul lui Efraim era cu Dumnezeu; profetul e un laț încâlcit în căile lui toate; ei neburie au înfipt în casa lui Dumnezeu.

9 Stricatu-s'au urmând întocmai zilele dealului⁶; iar El își va aduce-aminte de nedreptățile lor și pe păcatele lor Se va răzbuna.

10 Eu l-am aflat pe Israel ca pe un strugure'n pustie și le-am văzut părinții ca pe o pârgă în smochinul timpuriu; dar ei s'au dus la Baal Peor și'ntru rușine s'au înstrăinat și s'au făcut iubiții la cot cu desfrânații⁷.

11 Ca pasărea zburat-a Efraim; slăvile lor: din nașteri, dureri și zămisli.

12 Căci chiar dacă și-ar crește și și-ar hrăni copiii, nu vor putea'ntre oameni să aibă ei copii; de aceea: „Vai, și lor!” e carnea Mea'ntru ei.

⁵**pneumatóforos** = (în literă): „purtător de Duh”; în semnificație: „inspirat de Dumnezeu”. „Profetul cel ieșit din sine” (în stare de extaz) se află în paralelă sinonimică cu „pneumatoforul”. În contrast cu contextul, aceste două stihuri pot oferi o foarte fină implicare exegetică: asemenea unui profet, pe care lumea îl crede nebur și care îndură astfel numeroase necazuri, Israel poate intră'nsul o neburie reală, păcătoasă, fără să știe însă că, în forul său interior, el e purtătorul unui mesaj divin.

⁶„Zilele dealului”: aluzie probabilă la celebrările idolatre de pe înălțimi.

⁷Vicii confiscă deseori limbajul virtuții și, pervertindu-l, caută să-l pună în slujba sa; aşa se face că un pervers sexual poate deveni „iubit”. În Biblia lui Ţerban (1688): „se făcură cei urăti (cei vrednici de ură, n. n.) ca cei îndrăgiți”.

13 Cum văd Eu, Efraim și-a dat copiii pradă; da, Efraim e gata să-și scoată, el, copiii să fie'njunghiați⁸.

14 O, Doamne, dă-le... ce oare le vei da?: pântece sterp și săni uscați!

15 Întreaga răutate le este în Ghilgal⁹, că Eu acolo i-am urât; și pentru răul ce se află în tot ce cugetă și fac, îi voi zvârli din casa Mea: de-acum încolo nu-i voi mai iubi; mai-marii lor cu toții-s nesupuși.

16 Cuprins de întristare-i Efraim, că s'a uscat la rădăcini: el nu va fi să mai aducă rod; de aceea, chiar de-ar fi să nască, în pântece le voi ucide dorul¹⁰.

17 Dumnezeu îi va lepăda, că nu L-au ascultat: rătăcitorii vor fi ei printre neamuri.

10

Fiii lui Israel sunt mustrați pentru răutățile lor.

1 E Israel o vie cu vițe viguroase, cu rod îmbelșugat; cu cât mai multe roadele îi sunt, cu-atât și-a înmulțit altarele; după belșugul țarinilor sale a ridicat el stâlp¹.

2 Ei inimile și le-au împărțit, acum li se vor stinge; El va surpa jertfelnicele lor, iar stâlpii vor fi morți de oboseală.

3 De aceea ei acum vor zice: «Noi n'avem rege, căci noi nu ne-am te-

⁸Cultul lui Baal cerea jertfe umane, îndeosebi copii.

⁹În Ghilgal s'a început, prin Saul, regalitatea în Israel, (1 Rg 11, 14-15), pe care profetul o consideră de rău augur.

¹⁰Amenințare cu stingerea biologică.

¹Idolatria este încurajată și alimentată de prosperitatea economică. Altarele și stâlpii sunt locuri de jertfă și adorare pentru baali.

mut de Domnul!» Dar, pentru noi, un rege... la ce bun?;

⁴ grăind cuvinte, născocind prilejuri va încheia un legământ și judecata va'nfiori ca troscotu'ntr'o țelină ierboasă².

5 Cei din Samaria vor locui aproape de vițelul din casa Nedreptății³; că pentru el a plâns poporul, și-așa cum ei l-au amărât, de slava lui s'or bucura: poporul său s'a'nstrăinat de el.

6 Si la Asirieni l-au dus legat ca dar în fața regelui Iarim; pe Efraim îl va primi în dar⁴, iar Israel s'o face de rușine în însuși sfatul său.

7 Samaria regele și-a lepădat ca pe un vreasă la fața apei⁵.

8 Jertfelnicele Nedreptății fi-vor sparte – păcatele lui Israel –: spini și ciulini le-or crește pe altare, iar ei le-or zice munțiilor: «Acoperiți-ne!», și dealurilor mari: «Cădeți pe noi!».

9 De când sunt munții munți, de atunci păcătuit-a Israel; acolo au stătut; acolo'n deal nu-i va pândi război adulmecând spre fiii nedreptății

10 să-i pedepsească. Dar neamurile împotriva lor s'or aduna atunci când fi-vor pedepsiți pentru-ale lor păcate, două.

11 Junincă este Efraim, cea învățată să iubească biruința; Eu însă voi veni deasupra frumuseții ei de pe grumaz; pe Efraim îl voi încăleca, voi trece peste Iuda în tăcere: el biruit va fi de Iacob.

12 Sămânța semănați-o spre dreptate, culegeți spre rodire de viață! Lumina

² Ironie a profetului la adresa unei regalități corupte.

³ Samaria: regatul Israel; „vițelul”: idol baalic.

⁴ Altă ironie: vițelul-idol dăruit Asirienilor e însuși Efraim!

⁵ „... regele” (ironic): vițelul.

cunoștinței luminați-vă! Pe Domnul căutați-L, până când vă vor veni rodirile dreptății⁶!

13 De ce-ați tăcut asupra necredinței, dar nedreptățile i le-ați cules? Mâncatați roadă mincinoasă, căci tu ți-ai pus nădejdea în carele-ți de luptă, în plinul forței tale.

14 Pieire-o să se'nalte întru poporul tău; tot ce-ai zidit, va trece. Preicum odinioară mai-marele Salman – din casa lui Ierobaal – în zile de război pe mamă-a doborât-o peste copiii ei⁷,

15 așa voi face vouă, o, casa lui Israel, în urma alor voastre nedrepte căi și rele. Dis-de-dimineață fost-au lepădați, lepădat a fost regele lui Israel.

11

Pedepse și speranțe.

1 Că prunc a fost Israel și Eu l-am iubit și din Egipt i-am chemat pe fiii săi¹.

2 Așa cum i-am chemat, așa din fața Mea au și plecat: baailor le aduceau ei jertfe și idolilor le ardeau tămâie.

3 Dar Eu lui Efraim i-am pus lăngă la glezne și Eu de brațul Meu l-am sprijinit, dar ei n'au cunoscut că Eu îi vindecam.

4 Când oamenii alunecau în stricăciune Eu îi trăgeam cu râvnă în arcanul iubicii

⁶Versetul 12 conține câteva principii de înțelepciune; unele sintagme („rodire de viață”, „lumina cunoștinței”) au intrat în cult.

⁷Aluzia istorică nu e prea clară; e vorba însă de grozăvile ce se pot întâmpla în vreme de război.

¹Ebr.: „din Egipt L-am chemat pe fiul Meu”, așa cum va fi preluat de Matei (2, 15), raportându-l la Iisus Hristos. Pentru Osea, istoria reală a Israelitilor începe odată cu plecarea lor din Egipt.

rii Mele; da, și le voi fi ca omul ce-i dă palme [altui om], și voi căta în ochii lui și'n ochii lui Mă umplu de'nteles².

5 Efraim a locuit în Egipt, Asirianul i-a fost rege, că n'a voit să Mi se'ntoarcă.

6 Si sabia'n cetăți i s'a slăbit și'n mâini i s'a oprit și vor mâncă ei [roada] din sfaturile lor.

7 Poporul Său atârnă de locuirea lui³, dar Domnul Se va mânia pe tot ce are El mai scump și nu-l va înlăța.

8 Ce să Mă fac cu tine, Efraime? Să te mai apăr, Israele? Ce să-ți fac? Ca pe Adma te voi face și ca pe Teboim⁴; inima Mea s'a reîntors la sine, părerea Mea de rău s'a tulburat.

9 Nu, nu-ți voi face pe potriva mâniei Mele celei iuți; pe Efraim nu-l voi lăsa să piară, căci Eu sunt Dumnezeu, nu om, Eu, Sfântul din lăuntrul tău; de aceea în cetate n'am să intru⁵.

2dýnamai (printre altele) = „a crea un sens”, „a avea o semnificație”, Dumnezeu îi „pălmuiește” pe oameni nu spre a-și arăta El puterea asupra lor, biruindu-i, ci spre a-i trezi la realitate, o realitate în al cărei centru Se află Însuși El, în dimensiunea (sensul) Pedagogului.

³Pendulând politic între Egipt și Asiria, pe de o parte, iar, pe de alta, blestemat să rătăcească, risipit, printre neamuri, poporul lui Israel e pururea dependent de spațiul habitatului său. Osea folosește aici un cuvânt foarte rar: (în LXX) **epikréمامai** = „fi suspendat de”. T. M.: „Poporul Meu e atânat de apostazia lui” (OSTY); „Poporul Meu e agățat de infidelitatea lui” (BJ); „Poporul Meu! Ei se agăță de apostazia lor” (TOB); „Poporul Meu e legat de'ndepărtaarea de Mine” (RSV, cu mențiunea că „sensus Textului Ebraic e nesigur”); „Norodul Meu este bolnav de cădere lui” (GALA); „Poporul Meu este hotărât să se despartă de Mine” (edițiile românești curente).

⁴„Adma” și „Teboim”: ținuturi citate în Fc 10, 19 în aceeași linie cu Sodoma și Gomora; de aci, prin tradiție, faimă negativă.

⁵Dublă conotație: Dumnezeu nu va intra în cetate aşa cum își face intrarea un cuceritor care

10 Eu după Domnul voi umbla; El pre-cum leul va răcni⁶ – căci Însuși va răcni –, iar ei, copiii apelor⁷, se vor înspăimânta.

11 Ei vor zbura ca pasărea ce pleacă din Egipt, ca porumbelu'n fugă din Asiria, iar Eu din nou am să-i aşez⁸ în casele lor – zice Domnul.

12

Necredința lui Efraim și pedepeșe asupra lui Iuda.

1 Efraim M'a înconjurat cu minciună; casa lui Israel și Iuda, cu necredință. Dar astăzi Dumnezeu i-a cunoscut și ei se vor chema popor sfânt al lui Dumnezeu.

2 Efraim însă e un duh rău: el toată ziua a alergat după vântul de răsărit¹, tot ce-i netrebnic și deșert a înmulțit, făcut-a legământ cu-Asirienii și în Egipt s'a dus cu untdelemn².

3 Se va judeca Domnul cu Iuda ca să-l pedepeșească pe Iacob: după purtările lui și după planurile lui îi va răsplăti;

mai întâi a nimicit-o; de vreme ce Domnul este, prin excepță, Dumnezeul lăuntric (vezi stihul precedent), El nu vine „din afară”.

⁶Un alt paradox al profetului: Dumnezeu rănește ca un leu, dar copiii Săi, deși înspăimântați, se adună la El; este, într'un fel, spaimă cu care oamenii, la glasul trâmbiței, se vor aduna, înviați, în fața Dreptului Judecător.

⁷„... copiii apelor”: cei ce vor veni dinspre apus, dinspre apele Mediteranei.

⁸**apokathístemi** = „a restabili”; „a readuna ceva la starea inițială”; „a restaura”.

¹„... vântul de răsărit”: vântul care aduce seceta și pârjolea tutul; metaforă pentru invaziile Asirienilor.

²Duplicitate păguboasă: alianță cu Asiria și negoț cu Egiptul.

4 În pântece și-a înșelat fratele și'n truda lui a prins putere asupra lui Dumnezeu³;

5 putere-a prins cu îngerul și s'a învigorat; ei au plâns și Mi s'au rugat, în Betel M'au găsit și acolo li s'a grăit.

6 Dar Domnul Dumnezeu Atotțitorul va fi amintirea lui⁴.

7 Iar tu la Dumnezeul tău te vei întoarce; păzește mila și judecata și apropie-te fără'ncetare de Dumnezeul tău⁵.

8 Canaan: În mâna lui e cumpăna nedreptății: i-a plăcut să asupreasă⁶.

9 Iar Efraim a zis: «Da, dar eu m'am îmbogățit, trai fără grija mi-am aflat». În nici una din ostenelile lui nu-și va afla apărare din pricina nedreptăților cu care a păcatuit.

10 Eu, însă, Domnul, Dumnezeul tău, Eu, te-am scos din țara Egiptului; încă te voi mai face să locuiești în corturi, ca'n zilele Sărbătorii⁷.

11 Si voi grăi către profeti și-am înmulțit vedeniile și'n mânile profetilor Mi-

³Aluzie la două fapte ale lui Iacob; acesta a încercat să-l opreasă pe Esau să devină întâinăscut (Fc 25, 26); a biruit în lupta sa cu îngerul (Fc 32, 24-30).

4Omul nu-și poate aduce aminte decât de cinea pe care l-a cunoscut și l-a pierdut. Chiar pentru un ateu din naștere, Dumnezeu este o amintire virtuală.

5Adevărată apropiere a omului de Dumnezeu nu e o mișcare intermitentă, ci ourgere neîncetată, aşa cum trebuie să fie și rugăciunea. Chiar și în viața viitoare, ceea ce numim noi „odihnă” va fi, în fapt, o nesfârșită mișcare lină în nesfârșirea lui Dumnezeu.

6„Canaan” (aici): nume disprețitor pentru Israel. Profetul cunoaște faptul că Iacob (Israel) se îmbogățise prin înșelăciune (Fc 30, 28-43); este și acesta un mod de opriare.

7T. M.: „... ca'n zilele Întâlnirii”. Aluzie probabilă la „întâlnirea” Domnului cu fiii lui Israel la muntele Horeb (Iș 33, 6-23).

am făcut asemănare⁸.

12 Dacă nu este Galaad, atunci mai marii ce jertfeau în Ghilgal ei înșiși nu erau decât minciună; altarele lor erau ca niște broaște țestoase pe-a câmpului tărânană.

13 Si Iacob s'a retras în câmpia Siriei și Israel pentru-o femeie a slujit și tot pentru-o femeie-a stat de pază.

14 Printr'un profet l-a scos Domnul pe Israel din țara Egiptului, și tot printr'un profet a fost păzit.

15 Efraim s'a mâniat și s'a întărâtat: vărsarea lui de sânge pe el se va vărsa și Domnul îi va răsplăti ocara.

13

Idolatria și nerecunoștința își vor primi pedeapsa.

1 După cuvântul lui Efraim, el și-a adus porunci în Israel, le-a rânduit pentru Baal și a murit¹.

2 Si acum, ei au păcatuit din ce în ce mai mult și din argintul lor și-au făcut idol turnat după chipurile idolilor – lucruri de meșteri făcute pentru ei – și zic: «Jertfiți oameni, fiindcă vițeii s'au isprăvit!»

3 De aceea fi-vor ca un nor de dimineață, ca roua timpurie ce se duce, ca praful spulberat de vânt pe-o arie de treier, ca aburul din fumul unui horn.

4 Dar Eu sunt Domnul, Dumnezeul tău, Cel ce'ntărește cerul și zidește

⁸Mânile profetilor, care se ridică'n rugăciune, se mișcă în propovăduire și se'ntind în binecuvântare, îl prefigurează pe Dumnezeu în Iisus Hristos.

¹Produs de import, cultul baalilor își avea obiectul tot în afara.

pământul, Ale Cărui mâini au zidit oștirea cerului întreagă; dar Eu nu îți le-am arătat ca să mergi după ele; ci te-am scos din țara Egiptului, ca tu să nu cunoști alt Dumnezeu în afară de Mine: afară de Mine nu-i Mântuitor;

5 Eu te-am hrănit pe tine în pustie, într'un pământ nelocuit².

6 Cu cât aveau pășune, cu-atât se săturau pe'ndestulate și inimile și le-au semetit; și, ca urmare, M'au uitat.

7 Și le voi fi ca o panteră și ca un leopard pe calea care duce spre Asiria;

8 acolo-i voi întâmpina ca o ursoaică'ntărâtată și le voi sparge'nvârtoșarea inimii; și-i vor mâncă pe ei acolo puii leilor de prin desisuri, iar fiarele câmpiei îi vor rupe'n bucătele.

9 O, Israele, cin'te va ajuta în drumul spre pierzanie?

10 Unde-i regele tău «acesta»? El să te mânțuiască în toate cetățile tale; el să te judece, despre care ai zis: «Dă-mi un rege și un mai-mare!»

11 Și'ntru mânia Mea ți-am dat un rege și'ntru urgia Mea l-am luat.

12 Efraim s'a'nvolburat în nedreptate, păcatul său este ascuns.

13 Dureri ca ale celei ce naște îi vor veni; acesta-i fiul tău cel înțelept, că nu s'a încărcat cu nimicirea filor.

14 Din mâna iadului îi voi scoate, din moarte îi voi mânțui. Moarte, unde-ți este biruința? Iadule, unde-ți este bol-dul³?... Ochilor mei ascunsă-i mân-gâierea.

²Dumnezeu nu li S'a descoperit Israeliților în ipostaza Sa de Creator, ci în aceea de Proniator.

³Aceste două stihuri vor fi citate de Sf. Ioan Hrisostom, jubilând, în noaptea învierii lui Iisus Hristos.

15 Și fiindcă el i-a dezbinat pe frați, vânt arzător îi va aduce Domnul, din arșița pustiei, și-i va usca vinele și-i va seca izvoarele și țara i-o va scoroji, și tot ce are'ntr'însa mai de preț.

14

Israel este îndemnat la pocăință. Făgăduința lui Dumnezeu.

1 Samaria va pieri, că Dumnezeul ei îs'a împotrivit: de sabie vor cădea, sugarii le vor fi trântiți la pământ, iar cele însărcinate vor plesni.

2 Întoarce-te, Israele, la Domnul, Dumnezeul tău, că te-ai sfârșit întru nedreptățile tale!

3 Luați cu voi cuvinte și vă'ntoarceți la Domnul, Dumnezel vostru! vorbiți-I, că să nu purtați povara nedreptății, ci să primiți pe cele bune; iar noi vom da, în schimb, roada buzelor noastre.

4 Asur nu ne va mânțui, pe cal nu vom încăleca, lucrurilor mâinilor noastre nu le vom mai spune: «Dumnezeii noștri». Cel ce este'ntru Tine va avea milă de sărman.

5 Locuințele lor le voi face la loc, pe ei îi voi iubi fără'ndoială, că Mi-am întors mânia dinspre ei.

6 Lui Israel Eu îi voi fi ca roua, iar el va înflori cum înflorește crinul și rădăcinile precum Libanul și le-o'nfige.

7 Crengile lui se vor întinde, iar el va fi precum măslinul roditor; mireasma lui, ca boarea din Liban.

8 Și ei se vor întoarce și vor sedea la umbra lui; și vor trăi, vor fi sătui de grâu; iar el ca via va'nfiori, și amintirea sa va fi ca vinul de Liban.

⁹ Lui Efraim: Ce are el de-a-face cu idoli, de-acum? Eu i-am făcut necazuri, Eu îl voi întări. Eu sunt ca un ienupăr verde: Din Mine ţi se află roada.

¹⁰ Cine e oare înțelept și lucruri ca acestea va'nțelege? sau va'nțelege și le va cunoaște? Căci drepte sunt căile Domnului și dreptii vor umbla în ele, dar cei necredincioși în ele vor slăbi”.

Ioil

1

Lăcuste, secetă, îndemn la pocăintă.

1 Cuvântul Domnului, care s'a făcut către Ioil, fiul lui Petuel:

2 Auziți acestea, voi, bătrânilor¹, și ascultați, voi, toți locuitorii țării, dacă mai fost aşa ceva în zilele voastre sau în zilele părinților voștri;

3 povestiti-le fiilor voștri, iar fiii voștri, fiilor lor, iar fiii lor, altei generații²:

4 Ce-a rămas de la omidă a mâncat lăcusta, ce-a rămas de la lăcustă a mâncat gândacul și ce-a rămas de la gândac a mâncat tăciunele³.

5 Treziți-vă, bețivilor, și plângeti!; tânguiți-vă, voi toți, cei ce beți vin până la beție, că bucuria și veselia vi s-au luat din gură.

6 Că un neam puternic și nenumărat se ridică asupra pământului meu; dinții

¹Bătrâni: oameni (de obicei, în vîrstă) care alcătuiau sfatul cetății și îndrumau trebile publice.

²Profetul anunță un fapt extraordinar, deномă, menit să i se ducă vestea din neam în neam.

³Tripla calamitate, în trepte, „ca o durere peste durere” (v. 15). „Tăciune”: boală infectioasă, mai ales a cerealelor, provocată de o ciupercă parazitară; distrugă ţesutul vegetal, pe care-l preface într-o pulbere neagră. Așadar, ultima treaptă a distrugerii, în urma căreia nu mai rămâne nimic.

lui, ca dinții leului, iar măselele lui, ca ale puiului de leu⁴.

7 Via mi-a vătămat-o, smochinii mi i-a ciopârțit; a scotocit-o și a dezrădăcinat-o, vițele i le-a cojit în alb⁵.

8 Plângе-mi-te tu mai mult decât mirerea în sac îmbrăcată după bărbatul ei de când era fecioară⁶.

9 Jertfa de carne și prinosul de băutură au încetat în casa Domnului; plângeti, voi, preoților, cei ce slujiți la altarul Domnului⁷!

10 Că s'au pustiit câmpurile⁸!; să plângă pământul că grâul s'a pustiit, vinul s'a uscat, untdelemnul de-abia mai este.

11 Plugarii s'au sleit: plângeti-vă moșiile de grâu și de orz, că a pierit din țarină culesul!

12 Via s'a uscat, smochinii s'a împuținat, rodia și finicul și mărul și pomii câmpului uscatu-s'au cu toții; că fiii oamenilor dat-au bucuria pe rușine⁹.

⁴Figură de stil pentru imensul nor de lăcuste ce invadează țara asemenea unei armate străine, crude și flămânde.

⁵Via: simbol al țării și poporului ei.

⁶Jalea poporului este aceea a unei tinere logodnice care plângă după bărbatul iubit.

⁷Lipsa e atât de mare, încât n'au mai rămas nici cel puțin elementele sfintelor prinoase rituale.

⁸Cele de mai jos înfățișează o secetă cumplită.

⁹Stilul sugerează, totuși, cauza nenorocirilor: pervertirea oamenilor (în spete), a locuitorilor ță-

¹³ Încingeți-vă [cu sac] și plângeti, preoților, plângeti voi, cei ce sluijiți la altar,

¹⁴ Postiți un post al sfînteniei¹⁰, vestiți o prăznuire, pe bâtrâni și pe toți cei ce locuiesc pământul adunați-i în casa Domnului, Dumnezeului vostru, și strigați cu tot dinadinsul către Domnul:

¹⁵ „Vai mie, vai mie, vai mie, ce zi o să fie!” Că aproape-i ziua Domnului, ca o durere peste durere va veni¹¹.

¹⁶ Bucatele pierit-au din fața ochilor voștri, bucuria și veselia din casa Dumnezeului vostru.

¹⁷ Junincile s-au îmbrâncit în iesle¹², hambarele-au pierit, teascurile s-au surpat, căci grâul a secat.

¹⁸ Ce vom strânge pentru noi? Cirezile de vite au mugit că sunt lipsite de pășune, pierit-au turmele de oi.

¹⁹ Spre Tine, Doamne, voi striga, că focul mistuit-a mândrețile pustiei¹³ și para focului a ars copacii câmpului, pe toți.

²⁰ Spre Tine-au căutat chiar și cirezile din câmp, căci apele-au secat de la izvoare și focul mistuit-a mândrețile pustiei.

rii). dormiți în haine de sac voi, cei care-I sluijiți lui Dumnezeu, că jertfa de carne și prinosul de băutură s'au dus din casa lui Dumnezeu!

¹⁰ Literal: „Sfîntiți un post”. Un post anume rândunit într-o împrejurare specială.

¹¹ „... durere peste durere”: vezi versetul 4.

¹² „... s'au îmbrâncit”: ajunse de foame, au început să se bată cu coarnele, sălbăticindu-se (verbul skirtáo e folosit și în Fc 25, 22 pentru pruncii Esau și Iacob care, prefigurându-și rivalitatea de mai târziu, „se îmbrânceau” în pântecele mamei lor).

¹³ „... mândrețile pustiei”: oazele deșertului, ultimele locuri în care se mai putea găsi ceva verde. „Focul”: văpaia soarelui nemilos.

2

Invazia lăcustelor vestește ziua Domnului.

¹ Sunați cu glas de trâmbiță'n Sion¹, strigați în muntele cel sfânt al Meu, cutremure-se cei ce'n țară locuiesc, că ziua Domnului² e-aproape;

² aproape-i ziua de'ntuneric și de ceată, ziua de negură și nor: popor puternic, uriaș la număr³, ca zorile s'o revârsa pe munți; ca el un altul n'a mai fost din veac și nici că după el o să mai fie până în anii multor generații⁴.

³ Foc arzător îi merge înainte și flăcără aprinsă'n urma lui; în fața lui, pământul e rai al desfătării, în urma lui, câmpie pustiită, și nimenei nu va fi să-i scape.

⁴ Le este chipul cum arată caii, și precum călăreții, aşa vor alerga.

⁵ Ca sunetul de care pe vârfurile muntiilor⁵, aşa vor face salturi, ca trosnetul văpăii când pârjolește stuful, ca gloata multă, tare și gata de război.

⁶ În fața lor s'or sfârâma popoare: piece chip, un ciob de oală arsă.

⁷ Ca niște bravi războinici, aşa vor alerga; aşa cum fac vitejii se vor urca pe ziduri; și fiecare numai în calea lui se mișcă și nici că s'o abate din proprietatea carare;

¹ „... glas de trâmbiță”: semnal de alarmă.

² „Ziua Domnului” (în limbaj profetic): ziua mâniei Domnului.

³ Hoarda lăcustelor e asemănătă unui popor ce invadază țara, după cum, în alte texte profetice (Amos 7, 1) invadatorii sunt asemănați lăcustelor. În ceea ce urmează, a se vedea și ambiguitatea intenționată a autorului asupra acestor termeni.

⁴ Vezi raritatea fenomenului în 1, 2-3.

⁵ Imaginea sugerează alergarea tunetelor prevestind furtuna.

8 nici unul nu se ține departe de-al său frate⁶; îngreuați de arme, cu ele merg'nainte și cad când sulițe aruncă, dar de pierit nu pier.

9 Vor apuca cetatea de deasupra și-or alerga pe ziduri și s'or sui pe case și prin ferestre vor intra ca hoții;

10 În fața lor va tremura pământul și cerul se va clătina și soarele și luna se vor întuneca și-și vor ascunde stelele lumina⁷.

11 Iar Domnul glasul Și-l va ridica în fața oștii Sale, că tabăra Îi este numeroasă, că tari Îi sunt lucrările cuvinelor, că mare-i ziua Domnului, năprasnică'n vedere, și cine-i va fi vrednic⁸?

12 Și-acum ne zice Domnul, El, Dumnezeul nostru: „La Mine vă întoarceți, cu inimă cu tot, cu post, cu tânguire și plângere adâncă,

13 și inimile sfâșiați-vă, nu hainele! La Domnul să vă'ntoarceți, la Dumnezeul vostru, că-i milostiv și îndurat, și îndelung e răbdător și mult e milostiv și-I pare rău de ce e rău:

14 – O, cine știe [zice El], de nu se va în-

⁶Versetul ilustrează invazia insectelor ca pe un atac întreprins de o armată foarte bine organizată, în care fiecare ostaș știe ce are de făcut. Un proverb al lui Solomon spune că lăcustele nu au rege, dar tabăra lor are o bună rânduială (Pr 30, 27).

⁷O invazie de lăcuste e ca un nor uriaș ce întunecă cerul, cutremură văzduhul (cu bătaia ariilor) și provoacă teroare.

⁸Lăcustele nu sunt altceva decât o armie a Domnului, un instrument prin care Aceasta pedepsește infidelitatea și păcatele poporului Său. „Năprasnică'n vedere”: echivalentul adjecтивului epifanes = „care se ivește pe neașteptate”, „care apare năprasnic”, ceea ce concordă cu tot ceea ce știm din Sfintele Scripturi, anume că nimeni nu știe ziua și nici ceasul când Judecata va veni. „Și cine-i va fi vrednic?“: cine va putea pretinde că'n fața Judecății este drept? T. M.: „Cine va putea să-i stea împotrivă?“.

toarce, de nu se va căi și binecuvântare va lăsa în urmă-i și jertfă și prinos Îi va aduce Domnului, Dumnezeului vostru?....”.

15 Sunați cu glas de trâmbiță'n Sion, postați un post al sfințeniei, vestiți o prăznuire!;

16 poporul adunați-l, sfinții-i adunarea și adunați-i laolaltă pe bătrâni, pe prunci de la tătă adunați-i!, să iasă mirele din așternut și din cămara ei, mireasa!

17 Jos, între tindă și altar, acolo preoții vor plânge, ei, cei ce Domnului slujesc, și-acolo vor grăi: „O, cruță-l, Doamne, pe poporul Tău și nu-Ți da moștenirea spre ocară s'o stăpânească cei pagâni, ca nu cumva să spună'ntre pagâni: «O, oare unde-i Dumnezeul lor?».”.

18 Iar Domnul Și-a râvnit pământul și Și-a cruțat poporul⁹.

19 Și Domnul a răspuns și a grăit către poporul Său: „Iată că Eu vă voi trimite și grâu și vin și untdelemn și voi veți fi sătui de ele, iar Eu mai mult n'am să vă fac să fiți voi de ocară printre neamuri.

20 Pe cel din miazănoapte¹⁰ îl voi goni de lângă voi; l-oî alunga'n pământ fără de apă și îl voi face să se'nece cu fața'n marea cea dintâi, cu dosu'n marea cea de-apoi¹¹; ce-i putred i se va'nălța, duhoarea i se va'nălța, că faptele și le-a

⁹Poporul s'a adunat, preoții s'au rugat pentru el și în numele lui, Domnul i-a auzit și S'a îndurat.

¹⁰Nordul era direcția de unde veneau, de obicei, invaziile popoarelor pagâne. Registrul semnificației se schimbă: chiar dacă năvala lăcustelor a fost un fapt real, ea devine simbol al neamului pagân pe care tot Domnul l-a trimis, ca instrument al Său.

¹¹Avangarda și ariergarda oștirii vor fi înecate – după unii exegetai – în Mareea Moartă și în Măditerana.

umflat destul¹².

²¹ Pământule, cutează, te bucură acum, te veselește, că Domnul și-a sporic ce va să facă¹³.

²² Voi, fiare-ale câmpiei, cuteazăți, c'au încolțit răzoarele pustiei, că pomul și-a dat rodul la iveală, că via și smochinul și-au arătat tăria.

²³ Și voi vă bucurați, fiii Sionului, și veseliți-vă'ntru Domnul și Dumnezeul vostru, că hrană vă va da întru dreptate și ploaie timpurie și târzie vă va trimite, cum era'nainte.

²⁴ Va fi pe arii grâul din belșug și teascurile-și vor vărsa preaplinul de vin și untdelemn.

²⁵ Și vă voi da răsplată pentru anii pe care i-au mâncat lăcustele, omizile, gândacii și tăciunele – puterea Mea cea mare pe care am trimis-o peste voi¹⁴.

²⁶ Și veți mâncă și vă veți sătura și numele Domnului îl veți lăuda, căci El e Dumnezeul vostru, Cel ce cu voi a săvârșit minuni; și rușinat nu va mai fi poporul Meu în veac.

²⁷ Și veți cunoaște că Eu sunt în mijlocul lui Israel, Eu, Domnul, Dumnezeul vostru, și că un altul decât Mine nu e; și rușinat nu va mai fi poporul Meu în veac.

¹²Păcatul capital al păgânului e trufia (înălțarea de sine).

¹³În opera Sa de restaurare, Domnul își propune să înfăptuiască mai mult decât ceea ce plănuise. Accent asupra generozității lui Dumnezeu. T. M.: „... căci Domnul a făcut lucruri mari”.

¹⁴Vezi nota de la v. 11.

3

Prezența și lucrarea Duhului lui Dumnezeu.¹

¹ Și fi-va că după acestea Eu voi turna din Duhul Meu peste tot trupul; și fiii voștri și fiicele voastre vor profeti, bătrâni voștri vise vor visa și tinerii voștri vedenii vor vedea.

² Și'n zilele acelea Eu peste robi și peste roabe voi revărsa din Duhul Meu²;

³ și minuni voi face sus în cer și semne jos pe pământ: sânge și foc și fumegare de fum;

⁴ soarele se va schimba în întuneric și luna'n sânge înainte de a veni ziua Domnului cea mare și năprasnică;

⁵ și fi-va că oricine va chema numele Domnului, se va mântui. Că'n muntele Sion și în Ierusalim va fi cel măntuit – aşa cum a zis Domnul – și binevestitorii³ pe care Domnul i-a chemat.

4

Judecarea popoarelor. Mântuirea finală.

¹Că, iată, Eu în zilele acelea și'n vremile acelea, când voi întoarce din ro-

¹În vechile versiuni românești acest capitol este încorporat în cel precedent, alcătuind versele 28-32 din capitolul 2. Aici: după ed. Rahlf's, concordantă cu T. M. Capitolul de față conține o profetie capitală asupra pogorârii și lucrărilor Duhului Sfânt, pe care Apostolul Petru o va cita, aproape în întregime, în prima sa cuvântare publică din ziua Cincizecimii (FA 2, 17-21).

²Citatul lui Petru (din FA 2, 18) adaugă: „și ei vor profeti”.

³evangelizómenoi = „binevestitorii” (cei ce răspândesc vestea cea bună).

bie¹ Iuda și Ierusalimul,

² voi strânge neamurile toate și'n valea lui Iosafat² le voi cobra și-acolo Mă voi judeca cu ele pentru poporul Meu și pentru Israel, moștenirea Mea, pe care i-au împrăștiat prin neamuri și țara Mea au împărțit-o,

³ și sorți au aruncat pentru poporul Meu și pe băieți i-au dat la desfrâname³ și fetele și le vindeau pe vin și beau.

⁴ Si ce-aveți voi cu Mine, Tirule și Sидонule și toată Galileea celor de alt neam⁴? Vreți oare să vă răzbunați împotriva Mea? Sau țineți împotriva Mea mânie?: Repede și curând vă voi întoarce plata în capetele voastre;

⁵ fiindcă voi Mi-ați luat argintul și aurul, iar odoarele Mele cele alese le-ați dus în capiștile voastre;

⁶ pe fiii lui Iuda și pe fiii Ierusalimului i-ați vândut fiilor Elinilor, ca să-i îndepărtați de hotarele lor.

⁷ Iată, Eu îi voi ridica din locul unde i-ați vândut și vă voi întoarce răzbunarea în capetele voastre.

⁸ Pe fii voștri și pe fiicele voastre îi voi vinde în mâinile fiilor lui Iuda, iar ei îi vor vinde ca robi la un neam de departe, căci Domnul a spus'o.

⁹ Strigați acestea printre neamuri, porniți un sfânt război⁵, sculați-vă război-

¹ Literal: „... când voi întoarce robia” (lui Iuda...).

² „Iosafat” = „Domnul judecă”: nume simbolic al locului în care Domnul va judeca neamurile. Localizarea văii lui Iosafat în valea Cedrilor (a Chedronului) de lângă templul din Ierusalim este ipotetică.

³ T. M.: „... i-au dat pe desfrâname” (ca monedă de schimb). Sens incert.

⁴ „Galileea celor de alt neam”: Prin „cei de alt neam” erau desemnați, de obicei, Filistenii (în T. M.: „... toate ținuturile Filistenilor”).

⁵ Literal: „sfîntiți un război”.

inicii, apropiati-vă și vă urcați, voi toti cei buni de luptă!

¹⁰ Vă bateți fiarele de plug și faceți-le săbii, și coasele, și faceți-le lănci, și zică slăbănoșul: «Sunt puternic!».

¹¹ O, strângeți-vă laolaltă și intrați, voi, neamuri dimprejur și-acolo adunați-vă: cel bland, războinic să devină.

¹² Să se ridice neamurile toate și să se urce'n valea lui Iosafat⁶, că Eu acolo voi sedea să judec toate neamurile dimprejur.

¹³ Aduceți seceri, că secerișul a sosit, intrați, și strugurii călcăți-i, că linul este plin⁷; ciuberele preaplinul și-l revarsă, că răutățile lor s'au înmulțit.

¹⁴ Răsunete sunat-au în valea Judecății⁸, că ziua Domnului aproape-i în valea Judecății.

¹⁵ Soarele și luna se vor întuneca, iar stelele lumina-și vor ascunde.

¹⁶ Si Domnul va da strigăt din Sion și glasul ři-l va înălța din Ierusalim și cerul și pământul se vor clătina, dar Domnu-ři va cruța poporul și-i va întări pe fiii lui Israel.

¹⁷ Si veți cunoaște-atunci că Eu sunt Domnul, Eu, Dumnezeul vostru Cel ce sălășluiește în Sion, în muntele cel sfânt al Meu; și sfânt va fi Ierusalimul, și cei străini prin el nu vor mai trece.

¹⁸ Si fi-va'n ziua-aceea că de pe munți

⁶ „Coborâșul” neamurilor în valea lui Iosafat (v. 2) și „urcușul” lor în același loc par a indica o judecată a viilor și a morților.

⁷ Judecata Domnului va fi ca un seceriș și treier, în care grâul se va alege de neghină și în care dușmanii lui Dumnezeu, adeptii lui Antihrist, vor fi călcăți în picioare, aşa cum sunt zdrobiți strugurii în lin (vezi și nota de la Ap 14, 19).

⁸ „Valea Judecății”: un alt nume al văii lui Iosafat.

va picura vin dulce⁹ și'n jos va curge lapte de pe dealuri și din izvoarele lui Iuda, din toate îi vor curge ape; din casa Domnului ieși-va un izvor și va uda vâlceaua Păpurișului¹⁰.

¹⁹ Egiptul fi-va un pustiu, iar Idumeea, câmp deșert, din pricina acelor rele asupra fiilor lui Iuda, că'n țara lor vărsat-au sănge drept¹¹.

²⁰ Iudeea însă fi-va locuită în veci, iar el, Ierusalimul, din neam în neam.

²¹ Sâangele lor voi da spre cercetare și nu îl voi lăsa nepedepsit și Domnul locui-va în Sion.

---

⁹ Literal: „dulceață”; must.

¹⁰ Grecescul heimárroos poate însemna fie „torrent”, fie albia mică și seacă (vâlceaua) pe care un torrent trecător o poate scobi. Sensul e impus de verbul „a uda”. Cât despre localizare, Textul Ebraic („valea Șitim” sau „valea Chitim”) ar putea indica (firește, ipotetic) o parte din valea Cedrilor.

¹¹ Sens neclar în LXX; corectat după T. M.

Amos

1

Preziceri asupra a cinci neamuri învecinate cu Israel.

¹ Cuvintele lui Amos, cele ce i s-au făcut¹ în Acarimul din Tecoa², pe care el le-a văzut asupra Ierusalimului în zilele lui Ozia, regele lui Iuda, și în zilele lui Ieroboam, fiul lui Ioaș, regele lui Israel³, cu doi ani înainte de cutremur⁴.

² Și a zis: „Grăit-a Domnul din Sion, glasul Și l-a ridicat din Ierusalim; păsunile păstorilor au plâns, vârful Carmelului s'a uscat⁵”.

³ Zis-a Domnul: „Pentru cele trei păcate ale Damascului⁶ și pentru cele pa-

¹ „cele ce i s-au făcut”: cele i-au venit; cele ce i-au fost insuflate.

² Tecoa: localitatea situată la 9 km. sud-est de Betleem. Acarimul va fi fost una din așezările păstorești din preajmă (stână, târlă, saivan), ceea ce i-a făcut pe masoreți să fie mai expliciti: „... Amos, care era unul din păstorii (mai exact: „unul din crescătorii de oi”) din Tecoa”.

³ Ozia: suveran al regatului Iuda (din sud), de unde era Amos originar, și Ioaș, suveran peste Israel (din nord), unde profetul și-a desfășurat activitatea.

⁴ Nu se știe în ce an a avut loc cutremurul de pământ, dar se pare că a avut proporții impresionante, de vreme ce profetul Zaharia (14, 5) îl va pomeni.

⁵ De la început, viziune sumbră; muntele Carmel era simbolul vegetației îmbelșugate.

⁶ Damascul: capitala Siriei, adversar redutabil al fiilor lui Israel. „... păcate”: mai exact,

tru Eu nu-l voi face să-și revină. De vreme ce ei tăiat-au cu ferăstraie de fier femeile însărcinate din Galaad⁷,

⁴ foc voi trimite peste casa lui Hazaël și va mistui temeliile lui Ben-Hadad

⁵ și voi zdrobi zăvoarele Damascului și voi stârpi pe cei ce locuiesc în câmpia Aven și voi tăia'n bucăți un trib din oamenii Haranului, iar vestitul popor al Siriei va fi dus în robie, zice Domnul.

⁶ Așa grăiește Domnul: Pentru cele trei păcate ale Gazei⁸ și pentru cele patru nu-i voi face să-și revină, de vreme ce ei au robit robimea lui Solomon ca s’o zăvorască în Idumeea.

⁷ Și voi trimite foc pe zidurile Gazei și el îi va mistui temeliile.

⁸ Și-i voi stârpi pe cei ce locuiesc în Așdod și voi tăia'n bucăți un trib din Ascalon și-Mi voi întinde mâna’mpotrivă Ecronului, iar cei rămași dintre Filisteni vor pieri, zice Domnul.

fapte ale celor fără Dumnezeu, ale celor ce nu posedă o lege morală. „Trei păcate” plus cele patru din versetul următor înseamnă 7, număr simbolic al perfecțiunii (există și o perfecțiune a răului: Mafia zilelor noastre pretinde că e singura în stare să comită „crima perfectă”, al cărei săpată nu poate fi descoperit).

⁷ Una din cele mai crâncene orori ale războiului sau, în general, ale barbariei.

⁸ Gaza: termen generic pentru întregul teritoriu al Filistenilor. Aceștia obișnuiau să prindă Israelici („robi ai lui Solomon”) și să-i vândă ca sclavi în Egipt și Idumeea (Edom).

9 Aşa grăieşte Domnul: Pentru cele trei păcate ale Tirului şi pentru cele patru Eu nu-i voi face să-şi revină, de vreme ce au încis robimea lui Solomon în Idumeea şi nu şi-au amintit de legământul fraţilor⁹.

10 Şi voi trimite foc pe zidurile Tirului şi el îi va mistui temeliile.

11 Aşa grăieşte Domnul: Pentru cele trei păcate ale Idumeii şi pentru cele patru Eu nu-i voi face să-şi revină, de vreme ce cu sabie şi-a alungat el fratele şi maică necinstit-a¹⁰ pe pământ şi a făcut din spaimă temei al mărturiei¹¹ şi furia şi-a păstrat-o scânteie pentru ceartă.

12 Şi voi trimite foc peste Teman şi el va mistui temeliile zidurilor lui.

13 Aşa grăieşte Domnul: Pentru cele trei păcate ale fiilor lui Amon şi pentru cele patru Eu nu-i voi face să-şi revină, de vreme ce ei au spintecat femeile însărcinate ale Galaadiţilor spre aşi lărgi hotarele.

14 Şi voi aprinde foc pe zidurile Rabei şi el îi va mistui temeliile cu strigăt în ziua războiului şi clătinată fi-va'n ziua nimicirii;

15 şi regii ei vor merge în robie cu preoţii şi cu mai-marii laolaltă, zice Domnul.

⁹ Aluzie la legământul (frătesc) dintre Solomon şi Hiram, regele Tirului (3 Rg 5, 12).

¹⁰ *lymaínomai* = „a spurca”, „a necinştii”, „a maltrata în mod ruşinos”.

¹¹ E vorba de depozitia martorului făcută sub presiunea spaimei; la Idumei devenise principiu (ca şi, mai târziu, în sistemele totalitare).

2

Preziceri asupra încă unui neam învecinat, ca şi asupra lui Israel şi Iuda.

1 Aşa grăieşte Domnul: Pentru cele trei păcate ale lui Moab¹ şi pentru cele patru Eu nu-l voi face să-şi revină, de vreme ce au ars până cenuşa oasele regelui Idumeii².

2 Şi voi trimite foc peste Moab şi el va mistui temeliile cetăţilor lui; şi va pieri Moab în neputinţă cu vaiere şi strigăte de corn.

3 Voi nimici în el judecătorul³, iar pe mai-marii lui cu el deodata îi voi nimici, zice Domnul.

4 Aşa grăieşte Domnul: Pentru cele trei păcate ale fiilor lui Iuda şi pentru cele patru Eu nu-i voi face să-şi revină, de vreme ce ei au lepădat legea Domnului şi nu i-au păzit poruncile şi s'au lăsat înşelaţi de idolii lor⁴ pe care ei însişii i-au făcut şi pe-ale căror urme umbleră chiar şi părintii lor⁵.

5 Şi voi trimite foc asupra Iudeii şi el va mistui temeliile Ierusalimului.

6 Aşa grăieşte Domnul: Pentru cele trei păcate ale lui Israel şi pentru cele patru Eu nu-i voi face să-şi revină⁶, de

¹ Moabiţii: adversari permanenti ai lui Israel.

² Profetul condamnă incinerarea – chiar a unui duşman – drept crimă de neierat, întrucât aceasta făcea ca sufletul mortului să intre de-a dreptul într'o stare de nefericire.

³ „Judecătorul” (aici): cârmuitorul.

⁴ Literal: „... de deşertăciunile lor”.

⁵ Cea mai mare crimă, de neierat, a fiilor lui Israel este idolatria, adică trădarea Domnului, Dumnezeul lor.

⁶ Din cele de mai jos: A doua mare crimă, de neierat, a fiilor lui Israel este încălcarea moralei inter-umane; de unde se vede că trădarea lui Dumnezeu e urmată de trădarea semenului.

vreme ce pe omul drept ei l-au vândut pentru argint și pe sărman pentru sandale,

7 să calce astfel pe țărână și pe săraci să-i bată'n cap cu pumnii; și calea umilișilor au abătut-o; și fiu și tată au intrat la una și aceeași desfrânată ca să pângărească numele Dumnezeului lor.

8 Și hainele și le-au legat cu funii când perdele-aproape de jertfelnici și beau ei vin agonisit din falsa'nviniuire-a celui drept⁷ în casa Dumnezeului lor.

9 Cu toate-acesta, Eu l-am izgonit pe Amoreu de dinaintea lor – a cărui înălțime îi era ca înălțimea cedrului și care-avea tărie de stejar – și roada i-am uscat-o de deasupra și dedesupru-i, rădăcinile.

10 Și Eu v'am scos din țara Egiptului și timp de patruzeci de ani v'am fost Eu călăuză prin pustie pentru ca voi să moșteniți pământul Amoreilor.

11 Și Eu am luat din fiii voștri să fie ei profeti și din tinerii voștri să fie ei sfințiți. Acestea, oare, nu sunt ele-așa, o, fii ai lui Israel? zice Domnul.

12 Dar voi îi adăpați cu vin pe cei sfințiți ai Mei și dați profetilor porunci, zicând: «Să nu prorociți!»

13 De-aceea, iată, Eu răstorn sub voi așa cum este răsturnat un car cu tresenie'ncărcat⁸:

14 Alergătorul fuga și-o va pierde, puternicul nu-și va păstra tăria, războinicul nu va scăpa cu viață;

15 arcașul nu va ține piept, cel sprinten

⁷Literal: „vin din năpăstuirii”. Năpastă: sufereță cauzată de o acuzație nedreaptă.

⁸Pedeapsa Domnului nu va face altceva decât să'ntoarcă pe dos obișnuințele oamenilor, aceștia fiind contrariați că nimic nu mai este cum trebuia să fie.

nu va trece de capcană iar cel din șa nu va scăpa cu viață;

16 nu s'o află cel tare'ntru cei tari și va fugi cel gol în ziua-aceea, zice Domnul.

3

Alegere și pedeapsă. Lucrarea lui Dumnezeu. Profetie asupra Samariei.

1 Ascultați cuvântul acesta pe care Domnul l-a grăit împotriva voastră, casa lui Israel, și împotriva întregii familii¹ pe care Eu am scos'o din țara Egiptului, zicând:

2 Eu doar pe voi v'am cunoscut din toate familiile pământului; de aceea Eu pe voi Mă voi răzbuna pentru toate păcatele voastre.

3 Călători-vor oare doi oameni împreună de nu se vor cunoaște?

4 Răcni-va oare leul din tufărișul său de n'ar avea vânat? Puiul de leu, el oare și-ar slobozi el glasul din ascunzișul său de n'a răpit ceva?

5 Dar pasărea, ea oare cădea-va la pământ de n'ar fi păsărar? Dar lațul, fi-va oare întins pe jos, degeaba, de n'ar fi să se prindă ceva în el?

6 Suna-va trâmbița'n cetate făr'ca poporul să tresară? fi-va'n cetate sufereță pe care n'a lucrat-o Domnul²?

¹Fiii lui Israel văzuți unitar, ca o familie, al cărei Cap – dar și Partener – este Domnul.

²Exemplele de mai sus demonstrează că fiecare fapt are o cauză sau o motivație. Comentând acest verset, Sf. Ioan Damaschin precizează că, uneori, îngăduința lui Dumnezeu este prezentată în Sfânta Scriptură ca fiind energia sau lucrarea Lui. Or, Dumnezeu, fiind principiul absolut al binelui, nu poate crea răul. Trebuie însă făcută distincția între răul natural, care stă

⁷ Căci Domnul Dumnezeu nimic nu face de nu-Şi descooperă învăştatura spre robii Săi, profetii.

⁸ Răcniț-a leul: cine nu tresare? Grăit-a Domnul Dumnezeu: cine nu va profeti³?

⁹ Vestiți-o'n țări, printre Asirieni, și'n țările Egiptului, și ziceți: Adunați-vă în muntele Samariei și vedeți în mijlocul ei multe lucruri minunate și asuprirea care este'n ea!

¹⁰ Ea n'a știut ce lucruri veni-vor împotriva ei, – zice Domnul – nici chiar aceia ce-și adună comori de nedreptăți și jafuri în țările lor⁴.

¹¹ De aceea zice Domnul Dumnezeu: O, Tirule, pământul tău pustiu va fi de juru-ți împrejur, țăria ta, culcată la pământ, țările tale, jefuite.

¹² Așa grăiește Domnul: Așa precum păstorul scoate din gura leului două șolduri sau o bucată de ureche, tot astfel vor fi scoși fiili lui Israel cei ce locuiesc în Samaria – având în față un [alt] neam – și în Damasc⁵.

¹³ Voi, preoți, auziți și dați-i mărturie casei lui Iacob – zice Domnul Atotțiitorul –;

împotriva virtuții și a voinței lui Dumnezeu, și „răul” pe care simțurile noastre îl înregistreză ca pe ceva neplăcut, dăunător, greu de îndurat, dureros, amenințător, dar care în realitate nu este rău, ci, dimpotrivă, bine (cum ar fi un vaccin, o injecție, o operație chirurgicală, o carantină preventivă etc). Acestea sunt „relele” căror Dumnezeu, potrivit Sfintei Scripturi, le poate fi Autor.

³Când Dumnezeu îi cheamă, profetii răspund. „Țările” (aici): Palate și moșii întinse.

⁴Dificultatea și riscul păstorului de a recupera din gura leului o părticică din pradă anunță – pentru prima oară în textele profetice ale Vechiului Testament – imaginea „rămășiței lui Israel”, ce va fi preluată și dezvoltată de către Isaia.

¹⁴ că'n ziua când îl voi pedepsi pe Israel pentru toate păcatele ce-i stau deasupra și când voi pedepsi altarele din Betel⁶ și coarnele altarului vor fi zdrobite și vor cădea la pământ,

¹⁵ atunci voi face una și voi bate casa de iarnă⁷ peste cea de vară și casa cea de fildeș fi-va nimicită și multe alte case – zice Domnul.

4

Femeile din Samaria. Pedepse asupra lui Israel. Laudă Domnului.

¹ Auziți cuvântul acesta, voi, juninci din ținutul Vasanului¹ ce vă aflați în muntele Samariei, voi, cele ce-l asupriți pe sărac și-l călcați în picioare pe cel lipsit, voi, cele ce ziceti stăpânilor voștri: – Dați-ne să bem!

² Domnul Se jură pe lucrurile Lui sfinte că, iată, peste voi veni-vor zile când vă vor lua cu arme și când nimicitori învăpăiați îi vor zvârli pe cei ce sunt cu voi în clocoțul cazanelor încinse.

³ Si veți fi scoase goale una cu alta față'n față și astfel fi-veți aruncate pe muntele Hermonului², zice Domnul.

⁴ Venit-ați la Betel și ați păcătuit și-ați înmulțit păcatul în Ghilgal și dimi-

⁶Betel devenise centrul riturilor idolatre.

⁷Literal: „casa înconjurată de coloane”; străjuită, ferită, apărătă.

¹Vasan: platou cu iarbă verde, vestit pentru păsunile și vitele lui. Junincile (T. M.: „vaciile”) lui sunt simbolul femeilor din Samaria, lenjeșe, lacome, nemiloase, care-și îndeamnă bărbații („stăpâni”) la betie.

²Lenevia, belșugul și betia atrag patima arzătoare a desfrâului. Hermonul: muntele din partea cealaltă a Vasanului, spre Asiria.

neața v'ati adus prinoasele și, la trei zile, zeciuieștile³.

5 Și legea au citit-o afară și au chemat la mărturisiri de obște: – O, spuneți cu glas tare că pe acestea le-au iubit fiii lui Israel!, zice Domnul.

6 Și vă voi da strepezire dintilor⁴ în toate cetățile voastre și lipsă de pâine în toate locurile voastre, dar voi nu v'ati întors la Mine, zice Domnul.

7 Și ploaia v'am oprit-o cu trei luni 'na-inte de-a începe secerișul: și ploaie va veni peste-o cetate și nu va fi să plouă peste alta; o parte va fi udă, iar partea fără ploaie s'a uscat.

8 Două sau trei cetăți s'or aduna la o cetate să bea apă și apa nu le va ajunge, dar voi nu v'ati întors la Mine, zice Domnul.

9 Cu vipie și cu mălură v'am lovit, iar voi v'ati înmulțit grădinile și viile, smochinii și măslinii și le-a mâncat omida, dar voi nu v'ati întors la Mine, zice Domnul.

10 Trimis-am moarte peste voi cum o făcusem în Egipt, iar pe feciorii voștri cu sabia i-am omorât la cot cu caii voștri de popreală⁵; și'ntru mânia Mea foc am adus în taberele voastre, dar nici aşa nu v'ati întors la Mine, zice Domnul.

11 V'am prăpădit aşa cum Dumnezeu

³Ofranțele și riturile prescrise de legea lui Moise le sunt aduse, acum, idolilor, chiar cu exces de zel.

4 Aici și în următoarele cinci versete sunt enumerate o seamă de plăgi pe care Domnul le va aduce asupra filor lui Israel, doar-doar își vor da seama că până și nenorocirile își pot avea cauza în Dumnezeu, fie prin poruncă, fie prin îngăduință (cf. 3, 6).

⁵Caii dobândiți ca pradă de război (literal: „robimea cailor voștri”) sau reținuți pentru neplata unor datorii (zălog neînapoiat, ceea ce constituie un păcat).

a prăpădit Sodoma și Gomora; erați ca un tăciune scos din foc, dar nici aşa nu v'ati întors la Mine, zice Domnul.

12 De aceea, Israele, Eu astfel îți voi face; dar fiindcă astfel îți voi face, gătește-te, o, Israele, să-L chemi pe Dumnezeul tău.

13 De aceea, iată, Eu sunt Cel ce'ntărește tunetul și vântului îi dă alcătuire și Cel ce oamenilor li-L vestește pe Unul Său⁶, și zorile le face, și'ntunericul, Cel ce Se'nală pe deasupra a tot ce e'năltîme pe pământ: numele Lui e Domnul, Atoatețiitorul Dumnezeu!

5

Tânguiri, preamăririri, amenințări, îndemnuri, pedepse, ziua Domnului, închinarea mincinoasă.

1 Auziți acest cuvânt al Domnului, pe care eu îm chip de tânguire îl iau asupra voastră, o, casa lui Israel!

2 Fecioara lui Israel¹ a căzut și nu se va mai ridica; trăntită-i pe pământul ei și

⁶În mijlocul unui imn de măreție cosmică străfulgeră o clară profetie mesianică. „Uns” este echivalentul grecescului **Hristós** și al ebraicului **Mašiáh** (Mesia). T. M.: „El le descooperă oamenilor gândirea Sa” (OSTY); „Cel ce-i descooperă omului gândurile Lui” (cu variante „Cel ce descooperă gândurile omului”) (BJ); „Cel ce-i descooperă omului care e planul Său”; „Cel care-i spune care e gândul Său” (KJV, RSV); „Cel ce pătrunde cu știința lui cugetul omului” (MIRON, 1936); „Cel ce descooperă omului gândurile sale” (edițiile românești curente). Chiar și un exeget ca Hughell E. W. Fosbroke e de părere că aici e vorba de o intruziune (oricum, anterioară secolului IV, de vreme ce Ieronim traduce (din ebraică): „... îi vestește omului meditația lui” (eloquium suum).

¹„Fecioara lui Israel” = fiii lui Israel. Fie că e o aluzie la starea inițială de puritate, fie că expresia are o conotație ironică.

nimeni nu va fi să o ridice.

³ De aceea, da, aşa grăieşte Domnul: Cetatea din care ieşea o mie, în ea vor fi lăsaţi o sută, şi cea din care ieşea o sută, în ea-i vor fi lăsaţi doar zece casei lui Israel².

⁴ Că acestea zice Domnul către casa lui Israel: Căutaţi-Mă şi veţi fi vii!

⁵ Nu căutaţi Betelul şi în Ghilgal să nu intraţi, pe lângă Beer-Şeba³ să nu treceţi; fiindcă Ghilgalul dus va fi'n robie, Betelul fi'-va ca şi cum n'ar fi.

⁶ Pe Domnul căutaţi-L şi fiţi vii, ca nu cumva casa lui Iosif⁴ să străluceaescă precum focul şi să-l înghită mistuindul; şi nimeni nu va fi să-l stingă pentru casa lui Israel.

⁷ El este Cel ce face judecată acolo, întru cele'nalte, şi pe pământ a pus drepitate;

⁸ El este, El, Cel ce pe toate le face şi preface⁵ şi bezna o întoarce'n dimineaţă şi ziua o întunecă în noapte; El, Cel ce cheamă apa mării şi-o varsă pe pământ, pe faţa lui: numele Lui e Domnul, Atoateştiiitorul Dumnezeu;

⁹ El prăbuşeşte'n praf pe cel puternic şi-aduce'n glod cetatea întărătită.

¹⁰ Ei L-au urât pe Cel ce mustră'n porti⁶ şi-au pângărit cuvântul cuviros.

² Se reia tema „rămăşişei lui Israel”.

³ Textual: „Fântâna-Jurământului” (traducerea grecească a toponimului Beer-Şeba).

⁴Cei doi fii ai lui Iosif: Efraim şi Manase dăduseră numele celor două principale triburi ale regatului de nord (Israel).

⁵metaskevázo (cuvânt rar, folosit numai aici în V. T.) = „a potrivi ceva într'o altă înfăţişare”, „a transforma”, „a preface” (aceleiasi elemente într'o combinaţie nouă). Aşadar, creaţia lui Dumnezeu este una şi neschimbabilă, dar ea poate căpăta, tot de la Creator, aspecte diferite.

⁶„Poarta” (în cetatea antică): piaţă publică, loc de adunare.

¹¹ Deci, fiindcă pe săraci i-aţi pălmuit şi daruri scumpe luat-aţi de la ei: zidit-aţi case poleite, dar nu veţi locui în ele; vîi preadorite aţi sădit, dar nu veţi bea din vinul lor.

¹² Că Eu vă ştiu preamultele greşale şi vă cunoşte păcatele vârtoase: călcândul în picioare pe cel drept, luându-i mită şi'n porţi ferind pe-alături de săraci.

¹³ De aceea inteleptul va tăcea în vremea aceea, că-i vreme rea⁷.

¹⁴ Voi binele, nu răul, căutaţi-l ca să fiţi vii; şi-aşa, El, Domnul, El, Dumnezeu Atoateştiiitorul va fi cu voi, aşa cum voi aţi zis:

¹⁵ «Pe cele rele le-am urât, pe cele bune le-am iubit»; reaşezaţi în pieţe judecata, pentru ca Domnul, Atoateştiiitorul Dumnezeu, să aibă milă, El, de cei rămaşi ai lui Iosif⁸.

¹⁶ De aceea: astfel zice Domnul, El, Dumnezeu Atoateştiiitorul: În toate uliţele, plângere; în toate căile: Vai, vai! Chemat va fi plugarul la plângere şi tânguire, la cei ce se pricep la bocet;

¹⁷ şi plângere în toate căile, căci Eu prin mijloc îţi voi trece, zice Domnul.

¹⁸ Vai vouă celor ce doriti [să vină] ziua Domnului! Ce este pentru voi această zi a Domnului?: ea este întunerit, nu lumină.

¹⁹ E ca şi cum un om cu fuga vrea să scape de un leu, îi iese'n faţă ursul, sare şi fuge'n casă, se reazemă cu mâna de perete şi-acolo-l muşcă şarpele.

²⁰ Nu-i oare întunerit, nu lumină

⁷Înteleptul va tăcea nu din frică sau laşitate, ci stupefiat de realele ce i se petrec sub ochi (OSTY).

⁸În reluare, tema „rămăşisei lui Israel”, prin triburile lui Efraim şi Manase, urmaşele lui Iosif (vezi nota de la v. 6).

această zi a Domnului? și nu e oare ceață lipsită de lucoare?...

²¹ Tot ce vă este-acuma sărbătoare urăsc și lepăd și nu voi mirosi miroslul din ale voastre adunări.

²² De aceea, dacă-Mi veți aduce arderide-tot, ca și prinoase, Eu nu le voi primi și nici nu voi căta la cele ce se-arătă-a mântuire.

²³ Strămută de la Mine cântările ce vin din glasul tău și nu voi auzi nici muzica din titerele tale.

²⁴ Dar judecata'ntocmai precum apa se va rostogoli și dreptatea'ntocmai ca șu-voiul ce nu se poate trece.

²⁵ Înjunghieri și jertfe adusu-Mi-ați voi oare, o, casa lui Israel, în ai pustiei patruzeci de ani?

²⁶ Dar ați purtat cortul lui Moloh și steaua dumnezeului vostru Raifan, chipurile acelora pe care voi vi i-ați făcut⁹...

²⁷ Vă voi strămuta dincolo de Damasc, zice Domnul: Atoatețiitorul Dumnezeu, acesta-I este numele.

6

Amenințări asupra celor mândri și dezmișterăți.

¹ Vai celor ce urăsc Sionul și-și pun nă-dejdea'n muntele Samariei! Cules-au ce-aveau neamurile'n frunte și au intrat în ei-înșiși¹.

⁹Versetele 25-26 vor fi citate de Sfântul Stefan, primul martir al Bisericii lui Hristos, în teribilul său rechizitoriu asupra celor ce aveau să-l ucidă cu pietre (FA 7, 42-43).

¹Text dificil (fără corespondent în T. M.). Cu alte cuvinte: Au recoltat bunurile de preț ale altora și apoi s-au închis stat în propriul lor ego-

² O, casa lui Israel, treceți cu toții la Calani și de acolo treceți la Hamat și coborâți de-acolo la Gatul Filistenilor – cele mai tari din toate aceste regate – și vedeți dacă hotarele lor sunt mai largi decât hotarele voastre².

³ Voi, cei ce vă apropiăți ziua cea rea: cei ce se apropiie și se ating de sămbetele mincinoase³,

⁴ cei ce dorm în paturi de fildeș și se dezmiardă'n așternuturile lor, cei ce mănâncă iezi din turme și viței de lapte din mijlocul cirezilor,

⁵ cei ce bat din palme la sunetul țimbalelor (ei au crezut că ele-s pe vecie, iar nu că-s trecătoare);

⁶ cei ce beau vinul strecurat și cu uleiuri fragede se ung și cărora nu le păsa de prăbușirile lui Iosif⁴.

⁷ Acum – și de aceea – robi vor fi, ei, cei plecați din creștetul puterii, și luat va fi pe'ntotdeauna nechezul cailor din Efraim.

⁸ Că Domnul S'a jurat pe Sine-Însuși – grăiește Domnul, Atoatețiitorul Dumnezeu –: Dac'am urât trufile lui Iacob, și tările dintr'-însul le-am urât; de aceea Eu voi nimici cetatea cu toți cei ce'nlăuntru locuiesc.

⁹ Doar zece într'o casă de-ar rămâne, și-aceia vor muri.

¹⁰ Dar cei rămași vor fi lăsați la urmă și rudele s'or agăța de ei și-i vor sili să

ism. Contextul istoric: Regele Ieroboam al II-lea repurtase o seamă de victorie, instaurase pacea și adusese belșugul, dar el continua să rămână, moralmente, un netrebnic, ca și curtenii săi (4 Rg 14, 23-29).

²Cetăți altădată puternice și prospere, ajunse acum în ruină.

³sâmbete false; de ochii lumii; care nu sunt tinute.

⁴Prăbușirea și dispariția regatului de nord.

scoată oasele din casă. Și capilor din casă li s'o zice: – Mai este cineva cu tine? Și-o zice-acela: – Nimeni altul! Și-acela îi va zice: – Taci, ca nu cumva să-ți iasă de pe buze numele Domnului⁵!

¹¹ Că, iată, Domnul poruncește: va bate casa mare cu spărturi și pe cea mică cu surpări⁶.

¹² Aleargă oare caii'n stâncărie? se țin să nu necheze între iepe? Că'n calea voastră judecata nu-i judecată, ci mânie, iar roadele dreptății le-ați prefăcut în fruct amar⁷,

¹³ voi, cei pe care nici o vorbă nu poate să vă'nveselească⁸; voi, cei ce ziceți: – Nu-i aşa că noi prin noi avem puterea?...

¹⁴ De aceea, iată, o, casa lui Israel – El, Domnul zice, Atoatejitorul -: Eu peste voi am să ridic un neam⁹ și-acela vă va asupri să nu pătrundeți, din Hamat pân' la părâul din Araba¹⁰.

⁵ Se credea că, în astfel de împrejurări lugubre, rostirea numelui Domnului trebuia evitată, ca nu cumva să se dezlănțue furia divină.

⁶ Spărturi făcute de năvălitori, surpări provocate de cutremur.

⁷ Ceea ce la animale pare imposibil, la fiil lui Israel a devenit o a doua natură: anormalul practicat ca normalitate.

⁸ Starea de păcat, prelungă și adânc înrădăcinată, nu-i aduce inimii decât încrâncenare; o veselie reală nu mai e posibilă.

⁹ Neamul Asirienilor. În 721 î. H., adică după treizeci de ani, Sargon al II-lea va cucerî Samaria, o va preface în provincia Samarina, îi va deporta populația și va pune capăt regatului Hamat.

¹⁰ Textual: „... pân'la părâul asfintitului”. Prin „Araba” se înțelegea: fie Valea Iordanului, fie Marea Moartă, fie întinderea dintre Marea Moartă și Golful Aqaba. În cazul de față, poate fi vorba de un affluent sudic al Mării Moarte. Oricum, profetul se referă la faptul că regele Iero-boam al II-lea își întinsese hotarele „de la intrarea în Hamat până la marea Arabă” (4 Rg 14,

7

Trei vedenii ale profetului; conflictul său cu Amasia și izgonirea din Betel.

¹ Așa mi-a arătat Domnul Dumnezeu: Și, iată, prăsilă de lăcuste venind din Răsărit¹! Și, iată, o omidă: era regele Gog²!

² Și fi-va că la urmă, adică după ce va fi mâncat el iarba pământului, am zis: – O, Doamne, fie-Ți milă, o, Doamne! Cine-l va ridica pe Iacob³?, că-i micșorat la număr.

³ Doamne, să-Ți pară rău de asta!... – Nu, asta nu va fi! zice Domnul⁴.

⁴ Așa mi-a arătat Domnul Dumnezeu: Și, iată, Domnul Domn chemat-a judecată prin foc și-a mistuit adâncul necuprins și-a mistuit ce-i partea Domnului⁵.

⁵ Și-am zis: – O, Doamne, Te rog eu, Doamne, încetează! Cine-l va ridica pe Iacob?, că-i micșorat la număr.

⁶ Doamne, să-Ți pară rău de asta!... – Nici asta nu va fi! zice Domnul.

⁷ Așa mi-a arătat Domnul: Și, iată, bărbat șezând pe zidul de diamant; și'n mâna lui, diamant.

⁸ Și mi-a zis Domnul: – Amos, tu ce vezi? Și-am zis: – Diamant. Iar Dom-

25).

¹ Profetul prevestește invazia asiriană, care însă va avea loc peste trei decenii.

² Gog: rege-simbol al puterii ce se va ridica împotriva Domnului și va încerca să nimicească pământul. Ideea embrionară de aici va fi preluată de către Iezuchiel și dezvoltată în capitolele 38-39.

³ Prin „Iacob” se înțelege regatul Israel.

⁴ Profetul mijlocește, Domnul Se înduplecă.

⁵ „Partea Domnului”: fiul lui Israel; perspectiva sumbră a nimicirii totale, care însă nu se va petrece.

nul mi-a grăit: – Iată, Eu pun Diamant în mijlocul poporului Meu Israel.⁶ De-acum nu voi mai trece peste el:

⁹ altarele de râs⁷ vor fi stricate și vor pieri în Israel ascunșii pași ai șoaptelelor păgâne⁸, iar împotriva casei lui Ieroboam Mă voi scula cu sabie.

¹⁰ Atunci Amasia, preotul Betelului⁹, a trimis la Ieroboam, regele lui Israel, zicând: „Amos lucrează uneltiri împotriva ta, în chiar mijlocul casei lui Israel; nu va putea pământul să-i suferă toate vorbele.

¹¹ Că aşa grăieşte Amos: «Ieroboam va muri de sabie, iar Israel va fi dus în robie de pe pământul său».

¹² Și i-a zis Amasia lui Amos: „Tu, văzătorule¹⁰, du-te; strămută-te în țara lui Iuda, și acolo să trăiești, și acolo vei profeti;

¹³ dar în Betel nu vei mai profeti, căci

⁶Diamantul este nu numai o piatră prețioasă, ci și simbol al puterii suverane, el fiind mai dur decât orice alt cristal. Dimensiunea mesianică a profetiei e clară: Dumnezeu va așeza în mijlocul lui Israel un Domn (al Cărui tron e co-substanțial cu Sine), menit nu să nimicească, ci să elibereze. T. M. (în loc de „un diamant”): „o sfoară cu plumb” (folosită de zidari).

⁷„Altarele de râs”: altarele idolești, ridicole prin cultul lor absurd, care nu pot decât să provoace râsul.

⁸teleté (foliosit, în V. T., numai aici și la 3 Rg 15, 12) are un înțeles foarte complex (pe care-l stim de la Herodot, Euripide, Platon și alții) și nu poate fi tradus printr'un singur cuvânt; la plural (ca în cazul de față): rituri de inițiere în religiile misterice, care se făceau în mare secret, cu foarte multe precauții, în trepte cu incantații ritmice. Excelau misterele orifice și mitraice.

⁹Betel, locul pe care Iacob ridicase cândva piatră de altar (Fc 35, 14) devenise, sub regii corupți, centru al cultului idolatru.

¹⁰„Văzătorule”: apelativ ironic, aşa cum fiile lui Iacob spuneau despre Iosif, în derâdere: „visătorul acela de vise” (Fc 37, 19).

el e locul cel sfânt al regelui și casa¹¹ regatului”.

¹⁴ Iar Amos a răspuns și i-a zis lui Amasia: „Eu nu eram profet, nici fiu de profet, ci eram păstor de capre, – scuturând dude.

¹⁵ Dar Domnul m'a luat de la turmă; și mi-a zis Domnul: «Du-te și profetește asupra poporului Meu Israel!».

¹⁶ Și acum, auzi cuvântul Domnului! Tu zici: «Nu profeti asupra lui Israel, ca să nu stârnești tulburare împotriva casei lui Iacob!»

¹⁷ De aceea, aşa grăieşte Domnul: Femeia ta se va desfrâna în cetate¹², iar fiile și fiicele tale de sabie vor cădea; și pământul tău cu funia va fi măsurat; tu vei muri în pământ necurat¹³, iar Israel va fi dus rob în afara țării lui; aşa mi-a arătat mie Domnul”.

8

A patra vedenie. Vestirea unor pedepse.

¹ „Aşa mi-a arătat Domnul: Și, iată, un coș de păsărar¹.

² Și El mi-a zis: – Ce vezi tu, Amos? Iar eu am zis: – Un coș de păsărar. Iar Domnul a zis către mine: – Venit-a

¹¹ „Casa”, în sensul: „sanctuarul”.

¹² Se va prostitua spre a-și câștiga existența; consecință a stării de sărăcie în care poate ajunge o regină.

¹³ O țară străină, populată de idoli și idolatri, e un pământ necurat.

¹ „Coș de păsărar”: coș cu plasă deasupra, în care vânătorul își purta păsările prinse cu lațul, expunându-le astfel spre vânzare. Simbol al celor ce nu mai au scăpare. T. M.: „coș cu fructe coapte” (expresie construită fonetic, pe un joc de cuvinte între „fruct” și „copt”).

sfârșitul asupra poporului Meu Israel; de-acum nu-i voi mai trece cu vederea.

³ În ziua aceea răcni-vor podurile templului, zice Domnul; oriunde este un căzut, acela mult va fi²: Tăcere voi aduce.

⁴ Pe-acestea auziți-le, voi, cei ce-l zdruți în zori pe cel sărac și-i asupriți pe cei sărmani din țară,

⁵ zicând: Când oare se va trece luna nouă, ca să putem să vindem³? și sămbăta, ca să deschidem vistieria, să facem noi ocaua mică, să facem greutatea și mai grea și cumpăna s'o facem strâmbă?

⁶ Pe cei săraci să-i cumpărăm cu argint, pe cel lipsit, cu'ncăltăminte, și din negoț să facem doar câştig.

⁷ Se jură Domnul împotriva trufilor lui Iacob: Nici unul dintre lucrurile voastre nu va fi dat uitării!

⁸ Pentru acestea, oare, nu se va tulbura pământul și nu va plângе fiecare din cei ce locuiesc pe el?, atunci când nimicirea se va'nălța ca râu'n viitură și va scădea ca Râul din Egipt⁴.

⁹ Si fi-va atunci, în ziua-aceea – grăiește Domnul Dumnezeu – că soarele'n amiază va apune și pe pământ s'o'ntuneca lumina în plină zi⁵.

¹⁰ Si ale voastre sărbători în plângere le voi preface și cântecele toate'n Tân-

²Numărul morților și răniților va fi atât de mare încât și podurile templului se vor umple; într'un spațiu atât de restrâns, un singur cadavr va părea prea mult.

³Ca și în ziua de sămbătă, în sărbătoarea lunii noi nu se puteau face tranzacții comerciale.

⁴Profetul cunoaște că, uneori, un cutremur de pământ provoacă unele creșteri și descreșteri ale apelor. „Râul din Egipt” (sau „al Egiptului”): Nilul.

⁵Eclipsă totală de soare; fenomen natural, dar cu semnificație religioasă.

uire; voi pune sac pe fiecare mijloc și pleșuvie'n fiecare cap; ca pe un plâns în urma celui drag, aşa-l vor face, iar pe cei din juru-i⁶ ca pe o zi cuprinsă de durere.

¹¹ Iată, vin zile – zice Domnul – când voi trimite foame pe pământ: nu foamete de pâine, nici sete după apă, ci foamea de a auzi cuvântul Domnului.

¹² Si apele s'or clătina din mare până'n mare; din miazañoapte'n răsărit vor alerga încocă și încolo cătând cuvântul Domnului, și nici că-l vor afla⁷.

¹³ În ziua-aceea, fetele frumoase și tinerii, de sete vor pieri⁸.

¹⁴ Cei ce jură pe ispășirea Samariei și cei ce zic: «Viu este, Dane, dumnezeul tău⁹» și: «Viu e, Beer-Şeba, dumnezeul tău¹⁰», aceia vor cădea și niciodată nu s'or mai scula”.

9

A cincea vedenie. Imn de laudă. Pedepse viitoare. Făgăduința înțoarcerii.

¹ „Văzutu-L-am pe Domnul stând pe jertfelnic; și El a zis: Lovește masa is-

⁶Pedeapsa va lovi nu numai în Israel, ci și în neamurile dimprejurul său.

⁷În ultimă instantă, cuvântul Domnului poate fi singura sănsă a lui Israel de a se salva, dar și aceea îi va fi refuzată.

⁸Generația Tânără, vigoarea, speranța și vizitorul neamului, va pieri de o sete reală, materială (nu metaforică, precum cea din versetul precedent).

⁹Pe teritoriul tribului Dan, în Samaria, se află una din junincile de aur prin care Ieroboam, urmășul lui Solomon, a instituit idolatria în statul Israel (3 Rg 12, 28-29).

¹⁰Beer-Şeba („Fântâna-Jurământului”): loc de pelerinaj la o zeitate locală. T. M.: „Viu e drumul la Beer-Şeba”.

pășirii¹, pe deasupra, și se vor clătina pridvoarele; și taie printre capete, la toți; iar dintre ei, pe cei rămași îi voi ucide Eu cu sabia²; și nimenea nu va scăpa fugind, iar cel fugit, nici el nu va scăpa;

² de s'or ascunde chiar în iad, de-acolo îi va scoate mâna Mea; și chiar în cer de s'or sui, Eu și de-acolo-i trag în jos;

³ de s'or ascunde pe Carmel, în vârf, de-acolo îi voi căuta și tot de-acolo îi voi lua; și dacă în adâncul mării s'or cufunda de ochii Mei, Eu șarpelui de-acolo-i dau poruncă, și el îi va mușca;

⁴ și în robie de s'or duce mânați din spate de vrăjmașii lor, Eu săbiei acolo-i dau poruncă, și ea îi va ucide; iar Eu cu ochii le voi sta'mpotrivă spre rele, nu spre bune.

⁵ Și Domnul Domn, El, Dumnezeu Atoatețiitorul... Cel ce se-atinge de pământ și-l face să se clatine și-i face să jelească pe toți acei ce-l locuiesc atunci când nimicirea se va nălța ca râu'n viitoră și va scădea ca Râul din Egipt³.

⁶ Cel ce urcușul către cer El singur Și-l zidește și pe pământ făgăduința chiar El și-o'ntemeiază, El, Cel ce cheamă apa mării și-o varsă pe pământ, pe toată fața: El, Domnul, Dumnezeu Atoatețiitorul, acesta-I este numele.

⁷ Nu sunteți oare pentru Mine ca fiii Etiopianilor, o, fii ai lui Israel? – zice

¹ilastérion: masă pe care se aduceau jertfe pentru ispășirea păcatelor; vezi și nota de la Iș 25, 17.

²Lovind în masa ispășirii, care nu mai are nici un preț într'o lume idolatră, profetul face ca totul să se clatine, chiar și pridvoarele din fața porțiilor, provocând astfel o spaimă generală, o anarhie în care sabia se poate mișca în voie. Urmează o teribilă panoramă a omniprezenței lui Dumnezeu.

³Vezi nota de la 8, 8.

Domnul. Nu Eu l-am scos pe Israel din țara Egiptului, dar și pe Filisteni din Capadocia dar și pe Sirieni din groapă⁴?

⁸ Iată, ochii Domnului Dumnezeu sunt peste'mpărăția păcătoșilor; și o voi nimici de pe fața pământului, dar nu'ntru totul voi nimici casa lui Iacob, zice Domnul.

⁹ Că, iată, Eu voi da poruncă și voi vântura casa lui Israel printre toate neamurile precum e vânturarea în vânturătoare, și nici o părticică nu va cădea pe jos.

¹⁰ De sabie vor pieri toți păcătoșii poporului Meu, cei ce zic: «Rele nu se vor aprobia și nici că vor veni peste noi».

¹¹ În ziua-aceea ridică-voi cortul lui David, cel căzut, și Eu din nou îi voi clădi fărâmele căzute în țărâna și Eu din nou voi ridică fărâmele ce i s'au spart și Eu din nou îl voi zidi ca'n zilele ce-au fost cândva;

¹² ca să Mă caute pe Mine ce-a mai rămas de printre oameni, precum și neamurile toate asupra căroră-i chemat numele Meu – grăiește Domnul Cel ce pe toate le lucrează, pe toate-acestea⁵.

¹³ Iată, vin zile – zice Domnul – când secerișul va ajunge din urmă viile'n cules și strugurele se va coace în sămânță, când munții toți vor picura vin dulce și dealurile toate vor fi un lăstăriș.

¹⁴ Și din robie-l voi întoarce pe Israel, poporul Meu; iar ei își vor zidi la loc

⁴Dumnezeu nu-i mai socotește pe fiii lui Israel drept „poporul ales”; eliberarea lor din Egipt a fost un privilegiu pe care El l-a acordat, deopotrivă, și altor popoare.

⁵Versetele 11 și 12 vor fi citate, cu unele nuanțări, de Sfântul Iacob în Sinodul Apostolic din Ierusalim (FA 15, 16-17).

cetățile ce-au fost cândva surpate și le vor locui; și vii își vor sădi și vinul li-l vor bea, grădini își vor lucra și roada vor mâncă-o.

¹⁵ Si Eu îi voi sădi în chiar pământul lor și nu vor mai fi scoși ei din pământul lor pe care l-am dat lor, grăiește Domnul Dumnezeu Atoatețiiitorul.

Avdia

1

Judecarea Edomului și nimicirea lui. Pedepsirea neleguiirilor. Nimicirea neamurilor și mântuirea lui Israel.

¹ Vedenia lui Avdia. Așa grăiește Domnul Dumnezeu către Idumeea¹: O veste auzit-am de la Domnul, iar El sole a trimis la neamuri: Sculați-vă, și noi să ne sculăm asupră-i cu război²!

² Iată, că mic Eu te-am făcut între poopoare, dar mare ești în cei ce nu-ți dau cinste.

³ Cu inima-ți trufașă te-ai ridicat pe tine, tu, cel ce-ți ai sălașul în găurile stâncilor, cel ce-ți înalți sălașul și'n inima ta zici: „Pe mine, cine oare putea-va să mă culce cu fruntea la pământ³?“.

⁴ Chiar dacă vei urca precum vulturul

¹Idumeea (sau Edom): teritoriu vast, mai mult pustiu, situat în partea de sud-est a Palestinei, locuit de Edomiți (sau Idumei), descendenții lui Esau (care se numea și Edom), fratele lui Iacob (sau Israel). Edomiții nutreau o ură ancestrală față de fiii lui Israel; când nu puteau ei însăși să pornească o campanie militară, se aliau cu adversarii acestora.

²Strigătul pare un apel pentru o coalicie împotriva lui Edom.

³Deși mic și neînsemnat, poporul edomit manifesta o trufie care nu va rămâne nepedepsită. Cât despre „găurile stâncilor”, putea fi o aluzie la capitala edomită, al cărei nume înceamna „Stâncă” (în greacă: Petra).

și dacă'n stele îți vei pune cuibul, de-acolo te voi doborî, grăiește Domnul.

⁵ Dacă la tine hoti ar fi intrat sau niscaiva tâlhari în timpul nopții, tu unde-ai fi fugit? N'ar fi furat destule pentru ei? Si de-ți veneau culegători de struguri, n'ar fi lăsat ei oare un ciorchine⁴?

⁶ Cum fost-a cercetat Esau și cum i s'aflat cele ascunse?

⁷ Pân'la hotare te-au trimis⁵; acei cu care-aveai un legământ: ți-au stat chiar împotrivă; fărtații tăi de pace s'aui ridicat pe slăbiciunea ta și curse ți-au întins pe dedesubt; în ei nu ai cu cin'să te'ntelegi.

⁸ În ziua-aceea – zice Domnul – îi voi stârpi pe înțeleptii din Idumeea și tot ce e pricepere în muntele lui Esau.

⁹ Vitejii tăi se vor speria, cei din Teman, că om va fi să piară din muntele lui Esau.

¹⁰ Pentru măcelul și păcatul împotrivă fratelui tău Iacob acoperit vei fi'n rușine și vei pieri pe'ntotdeauna.

¹¹ Din ziua'n care stat-ai împotrivă, în ziua când străinii îi robeau tăria și puterea, când străinii îi năvăleau prin porți și aruncau la sorti Ierusalimul,

⁴În urma unui jaf obișnuit sau a unei mici cumpărături tot mai rămâne ceva, dar în urma pedepsei Domnului nu va rămâne decât pustiu.

⁵Alianțele lui Edom sunt subrede, pretinșii prieteni îl trădează și-l umilesc.

erai și tu ca unul dintre ei⁶.

¹² Nu te uita la ziua fratelui în ziua'mpotrivirii⁷ și nu te'nvessel de fiii lui Iuda'n ziua nimicirii lor, și nici să nu te umfli'n vorbe în ziua'n care au ne-cazuri.

¹³ Prin porțile poporului să nu mergi în ziua'n care urlă de durere; nu te uita la adunarea lor în ziua nimicirii lor, și nici să le ataci puterea în ziua când ei pier.

¹⁴ Nici să le stai la trecători ca să-i omori pe cei ce scapă, nici să-i oprești pe cei ce fug în ziua de necaz.

¹⁵ Căci ziua Domnului e-aproape, ea, peste neamurile toate: cum ai făcut, așa-ți va fi; cu ce-ai plătit, aceea se va'ntoarce în capul tău⁸.

¹⁶ Că-așa precum tu ai băut în muntele cel sfânt al Meu, tot astfel neamurile toate vor bea vin; vor bea și vor turna pe gât și fi-vor ca și cum n'au fost⁹.

¹⁷ Dar sus, în muntele Sion, acolo fi-va mântuire și sfânt locaș va fi acolo; casa lui Iacob îi va stăpâni pe cei ce-au stăpânit-o.

¹⁸ Casa lui Iacob foc va fi, casa lui Iosif, flăcără, dar casa lui Esau, o miriște; și-asupra ei se vor aprinde și fi-va c'o vor mistui; și'n casa lui Esau nu vor mai fi ogoare pentru grâu, căci Domnul a grăit.

¹⁹ Cei din Negheb vor stăpâni muntele lui Esau și cei ce-s în câmpie pe cei de

neam străin. Și muntele lui Efraim îl vor avea în stăpânire, și câmpul din Samaia și pe Veniamin, precum și Galad-adul.

²⁰ Și-aceasta fi-va stăpânirea, a celor ce-au fost robi, fiii lui Israel: țara Canaaneenilor, până la Sarepta; cei ce'n Ierusalim au fost robiți: ei, pân' la Efrata; tot ei vor stăpâni cetățile Neghebului.

²¹ Și cei scăpați se vor sui din muntele Sionului ca să se răzbune pe muntele lui Esau; și-a Domnului va fi împărăția.

⁶Edomiții îi sprijiniseră pe Babilonieni în năvala lor asupra lui Israel.

⁷Literal: „în ziua străinilor” (care se împotriuveau).

⁸Legea talionului: Dinte pentru dinte...

⁹Edomiții, laolaltă cu celealte neamuri, vor pieri sub pedeapsa Domnului, în vreme ce fiii lui Israel își vor recăptă pământurile și se vor răvrsa chiar dincolo de vechile hotare.

Cartea lui Iona

1

Chemarea, neascultarea și pedepsirea lui Iona.

1 „Si a fost cuvântul Domnului către Iona, fiul lui Amitai, zicând:

„Scoală-te și du-te în Ninive, cetatea cea mare¹, și propovăduiește în ea, căci strigarea răutății ei s'a urcat pân' la Mine”².

Dar Iona s'a sculat să fugă de dinaintea feței Domnului, la Tarsis³. Si s'a coborât la Iope și aflat o corabie care mergea la Tarsis; și și-a plătit prețul călătoriei și a intrat în ea spre a se duce împreună cu ei la Tarsis, departe de fața Domnului.

Dar Domnul a stârnit un vânt pe mare; și s'a făcut pe mare o furtună puternică, încât corabia era în primejdie de a se sfărâma.

Iar corăbierii s-au înspăimântat și strigau fiecare spre dumnezeul său; și mărfurile din corabie le aruncau în mare, ca s'o ușureze. Dar Iona se cobo-

¹Ninive: capitala imperiului asirian, situată pe malul stâng al Tigrului.

²O astfel de strigare ajunsese la Dumnezeu și împotriva celor din Sodoma și Gomora (Fc 18, 20-21).

³Tarsis: colonie feniciană, port la Marea Mediterană pe sărmul spaniol. Pentru Evrei, acest nume însemna capătul pământului. Așadar, Iona voia să fugă cât mai departe cu putință.

râse în fundul corăbiei și dormea sforăind.

6 Iar cărmaciul a venit la el și i-a zis: „De ce sforăi?... Scoală-te și roagă-L pe Dumnezeul tău, că doar ne-o scăpa Dumnezeu și nu vom pieri⁴!”

7 Si a zis fiecare către vecinul său: „Veniti, și haideți să aruncăm sorti și să aflăm din a cui pricina este această nenorocire asupra noastră!” Si au aruncat sorti, iar sortul a căzut pe Iona⁵.

8 Si i-au zis: „Spune-ne, din a cui pricina se află această nenorocire asupra noastră? Cu ce te îndeletnicești? De unde vii și ncotro te duci? Din ce țară ești, și din care popor?”.

9 Iar el le-a zis: „Eu sunt un rob al Domnului și mă încchin la Domnul, Dumnezeul cerului, Cel ce a făcut marea și uscatul”.

10 Atunci oamenii s-au înfricoșat cu mare frică și i-au zis: „De ce-ai făcut tu asta?”; căci ei știau că el fugise departe de fața Domnului, fiindcă el le spuse.

11 Si i-au zis: „Ce să facem noi cu tine

⁴De vreme ce zeii corăbierilor se dovediseră neputincioși, mai trebuia făcută o ultimă încercare (mai ales față de un om care, spre deosebire de ceilalți, ce mureau de spaimă, își permitea să doarmă fără grijă!).

⁵Vechii navigatori credeau că, într'o asemenea cumplicită împrejurare, cauza trebuie să fie un răufăcător necunoscut care se află printre ei și care poate fi identificat prin tragere la sorti (în expresie biblică: „prin aruncare de sorti”).

pentru ca marea să ni se aline?”. Fiindcă marea se înălță și ridica valuri mari.

¹² Iar Iona le-a zis: „Săltăți-mă și aruncați-mă în mare, iar marea vi se va alina; fiindcă știu că din pricina mea s'a stârnit asupra voastră această mare furtună”.

¹³ Dar oamenii se sileau să se întoarcă la uscat, însă nu puteau, căci marea se înălță și din ce în ce mai cumplit li se ridica deasupra⁶.

¹⁴ Atunci au strigat către Domnul și au zis: „Nicidecum, Doamne: să nu pierim noi din pricina vieții acestui om, și sânge drept⁷ să nu arunci asupră-ne, fiindcă Tu, Doamne, cum ai vrut ai făcut!”

¹⁵ Și l-au luat pe Iona și l-au aruncat în mare; iar marea și-a încetat furia.

¹⁶ Iar oamenii cu mare teamă s'au temut de Domnul și I-au adus jertfă lui Dumnezeu și I-au făcut făgăduințe.

2

În pântecele chitului, Iona se roagă.

¹ Dumnezeu însă i-a poruncit unui chit mare¹ să-l înghită pe Iona. Și a fost Iona în pântecele chitului trei zile și trei nopți².

⁶Corăbierii voiau, totuși, să-l salveze pe Iona, dar marea le sta împotrivă.

⁷„... sănge drept”: sănge nevinovat. Navigatorii par a-și da seama că situația îi depășește, fiind vorba de un plan al lui Dumnezeu.

¹Chit (din grecescul **ketos**): orice fel de făptură animală enormă – pește sau cetaceu – care viețuiește în apă; monstru marin. Asocierea „chit mare” nu e atât pleonasm, cât hiperbolă.

²Cele trei zile și trei nopți petrecute de Iona

² Iar Iona din pântecele chitului I s'a rugat Domnului, Dumnezeului său, zicând³:

³ „În necazul meu strigat-am către Domnul, Dumnezeul meu, iar El m'a auzit: strigarea mea din pântecele iadului⁴, glasul meu Tu l-ai auzit.

⁴ În adâncul inimii mării m'ai aruncat⁵ și ape m'au împresurat: toate talazele și valurile Tale peste mine-au trecut.

⁵ Și am zis: Lepădat am fost de la fața ochilor Tăi; voi mai privi eu oare vreodată la casa Ta cea sfântă?

⁶ Ape mi s'au revărsat împrejur până la suflet, adâncul genunii m'a împresurat capul mi s'a afundat în crăpăturile munților⁶;

⁷ În pământ m'am pogorât, ale cărui gratii sunt veșnice zăvoare; dar, Doamne, Dumnezeul meu, scoate-mi Tu viața din stricăciune⁷!

⁸ Când sufletul mi se sfârșea în mine, de Domnul mi-am adus aminte; ajungă-Ți rugăciunea mea 'nainte, în casa Ta cea sfântă!

⁹ Cei cează lucruri deșarte și minci-

în pântecele chitului vor fi evocate de Iisus ca „semn” (simbol) al propriei Sale morți și învieri (Mt 12, 40).

³Rugăciunea lui Iona are unele accente liturgice și în ea se regăsesc ecouri ale psalmilor davidici.

⁴Pântecele chitului este asemănător cu acela al iadului (Seol): condamnare definitivă.

⁵Psalmistul exclamase: „Dintru adâncuri am strigat către Tine, Doamne; / Doamne, auzi glasul meu” (Ps 129, 1). Comentându-l, Fericitul Augustin îl evocă pe profetul Iona, care se află într'o dublă cufundare: în apa mării și în pântecele chitului. În literatura română, Marin Sorescu a construit, pe această temă, piesa de teatru Iona.

⁶Imaginea munților de pe fundul mării.

⁷„... pe Cel ce izbăvește din stricăciune viața ta” (Ps 102, 4).

noase⁸ s'au lepădat de propria lor milă.

¹⁰ Dar eu cu glas de laudă și de mărturisire, cu acelea îți voi jertfi; câte am făgăduit îți voi da, Tie, Domnului, pentru mântuirea mea".

¹¹ Și Domnul i-a poruncit chitului, iar acesta l-a lepădat pe Iona pe uscat.

3

Iona mustră, mustrarea lui rodește, Ninivitenii se pocăiesc.

¹ Și s'a făcut a doua oară cuvântul Domnului către Iona, zicând:

² „Scoală-te și du-te în Ninive, cetatea cea mare, și propovăduiește'n în ea potrivit întâiului cuvânt pe care Eu îți l-am grăit".

³ Iar Iona s'a sculat și s'a dus la Ninive, aşa cum îi spusese Domnul. Ninive îl era lui Dumnezeu cetate mare¹, ca la trei zile de mers².

⁴ Și Iona a prins a intra în cetate preț de o zi de mers, și propovăduia, zicând: „Încă trei zile³, și Ninive va fi nimicită!"

⁵ Iar oamenii din Ninive i-au dat crezare lui Dumnezeu și au propovăduit⁴ post și s'a imbrăcat în sac⁵, de la cel mai mare dintre ei până la cel mai mic.

⁶ Iar cuvântul a ajuns până la regele Ninivei; iar el s'a ridicat de pe tronul

⁸ „Lucruri deșarte și mincinoase”: idoli.

¹ E vorba de o cetate foarte decăzută'n moravuri, dar de care Dumnezeu, totuși, avea grijă.

² Trei zile îi trebuiau unui om spre a străbate cetatea, de la un capăt la altul, cu pasul.

³ T. M.: „Încă patruzeci de zile”.

⁴ = Să-ai spus unui altora, să-ai îndemnat de la unul la altul.

⁵ În semn de doliu sau căință, penitenții își începeau coapsele cu o pânză de sac.

său și s'a dezbrăcat de hainele lui și s'a îmbrăcat în sac și a șezut pe cenușă.

⁷ Și s'a dat de veste, și poruncă s'a dat în Ninive din partea regelui și a dregătorilor săi, zicând: „Nici oamenii, nici dobitoacele, nici boii și nici oile să nu guste nimic, nici să pască, și nici apă să bea!"

⁸ Iar oamenii s'a îmbrăcat în sac, vitele n'au păscut. Și au strigat cu tot dinadinsul către Dumnezeu; și s'a întors fiecare din calea lui cea rea⁶ și de la nedreptatea ce se afla în mâinile lor, zicând:

⁹ „Cine știe dacă lui Dumnezeu o să-I pară rău și Se va îndura și Se va înțoarce de la aprinderea mâniei Sale, și astfel noi nu vom pieri?".

¹⁰ Iar Dumnezeu a văzut faptele lor, că s'a întors din căile lor cele rele; și I-a părut rău lui Dumnezeu de răul pe care zise să li-l facă; și nu l-a făcut⁷.

4

Iona se întristează, Dumnezeu îl mustră.

¹ Dar Iona s'a întristat cu întristare mare și s'a tulburat¹.

² Și I s'a rugat Domnului, zicând: „O, Doamne!, oare nu acestea erau cuvintele mele pe care eu le-am grăit pe când încă mă aflam în țara mea? Tocmai de aceea apucasem să fug la Tarsis: fiindcă eu știam că Tu ești milostiv

⁶ În limbajul biblic, „cale” înseamnă purtare, purtări, comportament.

⁷ Pocăința reală, sinceră, are darul de a-L face pe Dumnezeu să-și schimbe sau revoce hotărările.

¹ Iona le prevestise Ninivitenilor prăpădul imminent (3, 4), dar nu-i îndemnase și la pocăință.

și îndurat, îndelung-răbdător și mult-milostiv, și că-Ți pare rău de răutăți.

³ Și acum, Stăpâne Doamne, viața mea ia-o de la mine; că mai bine-mi este să mor decât să trăiesc²!"

⁴ Iar Domnul a zis către Iona: „Ești foarte supărat³?...”

⁵ Și a ieșit Iona din cetate și a șezut în preajma cetății; și acolo și-a făcut un umbrar; și a șezut sub el, la umbră, până când va vedea ce se întâmplă cu cetatea.

⁶ Și Domnul Dumnezeu i-a poruncit unui vrej⁴, iar acesta a crescut până deasupra capului lui Iona, ca să fie umbră deasupra capului său și să-l umbrească de necazurile lui. Și s'a bucurat Iona de vrej: mare bucurie!

⁷ A doua zi de dimineață, însă, Dumnezeu i-a poruncit unui vierme, iar acesta a ros vrejul pe dedesubt, și el s'a uscat.

⁸ Și a fost că la răsăritul soarelui i-a poruncit Dumnezeu unui vânt cald, plin de zăduf; și soarele lovea pe capul lui Iona, iar acesta se sfârșea și nu mai trăgea nădejde de viață lui; și zicea: „Mai bine-mi este să mor decât să trăiesc!”

⁹ Și a zis Domnul Dumnezeu către Iona: „Așa de tare te-ai măhnit tu din pricina vrejului?”. Iar el a zis: „Foarte mult m'am măhnit, până la moarte!”

¹⁰ Iar Domnul a zis: „Tie și-a părut rău de un vrej, pentru care nu te-ai ostenești, și nici că l-ai crescut, și care într'o

²Iona își menține convingerea – egoistă – că poporul păcătos trebuie să piară!

³Dojană ironică, dar blândă, surâzătoare.

⁴E vorba de un vrej care crește lung, cu frunze mari, al cărui fruct este tigva sau tărtăcuța. Prin introducerea acestui element, istorisirea plonjează în simbol: umbrarul făcut de omul-Iona este deja inutil.

noapte a crescut și într'o noapte a pierdit.

¹¹ Dar Eu, cum să nu crut Ninive, cetatea cea mare, în care locuiesc mai mult de o sută douăzeci de miriade⁵ de oameni care nu-și cunoșteau dreapta sau stânga? și vitele lor multe?...”.

⁵Istorisirea plonjează mai adânc în simbol: „miriade” nu este un număr determinat al locuitorilor Ninivei, ci un număr al nemărginirii (folosit îndeosebi când e vorba de țigri – Ap 5, 11). Așadar, iubirea lui Dumnezeu – care o prevestește pe aceea a Evangheliei – este universală.

Miheia

1

Prevestiri asupra Iudeii și Samariei.

1 Si a fost cuvântul Domnului către Miheia Moreștelul¹ în zilele lui Iotam, Ahaz și Iezechia, regii lui Iuda, despre ceea ce a văzut el asupra Samariei și Ierusalimului.

2 Auziți, voi, popoare, cuvintele și să ia aminte pământul și toți cei ce se află pe el!; și Domnul Dumnezeu fi-va mărturie printre voi², Domnul din casa Lui cea sfântă³.

3 Că, iată, Domnul va ieși din locul Său și Se va pogorî și Se va sui pe înăltimile pământului.

4 Munții sub El se vor cutremura și valele se vor topi precum ceara la fața folclui și ca apa ce se rostogolește pe povârniș.

5 Toate acestea, din pricina necredinței⁴ lui Iacob și a păcatului casei lui Israel. Care-i necredința lui Iacob?:

¹ „Moreștelul”: originar din Moreșet, localitate la sud-vest de Ierusalim, aproape de Gat. Absența formulei „fiul lui...” indică originea modestă a profetului.

²T. M. adaugă: „... împotriva voastră”.

³ „Casa Lui cea sfântă” = templul din Ierusalim.

⁴ „Necredință” în sensul: infidelitate, păcat prin care poporul devine o adunătură fără nici un Dumnezeu.

Oare nu-i Samaria? Si care-i păcatul casei lui Iuda?: Oare nu-i Ierusalimul?

6 Samaria o voi face colibă a poamelor câmpului⁵, răsadniță de vie⁶, și-i voi surpa Eu pietrele'n prăpastie și temeliile i le voi descoperi.

7 Si chipurile ei cele cioplite le voi sfărâma⁷ și toate agoniselile ei le voi arde cu foc; și idolii ei îi voi nimici; că din plata desfrânării a adunat și din plata desfrânării a înapoiat⁸.

8 De aceea va plângе și se va tângui, desculță va umbla și goală⁹ tânguindu-se ca balaurii și jelindu-se ca fetele sirenelor¹⁰.

9 Căci rana ei i s'a lărgit – fiindcă a ajuns până la Iuda și a atins chiar poarta poporului Meu, chiar până la Ierusalim.

⁵ Colibă a paznicului livezii; colibă în care se păstra, sub pažă, fructele proaspăt culese; construcție provizorie, šubredă, menită să devină goală, pustie; vezi și nota de la Ps 78, 1.

⁶ Pământ răvășit înainte de plantarea unei vii.

⁷ „... chipurile cioplite”: statuile zeităților.

⁸ Desfrânarea (sau adulterul) ca metaforă a infidelității lui Israel față de legământul cu Dumnezeu prin adoptarea idolatriei.

⁹ „... goală”: fără hainele obișnuite, purtând doar o simplă cingătoare de pânză în jurul coapselor (vezi Is 20, 2 și nota).

¹⁰ Șarpele (balaurul) moare în urma unei foarte lungi agonii tăcute. „Fetele sirenelor”: expresie ironică inspirată de femeia-pește a mitologiei antice.

¹⁰ Voi, cei din Gat¹¹, nu vă trufiți, voi Enachimi¹², casa căzută n'o zidiți din râset, ci râsetul vi-l presărați cu pulberi¹³.

¹¹ Cea care șade'n Senaar¹⁴ – cetățile cu bine locuindu-și – nu a ieșit să plângă casa lipită de a ei; rana durerii primi-va de la voi.

¹² Cine-a'nceput să-i facă bine acelei ce'n durere locuiește? că rele coborâtau de la Domnul peste porțile Ierusalimului:

¹³ tropot de care și de călăreți. Cea care locuiește'n Lachiș, ea este'ncepătoarea păcatului fiicelor Sionului: că'n tine-au fost aflate necredințele lui Israel.

¹⁴ De-aceea El va face s'ajungă-acei pe care-i va trimite până la stăpânirea Gatului: case pustii, deșarte le vor fi regilor lui Israel

¹⁵ pân'ce moștenitorii îți vor aduce tie, celei ce locuiești în Lachiș; moștenirea va atinge Adulamul slava ficei lui Israel.

¹⁶ Rade-te și tunde-te pentru iubiții fii ai tăi, lătește-ți pleșuvia¹⁵ ca vulturul, căci robi s'au dus din tine!

¹¹Gat, oraș filisteian, nu departe de Moreșet, patria profetului.

¹²Enachimi: trib semitic din populația Palestinei pre-israelite. Enachimii (sau „fiii lui Enac”) erau faimoși prin statura lor gigantică, menită să-i însăpământe pe fiii lui Israel (Nm 13, 28-29; Dt 2, 21).

¹³E vorba de râsetul tâmp al trufiei, care crede că totul se poate face – sau reface – de-a joaca.

¹⁴Senaar: probabil Sena (sau Țenan), cetate menționată în Ios 15, 37.

¹⁵Toate trei, semne de doliu.

2

Despre oameni hrăpăreți și cârmuitori nedemni. Făgăduința mântuirii.

¹ Pus-au la cale tulburări și numai rele au săvârșit în asternuturile lor; odată cu venirea zilei, atunci le săvârșeau, că mâinile spre Dumnezeu nu și le-au ridicat¹.

² Tarini poftea și pe săraci ii jefuiau și asupreau familiile; pe om îl jefuiau și casa lui, pe om și moștenirea lui.

³ De-aceea, aşa grăiește Domnul: Iată, Eu rele pun la cale'mpotriva-acestui neam, din care nici că veți putea grumajii să vi-i ridicăți și să umblați cu pasul drept, căci vremea este rea.

⁴ În ziua-aceea o pildă se va da'mpotriva voastră și plângere se va cânta plângând: „În mare necaz am ajuns: partea poporului meu s'a măsurat cu funia și nimeni nu era ca să-l opreasă ori să-l abată; ogoarele voastre-au fost împărțite².

⁵ De-aceea voi pe nimeni n'o s'aveți s'arunce-o funie pentru partea voastră în obștea Domnului”.

⁶ Nu lăcramați plângând, și nici o Tânăguire pentru-acestea, căci El nu-și leaptădă mustrările,

⁷ El, Cel ce zice: „Casa lui Iacob L-a mâniat pe Duhul Domnului”; nu ale Lui sunt oare aceste izvodiri³? cuvintele Lui oare nu-s drepte pentru El?

¹Rugăciunea de dimineață era însoțită de ridicarea mâinilor; dacă acestea nu erau astfel angajate, le angaja păcatul.

²Inamicii ocupanți au confiscat pământurile localnicilor (inclusiv pe ale celor ce le dobândiseră prin rapt) și le-au împărțit între ei.

³„... izvodiri”: planuri; idei arhetipale.

și nu după dreptate croiu-și-au un drum?

⁸ Dar mai'nainte vreme poporul Meu prin vrajbă s'a ridicat cu fața'mpotrivă păcii Lui; iar ei l-au jupuit de piele, să spulbere nădejdea din cleștele războiului.

⁹ De aceea: cei ce astăzi Îmi cârmuiesc poporul zvârliți vor fi afară din casele în care trăiesc în desfătări; din pricina-a tot răul pe care-l izvodesc, de aceea au fost zvârliți. Apropiați-vă de munții cei veșnici!

¹⁰ Ridică-te și pleacă, de vreme ce aceasta nu-ți poate fi odihnă; necurăția voastră: din ea v'ati nimicit;

¹¹ voi ati fugit când nimeni nu vă gonea din urmă; din duhul tău s'a plămădit minciuna; ea ți-a picat în vin și'n băutură. Dar fi-va că din ea, din picătura poporului acesta

¹² o să se-adune Iacob cu toți ai lui, iar Eu voi aștepta să-Mi vină în brațe rămășița lui Israel. Voi face ca ei să se întoarcă'mpreună, la un loc, ca oile la strungă, ca turma ce se-adună, la mijloc, în saivan. Se vor grăbi să fugă de jos, de printre oameni:

¹³ trecut-au prin spărtură pe drumul cel mai scurt, trecut-au și prin poartă și au ieșit din ea; ieșitu-le-a'nainte și El, Regele lor, și Domnul îi va paște.

3

Cârmuitori ce asupresc poporul. Profeti mincinoși. Îndrumători și preoți nevrednici.

¹ Si El va zice: „Auziți acestea, voi, căpeteniile casei lui Iacob și voi, rămășița

casei lui Israel: Oare nu voi trebuie să cunoașteți judecata¹?

² Voi, cei ce urâți binele și căutați răul, voi cei ce jupuiți pielea de pe ei și carne-a de pe oase

³ așa cum au mâncat ei carne-a poporu-lui Meu și au jupuit pielea de pe ei și le-au frânt oasele și le-au împărțit ca pe niște hâlcii în căldări și ca pe o carne'n oală.

⁴ Așa vor striga spre Domnul, dar El nu-i va auzi și-Si va întoarce fața de la ei în vremea aceea, fiindcă rău au lucrat în ceea ce ei au izvodit chiar împotriva lor².

⁵ Așa grăiește Domnul împotriva profetilor care-l amăgesc pe poporul Meu, cei ce cu dinții mușcă din ce pot și le vestesc că pace vor avea, dar când nici-nu li se pune'n gură stârnesc asupra lor război³.

⁶ De aceea: Din fiecare vedenie vă pricopșiți cu noapte, din orice prevestire v'alegeti cu'ntuneric; peste profeti lumina din soare va apune, asupra lor chiar ziua se va preface'n beznă⁴.

⁷ Cei văzători de vise s'or umple de rușine, profetii vor ajunge de râsul celor mulți și toți le-or sta'mpotrivă cu graiul gurii lor, că nimeni n'o să fie atunci să-i mai asculte.

¹ „Judecata” (aici): spiritul de discernământ, cumpănlirea, darul de a afla unde este dreptatea.

² Cei ce fac răul nu-și dau seama că răul acesta se poate întoarce cândva chiar împotriva lor.

³ Falșii profeti prevestesc binele ca să le meargă lor bine și atâtă vreme cât le este bine; dacă însă acest bine încetează, ei nu se vor sfii să provoace contrariul a ceea ce au zis, numai să se poată răzbuna.

⁴ Substanța minciunii e aparența adevărului sau a binelui; pedeapsa ei constă în aceea că aparența devine contrariul ei.

8 Eu însă tăria mi-o voi umple din Duhul Domnului⁵, din El, cu judecată și putere, ca să-i vestesc lui Iacob necredințele sale și lui Israel, păcatele lor.

9 O, ascultați acestea, voi, cârmuitori ai casei lui Iacob și voi, cei rămași din casa lui Israel, voi, cei ce urâți judecata și tot ce-i drept întoarceți pe dos,

10 cei ce cu sânge⁶ zidiți Sionul și cu nedreptăți Ierusalimul.

11 Cârmacii lui judecau pentru plocoane, preotii lui dădeau răspunsuri pentru plată⁷, profetii lui ghiceau pentru argint, dar ei din Domnul sprijin își făceau, zicând: «Nu-i oare Domnul întru noi?: asupra noastră n'or să vină rele⁸!»...

12 De aceea, din pricina voastră arat va fi Sionul ca o țarină și fi-va el, Ierusalimul, ca o colibă șubredă'n livadă, iar muntele acestei case va fi o leasă pădureață⁹.

⁵Tăria profetului, ca dat natural, nu e niciodată deplină; plinătatea ei este opera Duhului Sfânt, Care umple golul parțial, conferindu-i astfel profetului întreaga putere spirituală de care el are nevoie, cu atât mai mult, cu cât denunțarea păcatelor poporului nu e deloc o misiune ușoară (vezi următoarele trei versete).

⁶„... cu sânge”: cu vărsare de sânge nevinovat; acesta nu poate fi decât o tencuială șubredă pentru nouă Ierusalim (Sionul și Ierusalimul sunt unul și același lucru).

⁷„... dădeau răspunsuri”: ca învățători ai Leii, erau obligați să răspundă la întrebările ce li se puneau.

⁸Profetii mincinoși nu numai că amăgesc poporul, dar ajung să se amăgească și pe ei însiși, crezându-se sub ocrotirea lui Dumnezeu.

⁹Acest verset va fi citat (din memorie, cu o nuanță ușor diferită) în Ieremia 26, 18.

4

Ierusalimul, Sionul și treierul popoarelor.

1 Si fi-va'n zilele de-apoi¹ Muntele Domnului în văz², înfipt³ pe vârfurile munților, și se va'nălța mai sus de dealuri și-atunci la el vor alerga popoarele.

2 Si multe neamuri se vor duce și vor zice: „Veniți să ne suim în muntele Domnului și'n casa Dumnezeului lui Iacob, și calea Lui ni se va arăta și'n ale Lui cărări vom merge⁴!”

3 Si El va judeca între popoare multe și neamuri tari le va mustra, până de parte; săbiile și le vor tăia să facă pluguri și sulitele, ca să facă seceri; și sabie nu va mai ridica un neam asupra altui neam și nici că vor mai învăța cum să se războiască⁵.

4 Si fiecare se va odihni sub vița sa și fiecare sub smochinul său și nimeni nu va fi să'nfricoșeze, căci gura Domnului Atoatejitorul, ea a grăit acestea.⁶

5 Că toate popoarele vor umbla fiecare în propria sa cale, iar noi vom umbla în numele Domnului Dumnezeului nostru în veac, și dincolo de el⁷.

¹„... în zilele de-apoi”: la sfârșitul unei anumite perioade; la sfârșitul veacurilor (dimensiune eshatologică, de unde caracterul mesianic al acestor prime cinci versete, oarecum înrudite cu textul din Isaia 2, 1-5).

²„Muntele Domnului”: Sionul (T. M.: „muntele casei Domnului”); „în văz”: vădit, evident, la vedere, ca un steag arborat în triumf.

³Literal: „gata” (ebraism).

⁴T. M. adaugă: „Că din Sion va ieși legea / și din Ierusalim cuvântul lui Dumnezeu”.

⁵Ca și la Isaia, mesajul păcii universale.

⁶Cuvântul lui Dumnezeu e garanția supremă că pacea, prosperitatea și siguranța vor fi o realitate.

⁷În imperiul dumnezeiesc al păcii universale, fiecare popor își va păstra identitatea și rostul

⁶ În ziua aceea, zice Domnul, voi aduna pe cea sfărâmată și voi primi pe cea le-pădată⁸ și pe cei pe care Eu i-am lepădat.

⁷ Pe cea sfărâmată o voi face rămășiță, iar pe cea lepădată, un neam tare; și Domnul va împărăți peste ele de acum și până'n veac.

⁸ Iar tu, turnul prăfuit al turmei, fiica Sionului, la tine va veni și va intra ea, stăpânia cea din frunte, regatul cel din Babilon la fiica Ierusalimului⁹.

⁹ Și-acum¹⁰, de ce ai cunoscut nenorociri? nu tie îți era un rege? sau sfatul tău pierit-a că te-au cuprins dureri ca ale femeii care naște?

¹⁰ Suferă chinuri și te îmbărbătează și apropie-te, fiica Sionului, ca o femeie care naște; că vei ieși acuma din cetate și în câmp vei locui și vei ajunge până la Babilon și de acolo Domnul, Dumnezeul tău, te va izbăvi și te va răscumpăra din mâna vrăjmașilor tăi.

¹¹ Și-acuma, neamuri multe s'au adunat asupra ta, zicând: „Ah, ne vom bucura, și ochii noștri s'or uita peste Sion!”...

¹² Dar ele nu au cunoscut gândul Domnului și nici că sfatul Lui l-au înțeles, că El le-a adunat ca pe niște snopi în arie.

¹³ Te scoală și le treieră, tu, fiica Sionului, că Eu îți-oi face coarnele de fier și

său. Cât despre noul Israel, identitatea sale și rostului său propriu îi rămâne adăugată angajarea totală și vesnică întru numele Domnului.

⁸Acest dublu feminin face trimitere la metafora soției infidele din cuplul hierogamic Iahvé-Israel. Ca stil: paralelism sinonimic.

⁹Ca în multe alte locuri, „fiica Sionului” – „fiica Ierusalimului”, paralelism sinonimic: fiii lui Israel.

¹⁰ Profetul revine în actualitate, prezice captivitatea babilonică, dar nu fără un final optimist.

unghiile și le-oi face de aramă¹¹ și vei sfârma cu ele neamuri multe și Domnului îi vei sfînti mulțimea lor și Domnului a tot pământul [îi vei sfînti] tăria lor¹².

¹⁴ Acum cu gard va fi îngrădită fiica lui Efraim; cu mpresurare ne-au cuprins și semințiile lui Israel vor fi lovite cu toiaig peste obraz¹³.

5

Profeție despre nașterea lui Mesia și despre rostul „rămășiței” lui Israel.

¹ Iar tu, Betleeme, casa Efratei¹, mic este și fiintre miile lui Iuda; dar din tine Cineva îmi va ieși în Israel să-i fie lui Cârmuitor²; ieșirile Lui însă erau din-

¹¹Treieratul se făcea cu copitele boilor; de unde: „Să nu legi gura boului care treieră” (Dt 25, 4; 1 Co 9, 9).

¹²Precum suferința femeii la naștere (v. 10), tot astfel treieratul neamurilor are o finalitate: din prima rezultă o nouă ființă umană, din al doilea rezultă, asemenea boabelor de grâu, neamuri regenerate prin transfigurare.

¹³Într-o seamă de redactări ale Septuagintei, acest verset este primul din capitolul următor (aşa cum se află și în vechile ediții românești). Cu toate acestea (în concordanță și cu ediția Rahlfs), locul său este aici, ca un text care pregătește, prin contrast, cea mai importantă profeție miheiană.

¹Profeție clară asupra locului unde Se va naște Mesia: localitatea Betleem, căreia î se spunea și Efrata. „Casa Efratei” se referă la faptul că Efrata a fost la început o localitate de sine stătătoare (vezi Fc 35, 19) ai cărei locuitori, cel puțin în parte, s'au strămutat în Betleem. Expressia: „mic este și fi”: deși Betleemul va deveni celebru prin nașterea lui Mesia, el nu va deveni, în sine, un mare oraș.

²Frază cu o mare încărcătură dogmatică, susținută de o gramatică pe măsură. Cel ce va ieși (Se va naște) din Betleem o va face cu față spre Dumnezeu, ca Unul Care-I este familiar și în a

tru'nceput, din zilele veacului³.

2 De aceea El îi va da⁴ până la vremea celei ce va să nască⁵; ea va naște, iar rămășița fraților lor se va întoarce la fiii lui Israel.

3 Și Domnul va sta și va vedea și turma Și-o va paște cu putere, iar ei vor fi întru slava numelui Domnului Dumnezeului lor; că acum fi-vor ei măriți până la marginile pământului.

4 Și această pace va fi când va veni Asur pe pământul vostru și când va intra asupra țării voastre; și împotriva lui se vor scula șapte păstori și opt conducători de oameni⁶. Și pe Asur îl vor pă-

Cărui naștere Însuși Dumnezeu e implicat. Pe de altă parte, în continuare, prepoziția „în” (întru) urmată de un dativ denotă că Israel va fi cârmuit din propriul său interior de către Cel ce Se va naște și din el; dumnezeirea lui Mesia, sugerată de versetul precedent, e completată de omenitarea Sa, implicată aici.

3 Faptul istoric și geografic al nașterii lui Mesia (Care va „ieși” din Betleem) își are obârșile („ieșirile”) în acel început (arhé) de care va vorbi Evanghelistul Ioan în celebrul său Prolog: „Întrucătup era Cuvântul” (In 1, 1); că acest „din început” înseamnă „din veșnicie” o dovește precizarea (apozițională): „din zilele veacului”, sintagmă care nu exprimă altceva decât eternitatea (ca și în Is 63, 9). Pluralul „ieșirile” se poate referi la nașterea Fiului din Tatăl „mai înainte de toți vecii” și la momentul creației, când Logosul Se manifestă ca participant (In 1, 3). Versetul va fi citat (din memorie) de Evanghelistul Matei (2, 6) și de Evanghelistul Ioan (7, 42), ceea ce îi atestă dimensiunea de profetie mesianică.

4 „... îi va da”: expresie folosită pentru împrejurările când Domnul își va părăsi fiii, lăsându-i în mâinile dușmanilor. Așadar, o perioadă de aşteptare în suferință.

5 Profetia o anunță pe Sfânta Fecioară Maria, Născătoarea de Dumnezeu, aşa cum o face și Isaia (vezi Is 7, 14 și nota).

6 Textul anunță o invazie a Asirienilor. „Păstorii” sunt tot „conducători”. În simbolistica cîrfelor, acest șapte urmat de opt (în crescendo) înseamnă un număr foarte mare.

tori cu sabie

5 și țara lui Nimrod⁷ cu sănțul ei; și El vă va măntui de Asur când va veni pe pământul vostru și'n hotarele voastre va intra.

6 Și fi-va rămășița lui Iacob⁸ printre neamuri în mijloc de popoare multe ca roua căzând de la Domnul și ca mieii pe iarba⁹, aşa ca nimeni să nu se adune și nici să rămână printre fiii oamenilor.

7 Și fi-va rămășița lui Iacob printre neamuri în mijloc de popoare multe ca un leu printre vite'n pădure și ca un pui de leu printre turme¹⁰ – ca și cum ar fi doar în trecere – și la alegere-și va prinde prada și nimeni nu va fi să scape.

8 Mâna ta se va'nălța împotriva celor ce-ți fac necazuri, și toți vrăjmașii tăi vor pieri de istov.

9 Și va fi că'n ziua aceea – zice Domnul –¹¹ voi nimici caii tăi din mijlocul tău și carele și le voi nimici;

10 și voi surpa cetățile pământului tău și întăriturile tale, pe toate, le voi strica;

11 și-ți voi nimici vrăjitorile din mâini și ghicitori în tine nu vor fi.

⁷Nimrod: strănepot al lui Noe și patron al multor cetăți și teritorii din Mesopotamia (vezi Fc 10, 8-12).

⁸„Rămășița lui Iacob”: expresie sinonimă cu „rămășița lui Israel” din Isaia 10, 21. După trecrea multor generații, din fiii lui Israel, risipiti printre neamuri, va rămâne un „rest” ce va constitui nucleul din care Domnul își va reface poporul (un nou Israel).

⁹ „... roua” ... „mieii”: existente gingeșe, fragile, care se mențin doar prin bunătatea lui Dumnezeu.

¹⁰Balaam îl numise pe Iacob „leu” și „pui de leu”, prin urmașii săi (Nm 23, 24).

¹¹Regenerarea lui Israel (în cele de mai jos) se va face doar printr'o purificare politică și morală, când chiar și semnele idolatriei vor fi nimicite.

¹² Și-ți voi nimici chipurile cele cioplite și stâlpii tăi din mijlocul tău și nu te vei mai încrina la lucrul mâninilor tale.

¹³ Și voi tăia desărurile din mijlocul tău și cetățile tale le voi strica.

¹⁴ Și cu mânie și-aprindere mare voi face răzbunare'ntre neamuri, pentru aceea că n'au ascultat.

6

Care anume jertfe îi sunt plăcute Domnului. Neleguiții sub amenințare.

¹ Auziți acum cuvântul Domnului! Zis-a Domnul: Scoală-te și fă judecată cu munții, și dealurile să-ți audă glasul!

² Auziți, voi, munților, judecata Domnului și voi, văilor, și voi, temelii ale pământului, că'n judecată este Domnul cu poporul Său și cu Israel Se va lă'ntrebări¹:

³ – Poporul Meu, ce ți-am făcut Eu ție? sau cu ce te-am întristat? sau cu ce te-am împovărat? Răspunde!

⁴ Că te-am scos din țara Egiptului și te-am scăpat din casa robiei și ți-am trimis înainte pe Moise și pe Aaron și pe Mariam?...

⁵ Poporul Meu, adu-ți acum aminte ce sfaturi a făcut împotrivă-ți Balac, regele Moabului; și ce i-a răspuns Balaam, fiul lui Beor, – de la Stușișuri până la Ghilgal – pentru ca dreptatea Domnului să fie cunoscută.

¹Domnul le amintește fiilor lui Israel câteva din momentele în care El a intervenit în favoarea lor, dintre care cel mai important a fost scoaterea lor din Egipt. Asupra istoriei lui Balaam, vezi Nm 22-24 și Dt 23, 5.

⁶ Cu ce Îl voi întâmpina pe Domnul? cu ce Îl voi primi pe Dumnezeul meu Cel-Preaiubit²? Ajunge-voi la El cu arderide-tot, cu viței de un an?

⁷ Au fi-va Domnul binevoitor pentru mii de berbeci și zeci de mii de țapi grași? Voi da eu oare pe întâii-meni-născuți în schimbul necredinței, și ro-dul pântecelui meu pentru păcatul su-fletului meu?

⁸ Nu ți s'a spus, o, omule, ce este bun? sau ce anume cere Domnul de la tine, decât să faci dreptate și mila s'o iubești și să fii gata să ții pasul cu Domnul, Dumnezeul tău?

⁹ Glasul Domnului se va striga'n cetate și El îi va măntui pe cei ce se tem de numele Lui. Ascultă, tu, seminție!, cine va pune cetatea'n rânduială³?

¹⁰ Nu cumva e focul și casa nelegui-tului care adună avuții nedrepte și cu trufia nedreptății?

¹¹ Fi-va neleguițul îndreptățit în cum-pănă⁴? sau în sac greutățile înșelă-toare

¹² prin care ei și-au strâns averi din necredință, iar cei ce locuiesc [cetateal] grăit-au doar minciuni și limba li s'a înălțat în gură.

¹³ Eu însă voi începe să te bat; în păca-tele tale te voi nimici.

¹⁴ Vei mânca și nu te vei sătura și'n în-tuneric te voi arunca și-Mi voi întoarce

²Versetele 6-8: Formele exterioare ale cultului, lipsite de conținut, nu au nici o valoare față de angajarea religioasă și morală a omului.

³kosméo (în sensul primar): „a aranja”, „a pune în ordine”, „a pune în armonie”. Profetul abordează problema decadenței morale a popo-rului; cetatea nu poate fi adevărată prin oamenii coruși.

⁴Cântarul drept nu poate justifica neleguiarea omului strâmb.

capul și nu-ți va fi scăpare; iar cei ce vor scăpa, ei toți vor fi trecuți prin ascuțișul săbiei.

¹⁵ Vei semăna și nu vei secera, măslina o vei stoarce dar tu cu untdelemn nu te vei unge, și strugurele [îl vei stoarce] dar nu vei bea și vin și vor pieri leguiurile poporului Meu.

¹⁶ Că tu ai păzit rânduileile lui Omri și toate faptele casei lui Ahab⁵ și ai umblat în căile lor, ca să te dau pe tine la pieire, iar pe locuitorii să fie fluierăți și veți purta ocările popoarelor.

7

Stricăciune peste tot. După pedeapsă, izbăvirea. Rugăciunea profetului.

¹ Vai mie!, că m'am făcut ca unul ce adună paie la seceriș și-așa cum e ciorchinul¹ la cules când nici un strugură n'a mai rămas, ca să mănânc și eu din poamele care se coc întâi. Vai mie, suflete,

² că a pierit cel credincios de pe pământ și nimeni nu mai este printre oameni să facă ce e drept!; toți se judecă până la sânge, fiecare-i face necazuri vecinului său.

³ Mâinile și le gătesc numai spre rău. Cel mare cere, judecătorul linguștește, că astă-i poftă sufletului său.

⁴ Si bunurile lor le voi lua precum o molie ce roade și care'n ziua cercetării aleargă după îndreptare. Vai, vai!, ziua răzbunării tale a sosit, acum vor fi plângerile lor.

⁵ Omri și Ahab, regi ai lui Israel, cu o tristă faimă a neleguirii.

¹ Foarte exact: strugurașul avorton, pipernicul, rămas pe viță la culesul viei (epifyllis).

⁵ Nu vă încredeti în prieteni, și nici nădejdea să v'o punete în cei care îndrumă, iar celei ce se culcă lângă tine păzește-te să-i încredințezi ceva.

⁶ Că fiul își necinstește tatăl, fiica se va ridica împotriva mamei sale, nora împotriva soacrei sale; dușmanii omului, casnicii lui.

⁷ Dar eu voi căuta spre Domnul, în Dumnezeu, Mântuitorul meu, voi aştepta; Dumnezeul meu mă va auzi.

⁸ Nu te bucura împotrivă-mi, tu, dușmanca mea², că am căzut și mă voi ridică, și chiar de voi ședea în întuneric, Domnul mă va lumina.

⁹ De vreme ce-am păcătuit eu împotriva Domnului, mânia Lui o voi purta până când El îmi va'ndrepta pricina și El dreptatea mi-o va face și mă va scoate la lumină și voi vedea dreptatea Lui.

¹⁰ Si va vedea dușmanca mea și în ruzione se va îmbrăca aceea ce-mi zicea: „Unde e Domnul, Dumnezeul tău?”; ochii mei o vor vedea: acum va fi să fie ea călcată în picioare cum e noroiul pe un drum.

¹¹ E ziua când se face cărămidă³: ziua aceea-i nimicirea ta și ziua-aceea va surpa ceea ce tu ai legiuist.

¹² Si cetățile tale fi-vor totuna între ele⁴ și împărțite'ntre Asirieni, iar cetățile tale tarzi vor fi'mpărțite de la Tir și până la Râu⁵ și de la mare până la mare și de la munte până la munte.

² „... dușmanca mea”: termen generic pentru toți adversarii lui Israel, îndeosebi Edomiții.

³ Literal: „... când se unge cărămidă”; când încep pregătirile pentru reconstituirea zidului.

⁴ Literal: „... vor fi nivestate”; reduse la același nivel.

⁵ „Râul”: Eufratul.

¹³ Pământul fi-va pustiit, el, la un loc cu cei ce-l locuiesc, din pricina roadelor planurilor lor.

¹⁴ Paște-Ți poporul cu toiagul, oile moștenirii Tale, cele ce-și au sălașul în pădure, și numai ele, în mijlocul Carmelului; vor paște în ținutul Vasanului și'n ținutul Galaadului ca'n zilele de altădată.

¹⁵ Si'ntocmai ca în zilele acelea când ai ieșit tu din Egipt, voi lucruri minunate veți vedea.

¹⁶ Vedea-vor neamurile și se vor rușina și cu toată puterea lor mâinile și le vor pune peste gură, urechile li se vor face surde.

¹⁷ Tărâna o vor linge ca șerpii pe pământ când se târâsc, s'or tulbura în găurile lor, s'or spăimânta de Domnul, Dumnezeul nostru, și de Tine se vor teme.

¹⁸ Cine e Dumnezeu precum ești Tu, ștergând fărădelegile și încând păcatele celor rămași din moștenirea Lui? Nu Si-a păstrat mânia să fie mărturie⁶, căci El Se bucură'ntru milă,

¹⁹ El iarăși Se va'ntoarce și ne va mi-lui și nedreptățile noastre le va îneca și toate păcatele noastre în fundurile mării le va lepăda.

²⁰ El adevărul i-l va da lui Iacob, milă lui Avraam, aşa cum Te-ai jurat părinților noștri în zilele de-odinioară.

---

⁶Mânia Domnului nu supraviețuiește milei Sale.

Naum

1

Mânia Domnului. Profetii despre Iuda și Ninive.

1 Profetie asupra Ninivei¹. Cartea veneniei lui Naum cel din Elcoș.

2 Dumnezeu este gelos și Domnul Se răzbună²; Domnul Se răzbună cu mânie Domnul Se răzbună pe vrăjmașii Săi și-i nimicește pe potrivnici.

3 Domnul e îndelung-răbdător și mare-I este căria și pe cel vinovat nu-l va lăsa Domnul nepedepsit; calea Sa e'n capătul drumului și'n vărtej³, norii sunt pulberea de sub picioarele Lui.

4 El ceartă marea și o usucă și toate râurile le seacă; Vasanul și Carmelul s'au pipernicit, florile Libanului s'au veștejit⁴.

5 Munții se cutremură de El, dealurile se clatină, pământul s'a'ngrozit de fața Lui – toată lumea și toți cei ce locuiesc în ea.

¹Ninive: capitala imperiului asirian, simbol al celei mai crâncene opresiuni asupra Iudeilor.

²Versetele 1-8 alcătuiesc un psalm ale căruia versete sunt numerotate, în Textul Ebraic, cu litere ale alfabetului. Este reluată tema unui Dumnezeu gelos (Iahvé), Care-Să pedepsește poporul pentru infidelitate (închinare la idoli), dar și pe păgânii care l-au corupt.

³Autorul apelează la imaginile cosmice ale puternicieei lui Dumnezeu.

⁴Vasanul, Carmelul și Libanul: zone-simbol ale verdelui etern.

6 Cine va putea să-I îndure mânia? și cine va sta înaintea aprinderii mâniei Sale?: mânia Lui topește regate⁵ și pietrele de dinainte-I se sfârâmă.

7 Domnul e bun cu cei ce-L cheamă în ziua necazului și-i cunoaște pe cei ce se tem de El,

8 dar cu potop nimicitor îi va sfârși⁶ pe cei ce se ridică împotrivă-I, iar pe vrăjmașii Săi întunericul îi va fugări.

9 Ce punetei voi la cale împotriva Domnului? El va face'ntru totul un sfârșit:⁷ răzbunarea Lui nu va lovi cu necaz de două ori în același timp.

10 Că ei⁸ pân' la tălpi vor fi despuiati și mistuiți ca un lujer învârtit pe harac și ca o trestie uscată de istov.

11 Din tine⁹ ieși-va un gând împotriva Domnului, rele sfătuind împotrivă-I.

12 Așa grăiește Domnul¹⁰, Cel ce stăpânește peste ape multe: Așa vor fi îndepărtați, și geamătul¹¹ nu se va mai

⁵Literal: „... topește stăpâniri”. Mânia Domnului are puterea focului care topește metalele.

⁶Asemenea potopului din vremea lui Noe (Fc 7).

⁷Cuvinte adresate lui Iuda, în sensul că sfârșitul Ninivei va fi total. Ton întremător.

⁸„Ei”: asupritorii asirieni.

⁹Adresare către Asiria.

¹⁰Acum Domnul grăiește către Iuda.

¹¹Literal: „... ascultarea ta nu se va mai auzi”. „Ascultarea” are aici sensul figurat de „supunere”, „obediență”, „starea de a executa poruncile cuiva” (termen și sens folosite și astăzi în

auzi!

¹³ Si acum, sfărâma-voitoiagul¹² său de deasupră-ți și lanțurile tale¹³ le voi rupe.

¹⁴ Si Domnul va porunci pentru tine¹⁴: Sămânță din numele tău nu se va mai semăna; din casa dumnezeului tău voi nimici chipurile cioplite și pe cele turnate și ti le voi pune în mormânt, că sunt grăbit...

2

Vestirea mântuirii. Împotriva leului din Asur.

¹ Iată pe munți picioarele celui ce binevestește, ale celui ce vestește pacea! O, Iudo, serbează-ți serbările, plinează-ți făgăduințele, că nu vor mai trece prin tine să te îmbâtrânească; s'au sfârșit, au pierit¹!

² Cel ce'ndeobște scoate din nețăi s'a urcat, suflând, în față². Veghează-ți calea, întărește-ți mijlocul, îmbărbătează-te'n putere!

³ (Căci Domnul a'ntors mândria lui Iacob, ca și mândria lui Israel; că aceia-i scuturaseră, pe ei și vițele lor)³.

limbajul monahal). Metonimie: „geamătul”.

¹² „Toiagul” (aici): instrumentul de asuprire. Ebr: „jugul”.

¹³ Literal: „... legăturile tale” (tot ceea ce teține legat).

¹⁴ Adresare către regele Asiriei.

¹ În unele ediții ale Septuagintei, acest verset face parte din capitolul precedent, ca v. 15. Aici, după ed. Rahlf's, în acord cu T. M.

² E vorba de Domnul, Cel ce de obicei izbăvește oamenii din nenorociri, dar Care i Se propune acum Ninivei în ipostaza Celui ce avertizează și amenință. Urmează scânteietorul tablou al asalțului.

³Nu o dată, în Sfintele Scripturi, poporul ales este asemănăt cu o vie (vezi Isaia 5, 1-7).

⁴ Stricatu-le-am armele puterii'ntre neamuri: bărbații puternici hohotind în flăcări, frânele carelor lor atunci când se gătesc și călăreții fremătând pe drumuri.

⁵ Si carele de luptă se vor învălmăși și ele între ele se vor ciocni pe uliți; înfătișarea lor: ca flăcările focului, ca fulgere ce-aleargă prin văzduh.

⁶ Mai-marii lor vor sta cu gându'n cumeni și ziua vor fugi și'n fuga lor vor osjeni; și-atunci vor alerga la ziduri să-și pregătească apărarea...

⁷ Dar porțile cetății s'au deschis și casele regești s'au prăbușit

⁸ și s'a văzut din ce erau făcute⁴; ea a fost dusă⁵, iar slujnicele ei duse erau ca niște porumbițe gemând în inimile lor.

⁹ Iar cât despre Ninive: Apele ei, ca apa'n scăldătoare⁶; iar ei⁷ fugeau și nu stăteau și nimeni nu era ca să privească.

¹⁰ Argintu-l jefuiau, și aurul îl jefuiau, comoara ei nu-și mai dădea de capăt; cu ea se'mpovărau mai abitir decât încarcătura din vasele ei toate, cele scumpe.

¹¹ Scuturătură, îmbrânceală, vălmășag și frângere de inimă; genunchii se slabesc, prin soldurile toate trec dureri, iar fața fiecăruia e ca un ciob de oaăarsă⁸.

¹² Unde-i culcușul leilor? unde-i păsunea puilor de leu? și unde oare s'a

⁴Li s'a descoperit structura interioară, materialele din care erau durate.

⁵Literal: „ea a fost ridicată”. „Ea”: regina, ca metaforă pentru nobilimea cetății.

⁶Agitate, răscolite, nestatornice, scăpând peste margini bătute.

⁷„Ei”: asediatorii pătruși înlăuntru.

⁸Comparație identică în Ioil 2, 6.

dus leul ca să se vâre-acolo puiul leului? nu-i nimeni să mi-l sperie?...

¹³ De-ajuns prădat-a leul pentru puii săi, și pentru leii săi a sugrumat și vizuina și-a umplut-o cu vânat și locul de sălaș cu jaf.

¹⁴ Iată că Eu îți stau chiar împotrivă – Domnul grăiește, Atoatețiitorul – și gloata și-o voi arde'n fumegări și leii tăi vor fi mâncăți de sabie și prada ta de pe pământ voi nimici-o; iar faptele pe care le-ai făcut vor fi pentru auzul nimănui.

3

Încă o vedenie despre căderea Ninivei. Cetatea pierde, profetul jubilează.

¹ O, tu, cetate a vărsărilor de sânge, tu, mincinoasă pe de-a'ntregul, tu, doldora de nedreptate: nu vei ajunge prada să și-o pipăi¹!...

² Sunete, zgomote: bice pocnesc, roțile duduie, caii'n fugă nechează, carele huruie,

³ călăreții sar în sei, săbiile scânteiază, armele fulgeră în geamătul mulțimii de răniți și-al grelelor căderi. și nici un capăt neamurilor ei, dar trupurile lor se vor slăbi

⁴ după atâta desfrânare a ei, frumoasa desfrânată și veselă'n plăceri și iscusiță'n farmece, cea care vinde neamuri cu desfrâul și triburi cu-ale ei fermecături².

¹În următoarele trei versete (2-4) autorul reia tabloul asaltului asupra Ninivei, în secvențe cîinetice de mare plasticitate, urmate de o motivatie dură, necruțătoare.

²Naum compară cetatea Ninivei cu o desfrânată care, în același timp, practică vrăjitoria, aşa cum face și Isaia cu cetatea Babilonului (Is 47, 9, 12).

⁵ Iată că Eu îți stau chiar împotrivă – Domnul grăiește, Atoatețiitorul – și'n fața ta te-oi dezveli la poale și'n fața neamurilor toate rușinea îți voi arăta-o, și'impărățiilor ocara³.

⁶ Si-asupra ta voi arunca cu scârnă, da, pe potriva scârnăviei tale, și pildă te voi face tuturor.

⁷ Si fi-va că acel ce te-o vedea își va pleca vederea dinspre tine și va sopti: „O, ticăloasa de Ninive, cine va plângă după ea? unde-am să-i aflu mânăgiere?...”.

⁸ O, pregătește-ți porție și struna și-o instrună și pregătește porția lui Amon⁴, cea care locuiește'n râuri și'imprejmuită e de apă, a cărei stăpânire este marea și ale cărei ziduri, apa,

⁹ a căreia tărie-i Etiopia și chiar Egiptul, a cărei fugă n'are nici un capăt, de vreme ce-o ajută Libienii⁵...

¹⁰ Dar ea printre străini va fi'n robie⁶; pe pruncii ei îi vor trânti'n tărrână la începutul căilor ei toate; și sorti vor arunca asupra-a tot ce are ea mai scump, și nobilii ei toți vor fi legați în lanțuri.

¹¹ Iar tu ai să te'mbeți și fi-vei tu disprețuită și așezare-ți vei căta de la dușmani.

³Expunerea publică a nudității unei femei era pedeapsa aplicată pentru adulter.

⁴„... porția lui Amon”: soarta (de care a avut parte) Amon. Ebr.: No-Amon: cetatea lui Amon, adică Teba, capitala Egiptului Superior, așezată pe malul Nilului, care fusese distrusă în 663 î. H. de către armatele lui Asurbanipal. Fapt împlinit în vremea lui Naum, el prefigurează soarta Ninivei.

⁵Şubrezenia cetății este subliniată și prinț'o tonalitate sarcastică.

⁶Deși dezastrul Tebei a avut loc, profetul îl proiectează în viitor, spre a face legătura cu ceea ce i se va întâmpla Ninivei.

¹² Și toate ale tale'ntăríturi sunt ca smochinii care-și au și paznici: că dacă-i scuturi, ei cad în gura celui ce mănâncă.

¹³ Iată, poporul tău în tine e-asa precum femeile: de s'or deschide'n față cu dușmanul, și porțile se vor deschide, ale țării, și focul îți va mistui zăvoarele.

¹⁴ Hai, scoate-ți apă, s'o ai la'mpresurare, aşază-ți bine'ntăríturile și intră'n lut și calcă-l jos cu paie și fă-l mai tare decât cărămidă⁷!...

¹⁵ Acolo focul te va mistui și sabia te-o nimici de tot: te va mâncă precum lăcusta, strivită vei fi jos ca o omidă.

¹⁶ Ți-ai înmulțit negustoriile pân' dincolo de stelele din cer: omida le-a'ncolțit și a zburat.

¹⁷ Ca greierele ți-a sărit adunăatura și ca lăcusta ce se suie pe gard în ziua friguroasă: că soarele a răsărit, ea a zburat, și locul nu și-l mai cunoaște; vai lor!

¹⁸ Păstorii tăi au dormitat⁸, iar regele Asiriei ți-a adormit vitejii⁹; poporul tău s'a dus în munți și nimeni nu era ca să-i aștepte.

¹⁹ Nu-i vindecare vânătăii tale, te doare rana'n umflătura ei. Și toti cei care-au auzit de tine din palme vor plesni'mpotrivă-ți; căci peste cine oare n'a trecut, fără'ncetare, răutatea ta¹⁰?

⁷Autorul își aruncă sarcasmele la adresa Nîneivei.

⁸Declinul unui popor începe cu acela al moravurilor, insuficient controlate și îndrumate de păstorii spirituali.

⁹Prin incapacitatea sa militară de a rezista atacurilor dușmane, regele este autorul moral al morții (adormirii) vitejilor. T. M.: „Păstorii tăi dorm, rege al Asiriei!”.

¹⁰Nimicirea asupritorului înseamnă bucuria asupriților.

Avacum

1

Dialogul profetului cu Dumnezeu.

¹ Vedenia pe care a văzut-o Avacum profetul:

2 – Până când, Doamne, voi striga fără ca Tu să auzi? până când spre Tine voi striga învinuindu-mă fără ca Tu să izbăvești¹?

3 De ce mi-ai arătat Tu mie suferințe și dureri ca să văd necaz și necredință?: în față-mi stă judecătorul, judecătorul ia plocoane²!...

4 De aceea e legea călcată și judecata nu ajunge la capăt³: că biruie necredinciosul asupra celui drept!; iată de ce ieși-va judecata strâmbă!

5 – „Vedeți, voi, cei ce disprețuiți, și minunați-vă și pieriti, că Eu în zilele voastre lucrez un lucru pe care nu-l veți crede dacă vi-l va spune cineva⁴.

---

1 Unele accente, mai blânde, ale lui Iov se regăsesc și în aceste reproșuri adresate lui Dumnezeu; Acesta rămâne surd chiar și atunci când profetul, într'un act de umilință, se învinuiește pe sine.

2 Nedreptatea (comisă de regi, bogăți sau judecători) este unul din păcatele cele mai înfierate de către profeții Vechiului Testament; aici e vorba de magistrații corupți și cinici.

3 „... nu ajunge la capăt”: nu atinge, în final, dreptatea; nu-și atinge menirea.

4 Versetul va fi citat de Pavel (după Septuaginta) în avertismentul adresat ascultătorilor săi din Antiohia Pisidiei (FA 13, 41).

6 Că, iată, Eu îi stârnesc pe Caldei, neamul amarnic și iute care cutreieră lătimile pământului să stăpânească locașuri ce nu sunt ale lui.

7 El e'nfricoșător și preavestit; judecata din el-însuși va fi⁵ și'ncărcătura lui îi va da peste margini⁶.

8 Și caii lui sări-vor mai mult ca leoparzii și cu avânt mai mare ca lupii din Arabia; și călăreții lui sări-vor drept înșei și vor porni din depărtări și vor zbura precum un vultur în grabă să mănânce.

9 Veni-va nimicire în cei necredincioși, în cei ce stau prin preajmă cu gând de'mpotrivire; robimea o va strângе precum aduni nisipul.

10 La largul său el fi-va printre regi și pe tirani îi va juca pe palme; de toată'ntăritura își va râde și'n jurul ei va ridica movile⁷ și-o va supune luiși.

11 Atuncea vântu-și va schimba suflarea, iar el va trece și jertfă va'năltă, de ispășire: Aceasta e tăria ce se ține de dumnezeul meu⁸”

---

5 Versetele 5-11 anunță o invazie a Caldeilor, deasupra căreia însă e Domnul, Cel ce face din regii păgâni instrumente ale voii Sale (doctrină curentă în scrierile profetice ale Vechiului Testament).

6 Neavându-L pe Dumnezeu, regele păgân își face legi proprii și le aplică după bunul său plac.

7 Movile: dâmburi de pământ, ca puncte mai înalte de atac.

8 Ironie la adresa îngâmfatului care nu știe al-

¹² – Nu ești Tu oare chiar dintru'nceput, o, Doamne, Dumnezeul meu Cel sfânt? Fără'ndoială, noi nu vom muri. O, Doamne, Tu l'ai pus spre judecată, iar el pe mine m'a făcut ca prin pedeapsa lui să mă îndrept⁹.

¹³ E ochiul prea curat ca să mai vadă rele și ca să mai privească peste necazuri dureroase. De ce dar Tu privești peste aceia ce disprețuiesc? Tăcea-vei oare când necredinciosul l-înghite pe cel drept?

¹⁴ Vei face Tu pe oameni precum sunt peștii mării sau biete tărătoare lipsite de cărmaci?

¹⁵ El nimicirea'n undiță a smuls'o, i-a¹⁰ tras afar' cu mreaja și la un loc și-i strânse în năvoade; de aceea se va veseli inima lui și se va bucura.

¹⁶ De aceea va aduce jertfe năvodului său și mrejei sale arde-va tămâie, căci el cu ele și-a făcut porția lui cea grasă și hrană pe alese.

¹⁷ De aceea mreaja și-o va arunca și nu se va sfii fără'ncetare neamuri să ucidă.

2

(continuare)

cui instrument a fost, ci crede că-și are tăria de la idolul său. Jertfa lui însă ascunde și o anume ipocrizie: se cheamă „de ispășire”!

⁹ Profetul acceptă ideea că „el”, poporul Caldilor, e trimis de Dumnezeu să pedepsească spre îndreptare, dar nu se împacă cu gândul că toate grozăviiile provocate de această situație se pot petrece sub ochiul indiferent al Domnului.

¹⁰ Pe cei luați în robie. Dumnezeu a îngăduit ca aceștia să nu opună nici o rezistență; cuceritorul i-a „pescuit”, ceea ce-l face și mai vesel, el neînregistrând nici o pierdere (vezi mai departe).

¹ Voi sta de strajă unde sunt, mă voi supe stâncă și voi căta să văd ce-anume El grăi-va intru mine¹ și ce răspuns voi da atunci când sunt mustrat.

² Si Domnul mi-a răspuns, zicând: – „Scrie vedenia, limpede, pe-o tablă, pentru ca cel ce va citi-o să poată să-i urmeze.

³ Că e vedenia încă pentru-o vreme și va țășni întru sfârșit, și nu'n zadar: Așteaptă-L, chiar dacă ntârzie, căci Cel ce va să vină va veni și nu va'ntârzie.

⁴ Dacă [un om] se va feri, sufletul Meu nu are'n el plăcere; însă cel drept al Meu, el din credință va trăi².

⁵ Dar cel semet și cel ce ia'n derâdere – omul trufaș – nimic nu poate duce pân'la capăt, el, cel ce poftă și-a lărgit-o – căt iadul și-a lărgit-o; cel ce întocmai ca și moartea nu-și mai găsește satiul, acela neamurile toate la sine le va aduna și tot la sine va primi popoarele, pe toate.

⁶ Acestea toate, oare, nu vor fi ele pildă împotrivă-i? și împotrivă-i zicere de pomina³? Si ei vor zice: Vai de-acela care și sporește pentru sine cele ce nu sunt

¹Nu „către mine”, ci „întru mine”. Profetul îl ascultă pe Dumnezeu cu auzul său interior, duhovnicesc.

²Versetele 3-4: profetie mesianică, receptată ca atare și citată de Pavel în Epistola sa către Evrei (10, 37-38). Textul Masoretic raportează textul la subiectul „vedenie”: „ea se va împlini la vreme și nu va fi vedenie mincinoasă. Dacă ntârzie, așteapt-o, căci va veni sigur, fără greș ...”.

³În cele ce urmează: Deși poporul păgân a lurat, fără s'o știe, ca instrument al lui Dumnezeu, el nu va rămâne nepedepsit; trufia, nedrepitatea și idolatria sunt păcate capitale, care nu pot fi iertate. (Stilistic, autorul trece, cu dezvoltură, verbul de la persoana a treia la a doua, și invers).

ale lui – ah, până când? – și jugul și-l încarcă pe grumaz!

7 Că fără veste s'or scula aceia care-l mușcă; și s'or trezi acei ce te pândesc și le vei fi de jaf.

8 Și fiindcă neamuri multe ai prădat, prădat vei fi și tu, de toate popoarele care-au rămas, din pricina vârsărilor de sânge omenesc și-a necredinței țării și cetății și-a tuturor ce'n ele locuiesc.

9 Vai celui lacom, ce-și sporește pe seama casei sale lăcomia, să-și poată pune cuibul la'năltîme, să scape din puterea celor rele!

10 Rușine plănuite-ai casei tale; ai omorât popoare multe, sufletul tău păcătuit-a;

11 că piatra din perete va striga și cariul va grăi din grindă:

12 Vai celui ce zidește cu sânge o cetate și care'n nedreptate cetatea și-o gătește!

13 Nu oare de la Domnul Atoatejitorul sunt lucrurile-acestea? Popoare multe, iată, s'au mistuit prin foc și neamuri multe'n ele cu'ncetul s'au sleit.

14 Că'ntreg pământul se va umple de cunoștința slavei Domnului; ca apa-i va acoperi.

15 Vai celui care-i dă să bea vecinului vicleană băutură și îl îmbată ca să se uite'n ce-are el ascuns!

16 O, bea acum și tu pe săturate ocară'n loc de slavă!; te leagănă, te clatină: paharul dreptei Domnului de-a roata împrejur mi-te-a ajuns, pe slava ta s'angrămădit ocară.

17 Că necredința din Liban te va acoperi și tremurul ce vine dinspre fiare te va înspăimânta din pricina vârsărilor de sânge omenesc și-a necredinței

țării și cetății și-a tuturor ce'n ele locuiesc.

18 La ce bun chip cioplit, că l-au cioplit?; turnat și l-a făcut, nălucă mincinoasă; căci cel ce l-a făcut și-a pus nădejdea'n lucrul său, să facă idoli muți⁴.

19 Vai celui care-i zice lemnului: «Trezește-te, ridică-te!», și pietrei: «Te înalță!», în timp ce asta-i doar închipuire și asta-i chip de aur și argint, și'n el, nici o suflare!

20 Dar Domnul este'n sfântul Său locaș: de El întreg pământul să se teamă!'

3

Psalmodia profetului Avacum.

1 Rugăciunea profetului Avacum, cu cântec de strune¹:

2 Doamne, auzit-am auzul Tău și m'am temut, înțeles-am lucrurile Tale și m'am înspăimântat. În mijlocul a două făpturi vii Te vei cunoaște, cunoscut vei fi când anii se vor aprobia, când va veni vremea Te vei arăta; când sufletul meu se va tulbura, Tu îñtru mânie Îți vei aminti de milă².

3 Dumnezeu va veni din Teman³ și Cel-

⁴Mușteria idolului îi oferă celui ce și-l face o anume comoditate: aceea a monologului. Numai în relația omului cu Dumnezeu-Cel-Viu se poate realiza un dialog.

¹Rugăciune-imn, de o mare concentrare stilistică și bogăție teologică. A fost înscris, separat, în cultul ebraic, de unde a trecut și în imnografia creștină.

²Chiar când Dumnezeu are motive să fie mânișos pe om, El nu-și va neglija dimensiunea miliiei.

³Teman: localitate și regiune în Edom, țară situată la sud-est de Iuda. E posibil însă ca profetul să-i fi conferit o încărcătură simbolică. Versecile 3-7 cuprind o vizionă asupra arătării Domnului.

Sfânt, din muntele cel cu umbra deasă.
Popas Laudele Lui acoperit-ău cerurile
și de lauda Lui este plin pământul.

⁴ Si strălucirea Lui va fi ca lumina; putere⁴ se află'n mâinile Lui și a făcut iubirea puternică a tăriei Lui.

5 Cuvânt va merge înaintea fetei Sale,
urmele Sale vor ieși în câmp;

6 El S'a oprit, pământul s'a clătinat, El
a privit, și neamurile s'au topit, munții'ntru silă s'au zdruncinat și veșnicele
dealuri s'au topit sub veșnicele Lui călătorii.

⁷ În tulburare am văzut corturile Etio-pienilor; locașurile din ținutul Madian,
și ele se vor spăimânta.

8 O, Doamne, în râuri oare Tu Te-ai
mâniat? în râuri oare Ti-ai aprins urgia?
în mare Te-ai pornit să iei ciasault? Că Tu pe caii Tăi ai călărît și
mântuire-i călăria ta.

9 Cu vrere arcul Ti-l vei încorda cu fața
către sceptre, zice Domnul. Popas Ti-
nutul râurilor fi-va sfâșiat.

10 Popoarele Te vor vedea și fi-vor în
durere; în risipire apele curgerilor Lui.
Adâncul vocea lui și-a ridicat-o: înaltul
nălucirilor din el.

11 Soarele s'a ridicat și luna a rămas în
rânduiala ei; săgețile Tale vor merge'n
lumină, în lucirea fulgerului armelor
Tale.

12 Cu înfricoșare vei împuțina pământul
și'ntru mânie vei surpa neamurile.

13 Ieșit-ai pentru mântuirea poporului
Tău, ca să-l mântuiești pe unsul Tău.
Moarte-ai pus pe capetele neleguiților,
până la grumaz le-ai ridicat lanțurile.
Popas

14 Tăiat-ai întru uimire capetele celor
puternici, întru aceasta se vor cutremura;
zăbalele și le vor rupe ca săracul
care mânâncă pe furii.

15 Si Ti-ai făcut caii să intre în mare,
tulburând ape multe.

16 Am privegheat, și inima mi s'a înpăimântat de glasul rugăciunii buzelor mele; cutremur mi-a intrat în oase
și'ntru mine mi s'a tulburat felul de
a fi; în ziua necazului mă voi odihni,
ca să mă urc la poporul înstrăinării
mele⁵.

17 Că smochinul nu va rodi și roade nu
vor fi în vii; truda măslinului va fi înselare,
câmpurile hrană nu vor da; oile
și-au părăsit pășunea, boi lângă iesle
nu mai sunt.

18 Dar eu întru Domnul mă voi bucura,
de Dumnezeu, Mântuitorul meu, mă
voi veseli.

19 Domnul Dumnezeu e puterea mea și
mi va întări pașii s'ajungă la'mplinire⁶.
El mă urcă deasupra înălțimilor⁷, ca

⁵ Acestui text îi poate fi atribuită o dimensiune mistică: Profetul se roagă în stare de priveghere (vege indelungată), dar rugăciunea sa, rostită cu buzele, îl înpăimântă, fie prin superficialitate, fie prin constatarea că ea nu e perfectă. E momentul în care omului i se tulbură „felul de a fi” (éxis), modalitatea lui interioară de a exista. Acest moment poate fi trecerea spre rugăciunea lăuntrică, nerostită cu buzele; un moment de răgaz, de odihnă, de regăsire, pentru ca profetul să se „urce” la „poporul înstrăinării” sale, adică la obștea duhovniciească, la cei ce au părăsit pământul în care trăiseră vremelnic și au ajuns în „cetatea stătătoare” a împăratiei lui Dumnezeu. (De notat că termenul paroikia înseamnă „ședere într'o țară străină”, așa cum erau Evreii în Egipt (vezi FA 13, 17). Pavel însoți va spune în Epistola către Evrei (13, 14): „... că nu avem aici cetate stătătoare, ci căutăm pe aceea ce va să fie”).

⁶ „... la'mplinire” (eis syntéleian) = la treapta desăvârșirii.

⁷ Spațiul de „deasupra înălțimilor” (locurilor

⁴ Literal: „coarne”; simbol al puterii.

eu să biruiesc întru cântarea Lui⁸.

înalte) nu poate fi decât cerul.

⁸Final de mare frumusețe: În urma atâtor tristeți și necazuri, profetul se încorporează, băruitor, în marele cor al îngerilor.

Sofonie

1

Judecata obștească. Împotriva păcatelor din Iuda și Ierusalim. Ziua mâniei Domnului.

1 Cuvântul Domnului, care s'a făcut către Sofonie al lui Cuși, fiul lui Ghedalia, fiul lui Amaria, fiul lui Iezechia¹, în zilele lui Iosia, fiul lui Amon, regele lui Iuda².

2 Să piară' ntru sfârșit de pe fața pământului, zice Domnul³:

3 Să piară omul și vitele, să piară peștii mării și păsările cerului; și vor slăbi necredințioșii și pe nelegiuți și voi nimici de pe fața pământului, zice Domnul.

4 Să mâna Mi-o voi întinde peste Iuda și peste toți locuitorii Ierusalimului și voi alunga din locul acesta numele baalilor și numele preoților lor

5 și pe cei ce pe acoperișuri i se închină „oștirii cerului”, și pe cei ce se jură pe Domnul și pe cei ce se jură pe regele lor

6 și pe cei ce se abat de la Domnul și pe cei ce nu-L caută pe Domnul și pe cei ce nu se țin de Domnul.

¹Citarea unei genealogii de patru generații sugerează o origine nobiliară.

²Iosia a domnit între 640 și 609 î. H.

³Versetele 2 și 3 anunță judecata generală, după care versetele 4-7 vestesc judecata pentru nelegiuirele ce se petrec în regatul lui Iuda, inclusiv închinarea la idoli.

7 Temeți-vă de fața Domnului Dumnezeu, că aproape este ziua Domnului, că Domnul Si-a pregătit jertfa⁴ și i-a sfîntit pe cei ce i-a chemat⁵.

8 Si va fi că'n ziua jertfei Domnului Eu Mă voi răzbuna pe cei puternici și pe casa regelui⁶ și pe cei ce s'au îmbrăcat în haină străină⁷.

9 Si'n ziua aceea Mă voi răzbuna pe toți cei din priveliștea pridvoarelor, pe cei ce umplu casa Domnului, Dumnezeul lor, cu păgânism și nșelăciune⁸.

10 Si va fi în ziua aceea – zice Domnul – glas de strigăt din poarta spintecătorilor⁹ și vaiet de la a doua și-o mare zdrobire de la munți.

11 Plângeti, voi, cei ce locuți Tara-arsă¹⁰, că'ntregul popor e-asemenea

⁴Uciderea dușmanilor este o jertfă pe care Dumnezeu Si-o aduce Sieși (vezi și Is 34, 6).

⁵În contextul jertfei, „a sfînti” poate să însemne: fie o mulțumire față de cei ce au executat jertfirea, fie fiarele câmpului sau păsările cerului, fie o oaste străină.

⁶Anturajul suveranului.

⁷Adoptarea unei vestimentații străine poate fi un semn că sunt în curs de adoptare și moravurile (inclusiv obiectul și felul închinării).

⁸Închinarea la idoli a pătruns până'n templu, din ale cărui pridvoare se exhibă, cu cinism, preoții practicanți.

⁹„Spintecătorii”: preoții care înjunghiau animalele de jertfă.

¹⁰„Tara-arsă” este traducerea grecescului Katakeumaéne, regiune vestită prin vinurile ei. Textul Ebraic oscilează între „Poarta Peștilor”

lui Canaan: pierit-au toți cei ce s'au ridicat prin argint¹¹.

¹² Si va fi că'n ziua aceea voi cerceta Ierusalimul cu o făclie și Mă voi răzbuna pe cei ce defaimă, pe paznicii lor, cei ce zic în inimile lor: „Domnul nu face nici bine, nici rău¹²”.

¹³ Si puterea lor va fi bună de jaf și casele lor, spre pustuire; și vor zidi case, dar nu vor locui în ele și vor sădi vii, dar nu le vor bea vinul.

¹⁴ Că aproape este marea zi a Domnului, aproape și grabnică foarte. Glasul zilei Domnului amar și aspru s'a făcut.

¹⁵ Zi de mânie e ziua aceea, zi de necaz și de nevoie, zi de chin și de nimicire, zi de ceată și de ntuneric, zi de nor și de negură,

¹⁶ zi de trâmbiță și de strigăt împotriva cetăților tari și mpotriva unghiu-rilor înalte¹³.

¹⁷ Si oamenilor le voi aduce necazuri și vor umbla ca orbii, fiindc' au păcătuit împotriva Domnului; și va vărsa sângele lor cum verși nisipul și trupurile lor ca pe o balegă de bou.

¹⁸ Argintul lor și aurul lor nu-i vor putea scăpa în ziua mâniei Domnului, iar de focul geloziei Lui se va topi întreg pământul¹⁴; că grabnică nimicire va aduce peste toți cei ce locuiesc pământul.

(OSTY, RSV), „Orașul de jos” (TOB), „Mortar” (BJ). Unii cred că „Orașul de jos” ar fi fost un cartier al Ierusalimului.

¹¹ Adjectivul derivat din numele „Canaan” înseamnă „negustor”: cel ce se ridică pe scara soci-ală prin mijlocirea banilor.

¹² A-I atribui lui Dumnezeu indiferență sau ne-păsare e o adeverărată blasfemie.

¹³ „Unghiu înalte”: puncte de observație.

¹⁴ Profetul preia tema geloziei pe care I-o pro-voacă Domnului închinarea la idoli.

2

Îndemn la îndreptare. Profetii împotriva unor neamuri păgâne.

¹ Adunați-vă și legați-vă laolaltă, voi, neam fără'nvățare de minte¹!

² Mai'nainte de-a fi voi ca o floare ce se trece odată cu ziua, mai'nainte de a veni peste voi mânia Domnului, mai'nainte de a veni peste voi ziua mâniei Domnului

³ căutați-L pe Domnul, voi, umiliții pământului, faceți judecată și căutați dreptatea și dați-vă de partea lor, ca să aveți un ascunziș în ziua mâniei Domnului².

⁴ Căci Gaza fi-va jefuită și Ascalonul fi-va pustit și'n miezul zilei fi-va lepădat Așdodul și Ecronul fi-va smuls din ră-dăcini³.

⁵ Vai celor ce locuiesc în chinga mării⁴, vecinii Cheretienilor⁵!; cuvântul Domnului e împotriva voastră, o, Canaan, țără a celor de alt neam⁶, și vă voi ni-mici din sălașul vostru.

⁶ Si va fi Cheretul pășune pentru turme și târlă pentru oi.

⁷ Iar chinga mării fi-va pentru cei rămași ai casei lui Iuda; paște-vor peste ei în casele Ascalonului, vor po-psi'ndeseară dinspre fața filor lui

¹ În sensul: Voi, cei ce din toate pedepsele (aplicate pedagogic, cu scop de îndreptare) n'ați învățat nimic.

²Efectele mâniei Domnului pot fi prevenite prin întoarcerea la Dumnezeu și la fapta bună.

³ Sub cruntă pedeapsă vor cădea patru cetăți filistene.

⁴ „Chinga mării”: Nu doar țărmul propriu-zis, ci și fâșia ce merge de-a lungul lui.

⁵ „Cheretienii”: trib înrudit cu Filistenii, ori-ginar, ca și aceștia, din Creta.

⁶Conform Septuagintei, „cei de alt neam” ii desemnau, de obicei, pe Filisteni.

Iuda, căci Domnul Dumnezeul lor i-a cercetat și din robie i-a întors.

⁸ Am auzit ocările lui Moab și loviturile de pumn ale fiilor lui Amon cu care l-au ocărât pe poporul Meu și s'au întins peste hotarele Mele.

⁹ De aceea, viu sunt Eu – zice Domnul puterilor, Dumnezeul lui Israel –: ca Sodoma fi-va Moabul și ca Gomora fiii lui Amon, iar Damascul fi-va părăsit ca pleava într'o arie și nimicit pe veci. Iar cei rămași ai poporului Meu îi vor jefui, și cei rămași ai neamului Meu îi vor moșteni.

¹⁰ Aceasta-i pedeapsa pentru semetia lor, fiindcă au ocărât și s'au trufit împotriva Domnului Atotțiitorul⁷.

¹¹ Domnul se va arăta împotriva lor și va nimici toți dumnezeii neamurilor pământului; iar ei I se vor încrina, fiindcare din locul său, toate insulele neamurilor⁸.

¹² Si voi, Etiopianilor, răniți veți fi de sabia Mea.

¹³ Si mâna Mi-o voi întinde împotriva Miazănopții și-i voi nimici pe Asirieni, iar Ninive o voi face ca un deșert fără de apă, ca o pustie.

¹⁴ Si'n mijlocul ei vor paște turmele și toate fiarele pământului și cameleonii⁹ și'n podurile ei vor locui arici; și fiarele striga-vor în gropile ei și corbi'n pri-dvoarele ei; Aceasta, fiindcă cedrul a fost trufia ei¹⁰.

⁷Trufia este păcatul capital al păgânilor, pentru care Domnul îi va pedepsi.

⁸ „Insulele neamurilor” înseamnă toate neamurile care s'au desprins dintr'un trunchi comun, asemenea unor plauri; expresie folosită pentru prima oară în Fc 10, 5 și 32 (vezi nota).

⁹După Lv 11, 30, acesta e al doilea loc din V. T. în care e menționat cameleonul. Nu se află în T. M.

¹⁰În sensul: Cetatea Ninive și-a luat cedrul

¹⁵ Aceasta e cetatea ce'mprăștie dispreț, cea care locuiește fără grijă, cea care'n inima ei zice: „Eu sunt, și după mine alta n'o mai fi!”, cum s'a făcut pustie și fiarelor sălaş! Tot cel ce s'o'ntâmpla să o străbată va fluiera și va mișca din mâini.

3

Iudeii sunt mustrați și preveniți. Rămașița lui Israel. Întoarcerea celor împrăștiati.

¹ Vai, cetatea cea măreată și răscum-părată, ea, porumbița¹!

² Glasul² nu l-a ascultat, învățarea de minte n'a primit-o, în Domnul nu și-a pus nădejdea, de Dumnezeul ei nu s'a apropiat.

³ Principii ei întrînsa erau ca leii când răcnesc, iar juzii ei, ca lupii din Arabia: nimic nu lasă până dimineața.

⁴ Profeții ei sunt cărători de vânt³, bieți oameni ce se cred; preoții spurcă cele sfinte și'ntru păcate calcă legea.

⁵ Dar drept e Domnul în mijlocul ei, și nedreptate nu va face; dimineață de dimineață Ișii va aduce judecata la luminiș și nu Se-ascunde și nu cunoaște

drept etalon al măreteiei sale trufașe. David ex-clamase: „Văzutu-l-am pe cel necredincios ridicat în slăvi și înălțându-se pe sine ca cedrii Libanului” (Ps 36, 35). Textul Ebraic, deteriorat, obscur, cunoaște traduceri conjecturale (OSTY preferă să lase loc alb).

¹Rechizitoriul profetului asupra Ierusalimului și mai-marilor lui începe cu o tonalitate ironică, dar nu lipsită de amărăciune.

²Glasul Domnului (eventual, prin acela al profetilor).

³Notă ironică, de vreme ce textul poate fi tradus și: „Profeții ei sunt purtători de Duh”. Desigur, e vorba de profeții minciinoși.

nedreptatea'n schimbul mitei⁴, nici nedreptatea într'o ceartă.

6 Pe cei trufași i-am doborât la putrezire, pierit-au unghiurile lor cele'ntările; căile lor pustiuri le voi face, ca nimenea pe ele să nu umble; cetățile lor ajuns'au la sfârșit, că nimeni nu mai e să stea, și nici să locuiască.

7 Am zis: Dar temeți-vă de Mine și pri-miți certarea, și-atunci din ochii ei nu veți pieri, că'ntreaga răzbunare asupra ei am dat-o. Gătește-te și scoală-te de-vreme: ciorchinele din urmă le-a pie-rit.

8 De aceea, tu așteaptă-Mă – zice Dom-nul – până în ziua când Eu Mă voi scula ca martor⁵; căci judecata Mea va fi spre adunarea neamurilor, să Mi-i aduc pe regi și-asupra lor să-Mi vârs mânia'ntreagă, că'ntreg pământul fi-va mistuit de focul geloziei Mele.

9 Că voi întoarce-atunci către popoare o limbă'n generația ei⁶, așa ca toți să cheme numele Domnului și să-I slu-jească sub un singur jug⁷.

10 De la hotarele râurilor Etiopiei îi voi primi pe risipitii Mei și ei Îmi vor aduce Mie jertfe.

11 Atunci, în ziua aceea, nu te vei ru-șina de tot ce-ai izvodit să Mă defaimi, fiindcă Îți voi șterge trufia ta cea plină de dispreț și nu te vei mai preamări în muntele cel sfânt al Meu.

⁴ Literal: „... și nu cunoaște nedreptatea pe care I-o pretinde cel care I-o cere” (ca pe o obli-gație).

⁵Mărturia Domnului e raportarea la propriile Sale porunci.

⁶O limbă înțeleasă de fiecare generație: cu-rată, limpede.

⁷Iisus îi va îndemna pe oameni să ia asupră-le jugul Său, care e bun, într'o povară ușoară (vezi Mt 11, 29-30).

12 Și voi lăsa'ntru tine un blând, cu-vi-incipios popor și cei rămași ai lui Israel se vor teme de numele Domnului

13 și nu vor face nedreptate și nici vor mai grăi deșertăciuni și'n gura lor nu va mai fi o limbă'nșelătoare; căci ei se vor hrăni și se vor odihni și nimeni nu va fi să-i sperie.

14 Bucură-te foarte, tu, fiica Sionului, vestește cu glas mare, tu, fiica Ierusa-limului!; din toată inima te veselește, fii plină de'ncântare⁸ tu, fiica Ierusalimului!

15 Domnul ți-a șters nedreptățile și te-a izbăvit din mâna vrăjmașilor; Dom-nul, Regele lui Israel, e'n mijlocul tău, și rele nu vei mai vedea.

16 În vremea aceea Domnul îi va zice Ierusalimului: „Îndrăznește, Sioane, mâinile tale să nu slăbească!

17 Domnul Dumnezeu e'n tine, Cel-Puternic te va mântui, El peste tine va aduce veselie și'ntru iubirea Sa te va'nnoi și'ntru plinirea dorului⁹ S'o ve-seli de tine ca'n zi de sărbătoare.

18 Și îi voi aduna pe cei sfârmați ai tăi. Vai de cel ce va ridica asupra ei¹⁰ ocară!

19 Iată că'n vremea aceea – zice Dom-nul – de dragul tău Eu voi lucra'ntru tine; pe cea alungată o voi mântui, pe cea lepădată o voi primi și laudă voi face Eu din ele și preacinstite'n tot pământul.

⁸Sofonie este singurul autor vechitestamentar care folosește verbul katatérpo = „a (se) în-cânta”.

⁹Substantivul térpis (cuvânt rar, folosit numai aici și la 3 Rg 8, 28) are o bogată încăr-cătură semantică, cu nuanțe fine: plenitudine, împlinire, regăsirea ființei dorite, placere dulce. Deși deseoii supărăt și pedepsitor, Domnul nu-și pierde dorul de poporul Său (asemenea părintelui din parabola fiului risipitor — Lc 15, 11-32).

¹⁰„... ei”: cetății Ierusalimului.

²⁰ „Si'n vremea-aceea se vor rușina [vrăjmașii lor] când vă voi face bine și'n vremea când vă voi primi; că vă voi face preacinstite și laudă'ntru toate poapele pământului când chiar în fața voastră-i voi întoarce pe cei robiți ai voștri”, zice Domnul.

Agheu

1

Templul se cere rezidit; Domnul mustră, poporul și cârmacii se aştern pe lucru.

¹ În cel de al doilea an al lui Darius regele, în luna a şasea, în prima zi a lunii¹, fost-a cuvântul Domnului prin mâna profetului Agheu, zicând: „Grăieşte către Zorobabel², fiul lui Salatiel, din neamul lui Iuda, și către Iosua, fiul lui Ioştadac, marele preot, zicând:

² Aşa grăieşte Domnul Atotțitorul: Poporul acesta zice: «N'a venit vremea să zidim casa Domnului...».

³ Atunci a fost cuvântul Domnului prin mâna profetului Agheu, zicând:

⁴ „Este oare vremea ca voi să locuiţi în casele voastre cele tencuite, în timp ce Casa Mea³ aceasta e pustie?”.

⁵ Şi acum, acestea zice Domnul Atotțitorul: „Fiţi cu băgare de seamă la căile

¹Potrivit unor specialiști, e vorba de 27 august 520; aşadar, în cel de al doilea an al lui Darius, regele Medo-Persilor (al doilea succesor al lui Cirus), care a domnit între 522 și 486 î. H.

²Zorobabel (al cărui nume înseamnă „Odra-sla Babelului”, adică născut în Babilonia): Iudeu născut în exilul babilonic, care, după edictul din 538 al lui Cirus, s'a întors în Ierusalim și, devenit guvernator, a reluat lucrările de rezidire și restaurare a templului dărămat de Nabucodonosor în 587.

³„Mea”, cf. Efraemi rescriptor. T. M.: „casa aceasta”.

voastre⁴!:

⁶ Ați semănat mult și ați cules puțin, ați mâncat și nu v'ăți săturat, ați băut și nu v'ăți îmbătat, v'ăți îmbrăcat în haine și nu v'ăți încălzit în ele, iar cel ce adună simbriile le-a adunat într'o pungă spartă”.

⁷ Aşa zice Domnul Atotțitorul: „Fiţi cu băgare de seamă la căile voastre!:

⁸ Suiți-vă în munte și tăiați lemne și zidiți Casa⁵, iar Eu voi binevoi într'însa și Mă voi preamări, zice Domnul.

⁹ Ați așteptat multe și au venit puține, vi s'au adus în casă, iar Eu le-am suflat. De aceea, aşa grăieşte Domnul Atotțitorul: De vreme ce casa Mea e pustie, iar voi vă duceți fiecare la casa lui,

¹⁰ de aceea cerul va înceta să mai dea rouă, iar pământul își va trage roadele îndărăt;

¹¹ iar Eu voi aduce sabie peste țară și peste munți și peste grâu și peste vin și peste untdelemn și peste tot ceea ce scoate pământul și peste oameni și peste vite; și peste toate lucrurile mânărilor lor”.

¹² Iar Zorobabel, fiul lui Salatiel din neamul lui Iuda, și Iosua, fiul lui Ioştadac, marele preot, și toți cei din rămă-

⁴Literal: „... puneti-vă inimile în căile voastre”.

⁵„Casa” = templul.

șița poporului⁶ au auzit glasul Domnului Dumnezeului lor și cuvintele profetului Agheu – aşa cum Domnul, Dumnezeul lor, îl trimisese la ei – și s'a temut poporul în fața Domnului.

¹³ Și Agheu, vestitorul Domnului dintre vestitorii Domnului⁷, a grăit către popor: „Eu sunt cu voi!”, zice Domnul”.

¹⁴ Iar Domnul a trezit duhul lui Zorobabel, fiul lui Salatiel din neamul lui Iuda, și duhul lui Iosua, fiul lui Ioțadac, marele preot, și duhul celor din rămășița poporului; și au intrat și lucrau în casa Domnului Atotțiitorul, Dumnezeul lor

¹⁵ în ziua a douăzeci și patra din luna a șasea, în al doilea an de domnie a regelui Darius⁸.

2

Slava templului celui nou. Binecuvântări. Zorobabel sub ocrotirea Domnului.

¹ În luna a șaptea, în cea de a douăzeci și una zi a lunii, grăit-a Domnul prin mâna profetului Agheu, zicând:

² „Grăiește către Zorobabel, fiul lui Salatiel din neamul lui Iuda, și către Iosua, fiul lui Ioțadac, marele preot, și către cei din rămășița poporului:

⁶ „Cei din rămășița poporului” sunt, la Agheu și Zaharia, cei ce nu fuseseră duși în captivitate și-și păstraseră credințioșia față de Domnul. Același sens la Is 4, 3 (vezi nota).

⁷ „Vestitorul Domnului”: cel ce receptează și transmite mesajele lui Dumnezeu. Cât despre: „... dintre vestitorii Domnului”: mențiune care îl situează pe Agheu printre profetii autentici (cf. Codex Vaticanus și Codex Sinaiticus; în ed. Rahlf, notă infrapaginală).

⁸ În vechile ediții românești, acest verset este așezat drept primul din capitolul următor; locul lui însă este aici.

³ Cine dintre voi a văzut această Casă în slava ei cea dinainte? și cum o veДЕ̄ți voi acum, ca și cum n’ar fi în fața voastră?

⁴ Și acum, întărește-te, Zorobabele, zice Domnul; și întărește-te, Iosua, fiul lui Ioțadac, marele preot, și să se întărească întregul popor al țării², zice Domnul, și lucrăți, fiindcă Eu sunt cu voi, zice Domnul Atotțiitorul,

⁵ și Duhul Meu rămâne în mijlocul vostru; îmbărbătați-vă!

⁶ Că aşa grăiește Domnul Atotțiitorul: Eu încă o dată voi clătina cerul și pământul și marea și uscatul;

⁷ și voi clătina toate neamurile; și va veni tot ceea ce au neamurile mai ales³, iar Eu voi umple Casa aceasta cu slavă, zice Domnul Atotțiitorul.

⁸ Al Meu este argintul și al Meu este aurul, zice Domnul Atotțiitorul.

⁹ Că slava acestei Case va fi mare; cea de pe urmă, mai mare decât cea dințâi, zice Domnul Atotțiitorul; și n’locul acesta voi da pace, zice Domnul Atotțiitorul, pacea sufletului spre ocrotirea fiecăruia care zidește, ca să ridice Casa aceasta”.

¹⁰ În douăzeci și patru ale lunii a noua, în anul al doilea al lui Darius, fost-a cuvântul Domnului către Agheu profetul, zicând:

¹¹ „Așa grăiește Domnul Atotțiitorul:

¹ Din 587, când a fost dărămat templul, până în 520, când a început rezidirea lui, trecuseră 67 de ani; cei mai bătrâni se vor fi aflat printre ascultătorii lui Agheu.

² De remarcat că apelurile și îndemnurile lui Dumnezeu li se adresează, în același timp, conducătorilor politici, conducătorilor religioși și întregului popor.

³ E vorba de obiecte prețioase, odoare ale templului.

Întreabă-i acum pe preoți despre lege, zicând:

¹² Dacă un om va lua carne sfînțită⁴ în poala hainei sale și dacă poala hainei sale se va atinge de pâine sau de fieritură sau de vin sau de untdelemn sau de orice altă mâncare, oare aceea se va sfînții?”. Și răspunzând, preoții au zis: „Nu”.

¹³ Si a zis Agheu: „Dacă cineva cu suflétul pângărit⁵ se va atinge de oricare dintre acestea, oare ea se va pângări?”. Iar ei au zis: „Se va pângări”.

¹⁴ Si a răspuns Agheu, zicând: „Așa este poporul acesta, și aşa este neamul acesta în fața Mea, zice Domnul, precum și toate lucrurile mâinilor lor; și oricare se va apropiă de ele se va pângări, din pricina căstigurilor lor timpuri⁶, și vor suferi pe seama trudelor lor; și l-ați urât pe cel ce mustra în piețe⁷.

¹⁵ Si acum, luați aminte la ziua de astăzi și la vremea de până acum, înainte de a fi pus ei piatră peste piatră în casa Domnului,

¹⁶ ce fel de oameni erați când aruncați în groapa de bucate⁸ douăzeci de măsuri de orz, dar nu erau decât zece mă-

⁴ „Carnea sfînțită”: carnea de animale jertfite Domnului; actul ritual îi conferea o anume sacralitate.

⁵ T. M. precizează: „... prin atingerea de un mort”; referire la prescripțiile din Lv 22, 4; Nm 9, 6 etc.

⁶ Poporul devenise necurat, pângărit, prin actele lui de necredință și prin jertfele ipocrite, formale, lipsite de conținut sufletesc.

⁷ Literal: „... pe cel ce mustra în portă”: orice profet care, în numele Domnului, îi făcea populului mustrări publice, însotite de avertisme. „Portă” (în cetatea antică): spații deschise – de obicei în fața porților, pentru adunări și dezbateri obștești.

⁸ În vechime, cerealele erau păstrate în gropi cu pereții arși.

suri de orz, și intrați în lin⁹ să scoateți cincizeci de vedre, dar nu erau decât douăzeci.

¹⁷ V'am lovit cu nerodire și cu prăpădul vărtejului; și toate lucrurile mâinilor voastre, cu grindină; dar voi nu v'ați întors la Mine, zice Domnul.

¹⁸ Așadar, luați aminte acum din ziua aceasta și'n susul timpului, de la douăzeci și patru de zile ale lunii a noua, adică din ziua când a fost pusă temelia casei Domnului; luați aminte

¹⁹ dacă aceasta se va mai cunoaște pe aria de treierat sau dacă via și smochinul și rodiul și măslinul care nu poartă roadă [încă mai sunt]; din ziua aceasta le voi binecuvânta”.

²⁰ Si a fost cuvântul Domnului a doua oară către profetul Agheu, în douăzeci și patru ale lunii, zicând:

²¹ „Grăiește către Zorobabel, fiul lui Salatiel din neamul lui Iuda, zicând: Eu scutur cerul și pământul și marea și uscatul;

²² și voi doboră tronurile regilor și puterea regilor neamurilor; și voi doboră cările de luptă și călăreții; iar caii și călăreții lor se vor năpusti fiecare cu sabie împotriva fratelui său.

²³ În ziua aceea, zice Domnul Atotțiiitorul, te voi lua pe tine, Zorobabel, fiul lui Salatiel, robul Meu, zice Domnul, și te voi pune ca pe o pecete¹⁰; că Eu pe tine te-am ales”, zice Domnul Atotțiiitorul.

⁹ „Lin”: cuvă mare, din bârne de lemn, în care strugurii erau zdrobiți cu picioarele.

¹⁰ Ebr.: „inel cu pecete” (ca în Fc 38, 18): sigiliu gravat, de obicei, pe o piatră prețioasă montată pe un inel care era purtat pe deget sau, uneori, atârnat de gât, ca un colan. Cu acest sigiliu – care purta, în fapt, identitatea posesorului – erau întărite documentele scrise. Metaforă superbă în Cântarea Cântărilor 8, 6. În cazul de față, pecetea poate fi semn de recunoaștere a Fi-

Zaharia

1

Îndemn la pocăință. Întâia vedenie: călăreții.

¹ În luna a opta, în cel de al doilea an al lui Darius¹, fost-a cuvântul Domnului către profetul Zaharia, fiul lui Berechia, fiul lui Ido, zicând:

² „Domnul a fost foarte mânios pe părinții voștri.

³ Si le vei zice: Aşa grăieşte Domnul Atotțitorul: Întoarceți-vă la Mine, zice Domnul puterilor, și Eu Mă voi întoarce spre voi, zice Domnul puterilor.

⁴ Si nu fiți ca părinții voștri, pe care profetii de dinainte i-au muștrat, zicând: Aşa grăieşte Domnul Atotțitorul: Întoarceți-vă de la căile voastre cele rele și de la izvodirile voastre cele rele²!; dar n'au ascultat și nu le-a fost aminte să Mă asculte, zice Domnul Atotțitorul.

⁵ Unde sunt părinții voștri? și profetii? Trăi-vor ei pe'ntotdeauna?

⁶ Voi însă primiți-Mi cuvintele și legiuiriile, tot ceea ce Eu poruncesc prin Duhul Meu robilor Mei profetii³, cei ce au

¹ Octombrie-noiembrie 520; la numai două luni după ce Agheu își începuse misiunea profetică.

² Izvodire: plan, planuire, punere la cale, gânduri pentru viitor; inventarea și propunerea unui model-arhetip.

³ Atestare a faptului că profetii vorbesc de la

trăit în vremea părinților voștri; și ei au răspuns și au zis: Precum a rânduit Domnul Atotțitorul să ne facă după căile noastre și după izvodirile noastre, aşa ne-a făcut!”

⁷ În douăzeci și patru ale lunii a unsprezecea, adică luna Šebat⁴, în anul al doilea al lui Darius, fost-a cuvântul Domnului către profetul Zaharia, fiul lui Berechia, fiul lui Ido, zicând:

⁸ „Am văzut în timpul nopții; și, iată un bărbat călare pe un cal roșu; și stătea între doi munți umbriți⁵; iar înapoiă

Dumnezeu prin Duhul Sfânt.

⁴ În perioada preexilică, anul calendaristic ebraic se desfășura din toamnă până în toamnă, iar lunile aveau nume. Pe durata celor peste șaiseci de ani de captivitate, Evreii au adoptat calendarul babilonian, care începea primăvara, iar lunile le-au numit cu numere; cu toate acestea, autorul menționează și vechiul nume al lunii a unsprezecea. Data de față: mijlocul lui februarie 519 î. H.

⁵ „Munți umbriți”: munți împăduriți sau, mai degrabă, munți care sunt acoperiți de umbră. De notat că, în limbajul biblic, skíázo, episkiázo, kataskiázo, skíá = „a umbră”, „umbră” sunt cuvinte cu o conotație specială: prezența sau lucrarea lui Dumnezeu asupra unui om sau a mai multora. Câteva exemple: În momentul zămisirii lui Iisus, Fecioara Maria este umbrită de puterea Celui-Preasfânt (Lc 1, 35); în momentul schimbării la față a Domnului, cei trei apostoli martori sunt umbriți de un nor luminos (Mt 17, 5; Mc 9, 7); bolnavii din Ierusalim aşteaptă ca umbra lui Petru să umbrească pe vreunul din ei (FA 5, 15). De reținut că vedenia de față se petrece noaptea. În T. M.: „... stătea între mirții care sunt în prăpastia apei” (sens obscur).

lui, cai roșii și suri și tărcăți și albi.

⁹ Și am zis: Ce sunt aceștia, Doamne? Iar îngerul care vorbea întru mine mi-a zis⁶: Îți voi arăta ce sunt acestea.

¹⁰ Și a răspuns bărbatul care stătea între munți și mi-a zis: Aceștia sunt cei pe care Domnul i-a trimis să dea ocol pământului.

¹¹ Iar ei i-au răspuns îngerului Domnului care stătea între munți, și i-au zis: Am dat ocol pământului întreg și, iată, tot pământul e locuit și se odihnește.

¹² Și a răspuns îngerul Domnului și a zis: Doamne Atotțiitorule, până când oare nu vei avea Tu milă de Ierusalim și de cetățile lui Iuda, pe care de șaptezeci de ani le treci cu vederea⁷?

¹³ Iar Domnul Atotțiitorul i-a răspuns îngerului – care vorbea întru mine – vorbe bune și graiuri de mângâiere.

¹⁴ Iar îngerul care grăia întru mine mi-a zis: Strigă și zi: Așa grăiește Domnul Atotțiitorul: Gelos am fost, cu gelozie mare, pentru Ierusalim și Sion⁸.

¹⁵ Și sunt foarte mânișos pe păgâni care s'au repezit într'acolo; fiindcă, într'adevăr, Eu M'am mâniat puțin, dar ei s'au repezit să le facă rău.

¹⁶ De aceea, așa grăiește Domnul: Mă voi întoarce cu milă spre Ierusalim; și

⁶Îngerul (prezent în aproape toate scriurile apocaliptice) este entitatea cerească prin care Dumnezeu, transcendent prin definiție, devine accesibil simțurilor umane. El vorbește de la Dumnezeu și-I vorbește lui Dumnezeu, într'o comunicare cu sens dublu, ceea ce denotă comununie. În cazul de față, îngerul e lăuntric.

⁷De la începutul captivității babilonice, 587 î.H., până la data vedeniei, 520 î.H., trecuseră 67 de ani. Șaptezeci și cîfra rotundă profetită de Ieremia (25, 11).

⁸Gelozia lui Dumnezeu, ca partener al unui legământ hierogamic cu fiii lui Israel (deseori infidieli), e o temă frecventă în scriurile profetilor.

casa Mea va fi din nou zidită în el, zice Domnul Atotțiitorul, și funia de măsurat se va întinde iarăși pe Ierusalim.

¹⁷ Și mi-a zis îngerul care grăia întru mine: Mai strigă și zi: Așa grăiește Domnul Atotțiitorul: Încă se vor desfăta cetățile întru bunătăți, și încă va avea Domnul milă de Sion și va alege Ierusalimul.

2

A doua vedenie: coarnele. A treia vedenie: funia de măsurat. Chemare către surghiuniți.¹

¹ Și mi-am ridicat ochii și m'am uitat; și, iată, patru coarne².

² Și i-am zis îngerului care grăia întru mine: Ce sunt acestea, Doamne? Iar el mi-a zis: Acestea sunt coarnele care i-au risipit pe Iuda și pe Israel și Ierusalimul.

³ Și Domnul mi-a arătat patru meșteri.

⁴ Iar eu am zis: Ce vin aceștia să facă? Și el mi-a zis: Acestea sunt coarnele care l-au risipit pe Iuda și l-au zdrobit pe Israel fără ca vreunul din ei să-și fi ridicat capul. Iar aceștia au venit să le ascută pentru mâinile lor; cele patru coarne: neamurile care și-au ridicat cornul împotriva țării Domnului, ca s'o risipească³.

¹Într'o seamă de ediții ale Septuagintei (ca și în Vulgata), versetele 1-4 fac parte din capitolul precedent, ca versetele 18-21. Aici, după ed. Rahlf's, în concordanță și cu T. M.

²În limbajul biblic, cornul e simbol al forței și, deseori, al violenței, al agresivității. Cifra patru e simbol al punctelor cardinale, al celor patru vânturi.

³Simbolul opresiunii devine simbolul eliberării: cu ce m'ai supus, cu aceea te voi supune.

5 Si mi-am ridicat ochii și m'am uitat; și, iată, un bărbat; și'n mâna lui, o fumie de măsurat pământul.

6 Si i-am zis: Unde mergi? Iar el mi-a zis: Să măsor Ierusalimul, ca să văd care-i este lățimea și care-i este lungimea.

7 Si, iată, îngerul care grăia întru mine stătea, și un alt înger venea să-l întâlnescă.

8 Si i-a grăit, zicând: Aleargă și grăiește către Tânărul acela⁴, zicând: Fi-va Ierusalimul pe de-a'ntregul locuit, datorită belșugului de oameni și de vite care vor fi în mijlocul lui.

9 Si Eu îi voi fi – zice Domnul – zid de foc împrejur, și spre mărire voi fi în mijlocul lui.

10 O-ho! O-ho! Fugiți din țara miazănoptii⁵ – zice Domnul –, că Eu pe voi am să vă-adun din cele patru vânturi ale cerului – zice Domnul,

11 [și unde?]: în Sion. Voi însivă scăpați-vă, voi, cei ce locuiți la fiica Babilonului.

12 Că astfel zice Domnul Atoatețiitorul: În urma slavei M'a trimis⁶ la neamurile care v'au prădat, fiindcă acela ce de voi se-atinge e ca acela ce se-atinge de lumina ochiului Său.

13 Că, iată, Eu Mi-aduc mâna peste ei și vor fi pradă celor ce-i slujesc și veți cunoaște-atunci că Domnul, El, Atoatețiitorul, e Cel ce m'a trimis.

14 Bucură-te și veselește-te, tu, fiica

⁴ „Tânărul” e bărbatul din v. 5, care trebuie repede oprit să facă o muncă inutilă: el nu știe că Domnul face totul.

⁵ „Tara miazănoptii”: Babilonul, ale cărui armate invadaseră Palestina dinspre nord.

⁶ Slava lui Israel de odinioară, urmată de umilințele robiei.

Sionului; că, iată, Eu vin și voi locui în mijlocul tău – zice Domnul.

15 Si neamuri multe alerga-vor către Domnul atunci, în ziua aceea, și ele îi vor fi popor și'n mijlocul tău vor locui⁷ și vei cunoaște-atunci că Domnul, El, Atoatețiitorul, El m'a trimis la tine.

16 Si Domnul îl va lua pe Iuda'n moștenire⁸, partea lui în Tara Sfântă⁹, și iarăși va alege Ierusalimul.

17 Tot trupul să se teamă'n fața Domnului, căci El S'a ridicat din norii Săi cei sfinți¹⁰.

3

A patra vedenie: îmbrăcămintea lui Iosua. Vestirea lui Mesia.

1 Si Domnul mi l-a arătat pe Iosua, marele preot, stând în fața îngerului Domnului; iar diavolul stătea de-a dreapta lui, să i se'mpotrivească¹.

2 Si Domnul a zis către diavol: Ceartăte pe tine Domnul, diavole!; Domnul, Cel ce a ales Ierusalimul, El să te

⁷ Opera de eliberare a lui Dumnezeu devine universală; Ierusalimul devine centrul religios al lumii.

⁸ Literal: „Domnul îl va moșteni pe Iuda”. Termenul biblic consacrat pentru posesia Palestinei nu este „stăpânire”, ci „moștenire”: pământul e proprietatea lui Dumnezeu (Care l-a făcut), iar El, ca un Părinte, îl lasă drept moștenire filor Săi.

⁹ Aici e prima mențiune biblică despre „Tara Sfântă”.

¹⁰ Imagine magnifică, a lui Dumnezeu ce Se ridică deasupra norilor Săi, inundând propriul Său cer. T. M.: „... că El Se ridică (Se ivește) din locul Său cel sfânt”.

¹ Un slujitor al Domnului e mult mai expus decât un muritor de rând: diavolul îi stă alături, nu numai să i se'mpotrivească, dar și să-l acuze (vezi Ap 12, 10).

certe!... Iată, nu e oare acesta ca un tăciune scos din foc?

³ Iar Iosua era îmbrăcat în haine ponoșite și stătea în fața îngerului Domnului.

⁴ Și [Domnul] a răspuns și a zis către cei ce stăteau în fața Lui, zicând: Lu-ați de pe el hainele cele ponosite! Iar către el a zis: Iată, Eu ţi-am șters fără-delegile, și păcatele tale le voi curăți!... Îmbrăcați-l în haină lungă,

⁵ și mitră curată punete-i pe cap! Și l-au îmbrăcat în haine și i-au pus pe cap mitră curată; iar îngerul Domnului sedea.

⁶ Și îngerul Domnului i-a mărturisit lui Iosua, zicând:

⁷ Așa grăiește Domnul Atotțitorul: Dacă vei umbla în căile Mele și vei păzi poruncile Mele, atunci tu vei cârmui² casa Mea; și dacă-Mi vei păzi curtea, atunci îți voi da oameni care să umble prin mijlocul acestora care stau aici.

⁸ Auți acum, tu, Iosua, mare preot, tu și cei mai apropiatai ai tăi care-ți stau înainte! căci ei sunt bărbați prezicători: căci, iată, Eu îl aduc pe servul Meu Răsăritul³;

⁹ că piatra pe care am așezat-o în fața lui Iosua, iat-o: pe o singură piatră sunt şapte ochi⁴; iată, Eu sap o groapă – zice Domnul Atotțitorul – și într-o singură zi voi șterge toată nedreptatea acestei țări.

¹⁰ În ziua aceea – zice Domnul Atotțitorul – îl veți chema fiecare pe aproa-

pele vostru sub viață de vie și sub smo-chin.

4

A cincea vedenie: sfeșnicul și măslinii.

¹ Și s'a întors îngerul care grăia întru mine și m'a trezit aşa cum se trezește omul din somnul său¹.

² Și mi-a zis: Ce vezi? Iar eu am zis: M'am uitat; și, iată un sfeșnic în întregime de aur, și o candelă deasupra lui, iar pe el șapte făclii, iar la cele șapte făclii, șapte mucări².

³ Deasupra lui, doi măslini: unul de-a dreapta candelei lui, iar unul de-a stânga.

⁴ Și, întrebând, am zis către îngerul care grăia întru mine: Ce sunt acestea, Doamne?

⁵ Iar îngerul care grăia întru mine, răspunzând, mi-a grăit, zicând: Nu cunoști ce sunt acestea? Iar eu am zis: Nu, Doamne.

⁶ Iar el, răspunzând, mi-a grăit, zicând: Aceasta este cuvântul Domnului către Zorobabel³, zicând: Nu prin putere mare, nici prin tărie, ci prin Duhul

¹ Îngerul nu l-a trezit din somn, ci „ca” dintr-un somn, la o mai mare luciditate asupra vederiei ce urmează.

² Șapte și numărul simbolic al desăvârșirii, al plenitudinii. Cât despre cei doi măslini, se consideră că ei îi simbolizează pe conducătorul politic Zorobabel și pe cel religios (marele preot) Iosua, cei doi „fii ai ungerii” (v. 14), rându-i în locuri egale, cu misiunea de a realiza o conlucrare între puterea seculară și cea religioasă; un fel de prefigurare a ceea ce, mai târziu, în imperiul bizantin, s'a numit „simfonia” dintre Stat și Biserică.

³ Asupra lui Zorobabel vezi nota de la Ag 1, 1.

² Literal: „vei judeca”; vei pune ordine.

³ Profetie mesianică: Preotul Zaharia, tatăl Sfântului Ioan Botezătorul, îl va numi pe Iisus, prevestindu-L, „Răsăritul-cel-de-Sus” (Lc 1, 78).

⁴Cei şapte ochi simbolizează văzul universal al lui Dumnezeu; şapte ochi va avea și Mielul din Apocalipsa lui Ioan (5, 6).

Meu, zice Domnul Atotțitorul⁴.

⁷ Cine ești tu, muntele cel mare, înaintea lui Zorobabel, ca să cârmuiescă în fericire? Eu voi scoate la iveală Piatra moștenirii: egalitatea harului sunt harurile ei⁵.

⁸ Și a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:

⁹ „Mâinile lui Zorobabel au pus temelia acestei Case, și mâinile lui o vor îsprăvi; iar tu vei cunoaște că Domnul Atotțitorul m'a trimis la tine.

¹⁰ Căci cine a disprețuit zilele cele mici?

Și se vor bucura și vor vedea piatra de cositor în mâna lui Zorobabel⁶. Acestea șapte sunt ochii Domnului⁷, care privesc peste tot pământul.

⁴Istoric este, spusa Domnului nu poate fi raportată la Zorobabel, întrucât acesta nu a dat niciodată semne de infatuare, de sfidare a puterii dumnezeiești. Așadar, ea introduce un text profetic.

⁵Text de mare densitate gramaticală și semantică. „Muntele cel mare” poate simboliza, în context, puterea politică. Nu aceasta e rânduță să „cârmuiască întru fericire” (în Is 9, 6 verbul katorthóō îl are ca subiect pe Mesia), ci Piatra pe care Dumnezeu o va scoate (o va face arătată) să cârmuiască peste moștenirea Sa (peste poporul Său); or, Iisus Se va numi pe Sine Însuși „piatra cea din capul unghiu lui” (Mt 21, 42; Mc 12, 10; Lc 20, 17), ceea ce, în contextul rezidirii templului de către Zorobabel, constituie o transparentă profeție mesianică. În continuare, „egalitatea” (isotès, cuvânt rar în V. T.; mai este folosit doar în Iov 36, 29) nu poate fi raportată decât la Cel ce grăiește, Domnul Atotțitorul: harul lui Mesia (Cel prevestit), adică al lui Iisus Hristos, este egal cu acela al lui Dumnezeu-Tatăl, dar tocmai această egalitate intrinsecă este temeiul harurilor pe care El le revarsă, la rându-I. Zorobabel va rezidi, omenește, templul, dar „Piatra” e și lui Dumnezeu. Textul Masoretic e foarte departe de o asemenea construcție.

⁶„Piatra de cositor”: plumbul de la capătul sforii de care se folosește zidarul. Aici, „piatră”, în comparație cu „Piatra” din v. 7.

⁷„Domnului” cf. Codex Alexandrinus. E vorba de simbolul celor șapte făclii din v. 2.

¹¹ Și, răspunzând, am zis către el: Ce sunt acești doi măslini de-a dreapta și de-a stânga candelei?

¹² Și am întrebat a doua oară și i-am zis: Ce sunt cele două ramuri de măslini din latura celor două țevi de aur ce se varsă în mucările de aur și le ridică?

¹³ Iar el mi-a zis: Nu știi ce sunt acestea? Eu am zis: Nu, Doamne.

¹⁴ Și el mi-a zis: Aceștia sunt cei doi fi ai ungerii care stau lângă Domnul întregului pământ⁸.

5

A șasea vedenie: seceră zburătoare. A șaptea vedenie: femeia în baniță.

¹ Și m'am întors; și mi-am ridicat ochii și m'am uitat; și, iată, o seceră zburând.

² Iar el mi-a zis: Ce vezi? Și i-am zis: Văd o seceră zburând, lungă de douăzeci de coți și lată de zece coți.

³ Iar el mi-a zis: Această seceră este blestemul care iese peste fața întregului pământ¹; că fiece hoț – de acum și până la moarte – va fi pedepsit, și tot cel ce jură strâmb – de acum și până la moarte – va fi pedepsit.

⁴ Și o voi scoate – zice Domnul Atotțitorul – și va intra în casa hoțului și în casa celui ce numele Meu jură strâmb; și va rămâne în mijlocul casei

⁸În Apocalipsa lui Ioan (11, 3-4) aceștia vor fi numiți martorii Domnului, simbol al celor ce vor mărturisi pe Hristos în fața prigonitorilor.

¹Seceratul ca pedeapsă și seceră ca instrument al pedepsei, la Ioi 4, 13. În T. M.: „sul” (de papirus sau de pergament).

lui și o va nimici, pe ea și lemnăria ei și pietrele ei.

5 Și îngerul cel ce grăia întru mine a ieșit și mi-a zis: Uită-te cu ochii tăi și vezi-o pe aceasta care iese!

6 Iar eu am zis: Ce este? Și el mi-a zis: Aceasta este baniță² care iese. Și mi-a zis: Aceasta este nedreptatea lor în tot pământul.

7 Și, iată, un bănuț³ de plumb se ridică; și, iată, o femeie ședea în mijlocul baniței.

8 Și el a zis: Aceasta este nelegiuirea. Și a aruncat-o în mijlocul baniței, iar piatra de plumb a aruncat-o în gura ei.

9 Și mi-am ridicat ochii și m'am uitat; și, iată, două femei ieșind; și vânt era în aripile lor; și aveau aripi ca de barză; iar ele au ridicat baniță între pământ și cer.

10 Și am zis către îngerul care grăia întru mine: Unde duc ele baniță?

11 Iar el mi-a zis: Să-i zidească ei casă în țara Babilonului și să fie gata; și acolo o vor așeza, pe propria ei temelie⁴.

6

A opta vedenie: cele patru care. Încununarea marelui preot.

1 Și m'am întors: și mi-am ridicat ochii și m'am uitat; și, iată, patru care ie-

²Literal: „măsura”. „Baniță”: măsură pentru cereale, cu o capacitate de doi decalitri. T. M.: „efa”: măsură cu o capacitate de 38,80 litri. Evident, capacitați simbolice.

³Literal: „talant” (monedă). T. M.: „disc”.

⁴Nelegiuirea (păcat capital împotriva legii Domnului) va fi ridicată din Israel și strămutată în Babilon, acolo unde-i este locul și unde va veni zeitate.

șiind dintre doi munți; iar munții erau de aramă.

2 La carul cel dintâi erau cai roșii, iar la carul cel de-al doilea, cai negri;

3 la carul cel de-al treilea, cai albi, iar la carul cel de-al patrulea, cai tărcați și suri.

4 Și, răspunzând, am zis către îngerul care grăia întru mine: Ce sunt acestea, Doamne?

5 Iar îngerul care grăia întru mine a răspuns, zicând: Acestea sunt cele patru vânturi ale cerului, care merg să stea în fața Domnului a tot pământul.

6 Cei de la [carul] cu cai negri mergeau spre țara miazănopții; cei albi mergeau după ei, iar cei tărcați mergeau spre țara miazăzilei;

7 iar cei suri ieșeau și cătau să meargă să dea ocol pământului. Și a zis: Mergeți și dați ocol pământului! Și au dat ocol pământului.

8 Și el a strigat și mi-a grăit, zicând: Iată, aceștia merg spre țara miazănopții; și ei Mi-au potolit mânia în țara miazănopții¹.

9 Și a fost cuvântul Domnului către mine, zicând: „Lucrurile din robime ialile de la căpetenii și de la cei ce i-au fost de folos și de la cei ce au înțeles-o².

10 Și'n ziua aceea vei intra în casa lui Iosia, fiul lui Sofonie, care a venit din Babilon.

11 Și vei lua argint și aur și vei face cununi; și le vei pune pe capul lui Iosua, marele preot, fiul lui Ioțadac.

¹„Țara miazănopții”: Babilonul. După ce i-a pedepsit pe asupratorii poporului Său, Domnul își potolește mânia.

²E vorba de obiectele prețioase (din argint și aur) trimise în dar de către Evreii care nu se întorseră din robie, rămânând în Babilon.

¹² Și-i vei zice: Așa grăiește Domnul Atotțiitorul: Iată Bărbatul al cărui nume este Odrasla; și de sub El va odrăslă și va zidi casa Domnului³.

¹³ Și Aceasta va primi putere și va șdea și va împărăți pe tronul Său; și un preot va fi de-a dreapta Lui și sfat de pace va fi între ei amândoi.

¹⁴ Iar cununa le va fi celor ce așteaptă în trezvie și celor ce i-au fost [robimii] de folos și celor ce au înțeles-o, și spre bunăvoiță față de fiul lui Sofonie și spre cântare în casa Domnului.

¹⁵ Iar cei ce sunt departe de ei vor veni și vor zidi în casa Domnului, iar voi veți cunoaște că Domnul Atotțiitorul m'a trimis la voi; dar [aceasta] va fi numai dacă voi veți auzi glasul Domnului, Dumnezeului vostru".

7

Despre post. Întoarcerea în trecut.

¹ Și a fost că în cel de al patrulea an al regelui Darius fost-a cuvântul Domnului către Zaharia, în ziua a patra a lunii a noua, adică Chislev¹.

² Iar Șareter și Arbeseer regele și oamenii săi au trimis la Betel să-L îmbuneze pe Domnul²,

³Sensul textului se strămută fulgerător din planul istoric, al rezidirii templului, în planul mesianic, al zidirii Bisericii (Ierusalimul cel Nou). Iisus Hristos este numit Odrasla, dar El va odrăslă „de sub El”, ceea ce sugerează prefigurarea genealogiei iconografice a Arborelui lui Iesei (simbol al tâmpalei din biserică ortodoxă), în care David, strămoșul, se află „sub” Fiul Mariei.

¹Vezi nota de la 1, 7.

²Verset obscur; nu se poate determina cine anume a trimis, unde și pentru ce. Apelul la T. M. nu ajută cu nimic.

³ zicând către preoții ce se aflau în casa Domnului Atotțiitorului și către profeti, în acest chip: „Prinosul cel sfîntit a intrat aici în luna a cincea, așa cum deja a făcut vreme de mulți ani³”.

⁴ Și a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:

⁵ „Grăiește către tot poporul țării și către preoți, zicând: Cu toate că ați postit sau ați plâns în cea de a cincea sau în cea de a șaptea lună⁴ (da, iată că sunt șaptezeci de ani⁵!), oare pentru Mine ați postit?

⁶ Și dacă voi mâncăți și beți, oare nu pentru voi mâncăți și beți⁶?

⁷ Oare nu acestea sunt cuvintele pe care Domnul le-a grăit prin profetii de mai înainte, când Ierusalimul era locuit și îndestulat, ca și cetățile lui de primprejur și muntele, când și Câmpia⁷ era locuită?”.

⁸ Și a fost cuvântul Domnului către Zaharia, zicând:

⁹ „Așa grăiește Domnul Atotțiitorul: Judecați cu judecată dreaptă și faceți milă și îndurare, fiecare cu fratele său!

¹⁰ Și n'o asupriți pe văduvă sau pe cel orfan sau pe cel străin sau pe cel sărac; și nimeni dintre voi să nu-și amin-

³Ebreii din exil instituisează un rit special (rugăciuni, jertfe și post) în luna a cincea (iulie), aceea în care se petrecuse dărâmarea Ierusalimului (587 î. H.).

⁴La două luni după dărâmarea Ierusalimului se petrecuse asasinarea guvernatorului Godolia (Ir 41, 1-3), eveniment care, de asemenea, era comemorat prin jertfe și post.

⁵Cifra rotundă, simbolică, pentru durata captivității babilonice.

⁶Nu jertfele constituiau un păcat, ci faptul că preoții se înfruptau din ele pentru sațiu propriu, iar nu ca prilej de a-I mulțumi lui Dumnezeu.

⁷„Câmpia”: zona de sud a Palestinei, numită Negheb.

tească'ntru inima sa de răutatea frate-lui său!

¹¹ Dar ei n'au vrut să ia aminte și au întors spatele cu îndărătnicie și și-au îngreuiat urechile, ca să nu audă.

¹² Si inima și-au făcut-o neascultătoare, ca să nu audă legea Mea și cunvintele pe care Domnul Atotțiitorul le-a trimis, întru Duhul Său, prin profetii de mai înainte; aşa că mare mânie s'a făcut de la Domnul Atotțiitorul.

¹³ Si va fi că aşa cum El a vorbit fără ca ei să asculte, tot astfel ei vor striga fără ca Eu să-i aud, zice Domnul Atotțiitorul.

¹⁴ Si-i voi lepăda printre toate neamurile, pe care ei nu le-au cunoscut, și țara se va pustii în urma lor, fiindcă nimeni nu va fi s'o străbată și să se întoarcă; da, din țara cea aleasă au făcut un pustiu".

8

Mântuirea ce va să vină prin Mesiș.

¹ Si a fost cuvântul Domnului Atotțiitorului, zicând:

² „Aşa grăieşte Domnul Atotțiitorul: Cu mare gelozie am fost gelos pe Ierusalim și pe Sion, și cu mânie mare l-am gelozit¹.

³ Aşa grăieşte Domnul: Mă voi întoarce în Sion și'n mijlocul Ierusalimului voi locui; și Ierusalimul se va chema cetate adevărată, iar muntele Domnului Atotțiitorului munte sfânt.

⁴ Aşa grăieşte Domnul Atotțiitorul: Bătrâni și bătrâne încă vor locui pe ulițele Ierusalimului, fiecare ținându-și

în mâna toagul pe care i se sprijină multimea zilelor.

⁵ Si pline vor fi ulițele cetății de copilandri și copile jucându-se în stradă.

⁶ Aşa grăieşte Domnul Atotțiitorul: Dacă'n zilele acelea fi-va aceasta cu neputință în ochii rămășiței acestui popor, fi-va oare tot cu neputință în ochii Mei? zice Domnul Atotțiitorul.

⁷ Aşa grăieşte Domnul Atotțiitorul: Iată, Eu Îmi voi mântui poporul din țara Soarelui-Răsare și din țara Soarelui-Apune²;

⁸ și-l voi aduce și-l voi așeza în mijlocul Ierusalimului și-Mi va fi Mie popor, iar Eu îi voi fi Dumnezeu întru adevăr și'ntru dreptate.

⁹ Aşa grăieşte Domnul Atotțiitorul: Întărească-se mâinile voastre, ale celor ce'n zilele acestea auziți aceste cuvinte din gura profetilor, din ziua'n care a fost întemeiată casa Domnului Atotțiitorului și din vremea când templul a fost zidit.

¹⁰ Fiindcă mai înainte de zilele acelea simbria oamenilor nu va fi spre câștig, iar vitele nu vor avea preț; nici cel ce va intra și nici cel ce va ieși nu va avea tihnă, din pricina necazurilor; și Eu pe toți oamenii îi voi porni, pe fiecare împotriva vecinului său³.

¹¹ Dar acum nu Mă voi purta cu rămășița acestui popor al Meu aşa cum am făcut-o în zilele de dinainte, zice Domnul Atotțiitorul;

²Soare-Răsare, Soare-Apune: termeni generici pentru toate laturile în care fiii lui Israel fuseseră împrăștiati. Isaia se rostise în același sens: „De la Soare-Răsare îți voi aduce urmășii, și de la Apus te voi aduna” (Is 43, 5).

³Restaurarea va fi precedată de o perioadă grea, de ultimă purificare.

¹Vezi nota de la 1, 14.

¹² ci voi arăta pace. Via își va da ro-dul și pământul își va da odraslele și cerul își va da roua; și pe toate acestea le voi da ca moștenire rămășiței popo-rului Meu.

¹³ Și va fi că voi, casa lui Iuda și casa lui Israel, așa cum ati fost un blestem printre neamuri, tot astfel Eu vă voi mândui și veți fi binecuvântare. În-drăzniți și întăriți-vă mâinile!

¹⁴ Căci așa grăiește Domnul Atotțiitorul: Așa cum am socotit să vă aduc ne-cazuri atunci când părinții voștri M'au mânăiat – zice Domnul Atotțiitorul – și nu Mi-a părut rău,

¹⁵ tot astfel sunt gata și-am socotit în zilele acestea să-i fac bine Ierusalimului și casei lui Iuda. Îndrăzniți!

¹⁶ Iată lucrurile pe care le veți face: Rostiți adevărul, fiecare către aproapele său!; judecați adevăr și judecată de pace în porțile voastre⁴!;

¹⁷ și nimeni dintre voi să nu gândească'n inima lui ceva de rău pentru aproapele său, iar jurământul minci-nos să nu-l iubiți; fiindcă Eu pe toate acestea le-am urât, zice Domnul Atot-țiitorul".

¹⁸ Și a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:

¹⁹ „Așa grăiește Domnul Atotțiitorul: Postul din luna a patra și postul dintr'a cincea și postul dintr'a șaptea și pos-tul dintr'a zecea îi vor fi casei lui Iuda prilejuri de bucurie și de veselie și de bune sărbători: să vă veseliți, adevă-rul și pacea să le iubiți⁵.

⁴ „... în porțile voastre”: în piețele din fața porților cetății, unde aveau loc judecățile publice.

⁵ Pentru posturile din lunile a cincea și a șap-tea vezi notele de la 7, 3 și 5. Postul din luna a patra amintea spărtura făcută în zidul Ierusalimi-

²⁰ Așa grăiește Domnul Atotțiitorul: Încă vor veni popoare multe și locuito-rii multor cetăți⁶.

²¹ Locuitorii din cinci cetăți se vor aduna într'o singură cetate, zicând: Să mergem cu de-adinsul și să ne rugăm înaintea Domnului și să căutăm fața Domnului Atotțiitorului: – Voi merge și eu!...

²² Popoare multe și neamuri multe vor veni și vor căuta'n Ierusalim fața Dom-nului Atotțiitorului, ca să îmbuneze fața Domnului.

²³ Așa grăiește Domnul Atotțiitorul: În zilele acelea, zece oameni din toate lim-bile neamurilor se vor agăta de poala hainei unui bărbat iudeu, zicând: – Vom merge cu tine, fiindcă am auzit că Dumnezeu e cu voi”!

9

Pământul cel nou. Mesia. Restau-rarea lui Israel.

¹ Povara cuvântului Domnului¹. În țara lui Hadad și a Damascului, prin-sul său de jertfă; că Domnul caută spre oameni și spre toate triburile lui Israel.

² Și în Hamat, pe țărmurile lui, acolo-s Tirul și Sidonul², căci ele-au fost pre-înțelepte.

mului în iunie-iulie 587, iar cel din luna a zecea se raporta la începutul asedierii Ierusalimului, către sfârșitul lui decembrie 589 î. H. Acum însă ele nu mai pot fi prilejuri de întristare, ci de bu-curie.

⁶Versetele 20-23 cuprind o vizuire universa-listă: Ierusalimul devine capitala spirituală a omenirii.

¹Sarcina profetică de a primi și transmite un mesaj divin.

²Aici și în ceea ce urmează: Domnul, după ce S'a reînstăpânit asupra lui Israel, își va extinde stăpânirea și asupra țărilor, ținuturilor și cetă-

³ Cetatea Tir și-a zidit întăriri, și angrămădit argint cât praful și aur cât noroiu de pe drum.

⁴ De aceea Domnul o va lua în stăpânire: pe apa mării-i va lovi puterea, cu foc ea fi-va mistuită.

⁵ Vedea-va Ascalonul și se va nspăimânta, și Gaza, și se va ntrista foarte, și Eronul, că rușinat a fost pentru greșala lui; iar regele din Gaza va pieri și Ascalonul nu va fi locuit.

⁶ Si în Așdod vor locui străinii și voi zdrobi trufia Filistenilor.

⁷ Sângele lor din gura lor îl voi lua și idolii lor dintre dinții lor; aceștia-I vor rămâne, și ei, Dumnezeului nostru, și ei vor fi în Iuda precum un căpitan peste o mie, și Eronul precum un Iebuseu.

⁸ Si casei Mele îi voi pune apărare, pentru ca ei să nu treacă și nici să se întoarcă; și nici că peste ei va mai veni un cineva să-i fugărească, fiindcă-am văzut acum cu ochii Mei.

⁹ Bucură-te foarte, tu, fiica Sionului, rostește-te'n strigare, tu, fiica Ierusalimului: Iată, Împăratul tău vine la tine drept și El Însuși Mântuitor, blând și călare pe asin și pe mânz Tânăr³.

¹⁰ Si El va nimici carele din Efraim și caii din Ierusalim; și arcul de război fi va nimicit; și belșug [va fi] și pace din partea neamurilor; peste ape va stăpâni pân' la mare și peste râuri pân' la marginile pământului.

¹¹ Si Tu intru sângele legământului Tău i-ai slobozit din groapa făr' de apă

țiilor învecinate, pe care le va cuceri asemenea unui conducător de oști.

³ Textul prevestește intrarea triumfală a lui Iisus în Ierusalim; citat, cu unele nuanțe, de Evanghelistul Matei 21, 5.

pe-ai Tăi ce-acolo erau prinși⁴.

¹² Veți locui în țarcuri întărite, voi, osândiți ai adunării; dar pentru-o zi de nstrâinare voi răsplăti de două ori pe-atât⁵.

¹³ Fiindcă Eu ca pe un arc te-am încordat pe tine, Iudo, pentru Mine, cu el Mi l-am umplut pe Efraim; pe fiii tăi, Sioane, îi voi ridica asupra filor Elinilor și te voi mânui ca pe o sabie de om războinic.

¹⁴ Si Domnul fi-va peste ei; săgeata Sa ieși-va ca un fulger și Domnul, El, Atoatețitorul cu trâmbița va trâmbița și va înainta cu freamătușul amenințării Sale.

¹⁵ Domnul Atotțitorul îi va apăra, iar ei îi vor potopi și cu pietre din praștie îi vor copleși; și-i vor sorbi precum se soarbe vinul și plini de sat vor fi ca bliidele de la jertfelnici.

¹⁶ Si Domnul, Dumnezeul lor, în ziua aceea îi va măntui – da, pe poporul Său ca pe o turmă –, căci pietre sfinte se vor da de-a dura pe acest pământ al Său⁶.

¹⁷ Că orice este bun e-al Lui și tot ce e frumos e de la El: grâu pentru tineri și vin înmiresmat pentru fecioare.

⁴Text cu rezonanță mesianică. „Sângele legământului Tău” se poate traduce și: „Sângele testamentului Tău”, prin extensie: „Sângele Legii Tale”. Substantivul diathéke = „legământ”, „testament” sau, prin extensie, „lege” este același cu cel folosit de Iisus la Cina cea de Taină: „... acesta este Sângele Meu, al Legii (diathékes) celei noi...” (Mt 26, 28; Mc 14, 24; Lc 22, 20). Jertfei lui Hristos i-a urmat învierea, a cărei primă mișcare a fost eliberarea celor ce aşteptau în adâncurile împărtăției morților. Vezi și 1 Ptr 3, 19, cu nota.

⁵ Profetia se poate extinde până la apostolii, mucenicii și mărturisitorii creștini.

⁶ Imagine superbă a jubilației finale, când pe pământul măntuit al lui Dumnezeu se vor da peste cap, asemenea copiilor sau tinerilor fericiți, pietrele prețioase din cununile biruitorilor.

10

Binefaceri dumnezeiești. Pedepse pentru idolatri. Întoarcerea lui Israel.

¹ Cereți de la Domnul ploaie la vreme timpurie și târzie! Domnul a făcut alaiuri cerești și ploaie îndesată le va da, fiecăruia iarbă'n poiană.

² Că idolii¹ grăit-au doar palavre și vrăjitorii doar vedenii mincinoase și vise mincinoase au grăit și mângâieri deșarte-au îmbiat; de aceea s'au și dus, ca niște oi, și de necazuri s'au umplut, că nici o vindecare nu era.

³ Mânia Mea s'a'ntărâtat împotriva păstorilor, dar Eu pe miei îi voi veghea; și Domnul Dumnezeu Atoateții torul, El va veghea asupra turmei Sale – casa lui Iuda – și îi va face ca pe-un cal al Său bine'ntocmit pentru război².

⁴ Din șaua lui³ a căutat, din șaua lui a rânduit bătaia, din șaua lui și arcul mânișos, din șaua lui se va stârni tot cel făcut să-alunge de istov.

⁵ Si fi-vor ei precum războinicii ce calcătina'n drumuri la război și în război s'or rândui, fiindcă Domnul e cu ei; și fi-vor întru totul rușinați acei ce călăresc pe cai.

⁶ Voi întări casa lui Iuda și voi mantui casa lui Iosif și le voi face așezare; căci i-am iubit, iar ei vor fi precum

¹ Literal: „cei ce rostesc oracole”. T. M.: „terafimii”, termen folosit și în Fc 31, 19: idoli mici, de lemn, zeități casnice, cărora idolatrii le atrăuiau o facultate oraculară.

² Printr'o spectaculoasă răsturnare de imagine, turma cea blândă devine cal războinic, de pe care Domnul își pregătește biruința asupra „călăreților” din versetul 5; lupta se duce de deasupra mieilor, împreună cu ei și pentru ei.

³ Literal: „De pe el”.

erau când încă nu-i gonisem, căci Eu sunt Domnul, Dumnezeul lor, Cel ce-i va auzi.

⁷ Si fi-vor ei precum războinicii lui Efraim, și inima li se va bucura precum de vin; și fiii lor, văzând, s'or veseli și inima le va sălta'ntru Domnul.

⁸ Semn le voi da și-i voi primi'n lăuntru, căci Eu îi voi răscumpăra și ei s'or înmulți precum erau la număr înainte.

⁹ Si îi voi semăna printre popoare; cei depărtați și-or aminti de Mine și-și vor hrăni copiii și-apoi se vor întoarce.

¹⁰ Si Eu din nou îi voi întoarce din țara Egiptenilor și-i voi primi de la Asirieni și-i voi aduce'n Galaad și în Liban și dintre ei nici unul nu va fi lăsat în părăsire.

¹¹ Si ei vor trece printr'o mare'ngustă⁴ și valurile vor lovi în mare și-adâncurile râurilor vor seca și dusă fi-va'n depărtare toată trufia Asirienilor și dus va fi sceptrul Egiptului.

¹² Iar Eu i-oi întări pe ei în Domnul, Dumnezeul lor, și'n numele Acestuia se vor lăuda, zice Domnul.

11

Întoarcerea lui Israel (continuare). Cei doi păstorii.

¹ Deschide-ți porțile, Libane, să-ți mistuiască focul cedrui!

² Să plângă pinul de cădere a cedrului, că tare amărăți sunt cei puternici! Vă tânguiți, stejari din Vasan, că smuls e codrul răsădit ca peria.

⁴ Reiterarea drumului lui Israel prin Marea Roșie.

³ Glas de păstori plângând, că slava lor li s'a făcut măhnire; și glas de lei răcind, căci răcnet e-a Iordanului trufie¹.

⁴ Așa grăiește Domnul Atotătitorul:² „Pașteți oile menite’njunghierii,

⁵ cele pe care cumpărătorii lor le’njunghiau fără să le pară rău, iar vânzătorii lor ziceau: «Binecuvântat e Domnul, că ne-am îmbogățit!», iar păstorilor lor nu le păsa de ele.

⁶ De aceea nu-Mi va mai fi milă de cei ce locuiesc țara, zice Domnul; ci, iată, Eu îi voi da pe oameni, pe fiecare în mâna aproapelui său și în mâinile re-gelui său; aceia vor nimici țara, iar Eu nu-i voi scoate din mâna lor.

⁷ Si voi paște oile de’njunghiere în țara Canaanului și voi lua pentru Mine două toiege: pe unul l-am numit Frumusețe și pe celălalt l-am numit Funie; și voi paște turma.

⁸ Si într-o lună i-am stârpit pe cei trei păstori; și sufletul Meu se va îngreua asupră-le, fiindcă și sufletele lor ră-neau împotrivă-Mi.

⁹ Si am zis: Nu vă voi paște: cine-i de murit, să moară, cine-i de căzut, să cadă; iar ceilalți să mănânce fiecare carnea aproapelui său.

¹⁰ Si voi lua toiaugul Meu cel frumos și-l voi arunca jos, ca să rup legământul pe care l-am făcut cu toate popoarele.

¹¹ Si rupt va fi în ziua aceea; și Canaa-

¹Ca și cedrii Libanului și stejarii Vasanului, vegetația luxuriantă a Iordanului inferior e simbolul trufiei neamurilor pagâne.

²Ceea ce urmează este o alegorie cu oarecare dificultăți exegetice. Nemulțumit de păstorii turmei Sale (conducătorii poporului), Domnul preia El Însuși această sarcină (uneori trecută, în numele Său, profetului), dar cu prerogativele unui judecător care pedepsește prin așezarea unui păstor justițiar.

neenii, oile păzite pentru Mine, vor cunoaște că e cuvântul Domnului.

¹² Si le voi zice: Dacă socotiți că-i bine, dați-Mi prețul; dacă nu, nu Mi-l dați! Iar ei au dat prețul Meu: treizeci de arginți”.

¹³ Iar Domnul a zis către mine: „Aruncă-i în cuporul de topit, și voi vedea dacă-i [argint] curat, în ce chip adică M'am lăsat Eu pus la încercare de dragul lor”. Iar eu am luat cei treizeci de arginți și i-am aruncat în cuporul de topit din casa Domnului.

¹⁴ Si am aruncat cel de al doilea toiaug al meu, Funia, ca să rup legământul dintre Iuda și Israel.

¹⁵ Si mi-a zis Domnul: „Ia-ți unelte păstorești de păstor nechibzuit.

¹⁶ Că, iată, Eu voi ridica păstor împotriva țării: pe cea care lipsește n'o va cerceta, pe cea rătăcită n'o va căuta, pe cea zdrobită n'o va vindeca, pe cea întreagă n'o va călăuzi; dar va mânca el carnea celor alese și le va sfărâma încheieturile.

¹⁷ Vai de păstorii cei găunoși care au părăsit oile! Sabie pe brațul său și peste ochiul său cel drept: Brațul său de tot se va usca, iar ochiul său cel drept va fi necat în întuneric”.

12

Făgăduințe pentru Ierusalim și Iuda.

¹Povara cuvântului Domnului asupra lui Israel. Zice Domnul, Cel ce a întins cerul și a întemeiat pământul și a plăsmuit duhul omului întru el:

² „Iată, Eu voi face Ierusalimul ca pe niște ușori ce li se clatină tuturor nea-

murilor dimprejur¹, iar în Iudeea va fi împresurare împotriva Ierusalimului.

3 Și fi-va în ziua aceea că voi face Ierusalimul ca pe o piatră călcată de toate neamurile; tot cel ce o va călca își va bate joc de ea, și toate neamurile pământului se vor aduna laolaltă împotriva lui.

4 În ziua aceea – zice Domnul Atotțitorul – pe piece cal îl voi lovi cu spaimă, iar pe călărețul lui, cu neburie; dar Îmi voi deschide ochii asupra casei lui Iuda și pe toți caii neamurilor îi voi lovi cu orbire.

5 Iar mai-marii miilor lui Iuda vor zice în inimile lor: «Ne vom afla nouă locuitori ai Ierusalimului întru Domnul Atotțitorul, Dumnezeul lor».

6 În ziua aceea îi voi face pe mai-marii miilor lui Iuda ca pe un tăciune aprins între lemne și ca pe o făclie de foc în trestie; și vor mistui, la dreapta și la stânga, toate popoarele dimprejur, iar Ierusalimul va locui iarăși prin sine însuși.

7 Și Domnul va mândri sfintele locașuri ale lui Iuda, aşa cum erau ele la'nceput, pentru ca lauda casei lui David și mândria locuitorilor Ierusalimului să nu se preamărească împotriva lui Iuda.

8 Și va fi în ziua aceea că Domnul îi va apăra pe cei ce locuiesc Ierusalimul; și cel slab între ei fi-va'n ziua aceea ca David, iar casa lui David precum casa lui Dumnezeu, ca îngerul Domnului înaintea lor.

9 Și va fi că'n ziua aceea Eu voi căuta să nimicesc toate neamurile ce vin împotriva Ierusalimului.

¹Comparatia se referă la ușorii care se clatină când se trântesc ușile.

10 Iar peste casa lui David și peste locuitorii Ierusalimului voi turna duhul darului și al îndurării; și ei vor privi la Mine, Cel pe Care L-au batjocorit jucându-se²; și plângere vor face asupră-I, ca pentru cel iubit, și cu durere se vor väita, ca pentru un întâinăscut.

11 În ziua aceea, plângerea în Ierusalim va fi foarte mare, ca plângerea pentru crângul de rodii tăiat în câmpie.

12 Plânge-va țara pe neamuri și neamuri: neamul casei lui David, de-o parte, și femeile lor, de-o parte; neamurile casei lui Natan³, de-o parte, și femeile lor, de-o parte;

13 neamul casei lui Levi, de-o parte, și femeile lor, de-o parte; neamul casei lui Șimei⁴, de-o parte, și femeile lor, de-o parte;

14 toate neamurile rămase, piece neam de-o parte, și femeile lor, de-o parte.

13

Izvorul curățirii. Pedepsirea profetilor mincinoși.

1 În ziua aceea piece loc¹ va fi deschis

²Text mesianic. Verbul katorhómai (folosit numai de Zaharia și numai aici în Vechiul Testament) are un sens foarte nuanțat: „a juca (a dansa) înaintea cuiva în derâdere”, a insulta prin zeflemisire, a râde de cineva maimuțăriindu-l. Este ceea ce vor face ostașii romani cu Iisus în fața sinedriului sau când îi vor pune cunună de spini pe cap, mantie roșie pe umeri și trestie în mâna, e ceea ce vor face iudeii în fața Celui răstignit, poftindu-L să Se coboare de pe cruce. Evanghelistul Ioan va cita acest text, dar folosind verbul ebraic: „Vor privi la Acela pe Care L-au străpuns” (In 19, 37).

³Natan, fiul lui David (2 Rg 5, 14).

⁴Șimei, fiul lui Gherșon (Nm 3, 21).

¹T. M.: „un izvor”.

casei lui David și locuitorilor Ierusalimului, spre schimbare și spre curățire prin stropire.

2 Si va fi în ziua aceea, zice Domnul Sabaot: Numele idolilor le voi stârpi de pe pământ și amintirea lor nu va mai fi, iar pe profetii mincinoși și duhul cel necurat îi voi lua de pe pământ².

3 Si fi-va că dacă un om va mai profeți, atunci tatăl său și mama sa, cei ce l-au născut, îi vor zice: «Nu vei trăi, fiindcă minciună ai grăit în numele Domnului!»; și tatăl său și mama sa, cei ce l-au născut, îl vor împiedica atunci când el va profeți.

4 Si va fi în ziua aceea că profetii vor fi rușinați, fiecare'n propria sa vedenie atunci când profețește; și cu haină de păr se vor îmbrăca, fiindcă au mințit.

5 Si va zice: Nu sunt profet, fiindcă eu sunt lucrător de pământ, fiindcă om m'a crescut astfel din tinerețile mele.

6 Iar Eu îi voi zice: Ce sunt aceste răni în mijlocul mâinilor tale? Iar el va zice: [Acelea] cu care am fost rănit în casa celui iubit al meu.

7 Sabie, trezește-te'mpotriva păstorilor Mei și'mpotriva omului cetățean al Meu, zice Domnul Atotțitorul; bate păstorul și risipește oile³, iar Eu Îmi voi întoarce mâna'mpotriva celor mici.

8 Si'n toată țara fi-va'n ziua-aceea, zice Domnul, că două părți se vor tăia și vor pieri, iar cea de-a treia va rămâne'n ea.

9 Pe cea de-a treia parte prin foc o voi trece; și îi voi curăți precum se lămurește-argintul și-i voi cerca precum se'ncearcă aurul; și numele Mi-l vor chema, Eu îi voi auzi și le voi zice:

²Textul anunță abolirea tagmei profetilor, ca urmare a abuzurilor și imposturii.

³Text cu rezonanță în Mt 26, 31.

Poporul Meu este acesta! Iar ei vor zice: El, Domnul, Dumnezeul meu!

14

Vremuri apocaliptice. Întoarcerea neamurilor la Domnul.

1 Iată, vin zilele Domnului, și prăzile vor fi împărțite în mijlocul tău.

2 Si voi aduna toate neamurile la război împotriva Ierusalimului; și cetatea va fi luată și casele vor fi jefuite și femeile vor fi pângărite; jumătate din cetate va merge în robie, dar cei rămași ai poporului Meu nu vor pieri din cetate.

3 Si Domnul va ieși și Se va bate cu neamurile acelea aşa cum S'a bătut în ziua de război.

4 Si'n ziua aceea îi vor sta picioarele pe muntele Măslinilor – care se află'n fața Ierusalimului, spre răsărit –; și muntele Măslinilor se va despica: jumătate spre răsărit și jumătate spre apus: o foarte mare prăpastie; și jumătate din munte se va pleca spre miazañoapte, iar jumătate spre miazăzi.

5 Iar valea munților Mei va fi astupată; valea munților se va lipi până la Iasod; astupată va fi, aşa cum a fost astupată în zilele cutremurului, în zilele lui Ozia, regele lui Iuda; iar Domnul, Dumnezeul meu, va veni, și toti sfinții împreună cu El¹.

6 Si va fi că'n ziua aceea nu va fi lumină; nici frig, nici ger

¹Astuparea (umplerea) prăpastiei dintre cele două jumătăți ale muntelui despicate simbolizează încetarea idolatriei și restaurarea monoteismului, unul din semnele timpului mesianic. Cutremurul (mentionat și de Amos 1, 1) a fost consemnat de istoricul Iosif Flaviu.

7 nu va fi pentru o zi; și ziua Îi va fi cunoscută Domnului; nici zi, nici noapte, dar spre seară va fi lumină.

8 Și'n ziua aceea va ieși apă vie din Ierusalim; jumătate din ea spre marea cea dintâi, și jumătate spre marea cea de-apoi; aşa va fi în vară și'n primăvară.

9 Și Domnul fi-va Împărat peste tot pământul; în ziua aceea va fi un singur Domn, iar numele Său, unul,

10 înconjurând întreg pământul; și pusția, de la Gheba până la Rimon, spre miazăzi de Ierusalim. Iar Rama va rămâne pe locul ei. De la poarta lui Venniamin până la locul primei porți, până la poarta colțurilor și până la turnul lui Hananeel și până la teascurile regelui

11 vor locui ei într'însul; și nu va mai fi nici un blestem și va locui Ierusalimul fără nici o frică.

12 Și aceasta va fi căderea cu care Domnul va lovi toate popoarele, câte s'au războit împotriva Ierusalimului: trupurile li se vor usca stând pe picioare și ochii li se vor scurge din găvane și limba li se va usca în gură.

13 Și'n ziua aceea fi-va mare îngrozire peste ei de la Domnul; fiecare se va apuca de mâna vecinului său, și mâna lui se va înclesta cu mâna vecinului său.

14 Iuda, și el, se va bate în Ierusalim. Și se va aduna puterea tuturor popoarelor de primperejur, aur și argint și haine din belșug.

15 Și aceasta va fi căderea cailor și a cățărilor și a cămilelor și a asinilor și a tuturor vitelor ce se află în aceste tabere, pe potriva acestei căderi.

16 Și va fi că oricâtii vor rămâne din toate neamurile care-au venit împo-

triva Ierusalimului, aceștia se vor sui în fiecare an să se închine Împăratului, Domnului Atotțiitorului, și să prăznuiască sărbătoarea facerii corturilor².

17 Și va fi că oricâtii din toate neamurile pământului nu se vor sui la Ierusalim să se închine Împăratului, Domnului Atotțiitorului, chiar și aceștia vor fi adăugați celorlalți.

18 Iar dacă neamul Egiptului nu se va sui, nici nu va veni, atunci fi-va peste ei căderea cu care Domnul va lovi toate neamurile ce nu se vor sui să prăznuiască sărbătoarea facerii corturilor.

19 Aceasta va fi păcatul Egiptului și păcatul tuturor neamurilor care nu se vor sui să prăznuiască sărbătoarea facerii corturilor.

20 În ziua aceea, pe frâul fiecărui cal va fi [scris]: «Sfințenie Domnului Atotțiitorului³»; iar căldările⁴ vor fi în casa Domnului precum cupele în fața jertfelnicului.

21 Și fiece căldare în Ierusalim și în Iuda va fi sfântă Domnului Atotțiitorului; și toți cei ce jertfesc vor veni și vor lua din ele și vor fierbe în ele; și'n ziua aceea nu va mai fi Canaanean⁵ în casa Domnului Atotțiitorului».

²Ca un corolar al restaurării universale, chiar și foștii adversari ai lui Israel (cu excepția Egiptenilor și a celor ca ei) vor fi chemați la sărbătoarea Corturilor, în luna octombrie a fiecărui an, celebrare a belșugului și veseliei, instituită de Domnul (Dt 16, 13).

³În ziua aceea totul devine sfânt, obiecte, oameni și animale.

⁴E vorba de căldările în care se fierbea carnea rămasă din jertfe și din care se înfruptau preoții.

⁵În mentalitatea vremii, „Canaanean” era echivalent cu „negustor”, „cămătar”, „schimbător de bani”; împotriva acestora Se va ridică Iisus în templu (Mt 21, 12-13; Mc 11, 15; Lc 19, 45-46; In 2, 14-16).

Maleahi

1

Iubirea lui Dumnezeu. Mustrări pentru preoți.

¹ Povara cuvântului Domnului către Israel prin mâna îngerului Său¹; puneti-o la inimă²!

² „Eu v'ām iubit, zice Domnul, dar voi ați zis: «Întru ce anume ne-ai iubit?» Oare nu era Esau³ fratele lui Iacob? –, zice Domnul –, dar Eu l-am iubit pe Iacob

³ și l-am urât pe Esau și i-am lăsat hotarele pustii și i-am făcut moștenirea ca pe niște locuințe ale deșertului.

⁴ Căci cineva va zice: «Idumeea e căzută, dar hai să ne întoarcem și să zidim din nou locurile pustiile!». Așa grăiește Domnul Atotțiitorul: Ei vor zidi, dar Eu voi dărâma; și ei vor fi numiți «Hotarele neleguiirii» și «Poprul împotriva căruia Domnul S'a aşezat pe'ntotdeauna».

⁵ Și ochii voștri vor vedea, iar voi veți

¹Ebr: „... prin mijlocirea lui Maleahi”. Deoarece Maleahi nu e un nume propriu, LXX îl traduce prin ceea ce el poate însemna mai aproape de adevărul semantic: „vestitor”, „mesager”; în grecește: ἀγέλος, mai ales că acest cuvânt se repetă în 3, 1, unde, profetic, e vorba de Ioan Botezătorul. Expresia „prin mâna” = prin condeul.

²Îndemn omis în T. M.

³Esau este eponimul lui Edom; acesta din urmă a dat numele țării Idumeea și pe al poporului idumeu, adversar perpetuu al lui Israel.

zice: «Dumnezeu S'a preamărit deasupra hotarelor lui Israel».

⁶ Fiul își cinstește tatăl și sluga pe stăpânul ei; dacă Eu sunt Tată, unde e cinstirea Mea? și dacă sunt Stăpân, unde-i frica de Mine? zice Domnul Atotțiitorul. Voi, preoții, voi sunteți cei ce Mi defăimați numele; cu toate acestea, ați zis: «Întru ce anume Ti-am defăimat numele?»:

⁷ Întru aceea că la altarul Meu aduceți pâini spurcate, dar ziceți: «Cu ce le-am spurcat?»: Cu aceea că ziceți: «Masa Domnului e spurcată, iar mâncărurile puse pe ea sunt disprețuite».

⁸ Că dacă voi aduceți un [animal] orb pentru jertfă, oare nu-i rău? Si dacă aduceți un [animal] șchiop sau bolnav, oare nu-i rău⁴? Adu-l mai-marelui tău, [și vezi] dacă te va primi, dacă el îți va căta în față, zice Domnul Atotțiitorul.

⁹ Si acum, îmblânziți fața Dumnezeului vostru și rugați-vă Lui! Aceste lucruri au fost făcute de mâinile voastre; oare vă voi primi? zice Domnul Atotțiitorul.

¹⁰ De vreme ce între voi vor fi uși închise și nimeni nu va aprinde pe degheaba [focul de pe] jertfelnicul Meu⁵,

⁴Potrivit legii lui Moise, la altarul de jertfă trebuiau aduse numai prinoase curate, pârgă, și animale fără nici o meteahnă.

⁵Preoții, contemporani ai profetului, se deprinseseră să nu mai facă nimic pe gratis.

bunăvoirea Mea nu este întru voi, zice Domnul Atotțitorul, și nu voi primi jertfe din mâinile voastre.

¹¹ Că de la răsărîtul soarelui până la apus s'a preamărit numele Meu printre neamuri; și'n fiecare loc i se aduce numelui Meu tămâie și jertfă curată; că mare e numele Meu printre neamuri, zice Domnul Atotțitorul.

¹² Dar voi îl necinstiți prin aceea că ziceți: «Masa Domnului e spurcată, iar mâncărurile puse pe ea sunt disprețuite».

¹³ Și ați zis: «Acestea sunt roade ale trudei». Dar Eu le-am suflat, zice Domnul Atotțitorul; iar voi aduceți [animale] sfâșiate și pe cele șchioape și pe cele bolnave. Atunci, dacă le veți aduce jertfă, oare le voi primi Eu din mâinile voastre? zice Domnul Atotțitorul.

¹⁴ Blestemat este puternicul care are în turmă [animal de] parte bărbătească și a cărui făgăduință se află deasupră-i, dar Îi jertfește Domnului ce e stricat! Că Împărat mare sunt Eu, zice Domnul Atotțitorul, și vădit Îmi este numele printre neamuri.

2

(continuare)

¹ Și acum, o, preoților, porunca aceasta este pentru voi:

² Dacă nu veți asculta și dacă nu veți pune la inimă să dați slavă numelui Meu, zice Domnul Atotțitorul, atunci voi trimite peste voi blestem, și blesistem voi aduce peste binecuvântarea voastră și o voi blestema, iar binecuvântarea voastră o voi risipi și ea nu va fi întru voi, fiindcă voi nu puneti aceasta la inimă.

³ Iată, Eu vă voi întoarce spatele și voi împroșca scârna peste fețele voastre, anume scârna sărbătorilor voastre¹; și totodată vă voi lăsa de-aici.

⁴ Și veți cunoaște că Eu sunt Cel ce vă trimis această poruncă, pentru ca ea să fie legământul Meu cu fiii lui Levi², zice Domnul Atotțitorul.

⁵ Legământul Meu cu el³ a fost de viață și de pace și i-am dat ca'ntru frică să se teamă de Mine, și'n fața numelui Meu să se cutremure.

⁶ Legea adevărului era în gura lui, iar pe buzele lui nu se află nedreptate; în pace umbla cu Mine'n drumul drept și pe mulți i-a întors de la nedreptate.

⁷ Căci buzele preotului vor păstra cunoașterea, iar ei din gura lui vor cerceta legea; căci el este sol al Domnului Atotțitorului.

⁸ Dar voi văți abătut din cale și pe mulți i-ăți făcut să slăbească în păzirea legii; voi ați stricat legământul lui Levi, zice Domnul Atotțitorul.

⁹ Iar Eu v'am făcut să fiți disprețuiți și lepădați printre toate neamurile, fiindcă nu ați păzit căile Mele, ci'n cumpărarea legii ați cătat la fața omului⁴.

¹⁰ Oare nu aveți voi toți un singur Tată? Oare nu v'ă făcut un singur Dumnezeu? De ce ați părăsit voi, fie-

¹ Imagine foarte dură: veți primi urmarea a ceea ce mi-ăți dat să mănânc...

² Literal: „leviții”; în general, casta preotească.

³ E vorba de legământul menționat în Nm 25, 12; relația ideală dintre Domnul și Levi are acente speciale în versetele 5-7 spre a face posibil contrastul dintre ea și comportamentul deplorabil al urmașilor.

⁴ Pe lângă alte abateri, preoții practicau părtinirea în judecată, ceea ce presupunea servilism sau mită.

care, pe fratele său, ca să pângăriți legământul părinților voștri?

¹¹ Iuda a fost părăsit, și urâciune a fost făcută în Israel și în Ierusalim, de vreme ce Iuda a pângărit sfintele lucruri ale Domnului, cele pe care le-a iubit, și a cătat spre dumnezei străini.

¹² Domnul îl va da pierzării pe omul care face astfel de lucruri, până la a-l arunca din locașurile lui Iacob și dintre cei ce-I aduc jertfă Domnului Atotțiitorului.

¹³ Lucrurile pe care Eu le-am urât, voi pe acelea le-ați făcut; cu lacrimi acoperăți altarul Domnului, și cu plâns și cu suspin ca rod al ostenelilor; se cade oare ca Eu să caut cu prețuire la jertfa voastră sau să primesc prinos din mâinile voastre?

¹⁴ Dar voi ați zis: «De ce?» Fiindcă Domnul a stat mărturie între tine și femeia tinereților tale, pe care tu ai părăsit-o în timp ce ea încă era părășa ta [de viață] și femeia legământului tău⁵.

¹⁵ Si n'a făcut El bine? – și era o ră-mășiță a suflării Sale!⁶ Dar voi ați zis: «Ce altceva caută Dumnezeu decât o sămânță?». Voi însă luați seama la duhul vostru; și n'o părăsi pe femeia tinereților tale⁷!

⁵ Legea lui Moise (Dt 24, 1-4) îngăduie despărțirea bărbatului de femeia sa, pentru rațiuni de ordin foarte general, dar profetul pregătește aici interzicerea divorțului de către Iisus (Mt 5, 32; 19, 6).

⁶Când Dumnezeu a creat-o pe Eva din coasta lui Adam și i-a dat-o acestuia de soție (Fc 2, 22), El nu a suflat asupră-i „suflare de viață”, așa cum făcuse asupra primului om (Fc 2, 7), ceea ce înseamnă că femeia purta deja în ființă ei „ră-mășiță” suflării divine.

⁷ Obiecției că legătura dintre soț și soție e doar de natură materială, trupească, menită exclusiv

¹⁶ Iar dacă tu ai izgonit-o din ură – zice Domnul, Dumnezeul lui Israel –, atunci lipsa de credință îți va acoperi cugetele – zice Domnul Atotțiitorul, de aceea luați aminte la duhul vostru, și n'o părăsiți,

¹⁷ voi, cei ce l-ați întărâtat pe Dumnezeu cu vorbele voastre, dar ziceți: «Întru ce L-am întărâtat?»: Prin aceea că ziceți: «Tot cel ce face rău e bineplăcut înaintea Domnului, și'n unii ca aceștia Își află El placerea»; și: «Unde este Dumnezeul dreptății?».

3

Vestirea Înaintemergătorului. Îndemnuri la pocăință.

¹ Iată, Eu îl trimit pe îngerul Meu, și el va pregăti calea înaintea feței Mele; și Domnul pe Care voi Îl căutați va veni de îndată în templul Său, Îngerul legământului pe Care voi Îl voiții; iată, vine! zice Domnul Atotțiitorul¹.

² Si cine va putea suferi ziua venirii Lui? Sau cine va putea să stea întru înfățișarea Lui? Fiindcă El vine ca focul din topitoare și ca iarba celor ce înălbesc².

³ El va ședea să topească și să curețe ca și cum ar avea argint, ca și cum ar

perpetuării speciei, profetul îi contrapune existența și a duhului (în limbajul biblic: sufletul).

¹ Text care îl anunță pe Sf. Ioan Botezătorul și care va fi citat, cu ușoare nuanțări, de către Evangheliștii Matei (11, 10), Marcu (1, 2) și Luca (7, 27). Formularea lui Maleahi angajează mai puternic co-substanțialitatea Fiului cu Tatăl.

² Acțiunea purificatoare a Domnului la venire. „Focul”, metaforă clasică; „iarba”: după toate probabilitățile, extract vegetal din care se prepară leșia (Ebr.: „soda”).

avea aur; și-i va curăți pe fiii lui Levi și-i va lămuri ca pe aur și ca pe argint, iar ei îi vor aduce Domnului prinos întru dreptate.

⁴ Si jertfa lui Iuda și a Ierusalimului îi va fi bineplăcută Domnului, aşa cum era în zilele și în anii de mai înainte.

⁵ Si Mă voi aprobia de voi întru judecată, și voi fi grabnică mărturie împotriva vrăjitorilor și împotriva adultereelor și împotriva celor ce jură strâmb pe numele Meu și împotriva celor ce țin pentru ei simbria slugilor și a celor ce le asupresc pe văduve și-i bat cu pumnii pe orfani și împotriva celor ce strâmbă judecata străinului și împotriva celor ce nu se tem de Mine, zice Domnul Atotțiiitorul.

⁶ Căci Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru, și nu M'am schimbă; dar voi, fiii lui Iacob, nu v'ati abținut

⁷ de la nedreptățile părinților voștri; voi ati stricat rânduielile Mele și nu le-ați păzit. Întoarceți-vă la Mine și Mă voi întoarce la voi, zice Domnul Atotțiiitorul. Dar voi ati zis: «Întru ce ne vom întoarce?»

⁸ Oare îl va înșela omul pe Dumnezeu? fiindcă voi Mă înșelați pe Mine. Dar ziceți: «Întru ce Te-am înșelat?»: Întru aceea că zeciuielile și prinoasele de pârgă sunt la voi³!

⁹ Că de căutat Mă căutați, dar Mă înșelați.

¹⁰ Anul s'a încheiat, iar voi v'ati adus toate roadele în hambare; dar în casa lui va fi jaful lui! Întoarceți-vă dar în această privință – zice Domnul Atotțiiitorul – și Eu vă voi deschide jghea-

³Ofranțele datorate lui Dumnezeu erau reținute de către cei ce le datorau, ceea ce constituia o fraudă.

burile cerului, și binecuvântarea Mea o voi revârsa peste voi până la sațiu.

¹¹ Si vă voi rândui hrană și nu voi strica roada pământului vostru, iar via voastră nu va slăbi în câmp, zice Domnul Atotțiiitorul.

¹² Si toate neamurile vă vor ferici, fiindcă voi îmi veți fi o țară dorită, zice Domnul Atotțiiitorul.

¹³ Voi ati rostit vorbe grele împotriva Mea – zice Domnul –, dar tot voi ati zis: «Întru ce am vorbit noi împotriva Ta?».

¹⁴ Voi ati zis: «Cel ce-I slujește lui Dumnezeu se-alege cu nimic; oare ce-am câștigat noi că I-am păzit poruncile și că am umblat ca niște milogi înaintea feței Domnului Atotțiiitorului?

¹⁵ Dar acum îi fericim pe străini⁴, și toți neleguiuții se înalță; I s'a împotrivit lui Dumnezeu, și, cu toate acestea, ei au scăpat...».

¹⁶ Iată ce spun aceia care se tem de Domnul, fiecare către aproapele său; și Domnul a luat aminte și I-a auzit și a scris o carte de pomenire înaintea Sa pentru cei ce se tem de Domnul și se sfîesc de numele Lui.

¹⁷ Si ei vor fi ai Mei – zice Domnul Atotțiiitorul – în ziua pe care Eu o rânduiesc spre moștenire; și-i voi alege aşa cum omul își alege pe fiul care-i slujește.

¹⁸ Atunci vă veți întoarce și veți face deosebirea între cel drept și cel neleguit, între cel ce-I slujește lui Dumnezeu și cel ce nu-I slujește⁵.

⁴= Străinii sau înstrăinații de Dumnezeu.

⁵Într-o seamă de redactări ale Septuagintei, ca și în Textul Masoretic, capitolul 3 nu se termină aici, ci este continuat cu versetele următoare, numerotate 19-24. Urmând o altă linie redacțională, și în acord cu vechile ediții românești, aceste versete fac parte din capitolul 4.

4**Ziua Domnului.**

¹ Că, iată, ziua vine arzând ca un cupitor, și-i va mistui; și toți străinii și toți neleguiiții vor fi trestie; și ziua care vine îi va aprinde – zice Domnul Atotțiiitorul – și din ei nu va rămâne rădăcină sau lăstar.

² Dar pentru voi, cei ce vă temeți de numele Meu, va răsări Soarele dreptății, și vindecare fi-va'n aripile Lui; și veți ieși și veți zburda ca vițeii lăsați din legături.

³ Și veți călca pe cei neleguiiți, fiindcă ei cenușă vor fi sub picioarele voastre, atunci. În ziua pe care Eu o rânduiesc, zice Domnul Atotțiiitorul.

⁴ Și, iată, Eu vi-l voi trimite pe Ilie Tesviteanul mai înainte de a fi venit ziua Domnului cea mare și năprasnică'n vedere¹,

⁵ el, care va întoarce iarăși inima părintelui spre fiu și inima omului spre aproapele său, pentru ca nu cumva să vin Eu și să lovesc pământul de istov.

⁶ Aduceți-vă aminte de legea lui Moise, robul Meu, aşa cum i-am poruncit-o Eu în Horeb pentru întregul Israel: porunci și rânduieli”.

---

¹Credința într'o revenire a profetului Ilie pe pământ devenise un bun comun al așteptării mesianice, ceea ce îi va face pe Evanghelisti s'o raporteze, simbolic, la apariția lui Ioan Botezătorul (vezi Mt 11, 14; 17, 10-12; Mc 9, 11-13; Lc 1, 17).

Cartea lui Tobit

1

Prolog. Evlaviosul Tobit e deporat la Ninive.

1 Cartea întâmplărilor lui Tobit, fiul lui Tobiel, fiul lui Ananiel, fiul lui Aduel, fiul lui Gabael, din seminția lui Asiei, din tribul lui Neftali,

2 care, în zilele lui Salmanasar, regele Asiriei, a fost luat în robie din Tisbe, care se află la miazăzi de Cadeșul lui Neftali, în Galileea-de-Sus, deasupra Hațorului, cam de-o parte, spre Soare-Apune, la miazănoapte de Fogor.

3 Eu, Tobit, în toate zilele vietii mele am umblat pe căile adevărului și ale dreptății și le-am făcut multe binefaceri fraților mei și celor din neamul meu care au venit cu mine, ca robi, în țara Asirienilor, la Ninive.

4 La vremea când mă aflam în țara mea, pământul lui Israel, și când eram încă Tânăr, toată seminția lui Neftali, părintele meu, s'a despărțit de casa lui David, părintele meu, ca și de Ierusalim, cetatea care fusese aleasă din toate semințiile lui Israel ca loc de jertfă pentru toate triburile lui Israel; acolo a fost zidit templul – în care locuiește Dumnezeu – și sfînțit pentru toate generațiile, pe'ntotdeauna.

5 Toți frații mei și casa lui Neftali, părintele meu, îi aduceau jertfe vițelului

pe care Ieroboam, regele lui Israel, îl făcuse în Dan, pe toți munții Galileii.

6 Dar eu, numai eu, mă duceam desedor la Ierusalim, de sărbători, aşa cum este scris pentru întregul Israel pentru'ntotdeauna. Alergam la Ierusalim cu pârgă din roade, cu întâi-născuți, cu zeciuială din turmă și cu întâia tunsoare a oilor

7 și le dădeam preoților, fiili lui Aaron, pentru jertfelnic; iar zeciuială din grâu, din vin și din untdelemn, din rodii și din celealte roade ale pământului le-o dădeam filor lui Levi care slujeau în Ierusalim; a doua zeciuială o prefăceam în bani, șase ani la rând, și mă duceam în fiecare an s'o cheltuiesc la Ierusalim;

8 o dădeam orfanilor, văduvelor și acelor străini care locuiesc laolaltă cu Israeliții: o aduceam și le-o dădeam la fiecare trei ani și o mâneam împreună, după porunca dată astfel prin legea lui Moise și după rânduile lăsate de Debora, mama tatălui meu (căci eu, la moartea tatălui meu, am rămas orfan).

9 Când am ajuns la vârsta bărbătiei mi-am luat-o de femeie pe Ana, din neamul meu, iar ea mi l-a născut pe Tobie.

10 Iar când am fost duși în robie la Ninive, toți frații mei și cei de un neam cu mine mâncau din mâncărurile păgânilor,

¹¹ dar eu m'am ferit să mânânc din mâncărurile lor,

¹² căci eu, cu toată inima mea, mi-am adus aminte de Dumnezeu.

¹³ Iar Cel-Preaînalt mi-a dăruit milă și bunăvoiță din partea lui Salmanasar; eu cumpăram pentru el tot ceea ce îi era de trebuință;

¹⁴ mă duceam în Media și i-am făcut cumpărături cât a trăit. I-am lăsat lui Gabael, fratele lui Gabri, din Regheșul Mediei, zece talanți de argint, în pungi, să mi-l păstreze.

¹⁵ Când, după moartea lui Salmanasar, în locul său a devenit rege Senaherib, fiul său, căile Mediei s-au închis și nu mi-a mai fost cu putință să mă duc în Media.

¹⁶ În zilele lui Salmanasar le-am făcut multe binefaceri fraților mei din același neam cu mine:

¹⁷ celor flămâンzi le dădeam pâinea mea, celor goi, hainele mele, iar dacă vedeam pe cineva din neamul meu că era mort și aruncat peste zidurile Ninivei, îl îngropam.

¹⁸ Iar când Senaherib se întorcea fugind din Iudeea – în zilele când împăratul cerului îi făcea judecată pentru blasfemiile lui – și ucidea pe cineva, eu îl îngropam. Într'adevăr, Senaherib i-a ucis pe mulți din fiii lui Israel, dar eu le furam trupurile și le îngropam; Senaherib le căuta și nu le găsea.

¹⁹ Iar când unul din locuitorii Ninivei s'a dus la rege și m'a părât că eu îi îngropam, atunci m'am ascuns. Când însă am aflat că regele îmi dibuise urma și mă căuta ca să mă ucidă, mi-a fost frică și am fugit pe ascuns.

²⁰ Toate bunurile mi-au fost luate; n'a fost nimic care să nu fie ridicat pentru

vistieria regală, în afară de Ana, soția mea, și de Tobie, fiul meu.

²¹ Dar n'au trecut nici patruzeci de zile, că cei doi fi ai săi l-au ucis; ei au fugit în munții Ararat, iar în locul lui a devenit rege Asarhadon, fiul său. Acesta l-a pus pe Ahicar, fiul lui Aanael, fratele meu, peste toate veniturile bănești ale regatului său și peste toate trebile obștești.

²² Atunci Ahicar a mijlocit pentru mine și m'am coborât la Ninive. Într'adevăr, Ahicar fusese mare paharnic, păstrătorul sigiliului, mai-mare peste trebile obștești și peste veniturile bănești sub Senaherib, regele Asirienilor, iar Asarhadon i-a reînnoit dregătoriile. Or, el era nepotul meu de frate și de același neam cu mine.

2

Tobit orbește. Răbdarea lui.

¹ Sub regele Asarhadon m'am întors deci acasă, iar Ana, soția mea, și Tobie, fiul meu, mi-au fost dată înapoi. Iar la sărbătoarea noastră, a Cincizecimii – care este sfânta sărbătoare a celorșapte săptămâni –, mi s'a pregătit un prânz bun și m'au așezat la masă.

² Când am văzut câte feluri de bucate îmi erau aduse, am zis către fiul meu Tobie: „Fiule, du-te, și dacă vei afla pe cineva dintre frații noștri surghiuniți în Ninive, care-și aduce aminte de El din toată inima, adu-l să mânânce cu mine. Vezi, fiule, că te voi aștepta până când va fi să te întorci”.

³ Tobie a plecat să caute un sărac printre frații noștri, iar la întoarcere a zis: „Tată!” Iar eu am zis: „Iată-mă, fiul

meu!” El a continuat: „E unul din neamul nostru care a fost omorât și aruncat în piață; chiar acolo fusesese sugrumat”.

⁴ Repezindu-mă, am lăsat prânzul fără să fi apucat să gust ceva, am ridicat omul din piață și l-am pus într'o cămară, așteptând asfințitul soarelui că să-l îngrop.

⁵ La întoarcere m'am îmbăiat și mi-am mâncat pâinea cu întristare.

⁶ Și mi-am amintit de cuvântul profesului, de ceea ce spusese Amos despre Betel; „Și ale voastre sărbători în plângere le voi preface și cântecele toate'n tânguire”, și am izbucnit în lacrimi.

⁷ Apoi, când a asfințit soarele, m'am dus să sap [o groapă] și l-am îngropat.

⁸ Vecinii își râdeau de mine, zicând: „Asta nu mai are nici o teamă! Pentru o treabă ca asta îl căutau ca să-l omoare, el a fugit pe ascuns, și iată-l că din nou îngroapă morții!”

⁹ Și chiar în noaptea aceea m'am îmbăiat, m'am dus în curte și m'am culcat lângă zid, cu fața descoperită, din pricina căldurii.

¹⁰ Nu știam că în zid, deasupra mea, se aflau vrăbii; găinațul lor mi-a căzut pe ochi, în plină căldură, și am făcut albeață. M'am dus la doctori pentru îngrijire, dar cu cât ei îmi puneau mai multe alifii, cu atât albeața îmi intuneca ochii; și până la urmă, am rămas orb. Patru ani am stat fără vedere. Toți frații mei erau cuprinși de întristare din pricina mea, iar Ahicar m'a hrănit vreme de doi ani, până când a plecat în Elimaida.

¹¹ În acest timp Ana, soția mea, făcea lucruri de mâna, din cele pe care le fac femeile;

¹² ea le ducea la clienți, iar aceștia plăteau. S'a întâmplat însă că în cea de-așaptea zi a lunii Distros¹ ea a isprăvit o lucrare și a dus-o la clienti; aceia i-au dat toată plata ce i se cuvenea, dar i-au dat și un ied pentru mâncare.

¹³ Când ea a intrat la mine, iedul a prins a behăi. Atunci eu am chemat-o și am zis: „De unde e iedul ăsta? nu cumva a fost furat? Du-l la stăpânii lui! Nu avem dreptul să mâncăm ceva care să fi fost furat!”

¹⁴ Dar ea mi-a zis: „Acesta-i un dar care mi s'a dat pe lângă plata ce mi se cuvenea!” Eu însă n'am crezut-o și i-am poruncit să-l ducă îndărăt la stăpânii lui (m'am înroșit în fața ei). Atunci și-a deschis ea gura și mi-a zis: „Unde-ți sunt milosteniile? unde-ți sunt faptele dreptății? Acum toată lumea știe ce s'a ales de capul tău!”

3

Rugăciunea lui Tobit. Sarra.

¹ Cu sufletul întristat, am suspinat și am izbucnit în lacrimi; și, lăcrămând, am prins a mă ruga:

² „Drept ești Tu, Doamne; toate lucrurile Tale sunt drepte și toate căile Tale sunt milă și adevăr; Tu ești Cel ce judecă lumea.

³ Și acum, Doamne, adu-Ți aminte de mine; vezi-mă și nu mă pedepsi după păcatele mele, nici pentru rătăcirile mele sau pentru acelea ale părintilor mei. Ei au păcătuit față de Tine

⁴ și nu s'au supus poruncilor Tale, iar Tu ne-ai dat spre jaf, spre robie, spre

¹Dystros: numele macedonean al lunii evreiești Adar (februarie-martie).

moarte, să fim pildă de batjocură și de ocară în fața tuturor neamurilor printre care Tu ne-ai risipit.

5 Și acum, Tu ai atâtea îndreptățiri și temeiuri să mă pedepsești din pricina păcatelor mele, de vreme ce noi nu Ți-am păzit poruncile și nici nu am umblat înaintea Ta cu credințioșie.

6 Și acum, fă cu mine cum vrei! Poruncește să mi se ia suflarea, ca să pier de pe fața pământului și să mă fac pământ!; fiindcă îmi e mai bine să mor decât să trăiesc, de vreme ce am auzit învinuiri nedrepte și sunt cuprins de mare tristețe. Doamne, dă poruncă să fiu eliberat din această suferință, dumă în locul cel de veci și nu-Ți întoarce fața de la mine, Doamne! Că mai bine îmi este să mor decât să văd atâta suferință'n viața mea; și să nu mai aud cuvinte de ocară".

7 Și a fost că, chiar în aceeași zi, s'a întâmplat ca și Sarra, fica lui Raguel din Ecbatana Mediei, să sufere ocări de la una din slujnicele tatălui său;

8 aceasta, pentru că ea fusese măritată cușapte bărbați, pe care însă Asmodeu, demonul cel rău, îi omorâse mai înainte ca ei să se fi împreunat cu ea, după rânduiala mireselor. Slujnica îi zicea: „Tu ești aceea care-ți omori bărbații. Iată, șapte sunt aceia după care ai fost dată și n'ai purtat numele nici unuia dintre ei!

9 De ce ne tot ameștești tu pe noi din pricina bărbaților tăi, de vreme ce sunt morți? Du-te și tu după ei și să nu vedem niciodată de la tine nici fi, nici fice!"

10 În ziua aceea a fost ea cuprinsă de tristețe și a izbucnit în lacrimi și, urcându-se în foișorul tatălui ei, voia să se spânzure. Dar a mai chibzuit o

dată și a zis: „S'ar putea ca și tatăl meu să fie defăimărat și să i se spună: – Nu aveai decât o singură fată, și aceea s'a spânzurat din pricina nenorocirilor ei!... Și astfel, din pricina mea, bătrânețea tatălui meu se va coborî cu tristețe în locașul morților. Mai bine îmi este să nu mă spânzur, ci să-L rog pe Domnul să mor, pentru că'n viața mea să nu mai aud cuvinte de ocară".

11 În aceeași clipă, întinzându-și mâinile spre fereastră, s'a rugat, zicând: „Binecuvântat ești Tu, Dumnezeul milostivirii, și binecuvântat e numele Tău în veci; că toate făpturile Tale în veci Te binecuvintează.

12 Si acum, spre Tine îmi ridic fața și ochii.

13 Poruncește să mă ia din această lume și'n veci să nu mai aud ocări.

14 Tu știi, Stăpâne, că sunt curată de orice necurăție omenească;

15 nu mi-am întinat numele, și nici numele tatălui meu în țara robiei noastre. Sunt singura fiică a tatălui meu, el nu mai are un alt copil care să-i fie moștenitor, nici vreo altă rudă apropiată pentru care să fiu păstrată ca să-i devin soție; șapte am avut, șapte am pierdut; de ce să mai trăiesc? Iar dacă Tu nu binevoiești să faci să mor, atunci, Doamne, pleacă-Ți auzul spre ocara mea!"

16 În aceeași clipă, rugăciunea celor doi s'a făcut auzită înaintea slavei lui Dumnezeu,

17 iar Rafael a fost trimis să-i vindece pe amândoi: la Tobit, să-i ridice albeața de pe ochi, aşa ca el cu ochii lui să vadă lumina lui Dumnezeu, și la Sarra, fica lui Raguel, ca să i-o dea de soție lui Tobie, fiul lui Tobit, și s'o scape de As-

modeu, demonul cel râu, de vreme ce Tobie, prin dreptul său de moștenire, era îndreptățit s'o primească înaintea tuturor celor ce ar fi voit s'o ia de soție. În aceeași clipă, Tobit s'a întors din curte în casa lui, iar Sarra, fiica lui Raniel, s'a coborât din foisor.

4

Poveștele lui Tobit către fiul său. Cei zece talanți lăsați cândva la Gabael.

1 În ziua aceea și-a adus aminte Tobit de argintul pe care i-l lăsase, spre păstrare, lui Gabael din Regheșul Mediei

2 și și-a zis întru inima sa: „Iată că mi-am cerut moartea; de ce nu l-aș chema pe Tobie, fiul meu, ca să-i spun de argintul acesta înainte ca eu să mor?”

3 Si l-a chemat pe Tobie, fiul său, care i-a venit aproape, și i-a zis: „Să mă îngropi cu cinste. Cinsteste-o pe mama ta și n'o părăsi câte zile vei avea; fă pentru ea ceea ce-i face placere și întru nimic să nu-i întristezi duhul.

4 Adu-ți aminte, fiul meu, că multe primejdii a îndurat ea pentru tine la vremea când tu erai în pântecele ei. Iar când va muri, tu s'o îngropi alături de mine, în același mormânt.

5 În toate zilele vietii tale, fiul meu, adu-ți aminte de Domnul. Nu te încalce cu păcatul, și nici cu încălcarea poruncilor Lui. În toate zilele vietii tale fă fapte de dreptate și nu umbla în căile nedreptății.

6 Că dacă tu făptuiești adevărul, vei izbândi în lucrările tale

7 aşa cum [izbândesc] cei ce făptuiesc dreptatea. Fă milostenie din bunurile

tale, iar ochiul tău să nu fie invidios atunci când faci milostenie; nu-ți întoarce fața de la nici un sărac, iar fața lui Dumnezeu nu se va întoarce de la tine.

8 Fă milostenie după cât ai; dacă ai puțin, nu-ți fie teamă să faci milostenie din acest puțin;

9 că bună comoară îți agonisești pentru ziua necazului,

10 fiindcă milostenia izbăvește de i moarte și e o stavilă în calea spre'ntuneric;

11 căci tuturor celor ce o fac, milostenia le este un prinos de preț în fața Celui-Preaînalt.

12 Păzește-te, fiule, de orice fel de desfrânare și, înainte de toate, ia-ți o femeie din seminția părinților tăi; nu-ți lua femeie străină, care nu este din seminția tatălui tău, fiindcă noi suntem fiii profetilor. Adu-ți aminte, fiule, de Noe, de Avraam, de Isaac, de Iacob, părinții noștri de baștină; fiecare din ei și-a luat femeie de un neam cu el și toți au fost binecuvântați în copiii lor, iar seminția lor va moșteni pământul.

13 Așa n că, fiul meu, iubește-ți frații, și în inima ta nu-i disprețui, din trufie, pe frații tăi, pe fiii și pe fiicele poporului tău prin a nu-ți lua o soție dintre ei; fiindcă trufia poartă într'insa prăbușire și multă neașezare, iar netrebnicia, umilință și mare lipsă; să știi că netrebnicia e mama foamei.

14 Plata oricărui om care și-a muncit să nu rămână la tine peste noapte, ci dă-o de îndată; iar dacă tu îi vei sluji lui Dumnezeu, vei fi plătit. Ia aminte, fiule, în toate faptele tale, și arată-te binecrescut în toate purtările tale.

15 Nimănui să nu-i faci ceea ce tu

urăști. Nu bea vin pân' la beție, iar beția să nu te însoțească pe drum.

¹⁶ Din pâinea ta dă-i celui flămând, iar din hainele tale, celor goi. Fă milostenie din tot ce-ți prisosește, iar ochiul tău să nu invidieze când faci milostenie.

¹⁷ Presară-ți pâinile pe mormântul dreptilor¹, dar păcătoșilor să nu le dai.

¹⁸ Caută sfatul cuiva care e înțelept și nu disprețui nici un sfat folositor.

¹⁹ În orice prilej binecuvintează-L pe Domnul Dumnezeu și cere-I ca drumurile tale să fie drepte și ca toate cărările și planurile tale să izbândească, de vreme ce lumea'ntreagă nu are sfat bun; ci Domnul este Cel care dă tot binele și umilește pe cine vrea. Si acum, fiul meu, adu-ți aminte de poruncile mele, iar ele să nu îți se șteargă din inimă.

²⁰ Si acum, fiul meu, îți fac cunoscut că eu am lăsat, spre păstrare, zece talanți de argint la Gabael, fiul lui Gabri, din Regheșul Mediei.

²¹ Nu-ți fie teamă, fiule, că am rămas săraci; tu ai o mare bogătie dacă te temi de Dumnezeu, dacă fugi de orice păcat și dacă faci ceea ce e bun înaintea Domnului, Dumnezeului tău.

5

Tobie se pregătește și pornește la drum, însoțit de îngerul Rafael

¹ Si, răspunzând, Tobie i-a zis tatălui său: „Tată, voi face tot ceea ce mi-ai poruncit.

¹ Până în zilele noastre se păstrează tradiția de a stropi cu vin mormântul, colacul sau coliva unui mort, sau de a vârsa o picătură întru pomereu susținutului său.

² Cum însă aș putea eu să primesc argintul de la el, de vreme ce el nu mă cunoaște și nici eu nu-l cunosc? Ce semn să-i dau pentru ca el să mă recunoască, să mă credă și să-mi dea argintul? Pe de altă parte, eu nu cunosc drumurile care duc în Media, ca să mă duc acolo.

³ Atunci Tobit, răspunzându-i fiului său Tobie, a zis: „El mi-a dat un înscris, iar eu i-am dat un înscris; l-am rupt în două, fiecare am luat câte o parte, iar eu am pus-o laolaltă cu argintul. Si, iată, sunt douăzeci de ani de când am lăsat acest argint spre păstrare! Si acum, fiule, caută-ți un om vrednic de încredere care să meargă cu ține, iar noi îl vom plăti până când tu te vei întoarce; du-te și vei primi argintul”.

⁴ Tobie a ieșit să caute pe cineva care cunoaște bine drumul, ca să meargă cu el în Media. Așadar, a ieșit și l-a aflat pe Rafael – îngerul care-i mergea înainte –, dar nu și-a dat seama că acesta era un înger al lui Dumnezeu.

⁵ Si i-a zis: „De unde ești, tinere?” Acela i-a răspuns: „Sunt dintre fiii lui Israel, frații tăi, și am venit aici să-mi cau de lucru”. [Tobie] i-a zis: „Cunoști tu drumul pe care se merge în Media?” [îngerul] i-a zis:

⁶ „Da, deseori am fost acolo, cunosc foarte bine toate drumurile. Deseori am fost în Media și am rămas peste noapte la Gabael, fratele nostru, care locuiește în Regheșul Mediei; de la Ecbatana la Regheș sunt două zile de mers, în pas potrivit, căci [Regheșul] e la munte”.

⁷ [Tobie] i-a zis: „Așteaptă-mă, tinere, ca să mă duc să-i spun tatălui meu; am nevoie ca tu să faci drumul împreună cu mine, iar pentru aceasta îți voi plăti.

8 Acela i-a zis: „Bine, am să te aştept aici; numai să nu întârzii”.

9 Tobie a intrat să-i spună lui Tobit, tatăl său. Şi i-a zis: „Iată că am aflat un om dintre fraţii noştri, fiul lui Israel”. [Tobit] i-a zis: „Cheamă-l la mine pe acest om, ca să ştiu care-i este neamul şi din ce trib face parte şi dacă e vrednic de încredere să meargă cu tine, fiul meu”.

10 Tobie a ieşit, l-a chemat şi i-a zis: „Tinere, te cheamă tatăl meu”. El a intrat, iar Tobit l-a salutat, el întâi [Îngerul] i-a zis: „Bucuria cea mare să fie cu tine!”

Şi răspunzând Tobit, i-a zis: „Ce bucurie pot eu să mai am? Sunt un om lipsit de vedere, nu mai văd lumina cerului, ci zac aruncat în întuneric asemenea morţilor care nu se mai bucură de lumină. Deşi viu, mă aflu printre morţi. Aud glasurile oamenilor, dar pe ei nu-i văd”. [Îngerul] i-a zis: „Curaj! Domnul e gaia să te vindece; curaj!” Tobit i-a zis: „Fiul meu Tobie urmează să plece în Media. Ai putea tu să-l însuşeşti şi să-i fii călăuză? Pentru aceasta, frate, te voi plăti”. Acela i-a zis: „Aş putea să merg cu el; cunosc toate drumurile, deseori am fost în Media, am străbătut toate câmpiiile şi toţi munţii ei şi cunosc toate cărările”.

11 [Tobit] i-a zis: „Din ce familie eşti, frate, şi din care trib? Spune-mi, frate!”

12 Acela i-a zis: „Ce te priveşte tribul meu?” [Tobit] i-a zis: „Vreau să ştiu adevărul: al cui eşti, frate, şi care-ţi este numele?”

13 Acela i-a zis: „Eu sunt Azaria al lui Anania cel Mare, care e unul dintre fraţii tăi”.

14 [Tobit] i-a zis: „Fii binevenit, frate! Să nu fii supărat pe mine, frate, dacă

am vrut să ştiu adevărul despre familia ta; iată că eşti fratele meu şi că tu te tragi dintr-o viaţă de neam bun şi mărinimos. I-am cunoscut pe Anania şi pe Natan, cei doi fiu ai lui Şimei cel Mare. Am fost împreună la Ierusalim şi ne-am închinat; ei nu au căzut în rătăcire. Fraţii tăi sunt oameni de treabă, tu eşti de viaţă bună, bucură-te!”

15 Şi i-a mai zis: „Te plătesc cu o draghmă pe zi şi cu aceeaşi întreţinere ca pentru fiul meu;

16 mergi cu fiul meu, şi-ti voi da şi un adaos la plată”.

17 [Îngerul] i-a zis: „Voi merge cu el; nu-ţi fie teamă de nimic; cu bine vom pleca şi cu bine ne vom întoarce la tine; de drumul nostru să n'ai grijă.” [Tobit] i-a zis: „Fii binecuvântat, frate!” Apoi l-a chemat pe fiul său şi i-a zis: „Fiule, pregăteşte cele de trebuinţă pentru drum şi pleacă cu fratele tău. Şi Dumnezeu, Cel ce este în cer, să vă ţină pe-acolo sănătoşi şi apăraţi de primejdii şi să vă aducă înapoi cu bine; iar îngerul Său să meargă cu voi ca să vă păzească, fiul meu!” Tobie a ieşit să pornească la drum şi i-a îmbrăţişat pe tatăl său şi pe mama sa. Tobit i-a zis: „Drum bun!”

18 Mama sa a izbucnit în lacrimi şi i-a zis lui Tobit: „De ce l-ai mânat la drum pe fiul meu? Oare nu este el toiaugul bătrânetelor noastre, el, care intră şiiese înaintea noastră?

19 Nu te lacomi să aduni ban pe ban; fie acesta ca un gunoi în faţa fiului nostru!

20 Aşa cum ne-a dat Domnul să trăim, aceasta ni-i de-ajuns!”

21 Dar el i-a zis: „Nu-ţi face sânge rău; fiul nostru pleacă cu bine şi tot cu bine se va întoarce la noi; iar ochii tăi vor ve-

dea ziua când el se va întoarce cu bine la tine.

22 Nu-ți face sânge rău, nu-ți face griji pentru ei, sora mea; un înger bun îl va însotii, călătoria lui va izbândi, iar el se va întoarce cu bine.

23 Și plânsul ei a încetat.

6

Călătoria lui Tobie. Prinderea peștelui. Îngerul îl îndeamnă pe Tobie să ceară pe Sarra în căsătorie.

1 Copilul a pornit la drum, și îngerul cu el; la drum cu el a pornit și câinele, care mergea împreună cu ei. Așadar, amândoi au călătorit, iar prima noapte au petrecut-o pe malul Tigrului.

2 Copilul s'a coborât să-și spele picioarele în Tigru; și iată că un pește mare s'a ișit din apă și a dat să îngheță piciorul băiatului. Acesta a strigat,

3 dar îngerul i-a zis băiatului: „Apucă peștele și tine-l bine!” Băiatul a apucat peștele și l-a adus pe uscat.

4 Iar îngerul i-a zis: „Spintecă peștele și scoate-i fierea, inima și ficatul; păstrează-le și aruncă măruntiale; căci fierea, inima și ficatul acestuia sunt bune de leac”.

5 Băiatul a spintecat peștele, i-a scos fierea, inima și ficatul, apoi a frit o bucătică de pește și a mâncat-o presărată cu sare.

6 Apoi amândoi și-au continuat călătoria până ce au ajuns în apropiere de Media.

7 Acolo băiatul l-a întrebat pe înger, când: „Azaria, fratele meu, ce fel de

leac tămăduitor se află în inima și în ficatul peștelui, precum și în fierea lui?”

8 Acela i-a zis: „Dacă cu inima și cu ficatul peștelui afumi un bărbat sau o femeie bântuți de un demon sau de un duh rău, toată bântuiala pieră și nici un rău nu li se mai poate întâmpla.

9 Cât despre fiere, dacă freci cu ea ochii unui om atins de albeață și suflă peste ei, peste albeață, se vindecă”.

10 Și dacă au intrat în Media și se apropiau de Ecbatana,

11 Rafael i-a zis băiatului: „Tobie, fratele meu!” Iar acesta i-a zis: „Iată-mă!” [Îngerul] i-a zis: „Noaptea aceasta o să o petrecem la Raguel. Acest om îți este rudă și are o fată care se numește Sarra.

12 El nu are nici un urmaș de parte bărbătească, nici vreo altă fică decât pe Sarra. Tu ești ruda ei cea mai apropiată și îndreptățit să primești de soție înaintea oricărui și ai dreptul de a moșteni bunurile tatălui ei; fata e deșteaptă, curajoasă și foarte frumoasă; iar tatăl ei, om de omenie”.

13 Și i-a mai zis: „Ai dreptul să iezi de soție. Ascultă-mă, frate!: În noaptea aceasta eu o să-i vorbesc tatălui ei despre fiica lui, ca să-ți-o dobândim logodnică; iar când ne vom întoarce de la Gabael îi vom face nunta. Eu știu că Raguel nu poate să-ți spună „nu”, ori să o mărite cu altcineva, cel puțin de frica morții prevăzute de legea lui Moise, deoarece el știe că tu ești îndreptățit să-ai iezi fata de soție înaintea oricărui altul. Și acum, ascultă-mă, frate!: în noaptea aceasta vom vorbi despre Tânăra fată și vom cere ca ea să-ți devină soție; și când vom pleca de la Gabael, o vom lua și o vom duce la casa ta”.

¹⁴ Atunci Tobie, răspunzând, a zis către Rafael: „Azaria, fratele meu, am auzit spunân-du-se că ea a mai fost dată de soție la șapte bărbați și că aceștia au murit noaptea în cămara de nuntă; când ei se îndreptau spre ea, cădeau morți, și am auzit spunându-se de unii că acela care-i omora era un demon.

¹⁵ Si acum, mie, unul, îmi e frică, de vreme ce ei nu-i face nici un rău, ci doar pe cel care se apropie de ea îl ucide. Eu sunt singurul fiu al tatălui meu; dacă mor, ar însemna ca viața tatălui meu și a mamei mele să se pogoare în morânt ca urmare a durerii pe care eu le-am pricinuit-o; și nu au alții copii care să-i îngroape”.

¹⁶ [Rafael] i-a zis: „Nu-ți amintești tu oare de poruncile tatălui tău, cum ți-a poruncit el să-ți iei soție din casa tatălui tău? Si acum, ascultă-mă, frate! nu-ți face sânge rău din pricina acelui demon, și ia-o. Eu unul știu că în noaptea aceasta îți va fi dată de soție.

¹⁷ Dar când tu vei pătrunde în cămara de nuntă, ia ficatul peștelui și inima lui și pune-le în cătuia în care se ard mirondenii; miroslul se va răspândi, demonul îl va simți, va fugi, și niciodată nu se va mai întoarce la ea.

¹⁸ Iar când va fi să te apropii de ea, ridicăți-vă amândoai, rugați-vă la Domnul cerului și cereți ca asupra voastră să vină îndurare și mântuire. Nu te teme, căci ea tie ți-a fost rânduită din totdeauna. Tu ești cel care o vei scăpa, ea va merge cu tine, iar eu mă pun chezaș că vei avea copii care-ți vor fi ca niște frați; nu-ți face sânge rău!”

¹⁹ Când Tobie a auzit cuvintele lui Rafael, că ea era sora lui, din seminția casei tatălui său, a iubit-o mult și inima i s'a lipit de ea.

7

La Raguel, Tobie o cere pe Sarra de soție și o dobândește.

¹ Când au intrat în Ecbatana, [Tobie] i-a zis: „Azaria, fratele meu, du-mă de-a dreptul la Raguel, fratele nostru”. Iar el l-a dus la casa lui Raguel. L-au aflat șezând la poarta curții și ei l-au salutat primii. Iar el le-a zis: „Fie bucuria cea mare cu voi, fraților, și fiți bineveniți!” Si i-a dus în casă.

² Si a zis către Edna, femeia sa: „Cum seamănă acest Tânăr cu Tobit, fratele meu!”

³ Iar Edna i-a întrebat și le-a zis: „De unde sunteți, fraților?” El i-au răspuns: „Suntem din fiii lui Neftali surghiuniți la Ninive”.

⁴ Ea le-a zis: „Îl cunoașteți pe Tobit, fratele nostru?” El i-au zis: „Îl cunoaștem”.

⁵ Ea le-a zis: „Cum se află, bine?” Iar ei au zis: „E bine și trăiește”. Tobie a zis: „El e tatăl meu”.

⁶ Atunci Raguel s'a repezit la el, l-a îmbrățișat și a izbucnit în lacrimi. Apoi a vorbit și i-a zis: „Fii binecuvântat, copilul meu, fiul unui tată de neam bun și mărinimos! O, nenorocirea nenorocirii, că și-a pierdut vederea un om drept și care facea milostenii!” Si aruncându-se de gâtul lui Tobie, fratele său, a izbucnit în lacrimi.

⁷ Si Edna, femeia lui, i-a plâns și ea [pe grumaz], iar Sarra, fiica lor, a izbucnit și ea în lacrimi.

⁸ Apoi a înjunghiat un berbec din turmă și i-a primit cu căldură.

⁹ După ce s'au îmbăiat și spălat și s'au aşezat la masă, Tobie a zis către Ra-

fael: „Frate Azaria, spune-i lui Raguel să mi-o dea pe Sarra, sora mea”.

¹⁰ Raguel, auzind aceste cuvinte, i-a zis Tânărului: „Mânâncă și bea și petrece o noapte plăcută; că nimeni nu e îndrepătit să ia pe Sarra, fiica mea, decât numai tu, frate; și nici eu nu am dreptul să dău altui bărbat fără numai ţie, de vreme ce tu îmi ești ruda cea mai apropiată. În același timp, copilul meu, trebuie să-ți aduc la cunoștință adevărul:

¹¹ Eu am dat-o după șapte bărbați din frații noștri și toți au murit în noaptea când se apropiau de ea. și acum, copilul meu, mânâncă și bea, și Domnul va lucra pentru voi”.

¹² Dar Tobie i-a zis: „Nimic nu voi mâンca de aici și nici nu voi bea, de vreme ce tu încă n'ai hotărât nimic”. Atunci Raguel i-a zis: „Iată, o fac. Ea îți este dată prin porunca din carteau lui Moise, și cerul a hotărât să-ți fie dată: Primește-o pe sora ta! Începând din această clipă, tu ești fratele ei, ea e sora ta; ea îți este dată din chiar ziua aceasta și pe'ntotdeauna. și Domnul cerului să facă în aşa fel ca în noaptea aceasta totul să se petreacă bine cu voi, copilul meu, și să vă dăruiască milă și pace”.

¹³ Raguel a chemat-o pe Sarra, fiica sa, care a venit la el. Luând-o de mâнă, el i-a dat-o [lui Tobie], zicând: „Primește-o după lege și după porunca scrisă în carteau lui Moise, care îți-o dă de soție. Ia-o și du-o spre tatăl tău sănătoasă și ocrotită, iar Dumnezeul cerului să vă dăruiască izbândă și pace!”

¹⁴ Apoi a chemat-o pe mama ei și i-a cerut să aducă o foaie [de scris]; el a așternut pe ea învoiala de căsătorie, cum că i-a dat-o de soție după porunca din

legea lui Moise. Apoi s'au așezat să mânânce și să bea.

¹⁵ Raguel a chemat-o pe Edna, femeia sa, și i-a zis: „Sora mea, pregătește cealaltă odaie și du-o acolo”.

¹⁶ Ea a mers în odaie, a făcut patul, aşa cum îi spusese ei, și aici a adus-o pe fiica ei. A izbucnit în lacrimi, apoi și-a potolit plânsul și i-a zis

¹⁷ „Curaj, fata mea! Dumnezeul cerului să-ți prefacă tristețea în bucurie! Curaj, fata mea!” și a ieșit.

8

Tobie se însoțește cu Șarm,

¹ Când au isprăvit de mâncat și de băut, au poftit să se culce. și l-au dus pe Tânăr în odaie.

² Acolo Tobie și-a amintit de cuvintele lui Rafael; a scos din sac ficatul și inima peștelui și le-a pus în cătuia în care se ard mirodenii.

³ Mirosul de pește l-a oprit pe demon, care a fugit în ținuturile Egiptului de Sus. Rafael s'a dus acolo, i-a pus o piedică și l-a legat fedeleș în câmp.

⁴ După ce [părinții] au ieșit și au închis ușa odăii, Tobie s'a ridicat din pat și i-a zis [Sarrei]: „Sora mea, scoală-te și să-L rugăm pe Domnul, cerându-I să ne dăruiască milă și mântuire”.

⁵ Ea s'a ridicat și au început să se roage, cerând să li se dea mântuire. El a început astfel: „Binecuvântat ești Tu, Dumnezeul părinților noștri, și binecuvântat fie numele Tău în veci, din neam în neam! Cerurile și toată făptura să Te binecuvinteze în vecii vecilor!

6 Tu ești Cel ce l-am făcut pe Adam și i-am dat-o ca ajutor și sprijin, pe Eva, femeia lui; și din amândoi s-a alcătuit neamul omenesc. Tu ești Cel ce ai zis: «Nu este bine să fie omul singur; să-i facem ajutor pe potriva lui».

7 Și acum, nu din pornirea simțurilor o iau pe sora mea care e de față, ci pentru plinirea unui vis. Poruncește să vină mila Ta asupra ei și asupra mea și să rămânem laolaltă până la bătrânețele noastre!“

8 Și au zis amândoi: „Amin! Amin!”

9 Și s-au culcat pentru noapte.

10 În acest timp Raguel s-a sculat, și a chemat slugile și s-au dus să sape o groapă. Căci își zisesese: „S-ar putea că el să fi murit, iar noi ne vom face de râs și de ocară”,

11 Când au terminat de săpat groapa, Raguel s-a întors în casă, a chemat-o pe soția sa

12 și i-a zis: „Trimite-o pe una din slujnice să intre și să vadă dacă el trăiește; că dacă e mort, îl îngropăm fără să știe nimeni”.

13 Au trimis o slujnică, au aprins lumânarea și au deschis ușa; aceea a intrat și i-a aflat dormind unul lângă altul, într-un somn adânc.

14 Slujnica a ieșit să le spună: „Trăiește; nimic rău”.

15 Atunci ei L-au binecuvântat pe Dumnezeul cerului, zicând: „Binecuvântat să fii, Dumnezeule, cu toată binecuvântarea curată! Binecuvântat să fii Tu în veci!

16 Binecuvântat să fii, că m'ai bucurat; n'a fost aşa cum am bănuit, Tu ai reînăsat peste noi marea Ta milostivire.

17 Binecuvântat să fii că ai avut milă de doi copii singuri la părinți; dăruiește-

le, Stăpâne, milă și mântuire, și fă ca viața lor să se plinească în bucurie și milă!“

18 Apoi le-a poruncit slugilor să astupe groapa înainte de revărsatul zorilor.

19 Iar femeii sale i-a poruncit să pregătească un mare număr de pâini; apoi, mergând la cireada, a adus doi boi și patru berbeci și a poruncit să-i gătească. Au început pregătirile.

20 L-a chemat pe Tobie și i-a zis: „Timp de patruzeci de zile nu te vei mișca de aici, ci aici vei locui, mânănd și bând la mine și bucurând sufletul fricei mele după toate necazurile ce i s-au întâmplat.

21 Ia de pe acum jumătate din avereala mea și mergi sănătos și ocrotit la tatăl tău. Cealaltă jumătate va fi a voastră atunci când noi vom muri, eu și femeia mea. Curaj, copilul meu! Eu sunt tatăl tău, Edna este mama ta; începând de azi, suntem alături de voi pe ntotdeauna. Curaj, copilul meu!”

9

Rafael la Regheș.

1 Atunci Tobie l-a chemat pe Rafael și i-a zis:

2 „Frate Azaria, ia cu tine patru slujitori și două cămile, du-te la Regheș, mergi la Gabael, dă-i înscrisul, primește argintul, iar pe el adu-l cu tine la nuntă.

3 Tu știi că tatăl meu numără zilele: dacă eu voi întârzia o singură zi, mult îl voi întrista.

4 Tu vezi cum m'a legat Raguel cu jurământ, iar eu nu-i pot nesocoti jurământul”.

5 Rafael a plecat la Regheșul Mediei cu cei patru slujitori și cele două cămile și au rămas noaptea la Gabael. I-a dat înscrisul, l-a înștiințat că Tobie, fiul lui Tobit, și-a luat femeie și că-l poftește la nuntă. Gabael s'a ridicat, i-a numărat sacii, pecetluiți, iar el i-a încărcat pe cămile.

6 S'au scutat amândoi de dimineață și au venit la nuntă. Au intrat la Raguel și l-au găsit pe Tobie la masă. Acela s'a repezit să-l îmbrățișeze, [Gabael] a izbucnit în lacrimi, l-a binecuvântat și i-a zis: „Fiu de neam bun și mărinimos, al unui tată de neam bun și mărinimos, drept și făcător de bine! Domnul să-ți dăruiască binecuvântarea cerului, tie, femeii tale, tatălui tău și mamei femeii tale! Binecuvântat fie Dumnezeu pentru aceea că l-am văzut pe vărul meu Tobit fiind el însuși într'un altul”!

10

Tobie se hotărăște să se întoarcă la Ninive.

1 În acest timp, zi după zi, Tobit număra zilele călătoriei, atât la dus, cât și la întors; și după ce socoteala lor a ajuns la capăt, văzând că fiul său nu se întorsese,

2 și-a zis: „Nu cumva a fost oprit acolo?... Sau nu cumva Gabael a murit și nu-i nimeni care să-i dea argintul?...”.

3 Si a fost cuprins de întristare.

4 Iar Ana, femeia sa, zicea: „Mi-a murit copilul; nu mai e printre cei vii...”.

5 Si a izbucnit în lacrimi și a prins a se tângui pentru fiul ei și zicea: „Nenorocita de mine, fiule! Cum de te-am lăsat să pleci, lumina ochilor mei!”

6 Iar Tobit îi zicea: „Taci, soro, nu-ți face sănge rău; e sănătos și în afară de orice primejdie; cine știe ce amânare li s'a făcut pe-acolo. Omul care s'a dus cu el e om de încredere și unul din frații noștri. Nu te întrista, soro, din pricina lui; în curând va fi aici”.

7 Dar ea i-a zis: „Tacă-ți gura! nu mă mai ametă; copilul meu a pierit...”. Și în fiecare zi se repezea să iscodească drumul pe care plecase fiul ei; nu mai credea pe nimeni. Când asfințtea soarele, se întorcea în casă și se punea pe bocit și toată noaptea o podideau lacrimile și nu putea să doarmă.

8 După ce au trecut cele patruzeci de zile pe care Raguel se jurase să le țină pentru nunta ficei sale, Tobie a intrat la el și i-a zis: „Dă-mi drumul să plec, știind eu bine că tatăl meu și mama mea nu mai cred că o să mă vadă. Așadar, tată, te rog să mă lași să plec spre a mă duce la tatăl meu; ți-am spus cum l-am lăsat”.

9 Raguel i-a zis lui Tobie: „Mai rămâi, fiule, mai rămâi cu mine, iar eu voi trimite soli la Tobit, tatăl tău, ca să-i ducă vești despre tine”. Dar [Tobie] i-a zis: „Nici nu vreau să aud; te rog, lasă-mă să plec de aici la tatăl meu!”

10 Atunci, pe loc, Raguel i-a dat-o lui Tobie pe Sarra, femeia acestuia, precum și jumătate din toată avereia lui: slugi și slujnice, boi și oi, asini și cămile, hăinărie, bani, obiecte casnice.

11 Si i-a lăsat să plece sănătoși; l-a salutat [pe Tobie] și i-a zis: „Fii sănătos, copilul meu, mergi și fii sănătos! Domnul cerului să vă dea izbândă, tie și Sarrei, femeia ta, iar mie, să vă văd copiii înainte ca eu să mor!”

12 Iar către Sarra, fiica lui, a zis: „Mergi la socrul tău, fiindcă de acum

înainte ei sunt părinții tăi, întocmai cum sunt cei ce ți-au dat viață! Mergi în pace, fiica mea, și să nu aud din parte-ți decât de bine, atât cât voi trăi". Și și-a luat rămas bun de la ei și i-a lăsat să plece.

¹³ Iar Edna i-a zis lui Tobie: „Copil și frate iubit, Dumnezeu să te aducă înapoi, ca să pot să-i văd pe copiii tăi atât cât mai trăiesc, și pe ai Șarrei înainte ca eu să mor! În fața lui Dumnezeu ți-o dau pe fiica mea în pază; să n'ō întristezi în nici una din zilele vieții tale. Fiule, mergi în pace! De acum, eu sunt mama ta, iar Șarra îți este soră. Și noi toți să putem fi deopotrivă fericiți în toate zilele vieții noastre!” Și i-a îmbrățișat cu duioșie pe amândoi și i-a lăsat să plece sănătoși.

¹⁴ Tobie a plecat de la Raguel sănătos și voios, binecuvântându-L pe Domnul cerului și al pământului, împăratul lumii, că i-a făcut călătoria plină de izbândă. Iar [Raguel] i-a zis: „Fie-ți fericea de a-i cinsti pe ai tăi în toate zilele vieții tale!”

11

Întoarcerea lui Tobie. Tobit se vindecă de orbire.

¹ La vremea când se apropiau ei de Căserin, în fața Ninivei, Rafael a zis:

² „Tu știi cum l-am lăsat pe tatăl tău; ³ hai să alergăm înaptea femeiei tale și să pregătim casa în timp ce ei vin din urmă”.

⁴ Au plecat amândoi, iar Rafael a zis: „Ia fierea [peștelui] și ține-o în mâna”. Câinele mergea cu ei, în urma lui [Rafael] și a lui Tobie.

⁵ Ana ședeau, cercetând cu ochii drumul fiului ei.

⁶ Când și-a dat seama cine venea, a zis către tatăl lui: „Iată că-ți vine fiul, împreună cu omul care a plecat cu el”.

⁷ Înainte ca Tobie să se fi apropiat de tatăl său, Rafael i-a zis: „Eu știu că ochii săi se vor deschide;

⁸ unge-i ochii cu fierea peștelui; leacul va piguli albeață și i-o vadez lips de pe ochi; tatăl tău își va recăpăta vederea și va vedea lumina

⁹ [Ana] a alergat să se arunce de gâtul fiului ei și i-a zis: „Fiul meu, acum te-am văzut, de-acum pot să mor!” Și a izbucnit în lacrimi.

¹⁰ Tobit s'a ridicat, împiedicându-se, și a ieșit pe poarta curții.

¹¹ Tobie a alergat spre el, ținând în mâna fierea peștelui; i-a suflat în ochi și, prințându-l de mâna, i-a zis: „Curaj, tată!” I-a pus leacul, i l-a ținut pe ochi,

¹² apoi, cu amândouă mâinile, i-a desprins albeață pe la coada fiecărui ochi.

¹³ Tobit i s'a aruncat pe grumaz, a izbucnit în lacrimi și i-a zis: „Te-am văzut, fiul meu, lumina ochilor mei!”

¹⁴ Apoi a zis: „Binecuvântat fie Dumnezeu! Binecuvântat fie numele Său cel mare! Binecuvântați fie toți sfinții Săi îngerii! Fie numele Său cel mare peste noi și binecuvântați fie îngerii toți, întru toți vecii!; că El m'a lovit, și iată că mă uit la Tobie, fiul meu!”

¹⁵ Tobie a intrat, vesel și binecuvântându-L cu toată gura pe Dumnezeu. Tobie i-a spus tatălui său că toată călătoria lui s'a isprăvit cu bine, că a recăpătat argintul și cum și-a luat-o el de soție pe Sarra, fiica

lui Raguel: „... și iat-o că sosește; e foarte aproape de poarta Ninivei”.

¹⁶ Vesel și binecuvântând pe Dumnezeu, Tobit a ieșit să-și întâmpine nora la poarta Ninivei. Cei din Ninive, văzându-l cum merge și cum umblă cu toată vigoarea și fără să fie călăuzit de cineva, se minunau, în timp ce Tobit mărturisea în fața lor că Dumnezeu avusesese milă de el și-i deschisese ochii.

¹⁷ Și de'ndată ce s'a apropiat de Sarra, femeia lui Tobie, fiul său, Tobit a binecuvântat-o și a zis: „Fii binevenită, fiica mea! Binecuvântat fie Dumnezeul tău, Cel ce te-a călăuzit la noi, fiica mea; și tu, fiica mea, să fii binecuvântată! Intră în casa ta cu sănătate, binecuvântare și bucurie! Intră, fiica mea!”

¹⁸ În ziua aceea fost-a bucurie pentru toți Iudeii care se aflau în Ninive.

¹⁹ Iar Ahicar și Nadab, nepoții săi de frate, au venit și ei să se bucure cu Tobie.

⁴ Tobit i-a zis: „Fiul meu, e drept ca el să primească jumătate din tot ceea ce aveai la întoarcere”.

⁵ Atunci [Tobie] l-a chemat și i-a zis: „Ia-ți ca plată jumătate din ceea ce aveai la întoarcere, și mergi în pace!”

⁶ Atunci [Rafael] i-a chemat pe amândoi, în taină, și le-a zis: „Binecuvântați-L pe Dumnezeu și läudați-L în fața tuturor celor vii pentru binele pe care vi l-a făcut, binecuvântând și cântându-I numele! Spuneți la toți oamenii, cu fruntea sus, lucrurile lui Dumnezeu, și nu încetați să-I aduceți laudă!

⁷ Bine e să ții ascunsă taina regelui, dar bine e ca lucrurile lui Dumnezeu să le descoperi și să le lauzi. Faceți binele, și răul nu vă va atinge!

⁸ Mai bună e rugăciunea cu post și milostenia cu dreptate decât bogăția cu nedreptate. Mai bine e să faci milostenie decât să aduni aur.

⁹ Milostenia scapă de la moarte și curățește fizice păcat; cei ce fac milostenie se umplu de viață.

¹⁰ Cei ce săvârșesc păcat și nedreptate sunt dușmanii lor însăși.

¹¹ Vă voi descoperi tot adevărul, fără să vă ascund nimic. Vi l-am și descope rit și v'am zis: – Bine e să ții ascunsă taina regelui, dar bine e ca lucrurile lui Dumnezeu să le descoperi în gura mare.

¹² Și acum: Când tu te rugai – ca și Sarra –, eu duceam pomenirea rugăciunii tale înaintea slavei Domnului, și tot aşa când tu îngropai morții.

¹³ Și când tu te ridicai de la masă și nu șovăiai să-ți lași prânzul neisprăvit ca să te duci să îngropi mortul, toț atunci eu eram trimis la tine să te însotesc.

12

Îngerul Rafael se dă pe față.

¹ Când nunta a luat sfârșit, Tobit l-a chemat pe Tobie, fiul său, și i-a zis: „Fiul meu, pregătește plata omului care a mers cu tine, și ceva pe deasupra a ceea ce i se cuvine”.

² Iar el a zis: „Tată, cum să-i dau simbrie? Nu pierd nimic dacă-i dau jumătate din bunurile pe care le-a adus cu mine.

³ El m'a adus înapoi sănătos și ocrotit, el a vindecat-o pe femeia mea, el a adus argintul cu mine și el te-a vindecat; cât ar mai trebui să-i plătesc?”

¹⁴ Și tot Dumnezeu m'a trimis ca să te vindec, ca și pe Sarra, nora ta.

¹⁵ Eu sunt Rafael, unul din cei șapte îngeri care aduc și duc înaintea slavei Domnului

¹⁶ Atunci amândoi s'au tulburat și au căzut cu față la pământ și s'au însăpământat.

¹⁷ Dar el le-a zis: „Nu vă temeți! Pace vouă! Binecuvântați-L în veci pe Dumnezeu!

¹⁸ Cât despre mine, atâta vreme cât am fost cu voi, nu de bunăvoia mea am fost cu voi, ci din voia lui Dumnezeu; în toate zilele binecuvântați-L și cântați-I laude!

¹⁹ Voi mă priveați [cum mânânc], dar eu nu mâneam nimic; ceea ce vedeați voi nu era decât vedenie

²⁰ Și acum, binecuvântați-L pe Domnul pe pământ și lăudați-L pe Dumnezeu! Iată că eu mă ridic la Cel care m'a trimis. Scrieți tot ceea ce vi s'a întâmplat". Și s'a înălțat.

²¹ Ei s'au sculat, dar nu l-au mai putut vedea.

²² Și binecuvântau și-L cântau pe Dumnezeu și-L lăudau pentru toate lucrurile Sale cele mari: un înger al lui Dumnezeu li se arătase!

13

Cântarea lui Tobit¹.

¹Rugăciunea care urmează e o compilație de fragmente liturgice, reunite cu stângăcie, redundante și fără o valoare literară deosebită. Totuși, textul din Codex Vaticanus e mai consistent în alcătuire și mai elegant în exprimare, motiv pentru care – spre deosebire de edițiile biblice românești – a fost adoptat în versiunea de față.

¹ Și a zis:

² „Binecuvântat fie Dumnezeu Cel vesnic viu, binecuvântată fie-I împărația! Că El pedepsește și milujește, El aruncă'n locuința morților și El ridică și nimeni nu e să-I scape din mâna.

³ Lăudați-L, fiii lui Israel, în fața neamurilor, că El ne-a'mprăștiat printre ele.

⁴ Acolo vestiți-I slava, înălțați-L în fața tuturor celor vii, că El e Domnul și Dumnezeul nostru, El în veci e Părintele nostru,

⁵ El ne pedepsește pentru nedreptățile noastre, dar iarăși I se va face milă și ne va aduna din toate neamurile printre care ați fost risipiti.

⁶ Dacă vă'ntoarceți la El cu toată inima și cu tot sufletul vostru ca să faceți în fața Lui dreptate, atunci și El se va întoarce spre voi și de la voi nu-Și va ascunde față.

⁷ Vedeți ce-a făcut El întru voi și lăudați-L cu glas înalt; lăudați-L pe Domnul dreptății, înălțați-L pe împăratul vecilor!

⁸ Eu îl laud în țara robiei mele și unui neam de păcătoși Îi arăt puterea și slava. Întoarceți-vă, păcătoșilor, și faceti în fața Lui dreptate; cine știe dacă nu va binevoi spre voi și nu va face milă cu voi?

⁹ Pe Dumnezeu îl înalț, sufletul meu îl înalță pe împăratul cerului și se veseleste de slava Lui.

¹⁰ Toți cei din Ierusalim să-L laude și să zică: Ierusalime, cetate sfântă!, Dumnezeu te pedepsește pentru faptele fiilor tăi, dar iarăși va avea milă de fiii celor drepti.

¹¹ Laudă-L cu fruntea sus pe Domnul și binecuvîntați-L pe împăratul veacu-

rilor, căci cortul Său va fi din nou zidit, în bucurie, pentru tine,

¹² pentru că'n tine să-i veseliească pe cei robiți și'n tine să-i iubească pe cei nefericiti, din neam în neam, întru toți vecii.

¹³ Multime de neamuri vor veni de departe spre numele Domnului Dumnezeu, în mâini purtându-și darurile, daruri pentru împăratul cerului: din neam în neam îți vor aduce veselie.

¹⁴ Blestemați fie toți cei ce te urăsc, binecuvântați fie'n veci toți cei ce te iubesc!

¹⁵ Bucură-te și te veselește pentru fiii celor drepti, că se vor aduna și-L vor binecuvânta pe Domnul celor drepti! Da, fericiti sunt cei ce te iubesc, bucura-se vor de pacea ta.

¹⁶ Fericiti cei ce s'au întristat de toate nenorocirile tale, căci văzându-ți slava, bucurie vor avea'ntru tine și veseli fi vor în veac. Să-L binecuvinteze sufletul meu pe Dumnezeu, împăratul cel mare,

¹⁷ că Ierusalimul va fi rezidit: zidurile și vor fi de safir, de smarald și de piestre nestemate, turnurile și întăriturile, de aur curat, ulițele Ierusalimului vor fi aşternute cu berii, rubin și pietre de Ofir.

¹⁸ Si toate ulițele lui vor zice: Alilua!; și laude vor aduce, zicând: Binecuvântat fie Dumnezeu, Cel ce l-a înmăltat pentru toți vecii!"

14

Ultimele zile ale lui Tobit și ale lui Tobie.

¹ Așa s'au încheiat cuvintele de laudă ale lui Tobit.

² Si a murit în pace la vîrstă de o sută doisprezece ani și a fost îngropat cu cinstă în Ninive. Șaizeci și doi de ani avea când a fost lipsit de vedere, iar după ce și-a recăpătat vederea a trăit din belșug și a făcut milostenii. Si n'a încetat să-L binecuvinteze pe Dumnezeu și să-I laude slava.

³ Fiind pe patul morții, l-a chemat pe Tobie, fiul său, și i-a dat porunci; „Fiule – i-a zis –, ia-ți copiii

⁴ și fugi în Media, căci eu cred în cuvântul pe care Dumnezeu l-a grăit asupra Ninivei prin Naum;¹ totul se va petrece și va veni asupra Asiriei și Ninivei; tot ce-au spus profetii trimiși de Dumnezeu, totul se va întâmpla, nimic din cuvintele lor nu va lipsi, totul va veni la vremea sa. În Media e mai multă adăpostire decât în Asiria și'n Babilon. Eu, unul, știu și cred că tot ceea ce a spus Domnul se va plini și se va petrece; din cele ce s'au profetit nu va cădea nici un cuvânt. Frații noștri care trăiesc în țara lui Israel vor fi cu toții împrăștiați și duși în robie, de parte de țara lor cea bună. Toată țara lui Israel va fi pustie, Samaria și Ierusalimul se vor pusti, templul lui Dumnezeu va fi cuprins de tristețe și va fi ars pentru o vreme.

⁵ Dar Dumnezeu va avea iarăși milă de ei, Dumnezeu îi va întoarce în țara lui Israel, iar ei vor rezidi templul – totuși, nu cum a fost cel dinainte –, așteptând plinirea vremilor hotărâte După

¹ Profetul Naum, în întreaga sa carte, prevestise căderea Ninivei, ceea ce s'a și petrecut în 612 î. H., când capitala Asiriei a fost distrusă de către forțele reunite ale Mezilor și Babiloniilor, sub dubla comandă a lui Cinaxar și Nabopolasar, la 38 de ani după moartea lui Tobit (presupus a fi murit în 650 î. H., sub Asurbanipal).

aceea se vor întoarce toți din robie și vor rezidi, cu fruntea sus, Ierusalimul, iar templul lui Dumnezeu va fi rezidit, după cum au spus în această privință profetii lui Israel.

⁶ Toate neamurile lumii întregi, toate se vor întoarce [la Dumnezeu] și cu adevărăt se vor teme de Dumnezeu. Toate își vor părăsi idolii care le-au făcut să rătăcească în mincinoasa lor rătăcire, și ele încă intră dreptate îl vor binecuvânta pe Dumnezeul vecilor.

⁷ Toți fișii lui Israel care se vor mândri în aceste zile – încă intră adevăr aducându-și aminte de Dumnezeu – se vor aduna din nou; ei vor veni la Ierusalim și pe totdeauna vor locui fără grija în tara lui Avraam, aceea care le va fi redată. Acolo se vor veseli cei ce intră adevăr îl iubesc pe Dumnezeu, dar cei ce săvârșesc păcat și nedreptate vor pieri de pe fața pământului.

⁸ Și acum, copiii mei, vă poruncesc: Slujiți-L pe Dumnezeu cu credincioșie și faceți ceea ce îi este Lui bineplăcut. Pe copiii voștri să-i îndatorați să facă dreptate și milostenie, să-si aducă aminte de Dumnezeu și nătoată vremea să-I binecuvinteze numele, încă adevăr și cu toată puterea lor.

⁹ Și acum, tu, copilul meu, ieși din Ninive, să nu rămâi aici. În ziua în care o vei fi îngropat pe mama ta alături de mine, nu zăbovi în hotarele [acestei cetăți]. Eu văd că'n ea se află multă nedreptate și că'n ea se petrece multă înșelăciune fără ca cineva să roșească.

¹⁰ Vezi, copilul meu, tot ceea ce Nadab i-a făcut lui Ahicar, cel care l-a crescut. N'a fost el aruncat de viu în pământ? Dar Dumnezeu i-a aruncat neleguirea'n față; Ahicar a ieșit la lumină, în timp ce Nadab a intrat în întunericul

cel veșnic, de vreme ce el a căutat să-l ucidă pe Ahicar. Făcând milostenie, acesta a scăpat din cursa morții pe care i-o întinsese Nadab, în timp ce Nadab a căzut în cursa morții, care l-a nimicit.

¹¹ Așa că, dragii mei copii, vedeti ce roade aduce milostenia și ce roadă aduce nedreptatea: aceasta ucide. Iată însă că sufletul meu slăbește...". El l-au aşezat pe pat, iar el a murit. Și l-au îngropat cu cinste.

¹² Când i-a murit mama, Tobie a îngropat-o alături de tatăl său. Apoi, el, ca și femeia sa, a plecat în Media și a locuit în Ecbatana, împreună cu Raguel, socrul său.

¹³ Bătrânețea lor [a socrilor săi] a înconjurat-o cu cinste și i-a îngropat în Ecbatana Mediei. Și a moștenit casa lui Raguel și pe aceea a lui Tobit, tatăl său.

¹⁴ A murit la vîrstă de o sută și patruzeci ani, încărcat de slavă².

¹⁵ Înainte de a muri aflat că Ninive fusese dărâmată și i-a văzut, aduși în Media, pe robii plecați din ea, aduși în robie de către Ahiacar, regele Mediei. Si L-a binecuvântat pe Dumnezeu pentru tot ceea ce El le făcuse fiilor Ninivei și Asiriei. Înainte de a muri s'a bucurat de soarta Ninivei și L-a binecuvântat pe Domnul Dumnezeu în vecii vecilor. Amin.

²Variante asupra vîrstei la care a murit Tobit: Codex Vaticanus: o sută douăzeci și sapte; Vulgata: o sută nouăsprezece.

Cartea Iuditei

1

Nabucodonosor îl înfrângе pe Arpaxad.

¹ În cel de al doisprezecelea an al domniei lui Nabucodonosor, care domnea în Ninive, cetatea cea mare a Asirienilor¹, în zilele lui Arpaxad care domnea peste Mezi în Ecbatana²

² – cel ce a durat împrejurul acestei cetăți ziduri de pietre tăiate în patru laturi, lungi de şase coți și late de trei coți, și i-a făcut ziduri înalte de șaptezeci de coți și groase de cincizeci de coți,

³ cel ce a ridicat la porțile cetății turnuri de o sută de coți pe temelii de șaisizeci de coți,

⁴ cel ce i-a făcut porți care se ridicau la o înălțime de șaptezeci de coți și atingea o lărgime de patruzeci de coți, prin care să iasă oștirea războinică și rândurile pedestre –

⁵ În zilele acelea, regele Nabucodonosor s'a bătut cu regele Arpaxad în Marea Câmpie, adică în câmpia ce se află

¹Nabucodonosor a domnit între 604 și 562; aşadar, istorisirea începe cu anul 592. Totuși, la această dată Nabucodonosor nu putea domni în Ninive, deoarece aceasta fusese distrusă în 612 de către forțele reunite ale Babilonienilor și Mezilor, sub dubla comandă a lui Nabopolasar și Cinnaxar. De altfel, el nu a purtat niciodată titulatura de „rege al Asirienilor”.

²Acest Arpaxad nu ne este cunoscut din alte documente.

în ținutul Ragau³.

⁶ De partea lui veniseră locuitorii de la munte și toți locuitorii de pe malurile Eufratului, Tigrului și Hidaspei, precum și cei din câmpile lui Arioh, regele Elimeilor⁴; și alte numeroase neamuri se adunaseră să se bată împotriva filor lui Heleud.

⁷ Atunci Nabucodonosor, regele Asirienilor, a trimis [soli] la toți locuitorii Persiei și la toți locuitorii dinspre apus, la cei ce locuiau în Cilicia, Damasc, Liban și Anti-Liban, la toți cei ce locuiau pe țărmul mării⁵,

⁸ la cei din neamurile Carmelului și Galaadului și în Galileea de Sus și în marea câmpie a Esdrelonului,

⁹ la toți cei din Samaria și din orașele ei, și dincolo de Iordan până la Ierusalim, Bataneea, Helous, Cadeș, fluviul Egiptului, Tahpanhes, Ramses și ținutul Goșen,

¹⁰ până dincolo de Tanis și de Memfis, și la toți cei ce locuiau Egiptul până spre hotarele Etiopiei.

¹¹ Dar locuitorii acelor ținuturi⁶ n'au

³Ragau poate fi identic cu Regheșul din Cartea lui Tobit.

⁴ „Elimeii” erau locuitorii Elamului, nume po-menit la Fc 10, 22; aşadar, Elamiții.

⁵Porunca li se adresa tuturor popoarelor de la vest de Eufrat; „țărmul mării”: litoralul Palestinei.

⁶Literal: „locuitorii întregului pământ”: hi-

luat nici unul în seamă porunca lui Nabucodonosor, regele Asirienilor, și nici că au mers cu el la război; căci ei nu se temea de el: îl socoteau ca pe oricare alt om; pe solii săi i-au trimis înapoi cu mâinile goale și cu necinstea pe chip.

¹² Si s'a mâniat Nabucodonosor cu mare mânie pe toate aceste ținuturi și s'a jurat pe tronul și pe regatul său că se va răzbuna pe toate întinderile Ciliciei și ale Damascului și ale Siriei și că-i va ucide cu sabia pe toți cei ce locuiesc în țara lui Moab, pe fiii lui Amon, toată Iudeea și pe toți cei ce se află în Egipt, până unde se ajunge la hotarele celor două mări⁷.

¹³ În cel de al șaptesprezecelea an s'a pornit cu război împotriva regelui Arpaxad și l-a biruit în luptă; că a răsturnat toată ostirea lui Arpaxad și pe toți călăreții lui

¹⁴ și toate carele lui și a devenit stăpânlul cetăților acestuia; și a ajuns la Ecbatana și i-a cucerit turnurile și i-a prădat piețele; și toată mândrețea ei a prefăcut-o în rușine.

¹⁵ Iar pe Arpaxad l-a prins în munții Ragau și l-a străpuns cu sulițele și'n ziua aceea l-a nimicit cu totul.

¹⁶ Apoi s'a întors [la Ninive], el și toată gloata de neamuri amestecate – o foarte mare multime de războinici – și acolo s'au desfătat și s'au ospătat, el și oastea lui, timp de o sută douăzeci de zile.

perbolă.

⁷ „Hotarele celor două mări”: e greu de știut dacă e vorba de Mediterana și Marea Roșie sau de confluența Nilului cu Mediterana.

2

Nabucodonosor îl trimite pe Olofern să pedepsească regatele și popoarele din Apus.

¹ Iar în anul al optsprezecelea¹, în cea de a douăzeci și doua zi a lunii întâi, s'a zvonit în palatul lui Nabucodonosor, regele Asirienilor, că el se va răzbuna – aşa cum spusesese – împotriva întregului pământ.

² Așa că el i-a chemat la sine pe toți dregătorii și pe toți nobilii săi și le-a dezvăluit taina planului său, rostind cu propria sa gură nimicirea întregului pământ,

³ Atunci ei au hotărât să nimicească pe oricine n'a ascultat de porunca gurilui lui.

⁴ Si a fost că după ce și-a isprăvit sfatul, Nabucodonosor, regele Asirienilor, l-a chemat pe Olofern, mai-marele oastei sale – care era al doilea după el –, și i-a zis

⁵ „Așa grăiește regele cel mare, stăpânlul întregului pământ: Iată, de îndată ce ieși de la mine, ia cu tine oameni care se încred în puterea lor, o sută douăzeci de mii de pedestrași și douăsprezece mii de cai și călăreți.

⁶ Si vei merge împotriva întregului ținut de la soare-apune, deoarece ei nu s'au supus poruncii mele;

⁷ și le vei spune să-mi pregătească pământ și apă², fiindcă în mânia mea voi merge împotriva lor și toată fața

¹587-586 î. H.

² „A pregăti pământ și apă”: „a fi gata să se supună”; expresie personă, pe care o cunoaștem și de la Herodot; preluată de Eminescu, desigur, din Biblia lui Șerban: („... să-mi gătească mie pământ și apă”) și folosită în Scrisoarea III.

pământului o voi acoperi cu picioarele oștirii mele și-i voi da pe mâna acesteia să-l fie de pradă;

⁸ răniții lor le vor umple văile, iar pârile și râurile se vor revârsa din pricina morților care le vor umple;

⁹ iar pe ei îi voi duce în robie la marginile nedeprtate ale'ntregului pământ.

¹⁰ Așadar, du-te și supune-mi toate hotarele lor; și dacă ţi se vor preda, ținem-i până'n ziua pedepsirii lor.

¹¹ Dar pe cei ce nu se supun, ochiul tău să nu-i cruce; oriunde vei merge, măcelărește-i și pradă-i!

¹² Căci m'am jurat pe viața mea și pe puterea regatului meu că pe toate câte le-am grăit le voi face cu mâna mea.

¹³ Iar tu ia aminte să nu calci nici una din poruncile domnului tău, ci îndeplinește-le fără nici o știre, așa cum ţi le-am poruncit, și fără nici o întâzire".

¹⁴ Atunci Olofern a ieșit de la domnul său, i-a chemat pe toți guvernatorii și pe toți conducătorii și mai-marii oștirii asiriene

¹⁵ și a trecut prin fața ochilor pe toți bărbații aleși pentru război, așa cum îi poruncise domnul său, până la o sută douăzeci de mii, precum și douăsprezece mii de călăreți arcași

¹⁶ și i-a rânduit așa cum o mare oștire se pune'n rânduială de război.

¹⁷ Pentru poverile³ lor a luat o mare mulțime de cămile și asini, precum și boi și oi și capre fără număr pentru hrana

¹⁸ și belșug de merinde pentru fiecare ostaș și foarte mult aur și argint din casa regelui.

³ „Poverile”: enormele cantități de provizii.

¹⁹ Apoi el și toată oștirea lui au ieșit ca să pornească la drum înaintea regelui Nabucodonosor și să acopere toată fața pământului dinspre apus cu mulțimea carelor și a călăreților și a pedestrașilor aleși pe sprânceană.

²⁰ Cu ei mergea și o mare gloată de adunătură, multă ca lăcustele și ca nisipul mării, mulțimea ei fiind nenumărată.

²¹ Si au ieșit din Ninive și după trei zile de mers au ajuns la Bectelet; și, așezându-și tabăra, aceasta se întindea de la Bectelet⁴ până aproape de muntele ce se află de-a stânga Ciliciei de Sus.

²² Apoi și-a luat oștirea – pedestrașii, călăreții și carele – și a plecat de acolo în ținutul muntos⁵

²³ și a nimicit Putui și Ludul, și i-a prădat pe toți fiii lui Rasis și pe fiii lui Ismael – cei ce locuiau la marginea pustiului, spre miazăzi de ținutul Heteilor.

²⁴ Apoi a trecut Eufratul și a străbătut Mesopotamia și a nimicit toate cetățile întărite de pe râul Abrona, până unde se ajunge la mare.

²⁵ Si a cucerit hotarele Ciliciei și a nimicit tot ceea ce i se împotrivea și a ajuns până la hotarele de miazăzi ale lui Iafet, în fața Arabiei.

²⁶ Si i-a împresurat pe toți fiii lui Madian și le-a ars așezările și le-a prădat stânilile.

²⁷ Apoi s'a coborât în câmpia Damascului, la vremea secerișului, și a pârjolit toate lanurile și a nimicit toate tur-

⁴ Bectelet: localitate necunoscută; contextul o situează în Cilicia, regiune pe coasta de sud-est a Asiei Mici (patria Sfântului Apostol Pavel).

⁵ Itinerarul din versetele 23-28 e destul de sinuos și, ca atare, greu de identificat și urmărit; accentul însă cade pe grozăvile invaziei.

mele și cirezile; de asemenea, le-a prădat cetățile și le-a pustiit țarinile, iar pe tinerii lor i-a trecut prin ascuțișul săbiei.

²⁸ Frica de el și tremurul i-au cuprins pe toți locuitorii de pe țărmurile mării, cei din Sidon și din Tir, pe locuitorii din Sur și din Aco, pe toți cei ce locuiau în Iamnia; de asemenea, cei ce locuiau în Așdod și în Ascalon se îngrozeau de el.

3

Olofern își continuă campania.

¹ Așa că au trimis la el soli de pace ca să-l spună:

² „Iată, noi stăm în fața ta ca robi ai marelui rege Nabucodonosor; fă cu noi ce-ți place.

³ Iată, casele noastre și toate țărările noastre și turmele! Si cirezile și toate așezările corturilor noastre îți stau înainte: fă cu ele ce-ți place!

⁴ Iată, chiar cetățile noastre și locuitorii lor sunt robii tăi: Vino și fă cu ei ceea ce crezi tu că e bine!”

⁵ Așa au venit oamenii la Olofern și i-au vorbit în acest fel.

⁶ El s'a coborât cu oastea la țărmul mării¹, a așezat străji în cetățile întărite și și-a ales dintre ei oameni de ajutor².

⁷ Așa că ei, precum și cei din țările de primprejur, l-au primit purtând cu-nuni și jucând în sunetul tobelor.

⁸ Cu toate acestea, el a pustiit întregul

lor ținut și le-a tăiat tufișurile³; căci el se hotărâse să-l nimicească pe toți dumnezeii ținutului, aşa încât toate neamurile să i se închine numai lui Nabucodonosor și toate limbile și triburile să-l rostească numele ca pe al unui dumnezeu⁴.

⁹ Așa a ajuns el în fața Esdrelonului, aproape de Dotan⁵ care se află în fața marelui lanț muntos al Iudeii

¹⁰ și și-a așezat tabăra între Ghibeea și Schitopolis, unde a zăbovit o lună întreagă, ca să poată strânge la un loc toate poverile oștirii sale.

4

Locuitorii Iudeii se pregătesc de împotrivire.

1 Când fiul lui Israel care locuiau în Iudeea au auzit de tot ceea ce Olofern, căpetenia lui Nabucodonosor, regele Asirienilor, le făcuse neamurilor și despre chipul în care el le-a jefuit templele și le-a nimicit,

2 tare s'au însărcinat de el și s'au tulburat, gândindu-se la Ierusalim și la templul Domnului, Dumnezeului lor;

3 fiindcă de abia se întorseră din robie și de curând se adunase întregul

¹ „Tufișuri”: locuri sacre, unde localnicii își adorau zeii; Olofern pregătește cultul lui Nabucodonosor.

² Regele-zeu făcea parte din universul religios al popoarelor orientale (inclusiv Egiptenii). De această tradiție se va folosi și Alexandru cel Mare, iar exemplul său va fi preluat de cezarii Romei, începând cu Octavian August, care-și va revendica atributul de divus. Această „apoteoză imperială” va stârnii și alimenta conflictul dintre suveranii Romei și creștini.

³ Dotan (menționat în Fc 37, 17): localitate situată la cca 15 km nord de Samaria.

¹ Adică pe litoralul palestinian al Mării Mării; pe acesta se aflau și marile cetăți Tir și Sidon.

² „Oameni de ajutor”: localnici gata să colaboreze.

popor al Iudeii la un loc, iar vasele, jertfelnicul și templul fuseseră sfîntite după pângărirea prin care trecuseră.

4 Așa că au trimis în ținutul Samariei și prin sate și la Bet-Horon și la Bel-main și la Ierihon și la Hoba și la Hațor și în Valea Salemului

5 și au pus stăpânire pe toate vârfurile munților celor mai înalți și au întărit satele dimprejur și au adunat merinde pentru hrană de război, căci lanurile lor fuseseră secerate de curând.

6 Iar Ioachim, marele preot¹, care se afla atunci în Ierusalim, le-a scris locuitorilor din Betulia și din Betomestaim – care se află în preajma Esdrelonului, către câmpia de lângă Dotan –,

7 poruncindu-le să pună pază în trecătorile ținutului muntos, fiindcă prin ele se răzbea către Iudeea și era ușor să le împiedice trecerea, căci o trecătoare era îngustă cât pentru doi oameni alături.

8 Iar fiii lui Israel au făcut întocmai după porunca marelui preot Ioachim și a bâtrânilor întregului popor al lui Israel, care se aflau în Ierusalim.

9 Si toți bărbații lui Israel au strigat spre Dumnezeu cu mare sărguință și și-au smerit sufletele cu mare ardoare,

10 ei și femeile lor și copiii lor și vitele lor și toți străinii și simbriașii și robii cumpărați cu bani, toți și-au încins coapsele cu sac²;

11 și tot Israelul – bărbați, femei și copii – și locuitorii Ierusalimului au căzut la pământ în fața templului, presărându-

¹În Neemia 12, 10, 26 e pomenit un Ioachim, ca descendant al preoților care se întorseră împreună cu Ezdra din robia babilonică.

²Încingerea coapselor cu pânză de sac era semn de tristețe și doliu.

și cenușă pe cap și întinzându-și spre Dumnezeu straiele de sac.

12 Chiar și jertfelnicul l-au îmbrăcat în sac; și într'un singur cuget și cu ardoare au strigat spre Dumnezeu să nu le lase copiii să fie uciși și pe femei să fie răpite și cetățile lor să fie nimicite și templul să fie pângărit și ocărât și lăsat păgânilor să-și rădă de el.

13 Iar Domnul le-a auzit glasul și le-a văzut supărarea. Poporul din toată Iudeea și locuitorii Ierusalimului au postit mai multe zile în fața templului Domnului celui Atotputernic.

14 Si marele preot Ioachim și toți preoții care stăteau în fața Domnului și cei care îl slujeau Domnului, avându-și coapsele încinse cu sac, aduceau arderea-de-tot de fiecare zi, împreună cu făgăduințele și prinoasele poporului;

15 și, avându-și mitrele presărate cu cenușă, strigau cu toată puterea spre Domnul să caute cu îndurare spre întregul neam al lui Israel.

5

Plan de război în tabăra lui Olofern. Cuvântarea lui Ahior.

1 Lui Olofern, căpetenia oastei asiiriene, i-a venit vesta că fiii lui Israel se pregătesc de luptă, că au închis trecătorile munților, că au întărit toate vârfurile munților înalți și că în câmpii au aşezat stăvile.

2 Atunci el s'a umplut de mânie și i-a chemat pe toți principii Moabului și căpeteniile lui Amon și pe toți satrapii de pe țărmul mării¹

¹ „Satrap”: termen mult prea generos pentru

3 și le-a zis; „Spuneți-mi, fii ai lui Canaan, cine este poporul acesta care locuiește în munte, ce fel de cetăți sunt aceleia pe care ei le locuiesc, care este mărimea oastei lor, pe ce li se sprijină puterea și tăria, ce fel de rege îi cârmuiește sau ce fel de căpetenie de oaste;
 4 și de ce tocmai ei, mai mult decât alții locuitori ai ținutului apusean, au hotărât să nu vină cu mine sau să-mi iasă în întâmpinare?”

5 Atunci Ahior, căpetenia tuturor fiilor lui Amon, a luat cuvântul și a zis²: „Să asculte domnul meu un cuvânt din gura robului său, căci vreau să-ți spun adevărul despre acest popor care se află în apropierea ta și care locuiește în ținuturile muntoase; minciună să nu iasă din gura robului tău.

6 Oamenii acestui popor sunt urmașii Caldeilor;

7 ei au locuit cândva în Mesopotamia; și fiindcă n-au vrut să se închine la dumnezeii părintilor lor, care se aflau în țara Caldeilor,

8 au părăsit calea strămoșilor lor și s-au închinat la Dumnezeul cerului, Dumnezeul pe Care ei L-au cunoscut. Așa că ei au fost izgoniți de lângă dumnezeii acelora și au fugit în Mesopotamia, unde au trăit vreme îndelungată.

9 Apoi Dumnezeul lor le-a poruncit să plece din locurile aceleia și să se ducă în țara Canaanului, unde s-au așezat și s-au îmbogățit cu aur, cu argint și cu foarte multe cirezi.

---

guvernatorii micilor ținuturi riverane; în imperiul persan, satrapii erau reprezentanții regelui în teritorii vaste și aveau puteri foarte mari.

²Ceea ce urmează e un rezumat corect al istoriei poporului evreu, cu motivează teologice pertinente; nu e de mirare că el a stârnit mânia asculțătorilor.

10 Dar atunci când o foamete a bântuit întregul ținut al Canaanului, ei s-au coborât în Egipt și, având hrană, s-au așezat acolo și s-au înmulțit atât de mult, încât neamul lor nu mai putea fi numărat.

11 Atunci regele Egiptului s'a ridicat împotriva lor și, folosind şiretlicuri, i-a înjosit silindu-i să lucreze la cărămidă și i-a făcut robi.

12 Dar ei au strigat spre Dumnezeul lor, iar Acesta a lovit țara Egiptului cu plăgi de nevindecat, din care pricină Egiptenii i-au izgonit din țara lor.

13 Dumnezeu a secat Marea Roșie de dinaintea lor

14 și i-a călăuzit în drumul spre Sinai și Cadeș-Barnea, iar ei i-au izgonit pe toți cei ce locuiau pustia.

15 Si au locuit în țara Amoreilor și prin puterea lor i-au nimicit pe toți locuitorii Hešbonului; apoi, după ce au trecut Iordanul, au pus stăpânire pe tot ținutul muntos.

16 Pe urmă i-au izgonit din fața lor pe Canaaneeni, pe Ferezei, pe Iebusei și pe locuitorii Sichemului, precum și pe toți Gherghesenii, și au locuit în ținutul acela vreme îndelungată.

17 Si, ațâta vreme cât nu au păcătuit față de Dumnezeul lor, au avut parte de fericire, fiindcă de partea lor e un Dumnezeu Care urăște nedreptatea.

18 Dar când s'au răzlețit de calea pe care El le-o rânduise, au fost jalnic nimiciți în multe războaie și au fost duși ca robi într'o țară care nu era a lor; templul Dumnezeului lor a fost ras de pe fața pământului, iar cetățile lor au căzut sub stăpânirea vrăjmașilor.

19 Acum însă, când s'au întors spre Dumnezeul lor, au venit din locurile

unde fuseseră împrăștiați și au reintrat în stăpânirea Ierusalimului, în care se află templul lor, și s'au statornicit în ținutul muntos, de vreme ce acesta era pustiu.

²⁰ Si acum, stăpâne doamne, dacă în acest popor se află vreo oarecare greșală, sau dacă ei păcătuiesc împotriva Dumnezeului lor și noi vom înțelege că pricina căderii se află în ei însiși, atunci să ne ridicăm și să-l atacăm.

²¹ Dar dacă în neamul acesta nu se află fărădelege, atunci domnul meu să treacă mai departe ocolindu-i, ca nu cumva Domnul lor să-l apere și Dumnezeul lor să fie cu ei, iar noi să ne facem de râs în fața lumii întregi.

²² Si după ce Ahior a sfârșit să spună ce avea de spus, toată mulțimea care ședea în jurul cortului a început să cântească, iar dregătorii lui Olofern și toți cei ce locuiau pe țărmul mării și în Moab se vorbeau să-l facă bucăți:

²³ „Nu, n'avem de ce să ne temem de fiilui lui Israel!: iată, ei sunt un popor care nu are nici putere și nici vlagă pentru o bătălie crâncenă. Așadar, noi de îndată ne vom ridica, iar ei vor fi ca un dumicat pentru întreaga noastră oștire, stăpâne Olofern!”

6

Ahior e dat pe mâna Iudeilor; aceștia îl alină și se roagă lui Dumnezeu pentru ajutor.

¹ Si după ce a încetat vânzoleala bărbătilor care erau împrejur la sfat, Olofern, căpetenia oștirii asiriene, a zis către Ahior și către toți fiili lui Moab, de față cu toată adunătura aceea de străini:

² „Cine ești tu, Ahior, și [cine sunteți] voi, simbriași ai lui Efraim¹, să proorociți printre noi, aşa cum faci tu astăzi, și să ne spuneți să nu pornim război împotriva neamului lui Israel fiindcă Dumnezeul lor îi va ocroti? Si cine este Dumnezeu, dacă nu Nabucodonosor? El își va trimite ostile și-i va șterge de pe fața pământului, fără ca Dumnezeul lor să-l scape;

³ iar noi, robii săi, îi vom zdrobi ca pe un singur om; căci ei nu sunt în stare să înfrunte puterea cailor noștri;

⁴ cu ei îi vom călca în picioare; munții lor se vor îmbăta de sângele lor, câmpurile lor se vor umple de morții lor; în fața noastră nu va rămâne nici măcar urma picioarelor lor, căci ei vor pieri cu desăvârsire, zice regele Nabucodonosor, stăpânul întregului pământ; căci el a zis: – Nici unul din cuvintele mele nu va fi în zadar!

⁵ Iar tu, Ahior, simbriașul lui Amon, care ai spus aceste vorbe în ziua neglegiurii tale, de astăzi nu-mi vei mai vedea fața până ce voi pedepsi neamul celor veniți din Egipt².

⁶ Atunci sabia oastei mele și sulița servilor mei îți vor străpunge coastele și vei cădea printre răniții lor de moarte, atunci când eu mă voi întoarce.

⁷ Așadar, servii mei te vor duce înapoi în ținutul muntos și te vor lăsa în una din cetățile de la trecători;

⁸ și nu vei pieri înainte de a fi fost nimicit odată cu ele.

⁹ Si dacă cumva nădăjduiești în inima ta că ei nu vor fi cuceriți, nu-ți lăsa mu-

¹Adică: „mercenari ai lui Israel”.

²Din toată istorisirea lui Ahior, Olofern reține nota infamantă asupra unui popor venit din Egipt (Egiptul fiind veșnicul rival al imperiilor din stânga Eufratului).

tra'n jos!; eu am zis, și din cuvintele mele nici unul nu va fi'n zadar!"

¹⁰ Apoi Olofern le-a poruncit servilor săi care-i slujeau în cort să-l ia pe Ahior și să-l ducă la Betulia³ și să-l dea în mâna fiilor lui Israel.

¹¹ Așa că servii săi l-au luat și l-au dus afară din tabără, în ses, iar din mijlocul șesului l-au dus la munte și au ajuns la izvoarele din josul Betuliei.

¹² Dar când oamenii cetății i-au văzut, și-au luat armele și au ieșit afară din cetate pe vârful muntelui; și toți mânuitorii de prătie îi împiedicau să urce, aruncând pietre asupră-le.

¹³ Iar aceia, lunecând în josul muntelui, l-au legat pe Ahior, l-au lăsat la poala muntelui și s-au întors la stăpânul lor.

¹⁴ Dar fiii lui Israel, coborându-se din cetate, s'au dus la el, l-audezlegat, l-au adus în Betulia și l-au înfațisat înaintea mai-marilor cetății,

¹⁵ care, la acea vreme, erau Oziaș, fiul lui Miheia, din seminția lui Simeon, și Habriș, fiul lui Otniel, și Harmis, fiul lui Melchiel.

¹⁶ Aceștia i-au chemat pe toți bătrâni cetății, dar la adunare au alergat și tinerii și femeile. Si l-au așezat pe Ahior în mijlocul întregului lor popor, iar Oziaș l-a întrebat despre cele întâmpilate.

¹⁷ Luând cuvântul, el le-a spus ce anume se vorbise în sfatul lui Olofern, tot ceea ce el spusesese în mijlocul căpetenilor fiilor Asiriei, precum și vor-

bele lăudăroase ale lui Olofern împotriva casei lui Israel.

¹⁸ Atunci poporul a căzut cu fața la pământ și I s'a închinat lui Dumnezeu și a strigat către Dumnezeu, zicând:

¹⁹ „Doamne, Dumnezeul cerului, caută la trufia lor și îndu-ră-Te de umilința neamului acestuia și privește astăzi la fața celor ce Ti s'au sfînțit⁴!"

²⁰ Apoi l-au alinat pe Ahior și l-au lăudat foarte.

²¹ Iar Oziaș l-a luat din adunare acasă la el și a făcut ospăt pentru bătrâni. Si'n toată noaptea aceea L-au chemat în ajutor pe Dumnezeul lui Israel.

7

Asediul Betuliei.

¹ A doua zi, Olofern a dat poruncă întregii sale oștiri și întregii gloate care venise de partea lui să-și îndrepte tabără spre Betulia, să cuprindă trecătorile muntelui și să înceapă lupta cu fiii lui Israel.

² Si'n ziuă aceea toți războinicii au ridicat tabără; oastea luptătorilor era alcătuită din o sută șaptezeci de mii de pedestrași și douăsprezece mii de călăreți, în afară de cei ce duceau poverile și de gloata care-i însoțea pe jos: o mulțime uriașă!

³ Si au tăbărât în valea de lângă Betulia, la izvor, și s'au întins în lățime de la Dotan până la Belmain, iar în lungime de la Betulia până la Chiamon, care este în fața Esdrelonului.

⁴ Când fiii lui Israel au văzut mulțimea lor, s'au umplut de spaimă și zi-

³Betulia: cetate necunoscută. E posibil ca numele ei să fie simbolic, de la Betel (= „Casa lui Dumnezeu”), localitate emblematică pentru fiii lui Israel. Contextul o situează pe un platou al muntelui, dominat de un promontoriu.

⁴ Profetul Daniel vorbise despre „sfinții Celui-Preaînalt” (Dn 7, 25).

ceau unii către alții: „Aștia vor linge acum toată fața pământului¹; că nici munții cei înalți, nici văile și nici dealurile nu vor putea să le țină greul...”.

5 Și, luându-și fiecare armele, au aprins focurile pe turnuri și n-oaptea aceea au stat de strajă.

6 A doua zi, Olofern a scos călărimea în vederea fiilor lui Israel ce se aflau în Betulia,

7 a cercetat trecătorile spre cetate, a descoperit izvoarele lor de apă, pe care le-a și cuprins, punând lângă fiecare războinici de strajă, după care s'a întors la oastea lui.

8 Atunci au venit la el căpeteniile fiilor lui Esau² și mai-marii Moabului și căpeteniile de pe țărmul mării și au zis:

9 „Binevoiască domnul nostru să asculte o vorbă, așa ca în oastea ta să nu fie nici o pierdere.

10 Acești fii ai lui Israel nu se bizuie pe lăncile lor, ci pe înăltimea munților pe care-i locuiesc, că nu e deloc ușor să te urci pe crestele munților lor.

11 Și acum, stăpâne, nu te lupta cu ei după rânduiala obișnuită a războiului, și astfel din ostile tale nu va cădea nici măcar un om;

12 ci rămâi în tabăra ta și ține-ți toti războinicii la adăpost; oamenii tăi însă să pună mâna pe izvorul de apă din poala muntelui;

13 fiindcă de acolo vin să ia apă toți locuitorii Betuliei. Se vor topi de sete și vor preda cetatea. Iar noi și poporeni

noștri ne vom urca pe vârfurile munților din apropiere și ne vom așeza tabăra acolo și vom veghea ca nimeni să nu iasă din cetate.

14 Așa că ei și femeile lor și copiii lor se vor topi de foame și, înainte ca sabia să-l fi ajuns, vor zăcea pe ulițele în care locuiesc.

15 Și așa tu le vei plăti amarnic pentru aceea că s'au împotravit și nu ți-au ieșit în întâmpinarea păcii”.

16 Cuvintele lor au fost pe placul lui Olofern și al dregătorilor săi și a dat poruncă să se facă întocmai cum spusese că ei.

17 Așa că oastea fiilor lui Amon a pornit; și, eu ea, cinci mii de Asirieni; și au tăbărât în vale și au luat în stăpânire izvoarele de apă ale fiilor lui Israel.

18 Iar fiii lui Esau și fiii lui Amon s'au suiat și șiau așezat tabăra în munte, nu departe de Dotan. O parte au trimis-o spre miazați și spre răsărit în fața Ecrebelului, în apropiere de Huși, pe râul Mohmur, iar cealaltă parte a oaspei asiriene și-a așezat tabăra în ses și a acoperit fața întregului ținut; corturile și poverile lor alcătuiau o tabără uriașă; ei însăși erau o mulțime copleșitoare.

19 Atunci fiii lui Israel au strigat către Domnul, Dumnezeul lor, deoarece și-au pierdut curajul când s'au văzut împresurăți de dușmani, nemaișind nici un chip de scăpare.

20 Treizeci și patru de zile i-a ținut împresurăți întreaga oştiră a Asirienilor – pedestrimea, carele de luptă și călărimea –, încât toți locuitorii Betuliei au isprăvit toată apa din vase;

21 dar și cisternele s'au golit, așa că nu aveau cu ce să-și astâmpere setea nici

¹ Adică vor face să nu mai rămână nimic, așa cum un câine linge și ultimile rămășițe de pe fundul blidului.

² E vorba de Edomiți, urmașii lui Esau (care se numea și Edom — Fc 25, 30).

măcar pentru o zi, că li se da să bea cu măsură.

²² În copilașii lor nu mai era inimă, femeile și tinerii, sleiți de sete, cădeau pe ulițele cetății și pe podețele portilor, că nu mai aveau în ei nici o vlagă.

²³ Atunci tot poporul – tinerii, femeile și copiii – s-au adunat la Oziaș și la căpeteniile cetății și au strigat cu glas mare și au zis în fața tuturor bătrânilor:

²⁴ „Dumnezeu să fie judecător între noi și voi, fiindcă ne-ați făcut un mare rău prin aceea că nu ați căutat o înțelegere de pace cu fiii Asiriei³.

²⁵ Acum nu mai avem nici un ajutor de nicăieri, de vreme ce Dumnezeu ne-a vândut în mâna acestor oameni⁴, ca să fim tărâți în fața lor, topiți de sete și deznădejde.

²⁶ Așadar, chemați-i la voi și dați întreaga cetate să fie de pradă lui Olofern și oastei lui.

²⁷ Că mai bine e pentru noi să devinim prada lor; adevarat, vom deveni robi, dar cel puțin vom trăi și nu vom vedea cu propriii noștri ochi moartea micuților noștri, și nici pe femeile și pe copiii noștri cum își dau sufletul.

²⁸ Martori împotriva voastră luăm cerul și pământul și pe Dumnezeul nostru, Domnul părinților noștri, Care ne pedepsește după păcatele noastre și după fărădelegile părinților noștri, ca să nu facă după ceea ce am zis noi astăzi!”⁵

³ = Așa cum făcuseră o bună parte din popoarele învecinate (vezi 2, 28 — 3, 1-4).

⁴ „A vinde” poporul: a-l abandona în mâna dușmanului. Psalmistul însuși exclamase: „Tu Ti-ai vândut poporul pe preț de nimic și nici un câștig n'a ieșit din vinderea noastră” (Ps 43, 12).

⁵ Sentimentul culpabilității colective, prin so-

²⁹ Si toți laolaltă, în plină adunare, au izbucnit în plâns și au strigat cu glas mare spre Domnul Dumnezeu.

³⁰ Apoi Oziaș le-a zis: „Îndrăzniți, fraților! Să mai răbdăm cinci zile, în durata cărora Domnul, Dumnezeul nostru, își va întoarce mila spre noi; că nu ne va părăsi până la capăt.

³¹ Si dacă aceste zile vor trece fără să ne vină nici un ajutor, atunci eu voi face după spusa voastră”.

³² Si a împrăștiat poporul, pe fiecare la locul lui; ei s-au dus pe zidurile și tururile cetății, iar pe femei și pe copii i-au trimis la casele lor. O mare umilință domnea în cetate.

8

Iudita sfătuiește, îndeamnă și mijlochește.

¹ Si în chiar zilele acelea, despre aceste lucruri a auzit Iudita¹, fiica lui Merari, fiul lui Ox, fiul lui Iosif, fiul lui Oziel, fiul lui Elai, fiul lui Anania, fiul lui Ghedeon, fiul lui Rafaim, fiul lui Ahitob, fiul lui Melchia, fiul lui Enan, fiul lui Natanael, fiul lui Salamiel, fiul lui Sarasadai, fiul lui Israel².

² Bărbatul ei, Manase, om din tribul și din rudenia ei, murise la vremea seceratului orzului.

³ El ședea în câmp și-i supraveghează pe cei ce legau snopii; arșița l-a pălit în cap³, el a căzut la pat și a murit în Bețulia, cetatea sa; și l-au îngropat la-

lidaritatea dintre generații.

¹ Iudita înseamnă „Evreica”, nume ideal pentru o eroină a fiilor lui Avraam.

² Genealogie bogată, menită să ateste obârșia nobiliară a Iuditei.

³ E vorba de o insolație.

laltă cu părinții săi în țarina dintre Dotan și Belmain.

4 Așa că Iudita a trăit ca văduvă în casa ei vreme de trei ani și patru luni.

5 Ea și-a făcut un cort pe terasa casei sale, și-a încins coapsele în pânză de sac și își purta straiele văduviei;

6 postea în toate zilele văduviei sale, în afară de ajunul zilelor de odihnă, de zilele de odihnă, de ajunul lunilor noi, de lunile noi, de praznice și de zilele vesele ale casei lui Israel.

7 Avea înfățișarea frumoasă și era ferme cătoare la chip⁴. Iar Manase, bărbatul ei, îi lăsase aur și argint, slugi și slujnice, vite și țarini, cărora le-a rămas stăpână.

8 Și nimeni nu era care să-l spună vreo vorbă rea, căci ea se temea de Dumnezeu foarte.

9 Când însă a auzit ea vorbele cele rele ale poporului împotriva celui ce-l cârmuia – lipsa de apă îl făcuse să-și piardă cumpătul –; căci Iudita auzise și toate cuvintele pe care Ozias le grăise către ei și cum se jurase el că după cinci zile le va preda Asirienilor cetatea,

10 atunci a trimis-o pe slujnica ei – care-i chivernisea toate bunurile – ca să-l cheme la ea pe Ozias, pe Habriș și pe Harmis, bătrâni cetății.

11 Aceștia au venit, iar ea le-a zis: „Ascultați-mă acum, voi, cârmuitorii ai locuitorilor Betuliei!; căci nu e drept cuvântul pe care voi I-ați rostit astăzi în fața poporului, când v-ați jurat pe Dumnezeu și ați făgăduit că după cinci zile îi veți preda dușmanului cetatea,

⁴ Alături de violențe, frumusețea fizică va fi principala armă a Iuditei în demersul ei de salvatoare a filor lui Israel. Aceleași arme: Estera.

dacă în acest timp Domnul nu va veni în ajutorul nostru.⁵

12 Și acum, cine sunteți voi, cei ce-L îspitiți astăzi pe Dumnezeu și stați în locul lui Dumnezeu printre fiii oamenilor?

13 Și acum, voi îl punetă la încercare pe Domnul cel Atotputernic! Voi niciodată nu pricepeți nimic!

14 Voi nu puteți descoperi adâncul inimii omului, nici că puteți da de firele cugetării lui; atunci, cum îi veți pătrunde pe Dumnezeu, Cel ce a făcut toate acestea? cum îi veți cunoaște gândul și cum vă veți da seama de socoțințele Lui?... Nu, nu, frații mei, nu-L întărătați pe Domnul, Dumnezeul nostru!

15 Că dacă El nu va vrea să ne ajute pe durata acestor cinci zile, El are puterea de a ne ocroti oricând vrea, ca și pe aceea de a ne prăpădi în fața dușmanilor noștri.

16 Așadar, nu punetă voi zălog pe planurile Domnului, Dumnezeului nostru; căci Dumnezeu nu e ca omul, să poată fi amenințat, nici că este El ca un fiu al omului, să poată primi sfaturi.

17 De aceea, așteptând cu răbdare mântuirea care vine de la El, să-L chemăm în ajutor; El ne va auzi glasul, dacă aceasta o să-l placă.

18 Căci nimeni nu s'a ridicat în generațiile noastre, nici că se află cineva printre noi în vremea de acum – nici seminție, nici familie, nici popor, nici cetate – care să se încchine unor dumnezei făcuți de mână, așa cum s'a întâmplat odinioară,

⁵ În cele ce urmează, Iudita face o apologie a autorității lui Dumnezeu, căreia nici o autoritate omenească nu i se poate substitui.

¹⁹ pricină pentru care părinții noștri au fost trecuți prin ascuțișul săbiei și prin jaf și au suferit o mare prăbușire în fața dușmanilor noștri.

²⁰ Noi însă nu cunoaștem un alt Dumnezeu, și iată de ce nădăjduim că El nu ne va disprețui, nici pe noi, și nici pe cineva din neamul nostru.⁶

²¹ Căci dacă noi vom fi cuceriti, atunci toată Iudeea va fi cucerită⁷, templul nostru va fi jefuit, iar pângărirea lui va fi răzbunată [de Dumnezeu] în sângele nostru;

²² moartea fraților noștri, înrobirea țării și pustiirea moștenirii noastre le va întoarce asupra capului nostru în mijlocul neamurilor la care vom fi robi; și vom ajunge de batjocură și de ocără în fața cuceritorilor noștri;

²³ căci robia noastră nu va fi îndreptată spre binele nostru, ci Domnul, Dumnezel nostru, o va preface în ocără.⁸

²⁴ Și acum, fraților, să le arătăm fraților noștri că viața lor atârnă de a noastră, că Locul cel Sfânt, templul și altarul se reazemă pe noi.

²⁵ Mai mult, să-l mulțumim Domnului, Dumnezeului nostru, pentru aceea că ne încearcă, aşa cum a făcut-o cu părinții noștri.

²⁶ Aduceți-vă aminte cum a făcut cu Avraam și cum l-a încercat pe Isaac și ce i s'a întâmplat lui Iacob în Mesopotamia Siriei, când păștea oile lui Laban, fratele mamei sale;

⁶Dacă păcatul idolatriei a cauzat pedepsirea poporului, menținerea și puritatea monoteismului sunt garanția asistenței lui Dumnezeu.

⁷Muntele Betulie e un punct strategic crucial: dacă strâpung strămtorile, dușmanii au acces la tot restul țării.

⁸Uneori, robia e ispășire izbăvitoare, plata unei răscumpărări; nu va fi cazul cu aceasta.

²⁷ că pe noi nu ne-a încercat prin foc, aşa cum a făcut cu ei, ca să le cerceteze inima, și nici nu s'a răzbunat pe noi, ci spre trezire îi lovește Domnul pe cei ce se apropie de El.⁹

²⁸ Apoi Ozias i-a zis: „Pe toate câte le-ai grăit, cu inimă bună le-ai grăit, și nu-i nimeni care să stea împotriva cuvințelor tale

²⁹ că nu de azi și se cunoaște înțelepciunea, ci de la începutul zilelor tale poporul întreg și-a cunoscut priceperea că pe o bună alcătuire a inimii tale.¹⁰

³⁰ Poporul însă murea de sete, și el ne-a silit să facem ceea ce am grăit și ne-a pretins un jurământ pe care nu-l vom călca.

³¹ Așadar, roagă-te tu acum pentru noi, fiindcă tu ești o femeie evlavioasă, și Domnul ne va trimite ploaie ca să ne umple cisternele, și astfel nu ne vom mai slei.

³² Atunci Iudita le-a zis: „Ascultați-mă, și voi săvârși o faptă care va răzbate vremile, din generație în generație, spre fiii neamului nostru.

³³ În noaptea aceasta stați în poarta cetății, iar eu voi ieși împreună cu slujnică mea; și în zilele pe durata căroră voi ați făgăduit că le veți da dușmanilor noștri cetatea, Domnul îl va cerceta pe Israel prin mâna mea.

³⁴ Voi însă nu căutați să-mi descoperiți fapta; fiindcă eu n'am să v' o spun până ce ea va fi împlinită.

³⁵ Atunci Ozias și căpetenile i-au zis: „Mergi în pace, și Domnul Dumnezeu

⁹În focul pledoariei, Iudita hiperbolizează statura vechilor patriarhi.

¹⁰Înțelepciunea și priceperea: principalele calități ale omului care găndește corect și-și convertește gândirea în faptă. Acestea erau și însușirile lui Solomon.

să-ți fie înainte spre a-i pedepsi pe vrăjmașii noștri!"

³⁶ Și, ieșind din cort, s'au dus la treburile lor.

9

Rugăciunea Iuditei.

¹ Iudita a căzut cu fața ia pământ și și-a presărat cenușă pe cap și și-a lepădat sacul cu care era încinsă; și cam la vremea când în templul din Ierusalim al lui Dumnezeu se aducea jertfa de tămâie, Iudita a strigat cu glas mare și a zis:

² „Doamne, Dumnezeul părintelui meu Simeon¹, cel căruia i-ai dat o sabie ca să-l pedepsească pe străinii care au dezlegat cingătoarea unei fecioare ca s'o rușineze și i-au dezvelit coapsele ca s'o facă de ocară și i-au pângărit sânul ca s'o necinstească fiindcă Tu ai zis: «Așa ceva nu se va petrece!», dar ei, totuși, au făcut-o,

³ fapt pentru care Tu i-ai dat pe mai-marii lor spre măcel, iar patul lor – cel stropit cu înșelăciune – l-ai stropit cu sânge. Tu i-ai lovit pe robi laolaltă cu stăpânii și pe cărmuitori pe tronurile lor;

⁴ Tu pe femeile lor le-ai dat să fie pradă și pe ficele lor să fie roabe și toate prăzile lor să fie împărțite iubiților Tăi fii – lor, cei înflăcărați de râvna pentru Tine și, îngroziți de întinarea săngelui lor, pe Tine Te-au chemat într'ajutor –,

¹ Un Simeon nu e menționat în genealogia din 8, 1, dar în Nm 1, 6 se află un Șelumiel, care aici ar putea fi Salumiel. Pe de altă parte, Ozias, mai-marele Betulieci, era din tribul lui Simeon (6, 15).

Dumnezeule, Dumnezeul meu, ascult-o pe văduva din mine!

⁵ Că Tu ești Cel ce ai făcut lucrurile de ieri, pe cele de azi și pe cele de mâine; prezentul și viitorul, Tu le-ai gândit; cele ce-au venit în ființă, din gândul Tău au venit;

⁶ din sfatul Tău au ieșit cele ce zic: – Iată-ne! Căci toate căile Taie sunt pregătite și judecata Ta se află în preștiința Ta².

⁷ Că, iată, Asirienii și-au înmulțit oștirea, se trufesc cu caii și călăreții lor, se mândresc cu brațele pedestrașilor și și reazemă nădejdea în scut, în lance, în arc și'n praștie și nu știu că Tu ești Domnul care sfarmă războaiele.

⁸ «Domnul» este numele Tău. Cu puterea Ta sfârâmă-le tăria, întru mânia Ta zdobește-le puterea! Că și-au pus în gând să pângărească Locul Tău cel Sfânt, să întineze cortul în care sălășluiește slăvitul Tău nume și cu sabia să reteze cornul jertfelnicolui Tău.

⁹ Privește-le trufia, trimite-Ți mânia asupra capetelor lor, pune în mâna mea de văduvă puterea pe care eu mi-am pus-o'n gând!

¹⁰ Cu buzele mele înșelătoare lovește-l pe rob laolaltă cu stăpânul și pe stăpân laolaltă cu servul său, zdobește-le semetia prin mâna unei femei!

¹¹ Căci tăria Ta nu stă în număr, nici puterea Ta în cei tari, ci Tu ești Dumnezeul celor smeriți, ajutorul celor mici, sprijinitorul celor slabii, ocrotitorul celor părăsiți, mântuitorul celor deznădăduiți.

¹² O, Dumnezeul părintelui meu și

² Așadar, hotărârile (judecătile) lui Dumnezeu nu înseamnă predestinare, ci preștiință (vezi și nota de la Ir 1, 5).

Dumnezeul moștenirii lui Israel, Stăpânul cerului și al pământului, Ziditorul apelor. Împăratul întregii făpturi, ascultă-mi rugăciunea

¹³ și fă ca vorba mea înșelătoare să fie rană și lovitură pentru cei ce au făcut planuri atât de crunte împotriva le-gământului Tău, a sfântului Tău locaș, a vârfului Sionului și a casei ce se află în stăpânirea fiilor Tăi!

¹⁴ Si fă ca fiecare neam al Tău și fiece seminție să recunoască și să știe că Tu ești Dumnezeul a toată puterea și tăria și că'n afară de Tine nu este un altul care să ocrotească neamul lui Israel!"

10

Iudita i se infățișează lui Olofern.

¹ Să i-a fost că după ce Iudita și-a încetat strigarea spre Dumnezeul lui Israel și a pus capăt tuturor acestor cuvinte,

² s'a ridicat de unde căzuse cu fața la pământ, și-a chemat slujnica și s'a coborât în casa unde-și petreceea zilele de odihnă și de sărbătoare,

³ și-a dezbrăcat sacul cu care-și încinse coapsele, dezbrăcându-și, în același timp, și hainele de văduvie, și-a spălat trupul întreg cu apă, s'a uns cu o mirodenie scumpă, și-a pieptănănat părul și l-a încins cu o panglică și s'a îmbrăcat cu straiele ei de veselie cu care se împodobeia pe vremea când bărbatul ei, Manase, trăia;

⁴ apoi s'a încălțat cu sandale, și-a pus colierele, brățările, inelele, cerceii și toate podoabele și s'a făcut nespus de frumoasă, ca să ademenească ochii tuturor bărbăților care ar fi privit-o.

⁵ Apoi i-a dat slujnicei sale un burduf cu vin și un urcior cu untdelemn și a umplut o desagă cu grăunțe prăjite, o turtă de smochine și pâine de grâu curat; din toate a făcut o legătură și i-a pus-o în spate.

⁶ Apoi ele s-au îndreptat spre poarta cetății Betulia și i-au aflat acolo, sezând, pe Ozias și pe bătrâniii cetății, Habriș și Harmis.

⁷ Când aceștia au văzut-o, aşa cum era, cu fața schimbătoră și cu vestimentele asemenea, au rămas uimiți de frumusetea ei și i-au zis:

⁸ „Domnul, Dumnezeul părinților noștri, să-ți dea să afli bunăvoiță și să plinești ceea ce ți-ai pus în gând spre slava fiilor lui Israel și înălțarea Ierusalimului!"

⁹ Ea I s'a închinat lui Dumnezeu și le-a zis: „Dați poruncă să mi se deschidă poarta cetății, iar eu voi ieși ca să duc la îndeplinire ceea ce ați grăbit cu mine". Iar ei le-au poruncit tinerilor paznici să-l deschidă, aşa cum cereuse ea.

¹⁰ Ei au făcut aşa, iar Iudita a ieșit, ea și slujnica ei; iar oamenii cetății au urmărit-o cu privirea până ce ea a coborât muntele, până ce a străbătut valea și s'a topit în zare.

¹¹ Cum ea mergea pe vale drept înainte, întâia strajă a Asirienilor¹ i-a atinut calea;

¹² ei au oprit-o și au întrebat-o: „Cine ești, de unde vii și unde te duci?" Iar ea a spus: „Sunt o fică a Evreilor și fug de la ei, fiindcă ei vă vor fi dați vouă ca hrană²;

¹Adică avanpostul gărzilor asiriene.

²Sfetnicii lui Olofern îi spuseseră acestuia că, învinși, fiili lui Israel îi vor fi armatei asiriene „ca

¹³ și mă duc la Olofern, căpetenia oștirii voastre, ca să-l dau o seamă de știri adevărate și să-l arăt un drum pe care să apuce și să cucerească muntele întreg, fără ca dintre oamenii lui să piară măcar un trup sau o suflare de viață".

¹⁴ Când oamenii i-au auzit cuvintele și i-au văzut fața, tare s'au minunat de frumusețea ei și i-au zis:

¹⁵ „Ti-ai scăpat viața grăbindu-te să cobori în fața stăpânului nostru. Și acum, du-te la cortul său; câțiva dintre noi te vor însobi până ce te vor preda în mâinile lui.

¹⁶ Si când vei sta în fața lui, să nu-ți fie frică în inima ta, ci arată-i după cum ai spus, iar el se va purta bine cu tine".

¹⁷ Apoi au ales dintre ei o sută de oameni care s'o însobească, pe ea și pe slujnica ei; și au dus-o la cortul lui Olofern.

¹⁸ Si toată tabăra a fost cuprinsă de freamăt, căci vestea despre sosirea ei se răspândise prin corturi; și veneau și făceau cercuri în preajmă-i, în timp ce ea sedea înaintea cortului lui Olofern, așteptând să fie anunțată;

¹⁹ și se minunau de frumusețea ei, și prin ea se minunau de fiii lui Israel și-și spuneau unii altora: „Cine va putea disprețui acest popor care are în el asemenea femei? Nu trebuie lăsat în viață nici măcar un singur om; cei ce ar rămâne ar putea să înceleze pământul întreg".

²⁰ Străjile de corp ale lui Olofern, precum și căpitanii lui, au ieșit afară și au adus-o în cort.

²¹ Olofern se odihnea pe patul său, sub un baldachin de purpură cu aur, sma-

ralde și pietre scumpe.³

²² Ea i-a fost anunțată, iar el a ieșit în tinda cortului, cu sfeșnice de argint mergându-i înainte.

²³ Când Iudita s'a aflat în fața lui și a căpitanilor săi, toți s'au minunat de frumusețea chipului ei. Iar ea, căzând cu fața la pământ, i s'a închinat, dar servii lui au ridicat-o.

11

Întâlnirea dintre Iudita și Olofern.

¹ Arunci Olofern i-a zis; „Îndrăznește, femeie, și nu te teme în inima ta, fiindcă eu niciodată nu i-am făcut rău cuiva care a ales să-l slujească lui Nabucodonosor, regele întregului pământ.

² Si acum, dacă poporul tău care locuiește în munte nu m'ar fi disprețuit, nici eu nu mi-aș fi ridicat lancea împotriva lui; aşa că ei singuri și-au făcut-o.

³ Dar spune-mi acum: De ce ai fugit de la ei și ai venit la noi? Căci tu spre mânăuirea ta ai venit. Îndrăznește! În noaptea aceasta vei scăpa cu viață, dar și după aceea.

⁴ Nimeni nu-ți va face rău; dimpotrivă, se vor purta bine cu tine, aşa cum se întâmplă cu slujitorii stăpânului meu, regele Nabucodonosor".

⁵ Atunci Iudita i-a grăit: „Primește cuvintele roabei tale; să aibă serva ta îngăduința de a-ți vorbi în față, și nici un cuvânt minciinos nu-i voi spune stăpânului meu în noaptea aceasta.

⁶ Si dacă tu vei da urmare cuvintelor servei tale, Dumnezeu îți va duce lu-

³Cortul lui Olofern era o adevarată reședință: tindă, sală de consiliu, sufragerie, dormitor.

crearea la bun sfârșit, iar stăpânul meu nu se va potici în ceea ce și-a pus în gând.

7 Aşa cum Nabucodonosor, regele întregului pământ, e viu, și aşa cum vie este puterea lui, a celui ce te-a trimis pe tine să pui în rânduială tot ce este viu, aşa se face că, doar datorită ţie, nu numai că oamenii îi vor sluji, dar și fiarele câmpului și vitele și păsările cerului vor trăi prin puterea ta, pentru Nabucodonosor și toată casa lui.

8 Că noi am auzit vorbindu-se de înțelepciunea ta și de iscusința duhului tău; pe tot pământul se știe că numai tu, în tot regatul, numai tu ești destoinic, iscusit și neîntrecut în meșteșugul războiului.

9 Si acum, cuvântul pe care Ahior l-a grăit în sfatul tău îl cunoaștem și noi, fapt pentru care oamenii din Betulia l-au lăsat cu viață, iar el le-a spus tot ceea ce vorbise în fața ta.

10 Drept aceea, stăpâne și doamne, să nu treci cu ușurință peste cuvântul lui, ci puneti-l la inimă, fiindcă este adevarat. Într'adevăr, neamul nostru nu poate fi pedepsit și sabia nu poate să-l biruiască decât dacă el a păcatuit împotriva Dumnezeului său.

11 Si acum, pentru ca domnul meu să nu fie învins sau împiedicat în ceea ce vrea să facă și pentru ca moartea să cadă asupra lor, păcatul a pus stăpâniere pe ei, păcatul cu care ei îl întărâta pe Dumnezeu de fiecare dată când se dedau la neorânduieli¹.

12 Cum însă ei duc acum lipsă de hrană, iar apa li s'a împuținat de tot,

s'au hotărât să pună mâna pe vite și și-au pus în gând să mânânce tot ceea ce Dumnezeu, prin legile Sale, a oprit să fie mâncat;

13 chiar și pârga de grâu și zeciuiala de vin și de untdelemn pe care ei le-au sfînit și le-au păstrat pentru preoții care slujesc la Ierusalim în fața Dumnezeului nostru, chiar și pe acestea s'au hotărât să le mânânce, adică lucrurile pe care nici un om de rând² nu are voie să le atingă nici măcar cu mâna.³

14 Si au trimis oameni la Ierusalim – fiindcă locuitorii de acolo făcuseră la fel – să le aducă învoire din partea Sfatului.

15 Or, de îndată ce vor avea răspunsul și vor face aşa, chiar în ziua aceea îți vor fi dați ţie pentru ca tu să-l dai pierzării⁴.

16 Iată de ce eu, roaba ta, cunoscând toate acestea, am fugit de la ei; și Dumnezeu m'a trimis ca, împreună cu tine, să pun la cale fapte de vitejie de care tot pământul se va înspăimânta, toți cei ce le vor auzi.

17 Fiindcă roaba ta este evlavioasă, ziua și noaptea slujindu-L pe Dumnezeul cerului. Si acum, îți voi rămâne aproape, stăpâne; roaba ta va ieși noaptea în viroagă⁵; mă voi ruga lui Dumnezeu, iar El îmi va spune când ei își vor fi săvârșit păcatele;

18 atunci voi veni să-ți spun; tu vei ieși cu toată oștirea ta, iar între ei nu va fi nimeni care să-ți stea împotrivă.

¹Iudita știe că argumentul religios — invocat și de Ahior — e singurul care poate convinge; numai că ea întoarce faptele pe dos.

²„Un om de rând”: un laic.

³Interdicție inventată de Iudita.

⁴„... îți vor fi dați”: predați de către Dumnezeu, care nu nimicește direct, ci prin instrumentele Sale.

⁵Viroagă: vale mică, râpoasă; albia cu maluri abrupte a unui pârâu secat.

¹⁹ Apoi eu te voi călăuzi să străbați Iudeea până'n fața Ierusalimului; acolo îți vei așeza scaunul în mijlocul [cetății]; tu îi vei duce ca pe oile care nu au păstor, și nici măcar un câine nu va mărâi în fața ta. Căci aceste lucruri mi s'au spus pe potriva preștiinței mele⁶ și mi-au fost vestite, iar eu am fost trimisă să îți le spun".

²⁰ Cuvintele ei au plăcut lui Olofern și tuturor slujitorilor lui; ei s'au minunat de înțelepciunea ei și au zis:

²¹ „O astfel de femeie, frumoasă la chip și înțeleaptă în cuvânt, nu se mai află între marginile pământului".

²² Așa că Olofern i-a zis: „Bine a făcut Dumnezeu că te-a trimis înaintea poporului, pentru că'n mâinile noastre să fie puterea, iar în ale celor ce l-au disprețuit pe stăpânul meu, pieirea.

²³ Într'adevăr, tu ești frumoasă la chip și îscusită în cuvânt; dacă vei face precum ai zis, Dumnezeul tău va fi Dumnezeul meu și tu vei locui în casa regelui Nabucodonosor și faimoasă vei fi în toată lumea".

poticnire, ci să mi se aducă din merindele pe care le-am adus cu mine".¹

³ Atunci Olofern i-a zis: „Și dacă merindele tale se vor isprăvi, de unde vom aduce noi ceva asemănător ca să-ți dăm? căci aici nu avem pe nimeni din neamul tău".

⁴ Iar Iudita i-a zis: „Așa cum viu e sufletul tău, stăpâne, tot astfel roabă ta nu-și va isprăvi merindele până ce Domnul va fi săvârșit prin mine ceea ce El a planuit".²

⁵ Căpitaniii lui Olofern au dus-o la cortul ei. Ea a dormit până la miezul nopții, apoi s'a sculat spre straja dimineații

⁶ și a trimis la Olofern să i se spună: „Să poruncească acum stăpânul meu ca roabă ta să fie lăsată să iasă la rugăciune!"

⁷ Atunci Olofern le-a poruncit străjilor sale să n'o împiedice. Așa a rămas ea în tabără vreme de trei zile; noaptea se ducea în viroaga Betuliei, dar se spăla la un izvor în tabără.

⁸ Iar când ieșea, I se ruga Domnului, Dumnezeului lui Israel, să-i îndrumze pașii spre ridicarea filor poporului ei.

⁹ Și dacă se întorcea, curată, rămânea în cortul ei până ce i se aducea mâncarea, spre seară.

¹⁰ În cea de a patra zi, Olofern a făcut un ospăt, dar numai pentru slujitorii săi, fără să poftească pe nimeni dintre dregători.

¹¹ Și i-a zis eunucului Bagoas, care era mai-mare peste toate bunurile sale:

¹Din scrupule religioase, Daniel și prietenii săi au făcut la fel, refuzând să mănânce din bucatele de la masa regelui (Dn 1, 8).

²Replică promptă și inteligentă, menită să întărească argumentul și să consolideze încrederea.

12

Iudita în tabără lui Olofern; ospătul acestuia.

¹ El a poruncit ca ea să fie condusă acolo unde se aflau tacâmurile de argint și să i se dea să mănânce la masă din bucatele lui și să bea din vinul lui.

² Dar Iudita a zis: „Nu voi mânca din acestea, ca nu cumva să fie piatră de

⁶Iudita își atribuie darul preștiinței, dar nu ca pe ceva natural, ci dat de Dumnezeu.

„Du-te și o înduplecă pe femeia evreică, aceea care e la tine, să vină să mănânce și să bea cu noi;

12 că ne-ar crăpa obrazul de rușine dacă am lăsa o astfel de femeie să plece fără să o fi avut; că dacă nu ne-o vom aprobia, ea își va râde de noi”.

13 Bagoas a plecat de lângă Olofern, a mers la ea și i-a zis: „Să nu șovăie această Tânără frumoasă să vină la stăpânul meu, ca să fie preacinstită în fața lui, să se desfăteze bând vin cu noi și să fie astăzi ca una din ficele Asirienilor ce se află în casa lui Nabucodonosor”.

14 Iar Iudita i-a zis: „Cine sunt eu, ca să mă împotrivesc domnului meu? Mă voi grăbi să fac tot ceea ce e plăcut ochilor săi, iar aceasta îmi va fi bucurie până în ziua morții mele”.

15 Și, ridicându-se, s'a împodobbit cu straiele și cu toate podoabele ei femeiești. Slujnica a mers înainte și, în fața lui Olofern, i-a așternut pe pământ blâniștele de miel pe care [Iudita] le promise de la Bagoas pentru trebuința ei zilnică, aceea de a se întinde pe ele ca să mănânce.³

16 Când a intrat Iudita și s'a așezat, inima lui Olofern a fost răpită și sufletul i s'a tulburat și l-a cuprins o mare dorință de a o avea, fiindcă din ziua în care o văzuse pândeaua clipa când o va ademeni.

17 Atunci Olofern i-a zis: „Acum bea și veselește-te cu noi!”

18 Iar Iudita i-a răspuns: „Acum voi bea, stăpâne, căci viața mea a fost cinstită astăzi mai mult decât în oricare altă zi, de când mă știu”.

19 Și'n fața lui a luat și a mâncat și a băut din ceea ce îi pregătise slujnica ei.

20 Iar Olofern, stând sub farmecul ei, a băut atâta vin cât niciodată nu băuse într'o singură zi, de când era el pe lume.

13

Uciderea lui Olofern. Iudita se întoarce în Betulia.

1 Când s'a făcut târziu, căpitanii lui s'au grăbit să plece. Bagoas i-a închis cortul pe dinafară, iar pe cei ce se mai aflau pe-acolo i-a îndepărtat de lângă domnul lor. Aceștia s'au dus să se culce,

2 așa cum erau, amețiți de atâta băutură; iar Iudita a fost lăsată singură în cort, cu un Olofern trântit pe patul său, înecat în vin.

3 Iudita îi poruncise slujnicii sale să stea în afara odăii ei de culcare și să-i pândească ieșirea, așa cum făcea în fiecare zi; căci va merge să se roage – spunea ea –; iar lui Bagoas îi vorbise în același fel.

4 Așa că toți au plecat și nimeni – mic sau mare – n'a mai rămas în odaia de culcare. Iar Iudita, stând aproape de patul lui [Olofern], a zis în inima ei: „Doamne, Dumnezeul a toată puterea, privește în ceasul acesta la fapta mâinilor mele, spre slava Ierusalimului!

5 Căci acum e vremea să vîi în ajutorul moștenirii Tale și să duci la împlinire gândul meu de a-i zdrobi pe dușmanii care s'au ridicat împotriva noastră!”

6 Și, venind la stâlpul patului, acela care se afla la capul lui Olofern, a luat

³După obiceiul oriental, masa era joasă, iar mesenii mâncau culcați pe-o rână.

paloșul¹ acestuia

7 și, apropiindu-se de pat, l-a apucat pe acela de păr și a zis: „Întărește-mă, Doamne, Dumnezeul lui Israel, în ziua aceasta!”

8 Și l-a lovit peste gât de două ori, din toate puterile, și i-a tăiat capul;

9 și i-a rostogolit trupul de pe pat și a dat jos țesătura de pe stâlpii baldachinului; și după puțin timp a ieșit și i-a dat slujnicii sale capul lui Olofern,

10 iar aceea l-a pus în desaga de mărine; și amândouă au ieșit împreună, aşa cum făceau de obicei pentru rugăciune. După ce au străbătut tabăra, au ocolit viroaga și au luat-o la deal pe muntele Betuliei și au ajuns la porțile cetății.

11 Iudita a strigat de departe la străjile porților: „Deschideți, deschideți poarta! Cu noi este Dumnezeu, Dumnezeul nostru, ca să-și mai arate puterea în Israel și tăria împotriva vrăjășilor, aşa cum a făcut-o astăzi!”

12 Și a fost că de îndată ce locuitorii cetății i-au auzit glasul, s'au grăbit să se coboare la poarta cetății lor și i-au chemat pe bătrâni cetății.

13 Și au alergat toți, buluc, cu mic cu mare, căci nu se așteptau ca ea să vină; aşa că au deschis poarta și le-au primit [pe cele două femei]; apoi, după ce au aprins foc ca să facă lumină, s'au aşezat împrejurul ei.

14 Atunci ea a zis cu glas mare: „Lăudați-L pe Dumnezeu, lăudați-L! Lăudați-L pe Dumnezeu, Cel ce nu Șia îndepărta mila de la casa lui Israel, ci în noaptea aceasta i-a zdrobotit, prin

¹akinákes = paloș: sabie ușor curbată, cu două tăiuri, mai scurtă decât cea obișnuită.

mâna mea, pe vrăjmașii noștri!”²

15 Și, scoțând capul [lui Olofern] din desagă, l-a arătat și le-a zis: „Iată capul lui Olofern, căpetenia oastei Asiriei, și iată țesătura baldachinului sub care zacea în betița lui; Domnul l-a lovit printr'o mâna de femeie!

16 Așa cum viu este Domnul Care m'a păzit în calea pe care am mers, chipul meu l-a amăgit spre pieirea lui, fără ca el să săvârșească păcat cu mine spre a mă întina sau a mă necinsti”.

17 Atunci întregul popor a rămas pe de-a'ntregul uluit și, căzând în genunchi, I s'au încchinat lui Dumnezeu și au zis împreună: „Binecuvântat ești Tu, Dumnezeul nostru, Cel ce astăzi i-ai nimicit pe vrăjmașii poporului Tău!”

18 Iar Ozias i-a zis Iuditei: „O, flică, binecuvântată ești tu de Dumnezeu Cel-Preaînalt, mai mult decât toate femeile de pe pământ, și binecuvântat e Domnul Dumnezeu, făcătorul cerului și al pământului, Cel ce te-a călăuzit să lovesti capul căpeleniei dușmanilor noștri!

19 Căci nădejdea ta³ nu va lipsi din inițiale oamenilor, care-și vor aminti de-a pururi de puterea lui Dumnezeu.

20 Și Dumnezeu, spre veșnica ta înaltă statură, să te cerceteze cu faceri de bine, fiindcă tu nu ți-ai cruțat viața în fața umilirii neamului nostru, ci neai răzbunat căderea mergând pe calea cea dreaptă înaintea Dumnezeului nostru”. Și'ntregul popor a zis: „Amin! Amin!”

²Într'o campanie militară, moartea comandanțului însemna, de fapt, începutul dezastrului; rămasă fără cap, oastea intra în panică și-și pregătea fuga. Caz celebru: David și Goliat.

³„Nădejdea ta”: speranța pe care o inspiră și căreia i-a devenit simbol.

14

Sfatul Iuditei cu cei din Betulia. Întoarcerea lui Ahior și spaima Asirienilor.

¹ Apoi Iudita le-a zis: „Ascultați-mă, fraților! Luați acest cap și spânzurați-l pe creasta zidurilor voastre!

² Și îndată după revârsatul zorilor, când soarele se va ivi deasupra pământului, fiecare din voi să-și ia armele și toti oamenii destoinici vor ieși afară din cetate; în fruntea lor veți pune un căpitan, ca și cum ați fi gata să vă cobiărâtî în câmpie către primele posturi de strajă ale Asirienilor, dar nu vă veți cobiørî.

³ Aceia, luându-și armele, vor intra în tabără și vor trezi pe căpeteniile oastei Asiriei, care, la rândul lor, vor alerga la cortul lui Olofern; nu-l vor găsi, vor fi cuprinși de spaimă și vor fugi de dinaintea voastră.

⁴ Iar voi îi veți urmări – voi și toti cei ce locuiesc întregul ținut muntos al lui Israel – și-i veți doborî pe drumurile lor.

⁵ Dar, înainte de a face aceasta, chemați-l la mine pe Ahior Amonitul, pentru ca el să-l vadă și să-l recunoască pe cel ce a disprețuit casa lui Israel și care l-a trimis la noi ca și cum l-ar fi trimis la moarte”.

⁶ Atunci l-au chemat pe Ahior din casa lui Oziaș. De îndată ce a sosit și a văzut capul lui Olofern în mâna unui om, în adunarea poporului, el a căzut cu fața la pământ și l-a apucat leșinul.

⁷ Si după ce l-au ridicat de jos, el a căzut la picioarele Iuditei și s'a plecat în fața ei și a zis: „Binecuvântată să fii tu în toate sălașele lui Iuda și'n toate nea-

murile, care, auzind de numele tău, se vor cutremura!

⁸ Si acum, povestește-mi ce-ai făcut în aceste zile!” Atunci Iudita i-a povestit în mijlocul poporului tot ceea ce făcuse, din ziua'n care plecase și până'n clipa când le vorbea.

⁹ Și după ce ea a încetat să vorbească, poporul a izbucnit în chiote, aşa că'n cetate s'a auzit un strigăt de veselie.

¹⁰ Și dacă Ahior a văzut tot ceea ce făcuse Dumnezeul lui Israel, a crezut cu neclintire în Dumnezeu; și s'a tăiat împrejur și a fost primit pentru totdeauna în casa lui Israel.

¹¹ Iar în revârsatul zorilor au spânzurat capul lui Olofern pe zid și apoi au ieșit în cete spre trecătorile muntelui.

¹² Și, de îndată ce i-au văzut, Asirienii au trimis la mai-marii lor, iar aceia s'au dus să-l găsească pe căpitanii, pe comandanții peste mii și pe toti cei mai-mari ai lor.

¹³ Aceia au venit la cortul lui Olofern și i-au zis celui ce era mai-mare peste trebile lui: „Trezește-l pe stăpânul nostru, căci robii au cutezat să se coboare cu război împotriva noastră, ca să ne prăpădească cu totul!”

¹⁴ Atunci Bagoas a intrat și a bătut din palme la ușa cortului, fiindcă el credea că [Olofern] doarme cu Iudita.

¹⁵ Părându-i-se însă că nimeni nu aude, a deschis-o și a intrat în odaia de dormit și l-a găsit prăvălit pe podea, mort și fără cap.

¹⁶ Și a început să strige din răspușteri, cu plânset, cu suspin și cu tipăt, sfâsiindu-și hainele de pe el.

¹⁷ Apoi s'a repezit la cortul unde era sălașul Iuditei, dar n'a găsit-o; și, alerând prin multime, striga:

¹⁸ „Roabele au umblat cu înșelăciune! O singură femeie evreică a făcut de ocară casa regelui Nabucodonosor; că, iată, Olofern zace, fără cap, la pământ!”

¹⁹ Când au auzit aceste cuvinte, căpeteniile oștirii Asiriei și-au sfâșiat hainele și s-au zăpăcit de tot; și mare vaiet și strigăt au stârnit în mijlocul taberei.

15

Înfrângerea și fuga Asirienilor. Bucurie în Betulia.

¹ Când cei ce erau în corturi¹ au aflat despre ceea ce se întâmplase, au fost cuprinși de spaimă.

² Frica și groaza s-au năpustit asuprăle în aşa măsură, încât n'au mai putut rămâne unul în fața celuilalt, ci toți s'au împrăștiat cu gloata și au luat-o la fugă pe toate potecile șesului și ale muntelui.

³ Dar și cei ce tăbărâseră în munte, în preajma Betuliei, au rupt-o la fugă. Atunci toți fiili lui Israel, fiecare din cei ce erau în stare să lupte, s'au repezit asupra lor.

⁴ Iar Oziaș a trimis crainici la Beto-mestaim, la Bibe, la Hobe și la Cola și în toate hotarele lui Israel, ca să vestească ceea ce s'a întâmplat și [să-i cheme] să se arunce asupra vrăjmașilor și să-l nimicească.

⁵ Când fiili lui Israel au auzit de acestea, cu toții s'au năpustit asupra lor și i-au tot tăiat în bucăți până la Hoba; dar și cei din Ierusalim și cei din ținutul muntos le-au sărit în ajutor (căci

și pe ei îi vestiseră despre ceea ce se petrecuse în tabăra dușmanilor). Iar cei din Galaad și cei din Galileea, prințându-i din cele două laturi², le-au dat crunte lovitură, până ce au trecut de Damasc și de hotarele lui.

⁶ Cât despre ceilalți, cei ce locuiau în Betulia, au năvălit în tabăra asiriană, au jefuit-o și s'au îmbogățit foarte.

⁷ Iar fiili lui Israel, la întoarcerea din măcel, au pus stăpânire pe ceea ce mai rămăsese; oamenii din târguri și din sate, de la munte și din câmpie s'au încărcat și ei de prăzi numeroase, că erau din belșug.

⁸ Apoi Ioachim, marele preot, împreună cu Sfatul bătrânilor filor lui Israel, care locuiau în Ierusalim, au venit să vadă binele pe care Dumnezeu i-l arătase lui Israel, s'o vadă pe Iudita și s'o salute.

⁹ Și dacă au ajuns la ea, într'un cuget au binecuvântat-o și i-au zis: „Tu ești statura cea înaltă a Ierusalimului, tu ești slava cea mare a lui Israel, tu ești lauda cea mare a neamului nostru!

¹⁰ Tu, cu mâna ta, ai făcut toate acestea, tu i-ai făcut bine lui Israel, iar lui Dumnezeu I-a plăcut; să fii tu binecuvântata Atotputernicului Dumnezeu în veci!” Și tot poporul a zis: „Amin!”

¹¹ Timp de treizeci de zile, întregul popor a jefuit tabăra. Iuditei i-au dat corul lui Olofern, cu toate tacâmurile de argint și paturile și vasele și cu toate lucrurile din el; iar ea le-a luat, le-a încărcat pe asin, a înhămat la care și în ele a îngrămadit totul.

¹² Și toate femeile din Israel alergau s'o vadă și o binecuvântau și multe din ele

¹= Trupele de rezervă; adunătura ce se alătu-se armatei.

²= Atacându-i din flancuri.

se prindeau la joc în cinstea ei; iar ea lăua în mână ramuri și le dădea femeilor care o însotieau.

¹³ Și s'au încununat cu ramuri de măslin, ea și însotitoarele ei. Și mergea în fruntea poporului și conducea corul tuturor femeilor. Și toți bărbații lui Israel, înarmați și încununați, o urmău și cântau din gură imnuri.

¹⁴ Atunci a început Iudita să cânte această cântare de mulțumire în tot Israelul, iar poporul întreg cânta după ea această cântare de laudă.

16

Cântarea Iuditei. Epilog.

¹ Și a zis Iudita: „Începeți Dumnezeului meu cântare’n timpane, cântați-I Domnului în țimbale, împleteți-I psalm și cântare, înălțați-L și cântați-I numele!

² Că Domnul e Dumnezeu Ce zdrobește războaie, că tabăra Și-a pus-o în mijlocul poporului, El m'a smuls din mâinile prigonitorilor mei.

³ Venit-a Asurul din munții miaza-nopții, venit-a cu miriadele oștirii sale mulțimea lor stăvilea puhoiale, caii lor acopereau colinele.

⁴ Și se vorbeau să-mi pârjolească țara, pe tinerii mei să-l treacă prin sabie, pe pruncii mei să-l arunce pământului, pe copiii mei să-l facă de pradă, fecioarele mele să fie răpite.

⁵ Dar Domnul Atotputernic i-a împins înapoi prin mâna unei femei.

⁶ Căci viteazul lor¹ n'a căzut sub mână de tineri voinici, nu fiii Titanilor l-au

lovit și nu uriași l-au copleșit, ci Iudita, fiica lui Merari, care l-a amortit cu mândrețea chipului ei.

⁷ Haina de văduvă și-a dezbrăcat-o ca să-l înalte pe oropsiții lui Israel, fața și-a uns-o cu balsam,

⁸ părul și l-a strâns cu o panglică și cu vestmânt de în s'a îmbrăcat ca să-l ademenească.

⁹ Cu sandalele i-a luat ochii, cu mândrețea i-a robit inima și cu paloșul i-a tăiat capul.

¹⁰ Perșii s'au îngrozit de îndrăzneala ei și Mezii de curajul ei.

¹¹ Atunci umiliții mei au chiuit, iar ceilalți au fost cuprinși de frică; sărmăni mei bătea din palme, iar ceilalți se scuturau de groază; unii strigau umplând văzduhul, ceilalți fugeau mânând pământul.

¹² Copii de copilandre i-au străpuns și i-au rănit ca pe niște pui de robi; în bătălia Domnului meu și-au găsit sfârșitul.

¹³ Cântare nouă Domnului îi voi cânta: Tu, Doamne, mare ești și preamărit și minunat, puternic, neînvins!

¹⁴ Făptura’ntreagă Tie să-Ți slujească, că Tu ai zis și toate s'au făcut, Tu Duhul l-ai trimis și ele s'au zidit și nimeni nu va sta’mpotriva vocii Tale.

¹⁵ Munții cu apele se zbuciumă din temelii stâncile’naintea feței Tale sunt parc’ar fi de ceară, aşa se vor topi, dar milostiv ești Tu cu cei ce se tem de Tine.

¹⁶ O jertfă nmiresmată nu-Ți este mare lucru, și mai puțin grăsimea din arderea-de-tot, dar mari vor fi de-a pururi cei ce se tem de Domnul.

¹⁷ Vai, vai acelor neamuri ce mâna și-o ridică ’mpotriva nației mele, Căci

¹ „Viteazul” (sau „eroul”) lor: Olofern.

Domnu-Atotputernic le va rosti osândă în ziua judecății dând trupul lor de pradă la flăcări și la viermi, durerea să și-o urle în veci, la nesfârșit”.

¹⁸ Când au ajuns la Ierusalim, I s'au închinat lui Dumnezeu și, după ce poporul s'a curățit, și-au adus arderile-de-tot, prinoasele de bunăvoie și darurile.

¹⁹ Iar Iudita a afierosit toate bunurile lui Olofern, pe care i le dăduse poporul; cât despre țesătura baldachinului, cea pe care și-o luase din odaia de dormit, I-a dat-o lui Dumnezeu ca anatemă².

²⁰ Trei luni s'a veselit poporul în Ierusalim, în fața templului, iar Iudita a rămas cu ei.

²¹ După trecerea acestor zile, fiecare s'a întors la moștenirea sa. Iudita s'a întors la Betulia și a rămas în averea ei; cât a trăit, a fost famoasă în toată țara.

²² Mulți au râvnit-o, dar nici un bărbat nu a cunoscut-o în viața ei, din ziua în care Manase, soțul ei, murise și se adăugase la ai săi.

²³ Măreția ei n'a încetat să crească din ce în ce mai mult. A îmbătrânit în casa soțului ei, atingând vîrstă de o sută și cinci ani. Slujnicii sale i-a redat libertatea. A murit în Betulia și au îngropat-o în peștera soțului ei Manase.

²⁴ Casa lui Israel a plâns-o timp de șapte zile. Înainte de a muri și-a împărțit avereala rudele apropiate ale lui Manase, soțul ei, și la cei apropiati din propria sa familie.

²⁵ Cât a trăit Iudita, nimeni nu s'a găsit să le insufle frică fiilor lui Israel, și încă

multă vreme după moartea ei.

² „Anatema” era prada de război consacrată Domnului, de care nimeni nu se putea atinge; spre a evita păcatul, biruitorii o distrugneau.

Cartea lui Baruh

1

Iudeii se adună în Babilon și trimit un mesaj la Ierusalim spre mărturisirea păcatelor.

1 Iată cuvintele cărții pe care a scris-o în Babilon Baruh, fiul lui Neria¹, fiul lui Maaseia, fiul lui Sedechia, fiul lui Asadia, fiul lui Helchia,

2 În anul al cincilea², luna a șaptea, la vremea când Caldeii luaseră Ierusalimul și-l arseseră cu foc.

3 Baruh a citit cuvintele acestei cărți în fața lui Iehonia, fiul lui Ioiachim, rege în Iuda³ și în fața întregului popor care venise să audă cartea,

4 În fața dregătorilor, a fiilor regelui, în fața bătrânilor și în fața a tot poporul, de la cel mai mic până cel mai mare, în fața tuturor celor ce locuiau în Babilon, în apropierea râului Sud⁴,

¹Cu această identitate este menționat Baruh ca secretar (tahigraf) al profetului Ieremia (Ir 36, 4).

²Al cincilea an de la căderea Ierusalimului (587); aşadar, 582-581 î. H.

³Ioiachim, după trei luni de supunere față de Nabucodonosor, fusese luat prizonier de către acesta, în urma unei răscoale, și dus în Babilon, captivitate din care va fi eliberat după 37 de ani (vezi 4 Rg 25, 27; Ir 52, 25).

⁴Singura mențiune biblică asupra acestui „râu”; după toate probabilitățile, e vorba de un braț al Eufratului sau de un canal al acestui fluviu, nu de departe de Babilon.

5 care plângneau și posteau și se rugau în fața Domnului⁵.

6 S-au adunat și bani, după puterea fiecărui,

7 și i-au trimis la Ierusalim, la preotul Ioiachim, fiul lui Helchia, fiul lui Salom, și la [ceilalți] preoți și la tot poporul ce se afla cu el în Ierusalim;

8 aceasta, la vremea când el [Baruh] promise obiectele templului Domnului – cele ce fuseseră luate din templu – spre a fi întoarse în țara lui Iuda în ziua a zecea a lunii Sivan⁶ – obiectele de argint pe care le făcuse Sedechia, fiul lui Iosia, regele lui Iuda,

9 după ce Nabucodonosor, regele Babilonului, îl scosese din Ierusalim pe Iehonia împreună cu dregătorii, cu robii, cu cei mari și cu poporul de rând și-i strămutase în Babilon.

10 Si au zis: Iată că vă trimitem bani; cu acești bani cumpărați [animale pentru] arderi-de-tot, pentru jertfe asupra păcatului, precum și tămâie și priinoase pe care să le aduceți pe jertfelniciul Domnului, Dumnezeului nostru.

11 Rugați-vă pentru viața lui Nabucodonosor, regele Babilonului, și pentru

⁵Prin post și rugăciune era comemorat începutul exilului.

⁶Din Ezdra 1, 7-11 stim că retrocedarea obiectelor sacre ale templului s'a făcut prin edictul lui Cirus din 538.

viața lui Baltazar, fiul său, aşa ca zilele lor să fie pe pământ ca zilele cerului.

¹² Domnul să ne dea putere și să ne lumeze ochii ca să trăim la umbra lui Nabucodonosor, regele Babilonului, și la umbra lui Baltazar, fiul său, ca să le slujim lor în îndelungare de zile și să aflăm în fața lor bunăvoiță⁷.

¹³ De asemenea, rugați-vă pentru noi Domnului, Dumnezeului nostru, fiindcă am păcătuit împotriva Domnului, Dumnezeului nostru, iar mânia Domnului și urgia Lui nu s'au întors de la noi până'n ziua aceasta.

¹⁴ Citiți această carte, pe care v'o trimitem pentru ca voi să vă mărturisipi în templul Domnului⁸ în ziua Sărbătorii⁹ și în zilele de adunare.

¹⁵ Și veți grăi: A Domnului, Dumnezeului nostru, este dreptatea; a noastră e rușinea chipului, aşa cum este astăzi la omul lui Iuda și la locuitorii Ierusalimului,

¹⁶ la regii noștri, la mai-marii noștri, la preoții și profetii noștri, la părinții noștri,

¹⁷ de vreme ce noi am păcătuit în fața Domnului,

¹⁸ nu I-am dat ascultare și n'am ascultat de glasul Domnului, Dumnezeului nostru, ca să umblăm în poruncile pe care El ni le-a pus înainte.

⁷Rugăciunile pentru Nabucodonosor implică încredințarea că acesta, deși dușman și opresor, e instrumentul voinței lui Dumnezeu. Mai mult, folosirea cuvântului „umbră” (care are o conotație teologică specială în ambele Testamente – vezi nota de la Iș 25, 20) inculcă ideea unei protecții divine (desigur, indirekte).

⁸Mărturisirea păcatelor devenise frecventă în perioada exilului, prin conștiința vinovăției collective (al cărei efect era exilul însuși).

⁹= Sărbătoarea Corturilor.

¹⁹ Din ziua în care Domnul i-a scos pe părinții noștri din țara Egiptului și până'n ziua de azi am fost neascultători față de Domnul, Dumnezeul nostru, și ne-am lenevit în aşa măsură, încât să nu-I ascultăm glasul.

²⁰ Așa s'au lipit de noi nenorocirile și blestemul pe care Domnul le-a rostit prin Moise, robul Său, în ziua când i-a scos pe părinții noștri din țara Egiptului, ca să ne dea nouă o țară în care curge lapte și miere, aşa cum este astăzi.

²¹ Nici după toate cuvintele profetilor, pe care El i-a trimis la noi, n'am ascultat de glasul Domnului, Dumnezeului nostru,

²² ci am mers – fiecare în cugetul inimii sale celei rele – să slujim la alți dumnezei și să facem ceea ce e rău în ochii Domnului, Dumnezeului nostru.

2

Mărturisirea păcatelor și rugăciunea către Domnul.

¹Așadar, Domnul Și-a plinit cuvântul pe care l-a grăit împotriva noastră, împotriva judecătorilor noștri – cei care l-au judecat pe Israel –, împotriva regilor noștri, împotriva mai-marilor noștri și împotriva [tuturor] oamenilor din Israel și din Iuda,

² aducând asupra noastră nenorociri mari – aşa cum niciodată nu s'au întâmplat sub cer –, aşa cum s'au petrecut în Ierusalim, după cele scrise în legea lui Moise:

³ să mănânce omul carnea fiului său și carnea fiicei sale.¹

¹Deseori, în vremea grelelor asedii, locuitorii

4 Si i-a dat sub supușenia tuturor regilor din preajma noastră, ca să fie de ocară și pustiire printre popoarele dimprejur, cele prin care Domnul i-a risipit.

5 Sîn loc să fie stăpâni, ei au fost supuși, de vreme ce noi am păcătuit împotriva Domnului, Dumnezeul nostru, prin aceea că nu am ascultat de glasul Lui.

6 Domnului, Dumnezeului nostru, dreptatea: nouă și părinților noștri, rușinea chipului, aşa cum e azi.

7 Venit-au peste noi toate relele pe care Domnul le-a rostit împotriva noastră, 8 iar noi nu ne-am rugat Domnului, în aşa fel încât fiecare să se întoarcă de la cugetele inimii sale celei rele.

9 Domnul este Cel ce a vegheat asupra nenorocirilor, Domnul le-a adus asupra noastră. Căci drept este Domnul în toate lucrurile pe care ni le-a poruncit,

10 dar noi n'am ascultat de glasul Lui, să umblăm în poruncile pe care El ni le-a pus în față.

11 Si acum, Doamne, Dumnezeul lui Israel, Tu, Cel ce cu mâna tare și cu braț înalt și cu semne și cu minuni și cu mare putere l-a scos pe poporul Tău din țara Egiptului, Tu, Cel ce Ti-ai făcut un nume aşa cum este astăzi,

12 Doamne, Dumnezeul nostru, am păcătuit, am fost lipsiți de evlavie, nedrepți am fost în toate poruncile Tale;

13 Întoarcă-se mânia Ta de la noi, că puțini am rămas printre neamurile în care Tu ne-ai risipit.

14 Ascultă, Doamne, rugăciunea și cerearea noastră, și scoate-ne de dragul

cetăților lui Israel și-au mâncat copiii (vezi 4 Rg 6, 28; Ir 19, 9).

Tău² și fă să aflăm bunăvoință în fața celor ce ne-au surghiunit,

15 pentru ca să cunoască tot pământul că Tu ești Domnul, Dumnezeul nostru, de vreme ce numele Tău este chemat peste Israel și neamul său.

16 Doamne, caută din locașul Tău cel sfânt și ia aminte spre noi; pleacă-Ți, Doamne, urechea și auzi

17 și deschide-Ți, Doamne, ochii și pri-vește!; că nu morții din adânc³ – al căror duh le-a fost luat din măruntaie – îi vor da Domnului laudă sau dreptate,

18 ci sufletul copleșit de tristețe, acei ce merg încovoați și vlăguiați, ochii sleiți și sufletul – înfometat, aceia Iți vor da, Doamne, laudă și dreptate.

19 Că nu pentru dreptățile părinților și ale regilor noștri așternem această cerere în fața Ta, Doamne, Dumnezeul nostru,

20 ci pentru că Tu Ti-ai trimis asupra noastră mânia și furia, precum ai grăbit prin robii Tăi profetii, zicând:

21 Așa grăiește Domnul: – Plecați-vă grumazul sub jug și slujiți-l pe regele Babilonului numai aşa veți rămâne în țara pe care Eu le-am dat-o părinților voștri;⁴

22 dar dacă nu veți asculta de glasul Domnului ca să-l slujiți pe regele Babilonului,

23 voi face ca din cetățile lui Iuda și din preajma Ierusalimului să amuțească

² „...de dragul Tău”: nu din pricina dreptății noastre, care nu există, ci pentru ca numele Tău să rămână suveran între neamuri.

³ Literal: „morții din Hades” (din „Sheol”; din locașul morților; impropriu tradus uneori prin „iad”).

⁴ Aceasta fusese mesajul – dramatic – al profetului Ieremia.

glasul veseliei și glasul bucuriei, cântecul mirelui și cântecul miresei, și toată țara va deveni o paragină fără locuitori.

²⁴ Dar noi n'am ascultat de glasul Tău ca să-l slujim pe regele Babilonului, iar Tu ţi-ai plinit cuvintele pe care le-ai grăit prin robii Tăi profetii, anume că oasele regilor noștri și oasele părinților noștri vor fi scoase din locurile lor;

²⁵ și iată că sunt aruncate în arșița zilei și în înghețul nopții, ale celor ce au murit în grele suferințe prin foamete, prin sabie și prin robie.

²⁶ Iar templul în care a fost chemat numele Tău l-a adus în starea de acum, din pricina răutății casei lui Israel și a casei lui Iuda.

²⁷ Cu toate că Tu, Doamne, Dumnezeul nostru, Te-ai purtat cu noi după mulțimea bunătății Tale și după mila Ta cea mare,

²⁸ așa cum ai grăit prin robul Tău Moise în ziua când i-ai poruncit să scrie legea în fața filor lui Israel, zicând:

²⁹ „Dacă voi nu ascultați de glasul Meu, atunci, negreșit, această mare mulțime va fi restrânsă la un număr mic printre neamurile în care o voi risipi.⁵

³⁰ Eu știu că ei nu Mă vor asculta, fiindcă sunt un popor tare la cerbice; dar în țara robiei lor se vor întoarce în propriul lor sine⁶

³¹ și vor cunoaște că Eu sunt Domnul, Dumnezeul lor; și le voi da o inimă și urechi de auzit;

³² și Mă vor lăuda în țara înstrăinării

⁵E vorba de „rămășița lui Israel”, cea din care Domnul Ișii va regenera poporul.

⁶= Ișii vor reveni în fire; ișii vor regăsi propria lor identitate – cea de dinainte de păcat –, de care se înstrăinaseră.

lor și-și vor aduce aminte de numele Meu

³³ și se vor căi de cerbicea lor cea tare și de faptele lor cele rele, fiindcă își vor aminti de ce-au pătit părinții lor care au păcătuit împotriva Domnului.

³⁴ Și-i voi aduce înapoi în țara pe care cu jurământ le-am făgăduit-o părinților lor – lui Avraam, lui Isaac și lui Iacob – și o vor stăpâni; și-i voi înmulții și nu se vor împuțina.

³⁵ Și voi face cu ei legământ veșnic, ca Eu să le fiu Dumnezeu, iar ei să fie poporul Meu. Și nu-l voi mai mișca pe poporul Meu Israel din țara pe care le-am dat-o”.

3

Înțelepciunea ca însușire a lui Israel. Profetie asupra lui Mesia.

¹ Doamne Atotțitorule, Dumnezeul lui Israel, un suflet strâmtorat și un duh necăjit¹ strigă spre Tine.

² Asculta, Doamne, și ne miluiește, că împotriva Ta am păcătuit;

³ căci Tu domnești în veci, iar noi pierd fără'ncetare.

⁴ Doamne Atotțitorule, Dumnezeul lui Israel, asculta acum rugăciunile morților lui Israel și pe ale filor care au păcătuit împotriva Ta², ale celor ce n'au

¹„Un suflet strâmtorat și un duh necăjit”: paralelism sinonimic, care anunță poemul de mai jos; aşadar, nu e vorba de două componente spirituale ale omului, ci de una singură (Părinții Pustiei vor spune că „duhul” e partea superioară, nobilă, „subțire” a sufletului, prin care omul devine „duhovniceșc”).

²Viii se roagă și în numele celor morți – al părinților și strămoșilor lor –, de vreme ce, prin solidaritatea generațiilor, au păcătuit împreună.

ascultat de glasul Domnului, Dumnezeului lor, fapt pentru care nenorocirile s'au lipit de noi.

5 Nu-Ți aminti de greșalele părinților noștri, ci adu-Ți aminte de mâna Ta și de numele Tău.

6 Că Tu ești Domnul, Dumnezeul nostru, iar noi pe Tine Te vom lăuda, Doamne.

7 Că de aceea ai pus frica Ta în inimile noastre, pentru ca noi să-Ți cheamă numele. Te lăudăm în înstrăinarea noastră, fiindcă ne-am alungat din inimi toată greșala părinților noștri care au păcatuit împotriva Ta.

8 Iată-ne astăzi în țara înstrăinării noastre. În care Tu ne-ai risipit spre ocară și blestem și spre plata datoriei, după toate greșalele părinților noștri care s'au îndepărtat de Domnul, Dumnezeul lor.

9 Ascultă, Israele, poruncile vieții tale, pleacă-ți urechea ca să cunoști înțelepciunea!³

10 Cum se face, Israele, că ești în țara vrăjmașilor, că ai îmbătrânit pe pământ străin,

11 că te pângărești cu cei morți⁴, socotit cu cei ce se pogoară în mormânt?

12 Ai părăsit izvorul înțelepciunii!

13 De-ai fi umblat în calea lui Dumnezeu, pe veci în pace ai fi locuit.

³Poemul de mai jos – cu evidente ecouri din Cartea lui Iov (dar și din Cartea Psalmilor) – e dedicat Înțelepciunii ca virtute supremă. Teza generală: În ciuda strădaniilor sale, omul nu are acces la Înțelepciune; Dumnezeu este Cel care i-o dă omului (în spete, fiilor lui Israel).

⁴ „Morții” sunt păgânii de la care fiii lui Israel adoptă practici idolatre, întinându-se, aşa cum un om viu – conform legii lui Moise – se întinează prin simpla atingere a unui cadavru.

14 Învață unde e Înțelepciunea, unde e tăria, unde e priceperea, aceea de a ști totodată unde e lungimea zilelor și viața, unde e lumina ochilor și pacea⁵.

15 Cine a aflat locul ei, [al înțelepciunii]? cine a intrat în vistieriile ei?

16 Unde sunt ei, mai-marii neamurilor, cei ce stăpâneau fiarele pământului,

17 cei ce se jucau cu păsările cerului, cei ce adunau argint și aur – în care oamenii își pun încrederea – și-a căror avere nu avea margini,

18 cei ce cu-atâta grijă lucrau argintul să-și facă ei lucrări de nepătruns?

19 S'au stins, s'au pogorât în groapă și alții s'au sculat în locul lor;

20 cei tineri au văzut lumina și pe pământ au locuit, dar calea științei nu au cunoscut-o

21 și nu i-au înțeles cărările și nici că s'au ținut de ea; iar fiii lor n'au mai ajuns-o, de parte s'au ținut de ea.

22 Nimic de ea nu s'a știut în Canaan, și nici că-a fost văzută în Teman⁶;

23 fiii Agarei⁷, cei cătători de știință pământeană, neguțătorii din Meran și Madian – povestitori de pilde și cătători de știință –, nici unul nu a dat de calea Nțelepciunii, și nici în amintire de ale ei cărări.

24 O, Israele, cât de mare e casa Lui Dumnezeu și cât de ntins e locul stăpânirii Lui,

⁵De-a lungul poemului, autorul folosește câteva termeni înruditi în sens și diferiți în nuantă: înțelepciune, știință, cunoaștere, pricepere, știință. Principalul accent cade pe înțelepciunea practică.

⁶Temanul era vestit prin înțeleptii săi.

⁷ „Fiii Agarei”: urmășii lui Agar, țiiitoarea lui Avraam, care l-a născut pe Ismael; triburi arabe nomade.

25 mare și nemărginit, înalt și nemăsurat!

26 Acolo se născură vestiții uriași cei cu statura'naltă și aprigi la război⁸.

27 Si, totuși, nu ei fost-au aleși de Dumnezeu, iar calea spre știință nu lor le-a arătat-o;

28 lipsiți de'ntelepciune, de aceea au pierit; prin nebunia lor pieriră⁹.

29 Cin's'a suit în cer și-a luat-o de acolo făcând-o, tot acolo, din nori să se poogoare?

30 Si cine-a trecut marea ca s'o afle, s'o cumpere cu aur curat și s'o aducă?

31 Nu-i nimeni, nu, care să-i știe calea, și nici cărarea să i-o prindă'n gând;

32 o știe însă Cel ce știe totul, El a pătruns-o cu agerimea Lui, Cel ce-a făcut pământul pentru veci și l-a umplut cu patrupede,

33 Cel ce lumina o trimite, și ea pleacă, Cel ce o cheamă înapoi și ea I se supune tremurând.

34 Când stelele se veselesc lucind,

35 El le-a chemat, ele-au răspuns: „Aici!”¹⁰, și întru bucurie strălucesc să-L bucure pe Cel ce le-a făcut.

36 Căci El e Dumnezel nostru și nimeni altu-I poate sta alături;

37 El a scrutat știința'n calea ei și-a dat-o El lui Iacob, robul Său, și celui drag al Său, lui Israel¹¹.

⁸ „Uriașii” din Fc 6, 4; ființe umane fabuloase, simbol al puterii.

⁹ Deseori, în limbajul biblic, „nebunie” nu înseamnă demență, ci lipsă înțelepciunii (vezi paralela dintre „fecioarele înțelepte” și „fecioarele nebune” din Mt 25, 2-12).

¹⁰ Literal: „Iată-ne!”.

¹¹ Iacob-Israel: paralelism sinonimic; una și aceeași persoană.

38 Apoi El pe pământ S'a arătat, cu oamenii'mpreună-a locuit¹².

4

Ierusalimul își deplângе pustiirea. Îndemn la răbdare. Profeție despre mântuire.

1 Aceasta este cartea poruncilor lui Dumnezeu, legea care dăinuiește'n veac; tot cel ce o păzește va trăi, iar cel ce-o părăsește va muri.

2 Tu, Iacob, te'ntoarce și ține-te de ea și'ntru a ei lumină te'ndreaptă spre luceoare¹.

3 Mărirea ta să n'o dai altuia, și nici ceți este de folos, unui neam străin.

4 Fericiți suntem, o, Israele, că ceea ce-I place lui Dumnezeu ni s'a descoperit!

5 Îndrăznește, poporul meu, pomenirea lui Israel!

6 Vânduți ați fost neamurilor, dar nu ca să pieriți; fiindc'ați stârnit mânia lui Dumnezeu, de aceea ați fost dați vrăjmașilor.

¹² Textul original nu precizează cine anume „s'a arătat pe pământ”, fapt pentru care majoritatea traducerilor occidentale se referă la „ea”, adică la Întelepciune, aceasta fiindu-le dată, potrivit contextului, fiilor lui Israel (așadar, excludând dimensiunea universalistă). Sfinții Părinți însă au identificat textul ca fiind o profeție referitoare la Iisus Hristos, pe Care Pavel îl va numi „Puterea-lui-Dumnezeu-și-Întelepciunea-lui-Dumnezeu” (1 Co 1, 24). Pe de altă parte, textul începe cu specificarea „Apoi” (mai exact: „După aceasta” – metă tutto), ceea ce înseamnă că „întruparea” Întelepciunii în persoana lui Iisus Hristos s'a produs după încheierea etapei în care Israel fusese unicul ei posesor („în zilele acestea de pe urmă” – Evr 1, 2; „când a venit plinirea vremii” – Ga 4, 4); prin Hristos, accesul omului la Întelepciune devine un bun universal.

¹ „Lucoare”: strălucire (de la latinescul lucor).

7 L-ați întărâtat pe Cel ce v'a făcut, jertfind demonilor, și nu lui Dumnezeu;

8 L-ați uitat pe Cel ce v'a hrănit: Dumnezeul-Veșnic; l-ați întristat pe cel ce v'a crescut: Ierusalimul;

9 el a văzut mânia care v'a venit de la Dumnezeu și a zis²: Auziți, vecine ale Sionului³, Dumnezeu a adus asuprămi o mare întristare:

10 Am văzut robirea fiilor mei și a fiicelor mele, pe care Cel-Veșnic a adus-o asupra lor;

11 eu i-am crescut cu bucurie, dar le-am dat drumu'n plângere și lacrimi.

12 Nimeni să nu se bucure văzându-mă văduvă și părăsită de mulți; singuratică sunt pentru păcatele copiilor mei, că s'au abătut de la legea lui Dumnezeu,

13 că judecătile Lui nu le-au cunoscut, nici n'au umblat în căile poruncilor lui Dumnezeu, nici n'au mers pe cărările învățăturii după dreptatea Lui.

14 Să vină, ele, vecinele Sionului! Aduceți-vă aminte de robirea fiilor și fiicelor mele pe care Cel-Veșnic a adus-o asupră-le!

15 Că a adus peste ei un neam de departe, un neam fără rușine, cu limbă ne'nțeleasă, [un neam] ce nu-l cinstește pe bătrân și n'are milă de copil,

16 care i-a dus pe cei iubiți ai văduvei și a lăsat-o singură, lipsită de fiice.

17 Eu, cu ce pot să vă ajut?

18 Cel ce nenorocirile le-a adus asupra

²Ierusalimul e personificat drept mama locitorilor săi (vv. 9-29).

³„Vecinele Sionului”: popoarele păgâne din preajma lui Israel (care, de obicei, se bucurau de nenorocirile acestuia).

voastră. El vă va smulge din mâinile vrăjmașilor voștri.

19 Duceți-vă, copiii mei, duceți-vă; cât despre mine, eu singură rămân.

20 Mi-am dezbrăcat vestmântul păcii, m'am îmbrăcat cu sacul rugăciunii și voi striga către Cel-Veșnic de-a lungul vieții mele'ntregi.

21 Curaj, copii! Strigați spre Dumnezeu; El vă va smulge din cătușe, din mâinile vrăjmașilor;

22 că eu de la Cel-Veșnic aştept scăparea voastră și bucurie mi-a venit de la Cel-Sfântă de dragul milei veșnice pe care Cel-Veșnic, El, Mântuitorul vostru, o va trimite vouă.

23 Că v'am dat drumu'n plângere și lacrimi, dar Dumnezeu la mine vă va'ntoarce cu bucurie'n veac și veselie.

24 Așa precum vecinele Sionului robirea voastră au văzut-o-acum, tot astfel vor vedea'n curând de la al vostru Dumnezeu scăparea ce va veni la voi cu mare slavă, cu strălucirea Celui-Veșnic.

25 Copiii mei, răbdați mânia venită vouă de la Dumnezeu. Dușmanul tău te-a prigonit, dar în curând îi vei vedea pieirea și-i vei simți grumazul sub picior.

26 Copiii mei cei răsfătați au mers pe aspre căi și luati au fost precum o turmă prădată de dușman.

27 Curaj, copiii mei. strigați spre Dumnezeu; Cel care încercarea v'a adus-o, tot El de voi Își va aduce-aminte.

28 Așa cum gândul vostru v'a făcut să rătăciți, cu Dumnezeu departe, tot astfel, când vă'ntoarceți, căutați-L de zece ori mai mult.

29 Căci Cel ce v'a adus nenorocirea vă

va aduce'n mântuire o nesfârșită veselie.

³⁰ Curaj, Ierusalime: Cel ce ți-a dat un nume, Acela te va mângâia.

³¹ O, vai de cei ce'n rele te-au împins și de căderea ta s'a veselit!

³² Vai de cetățile în care copiii tăi ajunsau robi! Vai de aceea care'nr'însa, acolo, ți-a primit copiii!

³³ Precum s'a bucurat când ai căzut și fericită-a fost de-a ta ruină, aşa-și va plânge pustiirea.

³⁴ Îi voi răpi mândria de a se ști ceteate forfotită; da, semetia'n plâns i-o voi preface;

³⁵ un foc îi va veni de la Cel-Veșnic de-a lungul multor zile și demoni îndelung vor locui-o.

³⁶ Privește'n răsărit, Ierusalime, și uită-te la bucuria ce-ți vine de la Dumnezeu!

³⁷ Iată că fiii tăi pe care i-ai lăsat să plece îți vin din răsărit pân'la apus, toți, prin cuvântul Celui-Sfânt, și bucurându-se de slava lui Dumnezeu.

⁴ că numele tău pe'ntotdeauna de Dumnezeu îți va fi dat: „Pacea dreptății” și „Slava evlaviei”.

⁵ Ridică-te, Ierusalime, și ține-te la înălțime și uită-te în răsărit și vezi-ți fiii adunați de la apus la răsărit prin cuvântul Celui-Sfânt, și bucurându-se că Dumnezeu Și-a amintit de ei.

⁶ Că ei te-au părăsit mergând pe jos împinși din spate de dușmani, dar Dumnezeu ți-i va aduce purtați întru mărire ca niște fii de regi¹.

⁷ Căci Domnul hotărât-a să fie umiliți tot muntele înalt și veșnicele dealuri, iar văile, umplete spre-a netezii pământul, să umble fără frică el, Israel, în slava lui Dumnezeu.

⁸ Pădurile, tot pomul înmiresmat – prin vrerea lui Dumnezeu – vor face în Israel umbrare;

⁹ căci Dumnezeu, El însuși, îl va călăuzi pe Israel să zburde'n lumina slavei Sale, cu mila și dreptatea ce izvorăsc din El.

5

Ierusalimul își cheamă fiii la bucurie.

¹ Dezbracă-te, Ierusalime, de haina întristării și-a suferinței tale și'mbracă-te pe'ntotdeauna în strălucirea slavei lui Dumnezeu;

² Îmbracă-te în haina dreptății de la Dumnezeu, pune-ți pe cap cununa slavei Celui-Veșnic;

³ că tuturor celor de sub cer le va arăta Dumnezeu strălucirea ta;

---

¹ În textul curent: „purgați întru mărire ca pe un tron regesc”; „ca niște fii de regi”, cf. Codex Alexandrinus.

Epistola lui Ieremia

1

Copia scrisorii pe care Ieremia le-a trimis-o celor ce aveau să fie duși robi în Babilon de către regele Babiloniilor, spre a le face cunoscut ceea ce îi fusese lui poruncit de Dumnezeu.

1 Din pricina păcatelor pe care le-ați să-vârșiț împotriva lui Dumnezeu, veți fi duși robi în Babilon de către Nabucodonosor, regele Babiloniilor.

2 Deci, după ce veți fi ajuns în Babilon, veți rămâne acolo pe durata multor ani și vreme'ndelungată, până la al șaptelea neam¹; dar după aceea Eu vă voi scoate de acolo în pace.

3 În Babilon însă veți vedea dumnezei de argint și de aur și de lemn, care sunt purtați pe umeri și care le insuflă neamurilor frică².

4 Păziți-vă! Voi să nu vă duceți, ca nu cumva să vă asemănați străinilor și să vă cuprindă teama de acești dumnezei

5 atunci când înaintea și înapoia lor veți vedea o gloată care li se încină;

6 ci ziceți în inima voastră: „Tie, Doamne, trebuie să ne încinăm!” Căci

¹„până la al șaptelea neam”: evaluare simbolică. Ieremia prevestise exilul ca având o durată de saptezeci de ani (Ir 29, 10).

²La marile lor sărbători – mai cu seamă în aceea a Anului Nou –, păgânii își scoteau idolii din temple și-i purtau în procesiuni ample.

îngerul Meu e cu voi; el este cel ce va avea grijă de viețile voastre³.

7 Căci limba lor a fost poleită de un meșter; îmbrăcați sunt cu aur și argint, dar nu-s decât minciună și nu pot vorbi.

8 Ca pentru o fecioară iubitoare de podoabe, așa fac ei cununi pentru capetele dumnezeilor lor.

9 Uneori chiar preoții ajung să ia de la dumnezeii lor aur și argint și-l cheltuiesc pentru ei însăși, ba încă dau din el și desfrânatelor de sus din foișor⁴.

10 Ca pe niște oameni îi împodobesc cu vestimente pe acești dumnezei de argint, de aur și de lemn, dar ei nu se pot apăra nici de rugină, nici de viermi,

11 în ciuda hainei de purpură pe care le-o pun. Le șterg chipurile de praful din templu, care se aşază, gros, pe ei.

12 Unul poartă sceptru ca un stăpânitor de țară, dar nu-l poate ucide pe cel ce l-ar jigni;

13 altul ține'n dreapta o sabie sau o secuie, dar n'ar putea să se lupte ori să se apere de hoți.

14 Iată deci că ei nu sunt dumnezei; nu vă temeți de ei!

15 Ca un vas care, odată spart, nu-i mai e omului de nici un folos, așa-i și cu

³Aici poate fi vorba de îngerul Mihail, „marele voievod”, patronul fiilor lui Israel (Dn 12, 1).

⁴Prostituatele sacre din cultul babilonian.

dumnezeii lor; de-abia așezați în temple,

¹⁶ ochii le sunt plini de praful ridicat de picioarele celor ce intră.

¹⁷ Așa cum toate porțile se'nchid în urma unui om care l-a defăimat pe rege și e dus la moarte, tot astfel preoții întăresc templele acestor [dumnezei] cu porți, zăvoare și zăbrele, ca nu cumva aceștia să fie despuați de tâlhari.

¹⁸ Aprind lumini – și încă mai multe decât pentru ei însăși –, măcar că dumnezeii nu pot vedea nici una.

¹⁹ Ei sunt ca una din grinzile templului, despre care se spune că au inima mâncată de viermi ieșiți din pământ: și pe ei îi mânâncă, și vestmintele de pe ei, fără ca ei să simtă.

²⁰ Fața le este înnegrită de fumul templului.

²¹ Pe trupurile și pe capul lor zboară lilieci, rândunele și alte păsări; sunt pe ele și pisici.

²² Iată deci cum veți ști că aceștia nu sunt dumnezei; nu vă temeți de ei!

²³ Aurul de pe ei, menit să-i înfrumusețeze, dacă nimeni nu-i șterge rugina, nu mai lucește. Când au fost turnați, n'au simțit nimic.

²⁴ Îi cumperi pe cine-știe-ce pret, și nici o suflare nu este'n ei.

²⁵ Neavând picioare, sunt purtați pe umeri, arătându-le oamenilor că nu-s buni de nimic; și cei care-i slujesc se rușinează: dacă acești [dumnezei] cad la pământ, ei sunt cei care-i ridică.

²⁶ Dacă-i pui în picioare, nu se pot mișca singuri; dacă-i apleci, nu se pot îndrepta; ca unor morți li se aduc ofrande.

²⁷ Animalele pentru jertfă, preoții le

vând în folosul lor; și femeile lor să-rează o parte, dar nu împart nimic săracului sau beteagului. Femei în stare de necurăție și femei lehuze se ating de animalele lor de jertfă!

²⁸ Iată deci prin ce cunoașteți că aceștia nu sunt dumnezei; nu vă temeți de ei!

²⁹ Cum oare ar putea aceștia să fie numiți dumnezei, de vreme ce femeile sunt cele ce aduc ofrande în fața acestor dumnezei de argint, de aur și de lemn?⁵

³⁰ În templele lor stau preoți cu hainele rupte, cu capul și barba rase, cu capul descoperit;

³¹ ei strigă și zbiară la dumnezeii lor, ca la ospetele pentru morți.

³² Preoții le iau vestmintele ca să-și îmbrace femeile și copiii!

³³ Că le faci bine, că le faci rău, nu pot plăti; ei nu pot nici să ridice un rege, nici să-l detroneze.

³⁴ De asemenea, nu pot da bogătie sau argint. Dacă cineva le face o făgăduință și nu o ține, ei nu-i cer socoteală.

³⁵ Nu pot să scape un om de la moarte, și nici să-l smulgă pe cel slab din mâna celui puternic;

³⁶ nu vor reda vederea unui orb, nici nu-l vor scăpa pe un om din necaz;

³⁷ nu vor avea milă de văduvă, și nici că vor face bine unui orfan.

³⁸ Aceste bucăți de lemn îmbrăcate în aur și argint sunt ca pietrele scoase din munți; cei care le slujesc vor fi rușinați.

³⁹ Cum poate cineva să gândească sau să spună că aceștia ar fi dumnezei?

---

⁵Potrivit legii lui Moise, numai bărbații pot îndeplini funcții preoțești.

⁴⁰ Mai mult: Caldeii⁶ înșiși fi necinsteșc; dacă văd un om mut – care nu poate vorbi – îl aduc în fața lui Bel și-i cer să-i redea glasul, ca și cum acest dumnezeu ar putea înțelege;

⁴¹ ei nu sunt în stare să gândească asta și să-i părăsească [pe acești dumnezei], de vreme ce nu pricep nicicum!

⁴² Femei încinse cu funii se aşază la drumuri și ard tărâte în loc de tămâie⁷;

⁴³ și dacă vreuna din ele, agățată de un trecător, s'a culcat cu el, își bate joc de vecină că aceasta nu s'a învrednicit de o astfel de cinste și că funia ei a rămas neruptă⁸.

⁴⁴ Tot ce se face pentru ei e minciună. Așadar, cum poate cineva să gândească sau să spună că aceștia ar fi dumnezei?

⁴⁵ Făcuți de tâmplari și argintari, ei nu sunt nimic altceva decât ceea ce au vrut aceia să fie.

⁴⁶ Cei care-i fac n'au mult de trăit; cum ar putea fi dumnezei lucrurile făcute de ei?

⁴⁷ Ei nu le-au lăsat urmașilor decât minciună și rușine.

⁴⁸ Când vin asupră-le război sau dezastre, preoții se sfătuiesc unde să se ascundă cu dumnezeii lor;

⁴⁹ cum de nu puteți înțelege că nu sunt dumnezei aceia ce nu se pot ei înșiși izbăvi de război sau dezastre?

⁵⁰ De vreme ce sunt de lemn, îmbrăcați doar cu aur și argint, mai târziu se va ști că ei nu sunt decât minciună; pentru toți, popoare și regi, va fi limpede

că ei nu sunt dumnezei, ci lucruri de mâini omenești, și că în ei nu se află nici o lucrare a lui Dumnezeu.

⁵¹ Așadar, cui nu-i va fi limpede că aceștia nu sunt dumnezei?

⁵² Ei nici că pot să pună un rege într'o țară, și nici să le dea oamenilor ploaie;

⁵³ nici că pot să-și judece propria lor pricina, nici să-l scape pe cel ce suferă nedreptate; sunt neputincioși precum ciorile între cer și pământ.

⁵⁴ Dacă focul cade pe templul acestor dumnezei de lemn acoperiți cu aur și argint, preoții lor vor fugi și vor scăpa, dar ei ca niște grinzi vor arde'n mijlocul flăcărilor.

⁵⁵ Ei nu se pot împotrivi nici regelui; nici vrăjmașilor.

⁵⁶ Cum poate cineva să gândească și să spună că aceștia ar fi dumnezei?

⁵⁷ Acești dumnezei de lemn îmbrăcați în aur și argint nu pot să scape nici de hoți sau de tâlhari; îndrăzneții le smulg aurul și argintul și pleacă cu îmbrăcămintea care îi acoperă, fără ca ei să-și poată da ajutor lorusi.

⁵⁸ E mai bine să fii un rege care-și desfășoară curajul sau un vas de trebuință într'o casă, de care se folosește stăpânul, decât să fii unul din acești dumnezei minciinoși; sau, într'o casă, o ușă care păzește ceea ce se află înăuntru, decât unul din acești dumnezei minciinoși; sau un stâlp de lemn într'un palat, decât unul din acești dumnezei minciinoși.

⁵⁹ Soarele, luna și stelele – care strălucesc și care-și au un anume rost – sunt ascultătoare;

⁶⁰ de asemenea, fulgerul, când izbucnește, e frumos la vedere; în același chip bate vântu'n toată țara;

⁶Babilonienii erau numiți și Caldei.

⁷Se pare că, în prostituția sacră, fumul de tărâte avea un rol afrodisiac.

⁸Funia încinsă era semnul disponibilității erotice. Când mentalitatea unei societăți e determinată de viciu, virtutea (voluntară sau nu) devine obiect de batjocură.

61 norii, când Dumnezeu le poruncește să străbată tot pământul, fac ceea ce li s'a spus; și focul, când e trimis de sus să mistuie munte și păduri, face ceea ce i s'a poruncit;

62 dar aceste biete obiecte nu li se asemănă nici în frumusețe, nici în putere.

63 Iată deci că nimeni nu poate gândi sau spune că aceștia ar fi dumnezei, de vreme ce nu sunt în stare nici să judece pricini, nici să le facă bine oamenilor.

64 Așadar, știind că aceștia nu sunt dumnezei, nu vă temeți de ei!

65 Căci ei nu pot nici să-i blestemem și nici să-i binecuvinteze pe regi,

66 nici să le arate neamurilor semne pe cer; ei nu strălucesc ca soarele și nu luminează ca luna.

67 Fiarele sunt mai de preț decât ei; ele pot să fugă într'un adăpost și să se ajute singure.

68 Așadar, în nici un chip nu ne este dovedit că aceștia ar fi dumnezei: nu vă temeți de ei!

69 Ca o sperioare într'un câmp cu dovleci, care nu apără nimic, aşa e cu dumnezeii lor de lemn îmbrăcați cu aur și argint.

70 Mai mult: dumnezeii lor de lemn îmbrăcați cu aur și argint seamănă cu o tufă de mărăcini într'o grădină, pe care se aşază tot felul de păsări; sau cu un mort aruncat într'un loc întunecos.

71 După porfira și visonul care putrezesc pe ei veți cunoaște că ei nu sunt dumnezei; în cele din urmă, vor fi mâncăți și vor ajunge o rușine în țară.

72 Mai mult prețuiește omul drept care nu are idoli; departe va fi de tot ce-i rușinos.

Cântarea celor trei tineri

1

¹ Atunci Azaria, stânci în mijlocul focului, și-a deschis gura și s'a rugat așa:

² „Binecuvântat ești, Doamne, Dumnezeul părintilor noștri, și lăudat ești Tu și preamărit îți este numele în veci;

³ că drept ești Tu în tot ce ne-ai făcut, adevărate-s toate lucrurile Tale, căile Tale sunt drepte și judecățile Tale sunt adevărate.

⁴ Drepte sunt hotărârile Tale în toate câte le-ai adus asupra noastră și asupra Ierusalimului – sfânta cetate a părintilor noștri; în adevăr și în dreptate ne-ai adus acestea, din pricina păcatelor noastre.¹

⁵ Că am păcatuit, fărădelege am făcut îndepărtându-ne de Tine;

⁶ în toate am greșit din greu, poruncile nu Ti le-am ascultat și nici că le-am păzit, nici le-am făcut după porunca Ta ca să ne fie bine.

⁷ Și câte ne-ai adus și ne-ai făcut, în dreaptă judecată sunt.

⁸ Tu ne-ai dat în mâinile unor vrăjmași neleguiți – cei mai cumpliți dintre ne-

credincioși² – și ale unui rege nedrept – cel mai rău de pe pământu'ntreg³.

⁹ Acum nu cutezăm să ne deschidem gura: rușinea și ocara au căzut peste robii Tăi și peste cei care Te cinstesc.

¹⁰ O, de dragul numelui Tău nu ne da pe'ntotdeauna, nu-Ti rupe legământul!

¹¹ Nu-Ti îndepărta mila de noi, de dragul lui Avraam, prietenul Tău⁴, și al lui Isaac, robul Tău, și al lui Israel, sfântul Tău,

¹² cărora Tu le-ai făgăduit să le'nmuștești urmașii ca stelele cerului și ca nisipul de pe țărmul mării.

¹³ Căci, Stăpâne, ne-am împuținat mai mult decât toate neamurile și umiliți suntem acum în tot pământul pentru păcatele noastre.

¹⁴ Că nu mai este'n vremea de acum nici căpetenie și nici profet și nici cărmuiitor nici ardere-de-tot, nici jertfă, nici prinos și nici tămâie, nici loc în care să-Ti aducem pârga și milă să aflăm⁵.

¹⁵ Dar, peste toate-acestea, primește-ne la Tine cu inima zdrobită, cu duhul umilit, ca ardere-de-tot de tauri, de

¹Aici și în cele ce urmează: Iudaismul postexilic era obsedat de sentimentul culpabilității colective, ca efect al solidarității generațiilor în îndoialor păcat față de Dumnezeu: idolatria, cu toate consecințele ei morale, și neascultarea. Așadar, toate judecățile și pedepsele lui Dumnezeu sunt drepte.

²Babilonienii (numiți uneori, ca în v. 24, și Caldei).

³Nabucodonosor.

⁴Sau: „cel iubit al Tău”.

⁵Fiii lui Israel sunt lipsiți de conducători politici și religioși, precum și de templul unde se aduceau jertfele.

berbeci și de miei grași, la număr cu zecile de mii.

16 Așa să fie astăzi înainte-Ți jertfa noastră și fă ca noi să Te urmăm cu totul, că nu sunt dați rușinii cei ce se încred în Tine.

17 Și-acum, noi Te urmăm cu toată inima și teamă-avem de Tine și fața-Ți căutăm.

18 Să nu ne rușinezi, ci fă cu noi după'ndurarea Ta și după bogăția mirei Tale;

19 și scoate-ne pe potriva minunilor Tale și dă-i mărire numelui Tău, Doamne!⁶

20 Să fie dați rușinii toți cei ce le fac rău robilor Tăi; acoperiți să fie de rușine, lipsiți de stăpânire și putere, tăria lor să se sfărâme!

21 Și să cunoască ei că Tu ești Domnul, Tu, singur Dumnezeu, slăvit în tot pământul!"

22 În acest timp, slujitorii regelui, cei care-i aruncaseră în cuptor, n'au încetat să-l înfierbânte cu catran și cu smoală și cu viță uscată;

23 vâlvătaia se ridică la patruzeci și nouă de coti deasupra cuptorului

24 și, umflându-se peste măsură, i-a ars pe Caldeii ce se aflau în jurul cuptorului.

25 Dar îngerul Domnului se coborâse în cuptor deodată cu Azaria și cu prietenii săi și a îndepărtat văpaia din cuptor;

26 mijlocul cuptorului l-a făcut ca și cum ar fi fost o adiere răcoroasă, un foșnet de rouă, în aşa fel încât focul nu i-a

mai atins și nu le-a pricinuit nici dureri, nici teamă.⁷

27 Atunci cei trei, ca dintr'un singur glas, L-au lăudat, L-au preamarit și L-au binecuvântat pe Dumnezeu în cupitor, zicând:

28 „Binecuvântat ești, Doamne, Dumnezeul părinților noștri, și lăudat și preaînălțat întru toți vecii

29 și binecuvântat e numele cel sfânt al slavei Tale și lăudat și preaînălțat întru toți vecii!

30 Binecuvântat ești în locașul sfintei Tale slave, lăudat și preamarit în veci!

31 Binecuvântat ești Tu, Cel ce vezi adâncurile și sezi pe heruvimi, și lăudat și preaînălțat în veci!

32 Binecuvântat ești pe tronul împărătiei Tale și lăudat și preaînălțat în veci!

33 Binecuvântat ești în tăria cerului⁸ și lăudat și preamarit în veci!

34 Toate lucrurile Domnului, binecuvântați pe Domnul, lăudați-L și-L preaînălțați în veci!

35 Ceruri, binecuvântați pe Domnul, lăudați-L și-L preaînălțați în veci!

36 Îngeri ai Domnului, binecuvântați pe Domnul, lăudați-L și-L preaînălțați în veci!

37 Voi, ape cele mai presus de ceruri, binecuvântați pe Domnul, lăudați-L și-L preaînălțați în veci!

38 Voi, toate puterile, binecuvântați pe Domnul, lăudați-L și-L preaînălțați în veci!

39 Voi, soare și lună, binecuvântați pe Domnul, lăudați-L și-L preaînălțați în veci!

⁶Eliberarea Evreilor din robia egipteană fusese însoțită de semnele și minunile lui Dumnezeu.

⁷Puterea lui Dumnezeu a făcut în jurul celor trei tineri un zid circular protector.

⁸„Tăria cerului”: firmamentul; spuza astrelor.

⁴⁰ Voi, stelele cerului, binecuvântați pe Domnul, lăudați-L și-L preaînălțați în veci!

⁴¹ Voi, toată ploaia și rouă, binecuvântați pe Domnul, lăudați-L și-L preaînălțați în veci!

⁴² Voi, toate vânturile, binecuvântați pe Domnul, lăudați-L și-L preaînălțați în veci!

⁴³ Voi, foc și căldură, binecuvântați pe Domnul, lăudați-L și-L preaînălțați în veci!

⁴⁴ Voi, frig și văpaie, binecuvântați pe Domnul, lăudați-L și-L preaînălțați în veci!

⁴⁵ Voi, rouă și chiciură, binecuvântați pe Domnul, lăudați-L și-L preaînălțați în veci!

⁴⁶ Voi, nopți și zile, binecuvântați pe Domnul, lăudați-L și-L preaînălțați în veci!

⁴⁷ Voi, lumină și ntuneric, binecuvântați pe Domnul, lăudați-L și-L preaînălțați în veci!

⁴⁸ Voi, gheătă și ger, binecuvântați pe Domnul, lăudați-L și-L preaînălțați în veci!

⁴⁹ Voi, brume și zapezi, binecuvântați pe Domnul, lăudați-L și-L preaînălțați în veci!

⁵⁰ Voi, fulgere și nori, binecuvântați pe Domnul, lăudați-L și-L preaînălțați în veci!

⁵¹ Tu, pământule, binecuvânteaază pe Domnul, laudă-L și-L preaînălță în veci!

⁵² Voi, munți și coline, binecuvântați pe Domnul, lăudați-L și-L preaînălțați în veci!

⁵³ Voi, toate răsadurile pământului⁹,

binecuvântați pe Domnul, lăudați-L și-L preaînălțați în veci!

⁵⁴ Voi, izvoare, binecuvântați pe Domnul, lăudați-L și-L preaînălțați în veci!

⁵⁵ Voi, mări și râuri, binecuvântați pe Domnul, lăudați-L și-L preaînălțați în veci!

⁵⁶ Voi, chiști și toate cele ce se mișcă în ape, binecuvântați pe Domnul, lăudați-L și-L preaînălțați în veci!

⁵⁷ Voi, toate păsările cerului, binecuvântați pe Domnul, lăudați-L și-L preaînălțați în veci!

⁵⁸ Voi, toate fiarele și animalele, binecuvântați pe Domnul, lăudați-L și-L preaînălțați în veci!

⁵⁹ Voi, fiii oamenilor, binecuvântați pe Domnul, lăudați-L și-L preaînălțați în veci!

⁶⁰ Voi, [fiii lui] Israel, binecuvântați pe Domnul, lăudați-L și-L preaînălțați în veci!

⁶¹ Voi, preoți, binecuvântați pe Domnul, lăudați-L și-L preaînălțați în veci!

⁶² Voi, slujitori, binecuvântați pe Domnul, lăudați-L și-L preaînălțați în veci!

⁶³ Voi, duhuri și suflete ale dreptilor, binecuvântați pe Domnul, lăudați-L și-L preaînălțați în veci!

⁶⁴ Voi, cei sfinți și smeriți cu inima, binecuvântați pe Domnul, lăudați-L și-L preaînălțați în veci!

⁶⁵ Voi, Anania, Azaria și Misael, binecuvântați pe Domnul, lăudați-L și-L preaînălțați în veci! că El ne-a scos din locuința morților și din mâna morții ne-a smuls și ne-a izbăvit din mijlocul cuptorului de flăcări și din mijlocul văpăii ne-a izbăvit.

⁶⁶ Mărturisiți-vă Domnului, că e bun, că în veac este mila Lui!

⁹Literal: „toate câte răsăriți pe pământ”

⁶⁷ Voi, toți cei ce vă închinați Domnului, binecuvântați pe Dumnezeul dumnezeilor, lăudați-L și mărturisiți-L, că în veac este mila Lui!"

Cartea a treia a lui Ezdra

1

Iosia aduce sărbătoarea Paștilor în Ierusalim. Regii care i-au urmat acestuia până la robia babilonică.

¹ Și a prăznuit Iosia în Ierusalim Paștile înhinate Domnului său; și a jertfit mielul pascal în ziua a paisprezecea a lunii întâi;

² așezând preoții după rânduiala lor zilnică, împodobiți cu veșminte lungi în templul Domnului.

³ Și le-a poruncit leviților – sfinții slujitori ai lui Israel – să se sfîrtească pe ei însiși pentru Domnul, ca să așeze chivotul cel sfânt al Domnului în templul pe care-l zidise Solomon, fiul regelui David.

⁴ Și a zis: „Nu veți mai purta chivotul pe umerii voștri; de acum, slujiți-I Domnului, Dumnezeului vostru, și slujiți-i poporului lui Israel și pregătiți-vă după familiile și rudeniile voastre, aşa cum a rânduit în scris David, regele lui Israel, și pe potriva măreției lui Solomon, fiul său;

⁵ și stând în templu după cinstea familiilor voastre, voi, leviții, cei ce slujiți în fața fraților voștri, fiili lui Israel,

⁶ să jertfiți Pastile după rânduiala și să pregătiți jertfele fraților voștri și să prăznuiți Pastile după porunca pe care

Domnul i-a dat-o lui Moise.

⁷ Iar poporului ce se afla acolo i-a dat Iosia treizeci de mii de miei și iezi și trei mii de viței; acestea au fost date din turmele regelui, aşa cum el făgăduise poporului, preoților și leviților.

⁸ Iar Helchia și Zaharia și Iehiel, cărmuitarii templului Domnului, le-au dat preoților, pentru Paști, două mii săse sute de oi și trei sute de viței.

⁹ Iar Iehonia și Šemaia și Natanael, fratele său, și Hašabia și leiel și Ioram, căpitani peste mii, le-au dat leviților, pentru Paști, cinci mii de oi și sapte sute de viței.

¹⁰ Și după ce s-au făcut acestea, preoții și leviții,

¹¹ având azime după rânduiala familiilor lor

¹² și după cinstea părinților lor, au stat înaintea poporului ca să-I aducă Domnului după cum este scris în carteau Moise; pe acestea le-au făcut dimineața.

¹³ Și au fript mielul pascal la foc, după rânduiala, iar jertfele le-au fierit în căldări și în tigăi cu bună mireasmă și le-au adus la toți cei din popor;

¹⁴ și numai după aceea au pregătit pentru ei și pentru frații lor, preoții, fiili lui Aaron (căci preoții aduceau grăsimile până noaptea); aşa au pregătit pentru ei și pentru preoți, frații lor, fiili lui Aa-

ron.

15 Dar și sfinții cântăreți, fișii lui Asaf, erau în rândul lor, după cum rânduise David, precum și Asaf și Zaharia și Iedutun cel din suita regelui, și portarii de la fiecare poartă: nici unuia nu-i era îngăduit să lipsească de la datorie, fiindcă pentru ei pregăteau frații lor, levii.

16 Așa s-au săvârșit în acea zi cele rânduite pentru jertfă Domnului, în aşa fel încât ei să prăznuiască Pastile și să aducă jertfele pe altarul Domnului după cum poruncise regele Iosia.

17 În acest fel, fișii lui Israel care se aflau acolo în vremea aceea au prăznuit Pastile și sărbătoarea azimelor timp deșapte zile.

18 Paști ca acestea nu mai fuseseră prăznuite din zilele profetului Samuel.

19 Și nici unul din regii lui Israel nu a prăznuit Paști ca acelea pe care le-au sărbătorit Iosia și preoții și levii și Iudeii și toți fișii lui Israel care locuiau în Ierusalim.

20 Aceste Paști au fost prăznuite în cel de al optșprezecelea an al domniei lui Iosia.

21 Faptele lui Iosia au fost drepte înaintea Domnului, ele izvorând dintr'o inimă plină de evlavie.

22 Cât despre lucrurile care s-au petrecut în vremea lui, ele s-au scris în vremile mai de demult, despre cei ce au păcătuit și au făcut împotriva Domnului fapte mai rele decât oricare neam și regat, cum anume L-au amărât, precum și cuvintele pe care Domnul le-a ridicat împotriva lui Israel.

23 Și după ce toate aceste fapte ale lui Iosia s-au încheiat, fost-a că Faraon, regele Egiptului, a venit cu război la Car-

chemiș, pe Eufrat, iar Iosia a ieșit împotriva lui.

24 Și a trimis la el regele Egiptului, zicând: „Ce am eu de-a face cu tine, rege al Iudeii?;

25 nu împotriva ta sunt eu trimis de la Domnul Dumnezeu, ci spre Eufrat se îndreaptă războiul meu. Și acum, Domnul e cu mine; da, cu mine este Domnul, și El mă mâna înainte; du-te departe de mine, și nu sta împotriva Domnului!

26 Dar Iosia nu și-a întors carul din sprie el, ci s'a apucat să se lupte împotriva lui, fără să țină seama de cuvintele profetului Ieremia, cele ieșite din gura Domnului,

27 ci a intrat cu el în luptă în câmpia Meghiddonului. Atunci dregătorii s'a coborât la regele Iosia.

28 Iar regele le-a zis servilor săi: „Duceți-mă departe de câmpul de bătaie, căci sunt foarte slăbit”. Și servii săi l-au dus, fără zăbavă, departe de câmpul de luptă.

29 Iar el s'a suit în cel de al doilea car al său; și, ajungând în Ierusalim, a murit; și a fost îngropat în mormântul părinților săi.

30 Și toată Iudeea l-a jelit pe Iosia; l-a plâns și profetul Ieremia; și dregătorii împreună cu femeile lor l-au plâns până în ziua de azi; lucrul acesta a devenit datină de-a pururi în tot neamul lui Israel.

31 Faptele acestea sunt scrise în carte istorisirilor despre regii lui Iuda, precum și fiecare din faptele pe care le-a săvârșit Iosia, slava lui și înțelepciunea lui în legea Domnului; iar faptele pe care el le făcuse înainte și faptele despre care s'a istorisit acum sunt

scrise în Cartea regilor lui Israel și ai lui Iuda.

³² Iar căpeteniile poporului l-au luat pe Ioahaz, fiul lui Iosia, și l-au pus rege în locul lui Iosia, tatăl său, la vremea când avea vârsta de douăzeci și trei de ani.

³³ El a domnit în Iuda și în Ierusalim vreme de trei luni, după care regele Egiptului l-a schimbat din domnia Ierusalimului

³⁴ și a pus asupra poporului o dare de o sută de talanți de argint și un talent de aur.

³⁵ Regele Egiptului l-a așezat rege în Iuda și în Ierusalim pe Ioiachim, fratele lui Ioahaz.

³⁶ Ioiachim i-a legat pe dregătorii cei mari, iar pe Zarachi, fratele său, l-a adus din Egipt.

³⁷ Ioiachim avea douăzeci și cinci de ani când a fost făcut rege în țara Iudeii și în Ierusalim; și a făcut rău în fața Domnului.

³⁸ De aceea s'a ridicat împotriva sa Nabucodonosor, regele Babilonului, și l-a legat cu lanțuri de aramă și l-a dus în Babilon.

³⁹ De asemenea, Nabucodonosor a luat din vasele cele sfinte ale Domnului și le-a dus și le-a așezat în templul său din Babilon.

⁴⁰ Iar însemnările despre el și despre necurăția lui și despre nelegiuirea lui sunt scrise în cronicile regilor.

⁴¹ În locul său a domnit Iehonia, fiul său; avea optsprezece ani când a fost făcut rege

⁴² și a domnit în Ierusalim doar trei luni și zece zile; și a făcut rău în fața Domnului.

⁴³ Așa că, după un an, Nabucodonosor a trimis și l-a strămutat în Babilon împreună cu vasele cele sfinte ale Domnului;

⁴⁴ iar în Iudeea și în Ierusalim l-a făcut rege pe Sedechia, când acesta avea vârsta de douăzeci și unu de ani; el a domnit vreme de unsprezece ani.

⁴⁵ Și el a făcut rău în fața Domnului și nu a ținut seamă de cuvintele ce i s'au grăit din gura Domnului prin profetul Ieremia.

⁴⁶ Și, după aceea, regele Nabucodonosor l-a legat cu jurământ pe numele Domnului, dar el și-a călcăt jurământul și s'a răsculat; și, învârtoșându-și cerbicea și inima, a călcăt legea Domnului, Dumnezeului lui Israel.

⁴⁷ Dar și fruntașii poporului și ai preoților au săvârșit multe lucruri împotriva legii, întrecând toate necurățile neamurilor, și au pângărit templul Domnului, cel care fusese sfînt în Ierusalim.

⁴⁸ Cu toate acestea, Dumnezeul părinților lor l-a trimis pe vestitorul Său să-i cheme să se întoarcă înapoi, ca să-i cruce pe ei și locașul Său.

⁴⁹ Dar ei i-au luat în râs pe vestitorii Săi; iar în ziua în care Domnul le vorbea, ei își băteau joc de profetii Săi, până când, mâniin-du-se El pe poporul Său din pricina marilor lor nelegiuri, i-a poruncit regelui Caldeilor să se ridice împotriva lor;

⁵⁰ aceștia i-au ucis pe tinerii lor cu sabia – chiar în vatramușul lor templu – și nu au cruțat dintre ei nici pe Tânăr, nici pe fecioară, nici pe bătrân și nici pe copil; aceasta, pentru că El îi dăduse pe toți în mâinile lor.

⁵¹ Și au luat toate vasele cele sfinte ale

Domnului – atât pe cele mari cât și pe cele mici – și vasele chivotului lui Dumnezeu și vistieriile regelui și le-au dus în Babilon.

⁵² Si au ars templul Domnului și au dărămat zidurile Ierusalimului și au dat foc turnurilor;

⁵³ tot ceea ce era mai slăvit în el au nimicit, iar pe cei din popor care nu fuseseră trecuți prin ascuțișul săbiei i-au dus în Babilon.

⁵⁴ Aceștia au fost robi lui [Nabucodonosor] și fiilor săi până ce Perșii au venit ca stăpâni, ca să se plinească cuvântul Domnului rostit prin gura lui Ieremia:

⁵⁵ până ce țara se va bucura de zilele ei de odihnă, se va odihni pe întreaga durată a pustiirii ei, până la împlinirea celor săptezeci de ani.

2

Regele Cirus le permite robilor evrei să se întoarcă în patrie. Aceștia încep să rezidească templul, dar regele Artaxerxe îi oprește.

¹ În primul an al domniei lui Cirus, regele Perșilor – ca să se plinească cuvântul Domnului pe care-l făgăduise prin gura lui Ieremia –, Domnul a ridicat duhul lui Cirus, regele Perșilor, iar acesta a dat de veste în tot regatul, atât prin viu grai cât și prin scrisori, zicând:

² „Aşa grăiește Cirus, regele Perșilor: Domnul lui Israel, Domnul Cel-Preaînalt, m'a făcut rege al lumii întregi și mi-a poruncit să-I zidesc un templu la Ierusalim, în Iudeea.

³ Drept urmare, dacă cineva dintre voi face parte din poporul Său, Domnul să fie cu el, să se suie la Ierusalimul cel din Iudeea și să zidească templul Domnului lui Israel; căci El este Domnul care locuiește în Ierusalim.

⁴ Așadar, cei ce locuiesc prin partea locului – adică cei care-i sunt vecini – să-l ajute cu aur și cu argint, cu daruri, cu cai, cu vite și cu orice alte lucruri de trebuință pentru rugăciunile la templul Domnului cel din Ierusalim”.

⁵ Atunci s-au ridicat mai-marii famililor lui Iuda și ai seminției lui Veniamin; de asemenea, preoții și levii și toți cei cărora Domnul le-a trezit duhul să se suie și să zidească templul Domnului, cel din Ierusalim;

⁶ iar cei din preajma lor i-au ajutat întru totul cu argint și cu aur și cu cai și cu vite și cu foarte multe daruri, făcute de cei a căror minte fusese trezită.

⁷ Dar și regele Cirus a scos vasele cele sfinte pe care Nabucodonosor le aduse din Ierusalim și le pusese în templul său cel idoesc;

⁸ și dacă Cirus, regele Perșilor, le-a scos, i le-a dat lui Mitridate, vistiernicul său, iar prin acesta i-au fost date lui Şeșbațar, guvernatorul Iudeei.

⁹ Iată numărul acestora: o mie de cupe de aur, o mie de cupe de argint, douăzeci și nouă de cătui de argint,

¹⁰ treizeci de pahare de aur și două mii patru sut zece de argint, precum și o mie de alte obiecte

¹¹ Așa că toate vasele de aur și de argint car s'au adus au fost în număr de cinci mii patru sut șaizeci și nouă. Ele au fost aduse de cără Şeșbațar, odată cu foștii robi ce s'au întors din Babilon în Ierusalim.

¹² Dar în vremea domniei lui Artaxerxe regele Perșilor, Bilșam și Mitrade și Tabeel Rehum și Beeltem, împreună cu Șimșai grămaticul și cu tovarășii lor care locuiau în Samaria și în alte locuri, i-au scris acestuia o scrisoare împotriva celor ce locuiau în Iudeea și în Ierusalim după cum urmează:

¹³ „Regelui Artaxerxe, stăpânul: Robii tăi Rehum, cel peste trebile obștești, și Șimșai grămaticul și ceilalți din sfatul lor și judecătorii din Celesiria și din Feniciu

¹⁴ Cunoscut să-i fie acum stăpânlui noștri regele, că Iudeii care s'au suiat de la voi la noi; au venit în Ierusalim, cetatea cea răzvrătită și vicleană, și zidesc piețele și-i repară zidurile și aşază temelia templului.

¹⁵ Acuma, dacă această cetate și zidurile ei vor fi întocmite la loc, ei n'numai că se vor împotrivi să plătească bir, de se vor și răzvrăti împotriva regilor.

¹⁶ Și întruct ei au început zidirea templului, am socotit c nu e bine ca acest lucru să fie trecut cu vederea ci să-i grăim stăpânlui nostru, regele, că, dac vei vrea să cercetezi cronicile părintilor tăi,

¹⁷ voi afla în cronică însemnări despre aceste lucruri i vei cunoaște că această cetate era răzvrătiți tulburând regi și cetăți, și că Iudeii erau răzvrăti și că au stârnit războaie, pricină pentru care; cetatea aceasta a fost pustiită.

¹⁸ De aceea î grăim ţie acum, o, rege și stăpâne, că dacă această cetate va fi rezidită și dacă zidurile ei se vor finaliza din nou, de acum încolo tu nu vei mai avea loc de trecere spre Celesiria și Fenicia.

¹⁹ Atunci regele le-a răspuns lui Rehui cronicarul și lui Bilșam, lui Șimșai gră-

măticul și celorlalți care se aflau în sfatul lor și locuiau în Samaria, în Siria și în Fenicia, după cum urmează

²⁰ „Am citit scrisoarea pe care mi-ați trimis-o

²¹ ca atare, am poruncit să se facă o cercetă amănunțită și s'a aflat că acea cetate a fost de la început îndreptată împotriva regilor și că oamenii ei s'au dedat la răscoale și războiye

²² și că în Ierusalim au fost regi tari și cruzi, care au stăpânit luând bir de la Celesiria și Fenicia.

²³ Așadar, am poruncit acum ca oamenii aceia să fie opriți de la rezidirea cetății și să fie luate măsuri ca în ea să nu se mai facă nimic

²⁴ și ca acei lucrători vicleni să nu meargă mai departe în a le aduce regilor tulburare”

²⁵ Atunci, de îndată ce scrisoarea regelui Artaxerxe a fost citită, Rehum și Șimșai grămaticul și ceilalți care se aflau în sfatul lor au pornit în grabă la Ierusalim cu o ceată de călăreți și cu o mulțime gata de luptă și au început să-i opreasca pe ziditori.

²⁶ Iar ziditorii templului din Ierusalim au încetat lucrul până în cel de al doilea an al domniei lui Darius, regele Perșilor.

3

Întrebările celor trei tineri din garda regelui Darius.

¹ În vremea domniei lui Darius, acesta le-a făcut un mare ospăț tuturor celor de sub ascultarea lui, tuturor casnicilor săi și tuturor dregătorilor din Media și Persia

2 și tuturor satrapilor și căpitanilor și guvernatorilor ce se aflau sub porunca sa, din India până în Etiopia, în cele o sută douăzeci și șapte de satrapii.

3 Și după ce au mâncaț și au băut și după ce s'au săturat, s'au dus acasă. Iar regele Darius s'a dus în odaia lui de culcare și a adormit, dar curând după aceea s'a deșteptat.

4 Atunci trei tineri, care făceau parte din garda de corp a regelui, au zis între ei:

5 „Hai să spunem fiecare câte un cuvânt; și cel ce va fi mai tare – adică al cărui cuvânt se va părea că e mai înțelept decât al celorlalți – aceluia îi va da regele Darius daruri și răsplată pentru biruință:

6 să fie îmbrăcat în porfiră, să bea din cupă de aur, să aibă trăsură trasă de cai cu frâie de aur, să poarte pe cap cunună de vison și un lanț de aur în jurul grumazului,

7 să șadă al doilea după Darius – pentru înțelepciunea lui – și să fie numit ruda lui Darius”.

8 Fiecare și-a scris apoi cuvântul său, l-a pecetluit și l-a pus sub perna regelui Darius și au zis:

9 „Când se va scula regele, îi vor da cele ce-am scris: și al cărui cuvânt – din noi, cei trei – va judeca regele și marii dregători ai Perșiei că e mai înțelept, aceluia i se va da biruință, după cum este scris”.

10 Cel dintâi a scris: „Mai tare este vinul”.

11 Cel de al doilea a scris: „Mai tare este regele”.

12 Iar cel de al treilea a scris: „Mai tare sunt femeile; dar, mai mult decât orice, biruie adevarul”.

13 Când s'a sculat regele, scrisorile au fost luate și date regelui, iar el le-a citit.

14 Și, trimițând, i-a chemat pe toți marii dregători ai Perșilor și ai Mezilor și pe satrapi și pe căpitanii și pe guvernatori și pe sfințnici; și s'a așezat pe reșescul scaun de judecată și a citit scrisorile în fața lor.

15 Și a zis: „Chemați-i pe tinerii aceia, iar ei să-și arate cuvintele”. Așa că i-au chemat, iar ei au intrat înăuntru.

16 Și le-a zis: „Spuneți-ne gândul vostru asupra a ceea ce ați scris!”

17 Și a început primul, cel ce scrisese despre puterea vinului. Și a grăit așa:

18 „O, bărbaților, cât de cumplită putere are vinul!; că pe toți oamenii care îl beau îi face să-și piardă mintile;

19 el face ca mintea regelui și aceea a copilului orfan să fie totuna, precum aceea a robului și a omului liber, a săracului și a bogatului;

20 și tot gândul îl întoarce spre chef și veselie, așa că omul nu-și mai amintește nici de necaz și nici de datorie;

21 și pieice inimă o face bogată, așa că omul nu-și mai amintește nici de rege, nici de satrap, și pe toate le face să vorbească prin talanți;

22 – și când oamenii s'au înecat în pahare, își uită de prieteni și de frați și puțin după aceea scot săbile;

23 iar când se trezesc din vin, nu-și mai aduc aminte de cele ce-au făcut.

24 O, bărbaților, oare nu vinul este cel mai puternic, că silește la astfel de fapte?” Și după ce a vorbit așa, a tăcut.

4

Adevărul este cel ce biruie. Darius le înapoiază Iudeilor sfintele vase și permite rezidirea Ierusalimului și a templului.

1 Apoi a început să vorbească cel de al doilea, cel ce spusese că regele e mai puternic:

2 „O, bărbaților, oare nu sunt mai puternici oamenii care stăpânesc marea și uscatul și toate câte sunt în ele?

3 Regele însă e cu mult mai puternic, fiindcă el e domnul tuturor acestor lucruri și el le stăpânește; și orice le-ar porunci el oamenilor, ei aceea fac;

4 de le va spune să facă război unul împotriva altuia, ei aşa fac; și de-i va trimite împotriva vrăjmașilor, ei se duc și răstoarnă munți și ziduri și turnuri;

5 ucid și sunt uciși, și porunca regelui nu o calcă; dacă înving, regelui îi aduc totul, precum și orice altceva.

6 De asemenea, cei ce nu sunt luptători și nu au nimic de-a face cu războiul, ci lucrează pământul, după ce au secerat ceea ce au semănat, aduc regelui; și unul pe altul se silesesc să-i plătească regelui bir;

7 și, cu toate că nu este altceva decât un om, dacă el poruncește să ucidă, ei ucid; dacă poruncește să cruce, cruce;

8 dacă poruncește să lovească, lovesc; a zis să pustiască, pustiesc; a zis să zidească, zidesc;

9 a zis să taie, taie; a zis să sădească, sădesc.

10 Tot poporul său și toate ostile lui i se supun;

11 mai mult: el sade și mănâncă și bea și se odihnește, dar aceia stau de pază

împrejurul său și nimeni nu poate să plece sau să-și vadă de treburile lui, și nici să nu-i dea ascultare în vreun fel.

12 O, bărbaților, cum n'ar putea regele să fie cel mai puternic, de vreme ce este atât de ascultat?” Si a tăcut.

13 Iar al treilea, cel care vorbise despre femei și despre adevăr (acesta era Zorobabel), a început să vorbească:

14 „O, bărbaților, nu regele cel mare, nici multimea oamenilor, și nici vinul sunt cei mai puternici; cine oare sunt acelea care-i îndrumează și-i stăpânesc?: oare nu femeile?

15 Femeile l-au născut pe rege și întregul popor care stăpânește marea și uscatul;

16 din ele s'au născut ei, și ele i-au hrănit pe cei ce-au sădăt viile din care iese vinul.

17 – Ele fac îmbrăcăminte pentru oameni și ele le aduc oamenilor mărire; fără femei, oamenii nici n'ar exista.

18 Si dacă oamenii au adunat aur și argint sau orice lucru de mare preț, oare nu iubesc ei mai mult o femeie care-i atrage prin chip și frumusețe?

19 și, lăsând toate acele lucruri la o parte, oare nu dau ei în gropi și nu rămân cu gura căscată și cu ochii holbați la ea? și bărbații, toți la un loc, oare nu o doresc ei pe ea mai mult decât argintul sau aurul sau oricare alt lucru de mare preț?

20 Omul își lasă pe tatăl care l-a crescut, precum și țara lui de baștină, și se lipește de femeia sa;

21 inima nu și-o desparte de femeia sa și nu-și mai amintește nici de tată, nici de mamă, și nici de țară.

22 Dar și din acestea trebuie să știți că femeile vă stăpânesc: oare nu munciți

voi și nu vă trudiți și nu aduceți și nu dați totul femeilor?

23 Omul își ia sabia și se duce să fure și să tâlhărească, străbate mări și fluvii,

24 se uită'n ochii leului și merge'n întuneric; și după ce a furat și a răpit și a jefuit, aduce totul la iubita lui.

25 Așadar, bărbatul își iubește femeia mai mult decât pe tată și pe mamă.

26 Da, mulți și-au ieșit din minți pentru o femeie și au devenit robi de dragul ei;

27 și mulți au pierit și au rătăcit și au păcătuit din pricina femeilor.

28 Așadar, nici acum nu mă credeți? într'adévăr, mare e regele prin puterea lui și prin teama oricărui ținut de a-l atinge.

29 Dar eu l-am văzut pe el și pe Apamina, țiitoarea regelui și fiica faimosului Bartac, șezând de-a dreapta regelui 30 și luând coroana de pe capul regelui și punând-o pe capul ei și lovindu-l pe rege cu palma stângă;

31 și, față'n față cu toate acestea, regele se hlizea și se uita la ea cu gura căscată; dacă ea râdea, râdea și el; și dacă ea se supăra, el prindea s'o măgulească spre a-i câștiga împăcarea.

32 O, bărbăților, cum oare nu sunt femeile puternice, de vreme ce fac aşa?

33 Atunci regele și dregătorii s'au uitat unul la altul.

34 Iar el a început să vorbească despre adévăr: „O, bărbăților, oare nu sunt femeile puternice? Mare e pământul, înalt este cerul, grabnic în alergare e soarele – căci într'o singură zi înconjoară cerul și se întoarce, tot alergând, la locul său.

35 Oare nu e mare cel ce face aceasta?... Mai mare însă și mai puternic decât

toate este adevărul.

36 Tot pământul cheamă adevărul; cerul pe el îl binecuvintează; toate lucrurile se clatină și se cutremură de el, și nimic cu el nu e nedrept.

37 Vinul e nedrept, regele e nedrept, nedrepte sunt femeile, nedrepti sunt fiii oamenilor și, ca atare, nedrepte-s toate lucrurile lor; în ele nu-i nici un adevăr și toate pier pe seama nedreptății lor.

38 Adevărul însă durează și ntotdeauna e puternic; el trăiește și rămâne puternic în veacul veacului.

39 El nu caută la fața oamenilor și nu părtinește, ci tuturor le face ce e drept și se reține de la tot ceea ce-i nedrept și rău; cu lucrarea lui, toți oamenii o duc bine; în judecata lui nimic nu e nedrept.

40 Aceasta este tăria și împărăția și puterea și mărirea tuturor veacurilor. Binecuvântat să fie Dumnezeul adevărului!"

41 Și, cu aceasta, a tăcut. Atunci tot poporul a strigat, zicând: „Mare este adevărul și mai puternic decât orice!"

42 Iar regele i-a zis: „Cere orice vrei, chiar mai mult decât ai dorit în scris, și-ți vom da, de vreme ce tu ni te-ai dovedit cel mai înțelept; alături de mine vei sedea și ruda mea te vei chema".

43 Atunci el i-a zis regelui: „Adu-ți aminte de făgăduința pe care ai făcut-o în ziua în care ai venit la cărma regalului: aceea de a zidi Ierusalimul

44 și de a trimite înapoi toate vasele care au fost luate din Ierusalim, pe care Cirus le-a pus deoparte când a făgăduit să dărâme Babilonul și să le trimîtă înapoi la locul lor.

45 Tu, de asemenea, ai făgăduit să zidești templul pe care Edomiții l-au ars

atunci când Iudeea a fost pustiită de Caldei.

⁴⁶ Și acum, o, stăpâne rege, aceasta este ceea ce îți cer și ceea ce doresc din parte-ți; aceasta-i fapta cea mare la care să purcezi: Te rog să-ți plinești făgăduința pe care cu propria ta gură i-ai făcut-o împăratului cerului!"

⁴⁷ Atunci regele s'a ridicat și l-a săruat și a scris pentru el scrisori către toți dregătorii, guvernatorii, căpitanii și satrapii ca să-i petreacă în afara pri-mediilor, pe el și pe cei ce vor merge împreună cu el să zidească Ierusalimul.

⁴⁸ Iar cărmuitorilor din Celesiria și din Fenicia, ca și celor din Liban, le-a scris să ducă la Ierusalim lemn de cedru din Liban și, împreună cu el, să zidească cetatea.

⁴⁹ Le-a scris și tuturor Iudeilor care plecau din regatul său către Iudeea că are grija și de libertatea lor: nici un că-pitan, nici un satrap, nici un guverna-tor și nici un dregător nu va putea să le intre cu de-a sila pe ușă;

⁵⁰ și toată țara pe care ei o stăpânesc va fi scutită de dări; iar Edomiții vor trebui să părăsească satele Iudeilor pe care le țineau,

⁵¹ iar pentru zidirea templului vor da câte douăzeci de talanți pe an, până ce zidirea va fi isprăvită;

⁵² dar și la jertfelnic să fie aduse arderi-de-tot zilnice, după poruncă: alți șaptesprezece talanți să se aducă, și peste an zece.

⁵³ Toți cei ce vin din Babilon, spre a zidi cetatea, să fie liberi, ei și fiii lor și pre-oții care i-au însoțit.

⁵⁴ De asemenea, a scris și despre ve-niturile și despre veșmintele preoților

care slujesc,

⁵⁵ ca și despre veniturile leviților, cele ce li se vor da până ce templul va fi ter-minat și Ierusalimul zidit.

⁵⁶ Iar pentru cei ce păzesc cetatea a scris să li se dea loturi și simbrie.

⁵⁷ Și a trimis din Babilon și toate vasele pe care Cirus le pusese deoparte; și tot ceea ce făgăduise Cirus să se facă, el a poruncit să se facă și să se trimită la Ierusalim.

⁵⁸ Și când Tânărul [Zorobabel] a ieșit, și-a ridicat fața la cer, îndreptată spre Ierusalim, și I s'a rugat Dumnezeului cerului, zicând:

⁵⁹ „De la Tine este biruința și de la Tine este înțelepciunea și a Ta este slava, iar eu sunt robul Tău.

⁶⁰ Binecuvântat ești Tu, Cel ce mi-ai dat înțelepciune, și Tie îți mulțumesc, Dumnezeul părintilor noștri!"

⁶¹ Și a luat scrisorile și a plecat; și a venit în Babilon și le-a dat de veste tu-turor fraților săi.

⁶² Iar ei L-au lăudat pe Dumnezeul pă-rinților lor, fiindcă El le dăduse liber-tate și învoire

⁶³ să zidească Ierusalimul, ca și tem-plul în care numele Său a fost chemat. Și ei au petrecut cu muzică și bucurie timp de şapte zile.

5

Însemnare despre cei întorși din robie, începe înnoirea cetății și a templului.

¹ După aceasta au fost aleși, pentru în-toarcere, capii de familie, după tribu-urile lor, ca să se ridice împreună cu fe-

meile lor, cu fiii și fiicele lor, cu slugile și slujnicele lor și cu vitele lor.

² Iar Darius a trimis cu ei o sută de călăreți, până ce i-au dus la Ierusalim cu pace, cu cântări, cu timpane și cu flăute.

³ Și toți frații lor cântau și jucau și s'au suiat împreună cu ei.

⁴ Iată numele celor ce s'au ridicat, după familiile și după triburile lor, după numeroșii lor capi de familie:

⁵ Preoții, fiii lui Finees, fiul lui Aaron: Iosua, fiul lui Ioșadac, fiul lui Sărai, și Ioachim, fiul lui Zorobabel, fiul lui Salatiel din casa lui David, din neamul lui Fares, din tribul lui Iuda,

⁶ cel care a grăit cuvinte înțelepte în fața lui Darius, regele Perșilor, în cel de al doilea an al domniei acestuia, în luna lui Nisan, care era prima lună a anului.

⁷ Și aceștia sunt din Iuda, cei ce au ieșit din robia în care trăiseră ca străini, aceea în care Nabucodonosor, regele Babilonului, îi adusese în Babilon

⁸ și care s'au întors la Ierusalim și în tot cuprinsul Iudeii, fiecare în cetatea sa, cei care au venit cu Zorobabel și cu Iosua și Neemia, Azaria, Raamia, Nahamani, Mardoheu, Bilșan, Misperet, Bigvai, Nehumi, Baana, cârmuitorii lor.

⁹ Numărul celor din neam și conducătorii lor: fiii lui Fares: 2172;

¹⁰ fiii lui Șefatia: 472; fiii lui Arah: 756;

¹¹ fiii lui Pahat-Moab, printre fiii lui Iosua și ai lui Iacob: 2812;

¹² fiii lui Elam: 1254; fiii lui Zatu: 945; fiii lui Horve: 705; fiii lui Binui: 648;

¹³ fiii lui Bebai: 633; fiii lui Azad: 3222;

¹⁴ fiii lui Adonicam: 667; fiii lui Bigvai: 2066; fiii lui Adin: 454;

¹⁵ fiii lui Ater: 92; fiii din Cheila și din Azeca: 67; fiii lui Azuran: 432;

¹⁶ fiii lui Anania: 101; fiii lui Hașum: 32; fiii lui Bețai: 323; fiii lui Hasoferet: 102;

¹⁷ fiii din Beter: 3005; fiii din Betleem: 123;

¹⁸ fiii din Netofa: 55; cei din Anatot: 158; cei din Bet-Azmavet: 42;

¹⁹ cei din Chiriat-Iearim: 25; cei din Chefira și din Beerot: 743; cei din Piras, 700;

²⁰ cei din Hadias și Amidi: 422; cei din Rama și din Gheba: 621;

²¹ cei din Micmas: 122; cei din Vetolio: 52; fiii lui Nefusim: 156;

²² fiii lui Calamolal și Ono: 725; fiii din Ierihon: 345;

²³ fiii lui Senaa: 3330;

²⁴ Preoții: fiii lui Iedaia, fiul lui Iosua, între fiii lui Eliașib: 972; fiii lui Esemiröt: 1052;

²⁵ fiii lui Fasaron: 1047; fiii lui Cârmi: 217.

²⁶ Leviții: fiii lui Iosua și Cadmiel și Binui și Hodavia: 74.

²⁷ Cântăreții: fiii lui Asaf: 128.

²⁸ Portarii, fiii lui Șalum, fiii lui Ater, fiii lui Talmon, fiii lui Acub, fiii lui Hatta, fiii lui Șobai, de toți: 139.

²⁹ Servitorii încrinați templului: fiii lui Țiha, fiii lui Hasufa, fiii lui Tabaot, fiii lui Cherost, fiii lui Sia, fiii lui Padon, fiii lui Lebana, fiii lui Hagaba,

³⁰ fiii lui Acub, fiii lui Cuta, fiii lui Chitab, fiii lui Hagab, fiii lui Șalmai, fiii lui Hanan, fiii lui Catua, fiii lui Ghedur,

31 fiii lui Eru, fiii lui Desan, fiii lui Nova, fiii lui Haseva, fiii lui Gazera, fiii lui Aziu, fiii lui Finees, fiii lui Asara, fiii lui Vaste, fiii lui Asana, fiii lui Meani, fiii lui Nafisi, fiii lui Acuv, fiii lui Ahiva, fiii lui Asur, fiii lui Farachim, fiii lui Vasalot,

32 fiii lui Meeda, fiii lui Cuta, fiii lui Harea, fiii lui Varhus, fiii lui Asirar, fiii lui Tomi, fiii lui Nasit, fiii lui Atifa,

33 fiii slugilor lui Solomon, fiii lui Asaphion, fiii lui Farida, fiii lui leii, fiii lui Lozon, fiii lui Izdail, fiii lui Safet,

34 fiii lui Aghiei, fiii lui Facaret, fiii lui Savia, fiii lui Sarotia, fiii lui Masia, fiii lui Gar, fiii lui Adus, fiii lui Suva, fiii lui Afera, fiii lui Varodis, fiii lui Savat, fiii lui Amon.

35 Toți servitorii încchinați templului și fiii slugilor lui Solomon: 372.

36 Iar cei care au ieșit din Tel-Melah și Tel-Harșa, cu conducătorul lor Haraath, și din Cherub-Adan și Imer

37 și nu puteau să-și arate neamurile și triburile, cum că anume fac parte din Israel, au fost fiii lui Delaia, fiii lui Tobiie, fiul lui Necoda: 652.

38 Și dintre preoții ce se aflau în slujba preoției, dar nu au fost găsiți în condiții, fiii lui Hobaia, fiii lui Hacoṭ, fiii lui Iadua – cel care o luase de soție pe Avghia, din ficele lui Barzilai, căruia el îi luase și numele –;

39 și, cercetându-se după hrisovul de rudenie al acestora și neaflându-se nimic, au fost înlăturați de la preoție.

40 Iar Neemia și Ataria le-au spus că ei nu vor avea parte din cele sfinte până ce se va ridica arhierul îmbrăcat cu Urim și Tumim.

41 Așa că cei din Israel – cei de la doisprezece ani în sus –, în afară de slugi

și slujnice, erau patruzeci și două de mii trei sute șaizeci. Slugile și slujnicile lor: 7337; cântăreți și cântărețe: 245;

42 cămile: 435; cai: 736; catâri: 245; asini: 5525.

43 Și când au ajuns ei la templul Domnului din Ierusalim, unii dintre capii de familii au făgăduit să ridice, după puterile lor, templul lui Dumnezeu, pe locul lui,

44 și să dea la vistieria templului, pentru lucruri, o mie de mine de aur și cinci mii de mine de argint și o sută de veșminte preoțești.

45 Așa că preoții și leviții și cei din popor s-au sălașluit în Ierusalim și în țară, precum și cântăreții și portarii; și tot Israelul în satele lor.

46 Și sosind luna a șaptea, când fiii lui Israel se aflau fiecare în locul său, s'au adunat cu toții, ca unul, la intrarea primei porți, cea dinspre răsărit.

47 Acolo au stat Iosua, fiul lui Ioțadac, și frații săi, și preoții, și Zorobabel, fiul lui Salatiel, și frații săi, și au pregătit jertfelnicul Dumnezeului lui Israel,

48 ca să aducă pe el arderi-de-tot, aşa cum este scris în cartea lui Moise, omul lui Dumnezeu.

49 Și s'au adunat împotriva lor unele din celealte neamuri ale țării. Dar ei au ridicat jertfelnicul pe locul său, cu toată dușmânia celorlalte neamuri. Și toate celealte neamuri de pe pământ îi asupreau, dar ei aduceau jertfe la vreme și arderi-de-tot Domnului, dimineața și seara.

50 Și au prăznuit sărbătoarea corturilor, după cum era rânduit în lege, și au adus jertfe în toate zilele, aşa cum se cuvenea;

51 și, după acestea, aducerile cele neîncetate și jertfa zilelor de odihnă și a lunilor noi și a tuturor sărbătorilor celor sfîntite.

52 Si cei ce au făgăduit vreun dar de bunăvoie lui Dumnezeu, din ziua întâi a lunii așaptea au început a-I aduce jertfe lui Dumnezeu, căci templul lui Dumnezeu încă nu fusese zidit.

53 Si cu bucurie au dat pietrarilor și dulgherilor bani și mâncăruri și băuturi, iar Sidonienilor și Tirienilor le-au dat care ca să aducă din Liban lemn de cedru spre a-l duce apoi cu plutele până în portul din Ioppe, după cum le poruncise Cirus, regele Perșilor.

54 Iar în cel de al doilea an, în luna a doua, după sosirea la templul lui Dumnezeu din Ierusalim, s'au apucat de luncru Zorobabel, fiul lui Salatiel, și Iosua, fiul lui Ioțadac, și frații lor și preoții și leviții și toți cei ce veniseră din robie în Ierusalim

55 și au pus temelia templului lui Dumnezeu în prima zi a lunii a doua, în cel de al doilea an după ce veniseră în Iudeea și în Ierusalim.

56 Pe leviții de la douăzeci de ani în sus i-au pus peste lucrurile Domnului. Apoi s'au ridicat Iosua cu fiii și cu frații săi, Cadmiel, fratele lui, și fiili lui Hodavia și fiili lui Iuda, fiul lui Henadad, împreună cu fiili și frații, toți leviții cei împreună-cârmuitori peste lucruri, să-vârșind cele de cuviință în templul lui Dumnezeu.

57 Așa au durat zidarii templul lui Dumnezeu. Si au stat preoții toți în veșminte, cu cântări și cu trâmbițe, iar leviții, fiili lui Asaf, îl lăudau pe Domnul în timbale, binecuvântând după rânduiala lui David, regele lui Israel;

58 și cu glas mare au cântat laude spre slava Domnului, fiindcă bunătatea și slava Lui sunt în veci în tot Israelul.

59 Si întregul popor a trâmbițat și a strigat cu glas mare, dând laudă Domnului pentru ridicarea templului lui Dumnezeu.

60 Si dintre preoți și leviți și dintre capii de familie au venit bătrâni care văzuseră locașul cel de dinainte și zidirea celui de acum; cu plângere și strigăt mare au venit,

61 iar multimea se bucura sunând din trâmbițe și strigând cu glas mare,

62 așa că poporul nu mai auzea trâmbițele din pricina plânsului poporului; căci multime era, care trâmbița foarte tare, încât se auzea de departe.

63 Si auzind vrăjmașii neamului lui Iuda și ai lui Veniamin, au venit să afle ce înseamnă glasul acesta al trâmbițelor;

64 și au aflat că cei întorși din robie zidesc templul Domnului, Dumnezeului lui Israel.

65 Si, venind la Zorobabel și la Iosua și la capii de familie, le-au zis: „Vom zidi și noi împreună cu voi;

66 căci și noi, ca și voi, ascultăm de Domnul vostru și-I jertfim încă din vremea lui Asarhadon, regele Asirienilor, care ne-a strămutat aici”.

67 Dar Zorobabel și Iosua și capii de familie ai lui Israel au zis: „Nu putem zidi împreună templul Domnului, Dumnezeului nostru,

68 ci numai noi I-l vom zidi Domnului lui Israel, așa cum ne-a rânduit nouă Cirus, regele Perșilor”.

69 Dar neamurile ținutului, împotrivindu-se celor din Iudeea

și ținându-se de capul lor, împiedicau zidirea;

⁷⁰ și făcând ei sfaturi viclene și unel-tiri, au împiedicat terminarea zidirii pe toată durata cât a trăit regele Cirus.

⁷¹ Și opriți au fost de la zidire vreme de doi ani, până [a început] domnia lui Darius.

6

Cu învoirea lui Darius, Iudeii zidesc templul.

¹ Și era în anul al doilea al domniei lui Darius când profetii Agheu și Zaharia au profetit în numele Domnului, Dumnezeului lui Israel, care era peste ei, printre Iudeii ce se aflau în Iudeea și în Ierusalim.

² Atunci s-au ridicat Zorobabel, fiul lui Salatiel, și Iosua, fiul lui Ioțadac, și au început să zidească templul Domnului în Ierusalim, în timp ce profetii Domnului erau cu ei și îi ajutau.

³ În acea vreme a venit la ei Sisin, guvernatorul Siriei și al Feniciei, împrenă cu Șetar-Boznai și tovarășii lor și le-au zis:

⁴ „Cine vă dat voie să zidiți acest templu și acest acoperiș și să faceți toate celealte lucruri? și care sunt lucrătorii care fac toate acestea?”

⁵ Cu toate acestea, bătrâni Iudeilor au dobândit bunăvoieță, căci Domnul îi cercetase în robie,

⁶ și nu au fost opriți să zidească până la vremea când despre aceasta i s'a dat de știre lui Darius și a venit răspunsul.

⁷ Iată copia scrisorii pe care Sisin, guvernatorul Siriei și al Feniciei, împre-

ună cu Setar-Boznai și tovarășii lor au scris-o și i-au trimis-o lui Darius:

⁸ „Regelui Darius, salutare! Toate să-i fie cunoscute domnului nostru, regele, că mergând noi în țara Iudeii și intrând în cetatea Ierusalimului, i-am aflat în Ierusalim pe bătrâni Iudeilor care fusese să în robie zidindu-I Domnului un templu mare și nou, din pietre cioplite și costisoare și din lemne încastrate în ziduri;

⁹ iar lucrurile acestea se fac în grabă, iar lucrul sporește în mâinile lor și se săvârșește în toată mărirea și strălucirea.

¹⁰ Atunci noi i-am întrebat pe bătrâni aceia, zicând: – Cine vă dat voie să zidiți acest templu și să întemeiați aceste lucruri?

¹¹ Noi însă am întrebat aceasta spre ati face ție cunoscut în scris, cerându-le [să ne spună] care sunt numele celor ce-i conduc.

¹² Dar ei ne-au răspuns, zicând: – Noi suntem robii Domnului, Cel ce a făcut cerul și pământul.

¹³ Cât despre acest templu, el a fost zidit și isprăvit, cu mulți ani în urmă, de către un rege mare și puternic al lui Israel.

¹⁴ Dar când părinții noștri au stârnit mânia lui Dumnezeu prin aceea că au păcatuit împotriva Domnului lui Israel. Care este în cer, Acesta i-a dat în mâinile lui Nabucodonosor, regele Babilonului, regele Caldeilor,

¹⁵ care a dărâmat templul și l-a ars, iar pe popor l-a dus în robie la Babilon.

¹⁶ Iar când Cirus se afla în primul său an de domnie peste țara Babilonului, el, Cirus, regele, a scris ca templul să fie rezidit;

¹⁷ iar sfintele vase – cele de aur și de argint – pe care regele Nabucodonosor le strămutase din templul din Ierusalim și le așezase în propriul său templu, regele Cirus le-a scos din templul din Babilon și i-au fost încredințate lui Zorobabel, adică lui Șeșbațar, cărmuitorul,

¹⁸ poruncindu-i-se să strămute toate aceste vase și să le așeze în templul din Ierusalim, iar templul să fie rezidit în același loc.

¹⁹ Atunci Șeșbațar, venind aici, a pus în Ierusalim temeliile templului Domnului; de atunci și până acum se zidește, dar încă nu s'a terminat.

²⁰ Și acum, o, rege, dacă se va părea potrivit, să se caute în arhivele regale din Babilon ale regelui Cirus;

²¹ și dacă se va afla că zidirea templului Domnului în Ierusalim se face cu învoirea regelui Cirus, și dacă domnul nostru, regele, găsește cu cale, aceasta să ne fie adusă și nouă la cunoștință”.

²² Atunci regele Darius a poruncit să se cerceteze în arhivele din Babilon; dar tocmai în Ecbatana, capitala Mediei, s'a găsit o carte în care se amintea următoarele:

²³ „În primul an al domniei lui Cirus, regele Cirus a poruncit să fie rezidit templul Domnului, cel din Ierusalim, unde să fie aduse jertfe cu ardere ne-contenită.”

²⁴ Înălțimea acestuia va fi de șaizeci de coți, lățimea de șaizeci de coți, cu trei case din pietre cioplite și o casă de lemn, nouă; iar cheltuiala se va face din vistieria regelui Cirus.

²⁵ Cât despre sfintele vase ale templului Domnului – cele de aur și de argint –, pe care Nabucodonosor le-a scos din

templul din Ierusalim și le-a dus în Babilon, ele vor fi înapoiate templului din Ierusalim și așezate în locul în care au fost”.

²⁶ Apoi i-a poruncit lui Sisin, guvernatorul Siriei și al Feniciei, și lui Setar-Bozna și tovarășilor lor, precum și celor ce fuseseră numiți să cărmuiască în Siria și în Fenicia, să aibă grija să nu se amestece în treburile acestui loc, ci să-l lase pe Zorobabel, robul Domnului și guvernatorul Iudeii, precum și pe bătrâni Iudeilor, să zidească templul Domnului pe locul unde a fost:

²⁷ „Și eu am poruncit să fie rezidit în întregime; și să ia aminte să vină în ajutorul Iudeilor care s'au întors din robie; aceasta, până ce templul Domnului va fi fost isprăvit;

²⁸ iar o parte a dărilor din Celesiria și Fenicia să fie cu grija dată acelor oameni – adică lui Zorobabel, guvernatorul –, pentru jertfele aduse Domnului din tauri, din berbeci și din miei;

²⁹ de asemenea, și grâu și sare și vin și untdelemn – iar aceasta, neîncetat, peste tot anul, cât e de trebuință în fiecare zi, după cum vor arăta preoții din Ierusalim,

³⁰ În aşa fel încât Dumnezeul Celui-Preaînalt să-I fie aduse jertfe pentru rege și pentru copiii săi, iar ei să se roage pentru viața lor.

³¹ Și a poruncit ca oricine va nesocoti ceva din cele scrise mai sus, sau nu le va plini, pentru acela să se scoată o bârnă din propria lui casă, el să fie spânzurat de ea, iar toate bunurile lui să fie trecute pe seama regelui.

³² Mai mult: Domnul, al Cărui nume este chemat acolo, să nimicească orice rege și orice neam care-și va întinde

mâna să împiedice sau să vatăme acel templu al Domnului din Ierusalim.

³³ Eu, regele Darius, am poruncit ca acestea să fie făcute cu luare-aminte".

7

Lucrările templului se termină. După sfîntire, sărbătorirea Paști- lor.

¹ Atunci Sisin, guvernatorul Celesiei și al Feniciei, împreună cu Șetar-Bozna și cu tovarășii lor, dând urmăre celor poruncite de regele Darius,

² au vegheat cu mai multă grijă asupra sfintelor lucrări, ajutându-i pe bătrâni Iudeilor și pe cărmuitorii templului,

³ aşa că sfintele lucrări sporeau, în timp ce profetii Agheu și Zaharia profeteau;

⁴ iar ele s-au isprăvit prin porunca Domnului, Dumnezeului lui Israel, și cu încuviațarea lui Cirus, Darius și Artaxerxe, regii Perșilor.

⁵ Sfântul templu a fost isprăvit în cea de a douăzeci și treia zi a lunii Adar, în al șaselea an al regelui Darius.

⁶ Iar fiii lui Israel, preoții, leviții și alții dintre foștii robi care li se alăturaseră au făcut întocmai după cele [scrise] în carteaua lui Moise;

⁷ și la sfîntirea templului Domnului au jertfit o sută de tauri, două sute de berbeci, patru sute de miei,

⁸ doisprezece țapi, pentru păcatul întregului Israel – după numărul capilor celor douăsprezece seminții ale lui Israel.

⁹ De asemenea, preoții și leviții, îmbrăcați în veșminte, stăteau după semin-

țiile lor în slujba Domnului, Dumnezeului lui Israel, potrivit cărții lui Moise; la fel și portarii, la fiecare poartă.

¹⁰ Iiii lui Israel care se întorsese din robie au sărbătorit Pastile în cea de a paisprezecea zi a primei luni, după ce preoții și leviții s-au curățit

¹¹ Împreună cu toți fiili lui Israel întorsi din robie; aceștia s-au curățit în același timp cu leviții,

¹² care au înjunghiat mielul pascal pentru toți fiili lui Israel întorsi din robie, pentru preoții, frații lor, și pentru ei însăși.

¹³ Așa au mâncat [Pastile] fiili lui Israel întorsi din robie, precum și toți cei ce se despărțiseră de urâciunile păgânilor din țară și-L căutau pe Domnul.

¹⁴ Timp de șapte zile au prăznuit sărbătoarea azimelor, veselindu-se în fața Domnului,

¹⁵ pentru că El întorsese spre ei inima regelui Asirienilor, spre a le întări măiniile în lucrurile Domnului, Dumnezeului lui Israel.

8

Ezdra în Ierusalim. Scrisoarea lui Artaxerxe. Daruri la templul Domnului. Numărătoarea poporului.

¹ După aceasta, în vremea domniei lui Artaxerxe, regele Perșilor, a venit Ezdra, fiul lui Seraia, fiul lui Azaria, fiul lui Hilchia, fiul lui Salum,

² fiul lui Sadoc, fiul lui Ahitub, fiul lui Amaria, fiul lui Azaria, fiul lui Meraiot, fiul lui Zerahia, fiul lui Uzi, fiul lui Buchi, fiul lui Abiușa, fiul lui Finees, fiul lui Eleazar, fiul lui Aaron, înțâiul preot.

³ Acest Ezdra s'a suit din Babilon, fiind căturar icsusit în legea lui Moise, cea dată de Dumnezeul lui Israel;

⁴ iar regele ii dăduse cinstire, căci el aflase în fața acestuia bunăvoiță în toate cererile sale.

⁵ Si împreună cu el s'au suit o seamă din fiii lui Israel, din preoții, din levitii, din sfinții cântăreți, din portarii și din natineii templului din Ierusalim, în cel de al șaptelea an al domniei lui Artaxerxe, în luna a cincea (acesta era cel de al șaptelea an al regelui),

⁶ ieșind din Babilon la lună nouă, în luna întâi, și sosind în Ierusalim la capătul călătoriei celei bune care le fu se dată de Domnul.

⁷ De vreme ce Ezdra avea o foarte mare icsusință, el nu a lăsat la o parte nimic din legea și din poruncile Domnului, ci l-a învățat pe tot Israelul poruncile și judecățile.

⁸ Copia poruncii scrise care a venit de la regele Artaxerxe la Ezdra – preotul și cititorul legii Domnului – e cuprinsă în cele de mai jos:

⁹ „Regele Artaxerxe către Ezdra, preotul și cititorul legii Domnului, salutare.

¹⁰ Hotărât fiind eu să mă port cu bunăvoiță față de oameni, am poruncit ca aceia din neamul Iudeilor, dintre preoții și levitii ce se află în regatul nostru, care ar vrea să meargă cu tine la Ierusalim, pot s'o facă.

¹¹ Așadar, oricâți vor dori să meargă cu tine, aşa cum am chibzuit eu și cei șapte prieteni ai meu, sfetnicii

¹² Îndrituiți să cerceteze treburile privitoare la Iuda și Ierusalim, potrivit cu cele scrise în legea Domnului,

¹³ și să ducă în Ierusalim Domnului lui Israel darurile pe care le-am făgăduit eu și prietenii mei, precum și tot aurul și argintul care s'ar afla în țara Babilonului, laolaltă cu cel dăruit de popor pentru templul Domnului Dumnezeu-lui lor, din Ierusalim;

¹⁴ aurul și argintul acela va fi adunat pentru [jertfele de] tauri, de berbeci și de miei și pentru tot ce mai e de trebuință

¹⁵ spre a I se aduce jertfe Domnului la jertfelnicul Domnului, Dumnezeu-lui lor, din Ierusalim.

¹⁶ Si tot ceea ce tu și frații tăi veți chibzui că trebuie făcut cu argintul și cu aurul, fă-o după voia Dumnezeu-lui tău.

¹⁷ Cât despre sfintele vase ale Domnului, care îți sunt date pentru trebuința templului Dumnezeu-lui tău, cel din Ierusalim, pune-le înaintea Dumnezeu-lui tău în Ierusalim.

¹⁸ Si orice îți vei aminti că mai trebuie pentru templul Dumnezeu-lui tău, vei da din vistieria regală.

¹⁹ Eu, regele Artaxerxe, le-am poruncit vistiernicilor din Siria și din Fenicia ca tot ceea ce va cere Ezdra, preotul și cititorul legii Dumnezeu-lui Celui-Preaînalt, să i se dea fără nici o zăбавă: până la o sută de talanți de argint;

²⁰ de asemenea, până la o sută de core de grâu și până la o sută de vedre de vin, precum și orice altceva din belșug.

²¹ Toate acestea să se facă după legea lui Dumnezeu, aduse cu grija Dumnezeu-lui Celui-Preaînalt, pentru ca mânia Lui să nu se abată peste regatul regelui și peste fiii săi.

²² De asemenea, vă poruncesc să nu se ceară nici o dare și nici vreo altă dajdie vreunui din preoții, levitii și cân-

tăreții templului Domnului, nici vreunua din portarii și natineii templului Domnului, și nici vreunuia din sluji torii acestui locaș, și nimeni să nu fie împuternicit să pună ceva asemănător asupră-le.

²³ Iar tu, Ezdra, după înțelepciunea lui Dumnezeu aşază judecători și legiuitori care să-i poată judeca în toată Siria și în Fenicia pe toți cei ce cunosc legea Dumnezeului tău; iar pe cei ce n'o știu, învață-i.

²⁴ Și oricine va călca legea Dumnezeului tău și legea regelui, acolo să fie pădesit, fără șovăire, fie cu moarte, fie cu chinuri, fie cu amendă, fie cu închisoare".

²⁵ Atunci Ezdra cărturarul a zis: „Bine-cuvântat să fie singurul Domn, Dumnezeul părintilor mei, Cel care a pus acestea în inima regelui spre slava templului Său ce se află în Ierusalim

²⁶ și Care m'a cinstit pe mine în ochii regelui și ai sfetnicilor săi și ai tuturor prietenilor și dregătorilor săi!

²⁷ Drept urmare, cu ajutorul Domnului, Dumnezeului meu, am prins curaj și am adunat oameni din Israel ca să se suie cu mine.

²⁸ Iată capii, după familiile lor și după dregătorii lor, care s'au ridicat împreună cu mine din Babilon sub domnia regelui Artaxerxe:

²⁹ Din fiii lui Finees: Gherșom; din fiii lui Itamar; Gămăliei; din fiii lui David: Hațuș, fiul lui Șecania;

³⁰ din fiii lui Pahat-Moab: Elioenai, fiul lui Zerahia, și cu el, după socoteala scrisă, o sută cincizeci de oameni;

³¹ din fiii lui Zatu: Șecania, fiul lui Iahziel, și trei sute de oameni cu el;

³² din fiii lui Adin: Ebed, fiul lui Ionatan, și două sute cincizeci de oameni cu el;

³³ din fiii lui Elam: Ieșaia, fiul lui Atalia, și șaptezeci de oameni cu el

³⁴ din fiii lui Șefatia: Zebadia, fiul lui Mihail, și șaptezeci de oameni cu el;

³⁵ din fiii lui Ioab: Obadia, fiul lui Iehiel, și două sute doisprezece oameni cu el;

³⁶ din fiii lui Bani: Șelomit, fiul lui Iosifia, și o sută șaizeci de oameni cu el;

³⁷ din fiii lui Bebai: Zaharia, fiul lui Bebai, și douăzeci și opt de oameni cu el;

³⁸ din fiii lui Azgad: Iohanan, fiul lui Hacatan, și o sută zece oameni cu el;

³⁹ din fiii lui Adonicam, cei de pe urmă – și iată numele lor: Elifelet, Ieiel și Șemaia, și șaptezeci de oameni cu ei;

⁴⁰ din fiii lui Bigvai: Utai, fiul lui Zacur, și șaptezeci de oameni cu el.

⁴¹ Și i-am adunat la râul numit Tera, unde am poposit vreme de trei zile și unde i-am cercetat pe fiecare.

⁴² Dar dacă n'am aflat pe nimeni din preoți sau leviți,

⁴³ atunci am trimis la Eleazar și la Ariei și la Elnatan și la Șemaia și la Iarib și la Natan și la Elnatan și la Zaharia și la Meșulam, oameni de frunte și iscusiți,

⁴⁴ și le-am cerut să meargă la Ido, conducătorul ce se afla acolo unde era visiteria,

⁴⁵ poruncindu-le să-i spună lui Ido și fraților săi, precum și vîstiernicilor ce se aflau acolo, să ne trimîtă oameni care să îndeplinească slujba de preoți în templul Domnului.

⁴⁶ Și, prin mâna cea tare a Domnului nostru, ne-au adus bărbați iscusiți

din fiili lui Mahli, fiul lui Levi, fiul lui Israel, pe Șerebia și pe fiili săi și pe frații săi – care erau optsprezece –

⁴⁷ și pe Hașabia și pe Hanun și pe Isaia, fratele acestuia, din fiili lui Merari, și cu fiili lor – douăzeci de bărbați –

⁴⁸ și pe natinei – cei rânduiți de David – și pe dregătorii pentru slujba leviților, două sute douăzeci (ale căror nume au fost însemnate în scris).

⁴⁹ Acolo le-am făgăduit tinerilor în fața Domnului, Dumnezeului nostru, un post

⁵⁰ prin care să-I cerem o bună călătorie, atât pentru noi cât și pentru cei ce erau împreună cu noi, fiili noștri și vitele noastre;

⁵¹ că mi-a fost rușine să-i cer regelui pedestrași și călăreți și însoțitori care să ne apere de cei ce ne-ar sta împotrivă,

⁵² de vreme ce-i spusesem regelui că puterea Domnului nostru va fi aceea care-i va însoții pe cei ce-L caută cu tot dinadinsul.

⁵³ Si iarăși ne-am rugat Domnului pentru toate și L-am aflat bun și iertător.

⁵⁴ Si am tras de-o parte doisprezece bărbați dintre căpeteniile preoților, după neamurile lor: pe Șerebia și pe Hașabia, și cu ei încă zece bărbați dintre frații lor;

⁵⁵ și le-am dat argintul și aurul și sfințele vase ale templului Domnului nostru, cele dăruite de rege și de sfetnici și de dregători și de tot Israelul.

⁵⁶ Si le-am dat șase sute cincizeci de talanți de argint, precum și vase de argint în greutate de o sută de talanți și vase de aur în greutate de o sută de talanți și douăzeci de odoare de aur și douăsprezece vase de aramă – aramă bună, care sclipește ca aurul.

⁵⁷ Si le-am zis: «Sfinții Domnului îi sunteți, și voi, și vasele cele sfințite, iar aurul și argintul sunt o făgăduință făcută Dumnezeului părinților noștri.

⁵⁸ Privegheați și păziți-le până la vremea când, în Ierusalim, le veți da căpeteniilor preoților și capilor de familie ai lui Israel, acolo, în vîstieria templului Dumnezeului nostru».

⁵⁹ Așa că preoții și leviții, cei ce au primit argintul și aurul și vasele care [au ajuns] în Ierusalim, le-au adus în templul Domnului.

⁶⁰ De la râul Tera am plecat în cea de a douăsprezecea zi a lunii întâi și am sosit la Ierusalim prin mâna cea puternică a Domnului nostru, care era deasupra; încă de la începutul călătoriei ne-a scăpat de tot vrăjmașul și am ajuns la Ierusalim.

⁶¹ Si dacă am stat acolo vreme de trei zile, în cea de a patra argintul și aurul au fost predate templului nostru, și anume în mâna lui Meremot, fiul preotului Uriе.

⁶² Si cu el era Eleazar, fiul lui Finees, precum și Iozabad, fiul lui Iosua, și Noadia, fiul lui Benui, toți leviți; totul li s'a dat după număr și greutate; despre greutatea lor s'a făcut însemnare în chiar ceasul acela.

⁶³ Iar cei ce se întorseră din robie au adus jertfe Domnului, Dumnezeului lui Israel: doisprezece tauri – pentru tot Israelul –, nouăzeci și șase de berbeci, șaptezeci și doi de miei, doisprezece țapi – pentru ispășire; totul, ca jertfă Domnului.

⁶⁴ Iar poruncile regelui le-au dat dregătorilor și guvernatorilor Celesiriei și Feniciei; și au adus cinstire poporului și templului Domnului.

65 Si când acestea au fost gata, au venit la mine conducătorii și au zis:

66 «Poporul lui Israel și căpeteniile și preoții și levitii nu s-au ținut departe de popoarele străine ale țării, și nici de necurățiile ce vin de la Canaaneei, de la Hetei, de la Ferezei, de la lebusei, de la Moabiți, de la Egipteni și de la Edomiți,

67 de vreme ce ei și fiili lor s-au însurat cu fiicele acelora și astfel sămânța cea sfântă s'a amestecat cu neamurile străine din țară; întru aceasta, încă de la început, căpeteniile și dregătorii s'a făcut părtași la această neleguire».

68 Atunci eu, de îndată ce am auzit aceasta, mi-am sfâșiat hainele și vesmântul cel sfînt, și mi-am smuls părul de pe cap și din barbă și am căzut într'o adâncă tristețe.

69 În vreme ce eu plângeam din pricina acestei neleguiiri, toți cei ce erau râvnitori pentru cuvântul Domnului, Dumnezeului lui Israel, s'a adunat la mine; dar eu, cuprins de măhnire, am rămas aşa până la jertfa de seară.

70 Apoi, ridicându-mă din locul unde posteam cu hainele și cu vesmântul cel sfânt sfâșiate, mi-am plecat genunchii și mi-am întins mâinile spre Domnul, zicând:

71 – Doamne, m'am temut și m'am rușinat înaintea feței Tale,

72 deoarece păcatele ni s'a înmulțit deasupra capetelor noastre și păcatul neștiinței noastre a ajuns până la cer

73 încă din vremea părinților noștri, și în mare păcat ne aflăm până'n ziua de azi.

74 Si, pentru păcatele noastre și ale părinților noștri, noi împreună cu frații noștri, cu regii noștri și cu preoții no-

tri am fost dați pe mâna regilor pământului, spre sabie și spre robie și spre pradă rușinoasă, până'n ziua de azi.

75 Si acum, întrucâtva ni s'a arătat mila Ta, Doamne, pentru ca o rădăcină și un nume să ne rămână în locul unde se află sfântul Tău locaș

76 și pentru ca lumină să ni se descopere în templul Domnului. Dumnezeului nostru, și pentru ca hrană să ni se dea în vremea robiei noastre.

77 Da, în vremea când eram robi n'am fost părăsiți de Dumnezeul nostru: El a făcut ca noi să aflăm bunăvoiință în fața regilor Perșilor, aşa că ei ne-au dat hrană

78 și au cinstit templul Domnului nostru și au ridicat Sionul cel pustiu și neau dat o bună așezare în Iudeea și în Ierusalim.

79 Si acum, Doamne, având noi aceste lucruri, ce vom zice? de vreme ce noi am călcăt poruncile Tale, pe care Tu le-ai dat prin mâna robilor Tăi profetii, zicând

80 că țara în care intrați ca s'o moșteniți e o țară murdară de murdăria străinilor țării: ei au umplut-o cu necurățiile lor.

81 Si acum pe fiicele lor să nu le lăuați pentru fiili voștri, dar nici pe fiicele voastre să nu le dați după fiili lor.

82 Nicicând să nu căutați a avea pace cu ei. pentru ca voi să vă întăriți și să mâncați bunătățile țării și s'o lăsați pe totdeauna moștenire copiilor voștri.

83 Iar cele ce se întâmplă, toate ni se fac din pricina faptelor noastre celor rele și din pricina păcatelor noastre: că Tu. Doamne, ne-ai ușurat păcatele

84 și ne-ai dat o astfel de rădăcină: dar noi iarăși ne-am întors înapoi, să căl-

căm legea Ta și să ne amestecăm cu necurăția neamurilor țării.

85 Nu cumva Te-ai mâniat pe noi în aşa măsură, încât să nu lași din noi nici rădăcină. nici sămânță și nici nume?

86 O. Doamne al lui Israel. Tu ești adevarat: că Tu ne-ai lăsat o rădăcină'n ziua de azi.

87 Iată. acum ne aflăm în fața Ta întru fărădelegile noastre; că din pricina lor nu mai putem să-Ți stăm înainte!....”.

88 Și'n timp ce Ezdra se ruga și se mărturisea plângând, doborât înaintea templului, o foarte mare mulțime de bărbați, femei și copii din Ierusalim s'au adunat la el, căci mare plângere era în mulțime.

89 Atunci Secania. fiul lui Ieiel, unul din fiii lui Israel, a strigat, zicând: „Ezdra! Noi am păcătuit în fața Iui Dumnezeu prin aceea că ne-am căsătorit cu femei străine din neamurile țării; acum însă nădejdea îi surâde lui Israel.

90 Întru aceasta să-I facem Domnului jurământ că vom izgoni femeile străine, împreună cu copiii lor, aşa cum tu ai hotărât pentru cei ce se vor supune legii Domnului.

91 Scoală-te și fă!: că tu ești cel îndrătuit să faci aceasta, iar noi o putem face doar împreună cu tine”.

92 Așa s'a sculat Ezdra și i-a pus pe mai-marii preoților și pe leviți și întregul Israel să jure cum că aşa vor face. Iar ei au jurat.

9

Alte porunci. Ezdra citește legea Domnului în fața poporului.

1 Apoi Ezdra. ridicându-se din curtea templului Domnului, s'a dus în odaia lui lohanan. fiul lui Eliașib.

2 și a rămas acolo fără să guste pâine și fără să bea apă. ci plângând pentru marile fărădelegi ale multimii.

3 Și s'a făcut strigare în toată Iudeea și în Ierusalim către toată robimea să se adune în Ierusalim.

4 Iar cei ce nu se vor înfățișa în două sau trei zile. după judecata bătrânilor întâistători acelora li se vor ucide animalele, iar ei își vor fi îndepărtați din obștea celor ce au fost în robie.

5 Și în trei zile, anume în douăzeci ale lunii a noua. toți cei din tribul lui Iuda și al lui Veniamin s'au adunat în Ierusalim.

6 Si toată mulțimea s'a așezat laolaltă în curtea templului Domnului, tremurând, că era iarnă.

7 Atunci Ezdra s'a ridicat și le-a zis: „Voi ati călcăt legea prin aceea că v'ați căsătorit cu femei de alt neam, ca să sporiți păcatele lui Israel.

8 Acum însă mărturisiti-vă și dat-i slavă Domnului. Dumnezeului părinților noștri.

9 și faceți voia Lui și despărțiți-vă de pagânii țării și de femeile străine!”

10 Si'ntregul popor a strigat și a zis cu glas mare: „Așa vom face!”

11 Dar mulțimea e mare și-i vreme de iarnă și nu putem sta sub cerul liber, iar treaba aceasta nu-i de o zi sau două, căci mult ne este păcatul în această privință;

12 aşadar, să stea fruntașii mulțimii, iar toți cei din locuințele noastre căți au femei de alt neam să vină la vremea hotărâtă

¹³ împreună cu bătrâni și cu judecătorii din fiecare loc, până ce vom îndepărta de la noi mânia Domnului porțită asupră-ne din această pricina”.

¹⁴ Atunci Ionatan, fiul lui Azael, și Iahzeia, fiul lui Ticva, au luat această treabă asupra lor; iar Meșulam și Levi și Šabetai îi ajutau;

¹⁵ astfel au împlinit porunca cei ce fusesează în robie.

¹⁶ Iar preotul Ezdra și-a ales capi de familie, fiecare pe nume; și în prima zi a lunii a zecea au șezut împreună să cerceteze lucrarea.

¹⁷ Si până în prima zi a lunii întâi au dus la bun sfârșit cercetarea privitoare la bărbații care își luaseră femei din alt neam.

¹⁸ Dintre preoții care se adunaseră s-au găsit unii care aveau femei din alt neam:

¹⁹ Din fiii lui Iosua, fiul lui Ioțadac și din frații lui: Maaseia, Eliezer, Iarib și Ghedalia:

²⁰ aceștia au dat încredințare că-și vor izgoni femeile, iar pentru vina lor vor jertfi berbeci spre curățire.

²¹ Din fiii lui Imer: Hanani și Zebadia; din ai lui Harim: Maaseia, Ilie, Šemaia, Iehiel și Azaria;

²² din ai lui Pašhur: Elioenai, Maaseia, Ismael, Natanael, Ochidilos și Saltas.

²³ Dintre leviți: Iozabad, Šimei, Chelaia – zis Chelita –, Petahia, Iuda și Ionas.

²⁴ Dintre sfintiții cântăreți: Eliașib și Zacur.

²⁵ Dintre portari: Salum, Telem și Urie.

²⁶ Dintre Israeliți, din fiii lui Fares:

Ramia, Izia, Malchia, Miiamin, Eleazar, Miheia și Benaia;

²⁷ din fiii lui Elam: Matania, Zaharia, Iehiel, Abdi, Ieremot și Elias;

²⁸ din fiii lui Zatu: Elioenai, Eliașib, Matania, Ieremot, Zabad și Aziza;

²⁹ din fiii lui Bebai: Iohanan, Anania, Zabai și Atlai;

³⁰ din fiii lui Bani: Meșulam, Maluc, Adaia, Iașub, Asael și Ieremot;

³¹ din fiii lui Pahat-Moab: Adna, Cheلال, Benaia, Maaseia, Matania, Betaleel, Binui și Manase;

³² din fiii lui Harim: Eliezer, Iisia, Malchia, Semaia, Simeon, Maluc și Šemmaria;

³³ din fiii lui Hașum: Matenai, Matata, Zabad, Elifelet, Ieremai, Mânase și Simei;

³⁴ din fiii lui Bani: Ieremia, Maadai, Amram, loil, Benaia, Bedia, Chelaia, Vania, Meremot, Eliașib, Mataenia, Matenai, Iaasai, Binui, Simei, Selemia, Natan și Adaia;

³⁵ din fiii lui Zaci: Şașai, Sarai, Azareel, Selemia, Amaria și Iosif;

³⁶ din fiii lui Nebo: leiel, Matitia, Zabad, Zebina, Iadai, Ioil, Benaia, Zavadeia, Ides, loil și Vaneas. Toți aceștia își luaseră femei de alt neam; și le-au izgonit împreună cu copiii lor.

³⁷ Preoții și leviții și cei ce erau din Israel au locuit în Ierusalim și la țară. Iar în prima zi a lunii a șaptea, când fiii lui Israel erau așezați în locuințele lor,

³⁸ întreaga mulțime s'a adunat ca un singur om pe locul dinspre poarta de răsărit a templului

³⁹ și i-au cerut lui Ezdra, preotul și cititorul, să aducă legea lui Moise,

cea care fusese dată de către Domnul Dumnezeul lui Israel.

⁴⁰ Aşa că arhiereul Ezdra a adus legea la toată mulțimea, de la bărbat până la femeie, precum și la toți preoții, ca să audă legea în prima zi a lunii a şaptea.

⁴¹ Si acolo, în curtea cea largă de dinaintea sfântului pridvor, a citit din zori până amiază în fața bărbaților și a femeilor; și toată mulțimea asculta legea cu luare-aminte.

⁴² Ezdra, preotul și cititorul legii, a stat pe amvonul de lemn făcut anume pentru aceasta.

⁴³ Iar lângă el, de-a dreapta, au stat Matatia, Sema, Anania, Azaria, Urie, Izechia și Baalsam,

⁴⁴ iar de-a stânga, Pedaia, Misael, Malchia, Haşum, Haşbadana și Zaharia,

⁴⁵ Atunci Ezdra a luat cartea în fața mulțimii, de vreme ce el sedea pe locul întâi, cu mare cinstire, înaintea tuturor.

⁴⁶ Si când a deschis legea, toți au stat în picioare; iar Ezdra L-a binecuvântat pe Domnul, Dumnezeul Cel-Preaînalt, pe Dumnezeul Sabaot, Atoțiiitorul,

⁴⁷ iar mulțimea a răspuns: „Amin!” Si, ridicându-și mâinile, au căzut cu fața pământ și încinat Domnului.

⁴⁸ De asemenea, Iosua, Bani, Şerebia, Iamin, Acub, Şabetai, Hodia, Maaseia, Chelita, Azaria, Iozabad, Hanan și Peleaia, precum și leviții, învățau legea Domnului, tâlcuind citirea.

⁴⁹ Apoi Ataratis a zis către Ezdra, arhiereul și cititorul, și către leviții care învățau mulțimea:

⁵⁰ „Sfântă îi este Domnului ziua aceasta (căci toți plângeau ascultând legea);

⁵¹ aşadar, mergeți, mâncăți bucate grase și beți băuturi dulci și trimiteți daruri la cei lipsiți,

⁵² că sfântă îi este Domnului ziua aceasta; și nu vă întristați, căci Domnul vă va aduce mărire”.

⁵³ Iar leviții aduceau toate acestea la cunoștința poporului, zicând: „Sfântă îi este Domnului ziua aceasta; nu vă întristați!”

⁵⁴ Si s'au dus cu toții să mănânce și să bea și să se veselească și să dea daruri celor lipsiți,

⁵⁵ căci pricepuseră cuvintele în care fuseseră învățați și pentru care se adunaseră.

Cartea înțelepciunii lui Solomon

1

Adevărată înțelepciune, fără de care nu poate exista dreptate.

¹ Iubiți dreptatea¹, voi, cei ce judecați pământul,² gânduri drepte să aveți despre Domnul și căutați-L cu inimă smerită,

² că El Se lasă aflat de cei ce nu-L ispitesc³ și Se arată celor ce-și păstrează credința în El.

³ Căci gândurile violente îndepărtează de Dumnezeu, iar puterea Lui, dacă-i ișpitită, îl mustră pe cel nemintos.

⁴ Înțelepciunea nu intră în sufletul vicelui și nu sălășluiește în trupul supus păcatului.⁴

⁵ Căci Duhul Sfânt, învățătorul⁵, fugă de vicleșug, se retrage din fața cugetelor

lor nemintoase și se supără când nelegiuirea se apropie.

⁶ Înțelepciunea e un duh al iubirii de oameni, dar nu-l lasă nepedepsit pe cel ce defăima prin vorbele sale, căci Dumnezeu e martorul rărunchilor lui⁶, veghetorul fără greș al inimii sale, și tot ce vorbește limba aceluia, El aude;

⁷ căci Duhul Domnului umple lumea întreagă⁷ și El, Cel ce ține totul la locul său,⁸ cunoaște orice șoaptă.

⁸ De aceea, grăitorul nedreptății nu se poate ascunde și dreptatea răzbunătoare nu-l lasă să-i scape.

⁹ Planurile nelegiuitorului vor fi ceritate, zvonul vorbelor sale va merge până la Domnul pentru ca nedreptățile lui să-și afle pedeapsa.

¹⁰ O ureche geloasă⁹ aude totul, nu-i scapă nici chiar murmurul șoaptelelor.

¹¹ Păziți-vă deci de murmurul zadarnic, feriți-vă limba de clevetire, căci

¹Dreptatea: acordul dintre cugetul și fapta omului, pe de-o parte, și poruncile lui Dumnezeu, pe de alta.

² „...cei ce judecați pământul” (expresie identică cu aceea din Ps 2, 10): regii, guvernatorii, demnitarii a căror principală datorie este aceea de a face dreptate.

³ „...cei ce nu-L ispitesc”: cei ce nu-L pun la încercare, cei ce nu pun paruri pe o anumită intervenție a lui Dumnezeu (vezi Iudita 8, 12-16).

⁴ Lucidă prin excelență, înțelepciunea nu suferă abureala păcatului.

⁵Foarte exact: „educatorul”.

⁶În limbajul biblic, „rărunchii” sunt zona lăuntrică a omului, sălașul gândurilor celor mai ascunse. De reținut alăturarea dintre Înțelepciune și Dumnezeu.

⁷ „Lumea” ca totalitate a oamenilor (oikoumène).

⁸Duhul Domnului este Cel ce asigură coezinea universului.

⁹ „Urechea geloasă” este a lui „Dumnezeu gelos”, noțiune frecventă în V. T. (vezi nota de la Iș 20, 5).

vorba pe furiș nu rămâne fără urmări, iar gura mincinoasă îi aduce sufletului moarte.

¹² Nu căutați moartea'n rătăcirea vieții voastre și nu vă atrageți asupră-vă pieirea prin fapta mâinilor voastre.

¹³ Căci nu Dumnezeu a făcut moartea, nici că Se bucură de nimicirea celor vii.

¹⁴ El a făcut toate lucrurile pentru ca ele să vieze¹⁰, făpturile lumii sunt măntuitoare, în ele nu-i otravă de pieire, puterea morții nu domnește pe pământ;

¹⁵ căci dreptatea e nemuritoare,

¹⁶ dar nelegiuții cheamă [moartea] prin semn și prin cuvânt; prietenă și-o fac și se topesc de dragul ei, cu ea fac legământ, vrednici cum sunt de-a-i fi părtași.

2

Viața așa cum o văd necredinții.

¹ Căci ei zic între ei, prin strâmba socrințe: „Viața noastră scurtă e și tristă; atunci când omul moare, nici o scăpare nu-i, și nu știm despre nimeni că s'ar fi'ntors din groapă¹¹.

² Născuți suntem din întâmplare;² vom fi după aceasta ca și cum n'am fi fost; doar fum ne e suflarea din năriile-amândouă, gândirea, o scânteie tâșnită din bătaia inimii:

¹⁰ „...să vieze”: să aibă o existență perenă (iar nu de azi pe mâine).

¹¹ Literal: „din Ŝeol”; „din Hades”; „din sălașul morților”.

²Ceea ce urmează, până la versetul 20 inclusiv, e o vizuire pesimistă asupra vieții, extrasă dintr-o concepție materialistă (de loc străină gândirii antice), care va alimenta, mai târziu, doctrina comunismului.

³ când ea se stinge, trupul cenușă ni se face, iar duhul se destramă ca aerul ușor.

⁴ În timp, numele nostru cădea-va în uitare, de fapta noastră nimeni nu-și va aduce-aminte, vreața ne va trece ca urma unui nor și se va risipi ca negura pe care razele soarelui o alungă și căldura lui o doboară.

⁵ Zilele noastre sunt o umbră trecătoare.³ Sfărșitul ni-i fără întoarcere, pecetea este pusă: nu, nimeni nu revine.

⁶ Veniți dar să ne veselim cu bunătățile de-acum și cu ardoarea tinereții să folosim tot ce-i făptură!

⁷ Să ne'mbătăm cu vinuri scumpe și arome, iar floarea primăverii să n'o lăsăm să treacă;

⁸ hai să ne'ncununăm cu roze'mbobocite pân'nu se veștejesc,

⁹ la chefurile noastre să nu lipsească nimeni, din veselia noastră sunt semne pretutindeni, căci asta-i partea noastră și asta ni-i menirea.

¹⁰ Să asuprim săracul, cu toate că-i om drept, de văduva sărmană să n'avem nici o milă, nici grija de bătrânlul a căruia cărunte de ani e'mpovărată.

¹¹ Puterea noastră fie legea dreptății noastre, căci tot ce-i slab se-arată a fi fără folos.

¹² Pe omul drept să-l prinDEM în cursă, căci ne'ncurcă și ni se'mpotrivește în ce voim să facem și ne'nvinovătește că-am fi'mpotrivă legii și că-am păcatui'mpotrivă bunei creșteri.

¹³ Se umflă că-L cunoaște pe Dumnezeu deplin, numindu-se pe sine că-ar fi copilul Domnului.

³ Omul, ființă efemeră: ecouri din Ps 38, 7; Iov 8, 9.

¹⁴ El nu-i decât osândă a gândurilor noastre și greu ne vine numai când ne uităm la el;

¹⁵ căci felul său de viață nu-i ca al celor lalți, cărările lui toate nu sunt ce par a fi.

¹⁶ În ochii lui, noi suntem ca fierul ruginit, de calea noastră fuge, de parc'ar fi spurcată; cu gura fericește sfârșitul celor drepti și ni se'mpăunează cu Dumnezeu ca tată.

¹⁷ Cât adevăr se află'n ce spune, vom vedea, și ce se va alege de el când o să moără.

¹⁸ Că dacă dreptul este fiu al lui Dumnezeu, Acela-i va da mâna și tot El îl va scoate din mâna celor răi⁴.

¹⁹ Cu chinuri și ocări să-l încercăm ca să-i cunoaștem supușenia, răbdarea să i-o punem la'ncercare.

²⁰ Să-l osândim la moarte rușinoasă, căci, după spusa lui, vegheat va fi⁵.

²¹ Așa au cugetat, dar se înșală, căci răutatea i-a orbit.

²² Din tainele lui Dumnezeu ei nu cunosc nimic, nu speră în răsplata sfințeniei, și nu cred în răsplătirea celor ce sunt curați la suflet.

²³ Da, Dumnezeu zidit-a pe om spre nesticare, făcându-i chip asemenei cu veșnicia Lui⁶.

⁴Sarcasm pe care îl vor profera și Iudeii la adresa lui Iisus de pe cruce: „S'a încrezut în Dumnezeu: să-l scape acum, dacă-l vrea” (Mt 27, 43).

⁵O seamă din Sfinții Părinti ai Bisericii văd în acest verset o profetie mesianică: Iisus condamnat de către păcătoși la moarte pe cruce; vezi și Evr 12, 2-3.

⁶Unele manuscrise grecești prezintă o variantă a acestui (al doilea) stih în formula: „și l-a făcut după chipul ființei (naturii) Sale”; în acest sens îl prezintă traducerile occidentale (BJ,

²⁴ Dar diavolul, prin pizmă, adus-a moartea'n lume,⁷ iar cei ce sunt alături de el o vor cunoaște!

3

Ce se întâmplă cu cei drepti și cu cei păcătoși.

¹ Sufletele dreptilor sunt în mâna lui Dumnezeu și nici un chin nu le va atinge.

² În ochii nemintoșilor ei par că au murit, ieșirea lor din lume e o nenorocire,

³ plecarea dintre noi, totuna cu nimicul, dar ei se află'n pace.

⁴ Chiar dacă, în ochii oamenilor, au îndurat chinuri, nădejdea lor e plină de nemurire;

⁵ pentru-o pedeapsă mică primi-vor plată mare¹. Căci Dumnezeu i-a pus la încercare și i-a găsit vrednici de El;

⁶ ca pe aur în cupitor, aşa i-a încercat și i-a primit ca pe o jertfă de ardere-detot.

OSTY, TOB), dar și traducerile românești din 1688, 1914, 1936 și următoarele. Ediția Rahlf's oferă cealaltă variantă, mai directă, fără echivoc: „făcându-i chip asemenei cu veșnicia Lui”; prin acest termen (addiotes = „eternitate”, „veșnicie”) stihul se explicitează și-l completează pe cel precedent (ceea ce e nesticăios și veșnic). De fapt, versetul e o reluare originală a textului din Fc 1, 27.

⁷Diavolul (în ebraică: Satan), invidiuindu-l pe om pentru poziția sa privilegiată în creația lui Dumnezeu, l-a atras în păcat (Fc 3, 1-8; In 8, 44; Ap 12, 9); la rândul său, păcatul i-a adus omului moartea spirituală, urmată de cea fizică (Rm 5, 12).

¹ „Pedeapsa” (aici): încercarea (sau sirul de încercări) la care Dumnezeu îl supune pe omul drept, pentru ca acesta, asemenea aurului în foc, să se purifice prin eliminarea zgurii.

7 Vor străluci în ziua cercetării,² roi de scânteie pe miriște vor fi.³

8 Stăpâni peste popoare, ei neamuri judeca-vor, iar Domnul peste dânsii va'mpărăti în veci.

9 Acei ce-și pun credința în El vor înțelege ce este adevărul, cei credincioși ai Săi cu El vor sta'n iubire, căci harul și'ndurarea sunt pentru-aleșii Săi.

10 Neleguiții însă, ei vor primi pe-deapsă pe-a gândului măsură: de drept nu le-a păsat, de Domnul au fugit.

11 Vai celor ce-arată dispreț înțelepciu-nii, precum și'nvățăturii: nădejdea li-i deșartă, ostenelile, zadarnice, lucră-riile, netrebnice,

12 femeile lor sunt nemintoase, copiii lor, stricați, urmașii, blestemăți.

13 Ferice de femeia cea stearpă dar cu-rată, cea care'mpreunare'n păcat n'a cunoscut; ea-și va cunoaște rodul la cercetarea sufletelor.⁴

14 Ferice de-acel famen din ale cărui mâini n'a curs fărădelege, acel ce gânduri rele n'a îndreptat spre Domnul; el va primi răsplată pentru credința lui, un loc de mare slavă acolo'n templul Domnului.

15 Căci preamărit e rodul bunelor oste-neli, precum nepieritoare va fi și rădă-cina gândirii iscusite.

16 Fiii desfrânaților nu vor atinge ma-turitatea iar sămânța din pat neleguit

2 „Ziua cercetării”: vremea când Dumnezeu Se va ocupa de reabilitarea dreptilor.

3 Precum scânteile ard și nimicesc o miriște uscată, așa și vor învinge dreptii lui Israel pe ad-versarii lor, păcătoșii.

4 În universul biblic, sterilitatea unei femei era considerată drept blestem și ocară divină. Așadar, în lumina textului de față: Virtutea castității conjugale răscumpără ocara sterilității prin rodul spiritual ce va fi cunoscut la „cerceta-re sufletelor”, adică la judecata lui Dumnezeu.

se va stingă.

17 Căci chiar dacă trăiesc mult, sunt so-cotiți de nimic, iar bătrânețele lor vor fi la capăt fără cinstă;

18 iar de vor muri de timpuriu, nu vor avea nădejde și nici mângâiere în ziua judecății.

19 Căci groaznic e sfârșitul unui neam nedrept.⁵

4

Ce se mai poate întâmpla cu cei drepti și cu cei păcătoși.

1 Mai bine e să nu ai copii, dar să ai vir-tute, căci amintirea acesteia e nemuri-toare: ea e cunoscută și de Dumnezeu și de oameni;

2 dacă-i de față, o urmezi, dacă s'a dus, îți pare rău; încununată'n veșnicie, e biruitoare în urma unei lupte purtate fără pată.¹

3 Urmașii numeroși ai neleguiților nu-s de nici un folos; ieșiți din muguri spurcați, nu vor îfîfige rădăcini adânci și nu vor așeza temelie de neclintit;

4 chiar dacă, pentru-o vreme, se înflo-resc în ramuri, ei, neavând temeiuri, se zguduie de vânt și'n furia furtunii se dezrădăcineză;

5 ramurile se vor frânge înainte de vârsta deplină, rodul lor nu va fi de nici

⁵ Cuvântul „neam” înseamnă aici succesiune de generații (neamul Mărculeștilor).

¹ Virtutea are o dublă veșnicie: aceea din memoria oamenilor și aceea din împărăția lui Dumnezeu. Cununa e simbolul biruinței în luptele atletice — nobile, nesângerioase —, care, la rândul lor, vor fi în Noul Testament simbol al luptelor (întrecerilor) duhovnicești (vezi 1 Co 9, 24-27).

un folos, crud pentru mâncare și bun de nimic.

6 Căci pruncii născuți din culcușuri invocate – când stai să-i cercetezi – sunt martori ai neleguiurii părinților.

7 Omul drept, chiar dacă moare de timpuriu, află odihnă.

8 Bătrânețea cinstită nu e cea dată de lungimea vieții, ea nu se măsoară cu numărul anilor;

9 la om, înțelepciunea e căruntețea lui și viața ne'ntinată îi este bătrânețea;

10 plăcut lui Dumnezeu, Acesta l-a iubit mutându-l dintr'o lume a celor păcătoși;

11 răpit a fost, ca nu cumva răutatea să-i strâmbe'nțelepciunea, ca nu cumva'nșelarea să-i amăgească sufletul;

12 căci vraja răutății întunecă ce-i bun și amețeala poftei subjugă mintea clară;

13 desăvârșit devreme, plinirea lui e lungă.

14 Sufletul său, plăcut lui Dumnezeu, a fost grăbit să plece din mijlocul răimii². Nebunii văd aceasta, dar nu pricep nimic și nici că-și bat ei capul cu astfel de nimicuri,

15 că harul și'ndurarea sunt pentru aleșii Săi, iar cercetarea, pentru sfintii Săi.

16 Dreptul care moare îi osândește pe neleguiții care trăiesc, iar tinerețea grabnic împlinită [osândește] înde lunga bătrânețe a celui nedrept.

²Dacă moartea timpurie a omului bun și drept pare a cădea sub incidența absurdului, ea are, totuși, o rațiune ascunsă: Dumnezeu îl smulge din mediul corrupt în care trăiește, ca nu cumva el, sub presiunea ambianței perverse, să cedeze și să cadă; în acest caz, moartea trupului e salvarea sufletului.

17 Nebunii văd sfârșitul înțeleptului, dar fără să priceapă planurile Domnului asupră-i, și nici de ce El Si l-a pus deoparte;

18 văd și disprețuesc, dar Domnul își va râde de ei.

19 Ei după aceea fi-vor un stârv disprețuit, de-a pururi de ocără printre morți; căci El îi va zdrobi, pe ei, cei fără grai și azvârliți cu capu'n jos și îi va scutura din temelii și vor pieri până la unul și chinul îi va măcina și amintirea, da, li se va stinge.

20 Si când va veni socoteala păcatelor lor, ei vor veni cuprinși de spaimă, iar fărădelegile lor îi vor osândi din față.³

5

Dreptii și păcătoșii la judecată.

1 Cel drept, plin de'ndrăznire, va sta atunci în față, de față cu aceia ce i-au făcut necazuri și pentru-a cărui trudă¹ n'aveau decât dispreț.

2 Văzându-l, tulburare-i va scutura, și spaimă, uimiți, ca'ntr'o poveste, să-l vadă măntuit.

3 Si-or zice între ei, plini de păreri de rău, gemând amar, cu duhul cuprins de strâmtorare:²

4 „Acesta-i cel pe care cândva-l batjocoream, spre care noi, nebunii, ţinteam

³Nebunii neleguiții nu scapă doar cu moartea fizică și cu stergerea amintirii; în urma acestora va fi o judecată, o vreme când, față'n față cu propriile lor păcate, vor fi condamnați de ele.

¹Literal: „osteneli”; „nevoințe”. Viața omului virtuos nu e comodă; ea se realizează prin efort (acela de a învinge ispите care îl asaltează).

²Dacă păcătosul și-a petrecut viața în confuzie și datorită confuziei, Judecata îi oferă momentul lucidității și, prin aceasta, conștiința virovăției.

doar cu ocări crezând că viața-i este o pură nebunie, iar moartea, fără cinste.

5 Cum de-a ajuns să fie la număr printre fiili lui Dumnezeu, și parte să-și aibă printre sfinți?

6 Noi ne-am ținut departe de calea adevarului, nu pentru noi lumina dreptății a luceștit, iar soarele nu nouă ne-a răsărit de sus.

7 Sătui suntem de căile nelegiuirii și ale pierzaniei, pustiuri neumblate-am străbătut, dar calea Domnului n'am cunoscut-o.

8 Ce folos ne-a adus trufia? La ce ne-au slujit bogăția și înfumurarea?

9 Totul a trecut ca o umbră, ca o veste ce vine și zboară;

10 ca o corabie ce străbate marea-nvolburată fără să poți să dai de urma trecerii ei și nici de șanțul chilei, săpat adânc în valuri;

11 sau ca o pasăre ce zboară prin aer, al cărei zbor nu lasă nici un semn: loveste aerul ușor cu aripile în mișcare și-l spintecă în șuier ascuțit și-și taie drum cu ele, dar, după-aceea, nici un semn c'ar fi trecut pe-acolo;

12 sau ca săgeata'mpinsă către țintă: aerul rupt se'ntoarce unde-a fost, iar urma ei nicicum n'o poți afla.

13 Așa și noi: de-abia veniți pe lume, am și plecat din ea fără să-arătăm o urmă de virtute, ci'n răutatea noastră am pierit".

14 Da, nădejdea celui neleguit e ca praful spulberat de vânt, ca negura subțire topită de furtună: se risipește precum fumu'n vânt și trece ca un oaspete de-o zi, firav în amintire.

15 Dar dreptii vor trăi în veci; răsplata lor este la Domnul, Cel-Preaînalt îi are'n grija Sa.

16 De-aceea vor primi, din mâna chiar a Domnului, cununa'mpărătească-a strălucirii și diadema frumuseții,³ căci ei de dreapta Lui vor fi păziți și ocrotiți vor fi, ca de un scut, de brațul Său.

17 Cu-aprinsa-I gelozie drept armură,⁴ El va'arma făptura spre-a-Și nimici vrăjmașii,

18 și, cu dreptatea'mplătoșat, coif își va pune dreapta judecată,

19 sfințenia Și-o va face un scut nebiruit,

20 din aspra Sa mânie, o sabie-ascuțită, și'ntregul univers porni-va la război alături, să-i înfrunte pe cei lipsiți de minte⁵.

21 Fulgere vor țâșni, cu vârful drept la țintă, din arcul bine'ntins al norilor zburând;

22 din praștie, puzzerie de grindini mâniaioase; spre ei⁶ se'ndreaptă furia din clocotele mării și fluvii în puhoiae vor trece peste ei;

23 o cruntă vijelie-i va biciu din față și-i va zvârli prin aer precum un uragan. Astfel nelegiuirea va pustii pământul întreg, și răutatea va răsturna din tronuri pe cei puternici.

³Din nou: cununa e răsplata-simbol a învingătorului în întrecerile atletice („războiul nevăzut” al sfinților); prin cunună (sau diademă), asemănarea cu Împăratul.

⁴Schimbând registrul expositiv, autorul deschide un episod specific stilului apocaliptic: spre a-Și nimici adversarii, Dumnezeu mobilizează și pune în mișcare întregul univers. „Gelozia” lui Dumnezeu, noțiune frecventă în limbajul biblic, e sentimentul violent al Celui înșelat în buna Sa credință.

⁵„Cei lipsiți de minte”: aici nu e vorba de nebunii dereglați mintal, ci de cei ce, printre judecată săracă, simplificatoare, răstoarnă sau deregleză ordinea morală, luând păcatul drept virtute și nefirescul drept firesc.

⁶„... spre ei”: spre vrăjmași.

6

Regii sunt datori să caute înțelepciunea.

1 Voi, regi, ascultați și înțelegeți! învătați-vă, voi, cei ce judecați marginile pământului!¹

2 Plecați-vă auzul, voi, cei ce stăpâniți peste mulțimi și care vă truși cu multimea neamurilor!

3 Căci Domnul este Cel ce v'a dat stăpânirea și Cel-Preaînalt, puterea; El este Cel ce vă va cerceta faptele și planurile vi le va cerca².

4 Că dacă voi, slujitorii ai împărației Lui, n'ați judecat drept, nici legea n'ați păzit-o și nici c'ăti umblat după voia lui Dumnezeu,

5 groaznic și grabnic Se va năpusti asupra voastră. Căci cumplită-i judecata pentru cei sus-puși;

6 celui mic, din milă, i se iartă, dar cei puternici vor fi cercați puternic.

7 Căci Stăpânul-a-toate de nimeni nu Se teme, și nici nu Se sfiește de-a omului mărire; și pe cei mici, și pe cei mari, pe toți El i-a făcut, pe ei, pe toți, la fel și are'n grijă;

8 pe cei puternici, însă, i-așteaptă ceretare grea, pe măsura lor.

9 Deci, către voi, o, regi, eu îmi îndrept cuvântul, să învătați înțelepciunea și să nu cădeți;

10 căci cei ce cu sfîrșenie păzesc pe cele sfinte ei își vor fi sfinti,³ iar cei ce-au

¹ Presupuse a fi ale unui rege iudeu, îndemnurile de mai jos li se adresează tuturor celor ce au funcții conducerioare în lume; de aici, caracterul universalist al acestui capitol.

² „A cerca”: a scruta; a cerceta în profunzime.

³ Adică: după Judecătă vor fi recunoscuți drept sfinti și declarați ca atare.

învățat-o vor ști ce să răspundă.

11 Iubiți-mi deci cuvintele, doriți-le, și astfel ajungeți învătați.

12 Înțelepciunea este'ntru tot strălucitoare și nu se ofilește; cu ușurință-o văd acei ce o iubesc, iar cei ce-o caută o află.

13 Acelor ce-o doresc le iese înainte și ea se-arată prima.

14 Acel ce-o caută din zori nu se va ostensi: și-o va afla la poartă.

15 S'o ai în gând înseamnă desăvârșirea mintii; s'o ai în veghe, grabnic vei fi lipsit de grijă.

16 Pe cei care-i sunt vrednici ii cată pre-tutindeni și pe cărări le iese'nainte c'un surâs și'n orice gând ea merge c'un pas în fața lor.⁴

17 Căci începutul ei e pofta de-a'nvăța;

18 dorința de-a'nvăța, aceasta e iubirea; iubirea-i paza sfântă a proprietelor legii;⁵ păzirea legii'nseamnă să ai ne-stricăciune⁶;

19 nestricăciunea: omul vecin cu Dumnezeu;

20 și, prin urmare, dorul de'ntelepciune duce la starea'mpărătească.

21 Voi, regi peste popoare, în viață dacă tineți la tronuri și la sceptre, cinstiți Înțelepciunea, ca'n veac să cârmuiți.

⁴ În versetele 17-20 autorul folosește — desul de liber — un procedeu de argumentație al gândirii grecești: într'o suită de propoziții, complementul celei dintâi devine subiectul celei următoare... și așa mai departe, până la concluzia care reunește începutul cu sfârșitul; procedeul se cheamă „sorit”, de la adjecativul grecesc sooreites = „obținut prin acumulare”.

⁵ Una din legile iubirii este supunerea față de persoana iubită, principiu fundamental în relația om-Dumnezeu.

⁶ „Nestricăciune”: incoruptibilitate; nedescumpnere; absența dezagregării, a putrezirii; deci, continuitate finită, nemurire.

²² Ce este'nțelepciunea și cum a luat ființă sunt gata să v'ō spun; nu voi ascunde taine, ci îi voi fi pe urme de la'nceputul ei; cunoașterea voi pune-o' n deplina ei lumină și nu-mi va trece pasul pe-alături de-adevăr.

²³ N'oi merge nici pe drumul invidiei ce roade: aceasta n'are-a face nimic cu'nțelepciunea.

²⁴ Mulțimea de'nțelepți e mântuirea lumii; un rege plin de minte-i balsam pentru popor.

²⁵ Primiți învățătura din ceea ce vă spun și veți afla folos.

7

Înțeleptul e un simplu om, dar înțelepciunea îl ridică deasupra.

¹ Om muritor sunt și eu, asemenea oricărui, coborâtor din prima ființă omenescă zidită pe pământ.²

² Înfiripat cu trupul în pântecele mamei, m'am încheiat în sânge de-a lungu-a zece luni³ plecând dintr'o sămânță de om și de placere,⁴ învecinată somnului.

³ Născut, mi-am hrănит pieptul cu aerul obștesc, căzut-am pe pământul același

¹ Acest capitol e una din cele mai frumoase pagini ale Vechiului Testament; deși alcătuitoră sub înrăurirea gândirii filosofice grecești (îndeosebi sub aceea a lui Platon), scrierea are grija să păstreze toate coordonatele monoteismului iudaic.

² Înțregului neam omenesc i se transmit chipul și asemănarea lui Adam (vezi Fc 5, 3 și nota).

³ Zece luni ale ciclului lunar — operant în calendarul iudaic — sunt echivalentul a nouă luni din ciclul solar.

⁴ În vechea gândire iudaică, sămânța bărbatului era aceea din care se alcătuia embrionul; oferind placerea, femeia devinea receptacul.

pentru toți, iar glasul meu dintâi, precum la toată lumea, n'a fost decât un plâns;

⁴ crescut am fost în scutec, învăluit în grija.

⁵ Nu, nici măcar un rege n'a început-o altfel atunci când s'a născut;

⁶ în viață ce ni-i dată intrarea și ieșirea sunt pentru toți la fel.

⁷ De aceea m'am rugat să mi se dea pri-cere, și astfel mi-a fost dată; și am cerut, și iată că duhu'nțelepciunii mi-a și venit.⁵

⁸ De dragul ei fugit-am de sceptre și de tronuri, iar bogăția'n cumpeni cu ea mi-a fost nimic.

⁹ Cu piatra cea mai scumpă nu i-am făcut pereche; de i se pune-alături, tot aurul din lume nu e decât nisip, și'n față ei argintul nu e decât noroi.

¹⁰ Iubirea mea asupră-i a pus un preț mai mare decât pe sănătate, decât pe frumusețe; și mai presus am pus-o chiar de lumina însăși, căci strălucirea ei nicicând nu obosește.

¹¹ Și totuși, ea mi-aduse în viață tot celi bun; din mâna ei primit-am averi nemăurate.

¹² Iar eu de toate-acestea m'am bucurat din plin, căci ea, înțelepciunea, e cea care le-aduce; dar nu știam un lucru: că ea e mama lor.⁶

⁵ Prin rugăciune, autorul a obținut priceperea (frónesis) de a cere mai mult; prin invocare (che-mare expresă) i s'a dat mai mult decât însăși înțelepciunea: duhul înțelepciunii (pnéuma sofias), adică înțelepciunea în dimensiunea și perenitatea ei lăuntrică.

⁶ Deși înțeleptul a renunțat, practic, la toate bunurile menționate în versetele 8-10 (sceptre, tronuri, bogății, nestemate, aur, argint, sănătate, frumusețe — și chiar lumină —), el le-a dobândit pe toate, dar numai târziu și-a dat seama

¹³ Am învățat cu râvnă, rostesc mărinos⁷ și nu-i ascund belșugul.

¹⁴ Căci ea e pentru oameni comoară nesfârșita⁸; cei ce-o obțin, prieteni îi sunt lui Dumnezeu prin ale'nvățăturii îmbelșugate daruri.

¹⁵ Să-mi deie Dumnezeu rostire după gând,⁹ fiindu-mi gândul vrednic de darurile Sale; căci El e călăuza'ntelepciunii și îndreptarul înteleptilor;

¹⁶ că'n mâna Lui noi suntem – și noi, și ale noastre cuvinte, iscusința și știința de a face¹⁰.

¹⁷ Cunoașterea cinstită¹¹-a făpturii El mi-a dat-o, să știu plămada lumii și vлага din stihii.

¹⁸ cum se sfârșește timpul după'nceput și mijloc, și vremea'n du-te-vino. și vremile'n prefaceri,

¹⁹ cum se rotește anul. cum astrele se mișcă,

²⁰ natura animalelor, deprinderile fia-relor, puterea unor duhuri¹² și gândurile oamenilor, și felurimea plantelor și leacul rădăcinilor;

---

că înțelepciunea e nu doar instrumentul prin care i-au venit, ci însăși originea lor (desigur, o origine derivată din Dumnezeu, după cum se va arăta în versetele 25-26).

⁷ Literal: „rostesc fără invidie”.

⁸Iisus va spune: „... faceți-vă... comoară neîmpuținată în ceruri”.

⁹„... rostire după gând”: să spun ceea ce îmi dictează gândul (gnóme are o mare bogătie de sensuri: gând, gândire, dreaptă judecată, inteligență, dispoziție a spiritului etc.).

¹⁰„Știința de a face”: rațiunea practică.

¹¹„Cunoașterea cinstită”: aceea care nu minte, nu însălcă, nu induce în eroare; care e conformă cu realitatea.

¹²E vorba de duhurile rele, a căror putere trebuie identificată spre a-i împiedica lucrarea malefică.

²¹ tot ce-i ascuns, precum și ce e sădit, am cunoscut, fiindcă'ntelepciunea, ce meșterește totul, mi-a dat învățătură.¹³

²² Într'adevăr, se află în ea un duh deștept¹⁴ și sfânt, fără pereche¹⁵, cu multe căi¹⁶, subtire¹⁷, pătrunzător și sprințen și fără nici o pată și limpede, statornic și iubitor de bine, gata oricând¹⁸, năvalnic și binefăcător și iubitor de oameni,

²³ de neclintit, temeinic, lipsit de'ngrijorări: el, cel ce poate totul și peste tot veghează, străbate ca un fulger prin duhurile toate cele deștepte, limpezi și oricât de subțiri.

²⁴ Fiindcă'ntelepciunea se mișcă mult mai iute decât orice mișcare: de vreme ce-i curată, străbate și pătrunde prin toate, pretutindeni.¹⁹

²⁵ Un suflu al puterii lui Dumnezeu, aceasta-i: șuvoi curat al slavei Celui Atotputernic, aşa că nici o pată n'o poate întina.

---

¹³Monoteist, autorul se ferește să personifice înțelepciunea, cu toate că îi conferă și calitatea de „a meșteri” (a lucra ca un creator de artă). În următoarele două versete sunt enumerate o seamă de atribute ale înțelepciunii, pe care Platon și stoicii le puneau pe seama „Spiritului universal” (desemnat prin nous sau prin Lógos). Acestea sunt în număr de douăzeci și unu (3 x 7 = 21, rezultatul unei două numere perfecte), cunoscut fiind că simbolistica numerelor era cultivată atât în filosofia elenă cât și în cele două Testamente biblice. În efortul de a ajunge la 21, autorul folosește termeni foarte apropiati ca sens.

¹⁴„Deștept” = intelligent.

¹⁵„Fără pereche”: unic.

¹⁶„Cu multe căi”: multiplu; polivalent.

¹⁷„Subtire”: subtil; de mare finețe; care poate face distincțiile cele mai fine, până la ultimul amănunt.

¹⁸„Gata oricând”: prompt; care răspunde imediat.

¹⁹Lipsită de impurități, înțelepciunea își taie calea dreaptă prin tot ce există.

²⁶ Căci ea e strălucirea luminii ne'nserate²⁰, oglinda – fără urmă de pată – a lucrării lui Dumnezeu, icoană a bunătății Sale.

²⁷ Cu toate că ea este doar una, poate totul: în sine rămânând, pe toate le'nnoiește, și, pătrunzând, prin veacuri, în sufletele sfinte, lui Dumnezeu îi face prieteni și profeti;

²⁸ căci Dumnezeu Sî'ndreaptă iubirea doar spre-acela cel ce cu'nțelepciunea își face casă bună.

²⁹ Într adevară, ea este mai mândră decât soarele și mai presus de'ntreaga orânduire-a stelelor: dacă-i vei pune alături lumina, ea o'ntrece.

³⁰ de vreme ce lumina îi face nopții loc, pe când înțelepciunii nimic nu-i face răul.

8

Deținătoare a tuturor bunurilor, înțelepciunea nu le poate lipsi regilor.

¹ Puternic ea se'ntinde'ntre marginile lumii si'ntregu-l rânduiește cum e să fie bine.¹

² Cătând-o. mi-a fost dragă din tinerețea mea și mi-am dorit-o de mireasă și mă topeam de frumusețea ei.

³ De neamul bun² e mândră trăind cu

²⁰ „Lumina neînserată”: lumina veșnică. Aici poate fi vorba de o intuiție profetică: dacă în V. T. Dumnezeu nu e numit niciodată lumina (El fiind doar însoțit de lumină), în N. T. Iisus Se va declara pe Sine: „Eu sunt Lumina lumii” (In 8, 12).

¹După conținut, acest verset e concluzia și finalul capitolului precedent.

²„Neamul bun”: obârșia nobilă.

Dumnezeu³, căci Domnul-peste-toate, El însuși a iubit-o.

⁴ Pătrunsă în știința lui Dumnezeu⁴, ea este aceea care-alege'ntre lucrurile Lui.

⁵ Si dacă bogăția e bun râvnit în viață, ce altă bogătie-i mai mare decât ea, decât înțelepciunea, care lucrează totul?

⁶ Si dacă iscusința e-aceea ce lucrează, ce meșter mai de seamă ar pune rânduială în toate câte sunt?

⁷ Si dacă oarecine a îndrăgit dreptatea, virtuțile sunt rodul eforturilor ei: căci ea ne și învață'nfrânarea, chibzuință, dreptatea, bărbăția⁵, și tot ceea ce'n viață mai bun e pentru oameni, pentru folosul lor.

⁸ Si dacă oarecine dorește știință'ntinsă, trecutul ea îl știe, ea scurmă viitorul, cunoaște întorsura zicalelor și știe să vadă înțelesul ascuns în ghicatori,⁶ minuni și semne toate le știe dinainte și ce se'ntâmplă'n vremuri și'n sutele de ani.

⁹ M'am prins dar să-mi devină tovarășă de viață, știind că o să-mi fie la drum povăță bună, precum și mângâiere în griji și în tristeți.

³ „A trăi cu Dumnezeu” înseamnă a fi cu El în comuniune intimă, asemenea unui cuplu soț-soție. De altfel, în V. T. e frecventă alegoria mariajului sacru dintre Iahvă și poporul Său Israel.

⁴ Înțelepciunea este, de fapt, o inițiată, posedând capacitatea de a avea acces la tainele dumnezeiești.

⁵ Acestea sunt cele patru virtuți cardinale proclamate de filosofia greacă (Platon și stoicii), devenite apoi, cu conotații speciale, virtuțile cardinale ale teologiei creștine. (Dreptatea din stihul întâi nu înseamnă una din cele patru virtuți, ca în stihul 4, ci toate cele patru laolaltă).

⁶ „Zicalele” (maximele) și „ghicatorile” (enigmele) sunt alcătuiri verbale care ascund un sens anevoie de descifrat; înțelepciunea nu cunoaște obstacole.

¹⁰ Și voi avea printr'însa mărire'n adunări și, Tânăr, multă cinstă în fața celor vârstnici.⁷

¹¹ Pătrunzător m'or ține pe tron de judecată⁸ și admirat voi fi în fața celor mari.⁹

¹² Dacă păstrez tăcere, ei sunt în aşteptare, dacă-mi rostesc cuvântul, ei sunt cu luare-aminte și de vorbesc prealung, ei mâna-și pun la gură.

¹³ Prin ea – și doar printr'însa – aveavoi nemurirea și'ntre urmași lăsa-voi o veșnică-amintire.

¹⁴ Voi cârmui popoare, și seminții străine supuse îmi vor fi;

¹⁵ și, auzind de mine, tirani temuți s'or teme; și bun voi fi cu gloata și aprig în război.

¹⁶ Întors acasă, tot ea îmi va'nsoți odihna, că-a ei vecinătate nu'nseamnă amărăciune, și nici conviețuirea cu dânsa nu-i durere, ci numai veselie și numai bucurie.

¹⁷ Aceste gânduri toate le-am chibzuit în minte, la inimă le-am pus și am înțeles că nemurirea-i caldul culcuș cu'nțelepciunea,¹⁰

¹⁸ că'n prietenia ei sunt sfinte bucurii, că'n fapta mâinii sale sunt bunuri nesfârșite, că, stând mereu în preajmă-

⁷ Opțiunea pentru înțelepciune pare o renunțare la bunurile și bucuriile lumești, dar acestea i se oferă înțeleptului tocmai ca rezultat al opțiunii lui. Exemplul cel mai grăitor este însuși regele Solomon.

⁸ Aluzie la celebra judecată a lui Solomon (3 Rg 3, 16-28).

⁹ După OSTY, „cei mari” ar fi, aici, suveranii străini care l-au cunoscut pe Solomon și l-au admirat: regele Hiram al Tirului (3 Rg 5, 15-21) și regina de Saba (3 Rg 10, 4-8).

¹⁰ Autorul are o preocupare constantă pentru propria sa nemurire; aceasta se obține printr'o conviețuire intimă cu înțelepciunea.

i, câștigi gândire dreaptă, că-a sta cu ea de vorbă înseamnă nume bun; de aceea-am tot umblat prin laturile lumii în căutarea căii de a mi-o dobândi.

¹⁹ Am fost copil cuminte, cu fire norocoasă; mai mult: am avut parte și de un suflet bun,

²⁰ sau, mai degrabă, fiind bun, venit-am într'un corp lipsit de întinare;¹¹

²¹ Înțelegând eu însă că n'aș putea s'o am altminteri decât dacă chiar Dumnezeu mi-o dă – aceasta fiind ea însăși o istețime-a minții: a ști de unde-mi vine această dăruire –, m'am îndrepitat spre Domnul cu-această rugăciune și-am zis din toată inima:

9

Rugăciune pentru dobândirea înțelepciunii.

1 Dumnezeule al părinților și Doamne al milei, Tu, Cel ce pe toate le-ai făcut prin cuvântul Tău,

2 Cel ce cu înțelepciunea Ta l-ai alcătuit pe om¹, ca să stăpânească toate făpturile pe care Tu le-ai făcut

3 și să cârmuiască lumea întru sfințenie și dreptate și să facă judecată cu inima dreaptă,

¹¹ Luat în sine, izolat, versetul pare a afirma preexistența sufletului; luat însă în context — apropiat și îndepărtat —, el nu face altceva decât să pună accentul pe preeminența sufletului asupra corpului.

¹ „A alcătui” îl echivalează aici pe grecescul kataskevázo, dar sensurile cuvântului original sunt mult mai multe și mai bogate; potrivit acestora, Dumnezeu l-a „zidit” pe Adam (adică l-a creat după un plan elaborat), dar l-a și „pregătit”, adică l-a înzestrat cu toate însușirile de natură să-i asigure succesul în menirea pentru care fusese creat.

4 dă-mi-o pe aceea ce stă lângă tronul tău, înțelepciunea, și nu mă lepăda din ceata copiilor tăi.

5 Căci robul Tău sunt eu, și fiul roabei Tale, om slab și cu viață trecătoare și puțin destoinic să înțeleg dreptatea și legile.

6 Că chiar dacări fi cineva desăvărșit între fiii oamenilor, dacă-i lipsește înțelepciunea care vine de la Tine, de nimic va fi socotit.

7 Căci Tu ești Cel ce m'ai ales rege al poporului Tău și judecător al fiilor și ficelor Tale.

8 Tu mi-ai poruncit să zidesc templu pe muntele Tău cel sfânt și jertfelnic în cetatea unde Tu Ti-ai aşezat cortul², chip al cortului sfânt pe care Tu l-ai pregătit dintru'nceput³.

9 Cu Tine e înțelepciunea care-Ti cunoaște faptele și care era de față când Tu făceai lumea⁴; ea știe ce e plăcut în fața ochilor Tăi și ce e pe potriva poruncilor Tale.

10 Trimit-o din sfintele Tale ceruri, de pe tronul slavei Tale, pentru ca ea să mă ajute în ostenelele mele și să cunosc ce-Ti este Tie plăcut;

11 căci ea știe și înțelege totul. Ea mă va călăuzi înțelepțește în lucrările mele și prin slava ei mă va ocroti.

12 Atunci faptele mele vor fi plăcute, eu cu dreptate îți voi judeca poporul și vrednic voi fi de tronul părintelui meu.

²= ... unde Tu Te-ai hotărât să locuiești.

³„Cortul sfânt” poate fi: fie cortul ridicat de Moise după porunca și instrucțiunile lui Dumnezeu (Iș 25, 9, 40), fie însuși izvodul (prototipul) cersc al acestuia.

⁴Prezența înțelepciunii la crearea lumii este tratată mai pe larg în Proverbe 8, 27-31 (vezi și nota).

13 Cine oare este omul care să cunoască planul lui Dumnezeu?, și cine poate gândi care este voia Domnului?

14 Căci gândurile muritorilor sunt şovăielnice, iar cugetările noastre, nestatornice;

15 căci un trup putrezitor îngreuaază sufletul și cortul acesta de lut împovărează mintea cu mulțime de griji.

16 Cu greu ne dăm seama de cele ce sunt pe pământ, iar ceea ce avem în mâna nu aflăm decât sforțându-ne; atunci, ceea ce este în ceruri, cine a descoperit?

17 Și cine Ti-a cunoscut voia dacă Tu nu i-ai dat înțelepciunea, și dacă nu i L-ai fi trimis de sus pe Duhul Tău cel Sfânt?

18 Așa au devenit drepte cărările celor de pe pământ, așa au învățat oamenii ce-Ti este plăcut și, prin înțelepciune, s'au mântuit.

10

Înțelepciunea a cărmuit lumea încă de la început.

1 Ea l-a ocrotit pe tatăl lumii¹, pe el, cel plămădit întâi, cel ce singur a fost zidit; ea l-a scos din propriul lui păcat

2 și i-a dat putere să stăpânească totul.

3 Dar când, în mânia sa, un nedrept² s'a'ndepărtat de ea, acela a pierit în furia cu care și-a ucis fratele.

¹„Tatăl lumii”: e vorba de Adam, numit astfel pentru că el a fost începutul speciei umane. De aici, în capitolele următoare: Înțelepciunea și Dumnezeu în istorie. Sunt evocate evenimente care pot fi reperate prin sistemul referențial (trimestri).

²„Un nedrept”: cel ce a rupt echilibrul dintre voia lui Dumnezeu și propria sa faptă; e vorba de Cain.

4 Când, din pricina lui, a fost pământul înecat, înțelepciunea l-a măntuit încă o dată, mânându-l pe cel drept cu ajutorul unui lemn obișnuit.³

5 Si când, laolaltă'n răutatea lor, neamurile s'au amestecat⁴, ea l-a recunoscut pe cel drept, l-a păzit fără prihană în fața lui Dumnezeu și l-a păstrat puternic când a fost să-l doboare mila de copilul său.

6 Ea l-a scăpat pe cel drept din prăpădul celor răi când a fugit el de focul coborât peste cele cinci cetăți.

7 Și, martor al neleguiurii lui, acest ținut pustiu fumegă și azi; pomii dăruoade ce nu se coc la vreme și-un stâlp de sare se înalță în amintirea unui suflet necredincios.

8 Căci, pentru faptul de a se fi îndepărtat de înțelepciune, ei nu numai că au căzut în nenorocirea de a nu cunoaște binele, dar le-au lăsat celor vii un monument al nebuniei lor, aşa încât ticăloșia lor să nu rămână ascunsă.

9 Înțelepciunea însă i-a scos din sufriință pe credincioșii ei.

10 Ea l-a călăuzit pe drepte cărări pe dreptul ce fugea de mânia unui frate; ea i-a arătat împărăția lui Dumnezeu și i-a dăruit cunoașterea lucrurilor sfinte; ea l-a făcut să izbândească în ostenele lui și spor i-a dat în strădanii;

11 ea l-a ajutat împotriva lăcomiei celor ce îl asupreau și ea l-a făcut bogat;

12 ea l-a păzit de vrăjmași și l-a ocrotit de cei care-i întindeau curse; ea i-a dat biruință într'o luptă crâncenă, pentru

ca el să știe că evlavia e mai puternică decât orice.

13 Ea este cea care nu l-a părăsit pe dreptul vândut, ci l-a ferit de păcat;

14 ea s'a coborât cu el în groapă, ea nu l-a părăsit în lanțurile lui până ce i-a dat sceptrul regal și putere asupra celor cei asupreau; ea i-a dovedit pe părâșii lui ca fiind mincinoși și i-a dat mărire vesnică.

15 Ea a eliberat poporul sfânt și seminția nevinovată de neamul care le asupreau.

16 Ea a intrat în sufletul unui rob al Domnului și cu semne și minuni a ținut piept unor regi de temut.

17 Celor sfinți le-a dat plată ostenelelor lor, ea i-a călăuzit pe o cale minunată, ea le-a fost acoperământ ziua și lumină de stele noaptea.

18 Ea i-a trecut prin Marea Roșie și i-a purtat prin ape mari,

19 în timp ce-i îneca pe vrăjmașii lor, după care i-a ridicat din adâncurile genunii.

20 Astfel că dreptii i-au jefuit pe cei necredincioși, au lăudat, Doamne, numele Tău cel sfânt și, cu o singură inimă, Ti-au lăudat mâna care se luptase pentru ei;

21 căci înțelepciunea a deschis gura celor muți și limba pruncilor a făcut-o limpede.

11

Din pustia Sinai, privire înapoi spre Egipt.

1 Ea le-a sporit lucrările prin mâna unui sfânt profet.

³Potopul; Noe în corabie.

⁴V. 5: Turnul Babel; v 5: Avraam; vv. 6-7: Lot, Sodoma și Gomora, femeia lui Lot; vv. 9-12: Iacob; vv. 13-14: Iosif; vv. 15-19: Moise; drumul prin pustie.

2 Au străbătut o pustie nelocuită și și-au întins corturile în locuri neumblate.

3 Au ținut piept dușmanilor și i-au dat înapoi pe potrivnici.

4 În setea lor, Te-au chemat: apă li s'a dat dintr'o stâncă seacă și din piatră aspră și-au astâmpărat setea.

5 Astfel, ceea ce pentru vrăjmașii lor fusese pedeapsă lor le-a fost binecuvântare la vreme de nevoie.¹

6 Și'n locul izvorului nesecat al marelui fluviu, tulburat cu sânge noroios

7 – pedeapsă pentru o poruncă ucigațoare de copii –, le-ai dat [alor Tăi], celor deznădăjduiți, apă din belșug,

8 arătându-le prin setea de care suferiseră cum i-ai pedepsit Tu pe vrăjmașii lor.

9 Prin încercările lor – care nu erau altceva decât certări ale milei – au înțeles cum erau chinuiți neleguiiții sub judecata mâniei,

10 căci pe ei i-ai încercat ca un părinte care dojenește, dar pe aceia i-ai pedepsit ca un rege neîndurător, care osândește.

11 Și cei de-acolo, și cei de-aici sufereau deopotrivă,

12 de vreme ce-i cuprindea o îndoitoră tristețe și suspinau la amintirea a ceea ce se petrecuse;

13 când însă au priceput că ceea ce pentru ei fusese pedeapsă era spre binele celor lalți, L-au recunoscut pe Domnul;

14 căci Acela pe care odinioară L-au lepădat și L-au avut de batjocură la urma urmelor s'a minunat de El,

¹Punând în paralelă plăgile asupra Egiptenilor și suferințele din pustie ale Evreilor, autorul dezvoltă ideea că una și aceeași suferință (setea) poate avea motivații și scopuri diferite.

după ce suferiseră de o sete alta decât a celor drepti.²

15 Dar pentru gândurile lor nebunești și vinovate care-i duceau în rătăcire și îi făceau să se'ncchine la reptile bezmetice și la fiare becisnice, Tu le-ai trimis, ca pedeapsă, o hoardă de dobitoace becisnice,

16 pentru ca ei să știe că-au fost pedepsiți pe unde-au păcătuit.³

17 Mâna Ta cea atotputernică – aceea care a făcut lumea dintr'o materie fără chip –⁴ nu s'a împiedicat să transmită asupră-le o gloată de urși sau de lei fieroși,

18 sau chiar fiare necunoscute, făcute pe loc, pline de turbare, scoțând pe nări suflare'nflăcărată, răspândind un fum puturos sau scăpărând din ochi fulgere înfricosătoare,

19 în stare nu numai să-i spulbere cu răutatea lor, ci să-i nimicească prin simpla lor cumplită'nfățișare.

20 Dar și fără aceasta, ei puteau pieri doar la o suflare, urmăriți de dreptatea răzbunătoare, vânturați de suflarea puterii Tale. Ci Tu pe toate le-ai rânduit cu măsură, număr și cumpănă.

21 Căci marea Ta putere e pururi în slujba Ta, și cine-i va sta împotrivă tăriei brațului Tău?

²Autorul le atribuie Egiptenilor procese de conștiință care-i duc la descoperirea adevăratului Dumnezeu (idee inexistentă în Cartea Ieșirii).

³Animalele pe care Egiptenii le adoraseră devin acum tortionarii lor (idee proprie autorului).

⁴Autorul pare a afirma aici preexistența materiei, ceea ce e de neconcepțut pentru un monoteist; mai degrabă se înțelege că el a avut în minte haosul primordial, adică lumea creată de Dumnezeu mai întâi ca materie informă (Fc 1, 2), pe care, punându-i legi, l-a organizat în ceea ce constituie universul.

²² Întreaga lume e pentru Tine ca un grăunte în cumpănă, ca stropul din rouă dimineții căzută pe pământ.

²³ Dar Tu ai milă de toți, tocmai fiindcă poți totul, Tu închazi ochii asupra păcatelor oamenilor pentru ca ei să se pocăiască.

²⁴ Căci Tu iubești tot ceea ce există și nu Te dezguști de nimic din ceea ce ai făcut; că dacă fi urât ceva, nu l-ai fi plăsmuit.

²⁵ Și cum ar fi rămas ceva, dacă Tu nu l-ai fi vrut? sau cum s'ar fi păstrat ceva, dacă Tu nu l-ai fi chemat?

²⁶ ci Tu cruți totul, de vreme ce totul e al Tău, Stăpâne, iubitorule al sufletelelor!¹⁵

12

Răbdarea lui Dumnezeu e nemărginită.

¹ Căci Duhul Tău cel nestricăios se află'n toate lucrurile.

² De aceea-i pedepsești cu măsură pe cei care cad, Tu îi dojenești, amintindu-le de ce-au păcătuit, pentru ca, scuturându-și răul, să creadă în Tine, Doamne.

³ Că pe vechii locuitori ai Țării Sfinte¹

⁴ i-ai urât din pricina deprinderilor lor nelegiuite, vrăjitorii și jertfe necurate.

⁵ Pe acei nemiloși ucigași de copii, pe cei ce mâncau măruntaie la ospețe cu

¹Ideeă că Dumnezeu nu-și poate urî și nimici propria-I creație este exprimată aici cu mare claritate și argumentată ca niciunde în Vechiul Testament.

¹Aici și mai departe e vorba de popoarele păgâne care locuiau Canaanul înainte și după cucerirea acestuia de către Evrei.

carne de om și cu sânge, pe cei vârăți în tainice sfaturi,

⁶ pe acei părinți ucigași de ființe fără apărare Tu i-ai vrut să piară prin mâinile părinților noștri,

⁷ pentru ca această țară, cea mai dragă Ție din toate, să primească cinstita colonie a fiilor lui Dumnezeu.²

⁸ Și totuși, chiar pe aceia i-ai crățat, de vreme ce și ei erau oameni, și ai trimis viespi să meargă'naintea oastei Tale ca să-i nimicească încetul cu încetul.

⁹ Nu că n'ai fi putut să-i dai pe cei necredincioși în mâinile celor drepti într'un răzbui ca lumea, sau să-i nimicești doar dintr'o lovitură – prin fiare fioroase sau printr'o vorbă aspră –,

¹⁰ ci, judecându-i încetul cu încetul, ai lăsat loc pentru pocăință, cu toate că știai că firea lor e vicleană, că răutatea le era înnăscută și că felul lor de a gândi nu se va schimba în veac,

¹¹ fiind ei dintru început sămânță bles temată. Și nici că Te-ai teme Tu de cineva le-ai trecut cu vederea păcatele.

¹² Căci cine Ți-ar zice: „Ce-ai făcut?”, sau cine va sta împotriva judecății Tale? și cine Te va da în judecată că ai nimicit niște neamuri pe care Tu le-ai făcut? și cine-Ți va veni în față ca răzbunător al unor oameni nedrepti?

¹³ Că'n afară de Tine nu este un Dumnezeu care să aibă grija de toate și căruia să-i arăți că judecățile Tale n'au fost nedrepte.

¹⁴ Nu există rege sau împărat care să-ți ceară socoteală pentru aceia pe care Tu i-ai pedepsit.

²„Fiii lui Dumnezeu”, adică Evreii, s'au așezat în Canaan ca imigranți (grecescul apoikía înseamnă „colonié”).

¹⁵ Ci, de vreme ce ești drept, Tu cârmui-iesți lumea cu dreptate și socotă că a-l osândi pe cel ce nu trebuie pedepsit nu e pe potriva puterii Tale.

¹⁶ Da, puterea Ta este începutul dreptății: fiind Stăpân a toate, pe toate Tu le cruți.

¹⁷ Tăria Ta le-o arăți celor ce nu cred în atotputernicia Ta și înfrunți cutezanța celor ce o cunosc;

¹⁸ dar Tu, stăpân pe propria-Ți putere, judeci cu îngăduință și ne cârmui-iesți cu mare bunătate; Tu n'ai decât să vrei, și-acolo Ți-e puterea.

¹⁹ Prin lucruri ca acestea Ți-ai învățat poporul că omul drept trebuie să fie iubitor de oameni, iar filor Tăi le-ai dat o bună nădejde că păcatele pot fi urmate de pocăință.

²⁰ Că dacă pe cei ce erau vrăjmașii copiilor Tăi și osândiți la moarte, Tu i-ai pedepsit cu-atâta luare-aminte și îngăduință, dându-le timp și loc spre a se dezbată de răutatea lor,

²¹ atunci, cu câtă luare-aminte îi judeci Tu pe fiii Tăi, Tu, Cel ce, prin jurăminte și legăminte, le-ai făcut părinților lor făgăduințe atât de frumoase!

²² Așadar, în timp ce pe noi ne pedepește, pe vrăjmașii noștri îi biciuiești de o mie de ori mai mult, pentru ca noi, atunci când judecăm, să ne gândim la bunătatea Ta, iar când suntem judecați să ne bizuim pe milă.

²³ De aceea, pe cei nedrepti care și-au trăit viața nebunește i-ai chinuit cu propriile lor urâciuni³;

²⁴ că ei au mers atât de departe pe căile rătăcirii, încât luau drept dumnezei

³ „Urâciuni” (în limbajul biblic): idoli; falși dumnezei; animale pe care oamenii le adorau ca pe niște divinități.

dobitoacele cele mai respingătoare și mai disprețuite, înșelându-se ca prunci care încă nu gândesc.

²⁵ Și tocmai de aceea, ca unor prunci fără minte, le-ai trimis o pedeapsă de râs.

²⁶ Dar cei ce nu s'au pătruns de această certare neînsemnată vor avea de-a face cu o pedeapsă vrednică de Dumnezeu.

²⁷ Pe cei care-i făceau să sufere și pe care îi invidiau, pe cei pe care-i credeau dumnezei și de care erau pedepsiți i-au văzut limpede; iar pe Cel pe care altădată nu voiau să-L cunoască L-au recunoscut drept Dumnezeu adevărat. Iată de ce osânda cea mai de pe urmă a venit asupra lor.⁴

13

Închinarea la astre, la puterile naturale și la idoli.

¹ Găunoși prin fire sunt toți oamenii în care se află necunoașterea lui Dumnezeu, cei care, plecând de la bunurile căzuțe, n'au fost în stare să-L cunoască pe Cel ce este¹, cei care, cercetând lucrările, nu L-au recunoscut pe Lucrător;

² ci au socotit că focul sau vântul sau aerul iute sau bolta înstelată sau apa năvalnică sau luminătorii cerului, ei sunt dumnezei cârmuiitori ai lumii!

³ Și dacă, încântați de frumusețea lor, ei i-au luat drept dumnezei, să știe ei cu cât Stăpânul acelora e mai presus,

⁴ Egiptenii L-au cunoscut pe adevăratul Dumnezeu, dar au continuat să-L înfrunte, fapt pentru care au primit ultima pedeapsă: nimicirea întărilor-născuți și distrugerea armatei.

¹ „Cel ce este”: Numele definitoarul pe care Dumnezeu și l-a dat Sieși (vezi Iș 3, 14 și nota).

căci El e însuși Făcătorul frumuseții în care le-a făcut.

⁴ Și dacă ei se minunează de puterea și lucrarea lor, atunci din ele să priceapă cu cât mai puternic este Cel ce le-a făcut;

⁵ căci din măreția și frumusețea făpturilor poți, prin alăturare, să-L vezi pe Cel ce le-a înfăptuit.

⁶ Cu toate acestea, ei nu merită decât o mică învinuire; poate că nu s-au îndepărtat decât spre a-L căuta pe Dumnezeu și vrând să-L afle;

⁷ odată ajunși la lucrările Lui, ei le cercetează și, văzându-le, se încredințează că ceea ce văd e frumos.

⁸ Cu toate acestea, ei nu mai sunt de iertat:

⁹ dacă au fost în stare să agonisească destulă știință spre a sfredeli lumea cu mintea, cum de nu L-au putut ei descoperi pe Stăpân?

¹⁰ Vai însă celor ce și-au pus nădejdea în lucruri fără viață, celor ce au numit dumnezei lucruri făcute de mâini omenesti:² aur, argint, lucrate cu meșteșug, chipuri de animale, piatră netrboinică, cioplită de mâna nvechită.

¹¹ Și iată-l pe un lemnar: taie un copac ușor de lucrat, îl descojește cu grijă, îl lucrează cu îndemânare și face din el o unealtă folositoare vieții.

¹² Cât despre rămășițele lucrării lui, le folosește să-și fiarbă demâncarea și se satură.

¹³ Iar ceea ce a mai rămas și care nu-i bun de nimic – o bucată de lemn

² Închinarea la idoli („chipuri cioplate”) era interzisă prin legea lui Moise; profetii însă au reluat această temă cu mare amploare și au combătut-o cu vehemență, deseori folosind ironia și sarcasmul.

strâmb și noduros – îl ia și-l cioplește ca să-i treacă de urât și, potrivindu-l și meșterindu-l, îi dă chip de om,

¹⁴ sau îl face să semene cun animal de nimic, îl vopsește în roșu, ca și cum ar avea piele cu sânge, și i-a ascuns toate metehnele.

¹⁵ Apoi îi face în perete o locuință pe potrivă și-l întărește cu cuie de fier.

¹⁶ Așa are grijă ca el să nu cadă, știind că singur nu se poate ajuta; căci el nu-i decât un chip și are nevoie de ajutor.

¹⁷ Cu toate acestea, dacă vrea să se roage pentru bunurile lui, pentru căsnicie, pentru copiii lui, nu se sfiește să-i vorbească acestui lucru fără viață; cere sănătate de la cel slab,

¹⁸ cere viață de la un mort, cere ajutor de la cel ce nu știe să facă nimic, cere bună călătorie de la cel ce nu poate merge pe picioare;

¹⁹ pentru un câștig, pentru o pricina, pentru izbânda mâinilor sale el cere putere de la cel ce are mâinile cele mai neputincioase!

14

Închinarea la idoli; începutul ei.

¹ Un altul, vrând să călăorească pe apă și să înfrunte cumplitele valuri, se roagă cu strigăt la un lemn mult mai subred decât corabia care îl poartă.

² Căci această corabie a fost făcută din pofta de câștig și a întruchipat-o agerimea meșterului;

³ dar ceea ce o cârmuieste, Părinte, este Pronia, căci Tu ai pus un drum chiar și pe mare, și'n valuri o cărare fără gres,

4 arătând astfel că Tu poți să izbăvești din orice, aşa încât cineva, chiar dacă nu are știința corăbierului, să poată pomii pe mare.

5 Tu nu vrei ca lucrarea înțelepciunii Tale să fie stearpă; iată de ce oamenii își încredințează viața chiar unei mici bucați de lemn, străbat valurile pe o plută și ajung sănătoși și teferi.¹

6 Iar în vremurile vechi, în timp ce mândrii uriași pierdeau, nădejdea lumii s'a regăsit pe o plută și, cârmuită de mâna Ta, le-a lăsat veacurilor viitoare sămânța unei generații noi.²

7 Căci binecuvântat e lemnul prin care vine dreptatea,

8 dar blestemat [idolul] făcut de mâna – el și cel care l-a făcut; acesta din urmă, fiindcă l-a lucrat, iar acela pentru că, fiind stricăios, a fost numit Dumnezeu.

9 Căci Dumnezeu urăște, deopotrivă, pe cel nelegiuț și neleguiurea lui,

10 iar lucrul și lucrătorul vor fi deopotrivă pedepsiți.

11 Fi-va o cercetare pentru idolii nemurilor, fiindcă urâciune au devenit între făpturile lui Dumnezeu, pietre de potincire pentru sufletele oamenilor, laț pentru picioarele nemintoșilor.

12 Gândul plăsmuirii de idoli a fost începutul aprinderii spre desfrâu, născuirea lor a fost stricarea vieții.

13 Căci ei n'au fost de la început și nu vor fi pentru'ntotdeauna;

14 intrarea lor în lume s'a făcut prin slava deșartă a oamenilor, aşa că'n

¹Ambarcațiile primitive erau, de fapt, niște mici construcții pe plute; de aici, cutezanța și măiestria navigatorilor.

²Aluzie la corabia lui Noe. În apele potopului s'au înecat și uriașii menționați în Fc 6, 4.

scurt timp vor avea un sfârșit.

15 Un tată, cuprins de întristare înaținte de vreme pentru fiul său de-abia răpit din lume, îi face acestuia un chip și astfel, pe cel care ieri nu era decât un om mort îl cinstește acum ca pe un dumnezeu și le lasă alor săi mistere și rituri³;

16 apoi, cu vremea, obiceiul se întărește și e păzit ca o lege. Chipurile cioplite primesc cinstire și prin poruncile unor cârmuitori tirani.⁴

17 oameni care, trăind departe, nu puteau să-i cinstească de-a dreptul, făceau o asemuire a chipului de departe și-și făceau apoi un chip văzut al tiranului pe care-l cinstea; în acest fel, îl lingușeau pe cel de acolo ca și cum ar fi fost de față.

18 Chiar și pe cei ce nu-l cunoșteau, ambiția meșterului i-a făcut să-și însușească încchinarea;

19 fiindcă acela, voind să placă stăpânlui, și-a pus tot meșteșugul să facă asemănarea mai frumoasă chiar decât izvodul;

20 iar gloata, atrasă de farmecul lucrării, îl socotea de acum drept vrednic de'ncchinare pe cel pe care, până ieri, îl cinstea ca pe un om.

21 Și iată cum a devenit o capcană pen-

³ „Mistere și rituri”: termeni împrumutați din vocabularul religiilor misterice ale antichității grecești, frigiene, egiptene sau persane; riturile acestora aveau structuri secrete, la care se ajungea prin trepte de inițiere.

⁴Adorarea suveranilor ca zeități era o practică obișnuită în antichitatea egipteană și persană; din motive politice, ea a fost adoptată de Alexandru cel Mare, apoi de cezarii Romei; „apoteoza imperială” a acestora din urmă a dus la marele, îndelungat și săngerosul conflict cu creștinii, care nu-L recunoșteau decât pe Iisus Hristos ca fiind în același timp Dumnezeu și om.

tru viață: oameni apăsați de nenorociri sau de tiranie au dat pietrelor și lemnelor numele căruia nimic în lume nu-i răspunde.

²² Dar nu le-a fost de-ajuns că s'au îndepărtat de cunoașterea lui Dumnezeu, ci, în timp ce necunoașterea îi făcea să trăiască într'un război necurmat, unor astfel de rele le-au dat numele de „pace”!⁵

²³ Cu jertfele lor ucigătoare de copii, cu misterele lor neguroase, cu betiile lor crunte după deprinderi deșanțate,

²⁴ ei nu mai păstrează nici un fel de curăție, nici în viață, nici în căsnicie: unul îl ucide pe altul prin trădare sau îl rănește prin desfrâu.

²⁵ Pretutindeni, de-a valma, sânge și omor, furtișag și vicleșug, stricăciune, necredințioșie, răzvrătire, jurământ strâmb,

²⁶ prigonirea celor buni, uitarea bine-facerilor, pângărirea sufletelor, păcatul împotriva firii⁶, neorânduiala în căsnicie, adulterul și destrăbălarea.

²⁷ Căci închinarea la idoli fără nume e începutul, pricina și sfârșitul oricărui rău,

²⁸ fie că-și împing desfătările până la nebunie, fie că profetesc minciuni, fie că trăiesc în nedreptate, fie că pe negândite jură strâmb:

²⁹ de vreme ce se'ncred în idoli fără

⁵ Ignoranța duce la răsturnarea valorilor și la haosul moral, ca într'un război; „pacea”, dimpotrivă, (în limbajul biblic) înseamnă totalitatea bunurilor spirituale și materiale, ca rezultat al echilibrului moral.

⁶ Grecescul enallagé înseamnă „schimbare în ordine inversă”, „inversiune”, de aici, „inversiune sexuală” (OSTY traduce mai direct: „perverziune sexuală”, în timp ce BJ conotează: „crimă împotriva naturii”).

viață, ei nu așteaptă nici o pedeapsă a celui ce-a jurat strâmb.⁷

³⁰ Cu toate acestea, o dreaptă pedeapsă le va veni din două părți: fiindcă, închinându-se la idoli, au cugetat greșit despre Dumnezeu și fiindcă au jurat strâmb împotriva dreptății, în disprețul a tot ce e sfânt.

³¹ Căci nu puterea idolilor pe care s'au jurat, ci pedeapsa cuvenită păcătoșilor, aceea urmărește fără'ncetare păcatul neleguiuților.

15

Israel nu e idolatru, dar Egiptenii sunt.

¹ Iar Tu, Dumnezeul nostru, ești bun și adevărat, îndelung-răbdător și cânmuinind totul cu milă.

² Chiar când păcătuim, tot ai Tăi suntem, căci noi îți cunoaștem puterea; dar nu vom păcătui, știind că ne numărăm printre ai Tăi.

³ Că a Te cunoaște pe Tine, aceasta e dreptatea întreagă și a-Ți cunoaște puterea, aceasta-i rădăcina nemuririi.

⁴ Meșteșugitele născociri ale oamenilor nu ne-au înselat, nici truda deșartă a zugravilor – chipuri mânjite cu felurite vopsele,

⁵ a căror înfățișare atâtă patima nemintoșilor cu dorința de a face chipul neînsuflețit al unei închipuiri moarte.

⁶ Iubitori ai răului și vrednici de astfel de nădejdi sunt și cei ce-l fac, și cei ce-l doresc, și cei ce se încină la el.

⁷ De vreme ce nu crede în garantul jurământului său, sperjurul nu-și face probleme de consuțință.

7 Iată-l pe olarul care cu migală frământă lutul moale și plăsmuieste fiecăruia vas în folosul nostru. Din același lut a plăsmuit vasele menite folosului de cinstă, dar și pe cele, asemănătoare, cu o menire contrară; dar care anume din cele două, care va fi menirea fiecăruia, el, olarul, el e cel ce hotărăște.

8 Apoi – cu nelegiuită trudă! – din același lut plăsmuieste o zeitate deșartă, el, cel ce cu puțin înainte a fost făcut din pământ și care, puțin după aceea, se va întoarce în pământul din care a fost luat, atunci când i se va cere sufletul care-i fusese împrumutat.

9 Cu toate acestea, nu-i pasă că va muri și că viața-i e scurtă, ci se ia la ntreccere cu meșterii aurari și argintari, face și el ce fac făurarii de aramă și crede că-i mare scofală să plăsmuiesti minciuni.

10 Cenușă-i este inima! mai de nimic decât pământul și e nădejdea! mai de plâns decât lutul și e viața!

11 Căci nu L-a cunoscut pe Cel ce l-a plăsmuit, pe Cel ce i-a insuflat un suflet lucrător și i-a suflat un duh plin de viață,¹

12 ci a crezut că viața noastră-i o joacă de copii și traiul nostru, târg pentru câștig: „Fiindcă – zice el – eu trebuie să câștig prin orice fel de mijloc, chiar dacă-i rău”.

13 Cel ce face din humă vase ce se sparg și chipuri idolești știe mai mult decât toți ceilalți că el păcătuiește.

14 Dar toți aceștia sunt mai nebuni și mai de plîns decât sufletul unui copil, ei, vrăjmașii poporului Tău, cei ce l-au asuprit,²

¹ Ultimele două stihuri: paralelism sinonomic; „suflet lucrător” (activ) și „duh plin de viață” sunt același lucru.

² Autorul revine asupra Egiptenilor, cei ce i-au

15 fiindcă ei i-au luat drept dumnezei pe toți idolii neamurilor, cei ce au ochi care nu pot vedea, nări pe care nu pot respira, urechi care nu aud, nici degete la mâini care să pipăie și nici picioare care să meargă.

16 Căci cel ce i-a făcut e om, cel ce i-a plăsmuit e suflet de împrumut;³ căci nici un om nu poate plăsmui un Dumnezeu care să-i semene;

17 fiind muritor, cu mâinile lui nelegiuite nu poate face decât ceva mort. El prețuiește mai mult decât idolii la care se închină: el, cel puțin, a trăit odată, dar aceia, niciodată!

18 Ei se închină dobitoacelor celor mai urâcioase, că acelea, puse alături, sunt unele mai rele decât altele.

19 În ele n'au nimic frumos, aşa încât, văzându-le, să-ți stârnească vreo dorință: ele sunt în afara laudei lui Dumnezeu și a binecuvântării Lui.

16

Egiptenii și-au atras pedepse, Israeliții, binecuvântare.

1 Iată de ce pe drept au fost ei pedepsiți prin făpturi ce le semănau și chinuiți de mulțime de fiare.

2 Pentru poporul Tău, însă, în locul acestei pedepse ai arătat bunăvoiță și, spre a le potoli pofta nebună, le-ai pregătit ca hrană o mâncare neobișnuată: prepelițe,

asuprul pe Evrei înainte de Moise și, mult mai târziu, sub Ptolemei.

³ „Suflet de împrumut”: sufletul i-a fost dat omului de către Dumnezeu (Fc 2, 7); or, Cel ce l-a dat are și puterea de a-l lua înapoi (Ps 103, 30).

3 În aşa fel încât, în ciuda poftei lor de mâncare, aceia¹, faţă'n faţă cu înfaţişarea scârboasă a jivinelor trimise împotriva lor², şi-au pierdut fireasca pofă de mâncare, în timp ce aceştia, după oarecare lipsă, au avut parte de o hrană neobișnuită.

4 Se cuvenea deci ca peste aceia – asupratorii – să se abată o foamete neierătătoare, dar acestora le era de-ajuns să li se arate cum erau chinuiţi vrăjmaşii lor.

5 Fiindcă, atunci când peste ei a venit furia grozavă a fiarelor sălbatrice şi când pierdeau de muşcăturile şerpilor întortocheaţi, mânia Ta n'a mers până capăt;

6 ci au fost tulburaţi spre îndreptare şi pentru scurtă vreme şi având un semn de mântuire, care să le amintească de poruncile legii:

7 cel ce se intorcea spre el³ era mântuit, dar nu de ceea ce avea în faţă, ci de Tine, Mântuitorul tuturor.

8 Şi prin aceea le-ai dovedit vrăjmaşilor noştri că Tu eşti Cel ce mântuieşti de orice rău;

9 căci aceia mureau de întepătura lăcustelor şi a muştelor, dar fără ca aceasta să le fie leac pentru suflet; căci vrednici erau ei de o astfel de pedeapsă,

10 dar pe robii Tăi nu i-au răpus nici măcar dinţii şerpilor veninoşi, căci mila Ta le-a venit în ajutor şi i-a vindecat.

11 Muşcaţi erau (deşi repede vindecaţi), ca să-şi aducă aminte de poruncile Tale, ca nu cumva, căzuţi în adâncă

¹ „Aceia”: Egipenii; în opozиie cu „aceştia”: Israelitii.

²E vorba de broaşte (Iş 8, 2).

³= řarpele de aramă.

uitare, să fie înstrăinaţi de la binefacerile Tale.

12 Că nu iarbă de leac i-a vindecat, şi nici alifie, ci cuvântul Tău, Doamne, cel ce pe toate le vindecă.

13 Tu eşti Cel ce ai putere asupra vieţii şi a morţii, cel ce cobori pe cineva în moarte⁴ şi-apoi îl ridici.

14 În răutatea lui, omul poate să ucidă, dar el nu poate să aducă înapoi duhul care a plecat, şi nici să scoată sufletul pe care moartea l-a primit.

15 De mâna Ta nu poate scăpa nimeni.

16 Nelegiuîţii care n'au vrut să Te cunoască au fost pedepsiţi de tăria braţului Tău: ape năprasnice, grindină, puhoiae cumplite i-au chinuit şi focul i-a mistuit.

17 Şi iată minunea: în apă – care stinge totul – focul ardea şi mai tare, căci întreaga făptură sare la luptă în ajutorul celor drepti.

18 Căci uneori flacăra se domolea, ca nu cumva să ardă fiarele trimise asupra nelegiuîţilor şi ei, văzând aceasta, să ştie că-s urmăriţi de judecata lui Dumnezeu;

19 alteori focul ardea în apă mai mult decât îi este puterea, ca să nimicească roadele unui pământ nedrept.

20 Dar poporului Tău, dimpotrivă, i-ai dat o hrană îngerească şi pâine gata făcută le-ai trimis din cer, fără ca ei să se ostenească, plină de dulceaţă şi pe placul tuturor:

21 plină de dulceaţă Ta pentru fiii Tăi, ea se făcea pe potriva gustului fiecăruia şi devinea ceea ce voia fiecare.

⁴ „... în moarte” (aici şi în versetul următor): locuinţa morţilor (Šeol, Hades).

²² Zăpada și gheăta răbdau focul fără să se topească: se știa astfel că focul ardea în grindină și se învăpăia sub ploaie, făcea astfel ca să nimicească recltele vrăjmașilor,

²³ în vreme ce, dimpotrivă, ca să-i hrănească pe cei drepti își uita până și puterile lui firești.

²⁴ Fiindcă făptura care-Ți slujește Tie, Cel ce ai făcut-o, se încordează când e să-i pedepsească pe cei nedrepti și se slăbește când e să le facă bine celor ce se încred în Tine.

²⁵ Iată de ce, atunci când ea se schimba în felurite chipuri, ea se punea în slujba darului Tău, cel ce hrănește totul, după dorința celor ce se aflau în nevoie,

²⁶ în aşa fel încât fiii Tăi pe care i-aibit, Doamne, să înțeleagă că nu feluritele soiuri de roade îl hrănesc pe om, ci cuvântul Tău, care-i ține'n viață pe cei ce cred în Tine.

²⁷ Căci ceea ce nu era nimicit de foc se topea la ușoara atingere a unei raze de soare,

²⁸ ca să se priceapă că trebuie să-Ți mulțumim înainte de răsăritul soarelui și să ne rugăm Tie începând cu revarsatul zorilor;

²⁹ nădejdea celui nemulțumitor se va topi precum chiciura iarna și se va scurge ca o apă netrebnică.

17

Egiptenii, robi ai întunericului.

¹ Mari și de nepătruns sunt judecătile Tale; iată de ce sufletele neînvățate s'au rătăcit.¹

² Atunci când necredincioșii se gândeau să asuprească un neam sfânt zăceau înrobiți în întuneric, în piedicile unei nopți lungi, închiși sub propriile lor acoperișuri, izgoniți din veșnica purtare de grijă.

³ Si când socoteau că vor rămâne ascunși în tainicele lor păcate, sub vălul întunecat al uitării, risipiți au fost, și amarnic însășimântați, bântuiți de năluci.

⁴ Căci ungherul care-i adăpostea nu-i apăra și de frică; în jurul lor răsunau zgomote înfricoșătoare și li se arătau vedenii posomorâte, cu chipuri de spaime.

⁵ Nu era nici un foc care să-i poată lumina și nici scânteietoarea lumină a stelelor nu putea să lumineze acea noapte de groază.

⁶ O singură lumină li se ivea: o flăcără de foc aprinsă de la sine, semănând groază, iar ei, însășimântați de o asemenea vedenie, luau ceea ce vedeauf drept mai rău decât ceea ce nu vedeauf.

⁷ Meșteșugurile vrăjitorilor nu mai puteau nimic și îngâmfarea lor că știu ceva ieșise de rușine;

⁸ ei, care ziceau că pot izgoni spaimele și tulburările din inima bolnavă, chiar ei zăceau betegi de-o rușinoasă spaimă.

⁹ Chiar dacă nimic grozav nu le dădea spaime, o trecere de fiare, un șuier de reptilă îi copleșeau de groază și se topeau de frică și tremurau de spaimă și închideau ochii ca să nu mai vadă acest văzduh de care nu puteau să scape.

¹⁰ Căci viclenia, osândită de propria ei răutate și apăsată de conștiință, își omului primitiv și ignorant, pradă ușoară a spaimelor nerătătoare.

¹Întregul capitol este un tablou sumbru al

mărește de-a pururi nenorocirea,

¹¹ căci teama nu e altceva decât trădarea ajutoarelor îmbiate de cugetare;

¹² cu cât mai puțin te reazemi pe ele lăuntric, cu atât necunoașterea e mai grea decât pricina care aduce chinul.

¹³ Dar ei, în noaptea aceea neputincioasă, ivită din adâncurile unui iad neputincios, căzuți într'un somn fără nici o putință,

¹⁴ când că erau bântuiți de arătări pochte, când că erau încremeniti de trădarea inimii lor, căci o groază neașteptată și năprasnică îi cuprinsese.

¹⁵ Și tot așa celălalt, oricare ar fi fost, cel ce cădea în ea, se pomenea încis ca într'o temniță, fără zăvoare.

¹⁶ Fie plugar, fie cioban, fie lucrător la muncile câmpului, dacă era apucat fără veste, îndura această nenorocire fără scăpare;

¹⁷ căci toți erau ferecați cu același lanț de'ntuneric. Vântul care suflă, cântul încântător al păsărilor din desisuri, zgomotul galopant al unui șuvoi de apă,

¹⁸ bubuitul stâncilor în prăvălire, fuga nevăzută a animalelor săritoare, răcnetul fiarelor cumplite, ecoul ce se sparge în peșterile munților, toate acestea îi făceau să moară de spaimă.

¹⁹ Căci în timp ce întreaga lume era luminată de o lumină strălucitoare și nimeni nu era împiedicat în lucrul său,

²⁰ numai peste ei se întindea o noapte grea, chip al întunericului care avea să-i înghită. Dar ei își erau loruși o povară mai grea decât întunericul.

18

Israeliții, beneficiari ai luminii. Din nou, Egiptul și Israel.

¹ În acest timp, pentru sfintii Tăi¹ strălucea lumină mare. Iar aceia², care le auzeau glasurile fără să-i vadă la chip, îi fericeau că nu înduraseră suferințe, ² le mulțumeau că nu s'au răzbunat după ce fuseseră chinuți și le cereau iertare pentru purtarea lor dușmanoasă.

³ În locul acestui [întuneric] Tu le-ai dat alor Tăi un stâlp de foc înflăcărat ca să-i călăuzească într'o călătorie necunoscută: soare nevătămător în slăvită lor strămutare.

⁴ Ceilalți însă erau vrednici să fie lipsiți de lumină și să fie robi întunericului, ca unii care-i țineau încihiș pe fii, pe aceia prin care lumina cea nestricăcioasă a legii trebuia să-i fie dată lumii întregi.

⁵ Când s'au hotărât să-i ucidă pe prunci sfinților și când, din cei amenințați, unul singur a scăpat, Tu, spre a-i pedepsi, le-ai luat multime de copii și pe ei, pe toți, i-ai înechat în ape năvalnice.

⁶ Părinții noștri au știut mai dinainte de noaptea aceea pentru că, știind ei bine în ce jurăminte crezuseră, să fie plini de curaj.

⁷ Iar poporul Tău a văzut și mântuirea celor drepti, și pieirea vrăjmașilor,

⁸ căci precum i-ai pedepsit pe cei potrivnici, tot așa, chemându-ne pe noi. ne-ai preamărit.

⁹ Și astfel copiii cei sfinți ai celor buni jertfeau în taină³ și au statornicit,

¹ „Sfinții Tăi”: Israeliții.

² „Aceia”: Egiptenii.

³ E vorba de jertfa pascală.

într'un gând, această lege dumnezeiască: sfinții să fie părtași, deopotrivă, la aceleași bunătăți și la aceleași pri-mejdii; încă de pe atunci cântau cântă-riile părinților.

10 Îi îngâna strigătul bezmetic al vrăjmașilor lor, iar bocetele celor ce-și plângneau copiii se întindeau până de-parte.

11 Robul și stăpânul erau loviți de aceeași pedeapsă, omul de rând îndura aceleași suferințe ca și regele.

12 Loviți de aceeași moarte, toți aveau, deopotrivă, morți fără număr; cei ră-mași în viață nu erau destui ca să-i îngroape de vreme ce, într'o singură clipă, tot ce era mai de seamă între ur-mașii lor pierise.

13 Ei, care din pricina vrăjitorilor nu voiseră să credă, atunci când le-au pierit întâi-născuți au mărturisit că acesta era poporul fiilor lui Dumnezeu.

14 Atunci când lina tăcere învăluia to-tul și noaptea ajungea la mijlocul cur-gerii ei,

15 Cuvântul Tău cel atotputernic a pur-ces din înăltimea cerurilor, din tronul împăratesc, ca un cumplit războinic în mijlocul unui pământ hotărât pieirii; purtând, ca pe o sabie ascuțită, porunca Ta cea fără schimbare,

16 s'a oprit și a umplut totul cu moarte: ajungea până la cer și înainta pe pământ.

17 Și atunci, deodată, vise cu vedenii crunte i-au tulburat, spaime năpras-nice căzut-au peste ei.

18 Pe jumătate morți, azvârliți încoace și încolo, începeau să-și dea seama de ce anume mor;

19 căci visele tulburătoare îi înștiința-seră din vreme, aşa ca ei să nu piară

fără să știe de ce erau nefericiți.

20 În acest timp, încercarea morții i-a atins și pe cei drepti și mulți au fost lo-viți în pustie,⁴ dar mânia Ta nu a ținut multă vreme,

21 căci un om neprihănit s'a grăbit să-i apere; având drept arme ale slujirii sale rugăciunea și tămâia de împăcare, el a stat împotriva mâniei [Tale] și a pus capăt nenorocirii, arătându-se pe sine că este robul Tău.

22 Răzvrătirea a învins-o nu prin tăria trupului, nu prin puterea armelor, ci prin cuvânt L-a înduplecăt pe Cel ce pedepsea, amintindu-I jurăminte fă-cute părinților, precum și legăminte.

23 Când morții, căzuți unii peste alții, ajungeau gramezi, el a stat la mijloc, a oprit mânia și i-a tăiat calea ce ducea spre cei vii.

24 Căci în veșmântul său cel lung era întreaga lume, pe cele patru rânduri de pietre scumpe erau săpate slăvitele nume ale părinților, iar pe diadema de pe capul său se afla Măreția Ta.

25 În fața lor, Nimicitorul s'a oprit și s'a temut: gustul mâniei Tale, doar el, era de-ajuns.

19

Prin Marea Roșie. Egiptul, mai vi-novat decât Sodoma. Restaurarea naturii.

1 Dar asupra necredincioșilor s'a abă-tut până sfârșit o mânie neîndurată, căci El știa dinainte ce aveau ei să facă

⁴Episodul se referă la revolta de după pedep-sirea lui Core, Datan și Abiron, în urma căreia s'a ridicat, ca mijlocitor între Dumnezeu și oa-menii, preotul Aaron („omul neprihănit”).

2 și că după ce i-au lăsat pe ai Săi să plece și le-au grăbit ieșirea se vor răzgândi și vor începe să-i urmărească.

3 Într'adevăr, când încă nu-și isprăvi-seră jelania și încă plângneau pe mor-mintele morților lor, un alt gând nebunesc le-a venit: ca pe niște fugari au început să-i urmărească pe aceia pe care, prin rugăminți, îi grăbiseră să plece.

4 La aceasta îi împingeau destinul¹ de care erau vrednici și care i-a făcut să uite de trecut: în acest fel, ei își adăugau pedeapsa care le mai lipsea

5 și, în timp ce poporul Tău făcea o călătorie de necrezut², aceia au avut parte de o moarte neobișnuită.

6 Aceasta, deoarece întreaga făptură, în însăși firea ei, primea o nouă alcătuire supunându-se poruncilor Tale, pentru ca fiii Tăi să fie păziți nevătămați:³

7 norul care umbrea tabăra, pământul uscat din care a tășnit apă, Marea Roșie devenită trecătoare fără piedici, valurile năvalnice, pajîște înverzită,

8 pe unde ocrotiții mâinii Tale au trecut cu ochii uimindu-se de minunile Tale.

9 La largul lor erau ca niște cai și zburdau ca niște miei cântându-Te pe Tine, Doamne, Cel ce i-ai izbăvit.

10 Din nou, își amintea de cele petrecute în robie, cum pământul, în loc de

¹ „Destinul” traduce, aici, grecescul anánghe = „necesitate”, „destin inevitabil”, ceea ce trebuia, neapărat, să se întâpte. Nu e vorba însă de un destin în sens fatalist, adică de predestinare, ci de un eveniment aflat deja în preștiința lui Dumnezeu (vezi v. 1)

² = Trecerea prin Marea Roșie.

³ În cultul creștin, trecerea minunată a lui Israel prin Marea Roșie a devenit simbol al nașterii Mântuitorului din Fecioara Maria care, și după aceasta, a continuat să rămână fecioară: „... că unde vrea Dumnezeu, e biruită rânduiala firii” (Dogmatica de la Vecernia glasului 5).

animale, a scos la iveală tăuni și cum Râul, în loc de pești, a vărsat multime de broaște.

11 Iar mai apoi au văzut cum păsările se pot naște și altfel când ei, apăsați de poftă, au cerut mâncăruri mai gingașe:

12 spre împlinirea poftei, prepelițe li s'au ridicat din mare.

13 Dar peste cei păcătoși s'au abătut pedepsele – nu fără semnele prevestitoare ale unor fulgere tăioase – și după dreptate au pătimit pentru păcatele lor, de vreme ce cu ură crâncenă se purtaseră față de străini.

14 Că unii n'au vrut să-i primească pe necunoscuții care le veniseră⁴, dar aceștia i-au supus robiei pe oaspeții care le făcuseră bine.⁵

15 Mai mult: aceia îi primeau pe străini cu dușmănie,

16 pe când aceștia, după ce i-au primit sărbătoarește pe cei ce se bucurau de aceleași drepturi ca și ei, i-au supus la cumplite corvezi.

17 Așa că fost-au ei loviți cu orbire – precum aceia la porțile celui drept – atunci când, învăluiați de întunerice-beznă, căutau fiecare un drum către propria lui ușă.⁶

18 Așa că stihile își schimbau între ele însușirile, precum la un instrument cu coarde notele schimbă măsura, dar păstrează tonul – ceea ce se poate vedea limpede din ceea ce s'a petrecut:

19 vietăți de uscat devineau vietăți

⁴ „Unii” se referă la locuitorii Sodomei.

⁵ Dacă cei din Sodoma refuzaseră să-i primească pe cei doi îngeri oaspeți, Egiptenii s'au purtat incomparabil mai rău, făcându-i robi pe Evrei care, prin Iosif, le făcuseră numai bine.

⁶ „Cel drept” este Lot (vezi și 10, 6); aluzia se referă la episodul din Fc 19, 11.

de apă, înnotătoarele înaintau spre pământ,

20 focul în apă își sporea puterea, iar apa își pierdea însușirea de a stinge;

21 în schimb, flăcările nu mistuiau carnea animalelor plăpânde ce se apropiau de ele și nu topeau dumnezeiasca hrană ce semăna cu bruma care se topeste, atât de ușor.

22 Tu intru toate, Doamne, Ti-ai preamarit poporul și l-ai umplut de slavă, nicicând nu l-ai trecut cu vederea, ci'n toată vremea și'n tot locul i-ai stat într'ajutor.⁷

---

⁷Ultimul verset: Final abrupt și optimist.

Cartea înțelepciunii lui Isus, fiul lui Sirah (Ecclesiasticul)

1

Izvorul înțelepciunii. Despre frica de Dumnezeu. Răbdarea și stăpânirea de sine. Înțelepciune și drepitate.

1 Toată înțelepciunea e de la Domnul¹ și cu El este în veac.²

2 Nisipul mării, stropii de ploaie, zilele veșniciei, cine le poate număra?

3 Înălțimea cerului, întinderea pământului, genunea și înțelepciunea,

4 cine le poate cerceta? înțelepciunea a fost zidită înainte de toate, iar pricepera minții³ vine din adâncul vremii.

5 Izvorul înțelepciunii e cuvântul lui Dumnezeu întru cele înalte, iar căile ei sunt porunci veșnice.

6 Rădăcina înțelepciunii, cui i s'a descooperit? izvoarele ei, cine le cunoaște?

¹În Septuaginta, „Domnul” (Kýrios) este echivalentul constant al ebraicului Yahvé (vezi și nota de la Fc 4, 26).

²Originea divină a înțelepciunii este teza fundamentală a cărților sapientiale. „În veac”: în veșnicie.

³„Priceperea minții”: inteligență; de obicei, ea e asociată cu înțelepciunea, în paralelism sinonimic

7 Știința înțelepciunii, cui i s'a dat pe fată? iar marea ei școală a vieții, cine o va pricepe?

8 Nu e decât un singur înțelept, și înfricoșător foarte când sade pe tronul Său: Domnul.

9 El a zidit-o, a văzut-o și a numărat-o, El, Cel ce a revărsat-o peste toate lucrurile Sale,

10 în tot trupul, după dărnicia Lui, El Cel ce a revărsat-o peste cei ce-L iubesc.⁴

11 Frica Domnului⁵ e mărire și mândrie, veselie și cunună de bucurii.

12 Frica Domnului desfată inima, dăruiește veselie, bucurie și lungime de zile.

13 Pentru cel ce se teme de Domnul, totul se va sfârși cu bine, în ziua morții sale va afla har⁶.

⁴Verbul de aici (eghéo) este același cu cel folosit la FA 2, 17 și 33 („a turna”, „a vârsa”, „a revârsa”) în legătură cu mișcarea prin care Dumnezeu îi înzestrează pe ai Săi cu Duhul Sfânt.

⁵„Frica Domnului”: ebraism (des întâlnit în Sfânta Scriptură) trebuie înțeles ca genitiv instrumental: frica de Domnul.

⁶„A afla har”: a afla bunăvoiță, îndurare (de la Dumnezeu).

¹⁴ A te teme de Domnul e începutul înțelepciunii; la cei credincioși s'a zidit în pântece odată cu ei.⁷

¹⁵ Cuib și-a făcut printre oameni, temelie veșnică, și de neamul lor se va lega cu credincioșie.

¹⁶ A te teme de Domnul e plinirea înțelepciunii; îi umple pe oameni cu roadele ei;

¹⁷ toate casele lor le umple cu comori și hambarele lor, cu roadele ei.

¹⁸ Frica de Domnul e cununa înțelepciunii, cea care odrăslește pace și sănătate multă.

¹⁹ Domnul a văzut-o și a numărat-o; El a făcut să plouă cu știință și cunoaștere, El a înălțat slava celor ce o au.

²⁰ Frica de Domnul e rădăcina înțelepciunii, iar ramurile ei, lungime de zile.

²¹ Frica de Domnul îndepărtează păcatele: de la cel ce o are, abate mânia.⁸

²² Mânia celui nedrept nu poate fi îndreptătită, căci greutatea mâniei lui îi aduce cădere.

²³ Cel îndelung-răbdător suferă pentru o vreme, dar apoi îi revine veselia;

²⁴ până la o vreme își ascunde cuvintele, dar toate buzele îi vor rosti priceperea.

²⁵ În vistierile înțelepciunii sunt zicalele adânci,⁹ dar evlavia e urâciune pentru cel păcătos.

²⁶ Dorești înțelepciunea?: Păzește poruncile, și Domnul îți-o va dăruia.

²⁷ Căci înțelepciunea și învățătura stau în temerea de Domnul: credința și blândețea, acestea-I sunt plăcute.

⁷Celor credincioși, înțelepciunea, ca dar al lui Dumnezeu, le este congenitală.

⁸Desigur, mânia lui Dumnezeu.

⁹Literal: „parbolele cunoașterii”; „maximele savante”.

²⁸ Nu fi neîncrezător în frica de Domnul și nu te aprobia de El cu inimă’ndoită.

²⁹ Nu fi fățarnic înaintea oamenilor și fii cu luare-aminte la buzele tale.

³⁰ Nu te înălța, ca nu cumva să cazi și să-ți atragi necinste; căci Domnul, descoperindu-ți tainele, te va îngosi în mijlocul adunării fiindcă nu te-ai apropiat de frica Domnului și fiindcă inima ta e plină de vicleșug.

2

A fi tare în încercări.

¹ Fiule, dacă îți-ai pus în gând să-L slujești pe Domnul, pregătește-ți sufletul pentru încercări.

² Încordează-ți inima și fii tare, iar la vreme de necaz să nu te tulburi.

³ Lipește-te de El și nu te’ndepărta, pentru că’n ziua ta din urmă să fii înălțat.

⁴ Tot ce îți se’ntâmplă, primește cu plăcere, iar în necazurile smereniei tale fii răbdător;

⁵ căci în foc se lămuirește aurul,¹ iar oamenii plăcuți [Domnului], în cuptorul umilinței.

⁶ Crede în El, iar El te va ajuta; îndreaptă-ți căile și nădăjduiește în El.

⁷ Voi, cei ce vă temeți de Domnul, așteptați-I mila și nu vă abateți, ca nu cumva să cădeți.

⁸ Voi, cei ce vă temeți de Domnul, credeți în El și răsplata voastră nu se va pierde.

¹„A se lămuri aurul prin foc”: veche și frumoasă expresie românească pentru acțiunea de a purifică aurul prin ardere, proces prin care prețiosul metal este separat de zgură, de corpurile străine.

9 Voi, cei ce vă temeți de Domnul, nădăduiți în bine, în veselia veșnică și în milă.

10 Priviți la vechile generații: Cine a nădăduit în Domnul și a fost rușinat? sau cine s'a încrezut în El și a fost părăsit? sau cine L-a chemat și n'a fost luat în seamă?

11 Căci îndurător și milostiv este Domnul; El iartă păcatele și mântuiește la vremea necazului.

12 Vai inimilor fricoase și mâinilor slabă² și păcătosului care umblă pe două cărări!³

13 Vai inimii slabe!; neavând credință, nici nu va fi apărată.

14 Vai vouă, celor ce v'ăți pierdut răbdarea!: Ce veți face când Domnul vă va cerceta?

15 Cei ce se tem de Domnul nu-I vor înfrunta cuvintele, iar cei care-L iubesc îi vor păzi căile.

16 Cei ce se tem de Domnul caută ce-i place Lui, iar cei care-L iubesc se satură cu Legea.

17 Cei ce se tem de Domnul își au inimata oricând și'n față Lui își smeresc sufultele:

18 „Să cădem în mâinile Domnului, iar nu în mâinile oamenilor; că precum îi este slava, aşa-I este și mila!”

²În orice încercare, curajul și fermitatea sunt virtuți principale.

³Aici nu e vorba de omul care „umblă pe două cărări” în stare de ebrietate, ci de insul duplicitar, care nu-și dezice credința, dar nici nu și-o onorează. În contextul timpului biblic: Israelitul declarat care cocheteaază cu moravurile pagâne.

3

Datorii față de părinți. Smerenia. Despre mândrie. Milostenia.

1 Fiilor, așultați-mă pe mine, părintele vostru,¹ și purtați-vă astfel încât să vă măntuiți.

2 Că Domnul l-a cinstit pe tată să fie peste fii și a întărit dreptul mamei asupra copiilor.

3 Cel care-și cinstește tatăl își ispășește păcatul,

4 iar cel care-și cinstește mama este asemenea celui ce-și agonisește comoară;

5 cel care-și cinstește tatăl se va veseli în propriii săi fii și'n ziua rugăciunii sale va fi auzit;

6 cel care-și slăvește tatăl va avea viață lungă, iar cel ce ascultă de Domnul își va alina mama.

7 Cel ce se teme de Domnul își cinstește tatăl și le va sluji părinților ca unor stăpâni.²

8 În faptă și'n cuvânt cinstește-l pe tatăl tău, astfel ca binecuvântarea lui să vină peste tine;

9 căci binecuvântarea tatălui întărește casele copiilor, dar blestemul mamei dezrădăcinează temeliile.

10 Nu te slăvi pe tine întru necinstea tatălui tău, căci necinstea tatălui tău nu-ți este tje slavă;

11 căci slava omului vine din cinstea tatălui său, iar mama fără cinste este

¹În literatura sapientială, „părintele” nu este, neapărat, tatăl fiilor, ci magistrul înțelept în raport cu învățăceii săi; în cazul de față, însă, textul face aluzie la porunca din Iș 20, 12.

²În relația copil-părinte, supunerea e fructul iubirii; modelul suprem este relația dintre Dumnezeu-Tatăl și Dumnezeu-Fiul.

ocără copiilor ei.

¹² Fiule, ajută-l pe tatăl tău în bătrânețea lui și nu-l întrista atât cât trăiește.

¹³ Chiar dacă înțelegerea îi slăbește, fii îngăduitor și nu-l disprețui când tu ești în putere.

¹⁴ Căci alinarea dăruită părintelui nu va fi uitată și, în ciuda păcatelor tale, te va întări;

¹⁵ în ziua necazului tău își va aminti de tine: ca gheața când e cald, așa și se vor topi păcatele³.

¹⁶ Cel care-și părăsește tatăl e ca un blasfemator, iar cel care-și mânie mama e un blestemat al Domnului.

¹⁷ Fiule, fă-ți treburile cu modestie și vei fi iubit de omul plăcut [Domnului].

¹⁸ Cu cât ești mai mare, cu atât fă-te mai mic și vei afla har în fața Domnului;

¹⁹ căci mulți sunt oamenii mari și slăviți, dar numai celor smeriți li se descooperă tainele;

²⁰ căci mare e puterea Domnului, dar cinstirea îi vine de la cei smeriți.

²¹ Nu umbla după ceea ce e prea greu pentru tine⁴ și nu iscodi ceea ce e peste puterile tale.

²² La ceea ce și s'a poruncit, la aceea gândește; căci tu nu ai nevoie de lucrurile ascunse.

²³ Nu scormoni în ceea ce nu-ți trebuie, căci ceea ce și s'a arătat e mai mult decât poate omul să priceapă;

³ Prin „blasfemie” se înțelege, de obicei, o insultă sau o ocără la adresa a tot ceea ce e sfânt.

⁴ După toate probabilitățile, versetele 21-24 cuprind un îndemn la prudență, reținere și chiar la refuz față de îmbierile doctrinelor esoterice, atât de atrăgătoare în epoca elenistă.

²⁴ fiindcă pe mulți îi înșală părerile lor deșarte și reaua închipuire le-a stâlcit judecata.

²⁵ Dacă nu ai ochi, ești lipsit de lumină, iar dacă nu știi, nu te află în vorbă.

²⁶ Inima îndărătnică sfârșește rău, iar cel ce iubește primejdia va pieri într'însa.

²⁷ Inima îndărătnică se va împovăra cu dureri și păcătosul adaugă păcat la păcat.

²⁸ Pentru răul⁵ trufașului nu este vindecare, căci o iarbă rea a prins rădăcină în el.

²⁹ Inima înțeleptului cugetă la spusa înțeleaptă⁶ și urechea care ascultă e dorința înțeleptului.

³⁰ Apa stinge focul care arde, iar milostenia e îspășirea păcatelor.

³¹ Cel ce răsplătește binefacerea se gândește la ce va veni și'n clipa căderii sale va afla sprijin.

4

Ajutorarea săracilor. Înțelepciunea spre bună-creștere. Înțelepciune și dreptate.

¹ Fiule, pe cel sărac să nu-l lipsești de hrană și ochii celui sărman nu-i face să aștepte.

² Nu întrista sufletul celui flămând și nu-l zgândări pe omul aflat la necaz.

³ Inima necăjită n'o scoate din sărite, iar pe cel nevoiaș nu-l face să aștepte darul.

⁵ „Răul” (aici): starea proastă, suferința, necazul, inima-reă.

⁶ Literal: „...cugetă la parabolă (maximă)”.

⁴ Nu lepăda rugămintea celui necăjit, iar de la cel sărac nu-ți întoarce fața.

⁵ De la cel lipsit nu-ți întoarce ochii și nu-i da nimănui prilejul să te blestem; ⁶ că dacă te blesteamă cu amărăciune'n suflet, ruga lui va fi auzită de Cel ce l-a făcut.

⁷ Fă-te iubit adunării și'n fața omului mare înclină-ți capul.

⁸ Spre cel sărac apleacă-ți urechea și cu dulceață dă-i binețe.

⁹ Smulge-l pe cel asuprit din măinile asupriorului și nu fi slab de înger când judeci.¹

¹⁰ Fii ca un tată pentru orfani, iar pentru mama lor, ca un bărbat; și vei fi ca un fiu al Celui-Preaînalt, Care te va iubi mai mult decât mama ta.

¹¹ Înțelepciunea își crește copiii² și se îngrijește de cei ce o caută.

¹² Cel ce o iubește iubește viața și cei ce o întâmpină în revărsatul zorilor se vor umple de veselie.

¹³ Cel ce și-o ține aproape va moșteni slavă și oriunde intră, Dumnezeu îl binecuvintează.

¹⁴ Cei ce o slujesc îi slujesc Celui-Sfânt, iar cei ce o iubesc sunt iubiți de Domnul.

¹⁵ Cel ce o ascultă va judeca neamurile și cel ce și-o ține aproape va locui fără grija.

¹⁶ Cel ce se îndeinde în ea o va avea ca moștenire, iar urmașii săi vor avea parte de ea.

¹ „Slab de înger”: lipsit de curaj; fricos; laș; nevolnic. Sfatul e o aluzie la judecătorii înfierați de către profeți.

² În versetele 11-19: Personificată, Înțelepciunea devine un dascăl care face educația elevilor săi, aplicând normele unei pedagogii pe cât de severe pe atât de eficace.

¹⁷ Căci, la'nceput, merge cu el pe o cale sucită, și-l lovește cu frică și spaimă și-l ameștește cu asprimea purtării până ce capătă încredere în sufletul lui și-l încearcă prin legile ei;

¹⁸ apoi se îndreaptă spre el și-l veseliște și-i descoperă tainele ei.

¹⁹ Dar dacă el o ia razna, ea îl părăsește și-l dă pe seama propriei lui căderi.

²⁰ Urmărește prilejul cel bun și păzește-te de rău și nu te vei rușina de sufletul tău.

²¹ Căci există o rușine care aduce păcatul și există o rușine care e slavă și har.³

²² Nu-ți aprobia pe nimeni împotriva sufletului tău și nu te speria de propria ta cădere.

²³ Nu-ți opri cuvântul când e să faci un bine și nu-ți ascunde înțelepciunea în slava deșartă;⁴

²⁴ căci din cuvânt se cunoaște înțelepciunea și din graiurile limbii, învățătură.

²⁵ Nu grăi împotriva adevărului, ci rușinează-te de neștiința ta.

²⁶ Nu te rușina să-ți mărturisești păcatele⁵ și nu sta împotriva curgerii râului.

²⁷ Nu te înjosi în fața omului nebun și nu-l măguli pe cel puternic.

²⁸ Până moarte luptă-te pentru adevăr și Domnul Dumnezeu Se va lupta

³Rușinea față de virtuți aduce păcatul, iar rușinea față de păcate aduce harul; ideea va fi dezvoltată în paralela din 41, 16 – 42, 8.

⁴Grăbită, superficială, slava deșartă preia din înțelepciune doar ceea ce îi este periferic, neessențial.

⁵Mărturisirea păcatelor era o practică incetătenită în viață religioasă a Israelitilor (vezi Ps 31, 5; Lv 5, 5; Nm 5, 7; 2 Rg 12, 12-13; Dn 9, 5, 20).

pentru tine.

²⁹ Nu fi pripit la vorbă, dar nici moale și neglijent în lucrările tale.

³⁰ În casa ta nu fi ca un leu și nici închipuit față de casnicii tăi.

³¹ Mâna să nu-ți fie întinsă la luat și strânsă la dat.

5

Despre bogat și păcătos. Stăpânirea de sine.

¹ Nu-ți pune nădejdea în avuțiile tale și să nu zici: „Am destule”.

² Nu-ți lăsa dorința și tăria să te împingă a umbla după poftele inimii tale.

³ Să nu zici: „Cine-mi va cere socoteala pentru ce fac?”, căci Domnul nu va întârzia să te pedepsească.

⁴ Să nu zici: „Am păcătuit; și? ce mi s'a ntâmplat?”, căci Domnul e îndelung-răbdător.¹

⁵ Nu fi atât de încrezător în iertare încât să îndesi peste păcat.²

⁶ Să nu zici: „Mare este mila Lui, El îmi va ierta noianul păcatelor!”, căci în El e și milă, și mânie,

⁷ iar mânia Lui se va abate peste cei păcătoși. Nu întârzia să te întorci la Domnul și nu amâna din zi în zi, căci fără veste va izbucni mânia Domnului și'n ziua de pedeapsă vei fi nimicit.

¹Dacă Dumnezeu nu reacționează imediat sau curând după ce omul păcătuiește, aceasta se datorează faptului că El știe să aștepte îndrepătarea păcătosului.

²Și în morala creștină, excesul de încredere în bunătatea lui Dumnezeu e un păcat împotriva Duhului Sfânt.

⁸ Nu te încrede în avuțiile dobândite pe nedrept, că nu-ți vor folosi în ziua judecății.

⁹ Nu vântura la orice vânt și nu umbla pe orice cale (pe asta o face păcătosul cu vorba'n doi peri³).

¹⁰ Fii statornic în simțirea ta și să nu ai decât o singură vorbă.

¹¹ Fii grabnic în a asculta și zăbavnic în a da răspunsul.

¹² Dacă știi ceva, răspunde-i aproapelui tău, iar dacă nu, pune-ți mâna peste gură.

¹³ În vorbă este și cinste, și batjocură, și limba omului îi este cădere.

¹⁴ Să nu-ți faci nume de bârfitor și să nu fi un vorbăreț viclean; că dacă peste hoț cade ocara, osândă grea va fi peste cel cu vorba'n doi peri.

¹⁵ Nu fi neștiutor, nici în lucrurile mari, nici în cele mici și din prieten să nu devii dușman.

6

Stăpânirea de sine. Sfat împotriva trufiei. Prietenia adevărată și cea falsă. A fi ucenicul înțelepciunii.

¹Căci o faimă rea lasă'n urmă rușine și ocară: aşa e păcătosul cu vorba'n doi peri.¹

²Nu te lăsa în voia patimilor tale, ca nu cumva să fii sfâșiat ca un taur²;

³„A vorbi în doi peri” (sau, textual, „a avea limbă dublă”) înseamnă a fi duplicitar sau de rea-credință; îndemnul de „a nu vorbi în doi peri” i-l va face și Pavel lui Timotei (1 Tim 3, 8).

¹După conținut, cu acest verset se încheie capitolul precedent.

²Această comparație ar fi absurdă, dacă nu am presupune că ea se referă la bacantele din

3 îți vei mâncă frunzișul, îți vei pierde roadele și nu vei lăsa din tine decât un lemn uscat.

4 Patima rea îl pierde pe cel ce-o are și-l face de râsul vrăjmașilor lui.

5 Vorba dulce înmulțește prietenii, limba plăcută sporește răspunsurile plăcute.

6 Multe să-ți fie legăturile cu oamenii, dar, ca sfetnici, unul dintr'o mie.

7 Dacă vrei să-ți faci un prieten, pune-l mai întâi la'ncercare și nu te grăbi să i te destăinui;

8 căci îți e prieten atât cât îi este lui bine, dar la vreme de'ncercare nu-ți va rămâne alături:

9 prieten care-ți devine dușman și care dă pe față o ceartă spre rușinea ta.

10 Prieten îți e ca să stea la masă cu tine, dar la vreme de'ncercare nu rămâne acolo.

11 Cât timp îți merge bine va fi precum ești tu și cu'ndrăzneală le va vorbi slujilor,

12 dar dacă vei cădea, și se va întoarce împotrivă și-ți va ocoli privirea.

13 Ferește-te de dușmani și păzește-te de prietenii.

14 Un prieten credincios e un sprijin puternic: cine l-a găsit, a găsit o comoară.

15 Un prieten credincios e piatră nesistemătă: nimeni nu va ști să-i cumpănească prețul.

16 Un prieten credincios e un balsam de viață: cei ce se tem de Domnul, aceia-l vor afla.

17 Cel ce se teme de Domnul își veghează prietenia: cum e el, aşa-i va fi

misterele orientale, care, într'o aprigă dezlănțuire de patimi, sfâșiau, de viu, un taur.

și prietenul.³

18 Fiule, de când ești încă Tânăr alege'nvățatura⁴ și pân'la cărunteșe vei afla înțelepciune.

19 Lucreaz-o ca un plugar, ca un semănător, și așteaptă-i roadele bune, căci pentru o vreme te vei trudi ca s'o lucrezi, dar în curând îi vei mâncă roadele.

20 Neplăcută le este celor neînvățați, iar cel nepriceput nu-i va rămâne alături;

21 îl va apăsa ca o piatră de'ncercare, iar el nu va întârzia s'o arunce.

22 Căci înțelepciunea e vrednică de numele ei: nu e la'ndemâna gloaței.

23 Ascultă, fiule, primește-mi gândirea și nu-mi lepăda sfatul:

24 Pune-ți picioarele în obezile ei și grumazul în lanțul ei!

25 Încovoiaie-ți umărul și du-o în cârcă, iar legăturile ei să nu te măhnească.

26 Apropie-te de ea cu toată inima, din toate puterile urmează-i căile.

27 Mergi pe urma ei și caut-o: ea și se va face cunoscută; dacă ai aflat-o, să n'o mai lași!

28 Că'ntre sfârșit vei afla în ea odihnă și și se va preface'n bucurie.

29 Obezile ei îți vor fi apărare puternică, lanțurile ei, podoabă de preț,

30 jugul ei, o găteală de aur⁵, legăturile ei, panglici de iachint.

³Omul temător de Dumnezeu are grija permanentă ca, prin virtutea sa capitală, să rămână pentru prietenul său un model vrednic de urmat.

⁴"Învățatura" (paidéia): exercițiul de a dobândii cunoaștere prin studiu; educarea spiritului lui.

⁵Textual: „pe ea, o găteală de aur”; „jugul ei”: corectat după Textul Ebraic (BJ).

³¹ Ca pe un vestmânt de slavă o vei îmbrăca și ca pe o cunună a bucuriei o vei purta.

³² Fiule, dacă vei vrea, vei învăța, și dacă-ți vei pune mintea la lucru, îscușit vei fi.

³³ Dacă-ți place să asculti, vei învăța, și dacă-ți vei apela urechea, vei fi înțelept.

³⁴ Stai în adunarea celor bătrâni și dacă vezi un înțelept, lipește-te de el.

³⁵ Ascultă cu voioșie orice grai dumnezeiesc, proverbele subțiri să nu cumva să-ți scape.

³⁶ Dacă vezi un om cu judecată, repește la el și fă-ți pașii să-i tocească pragul ușii.

³⁷ Cugetă la poruncile Domnului, gândește-te fără'ncetare la rânduilele Lui; El îți va întări inima și-ți va da înțelepciunea pe care îți-o dorești.

7

Sfaturi felurite. Despre copii, părinți, preoți. Grijă de cei săraci.

¹ Nu face răul, și răul nu te va stăpâni; ² îndepărtează-te de nedreptate, și ne-dreptatea se va îndepărta

³ Fiule, nu semăna în brazdele nedreptății, ca nu cumva să culegi de șapte ori mai mult.

⁴ Nu cere de la Domnul întâietate, nici de la rege scaun de mărire.

⁵ N'o face pe dreptul în fața Domnului, și nici pe'ntreleptul în fața regelui.

⁶ Dacă nu ești în stare să stârpești nedreptatea, nu râvni scaun de judecător,

ca nu cumva să te înmoia cel puternic și să-ți împiedici duhul de dreptate.¹

⁷ Nu te pune rău cu obștea cetății și nu te umili în fața mulțimii.²

⁸ Nu te lăsa târât de două ori în păcat, căci pentru o singură dată nu vei rămâne nepedepsit.

⁹ Să nu zici: „Domnul va căuta la mulțimea darurilor mele; când I le voi aduce Dumnezeului Celui-Preaînalt, El le va primi”.

¹⁰ Nu șovăi în rugăciune și nu uita să faci milostenie.

¹¹ Nu-ți râde de omul cu inima'ntristată: Cel care-l umilește, tot El îl și înalță.

¹² Nu făuri minciuni împotriva fratelui tău, și cu atât mai puțin împotriva unui prieten.³

¹³ Ferește-te să spui vreo minciună, că din ea nu poate ieși nimic bun.

¹⁴ Nu vorbi mult în adunarea bătrânilor,⁴ iar din rugăciune nu-ți face morișcă de vorbe.

¹⁵ Să nu urăști corvezile, nici munca pe ogor rânduită de Cel-Preaînalt.

¹⁶ Nu te număra în gloata păcătoșilor: amintește-ți că mânia nu va întârzia.⁵

¹Corupția judecătorilor din Israel e frecvent înfiierată de majoritatea profetilor. Sfatul înțeleptului: dacă nu ești îndeajuns de pregătit și înarmat pentru un scaun de judecător (priceperă, calm, fermitate, imparțialitate), e bine să nu aspiri la el; cea mai mare primejdie vine din partea celor mari (fie puternici, fie bogăți), care vor încerca să te corupă.

²Vulgul se distrează, în spectacol, pe seama celui umilit, dar cel ce se umilește în mod public îl dezgustă; e un simț comun pe care Iisus îl va înfrunta la judecata lui Pilat și pe cruce.

³Înseamnă că un prieten adevarat prețuiește mai mult decât un frate.

⁴Din respect pentru bătrâni, lasă-i pe ei să vorbească.

⁵E vorba de mânia lui Dumnezeu.

¹⁷ Smerește-ți sufletul în adânc, căci folcul și viermii sunt osânda necredinciosului.

¹⁸ Nu schimba prietenul pe bani, și nici fratele bun pe aurul de Ofir.⁶

¹⁹ Nu șovăi să-ți iei o femeie înțeleaptă și bună, căci farmecul ei prețuiește mai mult decât aurul.

²⁰ Nu te purta rău cu robul care muncește cinstit, nici cu simbriașul care se dăruie.

²¹ În inima ta iubește-l pe robul înțeleapt și nu-i împiedica eliberarea.

²² Ai turme? îngrijește-te de ele și, dacă-ți sunt de folos, păstrează-le.

²³ Ai copii? dă-le învățatură și încă de mici fă-i să-și aplece grumazul.⁷

²⁴ Ai fiice? veghează-le curăția, și nu le arăta față veselă.

²⁵ Mărită-ți fata, și mare lucru vei face, dar dă-i un bărbat înțeleapt.

²⁶ Ai femeie după inima ta? n'o alunga, dar dacă n'o iubești, nu te încrede în ea.

²⁷ Cinstește-l pe tatăl tău din toată inima ta și nu uita niciodată durerile mamei tale;

²⁸ adu-ți aminte că ei ți-au dat viață: cele vei da în schimbul a tot ce-au făcut pentru tine?

²⁹ Din tot sufletul tău teme-te de Domnul și cinstește-i pe preoții Lui.

³⁰ Din toată puterea ta iubește-L pe Cel ce te-a făcut și nu-i părăsi pe slujitorii Săi.

³¹ Teme-te de Domnul și cinstește-l pe preot și dă-i partea lui, aşa cum ți s'a

⁶ „Ofir”: localitate (sau regiune) necunoscută, dar des citată în V. T. pentru calitatea aurului.

⁷ În sensul: să-și respecte părinții, învățătorii și să li se supună.

poruncit: pârgă, jertfă de ispășire, darul umerilor, jertfa de sfintire și pârga celor sfinte.

³² Si celui sărac întinde-i mâna, încât binecuvântarea ta să fie desăvârșită.⁸

³³ Mărinimia ta să-i atingă pe toți cei vii, și nici pentru cei morți să n'o oprești.⁹

³⁴ Nu-ți întoarce fața de la cei ce plâng; cu cei întristați întristea ză-te și tu.

³⁵ Nu-ți fie teamă să-i cercetezi pe cei bolnavi; prin astfel de fapte îți vei câștiga iubire.

³⁶ În tot ce faci adu-ți aminte de sfârșitul tău și nu vei păcătui niciodată.¹⁰

8

Purtare înțeleaptă față de oameni.

¹ Nu te lupta cu cel puternic, ca nu cumva să cazi în mâinile lui.¹

² Nu te certa cu omul bogat, ca nu cumva să fie mai greu decât tine; căci aurul pe mulți i-a nimicit și a încovoiat inimile regilor.

³ Nu te sfădi cu omul limbut: nu-i pune lemne pe foc.

⁴ Nu glumi cu omul prost crescut, ca nu cumva să-ți vezi străbunii ocărâti.²

⁸ E vorba de binecuvântarea care-ți vine de la Domnul.

⁹ Deși, spre a-i feri pe fiili lui Israel de influența unor practici funebre pagâne, legea veche introduce unele restricții în cultul morților, acesta făcea parte din viața religioasă a comunităților iudaice; nu lipseau nici ofrandele.

¹⁰ Precept însușit cu precădere de către călugări; îl invoca zilnic Părintele Cleopa.

¹ Versetele 1-7 conțin îndemnuri la prudență.

² Reacția mitocanului este aceea de a-ți injuria părinții și străbunii.

5 Nu-l dojeni pe păcătosul care se po căiește: adu-ți aminte că toți suntem vinovați.

6 Nu-l disprețui pe omul înaintat în vârstă, căci s'ar putea ca și noi să îmbătrânim.

7 Nu te bucura de moartea unui om: adu-ți aminte că noi toți vom muri.

8 Nu disprețui rostirile înțeleptilor, ci deprinde-te cu proverbele lor; că de la ei îți vei însuși învățatura și исcusința de a-i sluji pe cei mari.

9 Nu disprețui rostirile bătrânilor, că și ei au învățat de la părinții lor; de la ei vei învăța înțelepciunea și исcusința de a răspunde când trebuie.

10 Nu ațâta cărbunii păcătosului, ca nu cumva să te arzi la flacără lui.

11 N'o'ntinde până capăt cu omul iute la mânie: în fața buzelor vei avea o capană.

12 Nu-l împrumuta pe omul mai târare decât tine: dacă dai cu'mprumut, nu mai primești nimic.³

13 Nu te pune chezaș dincolo de puterile tale; dacă ai făcut-o, fii gata să plătești.

14 Să nu te judeci cu un judecător, căci hotărârea va fi de partea lui.

15 Nu te porni la drum cu omul ne'nfricat⁴, ca nu cumva să-ți devină povară; că el nu face decât ce-l taie capul, iar nebunia lui te va pierde odată cu el.

16 Nu te certa cu omul mânișos, nu străbate cu el un ținut pustiu, căci în ochii

lui săngele e o nimică toată și unde nici un ajutor îți va sări la gât.

17 Nu-i spune nebunului ce ai în gând, căci el nu va ști să-ți păstreze taina.

18 În fața unui străin nu face nimic care trebuie să rămână tăinuit, căci tu nu știi ce poate el să născocească.

19 Nu-ți deschide inima față de oricine, dar nici nu aștepta să-i câștigi bunăvința.

9

Purtarea față de femei și de alte ființe omenești.

1 Nu fi gelos de soția ta iubită și nu-i îmbia gândul de a-ți face rău.

2 Nu te da în mâinile unei femei, ca nu cumva ea să pună stăpânire pe tine.

3 Nu ieși în calea unei desfrâname: ai putea să cazi în lațurile ei.

4 Să nu mergi prea des la o cântăreață: ai putea să te prinzi în meșteșugurile ei.

5 Nu-ți opri cătătura asupra unei fecioare, ca nu cumva să fii târât în osânda ei.¹

6 Nu te da în mâinile unei desfrâname: acolo-ți vei pierde moștenirea.

7 Nu-ți plimba ochii pe străzile orașului, și nici nu rătăci prin locurile lui do-snice.

8 Întoarce-ți ochii de la femeia frumoasă și nu-i opri pe frumusețe străină.² Mulți s-au rătăcit prin frumuse-

³Iisus va desființa acest precept: „Dați cu'mprumut nimic nădăduind” (Lc 6, 35), adică: Dați fără să așteptați – sau să pretindeți – restituirea.

⁴„Omul ne'nfricat”: aventurierul; omul irațional, care riscă orice și oricând.

¹Legea lui Moise pedepsea cu moartea nu numai fecioara vinovată, ci și pe bărbatul care a sedus-o (Dt 22, 23-24).

²„Frumusețe străină”: mândrețea oricărei femei care nu-ți este soție.

tea unei femei: dragostea se-aprinde din ea ca un foc.

9 Nu te aşeza nicidecum lângă o femeie mărătită și nu petrece cu ea bând la masă, ca nu cumva inima să-ți fie cucerită de vrăjile ei și prin patima ta să luncesc în moarte.

10 Pe prietenul vechi nu-l părăsi, fiindcă cel nou nu-i va fi asemenea. Vin nou, prieten nou... lasă-l să se învechească, și-l vei bea cu placere.

11 Nu invidia izbânda păcătosului, că nu știi cum se va termina.

12 Nu-ți face placere din placerea negleguiților; amintește-ți că până aici, jos,³ nu vor rămâne nepedepsiți.

13 Stai departe de omul în stare să ucidă și nu vei avea nici o teamă de moarte; dacă și-l apropii, stai cu ochii pe el, căci ar putea să-ți ia viața. Să știi bine că ești împresurat de lațuri și că mergi pe metereze.⁴

14 Atât cât poți, cercetează-ți aproapele și sfătuiește-te cu înțeleptii.

15 Pentru a sta de vorbă, alege-ți oameni deștepti și tot cuvântul tău să fie despre legea Celui-Preaînalt.

16 Oamenii drepti să-ți fie oaspeți, iar mândria ta să fie în frica de Domnul.

17 Un lucru făcut de mâna de meșter merită laudă, dar cel ce cârmuirește poporul să fie исcusit în cuvânt.

18 Omul limbut e temut în cetate, iar cel nesăbuit la cuvânt își atrage ură.

³Textual: „...până [a ajunge] în Hades” (= în Șeol, în locuința morților). Așadar, preceptul nu prevede o pedeapsă de după moarte, ci în timpul vietii.

⁴„A merge pe metereze”: a merge pe creneluri, pe zidul unei fortificații = a fi descoperit, expus săgeților inamice.

10

Cârmuirea. împotriva trufiei. Cei vredniți de cinste. Smerenie și adevăr.

1 Cârmuitorul înțeleapt își învață poporul, iar cârmuirea omului priceput e bine statornicită.

2 Cum e cârmuitorul, așa-i sunt și cârmuiții: cum e primarul, așa-s locuitorii.¹

3 Un rege neînvățăt își prăbușește poporul; cetatea propășește prin iscusiția celor ce o conduc.

4 În mâna Domnului e cârmuirea pământului: El ridică la timp cârmuitorul potrivit.

5 Izbânda unui om e în mâna Domnului; El este Cel ce-i dă cărturarului mărire.

6 Nu-ți ură aproapele, oricare i-ar fi negleguiurile, și să nu faci nimic când și-ai ieșit din fire.

7 Trufia nu-i plăcută nici lui Dumnezeu, nici omului; pentru amândoi, nedreptatea e o greșală.

8 Stăpânia² trece de la un neam la altul datorită nedreptăților, sălbăticilor și banilor.

9 De ce atâtă trufie în cel ce e pământ și cenușă, un ins căruia, încă viu, îi putrezesc măruntiale?³

10 Boala lungă își bate joc de doctor; un ins e astăzi rege, dar mâine va muri.

¹Cârmuitorul înțeleapt își modelează supușii după propria lui statură morală. În sistemele democratice, însă, relația poate fi răsturnată: poporul își merită cârmuitorii pe care i-a ales.

²„Stăpânia”: suveranitatea; autoritatea politică.

³Sarcasm usturător la adresa orgoliului.

¹¹ Când omul moare, aceasta moște-
nește: gândaci, sălbăticiumi și viermi.

¹² Începutul trufiei omului este a-L pă-
răsi pe Domnul și a-și ține inima de-
parte de Cel ce l-a făcut;

¹³ căci păcatul e începutul trufiei,⁴ iar
purtătorul ei revarsă urâciune; iată de
ce Domnul le-a adus [trufașilor] pe-
depeste străsnice

¹⁴ Domnul a surpat scaunele celor pu-
ternici și'n locul lor i-a pus pe cei
blânzi.

¹⁵ Domnul a smuls rădăcinile păgâni-
lor⁵ și'n locul lor i-a sădit pe cei sme-
riți.

¹⁶ Domnul a răsturnat țările păgânilor
și le-a nimicit până temeliile pământ-
ului.

¹⁷ Pe mulți i-a slăbit și i-a nimicit și le-
a șters amintirea de pe pământ.

¹⁸ Trufia n'a fost făcută pentru oameni,
și nici mânia cea iute pentru cei năs-
cuți din femei.

¹⁹ Care neam e vrednic de cinste?: neamul
omenesc. care neam e vrednic de
cinste?: cei ce se tem de Domnul. Care
neam e vrednic de dispreț?: neamul
omenesc. care neam e vrednic de dis-
preț?: cei ce calcă poruncile.⁶

⁴Dacă, în general, se consideră că trufia (orgo-
liul, vanitatea) este păcatul originar (al Satanei
în cer și al primilor oameni în rai), Ecclesiasticul
afirmă că el e un derivat al absenței Creatoru-
lui din conștiință creaturii; eliminând relația on-
tologică Creator-creatără, aceasta din urmă își
imaginează că I se poate substitui lui Dumnezeu:
aici e rădăcina trufiei. și, până la urmă, i-a
nimicit.

⁵În limbajul biblic, grecescul éthne poate fi
tradus, în funcție de context, prin „neamuri” sau
„păgâni”. Sfântul Pavel a fost supranumit „Apos-
tolul neamurilor”, adică al păgânilor.

⁶Așadar, nu specia umană prin ea însăși e
demnă de cinste sau de dispreț, ci prin compor-
tamentul religios-moral al celor ce o alcătuiesc.

²⁰ În mijlocul fraților săi, cârmuitorul
se bucură de cinste, și tot aşa, în ochii
săi, cei ce se tem de Domnul.

²¹ Frica de Domnul este începutul ridi-
cării, iar împietrirea și trufia sunt în-
ceputul căderii.

²² Fie că omul e bogat, nobil sau sărac,
lauda lui e frica de Domnul.

²³ Nu-i bine să disprețuiiești un sărac
înțelept, după cum nu-i potrivit să cinc-
stești un păcătos.

²⁴ Om mare, judecător sau puternic,
toți sunt vrednici de cinste, dar nici
unul nu-i mai mare decât cel ce se teme
de Domnul.

²⁵ Un rob înțelept are în slujba sa oa-
meni liberi, iar omul învățat nu cár-
tește.

²⁶ Să nu faci pe'ntreleptul când ești la
lucrul tău, să nu te umfli'n pene când
ești la strâmtoare.

²⁷ Mai bun e cel ce muncește și are de
toate decât cel ce se umflă'n pene și
n'are de nici unele.

²⁸ Fiule, în smerenie înalță-ți sufletul
și cinstește-l după vrednicia lui.⁷

²⁹ Cine oare-l va îndreptăti pe cel ce pă-
cătuiește împotriva sufletului său? și
cine-l va cinsti pe cel ce-și face viața de
ocară?

³⁰ Săracului i se dă cinste pentru is-
cusința minții sale, bogatului, pentru
avuțiile lui.

³¹ Cel ce se bucură de cinste în săracie,
cu cât mai mult în bogăție? cel dispre-
țuit în bogăție, cu cât mai mult în să-
racie?

⁷Altfel spus: Fiule, slăvește-te cu modestie și
prețuiește-te după cât meriți.

11

Urmări ale înțelepciunii.

1 Înțelepciunea înalță capul celui smerit și-l face să șadă printre cei mari.

2 Nu-l ferici pe om pentru frumusețea lui, dar nici nu te scârbi de cineva pentru felul cum arată.

3 Albina e mică printre zburătoare, dar rodul [muncii] ei întrece orice dulceață.

4 Nu te mândri cu hainele de pe ține și nu te trufi când îți se dă cinstire, căci lucrurile Domnului sunt minunate, dar oamenilor le sunt ascunse.

5 Mulți tirani au fost culcați la pământ, iar un nenea-din-lume a purtat coroana.

6 Mulți puternici au fost umiliți de moarte și oameni cu faimă au fost dată în puterea altora.

7 Nu osândă înainte de a cerceta; întâi gândește, apoi fă dojana.

8 Nu răspunde înainte de a asculta, nu-i tăia nimănuiașirul cuvintelor.

9 Nu te certă pentru ceva care nu te privește și nu te amesteca în sfezile păcătoșilor.

10 Fiule, nu te apuca de multe treburi; că dacă te apuci de multe, nu vei fi fără vină: și dacă te ții de ele, nu le vei prinde, și nici nu vei scăpa prin fugă.

11 E câte unul care muncește și asudă și trage tare și tot în urmă rămâne;¹

12 și e câte unul slab, neajutorat, neputincios și împovărat de săracie, dar

ochii Domnului caută spre el cu bunătate, îl ridică din umilință

13 și îi înalță capul, în aşa fel încât mulți se minunează de el.

14 Bune și rele, viață și moarte, săracie și bogătie, toate vin de la Domnul.

15 Înțelepciunea, știința și cunoașterea legii vin de la Domnul. de la El sunt iubirea și calea faptelor bune.

16 Nebunia și întunericul sunt făcute pentru păcătoși; cei ce se împăunează cu răul îmbătrânesc în rău.²

17 Darul Domnului rămâne cu cei credincioși și bunăvoința Lui aduce pururea propășire.

18 E câte unul care se îmbogățește prin grija și zgârcenie. și iată care-i este răsplata:

19 Când zice: „Am aflat odihna și acum voi mânca din bunătățile mele”, nu bagă de seamă că vremea va curge și, lăsând totul altora, va muri.

20 Fii statornic în făgăduința ta, încină-i viața și îmbătrânește lucrând.

21 Nu te minuna de lucrările păcătosului, ci ai încredere în Domnul și stăruie în osteneala ta; că lesne este în ochii Domnului ca, dintr-o dată, fără veste, să-l îmbogățească pe cel sărac.

22 Binecuvântarea Domnului e răsplata celui credincios; când nu te-așteptă, atunci îi inflorește binecuvântarea.

23 Să nu zici: „De ce am nevoie? de acum, care-mi va fi avereia?”

¹Sau (mai aproape de literă): cu cât muncește și se zdrobește și se grăbește, cu atât e mai lipsit (mai sărac). Desigur, observația se referă la necredinciosul care contează doar pe forțele proprii, omenești, în opozиție cu credinciosul pe care-l ajută Dumnezeu (vezi următoarele două versete).

²Versetele 15 și 16 lipsesc din versiunea clasică a Septuagintei și, ca atare, din edițiile românești și străine; preluându-le din manuscrise adiacente, ed. Rahlf le citează în notele infrapaginale.

²⁴ Să nu zici: „Am destul, ce rău mi se poate întâmpla?”

²⁵ În ziua fericirii uiți de nefericire și în ziua nefericirii nu-ți amintești de fericire,

²⁶ că lesne-I este Domnului ca. în ziua sfârșitului, să-i dea omului după purtarea lui.

²⁷ Un ceas de nenoroc aduce uitarea desfășărilor, iar lucrările omului se descoperă la sfârșitul său.

²⁸ Înaintea sfârșitului să nu-i socotești pe nimeni fericit, căci în sfârșitul său e omul cunoscut.³

²⁹ În casa ta nu primi pe oricine, că multe sunt cursele vicleanului.

³⁰ Ca o potârniche'n colivie, aşa e inima trufașului, și ca o iscoadă îți pândește căderea;

³¹ succind binele în rău, el stă'ntr'un colț la pândă și chiar în cele bune îți va găsi cusur.

³² O singură scânteie aprinde'ntregul jar, iar păcătosul pândește săngele săurgă.

³³ Ia seama la omul rău – căci rău pune la cale –, ca nu cumva să-ți aducă o veșnică ocară.

³⁴ Primește'n casă un străin: te va tulbură și te va înstrăina de ce-i al tău.

12

Despre binefaceri. Despre prietenii buni și răi.

¹ Dacă faci bine, să știi cui i-l faci¹ și

³Textual: „... în copiii săi e omul cunoscut”, corectat după Ebr.

¹În versetele 1-7: precauțiile de care e condiționată fapta bună sunt foarte departe de prin-

vei avea mulțumire pentru fapta ta cea bună.

² Fă-i bine celui credincios și vei afla răsplătă; dacă nu de la el, de la Cel-Preaînalt.

³ Nici un bine celui ce pururi se îndeletnicește cu răul și nici celui ce nu face milostenie!

⁴ Dă-i celui credincios, dar nu-l ajuta pe cel păcătos!

⁵ Fă-i bine celui smerit, dar nu-l ajuta pe cel păcătos; ține-i pâinea la tine, nu i-o da, ca nu cumva să devină mai tare decât tine; altminteri, vei afla un rău de două ori mai mare pentru toate binefacerile pe care i le-ai făcut.

⁶ Că și Cel-Preaînalt îi urăște pe păcătoși și-i va pedepsi pe cei nelegiuți.

⁷ Dă-i omului de bine, dar nu-l ajuta pe cel păcătos.

⁸ Prietenul nu se cunoaște când îți este bine, și nu în dușmănie se ascunde dușmanul.

⁹ Când omului îi merge bine, dușmanii lui se încristeaază; când îi merge rău, chiar și prietenul îl lasă.

¹⁰ Niciodată să nu te încrezi în dușmanul tău; că precum se coclește arama, aşa și răutatea lui;

¹¹ chiar când se umilește și umblă aplăcat, ține-ți inima trează și ferește-te de el; fii cu el precum cel ce șterge oglinda și vei cunoaște că rugina de pe el nu s'a dus.

¹² Nu-l pune să stea lângă tine, ca nu cumva să te împingă și să-ți ia locul; să nu-ți-l pui de-a dreapta ta, ca nu cumva să încerce să-ți ia scaunul; atunci, la urmă, vei înțelege cuvintele mele și te

cipiu binefacerii necondiționate pe care o va pronunci Iisus (Mt 5, 43-48).

vei căi amintindu-ți de cele ce ți-am spus.

¹³ Cui îi va fi milă de descântătorul mușcat de șarpe și de toți cei ce se înfruntă cu fiarele sălbatice?

¹⁴ Așa e cel ce-și face din păcătos un tovarăș și care se face părtaș la păcatele lui;

¹⁵ pentru o vreme rămâne cu tine, dar, dacă te datini, nu se va opri.

¹⁶ Dușmanul are dulceață pe buze, dar în inimă cugetă cum să te arunce în groapă; dușmanul are lacrimi în ochi, dar, dacă-i pică bine, nu se va sătura de sânge;

¹⁷ dacă te pândește ceva rău, îl vei afla acolo înaintea ta: pretinzând că te ajută, îți va săpa sub picioare, va da din cap și din mâini și, multe șușotind, nu va face decât să-și schimbe față.

13

Să nu mergi des la cei mai bogăți și mai mari decât tine.

¹ Cel ce se atinge de smoală se mânjește, cel ce-și apropie un om trufaș va semăna cu el.

² Nu-ți pune'n cârcă mai mult decât poți duce și nu ți-l face fărtat pe cel mai puternic și mai bogat decât tine; de ce să pui oala de pământ laolaltă cu oala de fier?: dacă se ciocnesc, una se va sparge.

³ Bogatul face o nedreptate, și tot el se mânie; săracul o suferă, dar se roagă de iertare!

⁴ Dacă-i ești de folos, te va folosi, dar dacă ești în lipsă, te va părăsi;

⁵ dacă ai, va trăi cu tine și te va despua fără să-i pară rău.

⁶ Dacă are nevoie de tine, te va linguși, îți va surâde și-ți va da nădejde, te va lăua cu vorbă bună și va zice: „Ce-ți trebuie?”

⁷ Și te va rușina cu ospețele lui până-ți va goli punga de două sau trei ori și la urmă va râde de tine; după aceea, dacă te vede, te va lăsa baltă clătinând din cap înainte-ți.

⁸ Ia aminte, ca nu cumva să te lași înșelat și să te'mpotmolești în propria ta prostie.¹

⁹ Când te poftește un om puternic, ține-te departe: cu atât mai mult te va pofti.

¹⁰ Nu te vârî, ca nu cumva să fii împins îndărăt, dar nici prea departe nu sta, ca nu cumva să te uite.

¹¹ Nu vorbi cu ei bătându-l pe umăr și nu te îincrede în noianul vorbelor lui; căci, vorbind mult, el te pune la'ncercare și, mai în glumă, mai în serios, află ce vrea;

¹² el, cel cu atâtea vorbe, nu are nici o milă și nu te va cruța nici de lovituri, nici de lanțuri.

¹³ Păzește-te și ia bine seama, că mergi la drum cu propria ta cădere.

¹⁴ Când auzi aceasta în somn, trezește-te; toată viața ta iubește-L pe Domnul și roagă-L pentru mântuirea ta.²

¹⁵ Fiece vietate iubește ceea ce-i seamănă și fiece om, pe aproapele lui.

¹⁶ Fiece trup se unește după felul lui³ și omul se leagă cu semenul său.

¹⁷ Cum s'ar putea întovărăși lupul și mielul?: așa e cu păcătosul și cu cel evlavios.

¹Textual: „... în propria ta veselie”; corectat după Ebr.

²Pentru acest verset vezi nota de la 11, 16.

³Mai precis: Fiece trup se împreunează cu altul din specia lui.

¹⁸ Ce pace poate fi între hienă și câine? și ce pace între bogat și sărac?

¹⁹ Așa cum asinul sălbatic e prada leului în pustiu, tot astfel săracii sunt prada bogaților.

²⁰ Așa cum trufașul urăște smerenia, tot astfel bogatului îi e silă de cel sărac.

²¹ Când bogatul se clatină, prietenii îl sprijină; când cade săracul, prietenii îl se duc.

²² Când cade bogatul, mulți îi deschid brațele; dacă spune prostii, i se dă dreptate. Când cade săracul, e dojenit; dacă spune ceva înțeleapt, pentru el nu e loc.

²³ Când vorbește bogatul, toți își țin gura și-i ridicat în slăvi. Când vorbește săracul, se spune: „Asta cine e?”, și dacă se’mpiedică’n vorbă, e culcat la pământ.

²⁴ Bogăția e bună când e fără păcat; săracia e rea în gura nelegiuitului.

²⁵ Inima omului îi schimbă chipul, fie în bine, fie în rău.

²⁶ O față veselă e urma inimii bune, iar izvodirea proverbelor e cugetare trudnică.

14

Fericirea omului drept. A te bucura înțelepțește de viață. Fericirea înțeleptului.

¹ Fericit bărbatul care n'a alunecat cu graiul și care nu e îngândurat de tristețea păcatelor!

² Fericit bărbatul al cărui cuget nu îl osândește și care nu cade în dezna-dejde.

³ Omului zgârcit nu-i priește bogăția, iar pentru omul invidios, la ce bun averile?

⁴ Cel ce adună lipsindu-se pe sine, adună pentru alții; cu bunurile lui alții se vor desfăta.

⁵ Cel care-i rău pentru sine, pentru cine va fi bun?: nu se bucură nici măcar de ceea ce are el.

⁶ Nimeni nu e mai rău decât cel ce se pizmuiește pe sine: aceasta-i răsplata răutății lui;

⁷ chiar când face bine, o face din uitare, și după aceea își vădește răutatea.

⁸ Rău este omul cu ochiul invidios, care-și întoarce fața¹ și disprețuiește viața altuia.

⁹ Omul invidios nu se mulțumește cu ce are, iar nedreptatea omului rău îi usucă sufletul.

¹⁰ Ochiul rău își drămuiește pâinea, dar la masă tot nu-i ajunge.

¹¹ Fiule, atât cât poți, fă-ti bine tie și adu-I Domnului prinoasele ce I se cuvin.

¹² Nu uita că moartea nu va zăbovi și că legământul cu groapa nu îți s-a arătat.²

¹³ Înainte de a muri, fă-i bine prietenului tău și, după cât poți, întinde-i mâna și dă-i-o.

¹⁴ Nu te lipsi de binele de azi și nimic să nu-ți scape dintr'o dorință bună.

¹⁵ Oare nu altora le vei lăsa rodul munciei tale, și rodul ostenelilor tale să fie tras la sortii?

¹⁶ Dă și primește și sfîntește-ti sufletul, că nu în groapă vei căuta desfătări.

¹= Și-o întoarce de la cei care-i așteaptă ajutorul.

²Literal: „legământul cu řeoul (locașul morților)”; sensul: ceasul hotărât al morții nu îți s'a descoperit.

¹⁷ Orice trup se învechește ca o haină,
că aceasta-i legea veșnică: cu moarte
vei muri.

¹⁸ Precum în frunzișul unui copac stu-
fos unele frunze cad, altele cresc, aşa-i
cu generațiile cărnii și săngelui: unele
mor, altele se nasc.

¹⁹ Tot lucrul stricăcios are un sfârșit,
iar cel ce l-a lucrat se duce cu el.

²⁰ Fericit bărbatul care cugetă înțelep-
tește și care gândește cu propria-i pri-
cepere,

²¹ cel ce'n inima lui cugetă la căile în-
țelepciunii³ și-i cercetează tainele;

²² o urmărește ca un häitaș, în căile ei
stă la pândă;

²³ i se uită prin ferestre, îi ascultă pe la
uși;

²⁴ i se aşază lângă casă, îi înfige'n zi-
duri un țăruș, își întinde cortul alături
și se aşază în așezământul fericirii; co-
piii și-i pune sub acoperământul ei și
sub umbrarul ei își află adăpost; sub
ea, acolo, ferit e de arșiță și'n slava ei
își capătă odihna.

15

Fericirea înțeleptului. Păcatul și libertatea omului.

¹ Așa face omul care se teme de Dom-
nul, iar cel ce stăpânește legea o va do-
bândi [înțelepciuneal],

² Ea îl întâmpină ca o mamă și ca o so-
ție Tânără îl primește;

³ cu pâinea înțelegerii îl hrănește și cu
apa înțelepciunii îl adapă;

⁴ de ea se reazemă și nu se clatină, de
ea se lipește și nu se rușinează.

⁵ Ea îl ridică deasupra semenilor lui, în
 mijlocul adunării îi va deschide gura.

⁶ El AFLĂ desfătare și cunună de bucure-
rie și primește ca moștenire un renume
veșnic.

⁷ Dar cei lipsiți de minte n'o vor avea
niciodată, iar păcătoșii nicicând o vor
vedea.

⁸ Ea se ține departe de trufie, iar min-
cinoșii n'o au în amintire.

⁹ Lauda nu-și AFLĂ locul în gura păcă-
tosului, de vreme ce nu de Domnul i-a
fost trimisă;

¹⁰ căci lauda nu se rostește decât în în-
țelepciune și Domnul este Cel ce-i în-
dreaptă căile.

¹¹ Să nu zici: „Prin Domnul am călcăt
alături”, căci El nu face ceea ce urăște.

¹² Să nu zici: „Prin El m'am rătăcit”,
căci El n'are nevoie de omul păcătos.

¹³ Domnul urăște orice urâciune, și nici
cei ce se tem de El n'o iubesc.

¹⁴ El dintru început l-a făcut pe om si
l-a lăsat în mânile sfatului său.¹

¹⁵ Dacă vrei, îi vei păzi poruncile și cu
credincioșie vei săvârși ceea ce-I place.

¹⁶ Foc și apă ți-a pus dinainte: unde vei
vrea, acolo-ți vei întinde mâna.

¹⁷ În fața oamenilor sunt viața și moar-
tea: fiecăruia i se va da ceea ce-i place.

¹⁸ Căci mare e înțelepciunea Domnu-
lui; tare e El întru putere, și pe toate
le vede.

¹⁹ Ochii Săi sunt peste cei ce se tem de
El, El cunoaște toate lucrările omului.

¹ Stihul e construit pe verbul dianoéomai = a
gândi în sens filosofic. Autorul subliniază, în ur-
mătoarele stihuri, perseverența celui ce ține, ne-
apărat, să dobândească înțelepciunea.

³ Literal: „Nu te lipsi de o zi bună”.

20 Nimănui nu i-a poruncit să fie nelegiuit și nimănui nu i-a dat împuternicirea de a păcătui.²

16

Copiii prost crescuți. Pedepsirea păcătoșilor. Lucrarea lui Dumnezeu în făptura Sa.

1 Nu-ți dori o droaie de copii netrebnici și nu te bucura de fiii nelegiuiți.¹

2 Deși se înmulțesc, nu te bucura de ei dacă nu e cu ei frica lui Dumnezeu.

3 Nu te încrede în durata vieții lor,² și nici în numărul lor nu nădăjdui; că unul e mai mult decât o mie și-i mai bine să mori fără copii decât să-i ai nevolnici.

4 Căci printre un singur întelept se umple cetatea de oameni, dar neamul nelegiuiților va pieri.

5 Multe ca acestea mi-au văzut ochii. și mai mari decât ele mi-au auzit urechile.

6 În adunarea păcătoșilor se aprinde focul, în neamul răzvrătiților s'a ațâțat Mânia.³

7 Nicicum nu i-a iertat pe uriașii de odioară. care s'au răzvrătit, mândri de puterea lor.⁴

²I-a dăruit libertatea de a se sfătu cu sine însuși, adică libertatea de a alege (idee ilustrată în următoarele trei versete). Libertatea, da; nu însă și autorizația.

¹Dacă, în teologia Vechiului Testament, mulțimea pruncilor era o binecuvântare, Fiul lui Sîrh pune preț nu pe numărul, ci pe calitatea lor.

²Îndemnul trimite la Proverbe 10, 28: „... anii necredincioșilor se vor împuțina”.

³E vorba de mânia lui Dumnezeu asupra celor răzvrătiți în pustia Sinai (Nm 11, 1; 16, 1-35).

⁴Aluzie la uriașii menționați în Fc 6, 1-7.

8 N'a cruțat cetatea'n care locuia Lot, ci i-a urât pentru trufia lor.

9 Milă n'a avut de neamul pierzării, al celor ce se truseau cu păcatele lor.⁵

10 Tot aşa S'a purtat cu cei șase sute de mii de pedeștri care se ghenuiseră în învârtoșarea inimii lor.⁶

11 Doar unul de-ar fi vârtos la cerbice, minune ar fi să scape nepedepsit; că la El este mila, dar tot la El mânia: puternic în iertare, mânia răspândește;

12 pe cât îi este mila, pe-atât e și urgia: pe oameni îi judecă după faptele lor.

13 Păcătosul nu va scăpa cu prăzile lui, dar nici răbdarea binecredinciosului nu va fi înșelată;

14 El va ține seama de orice faptă milostivă, fiecare va afla pe măsura faptelor lui.

15 Dumnezeu a învârtoșat inima lui Faraon, aşa ca el să nu-L cunoască, dar să I se cunoască faptele de sub cer.

16 Mila Lui se arată la toată făptura, lumina și umbra le-a împărțit printre oameni.⁷

17 Să nu zici: „Mă voi ascunde de Domnul, căci de-acolo, de sus, cine-si va aminti de mine?; în grămadă nimeni nu mă va recunoaște: ce sunt eu în urieșenia făpturii?”

18 Iată, cerul și cerul cerului, genunea și pământul se cutremură la cercetarea Lui;

⁵E vorba de popoarele păgâne ale Canaanului.

⁶Sunt amintiți aici cei șase sute de bărbăți care au plecat din Egipt (Iș 12, 37) și care apoi n'au mai ascultat de Dumnezeu (Nm 14, 22-23).

⁷Pentru versetele 15 și 16 vezi nota de la 11, 16.

19 și totodată munții și temeliile pământului sub ochii Lui sunt prinse de cutremur.

20 Dar la acestea toate nu se gândește nimeni; la căile Lui, cine mai ia aminte?

21 Există și furtună pe care omul n' o vede, iar cea mai mare parte a lucrurilor Sale rămâne ascunsă.

22 „Lucrurile dreptății Sale, cine le vestește? sau cine le așteaptă? Că departe-I este legământul”;

23 aşa gândește omul cu mintea scurtă; nemintosul, rătăcitul nu visează decât prostii.

24 Ascultă-mă, fiule, și dobândește-ți cunoașterea, apleacă-ți inima la cuvintele mele:

25 Cu măsură îți voi descoperi învățătura, cu grijă voi rosti cunoașterea.

26 Dintru'nceput, Domnul Si-a făcut lucrurile cu judecată⁸; odată făcute, le-a hotărât și părțile.

27 El pentru'ntotdeauna Si-a rânduit lucrurile, de la'nceputul lor și'n curgerile lor. Ele nu știu de foame, și nici de oboseală, și niciodată nu se opresc de la datorie;

28 nici unul din ele nu se izbește de cel-lâlalt și niciodată nu-I înfruntă cuvântul.

29 Domnul Si-a aruncat apoi ochii spre pământ și l-a umplut de bunătățile Sale.

30 Fața i-a acoperit-o cu tot felul de vietuitoare, iar acestea'n el se vor înțoarce.

⁸Aici și în versetele următoare: ordinea perfectă a universului, atât în ansamblu cât și în părțile componente. De aici: raționalitatea cosmosului atestă faptul că a fost creat de o Ființă rațională.

17

Facerea omului. Legământul. Dreptatea și mila lui Dumnezeu. Îndemn la pocăință.

1 Domnul l-a zidit pe om din pământ și apoi tot în el l-a întors.

2 Oamenilor le-a dat zile cu număr și o anume vreme, dar și stăpânire peste tot ce e pe pământ.

3 Pe potriva Lui i-a îmbrăcat cu putere și după chipul Său i-a făcut;

4 și frica de om a pus-o'n toată făptura și i-a dat stăpânire peste fiare și păsări.

5 Au primit în folosință cele cinci puteri ale Domnului; ca pe o a șasea le-a dat părtășia la gândire, iar ca pe o a șaptea, cugetarea, prin care I se rostesc puterile.¹

6 Sfat² și limbă și ochi și urechi le-a dat și inimă ca să'nțeleagă.

7 Cu știință cunoașterii i-a umplut și le-a arătat binele și râul.

8 Ochiul Său I-a așezat peste inima lor ca să le arate măreția lucrurilor Sale, și le-a dat ca de-a pururi să-I laude minunile.³

10 Lăuda-vor numele Său cel sfânt povestind măreția lucrurilor Sale.

11 Si cunoaștere le-a mai dat și legea vietii ca moștenire:

12 legământ veșnic a încheiat cu ei și i-a făcut să cunoască judecățile Sale;

13 ochii lor au văzut măreția slavei Sale, urechile lor au auzit slava glasului Său.

¹Si pentru acest verset vezi nota de la 11, 16.

²„Sfat”: calitatea de a discerne.

³Idem, nota de la 11, 16.

¹⁴ El le-a zis: „Feriți-vă de orice nedreptate” și le-a dat, fiecăruia, porunci despre aproapele său.

¹⁵ Căile lor sunt pururea înaintea Lui, de ochii Săi nu se pot ascunde.

¹⁶ Încă din copilărie, căile lor îi mână spre rău și din inimile lor de piatră nu și pot face inimi de carne.⁴

¹⁷ Fiecăruui neam i-a rânduit un cârmuitor, dar Israel este partea Domnului:

¹⁸ întâiul-Sâu-născut, pe care l-a hrănit cu certare, dar peste care-Si revarsă lumina iubirii, fără să-l părăsească.⁵

¹⁹ Toate lucrurile lor sunt înaintea Lui ca soarele și ochii Lui sunt pururea peste căile lor.

²⁰ Nedreptățile lor nu-I sunt ascunse și toate păcatele lor sunt înaintea Domnului.

²¹ Bun este însă Domnul și-Si cunoaște făptura: nici nu-i nimicește, nici nu-i părăsește, ci-i crucea.⁶

²² Milostenia omului e pentru El ca o pecete⁷, iar binefacerea omului o păstrează ca pe lumina ochiului⁸.

²³ Apoi El Se va ridica și va răsplăti și răsplata lor pe capul lor o va întoarce.

²⁴ Dar celor ce se pocăiesc le-a dat întoarcerea și-i alină pe cei ce slăbesc în răbdare.

²⁵ Întoarce-te la Domnul și părăsește-i păcatele, roagă-te în fața Lui și gresête mai puțin.

²⁶ Revino la Cel-Preaînalt, întoarce-te de la nedreptate și scârbește-te de toată urâciunea.

²⁷ Pe Cel-Preaînalt, cine-L va lăuda în mormânt⁹ dacă cei vii nu-I aduc laudă?

²⁸ De la cel mort – ca de la unul care nu mai este – a pierit lauda; cel viu și sănătos îl va lăuda pe Domnul.

²⁹ Cât de mare e milostivirea Domnului și iertarea Lui spre cei ce se întorc la El!

³⁰ Că omul nu poate să aibă totul, de vreme ce fiul omului nu-i nemuritor.¹⁰

³¹ Ce e mai luminos decât soarele? Si, totuși, se întunecă¹¹! dar carnea și sângele cu gândul la rău?

³² El veghează ostirea înălțimii cerurilor, în timp ce oamenii sunt pământ și cenușă

18

Măreția și mila lui Dumnezeu. Nemicnicia omului. Cum trebuie să dai. Fii cumpătat în vorbe și cu luare-aminte împrejur.

¹ Cel ce trăiește veșnic a zidit totul laolaltă.

² Doar Domnul singur e drept.

³ Nu este un altul în afară de El. El cârmuiește lumea cu palma mâinii Sale și totul se supune voii Sale; căci, prin puterea Lui, e împăratul tuturor lucrurilor, osebind în ele ce e sfânt și ce e lumesc.¹

⁴ Idem, nota de la 11, 16.

⁵ Idem, nota de la 11, 16.

⁶ Idem, nota de la 11, 16.

⁷ Așa cum pecetea (sigiliul) certifică autenticitatea unui act scris, tot astfel milostenia atestă calitatea morală a omului bun.

⁸ „Lumina ochiului”: literal: „pupila”.

⁹ Literal: „Seol” („locuința morților”).

¹⁰ Prin „fiul omului” se înțelege „omul” (cel născut din om). Iisus Se va numi pe Sine „Fiul Omului”, referindu-Se la firea Sa omenească.

¹¹ E vorba de eclipsa solară.

¹ „Lumesc”: profan. Si pentru acest verset vezi nota de la 11, 16.

4 Nimănui nu i-a dat putere să-I vestească lucrurile: cine-I va pătrunde mărețiile?

5 Puterea slavei Sale, cine o va măsura? și cine-I va povesti milele?

6 În minunile Domnului e pește puțină să pătrunzi: nimic de șters, nimic de adăugat.

7 Când omul a sfârșit, de fapt atunci începe, iar când se oprește, nu mai știe nimic.²

8 Ce este omul? și la ce poate fi bun? care-i este binele? care-i este răul?

9 Numărul zilelor omului?: cel mult o sută de ani.

10 O picătură de apă în mare, un grăunte de nisip, aşa-i puținătatea anilor lui pe lângă veșnicie.

11 Iată de ce Domnul e răbdător cu ei și peste ei își revarsă mila.

12 El vede, El știe cât de netrebnic le este sfârșitul și tot pe atât își sporește iertarea.

13 Mila omului lucrează asupra aproapelui său, dar mila Domnului lucrează peste tot omul; El muștră, El îndreaptă, El învață și, ca un păstor, își readuce turma.

14 El îi miluește pe cei ce primesc învățătura și pe cei ce se sârguiesc spre judecătile Lui.

15 Fiule, nu-ți defâima faptele tale cele bune și, atunci când dai, nu încrunda cu vorba.³

²Dacă-și propune să cunoască taina minunilor lui Dumnezeu, omul va constata că sfârșitul unei cercetări e de-abia la începutul ei, iar dacă va continua și va obosi, se va convinge că a rămas pe undeva pe la margini.

³Actul de caritate trebuie însotit, neapărat, și de o vorbă bună (deseori mai prețioasă decât el); sau, în orice caz, nu trebuie însotit de o vorbă (sau de un gest) care poate jigni.

16 Oare nu rouă îmblânzește arșița? tot astfel, o vorbă-i mai bună decât darul.

17 Privește: nu e mai bună vorba decât o dare bună?: și una, și alta sunt la omul dumnici.

18 Nebunul bruftuluiește ca un bădăran, iar darul invidiosului măhnește ochii'n lacrimi.

19 Mai înainte de a vorbi, învață, și mai înainte de a te îmbolnăvi, îngrijește-te.

20 Înainte de a judeca, cercetează-te pe tine și la ceasul judecății vei afla milă.

21 Înainte de a te îmbolnăvi, smerește-te, iar la vreme de păcat arată pocăintă.

22 Deschide-i drum făgăduinței să ți-o plinești la vreme și nu aștepta moartea ca să te pui în rânduială.

23 Înainte de a făgădui, pregătește-te și nu fi ca un om care-L ispiteză pe Domnul.

24 Adu-ți aminte de mânia din zilele sfârșitului și de vremea pedepsei, când El își va întoarce fața.

25 La vreme de belșug gândește-te la vremea foametei, iar la vreme de bogăție, la vremea de sărăcie și lipsă.

26 Din zori și până'n seară, vremea se schimbă și toate trec ca fulgerul pe dinaintea Domnului.

27 Omul înțelept e'n toate grijuli și'n zilele păcatelor⁴ se ferește de greșală.

28 Tot omul isteț la minte⁵ cunoaște'ntelepciunea și-l laudă pe cel ce a aflat-o.

29 Cei ce vorbesc pe înțeles sunt ei însiși înțelepți și varsă potop de proverbe

⁴„Zilele păcatelor”: vremea sau împrejurarea când tentația e mai puternică și când riscul de a păcătui e mai mare.

⁵„Isteț la minte”: intelligent (synetós).

bine şlefuite.⁶

³⁰ Nu te lăsa târât de poftele tale: împinge-ți dorințele îndărăt.

³¹ Dacă-i dai sufletului tău plăcerea poftei lui, el te va face de râsul dușmanilor tăi.

³² Nu te veseli în multă desfătare și nici nu te lega să-i dai tribut.

³³ Nu te sărăci făcând ospețe din împrumuturi atunci când n'ai nimic în pungă.

19

Despre înfrânare, limbuție și dojana. Adevărata și falsa înțelepciune.

¹ Lucrătorul bețiv nu se va îmbogăți; cel ce disprețuiește puținul, puțin câte puțin sărăcește.¹

² Vinul și femeile îi strică pe bărbații înțelepti; cel ce se lipește de desfrâname e și mai de temut;

³ moliile și viermii îl vor moșteni și omul netemător își va pierde viața.

⁴ Cel ce se încrede cu ușurință e un om slab de înger², iar cel ce păcătuiește, sufletului său îi face rău.

⁵ Cel ce se desfată cu răul va fi osândit, ⁶ cel ce urăște vorbăria lunecă pe lângă rău.

⁷ Niciodată nu-i repeta altuia ce și-a spus ție, că nu vei pierde nimic;

⁶ Proverbul (sau maxima) e un diamant al rostirii înțelepte, care-și obține claritatea și strălușirea printre minuțioasă șlefuire a ideii.

¹ Mai nou, pragmatismul american spune: Nu dolarul face centul, ci centul face dolarul.

² Literal: „... are o inimă (minte) ușoară”.

⁸ prieten sau dușman, nu spune nimănui și, cât să nu-ți faci rău, nu da pe față;

⁹ te va asculta, se va păzi de tine și la o anume vreme, te va urî.

¹⁰ Ai auzit o vorbă?: să moară cu tine!; fii liniștit: nu te va face să crapi!

¹¹ Pentru o singură vorbă, nebunul e prins de chinuri, aşa precum femeia care naște prunc.³

¹² Săgeată infiptă în coapsă, aşa e o vorbă în pântecele nebunului.

¹³ Lămuște-te cu prietenul tău: poate că n'a făcut nimic. dar, dacă a făcut ceva. nu va mai face.

¹⁴ Lămuște-te cu aproapele tău: poate că n'a spus nimic și, dacă totuși a spus ceva, nu va începe din nou.

¹⁵ Lămuște-te cu prietenul tău: vorba de rău nu-i rară.⁴ dar nu da crezare la tot ce se spune.

¹⁶ E câte unul care-o scrântește. dar nu cu dinadinsul: cine n'a gresit vreodată cu vorba?

¹⁷ Lămuște-te cu aproapele tău înainte de a amenința și fă-i loc legii Celui-Preaînalt.

¹⁸ Frica de Domnul e începutul omeniei Lui,⁵ iar înțelepciunea îi câștigă iubirea.

¹⁹ Cunoașterea poruncilor Domnului e rânduiala vieții; cei ce fac după voia

³Nerăbdarea prostului de a scăpa vorba din gură e comparată cu nerăbdarea femeii de a se despovăra de durerile facerii.

⁴ „Vorba de rău”: calomnia (diavolos).

⁵Folosit de Sf. Grigorie de Nazianz, cuvântul próslepsis are și un înțeles special: acțiunea (lui Dumnezeu) de a Se face om. Așadar, dacă omul se teme de Dumnezeu, Dumnezeu răspunde prin a deveni, ca prim pas, „om de omenie”, pasul următor fiind iubirea ca răspuns la înțelepciune (vezi versetul următor).

Lui culeg pomul nemuririi.

²⁰ Toată înțelepciunea e frica de Domnul și'n toată înțelepciunea e plinirea legii.

²¹ Servul care-i spune stăpânului: „Nu fac ce mi-ai spus!”, chiar dacă pe urmă o face. îl supără pe cel care-l hrânește.⁶

²² Știința răului⁷, nu aceasta e înțelepciunea; înțelepciunea nu se află în sfatul păcătoșilor.

²³ Există un soi de iscusiță care e urâciune; cel lipsit de înțelepciune e un nerd.

²⁴ Mai bun e unul cu minte puțină dar cu frică [de Domnul] decât unul doldora de pricepere, dar care calcă legea.

²⁵ Există o iscusiță subțire, dar totodată nedreaptă, și unul care folosește viclenia spre a-și dobândi dreptatea.

²⁶ E câte unul care merge încovoiat de întristare, dar cu lăuntrul plin de vicleșug:

²⁷ își ascunde fața, se face că n'aude și, nebăgat în seamă, și se aruncă'n spate.

²⁸ E câte unul prea slab spre a păcătui, dar când îi vine bine, face rău.

²⁹ Pe om îl cunoști după cum arată; pe înțelept îl cunoști de cum dai cu ochii de el;

³⁰ haina omului, dintii când râde și călcătura omului arată ce e el.

20

A ști să vorbești și a ști să tac. Feleurite zicale.

⁶Pentru versetele 18, 19 și 21 vezi nota de la 11, 16.

⁷„Știința răului”: iscusiță de a face rău.

¹ Există mustări făcute la netimp și-i unul care tace și se arată înțelept.

² E mai bine să mustri decât să-ți ții mânia.

³ Cel care-și recunoaște vina scapă de pedeapsă.

⁴ Cel ce vrea să facă dreptate cu bâta¹ e ca un famen căruia-i arde să aibă o fecioară.

⁵ E unul care tace și se arată înțelept și e altul care-i nesuferit prin vorbărie.

⁶ E unul care tace fiindcă n'are ce să răspundă și-i altul care tace așteptând clipa prielniciă.

⁷ Omul înțelept tace până ce-i vine clipa prielniciă. dar flecarul și nemintosul o lasă să treacă.

⁸ Cel ce vorbește mult devine dezgustător, iar cel ce face pe grozavul are parte de ură.

⁹ E unul care'n nenorocire își află mânăgâiere: alteori, un chilipir aduce nenorocire.

¹⁰ Uneori a da nu-ți este de nici un folos, alteori a da îți aduce de două ori mai mult.²

¹¹ Există o umilință care vine din faimă.³ dar e altul care după umilință își înalță fruntea.

¹² Unul cumpără multe cu puțin, iar un altul le plătește de șapte ori cât fac.

¹³ Înțeleputul se face iubit prin cuvintele sale. dar temenelele nebunilor se vor duce ca apa.

¹= Dreptate nu prin judecată, ci prin violentă.

²Dacă iei în calcul a doua alternativă, e bine să dăruiești oricum.

³Ecou al Cărții lui Iov (12, 19): „El este Cel ce-i duce pe preoți în robie / și pe mai-marii lumii, puternici, îi prăvale”.

¹⁴ Darul nemintosului nu-ți va aduce nici un folos, căci, în loc de unul, el vede mai multe;

¹⁵ el dă puțin și ocărăște mult. gura și-o deschide ca un pristav, azi dă cu'mprumut și mâine cere înapoi: urât e un astfel de om!⁴

¹⁶ Nebunul zice: „N'am nici un prieten, pentru faptele mele bune nimeni nu-mi va fi recunosător,

¹⁷ cei ce-mi mănâncă pâinea au limba uitucă. De câte ori și câți îl vor lua în râs?

¹⁸ Mai bine e să aluneci pe piatră decât să aluneci prin limbă; aşa și căderea celor răi, degrabă va veni.

¹⁹ Omul grosolan e ca o glumă deșu-cheată pe care prostii o trec din gură'n gură.

²⁰ Din gura prostului să nu primești o zicală, că niciodată n'o spune când trebuie.

²¹ Unul nu poate păcătui din pricina sărăciei și'n ceasurile lui de răgaz nu are păreri de rău.

²² Unul se pierde prin sfiala de oameni: se pierde temându-se de un nebun.

²³ Unul, de rușine, îi făgăduiește prietenului său și pe degeaba își face un dușman.⁵

²⁴ Mare pată e pe un om minciuna; ea va fi pururi în gura nemintoșilor.

²⁵ Mai bun e un hoț decât un mincinos vestit, dar pe-amândoi îi paște prăbușirea.

²⁶ Năravul mincinosului îl umple de

⁴ Înțelepciune vecină: „Mai bine cu un deștept la pagubă decât cu un prost la căstig” (proverb popular).

⁵E vorba de omul care, din delicatețe, nu are tăria de a refuza (atunci când ar trebui să o facă).

ocară, iar rușinea va fi de-a pururi cu el.

²⁷ Prin spusele sale își capătă cinstire înțeleptul, iar omul priceput le place celor mari.⁶

²⁸ Cel ce lucrează pământul are strânsură bună și celui ce le place mai marilor i se iartă nedreptățile.

²⁹ Ospitalitatea și darurile orbesc ochii înțeleptilor și, ca o botniță la gură, împiedică mustrările.⁷

³⁰ Înțelepciunea ascunsă și comoara care nu se poate vedea, la ce folosesc amândouă?

³¹ Mai bun e omul care-și ascunde prostia decât omul care-și ascunde înțelepciunea.

21

Fuga de păcat

¹ Fiule, ai păcătuit?: n'o mai lua de la capăt, ci roagă-te pentru păcatele de ieri.

² Ca din fața şarpelui să fugi de dinaintea păcatului, că dacă te apropii, te va mușca; dinții lui sunt dinți de leu: omoară viața oamenilor.

³ Neleguiuirea e ca o sabie cu două tăișuri; rana ei nu are vindecare.

⁴ Zăpăceala și nerușinarea pustiesc bogăția;¹ aşa va fi pustiită casa trufașilor.

⁶Autorul cultivă sentimentul avantajului de a fi pe placul celor mari (sau puternici).

⁷În limbajul biblic, prin „dar” se înțelege și „mită”; aşadar, dacă înțeleptul are slăbiciunea de a se lăsa mituit de oameni nedrepti, el nu va mai avea autoritatea morală de a-i musta atunci când momentul o cere.

¹În mentalitatea vremii, bogăția era rodul binecuvântării cerești.

5 Rugăciunea săracului ajunge din gură la urechile Domnului, a Cărui hotărâre vine degrab.

6 Cel ce urăște mustrarea calcă pe urmele păcătosului, dar cel ce se teme de Domnul se căiește din inimă.

7 Vorbitorul bun se cunoaște de de parte, iar omul mintos știe când alunecă.

8 Cel ce-și zidește casa cu banii altuia e asemenea celui ce-și adună pietre pentru mormânt.

9 Adunarea nelegiușilor e ca un vălătuc de călți: în pară de foc le e sfârșitul.

10 Drumul păcătoșilor e așternut cu pietre, dar se înfundă în groapa iadului.

11 Cel ce păzește legea își stăpânește pornirile, iar frica de Domnul se desăvârșește în înțelepciune.

12 Cel neisteț la minte nu poate învăța nimic, dar e o istețime care sporește amărăciunea.²

13 Știința înțeleptului crește ca un potop și sfatul său e ca un izvor de viață.

14 Inima prostului e ca un vas spart: nu ține'n ea nici un fel de cunoaștere.

15 Dacă un om învățăt aude un cuvânt înțelept îl prețuiește și-i adaugă pe al lui; dar dacă-l aude un zănicic, nu-l place și-l aruncă la spate.

16 Rostirea prostului e ca o povară la drum, dar pe buzele înțeleptului se află har.

17 Gura înțeleptului e mult cerută'n adunare și spusa lui e'n gândul fiecăruia.

² Amărăciunea poate veni: fie din efortul (deosebi dureros, descurajant) de a învăța, fie din invidia oamenilor.

18 Ca o casă'n prăbușire, așa-i înțelepciunea pentru prost, iar știința nebunului, cuvinte fără sir.

19 Pentru nerod, învățătura e piedică la picioare și ca niște cătușe la mâna dreaptă.

20 Prostul, când râde, gâlgâie ascuțit, dar omul cu bun simț de-abia surâde.

21 Pentru înțelept, învățătura e ca o podoabă de aur și ca o brătară pe mâna lui cea dreaptă.

22 Prostul dă buzna' n casă, dar omul încercat³ se sfiește de oricine.

23 Nebunul se uită'n casă din ușă, dar omul bine crescut rămâne afară.

24 Doar omul prost crescut ascultă pe la uși; un om înțelept s'ar simți rușinat.

25 Buzele flecarilor vorbesc anapoda, dar cuvintele înțeleptilor sunt bine cumpănite.

26 Inima proștilor li se află'n gură, dar gura înțeleptilor li se află'n inimă.

27 Când nelegiuțul îl blestemă pe Satașa își blestemă sufletul.⁴

28 Cel ce sușotește zâzanii își pângărește sufletul și urât va fi de cei de lângă el.

22

Leneșii. Copiii răi. Față'n față cu prostul. Omul hotărât. Prietenia.

1 Leneșul seamănă cu o piatră îmbăitată: toti vor ţuiera spre el cu silă.

2 Leneșul seamănă cu o grămadă de bălegar: cine-l atinge, își scutură mâna.

³ „Omul încercat”: omul cu experiență.

⁴ Adică: se blestemă pe sine însuși.

³ Un fiu prost crescut e rușinea tatălui care i-a dat naștere; iar când aşa este o flică, ea s'a născut spre paguba lui.

⁴ Fiica înțeleaptă își va găsi un soț, dar cea nerușinată e tristețea celui ce i-a dat naștere.

⁵ Obraznica îi face de rușine și pe tatăl, și pe soțul ei și amândoi o disprețuiesc.

⁶ Dojana nelalocul ei e ca o muzică în zi de jale.

⁷ Copiii care trăiesc cinstit și au ce mâncă fac uitată obârșia sărmană a părinților lor.

⁸ Copiii disprețuitori, rău crescuți, pătează obârșia neamului lor bun.¹

⁹ A învăța un prost e ca și cum ai lipi cioburi, ca și cum ai trezi pe cineva zăpăcit de somn.

¹⁰ Cine stă de vorbă cu un prost vorbește unui adormit; la sfârșit, va zice: „Despre ce e vorba?”

¹¹ Plângi un mort, că și-a pierdut lumenă; plângi un prost, că și-a pierdut mintea; plângi cu dulceață un mort, că și-a aflat odihna; dar prostului îi e mai bună moartea decât viața.

¹² Pentru un mort, plângerea durează șapte zile; dar pentru un prost și un negliuț, toată viața lor.

¹³ Cu cel nebun nu te'ntinde la vorbă și nu te îndrepta spre cel nemintos; ferește-te de el, ca să nu ai necaz, să fii scutit de nesimțirea lui; îndepărtează-te de el: vei afla odihnă și tâmpeniile lui nu te vor face să caști.

¹⁴ Ce e mai greu decât plumbul? și care-i este numele?: Nebunul.

¹⁵ E mai lesne să duci în spate nisip, sare și fier decât pe unul cu scrânteală la cap.

¹⁶ O încheietură de lemn legată'n zidărie nu se va dezgărdina la un cutremur; o inimă hotărâtă printr'un sfat chibzuit nicicând nu se va teme.

¹⁷ Inima rezemată pe gândul înțelept e ca o floare'n tencuială² pe un perete neted.

¹⁸ Gardul înfipt pe vârful dealului nu rămâne'n picioare când bate furtuna; inima însăpmântată în cugetul prostului nu rămâne'n picioare atunci când vine frica.

¹⁹ Cel ce înțeapă ochiul îl face să lăcramaze, iar cel ce înțeapă inima îi dă la iveală simțirile.

²⁰ Cel ce dă cu piatra în păsări, le ia la goană, iar cel ce ocărăște un prieten strică prietenia.

²¹ Dacă scoți sabia împotriva unui prieten nu deznădăjdui: el poate să-și revină;

²² dacă și-ai deschis gura împotriva unui prieten nu deznădăjdui: poți aştepta o împăcare; acestea, în afară de insultă, dispreț, trădarea unei taine, lovitura prin spate, că din pricina lor prietenul și se va duce.

²³ Căștigă-ți increderea prietenului atunci când e sărac, pentru ca, atunci când va fi bogat, să te bucuri cu el de bunurile lui; la vreme de necaz rămâi cu el, pentru ca, dacă el moșenește, să moșenești și tu cu el.

²⁴ Așa cum aburul cuptorului și fumul se ivesc înaintea focului, tot astfel, înaintea săngelui, înjurăturile.

²⁵ Nu-mi e rușine să apăr un prieten și de el nu mă voi ascunde;

²⁶ și dacă din pricina lui mi se'ntamplă

¹Pentru versetele 7 și 8 vezi nota de la 11, 16.

²„Floare'n tencuială”: ornament obținut prin tehnică stucaturii.

vreun rău, oricine va auzi, se va feri de el.

27 O, cine va pune pază gurii mele și pe buzele mele pecete de înțelepciune, să ca eu să nu cad din pricina lor și ca limba mea să nu-mi fie spre pierzare?

23

Rugăciune. Jurăminte. Grija pentru ce vorbești. Femeia adulteră.

1 Doamne, Părinte și Stăpân al vieții mele, nu mă lăsa pradă planurilor lor și nu mă lăsa să cad din pricina lor!

2 Cine-mi va bate gândurile cu vergi și inima cu învățătura înțelepciunii, ca să nu-mi fie cruce greșalele, iar păcatele mele să nu scape?

3 Pentru ca nu cumva greșalele mele să sporească și păcatele mele să se îngrămadăescă, pentru ca nu cumva să cad în mâinile potrivnicilor mei și vrăjmașii mei să-și râdă de mine,

4 Doamne, Părintele și Dumnezeul vieții mele,

5 nu-mi da uitătură trufașă,

6 alungă de la mine pornirile nesățioase, pofta pântecelui și a împreunării trupului să nu mă stăpânească, iar patimii nerușinate să nu mă dai ca pradă.

7 Fiilor, ascultați învățătura gurii mele; cel ce o păzește nu se va înșela.

8 Păcătosul se prinde prin propriile lui vorbe, în cursa lor se prind bârfitorul și trufașul.

9 Nu-ți deprinde gura să facă jurăminte, nu-ți lua obiceiul de a rosti numele Celui-Sfânt;¹

10 căci, aşa cum o slugă mereu bătuță nu va rămâne fără vânătăi, tot astfel, cel ce fără'ncetare se jură și-I pomenește Numele nu va rămâne fără vină.

11 Omul care se jură mult se umple de nedreptate și biciul nu se va îndepărta de casa lui; dacă păcatuiește, pe el va fi păcatul, iar dacă-l nescotește, de două ori păcatuiește; dacă a jurat strâmb, nu va fi fără vină, ci casa i se va umple de nenorociri.

12 Există un fel de a vorbi care seamănă cu moartea; el nu se pomenea pe vremea lui Iacob, căci oamenii evlavioși îi rămân departe, ca nu cumva să se rostogolească'n păcate.

13 Nu-ți obișnui gura cu vorbe grosolane, fiindcă în ea [în grosolanie] se află și o vorbă a păcatului.²

14 Când sezi în mijlocul celor mari adulți aminte de tatăl tău și de mama ta, ca nu cumva de față cu ei să uiți de tine și să te porți ca un prost; căci atunci ai vrea să nu fi venit pe lume și vei blestea ziua în care te-ai născut.

15 Omul obișnuit cu vorbe grosolane, în toate zilele vieții sale nu se va îndrepta.

16 Două soiuri de oameni înmulțesc păcatele, iar al treilea atrage mânia.

17 Patima fierbinte e ca para focului: nu se stinge până ce se mistuie; omul desfrânat în propria sa carne nu va înceta până aprinde focul; pentru omul desfrânat, tot ce gustă e dulce și până moarte nu se va potoli.

vocat numele lui Dumnezeu (la vechii evrei, simplu: Numele), ca garant al sincerității.

¹Grosolanía, de obicei, e privită mai mult ca o problemă de comportament social, nu de morală; cu toate acestea, ea poate ascunde și păcatul (pe lângă păcatul de a fi grosolan – necioplit, mitocan, bădăran, mărlan, mojic, topărلن, vulgar).

¹De obicei, în formula unui jurământ este in-

¹⁸ Omul care păcătuieste în propriul său pat și care zice: „Cine mă vede?; întunericul mă înconjură, zidurile mă ascund și nimeni nu mă vede; de cine mă voi teme? Cel-Preaînalt nu-și va aminti de păcatele mele”,

¹⁹ acela nu se teme decât de ochii oamenilor și nu știe că ochii Celui-Preaînalt sunt de zeci de mii de ori mai luminoși decât soarele, că ei văd toate purtările oamenilor și pătrund în cele mai taine unghere.

²⁰ Toate făpturile îi erau cunoscute mai înainte de a le fi făcut, și tot aşa-s după plinirea lor.³

²¹ Un astfel de om va fi pedepsit în văzul cetății: când se așteaptă mai puțin, atunci va fi prins.

²² Aşa-i și cu femeia necredincioasă bărbatului ei, cea care-i aduce un moștenitor făcut cu altcineva.

²³ Mai întâi, a călcăt legea Celui-Preaînalt și apoi e vinovată față de bărbatul ei; în al treilea rând, s'a desfrânat în adulter⁴ și a făcut copii cu un bărbat străin.

²⁴ Fi-va adusă în fața adunării și [pedeapsa] îi va cerceta copiii.

²⁵ Copiii ei nu vor prinde rădăcină, crengile ei nu vor purta roade.

²⁶ Amintirea și-o va lăsa în blestem, ocara ei nu se va șterge.

²⁷ Iar cei de după ea vor ști că nimic nu-i mai bun ca frica de Domnul, că nimic nu-i mai dulce decât a ține seama de poruncile Domnului.

³ La Dumnezeu nu există virtualitate: în clipa când a gândit un lucru, atunci îi dă și ființă; iar ca Proniator, îl are'n gând și după ce l-a creat.

⁴ Adulterul (preadesfrânarea) e mai grav decât desfrânarea, el afectând relația și structura familiei.

24

Lauda înțelepciunii; cuvânt către cei ce o doresc. Înțelepciunea și Legea.

¹ Înțelepciunea își este laudă sieși¹ și'n mijlocul poporului se preamărește,

² în adunarea Celui-Preaînalt își deschide gura și'n fața puterii Lui se preamărește:

³ „Din gura Celui-Preaînalt am ieșit și ca un abur am acoperit pământul.

⁴ Întru înăltimi² m'am sălășluit, iar tronul meu se află într'un stâlp de nor³.

⁵ Singură am cutreierat, de jurimprejur, roata cerului și am umblat prin străfundul genunii.

⁶ Stăpână am fost pe valurile mării și'peste'ntreg pământul și peste fiecare popor și peste fiecare neam.

⁷ Prin toate acestea cătat-am odihnă: în a cui moștenire mă voi sălășlui?⁴

⁸ Atunci Făcătorul-a-toate mi-a dat poruncă, Cel ce m'a făcut mi-a rânduit sălașul; El mi-a zis: «În Iacob pune-ți sălașul și'n Israel să-ți ai moștenirea!»

⁹ Mai înainte de veacuri, încă de la'nceput, El m'a făcut și până'n veșnice nu voi înceta să fiu.

¹⁰ În locașul cel sfânt, în fața Lui, am slujit și astfel în Sion m'am statornicit;

¹ Acest capitol este cel mai frumos și mai dens din întreaga scriere. Înțelepciunea își declară obârșia divină, puternicia, universalitatea și, la porunca lui Dumnezeu, sălășuirea în Israel.

² „Întru înăltimi”: acolo unde locuiește Dumnezeu.

³ Aluzie la stâlpul de nor, prezența lui Dumnezeu care i-a călăuzit pe Israeliți prin pustia Sinai (Iș 13, 21-22 etc.)

⁴ Întrebare-introducere la cele ce urmează.

11 În cetatea cea iubită la fel mi-a dat odihnă și în Ierusalim îmi este puterea.

12 Într'un popor slăvit m'am înrădăcinat, în partea Domnului, în moștenirea Lui.⁵

13 Ca un cedru m'am ridicat în Liban și ca un chiparos în munții Hermonului,

14 m'am înălțat ca un finic în En-Gaddi și ca o tufă de trandafiri în Ierihon, ca un măslin frumos în câmp, și ca un platân m'am înălțat.

15 Ca scorțisoara și ca drobița⁶ am dat mireasmă și ca un mir de preț am răspândit aromă, ca galbanul⁷, onixul⁸ și ca stacta⁹ și ca un nor de tămâie din cortul mărturiei.

16 Ca un terebint mi-am întins crenurile, iar crengile mele sunt ramuri de slavă și de har.

17 Ca o vie am odrăslit haruri, iar florile mele sunt rod de slavă și bogătie.

18 Sunt mama iubirii curate, a temerii¹⁰, a cunoașterii și a nădejdii celei sfinte; iată de ce sunt eu dăruită tuturor copiilor mei, din veșnicie, celor rânduți de El.¹¹

19 Veniți la mine, voi, cei ce mă doriți, și săturați-vă de roadele mele!

20 Căci amintirea mea e mai dulce de-

⁵Urmează o seamă de comparații menite să ilustreze frumusețea și lucrarea înțelepciunii.

⁶„Drobiță”: mic arbust din familia leguminoaselor, cu frunze binemirosoatoare.

⁷„Galban”: răsină aromatică a unei plante care ar putea fi identificată cu Ferula galbaniflua; pomenită și la Iș 30, 34.

⁸Aici nu e vorba de piatra prețioasă cu acest nume, ci de o răsină aromatică.

⁹„Stacta”: plantă aromatică a cărei răsină intră în compoziția tămâiei rituale.

¹⁰= A temerii de Dumnezeu (virtute capitală).

¹¹Pentru acest verset vezi nota de la 11, 16.

cât mierea și moștenirea mea, decât fagurele.

21 Cei ce mă mănâncă vor flămâンzi din nou, cei ce mă beau, din nou vor înseta.¹²

22 Cel ce ascultă de mine nu se va rușina și cei ce lucrează prin mine nu vor păcătui.

23 Toate acestea sunt cartea legământului Dumnezeului Celui-Preaînalt, legea pe care ne-a poruncit-o Moise, lăsată ca moștenire adunării lui Iacob.

24 Nu încetați a fi puternici în Domnul, lipiți-vă de El, ca să vă întărească. Domnul Atotțitorul e singurul Dumnezeu și-un alt Mântuitor nu e în afară de El.¹³

25 [Acestă lege] sporește înțelepciunea precum Fisonul și ca Tigrul la vremea roadelor noi;

26 ca Eufratul revarsă înțelegerea și ca Iordanul la vremea secerișului;

27 ca Nilul face săurgă învățătura, ca Gihonul la vremea culesului viilor.¹⁴

28 Cel dintâi n'a cunoscut-o pe toată, cel din urmă, nici el, nu a descoperit-o;

29 că mai întinsă decât marea îi este gândirea, și sfatul ei, decât genunea cea mare”.¹⁵

30 Iar eu¹⁶, eu sunt ca un braț de apă al unui fluviu și ca un pârâu curgând către un rai.

¹²Inepuizabilă, înțelepciunea nu poate niciodată să ofere sațiu.

¹³Pentru acest verset vezi nota de la 11, 16.

¹⁴Fisonul, Tigrul, Eufratul și Gihonul erau brațele râului care uda raiul (Fc 2, 10-14); aici, simboluri ale fertilității înțelepciunii (alături de Nil și de Iordan).

¹⁵Versetele 28 și 29 întăresc aserțiunea din v. 21.

¹⁶De aici (vv. 30-34) vorbește autorul.

31 Am zis: îmi voi uda grădina și-mi voi scălda în apă răzoarele; și, iată, brațul meu de apă s'a făcut fluviu, iar fluviul meu a devenit o mare.

32 Învățătura precum zorile o voi face să licărească și până departe va străluci;

33 Învățătura o voi răspândi ca pe o profetie și le-o voi lăsa generațiilor de după mine.

34 Vedeți că nu numai pentru mine m'am ostenit, ci și pentru toți cei ce o caută.

25

Trei lucruri plăcute lui Dumnezeu și trei urâte. Nouă lucruri fericite. Femeia rea.

1 Cu trei lucruri m'am înfrumusețat în fața Domnului și a oamenilor:¹ unirea între frați, prietenia între vecini, buna înțelegere între femeie și bărbat.

2 Sunt însă trei feluri [de oameni] pe care sufletul meu îi urăște și a căror viață mă scărbește: săracul trufaș, bogatul mincinos, bătrânul desfrânat și cu mintea zburată.

3 Dacă la tinerețe n'ai adunat nimic, cum vei găsi ceva la bătrânețe?

4 Cât le stă de bine celor cărunți să știe să judece și celor bătrâni să cunoască sfatul!

5 Cât de frumoasă e înțelepciunea la bătrâni, iar la cei ce se bucură de cinsti, înțelegerea și sfatul!

6 Cununa bătrânilor e c'au trecut prin

multe,² iar mândria lor, frica de Domnul.

7 Nouă lucruri sunt la care mă găndesc și pe care le cred fericite, iar pe un al zecelea am să vi-l spun: omul care se bucură de copiii săi, cel ce, în viață fiind, vede căderea vrăjmașilor săi.

8 Ferice de cel ce trăiește cu o femeie deșteaptă și care n'a alunecat datorită limbii și care n'a fost în slujba cuiva mai puțin vrednic decât el.

9 Ferice de cel ce aflat înțelepciunea și de cel ce o pune în auzul celor ce-l ascultă.

10 Cât de mare este cel ce aflat înțelepciunea!; dar nu-i mai presus de cel ce se teme de Domnul.

11 Frica de Domnul pe toate le covârșește; cel ce o are, cui va fi asemenea?

12 Frica de Domnul e începutul iubirii Lui, dar prin credință se lipește omul de El.³

13 Toate rănilor, dar nu o rană a inimii!⁴ toate răutățile, dar nu răutatea femeiei!;

14 Toate nenorocirile, dar nu o nenorocire din partea potrivnicului!; toate nedreptățile, dar nu o nedreptate din partea dușmanului!

15 Nici un venin nu-i mai rău ca veninul șarpei și nici o ură nu-i mai mare ca ura vrăjmașului.

16 Mai bine mi-ar fi să locuiesc cu un leu sau cu un balaur decât cu o femeie rea.

17 Răutatea femeii îi schimonosește chipul și-i întunecă înfățișarea, de parcări fi de urs.

²A fi trecut prin multe: a fi căpătat experiență.

³Pentru acest verset vezi nota de la 11, 16.

⁴Tonul (nerostit): Dați-mi toate rănilor...

¹De aici vorbește din nou înțelepciunea (unei-ori însă intercalându-se autorul).

¹⁸ Bărbatul ei sade la masă în mijlocul vecinilor și, fără să vrea, gême cu amar.

¹⁹ Orice răutate e mică pe lângă răutatea femeii: partea păcătosului să i se arunce'n cârcă!

²⁰ Urcuș nisipos sub tălpile bătrânului, aşa-i femeia limbută pentru un bărbat liniștit.

²¹ Nu te lăsa prins de frumusețea femeii și n'o dori doar pentru că-i femeie!

²² E treabă de mânie, de dezgust și de rușine ca o femeie să-și întrețină bărbatul.

²³ Inimă abătută, chip posomorât și rană pe inimă, iată ce face o femeie rea; mâini sleite, genunchi slăbănoși, iată ce face femeia care nu-și fericește bărbatul!

²⁴ Printr'o femeie a început păcatul și prin ea noi toți murim.

²⁵ Nu-i da apei nici un loc de ieșire, și nici femeii rele să aibă gura slabodă; dacă nu se poartă pe placul tău, desparte-ți-o de trup!⁵

26

Femeia virtuoasă și femeia stricată. Ceea ce poate aduce tristețe. Primejdiiile negoțului.

¹ Fericit e bărbatul unei femei bune; numărul anilor lui va fi îndoit.

² Femeia vrednică își înveselește bărbatul și-i va umple anii cu pace.

³ O soție bună e o parte bună: parte li se dă celor ce se tem de Domnul.

⁵Femeia și bărbatul, prin căsătorie, devin un singur trup (Fc 2, 24). Legea lui Moise îngăduia divorțul (Dt 24, 1-4).

⁴ Bogat sau sărac, el are inima mulțumită și fața lui e'n toată vremea veselă.

⁵ De trei lucruri mi se teme inima, iar de al patrulea mă înpăimânt: vorba de rău¹ cutreierând cetatea, gloata atâtăță, turnătoria²; toate acestea sunt mai rele decât moartea;

⁶ dar inimă-rea și jale e gelozia unei femei pe o alta; și'n toate acestea se amestecă pleasna limbii!

⁷ Femeia rea e ca un jug al boilor ce nu se potrivesc; cel care o ține e asemenea celui ce a prins o scorpie.

⁸ Mare prilej de mânie e femeia bețivă: ea nu va ști să-și acopere rușinea.

⁹ În nerușinarea ochilor și în gene recunoști o femeie stricată.

¹⁰ Ține-te bine'n fața unei fete îndrănește, ca nu cumva, simțind că are mâna liberă, să folosească prilejul.

¹¹ Ferește-te să te iei după un ochi nerușinat și nu te mira dacă te trage spre rău.

¹² Așa cum călătorul însesară își deschide gura și bea apă de unde se nimereste, tot astfel aceea se aşază'n fața fiecărui țăruș și'n fața fiecărei săgeți își deschide tolba.

¹³ Farmecul femeii îl încântă pe soțul ei și destoinicia ei îl împuternicește.

¹⁴ Femeia tăcută e un dar de la Domnul și nimic nu e mai de preț decât cineva bine crescut.

¹⁵ Femeia cuviincioasă e un dar peste

¹ „Vorba de rău”: calomnia.

² „Turnătoria” (katápseusma) nu-i doar o acuzație falsă (egală cu calomnia); substantivul crescă derivă din verbul katapseúdomai, care înseamnă, printre altele, „a face o declarație falsă pe seamă cuiva” (calomnia e publică, turnătoria e acoperită).

dar și cu nimic în lume nu poți să prețuești un suflet curat.

¹⁶ Ca soarele ridicându-se în înălțimile Domnului, aşa-i frumusețea unei soții bune între podoabele casei sale.

¹⁷ Ca lumina ce luminează în sfeșnicul cel sfânt, aşa-i frumusețea chipului intr'un corp în floarea vârstei.

¹⁸ Ca un stâlp de aur pe postament de argint, aşa-i frumusețea pulpelor pe călcâie puternice.³

¹⁹ Fiule, păzește-te în floarea vârstei tale și nu-ți da puterea pe mâna străinilor.

²⁰ Caută țarina cea mai reavănă din țara ta⁴ și în ea seamănă-ți grâul, încrezător în neamul tău cel bun;

²¹ în acest fel, vlăstarele pe care le lași după tine se vor mândri că sunt lăstari de viață.

²² O femeie care se vinde e tot atât cât un scuipat, dar cea măritată e ca un turn care veghează vecia.⁵

²³ Femeia cutră va avea parte de un neglijuit, dar cea bine crescută, de un temător al Domnului.

²⁴ Femeia nerușinată își va petrece viața în necinste, dar fata cuviincioasă se va sfii chiar de bărbatul ei.⁶

²⁵ Femeia obraznică va prețui cât un câine, dar cea cuviincioasă se va teme de Domnul.

²⁶ Femeia care-și cinstește soțul va fi văzută de toți ca înțeleaptă, dar cea

³Pentru următoarele nouă versete (19-27) vezi nota de la 11, 16.

⁴Metaforă pentru mireasa pe care trebuie să și-o aleagă Tânărul: pe primul loc, principiul vital.

⁵O traducere literală: „... ca un turn care veghează mortal” nu capătă nici un sens.

⁶Fata care și-a respectat părinții își va respecta și soțul.

care și-l necinstește va fi judecată de toți ca o trufășă netrebnică.

²⁷ Femeia care tipă și toacă din gură e o trâmbiță care cheamă la luptă; tot omul care are de-a face cu ea își va petrece viața ca'n stare de război.

²⁸ Un negustor cu greu scapă de ispită, iar samsarul nu va rămâne fără păcat.

27

Primejdiile negoțului (continuare). Cuvântul dat. A căuta dreptatea. Voroava nebunilor. Tăcerea care păstrează prietenii. Fătărnicia. Păcate și pedepse.

¹ Mulți păcătuiesc prin pofta de căștig, iar cel ce caută să se îmbogățească își întoarce ochii.¹

² Tânărul se nfige între încheieturile pietrelor, iar păcatul se strecoară între vânzare și cumpărare.

³ Cel ce nu se ține cu stăruință în frica de Domnul, casa aceluia curând se va năruia.

⁴ Când sita cerne, în ea rămâne tărâta; aşa și scăderile omului în ceea ce vorbește.

⁵ Cuptorul cearcă vasele olarului; cercarea omului e în voroava lui².

⁶Roadă pomului e oglinda pământului din care a crescut; aşa e cuvântul pentru gândul din inima omului.

⁷ Nu lăuda pe nimeni înainte ca el să fi vorbit, fiindcă aici e cercarea omului.

¹ „... întoarce ochii”: refuză să fie părtaş la manevrele și tertipurile celui ce urmărește îmbogățirea cu orice preț; cu alte cuvinte, adevarata bogătie nu e rodul poftei de căștig, ci al muncii.

² „A vorovi”: a conversa, a te întreține cu cineva (ceea ce presupune schimburi de idei).

8 Dacă urmărești dreptatea, o vei dobandi și o vei pune pe tine ca pe un vestmânt de mărire.

9 Păsările poposesc lângă cele care le seamănă, iar adevarul se'ntoarce la cei care-l trăiesc.

10 Leul își pândește prada; aşa și păcatul, pe cei ce fac nedreptate.

11 Vorba evlaviosului e'ntotdeauna întelepciune, dar nebunul se schimbă ca luna.

12 În mijlocul proștilor tu pândește clipa potrivită,³ în mijlocul deștepților, rămâi fără grijă.

13 Voroava proștilor e ceva de groază; râsul lor izbucnește'n desfătările păcatului.

14 Vorba celui ce se jură mult îți face părul măciucă; când se ceartă, astupăti urechile!

15 Cearta trufașilor e cu vârsare de sânge iar înjurăturile lor îți zgârieau zul.

16 Cel ce dezvăluie taine nimicește încrederea și nu-și mai află un prieten pentru sufletul său.

17 Îndrăgește-ți prietenul și fii-i credincios, dar dacă-i dezvăluai tainele, nu alerga după el;

18 căci aşa cum cineva nimicește un om omorându-l, și tu ai ucis prietenia aproapelui tău;

19 dacă-ți deschizi mâna și pasărea zboră, aşa și-ai pierdut prietenul și nu-l vei mai prinde;

20 nu mai umbla după el, că-i foarte de parte: a fugit ca o căprioară scăpată din laț.

³Cu alte cuvinte: să te afli tot timpul în stare de alarmă.

21 Dacă ai o rană, ea poate fi legată; dacă cineva te-a înjurat, poate veni o împăcare; dar pentru cel ce a dezvăluit o taină nu mai e nici o nădejde.

22 Cel ce face cu ochiul urzește răul și de la asta nimeni nu-l poate îndepărta.

23 Când te uiți la el, gura lui e numai dulceață; când tu vorbești, el e numai urechi; dar după aceea își suge buzele și-ți face cuvintele pietre de scandal.

24 Multe lucruri am urât, dar nimic ca pe el; chiar și Domnul îl urăște.

25 Cel ce azvârle o piatră'n sus, în capul lui o azvârle, iar cel ce lovește pe la spate se-alege cu răni.

26 Cel ce sapă o groapă va cădea în ea și cel ce întinde o cursă, în ea se va prinde.

27 Celui ce face răul, răul va cădea peste el, fără ca el să știe că de unde-i vine.

28 A lua peste picior și a batjocori e treaba celui plin de sine, dar pedeapsa, ca un leu îl pândește.

29 Cei ce se bucură de cădere celor buni se vor prinde în plasă și durerea îi va mistui înainte ca ei să moară.

30 A avea pică pe cineva și a te aprinde de mânie, iată și alte lucruri urâte: păcătosul le meșterește pe amândouă.

28

Păcate și pedepse (continuare). Certurile. Limba rea.

1 Cel ce se răzbună va cunoaște răzbunarea Domnului, a Celui ce va tine socrateala strânsă a tuturor păcatelor lui.

2 Iarta-i aproapelui tău nedreptățile și, atunci când te vei ruga, păcatele tale iertate vor fi.

³ Dacă un om ține mânie pe un altul, cum poate să-I ceară Domnului vindecare?;

⁴ el n'are nici o milă pentru alt om, aproapele său, dar pentru păcatele lui se roagă cu lacrimi!

⁵ El, care nu-i decât carne, el zilnic poartă pică: cine-i va ierta păcatele?

⁶ Adu-ți aminte de sfârșit, și nu mai urî, dar și de stricăciune și de moarte, și păzește poruncile.

⁷ Adu-ți aminte de sfârșit, și nu-i mai purta pică aproapelui, dar și de legământul Celui-Preaînalt, și iartă greșala cea din neștiință.

⁸ Fugi de ceartă și vei păcătui mai puțin, căci omul mânios atâtă sfada.

⁹ Omul păcătos seamănă tulburare între prieteni și-i învrajbește pe cei ce trăiesc în pace.

¹⁰ Ce pui pe foc, aceea face flacără; pui îndârjire'n ceartă, aceea o sporește; prea multă vlagă'n om, aceea-i întărâtă furia, iar dacă-i și bogat, mânia lui spumegă.

¹¹ O vrajbă pripită aprinde un foc și o ceartă ascuțită face să curgă sânge.

¹² Dacă sufli într'o scânteie, se aprinde și dacă scuipi în ea, se stinge: din gura ta au ieșit amândouă!

¹³ Pe clevetitor și pe cel cu vorba'n doi peri¹, blestemați-i, că pe atâția i-au nimicit, care trăiau în pace!

¹⁴ Bârfa unui al treilea² pe mulți i-a clătinat, i-a risipit de la un neam la al-

tul, cetăți puternice a năruit și a spart casele celor mari.

¹⁵ Bârfa unui al treilea a alungat femei vrednice, și le-a lipsit de roadă muncii lor.

¹⁶ Cel ce-o ascultă nu află odihnă și nu poate locui în liniște.

¹⁷ Lovitura biciului lasă vânătaie, iar lovitura limbii rupe oasele.

¹⁸ Mulți au căzut sub ascuțişul săbiei, dar mai mulți au căzut prin limbă.

¹⁹ Fericit cel ce a scăpat de ea, cel ce n'a trecut prin mânia ei, care nu i-a purtat jugul și n'a fost legat cu lanțurile ei;

²⁰ căci jugul ei e jug de fier și lanțurile ei sunt lanțuri de aramă.

²¹ Moarte rea e moartea ei și iadul ar fi mai bun decât ea.

²² Dar trecere nu va avea la cei evlăosi, aceștia nu vor arde'n flacăra ei;

²³ ci aceia care-L părăsesc pe Domnul, ei vor cădea în ea, ea va arde'n ei și nu se va stinge; asupra lor va fi asmuțită ca un leu, ca o panteră îi va sfâșia.

²⁴ Vezi și îngrădește-ți moșia cu spini,³ ieagă-ți bine argintul și aurul;

²⁵ vorbelor tale fă-le cântar și greutăți, iar gurii tale fă-i ușă și zăvor.

²⁶ Bagă de seamă, ca nu cumva să aluneci prin ea, ca nu cumva să cazi în fața celui ce pândește.

29

Împrumuturi și chezășii. Ospitalitatea care umilește.

¹Pentru „a vorbi'n doi peri” vezi nota de la 5, 9.

²Literal: „A treia limbă”. În literatura rabinică, expresia înseamnă „calomniator”, această „a treia limbă” ucide trei oameni: pe calomniat, pe calomniator și pe cel ce dă crezare calomniei.

³Metaforă: gura care trebuie bine păzită, ea e moșia, iar cuvintele sunt comoara cea mai prețioasă.

1 Cel ce face milostenie își împrumută aproapele; cel ce-i vine în ajutor păzește poruncile.

2 Împrumută-ți aproapele când are el nevoie; la rândul tău, înapoiază-i după cum v'ați înțeles;

3 Ține-te de cuvânt și fii cinstit cu el și întotdeauna vei afla ce-ți trebuie.

4 Mulți socotesc împrumutul ca pe un chilipir și le fac necazuri celor ce i-au ajutat.

5 Până să primească, pupă mâna celui care-i dă și de banii aceluia vorbește cu smerenie; dar când trebuie să înapoieze, atunci tărgănează, vorbește ca un amărât și pune vina pe împrejurări.

6 Dacă are noroc, cel ce l-a împrumutat primește banii pe jumătate și se uită la ei ca la o pleasă; iar dacă nu, n'o să mai vadă nimic și-și va face pe degeaba încă un dușman care-i va răsplăti cu blesteme și sudâlmi și, în loc de cinste, nu-i dă decât dispreț.

7 Mulți sunt cei ce n'au vrut să împrumeze, dar nu din răutate, ci din teama de a fi păgubiți pe degeaba.¹

8 Cu toate acestea, fii îngăduitor cu cel umil și nu-l face să Tânjească după milata.

9 De dragul poruncii, sări în ajutorul săracului și, privind la sărăcia lui, nu-l lăsa cu mâinile goale.

10 Pierde-ți banii pentru un frate sau un prieten; că dacă ruginesc sub o piatră, îi pierzi pe degeaba.

11 Pune-ți comoara după poruncile Celui-Preaînalt, și-ți va folosi mai mult decât aurul.

¹Aici autorul se corectează: împrumutul nu e interzis (dimpotrivă), dar trebuie acordat cu foarte multe precauții.

12 În hambarele tale strânge-ți milostenia, că ea te va feri de tot răul;

13 mai mult decât un scut puternic, mai mult decât o lance grea, în fața dușmanului se va bate ea pentru tine.

14 Omul de bine se pune chezaș pentru aproapele său,² dar cel ce și-a pierdut rușinea îl lasă singur.

15 Nu uita binele pe care îl-a făcut chezașul, că el și-a pus viața pentru tine.

16 Păcătosului nu-i pasă de bunurile chezașului său, nerecunoscătorul îl uită pe cel ce l-a scăpat de nevoi.

17 Chezășia a sărăcit numeroși înstăriți și i-a purtat încoaace și încolo precum un val pe mare;

18 oameni puternici a scos afară din case și i-a făcut să rătăcească printre neamuri străine.

19 Păcătosul care se îmbie să fie chezaș și urmărește câștig, își îmbie osânda.

20 Ajută-ți aproapele după puterea ta și ia aminte la tine însuți, ca nu cumva să-ți îmbii cădereea.

21 În viață nu te poți lipsi de apă, de pâine, de haină și de o casă care să-ți fie adăpost.

22 Mai bună e viața săracului într'o colibă de bârne decât mâncărurile scumpe într'o casă străină.

23 Că-i mult, că e puțin, fii mulțumit și nimeni din preajma ta nu te va arăta cu degetul.

24 Tristă e viața de a umbla din casă'n casă: oriunde te oprești, nu-ți vei deschide gura;

25 dai de mâncat și de băut ca să nu ai decât neplăceri și, pe deasupra, mai

² „Chezaș”: garant (de obicei, cel care garantează un împrumut – asumându-și riscurile de rigoare).

auzi și vorbe amare:

²⁶ „Vino, străinule, și pune masa și, dacă ai ceva, dâ-mi să mănânc;

²⁷ du-te, străinule, lasă locul unuia mai vrednic, că-l aştept pe fratele meu și mi trebuie casa!”

²⁸ Iată ce e greu de'ndurat pentru un om cu minte: să-I certe ospete și să-l dojenească datornicul.

30

Învățatura copiilor. Despre sănătate. Despre bucurie.

¹ Cel ce-și iubește copilul nu-și cruce varga, pentru ca la urmă să se bucure de el.

² Cel ce-și crește bine copilul¹, o face spre folosul lui și printre cunoșcuți va fi mândru de el.

³ Cel ce-și învață copilul sănătatea gelozia dușmanului, iar în fața prietenilor va fi vesel.

⁴ Când un tată moare, e ca și cum n-ar fi murit, căci lasă după el pe cineva care-i seamănă;

⁵ trăind, l-a văzut și s'a bucurat, murind, nu e atins de tristețe;

⁶ dușmanilor săi le lasă pe cineva să-l răzbune, iar prietenilor, pe cineva care să le facă bine.

⁷ Cel ce-și răsfăță copilul își va lega rănilile și la fiece strigăt îi vor tresări măruntale.

¹ Verbul paidévo înseamnă deseori „a pedepsii”, dar întotdeauna în sens pedagogic: a pedepsii cu scopul de a îndrepta. În aceeași sferă semantică, el înseamnă (ca în cazul de față) „a educa un copil”, a-i da o bună creștere (dar nu fără rigorile pedagogiei). Echivalentul într'un proverb curent: „Pe copil să nu-l săruți decât în somn”.

⁸ Calul neîmblânzit devine nărăvaș, iar copilul lăsat de capul lui devine obraznic.

⁹ Răsfăță-ți copilul și el te va tiraniza; joacă-te cu el, și el te va întrista.²

¹⁰ Nu râde cu el, ca nu cumva să plângi cu el și, până la urmă, să scrâșnești din dinți.

¹¹ Cât e Tânăr, nu-l lăsa în voia lui;

¹² cât e necopt, gădilă-i coastele, ca nu cumva, scăpat din frâu, să nu te mai asculte.

¹³ Crește-ți bine copilul și fă-l să muncească dacă vrei să nu te poticnești în obrăznicia lui.

¹⁴ Mai bun e un sărac sănătos și trupesc decât un bogat cu carnea biciuită.³

¹⁵ Sănătatea și vigoarea prețuiesc mai mult decât tot aurul, iar trupul vânjos, mai mult decât o nemăsurată avere.

¹⁶ Nici o bogătie nu-i mai presus de sănătatea trupului și nici o veselie mai presus de bucuria inimii.

¹⁷ Mai bună e moartea decât o viață amară și veșnică odihnă decât o boală fără sfârșit.

¹⁸ Bunătăți îmbiate unei guri închise, așa-s bucatele pe un mormânt.

¹⁹ La ce bun să-i aduci prinoase unui idol dacă el nici nu mănâncă, nici nu simte?; așa-i cu cel izgonit de Domnul:

²⁰ vede cu ochii și oftează, așa cum oftează un famen când strângă'n brațe o fecioară.

²¹ Nu-ți lăsa sufletul pradă tristeții și nu te înnegura cu propriile-ți gânduri.

²Echivalentul într'un proverb curent: „Pe copil să nu-l săruți decât în somn”.

³= Biciuită de boli, deseori dobândite prin păcat.

22 Veselia inimii, aceasta-i viața omului; bucuria omului îi prelungeste viața.

23 Iubește-ți sufletul și alintă-ți inima, alungă-ți întristarea, căci întristarea pe mulți i-a ucis și'n ea nu-i nici un folos.

24 Gelozia și furia scurtează viața, iar grijile te'mbâtrânesc înainte de vreme.

25 Dacă stai la masă cu inimă luminosă și bună, îți priesc bucatele.⁴

31

Despre bogătie și sărăcie. Cum să te porți la petreceri. Vinul: binefaceri și primejdii.

1 Nesomnul pricinuit de bogătie topește trupul și grijile aduse de ea îndepărtează odihna.

2 Grijile nesomnului nu-l lasă pe om să ațipească, o boală grea alungă somnul.

3 Bogatul se trudește să strângă bunuri și, când se oprește, e sătul de desfătări;

4 săracul se trudește să-și ducă traiul și, când se oprește, e tot nevoiaș.

5 Cel ce iubește aurul nu va fi îndrepătat¹ și cel ce umblă după pradă o va avea în gât.

6 Mulți s-au ruinat din pricina aurului și au văzut moartea cu ochii;

7 capcană le e celor ce se dau în vînt după el, în care tot nebunul se prinde.

8 Ferice de bogatul aflat fără pată și care nu aleargă după aur.

9 Cine e acesta, pe care să-l numim fericit? că minunate lucruri a făcut întru poporul său.

10 Cine a trecut prin această încercare și a rămas desăvârșit? aceasta-i va fi spre laudă. Cine a putut să greșească și nu a greșit, ori să facă răul și nu l-a făcut?:

11 Bunurile lui vor deveni statornice și adunarea îi va povesti milosteniile.

12 Când ai un scaun la o masă pe cinstă, nu-ți deschide gura s'o lauzi și să nu zici: „Ce de bunătăți!...”².

13 Adu-ți aminte că nu e bine să ai ochiul lacom (ce s'a făcut mai rău decât ochiul?: pentru te-miri-ce, plânge!);

14 Nu'ntinde mâna acolo unde se uită el și nu te repezi odată cu el în farfurie.

15 Judecă-ți aproapele după tine însuți și'n tot ceea ce faci, gândește!

16 Ca om bine crescut, mănâncă ce ți se pune dinainte; nu clefăi, ca să nu devii dezgustător.

17 Ca un bine crescut, oprește-te primul și nu fi nesătios, ca să nu faci sminteală,

18 iar dacă ești la masă cu mai mulți nu-ți întinde mâna înaintea altora.

19 Cât de puțin îi trebuie unui om bine crescut!; și'n asternutul său nu râgâie.

20 La stomac cumpătat, somn sănătos; te scoli de dimineață și te simți bine; pe când la omul nesătios: nesomn, vărsături și dureri de mațe.

21 Dacă cineva te-a silit să mănânci, ridică-te, du-te și varsă și te vei simți ușurat.³

⁴Text dificil, cu multe variante de traducere. În Versiunea Ebraică: „Somnul inimii fericite ține loc de hrana”.

¹Adică: ...nu va putea să rămână integrul, nevinovat.

²Sfaturile din acest paragraf sunt un fel de cod al manierelor elegante avant la lettre.

³La bogatele și prelungitele ospețe ale antilor, unii aveau obiceiul de a ieși afară și de a-și

²² Ascultă-mă, fiule, și nu mă disprețui și mai pe urmă îmi vei înțelege cuvintele; în tot ce faci, arată-te cumpătat⁴ și nici o boală nu va da peste tine.

²³ O gazdă pe cinstă își audе mare cinstire, iar lauda mărinimiei sale e vrednică de crezare;

²⁴ dar o gazdă zgârcită stârnește murmur'н cetate, iar spusele despre zgârcenia ei sunt toate la locul lor.

²⁵ Cu vinul n'o face pe viteazul, căci vinul pe mulți i-a nimicit.

²⁶ Cuptorul încearcă oțelul călit, aşa și vinul încearcă inimile într'o încăierare de apucați.

²⁷ Pentru om, vinul e însăși viața dacă-l bei cu cumpătare. Fără vin, ce fel de viață duci?, că e făcut spre veselia oamenilor.

²⁸ Bucurie inimii, veselie sufletului, iată ce este vinul dacă-l bei la timp și cu măsură.

²⁹ Amăräciune sufletului, iată ce e vinul băut peste măsură fie din poftă, fie călcând greșit.

³⁰ Beția îl întărâtă pe prost până la ar>tag, slăbește tăria și deschide răni.

³¹ La un ospăț cu vin nu-ți mustre aproapele și nu-l disprețui în veselia lui. nu-i spune vorbe care să-l supere și să nu-l sâcâi cerându-i ceva.

32

A fi în capul mesei. Cum să vorbești la ospețe. Frica de Domnul.

¹ Te-au pus în capul mesei?: Să nu ţi-o iezi în cap, ci fii între ceilalți ca unul din ei; ai grija de ei și pe urmă aşază-te.

² După ce ţi-ai făcut pe deplin datoria, ia loc ca să te bucuri împreună cu ei și să primești cununa bunei rânduieli.²

³ Vorbește, bătrâne, că așa-ți sade bine, dar potolit la sunet: să nu împiedici muzica.

⁴ Când cântă cineva, nu risipi cuvinte și nu face pe înțeleptul atunci când nu e timpul.

⁵ Pecete de diamant pe o podoabă de aur, aceasta-i muzica la un ospăț;

⁶ pecete de smarald pe un giuvaier de aur, aceasta-i melodia pe dulceața vinului.

⁷ Vorbește, tinere, dacă trebuie s'o faci, și numai dacă ai fost întrebăt de două ori cel puțin.

⁸ Strângă-ți cuvântarea: spune mult în cuvinte puține; fii ca unul care știe, dar știe și să tacă.

⁹ În mijlocul celor mari nu te face egal cu ei, și dacă vorbește un altul, stăpânește-ți limba.

¹⁰ Fulgerul merge înaintea tunetului: aşa merge bunăvoița înaintea omului cu bun simț.

¹¹ Când a venit vremea, ridică-te, nu te lungi la vorbă, du-te drept acasă și nu

vârî degetele pe gât, vomitând tot ceea ce mâncaseră, dar numai ca să-și golească stomacul și, cu poftă înnoită, s'o ia de la început. Aici însă, evident, e vorba de un alt scop; îmbuibarea la o masă poate veni și din neputința de a rezista la îmbieri.

⁴Textual: „... fii grabnic”; corectat după Ebr.

¹ În antichitate (ca și în multe țări din vremea noastră) cineva mai de seamă era pus să conducă banchetul (să facă protocolul, să anunțe cuvântările etc.).

²= Fie o cunună reală (de frunze, de flori), ceea ce era obișnuit la cei vechi, fie cununa lăudei, a recunoaștinței.

hoinări.

¹² Acolo, umple-ți timpul făcând ce-ți place, dar nu păcatui prin vorbe nesăbuite.

¹³ Pentru toate acestea binecuvinteaază-L pe Cel ce te-a făcut și care te încântă cu bunătățile Lui.

¹⁴ Cel ce se teme de Domnul îi primește învățătura și cei ce-L caută încă din zori, îi află bunăvoința.

¹⁵ Cel ce caută legea³ se îndestulează cu ea, dar cel fățănic își află'n ea căderea.

¹⁶ Cei ce se tem de Domnul află ce e drept și ca o lumină le va străluci judecata.

¹⁷ Omul păcătos se ferește de muștrare și se dă după deget aşa cum crede'el.

¹⁸ Omul învățat nu disprețuiește sfatul; străinul și trufașul nu știu de frică.

¹⁹ Nu face nimic fără să cugeti și nu-ți va părea rău de ceea ce ai făcut.

²⁰ Nu merge pe un drum desfundat, ca să nu te împiedici în pietriș.

²¹ Nu te încredere în drumul neted⁴

²² și ferește-te de copiii tăi.

²³ În tot ce faci, ai încredere în tine, că aceasta e paza poruncilor.

²⁴ Cel ce se încredere în lege ia aminte la porunci; cel ce se încredere în Domnul nu va suferi nici o pagubă.

³În scrierile sapientiale, cuvântul „lege” se referă, aproape exclusiv, la legea lui Moise.

⁴Drumul neted poate ascunde capcane; în orice împrejurare (chiar favorabilă) prudența primează.

33

Frica de Domnul (continuare). Dumnezeu, Stăpânul a toate. Gândul autorului. Nu-ți înstrăina bunurile înainte de moarte. Cum să te porți cu robii.

¹ Celui ce se teme de Domnul nu i se va întâmpla nici un rău, și chiar în încercări va fi izbăvit.

² Omul înțelept nu urăște legea, dar cel ce se joacă cu ea¹ e ca o corabie în furtună.

³ Omul cu minte are încredere în lege: pentru el, legea e vrednică de crezare ca o întrebare-răspuns².

⁴ Pregătește-ți cuvântul, și astfel vei fi ascultat; adună-ți gândurile înainte de a răspunde.

⁵ Inima prostului e ca o roată de car și ca osia pe care ea se'nvârte, aşa îi e gândirea.

⁶ Armăsarul e ca un prieten zeflești: sub oricine-l încalecă, nechează.

⁷ De ce o zi e mai lungă decât alta, de vreme ce, în toate zilele anului, toată lumina vine de la soare?³

⁸ Prin știința Domnului s'au deosebit,

El a rânduit zile de lucru și sărbători; ⁹ pe unele le-a înălțat și le-a sfînit, pe altele le-a pus în numărul zilelor obișnuite.

¹„Cel ce se joacă cu ea” e omul ipocrit.

²Expresia erótima delón s-ar traduce: întrebarea care cuprinde în ea și răspunsul (un fel de întrebare retorică).

³În vv. 8-15: Nu calendarul și sărbătorile (ca puncte de reper) sunt importante, ci faptul că Dumnezeu a rânduit în lume o anumită inegalitate și o anume alternanță; dacă cele două categorii de oameni – buni și răi – sunt puși la discreția Creatorului lor, aceasta nu înseamnă că ei nu sunt înzestrăți cu libertate morală (vezi 15, 14-17).

¹⁰ Toți oamenii vin din țărână, din pământ a fost zidit Adam.

¹¹ În nemărginita Sa știință, Domnul i-a deosebit și fiecărui i-a dat o altă cale;

¹² din ei, pe unii i-a binecuvântat și înălțat, din ei, pe unii i-a sfîntit și i-a apropiat, pe alții i-a blestemat și i-a umilit și i-a răsturnat de unde erau.

¹³ Ca lutul în mâna olarului care face din el ce vrea, aşa sunt oamenii în mâna Celui ce i-a făcut și care le plătește după judecata Lui.

¹⁴ Față'n fată cu răul e binele, față'n fată cu moartea e viața; tot astfel, față'n față cu evlaviosul e păcătosul.

¹⁵ Ia seama la toate lucrurile Domnului: toate sunt perechi și stau față'n față.

¹⁶ Iar eu, deși venit la urmă, am stat de veghe ca un culegător de struguri după culesul viei.

¹⁷ Cu binecuvântarea Domnului, am sosit cel dintâi și ca orice culegător de struguri am umplut teascul.

¹⁸ Vedeți că eu nu m'am ostenit doar pentru mine, ci pentru toți cei ce caută învățătura.

¹⁹ Ascultați-mă, fruntași ai poporului, și voi, cârmaci ai obștii, luați aminte!

²⁰ Fiului tău, femeiei tale, fratelui tău, prietenului tău, nu le da putere asupră-ți în timpul vieții tale.⁴ Bunurile tale nu i le da altuia: s'ar putea să-ți pară rău și să le ceri înapoi cu roagă.

²¹ Atât cât trăiești și ai în tine suflare, nu te da în puterea nimănui;

²² că e mai bine să se roage de tine copiii tăi decât să câți tu la mâna lor.

⁴Și aici ca și în alte părți ale scrierii, autorul e preocupat de prudență maximă.

²³ În tot ce faci, poartă-te ca un stăpân, pe faima cinstei tale să nu îngădui pată.

²⁴ Doar când zilele vieții tale s'au mistuit, atunci, la vremea morții, atunci să-ți împărtă moștenirea.

²⁵ Nutreț, ciomag și povară măgarului, pâine, certare și muncă servitorului.

²⁶ Fă-l pe sclav să muncească, iar tu vei afla odihnă; lasă-i mâinile libere, și va căuta libertatea.

²⁷ Jugul și hamul încovoiaie grumazul, iar pe sluga vicleană, cazna și schinziuirea.

²⁸ Pune-l la treabă, să nu se'nvețe trândav, că trândăvia îl învață multe rele;

²⁹ dă-i de lucru, aşa cum i se cuvine, iar dacă nu ascultă, pune-i picioarele'n butuci.

³⁰ Dar față de nimeni să nu întreci măsura și nimic să nu faci fără dreptate.

³¹ Ai un servitor?: să-ți fie cum îți ești, căci în sânge tăi l'ai dobândit.⁵

³² Ai un servitor?: poartă-te cu el ca și cu un frate, că ai nevoie de el aşa cum ai de tine.

³³ Dacă tu te porți rău cu el, iar el o ia la fugă, pe care drum vei apuca să-l cauți?

34

Deșertăciunea viselor. Folosul călătoriilor. Pe cine ocrotește Domnul. Slujba plăcută Domnului.

¹ Nădejdile deșarte și mincinoase sunt pentru omul nemintos, iar visele le dau aripi proștilor.

⁵Textul pare a se referi la ritualul prin care un stăpân își împropria pe'ntotdeauna robul: ii trecea o undreia prin ureche (Iș 21, 6).

2 A te lua după vise e ca și cum ai vrea să prinzi o umbră și să urmărești vântul.

3 Una din cealaltă, aşa-s vedeniile viselor: în fața unui chip, un chip asemănător.¹

4 Din ce e necurat, cum poate ieși ceva curat? iar dintr-o minciună, cum poate ieși adevărul?

5 Ghicitul, tâlcuirea semnelor și visele sunt lucruri deșarte ca la femeia'n durerile nașterii: inima aiurează.

6 Dacă nu-s trimise, spre cercetare, de la Cel-Preaînalt, nu pune preț pe ele.

7 Căci visele pe mulți i-au dus la rătăcire, mulți au căzut punându-și în ele nădejdea.

8 Legea se plinește fără minciună, iar înțelepciunea e desăvârșită în rostirea dreaptă.²

9 Omul umblat, multe a învățat, iar cel trecut prin multe vorbește înțelept.

10 Omul puțin încercat știe puține lucruri, dar cel umblat e doldora de pri-cerepe.

11 Multe am văzut în umbletele mele și-am învățat din ele mai mult decât aş putea povesti.

12 Deseori m'am aflat în primejdie de moarte, dar datorită lor am scăpat.

13 Viu va fi duhul celor ce se tem de Domnul, căci nădejdea lor e la Cel care-i mântuiește.

¹O oglindă nu face altceva decât să-ți prezinte un chip ireal; tot astfel și visul: el reflectă ceea ce omul are deja în ființă lui; cu alte cuvinte, visul nu creează, ci maimuțărește.

²Rostirea dreaptă, sinceră, fără ocnișuri vi-clene sau ambiguități gratuite, e modul de exprimare al înțelepciunii; aşadar, nu în vise trebuie să credă omul, ci în legea și în înțelepciunea lui Dumnezeu.

14 Cel ce se teme de Domnul nu se mai teme de nimic și nu tremură, căci El îi e nădejdea.

15 Ferice de sufletul celui ce se teme de Domnul! Pe cine se reazemă el, și cine-i este sprijinul?

16 Ochii Domnului sunt peste cei ce-L iubesc: scut puternic și sprijin viguros, adăpost împotriva vijeliei, umbrar împotriva arșiței amiezii, pază împotriva stavilei și ajutor împotriva căderii;

17 El înalță sufletul și luminează ochii, El dă vindecare, viață și binecuvântare.

18 Cel care jertfește ceva dobândit pe nedrept, acela își bate joc; darurile nelegiușilor nu sunt plăcute.³

19 Celui-Preaînalt nu-i plac prinoasele necredincioșilor și nu prin numărul jertfelor iartă El păcatele.

20 Cel ce jertfește un animal luat din bunurile săracilor, acela înjunghie fiul sub ochii tatălui.

21 Pâinea neagră e viața săracilor; cel ce le-o ia de la gură e un ucigaș.

22 Cel care-l lipsește pe aproapele său de hrană, acela îl ucide; cel care oprește plata simbriașului său, acela varsă sânge.

23 Unul zidește, altul dărâmă; ce câștigă ei în afară de trudă?

24 Unul se roagă, altul blesteamă; pe care-l va asculta Stăpânul?

25 Celui ce se spală după atingerea unui mort și-apoi din nou îl atinge, la ce i-a folosit spălarea?

26 Așa-i cu omul care postește pentru păcatele lui, dar după aceea le face din

³Idee generală: actele rituale nu au nici un preț dacă nu se bucură de acoperire morală.

nou: cine-i va plini rugăciunea? ce folos că s'a smerit?

35

Legea și jertfele. Dreptatea dumnezeiască.

1 Cel ce păzește legea înmulțește jertfele, cel ce ia aminte la porunci aduce jertfă de mântuire;

2 cel ce mulțumește aduce jertfă de făinuță de grâu, iar cel ce face milostenie aduce jertfă de laudă.

3 Plăcut îi este Domnului cel ce se'ndepărtează de rău: jertfă de ispăsire e'ndepărtarea de nedreptate.

4 Nu te arăta'n fața Domnului cu mâinile goale, căci toate acestea sunt roadă poruncii.

5 Jertfa omului drept îngrașă jertfelnicul și lina ei mireasmă se duce'n fața Celui-Preaînalt.

6 Bineplăcută e jertfa omului drept, iar amintirea ei nu va fi uitată;

7 cu mărinimie slăvește-L pe Domnul și nu fi zgârcit cu pârga din mâinile tale.

8 Când dai, să ai fața voioasă și cu bucurie să sfîntești zeciuiala.

9 Dă-I Celui-Preaînalt după cât și-a dat și cu mărinimie, după puterile tale;

10 căci Domnul își plătește datoria și-ți va întoarce înșeptit.

11 Nu încerca să-L cumperi prin daruri: nu le va primi; nu te sprijini pe o jertfă nedreaptă;

12 căci Domnul e judecător și nu cată la fața nimănu;

13 nu primește de la nimeni în dauna săracului, El ascultă cererea celui asuprit,

14 nu disprețuiește ruga orfanului, și nici pe văduva care I se plânge.

15 Oare lacrimile văduvei care-i curg pe obraji și strigătul ei nu-l învinovățesc pe cel ce i le-a făcut să curgă?

16 Bineplăcut e cel ce slujește cu toată inima: rugăciunea lui ajunge până nori.

17 Rugăciunea smeritului străpunge norii¹ și până nu răzbește nu se va alina

18 și nu se potolește până când Cel-Preaînalt n'o cercetează, până când nu-i judecă pe cei drepti și le face dreptate.

19 Domnul nu va zăbovi și răbdare nu va avea

20 până când nu va zdrobi rărunchii celor lipsiți de milă și nu Se va răzbuna pe neamuri²,

21 până când nu va stârpi mulțimea nerușinaților și nu va zdrobi sceptrele celor nedrepti,

22 până când nu-i va da fiecăruia după faptele lui și [va plăti] faptele oamenilor după gândurile lor,

23 până când nu va judeca pricina poporului Său și nu-l va veseli cu mila Sa.

24 Frumoasă e mila la vremea necazului, ca norii de ploaie la vreme de secată.

¹Așadar, rugăciunea omului smerit (făcută cu smerenie, cu zdrobirea inimii) e mai puternică decât a unui simplu slujitor (care o poate face și din rutină).

²În limbajul biblic, cuvântul „neamuri” înseamnă, deseori, „păgâni” (ne-evrei).

36

Rugă pentru Israel. Despre știința de a deosebi ceva de altceva. Alegera unei femei.

1 Miluiește-ne pe noi, Doamne, Dumnezeul tuturor, și privește și fă ca echipa de Tine să stăpânească neamurile toate!¹

2 Ridică-Ți mâna împotriva neamurilor străine, iar ele să-Ți vadă puterea!

3 Așa cum în fața lor Ți-ai arătat sfîrșenia în noi, tot astfel, în fața noastră arată-Te mare'ntru ele,

4 și ele să Te cunoască așa cum și noi Te-am cunoscut, că nu este Dumnezeu în afară de Tine, Doamne.

5 Înnoiește-Ți semnele și fă alte minuni, slăvește-Ți mâna și brațul drept.

6 Trezește-Ți aprinderea și revarsă-Ți mânia, stârpește potrivnicul și nimicește vrăjmașul.

7 Grăbește vremea și amintește-Ți de jurământ, ca să se povestească înaltele Tale fapte.

8 Iutimea focului să-l mistuie pe cel care a scăpat cu viață, iar cei ce-Ți asupresc poporul să-și afle pieirea.

9 Zdrobește capetele capilor vrăjmașilor, ale celor ce zic: „În afară de noi nu-i nimeni!”

10 Adună toate neamurile lui Iacob și dă-le moștenirea, așa ca lănceput.

11 Miluiește, Doamne, poporul care se cheamă cu numele Tânăr, pe Israel, pe care l-a făcut asemenea unui nou-născut.

12 Ai milă de cetatea Ta cea sfântă, de Ierusalim, locul odihnei Tale.

¹Idealul fiilor lui Israel: eliberarea de sub dominația sau tirania neamurilor păgâne.

13 Umple Sionul cu istorisirea minunatelor Tale fapte și poporul, cu lauda Ta.

14 Dă mărturie făpturilor Tale celor dintâi și plinește profetiile [ce s-au făcut] în numele Tânăr.

15 Răsplătește celor ce Te aşteaptă, așa ca profetii Tânăr să se adeverească.

16 Ascultă, Doamne, rugăciunea celor ce Ți se roagă după binecuvântarea lui Aaron asupra poporului Tânăr;

17 pentru ca toți să cunoască, cei de pe pământ, că Tu ești Domnul, Dumnezeul cel veșnic.

18 Până cele primește tot felul de bucate, dar o mâncare-i mai bună decât o alta.

19 Gâtlejul recunoaște vânătul² după gust; tot așa, inima înțeleaptă vorbele mincinoase.

20 Inima întortocheată pricinuiește tristețe, dar omul învățat știe să-i stea împotrivă.

21 O femeie primește orice bărbat,³ dar o fată e mai bună decât o alta.

22 Frumusețea femeii înveselește ochii: e tot ceea ce-și poate dori omul mai mult.

23 Dacă pe limba ei se află bunătate și dulceață, atunci soțul ei nu mai e un om de rând.

24 Cel ce-și câștigă o [astfel de] femeie are începutul norocului, un ajutor pe măsura lui și un stâlp de sprijin.

25 Fără gard, ograda se'mbie la jaf; fără femeie, bărbatul gême și umblă de colo-colo.

²E vorba de carne de vânăt: mai aspră, mai ațoasă, mai greu de mestecat.

³În lumea antică (inclusiv cea a filor lui Israel), doar bărbatul avea dreptul de a-și alege soția, fata fiind obligată să asculte de hotărârea părinților ei.

²⁶ Cine oare se încrede într'un tâlhar sprinten care sare din cetate'n cetate?;
²⁷ aşa-i cu bărbatul care nu are un cuib și rămâne unde-l apucă noaptea.

37

Prieten și prieten. Sfătuitor bun sau rău. Înțelepciune adevărată sau falsă. Despre cumpătare.

¹ Tot prietenul zice: „Si eu îi sunt prieten”; dar acela nu e prieten decât cu numele.

² Nu te cuprinde oare o tristețe de moarte când un fărtat sau un prieten îți-a devenit dușman?

³ O, născocire vicleană, de unde te-ai ivit să acoperi pământul cu înșelăciune?

⁴ Fărtatul prietenului se bucură de bucuria acestuia, dar la vreme de necaz i se întoarce împotrivă.¹

⁵ Fărtatul își ajută prietenul spre folosul său propriu, iar dacă e să se lupte, pune mâna pe armă.

⁶ Nu-ți uita prietenul din cugetul tău, și, când ești bogat, nu-i pierde amintirea!

⁷ Tot sfetnicul își laudă sfatul, dar e câte unul care dă sfaturi urmărindu-și interesul.²

⁸ Tine-te bine față de cel ce dă sfaturi și întreabă-te mai întâi ce-i trebuie lui

– căci el dă sfaturi în interesul lui –, ca nu cumva să ridice pretenții asupra ta și să-ți zică: „Bună-i calea tal!”, după care pândește să vadă ce îți se va întâmpla.

¹⁰ Nu cere sfat de la cel ce te privește pe furiș și ascunde-ți gândurile de cei ce te invidiază.

¹¹ Nu te sfătui: cu o femeie despre potrivnica ei, cu un fricos despre război, cu un negustor despre schimb, cu cel ce cumpără despre cel ce vinde, cu cel invidios despre recunoștință, cu un zgârcit despre binefacere, cu un leneș despre orice fel de muncă, nici cu simbriașul pe un an³ despre a duce ceva până la capăt, nici cu sluga leneșă despre o treabă grea; pe astfel de oameni să nu te sprijini în nici un fel de sfat.

¹² Dar ține-te aproape de omul evlavios pe care-l știi că păzește poruncile, al cărui suflet e pe inima ta și care, dacă tu cazi, va suferi cu tine.

¹³ Apoi, ține-te strâns de sfatul inimii tale, că nici un altul nu-ți este mai credincios decât el.

¹⁴ Căci sufletul omului îl face mai vechetor decât șapte străji ce stau de veghe pe un deal.

¹⁵ Si, peste toate acestea, roagă-L pe Cel-Preaînalt să-ți îndrumeze pașii întru adevăr.

¹⁶ Începutul oricărui lucru: cuvântul⁴; înainte de orice faptă: sfatul⁵.

¹Autorul face o distincție clară între cel care-ți este doar camarad (tovărăș, asociat, fărtat) și cel care-ți este prieten; dar și acesta, la rându-i, poate fi sincer, devotat, sau fals, laș, după cum fărtatul, la nevoie, poate fi devotat (vezi versetul următor).

²„Sfatuitor” poate fi și planul faptei ce urmează a se desfășura: nimic nu trebuie improvizat.

³„Simbriașul pe un an”: mercenarul care se angajează pe un anumit termen, la capătul căruia nu-i pasă dacă treaba la care lucrase până atunci va fi continuată și dusă la bun sfârșit.

⁴„Cuvântul” (textual: logosul): rațiunea unui lucru de a exista, ceea ce implică rațiunea Celui ce-l aduce la existență.

⁵„Sfatul” poate fi și planul faptei ce urmează a se desfășura: nimic nu trebuie improvizat.

17 Rădăcina gândurilor e inima și odră-slește patru vlăstare:⁶

18 binele și răul, viața și moartea, iar cea care pururea le stăpânește e limba.

19 Unul e iscusit să-i învețe pe mulți, dar pentru el nu-i bun de nimic.

20 Urât e cel ce se-arată înțelept doar prin vorbe:⁷ acela va sfârși prin a muri de foame,

21 căci Domnul nu l-a învrednicit cu dar: nu are'n el nici o înțelepciune.

22 Unul e înțelept pentru sine însuși și roadele priceperii rostite de el sunt vrednice de crezare.

23 Omul înțelept își învață poporul, iar roadele priceperii sale sunt vrednice de crezare.

24 Omul înțelept e încărcat de binecuvântări și toti cei care-l văd îl fericesc.

25 Viața unui om are un anumit număr de zile, dar zilele lui Israel sunt nenumărate.

26 Înțeleptul în mijlocul poporului său își dobândește încrederea: numele său, veșnic va fi viu.

27 Fiule, pentru felul tău de viață cercetează-te pe tine însuți, vezi ce e rău și ce nu îți se potrivește.

28 Căci totul nu-i pe potriva tuturor și nu toti iubesc totul.

29 În nici o desfătare să nu fi nesătios și nu te arunca asupra mesei pline;

30 că din mâncarea prea multă vine boala și necumpătarea ajunge la nGREȚOȘARE.

⁶Text dificil, obscur: „Ca semn (urmă) a schimbării inimii, patru părți se ivesc”; cele mai bune traduceri (preluate și aici) fac recurs la Textul Ebraic.

⁷Adevăratul înțelept își adeverește spusele prin fapte; contextul social este acela care-l validează (vezi v. 26).

31 Multă au murit fiindcău mâncat prea mult, dar cel cumpătat își va spori viața.

38

Despre doctori, bolnavi și vindecare. Plângerea morților. Lucrătorul cu mâinile și lucrătorul cu mintea.

1 Doctorului, pentru slujba lui, dă-i cinstirea ce i se cuvine, căci, și pe el, Domnul l-a făcut.¹

2 Că de la Cel-Preaînalt vine tămăduirea și [doctorul] de la rege va primi dar.

3 Știința doctorului îi înalță fruntea; în fața celor mari se bucură de cinste.

4 Domnul este Cel ce din pământ a făcut leacurile, iar omul înțelept nu le disprețuiește.

5 Oare nu printr'un lemn s'a îndulcit apa,² pentru ca prin aceasta să I se cunoască puterea?

6 Tot El este Cel ce le-a dat oamenilor știința, ca să fie El slăvit în minunile Sale.³

7 Prin ele [doctorul] îngrijește și curmă

¹Boala fiind socotită drept efect și pedeapsă a păcatului (Lv 26, 14-16; Dt 28, 21-22; Ps 31, 3, 5), bolnavul care recurge la asistența medicului putea fi învinut că înfruntă legea; a fost cazul regelui Asa (vezi 2 Par 16, 12). Nuanțând lucrurile, autorul justifică intervenția doctorului (el fiind tot creațura lui Dumnezeu), dar cere ca arta medicală să fie însoțită de credință și rugăciune.

²În pustia Sur, Israeliții au dat de apă, dar n'au putut să bea, aceasta fiind amară; „atunci Moise a strigat către Domnul, iar Domnul i-a arătat un lemn; el l-a aruncat în apă, iar apa s'a îndulcit” (Iș 15, 25).

³Așadar, dacă știința omului poate face minuni (inclusiv vindecările uimitoare), adevăratul autor al acestora e Dumnezeu.

suferința, prin ele farmacistul își face amestecurile.

8 În acest fel, lucrările Lui nu rămân la mijlocul drumului și de la El vine pacea pe fața pământului.

9 Fiule, dacă ești bolnav, n'o lua în ușor, ci roagă-te Domnului, iar Domnul te va vindeca.

10 Îndepărtează greșala, păzește-ți mâinile curate și de tot păcatul curățește-ți inima.

11 Adu jertfă de tămâie binemirosoatoare și, drept jertfă de pomenire, făinuță de grâu și prinoase mărinimoase, după puterea ta;

12 apoi fă-i loc doctorului, căci Domnul l-a făcut, și nu-l îndepărta, fiindcă ai nevoie de el.

13 Sunt împrejurări când izbânda se află'n mâinile lui,

14 căci și el I se va ruga Domnului ca prin el Acesta să-ți dea ușurare și vindecare, ca să scapi cu viață.

15 Cel ce păcătuiește împotriva Celui ce l-a făcut, acela să cadă în mâinile doctorului!¹⁴

16 Fiule, varsă lacrimi pentru cel mort și, ca un om copleșit de durere, începeți plângerea, învelește-i trupul aşa cum e datina și nu-i trece cu vederea punerea în mormânt.

17 Plângi cu amar, jelește-te și ține-ți mâhnirea după cuviință, o zi sau două – ca să nu-ți atragi clevetire –, apoi alină-ți întristarea.

¹⁴În ciuda aparenței, aceste cuvinte nu reprezintă o depreciere a tagmei medicale, ci un avertisment împotriva păcatului care provoacă boala; știut este că, odată intrat în mâinile doctorului, pacientul n'o duce chiar ușor. Textul Ebraic e mai nuanțat: „Cel ce face pe viteazul în fața doctorului, acela păcătuiește în fața Ziditorului său” (apud BJ).

18 Că din întristare vine moartea, iar întristarea inimii slăbește tăria.

19 Întristarea stă mâna'н mâna și cu nefericirea, iar viața săracului atârnă de inima lui.

20 Nu-ți lăsa inima pe seama tristeții; amintindu-ți de moarte, alung-o.

21 Nu uita: nu există întoarcere! Mortului nu-i vei fi de nici un folos, iar tie îți vei face rău.

22 Adu-ți aminte de vorba mea, care va fi și a ta: ieri eu, astăzi tu.⁵

23 Când mortal se odihnește, lasă-i și amintirea să se odihnească; de'ndată ce duhul i-a plecat, alină-te!

24 Înțelepciunea cărturarului se dobândește'n ceasuri lenevoase; înțelept poate deveni cel liber de grijile vieții.⁶

25 Cum să devină înțelept cel de la coarnele plugului, a cărui mândrie e țepușa cu care'mboldește plăvanii, cel care mâna boii și-și petrece cu ei la muncă și care nu vorbește decât cu juncaii?

26 Capul și-l bate cum să taie brazda, gândul său cel treaz e la nutreț.

27 La fel e cu fiece dulgher și meșter care lucrează zi și noapte, cu cei ce sapă crestături de peceți, îndărjiți în a găsi izvoade noi: inima aceluia e acolo, la ce face, gândul său cel treaz e să-și isprăvească treaba.

⁵Sau: ziua de ieri a fost a mea, ziua de azi e a ta.

⁶Sensul primar al cuvântului grammatical este acela de „scrib”, „grefier”; prin evoluție semantică, el a ajuns să însemne și „om învățat”, „om studios”, „savant”. Acumularea învățăturii solide se face pe'ndelete, în timp, fără grabă, într'un climat de detășare față de preocupările practice, de fiece moment, care fărățează nu numai timpul, ci și gândirea.

²⁸ La fel e cu fierarul de lângă nicovală, înșurubat cu gândul la fierul care-așteaptă; aburul focului îi fleșcă iește carnea, cuptorul'ncins îl ține treaz în luptă, urechea lui e'n trăsnetul ciocanului, ochii, stâlpiti pe ce-are de făcut, inima lui, să-și isprăvească treaba, gândul său cel treaz e cum s'o desăvârșească.

²⁹ La fel e cu olarul șezând la lucrul său și roata învârtind-o cu picioarele; grija lui veșnică e doar la munca lui și lucrul și-l socoate bob cu bob;

³⁰ cu mâna plăsmuiește lutul și sub picioare-i biruie cerbicea; inima lui e cum să-l netezească, iar gândul său cel treaz, să curețe cuptorul.

³¹ Toți aceştia-și pun nădejdea în mâinile lor și fiecare e îndemânatic în merseria lui.

³² Fără ei, nici o cetate n'ar putea fi zidită, nimeni n'ar putea nici să se aşeze, nici să călătorească;

³³ dar nici că-i vei afla în sfatul obștesc! și nici că'n adunare vor fi oameni de vază; nici că vor ședea pe scaun de judecată, și nici că vor pricepe ce-anume spune legea.

³⁴ Nu strălucesc nici prin învățatură, nici prin judecată, și nu-s de găsit printre [făcătorii del] parabole. Dar ei sunt cei ce țin temeinicia lumii, iar ruga lor e'n treaba meșteșugului.

39

Despre cel ce lucrează cu mintea.

¹ Dar altceva-i cu cel ce-și pune sufletul să cugete la legea Celui-Preaînalt: acela scrutează înțelepciunea tuturor

celor de demult și-și ia răgaz să vadă profetiile;

² păstreză spusele oamenilor de seamă și pătrunde'n subțirimea parabilelor,

³ scormonește înțelesul ascuns al proverbelor și fărăncetare se-afundă în taina zicalelor.

⁴ Slujba lui e printre cei mari și-i de găsit în fața căpetenilor; călătorește prin țări străine, căci el printre oameni a cumpănat binele și răul.

⁵ Încă din zori și'naltă inima spre Domnul Care l-a făcut, se roagă'n fața Celui-Preaînalt, gura și-o deschide spre rugă și pentru păcatele sale se roagă.

⁶ Și dacă Domnul, Marele, o vrea, umplut va fi cu duhul înțelegerii: atunci și va revârsa cuvintele propriei lui înțelepciuni și'n rugăciune îl va lăuda pe Domnul.

⁷ Sfatului și științei sale le va da un drum și va cugeta la ceea ce în el e taină;

⁸ va arăta ceea ce el însuși a învățat și se va lăuda în legea legământului Domnului.

⁹ Mulți îi vor lăuda priceperea care nicicând nu va fi dată uitării; pomenirea lui nu se va stinge, numele său viu va fi din neam în neam.

¹⁰ Neamurile-i vor povesti înțelepciunea, lauda lui, în gura adunării.

¹¹ Dacă trăiește mult, lasă un nume mai slăvit decât altele o mie, iar dacă moare, aceasta-i e de-ajuns.¹

¹² Mai am de spus și cele ce-am gândit, căci mă simt plin ca luna când e plină.

¹ Chiar dacă moare înainte de a fi atins culmile gloriei, înțeleptul poate muri împăcat.

¹³ Ascultați-mă, voi, fiii mei cei cuvi-oși, și odrăsliți ca trandafirul ce crește lângă un curs de apă

¹⁴ și răspândiți miresme ca tămâia și înfloriți asemenei unui crin șimprăștiați arome, și laude cântați și binecuvântați-L pe Domnul în toate lucrurile Lui.

¹⁵ Dați slavă numelui Său și ntru lauda Lui mărturisiti-vă cântând din buze și din harpe, și ntru mărturisire să rostiți aşa:

¹⁶ Lucrurile Domnului sunt, toate, foarte bune și orice poruncă a Lui fiava [plinită] la timp. Nu ai de ce să zici: „Ce e aceasta?”, sau: „De ce e cealaltă?”, căci toate vor fi cercetate la vremea lor.

¹⁷ La porunca Lui, apa s'a oprit ca o grămadă,² la un cuvânt al gurii Sale au fost adunările apelor.

¹⁸ La porunca Lui, s'a făcut tot ce I-a plăcut și nimeni nu-I poate împiedica puterea de a măntui.

¹⁹ Toate faptele oamenilor se află'n fața Lui, de ochii Lui nu-i chip să poți să scapi;

²⁰ văzul Său se'ntinde din veșnicie până'n veșnicie și'n fața Lui nimic nu-i de mirare.

²¹ Nu ai de ce să zici: „Ce e aceasta?”, sau: „De ce e cealaltă?”, căci toate-au fost făcute cu un anume scop.

²² Binecuvântarea Lui se revarsă ca un fluviu,³ și ca un potop adapă pământul;

²³ dar tot aşa mânia le-o dă, ca parte, neamurilor, precum, tot El, apa dulce a prefăcut-o'n sărătură.

²Aluzie la facerea lumii, când apele de sus s'au despărțit de cele de jos, după care au apărat mările și uscatul.

³Aluzie la revărsarea fertilă a Nilului.

²⁴ Căile Lui sunt netede pentru sfinti, dar pentru neleguiți sunt pline de piedici.

²⁵ Încă de la'nceput, bunătățile au fost făcute pentru cei buni, iar cele rele, pentru păcătoși.

²⁶ Trebuințele de căpetenie pentru viața omului sunt: apa, focul, fierul, sarea, făina de grâu, mierea, laptele, săngele de strugure, undelemnul și îmbrăcăminte;

²⁷ toate acestea sunt bunuri pentru cei cuviosi, aşa cum pentru păcătoși se preface în rele.

²⁸ Sunt vânturi făcute să aducă pe-deapsă, în a căror urgie se dezlănțuie harapnice; în timp ce nimicesc, mânia și-o revarsă, îmblânzind mânia Celui ce le-a făcut.

²⁹ Foc, grindină, foamete și ciumă, toate acestea au fost făcute pentru pe-deapsă;

³⁰ dinți de fieră, scorpioni și vipere și sabie răzbunătoare ce pedepsește necredincioșii

³¹ se veselesc de poruncile Lui și gata sunt pe pământ la vreme de nevoie și atunci când vine vremea nu-I ies din cuvânt.

³² Iată de ce, de la'nceput, am hotărât, am cugetat și-am scris:

³³ „Lucrurile Domnului sunt, toate, bune; pe cele de trebuință le dă la vremea lor.

³⁴ Si nu se poate zice: Acesta-i mai rău decât acela!, căci toate, la vremea lor, își vor arăta folosul.

³⁵ Si acum, cântați cu toată inima și cu toată gura și binecuvântați numele Domnului!

40

Nimicnicia omului. Zicale. Despre cerșetorie.

1 Mare zdroabă i s'a hărăzit fiecărui om și jug apăsător pe fiii lui Adam din ziua când au ieșit din pântecele maicii lor și până'n ziua când se'ntorc în matca lor obștească.

2 Gândurile, echipa inimii, totul e grija pentru ce va să vină: ziua sfârșitului.

3 De la cel ce sade pe tron strălucitor până cel ce-i umilit în țărâna și'n cenușă,

4 de la cel ce poartă porfiră și cunună până cel ce se'nzelește cu un țol, nu-i decât mânie, gelozie, tulburare, zbumium, spaimă de moarte, dușmănie, vrajbă.

5 La vreme de odihnă'n asternut, somnul nopții îi pocește gândurile;

6 puțină-i e odihna, puțină cât nimicul, și, deodată, visând, e ca'ntr'o zi de pândă, răvășit de vedenii, crezându-se de-abia scăpat dintr'o încleștare.

7 În clipa când să scape, se trezește, mirat că se speriașe din nimic

8 Pentru toată făptura, de la om la dobitoc, iar pentru păcătoși, de șapte ori mai mult:

9 moarte, sânge, vrajbă, sabie, nenorociri, foamete, nimicire și varga!

10 Toate acestea făcute-au fost pentru nelegiuți, și din pricina lor a venit poporul.

11 Tot ce vine din pământ, în pământ se'ntoarce și tot ce vine din apă, în mare se'ntoarnă.¹

¹Deși autorul motivează răul din lume ca fiind făcut pentru cei răi, tonului său nu-i scapă o adiere din pesimismul Ecclesiastului.

12 Toată mita și nedreptatea se vor șterge, dar buna-credință rămâne pe veci.

13 Avearea nedreptilor seacă asemenei unui șuvoi și ca un tunet ce bubuieste ploaie.

14 Când își deschide mâna, atunci se vesel este,² în timp ce călcătorii de lege pieri-vor de istov.

15 Mladitele necredincioșilor nu-și înmulțesc ramurile, rădăcinile necuraților sunt pe o stâncă seacă.

16 Buruiana – care crește prin toate apele și pe malurile râului – e'ntâia verdeață care se smulge.

17 Dârnicia e ca un rai de binecuvântare, iar milostenia rămâne în veci.

18 Omul care muncește și cel mulțumit de sine au o viață dulce, dar, mai mult decât ei, cel ce află o comoară.

19 Copiii și intemeierea unei cetăți înveșnicesc un nume, dar o femeie nepătată, mai mult decât cei doi.

20 Vinul și muzica înveselesc inima, dar iubirea de înțelepciune, mai mult decât amândouă.

21 Fluierul și harpa fac cântecul plăcut, dar mai presus de ele, dulceața graiului.

22 Farmecul și mândrețea sunt desfătarea ochiului, dar pe deasupra lor, o pajiște verde.

23 Prietenul și fărtatul se întâlnesc când vor, dar mai mult decât ei, soția cu bărbatul.

24 Frații și cel ce ajută sunt pentru vreme de necaz, dar mai mult decât ei te scapă milostenia.

²Se pare că e vorba de omul generos.

²⁵ Aurul și argintul fac mersul apăsat,
dar mai mult decât ele prețuiește sfatul.

²⁶ Banul și puterea înalță inima, dar
mult deasupra lor, frica de Domnul. Cu
frica de Domnul n'ai lipsă de nimic și,
dacă ai pe ea, nu mai cauți ajutor.

²⁷ Frica de Domnul e rai al binecuvântării: bolta lui e mai presus de orice slavă.

²⁸ Fiule, să nu duci o viață de cerșetor:
decât să cerșești, mai bine să mori.

²⁹ Viața omului care trăiește cu ochii la masa altuia, aceea nu mai poate fi viață. El își mânjește gâtlejul cu mâncărăi de la alții, de care omul învățat și bine crescut se ferește.

³⁰ În gura nerușinatului cerșitul e dulce, dar în pântecele lui va arde foc.

41

Moartea. Pedeapsa neleguiților. Numele bun. Adevărata și falsa rușine.

¹ O, moarte, cât de amară îți este amintirea la omul care trăiește pașnic în bunurile sale, la omul fără griji, care sporește în toate și care încă mai poate gusta dumicatul!

² O, moarte, cât de binevenită îți este hotărârea la omul nevoiaș și sleit de puteri, la bătrânul împovărat de ani, chinuit de griji, nemulțumit, la capătul răbdării!

³ Nu te teme de hotărârea morții;
gândește-te la înaintașii și la urmașii tăi;

⁴ e legea dată de Domnul pentru fiice trup; la ce bun să te împotrivești

bunului plac al Celui-Preaînalt?¹ Că trăiești zece ani, o sută sau o mie, în groapă nimeni nu te mustră c'ai fi trăit prea mult...²

⁵ Copiii păcătoșilor devin copii urâcioși, care bântuie casele neleguiților.

⁶ Moștenirea copiilor păcătoșilor se duce de râpă, iar ocara se prelungește în urmașii lor.

⁷ Un tată neleguiuit e ocărât de propriii săi copii, că de la el le vine ocara.

⁸ Vai vouă, oameni neleguiții, că ati părăsit legea Dumnezeului Celui-Preaînalt!;

⁹ la naștere, vă nașteți pentru blestem, la moarte, pentru voi va fi blestemul.

¹⁰ Tot ce vine din pământ, în pământ se duce; aşa-i și cu neleguiții: din bles-tem, în nimicire.

¹¹ Jale e omul în trupul său, iar numele blestemat al păcătoșilor se va stinge.

¹² Ai grija de numele tău, că el îți va rămâne mai mult decât o mie de averi în aur.

¹³ O viață fericită durează un anumit număr de zile, dar un nume de cinste rămâne pe'ntotdeauna.

¹⁴ Fiilor, păstrați-mi în pace învățătura: Înțelepciunea tăinuită e comoară de nevăzut: cui îi poate fi de folos?

¹⁵ Mai bun e omul care-și ascunde prostia decât cel ce-și ascunde înțelepciunea.

¹⁶ Așadar, rușinați-vă după cum vă spun eu, că nu orice fel de rușine e la

¹Întrebarea pare a avea o nuanță de ironie amară.

²Literal: „În Hades (locașul morților) nu există mustrare în ce privește viață”. Sensul: De vreme ce pentru toți este un sfârșit, ce importantă mai are durata vieții?

locul ei și nu toate își au preț întru totul.

¹⁷ Rușinează-te de desfrânare, în fața tatălui și a mamei, de minciună, în fața celui mare și a celui puternic;

¹⁸ de greșală, în fața judecătorului și a dregătorului; de nelegiuire, în fața adunării poporului;

¹⁹ de nedreptate, în fața fărtatului și a prietenului; de furt, în fața oamenilor cu care trăiești.

²⁰ În fața adevărului lui Dumnezeu și a Legământului Său: [rușinează-te] să-ți întinzi coatele pe masă³,

²¹ să înjuri când primești sau când dai, să nu le răspunzi celor ce te salută,

²² să-ți oprești privirea pe o desfrânată, să-ți întorci fața dinspre unul de-al tăi,

²³ să-ți însușești partea altuia sau darul ce i s'a făcut, să furi din ochi o femeie cu bărbat,

²⁴ să ai prea mult de-a face cu slujnica acestuia, – nu te apropia de patul ei! –,

²⁵ să ai vorbe de ocară pentru prietenii tăi – nu mustra după ce ai dat! –,

²⁶ să mai spui o dată ceea ce ai mai spus și să dezvăluvi tainele.

²⁷ Atunci vei cunoaște adevărata rușine și vei afla har în fața a tot omul.

Măreția lui Dumnezeu în făpturile Sale.

¹ Dar de ceea ce urmează să nu te rușinezi și să nu-ți dai prilejul de a păcatui:

² De legea Celui-Preaînalt și de Legământul Său, de judecata care-i dă dreptate unui necredincios¹;

³ să te socotești cu prietenul sau cu tovarășul de drum, să lași unor prieteni moștenirea ta,

⁴ să ai cântar drept și greutăți drepte, să-ți agonisești câștiguri mici sau mari,

⁵ să-ți faci un câștig din vânzarea negustorească, să-ți pedepsești cu asprime copiii,² să însângerezi coastele unei slugi rele.

⁶ Cu o femeie rea, pecetea e de folos³ și unde sunt multe mâini, pune lucrurile sub cheie.

⁷ Când dai, fă-o cu număr și cu măsură; ceea ce dai și ceea ce primești, pe toate pune-le în scris.

⁸ [Nu te rușina] să dai o lecție⁴ tâmpitului și prostului și bătrânlui ramolit care se ia la vorbă cu tinerii. Atunci vei fi, într'adevăr, un om învățat și cu trecere pe lângă toți cei vii.

⁹ O fată e pentru tatăl ei o tainică pri-

¹ Se pare că aici e vorba de un „necredincios” din afara poporului evreu – străin, rezident sau prozelit – căruia trebuie să i se facă dreptate fără nici un fel de discriminare.

² O seamă din aceste precepte derivă din mentalitatea vremii.

³ În relație cu stihul următor, unele versiuni occidentale traduc: „Cu o femeie cuvioasă”. Cât despre „pecete”, ea poate să semnifice mijlocul prin care o femeie rea (curioasă) poate fi făcută să-și stăpânească gura sau mâinile.

⁴ Verbul paidévo înseamnă a instrui un copil, a-l educa, dar și a-l pedepsii (a-i da o lecție), aceasta având, întotdeauna, un sens pedagogic.

42

Adevărata și falsa rușine (continuare). Grijile pe care o fată îi le face tatălui ei. Păzește-te de femei!

³ Literal: „... să-ți întinzi coatele peste pâini”. Sens neclar: poate fi vorba de necuvintă (lipsă de manieră socială – ceea ce, în funcție de context, e puțin probabil), sau de un gest care ascunde intenția de a sustrage pâinile.

cină de nesomn,⁵ căci grijile pe care ea le stârnește, alungă somnul: Tânără, poate să-i treacă vârsta, măritată, poate fi urâtă [de bărbat],

¹⁰ fecioară, poate fi prihănita și însărcinată în casa tatălui ei, pentru ca, după ce se mărită, să se arate stearpă.

¹¹ Asupra unei fice nerușinate întărește bine paza, ca nu cumva să te facă de râsul dușmanilor, de poveste în cetate, de îmbulzeală printre oameni, ca nu cumva să te acopere de rușine în adunarea obștească.

¹² Pe oricine-ai avea în față, nu te opri la frumusețe și nu te așeza în mijlocul femeilor.

¹³ Că din haină ieșe molia și din femeie, o răutate de femeie.

¹⁴ Mai bună e răutatea unui bărbat decât bunătatea unei femei: căci femeia aduce rușine și ocară.

¹⁵ Acum voi chema în amintire lucrurile Domnului: ce-am văzut, aceea voi povesti.⁶ Prin cuvânt⁷ Și-a făcut Domnul făpturile; ce-a vrut să facă, cu binecuvântarea Lui s'a făcut.⁸

¹⁶ Strălucind, soarele cuprinde totu'n privire, iar lucrarea Domnului e plină de slava Lui.

⁵Versetele 9-14 sunt străbătute, evident, de misoginism.

⁶Tonalitate profetică. Autorul trece brusc la un amplu tablou de mare frumusețe teologică și literară (cu ecouri din Cartea lui Iov și din Psalmii lui David).

⁷Textual: „Prin cuvinte”; amendat după Veriunea Ebraică. Acest „Cuvânt” (Lógos) al lui Dumnezeu va fi identificat de Evanghelistul Ioan cu Iisus Hristos, ca a doua Persoană a Sfintei Treimi (In 1, 1).

⁸Stih preluat din Codex Sinaiticus (în ed. Rahlf's, notă infrapaginală). „Binecuvântarea”, în limbajul duhovnicesc, înseamnă „aprobarea”. Așadar, nimic în afara Creatorului.

¹⁷ Domnul nu i-a împuternicit pe sfinții Săi⁹ să povestească despre toate minunile Lui, cele pe care Domnul Atotătiitorul le-a așezat temeinic, pentru ca totul să fie întărit în slava Lui.

¹⁸ El sfredelește genunea și inima¹⁰, și pătrunde'n gândurile lor de taină, de vreme ce El, Cel-Preaînalt, are întreaga cunoaștere, are'n privire semnele vremilor.¹¹

¹⁹ El vestește trecutul și viitorul și descooperă urmele lucrurilor ascunse;

²⁰ nici un gând nu-I scapă, nici măcar un cuvânt nu-I este ascuns.

²¹ El a pus în rânduială mărețiile înțelepciunii Sale, căci El e din veșnicie și pentru veșnicie; de vreme ce la El nu-i nici adaos, nici micșorare, n'are nevoie de sfatul nimănui.

²² Cât de dorite sunt lucrurile Sale! ca o scânteie încremenită'n vedenie.

²³ Toate acestea trăiesc și rămân în veac și'n toată împrejurarea ascultă, se supun.

²⁴ Toate sunt pereche, una'n față celeilalte, și nimic n'a făcut care să nu fie'ntreg;

²⁵ unul e făcut pentru binele celuilalt. Cine se va sătura să-I vadă slava?

⁹„Sfinții Săi”: îngerii (cf. Iov 5, 1).

¹⁰„Genunea”: noianul de ape ale mărilor și oceanelor; „inima”: inima omului (cu genunile ei!).

¹¹„Semnele vremilor”: astrele, prin care se măsoară timpul, dar în care pot fi descifrate și fenomene de excepție, aşa cum va fi steaua care-i va călăuzi pe magi să-L afle pe Pruncul Iisus (Mt 2, 1-11) sau cum vor fi stelele ce vor vesti a doua venire a Domnului (Mt 24, 29-31).

43

Măreția lui Dumnezeu în făpturile Sale (continuare).

1 Mândrie a înălțimilor, tărie¹ a curăției, aşa se-arată ceru'n vedenia lui de slavă.

2 Când se ivește, soarele vestește, ridicându-se, cât e de minunată lucrarea Celui-Preaînalt;

3 în plina lui amiază, usucă pământul și cine-i poate răbdă dogoarea?

4 Ca să'nroșească fierul, foalele suflă'n jar, dar soarele pe munți e de trei ori mai jarnic; aburi fierbinți aruncă și, săgetând cu razele, întunecă ochii.

5 Mare e Domnul, Cel care l-a făcut; Acesta-i dă poruncă, el își grăbește mersul.

6 Și luna, de asemenei, întotdeauna gata să ne măsoare timpul, e semn pentru vecie.²

7 De la lună vine vestirea sărbătorilor, când ea, după ce-a fost plină, treptat se micșorează.

8 Ea este cea care i-a dat lunii un nume;³ în drumul ei, se schimbă și crește minunat; pe boltă, cort le face oștirilor de sus⁴ cu pânza ei de aur pe-a cerului tărie.

9 Frumusețea cerului e'n strălucirea stelelor, podoabă luminoasă în înălțimile Domnului;

¹ „Tărie”: firmament; bolta cerului înstelat (ca în Fc 1, 6).

² Calendarul Evreilor avea anul lunar; marile lor sărbători erau așezate în funcție de mișcarea lunii.

³ Ca și în limba română, în limbile ebraice și greacă luna ca astru și luna ca segment de timp erau numite prin același cuvânt.

⁴ „Oștirile de sus”: astrele.

10 după pravila Celui-Sfânt, nu ies din vorba Lui și'n veghea lor nu știu ce e odihna.

11 Uită-te la curcubeu și binecuvintează pe Cel ce l-a făcut; în strălucirea lui e mândru fără seamăn,

12 cuprinde cerul într'un arc de slavă, întins de mâinile Celui-Preaînalt.

13 Cu porunca Lui face zăpada să cadă și cu a Lui poruncă mână cu biciul fulgerele;

14 tot El își deschide vistieriile,⁵ iar norii zboară pe cer ca niște păsări.

15 Prin marea Sa putere El întărește norii și-i măruntește'n grăunți de grin dină.

16 La vederea Lui se cutremură munții și după voia Sa suflă vântul austru⁶.

17 Glasul tunetului Său face să mugească pământul și viforul din miaza-noapte, precum și uraganul.

18 Ca pe niște păsări în zbor împrăștie zăpada, iar ea cade ca un popas de lăcustă; o vede ochiul, albă, și se'ncântă, iar sufletul, văzând-o căzând, rămâne'nmărmurit.

19 Iar bruma, precum sareea o varsă pe pământ; și dac-o'ngheată gerul, e ace mici de spin.

20 Din miaza-noapte suflă un vânt rece: gheata se prende pe deasupra apei, se'ntinde și se'ntinde peste apă și o'mbracă'n țeasta ei ca într'o platoșă.

21 Tot el mănâncă munții și arde'n ger pustiul și precum focul mistuie verdeața.

⁵ Se credea că undeva, deasupra cerului văzut, există rezervele de apă din care se alimentează norii.

⁶ „Vântul austru” (uneori, simplu, „austrul”): vântul dinspre sud, cald și înăbușitor (vezi și Iov 37, 17).

22 Deodată vine-un nor, și toate-și află leacul; după dogoare, rouă aduce bucurie.

23 Cuvântul Său a potolit genunea și'n ea a sădit insule.

24 Năierii de pe mare îi povestesc pri-mejdiile, iar noi nu ne credem urechilor;

25 În ea se află lucruri nemaipomenite, de necrezut, vietăți de toate felurile și neamul chiților⁷.

26 Prin El, trimisul Său își netezește drumul și prin cuvântul Său se rânduiește totul.

27 Am putea spune mai multe, dar la capăt nu vom ajunge; într'un cuvânt: El este totul!⁸

28 Unde vom afla puterea de a-L preamări? Căci El, Marele, e pe deasupra tuturor lucrurilor Sale,

29 Domn de temut, covârșitor de mare și minunat în tot ceea ce poate.

30 Lăudați-L pe Domnul, înălțați-L pe cât vă stă'n putere: El tot deasupra este! Spre-a-L înălța, icniți din răsputeri și nu vă dați bătuți, că tot nu dați de capăt.

31 Cine L-a văzut, ca să ni-L poată povesti? Cine-L va preamări aşa cum este El?

32 Multe-I sunt încă tainele, mai mari decât acestea, căci noi n'am văzut de-cât puțin din lucrurile Sale.

33 Căci Domnul este Cel ce a făcut totul și celor cuvișoși le-a dat înțelepciune.

⁷ „Chit” (din grecescul ketos): orice fel de făptură animală enormă – pește sau cetaceu – care trăiește în apă; monstru marin.

⁸ În sensul că tot ce există e de la El și prin El, fără să fie El.

44

Lauda părinților: Enoch, Noe, Avraam, Isaac, Iacob.

1 Să-i lăudăm pe oamenii de seamă, pe părinții noștri, după neamul lor.

2 Multă mărire a făcut Domnul, din ve-acuri vechi îi este măreția.

3 Pe-atunci erau stăpâni în regatele lor, oameni vestiți prin putere, sfetnici prin iscusință minții, purtători de profeții,

4 cărmaci ai poporului prin sfaturile lor, prin priceperea de a învăța popo-rul, prin înțeleptetele rostiri din ceea ce învățaseră;

5 unii izvodeau cântări armonioase, al-ții scriau istorisiri în versuri;

6 erau bogați, înzestrăți cu putere, tră-ind cu pace în locuințele lor.

7 Toți s'au preamărit în generațiile lor, mândrie au fost în zilele lor.

8 Unii din ei au lăsat un nume pe care-l amintim în laudele noastre;

9 din alții însă n'a mai rămas nici o amintire: pierit-au ca și cum n'ar fi fost, sunt și acum ca și cum n'ar fi fost, și tot aşa, după ei, copiii lor.

10 Iată însă și oameni de bine, ale căror fapte de dreptate n'au fost date uitării.

11 Bogată moștenire își află în urmași: mlădițele care-au crescut din ei.

12 Urmașii lor sunt fii ai legământului, copiii lor, asemenea cu ei.

13 Urmașii lor rămân pentru vecie, iar slava lor nicicând nu se va sterge.

14 Trupurile lor cu pace au fost îngro-pate, iar numele lor e viu din neam în neam.

15 Popoarele le povestesc înțelepciunea, lauda lor se'naltă'n adunări.

¹⁶ Enoch i-a plăcut Domnului și a fost strămutat, pildă, pentru generații, de pas înnoitor.¹

¹⁷ Noe s'aflat desăvârșit și drept; la vremea mâniei a devenit împăcare: prin el a rămas pe pământ o rămășiță² atunci când s'a petrecut potopul.

¹⁸ Legămintele veșnice s'au rânduit cu el, aşa ca nici un trup să nu mai fie nimicit de un potop.

¹⁹ Avraam e marele părinte al multor neamuri; nu s'aflat un altul să-i semene în slavă:

²⁰ A păzit legea Celui-Preainalt, a făcut cu El un legământ, în trupul său și-a scris el legământul³ și credincios s'a arătat în încercare.

²¹ Iar Dumnezeu l-a'ncredințat prin juriământ că în urmașii lui se vor binecuvânta neamurile, că-l va înmulți ca pulberea pământului, că pe urmașii lui îi va înălța cum sunt stelele și le va da ca moștenire din mare până la mare și

¹După cum se știe, Enoch a fost strămutat de Dumnezeu într'un loc rămas necunoscut (Fc 5, 24). În cele două stihuri de aici, autorul recurge la un joc subtil – atât muzical, cât și semantic – între două cuvinte: metatíthemi și metanoéo; primul înseamnă „a strămuta”, „a schimba”, „a transforma” (Diogene îi atribuie și sensul de a părăsi un sistem filosofic în favoarea altuia); al doilea înseamnă „a se pocăi”, dar ca derivat al sensului primar de „a se razgândi” (de unde, substantivul metánoia = „pocăință”), dar ca derivat al sensului primar: „schimbare de gând, de sentiment”, adoptarea unei poziții noi față de ceea ce a fost; convertire la ceva nou. În opera lor de evanghelizare, Sfinții Apostoli vor fi avut în minte și acest verset: aşa cum Enoch, prin strămutare, a devenit un intim al lui Dumnezeu, tot astfel iudeii și păgânii, prin convertire, devin intimi lui Iisus Hristos.

²Stihul de față va hrăni doctrina asupra unei „rămășițe” a lui Israel, prin care va veni mântuirea (Is 4, 3).

³E vorba de tăierea-împrejur.

de la Râu până la marginile pământului.⁴

²² Aceeași încredințare i-a dat-o lui Isaac, de dragul lui Avraam, părintele său.

²³ Binecuvântarea tuturor oamenilor, precum și legământul le-a odihnit pe capul lui Iacob; l-a întărit în binecuvântări și lui i-a dat moștenirea; și i-a osebit părțile și le-a împărtit celor douăsprezece triburi.

45

Lauda părinților: Moise, Aaron, Finees.

¹ Si din el a odrăslit un om de omenie care a aflat bunăvoiță în ochii fiecăruia, cel iubit de Dumnezeu și de oameni: Moise, a cărui amintire e binecuvântată.

² Slava i-a dat asemenea cu a sfintilor¹ și mare l-a făcut, temut de vrăjmași.

³ Prin cuvintele lui a făcut să înceteze plăgile² și l-a preamarit în fata regilor³; porunci i-a dat pentru poporul său și i-a arătat câte ceva din slava Sa.

⁴ Pentru credincioșia și blândețea lui, l-a sfinit, alegându-l dintre toți purtătorii de trup.

⁵ El l-a făcut să-I audă glasul și să intre în norul întunecos, porunci i-a

⁴Adică de la Marea Rosie până la Mediterana și de la Eufrat până la hotarul Egiptului.

¹= Asemenea cu a îngerilor. Mai mult, Moise i-a fost prezentat lui Faraon „drept Dumnezeu” (Iș 7, 1), aşa cum și'n față lui Aaron trebuie să fie tot ca „Dumnezeu” (Iș 4, 16).

²Textual: „minunile”; mijloacele extraordinare prin care Faraon a fost silit să le permită Evreilor plecarea.

³Hiperbolă; de fapt, e vorba numai de Faraon.

dat, stând față către față, lege de viață și știință, ca să-l învețe pe Iacob legământul și pe Israel, judecătile Sale.⁴

6 L-a ridicat pe Aaron, un sfânt asemenea cu el, fratele lui, din seminția lui Levi.

7 L-a rânduit ca veșnic legământ și i-a dat preoția poporului. L-a fericit cu rânduială bună și l-a încins cu un veșmânt de slavă;

8 cu strălucire desăvârșită l-a îmbrăcat și cu podoabe bogate l-a încărcat, pantaloni, veșmânt lung și efod;

9 cu rodii mărunte l-a înconjurat și cu mulțimea unor clopoței de aur, de jurimprejur, care sunau la fiecare pas și se auzeau în templu ca amintire pentru fiilor poporului său;

10 și cu veșmânt sfîntit, de aur, de mătase stacojie și de porfiră – lucrare de meșter țesător –, cu pieptarul judecății, în care se aflau Urim și Tumim⁵, făcut din fire stacojii – lucru de meșter –,

11 cu pietre scumpe, săpate ca niște pecete, încrustate în aur – lucrare de giuvaiergiu –, spre a fi pomenire, prin scrișul săpat în ele, după numărul semințiilor lui Israel;

12 cunună de aur i-a pus peste tiară, având, săpată'n ea, inscripția sfințeniei, în semn de mare cinste, lucrare măiestrită, spre desfăștarea ochilor, po doabă ne'ntrecută.

13 Înainte de el nu s'a'u văzut asemenea lucruri și nicicând un străin nu s'a'embrăcat cu ele, ci numai fiili săi și urmașii lor, pe'ntotdeauna.

⁴Iacob și Israel: unul și același popor evreu.

⁵Despre Urim și Tumim vezi nota de la Is 28, 26.

14 Jertfele lui se mistuiau de tot, de două ori pe zi, și fără încetare.

15 Moise l-a umplut de dar⁶ și l-a uns cu untelemn sfîntit, ceea ce i-a fost legământ veșnic – lui și urmașilor lui, cât va dura cerul – să slujească și să-și plinească preoția și să-și binecuvinteze poporul în numele Domnului.

16 El l-a ales, dintre toți cei vii, să-I aducă Domnului prinoase, tămâie și miresme binemirosoitoare intru pomenire, să facă rugăciuni de ispășire pentru poporul Său.

17 Prin poruncile Lui i-a dat putere peste așezămintele de judecată, să-l învețe pe Iacob poruncile Lui și să-l lumineze pe Israel cu legea Sa.

18 Dar oameni străini s'a'u ridicat împotrivă-i și l-au gelozit în pustie, oamenii lui Datan și Abiron și adunătura lui Core, aprinși de mânie.

19 Domnul însă a văzut și nu l-a plăcut: nimiciți au fost intru iuțimea mânieri Sale, intru minunile făcute împotriva lor, mistuindu-i în flăcările focului Său.

20 Slavei lui Aaron i-a mai adăugat ceva care să-i fie din neam în neam: ca parte a lui, pârga roadelor timpurii și, în primul rând, pâine din destul;

21 Într'adevăr, ei mânâncă jertfele Domnului, pe care le-a dat lui și urmașilor lui.

22 Numa'n pământul poporului nu are moștenire, o anume parte a lui nu va fi intru popor, căci „El e partea și moștenirea ta”⁷

⁶Literal: „i-a umplut mânile”; expresie pentru gestul ritual al hirotoniei.

⁷Într'adevăr, Canaanul a fost distribuit la numai unsprezece din triburile lui Israel; urmașii lui Levi, ca slujitori ai Domnului, pe Acesta îl aveau drept „parte”.

²³ Finees, fiul lui Eleazar, este al treilea în mărire, de vreme ce a arătat râvnă în frica Domnului și s'a ținut drept în fața răzvrătirii poporului cu bunătatea și sărăguința sufletului său și a dobândit iertare pentru Israel.

²⁴ De aceea s'a făcut cu el un legământ de pace, să fie el întâistătător al templului și al poporului Său, pentru ca a lui și a urmașilor săi să fie stăpânia preoției în veci.

²⁵ A mai fost și legământul făcut cu David, fiul lui lesei, din seminția lui Iuda; dar moștenirea regelui trece numai de la fiu la fiu, în timp ce moștenirea lui Aaron trece la toți urmașii lui⁸.

²⁶ Domnul să pună înțelepciunea în inima voastră ca să-I judecați cu dreptate poporul, în aşa fel încât bunătățile acestuia să nu piară, și nici slava lui din seminția lui.

46

Lauda părinților: Iosua, Caleb, Judecătorii, Samuel.

¹ Viteaz în război, aşa a fost Iosua, fiul lui Navi, urmașul lui Moise în menirea profetică, cel ce, vrednic fiind de numele său, mare s'a arătat spre a-i mântui pe cei aleși,¹ spre a-i pedepsi pe vrăjmașii răzvrătiți, pentru ca Israel să intre în moștenirea sa.

² Cât de mareț a fost el atunci când și-a ridicat mâinile și și-a întins sabia asupra cetăților!

³ Cine, mai înainte, a fost ca el?: căci el a purtat războaiele Domnului.

⁸Dintre fiii unui rege, doar unul moștenește coroana, în timp ce urmașii unui levit devin, totuși, levitii.

¹= Cei aleși ai Domnului: fiii lui Israel.

⁴ Oare nu prin mâna lui s'a oprit soarele și o singură zi s'a făcut cât două?

⁵ Pe Stăpânul Cel-Preaînalt L-a chemat când vrăjmașii îl strâmtorau din toate părțile, iar Domnul, Marele, i-a plinit dorința cu ploaie grea de grindină, cum nu s'a mai văzut;

⁶ el a dezlănțuit război împotriva unui neam² și pe potrivnici, în chiar căderea lor, i-a nimicit, pentru ca neamurile să cunoască puterea armelor lui și că el în fața Domnului ducea războiul.

⁷ Căci el mergea urmându-L pe Domnul; în zilele lui Moise și-a dovedit evlavia, el și Caleb, fiul lui Iefone, punându-se împotriva gloatei și împiedicând poporul să păcătuiască și amuțind murmurele cele rele.

⁸ Tot ei, cei doi, au fost singurii izbăviți din șase sute de mii de pedestri, ca să poată intra în moștenire, în țara unde curge lapte și miere.

⁹ Domnul i-a dat tărie lui Caleb – și i-a rămas până la bătrânețe – să se aburce pe înăltimile țării pe care urmașii săi aveau s'o țină'n moștenire,

¹⁰ aşa ca toți fiii lui Israel să vadă cât e de bine să-L urmezi pe Domnul.

¹¹ Iar judecătorii, fiecare pe numele lui, a căror inimă nu s'a desfrânat³ și care nu s'au întors de la Domnul, fie-le amintirea intru binecuvântare!

¹² Inflorească-le oasele de unde sunt, numele lor să se înnoiască în fiii acestor oameni străluciți!

¹³ Samuel a fost iubit de Domnul său;

²Potibilă aluzie la războiul cu Amoreii (Ios 10, 10-15).

³Adică: a căror inimă nu s'a închinat la idoli (în mentalitatea și limbajul Vechiului Testament, idolatria era echivalentă cu desfrânamea – infidelitatea femeii față de soțul ei).

profet al Domnului, el a întemeiat regalitatea și a uns cârmuatori peste poporul său.

¹⁴ Următor al legii Domnului, a judecat adunarea⁴, iar Domnul l-a cercetat pe Iacob.

¹⁵ Credincioșia sa l-a arătat profet adevarat și cuvântul său l-a dovedit credincios în vedenii.

¹⁶ El L-a chemat pe Domnul-Cel-Puternic când vrăjmașii îl strâmtorau din toate părțile și I-a adus ca jertfă un miel de lapte.

¹⁷ Domnul a tunat din cer și cu mare vuiet a făcut să I se-audă glasul;

¹⁸ pe dregătorii Tirienilor i-a nimicit și pe toți mai-marii Filistenilor.

¹⁹ Și, înainte de vremea somnului său celui vesnic, a mărturisit înaintea Domnului și a unsului Său: „Pe nimeni nu l-am despuiat de bunurile sale, nici cel puțin de sandale”. Și nimeni nu l-a învinovățit.

²⁰ Și chiar după ce a adormit, el încă a mai profetit și i-a prevestit regelui sfârșitul; din pământ și-a ridicat glasul să profetească, să steargă nedreptatea poporului.

47

Lauda părinților: Natan, David, Solomon, Roboam, Ieroboam.

¹ După el s'a ridicat Natan ca să profetească în zilele lui David.

² Așa cum se pune deoparte grăsimea

⁴ „A judeca” (aici și când e vorba de Judecătorii lui Israel): a conduce, a îndruma, a avea autoritate asupra poporului.

din jertfa de pace,¹ tot astfel a fost cu David, fiul lui Iesei.

³ Cu leii se juca precum cu iezii, cu urșii, precum cu mieii.

⁴ În tinerețe, nu a ucis el oare un uriaș și a șters rușinarea poporului când și-a ridicat mâna cu o piatră de praștie și a doborât trufia lui Goliat?

⁵ Că L-a rugat pe Domnul-Cel-Preainalt, Cel ce a dat dreptei sale putere să nimicească un războinic de frunte, să înalțe puterea poporului său.

⁶ Și s'a adus laudă pentru „zece mi”²; laudat a fost pentru binecuvântările Domnului, dându-i-se o diademă de slavă.

⁷ Că și-a prăpădit vrăjmașii de prim-prejur și i-a nimicit pe Filisteni, potrivnicii săi, puterea le-a sfârâmat-o până'n ziua de azi.

⁸ În tot ceea ce a făcut, I-a adus laudă Sfântului-Celui-Preainalt, prin cuvinte de slavă; din toată inima lui a cântat cântări și L-a iubit pe Cel ce l-a făcut.

⁹ A rânduit cântăreți înaintea jertfelniciului: din sunetele lor se îndulcea cântarea;

¹⁰ sărbătorilor le-a dat bună-cuvînță praznicelor, desăvârșită strălucire, pentru că'n ele să fie laudat numele cel sfânt al Domnului și pentru ca, încă din zori, să răsune locașul.

¹¹ Domnul i-a ridicat păcatele și i-a înlățat pe veci puterea, i-a dat făgăduință regească, tron de slavă în Israel.

¹ Grăsimea era socotită partea cea mai bună din carnea unui animal jertfit.

² Lauda care a stârnit gelozia lui Saul (vezi 1 Rg 18, 6-8).

¹² După el s'a ridicat un fiu plin de știință, care, datorită lui, a trăit în largul său.

¹³ Solomon a domnit în vreme de pace și Dumnezeu i-a dat liniște de prim-prejur ca să poată înălța o casă nume-lui Său și să gătească, pentru vecie, un templu³.

¹⁴ Cât erai tu de înțelept în tinerețile tale, plin de pricepere ca un fluviu!

¹⁵ Sufletul tău a acoperit pământul și tu l-ai umplut de parabole cu subînțelesuri;

¹⁶ numele tău a ajuns până departe, la insule, și iubit ai fost întru pacea ta.

¹⁷ Pentru cânturile, proverbele și zicalele tale, pentru tâlcuirile tale, țările te-au ținut în mare cinstire.

¹⁸ În numele Domnului Dumnezeu, al Celui numit Dumnezeul lui Israel, ai adunat aurul cum ai aduna cositor și ai îngrămădit argintul cum ai face-o cu plumbul.

¹⁹ Trupul și l-ai plecat spre femei, stăpânit ai fost de simțurile tale;⁴

²⁰ cinstea și-ai dat-o pe rușine și și-ai pângărit neamul, mânie aducând asupra copiilor tăi și, prin nebunia ta, răscoala lor;

²¹ aşa s'a împărțit regatul în două și din Efraim a ieșit un regat răzvrătit.

²² Domnul însă nu-Si va dezice mila, nu va șterge nimic din cuvintele Sale, nu va nimici odraslele alesului Său și

nu va stârpi neamul celui pe care-l iubește. Lui Iacob i-a dat o rămășiță, lui David, o rădăcină ieșită din el.⁵

²³ Apoi Solomon s'a odihnit laolaltă cu părinții săi, lăsând după el, din chiar sămânța lui, – nebunia poporului – un descreierat, pe Roboam, cel ce prin sfatul său și-a'ndepărtat poporul,

²⁴ până ce s'a ridicat Ieroboam, fiul lui Nabat, care l-a făcut pe Israel să păcătuiască, iar lui Efraim i-a deschis calea păcatului. Păcatele lor s-au înmulțit atât de mult, încât i-au izgonit din propria lor țară;

²⁵ s'a dat în vînt după tot ce era rău până ce peste ei a venit pedeapsa.

48

Lauda părinților: Ilie, Elisei, Iezechia, Isaia.

¹ Atunci profetul Ilie s'a ridicat ca un foc, iar cuvântul său ardea ca o flacără.

² Prin el a venit peste ei foamete și prin râvna lui s'a împuținat.

³ Prin cuvântul Domnului a închis cerul și tot aşa, de trei ori, a coborât foc.

⁴ Cât de slăvit ai fost, Ilie, întru minutele tale! Cine-ar putea să se laude căți seamănă tie?,

⁵ tie, cel ce ai înviat din moarte un răposat, da, din locașul morților, prin cuvântul Celui-Preaînalt;

⁶ cel ce ai răsturnat regi în prăbușire și oameni slăviți, din culcușul lor;

⁷ cel ce'n Sinai ai auzit mustare și în Horeb, judecata răzbunării;

³ Aceste două ultime stihuri: paralelism sinonim; e vorba de unul și același templu.

⁴ Autorul nu-l cruță pe Solomon în ceea ce privește pasiunea sa pentru femei, îndeosebi la bătrânețe, când a cedat în fața celor de alt neam, admitând chiar temple idolești în Israel (vezi 3 Rg 11, 1-8).

⁵ Acest ultim stih: profeție mesianică, înrudită cu aceea a lui Isaia 11, 1-10.

8 cel ce ai uns regi care să pedepsească și profeți care să-ți urmeze;

9 cel ce ai fost luat într'un vârtej de foc, într'un car cu cai înflăcărăți;

10 cel ce-ai fost rânduit să mustri'n vremuri [viitoare],¹ ca să domolești mânia înainte ca ea să izbucnească, să întorce inima părintelui spre fiu și să reașeză triburile lui Iacob.

11 Fericiti sunt cei ce te-au văzut și cei ce-au adormit întru iubire! Fiindcă și noi cu viață vom trăi.

12 Când Ilie s'a învăluit în vârtej, Elisei s'a umplut de duhul său; cât a trăit, de nici un stăpânitor n'a fost clintit, nimeni nu l-a putut sub juga.

13 Nici un lucru nu-l putea depăși, iar trupul său a profetit și'n moarte.²

14 În timpul vieții a făcut minuni, în moartea sa, minunate i-au fost lucrările.

15 Cu toate acestea, poporul nu s'a pocăit; de păcatele lor nu s'au îndepărtat pân' ce-au fost duși din țara lor ca robi și'imprăștiați pe tot pământul.

16 Doar un popor micuț a mai rămas cu un cărmuitor din casa lui David. Unii din ei au făcut ceea ce e plăcut [Domnului], iar alții și-au înmulțit păcatele.

17 Iezechia și-a întărit cetatea și a adus apă'ntre zidurile ei, cu fierul a săpat în stâncă și a făcut casă pentru apă.

18 În vremea lui s'a ridicat Senaherib și l-a trimis pe Rabšache, care s'a dus și și-a ridicat mâna împotriva Sionului, în semetia lui, trufașă fără seamăn.

¹ Profetul Maleahи anunțase revenirea lui Ilie (Mal 4, 4-5); această revenire devenise un bun comun al aşteptării mesianice, vehiculat și în vremea Domnului Iisus.

² Aluzie la invierea unui mort prin simpla să atingere de osemintele lui Elisei (vezi 4 Rg 13, 20-21).

19 Atunci inimile și mâinile le-au tremurat și-au fost cuprinși de chinuri ca ale femeii'n facere

20 și L-au chemat pe Domnul-Milostivul, spre El întinzându-și mâinile;

21 Cel-Sfânt i-a auzit degrab din cer, și i-a scăpat prin mâna lui Isaia; a lovit tabăra Asirienilor, îngerul Său i-a nimicit.

22 Căci Iezechia a făcut ceea ce era placut Domnului și s'a ținut tare în căile lui David, părintele său, pe care i le-a arătat Isaia, profetul, mare și vrednic de crezare'n vedeniile lui.

23 În vremea lui s'a dat soarele înapoi și regelui i s'a sporit viața.

24 Puternic insuflat³, el a văzut și ce va fi la urmă și i-a alinat pe necăjiții din Sion,

25 pe cele ce vor fi le-a arătat până'n vecie și pe cele ascunse, mai înainte ca ele să fi fost.

49

Lauda părinților: Iosia. Ultimii regi și ultimii profeți. Zorobabel și Iosua. Neemia.

1 Amintirea lui Iosia e o mireasmă'mbuchetată, cu meșteșug alcătuită de făcătorul de miresme; dulce ca mierea e în toate gurile, ca muzica la un ospăț cu vin.

2 El a izbutit să întoarcă poporul la credință, el a stârpit urâciunile neleguirii¹,

³ Literal: „Cu mare duh”.

¹ „Urâciunile neleguirii”: idolii și capiștile lor.

3 inima și-a îndreptat-o spre Domnul, iar în zilele neleguițiilor a întărit evlavia.

4 În afară de David, de Iezchia și de Iosia, toți au fost niște păcătoși; de vreme ce au părăsit legea Celui-Preaînalt, regii lui Iuda au fost și ei părăsiți;

5 căci puterea lor le-au dat-o altora și slava lor, unui neam străin.

6 [Dușmanul] a ars cetatea cea aleasă a sfântului locaș și i-a pustiit străzile din pricina lui Ieremia – pe care ei l-au chinuit –, cel rânduit profet încă din pântecele maiciei sale, ca sădezrădcineze, să nimicească, să prăbușească, dar și să zidească și să sădească.

8 Iezechiel e cel ce a văzut vedenie de slavă, pe care [Dumnezeu] i-a arătat-o pe un car de heruvimi;

9 căci el a făcut pomenire de dușmani sub ploaie² și i-a întărit pe cei ce urmează calea dreaptă.

10 Cât despre cei doisprezece profeti, înflorească-le oasele de-acolo unde sunt! Că ei l-au alinat pe Iacob și l-au răscumpărat prin credințioșia nădejdi.

11 Cum l-am putea preamări pe Zorobabel, cel ce a fost ca o pecete la mâna cea dreaptă,

12 sau pe Ioșua, fiul lui Iosedec, cei ce, în zilele lor, au rezidit templul și au ridicat poporul³ cel sfînțit Domnului, menit slavei celei veșnice?

13 Mare e și pomenirea lui Neemia, cel ce ne-a ridicat și zidurile cele dărâmate

²Possible aluzie la profetii mincinoși, pe care Domnul îi va pedepsi cu ploaie, vânt și piatră (Iz 13, 10-13).

³Textual: „... și au ridicat templul (nann)”, dar în marea majoritate a codicilor: „... și au ridicat poporul (laón)”; evident, o eroare de transcriere.

și a reașezat porti și zăvoare și casele din nou ni le-a durat.

14 Nimeni de pe pământ n'a fost făcut să fie ca Enoch, ca el, cel ridicat de pe pământ.

15 Si nici bărbat că s'a născut asemenea lui Iosif, căpetenia fraților săi, sprijin al poporului său, ale căruia oseminte au fost cercetate.

16 Sem și Set au fost slăviți printre oameni, dar, în zidire, mai presus de orice făptură vie, e Adam.

50

Lauda părinților: preotul Simon. Rugăciune. Trei neamuri nesuflete. Încheiere.

1 Simon – fiul lui Onia –, marele preot¹, el a fost cel ce'n timpul vieții sale a reparat Casa și'n timpul zilelor sale a întărit templul.

2 De el a fost întemeiată îndoita înălțime², înaltul zid de sprijin din jurul templului.

3 În zilele lui a fost săpată casa apelor – un iezer cu o'ntindere cât marea.

4 În grija de a-și feri poporul de cădere, a întărit cetatea împotriva oricărei împresurări.

5 Cât de mareț era el, înconjurat de poporul său, când ieșea din sfânta-sfintelor³:

¹Simon al II-lea, fiul lui Onia (decedat spre anul 195 î. H.), a continuat opera lui Zorobabel și Iosua, marele preot fiind pe atunci, deopotrivă, conducător religios și politic.

²Nu se știe ce-ar fi putut fi „îndoita (dubla) înălțime”.

³Literal: „... când ieșea din casa perdelei”; sfânta-sfintelor (altarul) era despărțit de sfânta

6 ca luceafărul de dimineață în mijlocul unui nor, ca luna când e plină,

7 ca soarele strălucind peste locașul Celui-Preaînalt, ca un curcubeu lucind în niște nori de slavă,

8 ca o floare de trandafir în plină primăvară, ca florile de crin pe malul unei ape, ca ramurile Libanului în zilele de vară,

9 ca focul și tămâia în cătuie, ca un vas lucrat întreg din aur împodobit cu tot felul de pietre prețioase,

10 ca un măslin când își plinește rodul, ca chiparosul ce se înalță'n nori.

11 Când își punea tunica preaslăvită și se înveșmânta în toate podoabele sale, când se suia la sfântul jertfelnic, umplea de slavă curtea templului.

12 Iar când primea părțile⁴ din mâinile preoților, el însuși aproape de focul de pe jertfelnic, înconjurat era de o cunună de frați ca de frunzișul unor cedri din Liban; ca niște trunchiuri de finic îl înconjurau,

13 ei, fiii lui Aaron, în măreția lor, purtând în mâini prinoasele Domnului în fața obștii întregi a lui Israel!

14 Și'n timp ce-și împlinea slujba la altar să înfrumusețeze prinosul către Cel-Preaînalt, Atotțiitorul,

15 mâna și-o întindea spre cupă și făcea libația săngelui de strugure; îl vărsa la temelia jertfelnicului, mireasmă bineplăcută Celui-Preaînalt, Împăratul-a-toate.

(naos) printr'o perdea (catapeteasmă). În cele ce urmează, autorul descrie ritualul prevăzut în Lv 16 pentru ziua ispășirii.

⁴= Părțile din carne animalelor înjunghiate, pe care marele preot urma să le ardă pe jertfelnic.

16 Atunci fiii lui Aaron izbucneau în strigăte, sunau din trâmbițele lor de metal ciocăniti și făceau să se-audă o larmă uriașă spre pomenire'n fața Celui-Preaînalt.

17 Atunci tot poporul deodată se punea'n mișcare și cădea cu fața la pământ să I se închine Domnului său, Atotțiitorul, Dumnezeul Cel-Preaînalt.

18 Iar cântăreții cântau cu glasul laude: dintr'un tumult, o dulce melodie.

19 Iar poporul înălța cereri către Domnul Cel-Preaînalt, stând la rugăciune înaintea Celui-Milostiv până ce se îsprăvea serbarea Domnului⁵ și slujba Lui se încheia.

20 Atunci, coborându-se, el își ridică mâinile peste toată obștea fiilor lui Israel ca să le dea, cu buzele lui, binecuvântarea Domnului și slăvit să fie întru numele Lui.

21 Apoi, pentru a doua oară, cădeau cu fața la pământ ca să primească binecuvântarea de la Cel-Preaînalt.

22 Și acum, binecuvântați-L pe Dumnezeul-a-toată-făptura, Cel ce pretutindeni face lucruri mari, Cel ce ne-a înălțat zilele încă din sânul mamei și S'a purtat cu noi după mila Sa.

23 Să ne dea nouă veselia inimii, iar pacea să ne vină'n zilele noastre, în Israel, ca'n zilele de-odinioară.

24 Rămână mila Sa cu noi, nedespărțită, și'n zilele noastre să ne mantuiască!

25 Două sunt neamurile de care sufletul meu ii e silă, iar al treilea nu este neam:

---

⁵Textual: „podoaba Domnului”; corectat după Ebr.

²⁶ cei ce locuiesc în muntele Seir⁶, Filistenii și poporul cel prost care locuiește în Sichem.

²⁷ O învățătură de pricepere și de știință a scris în această carte Isus, fiul lui Sirah, fiul lui Eleazar, din Ierusalim, cel ce ca o ploaie și-a răspândit întelepciunea inimii.

²⁸ Fericit e cel ce fără'ncetare va reveni asupra acestor cuvinte! Acela care le aşază în inima sa va deveni întelept;

²⁹ că, dacă le va plini, puternic va fi întru toate, de vreme ce lumina Domnului e cărarea lui.

51

Imn de mulțumire¹. Căutarea întelepciunii.

¹ Tie îți voi mulțumi, Doamne Împărate, și pe Tine Te voi lăuda, Mântuitorul meu, numelui Tău îi voi mulțumi, Dumnezeule,

² că acoperământ și ajutor mi Te-ai făcut: Tu mi-ai scăpat trupul de la pieire, din lațul limbii clevetitoare și de buzele celor ce meșteresc minciuna; în fața celor ce mă împresoară Tu Te-ai făcut sprijinul meu și m'ai scăpat

³ – după îmbelșugarea milei Tale și a numelui Tău – din dintii celor ce erau gata să mă înghită, din mâinile celor

⁶Textual: „în muntele Samariei”, evidentă eroare de transcriere (de Samarineni e vorba în stilul următor), Sichemul fiind o importantă cetate de lângă muntele Garizim; corectat după Ebr. În realitate, e vorba de Edomiți, urmașii lui Esau (Edom); deși înruditi cu Israeliții, trăiau cu aceștia (ca și Samarinenii, de altfel) într-o dușmanie perpetuă.

¹În codicii Vaticanus, Sinaiticus și Alexandrinus există un titlu: „Rugăciunea lui Isus, fiul lui Sirah”.

ce-mi căutau viața, din necazurile cele multe pe care le-am avut,

⁴ din încăciunea văpăii ce mă împresura și din mijlocul focului pe care nu eu îl aprinsesem,

⁵ din adâncurile pântecelui morții, de limba necurată și de cuvântul minciinos

⁶ – pâra unei limbi nedrepte la urechea regelui –. Sufletul meu a văzut moartea cu ochii, viața îmi era aproape de străfundurile gropii.

⁷ Din toate părțile mă împresurau, dar nimeni care să ajute! Spre oameni mă uitam după-ajutor, dar nu era nicicum.

⁸ Atunci mi-am adus aminte de mila Ta, Doamne, și de faptele Tale de odioioară, că Tu îi mântuiești pe cei ce Te așteaptă și-i scapi din mâna vrăjmașilor.

⁹ Și din pământ mi-am înălțat cererea și m'am rugat să fiu scăpat din moarte;

¹⁰ și L-am chemat pe Domnul, Tatăl Domnului meu²: „Nu mă părăsi în zilele necazului, când e vremea celor trufași, iar eu sunt fără ajutor; neîncetă îți voi lăuda numele și-l voi cânta întru mulțumire.

¹¹ Și rugăciunea mi-a fost auzită și Tu m'ai izbăvit din vremea cea rea.

¹² Iată de ce îți voi mulțumi și Te voi lăuda și voi binecuvânta numele Domnului.

¹³ Pe când eram încă Tânăr, înainte de a fi fost rătăcitor³, în rugăciune căutam deschis întelepciunea;

¹⁴ în fața sfântului locaș am cerut-o și până la sfârșitul vietii mele o voi căuta.

²Acesta poate fi un text profetic, rezonanță mesianică din Psalmii 2, 7 și 109, 1.

³Nu e vorba de vreo rătăcire de ordin moral, ci de o perioadă de drumeție încotro și încolo.

15 De floarea ei, ca de un strugure copt mi s'a veselit inima; piciorul mi-a mers pe drumul cel drept, încă din tinerețe am umblat pe urma ei.

16 Puțin mi-am plecat urechea, și am primit-o și mi-am aflat bogată'nvățatură.

17 Mare folos am avut de la ea; Celui ce mi-a dat înțelepciunea, eu îi voi da mărireia.

18 Că m'am hotărât să mi-o prefac în faptă; binele l-am râvnit, și nu mă voi rușina.

19 Sufletul meu s'a bătut ca s'o aibă, legea am păzit-o fără sminteaală, mâinile mi le-am întins la cer, iar pentru ceea ce nu știam din ea, am plâns.

20 Spre ea mi-am îndreptat sufletul și'ntru curăție am aflat-o; de ea, încă de la'nceput, mi-am lipit inima, și tocmai de aceea nu voi fi părăsit.

21 Lăuntrul mi s'a tulburat căutând-o, și tocmai de aceea mi-am dobândit un bun câștig.

22 Ca răsplata, Domnul mi-a dăruit o limbă cu care îl voi lăuda.

23 Apropiați-vă de mine, neștiutorilor, și locuiți în școala mea!⁴

24 De ce ziceți că vă lipsește atunci când sufletele vă sunt însetate de ea?

25 Gura mi-am deschis-o și am grăit: Cumpărați-o fără bani,

26 puneti-vă grumazul în jug, și sufletul vostru primească învățatura!; ca s'o aflați, mai aproape nici că se poate!

27 Vedeți cu ochii voștri că eu puțin m'am ostenit și multă odihnă mi-am aflat.

28 Primiți învățatura, [chiar] pentru mult argint, căci datorită ei veți câștiga mult aur.

29 Sufletul să vi se veselească în mila Domnului și nu vă rușinați să-I aduceți laudă.

30 Lucrul să vi-l pliniți înainte de vreme, iar El vă va da răsplata la vremea ei.

⁴Literal: „... în casa învățăturii”.

Istoria Susanei

1

Susana, învinuită pe nedrept de doi bătrâni desfrânați, e osândită la moarte, dar Daniel o scapă.

1 În Babilon locuia un om care se numea Ioachim.

2 El și-a luat femeie, al cărei nume era Susana, fiica lui Hilchia, foarte frumoasă și cu frică de Dumnezeu

3 – căci părinții ei, drepti fiind, își învățaseră fiica după legea lui Moise.

4 Ioachim era foarte bogat și avea o frumoasă grădină¹, chiar alături de casă. La el se adunau Iudeii, căci el se bucura de cinstire mai mult decât toți ceilalți.

5 În anul acela au fost rânduiți să fie judecători doi bătrâni din popor, de vreme ce Domnul zisese că a ieșit fărădelegea din Babilon, din bătrâniii judecători care păreau că ocârmuiesc poporul.

6 Aceștia rămâneau la casa lui Ioachim, iar la ei veneau toți cei care aveau vreo pricina de judecat.²

7 Când poporul pleca, la amiază, atunci ieșea și Susana să se plimbe în grădina soțului ei.

¹Această istorisire este una din puținele pagini ale Vechiului Testament în care o grădină e desemnată prin cuvântul parádeisos = rai.

²Comunitatea israelită își avea propria ei instanță judecătoarească.

8 Iar cei doi bătrâni o vedeau în fiecare zi ieșind și plimbându-se; aşa li s'a aprins pofta după ea.

9 Gândul li s'a răzvrătit, iar ochii li s'au întors în așa fel, încât să nu vadă cerul, și nici să-și amintească de judecătile cele drepte.

10 Cu toate că amândoi erau răniți de pofta pentru ea, nu și-au spus unul altuia zbuciumul,

11 fiindu-le rușine să-și mărturisească pofta, că adică voiau să se împreuneze cu ea.

12 Si zi după zi pândeau, cu sârguință, s'o vadă.

13 Si au zis unul către altul: „Să mergem acasă, că e vremea prânzului”.

14 Si au ieșit și s'au despărțit unul de altul, dar fiecare s'a întors din drum, și iată că amândoi s'au pomenit în același loc... Atunci s'au întrebăt unul pe celălalt care e pricina, și astfel și-au dat pe față pofta. Apoi, amândoi înțelegere, au pus la cale o vreme când ar putea s'o afle singură.

15 Si a fost că'n timp ce ei pândeau o zi prielnică, ea a intrat, ca de obicei, însotită de două fete; și a dorit să se scalde în grădină, că era foarte cald.

16 Si nimeni nu mai era acolo, în afară de cei doi bătrâni, care se ascunsese și o pândeau.

17 Iar ea le-a zis fetelor: „Aduceți-mi

ulei și săpun și închideți porțile grădinii, că vreau să mă îmbăieze”.

18 Iar ele au făcut aşa cum li se spusese: au închis porțile grădinii și, ieșind pe o ușă lăturalnică, spre a aduce ceea ce li se poruncise, nu i-au văzut pe cei doi bătrâni care sedea ascunși.

19 Și dacă fetele au ieșit, cei doi bătrâni s’au ridicat și au alergat asupra ei

20 și au zis: „Iată, porțile grădinii sunt închise, nimeni nu ne poate vedea, iar noi suntem aprinși de dragoste pentru tine; aşadar, binevoiește și culcă-te cu noi;

21 iar dacă nu, vom aduce mărturie împotriva ta, cum că aici, cu tine, era un Tânăr și că de aceea le-ai trimis pe fete să plece de lângă tine”.

22 Atunci Susana a suspinat și a zis: „Strâmtorâtă sunt din toate părțile; că de voi face acest lucru, asta înseamnă moarte; iar dacă nu-l voi face, nu voi putea să scap din mâinile voastre;

23 dar mai bine-mi este să nu fac și să cad în mâinile voastre decât să păcătuiesc în fața Domnului”.

24 Și a strigat Susana cu glas mare; dar și cei doi bătrâni au strigat împotriva ei;

25 iar unul din ei a alergat și a deschis porțile grădinii.

26 Când cei din casă au auzit strigătul din grădină, au alergat înăuntru pe ușă lăturalnică, să vadă ce i s’ă întâmplat.

27 Iar după ce bătrâni au spus ce aveau de spus, tare s’au rușinat slugile, căci niciodată nu se vorbise aşa ceva despre Susana.

28 Și a fost că a doua zi, când poporul era adunat la Ioachim, bărbatul ei, au

venit și cei doi bătrâni, plini de gânduri nelegiuite împotriva Susanei, anume s’o dea morții.

29 Și au zis în fața poporului: „Trimiteți după Susana, fiica lui Hilchia, femeia lui Ioachim!” Și au trimis.

30 Iar ea a venit, împreună cu tatăl și cu mama ei, cu copiii și cu toate rudele.

31 Susana era o femeie de mare gingăsie, și tare mândră la vedere.

32 Iar acei bătrâni nerușinați i-au poruncit să se descopere – că era acoperită –³, ca să se sature de frumusețea ei;

33 iar cei ce erau lângă ea, precum și toți cei ce o știau, plângneau.

34 Atunci cei doi bătrâni s’au ridicat în mijlocul poporului și și-au pus mâinile pe capul ei.⁴

35 Iar ea, plângând, și-a ridicat ochii spre cer, căci inima ei nădăjduia în Domnul.

36 Și au zis bătrânilor: „În timp ce noi, doar noi doi, umblam prin grădină, ea a intrat cu două slujnice și a închis poarta grădinii, după care slujnicelor le-a dat drumul.

37 Atunci a venit la ea un Tânăr, care fusese ascuns, și s’ă culcat cu ea.

38 Noi, fiind în colțul grădinii și văzând nelegiuirea, am dat fuga la ei.

39 Și dacă i-am văzut împreunându-se, pe bărbat nu l-am putut ține, că era mai tare decât noi și a deschis poarta și a fugit.

40 Pe ea însă am prins-o și am întrebato cine era Tânărul, dar ea n’ă vrut să ne spună. Pe acestea le mărturisim”.

³E vorba de vălul cu care femeile, după obiceiul oriental, își acopereau fața în public.

⁴Gest care semnifica punerea sub acuzare.

⁴¹ Adunarea le-a dat lor crezare, ca unora ce erau bătrâni și judecători ai poporului; și au osândit-o la moarte.⁵

⁴² Atunci Susana a strigat cu glas mare și a zis: „Dumnezeule-Cel-Veșnic, Tu, Cel ce le știi pe cele ascunse, Tu, Care cunoști toate lucrurile mai înainte ca ele să fi fost făcute,

⁴³ Tu știi că au născocit mărturie mincinoasă împotriva mea; și, iată, eu urmează să mor fără să fi făcut nimic din ceea ce oamenii aceștia au scornit împotriva mea...”.

⁴⁴ Iar Domnul i-a auzit glasul.

⁴⁵ Și'n timp ce o duceau la moarte⁶, Dumnezeu a trezit duhul cel sfânt⁷ al unui Tânăr cu numele de Daniel⁸;

⁴⁶ iar acesta a strigat cu glas mare: „Curat sunt eu de sângele acesta!”⁹

⁴⁷ Atunci întregul popor s'a întors cu fața către el și a zis: „Ce înseamnă cuvintele acestea pe care le-ai spus?”

⁴⁸ Iar el, stând în mijlocul lor, a zis: „Oare atât de nebuni sunteți voi, fii ai lui Israel, să osândiți pe această fică a lui Israel fără nici o cercetare și fără să fi cunoscut adevărul?...”

⁴⁹ Întoarceți-vă la judecată, căci mărturie mincinoasă au adus împotriva ei!”

⁵⁰ Și tot poporul s'a întors degrabă, iar bătrânnii i-au zis: „Vino, șezi între noi

⁵După legea lui Moise, adulterul ambilor parineri era pedepsit cu moartea (Lv 20, 10).

⁶De obicei, execuția se făcea prin lapidare, în afara cetății.

⁷Evident, aici nu e vorba de Duhul Sfânt, ci de duhul personal care, prin puritate, e părtaş la sfîntenie.

⁸Deși faptele se petrec în Babilon, istorisirea nu ne oferă nici un indiciu că ar fi vorba de prototul omonim.

⁹Cu alte cuvinte: Deși sunt cu voi, eu refuz să mă fac părtaş la crima voastră!

și spune-ne; că ție ți-a dat Dumnezeu vrednicia unui bătrân”.¹⁰

⁵¹ Atunci Daniel le-a grăit: „Pe aceștia doi despărțiți-i unul de celălalt, iar eu îi voi cerceta”.

⁵² Și după ce i-au despărțit, el a chemat pe unul din ei și l-a întrebat: „Tu, cel învechit în rele, acum te-ai ajuns păcatele pe care le făceai înainte;

⁵³ că făceai judecăți strâmbi, învinuind pe cei nevinovați și eliberând pe cei vinovați, împotriva a ceea ce a zis Domnul: «Pe cel nevinovat și pe cel drept să nu-l ucizi»;

⁵⁴ acum, dacă tu ai văzut-o, spune-mi: Sub care copac i-ai văzut pe ei împreună?”¹¹ Iar el a zis: „Sub mesteacăn”.

⁵⁵ Daniel a zis: „Foarte bine; ai mințit împotriva capului tău; căci, chiar acum, îngerul lui Dumnezeu a primit porunca lui Dumnezeu să te spintece în două”.

⁵⁶ Și, punându-l deoparte, a poruncit să fie adus celălalt, căruia i-a zis: „Tu, sămânță a lui Canaan,¹² nu a lui Iuda, frumusețea te-a înșelat și pofta ți-a stricat inima;

⁵⁷ așa făceai cu fetele lui Israel, care, de frică, se împreunau cu voi; dar fica lui Iuda nu v'a răbdat neleguirea.

⁵⁸ Spune-mi acum: „Sub care copac i-ați prins?” Iar el a zis: „Sub arțar”.

⁵⁹ Și i-a zis Daniel: „Foarte bine; și tu ai mințit împotriva capului tău; căci îngerul lui Dumnezeu aşteaptă cu sabia

¹⁰Sfatul bătrânilor îi conferă Tânărului, pentru acest caz, împunericirea de judecător.

¹¹Procedeu tipic în interpelările avocațești, spre a descoperi și exploata contradicțiile de amănunt circumstanțial.

¹²Canaan (strămoșul Canaaneenilor) se trăgea din Ham (Fc 10, 6), în timp ce Iudeii (urmașii lui Iuda) se trăgeau din Sem, un alt fiu al lui Noe.

să te spintecă în două, încât pe amândoi să vă nimicească”.

⁶⁰ Atunci toată adunarea a strigat cu glas mare și L-a binecuvântat pe Dumnezeu, Care îi scapă pe cei ce nădăjduiesc în El.

⁶¹ Si s’au ridicat împotriva celor doi bătrâni pe care Daniel îi dovedise, prin chiar cuvintele lor, că mărturisiră strâmb;

⁶² și, după legea lui Moise, le-au făcut aşa cum aceia, în răutatea lor, gândiseră să facă împotriva aproapelui: i-au ucis. Așa a fost mântuit săngele nevinovat, în chiar ziua aceea.

⁶³ Iar Hilchia și soția sa L-au lăudat pe Dumnezeu pentru Susana, fiica lor, împreună cu Ioachim, bărbatul ei, și cu toate rudele ei, pentru aceea că în ea nu s’ aflat nimic necinstit.

⁶⁴ Începând din ziua aceea, mare a devenit Daniel în ochii poporului.

Bel și Balaurul

1

¹ Si regele Astiag s'a adăugat la părinții săi, iar regatul său a fost preluat de către Cirus al Persiei.

² Iar Daniel a viețuit împreună cu regele și i-a întrecut în cinste pe toți prietenii săi.¹

³ Babilonienii aveau un idol pe care-l chema Bel²; pentru el se cheltuiau zilnic douăsprezece măsuri de făinuță de grâu, patruzeci de oi și șase vedre de vin.

⁴ Regele avea evlavie la el și venea în fiecare zi să i se închine. Daniel însă își închinea Dumnezeului său.

⁵ Regele i-a zis: „Tu de ce nu i te închini lui Bel?"; la care acesta i-a răspuns: „Pentru că eu nu pot să mă închin la idoli făcuți de mâna, ci la Dumnezeu Cel-Viu, Cel ce a făcut cerul și pământul și are stăpânire peste fiecare trup".

⁶ Iar regele i-a zis: „Cum de ți se pare ție că Bel nu e un dumnezeu viu? Nu vezi cât de mult mânâncă și bea în fiecare zi?"

¹Evident, într'o povestire ca aceasta reperele istorice nu se cer verificate (mai ales când e vorba de Daniel! — vezi Introducerea la Cartea care-i poartă numele).

²„Bel”: etimologie necunoscută; nu se poate stabili nici o relație între el și Baal, zeitate cananeană des întâlnită în Vechiul Testament.

⁷ Atunci Daniel a zâmbit și a zis: „O, rege, nu te amăgi; că acesta e făcut pe dinilăuntru din lut și pe dinafără din aramă, și niciodată nu mânâncă și nu bea nimic".

⁸ Iar regele s'a mâniat, i-a chemat pe preoții lui și le-a zis: „Dacă nu-mi veți spune cine este cel ce înghite aceste cheltuieli, veți muri;

⁹ dar dacă-mi veți arăta că Bel este cel ce le înghite, atunci va muri Daniel, de vreme ce l-a blasfemiat pe Bel!" Iar Daniel a zis către rege: „Fie după cuvântul tău!" Acuma, preoții lui Bel erau șaptezeci, în afară de femei și de copii.

¹⁰ Si a venit regele împreună cu Daniel în capiștea lui Bel.

¹¹ Iar preoții lui Bel au zis: „Iată, noi ieşim afară, iar tu, o, rege, pune bucatele și vinul, închide ușa și pecetluiește-o cu inelul tău; iar mâine-dimineață, când vei veni, dacă nu vei găsi că Bel a mâncat totul, noi să fim dați morții; dar dacă va fi altfel, atunci, Daniel, ca unul care a spus minciuni împotriva noastră".

¹² Lor însă puțin le păsa, deoarece făcuseră sub masă o intrare tainică prin care întotdeauna veneau și mâncau ce era acolo.

¹³ Si a fost că după ce au ieșit și după ce regele a pus bucatele înaintea lui Bel,

¹⁴ Daniel le-a poruncit slugilor sale să

aducă cenușă; și au presărat-o în toată capiștea, de față fiind doar regele. Apoi au ieșit, au închis ușa, au pecetluit-o cu inelul regelui și s-au dus.

¹⁵ Iar preoții, aşa cum făceau de obicei, au venit noaptea împreună cu femeile și cu copiii lor și au mâncat tot și au băut.

¹⁶ Iar dimineața a venit regele, și Daniel împreună cu el.

¹⁷ Si a zis regele: „Întregi sunt pecețile, Daniele?” Iar el a zis: „Da, măria ta, sunt întregi.”

¹⁸ Si, de îndată ce ușa a fost deschisă, regele s'a uitat pe masă și a strigat cu glas înalt: „Mare ești, Bel, și nici o înșelăciune nu e la tine!”

¹⁹ Dar Daniel a zâmbit, l-a ținut pe rege să nu intre în lăuntru și a zis: „Uită-te acum pe jos și bagă de seamă ale cui sunt urmele acestea!”

²⁰ Iar regele a zis: „Văd că sunt urme de bărbați, de femei și de copii...”.

²¹ Atunci regele a fost cuprins de mânie și i-a adus pe preoți și pe femeile și pe copiii lor, iar aceia i-au arătat ușile cele ascunse prin care intrau și mâncau ceea ce era pe masă.

²² Regele i-a ucis, iar pe Bel l-a dat în puterea lui Daniel, care l-a sfărâmat, pe el și capiștea lui.

²³ Era pe acolo și un balaur mare, la care Babilonienii se închinau.³

²⁴ Iar regele a zis către Daniel: „Nu vei putea spune că acesta nu e un dumnezeu viu; aşadar, închină-te la el!”

²⁵ Iar Daniel a zis: „Eu mă voi închina Domnului, Dumnezeul meu, căci El este Dumnezeu-Cel-Viu. Iar

tu, o, rege, dă-mi îngăduință și eu voi ucide balaurul fără sabie sau toiac”.

²⁶ Iar regele a zis: „Ești liber s'o faci”.

²⁷ Atunci Daniel a luat rășină și seu și păr, le-a fierăt împreună, a făcut bulgări și i-a aruncat în gura balaurului; iar balaurul, mâncând, a plesnit. Si a zis: „Iată la ce vă închinăți voi!”

²⁸ Si a fost că dacă au auzit Babiloniini, tare s'au măhnit și s'au pornit împotrivă regelui, zicând: „Regele s'a făcut iudeu; pe Bel l-a nimicit, pe balaur l-a ucis, iar pe preoți i-a omorât...”.

²⁹ Si au venit la rege și i-au zis: „Daniil nouă pe Daniel!; dacă nu, te vom nimici, pe tine și casa ta!”

³⁰ Si dacă regele a văzut că erau tare porniți împotrivă lui, și neavând încotro, l-a dat pe Daniel în puterea lor.

³¹ Iar ei l-au aruncat în groapa cu lei,⁴ în care el a stat șase zile.

³² În groapă erau șapte lei, cărora li se dădeau zilnic doi sclavi⁵ și două oi; acum însă nu li s'au dat, cu gândul că-l vor mâncă pe Daniel.

³³ Pe atunci trăia în Iudeea un profet, anume Avacum; acesta gătise fiertură, dumicase pâine într'o postavă și mergea la câmp să le ducă secerătorilor.

³⁴ Iar un înger al Domnului a zis către Avacum: „Prânzul pe care-l ai, dul în Babilon, la Daniel, care se află în groapa leilor”.

³⁵ Dar Avacum a zis: „Doamne, eu niciodată n'am văzut Babilonul, și nici nu știu unde se află groapa”.

⁴Groapa de care se vorbește și în Cartea lui Daniel. Regii persani obișnuiau să hrănească lei pentru posibile viitoare vânătoare.

⁵În cazuri speciale, soma = „carne”, „trup” (de om sau animal) poate avea și înțelesul de „sclav” sau „prizonier” (deci, un om disponibil pentru hrănirea leilor).

³Possible influență venită din Egipt, unde, în mod sigur, exista un cult al șarpelelor.

³⁶ Atunci îngerul Domnului l-a prins de creștet și, ținându-l de păr, în repeziunea duhului său, l-a aşezat în Babilon, deasupra gropii.

³⁷ Și a strigat Avacum: „Daniele! Daniele! Ia mâncarea pe care ți-a trimis-o Dumnezeu!”

³⁸ Iar Daniel a zis: „O, Dumnezeule, Ți-ai adus aminte de mine și nu i-ai părăsit pe cei ce Te caută și Te iubesc!”

³⁹ Și s'a sculat Daniel și a mâncat; iar îngerul Domnului l-a dus de îndată pe Avacum acolo de unde-l luase.

⁴⁰ În cea de a șaptea zi, regele s'a dus să-l plângă pe Daniel; și a ajuns la groapă și s'a uitat înlăuntru ... și, iată, Daniel sedea!

⁴¹ Atunci regele a strigat cu glas înalt, zicând: „Mare ești Tu, Doamne, Dumnezeul lui Daniel, și un altul nu este în afară de Tine!”

⁴² Și l-a scos afară, iar pe cei care-i voriseră pieirea i-a aruncat în groapă; și, chiar în fața lui, mâncăți au fost de îndată.

Cartea întâi a Macabeilor

1

Alexandru și Diadohii. Antioh Epifan și elenismul în Israel. Je-fuirea templului. Pătrunderea pă-ganismului.

1 Si a fost că după ce Alexandru, fiul lui Filip¹ – Macedonean ieșit din țara Chitim² – l-a bătut pe Darie, regele Perșilor și al Mezilor, și a devenit rege în locul acestuia – după ce mai întâi domnise asupra Eladei –

2 a purtat bătălii numeroase, a cucerit cetăți întărite și a ucis regi ai ținutului, 3 s'a întins până la marginile pământului și a luat prăzi de la o mulțime de neamuri. În fața lui, pământul rămânea fără grai. Inima i s'a ridicat și s'a înălțat;

4 a adunat o oștire foarte puternică și a supus țări, neamuri și regi, care s'au îndatorat să-i plătească tribut.

5 Apoi a căzut la pat și a înțeles că i se apropie moartea.

6 Atunci, încă fiind viu, și-a chemat

¹Alexandru cel Mare (Macedon) 336-323 î. H.; prin el ieșe din istorie imperiul persan și intră epoca elenistică.

²„Chitim”: la început, numele unui orașel din insula Cipru, apoi numele insulei în întregime, apoi nume al insulelor din Mării Egee, apoi al unor ținuturi riverane; în cazul de față, Macedonia.

servii³, cei care din tinerețe crescuseră împreună cu el, și le-a împărțit regatul.

7 Alexandru a murit după o domnie de doisprezece ani.

8 Iar servii săi s'au înstăpânat, fiecare pe locul său.

9 După moartea lui, toți și-au pus coroane⁴; tot aşa au făcut, după ei, și fiili lor, ani îndelungați, și s'au înmulțit relele pe pământ.

10 Din ei a ieșit o rădăcină păcătoasă, Antioh⁵ Epifan, fiul regelui Antioh, care, după ce fusese ostatic la Roma, a devenit rege în cel de al o sută treizeci și şaptelea an al stăpânirii grecești.

11 În zilele acelea s'au ivit din Israel fii neleguiți care pe mulți îi amăgeau, zicând: „Să mergem și să facem legământ cu neamurile care ne inconjoară; că de când ne-am despărțit de ele, multe rele s'au abătut asupră-ne”.

³„Servii” (numiți astfel de către un cronicar iudeu!) erau generalii cu care Alexandru purtașe celebrele lui campanii militare și cărora el, înainte de a muri, le-a împărțit imperiul. Dupa un secol, liniile de fortă s'au conturat astfel: Începând cu anul 223 î. H., partea de nord a imperiului, cu capitala la Damasc, a fost condusă de dinastia Seleucizilor (până în 125); începând cu 222 î. H., partea de sud a imperiului, cu capitala la Alexandria, a fost condusă de dinastia Ptolemeilor (până în 117).

⁴Literal: „diademă”.

⁵Antioh al IV-lea Epifan, fiul lui Antioh cel Mare (175-164 î. H.).

12 Iar acest fel de a vorbi le mergea la inimă

13 și unii din popor se înghesuiau să se ducă la rege, pentru ca acesta să le dea împoternicire să trăiască după datina păgânilor.

14 Și au zidit în Ierusalim un gimnaziu, după rânduielile păgânilor;⁶

15 și-au refăcut prepuțul⁷, lepădându-se de legământul cel sfânt, și s'au împreunat cu păgânii și s'au vândut spre a face răul.

16 Când lui Antioh i s'a părut că domnia lui s'a întărît, și-a pus în gând să devină rege al Egiptului și să domnească astfel este amândouă regatele.

17 A intrat în Egipt cu o oaste foarte puternică, cu care de luptă, cu elefanți, cu călăreți și cu multe corăbii

18 și s'a bătut cu Ptolemeu, regele Egiptului; dar Ptolemeu a dat dosul și a fugit, lăsând numeroși răniți pe câmpul de luptă.

19 Cetățile întărîte ale țării Egiptului au fost cucerite, iar [cuceritorii] s'au încărcat de prăzi luate din țara Egiptului.

20 Antioh s'a întors, după ce bătuse Egiptul, în anul o sută patruzeci și trei, și s'a ridicat împotriva Israelului și a Ierusalimului cu o oaste foarte puternică.

21 Cu semetie a pătruns în templu, a luat jertfelnicul cel de aur și sfeșnicul luminilor cu toate ale lui,

⁶Gimnaziul era școala cea mai populară în epoca elenistică; în ea se cultiva educația fizică, un adevărat cult al corpului omeneșc nud, ceea ce pentru Iudei era ooroare.

⁷Refacerea prepuțului se făcea printre o mică operăție chirurgicală menită să ascundă semnul fizic al apartenenței etnice; la aceasta va face aluzie Pavel în 1 Co 7, 18.

22 masa punerii înainte, căușele, cupele, cătuile de aur, catapeteasma, cununile, precum și podoabele de pe partea din față a templului, pe care a despuiat-o în întregime.

23 De asemenea, a luat argintul, aurul și obiectele de preț, precum și vistierile ascunse pe care le-a aflat.

24 Și, luând totul, s'a dus în țara lui, după ce făcuse mare măcel și vorbise cu mare trufie.

25 Plângere mare a fost atunci în Israel și în tot locul unde se aflau [Iudei]:⁸

26 Fruntașii și bătrâni au gemut, fecioarele și tinerii au slăbit și frumusețea femeilor s'a ofilit;

27 fiece mire a izbucnit în plâns și, în cămara ei, mireasa s'a cernit.

28 Pământul s'a cutremurat sub cei celi locuiau, iar casa lui Iacob s'a acoperit de rușine.

29 După doi ani, regele l-a trimis în cetățile lui Iuda pe vătaful dărilor⁹, care a sosit la Ierusalim cu o mare mulțime.

30 Acesta le-a grăit cuvinte de pace, dar ele erau pline de amăgire, așa încât ei l-au crezut. Apoi, pe neașteptate, s'a aruncat asupra cetății, i-a dat o grea lovitură și pe numerosi Israeliți i-a dat pierzării.

31 Și au prădat cetatea și au ars-o cu foc și i-au dărâmat casele și zidurile de jur-împrejur;

32 pe femei și pe copii i-au trimis în robie, iar vitele au intrat în stăpânirea lor.

⁸(În următoarele trei versete): autorul adoptă tonul și stilul poetic (așa cum o va face și în vv. 36-40).

⁹„Vătaful dărilor”: comisarul-șef; mai-marele colectořilor de taxe.

³³ Apoi au zidit Cetatea lui David¹⁰ cu un zid mare și puternic și cu turnuri tari, și astfel ea le-a devenit cetate.

³⁴ Și au așezat în ea un neam păcătos, oameni nelegiuți, care s-au întărit acolo.

³⁵ De asemenea, au strâns în ea arme și hrană; și, după ce au adunat toate prăzile Ierusalimului, tot acolo le-au pus; aşa a devenit ea o mare capcană:

³⁶ Loc de pândă să a făcut împotriva sfântului locaș, rău potrivnic lui Israel, în orice vreme;

³⁷ sânge nevinovat au vărsat împrejurul templului, și l-au pângărit.

³⁸ De groaza lor au fugit ierusalimiteii, cetatea lor a devenit sălaș al străinilor; străină li s'a făcut fiilor ei, copiii ei au părăsit-o.

³⁹ Golit, sfântul locaș a devenit ca un pustiu, sărbătorile lui s'au preschimbăt în jale, zilele lui de odihnă, în bătjocură, cinstea lui, în dispreț.

⁴⁰ Pe cât de mare i-a fost slava, pe-atât îi e acum necinstea, iar măreția lui s'a preschimbăt în plângere.

⁴¹ Mai mult, regele Antioh și-a înștiințat în scris regatul ca toți să alcătuiască un singur popor

⁴² și că fiecare trebuie să-și părăsească datinile. Și toate neamurile s'au supus poruncii regelui.¹¹

¹⁰Ceea ce se numea altădată „cetatea lui David” era înălțimea Sionului, unde se afla și templul; vechiul nume se strămută acum la întreaga colină dinspre apus, pe care Grecii o vor numi Akra.

¹¹Cu aceasta începe procesul de elenizare forțată. Antioh Epifan desființă astfel decretul de toleranță al lui Antioh al III-lea, tatăl său, care, aşa cum făcuseră și regii persani, le îngăduise Iudeilor să-și ducă viața după legea lui Moise. Început sub reacția sensibilității religioase,

43 Și mulți dintre Israeliți au primit cu placere slujirea cerută de el și au jertfit idolilor și au pângărit ziua de odihnă.

⁴⁴ Prin trimișii săi, scrisorile regelui au ajuns și în Ierusalim, precum și în cetățile lui Iuda, poruncindu-le să urmeze obiceiurile străine de țară,

⁴⁵ să opreasca de la jertfelnici arderile-de-tot și jertfa și libația, să pângăreasca ziua de odihnă și sărbătorile,

⁴⁶ să spurge sfântul locaș și pe cei sfinți,

⁴⁷ să zidească altare și capiști și temple idolești, să aducă drept jertfă carne de porc și de animale necurate,

⁴⁸ să-și lase copiii netăiați-împrejur și să-și pângăreasca sufletele cu tot felul de necurății și spurcăciuni,

⁴⁹ în așa fel încât legea lor să fie dată uitării și toate rânduielile ei să fie înlocuite.

⁵⁰ Tot cel ce nu va face după porunca regelui, va trebui să moară.

⁵¹ În duhul acestor porunci a scris el în tot regatul său; și a rânduit supraveghetori peste întregul popor și le-a poruncit cetăților lui Iuda să aducă jertfe în fiecare cetate.

⁵² Mulți au fost cei din popor care li s'au alăturat – cei care, în fapt, părăseau legea – și rele au făcut în țară

⁵³ și l-au silit pe Israel să se ascundă oriunde și-ar fi aflat scăpare.

⁵⁴ Iar în cea de a cincisprezecea zi a lunii Chislev¹², în anul o sută patruzeci și cinci¹³, regele a ridicat urâciu-

acest proces va deveni conflict politic, aşa cum se va întâmpla cu creștinii în imperiul roman al primelor trei secole.

¹²= Noiembrrie-decembrie.

¹³Anul 145 al erei seleucide: 167 î. H.

nea pustiirii deasupra jertfelnicului¹⁴ și a zidit capiști idolești în cetățile lui Iuda, cele dimprejur.

55 La porțile caselor și în piețe se ardea tămâie.

56 Cărțile legii, de cum le aflau, le ardeau în foc după ce le făceau zdrențe.

57 Dacă la cineva era găsită cartea Legii și dacă cineva păzea legea, acel cineva era osândit la moarte prin porunca regelui.

58 Având puterea de partea lor, aşa făceau împotriva lui Israel, împotriva celor ce, lună de lună, erau descoperiți.

59 În cea de a douăzeci și cincea zi a lunii se aduceau jertfe pe altarul de deasupra jertfelnicului.

60 Femeile care le făcuseră copiilor lor tăierea-împrejur erau date morții, după cum suna porunca,

61 iar de gâturile lor erau spânzurați pruncii; tot aşa se făcea cu cei apropiati din neam și cu cei ce săvârșeau, cu mâinile lor, o tăiere-împrejur.

62 Cu toate acestea, mulți din Israel rămâneau neclintiți și găseau în ei puterea de a nu mânca din bucatele necurate;

¹⁴ „Urâciunea pustiirii”, ridicată deasupra jertfelnicului destinat arderilor-de-tot, era un altar al lui Zeus Olympios, nume pe care limbile semitice l-au tradus prin Baal Șamem = „Domnul cerului”, dar care la Iudei a devenit „urâciunea pustiirii”, ceea ce înseamnă că, odată cu instalarea zeului pagân, templul Domnului a fost părăsit atât de către credincioși, cât și de Domnul Însuși (Iz 10, 18), fapt pentru care Daniel îl numește „urâciunea pustiirilor” (Dn 9, 27). Expressia va fi folosită de Însuși Iisus (Mt 24, 15; Mc 13, 14) într'un sens mai larg: pe locul cel sfânt al lui Dumnezeu se va instala fie un personaj care va pretinde și va obține adorare (Antihrist), fie o nouă formă de idolatrie, menită să pustiască sufletele oamenilor prin alungarea lui Dumnezeu.

63 erau gata să moară decât să se spurce cu mâncăruri ori să pângărească legământul cel sfânt; în fapt, au și murit.

64 Își mare urgie a venit peste Israel.

2

Matatia și fiii săi. Plângerea lui Matatia. Începutul răscoalei. Matatia și fiii săi fug în pustie. Primele lupte. Matatia rânduiește împotrivirea. Ultimele cuvinte și moartea lui Matatia.

1 În zilele acelea s'a ridicat Matatia, fiul lui Ioan, fiul lui Simeon, preot din fiii lui Ioariib¹, din Ierusalim, și s'a așezat la Modein.

2 El avea cinci fii: Ioan, poreclit Gaddi,

3 Simon, care se numea și Tasi,

4 Iuda, care se numea Macabeul²,

5 Eleazar, care se numea și Avaran, Ionatan, care se numea și Apfus.

6 Văzând blasfemiile ce se făceau în Iuda și în Ierusalim,

7 el a zis: „Vai mie! Oare eu m'am născut spre a vedea prăbușirea poporului meu și prăbușirea sfintei cetăți și să rămân acolo în timp ce ea a fost dată în mâinile vrăjmașilor, iar templul, în mâinile străinilor?

8 Templul său a devenit ca un om de nimic,

¹Ioariib: după o seamă de cercetători, una și aceeași persoană cu Iehoariib din 1 Par 24, 7; strămoșul Macabeilor și, prin ei, al dinastiei Asdoneilor.

² „Macabeu” înseamnă „ciocan”. De la Iuda, acest nume va trece asupra întregii familii, și aşa va intra în istorie.

9 vasele slavei sale au fost duse în robie, pruncii lui au fost uciși pe ulițe, tinerii lui, cu sabia vrăjmașului.

10 Care neam nu-și are parte în regatul său și cine nu i-a luat din prăzi?

11 Toate podoabele i-au fost duse de parte; din liber cum era, rob a devenit.

12 Și iată că sfântul nostru locaș, mânădrețea și slava noastră, a fost pustuit și păgânii l-au pângărit!

13 La ce bun să mai trăim?...”.

14 Matatia și fiii lui și-au sfâșiat hainele, s'au îmbrăcat în sac și s'au aşternut pe plâns.

15 Oamenii regelui, cei care sileau la lepădarea de Dumnezeu, au venit în ceteata Modein să aducă jertfă.

16 Și mulți dintre Israeliți au venit la ei, dar Matatia și fiii săi s'au ținut laolaltă deoparte.

17 Oamenii regelui, drept răspuns; iau zis lui Matatia: „Tu ești fruntaș, om mare, care se bucură de cinstă în această cetate, sprijinit pe feciori și frați.

18 Fă tu primul pas și îndeplinește porunca regelui, aşa cum au făcut-o toate neamurile, oamenii lui Iuda și cei ce au rămas în Ierusalim, iar tu și fiii tăi veți fi printre prietenii regelui; tu și fiii tăi veți fi încărcați cu argint și aur, precum și cu multe daruri”.

19 Iar Matatia, răspunzând, a zis cu glas mare: „Chiar dacă toate neamurile de sub stăpânirea regelui îi vor da ascultare și dacă fiecare se va lepăda de încchinarea părintilor săi și se va supune poruncilor lui,

20 eu, fiii mei și frații mei vom umbla întru legământul părintilor noștri;

21 ferească Dumnezeu să ne lepădăm de lege și de porunci!

22 Nu vom asculta de poruncile regelui; nu ne vom abate de la încchinarea noastră, nici la dreapta, nici la stânga!”

23 De îndată ce el a rostit aceste cuvinte, unul din Iudei a venit, sub privirile tuturor, să jertfească în capiștea din Modein, după porunca regelui.

24 Văzând aceasta, Matatia s'a aprins de râvnă; rărunchii îi fremătau; și, nemaiînd în stare să-și țină mânia de mâna cu judecata, s'a repezit și l-a înjunghiat pe altar.

25 În același timp, l-a ucis și pe omul regelui care silea la jertfă, iar altarul l-a dărâmat.

26 Ardea de râvnă pentru lege, aşa cum Finees îi făcuse lui Zimri, fiul lui Salu.

27 Și a strigat Matatia cu glas mare în cetate și a zis: „Tot cel ce arde de râvnă pentru lege spre a-și ține legământul, să vină după mine!”

28 Și au fugit în munți, el și fiii săi, părăsind tot ceea ce aveau în cetate.

29 Atunci mulți [Iudei] care căutau dreptate și judecată s'au coborât în pustie, ca să se așeze acolo,

30 ei, copiii, femeile și vitele lor, de vreme ce relele îi apăsau din ce în ce mai mult.

31 Și li s'a spus oamenilor regelui și ostașilor care erau în Ierusalim, în cetatea lui David, că oamenii care nu ținuseră seama de porunca regelui s'au coborât spre ascunzătorile pustiei.

32 Și mulți au alergat în urmărirelor, i-au ajuns din urmă, s'au rânduit în fața lor în linie de luptă și s'au pregătit să se bată cu ei în zi de odihnă.

33 Și le-au zis: „Ajungă-vă ce-ați făcut pân'acum! Ieșiți, faceți după porunca regelui, și veți trăi!”

³⁴ Dar ceilalți au zis: „Nu vom ieși, nici nu vom face după porunca regelui, pângărind astfel ziua de odihnă!”

³⁵ Atunci, de îndată, [Sirienii] s’au năpustit asupra lor în luptă;

³⁶ dar ei nu le-au răspuns, nici că au aruncat asupra lor o piatră, și nici că și-au astupat ascunzătorile,

³⁷ ci au zis: „Vom muri toți întru neinvovăția noastră; cerul și pământul vor da mărturie că ne-ați ucis pe nedrept”.

³⁸ Așa că aceia s’au aruncat asupra lor în zi de odihnă: și au murit, ei și femeile lor și copiii lor, ca la o mie de suflete, precum și vitele lor.

³⁹ Și când Matatia și prietenii săi au aflat despre aceasta, cu mare plângere i-au plâns;

⁴⁰ și au zis unul către altul: „Dacă vom face ca frații noștri și nu vom lupta împotriva păgânilor pentru viața și drepтурile noastre, repede ne vor nimici de pe pământ”.

⁴¹ Și chiar în ziua aceea au luat următoarea hotărâre: „Vom lupta împotriva oricui va veni să se bată cu noi în zi de odihnă, și nu vom muri aşa cum au murit frații noștri în ascunzătorile lor”.

⁴² Atunci li s’au alăturat o ceată de Asidei, oameni viteji din Israel, toți cei ce de bunăvoie erau gata pentru păzirea legii.³

⁴³ De asemenea, li s’au alăturat și toți cei ce fugeau din fața prigoanei, întărindu-le astfel puterile.

⁴⁴ Și au alcătuit o oaste, și’n mânia lor i-au lovit pe cei păcătoși, și’nurgia lor

³ „Asidei” = „Evlavioșii”; „Credincioșii”: devotati apărători și practicanți ai legii; vor fi alături în lupta Macabeilor, atâtă vreme cât aceasta își va păstra caracterul religios.

pe cei nelegiuți, iar cei rămași au fugit la păgâni ca să scape.

⁴⁵ Matatia și prietenii săi au dat raite, au dărâmat altarele,

⁴⁶ și cu de-a sila au tăiat-împrejur copiii pe care i-au găsit netăiați-împrejur în hotarele lui Israel;

⁴⁷ de asemenea, s’au pus pe urmele celor trufași, și fapta a sporit în mâinile lor.

⁴⁸ Si au smuls legea din mâinile păgânilor și ale regilor și nu l-au mai lăsat pe păcătos să biruie.

⁴⁹ Si dacă s’au apropiat zilele când Matatia trebuia să moară, grăit-a el către fiili săi: „Acum domnesc trufia și mustrarea, vremea răsturnărilor și dezlănțuirea mâniei;

⁵⁰ acum, aşadar, copiii mei, aprindeți-vă de râvnă pentru lege și dați-vă viața pentru legământul părinților noștri.⁴

⁵¹ Aduceți-vă aminte de lucrurile pe care părinții noștri le-au făcut în vremile lor, și vă veți agonisi mare slavă și nume veșnic.

⁵² Oare nu s’au arătat Avraam credincios în încercare? și nu i s’au socotit lui aceasta ca dreptate?

⁵³ Iosif, la vremea necazului său, a păzit porunca și a devenit mai-marele Egiptului;

⁵⁴ Finees, părintele nostru: aprins fiind de râvnă geloasă⁵, a dobândit legământul preoției veșnice;

⁴ În cărțile Macabeilor sunt întâlnite frecvent două cuvinte: „legea” (suplinită uneori prin „poruncile”): cea dată prin Moise în muntele Sinai, al cărei nucleu era Decalogul; „legământul”: fiul lui Israel vor fi și fiul Domnului (Iahvă), atâtă vreme cât ei îl vor rămâne credincioși întru iubire (ca o soție față de bărbatul ei).

⁵ Aici e singurul loc din Vechiul Testament în care se întâlnesc cele două sensuri ale unuia și

55 Iosua: plinind cuvântul, a devenit judecător în Israel;

56 Caleb: aducând mărturie în fața adunării, a primit o moștenire în țară;

57 David: pentru bunătatea lui a moștenit tronul unui regat pe veci;

58 Ilie: fiindcă s'a aprins de râvnă pentru lege, a fost ridicat până cer;

59 Anania, Azaria și Misael: prin credințioșia lor au fost izbăviți din para focului;

60 Daniel: pentru curăția lui sufletească a fost scăpat din gura leilor.

61 Luați seama aşadar că, de-a lungul vremilor, nici unul din cei ce au nădăjduit în El nu a fost biruit.

62 Nu vă temeți de poruncile unui om păcătos, căci slava lui se'ndreaptă spre gunoi și viermi;

63 azi se înalță, dar mâine nu mai dai de el: în țărâna lui s'a întors, iar planurile lui au pierit.

64 Curaj, copii, fiți viteji, și'n numele legii arătați-vă bărbați!, căci prin ea veți dobândi mărireia.

65 Iată-l aici pe Simeon, fratele vostru⁶; știu că e omul sfatului bun; dați-i întotdeauna ascultare: el e părintele vostru.

66 Cât despre Iuda Macabeul, viteaz încă din tinerețile lui, el va fi căpetenia oștirii voastre, el va duce războiul împotriva popoarelor.

aceluiasi cuvânt: *zelos* = „râvnă” (zel, ardoare) și „gelozie” (în cele mai multe cazuri, gelozia lui Dumnezeu Care, asemenea unui soț înșelat, Se aprinde de mânie împotriva poporului infidel – care-L trădează prin idolatrie). În cazul de față, râvna omului a împrumutat ceva din gelozia lui Dumnezeu.

⁶Simeon e transcripția grecească a ebraicului Simon; aşadar, una și aceeași persoană cu cel din v. 3.

67 Iar voi, aduceți-i aproape pe toți cei ce păzesc legea, și răzbunați-vă poporul.

68 Plătiți-le păgânilor cu vârf și'ndesat și lipiți-vă de poruncile legii!”

69 Apoi i-a binecuvântat și li s'a adăugat părinților săi.

70 A murit în anul o sută patruzeci și sase și a fost îngropat în mormântul părinților săi, în Modein; și tot Israelelul l-a jelit cu plângere mare.

3

Lauda lui Iuda Macabeul; primele biruințe ale acestuia împotriva lui Apoloni și Siron. Lisias, numit să cârmuiască Siria și să-i zdrobească pe Israeliți. Nicanor și Gorbias în Iudeea. Pregătiri din partea Israeliților.

¹ În locul lui s'a ridicat Iuda, numit Macabeul, fiul său.

² Toți frații săi și toți cei ce se lipiseră de tatăl său i-au stat într'ajutor și cu voioșie au dus lupta lui Israel.

³ El a lătit faima poporului său. Ca un viteaz a îmbrăcat armura, cu armele de luptă să încins; și'n bătăliei s'a aruncat, cu sabia apărându-și tabăra,

⁴ asemeni unui leu în marile lui fapte și ca un pui de leu răcnind asupra prăzii.

⁵ Pe cei nelegiuți i-a luat la goană – pe cei pe care i-a aflat –, cu foc i-a ars pe cei care-i stricau poporul.

⁶ De frica lui, nelegiuții s'au împuținat, răufăcătorii, toți, s'au risipit, și mântuirea'n mâna lui a biruit.

⁷ Umplut-a pe mulți regi de amărăciune, prin marile lui fapte

l-a'nveselit pe Iacob, iar amintirea lui în veci fi-va binecuvântată.

⁸ A străbătut cetățile lui Iuda, i-a nimicit pe cei necredincioși și-a'ndepărtaț mânia de la Israel.

⁹ Numele lui a răzbătut pân'la marginea pământului, că el i-a adunat pe cei ce erau să piară.

¹⁰ Apoloniu¹ a adunat păgâni și o mare oaste din Samaria ca să se lupte împotriva lui Israel.

¹¹ Dar Iuda, de'ndată ce-a prins de veste, i-a ieșit înainte, l-a bătut și l-a omorât; mulți au căzut răniți, iar cei laiți au fugit.

¹² Li s'au luat prăzile; Iuda a luat sabia lui Apoloniu, și toată viața s'a slujit de ea în luptă.

¹³ Atunci Siron, căpetenia oastei Siriei, a auzit că Iuda a adunat o oaste mare, precum și strânsură de oameni care-i erau credincioși și mergeau la război.

¹⁴ Și a zis: „Îmi voi face un nume și mă voi acoperi de slavă în regat; voi lupta împotriva lui Iuda și a celor ce sunt de partea lui și a celor ce disprețuiesc poruncă regelui”.

¹⁵ Așadar, a pornit și el la luptă, iar cu el s'a ridicat o puternică oaste de necredincioși ca să-l ajute să se răzbune pe fiii lui Israel.

¹⁶ Și pe când se aprobia el de muntele Bet-Horon, Iuda i-a ieșit înainte cu o mână de oameni.

¹⁷ Când au văzut oștirea care le venea împotrivă, aceștia i-au zis lui Iuda: „Cum am putea noi, cei atât de puțini, să ne luptăm împotriva unei multimi

¹Apoloniu nu e altcineva decât „vătaful dăriilor” menționat la 1, 29-30, cel ce a organizat o garnizoană a ocupanților în Ierusalim. Iosif Flaviu îl numește „guvernatorul Samariei”.

atât de puternice? Pe de altă parte, noi suntem sleiți, că n'am mâncat nimic pe ziua de azi”.

¹⁸ Dar Iuda le-a zis: „Nu-i mare lucru ca o multime să cadă în mâinile celor puțini; pentru Dumnezeul cerului² e totuna dacă mântuirea vine prin mulți sau prin puțini,

¹⁹ căci biruința într'un război nu vine din multimea oștirii: puterea vine din partea Cerului.

²⁰ Ei vin împotriva noastră doldora de trufie și nelegiuire, ca să ne nimicească, pe noi, pe femeile noastre și pe copiii noștri, și să ne prade;

²¹ dar noi, noi ne luptăm pentru viața noastră și pentru datinile noastre.

²² El este Cel ce-i va zdrobi, chiar în fața noastră; vouă să nu vă fie frică de ei”.

²³ De'ndată ce și-a isprăvit vorba, s'a năpustit năprasnic asupra lor, iar Siron și oastea sa au fost zdrobiți în fața lui.

²⁴ Și i-au fugărit pe povârnișul Bet-Horonului până jos, în câmpie. Au căzut dintre ei ca la opt sute de oameni, iar cei scăpați au fugit în țara Filistenilor.

²⁵ Atunci s'a început spaima de Iuda și de frații lui, iar groaza s'a năpustit asupra neamurilor dimprejur.

²⁶ Numele lui a ajuns până la rege; și toate neamurile vorbeau de bătăliile lui Iuda.

²⁷ Când regele Antioh a auzit de aceste lucruri, s'a umplut de mânie și a trimis

²Literal: „Pentru Cer”; numele lui Dumnezeu este evitat ca în foarte multe alte cazuri, din respect, și chiar din teama de a fi pronunțat. Aici, corectat după Codex Sinaiticus.

să se adune toate ostile din regatul său, o oștire foarte puternică.

²⁸ Și și-a deschis vistieria și le-a dat osășilor plata pe un an, poruncindu-le să fie gata oricând ar avea nevoie de ei.

²⁹ Atunci însă și-a dat seama că banii din vistierie i s'au împuținat și că dărurile țării erau mici; aceasta, ca urmare a vrajbei și a plăgii pe care el le adusese asupra țării prin înăbușirea datinilor care fuseseră încă din vremile de la început.

³⁰ Și s'a temut ca nu cumva – așa cum se întâmplase de multe ori – să nu aibă cu ce acoperi cheltuielile, și nici dărnicia unei mâini mai mărinimoase și mai largi decât aceea a regilor de dinaintea lui.

³¹ În această mare strâmtorare, el s'a hotărât să se ducă în Persia ca să strângă dărurile ținuturilor și să adune bani mulți.³

³² Și l-a lăsat pe Lisias, om de vază și de viață regească, să stea în fruntea trebilor obștești, de la Eufrat până la hotările Egiptului,

³³ și să se îngrijească de creșterea lui Antioh, fiul său⁴, până ce el se va întoarce.

³⁴ I-a dat în seamă jumătate din oaste, precum și elefanții⁵, și i-a poruncit să

³Prin „Persia” se înțeleg aici provinciile de la est de Eufrat, aflate sub stăpânirea Seleucizilor. „Bani mulți”, de obicei, nu rezultau din colectarea birurilor, ci din jefuirea templelor, operație pentru care era nevoie de oaste.

⁴= Viitorul rege Antioh al V-lea, care va muri asasinate, după o domnie de mai puțin de trei ani (164-161 î. H.).

⁵Elefanții pe care el, Antioh, îi avusese în campania din Egipt (vezi 1, 17), dar care aici, în regiunile muntoase, s'au dovedit că mai mult încurcă decât ajută (o dificultate pe care Hanibal izbutise să o depășească!).

se îngrijească de toate lucrurile pe care el voia să le facă, mai ales cu privire la locuitorii din Iuda și din Ierusalim:

³⁵ avea să trimită împotriva lor o oaste care să nimicească și să smulgă din rădăcini puterea lui Israel și pe cei rămași în Ierusalim, să le steargă amintirea din locul acela,

³⁶ să așeze fii de străini în hotarele lor, iar pământul țării să-l împartă prin sorti.

³⁷ Regele a luat cu el cealaltă jumătate de oaste și a plecat din Antiohia, cetatea sa regală, în anul o sută patruzeci și şapte; a trecut Eufratul și a străbătut ținuturile de sus.

³⁸ Lisias i-a ales pe Ptolemeu, fiul lui Dori-mene, și pe Nicanor și pe Gorgias, bărbați puternici dintre prietenii regelui,

³⁹ și cu ei a trimis patruzeci de mii de pedestrași și şapte mii de călăreți, ca să meargă în țara lui Iuda și să o pustiască, după porunca regelui.

⁴⁰ Aceștia au înaintat cu toată puterea lor și au venit și s'au rânduit în apropiere de Emaus, la ses.

⁴¹ – Iar negustorii ținutului, auzind vorbindu-se de ei, au luat argint și aur cu grămadă, precum și slugi, și au venit în tabără ca să-i cumpere pe fiii lui Israel ca robi⁶. – Li s'a alăturat o oaste din Siria și din țara Filistenilor⁷.

⁴² Iuda și frații săi au văzut că relele s'au înmulțit și că ostile [dușmane] și-au așezat tabăra în hotarele lor; de

⁶Din 2 Mac 8, 10-11 știm că negustorii de slavi fuseseră chemați de însuși Nicanor, care voia să strângă bani pentru ca regele să-și plătească biroul față de Romani.

⁷Literal: „...din țara celor de alt neam”; în LXX, prin „cei de alt neam” se înțeleg Filistenii.

asemenea, au aflat de porunca regelui, aceea de a nimici poporul și de a-l spulbera.

⁴³ Si au zis unii către alții: „Să ne ridicăm poporul din prăbușire și să ne luptăm pentru poporul nostru și pentru sfântul locaș!”

⁴⁴ Iar obștea s'a adunat, ca să se pregătească de luptă, dar și ca să se roage și să ceară milă și îndurare.

⁴⁵ Ierusalimul însă era nelocuit ca un pustiu; dintre fiii lui, nimeni nu intra și nimeni nu ieșea;⁸ templul era călcat în picioare, cetățuia era a străinilor, hanul de popas al neamurilor. Dusuș'a veselia lui Iacob, pierit-au fluierul și țitera!

⁴⁶ Așadar, s'a adunat și au venit la Mitpa, în fața Ierusalimului – căci în Mitpa fusese cândva un loc de rugăciune pentru Israel⁹.

⁴⁷ În ziua aceea au postit, s'a îmbrăcat în sac, și-au presărat cenușa pe cap și și-au sfâșiat hainele.¹⁰

⁴⁸ Si au deschis cartea Legii, ca să afle în ea ceea ce păgânii cereau de la chipurile dumnezeilor lor mincinoși¹¹

⁴⁹ Si au adus veșmintele preoțești și pârga și zeciuieile și i-au pus în față pe nazireii care-și încheiaseră zilele [de nazireat];¹²

⁸Urmează un mic poem.

⁹Mitpa (pe teritoriul tribului lui Veniamin, alta decât Mitpa Galaadului): localitate situată la cca 13 km nord de Ierusalim.

¹⁰Toate acestea făceau parte din ritualul de doiu, de întristare sau de pregătire a unui eveniment grav, când se cerea cu ardoare ajutorul lui Dumnezeu.

¹¹După cât se pare, neavând profeti între ei, Israelitii deschideau la întâmplare Tora, spre a afla un răspuns dacă și în ce fel trebuie să înfrunte dușmanul; în acest sens, vezi 2 Mac 8, 23.

¹²Nazireu era bărbatul care făcea anumite vo-

50 și cu glas mare au strigat spre cer, zicând: „Ce să facem noi cu acești oameni, și unde să-i ducem?”

⁵¹ Sfântul Tău locaș e călcat în picioare și pângărit, preoții Tăi se află'n întristare și'n umilință;

⁵² și iată că păgânii s'a adunat împotriva noastră, ca să ne nimicească; Tu știi ce gândesc ei împotriva noastră.

⁵³ Cum am putea noi să le stăm împotrivă dacă Tu nu ne vei veni în ajutor?”

⁵⁴ Apoi au sunat din trâmbițe și au strigat cu glas mare.

⁵⁵ După aceea, Iuda a rânduit căpitani peste popor: căpitani peste mii, peste sute, peste câte cincizeci și peste câte zece oameni.

⁵⁶ Iar celor ce-și zideau casă, sau celor ce erau logodîți, sau celor ce; sădeau o vie, sau celor ce le era frică le-a poruncit să se întoarcă fiecare la casa lui, potrivit legii.

⁵⁷ Oastea s'a pus în mișcare și s'a rânduit la miazazi de Emaus.

⁵⁸ Iar Iuda le-a zis: „încingeți-vă armele, purtați-vă ca niște viteji și vedeți ca mâine-dimineață să fiți gata să vă bateți cu acești păgâni, care s'a adunat împotriva noastră spre a ne nimici, pe noi și sfântul nostru locaș;

⁵⁹ că mai bine ne este să murim în luptă decât să vedem nenorocirile neamului nostru și ale sfântului locaș.

⁶⁰ Si oricare ar fi voința Sa în cer, aşa să fie!”

turi de abstinенță pe un anumit termen, la împlinirea căruia aducea o jertfă pe altar.

4

Bătălia de la Emaus. Înfrângerea lui Lisias. Curățirea templului și sfîntirea nouului jertfelnic. Sărba-toarea sfintirii.

1 Gorgias a luat cu el cinci mii de pedestri și o mie de călăreți aleși pe sprâncenă; oastea a pornit de cu noapte,

2 ca să cadă asupra oastei Iudeilor și să o lovească pe neașteptate; oameni din Cetățuie îi erau călăuze.

3 Iar când Iuda a aflat aceasta, a plecat, el și vitejii săi, să lovească oastea regală ce se afla la Emaus,

4 În timp ce oastea era împrăștiată în afara taberei.

5 Între timp, Gorgias a sosit noaptea în tabăra lui Iuda și, negăsind pe nimeni, s'a apucat că-i caute prin munți, căci, zicea el: „Ăștia fug de noi...”.

6 De îndată însă ce s'a făcut ziua, Iuda s'a ivit în câmpie cu trei mii de oameni; numa' că aceștia nu aveau nici armuri și nici săbiile pe care și le-ar fi vrut.

7 Acolo au dat cu ochii de tabăra păgânilor, puternică și bine înzestrată, și pe călăreții dimprejurul ei, toți deprinși cu războiul.

8 Atunci Iuda a zis către oamenii care erau cu el: „Nu vă temeți de numărul lor mare și nu vă înfricoșați de năvala lor.

9 Aduceți-vă aminte că părinții noștri au fost izbăviți în Marea Roșie, la vremea când Faraon îi urmărea cu oaste.

10 Noi, acum, să strigăm spre cer, cu nădejdea că El Se va milostivi spre noi și-și va aduce aminte de legământul părinților noștri și va zdrobi, astăzi, chiar în fața noastră, această oștire;

11 și toate neamurile vor cunoaște că este Unul care-l scapă și-l mântuiește pe Israel.

12 Când străinii și-au ridicat privirea și i-au văzut venind împotriva lor,

13 au ieșit din tabără ca să se bată. Oamenii lui Iuda au sunat din trâmbite

14 și s'au aruncat în luptă. Păgânii au fost zdrobiți și au luat-o la fugă spre câmp,

15 așa că cei din rândurile de la urmă au căzut, toți, sub sabie. I-au urmat până la Gaza și până'n sesurile Iudeei, ale Azotului și ale Iamniei; au căzut dintre ei ca la trei mii de oameni.

16 Iuda, cu oastea lui, s'a întors din urmărire

17 și a zis către popor: „Să nu ardeți de nerăbdare pentru prăzi, căci ne aşteaptă o bătălie;

18 Gorgias și oastea lui sunt în munte, aproape de noi; acum țineti-vă bine în fața dușmanilor și bateți-vă cu ei, iar după aceea veți lua prăzile după pofta inimii”.

19 Iuda încă nu-și isprăvise vorba, când, din susul muntelui, s'a ivit, pândind, o frântură de oaste.

20 Aceia au văzut că ai lor fuseseră puși pe fugă și tabăra lor, arsă: fumul pe care-l zăreau era semnul a ceea ce se petrecuse.

21 În fața acestei priveliști au fost cuprinși de mare spaimă și, zărand în câmpie oastea lui Iuda, gata să se arunce în luptă,

22 au fugit toți în țara Filistenilor.

23 Atunci Iuda s'a întors să prade corturile din tabără, de unde au luat belșug de aur și argint, mătăsuri de porfiră stacojie și de porfiră albastră ca marea, și mari bogății.

²⁴ Iar după ce s'au întors, au lăudat și au binecuvântat cerul: „Că e bun, că în veac este mila Lui!”

²⁵ Mare mântuire i s'a făcut lui Israel în ziua aceea.

²⁶ Aceia dintre străini care scăpaseră au venit la Lisias să-i spună tot ceea ce se petrecuse.

²⁷ La această veste, s'a tulburat și s'a descurajat, de vreme ce lucrurile privitoare la Israel nu se petrecuseră după cum ar fi vrut el și după cum îi pruncise regele.

²⁸ Un an mai târziu, a ridicat șaizeci de mii de pedestrași, aleși unul și unul, și cinci mii de călăreți, pe care să-i trimîtă la război.

²⁹ Aceștia s'au rânduit în Idumeea și au sosit la Betțur. Iar Iuda le-a ieșit înainte cu zece mii de oameni.

³⁰ Văzând o oaste atât de puternică, el s'a rugat astfel: „Binecuvântat ești Tu, Mântuitorul lui Israel, Tu, Cel ce ai zdrobit năvala uriașului prin mâna robului Tău David, Cel ce ai dat oastea Filistenilor în mâinile lui Ionatan, fiul lui Saul, și ale scutierului său.

³¹ Tot aşa închide oștirea aceasta în mâna poporului Tău Israel și să se rușineze cu pedestrimea și călăreții lor.

³² Slăbește-le curajul, topește-le cutezanța sprijinită pe putere; clatine-se în prăbușirea lor!

³³ Doboără-i cu sabia celor ce Te iubesc!, cu cântări să Te laude toți cei ce cunosc numele Tău!

³⁴ Taberele s'au ciocnit; din oastea lui Lisias au căzut ca la cinci mii de oameni, uciși chiar în fața lor, [a Iudeilor].

³⁵ Văzând zăpăceala din propria lui oaste și îndrăzneala pe care o dobân-

dise aceea a lui Iuda, și că aceștia erau gata să trăiască ori să moară vitejește, Lisias a plecat la Antiohia, unde a adunat străini pentru ca, cu un număr mai mare de oșteni, să vină din nou în Iudeea.

³⁶ Iar Iuda și frații săi au zis: „Iată-i pe vrăjmașii noștri zdrobiți; să ne suim să curățim sfântul locaș și acolo să facem sfînțirea”.

³⁷ Atunci toată oastea s'a adunat, și s'au suit în muntele Sion.

³⁸ Au văzut templul pustiit, jertfelnicul pângărit, porțile arse pe de-a'ntregul și ierburile care năpădiseră curțile ca'n pădure sau ca pe munte, și locuințele surpate.

³⁹ Si și-au sfâșiat hainele și au plâns cu mare tânguire, și și-au pus cenușă pe cap

⁴⁰ și au căzut cu fața la pământ; au sunat din trâmbițe de strigare¹ și au strigat spre cer.

⁴¹ Atunci Iuda a rânduit câțiva bărbătași să-i hărțuiască pe cei din Cetățuie până ce el va fi curățit templul.

⁴² Si a ales preoți neprihăniți, râvnitori pentru lege,

⁴³ care au curățit locașul cel sfânt și au cărat pietrele spurcate într'un loc necurat.

⁴⁴ Si când s'au sfătuit ce trebuie să facă ei cu jertfelnicul arderii-de-tot care fusese pângărit,

⁴⁵ le-a venit gândul cel bun de a-l dărâma, ca nu cumva el, rămânând acolo, să le fie spre mustrare, de vreme ce păgânii îl spurcaseră. Așa că au dărâmat jertfelnicul,

¹ „Trâmbițe de strigare”: semnale care cheamă poporul să strige spre Domnul; de obicei, instrumentele și vocile se angajau împreună.

⁴⁶ iar pietrele lui le-au dus în muntele Casei², într'un loc potrivit, în aşteptarea unui profet care să le spună ce vor face cu ele.

⁴⁷ Si au luat pietre întregi, potrivit legii, și au zidit un jertfelnic nou așa cum fusese cel de dinainte.

⁴⁸ Si au zidit din nou sfântul locaș, lucrurile din lăuntrul templului, și au sfîntit curțile.

⁴⁹ De asemenea, au făcut alte vase sfinte³, noi, și au adus în templu sfeșnicul, altarul tămâierii și masa.

⁵⁰ Pe altar au ars tămâie și au aprins luminile sfeșnicului, care străluceau în templu.

⁵¹ Au pus pâinile pe masă, au întins perdelele și au isprăvit tot ceea ce începuseră să facă.

⁵² Iar în cea de a douăzeci și cincea zi a lunii a noua, care este luna Chislev – a anului o sută patruzeci și opt – s'au sculat dis-de-dimineață.

⁵³ și, potrivit legii, au adus jertfă pe noul jertfelnic al arderilor-de-tot pe care-l făcuseră.

⁵⁴ La vremea și'n ziua în care păgânii îl pângăriseră, chiar atunci, au făcut sfîntirea în sunetul cântărilor, al alăutelor, al harpelor și al timbarelor.

⁵⁵ Întregul popor a căzut cu fața la pământ și s'a închinat și a binecuvântat Cerul care le dăduse izbândă.⁴

⁵⁶ Timp de opt zile au făcut sfîntirea jertfelnicului, cu veselie aducând

arderi-de-tot și jertfe de pace și de lăudă.

⁵⁷ Partea din față a templului au împodobit-o cu cununi de aur și cu scuturi, au făcut la loc intrările și odăile și le-au pus uși.

⁵⁸ Mare veselie a fost atunci în popor, de vreme ce ocara făcută de păgâni fusese înlăturată.

⁵⁹ Iuda și frații săi și toată obștea lui Israel au hotărât ca zilele sfîntirii jertfelnicului să fie sărbătorite cu bucurie și veselie în fiecare an, la vremea lor, timp de opt zile, începând cu cea de a douăzeci și cincea a lunii Chislev.

⁶⁰ Tot atunci au zidit împrejurul muntelui Sion întăriri înalte și turnuri puternice, de teamă ca nu cumva neamurile păgâne, dacă vor mai veni, să le calce în picioare, așa cum făcuseră înainte.

⁶¹ Si au rânduit acolo un pâlc de ostași ca să-l păzească. Si au întărit Betțurul, pentru ca poporul să aibă un punct de apărare în fața Idumeii.

5

Alte biruințe ale lui Iuda Macabeul: luptele din Idumeea, Beon, Amon, Galileea, Galaad, Iamnia, din nou în Idumeea și împotriva Filistenilor.

¹ Si dacă neamurile dimprejur au auzit că jertfelnicul fusese rezidit și sfântul locaș refăcut așa cum fusese înainte, s'au aprins de mânie

² și s'au hotărât să-i stârpească pe cei din neamul lui Iacob care trăiau printre ei; și au început să ucidă de prin popor și să nimicească.

² „Muntele Casei” āDomnului: Sionul, pe care se află templul; expresie întâlnită și la Mi 3, 12.

³ „Vase sfinte”: nume generic pentru toate obiectele de cult ale templului, inclusiv mobilierul.

⁴Pentru „Cerul” vezi nota de la 3, 18.

3 Atunci Iuda a pornit război împotriva fiilor lui Esau, în Idumeea, în ținutul Acrabatene, întrucât aceia îi țineau pe Israeliți sub împresurare¹; și i-a bătut cumplit și le-a slăbit curajul și le-a luat prăzile.

4 De asemenea, și-a adus aminte de răutatea fiilor lui Beon, care-i erau poporului laț și piatră de poticnire prin aceea că le pândeau trecerea pe drumiuri.

5 I-a închis în turnurile lor, i-a împresurat, i-a dat anatemei² și a ars turnurile împreună cu cei ce se aflau înlăuntru.

6 A trecut apoi la fiii lui Amon, unde a găsit o oaste puternică și un popor numeros, a cărei căpetenie era Timotei.

7 Și a dus împotriva lor numeroase bătălii, i-a doborât în fața lui și i-a bătut.

8 Si după ce a luat Iazerul cu filiile lui³, s'a întors în Iudeea.

9 Păgânii din Galaad s'a adunat împotriva Israeliților ce se aflau în hotarele lor, ca să-i nimicească, iar aceștia au fugit în cetatea întărิตă Datema.

10 Si i-au trimis lui Iuda și fraților săi o scrisoare în care se spunea: „Păgânii care ne îinconjoară se află adunați împotriva noastră ca să ne nimicească;

11 acum se pregătesc să vină și să ia cu asalt cetatea în care am fugit, iar în fruntea oastei lor se află Timotei.

12 Așadar, veniți acum și smulgeți-ne

¹ „...îi țineau sub împresurare”: îi hărțuiau din toate părțile.

² „A da anatemei”: unele prăzi de război (inclusiv oamenii) erau declarate ca fiind partea lui Dumnezeu, devenind astfel intangibile; pentru că însă vreunul din învingători să nu fie ispitit să se atingă de ele, spre mai mare siguranță erau distruse; în ultimă instanță, „a da anatemei”: a condamna la moarte sau la nimicire.

³ „Filiii”: orășele-sateliț (literal: „fiicele”).

din mâinile lor, că mulți dintre noi au căzut.

13 Toți frații noștri care se află în ținutul Tubi au fost omorâți, pe femeile lor le-au dus în robie, pe copiii lor i-au despuiat de bunuri și au pierit acolo ca la o mie de oameni.

14 Încă nu isprăviseră de citit această scrisoare când alți soli au venit, din Galileea, cu hainele sfâșiate, aducând stăriile următoare:

15 „Din Ptolemaida, din Tir, din Sidon și din Galileea neamurilor⁴ s'a adunat împotriva noastră ca să ne nimicească.

16 Si dacă Iuda și poporul au auzit aceasta, o mare adunare s'a strâns laolaltă spre a se sfătuie ce e de făcut pentru frații lor amenințați de necaz și de năvala vrăjmașilor.

17 Si a zis Iuda către Simon, fratele său: „Alege-ți oameni și du-te să-i scapi pe frații tăi din Galileea; iar eu și Ionatan, fratele meu, vom merge în Galaad”.

18 Si i-a lăsat în Iudeea pe Iosif, fiul lui Zaharia, și pe Azaria, căpetenia poporului, cu oastea rămasă, ca să facă paza,

19 și le-a dat această poruncă: „Cârmuiți acest popor, iar până la întoarcerea noastră să nu porniți nici un fel de luptă împotriva păgânilor”.

20 Lui Simon i-au revenit trei mii de oameni cu care să meargă în Galileea, iar lui Iuda opt mii pentru Galaad.

21 Simon s'a dus în Galileea și a dus numeroase lupte împotriva păgânilor; în

⁴ Prin „Galileea neamurilor” (textual: „a străinilor”) se înțelegea partea sudică a acestei provincii, populată de oameni foarte amestecați ca etnie, limbă și obiceiuri; această denumire este întâlnită și în Is 9, 1, precum și în Mt 4, 15.

față lui, păgânii au fost zdrobiți,

²² iar el i-a urmărit până la poarta Ptolemaidei. Dintre păgâni au căzut ca la trei mii de oameni, cărora le-a luat prăzile.

²³ Si i-a luat [pe Iudei] din Galileea și din Arbata, cu femeile și copiii lor și cu tot ceea ce aveau și i-a dus în Iudeea cu veselie mare.

²⁴ Iar Iuda Macabeul și Ionatan, fratele său, au trecut Iordanul și au mers cale de trei zile prin pustiu.

²⁵ I-au întâlnit acolo pe Nabateeni⁵, care i-au primit pașnic și care le-au povestit tot ceea ce li se întâmplase fraților în Galaad:

²⁶ mulți dintre ei se aflau închiși în Bosra și în Beter, în Alema, Casfon, Mached și Carnaim, toate acestea fiind cetăți puternice și mari;

²⁷ oameni închiși se aflau și în celelalte cetăți ale Galaadului, iar [dușmanii lor] s'au pregătit ca mâine să asalteze cetățile, să le cucerească și să-i nimicească pe toți într'o singură zi.

²⁸ Atunci, pe loc, Iuda și oastea lui au făcut calea'ntoarsă spre Bosra, au cucerit cetatea, pe toți cei de parte bărbătească i-au trecut prin ascuțișul săbiei, le-au luat toate prăzile, iar cetatea au ars-o cu foc.

²⁹ De acolo a plecat în timpul nopții și a mers până a ajuns la cetatea întărิตă⁶.

³⁰ Dimineață, însă, când și-au ridicat privirea, iată că o mulțime mare, nenumărată, ridică scări și mașini de război⁷ ca să cucerească cetatea; treceau

la asalt.

³¹ Văzând că asaltul începuse și că valierul cetății ajungea până la cer în sunete de trâmbiță și'n strigăte puternice,

³² Iuda a zis către oamenii din oastea lui: „Bateți-vă astăzi pentru frații noștri!”

³³ Si i-a făcut să înainteze, în trei cete, până'n spatele [dușmanilor], unde au sunat din trâmbițe și au strigat rugându-se.

³⁴ Iar oastea lui Timotei, dându-și seama că acesta era Macabeul, a luat-o la fugă de dinaintea lui. Si i-a bătut cumplit; ca la opt mii de oameni au căzut dintre ei în ziua aceea.

³⁵ Apoi, îndreptându-se spre Alema, a izbit-o, a luat-o cu asalt, pe toți cei de parte bărbătească i-a ucis, le-a luat prăzile, iar cetatea a ars-o cu foc.

³⁶ Plecând de acolo, a cucerit prin asalt Casfonul, Machedul, Beterul și celelalte cetăți ale Galaadului.

³⁷ După aceste întâmplări, Timotei a strâns o altă oaste și s'a rânduit pentru luptă în fața Rafonului, dincolo de pârâu.

³⁸ Iuda a trimis să iscodească tabăra și i s'au spus următoarele: „Lângă el s'au adunat toate neamurile dimpre-jurul nostru, într'o oştiré foarte numeroasă;

³⁹ el a tocmit și Arabi ca să ajute; sunt în linie de bătaie dincolo de pârâu, gata să vină asupră-ți”. Atunci Iuda a pornit în întâmpinarea lor.

⁴⁰ Când Iuda și oastea lui se apropiau de cursul apei, Timotei a zis către căpitaniile oastei sale: „Dacă el trece spre noi cel dintâi, nu vom putea să-i ținem piept, căci el, fără doar și poate, o va împinge spre noi;

⁵ „Nabateenii”: trib de arabi nomazi.

⁶ E vorba de Datema, unde se refugiaseră numeroși iudei (vezi v. 9).

⁷ Tehnică de război avansată, menționată și la 2 Par 26, 15.

41 dacă însă el se va teme și se va opri dincolo de apă, atunci noi vom trece spre el și o vom împinge într'acolo".⁸

42 Ajuns în apropiere de cursul apei, Iuda i-a așezat pe scribii poporului⁹ pe malul pârâului și le-a poruncit: „Să nu lăsați pe nimeni să rămână în tabără, ci toți să meargă la luptă!”

43 El a trecut primul spre malul celălalt, iar poporul l-a urmat. Toți păgânii aceia au fost zdrobiți în fața lui: și-au aruncat armele și au fugit spre capștea din Carnaim.

44 Cestălalți au luat cetatea cu asalt și au ars capștea cu tot ce se afla în ea. Așa a fost Carnaimul supus, și de atunci n'a mai fost în stare să-i țină piept lui Iuda.

45 Iuda i-a strâns pe toți Israelitii ce se aflau în Galaad, de la cel mai mic până la cel mai mare, eu femeile, cu copiii și cu avutul lor – o multime foarte numeroasă –, ca să vină în țara lui Iuda.

46 Si au ajuns în fața Efronului. Aceasta era o cetate mare, în drum, și foarte puternică; nu puteai s'o ocolești nici prin dreapta, nici prin stânga: trebuie să treci prin ea.

47 Dar oamenii cetății nu le-au îngăduit trecerea și au astupat porțile cu pietre.

48 Iuda a trimis să li se spună în cunvințe de pace: „Lăsați-ne să trecem prin țara voastră ca să ne ducem într'a noastră; nimeni nu vă va face vreun rău; vom trece numai pe jos”. Dar ei n'au vrut să-i deschidă.

⁸Text dificil, cu traduceri diferite; se pare, totuși, că e vorba de o strategie în care apa torrentului trebuie să joace un anumit rol (nici o armată din lume nu ignoră folosirea terenului de luptă).

⁹„Scribii poporului” (aici): ofițeri însărcinați cu administrația armatei.

49 Atunci Iuda a poruncit să se facă strigare în tabără: fiecare să tăbărască acolo unde se află.

50 Războinicii au tăbărât asupra cetății¹⁰, el a asaltat-o toată ziua aceea și toată noaptea, și cetatea a fost dată în mâinile lui.

51 Pe toți cei de parte bărbătească i-a trecut prin ascuțişul săbiei, a dărâmat cetatea de sus până jos, i-a luat prăzile și a străbătut-o călcând pe leșuri.

52 Si au trecut Iordanul spre Marea Câmpie ce se află în fața Betșeanului.

53 Iuda mergea strângându-i pe cei rămași în urmă și încurajând poporul de-a lungul drumului întreg, până când a ajuns în țara lui Iuda.

54 Cu bucurie și veselie s'au suit în muntele Sion și au adus arderi-de-tot, de vreme ce se întorseră în pace, fără ca vreunul din ei să fi căzut.

55 În vreme ce Iuda și Ionatan se aflau în Galaad, iar Simon, fratele lor, în Galileea, în fața Ptolemaidei,

56 Iosif, fiul lui Zaharia, și Azaria, căpetenia oastei, au auzit de faptele lor de vitejie și de bătăliile pe care le purtaseră

57 și au zis: „Hai să ne facem și noi un nume și să mergem să ne războim cu păgânii dimpre-jurul nostru!”

58 Le-au dat porunci oștilor pe care le aveau cu ei și au mers asupra Iamniei.

59 Iar Gorgias și oamenii lui au ieșit din cetate ca să se bată cu ei.

60 Iosif și Zaharia au fost puși pe fugă și fugăriți până la hotarele Iudeii; în

¹⁰Verbul paremvállo are două înțelesuri: „a tăbărî”, în sensul de a poposi, a-și așeza cortul pentru noapte; „a tăbărî”, în sensul de a se arunca asupra cuiva, a-i sări de gât, a da năvală (sensuri echivalente și în limba română).

ziua aceea au căzut ca la două mii de oameni din poporul lui Israel.

61 Aceasta a fost o mare înfrângere pentru popor, fiindcă ei nu ascultaseră de Iuda, și nici de frații săi, închipuindu-și că și ei pot face fapte de vitejie;

62 ei nu se trăgeau din aceeași spăță cu acei oameni cărora le-a fost dat ca prin mâinile lor să-l mântuiască pe Israel.

63 Viteazul Iuda¹¹ și frații săi au fost la mare cinstă în fața întregului Israel și a tuturor neamurilor care auzeau rostindu-li-se numele,

64 până într'atât, încât poporul se aduna la ei să le spună'n gura mare cuvințe de laudă.

65 După aceea, Iuda a plecat cu frații lui să se războiască cu fiii lui Esau în ținutul din miazăzi. A lovit Hebronul și filiile lui, i-a dărâmat întăriturile și i-a ars turnurile de jur-imprejur.

66 Apoi a plecat spre a merge în țara Filistenilor și a străbătut Marisa¹².

67 În acea zi au căzut preoți care-și voiau fapte de vitejie, mergând fără nici un rost să se bată.

68 Apoi Iuda s'a îndreptat spre Azot, în țara Filistenilor; le-a dărâmat capiștile, chipurile dumnezelilor lor le-a mistuit în foc, s'a încărcat cu prăzile cetăților și s'a întors în țara lui Iuda.

6

Nefericitul sfârșit al lui Antioh Epifan. Antioh al V-lea Eupator în

¹¹Literal: „Bărbatul Iuda”; Iuda cel plin de bărbătie.

¹²Marisa (transcripție greacă a ebraicului Ma-reşa): principala cetate a Idumeii, situată la cca 20 km nord-vest de Hebron. Cândva, spre anul 260, centru al negoțului de sclavi.

Iudeea. Bătălia de la Bet-Zaharia. Moartea lui Eleazar. Cucerirea Betțu-rului și împresurarea templului. Regele le acordă Iudeilor libertatea religioasă.

1 În acest timp, regele Antioh străbătea țările de sus. Aflând că în Persia se află o cetate, Elimaida, famoasă prin bogățiile ei, prin argintul și aurul ei,

2 că templul ce se afla în ea era foarte bogat, că în el se aflau armuri de aur, platoșe și arme lăsate acolo de către Alexandru, fiu al lui Filip și rege al Macedoniei, cel dintâi care a domnit peste Greci,

3 s'a dus acolo și a încercat să cucerescă cetatea și s'o prade, dar nu a izbutit, fiindcă oamenii cetății îi aflaseră planul;

4 ei s-au ridicat împotriva lui cu luptă, el a fugit și a plecat de acolo cu mare întristare, spre a se întoarce în Babilon.

5 În Persia i s'a dat de veste că ostile care se duseseră în țara lui Iuda au fost puse pe fugă:

6 Lisias s'a dus acolo întâi cu o oaste puternică, dar a trebuit să facă stânga'imprejur din fața [Iudeilor] care se întăriseră cu arme și cu hrană și cu multele prăzi luate de la ostile pe care le nimiciseră;

7 dărâmaseră urâciunea pe care el o ridicase pe jertfelnicul din Ierusalim și împrejmuiseră templul cu ziduri înalte, aşa cum fusese înainte, precum și Beteturul, cetatea lui...

8 Când regele a auzit acestea, a fost cuprins de spaimă și s'a zguduit în adânc; s'a aruncat în asternut și s'a îmbolnavit de întristare, de vreme ce lucrurile nu i se petrecuseră aşa cum le gândise.

9 Aşa a rămas el acolo mai multe zile, din ce în ce mai copleşit de tristeţe, şi gândeau că va muri.

10 Atunci şi-a chemat toţi prietenii şi le-a zis: „Somnul mi-a fugit din ochi, inima mi-a slăbit de îngrijorare.

11 I-am zis inimii mele: – în ce necaz am ajuns şi'n ce mare tulburare mă aflu... eu, care eram bun şi iubit în vremea puterii mele!

12 Acum însă îmi aduc aminte de relele pe care le-am făcut în Ierusalim: am luat toate lucrurile de argint şi de aur ce se aflau acolo şi am trimis ca, fără nici o pricină, să-i nimicească pe toţi locuitorii din Iuda.

13 Îmi dau seama că aceasta-i pricina relelor ce m'au ajuns, şi iată că mor în mare tristeţe într'o ţară străină!¹

14 Şi l-a chemat pe Filip, unul din prietenii săi, şi l-a pus în fruntea întregului său regat.

15 I-a dat diadema sa, mantia şi inelul său,² poruncindu-i să-l îndrumeze pe Antioh, fiul său, şi să-l crească pregătindu-l să devină rege.

16 Regele Antioh a murit în locul acela³, în anul o sută patruzeci şi nouă.

17 Când Lisias a aflat de moartea regei, l-a rânduit ca rege pe Antioh, fiul acestuia, pe care-l crescuse de când era copil, şi l-a numit cu numele de Eupator.⁴

¹ „În ţară străină”: departe de reşedinţa sa; altfel, Persia făcea parte din regatul Seleucizilor.

² E vorba de inelul cu sigiliul prin care regele întărea autenticitatea unui document; predarea sigiliului echivală, în fapt, cu predarea puterii, Filip devenind regent, dar şi tutore al Tânărului Antioh.

³ = În localitatea Tabae, în oaza lui Ispahan.

⁴ Nu ne sunt cunoscute motivele pentru care tutela asupra Tânărului Antioh îi fusese încre-

18 În acest timp, cei din Cetăţuia⁵ i-au închis pe Israeliţi de jur-împrejurul templului; şi cu orice prilej căutau să le facă neajunsuri, iar păgânilor să le fie sprijin.

19 Iuda s'a hotărât să-i nimicească şi a chemat întregul popor să-i împresore.

20 Aşa că s'au adunat toţi şi i-au împresurat în anul o sută cincizeci; şi au făcut întăriri şi maşini de razboi.

21 Aceia însă au spart împresurarea, iar câtiva necredincioşi din Israel li s'au alăturat,

22 s'au dus la rege şi i-au zis: „Până când oare vei tot amâna să ne faci dreptate şi să-i răzbuni pe fraţii noştri?

23 Noi ne-am învoit să-l slujim pe tatăl tău şi să-i facem voia şi să ne supunem poruncilor lui.

24 Aceasta e pricina pentru care fiii poporului nostru au împresurat [Cetăţuia] şi s'au purtat cu noi ca nişte străini; mai mult, pe cătă dintre noi i-au descoperit i-au omorât, iar nouă ne-au jefuit ceea ce aveam ca moştenire.

25 Dar nu numai împotriva noastră şi-au ridicat mâna, ci şi împotriva ţărilor care le sunt vecine.

26 Şi iată că astăzi împresoră Cetăţuia din Ierusalim, ca să pună stăpânire pe ea, şi au întărit templul şi Beteturul.

27 Aşadar, dacă tu nu le-o vei lua înainte fără nici o întârziere, atunci ei îşi vor lua avânt fără ca tu să-i mai poţi opri”.

28 Auzind acestea, regele s'a mâniat; şi i-a adunat pe toţi prietenii săi, pe căpe-

dinţată lui Filip (poate pentru aceea că Lisias nu onorase aşteptările regelui); oricum, Lisias şi-a păstrat puterea şi se va bate cu Filip (vezi v. 63).

⁵ E vorba de nou-numita Cetate a lui David (vezi 1, 33 şi nota).

tenile oastei sale și pe mai-marii călărimii.

²⁹ Oștiri cu plată i-au venit și din alte regate, precum și din insulele mării.

³⁰ Numărul oștilor sale se ridica la o sută de mii de pedestrași, douăzeci de mii de călăreți și treizeci și doi de elefanți deprinși cu războiul.

³¹ Si au venit prin Idumeea și și-au aşezat tabăra în apropiere de Bettur; și vreme de multe zile au dus lupte de hărțuială și și-au făcut mașini de război; ceilalți însă și-au tăiat un drum prin împresurare, au dat foc mașinilor de război și s'au bătut vitejește.

³² Iar Iuda, lăsând Cetățuia, s'a aşezat în linie de bătaie la Bet-Zaharia, față'n față cu tabăra regelui.

³³ A doua zi, dis-de-dimineață, regele și-a îndreptat cu înversunare oastea spre Bet-Zaharia; ostașii se pregăteau de asalt, trâmbițele au răsunat.

³⁴ Elefanților li s'a pus în față ochilor zeamă de strugure și de mure, ca să-i întărâte la luptă.⁶

³⁵ Si au aşezat fiarele printre ostile-falangă⁷, în aşa fel încât pe lângă fiecare elefant erau rânduiți o mie de oameni îmbrăcați în zale și acoperiți cu coifuri de aramă, și fiecărei fiare i se

⁶În 3 Mac 5, 45 ni se spune că Ptolemeu Filopator îmbătase elefanții ce urmau să se năpustesc asupra Iudeilor. De data aceasta nu mai era nevoie să-i indoape cu enorme și costisitoare cantități de vin și tămâie; era suficient să le pună în față imaginea (cu miroslul) drogului pe care-l cunoșteau, pentru ca aceasta să le stimuleze, ca reacție identică, agresivitatea. Peste două milenii, savantul Pavlov va studia acest fenomen, pe care-l va numi reflex condiționat.

⁷E vorba de celebra „falangă macedoneană”, multă vreme considerată drept invincibilă: armată ale cărei rânduri atacau orizontal cu sulițe ce atingeau o lungime de 6 metri.

alăturau câte cinci sute de călăreți de mâna'ntâi.

³⁶ Aceștia erau întâi peste tot unde urmau să fie fiarele; oriunde se duceau acestea, ei se duceau cu ele, fără să se îndepărteze.

³⁷ Pe fiecare fiară, ca s'o apere, se afla un puternic turn de lemn, legat pe spatele ei prin chingi, și în fiecare se aflau cei treizeci de războinici care se luptau de pe ele, în afară de indianul [care călăuzea elefantul].⁸

³⁸ Cât despre cealaltă călărimă, ea a fost rânduită de-o parte și de alta, în cele două laturi ale oastei, spre a-l hărțui pe dușman și a acoperi falangele.

³⁹ Când soarele lucea în scuturile de aur și de aramă, munții devineau și ei lucitori și străluceau ca niște facile aprinse.

⁴⁰ O parte din oastea regală s'a rânduit pe înălțimea muntelui, cealaltă în partea de jos, și înaintau bine apărate și în bună rânduială.

⁴¹ Si se cutremurau toți cei ce auzeau zvoana acestei mulțimi, zgomotul armiilor în mișcare și zornăitul armeilor, căci oastea era foarte numeroasă și foarte puternică.

⁴² Iuda și oastea lui s'au apropiat să dea luptă, iar din oastea regelui au căzut șase sute de oameni.

⁴³ Eleazar Avaran⁹, căzând că una din fiare era înzăuată în zale regești și că era mai înaltă decât celealte, a crezut că pe ea se află regele.

⁴⁴ El s'a jertfit spre a-și mântui poporul și a-și dobândi un nume în Israel:

⁸Literal: „hindusul”; om din țara de unde veneau elefanții, a cărui etnie îi definea și profesia.

⁹Eleazar, poreclit Avaran, era fratele mai mic al lui Iuda.

45 a alergat cu mare curaj spre ea, prin mijlocul falangei, ucigând în dreapta și'n stânga, tăindu-și astfel drum printre ei,

46 s'a târât sub elefant, l-a împuns pe dedesubt și l-a omorât; acela a căzut deasupră-i, și astfel el a murit acolo.

47 Iar Iudeii, văzând puterea regatului și înaintarea oștilor, au dat înapoi din față lor.

48 Dar oamenii din oastea regală au urcat să-i întâlnească spre Ierusalim, iar regele și-a așezat tabăra împotriva Iudeii și împotriva muntelui Sion.

49 A făcut însă pace cu cei din Bettur, care au părăsit cetatea din pricină că nu aveau în ea hrana pentru durata unei împresurări, deoarece era anul de odihnă al pământului.¹⁰

50 Regele a luat în stăpânire Betturul și a așezat acolo un pâlc de ostași ca să-l păzească.

51 Zile lungi a rămas el cu oastea în apropierea templului; și a așezat acolo întăriri și mașini de război și aruncătoare de flăcări și aruncătoare de pietre și scorpioni pentru zvârliri de săgeți¹¹, și praștii.

52 Dar și ceilalți [Iudeii] și-au făcut mașini de război împotriva mașinilor dușmane și s'au bătut de-a lungul multor zile.

53 Ei însă nu aveau bucate în hambare, mai întâi pentru că se aflau în anul al șaptelea¹², și în al doilea rând pentru

că cei ce fugiseră de la la pagâni și veniseră în Iudeea mistuise să cele din urmă rămășite.

54 În locul cel sfânt n'au mai rămas decât puțini oameni, de vreme ce foamea se arătase biruitoare; ceilalți s'au împrăștiat, fiecare la ale lui.

55 În acest timp, Filip – pe care regele Antioh, încă trăind, îl îndatorase să-l crească pe fiul său Antioh, pregătindu-l să devină rege –

56 se întorsese din Persia și din Media împreună cu ostile care-l însoțiseră pe rege și căuta să pună stăpânire pe mersul trebilor obștești.

57 Aflând aceasta, Lisias s'a grăbit să dea semnalul de plecare; și a zis către rege, către căpeteniile oastei și către oamenii acestora: „Slăbim în fiecare zi, hrana ne este puțină, locul în fața căruia ne-am pus tabăra e puternic, iar trebile regatului ne așteaptă.

58 Așadar, să dăm mâna cu acești oameni, făcând pace cu ei și cu neamul lor.

59 Să le îngăduim să trăiască după datinile lor, ca și mai înainte, de vreme ce ei s'au mâniat și au făcut toate acestea din pricină că noi le-am desființat datinile”.

60 Această rostire a plăcut regelui și căpeteniilor, aşa că el le-a trimis acelora [Iudeilor] o îmbiere la pace, iar ei au primit-o.

61 Regele și căpeteniile s'au legat față de ei prin jurământ, în urma căruia aceia au ieșit din întăritura.

62 Regele a pătruns astfel în muntele Sion; dar când a văzut întăriturile locului, și-a călcăt jurământul pe care l făcuse și a poruncit ca zidul, de jurimprejur, să fie dărâmat.

¹⁰E vorba de anul de odihnă al țarinilor, prescris de legea lui Moise (Iș 23, 10-11; Lv 25, 2-7), când nu erau permise nici semănătul, nici recoltarea.

¹¹„Scorpioni”: arbalete, arcuri cu direcție precisă.

¹²Vezi nota de la v. 49.

⁶³ Apoi a plecat în grabă și s'a întors la Antiohia, unde l-a aflat pe Filip stăpân pe cetate. Si s'a bătut cu el și a luat cetatea cu de-a sila.

7

Demetru I cucerește coroana. Lupta lui Bacchide. Uneltirile marelui preot Alchim. Nicanor, amenințările asupra templului, înfrângerea și moartea lui.

¹ În anul o sută cincizeci și unu, Demetru, fiul lui Seleucus, a părăsit Roma și doar cu o mână de oameni a pus piciorul într-o cetate de pe malul mării, unde a început să domnească.¹

² Și de îndată ce a intrat în palatul strămoșilor săi, oastea i-a luat pe Antioh și pe Lisias ca să-i aducă la el.

³ Iar el, când a aflat aceasta, a zis: „Să nu-i văd la chip!”

⁴ Atunci oastea i-a ucis, iar Demetru s'a urcat pe tronul său regal.

⁵ Toți nelegiuții și oamenii de nimic din Israel au venit la el, avându-l în frunte pe Alchim, care voia să fie arhieeu.

⁶ Aceștia i-au adus regelui pără împotriva poporului, zicând: „Iuda și frații săi și-au omorât toți prietenii, iar pe noi ne-a împrăștiat dincolo de hotarele țării noastre.

⁷ Așadar, trimite acum un om în care ai incredere, ca să se ducă și să vadă toate

prăpădurile pe care le-a făcut el printre noi și'n moșia regelui, și să-i pedepsească pe oamenii aceia, ca și pe toți cei ce i-au ajutat”.

⁸ Atunci regele l-a ales pe Bacchide, unul din prietenii regelui, guvernatorul ținuturilor de dincolo de Râu², om de vază în regat și credincios regelui.

⁹ Si l-a trimis împreună cu netrebnicul Alchim, pe care l-a făcut arhieeu, poruncindu-i să se răzbune pe fiii lui Israel

¹⁰ Și au plecat și au venit cu oaste mare în țara lui Iuda. Și au trimis la Iuda și la frații lui niște soli aducători ai unor îmbieri la pace, numai că acestea erau violene.

¹¹ Aceia însă nu le-au luat în seamă cuvintele, deoarece vedea că cestălalți veniseră cu o oaste numeroasă.

¹² Doar o mână de cărturari s'au adunat la Alchim și Bacchide ca să caute o cale potrivită.

¹³ Asideii au fost cei dintâi dintre fiii lui Israel care le-au cerut pace.³

¹⁴ Căci ei ziceau: „împreună cu oastea a venit un preot din seminția lui Aaron, care nu ne va face neajunsuri”.

¹⁵ Iar el le-a grădit cuvinte de pace și l-a jurat, zicând: „Nu vom căuta să vă facem rău, nici vouă și nici prietenilor voștri”.

¹⁶ Ei s'au încrezut în el, dar el a prins șaizeci dintre ei și i-a omorât în aceeași zi, după cuvântul care s'a scris:

¹⁷ „Leșurile sfintilor Tăi și săngele lor le-au risipit împrejurul Ierusalimului, și nu era cine să-i îngroape”.⁴

¹ Demetru era fiul cel mare al lui Seleucus al IV-lea Filopator (187-175 î. H.). Plecarea lui din Roma fusese, de fapt, o evadare. Din 2 Mac 14, 1 știm că localitatea în care a poposit era Tripoli, port al Feniciei.

² Adică, de dincolo de Eufrat.

³ Pentru „Asidei” vezi nota de la 2, 42.

⁴ Citat liber din Ps 78, 2-3.

¹⁸ Frica și cutremurul pe care le răspândeau au căzut asupra întregului popor; se spunea: „La ei nu se află nici credincioșie, nici dreptate, căci și-au călcăt făgăduința și jurământul pe care le-au făcut”.

¹⁹ Bacchide a plecat din Ierusalim și și-a așezat tabăra la Betzet; și a trimis să-i prindă pe mulți dintre cei care-l părăsiseră, ca și pe unii din popor, pe care i-a înjunghiat deasupra unei fântâni, aruncându-i în ea.

²⁰ Țara i-a încredințat-o lui Alchim, căruia i-a lăsat o oaste care să-l ajute. Bacchide s'a dus apoi la rege.

²¹ Alchim însă se lupta pentru marea preoție.

²² Toți cei ce tulburau poporul s'a adunat la el și, după ce s'a făcut stăpâni pe țara lui Iuda, mult rău au făcut în Israel.

²³ Văzând toate realele pe care Alchim și tovarășii lui le făcuseră fiilor lui Israel – chiar mai multe decât păgânii –,

²⁴ Iuda a străbătut, de jur-împrejur, toată țara Iudeii, i-a pedepsit pe oamenii care dăduseră bir cu fugiții și i-a opriț să mai umble prin țară.

²⁵ Dar când Alchim a văzut că Iuda și fărtații săi deveniseră mult prea puternici, și dându-și seama că nu va putea să le țină piept, s'a întors la rege și i-a părât de cele mai rele isprăvi.

²⁶ Atunci regele l-a trimis pe Nicanor, unul din cei mai străluciți nobili ai săi, care-l ura pe Israel și-i era potrivnic, cu porunca de a nimici poporul.

²⁷ Nicanor a sosit la Ierusalim cu o oaste numeroasă și i-a trimis lui Iuda și fraților săi cuvinte de pace, numa că erau viclene:

²⁸ „Nici un fel de luptă să nu fie între mine și voi; eu voi veni cu oameni puțini la o întâlnire pașnică”.

²⁹ Și a venit la Iuda și s'a salutat pașnic, în timp ce dușmanii erau gata să-l ridice pe Iuda cu de-a sila.

³⁰ Iuda însă și-a dat seama că Nicanor venise să-l întâlnеască cu gânduri viclene; și s'a temut de el și n'a mai vrut să-l întâlnеască.

³¹ La rândul său, Nicanor și-a dat seama că planul său fusese descoperit și a ieșit să se bată împotriva lui Iuda, în apropiere de Cafarsalam⁵.

³² Din cei ce erau cu Nicanor au căzut ca la cinci sute de oameni, iar ceilalți au fugit în cetatea lui David.⁶

³³ După aceasta, Nicanor s'a suit în muntele Sion. Câțiva preoți și bătrâni poporului au ieșit din templu ca să-i dea binețe și să-i arate arderea-de-tot care era adusă ca jertfă pentru rege.

³⁴ El însă i-a luat în râs și'n bătaie de joc, i-a mânjit cu ocări, le-a vorbit plin de sine

³⁵ și'n mare mânie a făcut jurământul acesta: „Dacă Iuda și ostașii lui nu sunt dați în mâinile mele chiar acum, în clipa aceasta, când va fi să mă întorc biruitor voi arde această casă⁷!” Și a plecat furios.

³⁶ Iai preoții au intrat [în curte] și, oprindu-se în fața jertfelnicului și a templului, au izbucnit în lacrimi și au zis:

³⁷ „Tu, Cel ce ai ales această Casă pentru ca: în ea să fie chemat numele Tău

⁵Cafarsalam: localitate situată în apropierea Gabaonului.

⁶ „Cetatea lui David”: cea menționată la 1, 33 (vezi nota).

⁷ „Această casă”: acest templu.

și pentru ca ea să-i fie poporului Tău casă de rugăciune și de cerere,

³⁸ pedepsește-i pe omul acesta și oastea lui, făcându-i să cadă sub sabie! Adu-Ți aminte de blasfemiile lor și nu-i lăsa să rămână vii!"

³⁹ Iar Nicanor, după ce a plecat din Ierusalim, și-a aşezat tabăra la Bet-Horon, unde i s'a alăturat o oaste de Sirieni.

⁴⁰ Iar Iuda și-a rânduit tabăra la Adasa, cu trei mii de oameni. Și s'a rugat Iuda astfel:

⁴¹ „Când trimișii regelui au rostit blasfemii, îngerul Tău a ieșit și a lovit o sută optzeci și cinci de mii dintre ai lui;⁸

⁴² tot aşa zdrobește Tu astăzi această oștire de dinaintea noastră, pentru ca și ceilalți să știe că el a vorbit de rău locașul Tău cel sfânt, și judecă-l după răutatea lui!"

⁴³ Ostile s'au înclăstat în luptă în cea de a treisprezecea zi a lunii Adar⁹; oastea lui Nicanor a fost zdrobită, el fiind cel dintâi căzut în luptă.

⁴⁴ Când ostile Iui Nicanor au văzut că el căzuse, și-au aruncat armele și au fugit.

⁴⁵ Iar Iudeii le-au urmărit cale de o zi de la Adasa până'n apropierea Ghezerului, sunând în urma lor din trâmbițe de strigare.

⁴⁶ Si din toate satele de primprejur ale Iudeii au ieșit oameni care-i copleșeau [pe dușmanii] din amândouă laturile, silindu-i să li se întoarcă împotrivă; aşa au căzut aceia sub sabie, că n'a mai rămas nici unul.

⁸E vorba de Senaherib, regele Asiriei; întâmplarea e istorisită în 4 Rg 19, 35.

⁹Luna Adar: februarie-martie.

⁴⁷ Iar cestălalți au luat prăzile și ceea ce mai jefuiseră, lui Nicanor i-au tăiat capul și mâna dreaptă pe care și-o întinsese cu trufie și le-au dus și le-au spânzurat în apropiere de Ierusalim.

⁴⁸ Și mult s'a bucurat poporul și a sărbătorit ziua aceea ca pe o zi de mare veselie.

⁴⁹ Și s'a rânduit ca ziua aceea să fie sărbătorită în fiecare an la treisprezece Adar.

⁵⁰ Iar țara lui Iuda a avut liniște doar câteva zile.

8

Lauda Romanilor și înțelegerea Iudeilor cu aceștia.

¹Iuda auzise de fama Romanilor: erau războinici viteji și binevoitori față de cei ce li se alăturau; tuturor celor ce veneau la ei le arătau prietenie; erau războinici viteji.

² I s'a povestit despre războaiele lor și despre isprăvile săvârșite de ei asupra Galilor¹, că-i biruiseră și-i făcuseră să le plătească tribut,

³ despre ceea ce făcuseră ei în ținuturile Spaniei ca să pună stăpânire pe minele de argint și de aur ce se aflau acolo,

⁴ despre felul în care ei, prin înțelepciunea și răbdarea lor, au pus stăpânire pe o țară întreagă, deși aceasta era de departe de ei. Tot aşa, despre regii veniți împotriva lor de la marginea pământului și pe care, în cele din urmă, i-au zdrobit în urma unei mari înfrângeri,

¹Textual: „...asupra Galatenilor”; e vorba însă de Galii cisalpini – din nordul Italiei – suspuși în 222 î. H.

„pe când ceilalți – se spunea – le plătesc tribut în fiecare an”.

5 Cu armele îi zdrobiseră pe Filip și pe Perseu, regele Chitienilor², ca și pe cei ce se ridicaseră împotriva lor, pe care i-au supus.

6 Antioh cel Mare³, regele Asiei, care înaintase împotriva lor cu o sută douăzeci de elefanți, cu călărimă, cu care de luptă și cu o oaste foarte numeroasă, a fost și el zdrobit de către ei;

7 l-au prins de viu și l-au îndatorat, pe el și pe urmașii săi la tron, să le plătească un greu tribut, să le dea ostatici și să le treacă lor

8 țara indiană, Media, Lidia și câteva din cele mai frumoase ținuturi ale lor, pe care, după ce le-au luat de la el, i le-au dăruit regelui Eumene⁴;

9 cum cei din Grecia se hotărâseră să meargă la ei și să-i nimicească

10 și cum aceștia, prințând de veste și trimițând împotrivă-le un singur căpitan, s'au bătut cu ei și pe mulți i-au ucis, iar pe femeile și pe copiii lor i-au luat robi și le-au prădat bunurile și le-au supus țara și le-au dărâmat întăriturile și i-au făcut să le slujească până'n ziua de azi;

11 cum au nimicit și au adus sub stăpânirea lor celealte regate și insule, pe toate căte li se împotriviseră, și le-au pustiit și le-au pus sub stăpânirea lor.

²E vorba de Filip al V-lea, regele Macedoniei, înfrânt în 197 î. H., și de fiul său Perseu, învins la 168 î. H. Pentru „Chitieni” vezi nota de la 1.

³= Antioh al III-lea (223-187 î. H.), regele provinciei Asia, înfrânt în bătălia de la Magnesia în 189.

⁴= Eumene al II-lea, regele Pergamului (197-160 î. H.), a cărui cavalerie avusese un rol decisiv în victoria de la Magnesia.

Și-au păstrat însă prietenia față de prietenii lor și față de cei ce se bizuau pe ei.

12 I-au supus pe regii de aproape și pe cei de departe și sunt temuți de toți cei care aud de numele lor.

13 Toți cei pe care ei vor să-i ajute să domnească, domnesc, dar toți cei pe care vor ei, pe aceia îi alungă de pe tron; aşadar, ei sunt puterea.

14 Cu toate acestea, nimeni dintre ei nu și-a pus pe cap diadema și nu s'a investimat în porfiră ca să se slăvească prin ea.

15 Și-au făcut un Senat în care trei sute douăzeci de senatori se sfătuiesc în fiecare zi, fără ncetare purtând de grijă poporului, pentru ca totul să fie'n bună rânduială.

16 În fiecare an îi încredează unui singur om răspunderea de a-i cărmui și de a stăpâni peste toată țara lor; toți i se supun acestui singur om, iar între ei nu se află nici invidie, nici gelozie.

17 Atunci Iuda l-a ales pe Eupolemiu, fiul lui Ioan, fiul lui Acos, și pe Iason, fiul lui Eleazar, și i-a trimis la Roma ca să încheie cu ei prietenie și alianță

18 și să le ceară să le ia jugul de pe grumaz; căci ei vedea că regatul Grecilor îl apăsa pe Israel spre robie.

19 Aceștia au plecat spre Roma, iar călătoria le-a fost foarte lungă. Odată intrăți în Senat, au luat cuvântul și au zis:

20 „Iuda, zis Macabeul, frații săi și poporul iudeu ne-au trimis la voi ca să facem cu voi alianță și pace și ca să fim înscriși printre aliații și prietenii voștri”.

21 Cuvântul acesta le-a plăcut.

²² Si iată copia scrisorii pe care ei [Romanii] au săpat-o pe tăblițe de aramă și au trimis-o la Ierusalim, pentru ca acolo să le fie [Iudeilor] amintire de pace și alianță:

²³ „Bine să le fie'n veci Romanilor și neamului lui Iuda, pe uscat și pe mare!; sabia și dușmanul, departe de ei!

²⁴ Dacă se întâmplă mai întâi un război asupra Romei sau asupra oricărui din aliații ei pe toată întinderea stăpânirii sale,

²⁵ neamul Iudeilor îi va fi aliat după cum o vor cere împrejurările și din toată inima;

²⁶ dușmanilor nu le vor da și nici nu le vor veni în ajutor cu arme, grâu, bani sau corăbii; aşa a hotărât Roma, iar ei își vor ține legământul fără să primească nimic.

²⁷ De asemenea, dacă neamul Iudeilor e cel dintâi asupra căruia vine un război, Romanii le vor fi aliați din toată inima, după cum o vor cere împrejurările;

²⁸ năvălitorilor nu le vor fi date nici arme, nici grâu, nici bani și nici corăbii; aşa a hotărât Roma, iar ei [Romanii] își vor ține legământul fără viclenie.

²⁹ Pe temeiul acestor cuvinte au încheiat Romanii legământ cu poporul Iudeilor.

³⁰ Dacă însă după aceasta una din părți va hotărî să adauge sau să steargă ceva în el, o va face după placul ei, iar ceea ce va fi fost adăugat sau șters va fi înărtit.

³¹ Cât despre relele pe care regele Demetru le-a făcut împotriva lor, i-au scris după cum urmează: – De ce ți-

ai apăsat tu jugul pe grumajii Iudeilor, prietenii și aliații noștri?

³² Dacă ni se vor mai plângе împotriva ta, le vom face dreptate și ne vom bate cu tine pe mare și pe uscat”.

9

Bătălia de la Bereea și moartea lui Iuda Macabeul. Ionatan, urmașul lui Iuda. Primele porniri împotriva lui Bacchide. Bătălia de la Iordan. Bacchide se întărește în Iudeea. Moartea lui Alchim. Bacchide caută înțelegere cu Ionatan.

¹ În acest timp, dacă Demetru a auzit că Nicanor și oastea lui căzuseră în luptă, i-a trimis din nou pe Bacchide și pe Alchim în țara lui Iuda, în fruntea aripei drepte a oastei.

² Și au înaintat pe calea ce duce în Galileea și și-au rânduit tabăra la Mesalot, în ținutul Arbel; l-au luat cu asalt, și pe mulți dintre locuitori i-au omorât.

³ Iar în prima lună a anului o sută cincizeci și doi și-au aşezat tabăra în fața Ierusalimului,

⁴ apoi au plecat și s-au dus la Bereea cu douăzeci de mii de pedestri și două mii de călăreți.

⁵ Iuda își rânduise tabăra la Eleasa, având cu el trei mii de oameni aleși.

⁶ Aceștia, văzând cât de numeroasă era oștirea dușmană, au fost cuprinși de mare frică; mulți s-au strecurat în afara taberei, aşa că n'au mai rămas decât opt sute de oameni.

⁷ Iuda a văzut că oastea lui se risipea în timp ce bătălia nu mai avea răbdare; inima îi era zdrobită, de vreme ce el nu mai avea timp să și-i adune pe ai săi.

8 Se simțea slăbit, dar le-a zis celor rămași cu el: „înainte! ne vom năpusti asupra vrăjmașilor noștri, poate că vom fi în stare să-i batem!”

9 Îi însă căutau să-l descurajeze, zîcând: „Noi nu putem, deocamdată, de căt să ne scăpăm vietile; pentru luptă vom reveni împreună cu frații noștri; acum suntem prea puțini”.

10 Iuda a răspuns: „Departe de mine gândul de a face aşa ceva și de a fugi de dinaintea lor. Dacă ceasul nostru a sosit, vom muri vitejește pentru frații noștri și nu ne vom păta cinstea”.

11 Oastea [dușmană] a înaintat din locul unde-și avea tabăra și s'a oprit ca să o întâlnească [pe ceastă laltă]; călăriimea era împărțită în două cete, aruncătorii din praștie și arcașii mergeau înaintea oastei, în linia întâi avându-i pe viteji; Bacchide era la aripa dreaptă.

12 Falanga s'a apropiat din amândouă laturile, în sunetul trâmbițelor. Oamenii lui Iuda sunau și ei din trâmbițe,

13 și pământul s'a cutremurat de vuiețul oștirilor. Bătălia a început dimineața și a durat până seara.

14 Iuda a văzut că Bacchide și puterea oastei lui erau la dreapta; în preajma lui au venit toți oamenii de inimă;

15 au zdrobit aripa dreaptă și au urmărit-o până la poalele muntilor.¹

16 Cei din aripa stângă, văzând că aripa dreaptă fusese zdrobită, s'au repezit pe urmele lui Iuda și ale fărtașilor săi, luându-i prin spate;

17 lupta s'a îndărjit, și din amândouă părțile au căzut morți cu duiumul.

¹Textual: „... până la munții Azot”. Se vede că e o eroare de lectiune; Azot (vechiul Așdod) nu era situat la munte, ci, dimpotrivă, în câmpie (vezi 10, 77-84).

18 Iuda a căzut și el, iar cei rămași au fugit.

19 Ionatan și Simon l-au dus pe Iuda, fratele lor și l-au îngropat în mormântul părintilor săi, la Modein.

20 Tot Israelul l-a plâns și l-a jelit cu mare plângere; multe zile l-au plâns și ziceau:

21 „Cum de-a căzut viteazul care-l mântuia pe Israel?”

22 Cât despre celelalte fapte ale lui Iuda și despre războaiele lui și despre vitejiile pe care le-amplinit și despre măreția faptelor lui, despre acestea nu s'a scris, căci erau foarte multe.

23 După moartea lui Iuda, neleguiții au scos capul în toate hotarele lui Israel și s'au arătat din nou răufăcătorii.

24 În zilele acelea s'a întâmplat o foame mare, iar țara a trecut de partea lor.²

25 Bacchide i-a ales pe oamenii neleguiți și a făcut din ei stăpânii țării.

26 Aceștia îi căutau și-i cercetau pe prietenii lui Iuda, îi aduceau la Bacchide, iar acesta îi pedepsea și-i lua în bătaie de joc.

27 Si mare necaz s'a petrecut în Israel, aşa cum nu mai fusese de când nici un profet nu se mai văzuse printre ei.

28 Atunci toți prietenii lui Iuda s'au adunat și i-au zis lui Ionatan:

29 „De când a murit Iuda, fratele tău, nu-i nimeni asemenea lui să meargă împotriva vrăjmașilor noștri, împotriva lui Bacchide și împotriva celor ce sunt potrivnici neamului nostru.

30 Așadar, pe tine te alegem astăzi să

²Adică de partea Sirienilor.

ne fii căpetenie și călăuzitor în locul lui și să fii în fruntea luptelor noastre".

³¹ Ionatan a primit pe loc cârmuirea și s'a ridicat în locul lui Iuda, fratele său.

³² Când însă Bachide a aflat, căuta să-l omoare.

³³ La rândul său, Ionatan a aflat, prenumit și Simon, fratele său, și toți fărății lor, și au fugit în pustiul Tecoa și și-au aşezat tabăra lângă apă, la balta Asfar.

³⁴ Când Bacchide a aflat, era tocmai ziua de odihnă³ și a trecut cu toată oastea lui, dincolo de Iordan.

³⁵ [Ionatan] l-a trimis pe fratele său, care cârmuia convoiul gloatei, ca să-i roage pe Nabateeni, prietenii săi, să-i poată lăsa la ei avuțiile, care erau foarte multe.⁴

³⁶ Dar fiili lui Iambre, cei din Medeba, au ieșit, l-au luat pe Ioan și tot ce avea el și s'au dus.⁵

³⁷ După aceasta, lui Ionatan și fratele său Simon li s'a dat de veste că fiili lui Iambre petreceau la o nuntă mare și că, pornind din Nadabat, aduc cu mare alai mireasa, fiica unuia din marii nobili ai Canaanului.

³⁸ Și și-au adus aminte de săngele lui Ioan, fratele lor, și s'au suit și s'au ascuns într'o văgăună a muntelui.

³⁹ Când și-au ridicat ochii, iată că'n mijlocul unui mare zgromot au zărit o mulțime numeroasă și pe mire și pe

³= Sabatul Israelitilor.

⁴Nabateenii îl primiseră prietenește și pe Iuda Macabeul (vezi 5, 25); simțind că bătălia se apropie, Ionatan vrea să-și pună la adăpost bunurile.

⁵Medeba era o veche cetate de pe platoul Moabului. „Fiii lui Iambre” nu erau Nabateeni, dar nici nu-i dușmăneau pe Israeliti, ci voiau numai să profite de un prilej bun.

frații și prietenii săi ieșind în întâmpinarea [alaiului] cu timpane și cu instrumente muzicale și cu multe arme.

⁴⁰ Și, din locul lor de pândă, [Iudeii] s'au năpustit asupra lor și i-au ucis; mulți au căzut răniți de moarte, iar cei scăpați au fugit la munte; și li s'au luat toate prăzile.

⁴¹ Nunta s'a prefăcut în plângere, iar sunetele lor muzicale, în cîntece de jale.

⁴² Răzbunând astfel săngele fratelui lor, s'au întors la mlaștinile Iordanului.

⁴³ Aflând despre aceasta, Bacchide a venit, în chiar ziua de odihnă, cu o oaste numeroasă, până la malurile Iordanului.

⁴⁴ Iar Ionatan a zis către oamenii săi: „Așadar, înainte! și ne vom bate pentru viața noastră, căci astăzi nu mai e cum a fost în alte dată:

⁴⁵ iată că bătălia ne stă și în față, și în spate; de-o parte, apa Iordanului, de alta, mlaștinile și hătișurile; nu-i nici un loc de scăpare.

⁴⁶ Acum, aşadar, strigați spre cer, ca să scăpăm din mâinile vrăjmașilor noștri”.

⁴⁷ Lupta a început, și Ionatan și-a întins brațul să-l lovească pe Bacchide, dar acela s'a ferit dându-se înapoi.

⁴⁸ Ionatan și ai săi au sărit în Iordan și au ajuns, înțotând, la malul celălalt, dar ceilalți n'au cutezat să treacă Iordanul în urmărirea lor.

⁴⁹ Din latura lui Bacchide au căzut în ziua aceea ca la o mie de oameni.

⁵⁰Acesta s'a întors la Ierusalim și a zidit cetăți întărite în Iudeea: întăritura din Ierihon, Emausul, Bet-Horonul,

Betelul, Timnota, Farathonul și Tefonul, [înzestrându-le] cu ziduri înalte, porți și zăvoare;

51 și a pus în ele câte o oaste de pază, ca să-l hărțuiască pe Israel.

52 A întărit cetatea Bettur și Ghezerul și Turnul și a așezat în ele oști și hrana.

53 I-a luat ca ostatici pe fiii căpeteniilor țării și i-a pus sub bună pază în Cetățuia Ierusalimului.

54 În anul o sută cincizeci și trei, în luna a doua, Alchim a poruncit să fie dărâmat zidul curții interioare a templului, nimicind astfel lucrările profetilor⁶, și a început dărâmarea.

55 Dar, tot la acea vreme, Alchim a fost lovit, iar lucrările lui au fost oprite; gura i s'a închis și, cuprins de slabă-nogea, n'a mai fost în stare să scoată o vorbă și să dea vreo poruncă în casa lui.

56 Așa a murit Alchim, la vremea aceea, în chin cumplit.

57 Iar Bacchide, văzând că Alchim murise, s'a întors la rege, iar țara lui Iuda a fost liniștită vreme de doi ani.

58 Toți neleguiții s'au sfătuit, zicând: „Iată că Ionatan și oamenii lui trăiesc liniștiți și încrezători; aşadar, să-l aducem acum pe Bacchide, iar el va pune mâna pe ei într'o singură noapte”.

59 Și s'au dus și s'au sfătuit cu el.

60 Acesta s'a așternut la drum cu o oaste numeroasă și a trimis scrisori tainice la toți cei ce în Iudeea erau de partea lui, ca să pună mâna pe Ionatan și pe fărtații săi; ei însă n'au putuț-o

face, fiindcă planul le fusese descoperodit.

61 În schimb, cestălalți au pus ei mâna pe cincizeci dintre oamenii țării, capii acestei neleguiiri, și i-au ucis.

62 Ionatan și Simon și cei ce erau cu ei s'au dus la Betbasa, care se află în puștiu; au rezidit ceea ce fusese dărâmat și au întărit-o.

63 Bacchide, de îndată ce a aflat, și-a strâns toate ostile și le-a chemat și pe cele din Iudeea.

64 Și-a așezat tabăra în preajma Betbaserii și s'a luptat împotriva ei vreme de multe zile și a făcut mașini de război.

65 Iar Ionatan, lăsându-l în cetate pe fratele său Simon, a ieșit în țară și s'a pornit la drum cu o mână de oameni.

66 L-a bătut pe Odomer și pe frații lui, ca și pe fiii lui Fasiron în sălașele lor.⁷

67 Când a început să-i lovească și s'a suiat cu ostile, Simon și ai lui au ieșit din cetate și au ars mașinile de război.

68 Și s'au bătut cu Bacchide și l-au zdrobit și mare necaz i-au pricinuit, de vreme ce planul și sforțările lui dădu seră greș.

69 Aprins de mânie împotriva neleguiților care-l sfătuiseră să vină în țară, pe mulți dintre aceștia i-a ucis și s'a hotărât să se întoarcă în propria lui țară.

70 Iar Ionatan, aflând, i-a trimis soli ca să încheie pace cu el și să primească robii îndărăt.

71 Acela s'a învoit și i-a plinit cererile și i s'a jurat că niciodată, în zilele vietii lui, nu va căuta să-i facă vreun rău.

72 Și i-a dat înapoi robii pe care-i făcuse mai înainte în țara lui Iuda, după care,

⁶Aluzie la contribuția esențială pe care profesorii Agheu și Zaharia o avuseseră la reconstruirea templului.

⁷După toate probabilitățile, e vorba de oarecare triburi arabe.

întorcându-se, s'a dus în țara lui și nu a mai revenit în hotarele lor.

⁷³ Așa s'a odihnit sabia în Israel. Ionatan s'a aşezat în Micmas și a început să judece poporul și i-a nimicit pe nelegiuții din Israel.

10

Întrecerea dintre Alexandru și Demetru I. Ionatan, mare preot. Îmbierile lui Demetru I față de Iudei, pe care aceștia nu le primesc, lănd partea lui Alexandru. Alianța lui Alexandru cu Egiptul și apoi cu Ionatan. Înfrângerea lui Apoloniu.

¹ În anul o sută șaizeci, Alexandru, fiul lui Antioh Epifan, s'a ridicat și a luat Ptolemaida; primit de popor, acolo a început să domnească.

² Aflând aceasta, regele Demetru a adunat oștiri foarte numeroase și a pornit împotriva lui să se bată.

³ Demetru i-a trimis lui Ionatan o scrisoare cu vorbe de pace și cum că ar vrea să-l ridice pe treptele cinstirii;

⁴ căci, își zicea el: „Să ne grăbim să facem pace, noi mai întâi, cu oamenii aceia, înainte ca [Ionatan] să o facă cu Alexandru împotriva noastră;

⁵ căci el își va aduce aminte de toate relele pe care noi i le-am făcut, și lui, și fraților săi, și neamului său”.

⁶ Așa că i-a dat împoternicire de a ridică oști, de a-și face arme, de a se numi aliatul său, și a poruncit să-i fie dați înapoi ostaticii ce se aflau în Cetăție.

⁷ Ionatan a venit la Ierusalim și a citit scrisoarea în auzul întregului popor și

al celor din Cetăție.

⁸ Aceștia din urmă au fost cuprinși de mare frică aflând că regele îi dăduse împoternicire de a ridica oaste.

⁹ Oamenii din Cetăție i-au dat lui Ionatan ostaticii, iar acesta i-a dat părinților lor.

¹⁰ Ionatan locuia în Ierusalim și s'a pornit să rezidească și să reașeze cetatea.

¹¹ Le-a poruncit lucrătorilor să rezidească zidurile și împrejmuirea muntelui Sion cu pietre cioplite în patru muchii, ca să le întărească, iar ei au făcut aşa.

¹² Străinii ce se aflau în cetățile zidite de Bacchide au luat-o la fugă;

¹³ fiecare și-a lăsat baltă locul pe care-l avea și a plecat în țara lui.

¹⁴ Numai în Betetur au rămas câțiva din cei ce părăsiseră legea și poruncile, căci acolo era locul lor de scăpare.

¹⁵ Regele Alexandru a aflat de făgăduințele pe care Demetru i le trimisese lui Ionatan; i s'a povestit și despre luptele și faptele viteze pe care acesta le făcuse, el și frații lui, și despre suferințele pe care le înduraseră.

¹⁶ Si a zis: „Oare vom afla noi vreodată un om care să-i semene? Să facem deci din el un prieten și aliat”.

¹⁷ Așa că a scris și a trimis o scrisoare alcăuită după cum urmează:

¹⁸ „Regele Alexandru către fratele său Ionatan, salutare!

¹⁹ Am auzit despre tine că ești un războinic viteaz, foarte potrivit să devii prietenul nostru.

²⁰ Iată de ce te rânduim astăzi să fii marele preot al neamului tău și-ți dăruijm treapta de prieten al regelui – tot-

odată el i-a trimis o tunică de porfiră și o coroană de aur –, pentru ca tu să fii părtașul nostru și să-ți păstrezi prietenia cu noi”.

²¹ Ionatan și-a pus pe el veșmintele sfîntite în cea de a șaptea lună a anului o sută șaizeci, la sărbătoarea Curturilor; și a ridicat oști și a făurit arme multe.

²² Aflând aceasta, – Demetru s'a întinsat foarte și a zis:

²³ „Ce-am făcut noi acolo, că Alexandru ne-a luat-o înainte făcând prietenie cu Iudeii spre a-și dobândi sprijin?

²⁴ Așadar, și eu le voi scrie și le voi vorbi de ajutor, de înălțare în cinste și de daruri spre a-i câștiga de partea noastră”.

²⁵ Si le-a trimis o scrisoare alcătuită aşa: „Regele Demetru către neamul Iudeilor, salutare!

²⁶ De vreme ce ați păzit legămintele făcute cu noi și ați stăruit în prietenia noastră și nicidcum n'ați trecut de partea dușmanilor noștri, am aflat și ne-am bucurat.

²⁷ Mergeti deci mai departe în a vă păstra credincioșia față de noi, iar noi vă vom răsplăti pentru ceea ce faceți în folosul nostru.

²⁸ Vă vom dăruui numeroase scutiri și vă vom înmâna daruri.

²⁹ Începând chiar de acum, vă scutesc și vă eliberez, pe toți Iudeii, de dajdii, de vama pe sare și de dările către coroană;

³⁰ și a treia parte din semințe și jumătatea din roadele pomilor, ce mi se cunvezau mie, sunt iertate începând de astăzi, aşa încât ele să nu mai fie luate din țara lui Iuda, și nici din cele trei ținuturi ce i s-au adăugat de la Samaria

și Galileea¹, începând cu ziua de azi și cât va dura timpul.

³¹ Ierusalimul să fie sfânt și scutit, cu toate hotarele lui, de zeciuială și de bîruri.

³² De asemenea, mă lipsesc de orice putere asupra Cetății Ierusalimului și îi o trece marelui preot, pentru ca să așeze acolo oamenii pe care el îi va alege ca s'o păzească.

³³ Și oricărui iudeu care a fost dus ca rob din țara lui Iuda în oricare parte din cuprinsul regatului meu îi dau libertatea fără nimic în schimb. Și toți să fie scutiți de dări, chiar și pentru vitele lor.

³⁴ Și toate sărbătorile și zilele de odihnă și zilele de lună nouă și zilele anume rânduite și cele trei zile de dinaintea unei sărbători și cele trei de după ea, toate să fie zile de scutire și de libertate pentru toți Iudeii care se află în regatul meu

³⁵ și nimeni nu va avea cădereea de a pretinde ceva de la vreunul din ei sau de a-l supăra pentru ceva.

³⁶ În ostile regelui vor fi înscrisi dintre Iudei ca la treizeci de mii de oameni, care vor primi aceeași plată ca toți ceilalți din ostile regelui.

³⁷ Dintre ei, unii vor fi așezați în cetățile întărite ale regelui, iar unii dintre aceștia vor fi rânduiți peste trebile de încredere ale regatului. Comandanții și dregătorii lor vor fi dintre ei, iar aceștia vor trăi după legile lor, aşa cum regele a poruncit pentru țara lui Iuda.

¹Cele trei ținuturi (numite în LXX „toparhei”, adică mici teritorii conduse de către un toparh) fuseseră desprinse de către Ionatan din Samaria („Samaritida”) și anexate la Iudeea; în 11, 34 sunt menționate pe nume.

³⁸ Cât despre cele trei ținuturi din provincia Samaria care au fost alipite la Iudeea, ele să rămână alipite de Iudeea și socotite ca ale ei, pentru că, având aceeași supușenie, să nu asculte de vreo altă stăpânire în afară de aceea a marelui preot.

³⁹ Iar Ptolemaida, cu ținuturile ei, o dău în dar templului din Ierusalim pentru acoperirea cheltuielilor legate de sfântul locaș.

⁴⁰ Din partea mea, dau în fiecare an câte cincisprezece mii de sicii de argint din veniturile ce i se cuvin regelui în locurile sfinte.

⁴¹ Tot prisosul de bani, pe care cei ce strâng dările nu l-au vărsat în anii trecuți, va fi dat de acum pentru nevoile templului.

⁴² Pe deasupra, se face scutire și pentru cei cinci mii de sicii de argint care erau luați anual din veniturile templului, pentru ca ei să le revină preoților slujitori.

⁴³ Toți cei ce vor fugi a scăpare în templul din Ierusalim și în toate ținuturile lui din pricina unei datorii față de visiteria regală și pentru oricare altă pricina vor fi eliberați cu tot ceea ce au ei în cuprinsul regatului meu.

⁴⁴ Pentru lucrările de zidire și prenoire ale templului, cheltuielile vor fi date, de asemenea, din veniturile regelui.

⁴⁵ Pentru ridicarea zidurilor Ierusalimului și pentru întărirea lor de jur împrejur, cheltuielile vor fi, de asemenea, luate din veniturile regelui, ca și pentru ridicarea zidurilor în Iudeea.

⁴⁶ Când Ionatan și poporul au auzit cuvintele acestea, nu le-au dat crezare și nici nu le-au primit, fiindcă își aduceau aminte de marile rele pe care acela i le

pricinuisse lui Israel și de marile suferințe cu care îi necăjise.

⁴⁷ Le-a plăcut însă de Alexandru, de vreme ce el fusese primul care le-a îmbiat cuvinte de pace și cu care făcuseră o alianță statornică.

⁴⁸ Regele Alexandru a adunat oștiri numeroase și și-a rânduit tabăra împotriva lui Demetru.

⁴⁹ Și dacă cei doi regi s-au încleștat în luptă, oastea lui Demetru a luat-o la fugă, iar Alexandru l-a urmărit și l-a adus la ai săi.

⁵⁰ Războiul însă s'a întețit până la apusul soarelui, iar Demetru, în ziua aceea, a fost ucis.²

⁵¹ Alexandru a trimis soli la Ptolemeu, regele Egiptului³, ca să-i vorbească aşa:

⁵² „Iată că eu m'am întors în regatul meu și m'am așezat pe tronul părinților mei; am dobândit puterea, l-am zdrobit pe Demetru și m'am înstăpânit asupra țării noastre;

⁵³ m'am războit cu el și l-am zdrobit, pe el și oastea lui, și ne-am așezat pe tronul său regal.

⁵⁴ Acum, aşadar, să legăm prietenie noi între noi; acum, aşadar, dă-mi-o pe fiica ta de soție; eu voi fi ginerele tău și ți voi da – și ție, și ei – daruri vrednice de tine”.

⁵⁵ Iar regele Ptolemeu i-a răspuns după cum urmează: „Fericită e ziua în care tu te-ai întors în țara părinților tăi și în care te-ai așezat pe tronul lor regal!

²Iosif Flaviu relatează că oastea lui Alexandru a fugit, urmărită fiind de Demetru. Oricum, biruitor a fost Alexandru.

³E vorba de Ptolemeu al VI-lea Filometor (180-145 î. H.).

56 Acum, aşadar, voi face aşa cum ai scris; vino să ne întâlnim la Ptolemaida⁴, ca să ne vedem unul pe altul, și te voi face ginerele meu, aşa cum ai spus”.

57 Ptolemeu a plecat din Egipt, el și fiica sa, Cleopatra, și a venit la Ptolemaida în anul o sută șaizeci și doi,

58 iar regele Alexandru i-a ieșit în întâmpinare; el i-a dat-o acestuia pe Cleopatra, fiica sa, și a făcut nunta în Ptolemaida, cu mare alai, aşa cum obișnuiesc să facă regii.

59 Regele Alexandru i-a scris lui Ionatan să vină să-l întâlnească.

60 Aceasta a venit cu mare alai la Ptolemaida și s'a întâlnit cu cei doi regi, cărora le-a dat – ca și prietenilor lor – argint, aur, daruri numeroase, și le-a atras bunăvoiința.

61 Atunci s'au strâns împotriva lui niște oameni de nimic din Israel, din cei certați cu Ieșea, și l-au părât, dar regele nu i-a luat în seamă.

62 Mai mult, regele a poruncit ca Ionatan să fie dezbrăcat de hainele lui și îmbrăcat în porfiră, și aşa s'a făcut.

63 Regele l-a așezat lângă el și le-a zis dregătorilor săi: „Ieșiți cu el în mijlocul cetății și spuneti cu glas mare: Ni-meni să nu ridice vreo plângere împotriva lui, de nici un fel, și nimeni să nu-l tulbere pentru vreo pricină oarecare!”

64 Și când părâșii lui au văzut cinstirile ce i se aduceau, cuvintele poruncii, și pe el însuși îmbrăcat în porfiră, și-au luat cu toții tălpășița.

65 Iar regele i-a făcut cinstea de a-l înscrise printre prietenii de frunte și l-a

⁴Ptolemaida era vechea cetate Aco (menționată la Jd 1, 31), situată în nordul Palestinei (devenită mai târziu Sfântul-Ioan-de-Acra).

rânduit strateg și meridarh⁵.

66 Iar Ionatan, după aceea, s'a întors la Ierusalim cu pace și bucurie.

67 În anul o sută șaizeci și cinci, Demetru, fiul lui Demetru⁶, a venit din Creta în țara părinților săi.

68 La această veste, regele Alexandru a tresărit și s'a întors la Antiohia.

69 Demetru i-a încredințat comanda ostășească lui Apoloniu, care era guvernatorul Celesiriei⁷; acesta a adunat o mare oștire și și-a așezat tabăra lângă Iamnia și a trimis să i se spună lui Ionatan, marele preot:

70 „Tu, care ești cu desăvârșire singur, te ridici împotriva noastră, în timp ce eu, din pricina ta, m'am făcut de râs și de batjocură; atunci, de unde până unde îți iezi tu libertatea de a ne înfrunta în munți?

71 Acum, aşadar, dacă te bizui pe ostile tale, coboară către noi în câmpie, și acolo să ne măsurăm unul cu altul; căci eu am cu mine ostile cetăților.

72 Întreabă și află cine sunt eu și cine sunt ceilalți care ne vin într'ajutor. Ei spun că voi nu sunteți în stare să stați pe picioare'n fața noastră, de vreme ce părinții tăi de două ori au fost puși pe fugă în țara lor.

73 Cu atât mai puțin vei fi tu în stare acum să ții piept călărimii, și nici vreul

⁵meridárhes putea să însemne fie comandanțul unei părți din armată, fie guvernatorul unui anume teritoriu; cum însă „strateg” (strategos) însemenă comandant de oaste, general, e cert că Ionatan fusese învestit cu ambele funcții: militară și politică (pe lângă cea sacerdotală).

⁶Acesta era Demetru al II-lea Nicator, fiul cel mai mare al lui Demetru I.

⁷Prin Celesiria (Cele-Siria) se înțelegea la început valea dintre munții Liban și Anti-Liban; în vremea Seleucizilor, ea cuprindea o parte din Siria, Fenicia și chiar, uneori, Palestina.

nei oști asemănătoare în câmpie, unde nu e nici piatră, nici pietricică, și nici loc pe unde să fugi".

⁷⁴ Când a auzit Ionatan cuvintele lui Apoloniu, s'a gândit cu chibzuință și a ales zece mii de oameni și a ieșit din Ierusalim; iar Simon, fratele său, i s'a alăturat într'ajutor.

⁷⁵ Și și-au rânduit tabăra în apropiere de Ioppe, dar oamenii cetății au închis porțile, fiindcă acolo, în Ioppe, se afla un corp de pază al lui Apoloniu. Dar ei s'au pornit la luptă,

⁷⁶ iar oamenii cetății, cuprinși de spaimă, au deschis, aşa încât Ionatan a pus stăpânire pe Ioppe.

⁷⁷ La această veste, Apoloniu a pus în linie de bătaie trei mii de călăreți și o numeroasă pedestrime și s'a îndreptat spre Azot, ca și cum ar fi vrut să străbată [țara], în timp ce, totuși, înainta în câmpie, căci el avea o foarte numerosă călărime pe care se bizuia.

⁷⁸ Ionatan l-a urmărit spre Azot, și cele două oști s'au încheiat în luptă.

⁷⁹ Apoloniu lăsase o mie de călăreți ascunși înapoia dușmanului.

⁸⁰ Ionatan a aflat că în spatele lui se află o oaste la pândă. Călăreții i-au învăluit oastea și au împroșcat-o cu săgeți de dimineață până seara.

⁸¹ Oastea s'a ținut bine, aşa cum poruncise Ionatan, în timp ce caiii acelora oboseau.

⁸² Atunci Simon și-a ridicat oastea și a lovit falanga, căci călărimea era istovită; [Sirienii], zdrobîți sub loviturile lui, au luat-o la fugă.

⁸³ Călăreții s'au risipit în câmpie și au fugit în Azot și au intrat în Bet-Dagon, capiștea idolului lor, ca să-și afle acolo scăparea.

⁸⁴ Ionatan a aprins Azotul și cetățile dimprejur, le-a luat prăzile, a ars Bet-Dagonul și pe cei ce fugiseră în el.

⁸⁵ Numărul celor căzuți sub sabie și al celor arși a fost ca la opt mii de oameni.

⁸⁶ Plecând de acolo, Ionatan și-a rânduit tabăra aproape de Ascalon, iar oamenii cetății l-au întâmpinat cu mare alai.

⁸⁷ Apoi s'a întors Ionatan la Ierusalim împreună cu oamenii lui, încărcați cu mare belșug de prăzi.

⁸⁸ Și, de îndată ce regele Alexandru a aflat de aceasta, l-a încarcăt pe Ionatan cu și mai multă cinste

⁸⁹ și i-a trimis o agrafă de aur – ceea ce li se dă, de obicei, rudenilor regelui – și i-a dat în stăpânire Ecronul și toate hotarele lui.

11

Moartea lui Alexandru. Ionatan și Demetru II; alianța împotriva lui Trifon. Ionatan, aliat al lui Antioh VI împotriva lui Demetru II.

¹ Regele Egiptului a adunat oștiri numeroase ca nisipul de pe țărmurile mării, precum și foarte multe corăbii și căuta să dobândească prin vicleșug regatul lui Alexandru și să-l alipească regatului său.

² A venit în Siria cu vorbe de pace; oamenii cetăților i-au deschis porțile și i-au ieșit în întâmpinare; aceasta, fiindcă regele Alexandru poruncise să i se iasă în întâmpinare, de vreme ce era vorba de socrul său.

³ Dar, de îndată ce Ptolemeu intra în cetăți, din oștirea lui lăsa câte o oaste de pază în fiecare cetate.

⁴ Când s'a apropiat de Azot, i s'a arătat capiștea lui Dagon arsă. Azotul și satele lui dărâmate, stârvurile aruncate încocă și încolo, rămășițele făcute scrum ale celor pe care [Ionatan] îi arsesec în război, acum grămezi-grămezi în calea lui.

⁵ I s'a povestit regelui ce făcuse Ionatan, ca să-l îvinovătească, dar regele a tăcut.

⁶ Ionatan a ieșit în întâmpinarea regelui, la Ioppe, cu alai; s'a salutat unul pe altul și au poposit acolo.

⁷ Ionatan a mers cu regele până la râul numit Elefteros, după care s'a întors la Ierusalim.

⁸ Ptolemeu însă s'a înstăpânit asupra cetăților de pe țărmul mării până la Seleucia-pe-Mare și cugeta planuri împotriva lui Alexandru.

⁹ Și a trimis soli la regele Demetru, ca să-i spună: „Vino, să încheiem amândoi o alianță; îți voi da pe fiica mea pe care o ține Alexandru și vei domni peste regatul părintelui tău;

¹⁰ căci mă căiesc de faptul că i-am dat-o pe fiica mea, de vreme ce el a căutat să mă omoare”.

¹¹ Îl vorbea de rău fiindcă-i râvnea regatul.

¹² Luându-și fiica înapoi, i-a dat-o lui Demetru; a terminat-o astfel cu Alexandru, iar vrăjmășia lor a ieșit la lumenă.

¹³ Ptolemeu a intrat în Antiohia, unde și-a pus pe cap coroana Asiei; aşa că de acum avea pe cap două coroane: pe a Egipului și pe aceea a Asiei.

¹⁴ La vremea aceea regele Alexandru se afla în Cilicia, fiindcă oamenii acestor ținuturi nu mai voiau să rămână sub ascultarea lui.

¹⁵ Aflând de cele întâmpilate, Alexandru a pornit la luptă împotriva lui Ptolemeu; acesta a înaintat, i-a ieșit înainte cu o oaste puternică și l-a pus pe fugă.

¹⁶ Alexandru a fugit în Arabia ca să canteacolo un adăpost, iar regele Ptolemeu a rămas biruitor.

¹⁷ Arabul Zabdiel i-a tăiat lui Alexandru capul și l-a trimis lui Ptolemeu.

¹⁸ A treia zi însă a murit și regele Ptolemeu, iar cei pe care el îi puse în cetăți au fost uciși de către locuitorii acestora.

¹⁹ Demetru a devenit rege în anul o sută și zece și șapte.

²⁰ În zilele acelea, Ionatan i-a adunat pe cei din Iudeea ca să cucerească Cetățuia Ierusalimului, împotriva căreia a făurit mașini de război¹.

²¹ Iar unii din cei ce-și urau neamul, oameni de nimic, s'a dus la rege și i-au dat de veste că Ionatan împresura Cetățuia.

²² Aflând aceasta, [Demetru] s'a mâniat, și de îndată a pornit la drum, a venit în Ptolemaida și i-a scris lui Ionatan să opreasca împresurarea și să se întâlnească amândoi în Ptolemaida ca să stea de vorbă.

²³ Ionatan însă, auzind aceasta, a poruncit ca împresurarea să meargă mai departe, apoi a ales o seamă de bătrâni ai lui Israel și o seamă de preoți și s'a pus pe el însuși față'n față cu primejdia.

²⁴ Luând cu el argint și aur și haine

¹ „Cetățuia” Ierusalimului era vechea „cetate a lui David”, pe muntele Sion, pe care trimișii lui Antioh Epifan au ocupat-o transformând-o în „Citadela” (fortăreață) siriană, ea devenind astfel o permanentă amenințare pentru Israeliți.

scumpe și alte daruri îmbelșugate, s'a dus la rege în Ptolemaida și i-a câștigat bunăvoința.

²⁵ Cățiva neleguiți ai neamului se plângneau de el,

²⁶ dar regele s'a purtat cu el aşa cum se purtaseră și înaintașii săi: l-a înălțat mai presus decât toți prietenii săi,

²⁷ i-a întărit răspunderea de mare preot și toate celealte vrednicii pe care le avea dinainte și l-a așezat în fruntea întăilor prieteni.

²⁸ Ionatan i-a cerut regelui să scutească de dări Iudeea și cele trei ținuturi din Samaria; și i-a făgăduit trei sute de talanți.

²⁹ Regele s'a învoit; asupra tuturor acestor lucruri i-a scris lui Ionatan o scrisoare cu următorul cuprins:

³⁰ „Regele Demetru către Ionatan, frațele său, și către neamul Iudeilor, salutare!

³¹ Copia scrisorii pe care i-am trimis-o lui Lastene, ruda noastră², cu privire la voi, v'o trimitem și vouă ca s'o cunoașteți:

³² – Regele Demetru către Lastene, părintele său, salutare!

³³ Cu privire la neamul Iudeilor, care sunt prietenii noștri și păstrează alianța cu noi, am hotărât să le facem bine, având în vedere bunele lor simțăminte față de noi.

³⁴ Le dăm întărirea noastră asupra Iudeii și asupra celor trei ținuturi, Aferema, Lida și Ramataim; acestea au fost luate din Samaria și alipite Iudeii,

²După Iosif Flaviu, Lastene era guvernatorul Celesiriei; el îi oferise lui Demetru mercenari, ajutându-l să debarce în Cilicia. Expresia „ruda noastră” e o simplă formulă de curtoazie.

laolaltă cu tot ceea ce ține de ele, în folosul tuturor celor ce aduc jertfe în Ierusalim, în schimbul dărilor pe care regele le lua înainte de la ei, în fiecare an, din roadele pământului și din cele ale pomilor.

³⁵ Cât despre celealte care ni se cuvin, din zeciuieți și din vămuiri, ca și din puțurile de sare și din dările datorate coroanei, începând de astăzi le iertăm pe de-a'ntregul.

³⁶ Nici o abatere nu se va face de la această poruncă, începând de acum și'ntotdeauna.

³⁷ Așadar, aveți grijă să faceți o copie care să-i fie dată lui Ionatan și așezată pe muntele cel sfânt, într'un loc de unde să se poată vedea".

³⁸ Regele Demetru, văzând că țara e lină și că nimic nu i se împotrivea, și-a eliberat toți ostașii, pe fiecare la vatra lui, în afară de ostașii străini pe care-i adunase de prin insulele neamurilor³; atunci, însă, toate ostile pe care le avea de la părinții săi i-au devenit potrivnice.

³⁹ Trifon, care făcuse parte cândva din oamenii lui Alexandru, văzând că toți ostașii cărteau împotriva lui Demetru, s'a dus la arabul Iamblic, care-l creștea pe Antioh, copilul lui Alexandru,

⁴⁰ și i-a cerut cu stăruință să i-l dea lui, ca să domnească în locul tatălui său; și i-a povestit tot ceea ce se petrecuse cu Demetru și cum ostile lui îi deveniseră potrivnice. Si a rămas acolo multe zile.

⁴¹ Ionatan a trimis să-i ceară regelui Demetru să-i scoată din Ierusalim pe

³Prin „insulele neamurilor” se pot înțelege fie neamurile ca atare (unități etnice distințe), fie neamurile din insulele Mediteranei (vezi și nota de la Fc 10, 5).

cei din Cetățuie, ca și pe cei ce se aflau în cetățile întărite, de vreme ce aceștia se luptau împotriva lui Israel.

⁴² Iar Demetru a trimis să i se spună lui Ionatan: „Nu numai că voi face aceasta pentru tine și neamul tău, dar te voi încărca de cinstire, pe tine și pe neamul tău, de îndată ce voi avea un prilej bun.

⁴³ Acum, însă, fă bine și trimite-mi oameni care să mi se alăture la luptă, căci nici una din ostile mele nu mai ascultă de mine”.

⁴⁴ Ionatan i-a trimis la Antiohia trei mii de oameni, războinici viteji; aceștia au venit la rege, iar regele s'a bucurat de venirea lor.

⁴⁵ Oamenii din cetate s'a adunat în mijlocul ei, ca la o sută douăzeci de mii, care voiau să-l ucidă pe rege.

⁴⁶ Regele s'a ascuns în palat, iar oamenii cetății au umplut străzile și au început lupta.

⁴⁷ Regele i-a chemat în ajutor pe Iudei; aceștia s'a strâns în jurul lui, după care, împrăștiindu-se prin cetate, au ucis în ziua aceea ca la o sută de mii de oameni.

⁴⁸ Cetății i-au dat foc, au luat în ziua aceea prăzi din belșug, și astfel l-au scăpat pe rege.

⁴⁹ Când oamenii cetății au văzut că Iudeii puseseră cetatea la picioarele bunului lor plac, și-au pierdut curajul și și-au îndreptat strigătele spre auzul regelui, zicând:

⁵⁰ „Dă-ne mâna dreaptă⁴ și oprește-i pe Iudei să ne mai lovească, pe noi și cetateal!”

⁵¹ Si și-au aruncat armele și au făcut pace. Iar Iudeii, după ce s'a umplut

de faimă în fața regelui și a tuturor celor din regatul său, s'a întors în Ierusalim cu o foarte îmbelșugată pradă.

⁵² Regele Demetru s'a așezat pe tronul său regal, iar țara i s'a liniștit.

⁵³ Cu toate acestea, el nu s'a ținut de nici unul din cuvintele pe care le spusese și s'a purtat cu Ionatan de parcă i-ar fi fost străin; nu i-a întors binefacările pe care acesta i le adusese, ci, dimpotrivă, l-a întristat peste măsură.

⁵⁴ După toate acestea s'a întors Trifon, și împreună cu el Antioh, un copilandru, care a devenit rege și și-a pus coroană.

⁵⁵ Iar lângă el s'a adunat toți războinicii pe care Demetru îi îndepărtașe; aceștia s'a bătut împotriva lui Demetru, care a dat dosul și a fugit.

⁵⁶ Trifon a luat elefanții și s'a înstăpânit în Antiohia.

⁵⁷ Tânărul Antioh i-a scris lui Ionatan după cum urmează: „Îți întăresc răspunderea de mare preot, te așez în fruntea a patru ținuturi⁵ și vreau să te numeri printre prietenii regelui”.

⁵⁸ Totodată i-a trimis vase de aur pentru slujbă și i-a dat îngăduință de a bea din cupă de aur, de a se îmbrăca în porfiră și de a purta agrafă de aur.

⁵⁹ Iar pe Simon, fratele acestuia, l-a numit comandant, de la Scara Tirului⁶ până la hotarele Egiptului.

⁶⁰ Ionatan a pornit la drum și a început să străbată tot ținutul de dincolo de

⁵Trei le cunoaștem din 11, 34; cel de al patrulea (sau primul) putea fi însăși Iudeea, sau un altul pe care autorul nu-l menționează.

⁶„Scara Tirului”: localitate situată la 15 km sud de marea metropolă a Tirului; drumul de coastă avea numeroase trepte, de unde numele.

⁴„Dă-ne mâna dreaptă!”. Dă-ne un semn de pace și îndurare!

Râu⁷ și cetățile lui; și toate ostile Siriei i-au venit alături ca să-l ajute'n luptă. Si a ajuns la Ascalon, iar oameni cetății i-au ieșit în întâmpinare cu alai.

61 De acolo a plecat la Gaza. Dar dacă oamenii din Gaza i-au închis porțile, el a împresurat cetatea, i-a aprins așezările dimprejur și le-a prădat.

62 Atunci oamenii Gâzei s-au rugat de Ionatan, el le-a dat mâna dreaptă, dar pe fiii căpetenilor lor i-a luat ostatici și i-a trimis la Ierusalim. Apoi a străbătut țara până la Damasc.

63 Ionatan a aflat că mai-marii oștilor lui Demetru se aflau la Chedeș, în Galileea, cu o numeroasă oștire, ca să termine cu el⁸.

64 Și s'a dus ca să le iasă înainte, iar pe Simon, fratele său, l-a lăsat în țară.

65 Simon și-a rânduit tabăra aproape de cetatea Betțur, a lovit-o timp de mai multe zile și a închis-o.

66 [împresurații] l-au rugat să le primească mâna dreaptă, el s'a învoit, dar i-a scos afară, a pus mâna pe cetate și a lăsat în ea o oaste de pază.

67 Ionatan și oastea lui își rânduise că tabăra în apropiere de apa Ghenizare-tului⁹, de unde, dis-de-dimineață, au ajuns în câmpia Hațorului.

68 Si iată că oștirea străinilor îi ieșea înainte în câmpie; aceștia lăsaseră în munți o oaste care să-i pândească, iar acum le ieșea în cale.

⁷Din perspectiva capitalei Persiei, prin ținutul „de dincolo de Râu” se înțelegeau toate teritoriile situate la vest de Eufrat (transeufratiene); în cazul de față, Celesiria.

⁸Literal: „... ca să-l scoată din poziția pe care o deținează”.

⁹Aceasta e prima mențiune a lacului (mării) Ghenizaretului, nume care va deveni celebru prin activitatea și minunile lui Iisus.

69 În acest timp, oamenii de la pândă, ridicându-se din locurile lor, s'au aruncat și ei în luptă.

70 Oamenii lui Ionatan, toti, au luat-o la fugă. că nimeni din ei n'a mai rămas, în afara de Matatia, fiul lui Abesalom, și de Iuda, fiul lui Alfeu, căpitanii oștilor.¹⁰

71 Ionatan și-a sfășiat hainele, și-a pre-sărat cenușă pe cap și s'a rugat;

72 apoi s'a întors la luptă cu fața spre dușmani, i-a luat la goană, iar ei au fugit.

73 Văzând aceasta, ai lui care fugiseră s'au întors la el și i s'a alăturat în urmărire până la Chedeș, adică până în tabăra dușmanilor, unde ei însăși au tăbărât.

74 În ziua aceea au căzut dintre străini ca la trei mii de oameni. Apoi Ionatan s'a întors la Ierusalim.

12

Solii lui Ionatan în Roma și Sparta. Un nou război împotriva lui Demetru II. Noi întăriri în Ierusalim și Iudeea. Trădat de Trifon, Ionatan cade în mâinile dușmanilor.

1 Ionatan, văzând că vremile îi stau la îndemână, a ales câțiva oameni pe care i-a trimis la Roma spre a întări și înnori prietenia cu ea.

2 La Spartani și în alte locuri a trimis scrisori în același scop.¹

¹⁰Trebui înțeles că aceștia doi au rămas împreună cu corpurile de oaste pe care le comandau ei; Ionatan fusese părăsit de „ai lui”, adică de cei ce se aflau sub comanda lui directă și, probabil, a altor câțiva căpitanii.

¹Înzestrat și cu simț politic, Ionatan știe că,

³ Așadar, aceștia s'au dus la Roma, au intrat în Senat și au zis: „Ionatan, marele preot, și neamul Iudeilor ne-au trimis să le înnoinim prietenia și alianța, aşa cum au fost ele înainte”.

⁴ Li s'au dat scrisori către guvernatorii fiecărui ținut, cărora li s'a cerut să-i îndrumaze cu pace spre țara lui Iuda.

⁵ Iată acum copia scrisorii pe care Ionatan le-a trimis-o Spartanilor:

⁶ „Ionatan, mare preot, Sfatul bătrânilor neamului, preoții și întregul popor al Iudeilor către Spartani, frații lor, salutare!

⁷ Încă din vremile trecute a fost trimisă o scrisoare către Onia, marele preot, de către Ares, care domnea între voi², în care se spunea că voi sunteți frații noștri, aşa cum o arată copia alăturată.

⁸ Onia l-a primit cu alai pe omul care fusese trimis și a luat scrisoarea în care se vorbea limpede de alianță și prietenie.

⁹ Iar noi – fără să avem neapărată trebuință, căci noi ne avem mânăierea în Cărțile Sfinte³ din mâinile noastre –

¹⁰ ne-am luat îngăduința de a trimite soli care să înnocască frățietatea și prietenia care ne leagă de voi, în aşa fel încât să nu ne purtăm cu voi ca niște străini; că multă vreme a trecut de când ne-ați trimis [acea scrisoare].

¹¹ În ce ne privește, noi niciodată nu încetăm ca în orice prilej, la sărbători și

odată cu prăbușirea confederatiei ateniene (146 î. H.), importanța Spartei creștea în arena istoriei.

²E vorba de Ares I (309-265 î. H.).

³Aici e prima mențiune biblică asupra „Cărților Sfinte”, expresie prin care se înțelegeau și alte opere pe lângă Legea lui Moise (Tora), ceea ce denotă că, la acea vreme, canonul Vechiului Testament se afla în plin proces de constituire.

în alte zile potrivite, să vă pomenim în jertfele pe care le aducem și în rugăciunile noastre, aşa cum e drept și cuviincios să ne aducem aminte de frații noștri.

¹² Ne bucurăm de faima voastră.

¹³ Cât despre noi, multe necazuri și multe războaie ne-au venit din toate părțile, iar regii care ne îinconjoară s'au ridicat cu război asupra noastră.

¹⁴ În legătură cu aceste războaie, noi n'am vrut să vă facem greutăți, nici vouă și nici celorlalți aliați și prieteni ai noștri;

¹⁵ căci de partea noastră avem ajutorul Cerului, Care ne-a scăpat de vrăjmașii noștri, în timp ce vrăjmașii noștri au fost umiliți.

¹⁶ Drept aceea, noi i-am ales pe Nume-niu, fiul lui Antioh, și pe Antipator, fiul lui Iason, și i-am trimis la Romani spre a înnoui prietenia și alianța prin care suntem de mai multă vreme legați de ei.

¹⁷ Si le-am poruncit să meargă și la voi, ca să vă salute și să vă înmâneze scrisoarea privitoare la înnuirea fraternității noastre.

¹⁸ Si acum, bine veți face să ne răspundeți la aceasta.

¹⁹ Si iată copia scrisorii care-i fusese trimisă lui Onia:

²⁰ „Ares, regele Spartei, către Onia, mare preot, salutare!

²¹ Dintr'o scriere despre Spartanii și Iudei s'a aflat că Spartanii și Iudeii sunt frați și că ei sunt din neamul lui Avraam.⁴

⁴O astfel de „scriere” nu ne este cunoscută. E posibil ca ea să fi fost o simplă ficțiune, folosită în demersurile diplomatice ale vremii. Oricum,

²² Si acum, de vreme ce știm aceasta, bine veți face să ne scrieți despre nouătile de la voi.

²³ Cât despre noi, vă scriem: Vitele și bunurile voastre sunt ale noastre, iar ale noastre sunt ale voastre. Drept aceea, poruncim să vi se aducă aceasta la cunoștință.

²⁴ Ionatan a aflat că mai-marii oștilor lui Demetru se întorseră împotriva lui cu o oștire mai numeroasă decât înainte.

²⁵ Și a plecat din Ierusalim și le-a ieșit în întâmpinare în ținutul Hamat⁵, căci nu le-a lăsat răgazul de a-i învăluia țara.

²⁶ Le-a trimis iscoade în tabără, iar acelea, când s-au întors, i-au dat de veste că [Sirienii] se rânduiau în aşa fel, încât să cadă asupra lor în timpul nopții.

²⁷ După apusul soarelui, Ionatan le-a poruncit alor săi să vegheze și să stea înmormâti, gata de luptă, toată noaptea, și a așezat străji de jur-împrejurul taberei.

²⁸ Când dușmanii au aflat că Ionatan și ai săi erau gata de luptă, au fost cuprinși de teamă și, cu spaima'n suflet, au aprins focuri în tabără lor.

²⁹ Dar Ionatan și fărtații săi nu și-au dat seama de plecarea lor decât dimineață, căci vedeau focurile arzând.

³⁰ Ionatan s'a pus în urmărirea lor, dar nu i-a prins, căci aceia trecuseră râul Elefteros.

³¹ Atunci Ionatan s'a întors împotriva Arabilor numiți Zabadei, și i-a bătut și

legenda era cunoscută în Sparta la vremea când iudeul Iason, pornind de la o asemenea premisa, a căutat să-și afle scăpare acolo.

⁵Hamatul se afla în Siria.

le-a luat prăzile.⁶

³² Apoi, ridicând tabăra, a venit la Damasc și a străbătut întregul ținut.

³³ Cât despre Simon, acesta a plecat și a înaintat până la Ascalon și vecinătățile acestuia, după care s'a îndreptat spre Ioppe și l-a cucerit.

³⁴ Aceasta, de vreme ce el aflase că locuitorii voiau să-și pună cetatea în mâinile oamenilor lui Demetru. Și a lăsat acolo o oaste de pază.

³⁵ Iar Ionatan, la întoarcere, a adunat bătrâni poporului și au hotărât să zidească cetăți întărite în Iudeea,

³⁶ să facă mai înalte zidurile Ierusalimului și să ridice un zid mare între Cetățuie și oraș, ca s'o despartă pe aceea de oraș și s'o țină deoparte, așa încât nimeni să nu poată nici să cumpere, nici să vândă.

³⁷ Și s'au adunat să zidească cetatea, fiindcă o parte din zidul dinspre râsărit de deasupra pârâului⁷ se prăbușise, și au reparat partea [orașului] ce se numea Cafenata.

³⁸ Cât despre Simon, el a zidit Adida⁸, în Țara de Jos, a întărít-o și i-a pus porții și zăvoare.

³⁹ În acest timp, Trifon se străduia să domnească peste Asia, să se încununeze cu diademă și să pună mâna pe regele Antioh.

⁴⁰ Temându-se însă ca Ionatan să nu lase și, mai mult, să se lupte împotriva lui, căuta să-l prindă ca să-l poată ucide. Așa că a pornit la drum și a venit la Betșean.

⁶Aceştia locuiau în ținutul dintre Anti-Liban și Damasc.

⁷E vorba de Chedron (sau pârâul Cedrilor).

⁸Adida este una și aceeași localitate cu Hadid din Ezr 2, 33.

⁴¹ Ionatan i-a ieșit înainte cu patruzeci de mii de oameni, anume aleși pentru război, și a venit la Betșean.

⁴² Trifon, văzând că acesta venise cu o oștire numeroasă, s'a ferit să întindă mâna împotrivă-i.

⁴³ L-a întâmpinat cu alai, l-a înfățișat tuturor prietenilor săi, i-a dat daruri și le-a poruncit prietenilor și oștilor lui să asculte de el ca și de sine.

⁴⁴ Și i-a zis lui Ionatan: „De ce ai obosit tot acest popor, de vreme ce între noi nu e război?

⁴⁵ Așadar, trimite-i la vatră, alege-ți câțiva oameni care să te însotească și vino cu mine la Ptolemaida; ți-o voi da ție, precum și alte cetăți întărite, ostile rămase și pe toți dregătorii, după care mă voi întoarce; că doar pentru aceasta sunt eu aici”.

⁴⁶ Iar Ionatan, dându-i crezare, a făcut aşa cum îi spusese el: și-a trimis înapoi ostile, care s'au dus în țara lui Iuda.

⁴⁷ Nu și-a păstrat cu el decât trei mii de oameni, dintre care a lăsat două mii în Galileea, în timp ce o mie au mers cu el.

⁴⁸ Dar când Ionatan a intrat în Ptolemaida, Ptolemaidenii au închis porțile, au pus mâna pe el, iar pe toți cei ce intraseră cu el i-au trecut prin ascuțișul săbiei.

⁴⁹ Trifon a trimis pedestrași și călăreți în Galileea și în Marea Câmpie⁹ ca să-i nimicească pe toți oamenii lui Ionatan.

⁵⁰ Dar ei, aflând că acesta și fărtații săi fuseseră prinși și omorâți, s'au îmbărbătat unii pe alții și înaintau în rânduri strânse, gata de luptă.

⁹ „Marea Câmpie”: între Betșean și Iordan (vezi și 5, 52).

⁵¹ Iar cei care-i urmăreau, văzându-i hotărâți să-și apere viața, s'au întors,

⁵² iar cestălalți, sănătoși și cu pace, au ajuns cu toții în țara lui Iuda. Acolo l-au plâns pe Ionatan și pe cei ce fuseseeră cu el, și de frică mare au fost cuprinși. Tot Israelul a jelit cu mare durere.

⁵³ Iar neamurile dimprejur, toate, căutau să-i nimicească, zicând: „Nu au nici cărmuitori, nici ajutor; așadar, să ne aruncăm asupră-le și să le stingem amintirea de printre oameni”.

13

Simon, căpetenia lui Iuda, îl alungă pe Trifon Uciderea lui Ionatan și înmormântarea lui. Alianța dintre Simon și Demetru II. Simon cucerește Gaza, apoi Cetățuia.

¹ Simon a prins de veste că Trifon își adunase o oștire numeroasă ca să vină în țara lui Iuda și s'o nimicească.

² Văzând că poporul e prins de frică și de spaimă, s'a suiat la Ierusalim și a adunat poporul.

³ Și i-a îmbărbătat și le-a zis: „Voi însivă cunoașteți tot ceea ce eu, frații mei, casa părintelui meu, am făcut pentru lege și pentru sfântul locaș, precum și luptele și necazurile pe care le-am avut.

⁴ Aceasta e pricina pentru care toți frații mei au murit de dragul lui Israel și că doar eu am rămas.

⁵ Iar acum, departe de mine gândul de a-mi cruța viața la vreme de necaz, ori care ar fi ea!, că nu sunt eu mai bun decât frații mei.

6 Dimpotrivă, îmi voi răzbuna neamul, templul, pe femeile și pe copiii voștri, de vreme ce toate neamurile s-au adunat să ne nimicească prin vrăjmășie".

7 De îndată ce poporul a auzit aceste cuvinte, duhul i s'a înviorat

8 și a răspuns cu glas mare: „Tu ești cârmaciul nostru în locul lui Iuda și al lui Ionatan, fratele tău;

9 du-ne la luptă, și tot ceea ce tu vei spune, noi vom face!"

10 Atunci el i-a adunat pe toți războinicii, să grăbit să îsprăvească zidurile Ierusalimului și l-a întărit de jurimprejur.

11 Apoi l-a trimis la Ioppe pe Ionatan, fiul lui Abesalom, și, împreună cu el, o foarte mare oștire; acesta i-a izgonit pe cei ce se aflau acolo, și'n locul lor s'a așezat el.

12 Trifon a plecat din Ptolemaida cu o oștire numeroasă spre a se duce în țara lui Iuda; cu el se afla și Ionatan, sub pază.

13 Iar Simon și-a rânduit tabăra la Adida, în fața câmpiei.

14 Când Trifon a aflat că Simon se ridicase în locul fratelui său Ionatan și că era gata să se bată împotriva lui, i-a trimis soli ca să-i spună:

15 „Dacă noi îl ținem pe fratele tău Ionatan, aceasta e pentru banii pe care el îi datorează vistieriei regale pe seama dregătorilor pe care le-a avut¹.

16 Așadar, trimite o sută de talanți de argint și pe doi din fiii săi ca ostătici, ca nu cumva, odată eliberat, el să nu mai asculte de noi; după aceea îl vom elibera".

¹Adică funcțiile de mare preot, comandant de oaste și guvernator (meridarh).

17 Simon a priceput că-i vorbea cu viclenie, dar i-a trimis și banii, și copiii, ca nu cumva să-și atragă dușmănia pororului

18 care ar fi zis: „Pentru că nu i-am trimis banii și copiii, de aceea [Ionatan] a murit".

19 Așa că a trimis copiii și cei o sută de talanți, dar acela, călcându-și cuvântul, nu l-a eliberat pe Ionatan.

20 După aceasta, Trifon a înaintat ca să cuprindă țara și s'o nimicească, făcând un ocol pe drumul ce ducea spre Adoraim; dar Simon și oștirea lui i se țineau aproape, pe drumuri lăturalnice, oriunde mergea.

21 În acest timp, cei din Cetățuie au trimis la Trifon niște soli, cerându-i cu stăruință să vină la ei prin pustiu și să le trimită hrană.

22 Trifon și-a pregătit toată călărimea, ca să se ducă; dar în noaptea aceea a căzut foarte multă zăpadă, din pricina căreia nu s'a mai dus; a plecat și a venit în Galaad.

23 În apropiere de Bascama l-a ucis pe Ionatan, care a fost îngropat acolo.

24 Iar Trifon, întorcându-se, a revenit în țara lui.

25 Simon a trimis și a adus osemintele lui Ionatan, fratele său, și le-a îngropat la Modein, în cetatea părintilor săi.

26 Tot Israelul l-a plâns cu plângere mare și l-a jelit timp de multe zile.

27 Pe mormântul tatălui său și al fraților săi, Simon a ridicat o zidire înaltă, care putea fi văzută de departe, făcută din pietre netezite pe laturile din față și din spate.

28 A mai ridicat șișapte piramide, aşezate față-n față, pentru tatăl său, pen-

tru mama sa și pentru cei patru frați ai săi;

²⁹ și le-a făcut o anume priveliște, încunjurându-le cu stâlpi înalți; iar pe stâlpi a pus panoplii, spre veșnică amintire, iar alături de panoplii, corăbii cioplite, ca să poată fi văzute de toti cei ce navigau pe mare.

³⁰ Acesta e mormântul pe care l-a făcut el la Modein și care este până n ziua de azi.

³¹ În acest timp, Trifon, folosind vienia față de Tânărul rege Antioh, l-a ucis;

³² și s'a aşezat pe tron în locul lui și și-a pus pe cap coroana Asiei; și mult rău a făcut țării.

³³ Simon a rezidit cetățile întărite ale Iudeii, le-a încunjurat de turnuri înalte, de ziduri cu porți și zăvoare, iar în aceste cetăți întărite a pus strânsură de bucate.

³⁴ Apoi Simon a ales câțiva oameni pe care i-a trimis la regele Demetru, cu scopul ca acesta să-i dea țării iertare², de vreme ce toate faptele lui Triton nu fuseseră decât jafuri.

³⁵ Regele Demetru i-a trimis un răspuns pe potriva cererii lui și i-a trimis o scrisoare în felul acesta:

³⁶ „Regele Demetru către Simon, mare preot și prieten al regelui, către bătrâni și către neamul Iudeilor, salutare!

³⁷ Am primit coroana de aur și ramura de finic pe care le-ați trimis; suntem gata să facem cu voi o pace de durată și să le scriem dregătorilor noștri să vă întărească scuturile pe care noi vi le-am dat.

² „... să-i dea iertare”: s'o scutească de toate dările restante și de cele curente.

³⁸ Tot ceea ce am hotărât pentru voi rămâne hotărât: cetățile întărite pe care le-ați zidit, ale voastre să fie!

³⁹ Vă dăm iertare pentru greșalele făcute din neștiință și pentru încălcările săvârșite până astăzi, ca și pentru dările către coroană pe care le datorați; și dacă oricare alte drepturi ale noastre sunt strânse în Ierusalim, să nu se mai strângă.

⁴⁰ Dacă unii dintre voi sunt pregătiți să se înscrive printre cei ce ne stau de pază împrejur, să se înscrive; și pacea să domnească între noi”.

⁴¹ În anul o sută saptezeci, jugul neamurilor păgâne a fost ridicat de pe Israel,

⁴² iar poporul a început să scrie pe acte și pe înscrisuri de negoț: „Anul întâi al lui Simon, marele preot, căpetenia și cărmuiitorul Iudeilor”.

⁴³ În zilele acelea, Simon și-a rânduit tabăra în apropiere de Ghezer și l-a împresurat cu ostile; a făurit un turn pe roți³, l-a îndreptat împotriva cetății, a lovit unul din turnuri și l-a cucerit.

⁴⁴ Cei ce se aflau în turnul pe roți au sărit în cetate, unde s'a făcut o mare învălmășeală.

⁴⁵ Locuitorii cetății, cu femeile și copiii lor, s'au urcat pe ziduri, cu hainele sfâșiate și au strigat cu glas mare, cerându-i lui Simon să le dea mâna lui cea dreaptă, zicând:

⁴⁶ „Nu te purta cu noi după răutățile noastre, ci după mila ta!”

⁴⁷ Simon le-a dat pace și nu s'a mai luptat împotriva lor; dar i-a scos afară

³Textual: „... a făurit o helépolă”, adică ăo mașină de luat cetăți: un turn rulant, inventat de Demetrios Poliorchetul, fiul diadohului Antigon, pentru asaltarea cetăților asediate.

din cetate, a curățit casele în care se aflau idoli, și astfel și-a făcut intrarea, în cântece de laudă și mulțumire.

⁴⁸ Si a scos toată necurăția și a așezat acolo oameni care păzeau legea, apoi a întărít-o și și-a zidit în ea o locuință pentru sine.

⁴⁹ În acest timp, cei din Cetățuie, în Ierusalim, nemaiputând să meargă ori să vină în țară ca să cumpere și să vândă⁴, suferău cumplit de foame și mulți dintre ei au murit din această pricină.

⁵⁰ Și au strigat către Simon să le dea mâna dreaptă, iar el s'a învoit. Dar i-a alungat de acolo și a curățit Cetățuia de murdării.

⁵¹ În anul o sută șaptezei și unu, în douăzeci și trei ale lunii a doua, au intrat în ea cu cântări de laudă și cu ramuri de finic, în glas de chitare, de țimbale, de harpe și de alăute, în sunet de imnuri și cântece, fiindcă un mare dușman fusese nimicit din Israel.

⁵² Simon a poruncit ca această zi să fie sărbătorită cu veselie în fiecare an. A întărít muntele templului vecin cu Cetățuia și a locuit acolo, el și ai săi.

⁵³ Apoi, văzând că Ioan, fiul său, crescuse destul⁵, Simon l-a rânduit să fie căpetenia tuturor oștilor, iar acesta și-a așezat locuință în Gaza.

14

Demetru II, prizonier în Persia. Lauda lui Simon. Înnoirea alian-

⁴Aceasta, din pricina zidului despărțitor pe care Ionatan îl ridicase între Cetățuie și oraș (vezi 12, 36).

⁵Adică se maturizase; acesta va fi Ioan Hir-can.

ței cu Sparta și cu Roma. Cinstirea lui Simon.

¹ În anul o sută șaptezeci și doi, regele Demetru și-a adunat ostile și s'a dus în Media ca să ceară ajutor pentru lupta lui împotriva lui Trifon.

² Arsachis, regele Persiei și al Mediei, aflând că Demetru intrase în hotarele lui, l-a trimis pe unul din căpitanii săi să-l prindă viu.

³ Acesta s'a dus și a înfrânt oștirea lui Demetru; pe el l-a prinț și l-a dus la Arsachis, care l-a pus sub pază.

⁴ Țara lui Iuda a fost liniștită în toate zilele lui Simon. El a căutat binele neamului, stăpânirea lui a fost pe placul tuturor, precum și mărirea lui, totdeauna.

⁵ Pe lângă faptele lui de slavă, a luat Ioppe ca să facă din el un port și și-a deschis o cale spre insulele mării.

⁶ A lărgit hotarele neamului său și a tinut țara în mâna tare.

⁷ Pe mulți robi i-a adus înapoi, stăpân s'a făcut pe Ghezer și pe Bettur și pe Cetățuie din care a scos necurățile; nimeni n'a fost care să-i stea împotrivă.

⁸ Oamenii își munceau în pace pământul, pământul își dădea roadele și pomii câmpiei, fructele.

⁹ Bătrânnii, așezați în piețe, nu vorbeau decât de propășire, iar tinerii se îmbrăcau, a podoabă, cu strai de război.

¹⁰ Cetăților le aducea hrană și le-a făcut întăriri, aşa că faima slavei lui a atins marginea pământului.

¹¹ Pacea a așezat-o'n țară, iar Israel s'a veselit cu veselie mare.

¹² Fiecare sedea sub viața sa și sub smochinul său, și nimeni nu era care să-i însăjuiască,

¹³ căci în țără luptele cu aceștia luară sfârșit și'n zilele acelea regii au fost zdrobiți.

¹⁴ Pe toți umiliții poporului său i-a întărit, plin de râvnă s'a arătat pentru Lege și l-a stârpit pe tot nelegiuiful și pe tot vicleanul.

¹⁵ Sfântului locaș i-a dat înapoi slava și i-a înmulțit sfintele vase.

¹⁶ Când s'a aflat la Roma și până'n Sparta că Ionatan a murit, mare a fost întristarea;

¹⁷ dar când au aflat că Simon, fratele său, devenise mare preot în locul lui și că stăpânea cu putere țara și cetățile ce se aflau în ea,

¹⁸ i-au scris – pe tăblițe de aramă – să înnoiască și cu el prietenia și alianța pe care le încheiaseră cu Iuda și Ionatan, frații săi.

¹⁹ Citirea s'a făcut în fața adunării din Ierusalim.

²⁰ Și iată copia scrisorii pe care au trimis-o Spartanii: „Cârmuitorii și ceteatea Spartei către Simon, mare preot, către bătrâni, preoții și către tot poporul Iudeilor, frații lor, salutare!

²¹ Solii trimiși la poporul nostru ne-au încunoștințat despre slava și cinstea voastră, iar noi ne-am bucurat de venirea lor.

²² Printre hotărârile poporului nostru am înscris ceea ce au spus ei, adică: Numeniu, fiul lui Antioh, și Antipator, fiul lui Iason, soli ai Iudeilor, au venit aici ca să înnoiască prietenia care îi leagă de noi.

²³ A fost placerea poporului de a-i primi pe acești oameni cu cinste și de a pune copia cuvintelor lor în arhivele obștești, pentru ca poporul Spartei să le

păstreze în amintire. O copie a acesteia a fost scrisă pentru Simon, marele preot".

²⁴ După aceasta, Simon l-a trimis pe Numeniu la Roma cu un mare scut de aur în greutate de o mie de mine¹, spre a întări alianța făcută cu ei.

²⁵ Când poporul a aflat aceasta, a zis: „Ce fel de mulțumiri le vom da noi lui Simon și fiilor săi?

²⁶ Căci el s'a dovedit a fi tare pe picioarele lui, el și frații săi și casa părintelui său; el i-a alungat prin luptă pe vrăjmașii lui Israel și i-a statornicit aceastuia libertatea". Si au scris aceasta pe tăblițe de aramă, pe care le-au aşezat pe stâlpi în muntele Sion.

²⁷ Si iată copia acestei scrieri: „În ziua a optprezecea din luna Elul² a anului o sută șaptezeci și doi, adică în cel de al treilea an al lui Simon, mare preot, în curtea de dinafară a templului³,

²⁸ În marea adunare a preoților, a poporului, a mai-marilor neamului și a bătrânilor țării, am însemnat ceea ce urmează:

²⁹ În timpul numeroaselor lupte care au avut loc în țara noastră, Simon, fiul lui Matatia, coborâtor din fiii lui Ioarib, precum și frații săi, au înfruntat primejdia și s'au îndreptat împotriva vrăjmașilor neamului lor – pentru ca templul și legea să rămână neclintite –, aducând astfel o mare cinste neamului lor.

¹O mie de mine însemna cca o jumătate de tonă!

²Elul era a șasea lună în calendarul iudaic, adică august-septembrie. Data documentului: 13 septembrie 140 î. H.

³Textual: „... în Asaramel”, transcripția cuvântului ebraic care însemna „Piața din fața templului a poporului lui Dumnezeu” (care era curtea exterioară a sfântului locaș).

30 Ionatan, după ce și-a adunat neamul laolaltă și a devenit marele lui preot, li s'a adăugat alor săi⁴.

31 Vrăjmașii au vrut să cuprindă țara și să pună mâna pe sfântul locaș.

32 Atunci s'a ridicat Simon, care s'a luptat pentru neamul său; și mult a cheltuit din propriile lui avuții, a dat arme vitejilor războinici ai neamului său și le-a plătit simbrie.

33 A întărit cetățile Iudeii, precum și Betturul, cel de la hotarul Iudeii, unde mai înainte se aflau armele vrăjmașilor, și a așezat acolo, de pază, o oaste de Iudei.

34 A întărit Ioppe, cel de la mare, și Ghezerul de la hotarele Azotului, în care mai înainte locuiau dușmanii, și a așezat acolo Iudei și le-a dat tot ceea ce le era de trebuință.

35 Poporul a văzut credincioșia lui Simon și slava pe care el hotărâse să î-o aducă neamului său și l-a pus să-i fie cârmuiitor și mare preot; aceasta, de dragul faptelor lui și de dragul dreptății lui și al credincioșiei pe care el o păstrase față de neamul său și pentru că el se străduia în toate chipurile să-și înalte poporul.

36 În zilele lui, totul a propășit în mâinile sale, până într'acolo încât păgânii au fost alungați din țară, precum și cei ce se aflau în cetatea lui David, în Ierusalim, din care ei își făcuseră o Cetățuie de unde năvăleau pângăriind împrejurimile templului și făcând foarte mult rău sfântului locaș.

37 Și a așezat acolo ostași iudei și a întărit-o pentru liniștea țării și a ora-

⁴ „A i se adăuga neamului său”, sau „A li se adăuga părinților săi”: frumoasă expresie biblică pentru „a muri”.

șului și a înălțat zidurile Ierusalimului.

38 Pentru aceasta, regele Demetru i-a întărit vrednicia de mare preot;

39 l-a făcut ca pe unul din prietenii săi și l-a cinstit cu mare slavă,

40 de vreme ce aflașe că Romanii îi numeau pe Iudei frați, aliați și prieteni, și că-i primiseră cu cinste pe solii lui Simon

41 și că Iudeii și preoții hotărâseră ca Simon să le fie pe'ntotdeauna cârmuiitor și mare preot până ce se va ridica un profet vrednic de crezare,

42 să le fie comandant de oștire, să aibă grija de templu, să-i numească chiar el pe cei ce se vor îndeletnici cu lucrările lui, cu trebile țării, cu armele și cu cetățile întărite;

43 (să aibă grija de templu)⁵, să fie ascultat de către toți, toate înscrisurile țării să fie făcute în numele său, iar el să se îmbrace în porfiră și'n podoabe de aur.

44 Nimănui din popor sau dintre preoții nu-i este îngăduit să încalce vreuna din aceste hotărâri, nici să se împotrivească poruncilor pe care el le va da, nici să facă în țară vreo adunare fără încuviințarea lui, și nici să se îmbrace în porfiră ori să poarte agrafă de aur.

45 Oricine se va împotrivi acestor hotărâri sau va încalcă vreuna din ele, acela va fi vrednic de pedeapsă.

46 Întregul popor a socotit de bine să i se dea lui Simon dreptul de a lucra potrivit acestor hotărâri.

47 Simon s'a învoit și a socotit că e bine ca el să fie mare preot și comandant de

⁵Evident, repetare din neglijență.

oaste și etnarh⁶ al Iudeilor și al preoților și să fie în fruntea tuturor".

⁴⁸ S'a poruncit ca această însemnare să fie scrisă pe tăblițe de aramă, acestea să fie aşezate în curtea templului, la vedere,

⁴⁹ iar copiile lor să fie puse în vistierie, spre a fi la îndemâna lui Simon și a fililor săi.

15

Antioh VII îl recunoaște pe Simon; tot el îl închide pe Trifon, Scrisoarea Romanilor către Iudei. Antioh VII, dușman al lui Simon; Cendebeu năvălește în Iudeea.

¹ Antioh, fiul regelui Demetru¹, aflându-se în insulele mării², a trimis de acolo o scrisoare către Simon, preot și etnarh al Iudeilor, și către tot neamul acestora,

² cu următorul cuprins: „Regele Antioh către Simon, mare preot și etnarh, și către neamul Iudeilor, salutare!

³ De vreme ce oarecare ciumăți au pus stăpânire pe regatul părinților noștri și de vreme ce eu pretind să-mi re căștig regatul spre a-l reașeza aşa cum era înainte, de vreme ce am tocmit un mare număr de ostași străini și am pregătit corăbii de război,

⁶ „Etnarh”: conducător de același neam cu cei pe care-i conduce. După căderea Constantinopolului, însă, în 1453, sultanul îi va conferi acestei noțiuni o sferă mai largă: patriarhul era recunoscut drept etnarh al tuturor creștinilor din imperiu (nu numai al Grecilor).

¹E vorba de Antioh Sidetul (138-129 î. H.), numit astfel fiindcă se proclamase rege la Side, port în Pamfilia (menționat în v. 23).

²De fapt, se afla în insula Rodos.

⁴ de vreme ce mi-am pus în gând să străbat țara și să-i urmăresc pe cei ce ne-au prăbușit-o și au pustiat multe cetăți ale regatului meu,

⁵ acum, aşadar, îți întăresc toate scuturile pe care îți le-au dat regii de dinaintea mea, precum și oricare alte daruri pe care îți le-au făcut.

⁶ Îți dau și îngăduința de a bate monedă cu inscripția ta, care să umble în hotarele țării tale;³

⁷ Ierusalimul și templul să fie libere; ție să-ți rămână toate armele pe care le-ai pregătit și cetățile întărite pe care le-ai zidit și pe care le stăpânești;

⁸ de tot ceea ce tu îi datorezi vistieriei regale, precum și de ceea ce îi vei datora, scutit să fii, începând de acum și pe întotdeauna.

⁹ Iar noi, după ce ne vom fi cucerit regatul, te vom cinsti cu mare cinste, pe tine, neamul tău și templul, în aşa chip încât slava voastră să fie vădită pe tot pământul".

¹⁰ În anul o sută șaptezeci și patru, Antioh s'a îndreptat spre țara părinților săi; toate ostile i s'au alăturat, aşa că puțină lume mai era cu Trifon.

¹¹ Antioh s'a luat pe urma lui, dar acesta, fugind, a sosit la Dora, pe țărmul mării,

¹² de vreme ce știa că relele se abăteau asupra-i și că ostașii îl părăsiseră.

¹³ Antioh și-a rânduit tabăra aproape de Dora, cu o sută douăzeci de mii de luptători și opt mii de călăreți.

¹⁴ Si a împresurat cetatea, în timp ce corăbiile o loveau de pe mare; în acest

³Nu s'a găsit nici o monedă care să poarte numele lui Simon; de altfel, acest privilegiu va fi curând anulat (vezi v. 27).

fel, strângea cetatea și dinspre uscat, și dinspre apă, aşa că nu lăsa pe nimeni să intre sau să iasă.

¹⁵ Numeniu și însoțitorii săi s-au întors de la Roma cu scrisori pentru rege și pentru țară, în care se scria:

¹⁶ „Lucius, consul al Romanilor, către regele Ptolemeu, salutare!

¹⁷ Solii Iudeilor au venit la noi, ca prietenii și aliații noștri, ca să îmnoiască prietenia și alianța de mai înainte, trimiși de către Simon, marele preot, și de către poporul Iudeilor.

¹⁸ Au adus un scut de aur în greutate de o mie de mine.

¹⁹ Drept aceea, am dorit să-i scriem regelui și țării să nu le caute nod în papură, să nu se războiască cu ei, nici cu cetățile lor, nici cu țara lor, și să nu se alieze cu cei ce s'ar război cu ei.

²⁰ De asemenea, am hotărât să primim de la ei scutul de aur.

²¹ Așadar, dacă unii din ciumații aceia vor fi fugiti din țara lor la voi, dați-i lui Simon, marele preot, ca să-i pedepsească după legea lor”.

²² Tot așa i-a scris [Lucius] regelui Demetru, lui Atalus, lui Ariarate și lui Ar-sachis

²³ și tuturor țărilor: Sampsame, Sparta, Delos, Mindus, Sicion, Caria, Samos, Pamfilia, Licia, Halicarnas, Cos, Side, Aradus, Rodos, Faselis, Gortina, Cnidus, Cipru și Cirene.

²⁴ O copie de pe ea a scris-o pentru Simon, marele preot.

²⁵ A doua zi,⁴ regele Antioh și-a rânduit tabăra lângă Dora, în împrejurimi, punându-și ostile să îmagineze

din ce în ce mai strâns și făurind mașini de război; și i-a închis lui Trifon toate căile, aşa încât nimeni nu putea nici să iasă, nici să intre.

²⁶ Simon i-a trimis două mii de oameni, bine aleși, ca să se lupte de partea lui, precum și argint, aur și destule unelte.

²⁷ Dar acela n'a vrut să le primească; mai mult, a rupt toate înțelegerile pe care Le făcuse cu el până atunci, și s'a purtat cu el ca un străin.

²⁸ Si i l-a trimis pe Atenobiu, unul din prietenii săi, să-i spună așa: „Voi v'ăti înstăpâni în Ioppe, în Ghezer și în Cetățuia Ierusalimului, cetăți ale regatului meu;

²⁹ le-ați pustiit cuprinsul, țării i-ați făcut destul de mult rău și v'ăti făcut stăpâni pe un mare număr de localități din regatul meu.

³⁰ Acum, așadar, dați înapoi cetățile în care v'ăti înstăpâni, precum și birurile localităților pe care v'ăti făcut stăpâni în afara hotarelor Iudeii

³¹ dacă nu, dați în schimb cinci sute de talanți de argint, iar pentru stricăciunile pe care le-ați făcut și pentru birurile cetăților, alte cinci sute de talanți; altfel, vom porni război împotriva voastră”.

³² Si dacă a sosit la Ierusalim, Atenobiu, prietenul regelui, și a văzut măreția lui Simon și un dulap cu vase de aur și de argint și multă slugărimă, a rămas înmărmurit. Si i-a spus cuvintele regelui.

³³ Iar Simon, răspunzând, a zis: „Nici pământ străin că am luat, nici că bunuri ale altuia am cucerit, ci aceasta este moștenirea părintilor noștri, pe care dușmanii noștri, în anumite împrejurări, și le-au însușit pe nedrept;

⁴Autorul reia istorisirea din vv. 11-14.

³⁴ prin urmare, noi, folosind prilejul, nu ținem altceva decât moștenirea părintilor noștri.

³⁵ Cât despre Ioppe și Ghezer, pe care tu le ceri, ele i-au făcut mult rău poporului nostru și ne-au pustiat țara; pentru ele vom da o sută de talanți".

³⁶ Acela [Atenobiu] nu i-a răspuns nici un cuvânt, ci s'a întors furios la rege și i-a spus aceste cuvinte și despre măreția lui Simon și despre tot ceea ce văzuse. Iar regele a fost cuprins de mare mânie.

³⁷ Iar Trifon, urcându-se pe o corabie, a fugit la Ortosia.

³⁸ Regele l-a pus pe Cendebeu comandanț al țărmului mării și i-a dat oști de pedestrași și de călăreți;

³⁹ și i-a poruncit să-și miște oștirea spre Iudeea; de asemenea, i-a poruncit să rezidească Cedronul, să întărească porțile și să se războiască cu poporul. Cât despre rege, el îl urmărea pe Trifon.

⁴⁰ Sosit la Iamnia, Cendebeu a început să hărțuiască poporul, să cuprindă Iudeea, să facă robi și să-i măcelărească.

⁴¹ A rezidit Cedronul, a așezat în el călăreți și o oaste de pedestrași ca să facă ieșiri năvalnice și să străbată drumurile Iudeii, aşa cum îi poruncise regele.

² Simon i-a chemat pe cei doi fii mai mari ai săi, Iuda și Simon, și le-a zis: „Eu, frații mei și casa tatălui meu am purtat luptele lui Israel, din tinerețe până în ziua de azi, iar mâinile noastre au izbutit să-l izbâvească de multe ori pe Israel.

³ Acum însă eu sunt bătrân, iar voi, din mila Sa, ati crescut destul; luati-mi locul – al meu și al fratelui meu – și mergeți de vă luptați pentru neamul vostru, iar ajutorul din cer să fie cu voi!"

⁴ Si a ales din țară douăzeci de mii de războinici și călăreți care au pornit împotriva lui Cendebeu și au rămas peste noapte la Moden.

⁵ A doua zi, sculându-se de dimineață și înaintând în câmpie, iată că o oaste numeroasă, de pedestrași și călăreți, le ieșea înainte. între ei era un pârâu.

⁶ [Ioan] și-a rânduit linia de bătaie în fața lor, el și oastea lui. Văzând că oastea se temea să treacă pârâul, el l-a trecut primul; și dacă oamenii l-au văzut, au trecut și ei după el.

⁷ Apoi el și-a despărțit oastea, punându-i pe călăreți în mijlocul pedestrașilor, căci călărimea dușmanilor era foarte numeroasă.

⁸ Si au trâmbițat cu trâmbițele sfintite, iar Cendebeu și oastea lui au fost puși pe fugă; și mulți din ei au căzut răniți de moarte, iar cei scăpați au fugit în cetate.

⁹ Atunci a fost rănit Iuda, fratele lui Ioan; dar Ioan i-a urmărit până ce [Cendebeu] a ajuns la Cedron, pe care el îl rezidise.

¹⁰ Si au fugit [dușmanii] până la turnurile din câmpia Azotului, cărora [Ioan] le-a dat foc. Si au căzut dintre ei ca la două mii de oameni. Apoi [Ioan] s'a în-

16

Biruința celor doi fii mai mari ai lui Simon. Moartea lui Simon; Ioan, fiul său, îi urmează.

¹ Ioan s'a urcat de la Ghezer și i-a dat de veste lui Simon, tatăl său, despre ceea ce făcuse Cendebeu.

tors cu pace în Iudeea.

11 În câmpia Ierihonului fusese pus căpitan Ptolemeu, fiul lui Abub¹; și avea mult argint și aur,

12 căci era ginerele marelui preot.

13 Inima i s'a înălțat: vrând să se facă stăpân pe țară, a pus la cale un plan viclean împotriva lui Șimon și a fiilor săi, anume să-i ucidă.

14 Șimon, care străbătea cetățile țării și se îngrijea de trebile lor, a coborât la Ierihon, el și fiii săi, Matatia și Iuda; aceasta, în anul o sută șaptezeci și șapte, în luna a unsprezecea, care este luna lui Sabat.

15 Fiul lui Abub l-a primit cu viclenie într'un mic castel ce se chema Doc, pe care îl zidise el, și le-a făcut mare ospăt, în timp ce acolo ascunsese oameni de-ai lui;

16 și când Simon și fiii lui s'au îmbătat, Ptolemeu s'a ridicat cu oamenii lui, au pus mâna pe arme, s'au aruncat asupra lui Simon în odaia ospățului și l-au omorât, ca și pe cei doi fii ai săi și pe câțiva dintre slujitorii lui.

17 Așa a săvârșit el o cumplită trădare, plătind cu rău pentru bine.

18 Ptolemeu a scris întâmplarea și i-a cerut regelui să-i trimîtă oști în ajutor și să-i dea țara și cetățile [Iudeilor].

19 Pe alții i-a trimis la Ghezer ca să-l ucidă pe Ioan și le-a cerut în scris hiliarilor² să vină la el ca să le dea argint, aur și daruri.

20 Iar pe alții i-a trimis să ia Ierusalimul și muntele templului.

21 Cineva însă a alergat înainte la Ghezer și i-a spus lui Ioan că tatăl și frații

¹Se crede că „Abub” e un nume de origine arabă.

²Hiliarh: comandanț comandant peste o mie de ostași.

săi pieriseră, și: „A trimis pe cineva să te omoare și pe tine”.

22 La această veste, Ioan a rămas pe de-a'ntregul uluit; a pus mâna pe oamenii care veniseră să-l omoare și i-a ucis, căci aflase că ei căutau să-l omoare.

23 Cât despre celelalte fapte ale lui Ioan, despre războaiele și vitejiile lui, despre zidurile pe care le-a durat și despre isprăvile lui,

24 iată că ele sunt scrise în Cartea zilelor arhieriei lui, din ziua când a devenit mare preot în urma tatălui său.³

³Acest Ioan va fi cunoscut în istorie sub numele de Ioan Hircan.

Cartea a doua a Macabeilor

1

Întâia scrisoare către Iudeii din Egipt. A doua scrisoare: Moartea lui Antioh; înnoirea focului sfânt în vremea lui Neemia.

¹ Fraților lor, Iudeilor ce se află în Egipt, salutare! frații lor, Iudeii din Ierusalim și cei din țara Iudeii, le urează pace bună!¹

² Dumnezeu să vă facă bine și să-și aducă aminte de legământul Său cu Avraam, Isaac și Iacob, robii săi credincioși!

³ Vouă tuturor să vă dea inimă să vă încchinați Lui și să-I faceți voile cu inimă mare și cu suflet mărinimos!

⁴ Inima să v' o deschidă spre legea și poruncile Sale, și pacea s'o statornicească!

⁵ Să vă plinească rugăciunile și să Se împace cu voi și să nu vă părăsească la vremea rea!

⁶ Și acum, aici, noi ne aflăm în rugăciune pentru voi.

⁷ Sub domnia lui Demetru, în anul o

sută șaizeci și nouă², noi, Iudeii, v'am scris despre cel mai mare necaz ce s'a abătut peste noi în anii aceia³, de când Iason și tovarășii săi au trădat Tara Sfântă⁴ și regatul,

⁸ au ars porțile și au vărsat sânge nevinovat. Dar noi L-am rugat pe Domnul, iar El ne-a ascultat: am adus jertfă și prin os de făinuță de grâu, am aprins luminile și am pus înainte pâinile.

⁹ Si acum, prăznuiți zilele sărbătorii Corturilor în luna Chislev. Anul o sută optzeci și opt.

¹⁰ Cei din Ierusalim și cei din Iudeea, Sfatul bătrânilor și Iuda, către Aristobul, sfeticul Regelui Ptolemeu, care se trage din neamul preotilor sfințitori, și către Iudeii din Egipt, salutare și sănătate!⁵

¹¹ De vreme ce Dumnezeu ne-a izbăvit

---

²E vorba de prima domnie a lui Demetru al II-lea (145-138 î. H.).

³Aluzie la persecuția lui Antioh Epifan.

⁴Denumirea de „Tara Sfântă” e preluată de Zal-Lea.

⁵Această a doua scrisoare, nedatată, este, de fapt, anterioară primei, scrisă probabil în 164 î. H. Cât despre Aristobul, acesta era evreu alexandrin, creator al metodei alegorice și al teoriei potrivit căreia filosofii greci și-au extras doctrina din cărțile lui Moise (Osty). Mai târziu, în creștinism, prin școala catehetică a lui Panten și Origon, Alexandria va deveni centrul metodei de interpretare alegorică a Sfintei Scripturi, spre deosebire de școala din Antiohia, care propunea o interpretare literală.

---

¹Din timpuri străvechi, comunități iudaice se aflau pe totă întinderea Egiptului, dar cele mai mari erau în Elefantina și în Leontopole. Această scrisoare, pe care Iudeii din Palestina le-au adresat-o în decembrie 124 î. H., îi îndeamnă să rămână credincioși legii lui Moise și proprietelor lor tradiții.

din mari primejdii, neîncetat îi mulțumim, ca Aceluia ce S'a luptat [pentru noi] împotriva regelui;⁶

12 căci El este Cel ce i-a lovit pe cei ce veniseră împotriva Sfintei Cetăți.

13 Căci conducătorul lor, ducându-se în Persia împreună cu oștirea lui pe care o credea de neînvins, a fost ciopârțit în templul Nanaiei, printr'un vicleșug de care s'au folosit preoții zeiței.⁷

14 Prefăcându-se că vrea să se însoare cu ea, Antioh s'a dus acolo împreună cu prietenii care îl însoteau, ca să pună mâna pe marile ei bogății, ca și cum acestea ar fi fost de zestre.

15 Și dacă preoții Nanaiei i le-au pus înainte, acela, cu numai o mână de oameni, a intrat în curtea capiștei. Dar, de îndată ce Antioh a pătruns înlăuntru, ei au închis capiștea

16 și, deschizând ușa tainică din tavan, l-au trăsnit cu o ploaie de pietre; apoi au ciopârțit [leșurile] în bucăți, au tăiat capetele și le-au aruncat în fața celor ce erau afară.

17 Întru toate fie binecuvântat Dumnezeul nostru, Cel ce i-a dat [mortii] pe cei necredincioși!

18 Înainte de a prăznui, în douăzeci și cinci ale lunii Chislev, curățirea templului, ne-am gândit că e bine să vădăm de veste, pentru că și voi să prăznuim sărbătoarea Corturilor și a focului, [întemeiată] atunci când Neemia, după ce a rezidit templul și jertfelnicul, a adus jertfe.

19 Căci atunci când părinții noștri au fost duși în Persia, preoții evlavioși de

⁶Antioh Epifan fusese pedepsit de Dumnezeu cu o moarte tragică.

⁷Nanaia (sau Nana): zeitate babiloniană a naturii și a fecundității, pe care Grecii au identificat-o cu Artemis și Afrodita.

atunci, luând foc de pe jertfelnic, l-au ascuns pe furiș în adâncul unei fântâni secate, unde l-au ținut cu fereală, aşa încât nimeni nu avea cunoștință de locul acela.

20 Iar după trecerea multor ani, când a binevoit Dumnezeu, Neemia, trimis de către regele Persiei, a căutat acest foc prin urmașii preoților care-l ascunseră; dar – ne-au spus ei – acolo n'au găsit foc, ci niște apă nămoloasă, pe care el a poruncit s'o scoată afară și ș'o aducă.

21 Când pe jertfelnic au fost aşezate cele de trebuință pentru jertfă, Neemia le-a poruncit preoților să stropească lemnele și ceea ce era deasupra lor cu apa aceea.

22 După ce s'a făcut aceasta și după ce un oarecare timp s'a scurs, soarele, până atunci ascuns în nori, a început să strălucească și o mare flacără s'a aprins, de care toți s'au minunat.

23 Și în timp ce jertfa se mistuia, preoții se rugau: toți preoții împreună cu Ionatan, care cânta laude, ceilalți răspunzând după Neemia.

24 Rugăciunea aceasta sună astfel: „Doamne, Doamne Dumnezeule, Făcătorul tuturor lucrurilor. Tu, Cel înfricoșător, tare, drept și milostiv, singurul împărat și singurul bun,

25 singurul dătător de bunătăți, singurul drept, atotputernic și veșnic, care-l izbăvești pe Israel de tot răul, Tu, Cel ce i-ai ales pe părinții noștri și i-ai sfintit,

26 primește această jertfă pentru întregul Tău popor Israel, păzește-i pe cei ce sunt partea Ta și sfințește-i.

27 Adună-i pe cei risipiti ai noștri, scapă-i pe cei ce se află în robie prin-

tre neamuri. aruncă-Ți privirea spre cei disprețuiți și ocărâți, pentru ca neamurile să știe că Tu ești Dumnezeul nostru.

²⁸ Pedepsește-i pe cei ce ne asupresc și ne defăima cu trufie.

²⁹ Sădește-Ți poporul în locul Tău cel sfânt, aşa cum a grăit Moise".

³⁰ La rândul lor, preoții cântau imnuri.

³¹ Iar după ce jertfa s'a mistuit, Neemia a poruncit ca apa rămasă să fie împrăștiată pe pietre mari.

³² Si de'ndată ce s'a făcut aceasta, o flacără s'a aprins, dar ea a fost sorbită de lumina care venea, strălucind, de pe jertfelnic.

³³ Când faptul acesta a devenit cunoscut și când regelui Persiei i s'a povestit că în locul unde preoții ascunseseră focul se ivise o apă cu care Neemia și ai săi au curățit cele de trebuință pentru jertfa,

³⁴ regele, după ce a făcut cercetări, a îngrădit locul acela și l-a făcut să fie sfânt.

³⁵ Iar celor pe care regele a binevoit să-i dăruiască, le-a dat o parte din marile bogății pe care le aduna.

³⁶ Neemia și oamenii lui au numit lichidul acela „neftar”, ceea ce s'ar tălmăci „curățire”, dar numele lui de obște este „neftai”.

2

Ieremia ascunde lucrurile sfinte; biblioteca lui Neemia. Precuvântarea autorului.

¹ Se găsește în arhive cum că profetul Ieremia le-a poruncit celor ce plecau în

robie să ia foc, aşa cum s'a arătat,¹

² și cum profetul, dându-le sulul legii, le-a poruncit să nu uite poruncile Domnului și să nu-și rătăcească mintea atunci când vor vedea chipuri de argint și de aur, cu podoabele lor.

³ Și, printre alte spuse asemănătoare, îi îndemna să nu-și îndepărteze legea de la inimă.

⁴ În această scriere se află și aceea că, înștiințat prinț'o descoperire, profetul a luat cu el cortul și chivotul, atunci când a plecat în muntele unde Moise, urcat pe el, a văzut moștenirea lui Dumnezeu.²

⁵ Când a sosit, Ieremia a găsit un loc în chip de peșteră, unde a pus cortul, chivotul și jertfelnicul tămâierii, după care a astupat intrarea.

⁶ Iar unii din cei care-l însotiseră au venit mai pe urmă ca să însemne drumul, dar nu l-au mai găsit.

⁷ Când a aflat Ieremia, i-a ocărât, zicând: „Locul acela va rămâne necunoscut până când Dumnezeu își va fi adunat din nou poporul și Se va arăta milostiv.

⁸ Atunci Domnul va arăta din nou acele lucruri, când și slava Domnului se va arăta asemenea norului, aşa cum s'a arătat ea în vremea lui Moise și atunci

¹E vorba, probabil, de una din scrierile apocrife atribuite lui Ieremia.

²= Muntele Nebo (Dt 32, 49; 34, 1); dar istorisirea care urmează nu se potrivește cu ceea ce știm din Cartea lui Ieremia și din alte surse biblice. De altfel, cortul dispăruse odată cu construirea templului lui Solomon, iar de chivot nu s'a mai știut nimic din 587 î. H., când templul fusese jefuit și dărâmat de către Nabuzaradan, generalul lui Nabucodonosor. Ideea autorului este aceea de a întreține credința că aceste lucruri încă există, ascunse, ca o continuitate a cultului iudaic.

când Solomon a cerut ca locașul să fie sfîntit cu mărire".

9 Se spunea, de asemenea, că acesta, fiind înzestrat cu înțelepciune, a adus jertfe de sfințire și isprăvire a templului.

10 Așa cum Moise I s'a rugat lui Dumnezeu, iar din cer s'a pogorât un foc care a mistuit jertfa, tot astfel s'a rugat și Solomon, iar focul s'a pogorât și a mistuit arderile-de-tot.

11 Moise a zis: „De vreme ce jertfa pentru păcat n'a fost mâncată, a fost mistuită”.

12 În același fel, Solomon a prăznuit cele opt zile ale sărbătorii.³

13 Aceleași fapte erau istorisite în Arhive și în Amintirile lui Neemia și cum acesta, întemeind o bibliotecă, a adunat în ea cărțile privitoare la regi și la profeti și cele privitoare la David, precum și scrisori regale cu privire la sfintele ponoase.⁴

14 În același fel, Iuda a adunat toate scriurile risipite din pricina războiului pe care l-am avut, iar ele se află la noi;

15 aşadar, dacă aveți trebuință de ele, trimiteți oameni care să vi le aducă.

16 Si cum noi suntem pe cale de a sărbători curățirea templului, vă scriem: bine veți face dacă și voi veți sărbători aceste zile.

17 Dumnezeu, Cel ce Și-a măntuit întregul popor și Care le-a dat tuturor moștenirea, regalitatea, preoția și sfîntenia,⁵

³Autorul se referă la sărbătoarea Corturilor (vezi 3 Rg 8, 65-66), dar versetul nu se leagă logic cu ceea ce îl precedă.

⁴Aceste „Amintiri ale lui Neemia” reprezintă, probabil, o scriere pierdută, ca multe altele.

⁵Moștenirea: „Țara Sfântă”, următoarele trei

18 așa cum făgăduise prin lege, acest Dumnezeu – nădăjduim noi – în curând Se va milostivi de noi și ne va aduna de peste tot de sub cer în Locul cel sfânt; căci El ne-a smuls din marile necazuri și a curățit Locul.

19 Despre Iuda Macabeul și frații săi, despre curățirea marelui templu și sfințirea jertfelnicului,

20 ca și despre războaiele împotriva lui Antioh Epifan și a fiului său Eupator,

21 despre arătările venite din cer celor ce bărbătește s'au nevoie pentru iudaism în așa fel încât, în pofida numărului lor mic, au copleșit țara și au alungat hoardele barbare,

22 au redobândit templul renumit în toată lumea, au eliberat cetatea și au reașezat legile care fuseseră desfințate – Domnul, în marea Sa bunătate, fiindu-le milostiv –,

23 pe acestea toate, istorisite de către Iason din Cirene în cinci cărți, noi vom încerca să le prescurtăm în una singură.

24 Căci, luând seama la sumedenia de numere, la nevoie pe care o încearcă cei ce vor să urmărească, în curgerea lor, povestirile acestei istorii – aceasta, din pricina mulțimii materiei –,

25 ne-am îngrijit să facem ceva pe placul celor ce doresc să citească și spre ușurința celor ce și-au pus la inimă să treacă faptele pe seama ținerii lor de minte, ceva folositor pentru toți, ori care ar fi ei.⁶

daruri sunt preluate din Iș 19, 6 (vezi nota cu toate explicațiile de rigoare).

⁶Istoria lui Iason trebuie să fi fost o lucrare stufoasă, cu mare încărcătură de date, evenimente, personaje și episoade nesemnificative. De aici, nevoia unui rezumat.

26 Pentru noi, cei ce am luat asuprăne truda acestei prescurtări, treaba nu e deloc ușoară; ea cere sudoare și nesomn,

27 aşa cum nu-i deloc ușor celui ce pregătește un ospăt și caută mulțumirea celorlalți. Cu toate acestea, pentru mulțumirea obștească ne-am împovărat de bunăvoie cu această trudă,

28 lăsând autorului cercetarea amănuntită a fiecărui fapt, pentru ca noi să ne sforțăm a urma regulile prescurtării.

29 Că precum meșterul unei case noi trebuie să se îngrijească de toată clădirea, iar cel ce se apucă s'o înfrumusețeze cu zugrăveli trebuie să cerceteze tot ceea ce e potrivit pentru podoabă, tot aşa cred eu că se întâmplă cu noi.

30 A zăbovi asupra fiecărui fapt, a povesti pe larg despre toate, a-și bate capul cu fiecare amănunt, aceasta e treaba celui care scrie istoria;

31 dar a urmări strângerea istorisirii și a lăsa deoparte dorința de a o povesti în toată întinderea ei, iată sarcina celui ce face o prescurtare.

32 Așadar, să începem aici istorisirea noastră, fără să adăugăm ceva la cele de mai sus; căci lucru prostesc ar fi să te arăți lung în precuvântare, în timp ce istoria în sine o scurtezi.

3

Simon și Onia, potrivnici. Eliodor, învinuit de jefuirea templului. Mare necaz în cetate. Pedeapsa, apoi pocăința lui Eliodor.

1 În timp ce Sfânta Cetate¹ era locuită într'o pace deplină și legile erau păzite

cu desăvârșire, datorită evlaviei mare-lui preot Onia² și urii sale față de rău, 2 s'a întâmplat că înșiși regii cinstneau Locul și preamăreau templul prin cele mai mărețe daruri,

3 până într'atât, încât chiar și Seleuc, regele Asiei, dădea din veniturile sale pentru acoperirea tuturor cheltuielilor legate de slujba jertfelor.

4 Dar un oarecare Simon, din tribul lui Veniamin, așezat în dregătoria de ispravnic al templului³, a avut o neînțelegere cu Onia asupra trebilor negustorești din piața orașului⁴.

5 Și, neputând să-l învingă pe Onia, s'a dus să-l găsească pe Apoloniu din Tars, care în vremea aceea era guvernatorul Celesiriei și al Feniciei,

6 căruia i-a spus că vistieria din Ierusalim era doldora de bogății nesfârșite, până într'atât, încât multimea banilor nici nu mai putea fi socotită, că nu ar avea nici o legătură cu cheltuielile jertfelor și că era cu putință ca aceste comori să vină în vistieria Regelui.

7 Iar când Apoloniu s'a văzut cu regele, l-a înștiințat pe acesta despre bogățile de care i se vorbise, iar acesta l-a ales pe Eliodor, mai-marele trebilor obștești, și l-a trimis cu porunca de a ridica bogățile pomenite mai sus.

²E vorba de Onia al III-lea, fiul lui Simon al II-lea, din linia marilor preoți ai epocii persane. Simon este cel căruia Isus, fiul lui Sirah, îl aduce o amplă laudă în capitolul 50.

³Ispravnic: administrator, intendent.

⁴Pentru „trebile negustorești din piață”, Septuaginta folosește cuvântul agoranomía, adică totalitatea tranzacțiilor comerciale din piață unui oraș; „agoranomul” era, în Grecia, inspecțorul (sau polițialul) pieței. După unii exogeți, e posibil ca administratorul templului să fi deținut, concomitent, și funcția de agoranom, cumul dezaprobat de către marea preot.

8 Iar Eliodor s'a pornit de îndată la drum, chipurile să cerceteze cetățile Celesiriei și ale Feniciei, dar, în fapt, să împlinească planul regelui.

9 Sosit la Ierusalim și primit cu prietenie de către marele preot al cetății, i-a spus acestuia ceea ce i se descoreprise și a înfățișat scopul venirii sale, întrebând dacă într'adevăr lucrurile stăteau aşa.

10 Marele preot i-a spus că era vorba de bani ai văduvelor și ai orfanilor, încrindințați [templului] spre păstrare⁵,

11 că o parte din ei sunt ai lui Hircan, fiul lui Tobie, un om de mare cinste – aşa că nelegiuțitul Simon spusese minciuni –, și că, de toti, erau patru sute de țalanți de argint și două sute de talanți de aur

12 și că, în sfârșit, era peste putință să li se facă un astfel de rău unor oameni care s'au încrindințat sfînteniei locului și măreției unui templu de care nimeni nu se poate atinge și care se bucură de cinstire în toată lumea.

13 Dar Eliodor, potrivit poruncilor pe care le primise de la rege, pretindea cu tot dinadinsul ca aceste bogății să fie duse în vistieria regală.

14 În ziua hotărâtă, a intrat în templu să facă o cercetare amănunțită. Nu mică, însă, a fost zarva care s'a stârnit în cetate.

15 Preoții, îmbrăcați în veșminte și îngenuncheați în fața jertfelnicului, îl chemau din cer pe Cel ce făcuse legea banilor încrindințați spre păstrare să

păzească de orice atingere bunurile celor ce le încrindințaseră.

16 Tot omul care vedea fața marelui preot simțea cum i se sfâșie inima, căci înfățișarea lui, cu chipul schimbăt, îi vădea zbuciumul din suflet.

17 Spaima de care acesta era cuprins și tremurul trupului său erau semnele, vădite oricui, ale durerii din inima sa.

18 Alții, ieșiți de prin casele lor, alergau de-a valma să facă rugăciuni de obște, de vreme ce locașul era amenințat cu înfruntarea.

19 Femeile, încinse cu sac pe sub săni, se îmbulzeau pe ulițe, în timp ce fecioarele, care erau închise în lăuntru, alergau unele la porții, unele la ziduri, altele se aplecau pe ferestre,

20 și toate, avându-și mâinile întinse spre cer, se rugau.

21 Oricine s'ar fi înduioșat văzând cum o mulțime foarte amestecată cădea cu fața la pământ și cum marele preot era copleșit de spaimă.

22 Dar, în timp ce aceștia îl rugau pe Domnul Atotputernic să ferească de orice atingere bunurile încrindințate spre păstrare, pentru ca ele să rămână celor ce le încrindințaseră,

23 Eliodor înfăptuia ceea ce i se poruncise.

24 Dar în chiar locul acela, unde el deabia venise împreună cu oamenii lui, acolo, lângă vistierie, înaltul Stăpân al duhurilor și al tuturor Puterilor⁶ a făcut o minunată arătare, aşa încât toti cei ce cutezaseră să vină acolo, cople-

⁵ Aceste depozite ale săracilor intrau sub incidența sacră (cf. Dt 27, 19). Grecescul para-katathéke inseamnă „depozit încrindințat de către cineva cuiva” (în Grecia: bani depuși într'o bancă).

⁶ „Înaltul Stăpân” îl traduce aici pe grecescul dynástes = „suveran”, „stăpân absolut”, „domn suveran”. Prin „Puteri” (exousías) se înțelegeau oștile îngerești.

șiți de puterea lui Dumnezeu, s'au promenit fără vlagă și fără curaj.

25 Că li s'a arătat un cal purtând pe el un călăreț înfricoșător și care era împodobit cu șa, frâu și căpăstru⁷ de mare frumusețe; aruncându-se ca un fulger, l-a lovit pe Eliodor cu copitele de dinainte; iar călărețul părea să aibă armură de aur.

26 Iar în fața lui s'au mai ivit doi tineri, bine legați la statură, strălucind de frumusețe, cu îmbrăcăminte scliptoare; și, stându-i de-o parte și de alta, îl biciuiau [pe Eliodor] pe nerăsuflare, stâlcindu-l sub lovitură

27 până ce, deodată, el a căzut la pământ, învăluit într'un întuneric gros; și l-au ridicat și l-au pus pe o targă:

28 omul acela care venise să intre în sus-numita vistierie cu mare alai și cu toată paza lui, era dus pe targă, de acum nemaifiind în stare să se ajute pe sine; și toți au recunoscut cu limpezime puterea lui Dumnezeu.

29 În timp ce acesta, ca urmare a puterii lui Dumnezeu, zacea fără grai, lipsit de orice nădejde și de orice ajutor,

30 ceilalți [Iudeii] îl binecuvântau pe Domnul Cel ce în chip minunat își preamărise Locul; iar templul, care cu puțin înainte era plin de tulburare și spaimă, se afla, după arătarea Domnului Atotțitorului, plin de bucurie și veselie.

31 Curând după aceea, câțiva casnici ai lui Eliodor i-au cerut lui Onia să-L cheme pe Cel-Preaînalt și să dobânde-

dească iertare pentru viața celui ce era gata să-și dea duhul.

32 Iar marele preot, de teamă ca nu cumva regele să creadă că Eliodor căzuse prin oarecare vicleșug al Iudeilor, a adus jertfă pentru tămaduirea acestui om.

33 Și, în timp ce marele preot se ruga, aceiași tineri i s'au arătat din nou lui Eliodor, purtând aceeași îmbrăcăminte; și, stându-i înainte, au zis: „Mii de mulțumiri să-i aduci marelui preot Onia, că de dragul lui ți-a cruțat Domnul viața;

34 iar tu, cel ce ai fost biciuit de către Cer, vestește-le tuturor măreția și puterea lui Dumnezeu”. Și, zicând acestea, s'au făcut nevăzuți.

35 Eliodor I-a adus Domnului jertfă, I-a făcut cele mai mari făgăduințe Celui care-i dăruise viața, iar apoi, după ce și-a luat rămas bun de la Onia, s'a întors, cu oamenii lui, la rege.

36 Și a dat mărturie pentru toate lucrurile întrutot-Marelui-Dumnezeu,⁸ pe care el le văzuse cu ochii lui.

37 Și dacă regele i-a cerut să-i spună care om ar fi potrivit să meargă încă o dată, trimis, la Ierusalim, acesta a spus:

38 „Dacă ai vreun oarecare dușman sau vreun oarecare uneltitor împotriva ta, trimite-l acolo, și ți se va întoarce biciuț, dacă totuși ar fi să scape cu viață; căci, fără nici o îndoială, în preajma aceluia loc se află o oarecare putere dumnezeiască.

39 Într' adevăr, Cel ce-Și are locuința în ceruri veghează asupra acelui loc și-l

⁷ Aceste trei substantive traduc un singur cuvânt grecesc: *saghé*, care înseamnă „echipament”; în spătă, „harnășament” (tot ceea ce trebuie pentru înșeuarea și conducerea unui cal).

⁸ ο Méghistos Theós = „Dumnezeul Cel-mai-Mare” (superlativul absolut).

ocrotește, iar pe cei ce se duc acolo spre a face rău îi lovește și-i nimicește".

⁴⁰ Așa s'au petrecut faptele privitoare la Eliodor și la paza vistieriei.

4

Onia îl părăște pe Simon la Seleuc. Iason și elenismul. Menelau, mare preot. Moartea lui Onia. Neorânduieli în Ierusalim. Menelau scapă datorită banilor.

¹ Sus-numitul Simon, care devenise părâșul avuțiilor și al patriei, l-a părât pe Onia, cum că el a adus nenorocirea asupra lui Eliodor și a pus la cale tot răul;

² pe binefăcătorul cetății, pe ocrotitorul celor din neamul său, pe râvnitorul legilor, el îndrăznea să-l arate ca pe un trădător de țară!

³ Ura a crescut până într'atât, încât și omoruri s'au făcut de către unul din oamenii de încredere ai lui Simon.

⁴ Luând în socotință primejdia acestei dușmănii, precum și faptul că Apoloniu, fiul lui Menesteu, guvernatorul Celesiriei și al Feniciei, nu făcea altceva decât să sporească răutatea lui Simon,

⁵ Onia s'a dus la rege, nu spre a fi părâș al concetătenilor săi, ci având în vedere binele obștesc al întregului popor și pe acela al fiecăruia în parte;

⁶ aceasta, fiindcă el vedea că, dacă regele nu va face nimic acolo, era peste putință ca viața obștească să-și regăsească de acum înainte pacea și ca Simon să pună capăt nebuniei lui.

⁷ Dar, după ce Seleuc a părăsit această viață și după ce Antioh, poreclit Epi-

fan, i-a urmat la tron, Iason, fratele lui Onia¹, a pus mâna, prin înșelăciune, pe dregătoria de mare preot,

⁸ făgăduind regelui trei sute șaizeci de talanți de argint, precum și optzeci de talanți de aur dintr'un alt izvor de venituri;

⁹ pe deasupra, s'a făgăduit cu încă o sută cincizeci, dacă i se va îngădui ca el însuși să înființeze un gimnaziu² și un efebiu³ și să-i înscrive pe cei din Ierusalim drept cetăteni ai Antiohiei⁴.

¹⁰ Si, dobândind îngăduința regelui, a pus mâna pe stăpânire și de îndată i-a trecut pe cei din neamul său la felul de viață al Grecilor.⁵

¹¹ Si a desființat înlesnirile pe care regii, din omenie, le dăduseră Iudeilor datorită lui Ioan, tatăl lui Eupolemiu – cel din fruntea soliei care dobândise prietenia și alianța Romanilor – și, aruncând la pământ așezămintele legiuite, a făcut începutul unor obiceiuri noi, oprite de Lege.

¹² Că i-a făcut plăcere să întemeieze un gimnaziu chiar la poalele acropo-

¹Numele său real, ebraic, era Isus (omonim al fiului lui Sirah), dar, spre a-și etala simpatia și zelul față de elenism, și-l schimbase în grecescul Iason.

²Despre „gimnaziu” vezi nota de la 1 Mac 1, 14.

³„Efebiu”, la Greci, era așezământul public în care adolescenții erau pregătiți pentru maturitate prin exerciții fizice, dar și printr'un sistem de instruire intelectuală.

⁴Antiohia era capitala occidentală a imperiului seleucid. Oferta lui Iason era, într'adevăr, aceea a unui renegat.

⁵= Un fel de globalizare avant la lettre, dar nu prin consens popular, și nici prin presiuni din afară, ci prin servilismul unui uzurpator.

lei⁶, unde i-a adus sub pălărie⁷ pe tinerii cei mai înzestrați.

¹³ Așa prindea rădăcini, pe atunci, elevismul, și așa se petreceau slugărnicia față de năravurile străine, prin murdăria fără margini a lui Iason, păgân neforocit, și nicidecum mare preot;

¹⁴ că preoții nu mai aveau nici o râvnă pentru slujba la altar, ci, dimpotrivă, disprețuind templul și nemailuând în seamă jertfele, se grăbeau să fie părtași, de cum se auzea discul⁸, la întrecerile gimnaste opriate de lege⁹,

¹⁵ socotind vrednicile părinților ca pe o nimică toată și luând slava Grecilor drept cea mai bună din toate.

¹⁶ Faptul acesta însă avea să le aducă mari necazuri: tocmai cei cărora le râvneau felul de viață și cu care voiau să se asemene pe de-a'ntregul, tocmai aceia le-au devenit dușmani și călăi.

¹⁷ Că nu e lucru de nimic să te porți păgânește împotriva legilor dumnezeiești; de altfel, curgerea întâmplărilor o va arăta¹⁰.

⁶Prin „acropole” se înțelege, aici, locul de pe muntele Sion situat la nord-vest de templu, pe care, mai târziu, Irod cel Mare va întemeia fortăreața Antonia.

⁷pétasos era, la Greci, o pălărie cu boruri largi, menită să apere de soare sau de ploaie, pe care tinerii din gimnazii o purtau, obligatoriu, în timpul exercițiilor de gimnastică. Expressia: „a aduce sub pălărie” înseamnă, tot la Greci, a încerca un Tânăr în practicarea acestor exerciții; la autorul de față: a-i sili pe tineri să adopte practici și obiceiuri păgâne (cultul nudului uman).

⁸Se pare că e vorba de gongul care anunța începerea unei întreceri atletice.

⁹BJ și TOB traduc: „... se grăbeau să ia parte la împărtirea, oprită de lege, a uleiului pentru întrecerile gimnaste” (ar fi vorba de uleiul cu care atleții își ungeau corpul înainte de luptă).

¹⁰E vorba de sfârșitul tragic al lui Iason (5, 8-10) și de al urmășului său Menelau (13, 4-8), cei doi arhierei renegați.

¹⁸ Când în Tir se țineau jocurile ce aveau loc la fiecare cinci ani¹¹, de față fiind regele,

¹⁹ nelegiuitul Iason a trimis, drept Antiohieni din Ierusalim, câțiva soli care să vadă jocurile și care au adus trei sute de drahme de argint pentru jertfa lui Hercule; dar cei care le aduseseră au cerut ca ele să nu fie folosite pentru jertfă, căci nu se cuvenea, ci să fie puse deoparte pentru alte cheltuieli.

²⁰ Astfel că acești bani, rânduiți pentru jertfa lui Hercule de către cel ce îi trimisese, datorită celor ce îi aduseseră au ajuns să fie folosiți la facerea triremelor¹².

²¹ Si dacă Apoloniu, fiul lui Menesteu, a fost trimis în Egipt la încoronarea regelui [Ptomeleu] Filometor, Antioh a aflat că acesta din urmă i se arăta potrivnic, ceea ce l-a făcut să se îngrijjească de propria sa liniște; așa că s'a dus la Ioppe, iar de acolo s'a dus la Ierusalim.

²² Întâmpinat cu mare alai de către Iason și de către cetăteni, a fost primit cu facile și cu strigăte de salutare; după care a plecat, cu oastea lui, spre Fenia.

²³ Iar după trei ani, Iason l-a trimis pe Menelau, fratele lui Simon – despre care s'a vorbit mai sus¹³ – să-i ducă regelui bani și să-i amintească de trebile grabnice.

²⁴ Dar acela, înfățișându-i-se regelui și

¹¹De fapt, aceste jocuri se țineau din patru în patru ani (autorul a socotit aici și anul jocurilor precedente) și erau dedicate puternicului Melcart, zeul Tirului și al Cartaginei, pe care Grecii l-au identificat în Hercule.

¹²Triremă: vas de război cu trei rânduri de vâsle dispuse în trei niveluri.

¹³Vezi 3, 4.

vorbindu-i ca un om de mare vază, a do-bândit dregătoria de mare preot dând cu trei sute de talanți de argint mai mult decât Iason.

²⁵ Înarmat cu porunci regale, a venit, nimic arătând din ceea ce trebuia să fie vrednicia de mare preot, ci, dimpotrivă, patimile unui tiran crud și furiile unei fiare sălbaticice.

²⁶ Așa că Iason, cel care îl înlăturase pe propriul său frate și care, la rândul său, a fost înlăturat de un altul, s'a văzut nevoit să fugă în țara Amoniților.

²⁷ Cât despre Menelau, acesta se folosea de putere, dar nu dădea nimic din banii făgăduiți regelui,

²⁸ în pofida plângerilor lui Sostrate, căpetenia acropolei; căci acesta avea sarcina de a strânge dările. Din această pricina, amândoi au fost chemați la rege.

²⁹ Menelau l-a lăsat pe fratele său Lisimah să-i țină locul în dregătoria de mare preot; iar Sostrate l-a lăsat pe Crates, căpetenia Cipriotilor¹⁴.

³⁰ În timp ce se petreceau acestea, s'a întâmplat că locuitorii Tarsului și Mâlosului s'au răsculat, din pricina că orașele lor îi fuseseră date în dar Antiohidei, țiiroarea regelui.

³¹ Așa că regele a venit în mare grabă să liniștească lucrurile, lăsându-l în locul său pe Andronic, unul din marii săi dregători.

³² Atunci Menelau, gândind că s-ar putea folosi de un prilej bun, a furat din templu niște obiecte de aur și i le-a dăruit lui Andronic; pe altele a izbutit să

le vândă în Tir și în orașele din împrejurimi.

³³ Iar Onia, aflând de aceasta fără nici o puțină de tăgădă, l-a învinuit, dar numai după ce se pusese la adăpost într'un loc de scăpare, și anume la Dafne, lângă Antiohia.¹⁵

³⁴ Dar și Menelau, luându-l pe Andronic deoparte, îi cerea cu stăruință acestuia să-l ucidă pe Onia. Andronic a venit să-l afle pe Onia; folosind vicleșugul, i-a întins mâna dreaptă, cu jurăminte, și, în pofida bănuielilor acestuia, l-a făcut să iasă din locul de scăpare și de îndată l-a ucis, fără să ia în seamă, cătuși de puțin, dreptatea.

³⁵ Din această pricina, nu numai Iudeii, dar și multe din celealte neamuri erau scârbite și tare nemulțumite de uciderea nedreaptă a acestui om.

³⁶ Când regele s'a întors din ținutul Ciliciei, Iudeii din cetate au venit la el să i se plângă, avându-i alături și pe Grecii care le împărtășeau ura pentru negliuța ucidere a lui Onia.

³⁷ Cuprins de adâncă întristare, lui Antioh i s'a făcut milă și a plâns pentru înțelepciunea și pentru purtarea fără cusur a răposatului;

³⁸ apoi, arzând de furie, de îndată l-a dezbrăcat pe Andronic de porfiră, i-a sfâșiat tunica și, după ce l-a purtat de-a lungul orașului, l-a trimis pe ucigaș dincolo de lumea aceasta, chiar în locul unde el săvârșise nelegiuirea asupra lui Onia; și astfel i-a adus Domnul pedeapsa de care era vrednic.

³⁹ De vreme ce numeroase furturi de cele sfinte fuseseră făcute în cetate de către Lisimah, cu învoiearea lui Menelau, și de vreme ce știrea se răspândise și'n

¹⁴ „Cipriotii” erau mercenari din Cipru care se aflau, la acea vreme, în mai toate țările imperiului seleucid.

¹⁵ Dafne era cetate cu drept de azil, inviolabilă.

afară, mulțimea poporului s'a adunat împotriva lui Lisimah, la vremea când multe asemenea obiecte de aur fuseseră duse în diferite părți.

⁴⁰ Și, cum mulțimile se ridicau, fierbând de mânie, Lisimah a înarmat ca la trei mii de oameni și a început, el, cel dintâi, să atace, sub comanda unui oarecare Auranus, om înaintat în vîrstă și, nu mai puțin, în nebuние.

⁴¹ Când și-au dat seama de încercarea lui Lisimah, apucând unii pietre, alții măciuci, alții luând în pumni cenușa care le era la îndemână, azvârleau totul, de-a valma, asupra oamenilor lui Lisimah,

⁴² așa că pe mulți i-au rănit, pe unii i-au doborât, pe toți ceilalți i-au pus pe fugă, iar pe hoțul de cele sfinte l-au ucis lângă vistierie.

⁴³ Cu privire la aceste fapte, Menelau a fost dat în judecată.

⁴⁴ Când regele a venit în Tir, cei trei oameni trimiși de către sfatul bătrânilor l-au pus sub învinuire.

⁴⁵ Văzându-se, de acum, pierdut, Menelau i-a făgăduit foarte mulți bani lui Ptolemeu, fiul lui Dorimene, ca să-l câștige pe rege de partea lui.

⁴⁶ Așa că Ptolemeu, luându-l pe rege deoparte într'o galerie – chipurile, să se răcorească –, l-a făcut să-și schimbe părerea;

⁴⁷ și astfel, pe capul tuturor răutăților, pe Menelau, [regele] l-a scos nevinovat de învinuirile ce-i fuseseră aduse, iar pe acei nenorociți – care, dacă și-ar fi apărut pricina chiar în fața Sciților, li s'ar fi dat drumul ca nevinovați –¹⁶ el

i-a osândit la moarte.

⁴⁸ Așa s'a făcut că aceia care luară apărarea cetății, a poporului și a obiectelor sfinte, au suferit această pe-deapsă nedreaptă.

⁴⁹ Pentru aceasta, chiar Tirienii însăși, sub semnul urii față de acest omor, s'au îngrijit să-i îngroape cu mare cinste.

⁵⁰ Cât despre Menelau, datorită lăcomiei celor puternici, a rămas la putere, crescând în răutate și devenind marele vrăjmaș al concetățenilor săi.

5

Răzvrătirea și moartea lui Iason. Antioh Epifan jefuiește templul. Relele guvernatorilor. Iuda Macabeul fuge în pustiu.

¹ În vremea aceea¹, Antioh își pregătea a doua sa înaintare asupra Egiptului.²

² Și s'a făcut că în toată cetatea, timp de aproape patruzeci de zile, s'au ivit, alergând prin văzduh, călăreți îmbrăcați în straie aurite și rânduiți în cete, cu săbiile scoase,

³ călărime rânduită în linii de bătaie, atacuri și lovitură pornite dintr'o parte și din alta, scuturi avântate, păduri de sulițe, zboruri de săgeți, armuri de aur strălucitoare și platoșe de tot felul.

⁴ Și toți se rugau ca această vedenie să fie spre bine.

⁵ Atunci însă s'a împrăștiat vestea mincinoasă cum că Antioh nu mai era în viață și că Iason, luând cu el cel puțin o mie de oameni, s'a năpustit năprasnic

¹ „În vremea aceea”: spre anul 168 i. H.

² E vorba de cea de a doua expediție a lui Antioh Epifan împotriva Egiptului; prima avusese loc cu un an înainte.

¹⁶ Sciților – locuitorii ai ținuturilor din nordul Mării Negre – le mergea numele că sunt poporul cel mai crud și mai neîndurător.

asupra cetății; că [luptătorii] de pe ziduri fuseseră dați peste cap, că, în cele din urmă, cetatea a fost cucerită, iar Menelau a fugit în acropole.

6 Iason i-a măcelărit fără milă pe proprii săi concetăteni, fără a se gândi că izbânda dobândită împotriva fraților săi de neam este cea mai mare înfrângere, ci gândindu-se că cei pe care i-a cucerit îi erau dușmani, iar nu conșâgeni.

7 Cu toate acestea, el n'a dobândit stăpânirea și, în cele din urmă, neagonisind decât rușinea loviturii sale, s'a dus din nou, ca fugar, în țara Amoniților.

8 Așadar, purtarea sa ucigașă și-a aflat un capăt: învinuit de către Areta, tiranul Arabilor, fugar din cetate'n cetate, urmărit de toți, disprețuit ca unul ce părăsise legile, ocărât ca un călău al patriei sale și al concetătenilor săi, a scăpat în Egipt.

9 Așa că el, care-i izgonise pe atâția din patria lor, a pierit pe pământ străin, după ce trecuse pe la Spartani, cu nădejdea că va găsi acolo un adăpost, la adăpostul faptului că ei și noi ne tragem din aceeași obârșie.

10 Si el, care aruncase o mulțime de oameni neîngropați, de nimeni n'a fost plâns; n'a avut parte de nici un fel de înmormântare, și nici de mormânt părintesc.

11 Când regelui i-au venit știrile asupra a ceea ce se petrecuse, a crezut că Iudeea nu mai ascultă de el. Drept urmare, a plecat din Egipt cu inima cloicotind de furie și a cucerit cetatea prin puterea armelor.

12 Si le-a poruncit ostașilor să-i lovească fără milă pe cei ce le cădeau în

mână și să-i înjunghie pe cei ce se urcau în case.

13 Uciși au fost tineri și bătrâni, nimiciți au fost bărbăți, femei și copii, în măcel au căzut fecioare și sugari.

14 În acele trei zile au pierit optzeci de mii de însi, din care patruzeci de mii au căzut în luptă, și tot pe atâția au fost vânduți ca sclavi.

15 Nemulțumit cu atât, a avut îndrăzneala de a pătrunde în cel mai sfânt templu de pe pământul întreg, avându-l drept călăuză pe acest Menelau, care venise să-și trădeze și legile, și patria;

16 cu mâinile lui nelegiuite a luat sfintele obiecte și cu mâinile lui spurcate a ridicat darurile lăsate acolo de către alți regi ca să reînsuflețească slava și vrednicia locașului.

17 Si într'atât se umflase Antioh în sinea lui, încât nici prin minte nu-i trecea că Domnul era vremelnic supărat din pricina păcatelor celor ce locuiau cetatea și că de acolo venea această nepăsare față de sfântul locaș.

18 Că dacă ei nu s'ar fi dedat mai dinainte la atâtea păcate, atunci și acesta – ca atunci când Eliodor, trimis de către regele Seleuc să cerceteze vistieria, de abia intrat fusese biciuit³ – și-ar fi revenit din îndrăzneală.

19 Dar nu de dragul locului a ales Domnul poporul, ci de dragul poporului a ales locul.

20 Iată dar de ce locul însuși, după ce a fost părtaş la nenorocirile venite asupra poporului, după aceea și-a avut partea lui de binefaceri; și el, care fusese părăsit întru mânia Atotțiitorului, a fost din nou aşezat în slava lui

³Pățania lui Eliodor se află istorisită în 3, 7 și urm.

întreagă, atunci când Stăpânul-Cel-Mare a fost împăcat.

²¹ Antioh, aşadar, ducând din templu o mie opt sute de talanți, a plecat în grabă spre Antiohia, socotind, în trufia lui, să facă uscatul drum de corăbii și marea drum de picior, într'atât i se semetise inima.

²² Dar a lăsat dregători care să-i facă poporului necazuri: la Ierusalim, pe Filip, de neam frigian, cu apucături încă și mai barbare decât ale celui ce-l numise,

²³ la Garizim, pe Andronic, și, pe lângă aceștia, pe Menelau, care-i întrecea pe toți în răutate față de concetașenii săi, neavând față de Iudeii concetașeni ai săi decât porniri potrivnice.

²⁴ [Regele] l-a trimis pe misarhul⁴ Apolloniu în fruntea unei oștiri de douăzeci și două de mii de oameni, poruncindu-i să-i înjunghie pe toți cei ce se aflau în puterea vârstei, iar pe femei și pe cei mai tineri să-i vândă.

²⁵ Și dacă a sosit la Ierusalim, acesta s'a prefăcut și fi pașnic, așteptând până în ziua cea sfântă a odihnei; afăndu-i atunci pe Iudei în plină odihnă, le-a poruncit oamenilor lui să-și pună armele.

²⁶ Pe toți cei ce veniseră să privească i-a spintecat; apoi, aruncându-se cu armele asupra orașului, pe foarte mulți i-a doborât.

²⁷ În acest timp, Iuda, zis Macabeul, s'a retras în pustiu, împreună cu alți nouă, unde trăiau ca fiarele în munți, el și fărtașii săi, niciodată mâncând altceva decât buruieni, ca să nu se spurce.

⁴ „Misarh”: comandanțul mercenarilor proveniți din Misia (regiunea din nord-vestul Asiei Mici).

6

Elenismul în țară. Îndemnurile autorului. Moartea lui Eleazar.

¹ La scurtă vreme după aceea, regele l-a trimis pe Geronțiu Atenianul¹ să-i silească pe Iudei să-și părăsească legile părinților lor și să nu mai trăiască după legile lui Dumnezeu,

² să spurce templul din Ierusalim și să-l încchine lui Zeus Olimpianul; iar pe cel de pe Garizim, lui Zeus-Primitoare-Străini, așa cum cereau locuitorii de pe-acolo².

³ Această înrăutățire a răului le era tuturor o mare plagă, greu de îndurat.

⁴ Templul se umpluse de dezmațul și de bețiile păgânilor, care petreceau cu târfele și se destrăbălau cu femeile în curțile cele sfinte și care, pe deasupra, aduceau înlăuntru lucruri de neierat.

⁵ Până și altarul era plin de lucruri spurcate, oprite de lege.

⁶ Nu era cu puțință nici să ne ținem ziua de odihnă, nici să păzim sărbătourile părinților noștri, și nici măcar atât: să mărturisească cineva că e iudeu.

¹Versiunile românești precedente traduc: „... l-a trimis pe un bătrân atenian”, datorită faptului că grecescul géron, gérontos înseamnă „bătrân”. Principalele traduceri occidentale de limbă franceză (BJ, TOB, OSTY) traduc: „... l-a trimis pe Geronțiu Atenianul”, având în vedere, pe de-o parte, că regele nu putea trimite un oarecare (un anonim) într'o misiune atât de importantă și, pe de alta, că substantivul comun géron a devenit (ca multe altele) nume propriu (în monahismul românesc: Gherontie). Versiunea de față adoptă acest punct de vedere.

²Pe muntele Garizim se află templul construit de Samarineni în opozиie față de cel din Ierusalim (vezi și nota de la In 4, 9). Nevrând să fie tratați ca Iudei, Samarinienii se grăbeau să iasă în întâmpinarea dorinței regelui.

7 Printr'o nenorocită silnicie erau aduși în fiecare lună, în ziua de naștere a regelui, să ia parte la un ospăt de carne jertfită, iar când venea sărbătoarea lui Dionisos erau siliți să meargă, încununați cu iederă, în alaiul lui Dionisos³.

8 Printr'o punere la cale a lui Ptolemeu, poruncă li s'a dat cetăților grecești de primprejur să-i facă pe Iudei să-și însușească acest fel de viață și să ia parte la ospețele de carne jertfită idolilor;

9 cei ce nu se vor hotărî să treacă la obiceiurile Grecilor vor fi înjunghiați. Așadar, era lesne de văzut că primejdia era de neînlăturat.

10 Așa se face că au fost aduse două femeii care-și tăiaseră copiii împrejur; le-au atârnat pruncii de sânii, le-au purtat în văzul tuturor pe străzile cetății și apoi le-au aruncat de pe înălțimea zidului.

11 Alții fugneau laolaltă prin peșterile dimprejur ca să serbeze, pe ascuns, ziua a şaptea; părâti la Filip, au fost aruncați în flăcări pentru vina de a se fi apărat pe ei înșiși prin cinstirea celei mai sfinte zile.

12 Acum, eu îi rog pe cei ce vor avea în mâini această carte să nu se descurajeze din pricina acestor nenorociri, ci să ia seama că nu spre pieirea neamului nostru s'au întâmplat aceste pedepse, ci spre îndreptarea lui.

13 A nu le lăsa i celor păcătoși timp să tot păcătuiască, ci a le trimite pe loc o pedeapsă, e un semn de mare bunăvoiță.

14 Că atunci când e vorba de alte neamuri, Stăpânul aşteaptă răbdător să

le pedepsească atunci când ele ajung la preaplinul păcatelor lor, dar nu astfel S'a hotărât El să Se poarte când e vorba de noi,

15 În aşa fel încât să nu ne pedepsească prea târziu, când păcatele noastre vor fi ajuns la vârf.

16 Așadar, El niciodată nu-și îndepărtează mila de la noi; și, dacă-și îndreaptă poporul prin mijlocirea unor nenorociri, nu ne părăsește.

17 De-ajuns ne este că am amintit de aceasta; și acum, după aceste câteva cuvinte, să ne întoarcem la povestirea noastră.

18 Eleazar, unul din cărturarii de seamă, om înaintat în vîrstă și foarte plăcut la înfațisare, era silit să-și deschidă gura și să mănânce carne de porc.

19 Dar el, mai degrabă dorindu-și o moarte slăvită decât o viață spurcată, se îndrepta el însuși spre chin

20 după ce scuipase totul, aşa cum ar trebui să facă cei ce, din dragoste de viață, au curajul de a nu se atinge de ceea ce le este oprit să guste.

21 Cum însă cei ce purtau grija acestui ospăt idolesc, oprit de lege, îl cunoșteau demult pe acest om, l-au luat deoparte și l-au rugat să aducă de la el alte cărnuri, care îi erau îngăduite și pe care el însuși le gătise, și apoi să se prefacă a mânca din carnea jertfită, aşa cum poruncise regele;

22 Făcând aceasta, el ar fi scăpat de la moarte și s'ar fi bucurat de omenie, pe temeiul vechii sale prietenii cu ei.

23 Dar el, luând o slăvită hotărâre, vrednică de vîrstă sa, de cinstea bătrânețelor sale, de părul său alb-strălucitor, de desăvârșita lui purtare

³Procesiunile dedicate lui Dionisos (la Romani: Bahus) aveau, de obicei, caracter orgastic.

încă de când era copil, dar mai ales de legile cele sfinte, rânduite de însuși Dumnezeu, a răspuns pe potrivă, spu-nând că pot să-l trimită fără năriziere în locuința morților:

²⁴ „Nu se cuvine ca la vârsta noastră să ne jucăm de-a v'ăți ascunselea, ca nu cumva o mulțime de tineri, presupunând că Eleazar, la cei nouăzeci de ani ai săi, s'a dat de partea nărvavurilor străine,

²⁵ să se înstrăineze ei înșiși prin greșala mea, a celui ce s'a jucat de-a v'ăți ascunselea ca să-și scape un crâmpel de viață, și astfel să-mi spurc și să-mi întinez bătrânețele.

²⁶ Și chiar dacă acum aş scăpa de pedeapsa oamenilor, nici viu și nici mort nu voi scăpa din mâinile Celui-Atotputernic.

²⁷ Iată de ce, părăsind acum viața în chip curajos, mă voi arăta vrednic de bătrânețele mele,

²⁸ iar tinerilor le voi lăsa o pildă de viație dacă voi muri de o moarte frumoasă, de bunăvoie și cu dăruire, pentru cinstitele și sfintele legi”.

²⁹ Și, zicând acestea, și-a îndreptat pașii către locul de chin.

³⁰ Iar cei care-l duceau și-au schimbat atunci în reavoință bunăvoița pe care i-o arătaseră cu puțin timp înainte; aceasta, din pricina cuvintelor pe care el le rostise și pe care ei le socoteau nebunie.

³¹ Și'n timp ce el își dădea duhul sub lovitură, a zis printre gemete: „Vădit îi este Domnului – Celui ce are sfânta știință – că, putând eu să scap de moarte, sub bice îndur cumplite suferințe în trupul meu, dar că în suflet le rabd cu bucurie din frica pe care o am de El”.

³² Așadar, în acest chip și-a părăsit omul acesta viața, prin moartea lui lăsându-le nu numai tinerilor, ci și neamului în întregul lui, o pildă de viație și amintirea a ceea ce e bun în om.

7

Mucenia celor șapte frați și a mamei lor.

¹ Și s'a mai întâmplat cu șapte frați, ce se aflau i sub pază împreună cu mama lor, că regele, chinuindu-i sub lovitură de bici și de vână de bou, și silea să se atingă de carne de porc (oprită de lege).

² Iar unul din ei, vorbind în numele tuturor, a zis: „Ce vrei tu să întrebă sau să știi de la noi? Noi suntem gata ca mai degrabă să murim decât să călcăm legile părintilor noștri”.

³ Înnebunit de furie, regele a poruncit să înfierbânte tigai și căldări.

⁴ Și dacă aceleia au fost de îndată înfierbântate, a poruncit să i se taie limba celui ce vorbise în numele lor, apoi să-i jupoiae pielea de pe cap¹ și să-i ciopârtească mâinile și picioarele, sub ochii celorlalți frați ai săi și ai mamei sale.

⁵ Și după ce l-au schilodit de tot, a poruncit să fie adus la foc și, încă suflând, să fie fript în tigaie. Și'n timp ce aburul din tigaie se răspândea până de parte, ceilalți se îndemnau unii pe alții, împreună cu mama lor, să moară viațește; și ziceau:

⁶ „Domnul Dumnezeu vede, «și fărăndoială că are milă de noi, potrivit cu ceea ce Moise a spus limpede în

¹ Scalparea era practicată de Sciți, cunoscuți prin cruzimea lor.

cântarea sa: «El Se va pleca spre robii Săi».

7 Și dacă cel dintâi a părăsit viața în acest fel, l-au adus la chinuri pe cel de al doilea și, după ce i-au jupuit pielea de pe cap, cu păr cu tot, l-au întrebăt: „Vrei să mănânci [carne de porc] înainte ca trupul să-ți fie pedepsit bucata cu bucată?”

8 Iar el, răspunzând în limba părinților săi, a răspuns: „Nu!” Pentru aceasta, și el a îndurat, pe rând, aceleași chinuri ca și cel dintâi.

9 Și, înainte de a-și da duhul, a zis: „Tu, nemernicule, tu ne azvârli din viața de acum, dar împăratul lumii ne va înlătura spre a ne da o viață veșnică², nouă, celor ce murim de dragul legilor Lui”.

10 După acesta l-au chinuit pe cel de al treilea; el și-a scos limba de îndată ce i s'a cerut, și-a întins curajos mâinile

11 și a zis cu vitezie: „De la Cer am aceste mădulare, și de dragul legilor Lui le disprețuiesc, și de la El nădăduiesc să le recapăt”,

12 în așa fel încât însuși regele și cei ce se aflau cu el au fost izbiți de curajul acestui Tânăr, pentru care suferințele nu însemnau nimic.

13 Părăsind și el viața, l-au supus tot astfel pe cel de al patrulea la chin și sfârtecare.

14 Când să moară, acesta s'a rostit astfel: „E de dorit să părăsești viața prin mâna oamenilor când aștepți nădejdea dată de Dumnezeu că prin El vei înlătura-

căci pentru tine nu va fi înlătura spre viață”.

15 Îndată după aceea l-au adus pe cel de al cincilea și l-au chinuit.

16 Dar el, uitându-i-se [regelui] drept în ochi, a zis: „Deși ești supus stricăciunii, ai putere asupra oamenilor și faci ceea ce vrei; să nu crezi însă că neamul nostru va fi părăsit de Dumnezeu.

17 În ce te privește, ai răbdare și vei vedea măreția puterii Lui și cum te va chinui, pe tine și pe urmașii tăi.

18 După el l-au adus pe cel de al șaselea care, înainte de a-și da duhul a zis: „Nu te amăgi'n zadar; căci noi chiar din pricina noastră suferim aceasta, de vreme ce am păcătuit împotriva Dumnezeului nostru: de aici, aceste întâmplări de necrezut;

19 tu, însă, nu te gândi că vei rămâne nepedepsit, după ce te-ai apucat să faci război împotriva lui Dumnezeu”.

20 Iar mama, mama a fost de-a dreptul minunată, cu mult deasupra tuturor; sprijinită pe nădejdile ei în Domnul, a îndurat cu mare curaj să-și vadă pe cei șapte fii murind în durata unei singure zile.

21 Pe fiecare îl încuraja în limba părinților ei; clocotind de simțăminte viteze și învigorându-și sufletul de femeie cu inimă bărbătă, le zicea:

22 „Nu știu cum v'ăți ivit voi în pântecele meu; nu eu sunt aceea care v'a dăruit duhul și viața, și cu atât mai puțin sunt aceea care a izvodit alcătuirea fizică din voi,

23 ci, fără îndoială, Făcătorul lumii, Care a zidit omul dintru'nceput și Care a plăsmuit obârșia tuturor lucrurilor, EL în mila Lui, vă va da și duhul, și

²Text important, care atestă credința într-o viață viitoare, de după moartea trupului, obținută prin înlătura; prezentă la Iezuchiel (37, 1-14) și la Daniel (12, 1-4) în dimensiunea ei profetică, această credință este întâlnită acum la nivel popular, aşa cum o avea și Marta, sora lui Lazăr (In 11, 24).

viața, de vreme ce astăzi vă disprețuiți pe voi înșivă de dragul legilor Lui".

²⁴ Antioh se credea defăimat și presupunea că aceste cuvinte îl ocărau pe el.³ Și, cum cel mai Tânăr era încă în viață, nu numai că-l îndemna prin cuvinte, dar și prin jurăminte căuta să-l încredințeze că-l va face bogat și fericit dacă se leapădă de [obiceiurile] părintilor săi; mai mult, că-l va face prieten al său⁴ și-i va încredința dregătorii obștești.

²⁵ Dar, cum Tânărul nu lua aminte la acestea, regele a chemat-o pe mamă și i-a cerut să devină sfătuitoarea copilandrului, cu scopul de a-l scăpa.

²⁶ După nenumărate îndemnuri ale acestuia, ea s'a învoit să-și sfătuiască fiul.

²⁷ Dar, aplecându-se spre el și luându-l în bătaie de joc pe crudul tiran, s'a rostit astfel în limba părintilor ei: „Fiule, ai milă de mine, cea care te-am purtat nouă luni în pântecele meu, care te-am alăptat vreme de trei ani⁵, care te-am hrănit, care te-am adus până la această vîrstă și m'am îngrijit de creșterea ta.

²⁸ Te rog, fiule, ridică-ți ochii spre cer și spre pământ, vezi-le pe toate câte se află în ele și cunoaște că Dumnezeu nu le-a făcut din cele ce erau⁶ și că tot aşa a fost făcut și neamul omenesc.

²⁹ Nu te teme de acest călău, ci arată-te

³Evident, regele nu cunoștea limba ebraică (în timp ce prizonierii evrei cunoșteau greaca!).

⁴A fi „prieten al regelui” însemna a avea un rang de mare noblețe.

⁵Se vede că, sub influența tradiției egipțene, perioada de alăptare era, și la Evrei, mult mai lungă decât cea obișnuită.

⁶Text foarte important: prima aserțiune expresă, în Vechiul Testament, asupra faptului că Dumnezeu a creat lumea din nimic.

vrednic de frații tăi și primește moartea, pentru ca, prin mila Sa, să te redobândesc împreună cu frații tăi”⁷.

³⁰ Nu-și isprăvise bine vorba când Tânărul a zis: „Ce mai așteptați? Eu nu ascult de porunca regelui, ci de porunca legii care le-a fost dată părintilor noștri prin Moise.

³¹ Cât despre tine, cel ce ai scornit tot felul de rele împotriva Evreilor, nu vei scăpa din mâinile lui Dumnezeu.

³² Căci noi, noi din pricina păcatelor noastre suferim;

³³ dacă, pentru mustrarea și îndrepătarea noastră, Domnul-nostru-Cel-Viu S'a mâniat vremelnic pe noi, El din nou va să Se împace cu robii Săi.

³⁴ Dar tu, cel necredincios și cel mai ticălos dintre toți oamenii, nu te umflă în propria-ți nebunie, amăgindu-te cu zadarnice nădejdi și ridicându-ți mâna împotriva copiilor Cerului⁸;

³⁵ că încă n'ai scăpat de judecata Atot-țiitorului Dumnezeu, Care vede totul.

³⁶ Căci frații noștri, după ce au îndurat o durere de scurtă durată, beau acum din izvorul cel nesecat al vieții, de dragul legămantului lui Dumnezeu; dar tu, prin judecata lui Dumnezeu, vei fi cu dreptate pedepsit pentru semetia ta.

⁷După aproape nouăsprezece secole (în 1714), la Istanbul, sultanul, după ce îi decapitase pe primii trei din cei patru fii ai lui Constantin Brâncoveanu, a încercat să-l îndupleze pe cel mai Tânăr, Matei, să apostazieze; consultându-și tatăl, acesta, înainte de a muri și el, l-a îndemnat la martiriu. Toți cinci sunt sfinți ai calendarului creștin.

⁸„Copiii Cerului”: Copiii lui Dumnezeu; ca în multe alte cazuri, autorul evită să scrie (și cu atât mai puțin să pronunțe) numele lui Dumnezeu (vezi și nota de la 1 Mac 3, 18).

³⁷ Cât despre mine, ca și frații mei, îmi dău trupul și sufletul pentru legile părintilor mei, rugându-L pe Dumnezeu să fie grabnic milostiv neamului nostru, iar pe tine, prin chinuri și plăgi, să te facă să mărturisești că El e singurul Dumnezeu.

³⁸ Si poate că'n mine și'n frații mei se va opri mânia Celui-Atotputernic, pe drept dezlănțuită asupra neamului nostru întreg".

³⁹ Spumegând de furie, regele l-a chinuit pe acesta din urmă cu mult mai multă cruzime decât pe ceilalți, simțind gustul amar al bătăii de joc.

⁴⁰ Așa că și acesta a părăsit viața în toată curăția, cu desăvârșită incredere în Domnul.

⁴¹ Mama a murit cea din urmă, după fiii ei.

⁴² Iată însă că e destul despre istoria ospețelor idolești și despre grozăvia chinurilor.

8

Răscoala și primele biruințe ale lui Iuda Macabeul. Înfrângerea lui Nicanor. Înfrângerea lui Timotei și a lui Bacchide. Fuga și mărturisirea lui Nicanor.

¹ Iar Iuda – zis Macabeul – și fărtații săi, strecurându-se pe furiș prin sate, își chemau rudele și, alăturându-și pe cei ce se păstraseră în iudaism, a adunat ca la șase mii de oameni.

² Și-L rugau pe Domnul să-și arunce privirea asupra poporului pe care toți îl călcau în picioare, să aibă milă de templul pângărit de către oameni necredincioși,

să-I fie milă de cetatea pustiită – pe cale de a fi făcută una cu pământul –, să audă săngele care striga spre El,

⁴ să-și aducă aminte de ucigașul măcel asupra pruncilor nevinovați, precum și de blasfemiile rostite împotriva numelui Său și să-și arate ura față de rău.

⁵ De îndată ce s'a aflat în fruntea unui început de oaste, Macabeul devinea, de acum înainte, de neînvins pentru pagâni, mânia lui Dumnezeu preschimbându-se în milă.

⁶ Lovind pe neașteptate, ardea orașe și sate; punând mâna pe locurile cele mai potrivite, își punea dușmanii pe fugă cu grămadă.

⁷ Pentru astfel de lovitură avea grijă să aibă de partea sa, mai cu seamă, întunericul nopții. Iar faima vitejiei lui se răspândea pretutindeni.

⁸ Văzând că omul acesta creștea puțin câte puțin și că biruințele lui devineau din ce în ce mai dese, Filip¹ i-a scris lui Ptolemeu, guvernatorul Celesiriei și al Feniciei, să-l ajute pe rege în trebile lui.

⁹ Acesta l-a numit îndată pe Nicanor, fiul lui Patrocle, unul din prietenii de seamă, și l-a trimis în fruntea a cel puțin douăzeci de mii de oameni de felurite neamuri, ca să nimicească întregul neam al Iudeilor; și i-l-a alăturat pe Gorgias, comandant care avusese mult de-a face cu trebile războiului.

¹⁰ Nicanor a hotărât ca tributul de două mii de talanți pe care regele îl datora Romanilor să fie plătit cu banii dobândiți din vânzarea Iudeilor ce vor fi luați robi.

¹E vorba de Filip Frigianul, menționat în 5, 22 și 6, 11.

¹¹ Si de'ndată a trimis prin orașele de pe țărmul mării să vină să cumpere robi iudei, făgăduind că le va da nouăzeci de robi pentru un talant; nu se aştepta la pedeapsa ce avea să vină asupră-i de la Cel-Atotputernic.

¹² De îndată ce i-a sosit vestea apropieriei lui Nicanor, Iuda le-a spus alor să-i că oastea bate la ușă.

¹³ Atunci fricoșii și cei lipsiți de credință în judecata lui Dumnezeu au fugit din toate părțile și s-au dus care încotro;

¹⁴ alții vindeau tot ce le mai rămăsesese și totodată îi cereau lui Dumnezeu să-i scape pe aceia pe care nelegiuitorul Nicanor îi vânduse chiar mai înainte ca ostile să se fi ciocnit;

¹⁵ aceasta, dacă nu de dragul lor, cel puțin de dragul legămantului făcut cu părinții lor și de dragul sfântului și preamăritului Său nume cu care ei erau numiți.

¹⁶ Macabeul, aşadar, adunându-și pe cei șase mii de oameni, i-a îndemnat să nu se lase însăpăimântați de dușmani și să nu le fie teamă de marele număr al păgânilor care pe nedrept vin împotriva lor, ci să se lupte cu vitejie,

¹⁷ având înaintea ochilor nelegiuitorii ocară pe care aceia au aruncat-o asupra locului celui sfânt, necazurile și chinurile aduse'n cetate, precum și prăbușirea așezămintelor strămoșești.

¹⁸ Si le-a zis: „Ei își pun nădejdea în armele și cutezanța lor, dar noi ne-o punem în Atotputernicul Dumnezeu, Cel ce doar c'un semn îi poate doborî nu numai pe cei ce vin împotriva noastră, dar și lumea întreagă”.

¹⁹ Si le-a arătat, pe rând, de câte ori a venit ajutorul de sus în vremea strămo-

șilor, și mai ales sub Senaherib, când i-au pierit o sută optzeci și cinci de mii de oameni,

²⁰ și bătălia pe care au avut-o în Babilon împotriva Galatenilor:² Iudeii, care luau parte la luptă, erau, de toți, opt mii, cărora li se adăugaseră patru mii de Macedoneni; și'n timp ce aceștia din urmă dădeau dosul, cei opt mii au nimicit o sută douăzeci de mii, datorită ajutorului venit din cer, și s'au ales cu multă pradă.

²¹ Si după ce, prin aceste cuvinte, i-a umplut de curaj și i-a făcut gata să moară pentru legi și patrie, a împărțit oastea în patru cete:

²² în fruntea fiecarei cete i-a pus pe frații săi Simon, Iosif și Ionatan, punând câte o mie cinci sute sub porunca fiecăruia din ei.

²³ Pe deasupra, l-a pus pe Ezdra să citească din Cartea Sfântă, iar apoi, după ce a dat cuvântul de semnal: „Ajutorul lui Dumnezeu”, punându-se el însuși în fruntea primei cohorte³, s'a ciocnit cu Nicanor.

²⁴ Si, cu ajutorul Celui-Atotputemic, au ucis mai mult de nouă mii de oameni, au rănit și au schilodit cea mai mare parte a ostașilor lui Nicanor, și pe toți i-au pus pe fugă.

²⁵ De asemenea, au pus mâna și pe bani celor ce veniseră să-i cumpere. Si fiindcă urmărirea o începuseră cu întârziere, s'au întors, din lipsă de timp.

²⁶ Într'adevăr, era ajunul zilei de odihnă, fapt pentru care nu și-au împins urmărirea până prea departe.

²Acest eveniment nu ne este cunoscut din alte surse.

³Cohortă (speira): unitate militară de cel mult 600 de oameni.

²⁷ După ce au adunat armele și au ridicat prăzile dușmanilor, și-au văzut și de ziua de odihnă, ridicând belșug de binecuvântări și laude pentru Domnul Care-i scăpase în ziua aceea, începându-și astfel mila față de ei.

²⁸ După ce a trecut ziua de odihnă, o parte din prăzi le-au împărțit celor ce fuseseră chinuiți, precum și văduvelor și orfanilor, iar rămășița au împărțit-o între ei și copiii lor.

²⁹ După ce au făcut și acest lucru, într-o rugăciune obștească I-au cerut milostivului Stăpân să Se împace pentru totdeauna cu robii Săi.

³⁰ Într-o ciocnire cu oamenii lui Timotei și Bacchide au ucis mai mult de douăzeci de mii dintre ei și au cucerit cetăți cu ziduri foarte înalte; au împărțit între ei mare belșug de pradă, făcând părți deopotrivă, una pentru ei, alta pentru cei ce fuseseră chinuiți, pentru orfani și văduve, ca și pentru bătrâni.

³¹ Au adunat armele dușmanilor și le-au pus pe toate cu grija, în locuri prienice; ceea ce a rămas din prăzi au dus la Ierusalim.

³² L-au ucis pe filarh⁴, unul din tovarășii lui Timotei, om întru totul neleguit, care le făcuse Iudeilor o mulțime de necazuri.

³³ Și'n timp ce sărbătoreau biruința în patria lor, i-au ars pe cei ce dăduseră foc sfintelor porți, precum și pe Calistene, care se pitise într'o căsuță și care și-a primit astfel plata pentru neleguirea sa.

⁴Grecescul fylarhos: „șef de trib”; în cazul de față, comandantul triburilor arabe din oastea de mercenari a lui Timotei, învinse la începutul campaniei lui Iuda Macabeul împotriva acestuia (vezi 12, 10-11).

³⁴ Cât despre de-trei-ori-ticălosul Niconor, cel care adusese o mie de negustori cărora să le vândă Iudei,

³⁵ umilit fiind, cu ajutorul Domnului, de niște oameni pe care el îi socotea de nimic, și-a lepădat îmbrăcămintea cea strălucită și, luând-o de-a dreptul peste câmp, ca un fugar ce se ferește să fie văzut, a sosit la Antiohia, tare bucuros că izbândise să scape din prăbușirea oastei sale.

³⁶ Așa că el, care-și luase sarcina de a plăti tributul datorat Romanilor prin vânzarea robilor din Ierusalim, mărturisea că Iudeii au pe Cineva Care Se luptă pentru ei și că Iudeii erau de neînvins, prin aceea că păzeau legile pe care chiar Acela le poruncise.

9

Groaznicul sfârșit al lui Antioh Epifan.

¹ Cam în aceeași vreme s'a întâmplat și întoarcerea, lipsită de cinste, a lui Antioh din ținuturile Persiei.

² Căci, intrat în cetatea numită Persepolis, s'a apucat să jefuiască templul și să pună mâna pe oraș. Dar și multimea, ridicându-se, a pus mâna pe arme; și s'a întâmplat că Antioh, pus pe fugă de către locuitorii țării, s'a întors plin de rușine.

³ Ajuns în Ecbatana, i-a sosit vestea despre ceea ce i se întâmplase lui Niconor și oamenilor lui Timotei.

⁴ – Aprins de mânie, se gândeau să Ie plătească Iudeilor rușinea suferită din partea celor ce-l siliseră să fugă; și i-a poruncit căruțașului său să mâne carul, fără oprire, până la capătul drumului (îl însoțea judecata Cerului, de

vreme ce se rostea cu trufie: „Voi preface Ierusalimul în mormânt al Iudeilor, de îndată ce voi sosi acolo!”).

5 Dar Domnul, Cel ce pe toate le vede, Dumnezeul lui Israel, l-a lovit cu o plagă de nevindecat, cum nu s'a mai văzut: nu isprăvise bine aceste cuvințe, că a fost cuprins de o nesuferită durere în măruntaie și de groaznice chinuri lăuntrice;

6 aceasta, pe bună dreptate, de vreme ce el, prin numeroase și nemaiapomenește chinuri, chinuisse măruntaiele altora.

7 Cu toate acestea, întru nimic domolindu-și mândria și mereu plin de trufie, suflând împotriva Iudeilor flăcările furiei sale, a poruncit ca înaintarea să fie iuțită. S'a întâmplat însă că el a căzut din carul care alerga bubeind și, învârtit într'o căzătură rostogolită, toate mădularele trupului i s'au stâlcit.

8 Așa că el, care cu puțin înainte, în înfumurarea lui nemaiîntâlnită la oameni, credea că le poate porunci valurilor mării și care-și închipuia că poate cântări în cumpăna înălțimile munților, era acum trântit la pământ și dus pe o targa, prin el arâtându-se în ochii tuturor puterea lui Dumnezeu,

9 până acolo încât din trupul acestui om șiroiau viermii, trupul i se descarnea de viu, petic cu petic, printre dureri și suferințe, iar duhoarea puroaierilor care ieșeau din el carnea nasul întregii oștiri;

10 și cel care, cu puțin înainte, credea că atinge stelele cerului, nu avea pe nimeni care să-l poarte, din pricina ne-suferitelor sale duhorii.

11 Atunci, fiind tot numai rană, a înce-

put să-și domolească mult din trufie și, sub biciul dumnezeiesc, a prins a înțelelege, hărțuit îniece clipă de chinuri.

12 Și, cum el însuși nu mai putea să îndure propria sa putoare, s'a rostit: „Drept este să asculti de Dumnezeu și, de vreme ce ești muritor, să nu-ți pui dumnezeirea pe seamă”.

13 Și acest ticălos îl ruga pe Stăpânul – Care n'ar fi trebuit să aibă milă de el –, făgăduind

14 să elibereze Sfânta Cetate – aceea pe care se grăbea s'o șteargă de pe fața pământului și s'o prefacă în mormânt –,

15 să-i facă egali în drepturi cu Atenienii pe toți Iudeii – cei pe care nu-i socotise vrednici nici măcar de mormânt, și pe care voia să-i arunce la fiare, pe ei și pe copiii lor, și să facă din ei hrana păsărilor de pradă –,

16 să înzestreze cu cele mai frumoase podoabe sfântul templu – pe care mai înainte îl jefuise –, să înapoieze, chiar în număr mult mai mare, obiectele sfinte, să ia parte – din propriile lui venituri – la cheltuielile de trebuință jertfelor

17 și – culmea! – că se va face iudeu și că va cutreiera toate locurile'n care trăiesc oameni, spre a da mărturie despre puterea lui Dumnezeu.

18 Dar, fiindcă chinurile lui nu se opreau nicicum – căci îl ajunsese judecata lui Dumnezeu –, deznađăjduit de starea în care se afla, le-a scris Iudeilor scrisoarea de mai jos, o adevărată jalbă, care suna astfel:

19 „Antioh, rege și guvernator, către preacinstiții Iudei, concetățenii săi: salutare, sănătate și multă fericire!

20 Dacă voi și copiii voștri o duceți bine

și dacă trebile voastre vă merg aşa cum le vreți, vom înălța pentru aceasta îmbelșugate rugăciuni de mulțumire.

21 Cât despre mine, mă aflu întins fără putere pe un pat și-mi aduc aminte, mișcat, de semnele prețuirii voastre și de bunele voastre simțăminte. La întoarcerea mea din ținuturile Persiei am căzut greu bolnav și socotesc că e de trebuință să mă îngrijesc de obșteasca liniște a tuturor.

22 Nu că aș fi cumva deznađăjduit de starea mea – dimpotrivă, am mare nădejde că voi scăpa din această boală –,

23 ci fiindcă-mi amintesc că tatăl meu, atunci când pleca la război în părțile de sus, își rânduia un urmaș,

24 pentru ca, dacă s-ar întâmpla ceva neașteptat sau vreo veste neplăcută, oamenii țării să știe că trebile fuseseră rânduite și, în felul acesta, să nu se tulbure câtuși de puțin;

25 În afară de aceasta, văzând că regii din apropierea noastră și vecinii regatului pândesc prilejurile și așteaptă întâmplările, l-am rânduit rege pe fiul meu Antioh¹, pe care, de mai multe ori, înainte de a mă avânta spre satrapile de sus, l-am încredințat și l-am înfățișat celor mai mulți dintre voi; de altfel, i-am și făcut scrisoarea de mai jos.

26 Vă rog și vă cer să vă aduceți aminte de binefacerile mele obștești și de la om la om și să vă păstrați bunele simțăminte pe care le aveți față de mine și față de fiul meu.

27 Căci sunt încredințat că, plin de dulceață și de iubire de oameni, el îmi va urma îndeaproape dorințele și se va înțelege bine cu voi”.

¹Acesta va fi Antioh al V-lea Eupator, crescut de către Lisias, adversarul lui Filip.

28 Iată deci cum acest ucigaș și blasfemiant, în prada unor suferințe complete, asemănătoare cu acelea pe care el le pricinuise altora, și-a isprăvit viața pe pământ străin, în munți, printr'o moarte nenorocită.

29 Iar Filip, tovarășul său din copilărie, i-a adus trupul înapoi; dar, temându-se de fiul lui Antioh, s'a dus în Egipt, la Ptolemeu Filometor.

10

Curățirea templului, sărbătoarea sfintirii. Ptolemeu Macron. Războiul cu Idumeii. Luptele împotriva lui Timotei. Cucerirea Gherzerului.

1 Călăuziți de Domnul, Macabeul și fărății săi au recucerit templul și ceteata;

2 au dărâmat altarele ridicate de străini în piață, precum și capiștile.

3 După ce au curățit templul, au făcut un alt jertfelnic; apoi, luând foc din scânteile ce țășneau din pietrele îンfierbântate până roșu,¹ au adus jertfe după trecerea a doi ani, au ars tămâie, au aprins luminile și au aşezat pâinile punerii înainte.

4 Apoi, plecându-se până pământ, Iau cerut Domnului să nu-i mai lase să cadă sub astfel de rele, dar, dacă se va întâmpla să mai păcătuiască, să-i certe El însuși, cu îngăduință, și să nu-i dea pe mâna neamurilor blasfemiantoare și barbare.

5 În ziua în care templul fusese pângărit de către străini, în chiar ziua aceea

¹Au recurs la acest procedeu spre a asigura puritatea focului care urma să ardă jertfele.

să făcut curățirea templului, în douăzeci și cinci ale aceleiași luni, adică a lui Chislev².

6 Cu veselie au prăznuit opt zile de sărbătoare, ca la aceea a Corturilor, amintindu-și că, doar cu puțin înainte, la vremea sărbătorii Corturilor locuiau în munți, prin peșteri, ca fiarele sălbatice.

7 Iată de ce, purtând ramuri³ și crenjuțe frumoase și stâlpări de finic, înălțau cântări spre Acela care dusese până la capăt curățirea locașului Său.

8 Si au poruncit, prin hotărâre obștească întărită prin vot⁴, ca întregul neam al Iudeilor să prăznuiască acea zi în fiecare an.

9 Acestea au fost împrejurările în care s'a sfârșit Antioh, numit și Epifan.

10 Acum vom arăta faptele care-l privesc pe Antioh Eupator, fiul acelui necredincios, trecând mai repede peste nenorocirile legate de războaie.

11 După ce a devenit rege, acesta l-a numit în fruntea trebilor pe un oarecare Lisias, mare guvernator al Celesiriei și Feniciei.

12 Căci Ptolemeu, numit Macron⁵, dorind să le facă dreptate Iudeilor, ca unora care suferiseră atâtea nedrepății din partea altora, se străduia să trăiască în pace cu ei.

13 Așa fiind el părât la Eupator de către prietenii Regelui, cu fizice prilej auzea că e numit trădător pentru aceea

că părăsise Ciprul, pe care i-l încredițase Filometor, și trecuse la Antioh Epifan; și, nemaiputând a se socoti vrednic de dregătoria lui, și-a luat viața otrăvindu-se.

14 Dar Gorgias, devenit guvernator al acestor ținuturi, aduna oști străine și folosea orice prilej de a se război cu Iudeii.

15 În același timp, Idumeii, stăpâni ai unor cetăți întărite bine aşezate, îi hărțuiau pe Iudei și, primindu-i pe cei ce erau alungați din Ierusalim, îi foloseau să întrețină războiul.

16 Macabeul și oamenii lui, după ce au făcut rugăciuni obștești și I-au cerut lui Dumnezeu să Se arate de partea lor, s'au aruncat asupra cetăților întărite ale Idumeilor.

17 Lovindu-le puternic, au cucerit întăriturile, i-au doborât pe toți luptătorii de pe ziduri și i-au tăiat pe toți cei ce le cădeau în mâna; n'au ucis acolo mai puțin de douăzeci de mii.

18 Dar, deoarece nouă mii fugiseră în două turnuri foarte puternice și aveau acolo tot ceea ce le trebuia ca să înfrunte o împresurare,

19 Macabeul i-a lăsat pe Simon și pe Iosif, cu Zaharia și fărtații săi, destui pentru a face o împresurare, iar el a plecat în alte locuri care nu sufereau întârziere.

20 Dar oamenii lui Simon, din poftă de bani, s'au lăsat cumpărați de către unii din cei ce se aflau în turnuri și, primind săptezece de mii de drahme, le-au îngăduit unora să scape.

21 Când i s'a spus Macabeului ce se întâmplase, i-a adunat pe mai-marii pororului și i-a învinuit pe acei oameni că și-au vândut frații pentru bani prin

²Chislev: noiembrie-decembrie.

³Textual: „tirsuri”; termen păgân, folosit în limbajul religiilor misterice.

⁴pséfisma = hotărâre publică obținută prin vot cu pietricele (procedeu obișnuit în Elada).

⁵Nu știm dacă acest Ptolemeu Macron este una și aceeași persoană cu Ptolemeu, fiul lui Domînene, din 4, 45-46.

aceea că-i făcuseră pe dușmani scăpați împotriva lor.

22 Așa că i-a ucis pe acei oameni care deveniseră trădători și, de îndată, a cucerit cele două turnuri.

23 Ajutat de o bună mânuire a armelor în aceste lupte, în cele două turnuri a ucis peste douăzeci de mii de oameni.

24 Acum, Timotei, cel care mai înainte fusese biruit de către Iudei, adunând o mare multime de ostași străini și nu puțini cai veniți din Asia, a înaintat că și cum ar fi vrut să cucerească Iudeea prin puterea armelor.

25 Văzând că se apropiie, Macabeul și oamenii săi I se rugau Domnului, presărându-și cenușă pe cap și încingându-și coapsele cu sac;

26 apelează la pământ în fața jertfelniciului, îi cereau Domnului să fie cu ei, să Se facă dușmanul dușmanilor lor și potrivnicul potrivnicilor lor, așa cum Legea o spune limpede.

27 Iar când și-au isprăvit rugăciunea, au pus mâna pe arme, au înaintat destul de departe în afara cetății și, odată ajunși în apropierea dușmanului, s-au oprit.

28 Și chiar în vremea când soarele, răsăringind, își răspândea lumina, au izbit din amândouă părțile, unii având, pe lângă curaj, nădejdea în Domnul drept chezăsie a biruinței, iar ceilalți bizuindu-se pe înflăcărarea care-i mâna în luptă.

29 Dar, în toiul bătăliei, dușmanilor li s'a arătat, venind din cer pe cai cu frâie de aur, cinci bărbați străluciți, care înaintau în fruntea Iudeilor

30 Luându-l pe Macabeu în mijlocul lor și apărându-l cu armurile, îl țineau în afara oricărei primejdii, în timp ce el

arunca săgeti și trăsnete asupra dușmanilor, care, loviți de orbire și'n prada zăpăcelii, cădeau tăiați în bucăți.

31 Douăzeci de mii și cinci sute au fost uciși, cărora li s'au adăugat sase sute de călăreți.

32 Însuși Timotei a fugit într'o cetate întărătită, numită Ghezer, al cărei guvernator era Chereeaa.

33 Cuprinși de voie bună, Macabeul și oamenii săi au împresurat cetatea timp de patru zile.

34 Iar cei ce se aflau în lăuntru, încrăzători în puternicia locului, blasfemiau în gura mare⁶ și rosteau vorbe care nu sunt îngăduite.

35 Când cea de a cincea zi prindea să mijească, douăzeci de tineri din oastea Macabeului, aprinși de mânie din pricina acelor blasfemii, s'au aruncat cu mare bărbătie asupra zidului și, cu înflăcărare crâncenă, loveau pe oricine le cădea sub mâna;

36 alții se urcau în același chip asupra celor împresurați, căzândule'н spate, au dat foc turnurilor și, aprinzând ruguri, i-au ars de vii pe blasfematori;

37 iar alții sfărâmău porțile și, făcând o deschizătură pentru oastea rămasă afară, au cucerit cetatea prin asalt.

38 Cât despre Timotei, care se ascunse într'o groapă oarecare, l-au înjunghiat, ca și pe fratele său Chereeaa și pe Apolofan.

39 Iar după ce au isprăvit, L-au binecuvântat prin cântări și rugăciuni de mulțumire pe Domnul, Cel ce mult bine i-a făcut lui Israel și i-a dat biruința.

⁶A blasfemia: a profera insulțe și injurii la adresa lui Dumnezeu (nume pe care Evreii nu cuteau nici cel puțin să-l pronunțe).

11

Înfrângerea lui Lisias. Înțelegere de pace. Patru scrisori: a lui Lisias către Iudei, a lui Antioh Eupator către Lisias, a lui Antioh Epifan către Iudei, a Romanilor către Iudei.

1 La foarte puțin timp după aceea, Lisias, tutorele¹ și ruda regelui, care era în fruntea trebilor, îndurând greu ceea ce se petrecuse,

2 a adunat ca la optzeci de mii de oameni și toată călărimea și s'a pornit la drum împotriva Iudeilor, cu gândul de a face din Cetate locuință pentru Greci,

3 să supună templul unei dări asemănătoare cu ale altor temple ale neamurilor și să vândă pe bani, în fiecare an, dregătoria de mare preot;

4 el nu lua în seamă câtuși de puțin puternicia lui Dumnezeu, amețit cum era de zecile de mii de pedestrași, de miile de călăreți și de cei optzeci de elefanți care erau cu el.

5 Odată pătruns în Iudeea, s'a apropiat de Betșur, cetate puternică, dar foarte departe de Ierusalim – ca la cinci stadii – și a împresurat-o strâns.

6 Când Macabeul și oamenii săi au aflat că acela ținea cetatea sub împresurare, cu suspine și lacrimi – și împreună cu poporul – L-au rugat pe Domnul să transmită un inger bun care să-l scape pe Israel.

7 Macabeul, cel dintâi, punându-și armele, i-a îndemnat pe ceilalți să se

¹Textual: „epitropul” (cel căruia i s'a încredințat gestionarea unei proprietăți); în cazul de față, tutorele (cel căruia i s'a încredințat creșterea și educarea unui minor). Despre Lisias ca locuitor regal și tutore vezi 1 Mac 3, 32-33.

arunce odată cu el în fața primejdiei spre a veni în ajutorul fraților lor; și toti, ca unul, s'au avântat cu înflăcărare.

8 Erau încă aproape de Ierusalim când s'a ivit, mergând în fruntea lor, un călăreț îmbrăcat în alb, zăngăindu-și armura de aur.

9 Toti la un loc L-au binecuvântat pe milostivul Dumnezeu și s'au simțit cu inimile învigorate, gata să spintele nu numai oameni, dar și fiarele cele mai crude, și chiar și ziduri de fier.

10 Așa înaintau, în linie de bătaie, laolaltă cu aliatul care le venise din cer, Domnul avându-i în mila Sa.

11 Si, aruncându-se ca niște lei asupra dușmanilor, au doborât unsprezece mii de pedestrași, precum și o mie șase sute de călăreți, iar pe ceilalți i-au pus pe fugă.

12 Cea mai mare parte a acestora au scăpat, răniți și fără arme; însuși Lisias și-a scăpat viața printr'o fugă rușinoasă.

13 Cum însă acesta nu era lipsit de minte, gândindu-se la înfrângerea pe care de abia o suferise și înțelegând că Evreii erau de neînvins – de vreme ce Puternicul Dumnezeu Se lupta împreună cu ei –,

14 le-a trimis o solie de împăcare, făgăduind că va primi ceea ce e drept în cererile acestora și că, mai mult, îl va sili pe rege să le devină prieten².

15 Macabeul s'a învoit asupra a tot ceea ce dorea Lisias – grija lui nefiind alta decât binele obștesc –, astfel încât tot

²Tutorelui Lisias nu-i era peste mâna să constrângă voința unui rege care era încă copilandru.

ceea ce Macabeul i-a scris lui Lisias în privința Iudeilor, regele a îngăduit.

¹⁶ Scrisoarea trimisă Iudeilor de către Lisias avea cuprinsul următor: „Lisias către obștea Iudeilor, salutare!

¹⁷ Ioan și Abesalom, trimișii voștri, după ce mi-au înmânat înscrisul de mai jos, au cerut un răspuns la ceea ce cuprinde el mai de seamă.

¹⁸ Tot ceea ce trebuia adus înaintea regelui am înfățișat și ceea ce era vrednic de încuviințare am încuviințat.

¹⁹ Așadar, dacă voi vă păstrați bunele voastre simțăminte față de stăpânire, eu mă voi strădui și de acum înainte să mă pun în slujba binelui vostru.

²⁰ Cât despre lucrurile de amănunt, le-am poruncit trimișilor voștri și alor mei să stea de vorbă cu voi.

²¹ Fiți sănătoși! Anul o sută patruzeci și opt, în douăzeci și patru ale lunii Dioscov³.

²² Scrisoarea regelui suna astfel: „Regele Antioh către fratele său Lisias, salutare!

²³ Fiind părintele nostru plecat să stea laolaltă cu zeii,⁴ iar noi înșine vrând ca toți cei din regatul nostru să-și poată vedea de trebile lor fără să fie tulburăți,

³Textual: „... a douăzeci și patra a lui Zeus Corintianul”. Se pare însă că Dios Korínthios este o alterare a lui Dióskoros, numele unei luni din calendarul cretan, sau a lui Dioskorínthios, numele unei luni din calendarul macedonean. De ce un act oficial era datat cu numele unei luni provinciale, e un semn de întrebare. Oricum, documentul a fost redactat în primăvara anului 164 î. H.

⁴„Părintele nostru”: Antioh al IV-lea Epifan. „Să stea laolaltă cu zeii”: apoteoza imperială, adoptată de Alexandru cel Mare și continuată de Seleucizi.

²⁴ AFLÂND că Iudeii nu se învoiesc – aşa cum o voia părintele nostru – să treacă la obiceiurile grecești, ci mai degrabă voiesc să-și păstreze felul de viață care le este propriu, fapt pentru care au cerut să fie lăsați în datinile lor,

²⁵ dorind noi, așadar, ca nici neamul acesta să nu cunoască nici un fel de tulburare, hotărâm ca templul lor să le fie dat înapoi și ca ei să trăiască potrivit cu obiceiurile părinților lor.

²⁶ Așadar, fă bine și trimit pe cineva acolo și să le dea mâna dreaptă⁵, pentru ca, știind ei astfel ce avem în gând, să-și recapete curajul și cu voioșie să-și vadă de treburile lor.

²⁷ Scrisoarea regelui către neamul Iudeilor suna astfel: „Antioh către Sfatul bătrânilor Iudeilor, salutare!

²⁸ Dacă voi o duceți bine, aceasta-i și după inima noastră. Noi înșine ne bucurăm de o sănătate bună.

²⁹ Menelau ne-a adus la cunoștință dorința voastră de a vă întoarce acasă și de a vă vedea de treburile voastre.

³⁰ Așadar, acelora care vor porni la drum înainte de treizeci ale lunii Xantic⁶ li se intinde mâna dreaptă, să călăturească fără nici o grija.

³¹ Iudeii să se bucure de bucatele lor și de legile lor ca și mai înainte, și nimenei dintre ei să nu fie neliniștit în vreun fel de greșalele făcute din neștiință.

³² De altfel, l-am trimis pe Menelau să vă liniștească.

³³ Fiți sănătoși! Anul o sută patruzeci și opt, în cincisprezece ale lui Xantic”.

⁵„A da mâna dreaptă”: semn de pace, de reconciliere.

⁶„Xantic”: numele unei luni din calendarul macedonean, corespunzător lunii Nisan din calendarul iudaic.

³⁴ Romanii au trimis și ei o scrisoare întocmită astfel: „Quintus Memmius, Titus Manius⁷, împoterniciții Romanilor, către poporul Iudeu, salutare!

³⁵ Cele ce v'au fost îngăduite de Lisias, ruda Regelui, vi le îngăduim și noi.

³⁶ Cât despre cele hotărâte de el, să-i fie spuse Regelui, trimiteți-ne neîntârziat pe cineva, după ce le veți fi cercestat, pentru ca noi să i le înfățișăm Regelui aşa cum credeți voi că e bine; căci noi mergem acum la Antiohia.

³⁷ Grăbiți-vă dar să ne trimiteți oameni, ca să știm și noi ce doriți.

³⁸ Fiți sănătoși! Anul o sută patruzeci și opt, în cincisprezece ale lunii Xantic.

i lăsau pe Iudei să aibă nici liniște, nici răgaz.

³ În acest timp, locuitorii din Ioppe⁴ au săvârșit îngrozitoarea ticăloșie de mai jos: I-au poftit pe Iudeii care trăiau printre ei ca, împreună cu femeile și copiii lor, să se urce în bărcile pe care le pregătiseră, fără ca prin aceasta să pară că ar avea de gând să le facă ceva rău;

⁴ În duhul unei hotărâri de obște a cetății, aceștia au primit, ca niște oameni pașnici și netemători; dar, când au înaintat în larg, au fost prăvăliți în adânc, în număr de cel puțin două sute.

⁵ Iuda, de îndată ce a aflat de cruzimea săvârșită asupra unor oameni din neamul său, a adus-o la cunoștința alor săi

⁶ și, după ce L-a chemat pe Domnul, Judecătorul cel Drept, a mers împotriva ucigașilor fraților săi, a aprins portul în timpul nopții, a ars bărcile și i-a spintecat pe cei ce fugiseră în ele.

⁷ Dar, cum orașul fusese închis, a plecat, cu gândul de a se întoarce și de a nimici toată cetatea Ioppitilor.

⁸ Aflând însă că cei din Iamnia⁵ voiau să facă și ei tot aşa cu Iudeii care trăiau acolo,

⁹ i-a lovit în același fel pe Iamniți, noaptea, și a dat foc portului, precum și vaselor, în aşa măsură încât licăru flăcărilor se vedea până la Ierusalim, cu toate că depărtarea era de două sute patruzeci de stadii.

⁴Ioppe: Iaffa de astăzi.

⁵Iamnia: oraș portuar situat la 20 km sud de Ioppe; Yebna de astăzi. După dărâmarea Ierusalimului (70 d. H.), Iamnia – care în vremea lui Iosua Navi se numea Iabneel (Ios 15, 11) – a devenit sediul marelui sinedriu și al unei importante școli rabinice.

12

Iuda Macabeul pedepsește Ioppe și Iamnia. Luptele din Galaad. Bătălia de la Carnaim; Întoarcerea pe la Efron și Schitopolis. Înfrângerea lui Gorgias. Rugăciunea pentru cei morți.

¹După ce s'au făcut aceste înțelegeri, Lisias a venit la rege, în timp ce Iudeii se întorceau la lucrul câmpului.

²Dar printre comandanții de oști ai ținutului, Timotei¹ și Apoloniu², fiii lui Geneu, Ieronim și Demofon, și, pe lângă aceștia, Nicanor Cipriarhul³ nu-

⁷Folosind și alte manuscrise grecești, importanți bibliști occidentali cred că, în realitate, legătii (ambasadorii) Romanilor implicați în acest text erau trei: Quintus Memmius, Titus Manlius și Manius Sergius (BJ, TOB).

¹Altul decât Timotei din 10, 24 și 10, 38: comandanțul Transiordaniei (1 Mac 5, 11).

²Altul decât misarhul din 5, 24.

³Altul decât celebrul Nicanor, fiul lui Patrocle, din 8, 9; acesta era comandanțul mercenariilor ciprioti.

¹⁰ Iuda și ai săi, aflându-se la o depărtare de nouă stadii de la locul acela⁶, în drumul pe care-l făcea împotriva lui Timotei, asupra lor s'au aruncat niște Arabi, în număr de cel puțin cinci mii de pedestrași și cinci sute de călăreți.

¹¹ În crâncena bătălie care a avut loc, oamenii lui Iuda – datorită ajutorului lui Dumnezeu – au dobândit biruința; înfrânti, nomazii i-au cerut lui Iuda să le dea mâna dreaptă, făgăduind să-i dea vite și să fie în slujba lui pentru ceea ce ar mai datora.

¹² Iuda, găsind că aceștia ar putea într'adevăr să fie de folos în multe treburi, s'a învoit să facă pace cu ei, iar aceia, după ce i-au strâns mâna dreaptă, s'au dus la corturile lor.

¹³ El a mai lovit o cetate apărată de stăvilare de pământ și înconjurată de ziduri, locuită de neamuri amestecate; se numea Caspin.

¹⁴ Cei dinlăuntru, bizuindu-se pe tăria zidurilor și pe strânsura de bucate, s'au arătat grosolani față de Iuda și oamenii lui, batjocorindu-i și, mai mult, blasfemiind și aruncând vorbe care nu se spun.

¹⁵ Iuda și oamenii săi, după ce L-au chemat pe marele Stăpân al lumii, Cel care, fără berbeci⁷ și fără mașini de război, a surpat Ierihonul în vremea lui Iosua, s'au aruncat crâncen asupra zidurilor.

¹⁶ Si, cucerind cetatea prin vrerea lui Dumnezeu, au făcut acolo un nemaipo-

⁶Aici începe un episod fără nici o legătură cu precedentul (nu trebuie uitat să scrierea de față e un rezumat al uneia mult mai ample).

⁷ „Berbec”: armă ofensivă, menită să spargă ziduri; un sul de lemn, lung, mănușit de ostași, în capătul căruia se afla, făcut din fier sau bronz, un cap de berbec.

menit măcel, până într'acolo încât un iaz din apropiere, care avea o lărgime de două stadii, părea umplut cu valuri de sânge.

¹⁷ De acolo, mergând până la o depărtare de șapte sute cincizeci de stadii, au ajuns în Haraca, la Iudeii ce se cheamă Tubieni.⁸

¹⁸ Acolo însă nu l-au întâlnit pe Timotei, care plecase din acele locuri fără să fi făcut vreo ispravă, lăsând însă într'un anume loc o puternică oaste de pază.

¹⁹ Dositei și Sosipatru, căpitani în oastea Macabeului, s'au dus acolo și i-au ucis pe oamenii lăsați de Timotei în ceteațuie, peste zece mii la număr.

²⁰ La rândul său, Macabeul, după ce și-a rânduit oștirea în cohorte, i-a numit pe cei ce aveau să le fie în frunte și s'a avântat împotriva lui Timotei, care avea în preajmă-i o sută douăzeci de mii de pedestrași și o mie cinci sute de călăreți.

²¹ Aflând de apropierea lui Iuda, Timotei a trimis femeile, copiii și celealte bunuri în locul numit Carnaim; căci locul acela era de necucerit și greu de atins, datorită faptului că toate trecătorile erau strâmte.

²² De îndată ce s'a ivit prima cohortă a lui Iuda, dușmanii au fost cuprinși de spaimă, pe lângă frica pricinuită de arătarea Celui ce vede totul, și au luat-o la fugă care încotro, într'o astfel de zăpăceală, încât deseori erau răniți chiar de proprietii lor tovarăși și străpuși de vârful propriilor lor săbii.

⁸Haraca: probabil Datema din 1 Mac 5, 9 sau Rafon din 1 Mac 5, 37. Cât despre Iudeii Tubieni, s-ar putea să fi fost cei din Tob (Jd 11, 3) sau, poate, din Tubi – 1 Mac 5, 13; oricum, în Galaad.

²³ Iuda i-a urmărit cu înverşunare, spintecându-i pe acei ticăloşi şi nimicind aproape treizeci de mii de oameni.

²⁴ Timotei însuşi, căzut în mâinile oamenilor lui Dositei şi Sosipatru, le-a cerut cu multă şiretenie să-l lase să plece sănătos şi fără grija, pretinzând că el îi avea în mâna pe părintii şi frații multora dintre ei, asupra căroru s'ar putea să cadă o nenorocire.

²⁵ Aşa că, după ce el s'a legat printre grămadă de vorbe că acelor oameni le va da drumul nevătămaţi, ei l-au eliberat ca să-şi scape frații.

²⁶ După aceea, Iuda a mers împotriva Carnaimului şi a Atargateonului⁹, unde a înjunghiat douăzeci de mii de oameni.

²⁷ După fugărirea şi nimicirea acestora, a mers şi împotriva Efronului, cetate puternică, în care locuiau Lisias şi o mulțime de neamuri felurite; tineri bine legați, rânduiți în fața zidurilor, se luptau vitejește; acolo se afla din belșug strânsura de mașini de război, precum şi de lănci.

²⁸ După ce L-au chemat pe Stăpânul Care sfarmă cu putere tăria vrăjmașilor, Iudeii au pus mâna pe cetate şi au doborât ca la douăzeci şi cinci de mii dintre cei care se aflau în ea.

²⁹ Plecând de acolo, s'a aruncat asupra cetății Schitopolis, ca la șase sute de stadii de departe de Ierusalim.

³⁰ Dar dacă Iudeii aşezați acolo au dat mărturie despre bunăvoița pe care Schitopolitanii o aveau față de ei şi despre pertarea lor omenească în vremuri de restriște,

⁹ vorba de incinta templului zeiței Atargatis, importantă divinitate arameeană, soția lui Hadad, adoptată de Sirieni.

³¹ ei le-au mulțumit şi i-au îndemnat ca pe viitor să se arate buni față de neamul lor, după care au venit la Ierusalim, căci se aprobia sărbătoarea Săptămânilor¹⁰.

³² După sărbătoarea zisă Cincizecime¹¹ s'a îndreptat împotriva lui Gorgias, comandantul Idumeii.

³³ Acesta le-a ieşit înainte cu trei mii de pedestri și patru sute de călăreți.

³⁴ Şi s'a întâmplat că în timpul luptei au căzut câțiva Iudei.

³⁵ Un oarecare Dositei¹², călăreț de seamă din ceata lui Bachenor, l-a prins pe Gorgias și, ținându-l de cazacă¹³, trăgea de el cu vitejie, vrând să-l prinădă viu pe acest blestemat, dar un călăreț trac s'a repezit asupra lui Dositei și i-a izbit umărul, iar Gorgias a fugit la Mareșa.

³⁶ În acest timp, deoarece oamenii lui Esdris, care se băteau de multă vreme, erau sletiți de oboseală, Iuda L-a rugat pe Domnul să Se arate de partea lor și să-i călăuzească în luptă.

³⁷ Apoi, cu glas înăltând strigătul de război și cânturi în limba părintilor săi, s'a aruncat năprasnic asupra oamenilor lui Gorgias și i-a pus pe fugă.

³⁸ În fruntea oștirii sale, Iuda s'a dus în cetatea Adulam; și, cum a șaptea

¹⁰ „Sărbătoarea Săptămânilor” se prăznuia la șapte săptămâni după Paști (vezi Lv 23, 15 și urm.)

¹¹ „Cincizecimea” era numele grecesc (pentekoste) al sărbătorii Săptămânilor, adică a cincizecea zi după Paști; importanța ei se va vedea în capitolul 2 din Faptele Apostolilor: în această zi de praznic Se va pogorî Duhul Sfânt asupra Sfinților Apostoli și va lucefi Biserica lui Hristos.

¹² Altul decât cel pomenit în versetele 19 și 24.

¹³ Textual: „hlamidā”; la vremea aceea, hlamýs, hlamýdos însemnă cazacă (pelerina scurtă a unui cavalerist); mai târziu, cuvântul s'a încrețit cu semnificația de mantie regală.

zi a săptămânii sosise, s'au curățit după obicei și au petrecut acolo ziua de odihnă.

³⁹ A doua zi, oamenii lui Iuda (așa cum o cerea trebuința) s'au dus să ridice trupurile celor ce căzuseră, pentru ca, împreună cu rudele acestora, să le aşeze în mormintele părinților lor.

⁴⁰ Iată însă că sub îmbrăcămintea fiecărui mort au găsit obiecte închinat idolilor din Iamnia, fapt de la care legea îi oprea pe Iudei, și'n ochii tuturor a devenit lîmpede pricina pentru care acești oameni căzuseră.¹⁴

⁴¹ Atunci toți au binecuvântat rânduiala Domnului, a dreptului Judecător, Care le descoperă pe cele ascunse,

⁴² și s'au așternut în rugăciuni, cîrând ca păcatul săvârșit să fie pe de-a'ntregul șters. Viteazul Iuda a îndemnat adunarea să se păzească de păcat, de vreme ce văzuseră acum, cu ochii lor, ce li se întâmplase, din pricina păcatului, celor ce căzuseră.

⁴³ Apoi, strângând de la oamenii săi – prin bună vrere – ca la două mii de drahme de argint, le-a trimis la Ierusalim, pentru ca acolo să fie adusă o jertfă pentru păcat; o foarte frumoasă și foarte plăcută faptă, insuflată de gândul învierii!

⁴⁴ Că dacă el n'ar fi avut nădejdea că cei ce căzuseră vor învia, ar fi fost de prisos și de râs să se roage pentru morți.

⁴⁵ În afară de aceasta, el era încredințat că bună răsplata le este pusă deoparte celor ce au adormit în evlavie: frumos gând, și cucernic! Iată, aşadar,

¹⁴ Deuteronomul (7, 26) le interzicea Iudeilor să introducă „urâciuni” (idoli sau obiecte idolești) în casele lor; în ciuda acestor restricții, cuceritorii Iamniei (12, 9) nu rezistaseră ispitei.

de ce a adus el jertfă de ispășire pentru cei morți: pentru ca ei să fie izbăviți de păcat.¹⁵

13

Sfărșitul lui Menelau. Campania lui Antioh V Eupator. Bătălia de la Modein. Antioh Eupator ajunge la o înțelegere cu Iudeii.

¹ În anul o sută patruzeci și nouă, lui Iuda și oamenilor săi le-a sosit vestea că Antioh Eupator înainta cu oști numeroase împotriva Iudeii,

² însotit de Lisias, tutorele său, care se afla în fruntea trebilor obștești, fiecare cu câte o oaste grecească de o sută zece mii de pedestrași, cinci mii trei sute de călăreți, douăzeci și doi de elefanți și trei sute de care înarmate cu coase¹.

³ Menelau li s'a alăturat și el și, cu o mare prefăcătorie, îl încuraja pe rege, dar nu pentru mântuirea patriei, ci gândindu-se că-l va aşeza din nou în dregătorie.²

⁴ Dar Regele Regilor a stârnit mânia lui Antioh împotriva acestui nemernic;

¹⁵ Evreilor nu le era străină credința în înviearea morților, așa cum o găsim la Iov 19, 25-27; Is 26, 19; Iz 37, 1-14; Dn 12, 1-2; aici însă e pentru prima oară când se exprimă clar doctrina – în nucleu – a rugăciunilor pentru morți, motivată tocmai de credința că aceștia vor învia; prin rugăciunile celor vii, morții obțin iertarea păcatelor, obținând astfel statutul celor ce au murit împăcați cu Dumnezeu.

¹ De origine persană, acestea erau care de luptă în ale căror spîte se aflau plantate, ca niște aripi deschise, lame de coasă; e ușor de imaginat ravagiile pe care acestea, în mare viteză, le făceau în rândurile inamice. Le folosise și Antioh al III-lea în bătălia de la Magnesia.

² Despre Menelau, mare preot, dar și mare mititor, vezi 4, 23-29, 43-50.

după ce Lisias a arătat că acesta era pricina tuturor relelor, Antioh a poruncit să-l ducă la Bereea și să-l facă să piară așa cum este obiceul în locul acela.

5 Într'adevăr, în locul acela se află un turn, înalt de cincizeci de coți, plin cu cenușă și înzestrat cu o unealtă rotitoare, înclinată din toate părțile și alunecând în cenușă;

6 acolo îl urcă, spre moarte, pe cel ce s'a făcut vinovat de furtul celor sfinte sau de săvârșirea oricăror altor mari blestemești.³

7 Cu acest fel de moarte s'a sfârșit acest neleguit, Menelau, pe care nici măcar pământul nu l-a primit;

8 iar aceasta, pe bună dreptate: de vreme ce el săvârșise numeroase păcate împotriva jertfelnicolui, al cărui foc și a cărui cenușă erau sfinte, în cenușă și-a găsit moartea.

9 Așadar, regele înainta, doldora de planuri barbare, să-i facă pe Iudei să vadă lucruri mai rele decât acelea care se petrecuseră sub tatăl său.

10 De îndată ce a aflat, Iuda a poruncit poporului să-L cheme pe Domnul ziua și noaptea, pentru ca și acum,

11 ca în atâtea alte dați, să vină în ajutorul celor ce urmau să fie lipsiți de Lege, de patrie și de templul cel sfânt și să nu lase poporul, care de-abia își recăpătase răsuflarea, să cadă în mâinile scârnavilor păgâni.

12 După ce toti, laolaltă, s'au rugat astfel și cu plângeri și posturi L-au chemat pe Domnul-Cel-Milostiv, asternuți cu fața la pământ, fără oprire, vreme de trei zile, Iuda i-a îndemnat și le-a poruncit să fie gata.

³Tortura prin cenușă fusese împrumutată de la Perși.

13 Apoi, sfătuindu-se deoparte cu bătrâni, a hotărât să nu aștepte ca oştirerea regelui să cuprindă Iudeea și să cucerească cetatea, ci să se pună în mișcare și să ia o hotărâre cu ajutorul lui Dumnezeu.

14 Așa că, după ce I-a încredințat totul Ziditorului lumii și i-a îndemnat pe fărății săi să se bată vitejește, până la moarte, pentru legi, templu, cetate, patrie și aşezăminte, și-a aşezat tabăra în apropiere de Modein.

15 Apoi, după ce le-a dat oamenilor săi cuvântul de semnal: „Biruința lui Dumnezeu”, s'a aruncat noaptea asupra cortului regelui, cu o ceată de tineri aleși dintre cei mai viteji; a ucis în tabără ca la două mii de oameni, precum și elefantul-cârmaci, cu cel ce se afla în turnul de pe el.⁴

16 Și, până la urmă, după ce a umplut tabăra de frică și tulburare, s'a întors cu izbândă

17 la vremea când se lumina de ziua. Aceasta a fost cu putință datorită sprinjinului pe care Iuda l-a aflat în ocrotirea Domnului.

18 Iar regele, după ce gustase din îndrăzneala Iudeilor, a încercat ca prin meșteșug să pună mâna pe acele locuri.

19 A înaintat împotriva Beteturului, puternică cetate a Iudeilor, dar a fost împins înapoi, pus pe fugă, biruit.

20 Iuda le-a trimis împresuraților cele ce le erau de trebuință.

21 În acest timp, Rodocos, din oştirea iudaică, le descoperea dușmanilor tai-

⁴ „... cu cel ce se afla în casa de pe el”. Despre turnul de pe spatele elefantului de luptă vezi 1 Mac 6, 37. Totuși, bătălia de la Modein nu poate fi confundată cu cea de la Bet-Zaharia.

nele; a fost urmărit, prins și terminat.
22 Regele a început din nou să stea de vorbă cu cei din Betțur, le-a dat mâna dreaptă și a luat-o pe a lor, a plecat, l-a lovit pe Iuda și pe ai săi și a fost biruit.

23 Aflând că Filip, lăsat la Antiohia în fruntea trebilor, se răzvrătise,⁵ s'a tulburat; i-a chemat pe Iudei să stea de vorbă, s'a supus, s'a învoit sub jurământ asupra a tot ceea ce i se cerea cu dreptate, s'a împăcat și a adus o jertfă; a dat cinstire templului și s'a arătat mărinimos cu Locul.

24 I-a făcut Macabeului o bună primire și l-a lăsat pe Hegemonide⁶ să fie comandant de la Ptolemaida până la ținutul Gherenienilor⁷.

25 Și s'a dus la Ptolemaida, dar locuitorii Ptolemaidei erau foarte nemulțumiți de aceste înțelegeri; se înfuriaseră și voiau să le rupă.

26 Lisiás a ieșit în față, le-a apărat cât a putut mai bine, i-a sfătuit, i-a potolit, i-a întors la voia cea bună și a plecat la Antiohia. Așa s'au petrecut venirea și plecarea regelui.

14

Demetru I cucerește tronul. Unel-tirile marelui preot Alchim. Ali-

⁵Filip, primul tutore al Tânărului rege, îl avea ca rival pe Lisiás; pentru motive lesne de înțeles, acesta din urmă l-a determinat pe Antioh să facă pace cu Iudeii.

⁶Hegemonide: general sirian, căruia Antioh i-a încredințat comanda asupra zonei riverane, prin aceasta înțelegându-se că lui Iuda îi recunoscuse de facto suveranitatea asupra principala teritoriu.

⁷Gherenienii: locuitorii orașului Ghera – numele mai nou al vechiului Gherar –, situat în sudul Canaanului, între Gaza și Beer-Şeba.

anța dintre Nicanor și Iuda. Ne-credința lui Nicanor; Iuda se as-cunde. Nevinovăția și moartea lui Razis.

1 După trecerea a trei ani, lui Iuda și oamenilor săi le-a sosit vestea că Demetru, fiul lui Seleuc, acostând în portul Tripoli cu oștire puternică și corăbii,

2 a pus stăpânire pe țară, după ce i-a ucis pe Antioh și pe Lisiás, tutorele acestuia.

3 Iar un oarecare Alchim, care fusese mare preot și care de bunăvoie se pângărișe pe sine¹ în vremea răzmeritei, înțelegând că pentru el nu mai era nici o puțință de scăpare și că de acum înapoi nu va mai avea drum deschis către sfântul jertfelnic,

4 a venit la regele Demetru – cam prin anul o sută cincizeci și unu –, i-a dăruit o coroană de aur și o ramură de finic și, pe deasupra, crengile de măslin care, după datină, se cuveneau dăruite templului; și, în ziua aceea, și-a păstrat linistea.

5 A aflat însă un prilej care să-i sprindă nebunia: când Demetru – care îl poftise în sfat – l-a întrebat despre simțăminte și planurile Iudeilor, el a răspuns:

6 „Aceia dintre Iudei care se cheamă Asidei² și în fruntea căror se află Iuda Macabeul, întrețin starea de război și de răzvrătire și nu-i îngăduie regatului să se bucure de liniște.

7 E pricina pentru care eu, după ce am fost despuiat de cinstea mea strămoșească – adică de dregătoria de mare

¹„... se pângărișe pe sine”: acceptase elenismul.

²Despre „Asidei” vezi 1 Mac 2, 42 și nota.

preot –, iată că mă aflu acum venit aici, 8 mai întâi din grija deschisă pe care o am pentru trebile regelui, și apoi pentru binele pe care li-l vreau concetășenilor mei; căci, prin nesăbuința celor pe care i-am pomenit, tot neamul nostru trece printre stare de sărăcie care nu e deloc mică.

9 Așadar, tu, o, rege, când vei fi luat la cunoștință toate aceste lucruri, ai grija de binele țării noastre și de neamul nostru primejduit din toate părțile, pe potriva binevoitoarei omenii pe care o ai față de toți;

10 căci, atâtă vreme cât Iuda se află acolo, e peste putință ca regatul să se bucure de pace.

11 Și dacă el a vorbit aşa, ceilalți prieteni ai regelui, care aveau simțăminte de dușmănie față de Iuda, s'au grăbit să stârnească și mai mult mânia lui Demetru.

12 Acesta l-a ales de'ndată pe Nicanor – care devenise elefantarh³ – l-a numit comandant al Iudeii și l-a așternut la drum

13 cu porunca de a-l ucide pe Iuda, de a-i împrăștia pe fartații săi și de a-l așeza pe Alchim ca mare preot al măritului templu.

14 Neamurile din Iudeea care fugiseră din fața lui Iuda i s'au alăturat lui Nicanor cu grămadă, crezând că nefericirile și nenorocirile Iudeilor vor fi spre binele lor.

15 Când au aflat de apropierea lui Nicanor și de năvala pagânilor, Iudeii și-au presărat țărâna pe cap și L-au chemat

³ „Elefantarh”: comandantul trupei de elefanți pregătiți anume pentru război; demnitate atestată de autorii profani.

pe Cel care-Și așezase poporul pentru'ntotdeauna și Care întotdeauna i-a sprijinit, printre arătare, pe cei ce erau partea Lui⁴.

16 Apoi, la porunca mai-marelui lor, au plecat de'ndată de acolo și s'au încăierat cu dușmanii la satul Desau⁵.

17 Simon, fratele lui Iuda, începuse bătălia cu Nicanor, dar, zăpăcit deodata în fața dușmanilor, a suferit o ușoară înfrângere.

18 În acest timp, Nicanor, auzind de viațea lui Iuda și a oamenilor lui și de curajul cu care se băteau pentru patrie, s'a temut să limpezească lucrurile prin sânge.

19 Așa că i-a trimis pe Posidoniu, Teodot și Matatia să le dea Iudeilor mâna dreaptă și s'o primească pe a lor.

20 După o amănunțită cercetare a acestor gânduri, comandantul le-a făcut cunoscute oştirii și, cum se părea că toți sunt într'o vorbă, înțelegerile aveau drum deschis.

21 S'a rânduit ziua în care comandanții să se întâlnească ei între ei; câte un car înainta dintr'o parte și din alta; fusese să se puse și scaune de cinste.

22 Iuda își așezase, în locuri potrivite, oameni înarmați, hotărâți, de teama vreunei neașteptate violențe din partea dușmanilor; dar ce și-au spus s'a terminat cu bine.

23 Nicanor a rămas în Ierusalim, fără să facă nimic în afară de cale; mai mult, a trimis acasă mulțimile care se adunaseră cu grămadă în preajma lui.

⁴ Israelitii erau „partea Domnului” (vezi Dt 32, 9).

⁵ Acest „Desau” (de altfel, necunoscut) ar putea fi transcrierea eronată a localității Adasa, situată în apropiere de Cafarsalamul din 1 Mac 7, 31.

²⁴ Pe Iuda îl avea întotdeauna alături de el, dovedind o deosebită aplecare a inimii față de acest om.

²⁵ El l-a îndemnat să se însore și să aibă copii. Iuda s'a căsătorit, a gustat liniștea și s'a bucurat de viață.

²⁶ Iar Alchim, văzând cât de bine se aveau unul cu altul și făcând rost de o copie de pe înțelegerile pe care aceștia le încheiaseră, a venit la Demetru și i-a spus că Nicanor avea planuri potrivnice față de trebuințele regatului; căci acesta îl numise ca urmaș al său tocmai pe Iuda, dușmanul regatului.

²⁷ Regele, scos din sărite și stârnit de pările acestui nemernic, i-a scris lui Nicanor, spunându-i că aceste înțelegeri i-au pricinuit o mare neplacere și i-a poruncit ca pe Macabeu să-l trimită fără întârziere, în lanțuri, la Antiohia.

²⁸ Când aceste vești au sosit la Nicanor, acesta a fost cuprins de mare mâhnire: îi era peste mâna să strice înțelegerile fără ca acest om să fi greșit cu ceva.

²⁹ Dar, cum nu era cu putință să i se împotrivească regelui, pândeau prilej bun ca să facă treaba printre oarecare și retenie.

³⁰ De ceastălaltă parte, Macabeul, băgând de seamă că Nicanor devinea mai rece față de el și că obișnuita să intrare la el se făcea tot mai anevoiește, și înțelegând că această răceală nu prevăzea nimic bun, și-a adunat nu puțini dintre oamenii săi și s'a ferit de Nicanor.

³¹ Aceasta a înțeles că fusese bine tras pe sfioră de către omul acela; s'a dus la marele și sfântul templu la vremea când preoții aduceau obișnuitele jertfe și le-a poruncit acestora să i-l dea pe omul acela.

³² Și, cum aceștia spuneau, jurându-se,

că nu știu unde se află cel căutat,

³³ el și-a întins mâna dreaptă spre templu și a făcut acest jurământ: „Dacă nu mi-l dați pe Iuda pus în lanțuri, voi rade de pe față pământului locul acesta închinat lui Dumnezeu, voi dărâma jertfelnicul, și chiar pe locul acesta îi voi ridica lui Dionisos un templu plin de strălucire”.

³⁴ Astfel vorbind, a plecat. Iar preoții, întinzându-și mâinile spre cer, cu aceste cuvinte L-au chemat pe Apărătorul dintotdeauna al neamului nostru:

³⁵ „O, Doamne, Tie, care n'ai nevoie de nimic, Tie Ti-a plăcut ca'n mijlocul nostru să se afle un templu în care Tu locuiești;

³⁶ acum, aşadar, Doamne, Sfântul a toată sfîntenia, în veci păzește fără întinare această Casă care de curând a fost curățită”.

³⁷ Iar un oarecare Razis, unul din bătrâni Ierusalimului, a fost părât la Nicanor. Acesta era un om care-și iubea concetățenii, bucurându-se de un nume foarte bun și care, pentru bunăvoița sa, era numit Părinte al Iudeilor.

³⁸ În primele zile ale răzmeriței – atunci când aceștia se împotriveau amestecului cu păgânii – el fusese învinuit de iudaism și-și pusese în primejdie trupul și sufletul, cu toată vigoarea, întru apărarea iudaismului.

³⁹ Nicanor, urmăring să-și arate ura pe care o nutrea față de Iudei, a trimis peste cinci sute de ostași ca să pună mâna pe el,

⁴⁰ gândind că prin poprirea acestui om va stârni durerea Iudeilor.

⁴¹ Dar când ostașii erau cât pe-aci

să pătrundă în turn și împingeau cu putere ușa de la intrare, și cum se dăduse poruncă să aducă foc și să aprindă ușile, acesta, împresurat din toate părțile, și-a îndreptat sabia împotriva lui și,

⁴² vrând mai degrabă să moară decât să cadă în mâinile neleguiților și să suferă ocări nevrednice de cinstita lui obârșie.⁶

⁴³ Cum însă, din grabă, lovitura lui de sabie nu nimerise locul care trebuia, și cum ostașii năvăleau pe ușă înlăuntru, a alergat cu repeziciune pe creasta zidului și s'a aruncat, cu neînfricare, peste mulțime.

⁴⁴ Aceasta, dându-se repede înapoi și făcând un gol, el a căzut în mijlocul acelui gol.

⁴⁵ Încă suflând și arzând de râvnă, s'a ridicat, cu săngele săroind din el, și, în pofida rănilor lui dureroase, a străbătut mulțimea alergând; apoi, în picioare pe o stâncă râpoasă,

⁴⁶ având tot săngele scurs din el, și a smuls măruntaiele și, înăndu-le cu amândouă mâinile, le-a aruncat peste mulțime, chemându-L pe Stăpânul vieții și al duhului și cerându-I ca într'o zi să i le dea înapoi; și aşa a murit.

15

Blasfemiile lui Nicanor. Îndemnul și visul lui Iuda. Pregătiri de luptă. Înfrângerea și moartea lui Nicanor. Epilog.

⁶ Aceeași motivație, de ordin moral, o avusese și Saul înainte de a se arunca în propria lui sabie (1 Rg 31, 4).

¹ Nicanor, prințând de veste că Iuda și oamenii lui se aflau în ținuturile Samariei, s'a hotărât să-i lovească, fără nici o frică, în ziua de odihnă.

² Dar, cum Iudeii care-l urmau de silă ziceau: „Nu-i omorî într'un chip atât de sălbatic și barbar, ci dă-i cinstire acelei zile pe care Cel ce vede totul a cinstit-o mai înainte, sfîntind-o”,

³ acest de-trei-ori-nemernic a întrebat dacă în cer se află un Stăpân care a poruncit să se țină ziua a şaptea.

⁴ Si dacă aceia au spus: „Însuși Domnul-Cel-Viu, Stăpânul cerului, El este Cel ce a poruncit ca ziua a şaptea să fie sărbătorită”,

⁵ celălalt a răspuns: „Ei bine, eu, stăpân peste pământ, eu sunt cel ce poruncește să se pună mâna pe arme și să se plinească slujba regelui”. Cu toate acestea, el n'a ajuns să-și plinească planul său neleguit.

⁶ În timp ce Nicanor, cu o nemaipomenită trufie, hotărâse să înalțe un trofeu¹ obștesc cu tot ceea ce va fi fost luat ca pradă de la Iuda și ai săi,

⁷ Macabeul nu contenea să fie încrezător și își păstra întreaga nădejde că va dobândi sprijinul Domnului.

⁸ Si-i îndemna pe ai săi să nu se sperie de apropierea păgânilor, ci să aibă mereu în minte ajutoarele care mai înainte le veniseră din cer, iar acum să se bîzuie pe biruința ce le va veni din partea Atotputernicului.

⁹ Încurajându-i prin Lege și profetii și, pe deasupra, amintindu-le de luptele

¹ Trofeul (trópaion) era un monument al unei biruințe militare, ridicat pe locul unde începuse fuga dușmanului (de la tropé = fugă) și care expunea armele și prăzile capturate de la inamic.

pe care le duseseră la bun sfârșit, el îi făcea încă și mai dormici de luptă.²

¹⁰ Stârnindu-le astfel curajul, își rostea poruncile, totodată arâtând că păgânii erau lipsiți de cuvânt și-și călcaseră jumătatele.

¹¹ După ce l-a înarmat pe fiecare, nu atât cu încrederea pe care o dau scuturile și lăncile, ci mai mult cu tăria lăuntrică pe care o dau bunele cuvinte, le-a mai povestit un vis vrednic de crezare, un fel de vedenie³, care i-a bucurat pe toți.

¹² Iată ce văzuse: Onia, fost cândva mare preot, om încuviașat și bun, îscusit la cuvânt și, încă din copilărie, încinat faptelor virtuoase⁴, se ruga, cu mâinile întinse, pentru întreaga obște iudaică;

¹³ apoi, în același fel, s'a ivit un om deosebit prin părul său alb și prin strălucire, îmbrăcat în uimitoare și minunată slavă.

¹⁴ Și, răspunzând, Onia a zis⁵: „Acesta este prietenul fraților săi, care se roagă mult pentru popor și pentru Sfânta Cetate, Ieremia, profetul lui Dumnezeu”;

¹⁵ apoi Ieremia, întinzând mâna dreaptă, i-a dat lui Iuda o sabie de aur și, dându-i-o, a rostit aceste cuvinte:

²Cititorul a observat, desigur, că victoriile lui Iuda Macabeul se explică nu atât prin strategia militară, cât prin moralul oamenilor săi.

³Autorii greci făceau o distincție clară între óneiros = vis în timpul somnului, și hýpar = vedenie (viziune) în stare de veghe (aceasta din urmă având un caracter de obiectivitate). În textul de față, „un fel de vedenie” este un adaos menit să-i confere visului o credibilitate totală, în sensul că acesta fusese atât de puternic și de clar încât i se putea confcri statutul unei vedenii.

⁴Despre Onia vezi nota de la 3, 1.

⁵Se presupune că Onia răspundeau unei întrebări – chiar numai din privire – a lui Iuda: Cine e acesta?

¹⁶ Ia această sabie sfântă; e un dar al lui Dumnezeu; cu ea îi vei face bucăți pe dușmani”.

¹⁷ Reînvigorați de aceste cuvinte ale lui Iuda, tare frumoase, menite să împingă spre vitejie și să îmbărbăteze ini-mile tinerilor, au hotărât să nu-și așeze tabăra, ci de năprasnă să se repeadă în față, deznodământul fiind acela de a se arunca în luptă cu toată bărbăția de care erau în stare, gândindu-se la primejdia care amenința cetatea, lucrurile sfinte și templul.

¹⁸ Căci teama pe care o aveau pentru femeile și copiii lor, ca și pentru frații și rudele lor, era pentru ei o grija de mâna a doua; cea mai mare și cea dintâi teamă era pentru templul cel sfinit.

¹⁹ Cât despre cei pe care-i lăsaseră în cetate, neliniștea acestora nu era mică, tulburăți cum erau de acest război în plină câmpie⁶.

²⁰ În timp ce toți așteptau hotărârea următoare, și'n timp ce dușmanii, adunați la un loc, se rânduiseeră în linie de bătaie, elefanții fiind așezăți în loc potrivit, iar călăreții, în cele două aripi,

²¹ Macabeul, văzând în față lui aceste mulțimi, felurimea armelor, înfățișarea sălbatică a elefanților, și-a întins mâinile spre cer și L-a chemat pe Domnul Care face minuni, știind bine că El le dă celor vrednici biruința nu prin mijlocirea armelor – nu, nicidecum! –, ci pe temeiul a ceea ce El a hotărât.

²² Si, rugându-se, a zis așa: „Stăpâne, Tu l-ai trimis pe îngerul Tău în vremea lui Iezechia, regele Iudeii, și el a nimicit ca la o sută optzeci și cinci de mii

⁶= La loc deschis, fără existența unui spate acoperit.

din oastea lui Senaherib;

²³ Stăpâne al cerului, trimite și acum înaintea noastră un înger bun, care să semene groaza și cutremurul,

²⁴ în aşa fel încât, prin măreția brațului Tău, loviți să fie de spaimă cei ce năvălesc cu blasfemii împotriva poporului Tău celui sfânt!” Și aşa a încheiat.

²⁵ În acest timp, Nicanor și oamenii lui înaintau cu trâmbițe și cântece voioase⁷;

²⁶ dar Iuda și oamenii săi veneau în mâinile dușmanilor cu chemări și rugăciuni.

²⁷ Bătându-se cu brațele și rugându-L din inimă pe Dumnezeu, au doborât nu mai puțin de treizeci și cinci de mii de oameni, mult veselindu-se de această lucrare a lui Dumnezeu.

²⁸ Lucrul isprăvit, în timp ce se întorceau plini de bucurie, l-au recunoscut pe Nicanor, căzut cu armură cu tot.

²⁹ Printre strigăte și vuiete îl binecuvântau pe Stăpân în limba părinților lor.

³⁰ După aceea, cel care pe de-a'ntregul, cu trup și suflet, se luptase în linia întâi pentru concetăjenii săi, cel care, încă din tinerețe, își păstrase iubirea pentru cei din neamul său, a poruncit ca lui Nicanor să i se taie capul, precum și mâna până la umăr, și să fie aduse la Ierusalim.

⁷ „Cântec voios” traduce cuvântul paian care, în antichitatea greacă, avea un înțeles special: cântec solemn, pe mai multe voci, închinat lui Apollo și intonat în ocazii cu totul aparte; cântec de îmbărbătare înaintea unei lupte, cântec de biruință după. Faptul că Nicanor înaintă astfel, în numele unui zeu pagân, era o blasfemie de natură să-i întărâpte și mai mult pe combatanții iudei.

³¹ Odată sosit acolo, i-a chemat pe cei din neamul său, pe preoți i-a așezat în fața jertfelnicului și a trimis să-i caute pe cei din Cetățuie.

³² Le-a arătat capul netrebnicului Nicanor, precum și mâna pe care acest blasfemiator o ridicase cu obrăznicie împotriva sfintei case a Celui-Atotputernic;

³³ apoi, tăind limba necredinciosului Nicanor, a poruncit ca, în bucătele, să fie dată păsărilor⁸, iar răsplata nebuniei lui să fie spânzurată în fața templului.⁹

³⁴ Și toți, cătând spre cer, L-au binecuvântat pe Domnul Cel ce Se arătase, zicând: „Binecuvântat fie Cel ce Și-a păzit Locul neîntinat!”

³⁵ Capul lui Nicanor l-a atârnat de zidul Cetățuiei, ca semn aievea, la vedere pentru toți, al ajutorului Domnului.

³⁶ Si toți au hotărât, prin vot obștesc¹⁰, ca ziua aceasta să nu fie lăsată să treacă fără nici o amintire, ci să fie prăznuita în cea de a treisprezecea zi a lunii a douăsprezecea, numită în aramaică Adar¹¹, ajunul zilei zise a lui Mardoheu¹².

³⁷ Așa s'au desfășurat întâmplările privitoare la Nicanor; și pentru că, de atunci, Cetatea a rămas în stăpânirea

⁸ În limbajul Vechiului Testament, cel mai cumplit blestem aruncat asupra unui dușman era acela ca stârvul său să fie dat spre mâncare păsărilor cerului și fiarelor pământului, adică să nu aibă parte de mormânt.

⁹ Joc de cuvinte: grecescul epíheiron înseamnă și „braț”, și „răsplată” (sau „pedeapsă”).

¹⁰ Pentru „vot obștesc” vezi nota de la 10, 8.

¹¹ = Februarie-martie.

¹² E vorba de sărbătoarea Purimului (vezi Est 9, 20-28), care, de altfel, a absorbit-o pe ceastă-laltă.

Evreilor, aici îmi voi opri și eu povestirea.

38 Dacă alcătuirea ei e bună, izbutită,
asta am vrut și eu; dacă e slabă sau
mijlocie, asta-i tot ce-am putut eu face.

39 Căci, așa cum e dăunător să bei
numai vin-vin sau numai apă-apă, pe
când vinul amestecat cu apă e plăcut și
te desfată¹³, tot astfel și o bună întoc-
mire a povestirii încântă urechile celor
ce citesc.¹⁴ Așadar, aici va fi sfărșitul.

---

¹³ Oamenii antichității nu beau vinul curat, ci
amestecat cu apă; nu să se îmbete, ci să se răco-
rească desfătându-se.

¹⁴ Anticiz citeau cu voce tare – mai puternică
sau mai joasă –, dar rosteau textul; vezi și nota
de la FA 8, 28.

Cartea a treia a Macabeilor

1

Ptolemeu Filopator încearcă să profaneze templul.

1 Filopator¹, aflând de la cei ce se întorseră că Antioh s'a întăpânat în locurile care erau ale lui, a trimis porunci către toți pedestrașii și călăreții, a luat-o cu sine pe sora sa Arsinoe și a mers până în părțile Rafiei, unde se afla tabăra lui Antioh și a oastei sale.

2 Iar un oarecare Teodot, vrând să-și împingă înainte un plan ascuns, a luat cu sine pe cei mai viteji ostași ai lui Ptolemeu, care fuseseră cândva sub porunca lui, și s'a furișat noaptea la cortul lui Ptolemeu, ca să-l omoare el însuși, pe seama lui, și astfel să pună capăt războiului.

3 Dar Dositei, numit fiul lui Drimilos, care era iudeu prin naștere, dar care, între timp, se lepădase de legile și de dogmele patriei, l-a scos pe Ptolemeu afară, iar în locul său l-a culcat, în cort, pe un necunoscut care trebuia să pățească ceea ce ar fi trebuit să i se întâmple celuilalt.

¹E vorba de Ptolemeu al IV-lea Filopator, care a stăpânat Egiptul între 222 și 204. Sub domnia lui a început declinul regatului ptolomeaic. Înainte de aceasta, însă, l-a învins pe Antioh al III-lea (cel Mare) în bătălia de la Rafia, în 217, eveniment prevestit de către profetul Daniel (11, 11-12).

4 Apoi a început o bătălie crâncenă; cum însă oamenii lui Antioh se dovedeau mai puternici, Arsinoe umbla fără'ncetare în susul și'n josul liniilor de bătaie, cu părul despletit, cu ochii în lacrimi, cerându-le ostașilor să se lupte bărbătește pentru ei însiși, pentru copiii și nevestele lor; și le-a făgăduit că, dacă vor ieși învingători, îi va da fiecăruia câte două mine de aur.²

5 Și așa s'a întâmplat că mulți dușmani au fost nimiciți prin hărțuiala corp la corp³ iar mulți au fost robiți.

6 Dejucând această uneltire, regele s'a hotărât să meargă la cetățile învecinate, ca să le încurajeze.

7 Făcând aceasta și împărțind daruri pentru capiști, a sporit încrederea susținătorilor săi.

8 Iudeii au trimis și ei la el câțiva din sfatul lor și dintre bătrâni lor. Salutările, darurile și mulțumirile pentru trecut aduse de ei i-au sporit dorința de a merge să vadă și cetatea lor.

9 Sosit în Ierusalim, a adus jertfă și prinoase de mulțumire întrutotmarelui Dumnezeu și a dăruit tot ceea ce mai era de trebuință pentru sfîrșenia locului, după care a intrat în curtea

²Două mine cântăreau peste un kilogram!

³heironomía: mișcările tactice, ritmice (folosite frecvent în pugilistică), prin care un luptător, părând că bate în retragere, își obosește adversarul până la lovitura decisivă.

dinlăuntru;

¹⁰ acolo a fost atât de izbit de măreția locului, pe care o vedea nemijlocit, și atât de uimit de bunele orânduieli ale sfântului locaș, încât și-a pus în minte să intre chiar în sfânta-sfintelor.

¹¹ Iar când ei i-au spus că aşa ceva e de neîngăduit, că nimeni din neamul lor, și nici chiar preoții nu aveau voie să intre acolo, ci doar marele preot – dar, chiar și acela, numai o dată pe an –, el nici n'a vrut să audă de aşa ceva.

¹² Atunci ei i-au citit legea; dar el s'a îndărjit în a-și face gândul să biruie, preținzând că lui trebuie să i se îngăduie, și zicând: „Fie ei lipsiți de această cinste!, dar eu, nu!”

¹³ Și a pus această întrebare: De ce, atunci când el a intrat în toate templele, nici unul din preoții ce se aflau de față nu l-au oprit?

¹⁴ Iar unul, un oarecare nesăbuit, i-a răspuns: „Rău au făcut!” Asta, ca să se fălească el.

¹⁵ Iar [regele] a zis: „De vreme ce-am făcut aşa ceva, oricum ar fi, oare nu voi intra eu aici, cu sau fără consimțământul vostru?”

¹⁶ Și când preoții, îmbrăcați în veșmintă, au căzut cu față la pământ cerându-I întru tot marelui Dumnezeu să vină și să-i ajute la vreme de nevoie și să-l îndepărteze pe vrăjmașul acesta înverșunat, și după ce au umplut templul cu plânset și lacrimi,

¹⁷ atunci cei rămași în cetate s'au speriat și au dat fuga într'acolo, neștiind ce se întâmplă.

¹⁸ Fecioarele – de obicei închise în cămările lor – au ieșit împreună cu mamele, presărându-și pe cap țărână și cenușă și umplând străzile de strigăte.

¹⁹ Femeile tinere, de curând închise în cămările lor de nuntă, aşa cum se găseau, lăsând sfiala la o parte, au prins a alerga de-a valma prin cetate.

²⁰ Mamele și doicile, lăsându-și pruncii pe care-i vegheau, ieșeau unele de ici, altele de dincolo, de prin case sau de pe câmp, și cu o ardoare nemaiîntâlnită se îmbulzeau în preasfântul templu.

²¹ Felurite erau rugăciunile înălțate de către cei ce se adunaseră în locul acesta, aduși de ceea ce nelegiuitor avea de gând să facă.

²² Împreună cu ei se aflau și o seamă de cetăteni care prinseseră curajul de a nu se supune îndărjirii cu care acesta voia să-și ducă gândul până la capăt.

²³ Făcând chemare la arme, și gata să-și dea viața, ca niște viteji, pentru apărarea legii părintilor lor, au stârnit o mare zarvă în locul acela, și cu mare greutate au fost împinși îndărăt de către vârstnici și bătrâni, la locul de rugăciune în care fuseseră.

²⁴ În acest timp, multimea nu înceta să se roage.

²⁵ Iar bătrâni din preajma regelui se străduiau în toate chipurile să-i abată gândul cel trufaș de la planul pe care și-l făcuse.

²⁶ Dar el, în încăpățânarea lui, nesimțitor la toate stăruințele, se aprobia tot mai mult, închipuindu-și că-și poate duce planul până la capăt.

²⁷ Văzând aceasta, până și propriii săi dregători li s'au alăturat Iudeilor în a-L chema pe Cel ce are toată puterea, să vină în ajutorul acelei clipe de necaz și să nu închidă ochii asupra unei asemenea semețe nelegiuiri.

²⁸ Atât de mari erau noianul și înflăcărarea strigătelor pe care le scotea mul-

țimea adunată, încât totul s'a prefăcut într'un cloicot de nedescris.

29 Nu numai oamenii, dar și zidurile și pardoseala păreau că strigă, totul voind mai degrabă moartea decât să vadă cum sfântul locaș e pângărit.

2

Rugăciunea marelui preot Simon și a celorlalți Iudei. Ptolemeu este pedepsit, apoi se face sănătos.

1 Atunci Simon, marele preot, a îngrenuchiat în fața sfântului locaș, și-a ridicat cu mare cuviință mâinile spre cer și s'a rugat astfel:

2 „Doamne, Doamne, împărat al cerurilor și Stăpân a toată făptura, Cel sfânt între sfinți, singur Stăpânitor, Tu, Atotăiitorule, pleacă-Ți auzul spre noi, cei asupriți de omul rău și nelegiuit care se umflă în îndrăzneala și puterea lui.

3 Că Tu ești Ziditorul a toate, și Tu pe toate le stăpânești; drept ești Tu, Doamne, și Tu îi judeci pe toți cei ce se poartă cu trufie și neobrazare.

4 Tu ești Cel ce i-ai nimicit pe cei ce cândva lucrau fărădelegea – printre care se aflau și uriași –, cei ce se încrdeau în puterea și îndrăzneala lor, acoperindu-i cu potop nemărginit.

5 Tu ești Cel ce cu foc și pucioasă i-ai nimicit pe Sodomiți, cei ce peste măsură meștereau nedreptatea, vestiți prin păcatele lor, făcându-i pildă pentru generațiile de după ei.

6 Tu ești Cel ce Ti-ai arătat puterea atunci când pe trușul Faraon, care-Ti ținea poporul în robie, l-ai făcut să treacă prin greaua încercare a numeroase și felurite necazuri;

7 Tu ești Cel ce ai îngrămădit peste el valurile mării la vremea când urmărea cu mulțime de gloate și care de luptă, iar pe cei ce-și puseseră încrederea în Tine, Stăpânul a toată făptura, i-ai făcut să treacă nevătămați,

8 pe ei, cei care au văzut și au simțit lucrarea mâinilor Tale și Te-au lăudat pe Tine, Atotăiitorule.

9 Tu, împărate, când ai făcut pământul cel nemăsurat și nemărginit, Tu ești Cel ce ai ales această cetate; Tu ești Cel ce locul acesta i l-ai sfînțit numelui Tău – cu toate că Tu nu ai nevoie de nimic – și l-ai preamărit întru strălucită arătare, înălțându-l spre slava marelui și preacinstitului Tău nume.

10 Tu ești Cel ce, din iubire față de casa lui Israel, ai făgăduit că, dacă vom cădea de la Tine și vor veni asupră-ne necazuri, și dacă atunci vom veni în această casă și ne vom ruga, Tu ne vei auzi rugăciunea.

11 Cu adevărat, credincios¹ și adevărat ești Tu.

12 Să, aşa cum adeseori i-ai ajutat pe părinții noștri când se aflau sub grea apăsare și'n stare de umilință și i-ai scăpat din uriașe primejdii,

13 vezi și acum, împărate Sfinte, cum, prin multele și marile noastre păcate, suntem căzuți la pământ și ne-am făcut pradă dușmanilor noștri și am devenit slabii și neputincioși.

14 Fiind noi în această joasă stare de umilință, iată că acest om nerușinat și nelegiuit² caută să necinstească sfâ-

¹ „Credincios”: fidel; Cel care-și ține cuvântul dat (prin legământul încheiat cu fiii lui Israel, cărora le va fi Tată atâtă vreme cât ei îl vor consulta).

²Evident, Simon se ruga în ebraică, limbă pe care regele nu o cunoștea.

tul tău locaș, singurul, de pe pământ, închinat numelui slavei Tale.

¹⁵ Locuința Ta este cerul cerului, de care oamenii, într'adevăr, nu se pot apropiua.

¹⁶ Dar, de când Tu ai binevoit să-Ți arăți mărireala în mijlocul poporului Tău Israel, încă de atunci ai sfînțit locul acesta.

¹⁷ Nu Te răzbuna pe noi prin necurăția acestor oameni, și nici nu ne pedepsi prin nelegiuirea lor, ca nu cumva neglegiuitii să se fălească întru mânia lor sau să tresalte întru semeția graiului lor și să zică:

¹⁸ «Am călcat în picioare sfântul locaș, aşa cum călcate'n picioare sunt templele idolești!»

¹⁹ Șterge nedreptățile noastre, risipește-ne greșalele și arată-Ți mila în ceasul acesta!

²⁰ Degrab să ne întâmpine îndurările Tale! Dăruiește-ne pace, aşa încât cei căzuți la pământ cu inima zdrobîtă să-Ți aducă, cu gura lor, laude!»

²¹ Atunci Atotvăzătorul Dumnezeu, Străvechiul Sfânt întru sfinți, a au-zit cuviincioasa rugăciune și l-a lovit pe omul acela care-și ridicase capul cu atâtă dispreț și cu atâtă obrăznicie.

²² Clăti-nându-l încoace și încolo, aşa cum o trestie e clătinată de vânt, l-a trântit pe pardoseală, sleit de putere, cu mădularele slabănogite și, printr'o dreaptă judecată, luându-i putința de a grăi ceva.

²³ Prietenii și gărzile de corp³, vă-zând cât de repede venise peste el nă-

prasnica pedeapsă, cuprinși de mare spaimă și temânđu-se ca nu cumva el să moară, l-au dus în grabă de acolo.

²⁴ Iar când, după câtăva vreme, și-a revenit în fire, această aspră pedeapsă n'a stârnit în el nici un fel de căință, ci, dimpotrivă, a plecat lăsând în urmă-i amarnice amenințări.

²⁵ Sosit în Egipt, a sporit și mai mult în răutate prin mijlocirea tovarășilor săi de pahar, amintiți mai sus, lipsiți de orice fel de lucru bun;

²⁶ și, ca și cum nenumăratele lui fapte nelegiuuite n'ar fi fost de-ajuns, îndrâzneala lui a mers atât de departe, încât pretutindeni grăia cuvinte de ocară, în timp ce mulți dintre prietenii săi, urmăரindu-i cu luare-aminte planurile, se întreceau în a-i face voia.

²⁷ Planul său era acela de a pune în fruntea neamului nostru un semn de ocară; aşadar, a ridicat o coloană lângă pridvorul turnului și a săpat pe ea o inscripție,

²⁸ anume că intrarea în propriul lor templu le va fi oprită tuturor celor ce nu vor aduce jertfe; că toți Iudeii vor fi înscripti de-a valma printre poporul de rând;⁴ că aceia care se vor împotrivi vor fi ridicati cu de-a sila și dați morții;

²⁹ că aceia care au fost astfel înscripti urmau să fie însemnați cu semnul lui Dionisos, o frunză de iederă încrustată pe trup⁵ și trecuți astfel în rândul celor cu dreptul de a fi cruțați.

³⁰ Dar, ca nu cumva să se creadă că el i-ar urî pe toti, a scris dedesupă că dacă

⁴ „Poporul de rând”: băştinașii Canaanului. Iudeilor li se ridică dreptul de a se socoti „poporul ales”, elita neamurilor din regat.

⁵ Dionisos (la Romani, Bahus): zeul fertilității, al cărui cult implica și rituri orgiastice (betie și desfrâu).

³ somatofylax (folosit mai des la plural) = gardă de corp; în sens mai larg: om care se învârtă, ca un satelit, în preajma unui rege sau comandant de oaste.

vreunii dintre ei ar alege să intre în comunitatea celor din riturile inițiatice⁶, aceia să aibă aceleași drepturi cu Alexandrinii.

³¹ Ca urmare, unii din cei ce erau peste cetate, fiindu-le silă de tot ceea ce însemna evlavia cetății, lesne s-au dat de partea regelui, așteptând ca dintr'o viitoare legătură cu el să dobândească o cinstire deosebită.⁷

³² Un duh de vrednicie, însă, i-a făcut pe cei mai mulți să-și păstreze credințioșia față de rânduiele religioase; plătind bani în schimbul unei vieți ne-hărțuite, căutau să scape de înscriere;

³³ Încrezători privind înainte spre un ajutor care trebuia să le vină, nu-și ascundeau sila față de cei din neamul lor care se lepădaseră de credință, socotindu-i a fi dușmani ai neamului și ținându-i departe de obișnuitele legături obștești.

3

Ptolemeu Filopator poruncește stârpirea Iudeilor.

¹ Descoperind aceasta, nelegiuitorul rege într'atât s'a mâniat, încât furia sa împotriva Iudeilor din Alexandria n'a mai cunoscut nici un hotar¹. Apăsând o

⁶ Mențiune clară despre religiile misterice ale antichității grecești, frigiene, egiptene și persane, în care se pătrundeau printre un lung și complicat proces de inițiere. Aici poate fi vorba de misterele de la Eleusis, legate de cultul lui Dionisos.

⁷ Firește, din rândul Iudeilor nu lipseau oportuniștii.

¹ Scena povestirii se strămută în Alexandria Egiptului, unde se afla o importantă comunitate iudaică.

mână tot mai grea asupra celor ce trăiau în țară, a poruncit ca aceștia să fie repede adunați într'un singur loc și cu moarte crâncenă să fie uciși.

² În acest timp, un zvon neliniștitor era răspândit în afară de către niște oameni care se legaseră să vatâme neamul Iudeilor. Miezul învinuirii lor era acela că Iudeii se țineau departe de poruncile legii.

³ Aceasta, în vreme ce Iudeii țineau ca întotdeauna să răspundă cu credințioșie la îndatoririle lor față de regi,

⁴ dar, în același timp, de vreme ce I se închinau lui Dumnezeu și-I păzeau legile, țineau să facă și deosebirile de trebuință și să se abțină de la anumite lucruri, fapt pentru care unii îi ocoleau

⁵ (deși, cum ei își împodobeau conviețuirea cu ceilalți prin fapte de dreptate, lumea avea despre ei o părere bună).

⁶ Cu toate acestea, părerea celorlalți oameni nu cântărea nimic în ochii înstrăinaților de neam

⁷ care îndrugau multe despre faptul că Iudeii se păstrau aparte față de celelalte neamuri prin încchinarea și mânăcarurile lor; îi învinuiau că sunt oameni care stau deoparte, potrivnici ai trebilor regelui, tăgăduind orice alăturare față de el sau de ostile lui. Prin acest fel de a vorbi, multă înversunare ațâțau asupră-le.

⁸ Grecii care trăiau în cetate n'au trecut cu vederea această neașteptată zarvă și valul acesta năprasnic împotriva unor oameni care niciodată nu le făcuseră vreun rău; cu toate acestea, nu le sta în putere să-i ajute, de vreme ce totul, de jur-împrejur, era asuprile; ei însă i-au încurajat pe Iudei arătându-li-se alături în necazurile lor,

și așteptau o bună întorsătură a lucrurilor;

⁹ Cel ce pe toate le știe – ziceau ei – nu va părăsi un astfel de popor.

¹⁰ O seamă dintre vecinii, prietenii și părăsii de negoț ai Iudeilor îi chemau în taină să mai stea de vorbă, se îndatorau să-i ajute și făgăduiau că vor face pentru ei tot ceea ce se poate face.

¹¹ Iar regele, încurajat de faptul că totul îi mergea bine, și fără să se gândească la mai mare putere a lui Dumnezeu, ci gândindu-se să stăruie în ceea ce-și pusese'n minte, a întocmit următoarea scrisoare asupra lor:

¹² „Regele Ptolemeu Filopator către comandanții și ostașii din Egipt și din alte ținuturi: fiți sănătoși și puternici!

¹³ Eu mă simt bine, și tot aşa sunt treibile mele.

¹⁴ Războiul pe care l-am dus în Asia, acela pe care îl știți și voi, n'a fost deloc ușor, dar cu ajutorul zeilor și prin propria noastră vitezie l-am dus cu bine la capăt, pe potriva așteptării noastre;

¹⁵ de aceea am hotărât ca – nu prin puterea lăncilor, ci prin bunătate și multă omenie – să-i câștigăm pe locuitorii Cellesiriei și ai Feniciei și să ne facem, de bunăvoie, binefăcătorii lor.

¹⁶ Si aşa, punând foarte multe venituri la îndemâna templelor din numeroase cetăți, ne-am dus și la Ierusalim și ne-am suiat să cinstim templul acestor nemorociți care nicicând nu se opresc din nebunia lor.

¹⁷ Pe dinafără ne-au primit bine, dar prin fapte s'au dovedit altfel. Când noi eram gata să intrăm în templul lor și să-l cinstim prin cele mai frumoase și mai alese daruri,

¹⁸ ei s'au lăsat atât de mult cuprinși de vechea lor trufie, încât ne-au oprit intrarea; iar noi, datorită răbdării pe care o avem față de toți oamenii, ne-am înfrânat de la un răspuns pe potriva puterii noastre.

¹⁹ Si astfel și-au arătat dușmania față de noi, ei, cei care – numai ei dintre neamuri – și-au ridicat capul împotriva regilor și a binefăcătorilor, ca unii care nu înțeleg că trebuie să se supună orientării drepte orânduirii.

²⁰ Iar noi, nepunân-du-ne mintea cu nebunia lor, ne-am întors biruitorii în Egipt și ne-am purtat omenește cu toți [Iudeii], având în vedere tot ceea ce poate fi bun.

²¹ De aceea, fără să avem în noi nici cea mai mică reavoință față de rudele lor din [Ierusalim], ci, dimpotrivă, amintindu-ne de legăturile noastre cu ei și de multele treburi pe care cu inimă curată le-am făcut împreună cândva, am dorit ca ei să nu se simtă cumva pe de-a'ntregul străini printre noi, fapt pentru care le-am dăruit drepturile cetățenești ale Alexandrinilor, precum și dreptul de a fi primiți în veșnicele riuri ale slujbelor noastre.

²² Din nefericire, pe toate acestea ei leau înțeles cu totul altfel. Cu înnăscuta lor răutate, acestei frumoase îmbieri i-au dat cu piciorul; și, fără'ncetare aplăcați spre rău,

²³ n'au vrut să primească neprețuitele drepturi. Dar nu-i numai atât: fie prin vorbă, fie prin tacere, și disprețuiesc pe puținii dintre ei care, din inimă, se'ndreaptă spre noi, socotind că purtarea lor ticăloasă ne va sili să dăm înapoi din față a ceea ce vrem să facem.

²⁴ Așadar, având destule dovezi că acești Iudei sunt în toate chipurile ră-

uvoitori față de noi, trebuie să ne gândim din vreme la putința unei neașteptate tulburări printre noi, atunci când acești necredincioși ar putea să ne devină trădători și potrivnici barbari.

25 Prin urmare, de îndată ce cuprinsul acestei scrisori vă va fi cunoscut, în același ceas – poruncim – ca acei Iudei care locuiesc printre voi, cu femeile și cu copiii lor, să fie trimiși la noi, defăimați și ocărăți, în lanțuri de fier, spre a fi supuși unei morți nemiloase și pline de rușine, aceea care li se cuvine celor răi.

26 Că numai dacă-i vom pedepsi pe toți odată ne vom da seama că am găsit singurul mijloc de a așeza treburile noastre viitoare pe temelii puternice și mulțumitoare.

27 Oricine va adăposti un Iudeu, fie că acesta ar fi bătrân sau copil sau sugar, acela, împreună cu toți ai săi, va fi ucis în chinuri.

28 Oricine ne va da știri despre un Iudeu, pe lângă că va primi averea învinuitului, va fi dăruit cu două mii de drăhme din vistieria regală și încununat cu libertate.

29 Orice loc care va deveni adăpost pentru un Iudeu, în timp ce acesta este urmărit, să fie pustiit și ars, în aşa fel încât niciodată să nu mai poată fi de folos unei ființe vii”.

30 Acesta, deci, a fost cuprinsul scrisoarii.

4

Plângere prin cetăți. Scribii regelui nu pot termina recensământul, aceasta fiind de la Dumnezeu.

1 Oriunde era primită această poruncă, poporul o ținea tot într'o petrecere cu strigăte de veselie; căci ura, care de multă vreme le mocnea în inimă, acum puteau să și-o arate deschis.¹

2 Iudeii îndurau mare mâhnire și durere și plâns, cu inima arsă de suspine, tângându-se în fața neașteptatului prăpăd care fusese poruncit asupră-le.

3 Care casă, care cetate, care așezare cât de cât locuită, care ulițe, de oriunde, nu s-au umplut de vaier și de plâns?

4 Cu atâta asprime și nemilă erau scoși afară, cu grămadă, de către comandanții multor cetăți, încât nemaițomenitele chinuri îi mișcau chiar și pe unii din vrăjmașii lor, care, prin simțăminte de omenie obștească și gândindu-se cât de neașteptat poate fi sfârșitul unei vieți, lăcrimau căzând cu ochii lor această jalnică izgonire.

5 Erau duși și o mulțime de bătrâni, cu părul alb, cu picioarele șovăielnice în mersul greoi, împinși înainte și, cu porniri sălbatici și nerușinate, erau siliți să meargă repede.

6 Fete care de abia intraseră în cămara de nuntă ca să se bucure de părtășia căsătoriei, își schimbau bucuria în viață; cu țărâna presărată pe capetele unse pentru veselie, erau mâname din urmă, aşa cum se găseau, fără văl, și'n mijlocul unor nemaiauzite batjocuri ridicau laolaltă strigăte de vaier în locul cântecului de nuntă;

7 cu mâinile legate și sub privirile

¹Aici nu e vorba de vecinii, prietenii și partenerii de negoț din 3, 10, ci de gloata amorfă, cu instințe primare, gata oricând să se desfete la vederea unui spectacol săngeros.

flămânde ale gloatelor, aşa erau împinse'n mare grabă pe puntea corăbiei.

8 Iar bărbaţii lor, în plină putere a tinereţii, în loc de cununi pe frunte purtau ştreanguri în jurul gâtului; în loc de sărbătoare şi tinerească veselie, îşi petreceau restul zilelor de nuntă în gemită scrâşnite, sub tălpile lor desculțe văzând un iad deschis.

9 Duşi erau ca nişte fiare, legaţi în lanţuri grunţuroase; dintre ei, unora le era grumazul legat de scaunul vâslăşilor², în timp ce picioarele altora erau strânse în cătuşe grele.

10 Podina de scânduri de deasupra oprea lumina să vină la ei; albul zilei li se astupa din toate părţile, în aşa fel încât, pe toată durata călătoriei, ostaşii să se poarte cu ei cum s'ar fi purtat cu nişte trădători.

11 Aşa au fost duiş pe această corabie, iar la capătul călătoriei au sosit la ředia. Regele poruncise ca ei să fie duiş în marea hipodrom din faţa cetăţii; acesta, prin aşezarea lui, era cât se poate de potrivit ca să poată fi văzuţi atât de cei ce veneau în cetate, cât şi de cei care plecau în ţară. În acest fel, ei nu puteau fi în legătură cu ostile regelui şi, totodată, erau ținuţi acolo ca unii care nu erau vrednici de un trai ca lumea.

12 Şi dacă totul a fost gata, regele, auzind că fraţii lor din cetate veneau pe ascuns la ei şi deplângneau necăjita tristeţe a acestor nefericiţi,

13 s' a umplut de mânie şi a poruncit ca şi aceştia să fie cu străşnicie supuşi aceluiaşi fel de viaţă (şi, sub nici un cuvânt, unuia mai bland).

²Corabia era o galeră, la ale cărei vâsle se aflau, de obicei, sclavi sau condamnaţi.

14 Pe de altă parte, întregul neam [al lor] trebuia înscris. Fiecare ins trebuia înscris pe nume; dar nu pentru acea muncă silnică pe care am pomenit-o ceva mai sus, ci pentru ca [regele] să-i poată supune la chinurile sus-amintite şi, până la urmă, cruzimea lui să le curme viaţa.³

15 Cu cruzime s'a făcut înscrierea acestor oameni, cu înverşunare, cu stăruinţă, de la răsăritul până la apusul soarelui, dar, cu toate acestea, ea nu a putut fi isprăvită în patruzeci de zile.

16 În acest timp, regele nu mai putea de bucurie şi petrecea la ospeţe în faţa capiștilor idoleşti. Inima lui cea rătăcită, îndepărtată de adevăr, şi gura lui păgână îi slăveau pe idolii cei surzi, neînstare să vorbească ori să ajute, şi rosteau vorbe necuviincioase împotriva întrutotmarelui Dumnezeu.

17 La sfârşitul răstimpului pomenit mai sus, scribii l-au înştiinţat pe rege că nu pot merge mai departe cu înscrierea Iudeilor, numărul acestora fiind foarte mare;

18 se avea în vedere faptul că foarte mulţi se aflau în ţară, unii în locuinţe, alii împrăştiaţi prin felurite locuri, în aşa fel încât toţi comandanţii Egiptului nu erau destui pentru o astfel de treabă.

19 Atunci regele i-a ameninţat şi i-a învinuit că iau mită spre a-i înlăesni pe Iudei să scape; cu toate acestea, avea împede încredinţare că ceea ce i se spuse era adevărat,

20 după ce i-au arătat şi i-au dovedit că nici hârtia şi nici condeiele nu le fusese deajuns ca să-şi termine treaba.

³Acest recensământ special urmărea, de fapt, evidenţa averilor ce urmau să fie confiscate după ce proprietarii lor vor fi fost omorâţi.

²¹ Aceasta însă a fost o lucrare de nebiruit a Proniei dumnezeiești⁴, care din cer le venea într'ajutor Iudeilor.

5

Dumnezeu dejoacă încă o dată planul regelui.

¹ Atunci regele l-a chemat pe Ermon, cel ce avea răspundere asupra elefanților. Spumegând de mânie, întru totul robit de furiosul său plan,

² i-a poruncit ca a doua zi, de dimineață, cu belșug de vin – neamestecat – și cu destulă tămâie să îmbete elefanții.¹ Celor cinci sute de elefanți, astfel înfuriați prin atâtea înghițituri de băutură cu tămâie, li se va da drumul asupra Iudeilor, ca să-i omoare.

³ După ce a dat aceste porunci, regele s'a întors la ospățul său, unde-i adusese pe aceia dintre prietenii săi și dintre oștenii care nutreau cea mai inversată ură față de Iudei.

⁴ Iar Ermon, mai-marele peste elefanți, a dus porunca la îndeplinire fără nici o abatere.

⁵ Slujitorii rânduiți în acest scop s'au dus de cu seară, au legat mâinile acelor nenorociți, iar noaptea au luat și alte măsuri de prevedere, gândind că întregul neam va pieri deodata.

⁶ Când păgânul credea că Iudeii, încătușați cu lanțuri din toate părțile, sunt lipsiți de orice apărare,

⁴ „Pronia dumnezeiască”: purtarea de grijă a lui Dumnezeu.

¹Vinul, în care se punea tămâie pisată, constituia un drog care, administrat în cantități excesive, îi făcea pe elefanți să devină irascibili, fuși, agresivi (vezi v. 45).

⁷ aceștia L-au chemat pe Domnul cel Atotputernic și, cu lacrimi, fără'ncetare, L-au rugat pe milostivul lor Dumnezeu și Părinte, Stăpânul a toate și Domnul tuturor puterilor,

⁸ să răstoarne nelegiuiful plan îndrepitat împotriva lor și, prinț'o măreață arătare, să-i scape de moartea ce le stă înainte.

⁹ Rugăciunea lor, atât de stăruitoare, s'a suit la cer.

¹⁰ Ermon, care-i ghifluse pe nemiloșii săi elefanți cu nenumărate înghițituri de vin amestecat cu tămâie, a venit devreme la palat ca să-i spună regelui.

¹¹ Dar Cel care de la'nceput le-a dăruit oamenilor, după vrerea Lui, un bun de mare preț, somnul, fie pentru noapte, fie pentru zi, i-a trimis regelui o porție zdravănă,

¹² așa încât, prin această dulce și adâncă înstăpânire a Domnului, a rămas ca legat în strânsoare; și astfel nelegiuiful său plan s'a destrămat repede, iar nestrămutata sa hotărâre s'a dus de râpă.

¹³ Dar Iudeii, dacă au scăpat de ceasul care fusese rânduit, L-au läudat pe Dumnezeul lor cel Sfânt; și din nou L-au rugat – pe Cel ce atât de repede Se împăcase cu ei – să le arate trufașilor păgâni tăria mâinii Sale celei puternice.

¹⁴ Era aproape zece și jumătate când crainicul regesc, văzând că oaspeții care fuseseră chemați la ospăț s'au adunat, a venit și l-a zgâltâit pe rege,

¹⁵ l-a trezit cu destulă greutate și, dându-i a înțelege că vremea prânzului era pe ducă, i-a vorbit și despre cele întâmplate.

¹⁶ Regele l-a ascultat, s'a întors la ospăț

și le-a spus oaspeților să șadă în fața lui,

¹⁷ ceea ce s'a și făcut. Apoi le-a cerut să se bucure și să petreacă în voie, aceasta fiind partea cea mai plăcută a ospățului.

¹⁸ Și dacă vorbăria s'a întețit, regele a trimis după Ermon și, măsurându-l cu niște ochi fioroși, l-a întrebat de ce li s'a îngăduit Iudeilor să fie astăzi vii.

¹⁹ Aceasta, încercând să-l lămurească, i-a spus că azi-noapte a făcut ceea ce i se poruncise; tot aşa au spus și prietenii săi.

²⁰ Atunci regele, cu o cruzime mai mare decât a lui Falaris, a zis: „Pentru somnul meu de azi, să-mi mulțumească! Acum însă nu mai pierde vremea; pregătește elefanții să fie gata pentru mâine aşa cum au fost azi, spre nimicirea acestor blestemați de Iudei!”

²¹ Zicând regele acestea, cei de față s'au înveselit și au încuviațat; apoi fiecare s'a dus acasă.

²² Nici vorbă însă să-și treacă noaptea dormind, ci mai degrabă născocind tot felul de batjocuri pentru acei bieți nenorociți.

²³ De abia cântase cocoșul de dimineață, când Ermon, avându-și sălbăticinile pregătite cu tot ce trebuia, le înărtărătă în marea curte cu coloane.

²⁴ Gloatele cetății se adunaseră să vadă groaznică privediște și așteptau, nerăbdătoare, zorile.

²⁵ Iudeii, cu răsuflarea mai mult tăiată, își întindeau mâinile spre cer și, cu jalnică încordare, îl rugau pe întrutoțmarele Dumnezeu să le vină din nou și repede într'ajutor.

²⁶ Soarele încă nu-și revârsase razele – în acest timp, regele își aștepta prie-

tenii – când Ermon a venit la el și l-a chemat să iasă, spunându-i că ceea ce poftise poate fi acum aievea.

²⁷ Primindu-l, regele a rămas tare mirat de această neobișnuită ieșire [de care-i vorbea Ermon] și, copleșit de un duh care-l făcea să nu-și mai aducă aminte de nimic, a întrebat ce se petrece aici, și atât de dimineață, cu aceste pregătiri.

²⁸ Aceasta însă era lucrarea Atotputernicului Dumnezeu, Care-l făcuse să-și uite cu desăvârșire planul.

²⁹ Ermon și prietenii săi au dus până la capăt pregătirea elefanților. „Ei sunt gata, o, rege, după strașnica ta poruncă”.

³⁰ La aceste cuvinte, regele a fost cuprins de o furie cumplită – deoarece, prin Pronia lui Dumnezeu asupra acestor lucruri, mintea acestuia devenise pe de-a'ntregul zăpăcită. S'a uitat fioros la Ermon și l-a amenințat cu aceste cuvinte:

³¹ „Dacă părinții sau copiii tăi ar fi aici, ei ar fi trebuit să fie dați ca hrană acestor fiare sălbaticice, iar nu acești Iudei nevinovați, care ne-au slujit cu credințioșie, atât mie cât și înaintașilor mei;

³² și dacă nu m'ăș gândi la faptul că am crescut împreună și la trebuințele slujbei tale, tie și-aș lua viața în locul lor!”

³³ Iar Ermon, cel amenințat în acest fel neașteptat și îngrijorător, s'a tulburat în făptură și s'a schimonosit la chip.

³⁴ Dar și prietenii său furișat, unul câte unul, în timp ce el le dădea drumul gloatelor să se ducă la treburile lor.

³⁵ Iar Iudeii, auzind despre ce-i venise regelui să spună, L-au lăudat pe Domnul Dumnezeu, Cel ce Se arătase, împăratul împăraților, pentru aceea că și

de data aceasta căpătaseră ajutor de la El.

³⁶ După aceea, regele a rânduit un ospăt, aşa cum îi era obiceiul, și a poruncit ca oaspeții să fie poftiți la voie bună.

³⁷ Și l-a chemat și pe Ermon să fie de față și, cu glas amenințător, i-a zis: „Netrebnicule, de câte ori trebuie să-ți poruncesc eu unul și același lucru?

³⁸ Încă o dată: Pentru mâine pregătește elefanții spre nimicirea Iudeilor!”

³⁹ Rudele lui, care-i sedea în preajmă, s’au mirat de această nestatornicie și au zis:

⁴⁰ „O, rege, până când ne vei pune la’ncercare ca pe niște proști? E a treia oară când poruncești nimicirea lor.

⁴¹ Când treaba e gata să înceapă, tu te răzgândești și-ți retragi porunca. Iată de ce starea aceasta de așteptare nu face altceva decât să tulbure cetațea; prin ea mișună pâlcuri, și oricând poate fi jefuită”.

⁴² Atunci regele, întocmai ca un nou Falaris, pe de-a’ntregul ieșit din minți, fără să țină seama de schimbările pe care mintea lui le suferise – dar spre binele Iudeilor –, s’au jurat cu aspru jurământ și a poruncit să-i trimită în locașurile morților, zdrobiți de genunchii și de picioarele elefanților.

⁴³ Pe deasupra, va năvăli în Iudeea, va trece cetățile acesteia prin foc și sabie și va nimici templul acela în care păgânii nu pot să intre, iar locul de pe care se aduceau jertfe va fi pustiu pe’ntotdeauna.

⁴⁴ Prietenii și rudele au plecat veseli; și, încrezători în hotărârea lui, și-au rânduit ostile de pază în cele mai potrivite locuri ale cetății.

⁴⁵ Iar mai-marele peste elefanți și împins fiarele într’o stare vecină cu nebunia, le-a adăpat cu tămâie amestecată’n vin și le-a gătit cu tot ce poate vârî în sperieți.

⁴⁶ În faptul dimineții, când cetatea era plină de o mare mulțime de oameni ce se îndreptau spre hipodrom, el a intrat în palat și l-a poftit pe rege la priveliștea ce fusese pregătită.

⁴⁷ Cu inima forfotind de furie nelegiuță, regele a alergat laolaltă cu gloatele și cu sălbăticiniile. Simțiri aspre și ochi nemiloși, iată încărcătura cu care dorea să se uite la jalnica și groaznica moarte a celor amintiți mai sus.

⁴⁸ La vremea când elefanții ajungeau la poartă, urmați de oștire, Iudeii, când au văzut praful ridicat de picioarele gloatelor și când au auzit puternicele strigăte ale mulțimii,

⁴⁹ au gândit că se află în cele din urmă clipe ale vieții lor, la capătul a ceea ce așteptaseră tremurând. Așadar, au dat frâu liber plânsului și suspinelor; se îmbrățișau unul pe altul, iar cei ce erau rude apropiate se aruncau unul pe grumazul celuilalt: tați pe fii, mame pe fiice, iar alte femei își țineau prunci la sân, îmbiindu-i spre ceea ce părea a fi laptele lor cel din urmă.

⁵⁰ Totuși, când s’au gândit la ajutorul care, mai deunăzi, le venise din cer, s’au așternut la pământ, toți, ca un singur om, încât până și pruncii erau desprinși de la sân;

⁵¹ și, strigând cu glas mare, L-au rugat pe Stăpânul a toată puterea să Se arate și să aibă milă de cei ce acum se aflau la porțile locașului morților.

6

Rugăciunea preotului Eleazar. Arătarea îngerilor apărători. Fiarele se întorc asupra ostașilor. Inima regelui se schimbă spre bine, Iudeii scapă de moarte.

¹ Iar Eleazar, preot de mare vază în țară, care atinsese o vârstă înaintată și a cărui viață era împodobită cu virtuți, i-a opri pe bătrânii din preajma sa să strige spre Dumnezeu cel Sfânt și s'a rugat astfel:

² „Împărate, Tu, Cel mare întru putere, Tu, Cel-Preaînalt, Dumnezeu Atotputernic, Cel ce toată făptura o cârmuiești cu milă,

³ caută spre seminția lui Avraam, spre fiii lui Iacob cel sfîntit, spre poporul moștenirii Tale celei sfinte, străin acum în țară străină, care pierde pe nedrept, Părinte!

⁴ Tu ești Cel ce l-a nimicit pe Faraon, cel cu numeroasele lui care de luptă, atunci când stăpânul de atunci al aceleiași Egipt s'a înălțat cu nelegiuitoră trufie și cu lăudăroasă limbă; atunci revârsându-ți razele milei Tale asupra neamului lui Israel, l-a copleșit, pe el și oastea lui cea plină de semetie.

⁵ Când Senaherib, crudul rege al Asirienilor, mândru de nenumăratele sale oști, cucerise cu sabia toată țara și se ridică împotriva sfintei cetăți cu ocări greu de îndurat, Tu, Doamne, l-a prăbușit, și'n fața multor neamuri Ti-ai arătat puterea.

⁶ Când cei trei fărtați ce se aflau în Babilon și-au pus de bunăvoie viața'n fața focului, numai pentru ca să nu se'ncchine la găunoșii idoli, Tu ești Cel ce ai trimis răcoare rourată în cupto-

rul încins, iar focul l-a aruncat asupra tuturor potrivnicilor lor.

⁷ Tu ești Cel ce, atunci când Daniel, prin pără nedreaptă și invidie, a fost aruncat ca pradă leilor din groapă, l-a adus înapoi, nevătămat, la lumină.

⁸ Când Iona, în adâncul mării, Tânjea după lumină în pântecele chitului, Tu, Părinte, ai căutat spre el și l-a arătat nevătămat în ochii tuturor alor săi.

⁹ Si acum, Tu, Cel ce urăști neobrázarea, Tu, Cel îmbelșugat în milă, Tu, apărătorul tuturor, arată-Te degrab celor din neamul lui Israel, care sunt batjocoriți de neamurile silnice, nelegiuite!

¹⁰ Iar dacă, în vremea înstrăinării noastre, viața ni s'a întinat cu fapte nedrepte, scapă-ne din mâna vrăjmașilor noștri, și apoi nimicește-ne Tu, Doamne, cu moartea pe care Tu o vei alege,

¹¹ ca nu cumva, la nimicirea celor iubiți ai Tăi, găunoșii la cap să le mulțumească găunoșilor lor idoli, zicând: – Nici măcar Dumnezeul lor nu i-a scăpat!

¹² Dar Tu, Cel ce ai putere nemărginită, Tu, Cel-Veșnic, privește: ai milă de noi, cei amenințați să ne pierdem viața, ca niște trădători, de către prosteasca neobrázare a unor nelegiuitori.

¹³ Fă-i pe păgâni să tremure azi de spaimă în fața puterii Tale nebiruite, Tu, Măritule, Cel ce ai puterea de a izbăvi neamul lui Iacob!

¹⁴ Tie Ti se roagă, cu lacrimi, toată mulțimea pruncilor, precum și părinții acestora.

¹⁵ Vădit să le fie tuturor păgânilor că Tu ești cu noi, Doamne, și că nu Ti-ai întors fața dinspre noi; că, precum ai

zis că nu-i vei uita pe ai Tăi nici chiar în țara vrăjmașilor lor, aşa plinește-Ți cuvintele, Doamne!"

¹⁶ La vremea când Eleazar și-a sfârșit rugăciunea, regele a sosit la hipodrom împreună cu sălbăticinile și cu tot vălmășagul puterii lui.

¹⁷ Când Iudeii au văzut aceasta, au ridicat spre cer strigăte atât de puternice, încât răsunau până și văile vecine; și plângere mare s'a făcut în toată tabăra.

¹⁸ Atunci Preamăritul, Atotputernicul și Adevaratul Dumnezeu și-a arătat sfânta Sa față: a deschis porțile cerului, de unde s'au pogorât doi îngeri cu înfățișare menită să însăşimânte; toți îi vedeau, în afara de Iudei;

¹⁹ și s'au oprit în fața oştirii dușmane, pe care au umplut-o de cumplită spaimă și au ferecat-o în lanțuri de nedezlegat.

²⁰ Un fior de gheață a trecut prin făptura regelui, iar duhul uitării i-a spulberat aprinderea.

²¹ [Cei doi îngeri] au întors sălbăticinile cu față spre ostașii care le urmău, iar ele i-au călcat în picioare și i-au nimicit.

²² Mânia regelui s'a preschimbat în jale; a plâns deasupra propriilor lui uneltiri.

²³ Că dacă a auzit strigătul și i-a văzut pe toți pe marginea nimicirii, cu lacrimi de mânie și-a amenințat prietenii, zicând:

²⁴ „Rău ați cârmuit; în cruzime i-ați întrecut pe tirani; iar împotriva mea, binefăcătorul vostru, uneltiți să fiu de'ndată lipsit de domnie și de viață, în taină punând la cale lucruri dăunătoare regatului.

²⁵ Cine i-a adunat aici – fără nici un rost ridicându-l pe fiecare de la casa lui – pe cei care, din credincioșie față de noi, au ținut tăria țării?

²⁶ Cine i-a împins către nedrepte pe deosepe pe cei care, încă de la început, au întrecut toate neamurile în bunăvoiința lor față de noi și care adesea s'au aruncat în cele mai mari primejdii?

²⁷ Dezlegați, dezlegați legăturile nedrepte!; trimiteți-i în pace la casele lor și cereți-le iertare pentru ce li s'a făcut până acum!

²⁸ Eliberați-i pe fiii Atotputernicului, Viului Dumnezeu al cerului, cei care, din vremea strămoșilor noștri până'n vremea de acum, au făcut ca trebile noastre să cunoască slăvită și ne'ncetată propăshire!"

²⁹ Pe acestea le-a zis; iar ei, eliberați pe loc și scăpați de moarte, L-au lăudat pe Dumnezeu, sfântul lor Mântuitor.

³⁰ Apoi regele a plecat în cetate, a chemat la el pe vîstiernicul veniturilor și i-a poruncit să le dea Iudeilor vin cu tot ce mai trebuie pentru o prăznuire de şapte zile. Așa a hotărât el, ca ei în veselie să-și prăznuiască eliberarea chiar acolo, în locul unde crezuseră că vor pieri.

³¹ Așa că cei ce cu puțin înainte erau disprețuiți și aproape de locașul morților – mai mult, cu un picior în groapă –, în locul unei morți crude și jalnice aveau parte acum de un ospăt al măntuirii. Plini de bucurie, locul ce le fu seze rânduit pentru cădere și îngropare, pe acela și l-au împărțit în așternuturi de ospăt.

³² Punând capăt încordării în care-i ținuse jalnica lor nenorocire, și-au readus în minte cânturile din patria

lor, în imnuri lăudându-L pe Dumnezeul Cel-Făcător-de-Minuni, Mântuitorul lor. Orice văiet, orice plânset au fost lăsate deoparte; în semn de senină bucurie, aşa s'au prins la joc.

³³ Dar și regele, adunând o seamă de oaspeți pentru același prilej, cu mare cuviință înălța neîncetate mulțumiri pentru neașteptatul deznodământ.

³⁴ Iar cei care-i meniseră să moară și să-i mănânce păsările, care cu veselie îi înscriseră în condiții, răcneau acum din toți bojocii, îmbrăcați în rușine și cu focul îndrăznelii înăbușit în ocară.

³⁵ Dar Iudeii, aşa cum am spus-o, s'au prins la joc și petreceau cu veselie, mulțumiri și cânturi.

³⁶ Și au luat hotărârea obștească de a sărbători, din neam în neam, amintirea acestor întâmplări, atâtă vreme cât vor trăi ei printre străini. Așa au rânduit ei ca aceste zile să fie zile de veselie, nu cu gândul la băutură sau la plăceri, ci pentru că Dumnezeu îi măntuise.

³⁷ Și i-au cerut regelui îngăduința de a se duce acasă.

³⁸ Înscrierea lor se petrecuse între a douăzeci și cincea zi a lunii Pahon și a patra zi a lunii Epifi, adică timp de patruzeci de zile; iar zilele în care s'a urmărit nimicirea lor au fost trei, adică din a cincea până în a şaptea zi din luna Epifi;

³⁹ acesta a fost timpul în care Stăpânul-a-toate Și-a arătat întru slavă mila și i-a eliberat pe toți deodată, nevătămați.

⁴⁰ Timp de paisprezece zile s'au ospătat din ceea ce le dăduse regele, după care au cerut să plece.

⁴¹ Regele i-a lăudat și le-a dat la mâna mărinimoasa scrisoare de mai jos, că-

tre mai-marii fiecărei cetăți:

7

Scrisoarea lui Ptolemeu Filopator pentru ocrotirea Iudeilor. Aceștia își rânduiesc o nouă sărbătoare, inscripționează o coloană și își fac un loc de rugăciune.

¹ „Regele Ptolemeu Filopator către comandanții din Egipt și către toți cei rânduiți peste trebile obștești, bucurie și sănătate!

² Și noi suntem sănătoși, precum și copiii noștri; iar marele Dumnezeu ne-a îndreptat trebile aşa cum vrem noi.

³ Anumiți prieteni ai noștri, dedați la rău, ne-au cerut ca pe Iudeii de sub stăpânirea noastră să-i pedepsim, pe toți la un loc, ca pe niște trădători.

⁴ Ei pretindeau că trebile noastre nu vor fi niciodată bine aşezate până ce lucrul acesta nu se va petrece, atât de mare ar fi ura pe care Iudeii o nutresc față de celealte neamuri.

⁵ Și i-au adus ca pe sclavi, încătușați în lanțuri aspre, ba chiar ca pe niște trădători. Fără nici un fel de cercetare sau cernere a faptelor, se străduiau să-i nimicească; și s'au pus pe treabă cu o cruzime de-a dreptul sălbatică, mai rea decât aceea din felul de a fi al Sciților¹.

⁶ Aceasta e pricina pentru care noi i-am amenințat cu asprime; dar, cu îngăduința pe care vrem s'o avem față de toți oamenii, în cele din urmă i-am lăsat să trăiască. Aflând că Dumnezeul cerului ține asupra Iudeilor un scut prin care-i apără și-i păzește și că Se luptă pentru

¹ Sciții locuiau ținuturile din nordul Mării Negre și erau famoși prin cruzimea lor.

ei aşa cum un tată se luptă întotdeauna pentru fiii săi,

7 și ținând seama de statornicia și credincioșia lor față de noi și de înaintașii noștri, i-am iertat de orice fel de vină.

8 Si le-am dat drumul să se ducă la casele lor, fiecare la a lui, poruncind oamenilor de pretutindeni să nu le facă nici un rău, și nici să nu-i ocărască pentru ceva din trecut.

9 Fiindcă să știți că dacă noi vom pune la cale vreun gând care să le fie cât de cât împotrivă, sau dacă îi vom amări în vreun fel, întotdeauna vom avea ca potrivnic nu un om, ci pe Dumnezeul Cel-Preaînalt, Stăpânul a toată puterea. De El, ca Unul ce pedepsește astfel de fapte, nu va fi scăpare. Fiți sănătoși!

10 Când au primit în mâna această scrisoare, [Iudeii] nu s-au grăbit să plece de îndată, ci l-au rugat pe rege să le dea împuñnicirea de a-i pedepsi, pe potriva faptelor, pe aceia din neamul lor care de bunăvoie s'au lepădat de Dumnezeu Cel-Sfânt și de legea lui Dumnezeu,

11 spunând că aceia care de dragul burții lor s'au lepădat de poruncile lui Dumnezeu nu vor fi cu credință nici față de trebile regelui.

12 Regele și-a însușit adevărul acestui fel al lor de a gândi și i-a lăudat. Si li s'a dat deplină putere ca, fără nici un fel de îngădare, să-i stârpească pe cei ce cu nerușinare au părăsit legea lui Dumnezeu, oriunde s'ar afla ei sub stăpânirea regelui.

13 Atunci preoții lor, aşa cum se cuvenea, l-au salutat cu urări de bine, și tot poporul a întărit cu „Alilua!” Si, cu bucurie, au plecat de la el.

14 Si i-au pedepsit și i-au nimicit pe cei

din neamul lor care se murdăriseră și care le cădeau în cale;

15 au omorât astfel, în ziua aceea, ca la trei sute de oameni, cu simțământul că nimicirea acestor neleguiuți le e prilej de veselie.

16 Dar cei ce până moarte se legaseră de Dumnezeul lor, și care acum se bucurau de o eliberare deplină, au plecat din cetate încununați cu tot felul de flori binemirosoitoare, cu strigăte de bucurie, cu cântări de laudă și cu imnuri melodioase, aducând mulțumiri Dumnezeului părinților lor, veșnicul Mântuitor al lui Israel.

17 Si au ajuns la Ptolemaida – care, pornindu-se de la o anume însușire a locului, e numită Rodoforon² – unde, potrivit cu dorința lor, a tuturor, corăbiile i-au așteptat timp de şapte zile.

18 Acolo au făcut ei un ospăț al eliberării, căci regele le dăruise cu mărinimie tot ceea ce le trebuia ca să se întoarcă sănătoși acasă.

19 Si s'au întors cu pace; pe toată durata drumului au înălțat cânturi de mulțumire, după care au hotărât ca aceste zile ale călătoriei lor să fie prăznuite ca zile ale veseliei.

20 Pe acestea le-au săpat, ca sfinte, într-o inscripție pe o coloană, iar locul ospățului l-au sfînit drept loc de ru-

²Ptolemaida: cetate-port la Marea Mediterană, în nordul Palestinei, nu departe de muntele Carmel. Sub vechiul ei nume, Acco, a stat sub stăpânirele Egiptului și Asiriei. În epoca ele-nistică a devenit centrul adversarilor lui Iuda Macabeul. În anul 65 î. H., cetatea va intra sub stăpânirea Romanilor; în cea de a treia călătorie, Sfântul Pavel va poposi în ea o zi (FA 21, 7-8). În Evul Mediu, cruciații o vor numi „Sfântul Ioan de Acra” și o vor stăpâni aproape două sute de ani. Astăzi, Acra, „Rodoforon” înseamnă „Purtătoare-de-trandafiri”.

găciune. Așa s'au întors, nevătămați, liberi, plini de bucurie, apărăți de porunca regelui, pe uscat, pe mare, pe fluviu, fiecare la casa lui.

²¹ Iar printre dușmanii lor aveau acum mai multă greutate decât înainte; erau cinstiți și temuți, și nimeni, în nici un chip, nu s'ar fi atins de averile lor.

²² Fiecare și-a primit înapoi ceea ce era al lui, după condică; iar aceia care aveau câte ceva din ale lor le dădeau înapoi, tremurând de frică. Toate acestea, deoarece, până la urmă, întrutoțmarele Dumnezeu a făcut minuni pentru mântuirea lor.

²³ Binecuvântat fie Mântuitorul lui Israel întru toti vecii! Amin!

Rugăciunea regelui Manase

1

1 Doamne, Atotțitorule, Dumnezeul părinților noștri Avraam, Isaac și Iacob și al seminției lor celei drepte,

2 Cel ce ai făcut cerul și pământul cu toată podoaba lor,

3 Cel ce ai zăgăzuit marea cu cuvântul poruncii Tale, Cel ce ai încuiat genua și ai pecetluit-o cu numele Tău temut și slăvit,

4 în fața Căruia toate lucrurile se tem și tremură din pricina puterii Tale

5 – fiindcă măreția slavei Tale e de ne'ndurat, iar aprinderii mâniei Tale împotriva păcătoșilor nu i se poate sta împotrivă,

6 în timp ce mila făgăduinței Tale e nemăsurată și neajunsă –;

7 căci Tu ești Domnul Cel-Preaînalt, bun, îndelung-răbdător și mult-milostiv, Căruia îi pare rău de răuțatile oamenilor; Tu, Doamne, după mulțimea bunătății Tale, ai făgăduit pocăință și iertare celor ce Ti-au greșit, și după mulțimea îndurărilor

Tale ai hotărât pentru cei păcătoși pocăință spre mântuire.

8 Așadar, Tu, Doamne, Dumnezeul celor drepti, n'ai rânduit pocăință pentru cei drepti, adică pentru Avraam, pentru Isaac și pentru Iacob, care nu Ti-au greșit, ci ai rânduit pocăință pentru

mine, păcătosul,

9 deoarece eu am păcatuit în număr mai mult decât nisipul mării. Multe sunt fărădelegile mele, Doamne, multe sunt, iar eu nu sunt vrednic să privesc ori să văd înălțimea cerului din pricina mulțimii nedreptăților mele,

10 încovoiați fiind eu cu multe cătușe de fier, încât nu pot să-mi ridic capul, și nici odihnă nu am, ca unul care Te-am mâniat și râul l-am făcut în fața Ta, nefăcând voia Ta, nici păzind poruncile Tale, ci aşezând urâciuni idolești și înmulțind spurcăciunea faptelor.

11 Dar acum îmi plec genunchii inimii, rugându-mă bunătății Tale:

12 Am păcatuit, Doamne, am păcatuit, și-mi cunosc fărădelegile;

13 Dar Te rog și-Ti cer: iartă-mă, Doamne, iartă-mă și nu mă da pierzării cu fărădelegile mele; faptele mele cele rele să nu le ții pe veci întru mânia Ta, și nici nu mă osândă la adâncul cel mai de jos al pământului; căci Tu ești Dumnezeu, Dumnezeul celor ce se pocăiesc,

14 și întru mine îți vei arăta bunătatea, mântuindu-mă pe mine, nevrednicul, după mare mila Ta.

15 Si fără'ncetare Te voi lăuda în toate zilele vieții mele. Că pe Tine Te cântă toate puterile cerești și a Ta este slava în vecii vecilor. Amin!

Evanghelia după Matei

1

Genealogia și nașterea lui Iisus Hristos.

1 Cartea nașterii¹ lui Iisus Hristos, fiul lui David, fiul lui Avraam.

2 Avraam i-a dat naștere lui Isaac; Isaac i-a dat naștere lui Iacob; Iacob le-a dat naștere lui Iuda și fraților lui;

3 Iuda le-a dat naștere, din Tamar, lui Fares și lui Zara; Fares i-a dat naștere lui Hețron; Hețron i-a dat naștere lui Aram;

4 Aram i-a dat naștere lui Aminadab; Aminadab i-a dat naștere lui Naason; Naason i-a dat naștere lui Salmon;

5 Salmon i-a dat naștere, din Rahab, lui Booz; Booz i-a dat naștere, din Rut, lui Obed; Obed i-a dat naștere lui Iesei;

6 Iesei i-a dat naștere lui David, regele; David i-a dat naștere lui Solomon, din femeia lui Urie;

7 Solomon i-a dat naștere lui Roboam; Roboam i-a dat naștere lui Abia; Abia i-a dat naștere lui Asa;

8 Asa i-a dat naștere lui Iosafat; Iosafat i-a dat naștere lui Ioram; Ioram i-a dat naștere lui Ozia;

9 Ozia i-a dat naștere lui Iotam; Iotam i-a dat naștere lui Ahaz; Ahaz i-a dat naștere lui Iezechia;

10 Iezechia i-a dat naștere lui Manase; Manase i-a dat naștere lui Amon; Amon i-a dat naștere lui Iosia;

11 Iosia le-a dat naștere lui Iehonia și fraților lui, la strămutarea în Babilon.

12 După strămutarea în Babilon, Iehonia i-a dat naștere lui Salatiel; Salatiel i-a dat naștere lui Zorobabel;

13 Zorobabel i-a dat naștere lui Abiud; Abiud i-a dat naștere lui Eliachim; Eliachim i-a dat naștere lui Azor;

14 Azor i-a dat naștere lui Sadoc; Sadoc i-a dat naștere lui Ahim; Ahim i-a dat naștere lui Eliud;

15 Eliud i-a dat naștere lui Eleazar; Eleazar i-a dat naștere lui Matan; Matan i-a dat naștere lui Iacob;

16 Iacob i-a dat naștere lui Iosif, bărbatul² Mariei, cea din care S'a născut Iisus, Ce Se cheamă Hristos.

17 Așadar, întru totul, de la Avraam până la David sunt paisprezece neamuri; de la David până la strămutarea în Babilon sunt paisprezece neamuri³; iar de la strămutarea în Babilon până la Hristos sunt paisprezece neamuri.

¹În textul de față, cuvântul grecesc **génesis** înseamnă și arbore genealogic, și naștere. Capitolul le cuprinde pe amândouă, dar centrul nașteriei este nașterea lui Hristos.

²Soț legal, menit să reprezinte atât pe ea cât și pe Fiul ei în fața autorităților și a societății.

³Generații.

¹⁸ Dar⁴ nașterea lui Iisus Hristos, astfel a fost: Fiind Maria, mama Sa, logodită cu Iosif, mai înainte de a fi ei laolaltă ea s'a aflat pe sine având în pântece de la Duhul Sfânt.

¹⁹ Iar Iosif, bărbatul ei, drept fiin⁵ și nevrând s'o dea el în vileag, a vrut s'o lase pe ascuns.

²⁰ Și cugetând el acestea, iată îngerul Domnului i s'a arătat în vis, grăind: „Iosife, fiul lui David, nu te teme s'o iezi pe Maria drept femeia t⁶, fiindcă ceea ce s'a zămislit într'însa este de la Duhul Sfânt;

²¹ ea va naște Fiu, Căruia tu Îl vei pune numele Iisus, căci El va mânui pe poporul Său de păcatele lor⁷.

²² Iar acestea toate s'au făcut ca să se plinească ceea ce s'a spus de Domnul prin profetul ce zice:

²³ Iată, Fecioara va purta în pântece și va naște Fiu și-L vor chema cu numele de Emanuel, care se tâlcuiește: Cu noi este Dumnezeu.

²⁴ Și trezindu-se Iosif din somn, a făcut așa cum i-a poruncit îngerul Domnului și a luat-o la sine pe femeia sa.

²⁵ Și nu a cunoscut-o până ce ea L-a născut pe Fiul ei⁸. Și I-au pus Acestuia

⁴Acest episod se deschide prin particula adversativă **de** = dar, adică: spre deosebire de ceea ce (sau de cum) a fost înainte. Este folosită și la FA 5, 1 spre a marca incorectitudinea soților Anania și Safira în contrast cu cinstea totală a lui Barnaba. În cazul de față, intenția Evanghelistului este aceea de a demonstra că dacă strămoșii după trup ai lui Iisus s'au născut în chip firesc, nașterea Sa a avut un caracter suprafiresc, așa cum e istorisită mai jos.

⁵Cu respectul legilor și al adevărului; inocent.

⁶La Evrei, logodna nu era o simplă promisiune, ci un legământ sacru, cu putere legală.

⁷Numele Iisus înseamnă „Domnul este (Cel ce dă) mântuirea”.

⁸În limbajul biblic: a cunoaște (o femeie): a

numele Iisus.

2

Magii de la Răsărit. Fuga în Egipt. Irod ucide pruncii. Întoarcerea din Egipt și aşezarea în Nazaret.

¹Iar dacă'n zilele regelui Iro¹ S'a născut Iisus în Betleemul Iudeii, iată magii² de la Răsărit au venit în Ierusalim, întrebând:

avea legături trupești (cu ea). Evanghelistul e preocupat aici numai de faptul că Iisus S'a născut din Fecioară (prin zămislirea de la Duhul Sfânt). Textul de față nu atestă în mod explicit pururea fecioria Mariei, așa cum ea reiese din restul Evangeliilor și din tradiția Bisericii, dar nici nu o infirmă. Adverbul-prepoziție **héos** = până, până ce, până când, are și semnificația de continuitate, perpetuitate (Bailly). Verbul care o precede, **ouk egínosken** = nu a cunoscut-o (redat în limbile moderne prin perfectul compus), este în original imperfectul durabil (Osty), adică exprimă o acțiune care nu se termină, care nu are un capăt. Compară pe **héos** de aici cu cel din 2 Rg 6, 23: [Micoll] „n'a avut copii până în ziua morții ei”; Ps 109, 1: „Sezi de-a dreapta Mea până ce voi pune pe vrăjmașii Tăi așternut pictoarelor Tale”; Mt 28, 20: „Iată, Eu cu voi sunt în toate zilele, până la sfârșitul veacului”; Lc 2, 37: [Proorocita Ana] „văduvă până la optzeci și patru de ani”. În toate cazarile, **héos** nu semnifică un capăt al acțiunii sau situației care-l angajează (că adică Micol ar fi avut copii după moarte, că Fiul n'ar mai fi șezut de-a dreapta Tatălui după înfrângerea vrăjmașilor, că Iisus n'ar mai fi cu apostolii după sfârșitul veacului, că proorocita Ana s'ar fi recăsătorit după vîrstă de 84 de ani), de unde rezultă fără echivoc că textul de față nu implică o legătură maritală între Iosif și Maria, nici înainte și nici după nașterea lui Iisus.

¹Irod cel Mare (Idumeul). Rege al Iudeei și vasal al Romei. Ocupând tronul prin usurpare și crimă, principala lui grija, de-a lungul celor 33 de ani de domnie, a fost aceea de a nu și-l pierde; bântuit de bănuieți, nu a ezitat să-și ucidă doi din cei zece fii ai săi.

²Înțelepti ce se ocupau cu astrologia; după tradiție, din părțile Persiei sau Arabiei.

2 „Unde este Cel ce S'a născut rege al Iudeilor?³ Că'n Răsărit văzutu-I-am steaua și am venit să I ne încchinăm”.

3 Și auzind acestea, regele Irod s'a tulburat, și tot Ierusalimul împreună cu el.

4 Și adunând pe toți arhiereii și cărturarii poporului, i-a întrebat: „Unde este să Se nască Hristos?”

5 Iar ei i-au zis: „În Betleemul Iudeii, că aşa este scris prin profetul:

6 Și tu, Betleeme din pământul lui Iuda, nicicum nu ești mai mic între căpeteniile lui Iuda, căci din tine va ieși Cârmuitorul Care-l va păsori pe poporul Meu Israel”.

7 Atunci Irod i-a chemat în taină pe magi și aflat limpede de la ei vremea când li se arătase steaua.

8 Și trimițându-i la Betleem, le-a zis: „Mergeti și cercetați cu de-amănuntul despre prunc și dacă-l veți afla, dați-mi și mie de veste, pentru ca să vin și eu și să mă închin lui”.

9 Iar ei, ascultându-l pe rege, au plecat; și iată, steaua pe care o văzuseră în Răsărit mergea înaintea lor, până ce a venit și a stat deasupra locului unde era Pruncul.

10 Și văzând ei steaua, s'au bucurat cu bucurie mare foarte.

11 Și intrând în casă, L-au văzut pe Prunc împreună cu Maria, mama Sa; și căzând la pământ, I s'au încchinat; și deschizându-și vistieriile, I-au adus daruri: aur, tămâie și smirnă.⁴

³Noul-Născut era definit drept rege prin naștere (în fapt, descendenter al lui David), ceea ce va stări reacția lui Irod.

⁴După Sfinții Părinți, trei daruri, trei simboluri: aurul, regalitatea; tămâia, dumnezeirea; smirna, suferința prin Patimi.

12 Dar luând prin vis înștiințare să nu se mai întoarcă la Irod, pe altă cale s'au dus în țara lor.

13 Iar după ce au plecat ei, iată îngerul Domnului i se arăta în vis lui Iosif, zicând: „Ridică-te, ia Pruncul și pe maica Sa și fugi în Egipt și stai acolo până când îți voi spune eu, fiindcă Irod vrea să caute Pruncul ca să-L omoare”.

14 Și ridicându-se Iosif, i-a luat în timpul nopții pe Prunc și pe maica Sa și a plecat în Egipt.

15 Și au stat acolo până la moartea lui Irod, ca să se plinească cuvântul spus de Domnul prin profetul ce zice: Din Egipt L-am chemat pe Fiul Meu.

16 Iar Irod, văzând că fusese amăgit de magi, s'a mâniat foarte și, trimițând, i-a ucis pe toți pruncii care erau în Betleem și'n toate hotarele lui, de doi ani și mai în jos, după timpul pe care îl aflase de la magi.

17 Atunci s'a plinit cuvântul spus prin Ieremia profetul:

18 Glas în Rama s'a auzit, plângere și tânguire multă, Rahela-și plânge copiii și nu vrea să se mângâie, pentru că nu mai sunt.

19 După moartea lui Irod, iată îngerul Domnului i s'a arătat în vis lui Iosif, în Egipt,

20 zicându-i: „Ridică-te, ia Pruncul și pe maica Sa și mergi în țara lui Israel, căci au murit cei ce căutau viața Pruncului”.

21 Iar el, ridicându-se, a luat Pruncul și pe maica Sa și a venit în țara lui Israel.

22 Și auzind că Arhelau domnește în Iudeea, în locul lui Irod, tatăl său, s'a temut să meargă acolo și, luând poruncă prin vis, s'a dus în părțile Galileii.

23 Si a venit și a locuit în orașul numit Nazaret, ca să se plinească ceea ce s'a spus prin profeti, că Nazarinean Se va chema.

3

Ioan Botezătorul și predica sa. Botezul lui Iisus.

1 În zilele acelea a venit Ioan Botezătorul propovăduind în pustia Iudeii¹

2 și zicând: „Pocăiți-vă, că s'a apropiat împărăția cerurilor²!”

3 El este cel despre care s'a spus prin profetul Isaia ce zice: Glasul celui ce strigă în pustie: Gătiți calea Domnului, drepte faceți-I cărările.

4 Iar acest Ioan avea îmbrăcămîntea din păr de cămilă, și cingătoare de piele împrejurul mijlocului, iar hrana lui erau lăcuste și miere sălbatică.

5 Atunci au ieșit la el Ierusalimul și toată Iudeea și toată împrejurimea Iordanului.

6 Si se botezau de către el în râul Iordan, mărturisindu-și păcatele.

7 Dar văzând Ioan pe mulți farisei și saduchi³ venind la botezul său, le-a zis: „Pui de vipere, cine v'a învățat să fugiți de mânia ce va să fie?”

8 Așadar, faceți-i pocăinței roadă vrednică de⁴.

¹„Pustia Iudeii”: desert la vest de Marea Moartă și de cursul inferior al Iordanului.

²= Împărăția lui Dumnezeu.

³Fariseii: membrii unui partid politico-religios foarte influent, caracterizați printr'un formalism gol de conținut; de aici, fățarnici. Saduchi ei alcătuiau tagma preoțească a aristocrației iudaice; naționaliști fanatici, negau existența sufletului și învierea morților.

⁴= Fapte care să ateste o pocăință reală, nu formală.

9 Si să nu vă amăgiți grăind în sinea voastră: Părinte îl avem pe Avraam!, căci v'o spun eu vouă că și din pietrele acestea poate Dumnezeu să-i ridice fiu lui Avraam!

10 Iată, securea stă la rădăcina pomilor, și tot pomul care nu face roadă bună se taie și se aruncă'n foc.

11 Eu vă botez cu apă spre pocăință, dar Cel ce vine după mine este mai puternic decât mine, Căruia eu nu sunt vrednic să-I duc încălțămîntea; Acesta vă va boteza cu Duh Sfânt și cu foc;

12 a Căruia lopată este în mâna Lui, și El Își va curăți aria și-și va aduna grâul în hambarul Său, iar pleava o va arde în foc nestins”.

13 Atunci a venit Iisus din Galileea la Iordan, către Ioan, ca să fie botezat de către acesta.

14 Ioan însă îl oprea, zicând: „Eu sunt cel ce are trebuință să fie botezat de Tine, și Tu vii la mine?...”.

15 Si răspunzând Iisus, i-a zis: „Lasă acum, că astfel se cuvine ca noi să'mplinim toată dreptat⁵”. Atunci L-a lăsat.

16 Si după ce a fost botezat, Iisus a ieșit îndată din apă, și iată cerurile I s'au deschis; și Ioan a văzut Duhul lui Dumnezeu pogorându-Se ca un porumbel și venind peste Dânsul.

17 Si iată, glas din ceruri grăind: „Acesta este Fiul Meu Cel iubit întru Care am binevoit!”

⁵În limbajul biblic, dreptatea înseamnă acordul omului cu planul lui Dumnezeu de a mâneci lumea.

4

Postul și ispitierea lui Iisus. Începutul propovăduirii Sale în Galileea. Chemarea primilor patru apostoli. Vindecarea multor bolnavi.

¹ Atunci Iisus a fost dus de Duhul în pusti¹, ca să fie ispiti de către diavolul.

² Si postind El patruzeci de zile și patruzeci de nopți, în cele din urmă a flămânzit.

³ Si apropiindu-se Ispititorul, I-a zis: „Dacă ești tu Fiul lui Dumnezeu, zi ca pietrele acestea să se facă pâini”.

⁴ Iar El, răspunzând, i-a zis: „Scris este: Nu numai cu pâine va trăi omul, ci cu tot cuvântul care iese din gura lui Dumnezeu”².

⁵ Atunci diavolul L-a dus în Sfânta Cetate și L-a pus pe aripa templului

⁶ și I-a zis: „Dacă ești Fiul lui Dumnezeu, aruncă-te jos, că scris este: Îngereilor Săi le va porunci pentru tine și ei te vor ridica pe mâini, ca nu cumva piciorul tău să îl izbești de piatră”.

⁷ Iisus i-a zis: „Dar mai este scris: Să nu-L ispotești pe Domnul Dumnezeul tău”.

⁸ Diavolul L-a mai dus pe un munte foarte înalt și I-a arătat toate împărățiile lumii și slava lor

⁹ și I-a zis: „Pe acestea toate și le voi da și dacă vei cădea înaintea mea și mi te vei închini”.

¹⁰ Atunci Iisus i-a zis: „Mergi înapoia Mea, Satano, că scris este: Domnului Dumnezeului tău să I te închini și numai Lui să-I slujești!”

¹¹ Atunci diavolul L-a lăsat³; și iată, îngerii s-au apropiat de El și-I slujeau.

¹² Si auzind Iisus că Ioan a fost întemnițat, a plecat în Galileea.

¹³ Si părăsind Nazaretul, a venit și a locuit în Capernaum, lângă mar⁴, în hotarele lui Zabulon și ale lui Neftalim,

¹⁴ ca să se plinească ceea ce s'a spus prin Isaia profetul care zice:

¹⁵ Pământul lui Zabulon și pământul lui Neftalim, spre calea mării, dincolo de Iordan, Galileea neamurilor;

¹⁶ poporul ce stătea în întuneric a văzut lumină mare, și celor ce sedea în latura și în umbra morții lumină le-a răsărit.

¹⁷ De atunci a început Iisus să propovădăiască și să zică: „Pocăiți-vă, că s'a apropiat împărăția cerurilor!”

¹⁸ Si pe când umbla El pe lângă Marea Galileei, a văzut doi frați, pe Simon cel ce se numește Petru și pe Andrei, frațele său, care aruncau mreaja în mare, că erau pescari,

¹⁹ și le-a zis: „Veniți după Mine și vă voi face pescari de oameni!”

²⁰ Iar ei, îndată lăsându-și mrejele, au mers după El.

²¹ De acolo, mergând mai departe, a văzut alți doi frați, pe Iacob al lui Zevedeu

¹Conduc de Duhul Sfânt și de propria Sa voie.
²În construcția gramaticală: nu pâinea este hrana priorită, ci cuvântul creator al lui Dumnezeu. Citatul e după Septuaginta. (În T. M.: „... ci cu tot ceea ce iese din gura lui Dumnezeu”).

³Diavolul îi făcuse lui Iisus o întreită ofertă: pâinea, miracolul, puterea. Acest episod îi va inspira lui Dostoievski celebra Legendă a Marelui Inchizitor, din romanul **Frații Karamazov**.
⁴Capernaum, așezat pe țărmul nordic al lacului Ghenezaret, devine reședința lui Iisus, centrul întregii Sale activități.

și pe Ioan, fratele lui, în corabie cu Zevdeu, tatăl lor, dregându-și mrejele, și i-a chemat.

22 Iar ei, îndată lăsându-și corabia și pe tatăl lor, au mers după El.

23 Și a străbătut Iisus toată Galileea, învățând în sinagogile lor și propovăduind Evanghelia împărătiei și tămăduind toată boala și toată neputința întru popor.

24 Și s'a dus vestea despre El în toată Siria, și aduceau la El pe toți cei aflați în suferință și cuprinși de multe feluri de boli și de chinuri, pe demonizați, pe lunatici, pe slabănoși, și El îi vindeca.

25 Și mulțimi numeroase mergeau după El, din Galileea, din Decapol⁵, din Ierusalim, din Iudeea și de dincolo de Iordan.

5

Predica de pe Munte; Fericirile. Apostolii sunt sarea pământului și lumina lumii. Plinirea legii. Iubirea de vrăjmași.

1 Văzând Iisus mulțimile, S'a suit în munte: și șezând El, au venit la Dânsul ucenicii Săi.

2 Și, deschizându-și gura, îi învăța, zîcând:

3 „Fericiti cei săraci cu duhul¹, că a lor este împărăția cerurilor.

⁵Decapole: federația a zece cetăți grecești în temeiate în Palestina de către urmașii lui Alexandru cel Mare; regiune situată între Iordan, lacul Ghenizaret și Transiordania. Așadar, și păgânii erau interesați de predica lui Iisus.

¹„Cei săraci cu duhul” (în nici un caz: Cei săraci cu intelectul!) are două înțeleasuri, ambele duhovnicești: 1) Săracul care și-a asumat lăuntric starea de săracie și o îndură cu demnitate umană și nădejde cerească; bogatul care nu e de-

4 Fericiti cei ce plâng, că aceia se vor mânăia.

5 Fericiti cei blânzi, că aceia vor moșteni pământul.

6 Fericiti cei ce flămânzesc și însetează de dreptate, că aceia se vor sătura.

7 Fericiti cei milostivi, că aceia se vor milui.

8 Fericiti cei curați cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu.

9 Fericiti făcătorii de pace, că aceia fiți lui Dumnezeu se vor chema.

10 Fericiti cei prigoniți pentru dreptate, că a lor este împărăția cerurilor.

11 Fericiti veți fi când din pricina Mea vă vor ocărî și vă vor prigoni și, mințind, vor zice tot cuvântul rău împotriva voastră.²

12 Bucurați-vă și vă veseliți, că plata voastră multă este în ceruri, că aşa i-au prigonit pe profeții de dinaintea voastră.

pendent lăuntric de propria sa bogătie și care, atunci când o pierde, parțial sau total, rămâne un om liber. 2) Pornind de la antropologia paulină, mistica răsăriteană postulează că duhul omului este partea superioară – fină, inefabilă – a sufletului (fără a fi altceva decât acesta), prin care omul poate intra în contact direct (entaz) cu Duhul Sfânt. Pentru ca această experiență să fie posibilă, e nevoie ca duhul omului să devină „sărac” de orice patimi sau impurități; astfel eliberat, duhul devine disponibil pentru înduhovnire și, în consecință, pentru împărăția cerurilor. – Pe de altă parte, în limbajul evangelic, termenul „sărac” poate însemna și „smerit”, „umil”, „supus”, „ascultător”, având întotdeauna o conotație pozitivă. – Sensul este înrudit cu acela al versetului 8: „Fericiti cei curați cu inima”.

² „... mințind, vor zice tot cuvântul rău...”: Aici e vorba de calomnie: fericirea e făgăduită numai acelora care sunt vorbiți de rău fără nici o acoperire, pe nedrept, în chip mincinos. Sfântul Petru va atrage atenția creștinilor asupra acestui fapt (vezi 1 Ptr 2, 12 și 3, 16, precum și notele respective).

¹³ Voi sunteți sarea pământului; dacă sarea-și va pierde gustul, cu ce se va săra?; de nimic nu mai e bună, decât să fie aruncată afară și călcată în picioare de oameni.

¹⁴ Voi sunteți lumina lumii; nu poate să se ascundă cetatea din vîrful muntelui;

¹⁵ nici aprinde cineva făclie și o pune sub obro³, ci în sfeșnic, și ea le luminează tuturor celor din casă.

¹⁶ Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, încât ei să vadă faptele voastre cele bune și să-L slăvească pe Tatăl vostru Cel din ceruri.

¹⁷ Să nu socotiți că am venit să stric legea sau profetii; n'am venit să stric, ci să plines⁴.

¹⁸ Că adevăr vă grăiesc: Înainte de a trece cerul și pământul, nici o iotă sau o cirtă⁵ din lege nu va trece până ce toate se vor împlini.

¹⁹ Așadar, cel ce va strica una din aceste porunci foarte mici și astfel îi va învăța pe oameni, foarte mic se va chema în împărăția cerurilor; dimpotrivă, cel ce le va face și astfel va învăța, acela mare se va chema în împărăția cerurilor.

---

³ „Obroc” (sau „oboroc”): vas mare, de lemn, folosit ca unitate de măsurat cerealele; baniță; mierță; bănicior. Rar folosit în limba curentă, cuvântul (de origine ucraineană) s'a incetătenit în expresia biblică „a ține lumina sub obroc” = a ascunde un adevăr sau o valoare spirituală.

⁴Contextual, în N. T., „legea” era cea dată de Dumnezeu prin Moise. Verbul a (se) plini își are dublul său înțeles: pe acela de a adevări, a face ca o profetie să devină realitate (ca în Mt 1, 22; 2, 15; 2, 17 etc.) și pe acela de a face, a săvârși, a întregi, a împlini, a completa, a duce la capăt, a desăvârși.

⁵Mici semne grafice din alfabetul limbilor blice. Așadar: cele mai mici amănunte.

²⁰ Că vă spun: Dacă dreptatea voastră n'o va întrece pe a cărturarilor și a fariseilor, nu veți intra în împărăția cerurilor.

²¹ Ati auzit că s'a spus celor de demult: Să nu ucizi; iar cel ce va ucide, vrednic este de judecată.

²² Eu însă vă spun: Oricine se mânie pe fratele său, vrednic va fi de judecată; și cel ce-i va zice fratelui său: Netrebniucule!, vrednic va fi de judecata sinedriului; iar cel ce-i zice: Nebunule!, vrednic va fi de gheena focului⁶.

²³ Deci, dacă-ți vei aduce darul tău la altar și acolo îți vei aminti că fratele tău are ceva împotrivă-ți,

²⁴ lasă-ți darul acolo, înaintea altarului, mergi mai întâi și te împacă cu fratele tău și numai după aceea întoarce-te și adu-ți darul.

²⁵ Împacă-te cu pârâșul tău degrabă, cât încă mai ești cu el pe cale, ca nu cumva pârâșul să te dea pe mâna judecătorului, iar judecătorul pe aceea a slujbașului și să fii aruncat în temniță;

²⁶ adevăr îți spun: nu vei ieși de acolo până nu vei fi dat și cel din urmă ban.

²⁷ Ati auzit că s'a spus celor de demult: Să nu te desfrânezi;

²⁸ Eu însă vă spun că oricine se uită la o femeie spre a o pofti să a și desfrânat cu ea în inima lui.

²⁹ Iar dacă ochiul tău cel drept îți

---

⁶Gheena: vechea vale a lui Hinom, în care păgânii canaaneeeni își ardeau copiii ca jertfă zeilor Baal și Moloh (Ir 32, 35). Situată la marginea Ierusalimului, în ea se depozitau și ardeau în permanență gunoaiele orașului. Metaforă pentru chinurile veșnice ale păcătoșilor. În textul de față: instanța ultimă și irevocabilă, după cea a judecătoriei simple și după aceea a sinedriului (tribunalul suprem).

devine piatră de poticnir⁷, scoate-l și aruncă-l de la tine, că mai bine îți este să piară unul din mădularele tale, iar nu tot trupul să-ți fie aruncat în gheenă.

30 Și dacă mâna ta cea dreaptă îți devine piatră de poticnire, taie-o și arunc-o de la tine, că mai bine îți este să piară unul din mădularele tale, iar nu tot trupul să-ți fie aruncat în gheenă.

31 S'a mai spus: Cel ce-și va lăsa femeia, să-i dea carte de despărțir⁸.

32 Eu însă vă spun că oricine-și va lăsa femeia, în afara pricinii de desfrânare, o face să săvârșească adulter; iar cel ce o va lua pe cea lăsată, adulter săvârșește.

33 Ați auzit că s'a spus celor de demult: Să nu juri strâmb, ci jurăminte tale să le tii înaintea Domnului.

34 Eu însă vă spun: Să nu te juri nicicum: nici pe cer, fiindcă este tronul lui Dumnezeu;

35 nici pe pământ, fiindcă este asternut al picioarelor Lui, nici pe Ierusalim, fiindcă este cetate a Marelui Împărat;

36 nici pe capul tău să nu te juri, fiindcă tu nu poți să faci un singur fir de păr, alb sau negru.

37 Ci cuvântul vostru să fie: Da, da; Nu, nu⁹; iar ce este mai mult decât atâtă, de la Cel-Rău este.

38 Ați auzit că s'a spus: Ochi pentru ochi și dintre pentru dinti;

39 Eu însă vă spun: Nu stați împotriva celui rău¹⁰; iar celui ce te lovește peste

⁷Te îndeamnă sau te predispune la păcat.

⁸Act de divorț.

⁹Răspuns la întrebare; sinceritatea afirmației; întărirea adevărului.

¹⁰A nu-l întâmpina pe cel rău cu rău, cu gând

obrazul drept, întoarce-i-l și pe celălalt.

40 Celui ce vrea să se judece cu tine și să-ți ia haina, lasă-i lui și cămașa.

41 Iar de te va sili cineva să mergi o milă, mergi cu el două.

42 Celui care cere de la tine, dă-i; și celui ce vrea să se împrumute de la tine, nu-i întoarce spatele.

43 Ați auzit că s'a spus: Să-l iubești pe aproapele tău și să-l urăști pe vrăjmașul tău;

44 dar Eu vă spun: Iubiți pe vrăjmașii voștri, binecuvântați pe cei ce vă blesteamă, faceți bine celor ce vă urăsc și rugați-vă pentru cei ce vă vatămă și vă prigonesc,

45 ca să fiți fiți Tatălui vostru Celui din ceruri, că El face să răsară soarele Său peste cei răi și peste cei buni și face să plouă peste cei drepti și peste cei nedrepti.

46 Că dacă-i iubiți pe cei ce vă iubesc, ce răsplată veți avea? Oare vameșii¹¹ nu fac și ei la fel?

47 Și dacă-i îmbrățișați doar pe frații voștri, ce faceți mai mult? Oare păgâni nu fac și ei tot aşa?

48 Drept aceea, fiți voi desăvârșiți, precum Tatăl vostru Cel ceresc desăvârșit este!

de răzbunare, aşa cum prevedea legea talionului la care Se referă Iisus; porunca nu exclude atitudinea demnă față de omul rău (vezi In 18, 22) sau combaterea răului din lume.

¹¹Perceptorii de impozite, famosi prin corupția, abuzurile și raptul cu care-și practicau meseria. În limbajul biblic, oameni păcătoși.

6

Milostenia.**Rugăciunea****Domnească. Iertarea și postul.
Dumnezeu și Mamona. Nesocotirea celor lumești.**

1 Luați aminte ca milosteni¹ voastră să nu o faceți în fața oamenilor, ca să vadă ei; altminteri nu veți avea răspplată de la Tatăl vostru Cel din ceruri.

2 Deci, când faci milostenie, nu trâmbița înaintea ta, cum fac fățarnicii² prin sinagogi și pe ulițe, ca să fie slăviți de oameni; adevăr vă grăiesc, își iau plata lor.

3 Tu însă, când faci milostenie, să nu știe stânga ta ce face dreapta,

4 pentru ca milostenia ta să fie într'ascuns; și Tatăl tău, Care vede întru ascuns, îți va răsplăti la arătare.

5 Iar când vă rugați, nu fiți ca fățarnicii, că lor le place să-și facă rugăciunile stând în picioare prin sinagogi și prin răspântii, ca să se arate oamenilor; adevăr vă grăiesc, își iau plata lor.

6 Tu însă, când te rogi, intră în cămara ta și, închizând ușa, roagă-te Tatălui tău Care este întru ascuns; și Tatăl tău, Care vede întru ascuns, îți va răsplăti la arătare.

7 Iar când vă rugați, nu spuneți multe, ca păgânii, că acestora li se pare că prin vorbăria lor vor fi ascultați.

8 Deci nu vă asemănați lor, că Tatăl vostru știe de ce aveți trebuință, mai înainte de a cere voi de la El.

¹În traducere literală: dreptatea voastră (adică practicarea faptelor bune, prin care omul devine drept înaintea lui Dumnezeu).

²Iopriți, oameni care afișează o pietate falsă, fără acoperire lăuntrică; în mod curent, termenul se referă la cei din secta fariseilor.

9 Așadar, voi aşa să vă rugați: Tatăl nostru Carele ești în ceruri, sfîntească-se numele Tău;

10 vină împărăția Ta; facă-se voia Ta precum în cer aşa și pe pământ.

11 Pâinea noastră cea de toate zilel³ dăne-o nouă astăzi;

12 și ne iartă nouă greșalel⁴ noastre precum și noi iertăm greșitilor noștri;

13 și nu ne duce pe noi în ispătă⁵, ci ne izbăvește de Cel-Rău. Că a Ta este împărăția și puterea și slava în veci. Amin.

14 Că de veți ierta oamenilor greșalele lor, ierta-va și vouă Tatăl vostru Cel cresc;

15 dar de nu veți ierta oamenilor greșalele lor, nici Tatăl vostru nu va ierta greșalele voastre.

16 Iar când postați, nu fiți posomorâți ca fățarnicii; că ei își mânjesc fețele ca să le arate oamenilor că țin post; adevăr vă grăiesc, își iau plata lor.

17 Tu însă, când postești, unge-ți capul și spală-ți fața,

³Hrana noastră zilnică I-o datorăm în primul rând lui Dumnezeu, și de la El se cade s'o cerem. „Cea spre ființă”, expresie folosită în unele versiuni, nu traduce exact cuvântul original, dar nici nu constituie o erzie; Sfinții Părinti i-au imprimat și o dimensiune duhovnicească, euharistică.

⁴Limba impune o diferențiere semantică a acestui plural. Spre deosebire de greșeli, care sunt simple erori sau abateri de la normă, greșalele înseamnă încălcarea datorilor morale pe care oamenii le contractează nu numai față de Dumnezeu, ci și de semenii lor, atât prin răul pe care-l fac, cât și prin binele pe care nu-l fac.

⁵În înțelesul de „nu ne lăsa să cădem în ispătă” sau „ferește-ne de prilejul ispăiei”. De altfel, ispăta nu e o cădere propriu-zisă, ci o încercare sau un examen prin care cineva poate să cadă; o probă de foc.

¹⁸ pentru ca nu oamenilor să te arăți că postești, ci Tatălui tău Care este întru ascuns; și Tatăl, Care vede întru ascuns, îți va răsplăti la arătare.

¹⁹ Nu vă adunați comori pe pământ, unde molia și rugina le strică și unde furii le sapă și le fură;

²⁰ ci adunați-vă comori în cer, unde nici molia și nici rugina nu le strică, unde furii nu le sapă și nu le fură;

²¹ că unde-ți este comoara, acolo-ți va fi și inima!

²² Luminătorul trupului este ochiul⁶, deci, dacă ochiul tău e curat, tot trupul tău va fi luminat;

²³ dar dacă ochiul tău e rău, tot trupul tău va fi întunecat. Deci, dacă lumina care se află⁷ nă este întuneric, cu cât mai mult întunericul!

²⁴ Nimeni nu poate sluji la doi domni, căci sau pe unul îl va ură și pe celălalt îl va iubi, sau de unul se va alipi și pe celălalt îl va disprețui; nu puteți să slujiți lui Dumnezeu și lui Mamona⁷.

²⁵ De aceea vă spun: Nu purtați grija pentru viața voastră ce veți mâncă și ce veți bea, nici pentru trupul vostru cu ce vă veți îmbrăca; oare nu este viața mai mult decât hrana și trupul decât îmbrăcămintea?

²⁶ Privați la păsările cerului, că nu seamănă, nici nu seceră, nici nu adună în hambare, și Tatăl vostru Cel ceresc le hrănește. Oare nu sunteți voi cu mult altceva decât ele?

²⁷ Și cine dintre voi, purtându-și grija, poate să-i adauge staturii sale un cot?

⁶ Metaforă pentru lumina spirituală pe care o izvorăște sufletul; dacă sufletul în sine este întuneric, totul este întuneric.

⁷ Mamona: demonul banului, al avariției, al egoismului, al posesiunilor materiale.

²⁸ Iar de îmbrăcăminte de ce purtați grijă? Luați seama la crinii câmpului cum cresc: nu se ostenesc, nici nu torc,
²⁹ dar v' o spun Eu vouă că nici Solomon, în toată slava lui, nu s'a îmbrăcat ca unul din ei!

³⁰ Iar dacă iarba câmpului, care astăzi este și mâine se aruncă în cupitor, Dumnezeu aşa o îmbracă, oare nu cu mult mai mult pe voi, puțin-credincioșilor?

³¹ Așadar, nu vă îngrijorați spunând: Ce vom mâncă? sau: Ce vom bea? sau: Cu ce ne vom îmbrăca?

³² – deoarece pe toate acestea păgânii le caută –; că știe Tatăl vostru Cel ceresc că aveți nevoie de toate acestea;

³³ ci căutați mai întâi împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui, și toate acestea vi se vor adăuga.

³⁴ Nu purtați deci grija zilei de mâine, căci ziua de mâine se va îngriji de ale sale. I-ajunge zilei răutatea ei!

7

Judecarea fratelui. Puterea stăruinței în rugăciune. Cele două cai. Ferirea de profetii mincinoși. Cele două temelii.

¹ Nu-i judecați, ca să nu fiți judecați¹;
² căci cu judecata cu care judecați, cu aceea veți fi judecați; și cu măsura cu care măsurați, cu aceea vi se va măsura.

¹ Nu-i judecați pe semenii, ca să nu fiți judecați de Dumnezeu. Omul e înclinat să evaluateze excesiv faptele altora și să le condamne cu ușurință, absolvindu-se pe sine. O judecată dreaptă nu e posibilă fără a cunoaște toate datele problemei; Dumnezeu este singurul judecător real, El fiind singurul care cunoaște și datele lăuntrice ale ființei omenești.

3 Cum de vezi paiul din ochiul fratelui tău, dar bârna din ochiul tău nu o ieșești în seamă?

4 Sau cum îi vei zice fratelui tău: Lasă-mă să-ți scot paiul din ochi!, și iată că'n ochiul tău este bârna?

5 Fățărnicule, scoate mai întâi bârna din ochiul tău și numai atunci vei vedea să scoțiți paiul din ochiul fratelui tău.

6 Nu dați cele sfint² câinilor, nici nu aruncați mărgăritarele voastre înaintea porcilor, ca nu cumva să le calce în picioare și, întorcându-se, să vă sfâșie.

7 Cereți și vi se va da; căutați și veți afla; bateți și vi se va deschide;

8 că oricine cere, primește; cel ce caută, află; și celui ce bate i se va deschide.

9 Cine oare este omul acela dintre voi căruia fiul său îi va cere pâine și el îi va da piatră?;

10 sau, de-i va cere pește, el îi va da șarpe?

11 Deci, dacă voi, răi fiind, știți să dați daruri bune filor voștri, cu cât mai mult Tatăl vostru Cel din ceruri va da cele bune celor care cer de la El!

12 Așadar, pe toate câte vreți să vi le facă vouă oamenii, întocmai faceți-le și voi lor; că aceasta este legea și profetiei³.

13 Intrați pe poarta cea strâmtă; că largă este poarta – și lat este drumul

²Este vorba de cărnurile sfințite după ritualul ebraic spre a fi aduse ca jertfă pe altar. Ideea întregului verset este aceea că adevărurile sfinte, dacă sunt lăsate pe seama celor ce nu pot să le înțeleagă, riscă să fie profanate și să se întoarcă împotriva celor ce nu le-au administrat cum trebuie.

³Tot ceea ce au invățat Moise și profetii Vechiului Testament se cuprinde în această regulă de aur.

ce duce la pieire și mulți sunt cei ce intră prin el;

14 și strâmtă este poarta – și îngust este drumul ce duce la viață și puțini sunt cei ce îl află.

15 Feriți-vă de profetii mincinoși, care vin la voi în haine de oi⁴, iar pe dinlăuntru sunt lupi răpitori.

16 După roadele lor îi veți cunoaște. Au doară se culeg struguri din spini sau smochine din mărcăcini?

17 Așa că orice pom bun face roade bune, iar pomul rău face roade rele.

18 Nu poate pomul bun să facă roade rele, nici pomul rău să facă roade bune.

19 Iar orice pom care nu face roadă bună se taie și se aruncă în foc.

20 De aceea, după roadele lor îi veți cunoaște.

21 Nu tot cel ce-Mi zice: Doamne, Doamne! va intra în împărăția cerurilor, ci acela care face voia Tatălui Meu Celui din ceruri.

22 Mulți îmi vor spune în ziua aceea: Doamne, Doamne, oare nu în numele Tău am profetit? și nu în numele Tău demoni am scos? și nu în numele Tău multe minuni am făcut?

23 Și atunci le voi mărturisi: Niciodată nu v' am cunoscut pe voi. Depărtați-vă de la Mine, voi, cei ce lucrați fărădeleagă!

24 De aceea, tot cel ce audе aceste cuvinte ale Mele și le plinește⁵, i se va asemăna bărbatului înțelept care și-a clădit casa pe stâncă.

25 Și a căzut ploaia și au venit puhoalele și au suflat vânturile și au izbit în

⁴Maeștrii minciunii, care se deghizează în invățători ai blândeții și adevărului spre a-și aprobia pe cei naivi.

⁵= Le traduce în faptă; le pune în practică.

casa aceea, dar ea n'a căzut, fiindcă era întemeiată pe stâncă.

26 Dar cel ce aude aceste cuvinte ale Mele și nu le plinește, i se va asemăna bărbatului nechibzuit care și-a clădit casa pe nisip.

27 Si a căzut ploaia și au venit puhoalele și au suflat vânturile și au izbit în casa aceea și ea a căzut. Si mare i-a fost cădere!

28 Iar când Iisus a sfârșit cuvintele acestea, mulțimile erau uimite de învățatura Lui,

29 că îi învăța ca unul care are putere⁶, iar nu cum îi învățau căturarii lor.

8

Iisus vindecă un lepros, pe servul unui sutaș, pe soacra lui Petru și pe alți bolnavi; liniștește furtuna de pe mare și vindecă doi demonizați.

1 Si coborându-Se El din munte, mulțimi numeroase au mers după El.

2 Si iată un lepros, apropiindu-se, I se încrina, zicând: „Doamne, dacă vrei, Tu poți să mă curățești”.

3 Si Iisus, întinzându-și mâna, S'a atins de el, zicând: „Vreau, curățește-te!” Si îndată i s'a curățit lepra.

4 Si i-a zis Iisus: „Ia seama să nu spui la nimeni, ci mergi de te arată preotului și să duci darul pe care l-a rânduit Moise, să le fie lor mărturie”¹.

⁶În sensul de autoritate divină, ascendență morală.

¹Iudeii considerau că un lepros este necurat și sufletește, motiv pentru care el nu avea permisiunea de a aduce jertfe (daruri) la altar. Preoții erau singurii autorizați să constate și certi-

5 Pe când intra în Capernaum s'a apropiat de El un sutaș, rugându-L

6 și zicând: „Doamne, servul meu zace slăbănuș în casă, cumplit chinuindu-se”.

7 Si Iisus i-a zis: „Voi veni și-l voi vindeca”.

8 Dar sutașul, răspunzând, I-a zis: „Doamne, nu sunt vrednic să intre sub acoperișul meu, ci zi numai cu cuvântul și servul meu se va tămădui.

9 Că și eu sunt om sub stăpânirea altora și am sub mine ostași și-i spun unuia: Du-te! și se duce; și altuia: Vino! și vine; și robului meu: Fă asta! și face”.

10 Auzind acestea, Iisus S'a minunat și a zis celor ce veneau după El: „Adevără vă grăiesc, nici în Israel, n'am aflat atâtă credință!

11 Si vă spun Eu vouă că mulți de la răsărit și de la apus vor veni și vor ședea la masă cu Avraam, cu Isaac și cu Iacob în împărăția cerurilor,

12 iar fiii împărăției vor fi aruncați în întunericul cel mai din afară; acolo va fi plângerea și scrâșnirea dinților”².

13 Si i-a zis Iisus sutașului: „Du-te, să-ți fie după cum ai crezut!” Si s'a însănatosit servul său în ceasul acela.

fice dacă un om este sau nu bolnav de lepră. În cazul de față, Iisus este nu numai Tămăduitorul, dar și Cel ce-l autorizează pe fostul bolnav să-și aducă jertfa, aceasta fiindule Iudeilor dovedă că omul e curat în întregimea finței lui. De altfel, toate vindecările făcute de Iisus au și un efect spiritual.

²Avertisment dat Iudeilor, care se socoteau moștenitorii exclusivi ai făgăduinței date de Dumnezeu lui Avraam, dar care, refuzând să primească lumina Evangheliei, urmează să fie aruncați în întunericul „cel mai din afară”, adică veșnic, desăvârșit, de nepătruns, unde sufletul e complet singur, în imposibilitatea comunicării cu alte suflete.

¹⁴ Și venind Iisus în casa lui Petru, a văzut pe soacra acestuia zăcând, prin să de friguri.

¹⁵ Și S'a atins de mâna ei și ea s'a ridicat și Îi slujea.

¹⁶ Și făcându-se seară, I s'a adus mulți demonizați și El a scos duhurile prin cuvânt și pe toți cei bolnavi i-a vindecat,

¹⁷ ca să se plinească ceea ce s'a spus prin profetul Isaia ce zice: Acesta neputințele noastre le-a luat și bolile noastre le-a purtat.³

¹⁸ Și văzând Iisus multimea împrejurul Său, a poruncit ucenicilor să treacă de cealaltă parte a mării.

¹⁹ Și apropiindu-se un cărturar, I-a zis: „Învățătorule, Te voi urma oriunde vei merge”.

²⁰ Dar Iisus i-a răspuns: „Vulpile au vizuini și păsările cerului cuiburi, dar Fiul Omului⁴ nu are unde să-și plece capul”.

²¹ Un altul dintre ucenici I-a zis: „Doamne, dă-mi voie ca mai întâi să mă duc și să-l îngrop pe tatăl meu”.

²² Iar Iisus i-a zis: „Tu vino după Mine și lasă-i pe cei morți să-și îngroape morții”.⁵

²³ Și intrând El în corabie, ucenicii Săi L-au urmat.

³Citat din memorie; alte cuvinte, dar același sens.

⁴Fiul Omului este un nume pe care Iisus și-l dă singur și prin care vrea să sublinieze faptul că El este nu numai Dumnezeu, ci și persoană umană, ale cărei suferințe omenești (foamea, se-tea, neodihna, patimile și răstignirea) vor fi bănuite prin învierea Sa din morți.

⁵Aluzie la cărturarul de alături, despre care Iisus știa că nu fusese sincer în cererea de a-L urma și pe care îl refuzase, ca pe un suflet mort și împietrit în propria-i amortire.

²⁴ Și, iată, furtună grea s'a făcut pe mare, încât corabia se acoperea de valuri; iar El dormea.

²⁵ Și venind ucenicii la El, L-au trezit, zicându-I: „Doamne, mântuiește-ne, că pierim!”

²⁶ Și Iisus le-a zis: „De ce vă este frică, puțin-credincioșilor?” Atunci S'a ridicat, a certat vânturile și marea și s'a făcut liniște mare.

²⁷ Iar oamenii se mirau, zicând: „Cine este Acesta, că și vânturile și marea ascultă de El?...”.

²⁸ Și trecând El dincolo, în ținutul Gădarenilor, L-au întâmpinat doi demonizați ieșind din morminte și atât de înfricoșători încât nimeni nu putea să treacă pe calea aceea.

²⁹ Și iată că ei strigau, zicând: „Ce este nouă și Tî⁶, Iisuse, Fiul lui Dumnezeu? Venit-ai aici mai înainte de vreme ca să ne chinuiești?”

³⁰ Și la o bună depărtare de ei era o turmă mare de porci care păstea.

³¹ Iar demonii îl rugau, zicând: „Dacă ne scoți afară, trimite-ne în turma de porci”.

³² Și El le-a zis: „Duceți-vă!” Iar ei, ieșind, s'a dus în turma de porci. Și iată, toată turma s'a repezit de pe stâncă'n mare și a pierit în apă.

³³ Iar păzitorii au fugit și, ducându-se în cetate, au spus totul, și despre cele întâmplate cu demonizații.

³⁴ Și iată, toată cetatea a ieșit în întâmpinarea lui Iisus și, văzându-L, L-au rugat să plece din hotarele lor.

⁶Expresie ebraică cu înțelesul: Ce ai cu noi?; ce vrei să faci cu noi?; de ce te amesteci în treburile noastre? În fapt, e vocea demonilor.

9

Vindecarea paraliticului din Capernaum. Chemarea lui Matei. Întrebarea despre post. Învierea fiicei lui Iair și vindecarea femeii cu scurgere de sânge. Vindecarea a doi orbi și a unui mut. Secerîșul mult, secerători puțini.

1 Intrând în corabie, Iisus a trecut din coace și a venit în cetatea S¹.

2 Și iată, l-a adus un slabănoag zăcând pe pat. Și Iisus, văzând credința lor, i-a zis slabănogului: „Îndrăznește, fiule, iertate fie păcatele tale!”

3 Dar unii dintre cărturari ziceau în sinea lor: Acesta blasfemiază.²

4 Și Iisus, cunoscând gândurile lor, le-a zis: „De ce cugetați cele rele în inimile voastre?

5 Căci ce este mai lesne?: A zice: Iertate fie-ți păcatele!, sau a zice: Ridică-te și umblă!?

6 Dar ca să știți că puter³ are Fiul Omului pe pământ să ierte păcatele, – i-a zis atunci slabănogului –: Ridică-te, iati patul și mergi la casa ta!”

7 Și ridicându-se, s'a dus la casa sa.

8 Iar mulțimile, văzând acestea, s'a însășimântat și au slăvit pe Dumnezeu, Cel ce dă oamenilor⁴ o astfel de putere.

¹Capernaum, orașul Său de reședință, unde venea acum din Gadara.

²Insultă la adresa lui Dumnezeu, singurul Care poate ierta păcatele.

³Cuvântul în sine e mai cuprinzător: Fiul Omului are nu numai puterea de a vindeca, ci și autoritatea (dumnezeiască) de a ierta.

⁴În gândirea Evangelistului, pluralul acesta profetic se referă la slujitorii Bisericii (apostoli, episcopi, preoți), investiți de Iisus cu puterea de a ierta păcatele (Mt 18, 18).

9 Și trecând Iisus de acolo, a văzut un om care ședea la vamă⁵, cu numele Matei, și i-a zis: „Vino după Mine!” Și, ridicându-se, a mers după El.

10 Și pe când ședea El la masă în casa acestuia, iată mulți vameși și păcătoși⁶ au venit și au șezut la masă împreună cu Iisus și cu ucenicii Săi.

11 Și văzând fariseii, le-au zis uceniciilor Săi: „De ce mănâncă Învățătorul vostru cu vameșii și cu păcătoșii?”

12 Și auzind El, le-a grăit: „Nu cei sănătoși au nevoie de doctor, ci cei bolnavi.

13 Așadar, mergeti și învățați-vă ce înseamnă: Milă voiesc, iar nu jertfă; că n'am venit să-i chem pe cei drepti la pocăintă, ci pe cei păcătoși”.

14 Atunci au venit la El ucenicii lui Ioan, zicând: „Pentru ce noi și fariseii postim mult, iar ucenicii Tăi nu postesc?

15 Și Iisus le-a zis: „Pot oare nuntașii să se întristeze câtă vreme mirele este cu ei? Dar vor veni zilele când mirele va fi luat de la ei și atunci vor posta⁷”.

16 Nimeni nu pune petic de postav nou la o haină veche, căci peticul trage de haină și se face o ruptură mai rea;

17 nici nu pune vin nou în burdufuri vechi, că altfel burdufurile crapă, vinul se varsă și burdufurile se pierd; ci vinul cel nou se pune în burdufuri noi și se păstrează amândouă”.

⁵În calitate de vameș, funcționar public pentru colectarea taxelor și impozitelor.

⁶Păcătoși publici, rău famați prin moravuri sau profesie, declasati ai societății, considerați drept ființe impure care, printre altele, nu respectau regulile impuse de Lege cu privire la mânăstiruri.

⁷Aluzie limpede la patimile și moartea lui Iisus; text pe care se întemeiază, în principal, Postul cel mare sau Păresimile, ca ținută de doliu pentru absența – de până la înviere – a Mirelui

¹⁸ Pe când le spunea El acestea, iată că un dregător⁸, venind, I s'a încinat, zicând: „Fiica mea a murit de curând; ci, venind, pune mâna Ta pe dânsa și va trăi”.

¹⁹ Atunci Iisus, ridicându-Se, a mers după el împreună cu ucenicii Săi.

²⁰ Și iată, o femeie care de doisprezece ani avea scurgere de sânge, s'a apropiat de El și, fiind în spatele Lui, s'a atins de poala hainei Sale;

²¹ că zicea în sinea ei: „Doar să mă ating de haina Lui și mă voi vindeca⁹”.

²² Iar Iisus, întorcându-Se și văzând-o, i-a zis: „Îndrăznește, fiică, credința ta te-a mântuit!” Și din ceasul acela femeia s'a tămăduiț.

²³ Și venind Iisus la casa dregătorului și văzând pe cântăreții din flaut și mulțimea tulburată, a zis:

²⁴ „Depărtați-vă, căci copila n'a murit, ci doarme”. Dar ei râdeau de El.

²⁵ Iar după ce mulțimea a fost scoasă afară, El a intrat, a luat-o pe copilă de mâna și ea s'a ridicat.

²⁶ Și s'a răspândit această veste în tot ținutul acela.

²⁷ Și plecând Iisus de acolo, doi orbi se țineau după El și strigau și ziceau: „Miluiește-ne pe noi, Fiule al lui David!”

⁸ De la Mc 5, 22 și Lc 8, 41 știm că acesta se numea Iair și că era mai-marele sinagogii, deci un demnitar cu funcție religioasă și socială, dar fără să fi fost preot.

⁹ Printr'o lungă și neîntreruptă tradiție, gestul femeii de a se atinge de marginea hainei lui Iisus este repetat de mulți din credincioșii noștri care se ating de veșmintele preotului atunci când acesta ieșe cu Cinstitele Daruri; în unele părți, la sfârșitul Liturghiei preotul este rugat să-și dezbrace veșmintele pe capul bolnavului.

²⁸ După ce a intrat în casă, au venit la El orbii și Iisus i-a întrebat: „Credeți că pot să fac Eu aceasta?” Ei I-au zis: „Da, Doamne!”

²⁹ Atunci S'a atins de ochii lor zicând: „Fie vouă după credința voastră!”

³⁰ Și s'au deschis ochii lor. Iar Iisus le-a poruncit cu asprime, zicând: „Luați seama, să nu știe nimeni”.

³¹ Dar ei, ieșind, L-au vestit în tot ținutul acela.

³² Și plecând ei, iată au adus la El un om mut, având demon.

³³ Și scoțându-i-se demonul, mutul a vorbit. Iar mulțimile se minunau, zicând: „Așa ceva niciodată nu s'a arătat în Israel!”

³⁴ Dar fariseii ziceau: „Cu domnul demonilor îi scoate pe demoni”.

³⁵ Și Iisus străbătea toate orașele și satele, învățând în sinagogile lor, propovăduind Evanghelia împăratiei și vindecând toată boala și toată neputința în popor.

³⁶ Și văzând El mulțimile, I S'a făcut milă de ele, că erau necăjite și rătăcite ca niște oi care n'au păstor.

³⁷ Atunci le-a zis ucenicilor Săi: „Secerișul este mult, dar lucrătorii sunt puțini.

³⁸ Rugați-L deci pe Domnul secerișului să scoată lucrători la secerișul Său”.

10

Numele celor doisprezece apostoli; trimiterea lor la propovăduire. A-L mărturisi pe Hristos în fața oamenilor.

¹ Si chemându-i pe cei doisprezece ucenici ai Săi, le-a dat lor puter¹ asupra duhurilor necurate, ca să le scoată și să tămăduiască toată boala și toată nepuțința.

² Iar numele celor doisprezece apostoli sunt acestea: Întâi Simon, cel numit Petru, apoi Andrei, fratele lui; Iacob al lui Zevedeu și Ioan, fratele lui;

³ Filip și Bartolomeu, Toma și Matei vameșul, Iacob al lui Alfeu și Levi ce se zice Tadeu;

⁴ Simon Canaaneanul și Iuda Iscarioceanul, cel ce L-a și vândut.

⁵ Pe acești doisprezece i-a trimis Iisus, poruncindu-le acestea: „În calea păgânilor să nu mergeți și'n cetate de Samarineni să nu intrați²;

⁶ ci mai degrabă mergeți la oile cele pierdute ale casei lui Israel³.

⁷ Si mergând, propovăduiți grăindu-le: S'a apropiat împărăția cerurilor!

⁸ Pe cei bolnavi tămăduiți-i; pe cei morți înviați-i; pe cei leproși curățați-i; pe demoni scoateți-i afară; în dar atî primît, în dar să dați.

⁹ Să nu aveți nici aur, nici argint, nici bani în cingătorile voastre;

¹⁰ nici traistă pe drum, nici două haine, nici încăltăminte, nici toiag; că vrednic este lucrătorul de hrana sa.

¹ Si aici, prin „putere” se înțelege nu capacitate sau îndemânare, adică ceva ce se poate învăta, ci autoritatea divină pe care apostolii urmează s'o exercite.

² Interdicție tactică: la începutul misiunii lor, apostolii nu trebuiau să pară în fața Iudeilor că s'au „spurcat” cu păgâni și Samarinieni.

³ Expresie biblică frecventă; ca moștenitor direct al alegerii și făgăduințelor divine, poporul lui Israel era primul căruia să i se ofere șansa mântuirii.

¹¹ Si în orice oraș sau sat veți intra, cereați cine este vrednic în el și rămâneți acolo până ce veți pleca.

¹² Si intrând în casă, urați-i zicând: Pace casei acesteia!

¹³ Si dacă este casa aceea vrednică, pacea voastră să vină peste ea; dar de nu este vrednică, pacea voastră întoarcăse la voi.⁴

¹⁴ Dacă cineva nu vă va primi, nici nu vă va asculta cuvintele, ieșind din casa sau din cetatea aceea, scuturați praful de pe picioarele voastre.

¹⁵ Adevăr vă grăiesc, în ziua judecății mai ușor îi va fi pământului Sodomei și Gomorei decât cetății aceleia.

¹⁶ Iată, Eu vă trimit ca pe niște oi în mijlocul lupilor; fiți dar înțelepti ca șerpii și blânzi ca porumbeii.

¹⁷ Feriți-vă de oameni, căci vă vor da pe mâna soboarelor, și'n sinagogile lor vă vor biciu.

¹⁸ Din pricina Mea veți fi duși înaintea conducătorilor și a regilor, ca să le fiți mărturie lor și păgânilor.

¹⁹ Iar când vă vor da în mâna lor, nu vă îngrijorați de cum sau ce veți vorbi, că în ceasul acela vi se va da vouă ce să vorbiți;

²⁰ fiindcă nu voi sunteți cei ce vorbiți, ci Duhul Tatălui vostru este Cel ce grăiește întru voi.

²¹ Si va da frate pe frate la moarte și tată pe fiu și se vor scula copiii împotriva părinților și-i vor ucide.

²² Si veți fi urăți de toți din pricina numelui Meu; dar cel ce va răbda până la sfârșit, acela se va mântui.

⁴ În găndirea biblică, pacea este un dar concret care poate fi oferit sau retras în funcție de vrednicia sau nevrednicia beneficiarului.

²³ Iar când vă vor prigoni în cetatea aceasta, fugiți în cealaltă; adevară vă grăiesc: nu veți isprăvi de mers prin cetățile lui Israel până ce va veni Fiul Omului.⁵

²⁴ Nu este ucenic mai mare decât învățătorul său, nici slugă mai mare decât stăpânul ei.

²⁵ Destul îi este ucenicului să fie ca învățătorul său și slugii ca stăpânul ei. Dacă pe stăpânul casei l-au numit Belzebul, cu cât mai mult pe casnicii lui?

²⁶ Deci nu vă temeți de ei, că nimic nu este acoperit care să nu iasă la iveala și nimic ascuns care să nu ajungă cunoscut.

²⁷ Ceea ce vă spun Eu la întuneric, spuneți voi la lumină; și ceea ce auziți la ureche, propovăduiți de pe acoperișurile caselor!

²⁸ Nu vă temeți de cei ce ucid trupul, dar sufletul nu pot să-l ucidă; ci mai degrabă temeți-vă de acela care poate că și sufletul și trupul să le piardă în gheenă.

²⁹ Nu se vând oare două vrăbii pe un ban? și nici una din ele nu va cădea pe pământ fără stirea Tatălui vostru.

³⁰ Vouă însă toti perii capului vă sunt numărăți.

³¹ Așadar, nu vă temeți; voi sunteți cu mult altceva decât vrăbiile.

³² Pe cel ce Mă va mărturisi pe Mine în fața oamenilor, îl voi mărturisi și Eu în fața Tatălui Meu Care este în ceruri;

³³ dar de cel ce se va lepăda de Mine în fața oamenilor, de acela Mă voi lepăda

și Eu în fața Tatălui Meu Care este în ceruri.

³⁴ Să nu socotiți că am venit să aduc pace pe pământ; n'am venit să aduc pace, ci sabie.

³⁵ Căci am venit să-l despart pe fiu de tatăl său, pe fiică de mama sa, pe noră de soacra ei.

³⁶ și dușmanii omului sunt casnicii lui.⁶

³⁷ Cel ce-și iubește pe tatăl său ori pe mama sa mai mult decât pe Mine, nu este vrednic de Mine; cel ce-și iubește pe fiul său ori pe fiica sa mai mult decât pe Mine, nu este vrednic de Mine.

³⁸ și cel ce nu-și ia crucea sa și nu-Mi urmează Mie, nu este vrednic de Mine.

³⁹ Cel ce și-a câștigat viața, O va pierde; iar cel ce și-a pierdut viața pentru Mine, acela O va câștiga⁷.

⁴⁰ Cel ce vă primește pe voi, pe Mine Mă primește; și cel ce Mă primește pe Mine îl primește pe Cel ce M'a trimis pe Mine.

⁴¹ Cel ce primește profet în nume de profet, răsplăta de profet va primi; și cel ce primește pe un drept în nume de drept, răsplata dreptului va primi.

⁴² și cel ce în nume de ucenic va da de băut numai un pahar cu apă rece unuia din aceștia mici⁸, adevară vă grăiesc: Nu-și va pierde răsplata".

⁶Așa cum profetise Dreptul Simeon (vezi Lc 2, 34), Iisus avea să fie un semn al contradicției, prin inerentele dispute și rupturi provocate de opțiunile oamenilor.

⁷Joc semantic între viața biologică trecătoare și viața veșnică a sufletului.

⁸Profeti, apostoli, misionari de orice fel, mici și neînsemnați în aparență, dar cu mare pondere în balanța comportamentului față de ei al celor ce lucrează ca ucenici – aderenți, următori, credincioși, mărturisitori – ai lui Iisus Hristos.

⁵Previziunea nu se referă la sfârșitul lumii, ci la dărâmarea Ierusalimului și a templului (profetită de Iisus în Mt 24, 12), eveniment ce avea să se petreacă în anul 70.

11

Trimisii lui Ioan Botezătorul. Mărturia lui Iisus despre Ioan. Cetățile nepocăite. Laudă Tatălui. Chemarea către cei împovărați.

1 După ce a isprăvit Iisus de dat aceste porunci celor doisprezece ucenici ai Săi, a plecat de acolo pentru ca să învețe și să propovăduiască prin cetățile lor.

2 Și auzind Ioan în închisoare despre faptele lui Hristos și trimițând la El pe doi dintre ucenicii săi, I-a zis:

3 „Tu ești Cel ce trebuie să vină, sau pe altul să așteptăm?”¹

4 Și Iisus, răspunzând, le-a zis: „Duceți-vă și spuneți-i lui Ioan cele ce auziți și vedeteți:

5 orbii văd și șchiopii umblă, leproșii se curătesc și surzii aud, morții învie și săracilor li se binevestește;

6 și fericit este acela care nu se va potici întru Mine”².

7 Iar după plecarea lor, Iisus a început să le vorbească multimilor despre Ioan: „Ce-ați ieșit să vedete în pustie?: O trestie clătinată de vânt?...”

8 Dar ce-ați ieșit să vedete?: Un om îmbrăcat în haine moi?... Iată, cei ce poartă haine moi sunt în casele regilor!

9 Dar ce-ați ieșit să vedete?: Un profet?... Da, v’o spun Eu vouă, și mai

¹Întrebarea exprimă nedumerirea lui Ioan că faptele lui Iisus îl arată numai pe Mielul anunțat la Iordan, nu și pe Justițiarul Care ține în mână securea și lopata pedepsitoare. Într’adevăr, răspunsul lui Iisus îl atestă numai ca Miel, Cel ce a venit să mantuiască lumea, nu s’o judece (In 3, 17). Judecătorul va veni și El, dar la sfârșitul veacurilor.

²A căruia încredere în faptele lui Iisus nu se va clătina.

mult decât un profet.

10 Căci acesta este cel despre care s’ă scriș: Iată, Eu îl trimit înaintea feței Tale pe îngerul Meu, care-Ti va pregăti calea de dinaintea Ta.

11 Adevără vă grăiesc: Între cei născuți din femei nu s’ă ridicat unul mai mare decât Ioan Botezătorul; totuși, cel mai mic întru împărăția cerurilor este mai mare decât el.³

12 Din zilele lui Ioan Botezătorul până acum împărăția cerurilor se ia prin asalt, iar cei ce dau asaltul o cuceresc.⁴

13 Că toți profetii și legea au profetit până la Ioan.

14 Și dacă vreți s’o primiți: el este Ilie, cel ce va să vină.⁵

15 Cel ce are urechi de auzit, să audă!

16 Dar cu cine voi asemăna neamul acesta?⁶ Este asemenea copiilor care sed în piețe și strigă unii către alții,

17 zicând: Din fluier v’am cântat și n’ăti jucat; de jale v’am cântat și nu v’ăti jelit.

18 Că a venit Ioan, nici mâncând, nici bând, și spun: are demon...

19 A venit Fiul Omului, mâncând și bând, și spun: Iată om mâncăios și

³Ioan este corolarul și încheierea Vechiului Testament, cel ce anunță și pregătește împărăția cerurilor, dar nu el o și începe; el continuă să rămână punctua de tranziție între ceea ce a fost și ceea ce va fi. E rațiunea pentru care ultimul de sub Har e mai mare decât primul de sub Lege.

⁴Împărăția cerurilor se obține prin luptă împotriva obstacolelor de tot felul, de la puterile întunericului până la propriile noastre păcate.

⁵Aluzie la profetia lui Maleah (4, 4) prin care se făgăduia trimiterea lui Ilie ca premergător al zilei Domnului. Hiperbolă folosită de Iisus ca ultim argument pentru importanța și măreția lui Ioan.

⁶Ca și în alte imprejurări, cuvântul „neam” nu înseamnă nație sau etnie, ci generație; contemporanii lui Iisus.

băutor de vin, prieten al vameșilor și al păcătoșilor!... Dar înțelepciunea s'a dovedit dreaptă din faptele ei".

20 Atunci a început Iisus să mustre orașele în care se făcuseră cele mai multe din minunile Sale, că nu s'a pocăit:

21 „Vai ție, Horazine! Vai ție, Betsaido! Că dacă în Tir și în Sidon s'ar fi făcut minunile ce s'a făcut în voi, de mult s'ar fi pocăit în sac și'n cenușă.

22 Dar vă spun Eu vouă: Tirului și Sidonului le va fi în ziua judecății mai ușor decât vouă!

23 Și tu, Capernaume, înălțatu-te-ai oare până cer?: până iad te vei cobori; că dacă s'ar fi făcut în Sodoma minunile ce s'a făcut în tine, până astăzi ar fi rămas.

24 Dar vă spun Eu vouă că pământului Sodomei și va fi în ziua judecății mai ușor decât ție!"

25 În vremea aceea, luând Iisus cu-vântul, a zis: „Mulțumescu-Ți Ție, Doamne al cerului și al pământului, că ai ascuns acestea de cei înțelepti și pri-cepuci și le-ai descoperit pruncilor.

26 Da, Părinte, că aşa ai binevoit Tu.

27 Toate Mi-au fost date de către Tatăl Meu și nimeni nu-L cunoaște pe Fiul decât numai Tatăl, și nici pe Tatăl nu-L va cunoaște nimeni decât numai Fiul și cel căruia va vrea Fiul să-i desco-pere.

28 Veniți la Mine toți cei osteniți și împovărați, și Eu vă voi odihni!

29 Luați jugul Meu asupra voastră; și învățați-vă de la Mine, că sunt bland și smerit cu inima, și veți afla odihnă sufletelor voastre!

30 Că jugul Meu este bun și povara Mea este ușoară".

12

Spicele culese sâmbăta. Vindecarea făcută sâmbăta. Blasfemia împotriva Sfântului Duh. Adevăratele rude ale lui Iisus.

1 În vremea aceea mergea Iisus printre holde într'o zi de sâmbătă, iar ucenicii Săi au flămânzit și au început să smulgă spice și să mănânce.

2 Văzând aceasta, fariseii au zis către El: „Iată, ucenicii tăi fac ceea ce nu se cuvine să facă sâmbăta".

3 Iar El le-a zis: „Oare n'ați citit ce a făcut David când a flămânzit, el și cei ce erau cu el?",

4 cum a intrat în casa lui Dumnezeu și a mâncaț pâinile punerii-înainte, care nu-i erau îngăduite lui să le mănânce, nici celor ce erau cu el, ci numai preoților?

5 Sau n'ați citit în lege că preoții în templu calcă sâmbăta în zi de sâmbătă și sunt fără vină?

6 Ci v'o spun Eu vouă că aici este Unul mai mare decât templul!

7 Dacă știați ce înseamnă: Milă voiesc, iar nu jertfă, n'ați fi osândit pe cei nevinovați.

8 Că Fiul Omului este Domn al sâmbetei".¹

9 Și plecând de acolo, a venit în sinagoga lor.

10 Și iată un om care avea o mâna uscată. Și L-au întrebăt, zicând: „Este

¹Sâmbăta (Sabatul), după Legea Veche, era zi de odihnă, dar fariseii ajunseră să interpreteze și să aplice legea nu în spiritul, ci în litera ei, fapt reprobat de Iisus în repetate rânduri. Iisus reprezintă desființarea Sabatului, ca a mulților prescripții formale, și instaurarea libertății de sub har.

oare îngăduit să vindeci în zi de sămbătă?"... Ca să-L îvinuiască.

¹¹ Iar El le-a răspuns: „Cine va fi între voi omul care va avea o oaie și, de va cădea ea sămbăta în groapă, nu o va apuca și o va scoate afară?

¹² Cu cât mai prețios decât oaia este omul! Așa că îngăduit este să faci bine sămbăta”.

¹³ Atunci i-a zis omului: „Întinde-ți mâna!” El a întins-o și ea și-a revenit, sănătoasă ca și cealaltă.

¹⁴ Iar fariseii, ieșind din sinagogă, au făcut sfat împotrivă-I, ca să-L piardă.

¹⁵ Iisus însă, dându-și seama, a plecat de acolo. Și mulți au venit după El și pe toți i-a vindecat.

¹⁶ Dar le-a poruncit să nu-L dea în vîleag,

¹⁷ ca să se plinească ceea ce s'a spus prin Isaia profetul, care zice:

¹⁸ Iată Fiul Meu² pe Care L-am ales, Iubitul Meu, întru Care a binevoit sufletul Meu; pune-voi Duhul Meu peste El și judecată neamurilor va vesti.

¹⁹ Nu Se va certa, nici nu va striga, nimeni pe ulițe nu-I va auzi glasul.

²⁰ Trestie strivită nu va frânge și feștilă pâlpâindă nu va stinge până ce nu va duce judecata la biruință;

²¹ și în numele Lui vor nădăjdui neamurile.

² Profetul Isaia, 42, 1-4 (citat din memorie), se referă la Iacob ca „serv” al Domnului, titlu de noblețe în Vechiul Testament, demnitar sacru care împlinește voia Stăpânului nu prin constrângere, ci prin consens. Raportând profeția la Iisus, Evanghelistul Matei îl are în minte pe Fiul; Aceasta, tot prin consens, I Se face Tatălui „asculțător până la moarte” (Flp 2, 8), împlinindu-I voia de a Se întrupa spre mânăuirea omului.

²² Atunci au adus la El un demonizat orb și mut și l-a vindecat, încât cel orb și mut vorbea și vedea.

²³ Iar mulțimile toate se mirau, zicând: „Oare nu este Acesta Fiul lui David?”

²⁴ Fariseii însă, auzind, ziceau: „Acesta nu-i scoate pe demoni decât cu Beelzebul, căpetenia demonilor”.

²⁵ Iar Iisus, cunoscând gândurile lor, le-a zis: „Orice împărătie care se dezbină în sinea ei se pustiește, și oricare cetate sau casă care se dezbină în sinea ei nu va dăinui.

²⁶ Și dacă Satana îl scoate pe Satana, s'a dezbinat în sinea lui, dar atunci, cum va dăinui împărăția lui?

²⁷ Și dacă Eu îi scot pe demoni cu Belzebul, fiii voștri cu cine îi scot? De aceea ei vă vor fi judecători.

²⁸ Dar dacă Eu îi scot pe demoni cu Duhul lui Dumnezeu, iată că împărăția lui Dumnezeu a ajuns la voi!

²⁹ Sau cum poate cineva să intre în casa unui om tare și să-i răpească lucrurile, dacă mai întâi nu-l va lega pe cel tare și pe urmă să-i prade casa?

³⁰ Cel ce nu este cu Mine e împotriva Mea, iar cel ce nu adună cu Mine, risipeste.

³¹ De aceea vă spun: Orice păcat și orice blasfemie li se va ierta oamenilor, dar blasfemia împotriva Duhului Sfânt nu li se va ierta.

³² Cel ce va grăi cuvânt împotriva Fiului Omului va fi iertat; dar cel ce va grăi împotriva Duhului Sfânt nu va fi iertat nici în veacul acesta, nici în cel ce va să fie.

³³ Ori spuneți pom bun și roadă bună, ori spuneți pom rău și roadă rea; că după roadă se cunoaște pomul.

³⁴ Pui de vipere, cum puteți să grăiți cele bune, de vreme ce sunteți răi? Că din prisosul inimii grăiește gura.

³⁵ Omul bun, din comoara lui cea bună le scoate pe cele bune; pe când omul rău, din comoara lui cea rea le scoate pe cele rele.

³⁶ Vă spun Eu vouă că pentru orice vorbă deșartă pe care o vor rosti, oamenii vor da socoteală în ziua judecății.³

³⁷ Căci din cuvintele tale te vei îndrepătați⁴ și din cuvintele tale vei fi osândit".

³⁸ Atunci I-au răspuns unii dintre cărturari și farisei: „Învățătorule, vrem să vedem un semn de la tine”⁵...

³⁹ Iar El, răspunzând, le-a zis: „Neam viclean și desfrânat cere semn, dar semn nu i se va da, în afară de semnul lui Iona profetul.

⁴⁰ Că precum a fost Iona în pântecele chitului trei zile și trei nopți, tot aşa va fi și Fiul Omului în inima pământului trei zile și trei nopți.

⁴¹ Bărbații din Ninive se vor scula la judecată cu neamul acesta și-l vor osândi, căci ei s-au pocăit la propovăduirea lui Iona; și iată, aici e mai mult decât Iona!

⁴² Regina de la miazăzi se va scula la judecată cu neamul acesta și-l va osândi, căci ea a venit de la marginile pământului ca să asculte întelep-

³Orice cuvânt de defăimare, insultă, calomnie, dar și vorbe fără rost, care nu duc la nimic bun.

⁴= Vei fi îndreptățit să beneficiezi de mila, iertarea și harul lui Dumnezeu.

⁵Un semn extraordinar, o minune prin care Iisus să le dovedească fariseilor că autoritatea cu care le vorbește are și o manifestare concretă. Iisus nu înțelege să răspundă la provocare; semnul va fi propria Sa înviere, pe care o anunță parabolic prin citarea lui Iona.

ciunea lui Solomon; și iată, aici e mai mult decât Solomon!

⁴³ Iar când duhul necurat a ieșit din om, umblă prin locuri fără apă și caută odihnă și nu găsește,

⁴⁴ apoi zice: Mă voi întoarce în casa mea din care am ieșit; și, venind, o afă golită, măturatează și împodobită.

⁴⁵ Atunci se duce și ia cu sine alte sapte duhuri mai rele decât el; și ele intră și locuiesc acolo; și starea de pe urmă a omului aceluia se face mai rea decât cea dintâi. Așa va fi și cu neamul acesta viclean".

⁴⁶ În timp ce El încă le vorbea mulțimilor, iată că mama și frații Lui⁶ stăteau

⁶Cuvântul grecesc **adelfoi** (ca și ebraicul **achiym**) înseamnă nu numai frați, în înțelesul propriu, ci și rude apropiate, în special veri. Așa trebuie înțeles în textul de față, ca și în Mc 3, 32; 6, 3; Lc 8, 19-21; In 2, 12; 7, 3-5; FA 1, 14; 1 Co 9, 5; Ga 1, 19, unde se vorbește de „frații” Domnului. Limbajul biblic se cere abordat nu numai filologic, ci și în dimensiunea lui interioară. Iisus are doar 12 ani când mama Sa îl afilă în templu (Lc 2, 41-49). Deși ea știe cel mai bine că nu Iosif este tatăl Lui, îl spune: „Iată, tatăl Tău și eu Te-am căutat”. Cuvântul, astfel rostit în planul social și juridic, este „prins din zbor” de Iisus, Care îl transferă imediat în planul duhovnicesc și-l majusculează: „Întru cele ale Tatălui Meu trebuie să fiu”. Văzut din două perspective diferite, același cuvânt are un conținut diferit (tată-Tată). Același transfer se petrece în cuvântul frați din textul de față. Verii îl sunt prezențați lui Iisus ca frați reali (deși nu sunt, ca și în cazul lui Iosif), dar El atestă imediat o altă realitate fraternală, în plan spiritual (versetele următoare). În nici un caz nu se poate presupune că Iisus își reneagă familia. Cât despre mama Sa (a cărei realitate, desigur, nu poate fi negată), ea devine garanție și exemplu suprem al aceluiasi transfer duhovnicesc, precum în împrejurarea relatată de Evanghelistul Luca (11, 27-28) când Iisus îi conferă maternitatea un sens spiritual generalizat. Așadar, „frații” Domnului nu sunt frați de sânge. Rigoarea filologică a unor exegeti – atunci când sunt de bună credință – duce deseori la soluții simpliste și simplificatoare. (Vezi și „Introduce-

afară, căutând să vorbească cu El.

⁴⁷ Cineva I-a zis: „Iată, mama și frații Tăi stau afară, căutând să-Ți vorbească”.

⁴⁸ Iar El i-a răspuns celui ce-I vorbea: „Cine este mama Mea și cine sunt frații Mei?”

⁴⁹ Și intinzându-și mâna către ucenicii Săi, a zis: Iată-i pe mama Mea și pe frații Mei!

⁵⁰ Că tot cel ce face voia Tatălui Meu Celui din ceruri, acela îmi este frate și soră și mamă”.

13

Șapte parbole despre împărația cerurilor. Iisus nu este primit în patria Sa.

¹ În ziua aceea a ieșit Iisus din casă și S'a așezat pe țărmul mării.¹

² Și s'au adunat la El mulțimi numeroase, aşa încât El a intrat în luntre și stătea în ea și toată mulțimea sedea pe țărm.

³ Și multe lucruri le-a grăit El în parabol², zicând: „Iată, ieșit-a semănătorul să semene.

⁴ Și pe când semăna, unele semințe au căzut lângă drum și au venit păsările să le-au mâncaț.

⁵ Altele au căzut pe loc pietros, unde n'aveau pământ mult, și au răsărit de'ndată, pentru că n'aveau pământ adânc;

rea la epistolele sobornicești”).

¹S'a așezat să învețe.

²Parabolă: pildă, istorioară despre întâmplări din viața zilnică, obișnuite, la îndemâna oricui, dar cu înțelesuri ascunse; poveste cu tâlc.

6 dar când s'a ridicat soarele s'au ofilit și, neavând rădăcină, s'au uscat.

⁷ Altele au căzut între spini și spinii au crescut și le-au înăbușit.

⁸ Altele au căzut pe pământul cel bun și au dat roadă: una o sută, alta șaizeci, alta treizeci.

⁹ Cel ce are urechi de auzit, să audă!”

¹⁰ Și apropiindu-se ucenicii, I-au zis: „De ce le vorbești în parbole?”

¹¹ Iar El, răspunzând, le-a zis: „Pentru că vouă vi s'a dat să cunoașteți tainele împărației cerurilor, dar acestora nu li s'a dat.

¹² Căci celui ce are i se va da și-i va prisoși, dar de la cel ce nu are se va lua și ceea ce are.³

¹³ De aceea le vorbesc în parbole, că ei văd fără să vadă și aud fără să audă și nici să înțeleagă.

¹⁴ Și se plinește cu ei profetia lui Isaia care zice: Cu auzul veți auzi, dar nu veți înțelege, și cu privirea veți privi, dar nu veți vedea.

¹⁵ Căci inima acestui popor s'a împietrit și urechile lor greu aud și ochii lor s'au închis, ca nu cumva cu ochii să vadă și cu urechile să audă și cu inima să înțeleagă și să-și revină și Eu să-i vindec.

¹⁶ Dar fericiți sunt ochii voștri că văd și urechile voastre că aud.

¹⁷ Că adevărătă grăiesc: mulți profeti și drepti au dorit să vadă ce vedeți voi și n'au văzut, și să audă ceea ce auziți voi, și n'au auzit.

³Celui ce posedă Legea Veche și se arată disponibil pentru mai mult, i se va da și cea Nouă; dar celui ce se dovedește incapabil să meargă mai departe îi rămâne doar Legea Veche, care însă, prin ea însăși, nu mai valorează nimic. Principele valabil și pentru creștini.

18 Așadar, ascultați parabola semănătorului:

19 La cel ce aude cuvântul împărăției și nu-l înțelege, vine Cel-Rău și răpește ceea ce s'a semănat în inima lui; aceasta e sămânța semănată lângă drum.

20 Iar cea semănată pe loc pietros este cel care aude cuvântul și-l primește deîndată cu bucurie,

21 dar neavând rădăcină în sine, ține până la o vreme; și întâmplându-se necaz sau prigoană din pricina cuvântului, îndată se poticnește.

22 Cea semănată între spini este cel care aude cuvântul, dar grija lumii acesteia și înșelăciunea avuției înăbușă cuvântul și-l face neroditor.

23 Iar sămânța semănată în pământ bun este cel ce aude cuvântul și-l înțelege, aduce roadă și face unul o sută, altul șaizeci, altul treizeci”.

24 Altă parabolă le-a pus lor înainte, zicând: „Asemănatu-s'a împărăția cerurilor cu omul care a semănat sămânță bună în țarina sa.

25 Dar pe când oamenii dormeau, a venit vrăjmașul și a semănat neghină printre grâu și s'a dus.

26 Iar dacă a crescut paiul și a făcut rod, atunci s'a arătat și neghina.

27 Și venind slugile stăpânului casei, i-au zis: Doamne, oare n'ai semănat tu sămânță bună în țarina ta? De unde dar are neghină?

28 Și el le-a răspuns: Un om vrăjmaș a făcut asta. Iar slugile i-au zis: Vrei deci să ne ducem și s'o plivim?

29 El însă a zis: Nu, ca nu cumva plivind neghina să smulgeți odată cu ea și grâul.

30 Lăsați-le să crească împreună până la seceriș; iar la vremea secerișului voi zice secerătorilor: Strângeți mai întâi neghina și legați-o în snopi ca s'o ardem; iar grâul adunați-l în hambarul meu”.

31 O altă parabolă le-a pus înainte, zicând: „Asemănatu-s'a împărăția cerurilor cu grăuntele de muștar pe care l-a luat un om și l-a semănat în țarina sa.

32 Acesta este mai mic decât toate semințele, dar când a crescut este mai mare decât toate legumele și se face pom, încât vin păsările cerului și se sălăsluiesc în ramurile lui”.

33 Le-a spus o altă parabolă: „Asemănatu-s'a împărăția cerurilor cu aluatul pe care l-a luat o femeie și l-a ascuns în trei măsuri de făină, până ce s'a dospit toată”.

34 Pe toate acestea le-a grăit Iisus mulțimilor în parbole, și fără parbole nimic nu le grăia,

35 ca să se plinească ceea ce s'a spus prin profetul care zice: În parbole îmi voi deschide gura, spune-voi pe cele ascunse de la ntemeierea lumii.

36 Atunci, lăsând mulțimile, a venit în casă; și ucenicii Lui s'au apropiat de El, zicând: „Lămurește-ne parabola neghinei din țarină”.

37 Iar El, răspunzând, le-a zis: „Cel ce seamănă sămânța cea bună este Fiul Omului,

38 iar țarina este lumea; sămânța cea bună sunt fiii împărăției; iar neghina sunt fiii Celui-Rău.

39 Vrăjmașul care a semănat-o este diavolul; secerișul este sfârșitul veacului, iar secerătorii sunt îngerii.

40 Și după cum se strânge neghina și se

arde în foc, aşa va fi la sfârşitul veacului.

⁴¹ Fiul Omului îi va trimite pe îngerii Săi şi ei vor strânge din împărăţia Lui toate pietrele de poticnire şi pe cei ce fac fărădelegea,

⁴² şi-i vor arunca în cuptorul de foc; acolo va fi plângerea şi scrâşnirea din-Ńilor.

⁴³ Atunci cei drepti vor străluci ca soarele în împărăţia Tatălui lor. Cel ce are urechi de auzit, să audă!

⁴⁴ Asemănătu-să împărăţia cerurilor cu o comoară ascunsă în ţarină, pe care a găsit-o un om şi a tăinuit-o; şi de bucuria ei se duce şi vinde tot ce are şi cumpără ţarina aceea.

⁴⁵ Se mai aseamănă împărăţia cerurilor cu un neguŃator care caută mărgăritare bune;

⁴⁶ şi aflând un mărgăritar de mare preŃ, s'a dus, a vândut toate câte avea şi l-a cumpărat.

⁴⁷ Se mai aseamănă împărăţia cerurilor cu un năvod aruncat în mare şi care adună tot felul de peŃti;

⁴⁸ iar când s'a umplut, l-au tras pescarii la mal şi au şezut şi au ales în vase pe cei buni, iar pe cei răi i-au aruncat afară.

⁴⁹ Aşa va fi la sfârşitul veacului: vor ieşii îngerii şi vor despărŃi pe cei răi din mijlocul celor drepti⁴

⁵⁰ şi-i vor arunca în cuptorul de foc; acolo va fi plângerea şi scrâşnirea din-Ńilor.

⁴PropoziŃie defectuoasă gramatical, dar corectă teologic: Cei răi vor fi nu numai separaŃi de cei buni, ci şi despărŃiŃi între ei, izolaŃi individual; în iad ar putea să existe comunitate, nu însă şi comuniune.

⁵¹ ÎnŃeles-aŃi toate acestea?” Zis-au Lui: „Da, Doamne!”

⁵² Iar El le-a zis: „De aceea, orice cărturar cu învăŃatură despre împărăŃia cerurilor este asemenea unui om gospodar care scoate din vistieria sa noi şi vecchi”⁵

⁵³ Şi după ce Iisus a sfârşit aceste parabole, a plecat de acolo.

⁵⁴ Şi venind în patria Sa, îi învăŃa în sinagoga lor, încât ei erau uimiŃi şi ziceau: „De unde are el înŃelepciuŃea aceasta şi puterile?

⁵⁵ Oare nu este acesta fiul teslarului? Au nu se numeşte mama sa Maria şi fraŃii săi Iacob şi Iosif şi Simon şi Iuda?

⁵⁶ Şi surorile lui, oare nu sunt toate la noi? Deci, de unde are el toate acestea?”...

⁵⁷ Şi se poticneau întru El⁶. Iar Iisus le-a zis: „Un profet nu e dispreŃuit decât în patria sa şi în casa lui”.

⁵⁸ Şi n'a făcut acolo multe minuni, din pricina necredinŃei lor.

14

Tăierea capului lui Ioan Botezătorul. ÎnmulŃirea pânilor. Umbrela pe mare. Vindecarea bolnavilor prin simpla atingere.

¹ În vremea aceea, tetrarhul Iro¹ a auzit de fama lui Iisus.

⁵E vorba de cărturarul creştin, posesor atât al Legii Vechi cât şi al celei Noi, ambele făcând parte din una şi aceeaşi vistierie.

⁶PrezenŃa lui Iisus le devenise prilej de poticnire, piatră de scandal.

¹Irod Antipa, guvernatorul Galileii, fiul lui Irod cel Mare. După ce-Ńi alungase prima soŃie, s'a căsătorit cu cumnata sa Irodiada (care, de altfel, îi era şi nepoŃă) în timp ce fratele lui încă trăia.

² Si le-a zis slujitorilor săi: „Acesta este Ioan Botezătorul; el s'a sculat din morți și de aceea se fac minuni prin el”.

³ Că Irod, prințându-l pe Ioan, îl legase și-l pusese în temniță, din pricina Irodiadei, soția lui Filip, fratele său;

⁴ pentru că Ioan îi zicea: „Nu-ți este îngăduit să o ai de soție”.

⁵ Si voind să-l ucidă, s'a temut de multime, că-l socoteau profet.

⁶ Dar prăznuind Irod ziua sa de naștere, fiica Irodiadei² a jucat în fața oaspeților și i-a plăcut lui Irod.

⁷ Pentru aceasta, cu jurământ i-a făgăduit să-i dea orice va cere.

⁸ Iar ea, îndemnată fiind de mama ei, i-a zis: „Dă-mi aici, pe tipsie, capul lui Ioan Botezătorul”.

⁹ Si regele s'a întristat, dar din pricina jurământului și a celor ce sădeau la masă cu el, a poruncit să i se dea.

¹⁰ Si a trimis și a tăiat capul lui Ioan, în temniță.

¹¹ Si capul lui Ioan a fost adus pe tipsie și dat fetiei, iar ea l-a dus mamei sale.

¹² Si venind ucenicii lui, i-au luat trupul și l-au înmormântat și s'au dus să-l dea de știre lui Iisus.

¹³ Si auzind Iisus, a plecat de acolo cu corabia la loc singuratic; dar mulțimile, aflând, au venit după El, pe jos, din cetăți.³

¹⁴ Si ieșind, a văzut mulțime mare și I s'a făcut milă de ei și le-a vindecat bolnavii.

¹⁵ Iar când s'a făcut seară, ucenicii s'au apropiat de El și I-au zis: „Locul este

² De la Iosif Flaviu știm că se numea Salomeea.

³ Mergând de-a lungul țărmului, după corabia ce se mișca în larg.

pustiu și iată că vremea a trecut; dă drumul mulțimilor ca să se ducă prin sate să-și cumpere de mâncare”.

¹⁶ Iisus însă le-a răspuns: „Nu trebuie să se ducă; dați-le voi să mănânce”.

¹⁷ Iar ei I-au zis: „Nu avem aici decât cinci pâini și doi pești”.

¹⁸ Si El a zis: „Aduceți-Mi-le aici!”

¹⁹ Si poruncind mulțimii să se așeze pe iarbă și luând cele cinci pâini și cei doi pești și privind la cer, a binecuvântat; și, frângând, a dat ucenicilor pâinile; iar ucenicii, mulțimilor.

²⁰ Si au mâncaț toți și s'au săturat; și au strâns rămășițele de fărâmături, douăsprezece coșuri pline.

²¹ Iar cei ce mâncașera erau ca la cinci mii de bărbați, afară de femei și de copii.⁴

²² Si îndată Iisus i-a silit pe ucenici să intre în corabie și să treacă înaintea Lui pe țărmul celălalt, până ce El va da drumul mulțimilor.

²³ Si dând drumul mulțimilor, S'a suiat în munte, ca să Se roage în deosebi⁵. Si făcându-se seară, era singur acolo.

²⁴ Iar corabia era la multe stadii de departe de țărm, fiind învăluită de valuri, căci vântul era împotrivă.

⁴ Minunea se leagă lăuntric, duhovnicește, cu evenimentele similare din Vechiul Testament, precum mana din pustie (Ish 16) sau untdelemnul lui Elisei (4 Rg 4, 1-7) și-L prefigurează pe Hristos ca Pâine a Vieții (In 6, 35), hrana euharistică. Într-o rugăciune liturgică asupra Trupului lui euharistic al Domnului se spune: „Mielul lui Dumnezeu (...) Cel ce Se mânâncă pururea și niciodată nu Se sfărșește”.

⁵ Să Se roage nu numai singur, ci și în mod special, aşa cum o face mai ales în pragul marilor evenimente din viața Sa, păstrând astfel permanenta comuniune cu Tatăl.

- 25 Iar la a patra strajă din noapte⁶, Iisus a venit la ei umblând pe mare.
- 26 Văzându-L umblând pe mare, ucenicii s'au înspăimântat, zicând că este nălucă, și de frică au strigat.
- 27 Dar El le-a vorbit îndată, zicând: „Îndrăzniți, Eu sunt; nu vă temeți!”
- 28 Iar Petru, răspunzând, a zis: „Doamne, dacă ești Tu, poruncește să vin la Tine pe apă”.
- 29 El i-a zis: „Vino!” Iar Petru, coborându-se din corabie, a mers pe apă și a venit la Iisus.
- 30 Dar văzând vântul puternic, s'a înfricoșat și, începând să se scufunde, a strigat, zicând: „Doamne, scapă-mă!”
- 31 Iar Iisus, întinzându-și îndată mâna, l-a apucat și i-a zis: „Puțin credinciosule, de ce te-ai îndoit?”
- 32 Și suindu-se ei în corabie, vântul s'a potolit.
- 33 Iar cei din corabie l s'au închinat, zicând: „Cu adevărat, Tu ești Fiul lui Dumnezeu!”
- 34 Și, trecând marea, au venit pe uscat în Ghenizaret.
- 35 Și cunoscându-L oamenii locului, au trimis veste în tot ținutul acela și au adus la El pe toți bolnavii.
- 36 Și-L rugau ca ei să se atingă doar de poala hainei Lui; și câtăi se atingeau, se vindecau.

15

Spălarea mâinilor. Ce-l spurcă pe om. Vindecarea fiicei canaaneene-cei. A doua înmulțire a pâinilor.

⁶Între orele 3 și 6 după miezul nopții.

- 1 Atunci fariseii și căturarii din Ierusalim au venit la Iisus și l-au zis:
- 2 „De ce calcă ucenicii Tăi datina bătrânilor?: că nu-și spală mâinile când mânâncă”.¹
- 3 Iar El, răspunzând, le-a zis: „Dar voi de ce călcăți porunca lui Dumnezeu de dragul datinei voastre?
- 4 Că Dumnezeu a zis: Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta, iar cel ce va bles tema pe tatăl său ori pe mama sa să fie pedepsit cu moarte.
- 5 Voi însă spuneți: Cel ce i-ar zice tatălui său ori mamei sale: Darul cu care aş putea să te ajut l-am dăruit lui Dumnezeu,
- 6 acela poate să nu cinstească pe tatăl său ori pe mama sa. Așadar, ați desființat porunca lui Dumnezeu de dragul datinei voastre.
- 7 Fățărniciilor, bine a profețit despre voi Isaia, când a zis:
- 8 Poporul acesta se apropie de Mine cu gura și Mă cinstește cu buzele, dar inima lui este departe de Mine.
- 9 Și zadarnic Mă cinstește învățând porunci și învățături omenești”.
- 10 Și chemând la Sine mulțimile, le-a zis: „Ascultați și înțelegeți:
- 11 Nu ceea ce intră în gură îl spurcă pe om, ci ceea ce ieșe din gură, aceea îl spurcă pe om”.
- 12 Atunci apropiindu-se ucenicii, l-au zis: „Știi că fariseii, auzind acest cuvânt, s'au scandalizat?”
- 13 Iar El, răspunzând, a zis: „Orice răsad pe care nu l-a sădit Tatăl Meu Cel ceresc va fi smuls din rădăcină.

¹Literal: când mânâncă pâine. E vorba de spălarea rituală a mâinilor, care ajunsese o simplă formalitate bigotă.

14 Lăsați-i; sunt călăuze oarbe orbilor; și dacă orb pe orb va călăuzi, amândoi vor cădea în groapă”.

15 Și Petru, răspunzând, I-a zis: „Lămurește-ne parabola aceasta”.

16 Iar El a zis: „Chiar și voi sunteți ne-pricepuți?

17 Nu întelegeți că tot ce intră în gură se duce în pântece și iese afară?

18 Dar cele ce ies din gură pornesc din inimă, și acelea sunt cele ce-l spurcă pe om.

19 Că din inimă ies: gânduri rele, uceri, adultere, desfrânări, hoții, mărturii mincinoase, defăimări.

20 Acestea sunt cele ce-l spurcă pe om; dar a mâncă fără să-și fi spălat mâinile, asta nu-l spurcă pe om”.

21 Și ieșind de acolo, Iisus a plecat în părțile Tirului și ale Sidonului.

22 Și iată, ieșind o femeie canaaneeană din hotarele acelea, striga, zicând: „Miluiește-mă, Doamne, Fiul lui David!, fiica mea este rău chinuită de demon”.

23 El însă nu i-a răspuns nici un cuvânt. Și apropiindu-se uceniciei Săi, îl rugau, zicând: „Eliberează-o, că strigă în urma noastră”.

24 Iar El, răspunzând, a zis: „Nu sunt trimis decât la oile cele pierdute ale casei lui Israel”.

25 Iar ea, venind, I se înhina, zicând: „Doamne, ajută-mă!”

26 El însă, răspunzând, i-a zis: „Nu este bine să iei pâinea copiilor și s'o arunci cainilor”.²

²În mentalitatea vremii, Evreii erau „fiii” lui Dumnezeu, în timp ce păgânii erau considerați „câini”. Iisus folosește acest limbaj nu spre a o jigni pe femeia străină, ci pentru a-i pune la

27 Iar ea a zis: „Da, Doamne, dar și cainii mănâncă din fărâmiturile ce cad de la masa stăpânilor lor”.

28 Atunci răspunzând Iisus, i-a zis: „O, femeie, mare este credința ta; fie tie precum voiești!” Și s'a tămaduit fiica ei din ceasul acela.

29 Și plecând Iisus de acolo, a venit lângă Marea Galileii; și suindu-Se în munte, a sezut acolo.

30 Și mulțimi numeroase au venit la El, având cu ei șchiopi, orbi, muți, ciungi și mulți alții și i-au pus la picioarele Lui, iar El i-a vindecat,

31 Încât mulțimea se minuna văzându-i pe muți vorbind, pe ciungi sănătoși, pe șchiopi umblând și pe orbi văzând; și-L slăveau pe Dumnezeul lui Israel.

32 Iar Iisus, chemându-i la Sine pe ucenicii Săi, le-a zis: „Milă Îmi este de mulțime, că iată sunt trei zile de când așteaptă lângă Mine și n'au ce să mă-nânce; și nu vreau să le dau drumul flămâンzi, ca să nu se istovească pe cale”.

33 Și ucenicii I-au zis: „De unde să avem noi aici, în pustiu, atâtea pâini încât să săturăm atâta multime?”

34 Și Iisus i-a întrebat: „Câte pâini aveți?” Ei au răspuns: „Şapte și câțiva peștișori”.

35 Și poruncind mulțimii să șadă pe pământ,

36 a luat cele șapte pâini și peștii și, mulțumind, a frânt și le-a dat ucenicilor; iar ucenicii, mulțimilor.

37 Și au mâncat toți și s'au săturat; și

încercare stâruință în credință și'n rugăciune. Prin răspunsul ei, femeia și le dovedește pe amândouă și, în plus, smerenia, virtute crucială pentru dobândirea mântuirii.

au strâns șapte coșuri pline cu rămășițe de fărâmături.

³⁸ Iar cei ce au mâncat erau ca la patru mii de bărbați, afară de femei și de copii.³

³⁹ Și după ce a dat drumul mulțimilor, S'a suit în corabie și S'a dus în ținutul Magdala.

16

Semnul lui Iona. Aluatul fariseilor. Mărturisirea lui Petru. Cea dintâi vestire a Patimilor. Urmarea lui Hristos.

¹ Și apropiindu-se fariseii și saducheii și, ispitindu-L, I-au cerut să le arate semn din cer.

² Iar El, răspunzând, le-a zis: „Când se face seară, voi ziceți: Va fi timp frumos, că e cerul roșu.

³ Iar dimineața ziceți: Cerul e roșu-posomorât, aşa că azi va fi furtună. Fățăncilor, fața cerului știți s'o tălmăciți, dar semnele vremilor¹ nu puteți.

⁴ Neam viclean și desfrânat cere semn, și semn nu i se va da, fără numai semnul lui Iona”. Și, lăsându-i, a plecat.

⁵ Și mergând ucenicii pe celălalt țărm, uitaseră să ia pâine.

⁶ Iar Iisus le-a zis: „Luați aminte și feriți-vă de aluatul fariseilor și al saducheilor”.

³ Unii comentatori (mai ales occidentali) încină să credă că istorisirea celor două înmulțiri ale pâinilor (vezi Mt 14, 15-21) relatează, de fapt, unul și același eveniment, dar consemnat după două tradiții diferite. Cu toate acestea, versetele 9 și 10 din capitolul următor (Mt 16) se referă în mod explicit la amândouă.

¹= Semnele timpului mesianic, minunile lui Iisus.

⁷ Iar ei cugetau în sinea lor, zicând: „N'am luat pâine!...”.

⁸ Dar Iisus, cunoscându-le gândul, le-a zis: „Ce cugetați în voi înșivă, puțincredincioșilor, că n'ați luat pâine?”

⁹ Încă nu înțelegeți, nici nu vă aduceți aminte de cele cinci pâini la cei cinci mii de oameni și câte coșuri ati luat?;

¹⁰ nici de cele șapte pâini la cei patru mii de oameni, și câte coșuri ati luat?

¹¹ Cum de nu pricepeți că nu despre pâine v'am vorbit, ci să vă feriți de aluatul fariseilor și al saducheilor?”

¹² Atunci au înțeles că nu le-a spus să se ferească de aluatul pâinii, ci de învățătura fariseilor și a saducheilor².

¹³ Și venind Iisus în părțile Cezareei lui Filip, i-a întrebat pe ucenicii Săi, zicând: „Cine zic oamenii că sunt Eu, Fiul Omului?”

¹⁴ Iar ei au răspuns: „Unii, Ioan Botezătorul; alții, Ilie; alții, Ieremia sau unul dintre profetii”.³

¹⁵ Și le-a zis: „Dar voi, voi cine ziceți că sunt?”

¹⁶ Răspunzând Simon Petru, a zis: Tu ești Hristosul, Fiul lui Dumnezeu-Cel-Viu!”

¹⁷ Iar Iisus, răspunzând, i-a zis: „Fericit ești, Simone, fiul lui Iona, că nu

² Aluatul dospește pâinea (vezi parabola de la 13, 33), dar poate s'o și strice dacă e vechi și nu mai fermenteaază, aşa cum va observa și Apostolul Pavel în 1 Co 5, 6.

³ În mentalitatea iudaică a vremii, apariția unui nou profet însemna, de fapt, reactualizarea unui precursor. Profetismul este o obsesie a aşteptării mesianice; Ioan este luat drept Ilie, Iisus drept Ioan. Deși Iisus nu-și revendică dimensiunea profetică, poporul îl recunoaște ca atare. Întrebarea lui Iisus provoacă o delimitare, mărturisită mai întâi de Petru și demonstrată apoi de El Însuși prin schimbarea la față, eveniment ce se va petrece în viitorul imediat (17, 1-8).

trup și sânge și-ai descoperit aceasta, ci Tatăl Meu Cel din ceruri.

¹⁸ Și Eu îți spun ție că tu ești Petru și pe această piatră voi zidi Biserica Mea⁴ și porțile iadului nu o vor birui.

¹⁹ Și-ți voi da cheile împărăției cerurilor, și orice vei lega pe pământ va fi legat și în ceruri, și orice veidezlega pe pământ va fi dezlegat și în ceruri".⁵

²⁰ Atunci le-a poruncit ucenicilor să nu spună nimănui că El este Hristosul.

²¹ De atunci a început Iisus să le arate ucenicilor Săi că El trebuie să meargă la Ierusalim și să pătimească multe de

⁴Relația semantică **Petru-piatră** din acest verset este următoarea: În limba greacă, primul termen este substantiv de gen masculin: **o pétron** și înseamnă „piatră” în sens generic, materie pietroasă, simbol al durității („tare ca piatra”) sau al insensibilității („inimă de piatră”), dar piatră mobilă, cu dimensiuni între pietrică și pietroi; al doilea termen este substantiv de gen feminin: **e pétra** și înseamnă eminentă „stâncă”, aceasta fiind și simbol al imobilității („neclintit ca o stâncă”) sau al inflexibilității („voi înță de stâncă”). Așadar, traducerea riguros exactă a textului este: „tu ești Petru și pe această stâncă voi zidi Biserica Mea”, dar, în acest caz, ea nu mai poate reproduce jocul de cuvinte în virtutea căruia Iisus i-a schimbat lui Simon numele în Petru. Consecința exegetică este aceea că expresia „pe această piatră” (**epítavte té pétra**) nu se referă la persoana lui Petru, ci la mărturisirea acestuia din versetul 16, ca temelie a Bisericii lui Hristos. De altfel, adresându-i-Se lui Petru, Iisus fusese cât se poate de limpede: „pe această piatră (stâncă) voi zidi Biserica Mea”, nu: Biserica ta.

⁵Întrebarea li se adresase tuturor ucenicilor, iar Petru este purtătorul lor de cuvânt; Iisus pare a-i răspunde numai lui pentru că vrea să-i folosească numele (Petru = piatră) spre a defini soliditatea temeliei apostolice. Că puterea extraordinară de a lega șidezlega pe pământ și în ceruri le-a fost dată tuturor apostolilor o arată explicit textul din 18, 18 ca și altele (In 20, 23). Ea se exercită în și prin Biserica întemeiată de Hristos ca segment temporal al împărăției cerurilor.

la bătrâni și de la arhierei și de la cărturari și să fie omorât și a treia zi să învie.

²² Și Petru, luându-L deoparte, a început să-L dojenească, zicându-I: „Fie-Ți milă de Tine, Doamne!, asta să nu Ti se întâpte!”

²³ Iar El, întorcându-Se, i-a zis lui Petru: „Mergi înapoia Mea, Satano!; piatră de poticnire-Mi ești⁶, că nu le cugeti pe cele ale lui Dumnezeu, ci pe cele ale oamenilor!”

²⁴ Atunci Iisus le-a zis ucenicilor Săi: „Dacă vrea cineva să vină după Mine, să se lepede de sine, să-și ia crucea și să-Mi urmeze Mie.

²⁵ Fiindcă cel ce va vrea să-și scape viața, O va pierde; dar cel ce-și va pierde viața pentru Mine, O va afla.⁷

⁶Sensul primar al cuvântului grecesc **skándalon** (până acum tradus în românește prin „sminteaală”) este: piatră așezată de cineva în drum, obstacol menit să-l facă pe altcineva să se impiedice și să cadă (deci, piatră de poticnire). Prin devotiuinea sa temperamentală și necontrolată, Petru = piatră-de-temelie (din versetul 18) devine Petru = piatră-de-poticnire, degradându-și numele în negativul său semantic. E un joc de cuvinte și semnificații pe care Evanghelistul îl urmărește lucid (ca și în 18, 6, pe aceeași relație: piatră-piatră). E sigur însă că, și de data aceasta, Petru exprimă ceea ce gândesc și simt toți ceilalți ucenici, ei fiind împreună cu toții (spre deosebire de lepădarea sa de mai târziu, când apostolii sunt dispersați).

⁷Bogat în conținut, cuvântul grecesc **psyhē** însumează înțelesurile de: suflet, viață, persoană. Ca și în textul din 10, 39 (vezi nota), sensul cuvântului viață este aici dublu, ceea ce s-ar traduce astfel: Cel ce ține cu orice preț să-și salveze viața, acela își va pierde sufletul; iar cel ce-și va pierde viața pentru Mine, acela își va salva (mântui) sufletul. În această lumină trebuie înțeles versetul următor, concluziv. (În literatura română, sintagma eminesciană „viața sufletului meu” nu este un pleonasm; Cartea Facerii (2, 7) îl definește pe omul creat de Dumnezeu **eis psyhen zoosan**, adică „întru suflet viu”,

²⁶ Pentru că ce-i va folosi omului dacă va câștiga lumea întreagă, dar sufletul și-l va păgubi? Sau ce va da omul în schimb pentru sufletul său?

²⁷ Căci Fiul Omului va să vină întru slava Tatălui Său, cu îngerii Săi; și atunci va răsplăti fiecăruia după faptele lui.

²⁸ Adevăr vă grăiesc: Sunt unii dintre cei ce stau aici care nu vor gusta moartea până ce nu-L vor vedea pe Fiul Omului venind întru împărăția Sa".

17

Schimbarea la față. Vîndecarea unui lunatic. A doua vestire a Patimilor. Darea pentru templu.

¹ Și după șase zile, Iisus i-a luat pe Petru și pe Iacob și pe Ioan, fratele acestuia, și i-a dus pe un munte înalt¹, ei între ei.

² Și S'a schimbat la față înaintea lor; și a strălucit față Lui ca soarele, iar veșmintele I s'au făcut albe ca lumina.

³ Și iată, Moise și Ilie li s'au arătat vorbind cu El.

⁴ Și răspunzând Petru, I-a zis lui Iisus: „Doamne, bine ne este să fim aici; dacă vrei, voi face aici trei colibe: Tie una, și lui Moise una, și una lui Ilie”.

⁵ În timp ce el încă vorbea, iată un nor luminos i-a umbrit² pe ei; și iată glas din nor, zicând: „Acesta este Fiul Meu Cel iubit întru Carele am binevoit; de Acesta să ascultați!”

persoană unică și irepetabilă, dotată cu conștiință de sine).

¹După Tradiție, muntele Tabor.

²Pentru verbul „a umbri” vezi nota de la Iș 25, 20.

⁶ Și auzind, ucenicii au căzut cu fața la pământ și s'au înspăimântat foarte.

⁷ Și Iisus a venit la ei și, atingându-i, le-a zis: „Ridicați-vă și nu vă temeți!”

⁸ Și ridicându-și ei ochii, nu au văzut pe nimeni, ci doar pe Iisus.

⁹ Și pe când se coborau din munte, Iisus le-a poruncit, zicând: „Vedenia aceasta să n'o spuneți nimănuil până când Fiul Omului va înlătura din morții”.

¹⁰ Și ucenicii L-au întrebat, zicând: „Pentru ce dar spun căturarii că trebuie să vină mai întâi Ilie?”

¹¹ Iar El, răspunzând, a zis: „Ilie, într'adevăr, va veni, și pe toate le va așeza din nou la locul lor;

¹² Eu însă vă spun vouă că Ilie a și venit, dar ei nu l-au cunoscut, ci au făcut cu el câte-au vrut; tot așa va pătimi și Fiul Omului de la ei”.

¹³ Atunci au înțeles ucenicii că Iisus le-a vorbit de Ioan Botezătorul.

¹⁴ Și mergând ei spre mulțime, s'a apropiat de El un om căzându-I în genunchi

¹⁵ și zicând: „Doamne, miluiește pe fiul meu, că este lunatic și pătimește rău, că deseori cade în foc și deseori în apă;

¹⁶ și l-am adus la ucenicii Tăi și ei n'au fost în stare să-l vindece”.

¹⁷ Iar Iisus, răspunzând, a zis: „O, neam necredincios și îndărătnic, până când voi fi cu voi? Până când vă voi suferi?... Aduceți-Mi-l aici!”

¹⁸ Și Iisus l-a certat și demonul a ieșit din el și copilul s'a vindecat din ceasul acela.

¹⁹ Atunci, apropiindu-se ucenicii de Iisus, L-au întrebat deosebite: „De ce noi n'am fost în stare să-l scoatem?”

²⁰ Iar Iisus le-a răspuns: „Din pricina puținei voastre credințe; că adevăr vă grăiesc: Dacă ați avea credință cât un grăunte de muștar, veți zice muntelui acestuia: Mută-te de aici acolo!, și se va muta și nimic nu va fi vouă cu neputință.

²¹ Căci soiul acesta de demoni nu iese decât numai prin rugăciune și prin post”.

²² Întorcându-se ei din Galileea, Iisus le-a spus: „Fiul Omului va să fie dat în mâinile oamenilor

²³ și-L vor omorî și a treia zi va înlătrui”. Își ei foarte s-au încurcat.

²⁴ Și venind ei în Capernaum, s-au apropiat de Petru cei ce strâng dajdia și i-au zis: „Învățătorul vostru nu plătestează dajdia?”

²⁵ „Ba da”, a zis el. Și întrând El în casă, Iisus i-a luat-o înainte, zicând: „Ce părere ai, Simone?: Regii pământului de la cine iau dajdie sau bir? de la fiii lor, sau de la străini?”

²⁶ El I-a zis: „De la străini”. Iar Iisus i-a zis: „Iată dar că fiii sunt scuțiți.³

²⁷ Dar ca să nu le fim lor piatră de poticnire, mergi la mare, aruncă undița, ia peștele care va ieși întâi și, deschizându-i gura, vei găsi un statir⁴. Pe acela luându-l, dă-l lor, pentru Mine și pentru tine”.

18

Copilul, chip al desăvârșirii. Parabola oii rătăcite. Tu și fratele tău.

³Iisus este Fiul lui Dumnezeu, iar apostolii sunt frații Săi, deci au aceeași calitate de fi ai Tatălui ceresc (desigur, prin înfiere, în timp ce Iisus e prin fire).

⁴= Monedă de argint.

Puterea de a lega șidezlegă păcatele. De câte ori să-l ierți pe aproapele tău. Parabola celor doi datornici.

¹ În ceasul acela s'au apropiat ucenicii de Iisus, zicându-I: „Cine oare este mai mare întru împărăția cerurilor?”

² Și El, chemând la Sine un copil, l-a pus în mijlocul lor

³ și le-a zis: „Adevăr vă spun: De nu vă veți reveni și nu veți fi precum copiii, nu veți intra în împărăția cerurilor¹.

⁴ Dar cel ce se va smeri pe sine ca acest copil, acela este mai mare întru împărăția cerurilor.

⁵ Și cel ce va primi un copil ca acesta întru numele Meu, pe Mine Mă primește.

⁶ Dar celui ce-i va fi piatră de poticnire unuia dintr'aceștia mici care cred în Mine, mai bine i-ar fi să-și atârne de gât o piatră de moară și să se înceze în adâncul mării.

⁷ Vai lumii, din pricina poticnirilor! Că poticnirile trebuie să vină, dar vai omului aceluia prin care vine poticnierea!

⁸ Iar dacă mâna ta sau piciorul tău îți devine piatră de poticnire, taie-l și aruncă-l de la tine; că mai bine-ți este să intre în Viață² ciung sau șchiop decât să ai două mâini sau două picioare și să fii aruncat în focul cel veșnic.

⁹ Și dacă ochiul tău îți devine piatră de poticnire, scoate-l și aruncă-l de la tine; că mai bine-ți este să intre în Viață cu un singur ochi decât să ai doi ochi și să fii aruncat în gheena focului³.

¹A te purifică, a-ți primeni sufletul, a-ți redobândi starea de nevinovăție a copilăriei.

²= În viața veșnică.

³În versetele 8 și 9, sens alegoric; hiperbolă fo-

¹⁰ Luați seama să nu disprețuiți pe vrenunul din aceștia mici; că vă spun Eu vouă că îngerii lor din ceruri⁴ pururea văd fața Tatălui Meu Care este în ceruri;

¹¹ fiindcă Fiul Omului a venit să-l mantuiască pe cel pierdut.

¹² Ce părere aveți?: Dacă un om are o sută de oi și una din ele se rătăcește, nu le lasă el oare în munți pe cele nouăzeci și nouă și, ducându-se, o caută pe cea rătăcită?

¹³ Și dacă se întâmplă s'o găsească, adevăr vă grăiesc că se bucură de ea mai mult decât de cele nouăzeci și nouă care nu s'au rătăcit.

¹⁴ Tot astfel, vrerea Tatălui vostru Celui din ceruri nu aceasta este, să piară vreunul din aceștia mici.

¹⁵ De-ți va greși fratele tău, mergi, muștră-l numai între tine și el. Și de te va asculta, l-ai câștigat pe fratele tău.

¹⁶ Iar de nu te va asculta, ia cu tine încă unul sau doi, pentru ca din gura a doi sau trei martori să se statornicească tot ce se spune.

¹⁷ Și de nu-i va asculta pe ei, spune-l Bisericii; iar dacă nici de Biserică nu va asculta, să-ți fie ca un păgân și ca un vameș⁵.

¹⁸ Adevăr vă grăiesc: Oricâte veți lega pe pământ vor fi legate și în cer, și ori-

losită de Iisus spre a sublinia gravitatea încercării sau izbutirii de a întina puritatea unei ființe nevinovate.

⁴Text limpede care atestă existența îngerului păzitor.

⁵Biserica: adunarea obștească din care fac parte, în spățiu, împrișinătii. Ultima instanță în care dialogul mai este posibil. Dacă încercarea de reconciliere eșuează și la acest nivel, nu mai rămâne decât totala ignorare a celui îndărătnic, ca și cum el nu i-ar mai apartine comunității.

câte veți dezlega pe pământ vor fi dezlegate și în cer.

¹⁹ Vă mai spun că dacă doi dintre voi se vor învoi pe pământ asupra unui lucru pe care-l vor cere, li se va da lor de către Tatăl Meu Cel ce este în ceruri.

²⁰ Că unde sunt doi sau trei adunați întru numele Meu, acolo sunt și Eu în mijlocul lor”.

²¹ Atunci Petru, apropiindu-se de El, I-a zis: „Doamne, de câte ori va greși frațele meu față de mine și eu îi voi ierta? oare până de șapte ori?”

²² Iisus i-a zis: „Nu-ți spun că până de șapte ori, ci până de șaptezeci de ori câte șapte.

²³ De aceea, asemănătu-să împărăția cerurilor cu un împărat care a vrut să se socotească cu slugile sale.

²⁴ Și începând el să facă socoteala, i s'a adus un datornic cu zece mii de talanți.

²⁵ Dar neavând acela cu ce plăti, stăpânul său a poruncit să-l vândă pe el, și pe femeia lui și pe copiii lui și toate câte are, ca să plătească.

²⁶ Deci, căzând sluga aceea în genunchi, i se închinea, zicând: Doamne, mai îngăduiește-mă și-ți voi plăti tot.

²⁷ Iar stăpânul slugii aceleia, milostivindu-se de el, i-a dat drumul și i-a iertat datoria.

²⁸ Dar, ieșind, sluga aceea a găsit pe unul din cei ce slujeau împreună cu el și care-i datora o sută de dinari. Și punând mâna pe el, îl sugruma, zicând: Plătește-mi ce ești dator!

²⁹ Și căzându-i la picioare cel ce era slugă ca și el, îl ruga, zicând: Mai îngăduiește-mă și-ți voi plăti...

³⁰ Dar el n'a vrut, ci mergând, l-a aruncat în închisoare, până ce va plăti datoria.

³¹ Iar celealte slugi, văzând cele petrecute, s'au întristat foarte și, venind, i-au spus stăpânului toate cele întâmpinate.

³² Atunci, chemându-l stăpânul său, i-a zis: Slugă vicleană, toată datoria aceea ți-am iertat-o, fiindcă m'ai rugat.

³³ Nu trebuia oare ca și tu să ai milă de cel ce este slugă împreună cu tine, aşa cum am avut eu milă de tine?

³⁴ Și mâniindu-se stăpânul său, l-a dat pe mâna chinuitorilor, până ce-i va plăti toată datoria.

³⁵ Așa vă va face vouă și Tatăl Meu Cel ceresc dacă nu veți ierta fiecare frate-lui său, din toată inima".

19

Despre desfacerea căsătoriei. Iisus binecuvintează copiii. Tânărul bogat.

¹ Și a fost că după ce Iisus a sfârșit cuvintele acestea, a plecat din Galileea și a venit în hotarele Iudeii, peste Iordan.

² Și au mers după El mulțimi numeroase și i-a vindecat pe ei acolo.

³ Și au venit la El fariseii, ispitindu-L și zicând: „Se cuvine oare ca omul să-și lase femeia dintr'o pricina oarecare?”

⁴ Iar El, răspunzându-le, a zis: „Nați citit că Acela Care i-a făcut de la început, bărbat și femeie i-a făcut?,

⁵ și a zis: Pentru aceea va lăsa omul pe tatăl său și pe mama sa și se va lipi de femeia sa și cei doi vor fi un trup;

⁶ așa încât nu mai sunt doi, ci un singur trup. Deci, ceea ce a unit Dumnezeu, omul să nu despartă”.

⁷ Ei I-au zis: „Atunci, de ce Moise a rânduit să-i dea carte de despărțire și s'o lase?”

⁸ El le-a zis: „Din pricina învârtoșării inimii voastre v'a dat voie Moise să vă lăsați femeile, dar la început n'a fost aşa.

⁹ Iar Eu vă spun că, în afara de vina desfrânrării, oricine-și va lăsa femeia și va lua alta, săvâršește adulter; și cel ce a luat-o pe cea lăsată, adulter săvâršește”.

¹⁰ Ucenicii I-au zis: „Dacă aşa este starea omului față de femeie, atunci nu e de folos să se însoare”.

¹¹ Iar El le-a zis: „Nu toți pricep acest cuvânt, ci aceia cărora le este dat.

¹² Că sunt fameni care s'au născut aşa din pântecele maicii lor; sunt fameni pe care oamenii i-au făcut fameni; și sunt fameni care s'au făcut ei însiși fameni de dragul împărației cerurilor. Cine poate înțelege, să înțeleagă”¹.

¹³ Atunci I-au adus copii, ca să-și pună mâinile pe ei și să Se roage; dar ucenicii îi certau.

¹⁴ Iar Iisus a zis: „Lăsați copiii și nu-i opriți să vină la Mine, că a unora ca aceștia este împărația cerurilor”.

¹⁵ Și, punându-și mâinile pe ei, a plecat de acolo.

¹⁶ Și iată, un Tânăr a venit la El și I-a zis: „Învățătorule bun, ce bine să fac ca să am viață veșnică?”

¹⁷ Iar El a zis: „De ce-Mi spui bun? Nimeni nu este bun, decât numai Unul Dumnezeu. Iar dacă vrei să intri în Viață, păzește poruncile”.

¹După ce a menționat cele două stări de castitate involuntară, Iisus statuează fecioria voluntară, abstenința perpetuă a celor ce vor să se dedice în întregime vieții duhovnicești.

¹⁸ El I-a zis: „Care?” Iar Iisus i-a zis: Să nu ucizi, să nu te desfrânezi, să nu furi, să nu mărturisești strâmb;

¹⁹ cinstește pe tatăl tău și pe mama ta și să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuți.

²⁰ Tânărul I-a zis: „Pe toate acestea le-am păzit din tinerețea mea. Ce-mi lipsește?”

²¹ Iisus i-a zis: „Dacă vrei să fii desăvârșit, du-te, vinde-ți averile, dă-le săracilor și vei avea comoară în cer; și vino de-Mi urmează Mie”.

²² Dar Tânărul, auzind cuvântul acesta, a plecat întristat, căci avea multe avuții.

²³ Iar Iisus a zis către ucenicii Săi: „Adevărat vă spun că cu greu va intra un bogat în împărăția cerurilor.

²⁴ Și vă mai spun: Mai lesne e să treacă o cămilă prin urechile acului decât să intre un bogat în împărăția lui Dumnezeu”.

²⁵ Auzind acest cuvânt, ucenicii tare s’au mirat și au zis: „Atunci, cine poate să se mântuiască?”...

²⁶ Iar Iisus, privind drept la ei, le-a zis: „Aceasta e cu neputință la oameni, dar la Dumnezeu toate sunt cu putință”.

²⁷ Atunci Petru, răspunzând, I-a zis: „Iată, noi pe toate le-am lăsat și Ti-am urmat Tine. Deci, nouă ce ne va fi?”

²⁸ Iar Iisus le-a zis: „Adevăr vă spun că voi, cei ce Mi-ați urmat Mie, la naștere din nou a lumii, când Fiul Omului va sedea pe tronul slavei Sale, veți sedea și voi pe douăsprezece tronuri, judecân² pe cele douăsprezece seminții ale lui Israel.

² În sens biblic: conducând, guvernând, fiind mai mari peste; dar și: participând la Judecata viitoare, împreună cu Dreptul Judecător.

²⁹ Și oricine a lăsat frați sau surori sau tată sau mamă sau femeie sau țarini sau case pentru numele Meu, însuțit va primi și viața veșnică va moșteni.

³⁰ Și mulți dintre cei dintâi vor fi la urmă, și cei de la urmă vor fi întâi”.

20

Parabola lucrătorilor tocmiți la vie. A treia vestire a Patimilor. Mama fililor lui Zevedeu; cearta pentru întâietate. Vindecarea celor doi orbi.

¹ „Asemănătu-să împărăția cerurilor cu un om stăpân de casă, care a ieșit dis-de-dimineață să tocmească lucrători la via sa.

² Și învoindu-se cu lucrătorii pentru un dinar pe zi, i-a trimis în via sa.

³ Și ieșind pe la ceasul al treilea, a văzut pe alții stând în piață fără lucru.

⁴ Și le-a zis acelora: Mergeți și voi în vie, și vă voi da ceea ce va fi dreptul vostru.

⁵ Iar ei s’au dus. Ieșind el iarăși pe la ceasul al șaselea și al nouălea, a făcut tot aşa.

⁶ Ieșind pe la ceasul al unsprezecelea, a găsit pe alții stând fără lucru și le-a zis: De ce ați stat aici toată ziua fără lucru?

⁷ Ei i-au zis: Fiindcă nimeni nu ne-a tocmit. El le-a zis: Duceți-vă și voi în vie și veți primi ceea ce va fi dreptul vostru.

⁸ Făcându-se seară, stăpânul viei i-a spus îngrijitorului: Cheamă-i pe lucrători și dă-le plata, începând cu cei de la urmă până la cei dintâi.

9 Venind cei din ceasul al unsprezecelea, au primit câte un dinar.

10 Și venind cei dintâi, au socotit că vor lua mai mult, dar au primit și ei tot câte un dinar.

11 Și după ce au primit, cărteau împotriva stăpânului casei,

12 zicând: Aceștia de la urmă au lucrat un ceas și i-au făcut deopotrivă cu noi, care am dus greul zilei și arșița...

13 Iar el, răspunzând, i-a zis unuia din ei: Prietene, nu-ți fac nedreptate. Oare nu pentru un dinar te-ai învoit cu mine?

14 Ia-ți ce este al tău și pleacă. Vreau eu ca acestuia de la urmă să-i dau cât și ție;

15 oare nu am dreptul să fac cu ale mele ce vreau eu?; sau este ochiul tău rău pentru că sunt eu bun?

16 Așa vor fi cei de la urmă întâi și cei dintâi, la urmă; că mulți sunt chemeți, dar puțini aleși".

17 Și suindu-Se Iisus la Ierusalim, i-a luat pe cei doisprezece ucenici numai cu El și le-a spus pe cale:

18 „Iată, ne suim la Ierusalim, și Fiul Omului va fi dat în mâna arhierilor și a cărturarilor, și-L vor osândi la moarte;

19 și-L vor da pe mâna păgânilor, ca să-L batjocorească și să-L biciuiască și să-L răstignească, dar El a treia zi va învia”.

20 Atunci s'au apropiat de El mama fililor lui Zevedu împreună cu fiii ei, închinându-se și cerând ceva de la El.

21 Iar El i-a zis: „Ce voiști?” Ea I-a răspuns: „Zi ca acești doi fii ai mei să șadă unul de-a dreapta și altul de-a stânga Ta întru împărăția Ta”.

22 Dar Iisus, răspunzând, a zis: „Nu știți ce cereți. Puteți oare să beți paharul pe care-l voi bea Eu și să vă botezați cu botezul cu care Eu Mă botez?” Iar ei I-au zis: „Putem”.

23 Și El le-a zis: „Paharul Meu îl veți bea și cu botezul cu care Eu Mă botez vă veți boteza, dar a ședea de-a dreapta și de-a stânga Mea nu este al Meu a da, ci se va da celor pentru care s'a pregătit de către Tatăl Meu”.

24 Și auzind cei zece, s'au mâniat pe cei doi frați.

25 Dar Iisus, chemându-i, le-a zis: „Știți că ocârmuitori neamurilor domnesc peste ele și cei mari le stăpânesc.

26 Nu tot așa va fi între voi, ci acela care va vrea să fie mare între voi, să fie slujitorul vostru;

27 și acela care va vrea să fie întâiul între voi, să vă fie vouă slugă;

28 precum nici Fiul Omului n'a venit să I se slujească, ci El să slujească și să-și dea viață răscumpărare pentru mulți”.

29 Și ieșind ei din Ierihon, multime mare venea în urma Lui.

30 Și iată doi orbi care ședeau lângă drum, auzind că trece Iisus au strigat, zicând: „Miluiește-ne, Doamne, Fiul lui David!”

31 Dar multimea îi certa, ca să tacă; ei însă și mai tare strigau, zicând: „Miluiește-ne, Doamne, Fiul lui David!”

32 Și Iisus, oprindu-Se, i-a chemat și le-a zis: „Ce voiți să vă fac?”

33 Ei i-au zis: „Doamne, să se deschidă ochii noștri!”

34 Și făcându-I-Se milă, Iisus S'a atins de ochii lor și ei îndată au văzut și I-au urmat Lui.

21

Intrarea în Ierusalim. Alungarea vânzătorilor din templu. Smochinul blestemat. Întrebare asupra minunilor lui Iisus. Parabola celor doi fii. Parabola lucrătorilor celor răi.

¹ Iar când s'au apropiat de Ierusalim și au venit la Betfaghe, spre Muntele Măslinilor, atunci Iisus a trimis doi ucenici,

² spunându-le: „Mergeți în satul care este în fața voastră și îndată veți găsi o asină legată și un mânz cu ea;dezlegați-o și aduceți-le la Mine.

³ Si dacă vă va zice cineva ceva, îi veți spune că ele îi trebuie Domnului; și le va trimite îndată”.

⁴ Iar aceasta s'a făcut ca să se plinească ceea ce s'a spus prin profetul ce zice:

⁵ Spuneți fiicei Sionului: Iată, Împăratul tău vine la tine bland și sezând pe asină, și pe mânz, fiul celei de sub jug¹.

⁶ Mergând deci ucenicii și făcând după cum le-a poruncit Iisus,

⁷ au adus asina și mânzul și și-au pus pe ele vestimentele, iar El a sezut pe ele.

⁸ Si cei mai mulți din mulțime își așterneau hainele în cale, iar alții tăiau ramuri din copaci și le așterneau pe cale;

⁹ iar mulțimile care mergeau înainte-și cele ce veneau după El strigau, zicând: „Osana Fiului lui David; bine-cuvântat este Cel ce vine întru numele Domnului! Osana întru cei de sus!”²

¹Iisus își asumă profetia lui Zaharia (9, 9) care-L vestea pe Mesia-Împăratul venind în umilitate și îducător de pace.

²Literal, cuvântul ebraic **hosiyah nna**, preluat de limba greacă, înseamnă „Dumnezeu să (ne) mânuiască acum”. Evoluând semantic, el de-

¹⁰ Si întrând El în Ierusalim, toată cetatea s'a cutremurat, zicând: „Cine este Acesta?”...

¹¹ Iar mulțimile ziceau: „Acesta este Iisus, profetul din Nazaretul Galileii!”

¹² Si a intrat Iisus în templu și i-a dat afară pe toți cei ce vindeau și cumpărau în templu și a răsturnat mesele schimbătorilor de bani și scaunele celor ce vindeau porumbei

¹³ și le-a zis: „Scris este: Casa Mea, casă de rugăciune se va chema; dar voi ați făcut-o peșteră de tâlhari³”.

¹⁴ Si au venit la El în templu orbi și şchiopi și i-a vindecat.

¹⁵ Si văzând arhiereii și căturarii lucrurile minunate pe care le-a făcut și pe copiii care strigau în templu și ziceau: „Osana Fiului lui David!”, s'a mâniat

¹⁶ și I-au zis: „Tu auzi ce zic aceștia?” Iar Iisus le-a zis: „Da. Oare niciodată n'ați citit că din gura pruncilor și a celor ce sug Ți-ai pregătit laudă?”

¹⁷ Si, lăsându-i, a ieșit afară din cetate, la Betania, și a rămas acolo peste noapte.

¹⁸ Iar dimineața, pe când Se întorcea în cetate, a flământit;

¹⁹ și văzând un smochin lângă drum, S'a dus la el, dar în el n'a găsit nimic

vine termen de aclamație cu înțelesul: Mărire (să I se dea) lui Dumnezeu! Este clar că, adresată lui Iisus, aclamația îl recunoaște Acestuia atributul divin. „Întru numele Domnului” înseamnă fie reprezentant al lui Dumnezeu (deci, Dumnezeu Însuși), fie investit cu autoritatea lui Dumnezeu. Prin „întru cei de sus” se înțeleg nivelele (sferele, mediile) cele mai înalte ale cercurilor duhovnicești.

³În spațiul templului le era permis zarafilor să schimbe banii celor ce veneau din diaspora și negustorilor să vândă păsări pentru ofrandă. E clar însă că totul degenerase în abuz și hoție.

decât numai frunze, și i-a zis: „Rod să nu mai porți în veac!” Și îndată smochinul s'a uscat.

²⁰ Și văzând aceasta, ucenicii s'au minunat, zicând: „Cum de s'a uscat smochinul dintr'o dată?”...

²¹ Iar Iisus, răspunzând, le-a zis: „Adevăr vă grăiesc: Dacă veți avea credință și nu vă veți îndoi, veți face nu numai ce s'a făcut cu smochinul, dar și muntele acestuia de-i veți zice: Ridică-te și aruncă-te în mare!, aşa va fi.

²² Și pe toate câte le veți cere rugându-vă cu credință, le veți primi”.

²³ Și venind El în templu, în timp ce învăța s'au apropiat de El arhiereii și bătrâni poporului și l-au zis: „Cu ce putere faci tu acestea? Și cine ți-a dat această putere?”

²⁴ Răspunzând, Iisus le-a zis: „Vă voi întreba și Eu pe voi un cuvânt; de-Mi veți răspunde la el, vă voi spune și Eu cu ce putere fac acestea:

²⁵ Botezul lui Ioan, de unde a fost?: din cer, sau de la oameni?” Iar ei cugetau în sinea lor, zicând: „De vom zice: Din cer!, ne va spune: Atunci, de ce nu i-ati dat crezare?;

²⁶ iar de vom zice: De la oameni!, ne temem de popor, fiindcă toti îl au pe Ioan ca profet”.

²⁷ Și ei, răspunzându-l lui Iisus, au zis: „Nu știm”. El le-a zis: „Nici Eu nu vă spun cu ce putere fac acestea...”

²⁸ Dar ce părere aveți?: Un om avea doi fi. Și a mers la cel dintâi și i-a zis: Fiule, du-te astăzi de lucrează în via mea.

²⁹ Iar el, răspunzând, a zis: Nu vreau! Dar pe urmă, căindu-se, s'a dus.

³⁰ Și mergând la al doilea, i-a zis tot

aşa. Iar acesta i-a răspuns: Mă duc, Doamne! Dar nu s'a dus.

³¹ Care din aceștia doi a făcut voia tatălui?” Ei i-au zis: „Cel dintâi”. Zisule-a Iisus: „Adevăr vă spun că vameșii și desfrânamele merg înaintea voastră în împărăția lui Dumnezeu.

³² Că a venit Ioan la voi în calea dreptății și nu i-ați dat crezare, ci vameșii l-au crezut și desfrânamele; dar voi, văzându-l, nici după aceea nu v'ați căit, ca să-i dați crezare.

³³ Ascultați altă parabolă: Era un om stăpân al casei sale, care a sădit vie; și a împrejmuit-o cu gard, a săpat în ea teasc, a clădit turn și a dat-o pe seama lucrătorilor, iar el s'a dus departe.

³⁴ Iar când s'a apropiat vremea roadelor, și-a trimis slujitorii la lucrători, ca să-i ia roadele;

³⁵ dar lucrătorii, prințându-i pe slujitori, pe unul l-au bătut, pe altul l-au omorât, iar pe altul l-au ucis cu pietre.

³⁶ A mai trimis alți slujitori, mai mulți decât cei dintâi, și tot aşa au făcut cu ei.

³⁷ În cele din urmă l-a trimis la ei pe fiul său, zicând: De fiul meu se vor rușina.

³⁸ Dar lucrătorii viei, văzându-l pe fiu, au zis între ei: Acesta este moștenitorul; veniți să-l omorâm și să avem noi moștenirea lui!...

³⁹ Și, punând mâna pe el, l-au scos afară din vie și l-au omorât.

⁴⁰ Deci, când va veni stăpânul viei, ce le va face lucrătorilor acelora?”

⁴¹ Iar ei l-au răspuns: „Pe cei răi cu rău îi va pierde, iar via o va da altor lucrători, care-i vor da roadele la vremea lor”.

⁴² Iisus le-a zis: „Oare niciodată n’atî citit în Scripturi: Piatra pe care au nesocotit-o ziditorii, aceasta a ajuns în capul unghiu lui; de la Domnul s’ă făcut aceasta și minunată este în ochii noștri?

⁴³ De aceea vă spun: Lua-se-va de la voi împărăția lui Dumnezeu și i se va da neamului care-i va face roadele.

⁴⁴ Cel ce va cădea pe piatra aceasta se va sfârâma, iar pe cel pe care ea va cădea, îl va zdrobi”.

⁴⁵ Iar arhiereii și fariseii, auzindu-și parbolele, au înțeles că despre ei vorbește.

⁴⁶ Și căutând să-L prindă, s’au temut de multime, pentru că Îl socotea profet.

22

Parabola nunții fiului de împărat. Dajdia cuvenită cezarului. Întrebare despre înviere. Marea poruncă din lege. Mesia ca fiu și Domn al lui David.

¹ Și răspunzând, Iisus le-a vorbit iarăși în parbole, zicând:

² „Asemănătu-să împărăția cerurilor omului împărat care i-a făcut nuntă fiului său.

³ Și și-a trimis slujitorii să-i cheme la nuntă pe cei poftiți, dar ei n’au vrut să vină.

⁴ Din nou a trimis alți slujitori, zicând: Spuneți-le celor chemeți: Iată, mi-am pregătit ospățul; juncii mei și cele îngrășate s’au înjunghiat și toate sunt gata. Veniți la nuntă!

⁵ Dar ei, fără să țină seama, s’au dus, unul la țarina sa, altul la neguțătoria lui;

6 iar ceilalți, punând mâna pe slujitorii săi, i-au batjocorit și i-au omorât.

⁷ Și auzind împăratul acela, s’ă mănia; și trimițându-și oștile, i-au nimicit pe ucigașii aceia, și cetății lor i-au pus foc.

⁸ Atunci a zis către slujitorii săi: Nunta este gata, dar cei poftiți n’au fost vredniți.

⁹ Mergeti dar la răspântiile drumurilor și pe câți ii veți găsi, chemați-i la nuntă.

¹⁰ Și ieșind slujitorii aceia la răspânti, i-au chemat pe toți câțiva i-au găsit, și răi, și buni, și s’ă umplut casa nunții cu oaspeți.

¹¹ Iar împăratul, intrând să-și vadă oaspeții, a văzut acolo un om care nu era îmbrăcat în haină de nuntă

¹² și i-a zis: Prietene, cum de ai intrat aici fără să ai haină de nuntă¹? El însă a tăcut.

¹³ Atunci împăratul a zis către slujitori: Legați-l de picioare și de mâini, luati-l de aici și aruncați-l în întunericul cel mai din afară! Acolo va fi plângerea și scrâșnirea dinților.

¹⁴ Că mulți sunt chemeți, dar puțini aleși”.

¹⁵ Atunci mergând fariseii, au ținut sfat ca să-L prindă pe El în cuvânt.

¹⁶ Și au trimis la El pe ucenicii lor, împreună cu iordanii², zicând: „Învățătorule, știm că ești adevărat și întru adevăr înveți calea lui Dumnezeu

¹ Începând cu versetul 11, parabola își schimbă perspectiva și se proiectază în eshatologie; cel ce a acceptat invitația lui Dumnezeu trebuie să aibă și ținuta corespunzătoare, adică dispoziția sufletească de a se integra în ospățul duhovnicesc.

² Partizanii politici ai dinastiei lui Irod, cei ce urmău să le denunțe Romanilor vorba nepotrivită pe care ar fi spus-o Iisus.

și nu-ți pasă de nimeni, pentru că tu nu cauți la fața oamenilor.

¹⁷ Spune-ne deci nouă: Ce părere ai, se cuvine să dăm dajdie cezarului, sau nu?"

¹⁸ Dar Iisus, cunoscându-le vicleșugul, le-a răspuns: „De ce Mă ișpiți, fătarnicilor?

¹⁹ Arătați-Mi banul dajdiei". Iar ei l-au adus un dinar.

²⁰ Și Iisus le-a zis: „Ale cui sunt efigia și inscripția de pe el?"

²¹ Ei au zis: „Ale cezarului". Atunci El le-a zis: „Dați-i dar cezarului cele ce sunt ale cezarului și lui Dumnezeu cele ce sunt ale lui Dumnezeu!"

²² Și auzind ei acestea, s'au minunat; și, lăsându-L, s'au dus.

²³ În ziua aceea s'au apropiat de El saducheii, cei ce spun că nu este înviere, și L-au întrebat,

²⁴ zicând: „Învățătorule, Moise a zis: Dacă cineva moare fără să fi avut copii, fratele său s'o ia de soție pe femeia lui și să-i ridice urmaș fratelui său.

²⁵ Dar la noi erau șapte frați; și cel dințai s'a însurat și a murit fără să aibă urmași, lăsând pe femeia sa fratelui său;

²⁶ asemenea și al doilea, și al treilea, până la al șaptelea;

²⁷ și în urma tuturor a murit și femeia.

²⁸ La înviere, deci, a căruia dintre cei șapte va fi femeia? că toți au avut-o de soție".

²⁹ Și răspunzând Iisus, le-a zis: „Rătăciți neștiind Scripturile și nici puterea lui Dumnezeu.

³⁰ Că la înviere nici nu se însoară, nici nu se mărită, ci sunt ca îngerii lui Dumnezeu în cer.

³¹ Iar despre învierea morților, oare n'ați citit ce vi s'a spus vouă de Dumnezeu când zice:

³² Eu sunt Dumnezeul lui Avraam și Dumnezeul lui Isaac și Dumnezeul lui Iacob? El nu este Dumnezeul morților, ci al viilor".

³³ Iar mulțimile, ascultându-L, erau uimite de învățătura Lui.

³⁴ Și a uzind fariseii că El a închis gura saducheilor, s'au adunat laolaltă;

³⁵ și unul din ei, învățător de lege, L-a întrebat ispitindu-L:

³⁶ „Învățătorule, care este marea poruncă în lege?"

³⁷ Iar El i-a răspuns: „Să iubești pe Domnul Dumnezeul tău din toată inima ta, din tot sufletul tău și din tot cugetul tău.

³⁸ Aceasta este marea și întâia poruncă.

³⁹ Iar a doua, asemenea acesteia: Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuți.

⁴⁰ De aceste două porunci atârnă toată legea și profeții".

⁴¹ Și fiind adunați fariseii, Iisus i-a întrebat,

⁴² zicând: „Ce părere aveți despre Hristos?: al cui fiu este?" El l-au zis: „Al lui David".

⁴³ El le-a zis: „Atunci cum se face că David, în Duh³, îl numește pe El Domn când spune:

⁴⁴ Zis-a Domnul către Domnul meu: Sezi de-a dreapta Mea până ce voi pune pe vrăjmașii Tăi așternut picioarelor Tale?

⁴⁵ Așadar, dacă David îl numește Domn, cum este El fiu al lui?"

³= Sub inspirația Duhului Sfânt.

⁴⁶ Si nimeni nu putea să-I răspundă nici un cuvânt; și din ziua aceea nici n'a mai îndrăznit cineva să-L mai întrebe.

23

Iisus îi mustăre pe cărturari și pe farisei și deplâng crimele Ierusalimului, prezicân-du-i dărâmare.

¹ Atunci le-a vorbit Iisus mulțimilor și ucenicilor Săi,

² zicând: „Pe scaunul lui Moise s'au aşezat cărturarii și fariseii;

³ deci, pe toate câte vă vor spune faceți-le și păziți-le, dar după faptele lor să nu faceți, că ei spun, dar nu fac.

⁴ Că leagă sarcini grele și cu anevoie de purtat și le pun pe umerii oamenilor, dar ei nici cu degetul nu vor să le miște.

⁵ Si toate faptele lor le fac ca să fie văzuți de oameni; că-și lătesc filacteriil¹ și-și măresc ciucurii de la poale.

⁶ Si la ospețe le place să stea în capul mesei, iar în sinagogi pe scaunele cele dintâi

⁷ și să fie salutați în piețe și numiți de oameni «Rabbi»².

⁸ Voi însă să nu vă numiți «rabbi», căci unul este Învățătorul vostru, Hristos, iar voi toti sunteți frați.

⁹ Si tată al vostru să nu numiți pe nimeni pe pământ, căci Tatăl vostru unul este, Cel din ceruri.

¹⁰ Nici Învățători să nu vă numiți, căci Învățătorul vostru unul este, Hristos.

¹= Pungi de stofă conținând bucăți de pergamant pe care erau scrise texte din lege; erau purtate cu ostentatie la frunte și pe brațul stâng.

²= Magistru, savant al Scripturilor, învățător erudit, titlu preferat și pretins de farisei.

¹¹ Si cel ce este mai mare între voi să fie slujitorul vostru.

¹² Iar cel ce se va înălța pe sine va fi smerit, și cel ce se va smeri pe sine va fi înălțat.

¹³ Vai vouă, cărturari și farisei fățarnici!, că înhideți împărăția cerurilor de dinaintea oamenilor; că voi nu intrați, și nici pe cei ce intră nu-i lăsați să intre.

¹⁴ Vai vouă, cărturari și farisei fățarnici!, că mâncăți casele văduvelor, făcând îndelungi rugăciuni de ochii lumii; pentru aceasta mai mare osândă veți lua³.

¹⁵ Vai vouă, cărturari și farisei fățarnici!, că înconjurați marea și uscatul ca să faceți un prozelit; și dacă l-ați făcut, îl faceți fiu al gheenei, de două ori mai mult decât voi.

¹⁶ Vai vouă, călăuze oarbe, care spuneți: De se va jura cineva pe templu, nu-i nimic; dar de se va jura pe aurul templului, se leagă pe sine.

¹⁷ Nebuni și orbi! Ce este mai mare: aurul, sau templul care sfîntește aurul?

¹⁸ Si mai spuneți: De se va jura cineva pe altar, nu-i nimic; dar de se va jura pe darul de pe el, se leagă pe sine.

¹⁹ Nebuni și orbi! Ce este mai mare: darul, sau altarul care sfîntește darul?;

²⁰ deci, cel ce se jură pe altar, se jură pe el și pe toate câte sunt pe el;

²¹ iar cel ce se jură pe templu, se jură pe el și pe Cel ce locuiește în el;

³Acest verset (14) se află numai într'o seamă de manuscrise și se pare că a fost interpolat aici prin strămutarea textului din Mc 12, 40 și Lc 20, 47; în realitate, avertismentele „Vai vouă” sunt în număr de şapte.

22 și cel ce se jură pe cer, se jură pe tronul lui Dumnezeu și pe Cel ce șade pe el.

23 Vai vouă, căturari și farisei fățarici!, că dați zeciuială din izmă, din mărar și din chimen, dar ați lăsat părțile cele mai grele ale legii: dreptatea, mila și credința; pe acestea trebuia să le faceți, fără ca pe acelea să le lăsați;
 24 călăuze oarbe, care strecuраt tânțarul și înghițиți cămila!

25 Vai vouă, căturari și farisei fățarici!, că voi curățи partea din afară a paharului și a blidului, dar înăuntru ele sunt pline de răpire și de ne-nfrânar⁴.

26 Fariseu orb!, curăță'ntâi partea dinăuntru a paharului și a blidului, pentru ca și cea din afară să fie curată!

27 Vai vouă, căturari și farisei fățarici!, că semănați cu mormintele văruite, care se arată frumoase pe din afară, dar înăuntru sunt pline de oase de morți și de toată necurăția.

28 Așa și voi, pe dinafără vă arătați drepti oamenilor, dar pe dinăuntru sunteți plini de fățănicie și fărădelege.

29 Vai vouă, căturari și farisei fățarici!, că voi clădiți mormintele profetilor și le împodobiți pe ale dreptilor

30 și ziceți: Dac'am fi fost noi în zilele părintilor noștri, n'am fi fost părtași cu ei la sângele profetilor!;

31 așa încât voi înșivă mărturisiți că sunteți fii ai celor ce i-au ucis pe profeti.

32 Dar voi ați umplut măsura părintilor voștri!

⁴Păcatele prin care conținutul vaselor este procurat și consumat.

33 Șerpi, pui de vipere, cum veți scăpa de osânda gheenei?

34 De aceea, iată că Eu trimit la voi profeti și înțelepți și căturari; dintre ei veți ucide și veți răstigni, dintre ei veți biciui în sinagogile voastre și-i veți priponi din cetate'n cetate;

35 ca să vină asupra voastră tot săngele nevinovat ce s'a vărsat pe pământ, de la săngele dreptului Abel până la săngele lui Zaharia, fiul lui Berechia, pe care l-ați ucis între templu și altar.

36 Adevăr vă grăiesc, veni-vor acestea toate peste neamul acesta!

37 Ierusalime, Ierusalime, care-i omori pe profeti și-i ucizi cu pietre pe cei trimiși la tine, de câte ori am vrut să-i adun pe fiii tăi aşa cum își adună cloșca puii sub aripi, dar voi n'ați vrut.

38 Iată, vi se lasă casa pustie!

39 Că vă spun Eu vouă: De acum nu Mă veți mai vedea până când veți zice: Binecuvântat este Cel ce vine întru numele Domnului!"

24

Prima parte a cuvântării eshatologice: dărâmarea templului; începutul durerilor; urâciunea pustiirii; cum și când va veni Fiul Omului; privegherea așteptării mântuitoare.

¹ Si ieșind Iisus și plecând de la templu, s'au apropiat de El ucenicii Săi, ca să-I arate clădirile templului.

² Iar El, răspunzând, le-a zis: „Le veДЕti pe toate acestea? Adevăr vă grăiesc: Nu va rămâne aici piatră pe piatră, care să nu se risipească”.

3 Si șezând El pe Muntele Măslinilor, s'au apropiat de El ucenicii, doar între ei, și I-au zis: „Spune-ne, când vor fi acestea, și care este semnul venirii Tale și al sfârșitului veacului?”

4 Si, răspunzând, Iisus le-a zis: „Luați aminte să nu vă amăgească cineva.

5 Că mulți vor veni în numele Meu, zînd: Eu sunt Hristos!, și pe mulți îi vor amăgi.

6 Si veți auzi de războaie și de zvornuri de războaie; luați seama să nu vă nspăimântați, căci toate trebuie să fie, dar încă nu-i sfârșitul.

7 Că neam peste neam se va ridica și împărătie peste împărătie, și va fi foame și ciumă și cutremur mare pe alocuri.

8 Dar toate acestea sunt doar începutul durerilor nașterii¹.

9 Atunci vă vor da pe voi la chinuri și vă vor ucide și veți fi urâți de toate neamurile din pricina numelui Meu.

10 Atunci mulți se vor poticni și unii pe alții se vor vinde și unii pe alții se vor urî.

11 Si mulți profeti mincinoși se vor scula și pe mulți îi vor amăgi.

12 Iar din pricina înmulțirii fărădelegii, iubirea multora se va răci.

13 Dar cel ce va răbda până la sfârșit, acela se va măntui.

14 Si această Evanghelie a împărăției va fi propovăduită în toată lumea, spre mărturie la toate neamurile; și atunci va veni sfârșitul.

15 Deci, când veți vedea ceea ce s'a spus prin profetul Daniel, urâciunea pusti-

irii stând în locul cel sfânt² – cine citește, să înțeleagă –,

16 atunci cei din Iudeea să fugă'n munți;

17 cel ce va fi pe casă să nu se coboare ca să-și ia lucrurile din casă;

18 iar cel din țarină să nu se'ntoarcă înapoi ca să-și ia haina.

19 Dar vai de cele însărcinate și de cele ce alăptea ză în zilele acelea!

20 Rugați-vă însă ca fuga voastră să nu fie iarna, nici sămbăta.

21 Că mare necaz va fi atunci, cum n'a mai fost de la începutul lumii până acum, și nici nu va mai fi.

22 Si dacă zilele acelea nu s-ar fi scurtagă, nici un trup n'ar mai scăpa: dar zilele acelea se vor scurta de dragul celor aleși.

23 Atunci, de vă va spune cineva: Iată, aici este Hristos!, sau: Acolo!, să nu-l credeți.

24 Că se vor scula hristoși mincinoși și profeti mincinoși și vor face semne mari și minuni, ca să-i amăgească, de va fi cu putință, și pe cei aleși.

25 Iată, v'am spus-o dinainte.

26 Așadar, de vă vor spune: Iată, este în pustie!, să nu ieșiți; Iată, este în cămări!, să nu credeți.

27 Că precum fulgerul iese de la răsărit și se arată până la apus, tot aşa va fi și venirea Fiului Omului.

28 Că unde va fi stârvul, acolo se vor aduna vulturii³.

²Profanarea sfinteniei prin instalarea temporar-victorioasă a răului deghizat. Vezi nota de la Dn 9, 27.

³Proverb ebraic. Prezența vulturilor deasupra unui loc e semn că acolo se află unul sau mai multe cadavre, pe care păsările le sesizează

29 Iar îndată după necazul acelor zile, soarele se va întuneca și luna nu-și va mai da lumina, iar stelele vor cădea din cer și puterile cerului se vor clătina.

30 Atunci se va arăta pe cer semnul Fiului Omului și vor plângе toate semințiile pământului și-L vor vedea pe Fiul Omului venind pe norii cerului, cu putere și cu slavă multă.

31 Și-i va trimite pe îngerii Săi cu sunet mare de trâmbiță, și pe cei aleși ai Săi îi vor aduna din cele patru vânturi, de la marginile cerurilor până la marginile lor.

32 Învățați de la smochin această parabolă: Când mlădița lui devine fragedă și odrăslește frunze, știți că vara e aproape;

33 tot aşa și voi, când le veți vedea pe toate acestea, să știți că El este aproape, lângă ușă⁴.

34 Adevărătățile grăiesc că neamul acesta nu va trece până ce toate acestea se vor plini⁵.

35 Cerul și pământul vor trece, dar cuvintele Mele nu vor trece!

36 Iar de ziua și de ceasul acela nimeni nu știe, nici îngerii din ceruri, nici Fiul, ci numai Tatăl.

37 Și precum a fost în zilele lui Noe, tot aşa va fi și venirea Fiului Omului;

chiar și atunci când acestea sunt acoperite de nisipul desertului. În perspectiva eshatologică, prezența îngerilor va fi semnal al învierii morților.

⁴Vremea când vine Fiul Omului.

⁵Și aici, cuvântul „neam” înseamnă generație. Această cuvântare este construită în două planuri ce se întrelapă și se întregesc: planul istoric, pentru o mai usoară percepție a uceniciilor, vizând dărâmarea Ierusalimului ca sfârșit simbolic al Legii Vechi și inaugurarea celei Noi; planul eshatologic, căruia primul îi devine suport, simbol și prefigurare.

38 că precum în zilele acelea de dinainte de potop oamenii mâncau și beau, se însurau și se măritau, până în ziua când a intrat Noe în corabie,

39 și n’au știut până ce a venit potopul și i-a luat pe toți, tot așa va fi și venirea Fiului Omului.

40 Atunci, din doi care vor fi în țarină, unul va fi luat și altul va fi lăsat;

41 din două, care vor măcina la râșniță, una va fi luată și alta va fi lăsată.

42 Așadar, privegheați, că nu știți în care zi vine Domnul vostru.

43 Să cunoașteți însă aceasta, că de-aști stăpânul casei la care ceasul al nopții vine furul, ar priveghea și n’ar lăsa să i se spargă casa.

44 De aceea și voi fiți gata, că’n ceasul în care nu gândiți va veni Fiul Omului.

45 Cine este oare slujitorul credincios și înțelept, pe care stăpânul l-a pus peste slugile sale ca să le dea hrana la timp?

46 Fericit e slujitorul acela pe care, venind stăpânul, îl va găsi făcând așa;

47 adevărătățile grăiesc că-l va pune peste toate avuțiile sale.

48 Dar dacă slujitorul acela, rău fiind, va zice în inima sa: Stăpânul meu întârzie...,

49 și va începe să-i bată pe cei ce slujesc împreună cu el, să mănânce și să bea cu bețivii,

50 stăpânul aceluia slujitor va veni în ziua când el nu se așteaptă și’n ceasul pe care nu-l știe

51 și-l va despica în două⁶ și partea lui o

⁶Traducere literală. Expresia conotează o pedeapsă aspră, cum ar fi demiterea din dregeștorie, separarea de trupul comunității căreia îi aparține, dar și separarea trupului de suflet (unul mergând în pământ, iar celălalt cu „fățaricii”).

va pune cu fățarnicii. Acolo va fi plângerea și scrâșnirea dinților.

25

A doua parte a cuvântării eshatologice: parabola celor zece fecioare; parabola talanților; Judecata de Apoi.

1 Atunci asemăna-se-va împărăția cerurilor cu zece fecioare care, luându-și candelele, au ieșit întru întâmpinarea mirelui.

2 Dar cinci dintre ele erau nebun¹ și cinci înțelepte.

3 Cele nebune, luându-și candelele, n'au luat cu ele și untdelemn.

4 Iar cele înțelepte, odată cu candelele și-au luat și untdelemn în vase.

5 Dar zăbovind mirele, au atipit toate și au adormit.

6 Iar la miezul nopții s'a făcut strigare: Iată, vine mirele!, ieșiți întru întâmpinarea lui!.

7 Atunci s'au sculat toate fecioarele acelea și și-au împodobit candelele.

8 Iar cele nebune le-au zis celor înțelepte: Dați-ne din untdelemnul vostru, că nouă ni se sting candelele.

9 Dar cele înțelepte le-au răspuns, zicând: Nu, ca nu cumva să nu ne ajungă nici nouă și nici vouă. Mai bine mergeți la cei ce vând și cumpărați-vă.

10 Deci, plecând ele să cumpere, a venit mirele, iar cele ce erau gata au intrat cu el la nuntă și ușa s'a închis.

¹= Proaste, prostute, neghioabe, înguste la minte, neprevăzătoare – dar responsabile.

11 Mai pe urmă au sosit și celealte fecioare, zicând: Doamne, Doamne, deschide-ne!

12 Iar el, răspunzând, le-a zis: Adevără spun, pe voi nu vă știu!

13 Drept aceea, privegheați, că nu știți ziua și nici ceasul în care Fiul Omului va veni.

14 Aceasta este asemenea unui om care, plecând departe, și-a chemat slugile și le-a încredințat avuția sa:

15 unuia i-a dat cinci talanți, altuia doi, altuia unul, fiecăruia după puterea lui, și a plecat.

16 Îndată plecând cel ce promise cinci talanți, a lucrat cu ei și a câștigat alți cinci talanți.

17 De asemenea, și cel cu doi a câștigat încă doi.

18 Iar cel care promise un talant s'a dus, a săpat în pământ și a ascuns argintul stăpânului său.

19 Și după multă vreme a venit și stăpânul acelor slugi și s'a socotit cu ele.

20 Și apropiindu-se cel care promise cinci talanți, a adus alți cinci talanți, zicând: Doamne, cinci talanți mi-ai dat; iată alți cinci talanți am câștigat cu ei.

21 Zisu-i-a stăpânul: Bine, slugă bună și credincioasă, peste puține ai fost credincioasă, peste multe te voi pune; intră întru bucuria domnului tău.

22 Apropiindu-se și cel care promise doi talanți, a zis: Doamne, doi talanți mi-ai dat; iată alți doi talanți am câștigat cu ei.

23 Zisu-i-a stăpânul: Bine, slugă bună și credincioasă, peste puține ai fost credincioasă, peste multe te voi pune; intră întru bucuria domnului tău.

²⁴ Apropiindu-se apoi și cel care promise un talant, a zis: Doamne, te-am știut că ești om aspru, care seceri unde n'ai semănat și aduni de unde n'ai răspândit

²⁵ și, temându-mă, m'am dus de am ascuns talantul tău în pământ; iată, ai ce este al tău.

²⁶ Și răspunzând stăpânul său, i-a zis: Slugă vicleană și leneșă, știai că secer unde n'am semănat și adun de unde n'am răspândit?

²⁷ Se cuvenea deci să dai argintul meu la zarafi și eu, venind, aș fi luat ceea ce este al meu cu dobândă.

²⁸ Așadar, luați de la el talantul și dați-l celui care are zece talanți.

²⁹ Că tot celui ce are i se va da și-i va prisosi, iar de la cel ce nu are se va lua și ceea ce i se pare că are.

³⁰ Iar pe sluga cea netrebnică aruncațio încă în tunericul cel mai din afară. Acolo va fi plângerea și scrâșnirea dinților.

³¹ Iar când va veni Fiul Omului întru slava Sa și toți sfinții îngeri cu El, atunci va sedea pe tronul slavei Sale.

³² Și se vor aduna în fața Lui toate neamurile și-i va despărții pe unii de alții precum desparte păstorul oilor de capre.

³³ Și va pune oilor de-a dreapta Sa, iar caprele de-a stânga.

³⁴ Atunci Împăratul va zice celor din dreapta Sa: «Veniți, binecuvântații Părintelui Meu, moșteniți împărația cea pregătită vouă de la întemeierea lumii.

³⁵ Că am flămânzit și Mi-ați dat să mănânc; am însetat și Mi-ați dat să beau; străin am fost și M'ați primit;

³⁶ gol, și M'ați îmbrăcat; bolnav, și

M'ați cercetat; în temniță am fost și ați venit la Mine».

³⁷ Atunci Îi vor răspunde dreptii, zicând: «Doamne, când Te-am văzut flămând și Te-am hrănit? sau însetat și Ti-am dat să bei?

³⁸ sau când Te-am văzut străin și Te-am primit, sau gol și Te-am îmbrăcat?

³⁹ sau când Te-am văzut bolnav sau în temniță și am venit la Tine?»

⁴⁰ Și răspunzând Împăratul, le va zice: «Adevăr vă spun, întrucât ați făcut unuia dintr'acești foarte mici frați ai Mei², Mie Mi-ați făcut».

⁴¹ Atunci va zice și celor din stânga: «Duceți-vă de la Mine, blestemătilor, în focul cel veșnic, care este gătit diavolului și îngerilor lui³.

⁴² Că am flămânzit și nu Mi-ați dat să mănânc; am însetat și nu Mi-ați dat să beau;

⁴³ străin am fost și nu M'ați primit; gol, și nu M'ați îmbrăcat; bolnav și în temniță, și nu M'ați cercetat».

⁴⁴ Atunci vor răspunde și ei, zicând: «Doamne, când Te-am văzut flămând sau însetat sau străin sau gol sau bolnav sau în temniță și nu Ti-am slujit?»

⁴⁵ Atunci le va răspunde, zicând: «Adevăr vă spun, întrucât nu ați făcut unuia dintr'acești foarte mici, nici Mie nu Mi-ați făcut».

⁴⁶ Și vor merge aceștia la osânda veșnică, iar dreptii la viața veșnică».

²= Umili, neînsemnați, neluați în seamă; suferinții cu care Hristos Se identifică. Criteriul Judecății il constituie faptele iubirii de aproapele (dar și credința mărturisită, cf. 10, 32).

³Compară cu v. 34: „focul cel veșnic” nu a fost creat la „întemeierea lumii”!

26

Sfat împotriva lui Iisus. Ungerea din Betania. Cina cea de Taină. Rugăciunea din Ghetsimani. Trădarea lui Iuda. Prinderea lui Iisus. Înfățișarea înaintea arhiereilor. Lepădarea lui Petru.

¹ Si după ce a sfârșit Iisus toate cuvintele acestea, le-a zis ucenicilor Săi:

² „Stiți că peste două zile vor fi Paștile și Fiul Omului Se va da să fie răstignit”.

³ Atunci arhiepii și bătrânnii poporului s-au adunat în curtea arhieului care se numea Caiafa

⁴ și împreună s-au sfătuit ca prin vițeleșug să-L prindă pe Iisus și să-L omoare.

⁵ Dar ziceau: „Nu în ziua praznicului, ca să nu se facă tulburare în popor”.

⁶ Si fiind Iisus în Betania, în casa lui Simon Leprosul,

⁷ a venit la El o femeie având un albastru cu mir de mare preț și l-a turnat pe capul lui Iisus, pe când El sedea la masă.

⁸ Si văzând ucenicii, au murmurat: „Pentru ce risipa aceasta?”

⁹ că mirul acesta se putea vinde scump, iar banii să se dea săracilor”.

¹⁰ Dar Iisus, știindu-le gândul, le-a zis: „De ce-i faceți supărare femeii? că bun lucru a făcut ea pentru Mine;

¹¹ că pe săraci îi aveți pururea cu voi, dar pe Mine nu Mă aveți pururea¹.

¹ Între fapta bună ca pomană și fapta bună ca expresie concretă a iubirii de aproapele (printre altele, îngroparea celor morți), ultima îi este superioară celei dintâi. În inima ei, femeia își preșimțea rolul de mironosită.

¹² Că ea, turnând acest mir pe trupul Meu, spre îngroparea Mea a făcut-o.

¹³ Adevără spus: Oriunde se va provoădu Evanghelia aceasta, în toată lumea, se va spune și ce a făcut ea, spre pomenirea ei”.

¹⁴ Atunci unul din cei doisprezece, cel numit Iuda Iscarioteanul, ducându-se la arhierei

¹⁵ le-a zis: „Ce vreți să-mi dați, și eu voi da în mâna?” Iar ei i-au dat treizeci de arginți.

¹⁶ Si de atunci el căuta un prilej potrivit ca să-L dea în mâna lor.

¹⁷ Iar în ziua cea dintâi a Azimelor au venit ucenicii la Iisus și I-au zis: „Unde voiești să-Ti pregătim să mânânci Paștile?”

¹⁸ Iar El le-a zis: „Mergeți în cetate, la cutare, și spuneți-i: Învățătorul zice: Timpul Meu este aproape; la tine voi face Paștile, cu ucenicii Mei”.

¹⁹ Si ucenicii au făcut precum le-a pronunciat Iisus și au pregătit Paștile.

²⁰ Iar când s'a făcut seară, a șezut la masă cu cei doisprezece ucenici ai Săi.

²¹ Si pe când mâncau, Iisus le-a zis: „Adevără să grăiesc că unul dintre voi Mă va vinde”.

²² Si ei, întristându-se foarte, au început să-I zică fiecare: „Doamne, nu cumva sunt eu?...”.

²³ Iar El, răspunzând, a zis: „Cel care a întins cu Mine în blid, acela Mă va vinde.

²⁴ Fiul Omului merge precum este scris despre El. Dar vai acelu om prin care Fiul Omului e vândut; bine-i era ace-lui de nu s'ar fi născut”.

²⁵ Si răspunzând Iuda, cel care L-a vândut, I-a zis: „Nu cumva sunt eu,

Învățătorule?...”. Răspunsu-i-a Iisus: „Tu ai zis”.

26 Iar pe când mâncau ei, Iisus, luând pâine și binecuvântând, a frânt și le-a dat ucenicilor, zicând: „Luați, mâncați, acesta este Trupul Meu”.

27 Și luând paharul și mulțumind, le-a dat, zicând: „Beți dintru acesta toți,

28 că acesta este Sâangele Meu, al Legii celei Noi², carele pentru mulți se varsă spre iertarea păcatelor.

29 Și vă spun Eu vouă că de acum nu voi mai bea din acest rod al viței până în ziua aceea când îl voi bea cu voi, nou, întru împărăția Tatălui Meu”.

30 Și după ce au cântat imnuri, au ieșit la Muntele Măslinilor.

31 Atunci Iisus le-a zis: „În această noapte, voi toți vă veți potici întru Mine, că scris este: Bate-voi păstorul și se vor risipi oile turmei.

32 Dar după ce voi învia, voi merge mai înaintea voastră în Galileea”.

33 Iar Petru, răspunzând, I-a zis: „Dacă toți se vor potici întru Tine, eu niciodată nu mă voi potici”.

34 Zisul-i-a Iisus: „Adevăr îți spun că în această noapte, mai înainte de a cânta cocoșul, tu de trei ori te vei fi lepădat de Mine”.

35 Petru I-a zis: „Chiar de-ar trebui să mor împreună cu Tine, de Tine nu mă voi lepăda”. Și toți ucenicii au zis la fel.

36 Atunci Iisus a mers împreună cu ei într-un loc numit Ghetsimani și le-a zis

ucenicilor: „Sedeți aici, până ce Mă voi duce acolo ca să Mă rog”.

37 Și luând cu Sine pe Petru și pe cei doi fii ai lui Zevedeu, a prinș a se întrista și a se măhni.

38 Atunci le-a zis: „Întristat de moarte Îmi este sufletul. Rămâneți aici și privegeați împreună cu Mine”.

39 Și mergând puțin mai înainte, a căzut cu fața la pământ, rugându-Se și zicând: „Părintele Meu, de este cu puțință, treacă pe-alături de Mine paharul acesta!... Dar nu cum voiesc Eu, ci cum voiești Tu”.

40 Și a venit la ucenici și i-a găsit dormind și i-a zis lui Petru: „Așa, un ceas n'ați fost în stare să privegeați împreună cu Mine!

41 Privegheati și vă rugați, ca să nu intrați în ispătă. Că duhul este osârditor, dar trupul, neputincios”.

42 Ducându-Se iarăși, a doua oară, S'a rugat, zicând: „Părintele Meu, de nu-i cu putință să treacă pe-alături de Mine acest pahar, ca să nu-l beau, facă-se voia Ta!”

43 Și venind iarăși, i-a aflat dormind, că le erau ochii îngreuiatați.

44 Și lăsându-i, iarăși S'a dus și S'a rugat a treia oară, spunând aceleași cuvinte.

45 Apoi a venit la ucenici și le-a zis: „De-acum dormiți și odihniți-vă!... Iată, ceasul s'a apropiat și Fiul Omului Se va da în mâinile păcătoșilor.

46 Sculați-vă să mergem; iată, s'a apropiat cel care Mă vinde...”.

47 Și pe când El încă vorbea, iată, a venit Iuda, unul din cei doisprezece, și împreună cu el o gloață mare cu săbii și cu ciomege, trimiși de arhierei și de bătrâni poporului.

²Literal: „... al Legământului – sau „al Testamentului” – celui Nou”. Expresia: „al Legii celei Noi” a intrat în cultul liturgic și s'a consacrat ca atare. „Legea”, însă, e înrudită cu sensul primilor doi termeni: un testament semnat și peceluit are puterea unei legi.

48 Iar trădătorul le dăduse un semn, zicând: „Cel pe care-l voi săruta, acela este; prindeți-l”.

49 Și venind îndată la Iisus, I-a zis: „Bucură-te, Învățătorule!” Și L-a sărutat.

50 Iar Iisus i-a zis: „Prietene, pentru ce ai venit?” Atunci ei, apropiindu-se, au pus mâinile pe Iisus și L-au prins.

51 Și iată, unul dintre cei ce erau cu Iisus, întinzând mâna, și-a scos sabia și a lovit pe sluga arhiereului și i-a tăiat urechea.

52 Atunci Iisus i-a zis: „Întoarce sabia ta la locul ei, că toți cei ce scot sabia, de sabie vor pieri.

53 Sau crezi cumva că nu pot să-L rog pe Tatăl Meu și să-Mi trimită acum mai mult de douăsprezece legiuni de îngeri?

54 Dar cum se vor plini Scripturile, că aşa trebuie să fie?”

55 În ceasul acela a zis Iisus către gloată: „Ca la un tâlhar ați ieșit, cu săbii și ciomege, ca să Mă prindeți. În fiecare zi ședeam învățând în templu și n'ați pus mâna pe Mine.

56 Dar toate acestea s'au făcut ca să se plinească Scripturile profetilor”. Atunci toți ucenicii L-au lăsat și au fugit.

57 Iar cei ce L-au prins pe Iisus L-au dus la Caiafa, arhiereul, unde erau adunați cărturarii și bătrânii.

58 Iar Petru L-a urmat de departe, până la curtea arhiereului; și intrând înăuntru, ședea cu slugile, ca să vadă sfârșitul.

59 Iar arhiereii, bătrânii și tot sinedriul căutau mărturie mincinoasă împotriva lui Iisus, ca să-L omoare.

60 Și n'au găsit, deși veniseră mulți martori mincinoși. Mai pe urmă însă au venit doi

61 și au zis: „Acesta a spus: Pot să dărâm templul lui Dumnezeu și în trei zile să-l zidesc”.

62 Și ridicându-se arhiereul, I-a zis: „Nu răspunzi nimic la ceea ce mărturisesc aceștia împotriva ta?”

63 Dar Iisus tăcea. Și arhiereul I-a zis: „Juru-te pe Dumnezeu Cel-Viu să ne spui nouă dacă ești tu Hristosul, Fiul lui Dumnezeu”.

64 Iisus i-a răspuns: „Tu ai zis³. Dar vă mai spun Eu vouă: De acum îl veți vedea pe Fiul Omului sezând de-a dreapta Puterii și venind pe norii cerului”.

65 Atunci arhiereul și-a sfâșiat veșmintele, zicând: „A spus o blasfemie! Ce nevoie mai avem de martori? Iată, acum i-ați auzit blasfemia!

66 Ce părere aveți?” Iar ei, răspunzând, au zis: „Vinovat este de moarte!”

67 Atunci L-au scuipat în obraz și L-au bătut cu pumnii; iar unii îi dădeau palme,

68 zicând: „Profetește-ne, Hristoase, care este cel ce te-a lovit?”...

69 Iar Petru ședea afară, în curte. Și o slujnică s'a apropiat de el, zicând: „Și tu erai cu Iisus Galileeanul!”

70 Dar el s'a lepădat în fața tuturor, zicând: „Nu știu ce spui”.

71 Și ieșind el la poartă, l-a văzut alta și le-a spus celor de acolo: „Și acesta era cu Iisus Nazarineanul!”

³Expresie care confirmă adevărul din întrebarea dubitativă a interlocutorului (vezi mai înainte la 26, 25 și mai departe la 27, 11).

⁷² Și iarăși s'a lepădat cu jurământ: „Nu-l cunosc pe omul acesta!”

⁷³ Iar după puțin, apropiindu-se cei ce stăteau acolo, i-au zis lui Petru: „Cu adevărat, și tu ești dintre ei, că și graiul tău te vădește”.

⁷⁴ Atunci el a început a se blestema și a se jura: „Nu-l cunosc pe omul acesta!”... Și îndată a cântat cocoșul.

⁷⁵ Și Petru și-a adus aminte de cuvântul lui Iisus, Care-i spuse: „Mai înainte de a cânta cocoșul, tu de trei ori vei fi lepădat de Mine”. Și ieșind afară, a plâns cu amar.

27

Iisus adus în fața lui Pilat. Moartea lui Iuda. Judecata lui Pilat. Iisus osândit la moarte. Încununarea cu spini. Răstignirea și moartea lui Iisus. Înmormântarea. Paza mormântului.

¹ Iar făcându-se dimineață, toți arhieii și bătrânnii poporului au ținut sfat împotriva lui Iisus, ca să-L omoare.

² Și, legându-L, L-au dus și L-au predat guvernatorului Ponțiu Pilat.

³ Atunci Iuda, cel care-L vânduse, văzând că a fost osândit la moarte și cuprins fiind de căință, le-a înapoiat arhierilor și bătrânilor cei treizeci de arginti,

⁴ zicând: „Greșit-am vânzând sânge nevinovat”. Iar ei i-au zis: „Ce ne privește pe noi? De-acum e treaba ta!...”¹.

⁵ Și el, aruncând argintii în templu, a plecat de acolo; și ducându-se, s'a spânzurat.

¹ Literal: „Ce este nouă? Tu vei vedea!”

⁶ Iar arhieii, luând argintii, au zis: „Nu se cuvine să-i punem în vîstirea templului, deoarece sunt preț de sânge”.

⁷ Și ținând sfat, au cumpărat cu ei Țarina Olarului, pentru îngroparea străinilor.

⁸ Pentru aceea i s'a spus acelei țarine, până'n ziua de astăzi, Țarina Sângelui.

⁹ Atunci s'a plinit cuvântul spus prin Ieremia profetul care zice: Și au luat cei treizeci de arginti, prețul Celui Prețuit, pe care l-au prețuit fiii lui Israel,

¹⁰ și i-au dat pe Țarina Olarului, după cum mi-a rânduit mie Domnul.

¹¹ Iar Iisus stătea înaintea guvernatorului. Și L-a întrebat guvernatorul, zicând: „Tu ești împăratul Iudeilor?” Iar Iisus i-a răspuns: „Tu o spui”.

¹² Și la învinuirile ce I se aduceau de către arhierei și bătrâni, nimic nu răspundeau.

¹³ Atunci I-a zis Pilat: „Tu nu-i auzi câte mărturisesc ei împotriva ta?”

¹⁴ Și nu i-a răspuns lui nici un cuvânt, aşa încât guvernatorul se mira foarte.

¹⁵ Iar la sărbătoarea Paștilor, guvernatorul avea obiceul să-i elibereze mulțimii un întemnițat, pe care-l voiau ei.

¹⁶ Și aveau atunci un întemnițat vestit, care se numea Baraba.

¹⁷ Deci, adunați fiind ei, Pilat le-a zis: „Pe care vreți să vi-l eliberez: pe Baraba, sau pe Iisus căruia i se spune Hristos?”

¹⁸ Fiindcă știa că din invidie i L-au dat în mâna.

¹⁹ Și pe când sedea Pilat în scaunul de judecată, femeia lui a trimis la el, zicând: „Nimic să nu-I faci Dreptului

Aceluia, că astăzi mult am pătimit în vis din pricina Lui".

²⁰ Iar arhierei și bătrâni au înduplat mulțimile să-l ceară pe Baraba, iar pe Iisus să-L piardă.

²¹ Iar guvernatorul, răspunzând, le-a zis: „Pe care din cei doi vreți voi să vă eliberez?” Iar ei au răspuns: „Pe Baraba!”

²² Și Pilat le-a zis: „Dar ce să fac eu cu Iisus căruia i se spune Hristos?” Toți au răspuns: „Să fie răstignit!”

²³ Pilat a zis din nou: „Dar ce rău a făcut?” Ei însă mai tare strigau, zicând: „Să fie răstignit!”

²⁴ Și văzând Pilat că nimic nu folosește,² ci mai mare tulburare se face, luând apă și-a spălat mâinile în fața mulțimii, zicând: „Nevinovat sunt eu de săngele Dreptului Acesteia. De acum, pe voi vă privește!”

²⁵ Iar tot poporul, răspunzând, a zis: „Sâangele lui asupra noastră și asupra copiilor noștri!”...

²⁶ Atunci le-a eliberat pe Baraba; iar pe Iisus, după ce L-a biciuit, L-a dat să fie răstignit.

²⁷ Atunci ostașii guvernatorului, ducându-L pe Iisus în pretoriu, au adunat asupră-I toată cohorta;

²⁸ și dezbrăcându-L de haine, I-au pus o hlamidă roșie;

²⁹ și împletind o cunună de spini, I-au pus-o pe cap, și trestie în dreapta Lui; și îngenunchind înainte-I, își bătea joc de El, zicând: „Bucură-te, împărat al Iudeilor!”...

³⁰ Și, scuipând asupra Lui, au luat trezia și-L băteau peste cap.

²Intervențiile lui se dovedesc inutile față de rezistența adversarilor lui Iisus.

³¹ Iar după ce L-au batjocorit, L-au dezbrăcat de hlamidă, L-au îmbrăcat în hainele Lui și L-au dus să-L răstignească.

³² Și ieșind, au găsit pe un om din Cirene, cu numele Simon; pe acesta l-au silit să-I ducă crucea.

³³ Și venind la locul numit Golgota, care înseamnă Locul Căpătânii,

³⁴ I-au dat să bea vin amestecat cu fiere; și gustând, n'a voit să bea³.

³⁵ Iar după ce L-au răstignit, și-au împărțit hainele Lui prin aruncare de sorti, ca să se plinească ceea ce s'a spus prin profetul: Împărțit-au hainele Mele loruși, iar pentru cămașa Mea au aruncat sorti.

³⁶ Și sezând, Îl păzeau acolo.

³⁷ Și deasupra capului I-au pus vina Lui scrisă: Acesta este Iisus, împăratul Iudeilor.

³⁸ Atunci au răstignit împreună cu El doi tâlhari, unul de-a dreapta și altul de-a stânga.

³⁹ Iar trecătorii Îl defăimau, cătinându-și capetele

⁴⁰ și zicând: „Tu, cel ce dărâmi templul și în trei zile îl zidești, mânduiește-te pe tine însuți! Dacă ești Fiul lui Dumnezeu, coboară-te de pe cruce!”

⁴¹ Asemenea și arhierei, bătându-și joc de El împreună cu căturarii și cu bătrâni, ziceau:

⁴² „Pe alții i-a măntuit, dar pe sine nu poate să se măntuiască! Dacă este împăratul lui Israel, coboare-se acum de pe cruce și vom crede în el;

³Asumându-și suferința pură și totală, Iisus refuză băutura anestezică pe care femeile milioane obișnuiau s'o prepară pentru cei răstigniți, spre a le ușura chinurile.

43 s'a încrezut în Dumnezeu: să-l scape acum, dacă-l vrea; că a zis: Sunt Fiul lui Dumnezeu".

44 În același chip îl ocărau și tâlharii cei răstigniți împreună cu El.

45 Iar de la ceasul al șaselea, întuneric mare s'a făcut peste tot pământul, până la ceasul al nouălea.

46 Iar în ceasul al nouălea a strigat Iisus cu glas mare, zicând: Eli, Eli, lama sabahani? Adică: „Dumnezeul Meu, Dumnezeul Meu, de ce M'ai părăsit?”

47 Iar unii dintre cei ce stăteau acolo, auzind, ziceau: „Pe Ilie îl strigă acesta”.

48 Și unul dintre ei, alergând îndată și luând un burete, umplându-l cu oțet și punându-l într'o trestie, îl da să bea.

49 Iar ceilalți ziceau: „Lasă, să vedem dacă vine Ilie să-l scape!”...

50 Iar Iisus, strigând iarăși cu glas mare, Și-a dat duhul.

51 Și iată, catapeteasma templului⁴ s'a sfâșiat în două, de sus până jos, și pământul s'a cutremurat și pietrele s'au despicate;

52 mormintele s'au deschis și multe trupuri ale sfintilor adormiți au înviat,

53 și ieșind din morminte după învierea Lui, au intrat în Sfânta Cetate și s'au arătat multora.

54 Iar sutașul și cei care-L păzeau pe Iisus împreună cu el, văzând cutremurul și cele întâmplate, s'au înfricoșat foarte, zicând: „Cu adevărat, Fiul lui Dumnezeu a fost Acesta!”

55 Și erau acolo multe femei, privind de departe, care-L urmaseră din Galileea pe Iisus, slujindu-I,

56 între care erau Maria Magdalena și Maria, mama lui Iacob și a lui Iosif, și mama filor lui Zevedeu.

57 Iar în amurgul zilei a venit un om bogat din Arimateea, cu numele Iosif, care era și el ucenic al lui Iisus.

58 Acesta, ducându-se la Pilat, a cerut trupul lui Iisus. Atunci Pilat a poruncit să i se dea.

59 Și Iosif, luând trupul, l-a înfășurat în giulgiu curat

60 și l-a pus în mormântul său cel nou pe care-l săpase în stâncă; și prăvălind o piatră mare la ușa mormântului, a plecat.

61 Iar acolo erau Maria Magdalena și cealaltă Marie, sezând în fața mormântului.

62 Iar a doua zi, cea care este după vineri, s'au adunat arhiereii și fariseii la Pilat,

63 zicând: „Doamne, ne-am adus aminte că amăgitorul acela a spus încă de pe când era în viață: După trei zile mă voi scula.

64 Deci, poruncește ca mormântul să fie ținut sub pază până a treia zi, ca nu cumva, venind ucenicii lui, să-l fure și să spună poporului: s'a sculat din morți; și rătăcirea de pe urmă va fi mai rea decât cea dintâi”.

65 Pilat le-a zis: „Aveți strajă; mergeți și păziți-l cum știți”.

66 Iar ei, ducându-se, au pecetluit piatra și au întărit cu strajă paza mormântului.

28

Învierea lui Hristos. Arătările Mântuitorului. Porunca dată uce-

⁴Perdeaua ce despărțea sfânta-sfintelor de sfânta.

nicilor.

1 Iar întru târziul Sâmbetei, când se lumina spre ziua cea dintâi a săptămânii¹, Maria Magdalena și cealaltă Marie au venit să vadă mormântul.

2 Și iată, cutremur mare s'a făcut; că îngerul Domnului, pogorându-se din cer și venind, a prăvălit piatra de la ușă și sedea deasupra ei.

3 Și înfațarea lui era ca a fulgerului, iar îmbrăcămintea lui, albă ca zăpada.

4 Și de frica lui s'au cutremurat străjerii și s'au făcut ca niște morți.

5 Iar îngerul, răspunzând, le-a zis femeilor: „Nu vă temeți, că știu că pe Iisus Cel răstignit Îl căutați:

6 nu este aici, căci S'a sculat precum a zis. Veniți de vedeți locul unde fusesese pus;

7 Și mergând degrabă, spuneți-le ucenilor Săi că S'a sculat din morți; și iată că va merge mai înainte de voi în Galileea; acolo Îl veți vedea. Iată, eu v'am spus”.

8 Și plecând ele în grabă de la mormânt, cu frică și cu bucurie mare alergau să-i vestească pe ucenicii Lui.

9 Dar pe când mergeau ele să-i vestească pe ucenici, iată Iisus le-a întâmpinat, zicând: „Bucurați-vă!” Iar ele, apropiindu-se, I-au cuprins picioarele și I s'au închinat.

10 Atunci Iisus le-a zis: „Nu vă temeți. Duceți-vă și vestiți-i pe frații Mei să meargă în Galileea, și acolo Mă vor vedea”.

¹ Înainte de revărsatul zorilor, la întâlnirea dintre noaptea de sămbătă, ziua de odihnă a Evreilor (Sabatul) și cea următoare, cu care începe săptămâna lor, adică Duminica noastră (**Domini Dies** = Ziua Domnului), numită astfel întru amintirea și celebrarea invierii lui Hristos.

11 Și plecând ele, iată că unii din străjeri, venind în cetate, le-au dat de veste arhiereilor despre toate cele întâmplate.

12 Și adunându-se aceștia împreună cu bătrâni și tineri sfat, le-au dat ostașilor arginți din belșug,

13 zicându-le: „Spuneți că «ucenicii lui au venit noaptea și l-au furat în timp ce noi dormeam»;

14 și de se va auzi aceasta la guvernator, noi îl vom îndupla și vă vom face fără grijă”.

15 Iar ei, luând arginții, au făcut aşa cum au fost învățați. Și s'a răspândit cuvântul acesta între Iudei, până în ziua de astăzi.

16 Iar cei unsprezece ucenici au mers în Galileea, la muntele unde le-a poruncit Iisus;

17 șă văzându-L, I s'au închinat, iar unii s'au îndoit.

18 Și apropiindu-Se Iisus, le-a grăit, zicând: „Datu-Mi-s'a toată puterea în ceea ce pe pământ.

19 Drept aceea, mergeți și învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh,

20 învățându-le să păzească toate căte v'am poruncit Eu vouă. Și iată, Eu cu voi sunt în toate zilele, până la sfârșitul veacului. Amin”.

Evanghelia după Marcu

1

Ioan Botezătorul și predica sa. Botezul lui Iisus. Ispitirea în pustie. Începutul predicii lui Iisus în Galileea. Chemarea primilor apostoli. Primele vindecări în Galileea. Vindecarea soacrei lui Petru și alte tămăduiri. Curățirea unui lepros.

1 Începutul Evangheliei¹ lui Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu.

2 După cum este scris în profetul Isaia: Iată, Eu îl trimitem înaintea feței Tale pe îngerul Meu, care-ți va pregăti calea;

3 glasul celui ce strigă în pustie: Gătiți calea Domnului, drepte faceți-I cărările,

4 Ioan boteza în pustie, propovăduind botezul pocăinței spre iertarea păcălor.

5 Și ieșeau spre el tot ținutul Iudeii și toți cei din Ierusalim și se botezau de către el în râul Iordan, mărturisindu-și păcatele.

6 Și Ioan era îmbrăcat în haină de păr de cămilă, cu cingătoare de piele împrejurul mijlocului și se hrănea cu lă-

¹Cuvântul grecesc *Evangélion* înseamnă Vesta-cea-Bună și semnifică venirea împărăției lui Dumnezeu, anunțată de profeti ai Vechiului Testament și proclamată de Însuși Iisus la începutul propovăduirii Sale (vezi Mt 4, 17).

custe și miere sălbatică.

7 Și propovăduia, zicând: „Vine în urma mea Cel ce este mai tare decât mine, Căruia nu sunt vrednic, plecându-mă, să-l dezleg cureaua în căltămintelor.

8 Eu v'am botezat cu apă, dar el vă va boteza cu Duh Sfânt”.

9 Și în zilele acelea, Iisus a venit din Nazaretul Galileii și S'a botezat în Iordan de către Ioan.

10 Și îndată, ieșind din apă, a văzut cerurile deschise și Duhul ca un porumbel pogorându-Se peste El.

11 Și glas s'a făcut din ceruri: „Tu ești Fiul Meu Cel iubit, întru Tine am bi-nevoit”.

12 Și îndată Duhul L-a scos în pustie.

13 Și a fost în pustie patruzeci de zile, fiind ispitit de Satana. Și era împreună cu fiarele, și îngerii îi slujeau.

14 După ce Ioan a fost întemnițat, Iisus a venit în Galileea, propovăduind Evanghelia împărăției lui Dumnezeu

15 și zicând: „Plinitu-s'a vremea² și împărăția lui Dumnezeu s'a apropiat. Pocăiți-vă și credeti în Evanghelie!”

²În sens cronologic: Perioada așteptării lui Mesia s'a încheiat. În sens circumstanțial: Totul e copt pentru ca Dumnezeu să-și pună în aplicare planul de a măntui lumea; Iisus a venit la „plinirea vremii” (Ga 4, 4), El este „plinirea legii și a profetilor” (formulă liturgică).

¹⁶ Si umblând pe lângă Marea Galileii, a văzut pe Simon și pe Andrei, frațele lui Simon, aruncându-și mrejele în mare, că erau pescari.

¹⁷ Si le-a zis Iisus: „Veniți după Mine și vă voi face să fiți pescari de oameni!”

¹⁸ Si lăsându-și de’ndată mrejele, au mers după El.

¹⁹ Si mergând puțin mai departe, i-a văzut pe Iacob al lui Zevedeu și pe Ioan, frațele acestuia, care erau și ei în corabie, dregându-și mrejele.

²⁰ Si i-a chemat îndată. Iar ei, lăsându-l pe tatăl lor Zevedeu în corabie împreună cu lucrătorii, s’au dus după El.

²¹ Si au venit în Capernaum. Si îndată intrând El sâmbăta în sinagogă, îi învăța.

²² Si erau uimiți de învățătura Lui, că El îi învăța ca Unul Care are putere³, iar nu în felul cărturilor.

²³ Si era atunci în sinagoga lor un om cu duh necurat⁴ care striga tare,

²⁴ zicând: „Ce ai cu noi⁵, Iisuse Nazarinene? Ai venit să ne pierzi? Te știm cine ești: Sfântul lui Dumnezeu”.

²⁵ Si Iisus l-a certat, zicând: „Taci și ieși din el!”

²⁶ Si, scuturându-l duhul cel necurat și strigând cu glas mare, a ieșit din el.

²⁷ Si toți s’au înspăimântat, încât se întrebau între ei, zicând: „Ce este aceasta?: Învățătură nouă și cu putere; că El și duhurilor necurate le poruncese, și ele i se supun”.

³Autoritate divină; ascendență morală.

⁴În limbajul biblic, prin „duh necurat” se înțelege diabol, demon, spirit impur, adversar al curăției religioase și morale.

⁵Pluralul speciei demonice care se rostește prin gura celui posedat de demoni.

²⁸ Si îndată s’ă răspândit vestea despre El pretutindeni, în tot ținutul Galileii.

²⁹ Si după ce au ieșit din sinagogă, au venit în casa lui Simon și a lui Andrei, cu Iacob și cu Ioan.

³⁰ Iar soacra lui Simon zacea aprinsă de friguri; și îndată I-au vorbit despre ea.

³¹ Si apropiindu-Se, a ridicat-o apucând-o de mâna. Si au lăsat-o frigurile și ea îi slujea.

³² Iar când s’ă făcut seară și soarele apusese, au adus la El pe toți bolnavii și demonizații,

³³ și toată cetatea era adunată la ușă.

³⁴ Si i-a tămăduit pe mulți care pățimeau de felurite boli, și demoni mulți a scos. Si pe demoni nu-i lăsa să vorbească, pentru că ei știau că El este Hristos⁶.

³⁵ Si a doua zi, sculându-Se foarte de noapte, a ieșit și S’ă dus într’un loc pusțiu și Se ruga acolo.

³⁶ Iar Simon și cei ce erau cu el s’au dus după Dânsul.

³⁷ Si, aflându-L, I-au zis: „Toți Te căută⁷”.

³⁸ Iar El le-a zis: „Să mergem în altă parte, prin cetățile și satele învecinate, ca să propovăduiesc și acolo, că pentru aceasta am venit”.

³⁹ Si a propovăduit în sinagogile lor, în toată Galileea, scoțându-i pe demoni.

⁶Iisus respinge și dejoacă strategia demonilor care, pe de-o parte, ei însiși îi proclamă public dumnezeirea, ca să-L compromită în fața contemporanilor, și, pe de alta, caută săI deconspire prematur calitatea de Fiul lui Dumnezeu, cu scopul de a-i asmuți asupră-I pe farisei și cărturari.

⁷= Cei din Capernaum.

40 Și a venit la El un lepros, rugându-L și îngenunchind și zicând: „Dacă vrei, Tu poți să mă curătești”.

41 Și făcându-I-Se milă, Și-a întins mâna și S'a atins de el și i-a zis: „Vreau, curătește-te!”

42 Și îndată s'a depărtat lepra de pe el și s'a curățit.

43 Și dându-i poruncă aspră, îndată l-a scos afară

44 și i-a zis: „Ia seama, să nu spui nimă-nui nimic, ci mergi de te arată preotului, iar pentru curătirea ta să duci cele rânduite de Moise, să le fie lor mărturie”.

45 Dar el, ieșind, a început să spună multe'n gura mare și să răspândească vorba, aşa încât Iisus nu mai putea să intre pe față în cetate, ci stătea afară, în locuri pustii; și veneau la El de pre-tutindeni.

2

Vindecarea paraliticului. Chema-reia lui Matei. Întrebarea despre post. Smulgerea spicelor în zi de sămbătă.

1 Și după câteva zile a intrat iarăși în Capernaum și s'a auzit că este acasă.

2 Și s'au adunat atât de mulți, încât nu mai era loc nici înaintea ușii; și le grăia lor Cuvântul.

3 Și au venit la El aducându-I un slă-bănon pe care-l purtau patru înși.

4 Și neputând ei să se apropie de El din pricina mulțimii, au desfăcut acoperi-șul casei¹ unde era Iisus și, prin spăr-

tură, au lăsat în jos patul pe care zacea slăbănonul.

5 Și văzând Iisus credința lor, i-a zis slăbănonului: „Fiule, iertate fie păca-tele tale!”

6 Și erau acolo unii dintre cărturari, care sedea și cugetau în inimile lor:

7 „Pentru ce vorbește acesta astfel? El blasfemiază. Cine poate să ierte păca-tele, fără numai unul Dumnezeu?”

8 Și îndată cunoscând Iisus cu Duhul Său că aşa cugetau ei în sinea lor, le-a zis: „De ce cugetați acestea în inimile voastre?

9 Ce este mai lesne, a-i zice slăbănonu-lui: Iertate fie-ți păcatele!, sau a-i zice: Ridică-te, ia-ți patul și umblă!?

10 Dar ca să știți că putere are Fiul Omului să ierte păcatele pe pământ – i-a zis slăbănonului –:

11 ție-ți spun: Ridică-te, ia-ți patul și mergi la casa ta!”

12 Și el de'ndată s'a ridicat și, luându-și patul, a ieșit afară de față cu toții, încât toți erau uimiți și-L slăveau pe Dumnezeu, zicând: „Asemenea lucruri nici-odată n'am văzut”.

13 Și iarăși a ieșit la mare², și toată mulțimea venea la El, și El îi învăța.

14 Și în trecere l-a văzut pe Levi al lui Alfeu³ șezând la vamă și i-a zis: „Vino după Mine!” Iar el, ridicându-se, a mers după Dânsul.

15 Și pe când sedea El la masă în casa lui Levi, mulți vameși și păcătoși se-deau la masă cu Iisus și cu ucenicii Săi; că mulți erau aceștia și-I urmau.

16 Iar cărturarii și fariseii, văzându-L că mânâncă împreună cu păcătoșii și

¹Acoperiș în formă de terasă, aşa cum îl au casele din țările calde.

²Marea Galileii sau lacul Tiberiadei.

³Apostolul și Evanghelistul Matei.

cu vameșii, ziceau către ucenicii Lui: „De ce mânâncă și bea învățătorul vostru cu vameșii și cu păcătoșii?”

¹⁷ Și auzind Iisus, le-a zis: „Nu cei sănătoși au nevoie de doctor, ci cei bolnavi. Nu pe cei drepti, ci pe cei păcătoși am venit să-i chem la pocăință”.

¹⁸ Ucenicii lui Ioan și fariseii posteau; și au venit⁴ și I-au zis: „De ce ucenicii lui Ioan și ucenicii fariseilor postesc, iar ucenicii tăi nu postesc?”

¹⁹ Și Iisus le-a zis: „Pot oare nuntașii să postească în timp ce mirele este cu ei? Atâta timp cât îl au pe mire cu ei, nu pot posti.

²⁰ Dar vor veni zile când mirele se va lua de la ei, și atunci, în acele zile, vor posti.

²¹ Nimeni nu coase la haină veche petic dintr'un postav nou; altfel, peticul nou va trage din haina veche și se va face o ruptură mai rea.

²² De asemenea, nimeni nu pune vin nou în burduri vechi; altfel, vinul nou sparge burdurile și vinul se varsă și burdurile se strică; ci vinul nou trebuie pus în burduri noi”.

²³ Și pe când mergea El într'o sămbătă prin holde, ucenicii Săi, pe cale, au început să smulgă spice⁵.

²⁴ Și fariseii îi ziceau: „Vezi, de ce fac ei sămbătă ce nu se cuvine?”

²⁵ Și Iisus le-a răspuns: „Oare nicio dată n'ați citit ce a făcut David când a fost în lipsă și a flămânzit, el și cei ce erau cu el?

⁴ Plural impersonal; oarecare însă care voiau să-I cunoască răspunsul.

⁵ De la Mt 12, 1 și Lc 6, 1 știm că mobilul acestor smulgeri de spice era foamea; în ochii fariseilor, gestul era echivalent cu acțiunea de a secera, a strângere recolta, a procura hrana, deci a lucra în ziua Sabatului, ceea ce constituia un delict.

²⁶ cum a intrat în casa lui Dumnezeu, în zilele lui Abiatar arhiereul, și a mâncat pâinile punerii-înainte, pe care nu se cuvenea să le mânânce decât preoții, și a dat și celor ce erau cu el?”

²⁷ Și le zicea: „Sâmbăta a fost făcută pentru om, iar nu omul pentru sâmbătă;

²⁸ aşa că Fiul Omului este Domn și al sâmbetei”.

3

Vindecarea celui cu mâna uscată și alte vindecări. Alegerea celor doisprezece apostoli. Păcatul împotriva Sfântului Duh. Mama și frații lui Iisus.

¹ Și iarăși a intrat în sinagogă. Și era acolo un om având mâna uscată.

² Și îl pândeau pe Iisus să vadă dacă îl va vindeca sămbăta, ca să-L învinuiască.

³ Și El i-a zis omului care avea mâna uscată: „Ridică-te și stai acolo, în mijloc!”

⁴ Și le-a zis lor: „Oare se cuvine ca sămbăta să faci bine, sau să faci rău? să mânuiestești un suflet, sau să-l pierzi?” Iar ei tăceau.

⁵ Și privindu-i cu mânie și întristându-se de împietrirea inimii lor, i-a zis omului: „Întinde-ți mâna!” Și el a întins-o, și mâna lui s'a făcut sănătoasă.

⁶ Și ieșind¹, fariseii au făcut îndată sfat cu iordanianii împotriva Lui, ca să-l piardă².

¹După ce au ieșit din sinagogă.

²Bogăția semantică a textului original per-

7 Iar Iisus a plecat înspre mare împreună cu ucenicii Săi și L-a urmat multe multă din Galileea și din Iudeea și din Ierusalim și din Idumeea și de dincolo de Iordan³ și dimprejurul Tirului și al Sidonului; multime multă care, auzind câte făcea, a venit la El.

9 Și le-a spus ucenicilor Lui să I se pună la îndemână o corăbioară; aceasta, din pricina mulțimii, ca să nu-L îmbulzească;

10 fiindcă pe mulți îi vindecase, de aceea năvăleau asupră-I, pentru că toți cății erau în suferință să se atingă de El.

11 Și duhurile cele necurate, când Îl vedea, cădeau înainte-I și strigau, zicând: „Tu ești Fiul lui Dumnezeu”.

12 Și El mult le certa, ca să nu-L facă ele cunoscut⁴.

13 Și S'a suit în munte și a chemat la Sine pe cății El Însuși a voit; și au venit la El.

14 Și a rânduit doisprezece, pe care i-a numit apostoli, ca să fie cu El și să-i trimită să propovăduiască

15 și să aibă putere să vindece bolile și să alunge demonii.

16 Deci i-a rânduit pe cei doisprezece: pe Simon, căruia i-a pus numele Petru; 17 și pe Iacob al lui Zevedeu și pe Ioan, fratele lui Iacob, și le-a pus numele Boanerghes, adică Fiii Tunetului;

18 și pe Andrei și pe Filip și pe Bartolomeu și pe Matei și pe Toma și pe Iacob

mite un înțeles mai larg: complotiștii urmăreau nu numai obiectivul uciderii lui Iisus, dar și mijloacele sau modalitățile prin care să-l atingă.

³Transiordania, ținutul din estul Iordanului, regiune pe care Iosif Flaviu și alții autori o numesc Pereea (adverbul grecesc πέραν înseamnă „de partea cealaltă”).

⁴Vezi nota de la 1, 34.

al lui Alfeu și pe Tadeu și pe Simon Canaaneanul

19 și pe Iuda Iscarioteanul, cel care L-a și vândut.

20 Și a venit în casă; și iarăși mulțimea s'a adunat, încât ei nu puteau nici pâine să mănânce.

21 Și auzind ai Săi, au plecat ca să-L ia de-acolo cu de-a sila, că ziceau: „Nu e'n toate mințile”⁵.

22 Iar cărturarii, care veniseră din Ierusalim, ziceau că El îl are pe Beelzebul și că prin domnul demonilor îi scoate pe demoni.

23 Și chemându-i la Sine, le vorbea în parabole: „Cum poate Satana să-l scoată pe Satana?

24 Dacă o împărătie se va dezbină în sinea ei, acea împărătie nu poate dăinui;

25 și dacă o casă se vadezbină în sinea ei, casa aceea nu va putea dăinui;

26 și dacă Satana s'a ridicat împotriva lui și s'a dezbinat, nu poate dăinui, ci are sfârșit.

27 Nimeni nu poate intra în casa unui om tare ca să-i răpească lucrurile dacă mai întâi nu-l va lega pe cel tare; și doar atunci îi va jefui casa.

28 Adevăr vă grăiesc, că toate le vor fi iertate fiilor oamenilor, păcatele și blasfemiile căte vor fi blasfemiat,

29 dar cel ce Îl va blasfemia pe Duhul Sfânt nu are iertare în veac, ci vinovat este de păcat veșnic”.

⁵ „Ai Săi” înseamnă rude, neamuri, prieteni apropiati, cei ce-L iubesc pe Iisus, dar sunt incapabili să-I priceapă „nebunia” de a Se distrugă pe Sine de dragul altora. În fapt, ei nu sunt dispuși să-L trateze ca pe un nebun, ci doar ca pe un exaltat care și-a pierdut simțul autoconservării. Asociată versetului următor, această situație demonstrează teribila dramă a lui Iisus.

³⁰ Aceasta, pentru că ziceau: „Are duh necurat”.

³¹ Și au venit mama Sa și frații Săi⁶ și, stând afară, au trimis la El ca să-L cheme.

³² Iar multimea sedea împrejurul Său. Și I-au zis unii: „Iată, mama Ta și frații Tăi și surorile Tale sunt afară și Te caută”.

³³ Și răspunzându-le, a zis: „Cine este mama Mea? și frații Mei?”

³⁴ Și privindu-i pe cei ce sedea în jurul Său, a zis: „Iată mama Mea și frații Mei;

³⁵ că tot cel ce va face voia lui Dumnezeu, acela este fratele Meu și sora Mea și mama Mea”.

4

Parabola semănătorului. De ce vorbește Iisus în parabole. Lumina ca bun al tuturor. Parabola seminței ce crește singură. Parabola grăuntelui de muștar. Potolia furtunii pe mare.

¹ Și iarăși a început Iisus să învețe lângă mare; și s'a adunat la El multime foarte multă, aşa încât El a intrat în lunte ca să stea pe mare, iar multimea toată era lângă mare, pe uscat.

² Și multe lucruri îi învăța în parbole; și în învățătura Sa le spunea:

³ „Ascultați: Iată, ieșit-a semănătorul să semene.

⁴ Și pe când semăna el, o parte din se-

mințe¹ a căzut lângă drum² și păsările cerului au venit și au mâncat-o.

⁵ Și altă parte a căzut pe loc pietros, unde n'avea pământ mult, și a răsărit de îndată, pentru că nu avea pământ adânc;

⁶ și când s'a ridicat soarele s'a ofilit și, pentru că nu avea rădăcină, s'a uscat.

⁷ Altă parte a căzut între spini și spinii au crescut și au înăbușit-o și roade nu a dat.

⁸ Și altele au căzut în pământul cel bun și, înălțându-se și crescând, au dat roadă și au adus: una treizeci, alta șaiseci, alta o sută”.

⁹ Și zicea: „Cel ce are urechi de auzit, să audă!”

¹⁰ Iar când a fost singur, cei ce erau pe lângă El împreună cu cei doisprezece³ L-au întrebat despre parabolă.

¹¹ Și El le-a zis: „Vouă vă este dat să cunoașteți tainele împărației lui Dumnezeu, dar celor din afară toate li se fac în parbole,

¹² ca privind să privească și să nu vadă, și auzind să audă și să nu înțeleagă, ca nu cumva să-și revină și să li se ierte”⁴.

¹³ Și le-a zis: „Nu pricepeți parabola aceasta? Atunci cum veți înțelege toate parbolele?

¹ Literal: o sămânță; substantiv colectiv, parte dintr'un întreg. Marcu (ca și Luca 8, 5) îl folosește în sprijinul ideii că semințele sterpe sunt mai puține decât cele ce rodesc.

²Lângă partea carosabilă a drumului, pe poteca bătătorită de pietoni.

³Cercul mai larg al apostolilor, cei pe care Iisus îi inițiază cu precădere în tainele Evangheliei.

⁴Pasajul e un citat liber din Is 6, 9-10 și se referă la cei ce refuză efortul cunoașterii, preferând comoditatea ignoranței și, prin aceasta, refuzându-și mântuirea. Textul are și o undă de ironie abia perceptibilă.

⁶Pentru mama și „frații” lui Iisus vezi nota de la Mt 12, 46.

14 Semănătorul seamănă cuvântul.

15 Cele de lângă drum sunt aceia în care se seamănă cuvântul; și numa' celi aud, că vine de'ndată Satana și ia cuvântul semănat în ei.

16 Tot aşa, cele semănate pe loc pietros sunt aceia care aud cuvântul și-l primesc de'ndată cu bucurie,

17 dar nu au rădăcină întru ei și durează doar pân'la un timp; apoi, când se întâmplă strâmtorare sau prigoană din pricina cuvântului, îndată se potințesc.

18 Și cele semănate între spini sunt cei care ascultă cuvântul,

19 dar pătrunzând în ei grijile veacului acestuia și înșelăciunea bogăției și poftele după celelalte, acestea înăbușă cuvântul și-l fac neroditor.

20 Iar cele semănate pe pământul cel bun sunt cei care aud cuvântul și-l primesc și aduc roade: unul treizeci, altul șaizeci și altul o sută".

21 Și le zicea: „Se aduce oare făclia ca să fie pusă sub obroc sau sub pat? Oare nu ca să fie pusă în sfeșnic?

22 Că nu este ceva ascuns care să nu fie dat pe față; nici nu a fost ceva tăinuit decât ca să vină la lumina zilei.

23 Cel ce are urechi de auzit, să audă!"

24 Și le spunea: „Fiți cu luare-aminte la ceea ce auziți! Cu ce măsură măsurăți, vi se va măsura; iar vouă, celor ce auziți, vi se va da cu adaos.

25 Pentru că celui ce are i se va da; iar de la cel ce nu are se va lua și ceea ce are"⁵.

26 Și zicea: „Așa este împărăția lui Dumnezeu, ca un om care aruncă sămânța în pământ,

27 și doarme și se scoală, noaptea și ziua, și sămânța răsare și crește fără ca el să știe cum.

28 Că pământul rodește de la sine: mai întâi pai, apoi spic, apoi grâu deplin în spic.

29 Iar când rodul se coace, îndată trimite secera, că a sosit secerișul".

30 Și zicea: „Cum vom asemăna împărăția lui Dumnezeu, sau prin ce parbole ne-o vom închipui?

31 Cu grăuntele de muștar care, la vremea când se seamănă în pământ este mai mic decât toate semințele pământului;

32 dar după ce se seamănă, el crește și se face mai mare decât toate legumele și va face ramuri mari, încât sub umbra lui se pot sălășui păsările cerului".

33 Și cu multe parbole ca acestea le grăia cuvântul, după cum erau ei în stare să înțeleagă.

34 Iar fără parabolă nu le grăia; însă ucenicilor Săi le lămurea pe toate între El și ei.

35 Și în ziua aceea, când s'a inserat, a zis către ei: „Să trecem pe tărmul celălalt".

36 Și lăsând ei mulțimea, L-au luat cu ei în corabie aşa cum era; că erau și alte corăbii cu El.

37 Și s'a făcut furtună mare de vînt și valurile se prăvăleau peste corabie, încât corabia era aproape să se umple.

38 Iar El era în partea dindărăt a corăbiei, dormind pe căpătâi. Și L-au deșteptat și I-au zis: „Învățătorule, tie nu-ți este grijă că pierim?"

39 Și El, sculându-Se, a certat vântul și i-a spus mării: „Taci! potolește-te!" Și vântul a încetat și s'a făcut liniște mare.

⁵Vezi nota de la Mt 13, 12.

40 Și le-a zis lor: „De ce sunteți așa de fricoși? Încă n'aveți credință?”

41 Și frică mare i-a cuprins și ziceau unii către alții: „Cine este oare Acesta, că și vântul și marea I se supun?”

5

Vindecarea demonizatului din Gadară. Vindecarea femeii săngărânde; învierea ficei lui Iair.

1 Și au venit în cealaltă parte a mării, în ținutul Gadarenilor¹.

2 Și de'ndată ce El a ieșit din corabie, L-a întâmpinat din morminte un om cu duh necurat

3 care își avea locuința în morminte; și nimeni nu putea să-l lege nici cu lanțuri,

4 pentru că de multe ori, fiind legat în obezi și în lanțuri, el rupea lanțurile și obezile, le sfărâma și nimeni nu putea să-l potolească;

5 și neîncetat, noaptea și ziua, era prin morminte și prin munți, strigând și tăindu-se cu pietre.

6 Iar văzându-L de departe pe Iisus, a alergat și l-a închinat.

7 Și strigând cu glas puternic, I-a zis: „Ce ai cu mine, Iisuse, Fiul lui Dumnezeu-Cel-Preaînalt? Te jur pe Dumnezeu să nu mă chinuiești!...”.

8 Că și zicea: „Duh necurat, ieși afară din om!”

¹Gadara, oraș situat în sud-estul lacului Gherizaret. Făcea parte din federația celor zece orașe și cetăți autonome, cunoscută sub numele de Decapole. Populația era în majoritate non-iudaică, păgână, ceea ce explică și îndeletnicirea de a crește porci.

9 Și l-a întrebat: „Care-ți este numele?” Și I-a răspuns: „Numele meu este Legiuine², că suntem mulți”.

10 Și mult îl rugau să nu-i trimită afară din acel ținut.

11 Iar acolo, lângă munte, era o turmă mare de porci care păștea.

12 Și L-au rugat, zicând: „Trimit-ne în porci, ca să intrăm în ei”.

13 Și El le-a dat voie. Și ieșind duhurile necurate, au intrat în porci, și turma s'a repezit de pe stâncă'n mare. Și erau ca la două mii și se înăbușeau în mare.

14 Iar cei care-i păzeau au fugit și au dat de veste în oraș și prin sate. Și au venit să vadă ce s'a întâmplat.

15 Și s'au dus la Iisus; și l-au văzut pe cel demonizat șezând jos, îmbrăcat și întreg la minte, pe el, care avusesese legiuine de demoni; și s'au înfricoșat.

16 Iar cei care au văzut le-au povestit ce s'a făcut cu demonizatul și despre porci.

17 Și ei au prins a-L ruga să plece din hotarele lor.

18 Iar când intra El în corabie, cel ce fusese demonizat îl ruga să-l ia cu Dânsul.

19 Și Iisus nu i-a îngăduit, ci i-a zis: „Mergi la casa ta, la ai tăi, și spune-le căt a făcut Domnul pentru tine și cum te-a miluit”.

20 Iar el a plecat și a început să vestească în Decapole căte a făcut Iisus pentru el; și toti se minunau.

21 Și după ce Iisus a trecut iarăși cu corabia de partea cealaltă, s'a adunat la el multimea multă; și El era lângă mare.

²Cea mai mare unitate română, alcătuită din infanterie și cavalerie.

22 Si a venit unul din mai-marii sinagogii, cu numele Iair; si, vasezându-L, I-a căzut la picioare

23 si L-a rugat mult, zicând: „Fiica mea este pe moarte; vino si pune-ti măinile pe ea, ca sa scape si sa trăiască”.

24 Si a mers cu el. Si multimea multă îl urma și-L îmbulzea.

25 Si era o femeie care de doisprezece ani avea scurgere de sânge.

26 Si multe îndurase de la mulți doctori, cheltuindu-și toate ale sale, dar nefolosind nimic, ci mai mult mergând înspre rău.

27 Auzind ea de Iisus și venind în multime și fiindu-I în spate, s'a atins de haina Lui;

28 că-și zicea: „De mă voi atinge măcar de haina Lui, mă voi vindeca”³.

29 Si îndată izvorul săngelui ei a încetat și ea a simțit în trup că s'a vindecat de boala.

30 Si îndată cunoscând Iisus în Sine puterea ieșită din El și întorcându-Se către multimea, a întrebat: „Cine s'a atins de hainele Mele?”

31 Si I-au zis ucenicii: „Tu vezi multimea îmbulzindu-Te, și zici: cine s'a atins de Mine?...”.

32 Si El se uita împrejur s'o vadă pe aceea care făcuse aceasta.

33 Iar femeia, înfricoșându-se și tremurând, știind ce i se făcuse, a venit și a căzut înaintea Lui și I-a spus tot adevarul.

34 Iar El i-a zis: „Fiică, credința ta te-a mantuit, mergi în pace și fii sănătoasă de boala ta!”

35 În timp ce El încă vorbea, au venit de la mai-marele sinagogii, zicând: „Fiica

ta a murit; de ce-L mai superi pe Învățător?”

36 Dar Iisus, auzind cuvântul ce se grăise, i-a zis mai-marelui sinagogii: „Nu te teme. Crede numai!”

37 Si n'a lăsat pe nimeni să meargă cu El, decât numai pe Petru și pe Iacob și pe Ioan, fratele lui Iacob.

38 Si au venit la casa mai-marelui sinagogii și a văzut tulburare și pe cei ce plângneau și se tânguiau mult.

39 Si intrând, le-a zis: „De ce vă tulburăți și plângeti? Copila n'a murit, ci doarme”.

40 Si ei îl luau în râs. Iar El, scoțându-i pe toți afară, a luat cu sine pe tatăl copilei, pe mama ei și pe cei ce erau cu Dânsul și a intrat unde era copila.

41 Si apucând-o pe copilă de mâna, i-a grăit: „Talita kumi”, ceea ce se tâlcuiește: „Fiică, ție-ți zic, scoală-te!”

42 Si de'ndată s'a sculat copila și umbla, că era de doisprezece ani. Si au fost cuprinși de uimire, de mare uimire.

43 Si El le-a poruncit cu stăruință ca nimeni să nu afle de aceasta. Si le-a spus să-i dea copilei să mănânce.

6

Profetul disprețuit în patria sa. Trimiterea celor doisprezece. Decapitarea lui Ioan Botezătorul. Minunea săturării celor cinci mii. Iisus umblă pe mare.

1 Si a ieșit de acolo și a venit în patria Sa, iar ucenicii au mers după El.

2 Si fiind sâmbătă, a început să învețe în sinagogă. Si mulți, auzindu-L, se mirau și ziceau: „De unde are el acestea? Si ce este înțelepciunea care i'sa

³Vezi nota de la Mt 9, 21.

dat, ca și minuni să se facă prin mâinile lui?

3 Oare nu este acesta teslarul, fiul Mariei, și fratele lui Iacob și al lui Iosif și al lui Iuda și al lui Simon? „Și nu sunt oare surorile lui aici la noi?” Și se poticneau întru El¹.

4 „Și Iisus le zicea: „Un profet nu este disprețuit decât în patria sa și între rudele sale și în casa lui”.

5 „Și n'a putut să facă acolo nici o minune, decât că Și-a pus mâinile pe câțiva bolnavi și i-a vindecat.

6 „Și Se mira de necredința lor. Și străbatea satele dimprejur, învățând.

7 „Și i-a chemat la Sine pe cei doisprezece și a început să-i trimită doi câte doi și le-a dat putere asupra duhurilor necurate.

8 „Și le-a poruncit ca pe cale să nu ia nimic cu ei, în afară de toiag: nici pâine, nici traistă, nici bani în cingătoare;

9 ci să fie încălțați cu sandale și să nu se îmbrace cu două haine.

10 „Și le zicea: „În orice casă veți intra, în ea să rămâneți până ce veți pleca din locul acela.

11 „Și dacă într'un loc nu vă vor primi, nici nu vă vor asculta, plecând de acolo scuturați-vă praful de sub picioare, spre mărturie împotriva lor. Adevărătățile grăiesc: În ziua judecății, mai ușor le vor fi Sodomei și Gomorei decât cetății aceleia”.

12 „Si plecând ei, le propovăduiau oamenilor, ca să se pocăiască.

¹Iisus le devenise piatră de poticnire, în sensul că faptele și puterea Sa contrariau simțul comun. A te poticni întru Hristos înseamnă a nu-I acorda creditul total și necondiționat pe care Dumnezeu îl pretinde omului (vezi Mt 11, 6), a te expune căderii în necredință.

13 „Și scoteau mulți demoni și pe mulți bolnavi îi ungeau cu untdelemn și-i vindecau.

14 „Și a auzit regele Irod – fiindcă numele lui Iisus se făcuse cunoscut – și zicea că Ioan Botezătorul s'a sculat din morți, și de aceea se fac minuni prin el.

15 „Alții însă ziceau că este Ilie, iar alții că este profet sau ca unul din profeti.

16 „Iar Irod, auzind, zicea: „Ioan este, căruia eu i-am tăiat capul; el a înviat...”.

17 „Că Irod, trimițând, îl prinsepe pe Ioan și-l legase și-l întemnițase din principia Irodiadei, femeia lui Filip, fratele său, pe care o luase de soție.

18 „Fiindcă Ioan îi zicea lui Irod: „Nu-ți este îngăduit să ai pe femeia fratelui tău”.

19 „Iar Irodiada îl ura și voia să-l omoare, dar nu putea,

20 fiindcă Irod se temea de Ioan, știindu-l bărbat drept și sfânt, și-l ocrotea. „Și, ascultându-l, rămânea'ndelung pe gânduri și bucuros îl asculta.

21 „Și întâmplându-se o zi cu bun prilej, când Irod la ziua sa de naștere le-a făcut ospăț dregătorilor săi și căpetenilor oștirii și fruntașilor din Galileea,

22 și intrând fiica Irodiadei și jucând, a plăcut lui Irod și celor ce sedea la masă cu el. „Iar regele i-a zis fetei: „Cere de la mine orice vei vrea și-ți voi da”.

23 „Și s'a jurat: „Orice vei cere de la mine îți voi da, până la jumătate din regatul meu”.

24 „Și ea a ieșit și a întrebat-o pe maicasa: „Ce să cer?” Iar aceea i-a zis: „Casul lui Ioan Botezătorul”.

25 Si îndată intrând cu grabă la rege, i-a cerut, zicând: „Vreau să-mi dai chiar acum, pe tipsie, capul lui Ioan Botezătorul”.

26 Si regele s'a întristat mult, dar din pricina jurămintelor și a celor ce ședea la masă cu el, n'a vrut să spună nu.

27 Si regele a trimis numai decât un temnicer cu porunca de a-i aduce capul.

28 Si ducându-se acela, i-a tăiat capul în temniță, l-a adus pe tipsie și l-a dat fetei; iar fata i l-a dat mamei sale.

29 Si auzind ucenicii lui, au venit, au ridicat trupul lui Ioan și l-au pus în morămant.

30 Si s'au adunat apostolii la Iisus și I-au spus toate câte au făcut ei și au învățat.

31 Si El le-a zis: „Venîți numai voi-îndevoi undeva la loc pustiu și odihniți-vă puțin”. Că mulți erau cei ce veneau și plecau, și ei nu mai aveau timp nici să mânânce.

32 Si au plecat cu corabia către un loc pustiu și ferit.

33 Si i-au văzut plecând, și mulți au pricoput și au alergat pe jos într'acolo de prin toate cetățile și au ajuns înaintea lor.

34 Si ieșind din corabie, Iisus a văzut multime mare și I'a făcut milă de ei, că erau ca niște oi fără păstor, și a început să-i învețe multe.

35 Dar făcându-se târziu, ucenicii Săi s'au apropiat de El și I-au zis: „Locul este pustiu și ora e târzie;

36 dă-le drumul să meargă prin orașele și satele dimprejur ca să-și cumpere de ale mâncării”.

37 Iar El, răspunzând, le-a zis: „Dați-le voi să mânânce”. Si ei I-au zis: „Să mergem noi să cumpărăm pâini de două sute de dinari și să le dăm să mânânce?”

38 Iar El le-a zis: „Câte pâini aveți? Duceți-vă și vedeți”. Si aflând ei, I-au spus: „Cinci pâini și doi pești”.

39 Si El le-a poruncit să-i aşeze pe toți în cete-cete pe iarbă verde.

40 Si au șezut cete-cete, câte o sută și câte cincizeci.

41 Si luând El cele cinci pâini și cei doi pești, privind la cer a binecuvântat și a frânt pâinile și le-a dat ucenicilor ca să le pună înaintea lor; și pe cei doi pești i-a împărțit la toți.

42 Si au mâncat toți și s'au săturat.

43 Si au luat douăsprezece coșuri pline cu fărâmături de pâine și ce rămăsesese din pești.

44 Iar cei ce au mâncat pâinile erau cinci mii de bărbăți.

45 Si El i-a silit îndată pe ucenicii Săi să intre în corabie și să meargă înaintea Lui de cealaltă parte, spre Bet-saida, până ce El va da drumul mulțimii.

46 Iar după ce le-a dat drumul, S'a dus în munte ca să Se roage.

47 Si făcându-se seară, corabia era în mijlocul mării, iar El singur pe țărm.

48 Si i-a văzut cum se chinuiau vâslind, că vântul era împotrivă. Si către a patra strajă a nopții a venit la ei umblând pe mare și voia să treacă mai departe pe lângă ei.

49 Iar ei, văzându-L umblând pe mare, au crezut că e nălucă și au strigat,

50 fiindcă toți L-au văzut și s'au tulburat. Dar El le-a vorbit de'ndată și le-

a zis: „Îndrăzniți, Eu sunt; nu vă temeți!”

⁵¹ Și S'a suit la ei în corabie și vântul s'a potolit. Și ei erau peste măsură de uimiți în sinea lor,

⁵² că nimic nu pricepuseră din minunea pâinilor, deoarece inima lor era împietrită.

⁵³ Și trecând marea, au venit în ținutul Ghenizaretului și au tras la țărm.

⁵⁴ Și ieșind ei din corabie, de'ndată L-au recunoscut.

⁵⁵ Și străbăteau tot ținutul acela și s'au pornit să-I aducă bolnavii pe paturi, acolo unde auzeau că este El.

⁵⁶ Și oriunde intra, în târguri sau în orașe sau în sate, punea pe cei bolnavi la răspântii și-L rugau să le îngăduie să se atingă măcar de poala hainei Sale. Și câtă se atingeau de El, se vindecau.

7

Iisus osândește fățârnicia. Vindecarea fiicei unei femei sirofeniciene. Vindecarea unui surd și gângav.

¹ Atunci s'au adunat la El fariseii și unii dintre cărturari, care veniseră din Ierusalim.

² Și văzându-i pe unii din ucenicii Lui că mănâncă pâine cu mâinile necurate, adică nespălate¹, cărteau;

³ fiindcă fariseii și toți Iudeii, ținând datina bătrânilor, nu mânâncă până nu-și spală cu grija mâinile;

⁴ și când vin din piață nu mânâncă până nu se spală; și sunt și multe altele pe care ei le-au primit ca să le păzească: spălarea paharelor și a urcioarelor și a căldărilor de aramă și a paturilor.

⁵ Și L-au întrebat fariseii și cărturarii: „De ce nu merg ucenicii tăi după datina bătrânilor, ci mânâncă pâine cu mâinile necurate?”

⁶ Iar El le-a zis: „Bine a profetit Isaia despre voi, fățârnicii, așa cum este scris: Poporul acesta Mă cinstește cu buzele, dar inima lui este departe de Mine;

⁷ dar zadarnic Mă cinstește învățând învățături care sunt porunci omenești.

⁸ Că voi, lăsând la o parte porunca lui Dumnezeu, țineți datina oamenilor, spălarea urcioarelor și a paharelor și multe faceți asemenea acestora”.

⁹ Și le zicea: „Bun de tot!, voi ați le-pădat porunca lui Dumnezeu ca să vă țineți datina voastră!

¹⁰ Căci Moise a zis: Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta și Cel ce va grăi de rău pe tatăl său sau pe mama sa să fie pedepsit cu moarte.

¹¹ Voi însă spuneți: Dacă un om îi va zice tatălui său sau mamei sale: Corban, adică: Darul cu care aş putea să te ajut I l-am dăruit lui Dumnezeu²,

¹Nu e vorba de igienă, ci de ritual. În accepția strictă a textului original, mâinile „necurate” ale uceniciilor treceau drept impure din unghi religios, adică fără să fi respectat prescripția impusă de tradiția rabinică (vezi și nota de la Mt 15,2).

²Corban este transliterarea grecească a ebraicului karban, care semnifică un dar oferit ocazional lui Dumnezeu, într'o anumită împjurare, spre deosebire de ofrandele permanente, consacrante ca atare prin dispozițiile legii. Un astfel de dar constituia subterfugiu fățârniciilor în scuza de a nu-și ajuta părinții.

12 pe acela nu-l mai lăsați să facă nimic pentru tatăl său sau pentru mama sa

13 și în felul acesta desființați cuvântul lui Dumnezeu prin datina voastră pe care voi singuri ati dat-o. Si multe asemenea acestora le faceți".

14 Si chemând iarăși mulțimea la El, le zicea: „Ascultați-Mă toti și înțelegeți:

15 Nu este nimic din afara omului care, intrând în el, să-l poată spurca³. Dar cele ce ies din om, acelea sunt cele ce-l spurcă pe om.

16 De are cineva urechi de auzit, să audă!"

17 Si când a intrat de la mulțime în casă, ucenicii L-au întrebat despre această parabolă.

18 Si El le-a zis: „Așadar, și voi sunteți tot atât de nepricepuți! Nu înțelegeți că tot ce intră din afară în om nu poate să-l spurce?

19 Că nu în inimă intră, ci în pântece și se aruncă afară unde-i e locul. Că bucatele sunt toate curate".

20 Dar spunea că ceea ce iese din om, aceea-l spurcă pe om:

21 „Fiindcă din lăuntrul, din inima oamenilor ies cugetele rele, desfrânările, hoțiile, omorurile,

22 adulterul, lăcomiile, vicleniile, înselăciunea, nerușinarea, invidia⁴, defaimarea, trufia, ușurătatea⁵.

³Limbajul biblic românesc a adoptat și păstrat acest cuvânt tare, cu scopul de a apăsa pe ideea impurității morale. Foarte exact, verbul koino înseamnă a profana, a murdări, al face pe cineva impur.

⁴Literal: ochiul rău, viclean și pizmaș.

⁵Literal: nebunie, dementă; defect al celui ce nu ia lucrurile în serios; ușurătatea de a lua totul în deriziune; comportament superficial, neangajant, dar care nu exclude responsabilitatea.

23 Toate retelele acestea ies din lăuntru, și ele îl spurcă pe om".

24 Si ridicându-Se de acolo, S'a dus în hotarele Tirului și ale Sidonului; și intrând într'o casă, voia ca nimeni să nu știe, dar n'a putut să rămână tăinuit.

25 Că de'ndată auzind despre El o femeie a cărei fiică avea duh necurat, a venit și a căzut la picioarele Lui.

26 Si femeia era păgână, de neam din Fenicia Siriei. Si-L ruga să scoată demonul din fiica ei.

27 Iar Iisus i-a zis: „Lasă întâi să se sature fiii; că nu e bine să iei pâinea filor și s'o arunci câinilor".

28 Ea însă a răspuns și a zis: „Da, Doamne, dar și câinii, sub masă, mânâncă din fărâmiturile filor".

29 Si El i-a zis: „Pentru acest cuvânt, du-te!, demonul a ieșit din fiica ta".

30 Iar ea, ducându-se acasă, a găsit-o pe copilă culcată pe pat; iar demonul, ieșit.

31 Si plecând iarăși din hotarele Tirului, a venit prin Sidon, la Marea Galileii, de-a dreptul prin ținutul Decapolei.

32 Si I-au adus un surd, care era și gângav, și L-au rugat să-Si pună mâna pe el.

33 Si luându-l deoparte de mulțime, Si-a pus degetele în urechile lui și, scuipând, i-a atins limba.

34 Si privind la cer a suspinat și a zis către el: „Efata!”, ceea ce înseamnă: „Deschide-te!”

35 Si îndată urechile i s-au deschis, iar legătura limbii lui s'a dezlegat și vorbea bine.

36 Si le-a poruncit să nu spună nimănuți. Dar cu cât le poruncea El, cu atât

mai mult ei Îl propovăduiau.

³⁷ Si erau peste măsură de uimiți și ziceau: „Pe toate le-a făcut bine: pe surzi îi face să audă și pe muți să vorbească”.

8

Săturarea celor patru mii. Fari-seii cer semn. Aluatul fariseilor și al lui Irod. Vindecarea unui orb. Mărturisirea lui Petru. Întâia vestire a patimilor.

¹ În zilele acelea, fiind iarăși mulțime multă și neavând ce să mănânce, Iisus i-a chemat la Sine pe ucenici și le-a zis:

² „Milă îmi este de mulțime, că trei zile sunt de când aşteaptă lângă Mine și n'au ce să mănânce;

³ și de le voi da drumul spre casa lor flămânzi, se vor istovi pe drum, că unii din ei au venit de departe”.

⁴ Si ucenicii Săi I-au răspuns: „De unde va putea cineva să-i sature pe aceștia cu pâine, aici, în pustiu?”

⁵ Si El i-a întrebat: „Câte pâini aveți?” Iar ei au răspuns: „Sapte”.

⁶ Si El a poruncit mulțimii să șadă jos pe pământ. Si luând cele şapte pâini, a mulțumit¹, a frânt și le-a dat ucenicilor Săi ca să le pună înainte-le. Si ei le-au pus înaintea mulțimii.

¹ Ca și în alte cazuri (Mt 15, 36; 26, 27; Mc 8, 6 etc.), binecuvântarea pâinii sau a paharului e precedată de mulțumirea pe care Iisus I-o aduce Tatâlui pentru bunătatea Sa față de oameni. Uneori (Mc 6, 41) gestul e sugerat prin expresia „privind la cer” sau „ridicându-și ochii spre cer”. Minunea înmulțirii pâinilor prefigură rează Euharistia (de la grecescul euharisteo = a mulțumi) ce va fi instituită la Cina cea de Taină și care constituie centrul și esența Liturghiei noastre.

⁷ Si erau și câțiva peștișori. Si binecuvântându-i, le-a spus să-i pună și pe aceștia înaintea lor.

⁸ Si au mâncat și s'au saturat și au luat fărâmiturile rămase, șapte coșuri.

⁹ Iar cei ce au mâncat erau ca la patru mii. Si le-a dat drumul.

¹⁰ Si îndată intrând în corabie cu ucenicii Săi, a venit în părțile Dalmanutei².

¹¹ Si au ieșit fariseii și au început să se ia cu El la întrebări cerându-I semn din cer, ispitindu-L.

¹² Si Iisus, suspinând în duhul Său, le-a zis: „Pentru ce neamul acesta cere semn? Adevăr vă grăiesc că acestui neam nu i se va da semn!”³

¹³ Si lăsându-i, a intrat iarăși în corabie și a trecut de cealaltă parte.

¹⁴ Dar ucenicii au uitat să ia pâine și nu aveau cu ei în corabie decât o pâine.

¹⁵ Si El le-a poruncit, zicând: „Luați aminte, păziți-vă de aluatul fariseilor și de aluatul lui Irod!”

¹⁶ Si ei cugetau între ei, zicând: „Spune asta fiindcă n'avem pâine...”.

¹⁷ Si cunoscând Iisus, le-a zis: „Ce cugetați?: că n'aveți pâine? Încă nu înțelegeți, nici nu pricepeți? Atât de împietrită vă este inima?

¹⁸ Ochi aveți și nu vedeți, urechi aveți și nu auziți. Nu vă aduceți aminte?:

¹⁹ Când am frânt cele cinci pâini la cei cinci mii, câte coșuri pline cu fărâmuri ati luat?” Iar ei au zis: „Douăsprezece”.

² Localitate încă neidentificată.

³ Relatând acest moment, Matei (16, 1-4) completează prin invocarea lui Iona ca prefigurare a învierii lui Iisus. Marcu se oprește aici; probabil că el, scriind pentru creștinii convertiți dintre păgâni, deci nefamiliarizați cu Vechiul Testament, consideră că exemplul lui Iona ar fi irelevant.

20 „Și când cu cele şapte la cei patru mii, câte coșuri cu fărâmituri ați luat?” Iar ei au zis: „Şapte”.

21 Și le-a zis: „Încă nu pricepeți?...”.

22 Și au venit la Betsaida. Și au adus la dânsul un orb și L-au rugat să Se atingă de el.

23 Și luându-l pe orb de mâna, l-a scos afară din sat; și scuipând pe ochii lui și punându-și mâinile pe el, l-a întrebat dacă vede ceva.

24 Și el, ridicându-și ochii, a zis: „Văd oamenii umblând, îi văd ca pe niște copaci...”.

25 După aceea a pus iarăși mâinile pe ochii lui și el a văzut bine și și-a revenit și pe toate le vedea limpede.

26 Și l-a trimis la casa sa, zicându-i: „Să nu intri în sat, nici să spui la cineva din sat⁴”.

27 Și au ieșit Iisus și ucenicii Săi prin satele din preajma Cezareei lui Filip. Și pe drum i-a întrebat pe ucenicii Săi, zicând: „Cine zic oamenii că sunt Eu?”

28 Ei i-au răspuns, zicând: „Unii spun că ești Ioan Botezătorul, alții că ești Ilie, iar alții că ești unul dintre profeti”.

29 Și El i-a întrebat: „Dar voi, voi cine ziceți că sunt?” Răspunzând Petru, l-a zis: „Tu ești Hristosul!”

30 Și El le-a dat poruncă să nu spună nimănui despre El.

31 Și a început să-i învețe că Fiul Omului trebuie să pătimească multe și să fie defăimat de bătrâni, de arhierei și de cărturari și să fie omorât, iar după trei zile să învie.

32 Și cuvântul acesta îl spunea pe față. Și Petru, luându-L deoparte, a început să-L dojenească.

33 Dar El, întorcându-se și privind la ucenicii Săi, l-a certat pe Petru și i-a zis: „Mergi înapoia Mea, Satano!, că tu nu le cugetă pe cele ale lui Dumnezeu, ci pe cele ale oamenilor”.

34 Și chemând la Sine mulțimea, laolaltă cu ucenicii Săi, le-a zis: „Dacă vioiește cineva să vină după Mine, să se lepede de sine, să-și ia crucea și să-Mi urmeze Mie.

35 Că tot cel ce va voi să-și scape viața, O va pierde; iar cel ce-și va pierde viața pentru Mine și pentru Evanghelia, acela O va măntui⁵.

36 Că ce-i folosește omului să câștige lumea întreagă și să-și păgubească sufletul?

37 Sau ce ar putea să dea omul în schimb pentru sufletul său?

38 Că tot cel ce se va rușina de Mine și de cuvintele Mele în neamul acesta desfrânat și păcătos, de acela și Fiul Omului Se va rușina când va veni într-o slava Tatălui Său, cu sfinții îngeri”.

9

Schimbarea la față. Vindecarea copilului surdo-mut. A doua vestire a Patimilor. Cine este cel mai mare? Folosirea numelui lui Iisus. Pietre de potincuire.

1 Și le spunea: „Adevăr vă grăiesc că sunt unii din cei ce stau aici care nu vor gusta moartea până ce nu vor vedea împărăția lui Dumnezeu venind într-o putere”.

2 Și după șase zile i-a luat Iisus cu Sine pe Petru și pe Iacob și pe Ioan și i-a

⁴Satul era Betsaida, dar orbul nu locuia acolo.

⁵Vezi nota de la Mt 16, 25.

dus numai pe ei-înde-ei într'un munte înalt; și S'a schimbat la față înaintea lor.

3 Si veșmintele Lui s'au făcut străluci-toare, albe foarte ca zăpada, aşa cum înălbitorul nu poate înălbi pe pământ.

4 Si Ilie li s'a arătat împreună cu Moise; și vorbeau cu Iisus.

5 Si răspunzând Petru, I-a zis lui Iisus: „Învățătorule, bine ne este să fim aici; să facem trei colibe: ţie una și lui Moise una și una lui Ilie...”.

6 Că nu știa ce să spună, fiindcă erau înspăimântați.

7 Si s'a făcut un nor care-i umbrea; și din nor a venit un glas, zicând: „Acesta este Fiul Meu Cel iubit, pe Acesta să-L ascultați!”

8 Si de'ndată privind ei împrejur, n'au mai văzut pe nimeni, ci numai pe Iisus singur cu ei.

9 Si pe când se coborau din munte, El le-a poruncit să nu spună nimănu ceea ce văzuseră, decât atunci când Fiul Omului va invia din morți.

10 Iar ei au păzit cuvântul¹, întrebându-se între ei: „Ce înseamnă a invia din morți?...”.

11 Si l-au întrebat pe El, zicând: „De ce spun căturarii că trebuie să vină mai întâi Ilie?”

12 Iar El le-a răspuns: „Într'adevăr, Ilie vine mai întâi și pe toate le va așeza din nou. Si cum este scris despre Fiul Omului?: că va să pătimească multe și să fie defăimat?

¹ Înțeles mai cuprinzător: pe de o parte, ucenicii au reținut porunca lui Iisus, n'au dat-o uitării; pe de alta, au respectato, în sensul că n'au divulgat taina ce li se încredințase pe un anume termen.

13 Dar vă spun Eu vouă că Ilie a și venit, și ei i-au făcut toate câte-au vrut, aşa cum s'a scris despre el².

14 Si venind ei la ucenici, au văzut mulțime mare împrejurul lor și pe cărturari luându-se la întrebări cu ei.

15 Si de'ndată ce L-a văzut, mulțimea a fremătat și a alergat să I se încchine.

16 Si El i-a întrebat pe căturari: „Despre ce vă luați la întrebări cu ei?”

17 Si I-a răspuns unul din mulțime: „Învățătorule, am adus la Tine pe fiul meu, care are duh mut.

18 Si oriunde îl apucă, îl aruncă la pământ și face spume la gură și scrâșnește din dinți și înțepenește. Si le-am spus ucenicilor Tăi să-l scoată, dar ei n'au fost în stare”.

19 Iar El, răspunzându-le, a zis: „O, neam necredincios, până când voi fi cu voi? până când vă voi răbdă? Aduceți-l la Mine!”

20 Si l-au adus la El. Si, văzându-L, duhul îndată l-a zguduit pe copil; și căzând la pământ, se zvârcolea spume-gând.

21 Si l-a întrebat pe tatăl lui: „Câtă vreme este de când i-a venit aceasta?” Iar el a răspuns: „Din pruncie.

22 Si de multe ori l-a aruncat și în foc și în apă, ca să-l piardă. Dar dacă Tu poți ceva, ajută-ne, fie-ți milă de noi!”

23 Iar Iisus i-a zis: „Dacă Tu poți crede, toate-i sunt cu putință celui ce crede”.

24 Si îndată strigând tatăl copilului, a zis cu lacrimi: „Cred, Doamne!, ajută necredinței mele!”

25 Iar Iisus, văzând că năvălește mulțimea, a certat duhul cel necurat,

² Este vorba de profeția lui Maleah (4, 4), pe care Iisus o raportează la Sine Însuși.

zicându-i: „Duh mut și surd, Eu îți poruncesc: Ieși din el, și'n el să nu mai intri!”

²⁶ Și răcnind și zguduindu-l cu putere, duhul a ieșit; iar copilul s'a făcut ca mort, încât mulți ziceau că a murit.

²⁷ Iar Iisus l-a apucat de mâna și l-a ridicat; și el s'a sculat în picioare.

²⁸ Și după ce El a intrat în casă, ucenicii L-au întrebat ei între ei: „De ce noi n'am fost în stare să-l scoatem?”

²⁹ Iar El le-a zis: „Soiul acesta de demoni prin nimic nu poate ieși decât numai prin rugăciune și prin post”.

³⁰ Și ieșind ei de acolo, străbăteau Galileea; iar El nu voia să știe cineva.

³¹ Că-i învăța pe ucenicii Săi și le spunea că Fiul Omului Se va da în mâinile oamenilor și-L vor ucide, iar după ce-L vor ucide, a treia zi va învia.

³² Ei însă nu înțelegeau cuvântul și se temeau să-L întrebe.

³³ Și au venit în Capernaum. Și fiind ei în casă, i-a întrebat: „Ce vorbeați între voi pe drum?”

³⁴ Iar ei tăceau, fiindcă pe cale se sfârdiseră unii cu alții, cine dintre ei este mai mare.

³⁵ Și sezând jos, i-a chemat pe cei doi-sprezece și le-a spus: „Dacă vrea cineva să fie întâiul, să fie cel din urmă dintre toți și slujitor al tuturor”.

³⁶ Și luând un copil, l-a pus în mijlocul lor; și luându-l în brațe, le-a zis:

³⁷ „Tot cel ce va primi în numele Meu pe unul din acești copii, pe Mine Mă primește; și cel ce Mă primește pe Mine, nu pe Mine Mă primește, ci pe Cel ce M'a trimis pe Mine”.

³⁸ Și I-a zis Ioan: „Învățătorule, am văzut pe cineva, care nu merge cu noi,

scoțând demoni în numele Tău; și l-am oprit, pentru că el nu merge cu noi”.

³⁹ Iar Iisus a zis: „Nu-l opriți, că nu e nimeni care să facă o minune în numele Meu și după aceea să poată degăză să Mă vorbească de rău.

⁴⁰ Fiindcă cel ce nu-i împotriva noastră e pentru noi.

⁴¹ Că oricine vă va da să beți un pahar de apă în numele Meu, fiindcă sunteți ai lui Hristos, adevăr vă spun că nu-și va pierde răsplata.

⁴² Iar celui ce-i va fi piatră de poticnire³ unuia din aceștia mici, care cred în Mine, mai bine i-ar fi dacă și-ar legă de gât o piatră de moară și s'ar arunca în mare.

⁴³ Și dacă mâna ta îți devine piatră de poticnire, taie-o; că mai bine-ți este să intri în Viață ciung decât să ai amândouă mâinile și să te duci în gheenă, în focul cel nestins,

⁴⁴ unde viermele lor nu moare și focul nu se stinge.

⁴⁵ Și dacă piciorul tău îți devine piatră de poticnire, taie-l; că mai bine-ți este să intri în Viață șchiop decât să ai amândouă picioarele și să fii azvârlit în gheenă, în focul cel nestins,

⁴⁶ unde viermele lor nu moare și focul nu se stinge.

⁴⁷ Și dacă ochiul tău îți devine piatră de poticnire, scoate-l; că mai bine-ți este să intri în împărăția lui Dumnezeu cu un singur ochi decât să ai amândoi ochii și să fii aruncat în gheena focului,

⁴⁸ unde viermele lor nu moare și focul nu se stinge.

³Vezi nota de la Mt 5, 29.

49 Că fiecare cu foc se va săra, aşa cum orice jertfă se va săra cu sare⁴.

50 Bună este sarea; dar dacă sarea își pierde gustul, cu ce o veți drege? Aveți sare întru voi și trăiți în pace unii cu alții!"

10

Despre divorț. Iisus binecuvintează copiii. Tânărul bogat. A treia vestire a Patimilor. Cererea fiilor lui Zevedeu. Vindecarea lui Bartimeu orbul.

1 Si sculându-Se de acolo, a venit în hotarele Iudeii, de cealaltă parte a Iordanului; și mulțimile s'au adunat iarăși la El și El iarăși le învăța, după cum îl era obiceiul.

2 Si apropiindu-se fariseii, Îl întrebau, ispitindu-L, dacă unui bărbat îi este îngăduit să-și lase femeia.

3 Iar El, răspunzând, le-a zis: „Ce vă poruncit Moise?”

4 Iar ei au zis: „Moise i-a dat voie să-i scrie carte de despărțire și s'o lase”.

5 Si răspunzând Iisus, le-a zis: „Din pricina învârtoșării inimii voastre vă scris el porunca aceasta;

6 dar de lanceputul făpturii, bărbat și femeie i-a făcut Dumnezeu:

7 De aceea va lăsa omul pe tatăl său și pe mama sa și se va lipi de femeia sa

⁴După Legea Veche, prinoasele de pâine și carne trebuiau sărate înainte de a fi aduse la altar (cf. Lv 2, 13). Dacă sarea dă gust și conservă, focul purifică și sfîrșește (Iisus va boteza cu Duh Sfânt și cu foc, Mt 3, 11). Spre a deveni prinos plăcut lui Dumnezeu, omul trebuie să se purifice prin toate încercările pe care Creatorul îi le trimite sau le îngăduie.

8 și cei doi vor fi un trup; aşa că nu mai sunt doi, ci un singur trup.

9 Așadar, ceea ce a unit Dumnezeu, omul să nu despartă”.

10 Si în casă ucenicii L-au întrebat din nou despre aceasta.

11 Si El le-a zis: „Oricine-și va lăsa femeia și va lua alta, săvârșește adulter cu ea.

12 Iar femeia, de-și va lăsa bărbatul și se va mărita cu altul, adulter săvârșește”.

13 Si aduceau la El copii, ca să Se atingă de ei; dar ucenicii îi certau pe cei ce-i aduceau.

14 Iar Iisus, văzând, S'a supărat și le-a zis: „Lăsați copiii să vină la Mine și nu-i opriți, că a unora ca aceștia este împărăția lui Dumnezeu.

15 Adevară vă spun: Cel ce nu va primi împărăția lui Dumnezeu ca un copil, nu va intra în ea”.

16 Si luându-i în brațe, Și-a pus mâinile pe ei și i-a binecuvântat¹.

17 Si pe când ieșea El în drum, un ins a alergat la El și, îngenunchind înainte-I, Îl întreba: „Învățătorule bun, ce să fac ca să moștenesc viața veșnică?”

18 Iar Iisus i-a răspuns: „De ce-Mi spui bun? Nimeni nu este bun, fără numai unul Dumnezeu.

19 Cunoști poruncile: Să nu ucizi, să nu te desfrânezi, să nu furi, să nu mărturisești strâmb, să nu păgubești pe nimeni, cinstește pe tatăl tău și pe mama ta”.

¹Structura textului original sugerează două nuanțe: formula rostită (și presupumată) a binecuvântării este însoțită de gestul punerii mâinilor; Iisus nu-i binecuvintează pe toți copiii deodată, ci unul câte unul.

²⁰ Iar el I-a zis: „Învățătorule, pe toate acestea le-am păzit din tinerețea mea”.

²¹ Iar Iisus, cătând la el cu luare-aminte, l-a îndrăgit și i-a zis: „Un lucheru îți mai lipsește: Du-te, vinde tot ce ai și dă-le săracilor și vei avea comoară în cer; și apoi, luând crucea, vino și-Mi urmează Mie”.

²² Dar el, întristându-se de cuvântul acesta, a plecat măhnit, fiindcă avea multe bogății.

²³ Și Iisus, uitându-Se în jur, le-a zis ucenicilor Săi: „Cei ce au bogății, cât de greu vor intra ei în împărăția lui Dumnezeu!”

²⁴ Iar ucenicii erau uimiți de cuvintele Lui. Dar Iisus, răspunzând iarăși, le-a zis: „Fiilor, cât de greu le este celor ce se încred în bogății să intre în împărăția lui Dumnezeu!

²⁵ Mai lesne îi este cămilei² să treacă prin urechile acului decât bogatului să intre în împărăția lui Dumnezeu!”

²⁶ Iar ei, mai mult uimindu-se, ziceau unii către alții: „Și cine poate să se mântuiască?...”.

²⁷ Iisus, privind la ei cu luare-aminte, le-a zis: „La oameni lucrul acesta e cu neputință, dar nu la Dumnezeu. Că la Dumnezeu toate sunt cu putință”.

²⁸ Și a început Petru a-I zice: „Iată, noi pe toate le-am lăsat și ţi-am urmat tie”.

²O seamă de preoți și teologi din zilele noastre încă mai discută pe seama acestui cuvânt, în sensul că n'ar fi vorba de cămilă, ci de odgon. Confuzia vine de acolo că în greaca veche există două cuvinte învecinate care uneori se pronunță la fel: kámilos – kámilos, dar se scriu diferit: kámelos = cămilă și kámylos = odgon. Firește, orice hiperbolă absolutizează imaginea și implică absurdul, dar tocmai în aceasta constă puterea ei: cămila, pe lângă toate celelalte, are și cocașă.

²⁹ Iisus a răspuns: „Adevăr vă grăiese: Nu este nimeni care să-și fi lăsat casă sau frați sau surori sau mamă sau tată sau copii sau țarine pentru Mine și pentru Evanghelie

³⁰ și să nu primească însușit – acum, în vremea aceasta de prigoniri – case și frați și surori și mame și copii și țarine; iar în veacul ce va să vină, viață veșnică.

³¹ Și mulți din cei dintâi vor fi la urmă, și cei din urmă, întâi”.

³² Și erau pe drum, suindu-se la Ierusalim, și Iisus mergea înaintea lor. Și ei erau uimiți: și cei ce mergeau în urma Lui se temeau. Și iarăși luându-i cu El pe cei doisprezece, a început să le spună cele ce aveau să I se întâpte:

³³ „Iată, ne suim la Ierusalim și Fiul Omului va fi dat în mâna arhiereilor și cărturarilor; și-L vor osândi la moarte și-L vor da pe mâna păgânilor

³⁴ și-L vor batjocori și-L vor scuipa și-L vor biciu și-L vor omorî, dar după trei zile va învia”.

³⁵ Și au venit la El Iacob și Ioan, fiii lui Zevedeu, zicându-I: „Învățătorule, voim să ne faci ceea ce-ți vom cere”.

³⁶ Iar El le-a zis: „Ce voiți să vă fac?”

³⁷ Iar ei I-au zis: „Dă-ne să sedem unul de-a dreapta Ta și altul de-a stânga Ta, întru slava Ta”.

³⁸ Dar Iisus le-a răspuns: „Nu știți ce cereți. Puteți să beți paharul pe care îl beau Eu și să vă botezați cu botezul cu care Eu Mă botez?”

³⁹ Iar ei I-au zis: „Putem”. Și Iisus le-a zis: „Într'adevăr, paharul pe care Eu îl beau îl veți bea și cu botezul cu care Eu Mă botez vă veți boteza,

⁴⁰ dar a sedea de-a dreapta Mea sau de-a stânga Mea nu este al Meu a da, ci

celor pentru care s'a pregătit"³.

41 Si auzind cei zece, au prins a se supără pe Iacob și pe Ioan.

42 Si Iisus, chemându-i la Sine, le-a zis: „Știți că cei ce se socotesc conducători ai neamurilor domnesc peste ele și cei mari ai lor le stăpânesc;

43 dar între voi să nu fie aşa, ci cel ce va vrea să fie mare între voi, să fie slujitorul vostru,

44 și cel ce va vrea să fie întâiul între voi, să le fie tuturor slugă;

45 că nici Fiul Omului n'a venit să I se slujească, ci să slujească și să-și dea viața răscumpărare pentru mulți”.

46 Si au venit în Ierihon. Si ieșind El din Ierihon cu ucenicii Săi și cu multime mare, Bartimeu orbul, fiul lui Ti-meu, sedea cerșind la marginea drumului.

47 Si auzind că este Iisus Nazarineanul, a început să strige și să zică: „Iisuse, Fiul lui David, miluieste-mă!”

48 Si mulți îl certau, ca să tacă; el însă cu mult mai tare striga: „Fiule al lui David, miluieste-mă!”

49 Si Iisus, apropiindu-Se, a zis: „Chemați-l!” Si l-au chemat pe orb, zicându-i: „Îndrăznește, scoală-te; te cheamă...”.

50 Iar orbul, lepădându-și haina de pe el și sărind în picioare, a venit la Iisus.

51 Si l-a întrebat Iisus, zicându-i: „Ce

voiești să-ți fac?” Iar orbul I-a răspuns: „Să-mi capăt vederea, Învățătorule!”

52 Iar Iisus i-a zis: „Du-te, credința ta te-a mântuit!” Si îndată și-a căpătat vederea și-I urma lui Iisus pe cale.

11

Intrarea în Ierusalim. Smochinul blestemat. Alungarea vânzătorilor din templu. Puterea credinței. Despre botezul lui Ioan și autoritatea lui Iisus.

1 Si când s'au apropiat de Ierusalim, la Betfaghe și Betania, lângă Muntele Măslinilor, a trimis pe doi din ucenicii Săi

2 și le-a zis: „Mergeti în satul care este în fața voastră și, intrând în el, îndată veți afla un mânz legat, pe care nici un om n'a șezut până acum. Dezlegați-l și aduceți-l.

3 Iar de vă va zice cineva: De ce faceți aceasta?, spuneți-i: Domnul are trebuință de el. Si îndată îl va trimite aici”.

4 Deci s'au dus și au găsit mânzul legat la drum în fața unei porți și l-au dezlegat.

5 Si unii din cei ce sedea acolo le-au zis: „Ce faceți?, de ce dezlegați mânzul?”

6 Iar ei le-au răspuns aşa cum le spusese Iisus; și aceia i-au lăsat.

7 Si au adus mânzul la Iisus și și-au pus hainele pe mânz și Iisus a șezut deasupra.

8 Si mulți își așterneau hainele'n cale, iar alții așterneau ramuri tăiate din câmp.

9 Iar cei ce mergeau înainte și cei ce veneau în urmă strigau: „Osana! Bine-

³Fericirea de apoi nu depinde de niscaiva favoruri divine prestabilite, ci de credință, faptele și gândurile celor judecați și care astfel își vor determina ei însăși poziția meritată în împărăția cerurilor. „Eu nu pot să fac de la Mine nimic; pre-cum aud, judec, iar judecata Mea este dreaptă” (In 5, 30), în sensul că faptele omului au ajuns în mâna Tatălui, iar Acesta I le predă Fiului spre judecată.

cuvântat este Cel ce vine întru numele Domnului!

¹⁰ Binecuvântată este împărăția care vine, a părintelui nostru David! Osana întru cei de sus!"

¹¹ Și a intrat Iisus în Ierusalim și în templu; și după ce S'a uitat la toate de jur-împrejur, fiind vremea spre seară a ieșit spre Betania împreună cu cei doi-sprezece.

¹² Și a doua zi, pe când ieșeau din Betania, El a flămânzit.

¹³ Și văzând de departe un smochin care avea frunze, S'a dus acolo să vadă dacă va găsi ceva în el; și ajungând la smochin, n'a găsit nimic decât frunze; că încă nu era vremea smochinelor.

¹⁴ Și vorbindu-i, i-a zis: „De-acum îna-

inte, roadă din tine nimeni în veac să

nu mănânce!" Iar ucenicii Săi auzeau.

¹⁵ Și au venit în Ierusalim. Și intrând în templu, a început să-i dea afară pe cei ce vindeau și pe cei ce cumpărau în templu, iar mesele schimbătorilor de bani și scaunele neguțătorilor de porumbei le-a răsturnat.

¹⁶ Și nu îngăduia să mai treacă nimeni cu vreun vas prin templu¹.

¹⁷ Și-i învăța și le spunea: „Oare nu este scris: Casa Mea, casă de rugăciune se va chema pentru toate neamurile? Voi însă ați făcut-o peșteră de tâlhari..." .

¹⁸ Și au auzit arhiereii și cărturarii. Și căutau cum să-L piardă. Că se temeau de El, pentru că toată mulțimea era uitată de învățătura Lui.

¹⁹ Iar când s'a făcut seară, au ieșit afară din cetate.

²⁰ A doua zi dimineața, trecând pe acolo, au văzut smochinul uscat din rădăcini.

²¹ Și Petru, aducându-și aminte, I-a zis: „Învățătorule, iată, smochinul pe care l-ai blestemat s'a uscat..." .

²² Și răspunzând, Iisus le-a zis: „Aveți credință în Dumnezeu.

²³ Adevară vă spun că cel ce i-ar zice muntelui acestuia: Ridică-te și te aruncă în mare!, și nu se va îndoii în inima lui, ci va crede că ceea ce spune se va face, fi-va lui orice va zice.

²⁴ De aceea vă spun: Pe toate câte le cereți rugându-vă, să credeți că le-ați și primit², și le veți avea.

²⁵ Iar când stați de vă rugați, iertați orice aveți împotriva cuiva, pentru ca și Tatăl vostru Cel din ceruri să vă ierte vouă greșalele voastre.

²⁶ Iar dacă voi nu iertați, nici Tatăl vostru Cel din ceruri nu vă va ierta vouă

²Într'o seamă de variante manuscrise: „le veți primi”, ceea ce trădează preferința copiștilor pentru forma lamvánete a verbului lamváno = a primi, ca exprimând o succesiune logică. În opțiunea de față e vorba însă de simultaneitatea teo-logică a verbului (aoristul elávete) din celelalte variante, care pun accentul pe extraordinara putere a credinței pure, aceea care-și realizează obiectul prin ea însăși, fără mijlocirea sau implicarea nădejdirii. În felul acesta, rugăciunea nu mai este o simplă cerere, ci o permanentă mulțumire. La invierea lui Lazăr, Iisus îi mulțumește Părintelui îmântie de a săvârși minunea, ca și cum ea ar fi fost săvârșită (vezi In 11, 41 și nota). Într-o rugăciune liturgică I se mulțumește lui Dumnezeu pentru că „ne-a dăruit împărăția ce va să fie”. În Euharistie, actul prefacerii e precedat (nu urmat) de mulțumire (ca și în cântarea paralelă: „Tie îți mulțumim, Doamne, și ne rugăm Tie”). Apostolul Pavel afirmă că ceea ce pentru noi este virtual, pentru Dumnezeu este real: o făgăduință a lui Dumnezeu devine realitate în chiar clipa când El a rostit-o (vezi Rm 4, 17 și nota; de asemenea, nota de la Evr 11, 1) și tot așa trebuie s'o considerăm și noi prin credință.

¹Curtea templului – în special aria prozelitiilor – era deseori folosită drept pasaj între oraș și Muntele Măslinilor. Vezi nota de la Mt 21, 13.

greșalele".

²⁷ Și au venit iarăși în Ierusalim. Și în timp ce Iisus umbla prin templu, au venit la El arhiereii, cărturarii și bătrâniii

²⁸ și I-au zis: „Cu ce putere³ fac tu acestea? Sau cine ți-a dat ție această putere de a le face?”

²⁹ Iar Iisus le-a zis: „Vă voi întreba și Eu un cuvânt; răspundeți-Mi, și vă voi spune și Eu cu ce putere fac acestea:

³⁰ Botezul lui Ioan, din cer a fost, sau de la oameni? Răspundeți-Mi!”

³¹ Și ei se chibzuiau între ei, zicând: „Dacă noi vom zice: Din cer!, El va spune: Atunci, de ce nu i-ați dat crezare?;

³² dar de vom zice: De la oameni...”. Se temea de multime, fiindcă toți socoteau că Ioan a fost cu adevărat profet.

³³ Și răspunzând, I-au zis: „Nu știm...”. Și Iisus le-a zis: „Nici Eu nu vă spun cu ce putere fac acestea!...”.

² Și la vremea cuvenită a trimis la lucrători un slujitor ca să ia de la ei din roada viei.

³ Iar ei, prințându-l, l-au bătut și i-au dat drumul fără nimic.

⁴ Și din nou a trimis la ei un slujitor, dar și pe acela, lovindu-l cu pietre, i-au spart capul și l-au izgonit cu ocară.

⁵ Și a trimis un altul. Dar și pe acela l-au ucis; și pe mulți alții, pe unii i-au bătut, iar pe alții i-au omorât.

⁶ Încă îl mai avea pe un fiu al său iubit, și în cele din urmă l-a trimis la lucrători spunându-și: De fiul meu se vor rușina.

⁷ Dar acei lucrători au zis între ei: Acesta este moștenitorul; veniți să-l omorâm, și moștenirea a noastră va fi...

⁸ Și au pus mâna pe el, l-au omorât și l-au aruncat afară din vie.

⁹ Ce va face dar stăpânul viei?: Va veni și pe lucrători și va pierde, iar via o va da pe seama altora.

¹⁰ Oare nici scriptura aceasta n'ați citit-o: Piatra pe care au nesocotit-o ziditorii, aceasta a ajuns în capul unghiului;

¹¹ de la Domnul s'a făcut aceasta și este minunată în ochii noștri?”

¹² Și căutau să-L prindă, dar se temea de popor; fiindcă înțeleseră că împotriva lor a spus parabola. Și lăsându-L, s'au dus.

¹³ Și au trimis la El pe unii din farisei și din irodiiani, ca să-L prindă în cuvânt.

¹⁴ Iar ei, venind, I-au zis: „Învățătorule, știm că adevărat ești și nu-ți pasă de nimeni, fiindcă tu nu cauți la față oamenilor, ci cu adevărat înveți calea lui Dumnezeu. Se cuvine a da dajdie

12

Parabola lucrătorilor nevrednici. Banul cezarului. Despre învierea morților. Cea mai mare poruncă. Fiul și Domn al lui David. Banul văduvei.

¹ Și a început să le vorbească în parbole: „Un om a sădit o vie, a împrejmuit-o cu gard, a săpat în ea teasc, a clădit turn și a dat-o pe seama lucrătorilor și s'a dus departe.

³ Și aici, puterea înseamnă nu numai capacitatea de a face minuni, ci și autoritatea extra-umană cu care este investit cel care le face (fariseii îl învinuiau pe Iisus că-i scoate pe demoni prin căpetenia acestora).

cezarului, sau nu? Să dăm, sau să nu dăm?”

¹⁵ El însă, cunoscându-le fătărnicia, le-a zis: „De ce Mă ispiti? Aduceți-Mi un dinar ca să-l văd”.

¹⁶ Și I-au adus. Și i-a întrebat Iisus: „Ale cui sunt efibia și inscripția de pe el?” Iar ei I-au zis: „Ale cezarului”.

¹⁷ Iar Iisus a zis: „Dați-i cezarului pe cele ale cezarului, iar lui Dumnezeu pe cele ale lui Dumnezeu!” Și s’au minunat de El.

¹⁸ Și au venit la El saduciei, care spun că nu este înviere, și L-au întrebat, zicând:

¹⁹ „Învățătorule, Moise ne-a lăsat scris că dacă moare fratele cuiva și-și va lăsa femeia fără copii, pe femeia lui s’o ia fratele său și să-i ridice urmaș fratelui mort.

²⁰ Și erau șapte frați. Și cel dintâi și-a luat femeie, dar a murit fără să lase urmaș;

²¹ și a luat-o cel de-al doilea și a murit fără să lase urmaș; tot aşa și al treilea;

²² și au luat-o toți șapte și n’au lăsat urmaș. În urma tuturor a murit și femeia.

²³ La înviere, când vor învia, a căruia dintre ei va fi femeia? Că toți șapte au avut-o de soție”.

²⁴ Și le-a zis Iisus: „Oare nu rătăciți voi din pricina aceasta, că nu știți Scripturile, nici puterea lui Dumnezeu?

²⁵ Căci atunci când vor învia din morți, nici nu se mai însoară, nici nu se mai mărită, ci sunt ca îngerii în ceruri.

²⁶ Iar despre morți, că vor învia, n’ățit oare în cartea lui Moise, când i-a vorbit Dumnezeu din rug¹, zicând: Eu

sunt Dumnezeul lui Avraam și Dumnezeul lui Isaac și Dumnezeul lui Iacob?

²⁷ Dumnezeu nu este Dumnezeul celor morți, ci al celor vii. Prin urmare, mult rătăciți voi!”

²⁸ Și unul dintre cărturari, care-i auzise luându-se între ei la întrebări și văzând că bine le-a răspuns El, s’apropiat de El și L-a întrebat: „Care poruncă este întâia din toate?”

²⁹ Iisus i-a răspuns că întâia este: „Ascultă, Israele, Domnul Dumnezeul nostru este singurul Domn;

³⁰ și: Să iubești pe Domnul Dumnezeul tău din toată inima ta, din tot sufletul tău, din tot cugetul tău și din toată puterea ta. Aceasta este cea dintâi poruncă.

³¹ Iar a doua este aceasta: Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuți. Altă poruncă mai mare decât aceasta nu este”.

³² Și I-a zis cărturarul: „Bine, Învățătorule; adevărat ai spus că unul este Dumnezeu și nu este altul în afară de El.

³³ Și să-L iubești pe El din toată inima, din tot sufletul, din tot cugetul și din toată puterea și să-l iubești pe aproapele tău ca pe tine însuți este mai mult decât toate arderile-de-tot și de-cât toate jertfele”.

³⁴ Iar Iisus, văzând că a răspuns cu înțelegcione, i-a zis: „Nu ești departe de împărăția lui Dumnezeu!” Și nimeni nu mai îndrăznea să-I pună întrebări.

³⁵ Și în timp ce învăță în templu, Iisus dădea răspunsuri², zicând: „Cum de când Dumnezeu i-a vorbit lui Moise din lumina unui rug care ardea fără să se mistue.

²Răspundea la întrebări din popor, indiferent dacă în mulțime se aflau sau nu și cărturari.

¹Trimitere la momentul relatat în Iș 3, 2-6,

spun cărturarii că Hristos este fiul lui David?

³⁶ Însuși David a spus încă Duhul Sfânt: Zis-a Domnul către Domnul meu: Ţezi de-a dreapta Mea până ce-i voi pune pe vrăjmașii Tăi așternut picioarelor Tale.

³⁷ Așadar însuși David îl numește pe El Domn; atunci, de unde până unde este fiul lui?...”. Și multă multime îl asculta cu bucurie.

³⁸ Și le spunea în învățătura Sa: „Feriți-vă de cărturari, cărora le place să se plimbe în haine lungi și să fie salutați în piețe

³⁹ și să stea pe scaunele din față în sinagogi și pe locurile cele dintâi la oșpete,

⁴⁰ ei, care mănâncă de istov cașele văduvelor și cu fătărnice se roagă'ndelung; aceștia mai mare osândă și vor lua”.

⁴¹ Și sezând în fața cutiei milelor³, Iisus privea cum multimea aruncă bani în cutie. Și mulți bogăți aruncau mult.

⁴² Si venind o văduvă săracă, a aruncat doi bănuți, adică un codrant.

⁴³ Și chemându-i la Sine pe ucenicii Săi, le-a zis: „Adevără vă grăiesc că această văduvă săracă a aruncat în cutia milelor mai mult decât au aruncat toți ceilalți.

⁴⁴ Pentru că toți au aruncat din prisoșul lor, pe când ea, din sărăcia ei, a pus tot ce avea, totul de la gura ei”.

³Vistieria în care se depuneau danii atât pentru nevoie templului, cât și pentru opere de caritate.

13

Profeția despre dărâmarea Ierusalimului. Sfârșitul lumii și venirea Fiului Omului. Parabola smochinului prevestitor. Îndemn la pri-veghere.

¹ Și pe când ieșea El din templu, unul dintre ucenicii Săi I-a zis: „Privește, Învățătorule, ce pietre!, ce zidiri!...¹”.

² Dar Iisus i-a zis: „Vezi tu aceste zidiri mărete?: Piatră pe piatră nu va rămâne din ele, care să nu se risipească”.

³ Și sezând El pe Muntele Măslinilor, în fața templului, Petru, Iacob, Ioan și Andrei L-au întrebat numai ei între ei:

⁴ „Spune-ne când vor fi acestea? Și care va fi semnul când toate acestea va fi să se plinească?”

⁵ Iar Iisus a început să le spună: „Luați aminte, să nu vă amăgească cineva.

⁶ Că mulți vor veni în numele Meu, zicând: Eu sunt!, și pe mulți îi vor amăgi.

⁷ Iar când veți auzi de războiye și de zvonuri de războiye, să nu vă tulburăți, căci ele trebuie să fie; dar încă nu va fi sfârșitul.

⁸ Și neam peste neam se va ridica și împăratie peste împăratie; cutremure vor fi pe alocuri, și foamete și tulburări vor fi. Acestea sunt începutul durerilor nașterii².

¹Splendidele clădiri din incinta templului, cărora Iisus le prevestise dărâmarea (ceea ce se va întâmpla în anul 70).

²Vezi nota de la Mt 24, 8. Cataclismele umane și cosmice preced nu numai sfârșitul lumii, ci și nașterea ei din nou (cf. Mt 19, 28). În felul acesta, ele ies de sub incidența absurdului și capătă o finalitate, aşa cum durerile femeii însărcinate capătă sens prin bucuria de a se naște un om pe lume (In 19,21).

9 Luați seama la voi însivă. Că din pricina Mea vă vor da în adunări și veți fi bătuți în sinagogi și veți sta îna-intea conducătorilor și a împăraților, spre mărturie lor³.

10 Si trebuie ca mai întâi Evanghelia să se propovăduiască la toate neamurile.

11 Iar când vă vor duce să vă predea, nu vă îngrijiți dinainte ce veți vorbi, ci să vorbiți ceea ce vi se va da vouă în ceasul acela. Că nu voi sunteți cei ce veți vorbi, ci Duhul Sfânt.

12 Si frate pe frate va da la moarte, și tată pe fiu; și copiii se vor răzvrăti împotriva părinților și-i vor ucide.

13 Si de toți veți fi urâți din pricina numelui Meu; dar cel ce va răbda până la sfârșit, acela se va mântui.

14 Iar când veți vedea urâciunea pu-stiirii⁴, cea prezisă de profetul Daniel, stând unde nu se cuvinte – cine citește, să înțeleagă –, atunci cei ce vor fi în Iudeea să fugă în munți;

15 și cel ce va fi pe acoperiș să nu se coboare, nici să intre să-și ia ceva din casa sa;

16 și cel ce va fi în țarină să nu se întoarcă îndărăt să-și ia haina.

17 Dar vai de cele ce vor fi însărcinate și de cele ce vor alăpta în zilele acelea!

18 Rugați-vă, dar, ca fuga voastră să nu fie iarna.

19 Că necaz va fi în zilele acelea, cum n'a mai fost până acum de la'nceputul zidirii pe care a zidit-o Dumnezeu, și nici nu va mai fi.

³Cel ce suferă este nu numai un martir (marter, mărturisitor) al lui Hristos în fața persecutorilor, dar devine – implicit – și un martor al acuzării la marea Judecată.

⁴Vezi nota de la Mt 24, 15.

20 Si dacă Domnul n'ar fi scurtat zilele aceleia, nici un trup n'ar mai scăpa; dar El a scurtat acele zile de dragul celor aleși, pe care El i-a ales.

21 Si dacă va zice atunci cineva: Iată, aici este Hristos!, sau: Iată, acolo!, să nu credeți.

22 Că se vor scula hristoși mincinoși și profeți mincinoși și vor face semne și minuni ca să-i ducă în rătăcire, de se poate, pe cei aleși.

23 Dar voi luați seama! Iată, pe toate vi le-am spus de mai'nainte.

24 Ci în acele zile, după necazul acela, soarele se va întuneca și luna nu-și va mai da lumina.

25 Si stelele vor cădea din cer și puterile cele din ceruri se vor clătina.

26 Si atunci Îl vor vedea pe Fiul Omului venind pe nori, cu putere multă și cu slavă.

27 Si atunci pe îngerii Săi îi va trimite și pe aleșii Săi îi va aduna din cele patru vânturi, de la marginea pământului până la marginea cerului.

28 Învătați de la smochin parabola: Când mlădița lui se face fragedă și înfrunzește, știți că vara e aproape.

29 Tot aşa și voi, când le veți vedea pe acestea plinindu-se, să știți că El este aproape, lângă ușă.

30 Adevară vă grăiesc că neamul acesta nu va trece până ce toate acestea nu vor fi.

31 Cerul și pământul vor trece, dar cu-vintele Mele nu vor trece.

32 Iar despre ziua aceea și despre ceasul acela nimeni nu știe, nici îngerii din cer, nici Fiul, ci numai Tatăl.

33 Luați aminte, privegheați și vă ru-gați, că nu știți când va fi vremea

aceea.

³⁴ E ca un om care a plecat departe, și-a lăsat casa, a dat puterea pe mâna slujilor, fiecărui lucrarea lui, iar portarului i-a poruncit să vegheze.

³⁵ Așadar, privegheați, că nu știți când va veni stăpânul casei: seara, ori la miezul nopții, ori la cântatul cocoșilor, ori dimineață;

³⁶ ca nu cumva, venind fără veste, să vă găsească dormind.

³⁷ Iar ceea ce vă spun vouă le spun tuturor: Privegheați!"

14

Ungerea din Betania. Trădarea lui Iuda. Cina cea de Taină. Rugăciunea din Ghetsimani. Arrestarea lui Isus. Isus în fața sinedriului. Le-pădarea lui Petru.

¹ Si peste două zile erau Paștile și Azimele. Si arhieriei și căturarii căutau cum să-L prindă cu vicleșug, ca să-L omoare.

² Dar ziceau: „Nu în ziua praznicului, ca să nu fie tulburare în popor”.

³ Si fiind El în Betania, în casa lui Simon Leprosul, în timp ce sedea la masă a venit o femeie având un alabastru cu mir de nard curat¹, de mare preț; și spărgând vasul, a vărsat mirul pe capul Lui.

⁴ Dar erau unii care murmurau în sinea lor, zicând: „De ce s'a făcut această risipă de mir?”;

⁵ că mirul acesta putea să fie vândut cu peste trei sute de dinari și să li se dea săracilor”. Si murmurau împotriva ei.

¹ Ulei preparat cu esență extrasă din rădăcină de nard, plantă aromatică din India.

⁶ Dar Iisus a zis: „Lăsați-o, de ce-i faceti supărare? Bun lucru a făcut ea pentru Mine.

⁷ Că pe săraci îi aveți pururea cu voi și puteți să le faceți bine oricând vreți, dar pe Mine nu Mă aveți pururea.

⁸ Ea a făcut ceea ce avea de făcut: mai dinainte Mi-a uns trupul cu mir, spre îngropare².

⁹ Adevăr vă spun Eu vouă: Oriunde se va propovădui Evanghelia, în toată lumea, se va spune și ce a făcut ea, spre pomenirea ei”.

¹⁰ Iar Iuda Iscarioteanul, unul din cei doisprezece, s'a dus la arhierei ca să li dea pe Iisus în mâna.

¹¹ Si auzind ei, s'a bucurat și au făgăduit să-i dea bani. Si el căuta cum să-L dea în mâna lor la un prilej potrivit.

¹² Iar în ziua cea dintâi a Azimelor, când jertfeau Paștile, ucenicii Săi L-au întrebat: „Unde vrei să mergem să-ți gătim, ca să mănânci Paștile?”

¹³ Si a trimis doi din ucenicii Săi și le-a zis: „Mergeți în cetate și vă va întâmpina un om ducând un urcior cu apă; mergeți după el;

¹⁴ și acolo unde va intra el, spuneți-i stăpânului casei că Învățătorul zice: Unde este odaia în care să mănânc Paștile împreună cu ucenicii Mei?

¹⁵ Iar el vă va arăta un foișor mare, gata asternut. Acolo să pregătiți pentru noi”.

¹⁶ Si au ieșit ucenicii și au venit în cetate și au găsit aşa cum le spusesese El și au pregătit Paștile.

¹⁷ Iar făcându-se seară, a venit cu cei doisprezece.

² Vezi nota de la Mt 26, 11.

¹⁸ Și pe când sedea la masă și mâncau, Iisus a zis: „Adevăr vă grăiesc că unul dintre voi, care mănâncă împreună cu Mine, Mă va vinde”.

¹⁹ Ei au început să se întristeze și să-I zică unul câte unul: „Nu cumva sunt eu?...”.

²⁰ Iar El le-a zis: „Unul din cei doisprezece, care întinge cu mine în blid.

²¹ Că Fiul Omului merge cum este scris despre El; dar vai acelu om prin care Fiul Omului este vândut! Bine era de omul acela dacă nu s-ar fi născut!”

²² Și pe când mâncau, Iisus a luat pâine și, binecuvântând, a frânt și le-a dat și a zis: „Luați, mâncați, acesta este Trupul Meu”.

²³ Și luând paharul, mulțumind, le-a dat și au băut din el toți;

²⁴ și le-a zis: „Acesta este Sângele Meu, al Legii celei noi, carele pentru mulți se varsă.

²⁵ Adevăr vă grăiesc că de acum nu voi mai bea din rodul viței până în ziua aceea când îl voi bea, nou, întru împărația lui Dumnezeu”.

²⁶ Și după ce au cântat imnuri, au ieșit la Muntele Măslinilor.

²⁷ Și le-a zis Iisus: „În această noapte toți vă veți potici³, că scris este: Bateți voi păstorul și se vor risipi oile;

²⁸ dar după ce voi învia, voi merge mai înainte de voi în Galileea”.

³Iisus prevede și prezice lepădarea nu numai a lui Petru (vezi mai jos), ci a tuturor uceniciilor, aşa cum ne este relatată în Mt 26, 56 și Mc 14, 50. Poticnirea însă nu înseamnă prăbușire totală și iremediabilă, ci o cădere temporară, deosebi provocată de o cauză externă și neînțeleasă (în speță, refuzul lui Iisus de a Se salva prin intervenția Tatălui – Mt26, 53 –, aşa cum, omeniște, ar fi fost de așteptat).

²⁹ Iar Petru I-a zis: „Chiar dacă toți se vor potici, eu unul, nu!”

³⁰ Și i-a zis Iisus: „Adevăr îți grăiesc că astăzi, în noaptea aceasta, mai înainte de a cânta cocoșul de două ori, tu de trei ori te vei fi lepădat de Mine”.

³¹ El însă spunea cu mai mare stăruință: „Să de-ar fi să mor cu Tine, nu Te voi tăgădui!...”. Și tot aşa spuneau toți.

³² Și au venit într'un loc al cărui nume este Ghetsimani și le-a zis ucenicilor Săi: „Sedeți aici până ce Mă voi ruga”.

³³ Și i-a luat cu El pe Petru și pe Iacob și pe Ioan; și a început a Se tulbura și a Se mâhni

³⁴ și le-a zis: „Întristat de moarte Îmi este sufletul... Rămâneți aici și privațieghați”.

³⁵ Și mergând puțin mai înainte, a căzut cu fața la pământ și Se ruga că, de este cu putință, ceasul acela să treacă pe-alături de El.

³⁶ Și zicea: „Avva, Părinte, toate-ți sunt cu putință. Depărtează paharul acesta de la Mine!... Dar fie nu ce voințe Eu, ci ce voiești Tu!”

³⁷ Și a venit și i-a găsit dormind și i-a zis lui Petru: „Simone, dormi? Un ceas n'ai fost în stare să privațieghizi?...

³⁸ Privegheati și vă rugați, ca să nu intrați în ispită. Că duhul este osârditor, dar trupul neputincios.”

³⁹ Și mergând iarăși, S'a rugat spunând același cuvânt.

⁴⁰ Și din nou venind, i-a găsit dormind; că ochii le erau îngreuiati; și nu știau ce să-I răspundă.

⁴¹ Și a venit a treia oară și le-a zis: „De acum dormi și odihniți-vă!... Destul! A sosit ceasul. Iată, Fiul Omului este dat în mâinile păcătoșilor.

42 Sculați-vă să mergem. Iată, s'a apropiat cel care M'a vândut".

43 Și îndată, în timp ce El încă vorbea, a venit Iuda Iscarioteanul, unul din cei doisprezece, și cu el o gloată cu săbii și cu ciomege, de la arhierei, de la cărturari și de la bătrâni.

44 Iar trădătorul le dăduse semn, zicând: „Cel pe care-l voi săruta, acela este. Prindeți-l și duceți-l sub pază”.

45 Și venind îndată și apropiindu-se de El, I-a zis: „Învățătorule!...”. Și L-a sărutat.

46 Iar ei au pus mâna pe El și L-au prins.

47 Unul din cei care stăteau pe lângă El, scoțând sabia, a lovit-o pe sluga arhiereului și i-a tăiat urechea.

48 Și răspunzând, Iisus le-a zis: „Ca la un tâlhar ați ieșit, cu săbii și ciomege, ca să Mă prindeți.

49 În fiecare zi eram la voi în templu, învățând, și nu M'ați prins. Dar acestea sunt ca să se plinească Scripturile”.

50 Atunci, părăsindu-L, toți au fugit⁴.

51 Iar un Tânăr mergea după El, învelit într'un cearșaf pe trupul gol; și l-au prins,

52 dar el, lăsând cearșaful, a fugit gol⁵.

53 Și L-au dus pe Iisus la arhiereu; și s'au adunat toți arhiereii și bătrâni și cărturarii.

54 Iar Petru, de departe, a mers după El până înăuntru în curtea arhiereului; și ședea cu slugile, încălzindu-se la foc.

⁴Este vorba de ucenici.

⁵Acest amănunt este relatat numai de Marcu. Numeroși comentatori sunt de părere că Tânărul era înșuși viitorul evanghelist, martor ocular al evenimentului.

55 Arhiereii și tot sinedriul căutau mărturie împotriva lui Iisus, ca să-L omoare, dar nu găseau.

56 Că mulți mărturiseau minciuni împotriva Lui, dar mărturiile nu se potriveau.

57 Și ridicându-se unii, au dat mărturie minciinoasă împotriva Lui, zicând:

58 „Noi l-am auzit spunând aşa: Voi dărâma acest templu făcut de mâna și în trei zile voi clădi altul, nefăcut de mâna”.

59 Dar nici aşa, mărturia lor nu era la fel.

60 Și sculându-se arhiereul în mijloc, L-a întrebat pe Iisus, zicând: „Nimic nu răspunzi la tot ce mărturisesc aceştia împotriva ta?”

61 Iar El tăcea și nu răspundea nimic. Iarăși L-a întrebat arhiereul și I-a zis: „Ești tu Hristosul, fiul Celui-Binecuvântat?”

62 Iar Iisus i-a zis: „Eu sunt, și L-veți vedea pe Fiul Omului sezând de-a dreapta Puterii⁶ și venind pe norii cerului”.

63 Iar arhiereul, sfâșiuindu-și hainele, a zis: „Ce trebuie să mai avem de maritori?

64 Ați auzit blasfemia! Ce părere aveți?...”. Iar ei toți au judecat că vrednic e de moarte.

65 Și au început unii să-L scuipe și să-I acopere fața și să-L bată cu pumnii și să-I zică: „Profetește!...”. Și slugile Il băteau cu palmele peste obraz.

66 Și pe când Petru era jos în curte, a venit una din slujnicele arhiereului

⁶De-a dreapta Tatălui, unde Iisus Se va așeza după înălțarea Sa la cer; pe norii cerului va veni la sfârșitul veacurilor (Mt 24, 30), în toată măreția Sa.

⁶⁷ și văzându-l pe Petru încălzindu-se, s'a uitat la el și i-a zis: „Și tu erai cu Iisus Nazarineanul!”

⁶⁸ El însă a tăgăduit, zicând: „Nici că știu, nici că înțeleg ce spui”. Și a ieșit afară în fața curții; și a cântat cocoșul.

⁶⁹ Iar slujnica, văzându-l, a început iarăși să le spună celor de față că și acesta este dintre ei.

⁷⁰ Iar el din nou a tăgăduit. Și după puțin timp, cei de față i-au zis iarăși lui Petru: „Cu adevărat ești dintre ei, că ești galileean și graiu-ți este asemănător”.

⁷¹ Iar el a început să se blestemă și să se jure: „Nu-l cunosc pe omul acesta de care-mi vorbiți...”.

⁷² Și îndată cocoșul a cântat a doua oară. Și Petru și-a adus aminte de cuvântul pe care i-l spuse Iisus: „Înainte de a cânta cocoșul de două ori, tu de trei ori te vei fi lepădat de Mine”. Și a'nceput să plângă.

15

Iisus în fața lui Pilat. Judecata și osânda. Încununarea cu spini. Răstignirea și îngroparea.

¹ Și, dimineața, arhieriei au ținut deîndată sfat cu bătrâni, cu cărturari și cu tot sinedriul; și după ce L-au legat pe Iisus, L-au dus și i L-au predat lui Pilat.

² Și Pilat L-a întrebat: „Tu ești împăratul Iudeilor?” Iar El, răspunzându-i, a rostit: „Tu o spui”.

³ Și arhieriei îl învinuiau de multe.

⁴ Și Pilat L-a întrebat, zicând: „Nu răsunzi nimic? Vezi căte spun ei împotriva ta”.

⁵ Dar Iisus n'a mai răspuns nimic, aşa încât Pilat se mira.

⁶ Iar de sărbătoarea Paștilor el le elibera un întemnițat pe care-l cereau ei.

⁷ Și era unul cu numele Baraba, închis împreună cu niște răsculați care în răscoală săvârșiseră omor.

⁸ Și mulțimea, strigând, a început să-i ceară lui Pilat să facă aşa cum întotdeauna făcea pentru ei.

⁹ Iar Pilat le-a răspuns, zicând: „Vreți să vă eliberez pe împăratul Iudeilor?”

¹⁰ Fiindcă știa că din invidie i-L dădu seră arhieriei în mâna.

¹¹ Dar arhieriei au ațâțat mulțimea, ca mai degrabă să le elibereze pe Baraba.

¹² Iar Pilat, răspunzând iarăși, le-a zis: „Ce vreți să fac cu cel despre care ziceți că e împăratul Iudeilor?”

¹³ Ei iarăși au strigat: „Răstignește-l!”

¹⁴ Iar Pilat le-a zis: „Dar ce rău a făcut?” Iar ei mai tare strigau: „Răstignește-l!”

¹⁵ Și Pilat, vrând să facă pe voia mulțimii, le-a eliberat pe Baraba; iar pe Iisus, după ce L-a biciuit, L-a dat să fie răstignit.

¹⁶ Iar ostașii L-au dus în lăuntrul curții, adică în pretoriu, și au adunat toată cohorta

¹⁷ și L-au îmbrăcat în purpură¹; și împăletind o cunună de spini, I-au pus-o pe cap.

¹⁸ Și au început să I se încchine, zicând: „Bucură-te, împăratul Iudeilor!...”.

¹⁹ Și-L băteau peste cap cu o trestie și-L scuipau și, punându-I-se în genunchi, I se încchinău.

¹ Într'o pelerină roșie, purpurie, din echipamentul cavaleriștilor romani, simulând o hlamidă regală.

20 Si după ce L-au batjocorit, L-au dezbrăcat de purpură și L-au îmbrăcat cu hainele Lui. Si L-au dus afară ca să-L răstignească.

21 Si au silit pe un trecător care venea din țarină, pe Simon Cireneul, tatăl lui Alexandru și al lui Ruf, să-I ducă crucea.

22 Si L-au dus la locul Golgota, care se întâlcuiește Locul Căpățânii.

23 Si I-au dat să bea vin amestecat cu smirnă, dar El n'a luat².

24 Si L-au răstignit și și-au împărțit hainele Lui, aruncând sorti pe ele, care ce să ia.

25 Si era ceasul al treilea când L-au răstignit.

26 Si vina Lui era scrisă deasupra: împăratul Iudeilor.

27 Si împreună cu El au răstignit doi tâlhari, unul de-a dreapta Lui și altul de-a stânga.

28 Si s'a plinit Scriptura care zice: Si cu cei fără de lege a fost socotit.

29 Iar cei care treceau pe-acolo îl defăimau cătinându-și capetele și zicând: „Huo! tu, cel ce dărâmi templul și'n trei zile îl zidești,

30 mânțuiescă-te pe tine însuți coborându-te de pe cruce!”

31 Tot aşa și arhiereii, batjocorindu-L între ei împreună cu cărturarii, ziceau: „Pe alții i-a mânțuit, dar pe sine nu poate să se mânțuiască;

32 Hristos, regele lui Israel, coboară-se acum de pe cruce, ca să vedem și să credem...”. Si-L ocărau și cei răstigniți împreună cu El.

33 Iar când a fost ceasul al șaselea, în tuneric s'a făcut peste tot pământul până la ceasul al nouălea.

34 Si la al nouălea ceas a strigat Iisus cu glas mare: „Eloi, Eloi³, lama sabah-tani?”, care se tălmăceaște: „Dumnezeul Meu, Dumnezeul Meu, de ce M'ai părăsit?”

35 Si auzind unii din cei ce stătea acolo, ziceau: „Vezi, îl strigă pe Ilie...”.

36 Si alergând unul, a umplut cu oțet un burete și l-a pus într'o trestie și I-a dat să bea, zicând: „Lăsați să vedem dacă vine Ilie să-l coboare...”.

37 Iar Iisus, strigând cu glas mare, și-a dat duhul.

38 Si catapeteasma templului s'a sfâșiat în două, de sus până jos.

39 Iar sutașul care stătea în fața Lui, văzând că El cu un astfel de strigăt și-a dat duhul, a zis: „Cu adevărat, Fiul lui Dumnezeu a fost Omul Acesta!”

40 Si erau și femei care priveau de de parte, între care și Maria Magdalena, Maria, mama lui Iacob cel Mic și a lui Iosif, și Salomeea,

41 care îl urmau și-I slujeau pe când El era în Galileea, și altele multe care se suiseră cu El în Ierusalim.

42 Si, făcându-se seară, de vreme ce era vineri⁴, care este înaintea sărbătorei,

43 a venit Iosif, cel din Arimateea, sfetic cu bun chip⁵, care aștepta și el îm-

³Transcrierea în grecește a cuvântului aramaic Elahi, derivat din ebraicul Elohim = Dumnezeu. Evanghelistul Matei (27, 46) îl transcrie Eli, ceea ce explică mai ușor jocul de cuvinte pe care-l fac ostașii (Eli-Ilie).

⁴Literal: ziua pregătirii; adică vremea în care faceau ultimele preparative pentru sărbătoarea de a doua zi, când nu mai era permisă nici o activitate.

⁵Consilier de vază al sinedriului, cu ireproșa-

părăția lui Dumnezeu; și, îndrăznind, a intrat la Pilat și a cerut trupul lui Iisus.

⁴⁴ Iar Pilat s'a mirat că a și murit; și chemând sutașul, l-a întrebat dacă a murit de mult.

⁴⁵ Si aflând de la sutaș, i-a dăruit lui Iosif trupul mort.

⁴⁶ Si Iosif, cumpărând giulgiu și coborându-L de pe cruce, L-a înfășurat în giulgiu și L-a pus într'un mormânt care era săpat în stâncă; și a prăvălit o piatră la ușa mormântului.

⁴⁷ Iar Maria Magdalena și Maria, mama lui Iosif, priveau unde L-au pus.

16

Învierea lui Iisus. Câteva din arătările Sale. Împuñericarea apostolilor. Înălțarea la cer.

¹ Si de'ndată ce a trecut ziua sâmbetei¹, Maria Magdalena, Maria, mama lui Iacob, și Salomeea au cumpărat miresme, ca să vină să-L ungă.

² Si foarte de dimineață, în prima zi a săptămânii², au venit la mormânt în răsăritul soarelui

³ și-și spuneau între ele: „Cine ne va prăvăli nouă piatra de la ușa mormântului?”

⁴ Dar, ridicându-și ochii, au văzut că piatra, care era foarte mare, fusese răsturnată.

---

bilă ținută morală; unul dintre demnitarii care aderaseră în taină la Evanghelia propovăduitură de Iisus.

¹ Adică imediat după apusul soarelui; o indicație în plus că înmormântarea se făcuse în mare grabă.

² Adică, la noi, Duminică dis-de-dimineață.

⁵ Si intrând în mormânt, au văzut un Tânăr sezând în partea dreaptă, îmbrăcat în veșmânt alb; și s'au înspăimântat.

⁶ Dar el le-a zis: „Nu vă'nsăpământați! Pe Iisus Nazarineanul Il căutați, pe Cel răstignit. A înviat! Nu este aici. Iată locul unde L-au pus.

⁷ Mergeti însă și spuneți-le ucenicilor Săi și lui Petru³ că va merge mai înainte de voi în Galileea; acolo Il veți vedea, aşa cum v'a spus”.

⁸ Si, ieșind, au fugit de la mormânt, că de tremur erau cuprinse și de uimire; și n'au spus nimănuil nimic, fiindcă se temeau.

⁹ Si după ce a înviat dimineața, în ziua cea dintâi a săptămânii, El i S'a arătat întâi Mariei Magdalena, din care scoseșe șapte demoni.

¹⁰ Mergând aceea, le-a dat de veste celor ce fuseseră cu El și care se tânguiau și plângneau.

¹¹ Dar ei, auzind că El este viu și că a fost văzut de ea, n'au crezut.

¹² După aceea S'a arătat, sub altă înfățișare, la doi dintre ei, care mergeau la o țarină;

¹³ și aceia, mergând, le-au dat de veste celorlalți, dar nici pe ei nu i-au crezut.

¹⁴ În cele din urmă, pe când cei unsprezece seudeau la masă, El li S'a arătat și

---

³După numeroși comentatori, această menționare specială a lui Petru denotă că el, prin le-pădarea de Iisus, căzuse din apostolat și nu mai făcea parte din colegiul celor unsprezece. Chiar dacă sintagma „și lui Petru” (literal) ar însemna „inclusiv lui Petru”, accentul rămâne același. Ca atare, episodul relatat pe larg de Evangelistul Ioan în 21, 15-17 semnifică reabilitarea lui Petru, reașezarea lui în demnitatea și prerogativele apostolice

i-a dojenit pentru necredința și împietrirea inimii lor, că nu i-au crezut pe cei ce-L văzuseră înviat.

¹⁵ Și le-a zis: „Mergeți în toată lumea și propovăduiți Evanghelia la toată făptura.

¹⁶ Cel ce va crede și se abotează, se va mântui; dar cel ce nu va crede, se va osândi.

¹⁷ Iar celor ce vor crede, aceste semne le vor urma: în numele Meu demoni vor izgoni, în limbi noi vor grăi,

¹⁸ șerpi vor lua în mâna, și chiar ceva dătător de moarte de vor bea, nu-i va vătăma; pe bolnavi măinile-și vor pune, și aceia se vor face bine”.

¹⁹ Deci Domnul Iisus, după ce a vorbit cu ei, S'a înălțat la cer și a sezut de-a dreapta lui Dumnezeu.

²⁰ Iar ei, plecând, au propovăduit pre-tutindeni, Domnul lucrând împreună cu ei și întărind cuvântul prin semnele ce urmau. Amin.

Evanghelia după Luca

1

Adresare introductivă. Vestirea nașterii lui Ioan Botezătorul. Buna vestire. Maria la Elisabeta; cântarea Mariei. Nașterea lui Ioan Botezătorul.

1 Pentru că mulți au încercat să alcătuiască o istorisire a faptelor ce s'au adverit printre noi,

2 așa cum ni le-au predat cei care dintru n'nceput le-au văzut și au fost slujitori ai Cuvântului,

3 tot astfel și eu, după ce pe toate le-am urmărit de la n'nceput cu de amănuntul¹, m'am gândit că e bine să ți le scriu pe rând, Preapternice Teofile²,

4 pentru ca tu să cunoști temeinicia învățăturilor pe care le-ai primit.

5 Fost-a în zilele lui Irod, regele Iudeii, un preot cu numele Zaharia, din ceata preoțească a lui Abia; iar femeia lui era

¹Autorul iși întocmește scrierea pe baza unei minuțioase documentări, folosind atât izvoarele scrise (în mod sigur, Evanghelile după Matei și Marcu) cât și pe cele orale (martori oculari ai evenimentelor relatate).

²Teofil, nobil din Roma, proaspăt convertit sau pe cale de convertire, este destinatarul prim și direct al Evangheliei a treia (ca și, ceva mai târziu, al scrierii Faptele Apostolilor). „Preapternice” este o formulă foarte politicoasă de adresare, echivalentă cu „Excelență”.

din fiicele lui Aaron³ și numele ei era Elisabeta.

6 Si amândoi erau drepți înaintea lui Dumnezeu, umblând fără prihană în toate poruncile și rânduielile Domnului.

7 Si nu aveau copii, deoarece Elisabeta era stearpă și amândoi erau înaintați în zilele lor.

8 Si a fost că pe când Zaharia slujea înaintea lui Dumnezeu în rândul cetei sale,

9 după rânduiala preoției i-au ieșit sorții să intre în templul Domnului și să tămâieze.

10 Iar la ceasul tămâierii toată mulțimea poporului era afară, rugându-se.

11 Si îngerul Domnului i s'a arătat stând de-a dreapta altarului tămâierii.

12 Si, văzându-l, Zaharia s'a tulburat și frică a căzut peste el.

13 Iar îngerul i-a grăit: „Nu te teme, Zaharia, fiindcă rugăciunea ță-a fost ascultată și Elisabeta, femeia ta, îți va naște un fiu și-i vei pune numele Ioan.

14 Si-țи va fi el bucurie și veselie, și mulți se vor bucura de nașterea lui.

15 Că mare va fi el înaintea Domnului; nici vin și nici băutură tare nu va bea,

³Descendentă din Aaron, strămoșul și înțemeitorul tagmei preoțești a lui Israel.

și încă din pântecele mamei sale se va umple de Duh Sfânt;

¹⁶ și pe mulți din fiii lui Israel îi va întoarce la Domnul, Dumnezeul lor;

¹⁷ și Lui Îi va merge el înainte cu duhul său cu puterea lui Ilie, ca să întoarcă ini-mile părinților spre copii și pe cei neascultători la înțelepciunea dreptilor, ca să-i gătească Domnului popor pregătit”.

¹⁸ Si a zis Zaharia către înger: „După ce voi cunoaște aceasta? Că eu sunt bătrân, iar femeia mea, înaintată în zilele ei”.

¹⁹ Si răspunzând îngerul, i-a zis: „Eu sunt Gavriil, cel ce stă în fața lui Dumnezeu. Si sunt trimis să grăiesc către tine și să-ți binevestesc acestea.

²⁰ Si pentru că n'ai crezut în cuvintele mele, care se vor plini la vremea lor, iată vei fi mut și nu vei putea vorbi până'n ziua când vor fi acestea”.

²¹ Si poporul îl aștepta pe Zaharia și se mira că întârzie în templu.

²² Si când a ieșit, nu putea să vorbească. Si ei au înțeles că vedenie a văzut în templu; și el le făcea semne și a rămas mut.

²³ Si când s'au împlinit zilele slujirii lui, s'a dus la casa sa.

²⁴ Iar după aceste zile, Elisabeta, femeia lui, a zămislit; și vreme de cinci luni s'a tăinuit, zicându-și:

²⁵ „Că aşa mi-a făcut mie Domnul în zilele în care a socotit să-mi ridice ocara de printre oameni”⁴.

²⁶ Iar în a șasea lună, trimis a fost de la Dumnezeu îngerul Gavril într'o cetate

din Galileea, al cărei nume era Nazaret,

²⁷ la o fecioară logodită cu un bărbat care se chema Iosif, din casa lui David; iar numele fecioarei era Maria.

²⁸ Si intrând îngerul la dânsa, i-a zis: „Bucură-te, ceea ce ești plină de har, Domnul este cu tine. Binecuvântată ești tu între femei!”

²⁹ Iar ea, văzându-l, s'a tulburat de cu-vântul lui și cugeta: „Ce fel de închi-nare⁵ poate fi aceasta?...”.

³⁰ Si îngerul i-a zis: „Nu te teme, Ma-rie, fiindcă ai aflat har la Dumnezeu.

³¹ Si iată'n pântecele tău vei zămisli și vei naște Fiul și numele Lui îl vei chema Iisus.

³² Acesta mare va fi și Fiul Celui-Preaînalt Se va chema și Domnul Dumnezeu Îi va da tronul lui David, părintele Său,

³³ și va împărăți peste casa lui Iacob în veci și împărăția Lui nu va avea sfârșit”.

³⁴ Si a zis Maria către înger: „Cum va fi aceasta, de vreme ce eu nu știu de bărbat?”

³⁵ Si răspunzând îngerul, i-a zis: „Duhul Sfânt Se va pogorî peste tine și puterea Celui-Preaînalt te va umbri⁶; pentru aceea și Sfântul Care Se va naște din tine Fiul lui Dumnezeu Se va chema.

³⁶ Si iată, Elisabeta, rudenia ta, a zămislit și ea fiu la bătrânețea ei, și

⁵ = Salutare ceremonioasă însoțită de gest curtenitor; la fel în versetele 40, 41 și 44.

⁶ Puterea prin care Dumnezeu Se descoperă și creează, asemenea norului luminos de pe muntele Sinai (Iș 24, 1618) sau a celui de pe Tabor (Lc 9, 34).

⁴Sterilitatea unei femei era dezonorantă, deosebi primită de societate ca o formă de pedeapsă divină.

aceasta este a şasea lună pentru ea, cea numită stearpă.

37 Că la Dumnezeu nimic nu este cu neputință".

38 Iar Maria a zis: „Iată, roaba Domnului. Fie mie după cuvântul tău!" Şi îngerul a plecat de la dânsa.

39 Şi în zilele acelea, sculându-se Maria, s'a dus în grabă în ținutul muntos, într'o cetate a lui Iuda⁷,

40 şi a intrat în casa lui Zaharia şi i s'a închinat Elisabetei.

41 Iar când a auzit Elisabeta încchinarea Mariei, săltat-a pruncul în pântecele ei şi s'a umplut Elisabeta de Duh Sfânt,

42 şi a strigat cu glas mare şi a zis: „Binecuvântată eşti tu între femei şi binecuvântat este rodul pântecelui tău.

43 Şi de unde mie aceasta, să vină la mine maica Domnului meu?

44 Că iată, de cum a ajuns glasul încinării tale la urechile mele, săltat-a pruncul de bucurie în pântecele meu.

45 Şi fericită este aceea care a crezut că se vor plini cele spuse ei de la Domnul".

46 Si a zis Maria⁸: „Măreşte, suflete al meu, pe Domnul,

47 şi să se bucure duhul meu de Dumnezeu, Mântuitorul meu,

48 că El a căutat spre smerenia roabei Sale; că, iată, de acum mă vor ferici toate neamurile;

49 că mi-a făcut mie mărire Cel-Puternic – şi sfânt e numele Lui –

50 şi mila Lui în neam şi în neam spre cei ce se tem de El.

⁷Cetate a seminţei lui Iuda. Arheologii preferă să identifice în actuala localitate Ain Karim, la 6 km vest de Ierusalim.

⁸Cântarea Mariei e un imn de neasemănătă frumusețe, presărat cu citate din Sfintele Scripturi.

51 Făcut-a faptă tare cu braţul Său, risipit-a pe cei mândri în cugetul inimii lor;

52 coborât-a pe cei puternici de pe tronuri şi i-a înălțat pe cei smeriți,

53 pe cei flămânzi i-a umplut de bunătăți, iar pe cei bogăți i-a scos afară cu mâinile goale.

54 Sprijinit-a pe Israel, sluga Sa, ca să-I pomenească mila,

55 aşa cum le-a grăit părinților noștri, lui Avraam şi seminţiei lui până'n veac".

56 Şi a rămas Maria împreună cu ea ca la trei luni; şi s'a întors la casa ei.

57 Iar Elisabetei i s'a împlinit vremea să nască şi a născut un fiu.

58 Şi au auzit vecinii şi rudele ei că Domnul ři-a mărit mila față de ea; şi cu ea se bucurau împreună.

59 Şi a fost că în ziua a opta au venit să-l taie'mprejur pe prunc; şi voiau să-l numească Zaharia, cu numele tatălui său.

60 Şi răspunzând, mama sa a zis: „Nu!; ci Ioan se va chema".

61 Şi au zis către ea: „În rudenia ta nu e nimeni care să se cheme cu numele acesta...".

62 Şi i-au făcut semn tatălui său, cum ar vrea el să fie numit.

63 Şi cerând o tăbliță, el a scris: „Numele lui este Ioan". Şi toti s'au mirat.

64 Şi îndată gura şi limba i s'au deschis; şi vorbea, binecuvântând pe Dumnezeu.

65 Şi frică i-a cuprins pe toti vecinii lor; şi despre lucrurile acestea s'a vorbit în tot ținutul muntos al Iudeii.

66 Şi toti cei ce le-au auzit le puneau în inima lor, zicând: „Ce va fi oare copilul

acesta?"... Că și mâna Domnului era cu el.

⁶⁷ Și Zaharia, tatăl său, s'a umplut de Duh Sfânt și a profetit, zicând:

⁶⁸ „Binecuvântat este Domnul, Dumnezeul lui Israel, că Și-a cercetat poporul și l-a răscumpărăt;

⁶⁹ și putere mânuitoare ne-a ridicat din casa lui David, sluga Sa,

⁷⁰ așa cum a grăit prin gura sfinților Săi profeti din veac,

⁷¹ mântuire de vrăjmașii noștri și din mâna tuturor celor ce ne urăsc,

⁷² să facă milă cu părinții noștri și să-și amintească de legământul Său cel sfânt,

⁷³ de jurământul cu care i s'a jurat lui Avraam, părintele nostru;

⁷⁴ fiind noi astfel izbăviți din mâna vrăjmașilor, să ne dea nouă ca, fără frică,

⁷⁵ în fața Lui să-I slujim în sfințenie și'n dreptate în toate zilele vietii noastre.

⁷⁶ Iar tu, pruncule, profet al Celui-Preainalt te vei chema, că vei merge înaintea feței Domnului ca să-I gătești căile,

⁷⁷ să-i dai poporului Său cunoștința mântuirii întru iertarea păcatelor lor,

⁷⁸ prin milostivirea milei Dumnezeului nostru, cu care Răsăritul-cel-de-Sus ne-a cercetat.

⁷⁹ Ca să-i lumineze pe cei ce sed în întuneric și în umbra morții și să îndrepte picioarele noastre pe calea păcii".

⁸⁰ Iar copilul creștea și se întărea cu duhul. Și a fost în pustie până în ziua arătării lui către Israel.

2

Nașterea lui Iisus. Tăierea împrejur. Aducerea la templu. Dreptul Simeon și proorocița Ana. Iisus, la doisprezece ani, între dascălii din templu.

¹ Iar în zilele acelea a ieșit poruncă de la cezarul August să se înscrive toată lumea¹.

² Această înscriere, cea dintâi, s'a făcut pe când Quirinus guverna în Siria.

³ Și se duceau toți să se înscrive, fiecare în cetatea sa.

⁴ Și Iosif s'a suit și el din Galileea, din cetatea Nazaret, în Iudeea, în cetatea lui David, care se numește Betleem, pentru că el era din casa și din seminția lui David,

⁵ ca să se înscrive împreună cu Maria, cea logodită cu el, care era însărcinată.

⁶ Iar pe când erau ei acolo, s'au împlinit zilele ca ea să nască.

⁷ Și L-a născut pe Fiul ei Cel Întâi-Născut² și L-a înfășat și L-a culcat în

¹ Recensământul populației, în vederea stabilirii impozitelor către statul roman.

² În limbajul biblic, termenul de întâi-născut nu implică în mod necesar existența unor frați mai mici, ci se referă exclusiv la prescripțiile Legii Vechi care-i acordau primului născut de parte bărbătească o demnitate aparte și prerogative speciale, sub incidență chiar a sacrălității (cf. Is 13, 2; 13, 14). Este și motivul pentru care Pruncul Iisus este adus la templu (vezi mai departe, versetele 22-23). În monarhia ereditară, primul-născut devine în mod automat „Print-Moștenitor” (al tronului) și poartă acest titlu (Delfin, Diadoh, Tarevici), chiar dacă rămâne și unicul-născut; după cum un suveran se intitulează ab initio, de exemplu, Ferdinand I sau Mihai I, fără ca din aceasta să rezulte necesitatea de a-i urma un al II-lea. Ca atare, expresia de față se cere interpretată nu numai din unghi legal-juridic, ci și duhovnicesc, aşa cum o face

iesle, fiindcă pentru ei nu era loc la han.

8 **Şi în ținutul acela erau păstori care stăteau pe câmp și-și păzeau turma făcând noaptea de strajă.**

9 **Şi iată, îngerul Domnului a stat lângă ei și slava Domnului a strălucit împrejurul lor și ei s-au înfrișat cu frică mare.**

10 **Şi îngerul Domnului le-a zis: „Nu vă temeți. Că, iată, vă binevestesc vouă bucurie mare, care va fi pentru tot poporul;**

11 **că'n cetatea lui David vi S'a născut azi Mântuitor, Care este Hristos Domnul.**

12 **Şi acesta vă va fi semnul: Veți găsi un Prunc înfășat și culcat în iesle”.**

13 **Şi, deodată, laolaltă cu îngerul s'a văzut mulțime de oaste cerească läudându-L pe Dumnezeu și zicând:**

14 **„Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bunăvoie!”**

15 **Iar după ce îngerii au plecat de la ei la cer, păstorii vorbeau unii către alții: „Să mergem dar până la Betleem și să vedem lucrul acesta ce s'a făcut, pe care Domnul ni l-a făcut nouă cunoscut”.**

16 **Şi, grăbindu-se, au venit și au aflat**

Apostolul Pavel. În Col 1, 15 el vorbește de Iisus Cel „Întâi-Născut a toată zidirea”, adică Fiul născut din Tatăl înainte de crearea lumii. Or, e de la sine înțeles că după cum Fiul Tatălui nu este „cap de serie” al făpturilor, nici Iisus, Fiul Mariei, nu este „cap de serie” al unor frați mai mici. Pavel clarifică și mai pregnant această problemă în Rm 8, 29: aleșii lui Dumnezeu (din Biserică) alcătuiesc o familie în care Iisus Hristos devine „Întâiul-Născut între mulți frați”. Sensul duhovnicesc e căt se poate de clar. Vezi și Col 1, 18; Evr 1, 6; Ap 1, 5.

pe Maria și pe Iosif și pe Prunc culcat în iesle.

17 **Şi văzându-L, au vestit cuvântul ce li se grăise despre Copilul Acesta.**

18 **Şi toți cei ce au auzit se mirau de cele ce le spuneau păstorii.**

19 **Iar Maria păstra toate cuvintele acestea, punându-le întru inima ei.**

20 **Şi s'a întors păstorii slăvind și lăudând pe Dumnezeu pentru toate câte le-au auzit și le-au văzut aşa cum li se spuseseră.**

21 **Şi când s'a împlinit opt zile și a fost să-L taie împrejur, I-au pus numele Iisus, aşa după cum fusese numit de înger mai înainte de a Se fi zămislit El în pântece.**

22 **Şi când s'a împlinit zilele curățirii lor după legea lui Moise, L-au dus la Ierusalim ca să-L pună înaintea Domnului³,**

23 **ășa cum este scris în legea Domnului, că tot întâi-născutul de parte bărbătească va fi închinat Domnului⁴;**

24 **și ca să dea jertfă, aşa cum s'a zis în legea Domnului, o pereche de turturele sau doi pui de porumbel.**

25 **Şi iată, era în Ierusalim un om cu numele Simeon; și omul acesta era drept și temător de Dumnezeu, așteptând mângâierea lui Israel; și Duhul Sfânt era peste el.**

³Ritualul purificării era prescris numai pentru femei, la patruzeci de zile de la nașterea pruncului (Lv 12, 2-8). Luca insistă nu numai asupra grijii părinților lui Iisus de a se supune ritualurilor stabilite de lege, dar și asupra locului unde ele se petrec, Ierusalimul, punct de porneire și de încheiere a activității mesianice.

⁴Literal: „sfânt Domnului se va chemă”, în sensul că pruncul devine proprietatea lui Dumnezeu, pus în slujba Celui-Preaînalit.

26 **Şi i se vestise de către Duhul Sfânt că nu va vedea moartea până ce nu-L va vedea pe Hristosul Domnului.**

27 **Şi din îndemnul Duhului a venit la templu; și când părinții L-au adus în lăuntru pe Pruncul Iisus, ca să facă pentru El după obiceiul legii,**

28 **el L-a primit în brațele sale și a binecuvântat pe Dumnezeu și a zis:**

29 „**Acum slobozește în pace pe robul Tău, Stăpâne, după cuvântul Tău,**

30 **că văzură ochii mei mântuirea Ta**

31 **pe care ai gătit-o înaintea feței tuturor popoarelor,**

32 **Lumină spre descoperire neamurilor și slavă poporului Tău Israel”.**

33 **Iar tatăl și mama Sa se mirau de cele ce se grăiau despre El.**

34 **Şi i-a binecuvântat Simeon și i-a zis Mariei, mama Sa: „Iată, Acesta este pus spre căderea și spre ridicarea multora din Israel și spre semn de împotrivire⁵**

35 – și chiar prin sufletul tău va trece sabie⁶ pentru ca gândurile din multe inimi să se descopere”.

36 **Şi era și Ana proorociță, fiica lui Faniel, din seminția lui Așer; înaintată în zile multe, ea trăise cu bărbatul ei săpte ani după fecioria ei.**

37 **Văduvă, până la optzeci și patru de ani, ea nu se depărta de templu, noaptea și ziua slujind în post și rugăciuni.**

⁵Prin dumnezeirea Sa – neînțeleasă sau rău înțeleasă – Iisus și adeptii Săi vor deveni obiectul a numeroase dispute, contraziceri, contestări și persecuții.

⁶Ca și Fiul ei, Maria va fi ținta celor ce-i vor contesta fie maternitatea divină, fie perpetuitatea fecioriei; sabia e simbol al suferințelor ei viitoare.

38 **Şi venind și ea în chiar ceasul acela, Îi mulțumea lui Dumnezeu și le grăia despre El tuturor celor ce așteptau mântuire în Ierusalim.**

39 **Şi când au săvârșit toate cele după legea Domnului, s-au întors în Galileea, în cetatea lor Nazaret.**

40 **Iar Copilul creștea și Se întărea cu duhul, plin de înțelepciune; și harul lui Dumnezeu era peste El.**

41 **Şi părinții Lui mergeau în fiecare an la Ierusalim de sărbătoarea Paștilor.**

42 **Iar când era El de doisprezece ani, s-au suit la Ierusalim după obiceiul sărbătorii.**

43 **Şi dacă s-au sfârșit zilele, în timp ce ei se întorceau, Copilul Iisus a rămas în Ierusalim; și părinții Lui nu știau.**

44 **Dar ei, socotind că El este printre călători, au mers cale de o zi; și L-au căutat printre rude și cunoșcuți.**

45 **Şi, negăsindu-L, s-au întors la Ierusalim căutându-L.**

46 **Şi a fost că după trei zile L-au aflat în templu, stând în mijlocul învățătorilor, ascultându-i și întrebându-i.**

47 **Şi toți cei ce-L auzeau se minunau de priceperea și de răspunsurile Lui.**

48 **Şi, văzându-L, au rămas uimiți, iar mama Sa I-a zis: „Fiule, de ce ne-ai făcut una ca asta? Iată, tatăl Tău și eu Te-am căutat îngrijorăți”.**

49 **Şi El le-a zis: „Cum se face că Mă căutați? Oare nu știați că întru cele ale Tatălui Meu trebuie să fiu?”**

⁷În chiar față lui Iosif, pe care Maria îl desemnează drept „tată” în sensul legal și social al cuvântului, Iisus își declară, pentru prima dată, conștiința de Sine ca Fiul al lui Dumnezeu. Expressia „tatăl Tău” folosită aici de Maria, și aceea de „tatăl Său”, folosită de Luca însuși în versetul 33, fac parte din procedeul stilistic prin care

50 Si ei n'au înțeles cuvântul pe care l-a grăit către ei.

51 Si a coborât cu ei și a venit în Nazaret și le era supus. Iar mama Sa păstra toate lucrurile acestea întru inima ei.

52 Si Iisus sporea cu înțelepciunea și cu vârsta, și cu harul la Dumnezeu și la oameni.

3

Predica lui Ioan Botezătorul; mărturia sa despre Hristos. Botezul Domnului. Genealogia lui Iisus.

1 Iar în al cincisprezecelea an de domnie a cezarului Tiberiu, pe când Ponțiu Pilat era procurator al Iudeii, Irod, tetrarh al Galileii, și Filip, frațele său, tetrarh al Itureii și al ținutului Trahonitidei, și Lisanias, tetrarh al Abilenei,

2 în vremea arhiereilor Anna și Caiafa, fost-a cuvântul lui Dumnezeu către Ioan, fiul lui Zaharia, în pustie.

3 Si a venit el în tot ținutul dimprejurul Iordanului, propovăduind botezul pocăinței, spre iertarea păcatelor.

4 Așa cum s'a scris în cartea cuvintelor lui Isaia profetul: Glasul celui ce strigă în pustie: Gătiți calea Domnului, drepte facetă-I cărările.

5 Orice vale se va umple și fiece munte și deal se va micșora; cele strâmbă se vor face drepte¹ și căile colțuroase vor fi netede.

Evangelistul pregătește replica revelatoare a lui Iisus; inserția lor în text certifică știința autorului de a construi ceea ce se cheamă o „lovitură de stil”.

¹Locuri atât de accidentate, încât niciodată n'au putut avea cărări; măntuirea își taie drum chiar prin ceea ce pare imposibil.

6 Si orice trup va vedea măntuirea lui Dumnezeu.

7 Deci le spunea mulțimilor care veneau să se boteze de către el: „Pui de vîpere, cine v'a învățat să fugiți de mânia ce va să fie?”

8 Așadar, facetă-i pocăinței roade vrednice de ea și nu începeți a zice în sinea voastră: Părinte îl avem pe Avraam!, căci vă spun eu vouă că și din pietrele acestea poate Dumnezeu să-i ridice fiu lui Avraam.

9 Iată că securea stă la rădăcina pomilor; deci, tot pomul care nu face roadă bună se taie și se aruncă în foc”.

10 Si mulțimile îl întrebau, zicând: „Așadar, ce să facem?”

11 Iar el, răspunzând, le zicea: „Cel ce are două haine să dea celui ce nu are, și cel ce are bucate să facă la fel”.

12 Si au venit și vameșii să se boteze și i-au zis: „Învățătorule, noi ce să facem?”

13 Iar el le-a spus: „Să nu facetă nimic mai mult decât vă este rânduit”.

14 Îl întrebau însă și ostașii, zicând: „Dar noi ce să facem?” Si le-a zis: „Să nu asupriți pe nimeni, pe nimeni să nu îvinuiți pe nedrept și să vă mulțumiți cu lefurile voastre”.

15 Iar cum tot poporul era în aşteptare și toți se întrebau în inimile lor despre Ioan: „Nu cumva el este Hristosul?”

16 Ioan le-a răspuns tuturor, zicând: „Eu unul vă botez cu apă, dar vine Cel ce este mai tare decât mine, Căruia eu nu sunt vrednic să-I dezleg cureaua încălțămintelor; Acela vă va boteza cu Duh Sfânt și cu foc;

17 a Căruia lopată este în mâna Lui, ca să curețe aria și să adune grâul în ham-

barul Său, iar pleava o valoare în foc nestins".

¹⁸ Și la multe altele îndemnând, îi binevestea poporului vesteala cea bună.

¹⁹ Iar Irod tetrarhul, mustrat fiind de el cu privire la Irodiada, femeia lui Filip, fratele său, și pentru toate relele pe care le făcuse Irod,

²⁰ tuturor acestora le-a adăugat: l-a închis pe Ioan în temniță.

²¹ Și a fost că după ce s'a botezat tot poporul, botezându-Se și Iisus și rugându-Se, s'a deschis cerul

²² și Duhul Sfânt S'a pogorât peste El în chip trupesc, ca un porumbel; și glas din cer s'a făcut: „Tu ești Fiul Meu Cel iubit, intru Tine am binevoit".

²³ Și Însuși Iisus era ca de treizeci de ani când a început, El fiind, după cum se presupunea, fiu al lui Iosif, care era fiul lui Eli²,

²⁴ fiul lui Matat, fiul lui Levi, fiul lui Melhi, fiul lui Ianai, fiul lui Iosif,

²⁵ fiul lui Matatia, fiul lui Amos, fiul lui Naum, fiul lui Esli, fiul lui Nagai,

²⁶ fiul lui Maat, fiul lui Matatia, fiul lui Semei, fiul lui Iosif, fiul lui Iuda,

²⁷ fiul lui Ioanan, fiul lui Risa, fiul lui Zorobabel, fiul lui Salatiel, fiul lui Neri,

²⁸ fiul lui Melhi, fiul lui Adi, fiul lui Cosam, fiul lui Elmodam, fiul lui Er,

²⁹ fiul lui Iosua, fiul lui Eliezer, fiul lui Iorim, fiul lui Matat, fiul lui Levi,

³⁰ fiul lui Simeon, fiul lui Iuda, fiul lui Iosif, fiul lui Ionan, fiul lui Eliachim,

31 fiul lui Melea, fiul lui Menna, fiul lui Matata, fiul lui Natan, fiul lui David,

32 fiul lui Iesei, fiul lui Iobed, fiul lui Booz, fiul lui Salmon, fiul lui Naason,

33 fiul lui Aminadab, fiul lui Admin, fiul lui Arni, fiul lui Esrom, fiul lui Fares, fiul lui Iuda,

34 fiul lui Iacob, fiul lui Isaac, fiul lui Avraam, fiul lui Tara, fiul lui Nahor,

35 fiul lui Seruh, fiul lui Ragab, fiul lui Falec, fiul lui Ever, fiul lui Sala,

36 fiul lui Cainam, fiul lui Arfaxad, fiul lui Sem, fiul lui Noe, fiul lui Lameh,

37 fiul lui Matusala, fiul lui Enoch, fiul lui Iared, fiul lui Maleleil, fiul lui Cainam,

38 fiul lui Enos, fiul lui Set, fiul lui Adam, fiul lui Dumnezeu.

4

Postul și ispitierea lui Iisus. Începutul predicii Sale în Galileea. Alungarea lui Iisus din patria Sa. Iisus începe să predice în Caper-naum. Vindecarea unui demonizat. Vindecarea soacrei lui Petru și a altor bolnavi.

¹ Iar Iisus, plin de Duhul Sfânt, S'a întors de la Iordan; și a fost dus de duhul în pustie

² timp de patruzeci de zile, ispiti fiind de diavolul. Și în acele zile El n'a mâncat nimic; și când ele s'au încheiat, El a flămânzit.

³ Și l-a zis diavolul: „Dacă ești Fiul lui Dumnezeu, zi-i acestei pietre să se facă pâine”.

⁴ Și i-a răspuns Iisus: „Scris este că nu numai cu pâine va trăi omul, ci cu tot cuvântul lui Dumnezeu”.

²Spre deosebire de Matei (1, 1-16), care începe genealogia de la Avraam și o termină la Iisus, Luca o prezintă în sens ascendent și o duce până la Adam, „fiul lui Dumnezeu”, spre a demonstra că Hristos îi aparține nu numai poporului ales, ci omenirii întregi; Evanghelia sa capătă astfel o dimensiune universală.

5 Si suindu-L diavolul pe un munte înalt, I-a arătat într'o clipă toate împărățiile lumii.

6 Si I-a zis diavolul: „Tie îți voi da toată stăpânirea aceasta și slava lor, căci mie mi-a fost dată și eu o dău cui vreau¹.

7 Așadar, dacă te vei încrina înainte-mi, a ta va fi toată”.

8 Si, răspunzând, Iisus i-a zis: „Mergi înapoia Mea, Satano, că scris este: Domnului Dumnezeului tău să I te încini și numai Lui să-I slujești”.

9 Si L-a dus în Ierusalim și L-a aşezat pe aripa templului și I-a zis: „Dacă ești Fiul lui Dumnezeu, aruncă-te de aici jos,

10 că scris este: îngerilor săi va porunci pentru tine, ca să te păzească;

11 și ei te vor ridica pe mâini, ca nu cumva piciorul tău să țি-l izbești de piatră”.

12 Si, răspunzând, Iisus i-a zis: „S'a spus: Să nu-L ispитеști pe Domnul, Dumnezeul tău”.

13 Si diavolul, sfârșind toată ispita, s'a îndepărtat de la El, până la o vreme.

14 Si S'a întors Iisus cu puterea Duhului în Galileea; și vesteala despre El a ieșit în tot ținutul dimprejur.

15 Si învăța în sinagogile lor, slăvit fiind de toți.

16 Si a venit în Nazaret, unde fusese crescut; și după obiceiul Său a intrat în

¹Aducând în lume păcatul și, prin păcat, moartea, diavolul a obținut asupra lumii o stăpânire pe care însuși omul i-a conferit prin neascultarea față de Creator și supunerea față de Cel-Rău. În acest fel, diavolul a devenit „stăpânitorul lumii acesteia” (In 12, 31) și exercitată asupra omului o tiranie din care numai Iisus Hristos îl eliberează (îl mantuiește) prin jertfa Sa răscumpărătoare.

ziua sâmbetei în sinagogă și S'a ridicat să citească.

17 Si I s'a dat cartea profetului Isaia. Si deschizând El cartea, a găsit locul unde era scris:

18 Duhul Domnului e peste Mine, pentru că El M'a uns; El M'a trimis să le binevestesc săracilor, să-i vindec pe cei zdrobiți la inimă, robilor să le vestesc libertate și orbilor vedere, pe cei asupriți să-i trimit în libertate

19 și să vestesc anul bineprimis al Domnului².

20 Si închizând cartea și dând-o sluji-torului, a sezut; iar ochii tuturor celor din sinagogă erau ațintiți asupră-I.

21 Si a început să le spună: „Astăzi s'a plinit această scriptură în urechile voastre”.

22 Si toți îl încluviințau și se mirau de cuvintele harului ce ieșeau din gura Lui și ziceau: „Nu este acesta oare fiul lui Iosif?...”.

23 Si El le-a zis: „Nici o'ndoială că-Mi veți spune zicala aceasta: Doc-tore, vindecă-te pe tine însuți!; pe toate câte-am auzit că s'au făcut în Caper-naum, fă-le și aici, în patria ta...”.

24 Si le-a zis: „Adevăr vă spun Eu vouă că nici un profet nu este bineprimis în patria sa.

25 Si adevăr vă spun că multe văduve erau în Israel în vremea lui Ilie, când s'a închis cerul trei ani și șase luni, în-cât foamete mare a fost în tot pământul,

26 și la nici una din ele n'a fost trimis Ilie, ci numai în Sarepta Sidonului, la o femeie văduvă.

²Vremea când Dumnezeu își revarsă mila, în-durarea și harurile Sale peste poporul care le primește cu bucurie.

27 Și mulți leproși erau în Israel în vremea profetului Elisei, dar nici unul dintre ei nu s'a curățit, ci numai Neman Sirianul".

28 Și auzind acestea, toți cei din sinagogă s'au umplut de mânie.

29 Și sculându-se, L-au scos afară din cetate și L-au dus până la sprânceana muntelui pe care le era zidită cetatea, ca să-L arunce jos.

30 Dar El, trecând prin mijlocul lor, S'a dus

31 și S'a coborât la Capernaum, cetate a Galileii; și îi învăța sămbăta.

32 Și erau uimiți de învățătura Lui, căci cuvântul Său era cu putere.

33 Iar în sinagogă era un om care avea duh de demon necurat; și a strigat cu glas tare:

34 „Lasă-ne'n pace! Ce-ai tu cu noi, Iisuse Nazarinene? Ai venit să ne pierzi? Te știu eu cine ești: Sfântul lui Dumnezeu...”.

35 Și Iisus l-a certat, zicând: „Taci și ieși din el!...”. Și aruncându-l în mijlocul sinagogii, demonul a ieșit din el fără să-l vatăme cu nimic.

36 Și frică i-a cuprins pe toți și ziceau unii către alții: „Ce este oare cuvântul acesta? Că El cu stăpânire și cu putere le poruncește duhurilor necurate, și ele ies”.

37 Și a mers vestea despre El în tot locul din împrejurimi.

38 Și după ce S'a sculat din sinagogă, a intrat în casa lui Simon. Iar soacra lui Petru era prinsă de friguri rele și L-au rugat pentru ea.

39 Și El, aplecându-Se asupra ei, a certat frigurile, și ele au lăsat-o. Iar ea s'a ridicat îndată și le slujea.

40 Iar în apusul soarelui, toți cei ce aveau bolnavi de felurile boli îi aduceau la El; iar El, punându-și mâinile pe fiecare din ei, îi vindeca.

41 Și din mulți ieșeau și demoni, care strigau și ziceau: „Tu ești Fiul lui Dumnezeu!” Dar El, certându-i, nu-i lăsa să vorbească, pentru că ei știau că El este Hristosul.

42 Iar când s'a făcut ziua a ieșit și S'a dus într'un loc pustiu; și multimile Îl căutau și au venit până la El, și-L țineau să nu plece de la ei.

43 Dar El le-a zis: „Trebue ca și altor cetăți să le binevestesc împărația lui Dumnezeu, că pentru aceasta am fost trimis”.

44 Și propovăduia în sinagogile Galileii.

5

Pescuirea minunată. Vindecarea unui lepros și a unui paralitic. Chemarea lui Levi. Despre post.

1 Și a fost că pe când multimea Îl îmblazea ca să asculte cuvântul lui Dumnezeu și El sedea lângă lacul Ghenizaret,

2 a văzut două luntri stând lângă țărm; iar pescarii, coborâți din ele, își spălau mrejele.

3 Și urcându-Se într'una din luntri, care era a lui Simon, l-a rugat să depareze puțin de la uscat. Și sezând în luntre, din ea învăța mulțimile.

4 Iar când a încetat să vorbească i-a zis lui Simon: „Du-o la adânc și aruncați-vă mrejele să pescuiți”.

5 Și Simon I-a răspuns: „Învățătorule, toată noaptea ne-am trudit și n'am prins nimic; dar după vorba Ta voi arunca mrejele”.

6 Si făcând aceasta, au prins multime mare de pește, că li se rupeau mrejele.

7 Si le-au făcut semn fărtaților lor din cealaltă luntre să vină să le ajute. Si ei au venit; si au umplut amândouă luntrile, că mai se afundau.

8 Si văzând Simon Petru, a căzut la genunchii lui Iisus, zicând: „Ieși de la mine Doamne, că sunt om păcătos...”.

9 Că spaimă îl cuprinsese, pe el și pe toți cei ce erau cu el, de pescuitul peștilor pe care îi prinseseră.

10 Tot aşa și pe Iacob și pe Ioan, fiili lui Zevedeu, care erau fărtații lui Simon¹.

Si a zis Iisus către Simon: „Nu te teme; de acum înainte vei pescui oameni”.

11 Si trăgând ei luntrile la țărm și lăsând totul, I-au urmat Lui.

12 Si a fost că pe când era El în una din cetăți, iată un om plin de lepră; și văzându-L pe Iisus, a căzut cu fața la pământ și I s'a rugat, zicând: „Doamne, dacă vrei, Tu poți să mă curătești”.

13 Si întinzându-și mâna, S'a atins de el, zicând: „Vreau, curățește-te!” Si îndată S'a dus lepra de pe el.

14 Iar Iisus i-a poruncit să nu spună nimănu: „Ci du-te, arată-te preotului, iar pentru curățirea ta să aduci jertfă aşa cum a rânduit Moise, să le fie lor mărturie”.

15 Dar vorba despre El se răspândea și mai mult, și numeroase mulțimi se adunau să asculte și să se vindece de bolile lor.

16 Iar El Se retrăgea în locuri pustii și Se ruga.

¹ Andrei nu e menționat nominal, dar e presupus a fi fost în aceeași luntre cu Petru; îl implică pluralul din versetele 4-7.

17 Si a fost că într'una din zile El învăța; și de față sedea farisei și învățători ai legii veniți din toate satele Galileei și ale Iudeii și din Ierusalim; și puterea Domnului era cu El în aceea că El tămăduia.

18 Si iată că niște bărbați aduceau pe pat un om care era slabă nog și căutați să-l ducă în lăuntru și să-l pună înaintea Lui;

19 dar negăsind pe unde să-l ducă, din pricina mulțimii, s'au suit pe acoperiș, și prin tavan² l-au lăsat cu patul în mijloc, în fața lui Iisus.

20 Si văzând El credința lor, a zis: „Omule, iertate îți sunt păcatele”.

21 Iar cărturarii și fariseii au început a cugeta, zicându-și: „Cine-i acesta care rostește blasfemii? Cine poate ierta păcatele decât singur Dumnezeu?”

22 Iar Iisus, cunoscând gândurile lor, le-a răspuns, zicându-le: „Ce cugetați în inimile voastre?

23 Ce este mai ușor, a zice: Iertate îți sunt păcatele!, sau a zice: Ridică-te și umblă!?

24 Dar ca să știi că putere are Fiul Omului pe pământ să ierte păcatele – i-a zis slabă nogului –: Tie-ți spun: Ridică-te, ia-ți patul și mergi la casa ta!

25 Si'n fața lor ridicându-se de'ndată și luându-și patul pe care zăcuse, s'a dus la casa lui slabă nog pe Dumnezeu.

² Literal: prin cărămizi, ceea ce însă nu presupune o miraculoasă pătrundere a materiei prin materie. Dacă Marcu (2, 4) prezintă acoperișul terasă al unei case palestiniene, în care se face o spărtură, Luca prezintă imaginea unei case greco-romane, al cărei plafon are o largă deschidere în mijloc, adică o „spărtură” gata făcută (de reținut că Luca scrie la Roma și pentru Romani).

26 **Şi uimire i-a cuprins pe toți și-L slăveau pe Dumnezeu; și s'au umplut de frică și ziceau:** „Minunate lucruri am văzut astăzi!”

27 **Şi după aceasta a ieșit și a văzut un vameș, cu numele Levi³, șezând la vamă, și i-a zis:** „Urmează-Mi!”

28 **Şi lăsând totul, acesta s'a ridicat și I-a urmat.**

29 **Şi I-a făcut Levi un ospăț mare în casa sa. Și era multime multă de vameși și de alții care sădeau cu ei la masă.**

30 **Dar fariseii și cărturarii lor murmurau și ziceau către ucenicii Lui:** „De ce mâncăți și beți cu vameșii și cu păcătoșii?”

31 **Şi Iisus, răspunzând, le-a zis:** „Nu cei sănătoși au nevoie de doctor, ci cei bolnavi.

32 **Eu n'am venit să-i chem pe cei drepti, ci pe cei păcătoși la pocăință”.**

33 **Iar ei I-au zis:** „Ucenicii lui Ioan țin posturi dese și fac rugăciuni; tot aşa și ai fariseilor; dar ai tăi mănâncă și beau”.

34 **Iar Iisus le-a zis:** „Puteți oare să-i faceți pe nuntași să postească în timp ce mirele este cu ei?

35 **Dar vor veni zile când mirele se va lua de la ei; atunci, în acele zile, vor posti”.**

36 **Le-a spus și o parabolă:** „Nimeni nu rupe petic dintr'o haină nouă și-l pune la haină veche; altfel, cea nouă se rupe, iar peticul luat din cea nouă nu se potrivește cu cea veche.

37 **Şi nimeni nu pune vin nou în burduri vechi; altfel, vinul nou va sparge**

burdufurile; și se varsă și vinul și se strică și burdufurile.

38 **Ci vinul nou trebuie pus în burduri noi și împreună se vor păstra.**

39 **Şi nimeni, după ce a băut vin vechi, nu vrea de cel nou, că zice:** Mai bun e cel vechi”.

6

Spicele culese sămbătă. Vindecarea omului cu mâna uscată. Alegera celor doisprezece apostoli. Predica de pe munte.

1 **Şi a fost că într'o sămbătă – a doua după Paști – El trecea prin holde, iar ucenicii Lui smulgeau spice și le mâncau frecându-le'n palme.**

2 **Dar unii dintre farisei au zis:** „De ce faceți ce nu se cuvine a face sămbătă?”

3 **Şi Iisus, răspunzând, le-a zis:** „Oare nici pe asta n'ați citit-o, ce a făcut David când a flămândit, el și cei ce erau cu el:

4 **cum a intrat în casa lui Dumnezeu și a luat pâinile punerii-înainte și a mâncau și a dat și însotitorilor săi din ele, pe care nu se cuvine să le mânânce decât numai preoții”.**

5 **Şi le spunea:** „Fiul Omului este Domn și al sămbetei!”

6 **Şi a fost că în altă sămbătă a intrat în sinagogă și învăța. Și se afla acolo un om a cărui mâna dreaptă era uscată.**

7 **Iar cărturarii și fariseii îl pândeau să vadă dacă-l va vindeca sămbătă, ca să-I găsească vină.**

8 **El însă le știa gândurile și i-a zis omului care avea mâna uscată:** „Ridică-te și stai în mijloc!” El s'a ridicat și a stat.

³Acesta va deveni Evanghelistul Matei.

9 Iar Iisus le-a zis: „Vă întreb Eu pe voi: În zi de sămbătă, se cuvine să faci bine, sau să faci rău?; să mântuiiești un suflet, sau să-l pierzi?”

10 Și privindu-i pe toți de jur-împrejur, i-a zis: „Întinde-ți mâna!” Iar el a făcut aşa, și mâna i s'a făcut sănătoasă.

11 Ei însă s'au umplut de mânie și se vorbeau unii cu alții ce să-I facă lui Iisus.

12 Și a fost că în zilele acelea El a ieșit la munte să Se roage și a petrecut noaptea în rugăciune către Dumnezeu.

13 Și când s'a făcut ziua i-a chemat pe ucenicii Săi și a ales dintre ei doisprezece, pe care i-a numit apostoli:

14 pe Simon, căruia i-a zis Petru, și pe Andrei, fratele lui, pe Iacob și pe Ioan, pe Filip și pe Bartolomeu,

15 pe Matei și pe Toma, pe Iacob al lui Alfeu și pe Simon numit Zilotul,

16 pe Iuda al lui Iacob și pe Iuda Iscarioteanul, care a devenit trădător.

17 Și coborând împreună cu ei, a stat într'un loc șes, El și multimea numerosă de ucenici ai Săi și multimea multă de popor din toată Iudeea și din Ierusalim și de pe țărmul Tirului și al Sidonului, care veniseră să-L asculte și să se vindece de bolile lor.

18 Și cei chinuiți de duhuri necurate se vindecau.

19 Și toată multimea căuta să se atingă de El, că putere ieșea dintr'Însul și pe toți îi vindeca.

20 Și ridicându-și ochii spre ucenicii Săi, zicea: „Fericiti sunteți voi, cei săraci, că a voastră este împărăția lui Dumnezeu.

21 Fericiti sunteți voi, cei ce flămânziți acum, că vă veți sătura. Fericiti sun-

teți voi, cei ce plângeti acum, că veți râde.

22 Fericiti veți fi când din pricina Fiului Omului vă vor urî oamenii și vă vor izgoni dintre ei și vă vor ocărî și când ca pe un rău vă vor lepăda numele.

23 Bucurăți-vă în ziua aceea și tresălatăți, că iată, răsplata voastră multă este în cer; că părinții lor aşa le făceau profetilor¹.

24 Dar vai vouă, bogaților!, că de pe acum vă luati mângâierea.

25 Vai vouă, celor ce sunteți sătui acum, că veți flămânzi. Vai vouă, celor ce rădeți acum, că veți plângi și vă veți tângui.

26 Vai vouă, când toți oamenii vă vor vorbi de bine; că părinții lor aşa le făceau profetilor mincinoși.

27 Iar vouă, celor ce ascultați, vă spun: Iubiți pe vrăjmașii voștri, faceți bine celor ce vă urăsc;

28 binecuvântați pe cei ce vă blesteamă, rugați-vă pentru cei ce vă necăjesc.

29 Celui ce te lovește peste obraz, dă-i-l și pe celălalt; pe cel ce-ți ia haina, nu-l împiedica să-ți ia și cămașa;

30 oricui îți cere, dă-i; și de la cel ce-ți ia pe ale tale, nu i le cere.

31 Și precum voiți să vă facă vouă oamenii, asemenea faceți-le și voi lor.

32 Și dacă-i iubiți pe cei ce vă iubesc, ce mulțumire aveți? Că și păcătoșii-i iubesc pe cei care-i iubesc pe ei.

33 Și dacă le faceți bine celor ce vă fac vouă bine, ce mulțumire aveți? Că și păcătoșii tot aşa fac.

¹Aceste ultime cuvinte vor fi fost însoțite și de un gest către cărturari și farisei, ai căror strămoși – de aceeași teapă – îi prigoniseră pe profetii Vechiului Testament.

³⁴ Și dacă dați cu'mprumut celor de la care nădăjduiți să luați înapoi, ce mulțumire aveți? Că și păcătoșii le dau cu'mprumut păcătoșilor, ca să primească înapoi întocmai.

³⁵ Ci iubiți pe vrăjmașii voștri și faceți bine și dați cu'mprumut nimic nădăjduind² și răsplata voastră va fi multă și veți fi fiii Celui-Preaînalt; că El este bun cu cei nemulțumitori și răi.

³⁶ Fiți milostivi, aşa cum și Tatăl vostru este milostiv.

³⁷ Nu judecați și nu veți fi judecați; nu osândiți și nu veți fi osândiți; iertați și vi se va ierta.

³⁸ Dați și vi se va da; o măsură bună, îndesată, clătinată și cu vârf vi se va turna în poală³; căci cu ce măsură măsurați, cu aceea vi se va măsura".

³⁹ Și le-a spus și o parabolă: „Poate oare orb pe orb să călăuzească? Nu vor cădea amândoi în groapă?

⁴⁰ Nu este ucenic mai presus de învățătorul său; dar orice ucenic desăvârșit va fi ca învățătorul său.

⁴¹ De ce vezi paiul din ochiul fratelui tău, dar nu bagă de seamă bârna din ochiul tău?

⁴² Sau cum poți să-i spui fratelui tău: Frate, lasă-mă să-ți scot paiul din ochi!, în timp ce tu nu vezi bârna care este în ochiul tău? Fățărnicule, scoateți mai întâi bârna din ochi și atunci vei

²Dați fără să așteptați restituirea. A oferi cuiva un împrumut cu intenția de a-l face „uitat” poate fi o modalitate delicată de a-i face bine, de a-l ajuta.

³Literal: în sân. E vorba de punga sau sacul ce rezultă din îndoitura șorțului sau a hainei până'n dreptul cingătorii, și chiar deasupra ei. Prinsă pe după gât, o astfel de îndoitură îi putea servi unei mame în mers drept leagăn pentru copil. În acest sens trebuie înțeleasă expresia „sânul lui Avraam” (Lc 16, 22-23).

vedea să scoți paiul care este în ochiul fratelui tău.

⁴³ Că nu este pom bun care să facă roadă rea și nici, dimpotrivă, pom rău care să facă roadă bună.

⁴⁴ Că fiece pom după roada lui se cunoaște. Că nu se adună smochine din mărăcini, și nici struguri se culeg din rug⁴.

⁴⁵ Omul bun, din vistieria cea bună a inimii sale scoate ce este bun; iar omul rău, din vistieria cea rea a inimii sale scoate ce este rău. Că din prisosul inimii îi grăiește gura.

⁴⁶ Și de ce Mă chemați: Doamne, Doamne!, și nu faceți ce vă spun?

⁴⁷ Tot cel ce vine la Mine și aude cuvintele Mele și le face⁵, vă voi arăta cu cine se aseamănă:

⁴⁸ Este asemenea omului care, zidinduși o casă, a săpat, a adâncit și i-a pus temelia pe piatră; și venind apele mari, puhoiul a izbit în casa aceea, dar n'a putut s'o clintească, fiindcă era bine zidită pe piatră.

⁴⁹ Iar cel ce aude dar nu face, asemenea este omului care și-a zidit casa pe pământ fără temelie; și puhoiul a izbit-o și ea de'ndată a căzut; și mare a fost prăbușirea casei aceleia".

7

Vindecarea slugii sutașului. Învierea Tânărului din Nain. Trimisii lui Ioan Botezătorul. Mărturia lui Iisus despre Ioan. Ungerea lui Iisus de către o femeie păcătoasă.

⁴Rug (folosit mai mult la plural: rugi): tufe de viete spinioase, care fac mure.

⁵Le îndeplinește; le pune în practică.

¹ După ce Și-a sfârșit toate cuvintele în auzul poporului, a intrat în Capernaum.

² Iar un sutaș avea un serv pe care-l prețuia și care, bolnav, era pe moarte.

³ Și auzind despre Iisus, a trimis la El pe niște bătrâni ai Iudeilor¹, rugându-L să vină și să-i vindece servul.

⁴ Iar ei, venind la Iisus, L-au rugat stăruitor, zicându-I: „Vrednic este să faci asta pentru el;

⁵ că iubește neamul nostru; și sinagoga, el ne-a zidit-o”.

⁶ Iar Iisus mergea cu ei. Și nu era de parte de casă, când sutașul a trimis la El prietenii, zicându-I: „Doamne, nu Te osteni, că nu sunt vrednic să intre sub acoperișul meu.

⁷ De aceea nici pe mine nu m'am socotit vrednic să vin la Tine; ci spune prin cuvânt, și servul meu se va întări.

⁸ Că și eu sunt om pus sub stăpânire și am sub mine ostași și-i spun acestuia: Du-te! Și se duce; și altuia: Vino! Și vine; și slugii mele: Fă asta! Și face”.

⁹ Iar Iisus, auzind acestea, S'a mirat de el și, întorcându-Se, a zis către mulțimea care venea după El: „Vă spun Eu vouă că nici în Israel n'âm aflat atâtă credință!”

¹⁰ Și când cei trimiși s'au întors acasă, l-au găsit pe serv sănătos.

¹¹ Și a fost că după aceea S'a dus într'o cetate numită Nain; și împreună cu El mergeau ucenicii Săi și mulțime multă.

¹Nu e vorba de bătrâni din sinedriu, adverzari redutabili ai lui Iisus, ci de niște localnici de vază cu care sutașul (centurion în armata romană), ca simpatizant al Iudeilor, era în foarte bune relații.

¹² Iar când S'a apropiat de porțile cetății, iată că scoteau un mort, singurul copil al mamei sale; și ea era văduvă; și mulțime mare din cetate era cu ea.

¹³ Și văzând-o Domnul, I s'a făcut milă de ea și i-a zis: „Nu plângel!”

¹⁴ Și, apropiindu-Se, S'a atins de pat, iar cei care-l duceau s'au oprit. Și i-a zis: „Tinere, tie-ți spun: Scoală-te!”

¹⁵ Și s'a ridicat mortul și a început să vorbească; și i l-a dat mamei sale.

¹⁶ Și frică i-a cuprins pe toți și-L slăveau pe Dumnezeu, zicând: „Mare profet S'a ridicat între noi și Dumnezeu Și-a cercetat poporul”.

¹⁷ Și a ieșit cuvântul acesta despre El în toată Iudeea și în tot ținutul impresionând.

¹⁸ Și despre toate acestea i-au dat de veste lui Ioan ucenicii lui.

¹⁹ Și chemând Ioan pe doi din ucenicii săi, i-a trimis la Domnul, zicând: „Tu ești Cel ce va să vină, sau pe altul să aşteptăm?”

²⁰ Și venind la El, bărbații l-au zis: „Ioan Botezătorul ne-a trimis la tine, zicând: Tu ești Cel ce va să vină, sau pe altul să aşteptăm?”

²¹ Și în ceasul acela El pe mulți i-a vindecat de boli și de răni și de duhuri rele și multor orbi le-a dăruit vederea.

²² Și răspunzându-le, le-a zis: „Duceți-vă și spuneți-i lui Ioan cele ce-ați văzut și-ați auzit: Orbii văd, șchiopii umblă, leproșii se curățesc, surzii aud, morții învie și săracilor li se binevestește;

²³ și fericit este acela care nu se va potici întru Mine²”.

²⁴ Iar după ce trimișii lui Ioan au plecat, El a început să le vorbească mulțimi-

²Vezi nota de la Mt 11, 6.

milor despre Ioan: „Ce-ați ieșit să vedeți în pustie?: O trestie clătinată de vânt?... ”

²⁵ Dar ce-ați ieșit să vedeți?: Om îmbrăcat în haine moi?... Iată, cei ce sunt în haine scumpe și petrec în desfătări sunt în casele regilor.

²⁶ Dar ce-ați ieșit să vedeți?: Un profet?... Da, v’o spun Eu vouă, și mai mult decât un profet.

²⁷ Acesta este cel despre care s’ă scris: Iată, Eu îl trimitem înaintea feței Tale pe îngerul Meu, care-Ți va pregăti calea de dinaintea Ta.

²⁸ V’o spun Eu vouă: Între cei născuți din femei, nimeni nu este mai mare decât Ioan; dar cel mai mic întru împărăția lui Dumnezeu este mai mare decât el³.

²⁹ Si tot poporul auzind, și vameșii, s’au încredințat de dreptatea lui Dumnezeu, botezându-se cu botezul lui Ioan.

³⁰ Dar fariseii și învățătorii de lege, nebotezându-se de către el, au lepădat voia lui Dumnezeu față de ei.

³¹ Așadar, cu cine voi asemăna pe oamenii acestui neam? Si cu cine sunt ei asemenea?

³² Sunt asemenea copiilor care sed în piață și strigă unii către alții zicând: Din fluier v’am cântat și n’ăti jucat; de jale v’am cântat și n’ăti plâns.

³³ Că a venit Ioan Botezătorul nemâncând pâine și nici bând vin, și spuneți: Are demon!

³⁴ A venit Fiul Omului mânçând și bând, și spuneți: Iată om mâncaios și băutor de vin, prieten al vameșilor și al păcătoșilor!... ”

³⁵ Dar înțelepciunea a fost găsită dreaptă de către toți fiii ei”.

³⁶ Iar unul din farisei L-a rugat să mânance cu el. Si, întrând în casa fariseului, a stat la masă.

³⁷ Si iată că era în cetate o femeie păcătoasă; și aflând că El stă la masă în casa fariseului, a adus un alabastru cu mir

³⁸ și stând la spate, lângă picioarele Lui, plângând a’nceput să-I ude cu lacrimi picioarele, și cu părul capului ei le ștergea. Si-I săruta picioarele și le ungea cu mir.

³⁹ Si văzând fariseul care-L chemase, și-a zis în sine: „Dacă acesta ar fi profet, ar ști cine este și ce fel de femeie este aceasta care se atinge de el, că este păcătoasă...”.

⁴⁰ Si răspunzând Iisus, i-a zis: „Simone, am să-ți spun ceva”. Iar el I-a zis: „Spune, învățătorule!”

⁴¹ „Un cămătar avea doi datornici. Unul era dator cu cinci sute de dinari, iar celălalt cu cincizeci.

⁴² Dar, neavând ei cu ce să plătească, i-a iertat pe amândoi. Deci, care dintre ei îl va iubi mai mult?”

⁴³ Răspunzând Simon, a zis: „Cred că acela căruia i-a iertat mai mult”. Iar El i-a zis: „Drept ai judecat”.

⁴⁴ Si întorcându-Se către femeie, i-a zis lui Simon: „O vezi tu pe femeia aceasta? Am intrat în casa ta și apă pe picioare nu Mi-ai dat; ea însă cu lacrimi Mi-a udat picioarele și cu părul capului ei le-a șters.

⁴⁵ Tu sărutare nu mi-ai dat; ea însă, de când am intrat, n’ă încetat să-Mi sărute picioarele.

⁴⁶ Tu cu untdelemn capul nu Mi-l-ai uns; ea însă cu mir Mi-a uns picioarele.

³Vezi nota de la Mt 11, 11.

⁴⁷ De aceea îți spun: Iertate sunt păcatele ei cele multe, fiindcă mult a iubit. Iar cui i se iartă puțin, puțin iubește".

⁴⁸ Și i-a zis ei: „Iertate îți sunt păcatele!”

⁴⁹ Și cei ce sedea împreună la masă au început să zică în sinea lor: „Cine este acesta, care și iartă păcate?”

⁵⁰ Și i-a spus femeii: „Credința ta te-a mântuit; mergi în pace!”

8

Femei slujitoare ale lui Iisus. Parabola semănătorului. Făclia'n sfeșnic. Mama și frații lui Iisus. Potolirea furtunii. Vindecarea demonizatului din ținutul Gherghesenilor. Vindecarea femeii cu scurgere de sânge; invierea fiicei lui Iair.

¹ Și a fost după aceea că El umbla prin cetăți și prin sate, propovăduind și binevestind împărăția lui Dumnezeu; și erau cu El cei doisprezece

² și unele femei care fuseseră vindecate de duhuri rele și de boli: Maria, numită Magdalena, din care ieșiseră sapte demoni,

³ și Ioana, femeia lui Huza – un dreător al lui Irod –, și Suzana și multe altele care le slujeau din avutul lor.

⁴ Și adunându-se multime multă și venind de prin cetăți la El, a zis în parabolă:

⁵ „Ieșit-a semănătorul să semene sămânță¹ sa. Și pe când semăna el, una a căzut lângă drum și a fost

călcată în picioare² și păsările cerului au mâncaț-o.

⁶ Și alta a căzut pe piatră; și dacă a răsărit s'a uscat, pentru că nu avea umezeală.

⁷ Și alta a căzut în mijlocul spinilor; și spinii, crescând împreună cu ea, au înăbușit-o.

⁸ Și alta a căzut pe pământul cel bun și a crescut și a făcut rod însutit”. Pe acestea spunându-le, a strigat: „Cel ce are urechi de auzit, să audă!”

⁹ Și ucenicii Săi Îl întrebau ce înseamnă această parabolă.

¹⁰ Iar El a zis: „Vouă vă este dat să cunoașteți tainele împărăției lui Dumnezeu; dar celorlalți, în parbole, ca văzând să nu vadă și auzind să nu înțeleagă.

¹¹ Iar parabola aceasta înseamnă: Sămânța este cuvântul lui Dumnezeu.

¹² Cea de lângă drum sunt cei care aud, apoi vine diavolul și ia cuvântul din inima lor, ca nu cumva, crezând, să se mântuiască.

¹³ Iar cea de pe piatră sunt aceia care primesc cu bucurie cuvântul când îl aud, dar aceștia nu au rădăcină; ei cred până la o vreme, iar la vreme de încercare se leapădă.

¹⁴ Iar cea căzută între spinii sunt cei care aud, dar umblând cu grijile și cu bogăția și cu plăcerile vieții, se înăbușă și nu rodesc.

¹⁵ Iar cea de pe pământ bun sunt cei care, auzind cuvântul cu inimă curată și bună, îl păstrează și rodesc întrurăbdare.

¹Introducere proprie lui Luca, prin trei cuvinte cu aceeași rădăcină.

²Vezi nota de la Mc 4, 4 explicație pe care textul lui Luca o confirmă.

¹⁶ Nimeni, aprinzând făclia, n'o acoperă cu un vas, nici n'o pune sub pat, ci o aşază în sfeşnic, pentru ca cei ce intră să vadă lumina.

¹⁷ Că nu este nimic ascuns care să nu ajungă cunoscut și nimic tainic care să nu se cunoască și să nu vină la lumina zilei.

¹⁸ Așadar, luați seama cum auziți: Celui ce are i se va da; iar de la cel ce nu are se va lua și ceea ce i se pare că are".

¹⁹ Si au venit la El mama și frații Săi; și nu puteau să se apropiie de El din pricina mulțimii.

²⁰ Si I s'a dat de veste: „Mama Ta și frații Tăi stau afară și vor să Te vadă".

²¹ Iar El, răspunzând, le-a zis: „Mama Mea și frații Mei sunt aceia care ascultă cuvântul lui Dumnezeu și-l îndeplineșc".

²² Si a fost că intr'una din zile a intrat în corabie cu ucenicii Săi și le-a zis: „Să trecem de cealaltă parte a lacului". Si au plecat.

²³ Dar în timp ce navigau, El a adormit. Si s'a lăsat pe lac o furtună de vânt și se umpleau de apă și erau în primejdie.

²⁴ Si, apropiindu-se, L-au deșteptat, zicând: „Învățătorule, Învățătorule, pieprim!...". Iar El, sculându-Se, a certat vântul și valul apei; și ele au încetat și s'a făcut liniște.

²⁵ Si le-a zis: „Unde vă este credința?" Iar ei, cuprinși de teamă, se mirau, zicând unii către alții: „Cine este Acesta, că și vânturilor și apei le poruncește, și ele îl ascultă?"

²⁶ Si au ajuns cu corabia în ținutul Gherghesenilor³, care este în fața Ga-

lileii.

²⁷ Si ieșind El pe uscat, L-a întâmpinat un bărbat din cetate, care avea demoni; de multă vreme el cu haină nu se îmbrăca și în casă nu mai locuia, ci în morminte.

²⁸ Si văzându-L pe Iisus, a strigat și a căzut înainte-I și cu glas mare a zis: „Ce-ai cu mine, Iisuse, Fiul Dumnezeului Celui-Preaînalt? Rogu-te să nu mă chinuiești...".

²⁹ Că-i poruncea duhului necurat să iasă din om. Fiindcă de mulți ani îl stăpânea; și-l păzeau legat în lanțuri și'n obezi, dar el, sfărâmând legăturile, era gonit de demon în pustiu.

³⁰ Si l-a întrebat Iisus: „Care-ți este numele?" Iar el a zis: „Legiune". Că demoni mulți intraseră în el.

³¹ Si-L rugau pe El să nu le poruncească să meargă în adânc⁴.

³² Si era acolo o turmă mare de porci care păștea pe munte. Si L-au rugat să le îngăduie să intre în ei; și le-a îngăduit.

³³ Si ieșind demonii din om, au intrat în porci, iar turma s'a repezit de pe stâncă'l lac și s'a înecat.

³⁴ Iar păzitorii, văzând ce s'a întâmplat, au fugit și au dat de veste în cetate și prin sate.

³⁵ Si au ieșit să vadă cele întâmpilate și au venit la Iisus; și pe omul din care ieșiseră demonii l-au găsit îmbrăcat și întreg la minte, sezând jos, la picioarele lui Iisus; și s'au înspăimântat.

³ Variantă toponomică pentru ținutul Gadarenilor. În legătură cu Gadara vezi nota de la Mc 5, 1.

⁴ În Mc 5, 10 rugămintea demonilor este aceea ca Iisus să nu-i trimîtă în afara aceluia ținut. Luca duce gândul până la capăt: să nu-i trimîtă în adâncul pământului (intru cele mai de jos), acolo unde este sălașul normal și definitiv al diabolului (cf. Ap 9, 1-2; 11, 7; 17, 8; 20, 1, 3).

36 Și cei care văzuseră le-au spus cum a fost izbăvit demonizatul.

37 Și toată mulțimea din ținutul Gherghesenilor L-a rugat să plece de la ei, că erau cuprinși de frică mare. Iar El, intrând în corabie, S'a înapoia.

38 Iar bărbatul din care ieșiseră demonei Il ruga să rămână cu El. Iisus însă l-a trimis înapoi, zicând:

39 „Întoarce-te la casa ta și spune cât a făcut Dumnezeu pentru tine”. Și a plecat, propovăduind în toată cetatea cât a făcut Iisus pentru el.

40 Și când S'a întors Iisus, mulțimea L-a primit cu bucurie, fiindcă toți Il aşteptau.

41 Și iată că a venit un bărbat, al cărui nume era Iair; și acesta era mai marele sinagogii. Și căzând la picioarele lui Iisus, Il ruga să vină⁵ în casa lui.

42 Că numai o flică avea, ca de doisprezece ani, și aceea era pe moarte. Și pe când Se ducea El, mulțimile Il îmbulzeau.

43 Și o femeie, care de doisprezece ani avea scurgere de sânge și-și cheltuise toată avereala cu doctorii și de nici unul nu putuse să fie vindecată,

44 s'a apropiat de El prin spate, s'a atins de poala hainei Lui și îndată i s'a oprit scurgerea săngelui.

45 Și a zis Iisus: „Cine este cel ce s'a atins de Mine?” Dar cum toți tăgăduiau, Petru și ceilalți care erau cu El au zis: „Învățătorule, mulțimile Te îmbulzează și Te strâmtorează și Tu zici: Cine s'a atins de Mine?...”.

46 Iar Iisus a zis: „S'a atins de Mine cineva. Căci Eu am simțit puterea care

a ieșit din Mine”.

47 Atunci femeia, văzând că n'a rămas tainuită, a venit tremurând și, căzând înaintea Lui, a spus în fața întregului popor din ce pricină s'a atins de El și cum de'ndată s'a tămaďuit.

48 Iar El i-a zis: „Îndrăznește, flică, credința ta te-a mântuit; mergi în pace!”

49 Și pe când El încă vorbea, a venit cineva de la mai-marele sinagogii, zicând: „Fiica ta a murit; nu-L mai suțăra pe Învățător”.

50 Iar Iisus, auzind, i-a răspuns: „Nu te teme; tu crede numai, și ea se va mântui”.

51 Și venind în casă, n'a lăsat pe nimeni să intre cu El, decât numai pe Petru și pe Ioan și pe Iacob și pe tatăl copilei și pe mamă.

52 Și toți plângneau și se tânguiau din pricina ei. Iar El a zis: „Nu plângeti; n'a murit, ci doarme”.

53 Și ei Il luau în râs, știind că ea a murit.

54 Iar El, apucând-o de mână, a strigat, zicând: „Copilă, scoală-te!”

55 Și s'a întors duhul ei, și ea în chiar clipa aceea a înviat; și El a poruncit să i se dea să mănânce.

56 Și părinții ei au rămas încremeniti. Iar El le-a poruncit să nu spună nimănuí ceea ce s'a petrecut.

9

Trimiterea celor doisprezece. Irod și Iisus. Săturarea celor cinci mii. Mărturisirea lui Petru. Întâia vestire a Patimilor. Schimbarea la față. Vindecarea copilului demonizat. A doua vestire a Patimilor.

⁵ Literal: să intre; cu nuanță că Iisus nu Se afla în fața casei lui Iair, ci la o oarecare distanță.

Cine este cel mai mare? Folosirea numelui lui Iisus.

1 Și chemându-i pe cei doisprezece ucenici ai Săi, le-a dat putere și stăpânire peste toți demonii și să vindece bolile.

2 Și i-a trimis să propovăduiască împărăția lui Dumnezeu și să-i vindece pe cei bolnavi.

3 Și le-a zis: „Să nu luați nimic la drum: nici toiag, nici traistă, nici pâine, nici bani și nici să aveți câte două haine.

4 Și în orice casă veți intra, acolo să rămâneți și de-acolo să nu plecați.

5 Cât despre cei ce nu vă vor primi, când ieșiți din cetatea aceea scuturați praful de pe picioarele voastre, spre mărturie împotriva lor”.

6 Iar ei au plecat și treceau prin sate binevestind și vindecând pretutindeni.

7 Și de toate cele petrecute a auzit Irod tetrarhul și era nedumerit; că se spunea de către unii că Ioan a înviat din morți;

8 iar de către alții, că Ilie s'a arătat; și iarăși de către alții, că un profet din cei vechi a înviat.

9 Iar Irod a zis: „Lui Ioan, eu i-am sărat capul. Cine este dar acesta despre care aud astfel de lucruri?” Și căuta să-l vadă.

10 Și întorcându-se apostolii, I-au spus toate câte au făcut. Și luându-i doar pe ei-înde-ei, S'a dus într'un loc pustiu, spre cetatea numită Betsaida.

11 Dar când au aflat mulțimile, s'a dus după El; și El, primindu-le cu bună-voință, le vorbea despre împărăția lui Dumnezeu; iar pe cei ce aveau trebuință de vindecare, îi vindeca.

12 Dar ziua a'nceput să se plece. Și cei doisprezece au venit și I-au spus: „Dă-

drumul mulțimii să se ducă prin satele și gospodăriile dimprejur, ca să poposească și să-și găsească de mâncare, că aici suntem în loc pustiu”.

13 Iar El le-a zis: „Dați-le voi să mă-nânce”. Și ei au zis: „Nu avem mai mult decât cinci pâini și doi pești, afară numai dacă ne vom duce noi și vom cumpăra hrana pentru poporul acesta”.

14 Că erau ca la cinci mii de bărbați. Iar El le-a zis ucenicilor Săi: „Așezați-i jos, în cete de câte cincizeci”.

15 Și au făcut aşa și i-au așezat pe toți.

16 Iar Iisus, luând cele cinci pâini și cei doi pești și privind la cer, le-a binecuvântat, a frânt și le-a dat ucenicilor ca să le pună înaintea mulțimii.

17 Și au mâncaț și s'a saturat toți; și au luat ceea ce le-a rămas, douăsprezece coșuri pline de fărâmături.

18 Si a fost că pe când El Se ruga deo-parte, ucenicii erau cu El, iar El i-a întrebăt, zicând: „Cine zic mulțimile că sunt Eu?”

19 Iar ei, răspunzând, au zis: „Ioan Botezătorul; iar alții Ilie, iar alții că a înviat un profet din cei vechi”.

20 Și El le-a zis: „Dar voi, voi cine ziceți că sunt Eu?” Iar Petru, răspunzând, a zis: „Hristosul lui Dumnezeu”.

21 Iar El sub mustrare le-a poruncit ca pe aceasta să n'o spună nimănui,

22 zicând: „Fiul Omului trebuie să patimească multe și să fie defăimat de către bătrâni și de către arhierei și de către cărturari și să fie omorât, iar a treia zi să învie”.

23 Și tuturor le spunea: „Dacă voiește cineva să vină după Mine, să se lepede de sine, în fiecare zi să-și ia crucea și să-Mi urmeze Mie;

²⁴ fiindcă tot cel ce va voi să-și scape viața, O va pierde; iar cel ce-și va pierde viața pentru Mine, acela O va mândui¹.

²⁵ Că ce-i folosește omului dacă va câștiga lumea'ntreagă, dar pe sine se va pierde sau se va păgubi?

²⁶ Că tot cel ce se va rușina de Mine și de cuvintele Mele, de acela și Fiul Omului Se va rușina când va veni întru slava Sa și a Tatălui și a sfinților îngeri.

²⁷ Dar cu adevărat vă spun Eu vouă: Sunt unii dintre cei ce stau aici care nu vor gusta moartea până ce nu vor vedea împărăția lui Dumnezeu!"

²⁸ Iar la vreo opt zile după cuvintele acestea i-a luat pe Petru și pe Ioan și pe Iacob și S'a suit în munte ca să Se roage.

²⁹ Și a fost că pe când Se ruga, înfățișarea feței Sale a devenit alta și îmbrăcămintea Lui albă, strălucind.

³⁰ Și iată, doi bărbați vorbeau cu El; aceștia erau Moise și Ilie

³¹ care, arătându-se întru slavă, vorbeau despre sfârșitul Său pe care avea să-l împlinească în Ierusalim.

³² Iar Petru și cei împreună cu El erau îngreuiată de somn; și când s'au deșteptat, I-au văzut slava și pe cei doi bărbați stând cu El².

³³ Și a fost că pe când aceștia se desparteau de El, Petru I-a zis lui Iisus: „Învățătorule, bine ne este să fim aici;

¹ Asupra înțelesului exact al acestui enunț vezi nota de la Mt 16, 25.

² Amănunt propriu lui Luca, anticipând momentul din grădina Ghetsimani. Dimensiunea alegorică explică și inserția lui după relatarea evenimentului, fiind însă evident că extazul și trezirea ucenicilor se petrecuseră înainte.

să facem trei colibe: Ție una, lui Moise una și una lui Ilie"; – el neștiind ce spune.

³⁴ Și pe când vorbea el acestea, s'a făcut un nor și i-a umbrit; și s'au înspăimânat când au intrat în nor.

³⁵ Și glas s'a făcut din nor, zicând: „Acesta este Fiul Meu Cel iubit, de El să ascultați!"

³⁶ Și când glasul a trecut, Iisus S'a aflat singur. Și ei au tăcut; și în acele zile n'au spus nimănuí nimic din cele ce văzuseră.

³⁷ Și a fost că în ziua următoare, când s'au coborât din munte, L-a întâmpinat multime multă.

³⁸ Și iată că un bărbat din multime a strigat, zicând: „Învățătorule, rogu-mă Ție, caută spre fiul meu, că numai pe el îl am;

³⁹ și iată că un duh necurat îl apucă și deodată răcnește și-l zguduie cu spume și cu greu pleacă de la el, după ce l-a zdrobit.

⁴⁰ Și m'am rugat de ucenicii Tăi să-l scoată, dar ei n'au fost în stare".

⁴¹ Iar Iisus, răspunzând, a zis: „O, neam necredincios și îndărătnic!, până când voi fi cu voi și vă voi răbdă?... Adu-l aici pe fiul tău!"

⁴² Și pe când acesta se aprobia, demonul l-a trântit și l-a zgâltăit. Iar Iisus a certat duhul cel necurat și l-a vindecat pe copil și i-l-a dat tatălui său.

⁴³ Iar toți au rămas uimiți de măreția lui Dumnezeu. Și în timp ce toți se minunau de toate căte le făcea, El le-a zis ucenicilor Săi:

⁴⁴ „Puneți în urechile voastre cuvintele acestea: Fiul Omului va să fie dat în mâinile oamenilor".

45 Dar ei nu înțelegeau cuvântul acesta, că era ascuns pentru ei, ca să nu-l priceapă, și se temeau să-L întrebe despre acest cuvânt.

46 Și le-a venit un gând: „Cine între ei ar fi mai mare?”

47 Iar Iisus, cunoscând gândul inimii lor, a luat un copil, l-a pus lângă Sine

48 și le-a zis: „Tot cel care-l va primi pe pruncul acesta întru numele Meu, pe Mine Mă primește; și tot cel ce Mă va primi pe Mine, primește pe Cel ce Mă trimis pe Mine. Căci cel ce este mai mic între voi toți, acela este mai mare”.

49 Iar Ioan, răspunzând, I-a zis: „Învățătorule, noi am văzut pe unul scoțând demoni întru numele Tânăr și l-am oprit, pentru că el nu merge cu noi”.

50 Iar Iisus i-a zis: „Nu-l opriți; căci cel ce nu este împotriva voastră este pentru voi”.

51 Și a fost că atunci când s'au apropiat zilele înălțării Sale³, El Și-a întărit gândul de a merge la Ierusalim.

52 Și a trimis vestitorii înaintea Sa. Și mergând ei, au intrat într'un sat de Samarineni, ca să-I pregătească totul.

53 Dar ei nu L-au primit, pentru că El Se îndrepta spre Ierusalim⁴.

54 Și văzând aceasta, ucenicii Iacob și Ioan I-au zis: „Doamne, vrei să zicem

³Perioada patimilor, răstignirii, învierii și înălțării lui Iisus, toate alcătuind trepte suitoare spre desăvârșirea rostului Său pe pământ. Pentru definirea aceleiași perioade, Ioan folosește o expresie mai teologică: preamărire (zilele în care Iisus este preamarit) (In 7, 39; 16, 13).

⁴Sub semnul reciprocității, Samarinienii evitau contactele cu Iudeii, și cu atât mai mult cu pelerinii ce călătoreau spre Ierusalim; de obicei, aceștia din urmă ocloau teritoriul Samariei (provincie între Galileea și Iudeea), preferând un drum mai lung și mai anevoios.

să se coboare foc din cer să-i mistuie, cum a făcut și Ilie?...”.

55 Iar El, întorcându-Se, i-a certat și Ie-za zis: „Nu știți ai Cărui Duh sunteți? Că Fiul Omului n'a venit să piardă sufletele oamenilor, ci să le măntuiască”.

56 Și s'au dus în alt sat.

57 Și pe când mergeau ei pe cale, cineva I-a zis: „Te voi urma oriunde Te vei duce”.

58 Și Iisus i-a zis: „Vulpile au vizuini și păsările cerului, cuiburi; dar Fiul Omului n'are unde să-și plece capul”.

59 Și către altul a zis: „Urmează-Mi!” Iar acela a zis: „Doamne, mai întâi dă-mi voie să merg să-l îngrop pe tatăl meu”.

60 Iar El i-a zis: „Lasă-i pe morți să-și îngroape morții⁵, iar tu mergi de vestește împărăția lui Dumnezeu”.

61 Iar altul I-a zis: „Te voi urma, Doamne, dar mai întâi îngăduie-mi să-mi iau rămas-bun de la cei de acasă”.

62 Iar Iisus i-a zis: „Nici unul care pune mâna pe plug și se uită îndărăt nu este potrivit pentru împărăția lui Dumnezeu”.

10

Trimiterea celor șaptezeci. Vai de cetățile nepocăite! Întoarcerea celor șaptezeci. Bucuria lui Iisus. Parabola samarineanului milostiv. Marta și Maria.

⁵Joc între dublul înțeles al cuvântului „mort”: mort sufletește și mort fizic. Cadrul mai larg și motivarea acestor cuvinte se află la Mt 8, 22. Vezi și nota.

1 Iar după acestea, Domnul a ales alți șaptezeci¹ și i-a trimis doi câte doi înaintea feței Sale, în fiecare cetate și loc unde El Însuși avea să meargă².

2 Și le spunea: „Secerișul este mult, dar lucrătorii sunt puțini; aşadar, rugați-L pe Domnul secerișului să scoată lucrători la secerișul Său.

3 Mergeți! Iată, Eu vă trimit ca pe niște miei în mijlocul lupilor.

4 Nu purtați pungă, nici traistă, nici încăltăminte; și nimănui să nu-i dați binețe pe cale.

5 Iar în orice casă veți intra, mai întâi ziceți: Pace casei acesteia!

6 Și de va fi acolo un fiu al păcii, pacea voastră se va odihni peste el; iar de nu, ea se va întoarce la voi.

7 Și în această casă rămâneți, mâncând și bând ceea ce vă vor da, căci vrednic este lucrătorul de plata sa. Nu vă mutați din casă'n casă.

8 Și în oricare cetate veți intra și'n care vă vor primi, mâncăți ceea ce vi se va pune înainte.

9 Și vindecați-i pe bolnavii din ea, și spuneți-le: S'a apropiat de voi împărăția lui Dumnezeu!

¹După unele manuscrise vechi, numărul acestor apostoli ar fi fost de 72. E vorba de două tradiții diferite; potrivit celei grecești, numărul popoarelor descendente din Noe, menționat în capitolul 10 din Cartea Facerii, a fost 72, în timp ce tradiția ebraică consemnează 70. De reținut că numărul apostolilor are o dimensiune simbolică; cei 12 – care alcătuiesc nucleul – sunt în relație cu cele 12 triburi ale lui Israel, cărora mesajul evanghelic li se adresează cu prioritate; cei 70 sunt în relație cu neamurile non-iudaice, a căror evanghelizare este solicitată de caracterul universal al creștinismului.

²De data aceasta nu-i trimite ca să-I asigure loc de popas, ca în 9, 52, ci să-I pregătească terenul sufletesc pentru lucrarea cuvântului lui Dumnezeu.

10 Și în oricare cetate veți intra și'n care nu vă vor primi, ieșiți în piețele ei și ziceți:

11 Din cetatea voastră, și praful care s'a lipit de picioarele noastre vi-l scuturăram vouă. Dar pe aceasta s'o știți: că s'a apropiat împărăția lui Dumnezeu!

12 Vă spun Eu vouă că în ziua aceea mai ușor îi va fi Sodomei decât cetății aceleia.

13 Vai ție, Horazine! Vai ție, Betsaido! Că dacă în Tir și în Sidon s'ar fi făcut minunile care s-au făcut la voi, de mult s'ar fi pocăit, stând în sac și'n cenușă.

14 Dar Tirului și Sidonului mai ușor le va fi la judecată decât vouă.

15 Și tu, Capernaume, nu până cer ai fost înălțat?: Până iad vei fi coborât!

16 Cel ce vă ascultă pe voi, pe Mine Mă ascultă; și cel ce se leapădă de voi, de Mine se leapădă; iar cel ce se leapădă de Mine se leapădă de Cel ce M'a trimis pe Mine".

17 Și s'au întors cei șaptezeci cu bucurie și I-au spus: „Doamne, și demonii ni se pleacă întru numele Tău”.

18 Și le-a zis: „Văzutu-l-am pe Satana din cer ca un fulger căzând.

19 Iată, v'am dat putere să călcați peste șerpi și peste scorpii și peste toată puterea vrăjmașului, și nimic nu vă va vătăma.

20 Dar nu de aceasta să vă bucurați, că duhurile vi se pleacă, ci bucurați-vă că numele voastre sunt scrise în ceruri”.

21 În ceasul acesta El S'a bucurat cu Duhul și a zis: „Mulțumescu-Ți³, Pă-

³Cuvântul original e mult mai bogat în intelecturi, ceea ce explică variantele unor traducători: Îți mulțumesc, Te slăvesc, Te binecuvîntez, Te laud, Te preamăresc.

rinte, Doamne al cerului și al pământului, că ai ascuns acestea de cei înțelepți și de cei pricepuți și le-ai descope rit pruncilor. Da, Părinte, că aşa a fost înainte-Ți bunăvoința Ta”.

22 Și întorcându-Se către ucenici, a zis: „Toate Mi-au fost date de către Tatăl Meu și nimeni nu cunoaște cine este Fiul decât numai Tatăl, și cine este Tatăl decât numai Fiul și cel căruia vrea Fiul să-i descopere”.

23 Și întorcându-Se către ucenici, le-a zis îndeosebi: „Fericiti sunt ochii care văd ceea ce vedeti voi!”,

24 că vă spun Eu vouă: Mulți profeti și împărați au vrut să vadă ce vedeti voi și n’au văzut, și să audă ce auziți voi, dar n’au auzit!”

25 Și iată, un învățător de lege s’are ridicat, ispitindu-L și zicând: „Învățătorule, ce să fac ca să moștenesc viața de veci?”

26 Iar El i-a zis: „Ce este scris în lege?, cum citești?”

27 Iar el, răspunzând, a zis: „Să iubești pe Domnul Dumnezeul tău din toată inima ta și din tot sufletul tău și din toată puterea ta și din tot cugetul tău; iar pe aproapele tău, ca pe tine însuți”.

28 Iar El i-a zis: „Drept ai răspuns; fă aceasta și vei fi viu”.

29 Dar el, voind să se îndreptăreasă pe sine⁴, l-a zis lui Iisus: „Și cine este aproapele meu?”

30 Iar Iisus, răspunzând, a zis: „Un om cobora de la Ierusalim la Ierihon și a căzut între tâlhari care, după ce l-au dezbrăcat și l-au rănit, au plecat, lăsându-l aproape mort.

⁴= Pentru faptul de a-i fi pus o întrebare elementară, cu un răspuns atât de simplu.

31 Iar din întâmplare un preot cobora pe calea aceea, și văzându-l, a trecut pe-alături.

32 Tot aşa și un levit, ajungând în locul acela și văzând, a trecut pe-alături.

33 Iar un samarinean care mergea pe cale a venit la el și, văzându-l, i s’ă făcut milă;

34 și apropiindu-se, i-a legat rănilor, turnând pe ele untdelemn și vin; și punându-l pe dobitocul său, l-a dus la un han și i-a purtat de grijă.

35 Și a doua zi, scoțând doi dinari, i-a dat hangiului și i-a zis: Ai grija de el; și ceea ce vei mai cheltui ți-i voi da eu când mă voi întoarce.

36 Care din aceștia trei ți se pare că a fost aproapele celui căzut între tâlhari?”

37 Iar el a zis: „Cel care și-a făcut milă cu el”. Iisus i-a zis: „Mergi și fă și tu asemenea!”

38 Și pe când mergeau ei, El a intrat într-un sat; iar o femeie cu numele Marta l-a primit în casa ei.

39 Și ea avea o soră ce se chema Maria, care, așezându-se la picioarele Domnului, îi asculta cuvântul.

40 Iar Marta se silea cu multă slujire și, apropiindu-se, a zis: „Doamne, oare nu socotești că sora mea m’ă lăsat să slujesc singură? Spune-i deci să mă ajute”.

41 Și răspunzând Domnul, i-a zis: „Marto, Marto, te’ngrijești și pentru multe te silești,

42 ci un lucru trebuie; că Maria partea cea bună și-a ales-o, care nu i se va lua”.

11

Rugăciunea Domnească. Lucrarea rugăciunii. Iisus și Beelzebul. Agresivitatea duhului rău. Semnul lui Iona. Lampa luminândă. Iisus împotriva cărturarilor, fariseilor și învățătorilor de Lege.

1 Si a fost că pe când era El rugându-se într'un loc, după ce a încetat I-a zis unul din ucenicii Săi: „Doamne, învață-ne să ne rugăm, aşa cum și Ioan i-a învățat pe ucenicii lui”.

2 Si le-a zis: „Când vă rugați, ziceți: Tatăl nostru Carele ești în ceruri, sfîntească-se numele Tău. Vină împărăția Ta. Facă-se voia Ta precum în cer aşa și pe pământ.

3 Pâinea noastră cea de toate zilele dăne-o nouă'n fiecare zi.

4 Si ne iartă nouă păcatele noastre, căci și noi iertăm oricui ne-o datorează nouă. Si nu ne duce pe noi în ispită, ci ne izbăvește de Cel-Rău”.

5 Si le-a zis: „Cine dintre voi¹, având un prieten, de se va duce la el în miez de noapte și-i va zice: Prietene, împrumută-mă cu trei pâini,

6 că mi-a venit un prieten de pe drum și n'am ce să-i pun dinainte;

7 dar acela, răspunzând dinlăuntru, i-ar zice: Nu-mi da de lucru!, acum ușa e'ncuiată și copiii mei sunt în așternut cu mine; nu pot să mă scol să-ți dau...

8 Vă spun Eu vouă: Chiar dacă nu se va scula și nu-i va da pentru că-i este prieten, pentru îndrăzneala lui, totuși, se va scula și-i va da cât îi trebuie.

¹Din cauza complexității gramaticale, întrebarea pare neterminată; răspunsul ei se află în versetul 8.

9 Si Eu vă zic: Cereți și vi se va da; căutați și veți afla; bateți și vi se va deschide.

10 Că oricine cere, ia; și cel ce caută, găsește; și celui ce bate, i se va deschide.

11 Si care tată dintre voi, dacă-i va cere fiul său pâine, îi va da piatră? Sau dacă-i va cere pește, în loc de pește îi va da șarpe?

12 Sau dacă-i va cere un ou, îi va da scorpie?

13 Deci dacă voi, răi fiind, știți să le dați fiilor voștri daruri bune, cu cât mai mult Tatăl Cel din ceruri va da Duh Sfânt celor care-L cer de la El!”

14 Si a scos un demon, și acela era mut. Si a fost că atunci când a ieșit demonul, mutul a vorbit și mulțimile s-au minunat.

15 Iar unii dintre ei au zis: „Cu Beelzebul, căpetenia demonilor, scoate demoni”.

16 Iar alții, ispitindu-L², îi cereau semn din cer.

17 Dar El, cunoscând gândurile lor, le-a zis: „Orice împărăție care se dezbină în sinea ei se pustiește și casă peste casă cade.

18 Dacă deci Satana s'a dezbinat în sinea lui, cum îi va mai dăinui împărăția? Fiindcă voi ziceți că Eu cu Beelzebul îi scot pe demoni.

19 Iar dacă Eu îi scot pe demoni cu Beelzebul, fiii voștri cu cine îi scot? De aceea ei vă vor fi judecători.

20 Dar dacă Eu îi scot pe demoni cu degetul lui Dumnezeu³, iată că împărăția lui Dumnezeu a ajuns la voi!

²Cu intenția de a-L pune la încercare.

³În locul paralel de la Mt 12, 28: cu Duhul lui Dumnezeu. Expresia „degetul lui Dumnezeu” este preluată din Iș 8, 19 și se referă la puterea

21 Atunci când un om tare, înmormânt fiind, își păzește curtea, avuțiile lui sunt în pace;

22 iar când unul mai tare decât el vine asupră-i și-l înfrângă, acela îi ia toate armele în care se încrezuse și-și împarte prăzile.

23 Cel ce nu este cu Mine e împotriva Mea; și cel ce nu adună cu Mine, risipeste.

24 Când duhul necurat ieșe din om, umblă prin locuri fără de apă căutând odihnă; și negăsind, zice: Mă voi întoarce în casa mea, din care am ieșit.

25 Si venind, o află măturate și împodobită.

26 Atunci se duce și ia cu el alte șapte duhuri mai rele decât el; și ele intră și locuiesc acolo; și starea de pe urmă a omului aceluia se face mai rea decât cea dintâi".

27 Si a fost că pe când spunea El acestea, o femeie din multime, ridicându-și glasul, I-a zis: „Fericit este pântecele care Te-a purtat și pieptul la care ai supt!”

28 Iar El a zis: „Într'adevăr, fericiți sunt cei ce ascultă cuvântul lui Dumnezeu și-l păzesc⁴”.

29 Si cum mulțimile creșteau, El a început să grăiască: „Neamul acesta este neam viclean; cere semn, dar semn nu i se va da, în afară de semnul profetului Iona.

30 Că precum a fost Iona semn pentru

lui Dumnezeu care lucra prin Moise împotriva puterilor magice ale vrăjitorilor egipieni.

⁴Iisus confirmă aserțiunea femeii și o generalizează, extinzând-o asupra tuturor celor ce, asemenea și după modelul maicăi Sale, ascultă și îndeplinesc voia lui Dumnezeu („Fie mie după cuvântul tău”, Lc 1, 38).

Niniviteni, tot aşa și Fiul Omului va fi pentru neamul acesta.

31 Regina de la miazați⁵ se va ridica la judecată cu bărbații neamului acestuia și-i va osândi, pentru că ea a venit de la marginile pământului ca să asculte înțelepciunea lui Solomon; și iată, aici e mai mult decât Solomon!

32 Bărbații din Ninive se vor scula la judecată cu neamul acesta și-l vor osândi, pentru că ei s-au pocăit la povăduirea lui Iona; și iată, aici e mai mult decât Iona!

33 Nimeni, aprinzând făclia, nu o pune în loc ascuns, nici sub obroc, ci în sfesnic, pentru ca cei ce intră să vadă lumană.

34 Ochiul tău este luminătorul trupului. Când ochiul tău este curat, și trupul tău întreg e luminat; dar când ochiul tău este rău, și trupul tău e întunecat.

35 Așadar, ia seama că lumina din tine să nu fie întuneric.

36 Prin urmare, dacă tot trupul tău este luminat, neavând nici o parte întunecată, luminat va fi în întregime, ca atunci când te luminează făclia cu strălucirea ei”.

37 Si pe când El vorbea, un fariseu L-a rugat să prânzească la el; și întrând, a șezut la masă.

38 Iar fariseul s'a mirat că El nu S'a spălat înainte de masă.

39 Si Domnul i-a zis: „Acum, voi, fariseilor, curățați partea din afară a paharului și a blidului, dar lăuntrul vostru

⁵Regina de Saba, celebră prin vizita pe care i-a făcut-o regelui Solomon spre a-i cunoaște înțelepciunea (3 Rg 10, 1-13); mai târziu revendicată de Etiopieni drept intemeietoarea dinastiei lor imperiale, în descendența lui Solomon.

este plin de răpire și de viclenie.

40 Nebunilor! Oare nu cel ce a făcut partea din afară a făcut-o și pe cea din-lăuntru?

41 Dar dați-le ca milostenie pe cele din-lăuntrul vostru și, iată, toate vă sunt curate!...⁶

42 Dar vai vouă, fariseilor!, că dați zeciuaială din izmă și din unțișor și din toate legumele, dar lăsați la o parte dreptatea și iubirea lui Dumnezeu; pe acestea se cuvenea să le faceți, fără ca pe acelea să le lăsați.

43 Vai vouă, fariseilor!, că iubiți scaunele cele dintâi în sinagogi și salutările în piețe.

44 Vai vouă, cărturari și farisei fățar-nici!, că sunteți ca mormintele ce nu se văd și pe care oamenii calcă fără să fie!⁷

45 Și răspunzând unul dintre învățătorii de lege, I-a zis: „Învățătorule, spunând acestea ne ocărăști și pe noi?”

46 Iar El a zis: „Vai și vouă, învățătorilor de lege!, că-i împovărați pe oameni cu sarcini anevoie de purtat, dar voi nici cel puțin c'un deget nu le-atingeți.

47 Vai vouă!, că voi clădiți mormintele profetilor, dar părintii voștri i-au ucis.

48 Deci voi sunteți martori și încuviințați faptele părintilor voștri; pentru că

⁶Text dificil prin ambiguitate intenționată. Față de enunțul sobru și direct din Mt 23, 26 („Curăță întâi partea dinlăuntru a paharului și a blidului, pentru ca și cea din afară să fie curată”), în textul și contextul lui Luca pare a fi și o notă de ironie: fariseii sunt invitați să se debaraseze de „răpirea și viclenia” dinlăuntrul ființei lor, dar invitația vizează și maniera în care ei obișnuiesc să mimeze facerea de bine.

⁷A călca pe un mormânt însemna nu numai o profanare, ci și dobândirea unei impurități rituale.

ei i-au ucis, iar voi le clădiți mormintele!...

49 De aceea și înțelepciunea lui Dumnezeu a zis: Voi trimite la ei profeti și apostoli; și dintre ei vor ucide și vor prigoni;

50 ca să se ceară de la neamul acesta săngele tuturor profetilor care s'a vărsat de la întemeierea lumii,

51 de la săngele lui Abel până la săngele lui Zaharia, cel ce a pierit între altar și templu. Adevăr vă spun: Se va cere de la neamul acesta!

52 Vai vouă, învățătorilor de lege!, că ați acaparat cheia cunoașterii⁸; voi însivă n'ați intrat, iar pe cei ce voiau să intre i-ați împiedicat”.

53 Ieșind El de acolo, cărturarii și fariseii au început să-L urască cu îンversu-nare și să-L facă să vorbească despre mai multe,

54 pândindu-L și căutând să prindă ceva din gura Lui, ca să-I găsească vină.

12

Mărturisirea deschisă și fără frică a Evangheliei. Păcatul împotriva Duhului Sfânt. Parabola bogatului nesăbuit. Încrederea în bunătatea lui Dumnezeu. Semnele vremii. Slugile veghezoare. Iisus, principiu de dezbinare.

1 Între timp, adunându-se multime de oameni – atât de mare încât se călcau

⁸Literal: ați luat-o; ați ridicat-o de la locul ei. Deținând monopolul asupra interpretării legii și, în același timp, interpretând-o fals, acest soi de cărturari sechestraseră accesul (atât pe al lor cât și pe al altora) la cunoașterea adevărului dumnezieșc, singura cale ce duce spre mântuire.

unii pe alții –, Iisus a început să le vorbească mai întâi ucenicilor Săi: „Feriți-vă de aluatul fariseilor, care este fătărenicia;

2 că nimic nu este acoperit care să nu se descopere și nimic ascuns care să nu fie cunoscut.

3 De aceea, câte ati spus la întuneric se vor auzi la lumină; și ceea ce ati vorbit la ureche, în cămări, se va propovădui de pe acoperișuri.

4 Dar vă spun Eu vouă, prietenii Mei: Să nu vă temeți de cei ce ucid trupul și după aceea nimic mai mult nu pot face.

5 Vă voi arăta însă de cine să vă temeți: Temeți-vă de acela care, după ce a ucis, are putere să arunce în gheenă; da, v' o spun Eu vouă, de acela să vă temeți!

6 Nu se vând oare cinci vrăbii cu doi bani? Si nici una din ele nu este uitată înaintea lui Dumnezeu;

7 cât despre voi, și perii capului vostru, toți sunt numărați. Să nu vă temeți: voi sunteți mai de preț decât multe vrăbii.

8 Dar vă spun: Pe tot cel ce Mă va mărturisi pe Mine înaintea oamenilor, și Fiul Omului îl va mărturisi înaintea îngerilor lui Dumnezeu.

9 Iar cel ce se va lepăda de Mine înaintea oamenilor, lepădat va fi înaintea îngerilor lui Dumnezeu.

10 Oricine va spune un cuvânt împotriva Fiului Omului, va fi iertat; dar cel ce va blasfemia împotriva Duhului Sfânt, nu va fi iertat.

11 Iar când vă vor duce în sinagogi și la dregători și la stăpâniri, nu vă îngrijiți cum sau ce să răspundeți sau ce să spuneți,

12 că Duhul Sfânt, în chiar ceasul acela, vă va învăța ce trebuie să spuneți”.

13 Zisu-I-a cineva din multime: „Învățătorule, spune-i fratelui meu să împartă moștenirea cu mine”.

14 Iar El i-a zis: „Omule, cine M'a pus pe Mine judecător sau împărtător peste voi?”

15 Si a zis către ei: „Luati seama și păziți-vă de toată lăcomia, căci viața cuiva nu stă în prisosul avuțiilor sale”.

16 Si le-a spus această parabolă: „Unui om bogat i-a rodit din belșug țarina.

17 Si el cugeta în sine, zicând: Ce voi face, că n'am unde să-mi adun roadele?

18 Si a zis: Aceasta voi face: Strica-voi hambarele mele și mai mari le voi zidi și-mi voi strânge acolo tot grâul meu și bunătățile mele;

19 și-i voi zice sufletului meu: Suflete, ai multe bunătăți strânse pentru mulți ani; odihnește-te, mănâncă, bea, veselește-te!...

20 Dar Dumnezeu i-a zis: Nebunule!, în noaptea aceasta îți vor cere sufletul. Si cele ce-ai pregătit ale cui vor fi?

21 Așa se întâmplă cu cel ce-și adună sieși comori, și nu intru Dumnezeu se îmbogățește”.

22 Si a zis către ucenicii Săi: „De aceea vă spun: Nu purtați grija pentru viața voastră ce veți mâncă, nici pentru trupul vostru cu ce vă veți îmbrăca.

23 Viața este mai mult decât hrana și trupul decât îmbrăcămintea.

24 Priviți la corbi, că nici nu seamănă, nici nu seceră; ei n'au cămară, nici hambar, și Dumnezeu îi hrănește. Cu mult altceva sunteți voi decât păsările!

25 Si cine dintre voi, purtându-și de grija, poate să-i adauge staturii sale un cot?

26 Deci, dacă nici cel mai mic lucru nu-l puteți face, de ce duceți voi grijă de celelalte?

27 Priviți crinii cum cresc; nu torc, nici nu țes, dar vă spun Eu vouă că nici Solomon, în toată slava lui, nu s'a îmbrăcat ca unul din ei.

28 Iar dacă iarba, care azi e pe câmp iar mâine se aruncă în cupitor, Dumnezeu aşa o îmbracă, cu cât mai mult pe voi, puțin-credincioșilor?

29 Și să nu căutați voi ce veți mâncă și ce veți bea, și nu fiți îngrijorați,

30 că pe toate acestea păgânii lumii le caută; dar Tatăl vostru știe că aveți nevoie de ele;

31 ci căutați mai întâi împărăția Lui, și toate acestea vi se vor adăuga.

32 Nu te teme, turmă mică, pentru că Tatăl vostru a binevoit să vă dea împărăția.

33 Vindeți-vă averile și dați milostenie; faceți-vă pungi care nu se învechesc, comoară nesfârșită în ceruri, unde fur nu se apropie, nici molie n'o strică;

34 fiindcă unde vă este comoara, acolo va fi și inima voastră.

35 Să vă fie mijlocurile'ncinse și făcliile aprinse;

36 și fiți asemenea oamenilor care-și aşteaptă stăpânul când se va întoarce de la nuntă, ca venind el și bătând, îndată să-i deschidă.

37 Fericiți sunt servii aceia pe care stăpânul, când vine, îi va afla priveghind. Adevăr vă spun, că se va încinge și-i va pune la masă și, venind lângă ei, le va sluji.

38 Fie că va veni la straja a doua, fie că va veni la straja a treia, fericiți sunt ei de-i va găsi aşa.

39 Dar s'o știți pe asta, că de-ar ști stăpânul casei în care ceas vine furul, ar veghea și n'ar lăsa să i se spargă casa.

40 Așadar, și voi fiți gata, că Fiul Omului vine în ceasul în care nu gândiți".

41 Și I-a zis Petru: „Doamne, parabola aceasta o spui pentru noi, sau și pentru toți?"

42 Și a zis Domnul: „Cine este iconomul credincios și înțelept pe care stăpânul îl va pune peste slugile sale, ca să le dea la vreme măsura lor de grâu?

43 Fericit este servul acela¹ pe care, când vine stăpânul său, îl va găsi făcând aşa.

44 Adevăr vă spun că peste toate avuțiile sale îl va pune.

45 Dar dacă servul acela va zice în inima sa: Stăpânul meu întârzie să vină!, și va începe să-i bată pe slujitori și pe slujnice și să mănânce și să bea și să se îmbete,

46 veni-va stăpânul aceluui serv în ziua în care el nu gândește și în ceasul în care el nu știe și-l va tăia în două, iar partea lui o va pune cu cei necredincioși.

47 Și servul acela care a știut voia stăpânului și n'a pregătit nimic, nici n'a făcut după voia lui, mult va fi bătut.

48 Iar cel care n'a știut, dar a făcut lucruri vrednice de bătaie, puțin va fi bătut. De la cel căruia i s'a dat mult, mult se va cere; și de la cel căruia i s'a încrezintat mult, mai mult se va cere.

49 Foc am venit să arunc pe pământ, și cât aş vrea să fie-acum aprins!

¹Întrebarea lui Petru capătă un răspuns limpede: iconomul (purtător de grijă, intendent) nu este altceva decât un servitor pus mai mare peste alți servitori.

50 Și cu botez am a Mă boteza, și câtă nerăbdare am până ce se va'mplini!

51 Pare-vi-se c'am venit să dau pace pe pământ? Vă spun că nu, ci dezbinare.

52 Că de'acum înainte cinci intr'o casă vor fi dezbinăți: trei contra doi și doi contra trei.

53 Dezbinăți vor fi tatăl împotriva fiului și fiul împotriva tatălui, mama împotriva ficei și fiica împotriva mamei, soacra împotriva nurorii sale și nora împotriva soacrei".

54 Dar și mulțimilor le spunea: „Când veДЕti un nor ridicându-se dinspre apus, îndată ziceți că vine ploaie, și aşa este;

55 iar când veДЕti vântul suflând de la miazăzi, ziceți că va fi arșiță, și aşa este.

56 Fățarnicilor! Fața pământului și a cerului știți s'o deslușiți, dar vremea aceasta, pe ea cum de nu știți s'o deslușiți?

57 Dar de ce nu judecați prin voi însivă ce este drept?

58 Și când mergi cu părâșul tău la judecător, dă-ti silința ca pe drum să te scuturi de el², ca nu cumva să te târască la judecător și judecătorul să te dea pe mâna temnicerului și temnicerul să te arunce'n temniță.

59 Îți spun Eu ție: Nu vei ieși de-acolo până ce nu vei plăti și cel din urmă ban".

²Literal: să te scapi de el; să termini cu el (în sensul de a găsi o soluție de împăcare chiar cu prețul unui compromis – „mai bună o pace strâmbă decât o judecată dreaptă”).

13

Între pocăință și moarte. Parabola smochinului neroditor. Vindecarea în zi de sămbătă a unei femei gârbove. Parbolele grăunte lui de muștar și aluatului. Poarta cea strâmtă. Irod-vulpea. Deplângerea Ierusalimului.

1 În acest timp erau de față unii care I-au spus despre Galileenii al căror sânge l-a amestecat Pilat cu jertfele lor¹.

2 Și El, răspunzând, le-a zis: „Credeți oare că acești Galileeni au fost mai păcătoși decât toți Galileenii, fiindcă au pătimit acestea?

3 Vă spun Eu vouă: Nu!, dar dacă nu vă veți pocăi, toți veți pieri la fel.

4 Sau acei optsprezece înși peste care a căzut turnul în Siloam și i-a omorât, credeți oare că au fost ei mai păcătoși decât toți oamenii care locuiesc în Ierusalim?

5 Vă spun Eu vouă: Nu!, dar dacă nu vă veți pocăi, toți veți pieri la fel²".

6 Și le-a spus această parabolă: „Cineva avea un smochin sădit în via sa și a venit să caute rod în el și n'a găsit.

7 Și a zis către vier: Iată, sunt trei ani de când vin căutând rod în smochinul acesta și nu găsesc. Taie-l: de ce să țină pământul degeaba?

¹Eveniment relatat numai de Luca, în maniera sumară a unui fapt cunoscut: soldații romani măcelăriseră cățiva Galileeni în chiar momentul când aceștia își înjunghiau animalele de jertfă.

²Nu se poate stabili o relație directă și cauzală între o calamitate și victimele ei, dar faptul în sine trebuie privit ca un avertisment divin și o invitație la pocăință generală.

8 Iar el, răspunzând, a zis: Doamne, lasă-l și anul acesta, până ce-l voi săpa împrejur și voi pune gunoi;

9 poate că va face rod în cel viitor; iar de nu, îl voi tăia".

10 Și învăța Iisus în una din sinagogi sâmbătă.

11 Și iată, o femeie care de opt-sprezece ani avea un duh de neputință și era gârbovă și nu putea nicidcum să se ridică.

12 Iar Iisus, văzând-o, a chemat-o și i-a zis: „Femeie, dezlegată ești tu de neputința ta!"

13 Și Și-a pus mâinile pe ea, și ea îndată s'a îndreptat și-L slăvea pe Dumnezeu.

14 Dar mai-marele sinagogii, mâniindu-se că Iisus a vindecat-o sâmbătă, drept răspuns a zis către mulțime: „Șase zile sunt în care trebuie să se lucreze; aşadar, în ele veniți și vă vindecați, dar nu în ziua sâmbetei!..."

15 Iar Domnul i-a răspuns, zicând: „Fățărniciilor! Fiecare din voi oare nu-și dezleagă sâmbătă boul sau asinul de la iesle și-l duce de-l adapă?"

16 Dar aceasta, fiică a lui Avraam fiind, pe care, iată, de opt-sprezece ani a legat-o Satana, oare nu se cuvenea să fie dezlegată de legătura aceasta în ziua sâmbetei?"

17 Și zicând El acestea, toti cei care-I stăteau împotrivă se rușinău; și toată mulțimea se bucura de toate slăvitele fapte săvârșite de El.

18 Deci zicea: „Cu ce este asemenea împărăția lui Dumnezeu? și cu ce o voi asemăna?

19 Asemenea este grăuntelui de muștar pe care l-a luat un om și l-a aruncat în

grădina sa; și a crescut și s'a făcut pom și păsările cerului s'au sălășluit în ramurile lui".

20 Și iarăși a zis: „Cu ce voi asemăna împărăția lui Dumnezeu?

21 Asemenea este aluatului pe care l-a luat o femeie și l-a ascuns în trei măsuri de făină, până ce s'a dospit toată".

22 Și trecea prin cetăți și prin sate, învățând și călătorind spre Ierusalim.

23 Și I-a zis cineva: „Doamne, puțini sunt oare cei care se mantuiesc?" Iar El le-a zis:

24 „Siliți-vă să intrați pe poarta cea strâmtă; v'o spun Eu vouă că mulți vor căuta să intre și nu vor putea.

25 De'ndată ce Stăpânul casei Se va scula și va încuia ușa, iar voi veți începe să stați afară și să bateți la ușă, zicând: Doamne, Doamne, deschide-ne!, El, răspunzând, vă va zice: Nu știu de unde sunteți.

26 Atunci veți începe să ziceți: În fața Ta am mâncat și am băut, și Tu în piețele noastre ai învățat.

27 Și El vă va spune: Nu știu de unde sunteți: depărtați-vă de la Mine toți lucrătorii nedreptății.

28 Acolo va fi plângerea și scrâșnirea dinților, când veți vedea pe Avraam și pe Isaac și pe Iacob și pe toți profetii în împărăția lui Dumnezeu, iar pe voi, aruncați afară.

29 Și vor veni de la răsărit și de la apus, de la miazănoapte și de la miazăzi și vor sedea la masa întru împărăția lui Dumnezeu.

30 Și iată, sunt unii de la urmă care vor fi întâi, și sunt cei dintâi care vor fi la urmă".

31 În ziua aceea s'au apropiat de El unii

din farisei, zicându-I: „Ieși și du-te de aici, că Irod vrea să te omoare”.

³² Și El le-a zis: „Duceți-vă și spuneți-i acestei vulpi³: Iată, Eu scot demoni și fac vindecări astăzi și mâine, și a treia zi Mă împlinesc⁴.

³³ Dar astăzi și mâine și'n ziua următoare trebuie să umblu, că nu este cu putință ca vreun profet să piară în afara Ierusalimului.

³⁴ Ierusalime, Ierusalime, care-i omori pe profeti și-i ucizi cu pietre pe cei trimiși la tine, de câte ori am vrut să-i adun pe fiii tăi aşa cum își adună cloșca puii sub aripi..., și voi n'ați vrut.

³⁵ Iată, vi se lasă casa pustie; că vă spun Eu vouă: Nu Mă veți mai vedea până ce va veni vremea când veți zice: Binecuvântat este Cel ce vine întru numele Domnului!”

14

Hidropicul vindecat sâmbăta. Alegerea unui loc în societate. Parabola despre cina cea mare. Lepădarea de sine.

¹ Și a fost că era într'o sâmbătă când a intrat El să mănânce în casa unuia din capii fariseilor.

² Și iată că un om bolnav de hidropică¹ era înaintea Lui.

³Irod Antipa. Iisus sesizează violența acestuia de a-I transmite o amenințare cu scopul de a-L demobiliza.

⁴Literal: a treia zi sfârșesc, dar cu înțelesul mai bogat că, prin moartea și învierea Sa, Iisus a făcut tot ceea ce și-a propus să facă. și-a încheiat misiunea, rotunjindu-Se pe Sine în propria Sa operă.

¹Acumulare de lichid apoi în țesuturile și cavitatele organismului.

³ Și, răspunzând, Iisus a zis către învățătorii de lege și către farisei: „Este oare îngăduit a vindeca sâmbăta, sau nu?”

⁴ Ei însă au tăcut. Și punându-și mâna pe el, l-a vindecat și i-a dat drumul.

⁵ Iar lor le-a zis: „Care dintre voi, de-i va cădea asinul sau boul în fântână, nu-l va scoate în chiar ziua sărbătei?”

⁶ Și n'au putut să-I răspundă la aceasta.

⁷ Și luând El seama cum cei poftiți la masă își alegeau cele dintâi locuri, le-a spus o parabolă, zicând:

⁸ „Când vei fi chemat de cineva la nuntă, nu te așeza pe locul cel dintâi, ca nu cumva un altul mai de cinste de căt tine să fie și el poftit

⁹ și, venind cel care v'a chemat, pe tine și pe el, să-ți spună: Dă-i acestuia locul! Și atunci, rușinat, te vei urni să iezi locul cel mai de la urmă.

¹⁰ Ci, când vei fi chemat, mergi și te așază pe locul cel mai de la urmă pentru ca, atunci când va veni cel care te-a poftit, să-ți spună: Prietene, mută-te mai sus! Atunci vei avea cinste în fața tuturor celor ce stau la masă cu tine.

¹¹ Că tot cel ce se se înalță pe sine va fi smerit, iar cel ce se smerește pe sine se va înalță”.

¹² Zisu-i-a și celui care-L chemase: „Când faci prânz sau cină, nu-ți chema prietenii, nici frații, nici rudele, nici vecinii bogați, ca nu cumva la rândul lor să te cheame și ei pe tine și să-ți fie ca răsplată.

¹³ Ci, când faci un ospăț, cheamă-i pe săraci, pe neputincioși, pe șchiopi, pe orbi,

¹⁴ și fericit vei fi că ei nu pot să-ți răs-

platăescă; fiindcă și se va răsplăti la învierea drepților”.

¹⁵ Și auzind acestea, unul dintre cei ce ședea cu El la masă I-a zis: „Fericit este cel ce se va ospăta întru împărăția lui Dumnezeul!”

¹⁶ Iar El i-a zis: „Un om oarecare a făcut cină mare și i-a chemat pe mulți.

¹⁷ Și la ceasul cinei și-a trimis slujitorul să le spună celor chemeți: Veniți, că iată acum toate sunt gata.

¹⁸ Și toți, parcă înțeleși, au început să și ceară iertare. Cel dintâi a zis: Tatărină am cumpărat și trebuie să ies ca să o văd; te rog, iartă-mă!...

¹⁹ Si altul a zis: Cinci perechi de boi am cumpărat și mă duc să-i încerc; te rog, iartă-mă!...

²⁰ Și altul a zis: Femeie mi-am luat, și de aceea nu pot veni...

²¹ Și întorcându-se slujitorul, i-a spus stăpânului său acestea. Atunci mâniindu-se stăpânul casei, a zis: Ieși îndată în piețele și'n ulițele cetății și adu aici săracii și neputincioșii și orbii și schiopii...

²² Și i-a zis slujitorul: Doamne, ce-ai poruncit să făcut, și încă mai este loc.

²³ Și a zis stăpânul către slujitor: Ieși la drumuri și la garduri și silește-i pe toți să intre, ca să mi se umple casa.

²⁴ Că vă spun Eu vouă: Nici unul din bărbații aceia care au fost chemeți nu va gusta din cina Mea”.

²⁵ Și mergeau cu El mulțimi numeroase; și, întorcându-Se, le-a zis:

²⁶ „Dacă vine cineva la Mine și nu urăște² pe tatăl său și pe mamă și pe

femeie și pe copil și pe frați și pe surori, până și viața sa, nu poate fi ucenicul Meu.

²⁷ Și cel ce nu-și poartă crucea și nu-Mi urmează Mie, nu poate fi ucenicul Meu.

²⁸ Cine dintre voi, vrând să-și zidească un turn, nu stă mai întâi și-și face socoteala cheltuielii, dacă are cu ce să-l termine?,

²⁹ ca nu cumva, punându-i temelia și neputând să-l isprăvească, toți cei care vor vedea să înceapă a-l lua în râs,

³⁰ zicând: Acest om a început să zidească și n'a putut isprăvi!...

³¹ Sau care împărat, plecând să se bată'n război cu alt împărat, nu stă mai întâi să se sfătuiască dacă e'n stare să-l întâmpine cu zece mii pe cel care vine împotrivă-i cu douăzeci de mii?

³² Iar de nu, fiind acela încă departe, îi trimitе solie și se roagă de pace.

³³ Așadar, oricine dintre voi care nu se leapădă de tot ce are, nu poate fi ucenic al Meu.

³⁴ Bună este sarea; dar dacă și sarea își va pierde gustul, cu ce va fi dreasă?

³⁵ Nu mai e bună de nimic, nici în pământ, nici în gunoi, ci se aruncă afară. Cel ce are urechi de auzit, să audă!”

țelesul propriu al cuvântului, căci Iisus nu îndeamnă niciodată la ură, ci la capacitatea de a te despărți imediat și total de cei dragi spre a deveni adept apropiat al Domnului. Matei, care și-a scris Evanghelia mai întâi în aramaică și apoi în greacă, a fost conștient de riscul acestui cuvânt și a formulat aceeași teză în termeni prioritari: „Cel ce-și iubește pe tatăl său (...) mai mult decât pe Mine...” (Mt 10, 37).

²Ebraism preluat de greaca veche și, prin ea, de limbile moderne. Nu e vorba de a ură în-

15

Trei parbole: Oaia rătăcită; Drama pierdută; Fiul risipitor.

1 Si se apropiau de El toți vameșii și păcătoșii, ca să-L asculte.

2 Si fariseii și cărturarii cârteau, zicând: „Acesta-i primește pe păcătoși și mânâncă cu ei”.

3 Si le-a spus parabola aceasta, zicând:

4 „Care om dintre voi, având o sută de oi și pierzând una din ele, nu le lasă pe cele nouăzeci și nouă în pustiu și se duce după cea pierdută, până ce o găsește?

5 Si când o găsește, o pune pe umerii săi, bucurându-se;

6 și sosind acasă, își cheamă prietenii și vecinii, zicându-le: Bucurați-vă cu mine, că am găsit oaia cea pierdută.

7 Tot așa, v' o spun Eu vouă, mai mare bucurie va fi în cer pentru un păcătos care se pocăiește decât pentru nouăzeci și nouă de drepti, care n'au nevoie de pocăință.

8 Sau care femeie, având zece drahme¹, dacă pierde o drahmă nu aprinde făclia și nu mătură casa și nu caută cu grijă până ce o găsește?

9 Si când o găsește își cheamă prietenele și vecinele, spunându-le: Bucurați-vă cu mine, că am găsit drahma pe care o pierdusem.

10 Tot așa, v' o spun Eu vouă, bucurie se face înaintea îngerilor lui Dumnezeu pentru un păcătos care se pocăiește”.

11 Si a zis: „Un om avea doi ffi.

12 Si cel mai Tânăr din ei i-a zis tatălui

său: Tată, dă-mi partea de avere ce mi se cuvine. Si el le-a împărțit averea.

13 Si nu după multe zile, adunând toate², fiul cel mai Tânăr s'a dus într'o țară îndepărtată și acolo și-a risipit avere trăind în desfrânrăi.

14 Si după ce a cheltuit totul, s'a făcut foamete mare în țara aceea și el a început să ducă lipsă.

15 Si ducându-se, s'a alipit de unul din locuitorii acelei țări, iar acesta l-a trimis la țarinile sale să pască porcii.

16 Si dorea să-și sature pântecele din roșcovale pe care le mâncau porcii, dar nimeni nu-i dădea.

17 Dar venindu-și în sine, a zis: Căți argați ai tatălui meu sunt îndestulați de pâine, iar eu pier aici de foame!

18 Sculându-mă, mă voi duce la tatăl meu și-i voi spune: Tată, greșit-am Cerului³ și față de tine;

19 nu mai sunt vrednic să mă numesc fiul tău. Fă-mă ca pe unul din argații tăi.

20 Si sculându-se, a venit la tatăl său. Si încă de departe fiind el, tatăl său l-a văzut și i s'a făcut milă și, alergând, i-a căzut pe grumaz și l-a sărutat.

21 Si i-a zis fiul: Tată, greșit-am Cerului și față de tine și nu mai sunt vrednic să mă numesc fiul tău.

22 Si a zis tatăl către slugile sale: Aduceți-i degrabă haina cea mai scumpă și-l îmbrăcați, și inel punetii pe mână, și încălțăminte în picioare;

23 și aduceți vițelul cel îngrășat, înjunghiați-l și, mâncând, să ne veselim;

¹Drahma, monedă de aur (4,09 g) sau de argint (3,65g).

²Transformându-și averea în bani lichizi, operație pentru care i-au trebuit doar câteva zile.

³Împotriva lui Dumnezeu.

²⁴ căci acest fiu al meu era mort și a înviat, pierdut era și s'a aflat. Și au început să se veselească.

²⁵ Iar fiul lui cel mai mare era la țarină. Și când a venit și s'a apropiat de casă, a auzit cântece și jocuri.

²⁶ Și chemând-o pe una din slugi, a întrebat: Ce sunt acestea?

²⁷ Iar ea i-a spus: Fratele tău a venit și tatăl tău a înjunghiat vițelul cel îngrășat, pentru că l-a primit sănătos.

²⁸ Și el s'a mâniat și nu voia să intre; dar tatăl său, ieșind, îl ruga.

²⁹ Iar el, răspunzând, i-a zis tatălui său: Iată, de atâtia ani îți slujesc și niciodată nu îți-am călcăt porunca. Și mie niciodată nu mi-ai dat un ied, ca să mă veselesc cu prietenii mei;

³⁰ dar când a venit acest fiu al tău, care îți-a mâncat avereua cu desfrântele, pentru el ai înjunghiat vițelul cel îngrășat...

³¹ Iar el i-a zis: Fiule, tu'ntotdeauna ești cu mine și toate ale mele ale tale sunt.

³² Trebuia însă să ne veselim și să ne bucurăm, căci fratele tău acesta mort era și a înviat, pierdut era și s'a aflat⁴.

16

Parabola iconomului nedrept. Parabola bogatului nemilostiv și săracului Lazăr.

¹ Și le spunea și ucenicilor Săi: „Era un om bogat care avea un iconom; și

⁴Forma reflexivă a acestui verb e concluzia versetului 17. Spre deosebire de oiaia rătăcită și de drahma pierdută, care au fost aflate în urma unei căutări, fiul risipitor s'a aflat pe sine printr'un proces personal de conștiință.

acesta i-a fost părât că-i risipește avuțiile.

² Și chemându-l, i-a zis: Ce-i asta ce-aud eu despre tine? Dă-mi socoteala iconomului tău, fiindcă nu mai poți fi iconom.

³ Iar iconomul și-a zis în sine: Ce-am să mă fac, că stăpânul meu îmi ia iconomatul?: să sap, nu pot; să cerșesc, mi-e rușine...

⁴ Știu ce-am să fac pentru ca, atunci când voi fi scos din iconomat, ei să mă primească în casele lor.

⁵ Și chemând, câte unul, pe fiecare din datornicii stăpânului său, i-a zis celui dintâi: Cât îi ești dator stăpânului meu?

⁶ Iar el a zis: O sută de măsuri¹ de undelemn. Iconomul i-a zis: Ia-ți zapisul, aşază-te și scrie repede cincizeci.

⁷ După aceea i-a zis altuia: Dar tu, cât ești dator? El i-a spus: O sută de măsuri² de grâu. El i-a zis: Ia-ți zapisul și scrie optzeci.

⁸ Și stăpânul l-a lăudat pe iconomul cel nedrept, fiindcă a lucrat înțelepțestă³,

¹**Batos:** unitate ebraică de măsurat lichide, egală cu 37 litri; în total, 3.700 litri, deci o datorie foarte mare.

²**Koros:** unitate ebraică de măsurat cereale, egală cu 370 de litri; deci un total de 37.000 litri.

³Stăpânul nu-l laudă pentru nedreptățile de dinaintea concedierii, deja sanctionate, ci pentru abilitatea de a face față unei situații-limită. Potrivit unor exegeti, iconomul nu a falsificat chitanțele, ci le-a redus la valoarea lor nominală, diferența fiind comisionul la care funcția îi dădea dreptul și pe care și-l pune astfel în rezervă pentru zilele negre ce-l așteaptă. Pe de altă parte, aşa cum împărtășia cerurilor poate fi luată cu asalt și intră în legitima posesie a cuceritorilor (Mt11, 12; Lc 16, 16), inepuizabilă vistierie a lui Dumnezeu e deschisă până și „jafului duhovnicesc”, dacă acesta urmărește salvarea (mântuirea) sufletului.

căci fiii veacului acestuia sunt mai înțelepti în neamul lor decât fiii luminii.

9 Și Eu vă spun: Faceți-vă prieteni prin bogăția nedreaptă, pentru că, atunci când ea vă va lipsi, ei să vă primească în corturile cele veșnice.

10 Cel ce este credincios în foarte puțin, și în mult e credincios; și cel ce este nedrept în foarte puțin, și în mult e nedrept.

11 Deci dacă n'ați fost credincioși în bogăția cea nedreaptă, cine vă va încredența-o pe cea adevărată?

12 Și dacă în ceea ce vă este străin n'ați fost credincioși, cine vă va da ce este al vostru?

13 Nici o slugă nu poate sluji la doi domni; că ori pe unul îl va urî și pe celălalt îl va iubi, ori de unul se va ține și pe celălalt îl va disprețui. Nu puteți să slujiți lui Dumnezeu și lui Mamona".

14 Și pe toate acestea le auzeau și făriseii, care erau iubitori de argint, și-L luau în bătaie de joc.

15 Și el le-a zis: „Voi sunteți cei ce vă faceți pe voi însivă drepti înaintea oamenilor, dar Dumnezeu vă cunoaște ini-mile; căci ceea ce la oameni este înalt, urâciune este înaintea lui Dumnezeu.

16 Legea și profetii au fost până la Ioan; de atunci încoaace se binevestește împărăția lui Dumnezeu și fiecare o ia prin asalt⁴.

17 Dar mai lesne este să treacă cerul și pământul decât din lege să cadă o cirtă⁵.

18 Oricine-și lasă femeia și ia alta, să-vârșește adulter; și cel ce o ia pe cea lăsată de bărbat, adulter săvârșește.

⁴ Vezi nota de la Mt 11, 12.

⁵ Vezi nota de la Mt 5, 18.

19 Era un om bogat care se îmbrăca în porfiră și în vison⁶, în toate zilele veselindu-se în chip strălucit.

20 Iar un sărac, anume Lazăr, zăcea în fața portii lui, plin de bube,

21 și-ar fi poftit să se sature din cele ce cădeau de la masa bogatului; cu toate acestea, însăși cainii, venind, ei îi lin-geau bubele⁷.

22 Și a murit săracul și a fost dus de îngerii în sânul lui Avraam. Și a murit și bogatul și a fost îngropat.

23 Și în iad, fiind el în chinuri, își ridică ochii și-l vede de departe pe Avraam, și pe Lazăr în sânul lui.

24 Și i-a zis, strigând: Părinte Avraam, ai milă de mine și trimite-l pe Lazăr să-și ude vârful degetului în apă și să-mi răcorească limba, că mă chinuiesc în această văpaie.

25 Dar Avraam i-a zis: Fiule, adu-ți aminte că tu îți-ai primit pe cele bune în viața ta, și Lazăr, de asemenea, pe cele rele; iar acum, aici, el se mângâie, iar tu te chinuiești.

26 Și peste toate acestea, între noi și voi prăpastie mare s'a întărit, încât cei ce vor să treacă de aici la voi să nu poată, nici de acolo să treacă la noi.

27 Și el a zis: Atunci rogu-te, părinte, să-l trimită în casa tatălui meu,

28 că am cinci frați; să le dea lor mărturie, ca să nu vină și ei în acest loc de chin.

29 Dar Avraam i-a zis: Îi au pe Moise și pe profetii; să asculte de ei.

30 Iar el a zis: Nu, părinte Avraam,

⁶ Stofă foarte fină și scumpă din care era făcută tunica de sub haina de purpură.

⁷ Nu numai că nu-l hrănea nimeni, dar devinește el însuși hrana pentru caini.

ci dacă se va duce la ei cineva dintre morți, se vor pocăi.

³¹ Și i-a zis: Dacă nu ascultă de Moise și de profetii, nici dacă ar înlăuntrui cineva din morți, tot nu vor crede”.

17

Despre poticniri. Despre iertarea fratelui tău. Puterea credinței. Vindecarea celor zece leproși. Venirea împărăției lui Dumnezeu.

¹ Și le-a zis ucenicilor Săi: „E cu nepuțință ca poticnirile¹ să nu vină, dar vai aceluia prin care ele vin:

² mai bine i-ar fi dacă și-ar legă de gât o piatră de moară și s-ar arunca în mare decât să-i fie piatră de poticnire unuia din aceștia mici.

³ Luați aminte la voi însivă! De-ți va greși fratele tău, ceartă-l!; și dacă se va pocăi, iartă-l.

⁴ Și chiar dacă-ți va greși de șapte ori într-o zi și de șapte ori se va întoarce la tine, zicând: Mă pocăiesc!, iartă-l”.

⁵ Și au zis apostolii către Domnul: „Sporește-ne credința”.

⁶ Iar Domnul a zis: „De-ați avea credință cât un grăunte de muștar, i-ați zice acestui sicomor: Dezrădăcinează-ți și te sădește în mare!, și v’ar asculta.

⁷ Cine dintre voi, având o slugă la arat sau la păscut vitele, îi va zice când se va întoarce din țarină: Vino repede și șezi la masă!,

⁸ și nu-i va zice: Pregătește-mi să cinez și, încingându-te, slujește-mi până ce voi mâncă și voi bea, și după aceea vei mâncă și vei bea și tu?

⁹ Îi va mulțumi oare slugii că a făcut cele poruncite? Nu cred.

¹⁰ Așa și voi, când veți face toate cele poruncite vouă, ziceți: Slugi netrebnice suntem; am făcut ceea ce eram datori să facem”.

¹¹ Și a fost că pe când Iisus mergea spre Ierusalim și trecea prin mijlocul Samariei și al Galileii,

¹² intrând într-un sat, L-au întâmpinat zece bărbați leproși care au stat de parte.

¹³ Și ei și-au ridicat glasul, zicând: „Iisuse, Învățătorule, miluiește-ne!”

¹⁴ Și văzându-i, El le-a zis: „Mergeți și arătați-vă preoților”. Și a fost că’n timp ce ei mergeau, s’au curățit.

¹⁵ Iar unul din ei, văzând că s’au vindecat, s’au întors slăvindu-L cu glas mare pe Dumnezeu.

¹⁶ Și a căzut la picioarele Lui, cu fața la pământ, mulțumindu-I. Și acela era samarinean.

¹⁷ Și răspunzând Iisus, a zis: „Oare nu zece s’au curățit? Cei nouă unde sunt?”

¹⁸ Nu s’ă găsit să se întoarcă să-I dea slavă lui Dumnezeu decât numai acesta, care e de alt neam?”

¹⁹ Și i-a zis: „Scoală-te și du-te; credința ta te-a mântuit”.

²⁰ Și fiind întrebat de farisei: când va veni împărăția lui Dumnezeu?, El le-a răspuns: „Împărăția lui Dumnezeu nu vine în chip văzut².

²¹ Și nici nu vor zice: Iat-o, e aici!, sau: Acolo! Că iată, împărăția lui Dumnezeu este înăuntru vostru”.

² Adică precedată sau însoțită de semne exteroare, perceptibile, la care faceau aluzie fariseii. Instalarea împărăției lui Dumnezeu e un proces interior, al inimii (vezi versetul următor).

²² Zis-a către ucenici: „Veni-vor zile când veți dori să vedeți una din zilele Fiului Omului și n'o veți vedea.

²³ Și vă vor spune: Iată, acolo este!, iată, aici!; nu vă duceți și nu vă luați după ei.

²⁴ Că după cum fulgerul, fulgerând dintr-o parte de sub cer luminează până la cealaltă parte de sub cer, aşa va fi și Fiul Omului în ziua Sa.

²⁵ Dar trebuie mai întâi ca El să pătимească multe și să fie lepădat de neamul acesta.

²⁶ Și precum a fost în zilele lui Noe, aşa va fi și în zilele Fiului Omului:

²⁷ Mâncau, beau, se însurau, se măritau, până'n ziua când a intrat Noe în corabie și a venit potopul și i-a pierdut pe toți.

²⁸ Și cum a fost în zilele lui Lot: Mâncau, beau, cumpărau, vindeau, sădeau și zideau³,

²⁹ dar în ziua când a ieșit Lot din Sodoma a plouat din cer cu foc și pucioasă și i-a nimicit pe toți.

³⁰ La fel va fi în ziua în care Se va arăta Fiul Omului.

³¹ În ziua aceea, cel ce va fi pe acoperișul casei, iar lucrurile lui în casă, să nu se coboare să le ia; de asemenea: cel ce va fi în țarină, să nu se întoarcă înapoi.

³² Aduceți-vă aminte de femeia lui Lot.

³³ Cel ce va căuta să-și câştige viața, O va pierde; iar cel ce și-o va pierde, O va face vie⁴.

³⁴ Vă spun: În noaptea aceea vor fi doi

³Spre deosebire de oamenii din vremea lui Noe, care se însurau și se măritau, sodomiții din vremea lui Lot nu mai aveau astfel de îndeletniri!

⁴Vezi nota de la Mt 16, 25.

într'un pat; unul va fi luat, iar altul va fi lăsat.

³⁵ Două vor măcina împreună; una va fi luată și alta va fi lăsată.

³⁶ Doi vor fi în țarină; unul se va lua și altul se va lăsa”.

³⁷ Și, răspunzând, I-au zis: „Unde, Doamne?” Iar El le-a zis: „Unde va fi stârvul, acolo se vor aduna și vulturii”.

18

Parabolă: judecătorul nedrept și văduva stăruitoare. Parabola vameșului și fariseului. Iisus și copiii. Tânărul bogat. A treia vestire a Patimilor. Vindecarea orbului din Ierihon.

¹ Și le-a spus o parabolă, cum că trebuie să se roage'n toată vremea și să nu-și piardă curajul,

² zicând: „Într-o cetate era un judecător care de Dumnezeu nu se temea și de om nu se rușina.

³ Și în cetatea aceea era și o văduvă și venea la el, zicând: Fă-mi dreptate asupra potrivnicului meu!...

⁴ Și pentru o vreme n'a vrut; dar după aceea și-a zis în sine: deși de Dumnezeu nu mă tem și de om nu mă rușinez,

⁵ totuși, fiindcă văduva aceasta nu-mi dă pace, îi voi face dreptate, ca să nu vină să mă necăjească la nesfârșit”.

⁶ Și a zis Domnul: „Auziți voi ce spune judecătorul cel nedrept?

⁷ Dar oare Dumnezeu nu le va face dreptate aleșilor Săi care strigă spre El ziua și noaptea, El, Care rabdă'ndelung pentru ei?

⁸ Vă spun Eu vouă că degrab le va face dreptate. Dar Fiul Omului, când

va veni, va găsi El oare credință pe pământ?"

⁹ Iar pentru unii care se credeau că sunt drepti și-i disprețuiau pe ceilalți, a spus parabola aceasta:

¹⁰ „Doi oameni s-au suit la templu să se roage; unul fariseu și celălalt vameș.

¹¹ Fariseul, stând drept, aşa se ruga în sine: Dumnezeule, mulțumescu-Ți că nu sunt ca ceilalți oameni, răpitori, nedrepti, adulteri, sau chiar ca acest vameș;

¹² postesc de două ori pe săptămână, dau zeciuială din toate câte câștig.

¹³ Iar vameșul, departe stând, nici ochii nu voia să și-i ridice spre cer, ci și bătea pieptul, zicând: Dumnezeule, milostiv fii mie, păcătosului!

¹⁴ Vă spun Eu vouă: Acesta s'a coborât la casa sa mai îndreptățit¹ decât acela. Că tot cel ce se înalță pe sine va fi smerit, iar cel ce se smerește pe sine se va înălța".

¹⁵ Si aduceau la El și pruncii, ca să Se atingă de ei. Iar ucenicii, văzând, îi certau.

¹⁶ Dar Iisus i-a chemat la Sine, zicând: „Lăsați copiii să vină la Mine și nu-i opriți, că a unora ca aceștia este împărăția lui Dumnezeu.

¹⁷ Adevărătătățile: Cine nu va primi împărăția lui Dumnezeu ca un copil, nu va intra în ea".

¹⁸ Si L-a întrebat un dregător, zicând: „Învățătorule bun, ce să fac ca să moștenesc viața de veci?"

¹⁹ Iar Iisus i-a zis: „De ce-Mi spui bun? Nimici nu este bun, decât numai unul Dumnezeu.

¹ În dublul înțeles: mai îndreptat din starea păcatului și, prin aceasta, mai îndreptățit la îndurarea lui Dumnezeu.

²⁰ Cunoști poruncile: Să nu te desfrânezi, să nu ucizi, să nu furi, să nu mărturisești strâmb, cinstește pe tatăl tău și pe mama ta".

²¹ Iar el a zis: „Pe toate acestea le-am păzit din tinerețea mea".

²² Si auzind Iisus, i-a zis: „Încă una îți lipsește: Vinde tot ce ai și împarte-le săracilor și vei avea comoară în cer; și vino, urmează-Mi Mie".

²³ Iar el, auzind acestea, s'a întristat, fiindcă era foarte bogat.

²⁴ Si văzându-l Iisus că s'a întristat, a zis: „Cei ce au bogății, cât de greu vor intra ei în împărăția lui Dumnezeu!

²⁵ Că mai lesne este să treacă o cămilă prin urechile acului decât să intre bogatul în împărăția lui Dumnezeu".

²⁶ Iar cei ce auzeau au zis: „Si cine poate să se măntuiască?"

²⁷ Iar El a zis: „Cele ce sunt cu neputință la oameni sunt cu putință la Dumnezeu".

²⁸ Iar Petru a zis: „Iată, noi, lăsându-le pe toate ale noastre, Ți-am urmat Tie".

²⁹ Iar El le-a zis: „Adevărătătățile: Nu este nici unul care a lăsat casă sau femeie sau frați sau părinți sau copii pentru împărăția lui Dumnezeu,

³⁰ care să nu primească cu mult mai mult în vremea de acum, iar în veacul ce va să vină, viață veșnică".

³¹ Si luându-i pe cei doisprezece, le-a zis: „Iată, ne suim la Ierusalim, și toate cele scrise prin profetii despre Fiul Omului se vor plini.

³² Că va fi dat păgânilor și va fi batjocorit și va fi ocărât și va fi scuipat;

³³ și, după ce-L vor biciui, Il vor ucide; și a treia zi va învia".

³⁴ Dar ei n'au priceput nimic din aces-tea; că ascuns era cuvântul acesta pen-tru ei și nu înțelegeau cele spuse.

³⁵ Și a fost că'n timp ce Se aprobia El de Ierihon, un orb sedea cerșind la mar-ginea drumului.

³⁶ Și auzind el multimea trecând, în-treba ce este aceasta.

³⁷ Și i-au spus că trece Iisus Nazarineanul.

³⁸ Și el a strigat, zicând: „Iisuse, Fiul lui David, miluiește-mă!”

³⁹ Și cei ce mergeau înainte îl certau ca să tacă, dar el cu atât mai mult striga: „Fiule al lui David, miluiește-mă!”

⁴⁰ Și, apropiindu-Se, Iisus a poruncit să-l aducă la El; și când acela I-a fost aproape, l-a întrebat:

⁴¹ „Ce voiești să-ți fac?” Iar el a zis: „Doamne, să-mi capăt vederea”.

⁴² Și Iisus i-a zis: „Capătă-ți vederea! Credința ta te-a mântuit”.

⁴³ Și îndată și-a căpătat vederea și-L urma slăvind pe Dumnezeu. Și tot po-porul, văzând aceasta, a dat laudă lui Dumnezeu.

19

Zaheu vameșul. Parabola minelor. Intrarea în Ierusalim. Iisus de-plânge Ierusalimul și-i alungă pe vânzătorii din templu.

¹ Și intrând în Ierihon, trecea prin el.

² Și iată un bărbat cu numele Zaheu; și acesta era mai-marele vameșilor și era bogat.

³ Și căuta să-L vadă pe Iisus, care este, dar nu putea din pricina mulțimii, pen-tru că era mic de statură.

⁴ Și alergând înainte, s'a urcat într'un sicomor ca să-L vadă, că pe acolo avea să treacă.

⁵ Și când Iisus a ajuns la locul acela, uitându-Se în sus a zis către el: „Za-hee, grăbește-te de coboară, că astăzi în casa ta trebuie să rămân”.

⁶ Și el s'a grăbit și s'a coborât și L-a primit bucurându-se.

⁷ Și când au văzut, toți murmurau, zi-când că la un om păcătos a intrat să găzduiască.

⁸ Iar Zaheu, stând în picioare, a zis că-tre Domnul: „Iată, jumătate din avereia mea, Doamne, o dau săracilor, și dacă am năpăstuit pe cineva cu ceva, întorc împătrit”.

⁹ Și Iisus a zis către el: „Astăzi i s'a făcut mântuire casei acesteia, că și acesta este fiu al lui Avraam.

¹⁰ Că pe cel pierdut a venit Fiul Omului să-l caute și să-l mântuiască”.

¹¹ Și ascultând ei acestea, Iisus le-a spus pe deasupra și o parabolă, fiindcă El era aproape de Ierusalim, iar ei cre-deau că împărăția lui Dumnezeu se va arăta îndată.

¹² Deci a zis: „Un om de neam mare s'a dus într'o țară'ndepărtată ca să-și ia domnie¹ și să se întoarcă.

¹Puterea de a domni, pe care urma să'o primească de la o autoritate mai înaltă (un rege de la împărat). Evident, istorisirea e o para-lelă a parbolei talanților (Mt 25, 14-30), dar se pare că ea e construită pe un cadru istoric cu-noscut, anume călătoria întreprinsă de Arhelau la Roma, în anul 4 î.H., spre a obține confirma-rea imperială asupra regatului său, călătorie urmată de intervențiile Iudeilor de a-i zădărnici demersul. Construcția nu face decât să înles-nească perceperea dimensiunii parabolice a istoriisirii, în sensul că puterea și slava Fiului Omului vor fi incomparabil mai mari la doua Sa ve-nire decât s'au arătat în timpul viețuirii Sale pe

¹³ Și chemând zece slugi ale sale, le-a dat zece mine² și le-a zis: Neguțătoriți cu ele până ce voi veni!

¹⁴ Dar cetățenii lui îl urau și au trimis în urma lui solie, zicând: Nu vrem ca acesta să domnească peste noi!

¹⁵ Și a fost că atunci când el s'a întors, după ce-și luase domnia, a zis să fie chemate slugile acelea cărora le dăduse banii, ca să știe cine ce a neguțătorit.

¹⁶ Și a venit cea dintâi, zicând: Doamne, mina ta a adus încă zece mine.

¹⁷ Și i-a zis: Bine, slugă bună, fiindcă întru puțin ai fost credincioasă, să ai stăpânire peste zece cetăți.

¹⁸ Și a venit a doua, zicând: Mina ta, Doamne, a adus încă cinci mine.

¹⁹ Iar el i-a zis și acesteia: Să ai și tu stăpânire peste cinci cetăți.

²⁰ A venit și cealaltă, zicând: Doamne, iată-ți mina, pe care am păstrat-o într'un ștergar,

²¹ că m'am temut de tine, pentru că ești om aspru; iezi ce n'ai pus și seceri ce n'ai semănat.

²² Și i-a zis: După gura ta te voi judeca, slugă vicleană! Știai că eu sunt om aspru, că iau ce n'am pus și secer ce n'am semănat;

²³ atunci, de ce n'ai dat argintul meu schimbătorilor de bani? Și eu, venind, l-aș fi luat cu dobândă.

²⁴ Și le-a zis celor care stăteau de față: Luați de la el mina și dați-o celui care are zece mine.

pământ. Ideea centrală însă este aceea că întoarcerea nu va avea loc curând, ci după un timp foarte îndelungat.

²Mină, unitate monetară de 818g aur – sau 727g argint.

²⁵ – Și ei i-au zis: Doamne, acela are zece mine... –

²⁶ V'o spun eu vouă că aceluia ce are își se va da; iar de la cel ce nu are se va lăsa și ceea ce are³.

²⁷ Iar pe acei vrăjmași ai mei, care n'au vrut ca eu să domnesc peste ei, aduceți-i aici și tăiați-i în fața mea!"

²⁸ Și zicând acestea, mergea înainte, suindu-Se la Ierusalim.

²⁹ Și a fost că pe când Se aprobia de Betfaghe și de Betania, spre muntele numit al Măslinilor, i-a trimis pe doi din ucenici,

³⁰ zicând: „Mergeți în satul din fața voastră și, întrând în el, veți găsi un mânz legat, pe care nimeni dintre oameni n'a șezut vreodată;dezlegați-l și aduceți-l.

³¹ Și dacă vă va întreba cineva: De ce-l dezlegați?, veți spune așa: Domnul are trebuință de el".

³² Și, plecând, cei trimiși au găsit așa cum le spusesese El.

³³ Și în timp ce dezlegau mânzul, stăpânii lui le-au zis: „De ce dezlegați mânzul?"

³⁴ Iar ei le-au spus: „Domnul are trebuință de el".

³⁵ Și l-au adus la Iisus; și aruncându-și hainele lor pe mânz, L-au urcat pe Iisus.

³⁶ Iar în timp ce El mergea, își așternea hainele'n cale.

³⁷ Și, apropiindu-Se El de pantă Munțelui Măslinilor, toată multimea uceniciilor, bucurându-se, cu glas mare au început să-L laude pe Dumnezeu pentru toate minunile pe care le văzuseră,

³Vezi nota de la Mt 4, 25.

³⁸ zicând: „Binecuvântat este Împăratul Cel ce vine întru numele Domnului! Pace în cer și slavă întru cei de sus!”

³⁹ Și unii farisei din mulțime I-au zis: „Învățătorule, ceartă-ți ucenicii...”.

⁴⁰ Și El, răspunzând, a zis: „Vo spun Eu vouă: Dacă ei vor tăcea, pietrele vor striga”.

⁴¹ Și când S'a apropiat și a văzut cetatea, a plâns pentru ea,

⁴² zicând: „Dacă cel puțin acum, în această zi a ta, ai fi cunoscut și tu cele ce sunt spre pacea ta! Dar acum s'au ascuns de ochii tăi.

⁴³ Că peste tine vor veni zile când dușmanii tăi vor săpa sănț în jurul tău și te vor împresura și din toate părțile te vor strâmtora

⁴⁴ și una cu pământul te vor face, pe tine și pe fiii tăi care sunt în tine, și nu vor lăsa în tine piatră pe piatră, pentru că nu ai cunoscut vremea cercetării tale⁴.

⁴⁵ Și intrând în templu, a început să-i scoată pe cei ce vindeau și cumpărau în el,

⁴⁶ zicându-le: „Scris este: Și va fi casa Mea casă de rugăciune; iar voi ati făcut-o peșteră de tâlhari...”.

⁴⁷ Și era zilnic învățând în templu, dar arhiereii și cărturarii și fruntașii poporului căutau să-L piardă;

⁴⁸ și nu găseau ce să-I facă, fiindcă tot poporul se ținea de El, ascultându-L.

20

Botezul lui Ioan și autoritatea lui Iisus. Parabola lucrătorilor ne-

⁴= N'ai fost în stare să-ți dai seama că Însuși Dumnezeu tea vizitat.

vrednici. Banul cezarului. Despre învierea morților. Fiu și Domn al lui David.

¹ Și a fost că într'una din zile, în timp ce El învăța poporul în templu și binevestea, au venit arhiereii și cărturarii împreună cu bătrânii;

² și, prințând grai, I-au zis: „Spune-ne, cu ce putere faci tu acestea, sau cine este cel ce ți-a dat această putere?”

³ Iar El, răspunzând, le-a zis: „Vă voi întreba și Eu pe voi un cuvânt. Spuneți-Mi:

⁴ Botezul lui Ioan, din cer era, sau de la oameni?”

⁵ Iar ei se socoteau în sine, zicând: „Dacă noi vom zice: Din cer!, el va spune: Atunci, de ce nu i-ați dat crezare?;

⁶ iar de vom zice: De la oameni!, tot poporul ne va ucide cu pietre, fiindcă este încredințat că Ioan e profet”.

⁷ Și au răspuns că nu știu de unde era.

⁸ Și Iisus le-a zis: „Nici Eu nu vă spun cu ce putere fac acestea!...”.

⁹ Și a început să-i spună poporului parabolă aceasta: „Un om a sădit vie și a dat-o pe seama lucrătorilor și a plecat departe pentru multă vreme.

¹⁰ Și la vremea cuvenită a trimis la lucrători un slujitor ca să-i dea din rodul viei. Lucrătorii însă, bătându-l, l-au trimis fără nimic.

¹¹ Și a trimis apoi un alt slujitor; dar ei, bătându-l și pe acela și batjocorindu-l, l-au trimis fără nimic.

¹² Și după aceea l-a trimis pe al treilea; dar ei, răindu-l și pe acela, l-au alungat.

¹³ Și stăpânul viei a zis: Ce voi face? Îl voi trimite pe fiul meu cel iubit; poate

că de el se vor rușina.

¹⁴ Dar lucrătorii, văzându-l, s'au vorbit între ei, zicând: Acesta este moștenitorul; să-l omorâm, pentru ca a noastră să fie moștenirea...

¹⁵ Și, scoțându-l afară din vie, l-au ucis. Așadar, ce le va face acestora stăpânul viei?:

¹⁶ Va veni, și pe acei lucrători îi va pierde, iar via o va da altora". Iar ei, auzind, au zis: „Doamne-ferește!"¹

¹⁷ El însă, privind la ei, a zis: „Așadar, ce'nseamnă ceea ce e scris: Piatra pe care au nescotit-o ziditorii, aceasta a ajuns în capul unghiului?

¹⁸ Tot cel ce va cădea pe piatra aceasta se va sfărâma, iar pe cel pe care ea va cădea, îl va zdrobi".

¹⁹ Și cărturarii și arhiereii căutau să pună mâna pe El în chiar ceasul acela, dar se temeau de popor; că înțeleseră că împotriva lor a spus El această parabolă.

²⁰ Și, pândindu-L, au trimis iscoditori care se prefăceau că sunt drepti, ca să-L prindă în cuvânt și să-L dea pe mâna stăpânirii și a puterii guvernatorului.

²¹ Și L-au întrebăt, zicând: „Învățătorule, știm că drept vorbești și înveți și nu cauți la fața omului, ci cu adevărat înveți calea lui Dumnezeu.

²² Se cuvine să dăm dajdie cezarului, sau nu?"

²³ Iar El, pricepându-le vicleșugul, le-a zis: „De ce Mă ispitiți?

²⁴ Arătați-Mi un dinar! A cui efigie și a cui inscripție le are pe el?" Iar ei au zis: „Ale cezarului".

¹ Literal: „Să nu fie!"; Una ca asta să nu se întâpte! Evident, exclamația venea de la cei ce pricepuseră tâlcul parabolei și se simțeau vizăți (vezi mai jos versetul 19).

²⁵ Și El a zis către ei: „Atunci, dați-i cezarului cele ce sunt ale cezarului și lui Dumnezeu pe cele ale lui Dumnezeu!"

²⁶ Și nu L-au putut prinde în cuvânt în fața poporului; și mirându-se de răspunsul Lui, au tăcut.

²⁷ Și apropiindu-se unii dintre saduchi care spun că nu este înviere, L-au întrebăt,

²⁸ zicând: „Învățătorule, Moise a scris pentru noi: Dacă fratele cuiva moare având femeie dar neavând copii, pe femeie s'o ia fratele lui și să-i ridice urmaș fratelui său.

²⁹ Erau dar șapte frați. Și cel dintâi, luându-și femeie, a murit fără copii;

³⁰ și al doilea;

³¹ a luat-o și al treilea; și tot aşa, toți cei șapte n'au lăsat copii și au murit.

³² La urmă a murit și femeia.

³³ Așadar, la înviere, femeia va fi soția căruia dintre ei?, că toți șapte au avuto de soție".

³⁴ Și le-a zis Iisus: „Fiii veacului aces- tuia se însoară și se mărită;

³⁵ dar cei ce se vor învredni să do- bândească veacul acela și învierea din morți² nici nu se însoară, nici nu se mărită.

³⁶ Că nici să moară nu mai pot, fiindcă sunt la fel cu îngerii și sunt fii ai lui Dumnezeu, fiind fii ai învierii.

³⁷ Iar că morții învie, a arătat-o și Moise la rug³ când pe Domnul Îl numește Dumnezeul lui Avraam și Dumnezeul lui Isaac și Dumnezeul lui Iacob.

²Aici e vorba numai de învierea celor drepti.

³În pasajul din Iș 3, 6 referitor la rugul aprins, unde Dumnezeu Se definește pe Sine. Aici Moise e citat ca autor al scrierii, nu ca martor al evenimentului.

³⁸ Or, Dumnezeu nu este al morților, ci al viilor; fiindcă toți trăiesc întru El".

³⁹ Iar unii dintre cărturari, răspunzând, au zis: „Învățătorule, bine-ai zis...”;

⁴⁰ că nu mai cutezau să-L întrebe nimic.

⁴¹ Dar i-a întrebat El: „Cum se spune oare că Hristos este fiul lui David?

⁴² Că însuși David spune în Cartea Psalmilor: Zis-a Domnul către Domnul meu: Şezi de-a dreapta Mea,

⁴³ până ce voi pune pe vrăjmașii Tăi așternut picioarelor Tale.

⁴⁴ Așadar, David Îl numește Domn; atunci, cum de este fiul lui?"

⁴⁵ Și'n timp ce tot poporul Îl asculta, le-a zis ucenicilor:

⁴⁶ „Păziți-vă de cărturari, cărora le place să se plimbe'n haine lungi, care iubesc salutarile'ne piețe și scaunele cele dintâi în sinagogi și locurile cele dintâi la ospețe,

⁴⁷ ei, care mănâncă de istov casele văduvelor și cu fățănicie se roagă'ndelung; aceștia mai mare osândă și vor lua".

21

Banul văduvei. Profetia despre dărâmarea Ierusalimului. Sfârșitul lumii și venirea Fiului Omului. Îndemn la priveghere.

¹ Și privind cu luare-aminte, a văzut pe cei bogăți aruncându-și darurile în cutia milelor¹.

² Și a văzut-o și pe o văduvă săracă aruncând acolo doi bănuți;

³ și a zis: „Adevără să spun că această văduvă săracă a aruncat mai mult decât toți.

⁴ Fiindcă toți aceștia, din prisosul lor au aruncat la daruri; aceasta însă, din sărăcia ei, a aruncat tot ce avea, totul de la gura ei".

⁵ Și pe când unii vorbeau despre templu că este împodobit cu pietre frumoase și cu odoare, El a zis:

⁶ „Veni-vor zile când din ceea ce vedeți nu va rămâne piatră pe piatră care să nu se risipească".

⁷ Și ei L-au întrebat, zicând: „Învățătorule, dar când vor fi acestea? Și care este semnul când ele au să fie?"

⁸ Iar El a zis: „Luați aminte să nu fiți amăgiți; că mulți vor veni în numele Meu, zicând: Eu sunt!, și: Vremea s'a apropiat!... Nu mergeți după ei!

⁹ Iar când veți auzi de războaye și de răzmerite, să nu vă năspăimântați; că mai întâi acestea trebuie să fie, dar sfârșitul nu va fi curând".

¹⁰ Atunci le-a zis: „Neam peste neam se va ridica și'mpărătie peste'mpărătie;

¹¹ și cutremure mari vor fi, și pe-alocuri foamete și ciumă; și spaime vor fi și semne mari din cer.

¹² Dar mai înainte de toate acestea își vor pune mâinile pe voi și vă vor prigoni, predându-vă sinagogilor și temnițelor, cu de-a sila ducându-vă la'mpărați și la dregători din pricina numelui Meu.

¹³ Și fi-va pentru voi aceasta prilej de mărturisire;

¹⁴ puneti deci în inimile voastre să nu vă gândiți de mai'nainte ce veți răspunde;

¹⁵ că Eu vă voi da gură, și înțelepciune

¹ Vezi nota de la Mc 12, 41.

căreia toți potrivnicii voștri nu-i vor putea sta'mpotrivă, nici să-i răspundă.

¹⁶ Și veți fi predați și de părinti și de frați și de rudenii și de prietenii; și vor ucide dintre voi,

¹⁷ și de toți veți fi urâți din pricina numelui Meu;

¹⁸ dar păr din capul vostru nu va pieri.

¹⁹ Întru răbdarea voastră vă veți dobandi sufletele.

²⁰ Iar când veți vedea Ierusalimul înconjurat de oști, atunci să știi că s'a apropiat pustiirea lui.

²¹ Atunci cei din Iudeea să fugă'n munți și cei din mijlocul lui să plece și cei de prin țarini să nu intre în el

²² Căci acestea sunt zilele răzbunării, ca să se plinească toate cele scrise.

²³ Dar vai de cele ce vor fi însărcinate și de cele ce vor alăpta în zilele acelea! Că necaz mare va fi pe pământ și mânie asupra acestui popor.

²⁴ Și vor cădea sub ascuțișul săbiei și vor fi duși robi la toate neamurile, și Ierusalimul va fi călcat în picioare de neamuri, până ce vremile neamurilor se vor plini².

²⁵ Și vor fi semne în soare, în lună și'n stele, iar pe pământ spaimă'ntru neamuri și nedumerire din pricina vuietului mării și-al valurilor.

²⁶ Și oamenii-și vor da duhul de frică și de așteptarea celor ce vor să vină peste lume; că puterile cerurilor se vor clătina.

²⁷ Și atunci Îl vor vedea pe Fiul Omului venind pe nor cu putere multă și cu slavă.

²Durata hotărâtă de Dumnezeu pentru depisirea lui Israel; formulă enigmatică, în relație probabilă cu numerele simbolice din profetiile lui Ieremia (25, 11; 29, 10) și Daniel (9, 2; 9, 24).

²⁸ Iar când acestea vor începe să fie, prindeți inimă și înălțați-vă capetele, pentru că răscumpărarea voastră se apropie".

²⁹ Și le-a spus o parabolă: „Vedeți smochinul și toți copacii:

³⁰ Când înfrunzesc, de la voi însivă știți, văzându-i, că vara e aproape.

³¹ Aşa și voi, când pe acestea le veți vedea petrecându-se, să știți că aproape este împărația lui Dumnezeu.

³² Adevără vă grăiesc că neamul acesta nu va trece până ce toate acestea nu vor fi.

³³ Cerul și pământul vor trece, dar cuvintele Mele nu vor trece.

³⁴ Luați aminte la voi însivă, să nu vi se îngreueze inimile de'mbuibare și de betie și de grijile vieții, și ziua aceea să vină peste voi fără veste,

³⁵ căci ca o mreajă va veni peste toți cei ce locuiesc pe fața'ntregului pământ.

³⁶ Așadar, privegheati în toată vremea rugându-vă, ca să vă'ntăriți să scăpați de toate acestea care vor să vină și să stați înaintea Fiului Omului".

³⁷ Și ziua era învățând în templu, iar noaptea, ieșind, o petreceau pe Muntele numit al Măslinilor.

³⁸ Și tot poporul venea dis-de-dimineață la El în templu, ca să-L asculte.

22

Trădarea lui Iuda. Cina cea de Taină. Despre întâietate. Avertizarea lui Petru. Rugăciunea din Muntele Măslinilor. Arrestarea lui Iisus. Lepădarea lui Petru. Iisus în fața sinedriului.

1 Si se apropiă sărbătoarea Azimelor, care se cheamă Paști.

2 Si arhiereii și cărturarii căutau cum să-L omoare; că se temea de popor.

3 Si-atunci a intrat Satana în Iuda, cel numit Iscarioteanul, care era din numărul celor doisprezece.

4 Si el s'a dus și a stat de vorbă cu arhiereii și cu căpeteniile oastei¹, cum să-L dea în mâinile lor.

5 Si ei s'au bucurat și s'au învoit să-i dea bani;

6 iar el a primit și căuta să li-L dea în mâna la adăpost de mulțime².

7 Si a sosit ziua Azimelor, în care trebuia să se jertfească Paștile.

8 Si i-a trimis pe Petru și pe Ioan, zicând: „Mergeți și ne pregătiți Paștile, ca să mânăcăm”.

9 Iar ei au zis: „Unde vrei să pregătim?”

10 Si El le-a zis: „Iată, când veți intra în cetate vă va întâmpina un om du cănd un urcior cu apă; mergeți după el în casa în care va intra

11 și spuneți-i stăpânului casei: Învățătorul îți zice: Unde este odaia în care să mănânc Paștile cu ucenicii Mei?

12 Iar el vă va arăta un foișor mare, aşternut; acolo să pregătiți”.

13 Iar ei, ducându-se, au aflat aşa cum le spusese El și au pregătit Paștile.

14 Si când a sosit ceasul, S'a așezat la masă, și apostolii cu El.

15 Si le-a zis: „Cu dor am dorit să mânânc aceste Paști cu voi mai înainte ca Eu să pătimesc.

¹Aici e vorba de ofițerii din garda templului, care erau evrei și se recruteau dintre levii.

²Literal: „fără mulțime”; adică într'un moment când Iisus nu e în contact cu poporul.

16 Că vă spun Eu vouă că de-acum nu le voi mai mâncă până când se vor plini întru împărăția lui Dumnezeu”.

17 Si luând paharul, mulțumind, le-a zis: „Luați-l și împărtiți-l între voi;

18 că vă spun: De acum nu voi mai bea rodul viței până ce nu va veni împărăția lui Dumnezeu”.

19 Si luând pâinea, mulțumind, a frânt și le-a dat, zicând: „Acesta este Trupul Meu, cel ce se dă pentru voi; aceasta să faceți întru pomenirea Mea!”

20 Asemenea și paharul, după ce au cincinat, zicând: „Acest pahar este Legea cea Nouă, întru Sâangele Meu, cel ce se varsă pentru voi.

21 Dar iată, mâna celui ce Mă vinde este cu Mine la masă.

22 Că Fiul Omului merge precum a fost rânduit, dar vai acelui om prin care este vândut!”

23 Iar ei au început să se întrebe unul pe altul, care dintre ei ar fi acela care avea să facă aceasta.

24 Si s'a făcut între ei și o neînțelegere: Cine dintre ei s'ar părea a fi mai mare?³

25 Iar El le-a zis: „Împărații neamurilor domnesc peste ele și cei ce le stăpânesc se cheamă binefăcători.

26 Dar între voi să nu fie aşa; ci cel mai mare dintre voi să fie asemenea celui mai mic; și căpetenia, asemenea celui ce slujește.

27 Căci cine este mai mare: cel ce stă la masă, sau cel ce slujește? Oare nu cel ce stă la masă? Dar Eu, în mijlocul vostru, sunt asemenea celui ce slujește;

³Criteriul după care cineva poate fi recunoscut drept mai mare peste ceilalți.

28 iar voi sunteți cei ce-ați rămas cu Mine în încercările Mele;

29 și Eu vă rânduiesc vouă împărație, aşa cum Tatăl Meu Mi-a rânduit-o Mie,

30 ca să mâncăți și să bei la masa Mea întru împărația Mea și să sedeți pe tronuri, judecând pe cele douăsprezece seminții ale lui Israel.

31 Simone, Simone, iată că Satana vă cerut să vă cearnă ca pe grâu;

32 dar Eu M'am rugat pentru tine ca să nu-ți piară credința; iar tu, oarecând revenindu-ți, întărește-i pe frații tăi".

33 Iar el I-a zis: „Doamne, cu Tine sunt gata să merg și'n temniță și la moarte...”.

34 Iar Iisus i-a zis: „Ți-o spun Eu ţie, Petre: astăzi nu va cântă cocoșul până ce tu de trei ori te vei fi lepădat de Mine, cum că nu Mă cunoști”.

35 Și le-a zis: „Când v'am trimis fără pungă și fără traistă și fără încăltămintă, avut-ați lipsă de ceva?” Iar ei au zis: „De nimic”.

36 Și El le-a zis: „Acum însă cel care are pungă, să și-o ia; tot aşa și traista; și cel care nu are sabie, să-și vândă haina și să-și cumpere.

37 Că vă spun că ntru Mine trebuie să se plinească ceea ce este scris: Și cu cei fără de lege a fost socotit; căci cele despre Mine au ajuns la sfârșit”.

38 Și ei au zis: „Doamne, iată aici două săbii”. Iar El le-a zis: „Sunt de-ajuns!”⁴

39 Și a ieșit și S'a dus ca de obicei la Muntele Măslinilor; și după El s'au dus și ucenicii Săi.

⁴Ucenicii n'au priceput sensul spiritual, alegoric, al celor spuse de Domnul, fapt pentru care El le-o retează scurt.

40 Și când a sosit în acel loc, le-a zis: „Rugați-vă, ca să nu intrați în ispită”.

41 Și S'a depărtat de ei ca la o aruncătură de piatră și, îngenunchind, Se ruga

42 zicând: „Părinte, de voiești, depărtează paharul acesta de la Mine... Dar nu voia Mea, ci voia Ta să se facă!”

43 Iar un înger din cer I s'a arătat și-L întărea.

44 Și'n luptă cu moartea fiind, cu mai mare stăruință Se ruga. Și sudoarea Lui s'a făcut ca niște picături de sânge ce cădeau pe pământ.

45 Și, ridicându-Se din rugăciune, a venit la ucenici și i-a găsit adormiți de întristare.

46 Și le-a zis: „De ce dormiți? Sculați-vă și vă rugați, ca să nu intrați în ispită”.

47 Și'n timp ce El încă vorbea, iată o gloată; și'n fruntea ei venea cel care se numea Iuda, unul din cei doisprezece; și s'a apropiat de Iisus ca să-L sărute.

48 Iar Iisus i-a zis: „Iuda, prin sărutare-L vinzi tu pe Fiul Omului?...”.

49 Iar cei de lângă El, văzând ce avea să se întâpte, au zis: „Doamne, vom lovi cu sabia?...”.

50 Și unul din ei a lovit pe sluga arhie-reului și i-a tăiat urechea dreaptă.

51 Iar Iisus, răspunzând, a zis: „Pân'aici!, mai mult, nu!” Și atingându-Se de urechea acelui, l-a vindecat.

52 Și a zis Iisus către arhiereii, căpen-tiile templului și bătrânnii care veniseră asupră-I: „Ca la un tâlhar ați ieșit, cu săbii și ciomegi.

53 În toate zilele eram cu voi în templu și nu v'ăți întins mâinile asupră-Mi... Dar acesta este ceasul vostru și stăpânirea întunericului!"

54 Și, prințându-L, L-au dus și L-au împins în casa arhiereului. Iar Petru Il urma de departe.

55 Și, aprinzând ei foc în mijlocul curții și șezând împreună, a șezut și Petru în mijlocul lor.

56 Și o slujnică, văzându-l cum ședea la foc și cătând asupră-i, a zis: „Și acesta era cu el!"

57 Dar el s'a lepădat, zicând: „Femeie, nu-l cunosc!"

58 Și peste puțin timp, un altul văzându-l, i-a zis: „Și tu ești dintre ei!" Petru însă a zis: „Omule, nu sunt!"

59 Și după ce a trecut cam un ceas, un altul susținea, zicând: „Negreșit, și acesta a fost cu el, că e galileean".

60 Iar Petru a zis: „Omule, nu știi ce spui!...". Și îndată, când el încă nu sfârșise vorba, a cântat cocoșul.

61 Și întorcându-Se Domnul, a privit spre Petru; și Petru și-a adus aminte de cuvântul Domnului, că-i spuse: „Mai înainte de a cânta cocoșul astăzi, tu de trei ori te vei fi lepădat de Mine".

62 Și, ieșind afară, a plâns cu amar.

63 Iar bărbații care-L păzeau pe Iisus Il batjocoreau și-L băteau

64 și, acoperindu-I fața, Il întrebau, zicând: „Ghicește, care este cel ce te-a lovit?...".

65 Și multe altele spuneau împotrivă-I, defaimându-L.

66 Și când s'a făcut ziua s'au adunat bătrâni poporului – arhiereii și cărturarii – și L-au dus în sinedriul lor

67 și I-au zis: „Spune-ne nouă dacă ești tu Hristosul". Și El le-a zis: „Dacă vă voi spune, nu veți crede;

68 dar dacă vă voi întreba, nu-Mi veți răspunde și nici nu Mă veți elibera.

69 De acum însă Fiul Omului va ședea de-a dreapta puterii lui Dumnezeu".

70 Iar ei cu toții au zis: „Așadar, tu ești Fiul lui Dumnezeu?...". Și El le-a zis: „Voi o spuneti, că Eu sunt".

71 Și ei au zis: „Ce trebuie să mai avem de mărturie? că noi însine din gura lui am auzit-o!"

23

Iisus în fața lui Pilat și a lui Irod. Iisus judecat și osândit la moarte. Răstignirea lui Iisus. Tâlharul mantuit. Îngroparea Domnului.

1 Și sculându-se toată multimea acestora, L-au dus în fața lui Pilat.

2 Și au început să-L pârască, zicând: „Pe acesta l-am găsit răzvrătind neamul nostru și împiedicându-l să dea dajdie cezarului și zicând că el este Hristos Împărat".

3 Iar Pilat L-a întrebat, zicând: „Ești tu împăratul Iudeilor?" Iar El, răspunzând, a zis: „Tu o spui".

4 Iar Pilat a zis către arhierei și către mulțime: „Nu găsesc nici o vină în omul acesta".

5 Dar ei stăruiau, zicând că El întărâtă poporul învățând prin toată Iudeea, începând din Galileea până aici.

6 Iar când Pilat a auzit aceasta, a întrebat dacă omul este galileean.

7 Și aflând că este sub stăpânirea lui Irod, L-a trimis la Irod, care era și el în Ierusalim în acele zile.

8 Iar Irod, văzându-L pe Iisus, s'a bucurat foarte, că de multă vreme dorea să-L vadă, fiindcă auzise de El și nădăduia să vadă vreo minune săvârșită de El.

9 Și I-a pus întrebări în vorbe multe, dar El nu i-a răspuns nimic.

10 Și arhiereii și cărturarii erau de față, înviniindu-L cu înverșunare.

11 Iar Irod, împreună cu ostașii săi, batjocorindu-L și luându-L în râs, L-a îmbrăcat cu o haină strălucitoare¹ și L-a trimis înapoi la Pilat.

12 Și în chiar ziua aceea Irod și Pilat s'au făcut prieteni unul cu altul, că mai'nainte erau dușmani unul altuia.

13 Iar Pilat, chemând arhiereii și căpăteniile și poporul,

14 a zis către ei: „Pe omul acesta l-ați adus la mine ca pe unul ce răzvrătește poporul; și iată că eu, cercetându-l în fața voastră, în omul acesta n'am găsit nici o vină din cele pe care voi le aduceți împotrivă-i;

15 și nici Irod, căci l-a trimis îndărăt la noi. Și iată, El n'a săvârșit nimic vrednic de moarte.

16 Așadar, după ce-i voi da o pedeapsă², îl voi elibera”.

17 Și el trebuia ca de praznic să le elibereze un vinovat.

18 Dar ei cu toții au strigat, zicând: „Ial pe acesta și eliberează-ne pe Baraba!”

—

¹Mantie de paradă, prin care Irod vrea să ridiculeze „pretențiile” imperiale ale lui Iisus. Gestul va fi preluat de ostașii lui Pilat (Mt 27, 28; Mc 15, 17).

²Concesie făcută de Pilat în fața mulțimii; o pedeapsă de „cumințire” sau avertisment, de obicei biciuirea, menită să satisfacă pofta de sânge a gloatelor întărătate.

19 care era aruncat în temniță pentru o răscoală făcută în cetate și pentru omor.

20 Iar Pilat, vrând să-L elibereze pe Iisus, le-a vorbit din nou,

21 dar ei strigau, zicând: „Răstignește-l! Răstignește-l!...”.

22 Iar el le-a zis a treia oară: „Ce rău a făcut acesta? N'am găsit în el nici o vină vrednică de moarte. Așadar, după ce-i voi da o pedeapsă, îl voi elibera”.

23 Dar ei stăruiau, cerând cu strigăte mari să fie răstignit; și strigătele lor au biruit.

24 Și Pilat a hotărât să li se'mplinească cererea.

25 Și le-a eliberat pe cel aruncat în temniță pentru răscoală și omor, pe care-l cereau ei, iar pe Iisus L-a dat la voia lor.

26 Și pe când Îl duceau, au pus mâna pe un oarecare Simon Cireneul, care venea de la țarină, și i-au pus crucea, ca să o ducă'n urma lui Iisus.

27 Și-L urmau mulțime multă de popor și femei care se băteau în piept și-L plângneau.

28 Și întorcându-Se către ele, le-a zis: „Fiice ale Ierusalimului, nu Mă plângeti pe Mine, ci pe voi plângeti-vă și pe copiii voștri.

29 Că iată, vin zile'n care vor zice: Fericite sunt cele sterpe și pântecele care n'au născut și sănii care n'au alăptat!

30 Atunci vor începe să spună munților: Cădeți peste noi!, și dealurilor: Acoperiți-ne!

31 Că dacă fac acestea cu lemnul verde, cu cel uscat ce va fi?”³

³Dacă pui pe foc lemnul verde, care nu e des-

³² Si alți doi erau duși, făcători de rele, ca să fie omorâți împreună cu El.

³³ Si când au ajuns la locul ce se cheamă Al-Căpățânii, L-au răstignit acolo, pe El și pe făcătorii de rele, unul de-a dreapta și altul de-a stânga.

³⁴ Iar Iisus a zis: „Părinte, iartă-le lor, că nu știu ce fac!” Si și-au împărțit hainele Lui prin aruncare la sorti.

³⁵ Si sta poporul privind. Iar căpetenile își băteau joc de El, zicând: „Pe alții i-a măntuit; măntuiască-se și pe sine însuși dacă el este Hristosul, alesul lui Dumnezeu!...”.

³⁶ Si Îl luau în râs ostașii, apropiindu-se și aducându-I-oțet

³⁷ și zicându-I: „Dacă tu ești împăratul Iudeilor, măntuiește-te pe tine însuți!...”.

³⁸ Si deasupra Lui era scris cu litere grecești, latinești și evreiești: Acesta este împăratul Iudeilor.

³⁹ Iar unul din răufăcătorii răstigniți Îl defâima, zicând: „Nu ești tu Hristos?; Măntuiește-te pe tine și pe noi!...”.

⁴⁰ Iar celălalt, certându-l, i-a zis: „Nu te temi tu de Dumnezeu, de vreme ce ești în aceeași osândă?

⁴¹ Noi, cu dreptate primim ce ni se cunvine după faptele noastre, dar Acesta nici un rău n'a făcut”.

⁴² Si-I zicea lui Iisus: „Pomenește-mă, Doamne, când vei veni întru împărăția Ta!”

⁴³ Iar Iisus i-a zis: „Adevăr îți spun Eu și: astăzi vei fi cu Mine în Rai!”

tinat arderii (chinurile și moartea nevinovatului Iisus), ce vei face cu lemnul uscat (adevărății vinovați)?

⁴⁴ Si era acum ca la al saselea ceas, și întuneric s'a făcut peste tot pământul până la ceasul al nouălea;

⁴⁵ și s'a întunecat soarele; și catape-teasma templului s'a sfâșiat prin mijloc.

⁴⁶ Si Iisus, strigând cu glas mare, a zis: „Părinte, în mâinile Tale Îmi pun Du-hul”. Si aceasta zicând, Si-a dat duhul.

⁴⁷ Iar sutașul, văzând ceea ce se petrecuse, Îl slăvea pe Dumnezeu, zicând: „Cu adevărat, Omul Acesta drept a fost!”

⁴⁸ Si toate mulțimile care veniseră la această priveliște, văzând cele întâmpinate, se întorceau bătându-și pieptul.

⁴⁹ Si toți cunoșcuții Lui, ca și femeile care-L însoțiseră din Galileea, stăteau departe, privind acestea.

⁵⁰ Si iată un bărbat cu numele Iosif, sfetic fiind, bărbat bun și drept

⁵¹ – acesta nu se învoise cu sfatul și cu fapta lor –. El era din Arimateea, cetate a Iudeilor, și aștepta împărăția lui Dumnezeu;

⁵² acesta, venind la Pilat, a cerut trupul lui Iisus.

⁵³ Si l-a coborât și l-a înfășurat în giulgiu și l-a pus într'un mormânt săpat în piatră, în care nimeni niciodată nu mai fusese pus.

⁵⁴ Si ziua aceea era vineri și se lumina spre sămbătă⁴.

⁵⁵ Si femeile care veniseră cu El din Galileea mergeau în urmă și au văzut mormântul și cum I-a fost aşezat trupul.

⁴Traducere literală. De fapt, era vineri seara (ziua pregătirii, vezi nota de la Mc 15, 42); verbul grecesc se referă la obiceiul Evreilor de a-și aprinde lămpile și felinarele de cum începea Săbatul.

56 Si după ce s-au întors, au pregătit miresme și miruri; iar sămbătă s-au odihnit, după lege.

24

Învierea Domnului. În drum spre Emaus. Iisus li Se arată apostolilor. Înălțarea la cer.

1 Iar în ziua cea dintâi de după sămbătă¹, foarte de dimineață, ele au venit la mormânt aducând miresmele pe care le pregătiseră.

2 Si au găsit piatra răsturnată de pe mormânt;

3 dar, odată intrate, trupul Domnului Iisus nu l-au găsit.

4 Si a fost că'n timp ce ele erau nedumrite de aceasta, iată că'n fața lor au stat doi bărbați în veșminte strălucitoare.

5 Si cum ele, înfricoșându-se, și-au plecat fețele la pământ, ei le-au zis: „De ce pe Cel-Viu Îl căutați între cei morți?;

6 nu aici este, ci a înviat. Aduceți-vă aminte cum v'a vorbit pe când era încă în Galileea,

7 zicând că Fiul Omului trebuie să fie dat în mâinile oamenilor păcătoși și să fie răstignit, dar a treia zi să învie”.

8 Si ele și-au adus aminte de cuvintele Lui.

9 Si intorcându-se de la mormânt, pe toate acestea le-au vestit celor unsprezece și tuturor celorlalți.

10 Iar cele ce spuneau acestea către apostoli erau Maria Magdalena și Ioana și Maria lui Iacob și celealte împreună cu ele.

11 Dar aceste cuvinte au părut înaintea lor ca o scrânteală și nu le-au crezut.

12 Iar Petru s'a ridicat și a alergat la mormânt; și aplecându-se, a văzut giulgiurile singure odihnindu-se. Si a plecat, mirându-se în sine de ceea ce se petrecuse.

13 Si iată că'n aceeași zi doi dintre ei mergeau la un sat care era departe de Ierusalim ca la șaizeci de stadii, al cărui nume era Emaus.

14 Si ei vorbeau între ei despre toate întâmplările acestea.

15 Si a fost că'n timp ce vorbeau și se întrebau între ei, Iisus Însuși, apropiindu-Se, mergea împreună cu ei.

16 Dar ochii lor erau ținuți ca să nu-L cunoască.

17 Si El le-a zis: „Ce sunt cuvintele acestea pe care le schimbați între voi mergând?” Iar ei s'au oprit și erau triști.

18 Si răspunzând unul cu numele Cleopa² I-a zis: „Oare numai tu singur ești străin³ în Ierusalim și nu știi cele ce s'au întâmplat în el zilele acestea?”

19 Si El le-a zis: „Care?” Iar ei I-au răspuns: „Cele despre Iisus Nazarineanul, care era profet puternic în faptă și'n cuvânt înaintea lui Dumnezeu și a întregului popor;

20 cum L-au osândit la moarte arhiereii și mai-marii noștri și L-au răstignit.

²Numele celuilalt nu e menționat, dar o puternică tradiție creștină îl atestă pe Însuși Evanghelistul Luca, singurul care relatează acest episod celebru prin măiestrie, finețe și profunzime (Marcu, care și-a scris Evanghelia înaintea lui Luca, îl menționează doar în treacăt – 16, 12-13).

³= Locuitor venit din altă parte; imigrant; călător, doar în trecere; străin de ceea ce se petrece în jurul său.

¹Vezi nota de la Mt 28, 1.

21 Iar noi nădăduiam că El este Cel ce avea să izbăvească pe Israel; și totuși astăzi este a treia zi de când s'au petrecut acestea.

22 Ci și niște femei de-ale noastre ne-au înspăimântat; ducându-se de dimineață la mormânt

23 și neaflându-I trupul, au venit zîcând că vedenie de îngerii au văzut, care le-au spus că este viu.

24 Iar unii dintre noi s'au dus la mormânt și au găsit aşa cum și femeile spuseseră, dar pe El nu L-au văzut".

25 Și El le-a zis: „O, nepricepuțiilor, și cu inima zăbavnică a crede'n toate câte-au spus profetii!

26 Nu trebuia oare ca Hristos să pătimească acestea și să intre'ntru slava Sa?"

27 Și, începând de la Moise și de la toți profetii, le-a tâlcuit din toate Scripturile cele despre El.

28 Și s'au apropiat de satul unde se duceau, iar El Se făcea că merge mai departe.

29 Dar ei Îl rugau stăruitor, zicând: „Rămâi cu noi, că e spre seară și s'a plecat ziua". Și a intrat să rămână cu ei.

30 Și a fost că'n timp ce stătea împreună cu ei la masă, luând pâinea a binecuvântat și, frângând, le-a dat.

31 Și s'au deschis ochii lor și L-au cunoscut; dar El li S'a făcut nevăzut.

32 Și au zis unul către altul: „Oare nu ardea'ntru noi inima noastră când ne vorbea pe cale și'n timp ce ne tâlcuia Scripturile?"

33 Și'n ceasul acela sculându-se s'au întors la Ierusalim și I-au găsit adunați pe cei unsprezece și pe cei ce erau împreună cu ei,

34 care ziceau că Domnul cu adevărat a înviat și I s'a arătat lui Simon.

35 Și ei au povestit cele petrecute pe cale și cum a fost El cunoscut de ei întru frângerea pâinii⁴.

36 Și pe când vorbeau ei acestea, El a stat în mijlocul lor și le-a zis: „Pace văouă!"

37 Iar ei, înspăimântându-se și înfricosându-se, credeau că văd duh.

38 Și El le-a zis: „De ce sunteți tulburați și pentru ce se ridică astfel de gânduri în inima voastră?

39 Vedeti mâinile Mele și picioarele Mele, că Eu Însumi sunt; pipăiți-Mă și vedeti că duhul nu are carne și oase aşa cum Mă vedeti pe Mine că am".

40 Și zicând acestea, le-a arătat mâinile și picioarele.

41 Și lor, celor încă necrezând de bucurie și minunându-se, El le-a zis: „Aveți aici ceva de mâncare?"

42 Iar ei I-au dat o bucată de pește fript și dintr'un fagure de miere.

43 Și, luând, a mâncat în fața lor.

44 Și le-a zis: „Acestea sunt cuvintele pe care vi le-am grăйт pe când încă eram împreună cu voi, că toate cele scrise despre Mine în legea lui Moise, în profeti și în psalmi trebuie să se plinească".

45 Atunci le-a deschis mintea că să'nțeleagă Scripturile.

46 Și le-a zis că aşa este scris și că aşa trebuia să pătimească Hristos și a treia zi să învie din morți

⁴Expresie folosită de Luca și în FA 2, 42, conotând Euharistia. E limpede că cei doi din Emmaus îl căuta pe Hristos istoric, dar dintr'o dată li Se descoperise Cel euharistic.

⁴⁷ și întru numele Său să se propovăduiască pocăința și iertarea păcatelor la toate neamurile, începând de la Ierusalim.

⁴⁸ „Voi sunteți martorii acestora.

⁴⁹ Și iată, Eu trimit peste voi făgăduința Tatălui Meu⁵; voi însă rămâneți în cetate până ce vă veți îmbrăca cu putere de sus”.

⁵⁰ Și i-a dus afară până spre Betania și, ridicându-și mâinile, i-a binecuvântat.

⁵¹ Și a fost că'n timp ce-i binecuvânta, S'a depărtat de ei și S'a înălțat la cer.

⁵² Iar ei, încinându-I-se, s'au întors în Ierusalim cu bucurie mare.

⁵³ Și'n toată vremea erau în templu, lăudând și binecuvântând pe Dumnezeu.
Amin.

---

⁵= Pogorârea Duhului Sfânt.

Evanghelia după Ioan

1

Prolog: Dumnezeu-Cuvântul a devenit trup. Mărturia lui Ioan Botezătorul: „Iată Mielul lui Dumnezeu!” Cei dintâi ucenici ai lui Iisus. Chemarea lui Filip și Natanael.

1 Întru’nceput¹ era Cuvântul² și Cuvântul era la Dumnezeu³ și Cuvântul Dumnezeu era.

2 Aceasta era dintru’nceput⁴ la Dumnezeu;

3 toate printre’Insul s’au făcut și fără El nimic nu s’au făcut din ceea ce s’au făcut.

4 Viață era într’Insul, și viața era lu-

¹Întru dimensiunea interioară – nemărginită și supratemporală – a lui Dumnezeu; în veșnicie; încă de facerea lumii; anterior oricărei creații; „mai’nainte de toți vecii”.

²Traducerea grecescului Logos și latinescului Verbum. În filosofia elenă: puterea creatoare a lui Dumnezeu; rațiunea de a exista a oricărui lucru. În revelația ioanică: Fiul, a doua persoană a Sfintei Treimi.

³Împreună cu – și cu fața spre – Dumnezeu; pros e o poziție dinamică, sugerând nu numai imediata vecinătate, dar și mișcarea perpetuă, comuniantă, a Fiului către Tatăl.

⁴Dacă în primul verset prepoziția en traduce relația Logosului cu eternitatea, aici ea schimbă perspectiva și introduce relația Lui cu timpul, pregătind astfel versetul următor; Cuvântul participă nemijlocit la nașterea timpului prin actul creației, dar El era și rămâne anterior acesteia. (De altfel, „dintru” este opțiunea traducătorilor Bibliei din 1688).

mina oamenilor⁵;

5 și lumina întru întuneric luminează și întunericul nu a cuprins-o⁶.

6 Fost-a om trimis de la Dumnezeu; numele lui era Ioan⁷.

7 Acesta spre mărturie a venit, să mărturisească despre Lumină, pentru ca toți să creadă prin el.

8 Nu el era Lumina, ci să mărturisească despre Lumină.

9 Lumina era cea adevărată, Care, venind în lume, luminează pe tot omul.

10 În lume era și lumea printre’Insul s’au făcut, dar lumea nu L-a cunoscut.

11 Întru ale Sale a venit, dar ai Săi nu L-au primit.

12 Dar celor câți L-au primit, care cred întru numele Lui, le-a dat putere să devină ffi ai lui Dumnezeu,

⁵Logosul ca sălaș și izvor al vieții. În limbajul ioanic, cuvântul „viață” (folosit de 36 de ori) nu înseamnă niciodată mod de existență biologică, ci viața reală, viața adevărată, modalitatea omului de a exista în Dumnezeu.

⁶Succesiunea: Dumnezeu-Cuvânt-creație-viață-lumină-om-întuneric, termeni fundamentali în teologia lui Ioan. Prin dinamică întrupării, Cuvântul pătrunde în imperiul răului din lume (agresiv, „cuprinzător”) și rămâne victorios (vezi 1 În 2, 8).

⁷Să observat că Prologul Evangheliei după Ioan (versetele 1-18) are o construcție simfonică; autorul introduce o temă, o părăsește, o reintroduce și o dezvoltă contrapunctic în strânsă conexiune cu celealte. În cazul de față, Ioan Botezătorul.

¹³ cei ce nu din sânge, nici din voie trupescă, nici din vrere bărbătească, ci de la Dumnezeu s'au născut⁸.

¹⁴ Si Cuvântul trup S'a făcut și S'a sălășluit întru noi; și noi văzutu-I-am slava ca pe slava Unuia-Născut din Tatăl, plin de har și de adevăr.

¹⁵ Ioan mărturisea despre El și striga, zicând: „Acesta era Cel despre Care am zis: Cel ce vine după mine înaintea mea S'a plinit, fiindcă mai înainte de mine era⁹.

¹⁶ Si din plinătatea Lui noi toți am primit și har pentru har¹⁰,

¹⁷ căci legea prin Moise s'a dat, dar harul și adevărul prin Iisus Hristos au venit.

¹⁸ Pe Dumnezeu nimeni niciodată nu L-a văzut; Fiul Cel Unul-Născut, Care este în sânul Tatălui, El L-a făcut cunoscut”.

¹⁹ Si aceasta este mărturia lui Ioan când Iudeii din Ierusalim au trimis la el preoți și levîți să-l întrebă: „Tu cine ești?”

²⁰ Si el a mărturisit și n'a tăgăduit; și a mărturisit: „Nu eu sunt Hristosul”.

²¹ Si ei l-au întrebat: „Dar cine ești? Ești Ilie?” Zis-a el: „Nu sunt”. „Ești Profetul?” Si a răspuns: „Nu”.

²² Deci i-au zis: „Cine ești?, ca să dăm răspuns celor ce ne-au trimis; ce spui tu despre tine însuți?”

⁸Cei ce devin fii ai lui Dumnezeu I se asimilează Cuvântului, Care S'a intrupat din fecioară fără bărbat.

⁹Profetie: Cel ce-mi urmează în timp m'a depasit în devenire prin aceea că El S'a născut în eternitate.

¹⁰În alte traduceri: har peste har; har după har. Harul pe care-l primim de la Iisus Hristos îi corespunde celui ce este și rămâne în El, ca nouătate față de Legea Veche (vezi și versetul următor).

²³ El a zis: „Eu sunt glasul celui ce strigă în pustie: Îndreptați calea Domnului!, precum a spus profetul Isaia”.

²⁴ Si trimișii erau dintre farisei.

²⁵ Si l-au întrebat și i-au zis: „Dacă nu ești tu Hristosul, nici Ilie, nici Profetul, atunci de ce botezi?”

²⁶ Ioan le-a răspuns, zicând: „Eu botez cu apă; dar în mijlocul vostru Se află Acela pe Care voi nu-L știți,

²⁷ Cel ce vine după mine, Carele înaintea mea S'a plinit și Căruia eu nu sunt vrednic să-I dezleg cureaua încălcămintei”.

²⁸ Acestea se petreceau în Betania¹¹, dincolo de Iordan, unde boteza Ioan.

²⁹ A doua zi L-a văzut Ioan pe Iisus venind către el și I-a zis: „Iată Mielul lui Dumnezeu, Cel ce ridică păcatul lumii!”

³⁰ Acesta este Cel despre Care eu spuneam: După mine vine un bărbat Care înaintea mea S'a plinit, fiindcă mai înainte de mine era.

³¹ Si eu nu-L cunoșteam; dar pentru că El să-i fie arătat lui Israel, de aceea am venit eu botezând cu apă”.

³² Si Ioan a mărturisit, zicând: „Văzut am Duhul ca pe un porumbel din cer pogorându-Se și cum a rămas peste El.

³³ Si eu nu-L cunoșteam, dar Cel ce m'a trimis să botez cu apă, Acela mi-a zis: Cel peste care vei vedea Duhul pogorându-Se și rămânând peste El, Acela este Cel ce botează cu Duh Sfânt.

³⁴ Si eu am văzut și am mărturisit că Acesta este Fiul lui Dumnezeu”.

³⁵ A doua zi iarăși stătea Ioan și doi dintre ucenicii săi;

¹¹A nu se confunda cu Betania din apropierea Ierusalimului.

36 și privindu-L pe Iisus, Care trecea, a zis: „Iată Mielul lui Dumnezeu!”

37 Și cei doi ucenici l-au auzit când a spus acestea și l-au urmat lui Iisus.

38 Iar Iisus, întorcându-Se și văzându-i că-L urmează, le-a zis: „Ce căutați?” Iar ei l-au zis: „Rabbi – care se tâlciuiește: Învățătorule –, unde locuiește?”

39 El le-a zis: „Veniți și veți vedea”. Au mers aşadar și au văzut unde locuiește; și au rămas la El în ziua aceea. Și era ca la ceasul al zecelea¹².

40 Unul din cei doi care auziseră de la Ioan și-I urmăseră lui Iisus era Andrei, fratele lui Simon Petru¹³.

41 Acesta l-a găsit întâi pe Simon, frațele său, și i-a zis: „Noi L-am aflat pe Mesia – ce se tâlciuiește: Hristos –”;

42 și l-a adus la Iisus. Iisus, privind la el, i-a zis: „Tu ești Simon, fiul lui Iona; tu te vei numi Chefa” – ce se tâlciuiește: Petru¹⁴.

43 A doua zi a vrut să meargă în Galileea și l-a găsit pe Filip. Și i-a zis Iisus: „Urmează-Mi!”

44 Iar Filip era din Betsaida, din cetațea lui Andrei și a lui Petru.

45 Filip l-a găsit pe Natanael și i-a zis: „Noi L-am aflat pe Acela despre Care au scris Moise în lege și profetii, pe Iisus, fiul lui Iosif din Nazaret”.

46 Și i-a zis Natanael: „Din Nazaret poate fi ceva bun?...”. Filip i-a zis: „Vino și vezi!”

47 Iisus l-a văzut pe Natanael venind către Dânsul și a zis despre el: „Iată

¹²În jurul orei 4 după amiază.

¹³Evanghelistul Ioan nu-și menționează niciodată numele în propria sa carte; tocmai de aceea credem că el era „celălalt”.

¹⁴În aramaică: Kepa = piatră; în greacă: Petros = piatră.

într’adevăr israelit între care nu este vicleșug!”

48 Natanael l-a zis: „De unde mă cunoști?” A răspuns Iisus și i-a zis: „Mai înainte ca Filip să te fi chemat, te-am văzut când erai sub smochin”.

49 Răspunsu-l-a Natanael: „Rabbi, Tu ești Fiul lui Dumnezeu, Tu ești Regele lui Israel!”

50 Răspuns-a Iisus și i-a zis: „Pentru că ți-am spus că te-am văzut sub smochin, de aceea crezi? Mai mari decât acestea vei vedea”.

51 Și i-a zis: „Adevăr, adevăr vă spun: De acum veți vedea cerul deschizându-se și pe îngerii lui Dumnezeu suindu-se și pogorându-se peste Fiul Omului!”

2

Nunta din Cana. Izgonirea vânzătorilor din templu. Iisus îl cunoaște pe omul lăuntric.

1 Și a treia zi¹ s'a făcut nuntă în Cana Galileei; și mama lui Iisus era acolo.

2 Și a fost chemat și Iisus la nuntă, precum și ucenicii Săi.

3 Și sfârșindu-se vinul, mama lui Iisus a zis către El: „Nu mai au vin...”.

4 Și Iisus i-a zis: „Ce ne privește², femeie³, pe Mine și pe tine? Ceasul Meu încă n'a venit”.

¹A treia zi de la chemarea lui Filip și Nataael.

²Literal: „Ce este mie și tăie?” Semitism frequent atât în Vechiul cât și în Noul Testament, întrebare care, de obicei, întâmpină o intervenție inopportună. În cazul de față, ea e motivată prin sintagma următoare: „Ceasul Meu încă n'a venit”.

³Adresare aparent ireverențioasă a unui fiu față de mama sa, dar familiară în limbajul ebraic. Iisus o folosește intenționat, atât aici cât

5 Mama Sa le-a zis slujitorilor: „Orice vă va spune El, faceți!”

6 Și erau acolo șase vase de piatră, puse pentru curătirea Iudeilor, care luau câte două sau trei vedre.

7 Zisu-le-a Iisus: „Umpleți vasele cu apă!” Și le-au umplut până sus.

8 Și le-a zis: „Scoateți acum și aduceți-i nunului!” Iar ei i-au dus.

9 Și după ce nunul a gustat apa care se făcuse vin – și el nu știa de unde este, ci doar slujitorii care scosese să rămasă apa știau – l-a chemat nunul pe mire

10 și i-a zis: „Orice om pune întâi vinul cel bun și, când se amețesc, pe cel mai slab; dar tu ai ținut vinul cel bun până acum”.

11 Acest început al minunilor l-a făcut Iisus în Cana Galileei și Și-a arătat slava Sa; și au crezut într'Însul ucenicii Săi.

12 După aceea S'a coborât în Capernaum, El, precum și mama Sa și frații Săi și ucenicii Săi; și n'au rămas acolo multe zile.

13 Și Paștile Iudeilor erau aproape și Iisus S'a suit la Ierusalim.

14 Și a găsit șezând în templu pe cei ce vindeau boi și oi și porumbei și pe schimbătorii de bani.

15 Și făcând un bici de ștreanguri, i-a scos pe toți afară din templu, și oile, și boii, iar schimbătorilor le-a vărsat băii și le-a răsturnat mesele;

și, mai târziu, pe cruce (In 19, 26) ca o rezonanță a textului din Fc 3, 15-20, dar cu semnificație duhovnicească: aşa cum femeia Eva devine „mama tuturor celor vii”, femeia Maria – „Eva cea nouă” – devine mama lui Mesia și, prin El, a tuturor viilor din împărăția lui Dumnezeu. Semnificația e atestată de faptul că Iisus ascultă rugămîntea mamei Sale de a-și începe, aici și acum, lungul řir al minunilor care-I adeveresc dumnezeirea.

16 și celor care vindeau porumbei le-a zis: „Luați acestea de aici! Nu faceți casa Tatălui Meu casă de neguțătorie!”

17 Și ucenicii Săi și-au adus aminte că este scris: Râvna casei Tale m'a mâncat.

18 Dar I-au răspuns Iudeii, zicând: „De vreme ce tu faci acestea, ce semn ne arăți?”⁴

19 Iisus le-a răspuns și le-a zis: „Dărâmați templul acesta și în trei zile îl voi ridica”.

20 Și au zis Iudeii: „În patruzeci și șase de ani s'a zidit templul acesta! Și tu îl vei ridica în trei zile?...”.

21 Dar El le vorbea de templul trupului Său.

22 Deci, când a inviat din morți, ucenicii Săi și-au adus aminte că El zise că aceasta și au crezut Scripturii și cuvântului pe care-l spusesese Iisus.

23 Iar când era în Ierusalim, la sărbătoarea Paștilor, mulți au crezut întru numele Lui, văzând minunile pe care le făcea.

24 Dar El, Iisus, nu se încredea în ei, pentru că-i cunoștea pe toți

25 și nu avea nevoie să-i dea cineva mărturie despre om, fiindcă El Însuși cunoștea ce era în om.

3

Con vorbirea lui Iisus cu Nicodim. Ioan mărturisește despre Hristos.

1 Și era un om dintre farisei, cu numele Nicodim, care era fruntaș al Iudeilor.

⁴= Una sau mai multe minuni prin care un profet trebuia să arate că e investit cu putere dumnezeiască.

² Acesta a venit noaptea la Iisus și l-a zis: „Rabbi, știm că de la Dumnezeu ai venit învățător; fiindcă aceste minuni pe care le faci Tu, nimeni nu le poate face dacă Dumnezeu nu este cu el”.

³ Răspunsu-i-a Iisus și i-a zis: „Adevăr, adevăr îți spun: De nu se va naște cineva de sus, nu va putea să vadă împărația lui Dumnezeu”.

⁴ Iar Nicodim a zis către El: „Cum poate omul să se nască fiind bătrân? Oare poate el să intre a doua oară în pântecel mamei sale și să se nască?...”.

⁵ Iisus i-a răspuns: „Adevăr, adevăr îți spun, de nu se va naște cineva din apă și din Duh, nu va putea să intre în împărația lui Dumnezeu¹.

⁶ Ce este născut din trup, trup este; și ce este născut din Duh, duh este.

⁷ Nu te miră că ți-am zis: Trebuie să vă nașteți de sus.

⁸ Vântul suflă unde vrea și tu îi auzi glasul, dar nu știi de unde vine și nici unde se duce. Așa este cu tot cel ce e născut din Duhul².

⁹ A răspuns Nicodim și l-a zis: „Cum pot să fie acestea?”

¹⁰ Răspuns-a Iisus și i-a zis: „Tu eşti învățătorul lui Israel, și pe acestea nu le cunoști?

¹¹ Adevăr, adevăr îți spun, că noi vorbim ceea ce știm și mărturisim ceea ce am văzut, dar voi nu ne primiți mărturia.

---

¹Text fundamental pentru instituirea Botezului creștin ca Taină, necesitate absolută măntuirii omului.

²În greaca veche, ca și în ebraică, același cuvânt pneuma, înseamnă și vânt, și duh (vezi și Iz 37, 9).

¹² Dacă pe cele pământești vi le-am spus și nu credeți, cum veți crede de vi le vom spune pe cele cerești?

¹³ Nimeni nu s'a suit la cer, decât Cel Care S'a pogorât din cer, Fiul Omului, Cel ce este în cer.

¹⁴ Și după cum Moise a înălțat șarpele în pustie, tot aşa trebuie să Se înalțe Fiul Omului,

¹⁵ pentru ca tot cel ce crede într'Însul să nu piară, ci să aibă viață veșnică.

¹⁶ Că într'atât a iubit Dumnezeu lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul-Născut L-a dat, pentru ca tot cel ce crede într'Însul să nu piară, ci să aibă viață veșnică.

¹⁷ Că Dumnezeu nu L-a trimis pe Fiul Său în lume ca să judece lumea, ci pentru ca lumea să se mânduiască printr'Însul.

¹⁸ Cel ce crede într'Însul nu este judecat, dar cel ce nu crede a și fost judecat, fiindcă nu a crezut în numele³ Celui Unul-Născut, Fiul lui Dumnezeu.

¹⁹ Iar judecata, aceasta este: că Lumina a venit în lume și oamenii au iubit întunericul mai mult decât Lumina, fiindcă faptele lor erau rele.

²⁰ Că tot cel ce face rele urăște Lumina și nu vine la lumină, pentru ca să nu i se vădească faptele;

²¹ dar cel ce face adevărul vine la Lumina, pentru ca faptele lui să se arate că întru Dumnezeu sunt săvârșite”.

²² După acestea a venit Iisus cu ucenicii Săi în ținutul Iudeii și stătea acolo cu ei și boteza.

---

³În concepția și limbajul semitic, numele este o realitate tot atât de concretă ca și persoana care-l poartă.

²³ Și boteza și Ioan în Enon⁴, aproape de Salim, că erau acolo ape multe; și veneau și se botezau.

²⁴ Căci Ioan încă nu fusese aruncat în temniță.

²⁵ Și între ucenicii lui Ioan și un iudeu s'a iscat o neînțelegere asupra curățării⁵;

²⁶ și au venit la Ioan și i-au zis: „Rabbi, Acela Care era cu tine dincolo de Iordan și despre Care tu ai mărturisit, iată că botează și toți se duc la El...”.

²⁷ Ioan a răspuns, zicând: „Un om nu poate să ia nimic dacă nu i'sa dat din cer.

²⁸ Voi însivă îmi sunteți martori că am zis: Nu eu sunt Hristosul, ci sunt trimis înaintea Lui.

²⁹ Cel ce are mireasă este mire; iar prietenul mirelui, care stă și-l ascultă, cu bucurie se bucură de glasul mirelui. Așadar, bucuria aceasta a mea s'a împlinit.

³⁰ Acela trebuie să crească, iar eu să mă micșorez.

³¹ Cel ce vine de sus este deasupra tuturor; cel ce este de pe pământ, pământesc este și ca un pământean grăiește. Cel ce vine din cer este deasupra tuturor.

³² Și ce a văzut și a auzit, aceea mărturisește, dar mărturia Lui nu o primește nimeni.

³³ Cel ce l-a primit mărturia a întărít că adevărat este Dumnezeu.

³⁴ Fiindcă Cel pe Care L-a trimis Dumnezeu grăiește cuvintele lui Dumne-

zeu, pentru că Dumnezeu nu dă Duhul cu măsură.

³⁵ Tatăl Îl iubește pe Fiul și pe toate le-a dat în mâna Lui.

³⁶ Cel ce crede în Fiul are viață veșnică; iar cel ce nu ascultă de Fiul nu va vedea Viața, ci mânia lui Dumnezeu rămâne peste el”.

4

Convorbirea lui Iisus cu femeia sa-mărineancă. Iisus tămaďuiește pe fiul unui slujitor regesc.

¹ Deci când a cunoscut Iisus că fariseii auziseră că El face și botează mai mulți ucenici¹ decât Ioan

² – deși Iisus Însuși nu boteza, ci ucenicii Săi –,

³ a părăsit Iudeea și S'a dus din nou în Galileea.

⁴ Și trebuia să treacă prin Samaria.

⁵ Deci a venit la o cetate a Samariei, numită Sihar, aproape de locul pe care Iacob i l-a dat lui Iosif, fiul său;

⁶ și era acolo fântâna² lui Iacob. Iar Iisus, ostenit de călătorie, S'a aşezat lângă fântână; era ca la al șaselea ceas³.

⁷ Atunci a venit o femeie din Samaria să scoată apă. Iisus i-a zis: „Dă-Mi să beau!”

⁸ Că ucenicii Săi se duseseră în cetate să cumpere merinde.

¹Cuvântul e folosit aici în sensul său mult mai larg: convertiți, aderenți.

²Fântână săpată adânc în pământ; puț. Pentru scoaterea apei, fiecare își aducea de acasă găleata (de obicei, un burduf) și funia.

³Pe la amiază.

⁴Enon înseamnă „Izvoarele”. După tradiție, se află pe valea Iordanului, la câțiva kilometri spre sud de Scythopolis.

⁵Probabil despre ritualul iudaic al spălării, botezul lui Ioan și botezul lui Iisus.

9 Femeia samarineancă I-a zis: „Cum!, tu, care ești iudeu, ceri să bei de la mine, care sunt femeie samarineancă...?” – Pentru că Iudeii nu au amestec cu Samarinenii⁻⁴.

10 Iisus i-a răspuns, zicând: „Dacă ai fi cunoscut darul lui Dumnezeu și Cine este Cel care-ți zice: Dă-Mi să beau!, tu ai fi cerut de la El, și El ti-ar fi dat apă vie”.

11 Femeia I-a zis: „Doamne, nici găleată nu ai, iar fântâna este adâncă; de unde dar ai apa cea vie?

12 Ești tu cumva mai mare decât părintele nostru Iacob, care ne-a dat această fântână, și el însuși a băut din ea, ca și fiu lui și turmele lui?”

13 Iisus, răspunzând, i-a zis: „Tot cel ce va bea din apa aceasta, iarăși va înseta;

14 dar cel ce va bea din apa pe care Eu i-o voi da, nu va mai înseta în veac, că apa pe care i-o voi da Eu se va face într'însul izvor de apă săltătoare spre viață veșnică”.

15 Femeia I-a zis: „Doamne, dă-mi această apă, ca să nu mai însetez, nici să mai vin aici să scot”.

16 Iisus i-a zis: „Du-te și cheamă-l pe bărbatul tău și vino aici”.

17 Femeia I-a răspuns, zicând: „N'am bărbat”. Iisus i-a zis: „Bine-ai zis că nu ai bărbat,

⁴În timpul captivității babilonice a Evreilor (cca. 605-538 î. H.), regele Asiriei a repopulat Samaria cu cinci triburi păgâne asiatice (vezi 4 Rg 17, 24-44). Imigranții au fost convertiți doar parțial la mozaism, ei continuând să-și adore zeitățile proprii. După întocmirea captivității, Evreii reveniți în Samaria s-au amestecat cu ei, rezultând astfel un popor hibrid, în permanentă dușmanie reciprocă cu Iudeii. Cei cinci bărbați ai femeii, menționați în versetul 18, stau în relație simbolică indirectă cu cele cinci triburi originare.

18 că cinci bărbați ai avut, iar cel pe care-l ai acum nu-ți este soț. Pe aceasta adevărat ai spus-o”.

19 Femeia I-a zis: „Doamne, văd că Tu ești profet.

20 Părinții noștri s-au închinat pe muntele acesta⁵, dar voi zicetă că în Ierusalim este locul unde trebuie să ne închinăm”.

21 Si Iisus i-a zis: „Femeie, crede-Mă că vine ceasul când nici pe muntele acesta, nici în Ierusalim nu vă veți închina Tatălui.

22 Voi vă închinăți la ceea ce nu știți; noi ne închinăm la ceea ce știm, pentru că de la Iudei este mântuirea.

23 Dar vine ceasul, și acum este, când adevărații închinători se vor închina Tatălui în duh și în adevăr; că astfel sunt închinătorii pe care Tatăl îi caută.

24 Duh este Dumnezeu, și cei ce I se închină trebuie că'n duh și'n adevăr să I se închine”.

25 I-a zis femeia: „Știm că vine Mesia Care Se cheamă Hristos; când va veni El, pe toate ni le va spune”.

26 Iisus i-a zis: „Eu sunt, Cel care-ți grăiește”.

27 Si atunci au venit ucenicii Săi. Si se mirau că vorbea cu o femeie. Dar nimeni nu I-a zis: „Ce întrebă?”, sau: „Ce vorbești cu ea?”

28 Iar femeia și-a lăsat găleata și s'a dus în cetate și le-a zis oamenilor:

29 „Veniți să vedeați un om care mi le-a spus pe toate căte le-am făcut! Nu cumva acesta este Hristosul?”

30 Si au ieșit din cetate și veneau spre El.

⁵=Muntele Garizim, pe care Samarinenii construiseeră un templu opus celui din Ierusalim.

31 Între timp, ucenicii Lui Îl rugau, când: „Învățătorule, mănâncă!”

32 Iar El le-a zis: „Eu am de mâncat o mâncare pe care voi nu o știți”.

33 Ziceau deci ucenicii între ei: „Nu cumva I-a adus cineva să mânânce?...”.

34 Iisus le-a zis: „Mâncarea Mea este să fac voia Celui ce M'a trimis și să-I împlinesc lucrarea.”

35 Nu ziceți voi că mai sunt patru luni și vine secerișul? Iată, vă spun: Ridicați-vă ochii și priviți holdele, că sunt albe pentru seceriș⁶.

36 Iar cel care seceră primește plată și adună roadă spre viața veșnică, pentru ca împreună să se bucure, și cel ce seamănă, și cel ce seceră.

37 Că întru aceasta se adeverește cuvântul că altul este semănătorul și altul secerătorul.

38 Eu v'am trimis să secerați unde nu voi v'ati ostenit; alții s'au ostenit, și voi ati intrat în osteneala lor”.

39 Și mulți Samarineni din cetatea aceea au crezut în El pe temeiul cuvântului femeii care mărturisea: „Mi le-a spus pe toate câte le-am făcut”.

40 Deci, când au venit la El, Samarineii Îl rugau să rămână la ei. Și a rămas acolo două zile.

41 Și mult mai mulți au crezut pe temeiul cuvântului Său,

42 iar femeii îi ziceau: „Credem nu numai pe temeiul cuvântului tău; noi înșine am auzit și știm că Aceasta este cu adevărat Hristos, Mântuitorul lumii”.

⁶Secerișul spiritual: Samarineni care se apropie de apostoli-secerători, aceștia precedați de profetii-semănători ai Vechiului Testament.

43 Iar după cele două zile a plecat de acolo în Galileea.

44 Că Iisus Însuși a mărturisit că un profet nu are cinstire în patria lui.

45 Așadar, când a venit în Galileea L-au primit Galileenii, cei ce văzuseră toate câte le făcuse El în Ierusalim, la sărbătoare; că și ei veniseră la praznic.

46 Și a mers din nou în Cana Galileei, unde prefăcuse apa în vin. Și era un slujitor regesc, al cărui fiu era bolnav în Capernaum.

47 Acesta, auzind că Iisus a venit din Iudeea în Galileea, s'a dus la El și L-a rugat să Se coboare și să-i vindece fiul, că era pe moarte.

48 Și Iisus i-a zis: „Dacă n'ați vedeau semne și minuni, n'ați crede”.

49 Slujitorul regesc I-a zis: „Doamne, coboără-Te înainte de a-mi muri copilul...”.

50 Iisus i-a zis: „Du-te, fiul tău trăiește!” Și omul a crezut în cuvântul pe care i l-a spus Iisus și a plecat.

51 Iar în timp ce el cobora, slugile lui l-au întâmpinat spunându-i că fiul său trăiește.

52 Atunci el le-a cerut să-i spună ceasul în care i-a fost mai bine. Și i-au spus: „Ieri, în ceasul al șaptelea, l-au lăsat frigurile”.

53 Așadar, tatăl a cunoscut că acela a fost ceasul când Iisus i-a zis: „Fiul tău trăiește”. Și a crezut, el și toată casa lui.

54 Aceasta este a doua minune pe care a făcut-o Iisus, când a venit iarăși din Iudeea în Galileea.

5

Vindecarea slăbănogului de la scăldătoarea Betezda. Iisus vorbește despre puterea Sa dumnezeiască.

1 După acestea era o sărbătoare a Iudeilor, și Iisus s'a suit la Ierusalim.

2 Iar în Ierusalim, lângă Poarta Oilor, este o scăldătoare care se numește pe evreiește Betezda, având cinci pridvoare¹.

3 În acelea zăcea multime de bolnavi: orbi, șchiopi, uscați, așteptând mișcarea apei.

4 Că înger al Domnului se pogora din când în când în scăldătoare și tulbură apa; și cel ce intra întâi după tulburarea apei se făcea sănătos de orice boală era ținut.

5 Și era acolo un om care de treizeci și opt de ani era bolnav.

6 Pe acesta văzându-l Iisus zăcând, și știind că este aşa încă de multă vreme, i-a zis: „Vrei să te faci sănătos?”

7 Bolnavul l-a răspuns: „Doamne, om nu am ca să mă arunce în scăldătoare când se tulbură apa; că până merg eu, altul se coboară înaintea mea”.

8 Iisus i-a zis: „Ridică-te, ia-ți patul și umblă!”

9 Și îndată omul s'a făcut sănătos; și și-a luat patul și umbla. Dar în ziua aceea era sămbătă.

10 Deci ziceau Iudeii către cel vindecat: „E sămbătă și nu-ți este îngăduit să-ți iezi patul”.

¹Betezda = Casa Milostivirii. Patru pridvoare alcătuiau cele patru laturi ale piscinei, în timp ce al cincilea o tăia în două pe linia unde se întâlnau apele a două bazine învecinate.

11 Iar el le-a răspuns: „Cel care m'a făcut sănătos, El mi-a zis: Ia-ți patul și umblă!”

12 Ei l-au întrebat: „Cine este omul care și-a zis: Ia-ți patul și umblă!”?

13 Dar cel vindecat nu știa cine este; că Iisus Se dăduse la o parte, fiind multime în acel loc.

14 După aceasta l-a găsit Iisus în templu și i-a zis: „Iată că te-ai făcut sănătos; de acum să nu mai greșești, ca să nu-ți fie ceva mai rău”.

15 Omul s'a dus și le-a spus Iudeilor că Iisus este Cel ce l-a făcut sănătos.

16 Și pentru aceasta îl prigoneau Iudeii și căutau să-L omoare, că făcea acestea sămbătă.

17 Iar Iisus le-a răspuns: „Tatăl Meu până acum lucrează; și Eu lucrez”.

18 Deci pentru aceasta căutau și mai mult Iudeii să-L omoare, nu numai pentru că dezlegă sămbătă, ci și pentru că zicea că Dumnezeu este Tatăl Său, făcându-Se pe Sine deopotrivă cu Dumnezeu.

19 Dar Iisus le-a răspuns și le-a zis: „Adevăr, adevăr vă spun: Fiul nu poate să facă nimic de la Sine, dacă nu-L va vedea pe Tatăl făcând; căci pe cele ce le face El, pe acestea și Fiul asemenea le face.

20 Căci Tatăl îl iubește pe Fiul și-I arată tot ce face; și lucruri mai mari decât acestea îl va arăta, pentru ca voi să vă mirați.

21 Că precum Tatăl îi învie pe cei morți și le dă viață, tot aşa și Fiul dă viață celor ce El voiește.

22 Tatăl nu judecă pe nimeni, ci toată judecata I-a dat-o Fiului,

23 pentru ca toți să-L cinstească pe Fiul

asa cum Il cinstesc pe Tatăl. Cel ce nu-L cinstește pe Fiul nu-L cinstește pe Tatăl Carele L-a trimis.

24 Adevăr, adevăr vă spun: Cel ce ascultă cuvântul Meu și crede în Cel care M'a trimis, are viață veșnică și la judecată nu va veni, ci s'a mutat din moarte la viață.

25 Adevăr, adevăr vă spun, că vine ceasul, și acum este, când morții vor auzi glasul Fiului lui Dumnezeu, și cei ce vor auzi vor învia.

26 Că precum Tatăl are viață intru Sine, așa I-a dat și Fiului să aibă viață intru Sine;

27 și putere I-a dat să facă judecată, pentru că El este Fiul Omului.

28 Nu vă mirați de aceasta; că vine ceasul când toți cei din morminte Il vor auzi glasul;

29 și cei ce au făcut cele bune vor ieși spre învierea vieții, iar cei ce au făcut cele rele, spre învierea osânđei.

30 Eu nu pot să fac de la Mine nimic; judec după cum aud², și judecata Mea este dreaptă; pentru că nu caut voia Mea, ci voia Celui ce M'a trimis.

31 Dacă mărturisesc Eu despre Mine Însumi, mărturia Mea nu este adevărată.

32 Altul este Cel ce mărturisește despre Mine; și știu că adevărată este mărturia pe care El o mărturisește despre Mine.

33 Voi ați trimis la Ioan, și el a mărturisit adevărul.

34 Dar Eu nu de la om iau mărturia, ci pe acestea vi le spun pentru ca voi să vă mântuiți.

35 Ioan era făclia care arde și lumenea, și voi ați vrut să vă veseliți o clipă întru lumina lui.

36 Dar Eu am mărturie mai mare decât a lui Ioan; că lucrurile pe care Mi le-a dat Tatăl să le săvârșesc, lucrurile acestea pe care le fac, ele mărturisesc despre Mine, cum că Tatăl M'a trimis.

37 Si Tatăl, Cel ce M'a trimis, El a mărturisit despre Mine. Nici glasul nu I-l-ați auzit vreodată, nici fața nu I-ați văzut-o;

38 și cuvântul Său nu sălășluiește întru voi, pentru că voi nu credeți în Cel pe Care El L-a trimis.

39 Voi cercetați Scripturile, de vreme ce socotiți că în ele aveți viață veșnică; și ele sunt cele ce mărturisesc despre Mine;

40 iar voi nu vreți să veniți la Mine pentru ca viață să aveți!

41 Slavă de la oameni nu primesc;

42 dar v' am cunoscut că n'aveți în voi iubirea lui Dumnezeu.

43 Eu am venit în numele Tatălui Meu, dar voi nu Mă primiți; dacă va veni altul în numele său însuși, pe acela Il veți primi!...

44 Cum ați putea voi să credeți, voi, cei ce primiți slavă unii de la alții, iar slava cea de la unicul Dumnezeu nu o căutați?

45 Să nu socotiți că Eu vă voi îvinui la Tatăl. Este cine să vă îvinuiască: Moise, în care voi ați nădăjduit.

46 Că dacă l-ați crede pe Moise, M'ați crede și pe Mine, fiindcă el despre Mine a scris.

47 Iar dacă celor scrise de el nu le dați crezare, cum veți crede în cuvintele Mele?"

²Fiul Il aude și-L ascultă pe Tatăl.

6

Săturarea celor cinci mii. Iisus umblă pe mare. Iisus, Pâinea vieții: credința; Pâinea vieții: Euhardtia. Cuvintele vieții veșnice.

1 După acestea, Iisus S'a dus dincolo de Marea Galileei, adică a Tiberiadei.

2 Și L-a urmat mulțime multă, pentru că vedea minunile pe care le făcea cu cei bolnavi.

3 Și S'a suit Iisus în munte și a șezut acolo cu ucenicii Săi.

4 Iar Paștile, sărbătoarea Iudeilor, erau aproape¹.

5 Deci ridicându-și Iisus ochii și văzând că mulțime multă vine la El, a zis către Filip: „De unde vom cumpără pâine ca să mănânce aceștia?”

6 Dar pe aceasta i-o spunea ca să-l încerce, că El știa ce avea să facă.

7 Filip I-a răspuns: „De două sute de dinari nu va ajunge pâinea ca să ia fiecare câte puțin...”.

8 Și I-a zis unul dintre ucenicii Săi, Andrei, fratele lui Simon Petru:

9 „Este aici un băiat care are cinci pâini de orz și doi pești. Dar ce sunt ele la atâtia?...”.

10 Și a zis Iisus: „Faceți-i pe oameni să se așeze”. Și era iarba multă în acel loc. Deci s'au aşezat bărbații, în număr ca la cinci mii².

¹Ioan introduce discret tema pâinii pascale iudaice (întru amintirea manei cu care Evreii fuseseră hrăniți în deșertul Sinai – Iș 16), care avea să fie înlocuită de Pâinea Vieții, principala temă a acestui capitol.

²După obiceul oriental, numai bărbații șeau jos, în timp ce femeile și copiii rămâneau în picioare și, la rândul lor, primeau hrana de la capii de familie. Așa se explică și de ce la Mt 14,

11 Și Iisus a luat pâinile și, mulțumind, a dat ucenicilor; iar ucenicii, celor ce sedea; asemenea și din pești, cât au vrut aceștia.

12 Iar după ce s'au săturat, le-a zis uceniciilor Săi: „Adunați fărâmiturile care au rămas, ca să nu se piardă ceva”.

13 Deci au adunat și au umplut douăsprezece coșuri de fărâmituri care au rămas din cele cinci pâni de orz de la cei ce mâncaseră.

14 Iar oamenii, văzând minunea pe care a făcut-o, ziceau: „Acesta este într'adevăr Profetul care va să vină în lume!...”.

15 Cunoscând deci Iisus că au să vină și să-L ia cu de-a sila ca să-L facă rege, S'a dus iarăși în munte, numai El.

16 Și când s'a făcut seară, ucenicii Lui s'au coborât la mare.

17 Și intrând în corabie, mergeau în cealaltă parte a mării, la Capernaum. Și iată că s'a făcut întuneric, și Iisus încă nu venise la ei.

18 Și suflând vânt mare, marea se întărâta.

19 După ce au văslit deci ca la douăzeci sau treizeci de stadii, L-au văzut pe Iisus umblând pe apă și apropiindu-Se de corabie; și s'au înfricoșat.

20 Iar El le-a zis: „Eu sunt; nu vă temeti!”

21 Deci voiau să-L ia în corabie, și îndată corabia a sosit la țărmul la care mergeau.

22 A doua zi, mulțimea care stătea de cealaltă parte a mării a văzut că acolo nu fusese altă corabie decât una în care

13-21, Mc 6, 32-44 și Lc 9, 10-17 numărul celor hrăniți este calculat după acela al bărbaților.

intraseră ucenicii Săi și că Iisus nu intrase în corabie împreună cu ucenicii Săi, ci numai ucenicii Săi plecaseră.

²³ Din Tiberiada au venit și alte corăbii aproape de locul unde ei mâncaseră pâinea după ce Domnul mulțumise.

²⁴ Deci, când multimea a văzut că Iisus nu este acolo, nici ucenicii Săi, au intrat în corăbii și au venit la Caper-naum, căutându-L pe Iisus.

²⁵ Și găsindu-L dincolo de mare, I-au zis: „Învățătorule, când ai venit aici?”

²⁶ Iisus le-a răspuns, zicând: „Adevăr, adevăr vă spun: Nu pentru că ați văzut minuni Mă căutați, ci pentru că ați mâncat din pâini și văți săturat.

²⁷ Lucrați nu pentru mâncarea cea pieritoare, ci pentru mâncarea ce rămâne întru viață veșnică pe care v' o va da Fiul Omului, căci pe El Și-a pus pece-tea Dumnezeu-Tatăl”³.

²⁸ Deci au zis către El: „Ce să facem, ca să săvârșim lucrurile lui Dumnezeu?”

²⁹ Iisus le-a răspuns, zicând: „Lucrul lui Dumnezeu acesta este, să credeți în Cel pe Care El L-a trimis”.

³⁰ Deci I-au zis: „Dar ce minune faci tu, ca să vedem și să credem în tine? Ce lucrezi?

³¹ Părinții noștri au mâncat mană în pustie, după cum este scris: Pâine din cer le-a dat lor să mănânce”.

³² Deci Iisus le-a zis: „Adevăr, adevăr vă spun: Nu Moise v'a dat pâinea din cer, ci Tatăl Meu vă dă din cer pâinea cea adevărată.

³Pecetea în inteleșul de semn distinctiv, de re-cunoaștere, prin care Fiul Omului Se identifică cu Fiul lui Dumnezeu, aşa cum L-a mărturisit Tatăl la Botez (Mt 3, 16). Într-o rugăciune liturgică (euharistică!) Sf. Vasile cel Mare îl definiște pe Fiul ca fiind „pecete asemenea chipului” patern, imagine văzută a Părintelui nevăzut.

³³ Că pâinea lui Dumnezeu este aceea care se pogoară din cer și dă viață lumii”⁴.

³⁴ Deci au zis către El: „Doamne, dă-ne nouă întotdeauna pâinea aceasta...”.

³⁵ Și Iisus le-a zis: „Eu sunt Pâinea vieții; cel ce vine la Mine nu va flământ și cel ce crede în Mine niciodată nu va înseta.

³⁶ Dar Eu v' am spus că M'ați și văzut, și nu credeți.

³⁷ Tot ce-Mi dă mie Tatăl, va veni la Mine; și pe cel ce vine la Mine nu-l voi scoate afară;

³⁸ pentru că M'am pogorât din cer ca să fac nu voia Mea, ci voia Celui ce M'a trimis.

³⁹ Iar voia Celui ce M'a trimis, aceasta este: să nu-l pierd pe nici unul din cei pe care Mi-a dat, ci să-l înviez în ziua de apoi.

⁴⁰ Că aceasta este voia Tatălui Meu, ca tot cel care-L vede⁵ pe Fiul și crede în El să aibă viață veșnică, și Eu îl voi învia în ziua de apoi”.

⁴¹ Deci Iudeii murmurau împotrivă-I fiindcă spusesese: „Eu sunt Pâinea Care S'a pogorât din cer”,

⁴² și ziceau: „Oare nu este acesta Iisus, fiul lui Iosif, pe ai căruia tată și mamă noi îi știm? Cum de spune el acum: M'am pogorât din cer!?”.

⁴³ Iisus, răspunzând, le-a zis: „Nu murmurăți între voi.

⁴În limba greacă, substantivul ártos = pâine e de genul masculin; relația lui cu pronumele „aceea” (în original: „Acela”) creează o anume ambiguitate care pregătește următoarele două replici.

⁵A-L vedea pe Fiul: a descifra în El „pece-tea” Tatălui și a-L recunoaște astfel ca Fiul al lui Dumnezeu.

⁴⁴ Nimeni nu poate veni la Mine dacă nu-l va atrage Tatăl, Cel ce M'a trimis, și Eu îl voi învia în ziua de apoi.

⁴⁵ Scris este în profeti: „Și toti vor fi învățați ai lui Dumnezeu. Așadar, tot cel care a auzit și a învățat de la Tatăl, vine la Mine.”

⁴⁶ Nu că L-a văzut pe Tatăl cineva în afară de Cel ce este de la Dumnezeu; Acela L-a văzut pe Tatăl.

⁴⁷ Adevăr, adevăr vă spun: Cel ce crede în Mine are viață veșnică.

⁴⁸ Eu sunt Pâinea vieții.

⁴⁹ Părinții voștri au mâncat mană în pustie, dar au murit;

⁵⁰ aceasta este Pâinea care Se pogoară din cer, pentru ca tot cel ce mâncă din Ea să nu moară.

⁵¹ Eu sunt Pâinea cea vie, Care S'a pogorât din cer. De va mâncă cineva din Pâinea aceasta, viu va fi în veci. Iar Pâinea pe care Eu o voi da pentru viață lumii este Trupul Meu”.

⁵² Deci se certau Iudeii între ei, zicând: „Cum poate acesta să ne dea trupul lui să-l mâncăm?...”.

⁵³ Și le-a zis Iisus: „Adevăr, adevăr vă spun: Dacă nu veți mâncă Trupul Fiului Omului și nu veți bea Sângerele Lui, nu veți avea viață întru voi.

⁵⁴ Cel ce mâncă Trupul Meu și bea Sângerele Meu are viață veșnică, și Eu îl voi învia în ziua de apoi.

⁵⁵ Căci Trupul Meu este adevărată mâncare și Sângerele Meu adevărată băutură.

⁵⁶ Cel ce mâncă Trupul Meu și bea Sângerele Meu rămâne întru Mine și Eu întru el.

⁵⁷ Așa cum Tatăl Cel-Viu M'a trimis pe Mine și Eu viez prin Tatăl, tot astfel

cel ce Mă mâncă pe Mine va via prin Mine.

⁵⁸ Aceasta este Pâinea Care S'a pogorât din cer; nu ca a părinților voștri care au mâncat mană și au murit: cel ce va mâncă Pâinea aceasta, viu va fi în veac”.

⁵⁹ Pe acestea le-a spus în sinagogă pe când învăța în Capernaum.

⁶⁰ Deci mulți din ucenicii Săi, auzind, au zis: „Greu este cuvântul acesta! Cine poate să-l asculte?...”.

⁶¹ Iar Iisus, știind întru Sine că ucenicii Lui murmură în astă privință, le-a zis: „Vă este aceasta piatră de potincire?

⁶² Dar dacă-L veți vedea pe Fiul Omului suindu-Se acolo unde era mai înainte?

⁶³ Duhul este cel ce dă viață; trupul nu folosește la nimic. Cuvintele pe care Eu vi le-am grădit, ele duh sunt și viață sunt.

⁶⁴ Dar sunt unii dintre voi care nu cred”. Că Iisus știa de la început cine erau aceia care nu cred și cine este cel care-L va vinde.

⁶⁵ Și zicea: „De aceea v'am spus că nimeni nu poate veni la Mine dacă nu-i este dat de la Tatăl”.

⁶⁶ De atunci, mulți dintre ucenicii Săi au dat înapoi și nu mai umblau cu El.

⁶⁷ Deci a zis Iisus celor doisprezece: „Nu cumva și voi vreți să vă duceți?...”.

⁶⁸ Simon Petru I-a răspuns: „Doamne, la cine ne vom duce? Tu ai cuvintele vieții veșnice;

⁶⁹ și noi am crezut și am cunoscut că Tu ești Hristos, Fiul Dumnezelui Celui-Viu”.

⁷⁰ Le-a răspuns Iisus: „Oare nu Eu v'am ales pe voi, cei doisprezece? Și

unul dintre voi este diavol!...”.

71 Iar El zicea de Iuda al lui Simon Iscarioteanul, căci acesta avea să-L vândă, el, care era unul dintre cei doisprezece.

7

Necredință și viclenie la rudele lui Iisus. Iisus la sărbătoarea Corturilor. Este Acesta Hristosul? Despre sămbătă. Încercarea de a-L aresta pe Iisus. Duhul Sfânt, râuri de apă vie. Iisus, piatră de scandal în popor.

1 Si, după aceasta, Iisus umbla prin Galileea; că nu voia să umble prin Iudeea, deoarece Iudeii căutau să-L omoare.

2 Dar sărbătoarea Iudeilor era aproape, aceea a Corturilor¹.

3 Atunci frații Săi² I-au zis: „Pleacă de aici și du-te în Iudeea, pentru ca și ucenicii Tăi să vadă lucrurile pe care le faci;

4 că nimeni nu poate face ceva într'ascuns, ci caută a se face cunoscut; dacă faci acestea, arată-te lumii...”.

5 Pentru că nici frații Săi nu credeau într'Însul.

6 Deci le-a zis Iisus: „Vremea Mea încă nu a sosit; dar vremea voastră întotdeauna-i gata.

7 Pe voi lumea nu vă poate urî, dar pe Mine Mă urăște, pentru că Eu măr-

¹Sărbătoare anuală iudaică, la sfârșit de septembrie și început de octombrie, pe durata a șapte zile, cărora li se adăuga o opta pentru ceremonia de închidere. În riturile acestei sărbători, apa și lumina aveau o importanță deosebită.

²Cu privire la frații lui Iisus vezi nota de la Mt 12, 46.

turisesc despre ea că lucrurile ei sunt rele.

8 Voi duceți-vă la sărbătoare; Eu nu Mă duc la praznicul acesta, căci vremea Mea încă nu s'amplinit”.

9 Acestea spunându-le, a rămas în Galileea.

10 Dar după ce frații Săi s'au dus la sărbătoare, atunci s'a suit și El, dar nu pe față, ci cam într'ascuns³.

11 În timpul sărbătorii, Iudeii îl căutau și ziceau: „Unde este acela?...”.

12 Si multă șușotire era pe seama Lui prin mulțime. Unii ziceau: „E bun!”; iar alții ziceau: „Nu e, ci amăgește mulțimea!...”.

13 Totuși, nimeni nu vorbea despre El pe față, de frica Iudeilor.

14 Iar la jumătatea sărbătorii, Iisus S'a suit în templu și învăță.

15 Si Iudeii se mirau, zicând: „Cum știe acesta carte fără să fi învățat?”

16 Atunci Iisus le-a răspuns, zicând: „Învățătura Mea nu este a Mea, ci a Celui ce M'a trimis.

17 De voiește cineva să-I facă voia, va cunoaște despre învățătura aceasta dacă ea este de la Dumnezeu sau dacă Eu de la Mine Însumi grăiesc.

18 Cel care grăiește de la sine își caută propria lui slavă; dar Cel Care caută slava Celui ce L-a trimis, Acela este adevărat, și nedreptate într'Însul nu se află.

19 Oare nu Moise v'a dat legea? Si nimeni dintre voi nu ține legea. De ce căutați să Mă ucideți?...”.

20 Si mulțimea a răspuns: „Ai demon. Cine caută să te ucidă?...”.

³= Incognito; amestecat în mulțime; fără alai, ca un pelerin oarecare.

21 Iisus le-a răspuns, zicând: „Un lucru am făcut⁴ și toți vă mirați.

22 De aceea vă dat vouă Moise tăierea'mprejur – nu că e de la Moise, ci de la părinți – și-i faceți omului tăierea'mprejur sâmbăta.

23 Dacă sâmbăta primește omul tăierea'mprejur, ca să nu se strice legea lui Moise, pe Mine vă mâniați pentru că sâmbăta am făcut sănătos un om întreg?⁵

24 Nu judecați după înfățișare, ci judecată dreaptă judecați!"

25 Deci ziceau unii dintre Ierusalimi-teni: „Oare nu Acesta este Cel pe Care ei caută să-L ucidă?"

26 Și iată că vorbește pe față, iar ei nu-i zic nimic. Nu cumva căpeteniile au cunoscut cu adevărat că Acesta este Hristos?;

27 numai că pe el îl știm de unde este; dar Hristosul, când va veni, nimeni nu știe de unde e".

28 Atunci a strigat Iisus în templu, învățând și zicând: „Voi, voi Mă știți pe Mine!... și știți de unde sunt?... Ei bine, Eu nu de la Mine am venit, dar adevărat este Cel ce M'a trimis, pe Care voi nu-L știți;

29 Eu, Eu îl știu, căci de la El sunt, și El M'a trimis!"

30 Deci căutau să-L prindă, dar nimeni n'a pus mâna pe El, pentru că ceasul Său încă nu venise.

31 Din multime mulți au crezut într'Însul și ziceau: „Oare Hristosul,

când va veni, face-vă El minuni mai multe decât a făcut Acesta?"

32 Au auzit fariseii că multimea șușotea acestea despre El; și arhiereii și fariseii au trimis slujitorii ca să-L prindă.

33 Dar Iisus le-a zis: „Pentru puțin timp mai sunt cu voi și Mă duc la Cel ce M'a trimis.

34 Mă veți căuta și nu Mă veți găsi; și unde sunt Eu, voi nu puteți veni".

35 Deci ziceau Iudeii între ei: „Unde are să se ducă acesta ca să nu-l găsim? Nu cumva are să meargă la cei împrăștiați printre Elini⁶ și să-i învețe pe Elini?"

36 Ce înseamnă acest cuvânt pe care l-a spus: Mă veți căuta și nu mă veți găsi; și: Unde sunt eu, voi nu puteți veni?...".

37 Iar în ziua cea din urmă – ziua cea mare a sărbătorii – Iisus sta între ei și a strigat, zicând: „Dacă însetează cineva, să vină la Mine și să bea!

38 Cel ce crede în Mine – precum a zis Scriptura – râuri de apă vie vor curge din inima lui"⁷.

39 Iar aceasta a spus-o despre Duhul pe Care aveau să-L primească acei ce cred într'Însul. Că Duhul încă nu era dat, pentru că Iisus încă nu Se preamărise.

40 Deci mulți din multime, auzind cuvintele acestea, ziceau: „Într'adevăr, Acesta este Profetul!"

41 Iar alții ziceau: „Acesta este Hristosul!" Iar alții ziceau: „Oare din Gali-

⁴Vîndecarea paraliticului în zi de sâmbătă (In 5, 1-16).

⁵= Dacă binele poate fi operat asupra unei părți din întreg, cu atât mai mult asupra întregului.

⁶Diaspora iudaică: Evreii emigrați în afara Palestinei. Prin „Elini” erau desemnați nu numai Grecii, ci toate națiunile non-iudaice, „păgâne”.

⁷Literal: din pântecele lui. Conotație spirituală: Iisus este, prin excelență, izvorul Vieții, dar și cei ce intră în comunione cu El pot deveni, prin Duhul Sfânt, nu numai receptori, ci și distribuitori de apă vie, ca o rețea racordată la sursă.

leea va să vină Hristos?;

⁴² n'a zis oare Scriptura că Hristos va să vină din sămânța lui David și din orașul Betleem⁸, unde a fost David?...”.

⁴³ Si dezbinare s'a făcut în mulțime din pricina Lui.

⁴⁴ Iar unii dintre ei voiau să-L prindă, dar nimeni n'a pus mâinile pe El.

⁴⁵ Deci slujitorii au venit la arhierei și la farisei; și aceia le-au zis: „De ce nu l-ați adus?”

⁴⁶ Slujitorii au răspuns: „Niciodată n'a vorbit un om aşa cum vorbește omul acesta”.

⁴⁷ Si le-au răspuns fariseii: „Nu cumva și voi ati fost amăgiți?;

⁴⁸ e cineva dintre căpetenii care să fi crezut în el? sau dintre farisei?...”.

⁴⁹ Dar această mulțime care nu cunoaște legea, blestemată este!...”.

⁵⁰ A zis către ei Nicodim, unul dintre ei, cel ce mai'nainte venise noaptea la El:

⁵¹ „Oare legea noastră îl osândește pe om fără ca mai întâi să-l asculte și să cunoască ce a făcut?”

⁵² Ei au răspuns, zicând: „Nu cumva și tu ești din Galileea? Cercetează și vezi că din Galileea nu se ridică profet...”.

⁵³ Si s'a dus fiecare la casa lui.

8

Femeia păcătoasă. Iisus, Lumina lumii. „Unde Mă duc Eu, voi nu puteți veni”. „Adevărul vă va face li-

⁸În afară de cei apropiati, nu se știa că Iisus Se născuse în Betleem; I se spunea doar „Nazareanul”.

beri”. „Tatăl vostru este Diavolul”. „Înainte de Avraam sunt Eu”.

¹ Iar Iisus s'a dus la Muntele Măsliniilor.

² Dar dimineața a venit iarăși în templu; și tot poporul venea la El; și El, sezând, îi învăța.

³ Si cărturarii și fariseii au adus la El o femeie prinsă în adulter și, punând-o în mijloc,

⁴ I-au zis: „Învățătorule, această femeie a fost prinsă săvârșind adulter.

⁵ Iar Moise prin lege ne-a poruncit ca pe unele ca acestea să le ucidem cu pietre. Așadar, tu ce zici?...”.

⁶ Iar pe aceasta o spuneau ispitindu-L, ca să aibă de ce să-L învinuiască. Iar Iisus, plecându-Se în jos, scria cu degetul pe pământ.

⁷ Dar cum ei stăruiau întrebându-L, El S'a ridicat și le-a zis: „Cel fără păcat dintre voi să arunce cel dintâi cu piatra asupra ei”.

⁸ Si iarăși plecându-Se în jos, scria pe pământ.

⁹ Iar ei, auzind și mustrați fiind de cuget, ieșeau unul câte unul, începând de la cei mai bătrâni și până la cei din urmă; și a rămas Iisus singur, și femeia stând în mijloc.

¹⁰ Si ridicându-Se Iisus și nevăzând pe nimeni decât pe femeie, i-a zis: „Femeie, unde sunt părâșii tăi? Nici unul nu te-a osândit?”

¹¹ Iar ea a zis: „Nici unul, Doamne”. Si Iisus i-a zis: „Nici Eu nu te osândesc. Du-te, și de acum să nu mai păcătuiești!”

¹² După aceea Iisus le-a grăit din nou, zicând: „Eu sunt Lumina lumii; cel ce-Mi urmează Mie nu va umbla în întuneric, ci va avea lumina Vieții”.

¹³ Atunci I-au zis fariseii: „Tu despre tine însuți mărturisești; mărturia ta nu este adevărată...”.

¹⁴ Iisus le-a răspuns, zicând: „Chiar dacă Eu despre Mine Însumi mărturisesc, mărturia Mea este adevărată, pentru că Eu știu de unde am venit și unde Mă duc; dar voi nu știți de unde vin, nici unde Mă duc.

¹⁵ Voi judecați după trup¹; Eu nu judec² pe nimeni.

¹⁶ Și chiar dacă Eu judec, judecata Mea este adevărată, pentru că nu sunt singur, ci Eu și Tatăl Cel ce M'a trimis.

¹⁷ Scris este și'n legea voastră că mărturia a doi oameni este adevărată.

¹⁸ Eu sunt Cel ce mărturisesc despre Mine Însumi, și despre Mine mărturisește Tatăl Cel ce M'a trimis”.

¹⁹ Îi ziceau deci: „Unde este tatăl tău?” Răspuns-a Iisus: „Nici pe Mine nu Mă știți, nici pe Tatăl Meu; dacă M'atî ști pe Mine, L-atî ști și pe Tatăl Meu”.

²⁰ Cuvintele acestea le-a grăit Iisus lângă cutia milelor, pe când învăța în templu; și nimeni nu L-a prins, căci ceasul Său încă nu venise.

²¹ Și iarăși le-a zis: „Eu Mă duc și Mă veți căuta și veți muri în păcatul vostru. Unde Mă duc Eu, voi nu puteți veni”.

²² Deci ziceau Iudeii: „Nu cumva se va omorî, de vreme ce zice: Unde mă duc eu, voi nu puteți veni?...”.

²³ Și El zicea: „Voi sunteți dintru cele de jos; Eu sunt dintru cele de sus. Voi sunteți din lumea aceasta; Eu nu sunt din lumea aceasta.

¹= După aparențe, fără capacitatea de a pătrunde în sfera esențelor.

²În înțelesul ebraic de „a osândi”.

²⁴ Pentru aceea v'am spus că veți muri în păcatele voastre. Că dacă nu veți crede că Eu sunt³, în păcatele voastre veți muri”.

²⁵ Deci îi ziceau: „Cine ești tu?” Și Iisus le-a zis: „Ceea ce v'am spus de la'nceput.

²⁶ Multe am de spus despre voi și de judecat. Dar Cel ce M'a trimis pe Mine, adevărat este; și ceea ce de la El am auzit, Eu pe acelea le grăiesc în lume”.

²⁷ Și ei n'au înțeles că le vorbea de Tatăl.

²⁸ Deci le-a zis Iisus: „Când Îl veți fi înălțat⁴ pe Fiul Omului, atunci veți cunoaște că Eu sunt, și că nimic nu fac de la Mine Însumi, ci precum Tatăl M'a învățat, așa vorbesc.

²⁹ Și Cel ce M'a trimis este cu Mine; nu M'a lăsat singur, pentru că Eu întotdeauna fac cele ce Lui îi sunt plăcute”.

³⁰ Grăind El acestea, mulți au crezut într'Însul.

³¹ Deci zicea Iisus către Iudeii care crezuseră în El: „Dacă veți rămâne întru cuvântul Meu, cu adevărat sunteți ucenici ai Mei.

³² Și veți cunoaște adevărul, iar adevărul vă va face liberi”.

³³ Ei însă I-au răspuns: „Noi suntem urmași ai lui Avraam și nimănuim niciodată n'am fost robi. Cum de zici Tu: Veți fi liberi?”

³Formulă prin care Dumnezeu Se definește pe Sine Însuși: „Eu sunt Cel ce este” (Iș 3, 14). În cazul de față: Dacă nu veți crede că Eu sunt Hristos, unicul Mântuitor...

⁴= Când Îl veți fi înălțat pe cruce. Expresie folosită și la In 12, 32 (în contextul versetului 33). Iudeii, prin brațul secular al Romanilor, îl vor răstigni pe Hristos, dar crucificarea va fi începutul preamaririi Lui.

³⁴ Iisus le-a răspuns: „Adevăr, adevăr vă spun: Tot cel ce face păcatul, păcatului îi este rob.

³⁵ Iar robul nu rămâne'n casă pe veci; Fiul însă rămâne pe veci⁵.

³⁶ Așadar, dacă Fiul vă va face liberi, cu adevărat liberi veți fi.

³⁷ Știi că sunteți sămânța lui Avraam, dar căutați să Mă ucideți, pentru că'ntru voi cuvântul Meu nu-și află loc.

³⁸ Eu grăiesc ce-am văzut la Tatăl Meu, iar voi faceți ce-ați auzit de la tatăl vostru.

³⁹ Ei au răspuns, zicându-I: „Tatăl nostru este Avraam”. Iisus le-a zis: „Dacă ați fi fiii lui Avraam, faptele lui Avraam le-ați face.

⁴⁰ Dar voi căutați acum să Mă ucideți, pe Mine, Omul care v'am grăit adevărul pe care de la Dumnezeu l-am auzit. Avraam n'a făcut aceasta.

⁴¹ Voi faceți faptele tatălui vostru”. Zis- au Lui: „Noi nu ne-am născut din desfrânare⁶. Un tată avem: pe Dumnezeu”.

⁴² Zisu-le-a Iisus: „Dacă Dumnezeu ar fi tatăl vostru, M'ați iubi pe Mine, fiindcă Eu de la Dumnezeu am ieșit și am venit. Că nu de la Mine Însumi am venit, ci El M'a trimis.

⁴³ De ce nu-Mi pricepeți vorbirea⁷? Pentru că nu-Mi puteți asculta cuvântul.

⁵Ismael era fiul lui Avraam născut din sclava Agar, deci el însuși cu statut de rob, și a fost alungat din familie în favoarea lui Isaac, fiul liber și legitim, care devine astfel și stăpân al casei (vezi Fe 21, 10-12).

⁶La profetii Vechiului Testament, infidelitatea lui Israel față de mariajul său spiritual cu Dumnezeu era calificat ca desfrânare (vezi Os 1, 2; 2, 6).

⁷= Limba judecătorească.

⁴⁴ Voi sunteți din tatăl vostru Diavolul, și poftele tatălui vostru vreți să le faceți. El de la'nceput a fost ucigător de oameni și nu a rămas întru adevăr, pentru că adevăr nu este întru el. Când el grăiește minciuna, dintr'ale lui grăiește, fiindcă el mincinos este, și tatăl minciunii.

⁴⁵ Dar pentru că Eu spun adevărul, pe Mine nu Mă credeți.

⁴⁶ Cine dintre voi Mă vădește de păcat? Dacă Eu spun adevărul, voi de ce nu Mă credeți?

⁴⁷ Cel ce este de la Dumnezeu ascultă cuvintele lui Dumnezeu; de aceea voi nu ascultați, pentru că nu sunteți de la Dumnezeu”.

⁴⁸ Au răspuns Iudeii, zicându-I: „Nu zicem noi bine că tu ești samarinean și ai demon?”

⁴⁹ A răspuns Iisus: „Eu nu am demon, ci Eu îl cinstesc pe Tatăl Meu și voi Mă necinstiti pe Mine.

⁵⁰ Dar Eu nu caut slava Mea; este Cine s'o caute și să judece.

⁵¹ Adevăr, adevăr vă spun: De va păzi cineva cuvântul Meu, în veac nu va vedea moartea”.

⁵² Iudeii I-au zis: „Acum știm că ai demon. Avraam a murit, tot aşa și profetii; și tu zici: De va păzi cineva cuvântul meu, în veac nu va gusta moartea.

⁵³ Nu cumva ești tu mai mare decât tatăl nostru Avraam, care a murit? Și au murit și profetii. Drept cine te iezi tu?”

⁵⁴ Iisus a răspuns: „Dacă Mă slăvesc Eu pe Mine Însumi, slava Mea nimic nu este. Tatăl Meu e Cel ce Mă slăvește, despre Care voi ziceți că e Dumnezeul vostru.

⁵⁵ Și voi nu L-ați cunoscut, dar Eu îl știu; și dacă zice că nu-L știu, aş fi

asemenea vouă, un mincinos. Dar Eu îl ştiu şi-I păzesc cuvântul.

56 Avraam, părintele vostru, a fost bucurios să vadă ziua Mea şi a văzut-o şi s'a bucurat".

57 Deci au zis Iudeii către El: „Încă nu ai cincizeci de ani, şi L-ai văzut pe Avraam?...”.

58 Iisus le-a zis: „Adevăr, adevăr vă spun: Mai înainte de a fi fost Avraam, Eu sunt!”⁸

59 Atunci ei au luat pietre ca să arunce asupra Lui. Dar Iisus S'a ferit şi, treând prin mijlocul lor, a ieşit din templu şi S'a dus.

9

Vindecarea orbului din naştere.

1 Şi'n timp ce trecea, Iisus a văzut un om orb din naştere.

2 Şi ucenicii Săi L-au întrebăt, zicând: „Învățătorule, cine a păcătuit, el, sau părinţii lui, de s'a născut orb?”

3 Iisus a răspuns: „Nici el n'a păcătuit, nici părinţii lui, ci pentru că ntru el să se arate lucrurile lui Dumnezeu.

4 Lucrurile Celui ce M'a trimis trebuie ca Eu să le fac până este ziua; că vine noaptea, când nimeni nu poate să luceze.

5 Atât cât sunt în lume, Eu sunt Lumina lumii!"

6 Aceasta zicând, a scuipat jos şi a făcut tină din scuipat şi a uns cu tină ochii orbului.

7 Şi i-a zis: „Mergi de te spală în scăldătoarea Siloamului” – care se tâlcuieşte:

⁸Definiţia lui Dumnezeu (vezi nota de la 8, 24).

trimis -. Deci s'a dus şi s'a spălat şi a venit văzând.

8 Iar vecinii şi cei ce-l văzuseră mai înainte că era orb ziceau: „Nu este acesta cel ce şedea şi cerseala?...”.

9 Unii ziceau: „El este”. AlŃii ziceau: „Nu, ci seamănă cu el”. Dar el zicea: „Eu sunt”.

10 Deci îi ziceau: „Cum ţi s'au deschis ochii?”

11 Acela a răspuns: „Omul care se numeşte Iisus a făcut tină şi mi-a uns ochii şi mi-a zis: Mergi la scăldătoarea Siloamului şi te spală. Deci ducându-mă şi spălându-mă, mi-am dobândit vederea”.

12 Şi i-au zis: „Unde este acela?” El a zis: „Nu ştiu”.

13 Atunci l-au dus la farisei, pe cel ce oarecând fusese orb.

14 Şi era sâmbătă în ziua în care Iisus a făcut tină şi i-a deschis ochii.

15 Deci din nou îl întrebau acum şi fariseii, cum şi-a dobândit vederea. Iar el le-a zis: „Tină a pus pe ochii mei şi m'am spălat şi văd”.

16 Deci ziceau unii dintre farisei: „Acest om nu este de la Dumnezeu, fiind că nu ține sâmbăta”. Iar alŃii ziceau: „Cum poate un om păcătos să facă astfel de minuni?...”. Şi dezbinare era între ei.

17 Atunci i-au zis din nou orbului: „Tu ce zici despre el, că ţi-a deschis ochii?” Iar el a zis: „E profet”.

18 Dar Iudeii n'au crezut despre el că era orb şi şi-a dobândit vederea până ce n'au chemat pe părinţii celui care-şi dobândise vederea.

19 Şi i-au întrebăt, zicând: „Acesta este fiul vostru despre care ziceţi că s'a născut orb? Ei bine, cum de vede acum?”

²⁰ Răspunzând atunci părinții lui, au zis: „Știm că acesta este fiul nostru și că s'a născut orb;

²¹ dar cum de vede el acum, noi nu știm; sau cine i-a deschis ochii, nu știm; întrebați-l pe el; e în vîrstă, el despre sine va vorbi”.

²² Pe acestea le-au spus părinții lui, pentru că se temeau de Iudei. Fiindcă Iudeii se înteleseră că dacă cineva îl va mărturisi că El este Hristos, să fie dat afară din sinagogă.

²³ De aceea au zis părinții lui: „E în vîrstă, întrebați-l pe el”.

²⁴ Deci l-au chemat a doua oară pe omul care fusese orb și i-au zis: „Dă slavă lui Dumnezeu¹. Noi știm că omul acesta este păcătos”.

²⁵ A răspuns deci acela: „Dacă este păcătos, nu știu. Un lucru știu: că am fost orb și acum văd”.

²⁶ Deci i-au zis: „Ce ți-a făcut? Cum ți-a deschis ochii?”

²⁷ Le-a răspuns: „Acum v'am spus și n'ați auzit? De ce vreți să mă mai auziți o dată? Nu cumva vreți și voi să vă faceți ucenici ai Lui?”

²⁸ Si l-au ocărât și i-au zis: „Tu ești ucenic al aceluiia, dar noi suntem ucenici ai lui Moise.

²⁹ Noi știm că Dumnezeu lui Moise i-a vorbit, dar pe acesta nu-l știm de unde este”.

³⁰ A răspuns omul și le-a zis: „În aceasta stă minunea, că voi nu știți de unde este, și El mi-a deschis ochii.

³¹ Noi știm că Dumnezeu nu-i ascultă pe păcătoși; ci de este cineva cinstitor

de Dumnezeu și-I face voia, pe acesta îl ascultă.

³² Din veac nu s'a auzit să fi deschis ci-neva ochii unui orb din naștere.

³³ De n'ar fi Acesta de la Dumnezeu, n'ar putea să facă nimic”.

³⁴ Au răspuns și i-au zis: „Pe de-a'ntregul în păcate te-ai născut, și tu ne îneveți pe noi?...”. Si l-au dat afară.

³⁵ Si a auzit Iisus că l-au dat afară. Si, găsindu-l, i-a zis: „Crezi tu în Fiul lui Dumnezeu?”

³⁶ El a răspuns, zicând: „Și cine este, Doamne, ca să cred în El?”

³⁷ Si a zis Iisus: „L-ai și văzut! și Cel ce vorbește cu tine, Acela este”.

³⁸ Iar el a zis: „Cred, Doamnel!” Si I s'a închinat.

³⁹ Si Iisus a zis: „Spre judecată am venit în lumea aceasta, pentru ca cei ce nu văd să vadă, iar cei ce văd să fie orbi”.

⁴⁰ Au auzit acestea unii dintre fariseii care erau cu El și I-au zis: „Nu cumva și noi suntem orbi?”

⁴¹ Iisus le-a zis: „Dacă ați fi orbi, n'ați avea păcat. Dar pentru că acum ziceți: Vedem..., păcatul vostru rămâne.

10

Iisus, Păstorul cel bun. Iisus respins de Iudei.

¹ Adevăr, adevăr vă spun: Cel ce nu intră pe ușă în staful oilor, ci sare pe oareunde, acela este fur și tâlhar.

² Dar cel ce intră pe ușă este păstorul oilor.

¹Expresie biblică prin care cineva era conjurat să spună adevărul în numele lui Dumnezeu.

3 Acestuia portarul îi deschide și oile ascultă de glasul lui și el își cheamă oile pe nume și le scoate afară.

4 Și când pe toate ale lui le scoate afară, el merge înaintea lor și oile îl urmează, fiindcă-i cunosc glasul.

5 Dar pe un străin ele nu-l urmează, ci fug de el, fiindcă ele nu cunosc glasul străinilor”.

6 Această pildă le-a spus-o Iisus, dar ei n’au înțeles ce însemnau cele ce le grăia¹.

7 A zis deci iarăși Iisus: „Adevăr, adevar vă spun: Eu sunt ușa oilor.

8 Toți căti au venit mai înainte de Mine sunt furi și tâlhari, iar oile nu i-au ascultat.

9 Eu sunt ușa. De va intra cineva prin Mine, se va măntui; și va intra și va ieși și păsune va afla.

10 Furul nu vine decât să fure și să-njunghie și să piardă. Eu am venit ca viață să aibă, și din belșug s’o aibă².

11 Eu sunt Păstorul cel bun. Păstorul cel bun, sufletul său și-l pune³ pentru oi.

12 Dar simbriașul și cel ce nu este păstor și cel ce nu este stăpân al oilor vede lupul venind și lasă oile și fuge; și lupul le răpește și le risipește.

13 Iar simbriașul fuge, fiindcă simbriaș este, și nu de oi și este lui aminte.

¹Fariseii cei orbi, care nu pricepeau că lor li se adresează pilda.

²Cei ce-L urmează pe Iisus vor avea nu numai viață veșnică elementară, ci și pe cea desăvârșită, în imediata apropiere a lui Dumnezeu, potrivit „multelor locașuri” din împărăția cerurilor.

³Dublu sens: Devotamentul față de oi și jertfiea vieții pentru ele. El își dă, într’adevăr, viața, dar nu silit de cineva, ci din propria Sa voință (vv. 17-18).

14 Eu sunt Păstorul cel bun, și Mi le cunosc pe ale Mele și ale Mele Mă cunosc pe Mine.

15 Așa cum Tatăl Mă cunoaște pe Mine, tot așa Îl cunosc Eu pe Tatăl. Și viața Mea Mi-o pun pentru oi.

16 Și alte oi am, care nu sunt din staulul acesta. Și pe acelea trebuie să le aduc; și glasul Mi-l vor auzi, și va fi o turmă și un păstor.

17 De aceea Mă iubește Tatăl, că Eu viața Mi-o pun, pentru ca iarăși s’o iau.

18 Nimeni n’o ia de la Mine, ci Eu Însumi o pun. Putere am ca s’o pun și putere am ca iarăși s’o iau. Această poruncă am primit-o de la Tatăl Meu”.

19 Dezbinare s’a făcut iar între Iudei din pricina acestor cuvinte.

20 Și mulți dintre ei ziceau: „Are demon și e nebun; de ce-l ascultați?...”.

21 Alții ziceau: „Cuvintele acestea nu sunt ale unui demonizat. Poate cumva un demon să deschidă ochii orbilor?...”.

22 Și era atunci la Ierusalim sărbătoarea înnoirii templului⁴; și era iarnă.

23 Iar Iisus umbla prin templu, în pri-dvorul lui Solomon.

24 Atunci Iudeii L-au împresurat și-I ziceau: „Până când o să scoți sufletul din noi? Dacă tu ești Hristosul, spune-ne-o de-a dreptul!”⁵

25 Iisus le-a răspuns: „Eu v’am spus, dar voi nu credeți. Lucrurile pe care Eu le fac în numele Tatălui Meu, ele mărturisesc despre Mine.

⁴O sărbătoare de opt zile, care avea loc în decembrie, numită și sărbătoarea Luminilor; se celebrau purificarea și înnoirea templului din Ierusalim de către Iuda Macabeul (vezi 1 Mac 4).

⁵Fără ocolișuri; fără limbajul încifrat al parabolelor.

26 Dar voi nu credeți, pentru că voi nu sunteți din oile Mele.

27 Oile Mele glasul Meu îl ascultă, și Eu le cunosc și ele Mă urmează.

28 Și Eu le dau viață veșnică și ele'n veac nu vor pieri și din mâna Mea nimeni nu le va răpi.

29 Tatăl Meu, Cel ce Mi le-a dat, este mai mare decât toți, și din mâna Tatălui Meu nimeni nu le poate răpi.

30 Eu și Tatăl Meu una suntem".

31 Atunci Iudeii au luat iarăși pietre ca să arunce asupra Lui.

32 Iisus le-a răspuns: „Multe lucruri bune v'am arătat Eu vouă de la Tatăl Meu; pentru care din aceste lucruri aruncați cu pietre asupra Mea?"

33 Iudeii I-au răspuns: „Nu pentru lucheru bun aruncăm noi cu pietre asupra ta, ci pentru blasfemie și pentru că tu, om fiind, te faci pe tine Dumnezeu".

34 Iisus le-a răspuns: „Oare nu este scris în legea voastră: Eu am zis: Sunteți dumnezei⁶?

35 Dacă ea i-a numit dumnezei pe aceia către care a fost cuvântul lui Dumnezeu – și Scriptura nu poate fi desființată –

36 Celui pe Care Tatăl L-a sfînțit și L-a trimis în lume voi îi ziceți: Blasfemiezi!, fiindcă Eu am spus: Sunt Fiul lui Dumnezeu.

37 Dacă Eu nu fac lucrurile Tatălui Meu, să nu credeți în Mine;

38 dar dacă le fac, chiar dacă nu credeți în Mine, credeți în lucrurile acestea, ca să știți și să cunoașteți că Tatăl este întru Mine și Eu întru Tatăl".

⁶Sintagmă din Ps 8, 6, referitoare la judecătorii rânduiți de Moise să povătuiască și să îndrepte poporul în numele lui Dumnezeu (Dt 1, 15-17; 19, 17).

39 Ca urmare, ei din nou căutau să-L prindă; dar El le-a scăpat din mâna.

40 Și a plecat iarăși dincolo de Iordan, în locul unde Ioan boteza la început, și a rămas acolo.

41 Și mulți au venit la El și ziceau: „Ioan n'a făcut nici o minune, dar toate câte a spus Ioan despre Acesta au fost adevărate".

42 Și acolo mulți au crezut într'Însul.

11

Învierea lui Lazăr. Arhiereii pun la cale uciderea lui Iisus. Apropirea Paștilor.

1 Și era un bolnav, Lazăr din Betania, satul Mariei și al Martei, sora ei.

2 Iar Maria era aceea care L-a uns cu mir pe Domnul și I-a șters picioarele cu părul capului ei¹, al cărei frate, Lazăr, era bolnav.

3 Deci au trimis surorile la El, zicând: „Doamne, iată, cel pe care-l iubești e bolnav".

4 Iar Iisus, auzind, a zis: „Această boală nu este spre moarte, ci pentru slava lui Dumnezeu, pentru ca prin ea să Se slăvească Fiul lui Dumnezeu".

5 Iar Iisus îi iubea pe Marta și pe sora ei și pe Lazăr².

¹Evanghelistul anticipatează episodul din capitolul următor.

²Ioan vrea să arate de la început că întârzierea lui Iisus nu s'a datorat indiferenței sau lipsei de afecțiune, ci dimpotrivă, tocmai iubirii. Pentru noțiunea de „iubire" (cu verbul „a iubi") greaca veche posedă trei termeni diferenți și cu înțelesuri foarte precise: éros = iubire senzuală; în opozitie cu aceasta, agápe (folosit în acest verset) = iubire spirituală, maternă, filială, fraternală, duhovnicească, divină; și filía (folosit în

6 Așadar, când a auzit că e bolnav, atunci a rămas două zile în locul unde era.

7 Numai după aceea le-a zis ucenicilor: „Să mergem iarăși în Iudeea”.

8 Ucenicii I-au zis: „Învățătorule, mai acum căutau Iudeii să Te ucidă cu piestre, și Tu din nou Te duci acolo?...”.

9 A răspuns Iisus: „Nu sunt oare două-sprezece ceasuri într'o zi? Dacă umblă cineva ziua, nu se împiedică, pentru că vede lumina acestei lumi;

10 dar dacă umblă cineva noaptea, se împiedică, pentru că lumina nu este întru el”.

11 Pe acestea le-a zis, și apoi le-a spus: „Lazăr, prietenul nostru, a adormit, dar Mă duc să-l trezesc”.

12 Atunci I-au zis ucenicii: „Doamne, dacă a adormit, va scăpa”.

13 Iisus însă vorbise despre moartea lui³, dar ei credeau că vorbește despre adormirea prin somn.

14 Deci Iisus le-a spus atunci limpede: „Lazăr a murit;

15 și Mă bucur pentru voi că Eu n'am fost acolo, pentru ca voi să credeți... Dar să merg la el”.

16 Atunci Toma, cel numit Geamănul, le-a zis celorlalți ucenici: „Să mergem și noi să murim cu El!”

17 Deci, când a venit Iisus, l-a găsit că de-acum avea patru zile în mormânt.

18 Iar Betania era aproape de Ierusalim, ca la cincisprezece stadii.

19 Și mulți dintre Iudei veniseră la Marta și Maria ca să le aline pentru fratele lor.

versetul 3, ca și, mai jos, în 36) = iubire amicală, prietenie, iubire frățească, general-umană.

³= De moartea lui Lazăr.

20 Atunci Marta, de cum a auzit că vine Iisus, I-a ieșit în întâmpinare; iar Maria sedea în casă.

21 Și a zis Marta către Iisus: „Doamne, dacă ai fi fost aici, fratele meu n'ar fi murit.

22 Dar eu știu încă de pe acum că orice vei cere Tu de la Dumnezeu, Dumnezeu Îți va da”.

23 Iisus i-a zis: „Fratele tău va învia”.

24 Marta I-a zis: „Știu că va învia, la înviere, în ziua de apoi”.

25 Și Iisus i-a zis: „Eu sunt învierea și viața; cel ce crede în Mine, chiar dacă va muri, va trăi;

26 și tot cel ce trăiește și crede întru Mine, în veac nu va muri! Crezi tu aceasta?”

27 Zis-a Lui: „Da, Doamne. Eu am crezut că Tu ești Hristosul, Fiul Lui Dumnezeu, Cel ce a venit în lume.”

28 Și zicând aceasta, s'a dus și a chemat-o pe Maria, sora ei, spunându-i în taină: „Învățătorul este aici și te cheamă”.

29 Aceea, de cum a auzit, s'a sculat degrabă și a venit la El.

30 Dar Iisus încă nu venise în sat, ci era tot în locul unde îl întâmpinase Marta.

31 Iar Iudeii care erau cu ea în casă și o alinău, văzând-o pe Maria că s'a sculat degrabă și a ieșit, au mers după ea, socotind că se duce la mormânt ca să plângă acolo.

32 Deci, Maria, când a venit unde era Iisus și L-a văzut, I-a căzut la picioare, zicându-I: „Doamne, dacă ai fi fost aici, fratele meu n'ar fi murit”.

33 Atunci Iisus, când a văzut-o plânghând, și pe Iudeii care veniseră cu ea

plângând, a suspinat cu duhul și S'a tulburat întru Sine.

³⁴ Și a zis: „Unde l-ați pus?” Zisu-I-au: „Doamne, vino și vezi.”

³⁵ Iisus a lacrimat.

³⁶ Atunci au zis Iudeii: „Iată cât îl iubea!”

³⁷ Iar unii din ei ziceau: „Oare el, care a deschis ochii orbului, nu putea face ca și acesta să nu moară?...”

³⁸ Deci din nou suspinând Iisus întru Sine, a mers la mormânt. Și era o peșteră, și o piatră era aşezată pe ea.

³⁹ Iisus a zis: „Ridicați piatra!” Marta, sora mortului, I-a zis: „Doamne, de acum miroase, că e a patra zi...”.

⁴⁰ Iisus i-a zis: „Nu ți-am spus că dacă vei crede, vei vedea slava lui Dumnezeu?”

⁴¹ Au ridicat deci piatra, iar Iisus Și-a ridicat ochii în sus și a zis: „Părinte, mulțumescu-Ți că M'ai ascultat⁴;

⁴² Eu știam că Tu întotdeauna Mă asculți, dar de dragul mulțimii care stămprejur am zis, ca să credă că Tu M'ai trimis”.

⁴³ Și zicând acestea, a strigat cu glas mare: „Lazăre, vino afară!”

⁴⁴ Și a ieșit mortul, legat la picioare și la mâini cu fâșii de pânză; și fața lui era înfâșurată cu maramă. Iisus le-a zis: „Dezlegați-l și lăsați-l să meargă!”

⁴⁵ Atunci mulți din Iudeii care veniseră la Maria și au văzut ce făcuse Iisus, au crezut în El.

⁴⁶ Dar unii din ei s'au dus la farisei și le-au spus cele ce a făcut Iisus.

⁴Iisus mulțumește înainte de a fi săvârșit minunea, ca și cum rugămintea Sa ar fi fost deja împlinită. Vezi aserțiunea de la Mc 11, 24: „Pe toate câte le cereți rugându-vă, să credeți că le-ați și primit, și le veți avea”.

⁴⁷ Atunci arhiereii și fariseii au adunat sinedriul și ziceau: „Ce facem, că omul acesta face multe minuni?;

⁴⁸ dacă-l vom lăsa așa, toți vor crede în el și vor veni Romanii și ne vor lua locul și neamul...”.

⁴⁹ Iar Caiafa, unul dintre ei, care în anul acela era arhierul⁵, le-a zis: „Nu știți nimic;

⁵⁰ nici nu gândiți că de folos ne este să moară un om pentru popor, iar nu tot neamul să piară”.

⁵¹ Dar pe aceasta n'a zis-o de la sine, ci, fiind arhierul acelui an, a profetit că Iisus avea să moară pentru neam –

⁵² și nu numai pentru neam, ci și ca să adune întru una pe fiili lui Dumnezeu cei împrăștiați.

⁵³ Așadar, din ziua aceea au pus la cale să-L ucidă.

⁵⁴ De aceea Iisus nu mai umbla pe față printre Iudei, ci a plecat de acolo într'un ținut aproape de pustie, într'o cetate numită Efraim, și acolo a rămas cu ucenicii Săi.

⁵⁵ Iar Paștile Iudeilor erau aproape și mulți din ținutul acela s'au suit la Ierusalim mai înainte de Paști, ca să se curățească.

⁵⁶ Deci Îl căutați pe Iisus și, pe când stăteau în templu, ziceau între ei: „Ce părere aveți? Oare nu va veni la sărbătoare?...”.

⁵⁷ Iar arhiereii și fariseii dăduseră porunci că, dacă va ști cineva unde este, să dea de stire, ca să-L prindă.

⁵Arhierul-primat, oficiu pe care Caiafa, numit de autoritatea romană, l-a deținut între anii 18-36 d. H. Evanghelistul nu vrea să spună că aceasta era o funcție ce se schimba anual, ci numai să precizeze poziția lui Caiafa în timpul evenimentelor istorisite.

12

Ungerea din Betania. Sfat împotriva lui Lazăr. Intrarea triumfală în Ierusalim. Fiul Omului trebuie să Se înalte. Necredința Iudeilor.

1 Deci cu șase zile înainte de Paștă¹, Iisus a venit în Betania, unde era Lazăr, cel pe care-l înviase din morți.

2 Și l-au făcut acolo cină; și Marta slujea. Și Lazăr era unul dintre cei ce se deau la masă cu El.

3 Atunci Maria, luând o litră² cu mir de nard curat, de mult preț, a uns picioarele lui Iisus și le-a șters cu părul capului ei; iar casa s'a umplut de mi-reasma mirului.

4 Dar Iuda Iscarioteanul, unul dintre ucenicii Săi – cel care avea să-L vândă –, a zis:

5 „De ce nu s'a vândut mirul acesta cu trei sute de dinari³ și să-i fi dat săracilor?”

6 Iar el a zis aceasta nu pentru că îi era lui grija de săraci, ci pentru că era fur și, având punga⁴, vămuia ce se punea într'însa.

7 A zis deci Iisus: „Las-o, că pentru ziua îngropării Mele l-a păstrat;

8 că pe săraci îi aveți pururea cu voi, dar pe Mine nu Mă aveți pururea”.

9 Atunci multimea mare de Iudei a aflat că El este acolo și au venit nu numai pentru Iisus, ci să-l vadă și pe Lazăr pe care El îl înviase din morți.

¹Ultima săptămână din viața publică a lui Iisus, pe care Ioan o urmărește cu aceeași grija ca și pe prima, în semnificațiile lor spirituale, cu accentul principal pe preamărirea Fiului Omului.

²Cantitate echivalentă cu 327,45 grame. Despre mirul de nard vezi nota de la Mc 14, 3.

³Un dinar era plata pentru o zi de lucru.

⁴Era casierul comunității apostolice.

10 Iar arhiereii au pus la cale ca și pe Lazăr să-l omoare,

11 căci din pricina lui mulți dintre Iudei mergeau și credeau în Iisus.

12 A doua zi, marea multime care venea la sărbătoare, auzind că Iisus vine în Ierusalim,

13 au luat ramuri de finic și au ieșit în întâmpinarea Lui și strigau: „Osana!, binecuvântat este Cel ce vine întru numele Domnului!” și: „Împăratul lui Israel!”

14 Și Iisus, găsind un asin Tânăr, a se-zut pe el, precum este scris:

15 Nu te teme, fiica Sionului! Iată, Împăratul tău vine șezând pe mânzul asi-nei.

16 Pe acestea ucenicii Săi nu le-au înțeles de la început; dar când S'a preamarit Iisus, atunci și-au adus ei aminte că acestea pentru El erau scrise și că pe acestea le-au făcut ei pentru El⁵.

17 Drept aceea, multimea care era cu El când l-a strigat pe Lazăr din mormânt și l-a înviat din morți dădea mărturie;

18 de aceea L-a și întâmpinat multimea, pentru că auzise că El a făcut această minune.

19 Atunci fariseii ziceau între ei: „Vedeți că'ntru nimic nu vă este de folos!, iată că lumea s'a dus după el!...”.

20 Și erau niște Elini, din cei ce se suiseră la sărbătoare să se 'nchine⁶.

21 Deci aceștia au venit la Filip, care era din Betsaida Galileii, și l-au rugat,

⁵Participând la pregătirile intrării lui Iisus în Ierusalim (așa cum aceasta e relatată mai pe larg în evangheliile sinoptice), ucenicii fuseseră instrumente ale planului divin.

⁶= Credincioși de alt neam decât Evreii, dar convertiți la monoteismul mozaic și participanți la o parte din ritualurile iudaice; prozeliți.

zicând: „Doamne, vrem să-L vedem pe Iisus”.

22 Filip a venit și i-a spus lui Andrei; și Andrei și Filip au venit și I-au spus lui Iisus.

23 Iar Iisus le-a răspuns, zicând: „A venit ceasul ca Fiul Omului să fie preamărit.

24 Adevăr, adevăr vă spun: Dacă bobul de grâu care cade în pământ nu moare, rămâne singur; dar dacă moare, aduce roadă multă.

25 Cel ce-și iubește viața, O va pierde; dar cel ce-și urăște viața în lumea aceasta, O va păstra pentru viața veșnică⁷.

26 Dacă-Mi slujește cineva, să-Mi urmeze; și unde sunt Eu, acolo va fi și slujitorul Meu. Dacă-Mi slujește cineva, Tatăl Meu îl va cinsti.

27 Acum sufletul Meu e tulburat, și ce voi zice?: Izbăvește-Mă, Părinte, de ceasul acesta?... Dar Eu pentru aceasta am venit în ceasul acesta!

28 Părinte, preamărește-Ți numele!...”. Atunci a venit glas din cer, zicând: „L-am și preamărit, și iarăși îl voi preamări!”

29 Iar mulțimea care sta și care auzise, zicea: „Tunet a fost!” Alții ziceau: „Înger I-a grăit!”

30 Iisus, răspunzând, a zis: „Nu pentru Mine a fost glasul acesta, ci pentru voi.

31 Acum este judecata acestei lumi; acum stăpânitorul lumii acesteia⁸ va fi aruncat afară.

⁷Pentru relația suflet – viață vezi nota de la Mt 16, 25; pentru ebraismul „a urî” vezi nota de la Lc 14, 26.

⁸= Satana, a cărui domnie se va prăbuși prin moarte și învierea lui Hristos.

32 Iar Eu, când mă voi înălța de pe pământ, pe toți îi voi trage la Mine”.

33 Iar pe aceasta o zicea arătând cu ce moarte avea să moară.

34 I-a răspuns deci mulțimea: „Noi am auzit din lege că Hristosul rămâne în veac; cum de zici tu că Fiul Omului trebuie să se înalțe? Cine este acesta, Fiul Omului?”

35 Atunci le-a zis Iisus: „Încă puțină vreme Lumina este cu voi. Umblați cât aveți Lumina, ca să nu vă cuprindă întunericul. Și cel ce umblă în întuneric nu știe unde merge.

36 Cât aveți Lumina, credeți în Lumina, ca să fiți fii ai Luminii”. Acestea le-a vorbit Iisus; și, plecând, S'a ascuns de ei.

37 Și cu toate că atâtea minuni a făcut El în fața lor, ei tot nu credeau într'Însul.

38 Ca să se plinească cuvântul profetului Isaia, pe care l-a zis: Doamne, cine i-a dat crezare auzului nostru? Și cui i s'a descoperit brațul Domnului?

39 De aceea nu puteau să credă, că a mai zis Isaia:

40 El ochii lor i-a orbit și inima lor a împietrit-o, pentru ca ei cu ochii să nu vadă și cu inima să nu'nteleagă, ca nu cumva ei să-și revină și Eu să-i vindec.

41 Pe acestea le-a zis Isaia când I-a văzut slava și a grăit despre El.

42 Totuși, și dintre căpetenii mulți au cresut într'Însul, dar n'o mărturiseau din pricina fariseilor, ca să nu fie izgoniți din sinagogă;

43 căci ei au iubit slava oamenilor mai mult decât slava lui Dumnezeu.

44 Iar Iisus a strigat și a zis: „Cel ce crede în Mine, nu în Mine crede, ci în Cel ce M'a trimis pe Mine.

45 Și cel ce Mă vede pe Mine Îl vede pe Cel ce M'a trimis pe Mine.

46 Eu, Lumină am venit în lume, pentru ca tot cel ce crede în Mine să nu rămână în întuneric.

47 Și dacă aude cineva cuvintele Mele și nu le păzește, Eu nu-l judec; că n'am venit să judec lumea, ci să mânduiesc lumea.

48 Pe cel ce se leapădă de Mine și nu primește cuvintele Mele, are cine să-l judece: cuvântul pe care Eu l-am grăit, acela îl va judeca în ziua de apoi;

49 pentru că Eu nu de la Mine am grăit, ci Tatăl, Cel ce M'a trimis, El Mi-a pronuncit ce să spun și ce să grăiesc.

50 Și știu că porunca Lui este viață vesnică. Așadar, ceea ce grăiesc Eu: prenume Mi-a spus Mie Tatăl, așa grăiesc".

13

Iisus spală picioarele ucenicilor; prevêtește trădarea lui Iuda. Porunca cea nouă: iubirea. Petru se va lepăda de Iisus.

1 Iar înainte de sărbătoarea Paștilor, știind Iisus că I-a sosit ceasul ca din lumea aceasta să treacă¹ la Tatăl, pe ai Săi iubindu-i, până'ntru sfârșit i-a iubit².

2 Și făcându-se Cină – când în inima lui Iuda, fiul lui Simon Iscarioceanul,

¹Cuvântul ebraic pasach, devenit, în greacă, Pasha (Paști) înseamnă trecere, comemorând trecerea salvatoare a lui Dumnezeu peste casele Israelitilor (Iș 12, 12), dar și trecerea lui Israel prin Marea Roșie (Iș 14), din robia Egiptului în Țara Făgăduinței. Prin moartea lui Iisus, El împreună cu ai Săi părăsesc lumea înrobită păcătului și trec în împărăția lui Dumnezeu.

²= Până la ultima consecință a iubirii: jertfa pe cruce.

diavolul pusese de-acum gândul de a-L vinde –,

3 știind Iisus că Tatăl pe toate l-le-a dat în mâini și că de la Dumnezeu a ieșit și la Dumnezeu merge,

4 S'a sculat de la Cină, S'a dezbrăcat de haine și, luând un ștergar, S'a încins cu el.

5 După aceea a turnat apă în vasul de spălat și a început să spele picioarele ucenicilor și să le șteargă cu ștergarul cu care era încins.

6 A venit deci la Simon Petru. Acesta I-a zis: „Doamne, oare Tu să-mi speli mie picioarele?...”.

7 Iisus i-a răspuns, zicând: „Ceea ce fac Eu, tu nu știi acum, dar vei înțelege după aceasta”.

8 Petru I-a zis: „Niciodată nu-mi vei spăla Tu mie picioarele!...”. Iisus i-a răspuns: „Dacă nu te voi spăla, nu ai parte cu Mine”.

9 Zisu-I-a Simon Petru: „Doamne, nu numai picioarele, ci și mâinile și capul...”.

10 Iisus i-a zis: „Cel ce s'a îmbăiat n'are nevoie să-i fie spălate decât picioarele, căci e curat³ tot. Și voi sunteți curați, dar nu toți...”.

11 Că-l știa pe cel ce avea să-L vândă; de aceea a zis: „Nu toți sunteți curați”.

12 Deci, după ce le-a spălat picioarele și Și-a luat hainele, S'a așezat iar la masă și le-a zis: „Înțelegeți ce am făcut Eu cu voi?”:

13 Voi Mă numiți pe Mine Învățătorul și Domnul, și bine ziceți, fiindcă sunt.

14 Deci dacă Eu, Domnul și Învățătorul, v'am spălat vouă picioarele, și voi

³Grecescul katharós înseamnă, în același timp, curat (fizic) și neprihănit (moral).

sunteți datori să vă spălați picioarele unii altora;

15 că pildă v'am dat, ca și voi să faceți aşa cum am făcut Eu cu voi.

16 Adevăr, adevăr vă spun: Nu este sluga mai mare decât domnul ei, nici solul mai mare decât cel ce l-a trimis.

17 De vreme ce știți acestea, fericiți veți fi de le veți face.

18 Nu despre voi toți grăiesc; Eu îi știu pe cei pe care i-am ales; ci ca să se plinească Scriptura: Cel ce mănâncă pâinea cu Mine a ridicat călcâiul asupră-Mi.

19 Eu v'o spun de pe acum, înainte de a se săvârși, pentru ca atunci când se va săvârși să credeți că Eu sunt.

20 Adevăr, adevăr vă spun: Cel ce primește pe cel pe care Eu îl voi trimite, pe Mine Mă primește; iar cel ce Mă primește pe Mine Îl primește pe Cel ce M'a trimis pe Mine".

21 Zicând acestea, Iisus S'a tulburat cu duhul și a mărturisit și a zis: „Adevăr, adevăr vă spun că unul dintre voi Mă va vinde”.

22 Atunci ucenicii se uitau unii la alții, nepricepând despre cine vorbește.

23 Iar unul din ucenicii Săi, cel pe care Iisus îl iubea⁴, sedea la masă rezemat de pieptul lui Iisus.

24 Deci Simon Petru i-a făcut acestuia semn și i-a zis: „Întrebă-L, cine este

⁴Majoritatea comentatorilor cred că e vorba de însuși Ioan (supranumit „Evanghelistul Iubirii”), cel ce se definește astfel pe sine și în 19, 26-27; 20, 21, 7, 20. Iisus îi iubea pe toți ucenicii (vezi începutul acestui capitol), dar Ioan îi era mai apropiat sufletește (probabil din cauză că era și cel mai curat cu inima), iar la masă ocupă locul de cinste, de unde-I putea vorbi lui Iisus și în mod confidențial, ceea ce explică intervenția lui Petru.

cel despre care vorbește?”

25 Și aplecându-se acesta pe pieptul lui Iisus, I-a zis: „Doamne, cine este?”

26 Iisus i-a răspuns: „Acela este, căruia Eu, întingând îmbucătura de pâine, i-o voi da”. Și întingând îmbucătura de pâine, a luat-o și i-a dat-o lui Iuda, fiul lui Simon Iscarioteanul.

27 Și după îmbucătura de pâine, atunci a intrat Satana într'însul⁵. Iar Iisus i-a zis: „Ceea ce vrei să faci, fă mai degrabă!...”.

28 Dar nimeni din cei ce sedea la masă n'a înțeles pentru ce i-a zis aceasta;

29 fiindcă unii, deoarece Iuda avea punge, gândeau că Iisus îi spune: „Cumpără ceea ce ne trebuie la sărbătoare!”, sau să dea ceva la săraci.

30 Deci după ce a luat acela îmbucătura de pâine, îndată a ieșit. Și era noapte.

31 Și când el a ieșit, Iisus a zis: „Acum S'a preamărit Fiul Omului și Dumnezeu S'a preamărit întru El.

32 Dacă Dumnezeu S'a preamărit întru El, și Dumnezeu Îl va preamări întru Sine, și de'ndată Îl va preamări.

33 Fiilor, încă puțină vreme sunt cu voi. Mă veți căuta; dar după cum le-am spus Iudeilor – că unde Mă duc Eu, voi nu puteți veni – v'o spun acum și vouă.

34 Poruncă nouă vă dau: Să vă iubiți unii pe alții! Așa cum v'am iubit Eu pe voi, aşa și voi să vă iubiți unii pe alții.

35 Întru aceasta vor cunoaște toți că sunteți ucenicii Mei, de veți avea iubire unii pentru alții”.

36 „Doamne,” L-a întrebat Simon Petru, „unde Te duci?” Răspuns-a Iisus:

⁵Prin faptul că, fără nici o tresărire de conștiință, a acceptat suprema ospitalitate a Celui pe Care se gândeau să-L trădeze.

„Unde Mă duc Eu, tu nu poți să Mă urmezi acum, dar mai târziu Mă vei urma”.

³⁷ Zisu-I-a Petru: „Doamne, de ce nu pot să Te urmez acum? Viața mi-o voi pune pentru Tine!...”.

³⁸ Iisus i-a răspuns: „Îți vei pune viața pentru Mine?... Adevăr, adevăr îți spun că nu va cânta cocoșul până ce tu de trei ori te vei fi lepădat de Mine.

14

Cuvântarea de despărțire (I): Iisus, Calea către Tatăl. Făgăduirea Duhului Sfânt.

¹ Să nu se tulbere inima voastră; credeti în Dumnezeu, și în Mine credeti.

² În casa Tatălui Meu multe locașuri sunt. Iar de nu, oare v'ăș fi spus Eu vouă că Mă duc să vă pregătesc loc?¹

³ Și de vreme ce Mă voi duce și vă voi pregăti loc, iarăși voi veni și vă voi lula Mine, pentru ca acolo unde sunt Eu să fiți și voi.

⁴ Voi știți și unde Mă duc Eu, și calea”.

⁵ Toma I-a zis: „Doamne, nu știm unde Te duci; iar calea, cum o putem ști?”

⁶ Iisus i-a zis: „Eu sunt Calea, Adevărul și Viața. Nimici nu vine la Tatăl decât prin Mine.

⁷ Dacă M'ați fi cunoscut pe Mine, și pe Tatăl Meu L-ați fi cunoscut; dar de acum Îl cunoașteți, și L-ați și văzut”.

⁸ Filip I-a zis: „Doamne, arată-ni-L nouă pe Tatăl și ne e de-ajuns”.

¹Text dificil. Întrebare retorică, al cărei răspuns, evident, e negativ; ea face trimitere la In 12, 32.

⁹ Iisus i-a zis: „De atâta vreme sunt cu voi, Filipe, și nu M'ai cunoscut? Cel ce M'a văzut pe Mine L-a văzut pe Tatăl; și cum de zici tu: Arată-ni-L nouă pe Tatăl!?

¹⁰ Nu crezi că Eu sunt întru Tatăl și că Tatăl este întru Mine? Cuvintele pe care Eu vi le grăiesc, nu de la Mine le grăiesc, ci Tatăl – Cel ce rămâne întru Mine – Își face lucrurile Sale.

¹¹ Credeți-Mă că Eu sunt întru Tatăl și Tatăl întru Mine; iar de nu, credeți-Mă de dragul acestor lucruri.

¹² Adevăr, adevăr vă spun: Cel ce crede în Mine va face și el lucrurile pe care le fac Eu; și mai mari decât acestea va face, că Eu la Tatăl Meu mă duc.

¹³ Și orice veți cere întru numele Meu, aceea voi face, pentru ca Tatăl să se preamărească întru Fiul.

¹⁴ Dacă veți cere ceva întru numele Meu, Eu îl voi face.

¹⁵ De Mă iubiți, păziți-Mi poruncile!

¹⁶ Și Eu îl voi ruga pe Tatăl, și alt Mângâietor² vă va da vouă, pentru că'n veac să rămână cu voi,

¹⁷ Duhul Adevărului, pe Care lumea nu-L poate primi, pentru că nu-L vede și nici nu-L cunoaște; Îl cunoașteți voi, de vreme ce la voi rămâne și întru voi va fi.

¹⁸ Nu vă voi lăsa orfani; voi veni la voi.

¹⁹ Încă puțină vreme și lumea nu Mă va mai vedea; voi însă Mă veți vedea, pentru că Eu trăiesc și voi veți trăi.

²⁰ În ziua aceea veți cunoaște că Eu sunt întru Tatăl Meu și voi întru Mine și Eu întru voi.

²Accent fundamental pe relația paralelă dintre lucrarea Duhului Sfânt și aceea a Fiului.

21 Cel ce are poruncile Mele și le păzește, acela este cel ce Mă iubește; iar cel ce Mă iubește pe Mine, iubit va fi de Tatăl Meu și-l voi iubi și Eu și Mă voi arăta lui".

22 I-a zis Iuda, nu Iscarioteanul³: „Doamne, cum vine asta, că nouă vrei să Te arăți și nu lumii?...”.

23 Iisus i-a răspuns, zicând: „De Mă iubește cineva, el va păzi cuvântul Meu, și Tatăl Meu îl va iubi și Noi vom veni la el și Ne vom face locaș la el.

24 Cel ce nu Mă iubește, nu-Mi păzește cuvintele. Și cuvântul pe care-l auziți nu este al Meu, ci al Tatălui Care M'a trimis.

25 Pe acestea vi le-am spus, fiind Eu cu voi;

26 dar Mângâietorul, Duhul Sfânt, pe Care Tatăl îl va trimite întru numele Meu, Acela vă va învăța toate și vă va aduce aminte de toate cele ce v'am spus Eu.

27 Pace vă las vouă, pacea Mea v'o dau; nu precum v'o dă lumea v'o dau Eu. Să nu se tulbere inima voastră, nici să se înfricoșeze.

28 Ati auzit că v'am spus: Mă duc și voi veni la voi. De M'ați iubi, v'ați bucura că Mă duc la Tatăl, pentru că Tatăl este mai mare decât Mine⁴.

29 Și pe acestea vi le-am spus acum, mai înainte ca ele să fie, pentru ca să credeți atunci când vor fi.

³= Iuda Tadeul, fiul lui Iacob.

⁴Egalitatea dintre Tatăl și Fiul este exprimată clar în In 10, 30: „Eu și Tatăl una suntem”, ca și în multe alte texte. În cazul de față, Iisus Se referă la faptul că Fiul, prin întrupare, a renunțat temporar la slava Sa dumnezească, lăudând chipul smerit al robului, ceea ce în limbajul teologic se numește kenoză (vezi nota de la Flp 2, 7).

30 Multe nu voi mai grăbi cu voi, căci vine stăpânitorul acestei lumi; și el întru Mine n'are nimic⁵,

31 ci pentru ca să cunoască lumea că Eu îl iubesc pe Tatăl și că Eu fac aşa cum Tatăl Mi-a poruncit... Sculați-vă, să mergem de aici!

15

Cuvântarea de despărțire (II): Iisus, viața cea adevărată; porunca iubirii; ura lumii; Mângâietorul, Duhul Adevărului.

1 Eu sunt viața cea adevărată, iar Tatăl Meu este lucrătorul.

2 Fiece mlădiță care nu aduce roadă întru Mine, El o taie; și fiece mlădiță care aduce roadă, El o curăță, pentru ca ea mai multă roadă să aducă.

3 Voi sunteți de-acum curați prin cuvântul pe care vi l-am grăbit.

4 Rămâneți întru Mine și Eu întru voi. Așa cum mlădiță nu poate să aducă roadă de la sine, dacă nu rămâne în viață, tot așa nici voi, dacă nu veți rămâne întru Mine.

5 Eu sunt viață; voi, mlădițele. Cel ce rămâne întru Mine și Eu întru el, acela aduce roadă multă, căci fără Mine nu puteți face nimic.

6 Dacă cineva nu rămâne întru Mine, se aruncă afară ca o mlădiță și se usucă; și le adună și le aruncă în foc și ard.

⁵Pentru „stăpânitorul acestei lumi” vezi nota de la In 12, 31. Satana nu are nimic în comun cu Hristos și nici o putere asupră-I, dar Iisus îi acceptă biruința temporară ca preț al iubirii și ascultării Sale față de Tatăl (vezi versetul următor).

7 Dacă voi rămâneți întru Mine, și cuvintele Mele rămân întru voi; cereți orice veți vrea și vi se va da.

8 Întru aceasta S'a preamărit Tatăl Meu, ca voi să aduceți roadă multă și să deveniți ucenicii Mei.

9 Așa cum M'a iubit pe Mine Tatăl, tot așa v'am iubit și Eu pe voi; rămâneți întru iubirea Mea.

10 De veți păzi poruncile Mele, veți rămâne întru iubirea Mea, așa cum Eu am păzit poruncile Tatălui Meu și rămân întru iubirea Lui.

11 V'am spus acestea, pentru ca bucuria Mea să fie întru voi și bucuria voastră să fie deplină.

12 Aceasta este porunca Mea: Să vă iubiți unii pe alții așa cum v'am iubit Eu pe voi.

13 Mai mare iubire decât aceasta nimeni nu are: să-și pună cineva viața pentru prietenii săi.

14 Voi sunteți prietenii Mei, dacă faceți ce vă poruncesc.

15 De acum nu vă mai zic slugi, fiindcă sluga nu știe ce face stăpânul său; ci v'am numit prieteni, pentru că pe toate câte le-am auzit de la Tatăl Meu vi le-am făcut cunoscute.

16 Nu voi M'ati ales pe Mine, ci Eu v'am ales pe voi; și v'am rânduit să mergeți și roadă să aduceți și roada voastră să rămână, pentru ca Tatăl să vă dea orice veți cere întru numele Meu.

17 Aceasta vă poruncesc: să vă iubiți unii pe alții!

18 De vă urăște pe voi lumea, să știți că pe Mine mai înainte de voi M'a urât.

19 Dacă ați fi din lume, lumea ar iubi ce este-al ei; dar pentru că nu sunteți din lume, ci Eu v'am ales pe voi din lume, de aceea vă urăște lumea.

20 Aduceți-vă aminte de cuvântul pe care vi l-am spus: Nu este sluga mai mare decât stăpânul ei. Dacă M'au prigonit pe Mine, și pe voi vă vor prigoni; dacă au păzit cuvântul Meu, și pe al vostru îl vor păzi.

21 Dar pe toate acestea vi le vor face din pricina numelui Meu, pentru că ei nu-L cunosc pe Cel ce M'a trimis.

22 De n'aș fi venit și nu le-aș fi grăbit, păcat n'ar avea; dar acum ei nu au cuvânt de dezvinovățire pentru păcatul lor.

23 Cel ce Mă urăște pe Mine Îl urăște pe Tatăl Meu.

24 De n'aș fi făcut între ei lucruri pe care nimeni altul nu le-a făcut, păcat n'ar avea; dar acum au și văzut și M'au urât – și pe Mine, și pe Tatăl Meu,

25 dar aceasta, pentru a se plini cuvântul scris în legea lor: M'au urât pe nedrept.

26 Iar când va veni Mângâietorul, pe Care Eu vi-L voi trimite de la Tatăl, Duhul Adevărului, Cel ce din Tatăl purcede¹, Acela va mărturisi despre Mine.

27 Dar și voi mărturisiți, pentru că de lanceput sunteți cu Mine.

16

Cuvântarea de despărțire (III): prigonirile viitoare; ajutorul Mângâietorului; întristarea schimbată

¹Purcederea (de la latinescul procedo) este mișcarea prin care Duhul Sfânt izvorăște din Tatăl și Se odihnește în Fiul, într'o permanentă comuniune treimică. Sfântul Duh este și „Duhul Adevărului”, pentru că prin el și prin lucrarea Sa în lume cunoaștem adevărul total despre Dumnezeu. Text fundamental pentru elaborarea și formularea articolului 8 din Simbolul Credinței.

în bucurie; rugăciunea în numele lui Iisus; „Eu am biruit lumea”.

1 Pe acestea vi le-am grăit ca să nu vă poticniți¹.

2 Vă vor scoate din sinagogi; ba chiar vine ceasul când tot cel ce vă va ucide să credă că-I aduce închinare lui Dumnezeu.

3 Și pe acestea le vor face, pentru că nu L-au cunoscut pe Tatăl Meu, și nici pe Mine.

4 Iar pe acestea vi le-am grăit pentru ca, atunci când va veni ceasul lor, să vă aduceți aminte că vi le-am spus. Dar nu vi le-am spus de la'nceput, pentru că eram cu voi.

5 Acum însă Mă duc la Cel ce M'a trimis, și nimeni din voi nu Mă întreabă: Unde Te duci?

6 Ci pentru că v'am grăit acestea, întristarea v'a umplut inima.

7 Dar vă spun Eu vouă adevărul: De folos vă este ca Eu să Mă duc. Că dacă nu Mă voi duce, Mângâietorul nu va veni la voi; iar dacă Mă voi duce, Îl voi trimite la voi.

8 Și El, odată venit, va vădi lumea de păcat și de dreptate și de judecată²:

9 de păcat, pentru că ei nu cred în Mine;

10 de dreptate, pentru că Eu Mă duc la Tatăl Meu, iar voi nu Mă veți mai vedea;

¹Vezi nota de la Mt 16, 23. Iisus îi previne pe apostoli asupra încercărilor la care vor fi supuși, pentru ca acestea să nu le devină pietre de potincire în credință și lucrare.

²Duhul Sfânt va rupe vălul ignoranței și va da pe față (va vădi) trei realități care-i privesc pe oameni: păcatul acestora de a nu-L fi recunoscut pe Iisus drept Fiul lui Dumnezeu; dreptatea lui Iisus de a Se fi declarat pe Sine Fiul lui Dumnezeu, atestată prin revenirea Sa la Tatăl; în final, Dumnezeu îl judecă și-l condamnă pe Satana.

11 și de judecată, pentru că stăpânitorul acestei lumi a fost judecat.

12 Încă multe am a să spune, dar nu le puteți purta acum.

13 Dar când va veni Acela, Duhul Adevarului, El vă va călăuzi întru tot adevarul³; că nu de la Sine va grăi, ci cele ce va auzi va grăi și pe cele viitoare vă le va vesti.

14 Acela Mă va slăvi, pentru că dintrul al Meu va lua și vă va vesti.

15 Toate câte le are Tatăl, ale Mele sunt; de aceea am zis că dintrul al Meu va lua și vă va vesti.

16 Puțin și nu Mă veți mai vedea, și iarăși puțin și Mă veți vedea, pentru că Eu Mă duc la Tatăl".

17 Atunci unii dintre ucenicii Săi ziceau între ei: „Ce este aceasta, că ne spune: Puțin și nu Mă veți mai vedea, și iarăși puțin și Mă veți vedea; și că: Mă duc la Tatăl?”

18 Deci ziceau: „Ce este aceasta ce zice: Puțin? Nu știm ce grăiește...”.

19 Iisus a cunoscut că voiau să-L întrebe și le-a zis: „Despre aceasta vă întrebați între voi, că am zis: Puțin și nu Mă veți mai vedea, și iarăși puțin și Mă veți vedea?

20 Adevăr, adevăr vă spun că voi veți plânge și vă veți tângui, iar lumea se va bucura. Voi vă veți întrista, dar întristarea voastră se va preface în bucurie.

³Duhul Sfânt nu conduce la sau spre un adevăr exterior, ci în interiorul adevărului deja revelat prin Iisus Hristos. Revelația însă e incompletă, din cauza neputinței omenești de „a purta” adevărul divin în întregime și dintr'odată; ea se va desăvârși treptat și în timp, prin lucrarea Sfântului Duh în Biserică. Text fundamental pentru instituirea Sfintei Tradiții (Sinoade Ecumenice, opera Sfinților Părinți).

21 Femeia, când e să nască, se întristează, pentru că i-a sosit ceasul; dar după ce naște copilul nu-și mai aduce aminte de durere, pentru bucuria că s'a născut om pe lume.

22 Așadar, și voi sunteți triști acum, dar Eu iarăși vă voi vedea și inima voastră se va bucura și bucuria voastră nimenei nu o va lua de la voi.

23 Îi în ziua aceea nu Mă veți mai întreba nimic. Adevăr, adevăr vă spun: Orice veți cere de la Tatăl în numele Meu, El vă va da.

24 Până acum nimic n'ați cerut în numele Meu; cereți și veți primi, pentru ca bucuria voastră să fie deplină.

25 Pe acestea vi le-am grăit în pilde. Va veni ceasul când nu vă voi mai grăi în pilde, ci deschis vă voi vesti despre Tatăl.

26 În ziua aceea veți cere în numele Meu; și nu vă zic că Eu Îl voi ruga pe Tatăl pentru voi,

27 de vreme ce Însuși Tatăl vă iubește, pentru că voi M'ați iubit pe Mine și ați crezut că Eu de la Dumnezeu am ieșit.

28 Ieșit-am de la Tatăl și am venit în lume; iarăși las lumea și Mă duc la Tatăl".

29 Zis-au ucenicii Săi: „Iată că acum grăiești lămurit și nu spui nici o pildă;

30 acum știm că Tu pe toate le știi și nu ai nevoie să Te întreb cineva. De aceea credem că de la Dumnezeu ai ieșit”.

31 Iisus le-a răspuns: „Credeți acum?

32 Iată, vine ceasul – și a și venit – ca voi să vă risipiți fiecare la ale sale și pe Mine să Mă lăsați singur. Dar nu sunt singur, pentru că Tatăl este cu Mine.

33 Pe acestea vi le-am grăit, pentru

ca'ntru Mine pace să aveți. În lume necaz veți avea; dar îndrăzniți!: Eu am biruit lumea!”

17

Cuvântarea de despărțire (IV): rugăciunea lui Iisus.

1 Pe acestea le-a grăit Iisus; și, ridicându-și ochii la cer, a zis: „Părinte, a venit ceasul. Preamărește pe Fiul Tău, ca și Fiul să Te preamărească pe Tine,

2 așa cum I-ai dat stăpânire peste tot trupul, ca El să dea viață veșnică tuturor acelora pe care I i-ai dat.

3 Iar viața veșnică aceasta este: Să Te cunoască pe Tine, singurul Dumnezeu adevărat, și pe Iisus Hristos, pe Care L-ai trimis.

4 Eu Te-am preamărit pe Tine pe pământ; lucrul pe care Mi l-ai dat să-l fac, l-am săvârșit.

5 Si acum, preamărește-Mă Tu, Părinte, la Tine Însuți, cu slava pe care am avut-o la Tine mai înainte de a fi lumea.

6 Arătat-am numele Tău oamenilor pe care Mi i-ai dat din lume. Ai Tăi erau, și Mie Mi i-ai dat, și cuvântul Tău l-au păzit.

7 Acum au cunoscut că toate câte Mi-i dat, de la Tine sunt;

8 căci cuvintele pe care Tu mi le-ai dat Mie, Eu le-am dat lor, iar ei le-au primit și au cunoscut cu adevărat că de la Tine am ieșit și au crezut că Tu M'ai trimis.

9 Eu pentru aceștia Mă rog; nu pentru lume Mă rog, ci pentru cei pe care Mi i-ai dat, că ai Tăi sunt.

10 Și toate ale Mele sunt ale Tale și ale Tale sunt ale Mele și Eu M'am preamărit întru ei.

11 Și Eu nu mai sunt în lume, dar ei în lume sunt, și Eu la Tine vin. Părinte Sfinte, întru numele Tău păzește-i pe cei pe care Mi i-ai dat, ca ei să fie una, aşa cum suntem Noi.

12 Când eram cu ei în lume, Eu întru numele Tău îi păzeam pe cei pe care Mi i-ai dat; și i-am păzit și nici unul dintre ei n'a pierit, decât fiul pierzării¹, ca să se plinească Scriptura.

13 Dar acum Eu vin la Tine și pe acestea le grăiesc în lume, pentru ca bucuria Mea s'o aibă deplină întru ei.

14 Eu le-am dat cuvântul Tău și lumea i-a urât, pentru că ei nu sunt din lume, aşa cum nici Eu nu sunt din lume.

15 Nu Mă rog să-i iezi din lume, ci să-i păzești de Cel-Rău.

16 Ei nu sunt din lume, aşa cum nici Eu nu sunt din lume.

17 Sfințește-i întru adevărul Tău; cuvântul Tău este adevăr.

18 Așa cum Tu M'ai trimis pe Mine în lume, tot astfel i-am trimis Eu pe ei în lume;

19 și de dragul lor Mă sfîntesc Eu pe Mine Însumi, pentru ca și ei să fie sfintiți întru adevăr.

20 Dar nu numai pentru ei Mă rog, ci și pentru cei ce prin cuvântul lor vor crede în Mine,

21 pentru ca toți să fie una; aşa cum Tu, Părinte, ești întru Mine și Eu întru Tine, tot astfel și ei să fie una întru Noi, ca lumea să creadă că Tu M'ai trimis.

22 Și slava pe care Tu Mi-ai dat-o, Eu le-am dat-o lor, pentru ca ei să fie una, aşa cum una suntem Noi.

23 Eu întru ei și Tu întru Mine, pentru ca ei să fie desăvârșiți întru una; și să cunoască lumea că Tu M'ai trimis și că i-ai iubit pe ei aşa cum M'ai iubit pe Mine.

24 Părinte, vreau ca acolo unde sunt Eu să fie împreună cu Mine și cei pe care Mi i-ai dat, ca să-Mi vadă slava pe care Tu Mi-ai dat-o; pentru că Tu M'ai iubit mai înainte de întemeierea lumii.

25 Părinte drepte, lumea nu Te-a cunoscut, dar Eu Te-am cunoscut, și aceștia au cunoscut că Tu M'ai trimis.

26 Și le-am făcut cunoscut numele Tău, și cunoscut li-l voi face, pentru ca iubirea cu care Tu M'ai iubit să fie întrînsii, și Eu întru ei".

18

Prinderea lui Iisus. Aducerea la arhieriei Anna și Caiafa. Lepădarea lui Petru. Iisus în fața lui Pilat. Osândirea la moarte.

1 Pe acestea spunându-le, Iisus a ieșit cu ucenicii Săi dincolo de pârâul Cedrilor, unde era o grădină, în care au intrat El și ucenicii Săi.

2 Dar și Iuda, cel care-L vânduse, știa acest loc, pentru că adesea Iisus și ucenicii Săi se adunau acolo.

3 Deci Iuda, luând o trupă de ostași¹, precum și slujitorii de la arhierei și de

¹În cazul de față, grecescul speira indică o treime dintr-o cohortă, aproximativ trei sute de soldați. E singura precizare că, pe lângă ostașii iudei din garda templului, la arestarea lui Iisus a participat și o formație militară romană.

la farisei, a venit acolo cu felinare și cu făclii și cu arme.

⁴ Iar Iisus, știind toate cele ce aveau să vină asupră-I, a ieșit și le-a zis: „Pe cine căutați?”

⁵ I-au răspuns: „Pe Iisus Nazarineanul”. El a zis: „Eu sunt”. Dar împreună cu ei stătea și Iuda, cel care-L vânduse.

⁶ Deci, după ce le-a zis: „Eu sunt!”, ei s’au dat înapoi și au căzut la pământ.

⁷ Și iarăși i-a întrebat: „Pe cine căutați?” Iar ei au zis: „Pe Iisus Nazarineanul”.

⁸ Răspuns-a Iisus: „V’am spus că Eu sunt; deci, dacă pe Mine Mă căutați, pe aceștia lăsați-i să se ducă” –

⁹ spre a se plini cuvântul pe care El l-a spus: „Dintre cei pe care Mi i-am dat, pe nici unul nu l-am pierdut”.

¹⁰ Iar Simon Petru, având sabie, a scos-o și a lovit pe sluga arhiereului și i-a tăiat urechea dreaptă; iar numele slugii era Malhus.

¹¹ Atunci Iisus i-a zis lui Petru: „Vâră-ți sabia’n teacă! Oare nu voi bea paharul pe care Tatăl Mi l-a dat?”

¹² Așadar, cohorta și tribunul² și slujitorii Iudeilor L-au prins pe Iisus și L-au legat.

¹³ Și L-au dus întâi la Anna, că era socrul lui Caiafa, care era arhierul în anul acela.

¹⁴ Și Caiafa era cel care-i sfătuise pe Iudei că de folos este să moară un om pentru popor.

¹⁵ Iar Simon Petru și celălalt ucenic³ mergeau după Iisus. Iar ucenicul acela

îi era cunoscut arhiereului și a intrat împreună cu Iisus în curtea arhiereului.

¹⁶ Iar Petru a stat la poartă, afară. Deci a ieșit celălalt ucenic, care-i era cunoscut arhiereului, și a vorbit cu portăreasa și l-a vârât pe Petru înlăuntru.

¹⁷ Atunci, slujnica, portăreasa, i-a zis lui Petru: „Nu cumva și tu ești dintre ucenicii omului acestuia?...”. El a zis: „Nu sunt”.

¹⁸ Iar slugile și slujitorii, făcând foc, stăteau și se încălzeau, că era frig; și era cu ei și Petru, stând și încălzindu-se.

¹⁹ Așadar, arhiereul L-a întrebat pe Iisus despre ucenicii Săi și despre invățătura Sa.

²⁰ Iisus i-a răspuns: „Eu i-am vorbit lumii pe față. Întotdeauna am învățat în sinagogă și în templu, unde se adună toți Iudeii, și nimic n’am vorbit în ascuns.

²¹ De ce Mă întrebi pe Mine? Întrebă-i pe cei care au auzit ce le-am vorbit. Iată, aceștia știu ce am vorbit Eu”.

²² Și zicând El acestea, unul dintre slujitorii care stăteau de față I-a dat lui Iisus o palmă, zicând: „Așa-i răspunzi tu arhiereului?...”.

²³ Iisus i-a răspuns: „Dacă am vorbit rău, mărturisește ce-a fost rău⁴; dar dacă am vorbit bine, de ce Mă bață?”

²⁴ Atunci Anna l-a trimis legat la Caiafa arhiereul.

²⁵ Iar Simon Petru stătea și se încălzea. Așadar, i-au zis: „Nu cumva și tu ești

² Literal: hiliarhul; căpetenia peste o mie = comandant de cohortă.

³ = Evanghelistul Ioan însuși.

⁴ În sensul: Demonstrează aici, în fața tuturor, ce-a fost rău în cuvintele Mele! Replica pare adresată nu celui ce-L pălmuise, ci arhierului însuși, din a cărui poruncă fusese lovit.

dintre ucenicii lui?...”. El s'a lepădat și a zis: „Nu sunt”.

26 Una din slugile arhiereului, care era rudă cu cel căruia Petru îi tăiase urechea, a zis: „Nu te-am văzut eu în grădină cu el?...”.

27 Atunci Petru din nou s'a lepădat; și îndată a cântat cocoșul.

28 Așadar, L-au adus pe Iisus de la Caiafa la pretoriu⁵. Si era dimineață. Si ei n'au intrat în pretoriu, ca să nu se spurce⁶, ci să mănânce Paștile,

29 aşa că a ieșit Pilat la ei, afară, și le-a zis: „Ce îvinuire-i aduceți acestui om?”

30 Ei i-au răspuns, zicând: „Dacă acesta n'ar fi răufăcător, nu ţi l-am fi predat”.

31 Deci le-a zis Pilat: „Luați-l voi și judecați-l după legea voastră!” Iudeii însă i-au zis: „Nouă nu ne este îngăduit să omorăm pe nimeni” –

32 ca să se plinească cuvântul lui Iisus, pe care-l spuse, însemnând cu ce moarte avea să moară.

33 Deci Pilat a intrat iarăși în pretoriu și L-a chemat pe Iisus și I-a zis: „Tu ești împăratul Iudeilor?”

34 Răpuns-a Iisus: „De la tine însuți o spui, sau alții ţi-au spus-o despre Mine?”

35 Pilat a răspuns: „Nu cumva eu sunt iudeu?... Neamul tău și arhiereii mi-te-au predat. Ce-ai făcut?”

36 Iisus a răspuns: „Împărația Mea nu este din lumea aceasta. Dacă împărația Mea ar fi din lumea aceasta, slujitorii Mei s'ar fi luptat ca să nu le fi u-

predat Iudeilor. Dar, acum, împărația Mea nu este de aici”.

37 Atunci Pilat I-a zis: „Așadar, ești tu împărat?” Răpuns-a Iisus: „Tu o spui, că Eu sunt împărat. Eu pentru aceasta M'am născut, și pentru aceasta am venit în lume: să mărturisesc pentru adevăr; tot cel ce este dintru adevăr ascultă glasul Meu”.

38 Pilat i-a zis: „Ce este adevărul?...”. Si, zicând aceasta, a ieșit iarăși la Iudei și le-a zis: „Eu nu găsesc în el nici o vină;

39 dar este la voi obiceiul ca de Paști să vă eliberez pe unul. Vreți, așadar, să vi-l eliberez pe împăratul Iudeilor?”

40 Atunci ei din nou au strigat, zicând: „Nu pe el, ci pe Baraba!...”. Iar Baraba era tâlhar.

19

Patimile Domnului. Răstignirea și moartea lui Iisus. Punerea în morămant.

1 Drept aceea, Pilat L-a luat atunci pe Iisus și L-a biciuit.

2 Si ostașii, împletind cunună de spini, I-au pus-o pe cap și L-au îmbrăcat cu o haină purpurie¹.

3 Si veneau la El și-I ziceau: „Bucurăte, împăratul Iudeilor!...”. Si-I dădeau palme.

4 Si Pilat a ieșit din nou afară și le-a zis: „Iată, vi-l aduc afară, ca să știți că eu nu găsesc în el nici o vină”.

5 Deci a ieșit Iisus afară purtând cununa de spini și haina purpurie. Si le-a zis Pilat: „Iată Omul!”

⁵Sala de judecată a procuratorului roman.

⁶A intra în casa unui păgân constituia o imputitate pe care Iudeii o evitau cu grija, mai ales în ajunul Paștilor.

¹Vezi nota de la Mc 15, 17.

6 Când L-au văzut atunci arhierei și slujitorii, au strigat, zicând: „Răstignește-l!, răstignește-l!...”. Zisul-le-a Pilat: „Luati-l voi și răstigniți-l, că eu nici o vină nu găsesc în el”.

7 Iudeii i-au răspuns: „Noi lege avem, și după legea noastră trebuie să moară, pentru că s'a făcut pe sine fiu al lui Dumnezeu”.

8 Deci, când a auzit Pilat acest cuvânt, mai mult s'a temut.

9 Și din nou a intrat în pretoriu și i-a zis lui Iisus: „De unde ești Tu?...”². Dar Iisus nu i-a răspuns.

10 Atunci Pilat l-a zis: „Mie nu-mi vorbești? Nu știi că putere am să te eliberez și putere am să te răstignesc?”

11 Iisus a răspuns: „Asupra Mea n'ai avea nici o putere dacă nu ți-ar fi fost dat de sus. De aceea, cel care M'a dat în mâna ta, mai mare păcat are”.

12 Din clipa aceea, Pilat căuta să-l elibereze; dar Iudeii strigau, zicând: „Dacă-l eliberezi, nu ești prieten al cezarului. Oricine se face pe sine împărat este împotriva cezarului”³.

13 Atunci Pilat, auzind cuvintele acestea, l-a dus pe Iisus afară și a șezut pe scaunul de judecată, în locul numit Pardositor-pietre, iar evreiește Gabata.

14 Și era Vinerea Paștilor, ca la al șaselea ceas⁴; și le-a zis Iudeilor: „Iată,

²Întrebarea nu se referă la locul de naștere sau la domiciliul lui Iisus, ci la originea Acestuia. E rândul lui Pilat să intuiască misterul lui Iisus (tema centrală a Evangheliei după Ioan).

³Şantaj asupra lui Pilat, presiune prin care procesul religios al lui Iisus e transformat în proces politic.

⁴Asupra zilei de Vinerea Paștilor vezi nota de la Mc 15, 42. Cam pe la ceasul al șaselea, adică

împăratul vostru!”

15 Atunci ei au strigat: „Ia-l!, ia-l!, răstignește-l!...”. Pilat le-a zis: „Pe împăratul vostru să-l răstignesc?” Arhiepii au răspuns: „Nu avem împărat decât pe cezarul...”.

16 Atunci L-a dat pe mâna lor, ca să fie răstignit. Și L-au luat pe Iisus și L-au dus.

17 Și ducându-și crucea, a ieșit la locul ce se cheamă Al-Căpățânnii, căruia pe evreiește i se zice Golgota,

18 unde L-au răstignit; și împreună cu El pe alti doi, de-o parte și de alta, iar la mijloc pe Iisus.

19 Iar Pilat a scris și titlu⁵ și l-a pus pe cruce. Și era scris: Iisus Nazarineanul, împăratul Iudeilor.

20 Deci mulți dintre Iudei au citit acest titlu, căci locul unde a fost răstignit Iisus era aproape de cetate. Și era scris în evreiește, latinește și grecește.

21 Atunci arhiepii Iudeilor i-au zis lui Pilat: „Nu scrie: împăratul Iudeilor, ci că el a zis: Eu sunt împăratul iudeilor”.

22 Pilat a răspuns: „Ce-am scris, am scris!”

23 Iar după ce L-au răstignit pe Iisus, ostașii au luat hainele Lui și le-au făcut patru părți, fiecărui ostaș câte o parte, și cămașa era fără cusătură, de sus țesută în întregime.

24 Deci au zis între ei: „Să n'o sfâșiem, ci să aruncăm sortii pentru ea, a cui să fie”; ca să se plinească Scriptura care

spre amiază, când din casele Evreilor se îndepărtau toate alimentele fermentate, spre a le face loc azimelor.

⁵Inscriptie pe o placă de lemn, cu numele condamnatului. Evident, placă nu a fost scrisă de însuși Pilat, ci din ordinul lui (ca și biciuirea din versetul 1 al acestui capitol).

zice: Împărtiț-au hainele Mele loruși, și pentru cămașa Mea au aruncat sorti. Așadar, ostașii asta au făcut⁶

²⁵ Si lângă crucea lui Iisus stăteau mama Sa și sora mamei Sale, Maria lui Cleopa, și Maria Magdalena.

²⁶ Atunci Iisus, văzând pe mama Sa și pe ucenicul pe care-l iubea stând alături, i-a zis mamei Sale: „Femeie⁷, iată, fiul tău!”

²⁷ Apoi i-a zis ucenicului: „Iată, mama ta!” Si din ceasul acela ucenicul a luat-o la sine⁸.

²⁸ După aceea, știind Iisus că de-acum toate s'au săvârșit, ca să se plinească Scriptura, a zis: „Mi-e sete”.

²⁹ Si era acolo un vas plin cu oțet; atunci ei, punând în jurul unei ramuri de isop un burete plin cu oțet, Il-au dus la gură⁹.

³⁰ Deci, când a luat oțetul, Iisus a zis: „Săvârșitu-s'a!...”. Si, plecându-și capul, Si-a dat duhul.

³¹ Apoi Iudeii, fiindcă era vineri, ca să nu rămână trupurile sămbăta pe cruce – că era mare ziua acelei sărbătre –, l-au rugat pe Pilat să le zdrobească flu-

⁶Fără s'o știe, ostașii romani, prin care se plinea profetia din Ps 22, 20, devineau instrumente ale planului divin.

⁷Pentru această adresare vezi nota de la In 2,4.

⁸Dispoziție testamentară consemnată de însuși Ioan, cel implicat direct în ea, de unde reiese limpede că Iisus era unicul fiu al Mariei și că aceasta, după moartea Lui, nu mai avea pe nimeni care s'o ocrotească. Dimensiunii filiale i se adăuga cea duhovnicească, prin care Maria, „Eva cea nouă”, devine Maica tuturor credincioșilor.

⁹Isop: plantă aromatică din Palestina. Ramura de isop a constituit suportul buretelui, și amândouă au fost ridicate în vârful unei trestii (cf. Mt 27, 48 și Mc 15, 36).

ierele picioarelor¹⁰ și să-i ridice.

³² Deci au venit ostașii și au zdrobit fluierele celui dintâi și pe ale celuilalt, care erau răstigniți împreună cu El.

³³ Dar venind la Iisus, dacă au văzut că de-acum murise, nu I-au zdrobit fluierile,

³⁴ ci unul din ostași cu sulița coasta I-a împuns-o și îndată a ieșit sânge și apă¹¹.

³⁵ Si cel ce a văzut¹² a mărturisit, și adevărată este mărturia lui; și el știe că spune adevărul, pentru că și voi să credeți.

³⁶ Căci s'au făcut acestea ca să se plinească Scriptura: Nici un os nu I se va zdrobi.

³⁷ Si iarăși altă Scriptură zice: Vor privi la Acela pe Care L-au străpuns.

³⁸ După acestea, Iosif din Arimateea, fiind ucenic al lui Iisus – dar într'ascuns, de frica Iudeilor –, l-a rugat pe Pilat ca să ridice trupul lui Iisus. Si Pilat i-a dat voie. Deci a venit și I-a ridicat trupul.

³⁹ Si a venit și Nicodim – cel care venea la El mai înainte, noaptea –, aducând ca la o sută de litre de amestec de smirnă și aloe.

⁴⁰ Deci ei au luat trupul lui Iisus și l-au înfășurat în giulgiu cu miresme, aşa cum este obiceiul de îngropare la Iudei.

¹⁰Mijloc prin care era grăbită moartea crucificărilor agonici.

¹¹Procesul de separare a serului de plasma sanguină era o probă asupra decesului. Dincă de aspectul fiziologic, Sfinții Părinți atestă dimensiunea spirituală a momentului: apa e simbolul Botezului prin Sfântul Duh, săngele e simbolul Euharistiei. În ritualul liturgic al Bisericii, ambele elemente fac parte din materia euharistică.

¹²Evanghelistul Ioan însuși.

⁴¹ Iar în locul unde a fost răstignit era o grădină, iar în grădină un mormânt nou, în care nimeni niciodată nu mai fusese pus.

⁴² Așadar, din pricina Vinerii Iudeilor, de aceea L-au pus pe Iisus acolo, că era mormântul aproape.

20

Învierea lui Iisus. Iisus îl Se arată Mariei Magdalena, apoi uceniciilor. Iisus și Toma.

¹ Iar în ziua cea dintâi a săptămânii¹, Maria Magdalena a venit la mormânt dis-de-dimineață, fiind încă întuneric, și a văzut piatra ridicată de pe mormânt.

² Atunci a alergat și a venit la Simon Petru și la celălalt ucenic – cel pe care l iubea Iisus – și le-a zis: „L-au luat pe Domnul din mormânt și nu știm unde L-au pus...”.

³ Deci a ieșit Petru, ca și celălalt ucenic, și veneau la mormânt.

⁴ Și alergau amândoi împreună, dar celălalt ucenic alerga înainte mai repede ca Petru și a sosit cel dintâi la mormânt.

⁵ Și, aplecându-se, a văzut giulgiurile odihnindu-se, dar n'a intrat.

⁶ A venit și Simon Petru, urmându-i, și a intrat în mormânt și a văzut giulgiurile odihnindu-se;

⁷ și marama care fusese pe capul Său nu se odihnea laolaltă cu giulgiurile, ci, învăluită², într'un loc deoparte.

⁸ Atunci a intrat și celălalt ucenic, care venise întâi la mormânt, și a văzut și a crezut.

⁹ Fiindcă ei încă nu știau Scriptura, că El trebuia să învie din moarte³.

¹⁰ Și s'au dus ucenicii iarăși la ai lor.

¹¹ Iar Maria stătea afară lângă mormânt, plângând. Și pe când plângea, s'a aplecat în mormânt.

¹² Și a văzut doi îngeri în veșminte albe, sezând acolo unde se odihnise trupul lui Iisus, unul către cap și altul către picioare.

¹³ Și aceia i-au zis: „Femeie, de ce plângi?” Ea le-a zis: „Pentru că L-au luat pe Domnul meu și nu știu unde L-au pus”.

¹⁴ Zicând acestea, ea s'a întors și L-a văzut pe Iisus stând, și nu știa că este Iisus.

¹⁵ Zis u-i-a Iisus: „Femeie, de ce plângi? pe cine cauți?” Ea, părându-i-se că e grădinarul, I-a zis: „Doamne, dacă tu L-ai dus de aici, spune-mi unde L-ai pus, iar eu îl voi lua”.

¹⁶ Iisus i-a zis: „Maria!” Întorcându-se, ea I-a zis în evreiește: „Rabbuni!” (adică: „Învățătorule!”).

¹⁷ Iisus i-a zis: „Nu te atinge de Mine, căci încă nu M'am suit la Tatăl Meu; ci mergi la frații Mei și spune-le: Mă sui la Tatăl Meu și Tatăl vostru și la Dumnezeul Meu și Dumnezeul vostru”.

¹⁸ Și a venit Maria Magdalena, vestindu-le uceniciilor că L-a văzut pe Domnul și că pe acestea i le-a spus.

¹⁹ Deci, fiind seară în acea zi de'ntâi a săptămânii, și ușile fiind încuiate acolo

¹Duminică.

²În timp ce giulgiurile se odihneau lipite de pământ, marama păstra forma ovală a capului.

³Nu pricepuseră Scriptura Vechiului Testament în realitatea ei profundă.

unde ucenicii erau adunați de frica Iudeilor, a venit Iisus și a stat în mijloc și le-a zis: „Pace vouă!”

20 Si zicând acestea, le-a arătat mâinile și coasta Sa. Deci s-au bucurat ucenicii văzându-L pe Domnul.

21 Atunci Iisus le-a zis iarăși: „Pace vouă! Așa cum Tatăl M'a trimis pe Mine, tot astfel și Eu vă trimit pe voi”.

22 Si zicând acestea, a suflat asupra lor și le-a zis: „Luați Duh Sfânt!”,

23 cărora le veți ierta păcatele, li se vor ierta; cărora le veți ține, ținute vor fi”.

24 Dar Toma, unul din cei doisprezece, cel numit Geamănul, nu era cu ei când a venit Iisus.

25 Deci i-au zis ceilalți ucenici: „L-am văzut pe Domnul!” Dar el le-a zis: „Dacă nu voi vedea eu în mâinile Lui semnul cuielor și dacă nu-mi voi pune degetul meu în semnul cuielor și dacă nu-mi voi pune mâna mea în coasta Lui, nu voi crede”.

26 Si, după opt zile, ucenicii Săi erau iarăși înzlăuntru, și Toma împreună cu ei. Si a venit Iisus, ușile fiind încuiate, și a stat în mijloc și a zis: „Pace vouă!”

27 Apoi i-a zis lui Toma: „Adu-ți degetul tău încoace; și vezi mâinile Mele; și adu-ți mâna ta și pune-o în coasta Mea; și nu fi necredincios, ci credincios!”

28 Răspunzând Toma, l-a zis: „Domnul meu și Dumnezeul meu!”

29 Iisus i-a zis: „Pentru că M'ai văzut, ai crezut; fericiți cei ce au crezut fără să fi văzut!”

30 Si încă multe alte minuni a făcut Iisus în fața uceniciilor Săi, care nu sunt scrise în cartea aceasta.

31 Iar acestea s-au scris, pentru ca voi să credeți că Iisus este Hristos, Fiul lui

Dumnezeu; și, crezând, viață să aveți întru numele Lui.

21

Iisus Se arată la șapte dintre ucenicii Săi. Iisus și Petru. Iisus și ucenicul Său cel iubit.

1 După acestea, Iisus li S'a arătat din nou uceniciilor la Marea Tiberiadei. Li S'a arătat aşa:

2 Erau împreună Simon Petru și Toma, cel numit Geamănul, și Natanael, cel din Cana Galileii, și fiul lui Zevedeu și alții doi din ucenicii Săi.

3 Simon Petru le-a zis: „Mă duc să pescuiesc”. Si ei i-au zis: „Venim și noi cu tine”. Si au ieșit și s'a suiat în corabie, dar în noaptea aceea n'au prins nimic.

4 Iar dacă s'a făcut dimineață, Iisus a stat pe țărm, dar ucenicii nu știau că este Iisus.

5 Atunci le-a zis Iisus: „Fiilor, nu cumva aveți ceva de mâncare?” Ei l-au răspuns: „Nu”.

6 Iar El le-a zis: „Aruncați mreaja în partea dreaptă a corăbiei și veți afla”. Deci ei au aruncat-o, și nu mai puteau s'o tragă de mulțimea peștilor.

7 Atunci ucenicul acela pe care-l iubea Iisus i-a zis lui Petru: „Domnul este!”¹ Deci Petru, auzind că Domnul este, și-a încins haina², că era dezbrăcat, și s'a aruncat în mare.

¹Pescuirea minunată, simbol al împărăției cerurilor (vezi Mt 13, 47-48), eveniment pe care ucenicii îl mai trăiseră (vezi Lc 5, 1-11), rereduce fulgerator în mintea lui Ioan imaginea lui Iisus.

²Înțelesul exact: o haină pescărească de deasupra, încinsă cu sfără, asemănătoare cu ceea ce noi numim halat

8 Si ceilalți ucenici au venit cu corabia, că nu erau departe de țărm, ca la două sute de coți, trăgând mreaja cu pești.

9 Deci, când au ieșit la țărm, au văzut jeratec jos și pește pus deasupra, și pâine.

10 Iisus le-a spus: „Aduceți din peștii pe care i-ați prins acum!”

11 Simon Petru s'a suit în corabie și a tras mreaja la țărm, plină de pești mari, o sută cincizeci și trei, și, atâtia fiind, mreaja nu s'a rupt.

12 Iisus le-a zis: „Veniți de prânziți!” Si nici unul dintre ucenici nu îndrăznea să-L întrebe: „Cine ești Tu?”, știind că este Domnul.

13 A venit Iisus și a luat pâinea și le-a dat; și, de asemenea, și peștele.

14 Aceasta este acum a treia oară când Iisus li S'a arătat ucenicilor după ce S'a sculat din morți.

15 Așadar, după ce au prânzit, i-a zis Iisus lui Simon Petru: „Simone, fiu al lui Iona, Mă iubești tu mai mult decât aceștia?” El I-a zis: „Da, Doamne, Tu știi că Te iubesc”. Zisu-i-a lui: „Paște mielușei Mei!”

16 Iisus i-a zis din nou, a doua oară: „Simone, fiu al lui Iona, Mă iubești?” El I-a zis: „Da, Doamne, Tu știi că Te iubesc”. Zisu-i-a lui: „Păstorește oile Mele!”

17 Iisus i-a zis a treia oară: „Simone, fiu al lui Iona, Mă iubești?” Petru s'a întristat că i-a zis a treia oară: „Mă iubești?”, și I-a zis: „Doamne, Tu pe toate le știi, Tu știi că Te iubesc”. Iisus i-a zis: „Paște oile Mele!“³

18 Adevăr, adevăr îți spun: Când erai mai Tânăr te încingeai singur și umblai

³Întreita întrebare și mărturisire semnifică reabilitarea lui Petru după întreita sa lepădare de Iisus.

unde voiai; dar când vei îmbătrâni îți vei întinde mâinile și altul te va încinge și te va duce unde tu nu vrei”.

19 Iar aceasta a zis-o însemnând cu ce moarte Îl va preamări el pe Dumnezeu⁴. Si spunând aceasta, i-a zis: „Urmează-Mă!”⁵

20 Dar Petru, întorcându-se, l-a văzut venind în urmă-i pe ucenicul pe care-l iubea Iisus, acela care la Cină se rezemase de pieptul Său și-I zisese: „Doamne, cine este cel ce Te va vinde?”

21 Pe acesta deci văzându-l, Petru I-a zis lui Iisus: „Doamne, dar cu el ce va fi?”

22 Zisu-i-a Iisus: „Dacă vreau Eu ca acesta să rămână până voi veni, ce te privește? Tu urmează-Mă pe Mine!”

23 Ca urmare, a ieșit cuvântul acesta între frați, cum că ucenicul acela nu va muri; dar Iisus nu i-a spus că nu va muri, ci: „Dacă vreau Eu ca acesta să rămână până voi veni, ce te privește?”

24 El este ucenicul care mărturisește despre acestea și care a scris acestea, și știm că mărturia lui adevărată este.

25 Sunt încă și multe altele pe care le-a făcut Iisus, care, dacă s'ar fi scris una câte una, socotesc că lumea aceasta n'ar cuprinde cărțile ce s'ar fi scris. Amin.

⁴Moartea lui Petru, martirizat la Roma în anul 64 (sau 67).

⁵Drept confirmare a reabilitării, Iisus îi repetă lui Petru cuvintele pe care i le spuse la spălarea picioarelor (vezi In 13, 36).

Faptele Apostolilor

1

Cuvânt începător. Înălțarea lui Iisus la cer. Alegerea lui Matia în locul lui Iuda Iscarioteanul.

1 Întâia mea carte¹, Teofile, am întocmit-o despre toate câte a început Iisus a face și a învăța

2 până în ziua când S'a înălțat la cer, după ce prin Duhul Sfânt le-a dat porunci apostolilor pe care i-a ales,

3 cărora după patima Sa li S'a și arătat pe Sine viu, cu multe semne doveditoare, timp de patruzeci de zile arătându-li-Se și vorbindu-le despre cele ale împărăției lui Dumnezeu.

4 În timp ce era împreună cu ei le-a poruncit să nu se'ndepărteze de Ierusalim, ci să aștepte făgăduința Tată-lui² „pe care atî auzit-o de la Mine;

5 că Ioan a botezat cu apă, dar voi veți fi botezați întru Duhul Sfânt, nu mult după aceste zile”.

6 Iar ei, adunându-se, L-au întrebat, zicând: „Doamne, oare în acest

timp așeza-vei Tu la loc împărăția lui Israel?”

7 Iar El le-a zis: „Nu al vostru este să știți anii sau vremile pe care Tatăl întru a Sa stăpânire le-a pus;

8 dar putere veți primi prin venirea peste voi a Sfântului Duh și-Mi veți fi Mie martori în Ierusalim și'n toată Iudeea și'n Samaria și pân'la marginea pământului”.

9 Și acestea zicând, în timp ce ei priveau, S'a înălțat și un nor L-a luat din ochii lor.

10 Și privind ei, în timp ce El mergea la cer, iată că lângă ei au stat doi bărbați în haine albe,

11 care au și zis: „Bărbați galileeni, de ce stați privind la cer? Acest Iisus, Care S'a înălțat de la voi la cer, aşa va și veni, cum L-ați văzut voi mergând la cer”.

12 Atunci ei s'au întors la Ierusalim de la Muntele ce se cheamă al Măslinilor, care era aproape de Ierusalim, cale de o sămbătă³.

13 Și când au intrat, s'au suit în încăperea de sus, unde se adunau de obicei Petru și Ioan, Iacob și Andrei, Filip și Toma, Bartolomeu și Matei, Iacob al

¹Evanghelia după Luca, a cărei continuare este Faptele Apostolilor. Despre Teofil vezi nota de la Lc 1, 3.

²Plinirea făgăduinței de a-L trimite pe Sfântul Duh (Lc 3, 16), ceea ce s'a întâmplat în ziua Cincizecimii. Luca trece aici de la vorbirea indirectă la cea directă, reluând firul narativ întrebat la Lc 24, 49.

³Cale de o sămbătă: distanța pe care Evreii aveau voie să parcurgă în zi de Sabat; ceva mai puțin de un kilometru.

lui Alfeu și Simon Zelotul și Iuda al lui Iacob.

¹⁴ Toți aceștia intr'un cuget stăruiau în rugăciune, împreună cu femeile și cu Maria, mama lui Iisus, și cu frații Lui.

¹⁵ Și'n zilele acelea, sculându-se Petru în mijlocul fraților (iar numărul lor era ca la o sută douăzeci), a zis:

¹⁶ „Bărbați frați, trebuia să se plineacă Scriptura aceasta pe care Duhul Sfânt, prin gura lui David, mai dinainte a spus-o despre Iuda, care s'a făcut călăuză celor ce L-au prins pe Iisus.

¹⁷ Că numărat era cu noi și luase sorțul acestei slujiri.

¹⁸ Așadar, el a dobândit o țarină din plată nedreptății; și căzând, a plesnit pe la mijloc și toate măruntaiele i s'au vărsat.

¹⁹ Si s'a făcut aceasta cunoscută tuturor celor ce locuiesc în Ierusalim, așa încât în limba lor s'a numit țarina aceasta Hacheldamah, adică Țarina Sângelui.

²⁰ Că scris este în Cartea Psalmilor: Facă-se curtea lui pustie și să nu aibă cine s'o locuiască! Și: Dregătoria lui s'o ia altul!

²¹ Deci trebuie ca din acești bărbați care s'au adunat cu noi în timpul cât Domnul Iisus a fost cu noi

²² – începând de la botezul lui Ioan până în ziua în care S'a înălțat de la noi –, unul din ei să fie împreună cu noi martor al învierii Lui”.

²³ Și au pus înainte pe doi: pe Iosif, numit Barsaba, zis și Iustus, și pe Matia.

²⁴ Și, rugându-se, au zis: „Tu, Doamne, Care cunoști inimile tuturor, arată pe care din aceștia doi l'ai ales

²⁵ să ia locul acestei slujiri și al apostoliei din care a căzut Iuda, ca să meargă

în locul lui”.

²⁶ Și au tras la sorti; și sorțul a căzut pe Matia; și el s'a rânduit împreună cu cei unsprezece apostoli.

2

Pogorârea Duhului Sfânt. Cuvântarea lui Petru. Botezul primilor trei mii. Viața primilor creștini.

¹ Si când a sosit ziua Cincizecimii¹, erau toți împreună la un loc².

² Si fără de veste s'a făcut din cer un vuiet ca de suflare de vânt ce vine repede și a umplut toată casa unde sedea.

³ Si limbi ca de foc³ li s'au arătat, împărțite, și au șezut pe fiecare din ei.

⁴ Si s'au umplut toți de Duh Sfânt și au început să grăiască în alte limbi, precum le dădea lor Duhul a grăi.

⁵ Si erau locuind în Ierusalim Iudei, bărbați cucernici, din toate neamurile care sunt sub cer⁴.

⁶ Si când s'a făcut vuietul acela, s'a adunat multimea și s'a tulburat, căci fiecare iî auzea pe ei grăind în limba sa.

⁷ Si erau uimiți toți și se minunau, zicând: „Iată, nu sunt oare galileeni toți aceștia care vorbesc?

¹= Împlinirea perioadei de cincizeci de zile de la Paști; sărbătoare prin care era celebrat legământul dintre Dumnezeu și Israel (Lv 23, 15-21; Dt 16, 9-11) și înnoirea legământului (2 Par 15, 10-13).

²= Cei doisprezece apostoli.

³Semn văzut al darului de a vorbi în limbi străine.

⁴Oameni din diaspora iudaică, veniți la Ierusalim pentru sărbătoarea Cincizecimii; emigranți care și pierduseră limba maternă și o vorbeau pe aceea a țării în care trăiau; li se adăugau prozelitii (păgânii convertiți la iudaism).

8 și cum de auzim noi, fiecare, limba noastră în care ne-am născut?,

9 Parți și Mezi și Elamiți și cei ce locuiesc în Mesopotamia, în Iudeea și în Capadoccia, în Pont și în Asia,

10 în Frigia și în Pamfilia, în Egipt și în părțile Libiei cea de lângă Cirene, și Romani aflați în trecere, Iudei și prozeliti,

11 Cretani și Arabi, îi auzim pe ei vorbind în limbile noastre despre mărețiile lui Dumnezeu!"

12 Si toți erau uimiți și nu se dumereau, zicând unul către altul: „Ce va să fie aceasta?"

13 Iar alții, luându-i în bătaie de joc, ziceau că sunt plini de must...

14 Si stând în picioare Petru cu cei unsprezece, și-a ridicat glasul și le-a zis: „Bărbați iudei, și toți cei ce locuiești în Ierusalim, fie-vă cunoscută aceasta și luati aminte la cuvintele mele⁵;

15 că aceștia nu sunt beți, cum vi se pare vouă, de vreme ce este doar al treilea ceas din zi⁶,

16 ci aceasta este ceea ce s'a spus prin profetul Ioil:

17 Si va fi că'n zilele din urmă, zice Dumnezeu, turna-voi din Duhul Meu peste tot trupul; și fiii voștri și fiicele voastre vor profeti și tinerii voștri vedenii vor vedea și bătrâni voștri vise vor visa.

18 Si'n zilele acelea Eu peste robi și peste roabe voi revârsa din Duhul Meu și ei vor profeti,

19 și minuni voi face sus în cer și semne jos pe pământ: sânge, foc și fumegare de fum;

⁵Textual: luati în urechi cuvintele mele.

⁶În jurul orei 9 dimineața.

20 soarele se va schimba în întuneric și luna în sânge, înainte de a veni ziua Domnului cea mare și năprasnică;

21 și va fi că tot cel ce va chema numele Domnului se va mântui.

22 Bărbați israeliți, ascultați cuvintele acestea: Pe Iisus Nazarineanul, bărbat adeverit între voi de Dumnezeu cu puteri, minuni și semne pe care Dumnezeu le-a făcut prin El în mijlocul vostru, aşa cum și voi înșivă o știință,

23 pe Acestea, fiind El predat potrivit planului celui dinainte rânduit și preștiinței lui Dumnezeu⁷, voi L-ați luat și L-ați omorât, răstignindu-L prin mâinile celor fărădelege.

24 Pe Acestea Dumnezeu L-a inviat, dezlegând durerile morții, deoarece nu era cu putință ca El să fie ținut de ea.

25 Căci David zice despre El: Pe Domnul îl vedeam pururea înaintea mea, căci El îmi stă de-a dreapta, ca eu să nu mă clatin.

26 De aceea inima mea s'a veselit și limba mi s'a bucurat; chiar și trupul meu se va sălășlui întru nădejde,

27 că nu-mi vei lăsa sufletul în iad, nici îl vei da pe cel sfânt al Tău să vadă stricăciune.

28 Cunoscute mi-ai făcut căile vietii; cu fața Ta, de veselie mă vei umple.

29 Bărbați frați, cuvine-se a vorbi cu îndrăznire către voi despre patriarhul David, că și el a murit și a fost și îngropat, iar mormântul său este la noi până în ziua aceasta.

30 Dar el, profet fiind și știind că Dumnezeu i S'a jurat cu jurământ să-i așeze

⁷Patimile și moartea lui Iisus nu au fost întâmplătoare, ci rânduite și preștiințe de Dumnezeu, Care le-a vestit prin profetii Vechiului Testament (vezi și FA 3, 18).

pe tron din rodul coapsei sale,

³¹ mai'nainte săzând, despre învierea lui Hristos a vorbit, că sufletul Său n'a fost lăsat în iad și nici trupul Său n'a săzut stricăciune.

³² Dumnezeu L-a înviat pe Acest Iisus, Căruia noi toți îi suntem martori.

³³ Deci, înălțându-Se de-a dreapta lui Dumnezeu și primind de la Tatăl făgăduința Duhului Sfânt, El L-a revărsat pe Acesta, aşa cum vedeți voi și auziți acum.

³⁴ Că David nu s'a suiat la ceruri, dar el a zis: Zis-a Domnul către Domnul meu: „Sezi de-a dreapta Mea

³⁵ până ce-i voi pune pe vrăjmașii Tăi așternut picioarelor Tale.

³⁶ Așadar, cu încredințare să știți voi, toată casa lui Israel, că pe Acest Iisus, pe Care voi L-ați răstignit, Dumnezeu L-a făcut Domn și Hristos”.

³⁷ Iar ei, auzind acestea, au fost pătruniși la inimă și au zis către Petru și ceilalți apostoli: „Bărbați frați, ce să facem?”

³⁸ Iar Petru le-a zis: „Pocaiți-vă, și fiecare din voi să se boteze în numele lui Iisus Hristos, spre iertarea păcatelor voastre; și veți primi darul Sfântului Duh.

³⁹ Că pentru voi este dată făgăduința și pentru copiii voștri și pentru cei de de parte⁸, pentru oricâtii îi va chema Domnul, Dumnezeul nostru”.

⁴⁰ Si cu alte mai multe vorbe mărturisea și-i îndemna, zicând: „Mântuiți-vă de acest neam viclean!”

⁸Făgăduința le-a fost dată mai întâi Iudeilor, dar nu numai lor, ci și păgânilor (aluzie la textul din Is 57, 19).

⁴¹ Drept aceea, cei ce i-au primit cuvântul său botezat; și în ziua aceea său adăugat ca la trei mii de suflete.

⁴² Si stăruiau în învățătura apostolilor și în părțăsie⁹, în frângerea pâinii¹⁰ și în rugăciuni.

⁴³ Si tot sufletul era cuprins de teamă, că multe minuni și semne se făceau prin apostoli.

⁴⁴ Iar toți cei ce au crezut erau laolaltă și aveau toate îndeobște.

⁴⁵ Si își vindeau pământul și bunurile și le împărțeau tuturor, după cum avea nevoie fiecare.

⁴⁶ Si zi de zi într'un cuget stăruind în templu, și'n casă frângând pâinea, împreună își luau Hrana întru bucurie și întru curăția inimii,

⁴⁷ lăudându-L pe Dumnezeu¹¹ și având har la tot poporul¹². Iar Domnul îi adăuga zilnic Bisericii pe cei ce se mântuiau.

3

Petru vindecă un olog la poarta templului și propovăduiește Evanghelia în pridvorul lui Solomon.

¹ Iar Petru și Ioan se suiau la templu pentru rugăciunea din ceasul al nouălea.

² Si era un bărbat, olog din pântecele mamei sale, pe care-l aduceau și-l punneau în fiecare zi la poarta templului

⁹= Folosirea în comun a bunurilor materiale (vezi mai departe v. 45), dar și participarea la aceeași viață duhovnicească întru Același Domn Iisus Hristos.

¹⁰Actul ritual al Euharistiei și cuminecării.

¹¹Prin rugăciuni și cântări în comun.

¹²= Fiind bine săzuți; având nume bun în societate.

zisă Cea Frumoasă, ca să ceară milostenie de la cei ce intrau în templu.

³ Aceasta, văzându-i pe Petru și pe Ioan că aveau să intre în templu, le-a cerut milostenie.

⁴ Iar Petru, cătând spre el împreună cu Ioan, a zis: „Uită-te la noi!”

⁵ Iar el îi privea cu luare-aminte, aşteptând să primească ceva de la ei.

⁶ Iar Petru a zis: „Argint și aur nu am; dar ce am, aceea îți dau: În numele lui Iisus Hristos Nazarineanul, ridică-te și umblă!”¹

⁷ Si apucându-l de mâna dreaptă, l-a ridicat; și îndată tălpile și gleznele lui s’au întărit.

⁸ Si sărind, a stat în picioare și umbla; și a intrat cu ei în templu, umblând și sărind și lăudând pe Dumnezeu.

⁹ Si tot poporul l-a văzut umblând și lăudând pe Dumnezeu;

¹⁰ și-l cunoșteau că el era cel ce sedea pentru milostenie la Poarta Frumoasă a templului, și s’au umplut de spaimă și de mirare pentru ceea ce i se întâmplase.

¹¹ Si ținându-se el de Petru și de Ioan, tot poporul, uimit, alerga la ei, în pridvorul numit al lui Solomon.

¹² Iar Petru, văzând aceasta, i-a răspuns poporului²: „Bărbați israeliți, de ce vă minunați de lucrul acesta?, sau de ce ne atîntîți cu privirea, ca și cum noi cu o noastră putere sau cucernicie l-am fi făcut pe acesta să umble?

¹³ Dumnezeul lui Avraam și al lui Isaac și al lui Iacob, Dumnezeul părintilor

¹Petru folosește exact cuvintele lui Iisus la vindecarea paraliticului din Capernaum (Lc 5, 23-24) și în alte împrejurări asemănătoare.

²Răspuns la întrebarea ce aștepta, nerostită, pe buzele tuturor.

noștri L-a slăvit pe Fiul Său, Iisus, pe Care voi L-ați predat și L-ați tăgăduit în fața lui Pilat, care găsise cu cale să-L elibereze.

¹⁴ Dar voi văți lepădat de Cel sfânt și drept și ati cerut să vă dăruiască un bărbat ucigaș,

¹⁵ iar pe Începătorul vieții L-ați omorât, pe Care însă Dumnezeu L-a inviat din morți și ai Cărui martori suntem noi.

¹⁶ Si prin credința în numele Lui, însuși numele Lui l-a întărit pe acesta pe care-l vedeți și-l știți; și credința în El i-a dat lui această întregire, în fața voastră, a tuturor³.

¹⁷ Si acum, fraților, știu că voi din neștiință ati făptuit⁴, ca și mai-marii voștri.

¹⁸ Dar Dumnezeu astfel a plinit cele ce mai'nainte vestise prin gura tuturor profetilor, că Hristosul Său va să pătinească.

¹⁹ Așadar, pocăiți-vă și întoarceți-vă, ca să vi se steargă păcatele,

²⁰ ca să vină de la fața Domnului vremi de ușurare și să vă trimîtă pe Cel mai dinainte vestit vouă, pe Hristos Iisus,

²¹ pe Care cerul trebuie să-L primească până la vremile reașezării tuturor celor despre care a grădit Dumnezeu prin gura sfintilor Săi profeti din veac.

²² Pentru că Moise a zis către părinti: Prooroc ca mine vă va ridica Domnul, Dumnezeul vostru, dintre frații voștri;

³Puterea lui Iisus, invocat întru credință, este aceea care i-a dăruit celui suferind integritatea sănătății trupești. Numele lui Iisus este inseparabil de Persoana Sa și lucrează cu aceeași putere (credință fundamentală în practica iisihastă).

⁴Relele asupra lui Iisus: blasfemia, patimile și răstignirea.

pe El să-L ascultați în toate câte vă va grăi.

²³ Și tot sufletul care nu va asculta de Proorocul Acela, va fi nimicit din popor.

²⁴ Și toți profetii, de la Samuel și urmașii săi căță au grăit, zilele acestea le-au vestit.

²⁵ Voi sunteți fiii profetilor și ai legământului pe care l-a încheiat Dumnezeu cu părinții noștri când i-a zis lui Avraam: „Și întru seminția ta se vor binecuvânta toate neamurile pământului.

²⁶ Dumnezeu, înviindu-L pe Fiul Său, întâi la voi L-a trimis, să vă binecuvinteze, pentru ca fiecare să se întoarcă de la răutățile sale”.

4

Biserica sporește cu încă două mii de bărbați. Petru și Ioan în fața sinedriului. Rugăciunea creștiniilor în prigoană. Viața de obște a primilor creștini.

¹ Pe când vorbea către popor, au venit asupra lor preoții, căpetenia templului și saduchiei¹,

² tulburați că ei învață poporul și vescesc întru Iisus învierea din morți.

³ Și punând mâna pe ei, i-au pus sub pază până a doua zi, căci acum era seara.

⁴ Iar mulți din cei ce auziseră cuvântul au crezut, și numărul bărbaților a

¹Saduchiei, partid religios opus fariseilor. Motivul tulburării lor era dublu: pe de-o parte, prin doctrina lor, ei tagăduiau învierea din morți (vezi 20, 27 și urm.); pe de alta, faptul că predica Apostolilor îl prezenta pe Iisus Hristos drept autor al învierii.

ajuns ca la cinci mii².

⁵ Și a fost că a doua zi s'au adunat căpeteniile lor și bătrâni și cărturarii din Ierusalim,

⁶ și Anna arhiereul și Caiafa și Ioan și Alexandru și căță erau din neamul arhieresc,

⁷ și punându-i la mijloc, i-au întrebat: „Cu ce putere sau în numele cui ati făcut voi aceasta?”

⁸ Atunci Petru, plin de Duhul Sfânt, le-a zis: „Căpetenii ale poporului și bătrâni ai lui Israel,

⁹ dacă noi suntem astăzi cercetați pentru facere de bine unui om bolnav, prin Cine a fost el vindecat,

¹⁰ fie-vă cunoscut vouă tuturor și întregului popor Israel că întru numele lui Iisus Hristos Nazarineanul, pe Care voi L-ati răstignit, dar pe Care Dumnezeu L-a înviat din morți, întru El³ stă acesta sănătos înaintea voastră!

¹¹ El este piatra cea neluată în seamă de către voi, ziditorii, care a ajuns în capul unghiu lui;

¹² și întru nimeni altul nu este mântuirea, căci sub cer nu este dat între oameni nici un alt nume întru care noi trebuie să ne mântuim”.

¹³ Și văzând ei îndrăzneala lui Petru și a lui Ioan și știind că sunt oameni fără carte și simpli, se mirau; și îi cunoșteau că fuseseră împreună cu Iisus.

²Ca și la înmulțirea păinilor, socotirea persoanelor implicate într'un eveniment se făcea după numărul bărbaților, adică al capilor de familie. Trebuie să înțelegem că, în acel moment, numărul celor botezați era de cel puțin 15-20.000.

³Numele lui Iisus nu operează asupra bolnavului la modul instrumental (adică „prin” El, aşa cum gresit traduc unele versiuni românești și occidentale); odată cu vindecarea trupeiască, întreaga ființă a fostului suferind este încorporată în Iisus Hristos, face parte din El.

¹⁴ Pe de altă parte, văzându-l pe omul cel tămăduit stând cu ei, nimic n'aveau de zis împotrivă.

¹⁵ Dar poruncindu-le să iasă afară din sinedriu, vorbeau între ei,

¹⁶ zicând: „Ce vom face noi cu oamenii aceştia? Cum că prin ei s'a făcut o minune învederată, vădit le este tuturor celor ce locuiesc în Ierusalim, și noi nu putem tăgădui.

¹⁷ Dar ca nu cumva să se răspândească mai mult în popor, să-i amenințăm, pentru ca nici unui om să nu-i mai vorbească ei în numele acesta”.

¹⁸ Si chemându-i, le-au poruncit ca nicidcum să nu mai grăiască și nici să mai învețe în numele lui Iisus.

¹⁹ Iar Petru și Ioan, răspunzând, le-au zis: „Judecați dacă înaintea lui Dumnezeu este drept să ascultăm de voi mai mult decât de Dumnezeu;

²⁰ că noi nu putem să nu vorbim despre cele ce-am văzut și-am auzit”.

²¹ Iar ei, amenințându-i din nou, le-au dat drumul, negăsind nici un chip să-i pedepsească, din pricina poporului; că toți Îl slăveau pe Dumnezeu pentru ceea ce se făcuse.

²² Căci omul cu care se făcuse această minune a vindecării avea mai mult de patruzeci de ani.

²³ Fiind eliberați, au venit la ai lor și le-au spus câte le-au vorbit lor arhieriei și bătrânii.

²⁴ Iar ei, auzind, într'un cuget au ridicat glasul către Dumnezeu și au zis: „Stăpâne, Dumnezeule, Tu, Cel ce ai făcut cerul și pământul și marea și toate cele ce sunt într'însele,

²⁵ Cel ce prin gura părintelui nostru David, slujitorul tău, ai zis prin Duhul

Sfânt: De ce oare s'au întărâtat neamurile și de ce'n deșert au cugetat popoarele?

²⁶ S'au strâns laolaltă regii pământului, mai marii între ei s'au sfâtuit împotriva Domnului și a Hristosului⁴ Său.

²⁷ Că'ntr'adevăr asupra Sfântului Tău Fiu Iisus, pe Carele Tu L'ai uns, în cetatea aceasta s'au adunat laolaltă și Irod, și Pilat cu păgânii și cu popoarele lui Israel,

²⁸ ca să le facă pe toate câte mâna Ta și planul Tău mai dinainte le-au rânduit să fie.

²⁹ Si acum, Doamne, caută spre amenințările lor și dă-le robilor Tăi că'ntru toată'ndrăznirea cuvântul să Ti-l grăiască;

³⁰ întinde-Ți mâna spre vindecare, și semne și minuni săvârșește prin numele Sfântului Tău Fiu, Iisus!"

³¹ Si pe când se rugau astfel, s'a cutremurat locul în care erau adunați și s'au umplut toți de Duhul Sfânt și cu'ndrăznire grăiau cuvântul lui Dumnezeu.

³² Iar inima și sufletul mulțimii celor ce au crezut erau una; și nici unul nu zicea că este al său ceva din averea sa, ci toate le erau de obște.

³³ Si cu mare putere dădeau apostolii mărturie despre învierea Domnului Iisus Hristos și mare har era peste ei toți.

³⁴ Si nimeni între ei nu era lipsit, pentru că toți căti aveau țarini sau case le vindea și aduceau prețul celor vândute

⁴ În grecește: Hristos înseamnă Uns. În versetul următor se precizează identitatea dintre Unul lui Dumnezeu și Fiul Său, Iisus.

³⁵ și-l puneau la picioarele apostolilor. Și se împărtea fiecăruia după cum avea nevoie.

³⁶ Iar Iosif, cel numit de apostoli Barnaba – care se tâlcuiește Fiul Mângâierii –, levit de neam cipriot,

³⁷ având țarină și vânzând-o, a adus banii și i-a pus la picioarele apostolilor.

5

Anania și Safira. Multe semne și minuni. Apostolii sunt închiși, dar un înger îi eliberează, apoi sunt duși în sinedriu. Sfatul lui Gama-liel.

¹ Dar un om anume Anania, împreună cu Safira, femeia lui, și-au vândut țarina.

² Și el, cu știrea femeii sale, a dosit din preț; și aducând o parte, a pus-o la picioarele apostolilor.

³ Iar Petru a zis: „Anania, de ce ți-a umplut Satana inima ca să minți Duhului Sfânt și să dosești din prețul țarinei?

⁴ Oare nu ție-ți rămânea dacă o păstra? Și, odată vândută, nu a ta era stăpânirea ei? Cum de-ai pus în inima ta lucrul acesta? Nu oamenilor ai mințit, ci lui Dumnezeu!”¹

⁵ Iar Anania, auzind aceste cuvinte, a căzut și a murit. Și frică mare i-a cuprins pe toți cei ce au auzit.

¹Lui Anania i se recunoaște dreptul de proprietate, atât asupra țarinei, cât și asupra banilor rezultați din vânzarea ei, precum și libertatea de a face ce vrea cu propriile sale bunuri până în momentul când le-a destinat comunității. Păcatul său este acela de a fi mințit față de apostoli și, prin ei, față de Duhul Sfânt.

⁶ Și ridicându-se cei mai tineri, l-au înfășurat și l-au scos afară și l-au îngropat.

⁷ Și a fost că după un răstimp ca de trei ceasuri a intrat și femeia lui, neștiind ce se întâmplase.

⁸ Iar Petru i-a zis: „Spune-mi dacă ați vândut țarina cu atât?” Iar ea a zis: „Da, cu atât”.

⁹ Iar Petru i-a zis: „De ce vățăi îvoi să ispitiți² Duhul Domnului? Iată picioarele celor care l-au îngropat pe bărbatul tău sunt la ușă și te vor scoate afară și pe tine”.

¹⁰ Și ea a căzut îndată la picioarele lui Petru și a murit. Și întrând tinerii, au găsit-o moartă și au scos-o afară și au îngropat-o lângă bărbatul ei.

¹¹ Și frică mare a fost în toată Biserica și în toți cei ce au auzit de aceasta.

¹² Iar prin mâinile apostolilor se făceau multe semne și minuni în popor; și toți erau într'un cuget în pridvorul lui Solomon.

¹³ Și nimeni dintre ceilalți nu îndrăznea să li se alăture, dar poporul îi preamărea.

¹⁴ Și din ce în ce mai mult se adăugau cei ce credeau în Domnul, mulțime de bărbăți și de femei,

¹⁵ încât scoteau pe cei bolnavi în ulițe și-i puneau pe paturi și pe tărgi pentru ca, atunci când vine Petru, măcar umbra lui să umbrească³ pe vreunul din ei.

²Să ispitiți = să-L puneti la încercare, să ve-deți dacă-L puteți înșela, dacă voi sunteți mai искусиți decât El.

³În limbajul nou-testamentar, verbul „a umbri” semnifică acțiunea prin care Dumnezeu își exercită puterea sau își revarsă harul asupra uneia sau mai multor persoane umane. În cazul de față, prin Petru; în cazul Fecioarei Maria,

¹⁶ Și se aduna și mulțimea din cetățile dimprejurul Ierusalimului, aducând bolnavi și bântuiți de duhuri necurate, și toți se vindecau.

¹⁷ Și sculându-se arhieoreul și toți cei împreună cu el – cei din neamul saduceilor –, s'au umplut de invidie.

¹⁸ Și au pus mâna pe apostoli și i-au aruncat în temnița obștească.

¹⁹ Dar în timpul nopții un înger al Domnului a deschis ușile temniței și scoțându-i afară, le-a zis:

²⁰ „Mergeți și stați drept și grăiți-i poporului în templu toate cuvintele Vieții acesteia⁴”.

²¹ Și ei, auzind, au intrat de dimineață în templu și învățau. Dar venind arhieoreul și cei împreună cu el, au adunat sinedriul și tot sfatul bătrânilor filor lui Israel și au trimis la temniță să-i aducă.

²² Dar slujitorii, ducându-se, nu i-au găsit în temniță; și s'au întors și au dat de veste,

²³ zicând: „Temnița am găsit-o încuiată cu toate întăriturile, iar pe paznici, stând la uși; dar când am deschis, înlăuntru n'am găsit pe nimeni”.

²⁴ Când au auzit cuvintele acestea, căpetenia templului și arhieorei erau nedumeriți cu privire la ei, ce-ar putea să fie aceasta.

²⁵ Dar venind cineva, le-a dat de veste: „Iată, bărbații pe care i-ați pus în temniță sunt în templu, stând în picioare și învățând poporul”.

²⁶ Atunci ducându-se căpetenia împreună cu slujitorii, i-au adus, dar nu cu

prin Duhul Sfânt (Lc 1, 35); în cazul schimbării la față, printr'un nor luminos (Mt 17, 5; Mc 9, 7).

⁴Viața cea nouă, de sub Har, principalul obiect al predicii apostolice.

sila, că se temeau de popor să nu-i ucidă cu pietre.

²⁷ Și, aducându-i, i-au pus în fața sinedriului. Iar arhieoreul i-a întrebat,

²⁸ zicând: „Oare nu cu poruncă v'am poruncit noi vouă să nu mai învățați în numele acesta? Și iată, ați umplut Ierusalimul cu învățătura voastră și vreți să aduceți asupra noastră sângele acestui om!”

²⁹ Iar Petru și apostolii, răspunzând, au zis: „Noi trebuie să-L ascultăm pe Dumnezeu mai mult decât pe oameni.

³⁰ Dumnezeul părinților noștri L-a înviat pe Iisus pe Care voi L-ați omorât spânzurându-L pe lemn⁵.

³¹ Pe Acesta Dumnezeu L-a înălțat, prin dreapta Sa, Stăpânitor și Mântuitor, ca să-i dea lui Israel pocăință și iertare de păcate.

³² Și martori ai acestor cuvinte suntem noi și Duhul Sfânt pe Care Dumnezeu L-a dat celor ce-L ascultă”.

³³ Iar ei, auzind, mai tare se mâniau și se sfătuiau să-i omoare.

³⁴ Dar ridicându-se în sinedriu un fariseu cu numele Gamaliel⁶, învățător de lege, cinsit de tot poporul, a poruncit să-i scoată pe oameni afară puțin

³⁵ și le-a zis: „Bărbații israeliți, luați aminte la voi însivă, ce aveți să faceți cu oamenii aceștia.

³⁶ Că înainte de zilele acestea s'a ridi-

⁵A spânzura pe lemn = a răstigni. Expresie din Dt 21, 23, citată de Apostolul Pavel în Ga 3, 13 și repetată, cu același înțeles, în FA 10, 39; folosită și în imnografia răsăriteană.

⁶Gamaliel I, sau Cel Bătrân, fariseu înțelept, cu vederi largi, tolerant față de opiniile și pozițiile altora; dascăl al lui Saul, Tânărul devenit Apostolul Pavel (FA 22, 3).

cat Teudav⁷, zicând că el este cineva, căruia i s'au alăturat un număr de bărbați ca la patru sute, care a fost ucis, și toți câțiva l-au ascultat au fost risipiti și nimiciți.

³⁷ După aceasta s'a ridicat Iuda Galileeanul⁸, în zilele numărătorii, și a atras popor mult după el; și acela a pierit, și toți câțiva au ascultat de el au fost împărați.

³⁸ Și acum v'o spun eu vouă: Feriți-vă de oamenii aceștia și lăsați-i; că dacă planul acesta sau acest lucru e de la oameni, de la sine se va nimici;

³⁹ dar dacă-i de la Dumnezeu, nu veți putea voi să-i nimiciți; ba nu cumva să vă pomeniți și luptători împotriva lui Dumnezeu!...”. Și l-au ascultat.

⁴⁰ Și chemându-i pe apostoli și bătându-i, le-au poruncit să nu mai vorbească în numele lui Iisus, și le-au dat drumul.

⁴¹ Iar ei au plecat din fața sinedriului, bucurându-se că au fost învredniți să sufere necinste pentru numele Lui.

⁴² Și în toată ziua, în templu și pe casă, nu încetau să învețe și să-L binevestească pe Hristos Iisus.

6

Alegerea și hirotonia celor șapte diaconi. Comunitatea creștinilor sporește. Arestarea lui Ștefan.

¹ În zilele acelea, înmulțindu-se uceni-

⁷ Conducătorul unei răscoale politice, amintit și de istoricul Iosif Flaviu.

⁸ Iuda Galileeanul a încercat o răscoală în anul 6 d. H., în timpul recensământului de sub Sulpicius Quirinus, guvernatorul Siriei.

cii, Eleniștii¹ cârteaau împotriva Evreilor, pentru că în slujirea zilnică² văduvele lor erau trecute cu vederea.

² Și chemând cei doisprezece mulțimea ucenicilor³, au zis: „Nu e potrivit ca noi să lăsăm deoparte cuvântul lui Dumnezeu și să slujim la mese.

³ Drept aceea, fraților, căutați între voi șapte bărbați, cu nume bun, plini de Duh Sfânt și de înțelepciune, pe care noi să-i rânduim la treaba aceasta;

⁴ iar noi vom stăru în rugăciune și'n slujirea cuvântului⁴.

⁵ Și a plăcut cuvântul înaintea întregii mulțimi; și au ales pe Ștefan, bărbat plin de credință și de Duh Sfânt și pe Filip și pe Prohor și pe Nicanor și pe Timon și pe Parmena și pe Nicolae, prozelit din Antiohia⁵,

⁶ pe care i-au pus înaintea apostolilor; și ei, rugându-se, și-au pus mâinile peste ei⁶.

⁷ Și cuvântul lui Dumnezeu creștea; și numărul ucenicilor se înmulțea foarte

¹ Evrei din afara Palestinei, de cultură și limbă greacă; în Ierusalim își aveau sinagoga lor aparte, în care, spre deosebire de acelea ale Evreilor propriu-zisi, cultul se oficia în grecescă. Această împărțire s'a păstrat și în prima comunitate creștină.

² Distribuirea zilnică a bunurilor, în special a hranei.

³ Ca și în versetul precedent: noii adepti ai lui Hristos; ucenicii apostolilor.

⁴ Principalele îndeletniciri ale apostolilor în reunurile liturgice ale comunității: rostirea rugăciunilor (inclusiv frângerea pâinii) și cateheza.

⁵ Cei șapte s-au numit diaconi, adică slujitori, de la cuvântul diakonía, deseori repetat în context, care înseamnă slujire. E evident că ultimul era destinat să-i slujească pe cei din comunitatea Eleniștilor.

⁶ Rugăciunea și punerea mâinilor alcătuiesc, până astăzi, actul sacramental al hirotoniei. Alegerea era făcută de comunitate, dar hirotonia, numai de apostoli.

în Ierusalim; și multă mulțime de preoți se supuneau credinței.

⁸ Iar Ștefan, plin de har și de putere, făcea minuni și semne mari în popor.

⁹ Și s'au ridicat unii din sinagoga ce se zicea a Liberților⁷ și a Cireneilor și a Alexandrinilor și a celor din Cilicia și din Asia, care se luau la întrebări cu Ștefan

¹⁰ și nu puteau să stea împotriva înțelepciunii și Duhului cu care el vorbea.

¹¹ Atunci au pus pe niște bărbați să zică: „L-am auzit grăind cuvinte de blasfemie împotriva lui Moise și a lui Dumnezeu”.

¹² Si au întărâtat poporul și pe bătrâni și pe cărturari și, năvălind asupră-i, l-au răpit și l-au dus în sinedriu.

¹³ Si au pus martori mincinoși, care ziceau: „Acest om nu încetează a grăi cuvinte de blasfemie împotriva acestui loc sfânt⁸ și a legii.

¹⁴ Că l-am auzit zicând că Iisus, acest Nazarinean, va strica locul acesta și va schimba datinile pe care ni le-a lăsat nouă Moise”.

¹⁵ Si ațintindu-și ochii asupra lui, toți cei ce ședeau în sinedriu au văzut fața lui ca o față de înger.

7

Cuvântarea și martiriul lui Ștefan.

¹ Si a zis arhiereul: „Adevărate sunt acestea?”

⁷ Liberți: sclavi eliberați. Urmașii Evreilor pe care Pompei îi duse ca sclavi la Roma în anul 63 î. H.

⁸= Împotriva templului.

² Iar el a zis: „Bărbați frați și părinti, ascultați! Dumnezeul slavei i S'a arătat părintelui nostru Avraam pe când era în Mesopotamia, mai înainte de a locui în Haran,

³ și i-a zis: Ieși din ținutul tău și din rudenia ta și vino în ținutul pe care ți-l voi arăta Eu.

⁴ Atunci, ieșind din ținutul Haldeilor, a locuit în Haran. Iar după moartea tatălui său l-a strămutat de acolo în ținutul acesta pe care-l locuți voi acum.

⁵ Si nu i-a dat în el moștenire nici un pas de pământ, dar i-a făgăduit că i-l va da spre stăpânire lui și seminției lui de după el, cu toate că n'avea copil.

⁶ Si Dumnezeu a vorbit aşa: Urmașii lui vor fi străini pe pământ străin și acolo îi vor robi și-i vor asupri patru sute de ani;

⁷ dar pe neamul la care vor robi, Eu îl voi judeca – a zis Dumnezeu –, iar după aceea vor ieși și-Mi vor sluji Mie în locul acesta.

⁸ Si i-a dat legământul tăierii' mprejur; și aşa i-a dat naștere lui Isaac și l-a tăiat împrejur a opta zi; și Isaac i-a dat naștere lui Iacob; și Iacob, celor doi-sprezece patriarhi.

⁹ Si patriarhii, învinuindu-l pe Iosif, l-au vândut în Egipt; și Dumnezeu era cu el

¹⁰ și l-a scos din toate necazurile lui și i-a dat har și înțelepciune înaintea lui Faraon, regele Egiptului, iar acesta l-a pus cărmuiitor peste Egipt și peste toată casa lui.

¹¹ Si a venit foamete peste tot Egiptul și peste Canaan, și necaz mare, și părintii noștri nu mai găseau hrana.

¹² Si Iacob, auzind că este grâu în

Egipt, i-a trimis pe părinții noștri înțâia oară.

¹³ Iar a doua oară Iosif li s'a făcut cunoscut fraților săi, și neamul lui Iosif i-a devenit cunoscut lui Faraon¹.

¹⁴ Si trimițând Iosif, l-a chemat pe Iacob, tatăl său, și toată rudenia sa, cu șaptezeci și cinci de suflete.

¹⁵ Si Iacob s'a coborât în Egipt; și au murit, el și părinții noștri;

¹⁶ și au fost strămutați la Sichem și au fost puși în peștera pe care Avraam o cumpărase cu preț de argint de la fiul lui Emor, în Sichem.

¹⁷ Dar, cum se aprobia vremea făgăduinței pentru care Dumnezeu i s'a jurat lui Avraam, poporul a crescut în Egipt și s'a înmulțit,

¹⁸ până când s'a ridicat peste Egipt un alt rege, care nu știa de Iosif.

¹⁹ Acesta, nedreptățindu-ne neamul, i-a silit pe părinții noștri să-și lepede pruncii, ca să nu scape cu viață.

²⁰ În vremea aceea s'a născut Moise și era plăcut lui Dumnezeu. Si trei luni a fost hrănит în casa tatălui său.

²¹ Si fiind el lepădat, l-a luat fiica lui Faraon și l-a crescut ca pe un fiu al ei.

²² Si a fost Moise scolit în toată înțelepciunea Egipcenilor și puternic era el în cuvintele și'n faptele lui.

²³ Iar când a împlinit patruzeci de ani, și-a pus în gând să-i cerceteze pe frații săi, fiili lui Israel.

²⁴ Si văzând pe unul din ei că este nedreptățit, l-a apărat pe cel asuprit și l-a răzbunat omorându-l pe egiptean.

²⁵ Si el socotea că frații săi vor pri- cepe că Dumnezeu le dăruiește izbăvire prin mâna lui, dar ei n'au înțeles.

²⁶ Si a doua zi li s'a arătat unora care se băteau și i-a îndemnat la pace, zicând: Bărbaților, sunteți frați; de ce vă faceți rău unul altuia?

²⁷ Dar cel care-l vătăma pe aproapele său l-a îmbrâncit, zicând: Cine te-a pus pe tine domn și judecător peste noi?

²⁸ nu cumva vrei să mă omori, aşa cum l'ai omorât ieri pe egiptean?...

²⁹ La acest cuvânt, Moise a fugit și a trăit ca străin în țara Madian, unde a dat naștere la doi fii.

³⁰ Si după ce s'au împlinit patruzeci de ani, îngerul Domnului i s'a arătat în pustia muntelui Sinai, în flacăra unui rug aprins².

³¹ Iar Moise, văzând, s'a minunat de vedenie, dar când s'a apropiat să se uite, glasul Domnului a fost către el:

³² Eu sunt Dumnezeul părinților tăi, Dumnezelui lui Avraam și Dumnezelui lui Isaac și Dumnezelui lui Iacob. Si Moise, tremurând, nu îndrăznea să privească;

³³ dar Domnul i-a zis: Scoate-ți încăltămîntea picioarelor, căci locul pe care stai este pământ sfânt.

³⁴ Da, văzut-am asuprirea poporului Meu în Egipt și suspinul lor l-am au- zit și M'am pogorât ca să-i eliberez. Si acum, vino, te trimit în Egipt!

³⁵ Pe Moise acesta, de care ei s'au lepădat, zicând: „Cine te-a pus pe tine domn și judecător?”³, pe el l-a tri- mis Dumnezeu domn și răscumpărător

¹E vorba în special de familia lui Iosif; originea lui era deja cunoscută în casa lui Faraon (Fc 39, 14, 17; 41, 12).

²Textual: în flacăra focului unui rug.

³Firul roșu al cuvântării lui Ștefan este ob- servația că poporul evreu a ignorat și respins tot

prin mâna⁴ îngerului care i se arătase în rug.

³⁶ El i-a scos afară, făcând minuni și semne în țara Egiptului și la Marea Roșie și în pustie timp de patruzeci de ani.

³⁷ Acesta este Moise cel ce le-a spus fiilor lui Israel: Prooroc ca mine vă va ridică Dumnezeu dintre frații voștri; pe El să-L ascultați!

³⁸ El este cel ce în adunarea din pustie a fost cu îngerul care i-a vorbit pe muntele Sinai și cu părinții noștri⁵ și a primit cuvinte de viață⁶ ca să ni le dea nouă.

³⁹ De el n'au vrut să asculte părinții noștri, ci s'au lepădat, și'n inimile lor s'au întors către Egipt

⁴⁰ zicându-i lui Aaron: Fă-ne dumnezei care să meargă înaintea noastră; căci acestui Moise care ne-a scos din țara Egiptului nu știm ce i s'a întâmplat.

⁴¹ Și'n zilele acelea au făcut un vițel și i-au adus idolului jertfă și se veseleau de lucrurile mâninilor lor.

⁴² Dar Dumnezeu S'a întors de la ei și i-a dat să se închine oștirii cerului⁷, precum este scris în cartea profetilor: Casă a lui Israel, timp de patruzeci

binele pe care Dumnezeu a vrut să i-l facă. Fuga lui Moise în Egipt e motivată nu prin frica acestuia de Faraon, ci prin spaimea de a fi denunțat de propriii săi conaționali. Vechiul conflict Dumnezeu – Israel culminează în drama lui Iisus Hristos.

⁴= Mijlocirea.

⁵În mijlocul adunării, Moise a fost intermediarul dintre îngerul Domnului (manifestarea sensibilă a lui Dumnezeu) și poporul lui Israel.

⁶Cuvintele legii, a cărei respectare este viață în Dumnezeu. Literal: cuvinte vii.

⁷Literal: să slujească – prin închinare – oștirii cerului. În limbajul biblic, prin „oștirile cerului” se înțeleg astrele, pe care unele popoare păgâne din antichitate le divinizau (Dt 4,19).

de ani, în pustie, adusu-Mi-ați voi Mie junghieri și jertfe?

⁴³ Dar ați purtat cortul lui Moloh și steaua dumnezeului „vostru” Raifan, chipurile pe care le-ați făcut să vă închinăți la ele!... Vă voi strămuta dincolo de Babilon!

⁴⁴ Părinții noștri aveau în pustie cortul mărturiei, aşa cum orânduise Cel ce i-a grăit lui Moise să-l facă după izvodul pe care-l văzuse;

⁴⁵ și pe acesta primindu-l, părinții noștri l-au adus cu Iosua în țara stăpânită de neamurile pe care Dumnezeu le-a izgonit din fața părinților noștri; până'n zilele lui David,

⁴⁶ care a aflat har în fața lui Dumnezeu și a cerut să-I găsească un locaș Dumnezeului lui Iacob.

⁴⁷ Dar casa I-a zidit-o Solomon.

⁴⁸ Cel-Preaînalt însă nu locuiește în case făcute de mâini, după cum zice profetul:

⁴⁹ Cerul este tronul Meu, iar pământul, așternut al picioarelor Mele. Ce casă îmi vei zidi tu Mie – zice Domnul –, sau: care este locul odihnei Mele?

⁵⁰ Oare nu mâna Mea a făcut toate acestea?

⁵¹ Voi, cei tari în cerbice și netăiați împrejur la inimă și la urechi⁸, voi pururea îi stați împotrivă Duhului Sfânt⁹; precum părinții voștri, aşa și voi!

⁵² Pe care dintre profeti nu l-au prigonit părinții voștri? Ei i-au omorât pe cei ce-au prevestit sosirea Celui-Drept, ai Cărui vânzători și ucigași v'ați făcut voi acum,

⁸= Încăpătânați, perseverenți în nesupunere și incapabili să priceapă lucrurile lui Dumnezeu.

⁹= Celui ce a grăit prin Moise și prin profeti.

53 voi, cei ce'n rânduială de la îngeri ați primit legea¹⁰ și n'ați păzit-o!"

54 Iar ei, auzind acestea fremătau de furie în inimile lor și scrâșneau din dinți împotriva lui.

55 Iar Ștefan, fiind plin de Duh Sfânt și privind la cer, a văzut slava lui Dumnezeu și pe Iisus stând de-a dreapta lui Dumnezeu.

56 Și a zis: „Iată, văd cerurile deschise și pe Fiul Omului stând de-a dreapta lui Dumnezeu!”

57 Iar ei, strigând cu glas mare, și-au astupat urechile și'ntr'un cuget s'au năpustit asupra lui.

58 Și scoțându-l afară din cetate, îl loveau cu pietre. Iar martorii¹¹ și-au pus hainele la picioarele unui Tânăr numit Saul¹².

59 Și îl loveau cu pietre pe Ștefan, care se ruga și zicea: „Doamne Iisuse, primește duhul meu!”

60 Și, îngenunchind, a strigat cu glas mare: „Doamne, nu le socoti lor păcatul acesta!...”. Și zicând acestea, a adormit.

¹⁰În finalul teribilului său rechizitoriu, Ștefan invocă tradiția rabinică, potrivit căreia legea de pe Sinai a fost dată de îngeri, Moise fiind intermediarul. Folosind aceeași tradiție, Apostolul Pavel (Ga 3, 19; Evr 2, 2) va demonstra că tocmai de aceea legea are un rol secundar în raport cu Evanghelia, care vine direct de la Dumnezeu prin Hristos-Dumnezeu.

¹¹Potrivit procedurii prevăzute în Dt 17, 7 martorii acuzării erau cei ce începeau execuția prin lapidare. În cazul lui Ștefan, în lipsa unui proces real și a unei sentințe de condamnare, „execuția” nu a altceva decât un linsaj, iar „martorii” sunt cei minciinoși menționați la 6, 13-14.

¹²Cel ce avea să devină Apostolul Pavel.

8

Saul prigonește Biserica. Evanghelia este propovăduită în Samaria. Simon Magul. Filip și famenul etiopian.

1 Și Saul se învoise la uciderea lui. Și în ziua aceea prigoană mare s'a făcut asupra Bisericii din Ierusalim. Și toți, în afara de apostoli, s'au împrăștiat prin ținuturile Iudeii și ale Samariei¹.

2 Iar niște bărbați cucernici l-au îngropat pe Ștefan, și plângere mare au făcut pentru el.

3 Iar Saul pustia² Biserica; intrând prin case și tărând bărbați și femei, îi arunca în temniță³.

4 Dar cei care se împrăștiaseră treceau din loc în loc binevestind cuvântul⁴.

5 Iar Filip⁵, coborându-se într'o cetate a Samariei, le propovăduia pe Hristos.

6 Și mulțimile într'un cuget luau aminte la cele spuse de Filip, ascultându-l și văzând semnele pe care le făcea.

7 Că din mulți care aveau duhuri necurate, ele ieșeau strigând cu glas mare, și mulți slăbănoși și șchiopi s'au vindecat.

8 Și bucurie mare s'a făcut în cetatea aceea.

¹Despre Samaria și Samarineni vezi nota de la In 4, 9.

²Sensul exact: făcea ravagii în.

³Tânăr zelos, cu bogată cultură juridică și bucurându-se de încrederea sinedriului, Saul fusese investit cu puteri speciale de a-i urmări și aresta pe creștini, având la dispoziția sa și o gardă militară.

⁴Persecuția devin cei dintâi misionari, realizând astfel a doua etapă a răspândirii creștinismului.

⁵Nu Apostolul Filip, ci unul din cei șapte diaconi menționați în capitolul 6.

9 Dar în cetate era mai dinainte un bărbat cu numele Simon, care vrăjea și uimea neamul Samariei, zicând că el ar fi cineva mare.

10 La acesta luau aminte toți, de la mic și până mare, zicând: „El este acea putere a lui Dumnezeu numită Cea-Mare”⁶.

11 Si luau aminte la el, fiindcă de multă vreme îi uimise cu vrăjile lui.

12 Dar când ei i-au crezut lui Filip, care le propovăduia despre împărăția lui Dumnezeu și despre numele lui Iisus Hristos, bărbați și femei se botezau.

13 Iar Simon a crezut și el și, botezându-se, era mereu cu Filip. Si săzând semnele și minunile mari ce se făceau, era uimit.

14 Iar apostolii din Ierusalim, auzind că Samaria a primit cuvântul lui Dumnezeu, i-au trimis la ei pe Petru și pe Ioan,

15 care, coborând, s'au rugat pentru ei ca să primească Duh Sfânt;

16 că nu se pogorâse încă peste nici unul dintre ei, ci erau numai botezați în numele Domnului Iisus⁷.

17 Atunci își puneau mâinile peste ei, și ei luau Duh Sfânt.

18 Si Simon, săzând că prin punerea mâinilor apostolilor se dă Duhul Sfânt, le-a adus bani,

⁶Emanăție a puterii divine pe care Samarinenii o presupuneau lucrătoare în faptele neobișnuite ale lui Simon.

⁷Ca diacon, Filip avea puterea de a boteza, dar nu și pe aceea de a transmite Duh Sfânt. Si în practica de astăzi a Bisericii, un diacon – sau chiar un simplu mirean – poate boteza în împrejurări excepționale, dar Taina Mirungerii, prin care celui botezat îi se împărtășesc darurile Sfântului Duh, e oficială numai de episcop sau de preot.

19 zicând: „Dați-mi și mie această putere, ca acela pe care eu voi pune mâinile să primească Duh Sfânt”.

20 Iar Petru i-a zis: „Piară banii tăi, și tu împreună cu ei!, pentru că ai socotit că darul lui Dumnezeu se dobândește cu bani⁸;

21 în chemarea aceasta tu n'ai parte și nici moștenire⁹, pentru că inima ta nu este dreaptă înaintea lui Dumnezeu.

22 Așadar, pocăiește-te de această răutate a ta și roagă-te lui Dumnezeu, doar și se va ierta cugetul inimii;

23 că'ntru amăraciunea fierii și'ntru legătura nedreptății te văd că ești!”

24 Si răspunzând Simon, a zis: „Rugătvă voi la Domnul pentru mine, ca să nu vină asupra mea nimic din cele ce ați zis”.

25 Iar ei, după ce au mărturisit și au grădit cuvântul Domnului, s'au întors la Ierusalim binevestind în multe sate ale Samarinenilor.

26 Si îngerul Domnului a grădit către Filip, zicând: „Ridică-te și mergi spre mișăzi, pe calea care coboară de la Ierusalim la Gaza; ea este pustie”.

27 Si ridicându-se el, a mers. Si iată, un bărbat din Etiopia, famen¹⁰, mare

⁸Această întâmplare a dat naștere cuvântului „simonie” (de la Simon): vina de a cumpăra cu bani sau cu bunuri echivalente hirotonia sau demnitățile bisericesti. Traficul de cele sfinte este interzis și pedepsit de Canoanele Bisericii. Duhul Sfânt este, prin excelență, un dar al lui Dumnezeu, care se transmite în mod absolut gratuit: „În dar ați primit, în dar să dați” (Mt 10, 8).

⁹Nu poti transmite ceea ce n'ai primit.

¹⁰=Eunuc. Despre fameni ca atare se vorbește la Mt 19,12 (vezi și nota). Prin generalizare, termenul de „eunuci” îi desemna pe înalții demnitari ai curților imperiale din răsărit, cu mare influență în treburile politice și casnice, aşa cum îi cunoaștem, de pildă, din istoria Bizanțului.

dregător al Candachiei¹¹, regina Etiopianilor, care era peste toată vistieria ei și care venise la Ierusalim să se închine,

²⁸ se întorcea acasă; și șezând în caretă sa, îl ctea pe profetul Isaia¹².

²⁹ Iar Duhul i-a zis lui Filip: „Apropiete și te alipește de caretă aceasta”.

³⁰ Si Filip a alergat și l-a auzit citindu-l pe profetul Isaia și i-a zis: „Înțelegi tu oare ce citești?”

³¹ Iar el a zis: „Cum aș putea-o, dacă nu mă va călăuzi cineva?”¹³ Si l-a rugat pe Filip să se urce și să șadă cu el.

³² Iar locul din Scriptură pe care-l ctea era acesta: Ca o oaie la'njunghiere S'a adus și ca un miel fără de glas în fața celui ce-l tunde, aşa El nu-și deschide gura.

³³ Întru smerenia Lui I s'a răpit dreptatea. Neamul Său cine-l va spune? Că viața I se ia de pe pământ¹⁴.

³⁴ Iar famenul, răspunzând, i-a zis lui Filip: „Rogu-te, despre cine zice profetul acesta?, despre sine, sau despre altinevea?”

³⁵ Iar Filip, deschizându-și gura și începând de la scriptura aceasta, i L-a binevestit pe Iisus.

¹¹Candachia nu era un nume propriu, ci denumirea calitatea de regină a Nubiei (partea de dincolo de prima cataractă a Nilului, Sudan egiptean); echivalentul feminin al cuvântului Faraon.

¹²Era în obișnuința anticilor să citească cu voce tare.

¹³Text fundamental pentru lectura Sfintei Scripturi. De aici, trebuința tot mai acută, în zilele noastre, a unor ediții biblice adnotate sau comentate.

¹⁴Profetie mesianică din Is 53. Text, într'adevăr, dificil, care solicită o lectură critică și o exegeză aparte.

³⁶ Si pe când mergeau ei pe cale, au ajuns la o apă; iar famenul a zis: „Iată apă. Ce mă împiedică să fiu botezat?”

³⁷ Filip a zis: „Dacă tu crezi din toată inima, este cu putință”. Si el, răspunzând, a zis: „Cred că Iisus Hristos este Fiul lui Dumnezeu”.

³⁸ Si a poruncit să stea caretă; și s'au coborât amândoi în apă – și Filip, și famenul – și l-a botezat.

³⁹ Iar când au ieșit din apă, Duhul Domnului l-a răpit pe Filip și famenul nu l-a mai văzut. Si el s'a dus în calea sa, bucurându-se.

⁴⁰ Iar Filip s'a aflat la Azot¹⁵ și, mergând, binevestea prin toate cetățile, până ce a sosit în Cezarea.

9

Minunea de pe calea Damascului. Încreștinarea lui Saul. Saul îl propovăduiește pe Iisus în Damasc. Saul la Ierusalim, apoi în Tars. Petru îl vindecă pe Enea și o invie pe Tavita.

¹ Iar Saul, încă suflând amenințare și ucidere împotriva ucenicilor Domnului, a mers la arhiereu

² și a cerut de la el scrisori către sinagoga din Damasc ca, dacă va afla acolo pe vreunii, atât bărbați cât și femei, că merg pe Calea aceasta, să-i aducă legați la Ierusalim.

³ Si a fost că pe când mergea el și se aprobia de Damasc, deodată o lumină din cer a strălucit împrejurul lui¹.

¹⁵Localitate între Gaza și Ioppe.

¹Înțelesul complet este acela că lumina, foarte strălucitoare, l-a învăluit din toate părțile, în același timp încercuind-l și acoperindu-l.

⁴ Și, căzând el la pământ, a auzit un glas, zicându-i: „Saule, Saule, de ce Mă prigonești?”

⁵ Iar el a zis: „Cine ești, Doamne?” Și glasul i-a zis: „Eu sunt Iisus, Cel pe care tu îl prigonești². Greu îți este să izbești cu piciorul în țepușă”³.

⁶ Și el, tremurând și însăpămantat fiind, a zis: „Doamne, ce voiești Tu să fac?” Iar Domnul i-a zis: „Ridică-te, intră în cetate și îți se va spune ce trebuie să faci”.

⁷ Iar bărbătii care mergeau cu el pe cale stăteau încremeniți, glasul auzindu-l, dar nevăzând pe nimeni.

⁸ Și Saul s'a ridicat de la pământ; dar, deși avea ochii deschiși, nu vedea nimic. Și luându-l de mâna, l-au dus la Damasc.

⁹ Și trei zile a fost fără vedere; și n'a mâncat, nici n'a băut.

¹⁰ Și era în Damasc un ucenic cu numele Anania. Și Domnul i-a zis în vedenie: „Anania!” Iar el a zis: „Iată-mă, Doamne!”

¹¹ Și Domnul a zis către el: „Scoală-te și mergi pe ultița care se cheamă Ulița Dreaptă și caută în casa lui Iuda pe un om din Tars, cu numele Saul; că, iată, se roagă,

¹² și a văzut în vedenie pe un bărbat cu numele Anania intrând în lăuntru și punându-și mâinile peste el ca să-și recapete vederea”.

¹³ Și a răspuns Anania: „Doamne, despre bărbatul acesta de la mulți am au-

zit câte rele le-a făcut el sfinților⁴ Tăi în Ierusalim;

¹⁴ și aici are putere de la arhierei să-i lege pe toți cei ce cheamă numele Tău”.

¹⁵ Și i-a zis Domnul: „Du-te, pentru că acesta îmi este Mie vas ales, ca numele să mi-L poarte înaintea neamurilor și a regilor și a fiilor lui Israel;

¹⁶ căci Eu îi voi arăta câte trebuie el să pătimească pentru numele Meu”.

¹⁷ Și a mers Anania și a intrat în casă și, punându-și mâinile peste el, a zis: „Frate Saul, Domnul Iisus, Cel Care îți S'a arătat pe calea pe care veneai, m'a trimis ca să-ți recapetei vederea și să te umpli de Duh Sfânt”.

¹⁸ Și îndată au căzut de pe ochii lui ca niște solzi; și-a recăpătat vederea și, sculându-se, a fost botezat⁵.

¹⁹ Și luând mâncare, s'a întărit. Și a stat cu ucenicii din Damasc câteva zile.

²⁰ Îndată după aceea îl propovăduia în sinagogi pe Iisus, că Aceasta este Fiul lui Dumnezeu.

²¹ Și se mirau toți cei ce-l auzeau și ziceau: „Oare nu el este cel care i-a prigont în Ierusalim pe cei ce cheamă numele acesta? și nu pentru aceea a venit el aici, ca să-i ducă legăți la arhierei...”.

²² Și Saul mai mult se întărea și-i tulbură pe Iudeii care locuiau în Damasc, dovedind că Aceasta este Hristos.

² Prigonindu-i pe creștini, Saul îl prigonea pe Însuși Iisus, Care Se identifică cu cei ce cred în El și-I urmează (cf. Mt 25, 40, 45).

³ Nu poți lupta împotriva lui Iisus fără să te rănești. Caz celebru în istorie: Iulian Apostatul.

⁴ Sub denumirea de „sfinți” erau desemnați creștinii din Biserica primară. Împrumutat din Vechiul Testament (Is 19, 6; Lv 11, 45; Nm 16, 3), termenul e des folosit în epistolele pauline și exprimă ideea de credință în Hristos, devotament în Dumnezeu, lepădarea păcatelor și curăție suflarească. Mai târziu el a fost restrâns la categoria celor din elita creștină, aşa cum îi cunoaștem din calendar.

⁵ Convertirea și botezul lui Pavel, eveniment crucial pentru dezvoltarea creștinismului.

23 Si după ce au trecut destule zile⁶, Iudeii s'au sfătuit să-l omoare.

24 Dar lui Saul i s'a făcut cunoscută unelțirea lor. Iar ei zi și noapte păzeau porțile, ca să-l ucidă.

25 Si luându-l ucenicii lui noaptea, l-au coborât peste zid într'un coș, lăsându-l jos.

26 Si venind la Ierusalim, Saul încerca să se alipească de ucenici; și toti se temeau de el, necrezând că este ucenic.

27 Dar Barnaba, luându-l, l-a dus la apostoli⁷ și el le-a istorisit cum l-a văzut în cale pe Domnul și că Acesta i-a grăit, și cum cu îndrăznire a propovăduit la Damasc întru numele lui Iisus.

28 Si era cu ei ieșind și intrând în Ierusalim, cu îndrăznire propovăduind întru numele Domnului.

29 Si grăia și se lua la întrebări cu Eleniștii; dar ei căutau să-l ucidă.

30 Iar dacă frații au aflat aceasta, l-au dus la Cezarea și l-au trimis la Tars.

31 Așadar, în toată Iudeea și Galileea și Samaria Biserică avea pace, zidindu-se și umblând în frica de Domnul; și se înmulțeau întru mângâierea Duhului Sfânt⁸.

32 Si a fost că Petru a trecut pe la toti și a coborât și la sfinții care locuiau în Lida.

⁶= După vreme îndelungată. Pentru economia narătiei, Luca simplifică faptele și trece peste cei trei ani petrecuți de Saul în Arabia, episod pe care-l cunoaștem direct de la Pavel (Ga 1, 17-18).

⁷De fapt, el i-a întâlnit pe Petru și pe Iacob, fratele Domnului, precizare pe care Pavel o face în Ga 1, 18-19, dar pe care Luca, din motivele simplificatoare pomenite mai sus, o omite.

⁸Duhul Sfânt e o hrană duhovnicească a Bisericii, care o face să crească din interior.

33 Si acolo a găsit un om cu numele Enea, care de opt ani zăcea în pat, că era paralitic.

34 Si Petru i-a zis: „Enea, te vindecă Iisus Hristos; ridică-te și strângă-ți patul!” Si el îndată s'a ridicat;

35 și l-au văzut toți cei ce locuiau în Lida și în Saron, care s'au și întors la Domnul.

36 Iar în Ioppe era o ucenită cu numele Tavita, ceea ce în tâlcuire se zice Căprioara⁹. Aceasta era plină de fapte bune și de milosteniile pe care le făcea.

37 Si a fost că în zilele acelea ea s'a îmbolnăvit și a murit. Si după ce au scăldat-o, au pus-o în odaia de sus.

38 Si fiind Lida aproape de Ioppe, ucenicii, auzind că Petru este în Lida, au trimis la el doi bărbați, rugându-l: „Nu pregeta să vii până la noi”.

39 Si Petru, sculându-se, a mers cu ei. Când a sosit, l-au dus în odaia de sus; și l-au încurajat toate văduvele, plângând și arătând cămășile și hainele câte le făcea Căprioara pe când era cu ele.

40 Si Petru, după ce i-a scos afară pe toti, a îngenuncheat și s'a rugat; și întorcându-se către trup, a zis: „Tavita, scoală-te!” Iar ea și-a deschis ochii și, văzându-l pe Petru, a sezut în capul oaselor.

41 Iar Petru i-a dat mâna și a ridicat-o și, chemându-i pe sfinți și pe văduve, le-a dat-o vie.

42 Si s'a făcut cunoscută aceasta în întreaga Ioppe și mulți au crezut în Domnul.

43 Si a fost că el a rămas multe zile în Ioppe, la un oarecare Simon, tăbăcar.

⁹Grecescul Dorkas îl traduce pe aramaicul Tabitha, ambele însemnând, de fapt, gazelă.

10

Petru și sutașul Corneliu. Petru vorbește în casa lui Corneliu. Păgânii îl primesc pe Duhul Sfânt.

1 Iar în Cezareea era un bărbat cu numele Corneliu, sutaș din cohorta ce se chema Italica,

2 cucernic și temător de Dumnezeu, cu toată casa lui, și care făcea multe milostenii poporului și'ntotdeauna I se ruga lui Dumnezeu¹.

3 Si cam pe la ceasul al nouălea din zi a văzut în vedenie, lămurit, un înger al lui Dumnezeu, intrând la el și zicându-i: „Corneliu!”

4 Iar Corneliu, cătând spre el și înfricoșându-se, a zis: „Ce este, Doamne?” Si îngerul i-a zis: „Rugăciunile și milosteniile tale s-au suit spre pomenire înaintea lui Dumnezeu².

5 Si acum, trimite oameni la Ioppe și cheamă să vină un anume Simon care se numește Petru.

6 El găzduiește la un oarecare Simon, tăbăcar, a cărui casă este lângă mare. Acesta îți va spune ce trebuie să faci”.

7 Si când îngerul care a vorbit cu el a plecat, Corneliu i-a chemat pe doi din slujitorii săi de casă și pe un ostaș cucernic din cei ce-i erau mai apropiati.

8 Si după ce le-a istorisit toate, i-a trimis la Ioppe.

9 Iar a doua zi, în timp ce ei mergeau pe drum și se apropiau de cetate, Petru s'a

¹Corneliu, centurion din armata romană. El nu era un prozelit, ci un păgân familiar cu religia iudaică, în care se implica fără a merge până la circumcizie.

²Miresmele jertfelor de alimente și tămăie ale Legii Vechi erau deja înlocuite prin rugăciuni și fapte bune.

suit în odaia de sus³, cam pe la ceasul al șaselea⁴, să se roage.

10 Si a fost că i s'a făcut foame și voia să mănânce; dar pe când ei îi pregăteau, el a căzut în extaz.

11 Si a văzut cerul deschis și un lucru ca o față mare de masă coborându-se legată de patru colțuri și lăsându-se pe pământ.

12 În ea erau toate dobitoacele cu patru picioare și târâtoarele pământului și păsările cerului.

13 Si glas a fost către el: „Scoală-te, Petre, înjunghie și mănâncă!”

14 Iar Petru a zis: „Nicidecum, Doamne, că niciodată n'am mâncat ceva spurcat sau necurat⁵”.

15 Si din nou a fost glas către el, a doua oară: „Pe cele ce le-a curățit Dumnezeu, tu să nu le numești spurcate!”

16 Si aceasta s'a făcut de trei ori, și înădăta lucrul acela s'a ridicat la cer.

17 În timp ce Petru nu se dumarea întru Sine ce ar putea să fie vedenia pe care o văzuse, iată că bărbății trimiși de Corneliu, întrebând de casa lui Simon, stănd la poartă

18 și strigând, au întrebat dacă Simon cel numit Petru găzduiește acolo.

19 Si'n timp ce Petru era gândindu-se la vedenie, Duhul i-a zis: „Iată, te caută trei bărbăți;

20 scoală-te aşadar, coboară și mergi împreună cu ei fără să te îndoiești de nimic, fiindcă Eu i-am trimis”.

21 Si Petru, coborându-se la bărbății trimiși la el de Corneliu, le-a zis: „Iată,

³= Pe terasa casei, la loc singuratic; pe terasa unei case palestiniene se afla uneori și un cort.

⁴= Pe la amiază.

⁵Restrișurile alimentare impuse de Legea Veche (Lv 11).

eu sunt acela pe care-l căutați. Care este pricina pentru care-ați venit?”

²² Iar ei au zis: „Corneliu sutașul, om drept și temător de Dumnezeu și mărturisit⁶ de tot neamul Iudeilor, înștiințat a fost de înger sfânt să trimîtă să te cheme acasă la el, ca să audă cuvinte de la tine”.

²³ Atunci el i-a chemat înlăuntru și i-a ospătat. Iar a doua zi, sculându-se, a plecat cu ei; iar câțiva din frații cei din Ioppe l-au însoțit.

²⁴ Și'n ziua următoare au intrat în Cezarea. Iar Corneliu îi aștepta; și-și chemase acasă la el rudeniile și pe prietenii cei mai apropiati.

²⁵ Și când a fost să intre Petru, Corneliu l-a întâmpinat și i s'a închinat căzându-i la picioare.

²⁶ Iar Petru l-a ridicat, zicându-i: „Ridică-te!, și eu sunt om”.

²⁷ Și, vorbind cu el, a intrat și a găsit pe mulți adunați.

²⁸ Și a zis către ei: „Voi știți că unui bărbat iudeu nu-i este îngăduit să se alipească ori să se apropie de cel de alt neam; dar mie Dumnezeu mi-a arătat ca pe nici un om să nu-l numesc spuscat sau necurat.

²⁹ De aceea, chemat fiind să vin, am venit fără'mpotrivire. Deci vă întreb: Pentru care pricina ati trimis după mine?”

³⁰ Corneliu a zis: „Acum patru zile eram postind până la ceasul acesta, și'n casa mea îmi făceam rugăciunea de ceasul al nouălea; și iată, un bărbat în haină strălucitoare a stat în fața mea

31 și a zis: Corneliu, rugăciunea ta a fost ascultată și milosteniile tale au fost pomenite înaintea lui Dumnezeu.

³² Așadar, trimite la Ioppe și cheamă-l pe Simon cel ce se numește Petru; el e găzduit în casa lui Simon, tăbăcarul, lângă mare.

³³ Deci, îndată eu am trimis la tine; și tu ai făcut bine că ai venit. Și acum, noi toti suntem de față înaintea lui Dumnezeu, ca să ascultăm toate cele poruncite tie de Domnul”.

³⁴ Iar Petru, deschizându-și gura, a zis: „Cu adevărat cunosc că Domnul nu este părtinitor,

³⁵ ci, în orice neam, celui ce se teme de El și face dreptate, bineplăcut îi este

³⁶ cuvântul pe care El l-a trimis filor lui Israel, binevestind pacea prin Iisus Hristos. – Aceasta este Domn al tuturor –.

³⁷ Voi știți cuvântul care a fost în toată Iudeea, începând din Galileea, după botezul pe care l-a propovăduit Ioan,

³⁸ adică despre Iisus din Nazaret, cum L-a uns pe El Dumnezeu cu Duhul Sfânt și cu putere; despre El, Care a umblat făcând bine și vindecând pe toți cei asupriți de diavolul, pentru că Dumnezeu era cu El.

³⁹ Și noi suntem martori a tot ceea ce El a făcut, și în țara Iudeilor, și în Ierusalim; pe Aceasta L-au omorât spânzurându-L pe lemn.

⁴⁰ Pe Aceasta Dumnezeu L-a înviat a treia zi și I-a dat să Se arate,

⁴¹ nu la tot poporul, ci nouă, martorilor mai dinainte rânduiți de Dumnezeu, cei ce am mâncat și am băut cu El după ce a înviat din morți.

⁴² Și El ne-a poruncit să propovăduim poporului și să mărturisim că El este

⁶= Vorbit de bine; bucurându-se de recomandări favorabile.

Cel rânduit de Dumnezeu să fie judecător al celor vii și al celor morți.

⁴³ Despre aceasta mărturisesc toți profetii, că tot cel ce crede întru El, prin numele Lui va primi iertarea păcatelor⁷.

⁴⁴ În timp ce Petru încă grăia cuvintele acestea, Duhul cel Sfânt S'a pogorât⁷ peste toți cei ce ascultau cuvântul.

⁴⁵ Iar credincioșii tăiați împrejur, care veniseră cu Petru, au rămas uimiți că darul Duhului Sfânt s'a revărsat și peste păgâni.

⁴⁶ Că-i auzeau vorbind în limbi⁸ și slăvindu-L pe Dumnezeu. Atunci a răspuns Petru:

⁴⁷ „Oare poate cineva opri apa să-i bozeze pe aceștia care au primit Duhul Sfânt ca și noi?”

⁴⁸ Si a poruncit ca ei să fie botezați întru numele Domnului Iisus Hristos. Atunci l-au rugat să rămână la ei câteva zile.

11

Petru încunoștințează Biserica din Ierusalim despre primirea păgânilor. Biserica din Antiohia, unde credincioșii s'au numit, pentru întâia oară, creștini.

¹ Apostolii și frații care erau prin Iudeea au auzit că și păgâni au primit cuvântul lui Dumnezeu.

² Iar când Petru s'a suit la Ierusalim, credincioșii tăiați împrejur se'ndoiau asupră-i

⁷ Înțelesul exact: a căzut cu repeziciune, s'a lasat năprasnic.

⁸Cum vorbiseră și apostolii în ziua Cincizecimii (FA 2, 4).

³ și ziceau: „Ai intrat la oameni netăiați împrejur și ai mâncat cu ei...”.

⁴ Dar Petru a'nceput și cu de-a rândul le-a povestit, zicând:

⁵ „Eu eram în cetatea Ioppe și mă rugam; și am văzut în extaz o vedere: un lucru ca o față mare de masă coborându-se legată la patru colțuri; și lăsându-se în jos din cer, a venit la mine.

⁶ Cătând eu la ea cu luare-aminte, am văzut dobitoacele cu patru picioare ale pământului și fiarele și tărâtoarele și păsările cerului.

⁷ Si-am auzit un glas care-mi zicea: Scoală-te, Petre, înjunghie și mănâncă!

⁸ Dar eu am zis: Nicidicum, Doamne, că nimic spurcat sau necurat nu mi-a intrat vreodată în gură.

⁹ Si glasul mi-a grăit a doua oară din cer: Pe cele ce le-a curățit Dumnezeu, tu să nu le numești spurcate!

¹⁰ Si aceasta s'a făcut de trei ori, și apoi totul a fost luat din nou la cer.

¹¹ Si iată că'ndată trei bărbați trimiși la mine din Cezareea s'au oprit la casa în care eram noi.

¹² Iar Duhul mi-a zis să merg cu ei fără să mă'ndoiesc de nimic. Si au mers cu mine și acești șase frați și am intrat în casa bărbatului.

¹³ Si el mi-a povestit cum a văzut îngерul stând în casa lui și zicând: Trimite la Ioppe și cheamă-l pe Simon cel numit și Petru,

¹⁴ care-ți va grăi cuvinte prin care te vei măntui, tu și toată casa ta.

¹⁵ Si când am început eu să grăiesc, Duhul Sfânt S'a pogorât peste ei, ca și peste noi la început.

¹⁶ Si mi-am adus aminte de cuvântul Domnului, că zicea: Ioan a botezat cu apă; dar voi veți fi botezați întru Duhul Sfânt.

¹⁷ Deci, dacă Dumnezeu le-a dat același dar ca și nouă, lor, care au crezut în Iisus Hristos, cine eram eu să-L opresc pe Dumnezeu?"

¹⁸ Auzind acestea, ei s-au liniștit și au slăvit pe Dumnezeu, zicând: „Așadar, și păgânilor le-a dat Dumnezeu pocăință spre Viață".

¹⁹ Acuma, cei ce se împrăștiaseră în urma necazului întâmplat pe timpul lui Ștefan au trecut până'n Fenicia și'n Cipru și'n Antiohia, nimănui grăind cuvântul decât Iudeilor.

²⁰ Dar erau unii dintre ei, bărbați ciprioti și cireneni care, venind în Antiohia, grăiau și către Elini¹, binevestindu-L pe Domnul Iisus.

²¹ Si mâna Domnului era cu ei și mare era numărul celor ce au crezut și s-au întors la Domnul.

²² Si vorba despre ei s'a auzit în urechile Bisericii din Ierusalim și l-au trimis pe Barnaba până la Antiohia.

²³ Aceasta, sosind și văzând harul lui Dumnezeu, s'a bucurat și-i îndemna pe toți să rămână în Domnul cu inima stătonică.

²⁴ Că era bărbat bun și plin de Duh Sfânt și de credință. Si multimea multă I s'a adăugat Domnului.

²⁵ Si a plecat Barnaba la Tars, ca să-l caute pe Saul.

²⁶ Si găsindu-l, l-a adus la Antiohia. Si au stat acolo un an întreg, împreună

îndrumând în Biserică² și învățând mult popor. Si în Antiohia s'a numit ucenicii, pentru întâia oară, creștini.

²⁷ În zilele acelea s'a coborât profeti³ de la Ierusalim în Antiohia.

²⁸ Si sculându-se unul dintre ei, cu numele Agab, a arătat prin Duhul că'n toată lumea va fi foamete mare, care a și fost în zilele lui Claudiu.

²⁹ Iar ucenicii au hotărât ca fiecare dintre ei, după putere, să trimită spre ajutorare fraților care locuiau în Iudeea;

³⁰ ceea ce au și făcut, trimițându-le preoților⁴ prin mâna lui Barnaba și a lui Saul.

² Grecescul Ecclesia e tradus în limba română prin cuvântul Biserică, înțelegându-se prin aceasta comunitatea – universală sau locală – a creștinilor constituți într'o ierarhie harică; se scrie cu majusculă, spre a nu fi confundată cu biserică-locaș (de închinare). Constituirea Bisericii din Antiohia este a treia etapă în dezvoltarea și răspândirea creștinismului primar, după Ierusalim și Samaria.

³ = Harismatici în Biserica primară. Prin dăruri speciale ale Sfântului Duh, ei aveau capacitatea de a profetiza, adică de a sălcui corect profetiile Vechiului Testament, de a-i întări și îndemna pe cei slabii, de a citi în sufletele oamenilor, și numai în ultimul rând pe aceea de a profeta, adică de a prezice viitorul, ca în cazul de față. Ca importanță, Pavel îi situează imediat după apostoli (1 Co 12, 28).

⁴ Literal: bătrâni, prezbiteri. Bărbați mai în vîrstă decât diaconi, rânduți de apostoli în cea de două treaptă harică a Bisericii, după episcopi. Primeau harul prin punerea mâinilor (FA 14, 23) și îndeplineau funcții liturgice, pastorale, didactice și administrative. Traducerea lui presbîteros (bătrân) prin „preot” e un procedeu filologic absolut normal, echivalarea în limba receptoare făcându-se în funcție de conținutul semantic al cuvântului original, conținut prin care o noțiune generală se particularizează. Câteva exemple mai la îndemână: Același cuvânt basileus (suveran) e tradus prin „rege” dacă demnitarul conduce un regat, dar va fi tradus prin „împărat” din clipa în care același personaj a primit coroana unui imperiu. Din momentul sfîrșirii, „apa” devine „aghiasmă”. Un militar poartă de-

¹ În limbajul Noului Testament sunt numiți Elini, prin generalizare, toți cei netăiați împrejur, adică păgâni.

12

Uciderea lui Iacob cel Mare. Petru este închis de Irod și eliberat de un înger. Moartea lui Irod Agrippa.

¹ Si în vremea aceea regele Irod¹ și-a întins mâna să le facă rău unora din Biserică.

² Si l-a ucis cu sabia pe Iacob, fratele lui Ioan².

³ Si văzând că e pe placul Iudeilor, a adăugat și prinderea lui Petru – și erau zilele Azimelor³ –

⁴ pe carele și prințându-l, l-a aruncat în temniță, dându-l la patru străji de câte patru ostași ca să-l păzească, vrând ca după Paști să-l scoată în fața poporului.

⁵ Așadar, Petru era păzit în temniță; iar de către Biserică se făcea necontenit rugăciune către Dumnezeu pentru el.

⁶ Dar când Irod era să-l scoată afară, în noaptea aceea Petru dormea între doi

numirea generică de „ostaș”, dar de îndată ce a primit unul sau mai multe grade el se va numi „sergent”, „locotenent”, „colonel” s.a.m.d., continuând, totuși, să rămână „ostaș”. În funcție de treapta binecuvântării, aceeași „paine” se va numi „artos”, „prescură”, „anaforă” sau „cuminecătură”, după cum o „casă” sfințită pentru cult devine „biserică”. În același fel, un „bătrân” hirotonit se va numi „preot”, spre deosebire de ceilalți bătrâni care nu au hirotonie.

¹ Irod Agrippa I, nepotul lui Irod Antipa. Evenimentele relatate mai jos se petrec între anii 41, când Irod devine „rege” al Iudeii și Samariei, și 44, când moare (vezi v. 23). Istoricul Iosif Flaviu menționează că moartea lui Irod a fost neașteptată și neobișnuită; el a sucombat la numai cinci zile după ce a simțit dureri în intestine.

²Iacob, fiul lui Zevedeu și fratele Evanghelistului Ioan. El e primul apostol care-și dă viața pentru Hristos, aşa cum o vor face toți ceilalți.

³= Înainte de Paștele Iudeilor.

ostași, legat cu două lanțuri, iar în fața ușii paznicii păzeau temnița.

⁷ Si iată, un înger al Domnului a venit, iar în încăpere a strălucit lumină. Si lovindu-l pe Petru în coastă, îngerul l-a trezit, zicând: „Scoală-te repede!” Si lanțurile i-au căzut de la mâini.

⁸ Si i-a zis îngerul: „Încinge-te și încalță-ți sandalele!” Si el a făcut aşa. Si i-a zis lui: „Îmbracă-ți haina și urmează-mă!”

⁹ Si ieșind, mergea după înger; si nu știa că adevărat este ceea ce s'a făcut de către înger, ci i se părea că vede venie.

¹⁰ Si trecând ei de straja întâi și de a doua, au ajuns la poarta de fier care duce în cetate; si ea li s'a deschis singură. Si ieșind, au trecut într'o uliță, și deodată îngerul s'a îndepărtat de la el.

¹¹ Si Petru, venindu-și în sine, a zis: „Acum cu adevărat știu că Domnul l-a trimis pe îngerul Său și m'a scăpat din mâna lui Irod și din toate câte aștepta poporul Iudeilor”.

¹² Si chibzuind el, a venit la casa Mariei, mama lui Ioan, cel numit și Marcu⁴, unde mulți erau adunați și se rugau.

¹³ Si bătând Petru la ușa de la poartă, o slujnică cu numele Roda s'a dus să asculte.

¹⁴ Si cunoscând ea vocea lui Petru, de bucurie n'a deschis ușa, ci a alergat înălăuntru și a spus că Petru stă în fața porții.

¹⁵ Iar ei au zis: „Ai înnebunit...”. Dar ea stăruia că aşa este. Iar ei ziceau: „E

⁴Marcu, văr al lui Barnaba, viitor insotitor al Apostolului Pavel și autor al celei de a doua Evangheliei (vezi nota de la Mc 14, 52).

îngerul lui...”⁵.

16 Dar Petru bătea mereu în poartă. Și deschizându-i, l-au văzut și au rămas uimiți.

17 Și făcându-le semn cu mâna să tacă, le-a istorisit cum l-a scos Domnul pe el din temniță. Și a zis: „Spuneți acestea lui Iacob⁶ și fraților! Și ieșind, s'a dus în alt loc”.

18 Și dacă s'a făcut ziua, nu mică a fost tulburarea între ostași: „Oare ce s'a făcut Petru?...”.

19 Și cerându-l Irod și negăsindu-l, după ce i-a cercetat pe străjeri a poruncit să fie uciși. Și el, coborând din Iudeea la Cezarea, a rămas acolo.

20 Și Irod era mânișos pe locuitorii din Tir și din Sidon. Dar ei într'un singur cuget au venit la el; și înduplecându-l pe Blast, care era cămărașul regelui, cereau pace; că țara lor se hrănea din aceea a regelui⁷.

21 Și într'o anume zi, mai dinainte rânduită, îmbrăcându-se Irod în vestiment regesc și șezând în tribună, le vorbea;

22 iar poporul striga: „Glas dumnezeiesc este acesta, nu omenesc!...”⁸.

23 Și îndată îngerul Domnului l-a lovit, pentru că nu lui Dumnezeu I-a dat

⁵Referință la îngerul personal păzitor (vezi Mt 18, 10) sau slujitor al omului (vezi Evr 1, 14); credința populară îi atribuia uneori și ipostaze de dublură, presupunându-se că este un fiu și un păzitor.

⁶Iacob, supranumit „fratele Domnului” (Ga 1, 19); cel care a detinut și calitatea de episcop, condusând, până la moarte, Biserica din Ierusalim.

⁷Tirul și Sidonul, orașe maritime, importau alimente din țările agricole vecine ale Palestinei. Conflictul dintre ele și Irod era, fără'ndoială, de natură economică.

⁸Aclamații lingvistice, menite să potolească mânia regelui; făceau parte din protocolul apotheoniei imperiale. Irod acceptă zeificarea și a depozitării.

slavă. Și mâncându-l viermii, și-a dat sufletul.

24 Iar cuvântul lui Dumnezeu creștea și se înmulțea.

25 Iar Barnaba și Saul, după ce și-au îndeplinit slujba, s'au întors de la Ierusalim la Antiochia, luându-l cu ei și pe Ioan, cel numit Marcu.

13

Saul și Barnaba, în cea dintâi călătorie misionară, propovăduiesc în Cipru și în Antiohia Pisidiei.

1 Și erau în Biserica din Antiohia profeti și învățători: Barnaba și Simeon, ce se numea Niger, Luciu Cireneul, Manain, cel care fusese crescut împreună cu Irod tetrarhul, și Saul.

2 Și pe când slujeau Domnului și postea, Duhul Sfânt a zis: „Osebiți-Mi pe Barnaba și pe Saul, pentru lucrarea la care i-am chemat”.

3 Atunci, postind și rugându-se, și-au pus mâinile peste ei¹ și i-au lăsat să plece.

4 Astfel că ei, trimiși de Duhul Sfânt, au coborât la Seleucia și de acolo au plecat cu corabia la Cipru².

5 Și ajungând în Salamina, au vestit cuvântul lui Dumnezeu în sinagogile Iudeilor. Și-l aveau și pe Ioan³ ca slujitor.

¹În cazul de față, punerea mâinilor nu are aceeași semnificație și același conținut ca în 6, 6 și 14, 23, adică nu e o hirotonie, ci doar gestul solemn prin care celor doi li se dă binecuvântarea de a pleca în misiune.

²Cipru e țara de baștină a lui Barnaba (FA 4, 36).

³În Noul Testament, Ioan Marcu e numit, circumstanțial, când cu amândouă numele, când cu numai unul din ele, dar e una și aceeași persoană.

tor.

⁶ Si străbătând toată insula până la Pafos, au găsit pe un oarecare bărbat iudeu, vrăjitor, profet mincinos, al cărui nume era Barius,

⁷ care era împreună cu proconsul Sergius Paulus, bărbat înțelept. Aceasta, chemându-i la sine pe Barnaba și pe Saul, dorea să audă cuvântul lui Dumnezeu.

⁸ Dar le stătea împotrivă Elimas vrăjitorul – căci aşa se tâlcuiește numele lui –, căutând să-l întoarcă pe proconsul de la credință.

⁹ Dar Saul – care se numește și Pavel⁴ –, plin fiind de Duh Sfânt, s'a uitat întă la el

¹⁰ și a zis: „O, tu cel plin de toată vicleenia și de toată înșelăciunea, fiu al diavolului, vrăjimăș a toată dreptatea, n'ai să încetezi a strâmba căile Domnului cele drepte?

¹¹ Si acum, iată mâna Domnului este asupră-ți și vei fi orb și soarele nu-l vei mai vedea până la o vreme!” Si îndată a căzut peste el pâclă și întuneric; și dibuind împrejur, căuta pe cineva să-l ducă de mână.

¹² Atunci proconsulul, văzând ce se făcuse, a crezut, foarte mirat de învățătura Domnului.

¹³ Si plecând cu corabia de la Pafos, Pavel și cei împreună cu el au venit la Perga Pamfiliei. Iar Ioan, despărțindu-se de ei, s'a întors la Ierusalim.

¹⁴ Iar ei, trecând de Perga, au ajuns la

⁴ De îndată ce Saul (Savlos) își începe contactele misionare cu mediile greco-romane, Luca preferă să-i pronunțe numele prin corespondențul său grecesc, devenit apoi latin (Pavlos, Paulus). Grafia și pronunția românescului Pavel derivă din greacă.

Antiohia Pisidiei⁵; și intrând în sinagogă într'o zi de sămbătă, s'au așezat.

¹⁵ Si după citirea legii și a profetilor, mai-marii sinagogii au trimis la ei, zicându-le: Bărbați frați, dacă aveți vreun cuvânt de mângâiere către popor, vorbiți!

¹⁶ Si ridicându-se Pavel și făcându-le semn cu mâna, a zis: „Bărbați israeliți și voi, cei temători de Dumnezeu⁶, ascultați:

¹⁷ Dumnezeul acestui popor al lui Israel i-a ales pe părinții noștri, și pe popor l-a înălțat când era străin pe pământul Egiptului, și cu braț înalt i-a scos de acolo.

¹⁸ Si vreme ca de patruzeci de ani i-a hrănит⁷ în pustie.

¹⁹ Si nimicind șapte neamuri în țara Canaanului, pământul acela l-a dat lor spre moștenire.

²⁰ Si după acestea, ca la patru sute cincizeci de ani, le-a dat judecători, până la Samuel profetul.

²¹ Si după aceea au cerut rege și Dumnezeu le-a dat pe Saul, fiul lui Chiș, bărbat din seminția lui Veniamin, timp de patruzeci de ani.

²² Si înlăturându-l, le-a ridicat rege pe David, despre care a zis, mărturisind:

⁵ Pisidia, regiune muntoasă în Asia Mică.

⁶ Pavel are două categorii de ascultători: evrei prin naștere, pe de-o parte, și „temători de Dumnezeu”, asemenea lui Corneliu sutașul (FA 10, 2), pe de alta.

⁷ În manuscrisele grecești există și o variantă (adoptată de unii traducători români și occidențali): „le-a răbdat nărvurile”. Aceasta, datorită apropiierii grafice dintre două cuvinte: tropoforéo = a suporta comportamentul cuiva, și trofotoréo = a hrăni. Opțiunea de față e determinată de context: hrănirea în pustie face parte din seria binefacerilor lui Dumnezeu față de Israel.

Aflatul-l-am pe David al lui Iesei, bărbat după inima Mea, care va face toate voile Mele.

²³ Din urmașii acestuia i-a adus Dumnezeu lui Israel un Mântuitor, potrivit făgăduinței, pe Iisus.

²⁴ Încă înaintea venirii Lui, Ioan propovăduise botezul pocăinței la tot poporul lui Israel.

²⁵ Iar pe când Ioan își împlinea călătoria⁸, zicea: Eu nu sunt ce credeți voi că sunt. Dar iată, vine după mine Cel căruia eu nu sunt vrednic să-I dezleg încălțămintea picioarelor!

²⁶ Bărbați frați, fii din neamul lui Avraam și cei dintre voi temători de Dumnezeu, către voi a fost trimis cuvântul acestei mântuirii⁹.

²⁷ Pentru că cei ce locuiesc în Ierusalim și mai-marii lor, necunoscându-L și osândindu-L, au plinit glasurile profetilor ce se citesc în fiecare sămbătă.

²⁸ Și fără să fi găsit în El nici o vină vrednică de moarte, i-au cerut lui Pilat să-L omoare.

²⁹ Iar când au săvârșit toate cele scrise despre El, L-au coborât de pe cruce și L-au pus în mormânt.

³⁰ Dar Dumnezeu L-a înviat din morți.

³¹ Timp de mai multe zile El li S'a arătat celor care împreună cu El s'au suit din Galileea la Ierusalim și care acum sunt martorii Lui către popor.

³² Și noi vă binevestim făgăduința făcută părinților,

³³ că pe aceasta Dumnezeu ne-a plinit o nouă, copiii lor, înviindu-L pe Iisus;

⁸Literal: alergarea. Spre sfârșitul misiunii sale.

⁹Strategie oratorică, prin care Pavel le acordă Evreilor din diaspora un ascendent moral față de cei din Ierusalim, cu scopul de a-i capta.

așa cum este scris și în psalmul al doilea: Fiul Meu ești Tu, Eu astăzi Te-am născut.

³⁴ Și că L-a înviat din morți și că El nu Se va mai întoarce la stricăciune, a spus-o astfel: Vă voi da vouă pe cele sfinte și vrednice de crezare ale lui David¹⁰.

³⁵ De aceea, și în alt loc zice: Pe Sfântul Tău nu-L vei lăsa să vadă stricăciune.

³⁶ Pentru că David, după ce în vremea sa i-a slujit voii lui Dumnezeu, a adormit și li s'a adăugat părinților săi și a văzut stricăciune;

³⁷ dar Acela pe Care Dumnezeu L-a înviat n'a văzut stricăciuni.

³⁸ Cunoscut deci să vă fie vouă, bărbați frați, că prin Acesta vi se vestește vouă iertarea păcatelor

³⁹ și căntru El oricine crede este îndreptățit de către toate câte n'ați putut voi să fiți îndreptățiti în legea lui Moise¹¹.

⁴⁰ Deci luați aminte să nu vină peste voi ceea ce s'a zis în profeți:

⁴¹ Vedeti, voi, cei ce disprețuți, și minunați-vă și pieriți, că Eu în zilele voastre lucrez un lucru pe care nu-l veți crede dacă vi-l va spune cineva".

⁴² Și ieșind ei din sinagoga Iudeilor, păgânii îi rugau ca aceste cuvinte să li se grăiască lor în sămbăta viitoare.

⁴³ După ce s'a terminat adunarea, mulți dintre Iudei și dintre prozelitii cucernici au mers după Pavel și după

¹⁰Citat liber din Is 55, 3. Făgăduințele date de Dumnezeu lui David vor fi transferate urmașilor lui și se vor plini prin învierea lui Iisus Hristos.

¹¹A fi (cineva) îndreptățit: a i se oferi elementele prin care el să fie socotit drept înaintea lui Dumnezeu; apt pentru mântuire. Termen fundamental în teologia paulină.

Barnaba, care le vorbeau și-i îndemnau să stăruie în harul lui Dumnezeu.

⁴⁴ Iar în sâmbăta următoare, aproape toată cetatea s'a adunat să audă cuvântul lui Dumnezeu.

⁴⁵ Dar Iudeii, văzând mulțimile, s'au umplut de invidie și vorbeau împotriva celor spuse de Pavel, încontrându-se și defăimând.

⁴⁶ Iar Pavel și Barnaba le-au zis cu îndrăznire: „Vouă trebuia să vi se grăiască mai întâi cuvântul lui Dumnezeu, dar de vreme ce îl lepădați și vă judecați pe voi însivă nevrednici de viața veșnică, iată, ne îndreptăm către păgânii.

⁴⁷ Fiindcă așa ne-a poruncit nouă Domnul: Te-am pus spre lumină neamurilor¹², ca să fii Tu spre mântuire până la marginea pământului”.

⁴⁸ Iar neamurile, auzind, se bucurau și slăveau cuvântul lui Dumnezeu; și câțiva rânduți spre viață veșnică¹³ au crezut;

⁴⁹ iar cuvântul Domnului se răspândea prin tot ținutul.

⁵⁰ Dar Iudeii au întărâtat pe femeile cucernice și de cinste și pe fruntașii cetății și au ridicat prigoană împotriva lui Pavel și a lui Barnaba și i-au scos din hotarele lor.

⁵¹ Iar ei, scuturându-și asupra lor praful de pe picioare, au venit la Iconiu;

¹² Grecescul éthne îi desemnează pe neiudei, pe cei netăiați împrejur. În funcție de context, el e tradus când prin „păgâni” (vezi versetele 42, 46), când prin „neamuri”, dar însemnând același lucru. Cuvântul are însă și un înțeles general: limbi, etnii, nații, popoare, neamuri (ale pământului), ca în Mt 25,32.

¹³Cei ale căror nume sunt scrise în „Cartea Vieții”. Expresie folosită în Noul Testament cu înțelesul că viața veșnică este un dar al lui Dumnezeu și se dobândește prin Iisus Hristos.

52 și ucenicii se umpleau de bucurie și de Duh Sfânt.

14

Pavel și Barnaba propovăduiesc în Iconiu, Listra, Derbe și se întorc la Antiohia.

¹ Si a fost că în Iconiu ei au intrat împreună în sinagoga Iudeilor și în aşa fel au vorbit, încât o mare multime din Iudei și din Elini au crezut.

² Dar Iudeii care n'au crezut au răsculat sufletele păgânilor și le-au înrăit împotriva fraților.

³ Așadar, ei au stat acolo multă vreme, cu îndrăznire grăind întru Domnul, Cel ce pentru cuvântul harului Său dădea mărturie făcând semne și minuni prin mâinile lor.

⁴ Si multimea din cetate s'a dezbinat; și unii țineau cu Iudeii, iar alții țineau cu apostolii.

⁵ Iar când păgânii și Iudeii, împreună cu mai-marii lor, s'au pornit să-i ocărască și să-i ucidă cu pietre,

⁶ ei și-au dat seama și au fugit în cetățile Licaoniei, la Listra și Derbe și în ținutul dimprejur;

⁷ și binevesteau acolo.

⁸ Si în Listra era sezând jos un om neputincios de picioare, fiind olog din pântecele maicii sale și care nu umbilase niciodată.

⁹ El îl asculta pe Pavel când vorbea. Iar acesta, cătând spre el și văzând că are credință să fie vindecat,

¹⁰ a zis cu glas puternic: „Ridică-te drept pe picioarele tale!” Si el a sărit și a umblat.

¹¹ Iar mulțimile, văzând ceea ce făcuse Pavel, și-au ridicat glasul în limba licaonă¹, zicând: „Zeii, luând chip de oameni, s'au coborât la noi...”.

¹² Și pe Barnaba îl numeau Zeus; iar pe Pavel, Hermes, fiindcă el era purtătorul cuvântului².

¹³ Iar preotul lui Zeus, al cărui templu era în fața cetății, a adus la porți tauri și cununi și împreună cu mulțimile voia să le aducă jertfă.

¹⁴ Și auzind apostolii Barnaba și Pavel, și-au rupt veșmintele și au sărit în mulțime, strigând

¹⁵ și zicând: „Bărbaților, de ce faceți asta?... Și noi suntem oameni tot atât de pătimitori ca și voi³, care însă vă binevestim vouă ca de la desertăciunile acestea să vă întoarceți către Dumnezeul Cel-Viu, Care a făcut cerul și pământul, marea și toate cele ce sunt întrînsele

¹⁶ și Care'n veacurile trecute a lăsat ca toate neamurile să meargă'n căile lor,

¹⁷ deși El pe Sine nu S'a lăsat nemărturisit, făcându-vă bine, dându-vă din cer ploi și timpuri roditoare, umplându-vă inimile de hrana și de bucurie”.

¹⁸ Și acestea zicând, de-abia au potolit mulțimile să nu le aducă jertfă.

¹⁹ Dar de la Antiohia și de la Iconiu au venit Iudei care, înduplecând mul-

¹ Limba obișnuită a localnicilor. Altfel, limba oficială era latina, în timp ce căturarii și oamenii de afaceri foloseau greaca.

² Hermes era zeul elocinței și purtătorul de cuvânt al zeilor. Mărturie că Pavel impunea prin marele său talent oratoric. De notat că localnicii vor fi păstrat în memorie mitul potrivit căruia Zeus și Hermes, sub înfățișare omenească, i-au vizitat pe Baucis și Filimon și le-au răsplătit ospitalitatea.

³ = De aceeași natură.

țimile, l-au lovit pe Pavel cu pietre; și l-au tărât afară din cetate, crezând că a murit.

²⁰ Dar înconjurându-l ucenicii, el s'a sculat și a intrat în cetate. Și a doua zi s'a dus cu Barnaba la Derbe.

²¹ Și binevestind ei în cetatea aceea și făcând ucenici mulți, s'au înapoiat la Listra, la Iconiu și la Antiohia,

²² întăriind sufletele ucenicilor și îndemnându-i să stăruie în credință, că „prin multe necazuri trebuie să intrăm în împărația lui Dumnezeu”.

²³ Și hirotonindu-le preoți în fiecare Biserică⁴, rugându-se cu postiri, i-au încredințat Domnului în Care crezuseră.

²⁴ Și străbătând Pisidia, au venit în Pamfilia.

²⁵ Și după ce au grăit cuvântul Domnului în Perga, au coborât la Atalia.

²⁶ Și de acolo au mers cu corabia spre Antiohia, de unde fuseseră ei încredințați harului lui Dumnezeu spre lucrarea pe care-au împlinit-o.

²⁷ Și venind și adunând Biserica, au vestit câte a făcut Dumnezeu cu ei și că El le-a deschis păgânilor ușa credinței.

²⁸ Și nu puțină vreme au rămas acolo cu ucenicii.

15

Sinodul de la Ierusalim. Scrisoarea apostolilor către Biserica din

⁴ Din text reiese că: Pavel și Barnaba au întemeiat Biserici locale; preoții acestora nu au fost aleși de popor, ci desemnați direct de cei doi apostoli și hirotoniți prin punerea mâinilor (vezi și Tit 1, 5). Grecescul heirotonéo înseamnă a alege pe cineva prin ridicare de mâini (când e vorba de mulțime) sau prin punerea mâinilor (când e vorba de un singur oficiant sau de câțiva).

Antiohia. Despărțindu-se de Barnaba, Pavel și-l alătură pe Sila în cea de a doua călătorie misionară.

¹ Si unii, coborându-se din Iudeea, învățau pe frați că: „Dacă nu vă tăiați împrejur, după predania lui Moise, nu vă puteți mântui”.

² Si după ce nu puțină împotrivire și gâlceavă au făcut ei asupra lui Pavel și Barnaba, au rânduit ca Pavel și Barnaba și alți câțiva dintre ei să se suie la apostolii și la preoții din Ierusalim pentru această întrebare.

³ Așadar, trimiși fiind ei de Biserică, au trecut prin Fenicia și prin Samaria, istorisind despre revenirea păgânilor; și mare bucurie le făcea tuturor fraților.

⁴ Si sosind ei la Ierusalim, au fost primiți de Biserică și de apostoli și de preoți și au vestit câte a făcut Dumnezeu cu ei.

⁵ Dar unii din eresul fariseilor care deviniseră credincioși s-au ridicat zicând că pe aceia trebuie să-i taie'mprejur și să le poruncească a păzi Legea lui Moise.

⁶ Drept aceea, apostolii și preoții s'au adunat să cerceteze această pricina¹.

⁷ Si multă cercetare făcându-se, s'a ridicat Petru și le-a zis: „Bărbați frați, voi știți că din primele zile Dumnezeu m'a ales între voi, ca prin gura mea să audă neamurile cuvântul Evangheliei și să credă.

¹ Adunare consemnată în istoria bisericească drept Sinodul Apostolic de la Ierusalim, definiitoriu pentru modul sobornicesc în care Biserica își rezolvă problemele importante. În fond, adunarea fusese convocată pentru a discuta și hotărî asupra viitorului însuși al Bisericii. În dispută dintre iudaianți și liberali, Sinodul s'a pronunțat în favoarea celor din urmă, dar într'o formulă foarte delicată și elastică (vezi mai departe).

⁸ Si Dumnezeu, Cel ce cunoaște inimile, le-a dat mărturie dându-le pe Du-hul Sfânt aşa ca și nouă;

⁹ și curățindu-le inimile prin credință, între ei și noi n'a făcut nici o deosebire.

¹⁰ Așadar, de ce-L ispitiți voi acum pe Dumnezeu și vreți să puneti pe grumazul ucenicilor un jug pe care nici părinții noștri și nici noi n'am fost în stare să-l purtăm?

¹¹ Credeți însă că prin harul Domnului nostru Iisus Hristos ne vom mântui în același chip ca și ei”.

¹² Si a tăcut toată mulțimea și-i asculta pe Barnaba și pe Pavel, care istoriseau câte semne și minuni a făcut Dumnezeu prin ei între neamuri.

¹³ Si după ce au tăcut ei, a răspuns Iacob, zicând: „Bărbați frați, ascultați-mă!:

¹⁴ Simeon² a istorisit cum Dumnezeu încă de lanceput S'a îngrijit să ia dintre neamuri un popor pentru numele Său.

¹⁵ Si cu aceasta se potrivesc cuvintele profetilor, precum este scris:

¹⁶ După acestea Mă voi întoarce și din nou voi clădi cortul cel căzut al lui David, și pe cele dărâmate ale lui din nou le voi clădi și pe el îl voi îndrepta,

¹⁷ ca să-L caute pe Domnul ceilalți oameni și toate neamurile asupra căroras'a chemat numele Meu, zice Domnul Cel ce a făcut acestea.

¹⁸ Din veac Îi sunt cunoscute lui Dumnezeu toate lucrurile Lui.

¹⁹ De aceea eu socotesc să nu-i tulburăm pe cei ce dintre păgâni se întorc la Dumnezeu,

² Altă formă a lui Simon, primul nume al lui Petru.

20 ci să le scriem să se ferească de înținările idolilor³ și de desfrâu și de sugrumate⁴ și de sânge.

21 Căci Moise își are din timpuri vechi propovăduitorii săi în toate cetățile și este citit în sinagogi în fiecare sărbătă”.

22 Atunci apostolii și preoții, cu toată Biserica, au hotărât să aleagă bărbați dintre ei și să-i trimîtă în Antiohia cu Pavel și cu Barnaba: pe Iuda, cel numit Barsaba și pe Sila, bărbați cu vază între frați,

23 prin mâinile lor scriind acestea: „Apostolii și preoții și frații, fraților care sunt dintre neamuri în Antiohia și în Siria și în Cilicia, salutare!

24 Deoarece am auzit că unii dintre noi, fără să fi avut porunca noastră, au venit și v'au tulburat cu vorbele lor și v'au răvășit sufletele, zicând că voi trebuie să vă tăiați împrejur și să păziți legea,

25 noi într'un singur gând am hotărât să trimitem la voi bărbați aleși, împreună cu iubiții noștri Barnaba și Pavel,

26 oameni care și-au pus viața pentru numele Domnului nostru Iisus Hristos.

27 Drept aceea, i-am trimis pe Iuda și pe Sila, care prin cuvânt vă vor vesti și ei aceleași lucruri.

28 Aceasta, pentru că Duhul Sfânt și noi am hotărât asupră-vă să nu vi se pună nici o altă povară pe deasupra celor ce sunt de neapărată trebuință:

29 Să vă feriți de cele jertfite idolilor și de sânge și de sugrumate și de desfrâu; de vă veți păzi de ele, bine veți face. Fiți sănătoși!”

³Carnea animalelor jertfite idolilor.

⁴Carne de animale sugrumate.

30 Fiind ei aşadar cu calea deschisă, au coborât la Antiohia; și adunând mulțimea, au dat scrisoarea.

31 Și citind-o aceia, s'au bucurat de mângâiere⁵.

32 Iar Iuda și Sila, fiind și ei profeti, prin multe cuvântări i-au mângâiat pe frați și i-au întărit.

33 Și rămânând ei acolo câtăva vreme, cu pace le-au dat frații cale deschisă către cei ce i-au trimis.

34 Dar Sila s'a hotărât să rămână cu ei; și Iuda a plecat singur la Ierusalim.

35 Iar Pavel și Barnaba stăteau în Antiohia, împreună cu mulți alții, învățând și binevestind cuvântul Domnului.

36 Și, după câteva zile, Pavel a zis către Barnaba: „Hai să ne întoarcem și să cercetăm cum se află frații noștri în toate cetățile în care noi am vestit cuvântul Domnului!”

37 Iar Barnaba voia să-l ia cu ei și pe Ioan cel numit Marcu,

38 dar Pavel cerea să nu-l ia cu ei, fiindcă acela încă din Pamfilia se despărțise de dânsii și nu venise alături de ei la lucru.

39 Deci s'a iscat neînțelegere între ei, aşa încât s'au despărțit unul de altul; și Barnaba, luându-l pe Marcu, a plecat cu corabia la Cipru;

40 iar Pavel și l-a ales pe Sila și a plecat, încredințat fiind de către frați harului Domnului.

41 Și străbătea Siria și Cilicia, întărind Bisericele.

⁵Păgânii respiră ușurați că obligativitatea Legii iudaice (circumcisiz) a fost eliminată din procedura trecerii lor la creștinism

16

Timotei împreună cu Pavel și Sila. Vedenia lui Pavel asupra unui om din Macedonia. Convertirea Liediei. Pavel și Sila întemnițați la Filipi.

1 Și a sosit la Derbe și la Listra. Și iată era acolo un ucenic cu numele Timotei, fiul unei femei iudee credincioase, dar al cărui tată era elin,

2 care avea bune mărturii de la frații din Listra și din Iconiu.

3 Pavel a voit ca acesta să vină cu el; și luându-l, l-a tăiat împrejur, din pricina Iudeilor care erau în acele locuri; că toti știau că tatăl lui era elin¹.

4 Și când treceau ei prin cetăți, le învățau să păzească hotărârile rânduite de apostolii și de preoții din Ierusalim.

5 Așadar, Bisericile se întăreau în credință și sporeau cu numărul în fiecare zi.

6 Și ei au străbătut Frigia și ținutul Galatiei, fiind opriți de Duhul Sfânt să grăiască în Asia² cuvântul.

7 Când însă au venit în Misia, încercau să meargă în Bitinia, dar Duhul lui Iisus nu i-a lăsat.

8 Și trecând prin Misia, au coborât la Troa³.

¹Deși Pavel nu-i acordă circumciezile nici o valoare, devine concesion în cazul lui Timotei, pe care Iudeii l-ar fi putut învinsui de apostazie dacă, născut din mamă evreică, ar fi rămas necircumcis. Actul face parte din strategia misionară a Apostolului; Timotei e rânduit să predice printre Evrei, va deveni ucenicul apropiat al lui Pavel și primul episcop al Efesului.

²Prin Asia se înțelege doar provincia romană cu acest nume, a cărei capitală era Efesul. Pavel va merge acolo ceva mai târziu și va întemeia una din cele mai puternice Biserici.

³Troa, port maritim pe coasta de nord-vest a

9 Și lui Pavel i s'a arătat noaptea o vedenie. Un bărbat macedonean stătea înainte-i și-l ruga, zicând: „Treci în Macedonia și ajută-ne!”

10 Și de cum a văzut el această vedenie, noi⁴ am căutat să plecăm îndată în Macedonia, înțelegând că Dumnezeu ne cheamă să le binevestim.

11 Pornind noi deci de la Troa, am mers de-a dreptul la Samotracia, iar a doua zi la Neapoli⁵,

12 și de acolo la Filipi, care este cea dintâi cetate a acestei părți a Macedoniei, și colonie⁶. Iar în această cetate am rămas câteva zile.

13 Și în ziua sâmbetei am ieșit în afara porții, lângă râu, unde am presupus că se fac rugăciuni⁷; și, sezând, le grăiam femeilor care se adunaseră.

14 Și o femeie cu numele Lidia, vânzătoare de porfiră din cetatea Tiatirilor, cinstitoare de Dumnezeu, asculta. Acesteia Dumnezeu i-a deschis inima să ia aminte la cele grăite de Pavel.

15 Iar după ce s'a botezat, și ea și casa ei, ne-a rugat, zicând: „Dacă voi mătăsi sociotit că-l sunt credincioasă Domnului, intrați în casa mea și rămâneți”. Și ne-a silit.

Asiei Mici, la cca. 15 km de Troia cea veche.

⁴Aici (16, 10-17) autorul schimbă brusc registrul istorisirii, implicându-se în persoana întâi plural, ca participant la evenimente, așa cum o va mai face în 20, 5; 21, 17; 27, 1; 28, 16. Ca fost însotitor al lui Pavel, Luca își va fi folosit, desigur, însemnările sale de drum, uneori transcrise direct.

⁵Neapolis, oraș din sudul Macedoniei, pe locul căruia se află astăzi Kavalla.

⁶Coloniie romană, Filipi era un oraș latinizat, a cărui administrație o imita pe aceea a capitalei imperiului.

⁷Evreii din Filipi nu aveau sinagogă în cetate, ci se rugau afară, lângă apă, unde-și făceau și spălările rituale.

16 Si a fost că'n timp ce ne duceam la rugăciune, ne-a întâmpinat o slujnică Tânără care avea duh pitonicesc⁸ și care le aducea stăpânilor ei mult câștig prin ghicit.

17 Aceasta, ținându-se după Pavel și după noi, striga, zicând: „Acesti oameni sunt robi ai Dumnezeului-Celui Preaînalt, care vă vestesc vouă calea măntuirii...”.

18 Si pe aceasta a făcut-o timp de multe zile. Iar Pavel, supărându-se, s'a întors și i-a zis duhului: „În numele lui Iisus Hristos îți poruncesc să ieși din ea!” Si chiar în ceasul acela a ieșit.

19 Si stăpânii ei, văzând că li s'a dus nădejdea câștigului, au pus mâna pe Pavel și pe Sila și i-au tărât în piață înaintea dregătorilor.

20 Si ducându-i la judecători, au zis: „Acesti oameni, care sunt iudei, ne tulbură cetatea

21 și vestesc obiceiuri pe care nouă, romani fiind, nu ne este îngăduit să le primim și nici să le facem”⁹.

22 Si împotriva lor s'a ridicat și multimea. Si judecătorii, rupându-le hainele, au poruncit să-i bată cu vergi.

23 Si după ce le-au dat multe lovitură, i-au aruncat în temniță, poruncindu-i temnicerului să-i păzească cu grijă.

24 Aceasta, primind o asemenea poruncă, i-a vărât în temniță cea mai dinlăuntru și le-a strâns picioarele'n buțuci.

⁸ = Facultatea de a ghici. „Duh pitonicesc”, de la șarpele Python și preoteasa-prezicătoare Pythia din oracolul de la Delfi, patronat de Apollo.

⁹ Evreii erau liberi să-și practice propria religie, dar nu aveau voie să-i convertească pe Romani. Evident, acuzatorii nu fac nici o deosebire între Iudei și creștini.

25 Dar spre miezul nopții, Pavel și Sila se rugau și-I cântau laude lui Dumnezeu; iar cei înlănțuiți îi ascultau.

26 Si deodată s'a făcut cutremur mare, încât temeliile temniței s'au zguduit și îndată toate ușile s'au deschis și legăturile tuturor s'au dezlegat.

27 Si când s'a deșteptat temnicerul și a văzut ușile temniței deschise, și-a scos sabia și voia să se omoare, crezând că cei legați au fugit.

28 Dar Pavel a strigat cu glas mare, zicând: „Să nu-ți faci nici un rău, că toți suntem aici!”

29 Iar acela a cerut lumină și s'a repetat înlăuntru și, tremurând, a căzut în fața lui Pavel și a lui Sila;

30 și, scoțându-i afară, le-a zis: „Domnilor, ce trebuie să fac eu ca să mă măntuiesc?”

31 Iar ei au zis: „Crede în Domnul Iisus și te vei măntui, tu și casa ta”.

32 Si i-au grădit cuvântul Domnului, și tuturor celor din casa lui.

33 Si luându-i într'acel ceas al nopții, le-a spălat rănilor și s'a botezat îndată, el și toti ai lui.

34 Apoi i-a dus în casă și a pus masa și s'a veselit cu toată casa, pentru aceea că au crezut în Dumnezeu.

35 Si dacă s'a făcut ziua, judecătorii i-au trimis pe lictori¹⁰, zicând: „Dă drumul oamenilor acelora!”

36 Iar temnicerul i-a spus lui Pavel aceste cuvinte, cum că judecătorii au trimis să fie lăsați liberi; „acum deci ieși și mergeți în pace”.

¹⁰ Literal: purtători de vergi. Polițiști romani care, mai ales la paradă, purtau câte o secure cu coada îmbrăcată într'un buchet de nuiele.

³⁷ Dar Pavel a zis către ei: „După ce că fără judecată ne-au băut în piață, pe noi, care suntem cetăteni romani¹¹, și ne-au aruncat în temniță, acum ne scot afară pe ascuns? Ei bine, nu!, ci să vină ei însiși să ne scoată!”

³⁸ Și lictorii le-au spus judecătorilor aceste cuvinte. Și auzind că sunt cetăteni romani, judecătorii s'au temut.

³⁹ Și venind acolo, i-au liniștit; și scoțându-i afară, îi rugau să plece din cetate.

⁴⁰ Iar ei, după ce au ieșit din temniță, s'au dus la casa Lidiei; și dacă i-au văzut pe frați, i-au liniștit și au plecat.

⁴ Și unii dintre ei au crezut și au trecut de partea lui Pavel și a lui Sila, și mare multime de Elini evlavioși² și nu puține dintre femeile de frunte.

⁵ Dar Iudeii, umplându-se de invidie și luând cu ei câțiva oameni răi din cei de rând, au adunat gloață și tulburau cetatea; și ducându-se la casa lui Iason, căutau să-i scoată afară înaintea poporului.

⁶ Dar, negăsindu-i, au târât pe Iason și pe câțiva frați la mai-marii cetății, strigând că aceia care au întors toată lumea pe dos au venit și aici

⁷ și Iason i-a primit la el; și ei toți lucrează împotriva poruncilor cezarului, spunând că este un alt împărat, Iisus...

⁸ Și au tulburat mulțimea și pe mai-marii cetății care au auzit acestea.

⁹ Și numai după ce au luat chezăsie de la Iason și de la ceilalți, le-au dat drumul³.

¹⁰ Iar frații de'ndată i-au trimis noaptea la Bereea pe Pavel și pe Sila; care, ajungând acolo, au intrat în sinagoga Iudeilor.

¹¹ Dar aceștia erau mai buni la suflet decât cei din Tesalonic; ei au primit cuvântul cu toată osârdia, zilnic cercetând Scripturile, dacă ele sunt aşa.

¹² Și au crezut mulți dintre ei și dintre femeile de cinste ale Elinilor și nu puțini dintre bărbați.

¹³ Dar când Iudeii din Tesalonic au aflat de cuvântul lui Dumnezeu că a fost vestit de Pavel și în Bereea, au

17

Tulburarea din Tesalonic. Pavel în Bereea și Atena; cuvântarea din Areopag.

¹ Și după ce au trecut prin Amfipoli și Apolonia, au venit la Tesalonic¹, unde era o sinagogă a Iudeilor.

² Și după obiceiul său, Pavel a intrat la ei și în trei sămbete le-a grăйт din Scripturi,

³ țâlcuindu-le și arătând că: „Hristos trebuia să pătimească și să învie din morți”, și că: „Acesta, Iisus pe Care vî-L vestesc eu, El este Hristosul”.

¹¹ Născut în Cilicia, Pavel avea calitatea de cetățean roman. Or, cetățenii Romei nu puteau primi pedepse dezonorante cum erau, de pildă, bătaia sau crucificarea. E motivul pentru care Pavel își va da viața nu prin răstignire, ca Petru, ci prin decapitare.

¹ Actualul Salonic. Capitala provinciei romane Macedonia. Oraș înfloritor, port maritim și centru comercial; avea o populație numeroasă și amestecată, inclusiv o importantă comunitate evreiască.

² Biserica din Tesalonic, întemeiată de Pavel, va fi alcătuită în marea ei majoritate din păgânii convertiți (vezi 1 Tes 1, 9).

³ I-au eliberat pe cauțiune.

venit și acolo, întărâtând și tulburând mulțimile.

¹⁴ Și atunci l-au trimis frații de'ndată pe Pavel să plece spre mare; iar Sila și Timotei au rămas acolo.

¹⁵ Iar cei ce-l însوteaau pe Pavel l-au dus până la Atena; și luând ei poruncă pentru Sila și Timotei ca aceștia să vină la el cât mai curând, au plecat.

¹⁶ Iar în Atena, în timp ce Pavel ii aștepta, duhul i s'a aprins de mânie văzând că cetatea e plină de idoli.

¹⁷ Ca urmare, se lua la'ntrebări cu Iudeii și cu cei credincioși în sinagogă, și zilnic în piață cu cei ce se întâmplau să fie de față⁴.

¹⁸ Iar unii dintre filosofii epicurei și stoici⁵ se luau la vorbă cu el. Și unii ziceau: „Oare ce vrea să ne spună acest semănător de cuvinte?...”. Iar alții: „Se pare că e vestitor de zeități străine...” – pentru că el Îl binevestea pe Iisus și Învierea⁶.

¹⁹ Si l-au luat cu ei și l-au dus în Areopag⁷, zicând: „Putem să cunoaștem ce este această nouă învățatură grăită de tine?;

²⁰ că lucruri străine-i aduci tu auzului nostru. Vrem să știm aşadar ce-ar fi să fie acestea...”.

⁴Pavel se adaptează cu repeziciune la mediul cultural grecesc și adoptă maniera socratică de a-și aborda interlocutorii pe stradă și'n piețele publice.

⁵Adepti ai celor două importante curente filosofice ale vremii, cu morală diferită: epicureii cultivau plăcerile vieții, în timp ce stoicii practicau austерitatea.

⁶Reiese că atenienii înțelegeau Învierea (predicată de Pavel) tot ca pe o divinitate.

⁷= Amfiteatru pentru judecăți sau dezbateri publice, situat pe colina cu același nume, nu de departe de Acropole.

²¹ Fiindcă toți atenienii și străinii care locuiau acolo nu-și petreceau timpul decât spunând sau auzind ce e mai nou.

²² Și Pavel, stând ridicat în mijlocul Areopagului, a zis: „Bărbăți atenieni, văd că'ntru toate sunteți foarte evlavioși;

²³ căci străbătând cetatea voastră și privind la locurile voastre de'ncchinare, am dat și de un altar pe care era scris: «Dumnezeului Necunoscut»⁸. Ei bine, Cel pe Care voi Îl cinstiți fără să-L cunoașteți, pe Acela vi-L vestesc eu vouă.

²⁴ Dumnezeu, Cel ce a făcut lumea și toate cele ce sunt într'insa, fiind El Domnul cerului și al pământului, nu locuiește în temple făcute de mâini,

²⁵ nici nu este slujit de mâini omenești, ca și cum ar avea nevoie de ceva, de vreme ce El le dă tuturor viață și suflare și totul,

²⁶ și dintr'un sânge⁹ a făcut tot neamul oamenilor, ca să locuiască pe toată fața pământului, așezându-le vremile cele de mai'nainte rânduite și hotarele locuirii lor¹⁰,

²⁷ pentru ca să-L caute pe Dumnezeu, doar L-or pipăi¹¹ și L-or găsi, deși El nu e departe de fiecare din noi.

⁸Altar prin care atenienii sperau să nu-și atragă mânia unui zeu pe care ei uitaseră să-l cinstească nominal; altar la care puteau să apeleze cei ce nu știau sau nu se hotărău căruia zeu să i se închine. Genial punct de plecare pentru cuvântarea lui Pavel.

⁹Dintr'un singur om, Adam, sau dintr'o singură seminție primară.

¹⁰= Durata vieții și locul de trai. Textul se poate referi, deopotrivă, la oameni ca indivizi sau la neamurile pământului.

¹¹De-a lungul veacurilor de ignoranță, lipsiți de Revelație, oamenii încercau să-L afle pe Dumnezeu pe dibuite, așa cum pipăi prin întuneric.

28 – Că noi în El vietuum și ne mișcăm și suntem, aşa cum au spus unii dintre poetii voștri: «Că neam al Lui suntem și noi»¹².

29 Așadar, fiind noi neamul lui Dumnezeu, nu trebuie să socotim că dumnezeirea este asemenea aurului sau argintului sau pietrei, cioplite de meșteșugul și plăsmuirea omului¹³ –.

30 Dar Dumnezeu, trecând cu vederea vremile neștiinței, la vestește acum oamenilor ca toți, de pretutindeni, să se pocăiască,

31 pentru că a hotărât o zi când intru dreptate va să judece lumea prin Bărbatul pe Care El L-a rânduit, tuturor dându-le încredere prin aceea că L-a inviat din morți¹⁴... .

32 Și auzind ei despre învierea morților, unii l-au luat în râs, iar alții au zis: „Despre asta te-om asculta și altă dată... ”¹⁵.

33 Așa că Pavel a plecat din mijlocul lor.

34 Dar unii bărbați i s'au alăturat și au crezut, între care și Dionisie Areopagitul¹⁶ și o femeie cu numele Damaris și alții împreună cu ei.

¹²Citat din Aratus, poet originar din Cilicia (sec. III î. H.).

¹³Aici se închide paranteza deschisă la începutul versetului 28.

¹⁴Învierea lui Iisus e garanția credinței noastre în Judecata de Apoi și în dreptatea ei.

¹⁵Pentru atenieni, ideea însăși de înviere a morților e o absurditate care nu merită măcar o discuție.

¹⁶Sub acest nume e cunoscut și celebrul scriitor bisericesc din secolul V, autorul unor importante opere de mistică creștină. Discuțiile asupra identității lui rămân încă deschise.

18

Pavel în Corint. Acvila și Priscila. Pavel se întoarce la Antiohia. A treia călătorie misionară a lui Pavel. Apollo predică în Efes.

1 După aceea Pavel a plecat din Atena și a venit în Corint¹.

2 Și găsind pe un iudeu cu numele Acvila, de neam din Pont, venit de curând din Italia, și pe Priscila, femeia lui – pentru că poruncise Claudiu ca toți Iudeii să plece din Roma² –, a venit la ei.

3 Și pentru că erau de aceeași meserie, a rămas la ei și lucrau; că erau de meserie făcători de corturi³.

4 Și în fiecare sămbătă se lua la 'ntrebări în sinagogă și aducea la credință Iudei și Elini.

5 Iar când Sila și Timotei au venit din Macedonia, Pavel era 'ntru totul robit cuvântului, mărturisindu-le Iudeilor că Iisus este Hristosul.

6 Și dacă ei au stat împotrivă și-l defăimau, el le-a zis scuturându-și hainele: „Sângele vostru asupra capului vostru! Eu sunt curat. De acum înainte mă voi duce la păgâni!”

7 Și mutându-se de acolo, a venit în casa unuia cu numele Iustus⁴, cinstitor

¹Capitala provinciei Ahaia; oraș mare, romanicat, dar și cosmopolit, faimos prin libertinajul moravurilor.

²Istorul Suetoniu consemnează edictul împăratului Claudiu, din jurul anului 49 sau 50, pentru expulzarea Evreilor din Roma. Cei doi erau deja creștini.

³Nu știm când învățase Pavel această meserie; probabil, de la părinții săi din Tars. Semnificativ e faptul că Apostolul, deși ar fi fost îndrepătat la întreținere din partea ucenicilor, a preferat să se hrănească din lucrul mâinilor sale, fapt subliniat în câteva din epistolele lui (vezi și mai jos, 20, 34).

⁴În unele variante grecești, Titus Iustus.

de Dumnezeu, a cărui casă era alături de sinagogă.

8 Dar Crispus, mai-marele sinagogii, a crezut în Domnul, împreună cu toată casa sa; și mulți dintre Corinteni, au zind⁵, credeau și se botezau.

9 Și Domnul i-a zis lui Pavel noaptea năvăgătoare: „Nu te teme, ci vorbește și nu tăcea,

10 pentru că Eu cu tine sunt și nimeni nu va pune mâna pe tine să-ți facă rău. Că mult popor am Eu în cetatea aceasta”.

11 Și a stat în Corint un an și șase luni, învățând între ei cuvântul lui Dumnezeu.

12 Dar pe când Galion⁶ era proconsulul Ahaiei, Iudeii s'au ridicat toți într'un cuget împotriva lui Pavel și l-au adus la tribunal,

13 zicând că el împotriva legii îi înduplecă pe oameni să-L cinstescă pe Dumnezeu.

14 Și când Pavel era să deschidă gura, Galion a zis către Iudei: „Dacă ar fi vorba de vreo nedreptate sau vreo faptă rea, o, Iudeilor, v'ă asculta cum se cuvine;

15 dar dacă sunt la voi întrebări asupra cuvântului și a numelor și despre legea voastră, vedeti-vă voi însivă de ele. Judecător peste acestea eu nu vreau să fiu”.

16 Și i-a izgonit din tribunal.

17 Dar Elinii au pus mâna toți pe Sostene, mai-marele sinagogii, și-l băteau în fața tribunalului. Galion însă nu lăsa în seamă nimic din acestea.

⁵= Ascultându-l pe Pavel.

⁶Galion era fratele filosofului Seneca. O inscripție de la Delfi îl atestă ca proconsul al Ahaiei în anii 51 și 52.

18 Iar Pavel, după ce a stat încă multe zile, și-a luat rămas-bun de la frați și a plecat cu corabia în Siria, împreună cu Priscila și cu Acvila, după ce și-a tuns capul la Chenhreea⁷, căci făcuse o făgăduință⁸.

19 Și au sosit la Efes și i-a lăsat acolo. Dar el, intrând în sinagogă, se lăsa la întrebări cu Iudeii.

20 Și când ei l-au rugat să rămână la dânsii mai multă vreme, el n'a vrut;

21 ci, despărțindu-se de ei, a zis: „Trebuie negreșit ca sărbătoarea care vine să fac la Ierusalim; dar, cu voia Domnului, mă voi întoarce iarăși la voi”. Și a plecat din Efes;

22 și dându-se jos la Cezareea⁹, s'a suiat și a salutat Biserică¹⁰; și s'a coborât la Antiohia.

23 Și după ce a stat acolo câțiva timp, a plecat și a străbătut pe rând ținutul Galatiei și Frigia, întărind pe toți ucenicii.

24 A sosit însă la Efes un iudeu cu numele Apollo, alexandrin de neam, bărbat îscusit la cuvânt, și puternic în Scripturi¹¹.

⁷Portul răsăritean al Corintului.

⁸Vot de nazireu, al cărui ritual implica tăierea părului. Nazireatul era o făgăduință voluntară și temporară prin care insul (bărbat sau femeie) se obliga să ducă o viață austera, ceva în felul monahismului de mai târziu (vezi Nm 6). Votul lui Pavel e atestat și în FA 21, 24.

⁹Debarcând în portul cel mai apropiat de Ierusalim.

¹⁰Evident, Biserică din Ierusalim. S'a notat că oridecători Ierusalimul e menționat în Noul Testament din perspectiva unei călătorii, sfintii autori folosesc verbele „a se sui la...” sau „a se cobori de la...”; aceasta, în dublu înțeles: geografic (era mai înalt decât celelalte așezări) și spiritual (era locul jertfei și învierii lui Iisus Hristos).

¹¹Apollo va deveni un personaj cu mare influență printre creștinii din Corint (vezi 1 Co 1, 12;

²⁵ El era şcolit în Calea Domnului; și fierbând cu duhul, grăia și drept învăța cele despre Iisus, deși cunoștea numai botezul lui Ioan.

²⁶ Si el a început să vorbească cuîndrăznire în sinagogă. Dar Priscila și Acvila, auzindu-l, l-au luat cu ei și i-au arătat mai cu de-amănuntul Calea lui Dumnezeu.

²⁷ Si vrând el să treacă în Ahaia, frații l-au încurajat și le-au scris uceniciilor să-l primească. Si dacă a sosit¹², de mare ajutor le-a fost celor ce crezuseră prin har¹³.

²⁸ Căci cu tărie și'n fața tuturor ii înfrunta pe Iudei, dovedind din Scripturi că Iisus este Hristos.

19

Pavel în Efes. Fiii lui Sceva. Răscoala stârnită de argintarul Dimitrie.

¹ Si'n timp ce Apollo era în Corint, Pavel, după ce a străbătut părțile de sus, a venit la Efes¹. Si găsind câțiva ucenici,

² a zis către ei: „Primit-ati voi Duhul Sfânt când ati crezut?” Iar ei i-au zis:

3, 4-9, 21-23). Având școala alexandrină, e de presupus că era versat mai ales în interpretarea alegorică a Sfintelor Scripturi, școală pe care o vor dezvolta mai târziu Panten, Clement și Origin.

¹²În Corint, capitala Ahaiei.

¹³Cei ce au dobândit credința prin har au nevoie să și-o consolideze prin învățătură; este exact ceea ce le oferă Apollo.

¹Centru religios, politic și cultural al imperiului roman, celebru prin cultul zeiței Artemis (Diana), al cărei templu se număra printre cele șapte minuni ale lumii antice. Versiunea de față optează pentru numele latinesc al zeiței, intrat în circuitul culturii europene.

„Dar noi nici măcar n'am auzit că este Duh Sfânt...”².

³ Si el a zis: „Atunci, în ce văți botezat?” Ei au zis: „În botezul lui Ioan”.

⁴ Iar Pavel a zis: „Ioan a botezat cu botezul pocăinței, spunându-i poporului să creadă în Cel ce avea să vină după el, adică în Iisus Hristos”.

⁵ Si dacă ei au auzit, s'au botezat în numele Domnului Iisus.

⁶ Si punându-și Pavel mâinile peste ei, Duhul Sfânt a venit asupra lor și vorbeau în limbi și profetizau³.

⁷ Si erau de toti ca la doisprezece bărbăti.

⁸ Si el, intrând în sinagogă, a vorbit cuîndrăznire timp de trei luni, luându-se cu ei la'ntrebări și încredințându-i despre împărăția lui Dumnezeu.

⁹ Dar fiindcă unii erau împietriți și nu se îndupleau, bârfind Calea Domnului înaintea mulțimii, Pavel s'a despărțit de ei și i-a luat deoparte pe ucenici și vorbea zilnic în școala lui Tiranus⁴.

¹⁰ Si aceasta a ținut vreme de doi ani, aşa încât toți cei ce locuiau în Asia, și Iudei și Elini, au auzit cuvântul Domnului.

¹¹ Si Dumnezeu făcea prin mâinile lui Pavel minuni puțin obișnuite,

¹²până acolo încât basmale sau șorțuri de pe trupul său erau aduse peste cei

²Ignoranța acestor ucenici nu se referă la existența în sine a Sfântului Duh, pe care vor fi cunoscut-o din Vechiul Testament, ci la lucrarea Lui în Biserică.

³Li se dăruise harisma glosolaliei (capacitatea de a vorbi în limbi străine). Pentru harisma profetiei vezi nota de la 11,27.

⁴Tiranus, profesor de retorică în Efes, care avea o școală publică. Unele manuscrise vechi precizează că Pavel iși ținea cursul între orele 11-16 (când localul nu era folosit din cauza zăpușelii).

bolnavi și bolile se îndepărtau de ei, iar duhurile cele rele ieșeau dintr-înșii.

¹³ Si unii dintre Iudeii care umblau din loc în loc scoțând demonii⁵ au început ca peste cei ce aveau duhuri rele să cheme numele Domnului Iisus, zicând: „Vă jur pe Iisus pe care-L propovăduiește Pavel!...”⁶.

¹⁴ Iar cei ce făceau aceasta erau cei șapte fii ai lui Sceva, arhiereu iudeu.

¹⁵ Si răspunzând duhul cel rău, le-a zis: „Pe Iisus îl cunosc, și pe Pavel îl știu, dar voi cine sunteți?...”.

¹⁶ Si sărind asupra lor omul în care era duhul cel rău, i-a biruit și într'atâta i-a copleșit, încât ei au fugit goi și răniți din casa aceea.

¹⁷ Si acest lucru s'a făcut cunoscut tuturor Iudeilor și Elinilor care locuiau în Efes; și frică a căzut peste ei toți și se mărea numele Domnului Iisus.

¹⁸ Si mulți dintre cei ce crezuseră veneau să se mărturisească și să-și spună faptele.

¹⁹ Iar mulți dintre cei ce făcuseră vrăjitorie și-au adus cărțile și le ardeau în fața tuturor. Si le-au socotit prețul și au găsit cincizeci de mii de arginti⁷.

²⁰ Astfel creștea cu putere cuvântul Domnului și se întărea.

²¹ Si după ce s'au săvârșit acestea, Pavel și-a pus în gând să treacă prin Macedonia și prin Ahaia și să se ducă la

⁵Exorcisti itineranți.

⁶Izoarele iudaice și păgâne atestă că o seamă de exorcisti necreștini invocau numele Domnului Iisus Hristos asupra celor posedați de demoni; evident, nu în virtutea credinței, ci ca pe o formulă magică. O astfel de practică începuse încă din vremea lui Iisus: vezi Mc 9, 38-39.

⁷Efesul era atât de famos prin practica magiei, încât cărțile de acest fel erau numite deseori „scieri efesene”.

Ierusalim, zicând că: „Dupa ce voi fi acolo, trebuie să văd și Roma”.

²² Si trimițând în Macedonia pe doi din cei ce-l slujeau, pe Timotei și pe Erast, el a rămas o vreme în Asia.

²³ Si în vremea aceea nu mică tulburare s'a făcut cu privire la Calea Domnului.

²⁴ Că un argintar cu numele Dimitrie, care făcea în argint temple mici ale Dianei⁸ și nu puțin de lucru le aducea meșterilor săi,

²⁵ i-a adunat pe ei și pe cei ce lucrau unele ca acestea și le-a zis: „Bărbaților, voi știți că din această lucrare ne este câștigul.

²⁶ Si voi vedeti și auziți că nu numai în Efes, ci aproape în toată Asia, acest Pavel a'duplecat și a'ntors multă multime, zicând că cei făcuți de mâini nu sunt dumnezei.

²⁷ Astfel că nu numai meseria noastră este în primejdie să ajungă fără treccere, dar și templul marii zeițe Diana să fie socotit o nimica-toată și nemică să-i fie și ei măretia, a celei pe care toată Asia și toată lumea o cinstește...”.

²⁸ Si auzind ei și umplându-se de mânie, strigau, zicând: „Mare este Diana Efesenilor!”

²⁹ Si toată cetatea s'a umplut de tulburare și au pornit într'un cuget la teatru, târându-i cu ei și pe macedonenii Gaiu și Aristarh, însoțitorii lui Pavel.

³⁰ Iar Pavel voia să intre în mijlocul pororului, dar ucenicii nu l-au lăsat;

³¹ de asemenea, și unii dintre dregătorii Asiei, care îi erau prieteni, au trimis la el și-l rugau să nu se ducă la teatru.

⁸= Statuete ale zeiței și replici în miniatură ale templului.

³² Deci unii strigau una, alții strigau alta, că adunarea era învălmășită și cei mai mulți nu știau pentru ce s'au adunat acolo.

³³ Iar unii din mulțime l-au scos la iveau pe Alexandru, pe care Iudeii îl împinseseră înainte. Iar Alexandru făcea semn cu mâna și voia să se apere înaintea poporului;

³⁴ dar ei, de'ndată ce au cunoscut că e iudeu, toți într'un glas au strigat aproape două ceasuri: „Mare este Diana Efesenilor!...”.

³⁵ Iar secretarul⁹, potolind mulțimea, a zis: „Bărbați efesenii! Cine oare'ntre oameni este acela care să nu știe că cetatea Efesenilor este păzitoarea templului Dianei celei mari și a statuii ei celei căzute din cer?

³⁶ Așadar, fiind acestea mai presus de orice îndoială, trebuie să vă liniștiți și să nu faceți nimic nesăbuit.

³⁷ Că ați adus pe bărbații aceștia, care nu sunt nici furi de cele sfinte și nici n'o defaimă pe zeița voastră.

³⁸ Deci dacă Dimitrie și meșterii cei împreună cu el au vreo plângere împotriva cuiva, zile de judecată se țin, sunt și proconsuli; pârască-se unii pe alții!;

³⁹ iar dacă urmăriți altceva, se va dezlega în adunarea cea legiuitoră,

⁴⁰ că'n primejdie suntem, ca pentru ziua de astăzi să fim înviniți de răscoală, nefiind nici o pricina prin care noi vom putea să dăm o lămurire despre vălmășagul acesta”.

⁴¹ Și pe acestea zicându-le, a eliberat adunarea.

⁹= Moderatorul; cel ce conduce discuțiile într'o adunare.

20

Pavel călătorește din nou prin Macedonia și Grecia; îl invie pe Eutie din Troa; de la Troa la Milet; își ia rămas-bun de la Biserică Efesului.

¹ Iar după ce a încetat zarva, Pavel și-a chemat ucenicii și le-a dat sfaturi; și după ce și-a luat rămas-bun, a ieșit să meargă în Macedonia.

² Și străbătând acele părți și dându-le sfaturi cu'ndelungate cuvinte, a sosit în Grecia.

³ Și a stat acolo trei luni. Dar când era să plece în Siria¹, Iudeii au uneltit împotriva lui, și atunci el s'a hotărât să se întoarcă prin Macedonia.

⁴ Și au mers împreună cu el, până în Asia, Sopatru, fiul lui Pirus din Bereea², Aristarh și Secundus din Tescalonice și Gaiu din Derbe și Timotei; iar din Asia, Tihic și Trofim.

⁵ Aceștia au plecat înainte și ne-au aşteptat în Troa.

⁶ Iar noi, după zilele Azimelor, am pornit cu corabia de la Filipi și în cinci zile am sosit la ei, în Troa, unde am rămasșapte zile.

⁷ Iar în ziua cea dintâi a săptămânnii, când noi ne-am adunat să frângem pâinea³, Pavel, care avea să plece a doua

¹Din FA 19, 21 și Rm 15, 25-26 știm că Pavel se pregătea să plece la Ierusalim pentru a duce acolo ajutoarele colectate din Macedonia și Ahaia.

²Sopatru: a nu fi confundat cu Sosipatru de la Rm 16, 21.

³Euharistia dumincicală (în prima zi a săptămânnii iudaice) devenise o practică obișnuită a comunităților creștine. Din context înțelegem că membrii comunității s'au adunat sâmbătă seara (când începea de fapt ziua de sărbătoare), iar

zi, a stat cu ei de vorbă și și-a prelungit cuvântul până la miezul nopții.

8 Iar în odaia de sus, unde eram adunați, erau multe făclii aprinse.

9 Dar un Tânăr cu numele Eutihie sedea la fereastra și a fost prins de somn în timp ce Pavel vorbea îndelung; și, doborât de somn, a căzut jos de la catal al treilea; și l-au ridicat mort.

10 Dar Pavel s'a coborât și s'a aplecat peste el și l-a luat în brațe și a zis: „Nu vă tulburăți, căci sufletul său este în el”.

11 Și dacă s'a suit și a frânt pâinea și a mâncat, a vorbit cu ei mult, până'n zori; și aşa a plecat.

12 Iar pe Tânăr l-au adus viu, și nu puțin s'au mândgăiat.

13 Dar noi, venind înainte la corabie, am plutit spre Assos, ca să-l luăm de acolo pe Pavel; că el voind să meargă pe jos⁴, rânduise astfel.

14 Și dacă ne-a întâlnit la Assos, l-am urcat cu noi și am venit la Mitilene.

15 Și de acolo, mergând cu corabia, am sosit a doua zi în fața insulei Hios. Iar în ziua următoare am ajuns în Samos; și după ce am rămas la Troghilion, a doua zi am venit la Milet.

16 Căci Pavel hotărâse să treacă cu corabia pe lângă Efes, ca să nu i se întâmple să întârzie în Asia; pentru că el se grăbea ca de ziua Cincizecimii, de i-ar fi cu putință, să fie la Ierusalim.

17 Și trimițând din Milet la Efes, i-a adunat la el pe preoții Bisericii.

⁴„frângerea pâinii” a avut loc după miezul nopții. (De observat că Luca și-a reluat povestirea la persoana întâi plural – vezi nota de la 16, 10).

⁵Aproximativ 40 km, distanță pe care Pavel hotărâse s'o parcurgă cu picioarele, probabil singur.

18 Și dacă au venit la el, le-a zis: „Voi știți cum m'am purtat eu cu voi în toată vremea, din ziua cea dintâi când am venit în Asia,

19 slujind Domnului cu toată smerenia și cu multe lacrimi și încercări care mi s'au întâmplat prin uneltirile Iudeilor,

20 și cum nu m'am ferit ca pe toate cele folositoare să vi le vestesc și să vă învăț înaintea poporului și prin case,

21 mărturisindu-le și Iudeilor și Elinilor pocăința spre Dumnezeu și credința în Domnul nostru Iisus Hristos.

22 Iar acum iată că, legat fiind cu Duhul⁵, merg la Ierusalim fără să știu cele ce mi se vor întâmpla acolo,

23 în afară doar că Duhul Sfânt îmi mărturisește prin cetăți spunându-mi că lanțuri și necazuri mă așteaptă.

24 Dar nimic nu iau în seamă și preț nu pun pe viața mea, fără numai să-mi împlinesc călătoria și slujba pe care am primit-o de la Domnul Iisus, aceea de a mărturisi Evanghelia harului lui Dumnezeu.

25 Și acum, iată, eu știu că voi toti, cei printre care am trecut propovăduind împărăția lui Dumnezeu, nu-mi veți mai vedea față.

26 Pentru aceea vă mărturisesc în ziua de astăzi că sunt curat de săngele tuturor⁶.

⁵Legat cu Sfântul Duh, Pavel se consideră robul Acestuia și merge acolo unde Stăpânul știe și vrea.

⁶Arhiereii Iudeilor îi învinuiseră pe apostoli că aceștia vor să-i facă răspunzători de săngele lui Hristos (FA 5, 28), uitând că ei însși își asumaseră responsabilitatea în fața lui Pilat (Mt 27, 25). E posibil ca lui Pavel să i se fi adus învinuiri asemănătoare în comunitățile iudaice din Efes, Corint și Tesalonic.

27 Că nu m'am ferit să vă vestesc toată voia lui Dumnezeu.

28 Drept aceea, luați aminte la voi însivă și la toată turma în care Duhul Sfânt v'a pus pe voi episcopii⁷, ca să păstorii Biserica lui Dumnezeu, pe care El a câștigat-o cu însuși săngele Său⁸.

29 Eu știu bine că după plecarea mea vor intra între voi lupi înverșunați care nu vor cruța turma.

30 Și dintre voi însivă se vor ridica bărbați grăind lucruri sucite, ca să-i tragă după ei pe ucenici.

31 De aceea, privegheați amintindu-vă că timp de trei ani, noaptea și ziua n'am încetat să vă sfătuiesc, cu lacrimi, pe fiecare din voi.

32 Și acum, vă încredințez lui Dumnezeu și cuvântului harului Său, cel care poate să vă zidească și să vă dea moștenire între toți cei sfințiti.

33 Argint sau aur sau haină n'am poftit de la nimeni;

34 voi însivă știți că mâinile acestea au lucrat pentru trebuințele mele și ale celor ce erau cu mine.

35 Pe toate vi le-am arătat, cum că astfel ostenindu-vă trebuie să-i ajutați pe cei slabii⁹ și să vă aduceți aminte de cunintele Domnului Iisus, căci El a zis: Mai fericit este a da decât a lua".

⁷Text clar despre existența episcopatului ca treaptă harică, prin venirea și lucrarea Sfântului Duh. Literal, grecescul epískopos înseamnă supraveghetor. Imaginea de totdeauna a episcopului a fost aceea a unui păstor care veghează asupra turmei sale.

⁸Evident, cu săngele lui Iisus Hristos, dar textul vrea să pună în lumină deoființimea (consubstanțialitatea) dintre Dumnezeu-Tatăl și Dumnezeu-Fiul.

⁹Milostenia trebuie făcută din propria ta osteneală, nu din venitul nemuncit; altfel, ea nu constituie o jertfă, ci un simplu act filantropic.

36 Și după ce a spus acestea, și-a plecat genunchii și s'a rugat împreună cu ei toți.

37 Și mare plângere a fost peste toți; și căzând pe grumajii lui Pavel, îl săruțau,

38 îndurerăți mai ales de cuvântul pe care-l spuse, că n'au să-i mai vadă fața. Și l-au petrecut la corabie.

21

Călătoria lui Pavel de la Milet la Ierusalim. Pavel îl vizitează pe Iacob; Iudeii îl arestează în templu.

1 Și a fost că după ce ne-am despărțit de ei, am plecat pe apă și, mergând de-a dreptul, am venit la Cos și, a doua zi, la Rodos, iar de acolo, la Patara.

2 Și găsind o corabie care mergea în Fenicia, ne-am urcat în ea și am plecat.

3 Și după ce am zărit Ciprul și l-am lăsat la stânga, am plutit spre Siria și ne-am coborât la Tir, căci acolo avea corabia să-și descarce povara.

4 Și găsindu-i pe ucenici, am rămas acolo șapte zile. Aceștia-i spuneau lui Pavel, prin Duhul, să nu se suie la Ierusalim.

5 Și a fost că după ce am împlinit zilele, am ieșit și mergeam; și ei toți, cu femei și copii, ne-au petrecut până afară din cetate; și plecându-ne genunchii pe țărm, ne-am rugat

6 și ne-am luat rămas-bun unii de la alții; și noi ne-am urcat în corabie, iar ei s'au întors la ale lor.

7 Iar noi, dacă am sfârșit călătoria pe apă, de la Tir am venit la Ptolemaida; și i-am îmbrățișat pe frați și am rămas la ei o zi.

8 Iar a doua zi am plecat și am venit la Cezarea. Și întrând în casa lui Filip binevestitorul, care era dintre cei șapte¹, am rămas la el.

9 Și acesta avea patru fice fecioare care profetizau².

10 Și dacă am rămas noi acolo mai multe zile, a coborât din Iudeea un profet cu numele Agab;

11 și, venind la noi, a luat brâul lui Pavel, și-a legat picioarele și mâinile și a zis: „Aceasta zice Duhul Sfânt: Așa îl vor lega Iudeii în Ierusalim pe bărbațul al căruia este acest brâu și-l vor da în mâinile păgânilor”.

12 Și când am auzit acestea, și noi și localnicii îl rugam să nu se suie la Ierusalim.

13 Atunci a răspuns Pavel: „Ce faceți? Plângeti și-mi sfâșiați inima? Că eu sunt gata nu numai să fiu legat, ci și să mor în Ierusalim pentru numele Domnului Iisus!”

14 Și dacă el nu s'a înduplecăt, noi ne-am potolit, zicând: „Facă-se voia Domnului!”

15 Iar după zilele acestea ne-am pregătit și ne suiam la Ierusalim.

16 Și împreună cu noi au venit și dintre ucenicii din Cezarea; și ei ne-au dus să găzduim la un oarecare Mnason din Cipru, vechi ucenic.

17 Și sosind noi la Ierusalim, frații ne-au primit cu bucurie.

18 Iar a doua zi, Pavel a mers cu noi la Iacob; și au venit acolo toți preoții.

19 Și după ce i-a îmbrățișat, le-a povestit cu de-amănuntul cele ce a făcut

Dumnezeu între păgâni prin slujirea lui.

20 Iar ei, auzind, slăveau pe Dumnezeu și i-au zis: „Vezi, frate, câte mii de Iudei au crezut; și toți sunt plini de râvnă pentru lege;

21 și ei au auzit despre tine că pe toți Iudeii care trăiesc printre păgâni îi înveți să se lepede de Moise, spunându-le să nu-și taie împrejur copiii, nici să umble după datini.

22 Deci, ce e de făcut? Fără'ndoială că mulțimea trebuie să se adune, fiindcă vor auzi că ai venit.

23 Așadar, fă ce-ți spunem noi: Noi avem patru bărbați care au asupra lor o făgăduință³:

24 ia-i pe aceștia, curățește-te împreună cu ei și plătește-le tu cheltuielile, pentru ca ei să-și radă capul⁴; și toți vor cunoaște că din cele ce-au auzit despre tine nimic nu este, ci că tu însuți umbli după lege și o păzești.

25 Cât despre păgânii care au crezut, noi le-am scris rostindu-ne ca ei să se ferească de ceea ce este jertfit idolilor și de sânge și de animal sugrumat și de desfrâu”.

26 Atunci Pavel, luându-i cu el pe bărbații aceia, s'a curățit împreună cu ei și a doua zi a intrat în templu să aducă la cunoștință împlinirea zilelor curățirii, când anume să fie adusă ofranda pentru fiecare din ei⁵.

³Erau, ca și Pavel, supuși votului voluntar al nazireatului, deci perfect încadrați în legea lui Moise (vezi nota de la 18,18).

⁴Cheltuielile cerute de ritualul purificării și al tunderii (minuțios consennat în Nm 6). Pavel se tunsese la Chenhreea.

⁵Text dificil, cu variante de traducere. Se pare că stadiile noilor nazirei aveau termene diferite, care trebuiau să fie anunțate pentru programarea ritualului final al fiecăruia.

¹Unul din cei șapte diaconi (vezi 6, 5).

²Despre profetii din Biserica primară vezi nota de la 11,27.

²⁷ Si când era să se împlinească cele șapte zile, Iudeii din Asia, văzându-l în templu, au întărâtat toată mulțimea și au pus mâna pe el

²⁸ strigând: „Bărbați israeliți, dați ajutor! Acesta este omul care pe toți de pretutindeni îi învață împotriva poporului și a legii și a locului acestuia; ba încă și Elini a adus în templu și a spus că acest loc sfânt”.

²⁹ – Că ei îl văzuseră mai înainte'n ceteate pe Trofim Efeseanul împreună cu el și credeau că Pavel l-a adus în templu –.

³⁰ Si s'a mișcat toată cetatea și s'a făcut adunare de popor; și punând mâna pe Pavel, l-au tras afară din templu și îndată au închis porțile.

³¹ Dar când căutau ei să-l omoare, a ajuns veste la tribunul cohortei⁶ cum că tot Ierusalimul s'a tulburat.

³² Acela, luând îndată oșteni și surași, a alergat la ei; iar ei, văzând pe tribun și pe ostași, au încetat să-l mai bată pe Pavel.

³³ Atunci tribunul s'a apropiat, a pus mâna pe el și a poruncit să fie legat cu două lanțuri; și a'ntrebat cine este el și ce-a făcut.

³⁴ Iar în mulțimea unii strigau una, alții alta; și neputând el să cunoască adevărul din pricina zarvei, a poruncit să fie dus în tabără.

³⁵ Iar când a ajuns la trepte, a trebuit să fie purtat pe sus de ostași, din pricina întărâtării mulțimii,

³⁶ că mulțime de popor mergea după el, strigând: „Omoară-l!...”.

⁶ Comandantul cohortei staționate în fortăreața Antonia, cazarmă construită de Irod cel Mare în imediata apropiere a templului.

³⁷ Si când acela a vrut să-l ducă'n tabără, Pavel i-a zis tribunului: „Îmi este îngăduit să-ți spun ceva?” Iar el a zis: „Stii grecește...?!”

³⁸ nu ești tu oare egipteanul care mai zilele trecute, s'a răscusat și i-a scos în pustiu pe cei patru mii de ucigași?...”⁷.

³⁹ Si a zis Pavel: „Eu sunt iudeu din Tarsul Ciliciei, cetățean al unui oraș care nu este neînsemnat. Te rog, dă-mi voie să-i vorbesc poporului”.

⁴⁰ Si dându-i-se voie, Pavel a stat în picioare pe trepte și i-a făcut poporului semn cu mâna. Si s'a făcut o mare tăcere; și el a vorbit în limba evreiască⁸, zicând:

22

Pavel se apără în fața Iudeilor din Ierusalim; mărturisește cum s'a convertit și cum a fost trimis la neamuri. Pavel și tribunul roman.

¹ „Bărbați, frați și părinti, ascultați acum apărarea mea față de voi!”

² Si auzind ei că le vorbea în limba evreiască, au făcut mai multă liniște; și el le-a zis:

³ „Eu sunt bărbat iudeu născut în Tarsul Ciliciei, dar crescut aici, în cetatea aceasta, unde la picioarele lui Gama-liel am învățat în chip amănunțit legea părintească. Fiind eu plin de râvnă pentru Dumnezeu, aşa cum și voi toți sunteți astăzi,

⁷ Textual: sicari; naționaliști extremiști, a căror răscoală este menționată și de istoricul Iosif Flaviu. Despre revolte asemănătoare vezi 5, 36-37.

⁸ De fapt, în aramaică; ebraica propriu-zisă nu mai era vorbită de la înțoarcerea Evreilor din captivitatea babilonică.

4 de moarte-am prigonit această Cale¹, legând și predând la'ncisoare atât bărbați, cât și femei,

5 aşa cum însuși arhieul îmi dă mărturie, precum și tot sfatul bâtrânilor; de la care primind eu și scrisori către frați, mergeam la Damasc pentru ca și pe cei ce erau acolo să-i aduc legați la Ierusalim spre a fi pedepsiți.

6 Să a fost că'n timp ce mergeam eu și mă apropiam de Damasc, pe la amiază, deodată din cer o lumină mare a strălucit împrejurul meu².

7 Să am căzut la pământ și am auzit un glas zicându-mi: «Saule, Saule, de ce Mă prigonești?»

8 Iar eu am răspuns: «Cine ești, Doamne?» Zis-a către mine: «Eu sunt Iisus Nazarineanul, Cel pe Care tu îl prigonești.»

9 Iar cei ce erau cu mine au văzut lumenă și s'au înfricoșat, dar glasul Celui ce-mi vorbea nu l-au auzit.

10 Să am zis: «Ce să fac, Doamne?» Iar Domnul mi-a zis: «Ridică-te și mergi în Damasc și acolo și se va spune despre toate cele ce și s'au rânduit să faci.»

11 Să pentru că din pricina strălucirii acelei lumini nu mai vedeam, am venit în Damasc fiind dus de mâna de către cei ce erau împreună cu mine.

12 Iar un oarecare Anania, bărbat evlavios după lege, mărturisit de toți Iudeii care erau în Damasc,

13 a venit la mine și, stându-mi alături, mi-a zis: Frate Saule, recapătă-ți vedere! Să eu în chiar ceasul acela l-am

¹= Biserica lui Hristos. Pavel folosește acest ebraism pentru a nu provoca un soc prematur și inopportun în sensibilitatea multimii de ascultători.

²Pentru înțelesul complet vezi nota de la 9, 3.

putut vedea.

14 Iar el a zis: Dumnezeul părinților noștri pe tine de mai-nainte te-a ales, pentru ca voia Lui să cunoști și pe Cel-Drept să-L vezi și din gura Sa să auzi;

15 că'n fața tuturor oamenilor Îi vei fi Lui martor despre cele ce ai văzut și ai auzit.

16 Să acum, ce mai zăbovești? Ridică-te și botează-te și spală-ți păcatele, chemând numele Său.

17 Să când m'am întors la Ierusalim și mă rugam în templu, mi s'a întâmplat să fiu în extaz

18 și să-L văd zicându-mi: «Grăbește-te și ieși repede din Ierusalim, pentru că ei nu vor primi mărturia ta despre Mine!»

19 Să eu am zis: «Doamne, ei știu bine că eu prin sinagogi îi duceam la'ncisoare și-i băteam pe cei ce credeau în Tine;

20 și când se vărsa sângele lui Ștefan, ucenicul Tău, eram și eu de față și încuviuințam uciderea lui și păzeam hainele celor ce-l ucideau...»

21 Să El mi-a zis: «Du-te, că Eu te voi trimite departe, la neamuri...».

22 Dar ei până la acest cuvânt l-au ascultat; și și-au ridicat glasul, zicând: „Ia-l de pe pământ pe unul ca acesta!, că nu e vrednic să trăiască...».

23 Să în timp ce ei strigau aruncându-și hainele și azvârlind praf în aer,

24 tribunul a poruncit să-l ducă în tabără, spunând să-l ia la cercetare cu bicciul, ca să cunoască pentru care pricina strigau așa împotriva lui.

25 Iar când l-au întins în curele, Pavel a zis către sutașul care sta în față: „Oare

vă este îngăduit să biciuiți un om roman³ și nejudecat?”

²⁶ Și auzind sutașul, s'a dus la tribun să-i aducă la cunoștință și i-a zis: „Ceai de gând să faci?, că omul acesta e roman...”.

²⁷ Și tribunul a venit la el și i-a zis: „Spune-mi, ești roman?” Iar el a zis: „Da”.

²⁸ Și a răspuns tribunul: „Eu cu multă cheltuială am dobândit această cetățenie...”. Dar Pavel a zis: „Iar eu o am prin naștere!”⁴

²⁹ Ca urmare, cei ce erau gata să-l ia la cercetare s'au îndepărtat îndată de el, iar tribunul s'a temut dacă aflat că el e roman și că a fost legat.

³⁰ Și a doua zi, vrând el să cunoască adevărul, pentru ce anume era pârât de Iudei, l-a dezlegat și a poruncit să se adune arhiereii și tot sinedriul; și aducându-l pe Pavel, l-a pus în fața lor.

23

Pavel în fața sinedriului. Uneltria Iudeilor împotriva lui Pavel. Apostolul e dus la Cezarea.

¹ Și Pavel, uitându-se țintă la sinedriu, a zis: „Bărbați frați, eu pâna'n ziua de astăzi am viețuit înaintea lui Dumnezeu în toată conștiința cea bună...”.

² Dar arhiereul Anania¹ le-a poruncit celor ce sedeau lângă el să-l bată peste gură.

³Evident, cetățean roman.

⁴Literal: Iar eu m'am și născut (în această cetățenie).

¹Anania, arhiereu între anii 47-59, a fost asasinat în anul66.

³ Atunci Pavel i-a zis: „Te va bate Dumnezeu pe tine, perete văruit²! Tu șezi aici să mă judeci după lege, și împotriva legii poruncești să mă bată?”

⁴ Iar cei ce stăteau lângă el au zis: „Îl ocărăști tu pe arhiereul lui Dumnezeu?...”.

⁵ Iar Pavel a zis: „Fraților, nu știam că este arhiereu; că scris este: Pe mai-marele poporului tău să nu-l vorbești de rău”³.

⁶ Dar Pavel, știind că o parte sunt saduchei și cealaltă farisei, a strigat în sinedriu: „Bărbați frați! Eu sunt fariseu, fiu de farisei. Pentru nădejdea în invierea morților sunt eu judecat!”

⁷ Și când a grăit el acestea, neînțelegere s'a iscat între farisei și saduchei, și multimea s'a dezbinat;

⁸ căci saduchiei spun că nu este invieră, nici înger și nici duh, dar fariseii le mărturisesc și pe una, și pe cealaltă.

⁹ Și strigăt mare s'a făcut; și ridicându-se unii căturari din partea fariseilor, se certau, zicând: „În omul acesta noi nu găsim nici un rău; iar dacă duh sau înger i-a vorbit, să nu ne împotrivim noi lui Dumnezeu!”⁴

¹⁰ Deci făcându-se mare neînțelegere și temându-se tribunul ca nu cumva Pavel să fie sfâșiat de ei, le-a poruncit ostașilor să se coboare și să-l smulgă din mijlocul lor și să-l ducă în tabără.

¹¹ Iar în noaptea următoare, arătându-i-Se Domnul, i-a zis: „Îndrăznește, Pa-

²Perete de chirpici, frumos pe dinafară, dar pe dinlăuntru plin de paie și pleavă. Metafora trimité la „mormintele văruite” din Mt 23, 27.

³Retractare strategică însoțită de ironie.

⁴Ultima propoziție lipsește din unele manuscrise grecești, dar e limpede că ea reactualizează poziția și argumentul lui Gamaliel (vezi 5, 39).

vele!, că precum ai mărturisit despre Mine la Ierusalim, aşa trebuie să mărturiseşti şi la Roma”.

¹² Iar când s'a făcut ziua, Iudeii au făcut sfat împotriva lui şi s'au legat cu blestem, zicând că nici nu vor mâncă şi nici nu vor bea până nu-l vor ucide pe Pavel.

¹³ Şi cei care făcuseră între ei acest jumânt erau mai mult de patruzeci;

¹⁴ şi ducându-se ei la arhierei şi la bătrâni, au zis: „Noi ne-am legat cu bles-tem să nu gustăm nimic până ce nu-l vom ucide pe Pavel;

¹⁵ aşadar, acum voi împreună cu sindriul faceţi-i cunoscut tribunului să-l coboare mâine la voi, ca având să cer-ctaţi mai cu de-amănuntul cele despre el; iar noi suntem gata să-l ucidem înainte ca el să se apropie”.

¹⁶ Dar fiul surorii lui Pavel, auzind de această uneltire, s'a dus şi a intrat în tabără şi i-a dat de veste lui Pavel.

¹⁷ Şi Pavel l-a chemat pe unul din su-taşi şi i-a zis: „Du-l pe Tânărul acesta la tribun, că are să-i aducă ceva la cu-noştinţă”.

¹⁸ Iar acela l-a luat şi l-a dus la tribun şi a zis: „Chemându-mă pe mine Pavel, cel legat, m'a rugat să-l aduc la tine pe acest Tânăr, că are să-ţi spună ceva”.

¹⁹ Iar tribunul l-a luat de mâna, s'a dus cu el deoparte şi l-a întrebat: „Ce ai să-mi aduci la cunoştinţă?”

²⁰ Iar el a zis că „s'au înteles Iudeii să te roage ca mâine să-l cobori pe Pavel la sinedriu, ca având ei să cerceteze mai cu de-amănuntul despre el;

²¹ dar tu să nu te'ncrezi în ei; că dintre ei îl pândesc mai mult de patruzeci de bărbaţi care s'au legat cu blestem să nu mănânce şi nici să nu bea până nu-l vor

ucide; şi acum ei sunt gata, aşteptând făgăduinţa ta”.

²² Ca urmare, tribunul i-a dat drumul Tânărului, poruncindu-i: „Să nu spui la nimeni că mi-ai făcut cunoscute acestea!”

²³ Şi chemând la el pe doi dintre su-taşi, le-a zis: „De la ceasul al treilea din noapte⁵ ţineţi gata două sute de os-taşi, şaptezeci de călăreţi şi două sute de sulişi, ca să meargă până la Ceza-reea;

²⁴ şi să se aducă şi animale de povară⁶, ca să-l pună pe Pavel la mijloc şi să-l ducă teafăr la procuratorul Felix”⁷.

²⁵ Şi a scris o scrisoare având acest cu-prins:

²⁶ „Claudius Lysias, preaputernicului procurator Felix, salutare!

²⁷ Pe acest bărbat, prins de Iudei şi având să fie ucis de ei, aflând eu că e roman, m'am dus cu oaste şi l-am scos.

²⁸ Şi vrând să ştiu pricina pentru care îl învinuiesc, l-am coborât la sinedriul lor.

²⁹ Şi am aflat că este învinuit pentru întrebări din legea lor, dar fără să aibă vreo vină vrednică de moarte sau de lanţuri.

³⁰ Şi dându-mi-se de veste că împotriva acestui bărbat va să fie o cursă din par-tea Iudeilor, de'ndată l-am trimis la tine, poruncindu-le şi pârâşilor săi să spună înaintea ta cele ce au asupră-i. Fii sănătos!”

³¹ Aşadar, ostaşii l-au luat pe Pavel, aşa cum li se poruncise, şi l-au adus

⁵Ora 9 seara.

⁶Catâri de călărie, pentru Pavel şi pentru cei ce urmău să facă un cerc împrejurui.

⁷Antonius Felix, procurator al Iudeii între anii 52 şi 60.

noaptea la Antipatrida.

³² Iar a doua zi, lăsându-i pe călăreți să meargă cu el, s'au întors la tabără.

³³ Și dacă au intrat ei în Cezarea, i-au dat procuratorului scrisoarea și i l-au înfățișat și pe Pavel.

³⁴ Și citind procuratorul, l-a întrebăt din ce provincie este; și aflând că este din Cilicia,

³⁵ a zis: „Te voi asculta când vor veni și pârâșii tăi”. Și a poruncit să fie păzit în pretoriul lui Irod.

24

Pavel înaintea procuratorului Felix; apărarea sa față de înviniurile Iudeilor.

¹ Iar după cinci zile s'a coborât arhie-reul Anania cu câțiva bătrâni și cu un oarecare retor Tertul și i s'au înfățișat procuratorului împotriva lui Pavel.

² Iar după ce l-au chemat pe Pavel, Tertul a început să-l înviniuască, zicând: „Multă pace dobândită de noi prin tine și bunele întocmiri făcute acestui neam prin purtarea ta de grijă,

³ preaputernice¹ Felix, totdeauna și pretutindeni cu toată mulțumirea le primim.

⁴ Dar, ca să nu te obosesc mai mult, te rog să ne asculti, pe scurt, cu bună-tea ta.

⁵ Că pe omul acesta noi l-am aflat ca pe o ciumă și ca pe un urzitor de răzvră-tiri printre toți Iudeii din lume, fiind el

căpetenia eresului Nazarinienilor².

⁶ El a încercat să pângărească și tem-plul; și noi l-am prins și am vrut să-l judecăm după legea noastră,

⁷ dar a venit tribunul Lysias și cu multă silnicie l-a smuls din mâinile noastre

⁸ și pârâșilor lui le-a poruncit să vină la tine. Tu însuți cercetându-l, de la el vei putea să cunoști toate înviniurile pe care i le aducem”.

⁹ Iar Iudeii susțineau laolaltă, zicând că acestea aşa sunt.

¹⁰ Și când procuratorul i-a făcut semn să vorbească, Pavel a răspuns: „Știind eu că tu de mulți ani îi ești judecător acestui neam, bucuros vorbesc pentru apărarea mea.

¹¹ Tu poți să afli că nu sunt mai mult de douăsprezece zile de când m'am suit la Ierusalim ca să mă închin.

¹² Și nici în templu, nici în sinagogi și nici în cetate nu m'au găsit luându-mă la'ntrebări cu cineva sau făcând tulbu-rare în multe,

¹³ nici nu pot să dovedească cele ce spun acum împotriva mea.

¹⁴ Dar pe asta și-o mărturisesc: că potrivit Căii pe care ei o numesc eres, aşa mă închin eu Dumnezeului părintilor mei, crezând în toate cele scrise în lege și în profeti,

¹⁵ având în Dumnezeu o nădejde pe care și aceștia însși o așteaptă, că va să fie o înviere a morților – și a drepti-lor, și a nedrepti-lor³.

¹Nazarineni = adeptii lui Iisus Nazarineanul. E singurul loc în care creștinii sunt numiți astfel, dar e cunoscut că adversarii creștinismului – inclusiv primii împărați romani – i-au tratat ca pe o „sectă” evreiască, o partidă disidentă înlă-unul lumii iudaice.

²Creștinismul – vrea să demonstreze Pavel –

¹Preaputernice = Excelență; formulă de poli-teză, folosită și de Evanghelistul Luca în adresarea către Teofil din Roma (Lc 1, 3).

¹⁶ Și întru aceasta mă străduiesc și eu, ca înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor să am întotdeauna o conștiință neîntinată.

¹⁷ Iar după mulți ani am venit să-i aduc neamului meu milostenii și prinoase,

¹⁸ când niște Iudei din Asia m'au găsit, curățit⁴, în templu, dar nu cu multime și nici cu gâlceavă.

¹⁹ Ei, aceia, ei trebuiau să fie de față înaintea ta și să mă învinuiască, dacă aveau ceva împotrivă-mi;

²⁰ sau măcar aceștia să spună, ce nedreptate mi-au găsit când am stat înaintea sinedriului,

²¹ dacă nu cumva doar acest singur cuvânt pe care l-am strigat stând între ei, că pentru învierea morților sunt eu astăzi judecat de voi”.

²² Dar Felix, cunoscând mai cu demănuntul cele despre Cale, i-a amânat, zicând: „Când se va coborî tribunul Lysias, atunci voi hotărî asupra pricinii voastre”.

²³ Și i-a poruncit sutașului ca Pavel să fie păzit, dar să aibă tihnă și nimeni dintre ai lui să nu fie oprit să-i slujească.

²⁴ Iar după câteva zile, Felix a venit cu Drusila, femeia lui, care era din neamul Iudeilor⁵, și a trimis să-l cheme pe Pavel și l-a ascultat despre credința în Hristos Iisus.

²⁵ Și vorbind el despre dreptate și despre înfrâncare și despre judecata viitoare, Felix s'a înfricoșat și i-a spus:

---

nu e o religie nouă, ci continuarea și desăvârșirea celei iudaice, a Vechiului Testament.

⁴= Purificat după ritualul nazireatului.

⁵Drusila era fiica cea mai mică a regelui Irod Agrippa; s'a căsătorit cu Felix după ce divorțase de regela Emesei.

„Deocamdată du-te, și când voi avea prilej te voi chema din nou...”;⁶

²⁶ nădăjduind el totodată că Pavel îi va da bani ca să-l elibereze; de aceea trimitea după el mai des și sta de vorbă cu el.

²⁷ Dar când s'au împlinit doi ani⁷, în locul lui Felix a urmat Porcius Festus⁸. Și vrând Felix să le fie Iudeilor pe plac, l-a lăsat pe Pavel legat⁹.

25

Pavel face apel la judecata cezarului. Apostolul în fața procuratorului Festus și a regelui Agrippa.

¹ Așadar, la trei zile după ce Festus a intrat în provincie, s'a suit de la Cezareea la Ierusalim.

² Și arhiereii și fruntașii Iudeilor i s'au rostit împotriva lui Pavel și-l rugau,

³ cerându-i să fie trimis la Ierusalim – ca o favoare împotriva lui –, pregătind ei o cursă ca să-l ucidă pe drum¹.

⁴ Dar Festus le-a răspuns că Pavel e păzit în Cezareea și că el însuși avea să plece curând.

⁵ „Așa că, a zis el, aceia dintre voi care au ceva de spus, să se coboare cu mine;

---

⁶Asemenea lui Ioan Botezătorul față cu regele Irod Antipa (Mc 6, 17-18), Pavel răscolește conștiința unui demnitar crud, corrupt și desfrănat.

⁷Doi ani era termenul maxim pentru detenția preventivă, la expirarea căruia învinuitul nejudecat și necondamnat trebuia pus în libertate. Reținându-l pe Pavel în continuare, procuratorul Felix săvârșea un abuz de fapt și de drept.

⁸Procurator al Iudeii din anul 60 până în 62, când moare.

⁹= Închis.

¹Transferul trebuia să-i fie prezentat lui Pavel ca un hatâr (ceea ce se va întâmpla – vezi v. 9), care însă urma să se întoarcă împotriva lui.

și dacă e ceva rău în acest bărbat, să-l îvinovățească”.

6 Si rămânând la ei nu mai mult de opt sau zece zile, s'a coborât în Cezareea; iar a doua zi s'a așezat în scaunul de judecată și a poruncit să fie adus Pavel.

7 Si venind acesta, Iudeii coborâți din Ierusalim l-au încanjurat și aduceau împotrivă-i multe și grele înviniuri, pe care nu puteau să le dovedească.

8 Pavel se apără: „N'am greșit cu nimic, nici față de legea Iudeilor, nici față de templu, nici față de cezar”.

9 Iar Festus, voind să facă pe placul Iudeilor, i-a răspuns lui Pavel și a zis: „Vrei să mergi la Ierusalim, și'n fața mea să fii judecat acolo pentru acestea?”

10 Iar Pavel a zis: „Stau la scaunul de judecată al cezarului, acolo unde trebuie să fiu judecat! Iudeilor nu le-am făcut nici un rău, aşa cum tu o știi mai bine.

11 Dacă am făcut vreo nedreptate și am săvârșit ceva vrednic de moarte, nu mă feresc de moarte; dar dacă nu este nimic din cele de care mă îvinuiesc ei, nimici nu mă poate da lor plocon²! Cere să fiu judecat de cezar!”³

12 Atunci Festus, după ce a vorbit cu divanul său, a răspuns: „Ai cerut să fii judecat de cezar, la cezar te vei duce!”

13 Si după ce au trecut câteva zile, re-

²Pavel a sesizat cursa ce i se întinde și nu numai că o respinge tăios, dar aruncă și o usturătoare ironie la adresa lui Festus.

³Prin propunerea de a transfera procesul în sinedriu, Festus își declinase, de fapt, competență. Pavel se prevalează de cetățenia sa română care-i acorda dreptul să apeleze la judecata imperială. Chiar în lanțuri fiind, Apostolul își deschide drumul spre Roma!

gele Agrippa și Berenice⁴ au sosit la Cezareea ca să-l salute pe Festus.

14 Si rămânând acolo mai multe zile, Festus i-a vorbit regelui despre Pavel, zicând: „Este aici un bărbat pe care Felix l-a lăsat închis,

15 asupra căruia, când am fost eu în Ierusalim, arhiereii și bătrâni Iudeilor mi s'au rostit cerându-i osândirea.

16 Eu le-am răspuns că Romanii nu au obiceiul să-l dea pe vreun om plocon⁵, înainte ca învinițul să-i aibă de față pe părâșii săi și să aibă putința să se apere de înviniuire.

17 Deci, după ce s'au adunat ei, și nefăcând eu nici o amânare, am stat pe scaunul de judecată și am poruncit să fie adus bărbatul.

18 Dar când părâșii s'au ridicat, nu au adus împotrivă-i nici o vină din cele pe care le bănuiam eu,

19 ci aveau cu ei niște întrebări privitoare la propria lor religie și la un oarecare Iisus, mort, despre care Pavel zice că e viu.

20 Si nedumerindu-mă eu cu privire la cercetarea acestor lucruri, l-am întrebat dacă vrea să meargă la Ierusalim și să fie judecat acolo pentru acestea.

21 Dar când Pavel a cerut să fie ținut⁶ pentru judecata Augustului⁷, am poruncit să fie ținut până îl voi trimite la cezar”.

⁴Berenice: fiica lui Agrippa I, sora lui Agrippa II și a Drusilei.

⁵Festus a reținut ironia lui Pavel și o reproducă în contextul conversației sale cu Iudeii, cu nuanța: să li-l dea pe gratis, numai aşa, de dragul lor, să le facă un hatâr.

⁶= Ținut sub pază, în stare de arest.

⁷= Majestății Sale Imperiale. Ca și cuvântul „cezar”, augustus îl desemna generic pe împăratul în funcțiune (în cazul de față, Neron).

²² Iar Agrippa a zis către Festus: „Aș vrea să-l aud și eu pe acest om”. Iar el a zis: „Mâine îl vei auzi”.

²³ Deci a doua zi, venind Agrippa și Berenice cu mare alai și intrând în sala de judecată împreună cu tribunii și cu bărbații cei mai de frunte ai cetății, la porunca lui Festus a fost adus Pavel.

²⁴ Si Festus a zis: „Rege Agrippa, și voi toti bărbații care sunteți cu noi de față, îl vedete pe acela asupra căruia mulțimea Iudeilor a mijlocit la mine, și în Ierusalim, și aici, strigând că trebuie ca el să nu mai trăiască.

²⁵ Eu însă am înțeles că nu a făcut nimic vrednic de moarte; dar de vreme ce el însuși a cerut să fie judecat de Augustul, am hotărât să-l trimitem.

²⁶ Dar ceva limpede să-i scriu stăpânlui despre el, nu am. De aceea l-am adus înaintea voastră, și mai ales în fața ta, rege Agrippa, ca după ce se va face această cercetare să am ce să scriu.

²⁷ Că nepotrivit mi se pare să-l trimitem fără să arăt învinuirile ce-i stau împotrivă”.

26

Pavel se apără în fața lui Festus și a regelui Agrippa; amândoi îl găsesc nevinovat.

¹ Agrippa i-a zis lui Pavel: „Îngăduit îți este să vorbești pentru tine”. Atunci Pavel și-a întins mâna și s'a apărat, zîcând:

² „Fericit mă socotesc, o, rege Agrippa, că'n fața ta mă voi apăra astăzi de toate câte sunt învinuit de Iudei,

³ mai ales pentru că tu cunoști toate obiceiurile și întrebările Iudeilor. De aceea te rog să mă ascultă cu răbdare.

⁴ Viețuirea mea din tinerețe, cum a fost ea de la început în poporul meu și în Ierusalim, toți Iudeii o știu.

⁵ Dacă vor s'o mărturisească, ei de mult știu despre mine că am trăit după școala cea maimeticuoasă a religiei noastre, ca fariseu.

⁶ Si acum, stau și sunt judecat pentru nădejdea făgăduinței făcute de Dumnezeu părinților noștri,

⁷ la care cele douăsprezece seminții ale noastre nădăjduiesc să ajungă slujindu-I lui Dumnezeu fără'ncetare, zi și noapte. Pentru această nădejde sunt eu învinuit de Iudei, o, rege Agrippa!

⁸ Cum de se socotește la voi de necrezut că Dumnezeu învie morți?

⁹ Așadar, eu am crezut în sinea mea că față de numele lui Iisus Nazarineanul trebuie să fac multe împotrivă;

¹⁰ ceea ce am și făcut în Ierusalim; și luând eu împuternicire de la arhierei, pe mulți dintre sfinți i-am închis în temnițe; iar când erau dată la moarte, întăream și eu cu glasul meu;

¹¹ și deseori îi pedepseam prin toate sinagogile și-i sileam să blasfemiez; înfuriindu-mă tare pe ei, îi urmăream până și prin cetățile din afară.

¹² Astfel că'n timp ce mergeam și la Damasc cu putere și însărcinare de la arhierei,

¹³ în calea mea, o, rege, am văzut în miezul zilei o lumină din cer mai puternică decât strălucirea soarelui, strălucind împrejurul meu și al celor ce mergeau cu mine.

14 Și căzând noi toți la pământ, eu am auzit un glas zicându-mi în limba evreiască: «Saule, Saule, de ce Mă prigoñești? Greu îți este să lovești cu piciorul în țepușă».

15 Iar eu am zis: «Cine ești, Doamne?» Iar Domnul a zis: «Eu sunt Iisus, Cel pe care tu Îl prigonești.

16 Dar scoală-te și stai pe picioarele tale; că spre aceasta M'am arătat Eu ție, să te rânduiesc slujitor și martor, și al celor pe care le-ai văzut, și al celor intru care Mă voi arăta ție¹,

17 alegându-te pe tine din popor și din neamurile la care te trimit

18 să le deschizi ochii, pentru ca ele să se întoarcă de la întuneric la lumină și de la stăpânirea lui Satan la Dumnezeu, pentru ca să primească ele iertarea păcatelor și parte cu cei ce prin credința'n Mine s'au sfînit».

19 Iată de ce, rege Agrippa, n'am fost neascultător cereștii arătări,

20 ci mai întâi celor din Damasc și din Ierusalim și din toată țara Iudeii și apoi neamurilor le-am vestit să se po căiască și să se întoarcă la Dumnezeu, făcându-i pocăinței lucruri vrednice de ea.

21 Pentru acestea m'au prins Iudeii în templu și ncercau să mă ucidă.

22 Așadar, dobândind eu ajutorul de la Dumnezeu, până'n ziua aceasta stau și mărturisesc la mic și la mare, nimic spuând în afară de ceea ce și profetii și Moise au spus că va să fie:

23 că Hristos va să pătimească și că, fiind El primul inviat din morți, lumină va vesti, și poporului, și neamu-

rilor...”².

24 Dar cu acestea apărându-se el, Festus i-a zis cu glas mare: „Pavele, ești nebun! Cartea cea multă te duce la nebunie...”³.

25 Iar Pavel a zis: „Nu sunt nebun, preapăternice Festus, ci graiesc cuvintele adevărului și ale înțelepciunii;

26 că regele știe despre aceste lucruri, și lui cu îndrăznire îi vorbesc, încredințat că nimic din ele nu-i este ascuns, pentru că aceasta nu s'a făcut într'un ungher⁴.

27 Crezi tu, rege Agrippa, în profeti? Știu că crezi!”

28 Iar Agrippa i-a zis lui Pavel: „Cu puțin de nu mă înduplec să mă fac creștin...”⁵.

29 Iar Pavel a zis: „Cu puțin, cu nepuțin, eu m'aș ruga lui Dumnezeu ca nu numai tu, ci și toți cei ce mă ascultă astăzi să fie aşa cum sunt și eu – afară de aceste lanțuri...”.

30 Atunci regele s'a ridicat, și procuratorul și Berenice și cei ce sedeau împreună cu ei.

31 Și plecând, vorbeau unii cu alții: „Omul acesta n'a făcut nimic vrednic de moarte sau de lanțuri”.

32 Iar Agrippa i-a zis lui Festus: „Omul acesta putea să fie eliberat dacă n'ar fi cerut să fie judecat de cezar”.

²= Atât neamului evreiesc cât și păgânilor din afară.

³Festus îl întrerupe în momentul când argumentarea eruditului și atât de logicului Pavel pare să fi căzut sub incidența absurdului.

⁴Întregul fenomen creștin (patimile, moartea, învierea și înălțarea lui Iisus, predica apostolilor și primele comunități), totul e de notorietate, iar regele e printre cei ce o știu.

⁵Aproape somat de Pavel să se convertească, regele reacționează prinț'o jumătate de glumă.

¹Mărturisitor al vedeniei de acum și al viitoarelor fapte minunate ce i se vor descoperi.

27

Pavel, înlănituit, navighează spre Roma. Furtuna de pe mare. Naufragiul.

1 Iar după ce s'a hotărât să plecăm¹ pe mare spre Italia, pe Pavel și pe alți câțiva înlănituiți i-au dat în primire unui sutaș cu numele Iuliu, din cohorta Augusta.

2 Si urcându-ne într'o corabie de la Adramit, care avea să treacă prin locurile de pe coasta Asiei, am plecat, cu noi fiind Aristarh, macedonean din Tessalonici².

3 Si a doua zi am ajuns la Sidon. Si Iuliu s'a purtat omenește cu Pavel și i-a îngăduit să se ducă la prieteni ca să primească îngrijire.

4 Si plecând de acolo, am plutit pe lângă Cipru, pentru că vânturile erau împotrivă.

5 Si dac'am străbătut Marea Cilicie și a Pamfiliei, am sosit la Mira Liciei³.

6 Si acolo a găsit sutașul o corabie din Alexandria care naviga spre Italia și ne-a suiat în ea.

7 Si după ce multe zile am plutit cu'ncetineală, de-abia am ajuns în dreptul Cnidului; și pentru că vântul nu ne slăbea, am plutit pe sub Creta⁴ spre capul Salmone.

¹Luca reia povestirea la persoana întâi plural; ceea ce urmează are caracterul unui adevărat jurnal de bord.

²Ucenic al lui Pavel, care-i va sta aproape, ca înțemniat, și în captivitatea din Roma (vezi Col 4, 10).

³Unele manuscrise precizează că după cincisprezece zile.

⁴Pe lângă coasta de sud a insulei; amănunt prin care naratorul pare să aibă'n față harta Măditanei.

8 Si cu greu trecând pe lângă el, am ajuns într'un loc numit Limanuri-Bune, de care era aproape orașul La-sea.

9 Si multă vreme trecând și mersul pe mare fiind primejdios, fiindcă și Postul trecuse⁵, Pavel îi îndemna,

10 zicându-le: „Bărbăților, văd că drumul va să ne fie cu vătămare și cu multă pagubă, nu numai pentru încarcătură și corabie, ci și pentru viețile noastre”.

11 Dar sutașul s'a încrezut mai mult în cărmaci și în căpitanul corăbiei, decât în spusele lui Pavel.

12 Si cum limanul nu era bun de iernat, cei mai mulți au fost de părere să plecăm de acolo și, de s-ar putea, să ajungem și să iernăm la Fenix, un liman din Creta cu deschidere spre vântul de miazăzi-apus și cel de miazănoapte-apus⁶.

13 Si suflând ușor un vânt de miazăzi și crezând ei că sunt în stare să-și plinească gândul, au ridicat ancora și navigau cât mai aproape de Creta.

14 Si nu după multă vreme s'a stârnit asupra ei un vânt puternic numit Eurachilon⁷

15 și a răpit corabia; și neputând ea să meargă împotrivă vântului, ne-am lăsat duși în voia lui.

16 Si trecând pe lângă o insulă mică numită Cauda, cu greu am izbutit să fim

⁵„Postul”, nume tradițional al sărbătorii iudaice Kipur (Ziua ispășirii), singura zi de post obligatoriu prevăzută de Legea Veche (Lv 16, 29-31); ea se celebra în jurul echinoctiului de toamnă, când navegația era de obicei întreruptă până'n primăvară.

⁶Literal: Liba și Horos; numele celor două vânturi care puteau împinge corabia spre liman.

⁷Dinspre nord-est.

stăpâni pe luntre;

17 și după ce au ridicat-o, au folosit ajutătoarele⁸ și au încins corabia pe dedesubt. Și temându-se să nu cadă în Sirta⁹, au coborât pânzele¹⁰ și erau purtați aşa.

18 Și tare fiind loviți de furtună, a doua zi au aruncat încărcătura.

19 Și a treia zi cu mâinile noastre am aruncat uneltele corăbiei.

20 Și dacă timp de mai multe zile nu s'au arătat nici soarele și nici stelele și furtună mare ne amenința, orice nădejde de scăpare ni se luase.

21 Și nu mâncaseră de mult. Atunci Pavel, stând drept în mijlocul lor, le-a zis: „O, bărbaților, trebuia să mă ascultați pe mine și să nu fi plecat din Creta și am fi scăpat de această vătămare și pagubă.

22 Și acum, vă îndemn să aveți curaj; că nici un suflet dintre voi nu va pieri, decât numai corabia¹¹.

23 Că'n această noapte mi-a stat înainte un înger al Dumnezeului Căruia Îi aparțin eu și Căruia-I slujesc,

24 zicând: Nu te teme, Pavele; tu trebuie să stai în fața cezarului; și iată, Dumnezeu îți i-a dăruit pe toți cei ce călătoresc cu tine pe corabie.

8 Odgoane cu care era încinsă corabia spre a nu fi dislocată de furtună.

9 O arie marină periculoasă, probabil în apropiere de coasta Africii (Libia de astăzi).

10 Într'o seamă de traduceri străine moderne: ancora plutitoare (platformă de lemn ancorată de pupă, menită să frâneze vasul și să-l mențină, pe cât posibil, pe axa vântului). Atât practica navigației cât și contextul (v. 40) pledează însă pentru opțiunea de aici.

11 Textual: fără numai al corăbiei. Majoritatea versiunilor engleze traduc astfel, deoarece englezii, ca și anticii, credeau că o navă este o ființă însuflețită; ei până în ziua de astăzi o desemnează prin pronumele personal she = Ea.

25 De aceea, bărbaților, aveți curaj, fiindcă eu Îi cred lui Dumnezeu că aşa va fi după cum mi s'a spus.

26 Trebuie, dar, să dăm de o insulă".

27 Și când a fost a paisprezecea noapte de când eram purtați încoace și încolo pe Adriatica¹², pe la miezul nopții corăbierii au presimțit că li se apropie un târm.

28 Și aruncând măsura¹³, au găsit douăzeci de stânjeni¹⁴; dar dacă s'au îndepărtat puțin și au măsurat din nou, au găsit cincisprezece stânjeni.

29 Și temându-se că nu cumva să dăm de locuri stâncoase, au aruncat patru ancore de la partea din urmă a corăbiei; și doreau să se facă ziua.

30 Dar corăbierii căutau să fugă din corabie și coborau luntrea în mare, sub cuvânt că vor să întindă și ancorele din partea de dinainte a corăbiei.

31 Pavel a zis către sutăș și către oșteni: „Dacă aceștia nu rămân în corabie, voi nu puteți să scăpați”.

32 Atunci ostașii au tăiat funiile luntrii și au lăsat-o să cadă.

33 Iar înainte de a se face ziua, Pavel îi ruga pe toți să mănânce, zicându-le: „Paisprezece zile sunt astăzi de când așteptați și postați, fără să gustați nimic.

34 De aceea, vă rog să mâncăți, fiindcă aceasta e spre mântuirea¹⁵ voastră. Că

¹²Prin „Adriatica” se înțelegea în acea vreme toată aria Mediteranei cuprinsă între Grecia, Italia și Africa.

¹³= Sonda de adâncime.

¹⁴Un stânjen măsura aproximativ 1,80 m.

¹⁵Grecescul soteria înseamnă și scăpare (dintr'o primejdie), și mântuire (de Cel-Rău). Pavel îl folosește în ambele lui dimensiuni: pe de-o parte, salvarea trupului prin între-

nici unuia din voi, un fir de păr din cap nu-i va pieri".

³⁵ Si dacă a zis acestea, a luat pâine și, mulțumind lui Dumnezeu în fața tuturor, a frânt și a început să mânânce.

³⁶ Si prințând toți curaj, au mâncat și ei.

³⁷ Si eram în corabie, de toti, două sute săptezeci și șase de suflete.

³⁸ Si săturându-se de bucate, au ușurat corabia aruncând grâul în mare.

³⁹ Si când s'a făcut ziua, ei nu recunoșteau pământul, ci vedea un sân de mare cu țărm nisipos, în care voiau să împingă corabia, dacări fi fost cu puțință.

⁴⁰ Si au desfăcut ancorele și le-au lăsat în mare, slăbind totodată funile cârmelor; și ridicând în bătaia vântului pânza cea mică din față, țineau spre țărm.

⁴¹ Si când au dat de un dâmb de nisip¹⁶, au întepenit corabia. Si înfigându-se partea de dinainte, stătea neclintită; iar partea de dinapoi se sfărâma sub puterea valurilor.

⁴² Iar ostașii s'au sfătuit să-i omoare pe cei de sub pază, ca să nu scape vreunul înotând.

⁴³ Dar sutașul, vrând să-l ferească pe Pavel, i-a împiedicat de la gândul lor și a poruncit ca aceia care pot să înoate să se arunce primii și să iasă la uscat,

⁴⁴ iar ceilalți: care pe scânduri, care pe câte ceva de la corabie. Si aşa au ajuns să scape cu toții la uscat.

---

mare fizică; pe de alta, salvarea sufletului prin Euharistie (vezi următoarele două versete).

¹⁶ Literal: un loc dintre două mări; limba de nisip dintre doi curenți marini.

28

Pavel e ospețit pe insula Malta și vindecă bolnavi. Sosirea în Italia. Pavel predică în Roma.

¹ Odată scăpați, am aflat că insula se numește Malta.

² Iar băştinașii nu mică omenie ne-au arătat; că din pricina ploii care cădea și a frigului, au aprins foc și ne-au primit pe toti la ei.

³ Si strângând Pavel o grămadă de vreascuri și punându-le pe foc, o viperă a ieșit din pricina căldurii și i s'a prins de mână.

⁴ Si când băştinașii au văzut jivina atârnată de mâna lui, ziceau unii către alții: „Nu'ncape'ndoială că omul acesta e un ucigaș; deși a scăpat din mare, dumnezeiasca dreptate¹ nu i-a îngăduit să trăiască...”.

⁵ Dar el, scuturând jivina în foc, n'a suferit nici un rău.

⁶ Iar ei se așteptau ca el să se umfle sau să cadă dintr'o dată mort. Dar dacă mult au așteptat și au văzut că nimic rău nu i se întâmplă, și-au schimbat părerea și ziceau că el este un zeu.

⁷ Iar în împrejurimile acelui loc erau pământurile căpeteniei insulei, cu numele Publius, care ne-a primit și ne-a găzduit prietenos timp de trei zile.

⁸ Si s'a întâmplat că tatăl lui Publius zacea în pat, cuprins de friguri și de dizenterie; la care intrând Pavel și rugându-se, și-a pus mâinile peste el și l-a vindecat.

⁹ Si dacă s'a petrecut aceasta, veneau la el și ceilalți din insulă care aveau boli, și se vindecau.

---

¹ Literal: Dike; zeița dreptății. Evident, localnicii văd în Pavel un condamnat de drept comun.

¹⁰ Și ei cu multă cinste ne-au cinstit; și la plecare ne-au încărcat cu cele de trebuință.

¹¹ Și după trei luni am pornit cu o corabie din Alexandria, care iernase în insulă și care avea pe ea semnul Dioscurilor².

¹² Și ajungând în Siracuza, am rămas acolo trei zile.

¹³ De unde, făcând un înconjur, am sosit la Regium. Și după o zi, a suflat vânt de miazăzi și în ziua următoare am ajuns la Puteoli.

¹⁴ Găsind acolo frați am fost rugați să rămânem la eișapte zile. Și așa am venit la Roma.

¹⁵ Și auzind despre noi frații de acolo³, au venit în întâmpinarea noastră până la Forul lui Appius și la Trei-Taverne⁴; pe care văzându-i Pavel, l-a mulțumit lui Dumnezeu și a prins curaj.

¹⁶ Iar când am intrat în Roma, sutașul i-a predat pe cei legați comandanțului taberei, iar lui Pavel i s'a îngăduit să locuiască aparte, cu ostașul care-l păzea⁵.

¹⁷ Și după trei zile, Pavel a chemat la el pe cei care erau fruntașii Iudeilor. Și dacă s'au adunat, el le-a zis: „Eu, băr-

²Dioscurii: frații gemeni Castor și Pollux, din mitologia greacă, patronii navigatorilor.

³Desigur, creștinii din Puteoli i-au anunțat grabnic pe cei din Roma. În ambele localități existau deja comunități de ucenici, direcți sau indirecti, ai lui Pavel.

⁴La 65 și, respectiv, 47 km de Roma.

⁵Nefiind un deținut de drept comun, ci ceea ce se cheamă astăzi un prizonier de conștiință (în plus, cetățean roman), Pavel s'a bucurat de privilegiul regimului numit custodia militaris, care-i acorda dreptul de a locui, sub pază, într'o casă particulară. Potrivit regulamentului, brațul drept al prizonierului era legat cu un lanț de brațul stâng al paznicului.

bați frați, deși n'am făcut nimic împotriva poporului sau a datinilor părințești, în legături am fost predat de la Ierusalim în mâinile Romanilor.

¹⁸ După ce m'au cercetat, aceștia voiau să-mi dea drumul, deoarece nu era în mine nici o vină vrednică de moarte.

¹⁹ Dar când Iudeii mi s'au împotrivit, eu am fost nevoit să cer să fiu judecat de cezar – dar nu ca să aduc vreo învinuire neamului meu.

²⁰ Așadar, aceasta e pricina pentru care v'am chemat să vă văd și să vorbesc cu voi; că din pricina nădejdirii lui Israel sunt eu legat cu lanțul acesta”.

²¹ Iar ei au zis către el: „Noi nici c'am primit din Iudeea scrisori despre tine, nici c'a venit cineva dintre frați să ne dea de veste sau să ne vorbească ceva rău despre tine.

²² Dar dorim să auzim de la tine ceea ce gândești; că'n privința acestei secte ne e cunoscut că pretutindeni i se stămpotrivă”.

²³ Deci i-au rânduit o zi; și la gazdă i-au venit mai mulți. Și le vorbea de dimineața până seara, dând mărturie despre împărăția lui Dumnezeu, căutând ca și din legea lui Moise, și din profeti să-i încredeze despre Iisus.

²⁴ Și unii credeau în cele spuse, iar alții nu credeau.

²⁵ Și neînțelegându-se unii cu alții, au plecat după ce Pavel a zis un cuvânt, că: „Bine a grăit Duhul Sfânt către părintii noștri prin Isaia profetul

²⁶ când a zis: Mergi la poporul acesta și spune-i: Cu auzul veți auzi, dar nu veți înțelege, și cu privirea veți privi, dar nu veți vedea,

²⁷ că inima acestui popor s'a împietrit și urechile lor greu aud și ochii lor s'au

închis, ca nu cumva cu ochii să vadă și cu urechile să audă și cu inima să înțeleagă și să-și revină și Eu să-i vindec.

28 Deci cunoscut să vă fie vouă că această mântuire a lui Dumnezeu li s'a trimis păgânilor; și ei vor asculta!"

29 Și după ce a zis el acestea, Iudeii au plecat, făcând între ei noian de'ntrebări.

30 Iar Pavel a rămas doi ani întregi⁶ în casa luată de el cu chirie; și pe toți care veneau la el îi primea,

31 propovăduind împărăția lui Dumnezeu și învățând despre Domnul Iisus Hristos cu toată îndrăznirea, fără nici o piedică.

---

⁶Precum mai înainte în Cezarea (vezi 24, 27 și nota), Pavel împlinește și aici termenul maxim de detenție preventivă. Eliberat, el va cunoaște o a doua captivitate în Roma, la capătul căreia va muri ca martir în anul 67. Luca își încheie cronică printr'un final deschis.

Epistola către Romani

1

Salutare. Dorința lui Pavel de a-i vizita pe creștinii din Roma. Puterea Evangheliei. Vinovăția oamenilor.

1 Pavel, rob al lui Iisus Hristos, apostol chemat¹, ales² pentru Evanghelia lui Dumnezeu

2 pe care'n Sfintele Scripturi prin profetii Săi mai dinainte a făgăduit-o

3 despre Fiul Său, Cel din sămânța lui David născut după trup,

4 iar după Duhul Sfînteniei³ rânduit Fiul al lui Dumnezeu întru putere dintru'nvierea din morți⁴, Iisus Hristos, Domnul nostru,

5 prin Care noi am primite har și apostoli⁵, pentru ca'ntru numele Său să fie credința adusă spre ascultare⁶ la toate

¹Apostol chemat: titlu de sacră noblete, pe care Pavel și l-a acordat în repetata lui aserțiune că, deși venit mai târziu, autoritatea lui nu e mai mică decât a celor doisprezece.

²Înțelesul complet al cuvântului: pus deoarce și păstrat în rezervă pentru o misiune specială.

³= Duhul Sfânt.

⁴Învierea lui Hristos este izvorul oricărei garantii asupra puterii lui Dumnezeu.

⁵Întrucât creștinii din Roma (cel puțin o parte) nu sunt convertiții săi direcți, ci ai altor apostoli, Pavel generalizează.

⁶Grecescul *ypakoúo* înseamnă, în același timp, a recepta mesajul și a i te supune (în ca-

neamurile,

6 între care sunteți și voi, chemați⁷ ai lui Iisus Hristos;

7 tuturor celor ce sunteți în Roma, iubiți ai lui Dumnezeu, sfinți prin chemare⁸: Har vouă și pace de la Dumnezeu, Tatăl nostru, și de la Domnul Iisus Hristos!⁹

8 Mai întâi, prin Iisus Hristos îi mulțumesc Dumnezeului meu pentru voi toti; căci credința voastră se vestește¹⁰ în toată lumea;

9 martor îmi este Dumnezeu, Căruia cu duhul meu¹¹ îi slujesc întru Evanghelia Fiului Său, că ne'ncetat fac pome-

zul de față, Evanghelia).

7 Pavel le oferă și creștinilor din Roma titlul de noblețe pe care și-l atribuise lui însuși.

⁸Literal: sfinți chemați. În limbajul Noului Testament, creștinii veacului primar erau numiți „sfinți”, cu înțelesul: aleși și sfinți de Dumnezeu în vederea unei misiuni.

⁹Salutarea e corolarul unei introduceri solemnme, de mare densitate teologică.

¹⁰Literal: e vestită. Înțelesul complet: credința voastră se răspândește pe măsură ce se aude despre ea (în limbaj modern: are priză).

¹¹Apostolatul este prin excelență închinare și slujire duhovnicească. Antropologia paulină face distincții terminologice între *psyhe* = suflet, *pneuma* = duh (partea superioară a lui *psyhe*), și *nós* (*nous*) = minte, cugetare, inteligență, rațiune (partea superioară a lui *pneuma* și cea mai fină a lui *psyhe*), toate în opozitie cu *sárxi* = carne (ca materie) și *soma* = trup (forma organizată a lui *sárxi*). Cu toate aceste nuanțări, dihotomia suflet-trup rămâne constantă.

nire despre voi,

10 pururea cerând în rugăciunile mele ca odată și-o dată, prin voia Lui, să am un prilej bun de a veni la voi.

11 Că doresc mult să vă văd, ca să vă împărtășesc vreun dar duhovnicesc, spre întărirea voastră;

12 sau mai degrabă¹² pentru ca împreună cu voi să mă mângâi prin credința noastră laolaltă, a voastră și a mea.

13 Fraților, nu vreau să nu știți că de multe ori mi-am pus în gând să vin la voi – dar până acum am fost împiedicat –, pentru ca și între voi să am vreo roadă ca și între celelalte neamuri.

14 Dator le sunt și Elinilor¹³ și barbarilor, și înțeleptilor și neînțeleptilor.

15 Așa că din parte-mi sunt gata să vă vestesc Evanghelia și vouă, celor din Roma.

16 Că eu nu mă rușinez de Evanghelia lui Hristos; pentru că ea este putere a lui Dumnezeu spre mântuire tot celui ce crede, întâi iudeului și de asemenea elinului¹⁴.

17 Căci în ea dreptatea lui Dumnezeu se descoperă din credință spre credință, aşa cum este scris: Iar dreptul din credință va trăi.

18 Căci mânia lui Dumnezeu se descoperă din cer peste toată fărădelegea și nedreptatea oamenilor care țin adevărul în robia nedreptății.

19 Pentru că ceea ce se poate cunoaște despre Dumnezeu este arătat întru ei; căci Dumnezeu le-a arătat-o:

¹²Rectificare în duhul smereniei și al bunei-cuvintă.

¹³Spre deosebire de „barbari”, Elinii erau păgâni cultivați.

¹⁴În ordinea istorică, Evreii se bucură de prioritate în vestirea Evangheliei.

20 Încă de la facerea lumii, cele nevăzute ale Lui – adică veșnica Sa putere și dumnezeirea – prin cugetare se văd din făpturi; aşa că ei n’au cuvânt de apărare¹⁵,

21 căci deși L-au cunoscut pe Dumnezeu, nu ca pe Dumnezeu L-au slăvit și nici nu l-au mulțumit, ci’n cugetările lor s’au rătăcit și inima lor cea neînțelegătoare s’ă întunecat.

22 Zicând că sunt înțelepti, au ajuns nebuni

23 și slava lui Dumnezeu Celui nestricăcos au preschimbat-o în asemănarea chipului omului celui stricăcos și al păsărilor și al patrupedelor și al târâtoarelor.

24 De aceea Dumnezeu i-a predat necurăției¹⁶, după poftele inimii lor, ca să-și necinstească trupurile ei între ei,

25 ca unii care au preschimbat adevărul lui Dumnezeu în minciună și s’au închinat și i-au slujit făpturii în locul Făcătorului, Cel ce este binecuvântat în veci, amin!

26 Pentru aceea Dumnezeu i-a predat unor patimi de necinste; că și femeile lor au preschimbat legăturile firești cu acelea împotriva firii;

27 asemenea și bărbații, părăsind fierasca legătură cu femeia, în pofta lor s’au aprins unii pentru alții, bărbați cu bărbați săvârșind rușinea și primind în ei își și răsplata cuvenită rătăcirii

¹⁵De vreme ce inteligența umană îl poate percepe pe Dumnezeu din creația Sa, omul nu poate pretinde că n’au avut posibilitatea de a-L cunoaște și recunoaște.

¹⁶= I-a lăsat pe seama păcatului. Păcatul poartă în el germanul pedepsei, iar una din pedepse este abandonarea omului de către Dumnezeu.

lor¹⁷.

²⁸ Și aşa cum ei n'au încercat să-L păstreze pe Dumnezeu în cugetele lor, tot aşa și Dumnezeu i-a lăsat la mintea lor cea fără judecată, să facă ceea ce nu se cade,

²⁹ plini fiind de toată nedreptatea, de desfrâname, de viclenie, de lăcomie, de răutate; plini de invidie, de ucidere, de ceartă, de înșelăciune, de purtări rele; bârfitori,

³⁰ pârâtori, urâtori de Dumnezeu, ocărâtori, semeți, trufași, lăudăroși, născocitori de rele, nesupuși părinților,

³¹ nesocotiți, călcători de cuvânt, lipsiți de iubire, lipsiți de milă;

³² care, deși au cunoscut dreptatea lui Dumnezeu, că adică cei ce fac unele ca acestea sunt vrednici de moarte, nu numai că le fac, dar le și încuviințează celor ce le fac.

2

Dreapta judecată a lui Dumnezeu. Iudeii și legea.

¹ Pentru aceea, o, omule, oricine-ai fi tu, cel care judeci, ești fără cuvânt de apărare: fiindcă în ceea ce pe altul îl judeci, pe tine însuți te osândești, căci aceleași lucruri le faci și tu, cel care judeci.

² Și noi știm că judecata lui Dumnezeu este după adevăr față de cei care fac unele ca acestea.

³ Și tu, omule, cel care-i judeci pe cei ce fac unele ca acestea, dar le faci și tu,

¹⁷Cultivat până la exacerbare, păcatul înseamnă nu numai desfigurarea ordinii naturale rânduite de Dumnezeu, ci și degradarea morală a omului (vezi versetele următoare).

crezi oare că vei scăpa de judecata lui Dumnezeu?

⁴ Sau disprețuiești tu bogăția bunătății Lui și a îngăduinței și a îndelungii Lui răbdări?; nu știi tu că bunătatea lui Dumnezeu te duce la pocăință?¹

⁵ Dar după împietrirea ta și după inima ta nepocăită îți aduni mânie în ziua mâniei și a descoperirii dreptei judecăți a lui Dumnezeu,

⁶ Care-i va da fiecăruia după faptele lui:

⁷ viața veșnică celor ce prin stăruință'n faptă bună caută mărire, cinste și nestrîcăciune,

⁸ dar urgie și mânie iubitorilor de ceartă, care nu se supun adevărului, ci nedreptății i se supun:

⁹ necaz și strâmtorare peste tot sufletul omului care face răul, al iudeului mai întâi, și al elinului;

¹⁰ dar mărire, cinste și pace oricui face binele: iudeului mai întâi, și elinului.

¹¹ Căci la Dumnezeu nu există partințire!

¹² Așadar, căți au păcatuit fără lege, fără lege vor și pieri; iar căți au păcatuit sub lege, prin lege vor fi judecați.

¹³ Pentru că nu cei ce aud legea sunt drepti înaintea lui Dumnezeu, ci cei ce împlinesc legea, aceia se vor îndrepătați.

¹⁴ Căci când păgânii, care nu au lege, din fire fac cele ale legii, ei fără să aibă lege își sunt loruși lege;

¹⁵ ei arată fapta legii scrisă în inimile lor prin mărturia conștiinței și prin judecățile lor, care îi învinovătesc sau

¹Bunătatea lui Dumnezeu nu e o „slăbiciune” divină, ci sansa oferită omului de a se îndrepta.

chiar îi apără²

¹⁶ în ziua când, potrivit Evangheliei mele³, Dumnezeu va judeca, prin Iisus Hristos, cele ascunse ale oamenilor.

¹⁷ Dar dacă tu te numești iudeu și te reazemi pe lege și te lauzi cu Dumnezeu

¹⁸ și-I cunoști voia și, învățat fiind de lege, sătii să deslușești deosebirile⁴,

¹⁹ dacă tu te crezi pe tine călăuză orbitor, lumină celor ce sunt în întuneric,

²⁰ povătuitor celor fără minte, învățător celor nevârstnici, ca unul care ai în lege dreptarul cunoștinței și al adevărului,

²¹ aşadar tu, cel care-l înveți pe altul, pe tine însuți nu te înveți?; tu, cel ce propovăduiești: Să nu furi!, furi?;

²² tu, cel ce zici: Să nu săvârșești adulter!, săvârșești adulter?; tu, cel care urăști idolii, le jefuiești templele?;

²³ tu, cel ce te lauzi cu legea, Îl necinstești pe Dumnezeu prin călcarea legii?...

²⁴ Că din pricina voastră este numele lui Dumnezeu blasfemiat între neamuri, aşa cum este scris.

²⁵ Căci tăierea'mprejur folosește numai dacă păzești legea; dar dacă ești călcător de lege, tăierea ta'mprejur a devenit netăiere'mprejur.

²⁶ Prin urmare, dacă cel netăiat împrejur păzește poruncile legii, oare netăierea lui împrejur nu va fi socotită ca tăiere'mprejur?

²În absența unei legi elaborate, legea morală – înscrisă ontologic în conștiința omului – poate constitui prin ea însăși un criteriu al discernământului.

³= După Evanghelia pe care o propovăduiesc eu (Pavel).

⁴Ești înzestrat cu capacitatea de a discerne.

²⁷ Iar cel din fire netăiat împrejur⁵, dar împlinitoare al legii, oare nu te va judeca el, pe tine, cel ce, având litera „legii” și tăierea'mprejur, ești călcător de lege?⁶

²⁸ Pentru că nu cel ce se arată pe dinafară e iudeu, nici cea arătată'n trup pe dinafară este tăiere'mprejur;

²⁹ ci iudeul este cel dintru ascuns, iar tăiere'mprejur este aceea a inimii, în duh, nu în literă⁷; lauda lui nu este de la oameni, ci de la Dumnezeu.

3

Iudeii și legea (continuare). Nici un om nu este drept în fața lui Dumnezeu.

¹ Atunci, care este întâietatea iudeului?; sau care este folosul tăierii'mprejur?:

² Mare'n toate privințele. Mai întâi, pentru că lor li s'au încredințat cuvintele lui Dumnezeu.

³ Si ce dacă unii n'au fost credincioși? Oare necredincioșia lor va desființa credincioșia lui Dumnezeu?¹

⁵Fără circumcizie fizică.

⁶Înțelesul complet se consumă în două planuri: 1) Deși pretinde că este posesorul legii lui Moise (și al circumciziei ca semn concret al angajării), iudeul își permite să n'o respecte; 2) Iudeul nu poate respecta legea tocmai din cauza legii, a cărei literalitate și ale cărei prescripții sunt atât de complicate, încât îi fac imposibilă aplicarea, ea devenind astfel o piedică în calea mântuirii (temă scumpă lui Pavel).

⁷Omul autentic este numai cel atestat de realitatea lui lăuntrică, nu de cea exterioară, care poate înșela.

¹Infidelitatea unor iudei față de Dumnezeu nu e de natură să anuleze fidilitatea lui Dumnezeu față de propria Sa făgăduință, dată cu jurnalul lui Avraam.

4 Să nu fie!, ci fie Dumnezeu socotit adevarat, iar tot omul, mincinos, aşa cum este scris: Ca Tu să Te îndreptă-teeşti întru cuvintele Tale şi Tu să biruieşti atunci când vei face judecata.

5 Iar dacă nedreptatea noastră învederează dreptatea lui Dumnezeu, ce vom zice? Nu cumva este nedrept Dumnezeu Care aduce mânia? – Vorbesc ca un om.

6 Să nu fie! Atunci, cum va judeca Dumnezeu lumea?

7 Că dacă prin minciuna mea a prisosit adevărul lui Dumnezeu spre slava Lui, pentru ce dar mai sunt şi eu judecat ca păcătos?

8 Şi de ce n'am face răul ca să vină binele?; aşa cum suntem noi defăimăţi şi cum spun unii că zicem noi? Osânda acestora este dreaptă.

9 Atunci, ce? Avem noi vreo întâietate? Nicidcum; căci, ceva mai înainte, noi i-am învinuit² şi pe Iudei şi pe Elini, că toţi sunt sub păcat,

10 aşa cum este scris: Nimeni nu este drept, nu e nici unul;

11 nu-i cine să'nțeleagă, nu-i cin'să-L caute pe Dumnezeu;

12 toţi s'a abătut, împreună netrebnici s'a făcut. Nu-i cin'să facă binele, nu, nu-i nici măcar unul.

13 Mormânt deschis e gâtlejul lor; cu limbile lor au viclenit; venin de aspidă-i sub buzele lor;

14 de blestem li-i gura plină, şi de amă-räciune;

15 grabnice le sunt picioarele să verse sânge;

²Tonul dialectic şi oralitatea unor expresii par extrase din discuţiile aprinse pe care Pavel le avea cu Iudeii în sinagogi.

16 pustiire şi nenorocire sunt în căile lor,

17 şi calea păcii n'au cunoscut-o,

18 nu-i frică de Dumnezeu înaintea ochilor lor.

19 Noi ştim însă că cele câte le spune legea, le spune celor ce sunt sub lege, aşa ca orice gură să fie închisă şi ca toată lumea să fie vinovată în faţa lui Dumnezeu³.

20 Pentru că din faptele legii⁴ nimeni nu se va îndreptăti în faţa Lui, de vreme ce prin lege vine cunoştinţa păcatului.

21 Acum însă dreptatea lui Dumnezeu s'a arătat în afara legii, de lege şi de profeţi fiind mărturisită,

22 dar dreptate a lui Dumnezeu prin credinţa în Iisus Hristos, pentru toţi cei ce cred – fiindcă nu există deosebire,

23 de vreme ce toţi au păcătuit şi sunt lipsiţi de slava lui Dumnezeu⁵ –,

24 cei ce în dar se îndreptătesc cu harul Său⁶ prin răscumpărarea cea întru Hristos Iisus,

³Este vorba, desigur, despre legea Vechiului Testament, care a fost dată de Dumnezeu nu spre a şterge păcatele omului, ci spre a-l face pe om conştient de starea lui de păcătoşenie. Eliberarea omului de păcat a venit numai prin Iisus Hristos.

⁴Faptele legii: expresie biblică, deseori întâlnită în epistolele pauline, prin care se înțeleg atât prescripțiile Vechiului Testament cât şi punerea lor în practică (aceasta din urmă neputând fi niciodată totală sau desăvârşită).

⁵= Slava lui Dumnezeu ca prezenţă intimă în finită omului virtuos.

⁶Calitatea de drept (îndreptătit la mânătuire) nu este un rezultat al meritelor omului, ci un dar al harului divin, un efect al iubirii lui Dumnezeu manifestate prin jertfa răscumpărătoare a lui Iisus Hristos.

²⁵ pe Care Dumnezeu L-a rânduit jertfă, curățire⁷ prin credința în sângele Lui, ca să-și arate dreptatea – prin aceea că a trecut cu vederea⁸ păcatele făcute înainte

²⁶ întru îngăduința lui Dumnezeu – ca să-și arate dreptatea în vremea de acum, spre a fi El drept și îndreptățindu-l pe cel din credința în Iisus.

²⁷ Așadar, unde e lauda? A fost înlăturată. Prin care lege?: a faptelor? Nu, ci prin legea credinței.

²⁸ Căci socotim că prin credință se va îndreptăți omul, fără faptele legii.

²⁹ Oare Dumnezeu este numai al Iudeilor? Nu este El și Dumnezeul păgânilor? Da, și al păgânilor!.

³⁰ fiindcă unul este Dumnezeu, Cel ce din credință⁹ îi va îndreptăți pe cei tăiați împrejur și prin credință¹⁰ pe cei netăiați împrejur.

³¹ Desființăm deci noi legea prin credință? Ferească Dumnezeu! Dimpotrivă, întărim legea.

⁷La obârșie, cuvântul *ilastérion* desemna masa așezată deasupra chivotului legii, în sfânta-sfintelor, pe care marele preot aducea jertfa anuală de purificare a poporului, prin stropirea cu sânge (vezi Lv 16). Așadar, textul de față trebuie citit și înțeles: Iisus Hristos este mijlocul prin care Dumnezeu a instrumentat curățirea de păcate a celor ce cred în jertfa săngelui Său.

⁸Înainte de jertfa lui Iisus Hristos, Dumnezeu le-a acordat oamenilor o lungă perioadă de îngăduință, în timpul căreia El le-a ignorat păcatele, nu le-a iertat și nici nu le-a pedepsit, ci numai S'a făcut că nu le vede, tocmai pentru ca oamenii să-și dea seama că dreptatea e întotdeauna de partea lui Dumnezeu; iertarea a venit prin Iisus Hristos.

⁹În virtutea credinței pe care deja o au.

¹⁰Prin mijlocirea credinței pe care o dobânzesc.

4

Exemplul lui Avraam: făgăduință plină prin credință.

¹ Așadar, ce vom zice că a dobândit Avraam, strămoșul nostru după trup?

² Că dacă Avraam a fost îndreptățit din fapte, are de ce să se laude, dar nu în fața lui Dumnezeu;

³ fiindcă ce spune Scriptura?: „Și Avraam I-a crezut lui Dumnezeu și aceasta i s'a socotit ca dreptate.

⁴ Plata celui ce face fapte nu i se socotește după har, ci după datorie¹;

⁵ dar celui ce nu face fapte, însă crede în Cel care-l îndreptățește pe cel nelegiuț, credința lui i se socotește ca dreptate.

⁶ Așa cum și David vorbește despre fericirea omului căruia Dumnezeu îi socotește dreptatea în afara faptelor:

⁷ Fericiti cei cărora li s'au iertat fără-delegile și ale căror păcate li s'au acooperit;

⁸ fericit bărbatul căruia Domnul nu-i va socoti păcatul.

⁹ Acum, fericirea aceasta este ea numai pentru cei tăiați împrejur, sau și pentru cei netăiați împrejur? Căci zicem: I s'a socotit lui Avraam credința ca dreptate.

¹⁰ Cum însă i s'a socotit?: când era tăiat împrejur, sau când era netăiat împrejur? Nu când era tăiat împrejur, ci când era netăiat împrejur.

¹¹ Iar semnul tăierii împrejur l-a primit ca pe o pecete a dreptății pentru credința lui din vremea netăierii împrejur, ca să fie el părinte al tuturor celor ce

¹Plata lucrătorului nu este un dar, ci o obligație contractuală.

cred pe durata netăierii împrejur, pentru ca și acestora să le fie socotită ca dreptate,

¹² și părinte al celor tăiați împrejur; dar nu numai al celor ce doar sunt tăiați împrejur, ci și al celor ce umblă pe urmele credinței pe care o avea părintele nostru Avraam la vremea când era netăiat împrejur.

¹³ Că nu prin lege i s'a dat lui Avraam sau seminției lui făgăduința că vor fi moștenitori ai lumii, ci prin dreptatea credinței.

¹⁴ Căci dacă moștenitorii sunt aceia care au legea, atunci credința e zadarnică, iar făgăduința s'a desființat;

¹⁵ fiindcă legea rodește mânie², dar unde nu e lege, nu-i nici călcare de lege.

¹⁶ Pentru aceea este ea³ din credință, ca să fie din har, și pentru ca făgăduința să fie statornică pentru toți urmașii – nu numai pentru cei din lege, ci și pentru cei din credința lui Avraam, care este părinte al nostru, al tuturor,

¹⁷ precum este scris: Te-am pus părinte al multor neamuri – în fața Celui în care a crezut, adică a lui Dumnezeu Cel ce învie morții și pe cele ce nu sunt le cheamă ca și cum ar fi⁴;

² Existența unei legi presupune și posibila ei călcare, de unde mânia legiuitorului asupra celui ce o calcă.

³ = Moștenirea făgăduită.

⁴ Alte traduceri: (Dumnezeu) cheamă la ființă pe cele ce încă nu sunt; cheamă neantul la existență; le cheamă la existență pe cele ce nu există. Optiunea de față și corectă nu numai prin literălitatea traducerii, ci și prin ideea fundamentală că Dumnezeu nu trăiește în virtual, ci numai în real (El Însuși fiind realitatea supremă, izvor a tot ceea ce există); o făgăduință a lui Dumnezeu (pentru viitor) e virtualitate numai pentru noi, dar nu și pentru El: de îndată ce a rostit-o, ea a și devenit o realitate, așa cum trebuie s'o consi-

¹⁸ împotriva oricărei nădejdi nădăjduind, el a crezut că va fi părinte al multor neamuri, după cum i s'a spus: Așa vor fi urmășii tăi;

¹⁹ și neslăbind în credință, nu s'a uitat la trupul său amortit – că era aproape de o sută de ani – și nici la amortirea pântecelui Sarrei;

²⁰ și'ntre făgăduința lui Dumnezeu nu s'a îndoit prin necredință, ci s'a întărit în credință, dându-I slavă lui Dumnezeu

²¹ și fiind încredințat că ceea ce El i-a făgăduit are putere să și facă.

²² Iată de ce credința lui i s'a socotit ca dreptate.

²³ Dar nu numai pentru el s'a scris că i s'a socotit ca dreptate,

²⁴ ci și pentru noi, cei cărora ni se va socoti, ca unora care credem în Cel ce L-a înviat din morți pe Iisus, Domnul nostru,

²⁵ Care S'a dat pe Sine pentru păcatele noastre și a înviat pentru îndreptățirea⁵ noastră.

5

Roadele îndreptățirii prin credință. Adam și Hristos.

¹ Așadar, fiind noi îndreptățiti din credință, pace avem cu Dumnezeu prin Domnul nostru Iisus Hristos,

derăm și noi prin acțul credinței (în legătură cu aceasta vezi și nota de la Mc 11, 24).

⁵ Îndreptățirea e un termen frecvent în teologia paulină și desemnează calea prin care omul poate fi socotit drept în fața lui Dumnezeu, apt pentru mântuire. Această dreptate nu e un rezultat al cumpenii justițiere, ci se obține prin har, ca rod al iubirii dumneziești, pe de o parte, și prin faptele credinței omului, pe de alta.

2 datorită Căruiam și avut, prin credință, cale deschisă la harul acesta¹ în care stăm și ne lăudăm în nădejdea slaviei lui Dumnezeu².

3 Și nu numai atât, dar și în necazuri ne lăudăm, bine știind că necazul rodește răbdare,

4 iar răbdarea, încercare, iar încercarea, nădejde.

5 Iar nădejdea nu face de rușine, pentru că iubirea lui Dumnezeu s'a vârsat în inimile noastre prin Duhul Cel Sfânt care ni s'a dat.

6 Că'n timp ce noi eram încă neputincioși, la vremea cuvenită Hristos a murit pentru cei nelegiuți

7 – căci cu greu va muri cineva pentru un drept; și pentru cel bun poate că'ndrăznește cineva să moară –;

8 dar Dumnezeu Își arată iubirea față de noi prin aceea că Hristos a murit pentru noi pe când noi eram încă păcătoși.

9 Cu atât mai mult acum, prin urmare, când suntem îndreptățiți întru săngele Lui, prin El ne vom mântui de mânie³.

10 Că dacă'n timp ce eram vrăjmași ne-am împăcat cu Dumnezeu prin moartea Fiului Său, cu mult mai mult, odată împăcați, prin viața Lui ne vom mântui.

11 Și nu numai atât, ci ne și lăudăm în Dumnezeu prin Domnul nostru Iisus Hristos, prin Care am primit acum împăcarea.

12 De aceea, aşa cum printr'un om a intrat păcatul în lume – și, prin păcat,

¹= Starea de grație; favoarea de a trăi în imediata apropiere a lui Dumnezeu.

²În speranță că la sfârșitul veacurilor ne vom împărtăși de slava lui Dumnezeu.

³= Mânia Judecății de Apoi.

moartea⁴ –, tot astfel moartea a trecut în toți oamenii prin aceea că toți au păcatuit.

13 Căci păcatul era în lume până la lege, dar atunci când nu există lege, păcatul nu se socotește.

14 Dar de la Adam până la Moise moartea a domnit și peste cei ce nu păcatuiseeră după asemănarea greșelii lui Adam, care este chip al celui ce avea să vină⁵.

15 Dar cu greșala nu e aşa cum e cu harul; că dacă cei mulți au murit prin greșala unuia, cu mult mai mult harul lui Dumnezeu și darul Lui au prisosit asupra celor mulți prin harul unui singur Om, Iisus Hristos⁶.

16 Și ce aduce darul nu seamănă cu ce a adus acel unul care a păcatuit; căci judecata de după unul duce la osândire, dar harul de după multe greșale duce la îndreptățire.

17 Că dacă prin greșala unuia moartea a domnit printr'unul, cu mult mai mult cei ce primesc prisosința harului și a darului dreptății vor domni în viață prin unul Iisus Hristos.

18 Prin urmare, aşa cum din greșala unuia a venit peste toți oamenii osânda, tot astfel prin fapta de dreptate a Unuia, peste toți oamenii a venit îndreptățirea care dă viață;

⁴Păcatul îl desparte pe om de Dumnezeu, ceea ce echivalează cu moartea lui sufletească, moartea veșnică (în opozиie cu viața veșnică).

⁵Versetele 12, 13 și 14 introduc în doctrina creștină tema păcatului originar: solidară cu Adam (arhetipul), specia umană moștenește păcatul acestuia.

⁶Paralela Adam-Hristos devine pregnantă: dacă neascultarea lui Adam le-a adus oamenilor moartea, ascultarea lui Hristos față de Tatăl și a fiecăruia față de Hristos le aduce Viață.

¹⁹ fiindcă aşa cum prin neascultarea unui singur om cei mulți s-au făcut păcatosi, tot astfel prin ascultarea Unuia cei mulți vor deveni drepti.

²⁰ Cât despre lege, ea a intrat ca să se înmulțească greșala⁷; dar unde s'a înmulțit păcatul, a prisosit harul,

²¹ pentru ca, aşa cum păcatul a domnit spre moarte, tot astfel harul să domnească prin dreptate spre viață veșnică, prin Iisus Hristos, Domnul nostru.

6

Morți păcatului, dar vii întru Hristos. Robi ai dreptății.

¹ Atunci, ce vom zice? Rămâne-vom oare în păcat ca să se înmulțească harul?

² Ferească Dumnezeu! Noi, cei ce am murit păcatului, cum vom mai trăi în el?

³ Oare nu știți că toți câțiva în Hristos ne-am botezat, întru moartea Lui ne-am botezat?

⁴ Așadar, prin botez ne-am îngropat cu El în moarte, pentru ca, aşa cum Hristos a înviat din morți prin slava Tatălui, tot astfel și noi să umblăm întru înnoirea vieții;

⁵ că dacă una cu El ne-am făcut¹ prin asemănarea morții Lui², atunci una vom fi și prin aceea a învierii Lui,

⁶ cunoscând noi aceasta, anume că omul nostru cel vechi a fost răstignit

⁷Vezi 2, 27 și nota.

¹Literal: am crescut împreună cu El ca niște mlădițe altoite pe trunchiul Său (asimilate și devenite inseparabile).

²= Printr'o moarte asemănătoare cu a Lui, să-vârșiță prin Botez (vezi v. 3).

împreună cu El, aşa încât trupul păcatului³ să fie nimicit, pentru ca noi să nu mai fim înrobiți păcatului;

⁷ căci cel ce a murit este eliberat de păcat⁴.

⁸ Iar dacă am murit împreună cu Hristos, credem că vom și via împreună cu El,

⁹ știind că Hristos, odată înviat din morți, nu mai moare; asupra-I moartea nu mai are stăpânire.

¹⁰ Fiindcă cel ce a murit, păcatului i-a murit o dată pentru totdeauna; iar cel ce trăiește, lui Dumnezeu îl trăiește.

¹¹ Așa și voi, socotiți-vă că morți îi sunteți păcatului, dar vii lui Dumnezeu întru Hristos Iisus, Domnul nostru.

¹² Așadar, să nu domnească păcatul în trupul vostru cel muritor, ca să vă supuneți poftelor lui;

¹³ nici mădularele⁵ voastre să nu le puneti în slujba păcatului ca arme ale nedreptății, ci infățișați-vă lui Dumnezeu ca vii dintre morți, și mădularele voastre ca arme ale dreptății în slujba lui Dumnezeu.

¹⁴ Fiindcă păcatul nu va avea stăpânire asupra voastră, de vreme ce voi nu sunteți sub lege, ci sub har.

¹⁵ Cum adică?: de vreme ce nu suntem sub lege, ci sub har, oare să păcătuim?... Ferească Dumnezeu!

¹⁶ Nu știți oare că dându-vă cuiva ca robi spre supunere, robi îi sunteți ce-

³Nu trupul fizic ca atare, ci insul păcatos.

⁴Textual: îndreptățit (dezvinovățit) față de păcat. Așa cum moartea trupului fizic distrugе instrumentul prin care operează păcatul, moartea mistică prin botez distrugе consistența păcatului și-l face inoperant.

⁵Termen general pentru membre și organe, dar și pentru carne ca materie a trupului.

lui căruia vă supuneți: fie ai păcatului, spre moarte, fie ai ascultării, spre dreptate?

¹⁷ Mulțumim însă lui Dumnezeu că voi, cei ce ati fost robi ai păcatului, din inimă ati ascultat de regula învățăturii căreia i-ați fost încredințați,

¹⁸ și, izbăvindu-vă de păcat, ati devenit robi ai dreptății.

¹⁹ – Vorbesc omenește⁶, având în vedere slăbiciunea trupului vostru⁷ –. Că aşa cum mădularele voastre vi le-ați făcut roabe necurăției și fărădelegii spre fărădelege, tot astfel faceți-le acum – mădularele voastre – roabe dreptății spre sfântire.

²⁰ Căci la vremea când erați robi ai păcatului, liberi erați dinspre partea dreptății⁸.

²¹ Ca urmare, ce roadă aveați atunci?: roade de care acum vă rușinați; pentru că sfârșitul acelora este moartea.

²² Dar acum, eliberați fiind de păcat și robi făcându-vă lui Dumnezeu, aveți roada voastră spre sfântire, iar sfârșitul, viața veșnică.

²³ Pentru că plata păcatului este moartea, dar harul lui Dumnezeu este viața veșnică întru Hristos Iisus, Domnul nostru.

7

Creștinul e liber de stăpânirea Legii Vechi. Problema păcatului care

⁶ = În termeni și prin comparații omenești.

⁷ Literal: slăbiciunea cărnii voastre. Limitele de înțelegere impuse de condiția umană. Limbajul teologic al lui Pavel putea să fie mult mai elevat și mai abstract, dar el înțelege să fie conseciv față de cititorii săi.

⁸ Vezi versetul 16.

locuiește în om.

¹ Oare nu știți voi, fraților, – fiindcă le vorbesc acelora care cunosc legea¹ – că legea are putere asupra omului atât timp cât el trăiește?

² Căci femeia măritată este legată prin lege de bărbatul ei atâtă timp cât el trăiește; dar dacă i-a murit bărbatul, este dezlegată de legea bărbatului².

³ Prin urmare, ea se va numi adulteră dacă va fi cu alt bărbat în timp ce bărbatul ei trăiește; dar dacă i-a murit bărbatul, este liberă față de lege, aşa încât ea să nu fie adulteră dacă ia un alt bărbat.

⁴ Tot aşa, frații mei, și voi prin trupul lui Hristos i-ați murit legii³ spre a fi ai Altuia, ai Celui ce a inviat din morți, ca să-I aducem roade lui Dumnezeu.

⁵ Când eram în trup⁴, patimile – cele prin lege păcătoase – lucrau în mădularele noastre, ca să-i aducem roade morții;

⁶ dar acum ne-am desprins de lege, murindu-i aceleia care ne ținea robi, ca să slujim întru înnoirea duhului, iar nu întru vechimea literei⁵.

⁷ Ce adică vom zice?: că legea este păcat? Ferească Dumnezeu! Păcatul

¹Aici e vorba, probabil, de legea romană ca termen de analogie.

²= Liberă față de contractul conjugal.

³= Legea Vechiului Testament.

⁴Literal: în carne, sub stăpânirea cărnii. În opozitie cu duhul, carneua (materia carnală a trupului) este sediul concupiscenței, al senzațiilor erotice din care derivă paternitatea și ereditatea (roada), simbol al oricărui fel de fapte rele. În limbajul Apostolului, expresia „după trup” desemnează supunerea față de legile carnale. Harul operează instăpânirea duhului, etapă care o lasă în urmă pe aceea dominată de pasiunile carnale.

⁵Opoziția dintre duhul care înnoiește și litera care ucide (vezi și 2, 29 și nota).

însă nu l-am cunoscut decât prin lege. Că pofta n'ăş fi ştiut-o dacă legea n'ar fi zis: Să nu pofteaști!

⁸ Dar păcatul, aflându-şi prilej prin poruncă⁶, a lucrat în mine tot felul de pofte. Căci în lipsa legii păcatul era mort.

⁹ Odinioară eu trăiam în lipsa legii; dar când a venit porunca, păcatul a prins viață,

¹⁰ iar eu am murit. Şi porunca dată spre viață mi s'a aflat a fi spre moarte!

¹¹ Pentru că păcatul, aflându-şi prilej prin poruncă, prin ea m'a înșelat și m'a ucis.

¹² Așadar, sfântă este legea și sfântă este porunca și dreaptă și bună.

¹³ Atunci, ceea ce este bun mi s'a făcut mie moarte? Ferească Dumnezeu! Ci păcatul, tocmai ca să se arate păcat, prin ceea ce este bun mi-a adus moarte, pentru ca prin poruncă să devină păcatul peste măsură de păcătos.

¹⁴ Știm că legea e duhovnicească; dar eu sunt trupesc, vândut sub păcat⁷.

¹⁵ Fiindcă nu-nțeleg ceea ce fac; că nu săvârșesc ceea ce vreau, ci ceea ce urăsc, aceea fac.

¹⁶ Iar dacă fac ceea ce nu vreau, recunoșc că legea este bună.

¹⁷ Dar acum nu eu fac aceasta, ci păcatul care locuiește în mine.

¹⁸ Fiindcă știu că'n mine, adică în trupul meu, nu locuiește ce e bun. Că a vrea binele se află'n mine, dar pe a face nu-l aflu;

⁶Interdicția expresă de a păcătui se constituie într'o trambulină de pe care păcatul, trezit din amortire, se lansează și atacă.

⁷= Vândut și aservit păcatului.

¹⁹ căci nu fac binele pe care-l vreau, ci răul pe care nu-l vreau, pe acela îl să-vârșesc⁸.

²⁰ Iar dacă fac ceea ce nu vreau eu, nu eu fac aceasta, ci păcatul care locuiește în mine.

²¹ Așadar, în mine, cel ce vreau să fac binele, aflu legea că răul e legat de mine.

²² Că după omul cel lăuntrici mă bucur de legea lui Dumnezeu;

²³ dar în mădularele mele o altă lege văd că se luptă cu legea minții mele și rob mă face legii păcatului, care este în mădularele mele.

²⁴ Om nenorocit ce sunt! Cine mă va mântui de trupul morții acesteia?...

²⁵ Mulțumesc lui Dumnezeu prin Iisus Hristos, Domnul nostru! Așadar, cu mintea eu însuși îi slujesc legii lui Dumnezeu, iar cu trupul, legii păcatului.

8

Viață întru Duhul. Slava ce va să fie. Iubirea lui Dumnezeu.

¹ Drept aceea, nici o osândă nu este acum pentru cei ce sunt în Hristos Iisus.

² Fiindcă legea duhului vieții în Hristos Iisus m'a eliberat din legea păcatului și a morții,

³ pentru că ceea ce-i era cu neputință legii – fiind ea slabă prin trup¹ – a săvârșit Dumnezeu: trimițându-L pe

⁸Lupta dramatică dintre voința lucidă spre bine și instinctul carnal care împinge spre rău.

¹Prin formele ei exterioare și ineficiente, Legea Veche era asemenea unui trup supus încontinuu unor eforturi inutile, fără nici o izbândă.

Fiul Său într'un trup asemănător cu acela al păcatului și pentru păcat², El a osândit păcatul în trup,

⁴ pentru ca dreptatea legii³ să se plinească ntru noi, cei ce nu ne purtăm după trup, ci potrivit duhului.

⁵ Fiindcă cei ce sunt după trup, pe cele ale trupului le cugetă; dar cei ce sunt după duh, pe cele ale duhului.

⁶ Căci cugetul trupului este moarte, dar cugetul Duhului este viață și pace; ⁷ de vreme ce cugetul trupului este vrăjmașie față de Dumnezeu, căci nu i se supune legii lui Dumnezeu; că nici nu poate,

⁸ iar cei ce sunt în trup nu pot să-I placă lui Dumnezeu.

⁹ Dar voi nu sunteți în trup, ci în Duh, dacă într'adevăr Duhul lui Dumnezeu locuiește în voi. Dar dacă cineva nu are Duhul lui Hristos, acela nu este al Lui.

¹⁰ Dacă însă Hristos este în voi, pe de-o parte trupul e mort în virtutea păcatului⁴, iar pe de altă parte duhul e viață în virtutea dreptății⁵.

¹¹ Iar dacă Duhul Celui ce L-a inviat pe Iisus din morți locuiește în voi, Cel ce L-a inviat pe Iisus Hristos din morți va face vii și trupurile voastre cele muntoare, prin Duhul Său Care locuiește în voi.

¹² Drept aceea, fraților, datori suntem, dar nu trupului ca să viețuim după trup –

² = Jertfa care răscumpără păcatul.

³ Dreptele pretenții ale legii: tot ceea ce e conform cu voia lui Dumnezeu.

⁴ Trupul e deja supus morții fizice ca urmare a păcatului originar (vezi 5, 12), dar el va înlătura Iisus Hristos (vezi versetul următor).

⁵ Duhul omului este viață prin îndreptățirea conferită de Duhul lui Dumnezeu.

¹³ că dacă viețuți după trup, veți muri; dar dacă prin Duhul ucideți faptele trupului, veți trăi.

¹⁴ Fiindcă toți cății sunt mânați de Duhul lui Dumnezeu, aceia sunt fii ai lui Dumnezeu.

¹⁵ Pentru că n'ați primit un duh al robiei, ca din nou să vă temeti, ci Duhul înfierii L-ați primit, prin Care strigăm: Avva! Părinte⁶!

¹⁶ Însuși Duhul mărturisește împreună cu duhul nostru că suntem fii ai lui Dumnezeu.

¹⁷ Iar dacă suntem fii, suntem și moștenitori – moștenitori ai lui Dumnezeu și împreună-moștenitori cu Hristos, dacă într'adevăr pătimim împreună cu El, pentru cămpreună cu El să ne și slăvим.

¹⁸ Într'adevăr, eu socotesc că suferințele din vremea de acum nu au nici o însemnatate față de mărirearea care ni se va descoperi.

¹⁹ Fiindcă nerăbdătorul dor al făpturii cu nerăbdare așteaptă descoperirea fililor lui Dumnezeu⁷.

²⁰ Căci făptura a fost supusă deșertăciunii – nu de voia ei, ci din pricina aceleia care a supus-o – cu nădejdea însă

²¹ că și ea, făptura însăși, se va elibera din robia stricăciunii spre libertatea slavei fililor lui Dumnezeu.

⁶ Aramaicul abba înseamnă părinte. Cuvântul a intrat în limba română prin grafia greacă avva, folosit și astăzi în limbajul monahal. Expressia a intrat în cultul liturgic al primilor creștini; ea le amintea că Însuși Iisus a folosit-o în rugăciunea din grădina Ghetsimani (Mc 14, 36).

⁷ Aici și în următoarele trei versete: Solidară cu omul prin cădere acesteia, creația aspiră la propria ei restaurare prin restaurarea omului întru Iisus Hristos.

²² Căci știm că pân'acum toată făptura suspină laolaltă și suferă'n dure-rile nașterii⁸.

²³ Dar nu numai ea, ci și noi, cei ce avem pârga Duhului⁹, și noi însine suspinăm lăuntric, nerăbdători aştep-tând înfierea, răscumpărarea trupu-lui¹⁰ nostru.

²⁴ Căci prin nădejde ne-am măntuit; a vedea însă ceea ce nădăjduești, aceea nu mai e nădejde. Cum ar nădăjdui ci-neva în ceea ce se vede?

²⁵ Dar dacă nădăjduim în ceea ce nu ve-dem, aşteptăm cu răbdare.

²⁶ De asemenea, și Duhul îi vine slăbi-ciunii noastre într'ajutor; că nu știm să ne rugăm cum trebuie, dar Duhul Însuși mijlocește pentru noi cu suspine de negrăit;

²⁷ iar Cel care cercetează inimile știe care este cugetul Duhului, că potrivit voii lui Dumnezeu mijlocește El pentru sfinti.

²⁸ Și știm că celor ce-L iubesc pe Dum-nezeu toate li se lucrează spre bine, ce-lor ce sunt chemați potrivit planului Său;

²⁹ că pe cei pe care mai dinainte i-a cu-noscut, mai dinainte i-a și rânduit să fie asemenea chipului Fiului Său, ca să fie El Întâi-născut între mulți frați¹¹.

³⁰ Iar pe cei pe care mai dinainte i-a rânduit, pe aceștia i-a și chemat; și pe cei pe care i-a chemat, i-a și îndreptă-țit; iar pe cei pe care i-a îndreptătit, i-a

și slăvit¹².

³¹ Ce vom zice deci în urma acestora? Dacă Dumnezeu e pentru noi, cine-i împotriva noastră?

³² El, Care pe Însuși Fiul Său nu L-a cruțat, ci L-a dat morții pentru noi toți, cum oare nu ni le va dăruí pe toate împreună cu El?

³³ Cine va aduce pâră împotriva aleși-lor lui Dumnezeu? Dumnezeu este Cel ce aduce îndreptățire;

³⁴ cine este cel ce osândește?: oare Hristos, El, Cel ce a murit, ba mai de-grabă Cel care a înviat, Cel ce și este de-a dreapta lui Dumnezeu, Cel ce și mijlocește pentru noi?!...

³⁵ Cine ne va despărți de iubirea lui Hristos?: Oare necazul? sau strâmtorarea? sau prigoana? sau foametea? sau golătatea? sau primejdia? sau sabia?!...

³⁶ Precum este scris: De dragul Tău suntem omorâți toată ziua, socoliți suntem ca niște oi de'njunghiere.

³⁷ Dar în toate acestea noi suntem mai mult decât biruitori prin Acela care ne-a iubit.

³⁸ Fiindcă sunt încredințat că nici moartea, nici viața, nici îngerii, nici stăpânirile, nici cele de acum, nici cele viitoare, nici puterile,

³⁹ nici înălțimea, nici adâncul¹³ și nici o altă făptură nu va putea să ne despartă de iubirea lui Dumnezeu cea în-tru Hristos Iisus, Domnul nostru.

⁸= Nașterea din nou a lumii (vezi și Mt 24, 8).

⁹ Primele roade ale Duhului Sfânt; premisele înfierii totale pe care urmează s'o primim. În 2 Co 1, 22: „arvuna Duhului”.

¹⁰În cazul de față (ca și în altele): sinea noas-tră; flința totală; personalitatea.

¹¹Vezi nota de la Lc 2, 7.

¹²În textul original, trecutul (aoristul) acestui verb exprimă o anticipație de maximă certitudine, ca aceea din Mc 11, 24: „să credeți că le-ati și primit, și le veți avea” (vezi și nota).

¹³Perorație: nici chiar stihile sau forțele ce-rești – fie ele bune sau rele – nu ne vor clinti. Asupra acestor forțe vezi și 1 Co 15, 24; Ef 1, 21; 3, 10; 6, 12; Col 1, 16; 2, 10, 15.

9

Dumnezeu l-a ales pe Israel. Mânia și îndurarea lui Dumnezeu. Israel și Evanghelia.

1 Spun adevarul în Hristos, nu mint – împreună cu mine mărturisește conștiința mea întru Duhul Sfânt –

2 că mare-mi este întristarea și necurmată durerea inimii;

3 căci aş fi dorit ca eu însuși să fiu anatema¹ de la Hristos, de dragul fraților mei cei de un neam cu mine după trup, 4 care sunt Israeliți, ale căroru sunt înfierea și slava și legămintele și darea legii și încchinarea și făgăduințele;

5 ai căroru sunt părinții și din care, după trup, e Hristos, Cel ce peste toate este Dumnezeu binecuvântat în veci². Amin!

6 Dar, negreșit, nu că ar fi căzut din putere cuvântul lui Dumnezeu; că nu toți cei din Israel sunt Israel,

7 nici pentru că sunt urmașii lui Avraam sunt toți fii, ci numai cei din Isaac – se zis – se vor numi urmașii tăi³.

8 Aceasta'nseamnă: nu copiii trupului sunt copii ai lui Dumnezeu, ci urmași sunt socrici copiii făgăduinței;

9 căci al făgăduinței este cuvântul acesta: La vremea aceasta voi veni și Sarra va avea un fiu.

10 Dar nu numai atât, ci și Rebeca, atunci când a zămislit copii de la unul

¹Anatema = blestemat, exclus din comunitate; destinat pieirii. O astfel de declaratie n'a mai fost făcută decât de Moise (Iș 32, 32).

²Atestare clară a dumnezeirii lui Iisus Hristos.

³Literal: întru Isaac și se vor chema urmași. Verbul „a (se) chama” are un dublu sens: a fi numit cu (a purta) numele cuiva; a fi chemat la existență (prin puterea lui Dumnezeu). Vezi și 4, 17.

singur, adică de la Isaac, părintele nostru,

11 și înainte de a fi fost ei născuți, și înainte de a fi făcut ei ceva bun sau rău – pentru că planul lui Dumnezeu cel potrivit alegerii să rămână'n picioare, nu din fapte, ci de la Cel ce cheamă –

12 i s'a zis ei că cel mai mare îi va sluji celui mai mic.

13 Aşa cum este scris: Pe Iacob l-am iubit, dar pe Esau l-am urât⁴.

14 Ce vom zice dar: nu cumva la Dumnezeu există nedreptate? Doamne fereste!

15 Căci El îi spune lui Moise: Voi milui pe cel de care-Mi va fi milă și Mă voi îndura de cel ce-Mi este de'ndurare.

16 Prin urmare, nu este nici de la cel ce vrea, nici de la cel ce aleargă, ci de la Dumnezeu Cel ce miluiește.

17 Căci Scriptura îi zice lui Faraon: Chiar pentru aceasta te-am ridicat, că'n tine să-Mi arăt puterea și ca numele Meu să se vestească'n tot pământul.

18 Prin urmare, Dumnezeu miluiește pe cine vrea El și împietrește pe cine vrea El.

19 Atunci, îmi veți zice: De ce-l mai scoate pe cineva vinovat? Căci vrerii Lui cine-a putut să-i stea'mpotrivă?...

20 Dar, omule, cine ești tu, cel ce-I răspunzi lui Dumnezeu împotrivă? Oare plăsmuirea-i va spune plăsmuirorului: De ce m'ai făcut așa?

21 Nu are olarul putere peste lut, ca din

⁴Ebraism pe care limbile moderne l-au preluat prin greaca veche. El nu exprimă un sentiment, ci locul secundar în ierarhia preferințelor: Pe Iacob l-am iubit mai mult decât pe Esau. Este exact înțelesul de la Lc 14, 26 (vezi și nota).

aceeași frământătură să facă un vas de cinste și un altul de necinste?

22 Și ce dacă Dumnezeu, vrând să-și arate mânia și să-și facă puterea cunoscută, cu multă răbdare a răbdat vase ale mâniei⁵, menite spre pieire,

23 dar pentru a arăta bogăția slavei Sale către vase ale milei⁶, pe care mai dinainte le-a gătit spre mărire?;

24 adică pe noi, cei pe care ne-a și chemat, nu numai dintre Iudei, ci și dintre păgâni,

25 așa cum și zice la Osea: Chema-voi popor al Meu pe cel care nu era poporul Meu și iubită pe cea care nu era iubită.

26 Și va fi că'n chiar locul unde li s'a zis: Nu voi sunteți poporul Meu!, acolo ei se vor chema fii ai Dumnezeului Celui-Viu.

27 Iar Isaia strigă cu privire la Israel: Chiar dacă numărul fiilor lui Israel ar fi ca nisipul mării, doar rămășița se va măntui;

28 căci pe deplin și repede-Și va plini Domnul cuvântul pe pământ.

29 Și cum a prezis Isaia: Dacă Domnul Atotăitorul nu ne-ar fi lăsat urmași, am fi ajuns ca Sodoma și ne-am fi asemănat cu Gomora.

30 Așadar, ce vom zice?: Că păgânii care nu căutau dreptatea au dobândit dreptatea, însă dreptatea din credință;

31 dar Israel, urmând legea dreptății, n'a ajuns la lege.

⁵= Vase care atrag și merită mânia (lui Dumnezeu). Grecescul skévos înseamnă și vas, dar și obiect de folosință, unealtă, instrument.

⁶= Vase care atrag și merită mila (lui Dumnezeu). În FA 9, 15 Pavel este numit „vas ales”, adică instrumentul uman prin care Dumnezeu își exercită voia între oameni.

32 De ce? Pentru că nu din credință o căuta, ci ca din faptele legii; și s'au împiedicat de piatra' mpiedicării,

33 precum este scris: Iată, pun în Sion piatră de' mpiedicare și stâncă de potincire; și tot cel ce se va încrede'n Ea⁷ nu va fi rușinat⁸.

10

Iudeii și păgâni au Același Dumnezeu. Mântuirea e pentru toți.

1 Fraților, bunăvoieira inimii mele și rugăciunea mea la Dumnezeu pentru Israel este ca ei să se mântuiască.

2 Căci le mărturisesc că au râvnă pentru Dumnezeu, dar nu potrivit cunoașterii¹.

3 Deoarece, necunoscând ei dreptatea lui Dumnezeu și căutând să-și statornicească propria lor dreptate, nu s'au supus dreptății lui Dumnezeu.

4 Că sfârșitul² legii este Hristos, spre îndreptățire fiecăruia care crede.

⁷Corect: în El. În grecește, substantivul „piatră” e de gen masculin.

⁸Nu va fi dezamăgit; aşteptările lui nu vor fi înselate.

¹Fără ca această râvnă să fie luminată de cunoașterea adevărului (cum era zelul lui Pavel de dinainte de convertire – vezi Ga 1, 14).

²Grecescul télos înseamnă nu numai sfârșit, ci și întă, finalitate, scop, termen final, plinire, realizare, rezultat, consecință, plenitudine, culminăție, corolar, desăvârșire, sensuri pe care gândirea teologică a lui Pavel le încorporează, pe toate, în unul și același cuvânt și le fructifică în ideea fundamentală că Legea Veche a luat sfârșit în Iisus Hristos tocmai pentru că El reprezintă plenitudinea ei. Într-o rugăciune liturgică ortodoxă, Hristos este definit drept „plinirea legii și a profetilor”. Lectura textului de față făo ca și cum ai citi: Sfârșitul seminței este planta.

5 Într'adevăr, Moise scrie despre dreptatea care vine din lege că omul care o va'ndeplini, prin ea va trăi.

6 Dar dreptatea din credință spune așa: Să nu zici în inima ta: Cine se va sui la cer? – adică să-L coboare pe Hristos;

7 sau: Cine se va coborî întru adânc? – adică să-L ridice pe Hristos din morți!

8 Dar ce zice?: Aproape de tine este cuvântul, în gura ta și'n inima ta – ceea ce'nseamnă cuvântul credinței pe care-l propovăduim.

9 Că dacă cu gura ta vei mărturisi că Iisus este Domnul, și'n inima ta crezi că Dumnezeu L-a inviat din morți, te vei mântui.

10 Căci cu inima crezi în vederea îndreptățirii, iar cu gura mărturisești în vederea mântuirii³.

11 Că zice Scriptura: Tot cel ce crede în El nu va fi rușinat.

12 Fiindcă între iudeu și elin nu există deosebire, de vreme ce Același este Domnul tuturor, Care-i îmbogățește pe toți cei ce-L cheamă.

13 Că oricine va chema numele Domnului se va mântui.

14 Dar cum îl vor chema pe Acela în care n'au crezut? și cum vor crede în Acela de care n'au auzit? și cum vor auzi fără propovăditor?

15 și cum vor propovădui, de nu vor fi trimiși? Precum este scris: Cât de frumoase sunt picioarele celor ce vestesc pacea, ale celor ce vestesc bunele vestiri!

³Paralelă sinonimică distributivă: întrucât îndreptățirea (în fața lui Dumnezeu) este aproape echivalentă cu mântuirea (în Dumnezeu), credința prin inimă și mărturisirea prin grai sunt două căi care duc spre aceeași țintă.

16 Dar nu toți i s'au supus Evangheliei, căci Isaia zice: Doamne, cine-a crezut celor auzite de la noi?

17 Prin urmare, credința vine din ceea ce se aude, iar ceea ce se aude vine prin cuvântul lui Hristos.

18 Dar întreb: Oare n'au auzit? Dimpotrivă: În tot pământul a ieșit vestirea lor și la marginile lumii cuvintele lor.

19 Dar zic: Nu cumva Israel n'a înțeles? Moise spune cel dintâi: Geloși vă voi face pe cei ce nu-s popor; asupra unui popor de nepricepuți⁴ vă voi stârni mânia.

20 Dar Isaia îndrăznește și zice: Celor ce nu Mă căutau M'am arătat, celor ce de Mine nu'ntrebau M'am fost aflat.

21 Iar către Israel zice: Toată ziua Mi-am întins mâinile spre un popor nesupus și cărtitor.

11

Rămășița lui Israel. Mântuirea păgânilor. Restaurarea lui Israel.

1 Așadar, zic: Nu cumva Dumnezeu Și-a lepădat poporul? Doamne ferește! Că și eu sunt israelit, din seminția lui Avraam, din tribul lui Veniamin.

2 Nu Și-a lepădat Dumnezeu poporul pe care mai dinainte l-a cunoscut. Sau nu știi ce zice Scriptura despre Ilie? cum I se ruga lui Dumnezeu împotriva lui Israel, zicând:

3 Doamne, pe profetii Tăi i-au omorât, jertfelnicele Tale le-au surpat și eu am rămas singur și ei umblă să-mi ia viața!

⁴Literal: neam lipsit de inteligență; incapabil de înțelegere. Prin acest verset Pavel pregătește versetele 12 și 14 din capitolul următor.

⁴ Dar ce-i spune dumnezeiescul răspuns?: Mi-am pus deoparte șapte mii de bărbați, cei ce nu și-au plecat genunchiul în fața lui Baal.

⁵ Deci, tot astfel, și'n vremea de acum există o rămășiță¹, aleasă prin har.

⁶ – Dar dacă este prin har, atunci nu mai e din fapte; altfel, harul n'ar mai fi har. Iar dacă este din fapte, atunci nu mai e har; altfel, fapta n'ar mai fi faptă –.

⁷ Asta ce'nseamnă? Ceea ce caută Israel, aceea n'a dobândit; au dobândit însă cei aleși. Cât despre ceilalți, ei s'au împietrit².

⁸ Așa cum este scris: Datu-le-a Dumnezeu duh de amorțire, ochi ca să nu vadă și urechi ca să nu audă până'n ziua de azi.

⁹ Și David zice: Facă-se masa lor cursă și laț și piatră de poticnire și răsplătire lor!

¹⁰ Întunece-se ochii lor ca să nu vadă, iar spinarea lor să le-o'ncovoi fără'ncetare.

¹¹ Așadar, zic: Nu cumva s'au poticnit ei ca să cadă? Doamne ferește! Dar prin poticnirea lor le-a venit păgânilor mântuirea, aşa ca lor să le ațâțe gelozia.

¹² Dar dacă poticnirea lor îi este lumii bogătie și dacă'mpuținarea lor le e bogătie păgânilor, cu cât mai mult deplinătatea lor?!³

¹Din Israel cel neascultător a rămas un rest întru credincioșie (Iș 1, 9), rezerva și instrumentul lui Dumnezeu pentru aducerea la mântuire atât a păgânilor, cât și a „rămășiței” lui Israel (vezi demonstrația care urmează).

²Împietriți (la inimă) = insensibili, nesimțitori față de realitățile spirituale.

³= Totalitatea filor lui Israel; participarea lor în massă la actul mântuirii.

¹³ Dar v'o spun eu vouă, păgânilor⁴: În măsura'n care eu sunt într'adevăr apostol al neamurilor, îmi slăvesc slujirea

¹⁴ în nădejdea că voi ațâța gelozia celor din neamul meu și-i voi mântui pe unii din ei.

¹⁵ Căci dacă înlăturarea lor a fost reimpăcarea lumii, atunci reprimirea lor ce va fi, dacă nu o înviere din morți?⁵

¹⁶ Iar dacă pârga⁶ este sfântă, aşa e și frământătura; și dacă rădăcina este sfântă, atunci și ramurile sunt.

¹⁷ Dar dacă unele din ramuri au fost tăiate și dacă tu, măslin sălbatic, ai fost altoit în locul lor⁷ și-ai devenit părtaș al rădăcinii și-al grăsimii măslinului,

¹⁸ nu te mândri față de ramuri; iar dacă te mândrești, nu tu porți rădăcina, ci rădăcina pe tine...

¹⁹ Dar vei zice: Au fost tăiate ramurile ca să fiu altoit eu...

²⁰ Bine! Ele au fost tăiate din pricina necredinței, dar tu stai prin credință. Nu te îngâmfa, ci teme-te;

²¹ că dacă Dumnezeu n'a cruțat ramurile firești, nici pe tine nu te va cruța.

²² Vezi dar bunătatea și asprimea lui Dumnezeu: asprimea față de cei ce-au căzut, dar față de tine, bunătatea lui Dumnezeu, dacă vei rămâne în această bunătate; altfel, și tu vei fi tăiat.

⁴Creștini convertiți dintre păgâni (căroră Pavel li se adresează, totuși, ca un fiu al lui Israel).

⁵Literal: viață din morți.

⁶Pâinea (la noi, prescurata) dusă ca ofrandă la altar. În limbajul liturgic, prin pârgă se înțeleg primele fructe coapte pe care credincioșii le aduc la biserică spre mulțumire și binecuvântare.

⁷Pavel culează ideea unei altoiri inverse (sălbatic pe domestic) tocmai pentru a sublinia caracterul extraordinar, „nefiresc”, al convertirii păgânilor.

23 Dar și aceia, de nu vor rămâne în necredință vor fi altoiți, că putere are Dumnezeu să-i altoiască din nou.

24 Căci dacă tu ai fost tăiat din măslinul cel din fire sălbatic și împotriva firii ai fost altoit în măslin bun, cu cât mai mult aceștia, cei ce sunt după fire, vor fi altoiți în chiar măslinul lor!

25 Dar ca nu cumva să vă socotiți pe voi însivă înțelepți, nu vreau ca voi, fraților, să nu știți taina aceasta: lui Israel i s'a făcut împrietire în parte până ce întregul număr⁸ al pagânilor va fi întrat.

26 Și'n felul acesta, întregul Israel se va mândri, precum este scris: Din Sion va veni Izbașitorul și necredincioșilele va îndepărta de la Iacob;

27 și acesta este legământul Meu cu ei, când voi ridica păcatul lor.

28 E adevărat că, potrivit Evangheliei, ei sunt vrăjmași din pricina voastră; dar, potrivit Alegerii, ei sunt iubiți din pricina părinților.

29 Pentru că darurile și chemarea lui Dumnezeu nu pot fi luate înapoi.

30 Așa cum voi odinioară n'ați ascultat de Dumnezeu, dar acum ați fost miluiți prin neascultarea lor,

31 tot astfel și ei n'au ascultat acum, pentru ca prin mila dăruită vouă⁹ să fie și ei miluiți acum.

32 Căci Dumnezeu pe toți i-a închis în neascultare, pentru ca pe toți să-i miluiască.

33 O, adâncul bogăției și al înțelepciunii și al științei lui Dumnezeu! Cât sunt căile Lui de necerisetat și judecățile Sale de nepătruns!

⁸= Plenitudinea.

⁹Literal: mila către voi; acordată vouă (de Dumnezeu).

34 Căci cine a cunoscut gândul Domnului sau cine a fost sfetnicul Lui?

35 Sau cine I-a dat Lui primul ca să poată fi plătit în schimb?

36 Pentru că din El și prin El și'ntre El sunt toate¹⁰, Lui fie-I slava în veci. Amin!

12

Viața cea nouă întru Hristos. Rânduieli ale vieții creștine.

1 Vă îndemn deci, fraților, pentru îndurările lui Dumnezeu, să înfățișați trupurile¹ voastre ca pe o jertfă vie, sfântă, bineplăcută lui Dumnezeu; e închinarea voastră cea duhovniciească².

2 Și nu vă potriviți acestui veac³, ci schimbați-vă prin înnoirea mintii, ca să deosebiți care este voia lui Dumnezeu: ce este bun și bineplăcut și desăvârșit.

3 Că prin harul ce mi s'a dat îi spun fiecaruia din voi: Să nu te crezi mai mult decât trebuie să-ți crezi, ci să-ți crezi întru crezarea măsurii⁴, după cum și-a împărțit Dumnezeu măsura credinței.

4 Că după cum într'un singur trup avem multe mădulare și mădularele

¹⁰Gândirea trinitară a lui Pavel: toate sunt din Tatăl prin Fiul și întru Duhul Sfânt.

¹Trup înseamnă aici toată ființa; personalitatea în întregul ei.

²Spre deosebire de jertfele săngeroase din cultul iudaic și pagân; închinarea „în duh și în adevar” (In 4, 23).

³Veac, aici cu înțelesul de lume; lumea aceasta, contingentă, cea de sub timp.

⁴Omul să nu se supraestimeze, dar nici să-și piardă increderea decentă în ceea ce-i este propriu. (În original, joc de patru cuvinte cu aceeași rădăcină.)

nu au toate aceeași lucrare,

⁵ tot aşa și noi, cei mulți, un trup suntem în Hristos, și fiecare ne suntem mădulare unii altora,

⁶ având însă daruri felurite, după hărul ce ni s'a dat: profetie⁵?: după măsura credinței;

⁷ slujbă?: slujind; învățatură?: învățând;

⁸ mângâiere?: mângâind; cel ce dăruiește, intru mărinimie; cel ce stă în frunte, intru râvnă; cel ce miluiește, cu voie bună să facă.

⁹ Iubirea să fie nefățarnică. Urăti răul, alipiți-vă de bine.

¹⁰ Intru frătească prietenie iubiți-vă unii pe alții, unii pe alții întrecându-vă cu cinstirea⁶.

¹¹ În râvnă nu pregetăți; fiți arzători cu duhul; Domnului sluiți-I;

¹² intru nădejde bucurați-vă; fiți răbdători intru necaz, stăruitori în rugăciune;

¹³ luați parte la nevoile sfintilor⁷; iubirii de străini⁸ dați-i urmare.

¹⁴ Binecuvântați pe cei ce vă prigonesc: binecuvântați și nu blestemăți.

¹⁵ Bucurați-vă cu cei ce se bucură; plângeti cu cei ce plâng.

⁵ Profetia: nu neapărat darul de a profeti, adică de a prezice viitorul, ci, în principal, hrisma de a profetiza, adică de a învăța după Adevar și de a citi în inimile oamenilor (vezi FA 11, 27 și nota). Textul de față (6-8), eliptic, de o mare concentrare stilistică (deseori tradus prin parafraze) se referă la modul, limitele și nivelul la care fiecare trebuie să-și exercite darul.

⁶ = Dându-vă reciproc întâietatea.

⁷ Sfinți: membrii comunității creștine primare (vezi FA 9, 13 și nota).

⁸ Iubirea de străini: ospitalitatea (cf. Mt 25, 35). A-i da urmare: a o pune în practică.

¹⁶ Fiți într'același gând unii pentru alții; nu vă gândiți la cele de slavă, ci spre cele smerite aplecați-vă. Nu vă socotiți voi înșivă înțelepti.

¹⁷ Nu plătiți nimănui cu rău pentru rău. Îngrijoiți-vă de cele bune în fața tuturor oamenilor.

¹⁸ Dacă-i cu putință, pe cât ține de voi, trăiți în pace cu toți oamenii.

¹⁹ Nu vă răzbunați singuri, iubiților, ci dați-i loc mâniei grăite de Domnul, căci scris este: A Mea este răzbunarea; Eu voi răsplăti.

²⁰ Dimpotrivă, dacă dușmanul tău e flămând, dă-i să mânânce; dacă-i e sete, dă-i să bea; căci făcând aceasta, cărbuni de foc vei grămadă pe capul lui.

²¹ Nu te lăsa biruit de rău, ci răul cu binele biruiește-l.

13

Supunerea față de stăpâniri. Iubirea frătească. Apropierea Zilei lui Hristos.

¹ Tot sufletul¹ să se supună înaltelor stăpâniri; că nu este stăpânire decât de la Dumnezeu; iar cele ce sunt, de la Dumnezeu sunt rânduite.

² Ca atare, cel ce se împotrivește stăpânirii, rânduielii lui Dumnezeu i se împotrivește. Iar cei ce se împotrivesc își vor atrage osândă.

³ Că dregătorii nu pentru fapta bună sunt frică, ci pentru cea rea². Vrei dar

¹ Suflet: aici, cu înțelesul de persoană; fiecare; fice ins (ca în expresia: acolo trăiesc atâtea suflete).

² Fapta rea: delictul, infracțiunea sau crima de drept comun; aceea care tulbură viața societății și contravine legilor ideale (așa cum Pavel le consideră pe acelea ale imperiului).

să nu-ți fie frică de stăpânire?: Fă binele și vei avea laudă de la ea;

⁴ căci ea ție îți este slujitoare a lui Dumnezeu spre bine. Dar dacă tu faci rău, teme-te, că nu'n zadar poartă sabia; pentru că ea este slujitoare a lui Dumnezeu, răzbunare a mâniei Lui asupra celui ce săvârșește răul.

⁵ Pentru aceasta e nevoie să vă supuneți, nu numai din pricina mâniei, ci și în virtutea conștiinței.

⁶ Că de aceea și plătiți dări; căci dredătorii sunt slujitorii ai lui Dumnezeu, căntru aceasta să stâruiască.

⁷ Dați-le tuturor cele datorate: celui cu darea, darea; celui cu vama, vama; celui cu teama, teama; celui cu cinstea, cinstea.

⁸ Nimănui cu nimic să nu-i fiți datori, decât cu iubirea unuia față de altul; fiindcă cel ce-l iubește pe altul a plinit legea.

⁹ Pentru că porunca: să nu săvârșești adulter; să nu ucizi; să nu furi; să nu mărturisești strâmb; să nu potfești și oricare alta se cuprind în acest cuvânt, adică: să-l iubești pe aproapele tău ca pe tine însuți.

¹⁰ Iubirea nu-i face rău aproapelui; aşadar, iubirea e plinirea legii.

¹¹ Și aceasta, întrucât cunoașteți timpul; că de-acum e ceasul să vă treziți din somn; că mânduirea este acum mai aproape de noi decât în clipa când am crezut.

¹² Noaptea-i pe sfârșite, apropiatu-să Ziua³. Să lepădăm dar lucrurile întu-

nericului și să ne îmbrăcăm în armura luminii.

¹³ Așa ca'n plină zi, să umblăm cuvinincios, nu în ospețe și'n beții, nu în desfrâncări și'n fapte de rușine, nu în ceartă și'n invidie;

¹⁴ ci îmbrăcați-vă în Domnul Iisus Hristos, iar grija pentru trup să nu o faceți spre poftă.

14

Să nu-l judeci pe aproapele tău. Să nu-i fi fratelui tău piatră de potincire.

¹ Pe cel slab în credință primiți-l fără să-i judecați gândurile¹.

² Unul crede că poate să mănânce de toate; cel slab însă mănâncă legume.

³ Cel ce mănâncă să nu-l disprețuiască pe cel ce nu mănâncă, iar cel ce nu mănâncă să nu-l judece pe cel ce mănâncă; pentru că Dumnezeu l-a primit.

⁴ Cine ești tu, cel ce judeci pe servul altuia²? Pentru stăpânul său stă el în picioare sau cade. Dar se va ține'n picioare, căci Domnul are putere să-l facă să stea drept.

⁵ Unul deosebește o zi de alta, iar altul judecă toate zilele la fel. Fiecare să-și aibă'n minte deplina sa încredințare.

⁶ Cel ce ține ziua³, pentru Domnul o ține; și cel ce nu ține ziua, pentru Domnul n'o ține. Și cel ce mănâncă, pen-

necunoscut (Mt 24, 36), aşteptarea lui în stare de veghe constituie unul din principali piloni ai moralei creștine.

¹Fără să-i puneti întrebări asupra părerilor lui (încă neconsolidate).

²= Al lui Dumnezeu.

³Ziua rânduită de lege ca sărbătoare.

³ „Ziua” sau „Ziua Domnului” (1 Co 1, 8; 5, 5; 2 Co 1, 14) desemnează momentul celei de A Doua Veniri (Parusia), moment pe care creștinii veacului primar îl simțeau aproape. Chiar dacă, în perspectiva istorică, acest moment rămâne încă

tru Domnul mânâncă, fiindcă-I mulțumește lui Dumnezeu; și cel ce nu mânâncă, pentru Domnul nu mânâncă, și I mulțumește lui Dumnezeu.

7 Că nimeni dintre noi nu trăiește pentru sine și nimeni nu moare pentru sine.

8 Că dacă trăim, pentru Domnul trăim; și dacă murim, pentru Domnul murim. Așadar, și dacă trăim, și dacă murim, ai Domnului suntem.

9 Căci pentru aceasta a trăit și a murit și a înviat⁴ Hristos, ca El să stăpânească și peste morți și peste vii.

10 Dar tu, de ce-l judeci pe fratele tău? sau tu, pe fratele tău de ce-l disprețuiești? Fiindcă toți ne vom înfățișa înaintea scaunului de judecată al lui Dumnezeu.

11 Că scris este: Viu sunt Eu! – zice Domnul –; Mie Mi se va pleca tot genunchiul și toată limba Îi va da slavă lui Dumnezeu.

12 Astfel că fiecare din noi va da seama despre sine înaintea lui Dumnezeu.

13 Așadar, să nu ne mai judecăm unii pe alții, ci mai degrabă judecați aceasta: să nu pui în calea fratelui piatră de aluncare sau de poticnire⁵.

14 Știi și sunt încredințat în Domnul Iisus că nimic nu este spurcat prin sine⁶; dar pentru cel ce gândește că ceva e spurcat, pentru acela spurcat este.

⁴În unele variante manuscrise: a murit și a înviat. În textul de față, opțiunea pentru varianta cea mai cuprinzătoare: Hristos e Domn peste viii din toate timpurile, atât pentru cei din vremea Sa, cât și pentru cei de după înviere.

⁵Înțeles dublu: să nu-i întinzi fratelui tău o cursă prin care să se'mpiedice sau să cadă; să nu i te faci pe tine însuți, prin exemplul tău prost, pricina de împiedicare sau cădere.

⁶E vorba de alimentele supuse restricțiilor cultuale.

15 Dacă însă, din pricina mâncării⁷, fratele tău se măgnește, tu nu mai umbli potrivit iubirii. Cu mâncarea ta nulă da pierzării pe acela pentru care a murit Hristos.

16 Așadar, să nu fie bunul vostru defăimat,

17 căci împărăția lui Dumnezeu nu este mâncare și băutură, ci dreptate și pace și bucurie întru Duhul Sfânt;

18 și cel ce'ntru aceasta-I slujește lui Hristos este bineplăcut lui Dumnezeu și cinstit de oameni.

19 Drept aceea, să le urmăm pe cele spre pace și pe cele spre zidirea unuia de către altul.

20 Nu strica, de dragul mâncării, lucrul lui Dumnezeu. Toate sunt curate, dar sunt un rău pentru omul care mânâncă spre'mpiedicare.

21 E bine să nu mânânci carne, nici să bei vin, nici să faci ceva de care fratele tău se'mpiedică, se poticnește sau slăbește.

22 Credința pe care o ai, s'o ai pentru tine însuți în fața lui Dumnezeu. Fericit este cel ce nu se osândește pe sine în ceea ce alege⁸.

23 Dar cel ce are îndoieri e osândit dacă mânâncă, fiindcă n'o face din credință. Si tot ce nu-i din credință e păcat.

15

Să-i placi semenului tău, nu ţie însuți. Aria misionară a lui Pavel. Un plan de călătorie la Roma.

⁷= Pentru faptul că tu consumi o mâncare supusă restricțiilor.

⁸= În ceea ce discerne; în opțiunea lui.

¹ Datori suntem noi cei tari să purtăm slăbiciunile celor neputincioși și nu nouă însine să ne facem plăcuți;

² ci fiecare din noi să i se facă plăcut aproapelui său în ceea ce este bun spre zidire.

³ Că și Hristos, nu Lui și făcutu-S'a plăcut, ci după cum este scris: Ocările celor ce Te ocărăsc pe Tine au căzut asupra Mea.

⁴ Fiindcă toate câte mai'nainte s'au scris, spre învățatura noastră s'au scris, ca prin răbdarea¹ și mângâierea Scripturilor să avem nădejde.

⁵ Iar Dumnezeul răbdării și-al mângâierii să vă dea vouă ca unii pentru alții să fiți într'un gând, potrivit lui Iisus Hristos,

⁶ pentru ca toți laolaltă și cu o singură gură să-L slăviți pe Dumnezeu și Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos.

⁷ De aceea, primiți-vă unii pe alții, aşa cum și Hristos v'a primit pe voi, spre slava lui Dumnezeu.

⁸ Căci spun: Pentru adevărul lui Dumnezeu S'a făcut Hristos slujitor al tăierii'mprejur², ca să se plinească făgăduințele date părinților.

⁹ Cât despre neamuri, ele să-L slăvească pe Dumnezeu pentru mila Lui, precum este scris: Pentru aceasta Te voi lăuda între neamuri și numelui Tău îi voi cânta.

¹⁰ Si iarăși zice: Voi, neamuri, veseliți-vă cu poporul Său.

¹¹ Si iarăși: Lăudați pe Domnul toate neamurile; lăudați-L pe El toate popoarele.

¹Răbdarea ca forță de a rezista; perseverența în fața obstacolelor sau încercărilor.

²= Al celor tăiați împrejur.

¹² Si iarăși, zice Isaia: Fi-va rădăcina lui Iesei Cel ce Se ridică să domnească peste neamuri; întru Acela neamurile vor nădădui.

¹³ Iar Dumnezeul nădejdii să vă umple pe voi de toată bucuria și pacea în credință, ca prin puterea Duhului să prisoști³ întru nădejde.

¹⁴ Însă, frații mei, și eu însumi sunt încredințat asupră-vă că și voi sunteți plini de bunătate, plini de toată cunoștință, putând și voi înșivă să vă povătuți unii pe alții.

¹⁵ Dar, fraților, v'am scris pe-locuri mai cu îndrăzneală, spre a vă face să vă aduceți aminte de harul ce mi-a fost dat de Dumnezeu,

¹⁶ să fiu eu slujitor al lui Iisus Hristos la neamuri, preoțește slujind Evanghelia lui Dumnezeu, pentru ca prin osul⁴ neamurilor, sfîntit în Duhul Sfânt, să fie bineprimit.

¹⁷ Așadar, în Iisus Hristos am lauda în cele ce sunt către Dumnezeu.

¹⁸ Căci nu voi îndrăzni să vorbesc ceva din cele ce n'a lucrat Hristos prin mine spre aducerea neamurilor la ascultare, cu vorba și cu fapta,

¹⁹ cu puterea semnelor și a minunilor, cu puterea Duhului Sfânt, aşa încât de la Ierusalim și'mprejurimile lui până în Iliria am împlinit propovăduirea Evangheliei lui Hristos,

²⁰ râvnind astfel să binevestesc nu acolo unde Hristos fusese numit⁵, ca să nu zidesc pe temelia altuia,

³= Să vă întreceți pe voi înșivă.

⁴= Ofrandă. Apostolatul e o Liturghie în care sufletele celor convertiți sunt ofrandă pe care Iisus Hristos I-o aduce lui Dumnezeu prin mijloca rea oficiantului.

⁵= Unde numele lui Hristos a ajuns deja să fie rostit.

²¹ ci după cum e scris: Cei cărora nu le-a fost vestit Îl vor vedea; și cei ce n'au auzit de El vor înțelege.

²² E pricina pentru care am și fost de multe ori împiedicat să vin la voi.

²³ Dar acum, nemaiavând loc⁶ în aceste ținuturi și de multe ori având dorința să vin la voi

²⁴ când va fi să mă duc în Spania...⁷

Căci nădăduiesc să vă văd în trecere și să fiu însotit de voi acolo, de va fi ca mai întâi să mă bucur de voi pentru o vreme.

²⁵ Acum însă mă duc la Ierusalim în slujba sfintilor.

²⁶ Căci Macedonia și Ahaia au binevoit să facă o strângere de ajutoare pentru săracii dintre sfintii din Ierusalim.

²⁷ Au binevoit și le sunt datori. Că dacă neamurile s'au împărtășit de cele duhovnicești ale lor, datoare sunt și ele să le slujească în cele trupești.

²⁸ Așadar, după ce voi face aceasta și le voi încredința această roadă⁸, voi trece în Spania pe la voi.

²⁹ Și știu că venind la voi, cu deplinătatea binecuvântării lui Hristos voi veni.

³⁰ Dar vă rog, fraților, pentru Domnul nostru Iisus Hristos și pentru iubirea Duhului, ca împreună cu mine să vă luptați în rugăciunile voastre către Dumnezeu pentru mine,

³¹ ca să scap de necredințioșii din Iudeea și ca slujirea mea la Ierusalim să

⁶Nemaiavând spațiu de propovăduire.

⁷Fraza neterminată; suspendată, probabil, sub semnul incertitudinii. De altfel, nu știm cu siguranță dacă Pavel și-a realizat această dorință de a ajunge până în Spania.

⁸= Rezultatul colectiei inițiate de Pavel printre creștinii din Asia Mică în favoarea celor infomențați din Ierusalim (vezi și Ga 2, 10; 1 Co 16, 1-4; 2 Co 8-9).

fie bineprimită de către sfinți,

³² așa ca prin voia lui Dumnezeu să vin la voi cu bucurie și'n mijlocul vostru să-mi iau oarecare odihnă⁹.

³³ Iar Dumnezeul păcii să fie cu voi cu toții. Amin!

16

Urările lui Pavel pentru cei din Roma. Doxologie.

1 V'o încredințez pe Febe, sora noastră¹, care este diaconiță² a Bisericii din Chenhreea,

2 ca s'o primiți în Domnul, cu vrednicia cuvenită sfintilor, și să-i fiți de ajutor în orice lucru ar avea nevoie din partea voastră. Că și ea multora le-a fost de ajutor, și mie însuși.

3 Îmbrățișați-i pe Priscila și Acvila, împreună-lucrători cu mine în Hristos Iisus

4 – cei ce capul și l-au pus³ pentru viața mea și cărora nu numai eu le mulțumesc, ci și toate Bisericile neamurilor –,

5 precum și Biserica din casa lor. Îmbrățișați-l pe Epenet, iubitul meu, care este pârga întru Hristos a Asiei.

⁹Înțelesul exact al verbului: a se odihni în urma unui efort, spre refacerea puterilor în vedere următorului (pauza unui sportiv între două întreceri).

¹După toate probabilitățile, purtătoarea epistolei.

²În Biserica primară exista instituția diaconițelor (diaconeselor), femei evlavioase în serviciul comunității, dedicate mai ales asistenței bolnavilor și săracilor; e posibil să fi avut un rol auxiliar și în ritualul botezării femeilor.

³Literal: și-au plecat grumazul (= și-au oferit viața; au riscat). Pentru Acvila și Priscila vezi FA 18, 2.

6 Îmbrățișați-o pe Maria, care mult s'a ostenit pentru voi.

7 Îmbrățișați-i pe Andronic și pe Iunias, cei de un neam cu mine⁴ și frații mei de temniță, care sunt vestiți între apostoli și care înaintea mea au fost întru Hristos.

8 Îmbrățișați-l pe Ampliat, iubitul meu întru Domnul.

9 Îmbrățișați-i pe Urban, împreună-lucrător cu noi întru Hristos, și pe Stathis, iubitul meu.

10 Îmbrățișați-l pe Apelles, cel încercat întru Hristos. Îmbrățișați-i pe cei din casa lui Aristobul.

11 Îmbrățișați-l pe Irodion, cel de un neam cu mine. Îmbrățișați-i pe cei din casa lui Narcis, care sunt întru Domnul.

12 Îmbrățișați-i pe Trifena și pe Trifosa, cei ce s'au ostenit întru Domnul. Îmbrățișați-o pe draga Persida, care mult s'a ostenit întru Domnul.

13 Îmbrățișați-i pe Ruf, cel ales întru Domnul, și pe mama lui și a mea.

14 Îmbrățișați-i pe Asinerit, pe Flegon, pe Hermes, pe Patrova, pe Herma și pe frații care sunt împreună cu ei.

15 Îmbrățișați-i pe Filolog și pe Iulia, pe Nereu și pe sora lui, pe Olimpan și pe toți sfinții care sunt împreună cu ei.

16 Îmbrățișați-vă unii pe alții cu sărutare sfântă. Pe voi vă îmbrățișează toate Bisericile lui Hristos.

17 Să vă rog, fraților, să vă păziți de cei care fac dezbinări și poticniri împotriva învățăturii pe care ați primit-o. Feriți-vă de ei!⁵

⁴În sensul foarte larg: aparținând acelaiași neam. Vezi și 9, 3.

⁵E vorba de primii sectanți ai Bisericii: iudai-

18 Că unii ca aceștia nu-I slujesc Domnului nostru Iisus Hristos, ci pântecelelor lor; și prin vorbe atrăgătoare și cuvântări plăcute înșeala inimile celor simpli.

19 Fiindcă ascultarea⁶ voastră este cunoscută de toți. Mă bucur deci de voi, dar vreau să fiți prevăzători cu binele și neamestecați cu răul⁷.

20 Iar Dumnezeul păcii îl va zdrobi curând pe Satana sub picioarele voastre. Harul Domnului nostru Iisus Hristos cu voi!

21 Vă îmbrățișează Timotei, cel împreună-lucrător cu mine, și Luciu și Iason și Sosipatru, cei de un neam cu mine.

22 Vă îmbrățișez în Domnul eu, Tertius, care am scris epistola⁸.

23 Vă îmbrățișează Gaius, gazda mea și a toată Biserica. Vă îmbrățișează Erast, vistiernicul cetății, și fratele Cvartus.

24 Harul Domnului nostru Iisus Hristos să fie cu voi cu toți. Amin!

25 Iar Celui ce putere are să vă întărească după Evanghelia mea și după propovăduirea lui Iisus Hristos, potrivit cu descoperirea tainei celei ascunse din timpuri veșnice,

26 dar arătată acum și, prin Scripturile profetilor, după porunca veșnicului Dumnezeu, cunoscută la toate neamurile spre ascultarea credinței –

zanții, ale căror metode devin tipice pentru toți cei de mai târziu.

⁶În dublu sens: ascultarea mesajului evangelic și supunerea față de el (vezi și 1, 5 și nota).

⁷Înțelepti (prudenți) în fața binelui (care poate înșela, ca în cazul sectanților de care e vorba) și fără compromisuri față de agresiunea răului.

⁸Tahigraful căruia Pavel i-a dictat epistola.

²⁷ Unuia Înțeleptului Dumnezeu fie-I
slava prin Iisus Hristos în vecii vecilor.
Amin!

Epistola întâi către Corinteni

1

Salutări și mulțumiri. Dezbinări în Biserică. Hristos, puterea și înțelepciunea lui Dumnezeu.

1 Pavel, apostol chemat¹ al lui Iisus Hristos prin voia lui Dumnezeu, și frațele Sostene,

2 Bisericii lui Dumnezeu, care este în Corint, celor sfinții întru Iisus Hristos, chemați să fie sfinții împreună cu toți cei ce cheamă numele Domnului nostru Iisus Hristos în tot locul, și al lor, și al nostru:

3 Har vouă și pace de la Dumnezeu, Tatăl nostru, și de la Domnul nostru Iisus Hristos!

4 Mulțumesc pururea Dumnezeului meu pentru voi, pentru harul lui Dumnezeu dat vouă întru Hristos Iisus,

5 că'ntru El în toate pe deplin v'ați îmbogățit, în tot cuvântul și'n toată cunoștință

6 – așa cum mărturia lui Hristos s'a împuternicit întru voi –,

7 așa încât voi nu sunteți lipsiți de nici un dar duhovnicesc în aşteptarea des-

coperirii² Domnului nostru Iisus Hristos,

8 Care vă va și întări până la capăt, ca să fiți nevinovați în ziua Domnului nostru Iisus Hristos.

9 Credincios³ este Dumnezeu prin Care voi ați fost chemați la împărtășirea cu Fiul Său Iisus Hristos, Domnul nostru.

10 Vă rog, fraților, pentru numele Domnului nostru Iisus Hristos, ca toți să fiți într'o vorbă și'n sânul vostru să nu fie dezbinări; ci să fiți cu totul uniți în aceeași gând și'n aceeași dreaptă judecată;

11 fiindcă despre voi, frații mei, prin oameni de-ai Hloiei⁴ mi s'a făcut cunoscut că la voi sunt certuri.

12 Si ei spun aceasta, că fiecare din voi zice: Eu sunt al lui Pavel!, sau: Eu,

---

²La sfârșitul veacurilor, Iisus Hristos nu numai că Se va arăta, dar și Se va descoperi în toată gloria Sa, inclusiv tainele încă neștiute și nebănuite.

³În sensul de: fidel; plin de credinție; Cel ce-și ține cuvântul față de propriile Sale făgăduințe. Expresie frecventă în Vechiul Testament, pe care Pavel o folosește în mod deliberat.

⁴Literal: cei ce îi aparțin Hloei (probabil angajați, oameni de încredere, sclavi sau liberti). Nu știm cine era această Hloe. E sigur însă că Pavel (care se afla în Efes) își scrie epistola în urma relatărilor primite prin aceștia.

---

¹Despre „apostol chemat” vezi nota de la Rm 1, 1.

al lui Apollo⁵!, sau: Eu, al lui Chefa⁶!, sau: Eu, al lui Hristos!

¹³ Împărtițu-S'a oare Hristos? Nu cumva Pavel s'a răstignit pentru voi? sau în numele lui Pavel ați fost botezați?

¹⁴ Mulțumesc lui Dumnezeu că pe nici-unul din voi n'am botezat, decât pe Crispus și pe Gaiu,

¹⁵ ca să nu zică cineva că ați fost botezați în numele meu...

¹⁶ –ba nu!,⁷ am botezat și casa⁸ lui Stefanas –; încolo, nu știu să mai fi botezat pe altcineva.

¹⁷ Căci Hristos nu m'a trimis să botez, ci să binevestesc, nu întru'întelepciunea vorbirii⁹, ca nu cumva crucea lui Hristos să rămână deșartă¹⁰.

¹⁸ Căci cuvântul crucii nebunie este pentru cei ce pier; dar pentru noi, cei ce ne mântuim, este puterea lui Dumnezeu.

¹⁹ Că scris este: Pierde-voi întelepciunea înteleptilor și deșteptăciunea celor deștepți o voi ascunde.

²⁰ Unde este înteleptul? unde este cărturarul? unde este întrebătorul aces-tui veac? Oare n'a arătat Dumnezeu

⁵ Asupra lui Apollo vezi nota de la FA 18, 24.

⁶= Numele aramaic al lui Petru.

⁷ Stil oral. Dictând, Pavel își amintește și se corectează.

⁸ Prin „casa” cuiva se înteleg toți membrii familiei, inclusiv copiii și, după caz, servitorii și sclavii.

⁹ Arta elocinței. Îngrijorat de faptul că în Corint există tendința de a „filosofa” pe seama Evangheliei, în cele ce urmează Pavel pune față'n față „întelepciunea lumii” (omenească) cu întelepciunea („nebunia”) lui Dumnezeu.

¹⁰ Literal: să fie golită (de conținut); redusă la nimic; fără efect.

drept nebună întelepciunea lumii aces-teia?

²¹ Că de vreme ce prin întelepciune lumea nu L-a cunoscut pe Dumnezeu întru'întelepciunea lui Dumnezeu, atunci, pe cei ce cred a binevoit Dumnezeu să-i mântuiască prin nebunia propovăduirii.

²² Și'n timp ce Iudeii cer semne și Elinii caută întelepciune,

²³ noi îl propovăduim pe Hristos-Cel-Răstignit: pentru Iudei, piatră de potincire; iar pentru păgâni, nebunie;

²⁴ dar pentru cei chemați, și Iudei și Elini: Hristos-Puterea-lui-Dumnezeu-și-Întelepciunea-lui-Dumnezeu.

²⁵ Pentru că nebunia lui Dumnezeu e mai înteleaptă decât oamenii, și slăbiciunea lui Dumnezeu mai puternică decât oamenii.

²⁶ Fiindcă uitați-vă la chemarea voastră, fraților: că nu mulți sunt întelepti după trup¹¹, nu mulți sunt puternici, nu mulți sunt de neam bun¹²;

²⁷ dar tocmai pe cele nebune ale lumii le-a ales Dumnezeu ca să-i dea de rușine pe cei întelepti; și tocmai pe cele slabе ale lumii le-a ales Dumnezeu ca să-i dea de rușine pe cei tari;

²⁸ și tocmai pe cele de neam de jos ale lumii, pe cele disprețuite le-a ales Dumnezeu; pe cele ce nu sunt, ca să le facă de nimic¹³ pe cele ce sunt,

²⁹ aşa ca nici un trup să nu se laude în fața lui Dumnezeu.

³⁰ Din El dar sunteți voi întru Hristos Iisus, Cel ce de la Dumnezeu S'a fă-

¹¹= Întelepti în planul și la nivelul omenesc.

¹²Nobili prin naștere (ironii menite să invite la modestie).

¹³Literal: să le abolească; să le anuleze pute-reea activă.

cut pentru noi înțelepciune, dreptate și sfîntire și răscumpărare,

³¹ pentru ca, după cum este scris, cel ce se laudă, în Domnul să se laude.

2

A-L propovădui pe Hristos-Cel-Răstignit. Descoperirea prin Duhul lui Dumnezeu.

¹ Si când am venit la voi, fraților, nu cu greutatea¹ cuvântului sau a înțelepciunii am venit eu să vă vestesc taina lui Dumnezeu.

² Că n'am socotit că'ntre voi să știu altceva decât pe Iisus Hristos; și pe Aceasta, răstignit...

³ Și'ntru slăbiciune și cu frică și cu mare cutremur² am fost la voi.

⁴ Și cuvântul meu și propovăduirea mea nu stăteau în cuvântări de'nduplecare³ ale înțelepciunii omeniști, ci în arătarea Duhului și a puterii⁴,

⁵ pentru ca credința voastră să nu fie întru înțelepciunea oamenilor, ci întru puterea lui Dumnezeu.

⁶ Celor desăvârșiți⁵ însă le grăim înțelepciunea, dar nu înțelepciunea acestui veac, nici a stăpânitorilor acestui

¹ Literal: superioritatea; autoritatea; prestigiu.

² „Cu frică și cu cutremur”, expresie vechi testamentară: respect și responsabilitate față de Dumnezeu și de cele sfinte.

³ Discursuri convingătoare prin măiestria re-torică.

⁴ = Minunile care au însoțit predica lui Pavel.

⁵ „Cei desăvârșiți”: nu o elită de „inițiați” ai comunității, ci acei creștini care au atins treapta cea mai înaltă a înțelegerii și trăirii duhovnicești.

veac⁶, care sunt pieritori,

⁷ ci grăim înțelepciunea lui Dumnezeu cea întru taină⁷, cea ascunsă, pe care Dumnezeu mai înainte de veci a rânduit-o spre slava noastră,

⁸ pe care nimeni din stăpânitorii acestui veac n'a cunoscut-o; că dacă ar fi cunoscut-o, nu L-ar fi răstignit pe Domnul slavei;

⁹ ci precum este scris: Pe cele ce ochiul nu le-a văzut și urechea nu le-a auzit și la inima omului nu s'au suit, pe acelea le-a gătit Dumnezeu celor ce-L iubesc.

¹⁰ Nouă însă ni le-a dezvăluit Dumnezeu prin Duhul Său, fiindcă Duhul pe toate le cercetează, chiar și adâncurile lui Dumnezeu.

¹¹ Căci cine dintre oameni le știe pe cele ale omului, în afară de duhul omului, care este în el? Așa și cele ale lui Dumnezeu, nimeni nu le-a cunoscut, în afară de Duhul lui Dumnezeu.

¹² Dar noi nu duhul lumii l-am primit, ci Duhul Cel de la Dumnezeu, ca să cunoaștem cele prin har dăruite nouă de Dumnezeu;

¹³ pe care le și grăim, nu în cuvinte învățate din înțelepciunea omeniească, ci în cuvinte învățate de la Duhul Sfânt, pe cele duhovnicești supunându-le spre judecată celor ce sunt duhovnicești⁸.

⁶ Forțele diavolești și stăpânitorii prin care ele se manifestă (vezi In 12, 31; 14, 30; 16, 11; Ef 2, 2; 6, 12).

⁷ = Cea care se manifestă în chip tainic; de ne-pătruns.

⁸ Ultima frază, text dificil: dând lucrurile duhovnicești spre dezbatere oamenilor duhovnicești. Alte traduceri: alăturând – asemănând, comparând – pe cele duhovnicești cu cele duhovnicești; lămurind lucruri duhovnicești oamenilor duhovnicești; exprimând realități – adevarări –

¹⁴ Omul firesc însă nu primește pe cele ce sunt ale Duhului lui Dumnezeu, căci pentru el sunt nebunie și el nu le poate înțelege, fiindcă ele se judecă duhovnicește;

¹⁵ cel duhovnicesc însă pe toate le judecă, dar el nu-i să fie judecat de nimeni;

¹⁶ căci cine a cunoscut gândul Domnului, ca să-L învețe pe El? Noi însă avem gândul⁹ lui Hristos.

3

Apostolii, colaboratori ai lui Dumnezeu.

¹ Și eu, fraților, n'am putut să vă vorbesc ca unor oameni duhovnicești, ci ca unora trupești, ca unor prunci întru Hristos.

² Cu lapte v'am hrănit, nu cu bucate, căci încă nu erați în stare; și nici chiar acum nu sunteți în stare,

³ fiindcă sunteți încă trupești. Atâta vreme cât între voi există invidie și ceartă și dezbinări, nu sunteți oare trupești, și nu după firea omenească vă purtați?

⁴ Când unul zice: Eu sunt al lui Pavel!, iar altul: Eu sunt al lui Apollo!, oare nu sunteți oameni trupești?

⁵ Ei bine, ce este Apollo? dar Pavel, ce este?: Slujitor prin care voi ati crezut, și după cum i-a dat fiecăruia Dumnezeu.

---

duhovnicești în termeni duhovnicești. Formularea de față, în acord cu contextul, e întregită și luminată de următoarele două versete.

⁹ În sensul de: gândirea, mintea, inteligența, rațiunea.

⁶ Eu am sădit, Apollo a udat, dar Dumnezeu a făcut să crească.

⁷ Așa că nici cel ce sădește e ceva, nici cel ce udă, ci Dumnezeu, Cel ce face să crească.

⁸ Cel ce sădește și cel ce udă sunt una, dar fiecare-și va primi plata după osteneala sa.

⁹ Că noi împreună-lucrători cu Dumnezeu¹ suntem; voi sunteți ogorul lui Dumnezeu, zidirea lui Dumnezeu.

¹⁰ Potrivit harului lui Dumnezeu ce mi s'a dat, eu ca un iscusit meșter-ziditor² am pus temelia; un altul însă zidește pe ea. Dar fiecare să ia seama la felul cum zidește;

¹¹ că o altă temelie nu poate nimeni să pună în afara celei puse, care este Iisus Hristos.

¹² Iar dacă pe această temelie zidește cineva cu aur, cu argint, cu pietre scumpe, cu lemn, cu fân, cu paie³,

¹³ lucrul fiecăruia se va face cunoscut; îl va vădi Ziua⁴; fiindcă el în foc se descooperă, și focul însuși va lămuri⁵ cum anume e lucrul fiecăruia.

¹⁴ Dacă lucrul pe care cineva l-a zidit deasupra rămâne, acela plată va primi;

¹⁵ dacă lucrul cuiva va fi ars, păgubit va fi; el însă se va mântui, dar aşa ca

¹ = Colaboratori ai lui Dumnezeu. Acțiunea comună divino-umană: synergia.

² Literal: arhitect.

³ Ca și construcția, materialele sunt simbolice; enumerarea se face în ordine descreșcăndă față de rezistență lor la foc (vezi versetul următor).

⁴ „Ziua Domnului” sau „Ziua Judecății” (vezi nota de la Rm 13, 12).

⁵ A lămuri prin foc: veche și frumoasă expresie românească; a alege, a discerne, a identifica; acțiunea prin care focul separă metalele – în special, aurul – la punctul lor de topire.

prin foc⁶.

¹⁶ Nu știți oare că voi sunteți templul⁷ lui Dumnezeu și că Duhul lui Dumnezeu locuiește'ntru voi?

¹⁷ De va strica cineva templul lui Dumnezeu, îl va strica pe el Dumnezeu, pentru că sfânt este templul lui Dumnezeu, care sunteți voi.

¹⁸ Nimeni să nu se înșele pe sine. Dacă'ntre voi i se pare cuiva că-i înțelegt în veacul acesta, să se facă nebun ca să devină înțelegt.

¹⁹ Că înțelepciunea lumii acesteia nebunie este în fața lui Dumnezeu; pentru că scris este: Cel ce-i prinde pe cei înțelepti în viclenia lor.

²⁰ Și iarăși: Domnul cunoaște gândurile înțeleptilor, că sunt deșarte.

²¹ Așa că nimeni să nu se laude cu oamenii; fiindcă totul e al vostru,

²² fie Pavel, fie Apollo, fie Chefa, fie lumea, fie viața, fie moartea, fie cele de acum, fie cele viitoare, toate sunt ale voastre;

²³ iar voi, ai lui Hristos; iar Hristos, al lui Dumnezeu.

4

Slujba apostolilor.

¹ Așa să ne socotească pe noi fiecare om: ca slujitorii ai lui Hristos și iconomi ai tainelor lui Dumnezeu.

---

⁶= Ca și cum ar scăpa dintr'un incendiu fugind printre flăcări. Nici chiar teologii romano-catolici nu sunt toți convinși că acest text e suficient pentru fundamentarea doctrinei asupra Purgatoriului.

⁷ Literal: naosul; partea în care se află altarul.

² Or, ceea ce se caută mai mult la iconomi e ca fiecare să fie găsit credincios.

³ Pentru mine însă prea puțin înseamnă că sunt judecat de voi sau de vreo judecată omenească¹; de altfel, nici eu însuși nu mă judec;

⁴ că nu mă știu vinovat cu nimic, dar nu prin aceasta m'am îndreptățit; Cel ce mă judecă pe mine este Domnul.

⁵ Așadar, nu judecați ceva înainte de vreme, înainte de a veni Domnul, Cel ce va aduce la lumină pe cele ascunse ale întunericului și va vădi gândurile² inimilor. Și atunci fiecare-și va avea de la Dumnezeu lauda.

⁶ Iar pe acestea, fraților, despre mine și despre Apollo le-am zis de dragul vostru, pentru ca din pilda noastră să nu treceți peste ce este scris³, ca să nu vă făliți cu unul sau cu altul împotriva celuilalt⁴.

⁷ Căci cine te deosebește pe tine de alții? Și ce ai tu pe care să nu-l fi primit? Iar dacă l-ai primit, de ce te fălești că și cum nu l-ai fi primit?

⁸ Iată, sunteți sătui!..., iată, văți îmbogățit!...; fără noi ați ajuns regi!..., și măcar de-ați fi ajuns, ca să domnim și noi împreună cu voi⁵!...

⁹ Căci mi se pare că pe noi, apostolii, Dumnezeu ne-a arătat ca pe cei din

¹Literal: zi omenească; ironie la adresa celor ce credeau că pot anticipa Judecata de Apoi (Ziua Domnului) prin propria lor judecată.

²= Proiectele, planurile, intențiile, scopurile (ascunse în inimă).

³Referire probabilă la un proverb cunoscut cîitorilor.

⁴Partizanatul pentru unul sau altul din apostoli nu le poate fi decât dăunător celorlalți și, până la urmă, tuturor.

⁵Suită de sarcasme la adresa celor ce credeau că prin ei își au pus mâna pe împărația cerurilor și pe toate bunățările ei.

urmă oameni, ca pe niște osândiți la moarte; fiindcă priveliște⁶ lumii ne-am făcut, și îngerilor, și oamenilor.

10 Noi suntem nebuni pentru Hristos, dar voi, înțelepti întru Hristos; noi suntem slabii, dar voi, tari; voi sunteți ținuți în slavă, dar noi în necinste!

11 Noi până'n ceasul de acum flămânzim și însetăm, suntem goi și suntem pâlmuiți și pribegim

12 și ne ostenim lucrând cu mâinile noastre. Ocărâți fiind, binecuvântăm; prigojniți fiind, răbdăm;

13 defâimați fiind, mângâiem. Ca gunoiul lumii am ajuns, lepădătura tuturor pân'acum.

14 Nu ca să vă rușinez vă scriu acestea, ci ca să vă dojenesc ca pe niște copii ai mei iubiți.

15 Că de-ați avea zeci de mii de învățători⁷ în Hristos, totuși nu aveți mulți părinți; că pe voi eu v'am născut întru Hristos Iisus prin Evanghelie.

16 Așadar, vă rog eu pe voi: călcați pe urmele mele⁸!

17 Pentru aceasta l-am trimis la voi pe Timotei, care este fiul meu iubit și credincios întru Domnul. El vă va aduce aminte de căile cele întru Hris-

⁶= Spectacol; expuși în văzul tuturor (asemenia condamnațiilor ce urmează să fie devorați de fiare în arena circului).

⁷Textual: pedagogi. În antichitate, pedagog era sclavul însărcinat să-i conducă pe copiii stăpânlui la școală și să-i supravegheze în timpul liber. Desigur, distanța dintre pedagog și părintele copilului era mare; la aceasta se referă Pavel.

⁸Literal: imitați-mă pe mine; urmați-mi exemplul (aşa cum fiul devine continuatorul părintelui său). În unele ediții românești există și adosul: „precum și eu lî urmez lui Hristos”, dar el nu se justifică prin cele mai autorizate texte originale.

tos Iisus, cum învăț eu pretutindeni în toată Biserica.

18 Ca și cum ar fi ca eu să nu mai vin la voi, unii s'au împăunat⁹.

19 Dar voi veni la voi degrabă – dacă Domnul va vrea – și voi cunoaște nu vorba celor împăunați, ci puterea lor.

20 Căci împărăția lui Dumnezeu nu stă în cuvânt, ci în putere.

21 Ce vreți?: Să vin la voi cu toiagul, sau cu dragoste și cu duhul blândeții?

5

Judecata asupra celor imorali.

1 De peste tot se aude că'ntre voi există desfrânare, și'ncă o astfel de desfrânare cum nici între păgâni nu se potemește, ca unul să trăiască cu femeia tatălui său¹!

2 Si voi, vă împăunați!, în loc ca mai degrabă să fi fost cuprinși de jale, pentru ca cel ce a făcut această faptă să fie scos din mijlocul vostru.

3 Ci eu, deși departe cu trupul, dar de față cu duhul, ca și cum aş fi de față l-am și judecat pe cel ce a făcut una ca aceasta:

4 În numele Domnului nostru Iisus Hristos, voi și duhul meu fiind adunați cu puterea Domnului nostru Iisus Hristos,

5 pe unul ca acesta să-l dați Satanei spre pieirea trupului, pentru ca sufletul să se mantuiască în ziua Domnului

⁹Literal: s'au umflat. Ca scăpați de sub control, și-au arogat calități și drepturi pe care nu le au.

¹Mama vitregă. Incest condamnat atât de legea iudaică (Lv 18, 8), cât și de dreptul roman.

Iisus²!

6 Lauda voastră nu e bună³. Oare nu știți că puțin aluat⁴ dospește toată frământatura?

7 Curățiti-vă deci de aluatul cel vechi, ca să fiți frământură nouă, aşa cum și sunteți fără aluat; căci Hristos, Paștile nostru, S'a jertfit pentru noi.

8 De aceea să prăznuim nu cu aluatul cel vechi, nici cu aluatul răutății și al vicleșugului, ci cu azimele curăției și ale adevărului.

9 V'am scris în epistolă⁵ să nu vă amestecați cu desfrânații;

10 nu pe de-a'ntregul cu desfrânații acestei lumi, sau cu lacomii și hrăpitorii, sau cu închinătorii la idoli, că altfel ar trebui să ieșiți din lume;

11 dar acum v'am scris să nu vă amestecați cu vreunul care, deși numindu-se frate, va fi desfrânat, sau lacom, sau închinător la idoli, sau ocărător, sau betiv, sau hrăpitor. Cu unul ca acesta nici să nu mâncați.

12 Căci ce-am eu cu cei din afară⁶, ca să-i judec eu? Iar pe cei din lăuntru, nu-i judecați voi?

13 Pe cei din afară însă îi va judeca Dumnezeu. Pe cel rău scoateți-l din mijlocul vostru!

²Excomunicat și lăsat pradă chinurilor provocate de Satana, osânditului îi rămâne, totuși, în vizuinea lui Pavel, speranța mântuirii prin suferință (idee ce avea să fie preluată magistral de Dostoevski).

³= N'aveți de ce să vă lăudați.

⁴Ca și la Mt 16, 6, aluatul este aici simbolul alterării (prin fermentație), spre deosebire de azimă (consumată de Evrei la Paști), simbol al purității.

⁵Epistolă anteroară acesteia, pe care unii specialiști o numesc „precanonică” și care nu ni s'a păstrat.

⁶= Din afara comunității.

6

Creștini în fața tribunalelor păgâne. Slăviți-L pe Dumnezeu în trupurile voastre!

1 Dacă cineva dintre voi are o pâră împotriva altuia, îndrăznește el să se judece în fața celor nedrepți¹ și nu în fața celor sfinți?

2 Oare nu știți că sfinții vor judeca lumea²? Si dacă voi sunteți judecătorii lumii, sunteți voi nevrednici să judecați lucrurile cele mai neînsemnate?

3 Nu știți oare că noi vom judeca îngeri³? Cu cât mai mult, lucruri din viața aceasta!

4 Care va să zică, dacă voi aveți de judecat lucruri din viața aceasta, tocmai pe cei mai puțin prețuți în Biserică îi punete să vă judece⁴!...

5 O spun spre rușinea voastră. Oare'ntre voi nu-i nici un om întelept care să poată judeca între frate și frate?

6 Ci frate cu frate se judecă, și aceasta în fața necredincioșilor?!...

7 Negreșit, însuși faptul că aveți judecăți unii cu alții este o înfârângere pentru voi. De ce nu suferiți mai degrabă nedreptatea? de ce nu răbdăți mai degrabă paguba?

8 Dar voi însivă faceți nedreptate și aduceți pagubă; și aceasta, fraților!...

¹= Judecătorii păgâni, în opoziție cu creștinii care, în limbajul Noului Testament, sunt numiți „sfinți”.

²Părtași la prerogativele Dreptului Judecător, dreptii vor împărti dreptatea (vezi și Mt 19, 28).

³= Îngeri căzuți.

⁴Ironie la adresa lipsei de criterii a Corintenilor în a-și desemna pe propriii lor judecători. (Într'o seamă de manuscrise grecești, întreaga frază e formulată ca întrebare.)

9 Nu știți oare că nedreptii nu vor moșteni împărația lui Dumnezeu? Nu vă amăgiți: Nici desfrânații, nici închinătorii la idoli, nici adulterii, nici stricații de tot felul⁵, nici sodomiții,

10 nici hoții, nici lacomii, nici bețivii, nici batjocoritorii sau hrăpitorii⁶ nu vor moșteni împărația lui Dumnezeu.

11 Și aşa erați voi, unii. Dar v'ați spălat, dar v'ați sfînțit, dar v'ați îndreptățit întru numele Domnului Iisus Hristos și întru Duhul Dumnezeului nostru.

12 Toate-mi sunt îngăduite, dar nu toate-mi sunt de folos. Toate-mi sunt îngăduite, dar eu nu voi fi stăpânit de ceva.

13 Bucatele sunt pentru pântece și pântecele pentru bucate, dar Dumnezeu le va nimici – și pe acesta ca și pe acelea. Trupul însă nu este pentru desfrânare, ci pentru Domnul, și Domnul este pentru trup.

14 Iar Dumnezeu, Cel ce L-a inviat pe Domnul, ne va împinge și pe noi prin puterea Sa.

15 Nu știți oare că trupurile voastre sunt mădulare ale lui Hristos? Voi luceafări mădularele lui Hristos ca să fac din ele mădularele unei desfrâname? Să nu fie!

16 Sau nu știți că cel ce se alipește de desfrânată este un trup cu ea? Că vor fi – zice Scriptura – cei doi un trup.

17 Iar cel ce se lipește de Domnul este un duh cu El.

18 Fugiți de desfrânare! Orice păcat pe care-l va face omul este în afară de

⁵= Pervertiții sexuali sub orice formă.

⁶= Atât tâlharii (care fură prin violență), cât și rapacii (cei ce, aparent pașnic, își însușesc pe nedrept bunul altuia).

trup; dar cel ce se desfrânează, păcătuiește în trupul său.

19 Sau nu știți că trupul vostru este templu⁷ al Duhului Sfânt, Cel ce este întru voi, Cel pe care de la Dumnezeu Il aveți?; și că voi nu sunteți ai voștri?:

20 căci cu preț ați fost cumpărați⁸! Slăviți-L dar pe Dumnezeu în trupul vostru și în duhul vostru, care sunt ale lui Dumnezeu!

7

Despre căsătorie, necăsătorie și văduve.

1 Cât despre cele ce mi-ați scris, bine este pentru om să nu se atingă de femeie.

2 Dar, din pricina desfrânerii¹, fiecare să-și aibă femeia sa și fiecare femeie să-și aibă bărbatul ei.

3 Bărbatul să-i dea femeii ceea ce-i datoriează²; de asemenea și femeia, bărbatului.

4 Femeia nu este stăpână pe trupul său, ci bărbatul; tot așa, nici bărbatul nu este stăpân pe trupul său, ci femeia.

5 Să nu vă lipsiți unul de altul decât prin bună înțelegere, pentru un timp, ca să vă îndeletniciți cu postul și cu rugăciunea; și apoi să fiți din nou împreună, ca nu cumva Satana să vă ispietească prin neputința voastră de a vă stăpâni.

⁷Sanctuarul (vezi nota de la 3, 16).

⁸= Cu prețul săngelui lui Hristos.

¹Din cauza tentației spre desfrânare, care poate fi generată de abstinенță.

²= Iubirea și devoțiunea conjugală.

6 Si aceasta o spun ca pogorământ³, nu ca poruncă.

7 Fiindcă vrerea mea este ca toți oamenii să fie ca mine. Dar fiecare își are de la Dumnezeu darul lui: unul aşa, iar altul într'alt fel.

8 Celor necăsătoriți și văduvelor le spun: Bine este pentru ei să rămână ca mine.

9 Dar dacă nu se pot înfrâna, să se căsătorească. Fiindcă mai bine este să se căsătorească decât să ardă.

10 Iar celor căsătoriți le poruncesc – nu eu, ci Domnul: Femeia să nu se despartă de bărbat

11 – dar dacă se va despărți, să rămână nemăritată sau să se împace cu bărbatul ei –; și nici bărbatul să nu-și lase femeia.

12 Iar celorlalți le grăiesc – eu, nu Domnul: Dacă un frate⁴ are femeie necredincioasă⁵ și ea vrea să locuiască cu el, să nu se despartă de ea.

13 Si femeia, dacă are bărbat necredincios și el vrea să locuiască cu ea, să nu-și lase bărbatul.

14 Fiindcă bărbatul necredincios se sfîntește⁶ prin femeia credincioasă și femeia necredincioasă se sfîntește prin bărbatul credincios. Fiindcă altfel copiii voștri ar fi necurați; dar acum ei sunt sfînti.

³Concesie; îngăduință față de condiția umană. Pogorământul e practicat de ierarhia Bisericii Ortodoxe în cazuri excepționale, prin derogare de la litera canoanelor.

⁴Frate: membru al comunității creștine.

⁵= Care nu e de aceeași credință cu soțul (în spetă, necreștină).

⁶Nu în sensul că devine sfânt, ci că participă la viața socială și se adaptează bunelor moravuri ale creștinilor.

15 Dacă însă cel necredincios se desparte, să se despartă. În astfel de împrejurare, fratele sau sora nu sunt legați; căci Dumnezeu ne-a chemat spre pace.

16 Fiindcă ce știi tu, femeie, dacă-ți vei mândri bărbatul? sau ce știi tu, bărbat, dacă-ți vei mândri femeia?

17 Atât numai: fiecare să-și meargă drumul aşa cum i-a făcut parte Dumnezeu, aşa cum pe fiecare l-a chemat Dumnezeu. Si aşa poruncesc eu în toate Bisericile.

18 A fost cineva chemat fiind tăiat împrejur?: Să nu-și ascundă semnele tăierii⁷. A fost cineva chemat fiind netăiat împrejur?: Să nu se taie' împrejur.

19 Tăierea'mprejur nu este nimic, și netăierea'mprejur nimic nu este, ci paza poruncilor lui Dumnezeu.

20 Întru chemarea'n care-a fost chemat, într'aceea să rămână fiecare.

21 Ai fost chemat fiind rob?: N'avea grijă; mai mult îți folosește, chiar dacă poți ajunge liber⁸.

22 Căci robul chemat al Domnului e dezrobit al Domnului. Tot aşa, și cel chemat, fiind liber, este rob al lui Hristos.

23 Cu preț ați fost cumpărați!: Nu deveniți robi ai oamenilor!⁹

24 Fiecare, fraților, în starea'n care-a

⁷Printr'o anume operație chirurgicală, în referire la 1 Mac 1, 15.

⁸Chemarea la credință valorează mai mult decât libertatea în sine, fiind ea însăși libertate (vezi versetul următor).

⁹Cu prețul sângei Său (vezi 6, 20), Hristos ne-a cumpărat din robia păcatului omenesc și ne-a trecut sub propria Sa stăpânire; dar robia întru Hristos e suprema noastră libertate (vezi și Ga 5, 1).

fost chemat, în aceea să rămână înaintea lui Dumnezeu.

25 Cât despre fecioare, nu am poruncă de la Domnul. Vă dau însă sfatul meu, ca unul care-am fost miluit de Domnul să fiu vrednic de crezare.

26 Socotesc dar că, la trebuința de-acum¹⁰, aceasta este bine, că adică bine este pentru fiecare să fie astfel:

27 Ești legat de femeie?: Nu căuta dezlegare. Te-ai dezlegat de femeie?: Nu căuta femeie.

28 Dacă totuși te-ai însurat, n'ai păcătuit. Numai că unii ca aceștia vor avea suferință în trupul lor, și eu aş vrea să vă crut.

29 Și pe aceasta v' o spun, fraților: Că de-acum vremea se scurtează, aşa că și aceia care au femei să fie ca și cum n'ar avea;

30 și cei ce plâng, ca și cum n'ar plâng; și cei ce se bucură, ca și cum nu s'ar bucură; și cei ce cumpără, ca și cum n'ar fi stăpâni;

31 și cei ce se folosesc de lumea aceasta, ca și cum nu s'ar folosi deplin; căci chipul lumii acesteia trece.

32 Dar aş vrea ca voi să fiți lipsiți de grija. Cel neînsurat se îngrijește de ale Domnului, cum să-i placă Domnului;

33 dar cel însurat se îngrijește de ale lumii, cum să-i placă femeii,

34 și iată-l împărțit¹¹. Și femeia nemăritată, și fecioara se îngrijește de ale

¹⁰ Presiunea timpului; conștiința că intervalul dintre cele două veniri ale lui Hristos se scurtează (vezi Rm 13, 11 și, mai jos, v. 29).

¹¹ = Împărțit între Dumnezeu și căsnicie. În manuscrisele grecești, versetul 34 e formulat în mai multe variante, folosite și de numeroși traducători români. Urmând ediția critică cea mai nouă, redactarea de față e cea mai corectă și mai limpede.

Domnului, ca să fie sfântă și cu trupul și cu duhul; dar cea măritată se îngrijește de ale lumii, cum să-i placă bărbatului.

35 Și aceasta spre folosul vostru o spun, nu ca să vă întind un laț¹², ci spre buna rânduială și spre alipirea, fără abaterie, de Domnul.

36 Iar de crede cineva că pentru fata lui e o necinste dacă trece de floarea vârstei și că trebuie s'o mărite, facă ce vrea; nu păcătuiește; să se căsătorescă.

37 Dar cel ce stă neclintit în inima sa și nu e strâns de vreo nevoie, și stăpânire are peste voința lui și aceasta a hotărât el în inima sa: să-și țină fata fecioară, bine va face.

38 Așadar, cel ce-și mărită fata, bine face; dar cel ce n'o mărită, mai bine face¹³.

39 Femeia este legată de lege câtă vreme îi trăiește bărbatul; dar dacă bărbatul ei va muri, liberă este să se mărite cu cine vrea, numai întru Domnul.

40 Dar, după părerea mea, e mai fericită dacă rămâne cum e. Și cred că și eu am Duhul lui Dumnezeu.

8

Hrana jertfită idolilor.

1 Cât despre cărnurile jertfite idolilor¹,

¹² Figură de stil: nu spре a vă impune restricții prin argumente meșteșugite.

¹³ Desigur, e vorba de societatea în care tatăl hotărăște asupra destinului fizicei sale.

¹ Cărnuri aduse ca ofrandă zeilor, consumate la mesele comune din templu sau case particulare; uneori vândute drumetăilor ca hrană. Tră-

știm că toți avem cunoștință. Cunoștința însă îngâmfă, dar iubirea zidește.

² Dacă i se pare cuiva că știe ceva, acela încă n'a cunoscut cum trebuie să cunoască.

³ Dar dacă cineva îl iubește pe Dumnezeu, acela este cunoscut de El².

⁴ Așadar, în ce privește a mâncă din cărnurile jertfite idolilor, noi știm că idolul nu este nimic în lume și că nu este alt Dumnezeu decât numai Unul.

⁵ Că deși sunt unii aşa-zisi dumnezei, fie în cer, fie pe pământ – aşa cum sunt mulți dumnezei și mulți domni³ –,

⁶ totuși pentru noi este un singur Dumnezeu, Tatăl, din Care sunt toate și'ntre Care suntem noi, și un singur Domn, Iisus Hristos, prin Care sunt toate și prin care suntem noi.

⁷ Dar nu toți au cunoștință⁴. Căci unii, din obișnuința de până acum cu idolul, mănâncă din cărnuri jertfite ca atare idolilor; și conștiința lor, fiind slabă, se întinează⁵.

⁸ Dar nu mâncarea ne va pune pe noi înaintea lui Dumnezeu. Că nici dacă vom mâncă ne prisosește, nici dacă nu vom mâncă ne lipsește.

⁹ Aveți grijă însă ca nu cumva această libertate a voastră să devinămpiedicare pentru cei slabî.

---

ind laolaltă cu păgânii, și invitați la ospețele lor, mulți creștini își făceau procese de conștiință din a accepta sau nu să mănânce din ele.

²În sens biblic: iubit de Dumnezeu.

³Domni: semizei; oameni divinizați (în mitologia antică).

⁴Nu toți creștinii sunt în posesia adevărului (enunțat mai sus).

⁵Neavând conștiință clară că zeii nu există, nu-și dau seama că nici jertfele oferite lor nu pot avea un caracter sacral și, în consecință, cred că fac un păcat.

¹⁰ Că dacă cineva te va vedea săzând la masă în templul idolilor pe tine, cel care ai cunoștință, oare conștiința lui, a celui slab, nu va găsi temei să mănage din cele jertfite idolilor?

¹¹ Prin cunoștința ta deci va pieri cel slab, fratele tău pentru care a murit Hristos!

¹² Și astfel, păcătuind voi împotriva fraților și lovindu-le conștiința lor cea slabă, împotriva lui Hristos păcătuți.

¹³ De aceea, dacă mâncarea-i devine fratelui meu piatră de potincire, în veac nu voi mâncă eu carne, ca să nu-l potincnesc pe fratele meu.

9

Drepturile unui apostol.

¹ Nu sunt eu liber? Nu sunt eu apostol? Nu L-am văzut eu pe Iisus, Domnul nostru? Nu sunteți voi lucrul meu întru Domnul?

² Dacă altora nu le sunt apostol, cel puțin vouă vă sunt. Că voi sunteți, întru Domnul, pecetea apostoliei mele.

³ Apărarea mea către cei ce mă judecă, aceasta este:

⁴ Oare nouă nu ne stă'n putere¹ să mâncăm și să bem?

⁵ Oare nouă nu ne stă'n putere să purtăm cu noi o femeie-soră², ca și ceilalți apostoli și ca frații Domnului³ și ca Chefa?

---

¹= Puterea de a folosi un drept (acela de a se hrăni pe seama comunității).

²Femeie creștină; din categoria celor ce, asemenea sfintelor femei (Lc 8, 2-3), îi însoțeau pe apostoli făcându-le menajul și scutindu-i astfel de grigile mărunte.

³Rudele Domnului (vezi nota de la Mt 12, 46).

6 Sau numai mie și lui Barnaba nu ne stă'n putere să nu ne'ntreținem din muncă?⁴

7 Cine slujește vreodată în oaste cu solda lui? Cine sădește vie și nu mânâncă din roada ei? Sau cine paște o turmă și nu mânâncă din laptele turmei?

8 Oare după judecata omenească spun eu acestea? Oare nu și legea le spune?

9 Că scris este în legea lui Moise: Să nu legi gura boului care treieră. Oare de boi Se îngrijește Dumnezeu,

10 sau chiar de dragul nostru o spune? Că de dragul nostru s'a scris: Cel ce ară trebuie să are cu nădejde, și cel ce treieră trebuie să treiere cu nădejdea că-și va avea partea lui.

11 Dacă noi am semănat la voi pe cele duhovnicești, mare lucru este oare dacă pe cele pământești ale voastre le vom secera?

12 Dacă altora le stă'n putere drep-tul asupra voastră, nu mai mult oare nouă? Noi însă nu ne-am folosit de această putere; dimpotrivă, pe toate le răbdăm spre a nu-i pune piedică Evangheliei lui Hristos.

13 Oare nu știți că cei ce săvârșesc cele sfinte mânâncă de la templu? că cei care-i slujesc altarului, de la altar au parte?

14 În același chip și Domnul le-a poruncit celor ce propovăduiesc Evanghelia, ca din Evanghelie să trăiască.

15 Eu însă de nimic din acestea nu m'am folosit și n'am scris acestea pentru ca și cu mine să se facă aşa. Că pen-

tru mine mai bine-i să mor decât să-mi zădărnicescă cineva lauda.

16 Că dacă eu binevestesc Evanghelia, nu am de ce să mă laud; fiindcă asupra mea stă trebuință⁵. Că vai mie dacă nu voi binevesti!

17 Că dacă fac aceasta de bunăvoie, am plată; dar dacă o fac fără voie, am doar o sarcină ce mi s'a încredințat.

18 Atunci, care este plata mea? Aceea că, binevestind Evanghelia, o vestesc fără plată, fără să mă folosesc de puterea pe care mi-o dă Evanghelia.

19 Fiindcă deși sunt liber față de toti, rob tuturor m'am făcut, pentru ca pe cei mai mulți să-i dobândesc.

20 Cu Iudeii ca un iudeu am fost, ca să-i dobândesc pe Iudei. Cu cei de sub lege, ca unul de sub lege – deși eu nu sunt sub lege –, ca să-i dobândesc pe cei de sub lege.

21 Cu cei ce nu au legea, ca unul ce nu are legea – deși nu sunt fără lege în fața lui Dumnezeu, ci întru legea lui Hristos –, ca să-i dobândesc pe cei ce nu au legea.

22 Slab m'am făcut cu cei slabii, ca să-i dobândesc pe cei slabii. Tuturor toate m'am făcut, pentru că orice chip să-i mântuiesc pe unii.

23 Dar pe toate de dragul Evangheliei le fac, ca să-i fiu părtăș.

24 Nu știți că cei ce aleargă'n stadion⁶ aleargă toti, dar numai unul ia premiu? Alergați aşa ca să-l luati.

⁵ = Necesitatea stringentă de a propovădui; obligația de a împlini o poruncă.

⁶ Aici și'n următoarele trei versete Pavel folosește o terminologie analogică, împrumutată din viața atleților, ale căror antrenamente și competiții presupun austерitate și autocontrol.

⁴ Alternativă la versetele 4 și 5: Oare numai nouă ne este interzis să ne abținem de la'ntreținerea prin muncă? Barnaba, colaboratorul lui Pavel.

25 Si orice luptător, de la toate se'nfrânează. Ei însă, ca să ia o cunună stricăcioasă; dar noi, una nestrîcăcioasă.

26 Ei bine, eu aşa alerg, nu ca la'ntâmplare; eu aşa mă lupt cu pumnul⁷, nu ca și cum aş lovi în aer.

27 Ci-mi chinuiesc⁸ trupul și-l supun robiei, de teamă ca nu cumva după ce le-am fost altora crainic, să devin eu însumi de neluat în seamă⁹.

10

Feriți-vă de idolatrie! Pe toate să le faceți spre slava lui Dumnezeu.

1 Căci nu voiesc, fraților, ca voi să nu știți că părinții noștri au fost toți sub nor și toți au trecut prin mare

2 și'ntru Moise¹ toți s-au botezat în nor și în mare

3 și toți au mâncat aceeași mâncare duhovnicească²

4 și toți aceeași băutură duhovnicească au băut³ – pentru că beau din duhovniceasca piatră care-i urma, iar piatra era Hristos⁴.

⁷Exact: dau lovitură pugilistice.

⁸= Mortific.

⁹= Nu cumva, după ce am anunțat cu voce tare regulile competițiilor, să mă trezesc eu însumi descalificat.

1 Profetul era nu numai exponentul poporului, ci și elementul unificator prin încorporare spirituală.

²= Mana cu care Dumnezeu i-a hrănит pe Evrei în pustie.

³= Apa ce s'a revărsat din stânca pe care Moise a lovit-o cu toiaful (Iș 17, 5-6).

⁴Pavel pare a prelua o tradiție rabinică, potrivit căreia stânca dătătoare de apă i-a însotit pe Evrei de-a lungul rătăcirii lor în pustie; ea îl prefigurează pe Hristos, încă de pe atunci prezent în viața lui Israel.

5 Dar cei mai mulți din ei nu I-au plăcut lui Dumnezeu, căci au căzut în pustie⁵.

6 Si aceste pilde⁶ pentru noi s'au făcut, ca să nu poftim la cele rele, aşa cum au poftit aceia.

7 Nici închinători la idoli să nu vă faceti, ca unii din ei; precum este scris: A șezut poporul să mănânce și să bea și s'au sculat să joace;

8 nici să nu ne desfrânăm, aşa cum s'au desfrânat unii din ei și'ntr'o singură zi au căzut douăzeci și trei de mii;

9 nici să-L ispiti pe Domnul, aşa cum L-au ispiti unii din ei și au pierit de serpi;

10 nici să cârtiți, aşa cum au cârtit unii din ei, și nimiciți au fost de către Nimi-citor⁷.

11 Si toate acestea li s'au întâmplat lor ca pilde și au fost scrise spre povătuirea noastră, a celor care-am ajuns sfâr-siturile veacurilor⁸.

12 Prin urmare, cel căruia i se pare că stă'n picioare să ia seama să nu cadă.

13 Ispită⁹ nu v'a cuprins decât la măsura omenească. Dar credincios este Dumnezeu¹⁰, Care nu va îngădui să fiți ispități mai mult decât vă stă'n putere, ci odată cu ispita vă va aduce și calea de a ieși din ea, ca s'o puteți răbda.

⁵Le-au rămas leșurile risipite prin pustie. Gramatical, efectul motivează cauză.

⁶Exemplu; chipuri prefigurative. Evenimente reale cărora planul lui Dumnezeu le-a conferit și o încărcătură simbolică (în cazul de față, avertisment). Vezi, în completare, versetul 11.

⁷În Iș 12, 23: îngerul care a executat pedepsele divine.

⁸= Timpurile mesianice.

⁹Ispită, în intențul de încercare, probă, test, mijloc de verificare. În traducere literală: Nu v'a cuprins ispită decât omenească.

¹⁰Despre „credincioșia lui Dumnezeu” vezi nota de la 1,9.

14 De aceea, iubiții mei, fugiți de închinarea la idoli.

15 Ca unor înțelepti vă vorbesc; judecați voi ce vă spun.

16 Paharul binecuvântării pe care noi îl binecuvântăm, nu este oare împărtășirea cu Sângele lui Hristos? Pâinea pe care noi o frângem, nu este oare împărtășirea cu Trupul lui Hristos?

17 De vreme ce este o singură Pâine, noi, cei mulți, un singur trup suntem, fiindcă toți dintr'o singură Pâine ne împărtăsim.

18 Privilii-l pe Israel cel după trup: Cei ce mânâncă jertfele, nu sunt ei oare părtași altarului?

19 Ce vreau să spun?: că ceea ce i s'a jertfit idolului este ceva?, sau că idolul este ceva?

20 Nu, ci doar că ceea ce jertfesc păgâni, jertfesc demonilor și nu lui Dumnezeu. Și eu nu vreau ca voi să deveniți părtași ai demonilor.

21 Nu puteți bea paharul Domnului și paharul demonilor; nu vă puteți împărtăși din masa Domnului și din masa demonilor.

22 Oare vrem să stârnim gelozia lui Dumnezeu¹¹? Suntem noi mai tari decât El?...

23 Toate-mi sunt îngăduite, dar nu toate folosesc. Toate-mi sunt îngăduite, dar nu toate zidesc.

24 Nimeni să nu caute pe ale sale, ci fiecare pe ale celuilalt.

25 Mâncați tot ce se vinde în măcelărie, fără să puneti întrebări pe temei de conștiință,

¹¹Trimitere la Dt 32, 21; Dumnezeu devine gelos oridecători poporul Său alunecă în idolatrie (închinare la dumnezei neadevărați = „alți dumnezei”).

26 căci al Domnului e pământul și plinirea lui.

27 Dacă cineva dintre necredincioși vă cheamă la masă și vreți să vă duceți, mâncați orice vă este pus înainte, fără să puneti nici o întrebare pe temei de conștiință.

28 Dar dacă cineva vă va spune: Aceasta este din jertfa idolilor!, să nu mâncați, din pricina celui ce v'a spus și pe temei de conștiință –

29 dar conștiința, zic eu, nu a ta, ci a celuilalt; căci de ce să fie libertatea mea judecată de o altă conștiință¹²?

30 Dacă eu sunt părtaș întru a da mulțumire¹³, de ce să fiu defăimat pentru ceea ce mulțumesc?

31 Așa că: ori de mâncați, ori de beți, ori altceva de faceți, toate spre slava lui Dumnezeu să le faceți.

32 Nu le fiți poticnire nici Iudeilor, nici Elinilor, nici Bisericii lui Dumnezeu,

33 așa cum și eu tuturor le plac întru toate, necăutând folosul meu, ci pe al celor mulți, pentru ca ei să se mantuiască.

11

Ținuta femeii la slujbele religioase. Necuviințe ale Corintenilor la Cina Domnului. Întemeierea Cinei Domnului. Împărtășirea în stare de nevrednicie.

¹²Nu din supunere față de conștiință (falsă) a celuilalt, ci din respect față de ea.

¹³= Sunt parte a celor ce-I mulțumesc lui Dumnezeu pentru ceea ce El ne-a oferit în dar – ca rezultat al harului. În cazul de față, grecescul hárís înseamnă exprimarea recunoștinței cuiva față de cineva pentru ceva.

1 Fiți următori ai mei, aşa cum și eu sunt al lui Hristos¹.

2 Fraților, vă laud că'ntru toate vă aduceți aminte de mine și păstrați predaniile aşa cum vi le-am predat eu².

3 Vreau însă ca voi să știți că Hristos este capul oricărui bărbat, iar capul femeiei este bărbatul, iar capul lui Hristos este Dumnezeu³.

4 Orice bărbat care se roagă sau profetează⁴ având capul acoperit, își face capul de rușine;

5 iar orice femeie care se roagă sau profetează cu capul neacoperit, își face capul de rușine – căci tot una este ca și cum ar fi rasă.

6 Că dacă o femeie nu se acoperă cu văl, atunci să se tundă! Dar dacă pentru o femeie e rușinos să se tundă ori să se radă, atunci să-și pună văl!

7 Bărbatul nu trebuie să-și acopere capul, de vreme ce el este chip și slavă a lui Dumnezeu; dar femeia este slava bărbatului

8 – pentru că nu bărbatul este din femeie, ci femeia din bărbat,

9 și pentru că nu bărbatul a fost zidit pentru femeie, ci femeia pentru bărbat

¹Ca idee și conținut, acest verset este concluzia capitolului precedent – pe care, de fapt, îl încheie.

²Altfel formulat: păstrați tradițiile aşa cum vi le-am transmis eu. Tradiție (predanie): transmisierea mai întâi orală și apoi scrisă a învățăturilor doctrinare, morale și liturgice, pe care Biserica le-a codificat apoi în canonul Noului Testament. În completare, vezi textul, și mai explicit, de la 2 Tes 2, 15.

³O ierarhie a autorității, nu a sfîrșeniei. În următoarele opt versete, cuvântul „cap” e folosit în jocul dintre două înțelesuri: acela de parte anatomică a corpului și acela de conducător, sef, superior, întăistătător.

⁴Pentru „a profetiza” vezi nota de la Rm 12, 6.

bat⁵ –.

10 De aceea femeia este datoare să aibă văl⁶ pe capul său, de dragul îngerilor⁷.

11 Totuși, întru Domnul nici femeia fără bărbat și nici bărbatul fără femeie,

12 fiindcă aşa cum femeia este din bărbat, tot astfel și bărbatul este prin femeie; și toate sunt de la Dumnezeu.

13 Judecați voi însivă: E cuviincios oare ca o femeie să se roage lui Dumnezeu cu capul descoperit?

14 Oare nu însăși firea vă învață că pentru bărbat e rușinos dacă-și poartă părul lung,

15 în timp ce dacă femeia-și poartă părul lung e spre slava ei? Căci părul i-a fost dat ca acoperământ.

16 Iar dacă i se pare cuiva că pentru asta trebuie să se certe, noi nu avem un astfel de obicei, și nici Bisericile lui Dumnezeu⁸.

17 Dar aceasta poruncindu-vă eu vouă, nu vă laud; că voi vă adunați nu spre mai bine, ci spre mai rău.

18 Fiindcă'n primul rând aud – și'n parte cred – că atunci când vă adunați ca Biserică⁹, între voi sunt dezbinări.

⁵Paranteză în sprijinul argumentației; referire la Fc 2, 2123.

⁶Literal: stăpânire. Vălul ca semn de autoritate.

⁷Este vorba de îngerii care participă, nevăzuți, la slujbele religioase. Într-o rugăciune de taină a Liturghiei ortodoxe, preotii se referă la „sfinții Tăi îngeri care slujesc și se roagă împreună cu noi”. Conștientizarea acestei prezențe, provocată de Pavel, poate contribui la o mai bună ordine și cuviință în biserică.

⁸Argument menit să reteze orice altă discuție pe această temă.

⁹În adunări anume constituite pentru celebrarea cultului (Euharistiei), spre deosebire de cele obișnuite, cu caracter nesacramental.

19 Căci între voi trebuie să fie și erezuri, pentru ca să se vădească'ntre voi cei încercați.

20 Așadar, când vă adunați laolaltă, nu e Cina Domnului aceea pe care o mâncați,

21 că fiecare o ia'nainte să mânânce de'ndată ce s'a așezat la masă, și unul e flămând în timp ce altul se îmbată¹⁰.

22 Oare n'aveți voi case ca să mâncați și să beți? Sau disprețuiți Biserica lui Dumnezeu și-i rușinați pe cei ce nu au? Ce să vă spun? Să vă laud? Întru aceasta nu vă laud.

23 Fiindcă eu de la Domnul am primit ceea ce v'am predat și vouă: Că Domnul Iisus, în noaptea în care a fost vândut, a luat pâine

24 și, mulțumind, a frânt și a zis: „Luăți, mâncați; acesta este Trupul Meu Cel ce se frânge pentru voi. Aceasta să faceți spre pomenirea Mea”.

25 Asemenea și paharul după cină, zicând: „Acest pahar este Legea¹¹ cea Nouă întru Sâangele Meu. Aceasta să faceți oridecâtori veți bea, spre pomenirea Mea”.

26 Fiindcă de câte ori veți mâncă pâinea aceasta și veți bea paharul acesta, moartea Domnului o vestiți până când El va veni.

27 Astfel, oricine va mâncă pâinea sau va bea paharul Domnului cu nevrednicie, vinovat va fi față de Trupul și de Sâangele Domnului.

28 Să se cerceteze dar omul pe sine, și aşa să mânânce din Pâine și să bea din

¹⁰Pavel osândește năravul Corintenilor de a se ospăta în aşteptarea celor întârziați și înainte de Cina propriu-zisă.

¹¹„Legea” este termenul consacrat în cult pentru „legământul”.

Pahar.

29 Căci cel ce mânâncă și bea cu nevrednicie, osândă își mânâncă și bea, nesocotind Trupul Domnului.

30 De aceea sunt mulți dintre voi neputincioși și bolnavi și mulți au murit.

31 Că dacă ne-am judeca noi înșine, nu am mai fi judecați;

32 dar când ne judecă Domnul, ni se dă o pedeapsă, ca să nu fim osândiți împreună cu lumea.

33 De aceea, frații mei, când vă adunați ca să mâncați, așteptați-vă unii pe alții.

34 Iar dacă cuiva îi este foame, să mânânce acasă, ca să nu vă adunați spre osândă. Cât despre celelalte, le voi rândui când voi veni.

12

Darurile duhovnicești. Multe mădulare, un singur trup.

1 Iar în ceea ce privește darurile duhovnicești, nu vreau, fraților, ca voi să fiți în necunoștință.

2 Voi știți că la vremea când erați păgâni vă duceați la idolii cei necuvântători ca și cum ați fi fost niște apucați¹.

3 De aceea vă fac cunoscut că nimeni grăind în Duhul lui Dumnezeu nu zice: Anatema fie Iisus!, și nimeni nu poate

¹Opera lui Pavel – mai ales prințr'o anumită terminologie – îl arată și ca pe un cunoșcător al religiilor păgâne, dintre care unele aveau rituale orgiastice menite să-i scoată pe participanți de sub controlul propriu și să-i împingă irezistibil spre manifestări dezordonate, asemenea unor posedați. Apostolul demonstrează că autenticitatea vieții religioase nu e certificată de astfel de manifestări, ci, dimpotrivă, de calm, echilibru, raționalitate, sfîrșenie senină.

să zică: Domn este Iisus!, decât întru Duhul Sfânt.

⁴ Sunt felurimi de daruri duhovnicești², dar e Același Duh;

⁵ și sunt felurimi de slujiri, dar e Aceleși Domn;

⁶ și felurimi de lucrări sunt, dar Același Dumnezeu este Cel care pe toate în toți le lucrează³.

⁷ Și arătarea⁴ Duhului i se dă fiecărui spre folosul tuturor.

⁸ Unuia i se dă prin Duhul cuvânt de înțelegiune; iar altuia, cuvânt de cunoaștere, potrivit Aceluiași Duh;

⁹ și unuia intr'Același Duh i se dă credință; iar altuia, darurile vindecărilor, intr'Același Duh;

¹⁰ unuia, faceri de minuni; iar altuia, profetie; unuia, deosebirea duhurilor; iar altuia, felurimea limbilor; iar altuia, tălmăcirea limbilor.

¹¹ Și pe toate acestea Unul și Același Duh le lucrează, fiecărui în parte împărțindu-i după cum vrea El.

¹² Că după cum trupul este unul și are multe mădulare, dar toate mădularele trupului, deși multe, sunt un trup, aşa și cu Hristos.

¹³ Pentru că noi toți intr'un Duh ne-am botezat, pentru ca să fim un singur trup – fie Iudei, fie Elini, fie robi, fie liberi – și toți la un Duh ne-am adăpat.

² „Dar duhovnicesc” îl traduce pe grecescul hárismá: favoare personală acordată de Dumnezeu, prin Duhul Sfânt, unor aleși ai Săi din Biserică primară (harismatici), cu misiuni speciale și specifice în răspândirea și consolidarea Evangheliei.

³ Versetele 4, 5 și 6 cuprind o referire clară la Persoanele Sfintei Treimi.

⁴ Revelarea dinamică; modul de a se manifesta.

¹⁴ Că nici trupul nu este un singur mădular, ci multe.

¹⁵ Dacă piciorul ar zice: Pentru că nu sunt mâna, eu nu sunt din trup!, asta nu-nseamnă că el nu e din trup;

¹⁶ și dacă urechea ar zice: Pentru că nu sunt ochi, eu nu sunt din trup!, asta nu-nseamnă că ea nu e din trup.

¹⁷ Și dacă întregul trup ar fi ochi, unde-ar fi auzul? și dacă ar fi pe de-a'ntregul auz, unde-ar fi miroslul?

¹⁸ Dar aşa cum e, Dumnezeu a pus mădularele în trup, pe fiecare din ele, aşa cum a vrut El.

¹⁹ Dacă ele toate ar fi un singur mădular, unde-ar fi trupul?

²⁰ Dar aşa cum e, sunt multe mădulare, dar un singur trup.

²¹ Și nu poate ochiul să-i zică mâinii: N'am nevoie de tine!; sau, tot aşa, capul să le zică picioarelor: N'am nevoie de voi!

²² Dimpotrivă, cu mult mai mult: mădularele trupului socotite a fi mai slabe, ele sunt mai trebuincioase;

²³ și pe cele ce ni se par că sunt mai de necinste ale trupului, pe acelea cu mai multă cinstire le încingem, și cele necuviincioase ale noastre au parte de mai multă cuviință,

²⁴ de care cele cuviincioase ale noastre nu au nevoie. Dar Dumnezeu a întocmit astfel trupul, dând mai multă cinstire celui căruia îi lipsește,

²⁵ ca să nu fie dezbinare în trup, ci mădularele să se îngrijească deopotrivă unele de altele.

²⁶ Și dacă un mădular suferă, toate mădularele suferă cu el; și dacă un mădular este slăvit, toate mădularele se bucură cu el.

27 Iar voi sunteți trupul lui Hristos, și mădulare fiecare în parte.

28 Și pe unii i-a pus Dumnezeu în Biserică: întâi, apostoli; al doilea, profeti; al treilea, învățători... Apoi sunt minunile, apoi darurile vindecărilor, ajutorările, cārmuirile, felurimea limbilor.

29 Oare toți sunt apostoli? oare toți sunt profeti? oare toți sunt învățători? oare toți fac minuni?

30 oare toți au darurile vindecărilor? oare toți vorbesc în limbi? oare toți pot să tălmăcească?...

31 Râvniți însă la darurile cele mai bune. Și-am să v'arăt acum o cale și mai înaltă:

13

Iubirea.

1 De-aș grăi în limbile oamenilor și ale îngerilor, dar dacă n'am iubire¹ făcuteam'm am aramă sunătoare și chimval zăngănitor².

2 Și de-aș avea darul profetiei și de-aș cunoaște toate tainele și toată știința și de-aș avea credința toată să pot muta și munții, dar dacă n'am iubire, nimic nu sunt.

¹Despre iubirea duhovnicească (agápe) vezi nota de la In 11, 5. Ea este tema acestui splendid capitol, devenit celebru în literatura universală, un adevărat imn închinat virtuții creștine supreme și inserat aici de Pavel ca operă elaborată.

²Chimval (din grecescul kýmvalon): instrument muzical compus din două talgere de alamă lovite unul de altul cu amândouă mâinile. Era folosit în cult, dar însotea, amplificându-le, și răcnetele războinicilor când porneau la atac. Ideea este aceea, ironică, de zgromot mare în amplitudine și gol de conținut.

3 Și toate averile mele de le-aș împărți și trupul meu de mi l-aș da să-l ardă, dar dacă n'am iubire, nimic nu-mi folosește.

4 Iubirea rabdă'ndelung; iubirea se dăruie, ea nu invidiază; ea nu se trufește, nu se îngâmfă;

5 ea nu se poartă cu necuvintă, nu-și caută pe ale sale, nu se întărâtă, nu ține'n seamă răul,

6 nu se bucură de nedreptate, ci de adevăr se bucură;

7 pe toate le suferă, pe toate le crede, pe toate le nădăjduiește, pe toate le rabdă;

8 iubirea niciodată nu se trece. Fie ele profetiile: pieri-vor; fie ele limbile: înceta-vor; fie ea știința: pieri-va.

9 Că'n parte cunoaștem și'n parte profetim.

10 Dar când va veni ceea ce-i desăvârșit, atunci ceea ce-i în parte se va desființa.

11 Când eram copil, vorbeam ca un copil, gândeam ca un copil, judecam ca un copil; dar când am devenit bărbat, le-am desființat pe cele ale copilului.

12 Căci acum vedem prin oglindă³, ca'n ghicitură; dar atunci, față către față. Acum cunosc în parte; atunci însă deplin voi cunoaște, aşa cum și eu deplin sunt cunoscut.

13 Și acum rămân: credința, nădejdea, iubirea, acestea trei⁴; dar cea mai mare din ele este iubirea.

³Oglinda din vechime: o suprafață de metal șlefuit, cu imaginea neclară. Ideea esențială: nu vedem realitatea directă, ci reflectată (cu evenualele distorsiuni).

⁴= Cele trei virtuți teologice.

14

Limbile și profeția. Toate, făcute cu rânduială.

¹ Urmăriți iubirea¹ și râvniți la darurile duhovnicești, dar mai ales la acela de a profetiza².

² Pentru că cel ce vorbește într'o limbă³ nu oamenilor le vorbește, ci lui Dumnezeu; căci nimeni nu-l înțelege, dar el în duh grăiește taine.

³ Dimpotrivă, cel ce profetizează le vorbește oamenilor: spre zidire, îndemn și mânghiere.

⁴ Cel ce grăiește într'o limbă, pe sine însuși se zidește; dar cel ce profetizează, zidește Biserica.

⁵ Eu pe toți vă vreau să grăiți în limbi, dar cu mult mai mult să profetizați. Cel ce profetizează e mai mare decât cel ce grăiește'n limbi, în afară numai dacă acesta și tălmăcește, pentru ca Biserica să primească zidire.

⁶ Iar acum, fraților, dacă veni la voi grăind în limbi, de ce folos v'as fi dacă nu vă vorbesc: fie'ntru descorerire, fie'ntru cunoștință, fie'ntru profesie, fie'ntru învățătură?

⁷ Căci aşa cum instrumentele muzicale⁴ – fie flaut, fie titeră: de nu vor scoate sunete deosebite, cum se va cunoaște care este din flaut sau care este din titeră?;

¹= Faceți din iubire ţinta voastră supremă.

²Pentru „a profetiza” și „a profeti” vezi notele de la FA 11, 27 și Rm 12, 6.

³A vorbi în una sau mai multe limbi străine constituia darul glosolaliei, una din harismele Bisericii primare, deloc lipsită de spectaculozitate, și poate că tocmai de aceea râvnită de numeroși creștini. Pavel caută să-i tempereze în favoarea sobrietății și profunzimii pe care le oferea harisma profetiei.

⁴Literal: cele neînsuflețite care dau sunet.

⁸ și dacă trâmbița va scoate un sunet fără semn⁵, cine se va pregăti de război?,

⁹ aşa și voi: Dacă prin limba voastră nu veți scoate cuvânt lesne de'nțeles, cum se va cunoaște ce-ați grăit? Veți vorbi în vânt.

¹⁰ În lume sunt nu știu câte feluri de limbi, dar nici una din ele nu-i fără semn⁶.

¹¹ Deci, dacă nu voi ști înțelesul semnului, eu voi fi barbar⁷ pentru cel ce vorbește, iar cel ce vorbește va fi barbar pentru mine.

¹² Aşa și voi, de vreme ce râvniți la daruri duhovnicești, căutați să le aveți cu prisosință spre zidirea Bisericii.

¹³ De aceea, cel ce grăiește într'o limbă să se roage ca să și poată tălmăci.

¹⁴ Că dacă mă rog într'o limbă, duhul meu se roagă, dar mintea mea e neroditore⁸.

¹⁵ Atunci, ce-am să fac?: Mă voi ruga cu duhul, dar mă voi ruga și cu mintea; voi cânta cu duhul, dar voi cânta și cu mintea.

¹⁶ Altfel, dacă tu vei binecuvânta⁹ cu duhul, cum va zice Amin după mulțumirea ta cel ce stă'n locul omului de rând¹⁰, de vreme ce el nu știe ce zici?

⁵= Fără semnalul specific, convențional.

⁶Literal: fără sunet (specific). Fiecare limbă își are propriul ei limbaj inteligibil.

⁷Barbari erau numiți toți cei care nu vorbeau limba greacă; Elinii considerau că aceștia scot sunete fără noimă, simple bolboroseli.

⁸Pentru distincția terminologică dintre duh (pneuma) și minte (nóos) vezi nota de la Rm 1, 9.

⁹A binecuvânta (aici): a-I mulțumi lui Dumnezeu.

¹⁰= Neștiutor; neinițiat; cel ce nu posedă harisma glosolaliei.

17 Căci tu, într'adevăr, tu mulțumești bine, dar celălalt nu se zidește.

18 Mulțumesc Dumnezeului meu că vorbesc în limbi mai mult decât voi toți;

19 dar în Biserică vreau să grăiesc cinci cuvinte cu mintea mea, ca să-i învăț și pe alții, decât zece mii de cuvinte într'o limbă oarecare.

20 Fraților, nu fiți copii în gândire; în răutate, da, fiți prunci, dar în gândire fiți desăvârșiți.

21 În lege este scris: Grăi-voi acestui popor în alte limbi și prin buzele altora, și nici aşa nu Mă vor asculta, zice Domnul.

22 Așa că limbile sunt semn nu pentru cei credincioși, ci pentru cei necredincioși; dar profetia, nu pentru cei necredincioși, ci pentru cei credincioși.

23 Deci, dacă Biserica toată s'ar aduna laolaltă și toți ar vorbi în limbi și ar intra neștiutori sau necredincioși, oare nu vor zice că sunteți nebuni?

24 Dar dacă toți ar profetiza și ar intra un necredincios sau un neștiitor¹¹, el este dovedit de toți, judecat de toți,

25 cele ascunse ale inimii lui se dau pe față și astfel, căzând el cu fața la pământ, I se va încchina lui Dumnezeu mărturisind că Dumnezeu este într'adevăr întru voi.

26 Așadar, fraților, ce trebuie făcut?: Când vă adunați împreună, fiecare din voi are o cântare, are o învățătură, are o descoperire, are o limbă, are o tălmăcire: toate spre zidire să se facă.

27 Dacă se grăiește într'o limbă, să fie câte doi sau cel mult trei și să grăiască

pe rând, iar unul să tălmăcească;

28 iar dacă nu se află tălmăcitor, atunci să tacă'n Biserică și să-și grăiască numai lui și lui Dumnezeu.

29 Profetii să vorbească doi sau trei, iar ceilalți să judece¹².

30 Iar dacă altuia care șade i se va descoperi ceva, cel dintâi să tacă.

31 Fiindcă toți puteți profetiza, unul câte unul, așa ca toți să înevețe și toți să se mângâie.

32 Și duhurile profetilor li se supun profetilor,

33 pentru că Dumnezeu nu este al neorânduielii, ci al păcii. Ca în toate Bisericile sfîntilor¹³,

34 femeile voastre să tacă'n adunările bisericesti; fiindcă lor nu le este îngăduit să vorbească, ci să se supună, așa cum spune și legea.

35 Iar dacă vor să înevețe ceva, să-i întrebe pe bărbații lor acasă, căci este rușinos ca femeile să vorbească'n Biserică.

36 Oare de la voi a ieșit cuvântul lui Dumnezeu?, sau numai până la voi a ajuns?

37 Dacă i se pare cuiva că este profet sau om duhovnicesc, să recunoască faptul că ceea ce vă scriu eu e o poruncă a Domnului.

38 Dar dacă cineva nu vrea să știe, să nu știe!...

39 Prin urmare, frații mei, râvniti a profetiza și nu opriți să se grăiască'n limbi;

40 dar toate să se facă'n cuviință și după rânduială.

¹¹Cineva din afara comunității; un neinițiat; un ignorant al tainelor duhovnicești, a cărui inimă însă va fi citită de întreaga comunitate prin harisma profetiei.

¹²= Să cumpănească ceea ce se spune.

¹³Sfârșit de verset care, de fapt, începe un nou paragraf; Pavel argumentează printre cutumă a timpului.

15

Învierea lui Hristos. Învierea morților. Cum vor învia trupurile.

1 Vă aduc însă aminte, fraților, de Evanghelia pe care v'am binevestit-o, pe care ați și primit-o, întru care și stați cu tărie,

2 prin care și sunteți mândruți dacă o țineți cu tărie aşa cum v'am binevestit-o eu; dacă nu, în zadar ați crezut.

3 Căci înainte de toate v'am predat ceea ce și eu am primit: că Hristos a murit pentru păcatele noastre, potrivit Scripturilor,

4 că a fost îngropat și că a înviat a treia zi, după Scripturi¹;

5 și că i S'a arătat lui Chefa, apoi celor doisprezece;

6 după aceea S'a arătat în același timp la peste cinci sute de frați – dintre care cei mai mulți trăiesc până astăzi, iar unii au adormit –;

7 după aceea i S'a arătat lui Iacob, apoi tuturor apostolilor;

8 iar la urma tuturor, ca unui născut înainte de vreme², mi S'a arătat și mie.

9 Căci eu sunt cel mai mic dintre apostoli; nici nu sunt vrednic să mă numesc apostol, pentru că am prigoniț Biserica lui Dumnezeu.

10 Dar prin harul lui Dumnezeu sunt ceea ce sunt, și harul Său care este

¹Formulă introdusă în Simbolul de Credință de la Niceea, în anul 325.

²= Prunc încă neîmplinit. După unii comențatori occidentali, comparația ar fi o aluzie la modul „chirurgical” în care Pavel a fost convertit pe drumul Damascului. Ea însă pare mai degrabă o expresie a smereniei pe care Apostolul și-o asumă adesea, în alternanță cu propria conștiință de sine (vezi versetele următoare).

în mine n'a fost în zadar; dimpotrivă, m'am ostenit mai mult decât ei toți – dar nu, nu eu, ci harul lui Dumnezeu care este în mine.

11 Prin urmare, ori că sunt eu, ori că sunt ei, noi aşa propovăduim și voi aşa ați crezut.

12 Iar dacă se propovăduiește că Hristos a înviat din morți, atunci cum de zic unii dintre voi că nu există înviere a morților³?

13 Dacă nu există înviere a morților, atunci nici Hristos n'a înviat.

14 Iar dacă Hristos n'a înviat, atunci zadarnică este propovăduirea noastră, zadarnică e și credința voastră.

15 Ba încă ne aflăm și martori minciunosi ai lui Dumnezeu, pentru că împotriva lui Dumnezeu am mărturisit că El L-a înviat pe Hristos, pe Care deci nu L-a înviat, de vreme ce morții nu învie.

16 Că dacă morții nu învie, atunci nici Hristos n'a înviat.

17 Iar dacă Hristos n'a înviat, zadarnică vă este credința, voi sunteți încă în păcatele voastre.

18 Si atunci, și cei ce au adormit întru Hristos au pierit.

19 Iar dacă noi numai pentru viață aceasta nădăduim în Hristos, suntem mai de plâns decât toți oamenii.

20 Dar nu!: Hristos a înviat din morți, pârgă celor adormiți⁴.

³Credință încă neconsolidată printre creștinii din Corint, sub influența mediilor sociale eterogene. Evreii aveau o idee destul de vagă despre învierea morților, în timp ce Grecii o considerau de-a dreptul aberantă (vezi reacția Atenienilor la predica lui Pavel, FA 17, 32).

⁴Întâiul fruct care s'a copt (pârga) e semnul și garanția că celelalte vor veni după el.

21 Că de vreme ce printr'un om a venit moartea, tot printr'un om a venit și înviera morților.

22 Că după cum toți mor în Adam, tot aşa toți vor învia întru Hristos.

23 Dar fiecare în ceata sa: Hristos, ca pârghă; apoi cei ai lui Hristos, la Venirea Lui.

24 Apoi vine sfârșitul, când Domnul Îi va preda lui Dumnezeu-și-Tatăl împărăția, când va desfînta toată domnia și toată stăpânirea și toată puterea⁵.

25 Căci El trebuie să împărătească până ce-și va pune pe toți vrăjmașii sub picioarele Sale.

26 Cel din urmă vrăjmaș care va fi nimicit este moartea;

27 căci pe toate I le-a supus sub picioarele Sale. Dar când spune că toate I-au fost supuse Lui, e limpede că în afară de Cel care I le-a supus Lui pe toate.

28 Iar când toate-I vor fi supuse Lui, atunci și Fiul I Se va supune Celui care I le-a supus Lui pe toate, pentru ca Dumnezeu să fie totul întru toate.

29 Altminteri, ce vor face aceia care se botează pentru morți⁶? Dacă morții nicidcum nu învie, de ce se mai botează pentru ei?

30 Și noi, noi de ce mai înfruntăm primediu'ntot ceasul?

31 Eu mor în fiecare zi!; v'o jur, frațiilor, pe lauda'ntru voi pe care o am întru Hristos Iisus, Domnul nostru!

⁵= Forțele demonice care I se împotrivesc lui Dumnezeu (vezi și nota de la Rm 8, 38).

⁶Aceasta e singura informație asupra obiceiului unor creștini de a se boteza în numele celor dragi care muriseră, probabil, în stare de catehumenat, adică înainte de a fi primit botezul, crezând că prin aceasta le-ar putea fi întrucâtva de folos. Argument suplimentar al lui Pavel.

32 Dacă'n planul omenesc m'am luptat eu cu fiarele'n Efes⁷, care-mi e folosul? Dacă morții nu învie, să bem și să mâncăm, căci mâine vom muri!...

33 Nu vă lăsați înșelați: „Tovărășiiile rele strică obiceiurile bune⁸”.

34 Treziți-vă cum se cuvine și nu păcătuți. Căci unii n'au cunoștință de Dumnezeu; o spun spre rușinea voastră.

35 Dar va zice careva: Cum învie morții? și cu ce trup vin⁹?

36 Nebun ce ești! Ceea ce semenii tu nu capătă viață dacă nu moare.

37 Și ceea ce semenii tu nu este trupul ce va să fie, ci un bob gol-goluj, fie de grâu, fie de altceva din celealte;

38 iar Dumnezeu îi dă un trup aşa cum vrea El, fiecarei semințe un trup.

39 Nu toate trupurile carnale sunt aceleași trup carnal, ci unul este trupul carnal al oamenilor și altul este trupul carnal al dobitoacelor și altul este trupul carnal al păsărilor și altul este trupul carnal al peștilor.

⁷Probabil, o metaforă în relație cu o experiență a lui Pavel pe care n'o cunoaștem din alte izvoare.

⁸Vers din poetul Menandru, devenit zicală populară (în proverbele românești: „merele pătrunde le strică pe cele bune”).

⁹În versetele 35-44, terminologia paulină trebuie citită și înțeleasă astfel: a) „trup carnal” (sárnx): carne, natura materiei care alcătuiește trupul; b) „trup” (sóma): forma organizată, cu chip specific, a materiei carnale; c) „trup firesc” (psyhikós): trupul înzestrat cu suflet viu, dar care trăiește doar la nivelul afectelor și pasiunilor, pradă labilității psihologice; d) „trup duhovnicesc” (pneumatikós): trupul transfigurat prin înviere, asemănător cu trupul înviat al lui Iisus Hristos, liber nu numai de materia corruptibilă, ci și de labilitatea psihologică, dominat de propriul său duh în comuniune cu Duhul Sfânt, devenit capabil să participe la slava lui Dumnezeu.

40 Sunt și trupuri cerești și trupuri pământești; dar una este slava celor cerești și alta a celor pământești.

41 Una este strălucirea soarelui și alta strălucirea lunii și alta strălucirea stelelor; căci stea de stea se deosebește în strălucire.

42 Așa-i și cu învierea morților: Se seamănă întru stricăciune, învie întru nestrîcăciune;

43 se seamănă întru necinste, învie întru slavă; se seamănă întru slabiciune, învie întru putere;

44 se seamănă trup firesc, învie trup duhovnicesc. Dacă există trup firesc, există și trup duhovnicesc,

45 așa cum este scris: Făcutu-să omul cel dintâi, Adam, întru suflet viu; Adam cel de pe urmă¹⁰, cu duh făcător de viață.

46 Dar nu cel duhovnicesc este întâi, ci cel firesc, apoi cel duhovnicesc.

47 Omul cel dintâi este din pământ, pământesc; omul cel de-al doilea este din cer.

48 Precum cel pământesc, așa și cei pământești; și precum Cel ceresc, așa și cei cerești.

49 Și după cum am purtat chipul celui pământesc, vom purta și chipul Celui ceresc¹¹.

50 Pe aceasta însă v' o spun eu vouă, frațiilor: Carnea și săngele nu pot moșteni împărăția lui Dumnezeu, nici stricăciunea nu moștenește nestrîcăciunea.

51 Iată, taină vă spun vouă: Nu toți vom muri, dar toți ne vom schimba,

52 deodată, într'o clipire de ochi, la trâmbița de apoi. Căci trâmbița va suna și morții vor învia nestrîcăcioși, iar noi ne vom schimba.

53 Căci trebuie ca ființa aceasta stricăcioasă să se îmbrace în nestrîcăciune și ființa aceasta muritoare să se îmbrace în nemurire.

54 Iar când ființa aceasta stricăcioasă se va îmbrăca în nestrîcăciune și ființa aceasta muritoare se va îmbrăca în nemurire, atunci va fi cuvântul care este scris: Înghițită-să moartea'ntru biruință.

55 Unde-ți este, moarte, biruință? Moarte, unde-ți este boldul?

56 Iar boldul morții este păcatul, iar puțerea păcatului este legea.

57 Dar să-I dăm mulțumire lui Dumnezeu, Care ne-a dat biruință prin Domnul nostru Iisus Hristos!

58 Drept aceea, iubiții mei frați, fiți tari, neclintiți, totdeauna sporind în lucrul Domnului, știind că osteneala voastră nu este zadarnică'ntru Domnul.

16

Ajutoare pentru frați. Plan de călătorie. Ultime îndemnuri. Salutări.

1 Cât despre strângerea de ajutoare pentru sfinți¹²: precum le-am poruncit Bisericilor Galatiei, așa să faceți și voi.

2 În ziua întâi a săptămânii fiecare din voi să-și pună deoparte, strângând cât

10= Iisus Hristos.

11 Versetele 48-49: relația dintre tip și arhetip (cele două modele arhetipale fiind Adam și Hristos).

12= Colecta inițiată și condusă de Pavel pentru ajutorarea creștinilor din Ierusalim. Vezi FA 24, 17; Rm 15, 26-28; 2 Co 8-9; Ga 2, 10.

poate, ca să nu se facă strângere abia atunci când voi veni eu.

3 Iar când voi veni, pe cei pe care voi îi veți socoti, pe aceia îi voi trimite cu scrisori să ducă darul vostru la Ierusalim.

4 Și de se va cuveni să merg și eu, vor merge împreună cu mine.

5 Dar la voi am să vin când voi trece prin Macedonia, că prin Macedonia trec.

6 Poate că la voi mă voi opri mai mult, sau chiar voi și ierna, ca să mă petrețeți oriunde mă voi duce.

7 Că nu vreau să vă văd acum doar în treacăt, ci nădăjduiesc să rămân la voi câtăva vreme, dacă Domnul va îngădui.

8 Voi rămâne însă în Efes până la sărbătoarea Cincizecimii,

9 că ușă mare mi s'a deschis și rodnică, și sunt mulți potrivnici.

10 Iar de va veni Timotei, vedeți să fie la voi fără teamă; că lucrul Domnului îl lucrează ca și mine.

11 Nimeni deci să nu-l disprețuiască²; ci să-l petrețeți cu pace, ca să vină la mine; că-l aştept cu frații.

12 Cât despre fratele Apollo, l-am rugat mult să vină la voi cu frații; totuși nu i-a fost voia să vină acum, dar va veni când va găsi prilej.

13 Privegheați, stați în credință pe picioarele voastre, îmbărbătați-vă, întăriți-vă.

14 Toate ale voastre cu iubire să se facă.

15 Încă ceva, fraților: Voi știți casa lui Ștefanas³, că este pârga Ahaiei și că

²În sensul: să nu-l subestimeze.

³Casa lui Ștefanas: vezi nota de la 1, 16. Ștefanas și toți ai săi fuseseră botezați de Pavel.

spre slujirea sfinților s'au rânduit pe ei însiși;

16 vă rog ca și voi să vă supuneți unora ca aceștia și oricui lucrează și se ostenește împreună cu ei.

17 Mă bucur de venirea lui Ștefanas, a lui Fortunat și a lui Ahaic, pentru că ei au împlinit lipsa voastră,

18 că mi-au odihnit duhul, pe al meu și pe al vostru. Pe unii ca ei, aşadar, învătați-vă să-i cunoașteți.

19 Vă îmbrățișează Bisericile Asiei. Vă îmbrățișează mult, în Domnul, Acvila și Priscila, împreună cu Biserica din casa lor.

20 Vă îmbrățișează frații toți. Îmbrățișați-vă unii pe alții cu sărutare sfântă.

21 Salutarea, cu mâna mea, a lui Pavel⁴.

22 Dacă cineva nu-L iubește pe Domnul, să fie anatema⁵! Maranata⁶!

23 Harul Domnului Iisus Hristos să fie cu voi!

24 Dragostea mea e cu voi toți întru Hristos Iisus! Amin.

⁴Versetele 21-24 nu-i sunt dictate tahigrafului, ci scrise direct de mâna lui Pavel.

⁵= Blestemat, exclus din comunitate, destinat pieirii (vezi și Rm 9, 3).

⁶În aramaică: Doamne, vino! (cf. Ap 22, 20). Cele două cuvinte aramaice pot fi legate și altfel: Maran atha, în care caz (cum fac unii traducători), expresia înseamnă: Domnul vine! (corectă și ea, în acord cu gândirea lui Pavel – vezi Rm 13, 12).

Epistola a doua către Corinteni

1

Salutare. Mulțumiri lui Dumnezeu pentru necazuri și suferințe. Amânarea vizitei lui Pavel.

1 Pavel, apostol al lui Hristos Iisus, prin vrerea lui Dumnezeu, și Timotei, fratele, Bisericii lui Dumnezeu celei din Corint, împreună cu toți frații care sunt în Ahaia:

2 Har vouă și pace de la Dumnezeu, Tatăl nostru, și de la Iisus Hristos!

3 Binecuvântat este Dumnezel și Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos, Părintele îndurărilor și Dumnezeul a toată mândgăierea,

4 Cel ce ne mândgăie pe noi în tot necazul nostru, pentru ca pe cei ce se află'n tot necazul să-i putem și noi mândgăia prin mândgăierea cu care noi însine suntem mândgăiați de Dumnezeu.

5 Că după cum prisosesc întru noi patimile lui Hristos, tot aşa prisosește și mândgăierea noastră prin Hristos.

6 Și dacă noi suferim necaz, aceasta-i pentru mândgăierea și mântuirea voastră; iar dacă suntem mândgăiați, aceasta-i pentru a voastră mândgăiere, care vă întărește să îndurați cu răbdare aceleași suferințe pe care și noi le

îndurăm.

7 Și neclintită-i nădejdea noastră pentru voi, știind că aşa cum sunteți părtăși suferințelor, tot astfel și mândgăieri.

8 Căci nu voim, fraților, ca voi să nu știți de necazul nostru care ni s'a făcut în Asia; că peste măsură, peste puteri am fost îngreuiatați, încât nu mai aveam nici o nădejde pentru viața noastră.

9 Dar noi întru noi însine ne-am socotit osândiți la moarte, ca să nu ne punem încredere în noi, ci în Dumnezeu Cel care-i învie pe cei morți¹,

10 Cel care ne-a izbăvit pe noi dintr'o moarte ca aceasta și ne izbăvește, și'n Care nădăduim că încă ne va mai izbăvi,

11 dacă și voi ne veți ajuta prin rugăciune, pentru ca darul² acesta primit de noi din partea multora, multora să le fie prileje de mulțumire pentru noi.

12 Căci lauda noastră aceasta este: mărturia conștiinței noastre că ne-am

¹Cel ce-și asumă moartea nu se mai teme de moarte, de vreme ce teama de moarte este anulată prin credința în înviere.

²= Darul lui Dumnezeu. Binefacerile dumnezeiești obținute de un creștin prin rugăciunea obștească devin obiectul mulțumirii pe care obștea I-o aduce lui Dumnezeu în numele și în favoarea beneficiarului.

purtat în lume, și mai ales între voi, întru sfințenia și curăția care vin de la Dumnezeu, nu întru înțelepciune pământească³, ci întru harul lui Dumnezeu.

¹³ Căci nu vă scriem nimic altceva decât ceea ce voi citiți și înțelegeți; și nădăduiesc că ne veți înțelege pe de-a'ntregul,

¹⁴ după cum în parte ne-ați și înțeles, anume că noi suntem lauda voastră, aşa cum și voi veți fi lauda noastră⁴ în ziua Domnului nostru Iisus.

¹⁵ Cu această încredințare plănuiam eu mai întâi să vin la voi, ca să aveți un al doilea har⁵,

¹⁶ și pe la voi să trec în Macedonia, și din Macedonia să vin iarăși la voi, și de voi să fiu însoțit în Iudeea.

¹⁷ Așadar, dacă aceasta am plănuit, purtatu-m'am oare cu ușurință?; sau oare după trup plănuiesc eu ceea ce plănuiesc, aşa încât la mine Da să fie în același timp Nu?⁶

¹⁸ Pe credințioșia lui Dumnezeu, că vorba noastră către voi n'a fost Da-și-Nu,

¹⁹ căci Fiul lui Dumnezeu, Iisus Hristos, Cel propovăduit vouă prin noi – prin mine, prin Silvan și prin Timotei

³ Literal: înțelepciune carnală; derivată din rațiunile materiei.

⁴ În limbajul biblic, a fi cineva lauda cuiva: a-i fi devenit pricină de mândrie (în înțelesul bun al cuvântului), aşa cum părinții sunt mândri de copiii lor și viceversa.

⁵ În variantă: ca să aveți o îndoitoare bucurie. Oricum, vizita lui Pavel este un „har”, o favoare pe care Dumnezeu le-o acordă Corintenilor prin el.

⁶ Pavel respinge acuzația unora că între timp el și-a schimbat planul de călătorie, dând prin aceasta dovadă de ambiguitate.

– n'a fost Da-și-Nu, ci'ntru El a fost numai Da;

²⁰ căci toate făgăduințele lui Dumnezeu sunt Da întru El; de aceea prin El este din parte-ne Amin-ul, spre slavă lui Dumnezeu.

²¹ Iar Cel ce'n Hristos ne întărește pe noi împreună cu voi și ne-a uns este Dumnezeu,

²² Care Și-a și pus pecetea pe noi și a dat arvuna Duhului⁷ în inimile noastre.

²³ Dar eu Îl chem pe Dumnezeu ca martor asupra sufletului meu, că spre a căruța pe voi n'am venit încă în Corint.

²⁴ Nu că am fi noi stăpâni pe credința voastră; suntem însă împreună-lucrători ai bucuriei voastre, căci voi să țineți tari în credință.

2

Amânarea vizitei lui Pavel (continuare). Iertare pentru cel ce a greșit. Nerăbdarea și ușurarea lui Pavel.

¹ Și'n sinea mea am socotit aceasta, să nu vin la voi din nou cu întristare¹.

² Că dacă eu să întristez, cine este cel care să mă înveselească, dacă nu cel întristat de mine?

⁷ Arvuna Duhului (la Rm 8, 23: pârga Duhului): Duhul Sfânt Care ne-a fost dat este doar un avans, o promisiune și o garanție pentru plenitudinea darurilor dumnezeiești ce vor veni odată cu „Ziua Domnului”.

¹ Unii comentatori cred că e vorba de o vizită „intermediară”, probabil cu caracter dramatic, făcută de Pavel în Corint între cele două epistole cunoscute; vizita însă rămâne ipotetică.

³ Și pentru aceasta v'am scris eu vouă², ca nu cumva la venirea mea să am întristare de la aceia care trebuie să mă bucure, fiind eu încredințat despre voi toți că bucuria mea este și a voastră, a tuturor.

⁴ Că din multă supărare și cu strângere de inimă v'am scris, cu multe lacrimi, nu ca să vă întristați, ci ca să cunoașteți iubirea pe care cu prisosință o am către voi.

⁵ Iar dacă m'a întristat cineva³, nu pe mine m'a întristat, ci într'o oarecare măsură – ca să nu spun mai mult – pe voi toți.

⁶ Destul este pentru un astfel de om pedeapsa ce i s'a dat de către cei mai mulți,

⁷ aşa încât voi, dimpotrivă, mai degrabă să-l iertați și să-l mângâiați, pentru ca un astfel de om să nu fie complexit de prea multă întristare.

⁸ De aceea vă rog să-i dovediți iubire.

⁹ Că de aceea v'am și scris, ca să vă'ncerc, și prin aceasta să cunosc dacă'n toate sunetei ascultători.

¹⁰ Iar cui îi iertați voi ceva, îi iert și eu; pentru că și eu, dacă am iertat ceva, de dragul vostru am iertat în fața lui Hristos,

¹¹ ca să nu ne lăsăm covârșiți de Sathana, căci gândurile lui nu ne sunt necunoscute.

²O probabilă scrisoare anterioară, numită de unii critici „epistola aspră”, care însă nu ni s'a păstrat. O seamă de analiști pretind a o recunoaște în capitolele 10-13 ale prezentei epistole, dar argumentele lor nu rezistă.

³Fie incestuosul din Corint (vezi 1 Co 5, 1 și nota), fie un adversar personal al lui Pavel (dintre iudaianții), sanctionat de comunitate cu majoritate de voturi.

¹² Și venind eu la Troa pentru Evanghelia lui Hristos și ușa fiindu-mi deschisă în Domnul,

¹³ nu mi-am avut odihnă'n duh, din pricina că nu l-am găsit pe Tit, fratele meu; aşa că m'am despărțit de ei și am plecat în Macedonia.

¹⁴ Mulțumire fie-I adusă deci lui Dumnezeu, Celui ce pururea ne face biruitorii întru Hristos, și prin noi descoperă'n tot locul mireasma⁴ cunoștinței Sale!

¹⁵ Pentru că noi Îi suntem lui Dumnezeu bună mireasmă a lui Hristos între cei ce se mântuiesc și'ntre cei ce pier:

¹⁶ unora, adică, mireasmă a morții spre moarte; iar altora, mireasmă a vieții spre viață. Și pentru aceasta cine-i destoinic?

¹⁷ Că noi nu suntem precum cei mulți, care negustoresc⁵ cuvântul lui Dumnezeu; ci ca din curăția inimii, ci ca din partea lui Dumnezeu în fața lui Dumnezeu grăim întru Hristos.

3

Slujitorii Noului Legământ.

¹ Începem oare din nou să spunem cine suntem? Sau nu cumva avem nevoie – cum au unii – de scrisori de'nfățișare¹ către voi sau de la voi?

⁴Aromatele fumegânde ce însoțeau întoarcerea triumfală a împăratului biruitor, din al cărui cortegiu făceau parte atât învingătorii (spre viață) cât și învinșii (spre moarte); vezi și următoare două versete.

⁵Înțelesul exact: cei ce fac trafic cu cuvântul lui Dumnezeu (Evanghelia), tratându-l ca pe o marfă mărunță, uneori falsificată, din care pot dobândi cu usurință profituri mari.

¹= Scrisori de recomandare.

2 Scrisoarea noastră sunteți voi, scrisă în inimile noastre, cunoscută și citită de toți oamenii;

3 voi arăta că sunteți scrisoare a lui Hristos încredințată slujirii noastre², scrisă nu cu cerneală, ci cu Duhul Dumnezeului Celui-Viu, nu pe table de piatră, ci pe tablele de carne ale inimii.

4 Și o astfel de încredințare avem noi prin Hristos față de Dumnezeu;

5 nu că de la noi însine am fi destoinici să pretindem ceva ca venind de la noi; dimpotrivă, destoinicia noastră e de la Dumnezeu,

6 Cel ce ne-a și învrednicit să fim slujitori ai unui Nou Testament, nu ai lăterei, ci ai duhului; pentru că litera ucide, dar duhul face viu.

7 Iar dacă slujirea morții, săpată în litere pe piatră, s'a făcut întru atâta slavă încât fiii lui Israel nu-și puteau aținti ochii la fața lui Moise din pricina slavei feței lui, care se veștejea,

8 atunci, slujirea Duhului, cum să nu fie ea mai mult întru slavă?

9 Că dacă avut parte de slavă slujirea osândei, cu mult mai mult prisosește'n slavă slujirea dreptății!

10 Ba încă, în această privință, nici ceea ce era slăvit nu este slăvit față de slava cea covârșitoare³.

11 Că dacă ceea ce era trecător s'a să-vârșit prin slavă, cu mult mai mult va fi întru slavă ceea ce este netrecător.

²Literal: slujită de noi. Înțelesul poate fi foarte larg: Apostolii sunt, în același timp, tahigrafi cărora Hristos le dictează scrisoarea, și cei care le-o înmânează destinatarilor.

³= Relația dintre cele două Testamente; lumina celui Vechi păleşte în strălucirea celui Nou, asemenea unei lumânări care arde'n razele soarelui (grecescul dóxa înseamnă și slavă, și strălucire).

12 Având deci o astfel de nădejde, noi lucrăm cu multă îndrăznire,

13 și nu ca Moise, care-și punea un văl pe față pentru ca fiii lui Israel să nu vadă sfărșitul a ceea ce era trecător...

14 Dar mintile lor s'au învârtoșat; că până'n ziua de azi, la citirea Vechiului Testament, același văl rămâne fără să se ridice, fiindcă el prin Hristos se desfințează;

15 ci până astăzi, când se citește Moise, stă un văl pe inima lor;

16 dar când se vor întoarce la Domnul, vălul se va ridică.

17 Domnul însă este Duhul; și unde este Duhul Domnului, acolo este libertate.

18 Iar noi toți, cei ce cu față descope rită privim ca'n oglindă slava Domnului, întru aceeași icoană ne schimbăm din slavă'n slavă, ca de la Duhul Domnului⁴.

4

Comoara din vasele de lut. A trăi prin credință.

1 Iată de ce, având noi această slujire după cum am fost miluiți¹, nu pierdem din curaj,

2 ci ne-am dezis de ascunzișurile ruși-

⁴Ființa reflectată care-și atrage propria-i imagine. Text fundamental referitor la îndumnezeirea treptată a omului prin contemplație. Cuvântul „icoană” îl traduce pe eikón = chip, imagine, portret, reprezentare, chip reflectat în oglindă; verbul metamorfó = a (se) schimba, a (se) transforma, a (se) transfigura, este același cu cel folosit în Mc 9, 2 pentru schimbarea la față a Domnului.

¹Prin mila lui Dumnezeu.

nni², nu cu violenție purtându-ne, nici poleind³ cuvântul lui Dumnezeu, ci dimpotrivă, prin arătarea adevărului făcându-ne cunoșcuți oricărei conștiințe omenești în fața lui Dumnezeu.

3 Iar dacă și Evanghelia noastră este acoperită, ea este acoperită pentru cei ce pier,

4 În mijlocul cărora dumnezeul veacu-lui acestuia⁴ a orbit mințile necredincioșilor, pentru ca ei să nu vadă lumina Evangheliei slavei lui Hristos, Cel care este chipul lui Dumnezeu.

5 Căci nu pe noi însine ne propovăduim, ci pe Hristos Iisus Domnul; iar noi însine suntem robii voștri de dragul lui Iisus.

6 Fiindcă Dumnezeu, Cel ce a zis: Strălucească din întuneric lumina! El este Cel ce a strălucit în inimile noastre, pentru ca ele să fie luminate de cunoștința slavei lui Dumnezeu întru față⁵ lui Hristos Iisus.

7 Comoara aceasta însă o avem în vase de lut⁶, pentru ca această covârșitoare putere să fie aceea a lui Dumnezeu, și nu de la noi.

8 Noi întru toate suntem necăjiți, dar

²În opoziție cu curajul: frica rușinoasă; arta lașă a propovăduitorului de a evita, îndulci sau răstălmăci unele adevăruri dure ale Evangheliei, spre a se menaja pe sine de eventualele reacții ale adversarilor care-l ascultă; tehnică oratorică rușinoasă în vreme de prigoană.

³= Falsificând prin disimulare.

⁴= Diabolul. E singurul text în care Satana e numit astfel (așa cum îl iau, desigur, adeptii lui). În alte texte: „stăpânitorul lumii acesteia” (In 12, 31; 14, 30; 16, 11 etc).

⁵Substantivul prósopon înseamnă nu numai față, ci și persoană. Slava lui Hristos nu este înveliș exterior, ci un dat läuntric.

⁶Suportul material al ființei omenești, făcut din pământ (Fc 2, 7), în fragilitatea și limitele lui.

nu striviți; în stări fără ieșire, dar nu deznađăduți;

9 prigoniți, dar nu părăsiți; doborâți, dar nu nimiciți;

10 totdeauna purtând în trup mersul spre moarte al lui Iisus, aşa ca și viața lui Iisus să se arate în trupul nostru.

11 Căci pururea noi, cei vii, suntem dați spre moarte din pricina lui Iisus, aşa ca și viața lui Iisus să se arate în trupul nostru cel muritor.

12 Astfel că în noi lucrează moartea, iar în voi viața.

13 Dar având același duh al credinței – după cum este scris: Crezut-am, de aceea am grăit –, și noi credem; pentru aceea și grăim,

14 știind că Cel ce L-a inviat pe Domnul Iisus ne va împărtăși pe noi cu Iisus, și împreună cu voi ne va așeza alături de El⁷.

15 Fiindcă toate de dragul vostru sunt, pentru ca harul, înmulțindu-se⁸, prin mai mulți să facă prisos de mulțumită, spre slava lui Dumnezeu.

16 De aceea nu pierdem din curaj; dimpotrivă, chiar dacă omul nostru cel din afară se trece, cel din lăuntru se înnoiește din zi în zi.

17 Căci o clipă ușoară de necaz trecător ne aduce nouă, din prisosință'n prisosință⁹, veșnică plinătate de slavă,

18 nouă, celor ce nu privim la cele ce se văd, ci la cele ce nu se văd; fiindcă cele ce se văd sunt trecătoare, dar cele ce nu se văd sunt veșnice.

⁷„de El” (de Iisus) e subînțeles în text.

⁸Exact: multiplicându-se; distribuindu-se pe o arie cât mai întinsă. Sau: din urcuș în urcuș; într'o măsură care întrece orice comparație.

⁹Sau: din urcuș în urcuș; într'o măsură care întrece orice comparație.

5
A trăi prin credință (continuare).
Slujirea împăcării.

1 Fiindcă noi știm că dacă acest cort – locuința noastră pământească¹ – se va desface, avem zidire de la Dumnezeu, casă nefăcută de mâna, veșnică în ceruri.

2 Că'ntru aceasta și suspinăm, întru dorul de a ne îmbrăca pe deasupra cu locuința noastră cea din cer,

3 astfel încât, după ce vom fi fost îmbrăcați cu ea, să nu fim găsiți goi².

4 Că noi, cei ce suntem în cortul acesta, suspinăm îngreuiăți, de vreme ce dorim nu să ne scoatem haina, ci pe deasupra să ne îmbrăcăm cu cealaltă, pentru ca ceea ce este muritor să fie înghițit de viață³.

5 Iar Cel ce ne-a făcut spre aceasta este Dumnezeu, Carele ne-a dat nouă arvuna Duhului.

6 Așadar, întotdeauna plini de încredere și știind noi că petrecând în trup suntem departe de Domnul,

7 căci umblăm prin credință, nu prin vedere...,

8 avem încredere, și mai degrabă vrem

¹Trupul firesc, fizic, trecător, în paralelă cu trupul duhovnicesc, nepieritor, pe care-l vom dobândi la învierea morților (vezi 1 Co 15, 44). Începând cu versetul 16 al capitolului precedent, Pavel deschide o paranteză care se încheie cu 5, 10.

²= Cu sufletul lipsit de acoperământul trupului.

³Pavel vorbește aici de perspectiva celor pe care Venirea Domnului îi va surprinde vii, nu morți (cf. 1 Tes 4, 15-17). Trupul firesc va fi îmbrăcat (vezi pasivul verbului precedent) de Dumnezeu în trup duhovnicesc, iar acesta îl va „absorbi” pe cel dintâi, într'un fulgerător proces de transfigurare.

să plecăm din trup și să petrecem lângă Domnul.

9 De aceea ne și străduim ca, fie că petrecem în trup, fie că plecăm din el, să-I fim bineplăcuți Lui.

10 Pentru că noi toți trebuie să ne înfățișăm înaintea scaunului de judecată al lui Hristos, pentru ca fiecare să primească după cele ce a făcut prin trup, ori bine, ori rău.

11 Cunoscând deci frica de Domnul, căutăm să-i înduplecăm⁴ pe oameni; lui Dumnezeu însă îi suntem binecunoscuți; și nădăjduiesc că binecunoscuți suntem și'n conștiințele voastre.

12 Căci nu vă spunem din nou cine suntem, ci vă dăm vouă prilej să vă laudați cu noi, ca să aveți ce răspunde acelora care se laudă cu ceea ce se vede și nu cu ceea ce este în inimă;

13 că dacă ne-am ieșit din fire, a fost pentru Dumnezeu; iar dacă suntem cumpănați la minte, e pentru voi⁵.

14 Căci dragostea lui Hristos ne ține, pe noi, cei ce socotim că dacă unul a murit pentru toți, iată că toți au murit.

15 Și El a murit pentru toți, pentru ca cei ce viază să nu mai vieze loruși, ci Aceluia Care pentru ei a murit și a inviat.

16 Așadar, de acum înainte noi pe nimeni nu-l mai cunoaștem după trup; chiar dacă L-am cunoscut pe Hristos

⁴= Să-i convingem.

⁵Text dificil. Fie că se referă la acuzațiile adversarilor săi, fie că face o aluzie la „epistola astăzi” (vezi nota de la 2, 3), Pavel enunță: ceea ce unora li se pare a fi „nebunie”, de fapt e iubire de Dumnezeu; aceasta însă trebuie uneori pusă sub controlul intelectului, moderată, cumpănită, mai ales pentru cei ce n'o pot percepe ca atare, cum sunt Corintenii.

după trup, acum nu-L mai cunoaștem astfel.

¹⁷ Prin urmare, dacă este cineva întru Hristos, el e făptură nouă: cele vechi au trecut, iată că toate au devenit noi.

¹⁸ Dar toate sunt de la Dumnezeu, Cel ce ne-a împăcat cu Sine prin Hristos și ne-a dat nouă slujirea împăcării.

¹⁹ Pentru că Dumnezeu era Cel ce întru Hristos împăca lumea cu Sine Însuși, nesocotindu-le lor greșalele și punând întru noi cuvântul împăcării.

²⁰ Așadar, noi suntem purtători de cuvânt⁶ ai lui Hristos, ca și cum Dumnezeu ar îndemna prin noi. În numele lui Hristos vă rugăm: împăcați-vă cu Dumnezeu!

²¹ De dragul nostru L-a făcut El păcat⁷ pe Cel ce n'a cunoscut păcatul, pentru ca'ntru El să devenim noi dreptate a lui Dumnezeu.

6

Slujirea împăcării (continuare). Templul Dumnezeului Celui-Viu.

¹ Fiind dar noi împreună-lucrători cu El, vă îndemn ca harul lui Dumnezeu să nu-l primiți în zadar;

² căci zice: La vremea potrivită te-am ascultat și'n ziua mântuirii te-am ajutat; iată acum vremea potrivită, iată acum ziua mântuirii –

³ nimănuți întru nimic dându-i noi prije de potințire, pentru ca slujirea noastră să nu fie defăimată;

⁶= Ambasadori; cei ce vorbesc în locul Celui ce i-a mandatat.

⁷= Jertfă pentru păcat. Pe Hristos Cel în afara oricărui păcat L-a trimis Dumnezeu. Tatăl să-Ti asume chipul omului păcătos și să Se aducă pe Sine jertfă pentru păcatele tuturor.

⁴ dimpotrivă, întru toate înfățișându-ne pe noi însine ca slujitori ai lui Dumnezeu: în multă răbdare, în necazuri, în nevoi, în strâmtorări,

⁵ în bătăi, în temnițe, în tulburări, în osteneli, în privegheri, în posturi,

⁶ în curătie, în cunoștință, în îndelungă-răbdare, în bunătate, în Duhul Sfânt, în iubire nefățarnică,

⁷ în cuvântul adevărului, în puterea lui Dumnezeu; prin armele dreptății cele de-a dreapta și cele de-a stânga¹,

⁸ prin slavă și necinste, prin defăimare și laudă; ca niște amăgitori, și totuși iubitori de adevăr;

⁹ ca niște necunoscuți, și totuși bine cunoscuți; ca niște muribunzi, și iată că trăim; ca niște pedepsiți, și totuși nu uciși;

¹⁰ ca niște întristați, dar pururea bucurându-ne; ca niște săraci, dar pe mulți îmbogățindu-i; ca unii care n'au nimic și pe toate le stăpânesc.

¹¹ Gura noastră deschisă-s'a către voi, o, Corintenilor, inima noastră s'a lărgit.

¹² Strâmtorați nu sunteți întru noi, ci'n inimile voastre sunteți strâmtorați.

¹³ Plătiți-ne și voi cu aceeași plată – vă vorbesc ca unor copii ai mei –, lărgiți-vă și voi inimile!

¹⁴ Nu vă înjugați la jug străin² cu cei necredincioși, căci ce însotire are dreptatea cu fărădelegea? sau ce părtăsie are lumina cu întunerericul?

¹= Armele ofensive și defensive (cum ar fi sabia'n dreapta și scutul în stânga).

²Un jug care nu se potrivește, la care nu puteți fi imperecheați. O paranteză-avertisment împotriva infiltrărilor pagâne în doctrina și morala Bisericii.

¹⁵ și ce învoire este între Hristos și Veliar³? sau ce are laolaltă un credincios cu un necredincios?

¹⁶ sau ce înțelegere este între templul lui Dumnezeu și idoli? Că noi suntem templu al Dumnezeului Celui-Viu, aşa cum a zis Dumnezeu că intru ei voi locui și voi umbla și Eu voi fi Dumnezeul lor și ei vor fi poporul Meu.

¹⁷ De aceea iesiți din mijlocul lor și osebiți-vă, zice Domnul, și de nimic necurat să nu vă atingeți și Eu vă voi primi pe voi.

¹⁸ Să vă voi fi vouă Tată și voi Îmi veți fi Mie fii și frice, zice Domnul Atotțiiitorul.

7

Bucuria lui Pavel întru pocăința Bisericii.

¹ Având deci aceste făgăduințe, iubiților, să ne curățim pe noi de toată întinarea trupului și a duhului, desăvârșind sfințenia în frica lui Dumnezeu.

² Faceți-ne loc în inimile voastre¹! Pe nimeni n'am nedreptățit, pe nimeni n'am vătămat; pe nimeni n'am înselat.

³ N'o spun spre osândirea voastră, căci v'am spus dinainte că sunteți în inimile noastre, ca împreună să murim și împreună să trăim.

⁴ Multă îmi este încrederea în voi, multă îmi este lauda pentru voi; umplutu-m'am de mânăgâiere! Cu tot

³ Veliar sau Belial, un alt nume al Satanei, des întâlnit în literatura rabinică și în manuscrisele de la Qumran; pomenit și în imnografia bizantină (antifonul 3 din utrenia glasului al doilea).

¹ Pavel închide paranteza și reia firul întrerupt la 6, 14.

necazul nostru, sunt covârșit de bucurie!

⁵ Căci chiar după ce am venit în Macedonia, trupul nostru n'a avut nici o odihnă, necăjiți fiind în toate chipurile: din afară, lupte; din lăuntru, temeri.

⁶ Dar Dumnezeu, Cel care-i mânăgâie pe cei smeriți, ne-a mânăgâiat pe noi cu venirea lui Tit,

⁷ și nu numai cu venirea lui, ci și cu mânăgâierea cu care el a fost mânăgâiat la voi, după cum ne-a vestit el nouă dorul vostru, plânsul vostru, râvna voastră pentru mine, aşa încât eu mai mult să mă bucur.

⁸ Că chiar dacă v'am întristat prin scrisoare, nu-mi pare rău (deși mi-a părut rău); fiindcă văd că scrisoarea aceea, fie și numai pentru un timp, v'a întristat.

⁹ Acum mă bucur, nu pentru că v'ati întristat, ci pentru că v'ati întristat spre pocăință; fiindcă după Dumnezeu v'ati întristat, pentru ca să nu aveți nici o pagubă din partea noastră.

¹⁰ Căci întristarea cea după Dumnezeu aduce pocăință spre mântuire, fără părere de rău; iar întristarea lumii² aduce moarte.

¹¹ Căci iată, însuși faptul acesta că v'ati întristat după Dumnezeu, câtă sărguință v'a adus!, și câtă dezvinovățire!, și câtă măhnire!, și câtă teamă!, și câtă dorință!, și câtă râvnă!, și câtă ispășire! Întru totul ati dovedit că'n această privință sunteți curați.

¹² Așa că, deși v'am scris, aceasta n'a fost nici din pricina celui care a nedreptățit, nici din pricina celui care a fost

²= Întristarea lumească, cea după criteriile și socotințele omenești.

nedreptățit, ci pentru ca la voi să se învedereze în fața lui Dumnezeu sârguință voastră pentru noi.

¹³ De aceea ne-am mângâiat. Pe lângă mângâierea noastră însă ne-am bucurat mai ales de bucuria lui Tit, căci duhul său s'a liniștit dinspre partea voastră a tuturor.

¹⁴ Că dacă'n fața lui m'am lăudat cu ceva pentru voi, n'am fost dat de rușine; ci dimpotrivă, aşa cum noi pe toate vi le-am grăit întru adevăr, tot astfel și lauda noastră față de Tit a devenit adevăr.

¹⁵ Și inima lui este și mai mult la voi, aducându-și aminte de ascultarea voastră a tuturor, cum l-ați primit cu frică și cu cutremur³.

¹⁶ Mă bucur că'ntru totul pot să mă încred în voi.

8

A da de bunăvoie. Tit și însoțitorii săi.

¹ Și vă facem cunoscut, fraților, harul lui Dumnezeu care-a fost dat în Bisericele Macedoniei;

² că'n multul lor necaz cu care-au fost încercați, prisosul și adâncă lor sărăcie au sporit la ei în bogăția dăriniei.

³ Că de voia lor au dat – v'o mărturisesc –, după putere și peste putere,

³Expresia „cu frică și cu cutremur” nu trebuie înțeleasă literal. Ea este preluată din Ps 2, 11, unde sensul ei spiritual e evident: „Slujiți-I Domnului cu frică și bucurăț-vă de El întru cutremur”. Întâlnirea Corintenilor cu Tit, trimisul și slujitorul lui Dumnezeu, le-a pricinuit sentimentul de frică sacră și bucurie cutremurătoare, în duhul psalmistului.

⁴ cu multă rugămintă cerându-ne favoarea¹ de a lua și ei parte la ajutorarea sfinților².

⁵ Și-au făcut-o nu după cum am nădăjduit noi, ci pe ei însiși s-au dat mai întâi Domnului și apoi nouă, prin voia lui Dumnezeu.

⁶ Așa încât l-am rugat pe Tit ca și'ntre voi să ducă la bun sfârșit darul acesta, aşa cum mai înainte l-a început.

⁷ Ci precum intru toate prisosiți – în credință, în cuvânt, în cunoștință, în toată sârguință, în iubirea voastră către noi – aşa și'n acest dar să prisosiți.

⁸ N'o spun ca pe o poruncă, ci ca prin sârguință altora să pun la'ncercare și curăția iubirii voastre.

⁹ Căci cunoașteți harul Domnului nostru Iisus Hristos; că El, bogat fiind, a sărăcit de dragul vostru, pentru ca voi prin sărăcia Lui să vă îmbogățeți.

¹⁰ Și'n această privință vă dau un sfat: că aceasta vă este de folos vouă, cei ce încă de anul trecut ați început nu numai să faceți, ci și să voiți.

¹¹ Duceți dar acum fapta până la capăt, aşa încât ardoarea voastră de a voi să fie tot una cu aceea de a și îndeplini din ceea ce aveți.

¹² Căci dacă e vorba de ardoare, ea e bineprimită după cât are cineva, nu după cât nu are.

¹³ Nu e vorba de a-i ușura pe alții împovărându-vă pe voi, ci, deopotrivă,

¹⁴ prisosul vostru în ceasul de acum să împlinească lipsa acelora, pentru ca și

¹Literal: harul (în sensul primar al cuvântului, acela de favoare acordată de Dumnezeu omului și, prin analogie, de om semenului său).

²E vorba de colectă inițiată și condusă de Pavel pentru ajutorarea creștinilor din Ierusalim (vezi Rm 15, 26).

prisosul lor să împlinească lipsa voastră; aşa se face potrivirea,

¹⁵ precum este scris: Celui cu mult nu i-a prisos, şi celui cu puțin nu i-a lipsit.

¹⁶ Mulțumire fie-I adusă lui Dumnezeu, Cel ce a pus în inima lui Tit aceeași râvnă pentru voi,

¹⁷ că s'a'nvoyer cu îndemnul nostru; dar făcându-se el și mai sărgujor, de bunăvoie a plecat la voi.

¹⁸ Și'mpreună cu el l-am trimis și pe fratele a cărui laudă intru Evanghelie este'n toate Bisericile³

¹⁹ – și nu numai atât, dar a fost și ales de către Biserici să ne fie însotitor în călătoria acestui dar pe care noi îl slujim spre slava Domnului Însuși și'ntru ardoarea noastră –,

²⁰ prin aceasta ferindu-ne ca cineva să ne defaime în această strângere de dăruiri slujită de noi,

²¹ pentru că de cele bune ne'ngrijim nu numai în fața Domnului, ci și'n fața oamenilor.

²² Și'mpreună cu ei l-am trimis și pe fratele nostru, căruia de multe ori în multe i-am încercat sărguința, dar care acum este și mai sărgujor prin multă incredere pe care o are în voi.

²³ Așa că dacă-i vorba de Tit, el e fărtatele meu și împreună-lucrător la voi; dacă-i vorba de frații noștri, ei sunt trimiși ai Bisericilor, slavă a lui Hristos.

³Nu cunoaștem numele acestuia. După unii comentatori, ar fi vorba de Luca; în acest caz, lauda sa „întru Evanghelie” nu se referă la opera ce-i poartă numele (care încă nu era scrisă), ci la lucrarea sa de evanghelizare. Oricum, prin el, ca delegat al Bisericilor, Pavel se pune la adăpost de eventuala suspiciune că ar fi administrat colectă numai prin el însuși și prin Tit, omul său de incredere. În general, Pavel e foarte atent la bunul nume al creștinilor.

²⁴ Arătați-le deci, în fața Bisericilor, dovada iubirii voastre, ca și pe aceea a lăudei noastre pentru voi.

9

Strângerea de ajutoare pentru sfintii din Ierusalim.

¹ Despre slujirea în folosul sfintilor e de prisos să vă scriu,

² pentru că vă cunosc ardoarea cu care mă laud pentru voi către Macedoneni, anume că Ahaia s'a pregătit de anul trecut¹, și râvna voastră i-a însuflețit pe cei mai mulți.

³ Dar pe frați i-am trimis pentru ca lauda noastră pentru voi să nu fie desărtă în această privință, ci să fiți pregătiți, aşa cum am spus-o,

⁴ ca nu cumva, dacă Macedonenii vor veni împreună cu mine și vă vor găsi nepregătiți, să ne dăm de rușine noi – ca să nu zicem voi – pentru această încredere.

⁵ Am socotit deci că este nevoie să-i rog pe frați să vină la voi înaintea mea și să pregătească din vreme darul vostru cel făgăduit, aşa ca el să fie gata, ca un act de mărinimie², nu ca o faptă de zgârcenie.

⁶ V'o spun însă: Cel ce seamănă cu zgârcenie, cu zgârcenie va și secera; iar cel ce seamănă cu dănicie, cu dănicie va și secera.

⁷ Să dea fiecare aşa cum socotește el cu inima, nu cu părere de rău sau de silă, căci Dumnezeu îl iubește pe cel ce dă cu voie bună.

¹Vezi Rm 15, 26.

²= Dar generos, asemenea unei binecuvântări (evlogía).

8 Și Dumnezeu poate să prisosească tot darul la voi, pentru că ntotdeauna întru toate având toată îndestularea, spre tot lucrul bun să prisosiți

9 aşa cum este scris: Împărtit-a, dată săracilor; dreptatea lui rămâne în veac.

10 Iar Cel ce-i dă pe deasupra³ semănătorului sămânță și pâine spre mâncare, vă va da și va înmulți sămânța voastră și va face să crească roadele dreptății voastre.

11 Întru toate vă veți îmbogăti, spre toată dărnicia care-l aduce prin noi mulțumire lui Dumnezeu –

12 pentru că slujirea acestui dar nu numai că împlinește lipsurile sfintilor, ci prisosește și prin multe mulțumiri către Dumnezeu:

13 având ei în față dovada acestei slujiri, prin ea îl vor slăvi pe Dumnezeu pentru supunerea voastră întru mărturisirea Evangheliei lui Hristos și pentru dărnicia prin care cu ei și cu toții vă faceți părtași;

14 și'n rugăciunea lor pentru voi vă vor dori, de dragul harului lui Dumnezeu care prisosește'n voi.

15 Mulțumire lui Dumnezeu pentru darul Său cel de negrăit!

10

Pavel își apără apostolatul.

1 Eu însuși, Pavel, vă îndemn prin

³Verbul epihoregéo înseamnă a adăuga la ceea ce ai dat, a suplimenta. Ideea textului: prin puterea lui Dumnezeu, semănătorul recoltează nu numai ceea ce a semănat, ci cu mult pe deasupra.

blandețea¹ și îngăduința² lui Hristos – eu, cel smerit între voi față către față, dar care'ndrăznește spre voi atunci când nu-i de față³ –,

2 mă rog dar ca nu cumva când voi fi de față să îndrăznesc cu încredere cu care cred că voi îndrăzni împotriva unora care socotesc că noi umblăm după trup⁴.

3 Pentru că, deși umblăm în trup, nu ne luptăm trupește –

4 de vreme ce armele luptei noastre nu sunt trupești, dar pentru Dumnezeu au puterea de a surpa întăriturile. Noi surpăm socotințele minții⁵

5 și toată trufia care se ridică împotriva cunoașterii lui Dumnezeu, și tot gândul îl robim spre supunerea față de Hristos,

6 și gata suntem să pedepsim toată neascultarea, atunci când supunerea voastră va fi deplină.

7 Priviți lucrurile'n față! Dacă cineva se încredește sine că este al lui Hristos, tot astfel suntem și noi⁶.

8 Și chiar dacă mă voi lăuda ceva mai mult cu puterea noastră, pe care Domnul ne-a dat-o spre zidirea și nu spre surparea voastră, nu mă voi rușina.

9 Să nu par însă că v'ăș înfricoșă prin scrisori.

¹= Dulceața inimii.

²= Moderația; temperanța; larghețea sufletului.

³Citare ironică a ceea ce-i imputau lui Pavel adversarii din Corint.

⁴A umbla după trup: a se comporta după criticiile omenești, în opoziție cu principiile creștine.

⁵= Raționamentele; sofisme.

⁶Replică la adresa exclusiviștilor care pretind că dețin monopolul credinței și, deci, al măntuirii.

¹⁰ „Că scrisorile lui – spun ei – sunt cu greutate și pline de putere, dar înfățișarea trupului său e slabă și cuvântul său e vrednic de dispreț”.

¹¹ Cel ce vorbește astfel să-și dea seama că aşa cum suntem în cuvânt prin scriitori când nu suntem de față, tot astfel și'n faptă când suntem de față.

¹² Căci nu îndrăznim să ne numărăm sau să ne asemănăm cu unii din aceia care se laudă singuri; dar când ei se măsoără și se asemănă pe ei cu ei însiși, nu au pricepere.

¹³ Iar noi nu ne vom lăuda fără măsură, ci după măsura dreptarului⁷ cu care ne-a măsurat nouă Dumnezeu: aceea de a ajunge și până la voi.

¹⁴ Că nu ne întindem peste măsură, ca și cum n'am fi ajuns la voi; căci noi am fost cei dintâi care-am ajuns și la voi cu Evanghelia lui Hristos.

¹⁵ Nu ne lăudăm peste măsură cu ostenelele altora; dar avem nădejde că, odată cu creșterea'ntru voi a credinței voastre, cu prisosință vom crește după dreptarul nostru,

¹⁶ ca să propovăduim Evanghelia și'n ținuturile de dincolo de voi, dar fără să ne lăudăm cu dreptar străin, în cele de-a gata⁸.

¹⁷ Iar cel ce se laudă, în Domnul să se laude.

¹⁸ Pentru că nu cel ce se laudă singur este dovedit bun, ci acela pe care Domnul îl laudă.

⁷Măsura dreptarului: limitele regulii pe care Pavel și-a impus-o, prin descoperire, în activitatea sa de apostol.

⁸Regula generală a lui Pavel este aceea de a nu zidi pe temelie pusă de altul (vezi Rm 15, 20).

11

Pavel și apostolii mincinoși.

¹ O, de mi-ați răbdă puțină nebunie¹! Dar îmi și răbdăți.

² Sunt gelos pe voi cu gelozia lui Dumnezeu², pentru că v'am logodit unui singur Bărbat: ca pe o fecioară neprihănita să vă înfățișez lui Hristos³.

³ Dar mă tem că nu cumva, precum șarpele a amăgit-o pe Eva prin viclenia lui, tot aşa și gândurile voastre să se abată de la curăția și nevinovăția cea intru Hristos.

⁴ Că dacă veneticul vă propovăduiește un alt Iisus decât Cel pe Care L-am propovăduit noi, sau dacă primiți un alt duh decât Cel pe Care l-ați primit, sau altă evanghelie decât Aceea pe care ați primit-o⁴, voi l-ați îngădui foarte bine.

⁵ Dar eu socotesc că'ntru nimic nu sunt mai prejos decât acești prea-foarte⁵ dintre apostoli.

¹Despre „nebunia” lui Dumnezeu, a crucii, a apostolatului, vezi în special 1 Co 1, 11 și urm. Despre „nebunia” lui Pavel vezi mai jos v. 17 și 12, 11.

²La Iș 20, 5 (în traducere corectă): „Eu sunt un Dumnezeu gelos” („Să nu ai alți dumnezei în afară de Mine” — 20, 3). Vezi și Dt 4, 24; 1 Co 10, 22. Grecescul zelos înseamnă zel, ardoare, răvnă, dar și gelozie, emulație, rivalitate; sensul specific este dictat de context.

³Ca prieten al Mirelui, Pavel este cel ce-I prezintă logodnică, identificându-se și cu sentimentul de „gelozie” al Acestuia: Mire unic al poporului Său, Dumnezeu nu admite să fie împărțit cu nimeni. Ideea e îndrăzneață, dar nu nouă; vezi Ir 2, 2; 3, 1; 31, 22; 51, 5; Mt 25, 1-12. Pavel o reia în Ef5, 22-32.

⁴= Ați acceptat-o; la care ați consumătit.

⁵Grecescul hyperlán înseamnă excesiv, superior, deasupra oricărui. De-a lungul întregului Nou Testament este folosit numai aici și la 12, 11 (în același context). Cuvântul are o evidentă conotație ironică la adresa acelor „apostoli” (vezi

6 Si chiar dacă sunt neiscusit în cuvânt, nu însă în știință; dimpotrivă, întru totul am arătat-o între voi toți.

7 Sau făcut-am oare un păcat că, smerindu-mă pe mine însuși pentru ca voi să vă înalțați, în dar v'am binevestit Evanghelia lui Dumnezeu?

8 Am prădat alte Biserici primind de la ele plată ca să vă slujesc pe voi. Și'n vreme ce eram la voi și'n lipsuri, nimănui nu i-am făcut supărare,

9 fiindcă lipsurile mele le-au împlinit cu prisosință frații veniți din Macedonia. Și'ntru toate m'am păzit să vă fiu povară, și mă voi păzi.

10 Pe adevărul lui Hristos care este'n mine, că lauda aceasta nu-mi va fi îngrădită⁶ în ținuturile Ahaiei!

11 De ce? Pentru că nu vă iubesc? Știe Dumnezeu⁷.

12 Dar ceea ce fac, voi mai face, ca să tai prilejul celor ce ar pofti un prilej de-a fi găsiți aidoma nouă în ceea ce se laudă.

13 Pentru că unii ca aceștia sunt apostoli mincinoși, lucrători vicleni care-și iau chip de apostoli ai lui Hristos.

14 Si nu-i de mirare, de vreme ce însuși Satana își ia chip de înger al luminii;

15 aşadar, nu-i mare lucru dacă și slujitorii lui își iau chip de slujitori ai dreptății; al căror sfârșit va fi după faptele lor.

16 O spun din nou: Să nu mă creadă cineva că sunt nebun; – iar de nu, luați-

---

mai jos, v. 13), infiltrați prin impostură în lucrarea evanghelică și pe care mulți dintre Corineni, înselați de aparențe, îi consideră superiori. (Echivalentul „prea-forte” îi aparține Bibliei lui Ţerban, 1688.)

⁶= Limitată, împiedicată, înăbusită (de cei ce cred că ar putea-o face: adversarii lui Pavel).

⁷În sensul: Dumnezeu știe că vă iubesc.

mă așa, ca pe un nebun, ca să mă laud și eu puțin –.

17 Ceea ce grăiesc, nu după Domnul grăiesc, ci ca întru nebunie, întru această stare de lăudăroșenie;

18 de vreme ce mulți se laudă după trup⁸, mă voi lăuda și eu.

19 Pentru că voi bucuros îi răbdați pe cei nebuni, voi, cei ce sunteti înțelepți!

20 Căci răbdați dacă cineva vă robește, dacă vă infulează, dacă vă jefuiște, dacă vă privește cu semetie, dacă vă lovetește peste față.

21 O spun spre rușinea noastră, ca și cum noi am fi fost slabii... Dar în orice ar îndrăzni cineva – o spun în nebunie –, voi îndrăzni și eu!:

22 Sunt ei Evrei?: și eu sunt! sunt ei Israeliți?: și eu sunt! sunt ei sămânța lui Avraam?: și eu sunt!;

23 slujitori ai lui Hristos? – nebunete vorbesc -: eu, mai mult decât ei! În osteneli, mai mult; în încisori, mai mult; sub lovitură, fără număr; la moarte, adeseori.

24 De cinci ori am primit de la Iudei cele patruzeci de lovitură fără una⁹;

25 de trei ori am fost bătut cu vergi; o dată, împroșcat cu pietre¹⁰; de trei ori s'a sfărâmat corabia cu mine; o noapte și o zi am petrecut în prăpastia mării;

26 în călătorii, adeseori; primejdii de la râuri, primejdii de la tâlhari, primejdii de la neamul meu, primejdii de la păgâni; primejdii'n cetăți, primejdii'n pustiu, primejdii pe mare, primejdii'ntre frații cei mincinoși!

⁸= Cu merite omenești.

⁹Într'o biciuire se aplicau exact treizeci și nouă de lovitură, spre a nu fi depășit numărul maxim de patruzeci, prescris în Dt 25, 3.

¹⁰= Lapidat.

27 În osteneală și'n trudă, deseori în
privégheri, în foame și'n sete, deseori
în posturi, în frig și'n golătate.

28 Lăsându-le deoparte pe cele din
afară, ceea ce zilnic mă'mpresoară e
grija pentru Bisericile toate.

29 Cine este slab și eu să nu fiu slab?
Cine se poticnește și eu să nu ard?

30 Dacă trebuie să mă laud, cu slăbiciunile
mele mă voi lauda.

31 Dumnezeu și Tatăl Domnului nostru
Iisus, Cel ce este binecuvântat în veci,
stie că nu mint.

32 În Damasc, dregătorul regelui Areta
păzea cetatea Damascului, ca să mă
prindă,

33 dar printr'o fereastră'n zid m'au co-
borât într'un coș; și-am scăpat din mă-
nile lui.

12

Vedenii și descoperiri.

1 Trebuie să mă laud; asta nu-mi folo-
sește, dar voi veni la vedenii și la des-
coperiri ale Domnului.

2 Cunosc un om întru Hristos, care
acum paisprezece ani¹ – dacă fost în
trup, nu știu; dacă fost în afară de
trup, nu știu; Dumnezeu știe – omul
acesta a fost răpit până la al treilea
cer².

3 Să-l știu pe acest om – fie în trup, fie în
afară de trup, nu știu; Dumnezeu știe

–

¹Epistola a fost scrisă în anul 57, ceea ce înseamnă că extazul lui Pavel a avut loc în anul 43, pe când el se afla în Cilicia sau în Antiohia, înainte de prima sa călătorie misionară.

²În limbaj simbolic: până'n adâncul cel mai înalt al cerului.

4 că a fost în rai și a auzit cuvinte de ne-
spus, pe care nu-i este îngăduit omului
să le grăiască³.

5 Pentru omul acesta mă voi lauda; dar
pentru mine însumi nu mă voi lauda
decât numai întru slăbiciunile mele.

6 Că dacă vrea să mă laud, nu voi
fi nebun, fiindcă voi spune adevărul;
dar mă feresc de aceasta, pentru că nu
cumva cineva să mă credă mai presus
de ceea ce vede la mine sau decât aude
de la mine.

7 Și pentru ca să nu mă trufesc cu bogă-
ția⁴ descoperirilor, datu-mi-s'a mie un
ghimpe în trup, un înger al Satanei să
mă bată peste obraz, ca să nu mă tru-
fesc⁵.

8 Pentru aceasta de trei ori L-am ru-
gat pe Domnul, ca să-l îndepărteze de
la mine;

9 și mi-a zis: De-ajuns îți este harul
Meu, căci puterea Mea întru slăbiciune
se desăvârșește! Așadar, foarte bucu-
ros mă voi lauda mai degrabă întru slă-
biciunile mele, pentru că ntru mine să
locuiască puterea lui Hristos.

10 De aceea mă bucur în slăbiciuni,
în defăimări, în nevoi, în prigoniri, în
strâmtorări pentru Hristos; căci când
sunt slab, atunci sunt tare...

11 Devenit-am nebun laudându-mă; voi
mă'ați silit; căci se cuvenea că voi să
mă vorbiți de bine, pentru că eu întru
nimic nu sunt mai prejos decât acești
prea-foarte dintre apostoli, cu toate că

³Cuvinte inefabile; nu numai că nu pot fi transpuse în limbaj omenesc, dar sunt și mult
prea sfinte față de nevrednicia omului.

⁴Termenul cuprinde atât numărul, cât și valoarea excepțională (a revelațiilor).

⁵E vorba de o suferință ascunsă care, în ciuda
nenumăratelor ipoteze și speculații ale comenta-
torilor, continuă să ne rămână necunoscută.

nu sunt nimic.

¹² Semnele apostolului⁶ s'au arătat la voi întru toată răbdarea, în semne, în minuni și'n puteri.

¹³ Căci cu ce sunteți voi mai prejos decât celealte Biserici, fără numai că eu nu v'am fost povară? Iertați-mi această nedreptate!...⁷

¹⁴ Iată, a treia oară sunt gata să vin la voi; și nu vă voi fi povară, că nu pe ale voastre le caut, ci pe voi. Fiindcă nu copiii sunt datori să agonisească pentru părinți, ci părinții pentru copii.

¹⁵ Iar eu foarte bucuros voi cheltui și mă voi cheltui pentru sufletele voastre. Și dacă eu vă iubesc mai mult, fi-voi oare iubit mai puțin?⁸

¹⁶ Dar fie, nu eu v'am împovărat; dar, fiind viclean, v'am prins cu meșteșug...⁹

¹⁷ Am tras eu foloase de la voi prin vreunul din aceia pe care i-am trimis?

¹⁸ L-am rugat pe Tit, și împreună cu el l-am trimis pe fratele. A tras oare Tit vreun folos de la voi? N'am umblat noi în același duh? N'am călcăt noi pe aceleași urme?

¹⁹ Vi se pare că de mult ne apărăm față de voi? Dar noi în față lui Dumnezeu grăim, întru Hristos; și toate acestea, iubiții mei, pentru zidirea voastră.

²⁰ Căci mă tem ca nu cumva, atunci când voi veni, să vă găsesc pe voi aşa cum n'aș vrea eu, iar pe mine să mă găsiți aşa cum n'ați vrea voi; mă tem adică de certuri, de invidie, de mânnii, de întărâtări, de clevetiri, de șoptiri, de îngâmfări, de tulburări;

⁶Subînțeles: adevăratului apostol.

⁷Una din ironiile tipice ale lui Pavel.

⁸Variantă: chiar dacă, iubindu-vă mai mult, eu voi fi iubit mai puțin.

⁹Aserțiune a adversarilor lui Pavel (n'a profitat direct, personal, ci prin interpuși).

²¹ mă tem ca nu cumva, când voi veni din nou, să mă umilească Dumnezeul meu față de voi și să-i plâng pe mulți care-au păcatuit înainte și nu s'au pocăit de necurăția și de desfrânarea și de necumpătarea pe care le-au făcut.

13

Îndemnuri finale și salutări.

¹ Aceasta e a treia oară când vin la voi. Din gura a doi și trei martori se va sta tornici tot ce se spune.

² Celor ce-au păcatuit înainte și tuturor celorlalți le-am spus-o din vreme și, precum atunci când am fost de față a doua oară, le-o spun iarăși din vreme și acum, când nu sunt de față: dacă vin din nou, voi fi necruțător,

³ de vreme ce voi căutați o doavadă că'ntru mine grăiește Hristos, Cel ce nu este slab față de voi, ci puternic întru voi.

⁴ Că deși a fost răstignit în virtutea slabiciunii, El, dimpotrivă, este viu în virtutea puterii lui Dumnezeu. Că și noi suntem slabî întru El, dar vom fi vîi împreună cu El, prin puterea lui Dumnezeu față de voi.

⁵ Cercetați-vă pe voi însivă dacă sunteți în credință, puneti-vă la'ncercare; sau cumva voi nu recunoașteți că Hristos Iisus este întru voi? în afară numai dacă sunteți ne'ncercați¹.

⁶ Nădăjduiesc însă că veți cunoaște că noi nu suntem ne'ncercați.

¹Ideea cuprinzătoare: dacă n'ați trecut prin încercare; dacă ați căzut la încercarea (proba) căreia v'ați supus; dacă nu cumva încercarea (proba, evidența) s'a pronunțat împotriva voastră.

7 Si ne rugăm lui Dumnezeu ca voi să nu săvârșiți nimic rău; nu ca să ne arătăm noi încercați, ci pentru ca voi să faceți binele, iar noi să fim ca niște ne'ncercați.

8 Că noi putere nu avem împotriva adevarului, ci pentru adevăr.

9 Fiindcă ne bucurăm când noi suntem slabii, iar voi sunteți tari. Aceasta o și cerem în rugăciune: desăvârsirea voastră.

10 Pricina pentru care vă scriu acestea nefiind de față este ca, atunci când voi fi de față, să nu lucrez cu asprime după puterea pe care mi-a dat-o Domnul spre zidire, și nu spre dărâmare.

11 Încolo, fraților, bucurați-vă! Desăvârșiți-vă, mânăgâiați-vă, fiți uniți în cuget, trăiți în pace, și Dumnezeul iubirii și al păcii va fi cu voi.

12 Îmbrățișați-vă unii pe alții cu sărutare sfântă. Sfinții toți vă îmbrățișează.

13 Harul Domnului nostru Iisus Hristos și dragostea lui Dumnezeu și împărtășirea Sfântului Duh să fie cu voi cu toți! Amin.

Epistola către Galateni

1

Salutare. Nu există altă Evanghelie. Cum a devenit Pavel apostol.

1 Pavel, apostol nu de la oameni, nici prin om¹, ci prin Iisus Hristos și prin Dumnezeu-Tatăl Care L-a înviat pe El din morți,

2 și toți frații care sunt împreună cu mine, Bisericilor Galatiei:

3 Har vouă și pace de la Dumnezeu-Tatăl și de la Domnul nostru Iisus Hristos,

4 Cel ce S'a dat pe Sine pentru păcatele noastre, ca să ne scoată din acest veac² rău de acum, după voia Dumnezeului și Tatălui nostru,

5 Căruia fie-I slava în vecii vecilor. Amin!

6 Sunt uimit³ că de la Cel ce v'a chemat prin harul lui Hristos, voi treceți atât de repede la altă evanghelie;

7 nu că este alta⁴, ci numai că sunt unii care vă tulbură și vor să strice⁵ Evan-

ghelia lui Hristos.

8 Dar: chiar dacă noi sau înger din cer v'ar propovădui altceva decât ceea ce v'am binevestit noi, să fie anatema⁶!

9 Așa cum v'am spus-o mai înainte, v'o spun din nou și acum: Dacă cineva vă propovăduiește altceva decât ceea ce ați primit, anatema să fie!

10 Oare caut eu acum să câștig bună-voința oamenilor, sau pe a lui Dumnezeu? sau oamenilor caut eu să le plac? Dacă încă le-aș plăcea oamenilor, n'aș fi rob al lui Hristos.

11 Căci vă fac cunoscut, fraților, că Evanghelia cea binevestită de mine nu este după om;

12 pentru că nici eu⁷ nu de la om am primit-o sau am învățat-o, ci prin descoberirea lui Iisus Hristos.

13 Căci ați auzit de purtarea mea de altădată întru iudaism, că peste măsură prigoneam Biserica lui Dumnezeu și o pustiam,

14 și spoream în iudaism mai mult decât mulți din cei ce erau de vârsta mea în neamul meu, ca nimeni altul fiind eu râvnitor al predaniilor mele părintești.

15 Dar când a binevoit Dumnezeu, Cel

¹Apăsată precizare inițială împotriva celor ce contestau autoritatea lui Pavel, sub pretext că el nu fusese ucenic direct al lui Iisus Hristos.

²Veac, în inteleșul de lume; lumea de aici, contingentă, în opozitie cu cea de dincolo, eternă (vezi și Rm 12, 2 și nota).

³= Nu-mi vine să cred.

⁴Nu sunt două evanghelii (ci numai una).

⁵= Să-i schimbe sensul, direcția; s'o răstoarne cu susu'n jos.

⁶= Blestemat.

⁷În relație cu cei doisprezece.

ce m'a ales⁸ încă din pântecel mele și prin harul Său m'a chemat

¹⁶ ca'ntru mine să-L descopere pe Fiul Său, pentru ca eu să-L binevestesc la neamuri, deîndată, fără să fi primit sfat de la trup și de la sânge,

¹⁷ și fără să mă fi suit la Ierusalim la apostolii cei dinainte de mine, m'am dus în Arabia și m'am întors iarăși la Damasc.

¹⁸ Apoi, după trei ani, m'am suit la Ierusalim ca să-l vădi pe Chefa¹⁰ și am rămas la el cincisprezece zile.

¹⁹ Dar pe altul din apostoli n'am văzut, decât numai pe Iacob, fratele Domnului.

²⁰ Iar în cele ce vă scriu, iată o spun înaintea lui Dumnezeu că nu mint.

²¹ După aceea am venit în ținuturile Siriei și ale Ciliciei.

²² Și după față¹¹ le eram necunoscut Bisericilor lui Hristos celor din Iudeea;

²³ ci ele doar auziseră că „cel ce ne prigonea pe noi odinioară, acum binevestește credința pe care altădată o nimicea”;

²⁴ și-L slăveau pe Dumnezeu întru mine.

prin credință.

¹ Apoi, după paisprezece ani, m'am suit iarăși la Ierusalim cu Barnaba, luându-l cu mine și pe Tit.

² M'am suit potrivit unei descoperiri¹; și le-am făcut arătare – dar în chip deosebit celor mai de seamă² – despre Evanghelia pe care o propovăduiesc la neamuri, pentru ca nu cumva să alerg sau să fi alergat în zadar.

³ Dar nici Tit, care era cu mine și era elin, n'a fost silit să se taie'mprejur; –

⁴ dar³ din pricina fraților mincinoși care se strecuraseră să ne iscodească libertatea pe care o avem în Hristos Iisus, ca să facă din noi niște sclavi⁴;

⁵ cărora însă noi nici măcar un ceas nu ne-am plecat cu supunere, pentru ca adevărul Evangheliei să rămână neclintit pentru voi.

⁶ Dar cei ce par a fi ceva⁵ – oricine-ar fi fost ei cândva, nu mă privește; Dumnezeu nu caută la față omului –, cei ce par a fi ceva nu mi-au adăugat nimic,

⁷ ci dimpotrivă, văzând că mie mi-a fost încredințată Evanghelia pentru cei netăiați împrejur, după cum lui Petru pentru cei tăiați împrejur

¹Desi, în virtutea misiunii sale speciale, Pavel propovăduiește „pe cont propriu”, el știe prin revelație că predica și pozițiile sale trebuie să aibă consensul Bisericii-Mame, cu care legătura nu trebuie niciodată întreruptă.

²Textul sugerează o întâlnire separată cu Apostolii Iacob, Petru și Ioan, „stâlpii” Bisericii menționată în versetul 9.

³Subînteleș: Dar toată această situație (controversa asupra circumciziei)...

⁴= Robi ai Legii Vechi; aserviți iudaianților care cereau ca păgânii convertiți la creștinism să fie mai întâi circumciși și apoi botezați, poziție căreia Pavel î se opune cu îndârjire.

⁵= Notabilii comunității. Textul nu e neapărat ironic, ci ușor umoral.

2

Pavel acceptat de ceilalți apostoli. Ca și păgânii, Evreii se mântuiesc

⁸Sensul exact: m'a pus deoparte și m'a ținut în rezervă (pentru un anume scop).

⁹Verbul istoréo înseamnă nu numai a-l vedea pe cineva, a-i face o vizită, a-l cunoaște, ci și a-l cerceta, a avea cu el discuții amănunțite asupra anumitor probleme. Această vizită trebuie să fi avut loc în anul 35.

¹⁰= Petru.

¹¹= Direct, personal.

8 – căci Cel ce a lucrat prin Petru în apostolia tăierii’mprejur a lucrat și prin mine la neamuri –

9 și cunoscând harul ce mi-a fost dat, Iacob și Chefa și Ioan, cei socotiți a fi stâlpi, ne-au dat mie și lui Barnaba mâna dreaptă în semn de părtăsie⁶, pentru ca noi să binevestim la neamuri, iar ei la cei tăiați împrejur,

10 numai să ne aducem aminte de săraci⁷, ceea ce tocmai m’am și străduit să fac.

11 Dar când Chefa a venit în Antiohia, eu pe față i-am stat împotrivă, căci vrednic era de înfruntare.

12 Fiindcă înainte de a fi venit unii de la Iacob, el mâncă împreună cu păgânii; dar când au venit aceia, el se ferea și se ținea deoparte, temându-se de cei din tăierea’mprejur.

13 Sî’mpreună cu el s’au fătărnicit⁸ și ceilalți iudei, încât până și Barnaba a fost atras în fătărnicia lor.

14 Dar când eu am văzut că ei nu calcă drept, după adevărul Evangheliei, i-am zis lui Chefa, în fața tuturor: Dacă tu, care ești iudeu, trăiești ca păgânii și nu ca Iudeii, de ce-i silești pe păgâni să trăiască precum Iudeii?

15 Noi suntem din fire iudei, iar nu păcătoși dintre păgâni;

16 știind însă că omul nu se îndreptăște⁹ din faptele legii¹⁰, ci numai prin

⁶Literal: (mâna) dreaptă a comuniunii; semnul prin care apostolii, deși deosebiți în lucrare, rămâneau în comuniune (koinonía) harică.

⁷= Creștinii săraci din Ierusalim, pentru care Pavel avea să facă o mare colectă în provinciile Ahaia și Macedonia.

⁸= Au intrat în jocul duplicitar al lui Petru.

⁹Nu este socotit drept în fața lui Dumnezeu și, prin aceasta, vrednic de mântuire.

¹⁰Faptele legii: strictă respectare a prescrip-

credința în Iisus Hristos, am crezut și noi în Hristos Iisus, pentru că din credința în Hristos să ne îndreptăşim, iar nu din faptele legii; căci din faptele legii nimeni nu se va îndreptăti.

17 Dar dacă’n căutarea noastră de a ne îndreptăti în Hristos ne-am găsit și pe noi însine păcătoși, este oare Hristos slujitor al păcatului? Ferească Dumnezeu!

18 Că dacă pe cele ce eu le-am dărâmat, pe acelea le zidesc la loc, mă adeveresc pe mine însuși călcător de poruncă.

19 Fiindcă eu prin lege i-am murit legii, pentru că să-I trăiesc lui Dumnezeu:

20 m’am răstignit împreună cu Hristos; și nu eu sunt cel ce mai trăiesc, ci Hristos este Cel ce trăiește în mine; ceea ce trăiesc eu acum în trup, trăiesc întru credința în Fiul lui Dumnezeu, Cel ce m’au iubit și pe Sine Însuși S’au dat pentru mine.

21 Nu lepăd¹¹ harul lui Dumnezeu; căci dacă dreptatea vine prin lege, atunci Hristos a murit în zadar¹².

3

Lege sau credință? Legea și făgăduința. Robi și fii.

1 O, Galateni fără minte, cine v’ă vrăjît să nu dați crezare adevărului, voi, cei ce sub ochii voștri L-ați avut ca’ntr’o

ților vechi-testamentare, printre care și cele cu privire la mâncăruri.

¹¹În sensul: Nu anulez (ceea ce deja am permis); nu reziliez (contractul pe care l-am făcut).

¹²Aici se încheie demonstrația lui Pavel în fața lui Petru, poziție pe care acesta din urmă o va susține integral în Sinodul Apostolic de la Ierusalim (vezi FA 15, 7-11).

icoană pe Hristos răstignit¹?

² Doar aceasta vreau să aflu de la voi: Prin faptele legii primit-ați voi Duhul, sau prin ascultarea credinței?

³ Atât de fără minte sunteți? După ce ați început în Duh, isprăviți acum în trup?

⁴ În zadar ați pătimit voi atâtea? – și de-ar fi doar în zadar!²

⁵ Așadar, Cel ce vă dă vouă Duhul și face minuni la voi, oare pentru faptele legii le face, sau pentru că voi ați ascultat de chemarea credinței?;

⁶ așa cum Avraam a crezut în Dumnezeu și i s'a socotit lui aceasta ca dreptate,

⁷ să știți, prin urmare, că ei, cei născuți din credință, aceia sunt fii ai lui Avraam.

⁸ Iar Scriptura, prevăzând că prin credință îndreptățește Dumnezeu neamurile, mai dinainte i-a binevestit lui Avraam că întru tine se vor binecuvânta toate neamurile.

⁹ Prin urmare, cei ce sunt din credință se binecuvîntează împreună cu credinciosul Avraam.

¹⁰ Căci toți cei ce sunt din faptele legii sunt sub blestem, că scris este: Blestemat este cel ce nu stăruie întru toate cele scrise în cartea Legii, ca să le facă.

¹¹ Iar cum că prin lege nimeni nu se îndreptățește în fața lui Dumnezeu este lucru învederat, pentru că dreptul din credință va fi viu;

¹Răstignirea lui Hristos (alături de înviere, temă centrală a predicii lui Pavel) le-a fost descrisă Galatenilor în mod public, amănunțit și plastic, cu maximă concretețe, ca pe un steag zugrăvit.

²Renegarea credinței după ce ai pătimit pentru ea te aruncă într'o stare mai rea decât înainte de a fi avut-o.

¹² legea însă nu este din credință³, dar cel ce va face acestea va fi viu prin ele.

¹³ Hristos ne-a răscumpărat din blestemul legii, devenind El blestem de dragul nostru; pentru că scris este: Blesumat este tot cel spânzurat pe lemn;

¹⁴ aceasta, pentru că binecuvântarea lui Avraam să ajungă la neamuri întru Hristos Iisus, aşa încât noi prin credință să primim făgăduința Duhului.

¹⁵ Fraților, ca un om grăiesc: chiar testamentul întărit al unui om, nimeni nu-l strică sau îi mai adaugă ceva.

¹⁶ Or, făgăduințele au fost rostită lui Avraam și Seminției sale. Nu se zice: și „seminților” – ca de mai multe, ci ca de una singură: și Seminției tale, ceea ce înseamnă: Hristos.

¹⁷ Or, eu spun aceasta: Un testament mai dinainte întărit de Dumnezeu în Hristos, nu-l desfințează legea care a venit după patru sute treizeci de ani, aşa încât ea să desfințeze făgăduința.

¹⁸ Că dacă moștenirea este din lege, atunci nu mai e din făgăduință; Dumnezeu însă prin făgăduință i-a dăruit lui Avraam moștenirea.

¹⁹ Atunci, ce este legea? Ea a fost adăugată din pricina călcărilor de lege, până când avea să vină Urmașul Căruia I s'a dat făgăduința; și a fost rânduită prin îngeri în mâna unui mijlocitor⁴.

²⁰ Mijlocitorul însă nu este al unuia singur, dar Dumnezeu este Unul.

²¹ Atunci, este legea împotriva făgăduințelor lui Dumnezeu? Doamne fereste! Că dacă s'ar fi dat o lege care

³Legea nu-și revendică originea ca fiind din credință.

⁴Vezi nota de la FA 7, 53.

să poată da viață, dreptatea ar veni, într'adevăr, din lege.

22 Dar Scriptura a închis totul sub păcat, pentru ca prin credința în Iisus Hristos făgăduința să fie dată celor ce cred.

23 Înainte însă de venirea credinței noi eram păziți sub lege, închiși fiind în vedere credinței care avea să se descopere;

24 așa că legea ne-a fost dată călăuză⁵ spre Hristos, pentru ca noi să ne îndreptăm prin credință;

25 iar dacă a venit credința, nu mai suntem sub călăuză.

26 Fiindcă toți sunteți fii ai lui Dumnezeu prin credința în Hristos Iisus.

27 Căci câtă în Hristos văți botezat, în Hristos văți îmbrăcat.

28 Nu mai este iudeu, nici elin; nu mai este rob, nici liber; nu mai este parte bărbătească și parte femeiască; pentru că voi toți una sunteți în Hristos Iisus.

29 Iar dacă voi sunteți ai lui Hristos, atunci sunteți odrasla⁶ lui Avraam, moștenitor după făgăduință.

4

Robi și fii (continuare). O alegorie: Agar și Sarra.

1 Dar o spun: câtă vreme moștenitorul este copil, el întru nimic nu se deosebește de rob, deși e stăpân peste toate, 2 ci este sub epitropi și iconomi până la vremea rânduită de tatăl său.

⁵Textual: pedagog. Vezi nota de la 1 Co 4, 15.

⁶Textual: sămânță; descendență; urmașul. Un singular care, raportat la demonstrația din v. 16, atestă unitatea credincioșilor într-unul și Același Iisus Hristos.

3 Tot așa și noi: când eram copii, robiți eram sub stihile lumii¹;

4 dar când a venit plinirea vremii², Dumnezeu L-a trimis pe Fiul Său, născut din femeie, născut sub lege,

5 ca pe cei de sub lege să-i răscumpere, ca să dobândim înfierea.

6 Și pentru că sunteți fii, Dumnezeu L-a trimis în inimile noastre pe Duhul Fiului Său care strigă: Avva, Părinte³!

7 În felul acesta, tu nu mai ești rob, ci fiu; iar dacă ești fiu, ești și moștenitor al lui Dumnezeu, prin Iisus Hristos.

8 Atunci însă, când voi nu-L cunoșteați pe Dumnezeu, slujeați celor ce prin firea lor nu sunt dumnezei;

9 dar acum, după ce L-ați cunoscut pe Dumnezeu – sau mai degrabă după ce ați fost cunoscuți de Dumnezeu –, cum de vă întoarceți din nou la stihile cele slabe și sărace, cărora iarăși vreți să le slujiți ca mai'nainte?:

10 țineți zile și luni și anotimpuri și ani!...

11 Mă tem pentru voi, ca nu cumva să mă fi ostenit la voi în zadar.

12 Vă rog, fraților, fiți așa cum sunt eu, fiindcă și eu am fost așa cum sunteți voi. Nu mi-ați greșit cu nimic.

13 Dar voi știți că din pricina unei slăbi-ciuni a trupului⁴ v'am binevestit vouă întâia oară,

¹= Forțele elementare ale naturii; fixitatea cosmică, aceea care guvernează rigiditatea și intoleranța prescripțiilor din Legea Veche.

²= Termenul hotărât de Dumnezeu pentru ca realitatea divină a planului Său măntuitor să devină realitate concretă.

³Vezi nota de la Rm 8, 15.

⁴Probabil, o boală prelungită sau o convalescență, care la obligat pe Pavel să rămână în mijlocul Galatenilor mai mult decât își plănuise în cursul primei sale călătorii misionare (FA 13, 13-14, 25).

¹⁴ și voi nu mi-ați disprețuit încercarea care era în trupul meu, nici nu v'ăți scârbit, ci m'ați primit ca pe un înger al lui Dumnezeu, ca pe Hristos Iisus.

¹⁵ Unde este deci fericirea voastră? Căci vă mărturisesc că, de-ar fi fost cu putință, v'ăți fi scos ochii voștri și mi-i-ați fi dat mie.

¹⁶ Am ajuns deci vrăjmașul vostru pentru aceea că v'am spus adevărul?

¹⁷ Aceia vă râvnesc, dar nu cu gând bun; ci vor să vă despartă de mine ca să-i râvniți pe ei.

¹⁸ Bine este însă ca binele să-l râvniți întotdeauna, și nu numai atunci când sunt eu de față la voi.

¹⁹ O, copiii mei, pentru care sufăr ia-räși durerile nașterii până ce Hristos va lua chip în voi!

²⁰ Aș vrea acum să fiu la voi și să-mi schimb felul de a vorbi⁵, că nu mai știu cum să vă iau!

²¹ Spuneți-mi voi, care vreți să fiți sub lege: nu auziți legea?

²² Căci scris este că Avraam a avut doi fii: unul dintr'o femeie roabă și altul din femeia liberă⁶;

²³ dar cel din femeia roabă s'a născut după trup, iar cel din femeia liberă s'a născut prin făgăduință.

²⁴ Acestea sunt spuse ca alegorie⁷; căci aceste femei sunt două testamente:

⁵= Să găsesc tonul (limbajul) potrivit spre a mă face înțeles.

⁶Cf. Fc 21: Ismael, născut din Agar, și Isaac, născut din Sarra, soția legitimă.

⁷= Au și un sens alegoric. Faptele istorice relatate în Sfânta Scriptură au și o încărcătură alegorică, din ele derivând sensuri duhovnicești. Interpretarea alegorică a Scripturii (incepută de Filon) va face o carieră strălucită în Alexandria, prin școala lui Panten și Origen.

unul e cel din muntele Sinai, care naște spre robie și care este Agar

²⁵ – căci Agar este muntele Sinai în Arabia⁸ – și-i corespunde Ierusalimului de-acum, care este rob împreună cu copiii lui;

²⁶ dar Ierusalimul-cel-de-sus e liber, cel ce este mama noastră.

²⁷ Căci scris este: Veselește-te, tu, cea stearpă, tu, care nu naști! Izbucnește și strigă, tu, care nu ai durerile nașterii: că mulți sunt copiii celei părăsite, mai mulți decât ai celei care are bărbat.

²⁸ Iar noi, fraților, potrivit lui Isaac suntem fii ai făgăduinței.

²⁹ Dar precum atunci cel ce se născuse după trup îl prigonea pe cel ce se născuse după Duh, tot aşa și acum.

³⁰ Dar ce zice Scriptura?: Izgonește pe roabă și pe fiul ei, căci fiul roabei nu va moșteni împreună cu fiul celei libere.

³¹ Astfel că noi, fraților, nu suntem copii ai roabei, ci ai celei libere.

5

Libertatea creștină. Roada Duhului și lucrarea cărnii.

¹ Așadar, țineți-vă tari în libertatea pentru care ne-a eliberat Hristos și nu vă prindeți iarăși în jugul robiei.

² Iată, eu, Pavel, vă spun vouă că de vă veți tăia' mprejur, Hristos nu vă va folosi la nimic.

⁸Dublă semnificație: pe de-o parte, Agar este strămoșa triburilor arabe; pe de alta, Sinaiul din Arabia este locul unde a fost dată Legea Veche.

3 Și din nou mărturisesc oricărui om care se taie'mprejur că dator este să'mplinească toată legea.

4 Cei care vreți să vă îndreptăți prin lege v'ați îndepărtat de Hristos, ați căzut din har;

5 căci noi în Duh aşteptăm nădejdea îndreptățirii prin credință.

6 Pentru că în Hristos Iisus nici tăierea'mprejur poate ceva, nici netăierea'mprejur, ci credința lucrătoare prin iubire.

7 Era bine cum alergați¹; cine v'a sleit avântul², ca să nu vă supuneți adevărului?

8 Stăruința aceasta³ nu este de la Cel care vă cheamă.

9 Puțin aluat dospește toată frământătura⁴.

10 În privința voastră eu am încredere, întru Domnul, că nimic altceva nu veți cugeta; dar cel care vă tulbură își va purta osânda, oricine ar fi el.

11 Dar dacă eu, fraților, încă mai propovăduiesc tăierea'mprejur, pentru ce mai sunt prigonit? Ar însemna că piatra de poticnire a crucii⁵ a fost înlăturată...

12 O, tăia-s'ar cu totu'n bucătele⁶ cei ce

¹ Metaforă împrumutată din limbajul atletic, obișnuită la Pavel (vezi 1 Co 9, 24 și nota).

² Verbul original (kópto) sugerează hărțuială; a uza pe cineva prin oboseală; a-l face să cedeze prin lovitură repetate și perseverente; a-l epuiza prin stăruință cu care-l obligi să alerge.

³ Vezi nota precedentă. Imaginea este aceea că lui Dumnezeu, Care-i cheamă pe alergători (din față) I s'au substituit apostolii mincinoși, care-i mâna stăruitor și brutal (din spate).

⁴ Aluatul ca simbol al alterării (vezi și nota de la 1 Co 5,6).

⁵ Crucea (răstignirea) ca piatră de poticnire; vezi 1 Co 1, 23.

⁶După unii comentatori, posibilă aluzie la

vă destramă⁷ pe voi!

13 Fiindcă voi, fraților, ați fost chemați la libertate; numai să nu vă folosiți libertatea ca prilej de a-i sluji trupului, ci slujiți-vă unul altuia prin iubire.

14 Căci toată legea se cuprinde într'un singur cuvânt, în acesta: Iubește pe aproapele tău ca pe tine însuți.

15 Dar dacă vă mușcați unul pe altul și vă mâncăți, vedeti să nu vă nimiciti voi între voi.

16 Zic dar: Cu duhul să umblați, și nu pofta trupului s'o împliniți!

17 Fiindcă trupul poftește împotriva duhului, iar duhul împotriva trupului; căci acestea se împotrivesc unul altuia, astfel ca voi să nu faceți ceea ce ați vrea⁸.

18 Dar dacă sunteți duși de Duhul, nu sunteți sub lege.

19 Iar faptele trupului sunt cunoscute; acestea sunt: desfrânare, necurătie, nerușinare,

20 idolatrie, vrăjitorie, dușmăni, certuri, gelozii, întărâtări, gâlcevi, dezbinări, erezii,

21 invidii, ucideri, beții, chefuri și cele asemănătoare acestora, asupra căroră vă previn – așa cum v'am mai prevenit – că cei ce fac unele ca acestea nu vor moșteni împărăția lui Dumnezeu.

22 Iar roada Duhului este iubire, bucurie, pace, îndelungă-răbdare, bunătate, facere de bine, credințioșie,

acei păgâni care în timpul ritualurilor orgiastice ale zeiței frigiene Cybela ajungeau să se automutilizeze prin tăierea unor mădulare ale trupului.

⁷ Literal: cei ce vă întorc pe dos; cei ce vă scot din linieștea unitară a duhului.

⁸Lupta dintre a vrea binele și a face răul; vezi Rm 7, 19 și nota.

23 blândețe, înfrânare, curătie; împotriva unora ca acestea nu este lege.

24 Iar cei ce sunt ai lui Hristos Iisus și au răstignit trupul împreună cu patimile și cu poftele.

25 Dacă trăim cu duhul, cu duhul să și umblăm.

26 Să nu fim iubitori de slavă deșartă, întărâtându-ne unii pe alții, unii pe alții pismuindu-ne.

6

Purtați-vă sarcinile unii altora! Îndemnuri cu mâna lui Pavel. Salutare de sfârșit.

1 Fraților, chiar de va cădea un om în vreo greșală, voi, cei duhovnicești, îndreptați-l pe unul ca acesta cu duhul blândeții, vechind asupra ta însuși, ca să nu cazi și tu în ispită.

2 Purtați-vă sarcinile¹ unii altora, și așa veți împlini legea lui Hristos².

3 Că de se crede cineva că este ceva, în timp ce el nu este nimic, pe sine însuși se amăgește.

4 Dar fiecare să-și cerceteze propria sa faptă, și atunci se va lăuda numai față de sine însuși și nu față de altul;

5 căci fiecare își va purta propria sa povara³.

6 Cel ce primește cuvântul învățăturii să-i facă învățătorului său parte din toate bunurile.

¹Sensul complet: greutățile slăbiciunilor, durerilor, neputințelor.

²= Legea iubirii.

³Literal: propria sa încărcătură (balot, raniță dusă'n spate); responsabilitatea proprie.

7 Nu vă amăgiți; Dumnezeu nu Se lasă batjocorit, căci ce va semăna omul, aceea va și secera.

8 Cel ce seamănă în propriul său trup, din trup va secera stricăciune; dar cel ce seamănă în Duhul, din Duhul va secera viață veșnică;

9 să nu slabim⁴ dar în a face binele, căci la vremea cuvenită vom secera, dacă nu ne vom slei⁵.

10 Așa că, până când avem vreme, să facem binele către toți, dar mai ales către cei de o credință cu noi.

11 Vedeți cu ce litere mari v'am scris eu, cu mâna mea⁶.

12 Cățî vor să fie binevăzuți în trup⁷, aceia vă silesc să vă tăiați împrejur, numai ca să nu fie ei prigoniți pentru crucea lui Hristos.

13 Fiindcă nici ei înșiși, cei care se taie'mprejur, nu păzesc legea, ci vor că voi să vă tăiați împrejur pentru ca să se laude ei în trupul vostru.

14 Dar mie să nu-mi fie a mă lăuda de cătă numai în crucea Domnului nostru Iisus Hristos, prin care lumea este răstignită pentru mine și eu pentru lume.

15 Că în Hristos Iisus nici tăierea'mprejur este ceva, nici netăierea'mprejur, ci făptura cea nouă.

16 Și toți cei ce vor umbla după dreptarul acesta, pace și milă asupra lor și asupra Israelului lui Dumnezeu!

⁴= Să nu ne pierdem curajul; să nu ne dăm delăsării.

⁵= Dacă în noi nu se va istovi râvna (de a face binele).

⁶Pavel obișnuia să-și încheie scrisorile cu mâna proprie. Literele mari, apăsate, aveau menirea de a sublinia pasajele mai importante

⁷= Să se remarcă pe ei înșiși după criterii exterioare (nu după cele duhovnicești).

¹⁷ De acum înainte nimeni să nu-mi mai facă supărare; căci eu în trupul meu port semnele Domnului Iisus⁸.

¹⁸ Harul Domnului nostru Iisus Hristos să fie cu duhul vostru, fraților!
Amin.

---

⁸= Urmele rănilor primite de dragul lui Iisus,
suprema pecete a identității lui Pavel

Epistola către Efeseni

1

Salutare. Binecuvântări duhovnicești întru Hristos. Rugăciunea lui Pavel.

1 Pavel, apostol al lui Iisus Hristos, prin voia lui Dumnezeu, către sfinții și credincioșii întru Hristos Iisus care sunt în Efes,

2 har vouă și pace de la Dumnezeu, Tatăl nostru, și de la Domnul Iisus Hristos!

3 Binecuvântat fie Dumnezeu și Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos, Cel ce întru Hristos ne-a binecuvântat întru cele cerești cu toată binecuvântarea duhovnicească¹.

4 Într'acest chip ne-a și ales întru El mai'nainte de întemeierea lumii, pentru ca'ntru iubire să fim în fața Lui sfinți și fără prihană²,

5 mai dinainte rânduindu-ne ca, după buna socotință a voii Sale, întru El prin Iisus Hristos să ne înfieze

1 În textul original, versetele 3-14 alcătuiesc o singură frază lungă, o perioadă cu multe compli-cații sintactice, inaccesibilă cititorului modern. Urmând exemplul unor traducători străini și români (printre care și Galaction-Radu), textul de față segmentează perioada în câteva fraze, asigurând totodată unitatea și succesiunea ideilor (vezi notele imediat următoare).

2 Rațiunea și finalitatea creației: ne-am născut din iubirea lui Dumnezeu spre a ne desăvârși în aceeași iubire.

6 spre lauda slavei harului Său cu care ne-a dăruit întru Cel-Iubit³.

7 Întru Aceasta, prin sângele Său, avem noi răscumpărarea și iertarea păcatelor, după bogăția harului Său

8 pe care pentru noi l-a făcut să priso-sească întru toată înțelepciunea și pri-ceperea⁴.

9 El ne-a făcut cunoscută taina voii Sale pe care, potrivit bunăvoiței Lui, mai dinainte întru Sine o plănuise⁵

10 spre buna rânduială a plinirii vremilor: toate, cele din ceruri și cele de pe pământ, să fie iarăși adunate întru Hristos⁶; în El,

11 întru Care și nouă mai dinainte ni s'a rânduit o moștenire, potrivit cu planul Celui ce pe toate le lucrează după sfatul voii Sale,

12 pentru ca noi, cei ce mai dinainte am nădăduit întru Hristos, să fim spre la-

³Calea spre desăvârșire: prin unitatea noastră cu – și întru – Hristos, noi devinem fii ai lui Dumnezeu prin har, ca frați mai mici ai unicului Său Fiu (vezi Rm 8, 29).

⁴= Mijlocul desăvârsirii și mantuirii noastre: pogorât în istorie, Fiul lui Dumnezeu ne răscum-pără prin jertfa Sa pe cruce.

⁵= Planul inițial și intim al lui Dumnezeu ne-a fost descoperit prin Revelație (vezi și Rm 16, 25).

⁶Plinirea vremilor: vezi Ga 4, 4. Purceasă din Hristos („prin Carele toate s'au făcut”), întreaga creație se va regăsi întru El.

uda slavei Sale⁷.

¹³ Întru El de asemenea și voi, după ce ați auzit cuvântul adevărului, Evangelia măntuirii voastre, și după ce ați crezut în El, ați fost pecetluiți cu Duhul cel Sfânt al făgăduinței⁸

¹⁴ – arvuna moștenirii noastre –, în vedere răscumpărării celor dobândiți⁹, spre lauda slavei Sale¹⁰.

¹⁵ Iată de ce și eu, auzind de credința voastră în Domnul Iisus și de iubirea voastră cea către toți sfinții,

¹⁶ nu încetez să mulțumesc pentru voi, pomenindu-vă în rugăciunile mele,

¹⁷ pentru ca Dumnezeul Domnului nostru Iisus Hristos, Tatăl slavei, să vă dea vouă duh de înțelepciune și de descoberire spre cunoașterea Lui;

¹⁸ și să vă lumineze ochii inimii, pentru ca voi să pricepeți care este nădejdea la care El vă a chemat, care este bogăția slavei moștenirii Lui întru cei sfinți¹¹

¹⁹ și cât de covârșitoare este mărimea puterii Sale întru noi, cei ce credem, potrivit cu puterea lucrătoare a tăriei Lui

²⁰ pe care El a făcut-o să lucreze în Hristos, sculându-L din morți și aşezându-L de-a dreapta Sa întru cele

⁷ Poporul lui Israel, căruia îi aparține și Pavel (pluralul „noi”) este primul și cel mai important moștenitor al făgăduinței lui Dumnezeu, întru pregătirea celorlalte neamuri.

⁸ Întru Același Hristos sunt chemeți și păgânii la măntuirea pe care Duhul Sfânt o certifică și o garantează.

⁹ = Celor căștiigați de Dumnezeu cu prețul sângei Fiului Său; celor intrați în posesia lui Dumnezeu.

¹⁰ Gândirea trinitară a lui Pavel folosește în acest pasaj de trei ori sintagma „spre lauda slavei Sale”: în v. 6, la adresa Tatălui; în v. 12, la adresa Fiului; în v. 14, la aceea a Sfântului Duh.

¹¹ Despre „sfinți” vezi nota de la Rm 1, 7.

cerești,

²¹ mai presus decât toată Începătoria și Stăpânia și Puterea și Domnia¹² și decât tot numele ce se numește, nu numai în veacul acesta, ci și în cel viitor,

²² și pe toate I le-a supus sub picioare, și pe El L-a dat peste toate Cap Bisericii

²³ care este trupul Său, plinătatea Cei-lui ce pe toate întru toți le plinește.

2

De la moarte la viață. Una întru Hristos.

¹ Iar pe voi, care erați morți prin greșalele și prin păcatele voastre

² în care ați umblat cândva după dumnezeul acestei lumi¹, după stăpânitorul puterilor văzduhului², adică duhul care lucrează acum în fiii neascuțării³...

³ Între ei am petrecut și noi toți⁴ odinioară după poftele trupului nostru, făcând voile trupului și pe ale simțurilor, și astfel din fire eram fiii mâniei⁵ ca și ceilalți.

¹² Accentul textului cade nu pe enumerarea puterilor cerești, indiferent care le-ar fi numele și rangul, ci pe faptul că toate îi sunt subordonate lui Iisus Hristos.

¹ Aioon (eon) în accepția antică: entitate divină, zeitate. Pentru „dumnezeul acestei lumi” vezi 2 Co 4, 4 și nota.

² = Satana. În vechea mentalitate iudaică, spațiul dintre pământ și cer era imperiul diavolului.

³ = Urmașii nemântuiți ai protopărintilor Adam și Eva, care se mențin în stare de răzvătire împotriva poruncilor lui Dumnezeu. Fraza rămasă în suspensie.

⁴ = Noi, Iudeii.

⁵ = Fiii mâniei lui Dumnezeu; vezi și Rm 1, 18.

⁴ Dar Dumnezeu, bogat fiind în milă, pentru multa Sa iubire cu care ne-a iubit

⁵ pe noi, cei ce eram morți prin greșalele noastre, ne-a făcut vii împreună cu Hristos – prin har sunteți mântuiți! –

⁶ și împreună cu El ne-a sculat și ne-a făcut să ședem întru cele cerești întru Hristos Iisus,

⁷ pentru ca'n veacurile viitoare să arate covârșitoarea bogătie a harului Său, prin bunătatea Sa față de noi întru Hristos Iisus.

⁸ Căci în har sunteți mântuiți prin credință; iar aceasta nu-i de la voi: e darul lui Dumnezeu;

⁹ nu din fapte, pentru ca nimeni să nu se laude.

¹⁰ Fiindcă a Lui făptură suntem, zidiți în Hristos Iisus spre fapte bune pe care Dumnezeu mai dinainte le-a gătit pentru ca noi să umblăm întru ele⁶.

¹¹ De aceea, aduceți-vă aminte că odi-nioară voi, păgânii cu trupul, numiți „Netăiere’mprejur” de către cei numiți „Tăiere’mprejur” – făcută de mâna în trup –

¹² în vremea aceea erați fără Hristos, înstrăinați de cetătenia lui Israel și străini de aşezămintele făgăduinței, lipsiți de nădejde și fără de Dumnezeu în lume.

¹³ Dar acum, întru Hristos Iisus, voi care altădată erați departe, ați devenit aproape prin sângele lui Hristos.

¹⁴ Căci El este pacea noastră, El, Care'n trupul Său a făcut din cele două

⁶Credința (v. 8) e o virtute teologică (vezi 1 Co 13, 13 și nota), dăruită de Dumnezeu, dar ea nu lucrează singură, ci însoțită de fapta bună (vezi Iac 2, 26), toate făcând parte din planul inițial al lui Dumnezeu pentru mântuirea noastră.

„lumi”⁷ una, adică a surpat peretele cel din mijloc al despărțirii – ura –,

¹⁵ desființând legea poruncilor în opreliștile⁸ ei, pentru ca să-i clădească'ntru Sine pe cei doi într'un singur om nou, făcând pace,

¹⁶ și prin cruce, omorând în ea ura, să-i împace cu Dumnezeu pe amândoi, uniți într'un singur trup.

¹⁷ Și, venind, a binevestit pace vouă celor de departe și pace celor de aproape;

¹⁸ că prin El și unii și alții într'un singur Duh avem calea deschisă spre Tatăl⁹.

¹⁹ Prin urmare, voi nu mai sunteți străini, și nici venetici, ci sunteți concetăteni ai sfinților și casnici ai lui Dumnezeu,

²⁰ zidiți pe temelia apostolilor și a profetilor, piatra cea din capul unghiului fiind Însuși Iisus Hristos,

²¹ întru Care toată zidirea, bine'ncheiată laolaltă, crește spre a fi locaș sfânt întru Domnul;

²² întru El sunteți și voi zidiți împreună, spre a fi locaș al lui Dumnezeu întru Duhul.

3

Apostolatul lui Pavel printre neamuri. A cunoaște iubirea lui Hristos.

⁷= Lumea iudaică și cea păgână, a căror principală relație reciprocă o constituia ura.

⁸Literal: dispozițiile (restrictive); prescripțiile formale și riguroase care-i făceau imposibilă respectarea integrală.

⁹Verset care exprimă, o dată mai mult, gândirea trinitară a lui Pavel.

¹ Pentru aceasta eu, Pavel, întemnițatul lui Iisus Hristos pentru voi, păgâni¹...

² Dacă într'adevăr ați auzit de iconomia² harului lui Dumnezeu care mi-a fost dat mie pentru voi,

³ anume că prin descoperire mi s'a făcut cunoscută taina, aşa cum pe scurt v'am scris mai sus³,

⁴ citind acolo, puteți cunoaște pricepera mea în taina lui Hristos,

⁵ care'n alte generații nu s'a făcut cunoscută filor oamenilor aşa cum întru Duhul li s'a descoperit acum sfinților Săi apostoli și profetilor,

⁶ cum că păgâni sunt împreunămoștenitori și mădulare ale aceluiași trup și împreună-părtași ai făgăduinței întru Hristos Iisus, prin Evanghelie,

⁷ căreia eu slujitor m'am făcut, potrivit cu darul harului lui Dumnezeu ce mi-a fost dat prin lucrarea puterii Sale.

⁸ Mie, celui mai mic dintre toți sfinții, mi-a fost dat harul acesta de a le binevesti neamurilor bogăția cea de nepătruns a lui Hristos

⁹ și tuturor luminat să le arăt care este iconomia tainei celei din veci ascunse în Dumnezeu, Cel ce pe toate le-a zidit prin Iisus Hristos:

¹⁰ anume, ca Începătorilor și Stăpânilor celor din ceruri să li se facă acum cunoscută prin Biserică înțelepciunea

¹ A se înțelege: creștinii proveniți dintre păgâni. Fraza e lăsată aici în suspensie, pentru intercalarea unui fragment explicativ, și reluată în versetul 14.

² = Modalitatea (în care Dumnezeu Și-a pus în aplicare planul asupra lui Pavel).

³Vezi 1, 9-10.

lui Dumnezeu cea de multe feluri⁴,

¹¹ potrivit cu planul cel din veci pe care El l-a împlinit în Hristos Iisus, Domnul nostru,

¹² Cel întru Care, prin credința în El, cu încredere avem îndrăznire și cale deschisă „spre Dumnezeu”.

¹³ De aceea vă rog să nu vă pierdeți curajul din pricina necazurilor mele pentru voi; ele sunt slava voastră!

¹⁴ Pentru aceasta îmi plec genunchii înaintea Tatălui Domnului nostru Iisus Hristos,

¹⁵ din Care orice neam⁵ în cer și pe pământ își trage numele,

¹⁶ pentru ca El, după bogăția slavei Sale, să vă dea ca prin Duhul Său să fiți puternic întăriți în omul cel lăuntric;

¹⁷ ca Hristos să Se sălășluască prin credință în inimile voastre; înrădăcinați și intemeiați în iubire

¹⁸ să puteți înțelege, împreună cu toți sfinții, ce este lățimea și lungimea și adâncimea și înălțimea⁶,

¹⁹ și să cunoașteți iubirea lui Hristos cea mai presus de cunoaștere, pentru ca să vă umpleți de toată plinătatea lui Dumnezeu.

²⁰ Iar Celui ce, potrivit puterii care lucează în noi, poate face cu mult mai

⁴ Chiar puterile cerești, pe care unii contemporani ai lui Pavel le credeau mai presus de orice, nu aveau cunoștință de planul ascuns al lui Dumnezeu; nici ele nu-l puteau cunoaște decât prin Biserică.

⁵ Înțelesul complet al cuvântului original: descendență; comunitate – familie, trib, castă, națiune, rasă – care se trage dintr'un strâmos comun.

⁶= Dimensiunea infinită a planului divin (vezi și Rm 8,39).

mult decât tot ceea ce noi cerem sau gândim,

²¹ Lui fie-I slava în Biserică și întru Hristos Iisus, în toate neamurile din veacul vecilor! Amin.

4

Unitatea trupului Bisericii. Viața cea veche și cea nouă. Dreptar pentru viața cea nouă.

1 De aceea eu, cel întemnițat întru Domnul¹, din suflet vă rog să umblați cu vrednicie², potrivit chemării cu care ați fost chemați,

2 cu toată smerenia și blândețea, cu îndelungă-răbdare, întru iubire îngăduindu-vă unii pe alții,

3 străduindu-vă să păstrați unitatea duhului întru legătura păcii.

4 Un singur Trup³ și un singur Duh, aşa cum ați și fost chemați la o singură Nădejde a chemării voastre;

5 un singur Domn, o singură Credință, un singur Botez,

6 un singur Dumnezeu și Tată al tuturor⁴, Care este peste toți și prin toți și'ntru toți.

7 Dar fiecăruiua dintre noi i s'a dat harul după măsura darului lui Hristos.

8 Pentru aceea zice: Suindu-Se la înăltime, robit-a robia și daruri datu-le-a oamenilor.

¹Dublă semnificație: de dragul Domnului; robit de Domnul (în dulcea robie a Domnului).

²= Să duceți o viață vrednică.

³= Trupul Bisericii.

⁴Versetele 4-6:șapte elemente ale unității creștine.

9 Iar aceea că S'a suit – ce înseamnă decât că El mai întâi S'a pogorît în părțile cele mai de jos ale pământului?

10 Cel ce S'a pogorît, El este și Cel ce S'a suit mai presus de toate cerurile, pentru ca să umple totul⁵. –

11 Si El i-a dat pe unii să fie apostoli, pe alții profeti, pe alții binevestitori, pe alții păstori și învățători,

12 ca să-i pregătească pe sfinti pentru lucrarea slujirii, spre zidirea trupului lui Hristos,

13 până ce toți vom ajunge la unitatea credinței și a cunoașterii Fiului lui Dumnezeu, la starea de bărbat desăvârșit, la măsura vârstei plinătății lui Hristos;

14 ca să nu mai fim copii, clătinați de valuri și purtați de orice vânt de'nvățătură încocace și'ncolo prin viclenia oamenilor, prin meșteșugul lor de a atrage'n rătăcire;

15 ci'n iubire trăind după adevăr, în toate să creștem întru El Care este Capul, Hristos,

16 dintru Care întregul trup, bine alcătuit și bine încheiat prin toate legăturile care-l hrănesc după lucrarea fiecărei părți la măsura ei, își face creșterea spre a se zidi el însuși întru iubire⁶.

17 Așadar, aceasta spun și mărturisesc întru Domnul: de acum să nu mai umblați aşa cum umblă pagânii în deșertăciunea minții lor,

18 intunecați fiind la minte, înstrăinați de viața lui Dumnezeu, din pricina necunoștinței care este în ei, din pricina

⁵Literal: toate (lucrurile); întreaga existență.

⁶Versetele 15-16: Fiind Biserica trupul lui Hristos, Capul este acela care coordonează funcționarea specifică și totuși unitară a tuturor componentelor vitale.

împietririi inimii lor;

¹⁹ fiind ei în nesimțire, s'au dat pe ei însăși nerușinării, spre nesățioasa să-vârșire a tot felul de necurății.

²⁰ Voi însă nu aşa L-ați primit în învățătură pe Hristos⁷,

²¹ dacă într'adevăr L-ați ascultat și dacă ati fost învățați întru El aşa cum este adevărul întru Iisus:

²² Să vă dezbrăcați de omul cel vechi al fostului vostru fel de viață, care se strică prin poftele înselăciunii,

²³ să vă înnoiți în duhul minții voastre

²⁴ și să vă îmbrăcați în omul cel nou, cel zidit după Dumnezeu în dreptatea și sfîntenia adevărului.

²⁵ Pentru aceea, lepădând minciuna, grăiți adevărul fiecare cu aproapele său, căci unul altuia ne suntem mădu-lare.

²⁶ Mâniați-vă, dar nu păcătuiți⁸; peste mânia voastră să nu apună soarele,

²⁷ nici să-i dați diavolului prilej.

²⁸ Cine-a furat să nu mai fure, ci mai degrabă să se ostenească lucrând cinstit cu mâinile sale, ca să aibă să dea celui ce are nevoie.

²⁹ Nici un cuvânt rău să nu iasă din gura voastră, ci numai cel care este bun spre zidirea cea de trebuință, pentru că el să dea har celor ce-l aud.

⁷ Literal: Nu aşa L-ați învățat pe Hristos. Sintagmă neobișnuită chiar în greaca veche, ea e cu atât mai derutantă în limba română, în care aceeași verb are două direcții: a învăța (pe altul), a învăța (ceva, de la altul). Textul de față merge pe această a doua direcție, ca și cum ai spune: Pe Platon l-am învățat din scoarță'n scoarță.

⁸ Textual: Mâniați-vă și nu păcătuiți. Citat ad literam din Ps 4, 5, în versiunea Septuagintei. Prin concesie, mânia e firească; păcatul constă în prelungirea și amplificarea ei (vezi continuarea și versetul următor).

³⁰ Să nu încristați Duhul cel Sfânt al lui Dumnezeu, întru Care ați fost pe cetluiți pentru ziua răscumpărării.

³¹ Să piară de la voi toată amărăciunea și întărâtarea și mânia și strigarea și blasfemia împreună cu toată răutatea.

³² Ci fiți buni între voi, milostivi, iertându-vă unul altuia, aşa cum și Dumnezeu v'a iertat vouă întru Hristos.

5

Dreptar pentru viața cea nouă (continuare). Umblați ca fi ai luminii! Datoriile soților și soților.

¹ Fiți dar următori¹ lui Dumnezeu, ca niște copii iubiți,

² și umblați întru iubire aşa cum și Hristos ne-a iubit pe noi, și pentru noi I S'a dat pe Sine lui Dumnezeu prinos și jertfă întru miros cu bună mireasmă.

³ Iar de desfrâu și de orice necurăție și de lăcomie nici să se pomenească între voi, aşa cum se cuvine sfintilor;

⁴ nici de vorbe nerușinate, nebunești sau glumețe, care nu se cuvin; ci mai degrabă, de mulțumire.

⁵ Căci pe aceasta s'o știți voi bine, că nici desfrânat sau necurat sau lacom – care este un închinător la idoli – nu are moștenire în împărăția lui Hristos și a lui Dumnezeu.

⁶ Nimeni să nu vă amăgească cu vorbe deșarte, că din pricina acestora vine mânia lui Dumnezeu peste fiii neascula-tării.

⁷ Așadar, nu vă faceți părtași cu ei.

¹ Imitatori (ai lui Hristos-Dumnezeu); vezi versetul următor.

8 Altădată erați întunerici, dar acum lumină sunteți întru Domnul; ca fii ai luminiilor să umblați

9 – pentru că roada luminii este în orice bunătate, dreptate și adevăr –,

10 osebind² ce este bine plăcut Domnului.

11 Și nu fiți părtași la faptele cele neroditoare ale întunericului, ci mai degrabă osândiți-le fățiș³;

12 căci pe cele ce le fac ei întru ascuns, rușine este chiar a le spune.

13 Dar toate cele osândite fățiș sunt vădite de lumină,

14 căci tot ceea ce-i vădit e lumină⁴. De aceea zice: Deșteaptă-te tu, cel ce dormi, scoală-te din morți și-asupra ta va lumina Hristos.

15 Prin urmare, luați bine seama cum umblați: nu ca niște neînțelepti, ci precum cei înțelepti,

16 răscumpărând vremea⁵, căci zilele rele sunt.

17 De aceea nu fiți fără minte, ci înțelegeti care este voia Domnului.

18 Să nu vă îmbătați de vin, în care este pierzanie, ci vă umpleți de Duh,

²= Punând la încercare prin spirit de discernământ (vezi Rm 2, 18 și nota); aplicând criteriile evanghelice la imensa varietate a gândurilor și faptelor omenești.

³= Denunțați-le; demascați-le. O traducere mai generoasă a lui elégho (a osândi; a blama; a reprosa; a reproba), spre a pune verbul în acord cu contextul.

⁴A închide ochii asupra faptelor reprobabile săvârșite într'ascuns, făcându-te că nu le vezi, e un lucru rău, ca și cum te-ai solidariza cu ele. Osândirea lor publică aduce un dublu câștig: făptașul se rușinează, ceilalți iau exemplu și totul devine lumină.

⁵= Recuperând timpul pierdut (în păcate) prin maxima folosire a celui prezent (care poate fi scurt).

19 vorbind între voi în psalmi și'n lăude și'n cântări duhovnicești, lăudând și cântând în inimile voastre Domnului,

20 întotdeauna pentru toate mulțumind lui Dumnezeu și Tatăl în numele Domnului nostru Iisus Hristos,

21 supunându-vă unul altuia întru frica lui Hristos.

22 Femeile să li se supună bărbaților lor precum Domnului;

23 pentru că bărbatul îi este cap femeiei, aşa cum și Hristos îi este cap Bisericii, El, Mântuitorul trupului.

24 Dar aşa cum Biserica I se supune lui Hristos, tot astfel și femeile să le fie'ntru toate bărbaților lor.

25 Bărbaților, iubiți pe femeile voastre aşa cum și Hristos a iubit Biserica și pe Sine S'a dat pentru ea

26 ca s'o sfințească, curățind-o prin baie de apă întru cuvânt⁶,

27 ca s'o înfățișeze Sieși Biserică slăvită, fără să aibă pată sau crețuri sau altceva de acest fel, ci să fie sfântă și fără prihană.

28 Așa sunt datori bărbații să-și iubească femeile, ca pe propriile lor trupuri. Cel ce-și iubește femeia, pe sine se iubește.

29 Că nimeni vreodată nu și-a urât trupul; dimpotrivă, fiecare îl hrănește și-l încâlzește, precum și Hristos Biserica;

30 pentru că noi suntem mădulare ale trupului Său, din carnea Lui și din oasele Lui.

⁶Taina Botezului, a cărei materie este apa, se consumă în interiorul cuvântului lui Dumnezeu, exprimat prin mărturisirea de credință și prin formula sacramentală (vezi 1 Ptr 1, 23).

31 Pentru aceea va lăsa omul pe tatăl său și pe mama sa și se va lipi de femeia sa și cei doi vor fi un trup.

32 Taina aceasta mare este; iar eu zic, în Hristos și în Biserică⁷.

33 Dar și'n ceea ce vă privește, fiecare din voi să-și iubească femeia ca pe sine însuși, iar femeia spre bărbat să se șnchioare⁸.

6

Copii și părinți. Robi și stăpâni. Lupta împotriva răului. Salutări de încheiere.

⁷Pavel descooperă că în textul din Fc 2, 24 se ascunde taina legăturii organice dintre Hristos și Biserica Sa, termen de analogie pentru Taina Nuntaii.

⁸În versiunile curente românești: „iar femeia să se teamă de bărbat”. Verbul „a se teme” îl traduce exact pe grecescul φοβέο, dar textul în sine, folosit și în cult (Apostolul de la Cununie), provoacă reacții inconfortabile în mentalitatea socială modernă, iar aceasta din pricina că nu e înțeles și aplicat în interiorul analogiei Hristos-Biserică, adică iubire-supunere. Ceva mai sus (v. 21) se vorbește de „frica lui (față de) Hristos”; Celui ce iubește îi răspundem nu numai cu iubire, dar și cu teamă respectuoasă, ca Unuia care o inspiră și o merită. Unii traducători protestanți (KJV, RSV, TOB) propun sintagma concesivă: „să respecte pe bărbat”, ceea ce însă e departe de sensul real, întrucât respectul față de cineva e un sentiment rece, distant, neangajant, lipsit de afectivitatea necesară într-o căsnicie. Mai nou, o seamă de filologi biblici (Morrish) au constatat că verbul φοβέο este folosit uneori în Sfânta Scriptură în locul lui φροντίζω = „a se îngrijora”, „a se îngrijii” de cineva, „a fi preocupat” de o anume persoană, dar și în locul lui σένομαι = „a onora”, „a venera”, cu nuanță că relația cu persoana venerată are un pronunțat caracter afectiv, atrăgător și comuniant, într'un fel de uimire care șnchioară, asemenea relației dintre om și divinitate. Formularea de față aşază textul și în concordanță cu cel din Fc 3, 16: ceea ce în Legea Veche părea blestem, în cea Nouă devine binecuvântare.

1 Copii, ascultați întru Domnul de părinții voștri, căci așa este drept.

2 Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta; aceasta este cea dintâi poruncă urmată de făgăduință:

3 ca să-ți fie ţie bine și să trăiești ani mulți pe pământ.

4 Îi voi, părinților, nu-i întărâtați pe copiii voștri spre mânie; dimpotrivă, creșteți-i întru învățătura și certarea Domnului.

5 Robilor, pe stăpânii voștri cei după trup¹ ascultați-i cu frică și cu cutremur² întru curăția inimii voastre, ca și pe Hristos,

6 nu cu slujire doar de ochii lumii, cu gândul de a plăcea oamenilor, ci ca niște robi ai lui Hristos, din suflet făcând voia lui Dumnezeu,

7 cu bunăvoiință slujind ca și Domnului, și nu ca oamenilor,

8 știind că de va face cineva ceva bun, bunul acela îl va primi de la Domnul fiecare, ori că e rob, ori că e liber.

9 Îi voi, stăpânilor, faceți tot așa față de ei; lăsați deoparte amenințarea, știind că Domnul lor și al vostru este în ceruri și că la El nu există părtinire.

10 În sfârșit, frații mei, întăriți-vă întru Domnul și întru tăria puterii Lui.

11 Îmbrăcați armura³ lui Dumnezeu, ca să puteți sta împotriva uneltirilor diavolului.

12 Căci lupta noastră nu este împotriva cărnii și a sângelui⁴, ci împotriva Începătorilor, împotriva Stăpânilor, împ-

¹= Stăpânilii pământești.

²Expresie preluată din Vechiul Testament, referitoare la respectul datorat lui Dumnezeu și celor sfinte (vezi 1 Co 2, 3 și nota).

³= Totalitatea armelor ofensive și defensive.

⁴Adevărată luptă – dintre bine și rău – nu se

potriva Stăpânitorilor acestei lumi de'ntuneric, împotriva duhurilor rău-tății⁵ care sunt în stihile cerești⁶.

¹³ Pentru aceea luați armura lui Dumnezeu: pentru ca'n ziua cea rea să fiți în stare să țineți piept; și după ce veți isprăvi totul, să rămâneți în picioare.

¹⁴ Așadar, stați în picioare, avându-vă mijlocul încins cu adevărul și îmbrăcați fiind în platoșa dreptății

¹⁵ și cu picioarele încălțate'n starea de a fi gata pregătiți pentru Evanghelia păcii⁷;

¹⁶ mai presus de toate luând pavăza credinței, cu care veți putea stinge toate săgețile înflăcărate⁸ ale Celui-Rău.

¹⁷ Luați și coiful mântuirii și sabia Duhului, care este cuvântul lui Dumnezeu,

¹⁸ în toată vremea rugându-vă întru Duhul prin orice rugăciune și cerere; și'ntru aceasta privegheați cu toată stăruința, rugându-vă pentru toți sfinții

¹⁹ și pentru mine, ca oridecâtori voi deschide gura, să mi se dea cuvânt spre a face cu'ndrăznire cunoscută taina Evangheliei

²⁰ – al cărei sol sunt eu în lanțuri –,

---

consumă în planul materiei contingente; pasiunile ei sunt determinate de forțe spirituale. Întrегul verset fundamentează ceea ce literatura patristică va numi „războiul nevăzut”

⁵Pentru forțele care I se împotrivesc lui Dumnezeu vezi notele de la Rm 8, 38 și 1 Co 15, 24.

⁶= Spațiul dintre pământ și cer ca văzduh al puterilor diavolești (vezi și nota de la 2, 2).

⁷= Promptitudinea cu care să porniți la povăduirea Evangheliei păcii.

⁸Aluzie la săgețile sau lăncile incendiare, cu smocuri de smoală sau rășină aprinsă, pe care luptătorii romani le anihilau cu scuturile lor foarte mari.

pentru ca despre ea să vorbesc deschis, să cum trebuie să vorbesc.

²¹ Iar ca să știți și voi cum mă aflu și ce fac, pe toate vi le va aduce la cunoștință Tihic, fratele iubit și slujitor credincios întru Domnul.

²² Pentru aceasta l-am trimis la voi, ca să aflați cum suntem și să vă măngâie inimile.

²³ Pace fie-le fraților, și iubire cu credință, de la Dumnezeu-Tatăl și de la Domnul Iisus Hristos.

²⁴ Harul fie cu toți cei ce'n curăție Îl iubesc pe Domnul nostru Iisus Hristos!

Epistola către Filipeni

1

Salutare. Rugăciunea lui Pavel pentru Filipeni. „Pentru mine a trăi este Hristos.”

¹ Pavel și Timotei, slujitorii ai lui Hristos Iisus, tuturor sfintilor intru Hristos Iisus care sunt în Filipi împreună cu episcopii¹ și diaconi [lor]:

² Har vouă și pace de la Dumnezeu, Tatăl nostru, și de la Iisus Hristos!

³ Mulțumesc Dumnezelui meu ori de câte ori îmi amintesc de voi.

⁴ Întotdeauna în toate rugăciunile mele mă rog pentru voi toți cu bucurie
⁵ din pricina părtășiei voastre la Evanghelie, din ziua cea dintâi până acum,
⁶ încredințat fiind eu de aceasta: cel care a început în voi lucrul cel bun îl va duce la capăt până în ziua lui Hristos Iisus²,

¹În cazul de față, cuvântul episcopi (de la epískopos = supraveghetor, protector) îi desemnează pe preoții de vază (presbiterii hirotoniți în treapta preoției) care aveau menirea de a conduce comunitatea (vezi și 1 Tim 3, 1); din rândul lor vor fi recrutați episcopii propriu-zisi, pe măsură ce apostolii vor simți nevoie unor succesorii direcți. Aceasta este primul text care atestă limpede existența celor două trepte harice în Biserica primară: preoți și diaconi.

²= Ziua celei de A Doua Veniri, intru slavă, a Domnului (perspectivă constantă în scrisorile lui Pavel).

⁷ aşa cum drept este să gândesc eu despre voi toți; pentru că pe voi toți vă am la inimă, cei ce sunteți cu mine părtași ai harului, și în lanțurile mele, și în apărarea și întărirea Evangheliei.

⁸ Martor îmi este Dumnezeu că pe toți vă doresc în dorul lui Hristos Iisus.

⁹ Si aceasta mă rog: ca iubirea voastră încă mai mult și mai mult să prisoșească intru cunoștință³ și ntru toată priceperea⁴,

¹⁰ să le osebiți pe cele ce sunt mai bune, pentru ca să fiți voi curați și nepoticniți⁵ în ziua lui Hristos,

¹¹ plini de roada dreptății care vine prin Iisus Hristos spre slava și lauda lui Dumnezeu.

¹² Dar vreau să știți, fraților, că cele petrecute cu mine⁶ s'au întors mai degrabă spre sporirea Evangheliei,

¹³ că lanțurile mele pe care le port intru Hristos au ajuns cunoscute întregului pretoriu⁷ și tuturor celorlalți;

³Înțelesul exact: facultatea de a recunoaște ceva în ceva.

⁴= Capacitatea de a vedea dincolo de aparențe; clarviziune.

⁵= Nepoticnit (în sensul exact): cel ce la capătul drumului nu prezintă răni sau semne ale unor căderi.

⁶= Arestarea și detenția lui Pavel, ca și procesul care-l așteaptă.

⁷= Garda pretoriană; garnizoana care asigura paza palatului imperial din Roma. Într'o capi-

¹⁴ și cei mai mulți dintre frați, încrindătare având în Domnul prin lanțurile mele, cu mult mai mult îndrăznesc să grăiască fără teamă cuvântul lui Dumnezeu.

¹⁵ Unii, e drept, Il propovăduiesc pe Hristos prin invidie și prin ceartă, dar alții prin bunăvoiță;

¹⁶ unii o fac din iubire, știind că eu stau aici pentru apărarea Evangheliei;

¹⁷ alții însă din invidie⁸ Il vestesc pe Hristos, nu cu gânduri curate, ci socotind să-mi sporească necazul în lanțurile mele.

¹⁸ Dar ce-i cu asta? Nimic altceva decât că'n tot chipul, fie din fățănicie, fie'ntru adevăr, Hristos Se propovăduiește, și'ntru aceasta mă bucur. Și încă mă voi bucura,

¹⁹ fiindcă știu că aceasta îmi va fi mie spre mântuire, prin rugăciunile voastre și cu ajutorul Duhului lui Iisus Hristos,

²⁰ potrivit cu așteptarea mea stăruitoare și cu nădejdea mea că'ntru nimic nu voi fi rușinat, ci că'ntru toată îndrăznirea, acum ca'ntotdeauna, Hristos va fi preamărit în trupul meu, fie prin viață, fie prin moarte;

²¹ căci pentru mine a trăi este Hristos, și a muri este câștig.

tală de provincie (precum Cezarea sau Efesul), pretoriul era totalitatea curtenilor și ofițerilor din suita sau palatul guvernatorului. Pavel obișnuia să întrețină conversații cu ostașii care-l păzeau; prin aceștia el pătrundeau, de fapt, până'n inima garnizoanei, în cercurile intime ale conducerii de stat.

⁸Mai precis: din spirit de partizanat. Acești predicatori nu profesează o învățătură greșită, dar fac în jurul lui Pavel o agitație exagerată, inutilă și dăunătoare, uneori chiar cu intenția de a-i îngreuiă situația.

²² Dar dacă a trăi în trup înseamnă a-i da lucrării mele roadă, atunci nu știu ce voi alege.

²³ Sunt strâns din două părți: am dorința să mă despart de trup⁹ și să fiu împreună cu Hristos, că e cu mult mai bine;

²⁴ dar să rămân în trup e mai de trebuință, de dragul vostru.

²⁵ Și încrindăt fiind eu de aceasta, știu că voi rămâne și că voi petrece cu voi cu toți spre propășirea voastră și spre bucuria credinței,

²⁶ pentru ca lauda voastră'ntru mine să prisosească'n Hristos Iisus prin revenirea mea la voi.

²⁷ Numa' să vă purtați în chip vrednic de Evanghelia lui Hristos, pentru ca, fie venind eu și văzându-vă, fie nefiind de față, să aud despre voi că stați cu tărie într'un singur duh, într'un singur suflet luptându-vă împreună pentru credința Evangheliei,

²⁸ fără ca'ntru ceva să vă înfricoșați de cei potrivnici, ceea ce pentru ei este un semn de pierzare, dar pentru voi, de mântuire; și aceasta, de la Dumnezeu.

²⁹ Căci de dragul lui Hristos vi s'a dat vouă nu numai să credeți în El, dar și să pătimiți pentru El,

³⁰ ducând aceeași luptă pe care-ați văzut-o la mine și'n care-acum auziți că sunt.

2

Smerenia creștină și smerenia lui Hristos. A străluci în lume ca niște lumini. Timotei și Epafrodit.

⁹Literal: să mă desfac (întru cele din care am fost alcătuit); metaforic: să mor.

¹ Așadar, dacă e vreun îndemn în Hristos, dacă e vreo mângâiere a iubirii, dacă e vreo împărtășire a Duhului, dacă e vreun dor și vreo îndurare,

² împliniți-mi bucuria de a gândi la fel, de a avea aceeași iubire, un singur suflăt, aceeași cugetare.

³ Nu faceți nimic din duh de ceartă, nici din slavă deșartă, ci'ntru smerenie unul să-l socotească pe altul mai de cinstite decât pe el însuși.

⁴ Nimeni să nu caute doar spre ale sale, ci fiecare și spre ale altora.

⁵ Aveți în voi gândirea aceasta, care era și în Hristos Iisus:¹

⁶ Cel ce dintru'nceput fiind² în chipul³ lui Dumnezeu a socotit că a fi El întocmai cu Dumnezeu nu e o prădare⁴,

⁷ dar S'a golit pe Sine⁵ luând chip de

¹Versetele următoare (6-11) alcătuiesc un adevărat imn, de o mare densitate terminologică și dogmatică.

²Verbul ypárho e mult mai mult decât obișnuitul auxiliar (a fi); el e construit pe ideea de existență originară, substanțială și perpetuă, ceea ce exclude ideea de temporalitate, inconsistență sau alterare.

³Pavel nu folosește cuvântul în sensul tehnic al filosofiei grecești (imagine plastică, formă exterioară), ci în sensul de natură, fire, condiție, esență; mai precis, chip care traduce esența.

⁴Faptul că Dumnezeu-Fiul este și Se consideră pe Sine egal și consubstanțial cu Tatăl nu înseamnă cătușii de puțin că Tatăl a fost deposedat de propria Sa dumnezeire („Lumină din Lumina”).

⁵Verbul kenóo = a goli, a deserta, a evacua, a pustii, a aneantiza, a reduce la nimic, implică substantivul kénosis = kenoză, cuvânt fundamental în limbajul ortodox al teologiei Întrupării. Kenoza nu afectează unirea ipostatică a Fiului cu Tatăl; ea exprimă doar faptul că, pe durata Întrupării Sale, Fiul renunță la prerogativa de a-și manifesta în afară dumnezeiasca Sa slavă (cu excepția momentului intim al schimbării la față), acceptând o „degradare” treptată (Dumnezeu-om-rob-răstignit), de bună-

rob, devenind asemenea oamenilor și la înfățișare aflându-Se ca un om;

⁸ S'a smerit pe Sine făcându-Se ascultător până la moarte – și încă moarte de cruce!

⁹ Pentru aceea, și Dumnezeu L-a preainălțat și I-a dăruit Lui nume care-i mai presus de orice nume,

¹⁰ pentru cănumele lui Iisus tot genunchiul să se plece, al celor cerești, al celor pământești și al celor dedesubt,

¹¹ și să mărturisească toată limba că Domn este Iisus Hristos, întru slava lui Dumnezeu-Tatăl.

¹² Drept aceea, iubiții mei, aşa cum întotdeauna m'ați ascultat, nu numai ca atunci când eram de față, ci cu mult mai mult acum când sunt departe, cu frică și cu cutremur lucrați la mântuirea voastră;

¹³ căci Dumnezeu este Cel ce'ntru voi le lucrează și pe „a vrea” și pe „a lucra”, pentru bunăvoieSa⁶.

¹⁴ Pe toate să le faceți fără murmur și fără socoteli⁷,

¹⁵ ca să fiți fără prihană și curați, fii ai lui Dumnezeu, neîntinăți în mijlocul unui neam sucit și stricat, în care voi străluciți ca niște luminători în lume,

voie supunându-Se Tatălui (în text, „pe Sine” e mai mult decât un pronume reflexiv; termenul sugerează voluntariatul). „A se goli pe Sine” (de slavă) pentru a Se smeri în chipul și condiția robului mai înseamnă că dumnezeiasca strălucire a Fiului nu este un veșmânt pe dinafără, care să poată fi îmbrăcat sau dezbrăcat la nevoie sau după voie, ci un dat interior al Ființei divine (vezi 2 Co 4, 6 și nota).

⁶= Pentru scopul în care Dumnezeu a binevoit asupră-ne.

⁷Înțelesul exact: fără calcule (asupra foloselor pe care le-ați trage din ceea ce faceți).

¹⁶ cuvântul vieții cu tărie ținându-l spre lauda mea în ziua lui Hristos, că nu în zadar am alergat și nici în zadar m' am ostenit.

¹⁷ Si chiar dac'ar fi ca săngele meu să curgă⁸ peste prinosul și slujba credinței voastre, mă bucur, și'mpreună cu voi toți mă fericesc.

¹⁸ Si voi, de asemenea, bucurați-vă, și'mpreună cu mine fericiti-vă!

¹⁹ Dar nădăduiesc întru Domnul Iisus că'n curând am să-l trimitem la voi pe Timotoei, pentru ca la rându-mi să prind și eu curaj aflând vești despre voi.

²⁰ Că'ntru părtășia simțămintelor mele nu am pe nimeni altul care din inimă⁹ să se'ngrijească de treburile voastre,

²¹ fiindcă toți caută spre ale lor, nu spre ale lui Iisus Hristos.

²² Dar voi știți cât e el de'ncercat, că'ntocmai ca un copil cu tatăl său i-a slujit Evangheliei împreună cu mine.

²³ Pe el deci nădăduiesc să-l trimitem de'ndată ce voi vedea ce va fi cu mine.

²⁴ Sunt însă încredințat în Domnul că eu însuși voi veni în curând.

²⁵ Am socotit că-i de trebuință să vi-l trimitem pe Epafrodit, fratele meu și împreună-cu-mine-lucrător și împreună-cu-mine-luptător¹⁰, dar și

⁸Literal: chiar dac'ar fi să mă ofer pe mine însuși ca pe o libație sacrificială (libație = vărsarea unui lichid – apă, vin, lacrimi, sânge – deasupra unei ofrande rituale; la noi, obiceiul de a vărsa puțin vin pe colivă – sau pe pământ – în amintirea morților).

⁹= În mod firesc; cu sinceritate, fără interese personale.

¹⁰Literal: comiliton; camarad de arme. Misiunea creștină e deseori văzută de Pavel ca o permanentă campanie militară, din care-și extrage și limbajul (vezi în special Ef 6, 13-17).

trimisul vostru și slujitorul trebuințelor mele,

²⁶ de vreme ce vă dorea pe toți și era neliniștit, fiindcă ați auzit că a fost bolnav.

²⁷ Si'ntr'adevăr a fost bolnav aproape de moarte; dar Dumnezeu a avut milă de el – și nu numai de el, ci și de mine, ca să nu am întristare peste'ntristare.

²⁸ Așadar, mă grăbesc să vi-l trimit îndărăt¹¹, pentru ca voi, văzându-l, din nou să vă bucurați, iar eu să fiu mai puțin întristat.

²⁹ Primiți-l dar întru Domnul cu toată bucuria; și pe cei ca el întru cinstire să-i aveți,

³⁰ fiindcă de dragul lucrării lui Hristos a fost el până aproape de moarte, punându-și viața în primejdie ca să'mplinească lipsa voastră în a mă sluji pe mine.

3

Adevărata dreptate. A-L urma pe Hristos.

¹ Încolo, frații mei, bucurați-vă'ntru Domnul! Ca să vă scriu aceleași lucruri¹, mie nu-mi este greu, iar vouă vă este întărire.

² Păziți-vă de câini! Păziți-vă de lucrătorii cei răi! Păziți-vă de'mprejurul tăierii²!,

¹¹Textual: l-am trimis mai degrabă. Trecutul verbului devansează momentul sosirii în Filipi a lui Epafrodit, purtătorul epistolei.

¹După unii comentatori, posibilă aluzie la o epistolă care nu s'a păstrat.

²Între acest termen (katatomé) și cel din versetul următor (peritomé) e un sarcastic joc de cuvinte prin care Pavel asociază circumizia iudaică (mai precis, pe cea a iudaianților) cu auto-

³ pentru că noi suntem tăie-re'a'mprejur, noi, cei ce'n duh îl slujim lui Dumnezeu și ne lăudăm întru Hristos Iisus și nu ne bizuim pe trup³,

⁴ deși eu aş putea să mă bizui și pe trup. Dacă vreun altul socotește că se poate bizui pe trup, eu cu atât mai mult:

⁵ tăiat împrejur la opt zile; din neamul lui Israel; din seminția lui Veniamin; evreu din Evrei; după lege, fariseu;

⁶ după râvnă, prigonitor al Bisericii; după dreptatea cea din lege, fără prihană.

⁷ Dar cele ce-mi erau mie câștig, pe acestea le-am socotit pentru Hristos pagubă.

⁸ Mai mult însă, eu pe toate le socotesc pagubă față de neprețuitul preț al cunoașterii lui Hristos Iisus, Domnul meu, de dragul Căruia m'am lăsat păgubit de toate și le socotesc drept gunoaie pentru ca să-L câștig pe Hristos

⁹ și să mă aflu întru El, având nu propria mea îndreptățire, cea din lege, ci pe aceea care este prin credința în Hristos, îndreptățirea cea de la Dumnezeu, întemeiată pe credință,

¹⁰ ca să-L cunosc pe El și puterea învierii Lui și părtășia la patimile Lui; asemănându-mă cu moartea Lui,

¹¹ să pot ajunge cumva la învierea cea din morți.

¹² Nu că am și dobândit-o sau că de pe-acum am ajuns la desăvârșire; dar o urmăresc, că doar o voi dobândi, de

mutilările corporale din ritualurile orgiastice păgâne (vezi și Ga 5, 12 și nota).

³= Nu punem preț pe circumcizie ca semn de apartenență la poporul lui Dumnezeu.

vreme ce și eu dobândit am fost de Hristos Iisus.

¹³ Fraților, eu încă nu socotesc s'o fi dobândit, dar una fac: uitând cele ce sunt în urma mea și tinzând la cele dina-inte,

¹⁴ alerg la țintă către răsplata chemării de sus a lui Dumnezeu întru Hristos Iisus.

¹⁵ Așadar, câți suntem desăvârșiți, pe aceasta s'o gândim; și dacă gândiți ceva în alt fel, Dumnezeu v'o va desco-peri și pe aceasta.

¹⁶ Dar de acolo de unde am ajuns, să urmăm același dreptar, să gândim la fel.

¹⁷ Fiți laolaltă următorii⁴ mei, fraților, și uitați-vă la aceia care se poartă aşa cum aveți voi pildă de la noi.

¹⁸ Fiindcă mulți – despre care v'am vorbit adeseori, iar acum v'o spun chiar plângând – se poartă ca dușmani ai crucii lui Hristos.

¹⁹ Sfârșitul lor este pieirea; dumnezeul lor este pântecele; iar slava lor, întru rușinea lor; ei pe cele pământești le cu-getă.

²⁰ Căci pentru noi, cetatea noastră e de la'nceput în ceruri, de unde-L și aş-teptăm ca Mântuitor pe Domnul Iisus Hristos,

²¹ Care va schimba trupul nostru de smerenie spre a-l face după chipul trupului Său de slavă, potrivit cu lucrarea puterii Lui ca pe toate Sieși să le supună.

⁴Și aici, a urma = a imita.

4

Sfaturi și îndemnuri. Pavel confirmă darul Filipenilor. Urări și salutări.

1 Așadar, frații mei iubiți și mult doriti, bucuria mea și cununa mea, aşa să stați întru Domnul, iubiților!

2 O rog mult pe Evodia și mult o rog pe Sintihia¹ să aibă aceleasi gânduri întru Domnul;

3 te rog de asemenea și pe tine, adevaratule Sizig², ajută-le și tu, ca unora care laolaltă cu mine s'au luptat întru Evanghelie, aşa cum și Clement și ceilalți împreună-lucrători cu mine, ale căror nume sunt scrise în Cartea Vieții.

4 Bucurați-vă pururea întru Domnul!; și iarăși vă spun: Bucurați-vă!

5 Tuturor oamenilor să le fie cunoscută blândețea voastră. Domnul este aproape.

6 De nimic nu văngrijorați, ci ntru totul faceți-I cunoscute lui Dumnezeu cererile voastre prin rugăciune și rugă cu mulțumire³.

7 Și pacea lui Dumnezeu, care covâr-

șește toată mintea, să vă păzească inimile și cugetele întru Hristos Iisus.

8 Încolo, fraților, câte sunt adevărate, câte sunt de cinste, câte sunt drepte, câte sunt curate, câte sunt vrednice de iubire, câte sunt cu nume bun, dacă-i virtute și dacă-i de laudă, pe acestea să le gândiți.

9 Cele ce-ați învățat și-ați primit și-ați auzit și-ați văzut la mine, pe acestea să le faceți, și Dumnezeul păcii va fi cu voi.

10 Mult m'am bucurat în Domnul că din nou a'nflorit purtarea voastră de grija pentru mine – aşa cum, de altfel, o și aveați, numai că v'a lipsit prilejul.

11 N'o spun fiindcă aş duce lipsă, căci eu m'am deprins să mă îndestulez cu ceea ce am.

12 Știu și să fiu smerit, știu și să am de prisos, în orice și'n toate m'am învățat să fiu și sătul, și flămând, și să am de prisos, și să duc lipsă.

13 Pe toate le pot întru Hristos, Cel ce mă întărește.

14 Bine-ați făcut însă că ați luat parte la necazul meu.

15 Dar și voi însivă știți, Filipenilor, că la începutul Evangheliei, când am plecat eu din Macedonia, în afară de voi singuri nici o Biserică nu s'a făcut părtașă cu mine prin dare și primire de daruri pe seama mea.

16 Că și'n Tesalonic, o dată – ba de două ori – mi-ați trimis ceea ce-mi era de trebuință.

17 Nu că eu caut darul, dar caut câștigul care prisosește pe seama voastră.

18 Am de toate și am și de prisos; m'am îndestulat primind de la Epafrodit cele ce mi-ați trimis, miros cu bună

¹Două credincioase cu divergențe de păreri.

²Syzygos în grește înseamnă tovarăș de jug. Unii traducători îl redau ca atare (soț, însoțitor, tovarăș, asociat, împreună-lucrător), în timp ce alții îl tratează ca pe un nume propriu. Textul de față optează pentru cea de a doua soluție, având în vedere și faptul că Pavel face uneori jocuri de cuvinte pe nume proprii, cum este acela al lui Onisim (vezi Flm 10-11 și nota). Adjectivul (adevărat, veritabil) – om careși merită numele – vine în sprijinul acestei opțiuni.

³Pentru ceea ce-I ceri lui Dumnezeu, să-I și mulțumești chiar în clipa când te rogi, ca și cum și-ar fi dat. Pentru legătura intimă și simultană dintre cerere și mulțumire, prin credință, vezi nota de la Mc 11, 24.

mireasmă, jertfă primită, bine-plăcută
lui Dumnezeu.

19 Iar Dumnezeul meu să'mplinească
toate trebuințele voastre după bogăția
Sa, cu slavă, întru Hristos Iisus.

20 Iar lui Dumnezeu și Tatăl nostru,
slavă în vecii vecilor! Amin.

21 Îmbrățișați-l pe fiecare dintre sfinții
întru Hristos Iisus. Pe voi vă îmbrățișează frații care sunt împreună cu
mine.

22 Vă îmbrățișează toți sfinții, mai ales
cei din casa cezarului⁴.

23 Harul Domnului Iisus Hristos să fie
cu duhul vostru! Amin.

---

⁴E vorba, desigur, de funcționarii, sclavii și libertari din serviciul curții imperiale, convertiți la creștinism.

Epistola Sfântului Apostol Pavel către Coloseni

1

Salutare. Pavel îi mulțumește lui Dumnezeu pentru Coloseni. Persoana și lucrarea lui Hristos. Slujirea lui Pavel în Biserică.

1 Pavel, apostol al lui Hristos Iisus, prin voia lui Dumnezeu, și fratele Timotei,

2 sfinților și fraților credincioși întru Hristos, care sunt în Colose: Har vouă și pace de la Dumnezeu, Tatăl nostru, și de la Domnul nostru Iisus Hristos!

3 Mulțumim lui Dumnezeu, Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos, întotdeauna rugându-ne pentru voi;

4 căci am auzit de credința voastră în Hristos Iisus și de iubirea pe care o aveți către toți sfinții

5 în virtutea nădejdii care vă este pregătită vouă în ceruri; pe ea mai dinainte ați auzit-o în cuvântul adevărului Evangheliei

6 care a ajuns la voi; aşa cum în toată lumea ea aduce roadă și crește, tot astfel și la voi, din ziua'n care ați auzit și ați cunoscut harul lui Dumnezeu întru adevăr,

7 aşa cum ați învățat de la Epafras¹,

iubitul nostru împreună-slujitor, cel ce pentru voi este credincios slujitor al lui Hristos

8 și care ne-a adus la cunoștință iubirea voastră întru Duh².

9 Iată de ce și noi, din ziua în care am auzit-o, nu încetăm în a ne ruga pentru voi și în a cere să vă umpleți de cunoașterea voii Sale întru toată înțelepciunea și priceperea duhovnicească,

10 umblând cu vrednicie înaintea Domnului, pentru ca'ntru toate să-I fiți plăcuți, aducând roadă în toată lucrarea cea bună și sporind în cunoașterea lui Dumnezeu,

11 și după puterea slavei Sale întărindu-vă cu toată puterea spre toată stăruința și îndelunga-răbdare,

12 cu bucurie mulțumind Tatălui, Celui ce v'a învrednicit să luati parte la moștenirea sfinților întru lumină,

13 Cel ce ne-a scos de sub stăpânirea întunericului și ne-a strămutat în împărația Fiului iubirii Sale,

14 întru Care prin sângele Său avem răscumpărarea, iertarea păcatelor.

Flm 23, este continuatorul lui Pavel în intemeierea Bisericii din Colose.

²= Iubirea ce se naște și lucrează înăuntrul Duhului Sfânt; inspirată de Sfântul Duh (ca virtute teologică – vezi 1 Co 13,13).

¹Epafras, menționat de asemenea în 4, 12 și

¹⁵ El este chipul nevăzutului Dumnezeu, Întâi-Născut a toată zidirea³,

¹⁶ pentru că'ntru El au fost zidite toate, cele din ceruri și de pe pământ, cele văzute și cele nevăzute, fie Tronuri, fie Domnii, fie Începătorii, fie Stăpânii⁴. Toate prin El și pentru El s'au zidit

¹⁷ și El este mai înainte decât toate, și toate'ntru El se țin împreună.

¹⁸ Și El este Capul trupului, al Bisericii, El, Care este Începutul, Întâiul-Născut din morți, ca să fie El Cel dintâi întru toate.

¹⁹ Căci în El a binevoit „Dumnezeu” să sălășluiască toată plinătatea⁵

²⁰ și prin El pe toate'ntru El să le împace⁶, fie cele de pe pământ, fie cele din ceruri, pace făcând prin El, prin sângele crucii Sale.

²¹ Și pe voi, cei ce oarecând în faptele voastre cele rele erați înstrăinați și vrăjmași cu mintea,

²² acum El prin moarte v'a împăcat în trupul Său de carne, pentru ca înaintea Lui să vă înfățișeze sfinți, fără prihană și nevinovați,

²³ dacă intr'adevăr rămâneți întemeiați în credință, întăriți și neclintiți

³ = Fiul născut din Tatăl înaintea oricărei făpturi. Atributul Unul-Născut (monogenés) (In 1, 14, 18 și. a.) indică unicitatea Fiului în raport cu Sfânta Treime, ca singur născut din Tatăl, pe când acela de Întâi-Născut (protótocos) din textul de față indică anterioritatea nașterii Fiului în raport cu crearea lumii. Acest verset lumeniază, o dată mai mult, sensul exact al textului din Lc 2, 7: aşa cum aici Fiul nu este „cap de serie” al făpturilor, nici acolo Iisus, Fiul Mariei, nu este „cap de serie” al unor „frați” mai mici.

⁴ Privitor la numele și ierarhia puterilor creștini, ca și la intenția textului paulin, vezi nota de la Ef 1, 21.

⁵ Pléroma: totalitatea a tot ce există.

⁶ Paralelă soteriologică a finalului ontologic din versetul 16.

de la nădejdea Evangheliei pe care-ați auzit-o, cea care a fost propovăduită la toată făptura de sub cer și al cărei slujitor făcutu-m' am eu, Pavel.

²⁴ Acum mă bucur de suferințele mele pentru voi, și'n trupul meu împlinesc lipsurile necazurilor lui Hristos pentru trupul Său, adică Biserica,

²⁵ al cărei slujitor am devenit în virtutea iconomiei lui Dumnezeu ce mi-a fost dată pentru voi, aceea de a plini⁷ cuvântul lui Dumnezeu,

²⁶ taina cea din veci ascunsă și din generații, dar acum descoperită sfinților Săi;

²⁷ lor a vrut Dumnezeu să le arate care este bogăția slavei acestei taine între neamuri, adică Hristos Cel dintru voi, nădejdea slavei!

²⁸ Pe El Îl vestim noi, pe tot omul sfătuindu-l și pe tot omul învățându-l întru toată înțelepciunea, pentru ca pe tot omul să-l înfățișăm desăvârșit întru Hristos Iisus.

²⁹ Spre aceasta mă și ostenesc, luptându-mă potrivit lucrării Lui, care'n mine se săvârșește cu putere.

2

Slujirea lui Pavel în Biserică (continuare). Plinătatea vieții întru Hristos. Viața cea nouă întru Hristos.

¹ Căci vreau să știți cât de mare e lupta mea pentru voi și pentru cei din Laodiceea¹ și pentru toți cățî nu mi-au văzut fața trupească,

⁷ A plini: a traduce în fapt; a converti virtualul în real.

¹ Oraș în Asia Mică, nu departe de Colose.

2 pentru ca inimile lor să se mângâie; fiind ei în iubire, să aibă toată bogăția deplinei înțelegeri pentru cunoașterea tainei lui Dumnezeu-Tatăl și a lui Hristos,

3 intru care sunt ascunse toate viste-riile înțelepcioniui și ale cunoașterii.

4 Vă spun aceasta pentru ca nimeni să nu vă însene prin vorbe amăgitoare.

5 Căci deși sunt departe cu trupul, cu duhul însă sunt împreună cu voi, bucurându-mă să văd buna voastră rânduială și tăria credinței voastre în Hristos.

6 Prin urmare, aşa cum L-ați primit pe Hristos Iisus Domnul, aşa să umblați intru El,

7 Înrădăcinați și zidiți fiind într'Însul, întăriți în credință aşa cum ați învățați și prisosind în ea cu mulțumire.

8 Luați aminte ca nu cumva cineva să facă din voi o pradă prin filosofie² și prin deșarta înșelăciune din predania omenească, după stihile lumii³ și nu după Hristos.

9 Căci intru El locuiește trupește toată deplinătatea dumnezeirii,

10 și deplini sunteți voi intru El, Cel ce este Cap a toată Domnia și Stăpânia⁴.

²Pretinsa filosofie a celor ce încercau să facă din creștinism o „gnoză”; nucleul se formase încă din vremea lui Pavel și avea să se dezvolte, ca o ciupercă, în următoarele două secole.

³Pentru „stihile lumii” vezi nota de la Ga 4, 3.

⁴Accent împotriva gnosticilor, al căror sistem „filosofic”, „rațional”, implica o seamă de „eonii”, ființe divine intermediare între Dumnezeu și om („Domnii”, „Stăpânii” etc.), un fel de suflete ale astrelor, menite să facă din Iisus, în cel mai bun caz, un egal al lor (sub alte forme și denumiri, eretica persistă și în zilele noastre). Ca și în Epistles către Efeseni (1, 21-23), Pavel atestă că Iisus Hristos este nu doar mai presus, ci și altceva de cât ele.

11 Întru El ați fost tăiați împrejur cu tăierea’mprejur nefăcută de mâna, prin dezbrăcarea de trupul cărnii întru tăierea’mprejur a lui Hristos.

12 Îngropați cu El prin botez, întru El ați și înviat prin credința în lucrarea lui Dumnezeu Care L-a înviat pe El din morți.

13 Iar pe voi, cei ce erați morți în greșalele voastre și în netăierea’mprejur a trupului vostru, vă făcut vii împreună cu El, iertându-vă toate greșalele,

14 ștergând zapisul ce era asupra noastră, potrivnic nouă prin opreliștile lui⁵, pe care ni l-a luat din cale pironindu-l pe cruce;

15 prin ea biruit-a El Începătorile și Stăpâniile, dezbrăcându-le și dându-le’priveliște⁶.

16 Așadar, nimeni să nu vă judece pentru mâncare sau băutură sau cu privire la vreo sărbătoare sau lună nouă sau sărbătoare;

17 ele sunt o umbră a celor viitoare, dar trupul⁷ e al lui Hristos.

18 Nimeni să nu vă lipsească de răspplată prin „smerenie-de-bunăvoie”⁸ sau prin „slujire-de-îngeri”⁹, vârându-se el în cele ce n'a văzut și'n zadar

⁵= Actul contractual al Legii Vechi, înrobitor prin multimea restricțiilor și interdicțiilor formale (vezi Ef 2, 5 și nota; mai jos, versetele 20-21).

⁶Imagine împrumutată din cortegiile triumfale ale împăraților care-și dezbrăcau captivii și-i expuneau astfel batjocurii publice.

⁷Trupul: realitatea; substanța (în opoziție cu umbra).

⁸Literal: smerenie voluntară; deliberată; pusă la cale; programată.

⁹Terminologie împrumutată din religiile mistice ale Frigiei, cărora le aparțineau, probabil, inovatorii din comunitatea Colosenilor, aceiași care pretindeau că au și „viziuni” (vezi mai departe).

semetindu-se cu mintea lui cea trupescă

¹⁹ În loc să se țină strâns de Capul din care întregul trup – prin încheieturi și legături hrănindu-se și întocmindu-se – crește prin creșterea lui Dumnezeu¹⁰.

²⁰ Așadar, dacă împreună cu Hristos ați murit față de stiihile lumii, atunci de ce, ca și cum încă ați trăi în lume, vă supuneți unor porunci ca:

²¹ „nu lua!”, „nu gusta!”, „nu atinge!”,

²² – privind lucruri care toate pier prin folosire? acestea sunt rânduieli și învățături omenești;

²³ ele au, într'adevăr, o înfățișare de înțelepciune, cu a lor „religiozitate-însine”, cu a lor „smerenie-de-bunăvoie”, cu a lor „necruțare-a-trupului”, dar nu au nici un preț, nici măcar pentru mulțumirea trupului¹¹.

3

Viața cea nouă întru Hristos (continuare). Datorii sociale întru viața cea nouă.

¹ Așadar, dacă ați inviat împreună cu Hristos, pe cele de sus căutați-le, acolo

¹⁰= Biserica, trupul lui Hristos; vezi și Ef 1, 22-23; 4, 15-16.

¹¹ Ultima frază a acestui verset implică enorme dificultăți de traducere, iar expertii secolului nostru încă n-au realizat un acord. În context: Falsul ascetism propovăduite de unii iudaianzeni nu are un suport doctrinar în Legea Veche și, în consecință, e lipsit de valoare (ca orice morală fără fundament teoretic); mai mult, el contrazice însuși dreptul trupului (cărnii) de a-și împlini trebuințele elementare, în interiorul acelei virtuți pe care Pavel o recomandă constant: cum-pătarea.

unde este Hristos sezând de-a dreapta lui Dumnezeu;

² la cele de sus cugetați, nu la cele de pe pământ;

³ căci voi ați murit, iar viața voastră este împreună cu Hristos ascunsă'n Dumnezeu.

⁴ Când Hristos, viața voastră, Se va arăta, atunci și voi împreună cu El vă veți arăta întru slavă.

⁵ Prin urmare, ucideți mădularele voastre cele pământești: desfrânarea, necurăția, patima, pofta cea rea și lăcomia – care este închinare la idoli –,

⁶ din pricina cărora vine mânia lui Dumnezeu peste fiii neascultării,

⁷ întru care și voi ați umblat odinoară, pe când trăiați în ele.

⁸ Acum însă și voi pe toate să le lepădați: mânia, întărâtarea, răutatea, blasfemia, cuvântul nerușinat din gura voastră.

⁹ Nu vă mințiți unul pe altul, de vreme ce v'ați îmbrăcat de omul cel vechi laolaltă cu faptele lui,

¹⁰ și v'ați îmbrăcat cu cel nou, care spre cunoaștere se reînnoiește după chipul Celui ce l-a zidit.

¹¹ Acolo¹ nu este elin și iudeu, tăiere'mprejur și netăiere'mprejur, barbar, scit², rob, liber, ci Hristos, totul întru toți.

¹² Așadar, ca niște sfinți și iubiți aleși ai lui Dumnezeu, îmbrăcați-vă cu simțăminte de'ndurare, de bunătate, de

¹Acolo unde este Hristos (prin extrapolare din v. 1).

²Sciți, locuitorii din nordul Mării Negre, cei mai îndepărtați dintre „barbari” (adică dintre toți cei ce nu vorbeau limba greacă – vezi 1 Co 14, 11 și nota).

smerenie, de blândețe, de'ndelungă-răbdare,

¹³ îngăduindu-vă unii pe alții și iertând unul altuia dacă are cineva vreo plângere împotriva cuiva; aşa cum Hristos v'a ierat vouă, tot astfel și voi.

¹⁴ Mai presus de toate acestea, îmbrăcați-vă întru iubire, care este legătura desăvârșirii.

¹⁵ Și'n inimile voastre să domnească pacea lui Hristos, întru care ați fost chemați ca să fiți un singur trup; și fiți mulțumitori.

¹⁶ Cuvântul lui Hristos să locuiască întru voi cu bogăție. Învătați-vă și povătuți-vă între voi cu toată înțelepciunea. Cântați în inimile voastre lui Dumnezeu, mulțumindu-I în psalmi, în laude și'n cântări duhovnicești.

¹⁷ Și orice ați face, cu cuvântul sau cu lucrul, pe toate să le faceți în numele Domnului Iisus, prin El mulțumindu-I lui Dumnezeu-Tatăl.

¹⁸ Femeilor, fiți supuse bărbaților voștri, aşa cum se cuvine întru Domnul.

¹⁹ Bărbaților, iubiți pe femeile voastre și nu fiți amarnici față de ele.

²⁰ Copiilor, întru toate ascultați-i pe părinții voștri, căci aceasta este bine-plăcut Domnului.

²¹ Părinților, nu-i întărâtați pe copiii voștri, ca să nu se deznădăjduiască.

²² Robilor, întru toate ascultați-i pe stăpânii voștri cei după trup, nu cu slujire doar de ochii lumii, cu gândul de a plăcea oamenilor, ci întru curația iniției, temându-vă de Domnul;

²³ orice ați face, lucrați din toată inima, ca pentru Domnul și nu ca pentru oameni,

²⁴ știind că de la Domnul veți primi

răsplata moștenirii; slujiți-I Domnului Hristos;

²⁵ căci cel ce face nedreptate își va primi nedreptatea; și părtinire nu poate fi.

4

Datorii sociale întru viața cea nouă (continuare). Salutări. Încheiere.

¹ Stăpânilor, dați-le robilor voștri ce este drept și potrivit, știind că și voi aveți Stăpân în ceruri¹.

² Stăruiți în rugăciune, priveghind în ea cu mulțumire,

³ rugându-vă totodată și pentru noi, ca Dumnezeu să-i deschidă cuvântului nostru o ușă spre a grăi taina lui Hristos pentru care sunt eu în lanțuri,

⁴ ca s'o arăt aşa cum trebuie să grăiesc.

⁵ Umblați cu înțelepciune față de cei ce sunt în afara², răscumpărând vremea³.

⁶ Cuvântul vostru să fie'ntotdeauna plăcut, dres cu sare, ca să știți cum trebuie să-i răspundeți fiecăruia.

⁷ Toate câte mă privesc pe mine vinele va face cunoscute Tihic, iubitul frate și slujitor credincios și împreună-ostenitor întru Domnul.

⁸ Anume pentru aceasta l-am trimis, ca să știți cum ne aflăm și ca să vă mângâie inimile,

¹ În fapt, acest verset este finalul capitolului precedent. De aici, adresarea e generală.

²= Cei ce sunt în afara comunității; necreștinii.

³Pentru „răscumpărarea vremii” vezi nota de la Ef 5, 16. În cazul de față, recuperarea timpului se poate face și prin folosirea oricărui prilej de a răspândi Evanghelia printre pagâni.

9 împreună cu Onisim, credinciosul și iubitul frate, care este dintre voi⁴; ei vi le vor face cunoscute pe toate cele de aici.

10 Vă îmbrățișează Aristarh⁵, cel în temnițat împreună cu mine; și Marcu⁶, vărul lui Barnaba – în privința căruia ați primit porunci; dacă vine la voi, primiți-l;

11 și Isus cel numit Iustus⁷. Aceștia sunt singurii dintre cei tăiați împrejur care au lucrat împreună cu mine pentru împărăția lui Dumnezeu; ei mi-au fost încurajare.

12 Vă îmbrățișează Epafras⁸, care este dintre voi; rob al lui Iisus Hristos, el pururea se luptă pentru voi în rugăciunile sale⁹, ca să stați desăvârșiți și întru totul să pliniți voia lui Dumnezeu.

13 Căci mărturisesc eu despre el că multă osteneală-și ia pentru voi și pentru cei din Laodiceea și din Ierapole¹⁰.

14 Vă îmbrățișează Luca¹¹, doctorul cel iubit, precum și Dimas¹².

15 Îmbrățișați pe frații din Laodiceea și pe Nimfas și Biserica din casa lui¹³.

⁴Despre Onisim, originar din Colose, vezi mai pe larg în Epistola către Filimon.

⁵Aristarh îl însoțise pe Pavel în cea de a treia călătorie misionară și apoi în drumul spre Roma.

⁶Marcu, autorul Evangheliei care-i poartă numele.

⁷Despre acest Isus-Iustus nu avem știri și din alte surse.

⁸Despre Epafras vezi nota de la 1, 7.

⁹Lupta prin rugăciune (vezi și Rm 15, 30) e una din ideile-forță ale lui Pavel.

¹⁰Ierapole, oraș în apropiere de Colose.

¹¹Luca, autorul Evangheliei a treia și al Faptelor Apostolilor.

¹²Dimas, menționat și în Flm 24. Din 2 Tim 4, 10 știm însă că, „în dragoste cu veacul de-acum”, l-a părăsit pe Pavel și s'a dus la Tesalonici.

¹³Nimfas, a cărui casă – probabil destul de largă – devenise locaș de închinare al unei co-

16 Și după ce scrisoarea aceasta se va citi la voi, faceți în aşa fel ca ea să fie citită și în Biserica Laodiceenilor; iar pe cea din Laodiceea¹⁴ să o citiți și voi.

17 Și spuneți-i lui Arhip¹⁵: Ia seama la slujba pe care ai primit-o întru Domnul, ca să o împlinești.

18 Salutarea, cu mâna mea, a lui Pavel. Aduceți-vă aminte de lanțurile mele. Harul fie cu voi! Amin.

---

munități creștine.

¹⁴Majoritatea comentatorilor cred că această scrisoare către creștinii din Laodiceea este una și aceeași cu Epistola către Efeseni.

¹⁵Arhip, colaborator al lui Pavel; menționat și în Flm 2

Epistola întâi către Tesalonicenii

1

Salutare. Credința și exemplul Tesalonicenilor.

1 Pavel și Silvan și Timotei, Bisericii Tesalonicenilor intru Dumnezeu-Tatăl și Domnul Iisus Hristos: Har vouă și pace de la Dumnezeu, Tatăl nostru, și de la Domnul Iisus Hristos!

2 Întotdeauna îi mulțumim lui Dumnezeu pentru voi toți, pomenindu-vă în rugăciunile noastre,

3 ne'ncetă aducându-ne aminte în fața lui Dumnezeu și Tatăl nostru de lucrarea credinței voastre și de osteneala iubirii voastre și de stăruința nădejdii voastre în Domnul nostru Iisus Hristos,¹

4 știind noi, fraților iubiți de Dumnezeu, că El v'a ales,

5 că Evanghelia noastră n'a fost la voi doar în cuvânt, ci și'n putere² și'n Duhul Sfânt³ și'n multă deplinătate⁴, așa

cum voi știți bine felul în care de dragul vostru am fost între voi.

6 Și voi v'ati făcut următorii noștri și ai Domnului, întru mult necaz primind Cuvântul cu bucuria Duhului Sfânt,

7 așa că pildă v'ati făcut tuturor credincioșilor din Macedonia și din Ahaia.

8 Că de la voi a răsunat cuvântul Domnului nu numai în Macedonia și în Ahaia, ci'n tot locul a pătruns credința voastră în Dumnezeu; așa că nu-i nevoie să mai spunem noi ceva,

9 de vreme ce asupra noastră ei însiși povestesc despre ce fel de primire am avut la voi și cum v'ati întors voi la Dumnezeu de la idoli, ca să-I slujiți Dumnezelui-Celui-Viu și adevărărat

10 și să-L așteptați pe Fiul Său din ceruri⁵, pe Care El L-a inviat din morți, pe Iisus Cel ce ne izbăvește din mânia ce va să vină.

2

Predica lui Pavel în Tessalonice. Dorința lui Pavel de a vizita din nou Biserica Tesalonicului.

nu a cunoscut în Tessalonice piedicile și împotrívile din alte orașe (precum, de pildă, în Efes).

⁵Idee: să vină din ceruri.

¹Credința, iubirea și nădejdea, cele trei virtuți teologice definite în 1 Co 13, 13.

²= Puterea minunilor săvârșite de Dumnezeu prin apostoli.

³= Manifestările vizibile ale Duhului Sfânt, atât de frecvente în Biserica primară.

⁴= Bogăția darurilor Sfântului Duh. Sintagma poate să semnifice și plenitudinea predicii celor trei apostoli, a căror putere de convingere

1 Fiindcă voi înșivă, fraților, știți că venirea noastră la voi n'a fost zadarnică; 2 dimpotrivă, după ce mai întâi am pătimit și am fost ocărăți în Filipi, aşa cum o știți, am îndrăznit întru Dumnezeul nostru să grăim către voi, în multă luptă, Evanghelia lui Dumnezeu.

3 Pentru că îndemnul¹ nu venea din rătăcire, nici din necurăție, nici din viclesug,

4 ci aşa cum am fost noi socotiți de Dumnezeu vrednici să ni se încredințeze Evanghelia, aşa și grăim, nu să plăcem oamenilor, ci lui Dumnezeu Care ne încearcă inimile.

5 Căci niciodată n'am folosit cuvinte de linguisire, după cum știți, nici vreo perdea² pentru pofta de câștig – Dumnezeu e martor –,

6 nici n'am căutat slavă de la oameni – nici de la voi, nici de la alții –, desă, ca apostoli ai lui Hristos, puteam să atârnăm greu³.

7 Dimpotrivă, noi am fost blânzi în mijlocul vostru. Aşa cum o doică își îngrijește⁴ pe propriii săi copii,

8 tot astfel noi, în fierbintele nostru dor, eram bucuroși să vă dăm nu numai Evangelia lui Dumnezeu, dar chiar și sufletele noastre, fiindcă ne-ați căzut

1= Zelul de a predica Evanghelia.

2= Pretext plauzibil. În versetele 3-6, Pavel respinge insinuările răuvoitorilor – invidioșilor – de care niciodată n'a dus lipsă.

3= Vă puteam face să ne simțiți greutatea. Înțelesul e dublu: oameni cu greutate (în sens moral) și povară (în sens material); vezi mai departe versetul 9.

4Verbul original e mai puternic: a îngriji cu căldura ce izvorăște din lumina soarelui; a învăluia în căldura dragostei. Acest verset împreună cu cel următor reactualizează imaginea Păstorului celui bun în comparație cu cel plătit (In10, 11-13).

cu drag.

9 Voi vă aduceți aminte, fraților, de munca și de osteneala noastră: lucrând zi și noapte, ca să nu-i fim povară cuiva dintre voi, aşa v'am propovăduit Evanghelia lui Dumnezeu.

10 Voi sunteți martori, și Dumnezeu, cu câtă sfîntenie și cu câtă dreptate și cu câtă neprihănire ne-am purtat între voi, cei credincioși.

11 După cum știți, ca un părinte pe copiii săi, pe fiecare din voi v'am îndemnat și v'am încurajat și v'am îndatorat

12 să umblați în chip vrednic de Dumnezeu Care vă cheamă în împărăția Sa și'n slava Sa.

13 De aceea și noi ne'ncetăți îi mulțumim lui Dumnezeu că voi, primind cuvântul lui Dumnezeu pe care l-ați auzit de la noi, nu ca pe un cuvânt al oamenilor l-ați primit, ci potrivit cu ceea ce este el într'adevăr, ca pe un cuvânt al lui Dumnezeu, care și lucrează întru voi, cei ce credeți.

14 Că voi, fraților, v'ati făcut următori Bisericilor lui Dumnezeu care sunt în Iudeea întru Hristos Iisus, fiindcă și voi ați îndurat de la cei de un neam cu voi aceleași „suferințe” ca și ele de la Iudei,

15 cei ce și pe Domnul Iisus L-au omorât precum pe profeti, iar pe noi ne-au prigonit; și neplăcuți îi sunt lui Dumnezeu și potrivnici le sunt tuturor oamenilor,

16 pentru că ne'mpiedică să le vorbim neamurilor ca ele să se măntuiască – aşa ca ei întotdeauna să pună vârf păcatelor lor. Dar la urmă a ajuns peste ei mânia lui Dumnezeu.

17 Iar noi, fraților, fiind pentru o vreme despărțiti de voi – cu fața, nu cu inima

–, cu mare dor ne-am sărguit să vă vedem fața.

¹⁸ De aceea am vrut să venim la voi – adică eu, Pavel, și nu o dată –, dar ne-a împiedicat Satana.

¹⁹ Căci care este nădejdea noastră, bucuria noastră, cununa laudei noastre – dacă nu voi – înaintea Domnului nostru Iisus la venirea Sa?

²⁰ Da, voi sunteți slava noastră și bucuria!

3

Trimiterea lui Timotei. Rugăciunea pentru Tesaloniceni.

¹ Iată de ce, nemaiputând răbda, am socotit că e bine să rămânem singuri la Atena

² și l-am trimis pe Timotei, fratele nostru și împreună-lucrătorul lui Dumnezeu întrу Evanghelia lui Hristos, ca să vă întărească și să vă îndemne în credințа voastră,

³ pentru ca nimeni să nu se clatine în aceste necazuri. Fiindcă voi însivă o știință că pentru aceasta suntem rându-i;¹

⁴ căci și când eram la voi v'ام spus-o mai dinainte că vom avea de suferit necazuri, aşa cum s'a și întâmplat și cum voi o știu.

⁵ Pentru aceea și eu, nemaiputând răbda, am trimis ca să cunoasc² credința voastră, de teamă ca nu cumva ișpititorul să vă fi ișpitit și osteneala noastră să fie zadarnică.

¹= Asta e partea ce ni s'a dat; pentru asta suntem făcuți (a îndura necazuri).

²= Să am noutăți la zi despre...

⁶ Acum însă ne-a venit de la voi Timotei și ne-a dat veste bună despre credința și iubirea voastră și că'ntotdeauna aveți o bună amintire despre noi, cu ardoare dorind să ne veдеți, aşa cum și noi pe voi.

⁷ Iată de ce, fraților, în toată nevoia și necazul nostru ne-am mângâiat asupră-vă prin credința voastră.

⁸ Căci noi trăim³ acum dacă voi stați neclintiți întru Domnul.

⁹ Și ce mulțumire îl putem noi da în schimb lui Dumnezeu pentru voi, pentru toată bucuria cu care ne bucurăm de voi înaintea Dumnezeului nostru,

¹⁰ noaptea și ziua cu prisosință rugându-ne să vă vedem fața și să'mplinim lipsurile credinței voastre?

¹¹ Dar Însuși Dumnezeu și Tatăl nostru și Domnul nostru Iisus Hristos să ne îndrepte calea spre voi!

¹² Cât despre voi, facă-vă Domnul să sporiți și să prisosiți în iubire unul pentru altul și pentru toți, aşa cum e și a noastră pentru voi;

¹³ să vă întărească inimile neprihănite întrу sfîntenie înaintea lui Dumnezeu și Tatăl nostru la venirea Domnului nostru Iisus Hristos cu toți sfinții Săi!

4

Viața plăcută lui Dumnezeu. Venirea Domnului.

¹ În sfârșit, fraților, vă rugăm și vă îndemnăm în Domnul Iisus: precum ați învățat de la noi cum cum trebuie să vă purtați și să-I plăceți lui Dumnezeu – în

³În sensul: simțim că trăim; trăim într'adevăr.

care chip vă și purtați –, aşa să sporiți din ce în ce mai mult.

2 Fiindcă știți ce porunci v'am dat noi vouă prin Domnul Iisus¹.

3 Căci voia lui Dumnezeu aceasta este, sfîntirea voastră: să vă feriți de desfrâname;

4 fiecare din voi să știe să-și stăpânească trupul² în sfîntenie și cinste,

5 nu în patima poftei – aşa cum fac neamurile care nu-L cunosc pe Dumnezeu –;

6 în această privință nimeni să nu încalce dreptul fratelui său³ și nici să-l păgubească, fiindcă Domnul este răzbunător pentru toate acestea, după cum mai înainte v'am și spus și v'am mărturisit.

7 Căci Dumnezeu nu ne-a chemat la necurăție, ci'ntru sfîntenie.

8 Așadar, cel ce se leapădă de acestea, nu de un om se leapădă, ci de Dumnezeu, Care vi L-a dat vouă pe Duhul Său cel Sfânt.

9 Cât despre iubirea de frați, nu aveți nevoie să vă scriu, pentru că voi însivă sunteți învățați de Dumnezeu să vă iubiți unii pe alții,

10 aşa cum o și faceți către toți frații din Macedonia. Dar vă îndemnăm, fraților, să prisosiți din ce în ce mai mult

11 și, aşa cum v'am poruncit noi, să râniți a trăi în liniște, să vă vedeti fiecare de treburile sale și să lucrați cu mâinile voastre,

¹ „Prin Domnul Iisus” este o variantă stilistică a sintagmei „în Domnul Iisus” din versetul precedent. Înțelesul: prin dumnezeiasca autoritate a Domnului Iisus.

² Literal: vasul (metaforă pentru trup ca receptacol al sufletului).

³ Dreptul aproapelui de a păstra neîntinată de cineva castitatea mariajului.

12 aşa încât să vă purtați cuviincios față de cei din afară și să nu aveți nevoie de nimeni.

13 Dar, fraților, nu vrem ca voi să fiți în neștiință despre cei ce au adormit⁴, ca să nu vă încrăstați precum ceilalți⁵, care nu au nădejde.

14 Pentru că de credem⁶ că Iisus a murit și a înviat, tot aşa pe cei adormiți prin Iisus îi va aduce Dumnezeu împreună cu El⁷.

15 Căci pe aceasta v'o spunem noi prin cuvântul Domnului: că noi, cei vii, cei rămași până la venirea Domnului, nu le-o vom lua înainte celor adormiți.

16 Că la un semn poruncitor, la glasul arhanghelului și'n trâmbița lui Dumnezeu, Însuși Domnul Se va pogorî din cer, și cei morți întru Hristos vor învia întâi;

17 după aceea noi, cei vii, cei rămași, împreună cu ei vom fi răpiți în nori ca să-L întâmpinăm pe Domnul în văzduh; și astfel pururea cu Domnul vom fi.

18 Așadar, cu aceste cuvinte mânăiațivă unii pe alții.

5

Venirea Domnului (continuare). Îndemnuri și salutări.

⁴ În credință generală că Parusia (venirea Domnului) e foarte aproape. Tesalonicei se întrebau ce se va întâmpla cu cei ce au murit înainte de această venire.

⁵ = Păgânii, care credeau că odată cu moartea se termină totul.

⁶ Acest condițional nu introduce un dubiu, ci premissa a ceea ce urmează. Procedeul stilistic (= de vreme ce credem).

⁷ = Cu Iisus.

1 Iar despre ani și despre vremi, fraților, nu aveți nevoie să vă scriem noi,

2 căci voi înșivă știți bine că precum un fur noaptea, aşa vine ziua Domnului.

3 Atunci când vor zice: „Pace și aşezare”¹, atunci fără de veste va veni peste ei pieirea precum durerea celei care în pântece; și scăpare nu vor avea.

4 Voi însă, fraților, nu sunteți în întuneric pentru ca ziua aceea să vă prindă ca un fur.

5 Fiindcă voi sunteți toți fii ai luminii și fii ai zilei; noi nu suntem ai noptii, nici ai întunericului.

6 Drept aceea, să nu dormim precum ceilalți, ci să priveghem și să fim treji asupră-ne².

7 Fiindcă cei ce dorm, noaptea dorm; și cei ce se îmbată, noaptea se îmbată.

8 Dar noi, cei ce suntem ai zilei, să fim treji asupră-ne, îmbrăcându-ne cu plătoșa credinței și iubirii, și drept coif având nădejdea măntuirii.

9 Că Dumnezeu nu ne-a rânduit spre mânie, ci spre dobândirea măntuirii prin Domnul nostru Iisus Hristos,

10 Cel ce pentru noi a murit pentru ca noi – ori de veghem, ori de dormim³ – împreună cu El să vietuiم.

11 De aceea, îndemnați-vă unul pe altul și unul pe altul zidiți-vă, aşa cum o și faceți.

12 Dar vă rugăm, fraților, să-i aveți în cinste pe cei ce se ostenesc între voi și

sunt mai marii voștri întru Domnul și vă dojenesc⁴;

13 și pentru lucrarea lor să-i socotiți vrednici de prisoselnică iubire. Fiți cu pace între voi.

14 Și vă îndemnăm, fraților, să-i dojeniți pe cei fără de rânduială; îmbărbătați-i pe cei slabii de înger, sprijiniți pe cei neputincioși, fiți îndelung-răbdători față de toți.

15 Vedeți ca nu cumva cineva să-i răsplătească cuiva răul cu rău, ci întotdeauna să urmăriți binele: și unul către altul, și fiecare către toți.

16 Bucurați-vă'ntotdeauna,

17 rugați-vă ne'ncetă,

18 mulțumiți întru toate; căci aceasta este voia lui Dumnezeu întru Hristos Iisus pentru voi.

19 Duhul să nu-l stingeți,

20 profetiile⁵ să nu le disprețuiți.

21 Supuneți totul încercării⁶, păstrați ce e bine,

22 feriți-vă de orice fel de rău.

23 Și Însuși Dumnezeul păcii să vă sfintească în chip desăvârșit; și întregul vostru duh și suflet și trup⁷ păzească-

⁴= Vă aduc aminte de ceea ce ați uitat.

⁵ În Biserică primară, harisma profetiei nu însenma în primul rând – sau neapărat – darul de a prezice viitorul, ci acela de a interpreta corect Scripturile, de a-i povătu pe cei slabii, de a citi în sufletele oamenilor. Vezi și nota de la FA 11, 27.

⁶= Treceți totul prin spiritul vostru de discernământ („dreapta socotință”, virtute capitală a părintilor pustiei).

⁷Pentru aparenta trihotomie a ființei umane vezi nota de la Rm 1, 9. Duhul și sufletul nu sunt două entități deosebite; în timp ce prin suflet se înțelege, în general, sediul afectelor, principiul vital, duhul este partea superioară, fină, a acestuia, capabilă de a se pune în contact cu Sfântul Duh și de a-l deveni sălaș.

¹În sensul: Câtă pace avem și câtă siguranță!

²= Să fim într'o stare de permanent autocontrol; sobri; înfrânați; prevăzători.

³Aici „a dormi” are sensul de „a fi adormit” (întru Domnul). Dar poate fi și somnul natural în timpul căruia lucrează rugăciunea neîntreruptă (a minții în inimă).

se fără prihană întru venirea Domnului nostru Iisus Hristos.

²⁴ Credincios⁸ este Cel ce vă cheamă; El o va face.

²⁵ Fraților, rugați-vă pentru noi.

²⁶ Pe toți frații îmbrățișați-i cu sărurtare sfântă⁹.

²⁷ Vă conjur întru Domnul: scrisoarea aceasta s'o citiți tuturor fraților.

²⁸ Harul Domnului nostru Iisus Hristos să fie cu voi! Amin.

---

⁸ = Devotat; fidel cuvântului dat; cel ce-și ține promisiunea.

⁹ Sărutarea liturgică, practicată și în zilele noastre de preoții altarului, precum și de credincioși în ziua Învierii, la Paști.

Epistola a doua către Tesaloniceni

1

Salutare. Judecata de la venirea lui Hristos.

1 Pavel, Silvan și Timotei către Biserica Tesalonicenilor întru Dumnezeu, Tatăl nostru, și întru Domnul nostru Iisus Hristos:

2 Har vouă și pace de la Dumnezeu, Tatăl nostru, și de la Domnul Iisus Hristos!

3 Datori suntem ca'ntotdeauna să-I mulțumim lui Dumnezeu pentru voi, fraților, aşa cum se cuvine, fiindcă mult crește credința voastră, iar iubirea fiecărui dintre voi toți prisosește, a unuia față de altul,

4 Încât noi însine ne lăudăm cu voi în Bisericile lui Dumnezeu pentru statornicia și credința voastră în toate prigoniile și necazurile pe care le'ndurați:

5 doavadă a dreptei judecăți a lui Dumnezeu, anume că vrednici sunteți voi de împărăția lui Dumnezeu pentru care și pătimiți –

6 de vreme ce drept este înaintea lui Dumnezeu ca El cu necaz să le răsplătească celor ce vă necăjesc,

7 iar vouă, celor necăjiți, cu odihnă, împreună cu noi, la arătarea din cer a

Domnului Iisus cu îngerii puterii Sale¹ și în foc învăpăiat², răzbunare aducând asupra celor ce nu-L cunosc pe Dumnezeu³ și asupra celor ce nu se supun⁴ Evangheliei Domnului nostru Iisus.

9 Ei vor primi ca pedeapsă veșnica pieire⁵ de la fața Domnului și de la slava puterii Lui,

10 când în ziua aceea va veni să Se preamărească întru sfinții Săi și cu uimire să fie privit de toți cei ce au crezut, pentru că mărturia noastră către voi a fost crezută.

11 Pentru aceasta ne și rugăm întotdeauna pentru voi, ca Dumnezeul nostru să vă facă vrednici de chemarea Sa și cu putere să'mplinească toată bunăvârerea voastră de a face binele și toată lucrarea credinței voastre,

¹Îngerii ca expresie a puterii și a majestății dumnezeiești.

²Nu e vorba de focul iadului, ci de înflăcărarea cosmică, grandioasă, ce constituie cadrul mariilor revelații divine (vezi și Iș 3, 2; Is 66, 15) și care va însobi A Doua Venire a Domnului.

³= Asupra păgânilor.

⁴= În primul rând asupra Iudeilor, dar și asupra celor ce li se pune'n față Evanghelia, dar o refuză.

⁵„Veșnica pieire” nu înseamnă aneantizare, absorbiție în neființă, ci ne'ncetată prăbușire de la fața (prósopon însemnând și persoana) lui Iisus Hristos.

¹² ca numele Domnului nostru Iisus să se preamărească'ntru voi și voi întru El, după harul Dumnezeului nostru și al Domnului Iisus Hristos.

2

Venirea Domnului. Cei aleși pentru mântuire.

¹ În ceea ce privește venirea Domnului nostru Iisus Hristos și adunarea noastră împreună cu El, vă rugăm, fraților,
² ca nu degrab să vă pierdeți cumpătul¹ și nici să vă'nspăimântați, nici de vreun duh², nici de vreo vorbă, nici de vreo epistolă ca pornită de la noi³, cum că ziua Domnului a și sosit.

³ Să nu vă amăgeașcă nimeni în nici un chip, căci ziua Domnului nu va sosi până ce mai întâi nu va veni lepădarea de credință și nu se va arăta Omul-nelegiuirii, Fiul-pierzării,

⁴ Potrivnicul⁴, cel ce se înalță mai presus de tot ce se numește Dumnezeu sau e făcut pentru'ncchinare, așa ca să se

¹ Literal: să nu vă clătinăți cu mintea. În limbajul lui Pavel (și în context) „mintea” înseamnă puterea omului de a-și folosi propria-i judecată, de a-și menține echilibrul interior (de a nuși viața gândirea în funcție de anumite zvonuri prăpăsitoase).

² Adică de vreo persoană care pretinde că vorbește sub inspirația Duhului Sfânt.

³ E limpede că printre Tesalonicieni erau puse în circulație false epistole ale lui Pavel, prin care agitatorii apocaliptici căutau să se folosească de autoritatea numelui său. E unul din motivele pentru care Apostolul își pune scrisul și semnătura proprie la sfărșitul unor scrisori, ca semn de autenticitate (vezi 3, 17).

⁴ Aceste trei apelative se referă la una și aceeași persoană. După Sfântul Ioan Hrisostom, această persoană nu va fi Satana, ci un om care se va folosi din plin de puterile înșelătoare ale Satanei.

așeze el în templul lui Dumnezeu și să se arate pe sine că este dumnezeu.

⁵ Oare nu vă aduceți aminte că vă spuneam aceste lucruri încă de când eram la voi?

⁶ Si acum voi știți ce-l oprește⁵, așa ca el să se arate la vremea lui⁶.

⁷ Pentru că taina fărădelegii e la lucru încă de pe acum; numai să fie scos din drum cel care o ține pe loc,

⁸ și atunci se va arăta Cel-fără-de-lege, pe care Domnul Iisus îl va ucide cu suflarea gurii Sale și-l va nimici cu arătarea venirii Lui.

⁹ Iar arătarea aceluia va fi prin lucrarea lui Satan, cu toată puterea și cu tot felul de semne și minuni mincinoase

¹⁰ și cu toată amăgirea nedreptății pentru cei ce pier din pricina că n'au primit iubirea adevărului⁷ spre a se mântui.

¹¹ Si de aceea le trimite Dumnezeu lucrare de amăgire, pentru ca ei să dea crezare minciunii

¹² și să fie osândiți toți cei ce n'au dat crezare adevărului, ci s'au complăcut în nedreptate.

¹³ Dar noi datori suntem că'ntotdeauna să-I mulțumim lui Dumnezeu pentru voi, fraților iubiți de Domnul, că dintru'nceput v'a ales Dumnezeu spre mântuire întru sfîntirea duhului și credința adevărului,

¹⁴ la care v'a chemat prin Evanghelie

⁵ O taină știută de Tesalonicieni, care o păstrau cu sfîntenie, dar care nouă și comentatorilor biblici (inclusiv Fericitului Augustin) ne rămâne necunoscută.

⁶ Si nu înainte.

⁷ „Iubirea adevărului” poate însemna fie iubirea de adevăr (genitivul obiectiv), fie iubirea care izvorăște din adevăr (genitivul subiectiv). Oricum, textul e superb.

noastră, ca să dobândiți voi slava Domnului nostru Iisus Hristos.

¹⁵ Astfel că, fraților, stați neclintiți și țineți predaniile pe care le-ați învățat, fie prin cuvânt, fie prin epistola noastră⁸.

¹⁶ Iar Însuși Domnul nostru Iisus Hristos și Dumnezeu, Tatăl nostru, Care ne-a iubit pe noi și prin harul Său ne-a dat veșnică mângâiere și bună nădejde,

¹⁷ să vă mângeie inimile⁹ și să le întărească în tot lucrul și cuvântul bun.

3

Rugați-vă pentru noi! Avertisment împotriva neorânduielii. Binecuvântare.

¹ În sfârșit, fraților, rugați-vă pentru noi, pentru ca cuvântul Domnului să-și plinească alergarea¹ și să fie slăvit aşa cum e și la voi

² și să ne izbăvim de oamenii nesocotiți și răi; căci credința nu le e dată tuturor.

³ Dar credincios² este Domnul, Cel ce vă va întări și vă va păzi de Cel-Rău.

⁴ Cât despre voi, încredințați suntem în Domnul că pe cele ce vi le poruncim le faceți și le veți face.

⁸Despre tradiția orală și scrisă a Bisericii vezi nota de la 1 Co 11, 2.

⁹Precum în 1 Ptr 3, 4, „inima” poate să semnifice omul lăuntric (în totalitatea gândurilor și simțăminteelor lui).

¹Dimensiunea vizată de Pavel nu e cea geografică, spațială, de „propagare” a Evangheliei, ci istorică, temporală, a unui drum ce trebuie parcurs cu repezicuine într-o singură direcție, aceea a eshatonului, la capătul căruia alergarea devine propria ei cunună „slăvită”.

²Credincios: cel ce-și ține cuvântul dat.

⁵ Iar Domnul să vă îndrepte inimile spre iubirea lui Dumnezeu și spre răbdarea Iui Hristos!

⁶ Fraților, în numele Domnului nostru Iisus Hristos vă poruncim să vă feriți de orice frate care umblă fără rânduială și nu după predania pe care ați primit-o de la noi.

⁷ Că voi înșivă știți cum trebuie să ne urmați; că noi n'am umblat fără rânduială între voi,

⁸ nici n'am mâncat de la cineva pâine îndar, ci cu muncă și cu osteneală am lăcrat noaptea și ziua, ca pe nimeni din tre voi să nu-l împovăram:

⁹ nu doar că n'aveam puterea³, ci pentru ca pe noi însine să ne dăm vouă pildă, spre a ne urma.

¹⁰ Că și'n timp ce eram la voi vă porunceam: Dacă cineva nu vrea să lucreze, nici să nu mănânce⁴.

¹¹ Fiindcă auzim că pe la voi umblă unii fără rânduială, nu să facă treabă, ci să se afle'n treabă⁵.

¹² Unora ca aceștia le poruncim și-i îndemnăm în Domnul Iisus Hristos: să lucreze'n liniște și să-și mănânce propria lor pâine.

¹³ Iar voi, fraților, nu vă descurajați în a face binele.

¹⁴ Și dacă cineva nu ascultă de ceea ce spunem noi prin această epistolă, pe acela să-l însemnați⁶ și să nu aveți de-a

³Autoritatea; dreptul de a pretinde întreținerea în schimbul muncii de evanghelizare.

⁴Regula de aur a regimului muncii în creștinism. Porunca nu vizează neputința, incapacitatea, ci refuzul de a munci.

⁵Literal: nimic lucrând, ci'n toate amestecându-se. Formularea de față încearcă să redea jocul ironic de cuvinte al originalului.

⁶Nu în sensul de a-l înfiera, de a-i pune un

face cu el⁷, ca să se rușineze.

¹⁵ Dar să nu-l socotiți ca vrăjmaș, ci povățuiți-l ca pe un frate.

¹⁶ Iar Domnul păcii Însuși să vă dea vouă pacea în toată vremea și'n tot chipul. Domnul fie cu voi cu toți!

¹⁷ Salutarea, cu mâna mea – a lui Pavel. Acesta este semnul meu în orice scrisoare: aşa scriu⁸.

¹⁸ Harul Domnului nostru Iisus Hristos să fie cu voi cu toți! Amin.

---

stigmat pe frunte, ci de a-l ține minte (a-l nota undeva, într'o evidență, dar în aşa fel încât el să fie conștient de aceasta).

⁷Literal: să nu aveți amestec.

⁸Vezi nota de la 2, 2.

Epistola Sfântului Apostol Pavel întâia către Timotei

1

Salutare. Avertisment împotriva falselor învățături. Mulțumiri pentru mila Domnului.

1 Pavel, apostol al lui Iisus Hristos după porunca lui Dumnezeu, Mântuitorul nostru, și a lui Iisus Hristos, nădejdea noastră,

2 către Timotei, adevărat fiu în credință: Har, milă, pace de la Dumnezeu-Tatăl și de la Hristos Iisus, Domnul nostru.

3 Când am plecat în Macedonia te-am îndemnat să rămâi în Efes ca să le poruncești unora să nu învețe învățături străine¹,

4 nici să ia aminte la basme și la genealogii fără de sfârșit², care aduc mai degrabă certuri³ decât iconomia⁴ lui Dumnezeu cea întru credință;

¹ Altele decât aceea pe care o propovăduiește Pavel.

²= Speculațiile iudaianților asupra unor încrengături genealogice ale patriarhilor și ale altor personaje din Vechiul Testament, menite să complice lucrurile și să-L aşeze pe Iisus Hristos în umbră.

³= Dispute; controverse; încrucisări de păreri și cuvinte, de cele mai multe ori sterile.

⁴= Planul lui Dumnezeu pentru mânăuirea omului și grija Sa ca acesta să se plinească.

5 iar ținta poruncii „aceleia” este iubirea din inimă curată, din conștiință bună și din credință nefățarnică,

6 de la care unii, îndepărându-se, s-au abătut spre vorbărie deșartă;

7 vrând ei să fie învățători ai legii, nu înțeleg nici ceea ce spun, nici cele pe care le susțin cu atâtă tărie.

8 Noi însă știm că legea-i bună dacă folosești legal⁵;

9 știind aceasta, că legea nu-i pentru cel drept, ci pentru cei fărădelege și nesupuși, pentru cei necredincioși și păcătoși, pentru necuvioși și spurcați, pentru ucigașii de tată și ucigașii de mamă, pentru asasini,

10 pentru cei desfrânați, pentru sodomiți, pentru vânzătorii de oameni, pentru cei mincinoși, pentru cei ce jură strâmb și pentru tot ceea ce se împotrivește învățăturii sănătoase

11 după Evanghelia slavei fericitului Dumnezeu, care mi-a fost încredințată mie.

12 **Mulțumesc Celui ce m'a întărit, lui Hristos Iisus, Domnul nostru, că m'a socotit credincios⁶ prin aceea că m'a**

⁵ Literal: dacă cineva se folosește de ea potrivit legii; în conformitate cu ceea ce spune legea însăși.

⁶= Fidel; demn de încredere.

pus să-I slujesc,

¹³ pe mine, cel ce mai'nainte eram blasfemator și prigonitor și batjocoritor. Dar am fost miluit, fiindcă'ntre necredință am făcut-o din neștiință⁷;

¹⁴ și harul Domnului nostru cu'mbelșugare a prisosit împreună cu credința și cu iubirea cea întru Hristos Iisus.

¹⁵ Vrednic de crezare și de toată primirea este cuvântul că Iisus Hristos a venit în lume să-i mântuiască pe cei păcătoși, dintre care cel dintâi sunt eu;

¹⁶ dar pentru aceasta am fost eu miluit, ca mai întâi în mine să-și arate Iisus Hristos toată îndelunga Sa răbdare, ca o pildă pentru cei ce vor crede în El spre viața veșnică.

¹⁷ Iar Împăratului veacurilor, nemuritorului, nevăzutului, unicului Dumnezeu, cinste și slavă în vecii vecilor! Amin.

¹⁸ Această poruncă îți încredințez, fiule Timotei, potrivit profetijilor făcute mai'nainte asupră-ți⁸, ca'ntre ele⁹ să te lupți lupta cea bună,

¹⁹ având credință și conștiință bună. Pe aceasta „din urmă” lepădând-o unii, și-au pierdut credința¹⁰;

²⁰ între ei sunt Imeneu și Alexan-

⁷Necredința – nu prin refuzul de a crede, ci prin absența revelației – este izvor al ignoranței și, ca urmare, circumstanță atenuantă acordată de Dumnezeu celor ce, în interiorul ei, săvârșesc răul: „De nu le-aș fi spus, păcat n'ar avea” (In 15, 22). Pavel se referă la atitudinea și faptele lui de dinainte de convertire.

⁸Din 4, 14 reiese că hirotonia lui Timotei fu se precedată sau însotită de unele revelații profetice, receptate de Pavel.

⁹= Inspirat de acele profetii; grație lor.

¹⁰Textual: și-au văzut credința naufragiind; au făcut din credința lor o epavă.

dru, pe care i-am dat Satanei¹¹ ca să se'nzețe să nu blasfemieze.

2

Învățături despre credință.

¹Așadar, înainte de toate vă îndemn să faceți cereri, rugăciuni, mijlociri, mulțumiri pentru toți oamenii,

² pentru împărați și pentru toți cei ce sunt în înalte dregătorii, ca să petrecem viață pașnică și liniștită, întru toată cuvioșia și bunăcuvînța;

³că acesta este lucru bun și primit înaintea lui Dumnezeu, Mântuitorul nostru,

⁴Cel ce voiește ca toți oamenii să se mântuiască și la cunoștința adevărului să vină.

⁵Căci unul este Dumnezeu, unul este și Mijlocitorul între Dumnezeu și oameni: Omul Hristos Iisus,

⁶Cel ce S'a dat pe Sine preț de răscumpărare pentru toți – mărturia, la vremea ei¹.

⁷Spre aceasta am fost eu pus propovăduitor și apostol – spun întru Hristos adevărul, nu mint –, învățător neamurilor întru credință și adevăr.

⁸Așadar, vreau ca bărbații să se roage în tot locul, ridicând mâini sfinte, fără mânie și fără șovăire.

⁹Tot așa și femeile, în îmbrăcăminte cuviincioasă, cu sfială și cumințenie să

¹¹Formulă (încă incertă) de excludere din comunitate, pedeapsă care însă îi lăsa celui vinovat sănza unei reabilitări târzii; vezi 1 Co 5, 5.

¹Mărturia (aici, în înțelesul: proba, dovada supremă) este însăși jertfa lui Hristos, care a fost adusă la „splinirea vremii” (Ga 4, 4) adică la timpul rânduit de planul lui Dumnezeu pentru mântuirea omului.

se împodobească: nu cu împletituri de păr și cu aur sau cu mărgăritare sau cu vestimente scumpe,

10 ci cu fapte bune, aşa cum li se cuvine unor femei care fac mărturie de evalvie.

11 Femeia să asculte învățătura'n liniște, cu toată supunerea.

12 Eu nu-i îngădui femeii nici să învețe pe altul, nici să aibă stăpânire asupra bărbatului, ci să stea'n liniște.

13 Fiindcă Adam a fost zidit întâi, apoi Eva;

14 și Adam n'a fost amăgit; dar femeia, fiind amăgită, s'a făcut călcătoare de poruncă.

15 Ea însă se va măntui prin naștere de copii, dacă cu simplitate² rămâne'n credință, în iubire și'n sfîrșenie.

3

Însușirile episcopilor. Însușirile diaconilor. Taina credinței noastre.

1 Vrednic de crezare este cuvântul¹: De poftea cineva episcopie, bun lucru doreste.

2 Trebuie însă ca episcopul să fie fără prihană, bărbat al unei singure femei², veghetor asupră-și, măsurat, cuviincios, primitoare de străini, destoinic să-i învețe pe alții,

²= Cu modestie; cu măsurată conștiință de sine.

¹Ca și la 1, 15, sintagma trebuie înțeleasă: e sigur ceea ce s'a spus; sau: un lucru e cert.

²Celibatul episcopilor, recrutați dintre călugări, e o practică mai târzie a Bisericii, încă necunoscută în vremea lui Pavel; accentul cade pe monogamie și pe căsătoria unică.

3 nu bețiv, nu bătăuș, ci potolit, nu certăreț, nu iubitor de argint,

4 bine chivernisindu-și casa lui, avându-și copiii ascultători cu toată bunăcuvînța

5 – că dacă cineva nu știe să-și rânduiască propria sa casă, cum va purta grija de Biserica lui Dumnezeu? –;

6 să nu fie de curând botezat³, ca nu cumva, orbit de trufie, să cadă în osânda diavolului⁴.

7 Dar trebuie să aibă mărturie bună de la cei din afară⁵, ca nu cumva să cadă în ocară și'n cursa diavolului.

8 Diaconii, de asemenea, să fie cuviinciosi⁶, nu vorbind în doi perii, nu dedați la vin mult, nu agonisitori de câstig rușinos,

9 păstrând taina credinței în cuget curat.

10 Dar și aceștia să fie mai întâi puși la încercare; apoi să fie făcuți diaconi, dacă sunt fără prihană.

11 Femeile, de asemenea, să fie veghețoare asupră-le, nu clevetitoare, cum-pătate, credincioase întru toate.

12 Diaconul⁷ să fie bărbat al unei singure femei, să-și chivernisească bine casa și pe copiii săi.

13 Fiindcă cei ce-și fac bine slujba, rang bun își dobândesc și mult curaj în credință cea întru Hristos Iisus.

³Literal: neofit; prea nou (fără suficientă vechime) în trebile bisericești.

⁴= În aceeași osândă cu diavolul, a cărui cădere a fost pricinuită de păcatul său capital: trufia.

⁵= De la necreștini.

⁶= Demni; respectabili; serioși.

⁷În original, substantivul e la plural; în românește e preferabil singularul generic (ca în versetul 2).

¹⁴ Pe acestea și le scriu nădăjduind să vin la tine cât de curând;

¹⁵ dar dacă zăbovesc, să știi cum trebuie să te porți în casa lui Dumnezeu, care este Biserica Dumnezeului-Celui Viu, stâlp și temelie a adevărului.

¹⁶ Și într'adevăr⁸, mare este taina credinței celei bune: Fost-a El⁹ arătat în trup¹⁰, îndreptățit în Duh¹¹, văzut de îngeri¹², propovăduit între neamuri, crezut în lume, înălțat întru slavă.

4

Prezicerea lepădării de credință. Bunul slujitor al lui Iisus Hristos.

¹ Dar Duhul grăiește lămurit că'n vremile cele de apoi unii se vor îndepărta de la credință, luând aminte la duhurile cele înselătoare și la învățăturile demonilor

² prin fătărnicia unor mincinoși însemnați cu fierul roșu în propriile lor cugete¹.

³ Aceștia opresc de la căsătorie și de la unele bucate pe care Dumnezeu le-a făcut ca din ele să se împărtășească cu mulțumire cei ce cred și au cunoscut adevărul;

⁴ fiindcă tot ce a făcut Dumnezeu este bun, și nimic nu e de lepădat dacă se ia

⁸Cuvântul original e mai cuprinzător: adevăr omologat; acceptat și mărturisit de toată lumea; evident; fără putință de contestare. Ceea ce urmează e un imn de o mare densitate și frumusețe, intrat și în cântarea bisericească.

⁹Iisus Hristos.

¹⁰La naștere.

¹¹La botez.

¹²La înviere.

¹Asemenea criminalilor și sclavilor evadați, care purtau pe trup, spre identificare, un anume semn făcut cu fierul înroșit în foc.

cu mulțumire:

⁵ căci se sfîntește prin cuvântul lui Dumnezeu și prin rugăciune.

⁶ Punându-le pe acestea înaintea fraților, vei fi bun slujitor al lui Hristos Iisus, hrăniti cu cuvintele credinței și ale bunei învățături căreia i-ai urmat.

⁷ Iar de basmele cele lumești și băbești ferește-te. Întrece-te zilnic² în credința cea bună;

⁸ căci zilnică'ntrecere trupească e'ntru puțin folositoare, dar credința cea bună e folositoare'ntru totul, având ea făgăduința vieții de acum și a celei viitoare³.

⁹ Vrednic de crezare e cuvântul, și de toată primirea;

¹⁰ fiindcă spre aceasta ne și ostenim și suntem ocărăți și ne luptăm, că ne-am pus nădejdea'n Dumnezeul-Cel-Viu, Care este Mântuitor al tuturor oamenilor, mai ales al credincioșilor.

¹¹ Pe acestea poruncește-le și învață-le.

¹² Nimeni să nu-ți disprețuască tineretea; dimpotrivă, fă-te credincioșilor pildă în cuvânt, în purtare, în iubire, în duh, în credință, în curăție.

¹³ Până ce voi veni eu, îndeletnicește-te cu citirea, cu îndemnul, cu învățarea⁴.

¹⁴ Nu nesocoti harul care este întru tine⁵, care și s'a dat prin profetie⁶ cu

²Foarte exact: exercează-te; antrenează-te (asemenea unui gimnast care înregistrează progrese zilnice).

³Antrenamentul fizic e util numai pentru viața de acum, dar exercițiul spiritual e util pentru amândouă.

⁴Activitățile publice ale lui Timotei: a citi Scriptura cu voce tare și a o explică; a-i îndemna pe credincioși la fapta bună (desigur, preocupări curente, pe care Pavel doar i le amintește).

⁵= Darul hirotoniei.

⁶Vezi nota de la 1, 18.

punerea mâinilor preoțimii⁷.

¹⁵ Pe acestea pune-le la inimă; de acestea ține-te, pentru ca propășirea ta să le fie vădită tuturor.

¹⁶ Ia aminte la tine însuți și la învățătura ta; stăruie în ele, căci făcând aceasta te vei măntui – și pe tine, și pe cei ce te ascultă.

5

Datorii față de alții.

¹ Pe cel bătrân să nu-l înfrunți, ci să-l îndemni ca pe un părinte; pe cei mai tineri, ca pe frați;

² pe femeile bătrâne, ca pe mame; pe cele tinere, ca pe surori, în toată curăția.

³ Pe văduve cinstește-le, pe cele cu adevarat văduve.

⁴ Iar dacă o văduvă are copii sau nepoți, ei să se învețe mai întâi să-și dovedească evlavia față de propria lor familie¹ și să-și răsplătească părinții, fiindcă bun este lucrul acesta și primit înaintea lui Dumnezeu.

⁵ Cea cu adevarat văduvă și rămasă singură și-a pus nădejdea'n Dumnezeu și stăruiește'n cereri și'n rugăciuni noaptea și ziua;

⁶ iar cea care trăiește'n desfătări, deși trăiește, e moartă.

⁷ Poruncește-le și aceasta, pentru ca ele² să fie la adăpost de orice învinuire.

⁷ Termen generic pentru „colegiul preoților”, în care se includ și episcopii menționați la 3, 2 și urm. Mai mult, din 2Tim 1, 6 reiese că la hirotonia lui Timotei a participat însuși Pavel.

¹ Literal: față de propria lor casă. În limbajul Noului Testament, „casă” înseamnă totalitatea membrilor familiei (vezi nota de la 1 Co 1, 16).

² Ele: adevaratele văduve (cele care merită

8 Dacă însă cineva nu poartă grija de ai săi, și mai ales de cei din casa lui, acela s'a lepădat de credință și e mai rău decât un necredincios.

9 Pentru ca o văduvă să fie înscrisă ca atare, ea trebuie să aibă cel puțin șaiseci de ani, să fi fost femeia unui singur bărbat,

¹⁰ să aibă mărturie pentru faptele ei frumoase: dacă a crescut copii, dacă i-a ospețit pe cei străini, dacă a spălat picioarele sfinților, dacă i-a ajutat pe cei strâmtorați, dacă s'a dăruit pe sine întregii fapte bune.

¹¹ Dar pe văduvele tinere îndepărtează-le³; că atunci când dorințele le abat de la Hristos, vor să se mărite

¹² și osândă-și iau asupră-le, pentru că și-au călcat credința cea dintâi⁴;

¹³ în același timp însă, leneșe fiind, se învață să umble din casă'n casă; și nu numai că sunt leneșe, dar sunt și guralive și iscoditoare, vorbind ce nu trebuie.

¹⁴ Așadar, eu vreau ca văduvele tinere să se mărite, să aibă copii, să-și vadă de casă și să nu-i dea potrivnicului nici un prilej de ocară;

¹⁵ că unele s'au și abătut pe urmele Satapei.

¹⁶ Dacă un credincios sau o credincioasă are „în îngrijire” văduve, să le stea într’ajutor, pentru ca Biserica să nu fie împovărată, ci să le ajute pe cele cu adevarat văduve.

cinstire și sprijin material). Pavel stabilește criteriile vizibile pentru determinarea celor două categorii: felul lor de viață.

³ Adică: refuză înscrierea lor în evidența văduvelor din subsistența Bisericii.

⁴= Făgăduința inițială de a fi femeia unui singur bărbat.

¹⁷ Preoții care cârmuiesc bine să se învrednicească de îndoită cinstă⁵, mai ales cei ce se ostenesc cu cuvântul și cu învățătura;

¹⁸ că zice Scriptura: Să nu legi gura bolului care treieră; și: Vrednic este lucrătorul de plata sa.

¹⁹ Pără împotriva preotului să nu primești, fără numai de la doi sau trei martori.

²⁰ Pe cei ce păcătuiesc muștră-i de față cu toți, pentru ca și ceilalți să aibă teamă.

²¹ În fața lui Dumnezeu și a lui Iisus Hristos și a îngerilor celor aleși⁶ te conjur ca pe acestea să le păzești fără gând precumpănit,⁷ nimic făcând cu părtinire.

²² Nu-ți pune degrabă mâinile peste nimeni, nici nu te face părtaș la păcatele altora. Păstrează-te curat.

²³ De acum nu bea numai apă, ci folosește puțin vin, din pricina stomacului tău și a deselor tale slabiciuni.

²⁴ Păcatele unor oameni sunt învederate, mergând înaintea lor la judecată; ale altora însă se ivesc după ea.

²⁵ Tot așa și faptele cele bune sunt învederate, iar cele ce sunt altfel nu pot fi ascunse.

⁵ Originalul sugerează și ideea de îndoită răsplată; remunerație dublă (vezi și versetul următor).

⁶ Îngerii aleși, în opozitie cu cei căzuți; ei îl vor însobi pe Domnul la A Doua Sa Venire (cf. Mt 25, 31).

⁷ = Fără prejudecată sau preconcepție; fără ca balanța judecății să se incline dinainte în favoarea cuiva.

6

Datorii față de alții (continuare). Învățătura mincinoasă. Adevărată bogătie. Lupta cea bună a credinței.

¹ Cei ce se află sub jug ca robi să-și socotească pe stăpânii lor vrednici de toată cinstea, pentru ca numele lui Dumnezeu și învățătura să nu fie blasfemiate.

² Iar cei ce au stăpâni credincioși, să nu-i disprețuiască pentru aceea că sunt frați; dimpotrivă, cu atât mai mult să-i slujească, tocmai fiindcă cei ce se bucură de slujirea lor sunt credincioși și iubiți. Învață aceasta și îndeamnă!

³ Dacă cineva învață altă învățătură și nu se alipește de sănătoasele cuvinte ale Domnului nostru Iisus Hristos și de învățătura care e după credința cea bună,

⁴ acela este un orbit de trufie care nu știe nimic, dar care are boala întrebărilor și a certurilor de cuvinte, din care se nasc: invidie, ceartă, defâimări, bănuieri nedrepte,

⁵ necurmate'ncruciașări de vorbe ale oamenilor stricați la minte și lipsiți de adevăr, care socotesc că evlavia este un mijloc de câștig. De unii ca aceștia îndepărtează-te!

⁶ Evlavia e un mare câștig pentru cel ce se mulțumește cu ce are.

⁷ Că noi n'am adus nimic în lume, după cum e vădit că nici nu putem să ducem ceva;

⁸ dar dacă avem hrană și îmbrăcăminte, vom fi mulțumiți cu ele.

⁹ Dar cei ce vor să se îmbogățească, aceia cad în ispită și în cursă¹ și în

¹ Literal: în plasă (în năvodul propriei lor bo-

multe pofte nebunești și vătămătoare, care-i cufundă pe oameni în ruină și'n pierzare;

¹⁰ fiindcă iubirea de argint este rădăcina tuturor relelor; pe care poftind-o unii cu încocare, s'au rătăcit de la credință și de multe dureri au fost străpuși.

¹¹ Dar tu, omule al lui Dumnezeu, fugi de aceste lucruri și urmărește dreptatea, evlavia, credința, iubirea, răbdarea, blândețea.

¹² Luptă-te lupta cea bună a credinței, cucerește viața veșnică la care ai fost chemat și pentru care mărturisirea cea bună ai mărturisit în fața multor martori.

¹³ Înaintea lui Dumnezeu, Cel ce pe toate le aduce la viață, și înaintea lui Iisus Hristos, Cel ce'n față lui Pontiu Pilat a mărturisit mărturisirea cea bună, îți poruncesc:

¹⁴ să păzești Porunca neîntinată, la adăpost de orice învinuire, până la arătarea Domnului nostru Iisus Hristos,

¹⁵ pe care la vremea ei o va arăta fericitul și unicul Stăpânitor, Împăratul împăraților și Domnul domnilor,

¹⁶ Cel ce singur are nemurire și locuiește întru lumină neapropiată², Cel pe Care nimeni dintre oameni nu L-a văzut și nici nu poate să-L vadă; Lui fie-I cinstea și stăpânirea veșnică! Amin.

¹⁷ Celor bogați în veacul de acum³ poruncește-le să nu se semetească, nici

gății).

² Veche și frumoasă expresie românească pentru „lumină inaccesibilă”; esența luminoasă a lui Dumnezeu, în care creația nu poate pătrunde, ea însă putând fi beneficiara „energiilor divine” izvorăte din ființa lui Dumnezeu.

³= În lumea aceasta (trecătoare).

să-și pună nădejdea în bogăția cea ne-statornică, ci în Dumnezeul-Cel-Viu, Cel ce pe toate le dă din belșug spre desfășarea noastră;

¹⁸ să facă binele, să se îmbogățească'n fapte bune; să fie darnici, cu inimă largă,

¹⁹ agonisindu-și bună temelie'n veacul viitor, ca să dobândească viața'ntr'adevăr veșnică.

²⁰ O, Timotei, păzește vistieria ce ți-a fost încredințată⁴, îndepărtează-te de vorbirile deșarte și lumești și de împotrívirele științei mincinoase;

²¹ pe aceasta mărturisind-o unii, s'au rătăcit de la credință. Harul fie cu tine! Amin.

---

⁴ Depositum custodi; bun încredințat spre păstrare. Tezaurul doctrinar.

Epistola Sfântului Apostol Pavel a doua către Timotei

1

Salutare. Credincioșia față de Evanghelie.

1 Pavel, apostol al lui Hristos Iisus, prin voia lui Dumnezeu după făgăduința vieții care este'n Hristos Iisus,

2 lui Timotei, iubitului fiu¹: Har, milă, pace de la Dumnezeu-Tatăl și de la Hristos Iisus, Domnul nostru!

3 Când zi și noapte ne'ncetăt te pomenesc în rugăciunile mele, Îi mulțumesc lui Dumnezeu pe Care din strămoși² Îi slujesc în conștiință curată.

4 Aducându-mi aminte de lacrimile tale³, cu dor doresc să te văd ca să mă umplu de bucurie.

5 Plin sunt și de amintirea neprefăcu-tei credințe care este'n tine, aceea care mai întâi s'a sălășluit în bunica ta Loida și'n maica ta Eunichi și despre care sunt încredințat că e și'n tine⁴.

6 E pricina pentru care te îndemn

¹Timotei îi este lui Pavel „adevărat fiu în credință” (1Tim 1, 2).

²Strămoșii lui Pavel erau credincioși practicanți.

³Când Pavel l-a lăsat pe Timotei singur în Efes (vezi 1 Tim 1, 3).

⁴Admirabil exemplu de educație religioasă transmisă și moștenită în sânul familiei.

să reînsuflătești⁵ harul lui Dumnezeu care este în tine prin punerea mâinilor mele⁶.

7 Că Dumnezeu nu ne-a dat duh de temere, ci de putere și de iubire și de minte'nteleaptă⁷.

8 Așadar, nu te rușina de mărturisirea asupra Domnului nostru, nici de mine, înlănțuitul Său⁸, ci fii părtaș la suferință pentru Evanghelie, potrivit puterii lui Dumnezeu

9 Care ne-a mântuit și ne-a chemat cu chemare sfântă, nu după faptele noastre, ci potrivit planului Său și harului dat nouă întru Hristos Iisus mai înainte de timpurile veșnice⁹,

10 dar care acum s'a vădit prin arătarea Mântuitorului nostru Hristos Iisus, Cel ce a nimicit moartea și a adus la lumină viața și nemurirea, prin

⁵Odată dăruit, harul lui Dumnezeu nu se stinge și nu e retras, dar poate deveni o existență latentă, nelucrătoare, asemenea unui foc mocnit, prin nepăsarea sau lenea celui ce-l posedă.

⁶Vezi nota de la 1 Tim 4, 14.

⁷= Stăpânire de sine; autocontrol; conștiința propriilor tale puteri.

⁸Dublă semnificație: înlănțuit din pricina (de dragul) Domnului; înlănțuitul (robul, prizonierul) Domnului. Din versetul 17 știm că Pavel se afla în temniță la Roma.

⁹= Eternitatea în care taina lui Dumnezeu era ascunsă (vezi Rm 16, 25).

Evanghelia

¹¹ pentru care am fost eu pus propovăduitor și apostol și învățător al neamurilor.

¹² Pentru care pricină și îndur aceste suferințe; dar nu mă rușinez, fiindcă știu în Cine mi-am pus credința; și sunt încredințat că puternic este El să păzească vistieria pe care mi-a încredințat-o¹⁰ până la Ziua aceea.

¹³ Întipărește-ți în minte cuvintele sănătoase pe care le-ai auzit de la mine, în credința și'n iubirea cea întru Hristos Iisus.

¹⁴ Păzește vistieria cea bună ce ți-a fost încredințată prin Duhul Sfânt Care locuiește'ntru noi.

¹⁵ Tu știi că toți cei din Asia s'au lepădat de mine, între care Fighel și Ermogen.

¹⁶ Domnul să aibă milă de casa lui Onisifor¹¹, căci de multe ori m'a însuflețit, iar de lanțurile mele nu s'a rușinat;

¹⁷ dimpotrivă, de'ndată ce-a venit în Roma, cu multă osârdie m'a căutat și m'a găsit.

¹⁸ Să-i dea Domnul ca'n Ziua aceea să afle milă de la Domnul. Și cât de mult m'a slujit el în Efes, tu o știi prea bine.

2

Ostașul cel bun al lui Iisus Hristos. Lucrător cu fața curată.

¹ Tu deci, fiul meu, întărește-te în harul care este în Hristos Iisus;

¹⁰ Vezi nota de la 1 Tim 6, 20.

¹¹ Onisifor, creștin din Efes care, venit la Roma, i-a fost de mare ajutor lui Pavel în închisoare (vezi și 4, 19).

² și cele ce-ai auzit de la mine în fața multor martori, pe acestea încredințează-le unor oameni credincioși care vor fi destoinici să-i învețe și pe alții.

³ Ia-ți partea ta de suferință, ca un bun ostaș al lui Hristos Iisus.

⁴ Nici un ostaș nu se încurcă cu treburile vieții dacă vrea să-i placă celui ce l-a adus în oaste;

⁵ iar dacă cineva ia parte la luptele atletice, nu e încununat dacă nu s'a luptat după legile acestora.

⁶ Plugarul care se ostenește trebuie să fie cel dintâi care să mănânce din roade.

⁷ Înțelege ceea ce-ți spun, căci Domnul îți va da pricepere în toate.

⁸ Adu-ți aminte de Iisus Hristos Cel înviat din morți, din seminția lui David, după Evanghelia mea¹

⁹ pentru care sufăr până la a fi legat în lanțuri ca un făcător de rele; dar cu-vântul lui Dumnezeu nu e legat.

¹⁰ De aceea pe toate le rabd de dragul celor aleși, pentru ca și ei să aibă parte de mântuirea cea întru Hristos Iisus, cu slava veșnică.

¹¹ Vrednic de crezare este cuvântul: Dacă'mpreună cu El am murit, împreună cu El vom și via²;

¹= În conformitate cu Evanghelia predicată de Pavel (Rm 2, 16; 16, 25) sau de el împreună cu apostolii autentici (2 Co 4, 3; 1 Tes 1, 5; 2 Tes 2, 14).

²Vechi, frumos și cuprinzător cuvânt românesc: a via = a trăi permanent; a viețui în durată; a fi viu în eternitate. Această frază, împreună cu cele din următoarele două versete (12-13) au în original o structură ritmică, de unde supozitia că fragmentul intrase deja în imnografia liturgică a vremii.

¹² dacă răbdăm, împreună cu El vom și împărăți; dacă-L tăgăduim, și El ne va tăgădui;

¹³ dacă nu-I suntem credincioși, El ne rămâne credincios – fiindcă El nu Se poate tăgădui pe Sine.

¹⁴ Amintește-le aceste lucruri, conjură-i înaintea lui Dumnezeu să nu se ia la certuri pentru cuvinte; ele la nimic nu slujesc, ci la surparea celor ce ascultă.

¹⁵ Străduiește-te să te arăți în fața lui Dumnezeu ca un om încercat, ca un lucherător care nu are de ce să se rușineze, drept învățând cuvântul adevărului.

¹⁶ Iar de deșartele vorbiri lumești ferește-te, căci „cei ce le fac” vor împinge tot mai mult spre necredință;

¹⁷ cuvântul lor va roade ca o cangrenă. Dintre ei sunt Imeneu și Filet,

¹⁸ care s-au rătăcit de la adevăr zicând că învierea s'a și petrecut, și răstoarnă credința unora.

¹⁹ Însă temelia cea tare a lui Dumnezeu stă neclintită, având pecetea aceasta: Cunoscut-a Domnul pe cei ce sunt ai Săi; și: Să se depărteze de la nedreptate oricine cheamă numele Domnului.

²⁰ Iar într'o casă mare nu sunt doar vase³ de aur și de argint, ci și de lemn și de lut; și unele sunt spre cinste, iar altele spre necinste.

²¹ Deci, dacă cineva se va curăță pe sine de acestea⁴, va fi vas de cinste, sfînit, de bună folosință Stăpânului, potrivit pentru tot lucrul bun.

³Grecescul skévos înseamnă nu numai vas, ci și orice obiect sau instrument de utilitate casnică.

⁴= De învățărurile mincinoase ale falșilor apostoli și profeti.

²² Fugi de poftele tinereții și urmărește dreptatea, credința, iubirea, pacea cu cei ce din inimă curată îl cheamă pe Domnul.

²³ Întrebările nebunești și nesocotite îndepărtează-le; tu știi că ele nasc certuri⁵,

²⁴ dar un slujitor al Domnului nu trebuie să se certe, ci să fie bland față de toți, învățător destoinic, îngăduitor,

²⁵ cu blândețe povătuindu-i pe cei ce stau împotriva, ca doar le va da Dumnezeu pocăință să cunoască adevărul

²⁶ și să scape din mreaja diavolului care-i ține'n prinsoare spre a-i face voia.

3

Oamenii în vremile din urmă. Pronunci către Timotei.

¹Și pe aceasta s'o știi, că'n vremile¹ din urmă veni-vor vremuri grele.

²Că oamenii vor fi iubitori de sine², iubitori de argint, lăudăroși, trufași, blasfematori, neascultători de părinți, nerecunoscători, pângăritori,

³fără inimă³, neînduplați, clevetitori, neînfrânați, cruzi, dușmani ai binei⁴,

⁴trădători, obraznici, orbiți de trufie, iubitori mai mult de plăceri decât de

⁵= Dispute; discuții interminabile, violente și inutile.

¹Literal: în zilele. La 1 Tim 4, 1: în vremile. Perioada eshatologică, al cărei început pare să fi fost chiar în timpul lui Pavel și al cărei sfârșit (A Doua Venire a Domnului) rămâne o taină numai a lui Dumnezeu (Mt 24, 36).

²= Egoiști.

³= Inuman; abrutizați.

⁴Si ai oamenilor de bine.

Dumnezeu,

5 având înfățișarea credinței celei bune⁵ dar tăgăduindu-i puterea. Îndepărtează-te și de aceștia.

6 Că dintre aceștia sunt cei ce se strecoară prin case și vânează femeiuști împovărate de păcate, purtate de felurite pofte,

7 cei ce mereu învață și niciodată nu pot ajunge la cunoașterea adevărului.

8 Așa cum Iannes și Iambres⁶ i s-au împotrivit lui Moise, tot astfel și aceștia stau împotriva adevărului, oameni stricați la minte și netrebnici pentru credință.

9 Dar mai departe nu vor merge; fiindcă nebunia lor le va fi tuturor vădită, așa cum a fost și a celor.

10 Tu însă mi-ai urmat mie în învățătură, în purtare, în năzuință⁷, în credință, în iubire, în stăruință⁸,

11 în prigonirile și suferințele mele câte mi-au fost în Antiohia, în Iconiu, în Listra. Câte prigoniri am răbdat!, și din toate m'a izbăvit Domnul.

12 Prigoniți vor fi și toți cei ce voiesc să trăiască cucernic în Hristos Iisus.

13 Cât despre oamenii răi și amăgori, ei vor merge din rău în mai rău, înseleatori și înselați⁹.

14 Tu însă rămâi în cele ce-ai învățat și de care ești încredințat, deoarece știi de la cine le-ai învățat

⁵Și a evlaviei.

⁶După tradiția ebraică, așa se numeau vrăjitorii care i s'au opus lui Moise în fața lui Faraon (Iș 7, 11).

⁷Înțeles mai larg: în planul și mijloacele de a-mi atinge scopul.

⁸= În statornicia cu care-mi urmăresc ținta.

⁹= Pe măsură ce îi rătăcesc pe alții, se cufundă în propria lor rătăcire.

15 și fiindcă din pruncie cunoști Sfințete Scripturi¹⁰, cele ce pot să te înțeleptească spre mântuire prin credința cea întru Hristos Iisus.

16 Toată Scriptura este însuflată¹¹ de Dumnezeu și de folos spre dare de învățătură, spre mustrare, spre îndreptare, spre deprinderea¹² cea întru dreptate,

17 pentru ca omul lui Dumnezeu să fie desăvârșit, bine pregătit¹³ pentru tot lucrul bun.

4

Porunci către Timotei (continuare). Salutări de sfârșit.

1 Așadar, te conjur în fața lui Dumnezeu și a lui Hristos Iisus Cel ce va să judece viii și morții, și pe arătarea Lui și pe împărăția Lui:

2 Propovăduiește cuvântul, stăruie cu timp și fără timp, mustră, ceartă, îndeamnă, întru toată îndelungărăbdare și întru toată învățătura¹.

3 Că va veni vremea când nu vor mai suferi învățătura sănătoasă, ci după poftele lor își vor îngrämadî învățători să le răsfete auzul

4 și auzul și-l vor întoarce de la adevăr și către basme se vor abate.

5 Tu însă fii treaz întru toate; îndură necazul; fă lucrare de evanghelist; slujba ta fă-o deplin!

¹⁰= Prin bunică și mamă (vezi 1, 5).

¹¹Pavel folosește același cuvânt ca în Fc 2, 7: asupra primului om, făcut din țărână, Dumnezeu a suflat suflare de viață. Text fundamental (versetele 16-17) pentru inspirația dumnezească a Sfintei Scripturi.

¹²= Educarea; instruirea.

¹³= Bine echipat; înzestrat cu tot ce-i trebuie.

¹= Răbdarea ca metodă, și doctrina ca sferă de lucru.

6 Că eu de-acum sănger spre jertfa², și vremea plecării mele a sosit.

7 Lupta cea bună am luptat, alergarea mi-am împlinit-o³, credința am păzit-o.

8 De acum mi s'a gătit cununa dreptății, pe care în Ziua aceea mi-o va da Domnul, Dreptul Judecător; și nu numai mie, ci și tuturor celor ce I-au iubit arătarea.

9 Străduiește-te să vii la mine curând;

10 că Dimas, în dragoste cu veacul de acum, m'a lăsat și s'a dus la Tesalonic; Crescent, în Galatia; Tit, în Dalmatia.

11 Numai Luca⁴ este cu mine. Ia-l pe Marcu⁵ și adu-l cu tine, că tare-mi este de folos în slujire.

12 Pe Tihic l-am trimis la Efes.

13 Când vei veni, adu-mi felonul pe care l-am lăsat în Troada, la Carp; și cărțile, mai ales pergamentele.

14 Alexandru⁶ arămarul mi-a făcut mult rău; Domnul să-i răsplătească după faptele lui.

15 Păzește-te și tu de el, că tare mult s'a împotrivit cuvintelor noastre.

16 La întâia mea apărare⁷ nimeni nu mi-a stat alături; dimpotrivă, toți m'au părăsit. Să nu li se țină'n seamă!

17 Dar mi-a stat alături Domnul și m'a întărit, pentru ca prin mine propovăduirea să fie pe de-a'ntregul adeverită

²Literal: mă revârs ca o libație sacrificială.
Vezi Flp 2, 17 și nota.

³Vezi FA 13, 25 și nota cu privire la „călătoria” lui Ioan Botezătorul. Verbul „a împlini” nu semnifică un simplu sfârșit, ci încununarea ostenelii prin atingerea ţintei – pe care și-ai propus-o sau care și-a fost încredințată.

⁴= Luca Evangelistul.

⁵= Marcu Evangelistul.

⁶Mentionat la 1 Tim 1, 20 printre cei blestemăți.

⁷În tribunal.

și toate neamurile s'o audă; și eu am fost izbăvit din gura leului⁸.

18 Domnul mă va izbăvi de toată lucrarea cea rea și mă va mântui spre împăratia Sa cea cerească. Lui fie-I slava în vecii vecilor! Amin.

19 Îmbrățișează-i pe Priscila și pe Acvila⁹ și casa lui Onisifor.

20 Erast a rămas în Corint, iar pe Trofim¹⁰ l-am lăsat în Milet, fiind bolnav.

21 Străduiește-te să vii mai înainte de începutul iernii¹¹. Te îmbrățișează Eu-vul, Pudentiu, Linos, Claudia și frații toți.

22 Domnul fie cu duhul tău! Harul fie cu voi! Amin.

⁸Parafrază din Ps 21, 21.

⁹Despre Acvila și Priscila vezi FA 18, 2, 18; Rm 16, 3; 1Co 16, 19.

¹⁰Trofim cel menționat în FA 20, 4; 21, 29.

¹¹Când se întrărea navigația pe Mediterana.

Epistola Sfântului Apostol Pavel către Tit

1

Salutare. Lucrarea lui Tit în Creta.

1 Pavel, rob al lui Dumnezeu, și apostol al lui Iisus Hristos spre a-i aduce¹ pe aleșii lui Dumnezeu la credință și la cunoașterea adevărului care-și potrivește sieși evlavia²

2 – întru nădejdea vieții veșnice pe care mai'nainte de toți vecii³ a făgăduit-o Dumnezeu, Cel ce nu minte

3 și Cel care, la timpul potrivit, Și-a făcut cunoscut cuvântul prin propovăduirea încredințată mie după porunca Mântuitorului nostru Dumnezeu –,

4 lui Tit, adevărat fiu după una și aceași credință⁴: Har, milă și pace de la Dumnezeu-Tatăl și de la Domnul Iisus Hristos, Mântuitorul nostru.

5 Pentru aceasta te-am lăsat în Creta, ca să pui rânduială în cele ce-au mai rămas⁵ și ca'n fiecare cetate să așezi

¹În original, verbul e inclus în particula prepozitională și i se aliniază gândirii lui Pavel.

²= Adevărul care duce spre evlavie și o atrage spre sine. Doctrina și morala, două realități care devin coincidente.

³Literal: mai înainte de anii vecilor (vezi și 2 Tim 1, 9).

⁴= Fiu duhovnicesc în credință comună.

⁵De obicei, Pavel pune temelia unei noi comu-

preoți aşa cum ţi-am poruncit eu:

6 dacă cineva este fără prihană, bărbat al unei singure femei, având copii credincioși și'n afara oricărei învinișuri de rele purtări sau de nesupunere.

7 Fiindcă episcopul trebuie să fie fără prihană, ca un iconom al lui Dumnezeu, nu îngâmfat, nu mâños, nu betiv, nu bătăuș, nu poftitor de câștig rușinos,

8 ci primitor de străini, iubitor al bine-lui, cu stăpânire de sine, drept, cuviros, înfrânat,

9 strâns legat de cuvântul cel vrednic de crezare al învățăturii, destoinic atât să'ndemne întru învățătura cea sănătoasă, cât și să-i mustre pe cei ce vorbesc împotriva ei.

10 Pentru că sunt mulți nesupuși, grăitorii în desert și înșelători, mai ales cei din tăierea'mprejur,

11 căroră trebuie să li se închidă gura ca unora care pentru câștig rușinos răvășesc familiei'ntregi, învățând ce nu trebuie.

12 Unul dintre ei, chiar profet de-al lor, a zis: „Cretanii, pururea mincinoși, fiare rele, pântece leneșe”⁶.

nități și lasă pe seama uceniciilor continuarea lucrării.

⁶Citat din poetul cretan Epimenide, secolul

¹³ Mărturia aceasta este adevărată; pentru care pricină mustră-i cu asprime, ca să fie sănătoși în credință

¹⁴ și să nu-și plece mintea la basmele iudaice și la poruncile unor oameni care se abat de la adevăr.

¹⁵ Toate sunt curate pentru cei curați. Dar pentru cei întinăți și necredincioși nimic nu e curat; dimpotrivă, lor li s'au întinat și mintea, și conștiința.

¹⁶ Ei mărturisesc că-L cunosc pe Dumnezeu, dar îl tagădăuiesc cu faptele lor, fiind dezgustători, nesupuși și netrebni pentru toată lucrarea cea bună.

2

Învățatura cea sănătoasă pentru credincioși feluriți.

¹ Tu însă grăiește ceea ce i se cuvine învățăturii sănătoase.

² Bătrâni să fie treji la minte, cumpătați, sănătoși în credință, în iubire, în răbdare;

³ bătrânele, de asemenea, să fie cu'nfățișare de sfântă cuviință, nu clevenitoare, nu robite vinului mult; să învețe ce e bine,

⁴ ca să le'ndrumeze pe cele tinere să-și iubească bărbații, să-și iubească copiii

⁵ și să fie cuminți, curate, gospodine, bune, plecate bărbaților lor, aşa încât cuvântul lui Dumnezeu să nu fie defăimat¹.

VI î. H. Atributile de „profet” se referă probabil la calitatea poetilor de a avea intuiții clarvăzătoare. De altfel, în limbajul antichității elene, verbul „a cretaniza” înseamna a întoarce adevărul pe dos (asociere posibilă cu verbul a răvăși – a'ntoarce cu susu'n jos – din versetul precedent).

¹= Doctrina creștină să nu fie compromisă prin abateri de la propria ei morală.

⁶ De asemenea, îndeamnă-i pe cei tineri să fie cuminți,

⁷ intru toate arătându-te pe tine însuți pildă de fapte bune: curăție în învățătură, cuviință,

⁸ cuvânt sănătos, de nelovit², pentru ca cel potrivnic să se rușineze, neavând de zis nimic rău de noi.

⁹ Robii să li se supună'ntru toate stăpânilor lor; să fie plăcuți, să nu întoarcă vorba,

¹⁰ să nu dosească ceva, ci să arate'ntreaga lor bunăcredință, pentru ca'ntru toate să-i facă cinste învățăturii Mântuitorului nostru Dumnezeu.

¹¹ Căci harul lui Dumnezeu li s'a arătat, mântuitor, tuturor oamenilor,

¹² învățându-ne să lepădăm fărădelega și poftele lumești, și'n veacul de acum să trăim cu stăpânire de sine, cu dreptate și cucernicie,

¹³ așteptând fericita nădejde și arătarea slavei marelui Dumnezeu și Mântuitorului nostru Iisus Hristos³,

¹⁴ Cel ce pe Sine S'a dat pentru noi ca să ne răscumpere din toată fărădelega și să-și curățească Sieși popor ales, râvnitor de fapte bune.

¹⁵ Pe acestea grăiește-le și mustră și îndeamnă cu toată tăria⁴. Nimeni să nu te disprețuiască!

²= Inatacabil, prin soliditate intrinsecă.

³Sau: marelui nostru Dumnezeu și Mântuitor, Iisus Hristos.

⁴= Cu întreaga autoritate (pe care îl-o conferă mandatul).

3

Stăruința'n faptele bune. Ultime indemnuri și salutări.

¹ Adu-le aminte să se supună stăpânilor și dregătorilor, să asculte, să fie gata la orice lucru bun.

² Să nu defaime pe nimeni, să fie pașnici, îngăduitorii, arătând blândețe'ntreagă față de toți oamenii.

³ Că și noi eram cândva fără de minte, neascultători, rătăciți, slujind poftelor și feluritelor desfătări, petrecându-ne viața în răutate și invidie, urâți fiind și unul pe altul urându-ne.

⁴ Dar când s'a arătat bunătatea lui Dumnezeu, Mântuitorul nostru, și iubirea Sa de oameni,

⁵ El nu din pricina faptelor pe care le-am făcut noi întru dreptate, ci după mila Sa ne-a măntuit prin baia nașterii din nou¹ și prin înnoirea Duhului Sfânt

⁶ pe Care din belșug L-a vărsat peste noi prin Iisus Hristos, Mântuitorul nostru,

⁷ pentru ca, îndreptățiți fiind prin harul Său, întru nădejde² să devinem moștenitori ai vieții veșnice.

⁸ Cuvântul e vrednic de crezare, și vreau ca aceste lucruri să le spui răspicat³, pentru ca cei ce I s-au încrezintat lui Dumnezeu să aibă grija să

¹Botezul creștin. Sintagma cu dublă semnificație: spălarea omului de păcate și regenerarea lui într'o viață nouă, sub imperiul Duhului Sfânt.

²Literal: după nădejde; potrivit nădejdii. În gândirea și limbajul lui Pavel, nădejdea nu e o simplă speranță umbrată de îndoieri sau condiționări, ci o certitudine în interiorul căreia Dumnezeu rămâne credincios proprietilor Sale făgăduințe.

³= Să le afirmi cu tărie.

fie'n frunte la fapte bune. Acestea sunt bune⁴ și folositoare oamenilor.

⁹ Dar de întrebările nebunești și de genealogii⁵ și de certuri și de încrucișările de vorbe asupra legii ferește-te: sunt nefolositoare și deșarte.

¹⁰ Pe omul eretic, după întâia și a doua muștrare îndepărtează-l,

¹¹ știind că unul ca acesta s'a înstrăinat⁶ și rătăcește'n păcat⁷, osândit de sine însuși⁸.

¹² Când îl voi trimite la tine pe Artemas sau pe Tihic, străduiește-te să vii la mine, la Nicopole, căci acolo m'am hotărât să iernez.

¹³ Pe Zenas legistul⁹ și pe Apollo¹⁰ trimite-i înainte, și ai grija să nu le lipsească nimic.

¹⁴ Ai noștri să învețe și ei să fie'n frunte la fapte bune atunci când trebuieța o cere, ca să nu fie ei neroditori.

¹⁵ Te îmbrățișează toți cei ce sunt cu mine. Îmbrățișează-i pe cei ce ne iubesc întru credință. Harul fie cu voi cu toți! Amin.

⁴Sens dublu: bune și frumoase.

⁵Vezi nota de la 1 Tim 1, 4.

⁶Cuvântul original e mai puternic: s'a pervertit; și-a schimbat propria-i natură (asemenea diabolului).

⁷În sensul: continuă să rătăcească fără capacitatea de a-și mai găsi drumul.

⁸= Cu care nu mai e nimic de făcut.

⁹Jurisconsultul Zenas nu ne este cunoscut din alte texte.

¹⁰Pentru faimosul Apollo vezi FA 18, 24; 19, 1 și mai ales 1 Co 1, 12; 3, 4-6, 22; 16, 12.

Epistola Sfântului Apostol Pavel către Filimon

1

Salutare. Iubirea și credința lui Filimon. Pavel intervine pentru Onisim.

1 Pavel, înlănțuitul lui Iisus Hristos¹, și Timotei fratele, către Filimon, iubitul nostru’mpreună-lucrător,

2 și către Apfia², sora noastră, și către Arhip, împreună-cu-noi-luptător³, și către Biserica din casa ta⁴:

3 Har vouă și pace de la Dumnezeu, Tatăl nostru, și de la Domnul Iisus Hristos!

4 Întotdeauna când te pomenesc în rugăciunile mele Îi mulțumesc Dumnezeului meu,

5 ca unul ce aud despre iubirea și credința pe care le ai față de Domnul Iisus și față de toți sfinții.

6 Fie ca părtășia credinței tale să devină lucrătoare în cunoașterea oricărui bine pe care-l putem face pentru Hristos Iisus!

7 Că multă bucurie și mândgăiere am avut din iubirea ta, frate, fiindcă inițiile sfinților s-au odihnit prin tine⁵.

8 Ca atare, deși întru Hristos am multă îndrăznicire să-ți poruncesc ce se cuvine, **9** totuși mai degrabă te rog în numele iubirii – eu, aşa cum sunt, bătrânul Pavel, iar acum și înlănțuit al lui Hristos Iisus –,

10 te rog pentru copilul meu pe care l-am născut în lanțuri, pentru Onisim⁶,

11 cel care altădată îți era nefolositor, dar care acum e folositor⁷, și tie, și mie.

12 Pe acesta îl l-am trimis înapoi, însuși pe el, adică înima mea.

13 Eu voi am să-l ţin la mine, pentru

¹Dublă semnificație: înlănțuit din pricina (de dragul) lui Iisus Hristos; robit de (întru) iubirea lui Hristos.

²Probabil, soția lui Filimon.

³Literal: camarad de arme (vezi și Flp 2, 25 și nota). Activitatea misionară e frecvent văzută de Pavel ca o acțiune pe câmpul de luptă (vezi Ef 6, 12-17).

⁴Om cu stare, Filimon își pusea casa la dispoziția comunității creștine din Colose, ea devenind astfel locaș de cult (ca în mai toate cazarile Bisericii primare).

⁵= Și-au recăpătat forțele (prin asistență spirituală și materială a lui Filimon). Sfinții = creștinii credincioși.

⁶Onisim, sclav al lui Filimon, fugit după ce și furase stăpânul, ajuns în Roma și convertit în încisoare de către Pavel, căruia îi devenise fiu duhovnicesc și slujitor devotat.

⁷Nefolositor-folositor: joc de cuvinte asupra numelui lui Onisim, care în grecește înseamnă „Folositor”; inutil ca sclav nesupus și hoț, devenit util prin convingerea creștină cu care înțelege să-și slujească stăpânii creștini.

ca'n locul tău să-mi slujească'n lanțurile mele pentru Evanghelie;

¹⁴ dar n'am vrut să fac nimic fără încuiințarea ta, pentru ca fapta ta cea bună să nu fie ca de silă, ci de bunăvoie.

¹⁵ Căci poate de aceea a fost el despărțit de tine pentru o vreme: ca să-l recapeteți pentru veșnicie;

¹⁶ dar nu ca un rob, ci mai mult decât un rob: frate iubit⁸, mai cu seamă mie, dar cu cât mai mult ţie, și în trup, și în Domnul.

¹⁷ Așadar, dacă mă ai pe mine părtaş, primește-l pe el ca și cum aş fi eu.

¹⁸ Iar de te-a păgubit cu ceva sau îți este dator, pune aceasta'n socoteala mea;

¹⁹ eu, Pavel, o scriu cu mâna mea: eu îți voi plăti – ca să nu-ți spun că tu îmi ești mie datornic cu tine însuți⁹.

²⁰ Da, frate: să mă folosesc¹⁰ și eu de tine întru Domnul, odihnește-mi inima întru Hristos!

²¹ Îi-am scris încredințat de ascultarea ta, știind că tu vei face chiar mai mult decât îți spun eu.

²² În același timp însă pregătește-mi și loc de găzduit, deoarece nădăduiesc că prin rugăciunile voastre vă voi fi dăruit¹¹.

²³ Te îmbrățișează Epafras¹² cel-

⁸Text important pentru rolul creștinismului în abolirea sclaviei, dar nu prin violență sau reformă socială, ci pe dinăuntru, prin transformarea omului interior.

⁹Filimon fusese convertit de Pavel în timpul șederii sale la Colose.

¹⁰În rădăcina verbului onínemi (a fi folositor) e implicat numele lui Onisim (Folositorul).

¹¹Pavel consideră că posibila sa eliberare din temniță e un dar al lui Dumnezeu în favoarea creștinilor care se roagă pentru el.

¹²Despre Epafras vezi nota de la Col 1, 7.

împreună-cu-mine-întemnițat întru Hristos Iisus,

²⁴ Marcu¹³, Aristarh¹⁴, Dimas¹⁵, Luca¹⁶, cei împreună-cu-mine-lucrători.

²⁵ Harul Domnului nostru Iisus Hristos să fie cu duhul vostru! Amin.

¹³= Evangelistul.

¹⁴Asupra lui Aristarh vezi nota de la Col 4, 10.

¹⁵Dimas: vezi nota de la Col 4, 14.

¹⁶= Evangelistul.

Epistola Sfântului Apostol Pavel către Evrei

1

Dumnezeu a grăit prin Fiul Său. Fiul e mai presus de îngeri.

1 În multe rânduri și'n multe feluri grăindu-le Dumnezeu odinioară părinților noștri prin profeti¹,

2 în zilele acestea de pe urmă² ne-a grăit nouă prin Fiul, pe Care L-a pus moștenitor a toate, prin Care și veacurile³ le-a făcut.

3 Fiind El strălucirea slavei Sale și chipul ființei Sale⁴, și pe toate ținându-le cu cuvântul puterii Lui, după ce prin El Însuși a săvârșit curățirea păcatelor noastre a sezut de-a dreapta Slavei⁵ întru cele preaînalte,

1 În înțelesul larg: nu numai prin profeti cu-noscuți ca atare, ci și prin toți cei ce, într'un fel sau altul, au exprimat voința lui Dumnezeu de-a lungul Vechiului Testament.

² La „plinirea vremii” (vezi Ga 4, 4).

3 Aici, mai mult decât în alte texte ale Noului Testament, grecescul aioona înseamnă și „lumile”: cerul și pământul, operă a Fiului participant la creație: „toate printr'Însul s'au făcut” (In 1, 3).

4 Foarte exact: amprenta (ipostasului) lui Dumnezeu; „pecete asemenea chipului” (Sf. Vasile cel Mare); „chipul (văzut) al nevăzutului Dumnezeu” (Col 1, 15). Vezi și nota de la In 6, 27.

5= De-a dreapta Tatălui. Slavă: metonimie pentru „Dumnezeu” (vezi și la 8, 1).

4 devenind El cu atât mai presus de îngeri, cu cât numele pe care l-a moștenit e mai presus de ei.

5 Căci căruia dintre îngeri i-a zis Dumnezeu vreodată: Fiul Meu ești Tu, Eu astăzi Te-am născut; și iarăși: Eu Îi voi fi Lui Tată și El Îmi va fi Mie Fiu?

6 Si iarăși, când Îl aduce'n lume pe Cel-Întâi-Născut⁶, El zice: Si să I se închine Lui toți îngerii lui Dumnezeu.

7 Si despre îngeri zice: Cel ce face pe îngerii Săi duhuri și pe slugile Sale foc arzător;

8 dar despre Fiul: Scaunul Tău, Dumnezeule, este în veacul veacului și to-iagul dreptății este to-iagul împărăției Tale.

9 Iubit-ai dreptatea și ai urât fărădelegea; de aceea Te-a uns pe Tine Dumnezeu, Dumnezel Tău, cu untdelemnul bucuriei mai mult decât pe fărtații Tăi.

10 Si: Întru început Tu, Doamne, pământul l-ai intemeiat și cerurile sunt lucrul mâinilor Tale;

11 ele vor pieri, dar Tu rămâi, și toate ca o haină se vor învechi;

12 ca pe o velință le vei împătura și ca

⁶Întâiul-Născut e echivalent cu Unul-Născut. Pentru detalii vezi nota de la Lc 2, 7.

o haină se vor schimba, dar Tu același ești, și anii Tăi nu se vor sfârși.

¹³ Și căruia dintre îngeri i-a zis vreodată: Șezi de-a dreapta Mea până ce-i voi pune pe vrăjmașii Tăi așternut picioarelor Tale?

¹⁴ Oare nu sunt toți duhuri menite să slujească, trimise spre slujire de dragul celor ce trebuie să moștenească mântuirea⁷?

2

Mântuirea cea mare. Hristos, Începătorul mântuirii.

¹ Pentru aceea trebuie ca noi să ne ținem cu atât mai aproape de cele ce am auzit¹, ca nu cumva să plutim pe alături de ele².

² Că dacă cuvântul grăit prin îngeri³ s'a adeverit, și dacă orice încălcare de poruncă și neascultare și-a primit răspînătirea dreaptă,

³ atunci, cum vom scăpa noi dacă fi vom nepăsători față de o astfel de mântuire care, avându-și începutul în însăși propovăduirea Domnului, ne-a fost adeverită de către cei ce au ascultat-o,

⁴ împreună cu ei mărturisind și Dumnezeu prin semne și minuni și prin fe-

⁷Față de Fiul, Care e Domn, îngerii nu sunt decât niște servitori la ordinele lui Dumnezeu.

¹= De cuvintele lui Iisus Hristos, transmise prin apostolii Săi și prin martorii Săi direcți.

²Mai exact: să nu intrăm în derivă.

³După tradiția rabinică, Legea de pe Sinai a fost dată de îngeri prin mijlocirea lui Moise. Invocat de Ștefan în rechizitoriu său din fața sinedriului (FA 7, 53 și nota), argumentul este preluat de Pavel (vezi și Ga 3, 19) pentru a demonstra superioritatea Legii lui Iisus Hristos (Cel mai presus de îngeri) față de legea lui Moise.

lurite puteri și prin daruri ale Duhului Sfânt împărțite după voia Lui?

⁵ Că nu îngerilor le-a supus El lumea viitoare despre care vorbim.

⁶ Dar cineva a mărturisit undeva⁴, zicând: Ce este omul, că-Ti amintești de el? sau fiul omului, că-l cercezezi pe el?

⁷ Micșoratu-l-ai pentru-o clipă⁵ mai prejos de îngeri; cu slavă și cu cinstă l-ai încununat și l-ai pus peste lucrul mâninilor Tale.

⁸ Tu pe toate le-ai supus sub picioarele lui. Și dacă I le-a supus pe toate, atunci nimic nu I s'a lăsat nesupus. Dar acum noi încă nu vedem că toate I-au fost supuse.

⁹ Dar pe Cel ce pentru-o clipă mai prejos de îngeri a fost micșorat, pe Iisus, Îl vedem încununat cu slavă și cu cinstă din pricina morții pe care a suferit-o, în aşa fel ca, prin harul lui Dumnezeu, pentru fiecare să fi gustat moartea.

¹⁰ Fiindcă Lui⁶, Cel pentru Care sunt toate și prin Care sunt toate, Lui, Cel ce pe mulți fii i-a dus către slavă, Lui I se cădea să-L desăvârșească prin pătimire pe Începătorul⁷ mântuirii lor.

¹¹ Că și Cel ce sfințește, și cei ce se sfințesc, dintr-unul sunt toți; din care pricina nu se rușinează să-i numească pe ei frați,

¹² zicând: Vesti-voi fraților Mei numele Tău, în mijlocul adunării Îți voi cânta laudă.

⁴Ps 8, 4-6, cu discreție citat de Pavel după Septuaginta.

⁵Pavel preferă sensul temporal din Septuaginta: „pentru scurtă vreme” (pe durata întreprării Fiului Omului), în locul celui spațial-calitativ din Textul Ebraic: „cu puțin” (sub nivelul îngerilor).

⁶= Dumnezeu-Tatăl.

⁷= Fiul.

¹³ Și încă: Eu voi fi încrezător în El; și încă: Iată Eu și pruncii pe care Mi i-a dat Dumnezeu.

¹⁴ Așadar, de vreme ce pruncii își aveau părtăsie în sânge și în trup, tot astfel și El: acelorași li S'a făcut părtaș, pentru ca prin moarte să-l surpe pe cel ce are stăpânia morții, adică pe diavolul,

¹⁵ și să-i elibereze pe cei ce de frica morții erau toată viața ținuți în robie.

¹⁶ Fiindcă e de la sine'nteleas că nu pe îngeri i-a luat El în grijă, ci pe urmășii lui Avraam i-a luat.

¹⁷ Pentru aceea era El dator să li Se asemene'ntru totul fraților, ca să devină El Arhiereu milostiv și credincios în slujba lui Dumnezeu, spre a ispăși păcatele poporului.

¹⁸ Că El Însuși fiind încercat prin ceea ce a pătimit, și celor ce sunt în încercări poate să le ajute.

3

Iisus e mai presus de Moise. Odihnă pentru poporul lui Dumnezeu.

¹ De aceea, frați sfinți, părtași ai unei chemări cerești, luați aminte la Apostolul¹ și Arhiereul² mărturisirii noastre, la Iisus Hristos:

² El credincios îi este Celui ce L-a rânduit, aşa cum și Moise „a fost” în toată casa lui³.

¹ Apostol înseamnă trimis. În acest sens, Fiul este trimisul Tatălui, model după care și El îi trimite pe apostolii Săi (vezi In 20, 21).

² Arhiereu înseamnă Mare-Preot. Iisus Hristos ca mijlocitor între Dumnezeu și oameni (tema centrală a întregii Epistole).

³Casa pe care i-a încredințat-o Dumnezeu: casa (poporul) lui Israel.

³ Pentru că El S'a învrednicit de mai multă slavă decât Moise, aşa cum ziditorul unei case are mai multă cinste decât casa.

⁴ – Că orice casă e zidită de cineva, dar Ziditorul a toate este Dumnezeu –.

⁵ Spre a da mărturie celor ce aveau să fie spuse⁴, Moise a fost în toată casa Domnului credincios ca o slugă,

⁶ dar Hristos, ca Fiu a fost peste casa Lui. Și casa Lui suntem noi, numai dacă până la sfârșit ținem cu tărie libertatea mărturisirii și mândria nădejdii⁵.

⁷ De aceea, precum zice Duhul Sfânt: Astăzi, dacă veți auzi glasul Său,

⁸ nu vă învârtoșați inimile ca atunci, la Răzvrătire, în ziua ispitirii în pustie⁶,

⁹ unde părinții voștri M'au ispitit și M'au pus la'ncercare, și timp de patruzeci de ani Mi-au văzut faptele!

¹⁰ De aceea M'am mâniat pe neamul acesta și am zis: Ei pururea rătăcesc cu inima, și căile Mele nu le-au cunoscut;

¹¹ așa că juratu-M'am întru mânia Mea: Întru odihna Mea nu vor intra!

¹² Luati aminte, fraților, ca nu cumva în vreunul dintre voi să fie o inimă

⁴= Să ateste avant la lettre adevărurile ce aveau să fie descoperite mai târziu de către profeti.

⁵= Mândria de a nădăjdui (în venirea împărăției lui Dumnezeu). Pavel folosește destul de des acest termen (într'o variantă a limbajului biblic românesc: laudă) spre a desemna, în sensul cel bun, sentimentul demnității (și chiar al superiorității), al celui ce posedă certitudinea că s'a angajat pe Calea cea dreaptă.

⁶Referire la episodul din Iș 17, 1-7 (chinuiți de sete și exasperați, Evreii au pus la îndoială prezența lui Dumnezeu în viața lor).

vicleană'ntru necredință⁷, care să vă'ndepărteze de la Dumnezeul Celi Viu.

¹³ Dimpotrivă, unii pe alții îndemnați-vă în fiecare zi, atâtă vreme cât putem s'o chemăm astăzi, pentru ca nimeni dintre voi să nu se învârtoșeze cu înșelăciunea păcatului.

¹⁴ Căci ne-am făcut părtași ai lui Hristos, numai dacă până sfârșit vom ține cu tărie începutul ființării noastre întru El⁸,

¹⁵ de vreme ce s'a zis: Astăzi, dacă veți auzi glasul Său, să nu vă învârtoșați inimile ca atunci, la Răzvrătire.

¹⁶ Cine sunt cei ce auzind s'au răzvrătit? Oare nu toți cei ce au ieșit din Egipt cu Moise?

¹⁷ Și pe cine S'a mâniat El timp de patruzeci de ani? Oare nu pe cei ce au păcătuit, ale căror oase au căzut în puștie?

¹⁸ Și cui i S'a jurat că nu vor intra întru odihna Sa⁹, dacă nu celor ce n'au ascultat¹⁰?

¹⁹ Și vedem că din pricina necredinței lor n'au putut să intre.

⁷Viclenia necredinței: aceea de a mima credința – așa cum diavolul („cel-viclean”) mimează deseori puritatea și chiar sfințenia.

⁸Adică puritatea credinței și curăția comportamentală propriei neofitului, nealterate de rutină sau de influențe străine.

⁹În contextul citatului: odihna din Tara Făgăduinței, la capătul drumului prin Sinai; în subtextul introdus de Pavel: odihna în împărăția lui Dumnezeu, la capătul Căii deschise de Iisus Hristos.

¹⁰Și aici, cuvânt cu dublu sens: a asculta (prin auzire) și a se supune (prin voință).

4

Odihnă pentru poporul lui Dumnezeu (continuare). Iisus, Marele Preot.

¹ Așadar, atâtă vreme cât ne-a fost lăsată făgăduința de a intra într-o odihna Sa, să ne temem ca nu cumva cineva dintre voi să pară că n'a mai prins-o din urmă¹.

² Pentru că și nouă ca și lor ni s'a binevestit, dar lor cuvântul propovăduirii nu le-a fost de nici un folos, deoarece, în cei ce l-au auzit, el nu s'a unit cu credința.

³ Pe când noi, cei ce am crezut, noi suntem cei ce intrăm întru odihnă, după cum s'a zis: Juratu-M'am întru mânia Mea: Întru odihna Mea nu vor intra!, cu toate că lucrurile erau încheiate încă de la întemeierea lumii,

⁴ fiindcă astfel a zis undeva despre ziua a șaptea: Și în ziua a șaptea S'a odihnit Dumnezeu de toate lucrurile Sale.

⁵ Dar aici, în acest loc, încă o dată: Întru odihna Mea nu vor intra!

⁶ Prin urmare, pentru că unora le rămâne să intre întru odihnă, iar primii cărora li s'a binevestit nu au intrat din pricina nesupunerii lor,

⁷ Dumnezeu rânduiește din nou o zi, astăzi, după atâtă vreme rostind El prin David, așa cum s'a spus mai'nainte: Astăzi, dacă veți auzi glasul Său, nu vă învârtoșați inimile.

⁸ Că dacă odihna le-ar fi adus-o Iosuă, atunci Dumnezeu n'ar mai fi vorbit după aceea de o altă zi de odihnă.

¹Dinamica lui Pavel: întregul proces al măntuirii se desfășoară din mers, ca o întrecere la alergări.

9 Așadar, poporului lui Dumnezeu i s'a lăsat o altă sărbătoare de odihnă.

10 Fiindcă cel ce a intrat întru odihna lui Dumnezeu s'a odihnit și el de lucrurile lui, aşa precum Dumnezeu de ale Sale.

11 Prin urmare, să ne străduim a intra întru acea odihnă, pentru ca nimeni să nu cadă după aceeași pildă a neascultării.

12 Căci cuvântul lui Dumnezeu este viu și lucrător și mai ascuțit decât orice sabie cu două tăișuri, și pătrunde până la despărțitura² sufletului și a duhului, a încheieterilor și a măduvei, și este judecător al simțirilor și al cugetelor inimii.

13 Și'n față Lui nici o făptură nu-i ascunsă, ci toate sunt goale și descoperite în ochii Celui căruia noi vom da socoteală.

14 Drept aceea, având noi un Mare Arhiereu Care a străbătut cerurile, pe Iisus, Fiul lui Dumnezeu, să ne ținem cu tărie mărturisirea;

15 că nu avem un Arhiereu care să nu poată suferi cu noi în slăbiciunile noastre, ci Unul după asemănarea noastră întru toate ispitiit, în afară de păcat.

16 Să ne apropiem deci cu încredere de tronul harului, pentru ca milă să primim și har să aflăm spre ajutor la vremea potrivită.

5

Iisus, Marele Preot (continuare). Mustrări și îndemnuri împotriva

²= Punctul de separație; hotarul incert, marginea subțire, fină, insesizabilă, prin care două elemente învecinate se separă, dar și comunică, prin aceasta putând fi confundate.

apostaziei.

1 Căci orice arhiereu, fiind luat dintre oameni, pentru oameni este pus în slujba lui Dumnezeu, ca să aducă daruri și jertfe pentru păcate.

2 El poate fi îngăduitor cu cei neștiitori și rătăciți, deoarece și el e cuprins de slăbiciune,

3 și din această pricina dator este ca pentru păcate să aducă jertfe și pentru el însuși, aşa ca și pentru popor.

4 Și nimeni nu-și ia singur cinstea aceasta, ci numai cel chemat de Dumnezeu, precum Aaron.

5 Așa și Hristos, nu El Si-a dat Lui și slava de a deveni Arhiereu, ci Acea Care I-a grătit: Fiul Meu ești Tu, Eu astăzi Te-am născut,

6 așa cum în alt loc El zice: Tu ești preot în veac, după rânduiala lui Melchisedec.

7 El este Cel ce, în zilele trupului Său¹, cu strigăt tare și cu lacrimi a adus céreri și rugăciuni către Cel care putea să-L mântuiască din moarte; și ascultat a fost, de dragul evlaviei Sale.

8 Și cu toate că era Fiu, din cele ce-a pătimit a învățat ascultarea

9 și, odată devenit desăvârșit², tuturor celor ce-L ascultă le-a devenit pricina de mântuire veșnică,

10 numit de Dumnezeu Arhiereu după rânduiala lui Melchisedec.

11 Despre aceasta avem multe de spus, și greu este de tâlcuit, pentru că voi v'ati făcut greoi la auz.

¹= În vremea viețuirii Sale în trup, pe pământ.

²Repetată mențiune a lui Pavel asupra „desăvârșirii” lui Iisus Hristos prin moarte și înviere, ca supremă atestare a autenticității mântuitoarei Sale misiuni.

¹² Fiindcă voi, cei ce de multă vreme ar fi trebuit să fiți învățători, încă mai aveți nevoie ca cineva să vă învețe în-tările gânguririi³ ale cuvintelor lui Dumnezeu; și ati ajuns să aveți nevoie de lapte, nu de hrana tare.

¹³ Că tot cel ce se hrănește cu lapte e un nepriceput în cuvântul dreptății, fiindcă e prunc;

¹⁴ iar hrana tare e pentru cei desăvârșiți, care prin sărguință⁴ au simțurile deprinse să deosebească binele și răul.

6

Mustrări și îndemnuri împotriva apostaziei (continuare). Făgăduința cea întru adevăr a lui Dumnezeu.

¹ De aceea, lăsând cuvântul de'nceput¹ asupra lui Hristos, să ne îndreptăm spre ceea ce este desăvârșit, fără să mai punem din nou temelia învățăturii despre pocăința de faptele moarte² și despre credința în Dumnezeu,

² a învățăturii despre botezuri, despre punerea mâinilor, despre învierea morților și judecata veșnică.

³ Vom face-o și pe aceasta, dacă va îngădui Dumnezeu.

⁴ Fiindcă aceia care s'au luminat o dată și au gustat darul cel ceresc și părtași s'au făcut Duhului Sfânt

³Textual: primele elemente; primele noțiuni simple; începutul elementar (asemenea pruncului care învăță să vorbească în timp ce e încă sugar).

⁴Foarte exact: prin exercițiu susținut și repetat.

¹= Învățătura elementară.

²= Faptele celui ce a murit sufletește (vezi și Rm6, 16, 21, 23).

5 și au gustat cuvântul cel bun al lui Dumnezeu și puterile veacului ce va să vină

6 și au căzut³, cu neputință este⁴ ca ei să se înnoiască încă o dată spre pocăință, fiindcă ei pe seama lor își îl răstignesc a doua oară pe Fiul lui Dumnezeu și-L fac de batjocură.

⁷ Când un pământ bea ploaia⁵ ce-i vine adesea și rodește ierburi⁶ folositătoare celor pentru care-au fost lucrative, el binecuvântare de la Dumnezeu primește;

⁸ dar dacă face spini și ciulini, atunci netrebnic se face și-i aproape de bles-tem; iar sfârșitul ii este să ardă.

⁹ Dar cu toate că noi vorbim așa, to-tuși despre voi, iubiților, suntem încredințați de lucruri mai bune și prielnice mânătuirii.

¹⁰ Căci Dumnezeu nu este nedrept, încât să uite lucrarea voastră și iubirea pe care-ați arătat-o pentru numele Lui prin aceea că le-ați slujit sfîntilor, și încă le slujiți.

¹¹ Dorim dar ca fiecare din voi să arate aceeași râvnă pentru adevărarea⁷ până sfârșit a nădejdii,

¹² așa încât să nu fiți lenevoși, ci următori⁸ ai celor ce prin credință și răbdare moștenesc făgăduințele.

¹³ Că atunci când Dumnezeu i-a dat fă-găduință lui Avraam, deoarece El nu

³= Au căzut în apostazie și în negarea Evangheliei prin comportamentul moral.

⁴În textul original, acest predicat figurează la începutul versetului 4; plasat aici pentru o mai bună topică în românește.

⁵Singular generic: ploile.

⁶În original: iarba (în sensul de vegetație, plante cultivabile).

⁷Mai exact: pentru menținerea nădejdii în toată certitudinea și deplinătatea ei.

⁸= Imitatori.

avea pe nimeni mai mare pe care să Se jure, S'a jurat pe Sine Însuși,

¹⁴ zicând: Cu adevărat pe deplin te voi binecuvânta și pe deplin te voi înmulții.

¹⁵ Și'n felul acesta având el „Avraam” îndelungă-răbdare, a dobândit făgăduință.

¹⁶ Fiindcă oamenii se jură pe cel mai mare, și jurământul, ca chezăsie, pune capăt oricarei neînțelegeri dintre ei.

¹⁷ În același fel Dumnezeu, vrând ca mai mult să le arate moștenitorilor făgăduinței nestrămutarea hotărârii Sale, a pus la mijloc jurământul

¹⁸ pentru ca, prin două lucruri de ne-schimbă⁹, în care e cu neputință ca Dumnezeu să mintă, noi, cei ce-am căutat scăpare la liman, să avem puternică îmbărbătare de a prinde'n mâna¹⁰ nădejdea ce ne stă înainte,

¹⁹ pe care noi o avem ca pe o ancoră a sufletului sigură și tare, cea care pătrunde'n adâncul catapetesmei¹¹,

²⁰ acolo unde Iisus a intrat pentru noi ca înaintemergător, devenit Arhiereu în veac, după rânduiala lui Melchisedec.

⁹ = Făgăduința și jurământul.

¹⁰ Literal: a prinde; a apuca; a pune mâna pe. Imaginea este aceea a unor navigatori pe furtună, în căutarea unui refugiu. Subtilitatea textului rezidă în ideea că prin credință ai intrat deja în posesia unui bun pe care încă nu-l ai, dar care și s'a făgăduit.

¹¹Catapeteasmă: perdeaua care, în templul iudaic, despărțea sfânta de sfânta-sfintelor, aceasta din urmă fiind spațiul profund și intim (altarul) în care putea să intre numai arhiereul, și numai o dată pe an. În contextul imaginii, printre' genială răsturnare, profunzimea mării devine profunzimea eshatonului și a cerului duhovnicește. Expresia „adâncul catapetesmei” (lă-untrul ei intim) inculcă ideea că, virtual, spațiul misterului e concentrat în însăși limita carel asconde.

7

Rânduiala preoțească a lui Melchisedec.

1 Căci acest Melchisedec, rege al Sallemului, preot al Dumnezeului-Celuipreainalt, care l-a întâmpinat pe Avraam când acesta se ntorcea de la înfrângerea regilor și l-a binecuvântat,

2 el, căruia Avraam i-a făcut parte, zeciuială din toate¹, „al cărui nume” se tâlcuiește mai întâi „rege al dreptății”², dar care mai este și rege al Sallemului, adică „rege al păcii”³,

3 fără tată, fără mamă, fără spăță de neam, neavând nici început al zilelor, nici sfârșit al vieții, dar asemănăt Fiului lui Dumnezeu, el rămâne preot de-a pururi.

4 Vedeți dar cât de mare este acesta, căruia chiar și Avraam i-a dat zeciuială din prada de război, el, patriarhul!

5 Cei dintre fiii lui Levi care primesc preoția au poruncă, după lege, să ia zeciuială de la popor, adică de la frații lor, cu toate că și aceștia au ieșit din coapsele lui Avraam;

6 dar el „Melchisedec”, care nu-și trage neamul din ei, a primit el zeciuială de la Avraam, și l-a binecuvântat pe cel ce avea făgăduințele!

7 Or, nu-i nici o îndoială, cel mai mic ia binecuvântare de la cel mai mare.

8 Iar aici iau zeciuială niște oameni

¹Episod relatat în Fc 14, 18-20. Prin interpretarea Scripturilor în plan duhovnicesc, Pavel demonstrează că Melchisedec este superior lui Avraam și urmașului său Levi (începătorul casetiei preoțești).

²Sensul etimologic al numelui compus Melchisedec.

³Traducerea ebraicului Salem.

muritori; dar acolo, unul care e mărturisit că este viu.

9 Și, ca să spun aşa, prin Avraam a dat zeciuială și Levi, cel ce ia zeciuială,

10 căci el era încă în coapsele lui Avraam când pe acesta l-a întâmpinat Melchisedec.

11 Dacă deci desăvârșirea ar fi fost prin preoția Leviților – căci sub ea i s'a dat poporului legea –, ce nevoie mai era ca un alt preot să se ridice după rânduiala lui Melchisedec, și să nu se zică „după rânduiala lui Aaron”?

12 Căci unei schimbări a preoției îi urmează neapărat și o schimbare a legii.

13 Fiindcă Acela⁴ despre Care se spun aceste lucruri face parte dintr'o altă seminție, din care nimeni n'a slujit altarului;

14 deoarece învederat este că Domnul nostru a odăslit din Iuda⁵, seminție despre care Moise n'a spus nimic cu privire la preoți.

15 Aceasta e un lucru și mai învederat dacă, după asemănarea lui Melchisedec, se ridică un alt preot

16 care S'a făcut nu după legea unei porunci trupești⁶, ci după puterea unei Vieți nepieritoare;

17 căci se mărturisește despre El: Tu ești preot în veac, după rânduiala lui Melchisedec.

18 Astfel, prima poruncă se desființează din pricina neputinței și a nefilosului ei

19 – căci legea n'a desăvârșit nimic –; în

schimb, ni s'a adus o mai bună nădejde prin care ne apropiem de Dumnezeu,

20 și încă nu fără jurământ; căci aceia⁷ fără jurământ au devenit preoți,

21 dar El, cu jurământ, prin Cel ce I-a grăit: Juratu-S'a Domnul și nu-I va părea rău: Tu ești preot în veac.

22 Și cu aceasta, Iisus a devenit chezașul unui mai bun testament.

23 Și încă ceva: aceia mai-mulți au devenit preoți, fiindcă moartea îi împiedica să dăinuiască,

24 dar Iisus are o preoție netrecătoare prin aceea că El rămâne în veac.

25 De aceea și poate să-i mântuiască în chip desăvârșit pe cei ce prin El se apropie de Dumnezeu, fiind El pururea viu ca să mijlocească pentru ei.

26 Un Arhiereu ca Acesta ne și trebuie nouă: sfânt, lipsit de răutate, fără pată, osebit de cei păcătoși și devenit mai înalt decât cerurile,

27 Care nu are nevoie, precum arhierii, ca'n fiecare zi să aducă jertfe, întâi pentru propriile lui păcate și apoi pentru ale poporului, căci El a făcut aceasta o singură dată, aducându-Se jertfă pe Sine Însuși.

28 Căci legea aşază arhierei oameni supuși slăbiciunii, dar cuvântul jurământului, care a venit mai târziu decât legea⁸, a aşezat un Fiu desăvârșit în veac.

8

Arhiereul unui testament nou și mai bun

⁴Iisus Hristos.

⁵Ca „fiu al lui David”, acesta fiind el însuși descendenter al lui Iuda, unul din fiii lui Iacob.

⁶Preoția levitilor se transmitea din tată'n fiu, din generație'n generație.

⁷= Leviții.

⁸Prin David, care l-a descoperit în Ps 109, 4.

¹ Dar lucrul cel mai de seamă'n cele spuse este acela că noi un astfel de Arhiereu avem, Care a șezut de-a dreapta tronului Slavei în ceruri,

² slujitor al altarului și al cortului celui adevărat¹, pe care nu un om l-a ridicat, ci Dumnezeu.

³ Fiindcă orice arhiereu este pus să aducă daruri și jertfe; ca urmare, era de trebuință ca și Acesta să aibă ceva de adus.

⁴ Dacă deci ar fi pe pământ, El n'ar fi nici măcar preot, de vreme ce sunt: aceia care aduc darurile potrivit legii,

⁵ cei ce slujesc pecetea² și umbra celor cerești, așa cum dumnezeiește i s'a poruncit lui Moise când avea să ridice cortul: Ia seama – i se spune – să faci totul după izvodul ce ți-a fost arătat în munte.

⁶ Acum însă „Arhieoreul nostru” a dobandit o slujire cu atât mai înaltă cu cât El este și Mijlocitor al unui testament mai bun, care a fost întemeiat pe mai bune făgăduințe.

⁷ Căci dacă acel prim „testament” ar fi fost fără cusur, nu s'ar fi căutat loc pentru un al doilea.

⁸ Or, ceea ce le zice le-o zice mustăndu-i: Iată vin zile, zice Domnul, când voi face un nou legământ cu casa lui Israel și cu casa lui Iuda;

⁹ nu după legământul pe care l-am făcut cu părintii lor în ziua când i-am luat de mâna că să-i scot din țara Egiptului; pentru că ei n'au rămas în le-

¹ Aluzie la cortul mărturiei, ridicat de Moise în pustie (Iș 25-26); despre cortul ridicat (sau implantat) de Dumnezeu vezi profetia din Nm 24, 6.

²= Imaginea; urma; copia; amprenta originalului.

gământul Meu, de aceea și Eu i-am părăsit – zice Domnul.

¹⁰ Că acesta este legământul pe care-l voi face cu casa lui Israel după acele zile – zice Domnul: pun-voi legile Mele în cugetul lor, și'n inima lor le voi scrie, și le voi fi lor Dumnezeu și ei îmi vor fi Mie popor.

¹¹ Si nu va mai învăța fiecare pe vecinul său și fiecare pe fratele său, zicând: Cunoaște-L pe Domnul!, fiindcă toți Mă vor cunoaște, de la cel mai mic al lor până cel mai mare;

¹² că milostiv voi fi cu nedreptățile lor, iar de păcatele lor nu-Mi voi mai aduce aminte.

¹³ Dar zicând nou, l-a învechit pe cel dintâi. Iar ceea ce se învechește și îmbătrânește, aproape-i de pieire.

9

Altarul pământesc și altarul cresc. Superioritatea jertfei lui Hristos față de acelea ale Vechiului Testament.

¹ E adevărat că și cel dintâi avea rânduieri pentru sfintele slujbe, și altarul pământesc;

² căci s'a pregătit un cort, primul, în care erau sfeșnicul și masa și pâinile punerii-înaintea; acesta se numește sfânt¹.

³ Iar înapoia celei de a doua catapetesme² era un cort numit sfânta-sfintelor,

⁴ având altarul de aur al tămâierii și

¹ Literal: punerea'nainte a pâinilor; proaducere; ofrandă pentru jertfa de pâine.

²Despre catapeteasmă vezi nota de la 6, 19.

chivotul legământului³, peste tot ferecat cu aur. În chivot era urna de aur care avea mana, și toiagul lui Aaron, cel ce odrăslise, și tablele Legii.

5 Deasupra chivotului erau Heruvimii slavei, care umbreau altarul împăcării⁴ – dar despre acestea nu putem vorbi acum cu de-amănuntul.

6 Astfel fiind întocmite lucrurile, preotii intrau întotdeauna în primul cort, săvârșind sfintele slujbe;

7 în cel de-al doilea însă numai arhie-reul, o dată pe an, și nu fără sânge, pe care-l aducea pentru sine însuși și pentru păcatele cele din neștiință ale popo-rului.

8 Prin aceasta Duhul Sfânt ne deschide ochii că drumul către altar⁵ nu era lim-pede arătat, atâtă vreme cât primul cort încă mai stătea în picioare.

9 Aceasta era o parabolă⁶ pentru tim-pul de astăzi, cum că sunt daruri și jertfe care nu au putere să ducă la de-săvârșire conștiința celui ce slujește,

10 ele fiind doar legiuiri despre mân-căruri, despre băuturi, despre felurite spălări, puse pentru trup până la vre-meia îndreptării.

11 Dar Hristos, Arhiereu al bunătăți-lor celor viitoare, venind prin cortul cel mai mare și mai desăvârșit – nu făcut de mâna, adică nu din zidirea aceasta –,

12 a intrat o dată pentru totdeauna

³= Al Testamentului. Simbol al legământului dintre Dumnezeu și poporul lui Israel. Grecescul diathéke înseamnă și „legământ”, și „testa-ment”, în funcție de context; vezi și nota de la Ir 31, 31.

⁴= Al împăcării printr'un ritual de purificare. Despre ilastérion vezi nota de la Rm 3, 25.

⁵Către sfânta-sfintelor.

⁶= Un simbol; un fapt cu tâlc.

în sfânta-sfintelor, nu cu sânge de țapi și de viaței, ci cu însuși săngele Său, aflându-ne nouă răscumpărare veșnică.

13 Fiindcă dacă săngele de țapi și de ta-uri și cenușa de junincă, stropindu-i pe cei întinați, îi sfîntește prin curățirea trupului,

14 atunci săngele lui Hristos, cel ce fără prihană prin veșnic Duh I s'a adus lui Dumnezeu, cu cât mai mult va cu-răți conștiința voastră de faptele cele moarte, ca să-I sluiți Dumnezeului-Celui-Viu!

15 Și iată pentru ce este El Mijlocitor al unui nou testament: ca prin moar-tea pe care El a suferit-o spre a răs-cumpăra greșalele de sub întâiul tes-tament, să primească cei chemați făgă-duința moștenirii veșnice.

16 Căci acolo unde este testament tre-buie neapărat să fie arătată moartea celui care l-a făcut.

17 Un testament își capătă puterea de la morți, dat fiind că el nu are nici o pu-tere câtă vreme cel ce l-a făcut trăiește.

18 Ca urmare, nici cel dintâi n'a fost sfînit fără sânge.

19 Într'adevăr, după ce Moise i-a rostit întregului popor toate poruncile după lege, a luat săngele viaților și țapilor, cu apă și cu lână roșie și cu isop, a stro-pit și cartea însăși, și pe tot poporul,

20 și a zis: Acesta este săngele le-gământului pe care Dumnezeu l-a po-runcit pentru voi!

21 Și tot aşa a stropit cu sânge cortul și toate vasele pentru slujbă.

22 După lege, aproape toate se curățesc cu sânge, și fără vârsare de sânge nu există iertare.

²³ Trebuia deci ca, pe de-o parte, pe cetile⁷ celor cerești să fie curățite prin acestea și, pe de alta, cele cerești însele să fie, dar prin jertfe mai bune decât acestea⁸.

²⁴ Căci Hristos n'a intrat într'un altar făcut de mâini – închipuirea celui adevarat –, ci în cerul însuși, pentru ca pentru noi să Se înfățișeze înaintea lui Dumnezeu;

²⁵ dar nu ca să Se aducă pe Sine jertfă de mai multe ori, ca arhieul care intră'n altar în fiecare an cu sânge străin;

²⁶ altfel, ar fi trebuit ca de la'ntemeierea lumii să pătimească de mai multe ori; dar El o singură dată S'a arătat, acum, la sfârșitul veacurilor, pentru ca prin jertfa Sa să desfințeze păcatul.

²⁷ Si aşa cum oamenilor le este rânduit ca o singură dată să moară – după care e judecata –,

²⁸ tot astfel și Hristos, după ce o singură dată a fost adus jertfă ca să ridice păcatele multora, a doua oară fără de păcat⁹ Se va arăta celor ce-L așteaptă spre mântuirea lor.

10

Superioritatea jertfei lui Hristos, singura mântuitoare. Îndemnuri și mustrări.

¹ Într'adevăr, având doar umbra bunurilor viitoare, și nu chipul însuși al lucrurilor, cu aceleași jertfe care ne'ncetă se aduc an după an, legea nu-i poate niciodată face desăvârșiți pe cei ce se apropiu.

² Altfel, n'ar fi încetat ele oare să mai fie aduse, de vreme ce, odată curățiti, cei ce slujesc n'ar mai avea nici o conștiință a păcatelor?

³ Dimpotrivă, prin ele în fiecare an se face amintirea păcatelor,

⁴ și aceasta, pentru că-i cu neputință ca săngele de tauri și de țapi să înlăture păcatele.

⁵ Iată de ce, întrând El „Hristos” în lume, zice: Jertfă și prinos n'ai voit, dar mi-ai întocmit un trup;

⁶ arderi-de-tot și jertfe pentru păcat nu Ti-au plăcut.

⁷ Atunci am zis: Iată, vin! – scris este despre mine în sulul cărții –, ca să fac voia Ta, Dumnezeule.

⁸ Zicând mai sus că jertfă și prinoase și arderile-de-tot și jertfele pentru păcat n'ai voit, nici nu Ti-au plăcut – cele ce se aduc după lege –;

⁹ atunci, zice El, iată, vin ca să fac voia Ta, Dumnezeule. Așadar, El desfințează ceea ce este întâi pentru ca să-l statornicească pe cel de-al doilea.

¹⁰ Întru această voință suntem noi sfîntiți, odată pentru totdeauna, prin jertfa trupului lui Iisus Hristos.

¹¹ Orice preot stă în fiecare zi slujind și de mai multe ori aducând aceleași

⁷ Ca și la 8, 5: copiile, amprentele realităților cerești.

⁸ În altă formulare: „Dacă deci era necesar ca urmele realităților cerești să fie purificate prin astfel de rituri, realitățile cerești se cereau ele însele purificate, dar prin jertfe mai bune decât acestea de jos”. În fapt, cele cerești nu sunt impure („curățirea” lor având doar un aspect inaurgical), dar întreaga frază e o figură de stil oratoric.

⁹ = Fără să mai fie încărcat cu păcatele oamenilor.

jertfe, pe cele ce niciodată nu pot înlătura păcatele;

¹² Acesta însă, dimpotrivă, după ce o singură jertfă a adus pentru păcate, pentru totdeauna S'a aşezat de-a dreapta lui Dumnezeu,

¹³ aşteptând ca de aci'nainte vrăjmașii Săi să fie puși așternut picioarelor Sale.

¹⁴ Căci prin aducerea unei singure jertfe, El pentru totdeauna i-a desăvârșit pe cei ce se sfîntesc.

¹⁵ Este și ceea ce Duhul cel Sfânt ne mărturisește; căci după ce a zis:

¹⁶ Acesta este legământul pe care-l voi face cu ei după acele zile – zice Domnul: Pune-voi legile Mele în inimile lor, și'n cugetele lor le voi scrie

¹⁷ și de păcatele lor și de fărădelegile lor nu-Mi voi mai aduce-aminte.

¹⁸ Or, unde este iertarea păcatelor nu mai este nici jertfă pentru ele¹.

¹⁹ Prin urmare, fraților, având noi în-drâznire să intrăm în altar² prin sângele lui Hristos,

²⁰ pe calea cea nouă și vie pe care El pentru noi a deschis-o prin catape-teasmă³, adică prin trupul Său,

²¹ și având noi Mare Preot peste casa lui Dumnezeu,

¹ Literal: unde există iertare pentru acestea ăpăcate și fărădelegii nu mai există jertfă pentru păcate.

²= În sfânta-sfintelor. Acolo unde intră Hristos au acces și cei sunt împreună cu El.

³Aici prepoziția „prin” nu are conotația instrumentală, mediatoare, din versetul precedent, ci pe cea circumstanțială, cum ar fi „a deschide un tunel prin stâncă”. Sensul acestui text devine și mai limpede dacă-i asociem faptul că în clipa morții lui Iisus „catapeteasma tempului s'a sfâșiat în două, de sus până jos” (Mt 27, 51).

²² să ne apropiem cu inimă curată, întru deplinătatea credinței, stropindu-ne inimile spre curățire de toată conștiința cea rea și spălându-ne trupul cu apă curată;

²³ să păstrăm cu neclintire mărturisirea nădejdi, căci credincios ne este Cel ce a făgăduit;

²⁴ și unii către alții să luăm seama spre a ne îndemna la iubire și la fapte bune;

²⁵ să nu ne părăsim propria noastră adunare, aşa cum le este unora obiceiul, ci cu atât mai mult să ne îndemnăm cu cât vedeti că Ziua aceea se apropie.

²⁶ Dacă de bunăvoie păcătuim după ce am primit cunoașterea adevărului, nu mai rămâne o jertfă pentru păcate,

²⁷ ci o'nfricoșătoare aşteptare a judecătii și iuțimea focului care-i va mistui pe cei potrivnici.

²⁸ Dacă cineva încalcă legea lui Moise, fără milă este ucis pe cuvântul a doi sau trei martori;

²⁹ cu cât mai aspră credeți voi că va fi pedeapsa meritată de cel ce L-a călcăt în picioare pe Fiul lui Dumnezeu și I-a nesocotit⁴ sângele testamentului prin care s'a sfîntit, și a batjocorit Duhul hărului?

³⁰ Căci noi Îl cunoaștem pe Cel ce a zis: A Mea este răzbunarea; Eu voi răsplăti. Si încă: Domnul va judeca pe poporul Său.

³¹ Înfricoșător lucru este să cazi în mâinile Dumnezelui-Celui-Viu!

⁴Înțelesul complet: l-a socotit ca pe ceva comun, obișnuit, de rând; i-a ignorat sau tăgăduit sfântenia; l-a profanat prin desconsiderare. E evident că sintagma îi vizează pe cei ce credeau că natura și valoarea Sângelui euharistic sunt pur comemorative (vezi și 1 Co 11, 29).

³² Amintiți-vă însă de zilele de dinainte când, după ce ați fost luminați, ați îndurat o grea luptă cu suferințele,

³³ uneori în fața lumii fiind supuși la defaimări și necazuri, alteori făcându-vă părtași cu cei ce sufereau în acest fel.

³⁴ Că'mpreună ați pătimit cu cei închiși, și cu bucurie ați primit răpirea averilor voastre, știind că aveți o avere mai bună și care rămâne.

³⁵ Așadar, nu vă lepădați încrederea⁵, aceasta având o mare răsplată.

³⁶ Fiindcă nevoie aveți de răbdare, pentru ca făcând voia lui Dumnezeu să vă bucurați de făgăduință⁶.

³⁷ Că încă puțin, foarte puțin, și Cel ce va să vină va veni și nu va'ntârzia;

³⁸ cel drept al Meu din credință va trăi; dar dacă se dă deoparte, sufletul Meu nu va binevoi întru el.

³⁹ Noi însă nu suntem din cei ce se dau deoparte spre pieire, ci din cei ce cred spre dobândirea sufletului.

11

Credința.

¹ Or, credința e ființarea celor nădăjduite¹, dovada lucrurilor celor nevăzute².

⁵= Încrederea de a îndrăzni întru Cel ce-și ține făgăduințele

⁶ Literal: să primiți făgăduința (în roadele ei).

¹Foarte literal: substanța (hypóstasis) celor nădăjduite. În clipa'n care crezi (total) în obiectul speranței tale, acesta devine deja o realitate, capătă substanță; virtualul se convertește în real. Compară cu textul din Mc 11, 24 (credința'n rugăciune, care transformă obiectul cererii în realitate imediată).

²= Argumentul (palpabil) al realităților invizibile. Întregul verset reprezintă un text dificil și

2 Că prin ea primit-au cei vechi bună mărturie³.

³ Prin credință înțelegem noi că printr'un cuvânt al lui Dumnezeu intemeiatu-s'au lumile⁴, cele ce se văd alcătuindu-se astfel din cele ce nu par⁵.

⁴ Prin credință I-a adus Abel lui Dumnezeu o jertfă mai bună decât Cain, prin ea primit-a el mărturie că este drept, Însuși Dumnezeu mărturisind despre darurile lui, și prin ea el încă vorbește, deși a murit.

⁵ Prin credință a fost strămutat Enoch ca să nu vadă moartea și n'a fost găsit, pentru că Dumnezeu îl strămutase; căci mai'nainte de strămutare avut-a el mărturie că I-a bineplăcut lui Dumnezeu.

⁶ Or, fără credință nu-i cu putință să fim bineplăcuți; fiindcă cel ce se apropie de Dumnezeu trebuie să creadă că El există și că răsplătitor Se face celor ce-L caută.

---

cunoaște peste 15 variante de traducere. El nu e construit, totuși, pe principiul paralelismului sinonimic, aşa cum îl tratează unii traducători. Primul termen vizează evenimente viitoare (ca obiect al nădejdii), pe când cel de al doilea se referă la entități deja existente și inaccesibile simțurilor, care devin „palpabile” prin „argumentul” credinței.

³= Atestare din partea lui Dumnezeu.

⁴Vezi nota de la 1, 2: același cuvânt grecesc înseamnă și „veacuri”, și „lumi”. Cele două noțiuni sunt, totuși, inseparabile, de vreme ce odată cu crearea materiei (prin definiție, mișcare) a fost creat și timpul. Introducere la seria exemplelor ce urmează, din Vechiul Testament.

⁵= Crearea lumii din nimic, prin Cuvântul lui Dumnezeu, și organizarea ei în forme vizibile dintr'o primă materie amorfă. Nu poate fi vorba de o materie preexistentă creației, ci de lumea ca realitate într'un Dumnezeu Care, practic, nu cunoaște virtualitatea, Cel ce „pe cele ce nu sunt le cheamă ca și cum ar fi” (vezi Rm 4, 17 și nota).

7 Prin credință, luând Noe dumnezeiască înștiințare despre cele ce încă nu se vedeaau, cu evlavie a alcătuit o corabie spre măntuirea casei sale; și prin ea a osândit el lumea și a devenit moștenitor al dreptății celei după credință.

8 Prin credință s'a supus Avraam când a fost chemat să plece la locul pe care avea să-l primească spre moștenire; și a plecat fără să știe'ncotro merge.

9 Prin credință a locuit el vremelnic în ținutul făgăduinței ca'ntr'un ținut străin, trăind în corturi cu Isaac și cu Iacob, cei împreună-moștenitori ai aceleiași făgăduințe;

10 fiindcă el aștepta cetatea care are temelii, al cărei izvoditor și ziditor⁶ este Dumnezeu.

11 Prin credință însăși Sarra primit-a putere să zămissească fiu, deși trecuse de vârsta cuvenită, pentru că și L-a socotit credincios pe Cel ce făgăduise;

12 iată deci cum dintr'un singur om, și acela ca și mort, s'au născut atâtia urmași – mulți ca stelele cerului și ca nisipul cel fără de număr de pe țărmul mării.

13 Întru credință murit-au toți aceștia, fără să fi primit roadele făgăduințelor, dar de departe văzându-le și îmbrățișându-le⁷, și mărturisind că străini sunt ei și călători pe pământ.

14 Fiindcă cei ce vorbesc astfel fac do vadă că-și caută patrie;

15 și dacă s'ar fi gândit la aceea din care ieșiseră, ar fi avut vreme să se'ntoarcă;

16 dar de fapt ei doresc una mai bună, adică cerească. Iată de ce Dumnezeu

⁶Izvoditor și ziditor: totodată arhitect și constructor.

⁷Ca pe niște realități. Vezi prima notă de la v. 1.

nu Se rușinează să Se numească Dumnezeul lor: că le-a pregătit cetate.

17 Prin credință l-a adus Avraam pe Isaac spre jertfă atunci când a fost pus la'ncercare; el, cel ce promise făgăduințele, îl aducea spre jertfă pe singurul său născut,

18 el, cel căruia i se spusese că numai cei din Isaac se vor numi urmașii tăi!

19 El a socotit că Dumnezeu putere are chiar să învie pe cineva din morți; drept aceea, el l-a primit înapoi, dar și'n prefigurare⁸.

20 Prin credință și'n vederea celor viitoare i-a binecuvântat Isaac pe Iacob și pe Esau.

21 Prin credință i-a binecuvântat Iacob, când a murit, pe fiecare din fiii lui Iosif, și s'a închinat rezemându-se pe vârful toiagului său.

22 Prin credință Iosif, spre sfârșitul său, a pomenit despre ieșirea⁹ fiilor lui Israel și a dat porunci cu privire la osemintele sale.

23 Prin credință, când s'a născut Moise, a fost el ascuns de părinții săi timp de trei luni, căci l-au văzut prunc frumos: și nu s'au temut de porunca regelui.

24 Prin credință Moise, când a crescut mare, n'a vrut să fie numit fiul fiziei lui Faraon,

25 alegând ca mai bine să'ndure laolaltă cu poporul lui Dumnezeu decât să aibă desfătarea păcatului cea trecătoare;

26 mai mare bogătie decât comorile Egiptului a socotit el ocara lui Hris-

⁸Subliniere importantă pentru simbolismul Vechiului Testament, ale cărei evenimente reale au și o valoare parabolică. În cazul de față, invarea lui Iisus Hristos.

⁹=Exodus; eliberarea din robia egipteană.

tos¹⁰, fiindcă se uita'nainte, drept la răsplată.

²⁷ Prin credință a părăsit el Egiptul fără să se teamă de mânia regelui; ca și cum L-ar fi văzut pe Cel-Nevăzut, a rămas neclintit.

²⁸ Prin credință a rânduit el Paștile și stropirea cu sânge, ca nu cumva Nimicitorul să-i atingă pe cei întâi-născuți ai lor¹¹.

²⁹ Prin credință au trecut ei¹² Marea Roșie ca pe uscat, în timp ce Egipcenii, încercându-se și ei, au fost înghițiti.

³⁰ Prin credință au căzut zidurile Ierihonului după ce timp de șapte zile-au fost înconjurate.

³¹ Prin credință Rahab desfrânată n'a pierit laolaltă cu cei nesupuși, fiindcă cu pace primește iscoadele.

³² Și ce să mai zic? Că timpul nu-mi va ajunge să vorbesc cu de-amănuntul de Ghedeon, de Barac, de Samson, de Ieftae, de David, de Samuel și de profeti,

³³ care prin credință au biruit împărații, au făcut dreptate, au dobândit făgăduințe, au astupat gurile leilor,

³⁴ au stins puterea focului, au scăpat de ascuțisul săbiei, s'au întărit din propria lor slăbiciune, s'au făcut puternici în războaie, năvălirile vrăjmașilor le-au preschimbat în fugă,

³⁵ femei care și-au luat morții înviați; iar alții au fost chinuți, nevrând să primească eliberarea, pentru a-și dobândi una mai bună, învierea¹³;

¹⁰Expresie citată din Ps 88, 50-51, unde se vorbește de ocara la care a fost supus Unul (Hristos) lui Dumnezeu.

¹¹= Ai Israeliților.

¹²= Israeliții.

¹³Literal: o înviere mai bună.

³⁶ iar alții au suferit batjocoriri și bice, și chiar lanțuri și'nchisoare,

³⁷ au fost uciși cu pietre, sfârtecați, au murit uciși cu sabia, au pribegit în piei de oaie și'n piei de capră, strâmtorați, necăjiți, înjosiți,

³⁸ – ei, de care lumea nu era vrednică! – rătăcind în pustiuri, în munți, în peșteri și'n crăpăturile pământului.

³⁹ Și toți aceștia, deși primiseră bună mărturie pe temeiul credinței lor, n'au primit roadele făgăduinței¹⁴;

⁴⁰ pentru că Dumnezeu prevăzuse pentru noi ceva mai bun, aşa ca ei să nu ajungă fără noi la desăvârșire¹⁵.

12

Pilda de răbdare și sfîntenie a lui Iisus Hristos Însuși. Îndemnuri spre virtute.

¹ Astfel că și noi, având împrejurune atâtă nor de martori¹, să lepădăm tot ceea ce îngreuaază și tot păcatul ce cu ușurință ne'impresoară, și cu stăruință să alergăm la întrecerea ce ne stă'nainte,

² cu ochii întări la Cel ce începe credința și o desăvârșește, la Iisus, Cel ce'n locul

¹⁴În toată enumerarea de mai sus s'a observat izbitorul contrast dintre ceea ce li se făgăduise dreptilor și ceea ce au primit ei în realitate. Convincere care va fi temelia martirajului și nevoințelor creștine.

¹⁵Aceeași idee la Flp 3, 12

¹Ca și la 2 Tim 4, 7, imaginea este aceea a unor alegători pe stadion, înconjurați de mulțimea spectatorilor din tribune. Cuvântul „martori” are însă și o conotație spirituală, el însemnând și „martiri”, „mucenici” – atât cei enumerate în capitolul precedent, cât și cei prefigurați printre un text cu o evidentă dimensiune profetică.

bucuriei care-I stătea'nainte a îndurat crucea, în disprețul rușinii, și a șezut de-a dreapta tronului lui Dumnezeu.

3 Gândiți-vă dar la Cel ce asupră-și a răbdat de la păcătoși o astfel de împotrivire, ca să nu vă lăsați pradă obozelui prin slabirea sufletelor voastre.

4 Voi încă nu v'ati împotrivit până la sânge luptându-vă cu păcatul

5 și ati uitat indemnul care vă vorbește ca unor fi: Fiul meu, nu disprețui certarea Domnului, nici nu te descuraja atunci când El te mustră;

6 căci Domnul îl ceartă pe cel pe care-l iubește și-l bate pe fiul căruia-i poartă de grija.

7 Dacă e să'ndurați, e pentru certarea voastră; Dumnezeu Se poartă cu voi precum cu niște fi. Și care este fiul pe care tatăl său nu-l ceartă?

8 Dar dacă voi sunteți scuțiți de această certare de care toți au avut parte, atunci sunteți copii nelegitimi, iar nu fii.

9 Pe de altă parte, noi i-am avut pe părinții noștri după trup care să ne certe și pe care i-am respectat; oare nu cu atât mai mult ne vom supune Tatălui duhurilor, și prin aceasta să trăim?

10 Pentru că ei ne pedepseau pentru puține zile, după cum li se părea lor, dar Acesta spre folosul nostru o face, ca să ne împărtăşim de sfîntenia Lui.

11 Certarea, oricare ar fi ea, nu pare la'nceput că e spre bucurie, ci spre'ntristare; dar mai târziu, celor ce au fost încercăți² prin ea le pune'nainte roada cea pașnică a dreptății.

12 Pentru aceea, îndreptați-vă mâinile

²Mai precis: celor exersați, antrenați în vedearea unui scop.

cele slabite și genunchii cei slabănoși;

13 faceți cărări drepte pentru picioarele voastre, aşa încât ceea ce e șchiop să nu calce-alături, ci mai degrabă să se vindece.

14 Căutați pacea cu toți, și sfîntenia, fără de care nimeni nu-L va vedea pe Domnul,

15 veghind ca nimeni să nu se lipsească de harul lui Dumnezeu și ca nu cumva vreo rădăcină a amarului, odrăslind deasupra³, să vă facă tulburare și prin ea să se'ntineze mulți;

16 să nu fie cineva desfrânat sau necurat ca Esau, care pentru o singură mâncare și-a vândut dreptul de întâinăscut;

17 voi știți că și după aceea, vrând el să moștenească binecuvântarea, drumul i-a fost închis⁴; că n'a mai aflat loc pentru pocăintă, deși cu lacrimi îl căuta.

18 Fiindcă voi nu v'ati apropiat de un munte ce poate fi pipăit⁵, și de foc arzător și de negură și de'ntuneric și de vijelie

19 și de glas de trâmbiță și de sunet al unor cuvinte în urma căroră cei ce leau auzit rugatu-s'au ca nici un cuvânt să li se mai adauge,

20 deoarece nu puteau suferi porunca: Chiar fiară de se va atinge de munte, să fie ucisă cu pietre.

21 Și atât de înfricoșătoare era prileștea, încât Moise a zis: Înspăimântat sunt și mă cutremur!

³Citat liber din Dt 29, 18 (rădăcina din care răsare otravă și pelin).

⁴Literal: (Esau) a fost refuzat; respins.

⁵= Muntele Sinai, în care Moise a experiat teribilă sa întâlnire cu Dumnezeu (Iș 19, 18; 20, 19; Dt 4, 11).

²² Dimpotrivă, voi văți apropiat de muntele Sionului și de cetatea Dumnezeului-Celui-Viu, de Ierusalimul ceresc și de zeci de mii de îngeri în sărbătoarească adunare,

²³ și de adunarea întăilor-născuți care sunt scriși în ceruri⁶, și de Dumnezeu Judecător al tuturor, și de duhurile dreptilor celor ajunși la desăvârșire,

²⁴ și de Iisus, Mijlocitorul unui nou testament, și de un sânge de stropire care grăiește mai bine decât acela al lui Abel.

²⁵ Vedeți să nu-I întoarceți spatele Celui ce grăiește; că dacă n'au scăpat de pedeapsă aceia, care I-au întors spatele Celui ce prin cuvinte le aducea celul pe pământ, cu atât mai mult noi, de ne vom îndepărta de Cel ce ne grăiește chiar din ceruri;

²⁶ al Cărui glas a cutremurat atunci pământul, iar acum a făgăduit, zicând: Încă o dată zdruncina-voi nu numai pământul, ci și cerul.

²⁷ Iar cuvintele încă o dată arată schimbarea celor zdruncinate, ca a unor lucruri făcute, spre a rămâne cele ce sunt de nezdruncinat.

²⁸ De aceea, pentru că noi primim o împărătie de nezdruncinat, să mulțumim prin aceea că'ntru evlavie și frică îi aducem lui Dumnezeu bineplăcută slujbă.

²⁹ Căci Dumnezeul nostru e foc mistuitor.

⁶= Creștinii din toate timpurile și locurile. Asimilați întăilor-născuți ai lui Israel, ei se bucură de toate prerogativele și privilegiile acestora (vezi și nota de la Lc 2, 7).

13

Slujire bineplăcută lui Dumnezeu. Binecuvântare și salutări.

¹ Să dăinuie iubirea frătească.

² Nu uitați iubirea de străini¹; că prin aceasta unii, fără s'o știe, au găzduit îngeri².

³ Aduceți-vă aminte de cei închiși, ca și cum ați fi legați împreună cu ei; de cei ce'ndură rele, de vreme ce și voi sunteți în trup.

⁴ Cinstiță'ntru totul să fie căsnicia, și patul ei fie ne'ntinat, căci Dumnezeu îi va judeca pe desfrânați și pe adulteri.

⁵ Purtarea să vă fie fără iubire de arginti³; mulțumiți-vă cu ceea ce aveți, căci Însuși El a zis: Nu te voi lăsa, nici nu te voi părăsi,

⁶ așa ca noi să putem avea curajul de a zice: Domnul este ajutorul meu, nu mă voi teme! Ce-mi va face mie omul?

⁷ Aduceți-vă aminte de mai-marii voștri, cei ce v'au grăit vouă cuvântul lui Dumnezeu; la a căror săvârșire⁴ luând seama, urmați-le credința.

⁸ Iisus Hristos este Același, ieri și azi și în veci.

⁹ Nu vă lăsați amăgiți de învățături felurite și străine, căci bine este ca inima să fie întărită prin har, nu prin mâncă-

¹= Filoxenia; ospitalitatea.

²Celebra „filoxenie a lui Avraam” (Fc 18, 1-8), dar și ospitalitatea lui Lot (Fc 19, 2 și urm.).

³= Dezinteresată.

⁴Sfârșit al vietii. Felul în care cineva și-a încheiat viața este garanția credibilității lui în fața celor îndemnați să-l imite (din nou: a urma = a imita). Spre deosebire însă de oameni, care, ori căt de sfinți, pot avea umbre sau pot fi controverzați, modelul suprem de imitat rămâne tot Iisus Hristos (precizarea în versetul următor).

ruri de la care cei ce s'au dedit la ele n'au avut nici un folos⁵.

¹⁰ Noi avem un Altar⁶ de la care cei ce slujesc Cortului⁷ n'au dreptul să mă-nânce.

¹¹ Într'adevăr, trupurile animalelor al căror sânge e adus de arhiereu în altar ca jertfă pentru păcat sunt arse în afara taberei.

¹² Iată de ce și Iisus, pentru ca El să sfîntească poporul cu sângele Său, a pătimit în afara porții.

¹³ Să ieşim aşadar la El în afara taberei, purtându-I ocara;

¹⁴ că nu avem aici cetate stătătoare, ci căutăm pe aceea ce va să fie.

¹⁵ Prin El deci să-I aducem pururea lui Dumnezeu jertfă de laudă, adică roada buzelor care-I mărturisesc numele.

¹⁶ Nu uitați facerea-de-bine și părtășia bunurilor, căci în jertfe ca acestea gă-sește Dumnezeu plăcere.

¹⁷ Ascultați de mai-marii voștri și supuneți-vă lor, că ei priveghează pentru sufletele voastre, ca unii ce au să dea seamă de ele: s'o facă cu bucurie și nu suspinând, ceea ce nu v'ar fi de folos.

¹⁸ Rogați-vă pentru noi; căci suntem încredințați că avem o conștiință bună, voind că'ntru totul să ne purtăm cum trebuie.

¹⁹ Dar vă rog s'o faceți cât mai devreme, pentru ca eu să vă fiu înapoiat cât mai curând.

²⁰ Iar Dumnezeul păcii, Cel ce L-a sculat din morți pe Domnul nostru Ii-

sus, Marele Păstor al oilor prin sângele unui testament veșnic⁸,

²¹ să vă înzestreze cu tot ceea ce e bun spre a-I face voia, lucrând întru noi ceea ce e bineplăcut înaintea Lui, prin Iisus Hristos, Căruia fie-I slava în vecii vecilor! Amin.

²² Și vă rog, fraților, să fiți îngăduitori cu acest cuvânt de îndemnare, căci vi l-am scris pe scurt.

²³ Să știți că fratele Timotei a fost pus în libertate. Dacă vine mai degrabă, vă voi vedea împreună cu el.

²⁴ Îmbrățișați-i pe toți mai-marii voștri și pe toți sfinții. Vă îmbrățișează cei din Italia.

²⁵ Harul fie cu voi toți! Amin.

⁵= Prescripțiile alimentare ale Legii Vechi, precum și alimentele jertfite idolilor.

⁶= Jertfa de pe cruce și cina euharistică.

⁷= Cortul mărturiei, din Vechiul Testament.

⁸Jertfa de pe cruce este aceea prin care Iisus a devenit Marele nostru Păstor, „Cel ce sufletul Său și-l pune pentru oi” (In 10, 11)

Epistola Sobornicească a Sfântului Apostol Iacob

1

Salutare. Credință și înțelepciune. Săracie și bogătie. Încercare și ispătă. A asculta cuvântul și a-l îndeplini.

1 Iacob, robul lui Dumnezeu și al Domnului Iisus Hristos, celor douăsprezece seminții care sunt în Diaspora¹, salutare!

2 Toată bucuria să v' o puneți în seamă, fraților, când dați de² felurite ispite³,

3 știind că încercarea credinței voastre naște răbdarea;

4 dar răbdarea să-și aibă lucrare desăvârșită, pentru ca voi să fiți desăvârșiți și întregi, întru nimic știrbiți.

5 Și dacă cineva din voi e lipsit de înțelepciune, s'o ceară de la Dumnezeu,

¹Prin Diaspora (Împrăștiere) se înțelege emigratia iudaică (vezi nota de la FA 2, 5). Iacob folosește termenul pentru ai desemna pe creștinii răspândiți în toată lumea, cei ce alcătuiesc Ierusalimul cel nou, adevăratul „Israel al lui Dumnezeu” (Ga 6, 16).

²Literal: când cădeți în. Verbul peripípto = a cădea (între tâlhari, Lc 10, 30) și a cădea întâmplător peste cineva, a da de ceva (de un dâmb de nisip, FA 27, 41), care te poate salva din primejdie. În contextul de față, sensul e bivalent.

³Ispita nu e o cădere propriu-zisă, ci o încercare, o probă, un examen pe care poți să-l câștigi sau să-l pierzi.

Cel ce tuturor le-o dă cu simplitate și fără nfruntare, și i se va da.

6 Să ceară însă cu credință, întru nimic îndoindu-se, pentru că cel ce se îndoiește e asemenea valului mării, mișcat de vânt și aruncat încocace și încolo.

7 Omul acela să nu gândească el că va primi ceva de la Domnul:

8 om cu sufletu'n doi peri⁴, nestatornic în toate căile sale.

9 Fratele cel smerit să se bucure întru înălțarea sa,

10 și cel bogat întru smerenia sa, fiindcă el ca floarea ierbii va trece;

11 că soarele a răsărit odată cu arșița și a uscat iarba, și floarea ei a căzut și frumusețea chipului ei a pierit; aşa se va veșteji și bogatul în alergăturile sale.

12 Fericit bărbatul care rabdă ispita; fiindcă la capătul încercării⁵ va primi cununa vietii, pe care Dumnezeu le-a făgăduit-o celor ce-L iubesc.

13 Nimeni, când este ispitat, să nu zică: De la Dumnezeu sunt ispitat!, pentru că Dumnezeu e la adăpost de ispita ră-

⁴Literal: bărbat cu suflet dublu (duplicitar, din care niciodată nu știi ce să alegi; fără o poziție fermă și constantă).

⁵Literal: odată devenit încercat.

ului și El în Sine nu ispitește pe nimeni;

¹⁴ ci fiecare este ispitit de propria sa softă atunci când e tras și momit de ea.

¹⁵ Apoi poftă, zămislind, naște păcat; iar păcatul, odată săvârșit, odrăslește moarte.

¹⁶ Nu vă înșelați, frații mei preaiubiți:

¹⁷ toată darea cea bună și tot darul săvârșit de sus este, pogorându-se de la Părintele luminilor, la care nu există primenire⁶ sau umbră de schimbare⁷.

¹⁸ El intru libera Sa voință ne-a născut prin cuvântul adevărului⁸, pentru ca noi să fim un fel de pârgă⁹ a făptuitorilor Sale.

¹⁹ Să știți, preaiubiții mei frați: tot omul să fie grabnic să asculte, zăbavnic să vorbească, zăbavnic la mânie,

²⁰ căci mânia omului nu lucrează dreptatea lui Dumnezeu.

²¹ Pentru aceea, lepădând toată spu căciunea și toată rămășița răutății, primiți cu dulceață Cuvântul sădit în voi, cel ce poate să vă mânuiască sufletele.

²² Fiți dar împlinitori ai Cuvântului, și nu numai ascultători ai lui – amăgindu-vă pe voi însivă.

²³ Că dacă cineva este ascultător al Cuvântului fără a-i fi și împlinitor, el seamănă cu omul care-și privește'n oglindă față sa firească:

²⁴ s'a privit și s'a dus și'ndată a uitat cum era;

⁶Serie de mișcări succesive ascendentă (ca-lativ sau cantitativ) imposibile la Dumnezeu, Care e perfect.

⁷= Revenire sau întoarcere la ceea ce a fost; trecere de la o stare la alta; variație.

⁸= Prin Evanghelie.

⁹Primele roade; din ele I se aduc ofrande lui Dumnezeu.

²⁵ dar cel ce se uită cu luare-aminte într'o lege desăvârșită, aceea a libertății, și a rămas în ea, fiind el nu un ascultător care uită, ci un împlinitor care face, acela fericit va fi în faptele sale.

²⁶ Dacă cineva se crede că e cucernic¹⁰, dar nu-și înfrânează limba, ci își înșală inima, cucernicia lui e zadarnică.

²⁷ Cucernicia curată și neîntinată înaintea lui Dumnezeu-și-Tatăl este aceasta: să-i cercezeți pe orfani și pe văduve în necazul lor și să te păzești pe tine nepărat din partea lumii¹¹.

2

Împotriva părtinirii. Credința fără fapte este moartă.

¹ Frații mei, nu intru părtinire¹ să vă aveți voi credința în Domnul nostru Iisus Hristos, Domnul slavei.

² Că dacă'n adunarea voastră va intra un om cu inel de aur și'n haină strălucită, și va intra și un om sărac în haină murdară,

³ dar voi vă uitați la cel ce poartă haina strălucită și-i ziceți: Așază-te aici, în locul cel bun!, iar săracului iți ziceți: Tu stai acolo, în picioare!, sau: Tu aşază-te jos, la picioarele mele!,

⁴ oare'n gândul vostru n'ați făcut voi deosebire între unul și altul, și nu v'ați făcut voi judecători cu gânduri violente?

¹⁰În sensul: religios; practicant al unui cult.

¹¹Sensul exact presupune și o distanțare față de lume (desigur, lumea păcatului).

¹Preferința pentru o persoană sau alta în funcție de poziția ei socială, ceea ce de multe ori înseamnă o răsturnare a valorilor și o viciere a credinței în Dumnezeu „la Care nu există părtinire” (Rm 2, 11).

5 Ascultați, iubiții mei frați: Oare nu Dumnezeu i-a ales pe cei ce sunt săraci în ochii lumii pentru ca să fie ei bogăți în credință și moștenitorii ai împărătiei pe care El a făgăduit-o celor ce-L iubesc?

6 Iar voi, voi l-ați necinstit pe cel sărac!... Oare nu bogății vă asupresc pe voi, și nu ei vă târăsc în judecăți?

7 Nu ei sunt cei ce blasfemiază numele cel bun care-a fost chemat asupră-vă²?

8 Dacă într'adevăr împliniți legea împărătească, potrivit Scripturii: Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuți, bine faceți;

9 dar dacă cu părtinire cătați la fața omului, faceți păcat, și legea vă osândește ca pe niște călcători de lege.

10 Fiindcă cel ce va păzi toată legea, dar o va călca într'un singur loc, față de toate s'a făcut vinovat³.

11 Pentru că Cel ce a zis: Să nu săvâršești adulter!, a zis și: Să nu ucizi! Si dacă nu săvâršești adulter dar ucizi, te-ai făcut călcător de lege.

12 Așa să vorbiți și așa să faceți, ca unii care va să fiți judecați prin legea libertății.

13 Căci judecata e fără milă pentru cel ce n'a făcut milă; dar mila e biruitoare asupra judecății⁴!

²Numele lui Iisus Hristos, invocat la botez asupra nouului creștin.

³Legea lui Dumnezeu nu e o colecție de pronunci diverse, independente una față de celelalte, ci o singură lege, unitară, omogenă și indivizibilă, sub semnul suprem al iubirii față de Dumnezeu și de aproapele.

⁴Judecata, aici, în sensul de condamnare. Accentul textului original e mai puternic: pusă'n față unei sentințe de condamnare a omului, mila (ca fruct al iubirii de aproapele) e atât de puternică, încât o privește de sus, o disprețuiește, își râde de ea.

14 Ce folos, frații mei, dacă cineva zice că are credință, dar fapte nu are? Oare poate credința să-l mântuiască?

15 Dacă un frate sau o soră sunt goi și lipsiți de hrana zilnică

16 și cineva dintre voi le-ar zice: Mergeți în pace, încălziti-vă și săturați-vă!, dar fără să le dea cele trebuincioase trupului, care-ar fi folosul?

17 Așa și credința: dacă nu are fapte, doar în ea însăși⁵ e moartă.

18 Dar va zice cineva: Tu ai credință, iar eu am fapte; arată-mi credința ta fără fapte, și eu din faptele mele îți voi arăta credința mea.

19 Tu crezi că unul este Dumnezeu?: Bine faci; dar și demonii cred și se cutremură...

20 Dar vrei tu să-nțelegi, omule ușuratric, că credința fără fapte este moartă⁶?

21 Avraam, părintele nostru, oare nu din fapte a fost el îndreptățit⁷ când l-a pus pe jertfelnic pe fiul său Isaac?

22 Vezi că credința lucra împreună cu faptele lui și că prin ele s'a desăvârșit credința

23 și s'a plinit Scriptura care zice: Și I-a crezut Avraam lui Dumnezeu, și aceasta i s'a socotit ca dreptate; și el a fost numit prieten al lui Dumnezeu.

24 Vedeți că din fapte este îndreptățit omul, și nu numai din credință.

25 În același fel și Rahab desfrânata: oare nu din fapte s'a îndreptățit ea când i-a primit pe cercetași și i-a scos afară pe altă cale?

⁵= Singură; izolată de ceea ce-i poate conferi eficiență.

⁶Variantă manuscrisă: stearpă.

⁷, „A fi cineva îndreptățit” sau „a se îndreptății”: a avea elementele prin care să fie socotit drept în față lui Dumnezeu; vrednic de mântuire.

²⁶ Și după cum trupul fără suflet este mort, tot aşa și credința fără fapte este moartă.

3

Limba. Înțelepciunea cea de sus.

¹ Nu mulți dintre voi să deveniți învățători, frații mei, știind că noi, aceștia, vom fi supuși unei judecăți mai aspre.

² Fiindcă noi în multe greşim. Dacă e cineva care să nu greșească'n cuvânt, apoi acela e bărbat desăvârșit, în stare să-și înfrâneze și trupul întreg.

³ Că dacă le punem cailor zăbala'n gură spre a ni-i supune, cârmuim și trupul lor întreg.

⁴ Uitați-vă și la corăbii: cât sunt ele de mari și mânate de vânturi puternice, purtate sunt de o cărmă foarte mică oriincotro le îndreaptă vrerea cărmaciului.

⁵ Aşa și limba: mic mădular este, dar cu mari lucruri se fălește! Iată: puțin foc, și câtă pădure aprinde!

⁶ Foc este și limba; lume a fărădelegii, limba își are locul ei între mădularele noastre, cea care spurcă trupul întreg și pune foc pe roata lumilor¹, ea însăși fiind aprinsă de gheenă².

⁷ Că orice soi de fiare și de păsări, de târâtoare și de vietăți din mare e domolit și a fost domolit de soiul omenesc,

⁸ dar limba, nimeni dintre oameni n'o poate domoli: rău fără odihnă, plină cu venin aducător de moarte.

¹Textual: ciclul creației; nu e vorba doar de viața omului ca individ, ci și de întregul angrenaj al cosmosului care se mișcă ciclic.

²Gheenă: metaforă pentru iad, infern. Vale din vecinătatea Ierusalimului, unde se depozitau și ardeau în permanență gunoaiele orașului.

⁹ Cu ea Îl binecuvântăm pe Domnul-șि Tatăl, cu ea îi blestemăm pe oamenii care sunt făcuți după asemănarea lui Dumnezeu.

¹⁰ Din aceeași gură ies binecuvântarea și blestemul. Frații mei, asta nu trebuie să fie-așa!

¹¹ Oare izvorul, el din aceeași gură varsă apă și dulce și amară?

¹² Smochinul, frații mei, poate el oare să facă măslinie?; sau viața de vie, smochine? Tot aşa, izvorul sărat nu poate da apă dulce.

¹³ Cine este'ntre voi înțelept și priceput?: Din buna sa purtare să-și arate faptele intru blândețea înțelepciunii.

¹⁴ Dar dacă'n inimile voastre aveți invidie amară și zavistie, nu vă lăudați și nu mințiți împotriva adevărului.

¹⁵ Înțelepciunea aceasta nu-i coborâtă de sus, ci-i pământească, animalică³, demonică.

¹⁶ Fiindcă unde este invidie și zavistie, acolo-i neorânduială și tot lucrul rău.

¹⁷ Dar înțelepciunea cea de sus este mai întâi curată, apoi pașnică, îngăduitoare, ascultătoare, plină de milă și de roade bune, nepărtinitoare, nefățarnică.

¹⁸ Și roada dreptății intru pace li se seamănă celor ce fac pace.

4

Prietenia cu lumea. A-l judeca pe fratele tău. Muștrări împotriva trufiei.

³Stricto sensu: supusă afectelor și pasiunilor; neduhovnicească; ceea ce se consumă la nivelul psihicului.

¹ De unde războaiele, și de unde luptele dintre voi? Oare nu de aici: din poftele voastre care vi se războiesc în mădulare?

² Râvniți și nu aveți; ucideți și geloziți și nu puteți dobândi; vă luptați și vă războiați. Nu aveți, pentru că nu cereți.

³ Cereți și nu primiți, pentru că cereți rău, ca să risipiți în plăcerile voastre.

⁴ Adulterilor¹! Nu știți oare că prietenia cu lumea e dușmănie cu Dumnezeu? Așadar, cel ce vrea să fie prieten cu lumea I se face vrăjmaș lui Dumnezeu.

⁵ Sau vi se pare că'n deșert grăiește Scriptura: Spre invidie tinde duhul pe care El l-a sălășluit întru noi²?

⁶ Dar harul pe care El îl dă e mai mare. De aceea zice: Dumnezeu le stămpotrivă celor mândri, dar celor smeriți le dă har.

⁷ Supuneți-vă deci lui Dumnezeu. Împotriviți-vă diavolului, și el va fugi de la voi.

⁸ Apropiați-vă de Dumnezeu, și Se va aprobia și El de voi. Curățați-vă mâinile, păcătoșilor, și sfîntiți-vă inima, voi, cei cu sufletu'n doi peri!

⁹ Pătrundeți-vă de durere. Întristați-vă și vă jeliți. Râsul să vi se întoarcă'n plâns, și bucuria voastră în întristare.

¹⁰ Smeriți-vă în fața Domnului, și El vă va înălța.

¹¹ Nu vă vorbiți de rău unul pe altul³, frațiilor! Cel care-l vorbește de rău pe

¹În concepția și limbajul Vechiului Testament (în special la profeti), trădarea mariajului spiritual dintre Dumnezeu și Israel era socotită drept adulter (vezi în continuare).

²Text inexistent în Vechiul Testament, probabil preluat dintr'o tradiție orală.

³În sensul: nu calomniați; nu debitați neadevaruri ofensatoare pe seama cuiva.

un frate, sau îl judecă pe fratele său, acela vorbește de rău legea și judecă legea; dar dacă judeci legea, nu ești împlinitor al legii, ci judecătorul ei.

¹² Unul este Legiuitorul și Judecătorul: Cel ce poate să mânțuiască și să dea pierzării. Dar tu, cine ești tu care-l judeci pe aproapele?...

¹³ Acum către voi, cei ce ziceți: Astăzi sau mâine vom merge în cutare cetate, vom sta acolo un an și vom face negoț și vom câștiga... ,

¹⁴ voi, cei ce nu știți ce se va întâmpla mâine! Căci ce este viața voastră?: Abur sunteți, care se arată o clipă și apoi dispără.

¹⁵ În loc ca voi să ziceți: Dacă Domnul vrea, vom trăi și vom face aceasta și aceea... .

¹⁶ Dar nu!, voi vă lăudați acum întru lăudăroșeniile voastre! Toată lauda de acest fel este rea.

¹⁷ Așadar, cel ce știe să facă binele și nu-l face, păcat își este siesă⁴.

5

Mustări împotriva celor bogăți. Răbdare și rugăciune.

¹ Acum către voi, bogăților! Plângăți și tânguiți-vă de necazurile ce vor să vină asupra voastră!

² Bogăția voastră a putrezit, și hainele voastre le-au mâncaț moliiile.

³ Aurul vostru și argintul au ruginit, și rugina lor va fi mărturie'mpotriva voastră, și trupurile voastre ca focul le

⁴Nu numai că se încarcă pe sine cu un păcat, dar devine el însuși o sursă de păcat pentru propria ființă.

va mâncă. Strâns-ați grămezi în zilele din urmă¹!

4 Iată, plata pe care voi le-ați oprit-o lucrătorilor ce v'au secerat țarinile, strigă; și strigătele secerătorilor au ajuns la urechile Domnului Sabaot.

5 V'ați desfătat pe pământ și v'ați dezmiertat; îmbuibatu-v'ați inimile în ziua înjunghierii!

6 Osânditu-l-ați pe cel drept și l-ați omorât; el nu vă ține piept.

7 Așadar, fraților, înarmați-vă cu răbdare până la venirea Domnului. Iată, plugarul așteaptă prețioasa roadă a pământului, înarmat cu răbdare până ce primește ploaia timpurie și târzie.

8 Fiți și voi înarmați cu răbdare; întăriți-vă inimile, căci venirea Domnului s'a apropiat.

9 Nu gemeți, fraților, unii împotriva altora², ca să nu fiți judecați; iată, Judecătorul stă'n fața ușilor!

10 Luati-i, fraților, drept pildă de suferință și de îndelungă-răbdare pe profesioni care-au grăit în numele Domnului.

11 Iată, îi fericim pe cei ce au răbdat: de răbdarea lui Iov ați auzit și deznodământul³ Domnului l-ați văzut, că mult-milostiv este Domnul și îndurător.

12 Dar înainte de toate, frații mei, să nu vă jurați, nici pe cer, nici pe pământ, nici cu orice alt jurământ; ci Da-ul vostru să fie da și Nu-ul vostru să fie nu, ca să nu cădeți sub judecată.

¹= Zilele premergătoare sfârșitului; cu puțin înainte de venirea Domnului, care e aproape (vezi vv. 8-9).

²În sensul: nu scoateți gemete de victimă nevinovată, persecutată de cineva (ceea ce presupune resentimente față de pretinsul agresor).

³Asupra bogăției semantice a cuvântului télos vezi nota de la Rm 10, 4.

13 Este vreunul dintre voi în suferință?: să se roage! Este cineva cu inimă bună?: să cânte laude!

14 Este cineva'ntre voi bolnav?: să-i chemă pe preoții Bisericii, și ei să se roage pentru el, ungându-l cu untdelemn în numele Domnului;

15 și rugăciunea credinței îl va măntui pe cel bolnav, și Domnul îl va ridica; și de va fi făcut păcate, i se vor ierta⁴.

16 Mărturisiti-vă aşadar unul altuia păcatele⁵ și rugăti-vă unul pentru altul, ca să vă vindecați. Mult poate rugăciunea⁶ dreptului cea lucrătoare⁷.

17 Ilie era un om asemănător cu noi la fire; și'n rugăciune s'a rugat să nu plouă, și timp de trei ani și șase luni n'a plouat pe pământ.

18 Si s'a rugat din nou, și cerul a dat ploaie și pământul și-a odrăslit roada sa.

⁴Versetele 14-15: text care, alături de cele de la Mc 6, 13 și Lc 10, 34, fundamentează Taina Sfântului Maslu.

⁵Prin particula „aşadar”, versetul 16 este concluzia celor trei care-l preced și nu poate fi despărțit de versetul 14, cu care devine paralel: așa cum cei împovărați de boală trebuie să meargă la preoții Bisericii spre a se vindeca (prin Taina Maslului), tot astfel cei împovărați de păcat trebuie să meargă la preoții Bisericii spre a se vindeca (prin Taina Mărturisirii). Dacă'n vremea Vechiului Testament, când nu exista preoție harică, omul I se mărturisea numai lui Dumnezeu (cf. Ps 135, 1: „Mărturisiti-vă Domnului”), în împărăția Noului Testament intervine preoția ca Taină mijlocitoare, prin care se obține iertarea păcatelor (vezi și In 20, 23). În textul de față, „unii” sunt penitenții, „alțora” sunt preoții (preoții putând fi și ei penitenți, ca unii ce se spovedesc între ei). De altfel, atât aici cât și în Ps 135, 1 (Septuaginta) se folosește unul și același verb: exomologeo = a (se) mărturisi.

⁶Grecul déisis înseamnă întotdeauna rugăciune de mijlocire; rugăciunea pe care o faci nu pentru tine, ci pentru alții.

⁷= Activă; eficientă; în stare să producă efecte.

¹⁹ Frații mei, dacă vreunul din voi se va rătăci de la adevăr și cineva îl va întoarce,

²⁰ să știe el că cel ce l-a întors pe păcătos din rătăcirea căii lui își va măntui sufletul din moarte și multime de păcate își va acoperi.

Epistola Sobornicească întâia a Sfântului Apostol Petru

1

Salutare. Nădejdea cea vie. Chemare la viață sfântă.

1 Petru, apostol al lui Iisus Hristos, către cei aleși, aflați în trecere prin Diaspora¹ – în Pont, în Galatia, în Capadoccia, în Asia și în Bitinia,

2 după preștiința lui Dumnezeu-Tatăl „aleși” întru sfîntirea Duhului spre a I se supune lui Iisus Hristos și a fi străpîti² cu sângele Său: Harul și pacea să vi se’nmulțească!

3 Binecuvântat fie Dumnezeu și Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos, Cel ce după marea Sa milă ne-a născut din nou prin învierea din morți a lui Iisus Hristos, spre nădejde vie,

4 spre moștenire nestricăcioasă și neîntinată și nevestejită, păstrată în ceruri pentru voi,

5 cei ce cu puterea lui Dumnezeu sun-

teți păziți prin credință pentru o mântuire gata să se descorepe în vremea de apoi.

6 Întru aceasta bucurați-vă, cu toate că acum pentru scurtă vreme ar trebui să fiți întristați prin felurite încercări,

7 pentru ca încercarea credinței voastre – mult mai scumpă decât aurul cel pieritor, dar lămurit prin foc – să se afle spre laudă, mărire și cinstă la arătarea lui Iisus Hristos

8 pe Care-L iubiți fără să-L fi văzut; întru Carele crezând fără ca încă să-L veДЕti, bucurați-vă cu bucurie de negrăit și preamarită,

9 dobândind sfârșitul³ credinței voastre: mântuirea sufletelor.

10 Mântuirea aceasta au căutat-o și-au cercetat-o profetii care au profetit despre harul ce avea să fie al vostru,

11 cercetând ei timpul și împrejurările⁴ pe care Duhul lui Hristos Care era’ntru ei le arăta atunci când mai dinainte mărturisea despre patimile lui Hristos și despre măririle de după ele.

¹Despre Diaspora vezi nota de la Iac 1, 1. În cazul de față, diaspora e o lume în care creștinii se află doar în trecere (așezare temporară), aşa cum suntem toți pe pământ.

²În Legea Veche, purificarea poporului se făcea prin stropire cu sângele animalelor jertfite pe altar.

³Sfârșitul, dar și cu înțelesul: scopul, ținta, finalitatea, corolarul (vezi și nota de la Rm 10, 4).

⁴Literal: în care și’n ce fel de vreme.

¹² Lor le-a fost descoperit că nu pentru ei însăși, ci pentru voi slujeau ei aceste lucruri care vi s'au vestit vouă acum prin cei ce'ntru Duhul Sfânt trimis din cer v'au propovăduit Evanghelia – cele spre care și îngerii doresc să privească.

¹³ De aceea, încingeți-vă coapsele cugetului⁵, fiți treji, nădăjduiți pe de-a'ntregul în harul pe care-l veți primi la arătarea lui Iisus Hristos.

¹⁴ Ca fii ai ascultării, nu vă potriviți poftelor de-odinioară, din vremea neștiinței voastre;

¹⁵ ci aşa cum Cel ce v'a chemat pe voi e sfânt, fiți și voi sfinți în întreaga voastră purtare.

¹⁶ Că scris este: Voi veți fi sfinți, pentru că Eu sunt sfânt.

¹⁷ Si dacă-L chemați ca pe un Tată pe Cel ce cu nepărtinire judecă după lucrarea fiecăruia, trăiti-vă întru frică zilele vremelniciei voastre⁶,

¹⁸ știind voi că nu cu lucruri stricăcioase, cu argint sau cu aur ați fost răscumpărați din deșarta voastră viață moștenită de la părinți,

¹⁹ ci cu săngele cel scump – ca al unui miel nevinovat și neprihănit – al lui Hristos,

²⁰ Cel ce rânduit a fost mai'nainte de'ntemeierea lumii, dar Care'n anii cei mai de pe urmă S'a arătat de dragul vostru,

²¹ cei ce printr'Însul ați crezut în Dumnezeu Care L-a înviat din morți și I-a dat slavă, în aşa fel încât credința și nădejdea voastră să fie'n Dumnezeu.

⁵= Strângeți-vă sufletele curătite prin unui ostaș în stare de veghe).

⁶Zilele vremelniciei: viața de pe pământ văzută ca un exil.

²² Avându-vă voi sufletele curătite prin aceea că vă supuneți adevărului spre nefătarnică iubire de frați, din toată inima cu ardoare iubiți-vă unii pe alții,

²³ ca unii ce sunteți născuți din nou, nu din sămânță stricăcioasă, ci nestricăcioasă, prin cuvântul cel viu al lui Dumnezeu și care rămâne în veac.

²⁴ Pentru că tot trupul este ca iarba, și toată slava lui ca floarea ierbii; uscatuș'a iarba și floarea a căzut,

²⁵ dar cuvântul Domnului rămâne în veac. Iar cuvântul acesta este, care vi s'a binevestit vouă.

2

**Piatra cea vie și neamul cel sfânt.
Trăiți ca slujitori ai lui Dumnezeu!
Exemplul suferinței lui Hristos.**

¹ Așadar, lepădând toată răutatea și tot vicleșugul și fățărniciile și invidiile și toate clevetirile,

² ca niște prunci nou-născuți să dorîți neprefăcutul lapte duhovnicesc¹, ca prin el să creșteți spre mântuire,

³ de vreme ce ați gustat și ați văzut că bun este Domnul.

⁴ Apropiați-vă de El, Piatra cea vie, într'adevăr neluată'n seamă de oameni, dar aleasă la Dumnezeu și prețioasă;

⁵ și voi însivă, ca niște pietre vii zidiți-vă'n casă duhovnicească, preoție sfântă, ca să aduceți jertfe duhovnicești, plăcute lui Dumnezeu prin Iisus Hristos.

¹Textual: curatul (nefalsificatul) lapte cuvântător. Despre laptele duhovnicesc vezi și 1 Co 3, 2; Evr 5, 12-13.

⁶ Pentru că scris este în Scriptură: Iată, pun în Sion Piatra din capul unghiului, aleasă, prețioasă, și cel ce se va încrănește Ea nu va fi rușinat.

⁷ Așadar, pentru voi, cei ce credeți, ea este prețioasă; dar pentru cei ce nu cred ea este piatra pe care ziditorii n'au băgat-o'n seamă, care a ajuns să fie'n capul unghiului

⁸ și piatră de'mpiedicare și piatră de poticnire, de care ei s'au împiedicat pentru că nu s'au supus cuvântului; spre aceasta au și fost ei rânduiți².

⁹ Dar voi sunteți seminție aleasă, preotie împărătească, neam sfânt, popor agonisit de Dumnezeu³ ca să vestiți în lume bunătățile Celui ce v'a chemat din întuneric la lumina Sa cea minunată,

¹⁰ voi, cei ce odinoară nu erați popor⁴, dar care acum sunteți poporul lui Dumnezeu; voi, cei ce odinoară nu aveați parte de milă, dar care acum sunteți miluitori.

¹¹ Iubițiilor, vă îndemn ca pe niște străini și călători⁵, să vă feriți de poftele cele trupești care se războiesc împotriva sufletului.

¹² Purtați-vă cu cinste'ntre păgâni, pentru că'n timp ce ei vă pârâsc⁶ ca pe niște făcători de rele, la o mai apropiată privire spre faptele voastre cele bune să preamărească pe Dumnezeu în Ziua cercetării.

¹³ Supuneți-vă, pentru Domnul, oricăr-

² Împiedicare, poticnirea, cădere sunt consecința firească a necredinței, a refuzului de a primi Evanghelia.

³ Literal: popor pe care El (Dumnezeu) îl-a pus în posesie.

⁴ Popor ales (titlul de noblețe al lui Israel).

⁵ Vezi nota de la 1, 17.

⁶ Sensul exact: vă calomniază.

rei orânduieli omenești: fie împăratului, fiindcă este înalt stăpânitor,

¹⁴ fie dregătorilor, ca unora ce sunt trimiși de el să-i pedepsească pe făcătorii de rele și să-i laude pe făcătorii de bine;

¹⁵ căci aşa este voia lui Dumnezeu: voi, făcând binele, să'nchideți gura necunoștinței⁷ proștilor.

¹⁶ Trăiți ca oameni liberi, dar nu ca și cum ați avea libertatea drept acoperământ al răutății, ci ca robi ai lui Dumnezeu.

¹⁷ Tuturor dați-le cinstire, iubiți frăția, temeți-vă de Dumnezeu, cinstiți-l pe împărat.

¹⁸ Slugilor, supuneți-vă cu toată frica stăpânilor voștri, nu numai celor buni și blânzi, ci și celor greu de mulțumit.

¹⁹ Fiindcă e un dar acesta, ca de dragul lui Dumnezeu să sufere cineva întristare și să rabde pe nedrept.

²⁰ Căci ce laudă este dacă răbdăți când sunteți bătuți pentru greșeli? dar dacă răbdăți suferind când faceți bine, aceasta-I este plăcut lui Dumnezeu.

²¹ Că spre aceasta ați fost chemați, pentru că și Hristos a pătimit pentru voi, lăsându-vă pildă spre a călca pe urmele Lui,

²² El, Cel ce păcat n'a săvârșit și'n a Căruia gură nici că s'a aflat vicleșug;

²³ Cel ce, ocărât fiind, nu răspundează cu ocară; suferind, nu amenința, ci Se lăsa în seama Celui ce judecă cu dreptate;

²⁴ El, Cel ce pe lemn⁸ a purtat în trupul Său păcatele noastre, pentru ca noi, morți fiind păcatelor, să-i viețuim

⁷ = Ignoranței.

⁸ = Pe cruce.

dreptății; El, cu a Cărui rană⁹ v'ăți vin-decat.

²⁵ Că erați ca niște oi rătăcite, dar v'ăți întors la Păstorul și la Veghetorul¹⁰ su-fletelor voastre.

3

Îndemnuri pentru soți. A suferi de dragul dreptății.

¹ Asemenea și voi, femeilor, supuneți-vă bărbaților voștri, pentru ca, chiar dacă sunt unii care nu i se supun Cuvântului¹, ei în afara cuvântului² să fie căstigați prin felul de a fi al femeilor lor,

² prin aceea că văd mai îndeaproape fe-lul vostru de a fi, curat întru frică³.

³ Podoaba voastră să fie nu cea din afară: împletituri ale părului, cu-nunițe de aur sau purtare de haine scumpe,

⁴ ci să fie ființa cea tainică a inimii⁴, întru nesticăcioasa podoabă a duhului bland și liniștit, ceea ce e de mare preț înaintea lui Dumnezeu.

⁵ Că aşa se împodobeau odinoară și sfintele femei care nădăjduiau în Dum-nezeu și se supuneau bărbaților lor,

⁹ Rană: metaforă pentru întregul proces al patimilor și morții lui Hristos.

¹⁰ „Veghetorul” îl traduce pe grecescul epîskopos (vezi nota de la FA 20, 28).

¹ = Evangeliei.

² = Fără o anume catehizare formală; prin propovăduire indirectă.

³ Paralela dintre frica (respectuoasă) a femeii față de bărbat și frica (respectuoasă) a omului în general față de Dumnezeu o găsim și la Pavel (vezi Ef 5, 22-33 și notele).

⁴ Literal: omul cel tainic al inimii (ființa asunsă în propria ei intimitate, singura autentică).

⁶ aşa cum Sarra i se supunea lui Avraam numindu-l domn; ale cărei fifice deveniți voi, dacă faceți binele și nu vă temeți de nici o patimă⁵.

⁷ Voi, bărbaților, de asemenea, duceți-vă căsnicia cu înțelegere, ca pe lângă o ființă mai slabă, femeia, căreia să-i dați partea ei de cinstire, ca unei împreună-moștenitoare a harului Vie-ții; în felul acesta, rugăciunile voastre nu vor cunoaște piedică.

⁸ În sfârșit, fiți toți într'un gând, com-pătimitor, iubitori de frați, mărimi-moși, smeriți,

⁹ nerăsplătind răul cu rău sau ocara cu ocară, ci dimpotrivă, binecuvântând; că spre aceasta ati fost chemați: să moșteniți binecuvântarea.

¹⁰ Fiindcă cel ce vrea să iubească viața și să vadă zile bune, să-și înfrâneze limba de la rău și buzele sale să nu grăiască vicleșug;

¹¹ să se îndepărteze de rău și să facă bine; să caute pacea și s'o urmeze;

¹² căci ochii Domnului sunt peste cei drepti și urechile Lui spre rugăciunile lor; dar fața Domnului este împotriva celor ce fac rele.

¹³ Si cine vă va face vouă rău dacă voi sunteți râvnitor ai binelui?

¹⁴ Dar chiar dacă veți suferi de dragul dreptății, fericiți veți fi. De frica lor nu vă temeți și nici vă tulburați,

¹⁵ ci sfintiți-L pe Domnul, pe Hristos, în inimile voastre, și întotdeauna fiți gata să răspundeți oricui vă cere socoteală despre nădejdea voastră,

¹⁶ dar cu blândețe și teamă, având o conștiință curată, pentru ca în chiar

⁵ = Dacă știți să vă dominați pasiunile.

ceea ce sunteți voi defâimați⁶ să se facă de rușine cei ce grăiesc de rău purtarea voastră cea bună întru Hristos.

¹⁷ Că-i mai bine să suferiți pentru facere de bine, dacă aşa e voia lui Dumnezeu, decât pentru facere de rău.

¹⁸ Că și Hristos o singură dată a suferit moartea pentru păcate, El, Cel drept pentru cei nedrepti, ca să ne aducă pe noi la Dumnezeu, omorât în trup, dar viu făcut în duh,

¹⁹ întru care „duh” pogorându-Se, le-a propovăduit și duhurilor ținute'n închisoare⁷,

²⁰ celor ce odinoară fuseseră neascultătoare, atunci când îndelungărăbdare a lui Dumnezeu aștepta, în zilele lui Noe, pe durata pregătirii corăbiei în care puține suflete, anume opt, s'au mântuit prin apă.

²¹ Aceasta era prefigurarea botezului care vă mântuiește și pe voi astăzi: el nu e o ștergere a necurăției trupului, ci făgăduirea⁸ către Dumnezeu a conștiinței celei bune, prin învierea lui Iisus Hristos,

²² Cel ce este de-a dreapta lui Dumnezeu după ce S'a suit la cer, Căruia I se supun îngerii și Stăpânile și Puterile.

⁶Exact: calomniați. Cunoaștem și din alte surse că primii creștini erau ținta unor numeroase calomnii, până într'acolo încât erau acuzați de antropofagie, ca unii care „mâncau” și „beau” trupul și săngele lui Hristos.

⁷Text care fundamentează teologia „pogorârii în iad” a lui Hristos, eveniment cu care, de fapt, „a început învierea” (cf. Stăniloae). Iconografia ortodoxă a promovat această teologie – în paralel cu imnografia – prin cea mai autentică icoană a Învierii Domnului, aceea care-L infățișează „sfârâmând porțile iadului” și „dezlegându-i pe cei legați din veac”.

⁸= Angajarea.

4

Buni iconomi ai harului lui Dumnezeu. A suferi ca un creștin.

¹ Așadar, de vreme ce Hristos a pătimit în trup, înarmați-vă și voi cu aceleși gând: cel ce a suferit în trup a isprăvit cu păcatul,

² pentru ca timpul pe care-l mai are de trăit în trup să nu-l mai trăiască ntru poftele oamenilor, ci după voia lui Dumnezeu.

³ Destul este că'n vremile trecute ați făcut voia păgânilor, umblând în desfrânanări, în pofte, în beții, în ospețe, în chefuri și ntru nelegiuite slujiri idolești.

⁴ De aceea ei se miră că voi nu mai alergați cu ei în aceeași revărsare a relelor purtări, și vă defaimă;

⁵ ei vor da seama în fața Celui ce este gata să judece viii și morții.

⁶ Că spre aceasta li s'a binevestit chiar și morților¹, pentru ca ei să fie judecați ca oameni după trup, dar după Dumnezeu să vieze cu duhul.

⁷ Sfărșitul a toate s'a apropiat; fiți așadar cumpăniți la minte și privegheați în rugăciuni,

⁸ înainte de toate avându-vă ntre voi iubire arzătoare, fiindcă ea, iubirea, acoperă multime de păcate.

⁹ Fiți primitori de oaspeți² unii către alții, fără să murmurați.

¹⁰ Fiecare după darul pe care l-a primit, slujiți-vă unii altora ca niște buni iconomi ai harului celui de multe feluri al lui Dumnezeu:

¹¹ Dacă cineva vorbește, cuvintele să-i fie ca ale lui Dumnezeu; dacă cineva

¹Vezi 3, 19 și nota.

²Literal: iubitori de străini; ospitalieri.

slujește, slujba să-i fie ca din putearea pe care i-o dă Dumnezeu; pentru ca'ntru toate să fie Dumnezeu slăvit prin Iisus Hristos, Căruia îi este slava și stăpânirea în vecii vecilor. Amin!

¹² Iubiților, nu vă mirați de focul aprins între voi ca să vă'ncerce³, ca și cum vi s'ar întâmpla ceva străin,

¹³ ci de vreme ce sunteți părtași la suferințele lui Hristos, bucurați-vă, pentru ca și la descoperirea slavei Sale cu veselie să vă bucurați⁴.

¹⁴ De sunteți ocărăți pentru numele lui Hristos, fericiți sunteți, căci Duhul slavei și al lui Dumnezeu⁵ Se odihnește peste voi; blasfemiat de ei, de voi e preamărit.

¹⁵ Nimeni dintre voi să nu sufere ca ucigaș, sau fur, sau făcător de rele, sau ca iscoditor⁶;

¹⁶ dar dacă suferă pentru că e creștin, să nu se rușineze, ci'ntru numele acesta să-L preamărească pe Dumnezeu.

¹⁷ Căci vremea este ca judecata să'nceapă de la casa lui Dumnezeu; și dacăncepe de la noi, care va fi sfârșitul celor ce nu se supun Evangheliei lui Dumnezeu?

¹⁸ Și dacă dreptul abia se măntuiește, necredinciosul și păcătosul unde se vor arăta?

¹⁹ Așa încât cei ce suferă după voia lui Dumnezeu, Lui, credinciosului Dum-

nezeu să-și încredințeze sufletele întru săvârșirea binelui.

5

A păstorii turma lui Dumnezeu. Salutări de sfârșit.

¹ Pe cei dintre voi care sunt preoți¹ îi îndemn eu, cel împreună-preot și martor al patimilor lui Hristos și părtaș al slavei ce va să se descopere:

² Păstorii turma lui Dumnezeu ce vi s'a dat în seamă, veghind asupra ei nu de nevoie, ci de bunăvoie, după Dumnezeu, nu pentru câștig rușinos, ci din tragere de inimă,

³ nu ca și cum ati fi stăpâni celor ce v'au căzut la sorti², ci voi făcându-vă pilde ale turmei.

⁴ Iar când Se va arăta Mai-Marele păstorilor, veți primi cununa cea neveștejtită a măririi.

⁵ De asemenea, voi, cei mai tineri, supuneți-vă celor bătrâni. Îmbrăcați-vă toți întru smerenie unii față de alții, pentru că Dumnezeu le stămpotrivă celor mândri, dar celor smeriți le dă har.

⁶ Prin urmare, smeriți-vă sub mâna cea tare a lui Dumnezeu, pentru ca El la timpul cuvenit să vă înalte.

⁷ Toată grija voastră lăsați-I-o lui Dumnezeu, căci El are grijă de voi.

³= Calomniile din partea păgânilor; vezi 3, 16.

⁴Rezonanța finalului „Fericirilor” din Predica de pe Munte, Mt 5, 12.

⁵Variantă manuscrisă: „Duhul slavei și al puterii și al lui Dumnezeu”; crescendo atributiv, care însă se referă la Unul și Același Duh.

⁶= Indiscret; cel ce-și aruncă ochiul în viață sau treburile altora; delator.

¹Pentru preoți-prezbiteri vezi nota de la FA 11, 30.

²Sau: ai celor ce v'au căzut la împărțirea unei moșteniri (un bun obținut prin noroc sau întâmplare, asupra căruia posesorul nu se simte răspunzător și pe care-l consideră la discrepanția sa – exemplul Fiului risipitor, Lc 15, 11-32).

8 Fiți treji, privegheați. Potrivnicul vostru, diavolul, umblă ca un leu răcind, căutând pe cine să înghită;

9 stați-i împotrivă, tari în credință, știind că aceleași suferințe le îndură și frații voștri³ care sunt în lume.

10 Dar după ce veți suferi puțină vreme, Dumnezeul a tot harul, Cel ce v'a cheamat la slava Sa cea veșnică întru Hristos Iisus, El Însuși vă va întrema⁴, vă va întări, vă va împăternici, vă va face de neclintit.

11 Lui fie-I slava și puterea în vecii veclor. Amin!

12 V'am scris aceste puține lucruri prin Silvan⁵, pe care-l socotesc frate credincios, ca să vă îndemn și să vă mărturisesc că acesta este adevărul har al lui Dumnezeu: cel în care stați voi.

13 Vă îmbrățișează Biserica cea aleasă din Babilon⁶, precum și Marcu⁷, fiul meu.

14 Îmbrățișați-vă unul pe altul cu sărutarea iubirii. Pace vouă tuturor, celor întru Hristos Iisus! Amin.

³Exact: frățimea voastră; comunitatea fraților voștri (răspândiți în lume). Creștinii sunt văzuți ca o confrerie ai cărei membri, deși împrăștiați geografic, rămân unitari în același corp (Biserica universală).

⁴În sensul: vă va restabili (în starea cea din-tai, după suferințele care v'au slăbit); va face să vă reveniți (prima treaptă dintr'o enumerare ascendentă).

⁵Una și aceeași persoană cu Sila din FA 15, 40, însotitorul lui Pavel în cea de a doua călătorie misionară; secretar al lui Petru și purtător al epistolei.

⁶Nume peiorativ al cetății Roma, capitala păganismului (vezi și Ap 14, 8 etc.).

⁷= Marcu Evanghelistul, ucenic apropiat al lui Petru.

Epistola Sobornicească a doua a Sfântului Apostol Petru

1

Salutare. Chemarea și alegerea creștinilor. Slava lui Hristos. Cu-vântul profetilor.

1 Simeon¹ Petru, rob și apostol al lui Iisus Hristos, către cei ce prin dreptatea Dumnezeului nostru și a Mântuitorului Iisus Hristos au dobândit o credință de același preț cu a noastră:

2 Har vouă și pace!, înmulțească-vi-se ele încă cunoașterea² lui Dumnezeu și a lui Iisus, Domnul nostru!

3 Că dumnezeiasca Lui putere ne-a dăruit toate cele ce sunt spre viață și evlavie, făcându-ne să-L cunoaștem pe Cel ce ne-a chemat prin propria Lui slavă și prin vârtutea³ Sa,

4 prin care ne-a dăruit prețioase și foarte mari făgăduințe pentru ca, scăpați fiind voi de stricăciunea poftei care

e'n lume, să deveniți părtași ai firii celelui dumnezeiești.

5 Pentru aceasta, punându-vă întreaga sârghiuță, credinței voastre adăugați-i vârtutea; vârtuții, cunoștința;

6 cunoștinței, înfrânarea; înfrânarii, răbdarea; răbdării, evlavia;

7 evlaviei, prietenia frătească; prieteniei frătești, iubirea.

8 Că dacă acestea sunt în voi și sporesc, ele nu vă vor lăsa trândavi și nici fără roadă în cunoașterea Domnului nostru Iisus Hristos.

9 Fiindcă cel ce nu le are este un orb, un ins cu vederea scurtă⁴, care-a dat uitării curățirea păcatelor lui de-odinoară.

10 De aceea, fraților, cu atât mai mult străduiți-vă să vă faceți chemarea temeinică și alegerea, căci făcând aceasta nu veți greși niciodată.

11 Fiindcă așa, cu bogătie vi se va da intrarea în veșnică împărăție a Domnului nostru și Mântuitorului Iisus Hristos.

12 E pricina pentru care va trebui ca eu pururea să vă aduc aminte de acestea,

¹Simeon: o altă formă a numelui Simon. Vezi și FA 15,14.

²Termenul implică nu cunoașterea teoretică, sistematică, discursivă, ci cunoașterea directă, de la persoană la persoană.

³Vârtute: însușirea de a excela în tot ceea ce e bun, frumos și adevarat. Cuvânt românesc vechi, intrat în limbajul liturgic.

⁴= Miop.

cu toate că voi le știți și că sunteți înțăriți în adevărul pe care-l aveți⁵.

¹³ Cred că e drept ca, atâta vreme cât sunt în acest cort⁶, să vă ţin treji prin aducere aminte,

¹⁴ știind eu că degrabă îmi voi lepăda cortul, aşa cum și Domnul nostru Iisus Hristos mi-a arătat.

¹⁵ Dar mă voi strădui ca și după ieșirea⁷ mea să fiți în stare ca'n orice clipă să vă amintiți de aceste lucruri.

¹⁶ Fiindcă nu luându-ne după basme meșteșugite v'am făcut noi cunoscute puterea și venirea Domnului nostru Iisus Hristos, ci pentru că noi însine cu ochii noștri I-am văzut măreția⁸

¹⁷ atunci când, primind El de la Dumnezeu-Tatăl cinste și slavă, un glas ca acesta I-a venit din înălțimea slavei: „Acesta este Fiul Meu Cel iubit intru Carele am binevoit”;

¹⁸ noi suntem cei ce-am auzit glasul acesta pogorându-se din cer când eram cu El în muntele cel sfânt⁹.

¹⁹ Și cuvântul profetic îl avem mai întărit¹⁰, la care voi bine faceți că luați aminte ca la o fâclie ce strălucește'n loc întunecos până când se va lumina de ziua și luceafărul va răsări în inimile voastre.

²⁰ Dar mai'nainte de toate, voi pe aceasta s'o știți: nici o profetie a Scrip-

⁵ = În adevărul prezent; care e de față.

⁶ Metaforă pentru trup; trupul văzut ca înveliș și adăpost al sufletului.

⁷ = După ieșirea din trup.

⁸ = Am fost martorii oculari ai măreției Sale.

⁹ Muntele Tabor, în care s'a petrecut schimbarea la față (Petru fiind unul din cei trei apostoli prezenți).

¹⁰ = Mai sigur; confirmat; adeverit (profetiile mesianice din Vechiul Testament nu mai sunt doar obiect al credinței și așteptării, ci au devenit o realitate atestată de martori oculari).

turii nu se tâlcuieste după socotința fizică;

²¹ pentru că profetie nu s'a făcut niciodată din voia omului, ci purtați¹¹ de Duhul Sfânt au grădit oameni din partea lui Dumnezeu¹².

2

Profeții și învățătorii mincinoși.

¹ Dar au fost în popor și profeti mincinoși, după cum și'ntre voi vor fi învățători mincinoși, care vor strecura erezii pierzătoare și, tăgăduindu-L chiar pe Stăpânul Care i-a răscumpărat, își vor aduce loruși grabnică pieire.

² Si mulți le vor urma destrăbălările, iar calea adevărului va fi blasfemiata din pricina lor.

³ Și'n lăcomie vă vor însela¹ cu vorbe prefăcute, ei, a căror osândă de mult pregătită nu zăbovește și a căror pierzare nu dormitează.

⁴ Că dacă Dumnezeu nu i-a cruțat pe îngerii care-au păcătuit, ci'n iad² i-a zvârlit și'n lanțuri de'ntuneric³ i-a dat să fie ţinuți spre judecată;

⁵ și dacă n'a cruțat lumea cea veche, ci l-a păstrat numai pe Noe, al optulea

¹¹ = Mânați; împinși. Verbul sugerează mișcarea vântului care suflă'n pânzele unei corăbi.

¹² Text capital asupra inspirației divine a Sfintei Scripturi. (Variantă manuscrisă: „purtați de Duhul Sfânt au grădit oamenii cei sfinți ai lui Dumnezeu”).

¹ Verbul original se referă la acțiunea de a însela pe cineva în comerț, vânzându-i mărfuri false, prezentate în vorbe tot atât de false. Textul implică și intenția erizarhilor de a face bani pe seamă celor naivi.

²Textual: în Tartar.

³ Variantă manuscrisă: „în hăuri de'ntuneric” (crateră adâncă și întunecoase).

ins⁴, propovăditor al dreptății, atunci când a adus potopul peste o lume de necredincioși;

6 și dacă cetățile Sodomei și Gomorei le-a prefăcut în cenușă, osândindu-le la pieire și dându-le pe ele drept pildă necredincioșilor din viitor;

7 și dacă pe dreptul Lot l-a izbăvit, pe el, cel încruntat de traiul desfrânat al celor nelegiuți

8 – pentru că dreptul acesta, locuind între ei, zi de zi își chinuia sufletul său cel drept din pricina faptelor lor nelegiuite pe care le vedea și auzea –,

9 „toate acestea, pentru că” Domnul știe să-i scape din încercări pe cei credincioși, iar pe cei nedrepți să-i păstreze spre a fi pedepsiți în Ziua judecății,

10 dar mai ales pe cei ce'ntru pofta spurcării lor i se supun cărnii⁵ și disprețuiesc Domnia Cerească⁶. Îndrăzneti, îngâmfați, ei nu se cutremură să blasfemieze Slăvile⁷,

11 în timp ce îngerii, deși sunt mai mari în tările și'n putere, nu aduc împotrivă-le judecată blasfematoare în fața Domnului.

12 Aceștia însă, ca niște dobitoace fără minte, din fire făcute să fie prinse și nimicite, blasfemiind ceea ce nu cunosc, intru stricăciunea lor vor și pieri,

13 luându-și plata nedreptății din propria lor nedreptate. Ei cred că e o plăcere aceea de a se desfăța în fiecare zi;

⁴În sensul: al optulea supraviețitor al potopului. Referire probabilă la faptul că Noe a fost ultimul din cei opt care au intrat în corabie (Fc 7, 13; 1 Ptr 3, 20).

⁵Literal: umblă potrivit cărni.

⁶Literal: Suprema Suveranitate.

⁷Adică: slăvitele înălțimi ale îngerilor.

pete și ocară sunt cei ce'n rătăcirile lor își fac o plăcere din a se ospăta cu voi la agapele⁸ voastre;

14 avându-și ochii plini de desfrânare și nesățioși de păcat, ei amăgesc sufletele cele nestatornice; inima lor e deprinsă la lăcomie; fii ai blestemului!

15 Părăsind calea cea dreaptă, au rătăcit și au apucat calea lui Balaam, fiul lui Bosor⁹, care a iubit plata nedreptății,

16 dar a primit mustrare pentru călcarea lui de lege; că dobitocul necuvântător pe care era călare a cuvântat cu glas omenesc și a oprit nebunia profetului.

17 Aceștia sunt izvoare fără apă și neguri purtate de vifor, cărora întunericiul beznelor le-a fost păstrat.

18 Că rostind ei vorbe mari și găunoase, cu poftele trupului îi momesc la desfrânnări pe cei care de-abia au scăpat de cei ce trăiesc în rătăcire.

19 Le făgăduiesc libertate în timp ce ei însăși sunt robii stricăciunii; fiindcă ceea ce te biruie, aceea te și stăpânește.

20 Că dacă ei, după ce prin cunoașterea Domnului și Mântuitorului nostru au scăpat de'ntinările lumii, se'ncurcă din nou în ele și sunt îvinși, starea lor de pe urmă a devenit mai rea decât cea dintâi.

21 Fiindcă mai bine era pentru ei să nu fi cunoscut calea dreptății decât, după ce au cunoscut-o, să se'ntoarcă de la sfânta poruncă ce li se încreindă.

22 Cu ei s'a întâmplat adevărul zicătoriei: Câinele la vârsătura lui se'ntoarce și: scroafa spălată se tăvălește'n mocirlă.

⁸Agape: mesele frătești ale creștinilor.

⁹Variantă: Beor. Despre istoria lui Balaam vezi Nm 22-24.

3**Făgăduința venirii Domnului.**

¹ Iubițiilor, aceasta este acum a doua epistolă pe care v' o scriu; în amândouă vă trezesc în amintire¹ judecata lumenelor,

² ca să vă aduceți aminte de cuvintele cele mai'nainte grăite de sfinții profeti și de porunca Domnului și Mântuitorului, dată prin apostolii voștri.

³ Mai întâi pe aceasta trebuie s'o știți: că'n zilele cele de apoi vor veni cu bătjocură batjocoritori care vor trăi după poftele lor

⁴ și vor zice: Unde este făgăduința venirii „Lui”? că de când au adormit părinții², toate rămân așa ca de la'nceputul zidirii...

⁵ Fiindcă ei se fac a nu ști că, la cuvântul Domnului, cerurile erau de demult și că pământul s'a închegat din apă și prin apă,

⁶ că prin ele³ a pierit lumea de atunci, încăcată de apă.

⁷ Cât despre cerurile și pământul de acum, ele prin același cuvânt sunt ținute și păstrate pentru focul din Ziua Judecății și a pieirii oamenilor necredincioși.

⁸ Dar pe aceasta una să n'o uitați, iubițiilor: o singură zi înaintea Domnului este ca o mie de ani, și o mie de ani ca o singură zi⁴.

¹= Procesul de a readuce în amintire lucruri știute, dar care între timp au fost contaminate de confuzii.

²= Creștinii din prima generație, adormiți fără să fi văzut Ziua Domnului, pe care și ei o crezuseră iminentă.

³= Prin ape (cele de deasupra și cele dedesubt).

⁴Citat din Ps 89, 4, prin care problema Paru-

⁹ Domnul nu întârzie cu făgăduința Sa, după cum socotesc unii că e întârziere, ci îndelung-rabdă pentru voi, nevrând El ca vreunul să piară, ci ca toți să ajungă la pocăință.

¹⁰ Dar Ziua Domnului va veni ca un fur, când cerurile vor pieri cu vuiet mare, stihile arzând se vor desface și pământul și lucrurile de pe el se vor mistui.

¹¹ Dacă acestea toate astfel se vor desființa, cât de mare e trebuința ca voi să umblați întru viață sfântă și'n cucernicie,

¹² așteptând și grăbind venirea Zilei Domnului, din pricina căreia cerurile, luând foc, se vor nimici, iar stihile, aprinse, se vor topi!

¹³ Dar noi, potrivit făgăduințelor Lui, așteptăm ceruri noi și pământ nou, în care locuiește dreptatea.

¹⁴ Pentru aceea, iubițiilor, de vreme ce voi pe acestea le așteptați, străduiți-vă să fiți aflați de El fără prihană și fără vină, în pace,

¹⁵ iar îndelungă-răbdarea Domnului nostru socotiti-o mântuire, aşa cum și iubitul nostru frate Pavel v'a scris după înțelepciunea dată lui,

¹⁶ cum vorbește el despre toate acestea în epistolele sale, în care sunt unele lucruri cu anevoie de înțeles, pe care cei neștiutori și neîntăriți le răstălmăcesc – ca și pe celealte Scripturi – spre a lor pierzare.

¹⁷ Așadar, iubițiilor, cunoscându-le voi de mai'nainte pe acestea, păziți-vă ca nu cumva, târâți de rătăcirea neleguitorilor, să cădeți din întărirea voastră;

siei (Venirii Domnului) e tratată radical: ea nu poate fi calculată după criteriile și dimensiunile omenești, ci exclusiv după acelea ale lui Dumnezeu.

¹⁸ ci creșteți în harul și'n cunoașterea Domnului nostru și Mântuitorului Iisus Hristos. Lui fie-I slava: și acum, și'n ziua veacului⁵! Amin.

---

⁵Ziua veacului: veșnicia.

Epistola Sobornicească întâia a Sfântului Apostol Ioan

1

Cuvântul Vieții. Dumnezeu este lumină.

1 Ceea ce era de la'nceput, ceea ce noi am auzit, ceea ce cu ochii noștri am văzut, ceea ce am privit¹ și ceea ce mâinile noastre au pipăit despre Cuvântul Vieții

2 – și viața² s'a arătat, și noi am văzut-o și mărturisim, și vă vestim viața de veci care la Tatăl era și care nouă ni s'a arătat –,

3 ceea ce am văzut și ceea ce am auzit, aceea vă vestim și vouă, pentru ca și voi să aveți părtășie³ cu noi; iar părtășia noastră, din parte-ne, este cu Tatăl și cu Fiul Său Iisus Hristos⁴.

4 Și pe acestea vi le scriem, pentru că bucuria noastră⁵ să fie deplină.

5 Și aceasta e vestea pe care noi de la El am auzit-o și v'o vestim: că Dumnezeu este lumină și că'ntru El nu-i nici un întuneric.

6 Dacă noi zicem că avem părtășie cu El, dar umblăm întru întuneric, mintim și nu săvârșim⁶ adevărul;

7 dar dacă umblăm întru lumină, aşa cum El Însuși este în lumină, atunci avem părtășie unul cu altul, și sângele lui Iisus, Fiul Său, ne curățește pe noi de tot păcatul.

8 Dacă zicem că noi nu avem păcat, pe noi însine ne amăgim și adevărul nu este'ntru noi.

9 Dacă ne mărturisim păcatele, credincios este El și drept că să ne ierte păcatele și să ne curățească de toată nedreptatea.

10 Dacă zicem că n'am păcătuit, îl facem pe El minciinos, și cuvântul Său nu este'ntru noi.

¹În sensul: am contemplat.

²Despre Logos ca izvor și sălaș al vieții vezi nota de la In 1, 4.

³= Comuniune; comunicare directă și lăuntrică, duhovnicească.

⁴Prin comuniunea lor cu apostolii, creștinii intră în comuniune și cu Dumnezeu.

⁵Variantă manuscrisă (existentă și în primele ediții românești): voastră. Opțiunea de față im-

plică tocmai comuniunea de care s'a vorbit: bucuria noastră laolaltă.

⁶= Nu-l facem; nu-l punem în practică; nu realizăm acordul dintre ceea ce mărturisim și practicăm.

2

Hristos, Mijlocitorul nostru. Porunca cea nouă. Antihrist. Copiii ai lui Dumnezeu.

1 Copilașii mei, pe acestea vi le scriu că să nu păcătuți. Și dacă a păcătuit cineva, noi avem Mijlocitor¹ către Tatăl, pe Iisus Hristos, Cel-Drept.

2 El este jertfa de ispășire pentru păcatele noastre, dar nu numai pentru ale noastre, ci și pentru ale lumii întregi.

3 Și întru aceasta știm că L-am cunoscut: dacă-I păzim poruncile.

4 Cel ce zice: L-am cunoscut!, dar nu-I păzește poruncile, mincinos este și adevarul nu este ntru el.

5 Dar cel ce-I păzește cuvântul, întru acela iubirea lui Dumnezeu este într'adevăr desăvârșită. După aceasta cunoaștem că suntem întru El.

6 Cel ce zice că rămâne întru El, dator este ca și el să umble² aşa cum Acela a umblat.

7 Iubiților, nu vă scriu poruncă nouă, ci o poruncă veche pe care-o aveați de la'nceput; porunca cea veche este cuvântul pe care l-ați auzit.

8 Și totuși, poruncă nouă vă scriu – ceea ce este adevarat în El și'n voi –, pentru că întunericul se duce, iar lumina cea adevarată începe să răsără.

9 Cel ce zice că este în lumină și-l urăște pe fratele său, acela este în întuneric până acum.

¹Substantivul parákletos din Noul Testament: în relație cu Fiul = Mijlocitor; în relație cu Sfântul Duh = Mângâietor (In 14, 16). Termenul în sine desemnează o persoană pe care o chemi în ajutor: avocat, apărător, intercesor, consolator.

²Aici și mai departe, verbul a umbla are sens figurat: a se purta, a se comporta, a avea o conduită.

10 Cel ce-l iubește pe fratele său rămâne în lumină, și piatră de potincire nu-i în el.

11 Dar cel ce-și urăște fratele este în întuneric și umblă în întuneric și nu știe încotro se duce, pentru că întunericul i-a orbit ochii.

12 Vă scriu vouă, copiilor, pentru că de dragul numelui Său v'au fost iertate păcatele.

13 Vă scriu vouă, părinților, pentru că L-ați cunoscut pe Cel ce este de la'nceput. Vă scriu vouă, tinerilor, pentru că l-ați biruit pe Cel-Rău. V'am scris vouă, copiilor, pentru că L-ați cunoscut pe Tatăl.

14 V'am scris vouă, părinților, pentru că L-ați cunoscut pe Cel ce este de la'nceput. V'am scris vouă, tinerilor, pentru că sunteți tari și cuvântul lui Dumnezeu rămâne'ntru voi și pe Cel-Rău l-ați biruit.

15 Nu iubiți lumea, nici pe cele ce sunt în lume. Dacă cineva iubește lumea, iubirea Tatălui nu este'n el;

16 pentru că tot ceea ce este în lume – pofta trupului și pofta ochilor și trufia vieții – nu sunt de la Tatăl, ci din lume sunt.

17 Și lumea trece, și pofta ei; dar cel ce face voia lui Dumnezeu rămâne în veac.

18 Copiii mei, este ceasul de pe urmă; și precum ați auzit că vine Antihrist, aşa și acum mulți antihriști s'au arătat: de aici cunoaștem noi că-i ceasul de pe urmă.

19 Dintre noi au ieșit, dar nu erau dintre noi; că de-ar fi fost dintre noi, ar fi rămas cu noi. Dar aceasta, pentru că să se arate că nu toți sunt dintre noi.

20 Iar voi, ungere aveți de la Cel-Sfânt și pe toate le știți.

21 V'am scris nu pentru că nu știți adevarul, ci pentru că-l știți; și știți că din adevar nu vine nici o minciună.

22 Cine este mincinosul, dacă nu cel ce tăgăduiește că Iisus este Hristos? Acela este antihrist, cel ce tăgăduiește pe Tatăl și pe Fiul.

23 Oricine-L tăgăduiește pe Fiul, nu-L are nici pe Tatăl; cine-L mărturisește pe Fiul, îl are și pe Tatăl.

24 Așadar, ceea ce-ați auzit de la'nceput, în voi să rămână; de va rămâne'n voi ceea ce ați auzit de la'nceput, veți rămâne și voi în Fiul și în Tatăl.

25 Și aceasta este făgăduința pe care El ne-a făgăduit-o: Viața veșnică.

26 Pe acestea vi le-am scris cu privire la cei ce vă amăgesc.

27 Cât despre voi, ungerea pe care-ați primit-o de la El rămâne'ntru voi și n'aveți nevoie să vă învețe cineva; dar de vreme ce ungerea Lui vă învață despre toate, și învățătura aceasta este adevărată și nu e minciună, aşa cum ea v'a învățat, rămâneți întru El.

28 Și acum, copilași, rămâneți întru El, pentru ca atunci când El Se va arăta să avem îndrăznire³ și la venirea Lui să nu stăm rușinați înainte-I⁴.

29 Dacă știți că El este drept, cunoașteți că tot cel ce face dreptate este născut din El.

³În sensul de: încredere; deplină siguranță; libertatea interioară de a-L privi cu sentimentul unei conștiințe curate.

⁴= Departe de El.

3

Copii ai lui Dumnezeu (continuare). Iubiți-vă unul pe altul! Încrederea în Dumnezeu.

1 Vedeți ce fel de iubire ne-a dăruit nouă Tatăl, ca noi să ne numim fi ai lui Dumnezeu; și suntem! De aceea nu ne cunoaște pe noi lumea: pentru că nu L-a cunoscut pe El.

2 Iubiților, acum suntem fi ai lui Dumnezeu; și ce vom fi, încă nu s'a arătat. Știm că, dacă El Se va arăta, noi vom fi asemenea Lui, pentru că-L vom vedea pe El aşa cum este¹.

3 Și tot cel ce are această nădejde în El, se curățește pe sine, aşa cum Acela curat este.

4 Tot cel ce săvârșește păcatul săvârșește și fărădelegea; păcatul e fărădelegea.

5 Voi știți că El S'a arătat ca să ridice păcatele, și păcat în El nu este.

6 Tot cel ce rămâne întru El, nu păcătuiește; tot cel ce păcătuiește, nu L-a văzut și nici nu L-a cunoscut.

7 Copilașilor, nimeni să nu vă amăgească; cel ce'nfăptuiește dreptatea² este drept, aşa cum Acela drept este.

8 Cel ce săvârșește păcatul e de la diavolul, pentru că diavolul încă de la'nceput păcătuiește. Pentru aceasta S'a arătat Fiul lui Dumnezeu: ca să strice lucrurile³ diavolului.

¹Pronumele personale din această frază se referă la Iisus Hristos. Prin capacitatea noastră de a-L percep în slava Lui finală, noi îl devenim asemenea, ca unii ce suntem părtași ai acestei slave.

²= Cel ce pune'n practică ceea ce este drept în fața lui Dumnezeu.

³Sens general: lucrările; operele; isprăvile.

9 Tot cel ce este născut din Dumnezeu nu săvârșește păcat, pentru că sămânța Sa rămâne în el; și el nu poate păcătui, pentru că e născut din Dumnezeu.

10 Întru aceasta se învederează⁴ fiii lui Dumnezeu și fiii diavolului: cel ce nu săvârșește dreptate nu este din Dumnezeu, nici cel ce nu-l iubește pe fratele său.

11 Că aceasta este vestea pe care-ați auzit-o de la'nceput: să ne iubim unii pe alții.

12 – Nu precum Cain, care era de la Cel-Rău și și-a înjunghiat fratele. Și de ce l-a înjunghiat?: pentru că faptele lui erau rele, iar ale fratelui său erau drepte. –

13 Nu vă mirați, fraților, dacă lumea vă urăște.

14 Noi știm că am trecut din moarte la viață, pentru că-i iubim pe frați; cel ce nu-l iubește pe fratele său rămâne în moarte.

15 Tot cel ce-și urăște fratele e ucigaș de oameni; și știți că orice ucigaș de oameni nu are viață veșnică rămânând întru el.

16 Întru aceasta am cunoscut noi iubirea: că El Și-a pus sufletul⁵ pentru noi; datori suntem și noi ca sufletele să ni le punem pentru frați.

17 Dar cel ce are bogăția lumii și-l vede pe fratele său în lipsuri și inima și-o'nchide față de el, cum rămâne'ntru el iubirea lui Dumnezeu?

18 Copilașii mei, să nu iubim cu vorba, nici cu vorbirea, ci'n faptă și'n adevăr.

⁴= Se manifestă; și arată caracterele specifice.

⁵= Și-a dat viața.

19 Întru aceasta vom cunoaște că suntem din adevăr și'n față Sa ne vom li niști inimile⁶;

20 că dacă inima noastră ne osândește, Dumnezeu e mai mare decât inima noastră și cunoaște totul.

21 Iubiților, dacă inima noastră nu ne osândește, avem îndrăznire către Dumnezeu

22 și orice cerem de la El primim, pentru că-I păzim poruncile și facem ceea ce e plăcut înainte-I.

23 Și aceasta este porunca Lui: ca noi să credem întru numele lui Iisus Hristos, Fiul Său, și să ne iubim unii pe alții, așa cum ne-a dat El poruncă.

24 Și cel ce-I păzește poruncile rămâne în El și El într'insul; și'ntru aceasta cunoaștem că El rămâne în noi: din Duhul pe Care ni L-a dat.

4

Duhul lui Dumnezeu și duhul lui Antihirist. Dumnezeu este iubire.

1 Iubiților, nu dați crezare oricărui duh, ci puneți duhurile la'ncercare¹, dacă sunt de la Dumnezeu; pentru că mulți profeti mincinoși au ieșit în lume.

2 Întru aceasta să cunoașteți voi duhul lui Dumnezeu: fizice duh care-L mărturisește pe Iisus Hristos ca venit în

⁶= Ne vom potoli conștiința (în cazul când aceasta ne judecă după criterii mai aspre decât ale lui Dumnezeu).

¹Principala strategie a duhurilor rele, patrone de diavol, este aceea de a produce și semăna confuzie. Creștinilor li se recomandă spirit de discernământ (vezi și 1 Tes 5, 21), iar pentru aceasta ei trebuie să aibă anumite criterii.

trup², este de la Dumnezeu;

3 și fizice duh care nu-L mărturisește pe Iisus, nu este de la Dumnezeu; el este al lui Antihrist, despre care ați auzit că vine, și acum chiar este în lume.

4 Voi sunteți din Dumnezeu, copilașii mei, și i-ați biruit³, pentru că Cel care este'n voi e mai mare decât cel care este'n lume.

5 Ei sunt din lume; de aceea grăiesc ca din lume, și lumea îi ascultă.

6 Noi suntem din Dumnezeu; cel ce-L cunoaște pe Dumnezeu, ascultă de noi; cel ce nu este din Dumnezeu, nu ascultă de noi. Din aceasta cunoaștem noi duhul adevărului și duhul rătăcirii.

7 Iubiților, să ne iubim unii pe alții, pentru că iubirea este de la Dumnezeu, și tot cel ce iubește este născut din Dumnezeu și-L cunoaște pe Dumnezeu.

8 Cel ce nu iubește, nu L-a cunoscut pe Dumnezeu, fiindcă Dumnezeu este iubire.

9 Întru aceasta s'a arătat iubirea lui Dumnezeu pentru noi, că Dumnezeu L-a trimis în lume pe Fiul Său Cel Unul-Născut, pentru ca noi să viem într-Însul.

10 Întru aceasta este iubirea: nu pentru că noi L-am iubit pe Dumnezeu, ci pentru că El ne-a iubit pe noi și L-a trimis pe Fiul Său jertfă de ispășire pentru păcatele noastre.

11 Iubiților, dacă Dumnezeu în acest fel ne-a iubit pe noi, datori suntem ca și noi să ne iubim unii pe alții.

²Își făcuse apariția erzia dochetășilor, potrivit căreia trupul lui Iisus nu a fost real, ci aparent; în consecință, și suferința Sa de pe cruce a fost tot aparentă.

³= Pe profetii mincinoși.

12 Pe Dumnezeu nimeni nu L-a văzut vreodată; dar dacă noi ne iubim unii pe alții, Dumnezeu rămâne'ntre noi și iubirea Lui în noi este desăvârșită.

13 Întru aceasta cunoaștem că rămânește intru El și El întru noi: că nouă din Duhul Său ne-a dat.

14 Și noi am văzut și mărturisim că Tatăl L-a trimis pe Fiul, Mântuitor al lumii.

15 Cel ce va mărturisi că Iisus este Fiul lui Dumnezeu, Dumnezeu rămâne întru el și el întru Dumnezeu.

16 Și noi am cunoscut iubirea pe care Dumnezeu o are pentru noi, și am crezut-o. Dumnezeu este iubire, și cel ce rămâne în iubire rămâne în Dumnezeu și Dumnezeu rămâne în el.

17 Întru aceasta este desăvârșită iubirea Lui pentru noi: ca noi să avem înțelegere în Ziua Judecății, pentru că așa cum este Acela, așa suntem și noi în lumea aceasta.

18 În iubire nu este frică; ci iubirea desăvârșită alungă frica, pentru că frica merge mâna'n mâna cu pedeapsa, iar cel ce se teme nu este desăvârșit în iubire.

19 Noi îl iubim pe Dumnezeu, pentru că El ne-a iubit întâi.

20 Dacă cineva zice: îl iubesc pe Dumnezeu!, dar pe fratele său îl urăște, mincinos este. Pentru că cel ce nu și iubește fratele pe care-l vede, nu-L poate iubi pe Dumnezeu pe care nu-L vede.

21 Și această poruncă o avem de la El: Cel care-L iubește pe Dumnezeu, să-l iubească și pe fratele său.

5

**Credința e biruință asupra lumii.
Întreita mărturie despre Fiul. Cunoașterea vieții veșnice.**

1 Tot cel ce crede că Iisus este Hristos, este născut din Dumnezeu; și tot cel ce iubește pe Cel care a născut, îl iubește și pe Cel care S'a născut din Acesta.

2 Întru aceasta cunoaștem că-i iubim pe fiii lui Dumnezeu: dacă-L iubim pe Dumnezeu și-I împlinim poruncile.

3 Căci iubirea de Dumnezeu aceasta este: Să-I păzim poruncile. Și poruncile Lui nu sunt grele,

4 pentru că tot cel ce e născut din Dumnezeu biruiește lumea; și aceasta-i biruința care-a biruit lumea: credința noastră.

5 Cine-i dar biruitorul lumii, dacă nu cel ce crede că Iisus este Fiul lui Dumnezeu?

6 Acesta este Cel care a venit prin apă și prin sânge; Iisus Hristos; nu numai prin apă; ci prin apă și prin sânge¹; și Duhul Cel ce mărturisește, pentru că Duhul este adevarul.

7 Fiindcă Trei sunt Cei ce mărturisesc în cer: Tatăl, Cuvântul și Sfântul Duh; și Aceștia Trei Una sunt.

8 Și trei sunt cei ce mărturisesc pe pământ: Duhul și apa și sângele; și aceștia trei întru una sunt².

9 Dacă noi primim mărturia oamenilor, mărturia lui Dumnezeu este mai mare,

¹= Apa și sângele care au țășnit din coasta lui Iisus pe cruce (In 19, 34-35), elemente care au și o încărcătură simbolică: purificare și răscumpărare; Botezul și Euharistia.

²Textual: aceștia trei sunt (orientați) spre unul (și același centru), dar cu ideea dinamică de intercomuniune

fiindcă aceasta este mărturia lui Dumnezeu: El a mărturisit despre Fiul Său.

10 Cel ce crede în Fiul lui Dumnezeu are mărturia în el; cel ce nu-L crede pe Dumnezeu, L-a făcut mincinos, pentru că n'a crezut în mărturia pe care Dumnezeu a mărturisit-o despre Fiul Său.

11 Și mărturia este aceasta: Dumnezeu ne-a dat viață veșnică, și această viață este în Fiul Său.

12 Cel care-L are pe Fiul, are viață; cel care nu-L are pe Fiul lui Dumnezeu, nu are viață.

13 Pe acestea vi le-am scris vouă, cei ce credeți întru numele Fiului lui Dumnezeu, pentru ca voi să știți că aveți viață veșnică.

14 Și aceasta este încrederea pe care o avem către El: Dacă cerem ceva după voința Lui, El ne ascultă.

15 Și dacă știm³ că El ne ascultă în tot ceea ce-I cerem, atunci știm că avem cererile⁴ pe care le-am cerut de la El.

16 Dacă cineva îl vede pe fratele său păcatuind – păcat nu de moarte –, să se roage, și „Dumnezeu” îi va da viață – celor ce nu păcatuiesc de moarte. Există și păcat de moarte; nu pentru un astfel de păcat zic eu să se roage.

17 Orice nedreptate este păcat, dar este și păcat care nu e de moarte.

18 Noi știm: tot cel ce e născut din Dumnezeu nu păcatuiește; dimpotrivă, Cel-Născut-din-Dumnezeu îl păzește, și Cel-Rău nu-l atinge.

³În sensul: dacă credem cu tărie, necondiționat.

⁴Desigur, conținutul cererilor. Despre puterea credinței de a converti virtualul în real vezi nota de la Mc 11, 24.

19 Știm că noi⁵ suntem din Dumnezeu și că lumea întreagă zace⁶ sub puterea Celui-Rău.

20 Dar știm că Fiul lui Dumnezeu a venit și ne-a dat nouă pricepere, ca să-L cunoaștem pe Dumnezeul-Cel-Adevărat; și noi suntem în Cel-Adevărat, în Fiul Său Iisus Hristos. Acesta este Dumnezeul-Cel-Adevărat și viața veșnică.

21 Fiilor, păziți-vă de idoli⁷! Amin.

---

⁵= Noi, în opoziție cu lumea (vezi mai departe).

⁶Înțelesul complet al verbului original este acela de a fi întins la orizontală într'o stare de anormalitate (suferință, boală, agonie) sau insaburitate.

⁷Dumnezeii mincinoși, cei ce î se opun Dumnezeului-Celui-Adevărat; aceștia pot fi zeii păgânilor sau idolii inimii (forțele care o abat de la Adevăraturul Dumnezeu).

Epistola Sobornicească a doua a Sfântului Apostol Ioan

1

Salutare. Adevăr și iubire.

1 Bătrânul¹, către aleasa Doamnă² și către fiii ei, pe care eu îi iubesc întru adevăr – și nu numai eu, ci și toți cei ce-au cunoscut adevărul –

2 În virtutea adevărului care rămâne întru noi și'n veac va fi cu noi:

3 Har, milă, pace fie cu voi de la Dumnezeu-Tatăl și de la Iisus Hristos, Fiul Tatălui, întru adevăr și iubire!

4 Foarte m'am bucurat că pe unii din fiii tăi i-am aflat trăind³ întru adevăr, aşa cum am primit noi poruncă de la Tatăl.

5 Își acum te rog, Doamnă – nu ca și cum ți-aș scrie o poruncă nouă, ci pe aceea pe care noi o avem încă de la'nceput -: să ne iubim unii pe alții.

6 Își aceasta este iubirea: să trăim după poruncile Lui; și aceasta este porunca,

aşa cum ați auzit-o de la'nceput: să trăiți întru iubire.

7 Pentru că mulți amăgitori au ieșit în lume⁴, care nu mărturisesc că Iisus Hristos a venit în trup; unul ca acesta e amăgitorul și antihristul.

8 Luați aminte la voi însivă, ca să nu pierdeți ceea ce ați lucrat, ci să primiți plată deplină.

9 Tot cel ce o apucă'nainte⁵ și nu rămâne în învățătura lui Hristos, nu-L are pe Dumnezeu; cel ce rămâne în învățătura Lui îi are, acela, și pe Tatăl, și pe Fiul.

10 Dacă vine cineva la voi și nu aduce învățătura aceasta, să nu-l primiți în casă și să nu-i ziceți: Bun venit!;

11 fiindcă cel ce-i zice: Bun venit! se face părtaş la faptele lui cele rele.

12 Deși am multe să vă scriu, n'am vrut s'o fac pe hârtie și cu cerneală; dar nădăduiesc să vin la voi și să vă vorbesc gură către gură, pentru ca bucuria noastră să fie deplină.

¹Autorul epistolei. Denumirea indică nu numai o vîrstă înaintată, ci și autoritatea morală.

²Una din Bisericile creștine ale Asiei Mici. Numită „Doamnă” pentru că e soția lui Hristos și mama celor aleși.

³Literal: umblând; comportându-se; urmând îndeaproapea.

⁴Dochetisti. Vezi nota de la 1 In 4, 2.

⁵= Cel ce părăsește disciplina învățătoare a Bisericii și, în numele râvnei de a-și lua un avans, se hazardază în speculații ce pot duce foarte ușor la erzie.

¹³ Te îmbrățișează copiii surorii tale cele alese⁶.

---

⁶= Membri comunității creștine din mijlocul căreia scrie, probabil, autorul.

Epistola Sobornicească a treia a Sfântului Apostol Ioan

1

Salutare. Colaborare și împotrivire.

1 Bătrânul¹, către Gaiu² cel iubit, pe care-l iubesc întru adevăr.

2 Iubitule, mă rog ca'ntru toate să sporești și să ai tot atâta sănătate precum îți este sufletul de spornic.

3 Mult m'am bucurat când au venit frații și au mărturisit despre adevărul tău, despre felul cum trăiești tu întru adevăr.

4 Mai mare bucurie decât aceasta nu am: să aud că fiii mei umblă întru adevăr.

5 Iubitule, ceea ce faci tu față de frați o faci cu credincioșie³, și aceasta pentru străini⁴,

6 care'n față Bisericii au dat mărturie despre iubirea ta. Bine vei face să-i

ajuți în călătoria lor într'un chip vrednic de Dumnezeu;

7 că pentru numele Său au plecat ei la drum, fără să primească nimic de la păgâni.

8 Noi, deci, datori suntem să-i sprijinim pe unii ca aceștia, ca să le fim împreună-lucrători pentru adevăr.

9 Eu am scris ceva Bisericii; dar Diotref, care ține să fie primul între ei, nu ne primește⁵.

10 Pentru aceea, dacă voi veni, îi voi aminti de faptele pe care le face, defăimându-ne cu vorbe urâte; și nemulțumit fiind el cu acestea, nici că el îi primește pe frați, nici că-i lasă pe cei ce vor să-i primească, și-i dă afară din Biserică.

11 Iubitule, nu urma⁶ răul, ci binele. Cel ce face binele, din Dumnezeu este; cel ce face răul, nu L-a văzut pe Dumnezeu.

12 Lui Dimitrie⁷ i s'a dat mărturie din partea tuturor și din partea adevărului

¹Vezi nota de la 2 In 1.

²Despre acest Gaiu nu știm nimic din altă parte. Din context: personaj important, rămas credincios Apostolului într'o comunitate tulburată de disidență unui oarecare Diotref.

³Cu fidelitate față de îndatoririle creștine.

⁴Pentru oaspeți; pentru creștinii din alte comunități, aflați în trecere.

⁵În sensul: refuză să ne recunoască autoritatea (apostolică).

⁶În sensul: nu imita.

⁷Fie un membru de seamă al comunității, fie purtătorul epistolei.

însuși; mărturie îi dăm și noi, și tu știi că mărturia noastră este adevărată.

¹³ Aveam multe să-ți scriu, dar nu vreau să ți le scriu cu cerneală și condei.

¹⁴ Nădăjduiesc însă ca'n curând să te văd, și vom vorbi gură către gură.

¹⁵ Pace tie! Prietenii te îmbrățișează. Îmbrățișați pe prieteni, pe fiecare după numele lui.

Epistola Sobornicească a Sfântului Apostol Iuda

1

Salutare. Judecarea apostolilor mincinoși. Mustrări și îndemnuri. Binecuvântare.

1 Iuda, rob al lui Iisus Hristos și frate al lui Iacob, celor care sunt chemați, iubiți întru Dumnezeu-Tatăl și păstrați pentru Iisus Hristos:

2 Înmulțească-vi-se mila, pacea și iubirea!

3 Iubiților, punându-mi eu toată sârguința în a vă scrie despre mântuirea noastră obștească, m'am văzut nevoit să vă scriu și să vă îndemn ca să vă luptați pentru credința care odată pentru totdeauna le-a fost dată sfintilor.

4 Căci printre voi s'au strecurat unii oameni mai demult rânduiți spre această osândă, neleguiuți care prefac în desfrânare harul Dumnezeului nostru și-L tăgăduiesc pe singurul nostru Stăpân și Domn, Iisus Hristos.

5 Vreau dar să vă amintesc vouă, celor ce odată pentru totdeauna le-ați știut pe toate acestea, că Domnul, după ce l-a izbăvit pe poporul Său din țara Egiptului, după aceea i-a dat pierzării pe cei ce n'au crezut.

6 Iar pe îngerii care nu și-au păzit vrednicia, ci și-au părăsit locașul, i-a pus în

pază sub întuneric, în lanțuri veșnice, spre judecata Zilei celei Mari;

7 aşa cum Sodoma și Gomora și cetățile dimprejurul lor care'n același chip ca ele s'au dat la desfrânare și au umblat după trup nefiresc¹, stau înainte ca pildă, suferind pedeapsa focului celui veșnic.

8 Tot astfel și acești visători: pângăresc trupul, leapădă Stăpânirea și blasfemiază Slăvile².

9 Dar Mihail, arhanghelul, când i se împotrivea diavolului certându-se cu el pentru trupul lui Moise³, n'a îndrăznit să-i aducă judecată defâimătoare, ci a zis: „Ceartă-te pe tine Domnul!”

10 Aceștia însă blasfemiază tot ceea ce nu cunosc; dar cele pe care ei le cunosc firește⁴, ca dobitoacele necuvântătoare, întru ele-și găsesc pieirea.

11 Vai lor! că au umblat în calea lui Cain, și pentru plată s'au dat cu totul

¹Literal: după altă carne = după legea nefirescă a cărnii.

²= Slăvile îngerești.

³Autorul preia o tradiție rabinică, consemnată în cartea apocrifă Înălțarea lui Moise, potrivit căreia diavolul își revendica trupul neînsuflețit al lui Moise sub cuvânt că acesta, de vreme ce omorâse un om, nu merita să fie îngropat.

⁴= Prin instinct (nu prin rațiune și nici prin descoperire).

în rătăcirea lui Balaam și au pierit ca'n răzvrătirea lui Core!

¹² Aceștia sunt curse ascunse⁵ la agapele⁶ voastre, fără sfială mâncând împreună cu voi și îmbuibându-se; nori fără apă purtați de vânturi!; pomi tomnatici fără roade, de două ori uscați și dezrădăcinăți!;

¹³ valuri sălbatice ale mării, care-și spumegă propria lor rușine!; stele rătăcitoare, cărora'n veac li se păstrează întunericul întunericului!

¹⁴ Dar despre ei a profetit și Enoch, al șaptelea „patriarh” de la Adam, zicând: Iată, venit-a Domnul întru miile de mii de sfinți ai Lui⁷,

¹⁵ ca să facă judecată'mpotriva tuturor și pe toți nelegiuții să-i mustre pentru toate faptele nelegiuirii lor în care au făcut fărădelege, și pentru toate cuvintele aspre pe care le-au rostit împotrivă-I păcătoșii netrebnici⁸.

¹⁶ Aceștia sunt cei ce murmură, cei nemulțumiți cu soarta lor, cei ce trăiesc după poftele lor; și gura lor grăiește vorbe umflate, pe oameni lăudându-i ca să tragă folos.

¹⁷ Dar voi, iubiților, amintiți-vă cuvintele prezise de apostolii Domnului nostru Iisus Hristos,

¹⁸ că ei vă spuneau: În vremea de pe urmă vor fi batjocoritori trăind după poftele lor nelegiuite.

¹⁹ Aceștia sunt cei ce fac dezbinări, oa-

⁵Literal: stânci marine acoperite de apă, în apropierea țărmului (primejdioase pentru navigatorii neprințuți sau imprudenți).

⁶= Mesele frătești ale creștinilor.

⁷Textual: miriade; număr infinit. Prin „sfinții Lui” se înțeleg îngerii Lui.

⁸Versetele 14-15: citat din Cartea lui Enoch, operă de autoritate în tradiția rabinică.

meni firești⁹, care nu-L au pe Duhul.

²⁰ Dar voi, iubiților, zidiți-vă pe voi înșivă întru preasfânta voastră credință, rugându-vă în Duhul Sfânt.

²¹ Păstrați-vă întru iubirea lui Dumnezeu, așteptând mila Domnului nostru Iisus Hristos spre viața cea veșnică.

²² Si de unii, de cei șovăielnici, fie-vă milă¹⁰;

²³ iar pe alții mântuiți-i smulgându-i din foc; de alții însă fie-vă milă'nrtru teamă¹¹, urând și cămașa'ntinată de carnea lor.

²⁴ Iar Celui ce poate să vă păzească pe voi de toată cădereea, și'naintea Slavei Sale să vă pună pe voi neprihăniți, întru bucurie,

²⁵ singurului Dumnezeu, Mântuitorul nostru prin Iisus Hristos Domnul nostru: slavă, preamarire, putere și stăpânire, mai'nainte de toți vecii¹² și acum și'ntru toți vecii¹³! Amin.

⁹Textual: oameni psihiți; călăuziți de afecte și pasiuni instabile (spre deosebire de oamenii duhovnicești, călăuziți de criteriile sigure și puterea Sfântului Duh; distincție clară făcută și de Apostolul Pavel).

¹⁰Variantă manuscrisă: (pe unii...) convingeți-i.

¹¹Asistați-i cu precauție, ca nu cumva să fiți și voi contaminați.

¹²Literal: mai'nainte de tot veacul; înainte de a se fi născut timpul și lumea.

¹³În viitor; de-a lungul nesfârșit al timpului.

Apocalipsa Sfântului Ioan

1

Introducere. Salutare către cele şapte Biserici. Vedenie pregătitoare.

¹ Descoperirea¹ lui Iisus Hristos, pe care Dumnezeu I-a dat-o pentru ca să le arate robilor Săi cele ce trebuie să se petreacă'n curând; și El, prin trimiterea îngerului Său², i-a destăinuit-o robului Său Ioan,

² care a mărturisit cuvântul lui Dumnezeu și mărturia lui Iisus Hristos, pe toate câte le-a văzut.

³ Fericit este cel care citește și cei ce ascultă cuvântul acestei profetii și păstrează cele scrise întrînsa!; pentru că vremea e aproape.

⁴ Ioan, celor şapte Biserici care sunt în Asia³: Har vouă și pace de la Cel-ce-Este și Cel-ce-Era și Cel-ce-Vine⁴ și de la cele şapte duhuri care sunt înaintea tronului Său,

⁵ și de la Iisus Hristos, Martorul

¹ Traducerea grecescului apokálypsis (apocalipsă).

² Îngerul Său: intermedianul dintre Iisus Hristos și autorul scrierii.

³ Provincia romană Asia, în vestul Asiei Mici, a cărei capitală era Efesul. Bisericile din ea (enumerate în v. 11) sunt selectate în funcție de cifra 7, simbolul plenitudinii și al universalității.

⁴ Întrreită dezvoltare a numelui Yahvé, în jurul definiției din Iș 3, 14.

cel credincios, Cel Întâi-Născut din morți⁵ și Domnul împăraților pământului. Celui ce ne iubește și prin sângele Său ne-a dezlegat din păcatele noastre

⁶ și ne-a făcut pe noi împărătie, preoți Dumnezeului și Tatălui Său, Lui fie-I slava și puterea în vecii vecilor! Amin.

⁷ Iată, El vine cu norii, și fizice ochi Il va vedea, și cei ce L-au împuns; și din pricina Lui se vor tângui toate semințiile pământului. Da! Amin!

⁸ Eu sunt Alfa și Omega⁶, zice Domnul Dumnezeu, Cel-ce-Este, Cel-ce-Era și Cel-ce-Vine, Atotciiitorul.

⁹ Eu, Ioan, fratele vostru și împreună cu voi părtaș la necazul și la împărăția și la răbdarea întru Iisus, fost-am în insula ce se cheamă Patmos⁷, pentru cuvântul lui Dumnezeu și pentru mărturisirea lui Iisus.

¹⁰ În duh am fost⁸ în zi de Duminică⁹, și în urma mea am auzit un glas mare ca de trâmbiță,

⁵ „Pârga celor adormiți” (1 Co 15, 20); primul fruct al învierii, garanția că toate celelalte vor veni după El.

⁶ Alfa și Omega, prima și ultima literă a alfabetului grecesc.

⁷ Insulă mică din arhipelagul Sporadelor, în Mediterana, la câteva ore sud-vest de Milet.

⁸ = Răpit; în stare de extaz.

⁹ Literal: Ziua Domnului. În latinește: Domini Dies = Duminica.

¹¹ care zicea: „Ceea ce vezi scrie într'o carte și trimete-o celor șapte Biserici: la Efes și la Smirna și la Pergam și la Tiatira și la Sardes și la Filadelfia și la Laodiceea”

¹² Si m'am întors să văd glasul care vorbea cu mine. Și'ntorcându-mă, am văzut șapte sfeșnice de aur;

¹³ și'n mijlocul sfeșnicelor, pe Cineva asemenea cu Fiul Omului, îmbrăcat în veșmânt lung până'n pământ și încins pe sub sân cu cingătoare de aur.

¹⁴ Capul Său și părul Său erau albe ca lâna albă, ca zăpada; și ochii Săi, ca para focului;

¹⁵ și picioarele Lui erau asemenea bronzului lămurit în cupitor¹⁰; și glasul Său era ca vuietul apelor multe;

¹⁶ în mâna Lui cea dreaptă avea șapte stele; și din gura Lui ieșea o sabie ascuțită, cu două tăișuri; iar fața Sa era ca soarele când strălucește'n puterea lui.

¹⁷ Și când L-am văzut, am căzut la picioarele Lui ca mort. Și El Și-a pus peste mine mâna dreaptă, zicând: „Nu te teme; Eu sunt Cel-dintâi și Cel-de-pe-urmă

¹⁸ și Cel-Viu. Mort am fost, și iată, sunt viu în vecii vecilor, și am cheile morții și pe ale iadului¹¹.

¹⁹ Scrie deci cele ce-ai văzut și cele ce sunt și cele ce-au să fie după acestea.

²⁰ Taina celor șapte stele pe care le-ai văzut în dreapta Mea și a celor șapte sfeșnice de aur: cele șapte stele sunt

¹⁰= Metal purificat și devenit lucios prin ardere.

¹¹Textual: Hades; numele prin care vechii Greci desemnau împărăția (subterană) a morților.

îngerii celor șapte Biserici, iar sfeșnicele cele șapte sunt șapte Biserici.

2

Trimiteri către Bisericile din Efes, Smirna, Pergam și Tiatira.

¹ Îngerului¹ Bisericii din Efes scrie-i: Aşa grăiesește² Cel ce ține'n dreapta Sa cele șapte stele, Cel ce umblă'n mijlocul celor șapte sfeșnice de aur:

² Îți știu faptele și osteneala și răbdarea și că nu-i poți suferi pe cei răi și că i-ai pus la'ncercare pe cei ce-și spun apostoli și nu sunt, și că i-ai aflat mincinoși,

³ și că ai răbdare și c'ai îndurat de dragul numelui Meu și că n'ai obosit.

⁴ Dar am împotriva ta că ți-ai părăsit iubirea dintâi.

⁵ Adu-ți aminte deci de unde ai căzut și pocăiește-te și fă-ți faptele cele dintâi; dar dacă nu, Eu vin la tine și voi muta sfeșnicul tău din locul lui..., dacă nu te vei pocăi.

⁶ Dar o ai pe aceasta: că urăști faptele Nicolaiților³, pe care și Eu le urăsc.

⁷ Cel ce are urechi, să audă ceea ce Du-hul le zice Bisericilor: Biruitorului⁴,

¹Îngerul (aici): duhul care patronează Biserica; conducătorul ei spiritual (episcopul).

²Literal: pe acestea le zice. Reformulat în spiritul vechiului limbaj profetic.

³Nicolaiții: membrii unei secte gnostice obscure, care-și revendicau – fără nici o acoperire – paternitatea lui Nicolae, unul din cei șapte diaconi (FA 6, 5). Proveniți dintre pagâni, practicau încă anumite forme de idolatrie și libertinajul erotic.

⁴= Celui ce, asemenea lui Iisus Hristos (In 16, 33), va învinge până la capăt încercările la care este supus.

lui îi voi da să mânânce din pomul vieții, care este'n raiul lui Dumnezeu⁵.

⁸ Iar îngerului Bisericii din Smirna scrie-i: Aşa grăieşte Cel-dintâi şi Cel-de-pe-urmă, Cel ce a murit şi a revenit la viaţă:

⁹ Îți ştii necazul şi săracia (tu însă eşti bogat⁶) şi defaimarea din partea celor ce-şi spun iudei şi nu sunt⁷, ci sinagogă a Satanei.

¹⁰ Nu te teme de cele ce ai să păti-meaşti. Iată, pe unii dintre voi va să-i arunce diavolul în temniţă, ca să fiţi puşi la'ncercare, şi veţi avea zece zile⁸ de necaz. Fii credincios⁹ până moarte ři-ti voi da cununa vieţii.

¹¹ Cel ce are urechi, să audă ceea ce Duhul le zice Bisericilor: Biruitorul nu va fi vătămat¹⁰ de moartea cea de-a doua¹¹.

¹² Iar îngerului Bisericii din Pergam scrie-i: Aşa grăieşte Cel ce are sabia ascuţită'n două tăișuri:

¹³ řtiu unde locuieşti: acolo unde-i sca-unul Satanei¹². Şi te ţii de numele Meu, şi credinţa nu Mi-ai tăgăduit-o

⁵Pomul vieţii din Fc 2, 9; aici: fericirea fă-găduită de Dumnezeu celor ce vor moştenei viaţă veşnică.

⁶= Bogăţia duhovnicească a creştinilor din Smirna, în opozitie cu săracia lor materială.

⁷Biserica e noul Israel; cei ce-o tăgăduiesc sau o persecută au rămas iudei doar cu numele.

⁸„Zece zile” indică o perioadă relativ scurtă (vezi Dn 1, 12).

⁹= Rămâi fidel faţă de credinţă în care te-ai angajat.

¹⁰În sensul: va scăpa neatins; răul va trece pe lângă el fără să-l rănească.

¹¹Spre deosebire de moartea cea dintâi, care este despărţirea sufletului de trup, moartea cea de-a doua va fi despărţirea sufletului de Dumnezeu, pedeapsa veşnică, echivalentă cu moartea însăşi a sufletului.

¹²Pergamul era un centru faimos al cultului imperial şi al ritualurilor idolatre.

nici chiar în zilele lui Antipa¹³, martorul Meu, credinciosul Meu, care-a fost ucis la voi, acolo unde locuieşte Satana.

¹⁴ Dar împotriva ta am câteva lucruri: Ai acolo pe unii care se ţin de învăţă-tura lui Balaam¹⁴, cel care-l învăţa pe Balac să pună piatră de potincire înaintea fiilor lui Israel, ca să mânânce carne jertfătă idolilor şi să se desfrâ-neze.

¹⁵ Aşa ři tu, îi ai pe unii care se ţin de învăţă-tura nicolaişilor.

¹⁶ Aşadar, pocăieşte-te; dar dacă nu, Eu vin la tine curând şi Mă voi război împotrivă-le cu sabia gurii Mele.

¹⁷ Cel ce are urechi, să audă ceea ce Duhul le zice Bisericilor: Biruitorul îi voi da din mana cea ascunsă¹⁵ ři-i voi da o pietricică albă¹⁶ ři pe pietricică scris un nume nou, pe care nimeni nu-l ştie decât cel care-l primeşte¹⁷.

¹⁸ Iar îngerului Bisericii din Tiatira scrie-i: Aşa grăieşte Fiul lui Dumnezeu, Cel căruia îi sunt ochii ca para focului şi picioarele asemenea bronzului:

¹⁹ Îți řtiu faptele ři iubirea ři credinţa ři slujirea ři răbdarea ři că faptele tale cele de pe urmă sunt mai multe decât cele dintâi.

²⁰ Dar am împotriva ta că o'ngădui pe femeia Izabela¹⁸, care-şi spune prooro-

¹³Textul îl indică drept mucenic creştin în epoca apostolică. Grecescul martys înseamnă martor, mărturisitor, martir.

¹⁴Vezi istoria lui Balaam în Nm 22-24.

¹⁵= Hrană cerească.

¹⁶Gemă (pe care se poate grava). Albul e simbol al biruinţei ři păci.

¹⁷Vezi şi 19, 12.

¹⁸Proorociţă falsă, idolatră ři perversă, asemenea soţiei cu acelaşi nume a regelui Ahab (3 Rg 16, 31; 4 Rg 9, 22). În variantă manuscrisă: „femeia ta, Izabela”; în acest caz, nume simbolic (ca acela al lui Balaam).

ciță și-i învață și-i amăgește pe robii
Mei să se desfrâneze și să mănânce cărnuri jertfite idolilor.

²¹ Si i-am dat timp să se pocăiască și nu vrea să se pocăiască de desfrânarea ei.

²² Iată, pe ea o arunc bolnavă'n pat; și pe cei ce se desfrânează cu ea, în mare necaz, dacă nu se vor pocăi de faptele lor.

²³ Si pe fiii ei¹⁹ cu moarte-i voi ucide, și toate Bisericile vor cunoaște că Eu sunt Cel care cercetez rărunchii și ini-mile și vă voi da vouă, fiecăruia, după faptele voastre.

²⁴ Dar v'o spun Eu vouă, celorlalți din Tiatira câți nu au învățătura aceasta, celor ce n'au cunoscut, aşa cum spun ei, adâncurile Satanei²⁰: nu pun peste voi o altă greutate,

²⁵ dar ceea ce aveți, țineți cu tărie până ce voi veni.

²⁶ Iar biruitorului și celui ce păzește pân'la capăt faptele Mele îi voi da stă-pânire peste neamuri²¹

²⁷ și cu toiag de fier le va păstorii și ca pe vasele de lut le va sfârâma, aşa cum și Eu am primit putere de la Tatăl Meu;

²⁸ și-i voi da Steaua cea de Dimineață²².

²⁹ Cel ce are urechi, să audă ceea ce Du-hul le zice Bisericilor.

¹⁹= Cei ce-i urmează învățătura și exemplul.

²⁰= Treapta cea mai de jos a ereziei și păcatului. „Aşa cum spun (cum o numesc) ei”: expresie curentă, extrasă probabil din doctrinele esoterice. Vezi contrastul cu „adâncurile lui Dumnezeu” din 1 Co 2, 10.

²¹Neamuri (aici): neamuri păgâne; totalitatea celor ce au respins mesajul lui Dumnezeu prin Iisus Hristos; comunitățile celor necredincioși (vezi și nota de la FA 13, 47).

²²= Pe Iisus Hristos Însuși (vezi 22, 16).

3

Trimiteri către Bisericile din Sardes, Filadelfia și Laodiceea.

¹ Iar îngerului Bisericii din Sardes scrie-i: Aşa grăiește Cel ce are cele şapte duhuri ale lui Dumnezeu și cele şapte stele: Îți stiu faptele, că-ți merge numele că trăiești¹, și ești mort.

² Priveghează și întărește ce-a mai rămas și era să moară. Că faptele tale nu le-am găsit împlinite'n fața Dumnezelui Meu.

³ Adu-ți aminte deci cum ai primit și-ai auzit; și păstrează și te pocăiește. Dar dacă nu vei priveghea, Eu voi veni ca un fur și tu nu vei ști în care ceas voi veni asupră-ți.

⁴ Dar ai în Sardes câteva nume², „oameni” care nu și-au intinat veșmintele; ele vor umbla cu Mine în alb, căci vrednice sunt.

⁵ Biruitorul va fi îmbrăcat astfel în veșminte albe și numele lui nu-l voi șterge din cartea vieții și-i voi mărturisi numele înaintea Părintelui Meu și ’naintea îngerilor Săi.

⁶ Cel ce are urechi, să audă ceea ce Du-hul le zice Bisericilor.

⁷ Iar îngerului Bisericii din Filadel-fia scrie-i: Aşa grăiește Cel-Sfânt, Cel-Adevărat, Cel ce are cheia lui David³, Cel ce deschide și nimeni nu va închide și Cel ce închide și nimeni nu va deschide:

⁸ Știi faptele tale – iată, am lăsat în fața ta o ușă deschisă pe care nimeni

¹Literal: că ai un nume că trăiești.

²= Ființe omenești. Relația intimă dintre nume și persoană. Vezi mai sus 2, 3 și nota de la FA 4, 10.

³Cheiul lui David: simbol al autorității (cf Is 22, 22).

nu poate s'o închidă –; că tu ai putere mică și Mi-ai păzit cuvântul și nu Mi-ai tăgăduit numele.

9 Iată, din sinagoga Satanei ți-i dau pe cei ce-și spun iudei și nu sunt, ci mint; iată, îi voi face să vină și să se’ncchine înaintea picioarelor tale și să-și dea seamă⁴ că te-am iubit.

10 Pentru că tu ai păzit cuvântul răbdării Mele⁵, și Eu te voi păzi pe tine de ceasul încercării, cel ce peste toată lumea va să vină ca să-i încerce pe cei ce locuiesc pe pământ.

11 Vin curând; ține ce ai, pentru ca nimeni să nu-ți ia cununa.

12 Biruitorul, pe el îl voi face stâlp în templul Dumnezeului Meu și afară nu va mai ieși; și voi scrie pe el numele Dumnezeului Meu și numele cetății Dumnezeului Meu – al noului Ierusalim care se pogoară din cer de la Dumnezeul Meu – și numele Meu cel nou.

13 Cel ce are urechi, să audă ceea ce Du-hul le zice Bisericilor.

14 Iar îngerului Bisericii din Laodiceea scrie-i: Așa grăiește Amin-ul⁶, Martorul cel credincios și adevarat, începutul zidirii lui Dumnezeu:

15 Îți știi faptele: tu nu ești nici rece, nici fierbinte. O, de-ai fi rece sau fierbinte!

16 Așa, pentru că ești căldicel – nici fierbinte, nici rece –, am să te vărs din gura Mea.

⁴ Literal: să cunoască.

⁵ Învățătura întemeiată pe răbdarea lui Iisus Hristos (2 Tes 3, 5; Evr 12, 1-2); de unde, răbdarea sfintilor (13, 10; 14, 12).

⁶ Amin-ul: Iisus Hristos (vezi 2 Co 1, 20); Daul prin excelență, garanția absolută a adevarului.

17 De vreme ce tu zici: Sunt bogat și m'am îmbogățit și de nimic n'am nevoie!, și pentru că nu știi că tu ești cel ticălos și vrednic de plâns și sărac și orb și gol,

18 te sfătuiesc să cumperi de la Mine aur lămurit în foc ca să te’mbogățești, și veșminte albe ca să te’embraci și să nu se dea pe față rușinea golicinii tale, și alifie⁷ ca să-ți ungi ochii și să vezi.

19 Eu pe câți îi iubesc îi mustru și-i pedepsesc⁸; fii râvnitor aşadar și pocăiește-te.

20 Iată, Eu stau la ușă și bat; de-Mi va auzi cineva glasul și va deschide ușa, voi intra la el și voi cina cu el și el cu Mine.

21 Biruitorului, lui îi voi da să șadă cu Mine pe tronul Meu, aşa cum și Eu am biruit și am sezut cu Tatăl Meu pe tronul Său.

22 Cel ce are urechi, să audă ceea ce Du-hul le zice Bisericilor”.

4

Tronul lui Dumnezeu și corul cresc.

1 După aceasta m'am uitat: și iată, o ușă era deschisă’n cer; și glasul cel dintâi – cel pe care-l auzisem vorbind cu mine ca o trâmbită – mi-a zis: „Suie-te aici și-ți voi arăta ce trebuie să fie după acestea!”

⁷ Textual: collyr = unguent pentru afecțiunile oftalmice.

⁸ Grecescul paidévo are sensul de a pedepsi într'un sistem de educație și instruire; a aplica unui copil o corecție cu scopul de a-l îndrepta. E pedeapsa care'n vechea limbă română se cheamă „certarea lui Dumnezeu”.

² Îndată am fost în duh¹; și iată, un tron era în cer; și pe tron ședea Cineva.

³ Și Cel care ședea semăna la vedere cu piatra de iasp² și de sardiu³, iar de jur împrejurul tronului era un curcubeu⁴ cu înfățișarea smaraldului⁵.

⁴ Și'mprejurul tronului, douăzeci și patru de tronuri; și pe tronuri, șezând, douăzeci și patru de Bătrâni⁶ îmbrăcați în veșminte albe; și pe capetele lor, cununi de aur.

⁵ Și din tron ieșeau fulgere și glasuri și tunete; și'n fața tronului ardeau șapte făclii de foc, care sunt cele șapte duhuri ale lui Dumnezeu.

⁶ Și'n fața tronului, ca o mare de sticlă asemenea cristalului. Și'n mijlocul tronului și'mprejurul tronului, patru Ființe pline de ochi dinainte și dinapoi.

⁷ Și Ființa cea dintâi, asemenea leului; a doua Ființă, asemenea juncului; a treia Ființă are față ca a unui om; iar a patra Ființă, asemenea vulturului care zboară⁷.

⁸ Și cele patru Ființe au fiecare din ele câte șase aripi; de jur-împrejur și

¹= În stare de extaz.

²Piatră prețioasă; poate avea culori diferite.

³Piatră prețioasă transparentă, de culoare brună; dacă e roșie: cornalină.

⁴Curcubeul e simbolul milei lui Dumnezeu, al împăcării și al păcii (Fc 9, 13, 16).

⁵Piatră prețioasă de culoare verde. Desigur, semnificația tuturor acestor nestemate nu izvorăște din forma, ci din culorile lor, ele simbolizând splendoarea Celui ce șade pe tron.

⁶Semnificații posibile: cei 12 patriarhi ai Vechiului Testament și cei 12 apostoli ai Domnului; cele 24 de ordine sacerdotală menționate în 1 Par 24, 1-19. Oricum, prin tronurile și cununile lor, Bătrâni participă la slava dumneiească, pe care o laudă asemenea îngerilor.

⁷În iconografia răsăriteană, cele patru asemănări ale acestor ființe au devenit simboluri ale celor patru evangheliști.

pe dinlăuntru sunt pline de ochi; și odihnă nu au ziua și noaptea, zicând: „Sfânt, Sfânt, Sfânt, Domnul Dumnezeu, Atotțitorul, Cel-ce-Era și Cel-ce-Este și Cel-ce-Vine”.

⁹ Si de câte ori acele Ființe îi vor da slavă, cinste și mulțumită Celui ce șade pe tron, Celui ce este viu în vecii vecilor,

¹⁰ cei douăzeci și patru de Bătrâni vor cădea înaintea Celui ce șade pe tron și I se vor încchina Celui ce este viu în vecii vecilor și-si vor așterne cununile înaintea tronului, zicând:

¹¹ „Vrednic ești Tu, Domnul și Dumnezeul nostru, să primești slava și cinstea și puterea, fiindcă Tu ai zidit⁸ toate lucrurile, și prin voia Ta au fost⁹ și s-au zidit¹⁰”.

5

Cartea cu șapte peceți și Mielul.

¹ Am văzut apoi în mâna dreaptă a Celui ce ședea pe tron o carte scrisă pe dinlăuntru și pe dos¹, pecetluită cu șapte peceți².

² Și-am văzut un înger puternic care striga cu glas mare: „Cine oare este vrednic să deschidă cartea și să-i desfaçă pecețile?”

³ Dar nimeni în cer, nici pe pământ, nici sub pământ nu putea să deschidă cartea, nici să se uite' n ea.

⁸= Ai creat.

⁹= Au venit în existență.

¹⁰ În limba română, reflexivul cu conotație de pasiv (m'am născut = am fost născut); vezi și In 1, 3.

¹ Cartea: o foaie lungă de papirus, pergament sau aramă, scrisă pe ambele fețe, înfășurată ca un sul.

²= Caracterul secret al conținutului.

⁴ Si eu mult plângeam că nimeni n'a fost găsit vrednic să deschidă cartea, nici să se uite'n ea.

⁵ Si unul dintre Bătrâni mi-a zis: „Nu plâng! Iată, Leul din seminția lui Iuda³, rădăcina lui David, El a biruit să deschidă cartea și celeșapte peceți ale ei”.

⁶ Si'n mijlocul tronului și al celor patru Ființe și'n mijlocul Bătrânilor am văzut un Miel, stând ca înjunghiat⁴; El avea șapte coarne și șapte ochi⁵, care sunt cele șapte duhuri ale lui Dumnezeu trimise'n tot pământul.

⁷ Si El a venit și a luat cartea din dreapta Celui ce ședea pe tron.

⁸ Si când a luat cartea, cele patru Ființe și cei douăzeci și patru de Bătrâni au căzut înaintea Mielului, fiecare având o țiteră și cupe de aur pline cu tămâie, care sunt rugăciunile sfinților.

⁹ Si cântau o cântare nouă, zicând: „Vrednic ești să iei cartea și să-i deschizi pecețiile, pentru că Tu ai fost înjunghiat, și cu sângele Tău I-ai răscumpărat lui Dumnezeu oameni din fiecare seminție și limbă și popor și neam; ¹⁰ și i-ai făcut pe ei împărătie și preoți Dumnezeului nostru, și ei vor domni pe pământ”.

¹¹ Si-am văzut și-am auzit glas de îngeri mulți, de jur-împrejurul tronului și-al Ființelor și-al Bătrânilor; și nu-

³Iisus Hristos din profetia mesianică a patriarhului Iacob (Fc 49, 9-10).

⁴= Iisus Hristos (de 28 de ori menționat în Apocalipsă sub numele de Miel). Vezi contrastul dintre „Leul” (puternic, triumfalistic) în viziunea Vechiului Testament și „Mielul înjunghiat” (nevinovăția sacrificială) în aceea a creștinismului.

⁵Dublu simbol: plenitudinea puterii Sale și a capacității de a scruta adâncurile existenței.

mărul lor era miriade de miriade⁶ și mii de mii⁷,

¹² zicând cu glas mare: „Vrednic este El, Mielul cel înjunghiat, să primească puterea și bogăția și înțelepciunea și tăria și cinstea și slava și binecuvântarea!”

¹³ Si toată făptura care este'n cer și pe pământ și sub pământ și'n mare, și pe toate câte sunt într'însele le-am auzit, zicând: „Celui ce șade pe tron și Mielului, Lor fie-le binecuvântarea și cinstea și slava și puterea în vecii vecilor!”

¹⁴ Si cele patru Ființe ziceau: „Amin!” Iar Bătrâni căzură la pământ și se'nchinăra.

6

Primele șase peceți.

¹ Si-am văzut când Mielul a deschis-o pe cea dintâi din cele șapte peceți; și pe una din cele patru Ființe am auzit-o, zicând cu glas ca de tunet: „Vino și vezi!”

² Si m'am uitat: și iată, un cal alb; și cel ce ședea pe el avea un arc; și i s'a dat o cunună¹ și a pornit biruind și să biruiască.

³ Când a deschis peceata a doua, am auzit-o pe cea de a doua Ființă, zicând: „Vino și vezi!”

⁴ Si un alt cal a ieșit, roșu ca focul²; și celui ce ședea pe el i s'a dat să ia pacea de pe pământ, ca oamenii să

⁶Literal: zeci de mii de zeci de mii (10.000: simbol pentru numărul infinit; miriade).

⁷Vezi și Dn 7, 10.

¹Albul și cununa: simboluri ale biruinței.

²Roșu: simbol al violențelor războinice.

se'njunghie între ei; și o sabie mare i s'a dat.

5 Si când a deschis pecetea a treia, am auzit-o pe cea de a treia Ființă, zicând: „Vino și vezi!“ Si m'am uitat: și iată, un cal negru³; și cel ce ședea pe el avea în mâna lui un cântar.

6 Si-am auzit ca un glas în mijlocul celor patru Ființe, care zicea: Măsura de grâu, un dinar⁴ și trei măsuri de orz, un dinar; cât despre untdelemn și vin, nu le vătăma⁵.

7 Si când El a deschis pecetea a patra, am auzit glasul celei de a patra Ființe, zicând: „Vino și vezi!“

8 Si m'am uitat: și iată, un cal șarg⁶; și numele celui ce ședea pe el era Moartea; și Iadul⁷ se ținea în urmă-i. Si peste a patra parte a pământului li s'a dat lor putere să ucidă cu sabie și cu foamete și cu moarte și cu fiarele pământului.

9 Si când a deschis pecetea a cincea, am văzut sub Jertfelnic⁸ sufletele celor înjunghiați din pricina cuvântului lui Dumnezeu și din pricina mărturiei pe care o aveau⁹.

³Negru: simbol al săraciei, lipsurilor și foamei ce-i urmează războuiului.

⁴O măsură: ceva mai mult de un litru; un dinar: plata medie pentru o zi de lucru (Mt 20, 2). Pentru o măsură, dinarul e un preț exorbitant.

⁵= Cruță-le. Pentru „a vătăma“ vezi nota de la 2, 11.

⁶Gâlbui; verde-palid; simbol al molimei și morții.

⁷Textual: Hades-ul; împărăția morților; spațiul care va colecta recolta (ca o remorcă în urma secerătoarei).

⁸= Sub altarul pe care se aduc jertfele. Înjunghiați asemenea Mielului, martirii participă la jertfa Acestui și sunt aşezați sub altarul ceresc.

⁹Fie că purtau mărturia lui Iisus pe care-L mărturisiră, fie că purtau semnele propriei lor mărturisiri.

10 Si strigau cu glas mare și ziceau: „Stăpâne sfinte și adevărate, până când oare nu judeci și nu răzbuni sângele nostru, „cerându-l“ de la cei ce locuiesc pe pământ?“¹⁰

11 Si fiecăruia din ei i s'a dat un vesmânt alb; și li s'a spus să stea'n odihnă încă puțină vreme, până ce vor împlini numărul¹¹ și cei împreună-slujitori cu ei, și frații lor, cei ce aveau să fie omorâți ca și ei.

12 Si când El a deschis pecetea a șasea, eu m'am uitat; și iată, cutremur mare a fost; soarele s'a făcut negru ca un sac de pâslă și luna'ntreagă s'a făcut ca sângele,

13 și stelele cerului au căzut pe pământ așa cum smochinul își leapădă smochinele verzi când e zgâltăit de vijelie;

14 iar cerul s'a'ndepărta ca o carte'nvălătucită¹², și piece munte și insulă s'au mișcat din locurile lor.

15 Si împărații pământului și domnii și căpeteniile și bogații și puternicii, și tot robul și tot omul liber s'au ascuns în peșterile și'n stâncile munților,

16 strigându-le munților și stâncilor: „Cădeți peste noi și ascundeți-ne de față Celui ce șade pe tron și de mânia Mielului;

17 c'a venit Ziua, „ziua“ cea mare a mâniei Lor, și cine poate să stea'n picioare?“

¹⁰= Cât oare vei mai întârzia să faci judecată și răzbunare împotriva celor ce ne-au ucis?

¹¹Un număr pe care Dumnezeu îl știe mai dinainte. Persecuțiile și martirul vor continua până la împlinirea acestui număr, după care va urma judecata.

¹²Ca un pergament scris care se face sul (ascunzându-și conținutul).

7

Cei 144.000 de pecetluiți ai lui Israel.

1 După aceasta am văzut¹ patru îngeri stând la cele patru colțuri ale pământului și ținând în frâu cele patru vânturi ale lui, pentru ca vânt să nu sufe pe pământ, nici pe mare, nici peste vreun copac.

2 Și-am văzut un alt înger, care se ridică de la Soare-Răsare și avea pecetea² Viului Dumnezeu; el a strigat cu glas puternic către cei patru îngeri cărora li s'a dat să vatăme pământul și marea,

3 zicând: „Nu vatămați pământul, nici marea, nici copacii, până ce nu-i vom pecetlui pe robii Dumnezeului nostru pe frunțile lor”.

4 Și-am auzit numărul celor pecetluiți: o sută patruzeci și patru de mii³ de pecetluiți, din toate semințiile fiilor lui Israel⁴:

5 Din seminția lui Iuda, douăsprezece mii de pecetluiți; din seminția lui Ruben, douăsprezece mii; din seminția lui Gad, douăsprezece mii;

6 din seminția lui Așer, douăsprezece mii; din seminția lui Neftali, douăsprezece mii; din seminția lui Manase, douăsprezece mii;

¹Acest capitol este un interludiu între pecetea a șasea și a șaptea (așa cum va fi un interludiu între a șasea și a șaptea trâmbiță – 10, 11; 11, 14).

²Sigiliul; obiectul gravat cu care se sigilează, prin marcare, ceva sau cineva.

³Numărul simbolic: 122 x 1000 (pătratul numărului sfânt – Israel – înmulțit cu numărul duratei lungi, indefinite); desemnează pléroma, totalitate, întregul, plenitudinea (nu lipsește nici unul din cei ce urmău să se mândtuiască).

⁴Simbol: noul Israel (Biserica lui Hristos).

7 din seminția lui Simeon, douăsprezece mii; din seminția lui Levi, douăsprezece mii; din seminția lui Isahar, douăsprezece mii;

8 din seminția lui Zabulon, douăsprezece mii; din seminția lui Iosif, douăsprezece mii; din seminția lui Veniamin, douăsprezece mii de pecetluiți.

9 După acestea, m'am uitat: și iată, multime multă pe care nimeni nu putea să o numere, din tot neamul și „din toate” semințiile și popoarele și limbile, stând înaintea tronului și înaintea Mielului, îmbrăcați în veșminte albe și cu ramuri de finic în mâinile lor

10 și strigau cu glas mare, zicând: „Mântuirea Îi este⁵ Dumnezeului nostru Celui ce șade pe tron și Mielului!”

11 Și toți îngerii stăteau împrejurul tronului și al Bătrânilor și al celor patru Ființe, și au căzut pe fețele lor înaintea tronului și I s'au închinat lui Dumnezeu,

12 zicând: „Amin! Binecuvântarea și slava și înțelepciunea și mulțumirea și cinstea și puterea și tăria fie-I Dumnezeului nostru în vecii vecilor. Amin!”

13 Iar unul dintre Bătrâni a luat cuvântul și mi-a zis: „Aceștia, care sunt îmbrăcați în veșminte albe, cine sunt ei și de unde-au venit?”

14 Și eu i-am spus: „Domnul meu, tu o știi”. Și el mi-a spus: „Aceștia sunt cei ce vin din necazul cel mare; veșmintele și le-au spălat și le-au înălbit în sângele Mielului⁶.

15 Iată de ce sunt ei înaintea tronului lui Dumnezeu, și'n templul Său Îi slu-

⁵= Îi aparține (puterea de a mânțui).

⁶Conotație antinomică: sângele lui Hristos este cel ce purifică și conferă imacularea (pentru „a înălbi” vezi Mc 9,3).

jesc ziua și noaptea; și Cel ce șade pe tron îi va sălăslui în cortul Său:

¹⁶ nu vor mai flămânci, nici nu vor mai înseta, nici soarele nu se va mai prăvăli peste ei, și nici o arșiță.

¹⁷ Fiindcă Mielul Care stă'n mijlocul tronului îi va paște pe ei⁷ și-i va duce la izvoarele apelor vietii; și Dumnezeu va șterge toată lacrima de pe ochii lor".

8

Pecetea a șaptea și cădelnița de aur. Primele patru trâmbițe.

¹ Și când Mielul a deschis pecetea a șaptea, tăcere s'a făcut în cer, ca la o jumătate de ceas¹.

² Și-am văzut pe cei șapte îngeri care stau înaintea lui Dumnezeu; și li s'a dat lor șapte trâmbițe².

³ Și un alt înger a venit și a stat la altar, având o cădelniță de aur; și i s'a dat lui tămâie multă, pentru cămpreună cu rugăciunile tuturor sfinților s'o aducă pe altarul de aur cel de dinaintea tronului.

⁴ Și fumul tămâiei s'a suit din mâna îngerului, împreună cu rugăciunile sfinților, înaintea lui Dumnezeu.

⁵ Și îngerul a luat cădelnița și a umplut-o din focul altarului și a aruncat pe pământ; și s'a pornit tunete și glasuri și fulgere și cutremur.

⁷ Antinomie: Mielul devenit Păstor („Păstorul cel bun”, vezi In 10, 1-16).

¹ În simbol: perioadă relativ scurtă, dar încordată, sub tensiune, în aşteptarea teribilelor evenimente ce vor urma; liniștea văzduhului înaintea furtunii.

² Trâmbița (trompetă): instrument muzical simbolic, care anunță marile intervenții justițiere ale lui Dumnezeu (vezi și cele șapte plăgi ale Egiptului, Iș 9, 23 și urm.)

⁶ Iar cei șapte îngeri care aveau cele șapte trâmbițe s'a gătit să trâmbițeze.

⁷ Și a trâmbițat întâiul înger: și s'a pornit grindină și foc amestecat cu sânge și au căzut pe pământ; și a ars o treime din pământ, și au ars o treime din copaci, și a ars iarba verde toată.

⁸ Și a trâmbițat al doilea înger: și ceva ca un munte mare arzând în foc s'a prăbușit în mare. Și o treime din mare s'a prefăcut în sânge,

⁹ și o treime din făpturile cu viață'n ele care sunt în mare au murit, și o treime din corăbii s'a sfărâmat.

¹⁰ Și a trâmbițat al treilea înger: și o stea uriașă a căzut din cer arzând ca o fâclie, și a căzut peste o treime din râuri și peste izvoarele apelor.

¹¹ Și numele stelei: i se zice Pelin³. Și o treime din ape s'a făcut ca pelinul și mulți dintre oameni au murit din pricina apelor, că se făcuseră amare.

¹² Și a trâmbițat al patrulea înger: și o treime din soare a fost lovitură, și-o treime din lună și o treime din stele, pentru ca o treime din ele să se'ntunece, și ziua să-și piardă o treime din lumină, și noaptea tot aşa.

¹³ Și-am văzut și-am auzit un vultur care zbura spre înaltul cerului și striga cu glas mare: „Vai, vai celor ce locuiesc pe pământ, vai lor din pricina celor loralte glasuri ale trâmbiței celor trei îngeri care-s gata să trâmbițeze!”

³ Textual: Absint. Plantă amară, socotităotrăvitoare; simbol al amărăciunii și nocivității pedepselor.

9

Trâmbițele a cincea și a șasea.

1 Și a trâmbițat al cincilea înger: și-am văzut o stea căzută din cer pe pământ¹; și i s'a dat cheia fântânii adâncului²,

2 și ea a deschis fântâna adâncului; și din fântână s'a ridicat un fum ca fumul unui mare cuptor; și soarele și văzduhul s'au întunecat de fumul fântânii.

3 Și din fum au ieșit lăcuste³ pe pământ și li s'a dat lor putere precum putere au scorpiaile pământului.

4 Și li s'a poruncit să nu vatâme iarba pământului și nici o verdeață și nici un copac, ci numai pe oamenii care nu au pe frunțile lor pecetea lui Dumnezeu.

5 Și li s'a dat lor nu ca să-i omoare, ci ca ei să fie chinuiți timp de cinci luni⁴; și chinul lor este la fel ca chinul de scorpie când înțeapă un om.

6 Și'n zilele acelea vor căuta oamenii moartea și nu o vor afla; și vor dori să moară... și moartea va fugi de ei.

7 Iar înfățișarea lăcustelor era asemenea unor cai pregătiți de război. Și aveau pe capete cununi ca de aur⁵; și fețele le erau ca niște fețe de oameni.

¹Simbol posibil: un înger căzut; Satana însuși (Lc 10, 18); Abaddon (v. 11).

²Fântâna adâncului: craterul abisului; deschiderea spre adâncul-fără-fund („cele mai de jos ale pământului”), sălaşul normal și definitiv al diavolilor (vezi Lc 8, 31 și nota).

³Lăcustele: simbol clasic al devastării. Descriptiile de mai jos le prezintă însă ca pe niște ființe demonice, sub comanda lui Abaddon.

⁴Jumătatea lui 10 (număr perfect), 5 semnifică, de obicei, măsura sau durata unei pedepse, a unei penalizări (Iș 22, 1; Nm 3, 47; 18, 16). În cazul de față, durata invaziei lăcustelor.

⁵Nu „de aur”, ci „ca de aur”; preconizând bi-ruință.

8 Aveau păr ca părul de femei⁶, și dinții lor erau ca ai leilor.

9 Și aveau pieptare ca platoșele de fier, iar vuietul aripilor lor era ca vuietul unor care de luptă cu mulți cai caleargă'n bătălie.

10 Și aveau cozi asemenea scorpiorilor, și bolduri⁷; și'n cozile lor le este puterea de a-i vătăma pe oameni timp de cinci luni.

11 Și ca'mpărat al lor îl au pe îngerul adâncului, al cărui nume în evreiește este Abaddon⁸, iar în elinește are numele Apollion⁹.

12 Întâiul „vai” a trecut; iată că după aceasta vin încă două „vai”-uri.

13 Și a trâmbițat al șaselea înger: și-am auzit un glas din cele patru cornuri ale altarului de aur care este'naintea lui Dumnezeu,

14 zicând către îngerul al șaselea, cel care avea trâmbița: „Dezleagă-i pe cei patru îngeri care sunt legați la râul cel mare, Eufratul¹⁰”.

15 Și cei patru îngeri, care erau ținuți gata pentru ceasul și ziua și luna și anul acela, au fost dezlegați pentru ca să omoare o treime din oameni.

16 Și numărul oştirilor călărimii era de douăzeci de mii de ori câte zece mii¹¹; le-am auzit numărul.

17 Și caii și pe cei ce sedeaup pe ei i-am văzut astfel în vedenie: aveau platoș

⁶Imaginea războinicilor barbari, care luptau despletită, cu coamele'n vânt.

⁷Ace în vârfurile cozilor.

⁸În ebraică, abaddon înseamnă distrugere, nimicire, pustiere, ruină.

⁹Nimicitorul; Distrugătorul.

¹⁰Fluviu în Mesopotamia; frontieră de răsărit a imperiului roman, cea care stăvilea invaziile Mezilor și Partiilor.

¹¹Vezi nota de la 5, 11.

de foc și de iachint¹² și de pucioasă, iar capetele sailor semănau cu capetele leilor, și din gurile lor ieșea foc și fum și pucioasă.

¹⁸ De aceste trei plăgi au fost uciși o treime din oameni: de focul și de fumul și de pucioasa care ieșea din gurile lor;

¹⁹ pentru că puterea sailor le este în gură și în cozi; căci cozile lor sunt asemenea șerpilor: având capete, vatămăși cu acestea.

²⁰ Dar ceilalți oameni, care n’au murit de plăgile acestea, nu s’au pocăit de faptele măinilor lor: să nu se mai închine demonilor și idolilor de aur și de argint și de aramă și de piatră și de lemn, care nu pot nici să vadă, nici să audă, nici să umble;

²¹ și nu s’au pocăit de crimele lor, nici de vrăjitorile lor, nici de desfrânarea lor, nici de hoțiile lor.

10

Îngerul și cartea cea mică¹.

¹ Și-am văzut un alt înger puternic, pogorându-se din cer, învăluit într’un nor; și pe capul său, curcubeul; și fața lui, ca soarele; și picioarele lui, ca niște stâlpi de foc.

² Și în mâna avea o carte mică, deschisă. Și și-a pus piciorul cel drept pe mare, iar pe cel stâng pe pământ,

³ și a strigat cu glas mare, aşa cum rănește un leu. Iar când a strigat, cele șapte tunete și-au slobozit glasurile.

¹² Iachint: un fel de safir sau ametist, albastru-violet. Cele trei elemente din acest verset (focul, iachintul și pucioasa) implică și simbolica culorilor.

¹ Interludiu între trâmbițele a șasea și a șaptea (vezi nota de la 7, 1).

⁴ Și când cele șapte tunete au vorbit², eu eram să scriu, și-am auzit o voce care zicea din cer: „Pecetluiește cele ce-au vorbit cele șapte tunete și nu le scrie!”

⁵ Iar îngerul pe care l-am văzut stând pe mare și pe pământ și-a ridicat mâna dreaptă către cer

⁶ și s’ă jurat pe Cel ce este viu în vecii vecilor, pe Cel ce a făcut cerul și cele ce sunt în cer, și pământul și cele ce sunt pe pământ, și marea, și cele ce sunt în mare, că timp nu va mai fi³,

⁷ ci în zilele când cel de al șaptelea înger va grăi – când va fi să trâmbițeze –, atunci taina lui Dumnezeu, aşa cum le-a binevestit El robilor Săi profetiei, este încheiată⁴.

⁸ Iar glasul din cer pe care-l auzisem a vorbit din nou cu mine și a zis: „Mergi de ia cartea cea deschisă în îngerului care stă pe mare și pe pământ!”

⁹ Și m’am dus la înger și i-am zis să-mi dea cărticica. Și mi-a răspuns: „Ia-o și mănânc-o⁵; și pântecele și-l va amărî, dar în gura ta va fi dulce ca mierea”.

¹⁰ Și-am luat din mâna îngerului cărticica și am mânca-o; și în gura mea era dulce ca mierea, dar după ce am mânca-o mi s’ă amărât pântecele⁶.

¹¹ Și mi s’ă spus⁷: „Tu trebuie ca din nou să profetești⁸ la o mulțime de po-

² Vocea amplificată a lui Dumnezeu (vezi Ps 28, 3).

³ = Nici o amânare.

⁴ = Dusă până la sfârșit.

⁵ = Asimilează-i conținutul.

⁶ Dulce, pentru că ea cuprinde cuvintele lui Dumnezeu și mila Sa; amară, pentru că vestește înfricoșătoarea Judecată.

⁷ De către Dumnezeu sau de către înger.

⁸ = Să aduci la cunoștință planul și voia lui Dumnezeu. Din nou (probabil): ceea ce urmează; a doua jumătate a Apocalipsei (capitolele 12-22).

poare și de neamuri și de limbi și de'mpărați".

11

Cei doi martori. A șaptea trâmbită.

¹ Și mi s'a dat o trestie asemenea unui toiac, spunându-mi-se: „Scoală-te și măsoară templul lui Dumnezeu și altarul și pe cei ce se închină în el¹.

² Și curtea cea din afară a templului las-o pe dinafără și n'o măsura, pentru că ea le-a fost dată neamurilor, iar acestea vor călca'n picioare cetațea sfântă timp de patruzeci și două de luni².

³ Și celor doi martori ai Mei³ le voi da putere și ei vor profeti, îmbrăcați în sac⁴, o mie două sute și șaizeci de zile".

⁴ Aceştia sunt cei doi măslini și cele două sfeșnice care stau înaintea Domnului pământului.

⁵ Și dacă vrea cineva să-i vatăme, foc le iese din gură și le mistuie vrăjmașii; și dacă ar vrea cineva să-i vatăme, tot aşa trebuie și el ucis.

⁶ Aceştia putere au să'nchidă cerul, pentru ca ploaia să nu plouă în zilele profetiei lor, și putere au peste ape să le schimbe'n sânge și să lovească pământul cu orice fel de plagă, oridecători vor voi.

¹Măsurătoare în vederea crucei lor de la dezastru (vezi Za 2, 5-6).

²42 de luni = 1260 zile = 3 ani și jumătate; o perioadă destul de lungă, dar limitată.

³Aceştia nu sunt numiți, dar ei trebuie crezuti. Simbol al celor ce-L vor mărturisi pe Hristos în fața prigoniitorilor, având ca prototipuri vechite-testamentare pe Ilie și Moise (vezi mai jos).

⁴Semn că misiunea lor este aceea de a îndemna la pocăință.

⁷ Și când își vor isprăvi mărturia, Fiara care se ridică din adânc⁵ va face război cu ei și-i va birui și-i va omorî.

⁸ Și leșurile lor vor zacea în piața cetății celei mari, care simbolic⁶ se cheamă Sodoma și Egipt⁷, acolo unde și Domnul lor a fost răstignit.

⁹ Și timp de trei zile și jumătate, oameni din popoare și din seminții și din limbi și din neamuri le vor privi leșurile și nu vor îngădui ca trupurile lor moarte să fie puse'n mormânt.

¹⁰ Și-asupra lor se vor bucura locuitoarii de pe pământ și se vor veseli și-si vor trimite daruri unii altora, pentru că acești doi profeti i-au chinuit pe locuitorii de pe pământ.

¹¹ Și după cele trei zile și jumătate, duh de viață de la Dumnezeu a intrat în ei și-au stat pe picioarele lor; și frică mare a căzut peste cei ce se uitau la ei.

¹² Și au auzit un glas puternic din cer, zicându-le: „Suiți-vă aici!" Și s'au suit la cer într'un nor; și dușmanii lor au privit la ei.

¹³ Și'n ceasul acela s'a făcut cutremur mare; și a zecea parte din cetate s'a prăbușit și au pierit în cutremur șapte mii de oameni; iar ceilalți s'au înfricoșat și I-au dat slavă Dumnezeului cerului.

¹⁴ Al doilea „vai” a trecut; al treilea „vai”, iată, vine de'ndată⁸.

¹⁵ Și a trâmbițat al șaptelea înger: și au fost în cer glasuri puternice, zicând:

⁵Pentru „adânc” vezi nota de la 9, 1. „Fiara”: Antihrist.

⁶Literal: duhovnicește; în plan spiritual; alegoric.

⁷Ierusalimul; în Is 1, 9-10 e numit Sodoma (din pricina păcatelor lui).

⁸Sfârșitul interludiului dintre trâmbițele a șasea și a șaptea.

Împărăția lumii a devenit a Domnului nostru și a Hristosului Său și El⁹ va împărăți în vecii vecilor.

¹⁶ Si cei douăzeci și patru de Bătrâni care'n fața lui Dumnezeu sed pe tronurile lor au căzut cu fețele la pământ și I s'au închinat lui Dumnezeu,

¹⁷ zicând: „Îți mulțumim Tie, Doamne Dumnezeule, Atotăitorule, Cel-ce-Ești și Cel-ce-Erai și Cel-ce-Vii, că Ti-ai luat puterea Ta cea mare și-ai început să împărătești.

¹⁸ Si neamurile s'au mâniat, dar a venit mânia Ta și vremea ca cei morți să fie judecați și să-i răsplătești pe robii Tăi profetii și pe sfinți și pe cei ce se tem de numele Tău, pe cei mici și pe cei mari, și să prăpădești pe cei ce prăpădesc pământul”.

¹⁹ Si templul lui Dumnezeu s'a deschis, cel din cer, și'n templul Său s'a văzut chivotul testamentului Său; și-au fost fulgere și vuiete și tunete și cutremur și grindină mare.

12

Celeșaptesemne. Primul: Femeia și Balaurul.

¹ Si-un mare semn s'a arătat în cer: O Femeie¹ înveșmântată cu soarele; și sub picioarele ei, luna; și pe capul său, o cunună din douăsprezece stele².

² Si era însărcinată; și striga chinuindu-se și muncindu-se să

⁹ Singularul „El” se referă, deopotrivă, la Domnul (Dumnezeul) nostru și la Hristosul Său.

¹⁰ Identificată cu Fecioara Maria, „Eva cea nouă”.

²Cele douăsprezece seminții ale lui Israel, neam căruia fi apartine Femeia, dar și cei doi-sprezece apostoli ai Bisericii (noul Israel).

nască.

³ Si-un alt semn s'a arătat în cer: Iată, un Balaur³ mare, roșu ca focul, având șapte capete și zece coarne⁴; și pe capete, șapte cununi împărătești⁵.

⁴ Si coada lui târa o treime din stelele cerului; și le-a aruncat pe pământ⁶. Si Balaurul a stat înaintea Femeii care era să nască, pentru ca să-i înghită copilul când îl va naște.

⁵ Si ea a născut un Copil de parte bărbătească, Cel ce cu toiag de fier va să păstorească toate neamurile⁷. Si Copilul ei a fost răpit la Dumnezeu și la tronul Său⁸,

⁶ iar Femeia a fugit în pustie⁹, acolo unde are ea loc pregătit de Dumnezeu, pentru ca acolo s'o hrănească timp de o mie două sute și șaizeci de zile¹⁰.

⁷ Si război s'a făcut în cer: Mihail¹¹ și îngerii lui au pornit război cu Balaurul. Si se războia Balaurul, și îngerii lui;

⁸ și el n'a răzbit, nici că locul lor s'a mai găsit în cer.

⁹ Si aruncat a fost Balaurul cel mare, șarpele cel de demult, care se cheamă

³= Diavolul; dușmanul din vechime al Femeii (Fc 3, 15).

⁴ Simboluri ale forței.

⁵ Puterea regală a diavolului, „stăpânitorul lumii acesteia” (In 12, 31).

⁶Oastea diavolului: îngerii căzuți. Balaurul își pregătește forțele pentru lupta ce urmează să înceapă (v. 7 și urm.).

⁷= Iisus Hristos; Mielul devenit Păstor (7, 17); citat din Ps 2, 9 (profetie mesianică).

⁸Trecere directă de la naștere la înălțarea întru slavă; diavolul nu se poate atinge de El.

⁹Pustie: în limbajul biblic, locul de refugiu al celor prigoniți.

¹⁰Vezi 11, 3.

¹¹= Arhanghelul Mihail, comandantul oștilor cerești (Dn 10, 13, 21; 12, 1).

diavol și Satana, cel ce pe toată lumea¹² o înșeală – aruncat a fost pe pământ; și îngerii săi aruncați au fost cu el.

¹⁰ Și-am auzit un glas mare'n cer, zîcând: „Acum s'a făcut mânuirea și puterea și împărăția Dumnezeului nostru și stăpânirea Hristosului Său, căci aruncat a fost părâșul fraților noștri, cel ce ziua și noaptea-i pâra în fața Dumnezeului nostru.

¹¹ Și ei l-au biruit prin sângele Mielului și prin cuvântul mărturiei lor și prin aceea că viața până la moarte nu și-au iubit-o¹³.

¹² Pentru aceasta bucurați-vă, ceruri, și voi, cei ce locuiți în ele! Vai vouă, pământule și mare, căci diavolul a coborât la voi având mare mânie, fiindcă el știe că puțină vreme are".

¹³ Și când Balaurul a văzut c'a fost aruncat pe pământ, a prigonit-o¹⁴ pe Femeia care născuse Pruncul.

¹⁴ Și i s'au dat Femeii cele două aripi ale vulturului celu mare¹⁵, ca să zboare'n pustie la locul ei, acolo unde, departe de fața șarpei, este hrănita o vreme și vremi și-o jumătate de vreme¹⁶.

¹⁵ Și șarpele a aruncat după Femeie

¹²Nu universal (kósmos), ci oamenii ca lume (oikouméne).

¹³ Și-au disprețuit viața până într'acolo încât au acceptat să moară (ca martori-martiri ai Mielului); vezi In 12, 25.

¹⁴ În prelungirea și completarea simbolului, Femeia (Fecioara Maria) e însăși Biserica, susținătorul istorie dușmăniei diavolului, atât în persecuții cât și'n timp de pace.

¹⁵ Simbol ascuns. E foarte probabil însă ca acest text să fi inspirat icoana-frescă a Maicii Domnului înaripate, din biserică mănăstirii Govora.

¹⁶ Expresie preluată din Dn 7, 25; 12, 7 spre a indica o perioadă limitată a suferinței.

din gură-i apă ca un râu, ca s'o ia puhoiul.

¹⁶ Și pământul i-a venit Femeii într'ajutor; că și-a deschis pământul gura și a'nghițit râul pe care Balaurul îl aruncase din gura sa.

¹⁷ Și Balaurul s'a aprins de mânie asupra Femeii și a pornit să facă război cu ceilalți din seminția ei¹⁷, cei ce păzesc poruncile lui Dumnezeu și au mărturia lui Iisus¹⁸.

¹⁸ Și a stat pe nisipul mării¹⁹.

13

Al doilea semn: Fiara mării. Al treilea: Fiara pământului.

¹ Și-am văzut ridicându-se din mare o Fiară¹ având zece coarne² și șapte capete³; și pe coarnele ei, zece steme; și pe capetele ei, nume blasfematoare⁴.

² Și Fiara pe care-am văzut-o era asemenea leopardului, picioarele ei erau ca ale ursului, iar gura ei ca o gură de

¹⁷ Vezi Fc 3, 15; descendenții spirituali ai Evei celei noi (vezi mai departe).

¹⁸ Pentru mărturia lui Iisus vezi nota de la 6, 9.

¹⁹ De unde va continua lupta, cu ajutorul celor două Fiare.

¹ Reunește caracteristicile celor patru Fiare din Dn 7, 2-8. Identificată cu imperiul roman, prototipul oricărui puteri politice organizate care, sub comanda obscură a Balaurului, își opune Mielului și seamănă confuzia printre oameni.

² = Cei zece regi din 17, 9.

³ Cele șapte coline ale Romei.

⁴ Literal: nume de blasfemie. Atributele și titlurile divine pe care și le reclamau împărații romani (zeu, dumnezeu, august, fiu al zeilor, salvator, domn etc.), tot atâtea blasfemii la adresa unicului și adevăratului Dumnezeu.

leu. Și Balaurul i-a dat Fiarei puterea lui și tronul său⁵ și stăpânire mare.

3 Și unul din capetele Fiarei era ca înjunghiat de moarte, dar rana ei cea de moarte a fost vindecată; și tot pământul s'a minunat ținându-se după Fiără⁶.

4 Și i s'au închinat Balaurului, pentru că el i-a dat Fiarei stăpânirea; apoi i s'au închinat Fiarei, zicând: „Cine-i asemenea Fiarei și cine poate să se războiască împotriva-i⁷?...”

5 Și i s'a dat⁸ ei gură să grăiască vorbe mari și blasfemii; și putere i s'a dat să lucreze timp de patruzeci și două de luni⁹.

6 Și gura și-a deschis-o spre blasfemii împotriva lui Dumnezeu, să-I blasfemieze numele și locuința, pe cei ce locuiesc în cer.

7 Și i s'a dat să facă război asupra sfintilor și să-i biruie; și i s'a dat ei stăpânire peste toată seminția și poporul și limba și neamul.

8 Și i se vor închina ei toți cei ce locuiesc pe pământ, ale căror nume nu sunt de la ntemeierea lumii scrise'n cartea vieții Mielului înjunghiat¹⁰.

⁵Tronul celui ce este „stăpânitorul lumii aces-teia” (In 14,30). = Învestitura satanică.

⁶Oamenii atrași și înșelați de ceea ce pare o minune.

⁷Lozincă de massă, parodiind laudele adre-sate lui Dumnezeu (vezi Is 15, 11; Ps 88, 7; 112, 5).

⁸Forma reflexiv-pasivă a verbului indică fap-tul că, chiar în condiții apocaliptice, totul se face cu știrea și permisiunea lui Dumnezeu. Care-Si-menține suveranitatea (vezi și In 19,11).

⁹Vezi nota de la 11, 2.

¹⁰Cei slabii și lași, în opoziție cu creștinii tari și curajoși, prevăzuți în planul lui Dumnezeu. „De la ntemeierea lumii”: vezi Mt 25, 34. În redac-tarea, mult mai textuală, a Bibliei lui Șerban: „... cărora nu-s scrise numele în cartea vieții,

9 Dacă are cineva urechi, să audă!:

10 Cine duce'n robie, în robie e dus; cine ucide cu sabia, de sabie trebuie ucis. Aici e răbdarea și credința sfintilor¹¹.

11 Și-am văzut o altă Fiară¹², ridicându-se din pământ; și avea două coarne, asemenea unui miel, dar grăia ca un balaur.

12 Și toată puterea primei Fiare o face¹³ în fața acesteia. Și face ca pământul și locuitorii de pe el să se'nchine Fiarei celei dintâi, a cărei rană de moarte fusese vindecată.

13 Și face semne mari, până a face ca foc să se coboare din cer pe pământ înaintea oamenilor;

14 și prin semnele ce i s'a dat să facă'n fața Fiarei îi amăgește pe cei ce locuiesc pe pământ, spunându-le celor ce locuiesc pe pământ să-i facă chip¹⁴ Fiarei care poartă rană de sabie și a rămas în viață.

15 Și i s'a dat ei să-i dea chipului Fiarei un duh¹⁵, pentru ca chipul Fiarei să și grăiască și să facă'n aşa fel ca toți cei ce nu se vor închina chipului Fiarei să fie uciși.

16 Și pe toți, pe cei mici și pe cei mari,

a Mielului celui jungheat, de la izvodirea lumii”. Desigur, în ambele redactări, nu poate fi vorba de predestinare, ci de preștiință lui Dumnezeu.

¹¹Răbdarea'ntru credință: aceea că, până la urmă, dreptatea lui Dumnezeu îi va răzbuna pe cei drepti.

¹²Adversar în plan religios, intelectual și moral, cu însășiare mai potolită, dar cu o mare capacitate mimetică („coarne asemenea unui miel”): religiile și filosofile sincretiste, ereziele și sectele de toată mâna, ideologile care și revendică asemănări sau înrudiri cu creștinismul, toate însă fiind în slujba primei Fiare (iar aceasta, la rându-i, în aceea a Balaurului).

¹³= O exercită.

¹⁴= Portret; efigie; bust; statuie.

¹⁵O suflare; aparența unei ființe însuflețite.

și pe cei bogăți și pe cei săraci, și pe cei liberi și pe robi îi face să-și pună semn pe mâna lor cea dreaptă sau pe frunte,
 17 încât nimeni să nu poată cumpără sau vinde¹⁶, fără numai cel ce are semnul: numele Fiarei sau numărul numelui¹⁷ Fiarei.

18 Aici e'nțelepciunea! Cine are pricepere, să socotească numărul Fiarei; că e număr de om. Și numărul ei este șase sute șaizeci și șase¹⁸.

14

Al patrulea semn: Mielul și feciorelnicii. Al cincilea: cei trei îngeri. Al șaselea: un Fiu al Omului. Secrișul.

1 Si m'am uitat; și iată, Mielul stătea pe muntele Sionului; și cu El, o sută patruzeci și patru de mii¹ care aveau numele Lui și numele Tatălui Său scris pe frunțile lor.

¹⁶= Constrângere economică.

17 Evreii și Grecii din antichitate obișnuiau uneori să convertească fiecare literă sau consoană a unui nume propriu în valoarea ei numerică din alfabetul respectiv și să facă un total; nume încifrat.

18 Pe seama acestui număr s-au făcut numeroase speculații, fiecare în funcție de alfabetul și maniera în care se operează calculul. Cea mai probabilă rămâne aceea care, în valorile numerice ale alfabetului ebraic, îl indică pe Caesar Neron, împăratul Romei, primul mare persecutor al creștinilor: QSR = 100 + 60 + 200; NRON = 50 + 200 + 6 + 50; totalul: 666. Semnificația poate fi însă și de ordin mai general: cifra 7 (simbolul perfectiunii) minus 1 = simbolul imperfecțiunii, repetată de trei ori în 666; acest număr îl poate desemna pe omul total imperfect, pe cel ce întruchipează tot ce este mai rău. În cazul lui Nero (sau Neron), el poate fi persoana istorică reală, dar și arhetipul celor ca el de-a lungul istoriei.

¹Vezi nota de la 7, 4.

2 Și-am auzit un glas din cer ca un vuiet de ape multe și ca bubuitul unui tunet puternic; iar glasul pe care l-am auzit era ca al țiterașilor țiterindu-și țite-rele².

3 Și cântare nouă cântau înaintea tronului și înaintea celor patru Ființe și a Bătrânilor; și nimeni nu putea să învețe cântarea decât cei o sută patruzeci și patru de mii care fuseseră răscumpărați de pe pământ.

4 Aceștia sunt cei ce nu s'au întinat cu femei; că sunt feciorelnici³. Aceștia sunt cei ce-I urmează Mielului oriunde Se va duce. Aceștia au fost răscumpărați dintre neamuri, pârgă lui Dumnezeu și Mielului.

5 Și'n gura lor nu s'aflat minciună, fiindcă sunt fără prihană.

6 Și-am văzut un alt înger care zbura în înaltul cerului, având o Evanghelie veșnică s'o binevestească celor ce locuiesc pe pământ și la tot neamul și seminția și limba și poporul.

7 Și striga cu glas puternic: „Temeți-vă de Dumnezeu și dați-I slavă, că ceasul judecății Sale a venit; și încinați-vă Celui ce a făcut cerul și pământul și marea și izvoarele apelor!”

8 Și un alt înger, al doilea, a urmat, zicând: „A căzut, a căzut Babilonul cel mare⁴, cel ce din vinul pătimăsei sale desfrânrări⁵ a adăpat toate neamurile!”

9 Și un alt înger, al treilea, le-a urmat,

²Traducere oarecum forțată, dar foarte literală și numai pentru a reda jocul de cuvinte al originalului, care sugerează că muzica era aceea a unor voci acompaniate de țitere (instrument întâlnit și la 5, 8).

³În contrast cu cei dedați desfrâului pagân.

⁴Babilonul: simbol al Romei pagâne (vezi 1 Ptr 5, 13 și nota).

⁵Literal: din vinul patimei desfrânrăii sale.

zicând cu glas mare: „Dacă cineva î se închină Fiarei și chipului ei și-i primește semnul pe fruntea sau pe mâna lui,

¹⁰ va bea și el din vinul mâniei lui Dumnezeu, turnat neamestecat în cupa mâniei Sale, și se va chinui în foc și'n puicioasă dinaintea sfinților îngerii și dinaintea Mielului”.

¹¹ Si fumul chinului lor se suie'n vecii vecilor. Si nici ziua și nici noaptea nu au odihnă cei ce se închină Fiarei și chipului ei, și oricine primește semnul numelui ei.

¹² Aici este răbdarea sfinților, cei ce păzesc poruncile lui Dumnezeu și credința lui Iisus.

¹³ Si-am auzit un glas din cer, zicând: „Serie: Fericiti sunt morții care de acum înainte mor întru Domnul! Da, grăiește Duhul, odihnească-se de ostenelelor lor, căci faptele lor îi însotesc”.

¹⁴ Si m'am uitat: și iată, un nor alb; și Cel ce ședea pe nor era asemenea Fiului Omului⁶, având pe cap cunună de aur și'n mâna o seceră ascuțită.

¹⁵ Si un alt înger a ieșit din templu, strigându-I cu glas mare Celui ce ședea pe nor: „Trimite-Ți seceră și seceră, că venit ceasul de secerat, că secerișul pământului s'a copt”.

¹⁶ Si Cel ce ședea pe nor Si-a aruncat seceră pe pământ, și pământul a fost secerat.

¹⁷ Si un alt înger a ieșit din templul cel din cer, având și el o sabiță⁷ ascuțită.

⁶Imagine-simbol preluată din Dn 7, 13-14; vezi nota.

⁷Literal: o seceră. Conform principiului filologic menționat în nota de la FA 11, 30, grecescul drépanon = seceră e tradus aici prin sabiță (cuțit încovoiat, cosor, rizacă), numele unelei cu care se recoltează strugurii.

¹⁸ Si un alt înger a ieșit din altar, cel ce are putere asupra focului; și i-a strigat cu glas mare celui ce avea sabiță ascuțită și a grăit: „Trimite-ți sabița cea ascuțită și culege ciorchinii viei pământului, că strugurii ei s'au copt”.

¹⁹ Si îngerul și-a aruncat sabița pe pământ și a cules via pământului și a aruncat „totul” în linul⁸ cel mare al mâniei lui Dumnezeu.

²⁰ Si linul a fost călcat afară din cetate; și din lin a ieșit sânge până zăbaleleailor pe o mie săse sute de stadii⁹.

15

Al săselea semn: îngerii celor din urmă plăgi. Cele șapte cupe.

¹ Si-am văzut în cer un alt semn mare și minunat: Șapte îngerii având șapte plăgi¹ – cele din urmă, căci cu ele s'a sfârșit mânia lui Dumnezeu.

² Am văzut ceva ca o mare de sticlă amestecată cu foc, și pe biruitorii Fiarei și-ai chipului ei și-ai numărului numelui ei stând pe marea de sticlă și având titerele lui Dumnezeu.

³ Si cântau cântarea lui Moise, robul lui Dumnezeu, și cântarea Mielului, zicând: „Mari și minunate sunt lucrurile Tale, Doamne Dumnezeule, Atotti-

⁸Lin: cuvă mare de lemn în care strugurii recoltați erau zdrobiți prin călcare cu picioarele. Simbol al modului cum un erou biruitor își zdobeste dușmanii sub picioarele lui și ale cailor, pe câmpul de luptă.

⁹O stadiu: 185 metri. 42 x 100: numărul celor patru puncte cardinale ridicat la pătrat și înmulțit cu o sută; imensitatea ariei în care va curge, înalt, sângele celor pedepsiți de Dumnezeu pentru fărădelegile lor.

¹Nu în sensul de răni, ci de cauze aducătoare de răni.

itorule!; drepte și adevărate sunt căile Tale, Împărate al neamurilor!

⁴ Cine nu se va teme de Tine, Doamne, și nu va slăvi numele Tău? Că Tu singur ești sfânt, și toate neamurile vor veni și se vor încrina înaintea Ta, pentru că judecătile Tale au fost arătate”.

⁵ Și după aceasta m'am uitat; și templul cortului mărturiei s'a deschis în cer.

⁶ Și din templu au ieșit cei șapte îngeri cu cele șapte plăgi, îmbrăcați în in curat strălucitor și ncinși pe sub sân cu cingători de aur.

⁷ Și una din cele patru Ființe le-a dat celor șapte îngeri șapte cupe de aur pline de mânia lui Dumnezeu Cel-Viu în vecii vecilor.

⁸ Și templul s'a umplut cu fum din slava lui Dumnezeu și din puterea Lui; și nimici nu puteau să intre în templu până ce se vor fi isprăvite cele șapte plăgi ale celor șapte îngeri.

mort¹, și toată suflarea vieții care este'n mare a murit.

⁴ Și cel de al treilea și-a vărsat cupa în râuri și în izvoarele apelor; și ele s'a prefăcut în sânge.

⁵ Și l-am auzit pe îngerul apelor, zicând: „Drept ești Tu, Cel-ce-Ești și Cel-ce-Erai, Sfinte, că ai judecat acestea;

⁶ de vreme ce ei au vărsat sâangele sfinților și profetilor, tot sânge le-ai dat să bea. Vrednici sunt!”

⁷ Și-am auzit zicându-se din altar: „Da, Doamne Dumnezeule Atotțitorule, adevărate și drepte sunt judecătile Tale!”

⁸ Și al patrulea înger și-a vărsat cupa în soare; și i s'a dat lui să-i dogorească pe oameni cu foc.

⁹ Și oamenii au fost dogorâți cu mare arșiță și au blasfemiat numele lui Dumnezeu Care are putere peste plăgile acestea, și nu s'a pocăit ca să-I dea slavă.

¹⁰ Și al cincilea și-a vărsat cupa pe scunul Fiarei; și împărăția ei s'a întunecat și oamenii își mușcau limbile de durere,

¹¹ și din pricina durerilor și a bubelor lor L-au blasfemiat pe Dumnezelul cernului, dar de faptele lor nu s'a pocăit.

¹² Și al șaselea înger și-a vărsat cupa peste râul cel mare, peste Eufrat², și apa lui a secat ca să fie gătită caldea'mpăraților de la Soare-Răsare.

¹³ Și-am văzut „ieșind” din gura Balaurului și din gura Fiarei și din gura Profetului Mincinos trei duhuri necurate, ca niște broaște;

¹Expresia sugerează sâangele unei ființe înjunghiate: vâscos; o mocirlă roșie.

²Vezi nota de la 9, 14.

16

Cele șapte cupe ale mâniei lui Dumnezeu.

¹ Și-am auzit glas mare din templu, zicându-le celor șapte îngeri: „Duceți-vă și vărsați pe pământ cele șapte cupe ale mâniei lui Dumnezeu!”

² Și s'a dus cel dintâi și și-a vărsat cupa pe pământ. Și s'a ivit o bubă rea și vătămoare pe oamenii care aveau semnul Fiarei și care se'nchinau chipului Fiarei.

³ Și al doilea înger și-a vărsat cupa în mare; și s'a făcut sânge ca al unui

¹⁴ fiindcă ele sunt duhuri de diavoli, făcătoare de semne, care se duc la împărății lumii ntrezi să-i adune la războiul Zilei celei mari a lui Dumnezeu Atotțitorul.

¹⁵ – „Iată, Eu vin ca un fur. Fericit cel ce priveștează și-și păstrează veșminte³, ca să nu umble gol și să i se vadă rușinea⁴! –

¹⁶ Si i-a strâns la locul care'n evreiește se cheamă Armagheddon⁵.

¹⁷ Al șaptelea înger și-a vărsat cupa'n văzduh; și din templul cerului, de la tron, a ieșit o voce mare, strigând: „S'a făcut!”

¹⁸ Si au fost fulgere și vuiete și tunete și s'a făcut cutremur mare, aşa cum de când e omul pe pământ n'a mai fost un cutremur atât de mare.

¹⁹ Si cetatea cea mare⁶ s'a rupt în trei părți, și cetățile păgânilor s'a prăbușit. Si de Babilonul cel mare s'a amintit înaintea lui Dumnezeu, pentru ca El să-i dea paharul vinului aprinderii mâniei Lui.

²⁰ Si tot ce fusese insulă a fugit, și munți nu s'a mai aflat.

²¹ Si grindină mare ca talantul⁷ s'a prăvălit din cer peste oameni. Si oame-

nii L-au blasfemiat pe Dumnezeu din pricina plăgii cu grindină, căci mare e plaga aceasta, foarte mare.

17

Babilonul, Desfrânata cea mare; Fiara.

¹ Si a venit unul din cei șapte îngeri care aveau cele șapte cupe și a grăit către mine, zicând: „Vino să-ți arăt judecata Desfrânamei celei mari¹, care șade pe ape multe²,

² cu care s'a desfrânat regii pământului, iar locuitorii pământului s'a îmbătat de vinul desfrânařii ei”.

³ Si'ntru duh³ m'a dus în pustiu; și-am văzut o femeie sezând pe o Fiară stacojie, plină de nume blasfematoare⁴, având șapte capete și zece coarne.

⁴ Si femeia era îmbrăcată'n purpură și'n stacoju și'mpodobită cu aur și cu pietre scumpe și cu mărgăritare⁵, având în mâna un pahar de aur, plin de urâciune și de necurățiile desfrânařii ei.

⁵ Iar pe fruntea ei, scris un nume, o taină: Babilonul-cel-mare, mama

³Cel ce priveștează rămâne îmbrăcat.

⁴În contrast cu veșmântul purității din 19, 8.

⁵Nume enigmatic, probabil de origine ebraică. S'ar traduce „muntele Meghiddo” (vezi nota de la 4 Rg 23, 29), desigur geografia sau istoria universală nu cunoaște un munte cu acest nume. El se găsește, totuși, localitatea Meghiddo, din câmpia Esrom, unde s'a adunat armate și s'a dat bătălia sângheroasă (cf. Jd 5, 19; 4 Rg 9, 27; Za 12, 11 – T. M.). Din context: simbol al ultimei lupte ideologice dintre bine și rău, dintre forțele luminii și ale întunericului, dintre Dumnezeu și Satana.

⁶Roma (numită mai departe, în paralelă, „Babilonul cel mare”, ca în 14, 8).

⁷Un talant (în sistemul de măsuri al epocii): aproximativ 40 de kilograme.

¹Marea Prostituată: Roma imperială, centru universal al idolatriei și imoralității, dar și principală persecuatoare a creștinismului. În Vechiul Testament, cu acest nume sunt denunțate orașe ca Ninive (Naum 3, 4), Tir (Is 23, 15–16), Ierusalimul (Is 1, 21). Deja anunțată de două ori, judecata „Marelui Babilon” este, în fapt, sentința finală de condamnare și execuție, aşa cum e descrisă în versetul 16. Nu trebuie uitată însă și dimensiunea ei arhetipală.

²= Popoarele imperiului roman, dominate de capitală (vezi v. 15).

³În stare de extaz (vezi și 1, 10; 4, 2).

⁴Titlurile divine pe care și le reclamau cezarii Romei (vezi nota de la 13, 1).

⁵Culori și podoabe imperiale.

desfrânatelor și-a urâciunilor pământului.

6 **Și-am** văzut-o pe femeie beată de sângele sfintilor și de sângele mucenicilor lui Iisus; și văzând-o eu, cu mare mirare m'am mirat.

7 **Și** îngerul mi-a zis: „De ce te miri? Eu îți voi spune taina femeii și pe a Fiarei care-o poartă, cea care are cele şapte capete și cele zece coarne.

8 Fiara pe care-ai văzut-o era și nu este⁶; și va să se ridice din adânc și să meargă spre pieire. Și cei ce locuiesc pe pământ, ale căror nume nu sunt scrise de la ntemeierea lumii în cartea vietii, se vor mira văzând Fiara, că era și că nu este și că va să vină.

9 Aici e minte⁷ care are nțelepciune. Cele şapte capete sunt şapte munți⁸ deasupra cărora șade femeia. Și sunt și şapte împărați:

10 cinci au căzut, unul este, celălalt încă n'a venit – și când va veni, puțin trebuie să rămână⁹.

11 **Și** Fiara care era și nu este, este ea însăși un al optulea, „împărat”; și ea este dintre cei şapte¹⁰ și merge spre pieire.

12 **Și** cele zece coarne pe care le-ai văzut sunt zece regi care încă n'au primit pu-

⁶Revers parodic al definiției lui Dumnezeu: „Cel-ce-Este și Cel-ce-Era...” (vezi 1, 4), în spiritul Fiarei care-L parodiază pe Iisus Hristos în chiar viața, moartea, învierea și venirea Lui (vezi versetul întreg).

⁷Inteligentă; rațiune penetrantă.

⁸Cele şapte coline ale Romei. Dar cele şapte coarne au dublu simbol (vezi v. 10).

⁹Există mai multe ipoteze asupra identității împăraților romani vizați, dar nici una nu e concluzivă; textul rămâne enigmatic. Oricum, e vorba de prigoniitori ai creștinilor.

¹⁰Un al optulea, dar cu atributul comun al celor şapte, acela de persecutor al creștinilor.

tere’mpărătească, dar care vor lua putere ca de’mpărați, pentru un ceas, împreună cu Fiara¹¹.

13 Aceştia au un singur gând: și tăria și puterea¹² lor i-o dau¹³ Fiarei.

14 **Ei** vor porni război împotriva Mielului, dar Mielul îi va birui, pentru că El este Domnul domnilor și Împăratul împăraților; și cei împreună cu El, cheamăți și aleși și credincioși¹⁴, „vor birui și ei”.

15 **Și** mi-a zis: „Apele pe care le-ai văzut și deasupra cărora șade Desfrâñata sunt popoare și gloate și neamuri și limbi.

16 **Și** cele zece coarne pe care le-ai văzut și Fiara o vor urî pe Desfrâñată și-o vor face pustie și goală, și carnea ei o vor mâncă, iar pe ea o vor arde’n foc¹⁵;

17 pentru că Dumnezeu le-a pus în inimi¹⁶ ca ei să facă pe gândul Său și într'un gând să se ntâlnească, și împărația lor să i-o dea Fiarei până ce cuvintele lui Dumnezeu se vor plini¹⁷.

18 **Iar** femeia pe care-ai văzut-o este cetatea cea mare, care are putere’mpărătească peste regii pământului”.

¹¹Este vorba, probabil, de guvernatori, satrapi locali și conducători barbari vasali ai Romei, care pentru foarte scurtă vreme vor fi investiți cu puteri speciale de a-i persecuta și ucide pe credincioșii Mielului.

¹²= Autoritatea (de obicei, exercitată prin mandat).

¹³= I-o pun la dispoziție.

¹⁴= Aliații Mielului, aşa cum regii din v. 12 sunt aliații Fiarei.

¹⁵Execuția Desfrâñatei se face chiar prin uneltele ei, ceea ce denotă că forțele răului sfârșesc prin a se devora ele între ele.

¹⁶= I-a inspirat.

¹⁷Aliați ai Fiarei și ai Desfrâñatei, cei zece regi (coarne) deveniseră, de fapt, instrumente ale planului lui Dumnezeu (cf. Pr 21, 1).

18

Căderea Babilonului.

¹ După acestea am văzut un alt înger pogorându-se din cer, având putere mare; și pământul s'a luminat de slava lui.

² Si a strigat cu glas puternic, zicând: „A căzut!, a căzut Babilonul cel mare și a devenit sălaş al demonilor și cuibar¹ a tot duhul necurat și cuibar a toată pașarea spurcată și urâtă²”.

³ Pentru că toate neamurile au băut din vinul aprinderii desfrânării ei, și împărații pământului cu ea s'au desfrânat³, și neguțatorii lumii din puțerea strălucirii⁴ ei s'au îmbogățit.

⁴ Si-am auzit un alt glas din cer, zicând: „Ieșiți din ea, poporul meu, ca să nu vă faceți părtași la păcatele ei și să nu primiți din plăgile ei,

⁵ fiindcă păcatele ei au ajuns până cer și Dumnezeu Si-a adus aminte de nedreptățile ei.

⁶ Plătiți-i⁵ așa cum și ea a plătit, și cu'ndoia măsură îndoia măsurăti-i după faptele ei; în paharul în care a turnat, turnați-i de două ori pe-atât.

⁷ Si cât s'a slăvit ea pe sine și a stră-

¹ Grecescul fylaké înseamnă paza, supraveghere, strajă (Mt 14, 25), închisoare, temniță (Mt 14, 3; Ap 2, 10; 20, 7). Aici însă are sensul de adăpost, loc de refugiu, ţarc în care cineva se simte bine. Imaginea este aceea a unei cetăți pustii, ruinate, părăsite; un astfel de pustiu e locul preferat al duhurilor necurate.

² Urâtă, în sensul: urâtă de alții, detestată. (Consumarea păsărilor impure era interzisă de Legea Veche).

³= S'au prostituat.

⁴Sensul exact: luxului.

⁵Aici registrul adresării se schimbă: poruncile le sunt date îngerilor pedepsitori, cei ce aplică dreptatea dumneiească.

lucit⁶, tot pe-atâta dați-i chin și bocet. Fiindcă zice ea în inima ei: Stau ca o'mpărăteasă, și văduvă nu sunt, și bocet nu voi vedea...

⁸ Pentru aceea, într'o singură zi îi vor veni plăgile: moarte și bocet și foame; și'n foc va fi mistuită, că puternic este Domnul Dumnezeu Care-o judecă.

⁹ Iar⁷ împărații pământului care s'au desfrânat cu ea și s'au bucurat de strălucirea ei vor plânge și se vor bate'n piept asupră-i când vor vedea fumul arderii ei,

¹⁰ de departe stând de frica chinurilor ei și zicând: Vai!, vai!, tu, cetatea cea mare, Babilonul, cetatea cea tare, că'ntr'un ceas și-a venit judecata!...

¹¹ Si neguțatorii pământului vor plânge și vor boci asupră-i, că nimeni nu le mai cumpără marfa,

¹² marfă de aur și de argint și de pietre prețioase și de mărgăritare și de vison și de porfiră și de mătase și de stofă sta-cojie, tot lemnul bine-mirositor și tot lucrul de fildeș, și tot lucrul de lemn de mare preț și de bronz și de fier și de marmură,

¹³ și scortișoară și balsam și mirodenii și mir și tămâie și vin și untdelemn și făinuță albă și grâu și vite și oi și cai și căruțe și robi⁸ și suflete de oameni.

¹⁴ Si dusu-s'au de la tine roadele după care-ți Tânjea sufletul, și de la tine pierit-au toate cele grase și strălucite, și niciodată nu s'or mai afla...

⁶Mai exact: s'a bucurat de o viață de lux.

⁷Nouă schimbare de registru narativ (versetele 9-19): dezastrul Babilonului e descris prin gura împăraților, negustorilor și armatorilor care au beneficiat de gloria și prosperitatea cetății.

⁸Aici sóma în sensul din Tob 10, 10 și 2 Mac 8, 11.

¹⁵ Neguțătorii acestora, cei ce s'au îmbogățit de pe urma ei, departe vor sta de frica chinului ei, plângând și jelindu-se

¹⁶ și zicând: Vai!, vai!, cetatea cea mare, cea investmântată'n vison și'n porfiră și'n stofă stacojie și'mpodobită cu aur și cu pietre scumpe și cu mărgăritare!

¹⁷ Că'ntr'un ceas s'a pustiit atâta bogătie! Si tot căpitanul de vas și tot călătorul pe mare și corăbierii și toți câțи trăiesc de pe urma mării stăteau departe

¹⁸ și strigau uitându-se la fumul arderii ei, zicând: Care cetate era asemenea cetății celei mari?...

¹⁹ Si-și puneau țărână pe capete și strigau, plângând și jelindu-se și zicând: Vai!, vai!, cetatea cea mare, din a cărei îmbuibare s'au îmbogățit toți cei ce au corăbii pe mare, că'ntr'un ceas s'a pus-tiit!"...

²⁰ „Veselește-te⁹ de ea, cerule, și voi, sfinti și apostoli și profeți; că judecata voastră asupră-i a judecat-o Dumnezeu!¹⁰”

²¹ Iar un înger puternic a ridicat o piatră cât o piatră mare de moară și a aruncat-o'n mare, zicând: „Aşa, dintr'o lovitură, aşa va fi aruncat Babilonul, cetatea cea mare, și nu se va mai afla!...”

²² Si vocea țiterașilor și-a muzicanților și-a flautiștilor și-a trâmbițașilor nu se va mai auzi de-acum în tine; și nici un meșteșugar din orice meșteșug nu se va mai afla în tine; și'n tine cântec de moară nu se va mai auzi.

⁹Textul reia vocea autorului – sau pe cea venită din cer (v. 4).

¹⁰„A Mea este răzbunarea” (Dt 32, 35; Ps 93, 1; Rm 12, 19; Evr 10, 30).

²³ Si lumină de lampă, nu, niciodată nu se va mai ivi'ntru tine; și glas de mire și de mireasă, nu, niciodată nu se vor mai auzi'ntru tine, pentru că neguțătorii tăi erau mai-marii pământului și pentru că toate neamurile s'au rătăcit prin vraja ta...

²⁴ Si s'a găsit în ea sânge de profeți și de sfinți și-al tuturor celor înjunghiați pe pământ”.

19

Căderea Babilonului (continuare). Cina nunții Mielului. Călărețul calului alb.

¹ După acestea am auzit ca un glas puternic de mulțime multă'n cer, zicând: „Aliluia! Mântuirea și slava și puterea sunt ale Dumnezeului nostru!

² Pentru că adevărate și drepte sunt judecătile Sale! Pentru că a judecat-o pe Desfrânata cea mare, care a stricat pământul cu desfrânarea ei, și din mâna ei a răzbunat săngele robilor Săi”.

³ Si au zis a doua oară: „Aliluia!” Si fulmul „arderii” ei se ridică în vecii vecilor.

⁴ Iar cei douăzeci și patru de Bătrâni și cele patru Ființe au căzut și I s'au închinat lui Dumnezeu Cel ce șade pe tron, zicând: „Amin! Aliluia!”

⁵ Si un glas a ieșit din tron, zicând: „Lăudați pe Dumnezeul nostru, voi, toți robii Săi, voi, cei ce vă temeți de El, mici și mari!”

⁶ Atunci am auzit ca un glas de mulțime multă și ca un vuiet de ape multe și ca un bubuit de tunete puternice, zicând: „Aliluia!, că Domnul Dumnezeul

nostru Atotțitorul S'a împărătit¹!

7 Să ne bucurăm și să ne veselim și să-I dăm slavă, căci nunta Mielului a venit și mireasa Lui s'a pregătit,

8 și i s'a dat ei să se înveșmânteze cu vison² curat, luminos – căci visonul sunt faptele cele drepte ale sfîntilor".

9 Și mi-a zis: „Scrie: Fericiti cei cheamăți la cina de nuntă a Mielului!" Și mi-a zis: „Acestea sunt adevăratele cuvințe ale lui Dumnezeu³".

10 Și-am căzut înaintea picioarelor sale, ca să mă'ñchin lui. Și el mi-a zis: „Vezi să nu faci asta!⁴ Sunt împreună-slujitor cu tine și cu frații tăi care au mărturia lui Iisus. Lui Dumnezeu îñchină-te, căci mărturia lui Iisus este duhul profetiei⁵".

11 Și-am văzut cerul deschis; și iată, un cal alb; și Cel ce ședea pe el Se numește Credincios și Adevarat, și'ntre dreptate judecă și Se războiește.

12 Iar ochii Lui, ca para focului; și pe capul Său, numeroase steme; având un nume scris, pe care nimeni nu-l știe decât numai El⁶.

¹ Și-a luat împărăția în stăpânire.

² Vision: țesătură din material foarte fin și scump, de obicei albă, din care se confectionau veșmintele marilor preoți, regilor și oamenilor bogăți (Lc 16, 19). Visoul era una din marile mărfuri de import ale Romei (18, 12), simbol al luxului ei (18, 16), dar, prin revers, și simbol al bogăției sfintilor (vezi și v. 14).

³= Atestarea faptică a tuturor profetilor despre înviere, judecată și viața veșnică.

⁴ Act de smerenie, caracteristic tuturor sfintilor și îngerilor, asemenea lui Petru care refuzase închinarea sutașului Corneliu (FA 10, 25-26).

⁵Duhul profetiei: darul de a tâlcui corect Sfintele Scripturi și învățătura Domnului Iisus. Despre harisma profetiei vezi FA 11, 27.

⁶Puterea și măreția lui Hristos depășesc orice capacitate omenească de cunoaștere și înțelgere.

13 Și este'mbrăcat într'o mantie străpită cu sânge⁷; și numele Lui se cheamă Cuvântul-lui-Dumnezeu.

14 Și oștile din cer⁸ îi urmau călări pe cai albi, purtând veșminte de vison alb, curat.

15 Și din gura Lui ieșe o sabie ascuțită cu care să lovească neamurile; și El cu toiag de fier le va păstori și va călca liniul⁹ aprinderii mâniei lui Dumnezeu Atotțitorul.

16 Și pe mantia Lui și pe coapsa Lui¹⁰ are nume scris: Împăratul-împăraților-și-Domnul-domnilor.

17 Și-am văzut un înger stând în soare; și el a strigat cu glas puternic, grăindu-le tuturor păsărilor ce zboară'n mijlocul cerului¹¹: „Veniți și adunați-vă la ospățul cel mare al lui Dumnezeu,

18 ca să mâncați cărnuri de'mpărați și cărnuri de căpetenii și cărnuri de puternici și cărnuri de cai și de-ale celor ce șed pe ei, și cărnuri de tot soiul de oameni, și liberi, și robi, și mici, și mari"¹².

19 Și-am văzut Fiara și pe'mpărații pământului și oștirile lor adunate ca să facă război cu Cel ce șade pe cal și cu oștirea Lui.

20 Și Fiara a fost prinsă¹³; și cu ea, Profetul Mincinos, cel ce'n față ei făcea semne prin care-i amăgise pe cei ce

⁷= Semnul patimilor Mielului.

⁸= Oștile îngerilor, dar și ale martirilor.

⁹Despre lin și călcarea strugurilor (dușmaniilor) vezi nota de la 14, 19.

¹⁰Anticii obișnuiau uneori ca pe șoldul unei statui să scrie numele personajului reprezentat.

¹¹= Cele ce planează'n zenit. Păsări de pradă.

¹²Păsările de pradă, ca factor ecologic, sunt cele ce curăță de leșuri un câmp pe care s'a dat o bătălie. Victimele sunt din categoria celor menționate în 6, 15; 13, 16.

¹³= Capturată.

purtaseră semnul Fiarei și pe cei ce se încchinau chipului ei. Amândoi au fost aruncați de vii în iezerul de foc, unde arde pucioasă.

²¹ Iar ceilalți au fost uciși cu sabia Cei-
lui ce șade pe cal, cea care iese din gura
Lui; și toate păsările s-au săturat din
cărnurile lor.

20

Mia și miile de ani. Înfrângerea Satanei. Judecata la marele tron alb.

¹ Și-am văzut un înger pogorându-se
din cer, având cheia adâncului¹ și un
lanț mare în mâna lui.

² Si l-a prins pe Balaur, pe sarpele cel
vechi, care este diavolul și Satana, și
l-a legat pe o mie de ani².

³ Și l-a aruncat în adânc; și pe acesta l-
a închis și l-a pecetluit deasupră-i, pen-
tru ca el să nu mai amăgească popo-
rele, până ce miile de ani se vor sfârși.
După aceea el trebuie să fie dezlegat
pentru puțină vreme.

¹Despre „fântâna adâncului” vezi nota de la 9,
1.

²Ca în tot cuprinsul Apocalipsei, există cifre
și numere cu valoare simbolică (vezi notele res-
pective), care nu exprimă cantități sau raporturi
determinate. Numărul 1000 simbolizează o pe-
riodă foarte lungă sau o cantitate foarte mare
(aşa cum o folosește și limbajul popular în ex-
presiile: „Să trăiești o mie de ani!”, sau: „Ti-am
spus-o de o mie de ori”). Că este așa – și aplicând
o traducere foarte riguroasă – o dovedește faptul
că în versetele 3, 5, 6 și 7 textul original grecesc
folosește expresia ta hilia éte = „miile de ani”, un
plural care nu mai lasă loc la îndoieți. Interpre-
tarea literală – ca și traducerile neglijente – au
dat naștere multor confuzii și rătăciri, precum
vechiul hiliasm și mai noul milenarism.

⁴ Și-am văzut tronuri; și ei³ s’au așezat
pe ele; și li s’au dat lor putere să judece;
și-am văzut sufletele celor descăpăta-
nați din pricina mărturiei lui Iisus și
din pricina cuvântului lui Dumnezeu și
care nu i s’au încchinat Fiarei și nici chi-
pului ei și semnul ei nu l-au primit pe
fruntea și pe mâna lor. Și ei au inviat
și au împărățit cu Hristos o mie de ani.

⁵ Ceilalți morți nu învie până ce nu se
vor sfârși miile de ani. Aceasta este în-
vierea cea dintâi.

⁶ Fericit și sfânt cel ce are parte de învi-
erea cea dintâi! Peste aceștia moartea
cea de-a doua nu are putere, ci ei vor fi
preoți ai lui Dumnezeu și ai lui Hristos
și vor împărăți cu El de-a lungul miilor
de ani.

⁷ Și când se vor sfârși miile de ani, Sa-
tana va fi dezlegat din închisoarea lui.

⁸ Și va ieși să amăgească neamurile
care sunt în cele patru colțuri ale
pământului, pe Gog și pe Magog⁴, și să

³Subiectul propoziției nu ne este precizat.
Acesta se poate referi fie numai la cei doisprezece
apostoli (Mt 19,28), fie la ei și la cei menționați
în continuarea versetului, potrivit aserțiunii că „sfinții vor judeca lumea” (1 Co 6, 23).

⁴Gog și Magog: nume preluate din Iz capitulo-
le 38-39; cei doi regi de miazănoapte care au
purtat un război de vârf împotriva lui Dumne-
zeu, dar care'n cele din urmă au fost înfrânti de
armiile lui Israel. Transferați în simbol, ei repre-
zintă împărățile lumii care se ridică împotriva
împărăției lui Dumnezeu. Ca și în cazul numă-
rului 666 = QSRNRON (vezi 13, 18 și nota), n’au
lipsit încercările de a se face pe seama lor iden-
tificări istorice și geografice concrete. Luând ca
bază expresia din Iz 38, 2: „Gog din țara lui Ma-
gog, regele ătinuturilor Roos și Mosoh” (în re-
dactarea și grafia Septuagintei), unii au speculat
cele două denumiri geografice apropiindu-le de
Rusia și Moscova. Oricum, în literatura apoca-
liptică și rabinică numele celor doi sunt asociate
cu sfârșitul lumii, când toate vrăjmășile organiza-
zate împotriva lui Dumnezeu se vor ridica și vor
fi zdrobite.

le adune la război; iar numărul lor este ca nisipul mării...

⁹ Si s'au suit pe fața pământului și au înconjurat tabăra sfinților și cetatea cea iubită⁵. Dar foc s'a coborât din cer și i-a mistuit.

¹⁰ Si diavolul care-i amăgise a fost aruncat în iezerul de foc și de pucioasă, unde este Fiara și Profetul Mincinos, și vor fi chinuiți acolo, zi și noapte, în veceii vecilor⁶.

¹¹ Si-am văzut un mare tron alb, și pe Cel ce sedea pe el, de dinaintea feței Căruia pământul și cerul au fugit⁷, și loc pentru ele nu s'a mai aflat.

¹² Si i-am văzut pe cei morți, pe cei mari și pe cei mici⁸, stând înaintea tronului; și cărțile au fost deschise⁹; și altă carte a fost deschisă, care este aceea a vieții¹⁰. Si morții au fost judecați din cele scrise'n cărți, potrivit cu faptele lor.

¹³ Si marea i-a dat pe morții cei din ea, și Moartea și Iadul i-au dat pe morții pe care-i aveau; și au fost judecați, fiecare, după faptele lor.

¹⁴ Apoi Moartea și Iadul¹¹ au fost aruncate'n iezerul de foc. Aceasta e moartea cea de-a doua¹²: iezerul de foc.

⁵ = Ierusalimul; Ierusalimul cel nou; Ierusalimul ceresc; Biserică lui Hristos.

⁶ Text clar despre existența iadului veșnic.

⁷ Expresie lapidară și blândă pentru cataclismul cosmic, cel ce va lăsa spațiul liber pentru „nașterea din nou a lumii” (Mt 19, 28), pentru „un cer nou și un pământ nou” (21, 1).

⁸ = Învierea generală (vezi In 5, 29).

⁹ = Evidența faptelor fiecărui om.

¹⁰ = Care conține numele celor mânătuși.

¹¹ Moartea și Iadul: personificări ale spațiilor în care locuiesc păcătoșii damnați, dușmanii eterni ai lui Dumnezeu, al căror sfârșit este bîruința lui Hristos la învierea morților (vezi 1 Co 15, 54-55; de asemenea: 1, 18).

¹² = Condamnarea definitivă.

¹⁵ Si dacă cineva n'a fost găsit scris în cartea vieții, aruncat a fost în iezerul de foc.

21

Cerul cel nou și pământul cel nou. Noul Ierusalim.

¹ Si-am văzut un cer nou și un pământ nou; fiindcă cerul cel dintâi și pământul cel dintâi au trecut, iar marea nu mai este.

² Si-am văzut cetatea cea sfântă, noul Ierusalim, pogorându-se din cer de la Dumnezeu, gătită ca o miraculoză împodobită pentru mirele ei.

³ Si-am auzit venind din tron un glas puternic care zicea: „Iată locuirea lui Dumnezeu cu oamenii; și El va locui cu ei, și ei vor fi poporul Său și Dumnezeu Însuși va fi cu ei.

⁴ Si El va șterge toată lacrima din ochii lor; și moarte nu va mai fi; nici bocet, nici strigăt, nici durere nu vor mai fi, căci cele dintâi lucruri au trecut”.

⁵ Si Cel ce sedea pe tron a zis: „Iată, Eu le fac pe toate noi”. Si a zis: „Scorie, fiindcă aceste cuvinte sunt vrednice de crezare¹ și adevărate”.

⁶ Si mi-a zis: „S'a făcut! Eu sunt Alfa și Omega, Începutul și Sfârșitul. Celui ce însetează, Eu în dar îi voi da să bea din izvorul apei vieții.

⁷ Biruitorul va moșteni acestea și Eu îi voi fi Dumnezeu și el îmi va fi Mie fiu.

⁸ Cât despre cei fricoși și necredincioși și spurcați și ucigași și desfrânați și vrăjitori și închinători la idoli și toți cei mincinoși, partea lor este'n iezerul

¹ Si: credincioase față de propriul lor adevăr.

care arde cu foc și cu pucioasă, care este moartea cea de-a doua”.

9 Și a venit unul din cei șapte îngeri care aveau cele șapte cupe pline cu cele șapte plăgi, cele din urmă², și a grăit către mine, zicând: „Vino, am să-ți arăt Mireasa, Femeia Mielului³”.

10 Și'n duh⁴ m'a dus pe un munte mare și înalt și mi-a arătat cetatea cea sfântă, Ierusalimul, pogorându-se din cer, de la Dumnezeu,

11 având slava lui Dumnezeu⁵. Lumina ei era asemănătoare cu aceea a pietrei de mare preț, a pietrei de iaspis cristalin.

12 Și avea zid mare și înalt; și avea douăsprezece⁶ porți; iar la porți, doisprezece îngeri; și nume scrise deasupra, care sunt ale celor douăsprezece seminții ale fiilor lui Israel.

13 Și spre răsărit, trei porți; și spre mișănoapte, trei porți; și spre miazăzi, trei porți; și spre apus, trei porți.

14 Iar zidul cetății avea douăsprezece pietre de temelie; și pe ele, douăsprezece nume, ale celor doisprezece apostoli ai Mielului.

15 Și cel care vorbea cu mine avea o măsură, o trestie de aur, ca să măsoare cetatea și porțile și zidul ei.

16 Și cetatea este în patru colțuri; și lungimea ei este tot atât cât și lățि-

²Vezi 15, 1.

³Tot ce urmează este descrierea nouului Ierusalim, cetatea cea sfântă.

⁴= În stare de extaz.

⁵Descrierea de mai jos, cu toate detaliile ei simbolice, creează imaginea unui spațiu plin de măreție, frumusețe, culoare, puritate, finețe și transparentă.

⁶Tabloul e dominat de numărul 12 ca atare, de multiplul său (v. 16) sau de pătratul său (v. 17). Simbolul este acela al nouului Israel, Biserica lui Hristos, împărăția lui Dumnezeu.

mea. Și a măsurat cetatea cu trestia: douăsprezece mii de stadii. Lungimea și lărgimea și înăltimea ei sunt deopotrivă⁷.

17 Și i-a măsurat și zidul: o sută patruzeci și patru⁸ de coti, măsură a unui om, adică a unui înger⁹.

18 Și plasma zidului ei este de iaspis, iar cetatea este de aur curat asemenea sticlei curate.

19 Temeliile zidului cetății sunt împodobite cu toată piatra scumpă: întâia temelie este de iaspis; a doua, de safir; a treia, de calcedoniu; a patra, de smarald;

20 a cincea, de sardoniu; a sasea, de sardiu; a șaptea, de hrisolit; a opta, de beril; a noua, de topaz; a zecea, de hrisopras; a unsprezecea, de iachint; a douăsprezecea, de ametist.

21 Și cele douăsprezece porți sunt douăsprezece mărgăritare: fiecare din porți este dintr'un mărgăritar. Și piata cetății este de aur curat, ca de sticlă străvezie.

22 Dar templu n'am văzut în ea¹⁰, pentru că Domnul Dumnezeu Atotăitorul este templul ei, precum și Mielul¹¹.

23 Și cetatea nu are nevoie de soare și nici de lună ca s'o lumineze, căci slava lui Dumnezeu a luminat-o și făclia ei este Mielul.

24 Și neamurile vor umbla'n lumina ei,

⁷Ceea ce înseamnă un cub, simbol al perfecțiunii.

⁸Pătratul numărului 12.

⁹Îngerul folosește aceeași măsură ca și omul.

¹⁰În împărăția finală a lui Dumnezeu nu mai e nevoie de ritualuri și jertfe.

¹¹Asociere intimă și de egalitate între Iisus Hristos și Dumnezeu-Tatăl; Ei alcătuiesc unul și același templu ceresc și împărtășesc unul și același tron (vezi 12, 3).

și împărații pământului intrînsa își vor aduce slava.

²⁵ Și niciodată porțile ei nu se vor închide ziua, căci noapte acolo nu va mai fi.

²⁶ Și'ntru ea vor aduce slava și cinstea neamurilor.

²⁷ Și'n ea niciodată nimic întinat nu va intra, și nici cel ce meșterește urâciunea și minciuna, ci numai cei scriși în carteia vieții Mielului.

22

Noul Ierusalim (continuare). Venirea lui Hristos.

¹ Și mi-a arătat un râu al apei vieții, strălucitor ca de cristal, care izvorăște din tronul lui Dumnezeu și-al Mielului.

² În mijlocul pieței „cetății”, și de-o parte și de alta a râului, un pom al vieții, rodind de douăsprezece ori, dându-și roada'n fiecare lună; și frunzele pomului sunt spre tămăduirea neamurilor.

³ Și nici un blestem nu va mai fi. Și tronul lui Dumnezeu și-al Mielului va fi întrînsa, și robii Săi I se vor închină¹.

⁴ Și ei Îi vor vedea fața, și numele Lui va fi pe frunțile lor.

5 Și noapte nu va mai fi; și ei n'au nevoie de lumină de lampă sau de lumină de soare, pentru că Domnul Dumnezeu va lumina peste ei și vor împărăți în vecii vecilor.

6 Și îngerul mi-a zis: „Acesta cuvinte sunt vrednice de crezare și adevarăte;

¹ Îi vor sluji în calitate de „preoți ai lui Dumnezeu și ai lui Hristos” (vezi 20, 6), aducându-I jertfă de laudă.

și Domnul, Dumnezeul duhurilor profetilor, l-a trimis pe îngerul Său să le arate robilor Săi cele ce trebuie să se întâmpăne'n curând.

⁷ Și iată, Eu vin curând. Fericit cel ce păzește cuvintele profetiei acestei cărți!

⁸ Și eu, Ioan, sunt cel ce-am auzit și-am văzut acestea. Și când am auzit și-am văzut, am căzut să mă închin înaintea picioarelor îngerului care mi-a arătat acestea.

⁹ Dar el mi-a zis: „Vezi să nu faci asta!² Sunt împreună-slujitor cu tine și cu frații tăi, profetii, și cu cei ce păstrează cuvintele acestei cărți. Lui Dumnezeu închină-te!”

¹⁰ Și mi-a zis: „Să nu pecetluiești cuvintele profetiei acestei cărți³, căci vremea e aproape.

¹¹ Cel ce-i nedrept, să mai nedrepătătească; cel ce-i spurcat, să se mai spurge; și cel ce este drept, să mai facă dreptate; și cel ce este sfânt, să se mai sfîntească⁴.

¹² „Iată⁵, Eu vin curând, și plata Mea este cu Mine, pentru ca fiecăruia să-i dau după cum îi este fapta.

¹³ Eu sunt Alfa și Omega, Cel Dintâi și Cel de pe Urmă, Începutul și Sfârșitul.

¹⁴ Fericiti cei care-și spală veșmintele⁶, pentru ca să aibă ei putere peste pomul vieții și prin porți să intre'n cetate!

² Vezi nota de la 19, 10.

³ În contrast cu pecetluirea de la 10, 4, de data aceasta cuvintele lui Dumnezeu trebuie puse la îndemâna tuturor, pentru ca oamenii să știe ce-i așteaptă și să se pregătească.

⁴ Timpul e prea scurt pentru ca să se mai poată schimba ceva; planul lui Dumnezeu se va împlini oricum.

⁵ Versetele 12-16 exprimă cuvintele lui Iisus.

⁶= Cei ce le spală și le înălbesc în sâangele Mielului (vezi 7,14).

¹⁵ Afară câinii⁷ și vrăjitorii și desfrânații și ucigașii și închinătorii la idoli și toți cei ce iubesc și lucrează minciuna!

¹⁶ Eu, Iisus, l-am trimis pe îngerul Meu să vă mărturisească vouă acestea cu privire la Biserici. Eu sunt rădăcina și odrasla lui David, Steaua strălucitoare a Dimineții”.

¹⁷ Și Duhul și Mireasa⁸ zic: „Vino!” Și cel ce aude, să zică: „Vino!” Și cel însestat să vină, cel ce vrea să primească dar apa vieții.

¹⁸ Și eu îi mărturisesc oricui ascultă cuvintele profetiei acestei cărți: Dacă le va mai adăuga cineva ceva, Dumnezeu îi va adăuga plăgile care sunt arătate⁹ în cartea aceasta;

¹⁹ iar de va scoate cineva ceva din cuvintele cărții acestei profetii, Dumnezeu îi va scoate partea lui din pomul vieții și din cetatea cea sfântă, care sunt arătate în cartea aceasta.

²⁰ Cel ce mărturisește acestea, zice: „Da, vin curând¹⁰”. – „Amin! Vino, Doamne Iisuse!”¹¹

²¹ Harul Domnului Iisus Hristos să fie cu voi cu toți! Amin.

⁷După toate probabilitățile, prin „câini” sunt desemnați perverși eroi de orice fel, dar și ereticii.

⁸= Mireasa Mirelui (vezi 21, 9): Biserica lui Hristos, în Care este prezent și lucrează Duhul Sfânt.

⁹Literal: scrise; descrise.

¹⁰Cuvintele lui Iisus, ca răspuns la chemarea „Vino!” din v. 17.

¹¹Replica lui Ioan. Admirabil și emoționant final al Apocalipsei și al Noului Testament. Versetul următor, adresat Bisericilor căror le-a fost adresată scrierea, reproduce obișnuita formulă de încheiere a epistolelor pauline și sobornicești.

Anexe

Notă asupra ediției

Această versiune a Bibliei a fost întocmită prin metoda comparatistă: ediția curentă a fost confruntată cu treisprezece versiuni reprezentative, românești și străine, precum și cu textele originale, în osteneala de a restaura, pentru Vechiul Testament, prezența și autoritatea Septuagintei în tradiția biblică românească. Așadar, Versiunea Ebraică, accesibilă adiacent prin cele mai bune traduceri occidentale, s'a aflat în continuă și amănunțită alăturare cu versiunea greacă, aceasta din urmă fiind reprezentată atât de tălmăcirile românești tipărite între 1688-1914, cât și de textul ediției critice a lui Alfred Rahlfs.

Diferențele semnificative dintre versiunile greacă și ebraică sunt semnalate și, după caz, comentate în notele infrapaginale.

Deși versiunea de față își propune să calce cât mai fidel pe urmele Septuagintei, numele proprii – de persoane și localități – sunt redate după Versiunea Ebraică. Actuala lor grafie însă a ținut seama nu numai de extracția lor lingvistică, dar și de actualul lor statut lexical, știut fiind că ele au intrat în limba română prin cea greacă și că nu toate și-au restaurat pronunția originală în evoluția limbii vorbite.

Pentru Noul Testament a fost folosită ediția critică a lui Kurt Aland.

Ediții biblice:

Septuaginta. Id est Vetus Testamentum graece iuxta LXX interpretes. Edidit Alfred Rahlfs. Stuttgart f.a.

The Septuagint with Apocrypha: Greek and English. Sir Lancelot C. L. Brenton. Hendrickson, 5th ed. 1995

Biblia Sacra. Iuxta Vulgatam Versionem. Vol. I-II. Stuttgart 1975

Biblia. București 1688 (a lui Șerban)

Biblia. Blaj 1795 (a lui Bob)

Biblia. Sibiu 1858 (a lui Șaguna)

Biblia. București 1914 (ediția Sfântului Sinod)

Biblia. Traducere de Nicodim Munteanu, Gala Galaction și Vasile Radu. București 1936

Biblia. Traducere de Preoții Profesori Vasile Radu și Gala Galaction. Editura Fundațiilor Regale. București 1938

Biblia. Traducere de Patriarhul Nicodim Munteanu. București 1944

The Holy Bible. King James Authorised Version. Oxford University Press 1977

***The New Oxford Annotated Bible.** Revised Standard Version. Oxford University Press 1977

Good News Bible. Today's English Version. New York 1978

***La Bible de Jérusalem.** Paris (Cerf) 1973

***La Bible.** Traduction Oecuménique (TOB). Paris (Cerf) 1978

***La Bible.** Traduction par Émile Osty avec la collaboration de Joseph Trinquet. Paris (Seuil) 1973

***The Interpreter's Bible.** In the King James and Revised Standard Versions. With general articles and introduction, exegesis, exposition for each book of the Bible. Vol. I-XII. Arlingdon Press, New York and Nashville (USA) 1957

The Greek New Testament (critical edition) by Kurt Aland, Matthew Black, Carlo M. Martini, Bruce M. Metzger and Allen Wirgren. UBS 1975

Noul Testament. Ediție revizuită de Pr. Prof. C. Cornițescu, Pr. Ioan Mircea, Pr. Prof. Nicolae Petrescu și Pr. Prof. Dumitru Radu. București 1979

Noul Testament (ediția 1979 cu îmbunătățiri). București 1983

Noul Testament. Ediția 1979 revizuită prin adnotări marginale manuscrise de Pr. Prof. Dumitru Fecioru; revăzută parțial de Pr. Prof. C. Cornițescu (foarte utilă mai ales prin sesizarea erorilor și neajunsurilor).

Lucrări auxiliare (selectiv):

***The Interpreter's Dictionary of the Bible.** Vol. I-V. Nashville, Tennessee (USA) 1990

*Pr. Prof. Ion Bria, **Dicționar de Teologie Ortodoxă.** București 1981

*F. Vigouroux, **Dictionnaire de la Bible.** Vol. I-V (1-10). Paris 1926

Biblia Patristica. Index des citations et allusions bibliques dans la littérature patristique. Vol. I-V. Paris 1986-1991

*Preot Prof. Dr. Dumitru Abrudan și Diac. Prof. Dr. Emilian Cornițescu, **Arheologie biblică.** București 1994

A concordance of the Septuagint. Compiled by George Morrish. Grand Rapids, Michigan (USA) f.a.

***Studiul Vechiului Testament** (pentru Institutele Teologice). Manual alcătuit de Preoții Profesori Vladimir Prelipceanu, Nicolae Neaga, Gh. Barna și Mircea Chialda. București 1985

*Johanna Manley, **Grace for Grace: The Psalter and the Holy Fathers**. Menlo Park, California 1992

*Johanna Manley, **Isaiah through the ages**, Menlo Park, California 1995

*Apostolos Makrakis, **Commentary on the Psalms of David**. Chicago 1995

*Bruce M. Metzger, **A Textual Commentary on the Greek New Testament**. UBS 1975

Kurt Aland, **Synopsis Quattuor Evangeliorum**, Stuttgart 1978

M. Bardy, O. Odelain, P. Sandevoir, R. Séguineau, **Concordance de la Bible. Nouveau Testament**. Paris (Cerf) 1983

Alfred Schmoller, **Handkonkordanz zum Griechischen Neuen Testament**, Stuttgart 1973

*Johanna Manley, **The Bible and the Holy Fathers for Orthodox**, Menlo Park, California, 1990

*Pr. Dr. Ioan Mircea, **Dicționar al Noului Testament**. București 1984

The United Bible Societies Translator's Guides / Handbooks:

*Robert G. Bratcher, **To the Gospel of Matthew**. 1981

*Robert G. Bratcher, **To the Gospel of Mark**. 1981

*Robert G. Bratcher, Eugene A. Nida, **Pour l'évangile de Marc**. 1961

*Robert G. Bratcher, **To the Gospel of Luke**. 1982

*J. Reiling, J. L. Swellengrebel, **On the Gospel of Luke**. 1971

*Barclay M. Newman, Eugene A. Nida, **On the Gospel of John**. 1980

*Barclay M. Newman, Eugene A. Nida, **On the Letter to the Romans**. 1973

*Paul Ellingworth, Howard Hatton, **On the First Letter to the Corinthians**. 1985

*Robert G. Bratcher, **On the First Letter to the Corinthians**. 1982

*Robert G. Bratcher, **On the Second Letter to the Corinthians**. 1983

*Daniel C. Arichea Jr., Eugene A. Nida, **On the Letter to the Galatians**. 1976

*Robert G. Bratcher, Eugene A. Nida, **On the Letter to the Ephesians**. 1982

*I-Jin Loh, Eugene A. Nida, **On the Letter to the Philippians**. 1977

*Robert G. Bratcher, Eugene A. Nida, **On the Letter to the Colossians and Philemon**. 1977

*Paul Ellingworth, Eugene A. Nida, **On the Letters to the Thessalonians**. 1976

*Robert G. Bratcher, **To the Letters to Timothy and to Titus**. 1983

- *Daniel C. Arichea, Eugene A. Nida, **On the First Letter from Peter**. 1980
 *Robert G. Bratcher, **On the Letters from James, Peter and Jude**. 1984
 *C. Haas, M. de Jonge, J. L. Swellengrebel, **On the Letters of John**. 1972
 *Robert G. Bratcher, **To the Revelation of John**. 1984

Lucrările marcate cu asterisc (*) se numără printre cele ce au contribuit la alcătuirea introducerilor și notelor infrapaginale. Redactarea acestora a urmărit nu numai claritatea, ci și concizia, în funcție de economia spațiului tipografic. Versiunea e redactată în ortografia clasică a limbii române (abolită în 1953 și restaurată parțial în 1991 de Academia Română).

Pentru sistemul de abreviere a cărților Sfintei Scripturi încă nu există norme precise sau un consens general; ca atare, ediția de față introduce sigle mult simplificate, menite să reducă la jumătate spațiul tipografic aferent.

Au fost puse între paranteze drepte ă î cuvintele și expresiile care nu există în textul original (ca fiind subînțelese), dar necesare în traducere.

Întrucât greaca veche folosea doar câteva semne de punctuație, elementare, traducerile au, în general, o mare libertate în a adopta o punctuație adevarată, aceasta variind de la autor la autor și de la o limbă la alta. Cea din versiunea de față e pusă în slujba textului nou, a accentelor de conținut, dar și în aceea a unor cadențe stilistice. Majuscularea sau nemajuscularea pronumelor divine s'a făcut în funcție de calitatea și atitudinea personajelor care le rostesc.

Ostenitorul versiunii de față le este profund recunosător tuturor celor ce, de-a lungul a trei secole, au tradus sau revizuit Biblia în limba română. El s'a străduit ca neîmplinirile unora să fie corectate prin izbânzile altora și să alcătuiască astfel un text credincios originalului și potrivit cu vârsta de acum a limbii române, evitând atât literaturizarea, pe de-o parte, cât și juxtalinearitatea, pe de alta. Pentru soluțiile care-i aparțin, atât în echivalențele lexicale, cât și în cele sintactice, își asumă, cu umilință, cuvenita răspundere în fața lui Dumnezeu și a cititorilor.

Cincizeci și patru din cărțile biblice ale acestei versiuni au apărut în Editura Institutului Biblic și în Editura Anastasia, ca ediții de probă. Ostenitorul le mulțumește cu precădere celor ce, răspunzând apelului și așteptărilor, i-au oferit cele mai numeroase și mai pertinente observații critice: preotul Anton Savelovici, doctorand în Teologie, poetul-filolog Miron Scorobete și poetul-filolog Eugen Dorcescu.

De asemenea, mulțumiri preotului conf. univ. dr. Ioan Chirilă și preotului drd. Anton Savelovici, care au pus la punct aparatul referențial; primului îi aparține și alcătuirea Concordanței biblice. Cât privește Lectionarul, acesta i se datorează arhidiaconului prof. Mircea Oros.

Ostenitorul binecuvintează memoria preotului prof. univ. dr. Dumitru Fecioru, cel care a inițiat această versiune, în colaborare, și cu care ar fi urmat s'o realizeze dacă Domnul nu l-ar fi chemat la Sine înainte ca ei, cei doi, să fi alcătuit împreună prima pagină.

Mai presus de toate, însă, mulțumiri și laudă lui Dumnezeu, pe Care ostenitorul și L-a simțit aproape de-a lungul celor unsprezece ani de trudă pe cumpăna dintre umilință și cutezanță; El este Cel ce a făcut ca acolo unde a lipsit vrednicia să prisosească harul și acolo unde a lipsit priceperea să prisosească osteneala. Lui fie-I slava și închinarea, în veci!

Cuprins

Introducere	1
Precuvântare	1
Cuvânt lămuritor asupra Sfintei Scripturi	4
Îndreptar pentru folosirea aparatului ajutător de pe lângă textul biblic	13
 Facerea	 17
1	17
2	19
3	21
4	23
5	24
6	26
7	27
8	29
9	30
10	31
11	33
12	34
13	36
14	37
15	38
16	39
17	40
18	42
19	44
20	46

---

21	47
22	49
23	51
24	52
25	55
26	57
27	59
28	62
29	63
30	65
31	68
32	71
33	73
34	74
35	76
36	77
37	79
38	81
39	83
40	84
41	85
42	88
43	90
44	92
45	94
46	96
47	98
48	100
49	101
50	103
Ieșirea	105
1	105
2	106
3	107
4	109

5	111
6	112
7	114
8	115
9	117
10	119
11	121
12	122
13	125
14	126
15	128
16	130
17	132
18	133
19	134
20	136
21	138
22	140
23	141
24	143
25	144
26	146
27	148
28	149
29	152
30	154
31	156
32	157
33	159
34	160
35	163
36	164
37	166
38	167
39	169
40	171

Leviticul	173
1	173
2	174
3	175
4	176
5	178
6	179
7	181
8	183
9	185
10	186
11	187
12	189
13	190
14	193
15	196
16	198
17	200
18	201
19	203
20	205
21	206
22	208
23	209
24	211
25	213
26	216
27	218
Numerele	221
1	221
2	223
3	225
4	227
5	230
6	231

7	233
8	237
9	238
10	239
11	241
12	243
13	244
14	246
15	248
16	250
17	253
18	254
19	256
20	257
21	259
22	261
23	263
24	265
25	266
26	267
27	270
28	271
29	273
30	275
31	276
32	279
33	281
34	283
35	284
36	286
Deuteronomul	288
1	288
2	291
3	293
4	294

5	298
6	300
7	302
8	304
9	305
10	308
11	309
12	311
13	313
14	315
15	316
16	318
17	320
18	321
19	323
20	324
21	326
22	327
23	329
24	330
25	332
26	333
27	334
28	335
29	339
30	341
31	342
32	344
33	347
34	349
Iosua	351
1	351
2	352
3	354
4	355

5	356
6	357
7	359
8	361
9	363
10	365
11	368
12	369
13	370
14	372
15	373
16	375
17	375
18	377
19	378
20	380
21	381
22	383
23	385
24	387
Judecători	390
1	390
2	392
3	394
4	396
5	397
6	399
7	402
8	404
9	406
10	409
11	410
12	413
13	414
14	416

15	417
16	418
17	421
18	421
19	423
20	425
21	428
Rut	431
1	431
2	432
3	434
4	435
1 Regi	438
1	438
2	440
3	442
4	443
5	445
6	446
7	448
8	449
9	450
10	452
11	454
12	455
13	457
14	459
15	462
16	464
17	466
18	468
19	469
20	471
21	473

22	475
23	476
24	478
25	479
26	482
27	483
28	484
29	486
30	487
31	489
2 Regi	490
1	490
2	491
3	493
4	495
5	496
6	498
7	500
8	501
9	502
10	503
11	504
12	506
13	508
14	511
15	513
16	515
17	516
18	518
19	520
20	523
21	525
22	526
23	528
24	530

---

3 Regi	533
1	533
2	536
3	539
4	541
5	542
6	544
7	546
8	549
9	554
10	556
11	558
12	561
13	563
14	565
15	567
16	569
17	572
18	573
19	576
20	578
21	581
22	582
4 Regi	587
1	587
2	588
3	590
4	592
5	595
6	597
7	599
8	600
9	602
10	605
11	607

12	609
13	610
14	612
15	614
16	616
17	617
18	620
19	623
20	625
21	627
22	628
23	630
24	633
25	635
1 Paralipomena	638
1	638
2	639
3	641
4	642
5	644
6	645
7	648
8	649
9	650
10	652
11	653
12	655
13	657
14	658
15	658
16	660
17	662
18	663
19	664
20	665

21	666
22	668
23	669
24	670
25	672
26	673
27	674
28	676
29	677
2 Paralipomena	680
1	680
2	681
3	682
4	683
5	684
6	685
7	688
8	689
9	690
10	692
11	693
12	694
13	695
14	696
15	697
16	698
17	699
18	700
19	702
20	703
21	705
22	706
23	707
24	709
25	710

26	712
27	713
28	714
29	715
30	717
31	719
32	720
33	722
34	724
35	726
36	728
Ezdra	731
1	731
2	732
3	734
4	735
5	736
6	738
7	739
8	741
9	743
10	744
Neemia	747
1	747
2	748
3	749
4	751
5	752
6	754
7	755
8	757
9	758
10	761
11	763
12	764
13	766

Estera	769
1	769
2	770
3	772
4	773
5	774
6	775
7	776
8	777
9	778
10	780
Iov	781
1	781
2	783
3	784
4	785
5	787
6	788
7	789
8	791
9	792
10	793
11	794
12	795
13	796
14	797
15	799
16	800
17	802
18	803
19	803
20	805
21	806
22	808
23	809

24	810
25	811
26	811
27	812
28	813
29	814
30	815
31	817
32	818
33	820
34	821
35	823
36	823
37	825
38	826
39	828
40	829
41	830
42	832
Psalmul	833
1	833
2	833
3	834
4	835
5	835
6	836
7	837
8	838
9	839
10	840
11	841
12	841
13	842
14	842
15	843

16	843
17	844
18	846
19	847
20	848
21	848
22	850
23	850
24	851
25	852
26	852
27	853
28	854
29	854
30	855
31	856
32	857
33	858
34	859
35	860
36	861
37	862
38	863
39	864
40	865
41	866
42	867
43	867
44	868
45	869
46	870
47	870
48	871
49	872
50	873

51	875
52	875
53	876
54	876
55	877
56	878
57	879
58	879
59	880
60	881
61	881
62	882
63	883
64	883
65	884
66	885
67	885
68	887
69	889
70	889
71	890
72	891
73	893
74	894
75	895
76	896
77	897
78	900
79	901
80	902
81	903
82	903
83	904
84	905
85	906

86	907
87	907
88	908
89	910
90	911
91	913
92	913
93	914
94	915
95	916
96	916
97	917
98	917
99	918
100	918
101	919
102	920
103	921
104	924
105	926
106	927
107	929
108	929
109	931
110	931
111	932
112	933
113	933
114	934
115	935
116	935
117	935
118	937
119	944
120	945

121	.....	945
122	.....	945
123	.....	946
124	.....	946
125	.....	947
126	.....	947
127	.....	947
128	.....	948
129	.....	948
130	.....	949
131	.....	949
132	.....	950
133	.....	950
134	.....	950
135	.....	951
136	.....	952
137	.....	953
138	.....	953
139	.....	955
140	.....	955
141	.....	956
142	.....	957
143	.....	957
144	.....	958
145	.....	959
146	.....	959
147	.....	960
148	.....	960
149	.....	961
150	.....	961
151	.....	962
Proverbele lui Solomon		963
1	.....	963
2	.....	964
3	.....	965

4	967
5	968
6	969
7	970
8	971
9	973
10	974
11	975
12	977
13	978
14	979
15	981
16	982
17	983
18	985
19	986
20	987
21	988
22	989
23	990
24	992
25	993
26	994
27	996
28	997
29	998
30	999
31	1000

Ecclesiastul**1002**

1	1002
2	1003
3	1004
4	1005
5	1006
6	1008

7	1008
8	1010
9	1011
10	1012
11	1013
12	1014

Cântarea Cântărilor **1016**

1	1016
2	1017
3	1018
4	1019
5	1020
6	1021
7	1022
8	1022

Isaia **1024**

1	1024
2	1026
3	1027
4	1029
5	1029
6	1031
7	1032
8	1034
9	1036
10	1037
11	1039
12	1040
13	1040
14	1042
15	1043
16	1044
17	1045
18	1046

19	1046
20	1048
21	1048
22	1049
23	1051
24	1052
25	1053
26	1054
27	1056
28	1057
29	1059
30	1060
31	1063
32	1063
33	1064
34	1066
35	1067
36	1068
37	1069
38	1072
39	1073
40	1074
41	1076
42	1078
43	1080
44	1081
45	1083
46	1085
47	1086
48	1087
49	1089
50	1091
51	1092
52	1094
53	1095

54	1096
55	1097
56	1098
57	1099
58	1100
59	1102
60	1103
61	1104
62	1105
63	1106
64	1107
65	1108
66	1110

Ieremia	1113
1	1113
2	1114
3	1116
4	1118
5	1120
6	1122
7	1123
8	1125
9	1127
10	1128
11	1130
12	1131
13	1132
14	1134
15	1135
16	1136
17	1138
18	1140
19	1141
20	1142
21	1143

22	1144
23	1146
24	1148
25	1149
26	1151
27	1153
28	1154
29	1155
30	1157
31	1158
32	1161
33	1164
34	1165
35	1166
36	1167
37	1169
38	1170
39	1172
40	1173
41	1174
42	1175
43	1176
44	1177
45	1179
46	1180
47	1182
48	1182
49	1185
50	1187
51	1190
52	1194
Plângerile lui Ieremia	1197
1	1197
2	1199
3	1200
4	1202
5	1204

Iezechiel	1206
1	1206
2	1208
3	1208
4	1210
5	1211
6	1212
7	1213
8	1215
9	1216
10	1217
11	1218
12	1220
13	1221
14	1223
15	1224
16	1225
17	1229
18	1230
19	1232
20	1233
21	1236
22	1238
23	1240
24	1243
25	1244
26	1245
27	1247
28	1249
29	1250
30	1252
31	1253
32	1255
33	1256
34	1259

35	1260
36	1261
37	1264
38	1266
39	1267
40	1269
41	1272
42	1273
43	1274
44	1276
45	1278
46	1280
47	1282
48	1283

Daniel 1286

1	1286
2	1287
3	1290
4	1293
5	1295
6	1297
7	1299
8	1302
9	1304
10	1308
11	1309
12	1313

Osea 1315

1	1315
2	1315
3	1317
4	1317
5	1319
6	1320

7	1320
8	1321
9	1322
10	1323
11	1324
12	1325
13	1326
14	1327
Ioil	1329
1	1329
2	1330
3	1332
4	1332
Amos	1335
1	1335
2	1336
3	1337
4	1338
5	1339
6	1341
7	1342
8	1343
9	1344
Avdia	1347
1	1347
Iona	1349
1	1349
2	1350
3	1351
4	1351

Miheia	1353
1	1353
2	1354
3	1355
4	1356
5	1357
6	1359
7	1360
Naum	1362
1	1362
2	1363
3	1364
Avacum	1366
1	1366
2	1367
3	1368
Sofonie	1371
1	1371
2	1372
3	1373
Agheu	1376
1	1376
2	1377
Zaharia	1380
1	1380
2	1381
3	1382
4	1383
5	1384
6	1385
7	1386
8	1387

9	1388
10	1390
11	1390
12	1391
13	1392
14	1393
Maleahi	1395
1	1395
2	1396
3	1397
4	1399
Tobit	1400
1	1400
2	1401
3	1402
4	1404
5	1405
6	1407
7	1408
8	1409
9	1410
10	1411
11	1412
12	1413
13	1414
14	1415
Iudita	1417
1	1417
2	1418
3	1420
4	1420
5	1421
6	1423

7	1424
8	1426
9	1429
10	1430
11	1431
12	1433
13	1434
14	1436
15	1437
16	1438
Baruh	1440
1	1440
2	1441
3	1443
4	1445
5	1447
Epistola lui Ieremia	1448
1	1448
Trei tineri	1452
1	1452
3 Ezdra	1456
1	1456
2	1459
3	1460
4	1462
5	1464
6	1468
7	1470
8	1470
9	1475

Solomon	1478
1	1478
2	1479
3	1480
4	1481
5	1482
6	1484
7	1485
8	1487
9	1488
10	1489
11	1490
12	1492
13	1493
14	1494
15	1496
16	1497
17	1499
18	1500
19	1501
 Sirah	 1504
1	1504
2	1505
3	1506
4	1507
5	1509
6	1509
7	1511
8	1512
9	1513
10	1514
11	1516
12	1517
13	1518
14	1519

15	1520
16	1521
17	1522
18	1523
19	1525
20	1526
21	1527
22	1528
23	1530
24	1531
25	1533
26	1534
27	1535
28	1536
29	1537
30	1539
31	1540
32	1541
33	1542
34	1543
35	1545
36	1546
37	1547
38	1548
39	1550
40	1552
41	1553
42	1554
43	1556
44	1557
45	1558
46	1560
47	1561
48	1562
49	1563
50	1564
51	1566

Istoria Susanei	1568
1	1568
Bel și Balaurul	1572
1	1572
1 Macabei	1575
1	1575
2	1578
3	1581
4	1585
5	1587
6	1591
7	1595
8	1597
9	1599
10	1603
11	1607
12	1611
13	1614
14	1617
15	1620
16	1622
2 Macabei	1624
1	1624
2	1626
3	1628
4	1631
5	1634
6	1636
7	1638
8	1641
9	1643
10	1645
11	1648

12	1650
13	1653
14	1655
15	1658
3 Macabei	1662
1	1662
2	1664
3	1666
4	1668
5	1670
6	1673
7	1675
Manase	1678
1	1678
Matei	1679
1	1679
2	1680
3	1682
4	1683
5	1684
6	1687
7	1688
8	1690
9	1692
10	1693
11	1696
12	1697
13	1700
14	1702
15	1704
16	1706
17	1708
18	1709

19	1711
20	1712
21	1714
22	1716
23	1718
24	1719
25	1722
26	1724
27	1727
28	1729

Marcu **1731**

1	1731
2	1733
3	1734
4	1736
5	1738
6	1739
7	1742
8	1744
9	1745
10	1748
11	1750
12	1752
13	1754
14	1756
15	1759
16	1761

Luca **1763**

1	1763
2	1766
3	1769
4	1770
5	1772
6	1774

7	1776
8	1779
9	1781
10	1784
11	1787
12	1789
13	1792
14	1794
15	1796
16	1797
17	1799
18	1800
19	1802
20	1804
21	1806
22	1807
23	1810
24	1813

Loan	1816
1	1816
2	1818
3	1819
4	1821
5	1824
6	1826
7	1829
8	1831
9	1834
10	1835
11	1837
12	1840
13	1842
14	1844
15	1845
16	1846

17	1848
18	1849
19	1851
20	1854
21	1855

Faptele Apostolilor 1857

1	1857
2	1858
3	1860
4	1862
5	1864
6	1866
7	1867
8	1870
9	1872
10	1875
11	1877
12	1879
13	1880
14	1883
15	1884
16	1887
17	1889
18	1891
19	1893
20	1895
21	1897
22	1899
23	1901
24	1903
25	1904
26	1906
27	1908
28	1910

Romani	1913
1	1913
2	1915
3	1916
4	1918
5	1919
6	1921
7	1922
8	1923
9	1926
10	1927
11	1928
12	1930
13	1931
14	1932
15	1933
16	1935
1 Corinteni	1938
1	1938
2	1940
3	1941
4	1942
5	1943
6	1944
7	1945
8	1947
9	1948
10	1950
11	1951
12	1953
13	1955
14	1956
15	1958
16	1960

---

2 Corinteni	1962
1	1962
2	1963
3	1964
4	1965
5	1967
6	1968
7	1969
8	1970
9	1971
10	1972
11	1973
12	1975
13	1976
Galateni	1978
1	1978
2	1979
3	1980
4	1982
5	1983
6	1985
Efeseni	1987
1	1987
2	1988
3	1989
4	1991
5	1992
6	1994
Filipeni	1996
1	1996
2	1997
3	1999
4	2001

Coloseni	2003
1	2003
2	2004
3	2006
4	2007
1 Tesaloniceni	2009
1	2009
2	2009
3	2011
4	2011
5	2012
2 Tesaloniceni	2015
1	2015
2	2016
3	2017
1 Timotei	2019
1	2019
2	2020
3	2021
4	2022
5	2023
6	2024
2 Timotei	2026
1	2026
2	2027
3	2028
4	2029
Tit	2031
1	2031
2	2032
3	2033

Filimon	2034
1	2034
Evrei	2036
1	2036
2	2037
3	2038
4	2039
5	2040
6	2041
7	2042
8	2043
9	2044
10	2046
11	2048
12	2050
13	2052
Iacob	2054
1	2054
2	2055
3	2057
4	2057
5	2058
1 Petru	2061
1	2061
2	2062
3	2064
4	2065
5	2066
2 Petru	2068
1	2068
2	2069
3	2071

1	Loan	2073
1	.	2073
2	.	2074
3	.	2075
4	.	2076
5	.	2078
2	Loan	2080
1	.	2080
3	Loan	2082
1	.	2082
Iuda		2084
1	.	2084
Apocalipsa		2086
1	.	2086
2	.	2087
3	.	2089
4	.	2090
5	.	2091
6	.	2092
7	.	2094
8	.	2095
9	.	2096
10	.	2097
11	.	2098
12	.	2099
13	.	2100
14	.	2102
15	.	2103
16	.	2104
17	.	2105
18	.	2107
19	.	2108
20	.	2110
21	.	2111
22	.	2113

Anexe**2115**

Notă asupra ediției	2115
-------------------------------	------